Biblioteca Universitaria
GRANADA
Sala A
Est. 30
Tabla 2

cccix.

ninso vocem emisit dicens: Au di Lucreti. Occidisti, inuasisti, ecce datus es in possessionem inimici. Ad hanc vocem inuasus a maligno spiritu ibi in confinio: et per tres horas vexatus emisit spiritum.

¶ Omnipotens clementissime Deus, cuius filius in cede beate Marthe hospitari digna tus est: da quesumus, vt eius meritis que illum placide suscepit in cede polorum misericorditer hospitari valeamus. Per eundem Christum.

... hospita Christi: Sy ... Erat autem oppida, scili cet, Magdalum: et Bethaniam vtramque, et Jerosolyme vibis partem. Maria cum sorore sua iure materne hereditatis possidebat. Nunc autem legitur virum habuisse: aut hominum contubernio ...

Cum autem Magdalena deuotioni, et contemplationi se totam exponeret Lazarus plus militie vacaret: Martha prudens, et sororis, et fratris partes strenue gubernabat: et militibus, ac famulis sedule ministrabat. Omnia autem hec post dominicam Ascensionem vendiderunt, et a pedes apostolorum pretium obtulerunt.

Anno vero domini quarto decimo a passione, cum iam Judei Stephanum prothomartyrem occidissent, et ceteros discipulos preter apostolos a Judee finibus eiecissent: diuersas ... commendata.

In hac igitur dispersione beatus Maximinus, Maria, Martha, Lazarus eorum frater ...

Joannem: de quo per visionem monitus fuerat.

Qua igitur cleroque eius particulatim visionis seriem retulisset: ille lachrymis pre gaudio suis benedixit Deum: reque veraciter vt erat per omnia comperta ... Qui cum occurrissent, et locum prefignatum fodere cepissent terremotu statim facto immensi odoris suauitatis, tanta exinde respersa est: quantam nullorum etas hominum tunc temporis meminerit sensisse: vt putarent se presentes in amenitate paradisi positos.

In ipsa hora de suauitate ...

... Feutberius ... sanctissimo comitatu ... qui osculantes beati ... pignus ... reuersi ... paucos autem dice ... thomartyris ...

... scendit, que sitientem largius terram madefaciens irrigauit: quod meritis beati martyris fieri nullus ambigit percipiant nullus ambigit ... tanti populo fuisse concessum. Ecce ego mitto ad vos.

¶ Justinus presbyter, et martyr: Rome passus est sub Decio imperatore. Hic a beato Sixto papa secundo presbyter ordinatus: eius sanctitatis imitator effectus est. Ad hunc beatus Laurentius martyr venit in vico Patricij latentem in cripta Nepotiana: vt thesauros a beato ... Christianorum ... omnium ipse beatus Laurentius ... Justino presbytero ...

sacerdotum relictus extra portam via que mittit Cedar: bestijs, ac auibus deuorandus sed hoc omnino prohibuit ille: cui illesam idem martyr fidem seruauit.

Quo facto rarescente Judeorum perfidia, accersiuit mihi religiosorum virorum turbam conuentumque fidelium, quam blandiens affatus sum ita. Obsecro vos fratres charissimi, vt nemini reuereamini colligentes sanctum pignus beati Stephani: et deferte in villule nostre possessionem, quam nomine suo appellauerat Caphargamala que .xxij. ab vrbe Jerosolyma lapide distat: et more solito solenni funere sepelite. Quod et factum est.

Hic vero qui huic loculo iacet contiguus: ipse est Nichodemus nepos meus: qui vt renasceretur, ex aqua, et spiritu sancto a saluatore audiuit: qui a Petro est baptizatus. Pro quo modum indignati principes ... subtracto ei principatu ... conabantur illum ... nostri gratia: ... tatis iure re... Expulso au... in diripuerunt ... em eius ...

exhibitis funeris exequijs ad prothomartyris pedes iussit tradere sepulture. Ille quidem, tertius qui mecum quiescendi possidet locum: ipse est Abibas filius meus: qui mecum Christo Jesu vigesimum agens annum etatis: pariter credidit: et a prefato Apostolo eterni fontis est vnda perfusus.

Is dum esset legis doctrina plenius eruditus: templo Dei cum Paulo sedulo vacans: diuina meditando precepta: ab illo vitio cui se subdere mortale genus solet humanum, protectione tuente superna, extitit liber: et in hoc proposito castitatis permansit in pace: cum quibus, et ego taceo. Coniunx vero mea ... et Selemias primogenitus, noster nolentes credere Christo: sed religionis vnitati ac fidei derogantes: in possessione Caphargamale sunt ... rum tamen quo nos posuimus cum fodere ceperis: inanes eorum reperies tumulos: quia nobiscum non fuerunt digni tumulari. Cumque venerabilis presbyter prefatum virum sciscitaretur, dicens: vbi vos inueniemus ...

illius preerat morabantur.

Eidem per predicationem beatissime Marie Magdalene Marsilienses, cum suo principe ad fidem Jesu Christi conuersi sunt, destructis idolis vanis, et ecclesijs edificatis, ad honorem Dei et sanctorum suorum, ad Aquensem ciuitatem profecti: populum ad fidem Christi conuert... et beatus Maximinus ibi episc... dinatus: Maria Magdalena ... fectam vitam contemplatiuam ducere ascendit in montem, in quo nec aquarum fluenta: nec arborum: nec herbarum erant solatia, et ibi stetit .xxx. ... nes per angelos nutrita.

Erat autem beatissima ... tha virgo, valde f... formosa: et in omnibu... Erat autem tunc temp... Rhodanum, in nemore ... ter Arelatem et Auin... quidam: medius anim... piscis: grossior bou... habens ... dorsum ... cornib... qui laten... transeunte ... ues sub ...

del Colegio de la Compañia de Jesus Granada

R-10207 Bª

COMMVNIVM OPINIONVM SYNTAGMA,

SIVE,

RECEPTARVM I.V. SENTENTIARVM,

In quibus varia Prudentum ſelecta Reſponſa, pulcherrimæq; Iuris Quæſtiones, quæ hactenus ſparſim apud diuerſos auctores legebantur, ex vſuq; ſunt communi, digeſtæ, decentiq; ordine collocatæ habentur;

Aliàs quidem QVATVOR IN TOMOS diuiſum, ſummo ſtudio, maximaq; diligentia à nobis illuſtratum, vt iuris ſtudioſo nihil vltra deſiderari poſſit.

Nunc verò denuò excuſum, atque D. Ioseph Ludovici Astensis I. C. præſtantiſs. aureo volumine adauctum, præter alia multa, quæ in epiſtola ad lectorem præfati ſumus, vt infrà pagina ſeptima videre licet.

Iuriſconſultorum autem nomina, à quibus totum hoc opus decerptum eſt, pagina quinta docebit.

Cum Indice rerum atque verborum copioſiſſimo.

TOMVS PRIMVS.

LVGDVNI,

M. D. LXXXIIII.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

ILLVSTRISSIMO VIRO,

D. BARNABAE BRISSONIO,

EQVITI, DOMINO GRAVELLAE,

ſanctioris, intimiq; conſeſſus Chriſtianiſſimi Regis Conſiliario, & in ſuprema Pariſienſi Curia Præſidi digniſſimo,

SYMPHORIANVS BERAVD S. P. D.

ILLVD MIHI, ſi quid vmquam, viſum eſt conſideratione digniſſimum, hominem non ſibi ſoli natum, ſed & aliis, ita, vt qui totius vitæ ſuæ rationem ad propria tantum commoda refert, cum non hominem dixerim, ſed terræ inutile pondus. Quare diuini quidem homines ij ſunt exiſtimandi, qui, ſuis commodis neglectis, ſe totos communi vtilitati addixerunt, ea aſſidue facinora molientes, quæ & reipub. ſint maxime ſalutaria, & ſibi glorioſa, ſcriptoribúſque perquam amplam ſuppeditent materiam, ad omnem poſteritatem commonefaciendam. Proxime ad hos meo quidem iudicio accedunt illi, qui, cum ſe non ad agendum natos videant, nolunt illi quidem vitam ſilentio tranſigere: ſed in eo operam omnem collocant, vt vel aliorum egregia facta ſcriptis illuſtrent ſuis, vel ipſi ſui animi ſenſa in publicum commodum proferant: quo in genere multi ita excelluerunt, vt vehementer dubitetur adhuc, vter vtri, ſcriptor, an actor ſit præponendus. Inueniuntur quidam, qui, cum facere cum periculo, aut ſcribere cum laude non poſſint, aut, ſi poſſint, nolint, alia ſunt via aggreſſi, ne fruſtra hac luce frui videantur. Hi, aliorum ſcriptis à tineis, atque blattis, & ab ipſo adeo interitu vindicandis, ſe orbi vniuerſo commodaturos arbitrentur, tamquam qui pretioſiſſimos theſauros, in terræ viſcera abditos, inueſtigant, ſummo cum labore effodiunt, in lucem proferunt, neque vero eos ſibi recondunt, ſed omnium direptioni (vt ita dicam) exponunt. Quo nomine hos magis admirandos, ac prędicandos affirmarim, quam qui triticum, aut pecunias vniuerſas in magna annonæ caritate ciuibus ſuis dilargiuntur: hi enim vix vni ciuitati, ad exiguum tempus, in re, quæ ad famem ſedandam pertineat, profuerint: illi autem in totum orbem, in omnémque poſteritatem ſuum beneficium ſine vlla imminutione deriuant, in re præſertim, qua nulla fructuoſior excogitari poſſit. Quare eos primo potius loco reponendos, quam tertio recenſendos, optimo iure iudicauerim: qui enim melius in commune conſuli poteſt, quî magis orbi vniuerſo commodari, quî accuratius omni poſteritati ſeruiri, quam in clariſſimorum virorum monumẽtis, in quib. viuæ diuinorum ingeniorum ſunt expreſſæ imagines, conſeruandis, eisq; diſperſis in vnũ quaſi corpus colligendis? Studeant ergo alij pecuniis accumulandis, alij agris continuandis inuigilent, alij in eo omnes labores ſuos, & impenſas collocent, vt priſca numiſmata, ſtatuas, lapidum fragmenta, atque alias antiquitatis reliquias, ac vel ipſa rudera effodiant, in quibus glorientur, quæ ſuas delitias ducant. Verùm PHILIPPVS TINGHIVS (cuius equidem viri laudes non poſſum ſine ſcelere non paſſim prædicare) longe aliter vitam inſtituit: nam omnem ſuam operam, ingenium, conatus, labores, facultates, partim ſuo marte incitatus, partim domeſticis exemplis impulſus, eò tantum contulit, vt doctiſſimorum ſcripta, præcipue autem iuriſconſultorum, vndique gentium ex variis bibliothecis maximis ſuis ſumptibus corrogata, publica luce donaret: homo ad commune omnium bonum natus, cui nihil potius vmquam fuit, quam vt tantum bonum, cælitus ad nos delapſum, typographicam ſcilicet artem pro virili promoueret. Is autem, cum infinitos propemodum libros curaſſet excudendos, tandem COMMVNES OPINIONES excellentiſſimorum quorumque Iuriſconſultorum, à ſe ſępe alias, maiori deinceps locupletatione editas, nunc vero plurimorum auctorum magni nominis acceſſione auctas, & ſummorum hominum opera maxime illuſtratas, ingẽti ſuo ſumptu, ac labore typis imprimẽdas tradidit: cui operi, antequam ad vmbilicũ perduceretur, eſt immortuus, non ſine maxima typographicæ artis iactura, & meo quoque ingenti dolore, quippe qui eum, vt

patrem vnice ſemper dilexerim, ab eo viciſſim filij loco habitus, ex quo tempore me primum cognouit: quod & viuus non obſcuris argumentis aſſidue pre ſe tulit, & moriens aperte omnibus declarauit. Quare cum diuturno conuictu, & longiſſimi temporis ſocietate, qua ſecum coniunctus fui, tum caritate, qua me & viuens & moriens eſt proſequutus, me quodammodo obſtrinxit, vt ipſius ſtudiorum, inſtituti, & laudis ſim æmulator: atque ita, vt tam beneuoli erga me viri, vel potius tam pij parentis memoriam pari pietate retineam, ſtatui, Deo fauente, non ſolum opera ab eo inſtituta perficere, ſed & prouinciam hanc, ab eo mihi traditam ad extremum vſque ſpiritum pro virili tueri. Eum librum tibi, ILLVSTRISSIME VIR, is viuens deſtinauerat: & ego eumdem illius opera inchoatum, meáque abſolutum, tibi vtriuſque nomine dico, illius quidem, qui poſtremum hoc opus tibi táquam anathema conſecrare ſtatuerat: meo vero, qui, ludum ita difficilem ingreſſus, primum hunc actum, veluti primitias, cum ex mortui voluntate, quam ſine piaculo negligere non poſſum, tum etiam animi mei inductione offerre potiſſimum tibi volo. Cui enim alij potius id opus debetur, quam tibi, ad quem de præcipuis Galliæ vniuerſæ controuerſiis referatur, cuius reſponſa veluti oracula quædam excipiantur: ſententiæ autem de rebus maximis dictæ, totidem grauiſſima, quæ poſtea alij in iudicando ſequantur, ſint præiudicia, cuius denique dicta legum propemodum vim habeant? Ecquis vero dubitauerit, quin ex tuo arbitrio (quod non poteſt non eſſe veriſſimum) aliorum ſententiæ efficiantur communes & ratæ: aliorum vero, quæ communes opiniones videbantur, irritæ poſtea habeantur? Nam, ſi authoritate rem metiri velimus, omnes norunt, quæ ſit in ſuprema hac curia Præſidis dignitas, quæ partes, quis ei locus inter cæteros, ita vt reliqui ex eius (vt ita dixerim) ore pendeant: ſi vero prudentiam, ſapientiam, integritatem, iuris ciuilis, ac cæterarum bonarum artium cognitionem ſpectauerimus, nemo eſt adeo hebes, qui non intelligat, te vnum ita in his excellere, vt quolibet vel maximo munere ſis digniſſimus, atque ita fit, vt te vnum omnes intueantur, te maxime ſuſpiciant, iudicúmque conſeſſus in tuam ſententiam pedibus ſine vlla controuerſia diſcedat, quippe qui tuis ſapientiſſimis dictis non audeat contradicere. Quare ſi patronus huic libro quærendus eſt, quem tutiorem te, aut ornationem deligere poſſem? te, inquam, quem patronum publicum, ſeu potius, communem omnium parentem, mox à Rege acceſſitum, in ampliſſimo Aduocati Regij gradu locatum, & tandem nuper ob eximias tuas virtutes ſuprema illa Preſidis dignitate decoratum, omnes vndequaque cõſpiciunt, ac prope colunt. Quæ cum ita ſint, COMMVNES has OPINIONES, ex præſtantiſſimis Iuriſconſultis in vnum quaſi corpus coactas ſub tuo nomine potiſſimum apparere volui: haud enim aliter euenire poterit, quin eæ, tua ſemel authoritate munitæ pro communibus opinionibus, quod nomen præferunt, ab omnibus poſthac habeantur. Quod ſi gratum tibi librum, tuáque commendatione apud alios receptum intellexero, næ mihi maximum animum addideris, ad multa in poſterum edenda, quæ reipub. literariæ, quam tu inter eius præcipuos patronos toto pectore foues, non exiguam, mea quidem ſententia vtilitatem ſint allatura. Hoc igitur à me munus tamquam primitias benigno vultu ſuſcipe: cum eóque me, tui obſeruantiſſimum in tuum patrocinium, clientelámque non dedigneris accipere. Vale. Lugduni, Prid. Id. Septemb.

M. D. LXXX.

IVRISCONSVLTORVM NOMINA:

è quorum ſcriptis hæ Communes Opiniones, receptæq; Sententiæ decerptæ ſunt: quorum aliqui nunc primum ſunt excuſi.

TOMIS PRIMO ET SECVNDO QVIDEM, HI:

Ioannes Bellonus Tholoſanus.
Franciſcus Viuius ab Aquila, Peruſinus.
Io. Baptiſta Villalobos Tolletanus.
Io. Fichardus.
Franciſc. Turzanus ab Inciſia.
Emanuel Suares à Ribeira.
Matthæus Chærianus.
Iulius Clarus.
Pius Fichardus.
Marianus Socinus Iunior.
Eraſmus Muſculus.
Benedictus de Capra.
Hyppolytus Bonacoſſa.
Laurent. Kirchouius Megalopolenſis.
Michael Graſſus Pomeranus.
Iaffred. Lanfrancus Balbus.
Caßianus Puteus Subalp. Senatus primarius Præſes.
Rolandus à Valle Caſalenſ. Senatus Præſes.
Petrus Andora.
Franciſc. Burſatus Mantuanus I.C. & Eques.
Ioan. Antonius Maſuerus.

TOMO TERTIO.

Antonius Gabrielius Romanus.

TOMO QVARTO.

Stephanus Ranchinus.
Iodocus Damhouderius Brugenſis.
Antonius Maria Coratius.
Macagnanus Azzoguidus.
Ioan. Neuizanus.

LE PRIVILEGE.

HENRY PAR LA GRACE DE DIEV Roy de France & de Pologne, A nos amez & feaux les gens tenans nos Cours de Parlemens, Baillifs, Seneschaux ou leurs Lieutenans, & à tous nos Iuges & Officiers qu'il appartiendra, Salut. Nostre bien amé, Philippes Tinghi, marchand Libraire, Florentin, demeurant en nostre ville de Lyon, nous a fait remonstrer, que nos predecesseurs Rois, sur tous nostre treshonnoré Seigneur & ayeul, le feu Roy François premier, fauorizant l'art d'imprimer, & desirant l'exalter, auroit pris (à son grand contentement) grand accroissement en nostredite ville de Lyon, par la diligence de l'exposant, lequel se seroit entierement dedié à imprimer & mettre en lumiere plusieurs beaux liures, tant en loix que autres facultez, & qu'il a tousiours continué: & desireroit volontiers maintenant (pour le bien public, grand proffit & splendeur de nostre Royaume, commodité particuliere de nostredite ville de Lyon) mettre en lumiere deux liures en droict, qu'il a fait reuoir, corriger & augmenter outre ce qu'il a cy deuant fait, par gens doctes & bien versez aux sciences. Mais il craint, qu'apres auoir fait les grans fraiz à ce necessaires, pour mettre en lumiere lesdites œuures, plusieurs enuieux, se voulans preualoir de ses peines & labeurs, ne voulussent imprimer les mesmes liures qu'il pourroit faire imprimer: sçauoir, Communes Opiniones diuersorum authorum: *Item, vn autre liure intitulé, les œuures de* Didacus Couarruuias, *nous requerant à ces fins luy estre sur ce pourueu. NOVS A CES CAVSES, & autres à ce nous mouuans, voulans fauoriser ledit exposant en vne si bonne & louable entreprise, luy auons permis & permettons imprimer ou faire imprimer lesdits liures, Communes Opiniones Iuris diuersorum authorum, & les œuures de Didacus Couarruuias, cy dessus specifiees, par tels imprimeurs & où bon luy semblera, pourueu qu'il n'y ait aucune chose en iceux qui contreuienne aux saincts Decrets & Canons de l'Eglise Catholique, Apostolique & Romaine, & puisse preiudicier à nostre estat & authorité: Auec defenses, à tous Imprimeurs, Libraires & autres, de nostre obeissance, imprimer ou faire imprimer, vendre, debiter ou distribuer lesdits liures, en quelque sorte & maniere que ce soit, autres que ceux qui seront imprimez ou faits imprimer par ledit Tinghi, sans son sceu & consentement, pendant & durant le terme de dix ans prochains, à compter du iour que lesdits liures seront acheuez d'imprimer, sur peine de confiscation desdits liures & marchandises, & autres peines arbitraires: ce que nous voulons estre estroitement gardé & obserué, en consideration des grans fraiz qu'il a conuenu & conuiendra faire, Nonobstant oppositions ou appellations quelconques & lettres à ce contraires, donnees cy deuant ou apres, ausquelles nous auons derogé et derogeons: & en mettant par ledit Tinghi, au commencement ou à la fin de chacun desdits liures sus specifiez, l'extraict du present Priuilege, nous entendons qu'il soit bien & duement signifié à tous qu'il appartiendra, sans qu'ils puissent pretendre cause d'ignorance. SI VOVLONS, VOVS MANDONS, & à chacun de vous, comme il appartiendra ordonnons, que du contenu cy dessus vous faites ledit exposant iouyr pleinement & paisiblement, cessans & faisans cesser tous troubles ou empeschemens qui pourroyent estre faits & donnez au contraire. Contraignans à ce faire, souffrir & obeir tous ceux qu'il appartiendra & pour ce feront à contraindre, par toutes voyes dues & raisonnables, nonobstant oppositions ou appellations quelconques, & sans preiudice d'icelles, CAR TEL EST NOSTRE PLAISIR. Et pource que de ces presentes on pourroit auoir affaire en plusieurs & diuers endroits, Nous voulons, que au vidimus d'icelles (duement collationné à l'original, par l'vn de nos amez & feaux Notaire & Secretaire, ou fait sous seel Royal) foy soit adioustee comme au present original. Donné à Paris, le xxvij. iour du moys de May, l'an de grace mil cinq cens quatre vingts, & de nostre regne le vj.*

Par le Roy en son Conseil,

LE RAGOIS.

Ingenuo Lectori.

S.

ANfato quoddam, an huius nostræ potius miserrimæ tempestatis morib. tribuendum sit, q̃ multorum hominum ingenia, insana quadam temeritate, nil aliud cogitẽt, nil aliud studeant, nil deniq; audeant, quàm ex alieno labore quæstum facere, inanemq; gloriam captare; doctissimorum virorum vel monumentis, vel iuuẽtis sacrilegam quodãmodo manum inferendo, eaq; peruertendo, & vt non ineptè vulgò dicitur, quadrata rotundis immutando; vix diiudicare quidẽ aussim. Vtcunq; tamen sit; eorum tandem temerarios conatus hunc manere finem experientia ipsa satis docet: q̃ eis etiam superstitibus, sua ipsorum studia cum primis ipsis chartulis & typis miserè interijsse sæpè videant. Sed quorsum hæc, amice lector? Dicam paucis. Non dum tertius ab hinc lapsus est annus, cùm nos (vt optimè nosti) in lucem edere curauimus Communium opinionum, seu receptarum I. V. sententiarum Syntagma, tunc primùm à nobis in quatuor diuisum Tomos, summoq; studio, maximaq; diligentia adauctum, & illustratum. Quod opus incredibili Iuris studiosorum applausu receptum est, communiq; omnium Iurisconsultorum calculo ita comprobatum: vt de secunda editione iam iàm cogitaremus. Interea verò vt debita & vigilijs & inuentis nostris in perpetuum gratia defraudaremur (fœdiora taceo) en nos prę-ueniendo, recèns tibi excuditur ab alijs Syntagmatis nostri omninò liber, speciosiorem tantummodo nomen præferens: ad instar, scilicet Iustiniani Codicis in titulos redactus: cùm reuera nihil prorsus sit, nihilq; vlterius contineat, nisi meras rapsodias ex nostris ipsis voluminibus nullo Iuris decore, nullo studiosorum profectu vtilitatéue, pessimè consarcinatas. In hoc autem præstat (fateor) quòd vt ne nostra continere videatur, omnia in peius loco mota, traducta, transposita, mutata habeat. Imò tantò inferior Syntagmate nostro quidem subsidet, quòd theses, hypotheses, responsa deniq; & conclusiones doctissimorum Iuris Consultorum Cassiani Putæi, Petri Andoræ, Ioannis Antonij Masuerij, & Stephani Ranchini, quæ in nostra impressione habentur, in eo integræ vel mutilatæ desunt. Quod arte & consultò dubio procul factum est, ne Regiam mulctam, ex nostro priuilegio, tanti operis auctor tandem penderet. Quæ omnia sic esse tu ipse, iudiciose lector, facillimè deprehendes; si hæc nostra & aliena illa conferens, iudicium vtrinq; sumere minimè pigeat. Sed & hoc tibi præfari operęprecium duximus, nos huic nostro operi D. Iosephi Ludouici Assisiensis I.C. præclarissimi, Communes opiniones adiecisse, quæ in prima nostra editione casu potius, quàm electione omissa fuerant. Vale.

COMMVNIVM OPINIONVM,

SIVE IVRIS VTRIVSQVE RECEPTARVM

Sententiarum, ex diuersis Authoribus collectarum,

Liber primus.

A

ABbas solus potest hæreditatem vel legatum monacho delatum absque eius consensu repudiare, fm Cyn. & Iac. de Are. in l. Deo nobis. C. de epis. & cle. Bart. in l. tutor. in fi. ff. de bon. pos. Bal. in l. 1. in 10. q. C. qui admit. Pau. Cast. & Alex. nu. 2. in l. legatum seruo. ff. de leg. 1. & Can. omnes in c. in præsentia. de prob. quia monach⁹ ipse per se nõ dicitur habere velle, neque nolle. c. si religiosus. de ele. in 6. sed omne suum velle dependet à velle Abbatis cũ monachus profitendo, sicut propriis renuntiauit, ita voluntati suæ renuntiasse censet, vouendo illa tria substantia regulæ. c. nullam. 18. q. 2. Et opi. istam asseuerat esse magis cõem Ale. in d. l. legatum seruo. nu. 1. & in l. 1. nu. 24. ff. de vulg. & pupil. subst. nu. 24. & veriorem dicit Pomates in addi. ad Bart. in d. l. tutor. & Aug. Beroius in c. Raynu. nu. 384. de testam. Contrariam verò partem, videlicet, ꝙ monachus in acquirendo, magis seruo q̃ filio æquiparetur, cuius certè factum omnino requiratur, & domino præiudicare possit, tenuerunt omnes Legistæ & Inn. in c. cùm olim. de priuil. Spec. in ti. de sta. mo. §. 1. ver. 8. quæritur. Bart. in l. cùm hæredes. in princ. ff. de acq. pos. Bal. & Rom. in l. 1. C. qui admit. Ang. in l. Papinianus. in prin. ff. de acq. hær. Bart. Bal. & Fulg. in l. fi. in prin. C. de bo. quæ lib. & Rom. in l. is qui hæres. in fi. ff. de acq. hære. & ita tenent cæteri Legistæ magis communiter in loc. præcitatis. & istam esse magis cõem sententiam Legistarum facit mẽtionem Beroius in d. c. Raynu. n. 283. circa med. & nu. seq. circa fi. Sed, omissa omni disputatione, prima opi. videtur verior, communior, & tutior in actu practico, quam legendo, consulendóque sequutus est Beroius, vt ipse censuit in d. c. in præsentia. n. 15. & in d. c. Raynu. Et ista communis ita amplexa interpretatur non habere locum in Prelato, qui hereditatem seu legatum ecclesiẽ delatum repudiare nullo pacto potest absque capituli cõsensu, quia huiusmodi repudiatio dr̃ esse alienatio, fm Bal. in l. pupillorum. C. de repu. hær. & in l. contra iuris. §. j. ff. de pact. Pau. de Cast. in d. l. legatum seruo. Anc. & Im. in c. 1. de reb. ec. non al. & alios relatos per Alex. in d. l. legatum seruo. vbi supponit istorum opinionem esse magis communem, contra Feder. de Sen. cons. nono contrarium asseuerantem. F. Viuius.

Abbas, & non episcopus, in Monachos habet iurisdictionẽ & correctionem, etiam si via ordinaria iudicialiter agerettur. hanc magis communem testatur Benedictus de Benedictis de Capra. reg. 84. num. 2. & 3. idque etiam procedere dicit in Abbate confirmato, nec dum consecrato aut benedicto, quia etiam ante benedictionem recipit iurisdictionem, secundum communem opinionem ibid. nu. 16. vide j̃. in verbo, Monachus, vbi fallentias aliquot pro communibus opinionibus receptas inuenies. Bened. Capra.

Abiurans hæresim, ante sententiam latam modò non fuerit aliàs quoque de hæresi accusatus, & post pœnitentiam in eam relapsus, non solùm euitat pœnam mortis, sed ẽt ꝓfiscationem bonorum, licet ipso iure à die commissi, delicti sit imposita. Hanc communem esse Doctorum opinionem attestatur Paris. cons. 185. & seq. lib. 4. Ita refert Iul. Cla. Alexandrin. in lib. 5. sentent. §. hæresis. ver. sed quæro. in fi. P. Fichard.

Abiurans hæresim ante sententiam latam, modo non fuerit aliàs quoque de hæresi accusatus, & post pœnitentiam in eam relapsus, non modo mortis pœnam euitat, sed etiam bonorum confiscationem, quamuis ipso iure à die commissi delicti sit imposita, vt est communis opinio, de qua Iul. Clar. in §. hæresis. ver. sed quæro. in fi. Bonacoss.

Abiurans vnam hæresim, si in aliam incidat, relapsus verè dicitur, communis est opi. Bursat. cons. 7. nu. 40. Bonacoss.

Abiuranti prima vice hodie de necessitate eps & inquisitor gratiam impartiri, & bona condonare tenetur, quinimo omnes dignitates, & honores, ac pristina iura recuperat, vt est communis opin. Bursat. cons. 14. nu. 33. Bonacoss.

Abiurantis bona sibi & filiis dimittuntur, vt est communis opin. Bursat. cons. 7. nu. 32. Bonacoss.

Abolitio generalis delictorum ex decreto, vel statuto, non comprehendit crimen falsi, vt est communis opinio, de qua Iul. Clar. quæstio. 59. versicul. in huiusmodi. Bonacoss.

Abolitione sequuta per transactionem, vel mortem accusatoris, potest iudex prosequi accusationem: sed debet facere nouum processum, & nouam inchoare instantiam, ex quo prima instantia per transactionem fuit perempta. Sed hodie contrarium seruatur, quia iudex potest prosequi sine nouo processu. Clar. lib. 5. sentent. §. fi. q. 58. ver. Et scias. Bonacoss.

Abortui qui causam præstitit, prægnantem mulierem percutiens, capite plectitur, si fœtus animatus iam erat, aliàs supplicium extra ordinem luet. cõe interpretum placitum attestantur Blanc. & qui eum laudat Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. 68. ver. abortum procurans. in fi. Et si longè verius, æquiusq; sit, nunquam huic capitis pœnas infligendas esse, seu animatus, seu inanimis fœtus abortu perierit, si modò prægnans vnà mortem non obierit, vt luculenter probat fons iuris, iustitiéque omnis sacrosancta diuini Mosis lex, Exod. 21. cuius sententia (ab Accurs. in l. diuus. ff. de extr. cri. in aliud oĩno ꝓrium eius, quod præcipit, perperam accepta) nihil aliud verè sancit, q̃ vt qui grauida muliere percussa abortum intulerint, mulcta arbitraria puniãtur, ni pernicies ipsius mulieris insequuta sit. alioquin si non solũ spes hominis, sed mater vera homo è medio auferatur, vitam ꝓ vita, oculum ꝓ oculo, dentem ꝓ dente, &c. pendi iubet: & hoc etiam, si diligentius inspiciatur, iisdem fermè verbis, quo ad mortis pœnam, constituit. l. si quis aliquid. §. qui abortionis. ff. de pœn. si mulierẽ. ff. de sic. & probat d. l. diuus. tradit eleganter, ac verè Alex. post Bal. in l. quod dicitur. nu. 4. ff. de lib. & posth. & qui sese hac in q. variis modis induit Aeg. Bos. in pract. ti. de homic. nu. 6. quã ẽt de re nos alibi latius, & cõmodius: si quidẽ in præsentia titulum operis præ oculis semp habebimus, ac re ipsa Plin. iun. consilium sequemur lib. 5. epist. 6. inquientis: Primũ ego officiũ scriptoris existimo, vt titulum suum legat, atque identidẽ interroget se, quid cœperit scribere: sciatq; si materiæ immoratur, non esse longum: longissimum si aliquid accersit, atq; attrahit. Suarez.

Abortum causans, percutiendo nimirum mulierem prægnantem, ita vt illa abortum faciat, debet puniri pœna vltimi supplicij, si dolus adfuerit, magis cõem dicit Bos. in ti. de hom. nu. 6. Alij tamen distinguunt, dicentes, si partus fuerit animatus, tũc puniendum esse causantem pœna homicidij, sin verò nõ fuerit animatus, puniendum pœna extraordinaria. Et hãc esse communem testatur Blanc. in pract. crim. n. 33. Clar. libr. 5. sent. §. fi. q. 68. ver. abortum. P. Fichard.

Abortum causans, debet puniri morte, si dolus adfuerit, si partus fuerit animatus, aliàs non: quia tunc punitur extra ordinem communis est opin. Clar. q. 68. ver. abortum communem dicit Soarez. ver. Abortui. Bonacoss.

Absens causa reipublicæ restituitur ad appellandum. Fran. Are. cons. 160. nu. 7. communem dicit. Io. Bapt. Villalob.

ADDITIO. I. Fich. Ratio est, quia absens ex causa probabili, voluntariè non dr̃ absens. Rebuf. in tract. de priuil. schol. priuileg. 77. nu. 2. & ob tale impedimentum non currit tempus, gl. in verb. post dationem. cle. sæpe. §. & quia. de verb. sig. Vulcur. in l. si finita. §. Iulianus. nu. 88. ff. de dam. inf. Si verò partim causa Reipublicæ, partimque ex sua causa propria fuerit absens, considerabitur quod principaliter obseruabat, per l. si quis nec causam. ff. si cer. pet. & in terminis Ias. in l. non solùm. §. si cum iure. nu. 2. ff. de no. oper. nun. gl. in verb. negotij. in l. non verè. ff. ex quib. cau. ma. & Tiraq. de retract. munic. §. 30. in gl. 1. nu. 6. Si autem dubium fuerit, præsumitur suum principale motiuum fuisse ꝓ suo facto priuato, vt not. Bal. in c. dilecti. nu. 4. de app. Vnde voluntaria absentia dicetur, quæ restitutionem impedire videtur. Paris cons. 99. Adr. nu. 11. & seq. vol. 4. & tex. in l. & qui data. ff. ex quib. caus. ma. Sed an, & quando, & quomodo absentia excuset, & quæ sit causa ad restituen. & an absentia vel præsentia præsumatur, & quando incipiat currere tempus, per Bero. in c. 1. vbi per plures. nu. 1. de in int. resti. Tiraq. in eo. Tract. §. 35. in gl. 3. nu. 1. & an semper restitutio executionem impediat, aliqua per M. Ant. Bard. Senen. in tract. de tempore vtili & continuo. c. 5. nu. 1. & 2.

Concordat cum hac l. communi, l. 10. tit. 23. part. 3. & cum hac l. & cum cõi concordat l. fi. C. de resti. mil. quæ vr̃ limitari

per l.is qui reipublicæ causa.ff.ex quib.cau.ma.cùm absens dimisit procuratorem qui illum indefensum reliquit: quia tũc nõ restituitur quod planè est ꝗ tex.in l.fed etsi per prætorem. §.hæc clausula.ff.e.quas ll.concordat gl.dicens l.is,qui habere locum, qñ procurator est soluendo, alteram aũt cùm non sit soluendo,quam solutionem Ioan.Man. in tract.de resti.in int.c.3 52.repellit.Et concludit,ꝙ si absens dimisit procuratorem idoneum,qui non appellauit,restituitur:si autẽ non erat idoneus non restituitur: quas solutiones nostra cõis opin.& Aret. non tenent. Aliàs dicunt indistinctè restitui, & vltra id vr̃ innuere,ꝙ si dimisit procuratorem,non sit necessaria restitutio: sed ꝙ oportet appellare intra x.dies post aduentum,vt aliquid ob rempublicam tribuatur, cum generaliter dñs qui pp negligentiam procuratoris fuit grauatus in non appellando,si procurator est non soluendo,restituitur,vt appellet,fm gl. Bar.in l.j.§.fi.in ver.audiatur.ff.qñ ap.fit.& Fulg.in l.vnic.§. si procurator.ff.si quis ius di.non obt.& Sal.in auth.hodie.C. de app.quos refert Iaſ.in d.§.si procurator.n.13.vbi ponit reg. & limit.Et nota oẽs istas opi. vsque ad n.8. pro intellectu d.l. 10.& l.18.titul.29.part.3.& 6. Ioan.Mau.à c.3 3 2.vsque ad c. 3 52.pro intellectu dictarum legum.

Effectus istius restitutionis operatur,ꝙ subducatur de medio tempus absentiæ,vel impedimenti,Franc.Balb.de præscr. part.6.q.1.casu 22.nu.26.communem dicit.

Restitutio autem ista debet peti intra quadriennium,& terminari.l.superuacuam. C.de temp.in int.restit. & currit à tpe lesionis completæ,completa maiori ætate,vel postquam cessauit impedimentum, & sic,finita præscriptione, ante tamen non currit quadriennium.Balbus ibi,nu.27.cõem dicit.

Quadriennium autem licet sit assignatum ad petendam restitutionem post completam læsionem: tñ si læsio sit per minus tps,restitutio est postulãda post lapsum illius tpis:vt sunt x.dies ad appellãdum, intra illud tempus debet peti:vel si per vnum diem fuerit impeditus causa reipublicæ, restitutio est petenda intra illum diem,Balb.in d.q.1.nu.28.cõem dicit.

Tempus istud quadriennij licet sit in prosecutione continuum:tñ à principio est vtile,& sic non currit nisi à tpe scientiæ,vel potentiæ petitionis,Balb.tract.de præscr.in 6.par.q.1. casu.22.nu.28.in fi.communem dicit. I.B.Villalob.

ADDITIO. Quia ergo quadriennium non currit nisi à die scientiæ,vt dicit etiam Ang.in l.à sententia.§.si quis.nu. 1.ff.de app.ideo dr̃ vtile à principio,&ex post facto ꝓtinuum, quam opi.ẽt secutus fuit M.Ant.Bard. in tract.de temp.vti.& contin.c.3.Sub.7.licet aliqui etiam teneant ꝙ probabiliter ignorãs poterit petere restitutionem, etiam post centum ann. quod videtur mirabile,vt ibi per eum. I.Fich.

Fallit in ecclesia, quia semper tempus est vniforme, i. quadriennium.licet læsio sit minoris temporis. Idem ibi eod.nu. 28.in fi.communem dicit.

Tempus intra quod causa restitutionis est terminanda, semper est vniforme, i. quadriennium à die petitæ restitutionis,idem nu.28.communem dicit.

Nota ꝙ absentibus causa reipublicæ non ita fauetur, sicut minorib.quia minores restituuntur ad integram cãm,absentes aũt solum ad appellandum:Tiraq.de vtroq; retract.lignagier.§.35.gl.4.nu.46.communem dicit. I.B.Villalob.

ADDITIO. Distinguas, Aut absens defensus fuit, & vera est d.opi.cõis,Iaſ.in l.cum quidam.nu.9. circa med. ff.de acq.hær.aut non defensus,quo casu & ad appellandum, & ad totam cãm restituitur,stante probabili impedimento,& equitate.Iaſ.in l.non quocunque. §.si ex bonis. nu.8.9.& 10. ff.de leg. 1.Ab.in c.ex ratione.n.i.& 9.de app.Alb.in Dictio.in ver. absens,ibi.Adde ꝙ absens causa reipublicæ si non fuit defensus,restituitur ad totam causam,ac etiam in aliis,prout de anno in iure protomij absenti concesso, cùm tempus non currat,nisi à die scientiæ:Iac.Nouel.in tract.iur.protomis.§.7.n.3. & aliis casibus saltem per clausulam generalem, si qua mihi iusta causa,&c.vt toto tit.C.de temp.in int.rest.cum tit.seq.& ibi Scrib.& tit.ff.quib.ex cau.ma.

Nota tamen, ꝙ licet in hoc magis fauetur minoribus absentibus,tamen milites absentes causa reipublicæ, restituuntur ipso iure:minores autem subueniuntur petitione restitutionis.Bart.& alij in l.i.C.de iur.& fa.ign.& Iaſ.conſ.159. vol. 2.quod etiam facit pro intellectu d.l.10.& 18.de d.Iaſ.meminit Tiraq.in d.§.35.gl.4.nu. 50. Io.Fich.

Amplia istam communem, quòd in tantum est vera:quòd etsi currat longissima præscriptio: nihilominus competit restitutio infrà quadriennium.Tiraq.ibi nu.47.communem dicit:de hoc vide in verb.restitutio,§. I.B.Villalob.

Absens & impeditus, non tenetur in causis arduis mittere procuratorem.Bar.in l.idemque.ff.pro soc.Bal.in l.2.§.si quis in iudicio.n.3.ver.tũ verò aliqualiter.ff.si quis cau.in iud.sist. & in l.1.§.vsus.ver.sed reuoco in dubium. ff.de proc.l.ab eo. nu.7.ver.quæro vtrum absens.C.quom.& quan.iud.Alex.de Im.in l.recusare.§.si quis alio.vers.sed Io. de Im.ff.ad sen.treb. & hanc cõem ꝓcl.Doct.esse inquiunt Iaſ.in d.§.si quis in iudicio.nu.13.vers.retenta tamen cõi conclusione. & Mod.Paris. in conſ.19.nu.23.in Tom.1.conſ. kirchouius.

Absens, cui per notarium stipulatum fuit, acquirit irreuocabiliter secuta ratificatione re integra fm cõem per Bursat. conſ.33.nu.1.lib.j. cui absenti acquiritur sine ratificatione ex actu, qui merum commodum absenti reportat, ex cõi Doct. sntia,per eundem conſ.118.nu.4.eo.lib. Clar.§.donatio.q.13. ver.j.Osasc.decis.33.& id maximè procedit interueniente stipulatione notarij ex qua acquiritur actio vtilis ipsõ iure sine alia cessione,ex veriori & magis cõi sententia per Bursa.conſ. 40.nu.16.lib.1.Aym.conſ.252.Rol.conſ.19.nu.22.lib.j.imò possessio & dominium directum secundum communem,per eundem Burs.d.conſ.40.nu.17.vbi latius declarat.

Absens in casibus in quibus iudex potest procedere ad diffinitiuam contra absentem, ita ꝙ puniatur corporaliter, puta statuto ita disponente,tunc potest extraneus allegare innocentiam delati absentis. Bart. conſ.100. & 107. præsupponit ergo ꝑium quando proceditur secundum dispositionem iuris communis,per l.absentem.ff.de pœn. & C.de req.reis.vel vbi statutum imponit aliam pœnam quàm corporalem: vt ex Ducalib. decretis patriæ Subalpinæ, per quæ confiscantur bona.Et in primo casu iudex informationes etiam ex officio pro absente sumere potest: & quatenus alleganti causas denegaretur probatio,appellari potest.d.conſ.100. Put.

Absens quando potest condemnari fm formam statuti in causa criminali,potest procurator interuenire. Ang.in l.pen. §.ad crimen.ff.de pub.iud.fall.9.communem dicit, quem refert August.in addit.ad Ang.de malefic.in verb. qui iudex videns quod inquisitus,in addit.incip.tu autem in hac materia. sed Alexan.conſ.116.vol.2.magis communem dicit contrariam,quod non potest admitti. I.B.Villalob.

Vt aũt possimus deuenire ad aliquem intellectum legis regni, nota ꝙ absens de iure ciuili non potest condemnari. l.absentem.ff.de pœ.& l.absentem.C.de accuſ.pœna idque maiori relegatione:exceptis trib.casibus: primus,faciens aliquem spadonem l.Cornelia. §.lege constitutum.ff.ad l.Corn.de sic. Secundus,repertus in venali perfidia apparitor, in l.ne diu.C. de pœnis.Tertius,in crimine lesæ maiestatis,per constitutionem Henrici, quos refert Hipp.in l.Cornelia. §.constitutum. nu.7.& Cæp.in conſ.40.nu.8.in crimen. Et in istis verificatur nostra cõis,vt per Hipp.in d.§.constitutum. & Cæp. conſ.49. Ex quibus stante l.9.tit.2.l.3.ord.& l.2.tit.17.lib.8.& pragm. fi.Complutensi de iure Regio,cùm per predictas ll.absens de quocunque crimine potest condemnari,ẽt si pœna sit capitalis: vr̃ ꝙ indistinctè in omni causa criminali intenta ꝑ absentem,potest interuenire procurator.Sed ꝑium tene per l.7.ti. 9.par.3.ibi, *el mismo por su persona*:relatam in d.pragm.201.c.penult.Compluten.vbi innuitur in causa criminali non posse interuenire procuratorem pro absente: bene tamen interuenit excusator proponens causas absentiæ:vt hr̃ in d.l.7.ibi, *no viniere en su persona delante el Iuzgadoz a estar a derecho o no embiare o mostrar escusa derecha por que no pudo venir*.de quo per Damelesi.in ver.iudex videns quod inquisiti.ver.quæro an talis banitus.& hic ad excusandã absentiam vel contumaciam.l.pen. in fi.ff.de pub.iud.l.1.ff.an per ali.cau.app. de quo per Bart.in conſ.100.& vi.Corn.conſ.fi.l.3.& conſ.122.l.4.& Dec.conſ. 429.& no.tex.in l.seruum quoq;.§.publicè.ff.de proc.ꝙ quilibet non tanquam ꝓcurator, sed tanquam quilibet ꝑt interuenire ad defendendũ absentem,vel eius innocentiam.& istũ tex.ad hoc no.& sic illum intelligit apostillator ad Alex.conſ. 116.vol.2.ver.procurator.Ex quibus dantur duę differentię inter ius cõe, & regni,in d.ll.prima, ꝙ absens in causis criminalibus,ẽt maioribus relegatione,condemnatur. Secunda,ꝙ non admittitur procurator, licet in hoc sit cõformis legi cõi, vt per Alex.in d.conſ.116.Erit etiam tertia,ꝙ cõtumax fictus æquè punitur sicut verus,ibi faciendo,*pregonar en aquel lugar do solia morar el emplazado,y si morada no le allaren deue ser pregonado alli do el hierro se hizo*.Pro quo est notandum,ꝙ lata sententia non valet contra absentem non verum cõtumacem, vt quia non fuit inuentus personaliter.l.ea,quæ. C.quo.& quan.iud. quia vera contumacia non dr̃, etsi facta sit citatio ad domum, vel in valuis ecclesiæ,nisi probetur notitia citationis, fm Ang.in l.1.§.biduum.ff.quan.ap.fit.& per Joan.de Ro.decis.48. in nouis.quia etiamsi citatus ad domum, præsumatur sciuisse citationem

tionem:fm gl.in l.si legibus.in ver.probatum.C.de episc.aud. non tamen dicitur verus contumax.Im.in c.fi.de eo qui mit. in pos.& Fel.in c.cùm sit Romana.de app. quia fictiones non habent locum,quando agitur de incurrenda pœna.Io.Andr. in c.cognoscentes.de constitu. & Iafred.decis.3.Quarta,quia cùm fm opi. Doct. licet verus contumax non possit appellare:fiscus tamen appellat,fm glos.cõiter approbatam in cle.vnic.de dol.& contu.per Im.ibi,de quo per Bart.in l.fi. C.de in int.restit.& Bald.in l.cùm non eo die.C.quando prouoc.non est necef.& gl.in l.1.C.quor.ap.non reci. & Bart. in l.post edictum.§.fi.ff.de iudi.& in l.properandum.§.& si quidem.C.eo. tit.& Inn.in c.1.vt lit.non cont. & gl.in c.non solum. de app. in 6.& Ang.in §.1.Instit.de oblig.quę ex del.nasc.& Io.de Im. in conſ.126.De iure autem regio fictus contumax, de quo in d.ll.non appellat: quia in dictis legibus contumax habetur pro confesso:quæ verba fm Petr.de Anc. in repet.c.1.de constit.& Bart.in l.omnes populi.ff.de iust.& iure.& Im.in l.insulam.ff.de verb.obl.& ibi Alex.& Aret.in c.at si clerici.de indi. nu.19.post Bart.in l.obseruare.C.quor.app.non recip.important,ꝙ contumax non appellet,licet Bald.in l.ita demum.ver. restat nunc videre.nu.6.C.de proc.teneat contrarium:&Nellus in tract.banni.in 4.par.1.temp.1.q.& alij quos refert Lud. Carrer.in repet.d.l.obseruare.nu.17. Sed tamen primam opi. tene, & ita obseruatur, tunc etiam quia in d.l.Complutensi datus est ordo,si compareat intra annum,ꝙ audiatur:& iudex de innocentia absentis debet inquirere, & tenetur, vt per Fran.de Areti.conſ.146.visa consultatione. etiam publicatis attestationibus, ad defensam absentis potest testes recipere. vt per Bart.in l.4.§.hoc autem.ff.de dam.infect. & in l.2. in fi. ff.de quæst.& Bald.post Bart.in auth.at qui semel.C.de prob. &Doct.in c.fraternitatis.de testib.& Iaſ.in l.si quis.C.qui test. facer.pos.nu.7.etsi inuenit eum sine culpa,est absoluendus:vt eleganter dicit Bart.in conſ.100.à domino Cino.vol.1.quem refert & sequitur Hyppol. in l.1.§.si quis.nu.71.ff.de quæst. vbi congerit plures alios idem tenentes.Et idem disponit dicta pragma. à contrario sensu, ibi, *si por el dicho processo pareciere que aya prouanza bastante para le condemnar*, Et ad intellectum d. pragm. nota dictum satis notabile, ꝙ fugiens si sponte reuertitur, omnem suspicionem criminis purgat. l.1.C.de requir. reis. non enim dicitur recessisse habens animum redeundi. l. quis si fugitiuus. §.1.ff.de ædil.edict.sicut nec auis,quæ ex nido euolat, breui reuersura, recessisse dicitur. Bart.in l.1.C.de ser.fug.Et habuisse animum reuertendi præsumitur,qui intra annum venit.per d.l.1.& c.cùm contumacia. de hære.in 6.& ob hanc causam licet inducat semiplenam probationem fuga contra fugientem:tamen si sponte reuertitur in totum diluitur:vt tenet Corasi.in l.admonendi.nu.75.ff.de iureiur. Et plus dicit Iaſ.in d.l.admonendi.nu.90.in lect. post Bar.in l.raptores. C.de episc.& cler. ꝙ fugiens de carcere, si denuò esset incarceratus etiam inuitus ꝙ propter illam fugam non est condemnandus.quæ faciunt pro limita.l.34.lib.8. titul.18.in ordin. vbi disponitur ꝙ carceratus fugiens de carcere habetur pro fractore.& circa d.l.6.aliàs 8.limit.per Episcopum Calagur.in suis regulis,in ver.fuga. Item nota.ꝙ ita sunt de substantia,in d.pragm.banna ac tempora ꝙ si non fuerint ad vnguem obseruata, non potest absens condemnari, & haberi pro confesso:& ita in indiuiduo dicunt Bal.& Iaſ.in auth.quę supplicatio.nu.5.C.de prec.imp.off. & Alex.in l.2. nu.9.ff.de iudi.per gl.in cle.1.de vita & hon.cleric.in verbo,tertio.& in c.1.in prin.de mil.vaſ.qui cont.est,in verbo,tertiam vocationem.Alber.Brun.in tract.de for.& solen.art.ex quibus consista: forma.ver.37.& in art.quando censetur aliquid tradi pro forma.conclu.16. Ex quibus si contra absentem de stylo alicuius curiæ obseruentur alij termini in procedendo (vt est in Cõpostella b.Iac.) non vendicant sibi locũ pœnæ istarũ legũ.

Absens si post sententiam capiatur, audiendus est super omnibus contentis in processu & sententia,tam in pœnis corporalibus,quàm pecuniariis,& ita pluries practicaui,cum ibi essem iudex maior:præcipuè cùm forma tradita à statuto dicatur substantialis. Deci.in conſ.429. nu.5.& de materia dictarum legum,vide Ang.& suam additio.August.in tract.malefic.in ver.videns,ꝙ inquisiti per totum. & Hippol.in pract. §.postquam.à nu.35.vsque ad nu.62.& in conſ.64.nu.43.& in conſ.117.nu.36.& in conſ.134.nu.11.& Chass.in consue. Burg.rub.1.§.7.in prin.nu.10.vsque ad fin. & Lud.Carrer.in pract.crim.in prin.nu.65.cum aliis.& Isern.& Matth.de Affl. in constit.Neap.incip.Grandis.tit.1.libr.2. de materia postea quam hæc scripsi, reperi Petr. Nuncum de exequendis mandatis regum,conſ.15. vbi congerit quatuordecim correctiones iuris communis per dictas leges.

Nota circa l.1.tit.3.lib.3.ordin. quæ loquitur de non contestanti infra nouennium. & l.5.tit.16.lib.etiam 3.ord.de citato ad audiendum sententiam,ꝙ contumacia in d.legib. debet esse vera,adeò,vt non sufficiat ficta. vt per Bartol.in l.si se non obtulit.§.condemnatum.ff.de re iud.& Iaſ.ibi n.32.item nota circa d.l.1. ꝙ requiritur, ꝙ dicta petitio sit proposita in iudicio, parte præsente, vel procuratore suo, vt per Ant.in c. 2.de dilat.& Panorm.in c.fin.de iudic. & in tantum operatur ficta confessio in d.l.1. ꝙ pars non admittitur ad probandum contrarium. vt per Iaſ.in l.error. C.de iur.& fact.ignor. nu.6. & 7.reprehendentem Alexan.tenentem contrarium, de quo per Franc.de Aret.conſ.146.visa consultatione.

Nota etiam, ꝙ licet per d.l. non requiratur sententia, sed hoc est intelligendum verùm quò ad ipsum fictum confitentem, secus quò ad suum hæredem, quia tunc requiritur sententia, fm Bald.in l.2. C.de edend.quia confessio ficta hæredi non præiudicat,vt tenet Bart.in l.1.ff.de priua.delic. ver.item quæro,dixi.nota etiam, ꝙ dicta confessio dicitur iudicialis,& solennis,vt tenet Aretin.in c.at si clerici.nu.21.de iud. ex Cino.& Bald.in l.quoniam.ff.de iis qui not.infam.& de materia istius l.vide Hyppol.sing.27.& Alex.in addit.ad Bart.in l.transigere.C.de transact.circa tamen l.5.tit.16.vide l.3.tit.22.par. 3.& l.9.tit.23.par.ead. & quod Doct.tractant, maximè Io.de Im.in l.ex consensu.ff.de app.& in l.diuus.ff.de in int.restit.& gl.in cle.vnic.de dol.& cont.in gl.fi.vbi dicitur, ꝙ non dicitur contumax, nisi pars comparuerit ad accusandam contumaciam: & vide Bald.in l.falsus. C.de fur.& Alex. in l.contumacia.ff.de re iud. Villalob.

Absenti liberatio facta non per modum confessionis, sed per modum pacti,seu conuentionis,non prodest, nisi aliquis nomine absentis receperit.Est magis cõis opin.fm Alexan.in conſ.131.in causa & lite.vol.4. M.Cherianus.

pro Absente nunquid procurator in causis maleficiorum admittatur, ex forma tradita à statuto condemnari potest. Hoc autem latiùs declarat,& quomodo de iure ciuili procedat,ac quomodo secundùm leges regni,pluresque casus enumerat,nec distinctionem veri, ac ficti contumacis omittit,& quid de excusatore,addit deinde aliqua de eo, qui aufugit, & de eo quoque qui sponte pòst reuersus fuit. I.Fich.

Absens non potest propter crimen vel delictum quod ipsi absenti imputatur, diffinitiuè condemnari, Com. dicit Ant. Gom.super l.86.Tauri.nu.1. nam de iure cõi contumax non potest à iudice haberi pro confesso & conuicto. & licet Iac. de Aren.tenuerit,ꝙ quando crimen est liquidatum inter prę sentes, potest eo casu ferri sententia contra absentem, tamen ꝑ eum est cõis Doct.opi.vt dicit Bal.in l.quamuis.la 1.nu.j.C. de adul.& Bos.in tit.de req.reis. nu.1.in fi. & ꝙ etiam de iure can.non possit contra absentem,lite non contestata,deueniri ad condemnationem,ne que etiam ad testium receptionem, cõem dicit Abb.in c.veritatis.nu.20.& 27.de dol.& cont.adeò vt etiam in tali casu absentiæ testes non possint recipi ad perpetuam rei memoriam,vtcunque senes, valetudinarij,vel in longinquas partes recessuri sint illi testes com. attestatur Gom.in d.l.86.Tauri.nu.4.Intellige,tamen hæc omnia,quando ageretur de pœna corporis afflictiua.nam si tantùm veniret pœna relegationis,vel ea minor,imponenda, eo casu posset absens condemnari.cõem dicit Bald.in l.absentem.in fin. C.de accuſ.Sal.in d.l.absentem.n.14.quem refert pract.Conrad.n.7.ver.quartò excipio.Bos.in d.tit.de req.reis.n.1. Clar. lib.5.sent.§.fi.q.44.in prin.de consuetudine tamen Italiæ,Gallię & Hispanię,tam in foro ciuili quàm can.ꝑium obseruari, dicit,teste Gand.de malefic.rubr.quid agendum reo absente. Io.Fabr.in l.cunctos populos.de sum.trin. Ant.Gom.in l.86. Tauri.nu.8.& Rip.in c.1.nu.77. de iudic. Clar.ibid.vers.licet autem. P.Fichar.

Absenti donationem tacitam acquiri,not.Bar.& Castr.in l. si cum dotem.ff.solut.matr.in materia autem absentiæ dic, ꝙ quando fit actus qui de se aliter non valet nisi cum præsentia alicuius : tunc præsumitur præsentia, si præponatur nomen ipsius,puta,si in inuestitura dicatur,princeps inuestiuit talem, intelligitur præsentem, Castr.in l.Titia. §.idem respondit. de verbor. oblig. & obstante constituto seu retentione vsusfructus non acquiritur possessio nec dominium absenti ante ratificationem,Rui.conſ.174.lib.1.an autem ex stipulatione notarij acquiratur absenti absque ratificatione : not.Rub.Alex. conſ.117.n.4.& seq.post Bar.in l.nec ei.§.fi.ff.de adop.in l.stipulatio ista.§.alteri.de verb.ob. Quid de donatione expressa, an facta absenti valeat?& dic,ꝙ non,etiam ratione piæ causæ, secus in tacita,quæ valet in fauorem absentis, teste Iaſ. conſ. 13.lib.1.valet tamen donatio facta posthumo vel primo filio

nascituro, Deci.cons.245.in princi.& dic,ꝙ donatio facta absenti,ꝑt reuocari antequam acceptetur,confirmatur tñ morte donantis,ẽt si non sit ratificata, Deci.cons.432. & ꝙ donatio facta absenti non valet, nisi stipuletur notarius,& nisi ita stipuletur:non posset exinde ratificari.gl.in l.illud. C.de sac.san. eccl.Castr.in l. 1.ff.de pact.quando autem valeat vel non,donatio inter viuos, vel cā mortis facta absenti,dic,vt per Corn. cons.254.cui adde,ꝙ si notarius stipuletur pro donatario absente, cui est facta donatio,ꝙ tunc donans pœnitere non potest etiam ante ratificationem donatarij.teste Bald.in l.cum à socero.C.de iur.dot.quem sequitur Dec.cons.226.in fi.Quid de collatione beneficij, vel de inuestitura facta absenti,an valeat? vel antequam acceptetur, an possit reuocari? & quid de electione?vide Ab.in c.accedens.el 2.vbi Io.And. de præb.& dig.& dic,ꝙ priuilegium & gratia principis acquiritur absenti,gl.in l.1.in gl.fi. C.de quad.præscr.vbi Bal.2.lec.Ias.in l.fi.ff. de constit.princip.In donatione autem facta absenti an & qñ valeat?dic,vt per Castr.in l.illud.C. de sac.san.eccl.vbi an præsumatur absentia vel præsentia, quam in donatione facta ecclesiæ nemine acceptante, non valere in vim donationis, sed in vim pollicitationis,vt ex ea non acquiratur ius reale, sed actio personalis,testis est Rui.cons.37.lib.4.& ꝙ donatio facta absenti non obstante stipulatione notarij possit reuocari ante acceptationem:scribit Grat. cons.25.nu.37.lib.1. vbi idem dicit de constituto,& cons.128.n.21.& ꝙ per stipulationem notarij donatario absenti acquiritur qñ donatio continet merum commodum,voluit Rub.Alex.cons.117.Quid de donatione tacita quæ inducitur ex dispositione legali? & dic, ꝙ acquiritur absenti, vt per Castr.in l.si cum dotem.col.1.ff.solut. matr.quæ donatio valet etiam facta infanti absque aliqua acceptatione alicuius,Rub.Alex.cons.17.sed Petr.Stella in rep. l.si creditores.C.de pign.tenet contra cõem opi.ꝙ non possit acquiri,nec ex expressa,neque ex tacita donatione. Iac.Nigri in rubr.num.21.de verbor.oblig.nu.194. qui sequitur opin. Bal.de quo plura no.Rub.Alex. in rep.§.morte.ff.de oper.no, nunc.Quid in dominio & possessione,an acquiratur donatario absenti añ ratificationem re vel verbo?vide Rui.cõs.174. lib.1.& dic, ꝙ dominium transferī sine traditione ex contractu cum principe celebrato,Rui.cons.32.libr.1. & an concessio facta absenti acquiratur añ acceptationem, not.Grat.cõs. 127.nu.19.lib.1. Quid si adsit stipulatio notarij pro absente, vel ante acceptationem fuerit facta concessio alteri qui acceptauit:&àn renuntiatio facta fratribus absentib.valeat?Corn. cons.135.lib.2.Quid de cessione actionum?& dic,ꝙ potest fieri absenti, gl.in l.in causa.§.si in parte.ff.de procur.Alb.in l.3. col.vlt.in fi.C.de noua. cui adde ꝙ ẽt pactũ non solet prodesse absenti.l.2. C.de pact.secus tamen si tit liberatorium ẽt tacitum,Bar.in d.l.2.in fi Rui.cons.167.nu.15.lib.1. Quid de acquisitione pœnæ?& dic,eam fieri fisco ex toto iuramento,teste Rui.cons.10.lib.4. Put.

Absens nõ potest propter crimen,quod ipsi absenti imputatur,diffinitiuè condemnari,vt est cõis opi.Nam de iure cõi contumax non potest à iudice haberi pro confesso & conuicto,vt est cõis opin.Clar.q.44.in princ. Sed de consuetudine contrarium seruatur tam de iure ciuili quàm canonic. vt est communis opin.Clar.ibi.ver.licet autem. Bonacos.

Absens,vbi imponitur pœna relegationis,vel alia inferior ꝑt procedi ad sententiam ꝯ absentes, vt est cõis opi. Osascus, decis.Pedemon.105.nu.8.communem dicens. Bonacos.

Absens potest damnari, non tamen deueniri potest à l annotationem bonorum à relegatione infra,etiam ante lit.contestatam,secus si suprà,vt est communis opin. de qua Bossius tit.de requir.reis.nu.1.col.2.fol.264. Bonacos.

Absens & impeditus non tenetur in causis arduis mittere procuratorem,communis est opin.Chircouius conclu.communi.centuria.1.conclu.1. Bonacos.

Absenti ex stipulatione iudicis acquiritur,qñ interponitur in iudicio, saltem qñ interponitur super his, quæ pertinent ad officium iudicis.Vtputà accipere cautionem,ne talis à tali iniuriatus offendatur,vt est communis opi.de qua D.Hercul. de Syluestris,Ferrar.cons.97.nu.10.inter cons.crim,diuersorum per Zilettum.tom.2. Bonacos.

Absentiæ causas volens proponere,non requiritur,ꝙ hẽat mandatũ.Præpo.in c.si qñ.2.q.6.n.21.cõem dicit. Bonacos.

Absens, lite non cont. iis de criminibus nequit iure ciuili condémnari, quibus corporis pœnæ indicuntur:vt frequenter Doctoribus probatum inquiunt Ant.Gom.meus olim iuris Doctor.in l.27.Tauri.nu.1. Boss.tit.de requir.reis. nu.1.in fi.idemque Pontificum iure receptum affirmat Ab.in c.veritatis.n.20.& 27.de dol.& cont.at in iis, quibus pœnæ nomine, vel relegatio, vel quid etiam relegatione minus infligitur,ritè cõdemnabitur. commune interpretum dogma aiunt Bald.in fi.Sal.nu.14.in l.absentem. C.de accus. & ij,quos laudat Clarus optimè de vtriusque iuris studiosis meritus in pract.§.vlt.q.44. Suarez.

Absens quibus in criminum causis iuxta statuti formam damnari potest,& procurator eius nomine interuenire poterit.commune axioma recenset.Ang.in l.pen.§.ad crimen.fall. 9.ff.de pub.iud.&qui eum retulit Aug.ad Ang.de malefi.ver. q iudex videns.& vberrimè hanc rem agens Iul.Cla.in pract. §.vlt.q.33. quin & iisdem in causis pro absente iudex suamet sponte probationes inducet: vt frequenter iuris auctoribus placitum aiunt Alex.nu.29.Rip.nu.74.& seq.in l.3.§.hoc autem iudicium.ff.de dam.infe.& qui id diligenter explicat Iul. Clar.in pract.§.vlt.q.61.ver.sed hæc quidem. Suarez.

Absens, atque ignorans effecta, & acquisitiones, quæ legi alicui accepto ferri debent,consequitur, vt commune aio ex Ang.& Anc,quos laudat & sequitur Aymon.in rub.nu.77.ff. de leg.1.& iis,quos alleg.Alc.in c.eum contingat. num.121. ver.secundo quia.de iureiur.& vide j.vers.legis lucra,& effecta. Suarez.

Absenti reip. causa restitutio ad appellandum conceditur: vt communem esse opinionem ait Aret. cons.160. nu.6.late Tiraq.de retract.lign.§.35.gl.4.n.46. amicus noster Nic.Ant. Grau.ad Vestrium li.8.c.3.nu. 20.efficiétque huiusmodi restitutio vt absentiæ, impedimentiúe tempus de medio submoueatur, vt receptũ asserit Balb. de præscr. par.6.q.1.casu 22. nu. 26. peti tñ ea debet j. quatuor annorum spacium ab eo tpe auspicaturum, quo vel læsio maiori in ætate cõplebitur: vel impedimentũ euanuerit:vt frequens doctorũ enunciatũ fatur idem Balb. eod.in loco,nu. 27. nec oberit si longissima antea cucurrerit prescriptio,vt communem sententiam enũtiat Tiraquel.d.§.35.glos.4.nu.40. Suarez.

Absentiæ causas propositurus non eget mandato, vt cõe placitũ infit Præpos.in c.si qñ, 2.q.6.nu.21.& qui ea de re accurate disserit Iul.Clar.in pract.§. vlt.q.33. ver. sed nunquid. egebit tñ si tanquam procurator velit defendere, vt receptũ asseuerat Ias.in l.is qui.nu.6.C.qui test.fac.pos. Suarez.

Absente parte,ratificatio actus fieri potest, & absenti prodest,quia pendet duntaxat à volũtate ratificantis,licet ex huiusmodi ratificatione ratificans obligetur. vbi certè præsentia partis non requiritur aliquo pacto.fm Cyn.in l.si in fraudē,in fi.C.si in frau.patr.vbi refert hoc idē tenere Iac.de Are. & Pet.eandémq; opi.tenet & sequitur Bar.in l.Põponius.n 11. ff.de neg.gest.& in l.quo enim.§.rem hēre.in fi.ff rem ra.hab. Alex.cõs.126.in fi.vol.5.Deci.cõs.281.& 297.& in l.semper qui non prohibet.nu.10.ff.de reg.iur.Io.de Ana.cons.85.& ista est cõis opinio, prout scribit Crauet.in tract.de antiquitate tẽporum,in 1 par.nu. 123.in ver.absens.& circa hoc posset in medium proferri vnum exemplũ dictæ cõi consonum in approbatione testamenti facta per filium præteritũ,quæ,absque dubio aliquo, prodest hæredi instituto etiam absenti,siquidē actus approbationis vt s.docuimus)depēdet à sola voluntate approbantis:exemplum hoc refert Angel.in §.si verò expressim.in auth.de hered.& fal.duo alia exempla similia,ac prædictæ communi opinioni concernentia refert Bart.in d.l. Pomponius.nu.1. F.Viuius.

PRO. Absens in criminalibus nec accusare nec accusari, nec dānari põt.in l.absentē.C.de acc.& in l.absentē.ff.de pœ.

OB. Primò contrà,absens accusare potest,per l.quāuis indubitati.C.ad legem Iul.de adult.vbi mulier in quæstionibus confessa de crimine petit accusatorem in officio publico cõstitutum præsentari,quo tñ absente ꝯ ream fertur sententia.

SOL. Specialis ibi est casus ratio specialitatis est duplex ibi. Prima, quia accusator absens erat in seruitio reipublicæ. Altera quia iam rea confessa erat de crimine.

OBIEC. Secundò cõtrà,ꝙ absens possit damnari, est tex. in l.seruum.§.publicè.ff.de proc.vbi vbicunque damnari põt absēs,ibi & defendi põt:ergo ꝑsupponit ibi absentē ꝯdēnari.

SOL. Põt absens ꝯdēnari in pecuniaria pæna, & etiā vsq; ad relegationē,nõ pœna capitis:d.l.absentem.§.1. ff.de pœn.

OB. Tertiò,ad idem obstat l.ne diu.C.de pœn.vbi de vena li perfidia apparitores etiam absentes damnātur. Speciale ibi in eo casu contra apparitorem.

PRO. Absens causa studiorum,abesse non videtur.l.quæsitum.vbi Bart.ff.de leg.3.

Absens causa studiorum, integrè debet fructus sui beneficij percipere, c.super specula.extrà de magist.c.tuæ.de cleric. non resid.& c.2.de priuil. in 6. exceptis tamen distributionibus quotidianis.in c. licet.de præbend.in antiq.

PRO

PRO. Absentia causa studiorum est iustissima,in l.necnõ. ff.ex quib.cau.maior.

PRO. Absentia ei,qui reipub.causa abest, non obest.l.j.ff. ex quib.caus.ma. nisi dolo malo & data opera abesset:vt l. itē 1.& l.qui data opera.ff.eodem titulo. I.Bellon.

ADDITIO. Ita etiam dicit Ang.in l.liberto. §.litē in iudicium. ff.de neg. gest. vbi quilibet amicus sicut põt in causa criminali allegare absentiam amici.l.seruũ quoq;.§.j.ff.de pc. ita & in ciuili causa. probari autem tũc etiam debet absentia per ipsum allegantem,vt ibi per Ang.in §.1.nu.3. nec talis allegans tenetur appellare nisi procurator fuerit, Quid autē si fuerit inimicus ille allegãs? Vide Ang.in d.§.litē.n.2.l.Fichar.

Limita hanc communem si velit defendere tanquam procurator:quia tunc non admittitur sine mādato, Ias.in l.is qui. nu.7.C.qui testam.fac.pos.communem dicit. Villalob.

ADDITIO. Hanc limitationem sublimita in duobus casibus,primò ꝙ hoc intelligat in causis ciuilibus,cum in criminali procurator non audiatur nisi in pecuniariis. Ang. in l. seruum quoque.§.publicè.nu. 1.& 6.ff.de proc.Secundò sublimita, nisi de potestate & licentia Principis absoluta procurator compareret, sed de ordinaria non possit, Ang.ibid.n. 5. Inn.in c.veniens.de accu. 'm.in l.pen.§.ad crimen.& ibi Alex. ff.de pub.iud.cum aliis.& hæc est communis.Contrariam tamen opi.tenuit Bar.in d.§.publicè.qui licet inspecto toto corpore iuris ciuilis,vbi is ferè semper & vt plurimum,verè nec mendosè locutus fuit, Nihilominus aliquibus in locis (paucissimis tamen)errauit:cuius opi.nõ seruatur in practica.cùm quandoque bonus dormitet Homerus, prout in d.§.publicè. vbi dicitur procuratorem admitten.in causa criminali ad innocentiam excusandam,cuius opin.non seruatur,vt ibi dicit Ang.& alij sequuntur,ac alios errores, qui in seq.additionib. venient in proposito adnotabo. Quorum errorum aliquos etiam collegit Mart.Laud.in quodam libel.Notularum Bart. & Ant.Nic.recollegit.contrarietates eiusdem,in suo lib.contrariet.Bart.

De iure regio habes l.10.tit.5.pag.3.& l.5.& 14.lib.1.titul. 10.For.ll.de quo per tex.in c.1.de proc.ꝙ coniuncta persona, quæ non excedit quartum gradum: & maritus pro vxore,& socius pro socio, & cohæres pro cohærede, & alij,de quibus in d.ll.cum cautione admittuntur de rato. tam ad agendum, quàm ad defendendum. Extraneus autem solùm admittitur ad defendēdum cum dicta cautione.Et citra d.l.10.nota vnũ, ꝙ si à principio egit sine mandato,& lis est contestata,non petita cautione,ꝙ amplius per reum non põt peti cautio,quod videtur contra l.licet.C.de proc. cùm exceptio falsi procuratoris possit opponi etiam post litē contest.vt concludit Alex. ibi cum reddat iudicium retro nullum, sed tamen pro concordia,dic,ꝙ d.l.10.loquitur, cùm coniunctus agit pro coniuncto,& concordat cum l.Pomponius.§.fi.ff.de proc.gl.in c. 1.de proc.de quo per Bologn.in add.ad Io.de Ana.cons.104. post Cyn.in l.inuitus.C.de proc. Lex autem licèt,loquitur in extraneo agente sine mandato. de materia falsi procuratoris, vide Io.de Ana.cons.96.& Bologn.in addit.

Nota etiam, ꝙ licet maritus possit agere pro vxore sine mandato,tamen si semel mandatum recepit,ampliùs non potest agere sine mandato,Ias.in l.maritus.C.de proc.nu.8.communem dicit. I.Fich.

Absentia intitulati. Allegans causas absentiæ intitulati ad eum excusandum quia nõ compareat, admittitur etiam sine mandato vel satisdatione. fm gl. quæ dicitur singularis in l.in eo.§.1.ff.de reg.iu.Ang.& do.Sandilia.in l.seruum quoque.§. publicæ.ff.de proc.Inn.in c.veniens.ext.de acc.nisi fm eos allegaret causas absentiæ iuris, vt ꝙ locus non est tutus intitulato,vel iudex non est competens. Ignoratur enim,an intitulatus talibus exceptionibus vti velit. ideoque sine mandato non admittitur. Balb.decis.277.

Absentia vel alia iusta causa cum ignorantia concedit restitutionem in integrum secundum communem per Bursat. cons.61.nu.7.lib.1.post Alex.cons.163.nu.3.lib.2.

Absolui iniudiciis non ꝑt quis vbi adest iurm,& quis incurrit periurium,vt excipiat contra instrumentum,si talis absolutio detur per ordinarium.Ab.in c.1.extr.de iureiur.quia tunc necessaria est absolutio pontificia.Et quando concessa est absolutio per ordinarium, etiam quis in periurium incidit: dic ꝙ eo casu absolutio est nulla: & iudex etiam laicus de inualiditate cognoscere potest.ex not.in ca.2.de sponf.Ferrat.caut. 11.Et ꝙ periuro non concedatur absolutio à iuramento, scribit Ias.in l.Labeo.ff.de iureiur. Fed.de Sen.cons.300.factum. Rom.cons.226.Deci.cons.151.nu.11. vbi ꝙ causæ cognitio adhiberi debet quando conceditur. Curt. sen. cons.44. & ibi col.7.vbi dicit ꝙ errāt iudices ecclesiastici.qui absolutionem concedunt, vt quis agere possit,nisi fiat causa cognita & parte vocata.Anc.cons.382.Prædictam conclusionem ꝙ iudex secularis possit talem absolutionem spernere, sequitur Deci. cons.82.Et ꝙ iniusta absolutio teneat, vel excuset à periurio, not.Ias.in l.patre furioso.nu.16.ff.de his qui sunt sui vel al.iu. l.nec quicquam.§.vbi decretum.n.24.ff.de of.procon.& leg. vbi diuersimodè loquitur.Et an pars sit citanda,Dec.in c.qua fronte.nu.9.de appel. Quòd autem periuro non prosit absolutio à iuramento.not.Fel.in c.1.de iureiur. Et an & quando absolutio peti possit per Dec.cons.452.quibus adde.ꝙ quando quis petit se absolui à iuramento, non potest eodem libello petere contractum declarari nullum.Soci.in l.rogastii.§.1. ff.si cert.pet. vbi ꝙ coram eodem iudice petenda est declaratio nullitatis instrumenti,coram quo petita est absolutio à iuramento. Qua in materia absolutionis, quando, qualiter, & per quos concedi possit, pulchrè docet Anc.d.cons.382. aliqua ponit Afflic.decis.30.Et licet Papa non possit iuramentũ sine causa tollere: potest tamen ad tempus illud suspendere, vel quo ad vnum actum absoluere. vt per Io.de Selua, tract. iuram.in princ. vers.limita.de quo etiam not.Deci.cons.350. & in rub.extr.de iudic.col.1.& 2.Quid de iuramento apposito super illicito?vide per Alex.cons.222.col.3.lib.2. Et ꝙ absolutus non ligetur,per Corn.cons.78.col.2.libr.1. Curt.sen. cons.44.quæ absolutio ab episcopo iurantis cõceditur.Cald. cons.691.& 182.& ille absoluit à iuramento,qui potest condemnare ad obseruantiam.Fel.in c.cum inferior.col.2.de maior.& obed.& non est sine causa concedenda.Cald.cons.116. Quid si iurauit absolutionē non petere?Cald.cons.505.Curt. sen.d.cons.44.& dic ꝙ remanet obligatio ex contractu, licet sit concessa absolutio à iuramento. Ab.d.c.1.de iureiur.Cor. cons.45.60.& 71.libr.2. Bald.& Soc.in l. hæc scriptura. ff. de cond.& dem.Quid de absoluto qui iurauit ꝓtra legem?Alex. cons.125.lib.1.& cons.38.lib.4.Ab cons.5.& cons.107.lib.2. & periurus non opponit, teste Aret.in §.equè.Instit.de excep. Et rescriptum dicitur surreptitium, vbi non est facta mentio iuramenti. Bald. & alij in l. præscriptione. C. si contra ius vel vtil.pub.Alex.cons.38.lib.3. Castian.Put.

Absoluere non debet iudex reum diffinitiuè,quādo habet conscientiam ꝑ reum,& accusator non probasset.Sed tñ debet absoluere ab obseruatione præsentis iudicij, ꝙ intellige, quando non fuisset aliquis terminus accusatori assignatus ad probandũ.Sed quando fuit assignatus,& non probauit, tunc communis est opinio, ꝙ iudex debet ipsum reum diffinitiuè absoluere.Capr.reg.32.nu.33. Bonacoss.

Absoluere potest proprius prælatus, etiamsi extra inclaustrum religiosus percusserit,vt est cõis opi. de qua Soc.sen.in c.officij.nu.118. de pœn.& rem. & deficiente priore, aut qui similem locum habeat,est recurrendum ad proprium episcopum.vt est communis opi.ibi.nu.125. Bonacoss.

Absoluere potest sacerdos parochus ab excommunicatione maiori,vt est communis opi. de qua D. Hiero.à Monte,in suis quæst.q.15.nu.18. Bonacoss.

Absolutus diffinitiuè semel pro delicto, non potest denuò inquietari pro eodem delicto,etiam ꝙ noua superueniant indicia,secundum communem per Bursat.cons.34. nu.1.lib.1. ex Claro in pract.§.fi.q.57.l.si cui.§.iisdem. vbi Bart.ff.de acc. Bos.tit.de sent.nu.64.post Alex.cons.11.n.7.cum apost.lib.1.

Absolutio à iuramento vbi dubitatur, vtrum quis absolui debeat ab ipso iuramento, vel ne, nullus inferior à Papa potest de hoc cognoscere,vel talem absolutionem facere,secundùm Io.de Im.in c.cùm contingat.in 3.memb.in fi.de iureiu. Alex.cons.42.vol.1.& 223.vol.2.Soci.cons.115.vol.j.Corn. cons.71.volum.3.& hoc idem videtur innuere,& habere pro constanti Afflict.decis.220.num.9.& 11.& Feli.in c.ex literis Syluani,de sponf.Licet ipse,& malè,variauerit, in c.1.extr.de iureiur. Et absolutio ista nihil prodest impetranti parte non citata, quoniam requiritur citatio in obtinendo absolutionem prædictam,secundùm Ioan.Andr. in addi.Spec.in tit.de iureiur.super rubr.in add.l.fin.Ant.Imol.& Card.in ca.debitores.de iureiur.Fede.de Sen.cons.300.factum proponitur esse tale.Anc.cons.199.prædictis subtiliter. Alex.cons.36.vol.3. & cons.90.visis actis.volu.2.cum aliis cumulatis per Curt.in cons.43.& cons.65. vbi concludit ꝙ pars semper citanda est, quando absolutio concedi non potest sine causa,quod tenet etiam Soc.cons.59.vol.3.nu.15.& Corn.cons.45.lib.2. vbi dicit,& firmat, ꝙ semper pars quæ læditur citanda est, quando iuramentum est confirmatorium contractus,& Paul.Castr.in l.si quis pro eo.ff.de fideiuss.inquit fatuos esse iudices,qui putant posse absoluere à iuramento confirmatorio,& opi.hanc

sequitur etiam Alex. in l. hæres absens. ff. de iudic. vbi ponit esse veram, & eandem magis communem asseuerat, sequendo, & approbando Marsil. in repet. l. de vnoquoque, nu. 193. & seq. ff. de re iudi. & consulendo Io. de Amicis cons. 34. nu. 7. & seq. & pro ista parte ait se pluries consuluisse Cardi. in d. c. debitores. Licet Doct. in c. 1. de iureiur. videatur ponere regulam, absolutoriam à iuramento posse concedi parte non citata, & q̃ habilitatio seu absolutio à iuramento quo ad effectum agendi fieri possit, etiam parte non citata, & est communis opinio omnium scriben. teste Alciato, in d. c. cum contingat, nu. 124. & magis cõmunem fatetur Afflict. in d. decis. 220. nu. 10. Nihilominus quo ad numerum illustrium Doct. iudicio meo, prior opinio videtur magis communis, ideò rationabiliter dixit eam magis communem Marsil. in loco prę citato, & eam tanquam veriorem, & communiorem ipse sequor, & amplector, & sequitur quoque pluribus rationibus, atque limitat in sex casibus Tiraquell. in tract. res int. al. ac. in limit. 30. Sed vbicunque pateretur absolutio à iuramento ad finem, & effectum dissoluendi contractum penitus, & omninò citatio requireretur, & necessaria esset absque dubio aliquo, secundum Doct. omnes vno ore, in d. c. cùm contingat, vbi Alciat. meminit istam esse communem opinionem. Et dato, citra veri præiudicium, q̃ concedi possit absolutio à iuramento interposito in contractu ex causa iusta allegata in rescripto Apostolico quo ad effectum agendi absque partis citatione secundũ communem præmissam, tamen si Papæ fuit obreptum, vel subreptum in impetratione huiusmodi absolutionis, talis absolutio non valet, neque tenet. Et iudex secularis potest cognoscere de istis causis, & subreptionibus absolutionis prædictę à iuramento, secundum Anchar. cons. 382. retento ordine, vbi tenet q̃ iudex secularis non obtemperat ecclesiastico iudici, nisi, quãdo ipse processit iuris ordine seruato, aliàs secus, & sequitur Fel. ad id plura adducens, in c. cũ sit, de foro competen. & sic oppositione facta per partem q̃ absolutio est subreptitia potest de hoc cognoscere iudex secularis, & ita fuit decisum per sacrum consilium Neapol. fm Afflict. in dicta decis. 220. nu. 9. & 11. Ideò aduertere debent impetrãtes rescripta à summo Pontifice ab absolutione à iuramento quo ad effectum agendi, vt petere debeant relaxationem à dicto iuramẽto nedum ab vno, sed ab omnibus iuramentis præstitis in contractu, seu contractibus gradatim, ordinatim, & successiuè, ac explicitè & expressè, non autem relatiuè, & implicitè, fm Socin. in dict. cons. 59. nu. 10. & Fel. in d. c. debitores, vbi allegat Bald. in l. 2. ff. de iureiur. in repet. Et similiter animaduertere debent impetrãtes isti absolutionem à iuramento, vt faciant mentionem in rescripto apostolico, q̃ impetrans ipse iurauit in contractu ei non contrauenire, sed oia, & singula vera esse, & nõ petere absolutionem, etiam ad effectum agendi, vbi hoc in contractu ipse promisit modo, & forma, vt s. & prędictis clausulis appositis, aliàs hoc non expresso specificè, absolutoria contra tale iuramentum non valet, & sic impetrans iste non est absolutus, neque habilitatus, fm Bald. & Io. de Imo. in l. hæc scriptura. ff. de cond. & demon. Curt. in d. cons. 43. & Socinum in d. cons. 59. nu. 10. Ant. & alios in d. c. 1. de iureiur. & Afflict. in dicta decis. 220. nu. 11. & seq. Cæterùm casu, quo quis habilitatus esset à iuramento ad effectum agendi, atque excipiendi, censeretur quo que absolutus ad effectum rescindendi contractum, secundũ Paul. Cast. cons. 259. volumine 2. Afflict. in constitu. obscuritatem. sub nu. 24. rub. 40. lib. 2. & sacrum regium consilium Neapol. teste Afflicto decis. 322. Dominus. sub nu. 11, & seq. In contrariam verò partẽ, videlicet, q̃ necessariò peti debeat iterum absolutio, & q̃ prima nequaquam sufficiat, inclinauit Fel. in d. c. 1. de iureiur. & Rota Bononiẽsis, vt deducit Petrus de benitendis decis. 14. quidam fuit absolutus, quorum quidem opinionem tanquam tutissimam, verissimamq́ue ipse sequor. F. Viuius.

Absoluere potest solus Episcopus incidẽtem in canonem, Si quis suadente diabolo. de sententia excommunication. vt est cõis opin. de qua D. Hier. à Monte d. q. 15. n. 17. Bonacoss.

Absolutio excõmunicationis valet, non seruata forma iuramenti, vt est cõis opi. d. Hiero. à Mon. q. 75. n. 37. Bonacoss.

Absolutoria lata in vno casu, non obstat in alio casu. vt est communis opin. de qua Bossi. tit. quomodo procedatur per excep. Bonacoss.

Absolutus semel in iudicio criminali, de eodem delicto sæpius quæri non debet, cõmunis est opinio Clar. q. 57. in prin. quod intelligitur, si fuit absolutus, quia verè non deliquit, secus si fuisset absolutus, quia probatum non fuisset delictum. Clar. ibi vers. Et hæc quidem amplia. Et in dubio quis censetur absolutus per sententiam, ex eo, quia non fuit probatum, & quando fuit absolutus, quia crimen non commisit, debet in sentẽtia simpliciter absolui & diffinitiuè. Sed si absoluitur quia non est probatum, absoluitur in sententia, cum clausula, Rebus sic stantibus, prout stant. Et si superueniant noua indicia, semper pceditur, secus si fuit simpliciter absolutus. Clar. q. 62. vers. Forma autem. vide j. in vers. sententia. Si quis tamẽ fui absolutus ab offensis, culpis & pœnis præteritis, & sub certis pactis, hoc adiecto, q̃ non auderet de cætero similia attentare, & si secus faceret, reincideret ipso iure in primas pœnas, vtrum, si ꝓtraueniat, incidat in primas pœnas? Vide per Bart. in l. si vnus. §. pactus. ff. de pact. de quo Alex. ibi nu. 16. Bonac.

Absolutus reus in foro canonico de crimine, quod est vtriusque fori potest puniri, etiam à iudice laico, & econtrà, vt est communis opi. Cla. q. 37. vers. Sed hic occurrit. Bonacoss.

Absolutus semel inquisitus non potest amplius accusari, cõis est opi. Clar. q. 37. vers. procedunt. Ruin. cons. 34. lib. 4. n. 5. cõem dicit. Et ibi defendit reum, qui bannitum de ciuitate Ferrariensi occidit extra territoriũ Ferrariense, statuto Ferrariensi nõ refrangante, qa non debet puniri, seu saltem puniri pœna statuti loci in quo bannitus fuit occisus, vel de iure cõmuni, vt est communis opi. de qua ibi Rui. nu. 10. Et not. q̃ si iudex est dubius, puta, si habet sufficientia indicia contra accusatum, qui pluries tortus non est confessus, nõ debet eum diffinitiuè absoluere. Saly. in l. si qui, nu. 6. C. ad l. Iul. de adult. Amplia superius dictũ etiam de iure canonico, Clar. ibi. vers. Sed hæc quidem amplia in denunciatione. vt est communis opi. Clar. ibi. ver. idemque amplia etiam si à principe fuerit liberatus, & gratia dispensatus. Fallit, si fuit in loco delicti condemnatus, & etiam in loco originis contumaciter, quia non sufficit gratia ab vno ex principibus loci, vt est cõis opi. Clar. q. 37. vers. Habet etiam. Si autem quis fuit absolutus in foro pœnitentiæ, poterit nihilominus vlterius etiam de illo crimine accusari & puniri. communis est opi. Clar. d. q. 37. vers. sed nunquid. Bonacoss.

Absolutus, quia non commisit crimen, obstat exceptio rei iudicatæ, secundum communem opinionem de quã Bossi. titu. de sentent. nu. 77. Aliàs secus, vt ibi, vide Paris. cons. 150. nu. 24. in 4. vol. Bonacoss.

Absolutionem excõmunicationis petens ad cautelam extra iudicium nõ fatetur delictum. Secus si in iudicio. extra iudicialiter inquam, & non solenniter, sed ad cautelam, ad mitigandum dolorem partis, vel ex quadam humilitate, & tunc non præsupponit culpam. cõmunis est opinio, vt per Corset. in add. ad repert. Abb. in ver. absolutio. nu. 7. Idem si petatur venia, Blancus in repe. l. fi. n. 308. ff. de quæst. & in pract. crim. q. 49. ver. Sed hic incidẽter. Et magister meus D. Alcia. in cõs. 108. nu. 10. & seq. libr. 5. vbi ampliat, etiam in eo, qui gratiæ, aut clementiæ Principis se submittit, qa iuri suo ideò renuntiare non videtur, vide Fran. Mar. decis. Delph. 389. n. 2. in 2. par. & vide infrà, ver. gratia. Bonacoss.

Absolutoria. Probato dominio per agẽtem rei vendi. sed non possessione aut detentatione in conuento, est tantũ absolutoria ferenda, & non declaratoria dominij, per casum in c. Raynaldus, in §. pen. cum gl. vbi, in verbo, petitis, extr. de testamen. Licet gl. videatur tenere contrarium in l. si à te. ff. de exce. rei iud. per illum tex. in §. si quis fundum. Panor. autem quem sequitur Fel. in c. pen. ext. de excep. dicit primam opinio. procedere, quando antequam constaret de iure actoris, constat reum non possidere aut detinere. Secundam quãdo prius de iure actoris constat, & post apparet reum non possidere, vel detinere. Balb. decis. 73.

Absolutio ab excommunicatione valet, & tenet etiam nullo pstito iuramento ab absoluto secundum gl. in c. cùm desideres. de sent. excom. cum qua sentiunt Abb. cæteriq; cõiter ibi teste Decio in c. quæstioni. nu. 5. de appellatio. vbi ipse sequitur quoque istam communem, & limitat. Sed hoc, iudicio meo, absque dubio pcederet in excommunicatione iniusta, & non aliter, quia absoluendus ab excommunicatione iniusta, iuramentum ipsum præstare non tenetur, secundum glo. fin. in c. ab excommunicato, de rescript. quam sequuntur omnes Doct. communiter, vt meminit ibi Barbat. nu. 61. & seq. F. Viuius.

In Absolutione à iuramento, vel etiam in simplici habilitatione requiri partis citationem. Hoc magis communiter teneri à doctoribus attestatur Hippo. Marsi. in repeti. l. de vnoquoque. nu. 163. ff. de re iud. vbi allegat Maria. Sozi. in repet. Rub. de dila. & Socin. in cons. 59. in causa. vers. præterea talis. vol. 3. plenè in hac materia loquentem. F. Turza.

PRO. Absurdum est euitandum in iure: valet enim argumentum ab absurdo euitando. l. ratas. C. de rescind. vend. in l. nec audiendus. ff. de ope. lib. l. nam absurdũ. ff. de bo. lib. in c. 1. de cle. non resid. in 6. in c. de maiorib. extra de præb. I. Bell.

PRO. absurdum est quem redire ad id cui renunciandũ putauit. l. si quis iusiurandum. C. de reb. credit.

PRO. Absurdum videtur, licere eisdem partim iudicium defuncti comprobare, & partim euertere. l. nam absurdum. de bon. libert. I. Bello.

PRO. Abundans cautela non nocet: superflua enim non vitiant actum. in l. testamentum. in fin. C. de testa. in l. si seruo. in fi. ff. de adim. leg. in l. pediculis. in §. Labeo. ff. de aur. & arg. legat. vbi non mutat substantiam rerum non necessaria verborum multiplicatio. & in l. quæ extrinsecus. ff. de verb. obl. in reg. non solent. ff. de regul. iur.

OB. Contrà, inutilis adiectio vitiat actum. in l. actus legitimi. ff. de reg. iur. & in §. seruus alienus. Inst. q̃ testa. tut. dar. pos.

SOL. Vbi superfluitas est contra formam, & naturã actus, est vitiosa, vt ibi: aliàs minimè, vt hic intelligitur. I. Bell.

Abusiua inuestitura quando, scilicet Dominus inuestit aliquẽ traditione ensis, vel anuli, non transfertur possessio feudi in vasallum, sed censetur illi data licẽtia, vt eam propria auctoritate apprehendat. Communem dicit Iulius Clarus lib. 4. Sent. §. feud. q. 26. R. P. Fich.

Accedens ad hostes, non vt eis auxilium impendat, nec ad iacturam domini, sed vt sibimet prosit, ne offendatur, dicitur dolo carere, & non esse in culpa, vt est communis opi. de qua Rol. à Valle in cons. 1. nu. 9. in 3. vol. vide Osascum in eius disputatione, post decisiones Pedemontanas. Bonacoss.

Accessus ad solutam nõ est propriè adulterium fm cõem & veriorem quam not. Rol. cons. 74. nu. 12. & seq. lib. 1. Dec. cõs. 311. col. 2. licet largo modo cum soluta dici adulterium fateatur idem Rol. d. cons. nu. 20. cui accedit Guid. Pap. cons. 159. tametsi contrarium videatur velle cons. 153. col. 2. Quę omnia plenè tractat Osasc. decis. 119. vbi num. 4. concludit vxoratum ad aliam accedentem, fornicatorem esse, & adulterum: qa iure diuino nullus coitus admittitur nisi cũ vxore.

Acceptilatio vni ex pluribus correis expressim singulariter indulta aliis correis nec oberit, nec proderit vt magis frequenter placitum affirmat elegantis doctrinæ, atque eruditionis vir egregius, & mihi multis nominib. obseruandus Io. Ronchengallus Guold. in l. 2. nu. 11. ff. de duob. reis. Suarez.

PRO. Acceptilatio est imaginaria solutio. §. item per acceptilationem, Instit. quib. mod. tol. oblig. I. Bell.

PRO. Accessorium sequitur naturam sui principalis. l. cũ principalis. ff. de reg. iur. c. accessorium. de reg. iur. in 6.

OB. Contrà de l. 1. C. de iudi. vbi sublato principali contractu, non tollitur accessorium.

SOL. Hic loquimur de accessorio, quod non pt esse sine principali, quo sublato, tollitur & accessorium: ibi de accessorio qd pt esse sine suo principali, ideo sublato principali, non tollitur accessorium, vt ibi not. gl. quæ approbatur cõiter.

PRO. Accessorium cedit principali. l. & si non sunt. in §. peruenianus. & l. si quando. ff. de aur. & argen. legat.

Accessorium an extincto principali extinguatur? dic q̃ sic, si principale est extinctum iure communi: secus si iure speciali vel singulari. ita Doct. in apostil. ad Bart. in l. in summa. §. Lucius. ff. de cõdict. indeb. vbi loquũtur de restitutione facta super principali, an extendat ad accessorium. & fac. quæ ad eũdem not. Doct. in l. Lucius. ff. de constit. pecu. vbi si instrumẽtum est nullum, nulla etiam est cõfessio in eo apposita. Qñ autem inspiciatur principale, licet accessorium maioris sit valoris, vide Bart. in l. si in emptione. nu. 2. ff. de contrah. emp. vbi ponit exempla notab. In qua materia, & qñ attendatur principale ante accessorium, vide Bart. in l. fi. §. Titia. ff. de liber. leg. in l. 1. ff. de rer. permut. in l. si cui. §. si à filio. ff. de leg. 1. Ias. de iur. emphyt. col. 84. vbi q̃ pœna adiecta à statuto, intelligitur de actu principaliter intentato, non autem secundariò. & in prælud. feu. col. 10. Barb. cons. 2. cons. 4. col. 5. lib. 1. Alex. cõs. 113. col. fi. lib. 2. cons. 1. lib. 3. & cons. 4. cons. 7. col. pe. & fi. eo. Ang. tract. malefic. vers. cum vno stocho. col. 1. & 5. Put.

PRO Accidens non potest esse sine suo subiecto. l. 2. ff. de vsufruct. I. Bellon.

Accrescendi ius in successione feudali locum non habet, communis est, I. Claro vbi suprà. q. 77.

Accrescendi Ius locum habere in feudis à Principe simul concessis, magis cõem dicit Iul. Clar. §. feud. q. 77. V. Sed certè contrarium tenent Cy. in l. vnic. in fi. C. quando non pet. par. & Apostil. ad Alex. cons. 20. nu. 8. lib. 1.

Accrescendi Iuri in emphyteusi regulariter locus non est. Claro ibid. q. 39. P. Fichar.

Accrescendi ius in hæreditatis emptorem, aut alium non generatim succedentẽ non transit, tametsi in legatis honestatos transeat commune ponũt Ias. n. 106. Rip. n. 90. Poli. n. 44. Crot. nu. 44. in l. re coniuncti. ff. de leg. lib. 3. Suarez.

Accrescendi iuri tum locus nullus est, cum portionis defectus hæredis culpæ, delictoue adscribitur. vt communem opinionem esse renuntiat Ant. Gom. de testa. c. 10. n. 30. Suar.

Accrescendi ius, & in emphyteusi, & in feudo silet. communia refero infra ver. emphyteusis. & ver. feudum. Suarez.

Accusare licet pœnitentẽ de delicto. Hãc dicit cõem Fran. Areti. in c. accusasti. nu. 5. de accusa. in antiq. B. Villal.

Accusatio, sicut & inquisitio, debet continere locum, & tempus. Aret. in c. qualiter, & quãdo. *el secundo.* §. debet. n. 115. de accus. communem ait. Idem.

Accusatores plures quando non persequuntur suam, vel suorum iniuriam, si velint vnum accusare, parte opponente, Iudex debet eligere vnum, qui persequatur accusationem, si tamen pars non opponit, valet iudicium, communem testatur idem Aret. in c. olim. nu. 10. de accus. in antiquis. Idem.

Fallit si plures constituunt procuratotem ad accusandum, tunc procurator nomine omnium prosequitur causam, vt ipsemet Aret. ibidem cõem dicit, & respõdet ad dictum Bart. in l. pen. §. ad crimen. ff. de publ. iud. dicens q̃ quando accusator non prosequitur suam, vel suorum iniuriam: non potest instituere procuratorem. Quod intelligit, quando accusator non se deberet inscribi ad pœnam talionis, secus tñ, cùm per obligationem suorum causam iam psequitur, qd not. Idem.

Accusare regulariter potest maior viginti annis, quamuis sit minor vigintiquinque, vt notat, & firmat Bart. post gl. in l. 2. in verb. pupillus. ff. de accusat. quorum sententiam ait esse cõem Abb. & Moder. in c. 1. de accusat. vbi eam comprobãt hac ratione, qa qui potest in criminalibus testificari, multo facilius potest accusare, maior enim habilitas in teste quàm in accusatore, requiritur, quia crimina per testes, non autem per accusatores probantur, c. licet Heli. desimonia, c. de cætero. & fi. de testi. sed maior 25. annis potest in criminalibus testificari. l. in testimonium, cum ibi notatis. ff. de testib. ergo & cætera. Imò valet argumentum de teste ad accusatorem, argumento notatorum per glossam, & Bart. in l. qui iudicio. ff. de accusat. quod procedit affirmatiuè hoc modo qui admittitur ad testificandum in criminalib. ergo & ad accusandum admittetur. c. testes. 4. q. 3. F. Viuius.

Accusare non potest infamis infamia iuris, & sic ab accusando omnino repellitur. l. qui accusare. ff. de accus. vbi Bart. & c. infames. 6. q. 1. & idem Bart. in l. infamem. ff. de pub. iud. Sal. & omnes Legiste communiter in l. criminis. C. qui accus. non poss. Ang. in tract. maleficiorum. in ver. ad querelam Titij j. scripti super ver. accusare non potest ille, qui est infamis. nu. 23. Abb. nu. 7. & omnes Canonistæ communiter in c. 1. de accusatio. & opinionem istam dicunt esse cõmunem tam Legistarum, quàm Canonistarum Modern. ibi, & Hieronym. Chucalon in addit. ad Ang. in tract. maleficior. in loco præcitato, & illa dicitur infamia iuris ne ignorentur termini præmissæ cõis secundum Abb. in d. c. 1. quæ est secundum leges ciuiles, vel ipso iure, prout ipso iure quis infamis efficitur, vt in l. 1. & seq. ff. de iis, qui no. infam. vel mediante sententia, vt habetur in l. infamem. ff. de pub. iud. & in c. prohibentur. 2. q. 2. & in d. l. qui accusare. Et iste infamis, seu potius infamis ex damnatione publici iudicij minimè potest in exceptis criminibus accusare, vt per gl. elegãter in l. qui iudicio. ff. de accus. quam sequitur Bart. ibi, & Beroius in d. c. 1. nu. 43. vbi recitat communiter approbari, quãuis regulariter inhabiles in crimi nibus exceptuatis admittãtur ad accusandum. l. famosi. ff. ad leg. Iuliam maiest. l. mulierem. ff. de accus. & notat Spec. in ti. de accusatore. in §. 1. circa finem. Idẽque obseruari videmus in infami infamia facti, qui ab accusando repellitur, secundũ gl. Abb. nu. 7. & omnes Canonistas cõiter in d. c. 1. Gofr. in c. omnipotens Deus, de accus. & Spec. in d. §. 1. & opinio ista pcedit de iure Canonico, & est communis, vt per Mod. in c. 1. Sed de iure ciuili iste infamis infamia facti accusare potest, & ab accusatione ipsa nullo pacto repellitur secundum Bart. in d. l. qui accusare. nu. 7. Abb. Maria. Soc. & Io. de Im. in d. ca. 1. & istam scribunt esse cõem opinionem Beroius ibi nu. 44. & Hier. Chucalon in add. ad Ang. tract. de malefi. in loco s. citato, & ista infamia facti dr, quando est læsa fama, seu æstimatio alicuius pp factum ab eo commissum apud bonos, & graues viros, vt per Dyn. in c. infamib. de reg. iur. lib. 6. & Bart. in l. 1. de iis qui no. inf. & dicit Bald. in l. neminem. C. de incest. & inutil. nupt. q̃ habens vnam vxorem, & vnam concubinam est infamis ipso facto, & non admittitur ad accusandum de

publico crimine, & similiter habens duas concubinas, q̃ a infamis est, vt voluit glossa secundum eum, in §. fin. in fine, in authentica, quibus modis naturales efficiãtur legitimi. imò iste concubinarius accusare non p̃t eum, qui eius concubinam carnaliter cognouit, nisi esset eius patronus secundum Bart. in l. si vxor. in principio. ff. de adulter. & ibi per Alexan. Item subditus non potest accusare suum superiorem, & præsertim eo casu quãdo superior in accusatione instituta, vel instituenda aduersus eum opponat, q̃ subditus iste est criminosus, vilis opinionis, & malæ famæ, ita voluit Abb. in c. nulli episcoporum, nu. 7. de accusatione, vbi refert ita tenet Innocent. & cõmuniter omnes. Idemque videmus in seruis, familiaribus & libertis, qui nullo modo accusare possunt eorum patronũ seu dominum. l. pen. & fin. C. qui accus. non poss. & ita firmat Ang. in dict. tract. malefi. in vers. ad querelam Titij. nu. 27. & Gand. in tractat. de malefi. sub rubrica, qui accusare possunt. nu. 2. imò seruus, vel familiaris ipse non solùm repellitur ab accusando dominum, sed etiam puniri debet. l. iniquum. C. qui accus. non poss. & c. fin. §. si quis. 3. q. vlt. & hoc limitat, declaratque Fely. in quatuor casibus, in dicto cap. nulli, qui tex. intelligitur, ac interpretatur in familiari crimino so secundũ cõem intellectum, de quo per Decium in c. dilecti. de except. Sed si accusatio facta foret à personis istis p̃hibitis, parte non opponente, certè p̃cederet & valeret p̃cessus fm Doctores oẽs in d. c. 1. Bart. & ibi Alex. in l. 1. §. accusationem. ff. ad turpil. Follerius in pract. crimi. in vers. audiantur exceptiones p̃ponendæ per eos, nu. 41. Ang. in dict. vers. ad querelam Titij, nu. 40. & ista est communis opinio teste Aret. in d. c. 1. & Hieronymus Cuchalon in additio. Angel. in d. versi. ad querelam Titij. super nu. 40. F. Viuius.

Accusari potest Iudæus absolutus per pœnitentiam de crimine ante baptismum cõmisso, & sic baptismus ipse non tollit accusationẽ & pœnam delicti. vt voluit gl. Hosti. Inn. Ant. Ab. & Pet. de Perusio in c. gaudemus. de diuor. Card. Alex. in c. deinde. 26. dist. Abb. Maria. & Aret. in ca. de his. extra de accusa. vbi Io. de Ana. & Augustinus Beroius nu. 15. asseuerant istorum opinionem esse magis communem. & idem fatetur Dec. cons. 130. & Marquardus de Susannis in tractatu de Iudæis, & infidelibus, in 3. par. c. 5. n. 1. & additionator ad Tho. Ferrat. in cautela 24. super nu. 4. in litera A. In contrariam verò partem, videlicet, q̃ Iudæus per baptismum euitet accusationem criminis per ipsum perpetrati, inclinauerunt glo. in c. quod autem. 32. q. 1. Calderi. Ant. Io. de Im. & Felyn. in d. c. de his. & Ruinus in cons. 13. vol. 5. vbi scribit, quòd in iudicis arbitrio residet eligere hanc vltimam sententiam, hoc idem sequitur Marcus Ant. Blancus in pract. crimi. in cautelis p̃ reis defendendis, cautela 1. n. 3. & seq. & Thomas Ferrat. in d. cautela 24. nu. 4. post medium, vbi refert q̃ ita tenẽt communiter Theologi, & in facti contingentia mediante patrocinio præstito p Ruinum cuidam Iudæo effecto Christiano post commissum magnum furtum fuit obtentum Paduæ, & demum istorum opiniones non parum conatur reducere ad optimã consonantiam, & concordiam Beroius in d. cap. de his. num. 15. & 19. sed ego amplector istam vltimam opinionem tanquam magis piam, & canonicam ob rationes citatas & assignatas per omnes Doct. relatos. F. Viuius.

Accusare nemo eum cogitur à quo ostẽsus est vt commune inquit Didac. à Couarru. li. 1. resolut. c. 2. ad fi. Suarez.

Accusare plures tunc simul possunt cùm illorum vel officij vel alterius vtilitatis nomine interest cõe aiunt Aret. in c. olim. nu. 10. de accusat. hieronym. ad Ang. de malefic. vers. & ad querelam. nu. 65. & qui hac de re accuratè disserit Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. 8. vbi etiam quãdo plures simul accusari possint, vel vnus pluribus delictis vnum in libellum congestis, infestari queat, cum receptis sententiis memoriæ p̃dit. Suar.

ACCVSARE potest quilibet qui non est expressè de iure prohibitus, cõem regulam esse dicit Ant. Gom. c. 1. delictorum. nu. 31. Clar. d. §. fi. q. 14. in prin. P. Fichard.

Accusam potest iudex expedire, & nouum quoque processum formare, si accusator ab accusa desistat, vel nolit accusare, ex generali consuetudine ipsi iudici attributa. Clarus q. 3. versic. superflua. Bonacoss.

Accusans testes de falso, & eos producentem, facit vt iudicium ciuile suspendatur, donec super criminali fuerit pronũciatum. Potest tamen in iudicio ciuili p̃cedi vsque ad conclusionem in causa, sed non sententia p̃ferri. vt est cõis opi. Clar. q. 2. vers. sed quero. Sed non ecõuerso, vt est cõis opi. ibi. Bon.

Accusari quis potest de pluribus criminibus separatim coram eodem iudice, secus, si diuersis iudicibus. Clar. q. 13. vers. item quæro. Et si bona sint publicanda, debet ex dictis bonis interim ali. Alber in l. si quando. C. de ord. cogni. Bonacoss.

Accusari quis potest vno & eodẽ mmet tẽpore, de pluribus delictis diuersis, non modo ab alio accusatore, sed etiam ab eodem, qui suam vel suorum prosequatur iniuriam. Et ita hodie indifferenter omnes querelæ admittuntur, communis est opinio. vt per Clar. q. 16. vers. quæro nunquid. Bonacoss.

Accusari potest bannitus pro alio delicto bannitus, & puniri, vt est cõis opinio. Et potest petere saluum conductum p̃ primo banno, & de secundo se defendere. Clar. q. 16. vers. sed nunquid. communem dicit. Bonacoss.

Accusari potest pœnitens de homicidio commisso. vt est communis opin. Clar. q. 16. vers. item quæro. Bonacoss.

Accusari possunt officiales durante officio, si barataria p̃miserunt, & cõdemnari, & officio priuari, secus si p̃ delicto, p̃ quo non essent remouendi ab officio, vt est cõis opi. Clar. q. 16. vers. præterea. idem erit, si officialis foret fur. ibi. Bonac.

Accusari potest ciuitas, vniuersitas, collegium si præcessit (scilicèt) præuia p̃silij deliberatio: Aliàs non. quia puniuntur singuli de vniuersitate. & c. qui tantum deliquerũt. vt est cõis opinio. Clar. q. 61. vers. Vlterius quæro, quomodo puniatur ciuitas. Clar. ibi vers. sed quomodo. Bonacoss.

Accusari potest tutor suspectus, & à quolibet: licet sit priuatum crimen, communis est opi. Clar. q. 17. ver. 1. Bonacoss.

Accusari possunt operarij, Fabri, ac alij laborantes nomine alieno, vt est communis opinio. de qua Plotus in l. si quando. fallit in vndecim casibus, vt ibi per eum. nu. 780. vsque ad numerum 792. Bonacoss.

Accusare ciuiliter potest vasallus dominum, non criminaliter, vt est communis opi. Clar. q. 14. vers. sed quæro. Et no. q̃ verbum accusare & accusatio habet se ad iudicium ciuile, in dubio autem habet se criminale. Soc. post gloss. in l. qui accusare, nu. 1. C. de eden. plura Corsetus in reperto. Abb. in versi. accusatio. Bonacoss.

Accusare quis non potest alieno nomine, sed suo. Fallit in syndico vniuersitatis, qui potest accusare nomine vniuersitatis, & in iudicio interesse pro vniuersitate, & eam quoque defendere, & ita seruat consuetudo. Clar. q. 14. Bonacoss.

Accusare etiam potest filius spiritualis (filiaster dicitur) p̃ iniuria, vel offensa facta eius patrino, seu patri spirituali, vt est cõis opi. Clar. q. 14. vers. quæro an compater. Bonacoss.

Accusare potest naturalis filius p̃ iniuria, seu offensa patri illata vt est cõis opi. Clar. q. 14. vers. quæro an filij. Secus si esset spurius. nisi agnosceret eius proprium patrem vt ibi. Accusant tamen spurij de morte matris, dummodo non sint nati ex coitu damnato, & à lege punibili, vt est communis opi. vt ibi versic. sed an tales. Bonacoss.

Accusare quis per iudicem cogi non potest, si non vult, vt est communis opin. Clar. q. 15. vers. item quæro. benè potest cogi offensus cum iuramento narrare iudicialiter seriem rei, & potest dicere sine querela vel cum querela. vt ibi. Bonac.

Accusare possunt consanguinei pro iniuria illata p̃sanguineo omnes secundum q̃ eos admittit consuetudo patriæ, scilicet vsque ad talem gradum, vt est cõis opi. de qua Maranta in sua pract. tit. de inquisitione. nu. 62. Bonacoss.

Accusare de nouo, & iterum quis potest, qui primam ignorauit accusationem, si suam, vel suorum prosequitur iniuriã, & probabitur ignorantia per iuramẽtum ipsius accusatoris, nisi de scientia appareat. Et debet esse verisimilis hæc ignorãtia, & debet subesse aliqua magna causa, & debet præstari fide iussio de omnib. impensis & damnis, in casu, quo delictũ non probaretur. Clar. q. 57. versi. sed pone. Nam aliàs accusatus de crimine, si fuit absolutus, nõ potest iterum accusari. Benedic. de foro Sempr. in reperto. ad Fel. in vers. accusatus. Limita, vt ibi per eum latius. Bonacoss.

Accusare non ideò minus p̃t tertius illum, q̃ pacem habuit ab offenso, si publicũ sit crimẽ, vel suam aut suorũ p̃sequitur iniuriam, vt est cõis opin. Clar. q. 58. vers. sed pone. Bonacoss.

Accusare p̃t adultus, q̃ sit maior 22. annis, etiam si non p̃sequatur suam iniuriam. cõis est opi. Nouellus in tract. ad defensam, tit. quæ p̃sonæ accusare non p̃ñt. nu. 13. fo. 38. Bonac.

Accusare licet pœnitentem de delicto. Fran. Aret. c. accusasti. nu. 5. de accusa. communem dicit. Bonacoss.

Accusare non potest, qui est in peccato mortali, vt est cõis opin. de qua Fel. in c. à nobis. nu. 12. de except. Ille tamen, qui commisit semel & pluries peccatum mortale, & semper dolet cõmisisse, p̃ponens confiteri tpe debito de talibus peccatis mõmẽtaneis, non dicitur interim ante p̃fessionem esse in peccato mortali. Idem Fely. in sermone de indulgentia plenaria, col. 6. vers. & vt diligenter. Sed dũmodò sit peccatum cõtinuatum non accusat, vt per Felinum d. c. à nobis. Et hæc qui dem

dem exceptio, Tu nõ potes accusare, impedit litis ingressum, vt per Felinum in d. c. nu. 39. Accusare tamen prohibitus admittitur, si suam, vel suorum iniuriam prosequatur. Fel. in ca. eum dilectus. nu. 7. de accus. Stante igitur statuto, q̃ de homicidio quilibet volẽs accusare admittatur, intelligi debet quilibet, s. qui sit habilis ad accusandum. Curt. iun. in consil. 325. nu. 15. in 3. vol. & qui ab accusatione repelluntur, enumerantur per Bald. Fusius in rub. C. qui accusare nõ possunt. Bonac.

Accusare quis non cogitur à quo est offensus. Soarez vers. accusare. nu. 18. communem dicens. Bonacoss.

Accusare quilibet de populo potest, vbi pœna applicatur fisco. Fallit in crimine furti, q̃ a is tantum admittitur ad accusandum, cuius interest, vt est cõmunis opinio, de qua Romanus cons. 152. nu. 2. Bonacoss.

Accusare plures simul possunt, cum illorum, vel officij, vel alterius vtilitatis nomine interest, vt est communis opinio. Soarez vers. accusare. nu. 19. Bonacoss.

Accusare quilibet de populo potest, quando crimen est publicũ, vt læsæ maiestatis, adulterij, homicidij, parricidij peculatus, falsi testĩ, vis publicæ, vel priuatæ, ambitus, repetundarũ, annonæ. & est cõis opi. Clar. in §. 1. in prin. Gom. de delic. c. 1. n. 4. Et p̃ surripientem instrm, vel scripturam vltimę voluntatis, publica est accusatio, Bald. in l. instrumenta. C. ad exhiben. Et dicit Clar. vbi s. q̃ omne delictum, qd principaliter fit in offensam Dei, dicitur publicum & quilibet de populo potest accusare. & ita communiter tenetur. Gom. vbi s. & omne delictum in offensam principis dicitur publicum, & ita cõiter tenetur. Clar. vbi s. idẽ est in quocũque instrumento falso accusat. vt est communis ibi. Clar. & no. q̃ quilibet accusans teneẽ iurare, Rimi. cons. 554. in prin. vol. 3. Clar. q. 14. in prin. Bonac.

Accusare possunt plures aliquem in eodem libello, vt est communis opin. Clar. q. 13. distinguendo, vt per eum. Et plures etiam accusari possunt in eodem libello. ibi. Bonacoss.

Accusare de pluribus criminibus quis potest vnum, aut aliquem, plures verò de diuersis delictis in eod. libello non p̃t, communis est opi. Clar. q. 13. vers. sed nunquid. Bonacoss.

Accusare prohibẽtur Clericus, miles, filius familias, seruus, pupillus, minor, mulier, criminosus, infamis, damnatus, excõmunicatus, inimicus, pauper, seruitor, libertus, vasallus, laicus clericum, maritus vxorem, frater fratrem. sed quia iudex potest procedere ex officio non repellũtur hodie, sed iudex ipse procedit ex officio. Et admittuntur supradicti, si suam, vel suorum prosequuntur iniuriam. vt est cõis opin. Clar. q. 14. vers. volo etiam, qui nam sui in proposito dicantur, ibi ponit Clar. & cõem dicit. Et not. q̃ iudex maleficiorum p̃t cogere hæredes occisi vt accusent occisorem potentem, Rom. cons. 167. Prohibetur & bannitus accusare, & ideo, si aliquem accusat, & accusatus sinat labi tempus, vel terminum banni à statuto, non habebitur pro confesso, secus, si per viam exceptionis ex statuto permissæ. Bald. in l. si filius. ff. de interro. actio. Bonac.

Accusare clericus potest, si sanguinis non ingeratur pœna. Fallit, si protestatur, q̃ non intendit agere ad vindictam corporalem. Et tunc non efficitur irregularis. vt est communis opinio. de qua Clar. q. 14. vers. dixi. Bonacoss.

Accusare hodie p̃t miles, si suam vel suorum prosequitur iniuriam, vt est communis opi. Clar. q. 14. vers. quæro nunqd miles. Nouellus in tract. ad defensam. nu. 33. fol. 42. Bonacoss.

Accusare hodie p̃t filius familias sine consensu patris & in iudicio criminali interesse, siue accuset, siue se defendat absque consensu patris, vt est communis opinio. Clar. q. 14. vers. sed quid, abundans tamen cautela non nocet, vt inquit Clarus, si adhibetur eius consensus. Bonacoss.

Accusare potest hodie pupillus, si suam, vel suorum prosequatur iniuriam. cõis est opi. Clar. q. 14. ver. dicebam. Bonac.

Accusare possunt minores. 25. annorum, maiores tamen 14. hodie, vt est cõis opi. Clar. q. 14. vers. sed quid. Bonacoss.

Accusare potest mulier hodie, si suam vel suorũ prosequatur iniuriam. Et potest accusare mariticidam, vt est communis opi. Clar. q. 14. vers. præterea dixi. Bonacoss.

Accusare non potest criminosus, tam de iure ciuili, quàm canonico, s. infamis infamia iuris, & est communis opi. Clar. q. 14. vers. dixi. Secũdus est casus. Et criminosus cuius nomen nondum inter reos est receptum de pari, seu minori crimine accusare potest, si suam, vel suorum iniuriam prosequatur, vt est cõis opi. Clar. q. 14. versi. Tertius est casus. & ita obseruat consuetudo totius Italiæ, vt dicit Clar. Reo tñ prius in carceribus detento postquam autẽ eius nomen inter reos ẽst receptum, potest de maiori crimine alium quàm accusatorem accusare, vt est cõis opi. Clar. ibi Reaccusare autem suum potest accusatorẽ, cõis est opi. vt ibi, vbi verò reus in iudicio p̃sona liter constitutus est, semper admittitur querela contra querelam. Siue de maiori, siue de minori crimine agatur. quãdo crimina se inuicem contingunt. Clar. ibi. Et quando reus dicatur inter reos receptus, Clar. ibi. ver. sed hic. Bonacoss.

Accusare potest accusatus absolutus suum accusatorem, vt est cõis opin. Clar. q. 14. vers. quintus est casus. Bonacoss.

Accusare quando possit infamis. Clar. q. 14. ver. co. Bonac.

Accusare non p̃t excommunicatus etiam in foro ciuili, vt est cõis opi. Clar. vers. quæro nunquid. q. 14. Bonacoss.

Accusare non potest capitalis inimicus, nisi suam, vel suorum prosequatur iniuriam. vt est communis opinio. Clar. q. 14. vers. vlterius dixi. Bonacoss.

Accusare potest pauper bonæ & honestæ vitæ, & fidei, & non suspectus, vt est cõis opi. Clar. q. 14. vers. sed hic. Bonac.

Accusare clericum potest laicus, si suam, vel suorum prosequatur iniuriam, aliàs secus, vt est cõis opi. Clar. q. 14. vers. propter. & laicus etiam non admittitur ad ciuiliter p̃ponendum crimen cõtra clericum, cõis est opin. vt ibi. nisi dilapidaret clericus bona ecclesiæ, vt est cõis opi. ibi. Bonacoss.

Accusare laicus patronum clericum institutum in ecclesia non p̃ot, vt est cõis opi. Clar. d. q. 14. ver. sed nunquid. Bonac.

ACCVSATOR licet non idoneus sit ad accusandum, nihilominus tamen si pars de eo nihil opposuerit, valet p̃cessus. Anan. c. 1. d. n. 2. de accusat. Aret. c. 1. nu. 21. in fi. quem refert practica Conrad. nu. 14. Clar. d. §. fi. q. 14. versi. sed pone.

Accusator non probans accusationem præsumitur calumniari. Com. dicit Abb. in c. calumniam. nu. 2. de pœnis. per. gl. in c. 2. in verb. calumniandi. de calumnia. cõiter approbatũ, vt testat Apostil. ad Ang. de malefic. in verb. & ad querelam. nu. 7. Clar. d. §. fi. q. 62. vers. dixi s. Et licet accusator prius iura uerit de calũnia, tñ non excusatur à tali p̃sumptione. Com. dicit Abb. in d. c. calũnia. Alex. in p̃ perandum. §. sin aũt vtraq; n. 21. C. de iudi. Sali. in l. qui crimen. n. 14. C. qui accus. poss. Si tñ accusator in tali casu habeat aliqua euidentia indicia p̃ se, vt famã, vel auditũ à fide dignis. &c. excusabit ab illa p̃sumptione. Com. dicit Abb. cõs. 78. nu. 1. vers. venio nũc. lib. 1. quẽ refert Practi. Conradi. nu. 17. Clar. ibi. versi. sed quid. & sequen.

Accusator tenetur de iure se subscribere ad pœnã talionis. Com. dicit Bertr. cõs. 267. in prin. li. 4. Duẽnas reg. 27. in prin. Marian. in c. sup his, nu. 19. de accus. Hodie tamen de consuetudine non obseruatur ista solennitas subscriptionis. Boss. in tit. de inquisitione. n. 14. Didac. lib. 2. resolut. Duennas d. reg. 27. ver. est tñ notãdum. maximè de iure ciuili. nam de iure canonico adhuc necessaria est huiusmodi subscriptio. vt dicit Cardin. Alex. in c. libellorum in fi. 2. q. 8. Et notandum, quod etiam maritus accusans vxorem de adulterio, tenetur se subscribere, Com. dicit Anan. in c. cùm dilectus. nu. 24. de calumniato. Clar. d. §. fin. q. 12. vers. dixi quoque, & seq.

Accusatore mortuo, poterit quiuis alius accusationem p̃sequi, dũmodò compareat intra triginta dies, vel etiam post 30. dies, si velit de nouo accusare principaliter, per se, admittitur intra tẽpus à lege accusationi p̃fixum, ita declarat Bart. in l. libellorum. §. fi. nu. 6. ff. de accusat. & est cõis vt dicit Ant. Gom. lib. delictorum. c. j. n. 36. Clar. d. §. fi. q. 51. vers. quinimò.

Accusatori magis fauetur q̃ reo. cõis est opin. de qua Ias. in l. in pecuniariis. nu. 32. ff. de feriis. accusatoris enim appellatione venit propriè is, qui agit criminaliter. Ab. in ca. cum in tua. nu. 1. de testibus. quod dicit notãdum propter statuta. Bonac.

Accusator in causa criminali condemnatur in expensis. Et hoc est indubitanter verum ratione contumaciæ. vt per Feli. in c. accedens. nu. 3. de accusa. & fusius infrà. Bonacoss.

Accusatore non existente, iudex potest inquirere, & damnare, vt est cõis opi. de qua Capra. regul. 74. n. 9. vbi latius. q̃ñ quis possit, vel nõ possit condemnari sine accusatore. Bonac.

Accusari iterum nequit, qui semel fuit absolutus, communis est opinio. Soarez vers. accusatio. nu. 28. Bonacoss.

Accusatus, à quo petuntur bona, cogit̃ de his facere inuentarium, vt est cõis opin. Soarez vers. accusatus. nu. 34. Bonac.

Accusator, licèt non sit idoneus ad accusandum, tñ si pars non opponit, valet processus. communis est opinio. Clarus q. 14. vers. sed pone. Bonacoss.

Accusator tenetur se subscribere ad pœnã talionis, vt est communis opinio. Sed hodie de consuetudine non obseruatur saltem de iure ciuili, secus de iure canonico. Et maritus accusans vxorẽ de adulterio tenetur se subscribere. Clar. q. 12. ver. dixi quoque. & vers. seq. communem dicens. Bonacoss.

Accusatore mortuo, poterit quiuis alius accusationem p̃sequi intra triginta dies, vel de nouo post triginta dies accusare principaliter & per se, & admittitur intra tempus à lege accusationi præfixum, vt est communis opinio, de qua Clar. q.

50.verſ.quinimò. Bonacoſſ.

Accuſatori poteſt iudex aſſignare terminũ,infra quem habeat accuſare, aliàs poſteà non audiatur, vt eſt communis opin.Clar.q.3.ver.conſequenter.Sed dicit hoc de conſuetudine non ſeruari. Bonacoſ.

Accuſator tenetur primò iurare.quando vult accuſare vel querelare aliquem,q̃(ſcilicet)non accuſat animo calumniandi,vt eſt cõis opi.de qua Clar.q.17.ver.dicit etiam.Et ſi producit falſam accuſationem ꝗ aliquem,an poſſit de falſo accuſari,vel de calumnia.vide Bart.in l.ſi quis obrepſerit.nu.1.ff.ad l.Corn.de falſ.Et not.q̃ qui accuſant hodie, incidunt in Turpilianum,ſi ex forma etiam ſtatuti accuſant. Bart.in l.in ſenatus.§.1.ff.ad Turp.nu.3.Et non ſequitur qui non probat,ergo calumniator.in dubio tamen bene præſumitur calumniari,niſi ex actis appareat, vel niſi ex aliquibus præſumptionibus à tali calumnia excuſetur.Ang.in l.qui non probaſſe. C.de cal. Et ſi fiat accuſatio, vel inquiſitio de crimine,tanquàm commiſſo tali tpe,vel loco,debet ſequi abſolutio, & de nouo debet fieri accuſatio vel inquiſitio. Caſtr.in l.ſi cõem.§.1.nu.3. ff.quemad.ſer.amitt.ſi probatur de alio tpe,vel loco. Bonac.

Accuſatore exiſtente ceſſat inquiſitio,ſm magis cõem per Burſ.conſ.34.nu.32.lib.1.poſt Hipp.in pract. §.conſtante.nu. 92.licet contrarium ex conſuetudine ſeruetur,coram tamen eodem iudice.teſte Clar.in pract.§.fi.q.3.verſ.ex hac.& q.16. ver.cum tamen.

Accuſator,inquiſitor,inſtigator ſeu ſolicitator, an teneantur de calumnia,& ad expenſas,vide Bart.& Doct.in l.1. ff.ad Turp.Bart.in l.Athaletus.ff.de falſ. vbi videtur concludere q̃ ſic:ſecus autem eſſe in eo qui id facit ex neceſſitate officij: vt per eos in locis prędict.Quid in ſyndicis an excuſentur,ſi non ſint in dolo & lata culpa non denuntiando?& dic vt per Bald. in l.ſi quis non dicam rapere.col.fi.C.de epiſcop.& cler.Ang. tract.malefi.ver.necnon ad querelam.Et q̃ teneantur ad damna & intereſſe,ſcribit Capel.Tholoſ.q.6.& ſeq.per l.ſuccurritur.C.de excuſ.tut.Et an inſtigator excuſet iudicem inquirentem:vide Hipp.in pract.§.conſtante.col.40. Bart.in l.ab accuſatione.§.nunciatore.ff.ad Turpil. Deci.conſ.615.col.3.in fi. Bald.in l.adoptio.ff.de adopt.not.in l.Lucius.ff.de his qui no. infa.per Iaſ.conſ.2.lib.2.Et an accuſator,inquiſitor,vel denunciator teneantur ad intereſſe &expenſas inquiſiti,quando vti innocens abſoluitur:vide per Par.de Put.tract.ſynd.ver.accuſatio.in §.incip.an ſi quis aliquem accuſauerit.& ver.inquiſitio.de quo etiam Catald.de Boncomp. & alij in eorum tract. de ſynd.plura not.vbi quid in iudice,quid in accuſante & denunciante, an & quando teneantur ad expenſas quando reus abſoluitur. Put.

Accuſatore exiſtente ceſſat inquiſitio.communior eſt opinio,de qua Burſ.conſ.34.nu.32. Bonacoſſ.

Accuſator poſt iudicium criminale intentatum non poteſt intentare iudicium ciuile ex diuerſa cauſa,& pœnitus ſeparata.Clar.q.2.ver.aut quæris,communem dicit. Bonacoſſ.

Accuſatorem non idoneum iudex ex officio repellere poteſt,vt eſt communis opin.Clar.q.15.ver.viſum eſt. Poteſt enim iudex proponere exceptiones, quas opponere non poteſt reus.ibi.ver.ſeq. Bonacoſ.

Accuſator infamis repellere poteſt accuſatorem quoque infamẽ,vt eſt cõis opi.Clar.q.15.ver.ſed quæro. Bonacoſ.

accuſatoris non idonei proceſſus tenet parte non opponente,vt eſt cõis opin.Clar.q.15.ver.ſed pone. Bonacoſ.

accuſatores plures præferuntur in accuſando, ſi ſuam, vel ſuorum iniuriam proſequuntur, item proximiores conſanguinei, pares autem omnes, ſi ſunt in pari gradu. communis eſt opin.Clar.q.15.ver.ſucceſſiuè. Bonacoſ.

accuſator deficiens in probatione excuſatur à pœna calumniæ,ſi habeat pro ſe aliqua euidentia indicia, vt puta famam, vel auditum à fide dignis,vel quid ſimile, vt eſt cõis concluſ. de qua Ab.in conſ.78.num.1.vol.1.vide tamen Soci.in conſ. 118.n.x.vol.1. an autem procedat inquiſitio contra aliquem ſuper periurio præſtito iuramẽto in cauſa ciuili. Reſpon.Bal. in conſ.299.volu.5.vbi dicit,q̃ non. Sed eſt crimen ſtellionatus,&c.vide Clar.q.14.ver.ſed quid.& ſeq. Bonacoſ.

accuſatus pro pluribus percuſſionibus, condemnatur pro duobus tantum, ſi pro plurib. & plurib. pro quatuor, & hoc communiter obſeruatur. Bald.in l.ſi gemina. nu.7. ff.arb.furcęſ.vbi etiam dicit,q̃proprius eſſet,ſi diceremus percuſſit pluries & pluries,quia intelligeretur de diuerſis ictibus. Et accuſatus pro delicto,pro quo in defectum pecuniariæ corporalis imponitur, non carceratur, ſi ſoluit pecuniam, ſub conditione,ſi condemnabitur.Bart.in l.1.nu.4.ff.de cuſt.reor. Bonac.

accuſatus à quo bona petuntur,illorum inuentarium fare cogetur.commune pronuncio ex Barto.in l.mandantis. ff. de req.reis.Plat.in l.defenſionis.C.de iur.fiſc.lib.10. Boer.atque iis quos refert Afflict.deciſ.61.nu.21.in fi. Guid.Pap.deciſ.351.& Pico,qui,licet dubitet, praxi receptum profitetur, in l.poſt contractum.nu.96.ff.de don. Suarez.

accuſatus pro aliquo crimine coram vno tribunali, ſi fuit contumax,poteſt etiam accuſari in alio,etiã ſi pariter ſit contumax, & ibi etiam banniri. Et ita quotidie obſeruatur Clar. q.16.ver.vnum tamen. Bonacoſ.

accuſatus de homicidio poteſt opponere ſimpliciter negando, & quatenus probetur ſe ad ſui neceſſariam feciſſe defenſionem,vt eſt communis opi.Cheria.in ſuo lib.commun. opin.verſ.homicidium. Et ſi ſtatutum dicat,q̃ ſit reſpondendum accuſationi ſimpliciter.Tamen poteſt reſpondens dicere, q̃ fecit ad ſuam defenſionem.Bal.in l.1.C.de ędil.actio.nu. 2.vbi latius.Item ſi quis ſit accuſatus de aliquo maleficio,reſpondẽdo accuſationi,ſi dicat ſe non eſſe culpabilem de contentis in accuſatione, poteſt iudex dicere non ſum contentus iſta reſponſione,ſed reſpondeas,vtrum cõmiſeris maleficium vel ne.Et ille tenetur clarè reſpondere vtrum commiſerit maleficium,vel non.Alb.in l.1.§.ſi quis ita. ff.de verb.obl. Quicquid tamen ſit de iure,cõſuetudo iudiciorum admittit talem reſponſionem,Non eſſe dico me culpabilem de contentis in accuſatione,vel inquiſitione,vt ibi dicit Alb. Bonacoſ.

accuſatio eſt delatio alicuius criminis ad vindictam publicam, legitima interueniente ſubſcriptione, vt eſt communis opin.de qua Clar.q.12.in prin. Bonacoſſ.

accuſatio non eſt actio,ſed iudicis officium.vt eſt communis opin.Clar.q.12.ver.item quæro. Apparet ex clauſula,Super quibus omnibus.Papias in pract. ſua in for.libelli inquiſitionis ſuper ea.Et no.q̃ ſi quis in accuſatione cõcludat reum puniendum eſſe, ſecundum formam ſtatuti, vel conſuetudinis,& nullum extet ſtatutum, vel conſuetudo, q̃ punitur extra ordinem.Iaſ.in l.de quibus.nu.94.ff.de legib. Soarez,ver. accuſatio.num.20. Bonacoſſ.

accuſatio per quemlibet de populo admittitur, etiam pro crimine priuato. Et ex officio proceditur, etiam per inquiſitionẽ, & pro crimine priuato. prout vſurarum.in hoc tamen contrarium ſe vidiſſe obſeruari dicit Iul. Clar.q.17. verſ.vlt. Nemo tamen ideò ſine accuſatore punitur,fallit in plurib.caſib.enumeratis per Ang.in l. ea quidem. col.6. vbi fuſius vbi formatur inquiſitio abſque accuſatore, & quis puniatur abſque accuſatore,ibi.& plures poſſunt accuſare, vel accuſari ex eadem cã,&in eod.libello.Caſt.in l.ſi quis cum procuratorio. §.1.n.2.ff.de proc.Et no.q̃ licèt cauſę criminales expediantur per accuſationem,dicuntur tamen expediri per officium iudicis.Bart.in l.imperium.ff.de iur.om.iud. Bonacoſſ.

accuſatio de nouo inſtitui poteſt,ſi accuſator preuaricauit, vt eſt cõis opin.Clar.q.57.ver.vlterius.Et not.q̃ quot delicta in accuſatione continentur, tot accuſationes videntur. Bart. conſ.115.nu.2.libr.1. Et debet accuſator in accuſatione æſtimationem damni rei apponere.Bar.conſ.113.lib.2. Bonac.

accuſatio criminalis 20.anno.ſpatio tollitur.Nonius conſ. 105.nu. 16. vbi hanc certam eſſe iuris propoſitionem dicit. Idem & inquiſitio,vt eſt cõis opi.omnes tamen ciuiles actiones,quæ ex crimine deſcendunt,vſque ad 30.ann.durant. fallit in crimine adulterij,quia 5.an.præſcribitur. Clar.q.51.ver. poteſt autem.vide Bern.Diaz reg.19.Tiraq.tract.de præſcrip. vbi dicit quod reducitur ad decennium.Et in tract.de pœnis. Et not. q̃ quis accuſatus poſt terminum præfixum à ſtatuto, debet cõparere,& allegare exceptionem præſcriptionis, aliàs poteſt poni in banno,tanquam contumax vigore d.ſtatuti,dicentis quod accuſatus citatus non cõparens ponatur in banno. Niſi ex forma libelli appareat de impoſſibilitate accuſandi,quia tunc non poſſet poni in banno.ita Alex.in l.ſi eum in iudicio.ff.ſi quis caut.Soarez ver.accuſatio.n.33. Bonac.

accuſatio hodie non fit in ſcriptis,vt eſt communis opinio Soarez ver.accuſatio. Bonacoſſ.

accuſationis libellus debet continere menſem, & locum, vt eſt cõis opi.Soarez ver.accuſationis.nu.24. Bonacoſſ.

accuſatio non impeditur, q̃ reum criminis pœnituerit, vt eſt communis opi.Soarez ver.accuſatio.n.25. Bonacoſſ.

accuſatio criminis priuati cuilibet de populo competit, ſi mulcta ſit pecuniaria,& ad fiſcum pertineat,vt eſt communis opin.Soarez ver.accuſatio. nu.26. Limita ſi crimen aliquem tantum tangat,vt ibi. Bonacoſ.

accuſatio falſi, ac cæterorum criminum regulariter durat vſque ad 20. ann. ſpacium, & ſic accuſatio ſeu querela in iſtis criminibus poteſt tolli dicto tpe,quo elapſo amplius de falſo cognoſci nequit.l.querelam. C.ad leg.Corn.de falſ. vbi gl.& omnes

omnes Doct.hoc firmant.Ang.Aret.in tract.malefic.in verſ. falſario. in q.incip.quæro vſque ad quantum tempus. Gand. in d.tract.malefic.in tit.qui accuſ.poſ.nu.28. Paul.de Caſtr.in conſ.184. volu.antiquo. & iſtam ait eſſe magis communem opi.Boer.deciſ.26.nu.5.& ſeq.Idem videmus in inquiſitione ex officio iudicis,quę tollitur ſimiliter 20.an.ſecundum Bart. Sal.Raph.& omnes in d.l.querelam.& Anch.conſ.90. vbi tenet,q̃ ſublato iure querelandi, eſt ſublatum ius inquirendi.Iſtorum Doct.opi.aſſerit eſſe cõem Iaffr.deciſ.486. F.Viuius.

Accuſator,vel fiſcus in cauſis criminalibus non cogitur ex primere diem in accuſatione, ſed ſufficit ſolummodo exprimere locum,annum & menſem delicti.l.libellorum.ff.de acc. & l.in cauſis.C.eo.tit.vbi text. & Doct.hoc idem habet etiam locum in cauſis ciuilibus: nam actor in ipſis cauſis ciuilibus, non tenetur exprimere diem contractus,nec diem confeſſionis,dicti,vel proteſtationis,nec diem rogatus notarij,ſed ſufficit exprimere ſolum annum,& menſem abſque die.l.1.§.editiones.ff.de eden.vbi tex.gl.& Doct.tamen vbicunque reus in criminalibus negotiis petit per accuſatorẽ, vel fiſcum aut delatorem ſeu denunciatorem,ſeu inquirẽtem exprimi diem delicti prætenſi, pro quo moleſtatur dicendo velle diem in præmiſſis exprimi ad ſui defenſionem, & pro ſui defenſione, quia vult probare ſe illa die,quæ nominabitur alibi fuiſſe,puta Aquilæ vel vult probare teſtes contra eum deponentes illa die fuiſſe alibi, vel vult redarguere de falſo iudicio, & probationes,quæ contra eum allegantur.tunc accuſator,denuntians,delator,& inquirens,& teſtes tenentur exprimere diem præciſum,& locum loci,ad hoc vt poſſit probari contrarium. Nam vbicunque omiſſio loci, vel depoſitionis teſtium eſſet damnoſa reo,& ei auferret defenſionem,tunc exprimi debet locus loci,& dies certus,alioquin non valent acta cõtra eum, nec ꝓbatio.tex.eſt,& ibi no.Bar.in l.arbitraria.§.ſi quis Epheſi.vbi no.Bart.per illũ tex.& ibid.Bald.& Ang.ff.de eo qd̃ cer. loc.& hoc idem tenet Bart.in l.is qui reus.nu.10.ff.de pub.iu. & in d.l.libellorum.nu.12.& iſta eſt magis communis opi. de qua atteſtantur Doct.in præcitatis locis. F.Viuius.

Accuſatus,vel inquiſitus,pendẽte accuſatione,promotus, & electus ad aliquam dignitatẽ,& poſtea abſolutus,caſu iſto abſolutus non eſt retinendus in dignitatem,ſed deponendus & puniendus.l.qui ſtatus.& l.fi.ff.de re mil.& ita concludunt Inno.in c.accuſatum.de ſimon. & omnes Doct.in c.omnipotens Deus.de accuſ.vt per Aug.Beroium ibi,nu.5.Cõtrarium verò tenet Io.And.cum aliquibus relatis per ipſum in d.c.omnipotens.per tex.in l.qui de libertate.ff.de lib.cauſa.quorum ſanè opi.conatur,more ſuo,concordare Beroius in d.c.omnipotens.nu.5.poſt Ab.ibi. & ſimiliter iſte accuſatus criminaliter,accuſatione pendente,non poteſt eſſe teſtis,nec in teſtem admittitur contra alium in cauſa criminali.c.fi.de teſtib.& ibi Doct.Spec.in tit.de teſte.§.j.ver.item pendente.& ibi Io.And. & Bald. in addit. quia ex pendentia huiuſmodi accuſationis aggrauatur opinio accuſati, vt non dicatur integri ſtatus ſecundum Doct.præcitatos. F.Viuius.

PRO. Accuſatus accuſatorem ſuum accuſare, pendente accuſatione,non p̃t,in l.neganda.C.de iis qui acc.ñ poſ. Bell.

ACCVSATIO eſt delatio alicuius criminis ad vindictã publicam,legitima interueniente ſubſcriptione,ita communiter definire Doct.dicit Fel.in rub.de accuſ.n.3. quem refert Gigas de crim.læſ.maieſt.quæſt.n.4. Maria.in d.rub. de accuſ. §.j.Clar.tñ non vĩ ſufficiens.lib.5.ſen.§.fi.q.12.in pr. P.Fich.

Accuſatio non erit popularis, ſi non cauetur in ſtatuto, q̃ quilibet poſſit accuſare,vt eſt communis opin. de qua Bal.in rub.C.qui accuſ.non poſ.nu.10. Sed offenſus tantum, & alij, qui ſuorum iniuriam prætendunt,poterunt accuſare, & ipſis diſſimulantibus iniuria non punitur, vt ibi fuſius per Bal.niſi ſtatutum dicat, q̃ admittatur quilibet ad accuſandum, quia tunc ſecus,vt ibi fuſius Bal. Bonacoſ.

Accuſatio non eſt remiſſa iniuriarũ, ſi in foro conſcientiæ ſit indulta,vt eſt cõis opi.Soarez,ver.accuſatio.n.29. Bonac.

Accuſatio ẽt eſt permiſſa, licet res ſit reſtituta, vel damnũ datũ ſatisfactũ.Soarez ver.accuſatio.n.30.cõem dicit.Bonac.

Accuſatio ne ꝓbetur,accuſatorẽ calũniæ arguit,vt eſt cõis opi.de qua Soar.ver.accuſatio.n.31.Amplia vt ibi. Bonacoſ.

Accuſatio officium iudicis potius cẽſetur eſſe quàm actio. Com.atteſtatur Berous in rub.de accuſ. n.7.in fi.Clar.d.lib.5. §.fi.q.12.ver.item quæro.

Accuſatio mutata. In criminali cauſa non licet accuſanti etiam ante litem cont. mutare accuſa. quia deſiſtens incurrit pœnam Turpiliani,pariter & mutans.l.1.§.1. ff.ad Turpil.ſecundùm Bart.in l.edita.col.5.C.de eden. Balb.deciſ.286.

Accuſatio debet fieri in ſcriptis.Commu.d.Card.Alex.in c. de accuſatione.ver.ponitur etiam.2.q.8.Clar.d.§.fi.verſ.quæro quæ ſit.

Accuſatio criminalis tollitur præſcriptione 20.ann. l.querelam.C.de fal.& ita com.teneri dicit Abb.in c.cum haberet. nu.4. de eo qui dux.in matr. Card.Alex.in ca.de accuſatione. ver.item opponi poteſt.Boer.deciſ.26.nu.7. Ant.Gom.ſuper l.76.Tauri.nu.5.Marſ.conſ.117.nu.40.Idem dicendum eſt de inquiſitione,nempè quod poſt lapſum 20.anno.iudex etiam non amplius ex officio contra reum procedere poſſit,ita ꝗ gl. in d.l.querelam.communiter teneri ait Iaſ.in l.1.nu.8.in fi.ff. de iur.om.iud.Balb.de preſcr.in 4.q.4.q.prin. q.2.n.3.Iaffred. deciſ.486.Nota tamen quòd licet criminalis actio ex inquiſitione preſcribatur 20.ann.tamen omnes actiones ciuiles quę ex crimine deſcendunt,durant vſque ad 30.ann. Comm.dicit Igneus in l.in cognitione.nu.18.5.ff.ad Sylleian.Clar.d.§.fi.q. 51.in prin.Fallit prædicta cõmunis in crimine adulterij, quia illud quinque tm̃ ann.ſpatio præſcribitur.per tex.in l.mariti. §.hoc quinquennium.ff.de adult.Clar.d.q.51.ver.poteſt antẽ.

Accuſatio,iudicis officium,non actio cenſetur, vt commune infit Beroius in rub.nu.6.in fi.de accuſ. Suarez.

Accuſatio nec iam hodie in ſcriptis fieri neceſſe hẽt,vt atteſtatur Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.12.ver.quero.nec honeſtiſſime & iuſtiſſimæ præſcriptionis metu retardatur:vt receptum ponunt Gig.de crim.leſ.maieſt.q.1.n.6.Did.à Couar.lib.2.reſol. c.9.nu.3.Iul.Clar.d.q.ver.cęterum hodie,& ſi abſque ea,accuſatorem talionis pœnis obnoxium hodieque fore affirment Aret.& alij,quos refert idẽ Clar. eod.loco ver.de iure aũt.qd̃ tm̃ intellige de iure,nam & vſu id ẽt improbatũ eſt,vt atteſtat late idem Clar.in eod.§.vlt q.81.ver.ſed quæro. Suarez.

Accuſationis libellus diem, menſem, ac locum contineat, neceſſe eſt.vt cõe ponit latè Viuius,lib.1.opi.19.latius,& accuratius Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.12. ver.dixi exprimendum. cum ſeq.& Ant.Gom.de delict.c.2.n.15. Suarez.

Accuſatio non impeditur, q̃ reum criminis pœnituerit:vt commune aſſeuerat Aret.in c.accuſati.n.5.de accuſ. Iul.Clar. in pract.§.iniuria.verſ.vlt.& in §.vlt.q.12.verſ.item quæro.& q.60.ver.fui quandoque. Suarez.

Accuſatio priuati criminis cuilibet populari competit, ſi & duntaxat nummaria multa,& duntaxat ad fiſcum peruentura infligatur cõe affirmare auſim ex Im.in l.i.n.10.ff.de pub. iud.Hippol.in l.ſi quis ne quæſt.num.125.ff.de quæſt.Aug.ad Ang.de malefic.ver.nec non ad querelam.nu.9. accuratè Iul. Clar.in pract.§.vlt.q.17.ver.pen.excipe cùm crimen pręcipuè aliquem tetigit:nam tunc ei ſoli danda eſt actio.cõe inquiunt Bal.in rub.nu.9.C.qui accuſ.non poſ.Rom.conſ.153. Suar.

Accuſatio in eum eius criminis intentari nequit,qui illius noĩe, vel ſemel damnatus, vel ſemel abſolutus eſt. cõe aiunt Mant.conſ.251.lib.j.Io.de Amic.conſ.37.& qui latè iſtam reg. tractat Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.57.per totam. Suarez.

Accuſationis ius non ideo euanuiſſe cenſetur, q̃ iniuriæ, vel offenſionis remiſſio in conſcientiæ foro indulta proponitur.commune effantur Igneus in l.diuus.num.25.& ſeq.ff.ad ſenatuſc.Syll.Did.à Couar.lib.2.reſolu.c.10.num.6.Iul.Clar. pract.§.vlt.q.58.ver.ſed in propoſito. Suarez.

Accuſatio criminis quin fieri poſſit, atque vnà rei ablatæ reſtitutio aut dãni illati ſatisfactio peti queat,nihil vetat.cõe enunciant Aretin.in c.qualiter & quando.in 2.§.ad corrigendos.nu.139.de accuſ.Curt.iun.in l.edita.nu.198.C.de edend. Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.2.ver.& hæc quidem. Suarez.

Accuſatio,niſi probetur, accuſatorẽ calumniæ arguit. cõe interpretum effatum renunciant Ab. in c.calumniam. n.2.de pœn.idem Ab.n.5.Marian.nu.7.Fel.in c.2.nu.6.de calum.Iul. Clar.in pract.§.vlt.q.62.ver.dixi ſupra.amplia vt hoc idẽ procedat, & ſi de calumnia iuſiurandum ſit nuncupatum. vt cõe inquiunt Alex.in l.properandum.§.ſin autem.nu.21.C.de iudic.& alij,quos refert Clar.in d.q.verſ.ſed quid.non tamen id ſufficiet, vt accuſator expenſarum damnari poſſit:vt verè reſoluit idem Clar.eod.in loco. ver.ſed nunquid. Suarez.

Accuſatio omnium criminum generaliter & indiſtinctè vigintĩ annor. ſpatio terminatur. vt frequenter placitum aiunt Ab.in c.cum haberet.nu.4.de eo,qui dux.in matr. Ant.Gom. in l.66.Tauri.nu.5.& qui rem hanc accuratè agit Iul.Clar. in pract.§.vlt.q.51. Suarez.

Acquirens nomine alieno,ſeu vendens,nunquam id reuocare poteſt,ſi ſit actus ex quo merum commodum abſenti reſultat,ſecundum communem per Burſat. conſ.118. numero 4.libr.1.

Acquiſitorum noĩe veniunt ea tm̃,quæ laboribus & induſtria parantur,non aũt legata,donationes,vel alia gratuitò obuenientia,idq̃ cõiter receptum teſtatur Io.Pyrr.Angelber.ſi

per

per cõsuet. Aurel.tit.de Societate inter vir.& vxo.c.11. I.Fic.

Acquisitorum alia causa est, alia acquirendorum. l.qui autem.ff.quæ in frau.cre.l.1.§.confertur.ff.de col.bon. Bello.

Acta facta inter alios non probant:faciunt tamen qualem qualem probationem. Io.Fran.de Ripa in d.l.is apud.nu.36. C.de edend.communem dicit. Villal.

Acta facta in vna instantia inter easdem personas fidem faciunt in alia.Cur.iun.in l.2.nu.93.C.de eden.cõmunẽ dicit.

Fallit,si non essent testes publicati:quia tunc nõ faciunt fidem.Cur.iun.in d.l.2.& Fel.in c.cùm causa.de testib.cõem dicũt.Et confessio in alio iudicio pbet.vide in verb.Cõfessio.

Et nota distinctionem Ant.in c. Albericus. de testi.quẽ refert Marian. in Spec.aureo. de ord.iudic.in 5.par.nu.56.in q. dñe,quæritur, an possint dicta testium publicari in secũda instãtia:ꝙ aut testes sũt pducẽdi:si viui & iterũ tñ sunt mortui, põt publicari:& validũ est suum testimoniũ,qđ nota. Idem.

Acta facta in ciuili iudicio non faciunt fidem in criminali. Fel.in c.at si clerici.num.12.de iudic.cõem dicit. & Io.Fran.à Ripa in l.is apud.nu.40.C.de edẽ.faciunt tamen fidem ad inquirendum per l.ꝙ euitandi C.de cond.ob caus.

Res inter alios gesta,num afferat saltem contra alium qualemcunque præsumptionem. I.Fich.

ACTA facta in iudicio ciuili,nõ faciũt fidẽ in criminali. Com.dicit Felin.in c.at si clerici.nu.26.de iudic.Rip.in l.2.n.40.C.de eden.quem refert practica Cõradi,nu.10.in fi.Diaz. reg.10.Intellige tñ vt procedat,quantum ad hoc vt plenè pbent.Clar.d.§.fi.q.54.ver.Item si producantur. I.Clarus.

Acta facta in ciuili iudicio non faciunt fidẽ in criminali.vt est cõis opi.de qua Fel.in c.at si clerici.de iudi.Clar.q.54.ver. itẽ si.vbi dicit,ꝙ acta facta in iudicio ciuili, non probãt in criminali,& est cõis opi.sm ipsum.Sed bene faciũt indicium ad inquirendum, vt est cõis opi. Quod procedit, quando causa ciuilis agitata fuisset super re in cõtrouersiam deducta. Si verò fuerit intentata super crimine,talia etiam acta,& sententia super crimine lata non faciunt fidem in iudicio criminali, vt est cõis opi.Clar.ibi.ver.&hoc quidẽ.Soarez ver.acta.nu.41. vide Fel.omnino.vbi s.Et Benedic. de foro Sempro.in reper. Fel.in ver.acta.vbi ponit fallentias Felyni. Bonacoss.

Acta causæ corrumpens, atque in illis peruertẽdis falsi crimine sese obstringens causam totam amittit, vt est communis opi.Soarez in ver.acta.nu.44. Bonacoss.

Acta omnia generaliter opem testium exigunt.commune ait cum Sal.Dec.in c.quoniam contra.nu.76.& seq.de prob. nullos tñ testes curiarum acta requirunt.cõe effantur Lanfr. in illud idem c.nu.24. Marant.de iudic.6.par. 2.par.princ.nu. 51.quin & regulariter id genus actarem euidẽtem,seu vt doctores fantur notoriam reddunt cõe renũcio ex Soc.sen.cõs. 38.lib.1.Soc.iun.cons.15.n.18.lib.1. Paris.cons.111.n.6.lib. 4 Meniz.cons.70.nu.3.atq; ex Iac.Menoc.viro multę doctrinę & eruditionis,de recup.possess.remed.1.nu.232. Suarez.

Acta inter alios exarata non probationi,sed alicui argumẽto erunt vt frequenter interpretibus probatum ait Ripa.in l. is apud.nu.36.C.de eden. Suarez.

Acta vnius instãtiæ,sic enim cum doctoribus loquar,inter easdem personas in alia fidem facient.commune fatur Curt. iun.in l.2.nu.93.C.de edend. nisi si testes nõ essent publicati, vt fandi mos est.commune inquiunt idem Cur.eo.in loco,& Felin.in c.cum causa.de testib. Suarez.

Acta ciuilis iudicij fidem in criminali non faciunt.vt commune esse doctorum axioma literis prodiderunt Fel.in c.at si clerici, nu. 12.de iud. Ripa in l.in apud,nu.40.C.de eden. Iul. Cla.in pract.§.vlt.q.54.ver.item si,vbi id etiam in ver.seq.diligenter explicat. Suarez.

Acta ecclesiastici iudicij non tenetur iudex popularis (cui damnatus plectendus remittitur) approbare, ac veritate rei aliter non comperta exequi. vt cõe affirmant Mat.de Affl.in 1.par.constitutio. Reg.rub.27 nu.32.Curt.iun.in l.magistratib.nu.4.ff.de iurisd. omnium iudic. Menchiaca in 1.part.de testa.§ 6.n 16. & q accurate distinguit Iul.Cla.in pract.§.fi.q. 96.ver.quæro etiam vt nec popularis iudicis actis ecclesiasticus iudex necessariò fidem adiunget. quemadmodũ frequentib.doctorũ calculis approbatũ aiũt Gram.cõs.cri.42.n.j.Viuius li.j.opi.162.&Iul.Cla.in pract.§.vlt.q.36.ver.vlt.Suarez.

Acta causæ corrumpens,atque in illis peruertẽdis falsi crimine sese obstringens, causam totam amittit. vt commune enunciatum efferunt Dec.in c.cum venerabilis.nu.21.de except.cum Alex. Did.à Couar.in rep. c.quamuis pactum.n.6. de pact.Iul Clar.in pract.§.falsum.ver.item propter. Suarez.

Acta tametsi præsumptione muniantur,contrariis nihilominus pbationib. rectè ac ritè impugnata euertentur. cõem asserit Did.à Couarru.lib.1.resolut.c.1.nu.9. F.Suarez.

Actuum diuersitas. Ita inducitur diuersitas actuum & pluralitas,prioritasque in tempore iure & hypotheca, si fiant diuersis horis diei,sicut si in diuersis diebus, text.est not.iuncta gl.in ver.eodem die.in l.si fundus.§.si duo. ff.de pign.facit gl. in l.si ex pluribus.§.fi.ff.de sol. Balb.decis.493.

Actus iudicialis debet fieri expensis eius qui procurat,& instat vt fiat,secundum gl.& Bart.in l.2. ff.ex quib.caus.in poss. ea. Balb.decis.224.

Actus nullus an impediat actum reiterari. vide Docto.in l. qui per salutem.ff.de iureiur.& ibi Ias.An actus nullus mereatur pœnam.Doct.in l.1.§.1.ff.quod quisque iur.Hippol.cons. 38.nu.19.Doct.in l.1.ff.ne quis eum qui in ius,&c. Et ꝙ ex actu nullo dicatur prorogari iurisdictio : not. Castr.in l.si quis postea.ff.de iudi.Ias.in l.1.§.fi.ff.de acq.pos.& in l.vbi pactum. C. de transact. Et ad hanc reg. vt ex actu nullo sequatur effectus seu pœna,vide casum in c.1. vbi gl.& Ab. extr.de cleric. coniug. vbi matrimonium non tenet, sed perdit beneficium. & in casu l.1.C.de petit.bon.subla.lib.10.& in l.3.& l.fi.C.de litig.l.pen.§.fi.ff.ad munic.l.1.§.accusationem. vbi Bart. ff.ad Turp.l.nemo martyres.C.de sacros.eccl.Bald.in l.fi.in fi. C.si ex fals.instr.vbi quis punitur,licet nulliter deponat:quia sufficit ꝙ potuit damnum afferre.c.Ioannes.extr.de cler.coniuga. Bart.in l.si quis legatum. ff.de fals.gl.in c.j.ext.de crim.fal.Ab. in c.olim.de rescr.de falsificante literas nullas.& l.eum qui.C. de adult.l his quidem.C.qui milit.pos.vel non. Put.

Actus reiterabiles in genere probantur per testes deponentes de diuersis actibus tendentib.ad eundem rei finem,secundum communem per Burs.cons.113.nu.22.lib.1.

Actus per vniuersitatẽ gerendus grauis est ponderis, & ad deminutionem patrimonij ipsius vniuersitatis,veluti rerum, & bonorum, quæ seruando seruari non possunt ad ipsam vniuersitatem obligandam aut alteri submittendã tendit, tũc singulorum de vniuersitate specificanda sunt nomina in syndicatus instrumẽto. iuxta tex.in l.fi.C.de vend.re.ciui.lib.11. & no.Bald.in l.3.in prin.ff.de re.eo. & in l.ciuitas.ver. alij dicunt.in fi.si cert.pet. Idque à Doct. communiter teneri attestatur Alex.in cons.1.lib.4. F. Turz.

Actus sequens in spiritualibus aduersus iuramentũ tenet, Alci.in c.cùm contingat.de iureiur.nu.180.communẽ dicit.

Nota ꝙ licet pro actis præsumatur,tñ potest probari contrarium quàm in eis sit contẽtum.Cou.in reso. c.1.lib.1.nu. 9.communem dicit ex gl.in l.1. C.de iur.hast.fisc.lib.10.in c. quoniam contra.de probat. B.Villal.

Actus legitimus non recipit conditionem,neque diem,in telligitur de actibus expressis, secus tamen in aliis Couua. in epist.4.c.3.nu.4. communem dicit. Qui autem sint casus expressi,vide gl.in l.actus. ff.de reg.iur. & Dinum in c.actus.de reg.iur.in 6.

Actus prę sumitur ex vi mandati etiam si post longum tempus adimpleatur. Alc. in tract.de præsum. reg.2. præsum.24. nu.4.communem dicit.

Nota istam communem ad intel.l.17.tit.10.part.7.& l.10. & 11.tit.4.For.ll.cõmittente vim de mandato alterius. Vill.

PRO. Actus legitimi non recipiunt diem neque cõditionem.l.actus legitimi.ff.de reg.iur. c.in electionibus. de elect. in 6. I.Bel.

PRO, Actus contra legem pro infecto habetur.l.non dubium.C.de legib.in can.imperiali.25.q.2. I.Bellon.

PRO. Actus regulatur secundum naturam sui subiecti. l. eius artificij.ff.de oper.lib.

OBIEC. Contrà de l.2.in fi. ff.ad leg.Aq. vbi elephantes & cameli licet feram habeat naturam,tamen quia & iumẽtorum operam præstant, 1.cap.legis Aquiliæ continentur.

SOL. Dic ꝙ ibi inspicitur consuetudo, sc.ꝙ soleant ferre onera:quæ consuetudo est altera natura.gl.in l.si quis posthumos.in ver.consuetudo.ff.de lib.& posth. I.Bello.

PRO. Actus agentium non operantur vltra eorum intentionem.in l.non omnis numeratio.ff.si cer.pet. I.Bell.

Actor nisi liquido tam in ciuilib.q̃ in criminalib.causis probauerit,absoluendus reus erit, cõe effatum pronunciat Ias.in l.non est nouum.nu.5.C.de eden.& aliis passim. Suarez.

Actus quo fit modo inualidus,non valet vt põt,si obligationem à duorum voluntate pendentem continet, cõe asserit Did.Couar.de spons.1.par.c.3.nu.2.ad fi.& seq. Suarez.

Actus inualidus vt fit,non obstat,quo minus id valeat ꝙ & sub eo comprehenditur,& illo modo geri poterat. vt cõe ait idem Did.Couar.in d.c.3.nu.5.prope fi. Suarez.

Actus non præiudicat non citatis, etiam ꝙ fieret ab Imperatore.clc.pastoralis. §.cæterum.& ibi tradunt doct.de re iud.

Et prob

Et probatur in c.nuper. de decim. ac ita per illum text.firmat Soc.sen.in suo solenni tract.de cit.art.7.ver.quartò procedit. Et tenet pro cõi Soc.iun.cons.76.nu.32.vol.4. F.Muscul.

Actuum multiplicatio præsumitur pro saluandis testibus à falsitate,vt est communis opi.de qua Curtius iun. cons.350. nu.17.vol.3. Bonacos.

Actus sequens in spiritualibus aduersus iuramentum tenet.do.m.Alc in c.cum contingat.nu.180.de iureiur.communem dicens. Bonacos.

Actio hypothecaria, quæ competit mulieri pro dote sortitur effectum à tempore dotis promissæ.Boer.decis.331.n.j. communem dicit.

Not.istam cõem ad intel.l.17.ti.2.par.5.&l.23.ti.13.par.5.

Actio hypothecaria tacita q̃ cõpetit mulieri pro dote,non tollit p expm̃sam posteà secutã.Boer.decis.332.nu.j.cõem đt.

Actio hypothecaria cedi potest debitori,Boe.decis.335.n. 3.communem dicit,vbi concluditur posse cedi extraneo,contra Bar.in l.fideiussor obligari.ff.de fideiussoribus. Villalob.

PRO. Actio & passio simul in eundem non concurrunt, secundum philosophos:bene facit tex.in l.penul. ff.de arbit. vbi nemo se prohibere, nec sibi imperare potest: esset enim agens & patiens simul,quod esse non potest.

OBIEC. ꝯ primò đ l.j.C.đ ser.fug.vbi seruꝰ sui furtũ facit.

SOL. ibi speciale in seruo fugitiuo ad impediendum vsucapionem.Ratio est,ne fuga seruorum dominis damnosa sit.

OB. Secundò contrà,in hæredes actiones transeunt actiuè & passiuè.l.quoties.C.de hæred.inst.l.vnic.vt actio ab hæred.& contra hæred.incip.& toto tit.C.de hæred.act.

SOL. Hæc regula intelligitur, vbi ex eadem causa actio & passio concurrunt. In contrario autem,actio actiua ab hærede exercetur,passiua verò à creditoribus testatoris,& sic ex diuersis causis,& diuersis respectib.actio cũ passione ꝯcurrit.

OBIEC. Tertiò obst.l.secundum naturam.ff.de reg.iu. vbi onus & emolumentum circa eandem personam concurrunt,& sic est agens & patiens simul.

Præterea quis est actor,& reus simul in eodem iudicio.l.in tribus.ff.fam.erc.& Hermaphroditus agit,& patitur in coitu, de quo in l.quæritur.ff.de stat.hom.

Vltimò, omne animal facit & patitur.l.hæc verba, ille aut ille.in fi.ff.de verb.sig.

SOL. Tu dic,quòd non eodem tempore. Ioan.Bellon.

Actio iniuriarum ciuilis,est perpetua.Ioan.Balbus tract.de præscr.par.4.q.1.nu.3.communem dicit.

De iure regio durat per annum tantum.l.22.tit.9.part.7.& vide in verbo,Delicta,j.

Nota autem, quòd actio iniuriarum ciuilis, quæ durat in perpetuum,solùm est in tribus casibus, de quib. in l.lex Cornelia.§.lex itaque. ff. de iniur. prætoria tamen non durat nisi per annum.l.si non conuicij.de iniur. Villalob.

ADDITIO. In ꝯtrium,ꝙ talis actio,vtcunque ciuilis sit annalis, tenet, atque cõiorem esse dicit Io.Oldendor.Actionũ forensib.lib.tit.de actio.iniu.ex l.Corne.Et similiter cõem dicit Franc.Mar.decis.Delph.192.n.6.par.2.Ego verò in meis obseruationum annotatis inuenio, iudicium cameræ Imperialis,sequi priorem opi.cõem.Et ita fuisse iudicatum in causa Hanaue contra Strasburg.anno 1537.Et rursus eodem anno in causa Gobell.contra Coln.&c. Io.Fich.

Actio confessoria & negatoria non solùm competunt pro seruitutib.sed ẽt pro aliis iuribꝰ incorporalib. vt p iurisdõne, præsentatione,guidagio,passagio,vel pro aliis similib.Ias.in l. si prius.ff.de no.ope.nun.nu.4.in fi.cõem dicit. Villalob.

Actio confessoria, aut negatoria ad hoc, quòd competat, requiritur contradictio.Et sufficit verbalis facta in iudicio, etiam si in libello de illa non fiat mentio.Ias.in l.si prius.nu.16. & 18.communem dicit. Villalob.

Actio,seu accusatio criminalis cum tollatur per 20.annos, ita etiam & inquisitio tollitur.Bald.tract de præscr.4.parte 4. partis.q.2.nu.2.communem dicit. Villalob.

Actio in libello non est exprimenda de necessitate,si tamen exprimatur minùs aptè,libellus tamen valet, Ias.in l. edita actio.C.de eden.nu.3.communem dicit. Villalob.

ADDITIO. Sufficit enim quòd ex narratis colligatur, & ita practicatur,quam practicam tradunt gl.Bar.& communiter omnes in l.j.in prin.ff.de eden.&Can.in c.dilecti.de iud. in antiq.Paris.in cons.76.ad resolutionem.nu.6.vol.1.

De iure regio idem disponitur in l.2.tit.j.lib.3.ord.Nota,ꝙ per illam l. proceditur in causa sola veritate facti inspecta, & vide xv. effectus istius clausulæ ad practicam necessarios per Rober.Maran.de ord.iud.part.4.dist.9.n.32.cum seq. & alios effectus d.clausulæ, vide per Caro.de Grassat. in reg.Franciæ ius.12.ver.3.est notandum.Et nota in ver.hinc est verbum satis not.ex Bald.per illum tex.in c.tuæ.vt lit.non cont.& Ias.in l.à diuo Pio.§.in venditione.ff.de re iud.& gl.in l.1.§.si quis argentum.ff.depos.& Rom.in l.non solum. §.sed vt probari.ff. de no.oper.nun.ꝙ executio facta p vero debito vigore illius claus.non reuocatur pp ordinem non seruatũ,ꝙ summè notandum est ꝯ indices faciles ad reuocãdum executionem pp modicum quid ordinis nõ seruatum præcipuè in præconiis. Et vide plura accumulata ad intel.d.l.2.per Nun.in resp.j.post tract.de exequendis mandatis regum,per totum. I.Fich.

Actio negatoria, vel confessoria competit ꝯ impedientes præsentare,Roc.in ver.ius.de iur.patr.n.6.cõem dicit. Villal.

Actio oritur ex sententia confirmante,& non ex confirmata: communem dicit Ias.in l.1.nu.11.& post eum ibid. Ripa nu.15.ff.de re iud. Villalob.

Actio iudicati oritur ex sententia lata in actione reali, ita dicit communiter tenere do.Franc.Rip.in l. miles qui. §.iudicati.nu.6.ff.eod. Villalob.

Actio oritur ex sententia arbitri cum pœna,vel sine pœna post homologationem tacitam,vel expressam,de iure cano. Magis cõem inquit Alex.in l.ait prætor.in pr.n.3.ff.e. Villal.

Actio ex stipulatu cõpetens extraneo ad dotem restituendam est stricti iuris.communem testatur Rip.in l.2.in princi. nu.12.sol.mat.& in l.1.nu.23.eod.tit. Villalob.

Actio ex stipulatu competẽs marito habet naturam bonæ fid.communem ait idem Rip.in d.l.1.n.23.ff.sol.mat. Villal.

Actio publiciana est in rem origine prætoria, vtilis,perpetua,competénsque alicui ratione iuris,seu rei bona fide quęsitæ facta traditione,vel quasi à possidente, quem certè putabam esse dñm ex titulo habili ad translationem dñij ꝯ habentem facultatem restituendi ad declarationẽ iuris sui,sm Petr. de Bellap.Io.Fab.& omnes in §.sed istæ.instit.de act.quorum opi.seu definitionem latè prosequitur Ias.ibi.nu.7.cum multis seq. & latiùs ibid. eam explicat, declarat, sequitur, & dicit esse communem Gom.nu.6.d.§.sed istæ.

Actio publiciana competit emptori bonæ fid.cãm habenti à malæ fid.possessore, nec cõpetit aliquo mõ vero,& directo dño,sm Spec.in tit.de act.& pet.§.sequitur.Azo.in Sum.ff.tit. de publiciana.§.videndũ. Iac.Bu.Fab.Nic.de Neap.& omnes in §.sed istæ.inst.de act. Legistas omnes etiam in l.eum qui.§. Prætor ait.ff.de publ. & Canonistas in c.Abbate. de sent.& re iud.lib.6.& istorum opin.sequitur legendo Ias.in d.§.sed istæ. n.59.cũ seq.vbi recitat eam esse magis cõem, Alex. quoque, n.9.& Rip.n.31.in l.rem,quæ nobis.ff.de acq.pos.quia acquirẽs rem iusto titulo,& bona fide à non dño,qui mala fi.possedit,certè ista mala fides auctoris sibi bona fi. acqrenti nocere nõ põt,nec dẽt,quo minùs sibi publiciana in rẽ actio ꝯpetat,& agẽs actiõe ista publiciana, nõ tenet necessario pbare ipsum non dñm,sm Spec.in d.§.sequitur.vers.sin autem velis.Bal.in d.l.eum qui.§.in publiciana.Aret.& Ias.nu.76.in d.§.sed istæ.

Actio publiciana ad hoc vt cõpetat necesse est,ꝙ actor non modo habuerit titulum à non domino,bonamque fidem,verum requiritur etiam ꝙ habuerit possessionem vacuam, i. ꝙ absens ciuilem possessionem non habeat,& sic necessariò requiritur quòd agenti publiciana tradatur possessio vacua sm Cyn.& Bart.in l.cum res.nu.2.& 7.C.de prob.& alios relatos per Alex.cons.45.vol.3.& per Doct.in d.l.cùm res. Ratio per præmissos scribent.& Ias.in §.sed istæ.nu.16.& seq. institu.de actio.assignatur est hæc,quia publiciana non competit ei,qui non potest vsu capere.l.eum qui.ff.de publ.& sic procedit argumẽtum de vsucapione ad publicianam. Opin.istam scribit esse magis cõem Alex.in l.rem quæ nobis.nu.8. circa fi. ff.de acq.pos.& Præp.in c.redintegranda.3.q.1. Aduerte ad vnum valde vtile circa præmissa, ꝙ bonæ fid. possessor post cursum 30.vel 40.ann.habet,siue acquirit exceptionem,& publicianam actionem contra dñm,imò vtilem in rem, & per consequẽs acquirit vtile dñium,vel effectum dñij.l.si duo.§.1.ff.de iureiur.secùs aũt si foret malæ fid.possessor:quia tunc non acquireret nisi exceptionem.Distinctionem istam tradidit gl.& oẽs in l.traditionib.C.de pact.quã scribit magis cõiter approbari Alex.ibi nu.3.à Doct.& Additionator ad eundem Alex. in loco præmisso fatetur istam esse magis cõem opin.tam scribentium ibi,quàm & consulentium omnium in variis ꝯsiliis.

In ecclesiam trãsfertur dñium ex solo titulo donationis sine traditione.l.fin.C.de sacr.eccl. tñ ipsi ecclesiæ publiciana non competit,nisi actualiter tradatur possessio.l.1.& l.traditionẽ. ff.de pub.& ita voluit Spec.in tit.de emph.§.nunc aliqua.ver. 58.Bald.in l.quotiens.j.C.de rei ven.Io.An.Ant.Card.Floren. Imol.& Panorm.in c.2.extra de consuet. & in terminis Cornæ.cons.288.num.7.& seq.vol.4.& cons.117.nu.24.volum.

& ist

& istorum opi.declarat Ias.in §.sed istæ.n.36.& 75.inst.de act. & Gom.d.§.sed istæ.n.26.vbi recitat esse cõem. F.Viuius.

In actione publiciana quadruplicẽ formam libellandi ponunt gl.Dyn.Fab.Aret.& alij in §.sed istæ.insti.de act. Sed tertia forma libelli in publiciana tradita ibi per gl. est ista quando actor alternatiuè libellum ipsum conciperet, peteretque rẽ seu bona ad se spectare,& pertinere iure dominij,vel quasi,& sic posset publiciana cum petitorio alternatiuè cumulari.& libellus iste de sola consuetudine procedit fm gl.præmissam.& idem tenet gl.in c.2.extr.de lib.ob.& vide alios congestos per Fel.in c.cùm contingat.de of.dele.& in c.2.de app.& ita consuluit Soci.iun.cons.128.nu.1. cum aliis seq. vol.2.& opi.istam explicat,& declarat quomodo,& quando procedat Ias.in d.§.sed istæ.nu.70.cum aliis seq.scribit eam esse communem, videlicet q̃ libellus prædictus alternatiue formatus de consuetudine procedat. F.Viuius.

Actio in rem.siue vt dctoores loquuntur,rei vendicatio datur.conceditur q̃ ꝯ possidẽtem cum titulo. l.officium.in fi. ff.de rei ven.Sed publiciana nunquam conceditur ꝯ eum,qui possidet cum titulo.l.siue autem.§.si duobus. vbi Bart.& alij notant.ff.de pub.& rationem diuersitatis assignant Bart.& omnes in l.hæreditatis.C.de pet.hæ.quam sequitur Ias.in §.sed istæ.nu.19.& seq.inst.de act.& cõem dicit ibi Gom.nu.13.At hoc non procedit, quando titulus esset acquisitus ab extraneo, & non ab hærede post mortem defuncti, quia tunc publiciana conceditur contra titulo possidentem fm Salic.in l. 2.C.de pet.hæred.& in l.fi.C.de edict.diui Hadr.toll. & Alex. cons.90.vol.2.Fallit etiam dicta communis opin.quando per reum exciperetur de titulo ante sententiam,quia eo casu publiciana datur contra titulo possidentem fm Cy.Bald.& Pau. Castren.in l.cogi.in fi.C.de pet.hær. F.Viuius.

Actio quę oritur ex l.si quis argentum.§.fi.C.de don.appellatur condictio ex lege.dicit text.q̃ licet donatio non sit vallata stipulatione,vel traditione,sed nudo pacto,tamen agitur ex ea.præcipueque ad pias causas.Vnde ampliatur primo d.§. fi.d.l.si quis argentum,vt actio non oriatur hodie ex nudo pacto donationis,sed propter pactum lex introducat condictionem ex lege fm Bart.in l.legitima. ff. de pact. quem sequuntur cõiter scribentes,vt ibi refert Alex.& Ias.Lex enim in donatione non fouet pactum,imò illud nudum remanet,nec actionem parit, verum lex ipsa ob pactum producit actionem fm Bart.& Im.in l.fideiussor.§. 1.ff.de fideiuss.obseruatque lex in casu isto,q̃ rex quandoque,qui licet valeat vnum paruum comitem potentem facere sic, vt ipse per se bellum faciat, id certè non facit rex.ipse, sed illo paruo comite in sua paupertate dimisso propter ipsum facit bellũ,vt tradit exemplum hoc Bart. in d.l.legitima, quem omnes cõiter sequuntur, vt s. deduximus.& de cõi ista testatur etiam Ias.in §.in psonam.n.47. inst.de act.& Portius in §. 1.nu.3.instit.de don.In ꝑiam verò partem inclinarunt glo.Fulg.& Card.in d.l.legitima.quorum fundamenta tolluntur per scriben. in d.§. 1. Sed Ias. in d.§.in personam.nu. 58.cognoscens quæstionem istorum fore lana caprina.ac frustra laborare Doct.circa premissam altercationem protulit magnum verbum, quod quatenus attinet ad q.hanc nullius,aut paucę,admodum vtilitatis est,an hodie oriatur actio ex nudo pacto de donando,an verò ex lege propter pactum. Secundo loco ampliatur d.§.fi. vt procedat, habeatque locum similiter in donatione causa mortis fm gl.singularem,& ibi Bar.in l.cùm pater.§.Mæuio.ff.de leg.2.& hoc idem tenet Bald.post Cyn.in l.j.C.de don.cau.mor.& opi.istorum dicit esse cõem Io.de Im.in l.cum ex causa.ff.de re iudic. quamuis ipse ibi præcipitanter asseueret per nonnulla fundamenta ꝑiam sententiam veriorem, quæ omnia tollit Ang.in d.§.in personam.nu.61.& ab hac opi.gl.& tantorum Patrum non fore recedendũ in iudicando,& ꝯsulendo, suadet Rom. in d.l.1.C.de don.cau.mor.Tertiò ampliatur d.§.fi, vt procedat ẽt in donatione præsumpta, vt puta q̃ aliquis promitteret scienter absque cã.quo casu præsumitur donatio fm gl.in l.hactenus.§.j.& ibi Bart.ff.de const.pec.& opi.istam sequuntur complures Doct.quos cumulat Ias.in d.§. in personam.n. 65.& vr, ac apparet magis cõis. Quarto loco ampliatur d.l.si quis argentũ.§.fi.vt procedat quoque in donatione facti.Sed hoc non transit ita absolutè, & simpliciter, nam Aret. in §. 1. inst.de don.relatis opinionib.hinc inde, tenet circa præmissa distinctionem Bald.in l.ex placito.q.9.C.de rer.per.& in trac. de pact.n.33.& Im.in l.in ædibus.§. 1.ff.de don.quam sequitur Cacialupus in tract.de pact.in 6.q.n.45.Alex.& Ias.in d.l.iuris gẽtium.§.sed cum nulla.ff.de pact.Ergo duo casus ꝯsiderandi sunt: Primus, q̃ donatio continet merum factum,vt ire Romam q̃ animo donãdi tibi promitto,& circa istum primum casum post Gul.&Rayn.in d.§.sed cum nulla.inclinauit in partem negatiuam,&plures alij,quos refert ibi Ias.n.29.& istorũ opi.fatetur audacter esse cõem Ruin.ĩ l.2.ff.de leg.1.Sed ꝑiũ asseuerãt Soc.iun.ibi.Bald.Fulg.& alij plures,quos citat,& sequitur Ias.in d.§.sed cum nulla, quorum fundamenta optimè & doctissimè tollit Gart.in c. 1.de pact. in 6, & cõem istam in actu practico tanquam verissimam sequendam amplectendamque fore totis viribus suademus. Secundus casus est, q̃ factum mistam habet traditionem,puta q̃ factum animo donandi promitto tibi,putà q̃ cretam,vel lapidem possis eximere de fundo meo,videor.n.tunc donare cretam illam,vel lapidem per te eximendum,& patientiam eximendi promittere, vt Im.declarat in d.l.in ædibus.§. 1. & istam partem affirmatiuam circa præmissum fm casum post Bald.in loc.citatis tenet Cacialupus.Im.in d.l.in ædibus.§. 1.Aret.in d.§. 1. inst.de don. Alex.in d.§.sed cũ nulla.& fuit de mẽte Bart.in l.q̃ saxũ,vbi ẽt sentit Im.ff.de don.Ampliat aũt d.l.si qs argẽtũ. in duob aliis casib.p Ias.in d.§.in psonã.quos videre p te posses. F.Viuius.

Actiones personales de iure can.& in conscientia non præscribuntur spatio 30.vel 40.anno.cum mala fide debitoris de soluendo interpellati ab homine vel à die, q̃ erant eiusdem fori debitor & creditor,& maximè si iurm interuenit. fm gl. Bald.& Im.in c.fi.ext.de præscr.Io.And.in c.2.e.ti.in 6. Card. in c.vigilanti.ext.eo.Panor.in c.cura.circa fi. ext.de iure patr. Bald.in c.si quis p triginta.si de feu.fue.contr.in auth.ad hæc. C.de vsur.Im.& do.Constan.in l.quibus §.dñs. ff.de cond.& dem.Ang.& Rom.in l.sequitur.§.si viam. ff.de vsuc. & vr casus in d.c.fi.ibi,nulla valeat absque bona fide præscriptio,qui tex.fundat se ratione peccati in retinendo alienum:quę ratio etiam militat in eo qui tenetur actione personali. Etiam lex vult neminem locupletari cum aliena iactura.l.nam hoc natura.ff.de cond.ind.& Dominus prohibuit rem alienam concupisci,multo fortius retineri.Nec potuit lex inducens præscriptionem statuere ꝯ legem Dei, per not.per gl.in c.literas. extr.de rest.spol.quæ opi.cùm tendat ad fauorem aĩæ, tutior dici põt,per tradita in c.veniens.ext.de spons.per gl.in c. 1.de scruti. & talis præscriptio appellatur iniquum præsidium, vt dicit tex.in auth.vt eccles.Rom.cen.an.gau.præscr.colla.2.licet contrariam opi.tenuerit Host.in sum.de præscript. §.quæres,& Bart.in d.§.si viam.& idem senserit Innoc.in d.c.cura.in gl.legitima. Balb,decis.148.

Actiones descẽdentes ex decretis, seu constitutionib.Epi, Ducis,Marchionis,Principis inferioris,aut Comitis,prætorię sunt & annales,nisi contineant rei persecutionem ab vtraque parte,fm Bar.in l.3.in princ.ff.de verb.obl.& in l. 1. ff.de bon. pos.Bal.in rub. C.qui admit. quod fm Ang.& do.Nicell.in d. 3.procedit,quando statuunt vt magistratus principis:secùs si iure proprio, & tanquam Episcopi, Duces, Marchiones, in suo territorio,& in suos subditos quia tunc sunt ius ciuile, & perpetuæ, quia iura vtilia quæ habent in suo territorio & in suos,tunc præferuntur directis.l. 1. ff.si ag.vect.c. 1. de inuest. de re alie. fa.circa med. Balb.decis.175.

Actio furti.Ex processu inquisitionali ex officio probatur, q̃ priuata persona de furto vel alio damno dato quod in ipso processu continetur, & sic fur qui in tali processu confessus est furtum cogetur sine alio processu ad restitutionem rei furtiuæ parti. l.interdum. §.qui furem. ff.de furt. per quem text. Bart.& Doct.ibi dicunt posse coram iudice criminalium peti aliquem criminaliter puniri, & etiam condemnari ad rei restitutionem,vel emendationem damni.Idem Bal.in l.2.C.de eden.facit l.quoties.C.de iudic. Balb.decis.215.

Actio hypothecaria & actio personalis de dote simul in eodem libello intentari possunt.§.sed neque ad res.ibi, siue ambabus.& in auth. de fideiuss. nam hypothecaria ipsa est accessoria ad personalem actionem fm Cyn.Bar.nu. 18.Fulg.& Bologninum latissimè.n. 117.cum aliis seq.in l.edita.C.de eden. Fabrum & Ias.n.110.in §.item seruiana.inst.de act.& hoc non habet contradictorem aliquem fm Bald. in tract.de præscr.in 4.par.nu.15.& Boer.decis.334.n.1.ergo accessorium hoc sapit naturam sui principalis, iuribus vulgaribus, & text. in d.l. sed neque. debet intelligi, vt ibi ab initio simul, & semel fiat cumulatio actionis personalis, & hypothecariæ secundùm Dyn.in regula,nullus pluribus.de reg.iur.lib.6.Cæterum præcitata.l.edita.loquitur de vna actione posita post aliam: tunc enim cumulatio non admittitur,& opi.istam Dy.dicit cõiter seruari Alb. in d. l. edita. & fm eam iudicauit Senatus Burdegalensis in facti contingentia, vt refert Boer.in d. decis. 334. nu.3.Bald.verò in d.l.edita.voluit eleganter, q̃ etiam ex post facto cumulatio ista personalis actionis, & hypothecariæ admittatur,& ita per hãc Bal.doctr. fuit ꝯclusum,ac decisum in

sacro

sacro regio concil.Neap.teste Cap.decis.80. Aliqui etiam ex allegatis Doct. voluerunt circa præmissa vnum valde curiosum,ac potiùs pomposum,videlicet,q̃ actor proponens plures actiones ad idem competentes in casibus permissis protestari debeat,q̃ non intendit solutionem consequi,nisi ex vna, tamen(quicquid Doctores isti suadeant) ob hoc libellus non vitiatur propter omissionẽ huiusmodi protestationis fm oẽs Can.cõiter in c.constitutus.de in int.rest. quorum opi.cõem esse attestatur Rip.in l.j.§.quia autem.nu. 11.ff.quor.leg.contra gl.in l.quod hærede.§.eligere.ff.de trib.contrarium asseuerantem,& communiter damnatam ibi ab omnib. F.Viuius.

Actio oritur ex pacto nudo de iure can.Bapt.de S.Blasio in rub.de cred.q.25.dist.3.Alc.in c.cum contingat.n. 113.de iureiur.& Corn.cons.2.vol. 1.litera B.cõem dicit. B.Villalob.

ADDITIO. Quinimò hodie attenta dispositione canonica,& ei inhærendo, dicitur nullum pactum esse nudum, cùm vestiatur fomento d.l.quæ pacta nuda confirmat,& talis ꝯfirmatio pacti nudi vestimentum dr, vt de cõi dicit Bero.in c. 1.nu.174.de iudi.Vbi etiam in nu.seq.accommodato argumento probare nititur idem posse dici de iure ciuili, q̃ (cùm sit extra communem)omitto,& eo magis hoc, si de bono,& æquo agatur.Paris.cons.34.in ista consultatione.n. 11.vol. 1.

Concordat cum hac cõi l.3.tit.8.lib.3.ordin. & lib.1.tit.2. lib.1.For.ll.vbi d.l.disponit, q̃ absenti acquiritur obligatio facta cuicunque personæ quæ est contra l.7.tit.2.part.5.Sed tene d.l.3.& circa intellectum illius l.nota verbum notab.Bart. in l.1.§.sublata.ff.ad Treb. quem refert Dida.Segu.in l.filius. ff.de verb.ob.n.75.quod si ex forma statuti alteri per alterum acquiritur actio:intelligitur d̃ directa,quæ limitat cõem opi. de notario acquirenti alteri,q̃ intelligitur de vtili,fm Alc.in d.c.cum contingat.de iureiur. nu.133. & j.in verb.notarius. quam intellige,q̃ statutum diceret, q̃ transfertur de vno ad alium,vt per Bart.in d.§.sublata.& Ias.ibi.in 2.lect.nu.24.

Limita istam communem in pollicitatione,Fort.Gart.in c. 1.de pact.nu. 12.lib.6.& Alc.in rub.ff.de verb.ob.nu. 15.communem dicit.

Vt autem tyronibus satisfiat, pollicitatio in hac limit.dicitur,cùm stamus solùm in promissione:vt si promitterem centum Petro absenti,nullo acceptante pro eo ante, quàm acceptetur ,pmissio,si reuocetur:non inducitur obligatio.de quo per do.Fort.in decis.c. 1.& Doct.in rub.ff.de verb.ob.vbi dicitur, q̃ postquàm pollicitatio est acceptata:iam tum transit in pactum,& hoc videtur innuere d.l. 3.ibi, *En qualquier manera que vno se quiso obligare aberte.* Cùm ex pollicitatione nulla etiam naturalis obligatio inducatur, vt per Bart. in l.si vnus. §.pactus. nu.16.ff.de pact.& Alc.in d.rub.nu. 14.& naturalis obligatio inest ex simultaneo consensu.l. 1.ff.de pact.

Aduerte q̃ in d.l.3.pactum nudum,& stipulatio æquiparantur:&(cùm æquiparatorum idem sit iudicium. gl.in c.si postquam.de elect.in 6.)dicendum est.q̃ sicut obligatus ex stipulatione pœnitens non tenetur ad factum, sed ad interesse, secundum communem opinionem: ita obligatus ex pacto, vt per Deci.in repet.c. 1.de iudi.nu.20.

Limita tamen istam communem, nisi aliàs obligatio esset facta cum iuramento: quia tunc præcisè tenetur ad factum. Fort.Gart.in d.l.j.nu. 16.communem dicit.& dictus Fort. per plura fundamenta stante dispositione l. 1. de pactis. & de l.3. concludit non esse necessarium iuramentum ad hoc q̃ obligatus teneatur præcisè ad factum. Et intellige d.l. 3. & istam communem quò ad obligationem principalem:secusquò ad accessoriam,vt in fideiussore, secundum Bald.in l. 1.in fin. de pact.vbi dicit fideiussionem factam per nudum pactum absq; stipulatione esse nullius momenti,& vide Dec.cons.93.nu.3.

Actio q̃ ex pacto nudo geminato oritur de iure ciuili.Alc. in rub.ff.de verb.ob.nu. 19.ver.hinc infertur.cõem dicit.

Nota etiam ad limitationem d. communis, q̃ si pollicitatio fiat presenti,& tacenti,valet:quia videtur consentire.Alc. in d.rub.nu.2.communem dicit. Villalob.

Actio de dote competit filiæ, & non patri:licet dos sit profectitia,quando stipulatum sit dotem reddi filiæ, & pater habebit administrationem,& vsumfructum.Curt.iun.cons.152. nu. 1.& 3.communem dicit. Villalob.

ADDITIO. Amplia, vt dicta filia possit actionem habere,si voluerit etiam q̃ stipulatum non fuerit sibi dotem reddi,prout si promissores,constante matrimonio,dotem,seu dotis partem non soluerint,neque stipulati fuerint sol.matr.eis dotem restitui, cùm statim mulier intelligitur tacitè stipulata:& actio sibi quæsita pro dicta dote,siue eius parte nondum soluta.Paris.cons. 115.vidi processum.nu.2.& seq.vol.2.Et in hac materia dixit Bart.in l.si cum dotem.circ.prin.ver.vel dic tertio.ff.fol.ma. q̃ licet pactum nudum de appropriando sibi actionem dotis factum à patre non valeat, tamen inducitur præsumpta donatio in casu omissio. Quæ opi. reprobatur per Bald.Fran.de Are.Sal.Ang.Im.Rom.Pau.de Ca.Alex.& Mod. aliquos in d.l.si cum dotem.circ.pr. licet maior pars nominatorum Doctorum fortè ob reuerentiam,& auctoritatem Bartoli,ipsum nõ nominauerint. Altera verò pars,vt Im.& Alex. apertè dicant se tenere contra opin.Bart. & dicunt actionem ipsam inter patrem & filiam communem esse reputandam,& an dicta actio competens patri & filiæ vnica sit,vel duæ,ponit Alb.in l.qui hoẽm.§.si gener.ff.de fol.vbi dicit vnicam esse.

Nota istam communem ad declarationem l.30. tit.2.part. 4.dicens,q̃ soluto matrimonio viua filia,dos restituitur patri & filiæ,quam intellige, si stipulatum sit reddi filiæ, competit ipsi filiæ actio: & pater habebit vsumfructum tantum, per l. 47.in ordin.tamen illa nupta,est liberata in perpetuum à potestate patris:& efficitur sui iuris, & sic soluto matrimonio,actio de dote competit filiæ, & habebit vsumfructum excluso patre: vt per Roderi. Suarez in l.9.tit.2.lib. 1. For.ll.in fine:in quibus etiam repellitur communis opi. posita in ver. fœmina.& vide Ant.Gum.in d.l.Tau.l.53. I.Fichard.

Actio dotis non nascitur,nisi soluto matrimonio,teste Io. Coras.in l.qui liberos.nu.4.ff.de rit.nupt.qui cõem dicit.

Fallit in viro vergente ad inopiam,quia tunc potest peri ante solutum matrimonium.& sic in casu l.si ꝯstante.ff.fol.mat. Gom.in §.fuerat.Instit.de act.communem dicit,nu.41.

Amplia istam fallentiam,etiam si non ex sua culpa,sed casu acciderit paupertas.Io.Lup.in repet.c.per tuas. de dona.inter vir.& vxor.nu.24.in prin.communem dicit.

Contrarium istius ampliationis hr per l.29.tit.2.part.4.vbi disponitur totum ꝑium,imò q̃ si non ex culpa mariti mulier non potest repetere dotem, de qua meminit Io.Lup. nu.6.& 24.de quo etiam per Segu.de bonis lucr.constante matrimonio,nu.9.Et nota satis notabile verbum Epi Calagu. in repet. ad Io.Lup.in ver.Maritus si male non administra,q̃ licèt mulier non possit repetere à viro per d.l.9.dotem,tamen ab aliis creditoribus(vt illa præferatur,& vt dos assignetur)sibi repetit:quod quotidie in practica venit:Et quando mulier potest repetere dotem,vide tex.l.29. & l.8.tit.29.part.3. & Io.Lup. cons.46.& 100.nu.23. Villalob.

Nota tamen,q̃ hæc actio repetitionis dotis,durante matrimonio ob paupertatem mariti,nõ habet locum in extraneo: cui restituenda est dos post solutũ matrimonium,idem Gom. in d.§.fuerat.nu. 1.communem dicit. Villalob.

Actio ad vindictam dicitur, quoties contra eum pœnalis datur actio,cuius delictum patrimonio agentis damnum nullum attulit: aliàs si quid ex illius re familiari ob delinquentis factum abfuerit, ad rem familiarem persequendam dara, & dicetur, & censetur, vt est notab. Accursij sententia in l.cùm emancipati.§.emancipatus filius.ver.magis. ff.de collat.bon. quam illic omnes probarunt. & ipse receptam assero ex Bar. in l.prætor edixit.§. 1.ff.de iniur.Bal.in l.rei iudicata.§. 1.ff.solut.mat.Sal.in l.si quis sepulchrum.C.de sepulc.vio.Ang.in §. non autem.nu.7.insti.de perp.& temp.act.Alex.in l.pœnales. nu.4.ff.ad leg.Falc.Im.Aret.& Ias.nu.3.in l.pro hærede. §.vlt. ff.de acq.hær.Ias.in §.pœnales.nu.95.instit.de act. Suarez.

Actio vbi statuto alicui negatur,nec accusationi,nec querelæ,nec iudicis officio locus est.commune aiunt Claud.in repetit.l.vt vim.nu.23.in fi.ff.de iustit.& iure. Iul.Clar.in pract. §.vlt.q. 50.ver.posset etiam.& si Alexan.quem idem Clar. refert, atque improbat, non improbabiliter contrarium receptum censeat. Suarez.

Actionis appellatione officium iudicis latè comprehensum censetur commune interpretum dogma affantur Alex. & Dec.vterque nu.23.in i. 1.ff.de iur.om.iud.Ias.in princ.nu. 54.cum seq.instit.de act.Viuius libr. 1.opin. 12.& qui s.prox. ver. Suarez.

Actionis expressio in libello non exigitur,nec ineptè facta libellum euertit.cõmune placitum effert Ias. in l.edita actio. nu 3.C.de eden. Suarez.

Actio ciuilis & criminalis simul intentari poterunt si hæc principaliter, illa minus principaliter proponantur. vt receptum attestantur Cur.iun.in l.edita.nu. 198.C.de eden. Rol. cons. 30. nu. 2. libr. 2. & qui accuratè id exponit.Iul. Clar. in pract.§.vlt.q.2. Suarez.

Actio tum confessoria, tum negatoria non aliter competet,quàm si contradictio interuenerit:ad quàm verbis deuentum in iudicio sufficiet,& si nulla illius mentio libello inseratur commune pronunciat Ias.o.in l.si prius.nu. 16.& 18. ff.de no.oper.nunciat. Suarez.

Actio

Actio confessoria ac negatoria non modo seruitutum nomine, sed & ob quæcunque alia iura incorporea competit. vt cõ infit Ias. in l. si prius. nu. 4. in fi. ff. de no. oper. nunc. quin & aduersum eos, qui præsentationibus (vt doctores fantur) impedimento, obstaculóue sunt, recte intentabitur. commune profitetur Roc. in ver. ius. de iure pa. nu. 6. F. Suarez.

Actio publiciana vero ac directo domino competere nunquam potest, sed iis duntaxat opem fert. qui causam bona fide etiam à malæ fidei possessoribus adipiscuntur. vt commune ponunt Alex. num. 9. Rip. nu. 31. in l. rem quæ nobis. ff. de acq. pos. Ias. in §. sed istæ quidem. nu. 39. cum seq. instit. de act. non tamen cuiquam illorum prorsus competet aliter, quam si vacuam prius rei possessionem sit consequutus. vt commune asseuerant Alex. vbi s. nu. 8. circa fi. Viuius lib. 1. opin. 8. qui opin. 6. ex recepta interpretum sententia huius publicianæ actionis finitionem ponit, & opin. 11. modum libelli scribendi, & compluscula alia ad illam attinentia memorat. Suarez.

Actio ciuilis, & si ex crimine originem trahat, non minoris tpis intercapedine q̃ 30. ann. præscribetur, cõmune ait Igneus in l. in cognitione. nu. 186. ff. ad S.C. Syllan. Suarez.

Actio personalis nullo præscribetur tpe, si mala fides intercedat. cõe inquit Balb. de præscrip. 4. p. q. 8. nu. 2. Suarez.

Actionem ad soli res extero cedens non in eam pœnam incidit, quæ illas illi alienanti indicuntur. commu. ait Claud. in l. Gallus. §. videndum. nu. 10. ff. de lib. & posth. Suarez.

Actionum plurium, & dissimilium exaggeratio in eodem libello licita est, vt commune dicit Gomez in c. dispendia. nu. 33. de rescr. lib. 6. intellige, nisi si ex eodem nascantur fonte, & causa. tunc enim nec si actiones non eodem, sed ad diuersa spectent, illarum cumulatio admittetur. vt commune asseuerant Iaffred. dec. 287. Viuius lib. 1. opin. 4. Suarez.

Actiones, & iura, tertiam bonorum speciem à bonis mobilibus, & immobilibus diuersam constituunt, vt commune pronunciant Alex. in l. 1. nu. 9. ff. de vulg. & pup. & idem aliis in locis. atque alij appellati ab Aym. cons. 213. ad fi. Guid. Pa. q. 291. Tiraq. de retract. lign. §. 1. gl. 7. nu. 9. Beroius cum multis, in c. nulli. nu. 73. de reb. eccl. & insignis iuris antecessor, ac magnum ætatis nostræ ornamentum Arius Pinel. in 1. part. rub. nu. 24. C. de bon. mat. Suarez.

Actiones, & iura, nec rerum, nec bonorum appellatione ad certum aliquem locum relata, comprehenduntur, vti nec generaliter certo loco circunscribi censentur. vt frequenter interpretibus placitum attestantur Ias. cons. 5. lib. 3. Soc. consil. 101. lib. 1. Corn. cons. 49. nu. 10. lib. 3. Alc. in l. vlt. nu. 80. C. de pact. Tiraq. in l. si vnquã. ver. bona. n. 9. C. de reuo. do. Suarez.

Actiones, & iura non solum sub expressa, sed & sub tacita bonorum hypotheca intelliguntur obligata. vt frequentibus doctorum suffragiis exceptum inquiunt Dec. consil. 349. nu. 10. Neguzant. de pigno. 4. memb. 2. part. uu. 165. Suarez.

Actiones ex contractu seu iurisgentium, seu iuris ciuilis enascentes tolli à principe nequeunt. vt propitiis doctorũ calculis generaliter munitum efferunt Paris. cons. 101. n. 70. lib. 1. meus & doctor, & alter parens Arius Pinel. in rub. 1. part. c. 2. n. 9. C. de rescind. vend. Suarez.

Actio iniuriarum vnius anni spacio tantùm durat. l. si non conuitij. C. de iniur. nisi lis fuerit contestata. l. fi. C. de præscr. 30. vel 40. ann. Hartman. Hart. in lib. 2. pract. foren. tit. de iniur. c. 2. circa fi. ver. item per litis contestationem. nam tunc perpetuatur. Item si rei machinatione desiit ptestari. Qua in re sunt duæ opi. contrariæ, referente Ias. in l. si eum. §. qui iniuriarum. nu. 9. & 10. ff. si quis cau. nu. 9. dicit ipse, ꝓ cõis concl. sit, quando per subterfugia & cauillationes rei lis contestari non possit, haberetur tamen pro contestata, quantum ad transmissionem, actionem, & perpetuationem, ac si verè lis esset contestata. Et nu. 10. ꝓ longa mora rei non operaretur effectum litis cõtestationis, quia actio iniuriarum extinguitur, quæ non extingueretur, si lis fuisset contestata. nu. 11. tamen ipse addit retinendam esse cõem concl. quando per subterfugia & dilationes rei lis protraheretur, ꝓ lis pro contestata haberi debeat. ff. si quis cau. Faciunt huc eiusdem Ias. annot. in l. 1. C. quand. lib. princ. datus litis cont. faciat. nu. 8. Refert & hanc q. Vasquius Mencachens. in lib. 1. controuer. illustr. c. 2. num. 15. vers. item quid si de actione iniuriarum dubitetur. Laur. kirchou.

Actione iniuriam experiri, atque agi potest contra dicentem tu mentiris per regulam, & sic iste ob huiusmodi verbi in iuriosi prolationem non obstante protestatione præmissa. & facta saluo honore, pace, vel reuerentia tua tenetur simul ac puniri ꝑt actione ista iniuriarum fm Dy. Bar. Ang. Paul. Cast. Alex. & cæteros omnes, in l. si quis extraneus. in prin. ff. de acq. hær. per text. ibi, Abb. in c. cum te. de re iud. Ang. Are. in tract. malefi. ver. verba iniuriosa, & contumeliosa, nu. 9. & ibi Aug. in add. Alb. de Ros. in tract. stat. in 2. par. q. 43. Bar. in l. apud Labeonem. §. 1. ff. de iniu. Fel. in c. quę in ecclesiarum. de constit. Alex. in l. si pepercerit. nu. 5. ff. de lib. & posth. & Ias. in l. non solum. §. morte. nu. 47. ff. de oper. no. nun. vbi ostendit istam veram, cõemque opi. fore, & eam sequuntur, & limitant pariter Alex. nu. 3. & Ias. nu. 3. cum aliis seq. in l. fi. ff. qd̃ quisque iur. & Boer. cons. 4. nu. 10. 24. 25. 27. 29. & 32. & in ꝓtue. Bitu. cons. 1. & Tom. Ferrar. in caut. 39. Vbi tradit remedium post alios signatos per eum euitandi actionem iniuriarum in casu isto, qd̃ tutissimum esse reor. Cæterum hoc coarctaretur non procedere vbicunque quis diceret tu mentiris prouocatus, & ad defensionem suæ innocẽtiæ, tunc. n. iniuria non colligeretur, nec colligi posset ex istis verbis ita, & taliter prolatis, fm Bar. in l. eum qui nocentem. ff. de iniu. Gul. de Cu. Bal. Ang. Alex. nu. 3. & Ias. in d. l. fi. quod quis. iur. Ab. in c. fi. ex. de iniur. Philip. in d. c. cum te. Boer. in d. cons. 4. sub nu. 25. & 29. & Alex. in d. l. & si pepercerit. nu. 7. Item non haberet locum memorata cõis sententia, quando quis improperaret alicui delictum extra iudicium, & per consequens infamaret eum de certo crimine, videlicet, quod mitriatus extitit. vel est latro, vel spurius, & crimen, ac infamia hæc vera quidem sit, atque intersit reipub. scire, vt infamia ipsa appareat, ne ad dignitates admittatur non teneretur actione iniuriarum, vt voluerunt Pet. Cy. & Alb. in l. si non conuitij. q. 8. C. de iniu. Bar. in d. l. eum qui nocentem. Bal. Areti. & Nic. Neap. instit. de iniur. in prin. Alex. in d. l. & si pepercerit. nu. 6. istorum opin. cõem esse perhibet, & sequitur etiam latè consulendo, & cõem dicit Boer. in d. cons. 4. nu. 36. cum aliis seq. & 46. & Paleotus in tract. de nothis & spuriis, c. 64. In contrariam verò partẽ inclinauit sacrum regium cons. Neap. teste Gram. dec. 37. nullam mentionem faciendo de cõi premissa. Sed aduerte ꝓ compensatio non hẽt locum in actione iniuriarũ, vt sic iniuriatus reproperare nequit iniuriam aduersus iniuriantẽ proferẽdo similem, seu maiorem iniuriam, fm Doct. præcitatos, Boer. in d. cons. 4. nu. 20. & seq. & Cap. cũ aliis ꝓgestis p eũ dec. 58. in cã Nic. de Capullo, vbi recitat in facti ꝓtingentia, ita decisum fuisse in sacro ꝓcil. Neap. F. Viuius.

Actio personalis cum mala fide nullo tempore præscribitur. Balb. de præscr. in 4. par. q. 8. nu. 2. cõem dicit. B. Villal.

ADDITIO. Bart. in l. sequitur. §. si viam. ff. de vsuc. dicit quod malæ fidei debitor præscribit in actionib. personalibus: cùm fundamentum huius præscriptionis stet fm eum in sola negligentia non petẽtis, & non in facto & animo præscribentis. Quod dictum reprobat Bal. in l. 1. nu. 12. C. de ser. & aq. & in auth. ad hæc. nu. 8. C. de vsur. Ang. in d. §. fi viam. nu. 2. & ibi Im. dicens se ita consuluisse, & alij Scrib. Alex. in cons. 185. viso titulo quæstionis. nu. 26. circa fi. Inn. Ant. de Bat. Ab. Im. & alij in c. fi. de præscr. cum aliis, ac ipsemet Bart. quasi tacitè se retractans contrarium tenuit in l. omnes populi. ver. idem in legibus. Sed in d. §. si viam. iudicio ecclesiæ se remittit.

Notat & alium errorem Bar. in l. ab hostib. §. sed quod simpliciter. ff. ex quib. cau. ma. 3. dist. inter actiones reales & personales in restitutione vsucapionis finitæ in præsentia, quia restitutio conceditur, quamuis vsucapio in præsentia sit finita fm opi. Bulg. quam cõiter Doct. sequuntur contra Bart. in l. quod tempore. C. de rest. mil. & ibi Bald. nu. 3. vbi etiam Bart. circa med. videtur tenere opin. Bulg. I. Fich.

Actionis appellatione latè sumpto vocabulo venit officiũ iudicis. l. actionis verbo. ff. de act. & ob. iũcta l. inquilino. cum ibi no. in gl. in ver. actio. ff. de dam. inf. & ita firmant & tenent gl. in l. j. ff. de eden. Tiraq. in tract. de vtroque retractu. in ti. de retractu consanguineorum. §. 35. gl. 4. n. 39. fol. 227. & Doct. omnes cõiter in c. fi. de of. iud. & in l. 1. ff. de iur. om. iud. prout de ista cõi facit mentionem Alex. nu. 22. & Decius ibid. nu. 23. & Ias. in prin. inst. de act. nu. 54. cum aliis seq. & in d. l. 1. nu. 8. & seq. vbi ponit 8. dr̃ias inter offiñ iudicis, & actionẽ. F. Viuius.

Actionis natiuitatem licet dies tacita impediat, tamen non impedit natiuitatem obligationis, q̃ statim nascitur añ diem, quæ tacitè inest, & subintelligitur ratione loci fm Bart. & oẽs in l. interdum. ff. de ver. ob. quorum doctrinam sequitur vltra alios ibi Alex. & ponit esse cõem nu. 3. Cagn. quoque, & Dec. nu. 9. & seq. in l. in omnib. obligationib. ff. de reg. iur. vbi eam plurimum declarat, & ab omnib. ferè ꝑriis tuetur. F. Viuius.

Actionem iniuriarum ad recantationem siue reuocationem (vt est apud nostros Germanos vsitatissimum) institutam ciuilem esse, & non criminalẽ, crebriore calculo apud Dom. Assessores iudicij Cameræ Imperialis, receptum esse, testatur Ioachi. Minsing. obser. 98. Cent. 1. ibidemque pluribus rationibus hanc receptam sententiam defendit. I. Fichard.

Actionem ex natura rei, in qua ipsa actio continetur, vel ad quam competit, iudicari mobilẽ, aut immobilẽ, notat Dyn. in l. põt. ff. de auto. tut. glos. in l. j. C. si aduer. trãs. & in auth. de nõ alie. reb. §. j. & in l. si ad rẽ soluendam. C. de præd. mi. illud Doc. cõiter tenere, scdm Bartol. in l. si sic delegatũ. §. si qs ita. vers. vltim. per legẽ istam num. 5. ff. de leg. j. Hinc est dicit idẽ Bar. ꝓ si minor actionem habeat ad fundum, vel ad centũ alternatiue, & liberum sit debitori soluere quod maluerit: si fundum soluerit, vt actio sibi cedatur, cessio non valebit, si facta sit absque iudicis decreto. quemadmodũ eñ minor alienare nõ põt rem immobilem sine iudicis decreto. l. lex. C. de administrat. tutor. & l. ob ęs. C. de prę. mi. sic & actionem ad illã cõpetentẽ citra iudicis decretum cedere prohibetur, & cessio aliàs facta non valebit, si vero debitor soluerit cẽtum, tunc cessio actionis ad centum tãquã ad rem mobilem facta tenebit. F. Turza.

Actione iniuriarum tenetur qui dicit alicui, tu mentiris, licet dicat prouocatus, & verum: Boerius in consuetudinibus Bitur. cons. j. ex Bartol. in §. ait prætor ex l. item apud Labeonem. ff. de iniur. communem dicit. B. Villabo

Actione iniuriarũ non tenet q̃ alicui obiicit crimẽ qd̃ cõuenit reipublicæ vt patefiat, si probat. Boer. ibidẽ cõem dicit.

De iure regio siue cõueniat reipublicæ, siue, nõ, si verũ dicat: & probet nõ tenet. l. j. tit. ix. part. vij. vt aliqui intelligũt: Sed tñ intellige dictã legẽ fm istã cõem, & dicta. l. hoc insinuat ibi, *por que los fazedores del mal se recelen de lo fazer.*

Amplia istam cõem vt habeat locum etiam si obiicitur alicui in iudicio, vel ad excludendum accusationem, vel ad excipiendum. Alexan. in l. iij. ff. de liber. & posthum. communem dicit secundum Boe. vbi suprà.

Restringe istã ampliationẽ, si probet, licet mitius puniat. Boe. in cons. j. post const. Bitur. cõem dicit ex Ancha. in consi. cxxxv. B. V.

Actiones vtiles habens præfertur habenti directas vbi concurrunt, & tendunt ad eundem effectum si vtiles causatæ sunt ex contractu eius, in cuius persona. erãt, vel repræsentabãtur directè. Alexã. cons. xv. viso, & cõsiderato. circa principiũ. volum. vj. magis communem esse scribit. M. Mat. Cherianus.

Actiones personales directæ semp ambulant cũ persona, & adeò infixæ sunt ossibus nr̃is, vt vix diuelli à nobis queant, sicut nec character baptismi à baptizato, in l. actionum duo sunt genera. ff. de actio. & oblig. vbi not. in l. si Sticho. ff. de peculio. & l. iij. vbi glos. ff pro soc. Vnde licet cedã tibi actionẽ, non tñ debetur tibi, sed mihi: & si rei vendicationem cedam tu nõ es dominus, sed ego. no. glos. in l. planè. ff. fam. ercisc̃ud.

PRO. Actiones pœnales de eadem re concurrentes nunquam alia aliam consumit. in l. nunquam. ff. de acti. & obliga. in §. fi. Instit. si quad. pau. fecis. dic.

PRO. Actiones ꝓtoriæ rei ꝑsecutoriæ, post annũ durãt, cæteræ intra annũ. l. in honorarius. ff. de actio. & ob. I. Bellon.

Actiones plures personales ẽt dissimiles possunt in eodem libello accumulari, Commensius in cap. dispendia. de res. num. 33. lib. 6. communem dicit. B. Villalob.

ADDITIO. An in realibus, & personalibus, seu criminalibus plures actiones intentari possint, & quæ per Alberi. in l. ad officium. numero. 1. C. com. diui. & in l. conductores. num. 4. C. locati. Et no. in hac materia actionum, ꝓ Barto. in l. j. ff. de eo quod certo loco tenuit quòd actio arbitraria facit, vt quis in quolibet loco conueniatur. Quæ opin. cõiter à glos. lac. Butr. Gul. Ang. & aliis ibi reprobatur dicentibus, quòd debet conueniri in loco idoneo. l. domicilij, siue ibi fuerit præsens. siue non. Sed cauti notarij hodie apponunt, vt quis conueniri possit in tali & tali loco & alibi vbicunque fuerit inuentus, vt dicit Bar. in d. l. j. nu. 4. I. Fich.

Actionum diuersarum cumulatio ex eodem fonte, cã, seu facto nascentium, & ad diuersa tendentium non admittitur secundum Cyn. in l. interdum, ff de publi. iudi. & in l. j. C. quãdo ciuil. actio crim. præiu. Bar. in l. edita. nu. 15. C. de. eden. vbi ponit exemplum in eo, qui agit actiõe vi bonorum raptorũ, & furti. l. j. ff. vi bono. rap quia abiolutoria lata in vna, possibile est, q̃ pariat exceptionem in alia. Opinionem istam sequũtur omnes Doct. cõiter in d. l. edita, vt refert ibi Belognius. nu. 120. & cæteri Mod. & Iaffredus ĩ decisio. cclxxxvij. F. Viuius.

Actio vtilis acquiritur absenti ꝑ solã stipulationẽ notarij, maxime interueniente iuramento etiã non sequuta ratificatione licet reuocabiliter, scdm magis cõem per Burs. cõs. 118. nu. 5. libri. j. & cõs. 40. nu. 5. eod. lib.

Actio personalis fundũ non sequitur, seu eius singularem successorem. l. j. §. si hæres. ff. ad Treb. no. Rom. cons. 311. nu. 1. consil. 388. nu. 8. cons. 488. nu. 3. Quid de actione hypothecaria? dic ꝓ ea est in rem, et illius sequitur possessorem. intelligendo tamen vt per Rom. d. cons. 388. nu. 9.

Actio vt alicui tertio ex actu per me celebrato quæratur, necesse est quòd ille actus factus sit nomine illius tertij, cum in dubio contrarium præsumatur. Hanc regul. declara, vt per Doct. in apost. ad Bart. in l. solutum. §. per liberam. ff. de pig. act. Put.

ACTIO redhibitoria durat sex mensibus vtilibus, vt l. cũ proponas. C. de ædilitiis actio. & l. sciendum. §. fi. ff. eo. ti. Et cõceditur actio hæc redhibitoria emptori per actionẽ ex empto ex quatuor causis, scilicet ob morbũ, ob vitium, nec non quando pronunciatũ est quid adesse, quod abest, vel abesse, quod adest, item qñ non cauerit venditor de iis, de quibus iubent cauere ædiles, scdm Azo. in summa super. C. de ædili. actio. §. fit aũt. Et vt clarius, apertiúsque hoc intelligas, actio prædicta redhibitoria datur, qñ emptor si sciuisset rei vẽditæ vitium, eam nullo modo emisset. l. prima. §. quicunque. ff. de ædili. actio. ideò agit is intra sex menses ad redhibitionem, vt venditio rescindatur omninò. l. redhibere. ff. de ædil. edi. l. secunda. C. de. ædilit. actio. & d. l. sciendum. §. tempus. Et actio ista redhibitoria personalis quanto minoris, & similis competit, ẽt contra eum, qui bona fide contractum fecit. l. tenetur. ff. de actio. empt. Sed limitatur, seu interpretatur hoc ꝓ actio ista redhibitoria præscribatur, tollatur, & extinguatur, quo ad vtrunque forũ pontificium, scilicet & secuiare spatio, & tempore prædicto sex mensium legibus definito, etiam aduersus eum, qui malam fidem habuisset, secundum Pau. Castrens. in l. sequitur. § si viam, nu. 6. post medium. ff. de vsucap. Pan. Fel. in c. fi. de rescrip. Balbum, in tract. de præscrip. in ij, par. iij. par. prin. quæst. xiij. Crotum, in l. nemo potest. nu. 117. ff. de leg. j. & in l. omnes populi, conclusi. xj. de insti. & iur. & istorum opinio communis est, prout testantur Moder. in d. c. fi. & cã sequitur quoque Matthes. sing. xxiij. Pano. in c. quoniam. post Butr. & ibi Felin. de præscript. scribit istam esse communẽ sententiam. interpretatúrque prædicta similiter non procedere, vt non competant dictæ actiones emptori, qui sciuerit rei emptæ vitium. l. j. §. si intelligatur. ff. de ædili. actio. & not. Cor. cons. lxxxj. nu. 1. vol. iij. Tamen vendens animal alicui, dicens què illud vendere cũ super ossibus, schinellis, pro bulso, marcio, & fragido, & cum alia quacunque generali protestatiõe, & ꝓ non vult denique de aliquo alio vitio teneri, tunc si animal hoc morbo antiquo vexatum sit, de quo vẽditor ipse quomodocunque, & qualitercunque notitiam habuisset tenetur specificè notificare proprium vitium, nec sufficit ꝓtestatio premissa sub generalitate verborum, & quod non vult teneri, & cætera, & sic venditor ex quo non notificauit proprium vitium tenetur in hoc casu redhibitoria, & restituere pretium, & reaccipere suum animal, ita in terminis consulbit Cor. in d. cons. lxxxj. cæterùm extincta actione redhibitoria quanto minoris, & simili adhuc remanet obligatio in animæ iudicio ad damni compensationem iuxta distinctionem sancti Thom. in secunda, ii. quæ. lxxij. artic. iij. Maior. in quarto sententiarum distin. xv. quæst. xl. articu. iij. Sylues. in vers. empt. quęst. xix. Caiet. in dicto artic. iij & Matthesi. in d. sing. xxiij. Imo si quis egerit redhibitoria, & succubuerit potest agere postea intra annum quanto minoris, secundum Bal. in l. pen. C. de ædilit. actio. Cremen. sing. clxiiij. & Cottam in memoriali, in ver. actio redhibitoria. F. Viuius.

ACTIONES reales iure canonico & ciuili tolli non possunt præscriptione xxx. vel xl. annorum, sed actiones personales vtique extingũtur præscriptiõe inducta iure ciuili xxx. annis, etiam mala fide, secundum Host. in sum. de præscri. rer. immob. §. res. versic. actiones personales. Bart. in l. hæc autem iura. ff. de ser. vrb. prædio. Bal. cõs. ccccxxxvij. volu. j. Bar. & Roma. in l. sequitur. §. si viam, ff. de vsucap. Bonif. in clem. de re iudic. Corn. cons. ccvj. vol. ii & cons. ccxcvj. vol. iij. Bellameram, in c. fi. de præscri. decisio Tolosa. lxxiij. Papien. in sua pract. in for. responsionis rei conuenti super verb. præscriptionis. & Moline. ad Alex. cons. xcix. vol. iiij. qui præsupponunt istam opinionem ac distinctionem veriorem, & communem fore & in practica obseruari. In contrariam vero partem inclinarunt Pano. & alij omnes, in d. c. fi. gl. Ancha. & Francus, in reg. possessor malæ fidei, de reg. iuris, lib. vj. Pau. Cast. cons. xcviij. lib. ij. Alex. d. cons. xcix. vol. iiij. & cons. cij. volu. j. in fin. Ancha. cõs. v. quorum opinionem sequũtur, & explicãt cõem esse l. mol. nu. 19. & Feli. in d. c. fi. Balb. in tract. præscript. in ij. par. iij. par. prin. q. xiij. Imo. in d. §. si viam. Crotus, in l. nemo potest. & ibi Ripa, nu. 11. ff. de. leg. j. Gratus cons. xlj. vol. j. & Gomesi. instit. de actio. in prin. nu. 68. & eandem sententiam tuetur Fortu. in tract. de vltimo fine, illat. ij. & tenet Matthesi. singu. xxiij.

 videlicet,

videlicet,qd actiões psonales prescribi nõ possint à debitore, q sceuerit se debitorẽ esse, ẽt triginta vel quadraginta annorũ curriculo ac spacio, & sic actiões pariter psonales, cũ mala fide nullo tempore præscribuntur, secundum opinionem istam vltimo loco relatam, quæ ex deductis magis cõmunis apparet, & ab ea in iudicando, consulendóque tanquam magis communi sinceram iuris veritatem profitendo nullo pacto discedendũ esse existimo. & hinc deducitur alia cõclusio, quòd actiones ipsæ personales de iure canonico, & in conscientia cum mala fide debitoris nullo modo præscribuntur spatio triginta vel quadraginta annorũ, & præcipuè interueniente iuramento, secundum Angel. & Roman. in dicto §. si viam. gloss. Bald. & Imo. ĩ dicto capitulo fin. & Iaffredum post alios complures relatos per eum decis. cxlviij. actiones personales, nam vbi de peccato vitando agitur lex secularis cedit, & subiicitur Pontificię, quo ad vtrunque forum. gl. est ordinaria, in d. reg. possessor, cum qua transeunt ibi Frãcus, & omnes & Fel. ĩ c. in causis. de testibus. & in c. j. & in c. ecclesia, de constitu. F. Viuius.

Actio Seruiana, seu interdictum Saluianum cõpetit locatori pro rebus coloni illatis, etiam contra extraneum possessorem & sic pro rebus coloni inuectis competit locatori directum Saluianum ipsum, vtile autem locatori competit ꝓ reb' inquilini, & cuilibet creditori etiã, vt est casus, in l. prima C. de salui. interdic. competitque non solùm contra conductorẽ, ac debitorem, aut inquilinũ, atque eorum hęredes. vt d. l. j. & ibi Bald. verùm etiam contra quemlibet extraneum possessorem. vt est tex. in l. §. j. ff. de salui. interdi. & ibi Bar. & sic saltem vtile Saluianum cõpetit pro rebus inquilini, secundũ gloss. in ver. coloni, Fabrum, Areti. Ias. & Bellonum, num. 23. in §. item Seruiana, inst. de actio. vbi firmat istam esse cõmunem opinionem, & cum ea sentiunt quoque Bartol. in dicta l. j. ff. de salui. inter. Bald. & Sal y. in l. certi iuris. C. locati, & Negusantius, in trac. de pignoribus. in ij. par. iiij. mẽbro, nu. 133. F. Viuius.

Actio dotis cõpetẽs mulieri, cõstante matrimonio marito vergente ad inopiã, cũ iuramẽto per ipsam mulierẽ alteri cedi non potest. secundũ Bald. & Sal y. c. in l. j. C. de priui. dotis, & Ias. cũ aliis relatis per eũ, in l. si cõstante, ff. sol. matr. Curti. Seni. cõs. lvij per totũ, vbi refert alios doctores cõtrariæ opinionis tollitque oĩa obstacula, & sequitur etiam Socin. Iunior. consulendo cons. lv. nu. 115. vol. ij. vbi istam opinionẽ æquiorem communiorémque vocat. F. Viuius

Actio ciuilis & criminalis simul intentari nequeunt, vt est cõis opinio. Bossius in titu. de pluribus violentiis. nu. 113. ꝓ intelligit principaliter. ĩmo vna electa, supersedetur sup alia. & si aliter pars facit, & iudex nõ absoluto primo iudicio determinet secũdũ intẽtatũ iudiciũ. põt appellari. & supersedere habet. q intentauit primò iudiciũ ciuile, vel criminale, donec illud sit terminatum, nec sufficit, vt sit lata sententia, nisi etiam illa transiuisset in rem iudicatam. ita sentiunt omnes, vt ibi dicit Bossius. Bonacoss.

Actio ad vindictã dicitur, quoties cõtra cũ pœnalis datur. actio. &c. Soarez. versi. actio. numero. 46. communem dicit. Bonacoss.

Actio à statuto denegata, accusatio quoque denegata censẽt, querela etiã, ac iudicis officiũ. communis est opinio Soarez vers. actionis, nu. 48. Bonacoss.

Actio ciuilis, & criminalis simul intentari poterunt si hæc principaliter illa minus principaliter proponantur, vt est cõmunis opinio. Soarez. ver. actio. nu. 50. Bonacoss.

Actio ciuilis, & si ex crimine originem trahat, non minore spacio 30. annorũ præscribetur. vt est cõmunis opin. de qua Soarez ver. actionum. nu. 56. Bonacoss.

Actio ciuilis, quãdo prosequitur rem familiatẽ, si feratur sententia absolutoria super facto, quasi crimen nõ sit cõmissum, obstat exceptio ĩ causa criminali. vt est cõmunis opinio. de qua Cur. iunior in cõs. 350. n. 1. in. 3. vol. Etiã ꝓ interesse fisci. vt est cõmunis opin. ibi. nu. 6. Bonacoss.

Actione iniuriarũ non tenetur, si quis obiicit alicui, cuius reipublicæ interest, vt patefiat, vt est cõmunis opnio, vt per Fichar. in Addi. ad Villalobos. litera A. nu. 38. vbi hoc etiam ampliat. Bonacoss.

ACTIONIS nomen nõ est necessariũ ex primere in libello, sed satis est, quod ex facti narratione appareat Ius cõpetere agentibus. cap. dilecti, de iud. vbi notãt DD. Et tradunt Bart. & alii. in princ. ff. de edendo. Et plenius habetur per. Cyn. & alios in l. edita. C. eo. tit. vbi Ias. in j. not. & Moderniores plenè attigere, concludentes ita communiter teneri, testatur Socinus Iunior consil. xcj. numero 41. volu. iiij. E. Musculus.

Actiones datiuæ non transmittuntur aliquo modo ad hęredes, secundũ gloss. final. in l. cũ precario. ff. deprecario, & in l. fina. ff. de eden. Iason cũ aliis relatis per eũ, in l. iurisgentiũ ff. de pact. & Couarruuias, in cap. possessor, de regul. iuris, lib. vj. par. iii. §. 1. nu. 4. vbi refert istã cõem opinionẽ fore. In contrariã verò partẽ. videlicet, quod ipse actiones datiuæ transeant ad hęredes inclinauere Dec. cũ q̃plurimis cõgestis per eũ. in l. cũ mota. nu. 7. C. de transactio. & Gregorius Lupus, in l. vij. titul. iiii. parte v. & Emilius Ferrettus, in d. l. iurisgẽtiũ. §. & ideò, vbi existimat istorũ opinio. cõem esse. Tamen prima opinio. verior apparet, prout ostendit Couarruuias. in d. cap. possessor. atque ei tanquã magis cõi inhærendũ, tutissimũ existimamus. F. Viuius.

Actor tenetur reo ad fundandã illius exceptionẽ, tam rationes. l. non est nouũ. l. iustũ. quã instrumenta exhibere. l. final. C. de edendo. l. dissolutæ. C. de condict. ex leg. l. qui tabulas. ff. de furt. Bart. in d. l. final. nu. 1. Quã sententiã Ioan. Glossator ibi primũ defendit, exploso sensu Azonis, qui contrariũ in sua Summa ibid. nu. 23. defendere voluerat: vt, scilicet rationes ederentur reo ab actore, & econtra, sed instrumenta nullo modo. Alexand. de Imol. in d. l. fina. nu. secundo. Quare prior sententia cõis Docto. opinio esse dicitur. Alexand. ibid. nu. 3. Deci. num. 5. Francis. Purpu. nu. 11. versic. & quamuis articulus. vt suprà dispurari posset, non tamen recedendum est à communi sententia. Alcia. nu. 6. versicu. non igitur à recepta plurimorũ sententia recedendũ est. Et hanc sententiã cõiter approbari scribunt Abb. Panor. nu. 15. in fin. Deci. nu. 39. circa fin. & nouissimè Mar. Mantua. nu. 21. in capi. 1. extrà de proba. vbi & ipsi huius cõis. opiniõis limitatiões & fallentias, & Zasi. noster. in l. 1. §. editiones nu. 30. cũ sequent. ff. de edendo, latè explicarunt. Kirchouius.

Actor non potest suspendere petitoriũ, & proponere possessoriũ retinendæ asserendo nolle procedere in petitorio, donec sit expeditũ possessoriũ. Cõem inquit Rip. in l. natural iter. §. nihil cõe. nu. 154. ff. de acquirend. possessio. B. Villalob.

Actor si in libello expressit diẽ contractus, & teste deponentes de contractu, dicant se non recordari de die, tamen probant. Cõem testatur subtilis Aret. in cap. qualiter, & quãdo. ii. §. debet. nu. 130. extra de accus. ex sententia Bart. in l. is, qui reus. ff. de public. iudic. Quod tamen intelligit Aret. quando in libello est inserta clausula. Nõ astringẽs se ad probationem superfluam, &c. B. Villal.

Actor intentans accusationẽ criminalẽ, & petẽs reũ condemnari potest incidenter petere damnũ restitui, & se indẽnem conseruarit Idem Aret. in d. cap. qualiter & quãdo. §. ad corrigendos. nu. 139. cõem dicit, & Bart. in l. interdũ. ff. de public. iudic. Idem.

Actor suspendens petitoriũ, & interdictũ recuperandę intentans, etiam si in possessorio obtinuerit, debet probare petitoriũ, aliàs succumbet, Ioann. Coŕa. in l. naturaliter, §. nihil commune, versi. & quanquã. nu. 21. & 22. de acquir. poss. ff. communem dicit. Idem.

Actor instrumenta sua reo ad exceptionẽ & reus vicissim actori ad replicam suam, non autem intentionem principalem fundandã edere tenetur. Communem dicit Ias. in l. fi. C. de eden. B. Villal.

Actor an possit constitui ad causas futuras, habes in l. itẽ eorum. §. sed & si ita, ff. quòd cuiusque vniuer. no. & ibi Bart. Inquantũ autẽ aliqui voluerunt hoc quod dictũ est de persecutione appellationis nõ habere locum in appellatiõe ab interlocutoria per rationem. l. ad rem mobilem. & in, l. ad legatum. ff. de procurat. sed quòd illam omnino persequi teneatur. Sali. tamen dixit hoc verum nisi causa appella. ab interlocutoria esset tractãda in loco remoto: quia tunc cum ob hoc remoueatur ab aliis procurationibus, & negotiis suis nõ tenetur persequi. l. sancimus. ad fin. C. de aduocat. diuersorũ. iudic. & l. sed & hær. §. nõ solum. cum concor. de quibus in glos. ff. de procurat. pro quo facit quod no. Bald. in l. inuitus. C. de procurato. tenẽs quòd generalis procurator nõ teneatur prosequi causas appellatiõis extra prouinciam per d. §. nõ solùm. Rationem tamen Sali. reprobat idem Alexan. vbi suprà, motus, quia ratio per Doctor. allegata, quæ sumitur ex d. l. ad legatum. & l. ad rem mobilem. procedit etiam isto casu, videlicet, quando causa appellationis est tractanda in loco remoto à loco, in quo iudicatum fuit: & imputet sibi qui mandatum suscepit ad agendum causam, in qua sciebat appellandum esse ab interlocutoria ad Tribunal iudicis in alio loco remoto. arg. l. qui bona. §. de illo. cum simil. ff. de damn. infect. quæ ratio secundum ipsum Alexãd. cessat in dict. l. sancimus. Recurre ad ipsum Alex. vbi suprà, & ibi diffusius hãc materiã declarà-

declaratam, & explicatam habebis. Habes etiam, an vbi non cogitur, possit, si velit persequi. F. Turz.

Pro. Actor debet sequi forum rei, & in ciuilibus, & in criminalibus cansis. l. actor. C. vbi in rẽ act. exer. debet. in l. iuris ordinẽ. & l. in criminali, C. de iurisdict. oĩum iudic. ĩ can. si. quisquam. x. q. j. ibi, semper causa. & ca. pulsatus. & can. neminem. iii. quæst. vj. cap. si clericus. & cap. cum sit generale. extra de foro compet.

Obiec. Cõtrà de l. fi. in fi. C. vbi in rem act. exer. de. &c. sanè. extrà. de for. comp. vbi actor debet conuenire reum sub illo iudice, in cuius prouincia res est litigiosa.

Sol. Dic ꝓ ratione rei, de qua agitur, sortiri quis forũ tenetur, vt ibi.

Obiec. Secũdò. Cõtrà, de c. ꝓ clericis. extrà, de for. cõp. vbi actor nõ quenit reum coram suo iudice, in ciuitate Parisiensi in causis pecuniariis.

Sol. Ibi speciale Parisiis: quia Episcopus ibi habet temporalem iurisdictionem, vt ibi no. glo.

Obiec. Tertiò contra, de auth. habita. C. ne filius pro patre. vbi scholares agunt apud tres iudices, quos sibi elegerint.

Sol. Ibi fauore & priuilegio scholarium. I. B.

Actorem reali actione agere volentem, licèt gl. in ca. sanè. de for. cõp. admoneat, vt reũ, de & super re, ad quã agere intendit corã iudice prouinciæ, vel diœcesis, in qua res sita est, conueniat. Gof. tamen, quem Inno. in cap. dilectus filius. secũdo. de rescript. & Calder. in dicto c. sanè sequuntur, voluit, ꝓ sit in ipsius actoris optione, vel coram prædicto, vel & coram domicilij iudice agere, quibus assentit ibi Abb. in vers. gl. ii. q hanc cõem testatur, & comprobat ex no. l. fi. in fi. C. vbi in rẽ act. & in cap. fi. eodem titulo, de foro compet. F. Turz.

Actore non probante tam in ciuilibus, quàm in criminalibus, reus debet absolui. Ias. in l. non est nouũ, nu. 5. C. de eden. cõem dicit, & qñ reus est solus absoluendus ab instantia causæ, vide Thomam Grammat. vol. xxxj. & Couuar. in reso. lib. j. c. j. nu. 8. B. Villal.

ADDITIO. Fallit, qñ actor est possessor, & reus non possessor, qui petunt sibi beneficiũ adiudicari, cùm tũc quilibet sit actor, & reus, & neutro probante, quilibet ab impetitiõe alterius absoluitur, & si reus tunc dedit obiectũ, & non probauit, debet in expensis condemnari. & aliis simil. casib. vt per Nice. Milis in suo repert. in vers. Actore. I. F.

Pro. Actore non probante, reus absoluitur. l. qui accusare. C. de edendo. l. ii. C. de probat. l. fin. C. de rei vendica. c. cum ecclesia Sutrina, extrà, de caus. posses. & propr. & c. vnic. vt eccle siast. benef. sine diminu. confer. I. Bellon.

Pro. Actore non probante reus nullam defensionem vel probationẽ præstare cogitur, in l. frustra. & l. actor. C. de probatio. in ea. accusator. vj. quæst. v.

Obiec. Contra de l. in exceptionibus. ff. de probat. vbi reus probare tenetur, sicut actor.

Sol. Exceptionem suam probat reus vt ibi. non autem intentionem actoris.

Obiec. Secundò contra de l. j. §. edenda. ff. de eden. vbi reus hibere tenetur instrumenta agenti.

Sol. Cùm reus vsurus est instrumentis, edit illa, aliàs si nolit vti illis, non exhibet aliquo modo ad fundandam scilicet intentionem actoris. in l. qui accusare. C. eod. tit.

Obiec. Quarto obstat l. ne quisquam. ff. eod. tit. vbi instrumenta exhibentur agenti pro fisco.

Sol. Speciale est ibi in causa fisci, ꝓ fisco eduntur ad fundãdam intentionem suam. Vel dic ꝓ ibi fisco eduntur ad suam replicationem fundandam, vt ibi not. Bart.

Obiec. Vltimò. opponitur. de l. argentarius. in prin. ff. de edẽdo, vbi tenet argẽtarius reus, edere rõnes aduersario actori.

Sol. Ibi textus loquitur de rationibus cõibus vtrique, & argentario, & agenti: non mirum igitur si eas edere teneatur. l. prętor. in princ. ff. eodem. I. Bellon.

Actor probans semiplenè per vnum testem & succũbens, qa non sibi, sed reò, delatum est iuramentum, non condẽnat in expen. quasi, ꝓpter illũ testẽ videatur habuisse iustã litigãdi cãm, verisimiliter credendo, ꝓ sibi deferretur iuramentũ, fm Io. And. Pe. de Anch. But. & cõiter cano. in c. finẽ litib. extr. de dolo & contu. Bal. in l. 1. C. de aduoc. diuer. iud. domi. Ale. in l. ꝓperandũ. in §. sinautem reus. C. de iud. quod videretur intelligendũ, qñ testis ille erat omni exceptione maior, aliàs secus: quia videtur temerè litigasse, sciens se non habere nisi vnum testem non omni exceptione maiorem. Est quoque iusta cã excusans à condẽnatione expen. si casus de quo litigat est dubius: quia in eo sunt diuersæ opiniões. fm Ang. in l. ꝓperandũ. §. sinaũt alterutra, ptæ allega. & Panor. in d. c. finẽ. idẽ secundũ Ang. in l. terminato. aliàs, non ignorat. C. de fruc. & li. expẽ. do. Ale. ĩ d. §. sinaũt reus. si litigauit de cõsilio. famosi doctoris, & in aliis casib, de quib. ibi per eum. Balb. decis. 334.

Actor non sequit forũ rei ratione rei seu possessionis in alterius possessione cõstitute. teste Spec. tit. de cõp. iud. adi. post nu. 4. c. sanè. extr. de for. cõpe. l. fi. l. actor. C. vbi in rẽ act. l. sed & si susceperit. §. fi. ff. de iud. l. si prædiũ. C. de præd. minor. Idem esse in hypothecaria vel mixta actiõe dicit Specu. vbi s. secus in psonali. Itẽ, ꝓpter loci opportunitatẽ trahitur quis ad aliã, ꝓuinciã. 33. q. 2. c. sanè. Spec. vbi s. vide l. nõ aliàs. §. j. & l. seq. l. ad legatũ. l. quod legatur. §. fi. ff. de iudic. Illud autẽ quod dicitur, actorẽ sequi forũ rei, intellige qñ principaliter de re aliqua contenditur: secus si agatur super aliqua exceptione. puta quia re' originarius antequã cõueniatur, vult super illa exceptione agere. Boe. q. 114. nu. 6. part. j. Put.

Actor vbicunque petit à reo instrumenta ad intentionẽ suam fundandam coadiuuandam, ipse reus edere tenetur. Bart. in l. fi. nu. 2. versi. sed etiam ad intentionem iuuandam, non dico fundandam. C. de eden. & Panor. in c. 1. nu. 15. extrà de ꝓbat. EXEMPLI GRATIA: Si instrumentũ contineret promissionem 200. aureorum, & actor probare vellet, de quibus aureis solutio fieri deberet, ipse posset petere reo sibi instrumẽtum exhiberi. Vel si peteret actor fundum, & non appareret de finibus. Part. Socin. ibi. nu. 3. similiter probato legato cogetur hæres ad tabulas exhibendas, quibus legati ipsius quantitas ostendi possit. l. qui concubinam. §. cùm ita. & l. prædiis. §. Titio. ff. de lega. 3. Alcia. in d. l. fi. nu. 9. Et hanc cõem sententiam esse, dicunt cõiter Docto. Alex. de Imol. in d. l. fi. nu. 26. Dec. in d. c. 1. nu. 33. ver. sextò fallit. Mantua. nu. 28. Kirchouius.

Actor vniuersitatis, vel Sindicus si in causa succubuerit perinde atque procurator, defensor, atque negotiorũ gestor prouocare tenetur. l. si actor. & ibidẽ glo. in verbo possunt. C. de appel. quod solemniter & cõmuniter teneri asserit Bened. Cap. reg. lxv. num. 11. vide infra in verbo Procurator, vbi inuenies, quod procurator qui tenetur de omissis, teneatur etiam appellationem prosequi perinde atque generalis negotiorum gestor, vt voluit Ioannes Andreas in capitulo non iniustè. de procurat. & illam communiter teneri refert, ibid. Capr. numero 33. Bened. Capra.

Actor, si in criminalibus etiã liquidò non probat. reus est absoluẽdus. cõmunis est opinio. Soarez versic. actor. nu. 65. Clar. quæ. 62. vers. 1. Bonacoss.

Actor. absoluto iudicio ciuili põt acusare eũ criminaliter ex eadem causa, vel ecõtra, absoluto iudico criminali, intentare actionẽ ciuilem, si non tendunt ad eundem finem. communis est opinio. vt per Clar. q. 2. ver. vltcrius. Bonacoss.

Adeundæ hereditatis facultas ius cẽsetur, cõe ait Aret. in l. iii. ff. de acqui. hære. affirmant ibidem, Ias. nu. 10. & idem Ias. in l. cum filiofam. nu. 110. ff. de leg. lib. j. & in. l. licet C. de iur. delib. Dec. nu. 3. post alios in l. iij. C. de instit. & substitut. & si. Cuman. Riminal. & alij ad l. precia rerum, ff. ad leg. Falcid. non leuiter ea in re hallucinentur. E. Suarez.

Adeũdæ hereditatis iuri pscribitur triginta annorũ spacio, vt commune testatur Barb. de præscri. iiij. quartæ part. principal. xxix. q. filij tamen ex capite tantum vnde liberi, ea triginta annorum exceptione excludentur, non verò vnde legitimi, nisi intra alios triginta annos. vt cõmune dicit Alex. cons. lxxx. li. ij. & late Anton. Gomez de testã. c. ix. n. 19. quin nec extraneis ex ignorãtia restitutio negabitur. vt commune aiunt Soc. in lege cum filius. §. in hac. ff. de verb. obli. Dec. consi. cciij. E. Suarez.

Adeundę hereditatis ius tũc ad fiscum cũ cæteris proscripti bonis defertur, cùm ad hęredes extraneos trãsmitteretur, commune inquiunt Ias. in l. si quis mihi bona, §. seruus municipum ad fi. ff. de acq hæredi. Iul. Clar. in præct. §. vlt. q. lxxviij, versi. sæpe contingit. E. Suarez.

Adire hæreditatẽ potest fiscus bãniti, cũ ad extraneos trãsmittit. vt est cõis opin. Soarez versi. adite. num. 72. Bonacoss.

Aditio hæreditatis, cùm animi sit, ex sola voluntate resultat, licet per alios actus exteriores declarata nõ fuerit. Ita cõmuniter tenetur, vide Philipp. Cor. consi. cccxij. nu. 5. vol. iij. quẽ refert & sequitur Ioan. Dilect. in ar. test. tit. xj. cau. vj. dicẽs quòd ea in re non respicimus veritatem sed animi opinionem sequimur. B. Villal.

Aditio hæreditatis extinguit obligationem. l. Stichum. §. aditio. ff. de solutio. Bellonus.

Pro. Adiuuari nos, nõ decipi beneficio oportet. l. in cõmodato. §. sicut. ff. commod. ca. vnic. extrà de cõmod. I. Bellon.

Adiudicatio pignoris,vel cuiuslibet alterius rei debitoris fortunis facta iudicialiter (vt doctorũ ore loquar)nõ periclitatur constitutione.l.ij.C.de rescin.vendit.vt commune affirmat Rebuf.in ji.thõ.ad leges Gallic.tract. de rescin. cõtract. nu.41.Arius Pin.l.in eand l.prim.par.cap.iiii.n.10. E Suarez.

Pro.Administratio libera specialiter est concedenda.l.q̃ Tuberonis.versic.alia est cã vbi no.Bal.ff.de pecul. I.Bellon.

Administratores tenentur ad damnũ contingens,si aggressi sunt negotia insolita , & si ex fortuito casu contingat. Cur. Iuni.consi.xix.nu.communem dicit.

Concor.cum l.xxxiii.tit.vii.par.v.

Amplia in tantum hanc communẽ esse veram , quod nõ recõpensantur lucra cum damnis,quando aggressi sunt insolita.Idem Iuni.communem.dicit.

Per istam & precedentem communẽ ampliantur. ll. xxvii. & xxix.titulo.xii.par.v.B.Villalo.

Administratores publici non possunt remittere debitum liquidum paciscendo,sed bene negligendo,Ias.in l.petens.n. 15.C.de transact.communem dicit.

Administratori reipublicæ conuenit,ne ædificia suæ administrationis pereant ruina.Cur.Iun.con.xix.nu.8.cõem dicit.

Concor.cum hac communi l.xxiii.de correctoriis Et nota ꝙ in tantum est vera hæc communis, ꝙ si alii sint officiales subalterni ad illud opus peragendũ,ꝙ si principalis ex causa hac puniatur:nõ potest petere ab aliis subalternis,idem Cur. Iun.d.consil.xix.nu.8.communem dicit.Et nota aliud, quòd opus publicum firmatur per quindecim annos, & si pòst periit,nõ dicitur periisse ex defectu magistri operis.l. xxi.tit. xxxii. par.iii. B.Villalob.

Administratores negocia insueta agressi,damnum omne etiã à fortuito casu ortũ præstant.vt frequenter interpretib⁹ probatum enuntiat Curt. Iun.consi.xix.nu.2. nec lucrũ ea in specie cum damno compensant.cõmune dicit & idem Curt. & eodem loco. E.Suarez.

Administratores omnes possunt transigere rem seruantes & aliquid erogantes,commune inquit Arius Pinel. præclar⁹ iuris & interpres & responsor,in l.j.iii.par.nu. 36.C. de bon. mater. E.Suarez.

Administratores publi. liquidũ debitum nequeunt pacto remittere,& si non curantia & negligendo, possint . vt commune profitetur Ias.in l.preses,nu.15.C. de trãsact. E.Suarez.

Adoptiuus non habet potestatem succedendi in feudo: nec distinguitur aut feudũ sit nouũ : aut antiquũ. Curt. Iuni. consilio cxxxviii.nu.7.communem dicit. B.Villalob.

Aduena iurisdictionẽ inter subditos exercentis iure ꝓrogat.cõmune ait Iaso.in l.testamẽta.nu.1.C.de testa.E.Suarez.

Aduenæ possunt ꝓrogare iurisdictionẽ illius, qui illã exercet inter subditos Ias.in l.testamenta.nu.primo.C.de testam. communem dicit licet illam non possint ꝓrogare vltra suã iurisdictionẽ:vt in Consulibus mercatorum,qui cognoscunt de causis mercantiæ:Vltra illos casus etiã mercatores non ꝓrogant,vt per Iaso.ibi,quam communem dicit.,B. Villalob.

Aduentitia bona in quibus pater habet vsumfructum nõ veniunt in confiscatione bonorũ filiifamilias. Commune dicit Curt.senior.in consi.lix.nu.12.Bart. in l.si finita. §.si de vectigalibus, nu.12.ff.de damno infect.quẽ sequuntur communiter Doctor.vt dicit Paris.con.clvii.nu. 1. lib.iiii. quẽ refert Didacus,libro ii.resolut.c.nu.7.versic.ex his patet. Clar. d.lib. v.§.fi.que.lxxviii.versi. sed quid in aduenticiis. P. Fichard.

Aduentitia bona non confiscantur,in quibus pater est vsufructuarius,vt est communis opinio.Clar.q 78.ver. sed quid in aduentitiis. Bonacoss.

Pro.aduẽtitia hodie non confiscantur, sicut nec castrẽsia, vel quasi castrensia.l.fin.de col.C. I.Bellon.

De Aduentitiis,sine consensu patris,etiam cum iuramento disponere non potest filius famil.nec eadem alienare, vel obligare.Est magis communis opinio secundũ Curt.Iunior. in consilio chi. præsupponitur, volumine secundo. Mat. Chærianus.

Pro.Aduersatiua dictio ponit diuersitatem casuum, & in iure,& in facto.no.glo.& Bart.in l.hoc amplius.§.de his autẽ. ff.de damno infect. Ioan.Bellon.

Adulteri hodie pœna capitis puniuntur. Sacrilegos enim nuptiarũ,Imper.dicente,gladio puniri oportet.l. quamuis.2. C.ad l.Iul.de adult.§.itẽ lex Iul.Instit.de pub.iud Hip.de Mars. in con.73.nu.26.& Ioan.Millæus,in sua praxi crimin. persequ.in tract.de pœn.nu.30.& in tract.pœn . citra mortem. nu. 113. Hanc sententiã communiter approbatam esse dicunt Alex.de Imol.in con.13.nu.3.in 7.vol.& Roland.à Valle , in con.74.nu.8.in 1.Tom consil.Mulier verò adultera verberata,in monasterium detruditur.Auth.sed hodie.C.eod. tit. Io. Caccialupus in l.si qua illustris.nu.20.ad S. C. Orfician. Ioan. Millæus,in suis commen.super consue.Galliæ,in Rub. 18.nu. 7.quod quidem intelligitur,quando simplex fuerit adulteriũ. Si verò concurrat qualitas incestus,est pœna capitis, nec per d.Auth sed hodie.est correctum, quòd in l.si adulteriũ cum incestu.& ibi glos.in verb.si adulterium.& Bartol.ff. de adulte.traditur.Ange.Aretin.in tract de malefic. in §.*Che hai adulterato la mia dona.* versic. quæ sit pœna adulterij.nu.44.& Ludoui.Carer.in sua pract.caus.crimin.cap . incip.nonò excusatur marit⁹ occidens adulter.nu.4.pag. 199.lib.mei.Sed cùm quæreretur à me,an ea pœna de iure & consuetudine Lubecensi, secundùm communiorẽ Docto.sententiã procederet, respõdebã nõ procedere,per ea quæ scribunt Alex. de Imol. in cõ. 99.nu. 13.in 6.vol.con.Hip.de Mars.in con. 101.nu. 50.cũ seq. Io.Bapti.in l.omnes populi.nu.268.ver.sextò pœna adulterij. est pœna capitis.ff.de iustit.& iure, in 1.vol.repe.Socy.Iun.in con. 34.nu.8.in 2.par.con.Sanctus de Aretio,in con. 50.n.3. in j.vol.cri.con.Sed cũ ea Iuri diuino repugnẽt , si dormierit vir cũ vxore alteri⁹,vterque morietur,id est,adulter& adultera,& auferas malũ de Israel.Deuter.22.c.existimauerim talia statuta de Iure diuino non defẽdi posse.ca.sunt quidã.25.q.1. Licet Doct.statuta ista valere arbitrentur, per ea quæ cumulauit Andræ.Tiraq.in tra.de leg.cõnu.& iure marita.in 13.l. gl.j.par 13.De pœnis Iuris Diuini,Canonici , Iuris antiqui, & Iuris Codicis,scribit D.& amicus meus summa reuerentia colendus,excellentis virtutis & doctrinæ Iurisconsul.Raymundus Pius Fichardus,in suis collectis Cõmu.opi.in verb. adulterij pœna.nu.19 in To.2.Cõmu.opi.Sed quid an per cõfessionem mulieris adulteratæ & fornicantis ꝓbetur adulteriũ, scribũt ꝯsulẽdo Ias.in con.22.n.3.in 1.vol.con.& Lau.Sylua. post alios,quos ipse allegat ĩ ꝯs. 50.n.42.nõ ꝓbari.Kirchoui⁹.

Adulter clericus deponitur ab officio, ac beneficio, & in monasterium pariter detruditur toto tempore vitæ suæ, vt habetur in c.si quis clericus.lxxxj.dist.& idem tenet glos.& Archi.ĩ c.lator.ij.q.vij.Goffre.Bernar. Lauden.Io.And.Abb. & Imo.in ca.vt clericorum,de vita & honest.cle.Io.de Ana. in c.vt significauit ext.de adult.& ista est communis opinio, teste Ana.ibi,Io.Ber.Diaz.in pract.crim.clxxix.in prin.& Paulo Grillando in tract.de pœnis omnifariam coitus illiciti.q. vj.nu. 1.cum aliis seq.licet & malè ibi contrarium sustinere, probarẽque audeat. F.Viuius.

Adulter cum vxore deprehẽsus, si sit vilis persona,potest occidi, etiam si esset clericus,vt est cõmunis opinio.Clar.in §.homicidium.fallit in foro conscientiæ,quia nec pater adulteram filiã,nec maritus vxorẽ, vel adulterum ita deprahẽsũ, vt est cõmunis opinio. Clar.ibi. ver.sed hæc quidẽ. Bonac.

Adulter in domo propria cum filia,vel vxore deprehẽsus, potest per patrem vel eius virum interfici, sed non per alium eius nomine.communis est opinio.Clar.d.§.homicidiũ.versicul.dubium est nunquid. Bonacoss.

Adultera quæ amisit dotem, non potest eam recuperare, licèt sit postea declaratum matrimonium nullum propter consanguinitatem,vel aliud legitimum impedimentum,cõmunis est opinio.Clar.in §.adulteriũ.vers.sed quid. Bonac.

Adultera vxor perdit dotem, quam lucratur eius maritus Clar.d.§.adulterium.vers.& suas. Bonacoss.

Adulter qñ,à qbus,& quemodo impunè occidi possit,cũ multis receptis sententiis tradit copiose Iul.Clar.in pract.§. homicidiũ.ver.dixi etiam.cum sequentibus,cuius industriã hac in re consulant studiosi. E.Suarez.

Adultera vxor ob susceptum crimen,& dotem , & arrhas, & parapherna adiudicanda,amittit. commune dicunt Felin. in capitu.pastoralis de iud.Thomas in l.ij.numer.23.ff.solut. matr.Rip.in rub.ad fi.extra de iudic.Iul.Clar.in pract.§.adulterium versi.& scias,& versi.adde. Viuius lib.j.opi.ccccxliij. quod æquè in ea vxore quæ nomine,atque opinione tenus vxor est,atque in vera & iusta coniuge procedet.commune ait numerosa interpretum phalanx,recensa à Did.de Couarru.de sponsal.ij.par.vij.§.vj.numero 1. E.Suarez.

Adulteri puniri debẽt pœna mortis naturalis vltimique supplicij, sm oẽs Doct.p̃ tex.ibi,in l.quãuis.C.de adul.glo.& cæteros, in ca.tuæ,de ꝓcurat.vbi Imol.inquit quòd Legistæ ita comuniter tenent , & istam magis communem fore asseuerat Alex.conf.xiij.nu.5 volu.vj. nec lex ista contra adulteros lata iniqua censeri debet, cùm de ea meminerit in specie Caieta.in ij.ij.q.lxiiij.artic.xj.Tho.de Palud.in iiij.sententiarum dist. xxxv.q j. imò similiter lege Mosaica erat statuta eadem mortis pœna cõtra adulteros leuit.xx.quoniam adulteriũ est grauissimũ crimẽ,vt p Doct.in c.at si clerici.§ adulte

riis

riis,ext.de iudi.& dicit Bertrã.cons.cccxvj.nu.12.& 14.vol.ij. quid adulteriũ crimen est læsæ maiestatis in proximũ . & est furto longè graui⁹, et ita sunt grauissima facinora adulteriũ, et raptus ꝙ conatus in eis punitur,vt tenet idẽ Bertrand. cõsilio clxix.nu. 1.vol.iij.licet cõtrariũ tenuerit Marsil. in raptu, in consil.cv.& hæc mortis pœna in adultero in regno Neap. mutata non reperitur.teste And.de Iser.et Affli.in cõstitutio. legũ asperitate,lib.iii.rub.xliij.& hacmet pœna mortis plectebatur adultera quoque l.castitatem,et d.l.quãuis,C.de adult. sed iure authẽticorũ mutata extitit in aliã mitiorẽ,videlicet, vt adultera verberari debeat,et pòst modũ in monasteriũ detrudi,iuxta authen sed hodie,C.de adulter.et notat Placentinus in tract.de accusatio.titulo tertio.nu.decimequarto,con stitutione aũt regni ꝑcitata,legũ asperitate,punitur adultera ꝯfiscatiõis bonorũ pœna,nisi ex mr̃nio violato, seu alio filios habeat,traditurque viro suo,vt truncare ei nasum debeat,atque possit,verùm si vir hoc agere nolit publicè flagellãda venit.& sic in iudicio probato adulterio conceditur marito vindicta prædicta trũcationis nasi, si verò in actu ipso adulterij maritus reperit vxorem cũ adultero,ambos sine mora ꝑtracta potest impunè occidere secundum constitutio . eiusdem regni,si maritus vxorẽ,sed aduerte ꝙ qñ maritus recepit mulierem adulteram,& eam reconciliauit, non amplius potest eã accusare,vt voluit Afflict.in constit. qui post crimen in ij. lib. F.Viuius.

ADVLTERVM cum vxore deprãhensum, licet aliq dicant quod nullo casu liceat marito eũ interficere, tamen si vilis persona sit adulter,licet marito illum in domo ꝓpria occidere.Com.attestatur Paris.cõsi.cliiij.nu. 12.lib.iiij.Soci.Iun. cons.xxxiiij.lib.ij.Et si adulter ille clericus sit,marit⁹ eum percutiendo,nõ incidit in pœnã;can.si quis suadente.xvij. Cõm. dicit Anton.Gomes.super l.lxxx.Tauri.nume. 55.Secus tamẽ est in sponso per verba de futuro.Didac.super iiij.decretal.n. 12.Clar.d.lib.v.§.homicidium.versi.sed quid dicendũ.Et hęc quidem procedunt in foro contentioso,nam in foro conscientiæ non licet neque patri filiam, neque marito vxorẽ , vel etiam adulterum deprehensum,occidere.Com.dicit Didac. super iiij.Decretal.nu.8.& seq.quæ tamen opinio Claro non placet.d.§.Homicidium.versic.sed hæc quidẽ. P.Fichard.

Adulterum in domo propria cum filia vel vxore deprehensum,licet quidem ipsi patri & marito occidere,vt dictum est,alteri tamen eum ita repertum occidendũ mandare non possunt.Comm.dicit August.ad Ang.de malefic.in ver. Che hai adulterato.quẽ refert Gram.super constituti. Regni. nu. 9.Claud.in l.vt vim vi.ff.de iust.& iur.nu.124 . Roland . cõsi. xxxiiij.nu.20.lib.ij.Proprio tamen filio mandari posse, Com. dicit Didac.super iiij. Decretal.nume. 5. Ant. Gomes super l. lxxx.Tauri.nu.61.Clar.in d.lib.v.§.Homicidium. vers. Dubiũ est nunquid. P.Fichard.

Adulteri pœna in masculo est pœna mortis,Magis cõmunẽ ait Alex.consi.xiij.attentis.nu.3.libro 7. B.Villalo.

Adultera perdit dotẽ ex sententia iudicis.Couar.in epi.iiij. cap.vij.§.j.nu. 1.communẽ dicit ex Panor.in cap. plerũque.ij. notab.de dona.inter virum & vxorem.

Nota istam communẽ ad intellectũ. l.xv. xli.xvi.par.vij.cõcordat cũ hac cõmuni l.lxxxij.in ordi.cau.iũcta.l.tit.vij.li.iiij. For.ll.Et de pœna adulterij.de iure regio vide l.j.ti. vij.li.iiij.& ii.tit.xv.lib.viii.ordi.& quę habes in verbo Matrimoniũ.Quã communẽ intellige tam in vxore vera,quàm putatiua. secũdum gl.cõmuniter approbatã in c.plerũque. de do. inter vir. & vxor.quã cõmunẽ dicit Ioan.Lupus in repet.C. de donat. inter vir. & vxor. §.xxxvi. numer. 3.Et idem est in lucris acquisitis,durãte matrimonio,vt habetur in l.iiii.tit.vi.lib.iii.For.ll. quæ faciunt ad declarationẽ & ampliationẽ l. j.tit.iii. libr.iii. For.ll .

Nota ꝙ exceptio adulterij contra mulierem repetentẽ dotẽ durat in perpetuũ.Balb⁹ Tract.de præscri.in iiii.part.quęst. ii.communem dicit.nu.9. B.Villalob.

Adultera,etiã bannita impunè occidi põt , vt est cõmunis opinio Soarez vers.adulteriũ,n.83.communẽ dicit. Bonac.

Adulter nõ cẽsetur maritus,qui cum soluta rem habet, vt est cõmunis opinio Soarez in vers.adulteriũ.n.86.vide tamẽ Clar.in §.adulterium.vers.tribus.Bonacoss.

Adultera non solùm dotem amittit,sed ẽt bona paraphernalia.Com.attestatur Boer.Decis.cccxxxviii.nu.2. Didacus super iiii.Decretal.Bermon.de concubin.nu.43.refert Clar.lib. v.sen.§.adulterium.vers.Adde. P.Fichard.

Adultera quæ dotem amisit,non poterit eam recuperare, licet postea declaratũ sit ꝙ mr̃niũ in quo commisit adulteriũ,propter consanguinitatẽ vel aliud legitimũ impedimentũ nullũ declaratũ fuerit.Cõ.dicit Bald.Nouel.de dote,in vndecima part.in §.hacten⁹.n.36.quẽ refert Didacus sup iiii. decretal.n.1.Anto.Gom.in l.lxxx. Tauri.n.58.ver.ii.refert Clar. in lib.v.§ adulteriũ.vers.sed quid. P.Fichard.

Adultera vxor amittit dotem,& maritus eam lucratur.Com. dicit.Alexand.consi.clxxxix.nu. 10.lib. vi.licet Bart. in l. mulier.§.socer ff.de adul.tenuerit,quod maritus nõ lucretur dotem nisi prius eã criminaliter accusauerit. sed malè , vt ibid. Apost.Clar.ibid.ver.& scias. P.Fichard.

Adulterã vxorẽ dimissam recipere cogitur maritus , si post separationẽ factã fornicatus sit Com. dicit abb.in c.ex literis. nu.11.de diuort.& ad hoc cogi potest nõ solùm officio iudicis,sed ẽt per actionem vxoris.ita communiter teneri ait Felin.in cap.lator nu.nono versi. limita ii.de re iudicat . refert Clar.d §.adult.versi.facta. P.Fichard.

Adulterã vxorẽ,ẽt thori separatione facta maritus nihilominus alere tenetur,nõ eñ iõ desinit esse vxor.Com.dicit Car. Alex.in capite. ex parte. versi. sed operepræcium. de sponsal. Clar.d.§.adulterium.versi.facta. P.Fichard.

Adulterã vxorẽ maritus propria authoritate, sine declaratione Episcopi expellere potest.Com.dicit Barb.in Apostill. ab Abbat.in c.fi.nu.6.de adult . refert Clarus libro v. sent. §. adulterium versi.alia quoque. P.Fichard.

Adulterã mulierẽ vir ꝓprio auctoritate expellere põt, vt est cõis opi.Clar.d.§.adulteriũ.ver.alia quoque.Si crimẽ (scilicet)sit notoriũ.Alter tñ cõiugũ ñ p̃t auctoritate ꝓpria ꝓpter fornicationẽ,siue malã tractationẽ,siue alias separare,nisi pręcia snĩa lata.Frãc.Mar.dec.514.n.n.15.par.1.cõem dicẽs.Bõ.

Adultera ꝑdit dotẽ,si accusatur,vel vir agat ad separationẽ ciuiliter,vt est cõmunis opinio.Cla.in §.adulteriũ.ver.& scias. vide Grassũ cõmuniũ opinionũ l.j.primo,capite sexto q. 12. & seq.Alex in l.cum mulier.§.j.ff. solut. matri.vbi distinguit, & magis cõem esse restatur , ẽt si nullũ posteà declaretur mr̃niũ ob aliquod impedimentũ legitimè ꝓbatũ.Et ẽt amittit paraphernalia.Itidẽ & marit⁹ adulter.ibi vers.adde. Fallit ꝓpter osculũ luxuriosum,& si pateretur sibi poni man⁹ ad mamillas,Clarus ibi.vers.scias aũt. Cumanus consi. 175. Et adultera nõ põt de dote testari:qa dos est viri Romanus cons.287.vide Fulg. cons.135.Et no.quod mulier, quæ inducitur ad adulterium, cum auri datione,licet contenta fuerit,tamen inuita reputatur. Et ille qui dedit aurum punitur pœna statuti adulterium puniente. Decius consilio centesimoseptuagesimoprimo, nu.1.in 1.vol.idem si blandis forte verbis. Facit illud Ciceronis,Nihil quidem(inquit)plus mali facere videtur,qui oratione,quàm qui precio iudicẽ corrumpit, quod pecunia pẽdentẽ corrũpere nemo põt,dicẽdo aũt põt,iuxta illud,verba ligant homines.Vnde raptores etiam dicuntur illi qui blãdimẽtis, verbis deceptoriis puellas. nulla vi adhibita,libidinis causa abducunt, vt est communis opinio.Clarus in §.raptus. & infra dicetur.Faciunt lepidissima carmina illa,

Hamantur pisces,sed hamantur sæpe puellæ,
Vnum semper amo,cuius non saluor ab hamo.Bonacoss.

An accusata de Adulterio,& absoluta: possit ab eodem , vel alio super eodem accusari ab alio , & de alio.Respon.Bartolus quòd sic.in lege, tertio §.si mater, ff.ad Carbonia,Soarez ver.adultera.numero octuagesimo. Bonacoss.

Adultera nihilominus à viro debet ali,vt est cõmunis opinio.Clar.in §.adulterium ver.facta autem. Et si maritus interim fornicatur,tenetur vxorem iterum accipere.vt est communis opinio ibi.& cogi potest. Et si cũ adultera coeat maritus ei adulterium videtur remittere sciens esse adulteram. communis est opinio.ibi.ver.caueat. Bonacoss.

Adulterium an probaretur,si nudus cũ nuda in vno eodẽque lecto reperiretur , præsertim si nõ solùm ad separationẽ matrimonii, verumetiam condemnationem atque delicti punitionem ageretur,dubitatum fuit.Et si autem hic casus dubius esse videatur,per ea quæ annotant glo.in l.quod ait. in rebus.ff.ad l.Iul.de adul.& D.Bar.in l.2.§.si simul.ff.eo.vbi ipse inquit. Adulterium directò aliqua ratione probari non posse:quia si videres duos ĩ vno cubiculo, vel lecto,illud ex præsumptione probandum esset,c.præterea.quod est 27.ex. de testibus.ca.literis. 12.ca.tertio loco. 13.extra de præsum. Et idem Barto.in l.capite quinto. ff.eod.nu.2.voluit , si testis diceret, quòd quempiam inuenerit in rebus Venereis,quia inuenit eum in camera solum , vel osculãtem,vel tangẽtem ista sufficere ad probationem adulterij & in l.3.ff.de fur.si aliquis deprehenderetur in ædibus alicuius,vbi pulchra mulier esset hinc adulteriũ præsumi manifestum.Nã ĩ adulterio act⁹ ꝓximus dr̃,quando qs inueniretur solus & nudus cũ sola & nuda,atque ita in materia adulterij ex pręsumptiõe Le-

gis iudicatur,d.c,literis.d.c.tertio,Pet.de Barbobus,in consil. 96.in 1.vol.consi.crimin. Hinc scribitur, quòd fornicatio & adulterium ex facilitate delinquendi præsumantur. Item, ꝙ adulterium furtiuè committatur,Ange.in consi.44.nu.15.& 16.in matri.consi.volu.1.Didacus in Epito.in 4.lib.Decre. 2. par.c.7.§ 6 in 1.Tom.Quare consulendo scribit Philip. Cornæ.vir magni judicij in consi.171.in 2.vol.consi. adulterium non facile probari,quia est actus sui natura multùm secret', adeò vt esset difficile vnquam posse probare coitum,seu copulam,nisi per quædã extrema arguentia verisimiliter ipsam copulam,vt si testes dicerent,se vidisse amatorem cum sua amica solum in loco secreto,vel nudum cum nuda inlecto.Et hanc communem Doct.opinionem esse,ꝙ directò adulteriũ non probetur,refert Nicol.Pellon.in repeti.Rub.C.de eden. nu.63.Quæ tamen sententia dextrè & cum temperamento est intelligenda,vt,scilicet, quantum ad matrimonij separationem,non autem cõdemnationem, atque delicti punitionem,quãdo criminaliter puniretur,procedat:per tex.expressum in d.l.quod ait.ibi, ἐνέργ. vbi Budæus Accursium reprehendit,ꝙ non recte illum tex.explicauerit, quia adulterium probabitur,quando pudenda in pudendis, vel obscœna in obscœnis sunt posita, ita expressè tradit & explicat Marc. Blanc.in tract.de indi.homicid.ex propos.commis.nu.69 ad l.fi.ff.de quest.ita quoque consulendo scribit Iosephus Fontanellus,in consi.97.nu.33.in 2. vol.consi. crimi. Rectè igitur Panor.in c cùm non ab homine.nu. 19.extrà de iudi.Bart. in d.l.3.ff.de furt.verbo(manifestum)vtentem, intelligit, quasi ipse probabile dicere voluerit.Licet & Panor.in d.ca.præterea nu. 1. & 2.& in d.c.tertio loco.nu.4.aliter loqui videatur. Cuius sententiam non improbat Deci.distinguendo, in d.c. cùm non ab homine.nu. 10.versi.circa deprehensionẽ.Quæ quidem quæstio copiosiore calamo traditur in tract. Angel. de malef.i §.*Che hai adulterato la mia dona*.pag.75.n.41.42.&43. cuius singulas partes prosequi non est instituti præsentis.Præterea Bart.sententia nihil refragatur, quia iura per eum allegata,in d.c.præterea.d.c.literis. d.ca. tertio loco. loquuntur, quando ageretur ad separationem matrimonij. Nam visio, vel deprehensio,solius cum sola,nudi cum nuda,quæ sufficit ad matrimonij separationem,non tamen sufficeret in causa criminali ad probationem adulterij.Ita eleganter & pulchrè consulendo scribit Pe.Phi.Cor.in con.192.nu.11.& 12.in 4. vol.con.vbi ipse inter cæteras authoritates allegat Matth.de Mathesil.in notab. 119. quibus addatur quę scribunt Rosel. inter con.Bal.in con.445.in lib.2.consil.ꝙ adulterium ex eo, ꝙ iuuenis fuit inuentus in camera dispectoratus, & caligis dissolutis, etiã ꝙ mulier teneret ianuam clausam,& negaret iuuenem ibi esse,non probetur,quia non sequitur:Ergò talis iuuenis opus Veneris compleuit, cùm potuerit sic agere vt adulteraret,& ramẽ non adulterauerit.Et sic potius videtur probari conatus quidã,quam cõsummatio delicti. Et Aymo Crauet.in consi.205.nu 21.in 2.par.con.Et est optima ratio præcedentium, quòd etiam ex violentis probationib.quis pœna corporali non damnetur.i.absentem.vbi Glos.Barro. & alij.ff.de pœn.Et hæc est magis communis opinio, vt per Gãdinũ,in tract.malef.in tit.de præsum.& indi.indubita.pulchrè & copiosè Hippo.de Mars.in repe.Rub.C.de probat.nu. 257.secus verò,si ageretur pœna pecuniaria. Beilon. in dicta repeti.Rubri.C.de edendo,nu.74 & ita me consulente iudicatum esse memini.Laurent. Kirchouius.

Adulterium proprie non est accessus vxorati ad solutam, secundum receptiorem sententiam per Rol.conf.74.nu.12. lib.j.Dec.consi.31.col.2. quod quidem adulterium an sit crimen fori ecclesiastici ponit Bal. in auth. clericus.nu.7.C.de episc.& cler.& ꝙ illius cognitio ad vtrũque forum pertineat not.Abb.i c.cum sit generale nu .21. de foro cõp. Distingue, vt per eum in c.j.de off.ordin. in c.tuæ.col.fi.de ꝓcur. de quo vide q̃ scribit Rom. sing.674.Iodoc.in prac.crim.cap.89.90. Quid de pœna illius,Dic,vt per Boe. q.297.n.12.13.2.par.ca tel.ver.cõsuetudo facit.Aym.consi.137.nu.5.pulchrè ꝑ doc. in apostil.ad Alex.consi.13.col.i.lib.7.Io.Fab.in §.item.lex Iulia, inst.de pub.iudic. Quid de dote mulieris adulteræ: & an vir eam,vel partẽ illius lucretur,& dic,vt per Sylucstr.in summa.ver. Dos.nu.16.Boer.q.338.nu.4.nu.5.126. par.2. Rom. consi 286.quibus adde,quod vbi alter coniugũ cõmisit adulteriũ:potest alter inuito fornicario religionẽ ꝓfiteri, & post matrimoniũ copula consummatũ,si vxor fuerit adulterata: potest maritus ea inuita transire ad religionem, nec poterit relicta contrahere cum alio,quia adhuc remanent cõiuges quamuis separati ob fornicationem,teste Nat. consilio 116. Quomodo autem probetur adulteriũ.Dic,vt per Rom.cõsi. 91.nu.6.consi.167.col.fi.doc.in apostil.Ad Abb.in ca.præterea in princ.de testib. vbi quomodo probetur fornicatio & coitus:& in capit. literis de præsumpt. Quomodo autem & ex quibus probetur adulterium,& quis iudex possit cognoscere:& plura in materia vide per doc.in apostil.Ad Abb.in c. cum non ab homine col. 5.de iudi.in c. cum sit generale nu. 23.de for.compet.vbi quis iudex possit cognoscere de adulterio,& ibi vide plures pœnas adulterij, & an mulier quæ est adulterata: possit per hæredes viri de adulterio accusari, quid si accusata fuit à viro ciuiliter,quid si criminaliter,& qd amittat,& Dic,vt per Doc.in apostil.ad Abb.in c.j.nu.3.vt lit non contest.

Adulterium est crimen priuatum, & eius accusatio nõ est permissa,nisi certis personis.vt est communis opinio.Clar.in §.adulterium.ver.est autem hodie. Bonacoss.

Adulterium dicitur,etiam cum sponsa alterius cognita.vt est communis opinio.Clar.d.§.adulterium.ver. sed hæc omnia. Bonacoss.

Adulterium pluries committens cum aliqua,vnica pœna est puniendus,vt est communis opinio.Cla.in d.§.adulteriũ. versi.sed pone.Nam ex multitudine coitus vnum est adulterium,vt est communis opinio,de qua Soc.senior.in cap. non ea quæ,nume.24.de pœnis.Soarez versic.adulterium.numero 84. Bonacoss.

Adulterium non probatur per testes, qui viderint virũ super mulierem in reipsa,cum possit esse,ꝙ vir sit impotens,seu mulier arcta,vt est cõmunis opinio, de qua Gratus responso 50.nu.ij.in ij.vol.Marsil.consi.xxviij.nu.v.in j.vol.vbi communem dicit. Bonacoss.

Adulterij damnatio masculis est mors, vt est cõmunis opinio.Soarez ver.adulterii.nu.88.vide tamen eum.Ale.cõsi. 13.num.3.lib.7. Bonacoss.

Adulterij transactio non tenet,si tamen sit cũ pœna,admittitur.cõis est opinio.Soarez ver.adulterij.nu.90.& 91.Bona.

Adulteriũ non cõmittit vir cognoscens carnaliter mulierem nuptam, quæ ante matrimonium fuit meretrix, & post matrimoniũ perseuerauit in vita meretricia.Secùs,si cessasset,& cũ viro honestam vitam duxisset.Cla.in §. adulteriũ. versi.quæro nunquid,communem dicit. Bonacoss.

Adulterij pœna de iure diuino ex lege Mosaica est mors vtrique:gen' aũt mortis erat lapidatio.De iure aũt canonico adulter & adultera excõicatur. Et mulier detruditur in monasteriũ,si maritus nõ vult eã recipere, vbi perpetuò residet. Clericus aũt adulter deponitur, & in monasteriũ detruditur perpetuò. vt est cõis opinio. Adulter aũt de iure fforum. deportatur,sed de iure Cod. vlt.supplicio punitur,vt est cõis opinio .de iure verò authenticorũ adultera virgis ceditur, & in monasteriũ detruditur.& si intra bienniũ maritus eã nõ recipit,debet effici monacha.& ibi perpetuo stare.Masculus autẽ vltimo plectitur supplicio,vt est cõis opi.Hodie aũt ferè vbique gentiũ est pœna pecuniaria,vt est cõis obseruantia ex statutis Italicis,Ciar.in §.adulterium.vers.sed quæro.Et propter adulteriũ põt agi ad separationem thori,& ad dotẽ,& donationẽ ꝓp nuptias.Clar.d §. adulteriũ,ver.alia quoque.Bonac.

Adulteriũ puniri,docet l.j.ff.de extraord.crim.imò & iure gentiũ prohibitũ dicit tex.in l.fi adulteriũ cũ incestu.§.stuprũ circa mediũ.ff.de adult.Mulier aũt quæ cõmisit adulteriũ, de dote testari non põt:quia ipsa pertinet ad maritũ vel filios,teste.Rom.conf.286.cui adde ꝙ crimẽ adulterij est mixti fori. c.clericis.vbi Inno.& Abb.de excess.prælat.Soc.vbi Abb.col. 9,declarat in c.cũ sit generale de for.cõpet.Barb. in trib.vlt. consi.lib.4.& vide Paris.consi. 54.lib.4.

Causa autem adulterij ad separationẽ thori,& ad repetendã dotem per vxorem,vel lucrandam per maritũ,pertinet ad iudicem ecclesiasticum,teste Dec.cõs.212.Et de pœna adulterij vide Bart.in l.quãuis,c.de adulter.Archid.35.q.4.c.adulterij malum. Masuer.

Adulteriũ quomodo probetur, vide per Rom.consil. 91. nu.9.& consi.164.col.fin.

Adulteriũ vbi alter cõiugũ cõmisit,põt alter inuito fornicario religionem profiteri:etiam post matrimonium copula carnali cõsummatũ:nec poterit relicta contrahere matrimoniũ cũ alio:quia adhuc remanẽt cõiuges quãuis separati ob fornicationem.Si autẽ quæratur an maritus hoc facere possit propria authoritate.distingue,aut adulteriũ est publicũ & notoriũ & tunc potest:aut nõ est manifestũ,& tunc requiritur sententia ecclesię declaratoria:iuxta veriorẽ sententiam, per Nat.conf.116.Reuerende pater.

Adulterium mulieri dotem repetenti non possunt mariti hęredes obiicere,vt cõe dicũt Rip.l.ij.nu.10.ff.sol. matrim.

Anto.Gomez in l.Tauri.lxxx.nu.68.at in contrariũ doctores crebrius iuisse aiunt Aret.& Alex.in l.rei iudicatæ, §. hæredi, solu.matri.Boer.decis.ccxxxviij.nu.7.& congesti à Did.à Couarru.de sponsi.ij.par.c.vij.§.vj.nu.9.quibus non iniuria accessit Costanus de dotibus.c.6.nu.27.cũ sequentibus.E.Suarez.

Adulteriũ non inde iuris pœnis minus plectitur,ꝙ mulier qua cum susceptũ est,proscripta fuerit,ac necari impune potuerit,vt cõmune doctorũ placitũ asseuerant Deci.in ca.quæ in ecclesiarũ,nu.16.de constitutio.Gig.de pension.q.xviij.n. 2.Iul.Clar.in pract.§.homicidium.ver.fed an stante.E.Suarez.

Adulteriũ sæpè sæpius cũ eadẽ muliere suscipiens pœnas illi statuto indictas semel tantũ luit.vt cõmune affirmant Dida.à Couartu.libro 2.resolut.c.x.nu.8.ad fin.Iul.Clar.in prac. §.adulterium,ver.sed pone. E.Suarez.

Adulteriũ patratũ is indulsisse maritus videtur, qui illius gnatus, rem postea cũ vxore habuerit,vt cõe latè ait D.dac. à Couarru.de sponsi.ij.par.c.vij.nu.7. E.Suarez.

Adulteriũ non cõmittere intelligitur, qui alterius maritus cũ alia cœlibe fœmina rem habet, vt ex multis cõe ponit Iul.Cla.in pract.§.adulteriũ.ver.tribus aũt modis. E.Suarez.

Adulterij causa ad vtriusque fori iudices æquè spectat, vt frequenter placitũ testantur Alc.in ca.j.nu. 18. de offi.ordin. Iul.Clar.in pract.§.vlt.quęst.xxxvij.ver.quæro. E.Suarez.

Adulterij damnatio masculis mortem infert.cõe aiunt Alex.cõs.xiij.nu.3.lib.vij.Marquard.de iudæ,ij.part.c.iij.nu. 12. sed quæ olim fuerint,quæ esse debeant, & qui hodie adulterij pœnæ nullæ sint,explicat diligẽter ex receptis interpretũ sententiis Iul.Clar.in d.§.adulterium versi.sed quæro, quę sit pœna. E.Suarez.

Adulterij exceptio, aduersus mulierem repetentem dotẽ nullo temporis cursu tollitur.vt cõe inquit Balb.de prescrip. iiij.par.quæst.ij.nu.9. E.Suarez.

Adulterij transactio & si improbetur,tamen & post impositã pœnã admittetur,vt receptũ ait Purpur. in l.trãsigere nu. 71.C.de transi.& hodie semper rata,ac firma erit vt attestatur Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.lviij.ver.excipitur. eo iustissimè Iuris sanctiones moribus,ac doctorũ nugis deuenerũt. E.Suarez.

Adulterij conuictus eius cum vxore patrati,quẽ non offẽdere sub pœna promiserat, & si alias iure pœnas luere debeat pactã pœnam haud pendet.vt cõe inquiunt Catus inter cõsi. criminal.consilio xcix.nu. 13.lib. 1.August.ad Ang.de malefi. ver.chai.adulterato.nu.60. E.Suarez.

Adulteriũ non cõmittitur si quis habuerit rẽ cũ vidua, cũ illud dicatur violatio alterius thori, quasi ad alterius thorũ accessio.c.lex illa.ver.adulteriũ verò.36.quę. Marian.Socy. Sen.in rub.n.3.& in c.2.n. 5.ext.de adul.Phi.Dec.in c.at si clerici.§.de adulteriis.nu.2.ext.de iud.Sed stuprũ, quod propriè dicitur cum vidua vel virgine.l.inter stuprũ.ff.de verb.sig.cũ similib.adductis per Dec.in d.§.de adulteriis. nu. 1. cuius pœna est publicatio dimidiæ partis bonorũ,si persona honesta sit.§.sed eadem l.Instit.de pub.iud.Alex.de Imo,in consil. 13 nu.4.in 7.vol.conf.Ang.in tract.malefi.in verb. *Che hai adulterato la mia dona*.ver.quæro,quid sit pœna stupri. nu. 53. Hipp. de Mars.in conf 83.nu. 9.& Tho.Gram. in voto 17. nu. 1. Si verò.humilis fuerit persona,tunc est pœna coercitionis corporis cũ relegatione.d.§.sed eadem l. Iul. Azo in sum.C.ad l. Iul.de adult.ver.nunc de stupro dicamus.nu.23.Alexan. in d. consil. 13.Rolan.à Valle,in consi.35.nu.23.24. 5.& 16. in 2. Tom.con.Guil.de Cu.in l.raptores.C.de epi.& cle.quem refert Thomas Gram.in voto.4.nu.23.inquiens, Quòd si quis cognouit virginẽ vel viduã sine violentia,& sine armis, non habet locum pœna raptus:sed si est nobilis,debet amittere dimidiam partem bonorũ:si autẽ vilis, debet corporaliter puniri non tamen vt moriatur.d.§.sed eadẽ l. cũ ibi in textu dicatur,sine vi stuprauerit.Ideò talis pœna non excedit relegationem.Idque etiam procedit, etiãsi mulier honesta volens cognita fuerit,quia habebit locũ talis pœna siue volens, siue nolens,cũ præsumatur seducta bonis verbis.l.vnica §. 1.C. de rapt.virg.secus si violentia interuenit. d. l. vnica.Quod latiùs declarant Andr.de Isern.in titu.quæ sint regalia.in verb. contrahentium incestas nuptias. nu. 40. vt. multis videtur hoc esse verum.Alber.de Gandino in suo tract.malef.sub rub. De multis quæstionibus dependentibus à statutis quæ incidunt circa maleficia.versi.item pone quæstionem de facto.nu. 19. Hipp.de Mars.in suis sing.sing.65.Ioã.Caccialupus in l. si qua illustris.C.ad S.C.Orfi.Lud.Carerius in sua pract.crim.§.circa igitur quartum de stupro.nu. 5.cũ aliis seq.pag.lib. mei. 205. Follerius in pract.cri.in verb.& si confitebuntur.ver.ad quorum corroboratione.nu. 16.Ex quibus apparet hanc cõem sententiam Docto. esse, quo iure etiam vtitur, si Iudæus tale delictũ cũ Christiana vidua vel virgine perpetrasset, vt pulchrè consulendo scribunt Alex.de Imo.in d.con. 13.& Rolã in d.cõs.35.quorũ dicta & ratiões nõ trãscribo.Kirchonius.

Adulteriũ vtique est crimen vtriusque fori, & ideò iudex ecclesiasticus & laicus pro eo punire possunt. vt est cõis opinio.Clarus quæstione trigesima septima,ver.quęro nunquid. Nisi quando ageretur de separatione thori,quia spectat cognitio ad ecclesiasticũ iudicẽ tantũmodò.vt ibi per Clarum. Suarez.ver.ad adulterium.nu.87. Bonacoss.

Adulteriũ præsumptiuè probatur, cũ directè & specificè probari non potest.vt est cõis opinio per Roland. à Valle in consilio quinquagesimo,numer.secundo in 1.volumine. Et quomodo,ponit Corsetus in repert.Abb.versũ.testes,licet vnus post alium.nu.4. Bonacoss.

Adulteriũ mulieri dotem repetenti, non poterunt opponere hæredes, vt est cõis opinio. Soarez in vers.adulterium. nu.8 .Contrariã tamen cõiorem esse dicens. Quatuor sane sunt iura,quę de adulteriis loquuntur.Primò ius diuinũ quo adulter & adultera occiduntur.Deuter. 22.13.q.5.c.hæc imago.cum §.seq.item ius fforum.quo non erat certa pœna statuta.Itẽ ius Codicis, quo fuit statuta pœna capitis tam in viro quã in muliere, licet in textu non appareat de muliere. in auth.vt nulli iudi.§.si quando,quæ est.C.de adulte.Auth. sed hodie.in viro cõmittente adulteriũ non mutatur. vt ibi not. per omnes.ita Ioan.Fab.in §.item lex Iulia.Instit u. de public. iudi. Bonacoss.

Adulteriũ cõmissum videtur remisisse maritus, qui sciens rem postea habuit cũ vxore,vt est cõis opinio.Soarez versic. adulterium.nu.85. Bonacoss.

Adulterij exceptio aduersus mulierẽ repetentẽ dotẽ, nullo temporis cursu tollitur.Soarez vers.adulterij.nu.86.cõem dicens. Bonacoss.

Adulterij conuictus cũ eius vxore patrati, quẽ non offendere sub pœna promiserit,& si aliàs iure pœnas luere debeat pactã pœnã haud pendet.cõis est opinio.Soarez versi. adulterij.nu.9 . Bonacoss.

Adulteriũ an dicatur cõmitti cũ muliere nupta,quæ tamẽ sit meretrix,& Dic,aut talis meretrix.quæ virũ assumpsit cessauit à vita meretricia: & honeste cũ viro vixit, & hoc casu adulterium cũ ea cõmissum accusari potest, & puniri,aut verò postq̃ matrimoniũ contraxit, perseuerauit in ea meretricali vita,& tunc vir,illam carnaliter cognoscens:aliqua pœna puniri non debet,& hæc opi. hodie cõiter obseruatur teste Clar.lib. 5.sent.§.adulteriũ.ver.quæro nunquid.Quo verò ad ipsam meretricẽ adulteriũ cõmittentẽ: dicit eapic.ꝙ in ea est punibile,Decis.44.Dec.in c.pastoralis.col.vl.in prin. Sed contrariã veriorẽ dicit Clar.vbi supra ex tex.in l.si ea,C. de adult. Illud aũt quod dicitur de muliere luxuriosa, an locũ habeat generaliter etiã si esset nupta,distingue,vt per.Dec.d.c. pastoralis col.pen.in fi.& col.fi.in prin.de iud.

Adulteria an mutua compensatione cõpensari possint, ardua & ambigua est quæstio,sed circa explicationẽ hui' quæstionis duo sunt explicanda, quæ quotidiè in controuersiã vocantur.Et nõ dubiũ est de iure Diuino,& Canonico,& Ciuili,matrimonia propter adulteriũ retractari posse.Ita videtur textus expressus,si rectè intelligatur in capi.5.Euangel.S. Matthęi,At ego dico vobis,ꝙ quisquis repudiauerit vxorem suam,nisi causa stupri,efficit vt illa sit adultera,& quicunque repudiatã duxerit,adulteriũ committit. & Matth. 19. Quod Deus copulauit,homo non separet.Et paulò pòst,Quòd quicunque repudiauerit vxorem suam,nisi ob stuprum, & aliam duxerit,is committit adulterium,&c. Dixit Dominus.32.q.1. c.præcepit.32.q.5 & per multos alios textus eiusdem causæ.q optima ratione induci possunt.Dicit enim Christus:Quicũq; dimiserit vxorem suam,& aliam duxerit,excepta causa fornicationis,mœchat.Ergo à cõtrario sensu, Qui propter fornicationis causam,vxorem dimiserit,& aliã ducit,nõ mœchatur. Loquimur autem de innocente.Quòd si nocentem post multas admonitiones recipere ad consortium noluerit,sed se ad aliud matrimonium conferre voluerit,ei hoc licere etiam nocente viuente,Quia dictum Christi aliter intelligi non posset ad hoc vt exceptio sit de regula, & intelligatur in terminis, regulæ prohibentis aliam ducere, ergò in casu exceptionis permittitur aliam ducere. l. nam quod liquidè.ff. de pœnalegat.Iason eleganter in l.final.numero.8.& 9.ff.quod quisque iuris. & Dec.in consilio.151.numero 7. Ineptum enim videretur,quod principium loqueretur de ducente aliam, & exceptio loqueretur.solùm de separatione thori.Et quid multum dubitandum?Est text.expressus in c.vxor.32.quæstio.7.qui textus est sumptus ex Commentariis D.Ambrosij,super Episto-

lam Pauli ad Corint. Vxor à viro non discedat, nisi causa fornicationis, ꝙ si discesserit, aut maneat innupta, aut reconciliẽtur viro suo, & vir similiter non dimittat vxorem, ideò non subdit de viro, ꝙ de vxore præmisit: quia viro licet ducere aliam. Similiter in c. Apostolus. in fi. ead. cau. & quæ. ibi, Dominus autem permisit causa fornicationis vxorem dimittere, sed quia permisit. Fatetur igitur D. Augustinus in eo textu, Quòd Deus permiserit tali casu vxorem relinquere, & aliam accipere. Andr. Barbat. in cõsi. 64. nu. 11. in fi. & nu. 12. Probatur & hęc sententia manifesta ratione. Nam si diceremus nõ esse licitum aliam ducere, sequeretur ꝙ quis cogeretur peccare, quod est inconueniens, cùm vxorem adulteram cognoscere non liceat. c. si quis vxorem. 22. quæst. 1. c. si vir sciẽs. Hęc & similia ex Canonibus facilè cumulari possent. Alias & plures rationes adducit Basil. Monnerus, in tractat. de matrimo. c. 5. de diuortio, quid matrimonium dirimat.

De iure autem ciuili quoque non dubium est, cùm etiam plures causæ sint, propter quas permittebatur matrimoniũ dissolui. l. consensu. C. de repu. §. quia verò plurimas. in Auth. vt liceat matri vel auię. §. si vero. Basil. Monnerus d. loco.

Hanc sententiã multos, magnæ authoritatis & eminentis doctrinæ Theologos etiam nostro tempore approbare scribunt Hieronym. Schurpf. in consi. 57. in 1. Cent. Quod quoque est repetitum inter consilia feudalia, in fi. consi. 10. in ordin. Melchior Clinus, in tracta. matrimonia. causa. in vlti. cap. de redintegratione. & Conradus Mauser. in explicat. tit. Institut. de nuptiis. §. fi. versic. quantum igitur ad primum attinet pag. 120. & 111. nec aliter acceptum fuisse illud Christi dictũ in veteri Ecclesia, ex Origene, Augustino, Hieronymo, Iustino Martyre, Ambrosio, aliisq; persipici licere, tradit VVesenbec. in suis Paratit. in 11. titu. de diuort. & repud. pag. 305. & ante illum Eras. Roteroda. in suis annota. in nouum Testam. c. 7. 1. Episto. ad Corin.

Alij autem contrariam sententiã sequuntur, licet propter fornicationem & adulterium vir possit dimittere vxorẽ, vel econtrà, tamen per hoc non dissoluitur vinculum matrimonij, sed solùm fit separatio thori, & ita cohabitationis coniugalis. August. in lib. 2. de adulterin. coniug. ꝙ posteà refertur in c. licitè. 32. quęst. 7. licitè dimittitur vxor ob causam fornicationis, sed manet vinculum prioris. & in cap. Apostolus. Apostolus dicit his, qui sunt in coniugio, Præcipio non ego, sed Dñs, vxorem à viro suo nõ discedere, ꝙ si discesserit manere innuptam. & in cap. fieri põt. Fieri põt vt vir dimittat vxorem causa fornicationis, quam exceptam Dominus esse voluit. Iam verò, si nec illi nubere conceditur viuo viro suo, à quo recessit, nec huic alteram ducere viua vxore sua, q̃ dimisit, multo minus fas est illicita cum quibuslibet stupra cõmittere. & in c. quemadmodũ. 32. quæstio septima. asserit Augustinus: Quemadmodum non rectè dici potest, si nescit homo non peccat (sunt enim peccata ignorãtiũ, quamuis minora q̃ scientium) ita ẽt nõ rectè dici põt, si causa fornicationis dimiserit vxorem vir, & aliam duxerit, nõ mœchatur. Est ẽim mœchatiõ & eorum, qui alias ducunt relictis propter fornicationem prioribus, sed vtrique minor q̃ eorum, qui non ꝓpter fornicationem dimittunt. & D. Hieron. in d. c. dicit Dominus, 32. quęstio. 1. cuius verba omnia sunt asserbenda, quæ in priori membro, sicut in aliis capitulis omissa fuerunt. Dicit Dominꝰ in Euangelio: Quicunque dimiserit vxorem, nisi ob fornicationem, & aliam duxerit, mœchatur: & qui dimissam duxerit, mœchatur. Sola fornicatio est, quæ vxoris vincit affectũ, imò cũ illa vnam carnem in aliam diuiserit, & se fornicatiõe à marito separauerit, nõ debet teneri, ne virum quoque sub maledicto faciat: dicente scriptura: Qui tenet adulteram, stultus & impius est. Vbicunque igitur fornicatio est, vel fornicationis suspicio, liberè vxor dimittitur, & quia poterat accidere, vt aliquis calumniam faciat innocenti, & ob secundã copulam nuptialem veteri copulæ crimen impingeret: sic priorem iubetur dimittere vxorem, vt prima viuente secundam non habeat: & capit. omnes. eadẽ caus. & quæst. Omnes causationes Apostolus an. putans, apertissimè definiuit viuente vero esse adulteram mulierem, si alteri nupserit. Nolo mihi proferas raptoris violentiam, matris prestationem, patris authoritatem, propinquorum cateruam, seruorum insidias, & parentum: damna rei familiaris. Quamdiu viuit vir, licet adulter sit, licet Sodomita, licet flagitiis omnibus cooperatus, & ab vxore propter hæc scelera derelictus, maritus tamẽ est reputandus, eius, scilicet, cui alterum virum accipere non licet. Non hæc Apostolꝰ ꝓpria authoritate decernit, sed Christo in se loquente, Christi verba secutus est, qui ait in Euangelio: Qui dimittit vxorem suam (excepta causa fornicatiõis) facit eam mœchari, & qui dimissam acceperit, adulter est. Vñ & Apostolus grauem coniugij sarcinam intelligens, si ita est (inquit) non expedit, homini vxorem accipere, ad quod dñs, q̃ põt hoc capere capiat, statimq; sub exẽplo triũ eunuchorũ virginitatis infert beatitudinẽ, q̃ nulla lege carnis retineꝰ.

Et harũ decisionũ hæ sunt rationes, quia coniugiũ quo ad vinculũ matrimonij est indissolubile. d. c. licitè. 32. quæstio. septima. Et ideò alter coniugũ, qui nõ cõmisit fornicationem vel adulteriũ debet continere. nam quos Deus coniunxit, nemo separet. cap. denique. distinct. 26. cap. an quod. cap. quos Deus coniunxit. 33. quęst. 2. cap. gaudemus. 11. de diuort. Panor. in cap. ex publico. nu. 10. 11. de conuersat. coniuga. Cùm hodie non fiat diuortium seu repudium ex causa fornicationis, nisi quo ad thorũ. Glo. in l. diuortio. in verb. diuortio. ff. de negot. gest. c. de illa. c. quanto. ibi Doct. 11. de diuort. Quia si substantialia soluerentur, sequeretur ꝙ vtrique, tam nocenti q̃ innocenti permissum esset secundò contrahere. Sed Christus expressè dicit, Qui dimissam ducit, mœchatur. Ergo substãtialia matrimonij sublata non sunt, & per consequens secundæ nuptię sequi non possunt. Et sicut ex causa fornicationis carnalis fit separatio thori, sic etiam ex causa fornicatiõis spiritualis, quando alter coniugũ labitur in hæresim vel in errorẽ gẽtilitatis, fit separatio thori, non tamen fit separatio vinculi matrimonij. Quia alter coniugũ, qui relinquitur viuente altero, non potest transire ad secundas nuptias. d. c. de illa. d. c. quanto. & hoc quãdo agitur de matrimonio fideliũ & Christianorũ, vbi matrimoniũ consummatũ dicitur verũ & rectũ, vt nõ possit dissolui quoad vinculũ matrimonij, sec' quo ad separationẽ thori & mutuã seruitutẽ. Quãuis ĩ infidelibus & paganis alia sit ratio, cùm alter coniugũ conuertatur ad fidem, & alter coniugũ non velit cohabitare, vel nõ possit sine contumelia Creatoris, tunc põt dissolui matrimoniũ ẽt quo ad vinculum matrimonij. d. c. quanto. Quia licet matrimoniũ dicatur verũ inter infideles & paganos, nõ tamen dicitur rectũ, vt latius ibi Doct. prosequuntur. & refert Francis. Marc. in Decis. Parlamen. Delphin. quæst. 514. nu.

Prẽter has rationes & aliæ adduntur, D. Paulus in Epistola 1. Corinth. 7. inquit: His autem qui matrimonio iuncti sunt, præcipio non ego, sed Dominus, vxorẽ à viro non discedere, quod si discesserit manere innuptam, aut viro suo reconciliari. Et iam constat, vxori non concedi discedere à marito qualibet de causa, nisi sit causa fornicationis. Matth. dicto cap. 19. Ergò necesse est sententiã Pauli intelligi de discessu causa fornicationis, quod scilicet vterque maneat sine nuptiis post diuortiũ, vel reconcilientur. Quemadmodum D. Augu. & Hieronym. in allegatis textib. Paulum intellexerunt.

Addunt & hoc propter fauorẽ liberorũ ex coniugiis separatis natorũ receptũ esse, vt scilicet parentes reconcilientur. Difficilimè autem reconciliatio contingeret, si secundæ nuptiæ permitterentur.

Similiter & hoc ita statutũ propter delinquẽtis fauorẽ, ne omninò eiiciatur extra Ecclesiã. Si cũ innocenti parti liberè liceret, nocente viuente, ad secundas nuptias cõuolare, & nocens continere non posset, non haberet modũ nec viã peruenendi ad pœnitentiã, quia cũ alio contrahere non posset, cũ qui dimissam duceret, mœcharetur. Propterea si innocẽs cõtraxerit cũ alio nulla spes superest de pœnitentia, cũ tamẽ Ecclesia non claudat gremiũ redeuntibus. cap. super eo. de hæretic. in 6. Quas rationes quoque annotauit Cling. in dicto tract. cã. Crim. dict. c. de redintegratiõe. Quã doctrinã plurib' authoritatib. cõprobat Dida. Couarru. in 4. li. Decreta. Epit. secũdæ partis, c. 7. §. 6. nu. 13. & ita ꝓnunciarũt aliqñ Scabini, vt refert in fine Specul. Saxoni. tit. de crim. pœna adulterij.

Argumenta in ꝓriũ adducta soluũt Doct. ꝙ dictũ Christi à cõtrario sensu sumptũ nõ procedat, cũ nullũ expressum textũ Iuris diuini, directis verbis, seu in sensu directo decidentẽ contrariũ in hoc habeamus, & veteres illud non intellexerint, secundũ Augustinũ & Hieronymũ anteà allegatos, quẽadmodũ recentiores nonnulli iam intelligunt, in dict. Epistola 1. Corinth. 7. & capit. 5. 19. Matth. Quia minimè sunt mutanda, quæ interpretationẽ certã semper habuerunt. leg. minimè. ff. de legibus. Similiter dictũ Pauli declarari asserunt per textũ in d. capit. quanto. 11. de diuortiis. Et hanc sanctorũ Patrũ & omniũ constitutionũ Papaliũ, & omniũ Doct. scholasticorum & iuriũ, communem sententiam esse consulendo scribit Hieronym. Schurpf. in dict. consil. 57. in fi. in 1. Cent.

Non obstat quòd exceptio debet esse de regula, quia hoc intelligitur, nisi correctio legũ vel canonũ inde sequereꝰ, vt post alios in hac materia latè declarat Io. Neuizã. in sylua nuptial. §. deueniẽdo igitur ad quęstionẽ nostrã. versic. tu verò omissis.

omissis. nu. 140. in 6. vol. tract.

Nil refragatur dictum Ambrosij, ex d. capi. vxor. Quia hoc intelligitur vxore mortua. ca. quod ꝓposuisti. 32. q. 7. Ita nec dictum Augustini, ex dicto cap. Apostolus. cùm hoc per illius sententiam in alij capitulis declaratam, exponatur.

Quid autem ad Ius ciuile respondendũ? Responsio in prõptu est, si extarent Leges ciuiles, & Ecclesiastici canones, quæ mutuo sibi repugnãt, tñ cùm de peccato euitando tractatur, etiam in foro ciuili Canonibus standum esse, per differẽ etiam Bartoli, in leg. priuilegia. C. de sacrof. eccle. cuius sententia cõmuniter ab alijs probatur Doct. in ca. 1. ext. de noui ope. nun.

Sed de hac sententia communi iudicet Ecclesia vera, iudicent quoque Orthodoxæ fidei homines. Nobis satis est sentẽtiam communiorem indicasse.

Quod verò ad alterum caput attinet: Quòd si vir fornicaretur, cogatur vxorem antea, aut eodem temporis tractu, adulteriũ cõmittentem, in consortiũ coniugale recipere & admittere. In eo tam iuris Canonici, quàm iuris Ciuilis interpretes, imò ipsi Theologi inter se conueniunt. Ita enim expresè affirmat Augu. in lib. 1. de sermone Domini in monte, vbi ipse dicit: Nihil autem iniquius quã fornicationis causa dimittere vxorem si & ipse conuincitur fornicari. occurrit enim illud, In quo enim alterum iudicas, te ipsum condemnas: eadem enim agis quæ iudicas. Quapropter quisquis fornicationis cã vult abijcere vxorẽ, prior debet esse à fornicatione purgatus, quod similiter etiam de fœmina dixerim, in Tom. 4. oper. suorũ. & habenẽ in c. nihil iniquius. 32. q. 6. & D. Hier. in 3. Tom. Episto. in Epistola ad Amandũ. incip. breuis Epistola. vers. omnes eñ homines. cuius sententia repetiẽ in c. oẽs causationes. 32. q. 7.

De Iure Canonico nulla est dubitatio. c. ex literis. 11. de diuort. c. intelleximus. c. fi. 11. de adult. Et hanc sententiã vbique iuris Canonici interpretes sequunẽ. gl. in d. c. ex literis. in verb. redire cõpellas. Host. in summa de diuort. vers. Quid si sententia diuortij lata ex causa fornicationis ab vxore cõmissę, maritus incidat in idem crimen. nu. 9. Henric. Boich. nu. 14. Panor. nu. 6. & Præpos. in col. fi. in d. c. ex literis. Henric. Boich. in d. c. fi. nu. 13. Panor. nu. 4. addens ita cõiter Doct. cõcludere, & Marian. Socyn. in d. c. intelleximus. nu. 16. & in d. c. fi. nu. 6. cũ seq. post glo. in verb. fornicationis. & ante illos Bartho. Brixien. in quæst. Dominica. q. 34. in 17. vol. tracta. vbi in vtramque partẽ ea quæstio ab eo disputatur. & Ant. Corset. in c. grandi. nu. 72. cùm paria delicta mutua compensatione tollantur, nec maritus possit accusare vxorem de adulterio, nec econtrà, si vterque eodem morbo laborat. de supplen. negligẽ. prælato. in 6. Summa Rosellæ, in verb. diuortium. versi. nunquid autem in prædictis admittitur compensatio.

Quamuis enim Panor. in d. c. fi. nu. 4. voluerit, Iudicẽ ex officio suo posse reintegrare matrimonium: tamen sententia ea communiter approbatur, etiã coniugi competere actionẽ. Feli. in c. lator. nu. 9. 11. de sent. & re iud. Et hãc cõem assertionem æquiorem esse testatur Guiliel. Maynerius, in l. in ambiguis. numer. 207. ff. de reg. iur. Et hanc communem sententiã Doctorum esse inquit Didac. Couarru. in d. Epitom. in 4. libr. Decretal. 3. par. cap. 7. versi. 6. adiiciens, vxorem quoque posse post litem contestatam viro accusanti obiicere exceptionem paris criminis, etiam antem litem contestatam commissi. Licet nonnulli sententiam contrariam secuti fuerint, referente Andr. ab Exea. in lib. pactorum. nume. 377.

Et hanc sententiam quoque Iuris ciuilis interpretes in l. viro cum muliet. Zas. in l. 2. nu. 21. & Alciat. nu. 7. ff. sol. matri. approbarũt. Periniquum enim videtur esse, vt pudicitiam vir ab vxore exigat, quam ipse non exhibeat, quæ res poreſt & virum dãnare. l. hæc verba. §. iudex adulterij. ff. ad l. Iul. de adult. Referunt & eandem Iaco. de Beluiso, in sua pract. iudicia. tit. de Leno. n. 22. in 4. vol. tracta. Nicol. Boer. in Decis. suis, q. 338. nu. 3. in 2. par. Io. Barberius, in suo viatorio. tit. de adul. versic. vnum tñ notandum est, inquiens, etiam hoc de iure ciuili ꝓcedere. Ripa, in rubr. 15. de iudic. n. 26. Iodoc. Damhouderius, in Enchirid. rer. crimina. c. de adul. nu. 29. vers. j quãdo ipse maritus eodem adulterij crimine infamis, & cõmaculatus fuerit. Conrad. Mauser. in tit. de nupt. §. fin. vers. postremò. pag. 127. Author Analysis Instit. tit. de nupt. vers. in quib. cau. nõ potest fieri diuortium propter adulterium. & remissiuè Hartm. Hartmanni, in lib. 2. practica. foren. tit. de accus. tit. 4. Maritus adulter an possit accusare vxorem adulteram. Quia frustra legis auxilium inuocat, qui committit in legem. c. quia frustra. 11. de vsur. Et mutua delicta pari compensatione tolluntur. d. c. pen. & vlt. 11. de adult. d. l. viro. ff. solu. matri. gl. in ca. cùm super. in verb. posse. 1 1. de concef. præbend.

Nõ est hic facienda aliqua difficultas, quod ꝓpriè dicatur committi adulterium cum fœmina cõiugata. l. inter liberos. §. lex Iulia. ff. ad l. Iul. de adulte. Quia hoc casu secundùm iuris Canonici dispositionem, etiam cum soluta muliere vir matrimonio cõiunctus fornicando, dicitur adulterium committere. c. puto. 32. q. 5. Panor. in ca. transmissæ. nu. 5. & 11. de eo, qui cogno. cõsang. & Socy. Iun. in consi. 32. nu. 5. & 6. in 2. par. con. Licet de iure ciuili secùs sit. Ludo. Gozadin. in consi. 21. nu. 5. Huic decisioni qui acquiescere volunt, illorum sententiæ nõ sunt sequendæ, exemplo Iuris consultorũ, qui rarò improbarunt sententiarum authores nominabant, & sequebantur. l. quidam existimarunt. ff. si cert. peta. l. 2. §. ex his. ff. de verb. obl. l. j. ff. ad municipalem. vt præclarè annotat Marius Salomonꝰ in l. Gallus. §. quidam rectè. nu. 14. ff. de liber. & posth. in 3. vol. repe. Et supradicta conclusio adeò generalis est, vt de iure responderit Paul. de Castr. mulierem non debere excludi à petitione dotis, ratione adulterij commissi, quando vir eius etiã legem matrimonij violasset, & concubinam aluisset. in consil. 402. in 1. par. con. secundùm nouam impressionem, cuius sententiam communiter Docto. approbarunt Hippo. de Mars. in l. j. §. fin. nu. 5. ff. ad l. Cornel. de Sicar. in l. patre vel marito. num. 10. ff. de quæst. & in suis singul. 234. incip. Paria delicta mutua compensatione tolluntur. Aegid. Bossius, in tract. rer. crimina. tit. de coitu damnato & punibili. nu. 56. Ludo. Carerius, in sua praxi crimina. §. circa quartum. de modo se defendẽdi. nu. 17.

An quoque sententia requiratur, satis crassè explicarunt Host. in summa. d. tit. de diuor. & Francis. Mar. in suis Decis. parlamen. Delphina. d. q. 514. Basil. Donnerus in d. tracta. de matrimon. c. 5. quæ repetere non est necesse. Laurent. Kirchon.

Adulterium de iure ciuili neque ex parte viri neque ex parte mulieris dicitur, quando vir coniugatus coit cum soluta. ideóque pœna adulterij nõ possunt puniri, hanc indubitatam Doctorum sententiam dicit Rolan. consi. lxxiiij. nu. 12. lib. j. Hanc etiam communem dicit Caccialup. in rep. l. si qua Illustris. nu. 58. C. de Orfician. Didac. super iij. Decret. nu. 16. in fi. & quod talis coitus appelletur Stuprũ, colligi videtur ex tex. in l. j. D. de adult. De iure autem Canonico, vbicunque maritꝰ vel vxor habet rem cum alio quàm cum propria vel proprio coniuge, appellatur adulterium, can. nemo. xxxij. q. iij. cũ simi. Refert Clarus libr. v. sent. §. Adulteriũ. vers. tribus. P. Fichard.

Adulterium non committit vir cognoscens carnaliter mulierem nuptam quæ ante matrimonium fuit meretrix, & post matrimoniũ perseuerauit in vita meretricia. secùs si ab illa vita cessasset & honestè cum viro vixisset. Ita cõmuniter obseruari dicit Ang. in l. si vxor. §. sed & in ea. nu. 1. ff. de adult. & in l. si ea. C. de adul. quem refert Ana. in c. j. num. 6. de Adult. & Rimina. consi. xlij. nu. 20. Refert Clar. lib. v. §. Adulteriũ. ver. quæro nunuid. P. Fichard.

Adulteriũ hodie priuatum crimen est, quia nõ nisi certis ꝓsonis eius accusatio permittitur, per tex. in l. quamuis. ij. C. de Adult. & hanc communiter approbatam dicit Fulgos. consil. cxxxv. nu. 2. & Ant. Gomes. l. lxxx. Taur. nu. 49. Clar. d. §. adulterium. versic. est autem. P. Fichard.

Adulterij causa est communis fori, ita quod in ea potest tã ecclesiasticus quàm secularis iudex procedere. Com. attestaẽ Alciat. in c. j. nu. 18. de offic. Ordin. Didac. super iiij. Decret. nu. 20. Si tamen ad separationem thori tantùm agatur, tũc solus ecclesiasticus iudex cognoscit, com. dicit Deci. consi. ccxij. nu. 2. Didac. super iiij. decret. nu. 8. Clar. d. lib. v. §. fi. q. xxxvij. versi. quæro nunquid. P. Fichard.

Adulterij pœna de iure diuino secũdum legem Mosaicam erat pœna mortis, tam in masculo quàm fœmina. genus autẽ mortis erat lapidatio. Exod. ca. xx. Deut. xxij. De iure autẽ Canonico Laicus adulter vel adultera excommunicatur. cap. intelleximus. de adul. & fœmina in monasterium detruditur, & si maritus nolit eã recipere, cogitur ibi toto tempore vitæ suę permanere. c. gaudemus. de adult. Clericus autẽ propter adulterium deponitur, & in monasterium toto tempore vitæ suæ detruditur. communem dicit Grillan. de diuer. crim. lib. iij. q. ij. nu. 1. & q. vj. nu. 11. Diaz. in pract. cim. cano. c. lxxix. quẽ refert Duennas. Regul. cj. in ij. limit. De iure autem ciuili magna est varietas, nam de iure Digestorum videtur magis communis esse quod adulter olim punireꝰ tantùm pœna deportationis. vt attestatur Cuma. consi. cliiij. nu. 2. Mars. in pract. crim. §. opportunè, nu. 40. Didacus super iiij. Decret. nu. 16. At secũdum ius Codicis omnes contentiunt quod punitur adulter pœna vltimi supplicij. per tex. l. quamuis. ij. C. de adult. & hanc communẽ dicit Alex. cõsi. xiij. nu. 3. lib. viij. Cuman. consi. cliij. nu. 3. Sed hodie secundũ ius authẽticorũ pœna illa cõmutata est in fœminis, propter sexus fragilitatem, vt nimirum adultera virgis cædatur, & in monasteriũ detrudatur, & si intra biẽniũ maritus

maritus eam non receperit,cogitur habitum monachalem
suscipere.& ibi perpetuò manere.textus est ī Authen.sed ho-
die.C.de adulter.& hanc communē dicit Imol.in l.cùm mu-
lier.num. 18.ff.solut.mat.In masculo autem firma manet dis-
positio.d.l.quamuis.quod scilicet puniatur pœna vltimi sup-
plicij.ita cōmuniter teneri dicit Imo.in c.tuæ,nu. 13.de ꝓcur.
& Alexand.in consi.xiij.num.3.quē refert Rolan.consl.lxxiiij.
nu.8.& consil.xxxv.nu.3.lib.ij.Sed quicquid sit secundū iuris
cōmunis dispositionem, hodie videm' in omnibus ferè pro-
uinciis pœnam mortis commutatam esse in pœnam pecu-
niariam,& ita communiter obseruari ex statutis Italiæ atte-
statur Anan. in capi.final. post numero 11.de colluf. deteg.
quē refert.Tiraquel.de leg.connub.leg.xiij.nu.23.& in Gallia
quoque adulteros non puniri dicit Ioan.Fabr.in l.cōsuetudi-
nis.C.quæ sit longa consuet. Vide Boer.in decis.ccxcvij.nu.
26.& decis.cccxvij.nu.13.Hæc omnia refert Clar.in lib.v.sen.
§.adulteriū vers.sed quæro.Potest aūt propter crimen nō so
lùm agi ad separationē thori. sed etiā ad dotis & don.propter
nupt.priuationē.Com.dicit.Bermond.de concub.nu.32.re-
fert idē Clarus d.§.adulterium.versic.alia quoque.P.Fichard.

ADVLTVS. curatore carens iuramentum deferre potest.
Ita in specie post alios affirmat Ias.inquiens eam opinionem
communiter approbatam esse.in l.iusiurandū.§. pupillus.12.
ver.qui d autem esset,si adultus non haberet curatorem.ff.de
iureiur. De qua quæstione multum scribit Roland.à valle,in
consi.54.in princ.& seq.nu.in 2.Tom.consi.Kirchonius.

PRO.Aduocatus seu procurator pacisci de quota litis non
potest.l.sumptus. ff.de pact.l.litem.C.de procur.l.si contra lici
tum.C.mandat.Imo puniri debet.l.si quis C.de postu.l.Bellō.

Aduocati salarium non potest excedere centum aureos.l.
1.§.si cui.in fi.de variis,& extraord.cogni.tamen in criminibus
capitalibus hoc non procedit.quia defendere delinquentem
in causa capitali,in effectu ista postulatio est merces eximij.
laboris.l.si pater.§.si quis.in fin.& ibi singulariter Ang.ff.de
donat. & pariformiter vbi agereť de infamia ꝑ ea,quæ notat
gl.in l.iusta cā.ff.de manum.vindicta & in c.vno de legatorū,
extra de of.dele.& ita Ray.de Forli.& Bal.mirabiliter in l.j.C.
māda.dicētes ꝙ sicut pro vita tuenda maximū salariū est de-
bitū aduocato, ita pro statu dignitatis conseruando, quia à
pari procedunt mors & infamia.Sed aduerte ad vnum hic,ꝙ
si aduocatus ꝓpriā conduceret causam & obtineret in ea vti
que nō posset ꝓ salario aliquid petere rōe,aduocatiōis & po-
stulatiōis sicut ꝓ aliena causa petere posset,vt protā Rom.
decisi.cccexxviiij.ī antiquis,& Canonistas omnes cōmuniter
in cap.finem litibus,de dolo & cōtum.Lanfrancum in repet.
c.quoniam cōtra falsam.nu.15.de ꝓbat.& Legistas omnes
pleno ore.in l.ꝓperandum.§. sin autem alterutra parte.C.de
iudiciis,& Iac.de Aret.in tract. de expen.versic.sed quid ipse-
met,& præfatam opinionem communem sequuntur & atte
stantur Mod.in d.ca.quoniam ꝯ,& in c.finē litibus,hoc verò
non habet locum in aduocato,qui propriam causam condu-
xerat petente suum salarium tanquam interesse, vt tenent
Doct.præcitati. F.Viuius.

Aduocati salarium debet solui post litem solutam.Ias.in l.
diem functo.nu.11.ff.de of.asse.communem dicit.

De iure regio habes.l.ij.in ordin.aduo.disponentem,quod
quarta pars debetur solū in principio litis, & alia quarta pars
cum sit publicatio testiū:& quarta lata sententia,& alia quar
ta in fine causæ. B.Vil.

Aduocatus in vna causa pro vno ēt si mutetur instātia nō
aduocabit pro alio.Petrus Munius de exequen.mand. Regū
capitul.communem dicit ex glo.in l.ñ.ff.de postul. B.Villal.

Aduocatus,qui obligatus est ad defendendum aliquem in
causa an teneatur illū defendere in causa appellationis à sen-
tentia definitiua,& qd in causa appellationis ab interlocuto-
ria,quid item si esset inter locutoria cognoscenda in loco re-
moto. I.Fich.

Aduocatus,qui se obligauit defendere in causa non teneť
defendere in causa appellationis à definitiua, secus tamen ab
interlocutoria.Ias.in l.ita demum.numero 8.C.de procu.cō-
munem dicit.

Contrarium disponitur per l. ij. in ordin.aduocatorum cū
causa appellationis est ventilanda in loco vbi est aduocatus.

Fallit si interlocutoria esset tractanda in loco remoto. Ias.
in l.inuitus:nu. 14.de procu.C.communem dicit.

Aduocatus non tenetur iurare caus m bonam patrocina
ri:quia aboleuit ab vsu iuramentum.Ias.in l.rem non nouam.
nu.2.C.de iudic.communem dicit.

De iure regio habes l.j.iuncta l.ij.quæ videtur innuere cō
trariūm,& vide l.xxiij.in ordi.aduo.quæ disponit aduocatum
teneri ad recipiendam relationem causæ in scriptis vt possit
reddere rationem de iustitia partis. B.Villal.

Aduocatus salariatus de publico transmittit totū salariū
hæredibus.etiam si ipse moriatur ante tempus.Cur. Iun. in l.
diem functo.nu. 53.ff.de offic.assesso.communem dicit.

Et de isto salario aduocatorū vide in verbo Salariū. B.Vil.

ADDITIO. Aduocatus & procur.an & quando possint
esse testes pro eo pro quo fuerunt aduocati & procur.an ve-
rò possint deponere cōtra ipsum & in fauorem partis aduer-
sæ:Alberi.in l.deferre.nu.2.& seq.ff.de iur.fisc.Patif.in consil.
lxx.pro resolutione dubij.nu. 1.vsque ad numerū 12.vol.4.&
Bero.in c.ex literis.nu. 59.de prob.Milis in repert.in verb. Te
stis.Et an si fuit aduoc.& procur.in prima instantia possit testi
ficari in causa appellationis. idem Alb.in l.ita demum.nu. 5.
C.de proc. I.Fi.

Aduocatus etsi in causa,propria licitè salarium simpliciter
petere nō possit,tamen per modum interesse, & dāni potest.
Bar.& communiter Doctores hoc tenere asserit Minf.cent.j.
obserua.ij.& vide plenius infrà in verbo Procurator,circa nu
merum.321. B.Villal.

Aduocatus litigantibus consulere cogi potest si postuleť.
commune aiunt Fel.in c.si pro debilitate.col.vlti.de offic.de-
legat.Rip.de peste.in titulo de reme. ad curandā pestē.nu.89.
Viuius lib.secundo.opin.viij. E.Suarez.

Aduocatus proscripto opē ferens non in eam statuti pœ-
nā incidet, quæ fauorē seu auxiliū illi præstantib. infligiť.cō-
mune aiunt Targ.in pract.crimin.c.xij.Iul.Clar.in pract.§.vlt.
q.lxxxij.statuto,ij.non tamen impunè hæreseos crimine ob-
strictis suppetias feret. vt cōmune inquiunt Afflict.in j.part.
constit.regni.rubr.j.nu.43.& qui id rectè explicat Iul.Clar.in
d.pract.§.hæresis.ver.vlterius. E.Suarez.

Aduocatus & in eadem causa ante præstitum patrociniū,
& in aliis omnibus generaliter post latas in aliqua alia causa
suppetias testis pro cliente esse potest cōmunia aiunt Lanfr.
in c.quoniā ꝯ ver.testes.nu.67.de probatio.Viuius lib.j.opin.
ccclviij.at ꝯ ipsum clientem semper,& vbique testis esse pote
rit vt receptum asserunt iidem ijsdem in locis. E.Suarez.

Aduocatus aut cauillantem etiam aduersarium decipiens,
aut iudicem quacunque techna,fallaciáve inducens peccat
in Deum:commune loquitur Did.Couatru.lib.j.resolut.cap.
ij.nu. 1. E.Suarez.

Aduocatus causæ defensionem promittens, non illam tu-
tari post finitiuam sententiam in appellatione cogetur,vt cū-
mune effatur Ias.in l.ita demum.nu. 8.C.de procur. quin nec
interlocutionis prouocatiōe,cùm quod appellatur tribunal,
longe est remotum, vt commune profert idem Ias.in l.inui-
tus.nu 14.C.illo eodem titu. E.Suarez.

Aduocatus licet in ciuilibus causis nunquam maius sala-
rium obtinere debeat, quàm centum aureos tamen in cau-
sis criminalibus longè luculentius adipiscetur. vt censet Bar.
in l.si parer §.vlti. ff.de dona. quem illic sequuntur Ang.Cu-
man.& Imol.Ioan.de amicis consi.cxlviij. nu. 8. & qui vt re-
ceptum ponit Viuius lib.j.opin.xxj.Sed cōtrarium verius est,
vt asserit eleganter Ari. Pinel.à quo sto in lib.j.iij.par.nu. 62.
ver.infertur xxviij.C.de bon.mater. E.Suarez.

Aduocatus lite nondum expedita è vita abiens, ad hære-
des salariū totius causæ transmittit,seu publicum seu priuatū
stipendium habeat:vt commune eflatum pronunciauit Ias.
& Cur.in l.diem functo.nume. 53.ff.de offi.assef.& vide infra
ver.mortuorum. E.Suarez.

Aduocatus in suamet causa victor salarium à victo nullū
extorquebit.commune dicit Boer.decis.ccx.nu. 3.nisi præsto
esse alteri causæ, atque illi opem aduocationis ferre prohi-
beatur.vt rectè attestatur.Hippo.in rubr.nu.cxxiij. ff. de fide-
iuss. E.Suarez.

Aduocatus non ideò minus integrum salarium adipisce-
tur,quòd liti finis,non iudicis officio,sed amica compositio-
ne,sit impositus.vt commune asserunt Guido Papæ q.cij.nu.
2.Cagno.in l.diē functo.nu. 156.ff.de offi.assess. E.Suarez.

Aduocatus non anteà rectè salarium exiget,quàm ad finē
peruenit.commune renuntiat Ias.in l.diem functo nu. 11. ff.
de offici.assess. E.Suarez.

Aduocatus postquam alterutrius partis rōnibus instruct'
est,si se ad alterū transferat,nō solū præuaricationis,sed & fal
si reus agetur.cōe ait Bossius in pract.crim.tit. de præuar. nu.
2.& 5.quod procedet, & si mutetur instātia. cōe inquit Pet.
Nun.de exec.mand.reg.cap.ij. E.Suarez.

Aduocati gratis patrocinati,honorarium à victo victor nō
exprimet.vt com.ait Boer,dec.ccx.nu.5. E.Suarez.

Aduocati ne iusiurandum dent se bonam causam defen-
dendam

dendam suscepisse,liberantur dissuetudine.vt receptū attesta-
tur Ia.in l.rem non nouam.nu.2.C.de iudic. E.Suarez

ADVOCATVS potest cōpelli ad suscipiendū delegationē
secundum Bart. in l.sancimus, laprima,nu.2.C.de aduoc.di-
uerso.iudicio.& similiter ipse aduocat' cogi posset litigātib'
consulere, secundum glos.in l.ij.C.de proxi.sacro.scri.lib.xij.
& Bar.in d.l.sancimus,quorum certè opinionem affirmat esse
communem Felin.in c.si pro debilitate.de off.deleg. Ias.in l.
iij.alias cum qui res,nu. 13.C.de procuratoribus,& Ripa, in
tract.de peste.in tit. de remediis ad curādam pestem,numer.
89. sed idem aduocatus cogi non posset ad subeundū officiū
aduocationis,& postulationis,nisi vrgente necessitate,vt per
Barto.in d.l.sancimus in summario,& aduocatus iste pro suo
patrocinio potest petere,& cōsequi salarium,& mercedem,
secundum qualitatem negotij,conditionē clientuli,consue-
tudinem loci & grauitatem,facundiam,& excellentiam suā,
dūmodò nō excedat centum aureos.l.j.§.in honorariis. ff.de
var.& extraor.cognitio.per quem tex.ita voluit gl.in l.j.§.ait
prætor, in ver.non habebūt ff.de postu.& Zasius,in §.tripli.
num.20. instit.de ac.& non modò procedit de iure ciuili,
sed de iure etiam canonico,vt habetur,in c.nō licet.ij.quæst.
iij. & tenet gl.& Cardin.in c.qui studet.j.q.j.& & Gui.Pap. in
quæst.cxc. & salarium hoc aduocatus petere potest,etiam ꝙ
causa,& lis nō terminetur mediāte sētētia diffinitiua iudicis,
sed per amicabilem compositionem.gl.in l.fi.in ver.ex euētu.
ff.manda.Spec.in tit.de sala.in §.sequitur,ver.ergo si litigator
& Ias.in §.tripli.instit.de actio.quia non stat per eum causam
ipsam adiuuare,et pactum obseruare,secundum Gui.Pap.in
q.cij.nu.2.vbi meminit istam esse communem opinionē,quā
sequitur Cagnolus.in l.diem functo.nu.156.ff.de offi.assess.
& aduerte. quòd aduocatus pro præstatione,et solutione sui
salarij posset cogere clientulum suum officio iudicis mer-
cenario,secundum Bar.et omnes,in l.properandum.§.illo ꝓ
culdubio.in princip.C.de iud. imò intrepidè dixit Amanell.
in singu.cclij.quòd aduocatus ob non solutum sibi salarium
dimittere potest clientulum suū,hæréque parti aduersæ,&
eam totis viribus iuuare per glos.in.fin.in l.j.C.de aduo.fisci,
sed id agens in regno Neapolit.certè nedum maxima repre-
hensione dignus foret,sed pœna etiam non leui plectendus
veniret,quod optimè sancitum esse existimo,tam pro cōser-
uanda grauitate aduocatorum,quàm etiam pro falsitatibus
excludendis, remouendis,ac penitus euitandis,ideò potius
suaderem aduocato vt totum salarium sibi occasione postu-
lationis debitum amitteret, quàm cū perpetua eius infamia
parti aduersæ inhæreret,quinimo meminisse eos oportet ad-
uocationis officium de iure diuino esse,& Christum Salua-
torem nostrum,quandoque pro salute humani generis mul-
torum aduocati subiisse munus,quod eleganter pluribus cō-
ꝓbat Caccialupus in trac.de adu.q.j. et aduocatus instructus
informatus ac edoctus de iuribus vni' parris cui ꝓmiserat pa
trociniū præstare,si deinde eam relinquat,& ꝓ altera patro-
cineť incideret quippè in crimen falsi,nō aūt præuaricatiōis,
vt voluit Bar.in l.j.ff.de ꝓuaricat.cui oēs cōiter inhęrēt. Alci.
quoque,in l.præuaricatorib', ff.de verb.sig.et Aegi.Bossius,in
tit.de præuaricatoribus,nu.2.& 5.vbi facit mentionē de ista
communi opin. F.Viuius.

Aduocatus qui propriam causam persequitur,non repetit
salarium si vincat causam.Boe.decis.ccx.nu.3.cōem dicit.Fal
lit tamen si cessauit aduocare in alia causa:quia potest petere
interesse.Hipol.in Rub.ff.de fideiuss.nu.313. B.Villalob.

Pro.Aduocati æquiparantur militib. l. aduocati. C. de ad-
uoc.diuersi.iudic. Ioan.Bellon.

Aduocati dātur reis incarceratis,per iudices.& potestates,
& cum proceditur in causa,quicūque vult indicia, illa petit.
& ita quotidie seruatur.Blancus in l.fi.nume.21.fol.12 ff. de
quæstio. Bonacoss.

Aduocatus non punitur statuto prohibente opem, auxi-
lium vel fauorē dari bānito,qui opem suam prębet proscri-
pto,vt est communis opinio Soarez in ver. aduocatus. num.
24.Nisi foret hæreticus.vt est communis opinio de qua ibi.
Bonacoss.

Aduocatus rei non potest vltra metam patrocinium exi-
gere,etiam in criminalibus.cōmunis est opinio,de qua Soa-
rez vers.aduocatus.nu. 101. Licet hodie seruent contrarū,
dicentes illud,accipite dum dolor est. Bonacoss.

Aduocatorum honoraria à clientulis sensim quæsita habē
tur quasi castrensis peculij numero. vt commune ait Ias. in l.
vlt.nu.1.C.de inoffi.testam.& in rub.num.vlt.C.de procurat.
Viuius.lib.j.opin.ccxl.adde Porc.in prin.nu.4.Instit. per quas
pers.nob.acquir. F.Suarez.

AEdificare potest in area sua,seu solo recipiens stillicidiū
dummodò seruitus debita stillicidij non impediatur, & ædi-
ficans ipse stillicidium recipiat,secundum gl.Bar.Odof.Flor.
& omnes,in l.seruitutes.§.fi.ff.de seruit.vrb.præd. quorū opi
nionem inquit cōem Sali.consi.cxlj. & Cæpolla,in tract. ser-
uit.in c.de seruitute stillicidij,q.vij. nu. 7. licet ipse aliter sen-
tiat,& temerè quidē:cæteriùm absque dubio aliquo procede
ret cōis ista,vbi recipiens stillicidiū,ædificaret citra,& nō vl-
tra, cū nullū ius cōpetat vicino citra stillicidiū vt declarant
Do.oēs in locis premissis.& est tex.in d.§.fi.Et aduerte ꝙ ædi
ficās iuxta murū alterius debet relinq̄re vnū pedē per l.fi.ff.fi.
reg.sed vnde capiendus ac sumēdus sit pes ab ipso muro, seu
à loco,vbi cadit stillicidiū,& in hoc iudicio meo inspicienda
foret consuetudo ciuitatis. cùm consuetudo quemcunque
actum reguler.l.quod si nolit. §. quia assidua. ff. de ædil.edic.
Deci.in l.semper in stipulationibus, ff. de reg. iuris, Felyn. in
c.i.de probatio.& ita arguit Cæpolla,in d.tract. seruit. in c. de
solo,& area,nu. 2. sed vbi cessaret consuetudo, & res iuri cōi
decidenda est pes sumendus foret à muro, non aūt à stillici-
dio,præcipuéque vbi area,in qua stillicidiū cadit esset illi' re-
cipientis,vnde concludendū est,ꝙ in re sua quilibet est mo-
derator,& arbiter.l.in re mādata. C. mandati. ideò ei licebit
intra locum,vbi cadit stillicidiū ædificare,& aduerte similiter
ꝙ d.l.fi.ff.fi.reg.procedit tā in prædiis vrbanis, quàm rusticis,
vt latè concludit Cæpolla,in d.tract.seruit.in c.de pariete,&
muro,nu.2.vbi dicit ita seruari. F.Viuius.

AEdificare in sua area,ac solo quis potest,& in eo opus fa
cere,etiam quòd vicino noceat, dummodo animo nocendi
nō faciat.l.j.§. denique.C.de aqua plu.arcen.& si ex hoc ædifi
ciū vicini ruat,nō tenetur ædificās,vt probatur,in l.fluminū.
§.fi.ff.de dam.infecto,imo si ædificium illud aliquo tractu tē
poris prębuerit vicino iuuamen,& postmodum velit domi-
nus amouere alicuius suæ commoditatis, & interesse gratia
nihil sibi imputandum est,secundū gl.in d.l.fluminum. §.fin.
& sic ædificans in istis casibus non teneretur de damno infe-
cto aliquo modo, & licet in hoc, & circa hoc stipulatio in-
terponi non debeat,tamen si interposita fuerit, & ædificās se
obligasset spontè,ex certa eius scientia, & non per errorē a-
liquem.& sic sciens non teneri ad damnum resarciendum te
neri voluit,tenetur & tenaciter obligatur, secundum gloss.
Dyn.Iaco.de Areti.& Bart.in d. l.fluminū §.fin.& Corne. cō-
silio cclxxxij.numero quinto.volumine quarto,vbi recitat i-
storum opinionem esse communem, & suadet sequendam
fore. F.Viuius.

AEdificare potest dominus aream,in quam cadit stillicidiū
modo seruitus stillicidii non impediatur:& ædificans stilli-
cidiū recipiat.Bello consi.lxj.nu.5.communem dicit, ex glos.
& Barto.in l.seruitus.ff.de seruit.& Socin.consil. cxlj.B.Villal.

AEdificare castrum ad æmulationem priuati,nulli est licī-
tum,Boer.decis.cccxx.nu.9.communem dicit.

Itē neq ædificare,vt videat hortos religiosorū,aut monia-
lium nemo potest. Boer.cōmunem dicit. Idem.

AEdificiū factum in re dotali non cedit solo: quamuismę
dietas expēsarū sit alterius cōiugis,Boe.in cōsue. Bitu. in reg.
des coustumes des mariages. § ij.cōem dicit ex Iason.in l.senatus.§.
Marcellus.ff.de leg.j. Idem.

Quādo vna res, vel dispositio alteri æquiparatur, quidqd
plus est in re, ad quā fit ęquiparatio,adiicitur rei ęquiparatæ:
ipsi vero,ad quā fit æquiparatio nihil accedit.Est cōis opin.cū
Bar.in l.j.ff.de lega.j.secundū Dec.in cons.xlvj. viso pūcto, in
fi.vol.j. Mat.Cherianus.

AEdificia publica ne labascāt,operā debet nauare Reipubli
administrator,cōmune ait Cur.Iun.consi.xix.n.13.E.Suarez.

AEdificatio areæ,ī quā stillicidiū cadat,iure permittiť,si vel
casuræ stillæ seruitus nō impediať,vel eius casus ab ędificāte
excipiatur cōe doc.placitū scribit Bel.cōs.lj.nu. 5. E.Suarez.

AEdificatio,quæ prospectū in religiosorū, vel vestaliū vir-
ginum hortos præbet,non est licita.vt cōmune prodit Boer.
decisio.cccxx. nu.9. E.Suarez.

Pro.Aegritudo corporis si adsit sanitas mentis, non impe-
dit ad testandum,nec ad contrahendum l.ij.ff.de testamen.l.
sanum,C.de transact. I.Bellonus.

AEgrotus sese in criminū causis sistere non cogiť,sed suam
innocentiam potest defendere per procuratorē.vt cōmune
aiunt Grat.consl.xcviij.nu 2.lib.j.& qui eum laudat Iul.Clar.
in pract.§.vlt.q.xxxiiij.ver.dixi etiam E Suarez.

AEgrotus sese in criminum causis sistere non cogitur,sed
suam innocētiam tueri potest per procuratorē,vt est com-
munis opinio.Soarez.vers.ægrotus.nu.115.Bonacoss.

Pro.AEqualitas delictorum æqualitatem pœnarum desi-
derat

derat.in l.si quenquam.in fin.C,de episcop.& cleric.vbi quos par facinus comitat,& æquat,vtrosque similis pœna comitari debet. ad idē tex.in l.quicūque.§.fi.C.de hæret.& in §.fi.in auth.vt fratrum fil.succed colla.ix.in cap.fina.de pœn. lib. vj.

Obiec.Contra de l.quædam ff.de pœn.& l.Pedius.ff.de incen.ruin.& naufrag.vbi aliquando grauior,aliquando leuior pœna imponitur personis idem delictum committentibus.

Sol.Illud est propter conditionē personarū,& rerum qualitatem,vt ibi not.

Obiec.Præterea par est crimen rapere,vel raptum raptori seruare.l.crimen.ad legē Iul.de vi pub.C.& tamen inæqualis pœna statuitur:plus enim punitur raptor,quam raptam rem seruās.in l.vnica.in §.pœnas.C. de raptu virginū seu viduarū.

Sol.Dic ꝙ d.l.crimen.ita intelligitur,qñ alterum crimen ex his duobus non est alteri dissimile quoad pœnā corporis afflictiuā,sed non quoad pœnam perdendi.& est ratio quia minus delinquit qui raptum seruat,quam qui rapit. I.Bel.

Pro.Aequalitas in iudiciis est obseruanda:non enim debet claudicare iudicium.in l.fina.C.de fructibus & litium expensis.l.nō debet actori.ff.de reg.iur.in cano.nullus.iij.q.iij.& c. nouit.extra de iud. I.Bel.

Aequiparatorū antiqua lege,etiam odiosis alterutrius dispositionibus alterum regitur.vt communie dicit Bellon.consilio lxxix. Suarez.

Pro.Aequitas pręfertur rigori. in l.placuit.C. de iud. in l.si seruum.§.sequitur.ff.de ver.obl.& l.in summa.§.item Varus. ff.de aqua plu.arcen.

Obiec.Contrà,imò rigor est obseruandus.in l.prospexit.ff. qui & à quib.vbi lex quātūlibet dura tenēda,quia scripta est.

Sol.Aut rigor est scriptus,& æquitas non scripta:& tunc rigor scriptus præfertur æquitati non scriptæ.d.l.prospexit.aut æquitas est scripta,& rigor iuris scriptus: & tunc æquitas scripta pręfert rigori iuris scripto;vt in c.fi.de trāsactionibus.ext.

Aes alienum tenetur soluere hæres,& nō vsufructuarius, Dec.consi.90.& Ioan.Durand.in arte testan.titu. sexto, Paul. communem dicunt. B.Villalob.

Pro.Aes alienum respicit vniuersum patrimoniū, non certas facultates.in l. si fideicom.in §.tracta ff.de iud.

Aestimatio non facit emptionem,quando pretium nō est condignū rei.cōem dicit Parisi.in consi.lxxxj. nu.j.l.iij. B.Vil.

Aestimatio facit emptionem Boe.decis.cccxxvij.num. 11. communem dicit. B.Villal.

Pro.Aestimatio reducenda est ad tempus moræ. l. vinum. ff.si cer.pet.l.in hac.ff.de condi.tritic. I.Bellon.

Aestimatio qñ emptionē faciat:no.Soc. reg. 141. verb.æstimatio.Didac.pract.quæ.2.c.18.nu.8.Diaz inter iuris regulas,reg.218.li.5.Tiraq.de retrac.lignag.§.j.gl.14.n.20. Quid dicendum qñ æstimator & assumpti discordant, & vnus æstimat 20.alius 30.alius 35.Dic ꝙ debent oēs illæ summæ coaceruari,& per iudicem æstimari in tertia parte totius summę: ex not.per doct in apostil.ad Bar.in l.si fideiussor.ff.mād.Put.

Aestimatio potest emptionem præsumptā facere in dubio qñ pretiū correspondet rei, alias nō.l.quoties. C.de iur.dot. ibi,& iure æstimatæ sunt.in l.si res.§ j.ff.eod.tit.Paris.cons.81. nu.11.lib.3.licet contrariū videatur velle Pet.à bella pert. in d.l.quoties.vbi vult maritū pretiū supplere.per d.l.si res.§.j.

Aestimatio emptionem prę se fert.vt frequentibus doctorum calculis probatū ait Boe.deci.cccxxvii.nu.11.vnde & rerum dotalium æstimatio in dubio emptionem gignere censetur.vt commune ponunt Ang.Aret. in prin.instit. quib.alien.Alex.consi.lxxix.lib.v.Socin.consi.vj.& sequen.lib j.Neuizan.in Sylu nu.20. intellige tamen semper nisi preciū re sit indignum.vt asserit receptum Paris.cons.lxxxi. num. 11.libro iii. E.Suarez.

Aestimatio rei contractu stricti iuris debitæ à petitione ēt extra iudicium facta,crescere incipit,vt est gl.sentētia in l.vinū.ver.petitum.ff.si cer.pet.cōis iuxta Ias.illic in prin. & Gomez.in § actionū.nu.20.Instit.de action.Boer.decis.lxviii.defendit Bellon.lib j.supputa.c.xvii. & si magis placere debeat antiquorū doctrina petitionē in ipso iudicio exigētium de qua attestātur Alb.in d.l. Vinum sequuntur merito in eodē loco Aret.nu.2.Soc.nu.8 Dec.nu.3.& nu.14 Purpur.nu.40. Alci.in l.vna,cap.viii.nu.9.C.de sent.quæ pro eo quod inter. Gomez,in d.§.actionū.nu.20.& seq.vbi autē dies est adiectus post eius lapsum crescet statim rei æstimatio.l. quoties in diē ff.de ver.oblig.cuius rei ratio elucescet ex l.j §.editiones. ibi, pars est stipulationis.ff.de eden.de qua ēt studiosi consulant in d.l.vinum. ccccciii.nu.8.Dec.nu.3.Alc.nu.8. E.Suarez.

Aestimatio per iusiurandū in litem probata,à sniæ die metienda est.vt est Bart. opinio in l.iii.§.in hac à nu.4.ff.cōmod. quam testatur cōem Alex.in l.vinum.nu. 15.ff.si cert.pet. & in l.vbi.nu.vlt.ff.de eden.Ang.Aret.in §.præterea,nu.36.Insti. de action. placet tamen longe magis acutissimi Fulg. distinctio ad illū §.in hac.quam tandem amplectitur eruditus Alc. in d.l.vinum.nu.39. E.Suarez.

Aestimatio vbi alicuius rei initur, & cōe pretium non ex affectione vel priuata alicuius vtilitate spectatur, & quod ij. libenter dabunt qui rei qualitates & conditiones noscūt, nō quod alius quilibet emptor præstabit consideratur, vt communia effert Arius pinel.in l.ii.cap.vlt.nu.17.18.19.20. C.de resc. vendit. E.Suarez.

Aestimatio rerum soli ex earundem fructibus, non ex ipsarum magnitudine vel fabrefacta constructione metitur. vt commune quis affirmare poterit ex Plat.in l.ij.C.de præd.& omn.reb.nauicul.Sal.in l.j.nu.45.de fideicom.Arc.in l.alimēta,nu.3.C.de neg.gest.Alexand.in l. si maritus.ff. solut. matri. Ias.in § sed & si quis nu.11.Institu.de act. & in l.si constante. num.50.ff.sol.matrim.Afflict.decis.lviii.nu.6.Boer.decis.xix. nume.6. E.Suarez.

Aestimatio integri precij rerum immobilium efficaciter initur ex subducta ratione quantitatis redditaum, quos ipse deductis expensis viginti annorum spacio præstabunt,vt cōmune aiunt Tiraq.de retract.ling.§.j.gloss.vj.nu.19.Did à Couarru.lib.iii.resolut.cap.ix.nu.5.Arius Pinel.in l.ii.cap.vlt.nu. 29.& 32.C.de rescind.vend. qui etiam tradit nu. 30. quo pacto fructuum æstimatio fieri debeat. E.Suarez.

Aestimationis rei detrimentum non præstat venditor,qui precio accepto eam tradere moratus est, vt receptum interpretum dogma affirmant Alex.nu.13.Curt.Iun. nu. 23. in l. vinum.ff.si.cer.pet.Ias.in l.quoties in diem.in prin.ff.de verb. obl.Gomez.in §.actionum nu.19 Insti.de action.licet ꝓrium docuerit Bar.in d.l.vinum.nu. 4. quē eodem loci sequuntur Bald.Ang.& Pau.nu.8.Burger.nu.31.Zas.nu.16.&Soc.consi. cxxxiii.lib.j.à quibus sum. E.Suarez.

Aestimatores à iudice eligi debent, qui iureiurando astricti referant de damni quantitate,de rei precio, & cæteris ad æstimationem attinentibus:commune,aiunt Cagnol. in l.j. num.258.C.de rescin.vendit.& ad eandem legem Ari. Pinel. cap.vlt.nu.4.Viuius lib.j.opinion.clxix.intellige si ij quorum lis est,dissenserint,alioquin,ad eos in primis spectabit optio. vt cōe ausim affirmare ex Bar. ī l.si quis arbitratu.nu.7. ff. de verb.obl.Ias.in §.quædam. nu.78. de actio. Felin.in cap.quia iudicante.nu. primo,de præscriptionib. Dec. & alij, quos refert Arius Pinelus dicto c.vlt.nu.iii.vbi & in sequentib. multa de hac re eleganter,atque accurate memorat. E.Suarez.

Aetas ad intelligentiam,& discernendarum rerum prudētiam à iure requisita,non suppletur malitia,aut præcoci iudicio,vt commune inquit Did. à Couarruuias de sponsalib. j. part.c.ij.nu.1. E.Suarez.

Aetas ex iuris vel statuti dispositione in contractibus desiderata,per verba,quod sit contrahens talis ætatis non imputat pro expleto incœptum annum: secus si statuti verba habeant quod sit gestū ab existentibus in tali ætate vt cōe fatur Cur.Iun.consi.131 Didacus à Couarru. dicto c.secundo, nu. secundo. E.Suarez.

Pro.Aetas legitima,vel perfecta,dicitur vigintiquinq; annorum.l.fi.C.de his qui ven.ęta. impet. I.Bellon.

Pro.Affectare quisquam non debet id in quo intelligit, vel intelligere debet infirmitatē suā alij damnosam futuram. in l.idem iuris.in §.stellionem.ff.ad l.Aquil. I.Bel.

Affectionis ratio non habetur in furto.Ant.Nice.in cōcor. glo.lxxxv.communem dicit. B.Villalob.

Pro.Affectionis ratio in bonæ fidei iudiciis habetur.l.cum seruus extero ff.mandat. I.Bel.

Affectio,conatus,& attentatio delicti,nullas pœnas,ob generalem consuetudinem,luit. vide infrà in versicu. voluntatem. E.Suarez.

Affectionis,ratio ēt ex bene meritis, vel coniunctione sanguinis profecta nō inducit interesse(vt doctores fantur) cōsiderabile,vt quis alteri stipulari possit: quemadmodum censuit gl.in l.fideiussoris,xxiiij.ver.neque.ff.de pact.quā asserūt receptā Ias.in l.huiusmodi.nu.vigesimo secundo,ff.de legat. primo,Decius in capitulo ad nostrā,nu.tertio.de ꝓbationib. Arius Pinel.in l.j.par.iii.num.62.ver.infertur xxvj. C. de bon. matern. E.Suarez.

Affectionis ratio non habetur in furto.cōe dicit Ant.Nicel.in concord.gl.lxxxv. E.Suarez.

Affectus nō punitur vt effectus,si impedimentū cessat,ex cōi obseruantia,vt est cōis opinio de qua Bursatus consi.94. nu.31.& hoc iure consuetudinario gñali, vt est cōis opinio, quæ

quæ non eget probatione. fallit in delictis atrocissimis, licet etiam ipso iure cum reis mitius sit agendum,& minus punitur,qui actū non perfecit,licet peruenerit ad actū proximū, vt est cōis opinio.Clar.q.92.per totum. & iudex circumspectus secundum eum,inspecta facti & personarum qualitate, semper in mitiorem inclinabit partē.vide Grāmat.deci. Neapol.2.nu.6.& seq.Viui.cōi.opi.326.in 1.par.Bal.in cons.361. in 1.vol.vbi dicit ita seruari.quia statuta ciuitatum considerant factum,non animū,si factum non est sequutū. Et ita generali consuetudine mundi seruari dicit Corserus in reperto. ad Abb.in ver.affectus.Amplia in pluribus casib. vt per Benedic.de foro Sempro.in reperto.ad Fely. ver.animus hominis quomodo probatur. vide omnino. Clar.in §. homicidiū. ver.vlt.quæro. Bonacoss.

Affectionis ratio non habetur in furto, vt est cōis opinio, de qua Soarez ver.affectionis.nu.133.Ant. Nicellus de concordia gl.con.85.communem dicit. Bonacoss.

Affectus seu conatus non punitur, nisi integro effectu secuto,secundum cōem per Burs.consi.94.nu.34.lib.j. Clar. in pract.§.fi.q.92.in princ.

Pro.Affectus non punitur,nisi sequatur effectus. in l.cogitationis.ff.de pœn.in l.j.§.j ff.quod quisque iuris.

Obiec.Contrà de l.j,ff.de extraord.crim.& l.vnica. in prin. C.si quacunque præd.potest.& l.si quis non dicam rapere.C. de epis.& cleric.& l.si quis seruo.C.de furtis,& l.præsenti. C. de his,qui ad eccles.cōfug.& l.j.§.bestias.vbi gl.no.ff.de posthu.vbi punitur affectus,sicut effectus.

Sol.Affectus non punitur vt hic,vbi statum est in finibus cogitationis,nec vltra processum fuit:vbi verò ad aliquē conatū processit,tunc affectus punitur in grauiorib. criminib. vt in contrariis. I.Bel.

Affectus & conatus puniuntur de iure communi,licet nō sit sequutus effectus.Cōm.opi.dicit Ioānes de Ligna.cōsi.xx. nu.xv.inter consilia criminalia diuersorū.lib.j. Cōtra, ꝙ non punitur affectus nisi secuto effectu,cōem dicit Barb.consilio xxxiii.libro secundo,vt illum refert Apostil.ad Deci.in l.non vult hæres,nu.iiij.de regulis iur.Gram.voto viij.nu. 15. Et qđ hæc posterior opinio generali consuetudine approbetur,attestantur cōiter Doct.& dicit Ang.in l.j.§ fi.nume.iij.ff.quod quisque iuris.& consi.xxxiiii.num.j. quem refert Maranta in suo speculo nu.54.Imò dicit Catald.de synod.q.cxcviij.quod hæc generalis consuetudo non indigeat probatione.Hæc tamen posterior opinio non habet locum in delictis atrocissimis.Comm.dicit Felinus in capitulo primo.post.nu. 9. versi. limita secundo, de offic. delegat. Didacus in clementina si furiosus,numer.vj.Boer.de seditiosis,in vij. præsupposito,nume.xlij.Idem attestatur Igneus l.j.§.occisorum.num.41. ff.ad Syllcian. Sed secundū generalem consuetudinem etiam in hoc casu mitius agendum est,& minus punitur qui actū non perficit,licet peruenerit ad actum proximum.vt Cōmun. teneri dicit Marsi. consil.cv.nu. j.Afflict.super iii.part.constitutio. rubri. xxiiii. in princ.nu. 15.Fertrād.consi. ccxxviij. num. sexto.libro vij.Grammat.vot.viij.Hæc Clar.d.lib.5.§.fi.quæst. xcij.per tot.vbi tamen concludit, se credere ꝙ iudex in practica possit adhærere cuicunque voluerit opinioni, inspecta nimirum facti & personarum qualitate,semper tamen in mitiorem partem inclinandum. Iul.Clar.

Affines in causis criminalibus pro affinibus testificari nō possunt,vt est communis opinio.Soarez vers. affines. nume. 137. Bonacoss.

Affinitas contrahitur ex sola copula etiam illicita.Couar. in epi.iiij.q.vij.nu.3.communem dicit. B.Vill.

Affinitas,& ex illicito,iniustoque coitu oritur, vt commune tradit latè Did.à Couarru.de spons.j.part.cap.vj.§.vj.num. 3.& ante eum non relatus ab eo Porc.num. 1. in titulum de gradib. E.Suarez.

Affines vbi statuto ad compromissa adiguntur, socer ac gener,quorū affinitas iam vxoris morte dirempta est,cogendi ad id non censentur,vt commune aiunt Alex. in l. non tātum nu.27.ff de re iudic.Crot.in tracta.de testib.in ii.quæ.vi. prin.Blancus de compromiss.q.iii.nu.23.& seq. quemadmodum nec nouerca,& priuignus ad id constringentur, vt frequenter placitum attestantur Alex.consi.ccvii.ad fin.libr.v. Blanc.vbi supra nu.28. E.Suarez.

Affines in causis criminalibus pro affinibus testimonium haud dicent.cōe inquiunt Corn.consil.clxxij.litera T.libr. ii. Vilap.quē cum aliis refert Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.xxiiii.ver. quæro modo. E.Suarez.

PRO. Afflictio nō debet dari afflicto,vt in illa l.diuus.ff.de offi.præsid.& in l.pœna.in §.fin.ff.ad l. Pomp. de parri. & in l. tam dementis.C.de episc.aud.vbi furioso pœna addi non debet,cùm satis furore ipso puniatur.ad idem tex. in l.iure succursum est.ff.de iure dot.vbi pater propter luctū filiæ defunctę dotem nō amittit,sed recipit,ne duplex ei detur afflictio. adde l.ex facto.in §.Iulianus.ff.de vulg.& pup.subst.& l.nauis in §.fi ff.ad l.Rhod.de iact.de iure canon.vide tex.in can.cùm percus.vii.quest.j.& in c.at si clerici.in fin.extrà de iudic.& in capit.ex parte.extra de cler.ægrot.vel debil.

Obiect.Opponitr de l. Romanus.ff.de tut.& cur. vbi in eadē tutela duplex periculū qs sustinet,& fideiussiōis,& tutelę.

Sol.Ibi fideiussor potest etiam esse contutor ratione, & fauore tutelæ,quæ publicum munus est: & ideo inuitis datur, vt in §.j.Instit.de excusa.tut.vel curat.& l.necnon.ff.de tut. & curat.dat.ab iis.Ideo ibi non excusatur, cum necessitas legem non habeat.

Obiec.Præterea obstat,quod l in delictis pœna duplex dari potest.in l. capitalium.in §.solent,de pœn.ff.& in l.j.ff.de iur. pat.in c.attendendum.xvii.q.iiii.& ca.si quis cuiuslibet.xxi.q. v.in capit.j.extra de calum.& capit.in archiepiscopatu. extra de raptoribus.

Sol. Duplex pœna potest infligi, cùm vtraque per se non sufficit,vt in contrariis.Cum autem vtraque per se sufficit, duplici pœna quis affligi non debet,vt hic. I.Bellon.

Agens ex numeratione ex causa mutui, & probans tantū de confessione mutui succumbit,secundum Bartolum in l.si ex cautione.C.de non nu.pec.in l.certi condictio.§. si nūmos ff.si cer.peta.Spe.in tit.de teste.§. 1.versi.sed pone egi contra. Quod facit:quia ꝓbando confessionē ꝓsumptiuè, ꝓbat numerationem contra confitentem.ff.deposi.l.publia.in fin. & tunc confessio adducitur ad probationem numerationis, & facit eam præsumi,vt vult ipse Bart.in l.cū falsa.C. de iuris & fac.igno.& sufficit probationem concludere præsumptiuè,l. oēs.§.Lucius.ff.de his quæ in fraud. cred. & secundū eū in l. cum quid.ff.si certū pet.Et opin.Bart. posset procedere ante biennium,& quo ad præiudiciū tertij, secus post bienniū, & ad præiudiciū confitentis,secundum Imol.in l. ita stipulatus. §.Grisogonus.ff.de verb.obl.Si autem agat ex mutuo probādo de confessione,debet obtinere:quia libellus de mutuo verificatur in mutuo ciuili,quod inducitur ex confessione secundum Bart.in dicto.§ si nummos.Baib.decis.309.

Agens ad pœnam debet probare se prius pro parte sua cōtractum adimpleuisse.l.Iulianus.§.offerri.ff.de act.empt.Propterea vt aduersarius meus possit prætendere me ei non seruasse promissa,& incidisse in aliquam pœnam vel priuationem,semper requiritur, ꝙ ipse prius liquidissimè probet, se mihi adimpleuisse omnia pro parte sua promissa. l. quæro. §. inter locatorē.ff.loca.Ita in specie voluit Ale.de Imo. in cōsi. 66.nu.24.versi.constat autem.in 6.vol.con. Quia natura est pœnarum siue legalium,siue conuentionaliū, quod nisi petens pœnam probet ex sua parte adimpleuisse contractum, repellitur à petitione.Nā liquida,vt pœna petatur,debet esse causa.Bal.in ca.1.nu.10.tit.qualiter Domi.proprie.feu.priue. in verb.feudo.Alex.de Imo.in consi.212.nu.2.& 3.lib.1.con. Rolan.à Valle,in con.57.nu.17.in 1. To.consi. Quā doctrinā latius declarant Ludouic.Roman. in con. 244.nu. 2.Andræ. Barba.in consi.51 nu.23.in col.fin.lib. 1.Idem Barba. in cons. 15.nu.5.cum seq.in eod.vol.& Thomas Parpalias,in l.si quis maior.nu.105.versi. 14.C.de transac.Ex quorum explicationibus hanc cōem Docto.sententiam esse liquet.Kirchouius.

Agens ex contractu conditionali,debet probare conditionem purificatam ad intentionem suam fundandam, Bellon. consi.lix.num.3.communem dicit. B.Villalob.

Agēs petitorio,& possessorio recuperandæ, si prius obtinet in possessorio,& non probet se dominum,non debet obtinere in petitorio.Cōem inquit Alexā.& post eum Rip.in l. naturaliter.§.nihil commune.nu.148. cum seq. ff. de acquir. possess. B.Villalob.

Agens contra aliquem ad decem. & si fuit condemnatus in quique,si de aliis quinque nihil dictū sit,nō ei nocet,quin possit agere ad residuum.Gozad.consi.j.nu. 5.cōem dicit, ex sententia gl.in l.j.in verb.minus C.si aduer.rem iudi. B.Villa.

Agenti ante tempus duplicatur tps in odium agentis, Ant. de Tremo.in addi.ad Bona.in prac.exce.nu.25.in verbo conditionē,in rub.quib.mod.suo nomi.communē dicit.B.Villa.

Agēti possessorio recuperādę obstat absolutoria lata ꝫ eū ī petitorio.Io.Cor.in l.naturaliter.§.nihil cōe.num. 3. ff.de acquir.possessio.communem dicit. I.Bellon.

Pro.Agentes,& consentientes,pari pœna puniuntur.Ro.ī l.iubemus.§.œconomus.vbi gl.C.de sacr.eccl.in can. notū.li. q.j.& can.faciētes.lxxxvi.dis.c.j.extra de offi.& po.iud.deleg.

Obiec.

Obiec.Contra,qui consentit furto,qui receptat sciens furtum, vel consilium & opem dat,tenetur furti:& tamen agẽs scilicet fur,nõ tenet,vt filius vel seruus.in l.eos qui. C.de fur. iũcta l.serui,& filij.ff.de fur.in §.hi qui.Insti.de obli.ex delict.

Sol.Ideo ibi non puniuntur agentes,quia nulla actio competit patribus vel dominis contra filios,vel seruos,in l.lis nulla.ff.de iud.ideo furti actione non poterant conueniri,vt ibi. I.Bellonus.

Agit vbicunque qui ad solidum, & probat tantum se ius habere in parte,debet super illa parte obtinere:licet ratione pluris petitionis, sit condemnandus in triplo expensarũ.Est cõis opinio secundũ Alex.consi. 108. vol.7. Mat.Cherianus.

Agendi & petendi in criminalibus æquè tendunt ad puniendum delicta,& tolluntur 20.annis cõis est opinio. Gratus resp.105.nu.12.in 1. Bonacoss.

Agere quis compellitur ratione diffamationis,vt est cõis opinio.de qua Soc.senior in c.scripta. nu. 20. de collusione detegen.Bonacoss.

Agenti contra filiũ ex debito paterno,necesse est allegare filium esse hæredem,& illud probare,aliàs si non ꝓbaret succumbere debet tanquã non probans id,quod est causa suæ intentionis,per doctrinã Bar.in l.necessarijs.ff.de acqui. hær. & Bal.in l.si cùm dotem.§.transgrediamur.ff.sol.mat.Et hanc sententiã cõmunẽ esse scribit ibidẽ Io.de Imo.nu.26.ver.in fi. gl.Alexan.de Imol.in con.34.nu.5.vbi Caro.Moli.in verb.fauor.plures autoritates adducit in 3.lib.cõ.& in ꝯs.73.nu.3.in lib.5.& in con.183.in princip.in 6.vol.con.Et istã magis cõmunẽ Docto.conclusionẽ esse meminit Barth.Socy.in cons. 61.nu.7.in 1.vo.consi.Non obstante dicto Apostoli:Si filius, ergò hæres.Quia illud dictũ procedit in filio agente, nõ aũt in filio cõuento,vti hæres.Quia tunc qui agit cõtra filiũ vti hæredẽ patris,debet hoc probare,cùm sit causa suæ intẽtionis.Rol.à Valle,in con. 20.n.17.& 18.in 1. To.con.Kirchou.

Agentes & consentientes pari pœna puniuntur,vt est cõmunis opinio Clar.q.87.vers.hæc aũt omnia.Quod procedit qñ consensum,& auxiliũ pręstiterunt ex proposito ad committendum maleficiũ,vt est cõis opinio.Mantua in con.251. nu.24 lib.1.Et sequaces delinquentiũ pari pœna puniũtur,cũ ipsis deliquentibus.Soc.senior in ca.ꝯquesti nu.2.de sentẽtia excõmunica.quod dicit no. ad statuta & cõuentiones, quæ fiunt inter dominos & communicantes,& eorũ adhærẽtes, & sequaces.de quo vide Bar.in con.78.qui sint adhęrentes.d. Hierony.à Monte in suis variis questio.q.25.num.2. & q.27. num.11. Bonacoss.

Aggrauãt delicta postea commissa per eum, qui exceptione præscriptionis,& cursu temporis obstaculo se tueri põt,vt est cõis opinio.Clar.q.51.vers.vnum tamen. Bonacoss.

Aggrauant delicta commissa extra territorium,cõis opin. Clar.q.39.ver.vlt. Bonacoss.

Aggressorem occidens defendendo se, nunquam tenetur de occiso.communem dicit Grammat.in consi.lvj.num.7.sed debet mitius quàm pœna capitali puniri.idem attestatur Socin.Iuni.cons.cxvij.nu.17.lib.3.Clarus lib.v.sentent.§.Homicidium.versiculo scias tamen.Vide plura infrà in verbo Insultatus & Insultans. P.Fichard.

Aggressorẽ occidens se defendendo,nunquàm tenetur de occiso,vt est communis opinio.Clar.in §.homicidium.versi. scias tamen.& in versi.insultatus. Bonacoss.

Aggressus ab æquali nõ tenetur fugere, vt est cõis opinio. de qua D.m.Cephal.inter consi.crim.cons.103.num.11.in 1. Et no.ꝙ stante statuto,ꝙ si quis fecerit insultũ ad domum,puniatur.Domus in statuto accipitur pro habitatione,licèt quis de ea non sit Dominus.Bald.in l.ait pretor.§.itẽ Pomponius. ff.nautę,caupo.stabula. Bonacoss.

Aggressus aufugere(nam aliquem fugatum esse quædam censetur iniuria) non tenetur.l.item apud.§.1.ff.de iniur.Bar. in l.j.nu.8. C.vnde vi.Et hanc communẽ Doct.conclusionem esse,inquit Alex.de Imo.in consi.109.nu.4.vers.quinimò.secũdùm magis communem cõclusionem, vbi Molin.in verb. fugæ.in lib.1.cõs.plures authoritates Doc.adducit.Et scribũt in hãc partẽ cõsulendo multa præclara & elegãtia Bal.in con. 312.in 4.vol.con.& Steph. Bertrand. ab alijs nõ allegatus in consil.290.nu.6.cũ seq.in 3.vol.1.par.& in cõs.128.in 7.vol. consi.vbi ipse hanc sententiã cõiter approbatã esse,nec ab ea in cõsulendo,vel iudicãdo recedi oportere, post alios refert copiosè hãc materiã,prosequitur Barth. Romul.in explicat. l.vt vim.nu.58.59.60.& 61.cum seq.ff.de iusti.& iure.Kirch.

Laborantes conducti in prædio, de quo erat cõtrouersia ad laborandũ,ignorantes controuersiam,non debent puniri quasi turbatores.gl.cũ Bar.in l.rem.in §.tignum.ff.de rei vẽ.& dominus Pe.de Anch.in sua repetitione.c.canonũ,ext.de cõstit.in 14.q.principali, in ver.quæro.de illa quæstione,in qua cõsuluit Bal.no.Doc.ĩ l.nõ ideo min⁹.C.de acc.Balb.decis.91.

Aggrimensor,q in iudicio & iudicis cõmissione falsam & non iuridicam,dolosè & lata culpa confecit relationẽ, recta via tenetur omne damnum reficere.Floria.in l.1.ff.si mensor falsum modũ dixerit.per l.si duobus.§.1.vbi glo.no.ff.eo.tit. quod dicit not.quia vidit de facto.refert sic Fely.in ca.quia. iudicante.col.1.nu.2.de pręscri.Ang.de Are.in §.quædã.Insti. de actio.col.fi.quem casum valde notabilem dicit,& se in facto vidisse dicit Ias.in d.§.quædã,col.fin.facit l.qui nomine.ff. de falsis.Ias.in §.item si quis postulante.num.12.col.12.Instit. de actio.d.Hierony.à Monte.in suo de finib.c.33.nã dicit Dñs Leuitici 19.in fi.nolite facere iniquum aliquid in iudicio, in regula,in pondere,in mensura,statera, & æqua sint pondera, iustus modius,æquúsq; sextarius,&c.de quo Lucas de Penna in l.modios.C.de suscep.& archa.lib.10.col.2.circa prin. Et dicit Dominus ea mensura &c. Bonacoss.

Agnati quando incontinenti de iuribus suis, & bona controuersa esse feudalia,vbi inter filiam defuncti & agnatos esset cõtrouersia de feudo,ꝓbare parati sunt,impeditur tũc missio,& ipsi dicuntur legitimi ꝯdictores,adeo vt nõ admitteret ipsius Imperatoris sententia. quæ extat in §.inter filiã defunc.ti.c.1.tit.si de feu.defunc.cõtro.sit int.do.& agna.vasal.in v. sib. feud.Ita voluerũt Isern. & Aluarot.ac alij in d.§.inter filiã, Bar.in l.filiã.ff.ad S.C.Trebel.& Docto.in l.fi.C.de edic.D.Hadria.tollen.Etsi autem hęc conclusio vera sit,ꝙ quando agnati sunt parati incõtinenti docere de iurib.suis, impediatur missio,& dicantur legitimi ꝯdictores, tñ hoc admittitur cum eo temperamento, vt dicantur legitimi contradictores, qñ ipsi agnati possederunt,secùs si non possederunt,vt per Bart.& alios in d.l.filiam.ff.ad S.C.Trebel.& Dec.in consil.84.nu.1.in 1.par.consi.& in con.218.num.2.in 2.par.con.& in con.424. nu.7.in 3.par.cõ.& in con.467.nu.12.in 4. par.con.vbi dicit, hanc opinionem esse communem.Ita quoque attestatur Roland.à Valle cõsi.j.nu.71.vol.j. Kirchouius.

Agnatis defertur hæreditas per statutum excludens fœminam,stantibus agnatis masculis:& actio competit eis masculis pro ea cõsequenda.Ias.in l.seruo legato.§.si testator.ex eo statuto.nu.3.de leg.j.quem refert Ioan.Nico.in l.generaliter. nu.46.C.de secund.nupt. B.Villalob.

Agnati in feudis antiquis,tantum ad septimum vsque gradum admittuntur.Communem dicit, Ias.in l.certum.C.vnde legit. vt refert Mins. obser.xcv.cent.ii. Ibi tam concludit, q̃d in Camera hęc opinio nõ seruetur, sed imò in infinitum admittantur. I.Fichard.

Agnatus si transferat partem feudi antiqui in alium agnatum habentem partem eiusdem feudi, tunc acquirens partem consocij,tenetur intra annum & diem pro ea petere nouam inuestituram , secùs,si per ius acquirendi alicui pars illa contingeret.§.feudum.q.xlix.versi. Præterea quæro ex l.Claro. P.Fichard.

Agnati consanguinei fœminas tantum excludunt, stante statuto fœminarum exclusiuo, secundum communem per Bursat.consi.98.nu.11.lib.j.

Agnati vltra septimum gradum & vsque ad centesimum ad feudum antiquum admittuntur, cum primordialiter de primo inuestito in filios descendit secundum communem per Bursat.consi.63.nume.6.lib.j. vbi dicit secus esse in nouo, vel vbi agitur de succedendo primo per lineam transuersalẽ, ex communi,de qua per eum ibi.

Agnati substituti compendiosè per verba communia non excludunt matrem in medio existentem ab hæreditate filij, secundum magis communẽ per Bursat.consil.8.nu.39.lib.1.

Agnatus succedens in feudo,debet esse hæres vltimi,secũdum vnam communem per Bursat.consil.2.numer.43.lib.j. Quid in feudo hereditario mixto? Dic ꝙ sufficit vt sit hæres primi secundum magis communem per eundem Bursat.consil.3.nume.13.eod.lib.pro qua vide Clar.§.feudum.q.9.versi. sed q̃ro.Rol.ꝯs.53.nu.7.ꝯs.32.n.29.lib.3.Osasc.dec.23.nu.33.

Agnatis inuẽtarij cõfectio ꝓdest ad reuocationẽ feudi,sm magis cõem per Burs.cõs.49.nu.48.lib.j. vbi nu.50.ex cõmuniori & veriori non prodesse dicit maximè in hæreditario.

Agnatorum & cognatorum differẽtia,quando fit per disponentẽ,& agnati præferunt cognatis, solum vinculũ agnationis attenditur:non concursus vinculi cognationis consideratur vti impertinentis,iuxta notabilem doctrinam Bal.cõmuniter approbatam in l.j.C.de legit.hered. Dum cõcludit: quod

quod si per legem aliquam, fiat differentia inter agnatos, & cognatos,quia agnati præferuntur cognatis, frater vtrinque coniunctus,non præfertur fratri consanguineo tantum quia vinculum cognationis,quod plus reperitur in vtrinque coniuncto,dicitur impertinens.Quam doctrinã refert, & sequitur Socinus Sen.in cons.lxxxix.circa præmissum. num. 12.& 13.volumine iiij.Et Socin.Nep.siue Iun.in consilio xv.nu.1. volu.iiij.receptam.ponit. E.Muscul.

LEX quando facit differentiã inter agnatos, & cognatos, videlicet vocando agnatos, & cognatos excludendo, frater ex parte patris tantum,vocatur cum vtrinque coniuncto simul.Ita voluit Bald.cum quo transeunt D D.maximè Pau.de Cast.Fulg.& Corn.qui omnes dictum Bal.in specie referunt, & sequuntur in l.j.C.de legit.hæredi.Et hanc opinionẽ, in fauorem fratris consanguinei tãtum: vt scilicet cum vtrinque coniuncto simul succedat,& apertè firmat Roma.in consilio ccccxj.quatuor sunt,quæ refragantur in prin.& in fin.licet de Baldo mentionem non faciat.Ita etiam firmat Alex. in cons. ix.in fi.lib.v.Et eandem opinionem sæpe firmauit Socin.Sen. in consilio ccciij.in fin.ij.volu.repetito in iij.volu.nu.25.& in consil.lxxxix.circa præmissum consultationis articulum. nu. 12.& 13.iiij.volu.Dicens post Bald.in d.l.j. quòd per eiusmodi legem,siue statutum reducimur ad Ius Ciuile antiquum, &c.de quo in d.l.j.videlicet,quòd caput vnde agnati,præfertur capiti vnde cognati,quo stare frater consanguineus tantum,simul vocabatur cum vtrinque coniuncto:quia in vtroque,erat par Ius agnationis,& vinculum cognationis, quod erat in vtrinque coniuncto, dicebatur impertinens, & non consideratur.vt est textus in d.l.j.Et ita propriè hodie est dicendum in locis,vbi talis lex,siue statutum extat,quòd agnati excludunt cognatos,vt ibi per eum qui dicit,quòd ita aliàs fuit consultum in ciuitate Ferrariæ per Ange.Aretin.per Alexand.de Imola,Item alios plures,vt eum refert Soc.Iun.consilio xxiiij.nu.12.volu.iiij.Et sic constat ex prædictis quòd ista est cõis opinio,quàm & rectè intuenti sentit Bart.in l.j.§.qui habebat in ij.quæst.ff.de bono.possess. contra Tabul. Dũ loquitur de parte patris tantum.

Et licet plerique contrarium tenuerint tamen non est in dubio recedendum à cõi opinione, per iura & docto.scripta vulgaria.Et tanto magis talẽ opinionẽ sequi debemus, quia vltra quod est cõis,dicitur etiam niti optimis, & concludentibus rationibus, vt dicit Socin.Iun.in d.consi.xxiiij.nu.12.vbi etiam sub nu.16.refert Socin.Sen.patruũ suũ, reprobantẽ opinionẽ Petr.Ancha.Et vltra eũ adducit quoque, vltra viij. doct.tenentes contra eundem Ancha. quos apud eundẽ allegatos videre licet. E. Muscul.

Agnatio non potest conseruari per fœminas,iuxta distinctionem Pauli de Castro in consilio lxxix.casus iste frequens contingit in antiquis.In nouis est sub nu.410.volu.quam refert & sequitur Socin.Sen.in l.cum auus,versic.quartus casus ff.de condit.& demonstr.quam & Socin.Iun. in cons. clxviij. nu.26.ij.volu.prosequutus est,& cõem esse ibi dicit,vt ipse testatur consi.65.nu.3.vol.4. E.Muscul.

Agnatio vel parentela quomodo probetur.vide per Aret. cõs.37.fulgo.cõs.184.Bar.ĩ l.ij.§.itẽ labeo.ff.de aq.pl.arc.Ab. in c.licet ex quadam.de testib.Curt.Sen.cons.82.Alex. cons. 90,lib.6.vbi ꝙ in antiquis sufficit probare ꝑ famã.Dec. cons. 322.505.524.531.Rub.cons.16.col.pen.vbi sufficit probare se agnatum quando non agitur de certo gradu. & ꝙ sufficit quasi possessio agnationis,& onus aliter probandi transeat in partẽ Dec.in c.super eo.de testib. Et de modo ꝓbandi proximitatem,fulg.d.cons.184. Et qualiter ꝓbetur descendentia, Alexã.d.cons.90.Aret.cons.37. Et ꝙ assertio agnationis probet quem esse agnatum,not.Ias.cons.81.lib.1.Dec.cons.524. Et qualiter probetur proximitas & parentela:vide Socin.Iunior.cons.138.lib.2.Ias.cons.24.lib.3.Bart.d.l.ij.§.item labeo. Bald.in auth.quas actiones col.vlt.C.de sacros.eccles. Put.

Agnationis conseruandæ ratio nisi exprimatur,non censetur in statuto exclusiuo fœminarũ vnica, secundũ magis cõmunem per Burs.cõsi 93.vbi nu. 8. contrariã & sic affirmatiuam veriorem & cõiorem enũtiat,ex not.per docto. in apostil.ad Rom.cons.16.nu.57.

Agnatio patris & filij ex legitimatione per rescriptũ conseruatur secundum communem per Burs.cons.98.nu.23.li.j.

Pro.Agnatione posthumi rumpitur testamentũ. in §.j.Instit.de exhæred.liber. Ioan.Bellon.

Obiec.Contrà de l.si mater.C.de inof.testa.

Sol. Hic in masculis, ibi in fœminis testantibus. Ratio est differentiæ,quia præteritio matris pro exhæredatione habetur.in §.mater.Instit.eod.titulo. I.Bellon.

Alchimia est ars licita,vt est cõmunis opinio. de qua Zannet.in trac.de foro conscien.nu.131.Alber.in l.1.ff.de pignora.actio. Bonacoss.

Pro.Aliena negotia diligẽtius debemus tractare, quàm ꝓpria l.in re manda.C.mand. Ioan.Bellon.

Pro.Alienam suscipere defensionem virile est officium,& vltra sexum muliebrem esse constat.l.alienam.C.de procu.

Pro.Alienam rem inuito domino possidere non possum. l.cùm precario.ff.de preca.reg.id quod nostrum. ff. de regul. iur. Bellon.

Pro.Alienas successiones testator propriis præponere non præsumitur:magis enim suos testator diligit quàm alios, & magis suum sanguinem quàm alienum.in l.generaliter.in §. cum autem.C. de instit.& substitut.in l.cum acutissimi, C. de fideicommis.& in l.cum auus.ff.de condit.& demonst.

Pro.Alienum factum promittere non possum,nec promittendo obligari.l.stipulatio ista.in princ.& l.inter stipulantem ff.de verb.oblig.in §.si quis alium.Instit.de inut.stipul.Bellon.

Pro.Alieno facto quis non debet onerari. l. in causæ. ff. de procur.l.j.ff.de alie.mut.iud.causa facta. I.Bellon.

Pro.Alieno scelere quis non debet ditari.in l.vnic.C.ex delict.defuncto.inquant.hæred.conuen. I.Bellon.

Alienare prohibitus potest nihilominus alienare bona mobilia quæ seruando seruari non possunt.Franc.Aret. in ca. prælatorum.de accusat.nu.10.communem dicit ex Innocen. ibidem. B.Villalob.

Alienare feudum sine domini consensu Vasallo non licet etiam si sit in magna necessitate constitutus, imò etiam si fame opprimeretur. communẽ dicit.Iul Clar.§.feudum.q.xxxj. ver.Pone. P.Fich.

Alienare feudum in pręiudicium agnatorum etiam cum consensu Domini vasallo non licet. Cõmunem dicit ex Cur. Iun.§.feudum,quæstio.xli.in princip.Intellige autem de feudo antiquo:Secus est de feudo nouo. secundũ Andr. de Iser. in cap.vnic.nu.secundo de alien.feud.patern.Sigismun.cons. feudal.lij.nu.primo.Rursum.etiam distinguunt Doctor.inter feudum Hæreditarium,& non hæreditarium,& dicunt quòd in feudo non hæreditario vasallus non possit disponere, sed ĩ feudo hæreditario,etiam si sit antiquum,tenent quòd possit vasallus præiudicare agnatis. P.Fich.

Alienare rem emphyteuticam non licet emphyteutæ, irrequisito domino.Ita I.Clarus li.sent.§.feudum.q.xv. P.Fich.

Alienari non potest res subiecta restitutioni ob necessitatem prouenientem ex delicto ꝓhibentis, Ias. in authent. res quæ.nu.20. C. cõia de legatis cõmunem dicit. I.Villalob.

Alienari prohibita possunt dari ex causa dotis.Petr. Ráue. in Alpha.aure.in versi.Alienatio.communem dicit.

Restringe hanc communem quòd potest dari descendentibus tantùm:Idem ibi communem dicit.& Couua.in suis resolu.lib.iij.cap.vj.numero 10.vide alios idẽ dicentes, & Amplia d.communem etiam ad dotem restituendam,etiam post appositum grauamen, Auenia.consilio lxj.& Socin. consilio xxiij.in proposita consultatione.volum.iij.& Rube. consilio lxxviii.numero 1.cõmunem dicit,& Couua.in verbo quarto magis communem dicit.

Concordat cum l.xiiij.titu.vij.part.iij. Quam legem intellige cum restrictione prædicta: & limita communem legem si cum prohibitione hominis concurreret prohibitio legis, vt per Ant.Cors.in notabili.in verbo prohibitio,& vidi Boe. decis.cxxix.parte.j.nu.5. B.Villal.

Alienari bona subiecta fideicommisso non possunt per filium ex suo delicto condemnatũ pro redemptione suæ personę.Est communis opinio secundum Iason.in Authen.res, quæ. versiculo sexto & vltimo.C. communia de legat. licet Fulg. teneat contrarium: vt ibi per eundem Iason. Mat. Cherianus.

Alienandi prohibitio filiis facta ex identitate rationis ad nepotes extenditur,secundũ communem per Burs.consi.13. nu.5.lib.1.

Alienandi prohibitio facta sub nomine proprio & appellatiuo non extenditur etiam ex identitate rationis expressa & scripta secundũ cõmunem per Bursat. consilo 13.numero 20.lib.j.

Alienans rem obnoxiam non cadit apponendo clausulam geminatam habita licentia, & non aliter, nec alio modo,etiam si secuta sit traditio, secundum communem per Bursat.cons.26.nu.1.lib.1.

Alienare prohibitus extra certũ genus personarũ ab homine,non prohibetur hæredem instituere, qui successurus sit ab intestato:secus si à lege vel statuto prohibeatur,secundum

dum cõcero per Burſ.conſi.37.nu.1.li.1.vbi declarat prædictã concluſi.& nu.3.vbi ꝓ alienatio tã ex teſtamento, quam ab inteſtato cenſetur prohibita, quando fit prohibitio à lege vel ſtatuto,ſecundũ cõem ibi.ſecus autem ſi ab homine:& vbique quando adſunt verba vniuerſalia quouis modo,quocunque titulo,& ſimilia:vt d.conſ.nu.3.

Alienari permiſſum in quoſcũque,ad extraneos transferri poteſt,ſecundũ cõem per Burſ.conſi.60.nu.24.lib. 1. Et alienatũ ſemel durat alienabile quando prohibitio eſt in perſonam,quã ſententiam communem dicit idem Burſat.conſi.4. nu.27 eod.lib.

Alienans partem rei emphyteuticæ, non ideò cadit tota emphyteuſi,ſed ab illa parte alienata tantum. Iul. Clarus lib. ſenten.§.feudum.q.xcv.verſi.vltimo. P.Fich.

Alienantis vaſalli filius,vel agnatus admittitur ad reuocationem alienationis ſi cum beneficio inuentarij adierit alienantis hęreditatem.Communẽ ait Clarus.§. feudum. q. xlij. verſ.Succeſſiuè quæro.

Alienata ſeu diſpenſata per hæredem grauatũ cõputantur in id quod ipſe deducere poteſt ſecundum cõem per Burſat. conſi.71.nu.19.lib.1.

Alienari bona prohibita per teſtatorem non poſſunt confiſcari.Eſt cõis opinio ſecundum Dec.conſi.ccccxlij.in cauſa. nu.7.vol.iij. Mat.Chærianus.

Alienari non poſſunt res eccleſiæ niſi ex cauſa neceſſaria vel vtili eccleſiæ,vel ex cauſa pietatis,vel dãni euitandi. Curt. Iuni.conſil.cxxx.nu.iij.communem dicit. I.Villal.

Alienari res reſtitutioni ſubiectæ ob poſſidentis delictum nequeunt vt cõe inquit Iaſ.in auth.res,quę,num.20.C.commu.de leg. Suarez.

Alienari prohib.non proſcribuntur.proſcrip. bonis omnibus:vt receptum inquiunt Gram.dec.cv.num.31.Iul.Clar.in pract.§.vlt.queſt.lxxviij.verſi.item quæro. E Suarez.

Alienata in fraudem, & ante delictum admiſſum poſtea proſcribũtur:ſecus ſi & poſt ſuſceptum crimen abſque fraude alienentur.vt communia atteſtatur Iul.Clar.in dicta quæſtione lxxviij.ver.ſolet.etiam cum ſequentib. E.Suarez.

Alienari prohibita non cõfiſcantur cõfiſcatis bonis oĩbus, vt eſt cõis opinio.Soarez verſ.aliena.numero.16. Bonacoſſ.

Alienata in fraudem fiſci, & ante delictum poſſunt præſcribi.ſecus ſi poſt,vt eſt communis opinio.Soarez verſ. alienata.nu.162. Bonacoſſ.

Alienandi prohibitio per teſtatorem facta,quia vult bona manere in familia,ſic per modum cauſæ diſpoſitiuæ inducit ſimplex fideicommiſſum, etiam in caſu mortis,ſecus ſi dicat vt remaneant in familia,per modum cauſę enuntiatiuæ ſecũdum magis communem per Burſat.conc. 52.nu.40.lib.j.

Alienare prohibitus non impeditur inſtituere ſibi venientes ab inteſtato,licet non ſint de familia, ſicut nõ prohibetur etiã ſucceſſio ab inteſtato.l.cum pater.§.cum inter, & ibi tradunt Bartol.& alij D D.ff.de legat.ij.& eſt gl.in l.pater.§. Iulꝰ Agrippa.ff.de lega.iij.Tradunt Bartol.& alij in l.Si ita quis.§. ea lege.ff.de verb.obligat.Paul. de Caſtro in conſilio lx. viſis ſtatis.in fin.ij.volu.in nouis,Alex.conſi.xxiij.conſideratis verbis,nu.8.lib.ij.& in conſilio lix.atentis verbis,num. 10 & numer.11.libr.iij.cum multis aliis, qui allegari poſſent, & de quibus per Ludo.Catum dominum conſulentem ibi,qui lõge hoc proſequitur.demonſtrando,quòd ita ſe habet cõmunis opinio.Quam & cõem refert Socin.Iun.in conſi.xxx. nu. 11.volu. iiij. adducens contra tenentes, vt ibi plenè per eum. E. Muſcul.

Alienatio,vel donatio rei legatæ ex voluntate teſtatoris facta,inducit legati ademptionem,niſi aliud de mente legantis appareat,gloſſ.& Bart.in l.rem legatam,ff.de adimend.legatis.l.fideicommiſſa §.ſi rem ff.de legatis iij.§.ſi rem,& ibid. glo.inſtit.de legat.quod etiã ꝓcedit, licet dicta alienatio vel donatio voluntaria ſit nulla,nec ſuum ſortiatur effectum,ſatis eſt enim eam demonſtraſſe.Nam ea quę à mera voluntate dependent,licet per trãſlationem non ſortiantur effectũ, vtilem tamen ademptionẽ faciunt.Bart. in l.etſi ff. de adimẽ. legat.& in l.plane.ff de legat. j. Quod intellige de actibus inter viuos,qui etſi nulli ſunt,inducũt legati reuocationem.l.legatũ,§.fi.ff.de adim.leg glo.& Barth.in l.iij.§.minor, ff.de fundo inſtruct. Secus autem eſt in vltimis voluntatibus, quare per contrariam inualidam voluntatẽ non inducitur legatorũ ademptio,ſecundum Bart.in l.ſi iure.& Cyn. in l. in noſtram. in fi.C.de teſtamentis.Bar.in l.quæſitum,§.ſi quis.ff.de fundo inſtruct.quia in vltima voluntate non cenſetur quis habere voluntatem reuocandi primum,ſi ſecũdum non valet, quod in actibus inter viuos ſecus eſt,per text.apertum.in l.cum dominus.§.filiusfam.ff.de pecul.legat. & l.ideo. ff. de adimend. legat.l.ſi legatũ,ff.de legat.j.Bart.in l.fi. ff.de auro & argen.legato.& ita cõiter teneri refert Bened.Cap. reg.cviij.nu. 13. Alienatione autẽ voluntaria licet legatum reuocatum vel ademptũ cenſeatur,vt dictũ eſt, id tamen inter alia fallit,quãdo ex rei familiaris neceſſitate fieret, quo caſu non creditur teſtator animũ legatũ reuocandi habuiſſe, vt dicit gloſſ.in l. iij.C.de legat.& in §. ſi rem,inſtitut.eod.titul.& Bart.in l. rem legatam.ff.de adimend. legat. argum.l.j.ff.de tutel.& rationibus diſtrahend.l. cum plures. §. cum tutor. ff. de admini. tut. quod verum eſſe, & communiter teneri ibid. num.21.refert Bened. Capra.

Alienatio ꝓpriè,& ſtrictim tantùm ea dicit̃,quã dominiũ tranſſertur:improprie vero.& latius etiam ſeruitutem,& hypothecam cõprehendit.vt commune dicunt Salic.in l.vlt.nu. 1.C.de reb.alien.Soci.cõſi.lxxv.nu.2.lib.j.Afliict.in ca.j.§.aut ſi libellario nu.30.quib.mod.feu.amit.Rip.in l.vlt.q.xlj ad fi. C.de reuoc.donat.Beroius in cap.nulli.num.12.de reb.eccleſ. non alien.E.Suarez.

Alienatio contractu prohibita non aliter dominij tranſlationem impedit,quam ſi ſpecialis hypotheca interponatur. vt commune auſim pronunciare ex Iaſ. poſt alios ĩ l.ſi ita qs. §.ea lege.nu.32.ff.de ver.obligat.Gozad.conſi. 100.num.24, Negut.de pignor.ij.par.j mem.nu.5.Loazes in l. filiusfam §. diui,nu.84.ff.de leg.j.Alc.in l.traditionibus,nu. 8. C. de pact. commune ait Anto.de Fan.de.pigno.ij par.nu. 5.magis commune aſſerunt Ant.Gomez.in l. Ix.Tauri.nu.19.D.d.à Couarru.lib.ij.reſolut.cap. xv.num.3.Sed contrarium,ꝓ nempe generalis obligatio eiuſdem ſit momẽti,& ver:ꝰ mihi videt̃,& nõ minꝰ receptum qs poſſet enunciare ex Ale.in l.q.abſenti. §.j ff.de acquir.poſſ.&.cõſi.lix.nu.7.lib.v.Soc.Nep.conſ.cviij. lib.ij.Gra.cõſi.xcv. nu.12.lib.j Soarez.in l.poſt rẽ iudicatã.ff. de re iudi.Cagnol.in l.ij.numero 175.C.de pact.Crot.in dict. §.diui.nu. 10 & Caſſan.de.Burg.rub.xj. §. iij.nu.33.

Alienatio cum in exteros ſtatuto prohibetur,non ea prohibita cenſetur,quæ à teſtatore fieri iubetur, vt commune prodit Alex.in.l.ſi dignum.ff.ad leg.Falcid.relatus ab Alciat. in l.ij.nume. 10.ff.de.ver.obliga.& ſi contrarium verius ſit,cũ res ſoli,quas in exteros ſeu forenſes alienari ſtatutum interdicit,ipſis nec inſtitutione relinqui poſſe,aſſeuerat commune Fabian.de empt.& vendit.in vlt.quæſt.nu.27. nec etiam præſcriptione queri poſſint,vt receptum ait Alexã.conſ.j.nu.23. libr.iiij.quinimò nec ſi alienentur,dominium transferatur.vt frequenter doctoribus probatum effatur Claud. in l.ſi ita qs §.ea l.nu.17.ff.de verb.oblig.ſi tamen res hæ legent̃,illarum æſtimationem quibus legãtur,præſtabit hæres: vt commune aiunt Alexand.in l. apud Iulianũ §. conſtat. nu.14.ff.de leg.j. Curt.Sen.cõſil.xxvij. nu.6. E.Surez.

Alienationis prohibitio, compromiſſum impedit. commune dicũt Dec.cõſi.xxxix.nu.4.& conſil.xliiij.& cccclxxv. Afflict.lib.iij.conſtit.Neapol.rub.v. num. 52.latè. Tiraq. de iure marit. gloſſ. v.nu.202.Blãcꝰ de cõpromiſſ.iiij.par.nu.28. Pariſ.conſ.xxxv.nu. 15.lib.iij.Qui & tranſactionẽ vetat,vt cõmune referre haud verebor ex Iaſ.in l.vlt.nu.122. quæſt.x. C.de iure emphyteutic.copios. Tiraquel.vbi ſupra gl.v.nu. 205.q.cc.& copioſius de retra.lign.gloſſ.xiij.à nu.6.E.Suarez.

Alienationis prohibitio per iudicem rectè fiet,vt cõmune dicit Rauen.in Alphat.verſiculo alienationis. E.Suarez.

Alienationis prohibitio, quæ vel alicuius contemplatiõe fit,vel quocunque modo alicui vtilis eſt,valet ac firma eſt, vt commune ait Cur.Iun.conſi.cxxj. nu. 2 aliàs autem nullius eſt momenti,vt commune inquit Iaſ.in l.qui Romæ. nu. 36. ff.de verb.oblig. E Suarez.

Alienationis prohibitio nihil vetat,quin væneãt bona mobilia, quæ aſſeruari nequeunt. vt commune doctorum placitum enunciat. Aret.in capit.prælatorum, numer. 10. de accuſat. E.Suarez.

Alienationis prohibitio non cohibet inſtituti hæredis liberos,cum hæres expreſſim in illa nominatur,vt cõe inquit Tiraq.de retra.conuen.gl.vj. §.j.nu.24. Nec tanti eſt momenti, vt bona alienari prohibita in deſcendentiũ matrimoniis doti dici nequeant.vt cõmune laudant Rauen.in Alphat. verſi. alienatio.Did.à Couarru.lib.iij.reſolut.c.vj.nu.10. E.Suarez.

Alienationis prohibitio facta filiis non profertur ad nepotes:vt facta familiæ non egreditur quartũ gradũ vt frequentibus doctorum ſuffragiis ſuffultum inquiunt Iaſ. & alij l.ſi liusfamil.§.diui.ff.de leg.j.Dec.conſi.ccclxxvij. E.Suarez.

Alienatio ſi eſt prohibita per ſtatutũ in certũ genus perſonarum per verba vniuerſalia & geminata, cenſetur ꝓhibita cauſa ſucceſſionis ab inteſtato,& vltimæ voluntatis, ſecundũ magis cõem per Burſ.conſi.8.nu.31.lib j.Syluan.conſi. 26.n. 16.& ſeq.Cephal.conſi.53.nu.18.lib.j. poſt Rip. in §.diui. nu. 99.l.filiusfamil.de leg.j.

Alienatio præſumitur facta in fraudem fiſci,ſi qs ante maleficium vẽdit omnia bona ſua,etiam ſi ex interuallo fiat delictum.Ita tamen,ꝓ adſit tempore delicti alienationis cauſa, ex qua poſtea delictum ſecutum fuit,vt eſt cõis opinio.Boſſi. tit. de bonorum publica.nu.45.idem ſi fiat donatio omnium bonorum clam,vt eſt communis opinio.ibi.nu. 51.Bonacoſſ.

Alienationis prohibitio ſi eſt limitata reſpectu perſonarũ alienãtiũ,vel ad incertas perſonas,vt puta ꝓ quis non alienet extra domum vel extra non ſubditos,tunc ſucceſſio ab inteſtato non videtur prohibita,ſecundum cõem per Burſat. cõſ. 37.nu.6.lib.j.

Alienationis prohibitio per verba generalia cauſam inteſtati comprehendit iuxta cõem per Burſat.conſil. 37. nume. 10.lib.primo.

Alienationis prohibitio perſonalis nec in rem concepta non extenditur ad hæredes filiorum,nec inducit fideicõmiſſum ſimplex,ſecundum magis cõe per Burſat.conſi.64.num. 22.lib.1.

Alienationis prohibitio facta per teſtatorem hæredi non ex cauſa vt bona in familia remaneãt, nõ cenſetur prohibita alienatio neceſſaria,legatiſque ab inteſtato, ſecũdum cõem per Burſat.conſ.64.nu.5.lib.j.

Statutum prohibens Alienationem per verba vniuerſalia & geminata in certũ genus perſonarũ,comprehẽdit cauſam ſucceſſionis ab inteſtato & vltimæ volũtatis, ſecundũ magis communem per Burſat.conſ.8.nu.31.lib.j.

Pœna appoſita à lege vel ſtatuto prohibente alienationes in perſonas forenſes,operatur vt etiam hæredes ab inteſtato excludant,ſecundum cõem per Burſat. conſi. 37. nu.13.lib.j.

Alienatio tam ex teſtõ quã ab inteſtato cenſetur prohibita quãdo fit ꝓhibitio à lege vel ſtatuto,ſecundũ cõem: ſecus autem ab homine: & vbique qñ adſunt verba vniuerſalia, quouis modo, quocunque titulo, & ſimilia, iuxta cõem per Burſat.conſ.37.nu.3.lib.1.

Alienationis prohibitio facta in contractibus,& ſic per pactum inter viuos,ſi quis contra faciat,non impedit translationem dominij, ſecundum communem opinionem in l.ſi ita quis.§.ea lege,& ibi per DD.ff.de verbo.obligat.& l.ea lege. C.de condiction.ob cauſ.vbi gl.& alij Et traditur in l.filiusfamil.§.Diui.vbi plenè Socinus Iunior.ff.de legat.j.& in conſil. xcj.nu. 5.volu.iiii.communem ait. E.Muſcul.

Alienationis prohibitio facta ſub noĩe proprio,& appellatiuo, non extẽditur,ẽt ex identitate rõnis expreſſa & ſcripta ſecundum communem per Burſat.conſi.13.nu.xx.lib.j.

Alienationis prohibitio ſola,non permittit vt trebelianica detrahatur,iuxta communem per Burſ.conſi.13.nu. 42.lib.j.

Alienations prohibitio licet ſtricte facta heredi ꝓ verba ꝓſonalia,extenditur tñ ob rationem appoſitam conſeruandæ agnationis,ſecundum communem per Burſ.conſil. 17.poſt. nu.12.lib.1.

Alienandi prohibitio in perſona nepotis:extenditur ad ꝓnepotem,ẽt ꝓ noĩe expreſſo nepos vocaretur,cum adeſt eadem ratio in vtroque,iuxta communem per Burſat.conſi.13. num. 5.lib.j.

Alienationis prohibitio perſonæ noĩatæ facta: non extenditur ad alios, ẽt ex identitate rationis, ſecundum cõem per Burſat.conſi. 52.nu.39.lib.j.

Alienatiõis extra familiã ꝓhibitio à teſtatore facta etſi ſecũdũ Iuſtiniani Impe.conſt.ĩ tit.de reſt. fideicõmiſſ. in §. Nos igitur,tñ ad quatuor vſque generattones durare, & idcirco non eſſe perpetua cenſeatur,tamẽ ſi indicta ſit hęredibus expreſſis verbis,quod teſtator velit bona hæreditaria perpetuo manere apud eius deſcendentes & poſteros de ſua familia, tunc vigore,& vi illorum verborũ prædicta prohibitio,quartam & quintam,& aliàs plures generationes egreditur, vt ꝓ plurima allegata concludit Didacus Couar.varia.reſolut.lib. iij.cap.v.nu.4.Et ibidem dicit hanc opinionem ſine dubio eſſe cõem,licet ſubiungat,Sibi durũ videri, hanc opinionẽ cõtra expreſſum Iuſtiniani reſponſum recipere,&c. I.Fich.

Alienationisprohibitio facta hæredi extẽditur ad nepotes &ꝓ ad alios,Iaſ.in l.filiusfa.§.diui ij.ff.de legi.cõmunem dicit.

Limita iſtã cõem,ſi,hæres eſt noĩatus noĩe proprio.Tiraq. de retra.Conuẽti.glo.vj.nu.25.§.1.cõem dicit,quã reſtringit Ferdi.de Loazes in d.§.diui.quẽ refert Tira.de vtroq; retract. in p̃fat.n.49.ſi alia res ꝓhibita alienari,ſit maiorũ: qa tũc etſi ſub noĩe proprio extenditur ad hæredẽ heredis:qd̃ nota.B.V.

Alienationis prohibitio ſi eſt facta contẽplatione alicuius, vel aliquo modo alicui prodeſt valet,Cur.Iuni.cõſil.cxxj.nu. 1.communem dicit:quia ſine cauſa non valeret,Iaſ.in l. qui Romæ.nu.26.ff.verb.oblig.

Ex hac communi recepit magnũ robur.l.lv.part.v.tit.v.ꝓhibens alienationem rei communis poſtquam inter ſocios ſuper illa re eſt ſuſceptum iudicium:tamen ſi non eſt cœptũ: põt extraneo vendi,& ſocius põt retrahere iuxta.l. lxx.ĩ ordi. tau.q venit ad intellectũ l.xij.tit.*de las vendidas,&c.*lib.iij.For.ll. & l.vj. tit. 5.ordin.quæ leges loquuntur de retracti. B. Villal.

Alienationis prohibitio cum hypotheca ſpeciali illius rei, facit ꝓ alienatio non valeat quod nõ faceret generalis. Ant. de Fant.in tract.de pign.in ii.par.nu. 5.communem dicit.

Fallit in contractu locationis,ꝓ ſi res eſt locata cum prohibitione locationis,etiam ſi ſit generalis, tñ non valet alienatio in præiudicium locationis.Idem Fanus nu.6.mem. 1.communem dicit,quæ tñ valeret,ſi alienatio non eſſet prohibita, etiam ſi facta eſſet ſpecialis hypotheca rei locatæ,ſi offeratur. Fanus ibi.nu.6.communem dicit. B.Villal.

Alienationem bonorum pupillaris ſubſtitutio non impedit.Eſt cõmunis opinio ſecund.Iaſ.in l.ſeruum.§.fi.num. 1. de vul.Contrarium tenui in l.in ratione.§ quod vulgo. ad Falci. ff.Mat.Cherian.

Pro.Alienationem intelligimus dominij translationem.in l.j.C.de fund.dota.l.alienationis.& l.alienatum.ff. de verb. ſigni.l.ex hoc edicto.ĩ §.alienare.ff.de alien.mut.iudi.cauſ.fact.

Ob.Contrà de l.fi. C. de rebus alienis non alien. & c.nulli. extra de rebus eccle. non alienãdis,vbi alienationis noĩe cõtinetur etiam actus per quem dominium non transfertur, vt pignoris obligatio,hypotheca,conditionalis traditio,ſeruitutis conſtitutio & ſimilia.

Sol.Propriè ſtrictè alienatio eſt dominii translatio, vt hic, largiſſimè verò & impropriè ex interpretatione legis,eſt cuiuſlibet iuris acquiſitio,vt in contrariis. I Bellon.

Pro.Alienationem rerum dotalium eſſe prohibitam conſtat etiam accedente cõſenſu mulieris in l.lex Iulia.ff. de fũd. dot.in l.vnic.in §.& cum lex Iulia.C.de rei vxor.action.in authẽ. ſiue à me.C.ad Velleia.in §. 1.Inſti. quib.alie.licet vel nõ.

Ob.Contra de l.ſatis.C. in quibus cauſis pig.tacit. contrahat.vbi bona mulieris tacitè obligata ſunt pro primipilo,exhauſtiſque bonis primipili diſtrahuntur.

Sol.Speciale ibi in cauſa primipil.

Ob.Oſtat etiam diſpoſitio c.cùm contingat.extra de iureiur.& c.licet mulieres de iureiur.in vj.vbi valet alienatio rerũ dotalium celebrata,cum conſenſu & iuramento mulieris.

So.Illud eſt de iure canonico introductum.& hoc ratione iuramenti obſeruandi:cũ in alterius damnũ eo caſu nõ redũdet:nec vergat in æternæ ſalutis diſpendiũ,vt ibi not.I.Bello.

Alienatione prohibita extra familiã non prohibetur quis habere extraneum hæredem ab inteſtato. Alex.conſi.lix.col. vj.lib.vii.& Dec.conſilio.xxiii.columna prima.in prin. cõem nem tenet. B. Villal.

Alienatione prohibita per ſtatutũ in forenſem, ſi teſtator mandat vt vendantur forenſi:valet venditio, Alex. in l.ſi dignum.ff.ad leg.fal.communem dicit:quem refert Alci.in l.ij. nu. 12.ff.de verb.ob.B.Villal.

Nota,ꝓ prohibita alienatione,non intelligitur prohibita alienatio neceſſaria,vt tradit Bal.ĩ auth.res,quę. C.cõ.de leg. Alber.in ij.par.ſtat.in q.ii.prout in epiſcopo prohibito, & iurante non alienare bona eccleſiæ, inconſulto Rom. Pontifice,quia non intelligitur,vbi imminet neceſſitas,quo caſu nõ ſolum ius non reſiſtit,ſed aſſiſtit,& ita fuit aliàs iudicatũ in vrbe in ſacro Rot. Auditorio,vt tradit M.Ant.Bardus in tract.de temp.Vti.& Contin.in.c.xii.ſub.nu. 12. I.Fich.

In Alienatione feudi tacitus domini conſenſus ſufficit.Aluaro.in c.j.§.præterea à quib.mod.feud.amit.in vſib.feud.commune dicit.Quod intelligendum eſt, ſi præſens ſit & contradicere poſſit,ſecundum præceptorem meum Zaſium in Epito.Feud.par.ix.nu.31.B.Villal.

Alienatione rei alicuius prohibita, cenſetur etiam prohibita præſcriptio eiuſdem.regulam eſſe communiter receptã & comprobatam dicit Petrus Beſutius Mediol.in con. quod relatum eſt inter conſil.Zaſ.in lib.ij.conſi.lv.nu.15. I.Fich.

Alienatione feudi facta in agnatum remotiorem.tunc ſi ꝓximior agnatus taceat per annum,penitus excluditur ab ipſo feudo.Sed ſi alienatio facta ſit in extraneum, tunc ad hoc vt proximior agnatus excludatur,requiritur curſus ſaltẽ xxx. an.Cõem dicit I.Cla §.feudũ q.xcii.ver. ſcias tñ.Allegãs Ale. conſ. xv.li.v.item Decium,Iacobin.Balb.& Aluar.ita tenentes. P.Fich.

Alienatio feudi cum conſenſu agnati proximioris facta,

 non præ

non præiudicat filio consentientis, si modò nõ sit eius hæres, neque aliquid ex eius hæreditate habiturus, quo minus feudum alienatum recuperare possit. Sed si velit esse hæres patris consentiẽtis, non poterit retractare factum defuncti neque feudum recuperare, ita Doct. cõiter distinguere, ait, Iul. Clarus. §. feudum. q. xlij. vers. Sed quæro pone. P. Fich.

Alienatione feudi facta in agnatum remotiorem, ꝓximo agnato consentiente, non præiudicat agnatis mediis, non cõsentiẽtib. cõem dicit Cla. d. §. feudũ. q. 52. ver. sed main. P. Fich.

Alienationis prohibitio in bonis perpetuo familiæ relictis non est impedimento, quin eorũ bonorũ cãm immediatè, vt sic loquar ab hærede nactus, illã lõgissimo tẽpore vsucapiat. vt cõe dicunt Alex. consi. xxxviij. nu. 10. & cons. cxvij. lib. j. & consi. ccxciij. ad fi. lib. iij. Grat. consi. xxj. nu. 36. lib. ij. Ripa. nu. 113. Crot. nu. 140. Loazes nu. 191. Alc. nu. 47. in l. filiusfam. §. diui. ff. de leg. lib. j. nec obstabit quin ordinaria præscriptione vtatur, qui ab alio cãm adeptus sit vt cõe affirmare ausim ex Balb. de præscr. v. par. princ. q. v. Paris. cons. lxxxj. nu. 44. lib. ij. inclyto Pinel. in auct. nisi tricennale. nu. 35. C. de bon. mater. E. Suarez.

Alienationis, extra familiã simplex, ꝓhibitio, nõ ꝓinducit absolutè fideicõmissũ sed facta demũ ĩ extraneos alienatiõe, illud efflorescet, cõe scribit Dec. consi. 23. in prin. E. Suarez.

Alienationis extra familiã ꝓhibitio nõ impedit, quo minus q ꝓximiorẽ, seu quencunq; sibi legitimũ hæredẽ, & nõ de ei' familia, q illa bona reliqt, vel ab intestato vel testato ĩ illis bonis possit hęredẽ habere, vt cõm. dicũt Ias. ĩ l. si ita qs, §. ea. leg. nu. 9. & nu. 44. ff. de verb. obl. & in l. volũtas. n. 9. C. de fideicõmis. & in l. filiusfa. §. diui. lect. j. nu. 102. lect. ij. nu. 135. Rip. nu. 96. Loazes nu. 155. ff. de leg. lib. j. latè Tiraq. de retrac. §. xxvj. nu. 4. Bernar. Diaz. reg. xxviij. Io. Cur. caut. vj. nu. 2. Paris. consi. xxii. nu. 25. li. iii. & cons. lviii. nu. 9. lib. ii. Did. à Couar. in c. Rainaldus in prin. nu. 12. de testa. insignis iuris antecessor Arius Pinel. in l. ii. nu. 8. C. de bon. matern. Quæ tã sntia apertè falsa est, vt alibi probamus, & apertè aliis receptis sntiis, & verioribus repugnat. nã alienationis prohibitionẽ extra familiã esse parẽ alienationi, extra certũ personarũ genus ꝓhibitioni & & alienationis prohibitionẽ extra certum ꝓsonarũ genus omnẽ hr̃dis institutionẽ excludere, multis testaẽ receptũ Curt. Iun. consi. cxxj. nu. 2. nec ea in re refragatur eminentissimi iuris interpretis Arij Pinel. auctoritas, quæ nec Pauli, nec Papin. auctoritate apud me præponderatur: nam doctorum modò opinionem refert. E. Suarez.

Alienatio feudi quãuis prohibita sit, tñ licitè fieri' potest, etiam irrequisito domino, si in proximiores fiat: dummodò feudum tale antiquũ sit, aut paternum. Communiorem esse opinionem apparet ex allegatis per Tiraq. in præfa. libr. j. nu. 52. in qua & ipse residet. I. Fich.

Pro. Alienatio licet prohibeatur de consensu tamen oĩum in quorũ fauorẽ ꝓhibita est, põt fieri. I. nihil. §. j. ff. de leg. j. in l. cũ pater. ĩ §. libertis. ff. de leg. ij. ĩ l. quoties. C. de fideicõm. I. B.

Alienationis prohibitio extra familiam non extẽditur ad hæredem legitimũ, dato, q̃ nõ sit de familia, quominus in eũ possit fieri alienatio: veluti in matrem, vel nepotem ex sorore. Est cõis opinio secdm Alex. consil. lvj. consideratis. & Dec. consi. ccclxxvii. visis. eundem consi. xxiii. volu. j. & ibi limitat cõem opinionẽ in fin. consi. Vide Corne. cons. ccxxx. vol. iij. Al. consi. lv. põderatis. circa mediũ. vol. iii. Ias. cõsi. cxlii. vol. ii.

Limitatur tamen ista communis opinio secundum Dec. in consi. 481. in casu, vel quando testator vltra prohibitionẽ adiecit etiam, & quia voluit bona remanere in familia, nam eo casu propter enixam voluntatem testatoris, mater excluditur. Et Dec. ibidẽ in fin. cons. indistinctè tenet contra cõem, & dicit aliam omnino veriorem & tenendam. Mat. Cherian.

Alienationis prohibitio potest fieri per iudicẽ. Petrus Raue. in Alpha. aure. in verbo. Alienatio, cõem dicit. B. Villal.

Alienationis prohibitio facta simpliciter, non inducit fideicommissum, nisi in causa conuentionis. Est cõis secundũ Dec. in consi. ccxviij. in casu, versicul. similiter idem dicendum. volu. ij. Vide Dec. in co. xxxviij. circa. j. M. Cherianus.

Alienationis prohibition facta filiis non extenditur ad nepotes familiæ, non egreditur quartum gradum, Ias. in l. filiusfamilias. §. diui. nu. 109. ff. de leg. j. & Dec. consi. ccclxxvij. Ioã. Durã. in arte testan. tit. viij. cau. ij. Cur. Iur. consi. iii. nu, 2. cõem dicit. B. Villal.

Alienationis prohibitio extra familiam non est tantæ potentiæ quin successor possit habere heredem ex testamẽto, vel ab intestato qui non sit de familia vt proximiorem cognatũ, Ias. in d. §. Diui, & Durant. cau. vi. nu. 2. cõmunẽ dicit.

Amplia istas cões, etiam si expresse per testatorem esset ꝓhibita alienatio: potest enim alienari ex causa dotis, Ias. in authen. res quæ. C. cõm. de leg. n. 59. Deci. cons. ccccxix. cõem dicunt. & alij quos refert Couar. in dict. c. vj. in secundo casu. vbi etiã limitat, si aliàs per testatorem sit expressum: q̃ nõ alienetur nisi ex causa dotis, quam opinionem dicit tenere Cur. Iuni. in d. authent. res quæ. & alios. reprobata opinione Castrensis consil. lxxx. lib. j. dicentis contrarium q̃ nõ possit per testatorem prohiberi, & Couar. dicit pro opinione Cur. Iuni. & aliorum esse l. xxvj. tau. vbi pater potest meliorare filium in tertio bonorum, & imponere quodcunque grauamen. & quod non alienet etiã ex causa dotis. Sed in nostro casu distinguerem, aut sumus in casu d. l. xxvij. cum iam alij fratres non priuãtur legitima, quæ inter filios est tota substãtia patris prærer tertiũ, & quintum per l. iij. tau. quę potest vni prælegare. & in hoc casu bene dicit Iunior: si tamẽ sumus in casu in quo pater de nouo cõstituit maioricatũ, & filij priuãtur sua legittma saltẽ naturali. Nõ ergo mirũ, si dicamus posse alienari bona maioricatus pro dote: cum legitima naturalis non possit tolli filiis: vt habetur in verbo Legitima. Et in hoc casu esse standum, opinioni Castrẽsis non dubiro. Quam distinctionẽ ipse Couar. in fi. dict. c. vj. videtur sentire dũ dicit q̃ contingit in illis bonis in quibus testator liberè disponere possit, quod nota.

Amplia secundò non solũ quo ad dotem alteri præstandã sed ẽt ad restituendã dotẽ per grauatũ ẽt post fideicõmissum receptum, Ioan. de Anna. consi. lx. num. tertio. Bologni. ibidẽ communem dicunt.

Limita primo, si alienationis ꝓhibitio sit facta sub his verbis, vt semper in familia remaneant & proprietas, & possessio, ex nomine, & genere ipsius testatoris in alium nunquam transferãtur, sed semper integra remaneant in familia sine aliqua detractione Trebellianicæ. Sunt hæc verba tantæ potentiæ q̃ nec momento possunt extra familiã esse in ꝓpetuũ. Durand. titu. viii. cau. ij. communem dicit.

Limita secdò, si alienatio sit prohibita extra certum genus personarũ, censetur & prohibita heredis institutio: Cur. Iuni. consil. cxiii. nu. 2. communem dicit. B. Villal.

Alienationis prohibitio simpliciter facta extra familiã absolute non inducit fideicommissum: sed facta alienatione in extraneos, Cõmunem dicit Dec. consi. xxiii. in prin. B. Villal.

Ex sola prohibitione de non Alienando, simplex fideicõmissum non inducitur, q̃ vult testator bona ad alios deuenire ex vna cõi. opi. nisi dicat, quia vult in familia remanere, iuxta magis cõem per Burs. consi. 52. nu. 39 40. lib. j.

Alienare prohibitus extra certum genus personarũ potest heredẽ instituere, qui successurus sit ab intestato, secundum magis cõem per Burs. consi. 37. nu. j. lib. j. que fallit in prohibitione legis, & statuti.

Alienare prohibitus extra certum genus personarũ à lege, prohibetur etiã hæredem instituere, ex communi, secus si ꝓhibetur ab homine, secundum magis communem per Burs. consi. 37. nu. 2. & lib. j.

Ratio cõseruandi bona in familia, vrget tã in nepote, quã pronepote, secundũ, cõmunem per Bursat. consil. 13. n. 4. li. j.

Alienatum semel, durat alienabile, cum prohibitio est in persona, secundum communem per Bursat. consilio quarto numero 27. lib. j.

Statutum de prohibita alienatione in forensem, extẽditur ad successionem ab intestato, maxime q̃n extant verba illa, quocunque titulo, & simil. secundum cõem per Burs. consil. 36. post nu. 5. lib. j.

Alienationis prohibitio cum causæ adiectione inducit absolutum fideicommissum. Cur. Iun. consi. xx. xxxiiii. ciiii. cxlv. & clxvii. Soc. consilio 43. & 57. libro tertio. consilio cccxxvii. lib. secundo. Paris. consilio 17. & 30. lib. ii. Socin. iunior. consi 163. lib. 2. Ruin. consilio 18. & 101. lib. secundo, consi. 212. li. j. Paris. caus. 7. lib. 3. consi. 32. lib. j. consi. 31. & 52. nume. 18. lib. 2. consi. 22. lib. 3. Et an & quando ex prohibitione alienationis inducatur fideicommissum. Dec. consi. 217.

Et quòd ratio prohibitionis comprobet prohibitionem: not. Socin. Iun. consilio 20. lib. 1. Grat. consilio 144. lib. secundo. Soc. consilio 227. lib. 3. Ruin. consilio 15. nume. 17. & seq. libr. 2. vbi ratio prohibitionis ampliat prohibitionem & extendit etiam in correctoriis. Ruin. consi. 163. lib. 2. Put.

Alienatione prohibita extra familiam simpliciter, sine adiecta causa, vt familiæ relinquatur, neutro casu in extraneum poterit alienari, & sic extra familiam, etiam requisitis illis de familia, & recusantib. emere: ꝑ Ias. in l. q Romæ. §. cohęredes. post n. 15. ver. conclude ergo. de verb. obli. Put.

Alienationis prohibitio facta per statutum, vel aliter, non compre

comprehendit piam causam. Ias. in l. fi. col. pen. C. de sacro. eccles. Io. Crot. in repet. §. diui. col. 29. vbi Ias. nu. 47. & 55. de leg. j. Quid de pacto de non alienando an & quando valeat, vide Bart. & doct. in l. pen. ff. de pact. Put.

Alere dominum egenum vasallus non tenetur. Hanc cõmunem dicit Clarus, allegans Iacob. Ardizonem, Aluar. Episcop. Loazes. quam tamen duobus casibus limitat. Primum, si ex facto aut culpa vasalli ad inopiam peruenisset. Secundò si vasallus superabundaret diuitiis. §. feudum. quæstio. xxiij. ex I. Claro. P. Fich.

Alimẽta nec municipali lege, nec cõsuetudine, nec pacto tolli queunt. vt commune ait Did. à Coua. de sponf. ij. part. c. vj. nu. 3. & 4. E. Suarez.

Prop. Alimenta debentur liberis ex æquitate naturali. l. j. §. ius naturale. ff. de iustitia & iure. l. si quis à liberis. ff. de liberis agnoscend. I. Bellon.

Alimenta tenetur prestare pater filio iure naturali l j. §. ius naturale. ff. de iustit. & iure. & cap. ius naturale. j. distinct. Limitatur hoc non procedere quotiescunque filius posset viuere à seipso, tunc enim possunt denegari alimenta per patrem. l. si quis à liberis. §. sed si filius. ff. de liber. agnoscend. limitatur etiã in omnibus causis, per quas potest exheredari filius, quæ quidem causæ habentur in §. causas, in authen. vt cùm de appellat. cognoscitur, & pariter ex illis causis alimenta ipsa denegari possunt, vt notat Bartolus in d. l. si quis à liberis. §. si qs ex iis, & in l. diuus. ff. de patri. & in l. si patrem. C. de alen. lib. amplia istã conclusionẽ ita explicatã intñ q̃ pater nõ teneaẽ filiũ educare secundũ Iaco. de Aren. in d. l. ii qs à liberis. nu. 1. Galeotum in tract. de alimentis. in verb. pone quæstionẽ. Specu. in titu. qui filij sint legitimi, versi. sed pone, quidam, & Alberic. de Rosa. in prima parte statutorum. in quæst. xl. vers. item quæro & ita transeunt omnes Canonistę communiter, vt per Rochum Curt. in repetit. capit. quanto. de consuetud. Amplia secundo non valere etiam pactum, quòd pater non teneatur alere filium cui dedit partem suam, si possimodũ ad paupertatem, necessitatemque peruenerit secũdum Specul. in dicto versic. sed pone quidam. in titu. qui filij sint legitimi. Alberic. in dicto §. ius naturale. Idemque tenet Baldus quod filius qui consumpsit partem suam, quam habuit à patre, possit petere alimẽta ĩ dicto §. ius naturale. &. l. scimus. C. de inofficiet. test. in princ. & ĩ authent. si captiui. in fine. C. de episcop. & cler. & tradit etiã Barba. in cap. quæ in ecclesiarum. de cõstit. Alexan. in l. si cùm dotem. §. j. ff. sol. matrim. & dicit Bart. in l. j. §. parens. circa finem. ff. de lib. agnoscen. iure non valere pactum, q̃ filius alimentari non debeat. Nec videtur mirum, qa valet argumentum de pacto ad statutum secundum Ludouic. Folog. consil. xxj. Cùm igitur retulerimus, quòd non valet statutum prohibens alimenta præstari filiis, ergo nec valebit pactum. Hoc dictum videtur limitare Bald. in Authen. quod si rogatus. C. ad Trebellia. nisi filius partem sibi datam perdidisset dolo vel eius lata culpa, & Bald. sequitur Alexan. in d. l. si cum dotem. §. j. vbicunque verò filius etiam legitimã assignatam per patrem in vita consumeret leui culpa adhuc non potest pater ei alimenta denegare, secundum Bald. in l. ij. §. j. ff. solut. matrim. in authent. si captiui. C. de episco. & cleric. & in d. l. scimus. in princi. & in d. authent. quod si rogatus. Specul. in tit. qui filij sint legitimi. §. j. versic. sed pone iij. & Alexand. in d. l. si cum dotem. §. j. amplia tertio, quòd pater non tantum filiis tenetur præstare alimenta, sed etiam liberis & vxoribus eorum, secundum gloss. in d. l. si quis à liberis. §. non tantum in ver. cetera, per l. si filia. §. j. famil. ercisc. Imò plus pater cogitur pro filio onus dotandi filias ipsius subire. l. dotem dedit. de collatio. bonor. ibi quippe officium aui erga neptem ex offio patris erga filium pendet, & ita voluit Bart. & alij in l. j. ff. soluto matrim. Bal. in authent. res, quæ. C. communia de leg. in l. pater. de euictio. Idem Bald. & Salyc. in l. fin. C. de dotis promissio. & idem Salyc. in l. si filius. ad Macedonia. & procedit hoc secundum præcitatos Doct. quando filius nõ habet vnde dotet filiam suam. Viuius.

Alimenta præterita, quando petuntur in iudicio per actorem, libellans ipse debet petere frumẽtum, & vinum, & similia, & sic ipsam speciem & non illius æstimationem, vt magistraliter docet Barto. quem ceteri omnes scriben. communiter sequuntur in l. libertis quos. §. manumissis. ff. de alimen. & cibba. lega. in iij. membro suæ dist. vbi ait, q̃ quædam sunt quæ hodie habere expedit, vt frumentum, vinum, & similia, & tũc ipsa species debet peti, non autem eius æstimatio, allegat. l. nulli. C. de erog. mili. ano. lib. xij. nisi propter moram deuenia tur ad æstimationem. De præcitata cõi attestantur Modern. in allegato. §. manumissis, & variis in locis iuris nostri. Viuius.

Pro. Alimentorũ appellatione vẽnit ẽt victus & vestit', & habitatio, sine qbus viuere non possumus. in l. leg. alim. ff. de alim. & cib. leg. l. victus. verb. ff. de verb. sig. I. Bellon.

Pro Alimentis bona mariti non sunt vxori tacite hypothecata. Est cõis opinio secun. Roman. consil. ccccliii. in re præsenti, circa fi. versi. quo ad vltimam. nu. 28. &c. M. Cherian.

Alimenta si legantur mulieri in domo hæredum, licetur ipsa ibi morari, quia verba apposita in legato, q̃ hæredes teneantur prestare alimenta in domo, ponuntur in cõmoduꝫ & fauorem hęredis, cùm dicatur minus grauis ipsis hæredib. præstatio alimentorum, si in domo alimenta præstentur, secundùm differentiam Bartol. in l. Caio. §. Imperator: numer. tertio. ff. de alim. & cibar. lega. Et hanc sententiã cõiter approbatam esse scribunt D. Alex. de Imol. in consil. 100. nu. 1. in 1. lib. & in consilio 168. nu. 5. & 6. volu. consilio. Bartho. Socyn. in consilio 28. nu. quinto. in 2. volu. consi. Stephan. Bertran. in consilio. 177. in volu. 2. par. altera. Sed hæc doctrina vt dextrè intelligatur necesse est: si enim ex causa iusta mulier nõ possit morari in domo hæredum, legato non priuaretur. Ita cõi calculo illam generalem differentiam Doctor. limitant. Bar. in d. §. Imperator. Bald. in l. 1. nu. decimo. Salicet. nu. quarto. C. de legat. Petr. de Anchara. in consilio. 254. num. tertio. Ioan. de Anan. in consilio 54. nu. primo. & ibi Ludouic. Bolognin. in addit. sua. nume. quarto. pulchrè Ias. in l. diuortio. nu. 23. & 25. & in d. l. prima. nu. tertio. C. de legat. & in consilio 44. nu. secundo. in primo. volu. cõsil. quam & reliqui Doctor. referente Roland. à Valle, in consilio 22. nu. vndecimo. in 1. Tom. approbant. Licet non ignorem Paul. de Castro, inter dispositionem ipsius testatoris & legis in d. l. 1. nu. quarto. C. de legat. distinguere, cuius sententiam cũ temperamento, ibi Alex. nu. quinto, intelligendã esse arbitratur. Quis autem iustã illã causam probare cogatur, an mulier, q̃ iusta de causa in domo cum hæredibus viuere non potest, an vero hæredes probare debeant, referunt in specie Petr. de Anchara. in d. consil. 254. & Ias. in d. l. diuortio. d. nu. 25. Quamuis Francisc. de Curt. in addit. ad Alex. in d. l. 1. in verb. moraturi illud. in con. Anchorani non inueniri dixerit: aliquando tamen bonus Homerus dormitat. Kirchouius.

Alimenta petere nõ potest mulier ab hæredibus primo anno dilationis, à l. hæredibus mariti statutũ, finito, ad soluendum ei dotes consistentes in pecunia. Docto. in l. diuortio. ff. sol. mat. l. vnica. §. exactio. C. de rei vxor. ac. Quia cùm mulier primo anno elapso in sua potestate habuerit exigere dotem, quam repetere neglexit, sibi imputabit si illã non exegit, & ideo per eam non possunt peti alimenta ab heredibus viri, per ea quæ notantur per gl. & Doct. in l. 1. C. de sent. quæ sine certa quanti. profer. vbi qui habebat in potestate exigere sortẽ, non potest deducere in iudicium vsuras futuri tẽporis, quas aliàs deducere potuisset. Alex. in d. l. diuortio. nu. 23. Et hanc sententiã cõem esse inquiunt Alexand. de Imol. in consilio 27. in 4. lib. con. Iason in d. l. diuortio. nu. 22 versic. circa quintã conclusionem. & Rolan. à Valle, in consilio 55. nu. 1. in 2. Tom. con. Quã doctrinã restringit ibid. Ioan. de Imo. nu. 6. ver. Idẽ videt si heredes viri fuissent in mora restituendi dotẽ, & mulier fuerit cõsueta pecunias suas ad honestũ lucrũ mercatoribus dare, tũc ratione moræ deberet haberi ratio interesse consistentis in lucro, quod verisimiliter mulier percepisset, per ea quæ notantur in l. 3. §. fin. ff. de eo quod certo loco. cuius sententiã sequitur Alex. de Imol. in d. consi. 27. in verb. consueta. litera A. Alias ex cõi sententia, (licet plerique alij contrarium teneant referente Barth. Socy.) mulier post annũ etiã data mora restituendi dotem, non posset alimenta petere, per multas authoritates. in consilio 126. nu. 5. versi. quibus præmissis. in 1. vol. & in consi 180. nu. 6. quod est repetitũ in 2. volu. consi. Kirchouius.

Alimẽta iure sanguinis debita nõ pstãtur, vbi qs habet vñ se alat, nec q̃ pstitit, illa vendicare põt, fm cõem p Burs. cons. 83. n. 7. li. j. post Bar. ĩ l. libertis quos. §. manumissus. n. 3. ff. de alim. leg. doc. ad Bar. in l. si qs a liberis §. sed si filiꝰ. ff. de lib. agnos. Ale. & Cast. ĩ l. de alimẽtis C. de trãs. Qua in materia Alimẽtorũ de patre ad filiũ, de filio ad patrẽ de vxore ad maritũ, De filijs ad matrẽ vide Osasc. Decis. 124.

Alimẽta nõ debẽtur ẽt filio legitimo & naturali: q̃n hẽt vñ se alat, secdm cõem per Burs cõs. 62. n. 12. li. j. qd in naturalib. tñ, & dic, vt per eundẽ. cõs. 83. nu. 2. n. 8. eod. Qua in materia Alimentorum, vide quæ scribit Osasc. decis. 124.

Alimenta priuilegiũ hypothecę in bonis viri sicut dos ipsa habent, secdm cõem per Burs. cõsi. 120. nu. 38. lib. j. secus concludens. soluto matrimonio, pro quibus nõ dari hypothecaria in bonis viri, secundũ cõem. cõcludit idẽ Burs. d. cõs. n. 41.

Alimenta vxori relicta debentur tantum ex vsufructu sibi prout per testatorem maritum præstabantur, ne filius fame pereat, iuxta communem per Bursat.consi. xv. nu. 28.libro primo.

Alimenta debita iure actionis, vt puta vxori, debentur, licèt sint præterita, nec vllo tẽpore præscribuntur, cum sit in mala fide qui præstare tenetur, secundum cõem per Bursat.consil. 12.nu.42.lib.j.

Alimenta debentur filijs naturalibus & spurijs, secundum magis communem per Bursat.cons.62.post nu.9.lib.j.quam dicit procedere etiã ꝙ pater filium ali prohibuerit cui, adde, ꝙ filiabus etiam ex coitu damnato natis debentur dotes in vtroque foro, secundum communem per Bursat. vbi supra & consi.83.nu.2.& 8.eodem.

Alimenta filijs naturalibus & spurijs à patre præstantur omni iure secundum magis communem, ac etiam filijs ex dãnato coitu natis, si non habeant vnde viuant, secundum communem, & filia spuria dotatur, iuxta magis communem per Bursat.consi.62.nu.9.libr.j.& consil.83.nu.2.nu.8.eodem.vbi loquitur de natural.

Alimenta, qui ex necessitate præstat, & medicinas affecto corpori necessarias necessariò præstabit. cõe ait Dec. in l.de alimentis.C.de transact. E.Suarez.

Alimenta, eisdem ex causis pater filiis negare potest, quib. illorum exhæredandorum ius habet. cõe dicunt Palat.Rub. in c.per vestras de donatio. inter virum & vxorem .fusè Did. à Couarru.de spons.ij.par.c.vlt.§.vj.nu.17.Anton.Gomez de testa.c.xxj.nu.13. E.Suarez.

Alimenta monachis, nihil proprium, peculiaréve habentibus, legata, iudicis officio debebuntur.commune dicit Anto.Gomez de testamen.cap.vlt.nu.46.quamuis ea de re dubitare non de nihilo quis possit. E.Suarez.

Alimenta liberis ex incestu, & damnato coitu decernens Pontificis constitutio, vbique seruari debet, silente ea in re iure Cæsareo.vt commune aiunt Areti.in prin.Institut.de iure nat.gent.& ciuili.Sylu.Nupt. libro tertio numero 25. Did. à Couarru.de spons.secunda parte capitulo vj.nu.6.versi. cæterum. E.Suarez.

Alimentorum causa tunc demum pia dicitur, cum pauperi legantur commune aio ex Bart.in l.alio.numero 4.ff.de aliment.& cibar legat.Aret.consi.xcvij.Imol.in l.cum pater.§.j.ad fi.ff.de legat.libro secundo.Alexand.consilio lxxv. libro iiii. Ias.in l.cum is.§.si mulier.ff.de condict.indebi.Deci. consilio lxxii.in princip.& consilio cccccxxvi.& consilio & dcccccxj.Soarez in l.quoniam in prioribus.C.de inoffic. testam. Gomez.in §.præiudiciales.numero.5.Institut.de actio. Grat. consilio cxl. numero 7.libro secundo .Oldendorp. de iure sing.numero 43.li.primo.cum autem ditioribus relinquuntur, inter gratiosas, ac fauorabiles causas ponuntur, vt commune pronuncio ex Ale.&Dec.nu.9.Alciat.n.19.in l.si certis annis.C.de pact.Iason in l. prima, limitat. iii.C. de fideicommiss.Bald.Nouel. in repetit.l.primæ, numero 53.ff.solut.matrimo.Guliel.in repetit.c. Raynutius.versic. si absque liberis. in ij. tract.de leg.nu.279. E.Suarez.

Alimenta præstare obligatus, seu qui alere tenetur, tenetur quoque medicinas præstare, sine quibus corpus languens sanari non potest, secundum. Specul. in titul. qui filij sint legi.versicul.sed nunquid is, qui præstare, quem sequitur Alexand.in l.si cum dotem.§.sin autem, ff.solut. matrimo. Corne.consilio cxlv.numero.9.& sequent.volu.ij.Papiens.in sua practi.in forma libelli pro lega. rei singu. numero 100. & ibi Ziletus, in add.in litera N. & Dec. in l. de alimentis, C. de transact. vbi meminit istam esse communem opinionem, quæ quippè de plano & absque dubio procederet, qñ alimẽta ipsa deberentur ratione sanguinis iuris dispositione secundum Bar.in l.qui filium in j.lect.ff.vbi pupi.edu.debeat, & in tractat.aliment. quæstione secunda & Iason in l.cum hi. §. qui transigit, de trãsact.& appellatione alimentorum veniũt quoque omnia necessaria ad vitam, & sine quibus corpus ali, ac nutriri non potest, prout no.Barto.in tract. de aliment. & appellatione alimentorum venit pariter habitatio l. legatis ff.de alimen.leg.venit etiam calciarium, l.cum hi.§. de calciario.ff.de transact.quòd voluit expressè Bar.in d. tract. vbi firmat quod venit etiam lectus, & præmissa similiter veniunt appellatione victus, quoniam vt inquit Barto.vbi suprà idem iudicandum est de illo, qui debet victum, quod iudicatur de eo qui debet alimenta.l.verbo victus.ff.de verbo. signific. & cætera ad materiam ipsorum alimentorum concernẽtia ponit latissimè Papien.in dicta for.libelli pro lega.rei singu. per totam. F.Viuius.

Alimenta debentur à patre vel suo hærede filiæ naturali tantum, secundum communem per Bursat.consil.60.numero 7.libro primo.Cui adde quòd non debentur filio naturali quando habet artificium aliquod vnde viuat, secundum magis communem per eundem consilio 83.numero 2.eod.lib. & numero 18.& consilio 62.nu.12.

Alimenta filij naturalis non sunt soluenda à fideicommissario defuncto patre grauato, qui ad ea tenetur ex fructib. perceptis ex portione sua, secundum communem per Bursa. consi.83.nu.18.lib.j.Et sic fideicommissarius non tenetur ad alimenta filii naturalis ad quæ pater defunctus grauatus tenebatur pro fructib. perceptis ex portione sua. filiis autẽ naturalib.& spuriis à patre alimenta præstari omni iure secundũ communem scribit idem, Bursat.consilio 62. numero nono eodem libro.

Alimentorum causa fauorabilis est, & tractari potest diebus feriatis.l.prima.§.primo.ff.de fer.vbi Iason limitat, si agatur de alimentis.Item in his quæ debentur officio iudicis: vt quando petuntur per patrem à filio, vel econtra. non autem si promissa fuerint per stipulationem. quia his casibus non sunt fauorabilia, vt ibi. & an in causa alimentorum sententia habeat executionem paratam, vel possit ab ea appellari, vide Angel. in l.si iudex.ff.de his qui sunt sui vel alien.iur. Et quando alimenta videãtur donata, si infans expositus fuit alimentatus vide Abb.in c.vnic.de infant.expos.vbi doct.in apostil.disputant ad quẽ spectat onus alẽdi expositos. De appellatione autem an sit prohibita in causa alimentorum vide Nat.consi.108.col.1. Put.

Cui adde quòd alimenta præterita debita iure sanguinis & officio iudicis non repetuntur nisi interpellatio interueniat, & æs alienum dicta occasione contractum fuerit, secundum communem per Bursat. consilio 83. numero 7. libro primo vbi numero sequenti plura notat in materia alimentorum. Et quid de alimentis filij naturalis, vide d. consi.nu.18.

Statutum excludẽs filias dotatas & maritatas à successione patris extantibus masculis vel filiabus non nuptis, illas nõ excludit ab alimentis super bonis paternis, eis non habentibus vnde se alant, secundũ domi.Cato.in l.1.in §. ius gẽtium. ff.de iustitia, & iure. Cum tale statutum ad alimenta relatum esset iniquum, ff.d.liber.agnoscẽ.l.necare. Ad hoc facit quod notat.in Authen.nouissima.C.de inoffic.testamen.& text.in Auth.contra rogatus.in fine. C.ad Treb. vbi hæres grauatus restituere quod ex hæreditate superesset, potest de quarta quam seruare debet, fideicommissario diminuere, si non habet aliunde vnde se alat. Balb.decis.210.

Alimenta in domo testatoris: quãdo alicui relinquuntur si commodè potest in ea habitare extra domum præstari non debent, secundum veriorem sententiam per Rol.cons.89.nu. x.lib.3.& nu,14.vbi si quis non possit morari cum aliquo ex iusta causa, non perdit legatum, teste eodem d. consil. col.4. in prin.vbi inquit, ꝙ & si alimenta præstanda veniant in domo hæredum & non extra, id tamen non procedit, nec locũ habet, quando non stat per legatarios quominus in domo pcipiantur alimenta, sed per hæredes, iuxta not.per Barto. in l. Caio.§.imperator.ff.de alim.& cib.leg. vbi ꝙ ille qui cum aliquo morari debet: si non potest ex iusta causa: non perdit legatum, per l.meuia in fin.de Ann. lega. & ideo subdit quòd si testator reliquit alimenta vxori in domo ipsius testatoris, si non potest ibi commodè morari quia est iuuenis & aliqui sunt ibi, qui verisimiliter luxuriarẽtur cum ea, potest petere alimenta, & recedere à domo. ex not.per doc.in l.j. C. de legat.de quo p eundem Rol.dict.consil.89.col. 4. per tot. vbi quòd si ab vno hærede relicta fuerint alimenta in domo, & per eum fit quominus legatarius cum eo stare possit: tunc alimenta extra domum peti possunt. In casu aũt dicti consilij stetit per hæredes quominus legatarij perciperent alimenta in domo ipsorum, cum ipsi non viuant in communione & in eadem domo de qua sensit testator. Quam conclusio. declara vt plene per eum dicto consilio, & vide quæ scribit Mising. centur. prima, obseru. 64. vbi quòd vxori debentur alimenta ex bonis mariti & si habeat vnde viuat.

Aliquis comprehendit etiam fœminã: communem dicit, Deci.consilio lvij.numero 1.idque per l.j.ff.de verbor. sign. B. Villalob.

Alius alia aliud est dictio repetitiua similium. Curt. Iunior consilio cclxxxiij. numero secundo communem dicit. B. Villalob.

Allocutio ad aurem non facit indiciũ contra reũ, nisi tria concurrant, vt est communis opi.de quã Bursa.cons.35.num. 32. Bonacoss.

Allocutio ad aures nõ facit indiciũ contra mandantẽ, nisi fuerit secreta, concurrat inimicitia capitalis, & incontinenti sit sequutum homicidium.vt est cõmunis opin.Bursa. consi. 20.nu.2. Bonacoss.

Allodialia omnia in dubio præsumuntur, nisi contrarium pbetur, ne seruitus vel feudũ præsumatur, secundũ cõem p Bursat. cons.46.nu.23.lib.j.vbi hanc conclusionem procedere dicit, etiamsi prædia vicaria essent feudalia, ac de iure cõi etiam ꝙ esset castrũ in quo homines & vasalli adessent præsumetur semper allodiale, non autem feudale, nisi probetur.

Allodialis quælibet res præsumitur, nõ autem feudalis, secundum cõem per Bursat. cons.9.numer.36.libr.j.consil.10. num.12.eod.

In materia alluuionis, factum hominis, & naturæ æquiparantur ad vtilitatem habẽtium prædia vicina.Ita in simili determinat Bart.in l. quominus.x.quæst.ff.de flumin. vt pereũ. cũ quo est communis opinio, vt ibi per Iason.& nouissimos Et Barto.etiam refert, & sequitur Socin.Sen.in consi.lxxix.super.q.quæ vertitur.versic.quinimò dicit Bart.iii. volũ. Et est in simili decisio Bart.Ange.Paul.de Castro & aliorũ.in l. fluminum, in princ.ff.de damno infec.Ac ita id cõi Interpretum snĩa receptũ affirmat Soc.Iun.cõ.xxviii.n.8.vol.iiij.E.Muscul.

Alluuio iurisdictionis, vel territorii (vt doctores fantur) fines nõ minuit. cõem aiunt Soc.cõsil.cxxvij. nu.5.li.j.Bossius in pract.crim.tit.de prin.& prin.nu.280.& qui dissentit. Cur. Iun.consil.lvj.Briscianus de confinib.c.xxiiii. nu.6. E.Suarez.

Alluuio fluminis hoc est additio, vel detractio, quæ fit à flumine ipso per alluuionem suam transfert dominium.l. ergo si in insula.§.alluuio.ff.de acqui.rerum domi.& §.præterea. in stit.de rerum diui.sed hoc limitatur: vt non habeat locum in iurisdictione, & cõfinibus alicuius territorij, qui non mutantur aliquo modo per alluuionem, nec inde deminutionem, seu augmentum recipiunt, secundum Bar.in tract. de flumi. in j.par.ver.acquiritur nobis, Bald.in rub.ff.de rerum diuisio. Cæpol.in tract.seruit.rusti.prædio.in titul.de flumine priuato, capit.32. Corne.con.322.lib.primo, & cons.cclxxxvii, lib.iij. Ias.con.cxlvj.volumi.ij.Riminal.con.lxiiii.& Soc.con.cxxvii. nu.5.vol.j.explicat istam esse communem opinionem, & admonet ab ea non fore recedendum in iudicando.& sequunt quoque & aiunt esse cõmune Riminal.in §.j.instit.quib.alie.licet, vel non.nu.51.& Hierony.Briscianus in tract. de cõfinibus, c.xxiiij.nu.6.& Egid.Bosi.in pract.crimi.in tit.de principe & priui.nu.280.Contrariam verò partem tenuit Curti.iunio.cons.lvj.per plures rationes, argumenta, & authoritates ponens consi.illud fuisse factum per collegium Papiense, tñ quicquid ipse suadeat sequor opinionem Bart.& sequacium quam fatetur communem esse ipsemet Curt.ibi, & duas alias limitationes, seu casus, in quibus ius alluuionis non vendicat sibi locũ ponit Rimin.in d.§.j.nu.48.cum aliis seq.& Beroius cõs.xxiiij.n.31.& seq.Papiens.in sua prac.ĩ forma libel.actio. real.nu.13.seq.Riminal.loco de quo supra nu. 39. cum multis.seq.non solùm limitat prędictam regulã in princip.positã, verùm ampliat etiã tribus modis plenè, & doctè, more suo F.Viuius.

Pro.Alteri per alterum iniqua conditio inferri non debet. in l.fin.C.de acquir.posses.vbi ex aliena malignitate pręiudicium alicui generari nõ debet.& in l.si vnus.in §. ante oĩa. ff. de pac.vbi cõuentio cũ vno facta, alii nocere minimè debet.

Ob.Oppono de pupillo qui obligatur alij cum auctoritate tutoris.in §.j.Instit.de auc.tuto.

So.Dic ꝙ pupillus obligando se cum auctoritate tutoris, in nullo dãnificatur: omne enim damnũ de suo tenebitur resarcire pupillo tutor in redditione rationum: vt in l.si tutor.ff. de auct.tuto.seu cur. I.Bellon.

Pr.Alteri stipulari nemo potest.l.stipulatio ista.§.alteri.ff. de verb.obli.§.alteri.Instit. de inuti.stipul. I.Bellon.

Pr.Alterius odio nemo debet pręgrauari.in l.si quis in suo in §.legis.C.de inoffic.test.Vnde solet iactari vulgò pũerbiũ: Filius non portabit iniquitatẽ patris.in l.crimen.& in l. si pœna.ff.de pœnis.& in l.sancimus.C.de pœnis.& in capite, si habes.xxiiij.q.iii.in cap.si compromissarius.de elec.in vj.

Ob.Contrà de l.quisqs.§.filij.C.ad leg.Iul.ma.& de c. vergentis.extrà de hęretic.vbi ob delictum patris filius punitur.

So Speciale est ibi in crimine læsę maiestatis & hæresis.Regulariter contrà.

Ob.Opponitur etiam de l.sati s.C.in quibus causis pignus tacitè, ve hypothec.contrahit.vbi mulieris dos tacitè obligatur p primipilo, ita, ꝙ si bona primipili exhausta sint, distrahit.

So.Dic ꝙ ibi vxor tenetur pro marito in causa tantùm primipilari: non alias.l. lex Iulia.ff. de fundo dot. & §.j. Institut. quibus ex cau.alien.licèt vel non.

Ob.Prætereà obstat.l.cũ hęres. ff.de diuers.& temp.pręscr. vbi vitia defuncti transeunt in heredem.

Sol. Vitiosa defuncti vsucapio continuatur in hæredẽ, vt ibi. Cùm pro vna eademque persona testator, & hęres reputentur.in §.j.in authent.de iureiu.à mori.præst. I.Bellon.

Alteri stipulari nemo potest, tametsi in eum, cui stipulatur propensus, atque adeo meritis obligatus sit, vt comune aiunt Ias.in l.huiusmodi nu. 21.ff.de leg.lib.j.& cons.xlj.lib.iij.Dec. in c.ad nostrã.nu.iij.de probat.Excipe nisi sit iureiurando vallata stipulatio, vt commune dicit large Alc.in ca.cùm cõtingat.nu.221.de iureiurand.Quæ intellige iure Cæsareo processura, nã regulariter iure canonico alteri alter vtiliter stipulatur, vt frequenter placitum efferunt Roman.in l. stipulatio ista.§.alteri.nu.6.ff.de verb.obli.Ang.Aret.in §.alteri.nu.2. Instit.de inutil.stip.quãuis verius in contrariã partẽ ierint Imol. Rom.& Ias.nu.5.Zas.nu.22.in d.§.alteri.Fab.in §.si quis alij. n. 8.Instit.de inutil.stipul.Alex.in c.cum contingat. nu.226.de iureiur. E.Suarez.

Pr.Alternatiua, vel, ponitur pro, id est, quando ponitur inter duo idem importantia.gl.in rub.ff.si ager.vect.vel emph.

Pr.Alternatiua est incerta.l.vbi aũt nõ apparet. in §. qui illud aut illud.ff.de verbo.obligation. I.Bellon.

Alternatiua locorum actori electionẽ tribuit vbi reũ conueniat in altero ipsorũ locorũ, non reo vbi velit conueniri, per tex.qui dicitur singularis in l.3.§.proinde. ff.de eo quod cer.lo.& est ad limitationẽ l.plerunque. ff. de iure dot.& iurium dicentiũ, quod ĩ alternatiuis electio est debitoris. Balb. decis.316.

Alternatiua in fidei cõmissis vbi cedit ordinata affectu successionũ ordinem importat secundũ cõem per Bursa.cõs.67. nu. 3.lib. 1.quã procedere dicit etiã si patris & filij cõiunctio fieret declarãdo vt per eũ d.cõs.nu.24.

Alteruatiuę est electio creditoris, cum vnum est in obligatione, aliud in solutione secundũ cõem per Bursat.cõs. 112. n.20.li.j.post Bart.in l.quãuis.ff.de pig.act.Ias.in §. nunc autẽ. nu.10.Institu. de act.

Alternis debitor ex stipulatione ad ipsum relata eligendi ius habet.cõmune ait Rip.in.c.inter cætera.nu.70.de restitut. E.Suarez.

Pro. Altius vsque ad cœlum tollere quis potest ædes suas, nisi seruitutem debeant.l.altius.C.de ser.& aqua. Bellon.

PR.Ama scientiã scripturarum, & carnis vitia non amabis. in ca.nunquam.in prin.non.de consecr.dist.v. Bellon.

PR.Ambitiosa decurionum decreta rescindi debent.l.ambitiosa.ff.de decret.ab ord.faciend. Bellon.

PR.Ambulatoria est voluntas hominis vsque ad vltimum vitæ spiritum.in l.iiij.de adimen.leg.can.vltima voluntas.xiij. q.ij.in cap.cum Marthæ.extrà de celebr.missar. Bellon.

Amicus nõ põt agere pro amico sine mãdato.l.tutori.ff.de neg.gest. Alex.in l.exigendi, C.de procurator.in le.j.§.lex Falcidia.ff.ad legẽ falc.Ias.verò in d l.exigendi.asserit, ꝙ ĩ puncto iuris posset sustineri contraria opinio, & intelligit ꝙ amicus admittatur pro amico quotiescunque est cõiunctus maxima amicitia, Felyn.tamẽ in c.corã, de offic. deleg.Alex.& Moder. in d.l. exigẽdi, Rip.in c.cum M.Ferrariensis.nu.61.de constit. & Blancus in trac.de cõpromissis.in iij.q.nu.48. ver.amicus. attestantur cõem opin.esse amicum non admitti pro amico ad agendum absque mandato. Hoc verò.s.ꝙ amicus non admittatur pamico sine mãdato, fallit, cùm cauet de rato, sicut coniunctus pro cõiuncto secundum Tiraque.post alios congestos per eum in trac.de pœnis temperandis, aut remittẽdis in causa xxiij.nu.34.Guliel.de Cugn.in l.sed & hæ.ff.de procurat.licet ibi Fulg. intelligat hoc de amico coniuncto maxima amicitia, de quo per Rom.ĩ versic.amicus & per Barto. in l.non solum.§.qui alieno nu.1.Alex.in addit.ad eum. ff.de procur.&.ibi per Alex.vbi dicit quòd amicus agit interdicto recuperandæ.l.j.C.si per vim vel alio modo, & per eundẽ.in l. cum alienam C.de leg.& in l.exigẽdi.de proc.& per Fely.in d. c.corã.& Marcũ Mãtuæ in suis apophtheg.apophtheg. lxxv. interpretatur etiã hoc non pcedere de iure municipali, nam stante statuto exorbitãte, disponenteque coniunctos, seu affines agere sine mandato pro cõsanguineis, extenditur ad amicos, vt not.Guliel.de Cugn.in d.l.sed & hæ. in prin. Dyn. Sal.ĩ d.l.exigẽdi Bar.in d.§.q alieno.Spe.in tit.de aduo.§.obiicitur.ver.est quartus ordo, & Io.And.in c.fi.de postulat.F.Vi.

Amicitia nihil de fide testiũ detrahit, cõe autumat Marc. Anto.in tractat de indiciis nu. 170. E.Suarez.

Pro.Amor,& vinũ æquiparantur.in §.fi.instit.de succes.quę fie.per bon.& ibi.glos. Bellon.

Pro.Amor pecunię est quasi materia omnium criminum. in cap.his igitur.xxiii.dist. Bellonus Tolos.

Amicitia,quã habet iudex cum reo facit,ꝙ possit pœnã remittere,quando pœna esset arbitraria.Princeps aũt potest indulgere.Clar.q.60.ver.legit. Et an teneatur ob id in syndicatu.vide Pari.de Puteo.in tract syndi.& in §.Potestas.& Menochium de arbitrio iudicis Bonacoss.

Amor excusat à pœna ordinaria,& mitius punitur, qui ꝓpter amorẽ delinquit,vt est cõis opinio.Clar.c.60.vers.amor. Tiraquel.de pœnis intemperan.causa 51. Bonacoss.

Pro.Amicorũ oĩa sunt communia.capite dilectissimis. xij. quæst.j.Bel.

Amicitia simplex non inducit talem tantámque præsumptionem in testem,vt repellatur à testimonio,Marcus Ant.in tract.de iud.nu.170.communem dicit. B.Villal.

Pro.Amplius,aduerbium est repetitiuum superiorum.l.legata inutiliter. ff.de leg.i.l.si sic locutus.de leg.iii. Bellon.

Anatomia dãnatorũ hodie conceditur, vt est cõis opinio. Soar.vers.isto.num.178. Bonacoss.

Anatomiæ exercendæ cadauera damnatorum concedi debere generali vsu admissum est, vt attestantur Ant.Gomez. de delic.c.xiiii.in fin.Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.vlt.versi. quæro nunquid. E. Suarez.

Pro.Anima est multò pretiosior corpore.c.cum infirmitas. extrà de pœ.& remis.in antiq. Bellon.

Pro.Anima est præferẽda cæteris rebus corporalibus.l.sancimus.C.de sacrosan.eccl.c.præcipim⁹.xii.q.j.c.solitę. de maior.& obed. Bellon.

Pro.Animæ defunctorum quatuor modis soluntur, oblationibus,precibus,iciuniis & eleemosynis.can.animæ defunctorum.xiii.quæst.ij. Bellon.

Pro.Animal brutũ caret sensu & rõne,ideoq; iniuriã inferre nõ dr.l.j ff.si quad.pau.fecis.dicat.nec per cõsequẽs puniri.

Obiec.Contrà de c.mulier.xv.q.j.vbi pecus mortem mori debet,& Leuit.30.

Sol.Ideo punitur ibi,vt tali flagitio contaminata indignã refricet facti memoriam,non propter culpam.

Animal irrationale si delictum aliquod commisit,vt hominem interficiendo,&c.de iure communi non debet puniri pœna mortis.quia merum imperiũ non exercetur in belluas. Cõmun.dicit Sapia.in lege imperium nu.6.ff.de iurisdi.oĩum iudicum.De consuetudine ramen in multis locis contrariũ seruatur,vt attestatur Guido Pap. decis.ccxxxviii.Si animal. Sed hæc consuetudo Claro non placet,nisi in vno casu,quando scilicet homo cùm bestia carnaliter commiscuisset, quia tunc etiam lege diuina cautum reperitur, vt ipsa bestia cum homine occidatur Exod.xxj.Clar.d.lib.v.§.fi.quæst. xcix. ver. quæro etiam. P.Fichard.

Animal rationis expers ob maleficia non punitur. cõmune ait Sapia.in l.imperiũ nu.6 ff.de iurisd.omn.iud. & qui limitat.cum vna qui cum illo coierit,plectendus erit, Iul.Clar. in prac.§.fornicatio.ver.cum animal,& §.vlt.q.xcvj.vers.quęro etiam. E.Suarez.

Animal irrationale,si quod delictum committat, hominẽ interficiendo,non debet mori.Nisi quis cum bellua rem haberet,qa vterque mori debet,vt est cõis opinio.Cla.q.99.ver. quæro etiam.Soarez ver.animal.nu.179. Bonacoss.

Pro.animos est facti.l.bonaũdei emptor.ff.de acquir. rerũ dom. Bellon.

Animus & præmeditatio ad homicidiũ deprehenditur ex donatiõe oĩum bonorũ suorũ.vt est cõis opinio. Blan.in l.fi. n.19.ff. de quæstio. Si habet inimicitiã cũ occiso. Bonacoss.

Animus dicentis præsumitur ex iis, quæ dicuntur extra iudicium,etiam parte absente Bar.in l.Fulcinius. §. is qui fraudationis causa,vbi glo.ff.quib.ex caus.in posses. eat. Quod ẽt dicit Carol.Ruin.in consil. lxiii.quæritur vtrũ legatum, nu. 13.volum.ii.& clarius in con.x.viso processu.nu.10.volum.v. Inquit enim,quod animus hominis probatur, & recognoscitur ex iis,quæ prius dicit,allegat gl.prædictam,& alia plura,vt per eum.Et inter cætera,allegat pulchram doctrinam Bart.cõmuniter approbatam in l.ii.ver. quæro ex quibus præsumat ista voluntas.ff.de vulga.& pupil.quam refert & sequitur Socin.Iun.in consil.iiii.nu.31.volum.iiii. E.Muscul.

Annus inceptus non habetur pro completo, quando ex dispositione iuris,vel statuti requiritur, quod contrahentes sint alicuius ætatis:secus, si dicit ꝙ ab eo existentibus in tali ætate contrahitur.secundũ glos.in clem.ii. de ætate & qualit. quam communem dicit Franc.Cur.Iun.consi.cxiii.vol.j.quã refert.Coua.in epi.iiij.c.ij.nu.2. B.Villal.

No.illam communen ad intel.l.vj.tit.j.par.iiij.

Annus qui datur, & ex causa biennium ad persequendũ appellationẽ,dicitur ad inchoandum processum,& appellationẽ exercendã Gui.Papæ cõsi.lxxiii.in prin.cõmu.dicit.B.Vil.

Etiam idem Guid.in sing.ccx v. primũ fatale, vbi etiam de tertio anno,& Franc.Marc.in decis.mil. clxxxiiii. num. 26.& seq.Et an & quando concedatur secundus & tertius annus aliqua per M.Anto.Bard.in tract.de temp.vti.& contin. in c. 6.per totum. I.Fich.

Concor.cum l.iii.tit.xvj.lib.iii.ord.Et nota circa istam.l. ꝙ si post terminũ istius legis sententia proferatur pro appellante:est ipso iure nulla,secundum Bald.in l.superuacuam. C. de tempo.in integ.restit.nu.3.quem refert glos.in l.viii.titu. xix. par.vj.Et nota etiam circa d.l.in fine. versi. *es por culpa del,&c. fincare de lo librar pague las costas y damos alas partes*, quod verbum est intelligendum,si cum instãtia partis, & protestatione necessaria post conclusum in causa petatur à partibus:aliàs sententia remanet deserta.de quo vide Philip.Franc.in cap.ex ratione.i. de appellat. & præposit.nu.36. & vide quæ habes infrà in verbo instantia & vide etiam in verbo Appellatio. nu. 25.vbi tractatur de impedimentis,quæ impediunt appellationem prosequi. I.Fich.

Annus cœptus licet in magistratibus gerendis pro cõpleto habeatur,iuxta l.ad rempub.ff.de munerib.& honor.tamẽ in iudiçib.regulariter annus debet esse completus, c. cùm in cunctis.de elect.c.ad nostram,de regular.c.significatum,& similibus ibidem in gloss.allegatis.& c.idẽnitatibus,in prin.de elect.lib.vj.c.vnico.de ætat.& qualit.eodẽ libr.vj.quod Arch. & D Floria.in c.fi.de iudic.regulariter obtinere dicũt nisi cõtrariũ in iure reperiatur expressum, & videtur sentire gl.d.l. ad rẽpub.in verbo fauoris causa.aut nisi ageretur de fauore, quo casu annus cœptus pro cõpleto habebitur:nisi diuersum in iure sit expressum,vt voluit gloss.magna in l.iii.§.minorem ff.de minorib Et si fauor suadeat de momento ad momentũ fiet anni cõputatio,vt voluit Archid.ind.c.fi.fec⁹ si esset odiũ: vt voluit. d. glossa in d.l.ii.§. minore. ff.de minoribus, quam communiter teneri asserit Bened.Cap.reg. xxxj. nu. 27. vide plura infra in verb. minor. Bened.cap.

Annus infra quẽ hęres legata exoluere tenetur nisi velit priuari falcidia & omnibus emolumentis hęreditariis, licet cõputetur à die monitiõis ꝓ iudicẽ factæ. Auct.hoc amplius, C.de fideic.& ibidẽ Bar.c.nos qdem,de testam.gl.in Auct.de hęred.& falcid.§.si qs non implens,idque cõiter teneri refert Bened.Capra.reg.cx.nu.22.id tamen fallit si per testatorem aliud tempus intra quod volũtatem suam explendã iussisset præfixum sit,tunc enim hoc ipsum à iure præstitutum erit attendendum,per not.in l.ita tulib.§.hærede.ff.de statulib.l.fi.§. fin au.ẽ.C de iure delib.prout voluerunt Ancha. innoc. Nicei.& cõmuniter Doct.in d. c.nos quidẽ,de testamentis.quẽ ad ibidem nu.28.refert idem Bened.Capra.

Annui reditus emptio nullo iure interdicitur, cõe inquit Rip.lib.j.de lega.c.xix.nu.9.Did à Couarru.lib.iii.resolut.c.ix & c.x. E.Suarez.

Annuum legatum vel republicæ vel ecclesiæ factum per verbum semper,& in perpetuum,non amplius q̃ centum annos durat.cõem aiunt Alex.con.lx.li.j.Couar.lib.iij. resolut.c. ix.num. 10. Sed certè contraria sententia,& verior est,& iam hodie magis communis,vt tempet duretaiam illam asserunt Rogerius,Alber.alios antiquos referens,Cũ Ang. Corn.Soc. Ias.Rip.Ctor Põtan.Parpal.Verrat.Riminal.quos eũ aliis laudat Couarr.vbi supra,Viuius lib.j.opin.cxcvij.& Anto. Gomez meus iuris præceptor,de cõtract.c.xv.nu.18. E.Suarez.

Annuæ obligationes,& si xxx.annis semel atque omnino præscribantur,annua tamen relicta nõ semel,sed illorũ vniuscuiusque anni obligatio eo tempore præscribetur,commune renũcio ex Cum.in l. de pupillo.§. si in pluribus.ff.de nou. ope.nun Fulg.in l.cùm notissimi.§.in his.C. de præscri.xxx.an. Consi.xxii.nu.23.lib.iii. Alex.nu.3. Ias.in l.si Stichũ.§. stipulatio.ff.de verb.oblig.Feli.in c.auditis de præscrip.Balb. de præscrip.iiij.par.iiij.art.quæst.iiii E.Suarez.

Pro.Annui reditus inter immobilia computãtur à iure.clemen.exiui de Paradiso.§.cumque de verb.sign. Bellon.

Pro.annua si debes tunc inspicies caput anni.

Anno si debes,in fi.tenebris anni.gl.in §.qui hoc anno Institut.de inut.stip.in verb.præteritis. Bellon.

Annuũ si qd ꝓmittitur in ɔ̃ctib.an ante finẽ temporis peti possit,vide Ias.in l.si ita stipulatus fuero.nu.4.ff.de verb.obli.

Annui reditus emptio de iure licita est.Ioan.de ripa.in lib. j.de legi.c.xix.nu.6.communẽ dicit.& vide Ioan. de Ana.c.in

ciuitate de vsuris.& de hac materia copiosius vide per Didacũ Pic.carro.I tract.de cõsi.in ɔ̃s.sup statuto villę de gãdapipe.

Annuos redit⁹ ex sua ꝓpria natura nec mobiles nec immobiles esse (q̃tũ ad ius cõe attinet)sed tertiã quãdã speciẽ cõstituere tradit And.Tiraq.lib.j.de retract.§.j.glo.vj.in ver.Rentes num.3.secundũ Panor.in cap.nulli.de reb.Eccles.non alienã. & quosdam alios quos ibi allegat.Si tamen ad alterutrũ eorũ trahẽdi sint certè immobilium naturam eos secuturos ait.Et inde fieri,vt plerique omnes dicant annuos reditus inter immobilia censeri per l.si quis in glino.ff.de lega.j.& expressum textum in Clementi.exiui.§.cumque annui reditus, de verb. signi.vbi dicitur,Cùmque annui reditus inter immobilia cẽseantur à iure &c.& Iubemus.ij.C.de fac.sanc.eccles.I.F.

Idem tamen postea.nu.7 limitat hoc ita procedere,si reditus sint perpetui,aut certè ad longum tẽpus constituti,secus si ad modicũ:per multa ibi allegata.tales autem videtur census redimibiles,de quib⁹ annotaui.in ver.redditus. Villal.

Antidotalis,vt doctores fantur,obligatio nõ impedit repetitionẽ soluti ꝑ errorẽ,vide infra vers.errore soluti. E.Suarez.

Antiquitas delicti facit,vt mitigetur pœna,nam si ante decenniũ cõmissum est reus non debet mori,sed mitius punirj, vt est communis opinio Clar.q.60.vers.pręterea. Bonacoss.

Antiquitas delictorum pœnas illis infligẽdas imminuit,vt commune proferunt Did.à Couarru.lib.ij.resolut.cap.ix.nu. 2.Ant.Gomez.in l.lxxvj. Tauri.nume.6.& delict.c.j.nu.8.Iul. Clar.in pract.§.vlt.q.lx.versi.pręterea. E.Suarez.

Antiquitas delicti facit vt pœna mitigetur, vt si ante decẽ annos commissum esset, nam eo casu non debet puniri reus pœna mortis,sed mitiori.ita ex l.si diutino.ff.de pœnis,Doct. & communiter deducere ait Didacus libro ij.resolut.capit.9. numero ij.verticul.j.posse.& Antonius Gomes. capitul.j. delict.numero 8.& super l.lxxvj. Tauri numer.6.Afflict.decisio. cclxxvij.Clar.libro v.sentent.§.final.quęstio.lx.versic.pręterea potest. P.Fichard.

Antiquum factum dicitur spacium quadraginta annorũ, secundùm opinio.Anto.de Butr. in capitu.veniens. 1.extr.de testibus.Plures authoritates adducit Barthol.Chassan.in cõsi. 15.nume. 19.Alij voluerunt quod hoc iudicis arbitrio relinqueretur, quando tempus dicatur de antiquo in materia probationis.Anto.de Butr.in cap.quoniam contra.ext.de proba. Alexand.de Imol.in consi.4.numer.12.in 2.libr.cõ.Matth.de Afflict.in Decis.S.C.Neapo.Decis.83.numer.7. Alij dixerunt, ꝙ requireret tempus centum annorum metam excedens.Alexan.de Imol.in consi.7.in 1.vol.con.Quod latiùs declarant Philip.Deci.in capit. 1.numer.7.ext.de appel.& in con.13.incip pro tenui facultate mea.num.8.Ias.in l.cum aliquis.C.de iure deliber.& notissimè Crauet.in tracta.de antiquita.temp. §.j.incip.circa primam partem.& sparsim in eo.tracta. & ibid. nu. 5.dicit hanc tertiam opinionem communem esse, quæ tamen non procederet,quando non ageretur de magno preiudicio quia tunc sufficeret 40.annorum spacium, ad inducendam plenam probationem,prout exemplificari posset in finibus D.œcesum, quia non sunt magni præiudicij, secundùm Abb.in ca.cùm causam.in j.notab.ext. de proba. seu arbitrio iudicis relinqueretur.Hiero. de Monte post alios in tract.de finibus regen.cap.70. Kirchouius.

PR.Antiquitatis notitia est necessaria.§.j.Insti.de testa.ord. in ca.fuerunt.vij.dist.Bellon.

Antiquum dicitur,quod excedit metas centum annorum ad hoc, ꝙ credatur de solennitatibus extrinsecis, Ias.in l.cum aliquibus.nu.7.C.de iur.delib.communem dicit. B.Villa. Hãc & Cagnolus in l.velle.ff.de regul.iur.communem esse ait.

Eandem communem dixit Alex.in l.cum aliquis.C.de iure delib.Et pluries in consil.& rursus Ias.in j Lectu.l.admonẽdi, nume.246.ff.de iureiuran.Et post multas allegationes Aymõ Crauetta in celebri suo trac.de Antiqui.rẽp.par.j.nu. 5.I.Fich.

Antiquum tũc dicitur ad hoc ꝙ testes de auditu,aut de credulitate admittantur,vel ad hoc quòd fama peobet si decursi sunt centum anni. Aymon.in tract. de anti.temp.in j.part. numer.4.communem dicit approbata opinione Innocen.in ca.veniens.de verb.sign. B.Villal.

in Antiquis licet probationes leuiores sufficiant tñ quando apparet iustitia rei,vel possidentis: plena probatio requiritur contra eum,Aymon in d.tract.in verbo viso de fama. numer.32.communem dicit ex Innocen.in cap.cùm causam.de proba. Villalob.

de Antiquo vt aliquid dicatur esse requiritur tempus 100. annorum.Est communis opin.secun.Ias.in consi.lxxxj.in hoc puncto.vol.j.

ex Anuli delatione(præsertim in locis,in quibus hoc signũ à mulieribus solet passim circũferri) an probet matrimoniũ pręsumptiuè,& similiter ex sola fama,vel cum mutuis tractatibus pro viro,& vxore, aut ex sola dotis, & donationis propter nuptias nominatione in instrumẽto facta,seu ex sola cohabitatione matrimonium probetur esse contractum: controuertunt Doctores in c.illud.de præsumpt.& ca.per tuas.de probat.receptior tamen Doct.est opin.matrimonium nõ probari,vt tradit Socin.in consil.xxxix.visis, & inspectis.in j.par. F.Turzan.

Antiquum est quod centum annos supergreditur,vt commune inquit Cagn.in l.velle.in fi.ff.de reg.iur. Vnde tanto tẽpore metietur antiquitas, vt de solennitatibus extrinsecis nascatur pręiudicium,vt ait receptam Ias.in l.cum aliquibus.nu. 7.C.de iure delibe. Vt etiam tum testes de auditu,vel credulitate admittãtur,vel fama probet, vt commune effatum testatur Aymon in tract.de antiq.temp.j.part.nu.4. E Suarez.

Antiqua licet leuibus probationibus regulariter egeant, tamen iustitia cum reo,aut possessore faciẽte plenis opus habent. commune infit Aym. de antiquit.ver.viso de fama.numero 32. E.Suarez.

Antiquum tempus consideratur prout mero iudicis arbitrio consistit, maximè in pręsumenda rectitudine & iustitia sententiæ,fm communem per Bursat.consi.24.num.18.li.1.

Aperiens literas alienas,vt illas ostẽdat aduersario, falsum cõmittit,Communẽ dicit August ad Angel.de malefi.in verbo Falsario.nu.10.quem refert Pract Conradi.in prin.Clar.li. v.sent.§.falsum.versi.operiens. P.Fichard.

Apocha sola non iuuata aliquo adminiculo, facit solummodò fm cõem opin.aliqualem ꝑsumptionẽ.Bart.& alij in l. admonendi.ff.de iureiur.Abb.& Fel.in c.2.extrà,de fide instr. & hoc ꝓpter ꝑsumptionẽ,q̃ est,ꝙ quis de facili non faciat falsam scripturã.Alex.de Imo.in ql.239 nu.7.ver.vbi aũt scriptura priuata nõ subscripta à testib.&c.in 6. vol.cõsi.Et hanc sententiam cõiter approbatã esse refert Ias.in cõsi. 129.versi. Tñ communior est pcedens opinio,vbi ipse hũc articulum egregiè & copiosè explicat.in 1.vol.cons.& post eum quoq; Rolan.à Valle,in cõsi.26.nu.14.in 1.Tom.consi.tradit. Kircho.

Apostata non minus ad pœnitentiã admittetur,quã hæreticus.vt est communis opinio Soarez vers.apostata.n.190. Bonacoss.

Appellans potest dicere,tempus finiendæ appellationis incipere currere à die appellationis,in scriptis interpositæ,& non antè,licet, prius viua voce appellauerit.Est magis cõmunis opinio secund.Alexã.in consil.lxxxii. viso processu, circa fi.vol.vj. Math.Cherian.

Appellans non potest deserere appellationẽ si appellato interest:vt appellationẽ persequatur,& sic,eo inuito, nõ potest renuntiare appellationi. Gomes.de triena.q. 54. ver.volunt.cõem dicit. B.Vill.

Appellantiimpedito persequi suã appellationẽ per principem,non currit tempus primi anni. Deci. in c. ex ratione. num.6.de appella.communem dicit.

Impedito,facto inferioris iudicis,conceditur secundus annus.Deci.in d.c.ex ratione.nu.7.communem dicit.

Impeditus in secundo anno,restituitur solùm ad tempus, in quo durauit impedimentum.idem ibi.nu.12.cõem dicit.

Nota ꝙ impeditus etiam ex facto iudicis ad hoc,ꝙ restituatur,vel concedatur secundus annus: non requiritur ꝙ ipse ꝓtestetur,Hiero.Cagnol.in l.in omnib.ff.de regulis iuris.nu.15. cõem dicit. Et ne putes contrariari huic communi quæ posita sunt in verbo Annus supra, illud est quando stat per partes quod nõ petit & ꝓtestẽ cũ instantia,hic aũt nõ stat ꝑ partes, sed solũ,ꝑ iudicẽ.Et nota oĩes istas opini. cões ad intel. & ampliationẽ,& limita.l.iij.tit.xvj.li.iij.ord.de qua in d.nu.3.B.Vil.

De impedimẽto ad appel.& pseqũ.tradit M.Anto.Bard.in Tract.de tempo.Vti.& contin.in capitu.4.per totum. Vbi de impedimento ex facto appellati, ex facto Principis seu Iudicis, ex facto appellati ex facto appellantis, & appellati simul,

& ex facto tertij prouenientis, & an & quando tale tẽpus curat. I.Fichard.

Appellans quid probare debeat: vt ei biennium ad prosequendam appellationem concedatur: vide Doct.in cap.ex ratione,de appell.in Auth.ei qui offeratur.C.de temp.appel.& dic non aliter appellanti ad prosequendam appellationem biennium concedi debere: nisi in primo anno diligentiam à se adhibitam fuisse probauerit,si verò iudex in culpa fuerit qn causa finiatur: tunc necessariam esse protestationem, alias in iudice negligentia non præsumitur, teste Alex.consil. 64.li.1. 64.li.6.Affli.Decis.xj.col.fi.Fel.in c.causam.de proba.quo casu,nec semel tãtum protestari sufficit: nisi cum nil in cã aliud remaneat:quàm pronuntiatũ dicere,ex not.per parid.de Syndic.ver.instãtia ver. dicit pstitutio in fi.qua in re dixerunt aliqui per Rotam determinatum fuisse:sufficere loco protestationis impedimentum probare, vt testis est Gomes. Reg.de Annal.posset.quæstio.76.Quibus adde quæ scribit Osasc.Decis.12.numer.6.& sequent. vbi post plura concludit vnicam protestationem seu interpellationem sufficere declarando tamen vt ibi per eum, pro quo vide cautel. quam tradit Rol. de ord.iud.c.54.nume.23.c.& quæ ponit Fel.in cap.ex literis. colum.6.ante numer.9.de consti.

Appellandum est in scriptis ab interlocutoria de iure Cano.& ciuili iuxta veriorem sententiam teste Osasc.Deci 6.numero 5.vbi dicit, ꝙ si aliquis fuerit primo grauatus & appellauit in scriptis, Deinde iteratò grauatus appellat & dicat appello prout in scriptura primæ appellationis quam produco & peto actis inseri,non dicetur appellasse in scriptis propter formam quæ requiritur in appellatione, ex not.per Fel.in ca. inter cæteras.colum.2.de re iudicat.& ideo cum quæstio esset in facto in causa appella.in qua deerat appellatio allegabatur ab aduocato in hæc verba,si quis apud Acta prouocan.cesset: debet dicere appello,& id sufficit, tũ ex forma iuris cõmunis 12.ff.de appell.tum etiam ex forma Ducal.Decr.patriæ Subalpinæ quæ forma ad vnguem seruanda est l. cum ij.§.si prætor.ff.de trans. Neuiz.consi.77.num.2. Deci. consil.36. num. 5.alias nihil agitur,Decis.consi.532.numer.5. & hic nulla legitur appellatio ergo pro non appellante est ꝓnuntiãdus, nec prosunt illa verba relatiua ad cedulam, quia in formis non admittitur æquipollens.l.qui per salutem,de iureiur. Quinimo illud clarum est in iure quòd quando requiritur appellatio scripta cum insertione causarum: Si quis semel appellauerit à capi. 2. grauamine non potest dicere appello ex causis de quibus in eadem cedula super producta, Fel.in capit.cum venerabilis.colum.xv.extra de except.Alexand.con.126.numero xj.libr.6.Osasc.d.Deci.6.numero 6.& sequent. Quibus adde,ꝙ licet quando appellatur ab interloquutoria debeant causæ grauaminum nominatim exprimi ꝙ si appellans, eas exprimat per relationem ad aliud satis est. Secundum Alexã. con.80.colum.4.in princip.numer.9.libr.j.& d. consilio 126. libr.6.

Appellans confessus spontè,etiã si testibus conuictus non sit,nec in ciuilibus,nec in criminalibus regulariter auditur,& sic ad appellandum non admittitur aliquo modo, text. est in ca.cum speciali.§.porrò,& in cap.Romana.§.finaũt.de appellatio.in vj.vbi Io.And.Domi.Francus,Abb.& cæteri cõmuniter in d.§.porrò,Capella Tolosana,& ibi Aufre.n. 176.quorum sententia cõis est,de consuetudine quoque obseruatur, teste Carterio in practi.crimin.in prin.nu.17.In contrariã verò partem inclinauere glos.in d.§.porrò,& plerique alij tenẽtes admittendã esse appellationẽ eius,qui ex propria tantùm confessione damnatus fuerit,sed opinio hæc ꝓcederet, iudicio meo,si causa iusta expressim fuerit in appellatione dicta, tunc em est admittenda appellatio,gl.est in d.§.finaũt,in ver. mandetur,cum qua transeunt ibi omnes,& Dec.in ca.iii.& in c.consuluit.in j.de appellat.notat Bar.in l.à sententia ff.de appel.Cuman.consi.lx.& Lanfran.in clemen. dispendiosam, de iudic.vbi verò error,seu alia iusta causa in appellatione non allegaretur,tũc quippè procederet prima opinio cõis, & iudex non obstante appellatione simpliciter interposita,sentẽtiã exequi posset,vt clarius,& latius prosequitur Follerius in practi.crim.in ver.pœnis debitis feriantur.sub nu.6. F.Viui.

Appellans conuictus,simul & confessus tam in criminalibus, quàm ciuilibus non auditur,nec à iudice qui sententiam pronunciauit,nec ab eo,ad quẽ pronunciatũ est,l.ij. & ibi gl. Bart.& omnes.C.quorũ appella.non recipi. Aretin. in tracta. maleficiorum in vers.prætente Caio.glo.Abb.nu.5.Præposi. nu.7.& cæteri in c.cũ speciali.§. porro. de appellat. vbi Dec. asserit istã esse communẽ opinionẽ, & eam sequũtur Dyn. Bart.Imol.idẽ Areti.qui pariter fatetur cõmunẽ fore in l. creditor §.iussus.ff.de appel.Iaffredus decis. ccccl.j. & latè tradit Carreri.in pract.cri.in prin.& ponit pro reg.cum viij. limitationibus. Petrus Duennas in regula clvj. cõuictus legitimis probationibus, & sequitur Aegidius Bossius quoque in sua pract.in tit.de appel.nu.27. F. Viuius.

Quando Appellatur ab interlocutoria, licet iudex à quo possit procedere, nisi fuerit sibi inhibitum,istud tamen locum nõ habet in interlocutoria lata super tortura, vel alibi vbi nõ posset reparari per diffinitiuam: teste Bald.in l.generaliter.§. sed iuramento.c.de iureiurand. Quibus autem casibus ab interlocutoria appellari possit, not.Bart.in l.arbitro.ff.qui satis. cogant.quæ appellatio ab interlocutoria regulariter non suspendit iurisdictionem iudicis à quo. Sed limita vt per Fel.in cap.dilectus.cl ij.de rescript.col.vlt. Et quod vbi est certa sententia, vel clausula irritum.vide text.in clement.j.de concess. præbend.vbi Card.not.Alex.consil.97.libr. 5.vbi quando admittitur appellatio,si & quatenus, & cum clausula irritum.& ibi quòd vna est conditionalis.& an alia sit pura. Et de intellectu c.non solũ.de appel.in vj.vide Alex.cõsi.89.lib.1. Et quod dicitur s.de clausula irritatiua,dic ꝙ habet locum quando nõ est facta præsentatio literarum admissionis appellationis, & inhibitionis. Put.

Appellatio conditionalis an & qñ valeat,& sustineatur,& ꝙ nõ valeat,vt text.in l.nõ quẽ admodũ. ff.de iudi.cũ tractus futuri tẽporis nõ spectet ad iudicem: & actus huiusmodi non recipiant diem neque conditionẽ.l.actus legitimi.ff.de regul. iur.in vj.Doct.in d.l.non quemadmodũ. Bart.in l.admonendi.col.1.in princ.ff.de iureiur.tex.in l.j.§.biduũ.vbi Bar.Alber. & Ang.ff.qñ appell.sit.text.in l.iudex posteaquam.ff.de re iu. Bald.in l.cũ iudex.& ibi pulchrè Salic.C.de sentent. Cast.in l. j.C.de senten.quæ sine cert.quant.& in l.petendæ.C.de temp. in integ.restit.Spec.tit.de senten.§.j.Dec.in c.præterea.ij.nu.7. extra de appell.Felin.in c.cũ contingat.de offic.deleg.glos.& doct.in l.itẽ eorũ.§.sed si ita.ff.quod cuiusq.vniuer.nom. Put.

Appellans salua facultate appellandi in scriptis potest vti ea appellatione quæ sibi videbitur:vt not.Grat.cõsi.122.nu. 1.lib.1.& vide Bart.& doct.in l.cũ procurator.§.si dominus.ff. de no.oper.nuntiat. Put.

Appellationem non esse actionem, vel exceptionem, sed officium iudicis,dicit Bar.in l.j.§.solent.ff.quando appel.sit.de quo vide quæ scribit Iasc.in l.arbitro.colũ.2.in fi.& col.seq.ff. qui satisd.cogan.

Diffinitionem autem appellationis vide per Abb.in rub. col.j.extra de appel.vbi dicit ꝙ diffinitio Bar.in l.j.ff.de appel. non est ampl. Put.

Appellatio per quæcũq; verba formari potest, teste Grat. cõs.100.nu.5.lib.j.intellige dũmodo apta sint,& ad id ordinata, nec repugnet intentio.idem d.cõsi.nu.38.Quid de appellatione conditionali,an & qñ valeat. vel vbi illatum iam fuit grauamẽ,& petatur reuocari,aliàs appeller, vel petatur aliqd fieri de nouo,& si non fiat,vel nõ concedatur, appellet,vide tex.vbi Innoc.& Io.And.in c.significauerũt.de testib.vbi etiã Imo.& Abb.Quid de appellatione geminata,& quid si appellatũ fuit in voce,saluo iure appellandi in scriptis.& postea ẽt in scriptis appelletur,quid operetur:& quot appellationes cẽseantur,not.Bart.& doct.in l.cum procurator.§.si dominus ff. de no.oper.nuntiat. Put.

Appellari licet non possit à sententia quæ transiuit in rem iudicatam,poterit tũ dici de nullitate.Spe.tit.de appel. §. iuxta in fi.Soc.consi. 10.col.fi.lib.4.Roland.consi.85.nu.16. lib. j.fallit qñ nullitas etiã est notoria stante forma decreti prefigentis tempus decem dierum ad appellandum, & dicendũ de nullitate,vt per Rol.vbi §.de quo vide quæ scribunt Ale. consil.105.col.2.libr.5 consi.125.col.3.lib.vj.paris. consi.95. col.4.in fin.lib.j.

Ille qui obtinuit in prima instãtia,si in causa Appellatiõis succumbat,nõ intelligitur propter primã sententiã habuisse iustam causam litigandi,vt euitet condemnationem expensarum,quando ex eisdem actis succumbit,secundũ gl.in c.iuris ignorantia.de reg.iur.in vj.Innoc.& Host. in c.finem litib. extra de dol.& contumac.Bart.in l.ꝓperandũ.§.finautem.C. de iudic.qui omnes ita intelligunt & limitant gl.in l.generaliter.§.finautem C.de reb.credit. Put.

Licet qñ appellatur ab interlocutoria, debeãt causæ grauaminum nominatim exprimi,si appellans exprimat eas per relationem ad aliud,satis est:vt not. Alex.consi.80.col.4.nu. 9.lib.j.de quo vide quę idem scribit cõsi.126.li.vj.Doct. in apostil.ad Bart.in l.eius qui,nu.2.ff.de appel.recip. Put.

Appellatione deserta sententia habetur pro veritate: & est exequenda.l.fi.§.illud.iuncta gl.& auth.ei qui. C. de tempor. appel.

appel.scribit Neuizan.consi.36.nu.11.Et an deserta causa appellationis,vel illi renuntiato, dicatur deserta nullitas: vide Neuizan.cõsi.41.nu.38.Cagnol.in l.2.nu.279.C.de pact.int empt.Iasc.in l.Titiæ textores.§.nihil.col.j.ff.de leg.j.Nat.consi 217.nu.4.Sebast.Vant.de nullit.c.6.nu.38.

Appellare non potest verus contumax, siue sit ꝓcurator, siue principalis.l.ex consensu.§.fi.ff.de appel.l. & post edictũ. §.fi.vbi Bald.& Cast.ff.de iudic.Grat.consi.100.nu.9.lib.j.Quę conclusio ꝓcedit indistinctè siue fuerit contumax ad processum agitandũ,siue ad sententiam audiendã.Grat.d.cõs.n.10.

Appellatione pendente possessor molestari non debet. ꝙ si fiat,restitutio ante omnia fieri debet.teste.Dec.consi.97.Et innouans appellatione pendente priuatur beneficio appellationis.Neuizan. cõsi.36.post nu.10.ver.tertio moueor.Put.

Appellationi alterius ad hoc vt quis possit adhærere pro suo interesse, requiritur ꝙ intra decem dies datos ad appellandũ ratificet appellationem.Bald.in auth.hodie.ad fin.C.de appel.Et illud quod dicitur appellãtem non posse renuntiare in præiudiciũ eorum qui adhærere possunt: adde ꝙ idem sequitur & confirmat Alex.in apostil.ad Bart.in l.si prolusorio. §.sed & agere.post nu.2.ff.de appel.Quid de appellato? dic ꝙ potest vti appellatiõe partis,tanquam communi. l. fi.in prin. C.de appel.l.per hanc.C.de temp.appel.& eo inuito.Ale. cõs. 36.nu.21.lib.4.etiam si appellans ipsi appellationi renũtiauerit.Aymo consi.80.nu.10. Put.

Appellat quãdo quis salua nullitate, an tunc iudex ad quẽ possit super nullitate pronuntiare vide Alex.consi.59.lib.4.Et si nullitas deducta fuerit cum appellatione. Dic ꝙ operatur deuolutionem non solum causæ nullitatis, sed etiam ipsius negotij principalis.Calcan. consil.16.nu.51.De qua materia nullitatis vide quæ scribit Abb.in c.Dilecto.de appel.Imol.in l.si expressum.ff.de appel.Et an possit iudex nullitatis reuocare attentata in præiudicium appellationis,vide Alex.consi.2. col.fi.lib.3.Et an causa nullitatis deuoluat totam causam ad iudicem,vt causa appellationis.not.Bart.in l.si vt proponis.C. quom.& quando iud.Et an nulliter gesta peti possint confirmari ex nouiter deducendis.Rom.consi.158.& 281. Ale.in l.si finita.in princ.ff.de dam.infect.& consi.79.lib.2. Et an dici possit de nullitate sententiæ quæ fuit confirmata.Rom.cõsi. 378.Et quando quis petit sententiam infirmari:dic quòd concernit non solum nullitatem,sed etiam iniquitatem,teste Iasc. in l.j.in prin.ff.de fer.Quando verò iudex ad quem,si peratur, possit & debeat reformare sententiam,& in qua parte,sit reformanda:vide doct.in apostil.ad Bart. d.l.si vt proponis. Alex.consi.53.lib.2.Pract.Papiens.form.appel.à sentent.diffini. ver. fuisse & esse nullam.Dec.post alios in rubr. extra de appel.nu.12.Alex.in l.si tibi.C.de carbon.edict.Abb.consi.191. in fin.& in c.cum cessante.vbi doct.extra de appell. Iasc.in l.à diuo Pio.§.in venditione.col.3.ff. de re iudic. in l.si pacta.in 5.notab.C.de pact.Curt.Iun.consi.127.Aym.consi.154.Put.

Appellare non licet a iudicibus,quos communi consensu partes sibi elegerint.c.a iudicibus.ij.quęst.vj.I.Bellon.Tolos.

Appellare non licet à iudice nõ impartiente officium suũ non postulatum.Communem inquit Ripa.in l.iiij.§.hoc iudicium.numero 87.ff.de dam.infect. B.Villal.

Appellari ab interlocutoria de non exequendo non potest.Felyn.in cap.quod ad consultationem.versicu.à pronuntiatione.de senten.& re iudic.Deci.in cap.nouit.iiij.notab.de appel.Craue.consi cclxxiij.nobilis nomine commissari. hãcque sequitur sententiam tanquam a Doct. communiter obseruatam Alexand. quem etiam ipse refert consilio xcv. visis processibus.libr.ij.

PR. Ab executore sententiæ non appellatur. in l. ab executore.ff.de appel. Bellon.

Appellatur de iure canonico a possessorio, non autem de iure ciuili.Cur.Iun.con.consi.clxviij.nume. 39. communem dicit,quam intellige ꝙ non appellatur, id est, appellatio executionem non impedit:tamen bene procedit appellatio, Io. Cota.in l.naturaliter.§.nihil cõmune.nu.8.ff.de. acquir. possess.in antelud.repet. Tolos. B. Vill.

Bar.in l.ij. ff.de appel.recip.dix.quod etiam de iure ciuili à possessorio appellatur quamuis executioni sententia mittatur. Quæ opini. communiter non tenetur,vt per Bald.in l.ij. C.de episcop.audient.gloss. & Bart. Cyn & Bald.in l.j.C.si de mom.posses.fue.appel.

De iure regio si sunt duæ conformes sententiæ in iudicio possessorio,non appellatur,lib.xviij.in ord.de Madrid.

Idem dicit Maranta in suo Speculo par. vj. versi. secundus actus principalis.numer.294.vbi etiam dicit magis communem esse,vt limitetur illud,appellare non posse in possessorio,&c.quo ad effectum retardãdæ executionis. Appellatio enim procedit quidem, & operatur, vt causa deuoluatur ad superiorem,sed interim executio latæ sententiæ non impeditur.Et subiungit, ita seruari in practica. Nec enim verum est simpliciter, causam possessorij esse modici præiudicij, maximè quando agitur de perdenda possessione, vt pulchrè declarat Io.Coras.in l.naturaliter.§.nihil commune,nu.26.ff.de acqui.poss.Et plenius atque notabilius Maran.in d.versi. secundus actus.nu.301. I.Fich.

Appellari an possit a sententia iudicis recursus, & dic, ꝙ non secundum Rom.consi.27.col.2.c fi.consi.cclxj.in princ. Abb.in c.venerabilis.nu.40.de iureiur.consi.ij.col.ij.consi.38. col.ij.lib.j.prac.pap.for.lib.ad compromissum.vers. nec reductio.col.fi.& hæc opi.verior existimatur, licet aliqui contrarium voluerint,vt baptista a S. Blasio trac.de arb. q. pen. Distingue tamen,vt per.Rom.d.consi.cclxj.col.ij.ver.tertia fuit vbi alle.Bal.in l.vnic.C.de his quę.pæn.no. ꝙ aut iudex recursus grauat in modico: & tunc ab eius sententia non appellatur,aut enormiter,& secus, quam opi. sequitur Rom. ibi & inde Alex.consi. 106.nu.vj.nu.xv.lib.3.Boer.q.cclxxxiiij. col. 9.& seq.Socin.Reg.24.appellatio xv. fall. De quo vide etiam Bald.in Rubr. C. de appellatio. versicul. Sed nunquid iure Cano.Rom. d.consil.xxvij. vers.aut dictũ fuit ꝙ vt arbitrator ꝙ appellari non possit Nam aut arbitrator ledit in modico, & eius sententiæ standum est,aut enormiter lædit: & tunc nõ appellatur,sed petitur reductio ad arb.boni viri sequtur Rom. consi.cclxv.Iasc.in l.nemo põt, j.lec.nu.lxv.de leg. j. & est cõis opin.per Abb.consi.77.col. vlt.lib.ij.in fin.de appell.col. xxij. nu.cj.cuius dicta transcribit soc.Reg.xxiiij.appellatio.xj. fall.

Appellari licet nõ possit ab executione.l.ab executione.C. quorũ appellationes.l. ab executore.ff de app.illud tũ fallit in sententia lata de exequendo vel nõ exequendo.Ita voluit gl.in verb.ab executione.in d.l.ab executione. Et huius glo. sententiã communẽ esse,& seruari inquiunt Lanfra.de Oriãno.in repe.c.qñ cap. 10.de interloc.& appella.nu.60.ver.potest tũ appellari.& Bartho.Socy.in tractat. fallent. regul. 24. inci.appellatio in qualibet causa permissa est.nu. 2. versi. fallit in executione.Sed contrariam sententiã,scilicet,appellari à sententia executionis,siue de exequendo,non licere,multi alij Doct.eamque magis communem opinionem esse voluerunt Alex.de Imo.in consi.95.nu.4. ver. quod autẽ à sententia.in 2.lib.consi.Petr.Philip.Cornę.in consi.71.numer. 20.in fi.in 1.volu.consi.Philip.Dec.in c.nouit.nu.4. extrà. de appella.Roland.à Valle.in con.43 nu.5.in 1.Tom.consi. kirchou.

Appellare non licet à sententia Principis.Senatus,vel Prefecti prætorio.l. 1.ff.à quibus appel.non licet. l. prefecti ff. de minor.Guido Papa in suis Decis.quæstio.50.Supplicare & reclamare tamen ab ea licebit.l.si quis aduersus.Authent.quæ supplicario.C.de precib.Imp.off.Hippo.de Mars.in suis Sing. singul.647.glos.in ver.supplicauit.& Doc.in c.ex literis.11.de resti.in integ. Propterea inquit ibi Abb. ꝙ in omni materia Legis,rescripti vel instrumenti,vbi non liceret appellare,semper sit licitum supplicare, cùm sint diuersa remedia. appellatio & supplicatio.Et hanc communẽ opinionẽ esse Docto. inquiunt Philip Decius in l.fin.nu. 50.C.de edict. Diui Adria. tollen. & Roland. à Valle, in con. 94. numero 4.in 1. Tom. con. kirchouius..

Appellari à sententia arbitri an posit Doc.inter se non cõueniũt.Bar.in l.arbitro.nu.6.ff.qui sat.cog.l.nemo.potest.nu. 13.14.& 15.ff.de leg. 1.in l. 1.nu.2.& 3.C.de rece. arb. Nã in illis casibus,in quibus oritur hodie actio, iuxta l.cùm anteà & l.ne in arbitris.C.de arbit.voluit Bar.admitti appellationẽ. Et huius sententiam Pau.de Ca.in d.l.arbitro.nu.4.approbat. Ita refert.Ale.de Imo.in d.l. nemo potest.nu. 56. Propterea Io.Fran.à Ripa eius decisionis illam rationem reiecta explicatione Iasc.esse,cur non appellaretur,voluit,quia sententia arbitri nullum parit iuris effectũ:nam non producit actionẽ.in d.l.nemo.nu.92.Sed commu. opi.in contrarium esse contra Bar.per multas rationes,& fundamenta duo illi recentiores interpretes Ale.de Imo.& Iasc.de May.referunt in d.l. arbitro. nu.9.& in d.l.numo.nu.19.& Iasc.ibid.n. 56.cum seq. Licet de iure Canonico appellare liceat, cùm de æquitate canonica, omnis qũocunq; oppressus appellare possit.c. ad Romanã. & gl.in c.à iudicibus. 1.q.6.Bal.in d.l.j.nu.j.ver.tertiò oppono Pau.de Cast.in l.nam & postea.§.si minor.nu.9.ver.nõ sic cõpromittẽdo.ff.de iurei.Ale.de Imol.in d.l.nemo.n.21.ver.itẽ iuxta p̃dicta,per multas authoritates ibi ab eo relatas,dicens ibidem,hanc communem Doct.esse opin. & in practica seruari.Hoc etiam affirmant Ripa in d.l.nemo.nu.91.ver. quintò fallit. Mar. Ant. Blanc.in tract. de compromiss.in 10.q.de appel.

appel. & redu.ad arbi.bo.viri.nu.9.ver.q exactè hanc disputa.cognoscere voluerit,videat Alexan.& Ias.in d.locis.& Pa. in c.cum dilec.nu.17.ext.de arb.& Rob.Mar.in trac.de or.iu. in par.6.princ.cap.de appel.nu.250.cum seq.Nec non d. Blācum in d.tracta. de compromiss. d. 10. quæstio. de appella. vbi ipsi & materiam explicant, atque infinitas authoritates allegarunt. Kirchouius.

Appellari nequit à sententia interlocutoria de iure ciuili secundum Bart.Paul. Castren.ceterosque cōiter per text. ibi in l.j.ff.de apoc.recip.gl.Bar.& Angel.in l.fin.C.de sent.& interlo.omnium iudi.Bar.& Bal.in l.ij.C.de episcopa. audien. Marant.in tract.iudicio.in vj.par.tertiæ par.actu.ij.nu.292.& Io.de Amicis cons.cxxviij.nu.2.vbi meminit istam esse communem opinionem legistarum, & hoc ponit pro regula cū iij.limitationibus Lanfranc.in c.quoniam contra de probatio.in c.x.de interlocutoriis,& appellatio. numer.68.& Petr. Duennas cum xiiij.fallentiis,in regu.lij.appellari à sententia interlocutoria.de iure verò canonico contrarium sancitum reperitur,appellaturque ab interlocutoria,vt voluit Bart.in l.j.§ fin.ff.à qui.appel.non licet, Berous in quæstionibus familiaribus quæst.liij.num 9.Maranta.vbi suprà,& omnes Canonistæ communiter,in c.sicut Romana,de rescri.vbi Ripa,nu. 22.cum aliis seq.recitat istam esse Canonistarū opinionē,sed retenta prima opinione aduerte quòd appellari minimè debet,ac permittitur ab interlocutoria quotiescunque grauamen illatum per appellationem à diffinitiua reparari posset, vt firmauerunt Cyn. Paul.Castren.& cæteri, in l.post sententiam.C.de senten.& interlo.om.iudi.Bal.Ang.Saly. Paul. Castren.Fulgo.Iason & omnes in l.arbitrio ff.qui satisda. cogan. Barto.Imol.Paul.Castren. aliique in d.l.ij. de appel. recipien. & Io.de Amicis,in d.cons.cxxviij.n.3. & seq. vbi ita cōsuluit, & attestatus fuit istorum opinionem esse communem ac nullum habere contradictorem. Tamen reperio Petrum de Benintendis decis.xl.simul.cum Bald. aliisque signatis per eum concludere expresse contrarium. F.Viuius.

Appellari non potest à sententia arbitri,nec reclamari,nec reduci ad boni viri arbitrium de iure ciuili, etiam in casibus, in quib.oritur actio ex compromisso.l.j.C. de arbit. vbi Bald. & Imol.Are.Ale.nu.19.Ias.nu.56.in j lectu.cæterisque in l.nemo potest.ff. de leg.j.qui fatentur istam esse communem opin.contra Bar.ibi contrarium assenerantem, & Maranta, in tract.iudiciorum,in vj.par.in c. de app. nu 259. Sed limitatur primò hæc communis sententia non procedere de iure,canonico,nam eo iure à sententia arbitri licet appellare, secundum gl. in c.à iudicib.ii.q.vj.Hostiens.& Ant.in c.quintaualis de iureiu. Ancha.in cle.sæpe,de ver.sig.Glos. Hostien. Ioā. And.& Abb.in c.ij.de arbit.Bal.& Salyc. in d.l.j.& Alexand. cū multis aliis signatis per eum,in d.l.nemo potest,n.21. vbi inquit istam esse communem opinionem, atque in practica obseruari. Limitatur secundo non habere locum sententia arbitrorum iuris, electorúmque ex forma, ac necessitate legis,præcepto iudicis,vel statuti,a qua potest appellari,secundum Bartolum in l.prima.C. de nouo C.compo. Antonius in in d.c.quintauallis,Oldr.cons.xvj.Dom.de S.Gemi.in c.ab arbitrio.q.vj.de offi.deleg.Marantam in d.c.de appellatione,n. cclxj.& seq.vbi docet practicam in hoc regni Neap.& Iaffredum in decis.cccclxvij.vbi meminit ita per Doct. communiter teneri. F.Viuius.

Appellari potest à sententia lata in mero possessorio, etiā de iure ciuili,quando per petitorium non posset esse consultum possidenti,seu detinenti aliter,quam per retentionem, vt in casu l.qui per exceptionem § si pars.ff.de condi.indeb.secundum Bartolum.Ange.& Docto.in l.ij.ff.de appellat. reci. quia tunc agitur de magno præiudicio,& l.1.C.si de momen. possess.secūdum eos procedit,vbi victus aliquo remedio petitorio potest possessionem reuocare.Idem quādo iniquitas & causa appellandi esset euidēs & in promptu,secundū Guil. de Cuneo in l.si ex causa.§.nunc videndū ff.de minorib.Bald. in l.consentaneum.C quomodo & quando iudex. & in dicta l.1.Do.Præposi.in ca.dilecto.col.xxix. extra de appel. De iure autem Canonico appellatur indubitanter a tali sententia, vt per Io.Andr.& communiter Canonist.in c.pastoralis.extr.de officio delegat.Innocen. in c. significantibus extra de operis noui nunciatio.est tex.in ca.ex conquestione. extra de restitutione spoliatorum.Balb.decis.445.

Appellans,si innouet aliquid appellatione pendente,priuatur beneficio appellationis,& in causa principali procedi poterit appellatione non obstante.Ita notabiliter Ioan.Andr.in capitu.non solum de appella.in 6.in glo magna, versi. vnum scias.Ange.& Nicel.in l.si cuius. ff. de appel. reci.Innocen.in c.ex parte.ij.col.extra de rescript. sentit quod si appellans spoliet post appellationem victorem,videtur appellationi renunciare.Faciunt notata per Docto.in c.an sit.& in cap. cum teneamur.extra de appel.Balb.decis.443.

Appellare etiam quando sententia transiuit in rem iudicatam,potest tertius pro suo interesse intra. 10. dies a tempore sententiæ secundum Barto. Angel. communiter Doctor. in l.ab executore:in §.alio.ff. de appellatio. per illum text. But. Panor.ac Felin.in c.cum super extra de re iudi.Bart.in l.a sententia.in prin.& in §.hæres.ff.si de appellat. Balb.decis.134.

Appellans consulitur.Consiliū est vt appellans dicat simpliciter,appello:vel,appello ad iudicem cōpetentem, & sufficit, secundum Bartol.& Imolam in l.1.§.si quis in appellatione ff.de appellationib.Specul.eod.titu.§.nunc tractemus. versi.sed quid si quis simpliciter dicit.Bal.in l.apertissimi.circa med.C.de iud.per glo.in l. cum ꝓponas. C. de bonis auto. iudi.poss.& ibi.Ange.& Salice.Idem Ang.& Imo.in l.qui Rome.§ penul.ff.de verbo.oblig.tenetur tamen secundum Spec. vbi supra, sic appellans declarare intra tempus appellationis interponendæ de quo intellexerit,alias nō procederet appellatio,& secundum Domi Præposi.in c.dilecti.col.8. extra de appellationibus per glo.in ca.si is,cui.de offic.deleg.in 6.licet Panorm.in ca.ij.in c.vt debitus. extra de appellationibus teneat cōtrarium prædictæ decisionis. Communiter tamen tenetur secundum præfatos Doctores. quod prædixi in principio,maximè de iure ciuili, vt procedat talis appellatio, licet nō fiat declaratio,vt supra,& secundum Dominos de Rota decisio. 213. in nouissimis in rubrica, de appellationibus. Balb.decis.454.

Appellari potest à diffinitiua etiam ex hac sola causa,vt nō probatum probetur,& nō allegatum allegetur,licet attentis agitatis sententia non sit iniqua,secundùm glo.in l.creditor. §.iussus.ff.de appellat.Barto.in l.1.§.quæsitum. eod. tit. in l.ait pretor.§.Permittitur.ff. de minorib. Bald.in l.eos C.de appel. Do.Præpo.& Feli.in rubri.extra eod.probatur in l.nō tm.ff.e. in l.2.C.quorū appel Nō tamē per hoc poterit appellans aliquid noui petere,qđ in primo iudicio petitū nō sit, & si possit noua allegare circa petita,secūdum Panor. & Feli. in c.significauerūt.extr.de exceptionib.qđ est nota.ad limitationē l.per hanc.C.de tempor. appella.Balb.decis.452.

Appellans finito tempore prosequitur. Licet finito tempore instantiæ causæ appellationis nō possint partes procedere coram iudice ad quem.clemen.si appellationem,de appellat.tamen appellato ante tale tempus finitum prosequente poterit appellans etiā prosequi & finire,etiam finito tali tēpore secundùm Roma.& Nicel.l.2.ff.de re iudica. per cap. 2. de rescrip.Do.Anto.de Butri.in cap.sæpe.extrà de appella.& tunc appellans ex persona appellati prosequentis consequit, quod non haberet ex sua,secundùm Butrig.vbi suprà, & Panormi.in cap.ex parte.in 2.co.de rescrip.Do. Præposi. in cap. personas.in vlti.col. extrà de appellat. argu.l. petendæ. C. de tempo.in integ.restitu.perend.& l.si post mortē.§.fi.ff.de bono.possess.contra tabu.& eius quod vult Innocen. in cap.ex cōquestione extrà de restitu.spoli.Plus dixit Roma.in dicta l.2.quod appellans ex persona sua poterit prosequi,& finire post tale tempus finitum quando eo durante incipit prosequi. Et clemen.prædicta,secundùm eum debet intelligi, qñ ante tale tēpus prosequendæ finitum,& eo durante nullus comparuit.Et pro hac opinione quam sequitur Nicel.in dicta l.2.facit C.de temp.appella authen.neutro.dū dicit neutro occurrente sententia firma permanet. Balb.decis. 473.

Appellari potest à sententia lata in possessorio,in quo etiā tractatur de amissione proprietatis,aut de pœna,vt in remedio l.si quis in tantam.C. vnde vi.seu alicuius statuti imponētis pœnam in casu possessorio vltra restitutionē possessionis aut satisdationem de non turbando de cætero,vt est communiter per istam patriam, etiam de iure ciuili, secundùm glo. communiter approbatā in l.momentaneæ.C.vnde vi. ad fin. & hoc quantū concernit proprietatē vel pœnā:in eo quod possessionem concernit,non potest appellari,secundum Cy. in l.1.C.si de momen.possess.fuer.appella.in l.incerti.C.de interdict.per dictam.l.1.& l.quisquis.C.quorum appel.cum gl. ibi in verbo,mittantur.& secundum eam in eadem sentētia fuerunt Pileus,& Pet.non poterit tamen de iure ciuili in tali causa,appellari ab interlocutoria lata ante diffinitiuā: quia cùm à diffinitiua possit appellari,poterit illud grauamen in ea reparari,iuxta doctrinam Bar.in l. 2.ff.de appel.recip.Balb. decis.477.

Appellans tutius facit litem ante contestatam in causa appellationis petere reuocationem, attentatorum per iudicē à quo post

quo post appellationem,ne aliàs videatur renunciare priuilegio attentati,secundùm Specu.titu.de appella.§.nouissimè. versi.sed pone,.petij.Archid.in c.non solum.eod.titul. in 6.qđ non placet Ioan.Andre.ibi: & Pet.de Ancha. ac Angel.in l.si cuius.ff.de appella.recip.& Do.de Rota decisio.60.in nouissi. vt refert Do. Præposi.in c.dilecti.extrà de appel.limitans istā secundam opinionem per quatuor fallentias notabiles. Nā attentato illicitè probato, debet illud per iudicis appellationis merum officium in pristinum statum reduci, secundum Ange.vbi supra:etiam & pendente iudicio super huiusmodi reuocatione non currit fatale tempus,secundum Do.de Rota in nouissi. decis.105.ideo vtile est appellanti ante omnia ipsam reuocationem petere,vt suprà.Balb.decis.476.

Appellari ab exequutore non potest aliquo modo,vt l.ab executione.C quorum appella.non recipi.& in l.ab executore,& ibi Bart.ff.de appella.& hoc pro regula ponit Soci.in tracta.fallen.in reg.xxvj.cum v. limitationibus, & Pet. Duennas in reg.xlj.appellare ab executore permissum nō est, cum viij. fallentiis,& limitat etiam Bertachi.in suo reperto. in ver. appellatio ab executione,versic.j.& Maran.in tractatu iudiciorum in vj.par.iij.partis in ij.actu.num.248.fol.paruo.clxxxij.& licet appellari nequeat ab executione,nihilominus à pronūciatione,sententiáve iudicis de exequendo appellatio permissa est,secundum Glo.Bar.Iaco.But.& Ang.in d.l.ab executione.vbi attestatur ita in practica seruari,& sequitur ibidem Salice.exprimens istam esse communem opinionem,& Lanfranc.in c.quoniam contra de probatio.in ca.x.de interlocutoriis,& appellatio.sub nu.60.& sententiæ huic inhæret quoque Glo.& Ray.in d.l.ab executore,& Specul.in tit.de appellatio.§.quibus,versi.v.Bar.in l.si cum exceptione.§. huic autē in fin.ff.quod met.caus.Abb. in c. quo ad consultationem,de re iudi.Ioannes de Anania consilio xxxvj. in princi. & Augustinus Berous.q.cxxxj. latis pluribus sententiis conformibus nu.3.& Iaffredus decis.ccccxlj.executor recusari. In contrariā verò partem,videlicet quod à sententia de exequendo appellari non possit inclinauere Odofred. Cyn. Bartol.contra morem suum sibi contrarius.Bal.& Imol.in d.l.ab executore, Gui. de Zuz.& Fulgo.in d.l.ab executione,Alexan. consilio xcv. col. ij.vol.ij.& Deci.in c.nouit,num.6.de appell. & Corn.consilio lxxj.numero 20.vol.j.in quibus locis fatentur istam esse magis communem sententiam, cæterùm explosa istorum opinione resideo cum prima Glo.aliorúmque opiniōe,que realiter communis est,seruatúrque in praxi teste Lanfranc. loco de quo supra,& Alex.consilio.cxiij.col.fi.vol. v. & ita consuluit,obtinuitque Florētiæ Syluester Aldobrādi.prout ipse testatur in addit.Decij in d.c.nouit.in litera a. F.Viuius.

Appellari ab arbitris & si iure ciuili nequeat, tamen & eodem iure ab arbitris ex necessitate lectis,& ab omnibus generaliter arbitris iure canonum appellari licebit, illud commune ait Iaffred.decisio.cccclxvij. hoc attestatur receptum Alc. in lege nemo potest.num.21.ff.de leg.lib.j. E.Suarez.

Appellari potest à sententia lata in crimine læsæ maiestatis,quando quis fuisset dux alicuius factionis, idest proditionis,vt est communis opin.Bossius tit.de appella.nu.2.nisi expressè sit prohibita,vt est communis opinio.Soarez vers. appellatio.numero 191.nisi quis sit conuictus,vel confessus,& confessionem nunquam retractauerit,vt est communis opinio.ibi, nu. 192. item fallit,nisi crimen innotescat, vt est cōis opinio.ibi.num.193. Bonacoss.

Appellare non potest reus criminis à sententia interlocutoria mera,nisi grauamen non possit reparari per sententiam diffinitiuā, ex sacrosancto Tridentino Concilio.Tit.de appella.c.1.fol.190. Bonacoss.

Appellare iuxta cōem Doctorum sententiam licet procurator teneatur,tamen secundum aliam etiam cōiter receptā sententiam eandem prosequi non tenebitur, nisi initio vsq; ad finem vtriusque instantiæ, prosequendam suscepisset, aut nisi generaliter ad omnes causas, aut etiam ad vtranque instantiam,aut procurator in rem suam constitutus fuisset, aut ab interlocutoria prouocasset,aut aliter statuto vel consuetudine receptum esset,vt refert Benedict.Capra,regula lxv.nu. 29.& sequent.Qua de re infra plura vide in verbo procurator. Bened.Capra.

Appellatus non potest appellantem inuitum cogere ad ꝓsequendum suum appellationem,nisi in vltimo mense anni dati ad prosequendum,seu tale tempus ei diminuere, secundum.Archidia.in c.Romana.§.qualiter.versi.porrò.de appel. in 6.Ioan.Andre.& Butrig.in c.oblatæ.extra eo. & ibi Panor. in penul.notab.Spec.eo.tit.§.nunc breuiter,versi.item pone, præfixus aliàs in §.qualiter.circa fi.Domi. de Rota decisione 290.in rubrica de appellationibus in nouissi. Do. Præpositus in c.personas.vltima col.extra de appellationib. post Federic. consilio 303.licet Iacob. Butrig. & Iacob. de Beluis. quos refert & sequitur Salice.in authen.ei,qui.C.de temp.appella.teneat contrarium. Balb.decis.474.

Appellare confessus & conuictus non potest.ij. quæ. vj. c. sunt quorum.l.ij C.quorum appellat.non recip. idque procedit non tantum in ciuilibus sed etiam in criminalibus,iux.not. in gloss.d.l.ij.& ita communiter teneri refert Bened. Capra.ī tractatione notarij,post reg.lxv,posito iiij. memb.nu.113.nisi allegaret aliquam iustam causam contra ipsam confessionē & probationem, quo casu in arbitrio Iudicis relinquitur an deferatur appellationi vel procedatur ad executionem. glos. d.leg.ij.& in lege.abstinendam.C.quorum appellat. non recipiuntur. Bened.Capra.

Appellatio ab interlocutoria non pōt fieri viua voce, sed in scriptis à diffinitiua tamen sic dūmodo fiat incontinenti, Maranta ibi.nu.124.communem dicit ex Cornęo.consi.xcv. vol.iiij.& Bald.in l.litigatoribus.C.de appel.

Incontinenti,in hoc dicatur,dum iudex sedet pro tribunali non se diuertens ad actus extraneos, etiam si per totum diem stet in foro pro tribunali Marant.in d.tract.de ordin. part.vj. num. 525. cōmunem dicit quem videas.B.Villalob.

Simile in teste,qui debet incontinenti dictum suum corrigere,quia intelligitur antè,quam à præsentia examinantis discedat,& quid,si nō diuerterit Abb.Bal.Fely.in c.præterea,de test.cogen.Si verò testis notæ fidei,& auctoritatis fuerit, poterit se corrigere vsque ad publicationem,per M.Anto.Bar.in Tract.de temp.Vti.& contin.in c.xj.nu.2.cum tribus seq. ꝓut etiam in testamento,vt ibi per eum. I.Fich.

Nota istas communes ad intel.l.xxij.tit.xxiij.part.iij.& l. v. titu.xvj.lib.iij.ord.& nota quòd licet per d.l.v. contumax nō appellet: potest tamen tertius pro suo interesse appellare. Barto.in l. j. §. interdum. versicul.quæro.Imperator.ff.à qui. appel.non licet.Et not.l.iij.titul.ij.lib.vj.ord.quòd citatus nō dicitur contumax etsi compareat coram iudice in secunda hora,licet sit citatus ad primam, si solitus est ius reddere etiam in secunda.

Appellatio non debet pronuntiari deserta per iudicem à quo ex solo lapsu anni,sed requiritur quod labatur biēnium,Maran.nu.220 magis communem dicit ex Bart.in auth. ei, qui appel.C.de tempor.appel. B.Villal.

Appellatio,cum copia iudicis non pōt haberi, necesse est quod fiat corā honestis viris saltē corā vno viro honesto, & tabellione,& testibus.Præpo.in c.si iustus metus,nu.8.de appel.communem dicit. B.Villal.

Et hoc cum protestatione de absentia aut alio impedimēto iudicis,c.fi.& ibi scrib.cōiter de appel.etiam si fiat corā simplici sacerdote,refert M.Ant.Bard.in Tract. de Temp.Vti.& contin in ca.iij.nu.2. I.Fichar.

Nota istam communem ad intel.l.xxij.tit.xxiij.part.iij.

Appellatio extraiudicialis facta iudici requirit expressionē causę,vel probabilis coniecturæ:secus tamen,si fiat parti, Panorm.in ca.cùm sit Rom.nume.10.de appellat. communem dicit. B.Villal.

Appellatio tam iudicialis, quàm extraiudicialis non suspendit factum de præterito.Deci. in c.bonæ. numero 17. de appellat.communem dicit,& sic intelligitur.cap. constitutis, de appel. B.Villal.

Appellationis tempora à iure cōi statuta seruanda sunt, etiam in causis feud.com.Clarus.§.feudum.q.xcj. P.Fich.

Appellationis iudicem indistinctè nō debere prius cognoscere appellationis articulum, quàm principale negocium. Doct.communiter tradunt in c.vt debitus.de appel.Sed si appellans petierit,vt,omisso appellationis articulo, Iudex ipse principale negotium cognoscat,id facere poterit,per tex. in c.cordi.eod.tit.de appel.in vj.& latius per Abb.in d.ca. vt debitus. F.Turzan.

Appellationi nunquam esse per iudicem deferendum, nisi euidenter sibi constet illam esse admittendam, voluit Ioan. And.in ca.ad Rom.ij.quæst.vj.Innocen.autem in c.pastoralis de offi.delega.tenet appellationi semper esse deferendum, vbicunque Iudex in iure,vel in facto meritò potest dubitare háncque opinionem cōem esse testatur Collecta. in c. vt debitus.de appel. F.Turzan.

Appellationi,reclamationi,nullitatis dictioni,& reductioni ad arbitrium boni viri compromittentes renuntiare posse,voluere Bar. Bald.& Salic. in l. societatem. §. arbitrorum. ff.pro socio.Castr.consi.ccliiij.aliàs cclxj. visis compromisso, laudo, puncto. & aliis per text. in l.non distinguemus. §.cùm quidam.

quidam.ff.de recep.arb.quibus tamen cõtradicit Alb.de Rosa d.§.arbitrorum,versi.item quæro,an renuntiari possit,concludẽs siue re ipsa, siue arbitratoris dolo iniquũ sit,laudo reclamari posse,iuramento & renuntiatione non obstantibus. vt plenè per ipsum,in l.si quis arbitratu Lucij,versi.item quæro nunquid renuntiari possit.ff.de ver.oblig.& in l.non videtur fraudare.ff.de reg.iur.Idem concludit Dy.in c.scienti.de reg.iur,lib.vj.Cast.con.123.ver.ii. videdũ est,in no.impress. Spec.in tit.de arbit.§.sequitur.versic.quid si compromissum. & ibi Ioan.And.in verb.viri.latè Cap.Tolos.decis. cclxvii. & Guid.pap.quæst. cccccxix. & latissimè Boer. decis. cclxxxiiii. nu.18.versic.sed Paulus de Castr. & hoc communiter teneri affirmat ipse Alberi.d.§.arbitrorum,prout etiam refert idem Boer.vbi suprà. F.Turza.

Etiã in Appellatione ab interlocutoria,si pars est præsens, debet lis contestari, sicut diffinitiua. Est magis commun.secund. Aretin.in consil.xx. in quæstione, circa fin.numero 5. Matt.Cheria.

Appellatus non potest præfigere terminum appellanti, sicut potest appellans sibi præfigere,Panor.in c.personas.nu.6. de appellat..communem dicit. B.Villal.

Pro.Appellatione domini vsufructuarius non continetur. in l.falsus.in §.fin.ff. de furt. vbi vsufructuarius dominus non est.ad idem text.in l.rectè dicimus.ff.de verb. & rerum signif. vbi vsufructus pars dominij non est.

OB.Contrà de l.in venditio.ff.de bon.auct.iud.possid.'vbi appellatione domini vsufructuarius quoque continetur. & l.iij.ff.de vsufruc.vbi pars dominij est vsus fructus.

Sol.Vsufructuarius est dominus impropriè,scilicet in vsufructu:vnde dominus est vtilis,non directus. gl.& ibi Baldus in l.proprietatis.C.de probatio. Bellon.

Pro appellatione clericorum veniunt presbyteri,diaconi, subdiaconi,lectores,& cantores.§. presbyteris.in authentic. de sanct.Episcopis collat. ix. Bellon.

Pro.Appellatiõe filiorum veniunt nepotes.l. liberorum.ff. de verborum significatione.

Ob.Contra de l. quòd si'nepotes. ff. de testa.tut.& §.finali. Institu.qui test.tut.dare possunt.vbi aliter filij,aliter nepotes appellantur.

Sol.Filij aut nominantur à lege,aut à testatore:si à lege cõtinentur nepotes:si verò à testatore in testamento, minimè. I.Bellonus.

Pro.Appellatione liberorum non veniunt adoptati.l.fidei commissum.ff.de condi.& demonstra. Bellonus.

Pro.Appellatione præparati præparatorium continetur. l. in argento.ff.de aur.& argen.legat. I.Bellon.

Pro.Appellatione sententiæ simpliciter prolatæ intelligitur definitiua.ita not.glo.in l.j.§.biduum.ff. quand. appellan. sit.& in l.quod iussit.in verbo,sententiis.ff.de re iud.Bellon.

Pro.Appellatione partis simpliciter dimidia intelligitur, in l.de ætate.§.si interrogatus,ff.de interrogato. action. Hoc intellige in iudicio.Nam quandoque pars de minima intelligitur.in l.insulæ.ff.de iudic.vbi insulę sunt pars prouinciæ, & tamen pars minima sunt.& vide pro hoc gloss.in capit.auaritię.in verbo,aut earum parte.de elect.in vj. Bellon.

Pro.Appellatione facti continetur non factum.l.ij.§. item si in facto.ff.de verbor.oblig. Bellon.

Pro.Appellatione materiæ continetur materiatum quod ad sui naturam reuerti potest. l. quæsitum.§.illud.ff.de legat. iij. Bellon.

Pro.Appellatione residui totum continetur,l.ij. C. de hæred.instit. Bellonus.

Appellatio ea amplius non dicitur:quæ fuit deserta quinimo censetur ac si appellatũ non esset,c.licet de sent. excom. in 6.c.Aegid.Dec.207. adeo vt si appella. temporibus elapsis sententia in principali negotio proferatur:sit ipso iure nulla, Anch.consi.345.Alex.consi.59.lib.4.64.82.li.6.79.lib. 7.137. lib.2.Afflic.Decis.283.nu.4.Decis.consi.34.in fi.Quot autem modis dicatur appellatio deserta: & quis dicatur desertionis effectus, not.Guid. pap. consi. 77.& an deserta appellatione: nullitas deserta dicatur,vide doc.in l.si expressim de app. vbi Barto.nullitatẽ minime cõcidere sustinet,cui contradicit Bal. in l.tale pactum,§.qui prouocauit ff.de.pac.pro quorum conciliatione:plura ponit Missing.cent.2.obser.77.vbi distinguit inter nullitatem incidentet,vel principaliter propositam, vt si appellatio & nullitas simul proponantur:appellatione deserta:nullitas quoque accessoria pereat,secundum Bal.sententiam,alias secus pro opin.Bar.Sed inde non infertur, quin in alio nouo iudicio nullitas intra 30. annos principaliter deduci possit,nam eo casu p̃dicta ratio accessorij cessat, de qua scribit Guid.pap.consl.x.con fil. 185.pulchrè Neuiz.consi.41. nu.38.Accedit,q̃ appellatio & nullitas simul cumulari possunt,secundum cõem per Franc.in c.dilecto.q. 21. de appell. Imol.in l.si expressim.ff. de appel.Rot.decis. 145.in antiq.Sed an appellatione prohibita nullitas etiam prohibita intelligatur.dic q̃ non secundum cõem,cũ hęc duo quædam sint iuris subsidia adinuicẽ separata,iuxta,not.per Guid. Pap.q.38. Curt.Senior. consi. 59.nu.10.Ale.consi.186.lib.2. Hipo. sing. 473.Curt.Iunior.consi.104.nu.4.Deci.consi.49.nu.2.consil. 533.vbi dicit cõem,quam intellige,quando seorsum & principaliter ab ipsa appellatione nullitas proponitur:secus si appellationi mista fuerit.quia tunc nullitas prohibita censetur,ea rõne,quia effectu inest ipsi appellationi .Bald. in l. eos §.ne temere.C.de appellat.Felyn.in c.si autem.col.4.de rescr. Sebast.Vant.de nullit.cap.4. tit.quis possit dicere de nullitat. nu.36.Verum appellare prohibitus officium iudicis implorare poterit,quod nunquam exclusum censetur,teste;Rom. cs.325.Abb.in c.ex parte.ij.de offic.dele.Soc.cõs.39.li.4.Ias. in l.j.ff.de iurisd.omn.iudic.in l.vbi pactũ.C.de transact.hipol. in pract.§. opportunè,nu.52.Grammat.decis.35.nu.4.

Pro.Appellatio extinguit sententiam.in l.j.§.fi.ff.ad Turp.

Ob.Contrà de l.furti.§.j.versi.si autem.ff.de iis,qui not. infa.& l.fi.§.illud.C.de temp.appel.vbi appellatio suspẽdere videtur iudicatum.

Sol.Dic q̃ verum est,quod per appellationem extinguitur pronuntiatum.quod autem in contrariis dicitur,si appellatio non prosequatur retro habere effectum sententiam,illud est fictione iuris,secundum gloss.ibi. I.Bellon.

Appellatio,inspecto præsenti statu, extinguit sententiam: sed futuro considerato, solum suspendit, Anto. de Tremo.in addi.ad Bona.in practi.exceptionem in rubri.de impe.execu. nu.1.communem dicit.

Fallit in executione,vel mandato exequendo,quia nõ suspendit nec extinguit:ad hoc quòd executio impediatur.Ale. in l.j.§.si quis ita.ff.de verb.obligat.communem dicit, tamen valet appellatio,vt in simili de possessione Io.Cora.in l.naturaliter.§.nihil commune.nu.8.ff.de acqui.poss.& sic debet intelligi Oria.in cap.quoniam cõtra falsam, de proba. in verbo interlocutiones.& Soc.in tracta. fallen. in verbo appellatio. re.ij.& Alex.consi.xcv.nu. 5.

Nota istam communem ad intellectum.l.clxj.styli.

Fallit etiam prima in casib. expressis in l.xj.tit.xvj.li.iij.ord. & in l.xvj.& xiij.& xiiij.tit.xxiij.par.iij.& in aliis casibus,quos enarrat Nice.in concor.gl.concor.vj. vbi ponit cxxi. casus in quibus non habet locum appellatio,quẽ vide.Et nota q̃ per d.l.xvi.euacuatur vnum quod quotidie torquet Doctores: an in criminalibus, in quibus condemnatus non admittitur appellans:an sit necessarium q̃ sit conuictus, & cõfessus vel si vnum sufficit, d. l. declarat vnum ,tamen sufficere ibi, *por que los testigos o por su conocimiento*, cum ad veritatẽ disiunctiuę sufficiat q̃ vna pars sit vera,vt tradunt doct. in c. inter cæteras.de re script. B.Villal.

Appellatio reducit causam ad illum pristinum statum in quo erat post lit.contest.Maran.in Spe.Aureo de ordi.iudic. par.iiij.dist,vi.nu.16.communem dicit. B.Villal.

ADDITIO. Ideò Capic. in deci. xxviii. in causa magnifici. nu.6.dixit,q̃ quæ opponi debent in causa principali ante litẽ contestatã,non possunt opponi in causa appellationis.& cõdẽnatus in prima instantia,pendente secunda,non potest solue ad effectum euitandi,quadruplum vel aliam pœnam vt in ciuilibus interesse,nec potest moram purgare,nisi fortè libellus alternatiuus esset vt tradit M.Ant.Bard.in tract.de tẽp. vti,& cont.in.in c.iii.nu.3. I.Fich.

Appellatio non potest tolli per statutum.Ant.Nice.in cõcord.gl.concor.vj.in fi.communem dicit.

Intellige in statuto inferiorum,Io.de Ripa.in c.1.nu.45.de rescri.communem dicit. B.Villal.

Appellatio in causis feudal.debet fieri ab inferiore dño ad ꝓximiorẽ,qui sit superior,& ab illo ad magis superiorem,cõmunem dicit Iul.Clar.Sentent.5.feudum. quæstio.,xc. versic. vltim. I.Fich.'

Appellatio sub his verbis,appello ad competentem iudicem,valet:Rober.Maran.in in ord.iud.par.vj.nu.120.cõmunẽ dicit ex Bart.in l.j.§.j.si quis.versic.quæro,quid, si aliquis. ff.de appel.

Amplia ad appellationem alternatiuam.Felin.in c.ii.nu.2. vbi latissimè.de appel.communem dicit.

Intellige istas communes,si certioretur,ad quẽ appellet intra decem dies:qui dantur ad appellandũ.Alex.in con. lxxix. in causa.nu. 5.vol .vij.communem dicit. Villal.

Appel-

Appellatio prima est ꝓsequẽda, Maranta par.vj.nu.132.cõmunem dicit ex Bar.in l.cum procurator.§.si dominus. ff. de no.ope.nun.

Amplia,si secunda sit ĩ scriptis:& prima fuerit viua voce incõtinenti à sententia definitiua facta. Idem Maranta cõmunem dicit ex Bar.in d.§.si dominus.& Pau.consi.vij. vol. j. & consi.cclxx.& Lud.Roman.consi.xlj.in præsenti,nu.2.Pan.in c.dilecto.de appell.licèt Alexan.in d.§. si dominus, tenuerit contrarium.

Limita,nisi prima appellatio esset inualida,quia tunc secũdæ validæ possit adherere appellans.ita Minsf.obser.vij.cent.j. vbi dicit hoc cõiter Doctores tenere,in d.l.cum procurator. §.si dominus,& c.Si enim quis pluries appellauit, tum in ipsi' stat arbitrio, quam velit persequi.vna tñ electa,cæteræ concidunt.Idem Minsing.obs.lxj.cent.ij. I.Fich.

Appellatio huiusmodi appello saluo iure dicendi de nullitate censetur conditionalis, scilicet, quatenus sententia sit aliqua,teste Alexã.consi.59.col.5.lib.4. Idem est si diceretur, Dico sententiam nullam,& si qua est,appello,qui appellandi modus in praxi recipitur,secũdum Bart.in l.si expressim.ff.de appel.Fran.in c.dilecto.q.21.extra eo.tit. Sed an tũc nullitas cũ appellatione cumulata:intelligat principaliter vel ne in iudicio deducta,& dic,q̃ princ.secundũ receptiorẽ sententiã,ꝑ Alex.consi.2.nu.13.lib.3.Dec.d.c.dilecto.nu.7.Seb.de nullit. c.6.quot & quib.mod.nu.x.& seq.Alex.d.consi.2.col.fi.con. 59.lib.4. quem plenè examinat Ias. in l.titiæ textores.§.nihil. de lega.j. eues.libro arg.loco à natura copulæ.col.2.pro quo vide quæ scribit Dec.in l.nemo ex his.n.2.vbi cagnol.nu.11. ff.de reg.iur.Alex.consi.230.lib.6.vbi docet iudicem appellationis quomodo pronuntiare debeat eo casu, quãdo quis dicit sententiam nullã & si qua est,appello. Quibus adde,q̃ nullitas cum appellatione deuoluitur in diffinitiuis, non autem in interloquutoria,iuxta not.per doc.in c.vt debitus.& c.Romana.de appel. Guid. Pap. trac.appel.q.67.vbi q̃ quando appellatur à diffinitiua:tunc ad iudicẽ appel.etiam nullitas tacitè deducitur, adeóq; super vtraque cognoscere potest, teste Guid.Pap.lib.supra.q.46.Bar.d.l.si expressim.col.pen.l.j.C.qñ ꝓuoc.Alex.consi.179.lib.2.Dec.consi.275..Abb.in c.cum lo. in fi.de fid.instr.

Appellationi aduersarij qui vult adherere : hoc intra decẽ dies agere debet,Ratio est,quia appellatio cõis est, teste Frã. in ca.directe.col.pen.concl. 5.de appel.cui appellationi intra decẽ dies adhærendũ esse dixit Alex.consil.101.125.lib.2.gl. & doc.in c.vt circa.§.alioquin ver.adhærentes de ele.in 6.Bal. in auth.hodie.col.2.C.de appel.Guid. Pap.q.13.78.436.fel.in c.super in fi.de re iud.& est cõis, adeò vt postquã appellationi appellatu sadhæserit: non possit appellãs eo inuito suæ appellationi renuntiare, iuxta tradita per Doc.in l.omnẽ honorẽ c.qñ prouoc.nõ est necess.Purp.in l.postquam liti.nu.112. C.de pac.Tiraq.de vtroq; retrac.ad fi.titu.§.36.nu.25.& hanc cõem dicit Gomes.de trien.pos.q.54.ver.hinc voluit,de quo vide quæ scribit præpos.in c.interposita.§.ille deniq;.nu.7.de appel.vbi x.tradit limit.ad Reg.Illius tex.q̃ appellans renuntiare potest suæ appellationi.

Appellatione pendente non p̃sumitur pro processu,nec ꝑ sentẽtia,& ideo satis erit appellanti introducere appellationẽ interpositã: eamq; & apostolos petitos intra legitima tẽpora:ac ipsam sententiam à qua appellatum fuit,exhibere, secundum Dec.consi.295.nu.2.Quapropter diligens & cautus sit appellans: vt intra fatalia procuret causam terminari:aliàs appellatio erit deserta,& firma remanebit prima sententia,ꝑ qua tunc præsumetur,teste osasc.Decis.13.col.fi.post num.4. vbi post plura,inquit,fateor tñ q̃ si sententia quæ producitur appareat lata iam lapso biennio:tunc pro ea præsumitur sine actis,c.cum inter.& c.sicut de re iud.Quo casu cautus esse debet appellans vt fidem faciat de actis,si ex eis putat intentionem suam posse iustificari,quã opi.dicit seruari à senatu, qua in re, mihi placet prac. quam docet.Dec.in c.cum in ecclesia 2.not.de appel.vbi q̃ appellans tria probare debet,j.se appellasse 2.ex causa legitima,3.intra tempus.

Appellationis causa pendente,si feratur sententia qua pronuntietur appellatio deserta:ab ea appellari potest, secundũ Franc.in c.ex ratione.col.23.de appel.sed appel. euitandæ cãcautius est,vt iudex à quo, absque alia iudicis ad quem pronuntiatione,sententiam exequatur,Franc.d.c.col.antepenul. in fi.Bal.,qñ.390.lib.3.Ang.consi.140.Rob.de ord.iud.6.part. ver.appel.n.190. Quis autem iudex p̃nũtiare debeat appel. desertam:vel à quo,vel ad quem, & dic,q̃ si ex non prosecutione deserta sit appellatio,& iudex ad quẽ nunquam aditus fuerit:iudex à quo suam exequetur sententiã,sine alia pronũtiatione,ne præbeatur materia appellandi,tametsi super desertione pronuntiare velleт: non erit inutile,quia appellantem in expensis condemnabit,Abb.in c.sæpe.col.3.de appel.si vero iudex ad quem aditus fuerit,& coram eo appellatio introducta,tunc ad eum spectabit pronuntiatio, teste Alex.& alijs in l.præses.ff.de re iud.Fel.in c.ex parte 2.col.6 de rescrip.hoc tñ casu,qñ sententia confirmatur ex desertione primę: per lapsum fatalium non ageretur ex ipsa sententia confirmante, cum sit interlocutoria,neque actionem parit,sed ex prima ageretur,secundũ cõem per Ias.in l. res iudicata.nu.14.ff.de re iud.in l.à diuo pio.in prin.nu.26.vbi Alex.nu.xx.eo.tit.Secus qñ aliter quàm ex cap.desertionis prior sententia per iudicẽ appell.confirmatur,nam tunc ex illa confirmante: non ex cõfirmata agerеt,Ias.d.l. res iudicata.nu.11.vbi dicit cõem,quã sequitur Rip.ibi.nu.xv.qua in re illud notandum est, nõ esse necessarium:q̃ à parte de ipsa desertione opponatur, cum iudex ex officio appellationẽ desertam esse pronuntiare possit, & debeat, vt per Franc.d.ca.ex ratione.col.xx.ver.quoad fm. Quibus adde,q̃ licet sentẽtia super desertione appel.vel causæ,vel q̃ nõ liceat tertio ,puocare,sit interlocutoria,habet tñ vim diffinitiuæ,secũdũ Bal.in l.2.col.pen.in fi.C.de episc.aud. & ab ea appellari potest,teste Corn.consi. 14.262.li.4. quando autem, ac quibus ex causis appellatio censeatur deserta, dic,vt per Mising.cent.3.obser.22.& in specie,an sententia super desertione appell.sit interlocutoria vel diffinitiua: scribit idem Mising.d.cent.3.obser.36.vbi distinguit,& Guid.Pap.q. xj.& 12.

Appellatio. iudex Appellationis ab interloquutoria inhibere non debet,nisi prius super appellationis iustitia cognouerit,aliàs inhibitio nullius erit efficaciæ teste Spec.tit.de appel.§.de officio.ver.sed quæritur.tex.in ca. Romana.§.si verò & §.si autem,de appel.in 6.Fel.in c.dilectus.2.col.pen.de resc. insuper dicta inhibitio vt valida sit: parte citata fieri debet, secundum Aret.consi.26.col.pen. ver. causa secundũ.consil. 34.col.3.Alex.consi.91.col.pen.lib.2.consi.9.lib.4.in l.titia in fi.ff.sol.mat.vbi refert cõem in l.4.§.cõdemnatũ .ff.de re iudi. Ias.in l.si opus.nu.6.ff. de no.ope.nun.in l.nec quicquam.nu. 31.ff.de off.proconf.de qua inhibitione,& an ac quando permissa sit vide Mising.lent.3.obser.87.

APPELLATIO
SVMMARIA.

APPELLATIONEM simpliciter, & generaliter interpositam,etiam proprio iudicis,ad quẽ appellatur,nomine non expresso,valere.q.1.

Appellationem ab interlocutoria in casibus à iure permissis, indistinctè interponendã in scriptis : à definitiua verò incontinenti etiam viua voce, ex interuallo autem in scriptis fieri debere.q.2.

Appellatio incõtinenti fieri dicitur,donec Iudex sedet adhuc pro tribunali,licet etiam ad alios actus iudiciales processerit.secùs si ad actus penitus extraneos diuerterit.q.3.

Appellans viua voce cum protestatione de appellando in scriptis , si deinde appellet in scriptis, valere adhuc primam appellationem,& ab illa incipere currere tempus prosequendi eam.q.4.

In appellatione ab interlocutoria exprimendas esse causas grauaminis,secùs in appellatione à definitiua.q.5.

Sequestrationem fructuum,quæ propter metum dilapidationis fieri solet,ẽt pendente appellatione,ea nõdum præsentata iudici ad quẽ,& recepta,faciendam ꝑ iudicẽ à quo, aliàs per iudicem ad quem.q.6.

Pendente appellatione agi posse contra iudicem,qui sententiam vel nullam,vel iniquam dixit,ad expensas litis, damna,& interesse.q.7.

Appellatione ab interlocutoria pendente ligatas esse manus iudicis,ita vt vlterius procedere non possit: facta scilicet ei legitima inhibitione ꝑ superiorẽ,hoc est,cũ causæ cognitione,& parte citata.q.8.

Tempus 30.dierũ,qui dantur ad petendos apostolos,currere à die latæ.Nisi grauatus sententiã latam esse ignorauerit: tunc enim currere à die scientiæ.q.9.

Appellatione per annum deserta, iudicem posse post lapsum anni exequi sententiam:Si de impedimento ipsi non cõstet,parte tamen citata,vt de impedimento, si quod iustũ habeat,doceat,q.10.

Appellans ad hoc,vt possit restitui,debet de impedimẽto in primo anno protestari.Maximè si stet per iudicem.Atq tutius esse,vt semper protest etur.q.11.

A sententia de exequendo non esse appellandum.q.12.

Patrib.

Partibus consentientibus, vt Iudex sententiam ferat secundum consilium sapiētis, appellationem nihilominus esse permissam.q.13.

A sentētia lata super possessorio, appellare nō licere, nisi magnum sit grauamen, & præiudicium. Idque tum Iure Canonico questione 14.

A iuramento in litem appellare non permittitur de iure ciuili, secùs quidam aiunt esse de iure Canon.q.15.

A sentētia subdelegati, si delegatus primus totam causam delegauit, appellatur ad primum delegantē. Si verò partē causæ sibi reseruauit, & partem subdelegauit, appellatur ad proximum subdelegantem.q.16.

Clausulam, Appellatione remota, solitam adijci in delegationibus non nocere tertio, quo minus ipse appellare possit. questione.17.

Appellatione deserta, nihilominꝰ agi & tractari posse causam nullitatis simul in iudicium principaliter deductā questione.18

Ad summum Pontificem appellari posse, omisso medio, ꝙ aliàs non licet.q.19.in prin.

Appellatio omisso medio ꝓposita, causæ cognitionem deuoluit, etiam vbi appellari omisso medio ad superiorem non potest.q.19.

Attentata, pendente appellatione esse reuocanda: Idq; obseruandum & in his, quæ post sententiam ante appellationē propositam acciderunt.q.20.

Attentatam reuocationem an ampediat notorius Iuris defectus.q.21.

Reuocationem attentatorum non concedi ijs casib. quib. de Iure non conceditur appellatio.q.22

Appellatione ab interlocutoria pendente, non reuocari statim attentata: nisi probata causa, scilicet, si quid attentatū sit in causa principali: Item nisi inhibitū sit iudici per superiorem.q.23.& 24.

Pendente appellatione extraiudiciali, non nisi vera appellandi causa probata, reuocari attentata.q.25.

QVÆSTIO I.

QVAERO, An valeat appellatio simpliciter & generaliter facta nomine iudicis proprio non expresso, ad quē appellatur. Respon. quod sic, & ista est communis opinio, quæ fundatur in l.2.ff.de appell. vt testatur Rober. Maran. in Spe. par. 6. Rubr. de appella.n.120.& eam tenet. Bar. in l.1.§.si quis.ff.de appel. Abb. capit. inter cætera. ext. eod. Eandem dicit esse communem opinionem Ias. in l. qui Romę. §. Seia. numero 8. ff. de verb. oblig.

QVÆSTIO II.

QVAERO, Vtrum appellatio semper debeat in scriptis fieri, An verò sufficiat, ꝙ viua voce interponatur? Respon. ꝙ in hoc articulo solet distingui secundum communem & receptam Doct. opinionem inter appellationem ab interlocutoria & à definitiua.

Primo casu appellationē indistinctè in casibus à iure permissis fieri debere in scriptis cōiter receptū est, de quo tex. est expressus, qui ꝓbat in c. cordi nobis. de appel. in 6. Et hanc esse communem opinionē tam Canonistarum, quàm Legistarum firmat Dec. in c. vt debitus. de appel. Paul. de Castr. in con. 270. in prin. vol. 2. Roma. con. 41. & eam tenet Bald. in l. patris & filij. ff. de vulg. & pupil. Ferra. pract. for. appel. ab interloc. verb. causis & rationibus.

Secundo casu, placuit appellationē etiā viua voce fieri posse, incontinenti, non ex interuallo, quia tunc in scriptis interponenda est, ad hoc vt valeat. Ita probat text. in l. 1. & 2. ff. de appell. & in l. litigatoribus & ibi gl. Bart. Bald. & omnes. C. eod. tit. vt refert Corn. consil. 95. & con. 96. vol. 4. Ferra. pract. for. apppell. à definitiua, in prin.

QVÆSTIO III.

Quando autem dicatur incontinenti vel ex interuallo interponi appellatio, inter Doct. diuersæ sunt opiniones, quas refert. Bald. in d. l. litigatoribus. Verior tamen & communior est sententia quòd incontinenti dicitur appellatio fieri, donec Iudex sedet adhuc pro tribunali, licet etiā ad alios actus iudiciales processerit. Secùs si ad alios actus penitus extraneos, qui fiunt extra iudicium, diuerterit. Ita tenet Spe. in tit. de appel. § qualiter. & ibi Andræ. in add. verb. diuerterit. & ita intelligi debent Doct. licet non ita clarè loquuti sint. Bart. in d. l. litigatorib. vbi dicit ēt incōtinēti fieri, licet Iudex diuerterit ad extraneos actus puta iudiciales, qa ꝓcessit ad alias causas expediendas. Idē Bar. in l. j. §. libelli. de appel. Bald. in l. diuꝰ. ff. de in integ. restit. Hanc opinionem communiter approbatam firmat Dec. c. si iustus. de appel. Gemi. & Doct. in d. c. cordi. eam quoque sequitur Lanfran. de Oria. in repet. c. quoniā contra. verb. interlocutiones & appellat. vers. sequitur aliqua videre. ext. de probat.

QVÆSTIO IIII.

Sed pone ꝙ aliquis appellat viua voce, cum ꝓtestatione, de appellando in scriptis: & deinde appellat in scriptis, nunqd valebit prima vel secunda appellatio? Respon. quòd non obstante controuersia Doct. in l. cùm procurator. §. si dominus ff. de oper. no. nun. magis communis & verior est sentētia, ꝙ prima appellatio valet, à qua etiam incipit currere tempus ꝓsequendi eam, vt testatur Ioan. Imol. in d. §. si domin', & Paul. de Castr. in con. 7 vol. 1. licet contrarium teneat cum Alex. in d. §. si dominus. Eandem opinionem vt veriorem sequitꝰ Dec. in c. tua nobis. de appell. Rom. con. 41. Abb. in c. dilecto. de appellat. dummodò tamen prima appellatio valuit, secùs si fuit inualida, vt quia viua voce ab interlocutoria appellatū est. Namq; tunc valet secunda in scriptis facta, & tēpus prosequēdi à die secundæ appellationis incipit currere.

QVÆSTIO V.

Quæro, An in appellatione causę grauaminis sint exprimendę in specie, vel sufficiat generaliter fieri eius mentionem? Respon. secundum communem & receptam Doct. sententiam, quòd in appellatione à sentētia definitiua nō requiritur causę expressio, sed sufficit, quòd appellans generaliter dicat se esse grauatum. Ita probat text. in d. l. 2. C. de appella. & tenet gl. & Doct. c. cùm in ecclesia. ext. eod. tit. Secùs in appellatione ab interlocutoria, quia expressè & specialiter sunt nominandę causæ grauaminis, alias non valet. tex. est expressus in c. vt debitus. ibi, corā eodē iudice causa probabili appel. exposita. ext. de appellat. quam opinionem ibi communiter sequi firmat Rober. Marant. in Spe. par. 6. Rub. de appel. nu. 141. Eandem opinionem tenet Gemi. per. tex. ibi, c. cordi nobis. de appellat. lib 6. Abb. & Doc. d. c. cùm in ecclesia. Socin. con. 45. vol. 1. bald. in l. minoribus. C. de his quib. vt indig. & ꝓbat tex. in Clemē. appellanti. & ibi Doct. de appel. Ferra. pract. for. appel. ab interl. verb. causis & rationibus.

QVÆSTIO VI.

Vulgaris conclusio est, quòd Iudex etiam pendente appellatione potest fructus sequestrare, quando timetur de dilapidatione, tex. est in l. Imperatores. & ibi Doct. §. fin. ff. de appel. cfin. vbi communiter hoc tenet, de sequest. fruct. Matthæ. de Afflict. 188. decis. num. 7.

Sed dubium est. per quem iudicem fieri debeat sequestratio: Resp. Communis & recepta est sententia, ꝙ si petitur sequestratio antequam appellatio sit præsentata iudici ad quē & per eam recepta, tunc debet fieri per iudicem à quo, aliàs per iudicem ad quē, ita tenet Abb. & Doc. in d. c. fi. & dicit cōmuniter teneri Alex. in add. ad Bar. in d. l. Imperatores. Eandē dicit esse commu. opinionem Rober. Maran. d. par. 6. Spec. ad uocat. Rub. de appel. nu. 177.

QVÆSTIO VII.

Quæro, An pendente appellatione possit agi contra iudicem, qui sententiam vel nullam vel iniquam dixit, ad expensas litis, damna & interesse: Respon. ꝙ sic, ita tenet Bart. in l. 3. §. ex quibus. ff. de alie. iud. mut. causa. facta. Et idem in q. 9. incip. Iudex per imperitiam. Eandem tenet opinionē Alex. l. 4. §. fin. ff. de dam. infect. Bald. in l. obseruare. § proficisci. nu. 12. ff. de offic. procon. Et eam dicit esse cōem Socin. in con. 24. nu. 8. & 9. cum seq. volu. 1. Felin. c. pastoralis. §. quia vero nu. 18. & 19. ext. de offi. deleg.

QVÆSTIO VIII.

Quæro, An pendente appellatione ab interlocutoria sint ligatæ manus iudicis, ita vt vlterius procedere nō possit: Respon. secundum receptam Doct. sententiam, ꝙ non possit ꝓcedere vlterius, quando ei per superiorem facta est inhibitio. Ita est tex. in c. non solùm. de appel. in 6. Aliàs secùs, vt not. in l. intra vtile. & ibi Bar. ff. de minor. Bart. in l. eius q. ff. de appel. recip. Ang. in consil. 217.

Hanc commu. conclusionem intellige procedere, dūmodo inhibitio fuerit legitimè interposita, & cum causæ cognitione, & parte citata, aliàs non valet. Ita tenet Felin. c. dilectus el. 2. de rescrip. Gemi c. Romana, §. si verò, & §. si aūt, per illum tex. de appella. lib. 6. Et hanc dicit esse communem opinionē Alex. in l. Titia. ff. solut. matri. & in l. 4. §. condemnatum. ff. de re iud. & eam tenet consulendo in consil. 91. vol. 2. & in con. 9. Franc. Aret. consil. 20. & consi. 33.

Appellans tenetur infra 30. dies apostolos petere, de quo est text. in l. iudicibus. C. de appel.

QVÆSTIO IX.

Quæro Quando incipiat currere illud tēpus: Respon. Doc. in hac quæst. sententijs variant. Quidā existimant, quòd currant à die latæ sententiæ isti. 30. dies. Et hæc sentētia probatur per tex. expressum in d. l. iudicibus.

Contrarium tenet Hostien. c. 1. de appell. in 6. ꝙ scilicet currant à die appellationis interpositæ. Sed prima opinio magis communiter approbata est, dummodò appellans habuit notitiam sentētiæ latæ, iuxta tex. d. l. iudicibus. Aliàs si ignorauit sententiam latam, à tempore sciētiæ tm̄ currūt isti 30. dies, sicut & tps ipsum appellationis interponendæ iuxta Auth. hodiè. & quæ ibi no. gl. & Bar. Et hæc opinio verior & æquior & menti legum consona. Quomodo enim dici potest ignorāti per 30. dies lapsum esse tempus petendi apostolos, cui tēpus appellandi lapsum non est. Hanc opinionem dicit esse magis cōem Maran. par. 6. Rub. de app. nu. 309. & tenet Rot. dec. 29.

QVÆSTIO X.

Quæro, An per lapsum anni dicatur deserta appellatio, ita vt Iudex indistinctè possit sententiam exequi, si aliter nō cōstat sibi de impedimēto. Respon. ꝙ nō, sed debet expectari, vt labatur secūdus annus. Ita est tex. in Auth. ei qui appella. C. de tempo. appel. & in Clem. sicut, de appel. Hanc opinionē tenet expressè Bar. in d. Auth. ei qui, & in l. j. ff. nil. no. app. pēd. Dec. post Abb. in c. ex ratione. de appel. Bal. in l. eos. C. eod. tit. Et eā dicit esse communē Rober. Maran. in Spe. par. 6. Rubr. de app. nu. 220. licet ipse teneat contrarium, ꝙ scilicet elapso anno, si non constat de impedimēto aliquo possit statim sententiā exequi, parte tamen citata, per d. ca. sicut. Cuius opinio mihi quoque satis probatur, atque puto quoque id esse de mente Doct. qui tenēt communem, ꝙ licet debeat expectari lapsus biennij, si tamen velit, possit citare appellan. ad docendum de impedimento, & si non docuerit, sententiam exequi.

QVÆSTIO XI.

Sed quæro, Nunquid ipse appellans in primo anno debeat protestari de impedimento, ad hoc vt restituatur? Resp. vera & communis conclusio est, ꝙ quando stat per iudicem, tunc debet protestari, ita firmat Alex. in consil. 19. vol. 2. & Docto. communiter in d. c. ex ratione. & in l. properandum. §. sin aūt. C. de iudic. licet tutius sit, vt semper protestetur, teste Dec. d. capitu. ex ratione.

QVÆSTIO XII.

Quæro, An possit appellari à sentētia de exequendo? Resp. in hac quæst. Bar. sibi contrarius est. Namque in l. ab executione. C. quo. app. non recip. existimat appellationem admittendam esse. At diuersum sentit in l. ab executore, ff. de appella. ꝙ scilicet appellari non possit. Hanc dicit esse cōmunē Corn. in consi. 71. vol. 1. & eam firmat vt veram Decif. Neapol. 34. Ant. Capy. Grat. consi. 16. vol. 2. Ruin. cons. 80. vol. 5. Eandem dicit esse cōmunē Alex. in consil. 95. vol. 2. & firmat Specu. titu. de execut. sent. §. penul. ..ver. sed secundum.

QVÆSTIO XIII.

Quæro, Si partes consentiant, vt Iudex sententiam ferat secundum consilium sapientis, An nihilominus permissa sit appellatio? Respon. quòd sic, ita tenet Bart. in l. si conuenerit. ff. de re iudic. & ibi Alex. dicit hanc esse commu. opinionē, & tenet idem Bar. in leg. ex consensu. ff. de appel. Solus enim consensus non tollit remedium appellationis, nisi expressa interuenerit renunciatio.

QVÆSTIO XIIII.

Quæro, An appellare permissum sit à sententia lata super possessorio? Respō. ꝙ non, ita probat tex. in l. j. C. si de momē. possess. fuer. appel. & c. fi. §. de possessione. 2. q. 6. siue sit possessorium adipiscendæ, siue retinendæ, siue recuperandæ. tex. est in c. ex cōquestione. de restitu. spoliat. & tenet Bart. in l. 2. nu. 3. ff. de appel. recip. Hanc opinionem dicit esse veram, & communem August. Bero q. 52. nu. 8. Tyraq. in tract. de morte. 6. part. declarat. 6. nu. 5. Vant. in tract. de nullit. Rubr. 4. num. 34. Catel. Cotta in memorab. iuris. verb. appellare. Socy. reg. 18.

Hanc cōmunem conclusionem limita procedere, vt non possit appellari ad effectū retardandæ executionis. secùs quò ad deuoluendum negotium coram iudice, ad quem, & ita intelligi debet tex. d. l. 1. prout ibi not. Bart. & Bald. licet contrarium velit Dec. in consi. 28. Hanc dicit esse magis communē opinionem Rober. Marant. in Specul. par. 6. Rubr. de appella. nu. 294. & tenet Matthæ. de Afflict. vbi dicit ita iudicatum. in decis. 77. nu. 8.

Prædicta omnia limita procedere in causis modici præiudicij, namque ibi non suspenditur executio, secùs vbi maximū vertitur præiudicium. Ita sentit Bart. in l. 2. ff. de appella. recip. Dec. in consil. 28. Ang. & Doct. d. l. 1. C. de mo. poss. Vbi communiter Doct. fundant se inmodicitate præiudicij, quia scilicet sententia super possessorio parit modicum præiudiciū, ex quo grauamen potest reparari super petitorio, & hæc opinio est æquissima, ita firmat Maran. d. Specul. par. 6. Rubr. de app. numer. 301.

QVÆSTIO XV.

Quæro, Vtrum à iuramento in litem appellare permissum sit? Respon. ꝙ non, ita tenet Bart. in l. in actionibus. ff. de iur. in lit. quem sequuntur ibi Doct. communiter, teste ibi Ias. in fin. qui tamen dicit id procedere de Iure ciuili, secùs de Iure canonico. Eandem sententiam firmat Innocen. Anton. de Butr. & Imol. in c. fi. ext. quod met. cau. Robert. Maran. in Spec. part. 6. Rubr. de appel. num. 339.

QVÆSTIO XVI.

Quęro, Ad quem appelletur à sententia subdelegati? Resp. Bart. in l. j. §. 1. ff. quis & à quo appellet. distinguit inter Ius ciuile & canonicum, & inter delegatū à principe & ab inferiori. Sed hæc eius distinctio communiter reprobata est, vt testatur. Maran. in Spec. par. 4. distinc. 5. nu. 27. & verior opinio est, ꝙ si delegatus subdelegat totam causam, indistinctè tàm de Iure ciuili quàm canonico appelletur ad primum delegantem, ita probat tex. c. super quæstionum. §. porro. de offic. deleg. Si verò nō subdelegat totam causam, sed partem sibi reseruat, tūc appellatur ad subdelegātem proximum. Hanc opinionem tenet Dec. Abb. & Doct. communiter in c. dilecti. de appel. & in d. §. porro. vt firmat Marāt. d. distinc. 5. nu. 27. & in part. 6. Rub. de appel. nu. 375.

QVÆSTIO XVII.

Quæro, Vtrum clausula, appellatione remota, quæ in delegationibus solet adscribi, obtineat saltem quo ad litigantes actorem scilicet & reum, An verò etiam quo ad tertiū? Resp. Receptior & communior est sententia appellationē permitti tertio, non obstante dicta clausula, ita tenent Abb. Bal. Fel. & Deci. in c. super eo. ext. de offi. deleg. Fran. in c. pastoralis. q. 7. de appel. Bar. l. i. §. interdum. ff à quib. appell. nō liceat. nu. 4. Bal. l. cùm filius. ff. de milit. test. Feli. c. veniens. 2. nu. 5. de testib. c. qualiter. 1. nu. 13. de accusat. Ias. l. à diuo Pio. §. si super rebus. ff. de re iud. Corf. in sing. verb. clausula. 1. Et hanc dicit esse cōmunem opinionem Curt. Iunior, consil. 179. num. 6. Vant. de nullit. tit. quis possit dicere de nullitate. nu. 15.

QVÆSTIO XVIII.

Quæro, An deserta appellatione censeatur deserta quoque nullitas cū appellatiōe simul in iudiciū principaliter deducta? Respon. Variatum est sententijs, nonnullis existimantibus deserta appellatione nō esse vlterius locū prosequendi nullitatem, hanc sententiam tenet Innocen. c. læpè, de appellat. Bald. l. qui testamento. ff. de excusat. tut. Salyc. l. 1. C. quando prouo. non est necess. Cuma. l. si expressim. ff. de appellat. Alijs verò contrariū asserentibus, ex quo nullitas nō restringitur his limitibus qbus appellatio censetur Iure restricta, vt not Bart. l. quidā in suo. ff. de cōdit. instit. Hanc sententiā tenet Bart. d. l. si expressim. nu. 10. & ibi Imol. nu. 16. Abb. c. dilecto. nu. 9. ibi Francus. q. 58 de appellat. Socin. con. 10. col. fin. lib. 4. Et hanc opinionē commu. esse firmat Dida. Couar. pract. quęst. cap. 25. & tenet Ferrariensis pract. forma appel. à sentē. definit. verb. & inquantum sit aliqua.

QVÆSTIO XIX.

Cōis & vera est conclusio, Ad summum Pontificē appellari posse omisso medio. c. ad Romanam. 2. q. 6. Docto. c. dilecti. de appel. vt testatur Couarr. pract. quæst. cap 4. nu. 9. regulariter verò appellatio omisso medio permissa non est.

Sed quæro, nunquid appellationis remittenda sit causa, quoties permissa non est, si id non petatur. Respon. Diuersæ sunt sententiæ, Namque Imola, quem sequitur Deci. in d. c. dilecti, existimat remittendā esse causam ad illud mediū tribunal, quòd iniustè fuerat omissum.

Contrariam verò sententiam, ꝙ imò appellatio omisso medio proposita, causæ cognitionem deuoluit, etiam hoc casu, vbi nihil fuerit appositum, tenet glo. communiter recepta d. c. dilecti. vt testantur ibi Imol. & Decius & tenet Rota decis. 387. in nouis.

QVÆSTIO XX.

Expediti iuris est, attentata pendente appellatione esse reuocanda. l. ex illo. l. minimè. C. de appellat. Sed quæro, nunqd etiam attentata non tantùm post appellationē ꝓpositā, sed etiam ante ipsam, & post sententiam intra tempus datū ad appellandum reuocanda sint. Resp. Receptior opinio est, ꝙ sic, quā probat text. c. cùm solùm. de appella. in 6. quem ibi not. Franc. & Doct. communiter & tenet glo. l. ex iudiciorum verb. secuta. ff. de accusat. quam sequitur tāquam singularem

Bal.c.quærenti.dæ offi. deleg. Et eam dicit esse communem Alex.l.3.§.si seruus.ff.de acquir.posses.& tenet Paul.de Cast. l.eius qui.§.si cui.de testa.

QVÆSTIO XXI.

Quæro, Vtrum reuocatio attentatorum possit fieri, si appellanti obijciatur notorius defectus Iuris in principali causa Respon. Licet certatum sit in hac quæstione variantibus sententijs, tamen obtinuit illorum sententia, qui volunt fieri reuocationem, vt firmat Alex. consil. 99. nu. 9. Carol. Molinæ. ibi in addit Et hęc opinio procedit quidem in profanis, dubiũ igitur est, nunquid etiam obtinere debeat in causa super beneficio ecclesiastico? & existimat Anton. de Butr. & Francus in c. bonæ memorię. de appellat. reuocationem admittendã esse non obstante hoc defectu. Idem firmat Dec. c. ex parte. el. 2. de rescript. Verùm frequentius in contrariam itum est sententiam, per glo. Clement. vni. de causa posses. & proprieque vult necessarium esse aliquo colore saltem canonici tituli possessionem iustificare. Hanc sententiam tenet Rota in decis. 55. Inouis & dec. 14. dec. 348. in antiq. Abb. ca. ex literis de restit. spolia. Et hanc opinionem gl. cõem esse firmat Rubeus con. vlt. colum. 2. Bellame. consilio. 10. Calsiod. decis. 4. & 8. de restit. spoliat. & tenet Oldr. con. 1. Et hanc posteriorẽ opinionem multi quoque volunt procedere in profanis, quò ad hoc vt non fiat reuocatio in fauorem partis, sed vt Iudex rẽ de qua controuersia est, subijciat sequestro vt annotauit Mathæ. de Afflict. in decis. 98. & 352.

QVÆSTIO XXII.

Quæro, vlterius quid dicendum sit in ijs casibus, in quib' iure non conceditur appellatio? Respond Expeditũ est reuocationem non concedi, ita est tex. expressus c. non solum. ibi gloss. verb. casibus. communiter approbata, de appellat. lib. 6. ex quo enim tunc appellatio non suspendit effectum sententię, bene potest Iudex innouare, Innocen. c. pastoralis. de officio deleg. Bald. ca. sancimus. quo temp miles. tot. tit. C. quor. appel. non recip. Rober. Maran. de ord. iud. par. 6. capitu. de appellat. num. 172.

QVÆSTIO XXIII.

Quæro, Nunquid pendente appellatione ab interlocutoria attentata sint reuocanda? Respond. Expeditũ est per text. in ca. nõ solùm. de appellat. in 6. quo decisum est attentata nõ reuocari antequam iustificata fuerit ipsa appellatio per probationem causæ. Et in hoc differt appellatio à definitiua ab appellatione ab interlocutoria, hæc enim statim suspendit iurisdictionem iudicis à quo prouocatur, absque iustificatione causæ, ad effectum reuocandi attentata, illa verò minimè.

QVÆSTIO XXIIII.

Sed quæro, An probata causa vera appellationis ab interlocutoria suspendatur iurisdictio iudicis ad effectum reuocãdi ẽt attentata super negotio principali. Respon. Aut interlocutoria fuit lata in articulo non cõnexo principali quæstiõi, & non suspenditur iurisdictio, judicis quò ad principale negotium, nec tenetur Iudex, à quo prouocatur eidem supersedere: Aut interlocutoria fuit lata in articulo cõnexo causæ principali, & tunc suspenditur iurisdictio etiã quò ad causam principalem, ita tenet Anton. de Butr. Imol. & Deci. c. super eod. de appellat. & cap. ad hæc. el. 1. c. bonæ. eod. tit. vbi Dec. asserit hanc sententiam esse communem. Licet contrariũ quoque velit Panor. in prima parte distinctionis. nimirum ibi quoque appellationem habere effectum suspensiuum, quò ad negotium principale. d. c. super eod.

Limita prædictam conclusionem quæ vult attentata pendente appellatione ab interlocutoria nõ reuocari, donec causa probetur, vt non procedat quando innouata fiunt, postq̃ fuit iudici inhibitum per superiorẽ. text. est in d. c. non solùm quæ inhibitio tamen debet esse canonica, vt scilicet fiat præuia causæ cognitione, & parte ad hoc citata, secundum Innocen. & Felin. num. 14. c. dilectus. 2. de rescript. Spec. titul. de appellat. §. de officio, vers. sed quæritur. Domi. & Franc. d. c. non solùm. Rota, decis. 412. in nouis. Hanc dicit esse cõem sententiam Alex. l. Titia. in fin. ff. solut. matri.

QVÆSTIO XXV.

Quæro, Vtrum attentata pendente appellatione extraiudiciali sint reuocanda. Respon. q̃ non, sed pendent ex futuro euentu, quia reuocantur, cùm ꝓbata fuerit vera causa appellandi, sicut in appellatione ab interlocutoria. Ita tenet gl. cõmuni interpretum consensu probata d. c. non solùm. & hanc sententiam firmat Abb. c. cùm nobis. de elect. Franc. Præpos. qui dicit eam esse cõem, & cæteri. c. bonæ memorię. de appel. Guido Papæ con. 138. licet Abb. & Dc. existimẽt in appellatiõe extraiudiciali ad reuocationẽ attentatorũ sufficere, appellatum esse ex eã verisimili & ꝓbabili. Michael Grassus.

Appellatio si est lata super possessorio, cùm de mero possessorio agatur, non admittitur. l. vnica. C. si de moment. possess. fuerit appella. Phil. Dec. in consi. 2[illegible]. & in l. 1. nu. 6. de bono posses. sec. tab. & in l. fin. nu. 49. C. de edict. D. Hadria. tollen. id que procedere in omni possessorio scribit Maranta. in tract. de ord. iud. par. 6. tit. de appel. n. 294. ver. decimosexto limita. addens tamen communem conclusionẽ esse, quod intelligatur ad effectum retardandæ executionis. Sed cùm satis abundè cũ multis adductis authoritatibus à Francis. Viuio, in lib. 7. commun. opin. in ver. appellatio. & D. Fichard. in addit. commu. opin Baptist. à Villalobos, in ver. appellatur. nu. 131. scriptum sit, nihil aliud addo, nisi q̃ hanc conclusionem plenius explicarint recentiores Didac. in suis pract. quæstio. ca. 23. nu. 8. & Octauian. Cacheran. in decis. senat. Pedemon. decis. 25. licet Carol. Molin. illam sententiam post alios multos Doct. cũ non sit iure prohibitum, ne à sententia lata sup possessorio appelletur. d. l. t. ibi. Et si appellatio interposita fuerit, tamen lata sẽtentia sortitur effectum, retinendam esse voluerit. Et hãc veritatem esse addiderit in addit. ad con. Decij, in d. con. 28. in verb. permissa. allegans consilium elegans, & illam materiam benè explicans Ias. in con. 188. incip. redemptoris nostri. in 2. volum. consi. Kirchouius.

Appellationis Iudex in dubio appellationi à diffinitiua deferre debet secundum Spec. tit. de appel. §. nunc dicamus. ver. j. Ias. in l. j ff. si quis caut. Dec. consi. 28. 34. 39 in c. vt debitus. n. xxiij. de appel. Aretin. in c. cordi in ca. si à iudice de appel. in 6. Quam conclu. intellige, vt per Dec. in d c. vt debitus: nisi essemus in materia in qua Regulariter appellatio nõ admittitur, nam tunc in dubio inhereñ. est Regulę & non iniuria quidẽ appellationi deferẽdũ est in re dubia: qa illa est antidotũ contra iniustam sententiam teste Cur. con. 163. nu. 8 & est defensio quæ datur oppressis aduersus sententiam iudicis, l. j. ff. de appel. c. ad Romanam. ij. q. vj. quibus Adde, quod si iudex appellationi non deferat: puniri debet. ca. de priore, de appell. Ias. in Auth. ad hæc. n. 3. de iud. Hinc est, q̃ apostoli reuerẽtiales dantur qui cum in forma conceduntur, eos sic concessos intelligimus si à diffinitiua, intra decendium & à persona legitima appellatũ fuerit, & perantur, alij refutatorij concessi intelliguntur. Qui quidem refutatorij dantur qñ frustratoria videtur appellatio, qua re est animaduertẽdũ: q̃ si Apostoli petiti fuissent: & nõ dati: saltem refutatorij, si iudex ꝓcederet processus redderetur nullus, c. vt super. in gl. vl. vbi Io. And. de appel. in 6. Aegi. cõcl. 151. secus si nullitter appelletur, quia tũc iudex apostolos dare non cogitur, ex not. pl ot. Decis. 18. in antiq. quomodo aũt, & qua pæna puniatur iudex appellationi non deferens. Et dic, q̃ diuersitas est inter ius Cano. & ciuile. iure enim Cano. si Criminalis cã est: iudex deponitur, si vero ciuilis, arbitrariè punitur, iure autem ciuili si criminalis, pæna arbitraria, si ciuilis causa erit 30. libris auri pæna afficit, l. quoniam. C. de appella. Rom. consi. 501. Boer. q. 153. nu. 4. & 5. quid si iudex simpliciter appellationem nõ admittat: sed cum clausula, si & quatenus de iure tenetur, aliter non an appellatio habeatur pro admissa. Et Rom. d. cõsi. verba illa, ad iuris dispositionẽ referẽda putat, vt si appellatio admittenda erat vtique admissa habeatur, alias minime, secũdum Fel. in c. cũ cõtingat. col. pen. de off. deleg. Bar. in l. ambitiosa, col. pen. de dec. ab ord. fac. Bal. in l. edita col. 17. C. de edẽ Marc. Decis. cclxxj. vñ cauti, iudices appellatiões recipiũt cũ dicta clausula, si & quatenus, ne eas simpliciter reiiciẽdo in pænam incidant, ꝓ quã admissionẽ cũ ea clausula, iurisdictionẽ à se abdicare cẽsentur, adeò vt ꝓcessus corã eis fieri nequeat nec factus valeat, iuxta cõem per Rom. d. cõsi. 501. col. 1j. Accedit, q̃ qñ iudex appellationi nõ defert, sed illam reciicit, appellãs debet esse cautus, vt à tali reiectiõe appellet, alioqui reiectio & snia trãsirẽt irrẽ iudicatã, vt scribit Zabarel. in Clẽ. j. col. 3. ver. ex hac gl. de dolo & cõtu. de qua tñ clausula admissionis appellationis, si & quatenus, vide quæ notat Osasc. Decis. 131.

Appellationis prosequendę terminus non currit pendẽte compromisso, nec agenti super attentatis, teste Anch. consi. cclxxxiiii. Rot. decis. 7. de appel. vel si appellans sit infirmus, aliasve impeditus, qui si per testes impedimentum probare nequit: stabitur eius iuramento, secundum Rot. decis. 25. eo. tit. de appel. Quod aũt dicitur de Cõpromisso limita, habere locum quando in arbitros esset compromissum, secus si in arbitratores, tunc enim cõpromisso nõ obstante currunt tempora appellationis, Anch. d. consil. 284. quod vero de attentatis dicitur intellige procedere nisi ob calumniã attentata proposita fuissent, ex not. per Abb. & Fel. in c. ex ratione. de appel. Alex. consi. 43. lib 3. vbi q̃ causę instantia labitur qñ ob calum

ob calumniam super nullitate actorum agitur.

Appellationis prosequendæ terminus vltra biennium an partes ꝓgare vel abbreuiare possint? Dic, q̃ expressè nõ possunt secundum cõem, tacitè verò, sic, vt puta, si causam compromitterent, per Doc. in l. properandum, in prin. C. de iudi. Rom. consi. 174. Boer. q. 283. Rob. de ord. iud. part. 6. ver. appellatio. nu. 225. Quam concl. intellige in tempore prosequẽdę appellationis, secus in tpe appellãdi intra decendium, teste Rob. vbi s. nu. 230. quæ ꝓgatio nec etiam iuramento facta valeret, quia soli principi spectat eam facere, secundum Capic. decis. 111. 165. 206. Boer. q. 248. Guid. Pap. q. 38. in fin.

Appellatio. Terminus 10. dierum ad appellandũ etiam partium voluntate, & iudicis consensu prorogari non potest, teste Bald. in Auth. ci qui. col. fi. vers. quæro nunquid. C. de tẽp. appell. in Auth. hodie. C. de appell. vbi q̃ si sententia ex partiũ consensu in causa appellat. post 10. dies interpositæ, proferatur, est nulla, secundum Doc. in l. 2. ff. de re iud. Abb. cons. 77. lib. 2. Fel. in c. pe. col. 5. de iudi. ratio est, quia terminus decendij ad appellãdum, à lege p̃figitur: qui terminus, quando datur à lege, siue sine iudicis ministerio, siue cum eo: à iudice prorogari, aut abbreuiari nequit ẽt ex causa, nisi aliter à lege expressum reperiatur, iuxta tradita per Ias. & alios in l. qui pro tribunali, nu. 22. ff. de re iud. vbi dicunt communem opin. Qui terminus 10. dierum currit à die scientiæ, aliàs etiam si per annum & vltra quis stetisset absque scientia vel notitia, ei non esset ꝓclusa via, iuxta gl. in c. ab eo. de appe. in 6. Doc. in Auth. hodie. C. c. Alex. cõs. 89. n. 11. n. 12. cons. 169. col. vlt. in fi. lib. 2. Aym. cons. 66. de quo, & à quo tpe decendium ad appellandũ currere incipiat, dic, vt p Mising. centur. 2. obser. 2. Masuer.

Appellans, si die assignata per iudicem à quo ad audiendã responsionem super admissione vel reiectione appellationis non comparuerit: dic, q̃ appellatio dicitur deserta, per tex. in Clem. quamuis rigor. §. verum. de appell. teste Osasc. decis. 7. post n. 3. declarando vt ibi per eum, secundũ quam vltimam rigorosam opi. dicit fuisse iudicatũ per Senatum. Et an censeatur deserta appellatio per lapsum primi fatalis, licet appellans & appellatus causam prosecuti sint: & intra secundum fatale iudex appellationis sententiam protulerit: & dic, q̃ non. fm Osasc. decis. 28. post nu. 4. licet nu. 13. loquendo in terminis iuris cõis putet cõtrariam opi. veriorem, per tex. in l. fi. §. illud. C. de temp. appell. in clem. sicut. de appell.

Appellanti certum terminum iudex statuere p̃t ad recipiendũ apostolos, & terminum iuris abbreuiare, adeò q̃ si die prestituta apostolos non receperit, vel petierit & ꝓstatus fuerit, appellatio erit deserta, non aliàs expectato lapsu 30. dierũ, cum iudex à quo, hunc terminũ moderari possit, Clem. quãuis. de appellat. Aegid. conclus. 152. & sic stat concl. iudicem abbreuiare posse terminũ iuris ad recipiẽdũ apostolos, Quid dicendũ, an possit iudex à quo appellanti terminum ad ꝓsequendũ appellationem præfigere: & dic, q̃ sic, eodem contextu, sed non ex interuallo, de quo vide Doc. in c. cum sit Romana. c. sæpe. de appell. tex. & gl. in l. præses. §. 1. vbi Bar. ff. co. tit. in l. 1. de libel. dimif. Franc. in c. personas. de appell. Quibus adde, q̃ appellatio remanet deserta, si intra terminum à iudice præfixum ad eam prosequendã aliquid non fit quod à desertione excuset. c. personas. vbi Doc. extr. de appell. & vide Fed. de Sen. cons. 27.

APPELLATIO admittenda nõ est à sententia lata sup iudicio possessorio adipiscendæ, vel recuperandæ quò ad effectũ suspensionis. l. vnica. C. si de mom. pos. Sed admitti debet quò ad causæ deuolutionem, fm Bartol. in l. 2. ff. de appellatio. recipien. nu. 6. Ang. cons. 107. Pan. in c. cùm ad sedem. de restitutio. spoliato. nu. 30. Spec. in tit. de app. §. in quibus, vers. 6. non appellatur. Aufreri. in capella Tholosana dec. vlt. Bal. in l. 2. nu. 22. C. de epis. audien. Arch. in §. de possessione. 2. q. 6. Cy. Bart. Bal. Ang. Alber. & alios in d. l. vnica. Corn. consil. 190. vol. 1. Dec. cons. 28. Ripam in c. sæpè. n. 3. de resti. spolia. & Paris. cons. 108. nu. 20. vol. 1. & opinionem istam in practica receptam esse meminit Afflict. decisio. 269. & in lib. constitutio. regni in tit. de probatio. in appellationibus in rub. iurisperitorum, & communem ait Marãta in tract. iudiciorum in 6. part. c. de appellatione. nu. 294. & Paris. in d. cons. 108. n. 20. & procedit de iure ciuili secundum omnes præcitatos Doct. & ponit pro regula cum 20. limitationibus Io. Antonius de Nigris sup capitulis regni in c. 6. incipit, subditorum, à n. 106. vsque ad nu. 127. atque dicit communem post alios signatos per eum, & ponit ꝓ regula cum quinque limitationib. Petr. Duennas in reg. 44. appellare à sententia super possessorio.

De iure verò canonico à sentẽtia lata in possessorio potest appellari, & admittitur appellatio quò ad vtrumque effectũ suspensionis, & deuolutionis. clement. 1. & ibi Glo. Cardi. & omnes, de sequest. pos. & fruct. Glo. in d. c. cùm ad sedem. Bal. cons. 126. vol. 3. Spec. & Io. And. in add. in titu. de apella. §. 2. vers. 6. Federi. de Senis cons. 77. & ista est cõmunis sententia teste Abb. in d. c. cũ ad sedem. Dec. in d. cons. 28. & Ripa in d. c. sæpè. n. 3. Io. Ant. de Nigris cum aliis copiosè congestis per eum in d. c. subditorum. sub nu. 106. Sed prima opinio negatiua de iure ciuili videtur magis communis, & magis tuta, vt attestatur Petrus de Benintendis decis. 17. vbi post longam disputationẽ fateur ita decisum extitisse in rota Bononiensi. & ex hoc patet falsum fore, q̃ asseruere Gozadi. consilio 50. nu. 4. & Aufreri. in dicta capella Tholosa. dec. vlt. & Petrus de Benintendis decis. 79. nu. 1. 6. & seq. tenentes iure canonico appellationem à sententia lata in iudicio possessorio non habere effectum suspensiuum, sed tantùm deuolutiuum, quia contrarium probatur in d. clemen. vnica, seu prima, vbi ita post Lapum hoc ipsum tenet, nec Doc. ab eis citati hoc voluerũt, nec probauerũt, quod ipsis adscribitur, alioquin nulla foret differentia inter ius canonicum, & ciuile, quam tamen omnes constituerunt, & præsertim Ioan. Cora. in l. naturaliter. §. nihil commune. nu. 8. ff. de acq. poss. F. Viuius.

Appellationem ꝓ aliis, & clerici in criminum causis rectè interponunt, vt est communis opinio Suarez versic. appellationem. nu. 225. Bonacoss.

Appellatione interposita, si moriatur reus antequàm damnetur, non confiscantur eius bona, secus si sit damnatus antequàm moriatur. vt est communis opinio Suarez ver. appellatione. nu. 228. Bonacoss.

Appellationem si tollat statutum, illud quidem valet, non tamẽ à tali statuto suplicationis vel querelę recursus tollitur, cũ sint diuersa remedia, vt dictũ est in ver. appellare nõ licet. Appellatio enim arguit iniquitatem vel imperitiam iudicantis. l. 1. ff. de appel. supplicatio verò vel querela respicit ꝓprij erroris veniam, vel aduersarij circumuentionem. l. 1. §. præfecti etiam prætorio. ff. de minorib. Bald. in l. fi. §. fi. C. de temp. app. Hipp. de Mars. in sua pract. crim. §. opportunè. n. 53. mihi, vers. vltra prædicta. Et hãc Doct. communem opi. esse inquit Phil. Dec. in cons. 533. n. 2. Quam tamen latiùs explicat Rol. à Valle, in cons. 38. nu. 7. 8. 9. & 10. in 2. Tom. con. kirchouius.

Appellatione pendente non præsumitur pro sententia, nec pro processu. c. quoniam contra. & quæ ibi tractantur, extrà de probat. c. cùm inter. in fin. à contrario sensu. extrà de re iudic. Quia virtus sententiæ extinguitur vel suspenditur per appellationem. l. 1. in fi. ff. ad S. C. Turpil. c. venientes. extra de iureiur. Fel. in d. c. quoniam contra. nu. 21. ver. prima conclusio. Et licet Io. de Im. in c. in præsentia. per illum tex. extrà de renuntia. nu. 4. voluerit, q̃ semper deberet præsumi ꝓ iudice & sententia, tamen communis sententia est in contrarium, referentibus Panor. ibidem nu. 19. vers. hæc est communis Doct. concl. Dec. nu. 32. vers. in gl. fi. 1. concl. vbi ipse Dec. nonnulla fundamẽta, quæ ꝓ Im. sententia faciunt, adducit. kirchouius.

Appellatio admittitur in omnibus possessoriis, secundum cõem Doct. sententiam, de iure canonico per tex. in Clem. vnica, & ibi Card. in 1. opposi. de caus. possess. & propriet. Frid. Senen. in consil. 76. incip. Domino adiutori. Alex. de Imo. in cons. 99. vers. & præsuppono primò. in 5. vol. cons. Sed de iure ciuili secundùm cõmunem opin. secùs. l. vnica. C. si de momen. pos. fuer. appel. cap. ex quæstione. ext. de resti. spol. Ias. in cons. 60. nu. 5. 1. vol. & cons. 187. in 2. vol. cons. Phil. Dec. in l. 1. n. 6. C. de bono. posses. secundùm tab. & Roland. à Valle, in consil 38. num. 13. in 2. Tom. con. kirchouius.

Appellatio vbi ex natura causæ in possessorio est prohibita, pariter etiam prohibita videtur supplicatio. Ioan. de Imo. in consil. 142. Phil. Dec. in l. fin. num. 50. C. de edic. Diui Adrtol. Nam non potest appellari in causa possessorij, quia præiudicium reparari potest in petitorio. & ista ratio etiam militat in supplicatione. Licet Paul. de Castr. in d. l. fi. nu. 16. ꝓtrariam sententiam sequatur. præcedentem tñ obseruandam esse inquit Phil. Dec. in d. n. 50. Nam qui non potest appellare à sententia quæ transiuit in rem iudicatam, pariter aduersus eam supplicare non potest, cùm in vanum impetratum videatur, quicquid dicitur contra sententiam quæ transiuit in rem iudicatam l. fi. vbi gl. & Docto. C. vt lite pend. Hanc tamen opinionem tanquam magis approbatam sequitur Roland. à Valle, in cons. 38. vers. quibus tamen non obstantibus. n. 10. cum seq. in 2. Tom. con. kirchouius.

Appellatio. Licet regula sit, quòd iure ciuili ab interlocutoria nõ appelletur, teste Bar. in l. pe. C. quor. appel. in l. 2. & 3. ff. de appell. recip. secus tamen est iure cano. c. vt debitus. vbi Deci. 4. not. & in c. super eo. 2. in 2. not. de appel. Ang. cons.

107.115.Guid.Pap.q.436.nu.72.85.Quæquidem Reg.de iu re ciuil.perpetua non est, teste eodem Guid. q. 10.& 75.præsertim quando appellatur à carcere vel tortura quando gra uamen est irreparabile.d.l. 2.de appel.recip.not. Doct.in l.qd̃ iussit.ff.de re iud.Item quãdo interloquutoria negotij substã tiam tangit,vt puta,si quis minor aut maior ꝓnuncietur,aut prodigus aliásue inhabilis,l.intra vtile.ff.de minor.Dec.in l.is cui bonis.ff.de verb.ob.item admittitur appellatio quãdo interloquutoria lata est super legitimatione ꝓsonæ, ex not.per Iaſ.in l.arbitro.col.3.ff.qui satisd.cog.Bal. in marg.versic.appellatio. q. 8.Rursus quãdo iudex pronunciat ꝓbationes aut testes admittẽdos non esse,secundum Corn.conſ.35.in prin. lib.1. itẽ quãdo interloquutoria executionẽ meretur, veluti si partes ad arbitros eligẽdos cogerentur,Barb.conſ.305.col. pen.lib.3. similiter quando quis se iudicem competentẽ vel incompetentẽ pronuntiat,c.significantibus.de offſ.deleg.Ab. in c.super eo. 1.not.de appel.Saly.in l.pe.C.quor.appel.Guid. Pap.q. 10.Mising.cent.3.obser.35.Iaſ.in l.qd̃ iussit.nu.25.26. vbi dicit esse communem opi. quam limitant locum habere in iudice deleg.secus in ordinario,cui hãc interloquutoriam reuocare ꝑmittitur,ex doct.Bal.in l.si preses. 1.oppos.C. quo & quando iud.sed quia dubia est hæc limita.vide Fel.in d.c.significantibus.& Iaſ.d.l.quod iussit.vbi in 1.& 2.col. 10.ponit fal.in quib. interloquutoria reuocari non põt. item quando sentẽtia interloquutoria fertur ab obseruatione iudcij:nã & si sit interloquutoria, reuocari tñ non põt, cum habeat vim diffinitiuę,secũdum communem per Didac. Resol. lib. 1.c. 1. n. 8.& illis fermè casibus appellare in scriptis & causas exprimere opportet, ex Guid.vbi suprà,nec viua voce ab interlo quutoria appellare licet vti in diffinitiua, secundum cõem per Corn.conſ.95.lib.4.ex Bart.& aliis in l.litigatoribus.ff.de appel.Sed an appellãs à simplici interloquutoria de nullitate agere possit:vide Guid.Pap.q.436.n.80.Pract. Pap.for.appel. ab interloquutoria verſ.fuisse.verũ hęc appellatio ab interlo quutoria regulatur ex primis actis non aũt ex nouis cognoscitur,an iustè vel ne interposita fuerit,Clem.appellãti.de appel.Bar.in l.ait prætor.nu.4.ff. de min.Afflic.decis. 79.hæc tñ Reg.plures recipit exceptiones per Doct. in d. Clem. appellanti.Soc.Reg.22.Oldr.cõſ.130.nu. 13.Rom.sing.278.Quibus adde, ꝙ gñalis appellatio ab interloquutoria non admittitur,Clem.appellanti.de appel.sed grauamina causę exprimi debent, aliàs appellatio nullius esset efficaciæ. c.cordi nobis. de appel.in 6.Bar.in l.4.ff.de appel. recip.& hoc regulare est, teste Franc.in c.3.& c.vt debitus q.14.extra de appel.vbi quatuor docet fall. inter quas illa est, qñ interloquutoria habet vim diffinitiuæ,ꝙ tũc causæ expressio nõ requiritur, ex not. per Dec.ibi in fin.Fel.in c.quod ad consultationem:de re iud. Rationem autem cur causę sint exprimẽdæ,vide apud Rom. conſ.324.

Et licet appellans à certo grauamine soleat in libello appellationis addere generalem clausulam,& à quocũque grauamine ex actis resultante : non tamen auditur nisi super expresso. & quamuis alia videantur expressa saltem per relationem ad acta:hæc tamen relatiua expressio non est à lege recepta, secundum Franc.in c. consuluit.col. 2. item 2.de appell. Soc.conſ.45.col.4.lib.1.

Causæ autem appell. & grauaminum in libello sunt exprimendę,aliàs appellatio est nulla. quæ concl.fallit in casu Bal. in l.minorib.C.de his quib.vt indig.& in l.per hanc.C.de tẽp. appe.Franc.d.c.vt debitus.q.11.

Appellatio ratione præsentis temporis habita sententiam extinguit,ac futuri temporis inspectione eam modo suspendit, vt frequẽti doctorũ calculo receptum ait Ant. de Trem. ad Bonacur.in pract.except. in rub.de imp.execut.n.1.F.Sua.

Appellatio statuto tolli nequit, vt commune effatur Ant. Nicel.in concor.gl.6.in fi.quod & de inferiorũ statutis exaudiendum,asserit commune Rip.in c. 1.nu.45.de restit.& deinque consuetudine atque vsu generali antiquatum attestatur Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.94.ver.cæterum. F.Suarez.

appellatio executionem,vel exequendi mandatum non remoratur.commune ait Alc.in l. 1.§.si quis,ita.ff.de verb.obligat. F.Suarez.

appellatio fieri simpliciter põt ad competentem iudicem, vt commune inquit Marant.de ordin.iudic.par.6.num. 120. quin,& facta alternatim valebit,vt receptum ait Felin.in c.2. nu.2.de appellatio.intellige tamen,si intra 10.dies appellationibus præstitutos palam fiat, qui iudex prouocetur, vt commune asseuerat Alex.conſ.79.nu. 5.lib.7. Suarez.

appellatio à sententia litem finienti, & absq; scripto rectè fit,dummodo incontinenti fiat.ab interlocutione, scripta sit oportet, vt commune scribit Marant.de ord. iud.par.6.num. 256.dicetur autem incontinenti facta si iudex pro tribunali sedens nondum se ad actus extraneos diuerterit, & si totum diem in foro pro tribunali sederit,vt commune testificatur idem Marant.eodem in loco. F.Suarez.

appellatio,quę viua voce ita fit,vt appellans reseruet appellationem in scriptis interponendam, tunc demum secundæ postea scriptis exaratæ præferetur,cùm valuit:secus si nullius ponderis extiterit commune aiunt rectè explicãtes Marant. in praxi.6.part.verſ.appellatio.n. 125.Amicus noster Grauat. ad Vestrium lib.7.c.3.nu.62. Suarez.

appellatio à sententiis de possessione latis iure ciuili non conceditur, & si Pontificio concedatur. commune effantur Rip.in c. 1.nu.3.de restit.spoliat.Curt.Iun.consil. 168.nu.39. Io.Coraſ.in lege naturaliter. §.nihil commune.n.8.ff.de acq. poſſ.Viuius libro secundo opi.22.quamuis alibi nos contrarium moliamur. quam etiam in rem videto quę infra scribo verſ.possessio. F.Suarez.

appellatio tum iudicialis tum extraiudicialis. non suspendit quæ semel facta sunt, vt commune infit Dec. in c.bonæ.n. 17.de appel.& si quæ post appellationem iudicialem innouata sunt,omnia reuocentur, quæ post extraiudicialẽ ea solum retractentur,quæ contra ipsam appellationem sunt.commune ait idem Dec.vbi s̃.num. 18.& mihi amicissimus Nic.Ant. Grauat.ad Vestrium lib.3.c.7.nu. 5. F.Suarez.

appellatio extra iudicium facta iudici vel causæ expressionem vel probabilem ꝓiecturam exigit:secus facta parti commune inquit Panor.in c.cùm sit Romana.nu. 10.de appellat. & vir magnæ doctrinæ Nic.Ant.Grauat.ad Vestrium lib.3.c. 7.nu.3. F.Suarez.

APPELLATIO admittitur semp,nisi specialiter sit iure prohibita secundum Gl.in l.qui restituere,ff.de rei vendicatio.quæ singularis est, teste Franco in rubric. de appellatio.& eam commendant Bald.in l.vnica,si de momen.poſſ.& in ca. pastoralis. de appellatio. & Dec. in c. Romana, de appellat. ideò in criminalibus appellatio admittenda est secundũ Bar. in l.qui vltimo supplicio,ff.de pœnis, & istam opinionem p̃ supponunt esse communem Bossius in sua practica in titu.de appellatio.nu.4.Fel. in c.quærenti.de offic.deleg.Abb. & cæteri in c.2.de iud.quódque admittunt inibi procedere etiam in crimine læsæ maiestatis humanæ, cùm & in eo admittenda sit appellatio,vt voluit Glos.& ibi Aret.in l.Pãtonius,§.rei perduellionis.ff.de acquirenda hereditate.Dec.in d.c.cùm sit Romana,§.fi.Carrerius in practica crimina.in princ.num.85. cum duobus sequentibus, & Aegidius Bosius in practica crimin.in tit.de appel.sub n. 1.& seq.vbi perhibet opin.istam veriorem fore. F.Viuius.

appellatio cùm iudicis copia non fit,coram viro saltem vno spectatæ fidei, & notario, opponi debet. vt commune interpretum axioma enuntiat præpos.in c.si iustis.nu.8.de app. & amicus noster.Grauat. ad Vestriũ lib.7.c.3.n.72.F.Suarez.

appellatio nec iudici,nec cuiquam alij magistratui multato in syndicatu conceditur & si supplicatio ad superiores nõ interdicatur cõmune asserit Viuius lib. 1.opi. 181. F.Suarez.

appellatio ab interlocutione de nõ exequendo non debet admitti. vt frequens interpretum placitum enunciant Alex. conſ. 95.lib. 1.Fel.in c.qd̃ ad ꝓsultationem.de sent. & re iudi. Dec.in c.nouit.notab.4.de appel.Crauet.conſ.273. vt nec ab alia interlocutione,cuius damnum irreparabile non sit. commune ait latè Viuius lib.2.17. si autem erit irreparabile atq; etiam successiuum,& post præstitutum appellationibus tempus ab interlocutione iure appellabitur. cõe ponit meus iuris doctor Arius Pinel.in l.2.part.2.c.1.nu. 27.in fi.C.de resc. vendit. quin.& cùm quis se iudicem competentem, vel non competentem pronunciat,ab interlocutione ritè,ac rectè appellabitur.commune aiunt Iaſ. in lege. quod iussit. nu. 25.& seq.ff.de re iud.Nic. Ant. Grau. qui plures species diligenter congerit ad Vestrium lib.3.c.10.nu.6. quod tamen intelliges in iudice delegato,secus in ordinario iuxta cosdẽ. F.Suarez.

appellatio deferi non potest,cùm alterius partis interest illius persecutio,vt cõmune inquit Gomez de trien.q.54.ver. hinc voluit.eritque prima persequenda appellatio vt cõmune effatur Marant de ord.iud.part.6.nu.132. F.Suarez.

appellationis renunciatio in compromisso posita,non habet locum in insigni læsione:vt commune dicit Cur.iun.cõſ. 79.nu.4. F.Suarez.

appellationis iudex seu infirmet,seu confirmet nulla in specie opus habet verbo absoluendi,aut condemnandi,vt aiunt commune Turzan.opi.24.Viuius lib.2.opi.30. F.Suarez.

appellationis interpositæ apostolos, seu dimissorios libellos intra triginta dies à scientia sententiæ latæ numerandos peti oportet commune aiunt Marant.in praxi 6.part.verſ.appellatio.nu.209.Nicolaus Ant.Grauat ad Vestrium lib.7.cap. 3.nu.65. F.Suarez.

appellationis iudex delegatus tametsi legitimam appellationis causam pronũciet,de principali adhuc negotio cognoscere,ac decernere potest vt crebrò docto.placitum affirmat Deci.in c.vt debitus,de appell. Appellationi semper erit deferendum, cum iudex vel in facto, vel in iure dubitare meritò poterit.vt commune docto.enuntiatum asseuerat Collect.in c.vt debitus.in fin.de appell. F.Suarez.

Appellatio. In habẽtibus cãm successiuam,ex quibus grauamen iteratur, põt qui à principio non appellauit appellare quandocunque fm Ang. de Aret. in l. à sententia. §. si hæres. ff.de appell.in 1.col.in §.æquè.instit.de act.in 9.col.in versi.7. & vlt.&c.Anch.in cle.causam.de elect. in notabilibus. Balb. decis. 11.

Appellatio. Si appellans non certificet iudicẽ à quo termino p̃fixo de introductione appellationis,appellatio nõ est deserta,sed poterit ipse iudex exequi sentẽtiam : nec retractabit in viam attentati executio,sed vt iniusta reuocabitur,si appellans obtinuerit, secundum dominos de Rota in nouiſ. decis. 97.incipiente si iudex.Butr.in c. ex infinuatione. extrà de appell.Card.in cle. 1.col.7.eo.tit.Fed.de Senis conſ.27.incipien. punctus talis est.domi.Præpo.in c.personis,extrà, de appella. Balb.decis.30.

Appellatio recepta. Et si appellatio admitti non debuerit, vel super ea procedi,quia sententia transierat in rem iud. vel alio respectu erat exequenda, si tamen de facto fuit recepta per iudicem ad quẽ, & coram eo est p partes ꝓcessum in causa ipsius appellationis, poterit ipse iudex cognoscere & pronuntiare super ipsa appellatione,& de iustitia sentẽtiæ,secundum Inn.singulariter in c.cum dilecta.extr.de rescr. in c.cum Bertoldus.ext.de re iud.quem sequũtur But.& Im.in d.c.cum dilecta.Panor.in c.cum contingat.extrà,de offi.dele. in 2.col. Bal.in l.illicitas.§.veritas.ff.de offi.præsi.Rom.in l.admonendi.ver.9.fallit.ff.de iureiu.Fel.in c.inter cęteras.ext.de re iud. Item si fuerit per iudicem admissa probatio, quæ non debebat admitti parte tacente, nec contradicente, putà quia post dilationem ad probandum vel contra iuramentum aut formam statuti,tamen valebit probatio, secundum Bal.in l.certi condictio.§.quoniam.ff.si cer.pe.& ibi.d.Ale. in 3.col. Bal. & Sal.in l.fi.C.de nõ nu.pe.Bar. in l.inter stipulantes.§. 1.ff.de ver.obl.Panor.in d.c.cum contingat. Balb.decis.244.

Appellatio cui negata. Manifestè conuictus nõ appellat, secundũ gl.& Bar.in l.addictos. C.de appell. in notoriis enim non admittitur appellatio.c.Romana. §.finaũt.de appel.in 6. vult Bald.in l.2.circ.med. C.quorum app.Secus in non manifestè conuicto,vel in confesso tantum,quia potest appellare, si in appellatione dicat se confessum per errorem, vel aliam causam legitimam contra confessionem alleget, secundùm Io.And.in d.c.Romana.Ang.& Alb.in d.l.2.est de mente glo. in verbo, vel alio modo in c.cum speciali.§. porro.de appell. Bart.in l.creditor.§.iussus.ff.eod. Balb.decis.462.

Appellatio ab expenſ.omissione. Ab omissa expen.condemnatione potest appellari,secundùm Ang.&Im.in l.fi.§.fi. ff.de appell. nisi victus appellauerit:quia tunc victor non potest appellare,propter omissam condẽnationem expen. cùm in causa appellationis sui aduersarij possit prosequi grauamẽ expen.l.fi. C. quorum appell.quod non procederet, quando iudex à quo absoluisset victum ab expensis,& quando victus tantum appellat in partibus contra se facientibus : nam tunc victor debet appellare respectu expen.nec procedit d.l.fin.secundùm Imo.& Fel.in c.significauerunt. extrà de except. Panor.in c.cùm Ioãnes,col.vlt.extrà de fide inst.primum etiam tenent Domini de Rota in nouiſſi.decis.356.Balb.decis.458.

Appellatione ab interlocutoria pendente,põtiudex ipsam interlocutoriam reuocare,& sic se de causa principali impedire.c.cùm cessante.extrà de appell. est glo. quæreputatur singularis in c.ecclesia vestra.el secundo, in verbo, adiicere,circa med.extrà de elec.Nisi iam esset inhibitum per iudicem ad quem : quia tunc reuocare non potest, cùm ex eo negotium censeatur perfectè ad superiorem reuolutum,secundùm Doctores in l.1.in prin.ff.nil no.ap.pen. Balb.decis.459.

Appellatio ab interlocutoria põt iustificari ex nouis allegationibus & probationibus:quando allegatio vel exceptio de nouo habet ortum ex facto aduersarij, vt in l.siue manifestis.§.tamdiu.ff.de cond.furt.vel quando de nouo superuenit ad notitiam appellantis, secundùm Bal.in l.inuitus. 4.col.C. de procurat. Item quando interlocutoria est lata cõtra absentem,secundùm Bart.in l.ait prætor.§.permittitur. ff.de minorib. Item quando infert grauamen irreparabile per appellationem à diffinitiua, vt in l.2. ff. de appell.recipien. Idem in interlocutoria secũdi Decreti vel banni, secũdùm Bart.Bald. & Sal.in l.per hanc.C.de tempo.appell.Domi. de Rota in nouiſ.decis.89.Et quando iudex à quo, coram quo erat oblata probatio,non admittat probationem, vel non patiatur acta scribi coram eo,vel deneget copiam requisitam ab appellante,secundùm Bald.in d.l.per hanc.Nicel.in l.eius.ff.de appell. recip.& in allegationibus iuris,secundùm eundem Bald. vbi suprà.Hęc sunt ad limitationem clemen.appellanti.de appel. Balb.decis.442.

Appellatio alternatiua, puta appello ad Archiepiscopum, vel ad Papam,& copulatiua valet dummodò appellans intra tempora appellationis interponendæ declaret, coram quo iudice prosequi vult,secundùm gl.magnam,circa finem,in c. si is,cui.de offi.deleg.in 6.quæ loquitur de alternatiua. Spec. tit. de app.§.nunc tractemus.verſ.quid si dicat.Ang.in l. 1.§.si quis.ff.eod. Bal.& Ang.in l.cum proponas. C.de bonis auto. iud.possid.Do.Præpo.in c.dilecti.circa finem,extrà de appel. Domini tamen de Rota,decis.213.in nouiſ. tenent valere talem appellationem, licet intra decendium non fiat dicta declaratio. Balb.decis.449.

Appellatio in notoriis. Licet in notoriis non admittatur appellatio in criminalib. c.cùm sit Romana.c. peruenit. & c. consuluit.extrà de appell.illud limitatur,nisi quando tale notorium haberet aliquas probabiles excusationes vt potest habere,iuxta not.in c. 1.de offic.deleg.in 6.& per Inn.in c.vestra.de cohabi.cle.& mulie.vt quia ille, qui interfecit hominem in conspectu populi,dicat se fecisse ad sui defensionem, vel quod erat bannitus,quem ex forma statuti licebat occidere:quia tunc debet admitti eius appellatio,secundùm Panor. & Do.Præpo.in d.c.consuluit.Nicel. in l.creditor. §.iussus.ff. eod.& notatur in iuribus prædictis. Balb.decis.450.

Appellatio obmisso medio. Si appellerur ad maiorẽ omisso medio, valet appellatio, non tamen quo ad effectum deuoluendi cognitionem ad ipsum maiorem, secundùm gl.& Doct.in l. 1.§.si quis in appellatione.ff.de appell. primum potest limitari secundùm Bar.ibi,nisi maior esset omninò incõpetens, aut saltem ratione dissimilitudinis potestatis, vt quia à iudice laico ad ecclesiasticum appellaret: quia nulla esset appellatio. Balb.decis.455.

Appellatio in scriptis. Non sufficit quando debet in scriptis appellari,facere scribi appellationem, & dictare in actis: nec ex hoc videtur in scriptis appellatum,sed debet appellatio in scriptis tradi Notario,secundùm Bart.in l. Gallus. §.idẽ credendum.ff.de lib.& posthu.Ang.in l.quæcunque.ff.de public.in §. 1.Bal.in additio.ad Spec.titu.de appellationibus.§. 1. col. 12. Balb.decis.457.

Appellatio geminata. Qui statim viua voce appellauit si intra decẽdium etiam in scriptis appellet, poterit prosequi vtram velit,& vtramque simul, quia geminare appellationẽ non nocet,secundùm Inno.in c.dilecto.cir. fi.extrà de appell. Io.And.in c.bonæ.eod.tit.in nouella.Bald.in l.3. C.de appel. in c. 1.quo tempore miles.in vsib.feud.& Alber.in l.pacta nouissima.C.de pact.Et secunda operatur quo ad differendum tempus appellationis prosequendæ,non quo ad sententiæ rescisionem, & deuolutionem : quia in his duobus prima iam operata est,secundùm Bal.vbi suprà,licet Bar.in l.cùm procurator.§.dominus.& Imo.in l. 1.§.libell.ff.de appellat.sentiant secundam nil operari,quod procedit quo ad dictos duos effectus tantùm.Idem sentit Do.Præpo.in rubri.& in c.sua. extrà de appel.col.29.in dicta rub. Balb.decis.456.

Appellatio in delicto remota. Quando in aliquo delicto remouetur appellatio,non intelligitur remota,nisi prius cõstat de ipso delicto. Ideo ab interlocutoriis dum discutitur de tali delicto potest appellari,non à diffinitiua secundùm Butr. & Imo.in c. pastoralis, extrà de appellationib.Archid. Ioan. And.& Gemi.in c.vt inquisitionis,de hæret.in 6.facit l.non ignorat,cum glo.& Bart.C.qui accusa.non possſ. & quod tradit Bar.in l. 1.§.2.ff.quod vi aut clam. Balb.decis.464.

Appellatio. Regula est,appellatione pendente nihil innouandum esse. ff.nil no.ap.pen. secus si factum fuerit remedio attentatorum statim reuocandum, c.non solum.de app.in 6. l.appellatione.C.eo.tit.Quod intellige,si appellatio esset legitima:aliter si inualida declaretur,quia tũc attentata non reuocantur,teste Egid. concl.239.Item nec attentata reuocantur, quando appellatio est deserta,Egid.concl.420. Quæ reg.plures patitur exceptiones,vt ꝑ Soc.reg.21.Rom.sing.161.Catel. ver.appellationẽ.Parisſ.conſ.28.nu.22.& seq.lib.4.Duen.reg.

42.Rob.de ord.iud.6.par.versi.appellatio.nu.163.& seq. sed si attentata per viam attentatorum reuocari non possunt, via tamen ordinaria nullitatis reuocari possunt, secundùm Franc.in c.consuluit.2.c.sæpe.col.10.de app. & etiam iudicis. officio reuocari possunt,ex notat.per Egid.concl.623.quę attentata vt reuocētur: necesse est appellationem iudici & aduersario notificatam esse,aliàs si iudex ignoret: non reuocātur innouata, de quo p Rob.de ord.iud.6.par.ver.appellatio. nu.392. vbi locum habet in appellatione iudciali,non autem in extraiudiciali, in qua attentata reuocantur ēt si appellatio non fuerit notificata,quod intellige,vt in extraiudiciali attētata solùm ea reuocentur,quæ sunt contra appellationem,secus in attētatis post appellationem iudicialem,quæ simpliciter reuocantur,secundum communem per Dec.in c.bonæ.n. 15.12.differentia.de appel.Quod quidem remedinm attentatorum adeò priuilegiatū est, vt ꝯ agētem reuocari attentata, excōicationis exceptio opponi non possit, secundum Deci. cons.200.col.vlt.Rob.vbi s.ver. appellatio.n.393.nec etiam exceptio proprietatis,teste Card.d.ca.bonæ.col. 3.nec exceptio spolij,Afflict.decis.98.nu.4.vbi nu.3.dicit ꝙ donec pēdet causa attentatorum:nō potest procedi in negotio principali, vt per Franc. d.c.bonæ.cui adde, ꝙ & si multa extent priuilegia, attentata tamen, nisi parte citata, reuocari non possunt, teste Franc.ibi,& Deci.d.cons.200.Accedit,ꝙ attentatorū remedium contra tertium locum non habet,si tamen tertius ipse innouans à parte contradicente causam habuerit, attentata per ipsum reuocantur,teste Afflict. decis.354.n.20.vbi idem censet,si nō à parte, sed à iudice causam habuisset, quod & Franc.docet in d.c.bonæ.col.3.de appel.& sic fallit d.concl. ꝙ attentatorum remedium nō habet locum contra tertium, duobus autem modis attentata reuocari posse docent doct. vno scilicet, iud.officium principaliter implorādo altero:accessoriè appellationem prosequendo,Afflict.decis.351.Quę attentata,quando non reuocentur, ponit Franc.in c.dilecto. 3.col.2.de app.Afflict. decis.98. in fi.& plura in materia not. Abb.in c.tua. in fin.& in d.c.bonæ.de appell.in c.ex parte.col. pe.de rescrip.vbi tamen forma præcedentibus attentatis, & per Afflict.d.dec.351.n.2.vbi ꝙ attentatorū iudicium est summarium. Quæ attentata an prius diluenda sint, quàm negotium principale,idem Afflict.docet decis.98.nu.3.decis. 131. vbi concludit, causam attentatorum non impedire, quo minus in causa principali procedi possit.Quod & conforme est Subalpinæ patriæ Ducal.Decretis lib.3.c.33.pro quo vide ēt Guid.Pap.q.212.& seq.436.nu.12.90.& 111.Mising.cent.1. obser.26.cent.3.obser.33.vbi an attentatorum iudicium suspendat causam principalem? & an sine causa principali expediri valeat?de quo per Alex.cons.99.col.3.lib.5.Qua in re, etiam notandum est,quòd is qui appellatione pendente attentauit:tenetur fructus restituere,etiam medio tempore perceptos à die interpositæ appellationis,secūdum Card.in d.c.bonæ.col.3.cui concl. conuenire videtur, quòd appellans si aliquid attentet appellatione pendente censetur eam deserere, teste.Mising.cent.2.obser. 50.

Appellationis iudex potest cogere vt sententia,vel facta edantur sub priuationis pœna cōmune effatur Ias. in l.is apud quem nu.12.C.de eden. F.Suarez.

Appellationi persequendæ præscriptum biennij à iure tempus,nec expressus partium cōsensus ampliabit,ac proferet,vt commune aiunt Deci.in auth.si tn̄ n.33.& seq.C.de temp.ap. Marant.de iud.6.pt.3.par.in actu ij.à n.25.Nic.Ant.Graua ad Vestr.lib.7.c.vlt.n.42.nec aliter biennium ad appellationē ꝓsequendam conceditur,quàm si in primo anno diligentiam à se adhibitam fuisse appellans probauerit. commune ponit idem vir elegantioris doctrinæ Nicol.Ant.Grauat vbi s.ad Vestrium lib.2.c.5.nu.7.F.Suarez.

appellatio à reformatione. Si statuto loci, vt est ī Cherio, caueatur,ꝙ qui semel à sententia appellauit,nō possit iterum appellare,& lata sententia à qua fuit appellatum iudex appellationis pronunciauerit sententiam nullam,& etiam illam reformauit,à tali reformatione iterū poterit appellari: quia dictum statutum loquens de sentētia, debet intelligi de valida, non de nulla,quæ non est sententia.l.4.§.condemnatum.ff.de re iud.secundum Cun.& Nicel.ibi,facit quod tradit Bart.in l. 3.§.1.ff.quod vi aut clam. Balb.decis.472.

appellationis aduersarij aduersarius adhærescere poterit dū modo intra x.dies id agat,ꝙ scilicet communis vtriusque parti habeatur, commune ponit amicus noster Nicolaus Antonius Grauat.ad Vestrium lib.7.c.3.nu.49. F.Suarez.

appellationem pro aliis & clerici in criminum causis rectè interponent,vt commune ponunt Augu.ad Ange.de malefi. ver.pſente dicto Caio.n.5.Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.xciiij.vers. sed an etiam clericus. F.Suarez.

appellationem iudicialem,qui subsequūtur conatus, &(vt docto. fantur) attentata reuocari omnino debent, atquæ appellationi extra iudicium interpositæ accesserunt.tantum retractantur quatenus appellationem.ipsam infestant, vt commune affirmat Dec.in c.bonæ.nu.18.de appellat. F.Suarez.

Appellatione pendente bannitus,seu proscriptus, & necari nequit & testari potest.vt communia refero infra ver.bannitus. F.Suarez.

appellatione interposita si is è vita abeat qui mortis supplicio damnatus est,cum confiscatione bonorum,& pœnam cōfiscationis euadit:at qui damnatus est,vt mortis pœna plectetur & eius bona fisco addicta essent,non illam confiscationis luem effugiet,vt commune pronunciant Aug.ad Ang.de malefic.ver.qui dominus iudex,n.49.& ver.& eius bona,n.3. ac Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.xciiij.ver.sed pone. F.Suarez.

appellatione vso,& illam prosequi principis causa impedito,non currit primi anni tempus,vt commune ait Dec.in c.ex ratione.n.6.de appell. at si iudicis inferioris ratione fuerit impeditus,concedetur illi alter annus, vt commune asserit & idem Decius & eodem in loco nu.7.nec ea in specie impedimentum, aut impedientem attestari opus erit vt cōmune fatur Cagnol.in l.in omnibus.nu.15.ff.de reg.iur. F.Suarez.

appellatione filiorum veniunt nepotes,quando in testamēto fit mentio de filiis testatoris in dispositione eis fauorabili: vt est doctrina Bart.communiter recepta in l.liberorum.ff.de verb.signi.Et tradunt doct.maximè Moderni in l.Gallus.§.instituens.ff.de li.& posth.Socinus Iunior in cons.xliij.n.8.vol. iiij.vbi communem ponit.

Et pro hoc facit,quia iuridicum est,ꝙ appellatione filij,veniant omnes descendentes.l.filij appellatione.ff.de verb. sig. saltem ex iusta interpretatione l.iusta interpretatione.ff.eo.ti.

ampliatur procedere,quādo simpliciter,& generaliter fieret mentio de filiis eis prouidendo,non autem quando de filiis proprio nomine vocatis,& specialiter nominatis.Tunc.n. sub nomine filiorum non continentur aliquo modo nepotes,vt est communis doctrina Bart.& aliorum in d.l.liberorū, & in locis præalleg. Et hoc dicitur esse indubitatum, & extra omnem disputationem docto.vt asseuerant Curt.iun.consil. lvij.habita diligenti consideratione.num.2.Soc.Iun.in consi. lxvj.nu.4.vol.iiij. E.Musculus.

appellatione expensarum, etiam quod earum causa in futurum soluendum est,continetur,vt est gl.singularis communiter approbata in l.quibus diebus.§.j.in gl.j.in fi.ff.de condit. & demonstra.quam etiam communem Socinus Iunior cons. 2.nu.6.volu.iiij.tradit. E.Musculus.

appellatio Iudici subiicienti quæstionib.& tormentis Reū legitimè conuictum,ad effectum,vt Reus cōfiteatur ore proprio delictum,ac appareat verè conuictum, & confessum, & tandem appelhare nequeat.sibi licitum non est aliquo modo, secundum Angel.& Ioannem Igneum in l. & si certus. ff. ad Sylla.August.Ariminen.in additionibus ad Ange.in tract.de malefic.in ver.fama publica,Andreas de Isernia in cōstitutionibus Neap.in tit.de homic.& damnis clandestinis,n.33.quorum quidem opinio communis est, vt fatentur eam amplectendo Marsil.in l.1.nu.2.ff.de quæst.in cons.lj.n.41.& in practica crimina.§.nunc videndum,nu.25.& Carrerius in practica crimi.in princ.n.188. & eidem sententiæ videtur inhærere Bald.in l.qui sententiam C.de pœn.vt recensuit Curtius in tracta.de indiciis,& tortura q. v.n.16.In cōtrariam verò partem, videlicet ꝙ iudex conuictum plenis probationibus torquere possit,vt habita cōfessione oris sui appellatio admittenda nō sit facere valeat, & sibi licitum permissumque sit: inclinauit Bald.titubanter in l.obseruare,n.9.C.de iura.calum.& Gram. in voto primo.Sed opinio istorum falsa est,imò manifestè iniqua censetur,nam tormentis locus non est,vbi delictum aliis probationibus apparet, cæterùm tunc demum iudices iis vti debent,cum aliis probationibus crimen nō probatur tex.est in l.Diuus Pius,& l.edictum ff.de quæst.& c.illi qui. v.quæst. v.Gl.in summa.xv.q.vj.& hoc voluerunt Doct. omnes communiter vtriusque censuræ, præsertimque Gandinus in trac. maleficiorum in ver.fama publica,q.2.Pau.in l.si quis in hoc, C.de episcopis & clericis.Alber.in l.2.C. quorum appellatio, non recip.Franc.Brunus in tractat.de indiciis, & tortura. q.5. vers.sexto.& Carreius in practica crimin.in prin.nu.188.Sed bene verum est posse per iudicem torqueri conuictum testibus,ad detegendos socios,& participes criminis in casibus in quibus potest interrogari de Sociis criminis secundū omnes Doc.ꝑcitatos,& ita quotidie obseruat̄ in practica. F.Viuius.

Appellatio vnius in criminalibus prodest etiam correis. com.dicit Aug.ad Ang.de malefi.in verbo præsente Caio.n. 33.Clar.d.§.fi.q.xciiij.vers.quæro nunquid. P.Fichard.

Appellationi in causa criminali non est deferendum,quando reus confessus & conuictus est, idque non solùm in quinque illis criminibus,nempe homicidij,veneficij,adulterij,maleficij,& vis publicæ,de quibus Doctor.communiter concordant in l.ij.C.quor.appellat.non recip. vt attestatur Igneus in l.& si certus.in princ.num.19.ff.ad Sylleian.sed etiam generaliter in omnibus aliis.vt attestatur Imola in l.fi.§. iussus. num. 8.ff.de appellat.Butriger.in tract.de notorio. art.iiij. numero 56.Duennas regul.156. in fin. Dec.in capitulo cum speciali, §.porrò.num.4. de appellat.Et licet reus fuerit confessus tantùm,&non conuictus,nihilominus si confessionem illam nō reuocauerit,non defertur appellationi,sed potest iustè morti tradi,communem dicit Didacus in q.23.ver.2.concl. Bald.in l.j.num. 10. vers. interdum autem. C.ne ex delicto defunct. quem refert.Aug.ad Angel.de malefi.in verb.præsente Caio. num.21.& Apostil.ad decis.Tolosa.176.&hoc procedit tam de iure ciuili quàm Canonico,communem attestatur Boss.in titulo de appellatio.num.27.Baldus tamen in l.secundum.C. quorum appellatio.non recip.num. 11. dicit ad hoc vt possit reiici appellatio requiratur vtrunque, vt scilicet confessus & conuictus sit, & hanc dicit communem opinionem Antonius Gomes.ca.13.delict.num.31.etiam si ageretur de crimine lęsę maiestatis.refert Suares in suis repetit.nu. 5.in fi.Clar. d.lib.5.§.fi.q.94.in princ. P.Fichard.

Appellatio vnius in criminalibus, prodest etiam correis. cōmunis est opinio.Clar.q.94. vers.quæro nunquid. Bonac.

Appellationi in criminalibus non defertur, quando reus est confessus & conuictus in homicidio,adulterio, veneficio, maleficio & vi publica.communis est opinio. Et etiam generaliter in aliis cæteris.Et licèt fuerit tantum confessus, sed nō conuictus,si tamen non reuocat confessionem, non defertur appellationi. Sed potest iustè tradi morti. communis est opi. Communior tamen est opinio, ꝙ vtrunque requiratur, scilicet & ꝙ sit confessus & conuictus,vt non deferatur appellationi,etiam in crimine læsæ maiestatis.Clar.q.94.in prin. Bonac.

APPELLATIONIS prosequendæ tempus à iure statutum non potest de consensu partium,etiam expresso prorogari,maximè secundum Bar.in auth.si tamen.C.de temp.app. Abb.in c.ex ratione,de appellatio.vbi Deci.numero 33.& sequen. asseuerat istam esse communem opinionem idemque voluit,firmauitque gl.Bart.& cæteri in l. properandum.C.de iudici. Ioan. And. in add. Spec. in tit.de appellationi.§.nunc breuiter.vers.licet autem,Roman.consilio 174.in fina. Alex. consil.24.circa fin.volu.4. & sententiam istorum pariter scribit communem esse Maranta in tract. de iudi. in 6.part.part. 3.in secundo actu.num.225.cum aliis seq.vbi,malè disputando post alios multos signatos per eum sustinet contrariam partem.& Lanfran.in ca.quoniam contra,de probatio.in c.x. de interlocutoriis,& appellatio.num. 52. F.Viuius.

AQVA de flumine publico nō nauigabili,vt est Rhenus Bononiæ,ingrediens flumen nauigabile secundum Padum licitè ducitur,& diuerti potest dummodò posteà restituatur,& remittatur in flumen nauigabile, & sic ex quo cessat interesse nauigantium,& vsus eiusdem fluminis nauigabilis non læditur, quia aqua ipsa ducta ex flumine publico restituitur in flumen nauigabile,hoc prohibitum non est,secundum Bar. in l. quominus.num. 1.ff.de flumin.Alex.cons.192.volum.ij.Corne.consi.268.vol.4.Cur.Sent.consi.34.num.2.vbi meminit istam opinionem esse communem, & idem fatetur Ripa, in d.l.quominus.nu.17.& eam sequitur ibi Ias.numero 15.Cæpol.in tract. seruit.rusti.prædio.in tit.de seruit.aquæductus.c. 4.num 39.& seq. et Spec. in tit. de causa pos. & propriet. §. quia vero,vers.6.autem. & Ægidius Bosius in pract.crimin.in tit.de aquis,& fluminibus,nu.35.imò Corne. in d.cons. 297. circa fi.istam communem ampliat, vt etiam ex flumine nauigabili licitum sit aquam ducere dummodò reuertatur posteà in alueum suum,& sequitur,ac approbat Ripa, in d.l.quominus.num.17. F.Viuius.

ARBITER, cui est data simpliciter potestas prorogandi cōpromissum,potest illud prorogare partibus non citatis, s͠m Baldum in l.1.C.de sent.ex breuicu.recitand.Rom. & Nicellus,in l.2.ff.de re iud.per l.diem proferre. in principio.ff.de arbi.Est tamen s͠m Bald.in l.eos.§.apostolos.C.de app.parti talis prorogatio intimanda, aliàs iudex diceretur dolosè procedere, & suum laudum partes non astringeret, nam præfixio termini quæ potest alteri nocere,est illi intimanda,clementi. 1.de appella.l.secunda.C.de decurio.lib.10. Si autem sit data potestas prorogandi pluries, poterit fieri prorogatio tantùm bis.l. vbi numerus.ff.de testi.l.libertas.§.post annum.ff.de manu. testa. Si verò pluries & pluries prorogandi potestas data sit,intelligetur de quatuor vicibus:quia dictio pluralis geminata intelligitur de quarta.no.Bart.in l.gemina arbor.ff.arbo. furtim cæs. Si dicatur plurimis vicibus, intelligitur de tribus prorogationibus propter naturam superlatiui, per gloss.quæ reputatur singularis in verbo plurimorum.in §.&quod sæpe. in auth.de triēte & semisse.collatione tertia. Balb.decis.419.

ARBITER testis esse pōt vbicunque ei data esset potestas per partes litigātes ꝓcedēdi cū scriptis,& sine scriptis, qa partes ipsæ cēsentur velle ꝙ simplici relatiōi, & dicto ipsius arbitri credat ac stetur,de dictis testiū & actis,secundū Bart.in authen.nisi breuiores in fi.C.de sent.ex breu.reci.Ang.in repet. l.sciendū.ff.de verb.ob.Abb.in c.qm̄ cōtra.in c.post cessionē & in c.ex literis de ꝓbatio.Paul.Castr.in l.ne in arbitris.C.de arbitris C.de arbitr.ant.in c.cùm ad sedem. de restit.spo. & in d.c.qm̄ cōtra.Rom.singula.52.& Io.de amicis cons.31.nu.18. & seq.vbi exprimit istam cōmuniorem & veriorē opinionē.

In ꝯriam verò partē inclinauit Rom. titubāter in d.l.sciendum.circa fi.Aug.sibi ꝯrius in d.Auth.nisi breuiores. & Ant. parū sibi ꝯstans in c.quintauállis,de iureiur. & ibi Io.de Imo. qm̄ secundum eos ob hoc daretur modus, ꝙ quis nunquam in causa reductionis obtineret,& exprimūt dictū Bar.esse periculosum,illaqueareque aīam ad peccandū,ac prębere materiam fabricandi falsum:& istā vltimā sententiā sequitur,& latissimè tuet̄ Barba.in d.c.ex literis.nu.22.& seq.vbi meminit aliàs in facti ꝯtingentia perperam,& pueriliter ꝯsuluisse ꝓ opinione Bart.tn̄ circūducta altercatiōe,cùm tēporis angustia præmar sequor ipsam bart.& sequaciū opinionē,tanquā magis cōmunem.cui inhæret pariter August.berous.in d.ca.qm̄ cōtra.nu.29.cū 7.aliis seq.vbi dicit communem,& limitat in duobus,& mirandā ait Alex.in d.l.sciendum.n.25. F.Viuius.

arbiter p quē stetit,quin intra tēpus cōpromissi causa fuerit decisa, compelli potest vt iterum in se compromissum recipiat,p casum q reputatur singularis,in l.si qua alia.§.fi.ff. de arbit.& secundum Nicel.in l.2.de re iudic.Balb.decis.434.

ARBITRATOR pōt in totū alterā partium absoluere nullo dato vel retento,per tex.cum Bar.in l.ꝙ si Ephesi. ff. de eo quod cer.loco. Balb.decis.263.

ARBITRI potestas perinde atque iurisdictio, licet ipse iurisdictionē non,sed tn̄ notionē habeat,l.ait prætor.ff.de re iud.potest prorogari, cùm dependeat ex consensu partium.& voluit glos.& Inn.in c.P.& G.de offi. delegat.& ita communiter teneri refert Bened.Cap. in tract. materiæ prorogationis, statim post reg.53.posito,numero 42. Bened.Capra.

Arbitri sentētia siue laudum,si cōpromisso adiecta sit clausula,vt stetur sentētię pœna soluta,vel simili,puta rato manente pacto, siue tacita, siue expressa emologatio interueniat, vt seruatur iuxta communem Doctorum sententiam; & refert Bened.Cap.reg.71.nu.9.vide infra in verbo compromissum.

Arbiter vel arbitrator excedens fines mandati retractatur talis excessus.Curt.Iuni.consil.79.num.2.communem dicit.

Concor.cum lege.34.tit.4.par.3. Villal.

Arbiter cū clausulis amplissimis solum potest lædere. in 6. par.Cur.Iuni.cons.79. nu.4.& cons.126.num.13.cōem dicit.

Amplia ꝙ potestas etiam amplissima data arbitris non facit quin pro enormi læsione non possit peti reductio laudi. Decius cons.39.communem dicit.

Per has cōmunes intellige l.27.tit.11.par.3.& l.9.& 17.tit. 8.lib.5.tit.10.par.5.quæ in diuersis casibus loquuntur:cum à parte aliquid moderandum relinquitur ad arbitrium alterius partis. I.Villal.

ADDITIO. In præsenti materia Bart.in l.societatē.§.arbitrorum.ff.ꝓ soc. dixit ꝙ enormis læsio vsque ad sextā partem totius qd̄ petitur,dicit.Quæ opi.cōiter nō tenet; qa Iudicis arbitrio relinqtur.gl.in vers.demierit.in §.pretiū.Instit.de empt.& vēd.Cyn.in l.fi.C.de contr.emp.Rain.in rep.l.si libertus.ff.de ope.li.& Bald.in l.j.in prin.C.si aduer.vend.pig.cum aliis.Et similiter circa reductionem Bar.in d.§. arbitrorum tenet ꝙ causa reductoria infra biennium petatur.Quæ opi.non seruatur, licet in totum non approbet quia durat 30. annis.l. sicut.C.de præscr.30.an.& Bald.ī l.fi.C.de ꝯtra.empt. I.Fich.

Nota ꝙ si in compromisso sit renunciatum appellationi.& reductioni ad arbitrium boni viri:talis renunciatio non valet Cur.Iuni.cons.79.nu.4.communem dicit. B.Villal.

De iure regio est l.35.tit.4.part.3.que prohibet appellationem nisi in casibus.l.34.eo.tit.sed d.l.intellige,nisi aliàs lædatur vltra sextā partem vt in nu.104.Nota tn̄ ꝙ per l.43.in ord.de Madrid.sententia arbitrorum debet mēdari executioni non

obstāte appellatione datis fideiussoribꝰ,&cum aliis in ea contētis.&de materia d.l.43.vide ī verbo Cōpromissum. B.Vill.

Arbiter non acquirit alteri sine cessione. Panor. in procœ. decreta.num 23.communem dicit.

Arbitris electis, si vnus præmoriatur sententia aliorum est nulla:Cur.Iun.cons.79.nu. 1.communem dicit.

Concordat cum l.78.ti.4.par.3. vbi ponit limitationem ad istam communem quam vide. B.Villal.

Arbitri sentētia ꝓlata, nō citata parte,non tenet, nec valet etiā si in ꝯpromisso dictū fuerit,ꝙ arbiter ferre sentētiā ipsam possit,absentibus partibꝰ,secūdū Spec.in ti.de arbi.in §.excipitur,in fi.quē sequit̄ Io.de Imo.in c.cùm delictus ext. de arbit. & Alex.in l.si qs arbitratu.ff.de verb.obl. & Fel. in c.olim.de re iud. Istorū opinionē scribit Boer.decis.283.n.38.nō habere dubitationē aliquā.Sed hoc limitat̄. nō ꝓcedere,si in compromisso essent adiecta illa verba ꝙ arbitri possent laudare,ferreq; sentētiā,partibꝰ absentibꝰ & nō citatis,tūc.n.bene valebit sentētia,nō citatis partibus secundū Guil.de Cun. in l.episcopale.vlt.q.C.de epis.audien.quē sequitur Bald. ī l.si qs ex consensu.eo.ti.Paul.Castr.Alex.Soci.& Ias.in 3.q.in d.l. si qs arbitratu,& opinionē istorū Boeri.fatet̄ esse cōem ī d.decis.283. nu.34.cū 4.seq.contra Bart.in d.l. si qs arbitratu, contrarium asseuerantem,n.7.& in practica refert obseruari Mars.in sing. 173.sunt quotidie cōpromissa.Istā partē sequitur etiā cōsulēdo Bald.cōs.262.in Christi nomine nūquid arbiter.vol.j. Barbat.cōs.18.n.17.vol.j.Io.de Imo. ꝯs.vlt.& Io.de Ana.cōs.83. visis his. Ancha. cons.270.& Rom.cōs.61.vbi cōcludit,ꝙ Pisis seruat̄ dicta opinio Gui.de Cun.& sequaciū,& cōem prædictā intelligūt præcitati Docto.ꝓcedere,si partes auditę fuerunt plenè super discussione cōtentorū in ꝯpromisso, tūc certè in ꝓlatione sentētiæ nō requiret̄ præsentia partis, nec alia citatio,secùs si partes auditæ nō fuerint,& hoc in alio ꝓposito tactum abundè j.in verbo,sententia Princip. F.Viuius.

ab Arbitri persona nō esse recedendū,l.in ꝯpromissis.ff.de arbit.& l.si quis arbitratu.ff.de verb.oblig. Bellon.

Arbitri dati secundū formā statuti,magis accedūt ad naturam delegatorū q̄ ordinariorū,& sic si diuersas sentētias protulerūt,adeūdus est superior vt cōfirmet quam maluerit.Ias. in l.duo iudices.nu.9.ff.de re iud.cōmunem dicit. B.Villal.

Arbiter vnus è tribus electis si mortē obeat euanescet cōpromissum,vt ponit receptū Curt.Iuni.ꝯs.79.n.1.Viuius lib. 1.opin.328. F.Suarez.

Arbitri ex statuti forma additi magis delegatorū iudicum normis cēsentur. q̄ ordinariorū.ac ꝓinde si diuersas tulerint sentētias, aditus superior vtrālibet earū cōfirmabit, vt cōmune aiūt Ias.in l.duo iudices.n.4.ff.de re iud.Blanc.de ꝯpromis. q.6.nu.4.Marquard de iudæi 52.par.c.6.nu.25. F.Suarez.

Arbitri & arbitratores,vel testamēto,vel cōuentione lecti arbitrati non coguntur,nisi officium agnouerint.cōmune autumat Alex.in l.j.nu.4.ff.de leg.lib.j. F.Suarez.

Arbitri & arbitratores clausulis amplissimis electi solū impunè in 6.parte lædent commune dicit Curtius Iunior consi. 79.num.1.& cons.126.num.14. F.Suarez.

Arbitri esse possunt iure ciuili maiores.18.annis:&pontificum definitionibus nequeant communia ponit latè Viuius libro secundo opin.179. F.Suarez.

Arbitri ciuili iure nequeunt esse ordinarij iudices vt commune ait Dec.in l.etsi prætor.notab.3.ff.de offi.eius Lanfr.de arbit.§.hactenꝰ.ver.3.poterūt tñ esse arbitratores,atque amici ꝯpositores, vt ponit cōe Viuius vtrunque iure pōtificū ex recepta doctorū opinione licere asserēs.li.1.opi.183.Suarez.

Arbitri absque cessione non quærunt alteri, vt commune ait Panor.in procem.decretal.num.23. F.Suarez.

Arbitrorum sententia appellationi erit obnoxia, si partes id paciscantur,vt commune aiunt Alex.nu.20. Rip.nu.86.in l.nemo potest.ff.de leg.lib.j. F.Suarez.

Arbitrorū sentētia,seu vt doctorū vulgus fatur,laudū,non trāsit in rē iudicatā decurso anni spacio. vt cōe inquiūt Alex. cons.13.lib.j.vbi ꝙ sententia arbitri homologata parit actionem sicut sententia iudicis Turzan.opin.138. F.Suarez.

Arbitrorū cū pœna,vel sine pœna audiēdorū sentētia post homologationē,vt doctorū sermo est,tacitā vel expressam ꝓducit actionē:vt frequēter placitū iuris canonici ꝯsultis attestat̄ Alex.ī l.ait ꝑtor.in pr.n.3.ff.de re iud.ac mihi vir amicissimꝰ & doctissimꝰ Nic.Ant.Graua.ad Vestr.c.2.li.3.n.6. F.Sua.

Arbitris amplissima indulta potestas non est impedimento, quin enormiter læsꝰ reductionē ad boni viri arbitriū iure poscat.cōe infit Dec.cōs.39.n.6.vt nec etiā impediet eiusdem reductionis renunciatio compromisso inserta, vt commune recenset Curt.Iun.cons.79.num.4. F.Suarez.

Arbitri statutarij habēt iurisdictionē delegatā.&sic isti arbitri sunt iudices delegati,vt voluerūt Bart.Bald.in 6.nota.&Salyc.in 3.nota.in l.fi.C.de iud.ꝑ tex.ibi,Aretin. in l. nemo pōt. ff.de leg.j.& Ias.in l.duo iudices.ff.de re iud.vbi attestat̄ istam esse cōem opin. & indubitatā ait Aretin.vbi s. & eā sequunt̄ complures alij Doct.signati ꝑ Marcum Ant. Blancū in tract. de cōpromissis,q.6.nu.4.vbi pariter præsupponit cōem fore, quāuis ipse malè. atque præcipitāter plura glomerādo longa disputatione concludat contrarium,videlicet memoratos arbitros statutarios ordinarios esse. F.Viuius.

Arbiter qui cœpit causam cognoscere cogitur inuitus ꝓcedere.l.pen.vbi Bart.ff.de vaca.& excus.mu.Item qñ fuit electus à duobus arbitris discordantib.quia tūc cogitur acceptare.gl.&Bart.in l.itē si vnus.§.fi.ff.de arbit.Itē pariter in arbitratore q acceptauit.gl.in l.fi.ff.de cōtrah.empt.Itē arbiter iuris qui datur à l.vt est text.in l.cū speciali.C.de iudi.Bart.& doct. in l.2.C.de prox.sacr.scrin. Et dic ꝙ arbiter non cogitur iudicare nisi pœna in compromisso sit adiecta. l. non distinguemus.in prin.ff.de arbit. Put.

Arbitratores si plures optentur,atque vnus naturæ debitū persoluat è vita abiēs,frustra alij postea nō valiturā sentētiam ferent.commune effatur Curt.Iun.cōs.79.nu.1. F.Suarez.

arbitratores inter se discordantes nō coguntur tertiū eligere,vt cōe profert Dec.in c.cum speciali.num.7.de appellat.

arbitratores earū solū spiritaliū causarū ritè optantur, de quibus fieri transactio potest.commune ponit Did.à Couarru.de spons.2.par.c.7.§.vlt.num.2. F.Suarez.

arbitratorū sententia ante annos 30.nec parti actionē,nec finē adipiscitur, quin & intra illos semꝑ boni viri arbitriū iure desiderabitur.cōe aiunt Doct.cons.39.nu.6.Rip.in c.2.nu. 5.de rest.habet tñ magnā præsumptionē, vt cōe aiūt Dec.ī c. quoniam contra. nume. 184. probat. Viuius libro j. opin. 261. F.Suarez.

arbitratorū sententia non producit effectū, ac actionē,nisi post triginta annos, intra quos semꝑ potest peti reductio ad arbitrium boni viri Io.de Rip.in c.de rescr. nu.5. & Deci.cōs. 39.n.60.cōem d̄t,nō intelligas istā cōem ī arbitris iuris: qa à sententia istorum appellatur intra decem dies per l. fin. tit.4. par.3. B.Vil.

arbitratores non coguntur eligere tertium in casu discordiæ:Deci. in c.cum speciali.de appel.nu.7.communem dicit.

De iure regio arbitratores nō possunt cōpelli:tñ partes & arbitratores ꝑ ordinariū possunt ꝯpelli ad eligendū tertium. l.29.tit.4.part.3. si non sit data potestas arbitratoribus vt eligant tertiū, sed si data est sibi potestas ad petitionē cuiusque partis possunt compelli,l.26.eod.tit. B.Villalob.

arbitrium iudicis in maleficiis,debet reduci & restringi ad ius cōe,nisi quo ad modum procedendi,& aliqua leuia. vt est communis opinio.Clar.q.31.vers.arbitrio. Bonacoss.

Arbitrio iudicis puniuntur infrascripti. Primò iudex iudicans imperitè,cōis est opinio.Clar.q.83.vers.iudex.Vim publicā,siue priuatā cōmittēs.cōis est opinio.Clar.d.q.83.vers. vim publicam. compellens aliquem testari, criminaliter punitur arbitrio iudicis, si hoc fecit cum armis, secus si sine vi, quia arbitrio iudicis est puniendus.Clar.d.q.83.vers.compellens.osculans mulierem.Clar.ibi.vers.osculum,partum exponens.Clar. ibi. vers. partum.item punitur extra ordinem ille, qui superstitione numinis alios terret. prout ille, qui mittit præceptum Vallis Iosaphat. Clar.q.83. vers. item puniuntur. item terminos amouens punitur arbitrio iudicis. Clar. d. q. 83.versic.terminos.vbi fusius. Et no. quòd iudex, qui potest punire eius arbitrio, non potest imponere pœnam mortis, vt est communis opinio,Clar.d.q.83. versic.sed quæro.vnde stante statuto,quod pro tali delicto iudex inquirere possit,& imponere pœnam centum, vel aliam maiorem arbitrio suo, debet imponere similem,& ita pecuniariam, non capitalem. vt est communis opinio. Clar. d. q.83. versic. præterea, quia in pœnis arbitrariis debet iudex seruare modum consuetum.vt est communis opinio.Clar.d.q.83.versic.scias etiam. Et plures pœnæ abierunt in desuetudinem,quæ in foro canonico & pœnitentiali arbitrariæ dicebantur, quæ sunt remissæ arbitrio sacerdotis.Clar.d.q.83.versi.sic aliud. Bonacoss.

ARBITRIVM iudicis in maleficiis debet reduci & restringi ad ius commune, nisi quò ad modum procedendi, & aliqua leuia. communem dicit Alber. in tertia parte stat. quæstione 32. Item quæro. numero 1. Clar. libro 5.sentent. §. final. quæstione 31. versiculo arbitrio. non enim censetur remota cognitio sed subtilitas, secundum Cataldi. de syndicat. quæstione 109. & Amæd. de syndicum. numero 145. Clar.ibid. P.Fichard.

Reductio ad Arbitrium boni viri stante læsione petitur, non obstante iuramento, secundum magis communem per Bursat.consil.99.num.12.lib.1.

PRO. Arbitria sunt hodie redacta ad formā iudiciorum.l. 1.ff.de recept.arbit. Bellon.

PRO.Arbitrium,& æstimatio alicuius electi reducitur ad arbitrium boni viri.in l.fideicommissa.in §.quanquam. ff. de leg.3.l.fideicommissaria.ff.de fideicommiss.lib. I.Bellon.

Arbitrio iudicis relinquitur.quæ personæ dicantur digniores,secundum gl.Imo.Abb.Dec.n.22.in c.sedes apostolica de rescri.vbi asserunt,recitantque simul cum Modern.omnibus istam esse cōmunem opinionem, & eam Sequitur Spe. in tit. de rescr.præsent.§.fi.vers.sed quæ sunt personæ digniores.Itē cōmittitur iudicis arbitrio, quæ dicatur causa grauis, ardua, vel parua secundum gl.Bar.&Bal.in auth.nisi breuiores.C.de sent.ex breuic.recit. Ale.cons.32.vol.1.Ant.Corse.in trac.de minimis.ver.16.Ias.in d.l.admonendi.n.231.ff.de iureiu. Tyraq.in repet.l.si vnquam. in ver.omnia. vel partem aliquam, sub n.31.C.de reuoc.dona.Dec.in c.si pro debilitate.n.38.& seq.de of.deleg.& Marsi.in l.quæstionis modū.n.4.ff.de quæstio.& tetigimus hoc pariter.licet in alio proposito in 1.part. in opinio.causa dicit̄ magna. similiterque in iudiciis arbitrio residet,quis dicatur pauper, vel diues in illis casibus, in quib. hoc non reperitur determinatum,vt voluerunt gl.Bal.Alberic.Faber.Saly.Alex.Corn.& Deci.n. 10.in auth.prætereà.C. vnde vir.& vxor.vbi refert istam communem,& in d.c.sedes apostolica.n.25.&cons.120.& sequitur Ange.in l.si verò.§.q pro rei qualitate.ff.qui satisd.cog.Cuma.cōs.131.in prin.Ancha.in c.per vestras.de donatio.inter vir.& vxo.Abb.& Fely. in c.1.de accus.& in c.qui testium.de testib.Rui.cons.55.n.4. volu.1.& Tyraq.vbi s.cum aliis signatis per eum,& istam fore Cōmunem,etiam docuimus in 1.par.in opinio.testis propter solam paupertatem.Nec non arbitrio iudicis declaratur, quæ dicantur personæ miserabiles.ſm Io.And.in c.significantib.de offic.dele.Alex.cons.17.vol.4.Barb.cons.3.vol.1.Dec. in d.c.sedes apostolica.n.28.&Marsi.in d.l.quæstionis modū. n.11.Item terminatur iudicis arbitrio,quādo aliquid non est à iure decisum.l.1.vbi Bald. ff.de iure delib.Marsil.in d.l.quæstionis modū n.41.&istam inquit communē regulam Dec.d. c.sedes.n.24.Similiter relinquitur arbitrio iudicis j. quātum tempus pignora pro executione sententiæ vendi debeant secundum gl.Bar.& cæteros in l.cùm proponas.C.de bonis auctor.iudic.poss.Bart.aliosque,in l.si finita.§.Iulianus.ff.de dam. infecto,Marsil.in d.l.quæstionis.n.12.& ista est cōmunis opinio,vt latiùs deduximus j.in opinio.pignus prætorium,&cōmunē esse scribit Maranta in tract.iudiciorū.in 6.part.in ver. contumacia n.12.Ex æquitate verò ad ſm decretū iudex procedere nequit. nisi transacto integro anno à die primi decreti,ſm Fel.in c.consultationib.de of.del.vbi exprimit hanc cōmunem sñiam fore,in regno verò Neap.est statutum tempus trium mensium,per pragmaticam in relationē.& seq.j.ꝙ iudex possit peruenire ad ſm decretū,vt latè deducit Marāta in loco prēcitato.Itē mora semel ꝓcta j.quod tp̄s purgari possit residet in arbitrio ſm gl.in ver.Celeri,Card.Flo.Imol.Abb.& cæteros.in c.potuit de loca. Bart.in l.si insulam.in 2.oppos.ff. de verb.obl.Bald.in l.sancimus.C.de fideiuss.Ang.cons.312. gl.& oēs.in l.& si post tres.in prin.ff.si quis cau.Anc.cons.42. Alex.cons.4.vol.2.& Tyraq.vbi s.cū aliis relatis per eū,vbi scribit istā opinionem fore, & docuimus ēt in 1.part.in opin. moræ purgatio. Similiter relinquit arbitrio iudicis, qñ indicium ad torturā oriat̄, vel quæ indicia sufficiant ad torturam ipsam,ſm Bart.in l.fi.ff.de q.Dec.in c.at si clerici.n.110.de iudic.&Bal.cons.95.vol.1.&cons.101.eo.volu.Itē vtrū indicia sint purgata sufficiēter ꝑ torturā d̄bet pariter iudicis arbitrio declarari ſm Io.And.in c.contēplatione de reg.iu.quē sequit̄ August.in Add.Ang.in tract.malefic.sup ver.cōparēt dicti inquisiti,in l.Add.Itē an inquisitus foret repetēdus in tormentis in arbitrio iudicis residet,secūdū Bald.in l.2.C.quod met. causa,quem sequitur Patris de Puteo in tract.syndicatus in c. post mediū,& alios casus,in quib.stator iudicis arbitrio Marsil.in d.l.quæstionis modū.n.1.cum aliis seq.refert.62.& plures alios cōgerit Tyraq.in d.l.si vnq ī loco memorato.Et aliū casū satis vtilē posuimꝰ j.ī opinione,impedimētū. F.Viuius.

arbitrium,cùm vel ab homine vel lege seligit, atq; in illud causa cōfert,nō idcirco remota cognitio,sed remissa subtilitas cēset;vt cōe aiūt Catald.de syndic.q.109.& Amad.de syndic.ēt n.145.quin iudices vbi aliqd ꝑ arbitrio statuere pñt,à iuris cōis finitiōib.nō iustè recedēt,nisi quo ad ꝓcedēdi modū:vt cōe essant̄ Alb.ī 3.par.statut.q.32.n.1.&Iul.Cla.ī prac.§. vlt.q.31.ver.arbitrio atq; balia.&q.83.ver.scias ēt.F.Suarez.

Arbitrio iudicis terminabitur,& qui sint digniores,& quæ leuis causa,vel ardua censeri debeat & quis pauper,vel diues sit existimandus:& quæ moræ expiatio admittatur; & quod denique inditium tormentis sufficiat,vt communia ponit latè Viuius lib.2.opi.26. de indiciis,latius Iul.Cla.in pract.§.vlti.q.65.ver.dixi quoque,qui etiam in eodem §.q.83.multorum pœnas iudicis arbitrio insligendas,cum receptis sententiis recenset. F.Suarez.

arbitrio iudicis statuenda pœna nequit esse capitalis, vide infra in ver.pœnam. F.Suarez.

arbores fructiferas in fundo feudali Vasallus incidere non potest.ex Io.Cla.Sent.§.feud.q.47. P.Fich.

archidiaconus, vel alius inferior prælatus, nec imponere, nec petere charitatis subsidia potest,si nec priuilegio,nec cōsuetudine fulciatur. commune dicit Boer.decis. 133. numero 2. F.Suarez.

archidiaconus,qui est Archidiaconus,& Canonicus in eadem ecclesia, duplicem vocē habet in electionibus, vt archidiaconus(inquam)& vt Canonicus.c.cùm olim,vbi Abbas, &Doct.post gl.quorum opinionem asseuerat esse communē ibi Feli.similiter qui est Archidiaconus, & Canonicus debet obtinere ob præsentiam personalē duplices distributiones, eas inquam,quę Archidiacono tantum,&Canonico tantum debentur secun.Io.And.& Abb.Fel.in d.c.cum olim.Bald.& Card.ei subscribentem in cons.53.quamuis iudicio meo prę cipitanter Ant.in d.c.cum olim,teneat contrarium, videlicet ꝙ Archidiaconus,& Canonicus simul ob personalem pręsentiam non possit habere,nisi simplices distributiones, & cum Ant.sentiunt Rochus Curt.in c.fi.de consuetu.& Gomesi.in tract.de expectatiuis n.54.& licet præfata opinio Io. Andr.sit aliquantulum dubia,vt putat Aret.in c.3.de probatio.tamen ea verior est,& magis communis vt referunt Doct.in d.c.cū olim,& tanto magis ꝓcederet de plano,& absque dubio sententia Io.And.& obtineret si per consuetudinem fuerit recepta secundum Bald.& Card.in d.cons.53.Deci.in c.cùm omnes.lect.1.&ex ea ibi.n.52.de const.quamuis Curtius in loco præcitato malè,& absque aliqua ratione asserat adeò esse veram Ant. opinionem quòd nec contraria consuetudine possit admitti. F.Viuius.

archidiaconus, aut alius prælatus inferior non potest imponere nec petere charitatiuū subsidium,& 3.part.1.nisi hoc habeat ex priuilegio,vel consuetudine.Boer.deci.133.nu.2. communem dicit.& vide in verbo Charitatiuum.

Concor.cum l.8.ti.23.part.1.quæ loquitur de charitatiuo subsidio. B.Villal.

archiepiscopus potest delegare consecrationem Episcopi. Alcia.in c.quod sedē.n.7.de of.ord.communē dicit.B.Villal.

archiepiscopus potest visitare Diœcesim suorum suffraganeorum,etiam non data negligentia suffraganei.Franc.de Aret.in c.sicut olim.de accus.n.13.communem dicit approbata gl.ibi ex tex.c.fi.de censi.lib.6. Idem.

Area titij ad triturandum messes non habens ventum, nisi ab vna parte si in illa parte suus vicinus velit ędificare, posset illum prohibere tex.est singularis, secūdum gl.Cy.Bart.Bald. & Alber.in l.fi.C.de seruit.& aqua.Cæpo. in tract.de seru.vrban.præd.c.39.n.3.& Ang.in Imperatores de seruit.vrb.prædio.Ias.in l.ex hoc iure.n.14.ff.de iusti.& iur.& Io.de Imol.in l.si prius in.ff.de noui oper.nuncia.Imo.plus,quādo area non posset habere ventum ad triturandum,nisi ab vno latere,seu parte,tūc quippe vicinus minimè posset in illa parte licet sua interesset ædificando tollere,impedireque ventum,q̄uis nulla debita reperiatur seruitus,vt per Vgonem,Alberi.&Salyc. in d.l.fi.& Boer.decis.322.nu.12.vbi istorum opinionem approbat,& recitat esse communem, & approbat pariter Cæp. in loco, de quo s. F.Viuius.

PRO.Arguere licet de milite ad clericum.glo.communiter approbata,in l.miles.ff. de re iud. & pro hoc vide Accur. in l.stipendia.C.de execu.rei iud.& in §.j.Inst.de mil.testa.clericus enim est miles cælestis.in c.episcopus. extra de præbendis. Bellon.

PRO.Argumentum ab auctoritate valet.l.7.mense.ff.de stat.hom.l.2.ff.de legib.l.si pater.ff.de solu.l.Cicero.ff.de pœ. in c.nunquam.de consec.dist.5.in c.forus.de verb.signifi.

OB.contrà,standum non est auctoritati.in l.sed diui.ff.de rerum diuis.in l.1.ff.de contrah.empt.

SOL. auctoritates Philosophorum,Poetarum, & Oratorum,bene possunt allegari in causis,sed opiniões eorum possunt reprobari,vt in contrariis.glo.in §.item pretium.Insti.de empt.& vendit. Bellon.

argumentum de alimentis ad dotem valet,& tenet secundum

dum Cyn.in l.in omni.C.de admĩ.tut.Cyn.&Bal.in l.si mater. C.de iure dot.Bar.in l.fi.ff.de iis quibus vt indig.Pau.de Cast. & Imo.in l.1.ff.sol.matri.& Ruinus cons.194.vol.1.& consi. 199.n.9.vol.2.vbi ait,hanc esse cõem opinionem. F.Viuius.

Argumentum à contrario sensu habet locum in vltimis voluntatibus.l.qui testamento.§.mulier.ff.de testa.l.si cũ dotem.ff.sol.mat.apud antiquos.C.de fur.Et hæc est communis conclusio Doct.referente Rode.Suarez in allegat.suis, alleg. 1.n.1.Sed de hac doctrina latius scribunt Euerhar. in locis argu.legalium in loco à contrario sensu.& Viuius in suis communibus opin.in verbo,à contrario sensu. Kirchouius.

argumentum de locatione ad assassinium procedit,quatenus similis ratio viget.Gabriel.cons.170.nu.12.communem dicit. Bonacoss.

argumentũ à ciuilibus ad criminalia regulariter valet. Soarez ver.argumentum.nu.257.communem dicens. limita vt per Marsil.ab eo allegatum. Bonacoss.

argumentum à contrario sensu in pœnalibus, & ad correctionem iuris non tenet. communis est opinio. Gabriellius. consil.181.nu.22. Bonacoss.

argumentum à correlatiuis, etiam in criminalibus procedit.Plotus inter consil.crim.cons.108.nu.5.in 1.vol.communem dicit. Bonacoss.

argumentum ab eo quod est verisimile,valet l.sed etiã etsi susceperit.§.1.ff.de iudic.c.sollicitæ,de restit.spol.cum vulga. Facit gl.communiter approbata in l.tale pactũ.§.fi.ff.de pact. quam refert & sequitur Soc.iunior cons.83.nu.4.& cons.32. nu.10.vol.4. E.Muscul.

argumentum de emphyteusi ad feudum valet, & econuerso secundum Bal.& Sa.in l.generaliter.§.cum autem.C.de instit.& substit Alb.Bru.cons.81.n.5.Alex.cons.30.& cons.43. vol.1.&2.&cons.v.vol.5.Calc.cons.45.Corn.cons.97.vol.1. Paris.cons.12.n.42.vol.1.& cons.1.n.147.vol.2.Soc. Iun.cõsil.71.n.7.&27.vol.1.cons.109.n.4.vol.2.Mantuam.cons.21. n.5.vol.2.Ruinum cons.109.n.14.vol.3.& Ioan. Cephalum cons.29.n.3.& sic,vbi non reperitur contrarium à iure communi decisũ argui posset de feudo ad Emphyteusim sm Spe. in tit.de feud.§.quoniam ver.40.& ita esse cõmunem opinionem docet Socin.cons.167.n.24. vol.2. & ꝙ in dubio valeat argumentum de feudo ad Emphyteusim ait communiter teneri Soc.Iun.in d.cons.71.n.7.sed argumentum hoc de feudo ad Emphyteusim tum demũ procedit,si, vtrobique appareat eadem ratio secundum Zasi.cons.11.nu.9.vol.4.similiter in exorbitantibus à iure minimè valet argumentum ipsum de Emphyteusi ad feudũ sm Laur.Syluanũ cõs.42.n.8.F.Viuius.

argumentum, à ciuilibus ad criminalia regulariter promptum,valet,cõe aio ex Bartol.in l.Papinianus.§.2.ff.de inoffic. testa.Paulo in l.consentaneum.ad finẽ.C.quomodo,&quando iudex.Alex.in l.diuortio.n.11.ff.sol.ma.Ario Pinelo in rubric.1.part.c.2.nu.22.C.de rescin.vendit.& in l.1.3.part.pag. 124.C.de bon.mat. & Hippol. qui aliquot differentias adnotat,in pract.crimi.§.expedita,nu.62. E.Suarez.

argumentum à sensu contrario & in legibus,& in testamẽtis, & in contractibus cum bonæfidei, tum stricti iuris validè procedet.commune testatur Curt.iun. in l.1.nu.59. ff.de offi.eius,cui mandata est iurisdict.diceturq; procedere ex mente, non ex interpretatione, seu coniectura vt commune asserunt Sapia, & qui eum adducit latè de materia agens Viuius lib.1.opin.27.amplia idem fore in statutis, vt commune efferunt Feli.in ca.ecclesia,de constit.Curt.iun.d.loco n.85.Euerar.in 4.loco,ver.& quia s.plenè,Viuius vbi s.Excipe cùm iuris communis correctio inde profectura esset,vt receptũ scribit Curt.iun.laudato loco,n.86.& cons.94.n.4.nisi tamẽ statuta in sensu directo aliàs nihil operarentur, vt commune aiũt Viuius,& ab eo relati vbi s.excipe.2.qñ turpis illatio inde oriret̃.vt cõe enunciat laudatus Curt.in d.l.1.n.76.E.Suarez.

argumentum à cõtractibus ad vltimas voluntates iure ꝑmit̃.vt cõmune pronunciat Curt.iun.cons.171.n.3.E.Suarez.

argumẽtum de alimentis ad dotem rectè colligitur,vt cõe affirmat Ruin.cons.194.& cons.199.nu.9.lib.1. E.Suarez.

argumentum à contrario sensu habet locum regulariter in legibus,seu verbis legis, &canonis,tex.est notab.in l.j.§.huius rei.ff.de offic.eius,cui est manda.iurisd.in l. qui testamento.§.mulier.ff.de testam.&in c.apostolica.in fi.de is,quę fiunt à Prælat.in cap.cùm virum. de regularib.cum aliis similibus. Hoc verò procedit quoque in legibus, vel canonibus conditionaliter loquentibus secundũ Pet.Cyn.& Bal.in l.conuenticula.C.de episc.& cler.Bald.& Paul.de Cast.in d.l. qui testamento.§.mulier.Alex.in d.§.huius rei.nu.38.vbi Riminal.Niger,& alij Modern.asserunt istam esse communem opinionẽ: nec mirum, si dictum argumentum sit in iure fortissimum, quia dicitur mens legis,vel statuti,vt est glo. ordinaria in d.§. mulier. quæ dicit sensum contrarium pro lege accipi, ita ꝙ istud, quod venit à contrario sensu habetur perinde ac si esset in lege expressum,quam glo.dicunt singularem,& celebrem Bal.& Paul.de Castr.in d.§.mulier.& Bald.in d.l.conuenticula.& in c.1.de constit. nec istud argumentum à contrario sensu venit ex interpretatione,& coniectura,sed ex sensu,& mente legis,secũdum Bart.in l.omnes populi.ff.de iusti.& iure, & in d.l.1.ff.de offi.eius.post Dyn.& Dec.ibi num. 59.& seq.vbi tenet ꝙ argumentum à contrario sensu venit ex mente saltẽ, quæ sumitur à causa finali.Idemque tenet ibidem Curt. iun. num.42.multa adducens,& respondens ad cõtraria,& Nicolaus Euerardus in sua centuria. in 4.loco post princ.in loco à contra.sens.hanc opinionem sequitur etiam, & communem esse dicit Sapia,vbi s.nu.99.cum seq. quædam adducens pro vtraque parte,& num. 102. dicit argumentũ à contrario sensu propriè dici ex lege quantum ad mentẽ,sed non quantum ad verba, & quod dicatur potiùs venire ex mente, & intellectu,quàm ex verbis voluit Paul.Oria.in d.l. 1. numero 99. in fine.post Imo.per eum allegatum,Iac.Niger,numer. 42.cum seq.latè discutit articulum,& istam opinionem sequitur: & ibi numer.44.præsupponit contrariam opinionem esse communem,præsupponit etiam quòd contrariam sententiam teneat Bart.in d.l.j. Sed non est verum. Item hoc argumentum non solum sumitur in legibus,vt suprà docuimus,sed etiam habet locum in statutis quoque,& est validum in iure secundum Bart.in l.omnes.ff.de iusti.& iure,& in l.non possibile.ff. de pactis.Alexand.consil.68.circa præmissam pecuniam.Corset.in singu.suo primo in ordine argumentum,Bal. Imo. in l. Gallus.§.ille casus.ff.de liber.& posthu.& Doct.omnes in d.§. huius rei,Roman.in sing. 106.Bal.in l.si eum.§. qui iniuriarũ. ff.si quis cautio.Feli.in cap.significasti. de foro compet. Lauren.de Rodul.in tract.de vsuris.quæst. 140.& ista est communis opinio,de qua attestatur Roman.in d.sing. 106.Feli. in c. ecclesia sanctę Mariæ,de constit.Curt.iun.in d.l.1.numer.85. & Euerardus in loco præcitato versicul.& quia suprà plenè, & abundè,vbi istam ampliationem nonnihil declarat. Aduerte tñ hic quia hoc argumentũ à contrario sensu non colligit̃ in statutis correctoriis,vt ꝑDoct.in d.l.j.qđ interpretat̃,qñ statutum nihil operat̃ in sensu directo,sm doctrinã Bald.in l.obseruare.§.proficisci cir.fi.ff.de offi.Procon.q̃ sequit̃ Alex.post Imo.in l.si cũ dotẽ.ff.solu.matr.& Fel.in d.c.significasti.Et ex hoc verificat̃ illa decisio notabilis Dy.&Cy.q̃ sequit̃ Bal.Pau. Cast.& oẽs in d.l.cõuenticula,n.4.de statuto Florẽtino disponẽteꝙ nõ statib.masculis,filię fœminę pr̃i succedãt,vt s.sumatur argumẽtũ à ɔrio sensu ad correctionẽ iuris cõis,ita ꝙ,statib.filiis,fœminæ ñ succedãt,aliàs nihil operaret̃ in sensu directo,& ista ẽ cõis opi.vt patet ex allegatis ꝑ Alc.& Ias.in d.l.1. q̃ cõem sequũt̃ Dec.ibi n. 59. Cur.iu.n.37.Fel.d.c.significasti. l.multa adducẽs,& Euerar.ĩ loco ꝑcitato,ver.1.vt ꝓcedat qñ lex.Et istã cõem latè tradit Albert.Brunus in suo trac.ꝙ statibus masculis,in 7.art.in 1.q.eã sequẽs,& defendẽs.Sim̃r hoc argumẽtũ hẽt locũ in vltimis volũtatib.ẽt si dispositio vltimæ volũtatis sit ɔditionalis.l.aliqñ.ff.de condit.& demon.& in l. si legatũ purè,in prin.ff.de adim.legat.tradit Corset.in d.sing. primo Ias.ĩ d.l.1.n.50.Deci.n.47. & istã ampliationẽ plurimũ đclarat Euerard.ĩ loco,đ quo s.ver.itẽ circa ꝑmissa q̃ro,Ias.in d.l.j.vBi Moder.ꝑsertim Cu.iun.dicũt cõem,n.59.F.Viuius.

argumentum à contrario sensu non solùm sumitur in legibus,sed etiam in contractibus bonæ fidei, & stricti iuris, & in vltima voluntate,& in mandatis,& in respon.Curt.iun.in l.j. n.59.ff.de officio eius cui mãdata est iurisdictio. cõem dicit.

Amplia in statutis,Idem nu.85.communem dicit.

Limita istam ampliation. nisi resultaret correctio iuris cõmunis.Idem num.96.& in consi.93.nu.4. communem dicit.

Restringe istam limitationẽ si aliàs statutum de nihilo seruiret in sensu directo:si argumentum à contrario sensu non sumeretur.Idem Curt.iun.consi.93.nu.6. communem dicit.

Fallit primò dicta regula generalis, nisi sequeretur aliqua turpitudo,si sumeretur argumentum à contrario sensu.Idem Curt.iun.in d.l. 1. ibi, secunda datur generalis limitatio communem dicit.

Fallit secundò,si resultaret correctio legum.Idem ibi communem dicit. B.Villal.

PRO.A contrario sensu valet argumentum:in l.1.§.huius rei fortissimum est argumentum.ff.de offic. eius cui mandã est iurisd.in l.qui testamento.§.mulier.ff.de testam.

OBIEC.contrà de l.conuenticula.C.de epis.& cle.vbi cõuenticula illicita exercere nõ licet extra ecclesiã: ergo à ɔrio sensu in ecclesia liceret:qđ nõ est dicẽdum ad idẽ tex.in l. nemo.C.de iur.om.iud.vbi post litem recusari nõ debet iudex: ergo à cõtrario ante litem deberet recusari:quod est falsum.

SOL.argumẽtum à contrario sensu non valet,vbi resultat absonus intellect⁹ cõtra legẽ.in l.2.C.de cond.insert. Bellon.

Argumentũ de contractibus ad vltimas voluntates valet. Curt.Iun.cons.171.nu.3.communem dicit. B.Villal.

PRO.argumentum ducitur ab actu testamentario,ad actũ iudicialem, & contrà:vnde pat videtur auctoritas testatoris, & iudicis.l.non est mirum.de pign.act.ff. Bellon.

PRO.argumentũ à definitione valet.l.1.§.1.ff.de dolo malo.in l.1.vbi Bar.ff.de testam.

OB.contrà de l.omnis definitio.ff.de reg.iur.

SOL.definitionẽ dare in iure ciuili periculosũ ẽ:oĩs.n.bona definitio debet cõstare gñe,& differẽtia, secundũ Bart.ĩ d. l.j.de testa.Sed magna est penuria differẽtiarum secundũ Dialecticos:iõ parũ est,vt definitio subuerti ñ possit,sed licet arguere à definitiõe in eo,ꝙcõuerti debet definitio cũ suo definito, & ɔtrà,vt hic.Vel dic,ꝙ illa lex intelligit̃ de regula quæ patit̃ multas exceptiões.definitio.n.regula estĩ l.1.ff.de regul. Caton.vt ibi gl.intelligit,non de hac definit. Bellon.Tolos.

PRO.argumentum à partium enumeratione valet.l.re cõiuncti.vbi Bar.ff.de leg.3.ĩ§.1.vbi Ang.Inst.de oblig. ex quasi contract.in §.actionum.vbi gl.Inst.de actio. Bellon.

PRO.argumentũ ab etymologia vocabuli valet.l.j.ff.de iustit.& iur.l.2.§.appellata. vbi latè Bar.& Doct.ff.si cert.pet.in l.1.ff.de acq.pos.ĩ l.senat⁹.ĩ §.dõatio.ff.de dona.caus.mor.l.ita vulnerat⁹.ad l.Aql.ff.ĩ§.itẽ lex Cornelia.sicariis.Insti.đ pu.iu.

OB.contrà,nõ licet ita arguere,testamentum dicitur ꝙ testatio mentis sit.§.1.Inst.de test.ord. ergo testatio mẽtis est testamentum.nam legatum & codicilli sunt testatio mentis,& tamen non sunt testamentum.

SOL.ab etymologia valet argumentũ tñ negatiuè, vt exempli causa,Testatio mẽtis nõ est,ergo non est testamẽtum. valet arg.non affirmatiuè,vt in contrariis. Bellon.

PRO.arma legibus indigẽt,& leges armis.in l.vnica.in pr. C.de iust.Cod.confi.& in prooemio inst.vbi gl. Bellon.

PRO.arma magis q̃ iura scire milites sacratissim⁹ legislator existimauit.ĩ l.fi.§.j.C.đ iur.delib.l.j.C.đ iur.& fact.igno.Bell.

PRO.armorum appellatione non solùm tela & gladij, sed & fustes &lapides significari intelligimus in l.armorum.ff.de verb.sig.in §.recuperandæ.inst.de interdict. Bellon.

arma noua fisco applicari desuetũ est,vt attestant̃ Alc.ĩ l.armorũ.ff.de verb.sig.I.Clar.ĩ prac.§.vlt.q.79.ver.noua. F.Suar.

arma ꝓhibita ad itineris vsum impunè ferũtur,vt vsu receptũ attestantur Ang.in l.j.n.3.ff.ad l.Iul.de vi pub.&q eum refert I.Clar.in prac.§.vlt.q.82.stat.6.ver.item quæro. Suarez.

arma q ꝓhibita gessisse cõuincitur,nec illa amittit,nec pœnas in inuẽtos, vel depræhẽsos cũ illis armis cõstitutas pẽdit cõmune aiunt Ant.Gom.in l.45.Tauri.n.48.Did.à Couar.in prac.q.33.Viuius li.1.opinione 283.Iul.Clar.in pract.§.vlt.q. 83.statut.6.& vide infrà in ver.inuentus. F.Suarez.

arma defensioni apposita q tulerit,nõ plectetur, vbi ĩ arma gerentes pœnæ sanciuntur.commune asseuerãt Placa.li.j.delict.c.8.n.9.& qui cum nõnullis,contrarium vsu seruari ait I. Clar.in pract.§.vlt.q.82.stat.6.ver.quæro. F.Suarez.

arma deferre prohibere possunt domini & magistratus, secundum magis communem opinionem. Chircouius communi.opin.Centu.1.concl.9. Bonacoss.

arma portantes malum dicuntur habere animũ,vt est communis opinio.de qua Blancus in l.fi.n.79.ff.de quæstio. Nam regulariter de iure est prohibita armorum delatio. Fallit, vt per Corsetum in reperto.Abb.in vers.armorum delatio.& in vers. homine armorũ, vbi fusissime de armis. Ex causa autem iudicis arbitrio iudicãda est permissa armorum delatio. vide Duen.reg.55.Socin.regula 30.Et no. quod arma deferẽs, ea debet amittere,etiam,ꝙ quis sit priuilegiatus, & habeat licẽtiam portandi.Et ita seruatur de cõsuetudine. Marsil.in prac. crim.in §.pro complemento.nu.8.& seq.fallit in portante arma non vetita, prout securim,zappam, pũgetum bastonum, quia verba statuti sunt strictè accipienda. De armis prohibitis.vide Corne.cons.199.in 4.volu. Et nota ꝙ quis dicitur armatus,qui portat arma offensiuã, nõ defensiua, Albericus in lege armato.ff.ad leg. Iul.de vi publ. Et quæ sint arma offensiua,& quæ ad defensam,ponit Amadeus in tractatu syndica. in §.aduerte tamen. Bonacoss.

arma prohibita deferri possunt ĩ itinere, vt est communis opinio.Soarez vers.arma.nu.267. Bonacoss.

arma gessisse prohibita conuictus, non amittit, nec pœna in inuentos vel deprehensos cum illis constitutas locum habet.communis est opinio.Soarez vers.arma.n.268. Et no.qđ si statutum punit inuentum cũ armis,nõ dicitur inuentus,nisi sit captus &apprehensus. Amodeus in tractatu syndica.tit. portantes arma.n.9.tomo 14.item no.ꝙ si statutum punit arma portantem,& aliquis percussit aliquem cũ armis, non venit puniendus de delatione armorum,& percussione cum armis,qui resultat vnum crimen tantum,quia vtrunque consideratur simul,non de per se. Baldus in lege, aduersus, ad fi.C. de furt.quem sequitur Barb.in tract.de Cardinalega.à latere. q.5.& vlt.n.26.tomo 2. Bonacoss.

arma deferens ad defensam,non punitur pœna, quæ in gerentes arma prohibita imponitur. communis est opinio.Soarez.in ver.arma nu.269. Bonacoss.

armata gens nõ incutit metũ,nisi sit coram principe,vel officiali solito tirãnicè in suos non obedientes sæuire,vt est cõmunis opin.de qua Bursatus cons.72.n.38. Bonacoss.

arrha quæ datur in cõtractu sponsaliorum reddit̃ danti soluto matrimonio,Præp.in ca.Gẽma,despon.cõmunem dicit.

Differũt tamẽ istæ arrhæ ab arrhis de quibus loquitur l.1. & 2.tit.2.li.3.For.ll.& lex 50. cum sequenti in decis.tau. quæ dat̃ in præmium pudicitiæ,quæ etiam potest assignari mulieri corruptæ.l.1.tit.2.li.3.For.ll.& l.6.tit.1.li.3.For.ll.iũgo quę mulieres sunt,nec sunt donationes propter nuptias, de qbus loquitur.l.1.tit.11.par.4.& l.7.& 23.tit.11.eã.par.& Pala.Ruber.in repet.c.nuper.de dona.inter vi.& vxo.in prin. nu.1.& 2. Nota ꝙ istæ arrhæ de quibus loquitur l.50.tau. debent excedere decimam partem bonorum mariti per d.l.Nec obstat pragma.101.in curiis de Madrid.de anno 1534. quia illa pragma.non loquitur nisi in iocalibus.Et in hoc deceptus est additionator ad do.de Segma.in l.1.§.si vir. nume.134.ff.de acquir.pos.quia in iure regio maximũ discrimẽ est inter arrhas, & iocalia,vt probatur in l.52.in d.ord.tau.&soluto matrimonio.arrhæ de quibus loquitur d.l.50.arrhæ enim sunt mulieris & suorum hæredum etiam ab intestato per l.51.tau.iocalia autem sunt mariti cum distinctiõe de qua in d.l.52.& per illam legem intelligitur l.3.titu.11.part.4.de qua per Io. Lupum in d.repet.rubr.col.6.§.3.num.5.Nec obstat verbum appositum in d.pragma.*ni en otra cosa* quia dictio alia, est repetitiua similium,vt dictũ est &cùm sit facta mẽtio in d.pragma. de vestibus & iocalibus, & de illis intelligenda vt euitetur legum correctio. Et nota quòd dictum est arrham non posse excedere decimam partem bonorum quæ intelligantur nisi.

aliàs contractus arrharum sit iuratus secundum Alex. cõs. 27.vol.1.& Segu.in l.1.§.si vir.num.138.ff.de acquir. poss.& Io. Lupus in d.rep. Rub.§.24. sed Rodericus Guarz. in l.1. *di de las. Arras*.q.3. For.ll.32.tenet non firmari iuramento promissionem per l.6.lib.3.foro iud.incip. *muchas vezes*, quæ opinio corroboratur per D.Alciat.in c.cùm contingat. nu.134. de iureiurand. vbi dicit, quòd quoties per statutum adnullatur contractus,adnullatur & iuramentum:quia tale iuramẽtum nullum robur cõtractui præstat quominus saltem compellatur recipiens relaxare iuramentum vt in expresso tenet Fede.de Senis consil.272.& d.l.6.fuit sancita per omnes prelatos Hispaniarum in conci.4. Toletano Honorio Papa primo & Sisuando rege Hispaniæ & Gallaciæ. & si non potest dici statutum laicale:nec est facienda vis in potestate statuentium quod dictum Io. Lupum torquet, & cogitandum reliquit:sed præsupposita l.1.tau.quæ præter partitas,ac ordinamẽta, ac pragmaticas oẽs alias ll.repellit, nec stãdũ esse foris đclarat nisi quaten⁹ sũt ĩ obseruãtia:nulli dubiũ ẽ d.l.6.nullũ robur obtinere.&dicẽti esse ĩ obseruãtia, incũbit on⁹ ꝓbãdi, vt ĩ simili determinat d.Roder.ĩ ꝓœ.fo.2.& 3.ñ tñ ita exactè sicut ɔsuetudo vbi ponit duas limitatiões:prima,si eẽt notoria obseruãtia alicui⁹ fori.qa tũc sufficit ꝓponere ac allegare notorietatẽ licet ñ ꝓbet̃,vt ꝑ Bald.ĩ l.gñaliter. C.đ epis.&cle. secũda,si testes ñ recordẽt̃ casũ accidisse sm Cy.in l.2. C. q̃ sit lõga ɔsuet.sed ɔ̃ Rodc.in quãtũ dicit ꝙ dicẽti eẽ ĩ obseruãtia incũbit on⁹ ꝓbãdi,ẽ l.4.ti.j.li.5.ord.ĩ fi.loquẽs de l.ij.tit.j.li.3. For.ll.in qua cauet̃ qđ soror q̃ est ĩ potestate fratrũ, si mr̃ium ɔ̃hit,priuat̃ hæreditate,& in d.l.4.disponit̃ ꝙ d.l.2.obseruet̃ dicẽs, *no euuargante que por longo tiempo no aya sido vsada pues por otras nuestras leyes no fueron reuocadas* & sic dicẽs ꝙ ñ sit in vsu:ille debet ꝓbare cũ ll.semꝑ sint in viridi obseruãtia l. Arriani.C.de hæret.Dom.in c.1.de ɔsti.in 6.Pan.in c. Ioãnes.de cle.coniu. & Fel.in c.1.de treug.& pace & vide l.4. tit.4.lib.1.ord.

Nota ꝙ dictæ arrhæ de quibus loquitur d.l.50.nõ cõfiscantur ex delicto mariti l.3.tit.8.li.8.ord.& ꝓprietas illorũ debet reseruari filiis primi matrimonij, si maritus secũdo nupserit. Franc.Cremon.in si.172.& l.23.tit.11.part. 4.& l.26.titu.73. par.5.& de istis arrhis vide in verbo pœna. B.Villal.

Arrhæ de matrimonio cōtrahendo in quacunque & quantitate,& ſpecie tradi poſsūt,vt cōmune effert Didac.à Couar. de ſponſal.2.part.c.3.§.7.num.7. F.Suarez.

Non tamen vtrinque tradi poterunt, vt commune refert Iaſ.quem laudat idem Didac. eodem in loco.licet vterque rectè in contrariam ſententiam diſcedant.

Arrhæ ad eum qui dedit,matrimonio contracto, redeunt, vt in eius malum,qui matrimonio mora eſt,mittuntur.commune literis prodiderūt Præpoſ.in c.gemma.de ſpon. Didac. à Couar.de ſponſ.2.par.c.3.§.7.nu.11. F.Suarez.

Arrharum promiſſiones de matrimonio cōtrahendo, nulla accedente traditione:futiles atque inanes ſunt,vt frequenter iuris interpretibus placitum memorant Præpoſ.in c.gemma.q.2.de ſponſ.Did.à Couarru.d.§.7.nu.55. F.Suarez.

Arrhas acceptas tantum amittunt qui à cōtractu recedūt: non & ad id,quod alterius intereſt,tenētur,vt commune teſtificatur Porc.in prin.n.61.Inſt.de empt.& vend.& Ant.Gomez.de contract.c.2.nu.18. F.Suarez.

arrogatio filij emācipati,alioquin & antea ingrati, indultā à parente culpam ſatis efficaciter probat.vt commune aſſerit vir magno ingenio præditus, & mihi non pœnitendus iuris doctor Emanuel à Coſta. in l.Gallus §.& quid ſi tātum.3.par. nu.188.ff.de liber.& poſthum. F.Suarez.

arrogati tū à naturali parte, tū ab arrogāte inſtituti,ac fato functi,hereditas ita ſecernetur,vt bona à naturali patre profecta ad ſubſtitutum ab eodē naturali patre, vel ad legitimum eiuſdem heredem pertineāt:quæ autem ab arrogāte emanarunt ad ſubſtitutum ab eodem,vel iuſtum ipſius hæredē ſpectent: vt commune pronūciat Iaſ.in l.arrogator.n.39.ff.de adopt.& nos alibi diſtinctius,ac latius exponimus. F.Suarez.

arrogato decedente qui inſtitutus eſt à patre, & ab arrogante,ſubſtitutis diuerſis,vel ſine ſubſtitutione ſubſtitutus à patre naturali, vel hæres patris ab inteſtato ſuccedit in bonis patris naturalis,ſubſtitutus ab arrogante,vel eius hæres ab inteſtato ſuccedit in bonis arrogantis. Iaſ. in l.arrogator. n.39. ff.de adopt.communem dicit. B.Villal.

PRO.Ars naturam imitatur.in §.minorem.Inſt.de adopt.

PRO. ars artium eſt regimen animarum.ca.cum ſit ars artium.de electlon.extra.

PRO.articulus, tūc, extremitatem temporis ſignificat l.4. §.1.ff.de condi.& demon. I.Bellon.

articulus mortis ſolus nō inducit fraudis ſuſpicionem.cōmunis eſt opinio.Burſatus conſ.40.nu.70. Bonacoſſ.

articulorum in admiſſione partem citandam eſſe interlocutoriam eo caſu nullius eſſe momenti ſi aduerſarius non citetur teſtis eſt Aret.conſ.75.Iaſ.in l.ſi opꝰ nouum n.9.ff.de no.op.nun.Butr.in c.2.de teſti. dicit tamē Iaſ.in Rep. l.admonēdi n.18.ff.de iureiur. poſt Abb.in c.quoniā contra.de ꝓb. ꝙ ſi facta concluſione in cauſa articuli amplius admitti non debent,ſi tamen admiſſi fuerint valet admiſſio, quia intelligitur tacite reuocata concluſio,quæ nedum expreſſe ſed tacite reuocari poteſt,vt ibi Iaſ.& in 1.lec.n.42.poſt Alex. ibi quod tamē intellige ſi iudex cōcluſionem in cauſa factā fuiſſe certus erat,alias non,& ſic concludēdo dicas ꝙ articuli in dubio ſunt admittendi,ſecundum Rot.Deciſ.644.etiam poſt terminū ad articulādum,qñcunque vſque ad cōcluſionem in cauſa, licet forte de rigore iuris nō eſſent admittēdi. c.paſtoralis de excep.Rot.Deciſ.448.no. ꝙ oēs & ſi admittātur poſt concluſionem hoc ſaltē erit ex gratia egid.concl.447.de prob.& concl.745.de reſt.in integ.vbi limitat dūmodo res ſit integra & dicitur tūc eſſe integra qñ nūdum emanauit citatio Bar.& alij in l.& qa ff.de iur.om.Iud. Ab.& Dec.in c.relatum n.5.de off.deleg.Rob.de ord.Iud.4.par.5.prin. diſt.n.56.& tūc ꝑ admiſſionē Articulorū tacite rūpitur & reuocatur cōcluſio,dūmō facta ſit cū facultate reuocādi, qua de re vide Afflic. Deciſ.115.n.2.egid.concl 55.57. Hypol. ī praxi.§.examinā da n.52.ſtāt igitur cōcluſiones ex prædictis ꝙ articuli in dubio ſūt admittēdi.2.ꝙ in eorū admiſſione pars eſt citāda, 3.ꝙ articuli facta cōcluſione in cauſa admitti ñ debēt, ſi tñ admiſſi fuerīt valet admiſſio,& cōcluſio tacitè reuocata vr̃, ꝙ aūt in admiſſione articulorū pars citari debeat no. Dec.qui cōem dicit in c.in noīe Domini n.34.de teſti.qcquid dixerit Ab.qui in productione tantum partem citari debere arbitratus eſt.

ASCENDENTES poſſunt ꝑ ſtatutū priuari legitima in totum.Io.de Rip.de legi.reſpon.7.nu.ſi.cōem dicit de legitima deſcēdentium,vide infra in verbo legitima.n.65. B.Villal.

aſcendentibus nō minus quàm deſcendentibus relinquenda eſt legitima titulo inſtitutionis.Com.dic.cōtra Bar.l.Clarus.§.teſtamentum.q.36.verſ.ſed quæro tu ſcis. P.Fich.

aſſaſſinus(vt vulgò fandi mos ē)q dicaī,& quas luat pœnas, latè ī receptis ſētētiis tradit Iul.Clar.ī prac.§.aſſaſſinꝰ. F.Sua.

aſſaſſinus eſt ille,qui aliquem chriſtianū occidi præcio mā dat alteri ſiue infideli,ſiue Chriſtiano,vt eſt cōmunis opinio. Clar.in §.aſſaſſinium.in prin. Bonacoſſ.

aſſaſſinus,licèt cōfugiat ad eccleſiam,non tamen ibi tutus erit,nec gaudebis eiꝰ immunitate. Sed poterit inde extrahi ꝑ quemcunque iudicem ſecularem. vt eſt communis opinio. Clar.in d.§.aſſaſſinium.verſ.item licèt. Bonacoſſ.

aſſaſſinus eſt ille,qui aliquem chriſtianū occidi pretio mādat alteri,ſiue infideli ſiue chriſtiano.communem dicit Aret. in conſ.163.nu.17.quem refert Plaza lib.1.delictorum.c.19. nu.2.Capic.deciſ.155.Clar.li.5.ſen.§.aſſaſſinium.ī pr.P.Fich.

aſſaſſinus licet cōfugiat ad eccleſiam, nō tamē ibi tutꝰ erit, nec gaudebit eius immunitate, ſed poterit inde extrahi per quemcūque iudicem ſecularem.communem opinionē dicit Plaza.in c.19.n.24.Clar.d.§.aſſaſſi.verſ.Item licet. P.Fich.

aſſaſſinus tñ dicitur,vbi interuenit pecunia,lucríque ſpes certa.vt eſt communis opinio. Burſa cōſ.20.nu.40. Gabriellius conſ.170.Et aſſaſſinus ipſo iure amittit beneficium, etiā ſi eſt clericus.Gabriellius conſ.196.nu.5. Bonacoſſ.

aſſaſſinus dr̃,ſiue homicidium mādetur fieri per certū genus perſonarū,ſiue per quēlibet.vt eſt communis opinio.de qua.Boſſi.tit.de mandato ad homicidium.nu.16. Bonacoſſ.

aſſaſſinus,vt poſſit offendi,bānum cū indiciis,quę fuiſſent ſufficientia ad inquiſitionē,nō ſatis eſt,ſed requirūt teſtes examinatos idoneos parte citata legitimè,& probata veriſimilia argumenta in aſſaſſinamento.vt eſt cōmunis opinio.Boſſius de mandato ad homicidium.nu.20. Bonacoſſ.

aſſaſſinus,vt quis poſſit impunè offendi,ſententia requiritur. Boſſius.de mandato ad homicidium. n.21.communem, dicit.Bonacoſſ.

aſſaſſini omnes illi dicuntur, qui pecunia alióue pretio cōducti homines occidunt,ſeu percutiunt, nihil tale ab eis præcauentes,ſecundum Dominic.Ancha.Imol. Vanchelium, & Probum in c.1.de homicid.in 6. eam conſtitutionem intelligētes in iis, qui aliquem chriſtianum mandant occidi per homicidas pecunia ad id cōductos,etiā ſi homicidarij chriſtiani ſint.idémque tenēt Bart.in l.nō ſolùm.§.ſi mādato.n.14.ff.de iniuriis,& in l.Cicero.ff.de pœnis.Pau.de Caſt.in l.1.§.ſi.ff.de eo per quem factum erit,Bal.& Sal. in l.nō ideo minus. C.de accuſatio.Ang.in l.q ſepulchra.C.de ſepulch.viola.Alex.cōſ. 166.videretur. n.1. vbi dicit cur aſſaſſinus ſic appelletur.li.7. Marſi.in prac.crimi.§.examinā da.n.21.& §.diligenter.n.156. & in l.vnica.n.105.C.de raptu virginum. Carreri.in pract.crimi.tit.de homi.§.circa tertiū.in prin.Grammati.voto 8.& 11. & Capic.deciſ.155.quorum opinio communis eſt,& conſuetudine receta,teſte Aret.conſ.163.ſicut n.17.& eſt adeò recepta,vt pauci ſcriben.ad modū refragētur,vnde is,qui potū abortionis cauſa dederit, & ſequutus fuerit abortꝰ infantis iā animati,pœna mortis puniēdus eſt, l.pe.C.de ſicari.& l.diuꝰ. ff.de variis & extraor.crim.Si verò abortus eſſet infantis non dum animati,pœna extraordinaria exilij puniēdus veniret,l. ſi mulierem.ff.de ſicar.& ibi Marſ.& Io. Igneus ī l.1.§.occiſorum.ff.ad ſillania.& no.in c.ſi aliquis per illū tex.de homi.ſed dato ꝙ nō mors, nec abortus fuerit ex potione illa ſequutus vilis dānandus eſt in metallū,& honeſtus in inſulā relegādus amiſſa parte bonorū, tex.eſt in l.ſi quis aliquid.§. qui abortionis.ff.de pœnis:tñ no.fœmina quæ ob pecuniam fœtū etiam nondum animatum potionibus ſumptis abegerit, vt locus fiat ventris ſubſtituto,mortis pœna eſt punienda, tex.eſt inſignis ī d.l.Cicero;quē ad hoc dixerūt celebrē,& ſingularē Fel. & Anania.in c.ſi aliquis de homicidio,Card.in c.ſicut 2.e.tit. Deci.conſ.135.Ananias,& ibi Bolog.conſ.1.col.ſi. F.Viuius.

aſſaſſinamētum requirit pecuniam interueniſſe,ſed nō eſt neceſſe vt ſit mādatum. vt eſt communis opinio. Boſſius de mandato ad homicidium. nu.23. vide Pariſium conſ.165. in quarto volumine. Corne.conſ.249.litera R.vol.1. Et aſſaſſinare ſecundum communem vſum loquendi eſt interficere clam cum magna copia.communis autem vſus loquēdi pręfertur proprietati verborum. vt eſt communis opin. de qua Gratus conſ.52.n.51.in 2.volu. Bonacoſſ.

aſſaſſinium, vt probetur, non requiruntur tam claræ probationes,vt aliàs in criminalibus,ſed ſufficiunt probabilia argumenta.vt eſt communis opinio.Clar.d.§.aſſaſſinium.verſ. præterea. Bonacoſſ.

Aſſertio facta à perſona prohibita,quæ nō poteſt liberè talem actū facere,niſi cōcurrente eo qđ aſſerit,ſuſpecta reddit, & in fraudem legis emanata dicitur,ita ꝙ ei nō creditur.Ber. latè,qui cōmunem dicit conſ.135.& conſ.206.volu.1.Rimi. in l.ſi forte.poſt gl.Bar.Alex.& Iaſ.ff.de caſt.pec. Io.Fich.

aſſaſſi

Aſſaſſinium vt probetur, non requiruntur tam claræ probationes vt aliàs in criminalibus,ſed ſufficiunt probabilia argumenta.communem dicit Boſſ.in tit.de conuictis.nu.55.& in tit.de indiciis.nu.201.quod atteſtatur Plaza.in c.19.nu.19. Clar.d.§.Aſſaſſinium.verſ.præterea. P.Fichard.

Aſſertio morientis cōtra delinquentem,nō facit indicium de iure cōmuni.At ſecus hodie de conſuetudine generali,vt eſt communis opin.Soaréz.verſ.aſſertio.n.278.vide Gratum reſp.57.nu.30.in 2.vol. Bonacoſſ.

aſſertio morientis cōtra delinquentem,& ſi nec inquiſitioni idoneum inditium ſuggerat iure communi: tamen hodie contra, conſuetudine generali ſuggeret. vt ait receptum Iul. Clar.§.vlt.q.21.verſ.aſſertio. F.Suarez.

Aſſertioni de cauſæ interuētu ſine qua actus alioquin inutilis,ſeu fiat in teſtamento,ſeu in contractu, nulla fides habetur. vt commune eſſe doctorum placitū ſunt auctores Alex. & Dec.in l.ſi donatione.C.de coll.Dec.conſ.20.& conſ.602. Iaſ.conſ.154.lib.2.& in l.ſi is,q ex bonis,ff.de vulg.Io.Coraſ. in l.frater à fratre.§.quæſitum.nu.55.ff.de cond.indeb. latè acutus iuris enucleator Arius Pinel.in l.j.par.3.n.23.C.de bo. mater. Amplia vt hæc generalis definitio etiam in principis aſſertione procedat, vt receptum pono ex Iaſo.in l.vlt.nu. 3. C.ſi cōtra ius.Dec.conſ.558.& conſ.575.& 602.Gram.deci. 103.nu.229.Alc.reg.3.præſump.8.nu. 5.quanuis ineptè profectò,& abſurde Bellon.conſ.49.nu.12.commune eſſe effutiuerit,vt vnicuique cauſam abſque qua procedere res nequit, intereſſe aſſerenti credatur: excipies tñ in iudice cauſam delegationis enuntiante,cui fides non denegabitur.vt cōe aio ex Alex.n.55.Iaſ.nu.59.in l.j.ff.de offic.eius,cui mand.eſt iuriſd. Decius in c.ſi pro debilitate,nu.6.ff.de offic.deleg. F.Suarez.

aſſertioni alicuius ſtatur cum aliquid permittitur cum cauſa,ꝙ ſit cauſa.Bello.conſ.49.nu.12.cōmunem dicit.B.Villal.

Aſſeſſoris imperiti elector ex iniuſta ſentētia obligabitur, vt communem eſſe ſententiam ait Curt. Iun.in rub. nu.26.ff. de offic.eius cui mandata eſt iuriſdictio. F.Suarez.

Aſſeſſorem imperitum eligens,tenetur & obligatur ex ſententia iniuſta.Cur.Iun.in rubrica de offic.eius cui.num.25.ff. communem dicit. B.Villalob.

P R O.Aſſeueratio ſeu profeſſio nuda non inducit ius,neque probationem. in l.non nudis. C.de probationib.in l.neque profeſſio.C.de teſtam. I.Bellon.

aſſertioni meritorum(etiam quod fuerint ſpecificata)non creditur,(etiam quod fuerint iurata) niſi legitimè probētur, alioquin vnicuique licitum eſſet legem fraudare, interpoſito iuramento, contra l.ſi quis inquilinos.§.ſi.& ibi tradūt docto.ff.de leg.1.Ita hanc opinionem tenet Alex.Corn.& Dec. in l.ſi donatione.C.de collatio.Soc.Sen.in conſ.66.incip.fruſtra plenitudini.verſ.4.reſpondetur. Et vltra hāc opinionem proſequitur,& defendit,& videtur communis opinio,vt cōſtat ex dictis per And. Tiraq. in l.ſi vnquam. C. de reuocand. donatio.in gl.donatione largitus,nu.79. vbi poſtquam allegauit plurimas authoritates vſque ad numerum 19. ſubdit: quod hanc opinionem credit veriſſimam ratione,de qua ſuprà.Magis communem teſtificatur Socinus Iunior in conſil. 8.nu.29.vol.4. E.Muſculus.

Aſſiſtens propius delinquēti,auxilium præſtare dicitur,at ſecus qui procul aſſiſtit. commune inquit Alex.conſ.138.n. 4.li.5. inſpiciendumque ſemper erit, nū ex induſtria aſtiterit, necne,vt humaniter conſuluerunt Io.de Amicis conſ.53.Riminald. conſil,13.quos refert, & prudenter conſtringit Iuli. Clar.in pract.§.vlt.q.90.verſ.quæro. F.Suarez.

aſſiſtens armatus iuxta vulnerantem,vel occidentem dr̃ ei præſtare auxilium,vt eſt communis opin.de qua Alex.in cōſ. 138.n.4.in 6.vol. Secus ſi à longe eſſet.vt eſt communis opi. Soarez.verſi.aſſiſtens.nu. 28.Niſi ex induſtria ſtaret à longe. quod eſt ſemper animaduertendum. Bonacoſſ.

aſſiſtens delicto non tenetur obuiare delicto. & ſe periculo ſubiacere vt eſt communis opin. Nouellus in tract. ad defenſam.n.99.fol.59.& no.quòd aſſiſtere eſt cum aliis eſſe, gl in verſ.aſſiſtere.l.ſi. C. de aduoca. diuer.iudi. plūra de iis, qui aſſiſtunt,Carrerius in ſua pract.cri.fol.72.Et de aſſiſtente maleficio.Rimi.in conſ.22.n.10.& ſeq. Bonacoſſ.

Atrocia & atrociſſima delicta quæ ſint,regulam certam dari non poſſe, ſed ſtandum arbitrio iudicis, communem dicit Alciat.in capitulo cùm non ab homine.nu.28.de iudi.Villalobos in communes opiniones, ſub litera D.nu. 56.Alij tamen ex pœna diiudicandum aiunt.eámque communem dicit Socin.conſ.157.nu.5.lib.2.cui addendum cōſilium Barb. 48.lib.2.& Dec.conſ.65. Clar.in lib. 5.ſent.§. 1. verſi.ſunt.vbi ſubdit aliquot delicta atrocia & atrociſſima in ſpecie. P.Fich.

Atrocia,& atrociſſima delicta quæ ſint,iudicis arbitrio relinquitur,vt eſt communis opin.Clarus in §. 1.verſi. ſunt. vbi aliqua atrocia & atrociſſima enumerat delicta. Et delictum reputatur atrocius,vbi interuenit pecunia.Menochius de arbitrio iudicis caſu 357.nu.14. Bonacoſſ.

Attentata poſt appellationem iudicialem ſunt omnino reuocanda,poſt appellationem autem extraiudicialem,reuocātur ſolùm ea, quæ ſunt contra appellationē.Deci.in c.bonæ. nu.18.de appel.communem dicit. B.Villal.

attentata contra appel. extraiudicialem nō ſunt nulla ipſo iure,ſed veniunt reuocanda,communem dicit Phil.Franc.in c.1.in prin.extra de appel. I.Fichard.

attentata poſt appellationem. Et ſi per comparationē coram iudice à quo poſt appellationē renunciatum ſit appellationi, tñ iudex ad quem poterit de attentatis poſt appellationē cognoſcere in viam nullitatis,ſm Io.And.& Im.in c.cū veniſſent ſm vnum intellectū. extrà de eo qui mittit. in poſſeſſ. ſicut nec per deſertionem appellationis attentata poſt appellationem reconualeſcunt.Balb.deciſ.385.

Attētatorum reuocationis via eſt magis priuilegiata q̄ ſit interdictum poſſeſſorium recuperandæ:qa per attentationē offenditur lex,pars,iudex.qm̄ licet exceptio ꝙ notorius eſt defectus ꝓprietatis obſtet agenti recuperandæ, ſecus tñ erit qñ quis petit reuocari attentata: qa non repelletur quāuis obiiciatur ꝙ notoriè conſtet de non iure petentis.& in poſſeſſorio requiritur libellus, & litis conteſtatio:ſecus in reuocatione attētatorum:quia ſufficit ꝙ fiat officio iudicis teſte Alex. conſ.99.col.3.in prin.lib.5.vbi doct.in apoſtil.dicūt ꝙ opin. Alex.practicaī,& ꝙ non auditur allegans nō ius:imò etiam ſi attentans vincat in principali, adhuc pro forma reuocanī attentata.qđ ēt confirmat Dec.conſ.103.col.1.in prin.quem vide ēt conſi.200. Differentiā aūt inter appellationē iudicialē & extraiudicialē in mr̃a attentatorū,vide ꝑ Rol.de ord.iudic. 6.part.tit.de appel.n.390.& ſeq.Et an attentata pendente cauſa nullitatis debeant reuocari,ſicut attentata pendente appellatione:dic vt per Caſt.in l.4.§. condemnatum.ff. de re iudic. vbi videtur tenere contra Bart.in l.1. nu.18. C. quando prouoc.non eſt neceſſ.

Attentata & innouata pendente appellatione ante omnia reuocanda ſunt l.ex illo, & l.minimè.C.de appel.& l.1. ff. nil nouari appel.penden.& c.bonæ memoriæ. & cap.an ſit.de appella.& hæc Communis regula tandem cenſetur iuris vtriuſque regula commu. Item attentata pendente appellatione ſunt omnino reuocanda per iudicem ad quem,ſecundū Ioannem Andr. & alios communiter in cap. non ſolùm per text. ibi de app.lib.6.imò iudex à quo poſſet reuocare etiam,quæ ab eodem vel à partibus nouata fuerit appellatione pendente tex.eſt in cap.cum teneamur de appel. vbi Præpoſ.& Deci. in cap.ſolicitudinem eodem titul. ampliatur item etiam ſecūdò præmiſſa regula, vt non modò reuocanda veniant ante omnia attentata poſt appellationem interpoſitam,ſed etiam, innouata ante appellationem & poſt ſententiam intra tñ tp̄s datum ad appellandum textus eſt in d.c.non ſolùm,quē celebrat Fran.& cæteri oēs ibi & ait eſſe incognitū legiſtis Corſ. in ſing.in ver appellatio,in prin. idēque ꝓbat tex. in l.& poſt. ff.de tranſact.gl.in l.ex iudiciorum.ff.de accuſatio.in verb.ſecuta, quam dixerunt ſingularem, Bald.in c.quærenti de offic. deleg. Paul.Caſtren.in l.eius qui.§.ſi cui,& l.ſeq.ff. de teſtam. & Alex.in l.3.§.ſi ſeruus.ff.de acq.poſ.vbi eam atteſtatur eſſe cunctis Doctorum ſuffragiis receptam,verum hoc habet locū in cauſis ciuilibus,ſecùs verò in criminalibus,nam ī.decē dies conceſſos ad appellandum exequi ſententia capitalis ꝑ iudicem contra Reum condemnatum poteſt,quando appellatum non eſt per ipſum Reum, ſecundum Bart. in l.non tm̄. ff.de app.& Guliel.de Cun.Pet.& Bal.in l.additos.C.de epiſc. audien.vbi Paul.Caſtr.ait ita ſeruari de conſuetudine,& apertius poſt alios ſignatos per eum Follerius in pract.cri.in verſ. pœnis debitis feriantur.nu.5.& idem videtur ſentire in Bannit.videlicet ꝙ infra tempus datum ad appellandum interfici impunè poſſit.Spe. in tit.de execu.ſent. Bal. in d.l.additos, Rom. Soc.& Iaſ.in l.3.§.ſi ſeruus.ff.de acq.poſſ. Bar.in l.additos.C.de app.& Marcus Ant. Blan.in prac.crim.in ru.inci. an ignorantia excuſet à delicto.n.108.111.cū aliis ſeq. poſt alio cōgeſtos ꝑ eum, vbi recitat iſtam opinionē eſſe magis cōem ac veriorem tertiò ampliatur, ꝙ attentata reuocanda ſunt ēt deſerta cauſa appellationis,ordinariè tñ & dato libello,ſecundum Doc.in c.cum veniſſent Fran.in d.c.nō ſolū.&in c.ſæpè. de ap.in 6.Lapū in alleg.1.& Rotā dec. 130.in nouis.& Pet. de Benintendis deciſ.40.num.3. vbi recitat iſtam eſſe Cōem opin.atque refert alios cōtrariæ opinionis authores.Quartò

ampliatur

ampliatur, quòd attentatorum reuocatio fieri debeat, etiam si obiiciatur appellanti notorius defectus iuris in negocio principali, etiam in causa quæ super beneficio tractatur, secundũ Ant.& Francum in 7.differentia, in dicto cap. bonæ memoriæ.& Deci.in cap. ex parte.il 2.de rescript. per tex. in capit.si constiterit.de accus. vnde eadem ratione, imò fortiori idem concludunt, atque firmant scribent.omnes in rebus ꝓfanis, & temporalibus, vt scribit Alexand.consil.99.vol.5.numero 9.vbi Apostillator meminit istam fore Communem opinionem: in contrariam verò partem inclinauit Affl. post alios signatos per eum deci.98.sub num.6.pulchrum est dubium,& decis.452. quidem Curbiceruix.sub nu.5. quam quippe tanquam tutiorem in iudicando.consulẽdoque amplecti semp non erubescerem. Sed vbi hic tractaretur super ecclesiastico beneficio contrarium similiter tenuere Rota decis.55.in nouis,& decisio.14.& decis.348.in antiquis.Oldra.l.cons.1.Im. in d.c. bonæ. & videtur verior opinio ꝯ primam sententiam Ant.& sequacium superius relatam: cum beneficum sic ecclesiasticum nequeat sine canonica collatione.& necessarium sit aliquo colore saltem canonici tituli possessionem iustificare, iuxta gl.illam celebratissimam in clem.vnica.de causa posses.& propriet. cæterùm limitatur regula prædicta ita ampliata primò non procedere, vt attentata, & innouata reuocanda non sint ante omnia, in casibus illis in quibus appellatio iure non est admittenda, vt voluit glo.communiter approbata in dict.c.non solùm.in vers. casibus.Inno. in cap. pastoralis.nu.5.de offi.deleg.Bal.in cap.sancimus.quo temp.miles. in vsib. feudorum.&Petrum Duennas in regula 45.appellatione pendente.num. 10.vbi ipsum Communem limitat atque declarat,&memoratam regulam.limitat quoque Corse.in sing.in cip.appellatio.il.1.in septẽ casibus & Soci.in reg.21.& in 23. aliis casibus limitat Petr.Duen in d.reg 42.p totã. F.Viuius.

Attestatio, si non sequatur effectus. punitur de iure communi, vt est communis opin.Clar.q.92.in princ.secus de generali consuetudine approbata per totum mũdum. vt est cõmunis opinio, de qua Syluanus in consi.43.in 1.vol. vbi ampliat, etiam in cõcitãte populum & seditioso. vide Duen.reg. 35.Soc. reg.31.Capram reg.66.fol.85.Corne.cons.202.litera G.in 1.vol.vbi de venenante, qui ad actum proximum venit: vbi consulit, quod morte non moriatur. idem corne cons. 249.vol.1.vbi de assassino, qui ad actum proximum venit, vide Ias.in cons.137.in 1.vol. Si ꝯtingat tibi casus alicuius maleficij attentati, & volueris scire, qua pœna sit puniendus attentans, vtere practica, quam ponit Soci.in l.1.num.36.col. fin.ad fin.ff.quòd quisque iur.vbi pulcherrimè vide Capram d.regul.66.vbi ponit quando quis sit, vel non sit pœna dignus, qui non cogitat, nec agit, nec perficit delictum. in delictis autem atrocissimis, pro vt in crimine læsæ maiestat. oppugnatę patriæ, Simonię,& in volente venenare aliquem. Si lex expresse ponit, põt iudex pro solo conatu, etiam pœnam mortis imponere, si fuerit deuentum ad actum proximum,&lex, vel statutum conatum puniat. aliàs secus, quia debet puniri conatus extra ordinem, & acrius punitur, qui ad actum venit proximum, quàm qui ad remotum. Clar.vbi suprà. vide Fontanellam inter cons.crimi.cons.97.nu.9.lib.2.vbi plures allegat. quòd attentatum non punitur, nisi sit consumatus effectus. Etiam si sit assassinamentum, quia non comprehenditur in statuto, quod requirit actum perfectum.Bal. cons.430.in 2.vol. Bonacoss.

Attestationes non publicatæ, etiam inter easdem personas coram alio iudice non probant.Fel.in c.causam.quę.n.13.de testibus.communem dicit, etiam si iudex coram quo producuntur, sit secundæ instantię Alex.cons.82.nu.20.vol.3.communem dicit, quem refert Fel.in d.c.causam quæ. B.Villal.

attestationes non editæ, seu(vt doctorum sermo est)publicatæ, non probant coram alio iudice etiam inter easdem personas, vt commune prodit Felin. in c. causam quæ.nu.13.de testi. quin nec fidem facient si idem sit iudex illius instantiæ qui fuerit alterius, vt commune ait Alex.cons.82.nu.20.li.3. laudatus ab addit.ad Fel.vbi suprà. F.Suarez.

PRO. AVARVS est insatiabilis, cui totus mundus nec obolus est.vñ semp auarus eget. Eccl.5.in c. sicut hi.47.dist.

PRO. Auarus est cæcus.in c.auaritiæ cæcitas.vbi canoni. de elect.lib.6. Bellon.Tolos.

PRO. Auarissimum genus est mulierum: facilius enim se obligat, quàm alicui donet mulier.l.sed si ego.in fine.vbi gl. ff.ad senatusconsul.Velleia. Bellon.

PRO. Auaritia est omnium malorum mater.§.cogitatio. circa medium.in auth. vt iud.sine quoq.suffr.coll.2. Bellon.

PRO. Auaritia legitimis actibus est ferienda.l. si quis in suo.C.de inoffi.testam. Idem Bell.

auctores vulgò recepti fidẽ in causis faciunt, ac præsertim si de eorum ꝓfessione tractetur.commune innuunt Niger in l.1.si cer.pe.& qui eum laudat Viuius lib.1.opi.111.F.Suarez.

auctoritatis propinquorum in fœminarum contractibus exactæ defectus, si contractus ipsis sint vtiles contractib.non oberit. vide infra vers.mulieribus. F.Suarez.

auctoritas doctorum probabilis duntaxat est, nõ est necessaria, vt cõe effat Curt.cons.160.n.4.eil cõsi.136.n.8.F.Suar.

auctoritas doctorũ solùm est probabilis & non necessaria, Cur.iun.cons.160.n.4.& cons.136.n.8.cõem dicit. Villalob.

auctoritas ꝓpinquorum exacta in mulieris, seu gestis, seu contractibus, seu vltimis voluntatibus à propinquis in suam ipsorummet vtilitatem non potest interponi commune ait Io.Dilect.de art.testan.caut.2.nu.4. F.Suarez.

PRO. Audacia circa licita approbatur, & circa illicita reprobatur. in l.Gallus. §.videndum.ff. de lib.& post. iuncta l.si quis in tantam furoris audaciam.C.vnde vi. Bellon.

Auocatio causæ à Pontifice intercedens eius est vis, ac momenti, vt acta postea per iudicem etiam aduocationis ignarũ irrita, inualidáque ducantur.vt cõe testificatur Rip.rectè explicans in c.cum M.nu.96.de constit.quæ eo ipso facta censebitur, quod pontifex de causa cognoscere auspicatur: vt cõe fat idẽ Rip.eodẽ in loco n.97.& vide ĩ.ver.princeps. F.Suar.

auocatio causæ facta per Papam, operatur, ꝙ facta per iudicem etiam ignorantem aduocationẽ non valeat.Io.de Ripa in c.cum M.de const.nu.96.communem dicit.

Intellige si fiat motu proprio papæ, secùs tamen si ad petitionem partis.Idem ibi communem dicit. B.Villalo.

auocatio causę dicitur eo ipso ꝙ Romanus pontifex incipit cognoscere.Idem Rip.ibid.nu.197.cõem dicit. Villalob.

Aureus,& solidus in iure inter se æquiparantur.& hæc solidorum nominatio pro aureis accipitur l.quotiescunque.C. de susceptio.li.10.Prępo.& c.vbi ait esse casum Rogerius. in l.si pr.§.fi.ff.de don.nam secũdum eum dicitur ibi, ꝙ solidus legalis valet aureum.Hoc quippe nõ exprimit ille text.sed tãtum quòd libra auri esse debet de 72. solidis. Illi solidi an sint aurei text. ille non aperit aliter. vnde certius, & melius, probatur in §.fin.Inst.de pœn. tem. litig. iuncta l. pen.in fin.ff. de in ius voc.ibique gl.& Ias.not.& c.iura ita vnita ad hoc ppendit Aldobran.in §.sed hoc iure.nu.3.Inst.de Atilia.tuto.& idẽ firmat, & tenet gl. Bald.Salic.in l.quicunque. C.de ser.fug.& in l.fi.& ibi Bald.& Paul.de Cast.C.com.de leg.Nic.de Neap. & Faber in §.1.Inst.de don.Solidi autem inde appellari reperiuntur (vt arbitratur Budæus quem citat Aldobran. in loco præcitato)quasi iusti.& integri põderis, seu (& forsan melius secundum gl.in l.1.C.de vet.nu.pot. lib. 10.) à soliditate qui de solo auro fiunt,& isti dicuntur aurei legales, quorum 72. constituunt libram auri. d.l. quotiescunque secundum communem intellectum not. gl. in d.l.si pater.§. fin.& in l.fi.ff.de in ius voc.& ibidem Ias.gl.in §.nos autem, instit.de Atilia.tuto.Canna.in tract.de insinuatione in 2.part. q.31.meritò ex hoc infertur ad vnum valde vtile ꝙ cum hodie aurei, quibus vtimur, vt Veneti, Florentini,& id genus deminuti reperiantur,& minoris ponderis circumferantur adeò ꝙ 96.aurei requiruntur ad constituẽdam libram auri, colligitur seu sequitur ex præfatis vtiliter donationem vsque ad 70.aureos,& vltra valere posse sine insinuationis interuentu,& sic in maiori summa aureorum nunc decurrentium, ita Paul. de Cast. in d.l.fi.C. cõia de leg.in prin.Ias.in dicta l.fi.ff.de in ius voc. Deci. cons.239.nu.2.& cons.432.nu.15.Socin.cons.48.vol.1.Soc. Iun.cons.118.n.10.vol.2.& Bell.cons.4.col.pe.&seq .F.Viui.

Auth.quas actiones.C.de sacrosf.eccl.habet locum in quolibet loco pio vel villa. Cur.Iu.cõs.134.n.38.cõem dicit.Vil.

authen.sacramenta puberum.C.si aduers.vend.habet locũ etiam in donationibus.Curt.Iun.cons.141.n.2. communem dicit.& Ant.cum Dec.cons.182.in princip. Villalob.

auth.quas actiões.C.de sacr.ecc.locũ hẽt in quolibet pio loco vel etiampago vt cõe ꝓfert.Curt.Iu.cõs.74.n.38. F.Suar.

auth.sacramẽta puberum C.si aduers.vendit. & in donationibus seruari debet: vt commune enarrant Dec. cons. 181.in prin.Cur.Iun.cons.141.nu.2. F.Suarez.

Auth.sacramenta puberũ.C.si aduersus vend.nõ habet locũ qñ minor qui iurasset enormiter esset læsus, nec remediũ auth.rõne enormis læsionis tollitur p iurm.Phili.Dec in cõs.31.n.2.& in cõs.86.n.6.Et hanc cõem opi.appellant idẽ Phil. Dec.in cons.45.in prin.& Marian.Socy.iun.in cons.144.nu.34.cũ pluribus adductis authoritatib.in 1.par.cons. kircho.

Authentica, Bona damnatorum.C. de de bonis proscr. ꝓcedit in damnatis mortem seu proscriptis, & quando bona

aufe

auferuntur tacitè in consequentiam alterius pœnæ, secus si expresse & principaliter, vt in Auth.de iceft.nup. §.1.coll.2.& quando fit punitio tantùm in bonis aut ĩ parte bonorum, secundùm Petr.Cyn.Bar.Ang.& Sal.in dicta Auth.Bar.in l.1. eo.titul. Balb. decis.260.

Authent.Res quæ.C.communia de legat. locum non habet, quando causa fideicommissi præcessit causam dotis, sed videtur habere locum, quando causa dotis præcessit causam fideicommissi.Ang. de Peru.in Auth. de resti.& ea quæ parit. in vndecimo mense.coll.4.& Ias.in d.Authen.res quæ.num. 29.vers.ex secunda habetis extentionem.Sed sentẽtiam contrariã veriorẽ & ꝓbabiliorẽ esse scribit Barth. Soc. cõs.23.3. vol.consil. Et hanc authoritate præstantissimorum virorum firmari meminit Io.Crottus in l.filiusfamilias.§.diui.nu.168. vers.vltimò confirmatur.ff.de leg.1.& communem esse dicit Roland.à Valle, in consil.85.vbi ipse post Socy. argumentis, q̃ in ꝯrium adducunt, respõdet, in 1.Tom.cõs. kerchouius.

Auth.Minoris debitor.C.qui dare, tut.vel curator.possunt etiamsi loquatur in curatore, tamen secundum cõem sententiam etiam in tutore locum habet. Ita cõmuniter Doct.concludere, & communiorem sententiam esse inquiunt Angel. Aret.in §.fi.in fi.Instit.de author.tuto.& in §.actionũ. vers.q̃ro qui possint esse tutores, nu.33.Instit.de act.& Rol.à Valle, in cons.83.nu.6.in 1.Tomo. kirchouius.

AVVS in successione neptis potior erit fratribus non vtrinque coniunctis. commune fatur Bellon. consilio 24.in princ. F.Suarez.

Auus nepoti præterito ex emãcipato filio pupillariter hodie ritè, rectéque substituet.commune enunciat Rip.in l.2.n. 31.ff.de vulg.& pupil. B.Suarez.

auus excludit in successione neptis fratres non vtrinque ꝯiunctos, Bello.cons.24.in prin.communem dicit ex glos.in l. 1.ff.de iur.& fact.ignor.in ver.potiorem. Villalob.

De iure regio quicunque ascendens excludit fratrem defuncti per l.7.tau.

auus potest hodie pupillariter substituere neponi præterito ex filio emancipato, communem asserit Franc.Ripa in l.2. numero 31.de vulgari & pupil. B.Villalob.

auus si dotauit neptem ex filio, an imputetur ipsa dos in legitimã eiusdem filiæ in bonis patris ipsius auo defuncto: vide per Alex.consil.179.lib.5.Ang.& doct.in l.in quartam.ff. ad leg.Falcrid.dicunt non imputari.Sed aduerte ꝙ alia opin. videtur vera quando auus dotauit contemplatione sui & nõ filij: & de hoc liquidò constat, vel per vehementia indicia.& sic videtur intelligenda l.auus.ff.de iur.dot.Sed si dotauit cõtemplatione filij, vel dubitatur, quo casu idem videtur esse.l. dedit dotem.ff.de collat.bon.& tunc neptis in suam legitimã imputare debet, quasi à patre dotata.l.sed si plures.§.in arrogato.ff.de vulgar.& pupil.Breui enim manu videtur ipsi filię data: vt per Angel.hic quem sequuntur Imol.& Alex.col.26. vers.quærit etiam Ang.Alex.cons.31.n.4.lib.4.cons.179.lib. 5.& hanc opin. in fortioribus terminis tenuit cons.96.lib.2. Et sic videtur ꝙ in dubio possit dici dos data ab auo fuisse ꝯtemplatione filij, & propterea vti profectitia in legitimam computari debeat. Et hæc præsumptio cadit vbi filius est diues: secus si pauper: quia tunc onus dotandi spectat ad auum, cũ filius nõ possit dotare.Bald.in auth.res quæ.col.1.C.com. de leg.sequitur Alex.in l.1.vbi Ias.nu.16.ff.solut.matrim. vbi dicit communem opin.ꝙ auus teneatur dotare neptem, nisi cum filius esset diues: quia tũc spectaret ad filium, sicut onus alimentandi. Bart. in l.non quemadmodum.ff. de lib agnos. quo casu si filius est pauper & dotet tunc auus, censetur dotare contemplatione sui, vt propterea non debeat tunc dos imputari in legitimam.Dec.consil.81.col.3.6.dub.versiculo & hoc sane. Put.

auus non potest relinquere nepoti etiam legitimo ex filio spurio, stante legitima sobole, secundum cõmunem per Ias. in l.hæreditas post nu.8.C.de his quib.vt indig.

AVXILIVM ferens delinquenti, eadem pœna puniendus est qua principalis delinquens.Comm.dicit Corn.consi. 8.in litera A.lib.3.quem refert Dec.in c.1.numero 12.de offic.delegat.relegatus per Crauet.consilio 220.num.12.versi. sed arguitur.Socin.consi.188.num.7.versic.si diceremus.lib. 9.quem refert pract.Conrad.num.4.Bologni.consil.5.versic. 2.de hoc.& hoc etiam si manum maleficio non apposuerit, prout communem esse attestatur Decius in loco præallegato.Alij verò dicunt, quod, Aut auxiliator dedit immediatam causam delicto, & punitur eadem pœna, Aut verò non fuit immediata causa delicti,& puniendus est mitiori pœna extra ordinaria,& hanc opin.dicit comm.legist.& canonist.Soc.in dicto consil.188.vt illum refert Didac.in repet.clemen.si furiosus, numero secundo,& Plaza.libro 1.delictorum.cap.16. num.2.in fine. Ita etiam tenere communiter Doctor.attestatur Practica Carrer.nu. 69. Quinimò etiamsi propter aliquã qualitatem veniret principali delinquenti imponẽda maior pœna quàm auxilianti, adhuc esset auxiliator eadem pœna puniendus, dummodò tempore commissi delicti sciuisset illam qualitatem aggrauantem delictum,& hanc dicit esse cõmunem opin. Pract. Conradi.num.6. Et posterior opinio æquior videtur, nam proculdubio minor est culpa auxiliantis quàm principalis, & consequenter mitius etiam videtur puniendus.Et dicit Salicet.in l.vnic.num.24.C.de raptu virgin. quòd hanc rationem ponderarũt Theologi & Canonistę,& quod opinio Bartoli, quàm iudices imitantur, occidit animã Hæc Clar.dicto libro quinto.§.fin.quæst 90.in princip.vbi tamen ex sua mente aliam quoque facit distinctionem lõgam. vide ibidem. P.Fichard.

auxilium præstans post commissum delictum non dicitur verò auxiliator, vt dicit Bartolus in l.3.§.si quisquã.ff.ad Sylleian. & est communis opinio vt attestatur Augustinus ad Angelum, de malefic.in verbo,& Andream.numer.5.& ideò regulariter nõ est puniendus ea pœna qua principalis, sed mitiori & hanc esse frequentiori calculo receptam dicit Plaza lib.1.delict.c.16.numero 15.Clar.dicto §.fin.quæst.90.versi. aut verò. P.Fichard.

Auxilium & opem si quis præstiterit in delicto, etiamsi ipse manum non apposuerit, tamen pari pœna cum faciente & committente punitur. Ita voluit gl.in verb.pari pœna.vbi ipse quadruplicem consensum, scilicet, negligentiæ, consilij, cooperationis,&authoritatis, seu defensionis constituit,& in tertio casu cooperationis æqualiter peccant facientes & consentientes in cap.1.extrà de off.& potest. iud. delegat. quam glo.refert Bal.eamque approbat in l.raptores.numero sexto. versic.vlterius no.C.de epis.& cle. Et hanc notabiliter declarat Panor.in d.c.1.numer.5.Ita quoque voluerunt alij Doct. Bar.in l.is qui opem.num.5.& in l.in furti.§.ope.num.2.& 3. ff.de fur.Angel.Are.in tract.de malefic.in verbo, dicto maleficio semper astitit.num.10.versi.quæro qua pœna puniatur præstans opem.& ibi.in addit. August. Ariminensis, Bartho. Cepolla in consil.34.num.22.vers.& pro prædicta decisione adduco. in consil. criminalibus Barto. Socin. in suo eleganti consil.188.num.6.versi. sed iterum instari posset. & num. 7. versi. confirmatur ista responsio ex alio. in 2.volum. consil. Hanc Docto. communem opinionem esse consulendo inter cætera scribit Petr.Philipp.Cornæ.in consil.8.num. 1. versic. sed præstitit opem.in 3.volum. consil. Et hoc casu non adhiberi illam distinctionem, an ille cui præstatur auxilium esset aliàs facturus vel non, cuius doctrinæ meminerunt Dy. in c. nullus ex consil. num.3.de regu.iur.in 6.Bart.in l.non solùm. §. si mandato meo. ff.de iniur. Tradit Dec. in d.c. 1.num.12. extrà, de offi.& potest.iud.delega. Et hanc tanquam communiter approbatam adiectis declarationibus& limitationibus ipse approbat. licet Felin. aliam magis communem esse tradiderit ibid.nume.8. Kirchouius.

Auxilium vel opẽ præstans delinquẽti, licet teneatur ratione qualitatũ q̃ insunt tẽpore delicti, ratione loci, tẽporis vel personæ, inquantũ delinqtur in plus, sicut & ipse delinquẽs, vt no.Bar.in l.is q opẽ, ff.de furtis. id tñ inter alia fallit in casu l.Raptores.C.de rapt.virg.vt dt Bart.d.l.is q opẽ,&Canonist. cõmuniter in c.j.de offi.deleg.similiter fallit qñ in præstante opẽ adest qualitas q̃ augeret pœnam, iuxta l.qui seruo, ff. de furtis, vel quando propter qualitatem principali inhærentem augeretur pœna præstantis opem, cui talis qualitas non insit. vt l.vtrum, ff.ad l.Pompe.de par.secundum Petrum de Anch. in c.cùm quis de sent.excom.li.vj.&communiter Canonistæ d.c.1.de off.deleg.& refert Bened.Cap.regul.80.n.43.& seq.

auxilium præstat quando quis vt principalis delinquit & consociis æquè principaliter delinquentibus auxiliatur, vt fit cùm plures simul delinquunt,& vnũ ac idem delictum committunt, & tunc quilibet in solidum vt principalis tenetur, l. vulgaris.§.pen. ff.de furtis.l.ita vulneratus, ff.ad l.Aquil.Aut commitunt plura ac diuersa delicta,& tunc quilibet potest teneri vt principalis, in eo quod ipse fecit,& vt opem præstans in eo quod fecit socius, iuxta l.qui seruo, §.si duo.ff.de furt.& ibid.Bartol. & notat in clementina prima.de pœnis.& ita cũ Bart.cõiter Doctor.sentire refert Benedic.Cap.reg.80.n.52.

Auxilium delicto præstatur ante delictũ, in delicto, & post delictum consumatum, si præuio tractatu, vel deliberatione, accedente consensu, vel scientia auxiliatoris commissum sit delictũ, punit̃ auxiliator, ac si prĩcipalis esset.Et hoc quocũq;

tem

tpe auxilium p̃ſtiterit,ſiuè ante, ſiue in delicto,ſiuè poſt. Nam licèt corpore ipſi delicto nõ interuenerit, animo tñ cẽſetur interuenijſſe.maximè,ſi illud auxilium erat vſque à principio deſtinatum, vt quia promiſiſſet volenti alium interficere,ac commodare equos, ſuper quibus, patrato delicto, poſſet fugere. vt eſt communis opinio. Clar. q. 90. in princ. aut non præceſſit aliquis tractatus, vel deliberatio, ſi auxiliator dedit cauſam delicto, punitur eadem pœna,vt eſt communis opinio. Si verò non dedit cauſam punitur mitiori pœna quam principalis delinquens.maximè,ſi auxilium fuit poſt delictũ commiſſum,quia non propriè dicitur auxiliator.communis eſt opinio Clar.ibi.verſ.aut verò.aut eſt dubium nũquid præceſſerit tractatus,vel deliberatio,ſaltem reſpectu auxiliatoris & auxiliator primò eſt torquendus ſuper deliberatione, vel tractatu,aut ſcientia delicti.Et vbi nihil fatetur, debet adhuc pro ipſo auxilio puniri pœna ordinaria. Niſi qualitas facti & perſonarum aliud ſuaderet.puta,ſi nulla eſſet ſuſpicio contra eum,neque affinitas, neq; amicitia, & auxilium fuiſſet valde remotum ab ipſo maleficio, vel actu maleficij.& vt ibi latius p Clarum.Et in inquiſitione, vel accuſatione, debet expreſsè 20 ſieri mentio de auxilio,aliàs non poſſet ſequi condemnatio, ẽt ſi de auxilio præſtito conſtaret. Sed ſufficit, ꝙ ex narratis in libello colligatur iuris preſumptio de auxilio preſtito,nec iſta qualitas auxilij.eſt neceſſariò exprimenda in ipſo libello, vt eſt communis opin.Clarus,ibi.verſ.in hac autem.Et quando ſunt duo tãtum,ſolet dici in inquiſitione,alter alteri auxilium & fauorem præſtitit.Sed ſi ſunt plures, debet dici,vnus alij,vel aliis auxilium præſtitit &c.aliàs inquiſitio eſſet nulla. Clar.ibi.verſ.item aduerte.Et ſi duo ſimul vulnerauerunt aliquem,vel aliud maleficium fecerunt ad hoc vt poſſint puni- 30 ri,non ſolũ tanquàm principales,ſed etiam auxiliatores, non ſufficit, ꝙ in accuſatione, vel inquiſitione dicatur, alter alteri auxilium, vel fauorem præſtitit : Cum illa verba intelligentur,quòd auxilium præſtitit vulnerando,vel percutiendo, & ſic ſolummodo poſſet puniri de vulnere,nõ autem de auxilio.Sed requiritur, quod expreſsè dicatur, quòd alter alteri auxilium præſtitit aſſiſtẽdo,vt alius delictum facilius committeret. Et ita ſeruatur in practica. Clarus d.quæſt.90.verſiculo,aduerte.Et mitius punitur auxiliator,ſi principalis omninò eſſet alias facturus delictum. vt eſt cõmunis opi.Clarus dicta quæſt.90.verſ.item ſcias etiam.Et aſſiſtens armatus vulneranti,vel occidenti,ſi eſt iuxta homicidam, vel cum eo,di- 10 citur præſtitiſſe auxilium.communis eſt opin.Clarus dicta q. 90.verſ. quæro,niſi aſſiſtat,non ex propoſito, niſi ex aſſiſtentia quis ſit effectus audacior, quia punitur aſſiſtens extra ordinem.Si quis tamen aſtitiſſet cauſa diuidendi & ſeparandi rixantes,non eſſet aliquo modo puniendus.ibi. de auxiliatore fuſius loquitur Dec.in cap.quia quæſitum.num. 11.de offic. deleg.cum ſequenti.vbi ampliationes & limitationes ponit: vide Nouellum reg. 129.plura per Pariſi. in conſilio 152.nu. 1.& ſeq. in 4. volum.& in conſil. 164. 165. 166.eo.volum.& ibi de auxilio cooperatiuo plura.Et de eo,qui arma ex domo ſua extrahi ꝑmittit,vt quis occidatur, an teneatur de occiſo. 20 D.m.Alciat.in conſilio 23.libro 7.Qui dicantur auxiliatores delicti.Marſi.ſing.400.vide Soarez.verſic.auxilium. nu.297. & Capram reg.80.nu. 51.vbi fuſius. Bonacoſſ.

Auxilium & fauorem bannito præſtare non dicũtur aduocati & procuratores, patrocinantes pro eo. Et ideo non incidunt in ſtatutum de præſtantibus auxilium & fauorem,vt eſt communis opinio.Clar.q.82.ſtatutum,2. Bonacoſſ.

Auxilium cooperatiuum interuenire debuit in ipſo homicidio,hoc eſt in actu homicidij, vt eſt communis opinio. Pariſi.conſil. 166.nu.22.in 4.vide omnino Corn.in conſil.192. in 4.vol.alias vtique,qui ad delictum non accedit, non puni- 30 tur, vt auxiliator.Nonius conſilio 96.num 3.& ſtatur eius iuramento,quòd non acceſſerit deliberatè,ibi.numero quarto. vide Menochium caſu 349. numero. 13.& num. 14.& num. 4.& num.7. Bonacoſſ.

COMMVNIVM OPINIONVM,

SIVE IVRIS VTRIVSQVE RECEPTARVM

Sententiarum,ex diuerſis Authoribus collectarum,

Liber ſecundus.

B

BAnnitus cum bonorum cõfiſcatione non inhabilitatur adeò, quin bonorum,quæ ſibi ex teſtamento legitimo, &valido deferuntur,in alio loco exiſtẽtium, & illorum ſucceſſionis capax ſit:Bonorum verò in loco, à quo bannitus reperitur conſiſtentium, vel etiam in alio loco ſibi ex forma ſtatutorum loci, à quo eſt bannitus delatorum ſucceſſionis indignus efficitur incapax & inhabilis. Conſuluit Alex.hanc tradens pro communi ſententia conſil. 26.circa primum.libro 1. F.Turz.

Bannitus,& condemnatus in centum cum adiectione,ꝙ ſi nõ ſoluerit intra decem dies poſtquã venerit in fortiam communitatis,amputetur ei lingua,ſi eo deducto in fortiam præ- 60 dictam,& in carceribus exiſtente non ſoluerit & interim fiat nouum ſtatutum quòd omnes banniti retrò, ſiue in ære, ſiue in perſona rebanniantur,ſoluta certa pecuniæ quantitate, quam iſte exiſtens in carceribus ſoluit,an dicatur rebannitus & poſt plurimorum ſententias quas Iaſon refert denique in l. ſi is,qui pro emptore.in fin.ff.de vſucap.fuit opinionis,quòd ſtatutum ſibi ad euadendam pœnam abſciſſionis linguæ ꝑſit, & eam dicit benigniorem interpretationem, teſte quoque Bart.ergo amplectendam,l.interpretatione,& l.hodie.ff. de pœn.cum concor.de quibus in Gloſſ.in dicta l.interpreta- 70 tione. P.Turz.

Bannitus eſt capax ſucceſſionum, quæ ipſi deferuntur ex diſpoſitione iuris communis ex I.Claro Sentent.§.teſtamentum.q.20. P.Fich.

Bannitus etiam ſi impunè offendi poſſit,tamen retinet beneficia iuris communis,etiam quo ad bona poſita intra territorium illius ciuitatis à qua bannitus eſt.Hãc magis communem eſſe contra Iaſonem dicit I.Clarus.§.teſtamentum.q.20. verſ.Et hæc quidem. Pius Fich.

Bannitus teſtari poteſt ſecundum Ius commune,ſed ſecun- 80 dum ſtatuta ciuitatis à qua exulat non poteſt teſtari,ita communem eſſe dicit idem ibidem.q.15. Pius Fichard.

Bannitus non admittit beneficia iuris communis,ſed eius tantum ciuitatis,cuius bãno ſuppoſitus eſt. Eſt communis opinio ſecundum Alex.conſ.26.circa prin.verſ.& per hoc patet.vol.1. Mat.Chærian.

Bannitus licet per ſententiam poſſit occidi,non tamen intra tempus, cùm agitur contra bannum vel ſententiam per viam nullitatis, vel appellationis, Iaſ.in l.poſſidere.§.ſi ſeruũ quem.nu.8.ff.de acquir.poſſ.communem dicit. B.Villalob.

Bannitus nõ amittit ea q̃ ſunt iuris ciuilis,ſed ſolũ iura ciuitatis illi⁹,ex qua eſt bãnitus:Cur.Iun.cõſ.182.n.4.cõem dicit.

Amplia iſtam cõmunem etiam quo ad bona exiſtentia in illa ciuitate.Gozad.in conſ.96.nu.7.cõem dicit. B.Villalob.

De iſtis bannitis, & relegatis vide l.3.cum ſequentibus tit. 18.par.4. Idem.

Bannitus aliàs deportato, aliàs relegato æquiparatur.gl.in §.item is cui.Inſtit.quib.mod.ius pat.pot.ſol. Bellon.Toloſ.

Bannitus qui ex ſententia impunè necari poteſt,appellatione interpoſita, aut nullæ vitio ſententiæ obiecto non poterit trucidari,antequã vel oppoſita exceptio,vel adhibita appellatio euaneſcat,vt frequẽter placitum inquit Iaſ.in l.poſſidere. §.ſeruum quem.nu.8.ff.de acq.poſ.& qui hac de materia cũ receptis ſententiis latiſſimè agunt.Iul.Clar.in pract.§.homicidium.verſic.plerumque etiam, cum ſequent.Viuius lib.1.opin.290. F.Suarez.

Bannitus ſi alibi agens eò vi pertrahatur,vbi ꝑſcriptus eſt, plecti non debet,ſed in priſtinam libertatem reponi.commune inquiunt Roland.conſil.60.nu.9.lib.2.Iul.Clar.in pract.§. vlt.q.96.verſ.ſed quid ſi bannitus. F.Suarez.

Bannitus ſtatim atque captus eſt, cogitur bannum agnoſcere,& ſe eũ eſſe, qui ꝑſcriptus ſit, fateri, ac pœnas deinde è veſtigio ſubit, ni exceptionem aliq̃ opponat, q̃ ſi à principio oppoſi

oppoſita fuiſſet, nõ cogeretur iudicium ſubire, vt receptum dogma & atteſtatur,& declarat Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.96. verſ.quæro,cum ſequentibus. F.Suarez.

Bannitus poteſt iterum banniri, ſecundum Dy.in l.2. C.vt intra cert.temp.cri.Bar.in l.aut damnũ.§.ſeruus.ff.de pœ.Bonifacium in tract.malefic.in rub.de compa.accuſ.cum forma conceſſionis, premiſſionis ſatisfacti,& termini, ſub n.78.Follerium in pract.crim.in verbo banniatur,nu.36.& Nellum in tract.de bannitis,in prima par.primi temp.quæſtio.3.vbi latè approbat opinionem iſtam,& meminit communem eſſe,ſed 10 ab ea diſcedit cum aliis ſignatis ꝑ eum. Egid. Boſius in pract. crimina.in tit.de banni nullitate.nu.9. in practica verò obſeruatur quotidie 1.opi.Dy.& ſequacium cõmunis ſ̃. F.Viuius.

bannitus ex contumacia non dicitur infamis, ſecundum communem per Burſat.conſ.122.nu.6.lib.1.Clar.in pract.§. fi.q.71.verſ.quæro nunc.

bannitus reſtitutus à principe etiam quo ad bona non recuperat iam alienata,niſi id expreſsè dicat,ſecundum cõem per Burſat.conſ54.num.12.lib.1.Declara vt per eum d.conſ.numero 11.16.& 35.& ibi quid ſi reſtituitur per iuſtitiam:quid 20 ſi per gratiam: dic vt per eum. Cui adde Iaſ.in l. beneficium. numero 16.17.ff. de conſtit. princ. vbi an veniant bona in alium alienata : & an conſequi debeat fructus ex bonis non alienatis: & an reſtituatur ad actiones. de quo dic vt per Viui. inter communes opi. lib.14.verb.princeps.verſ.bannitus.diſtingue vt per eum ibi, & per Iaſ.in l.2.§.liberos. nu. 3.& 4.ff. de in ius vocand. vbi etiam plura de deportato, & de reſtitutione.& in l.Gallus.§.& quid ſi tantum.à nu.64.vſque ad nu. 77.& in repet.n.21.ff.de liber. & poſth. vbi tractat materiam reſtitutionis.& in l.poſthumo.nu.39.C.de bon.poſſeſſ.cont. 30 tab.vbi diſtinguit an princeps dicat, facimus gratiam,an verò dicat,facimus plenã gratiam.de quo plura not.doct.in apoſt. ad Bart.in l.1.§.ſi quis vltro.ff.de quæſt.Bald.in tit.hic finitur lex.in princ.col.fi.vbi ẽt an extendatur ad bona alienata.Pro quorũ oĩum reſolutione vide quæ ſcribit Rol.cõſ.45.lib.4.

bannitus,ſtatuto diſponente,ꝙ impunè occidi poſſit,illud ſtatutum intelligitur de ritè bannito, aliàs ſi quis offenderet non ritè bannitum, non debet iuuari dicto ſtatuto.Hypol.de Marſ.poſt alios in l.§.prætereà.n.17.in fi.ad leg.Corn. de Syc. & in conſ.38.nu.2.in 1.vol. conſ.vbi ipſe multa ad hanc de- 40 ciſionem facientia cumulat.Et ſic de bannito ex vera confeſſione,vel ex veris probationibus delicti,nõ autem ex contumacia.Bald.& Io.de Im.in l.ſi mora.ff.ſolu.matrim.vbi Alex. de Im.nu.13.inquit quod ita magis communiter à Doc.concludatur. Quia condemnatus propter contumaciam magis dicitur condemnatus vigore contumaciæ,quàm ratione delicti.Et hanc ſententiam communem eſſe conſulendo ſcribit adducens multas alias authoritates & fundamenta Roland. à Valle,in conſ.45.nu.66.cum ſeq. 1.Tom.conſ.kirchouius.

Bannitus pro maleficio, ſecundum Iuris ciuilis diſpoſitio- 50 nem, teſtificari poteſt. Quia bannum non irrogat infamiam Iuris.Nam potius fingitur cõtumax quàm conuictus.Et contumacia no infamat,cùm propriè loquendo contumacia nõ ſit maleficium,nec conſiſtat in malè agendo, ſed in omittendo. Hanc communem opinionem eſſe inquit Bal.in c. ſuper eo.nu.4.refert ibid.Fel.nu.6.extrà,de teſtib.& in c.poſtulaſti. nu. 5.extrà,de foro compe.Sed ſi ſtatutum adgrauaret contumaciam banniti,quia haberetur pro confeſſo, tunc repellere tur à teſtimonio,cùm eo modo ſit infamis infamia Iuris mu 60 nicipalis,quæ infamia Baldo ibidem dicente,cohæret oſſibus Sequitur Rol.à Valle,in cõſ.41.n.48.in li.1.cõſ. kirchouius.

Bannitus de iure communi non põt impunè offendi Communẽ dicit Claud.in l.vt vim.ff.de iuſt.& iur.in lectu.n.8.& ĩ repet.n.17.Alb.in quarta part.q.16.circa fi.Clar.lib.5. Sent.§. Homicidium.vert.Plerunque etiam. P.Fichard.

bannitus impunè occidi poteſt,ſi ita per ſtatutum permittatur,quia tale ſtatutum valet.Communem dicet Alex.conſilio 2.circa finem, lib.2.quem refert Decius conſil.327.nu. 3.Anton.Gomeſ.ſuper leg.76.Tauri.nu.15.Fabius in Practica arbitr.num.39.Et hoc procedit etiam in foro conſcientiæ, 70 ſecundum magis communem, vt ſentire videtur Alexand. in dicta l.ſi plagij.nu. 2.quem refert Gomeſ. ſuper Inſtitut.de actionibus.in principio nu.54.Clar.d.§.homicidio.verſi.Plerunque etiam. P.Fichard.

Bannitus impunè occidi poteſt, etiamſi ſtatutum tantùm loquatur de impunè offendendo, & non expreſſe de occidendo.Communem dicit Iaſon.in lege, in ſuis.nu.26.ff.de liber. & poſth.Alciat.de verb.ſignific.lib.2.ver.præter igitur.Alberic.in 4.part.ſtat.q.18.in fine.Gandinus.de maleficio.in tit.de mul..quæſtione nu.38.in fi.Clarus,dicto §.Homicidium.verſiculo eſt tamen. P.Fichard.

bannitus cenſetur factus hoſtis ciuitatis,à qua bãnitus eſt, & ei indictum eſſe bellum.Communem dicit Cornæus conſilio 104.verſ.His tamen, lib.primo, Clarus dicto §. Homicidium.verſ.ſtante hoc ſtatuto. P.Fichard.

Bannitus etiam ꝑditoriè interfici poteſt. Ita tenet Decius in c.quæ in eccleſiarum, nu.14.in fine,de conſtitut. & ita ſeruari atteſtatur Boſſ.in titul.Banniti quid amittant.num.1.vbi etiam dicit,quod liceat eos occidi facere per pecuniam,& ſic 10 per aſſaſſinium.Contrariam tamen ſententiam quod non licet,tenet Mantua.conſ.200.lib.2.nu.29.vbi dicit quod prædicta Decij opinio communiter reprobatur Igneus in l.3.§.ſi ex ſtipulatu.nu.54.ff.ad Sylle.Clarus tamen dicit primam ſeruari ſed ſi quis fidem expreſsè dediſſet bannito,de non offendendo putat Clarus eum decapitandum, quia etiam hoſti fides ſeruanda ſit. dicto §. Homicidium. verſiculo, ſed an licebit. P.Fichard.

bannitus qui gratiam habuerit à principe, ſed tamen non ſit cancellatus de albo bannitorum, impunè offendi poteſt. 20 Communem dicit Iaſon.in lege ſi creditoris. n.2. & ſequent. C.de fideicommiſſis.Boſſ.in titulo Banniti,quid amittant,numero 3.Marſil.ſingulari 340.Blancus,in practica criminal.numero 165.in fine.Angel.in l.filio quem.in princ. ff. de liberis & poſthum.vt eum refert Alexand. in eadem lege in principio nu. 6.& ſequent. Contrà verò quod occiſor teneatur curioſè inquirere an bannitus gratiam habeat necne tenet Cepolla.conſil.39.crimin. Nellus de Bannitis in prima parte.tertij temp.quæſtio.ſecunda,vbi dicit Doctores communiter tenere contra Blancum. Et licet hæc opinio Claro quoque æquior videatur, tamen Alexand. in dicta l.filio dicit priorem magis communiter approbari, modò nulla culpa ipſi offendenti aſſcribi poſſit.Clarus dicto §.Homicidium, verſi.Item quæro pone. P.Fichard.

bannitus ſi proteſtetur quod habeat gratiam, & tamen fidem de ea aliter non fecerit,nihilominus occidi poteſt. Communem dicit Ripa in capitulo cum M.numero 56. de conſtitut.Marſil.conſilio 55.num.5.in fine Gozad. conſilio 56.numero 9.Clarus dicto §.Homicidium.verſicul.ſed quid ſi bannitus. P.Fichard.

Bannitus non poteſt impunè occidi,ſi bannum eſſet nullũ & occidens de eo notitiam haberet, Communem dicit Alexand.conſi.76.num.5.lib.3.quem refert Gomeſ.Arias ſuper lege 74.Tauri.num.35.& practica Conrad.in 8.ampliatio.& Blancus in practica criminal.nu.96.in fine.Marſil. conſ.10.n. 16. Si verò occidens non habebat notitiam illius nullitatis, debet puniri pœna extraordinaria. Commu.dicit Vantius de nullit.n.44.Clarus tamen putat talem in totum excuſandum d.§.Homicidium verſ.maior eſt. P.Fichard.

Bannitus pendente appellatione à ſententia banni non po 50 teſt impunè offendi. com.dicit Socinus in lege 3.§.ſi ſeruus. verſ.prima concluſio.ff.de acqui.poſſ.& Iaſ.ibidem Imò nec eo quoq; tempore infrà quod appellare licet offendi poteſt. Com.dicit Blanc.in pract.crim.nu.108.& ſeq.Apoſtil.ad Fel. in c.quærenti.n.2.de offic.Deleg.Clar.d.§.Homicidium.verſ. ſucceſſiuè. P.Fichard.

bannitus captus per familiam officialis non poteſt impunè occidi.communem dicit Afflict.ſuper 2.part.conſti.regni rub.3.nu. 51.Ant. Gomeſ.ſuper l.76. Tau.nu.17.verſic.item adde.Alberi.in 4.parte ſtat.q.36.Ang.de malefi.in verb.fama 60 publica.numero 58.Clar.d.§.Homicidium.verſiculo quæro etiam pone. P.Fichard.

bannitus etiam extra territorium ex quo bannitus eſt impunè occidi poteſt. Bald. in l.cunctos populos. num.9. C.de ſumma Trinit.& hanc commun.dicit Gomeſ.in capit.2.§.ſtatuto.num.42. de conſtit.in ſexto. Boſſ. in titulo Banniti quid amittant.numero ſexto intellige tamen ſi occidens vel offendens caperetur in territorio illo vbi tale ſtatutũ de offendendo vigeret,vt in d.l.cunctos.loquitur Bald.& Mell.de Banni. in 2.parte 2.temporis,q.57.quem refert Iaſon.in l.fina.nuſn. 70 vigeſimoſecundo de iuriſd.omnium iudic.Cagnol.in eadem l.fin.num.18.Marſi.conſ.57.num.35. Clar.d.§.Homicidium. verſ.vlterius quæro. P.Fichard.

Bannitus ſi defendẽdo ſe occideret aggreſſorem ſuum,debet puniri,quia illi non licet ſe defendere.Communem dicit Claud.in l.vt vim.ff.de iuſt.& iure.in lect.numero 23.quæ tamen opinio Claro dura videtur.d.§.Homicidium.verſ.in hoc etiam. P.Fichard.

Bannitus eſt capax ſucceſſionis ab inteſtato,dummodò ex forma ſtatuti non poſſit offendi,vt eſt communis opinio. D. 80 n.Alc.conſil.54.nu.3.lib.5.Boſſius tit.banniti quid amittant, num

num. 14.communem dicit. Fichar.ad Villalob.nu.6. Portius conf.48.num.1.& conf.49.Et potest testari.vt est magis communis opin.Benedic.de foro Sempro.in repert.ad Fely.vers. bannitus. Bonacos.

Bannitus licèt per sententiam possit occidi infra tempus, cum agitur contra bannum,vel sententiam per viam nullitatis, vel appellationis.vt est communis opin. Villalob. in vers. bannitus. Bonacos.

bannitus pro maleficio testificari potest. vt est communis opin.Chircouius in suo communi conclu.Centuria. 1.concl. 23.lib.1. Bonacos.

bannitus ritè potest ex statuto occidi, secùs si non ritè. vt communis opin.Chircouius communi concl. Centu. 1.conclus.24.Turrius inter consilia crimin.conf.81.n.85. Et ideo si contra occidentem bannitum iudex inquirit,quomodocunque constet iudici de banno occisi,etiam per allegationem factam à tertio ad impediendum processum inquisitionis, non poterit iudex vlterius procedere contra ipsum inquisitum,vt est verior opi.de qua Alex.in l.vbi pactum.n.8.C.de transact. & not.q̃ bannitus de proximo cassandus,non dicitur propriè bannitus, nec potest à sciente offendi. Soc. in l.possideri. §.si seruus.nu.18.ff.de acq.pos.Et non potest semper impunè occidi bannitus.Bened.de foro Sempr.in repert.Fel.in ver.bannitus.col.2.Et bannitus,qui communi opin.reputabatur pro non bannito,non poterit impunè occidi. Etiam stante statuto,q̃ bannitus possit impunè occidi.Mars.in pract.crim. §.aggredior.nu.24.de quo Maccagnanus de communi opin.lib.3. nu.10.& not.q̃ lapsus termini banni ex forma statuti non habet vim confessionis, nisi absenti factum sit plenarie declaratum.Bal.in l.si filius.ff.de interr.act.item not.q̃ si quis accusat non bannitum pro bannito, sciens eum non esse bannitum, debet puniri similitudine supplicij. Pau.de Cast.in l.& si legibus.C.si contra ius,vel vtil.pub. item bannitus contumax,ex sola contumacia, non dicitur bannitus ex maleficio, & ideo non potest occidi,vel puniri. Sed si ex forma statuti sit ex contumacia bannitus,dicitur bannitus propter maleficiũ,& ideo impunè occidi potest.vt est communis opi.de qua D.Prosper Pasothus conf.188.nu.2.vide omnino Cast.in l.raptores.n.8. C.de episc.&cler.quod intellige,si bannitus ille mortem esset propter delictum passurus,quia de leui maleficio bannitus of fendi non posset, nec occidi impunè, vt est cõis obseruantia, vt inquit Cæpol.conf.crim.48.n.5.& stante statuto,q̃ bannitus possit impune occidi,bannitus ex sola contumacia(prout tota die cõtingit)non posset occidi virtute d.statuti,quia non est propriè maleficium,sed culpa. & ista est magis cõis opi. de qua Ias.in l.si plagij.nu.6.ff.de verb.obl. Bonacos.

bannitus,qui potest impunè offendi,& cui denegatur petitio sui iuris,priuatur tam beneficio statuti,quàm iuris cõis,vt est cõis opi.de qua Ias.in conf.166.nu.2.in 2.vol. Bonacos.

bannitus, ex quo est bannitus potest impunè offendi, sibi denegatur audientia,vt est cõis opin. de qua Gratus resp.44. nu.4.& stante statuto,quod bannito non reddatur ius,nec agendo,nec excipiendo,si ago contra ipsum,poterit deducere & excipere,quod nullam habeo actionem,replico,non debet audiri propter statutum ipse replicat, quod non est ipse ille, qui me repellit,sed defectus actionis,sine qua agere non possum, & sic licèt ego repellar, non propterea redditur ius sibi, & sic nihil fit contra statutum, licèt mihi denegetur, & propter defectum iuris rei,quia actor non metitur,ius ex defectu iuris rei, sed metiri oportet ex persona sua. Et si proceditur contra aliquem criminaliter,eo q̃ occidit Titium,qui tamen Titius erat bannitus,& poterat impunè occidi.Tamen inquisitus non audet comparere,ne eum ponat iudex ad torturam. Comparet tertius,dicens domine iudex non potestis procedere cõtra illum,quia nullum maleficium commisit,cum potuerit illum occidere,quia erat bannitus,& producit ad notitiam bannum in publica forma, certe debet audiri. Paul. de Cast.in l.vbi.nu.8.C.de transact. Bonacos.

bannitus non est seruus pœnæ, quando in potestatem venit.vt est communior opin. Bos. titul.banniti quid amittant. num.12. Bonacos.

bannitus nondũ captus nec seruus pœnæ bona non amittit.cõis est opin.Bos.tit.banniti quid amittant. Bonacoss.

bannitus in contumaciam,si sit captus,debet prius fateri se esse illum,qui maleficium fecit,vt est communis opin.Bos.ti. banniti quid amittãt.Et ideò boni assessores,quando capiunt bannitum, faciunt statim ipsum confiteri, q̃ sit idem corpus, & q̃ sit ille, qui fuit citatus & bannitus, ad hoc, vt de improprietate corporis non possit postea dubitari, & tunc falsa demonstratio,puta,quia dixit Petr.Martini,cum deberet dicere Petrus Ioannis non vitiat bannum, vel condemnationem,vt dicit Bal.in l.demonstratio falsa.ff.de condi.& dem. & bannitus in contumaciam potest offendi ex forma statuti.Cast.in l. fi.§.fi.nu.7.ff.si quis ius dic.non obtemp. Bonacos.

Bannitus restitutus bona in alios translata non recuperat, vt est communis opin.de qua Rui.conf.21.n.1.vol.5.&conf. 22.nu.1.eo.vol.& conf.60.nu.4.Gratus resp.106. vol.1.n.1. vbi dicit esse communem theoricam doctorum,quod gratia concessa bannito sit consideranda, & in quibus terminis loquatur,quia non extenditur,nisi inquantum loquitur.vide j. in ver.gratia,fallit vt per Rui.ibi nu.10.vol.5. Bonacoss.

bannitus non potest testari, vt est communis opin.Gozad. conf.96.per totum. quod intellige de iure statutario loci, secus de iure communi,vt s.dixi. Bonacos.

bannitus de iure communi non potest impune offendi. communis est opin.Clar.in §.homicidium. Bonacos.

bannitus impunè occidi potest ex statuto,quod vtique valet.communis est opi.Clar.in §.homicidium.ver.plerunque. Etiam in foro conscientiæ,vt est magis communis opin.Clar. ibi. Bonacos.

bannitus impunè occidi potest,etiam si statutum loquatur de impunè offendendo, & non expressè de occidendo. Clar. in d.§.homicidium.ver.est tamen.cõem dicens. Bonacos.

bannitus censetur factus hostis ciuitatis à qua est bannitus, & ei in dictum bellum.communis est opi.Clar.in d.§.homicidium.ver.stante hoc statuto. Bonacos.

bannitus etiam proditoriè occidi p̃t, etiam per pecuniam, & sic per assassinium.Et ita seruatur,licèt cõis opi.videatur ꝯ. Clar.in §.homicidium.vers.sed an licebit.nisi fuerit affidatus. quia tunc debet seruari fides etiam hosti. Bonacos.

bannitus,qui gratiam habuerit à principe,sed tamẽ non sit cancellatus de albo bannitorũ,impunè offendi potest. si quis tamen curiosus esset non debet inquirere gratiam Principis extare, vel ne. Licèt sit æquius, eam inquirere, magis tamen communiter non tenetur, nisi fuerit in alia culpa offendens. Clar.in §.homicidium.ver.item quæro pone. Bonacos.

bannitus,si protestetur,q̃ habet gratiam,& tamen de ea alii ter fidem non facit,potest impunè occidi,vt est communis opin.Clar.in §.homicidium.ver.sed quid si bannitus. Bonac.

bannitus non potest impunè occidi, si bannum esset nullum. Et occidens de eo notitiam haberet, sin minus, punitur extra ordinem.communis est opi.Clar.in §.homicidium.ver. maior est.Clar.tamen putat talem in hoc tantum in totum excusari. Bonacos.

bannitus pendente appellatione banni,non potest impunè offendi.idem est in termino,infra quod appellare potest.cõis est opin.Clar.in §.homicidium.ver.successiuè. Bonacos.

bannitus captus per familiam officialis, non potest impunè occidi.communis est opin.Clar.in §.homicidium.ver.quero,etiam pone. Bonacos.

bannitus,etiam extra territorium, ex quo est bannitus impunè occidi potest,si occidens,vel offendens caperetur in territorio illo,vbi tale statutum vigeret.communis est opi.Clar. in §.homicidium.ver.vlterius quæro. Bonacos.

bannitus,si se defendendo occidat aggressorem, debet puniri,quia sibi non est licita defensio. Clar.in d.§.homicidium. ver.in hoc etiam.communem opi.esse dicens. Bonacos.

bãnitus amittit ea,quæ sunt iuris ciuilis ciuitatis,in qua est bannitus tm̃.Cur.iun.in conf.182.nu.4.cõem dicit. Bonac.

bannitus non potest impunè offendi infra tempus datum ad appellandum,vt est communis opi. de qua Bened.de Vad. foro Sempron.in reper.Feli.vers.reus damnatus ad mortem. vbi dicit hanc veram & communem opin.& si statuto bannitus posset offendi, non potest offendi pater à filio, Bal. in l.libertus.in fin.ff.de stat.hom. sed mulier prægnans bene potest offendi d.statuto.Bal.in l.imperator.ff.de stat.hom. si sit bannita. Bonacos.

bannitus postquàm est bannitus, & à familia. postmodum captus Potestatis non potest impunè offendi,quia cũ per hoc sit in fortiam cõmunis positus, ipsa respublica videtur occupasse.Et ideo etiam si Potestas talem bãnitum occideret, non per viã iuris,sed per viam facti,videretur q̃ deberet puniri,vt est communis opi.de qua Bald.in l.libertas.§.serui.ff.de statu hom. Bonacos.

bannitus frangens fines banni,infra decenniũ,s.iussus exulare, sibi duplicatur tempus, quod restabat standum in banno,si erat per 10.an.bannitus,aut vltra, perpetuatur exilium. Si iussus erat exulare perpetuò, punitur pœna mortis. vt est communis opi.Clar.q.70.ver.quæro. Bonacos.

Bannitus arbitrio iudicis durat bannitus,etiam quo ad successorem in officio.Clar.q.70.vers.item quæro. Bonacoss.

Bannito ex statuto prohibetur loqui, non comprehendit scribentem literas.communis est opin.Clar. q.82.vers.statutum.2. Bonacoss.

bannitus non efficitur seruus pœnæ, quando est in contumaciam bannitus.vt est communis opinio.Clar.q.70.vers.vlterius.Bossius tit.banniti quid amittant. Bonacoss.

bannitus in vna ciuitate, non censetur bannitus ab aliis ciuitatibus confederatis.communis est opinio Clar.q.70. ver. vlterius quæro.& vers.quero modo.nisi hoc specialiter sit dictum. Bonacoss.

bannitus restitutus à Principe,etiam quò ad bona,non recuperat iam alienata, nisi id expressè caueat. communis est opinio.Bursatus conf.54.nu.12. Bonacoss.

bannitus ex contumacia non dicitur infamis. communis est opinio.Bursatus conf.119.nu.6. Bonacoss.

bannitus non obstante alio statuto successibilis dicitur eorum, quæ veniunt ex lege, vel iuris communis dispositione, non autem ex statuto bannientium.communis est opin. Bursatus conf.54.nu.24.Turzanus communi opin.148.& decis. Perusina 11.n.8.Gabriellius in conf.123.nu.34. Bonacoss.

bannitus in contumaciam non efficitur infamis, vt dixi. communis est opinio.Clar.q.70.ver. quero nunc.Rationem adducit Bald.in c.nisi.nu.5.de renuncia. Et ideò potest esse testis,& sibi efficitur saluusconductus,vt veniat ad testificandũ. Clar.ibi.vers. præterea quæro plura de bannito. Duennas regula 68.Et bannitus ex forma statuti, licèt habeatur pro confesso,non tñ sequitur,q̃ semper sit condemnandus,si ex defectu inquisitionis veniret absoluendus.l.principales.§.si actor. vbi Cast. nu. 1.C. de iureiur.per calum. & statutum puniens bannitum, vel condemnatum de maleficio, habet locum in bannito per contumaciam.Cast.in l.si mora.nu.14.ff.sol. matri.quia de contumacia est delictum.

Bannitus,qui ex sententia mori debet,si ab ea appellet,non potest occidi, nisi succumbat, & appellatio euanescat. vt est communis opi.Soarez vers.bannitus.n.9. communem dicit. Riminaldus. conf.38.num.35.& seq. vbi communem probat. Bonacoss.

bannitus vi potractus ad locum,vbi sit bannitus, debet remitti in pristinam libertatem, nec debet puniri, communis opinio.Soarez.vers.bannitus.nu.10. Bonacoss.

Bannitus statim,q̃ est captus, cogitur cognoscere bãnum, & se eũ esse,qui sit bannitus,fateri, & statim debet postea puniri.Nisi exceptionẽ opponat,quæ si ab initio fuisset opposita,non cogebat iudicium subire.communis est opin.Soarez. ver.bannitus.nu.11. Bonacoss.

bannitus, q̃ bãnitum occidit, põt per procuratorẽ opponi facere per se occisum fuisse bannitum,communis est opinio. Soarez.vers.bannitum.num.12. Bonacoss.

bannitũ maritũ tenet vxor alere ex dote & paraphernis. cõmunis est opinio.Soarez ver.bannitum.n.13. Bonacoss.

Bãniti nostri tẽporis æquiparãtur relegatis vt est cõis opi. Cur.iun.ꝯ.182.n.8.Alex.in l.ex facto.ff.ad Treb. Bonacoss.

banniti bona possunt dilapidari, vt est communis opinio. Io.Bolog.in l.vt vim.ff.de iusti.& iur. Bonacoss.

bãniti cũ publicatione bonorũ executores testamẽtarij esse non possunt.Nisi quò ad actũ nudi ministerij, vt est cõmunis opinio,de qua Capra in trac. de executoribus. in 2. membro, nu.20.communem dicens. Bonacoss.

bannito occidẽti etiã præmiũ cõstitui põt,fm cõem opinionẽ.Dec.in c.quæ in ecclesiarũ.n.14.de cõsti.&bãnitus p̃t aliũ bãnitũ occidere,stãte stãtuto, q̃ bãnit° possit impunè occidi. Abb.in c.dilecti.n.10.de exceptio.vbi etiã d̃t n.seq.q̃ bãnitus ex forma statuti non potest,nec agere,nec excipere,nec vnus bannitus potest agere,nec excipere ꝯ alium bannitũ. Bonac.

Banniti,vt fandi doctoribus mos est,proscripti vè, vt antiqui monetæ latinæ cusores locuti sunt: banniti,inquam, nostræ ętatis æquiparantur relegatis atque ea tantum amittunt, quæ sunt eius ciuitatis, à qua sunt banniti,non verò & alia etiam iuri ciuili accepta referenda.cõe vtrunque ait Curt.Iun. cõs.182.nu.4.&8.vnde nec patriã potestatẽ amittunt iis etiã in locis à qbus sunt relegati. vt cõe inquiũt Bossius in pract. ti.de bonorũ publicat.n.69.Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.lxxj.ver. successiuè, idémque gñaliter ꝓcedet, & in illis bonis, quæ in proscriptionis loco sita sunt,vt frequẽti doctorũ sentẽtia ꝓbatũ testat Gozad.ꝯ.xcvj.n.7.ꝓctuò tñ bãniti deportatorũ numero hñr,vt cũ Crauet.post alios ꝯ.ccxx.n.13.& ꝯ.224. n.1.attestat diligẽter Iul.Clar.ĩ pract.§.vlt.q.lxxvij.vers.deportatio,& copiosius,atque accuratius q.lxxj.ver.dixi autem,cui adde Ioan. Ceph. egregiæ doctrinæ virum consil. xxij. num. 18.& consil.lxxix.num.13. E.Suarez.

banniti nec dicuntur, nec idcirco cẽsent vagabundi,vt doctores fantur. cõe inquiunt Alber. in 4. patr.statut.q.lxxx.& eum laudat Cepol.ꝯ.crim.lix.vers.sed dubiũ est. E.Suarez.

bãniti in cõtumaciam nec infames censentur,nec testimonij dictione interdicũtur,vt cõia latè attestat I. Clar.in pract. §.vlt.q.lxxj.vers.quæro nunc,cum ver.seq. E.Suarez.

bãniti,ac bonorũ ꝯfiscatione simul multati, licet bonorũ eo loci existentiũ, à quo cũ proscriptione bonorũ sunt relegati, sint incapaces, atque etiã eorũ bonorũ reddãtur expertes,quæ alibi existẽtia ex statuto loci,à quo sunt bãniti,deferunt: tñ illorũ bonorũ capaces prorsus erũt, q̃ alibi sita ex iusto,ac legitimo testamẽto ad illos pertinẽt,vt cõe effatũ testatur Alex.conf.xxvj.circa primũ.li.j.& qui de vtraque testamẽti factione,q̃ bãniti habent,vel nõ habent,sedulò,ac scriò disserit Iul.Car.de testament.à q.xv.vsque ad q.xxj. E.Suarez.

bãniti quin iterũ proscribi, ac bãniri possint, nihil phibet. commune aiunt Nellus de bannit. 1.parte. 1.tempore.quæst. 3.Viuius lib.2.opin.31. E.Suarez.

banniti nostri tẽporis,quocũque modo sint bãniti,aut perpetuò,vel ad tẽpus,& cũ publicatione bonorũ,vel sine, non æquiparãtur deportatis,minúsque relegatis.sed est tertia species de p se.Sed certè stãdũ est,vel decisionib° bãnorum ĩ specie,vel ꝯsuetudini de eis loquenti.Clar.q.70.Et no.q̃ si accusans sit postea bãnitus,accusatio tenet.Bart.in l.Vrani°.ff. de fideiusso.Et iõ(inquit)p̃t ex statuto ꝓcedi ꝯ accusatũ.Bart.in l.si is q̃ reus.n.15.ff.de publ.iudic.& p̃t bãnit° cœptã accusationem postea ꝓsequi.Bart.in l.deferre.n.2.ff.de accusa.Et stante statuto,qd capitaneus debeat sub pœna bãnitum,qui venerit in fortiã suã facere decapitari cito.Nã põt differre 30. diebus,& in pœnã nõ incidit.Ang.in auth.de manda.prin.in pr. & si ex forma statuti licet occidere bãnitũ, licitũ est vulnerare,& bona auferre.Cast.in l.in suis.nu.4.ff.de libe.& posth.Et si statutum dicat,q̃ filius bãniti non possit stare in ciuitate, intelligitur de filio banniti viui, & non mortui. Alex.in l.si filius à patre.ff.de lib.& posthu. Bonacoss.

banniti nõ amittũt patriã potestatẽ.cõis est opinio.Clarus q.70.vers.successiuè.& no.q̃ bãnitus probatur, q̃ sit bãnitus per librum in quo describuntur rebanniti. secundum Salyc. in l.moneor.C.de seruis exportan.de quo Alexan.in l.decem. in fi.ff.de verb.obl. Et de hoc extat statutũ Ferrariæ, de quo memini s. Et de quo etiam Menochius de arbitrio iudicis.q. 90.& not. quod si bannitus sperat infallibiliter cancellari de banno,vt quia obtinuit gratiam, licet adhuc non sit cancellatus,si agat nõ potest repelli,Castr.in l. mulier.§.non est dubitandum.ff.ad trebellia. Bonacoss.

bãniti nostri temporis æquiparãtur relegatis,& ideo amittunt dũtaxat ea,quæ sunt suæ ciuitatis, à qua sunt bãniti, sed nõ alia,ẽt iuris ciuilis,cõis est opi.Soarez in ver.banniti.n.1. vnde nec patriã potestatẽ amittũt,etiã sui loci, à quo sunt relegati,vt est cõis opin.ibi.nu.2. Neque gñaliter amittũt,q̃ in loco proscriptionis sita sunt,cõis est opinio.ibi.nu.3.banniti autem perpetuò deportatis æquiparantur,vt ibi. Bonacoss.

banniti non dicuntur vagabundi, vt est communis opin. Soarez vers.banniti.nu.5. Bonacoss.

banniti in contumaciam non sunt infames, & ideo testificari possunt.vt est communis opinio.Soarez ver.banniti.nu. 6.& infra. Bonacoss.

banniti licet sint incapaces bonorum loci,à quo sunt banniti,tamen capaces sunt bonorum extra,quæ sibi deferuntur, & quæ alibi ex iusto ac legitimo testamento ad eos pertinent.vt est communis opin.Soarez vers.banniti.n.7. Bonac.

Banniti semel, etiam iterum banniri possunt, communis opinio.de qua Soarez vers.banniti.nu.8. Bonacoss.

banniti perpetuò,& à ciuitate exclusi,stante statuto,quòd impunè possint offendi, sunt omnino incapaces bonorum, & successionis sibi delatæ,vel ex iure communi, vel ex statuto in territorio bannientium.communis est opinio Bursatus conf.139.numer.24.& conf.54.numer.1. fallit, prout in statuto nostro Ferrar.sub rub.de iis,qui non reperiuntur descripti in libris Missariæ communis,lib.3.cap.30.fol.228.& vide Menoch.conf.201.nume.8. Vanti.de nullitatibus processus, fol.146.num.51.& seq.Bos.tit. banniti quid amittant. Corn. conf.59.vol.1. Bonacos.

banniti de præterito si constitutione noua inducatur indulgentia ac remissio pœnæ modò tantum soluatur,tantundem soluendo liberantur à pœna,vide j.constitutio. B.Cap.

Bannitus pro pecunia ex dispositione statuti ita expressè statuentis, non potest occidi, quia cùm nulla iusta causa subsit,ob quam mors infligi possit,tale statutum non tenet.Cõ-

 munem

munem refert Bened.Capra.reg.10.nu.23. vide j.ſtatutum.

bannitus ſi conſuetudo vel ſtatutum diſponat, quòd poſſit impunè offendi & occidi, iuxta communem poterit offendi & occidi. vt refert Bened.Capra. concl.11.nu.14. vide infra ſtatutum.

Banniti noſtri temporis an æquiparentur deportatis. vide Bart.in l.4. C.de iur.fiſc.lib.10.in l.illicitas,§. qui vniuerſas.ff. de offic.præſid.in l.amiſſione.§.qui deficiunt.ff.de capi.dimi. & an amittant ea quæ ſunt iuris, vt eſt facere teſtamentum. Alex.conſ.26.col.2.in fin.lib.1.not.in l. 1.§. deportatos.ff.de leg.3.Soc.in l.cum auus.col.antepen.de condic. & demonſt. Alex.in l.ex facto.§.ex facto. ff.ad Treb.hr̃ in l.1.C.de hæred. inſtit.quibus adde quòd bannum non infamat,teſte Salic.in l.ea quidem.nu.56.C.de accuſat. Put.

Bannitus non obſtante alio ſtatuto ſucceſſibilis dicitur eorum quæ veniunt ex lege, vel iuris communis diſpoſitione, non aũt ex ſtatuto bannientium,ſm̃ communem,per Burſat. conſ.54.nu.24.lib.1.

Bãnitum non poteſt etiam ex cauſa reſtituere princeps ꝓ damnis illatis parti, ſeu pro pœna concernente intereſſe priuatim,ſecundum communem per Buſat.conſ.54.nu.18.lib.1.vide quæ ſcribit Rol.conſ.45.lib.4.

banniti noſtri temporis æquiparantur relegatis,Curt.iun. conſ.182.nu.8. Alex.in l.ex facto. ff.ad Trebel. communem dicit. Villalob.

banniti tantum ea perdunt, quæ ſunt ſuæ ciuitatis, ex qua banniuntur, non autem quæ ſunt iuris naturalis,& communis, vt ſunt ſucceſſiones teſtamentariæ, vel ab inteſtato, &c. communem dicit.Nellus in dicta prima part.nu.5.& queſt.5. Item Petrus Girar. in Singula.n.14.Fran.Curt.conſ.60.Lud. Bolog.conſ.70.in pr.Corn.conſ.55.vol.2. Bald.in l.ex facto. ff.ad Trebel.qui omnes dicunt hanc eſſe communem,vt eos refert & ſequitur Iac.Nouel.in tract. Protomi.§.6.n.58.I.Fic.

Bannitum dominum vaſallus non poteſt impunè offendere.communem dicit Alberic.in 4.part.ſtatutorum.q.27.quẽ refert Cepol.conſ.crim.v.verſ.7.Clar.d.§.Homicidium. verſ. ſed quæro in fin. P.Fichard.

bannitum patrem filius impunè occidere poteſt.communem dicit Marſil.in l.1.§.præterea.nu.33.ff.de quæſt.Gomeſ. in §.rurſus,nu.22.inſtit.de action.Berous in cap.quæ in eccleſiarum.de conſtit.nu.114.quæ tamen opinio(vt quidem meritò)Claro non placet.dicto §.Homicidium. verſicul.ſed hic quæro. P.Fichard.

bannitum is quoque impunè occidere poteſt, qui cum eius inimicus eſſet antequam bãniretur pacem cum eo fecit, etiamſi promiſiſſet.tunc eum non offendere ſub pœna.communem dicit Alex.in l.qui ſeruum.nu.2. verſic.in text.ibi intereſt.ff.de verborum oblig.quem refert Iaſ. ibi num. 5. Nouell.in pract.crimin.num.54. Ripa in l.fin.nume.86.C.de reuocand.donat.Clar.d.§.Homicidium.verſicul.quęro.aliquis fecit. P.Fichard.

bannitum occidens quem ignorabit eſſe bannitum, gaudet nihilominus priuilegio ſtatuti de offendendo bannito. communem dicit Nell.de Bannit. in 2.parte.2.tempor. quæſtio.25.quem refert Decius conſ.327.num.4.Si tamen ſtatutum etiam præmium promitteret occidenti bannitum, tunc talis occidens non mereretur præmium. Hanc limitationem cõiter teneri dicit Afflict.in Rubr.3.ſuper 2. parte.conſtitut. regni.n.53.Clar.d.§.Homicidium.ver.fuit etiam. P.Fichar.

bannitum occidens, non poteſt inquiri contra ipſum de homicidio.Et poteſt tertius comparere,& allegare,quòd occiſus erat bannitus qui poterat impunè offendi ex ſtatuto,& iudex debet ſuperſedere inquiſitioni, vt eſt communis opin. de qua Feiy.in c.dilectus.2.nu.61.de reſcrip. Bonacoſ.

Bannitus,præſertim in contumaciam rectè deponit,ſi agatur de matrimonio contrahẽdo,vt eſt communis opinio, de qua Alex.de Neuo in conſil.8.num.18.vide Iul Clar. quæſt. 81.verſic.præterea quæro.Secus ſi agatur de diſſoluendo matrimonio. Bonacoſſ.

bannitũ qui eum eſſe vult probare,cuius occiſi accuſatur, id per procuratorem facere poterit,vt commune atteſtantur Alber.in quarta parte ſtatutorum quæſt. 38.numero 4. Nellus de bannit. in 2. parte ſecundi tempor. quæſtio. 14. & qui ritè declarat Iul.Clarus in pract.§.vltimo.quæſtion. 32.verſi. quęro modo. E.Suarez.

Bannitum virum alere non ſolùm ex dote, ſed & ex paraphernis vxor tenetur,vt receptum efferunt Gyg. & qui cum laudat Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.82.ſtatut.1.verſ.vlt.E.Suarez.

Bannitam mulierem, ſtante ſtatuto quod banniti offendi poſſint,non licet adulterare. communẽ atteſtatur poſt Bald. in l.fin.poſt num.4.C.ſi contra ius vel vtilit.pub.Decius in c. quæ in eccleſiarum.de conſtitut.num.16.quem refert Gigas de penſion.quæſt.18.num.2. & Anton.de Padilla in l. tranſigere.num.73.C.de tranſact.Clar.dicto §.Homicidium. verſi. ſed an ſtante. P.Fichard.

bannitorũ bonis publicatis, intelliguntur ſolum preſentia, non etiam futura.communem dicit Nel.in tract. de Bannitis in 1.parte ſecundi temporis.nu.18.ſiue in 18.q. B.Villal.

banniri quis poteſt in loco,etiam non ſuppoſito de cõſuetudine generali,vt poteſt etiam exemplificari in non ſeruante mandata.cõmunis eſt opi.Clar.q.70.ver.vidi ego. Bonac.

Bannum.ſeu proſcriptio ſic.pendente quæſtione etiam altioris indaginis indigenti, de ſnĩa nulla retardatur, atque impeditur,vt bãnito impunè noceri nequeat, quemadmodum frequenter interpretibus placitum ꝓnunciant Matth.de Afflict.in 2.part.conſtit.Regni rubr. 1.nu.15.Iul. Clar. in pract. §.vlt.q.94.verſic.ſcias autem, & ij, quos laudaui ſuprà verſic. 1.bannitus. F.Suarez.

Banna de iure.& de conſuetudine,& ſtilo curiæ Romanæ, edicta proponuntur pro inueniendis delictis,& delinquentibus,vt eſt communis opinio.de qua D.Brunorus in vnico c. ius conſ.crim.nu.124. Bonacoſſ.

Banni pœna hodie ſecundum magis communem opinionem,vbi bona non publicantur,equiparantur pœnæ relegationis. Maran.in Specul.fol.50. num.6.in 2.iudiciorum.diſt. Bonacoſſ.

Bannum. Si ſtatuto caueatur, ꝙ citatus non comparens ponetur in banno:de quo non exeat,donec ſoluerit cõdemnationem. Et quidam citatus & poſitus in banno & condem natus ad certam ſummam, vult potius ſtare in banno quàm ſoluere condemnationem pecuniariam:fiſcus autem vult interim condemnationem exequi in ſumma, de qua in ea & in bonis, hoc non poteſt fiſcus. Quia in alternatiuis electio eſt debitoris.&ꝗa ſtando in banno ſatisfacere videtur.ff.de cõd. ob cau.l.dedi.in principio. Ita Bal.in Auth. bona damnatorũ. C.de bon.proſcri.dicens etiam ꝙ mortuo tali bannito in banno non poterit fieri executio ꝯ eius heres. Balb.deciſ.93.

banno pendente etiam, quòd quæſtio requirat altiorem indaginem,non poteſt offendi quoquo modo bannitus ipſe. communis eſt opinio.Soarez verſ.bannum.n.14. Bonacoſſ.

banni,ſeu exilij pœna hodie eſt multum in vſu. Et contra præſentes, & contra etiam contumaces. Et imponitur quandoque in perpetuum, quandoque temporaliter, & quandoque arbitraliter.Clar.q.71.in prin.Caſus autem in quib.quis bannitur.Clar.ibi.ver caſu. Bonac.

banni pœna infertur officialibus,rectorum prouinciarum, qui ruſticanos, vel eorum ſeruos, aut iumenta ad aliqua cogunt obſequia,nec non & ruſticani, ſe ſpõte dictis obſequiis ſubiicientes,puniuntur pœna exilij perpetua, & confiſcationis bonorum.Clar.vbi s. Bonac.

BAPTIZARI non poſſunt paruuli in matris vtero, c.ſi ad matris corpus.& c.ſeq.de conſecr.diſt.4.vbi text oſtendit rationem,quia cùm natus non ſit, regenerari nequit, vt hoc aliis quamplurimis rationibus approbat Franciſ.Marc. deciſ. 952.ſed vbicũque puer haberet caput extra matris ventrem, quamuis omnia alia membra incluſa in eo forent,ſi tunc ſub eſſet periculum aliquod,poſſet omni dubio remoto baptizari,ſecundum Gul.Lau.& Card.in cle. 1.de ſum.trin.Ang.Clauaſ.in ſummam,in ver.bapt.Henri in c.maiores.de bapt.Petr. Aur.Laur.Thom.& Ric.in 4.ſent.diſt.4.q.1.& iſtam opin.ſequitur quoque,& cõmendat,ac profitetur eſſe communem, tam Canoniſtarum,quàm Theologorum,Boer.in tract.de autoritate magni conſilij, nu.21. qui tractatus poſitus reperitur in fine ſuarum deciſionum, quia baptizato capite totum corpus cenſetur baptizatum,ſm̃ gl.Alex.nu.20.& cęteros,in l.2.ff.de acq poſſ.item baptiſmus neceſſitatis tempore,& per cõſequens in articulo mortis licitè ab hæretico,& excõicato quoque ſuſcipi poſſet ſm̃ cõem opi.oĩum Theolog.quam ſequitur,& declarat,& citat Couarr.in cõſtit. alma mater. de ſent.exc.§.7.ſub nu.8.& Franc.Marci.deci.950. F.Viuius.

Baptiſmus an valeat præſtitus puero nondum vterum matris egreſſo:& dic vt per Iaſ.in l.3.1.reſp.nu.29.ff.de acq.poſſ. vbi concludit ꝙ ſic,ſm̃ cõem ibi.cuius tamen contrarium tenent doct.ad Capel.Toloſ.q.156. vbi vide diſtinctionem. & quę ponit Viui.com.opin.lib.2.concl.32.idem Iaſ.in l.vxoris abortu.C.de poſth.hæred.inſtit.vbi etiã quærit an monſtruoſi debeant baptiſari. & de principali quæſt. an ſufficiat baptiſari membrum aliquod,vt quis ſit chriſtianus:vide Bartol.& doct.in l.3.C.de poſthum.hæred.inſtit.

Baptiſmus tollit omnem pœnam ſpiritualem,non temporalem.

Communem dicit Ioã.de Ana.in ca.de his.de accuſ.& Deci.conſ.130.n.2. B.Villal.

Baptizatus baptiſmo Ioannis,iterũ deberet baptizari baptiſmo Chriſti.Præpoſit.ĩ c.dedit baptiſmũ.j.q.j.cõẽ dicit.B.Vil.

baptiſmus nihil remittit ex foro iudiciali,quin ſuis puniatur. cõis eſt opi.Tiraquel.de pœnis.cauſa 25.n.6. Bonacoſſ.

baptiſmus(vt vulgo loq mos eſt)ſeu aquarũ initiatio,pœnã tẽporariam(vt doctores fantur)ſeu corpori infligendã nõ tollit.cõe aiunt Ioannes de Anan.in c.de his.de accuſat.Dec. conſ.130.n.2.& ij,quos refero infra ver.iudæus. E.Suarez.

barattariam committens iudex, priuatur officio,nec dign⁹ eſt in futurũ alio.Clar.q.73.Et cogiť reſtituere ablatũ in quadruplũ, vt eſt cõis opinio. Clar.ibi ver.iudex. Et datũ amittit dans,etiam ꝙ iuſtam ſententiam daret.Non autem amittit,ſi quis iudici dederit, vt iuſtitiam celeriter ſibi miniſtraret, & ideo poterit repetere. & not.ꝙ blandis verbis intrans camerã iudicis, & perſuadens vt pro ſe ſententiam ferat, non perdit litem,ſed punitur pœna centum aureorum.Clar.ibi nam perſuadere eſt pluſquam cõpellere.l.1.§. perſuadere.ff.de ſeruo corrupto. facit illud Ciceronis. Nihil quidem hoc plus mali facere videtur,qui oratione,quàm qui preci iudicẽ corrũpit, ꝙ pecunia corrumpere prudentem nemo poteſt,dicendo autem poteſt, Si tamen pecunia ſit data iudici poſt ſententiam, non dr̃ barataria,Marſ.ſingu.190.& not.ꝙcõfeſſio nõ nocet alteri,etiam in crimine baratariæ,vt dicit Bald.in cõſ.498.ad fi.in 1.vol.& pœnæ ſtatutæ contra aliquid accipientes per barattariam,videntur inſtitutæ contra dantes.l.1.C.de cupreſſis. lib.10.Bal.in lege prima,col.2.C.de calumniato. Bonac.

barbarius de quo ĩ l.Barbari⁹.ff.de officio Præto.nec liber, nec ver⁹ Prætor fuit. Iaſ.in dicta l. Barbarius.n.1.& 19.& 23. communem dicit. Bapt.Villal.

PRO. Beatius eſt dare quam accipere, ſecundum Apoſtolum actuum 20.in fi.& in c.cum Marthæ.§. ſanè.extra de celebrat.miſſa.ratio eſt, quia dando homo placet capiendo verò diſplicet. Bellon.

Temporibus noſtris quicunque placere laborat.

Det,capiat,quærat,plurima,pauca.nihil.

PRO.bella ſunt permiſſa de iure.l.ex hoc iure.ff.de iuſt. & iur.in §.ius autem gentium.Inſt.de iure nat.gent.& ciuil.& l. qua actione.§.j.ff.ad legem aquiliam.

OBIEC.contrà, imò ſunt prohibita per l.vnicã. C.de glad. lib.12.& cano.monomachiam.2.q.4.

SOL.Ibi de ſingulari certamine,hic de bello pub. vel ciuili.Bell.

bellum non debet inchoari,niſi præcedat diffidatio partis, ſecundum Bald.in l.ſi manumiſſori.C.de obſequi.patro.præſtan.per illum text.iuncta gl. eundem Bald.in l.ex hoc iure.ff. de iuſt.& iure.Io.Andr.in c.pro humani.de hom.li.6.Hoſt.in ſum.in tit. de treuga & pace.in ver.quid ſit bellum. Et habẽs ſuperiorem non poteſt ſine eius licentia,niſi requiſitus iuſtitiam miniſtrare deneget,bellum indicere,22.q.1.c.dominus noſter,cum ſeq. facit l.ſi alius.in §. belliſſimè. ff. quod vi aut clam. Iuſtam autẽ cauſam belli inducit paſſagium denegatũ. 24.q.2.ca.vlt. Et quando iuſtitia denegatur de exceſſibus & damnis datis,dicto c.dominus. Bella verò prius nouit imperium Romanum,quàm leges.ff.de capti.l.poſtliminium.in §. filius,& ibi gl.Capta in bello iuſto fiunt capientis.l.naturaliter.§.fi.ff.de acq.re.do.inſt.de re.diuiſio .§.item ea.23.q.5.ca. dicat aliquis. & ibi gl.Sunt tamẽ talia capta præſentãda duci exercitus,vt ea inter milites diſtribuat,ſecundum gl.in d.c.dicat.Et diffidatus non teneť dare reſponſum,ſed ſtatim poteſt ad bellũ prorũpere contra diffidantẽ ſecundũ Albe. vt refert & ſequitur domi.Cato.in d. l.ex hoc iure. per l.quos hoſtes. ff.de verb.ſign.& l.hoſtes.ff.de capti. Balb.deciſ.122.

bellum iuſtum facit occupatorem prædæ verum dominũ, etiam in foro cõſcientiæ, dummodo offeratur,& ſecundum merita per Duces belli diuidatur,l.1.in prin.vbi Iaſ.ff.de acq. poſ.Aret.in §.ius autem gentium.de iur.nat.gen.&ci.vbi docet quod ſit bellum licitum, de quo etiam per Rip. d.l.1.nu. 69.& Dic,quòd preſumitur illicitum:niſi contrarium probetur,teſte Barb.conſil.39.nu.1.libr.1. Qualiter autem dicatur iuſtum:vide Nat.conſ.284.n.7.& ſeq.Iac.in inueſt. ver.& ꝓmiſerunt.col.3.& ſeq.vbi ponit 7.ſpecies belli.

bellum indicere poteſt Papa pro tuenda religione ſecundum Luc.de pen.in l.vnic.C.vt vſus arm.lib.12.& contra Imperatorem ſchiſmaticum & hæreticum eccleſiæ libertatem vſurpantem eſt contra infideles, de quo bello plures no.Ab. in ca.ſicut n.7.& ſeq.de iureiur.Bal.in c. olim ex literis.de reſcriptis. & ex his cauſis Papa iuſtè indicit ſuperindicta,ex no. per Luc.in l.vnic.C.de ſuperindic.lib.10.qui pontifex ratione publicæ vtilitatis de communi ſubſidium petere poteſt, nec aliquis reperitur immunis,teſte Oldr. conſ. 104.col.2.in prin.etiam fi.no.Doct.in l.ſi ex toto.de leg.1. Aym.cõſ.294. col.7.& vaſſalli Imperatoris ſchiſmatici vľ hæretici à iuramẽto fidelitatis abſoluuntur, c.nos ſanctorum.15.q.6.23.q.3.c. maximus. Io.Plat.d.l.vnica.C.vt arm.vſus. De bello autem iuſto vel illicito vide Abb.d.c.ſicut.de iureiur.Luc.de pen.in l.vnic.C.ne ruſt.ad mil.obſeq.lib.11.& licet Dominus dixerit Petro,Conuerte gladium in vaginam.Math.26.ad Rom.12. non tamen voluit alterum eſſe ſuperfluum, ſecundum Old. conſ.180.col.3.& nõ abſtulit imperium, ſed duas poteſtates neceſſarias eſſe ſignificauit,quas etiam habere ſummum pontificẽ not. gl.& Doct.in c.nouit.de iudi. Old.ꝯſ.69.83.col.1. Bar.in l.2.de req.reis.Dec.d.c.nouit doct.in c. 1.de homicid. in c.per venerabilem in c.cauſam que.qui fil.ſint leg. Oldr.d. conſ.83.Dei enim miniſter eſt, vindex in iram ei qui malum agit, & propterea prælati res eccleſiæ gladio defendere poſſunt,15.q.6.c.autoritate.& not. Inn.in c. olim.de reſtit.ſpol. Oldr.conſ.62.col.fi.conſ.71.

PRO.benefacienti nobis eſt benefaciendum.in l.ſed & ſi lege.§.conſuluit.ff.de petit.hæred.

Beneficiatus contrahens matrimonium, ipſo iure perdit beneficium.Couar.in epiſt.4.c.6.§.4.n.4.& per Raue.in compet.iuris de cler.coniuga.communem dicunt.

Intellige dictam communem in matrimonio de præſenti, ſecùs tamen in ſponſalibus de futuro. Panor.in ca. 1.de cler. coniug.communem dicit.

beneficium ſimplex reſidentiam continuam requirens, licet acceptatione ſecundi ſecundum Inn. in dicto c.clericos. & ca.ex tuæ,de cleric.non reſiden.quem in dicto ca.clericos. ſequitur Petr.de Peruſio,Petrus de Anchara.& Calde.ipſo iure vacat,adeò, vt poſſit ſine alia priuatione alteri conferri, tamen curia ſeruat aliam opinionem,ꝙ non vacat primum per acceptationem ſecundi,in beneficiis ſimplicibus, etiam reſidentiam requirentibus, vt refert ibidem Calde. quam curiæ opinionem videtur quoque tenere Io.And.in addit.ad Spec. in tit. de cleri.non reſidentibus argumento,ca.referente.cap. præterea. vt ca. ad hoc. de præb. quæ in ſimplicibus perinde atque in curatis, dignitatibus & perſonis per ca.de multa.de præbend.non videntur correcta.l. præcipimus. C.de appellatio.quod & originaliter tenuit Oldr.conſ.185.Innoc.do.Antonius,do.Flor.& d.Nicola.in d.ca.clericus.& Petrus de Anchara.dicto capitulo, de multa.& veriorem dicit Bened.Capra, regula 90.nu. 113.cùm in natura pœnali, & correctoria non fiat extenſio, prout communiter notatur in l. ſi verò §. de vno. ff. ſolu. matrimo. & Auct.quas actiones. C.de ſacroſanct.eccl.& in clem. 1.de electio.quare non eſt eadem ratio in ſimplicibus,quæ eſt dignitatibus,perſonatibus,vel curatis beneficiis.ſecundum Inn.dicto c.clericos. iuxta not.in gl.21. q.1.c.relatio.& Lapum in allegat.116.& ita communiter teneri,ibidem refert Bened.Cap.

Beneficium in tertij præiudicium expreſsè cõceſſum quoties publica verſatur vtilitas,licet valeat l.ſecunda. §.ſi quis à principe, & ibidem notat, ff.ne quid in loco publico.l. item ſi verberatum.§.fi.ff.de re iud.l.Lucius.ff.de euict.l.ſi quis ſepulchrum ff.de relig.& ſumpt.funer.ſecundum gl.in l.fi. C.ſi contra ius vel vtilitatem publicam. ídque procedit etiam ſi non vertatur publica vtilitas, & læſio non ita magna ſit.l.2. C.de precib.Impe.off.& Bart.d.l.fi.& Inn.in c. cùm dilecti.de donatio.l.ſi quando.C.de bon.vacant.lib.10. Bart. in l.ſed vt reprobari.§.fi.ff.de excuſatione tutorum, tamen vbi publica vtilitas non vertitur & de graui alterius prȩiudicio ageretur, priuilegium alteri conceſſum non valeret,ſecũdum gl.in dicta l.2.C.de precibus Imperat.offerend. & gl.in dicta l.fi.C.ſi contra ius vel vtilitatem publicam. & ibidem Bart.quod cõmuniter teneri refert Bened.Cap.regu.102.n.12.

Beneficium curatũ,vt ſi atque cadat ſub cõſtitutione,capituli de multa.de præbend.& extrauag.execrabilis.eodem titulo,non ſat eſt quod curam habeat temporalem, ſed requiritur quod habeat perpetuam, vt innuit dicta extrauag. execrabilis, in fine. quòd etiam voluit Inno.dicto cap.de multa. quod in clementi. vnica, de officio Vicarij. communiter tenent Modern. & Oldr.conſil.115.quos ſequitur Imol. doct. Nicò. dicto cap.de multa. inde Nicolaus ibidem refert, ꝙ acceptans ſecundum beneficium, temporalem curã tamen annexam habens, non perdat primum, vt refert Benedict.in regul.90.n.69. Similiter intra alia fallit, quando ſecundum beneficium eſſet curatum, habitu tamen & non actu, quare ad hoc,vt locum habeat,pœna,dict.ca.de multa requiriť vt actu & non habitu tantùm curatum ſit, prout voluit Hoſt. in ca.

quare nonnulli de cleric. non resident. argumento l. nomen. §. habere. ff. de verbo. signific. & nota per gl. & Archidia. in c. licet cano. de elect. libr. 6. & Paul. de Leatza. in clem. vnica. de offic. vicar. idem tenuit Frideric. cons. 132. & ita communiter teneri refert Benedict. in reg. 90. n. 76. addens periculum animarum quod Canones perpenderant non videri subesse, nisi actu & habitu sit beneficium curatum, secundum Do. Anto. d. cap. de multa. Et licet Inno. & Abb. ibidem teneant contrarium, tamen idem Cap. nu. 78. à communi non esse recedendum suadet.

Beneficium simplex non habens annexam curã, nec dignitates, si eiusmodi sunt, vt residentiam nõ requirant, prout habetur, 15. q. 1. c. quia. & not. c. 1. de consuetud. & cap. cùm omnis. de constit. non perditur per acceptionem secundi, neque etiam primo renuntiare videtur, vt sentit gl. in capit. clericos. & ibi Inno. de cleric. non resident. & ita communiter teneri refert Benedic. regula 90. n. 92. quod licet regulariter verum sit, tamen fallit quando plura eiusmodi beneficia habens nõ deseruiet neque per se, neque per substitutum, iuxta no. in c. cùm omnis. in fi. de const. quod verum est. nisi valde exilia essent. iuxta no. in c. cum te, de ætate & qualitate, prout voluit Do. Ant. in clem. gratiæ, de rescriptis. quem sequitur Imol. in d. c. clericos. cum quibus cæteros transire di. reg. 90. n. 99. refert Benedict. Capra.

Beneficium. In interdicto retinendæ in beneficialibus: an sufficiat probare antiquiorem possessionem, an verò requiratur probatio tituli saltem colorati, ad iustificationem ipsius possessionis, Dic, vt per Osasc. decis. 55. n. 4. & 5. vbi quòd requiritur probatio tituli, cum in beneficialibus non possit acquiri possessio sine titulo, arg. eius quod dicit, quòd in beneficialibus: agens remedio reinteg. & per viam attentatorum, quod est priuilegiatum, & fauorabile, debet illud iustificare cum titulo saltẽ colorato, præsertim si aduersarius edoceat de sua proprietate, teste Osasc. d. decis. 55. n. 6. vbi dicit hanc esse communem, & ibi ꝓ titulus tũc dicitur coloratus: qñ habitus est vel à summo pontifice, vel ab ordinario, ex not. per Guid. Pap. q. 85. Deci. consil. 220. vel ab alio habẽ ius conferendi virtute alicuius priuilegij, Quibus concl. adde, quòd in beneficialibus possessorium continet causam proprietatis, cum sit mixtæ naturæ, arg. l. 2. §. quædam. ff. de interdict. & ꝓ iudex secularis super possessorio beneficiorũ cognoscere potest, Osasc. d. decis. n. 8. & dicitur titulus coloratus quando ꝓcessit ab habẽ potestatem, vt ibi per eum, Quid in remedio recuperãdę possessionis in beneficialibus: an obstet exceptio defectus proprietatis, & an iudex secularis in remediis possessoriis beneficiorum cognoscere.

Beneficium si permutatur irrequisito patrono, tenet permutatio, licet veniat annullanda. Bertr. consi. 193. vol. 2. n. 2. communem dicit.

beneficia in dubio censentur realia, Bello. cons. 20. num. 8. cõmunem dicit ex Bart. in l. fi. ff. de serui. lega. & Dec. ꝓs. 262.

beneficium ecclesiasticum si vni conferatur, & iterum secundo, præfertur prior: & si secundus adeptus sit possessionẽ. Couu. in resolutio. c. 16. lib. 13. communem ait ex Dyn. ĩ reg. qui prior. de reg. iur. lib. 6. B. Villal.

Beneficium ecclesiasticum, ordinem præsertim annexum habens, homicidam retinet non posse, ẽt post peractã pœnitentiam probatur ex tex. in c. miror. 50. distinct. & in c. in qui busdam. de pœnis, secundum Io. And. ibi, quod ideò est, quia ille, qui non potest dicere officium non potest obtinere, & recipere beneficium. ca. quòd à te. & c. diuersis fallaciis. de cler. coniug. c. cum secundũ. de præb. quia beneficium datur propter officium, ca. fi. de rescript. in 6. & tradũt Legistæ in l. qui sub prætextu. C. de sacrosanct. ecclesiis. Homicidam ipso iure non esse priuatum beneficio, sed priuandum volunt communiter Doctores in c. inquisitionis. de accusa. & in ca. cùm non ab homine. de iudi. & in c. cum nostris. de concessio. præbend. vbi præsertim Innoc. ante finem glo. primæ: quam conclu. tanquam commu. sequitur Felin. in d. cap. inquisitionis. versic. in contrarium. tradens cautelam, vt ante priuationem homicida taliter renuntiet amico, qui post absolutionem, & dispensationem ei retrò cedat. Fallit tamen dicta conclusio in homicida committente homicidium qualificatum, puta cum assassinio secundum ipsum Fel. in d. c. inquisitionis. Quare talis homicida ipso iure est priuatus beneficio per tex. in c. 1. de homicid. in fi. libr. 6. ibi ipso facto &c. & quantumcunque aliquis beneficiatus, vel prælat⁹, sit notoriè criminosus, non propterea est priuatus beneficio, neque dignitate, nec depositus ipso iure, & si sit homicida, dummodo non qualificatus, vt dixi secundum Bald. in l. cum fratrem. versic. circa instrumentum. C. de his qui. vt indi. dicentem notorium nunquam habere vires ad aliquem deponendum, vel priuandũ, nisi sequatur sententia priuationis, vel depositionis. & dixit Anch. in cap. peccati venia. de regul. iur. in prima opposit. lib. 6. illud certum esse, quòd si homicida promoueatur ad beneficium, recipit titulum. Allegat Innoc. in præallegat. cap. in literis. de concess. præben. voluit quòd Abb. in c. fi. no. v. de excess. prælat. quòd homicida, vel irregularis non sit ipso facto beneficio suo priuat⁹, si homicidium, vel irregularitas secuta est collationem beneficij, vt optimè probari dicit in ca. ex literis. codẽ tit. & in cap. clericis. ne cler. vel mo. & Fed. de Sen. consil. 50. quod incipit à collatione. & cap. voluit quòd collatio facta periuro, non sit nulla, sed annullanda: allegat Ioan. Andr. post Compost. in ca. capitulum. de rescript. in glo. vers. quid si eligitur. Adde, & vide Rot. decis. 262. incip. religioso. in Nouis. F. Turzan.

PRO. beneficium principis latissimè est interpretandum l. beneficium. ff. de const. prin. ca. cum dilecti. extrà, de donat. ca. cum olim. extrà, de verb. signific.

OBIEC. contrà de l. si quando. C. de inoffic. testamen. vbi si concedatur rescripto principis libera testandi factio, intelligitur communi tantum iure non limitari.

SOL. ibi ea ratione, ne videatur princeps, qui iura communia tuetur, totam obseruationem testamentorũ, quæ fuit tot vigiliis excogitata, vno verbo velle euertere, vt ibi dicitur.

OBIEC. Secundò contra de l. 2. §. si quis à principe. ff. ne qd in loco publ. & l. nec auus. C. de emancip. lib. & l. quoties. C. de precib. imp. offer.

SOL. Non plenissimè sunt interpretanda beneficia, vt lædant alium.

OBIEC. Vltimò contrà de ca. quamuis. de præb. in 6. vbi rescripta Principis strictè interpretanda sunt.

SOL. ibi in literis beneficialibus hic in beneficiis. Bellon.

PRO. beneficium inuito non datur. l. hoc iure. in §. nõ potest. ff. de donat.

OBIEC. contrà, Liberatio debiti inuitis nobis per alium cõtingit. l. solutionem. ff. de solu. l. soluendo. ff. de neg gest. ad idem tex. in l. seruus vetãte. ff. de verb. oblig. vbi inuito domino seruus acquirit.

SOL. melior cõditio nostra, etiam inuitis nobis, potest fieri p obliquum. scilicet per alium, sed directò nemini inuito liberalitas confertur, vt hic. Bellonus.

Beneficium curatum habens potest id cum habente simplex vel non curatum, permutare, & vice versa. prout tenuit Io. de Ligna. sicut refert Petrus de Anchar. in cap. exhibita. de rerum permutatione. Sufficit enim quòd ambo sint intitulata, licet qualitates sint diuersæ. capitulo vnico. de rerum permutatione. lib. 6. & ca. cùm olim. eodem tit. Inn. d. c. exhibita. idem voluit Petrus de Perusio in ca. quæsitum. de rerum permutatione. & ita teneri communiter refert. ibidem n. 36. Bened. Capra.

beneficio nemo priuari debet, nisi per sentẽtiam priuetur propter homicidium, vt est communis opin. Gabriell. consil. 196. n. 1. & seq. Bonac.

beneficij curati apprehensione, aut si per acceptãtem stet, quò minus possessionem apprehendat, licet primum beneficium ipso iure vacare censeatur: quia habens curatum, aliud recipiẽdo, censeatur primum pro derelicto habere, glos. in capitulo de multa. de præb. id tamen inter alia fallit quãdo acceptasset secundum beneficium curatum sine licentia superioris beneficij primi, quare tunc licet vacet primum quò ad se, non tamen vacat quò ad superiorem, d. capit. de multa, & ibidem glo. & notat in capit. admonet. & capitulo. quo in dubiis. de renuntiatio. quare non poterit vt vacans impetrari, nisi superior ipsam renunciationem expressam vel tacitam ratam habuerit, iuxta nota. in cap. si tibi absenti. de præb. lib. 6. & Imola, in ca. ex ore. de his quæ fiunt à maior. parte. ca. quod communiter teneri contra gl. d. ca. de multa. refert Benedict. Capra, regula 90. nu. 46. & licet nonnulli argumento. c. super hoc. de renunciat. similiter id fallere putãt, quoniam primum beneficium erat pingue, & secundũ tenue, ea tamen opinio secundum Capram, ibidem n. 62. communiter reprobatur, quare sibi imputare debet acceptans tenue, iuxta nota. 74. distinct. quorundam.

Beneficij collatio ad capitulum, siue canonicorum collegium vbicunque pertinet, si fiat, absentibus canonicis, qui tamen sunt in ciuitate, non vocatis, est nulla, vel saltem nulla decernenda & declaranda. Felin. in cap. cùm omnes. Dec. versicul. 3. conclusio & ibi communiter alij scrib. de constitut. in antiq. Quinimo voluit Oldrad. consilio 159. impugnatur, quòd

quòd etiam absentes à ciuitate sunt vocãdi, aliàs nõ subsistit ipsa collatio. Limitatur tñ Oldr. sentẽtia secundum Craue. ꝓs. 88. quæritur par. 1. nõ procedere, qñ talis vocatio periculum esset ipsi capitulo, & collegio allatura, vt dubitaretur de prætiẽtione Papæ, vel Apostolicæ sedis legati: quia isto casu taliter absentibus etiam nõ vocatis ad ipsam collationem, ad euitãdam præiudicium ꝓ eis, & eorum iuribus inferretur, procedere possent, allegat gl. in pragmat. de collato. §. itẽ visum. vers. nõ valeant cart. 88. quod an verum sit affirmare tibi nequeo. quia dictam pragmaticã nũc videre nequeo, cũ penes me nõ extet, tu aũt qui illa possides p te videas, ista tñ absentia à ciuitate nõ præsumitur, nisi probetur ex eo ꝓ canonicus sua in ecclesia residere tenet, ne præsumamus delictum cõtra iuris regulas. Old. cõs. 198. ĩcip. circa primũ pũctum. Hinc est quod clericus à sua ecclesia absens, præsumitur ex proposito abesse. Imo. in c. fi. de eo, qui mit. ĩ posses. sit in trac. suo de benefic. part. 4. q. 5. col. 1. in latiori impressione. F. Turza.

beneficia permutãti nõ cõpetit remedium l. 2. C. de rescind. vẽdit. vt commune aio ex Rebuf. ad Il. Gallicas. 2. tomo, ti. de rescindẽd. cõtrac. gl. 15. n. 10. Did. à Couarr. li. 1. resolut. c. 15. Ario Pinelo, nostri & iuris insigni interprete, & tpis ñ medioeri ornamento, ad eandem l. 2. part. 1. c. 3. n. 16. E. Suarez.

beneficia in dubio censentur realia. vt cõmune inquit Bellon. cons. 20. n. 8. E. Suarez.

PRO. beneficia principalia ipsi principes solẽt interpretari. in Lex facto. ff. de vulg. & pupill. substitutione.

PRO. beneficia non vacantia promittit vel concedi nõ debent. c. nulla. de concess. præb. Bellonus.

BENEFICIA patrimonialia, quæ hodie dãtur in titulũ ꝑpetui bñficij sunt verè, & realiter ꝑpetua beneficia ecclesiastica, & hinc est ꝓ qñ quis esset ordinatus ad titulũ patrimonij, tenetur necessario facere mẽtionẽ de illo titulo patrimonij, quia vt s̃. ostẽdimus, verè est beneficium, & de eo fieri debet mẽtio, vt concludit Ioannes Andræas, Abb. & Fel. n. 5. capitulo postulasti, de rescrip. & idem Ioannes Andræas in capitulo si pauper. nu. 2. de præbend. lib. 6. & hoc dictum Io. And. & sequacium communiter tenetur, teste Syl. de beneficio, part. 3. q. 10. n. 27. F. Viuius.

beneficia principum licet regulariter latè sunt interpretãda, id tñ fallit si cõtra ius cõcessa sint, iuxta no. ĩ ca. cùm olim. de verborum signific. & c. si canonici. de offi. ord. lib. 6. secundum domi. Nicol. in c. Rodulphus. de rescri. quia vt dicit Archid. & Dominic. in c. quamuis. de præbend. lib. 6. omnia excedẽtia ius commune, strictè sunt interpretãda, præsertim cùm de præiudicio tertij agatur, 22. q. 2. c. hoc tamẽ. cap. tua. de Decim. argumento, l. 2. §. meritò. §. si quis. ff. nẽ quid in loco publico, secundum Bart. in l. si quando. C. de bonis vacan. li. 10. Innoc. Abbas, & Ioannes Andreas, in ca. cùm dilecti. de donatio. Barth. in l. si finita, §. ex hoc edicto. ff. de damno infecto. & in l. fi. ff. de constitu. principum. Compost. in ca. causam, quæ. de rescript. c. cæterùm. de vsu Pall. & ita per Canonistas & Legistas, modò nõ calumniosè fiat interpretatio c. in iis. de priuilegiis. c. fi. de trãslatione prælat. communiter teneri refert regul. 102. n. 16. idẽ Benedict. Capra. Similiter inter alia quoque id fallit: si latè interpretãdo priuilegium aut beneficium inutile efficeretur, tunc enim vt sustineatur, strictè interpretãdum est, secũdum Ioãnem Andream, & Petrum de Anchara. in d. c. olim. de verbor. signific. & Bart. in dicta l. fi. de cõstitutio. prin. per gl. l. sæpe. ff. de offic. præsidis. quam communiter Doct. approbare ac sequi refert ibidẽ nu. 11. Benedict. Capra. Similiter fallit in literis à principe impetratis ad lites, in quibus strictè facienda est concessionis interpretatio, tãquam odiosis, cùm detrahãt ordinariæ iurisdictioni, secundum Io. And. in c. quamuis. de præbend. lib. 6. ca. Rodulphus. de rescriptis. ca. causam, quæ. & ibidem gl. & communiter Doctor. eodem tit. Bart. in l. fi. ff. de constitut. princ. sicut ibidem n. 30. refert idem Capra.

beneficia curata duo ex dispẽsatiõe habẽs, nõ poterit vnũ ex iis cum alio curato permutare, & si faciat, vacabit illud qđ sibi remãsit, cùm dispẽsatio facta super duob⁹ Curatis, de primis intelligatur, per no. in c. 1. & 2. de fili. presbyt. li. 6. & clem. si plures, de præbẽd. Secùs autem erit si permutet cum simplici, cùm illud cum alio curato retinere possit, saltem ex dispensatione Episcopi, iuxta notat in c. dãdum 2. de elect. capitulo literas. de cõcess. præbend. secundum Inno. c. exhibita, de rerum. permut. quod placuit Petro de Perusio. d. ca. quæsitum, cæteros transire infert ibidem n. 40. Capra.

beneficiorum permutatio licet regulariter fieri nequeat sine cõsensu & authoritate ipsorum permutãtium, cùm inuiti à suis beneficiis auelli aut trãsferri nõ possint siue Episcopi, Prælati vel alij inferiores beneficiati fuerint, iux. nota. per Io. And. in c. quæsitum. de rerum permutatiõe id tñ inter alia fallit, si permutatio per Papam fieret quia potest etiam inuitos sine omni causa pro libito suo auellere, atque trãsferre, p notat. in c. proposuit. de cõcess. præbẽd. secũdum Inno. d. c. exhibita. de rerum permutatiõe, & no. in c. cum venissent, de Iud. & ita communiter teneri refert Bene. Capra. d. tract. permut. num. 43. Aut. si ex legitima causa per Episcopum aut eius superiorem fieret, quia ex legitima causa possunt prælati vt alij beneficiati etiam inuiti per superiorem auelli, prout notat in c. nisi cùm pridem. §. ꝓpter ambitionẽ, de renunc. & no. Freder. in tract. permut. quę. 30. Argumẽto. c. nouit. de his q̃ fiũt. Quod tñ inferior à Papa sine cõsensu capituli facere nõ poterit nisi ita præscripserit, vt sine c. sol⁹ id possit iux. no. ĩ c. 3. de cõsuetu. li. 6. voluit Frede. in d. tractat de permutatione, q. 25. & Petr. de Anch. & Imol. d. c. exhibita. vt vtrũque cõmuniter teneri refert. Bened. ibidem. n. 44. quia ex quo ius auctorizãdi in ecclesiis sibi subiectis est dignitatis & iurisdictionis & nõ ordinis, præscribere id poterit iuxta c. audiẽs, de præscrip. prout voluit ipse Petrus de Perusio in d. ca. quæsitum, de rerũ permutatione, cum quo cæteros quoque communiter trãsire refert tract. eodem n. 72. Benedict. Cap.

beneficiorum permutatio qñ collatio eorum ad solũ Episcopũ spectat. licet sede vacãte. à c. perfici nequeat, poterit tñ ab eo recipi reassignatio ex causa permutatiõis, cũ possit beneficiatos priuare, & sic renũtiationes recipere, per no. ĩ clem. vnica de rerum permutatione, quem Episcopus postea creatus perficere poterit, prout voluit Petr. de Perusio. in c. quæsitum, & Inno. in c. exhibita, eo. tit. cum quibus cæteros Doctores transire ibidem n. 77. refert idem Capra.

beneficia omnia etiam simplicia regulariter requirũt residẽtiam cõtinuam, prout voluerũt in c. clericos. de cler. ñ residẽt. Inno. Host. Ioãnes And. do. Ant. & communiter Doctor. excepto do. Floria. nisi aliud ꝓsuetudine, priuilegio vel statuto inductũ sit, vñ p acceptationẽ, secũdi cõtinuam residẽtiã, requirẽtis videbitur primo renũtiatum, & vacabit primum: secundum Inno. ibidem refert Benedict. Cap. reg. 90. n. 108.

Beneficia siue priuilegia Papæ, vel Principis latissimè sunt interpretãda. l. fi. ff. de const. l. si qñ. C. de bonis vacãtib. li. x. & ibidẽ Bart. l. j. §. initio. ff. de officio præfecti vrbis. c. cũ dilecto. de donat in fi. & ibidem gl. c. olim, & ibidem gl. de verb. signific. Quare si Papa vel princeps ex bonis vacantibus, domum, castrum vel ciuitatem ꝓcesserit, cẽsetur cõcessisse, etiam si id nõ exprimatur cũ omnibus titulis, pertinẽtiis atque accessoriis suis, argumẽto dictorũ iurium, & ibidẽ per Bartolũ. quod cõiter Doctores seq refert Bñdic. Capra. reg. 102. nu. 3. & seq.

beneficia ecclesiastica quocũque mõ vacãt p resignationem, licet gñaliter permutari possint. c. quęsitum, de rerũ permutatione, c. vnico. e. tit. li. 6. & clem. vnica. e. tit. id tñ inter alia fallit qñ talia beneficia fuissent per Papã gñaliter reseruata, vel specialiter proprio motu, quare tũc sine speciali mãdato Papæ pmutari nõ possunt, qa inferior à Papa ĩ his q̃ sibi Papa gñaliter vel specialiter reseruauit intromittere se nõ poterit, p id qđ habet in c. vt nostrã, de appellat. & ĩ extrauag. dudũ, & extrauag. execrabilis. Aliàs si sit facta specialis reseruatio, ñ ꝓprio motu, sed ad impetrationẽ alterius: cũ nõ sit pinde fauorabilis & ampliãda: atq; prędicta gñalis & specialis facta ꝓ prio motu, c. si pluribus de præb. li. 6. nõ impediet ipsam pmutationẽ, sicut nec eã impediẽt literæ Papæ expectatiuæ, put habetur in d. c. vnico, & hoc fuit de mẽte Frider. ĩ ꝓs. 112. secũdum Petrũ de Anchar. & Inno. d. c. exhibita eodẽ tit. de rerũ permutatione, cuius opinionẽ communiter approbari refert Bened. Capr. in d. tract. permut. n. 83. & præcedentibus.

beneficia in quibus dum vacãt locum habet optio siue potestas optãdi, nõ possũt permutari nisi ob vtilitatẽ ecclesiarũ, nõ autẽ ob vtilitatem permutãtium, iuxt. c. fi. de cõsuetud. li. 6. & voluit Lapus in Addit. suis ad 28. q. Frider. in trac. permutationis, dicens: id procedere, nisi cõsuetudo optãdi disponeret super ipsis bñficiis ex causa permutatiõis vacãtibus, quare tũc attenditur ipsa cõsuetudo, per d. c. fi. & dilectus, de cõsuetudine. quod secutus est Imola in capitulo exibita, de rerum permutatione, cum quibus reliquos transire refert in tract. permutat. n. 89. idem Benedict. Capra.

Beneficiorum conferendorum ius nec ex immemorabili præscriptiõe laicus, seu sacris nõ initiatus quæret, cõe aio ex Felino in c. dilecto. ĩ prin. de testib. prob. addit. ad Monach. in c. 2. n. 6. de præb. in 6. Selu. de benefic. in 2. part. q. 25. n. 16. Palat. Ruu. in introduct. rubr. de donat. inter virum & vxorem, in principio, n. 28. qui tamen inconsideratè contrarium autumauerat de benefic. in curia vacant. §. 9. E. Suarez.

Beneficiorum permutatio,non requisito patrono,non est irrita,quamuis irritari, euertique possit.cõmune inquit Bertrand.cons.193.n.2.lib.2. E.Suarez.

beneficiorum suprema est penes Pontificem potestas,nec vlla in illo ad illa vel conferenda,vel auferenda requirit cau sa,vt commune quis esse elicit ex Fel.n.42. Dec.n.22.in cap. quæ in ecclesiarum,de consti. Ias.in l.Barbarius.n.43.ff. de of fic.præt.Gomez in reg.de non tollen.iur.qu.2.Caccialup.de pẽsion.q.19.n.30. Gig.de pẽsio.etiam q.10.n.4.& n.7.q.37. Verùm enim verò in illis auferendis causam desiderari,& ve rius est,& receptius testatur.Fel.in d.cap. quæ in ecclesiarum num.43.atque inclytus Pinel.in rub.1.parte cap.2.nume.30. versicul.altera inspectio. C. de rescindend. vendi. & nec sine causa posse conferri mihi magis probatur : eáque de re alibi latius. E.Suarez.

beneficiorum sola inæqualitate non rescinditur permuta tio.Est communis opinio secundum Dec.in consil. 210.viso puncto,vol.2. M.Charian.

beneficiorum permutationem se procuraturum per pactũ astringens illicitè facere videtur, secus si sine pacto volunta tis de permutatione facienda permutauerit, ꝙ licitè fieri po test,vt tenet Imo.in c.exhibita de rerum permuta.allegãs Fri dericum d.tracta.q.38. & ita communiter teneri ibidem nu. 118.& refert Benedict.Capra.

beneficiorum inæqualitas sola, nisi aliæ sufficientes conie cturæ fraudis concurrant non reddit permutationem insta lidam,vt tenet Io.Monach.& Ioannes Andreas in capit.vni co de rerum permuta.libro sexto,& capitu.2. de renunciat.li bro sexto.& Frideric.in tract.permutationum. quæstione vl tima, cum quibus reliquos transire communiter refert Bene dict.Capra.in tract.permut.benefic.post regul.88.posito,nu. 121.& not.in ca.quia verisimile.de præsumptionibus, lectò rem relegans.

beneficiorum permutatio ad hoc vt fieri possit requiritur, quod beneficia sint sua,aut habeant ius in eis,prout exprimi tur in cap.vnico, de rerum permut.libr.6. & ita communiter teneri refert Bened.Capra.in tract.permutationis beneficio rum,post conclusio.siue reg.88.posito,numero vigesimono no, & verius est quòd expectantiam in beneficiis habentes, pro quibus sunt affectæ præbendæ,vel habentes ius ad rem, non possint ea permutare, vt tenuerunt Do. Petrus de Pe rusio, & Do. Floria. in cap. quæsitum, de rerum permuta. & Imola in capitulo exhibita,eodem titulo, licet Frederi. in tra ctat.permutationis, quæstione 13. contrarium teneat. Cæte rùm si haberent ius in ipsis beneficiis,& sic ius in te poterunt permutare,licet possessionẽ non habeant,sufficit enim quòd titulum habeant,per quem beneficia eorum efficiantur, iux ta not.per Inno.in capitulo inter cætera de præbend.& in ca pitulo si tibi. & capit.fi. eodem titulo libr.6.& d.ca.vnico, de rerum permutatione,quod ibidem n.30.communiter teneri refert Capra.

Beneficiorum,siue præbendarum, permutatio licet secun dum quosdam inter canonicos eiusdem ecclesiæ sine autho ritate superioris fieri posse dicatur,modò nõ diuerso, sed eo dem iure censeantur,vt voluit Inn.in capitulo quæsitum, de rerum permut.l.vnum ex familia, ff.de leg.2. Tutius tamen, imò necesse est vt fiat eo quoque casu cum authoritate supe rioris,propter connexitatem quam habet præbenda & Cano nica,secundum Host.Io.Andr.Petrum de Perusio &do.Ant. d.c. quæsitum, & capitulo cum M.de constit.& Io.de Ligna. secundum quod refert in ca.fi. de rerum permutat. Petrus de Anchara. Idque procedit quando fieret permutatio de ipsis præbendis, hoc est,de titulis ipsarum præbendarum, quia cũ sint spirituales, non poterit fieri permutatio, sine superioris authoritate,secùs autem si permutarentur præbẽdæ, hoc est, prædia præbẽdarum,quia cùm illa consistant in temporalita te, fieri potest earũ permutatio inter canonicos eiusdem ec clesiæ sine authoritate superioris,& ita procedere posset opi nio Innocentij.secũdum Floria. in dicto capitulo quæsitum, cuius distinctio satis rationabilis est, secundum Inn.in capitu lo exhibita,de rerum permutat.cum qua reliquos communi ter tenere refert Bened.Capra.in d.trac.permut.post reg.88. posito,num.31.

benemerita ius agendi nõ præstantia, non gignunt natura lem obligationem, vt commune ait meus iuris doct. Arius Pinel.in l.1.parte 3.mihi 118.versicul.hæc autem. C.de bon. mat. E.Suarez.

Benemerita soluto per errorẽ repetẽdo nõ sunt impedimẽ to,vt receptũ asseuerãt Ias.ĩ l.ex hoc iure.n.74.ff.de iust.& iu re & in l.1.n.12.ff.de cõdict.indebit.Dec.in c.ad nostrã, de ba tio.Did.à Couar.in c.cum in officiis.n.10.de testament.& vir non pœnitendæ authoritatis Arius Pinel.in l.1.par.3.ver. probatur.4.& ver.infertur 24.C.de bon.mater. E.Suarez.

Benemeritorum assertioni quatenus fides sit adiungenda, vide suprà in ver.assertioni,& ver.donatio ob causam,vel ob merita infrà. E.Suarez.

BENEFICIIS, præbendis,aut gratiis pluribus in eadem Ec clesia, nulla apposita clausula emanantibus, tunc si ad idem expressè, vel tacitè referantiir, secunda collatio non valebit propter surreptionem.Si autem nõ referantur ad idem bene ficium, puta si mandetur prouideri vtrique de præbenda de proximo vacatura,tunc aut secunda gratia emanat prima pẽ dente,& propter pẽdentiam & grauamen iuxta communem similiter non valebit. Aut secunda emanat, prima executioni iam mandata.& iuxta receptam Docto, sententiam similiter non valebit.quod Bened.Capra.reg.52.n.22,& seq.affirmat procedere.etiam si secunda emanasset motu proprio,quæ de re vide infrà in verbo Gratiæ.Bened.Cap.

Bigamiæ pœna locum non habet quoties matrimonium nõ tenet. nec aufert matrimonium inualidũ priuilegia cleri calia, etiamsi cũ vidua cõtrahatur, sed tñ habet locũ quoties nuptiæ tenẽt, & sic in vero bigamo,vt c.vnico.de bigamis.li. 6. secundum Ioan. Andr. capit. Ioannes. de cleric. coniugat. quod communiter teneri refert Benedict. Capra. regula 97. numero 81.

bigamus de iure communi,secundum magis communem opinionem punitur pœna stupri,scilicet publicatione dimi diæ bonorum. Clarus in §.homicidium.versiculo, dicitur e tiam commnem dicit opinionem. Bonacoss.

bigamus nõ est,qui contraxit cum corrupta ab eo. Pan in. c.cum te. de cleric.coniuga. communem dicit.& not. quòd. Lamech fuit primus, qui bigamiam introduxit,vt in fabrica mundi,in prima ætate.fol.10. Bonacoss.

Bigamus nõ est, qui cõtraxit matrimoniũ cũ corrupta ab eo Panor.in c.cũ te.de cler.coniug.communẽ dicit. B.Villal.

Concordat cum l.35.tit.5.part.1.

bigamus de iure communi,secundum magis communem opinionẽ,punitur pœna stupri,nempè publicatione dimidiæ partis bonorum.Ita consulit Alex.cons.165.li.7.& fit insu per infamis.tex.in l.2. C.de incest.nupt. & ita commun.testa tur Ant.Gomes,super l.80.Tauri.n.27.refert Clarus li.5.sen. §.fornicatio.vers. dicitur etiam, vbi ponit etiam exempla de quadrigamo & quinquigamo. P.Fichard.

Bigamus quis dicatur verè vel interpretatiuè, vide Host. in sum.titul.de bigam. non ordin. in princi.& dic quòd vera bigamia est, quando quis successiuè & diuersis temporibus duas habuit vxores legitimas. 31.q.2. capit.aperiant. Interpretatiua est,quæ sex modis sumitur.Primò, quando quis de iure contraxit cum vidua vel corrupta. Secundò quando quis habuit duas vxores ante baptismum, vel vnam ante,a liam post.Tertiò,si quis castitatem promissam violat. Quar tò,quando vnam de facto, alteram de iure,vel corruptam de facto, vel duas de facto duxit vxores. Quintò si propriam v xorem adulteram scienter retinuit, eamque cognouerit, se cundum aliquos, etiam ignoranter. Sextò si quis publicam pœnitentiam egit, vel repudiatam duxit quæ omnia declara vt per Host.in sum.d.tit.

Binubis mulier secundo nubens licet euitet pœnas : non tamen introductas in fauorem filiorum. Dec. consilio 83.& 230.& Ioan. Dilect. in arte testan. titulo sexto.cau. 18. Ioan. Nico.in consil.de secund.nupt.& Ioan. de Garro.in l.1.C. de secund.nupt.numero 72.& Deci.in capit. ecclesia sanctæ Ma riæ.nu.35.de consti.communem dicit.

Ex quo priuatur successione filij impuberis si cõtraxit ma trimonium : non petito tutore ante contractum matrimo nium,Ioan.Nico.in dicto capit.consil.numero secundo com munem dicit.

Fallit primo, si contrahat de licentia viri : quia euitat om nes pœnas binubentis.Ioan. Cora. in libro tertio. Miscel.ca pit. 1.numero 12. communem dicit : quam intellige, si non habeat filios:quia eorum requiritur etiam licẽtia.Ioan. Cor. in l.filium quem.nume.30.cum seq.C. famil.ercif.sed tamen Ioan.de Ripa in l.fœminæ.de secun.nupt.C.num.19.& Dec. in d.c.ecclesia sanctæ Mariæ.nu.35.de const. indistinctè com munem dicit.

Fallit secundò, quia licet mulier teneatur reseruare filiis primi matrimonij proprietatẽ bonorum lucratorum in pri mo matrimonio prouenientium ex bonis mariti præmor tui,non tamen bona illa quæ prouenierunt ex donationibus factis ab extremo. Ioan. de Ripa dict.l.fœminæ. numero 52. comm

communem dicit: etiam si contemplatione viri facta sit.De ci.in d.c.ecclesia sanctæ Mariæ.nu.35.

Fallit tertiò,si mulier instituatur hæres à filio nõ facta diffe rentia,si contraxit matrimonium secundũ ante vel post mor tem filij : nam tunc succedit cum aliis filiis.Io.Carro.in auth. ex testamento.n.5.& 13.de secundis nupt.communem dicit.

fallit quartò, in successione aui, quia licet mater priuetur successione filiorum:& tenetur reseruare proprietatẽ bonorum filiis quæ prouenerunt à patre, non tamen extẽditur ad bona,quæ ab auo prouenerunt filiis,Io.de Carro. in dicta au then.ex testamento.n.27.communem dicit.

fallit quintò,si non superest aliquis filius ex illo matrimo nio,quia tunc in omnibus succedit, etiam quo ad proprieta tem.Idem n.46.communem dicit.

Amplia illam communem,qua cauetur,ꝙ mulier tenetur reseruare filiis primi matrimonij omnia lucra,quæ ad mulie rem peruenerunt ex primo matrimonio:quod in tantum est verum:ꝙ licet abstinuerit se à tertiis nuptiis, lucra habita ex secundo matrimonio licet ad filios primi matrimonij perti neant omnia lucra illius matrimonij, nihilominùs filij primi matrimonij succedũt vna cum filiis secundi in lucris habitis ex dicto secundo matrimonio. Io. Nic.in l.generaliter.n.13. C.de secun.nup.communem dicit.

amplia secundò,istam communem conclusionem, ꝙ non solùm mulier secũdò nubens incurrit in pœnas introductas in fauorem filiorum, sed & mulier luxuriosè viuẽs incidit in omnes pœnas binubentis, tã in illis quæ sunt sublatæ, quàm in istis,si adsunt filij primi matrimonij.Io. Nic.in d.l.generali ter.n.15.communem dicit.

plus dicit l.9.tit.12.lib.1.For.Il.ꝙ si mulier luxuriosè viuit post mortem mariti: perdit donationem factam ei per mari tum.& l.5.tit.4.par.5.ord.dicit,ꝙ perdit omnia acquisita du rante matrimonio, etiam si non sit additum per maritum, ꝙ castè viuat.Io.Lupus in repe.rub.de don.inter virum & vxo rem.§.67.n.4.de quib.per D. Io. Lupum in d.rub.§.11.n.5.& §.67.per totum.Quid tamen de tutela,vel de dote,& quid de successione filiorum mariti decedentium ab intestato:de do te quidem tractat Paul.Cast.in l.sororem.C.de iis.quib.vt in dig.& Ias.in l.fideicommissum.C.de fideic.& Fel.& Dec.in c. pastoralis.de iud.Alciat.ĩ trac.Præsum.reg.2.p̃sum.9.& Boe. q.338.Panor.in ca.vxoratus.de conuer.coniug.Io. Lupus in repet.rub.§.67.n.6.Ludo. Roma.singul.511.ex quibus elicit hæc conclusio.Mater vitam inhonestam agens post mortem viri perdit dotem de rigore iuris.secùs tamen de æquitate,pa raphernalia,& lucra quæcũque de bonis mariti prouenientia ex æquo.& iusto perdit quo ad tutelam, vide Io.de Garro.in auth.eisdem pœnis.C.de secũdis.nuptiis.n.16.& 20.& Boer. in d.q.338. Ex quibus fac conclusionem, Mater meretrican do, vel fornicãdo post mortem viri perdit tutelam filiorum. De successiõe verò, vide Paul.de Cast.in l.omnem.C.ad Ter til.& Bald.in Marga.in verbo Mater, & Io. de Garro.in auth. ex testamento. C.de secun.nuptiis.nu.30.& Cifonta.in l.6.in decisio.tau.& Hypol.singul.688.ex quibus resultant conclu. & correlaria sequentia.

Mater luxuriosè viuens post mortem mariti,intra vel post annum luctus priuatur successione bonorũ prouenientium à patre filiis decedentibus ante pubertatem,ex quo sequitur, ꝙ filiis decedentibus post pubertatem, non priuatur mater successione eorum.Sequitur secũdum correlarium, ꝙ mater non priuatur successione bonorum per filios acquisitorum aliunde quàm ex bonis patris etiam si mater meretricetur.

adde & tertium de marito,quia dictæ pœnæ ita astringunt maritum sicut mulierem Dec.cons.230.& 87.& Io.Duran.in arte testandi tit.6.causa 18.communem dicit.

Maritus secundò nubens,stãtibus filiis primi matrimonij, priuatur proprietate omnium bonorũ ad eum deuolutorũ titulo lucratiuo ex bonis mulieris prædefunctæ.Io.Nico.in l. generaliter.n.8. C.de secund.nupt. Io.de Rip.in l.fœminæ.§. illud.de secund.nup.n.1.communem dicit.

concor.cum ista communi l.15. Taur. & nota istam com munem inquantum dicit lucratiuo titulo : secus enim est in bonis lucratiuis durante matrimonio, quia de his tam vir, q̃ vxor possunt disponere:cùm habeãt dominium & possessio nem,soluto matr.illorum,l.14.tau.de quo vide per Bald.in l. fi.C.de bonis Iu.constante matrimonio.n.86.

ex quib' mariti succedẽs vni ex filiis primi mr̃imonij tenet reseruare deuolutã successionem aliis filiis supertistib.ex pri mo matrimonio,Io.Nico.in d.l.generaliter.n.9.cõem dicit.

item si maritus lucratur certam partem dotis ex statuto,& transit ad secunda vota, tenetur reseruare partem illam filiis primi matrimonij Io.Nic.ĩ d.l.generaliter.n.38.& Io.de Rip. in l.fœminæ.eod.tit.nu.47.communem dicit.

Nota, ꝙ si pater alienat bona, quæ tenetur reseruare filiis primi matrimonij:& filius superstes instituatur hæres vniuer salis per patrem,cùm teneatur de euictione,non vendicat rẽ alienatam.Io.Nic.in d.lege generaliter.n.33. communem di cit,& vide in verbo Filius.

amplia istam cõem etiam quo ad legitimam:cùm legitima non sit nisi deducto ære alieno.Io.Nic.ibi n.32.in 2. par.com munẽ dicit,ex gl.in l.cũ à matre,in verb.nõ prohiberis. C.de rei vend.quã intellige, si pater tenet de euictiõe:aliàs p̃t repe tere filius contra factum patris, idem ibi n.33. cõem dicit ex Bar.Ang.Paul.&Corn.in l.fi.§.in cõputatione.de iure deli.C.

nota istam communem & secundum eum intellect.l. 23. titulo 13.part.5.

Maritus binubus qui tenet reseruare bona filij primi mr̃i monij:nõ tenet satisdare de eis cõseruandis.Io. Nic.in d.l.ge neraliter.n.19.cõem dicit.& intelligit cõem,si est soluendo.

nota istam communem ad intellect.l.15.in decis.tau.

Maritus binubẽs, qui ex forma statuti lucratur certã partẽ dotis,non habebit,filiis primi matrimonij stantibus, nisi eam partem,quæ vni ex dictis competit. Bertrand.in l.hac edicta li.de secund.nup.C.nu.20.communem dicit.

fallit, nisi aliud de mente statuti comprehendatur:idem n. 21.communem dicit.

nota,ꝙ illud aufertur marito ex dispositione d.l.hac edicta li,non est merè legitima,sed est pœna,quàm filij lucrantur ex illa l.idem n.10.ver.ita tamen.communem dicit.

Item nota, ꝙ per statutum potest derogari legi hac edicta li, vbi maritus habebit plusquam vnus ex filiis superstitibus: idem Bertrand.d.l.hac edict.nu.81.communem dicit. Villal.

PRO.bis idem exigi natura nõ patitur.l.bona fide. de reg. iur.l.qui bis.ff.de verb.oblig.

OBIEC.contrà de §.fi.Inst.si quad.paup.fecis.dica.vbi actio nes pœnales de eadem re concurrunt,vna aliam nõ cõsumit.

SOL.hoc intellige verum in petitione:secus est in actione: vt hic.ita gl.in l.nunquam.ff.de actio.& oblig. Bellon.

blasphemia est omne,& quoduis conuitium, contumelia, vel maledictum in Dei nomen,vel eius sanctos prolatum, vt est communis opinio.de qua Soarez ver.blasphemia.nu.26. Clar. in §. blasphemia, in princ. & quòd quis sit blasphemus non probatur per testem singularem. Alex. consil. 72.col.1. lib. 1.Marzari.cons.16.pagi.150.ad fi.Io.de Amicis.cons.78. nu.8. Bonacoss.

blasphemia(vt vulgus traiecto à Græcis nomine loquitur) est omne & quoduis conuitium,cõtumelia, vel maledictum in Dei numẽ,vel eius sanctos prolatum. vt receptum dogma enunciant August.ad Ang. de malefic. ver.verba iniuriosa n. 13.Did.à Couar.in repetit.cap.quamuis pactum. nu.8.de pa ctis.Iul.Clar.larè, & eleganter cum receptis sententiis de hac blasphemiæ materia agẽs,ĩ prac.§.blasphemia.p totũ. F.Sua.

blasphemia ab ebrio emissa semper mitiùs puniri debet,vt commune asserunt Grammat.in constitutio. Regn. nu.6. & qui eum refert Iul.Clar.in dicta practica §.vlt.q.40.vers.præ terea quæro in fi. F.Suarez.

Blasphemia est,omne conuitium,cõtumelia,maledictum, prolatum in Deum vel sanctos.communem dicit August.ad Ang.de maleficiis.in verb. verba iniuriosa.n.13.quem refert Pract. Conradi.n.5. Didacus in repet.c.quamuis.n.8.de pact. Clar.lib.5.§.blasphemia.in princ. P.Fichard.

blasphemiæ pœna de iure diuino est pœna mortis. Leuit. 24.De iure autem Canonico cogitur ad publicam pœnitentiam ante fores Ecclesiæ faciendam,modo & forma,posita in ca. 2.de maled.quæ tñ pœna in clericis nõ habet locũ.Et ita communiter teneri attestatur Abb.in d.c.2.n.8.quem refert Simancas. de hæret.ca.8.nu.12. De iure ciuili autem est pœna mortis. per textum auth. vt non luxur. contra nat. in fine, & ita concludere Doctores affirmat Iodocus in practica cri min.cap.61.num. 26. Sed hæc pœna de consuetudine (proh dolor) hodiernis temporibus ob defectum religionis & iu stitiæ non seruatur,vt dicit Lucas de Penna in l.omnes,versi culo secundo quæritur. C. de delator.libro decimo.concor dat Zasius,consilio 19.numero 37.libro primo. hanc tamen Clar.dicit pessimam consuetudinem.Clar.li.5.sent.§.blasphe mia vers.sed quæro. P.Fichard.

Et not. quod Iudæus blasphemus punitur ab ecclesiastico iudice,in defectum secularis,alias non,vt est communis opi. Clar.in §.blasphemia.ver.sed pone quòd Iudæus.sed qua pœ na puniatur clericus blasphemus, ponit Alex.in consi.72.nu. 11.in 1.vol. Bonacoss.

PRO.bonus præsumitur qui est bonæ nationis, malus verò qui est malæ natiōis: & bonus præsumitur natus ex bonis parentibus,malus autem malis,vnde versus,

Sæpe solet similis filius esse patri.

Qualis erit mater filia talis erit.l.quod si nolit.in §. qui mãcipia.vbi gl.& doct.ff.de ædil.edict. Bellon.

PRO.bonus vir lites execratur:ait enim lex, quod non est contemnēda eius cogitatio,qui lites execratur.l.item si res.§. si.ff.de aliena.mut.iud.cau.fact.

PRO.boni viri debent potius velle mori,quàm peccare.l. 10 isti quidem.in fine.ff.de eo quōd metus causa.

OBIEC.contrà de l.i.ff.de bon.eorum qui ante sent.mort. sibi consciue.vbi reus criminis potest corrumpere accusatorem suum. vnicuique enim licet qualitercunque sanguinem suum redimere.nihil enim preciosius vita.

SOL.quantum ad animum pertinet,maior metus peccādi quàm mortis debet esse bonis. quantum verò ad corpus humanum,vita nihil charius,vt ibi. Bellon.

PRO.boni præmiis,mali verò pœnis affici debent.l. 1.ff.de iustitia & iure.

PRO.boni mores præualent diuitiis.l.scire oportet.§.cum reliquis.ff.de tut.& cur. Bellon.

PRO.bono melius inueniri potest.l. vbi autem non apparet.ff.de verborum obligat. Bellon.

PRO. bonæ fidei possessor facit fructus suos. l. bonæ fidei emptor.ff.de acq.rerum domi.in l.fructus.ff.de vsur.in §.si qs à non domino.iust.de rerum diuis. Bellon.Tol.

PRO. bonæ fidei contractus non patitur hanc conuentionem,vt emptor rem amittat, & vēditor precium retineat. in l.emptorem.in §.qui autem.ff.de actio.empt. Bellon.

bona fides semper præsumitur in possessore, etiam absque titulo vbi ius nō contradicit,Balb.in l.Celsus. de vsuc.part.3. ver.tertia habet conclusn.9. cōem dicit,nisi contrarium probetur.Cotta.in regul.possessor. de reg.iur.ti.6.§.6.n.2.part.2. communem dicit ex gl.in c.si diligenti.de præbend.

fallit, nisi appareat aliàs antiquior possessor. Idem in 4.cōclu.communem dicit, & illam tertius non potest opponere.

restringe istam limit.si possessio secunda durauit per triginta annos:quia præsumitur bona fides.Idem in dicta l.Celsus. communem dicit.

Amplia istam restrictionem etiam si possessor triēnalis ingressus sit possessionem propria autoritate.idē Couar.in reg. possessor.parte 2.§.8.n.3.communem dicit ex Bart.in l.vltima.C.vnde vi. B.Villalo.

bona fides regulariter, ac generaliter in rei corporeæ possessore semper præsumitur,quousque contrarium iustis probationibus innotescat.commune dicunt Balb. in l.Celsus.n. 104.ff.de vsucap. Boer.decis.42.nu.35. Alc.reg.4.præsumpt. 4.Porc.& ad eum Ias.in princ.nume. 5. Institu.de vsucap.latè Dd à Couar.de sponf.2.par.c.3.§. 1.n.4.& in reg.possessor.2. par.ti.6.§.8.n.2.de reg.iu.vir singularis doctrinæ Menoch.de recup.poss.remed.8.n.64. F.Suarez.

bona fides contractu etiam nullo ex iuris errore patitur, & ad fructus acquirendo sufficit, vt receptum infiunt Ias. in l.1.§.si vir.vxori nu.22.& in l.3.§.ex contrario.nu.37.ff.de ac qui.posses.Curt.Sen.consf.71.nume. 14.& alij,quos cit. Did.à Couarr.libr. 1.resolut.c.3.nu.7.excipe in ecclesiasticis rebus, nam in illarum fructib. lucrifaciendis nō satis est bona fides ex iuris errore profectà vt receptius dicunt Fel. in c.cum causa nu.21.de re iud.Gramma.decis.79. Satis tamen erit si quis alius præterea extrinsecus addatur color, vt commune pronunciat ex Imo. Molin. & aliis, insignis iuris interpres Ari. Pinel.in l.2.c.4.n.20.C.de rescin.vendit. F.Suarez.

bonæ fidei possessor fructus iam perceptos vsucapit triennio.vt commune asseuerat Balb.de præscr.par.4.par.4.princ. §.35.nu.2. F.Suarez.

bona fides quæ ad præscriptionē iure requiritur,præsumitur in dubio in possidente, nisi contrarium probetur, secundum Bart.& alios in l. Celsus.ff. de vsucap.præsertimque Io. Francis. Balbum ibi cum aliis signatis per eum, in tertia part. 70 sub numero secūdo, & 9.gl.Anto. Panormit. Fel.& reliquos omnes,in capitulo,si diligenti.de præscriptio.Bald.& Angel. in l.super long.C.de præscriptio.long.tempor.Alex.consilio 200.volumine secundo,& consil.75.vol.quarto, Ias.in §. sed istæ,numero 99. institut.de actionibus. Curtius Senior, consilio 71.Curt.Iunio.consil.28. Alciat.in tracta.de præs.reg.3. præs.5.n.primo,& Couarruuias in relectione, cap.possess.in 6. vbi fatetur istorum opinionem esse, & sequitur etiam, & communem fore meminit Menochius de recuperanda possess.remedio.13.nu.64. sed hoc absque dubio, ac difficultate procederet vbicūque possessor ipse haberet titulum verum, vel putatiuum,etiam errore iniusto,& sic iniustus error hoc casu causaret bonam fidem, secundum Bartolum, in dicta l. Celsus,n.17.& in l.igitur.§. potest.ff.de libera.caus.per textū, ibi,Alcia.in d.præsumpt.5.sub n.1.Couarruuias,vbi suprà,& Iacobum Menochium,in tract.recuper.possess. remedio. 13. nu.34.& seq. in quibus quidem locis memorati recentiores ostendunt hanc sententiam communem esse. F.Viuius.

PRO.bona fides in cōtractibus est obseruanda.in l.bona fides. ff.deposit.in l.bonam fidē.C.de action.& oblig. Bellon.

OBIEC. cōtrà de l.in causa. 2.in §.idem Pomponius. ff.de minorib.vbi licet contrahentibus inuicem sese decipere.

SOL.intelligite hoc verum,si absit dolus.vt ibi no.Bellon.

PRO.bona existimatio præfertur commodo pecuniario.l. cum ex plurib.ff.de solutionibus.& l.in pecudum.§. vlt.ff.de vsuris. Bellon.

PRO. bona intelliguntur deducto ære alieno. l. subsignatum.§.bona.ff.de verb.sig. Bellon.

PRO. bona parentum debētur liberis de iure naturali.in l. cum ratio.ff.de bo.dam.in l.scripto.in fi.ff.vnde libe. in §.1.in auth.de hæred.& fal.in c.ius naturale.1.dist. Bellon.

PRO.bona liberorū debētur parētibus ratione tātum pietatis seu miseratiōis ordine cōuerso mortalitatis,hinc versº.

Ordine turbato succedis Bulgare nato.in l.nam & si parentibus.vbi glo.ff.de inofficioso testamento.in l.scripto.in fi.ff. vnde liberi.

OBIEC.contrà,imò etiam de iure natu. debētur.per §. 1.in auth.de heredi.& fal.colla.i.vbi legitima portio bonorum de necessitate debetur & liberis & parentibus secūdum naturā.

SOL. ibi legitima pars debetur liberis iure naturæ ,pprièparētibus verò impropriè.verbum enim semel in oratiōe positum,potest stare propriè & impropriè.sicut in §. 1.in verbo, debetur. insti.de action.vt ibi not. Bellon.

bona mariti nō sunt tacitè hypothecata pro alimētis vxoris.Roma.consf.454.n.28.communem dicit. B.Villalob.

bona paraphernalia si sunt in dominio mariti. soluto matrimonio condici possunt: si autem dominium non est,translatum in maritum.cùm sint in bonis vxoris,soluto matrimonio vendicantur.Cur.Iuni.consil.93.numer.12.communem dicit. B.Villalo.

Nota istam communem ad intelle.l.17.tit.11.par.4.

bona dotalia si alienentur per mulierem constante matrimonio etiam de consensu viri,alienatio est nulla.Rodo.Suarez.in l.tit.*de las arias*. communem dicit, quam intelligit nisi confirmetur morte quem vide.

bona subiecta fideicommisso pro restitutione dotis alenari possunt. Deci.consf.119.in princ. Et hoc etiam si obligatio restitutionis dotis facta sit post fideicommissum,ibi. ver.hoc probatur. B.Villa.

ADDITIO.ratio est,quia fideicommissa ampliantur & declarantur per rationem & causam quibus disponentes ad illa facienda moti fuerunt:quod attendi debet Paris. consf. 72.ad veram.n.87.vol.4. Quod dictum & communis opi.fallit, vt per Paris.in consf.52.n.33.vsque ad 38.volu.2. I.Fich.

bona fides requiritur in præscriptione triginta annorum. Deci.consf.267.communem dicit.

Nota istam communem cum seq.ad intell.l.63.tau.quæ loquitur in præscriptione trigenaria.

bona alicuius nō sufficere ab soluēdum debita, probatur per modū traditum per gl.1.l.cùm de lege.ff.de prob.etiam si agatur de magno præiudicio, communem asserit Io.Franc.à Ripa.in l.si constante.n.18.ff.soluto matrimonio. B.Villalo.

bona damnatorum cōfiscata applicātur illi domino, in cuius sunt iurisdictione. Est communis opinio secundum Alb. Brun.consf.31.ver.ad prædicta facit. M.Chærian.

bona data in solutū creditori ex secūdo decreto efficiūtur creditoris irreuocabiliter, nec per debitorē possūt ampliº recuperari.Est magis communis opinio secūdum Deci. in cōs. 558.in causa manific.in princ.volu.3. M. Chærian.

PRO.bona ecclesiæ sunt pauperum.cano.fi. 16.q.1.Bello.

bona feudalia nō veniūt in eiusinodi generali alienatiōe,si quis generaliter omnia bona quæ habet in tali loco,alienauerit.ex Clar.sen.§.feudum.q.31.ver.in proposito. P.Fich.

Bona in dubio præsumuntur libera, & allodialia, vt est doctrina Ioan. Andr.& aliorum in cap. nimis. de iureiur.& post eum Bald.in cap. cæterum. in fin.de iud. Alex.in consil. 129. ponderatis iis, in prin.lib. 1.cum concordantibus vt per Dec. in consf.75. magnificus dominus Bonifacius,nu.25.1.vol.& in consf.115.incip.in facto presupponuntur,nu.31.2.volum. & in

& in consf.424.incip.proponitur quod magnifica,nu.7.& 8. Tradit Alciat.in trac.de præsump.in 2.reg.in 3.præsumpt. Et commune dogma ponit Soc.iun.in consf. 1.nu.24.& 29.& in consf.90.nu.4.volu.4. E.Muscul.

Bona sua ac se dedicans ecclesiæ seculari, non solùm præsentia bona deuouisse intelligitur commune ponunt Soz.& qui eum refert Viuius.lib. 1.opi.68. E.Suarez.

bona in diuersis locis sita eius regni legibus, eiusque iudicis sententiæ sunt obnoxia, cui actus à prima origine iuris dicundi fecit copiam. commune effatur Ias. & qui eum refert. 10 Did.à Couarru.de sponf.2.par.c.7.nu.9. E.Suarez.

bona alicuius esse soluendo probatur modo à gl. doct.in l. cum de lege.ff.de probat.etiam cum magni ponderis res vertitur,vt commune ait Rip.in l.si constante.nume. 18.ff.solut. matrim. E.Suarez.

Bona non solum simpliciter prolata, sed etiam cum additamento pronominis,mea,tua, &c. comprehendunt iura, & actiones vt frequenter placitum attestantur Alc.in l. meorū. n.1.ff.de verb.sig.cetera bona.n.15.de testam.Gomez.in §.omnium.n.22.institut.de action.Secura.& alij quos allegat Arius Pinel.in rub.par.1.nu.7.C.de bon.mater. E.Suarez.

bona futura,& bona conditionalia ex vltimis voluntatib. in donatione,aut alia quacunque,alienatione,vel publicatione bonorum non comprehendantur,vt commune testificātur.Curt.iun.consf.199.n.5.& ante eum Alex.atque alij,quos laudant Arius Pinel.in prin.rub.n.3.C.de bon.mater.Iul.Cla. in pract.§.vlt.q.78.ver.item in fiscum, & ver.seq. E.Suarez.

bona omnia coniugis transeuntis ad secunda vota acquisita quoquo modo ex successione filiorum primi matrimonij vel coniugis reseruantur quoad proprietatem ceteris filiis primi matrimonij.quod tam in fratre quàm in matre procedit,secundum communem per Bursat.consf. 12.nu.1.lib.1.

bona redempta an veniant in restitutione fideicommissi. vide Dec.cōs.298.Et an possint ea bona alienari ob legitimā, vel Trebellianicam filij grauati eligentis pro suo iure,vel an eius hæres,à quo vult fideicommissarius bona auocare,poterit ea bona sic eligere?vide Dec.consf.236. Soc.iun.consf.28. n.1.lib.2.licet Castr.in l.marcellus. §.res quæ.ff.ad Trebell.teneat bona alienata esse in legitimam imputanda:licet in Trebellianic.dubitet,& referat opi.vt p eū. Cui adde Paris.consf. 44.n.46.lib.2.& consf.109.eod.lib. & an possint ea bona subiecta alienari ex causa dotis,si extent alia bona tempore datæ dotis?Paris.consf.119.n.5.lib.1. Et an pro dote constituenda? Paris.consf.52.libr.2. Et ꝙ pro restituenda dote possit alienari fideicommissum,et ꝙdos fuerit recepta post fideicommissum iniunctum,not.Ias.consf.157.li.2.qui in auth.res quæ. C. com.de leg.dicit ꝙ non:& ꝙrium tenet consf.271.lib.2.in hoc sibi cōtrarius,Ruin.consf.89.n.42.lib.2. vbi tenet cōtra Ang. volentem cōtrarium.& dicit hanc esse communem opi.Gozad.consf.97.in prin.Grat.consf.17.in prin.lib.2.Rub.consf.78. in prin.& hoc procedit vbi non adessent alia bona.vt per Ias. d.auth.res quæ.coi.fi.quæ conclusio fallit,vbi post cōstitutionem dotis alienauit bona non subiecta fideicommisso, tunc non possunt pro dote alienari bona subiecta: sed debet mulier agere actione hypothecaria contra possessores bonorum ad consecutionem dotis. Put.

Bona feudalia, vel aliàs obnoxia, non veniunt in generali mandato ad alienandum seu administrandum,vel in generali obligatione secundum communem per Bursat.consf.44.nu. 1.lib.1.distingue vt per eundem consf.31.n.18.eod.lib.Quid in fideicommisso vniuersali?dic ꝙ in eo nō veniunt bona feudalia, vel ecclesiæ obnoxia, secundum communem per eundem d.consf.nu.15.Quid in bonis ecclesiarum & emphyteuticis? dic ꝙ de iure communi veniunt in generali obligatione bonorum etiam citra ecclesiæ vel domini assensum secundum communem per eundem consf.56.n.11.lib.1.quem vide consf.32.num.10.27.& 37.eod.libr.pro qua vide eundem consf.31.nu.18.eod.lib.quo ad feudalia & emphyteutica.

bona omnia præsumūtur libera &allodialia,nisi contrariū probetur,secundum communem per eundē Bursat.consf.10. n.12.lib.1.quam conclusionē declara vt per eundem consil. 46.n.8.9.23.& 26.eod.lib.& nu.27.vbi ponit ꝙ petens bona feudalia quæ mista sint cum allodialibus succumbit, nisi sciat distinguere feudalia ab aliis.& ibid.n.28.quando & quo casu bona indicanda sint non feudalia.& nu. 29. ꝙ si bona feudalia per spatium 40. annorum libera & allodialia reputentur, præscribuntur vt libera contra dominum ex magis communi ibid.notata.d.num.29.

bona subiecta restitutioni fideicommissi cōfiscari nō pñt, & præsertim accedente prohibitione testatoris de eis non alienandis.Et hanc sententiam de iure probabiliorem esse cōsulendo,scribit Alex.de Imo.in consf.23.n.3.ver.sed præmissis non obstantib.in 1.lib.consf.per l.Imperator.& differentiā Bar.ibid.ff.de fideicommiss.libert. Quam opinionem Alex.in d.consf.nouem notabilibus fundamentis confirmat.l.Statius. §.Cornelio.ff.de iure fisci.Et sequuntur hanc sentētiam Dec. in consf.442.n.18.19.20.21.25.26.&27.in 3.par.consf.&Dec. in l.3.§.illud.ff.quod quisq; Iur, in alium statuerit. Hippol.de Marsi.in consf.49.n.51.Ambros.de Opizonib. in §. Diui Seuerus.n.47.& 48.ex l.filiusfamiliàs.ff.de leg. 1.Plures authoritates adducunt Hippol.de Marsil.in d.consf.49.nu.51.& Molin. in verb.confiscatio.ad d.consf.23.Et hanc sententiam Docto. receptam esse meminit Roland.à Valle,in consf.31.nu.25,in Tom. 1.consf. Kirchouius.

bona alienata per delinquentem ante confiscationē, si appareat fraude factum,valet quidē alienatio, sed à fisco reuocatur. Fiscus tamen tenetur emptori precium reficere, vt est communis opinio.Clar.q.78.ver.solet etiam. Bonacoss.

bona alienata per delinquentem post commissum delictū, in casu quo bona ipso iure & facto publicantur, alienatio est ipso iure nulla,nec est opus reuocatoria.Si autem titulo onoroso facta sit alienatio,& in casu, quo bona non venirent ipso iure publicanda,tenet alienatio, nisi appareat contrahentē fuisse participē fraudis,vt est communis opi.Clar. q.78.vers. multa. Et prædicta procedunt etiam si alienatio post accusationem fuerit facta,lite contestata, vel non contestata. vt est communis opi.Alienatio autem facta post sententiam,si fuerit per appellationē suspensa,valet alienatio, sed sequuta confirmatione in appellatione reuocatur, vt est communis opi. Et in casib. in quibus valet alienatio, sed per fiscum reuocari potest,non licet ipsi fisco statim possessoresrerum emptarum à possessione expellere,sed intentare debet reuocatoriam,vt ordinariè de ipsa reuocatione cognoscatur. vt est communis opin.Clarus.d.q.78.ver.si verò. Bonacoss.

Bona prohibita alienari nō confiscantur, vt est communis opinio.Clar.d.q.78.ver.item quæro. vbi communiorem esse probat. Bonacoss.

Bona damnatorum confiscata applicantur illi domino, in cuius sunt iurisdictione,vt est communis opinio.de qua Brunus in consf.feuda.31.n.15.idem in damnato de hæresi, vt est communis opinio, de qua ibi Brunus nu.17.non seruatur tamen de consuetudine,vt dicit Bursatus consf.43.n.13.Bonac.

bona hæretici non dicūtur fisco incorporata,nec apprehēdi possunt,nisi præuia declaratoria sententia.Bursat.consf.43. nu.1.communem dicit. Bonacoss.

bona acquisita per hæreticum à die commissi delicti citra, vsque ad sententiam,non veniunt in cōfiscatione bonorū,vt est communis opin.Sed ea tantum,quæ tempore delicti possideret.Bursa.consf.43.num.4. Bonacoss.

Bona immobilia hæretici fisco, vbi sunt sita, applicantur. ex communi.Bursa.consf.43.nu.14. Bonacoss.

Bona ecclesiæ furto subtracta auocantur à detinente, non restituto precio vt est communis opin. Bursa. consil.43. num.31. Bonacoss.

Bona omnia à die commissi criminis hæresis publicantur, & ideo illi censetur administratio interdicta. vt est communis opinio. Bursat. consilio 14. numero 3. Bonacoss.

Bona acquisita per hæreticum post diem delicti, non veniunt in publicatione bonorum,vt est communis opi. Bursa. consi.14.nu.18.

Bona fama in specie probata, indicia, licet vrgentia, tollit, vt est communis opi.Bursat.consil.34. numero 19. & numero 30. Bonacoss.

bona etiam alienata per bannitum, expressè ad hoc restitutum recuperantur.communis est opin.de qua Bursat.consf. 54.num.11.

bona alienata in alios, non censentur in dubio per principem restituta bannito. Si tamen sit restituturus ad onera priora tenebitur.Bursat.consf.54.nu.28. Bonacoss.

bona omnia recuperat restitutus per iustitiam, secus si per gratiam.vt est communis opin.Bursf.consf.54.nu.35. Bonac.

bona alienata per delinquentem ante confiscationem, si appareat fraude factum,valet quidē alienatio, sed à fisco post ea reuocatur. communem dicit Picus in l. post contractum. nu.11.ff.de don.quem refert Bos.ti. de bon.pub.nu.43.Fiscus tamen tenetur eo casu emptori precium restituere. communem dicit idem Picus,vt eum refert dict.Bos.d.tit.nu.45.Clar. d.§.fi.q.78.ver.solet etiam. P.Fichard.

Bona alienata per delinquentem post cōmissum delictum,

in casu quo bona ipso iure & facto publicantur, tunc alienatio est ipso iure nulla, neque opus est reuocatoria. communē dicit Picus in l.post contractum.n.37.ff.de donat.ver.circa secundum tempus. Sed si alienatio facta esset titulo oneroso, & in casu quo bona non venirent ipso iure publicanda, tenet alienatio, neque reuocantur alienata, nisi appareat contrahentem fuisse participem fraudis. communiter per omnes teneri ait Ang. in l.si quis.n.4.C.de bon.proscript. Picus d.l. post. n. 38. Clar. d.§.fi.q.78.vers. Cæterum. Qui verò sint illi casus in quibus bona ipso iure cōfiscantur. vide eundem Clar. in d.q. 78.ver. Multa. Et prędicta etiam omnia locum habent, etiam si alienatio post accusationē facta, sit lite contestata siue non. communē dicit ibidem Picus. n.39. in prin. ver. circa quartū. Alienatione autem facta post sentēriam latam tunc si per appellationem fuerit suspēsa sententia, valet quidem alienatio, sed postea secuta confirmatione sententiæ, officio iudicis reuocatur, si verò non fuerit per appellationē suspensa, alienatio nihil valet. communem dicit Picus d.l. post nu. 39. ver. 5. Nota verò quod in casibus in quibus valet alienatio, sed per fiscum reuocari potest, non licet fisco statim possessores rerū emptarum ex possessione eiicere, sed debet actionem reuocatoriam intentare, vt ordinariè de ipsa reuocatione cognoscatur. communem dicit ibidem Picus. n.43. Clarus d.q.78. ver. si verò. P.Fichard.

Bona prohibita alienari, non veniunt in confiscatione. cōmunem dicit Rubeus cons. 98. n. 1. & cons. 154. n. 2. idque secundum Bart. in l. Imperator. nu. 1. ff. de fideicom. liber. quem sequuntur communiter Doctores vt dicit Socinus iun. cons. 78. n. 15. lib. 2. Gram. decis. 105. n. 31. Contrariam verò communem dicit Alcia. cons. 773. n. 1. sed prior communior. Clad. lib. 5. §. fi. q. 78. vers. Item quæro. P.Fichard.

bona dicuntur deducto ære alieno, teste Alex. cons. 12. lib. 2. Quæ bonorum appellatio debitorum nomina non cōprehendi, secundum Bar. in l. in bello. §. 1. de capti. item nec iura & actiones. quia sunt tertia species, & propriè non cōprehenduntur, ex not. per Dec. cons. 237. n. 1. & 2. quid autem veniat, dic, vt per Bar. in l. princeps bona. de verb. sig. Quid de mobilibus & immobilibus: an eorum appellatione veniant nomina debitorū? Et pro negatiua concludit Ias. in l. stipulatio hoc modo. col. fin. nu. 22. ff. de verb. obl. pro quo vide quæ scribit Guid. Pap. q. 499. vbi legatis mobil. & immobil. an veniāt nomina debitorum, Paris. cons. 94. & 96. lib. 2. in quorum altero loquitur de bonis, & quid veniat appellatione bonorum. in altero loquitur de mobilib. de quibus mobil. & immobil. plura etiam not. Dec. cons. 461. vbi inter alia, q̄ nomina debitorum nō sunt mobilia, neque immobilia, quorū mobilium & immobilium dispositio non comprehendit vniuersa, & sic iure & nomina debitorū, quæ sunt tertia species, l.à diuo pio. §. in venditione. ff. de re iud. Alex. cons. 9. col. fin. num. 6. lib. 1.

super Bonis certis conuentio facta viuentis valet, licet facta super omnib. nō valeat, ex quo relinquitur facultas testandi. Est communis opin. fm Soci. in cons. 10. ver. confirmatur, qd̄ consiliū est insertū inter cōsilia Brun. Asten. M.Chærian.

bona futura nō veniunt in alienatione bonorum. Cur. iun. consil. 199. nu. 15. communem dicit. B.Villal.

bonorum possessio non est misti imperij. Cur. iun. in l. j. nu. 32. ff. de iur. om. iud. communem dicit. Idem.

bonorum possessio potest delegari. idem ibi cōem dicit.

bonorum possessio, vnde liberi, non transit ad descendentes. Alex. cons. 20. vol. 1. & in l. emancipata. C. qui admi. communem dicit. quem refert Io. Durand. in arte testan. titul. 11. cau. 14. Villal.

PRO. Bonarum mentium est ibi etiam culpas suas agnoscere, vbi culpa non est. c. fi. 5. dist. Bellon.

PRO. bonorum possessores loco hæredum sunt. l. 2. ff. de bonorum possess. Bellon.

bonorum amissione afficiūtur filij, vel nepotes ex causa, & propter publicam vtilitatem. vt est communis opin. Clar. q. 86. ver. infertur. Bonacoss.

bonorū appellatione veniunt iura & actiones, & ideo publicatis bonis, veniunt iura & actiones, si nomen bonorū est simpliciter appellatum, vt est communis opi. de qua Rolan. à Valle in consi. 1. nu. 132. in 3. vol. Bonacoss.

bonorum publicatio tacitè in consequentiam sequitur naturam criminis. vt est communis opin. de qua magister meus Cephalus in cons. 79. nu. 18. in 1. vol. Bonacoss.

bonorum confiscatio nō fit sub generalitate, generaliq̄ vocabulo, vt est communis opinio, de qua D.m. Cephalus d. consi. 79. nu. 23. & seq. Bonacoss.

bonorū appellatione quid veniat: scribit Bar. in l. princeps bona. ff. de verb. sig. & q̄ non comprehendantur nomina debitorum, no. idem in l. in bello. §. j. de capt. & postl. reuer. item nec iura & actiones, Dec. cons. 237. n. 1. & 2. de quo per Capel. Tolos. q. 315. pro affirmatiua autem stat Paris. cons. 94. n. 12. lib. 2. vbi q̄ bonorum appellatione veniunt pecuniæ & nomina debitorum, Qua in re. dixit Gull. benedic. in c. Raynutius. in gl. cetera bona. n. j. bonorum appellatione simpliciter venire iura & actiones, de quo, cum esset quæstio in actu prac. quia testator dixerat in hæc verba, *ha legato li vsufrutto di tutti li soi beni stabili mobili merci di botega.* & quereret an eo legato cōprehenderet pecunia, occurrit tex. in l. Caius in prin. ff. de leg. 2. Capel. Tholos. d.q. 315. Imbert. in enchirid. iur. gall. ver. bonorum. quibus in locis videtur decisio negatiua, licet contrarium velit Nat. cons. 117. col. pen. nu. 5. & 6. Paris. d. consi. 94. num. 12. lib. 2.

bonorum appellatione, mobilia & immobilia comprehendi not. doct. in c. relatum. 2. de testa. l. bonorum 1. ff. de verbo. sig. & quamuis iure & actiones non veniant nomine bonorū mobilium & immobilium: sed constituant tertium speciem distinctam l.à diuo pio. §. in venditione. ff. de re iud. l. quam tu beronis. §. vlt. ff. de pecul. Dec. cons. 414. 653. Appellatione tamen bonorum simpliciter sine adiectione mobilium, aut immobilium, iure noīa debitorum & actiones veniunt, l. nomē. C. quæ res pig. ob. poss. l. princeps bona. de verb. sig. cum simi. l. si legatus §. si quis bona. ff. ad treb. & ideo non tantum bona mobilia vel immobilia per clericum ex reditibus ecclesiæ acquisita: sed etiam nomina atque actiones ipsi ecclesiæ cōpetunt. ex not. per doc. d. c. relatum 2. de testa. & an bonis omnibus mobilibus & immobilib. obligatis iure hypothecæ: censeantur etiam obligata iure & actiones. dubitant doct. cū sub generali bonorum hypotheca iure & actiones contineantur d. l. nomen C. quæ res pig attamen appellatione bonorū mobilium & immobilium etiam in materia hypothecæ: iure & actiones non comprehenduntur, d. l. à diuo pio. §. in venditione. vbi Bar. & Ias. de re iud. idem dicendum videtur ex Bar. in l. centurio. nu. 27. ff. de vulg. Dec. d. cons. 414. cuius contrarium aliqui tenuerunt propter dictionem omnia, ex nqt. per doct. ad Alex. cons. 45. n. 8. lib. 1. Old. cons. 219. pro quo vide quæ scribit Bar. in l. quintus. 1. §. argento. de aur. & arg. leg.

bonorum appellatio non solum in obligationibus expressis, sed etiam tacitis, iura, & actiones continet. vt frequens interpretum axioma testantur Dec. consi. 349. nu. 10. Neguz. de pig. 4. memb. 2. par. num. 165. & qui s. vers. bona. E.Suarez.

bonorum confiscatio non aliis ex criminibus hodie procederet, quam vel ex hæreseos, vel maiestatis læsæ damnatione, niū si particularis aliqua consuetudo. vel aliquod statutū expressim aliud sanciat, vt vberrimè ostēdit receptum I. Clar. in pract. §. vlt. q. 78. vbi per totam quæstionem complura ad hanc bonorum confiscationem pertinentia ex receptis sententiis diligenter memorat. E.Suarez.

bonorum mobilium, & immobilium mentio, vel in donatione, vel in legato, vel in obligatione, vel in proscriptione, vel in statuto facta, non complectitur iura, & actiones: vt cōmune asseuero ex Alex. in l. à diuo Pio. §. in venditione. ff. de re iud. Dec. in l. 1. lect. 2. n. 7. ff. si cer. pet. Corn. cons. 104. n. 12. lib. 2. Capel. Tholos. & Aufrer. q. 310. & magna iuris interpretum strue, quam componit Arius Pinel. in j. rub. n. 25. & 26. C. de bon. mat. vbi etiam receptum esse ex multis asserit idem futurum si bona omnia, vel vniuersa mobilia, & immobilia prolata sint, quod etiam attestatur Iul. Cla. in practica. §. vlt. q. 78. ver. successiue quæro. E.Suarez.

Bonorum possessio nō est mixti imperij, ac delegari potest communia dicit Curt. iun. in l. 1. numer. 32. de iurisd. omn. iudic. E.Suarez.

bonorum possessio, seu quæcunque à iure prætorio profecta successio iam hodie (nā olim secus erat) non agnita ad hæredes ex sanguinis, vel iuris deliberandi vi transmittitur. commune aiunt Cor. Ias. Iacobin. de sanct. Georg. Phil. & Lancel. Dec. in l. emancipata. C. qui admit. Ant. Gomez. de testa. ca. 1. n. 14. & c. 9. n. 35. quamuis contrarium dixerint commune Alex. in d. l. emancipata, & cons. 20. lib. 1. & Io. Dilect. de art. testan. tit. 11. caut. 14. E.Suarez.

bonorum possessio ante aditam hæreditatem accepta iudicium testantis rescindit non verò ipsum testamentum, vt cōmune aiunt Alex. in l. 1. n. 2. C. de bon. poss. contra tab. lib. Ias. in l. vt libersi. C. de collatio. Emanuel à costa. in l. gallus. quid si tantum par. 3. nu. 123. ff. de lib. & posthu. E.Suarez.

bonorum possessio contra tabulas successorio edicto loquī facit. commune aio ex Alex. n. vlt. Corn. in fi. Dec. n. 7. in ru. C. de succes. edict. Aret. in l. in suis. ff. de lib. & posthu. Alex. in l. si quis posthumos. §. si filium exhæredauero n. 4. illo eod. ti. de liber. & posthu. E.Suarez.

Bonorum possessio contra tabulas tantum hodie procederet filio emancipato cum causa præterito vt commune affirmo ex Paul. n. 7. Corn. num. 21. Curt. iun. n. 44. in auth. ex causa. C. de liber. præter. E.Suarez.

bonorum possessio litis agnoscendæ gratia, etiam hodie, emancipato filio ritè exhæredato. ac tabulas paternas centum virali iudicio oppugnare volenti necessaria est cōe pronuncio, ex sing. s. Periglis in l. ī suis. n. 52. ff. de li. & posth. Alex. n. 8. in fi. in l. certum. C. vnde legi. Corn. in auth. ex causa nu. 30. C. de lib. præte. Ias. in l. 2. n. 8. C. vnde legiti. Galleau. §. & quid si tantum. n. 49. ff. de lib. & posth. Anto. Gomez. de testam. c. 11. num. 34. E.Suarez.

bonorum confiscatione facta, filiis delinquentis debet relinqui & reseruari legitima. Ita consuluit & ostendit esse magis communem opinionem Rol. cons. 97. n. 29. lib. 2. Si tamē bona essent materna, filiis nihil debetur p tex. l. de bonis maternis. C. de bonis præscrip. & hanc conclusionem indistinctè approbare Doctores dicit August. ad Ang. de malefi. in verb. eius bona. nu. 28. Clar. d. q. 78. versic. videndum. P.Fichard.

PRO. bonitas intrinseca rei considerari debet secundum tempus contractus. in l. cum quid. ff. si cert. peta.

OBIEC. contrà de l. vinum. ff. eod. ti. vbi æstimatio rei non fit secundum tempus contractus, sed petitionis.

SOL. Ibi de æstimatione bonitatis extrinsecæ, s. quòd tantum res valeat, vt ibi no. gl. Bellon.

Bonitatem aut bonam famam pro suæ intentionis fundamento allegans illam probare necesse habet: vt commune asfero ex Dec. in c. 1. n. 20. de probat. Fel. in c. cùm in iure. de offi. deleg. & in c. 1. n. 11. de præsump. Afflict. lib. 1. constitu. rub. 17. n. 23. Hippo. sing. 187. & in rub. nu. 44. C. de proba. & vide infrà ver. qualitas. Suarez.

PRO. breuitas termini non vitiat contractum bonę fidei. l. insulam. §. qui in operis. vbi not. Bart. ff. locati. Bellon.

breuiloqua substitutio naturaliter nō comprehendit fidei commissariam. Ias. cons. 134. vol. 1. dicit communem, sequitur Roland. à Valle. consil. 25. nu. 2.

Limita nisi similiter iuncta esset compendiosa, vt per eundem Roland. d. consil. nu. 10. I.Fich.

COMMVNIVM OPINIONVM,

SIVE IVRIS VTRIVSQVE RECEPTARVM Sententiarum, ex diuersis Authoribus collectarum,

Liber tertius.

C

Cadauer damnatorū non debet deponi de furca, neque sepeliri, Nisi habita licentia à Principe. vt est communis opin. Et ita fuit seruatum in Seruatore mundi. qui de licētia Pilati fuit à Cruce depositus, & sepulturæ traditus. Ioannis 24. Clarus q. 100. in prin. Bonacoss.

cadauer punitorum potest dari medicis pro Anatomia cōficienda de licentia Principis, vel Senatus. vt est communis opin. Clarus. d. q. 100. ver. quæro. Bonacoss.

cadauer rei ante executionē mortui, potest suspendi. Clar. q. 100. ver. sed hic incidenter. Bonacoss.

Cadauera tam pauperum quàm diuitum, ne sepeliantur, impedire nequit creditor, & si perspicuo liquidi debiti instrumēto muniatur, vt pièr receptum asserit Viuius li. 2. opi. 78. cum Fel. in c. sicut Iudæi, de Iudæis Hippo. sing. 199. Grammat. decisio. 82. E.Suarez.

cadauera damnatorum non debēt deponi de furca neque sepeliri, nisi habita licentia à Principe, ita Doct. communiter declarare, in tit. ff. de cadauer. punit. ait Ant. Gomez. c. 14. delictor. n. 8. De iure tamen canonico possunt sepeliri, per text. can. quæsitum. 13. q. 2. Clarus d. lib. 5. §. fi. q. 100. in principio. P.Fichard.

cadauera punitorum possunt dari medicis ad faciendā anatomiā, habita tamen prius licentia à principe vel senatu, quāuis in iure non decisum reperiatur, tamen ita practicari attestatur Bertachin. in verb. Cadauera. n. 5. & refert Ant. Gomes. c. 14. delictorum. in fi. quòd anno. 1550. Carolus quintus Imperator perquisiuit votum Vniuersitatis Salmaticensis, an hoc liceret facere, & Vniuersitas respondit q̄ sic. refert. Clarus d. §. fi. q. 100. versi. quæro. P.Fichard.

Caducitas à solo prælato sine capitulo non remittitur, secundum communem per Bursat. cons. 26. n. 23. lib. 1. Ias. in l. 1. num. 53. C. de iur. emphy. in arduis enim semper capituli cōsensus requiritur, licet in leuioribus consilium.

caducitas in cursa purgatur, & tollitur ex celeri liuellorū satisfactione, secundum communem per Bursat. cons. 26. num. 42. lib. 1. post Alex. in l. si insulam. n. 9. n. 17. ff. de verb. ob. Dec. cons. 138. num. 7.

caducitas intentatur per dominum contra emphyteutam seu vassallum ob deteriorationem notabilem culposam, secundum communem per Bursat. consi. 91. ante nu. 6. lib. 1.

caducitas mortuo emphyteuta, seu vassallo, non declaratur contra heredes, nec per heredes domini, nisi quando dominus eam ignorauit, vel fuit impeditus in vita vassalli, secundum communem per Bursat. cons. 91. nu. 5. vbi quòd similiter hæredes domini declarabunt, & si per viam exceptionis procedatur, teste Osasc. decis. 29. nu. 13. at secus data scientia, vt idem scribit Decis. 77. nu. 11. 132. nu. 6. 152. n. 3. ius etenim priuandi vassallum feudo, non transit ad heredes domini, si dominus in vita de ea re non sit conquestus, secundum Bursat. d. consi. ante num. 6.

caducitas non datur contra heredes, non præsupposita ignorantia domini, vel impedimento, secundum communem per Bursat. cons. 91. nu. 18. lib. 1. post Bal. in c. imperialem. §. in super de prohib. feud. alie. Cur. de feud. 4. part. prin. ver. 2. principio. dubitatio. Clar. §. feudum q. 65.

caducitas nō transit contra hæredem: data scientia contrauentionis, secundum communem per Bursat. cons. 102. n. 4. lib. 1. vbi quòd declaratio domini ad nullitatem, caducitatē, pœnam, vel commissum, nunquam fit mortuo contraueniēte contra hæredes, vel illius successores data contrauentionis scientia, Rip. in l. fi. q. 70. C. de reuoc. don. num. 137.

caducitatis declaratio hæredi & in hæredem datur, iuxta communem per Bursat. cons. 23. nume. 12. lib. 1. Osasc. decis. 29. num. 13.

Caducitas censetur remissa per dominum quando sciuit deuolutionem esse incursam per defunctum, & nō fuit impeditus, & ideo contra hæredes illam amplius intentare non potest, secundum communem per Bursat. consi. 91. nu. 23. lib. 1.

caducitas non incurritur ex contractu nullo, secundum cōmunem per. Bursat. cons. 82. n. 7. lib. 1. post Clarus. §. feudum. q. 31. in prin. cum seq.

caducitas declaratur & contra hæredem, & ab hærede, si dominus commissum occurrisse ignorauerit, secūdum communem per Bursat. cons. 37. num. 19. lib. 1. vbi latius declarat cui adde Osasc. decis. 29. num. 13.

caducitas rem semper recognitam supponit, super qua declaratio domini directi præcedere solet, secundum communem per Bursat. cons. 26. n. 7. lib. 1. ex Curt. iun. cons. 109. nu. 11. cons. 110. n. 23. cuius rei in commissum declaratæ fructus à die declarationis tantum venire solent, ex communi opin. per eundem Bursat. d. consi. nu. 8.

Declaratio domini requiritur, vt quis cadat ob non petitam renouationem, secundum communem per Bursat. cons. 91. nu. 16. lib. 1. vbi quæ requirantur ad caducitatem ob non petitam inuestituram.

caducitatis pœna solum habet locum volente domino. Curtius iunior consilio 100. numero 23. communem dicit. Bonacoss.

caducorum

Caducorum pœna non ante domini voluntatem sortitur locum vt commune dicit Cur.iun.conf.110.n.23.& vide j.versi.emphyteusis. E.Suarez.

caducitatis pœna solùm habet locum, volente domino. Curt.iun.conf.110.nu.23.communem dicit. B.Villal.

cæcus an donare possit causa mortis coram v.testibus, vel vtrum 6. testes(prout est necesse in testamento)sint adhibendi,magna est inter Doct.contentio.Hippolitus Rimi. autem in lect.Super Tit.de donat.Inst.in prin.nu.62 5.dicit communem esse,q̃ possit etiam coram v.testibus rectè donare.quam ibidem & ipse sequitur atque firmat. I.Fich.

cæcus si testari velit inter liberos,sufficiunt duo testes,nec requiritur, alia forma vel solennitas à iure ciuili introducta. com.dicit Clarus.§.testamentum.q.17.ver.sed quæro.

ADDITIO. An requiratur Sententia declaratoria voluntatis,vel simplex voluntas sufficit, per Jas.in l.in emphyteuticariis.n.12.C.de iure emphyteuti. cũ aliis per eum adductis, & per Fel.in aliis casib.in c.1.n.23.de constit.& Albe. in l.lex vectigali,n.3.ff.de pig.Quo verò ad expulsionem idem dicendum.Alber. in d.n.3. dicit communem esse opinio.q̃ authoritate iudicis fieri debeat,& n.6.vbi si per biennium pensio soluta non fuerit & postea sit recepta. Sed an in contractu emphyteu. finita generatione dominus emphyteotam inserere patiatur,intelligatur tacitè renouasse,sicut in colono& inquilino dicitur.Jas.in l.1.n.65.& seq.eo.tit.communem esse opinionem,quod quando contractus requirit scripturam,prout emphyteoticus, nunquam ex patientia intelligitur renouatus,& not.Bald.in l.vnic.n.32.C.quando non petentium par. In reliquis autem de tacita renouatione & continuatione locationis & societatis nõ ponit etiam Marc.Ant.Bard.in trac. de temp.Vti.& contin.in c.4.nu.10. Idem.

cæcus non alia forma quàm quæ præscripta est,in l.hac cõsultissima.C.qui testamentũ.facere possunt.testari potest,nisi statuto expresso aliter disponeretur,q̃ statuto,potest talis solennitas diminui,vt voluit Bart. in l.si quæramus.ff. de testament.quod verum est,si statutum expresè disponeret de testamento cæci,aliàs cũ simpliciter disponeret,quod testamentum valeret coram quinque testibus,non extenderetur ad testamentum cęci,prout voluit Bald.d.l.si quærimus.cum quo residet Imol.in ca.quum ingressa.de testa. & ita communiter teneri refert Bened.Capra regula 103.nu.25.

PRO.Calamitas matris filio nocere non debet.§. & econtrario.Instit. de ingenuis. Bellon.

Calculatio & redditio rationum licet ratione erroris retractari possit. secus tamen est quando vltra calculationem interuenit pactum vel transactio de stando calculo:quia tũc retractari non potest.Rol.conf.49.n.46.65.li.1.gl. in l.3.§. 1.de contrar.iudic.tut.,p quo videSoci.conf.159.col.3.conf.190. col.3.conf.92.col.4.lib.4.Dec.conf.100.col.fi.in fi. Et an sententia lata super rationib.seu computationib.valeat sine citatione,& an reuocari possit?vide Bart.in l.2.C.de iur.fisc.lib.10. Cui adde q̃ error calculi computationis factæ cum fisco, vel eius agentibus, vsque ad 30. annos de errore opponi potest. Bart.d.l. 2. Quid quando vult reuocare respectu gratiæ factæ in calculando:& quando præsentat quis iudici tales rationes vt assignatam cõdemnet,an requiratur partis citatio?dic vt p Bart.& doct.in l.nec quicquam.§.vbi decretum.ff.de offi.proconf.& leg.& faciunt quæ idẽ Bart.not.in l.2.§. quod de frumentaria.ff.de administ.rer.ad ciuitat.pert.An autem computatio.seu calculatio facta habeat executionem paratam?vide tex.in l.instar C.de iur.fisc.lib.10. Et quid operetur computatio legitimè facta: & qualiter,ac intra quod tempus contraueniri possit?vide Bart.in l.non vtique.§. quod de frumẽtaria.ff. de administ.rer.ad ciuitat.pertin.Dec.conf.90.docto.in l.1.C. de error.calcul. Et q̃ princeps possit cogere subditos ad reddendum rationem administrationis rerũ communitatis,not. Guid.Pap.q.pen.n.5.&à quo eligãtur calculatores, videBart. in l.2.C.de vsur.& fruct.leg. Put.

Calculus ex commissione iudicis prolatus à perito cui iuramentum assertiuum defertur,exequi debet secũdum communem per Burs.conf.105.n.9.lib.1.vbi q̃ contra assignatos in debitores per calculationẽ iuridicam ,pcedi debet, ex not. per Bar.in l.2.n.6.C.de iur.fisc.lib.12.Paris.conf.96.lib.1.Neuiz.conf.94.nu.17.& 18.

PRO. calumniantes ad vindictam poscit similitudo supplicij.in l.fi.C.de accu.& in l.fi.C.de calumnia. Bellon.

calumniari videtur qui non probat.Præposi.in ca.si quenquam.§.notandum.nu.72.q.communem dicit. B.Villal.

calumniari videtur,qui non probat, vt receptum effantur ij,quos supra retuli,ver.Accusationi probetur. E.Suarez.

Calumniari videtur,qui non probat.Præposi.in c.si quemquam.§.notãdum n.7.de iudi.vbi communem dicit Bossi.tit. de accusa.n.19.communem dicit.Clar.q.62.vers.dixi s.Abb. in c.cum dilectus.n.5.de calumniato. communem dicens. Etiam si iurauit de calumnia.vt est communis opi.Clarus.d.q. 62.ver.sed quid si fallit in pluribus casib. de quibus per Abb. in d.ca.Menochius plura de arbitrio iudicis, casu 321.fallit in coniuncto sanguinis,quia non probans accusationem excusatur à calumnia ratione sanguinis.gl.in l.vestem. ff.de iniuriis. fallit etiam vt per Benedi.de foro Sempro. in reperto.Feli. in ver.accusator an dicatur calumniator.vbi plures congerit fallentias.vide omnino.Castren.in l.Atletas.§.calumniator.n.4. ff.de infamibus.item fallit, si persona sit valde religiosa & magnæ conscientiæ,quia non præsumitur calumniator.vt est cõmunis opi.de qua fusissimè Corset.in repertorio Abb.in ver. accusatus.& no.q̃ accusator accipiẽs pecuniam,vt desistat ab accusatione calumniosa,crimine non probato,nõ solum punitur ciuiliter,& restituit datum cũ pœna tripli,sed etiam extra ordinem per iudicem criminaliter pro modo delicti.Pau. de Castr.in l.si ab.ff.de calumniator.an autem accusator possit incontinẽti de calumnia damnari,absoluto reo,respondet Salic.in l.1.n.3.C.de calumnia.dicens,q̃ debet vnico contextu fieri absolutoria,procedere eodẽ ordine,&successiuè,non diuertendo ad alia accusatorem de calumnia condemnare.& dicetur fieri incontinenti,id est in actu simul se tuenti. & hęc communiter tenetur.Si vis autem concuincere aliquem de calumnia,interroga, an velit vti querela, & probationibus superinde factis,eo quia intendis illum querelare de falso. Et si respondet,q̃ sic,potest tunc puniri de falso, si conuincitur de calumnia&falso.Et ita obseruatur inquit Clarus ibi.Si autem pro se accusator habet aliqua euidentia indicia,puta famam, vel auditum à fide dignis, excusabitur à calumnia. communis est opinio.Clarus ibi.vers.sed pone.& calumniator(vt dixi)potest in eadémmet sententia absolutoria rei condemnari de calumnia vnico contextu, debet tamen absolutoria rei præcedere& postea subsequi calumniatoris condemnatoria. vt est communis opi.Clar.ibi.& pract.se habet,q̃ iudex prius faciat statui accusatori terminum ad allegandum,quare non debeat de calumnia condemnari,& vbi nil deducat,quod releuet,in eadem sententia poterit condemnari.Et not. q̃ si accusator sit persona honestior quàm reus,ita q̃ pro eodem crimine esset mitius puniendus accusator, qui est calumniatus, erit puniendus pœna,quæ imponenda fuisset reo non accusatori.vt est communis opi.Clar.q.81.ver.sed pone quod accusator.Vide Fel.in c. cum dilectus.de calumniato.nu.4.vbi plura de calumniatore. Et ponit fallentias ad communem opinionem. Bonacoss.

Cambia dummodò non excedant communem consuetudinem,sunt licita.Jas.in l.1.num.39.de summa trinit.communem dicit. B.Villal.

ADDITIO. Intelligas de cambiis veris,licitis & realibus, vt refert ita multos tenere Hie.de Luca.in Tract.de camb. in vltimo termino,seu §.n.22.Bal.in rub.C.de cõstit.pecu. & Pari.in conf.91.Viso.num.2.vol.1.cum aliis.Quo verò ad cambia sicca,& quæ sunt cambia sicca per eundem in eodem loco nu.19.& 25.

Campsoris,scriptura, seu liber rationum, contra alium fidem non facit, tametsi contra ipsum faciat, commune ponit Salicet.in l.1.nu.9.C.de eden.& vide j.ver.libris. E.Suarez.

Camptiones,communem consuetudinem non egressæ,licitæ sunt: commune ait Iason in l. 1. numer. 30. C. de summa trin. E.Suarez.

Canon si personaliter concedit dispensationem,ex hoc videtur concessa dispensatio etiam in delictis grauioribus adulterio.Franc.Aret.in cap.at si clerici.§.de adulteriis.numer.13. de iudi.communem ait ex Ioan.And.in c.dilectus.de tempo. ordi. B.Villal.

canones cum legibus dissentientes.in terris à iurisdictione seculari pontificibus subiectis seruandi sunt,explosis legibus, commune ait Hyppol.in l.vna.nu.194.C.de rapt. E.Suarez.

Canonum computatio in gradibus consanguinitatis est inspicienda vtroque iure. Coua.in epist.4.c.6.§.5.num.8.communem dicit. B.Villa.

canonicatus esse non debet sine præbenda,c.relatum. & c. dilectus,extrà,de præb.in antiq. I.Bellon.

canonicus non potest agere pro canonico sine mandato. Ioan.de Ripa.in cap.cùm M.Ferrar.num.61. communem dicit. B.Villal.

In canonicum si vnus ex capituli prouisione receptus sit, alter verò pòst,idque mandati apostolici vigore, quamuis receptus

ptus auctoritate capituli ad primò vacaturam prębendam,ad mittendus videatur,per tex.in c.eum cui.de pręb.in 6.contra rium tñ verius esse censetur ſm Abb.in c.relatum.de præb.di centem text.illum procedere,qñ prior, & alter receptus, ius habent pariter affectum. Sic autem in casu receptus auctoritate Capituli ius habere non dicitur ad prębendam primòva caturam,sed ad petendum vt sibi de præb. prouideatur.ca.hi qui.eo.ti.de præb.in 6.Et licet Inn.tenuerit,q̃ receptus auctoritate apostolica mentionem suis in literis facere teneat de recepto auctoritate Capituli, aliàs literæ huiusmodi subreptionis vitio subiiciantur, & ob id excipi possit, prouisum auctoritate apostolica admittendum non esse,communiter tñ Doctores voluere,vt refert Abb.in d.ca.relatum mentionem hanc necessariò non esse faciendam,aliàs sequeretur,q̃ canonici, & capitulum facilè possent pontificiam potestatem illudere,sicque communiter obseruari ait. F.Turzan.

Canonicũ regularem ecclesiæ seculari præfici posse iuxta communem opin.dicunt doct.in c.quod dei timorẽ.de stat. mon. Rot.decis. 5.de iur.patro.in nouis.de pṡentatione siquidem canonici regularis ibi nequaquã dubitatur.Cui conclusioni suffragatur Tridentini concilij dispositio,session.14.ca. 11.in fin.vbi canonicus regularis translatus tantum prohibetur præficiri:ergo in suo ordine non prohibetur.& in d.consil. c. 10.fit mentio de beneficiis regularibus conferendis.

Canonici, Licet in ecclesia statut⁹ sit certus numer⁹ canonicorum,& per Papam confirmatus,possunt,modò in confirmatione non fuerit apposita clausula Decreti, vltra constitutum numerum aliquem voluntariè recipere, & tenet receptio,quia potest tali fauori renunciari,prout voluit glos.in ca. dilecto.in verbo clausula.de præb.& communiter à Canonistis teneri refert Benedict.Cap.cõclusio 9.n.66.Quod etiam obtinet, quamuis apposita sit in confirmatione clausula Decreti,modò facultates ecclesię ita excreuerint vt possit noua prębenda creari, quia poterunt canonici non obstante dicta clausula,vltra numerum præstitutum aliquem sibi confratrẽ recipere,prout voluit Hosti.& Ioannes Andreas.in d.ca.dilecto.de præb.&communiter teneri testatur idemBenedict.Capra,ibidem nu.68.Itẽ quoque obtinebit,licet facultate non excreuerint modo tñ ille qui receptus est non procurauerit se recipi contra iuramentum, sed spontè receptus fuerit, vt tenet in d. c. dilecto. Petrus de Perus.do. Anto. co. Floria. & co Nicol.& ita cõmuniter teneri asserit idem Benedict.Capra,ibidem nu.74.& 76.

Capi põt personaliter tutor vel curator pro debito pupilli,teste Cast.in l.si municipum.§. j. ff. quod cuiusque vniuers. nom. vbi idem dicit de administratoribus. & vide doct. in l. vlt.ff.si quis caution.Boer.q.274. Put.

Capi non potest quis ad instantiam procuratoris non habentis speciale mandatum. Hanc communem opin.esse meminit Lud.Ro.in con.241.nu.11.vers.2.principaliter, nisi in mandato adsit clausula cum libera & plena potestate, quæ idem quod speciale mandatũ operatur Phil.Dec. in con.404. nu.6.Jas.in l.si procurator.nu.11.in 1.norab. C. de procur.& nouissimè Pet.Ioan.Anch.in libr. 2. famil.iuris quæst.q.3.nu. 18.& 19. kirchouius.

capi non potest personaliter quis pro debito ciuili in domo propria,& sic ob huiusmodi occasionem ciuilem de domo suæ habitationis inuitus ipse debitor extrahi non debet. l.nemo.ff.de regulis iur.& l.plerique, vbi Doct. ponunt hoc pro regula,præsertimque Alex. & Jas.in prin.ff.de in ius voc. quia secundum iura præmissa domus vnicuique est tutissimum refugium,& hinc Cice.,p domo ad Pontific Quid sanctius, quid omni religione munitius, q̃ dom' vniuscuiusque ciuium:hic aræ sunt,hic foci,hic dij penates,hic sacræ religionis cæremoniæ continentur, hoc profugium est ita sanctum omnibus, vt inde arripere neminẽ fas sit, imò regula ista ampliatur vtiliter procedere in debito magno quoque,pro quò debitor minimè in domo propria capi posset secundum omnes,& maximè Alberic.Rosa.&Jas.nu.15.in dicta l.plerique, vbi istam communem sententiam fore perhibent.sed eadem regula ita ampliata limitatur non habere locum quando debitor commoraretur in porticu domus suę,tunc enim captura ipsius debitoris in eo facta valeret,atque teneret,vt voluerunt Bart.& cæteri.in l.cætera. §.hoc senatus,per illum textũ. ff.de leg.primò,Bald.Angel.Jas.numero decimonono,& Alexand.cum aliis citatis per eum,numero quarto,in dicta l. plerique,vbi ponit expresse istorum opinionem communem esse. Limitatur secundò pariter in casis criminalibus certe inuitus quis de domo propria extrahi licitum esset.§.quoniam, in authen.vt nul.iudic.gl.in dicta l.nemo,& in d.l.plerique,vbi Jas.nu.27.& cæteri omnes,& hac occasione ductus Ange. in fauorem creditorum in dicta l.plerique tradit cautelam,remediumque huiusmodi,& quidem tutissimum est, videlicet q̃ creditor ipse habens debitorem non exeuntem de domo suadeat iudici ad faciendum ei præceptum sub pœna applicãda fisco,num si tunc non compareret,posset absque dubio ,p tali mulcta capi in domo propriæ habitationis, & stante, ac concurrente captura ista posset suum debitorem ita captum confirmari.seu condemnari facere in ipsis carceribus ,p suo debito secundum cautelam traditam per Bart.in l.sacrilegij. §.fi.aliàs est l.cum eo, ff. ad legem Iul.peculat.quem sequuntur Ang.& Paul.de Cast.in l. vnica.§.fi. ff.si quis ius dicen.nõ obtempt.Anchar.& Imol.in c.ij.de pig.Aret.in §.fi. circa fin. instit.de actio.Rom.in l.4.§.prætor ait.ff.de dam.infect.Paul. de Cast.Alex.nu.7.in d.l.plerique,Cepol.cautela.lj.regula est q̃ nemo inuitus & Cotta in memoriali in ver.domus vnicuique.la 2. vbi exprimit istam esse magis communem opinionem,& licet Jas.in d.l.plerique.nu.27.& in l.fin.in 3.not.ff.de procur.aliquibus rationibus non leuibus concludat contrarium, tamen in actu practico ab ipsa communi recedere fatuum censeretur, quæ per allegatos Doct. redditur tutissima.Imò iustificari posset etiam ex communi opinione copiosè tradita per Curt.Inn.conf.cxxvij.nu. 5.& per Crauet.conf. xlvj.n.7.videlicet q̃ carceratus nulliter relaxari nequit,quando captura contra eundem de nouo esset concedenda,seu facienda.Sed in regno Neapol.nullus officialis potest aliquem personaliter capere incidentem in pœnam pecuniariam ,seu bannũ,vt sancitum reperitur in cap. eiusdem regni regis Caroli primi,statuimus& in cap.regis Caroli secũdi,q̃iustitiarij, & hoc idem videtur concludere Angel.in l.si verò.§. qui pro rei qualitate.ff. qui satisd. cog. dicens q̃ iudex contrarium agens, rempore syndicatus per text.ibi possit actione iniuriarum conueniri. F.Viuius.

capi quis non potest in propria domo pro debito ciuili, secus ,p criminali.vt est communis opinio. Ant. Gabriellius communium conclu.lib. 7. conclu. 10. Amplia & limita, vt per eum. Bonacoss.

capi quis potest in domo aliena, in qua quis casu reperit, & non habitat,vt est communis opinio,de qua Soc.in l.plerique.n.31.ff.de in ius vocan.limita vt ibi per eum. Bonac.

capi quis non potest in domo conducta.vt est communis opinio. Socin. d. l. plerique. nu.33.ff.de in ius vocan.amplia in domo, in qua quis aliquod ius habet, puta emphyteutica. Bonacoss.

capi quis non potest in palatio Dominorum hodie ex consuetudine, vel municipali censura, prout extat Ferrar.statutum.quibus casibus quis pro debito capi potest.Soc.in l.plerique.n.63.ff.de in ius vocan.vbi etiam ponit plures casus,in quibus captura tenet, vel non tenet ad quem semper recurras. Bonacoss.

capi non potest facere quilibet delegatus etiam inferioris à Principe.post litem contestatam. vt est communis opinio, de qua Jas.in l.cui iurisdictio.nu.13.ff.de iurisdictio.omnium iudic.Limita,vt ibi per eum.numero.14.& seq. Bonacoss.

capitulum,cum non ab homine.de iudi. habet locum etiã in homicidio qualificato, vt est magis communis opinio.de qua Gabriellius in consil.196.nume.4.

captura nulla constito de credito confirmari debet,secundum communem per Bursat.conf.74.num.167.lib.1.

captura rei accusati non statim debet fieri post porrectam accusationem, sed habita prius aliqua informatione per iudicem.Communem dicit Blanc.de indiciis.n.6.Ang.de malefic.in verb.iudex cõmisit quod Caius.n.4.Boss.in tit.de capt. nu.3.Xuares in vol.allegat.n.5.Et licet Nouel.in pract.crimi. num.7.dicat communem esse,quod debeant præcedere legitima indicia, tamen quia reus hoc modo facilè fungam ordinare,& iudicem facilè eludere posset, verior & tutior est prima opinio. Debet autem talis informatio capi ex qualitate personæ & delicti, aliter enim procedendum est contra nobilem vel diuitem, qui non præsumitur de facili fugere, quàm contra pauperem & vilem personam, & idcò fortiora indicia haberi debent ad incarcerandum personam nobilem & insignem,quàm pauperem.Quoties igitur reus iudici suspectus videtur de fuga &de delicto,poterit meritò capi refert Clar.dicto lib.5.§.fi.q.28.vers.scias autem. P.Fichard.

Captura personalis potest etiam ipsi parti offensæ committi, dummodò non habeat annexam cognitionem,& fiat sine armis & resistentia. Communem dicit Cagnol. in l. non est singulis. num.6. de regu.iur. Clarus d.§.fi.q. xxviij. versic. solet autem. P.Fichard.

Captura debet committi à iudice in ſcriptis, & nõ verbo, poſſunt tamen capi reperti in flagrãti crimine rixantes, arma deferentes, portantes aliquid extra deuetum, & ſimiles abſq; iudicis commiſſiõe. vt eſt communis opinio. Et captura etiã committitur ſatellitibus. Clar. q. 28. ver. dictum eſt. & ver. ſolet. Bonacoſſa.

captura poteſt quandoque, ſed raro committi parti vnà cũ ſatellitibus, quæ tñ pars manum non apponat, & hoc ex vrgẽti neceſſitate fieri debet. Clar. q. 28. ver. ſolet etiam. & not. ꝙ pro debito fiſci ſemper poteſt atteſtari, quia fiſcus eſt in hoc priuiligiatus, vt non requiratur ordo, quando conſtat de debito. Bal. in conſ. 90. in 5. & vlt. vol. Bonacoſſa.

Captura ad hoc vt committaẽ in criminalibus tria debẽt p̃cedere. Primò, ꝙ delictũ puniatur pœna corporali. Secundò, quòd indicia ſint ſufficiẽtia ad capturam committẽdam. Tertiò debet iudex ſciſcitare an carcerandus ſit perſona priuilegiata, quæ detineri nõ poſſit. Clar. q. 28. Habita tñ aliquali informatione poteſt iudex deuenire ad capturam, ſi pœna corporalis exigatur. vt dicit ibi Clar. vide omnino Chircouiũ in ſuis cõmunibus concl. Centu. 5. concl. 29. & 30. nam alias carceratio fieri nõ debet abſque aliqua informatiõe præcedẽte, re iudicata & deliberata. prout fit in regno Franciæ. vt dicit Guiliel. Rouille. in trac. de iuſtitia. ti. de iudice. c. 3. n. 8. tomo 17. Et iſta eſt cõis opinio vt dicit Blãcus in l. fi. n. 6. ff. de q. fol. 5. & n. 8. & ca. quis pro maleficio poteſt in domo. Ant. Gabriellius in ſuo communium concl. li. 7. concl. 10. vide Pariſ. ꝯſ. 147. n. 1. & ſeq. in 4. vol. nõ tamẽ debet iudex reum poſtea captum examinare, neque reum facere ſuper delicto, niſi legitima præcedãt indicia. Et qñ delictũ eſt graue, & reus eſt ſuſpectus de fuga, antequã in ſcriptis redacta ſint indicia, p̃t iudex capi facere imputatũ. Sed aliter eſt procedẽdum ꝯtra nobilẽ, & diuitem, qui nõ pręſumitur velle aufugere, quàm ꝯ pauperem & vtilem perſonã. Et ideò fortiora indicia haberi debẽt, ad carcerandũ perſonã nobilẽ & inſignẽ, q̃ pauperẽ. Et aliter procedendũ in occultis, q̃ in publicis delictis, quia ĩ occultis ſufficiunt minora indicia. hæc Clar. d. q. 28. Et no. ꝙ quis capi non p̃t ad inſtantiam procuratoris carẽtis ad hoc ſpeciali mãdato. vt eſt cõis opinio, de qua Chircouius d. concl. 30. & no. etiam, quòd captura facta à iudice incompẽtenti, regulariter non valet. vt eſt communis opinio. de qua Rolan. à Valle in conſ. 65. n. 5. in 3. vol. Bonacoſſa.

CAPTVRA & incarceratio nõ cõceditur etiam in cauſis criminalib⁹ niſi antea fuerit habita aliqualis informatio. licet indicia ſufficientia ad torturam non præceſſerint. Quã tñ ſententiam multi improbare videnẽ. Bar. in l. cũ eo. aliis l. ſacrilegii. §. Labeo. n. 2. ff. ad l. Iul. pecul. inquiens. Pro cauſa criminali indiſtinctè aliquẽ capi poſſe, ꝙ ibi Alex. in verb. capi à iudice. approbaẽ per authoritatẽ Baldi dicẽtis, ĩ criminali ſemper incipi poſſe à captura. in l. cõſentaneũ. n. 11. verſ. ſed in criminalibus. Idque etiam vr̃ eſſe de mente do. Bart. ibid. n. 12. ver. ſequitur tertia pars. ibi, dicit gl. regulariter ordinarius poteſt capere perſonam quando vult. C. quando iudex ſent. profer. debeat. & in l. 2. n. 3. ver. & no. ꝙ iudex in criminalibus poteſt incipere à captura perſonæ. & ibi apoſtilla. ĩ verb. criminalib⁹, C. de his q latro. vel alios criminis reos occult. Ang. de Peruſ. in §. ſciẽtes. n. 8. ver. ſed an poteſtas, ĩ auth. vt iudices ſine quo quo ſuffrag. per tex. ĩ c. ſi clericos. ext. de ſent. excom. Alex. de Imo. in cõ 240. n. 3. ver. 4. quando obiicitur crimen alicui, eſt in arbitrio iudicis adhibere modum cuſtodiæ circa perſonã talis, ne proceſſus & ſententia redderentur poſtea illuſoria l. j. ff. de cuſto. reor. & ita illã l. ſummat Bar. & intelligit, ibi, & iudex etiam ante inchoatum proceſſum, laborãte aliqua ſuſpicione contra aliquem de delicto poteſt incipere à captura pſonæ. adducens Bal. in l. ſi quis curialis. n. 1. verſ. not. hic argumentum. C. de epiſ. & cler. & nonnullos alios locos ex Bal. Paris de Put. in tract. de ſindic. in verb. captura. n. 13. & in ver. an poteſtas poſſit. & in verb. quia plerũque. n. 1. pag. li. mei. 357. in 2. vol. trac. refert. Quod quoq; multi intelligũt iudici ꝯceſſum eſſe indiciis nõ præcedẽtibus. Bal. ĩ l. etſi certus. ff. ad Syl leia. Ang. in l. itẽ apud Labeonẽ. §. quæſtiõis. ff. de iniur. prout illos allegarũt & ſecuti ſũt Hipp. de Marſ. ĩ l. 1. notab. 1. n. 1. ff. de q̃ſt. & ĩ ſuis ſing. ſing. 93. ĩcip. iudex licet ſine indiciis. & Cyril. Fulgeon. in ſum. crim. in 3. partic. ti. de poe. iud. malè iudic. §. 2. n. 7. ver. ſciendũ eſt, ꝙ in maleficiis qñcunque placuerit à captura incipere, ei permittiẽ. & Io. Bertach. in ſuo aureo Reper. in verb. captura p̃miſſa eſt in criminalibus, & in verb. malefactor capi poteſt. Sed priorem ſentẽtiam, requiri informationem aliqualem Docto. tanquam magis communẽ amplectunẽ. Sal. in l. nullus. n. 4. ver. nota quinto. C. de exhib. & trãſmit. reis. & idẽ Sal. ĩ l. fi. circa fi. ſi rectè intelligaẽ. C. de quæſt. Ang. Are. per ea quæ ipſe ſcribit ĩ trac. malefi. in verb. hæc eſt quadã inquiſitio. ver. ſecũdò principaliter. n. 30. in verb. ꝙ fama publica præcedẽte. n. 4. ver. animaduertendũ eſt. & Augu. Apoſtil. poſt. n. 7. in apoſt. incip. tu autem adde hic inquantũ. Et idẽ Aug. hoc adhuc melius declarat. in verb. iudex cõmiſit ꝙ laicus. n. 4. ver. ſed cauti iudices prouidẽt, quia habita quali quali informatione de delicto iubẽt reum capi, ſi crimẽ ſit tale qđ pœna ſit corporis afflictiua, ne verbali citatione præcedẽte reus auffugiat. Franc. Brun. in trac. de iud. & tortu. in q. 9. 2. par. n. 4. ver. & aduerte. licet ipſe nonnulla addat. Dec. in ꝯſ. 189. in fi. Hipp. de Marſ. ĩ l. qui cædẽ. n. 19. ff. ad l. Cornel. de Sicar. allegãs Ang. dicentem: nõ valere capturam quã iudex decreuit ꝯ allegatum ſuſpectum, niſi ſaltem cognouerit de qualitate perſonæ, in l. ſi ab arbitro. §. j. ff. qui ſatiſda. cog. & in d. l. j. n. 1. ff. de q̃ſt. Quamuis ipſe ibi dicat, ĩ criminalib. cauſis ſi iudici videaẽ poſſe illum à captura etiam indiciis nõ præcedẽtibus incipere, per authoritates antea adductas, tñ poſtea annectit, Sal. authoritatẽ antè indicatã, requirentẽ ꝓbabilẽ aliqualẽ informationẽ, quã ſententiã Hip. latiùs declarat ĩ ſua prac. crim. in verb. conſtante. n. 1. 2. 3. 4. & 5. Et hãc ſentẽtiam tanq̃ magis approbatã recẽtiores ſcribẽtes ſecuti ſunt, Pe. Foller. ĩ prac. crim. in rub. notatus capiat. n. 1. Marc. Ant. Blãc. in tract. de indic. ff. ad l. fi. de q̃ſt. n. 6. dicẽs illã cõcluſionẽ cõem eſſe, ꝙ iudex habita aliquali informatione poſſit ꝓcedere ad torturam & carcerationẽ rei. Aegid. Boſ. in trac. rer. crim. ti. de captu. n. 3. aiens ita cõiter đcidere Doct. ĩ d. c. ſi clericos. Ita etiã intelligũtur Bal. ĩ l. ꝙ ſi euitãdi. in fi. Quod quis nõ debeat capi ante ſummariam fidẽ, vel probabilẽ ſuſpicionẽ de receſſu. C. de cõdict. ob tur. cau. & Alex. in l. neminem. in verb. permiſerit. C. de cuſto. & exhi. reor. Bal. in d. l. ꝙ euitãdi. allegat quoque Rober. Marant. in trac. de ord. iud. in verb. de citatione. 1. memb. iud. n. 60. ver. hinc dicit. Marc. Ant. Blanc. in ſua pract. crim. §. iis ſic præmiſſis, veniendo modò ad materiam defenſionũ reorũ. n. 26. ver. ſed aduerte cir. p̃dicta. pag. 126. Roder. Suarez in ſuis allega. c. vlt. de fideiuſ. in cauſ. crim. n. 5. ver. practica iuridica eſt hæc, ꝙ vbicunq; aliqs accuſaẽ de tali crimine, cuius pœna ſit corporis afflictiua, informatiõe prius à teſtibus habita, ſine aliqua citatione verbali, mittunt Algazelũ ad capiendũ reũ. & ſic prouidẽt iudices moderni, ne ſi verbalis citatio præcederet, accuſatus cõſcius de crimine, arriperet fugã. Hoc ꝓbat tex. ſingularis in l. nullus. C. de exhib. reis, ibi, ei verò q reducẽdus erit. iuncta gl. ſingulari, ibi ſuper parte erit, q̃ dicit, ſ. re & verbo, p quã dicit ibi Sal. Quod approbaẽ practica qua vtunẽ iudices, quia informatione habita de maleficio, & malefactore, & ſine alia verbali citatione mittũt ad capiendũ reũ, ne aliàs cõſcius de crimine fugã arriperet. & n. 7. ver. & ad hoc vt ſit carcerãdus, ſufficit ꝙ ſummatim peraliquã informationẽ cõſtet de delicto. Lãcillot. Cõra. in ſuo p̃torio & curia. Breuia. ti. đ cap. n. 2. & 3. Fran. Caſen⁹ ĩ ſuis ſing. q. crimina. c. 9. de captu. & carcere. in pr. in vol. trac. crim. Anno, 270. Venetiis impreſſorũ. & ita reſpondi de iure reipu. Vuiſmarienſ, quam prudentiſſimus conſul Dionyſius Sager. p multos annos fideliter & cũ ſumma dexteritate gubernauit. Quã ſentẽtiã Iul. Clar⁹ in li. 5. ſen. §. fi. ĩ q. 28. rectè & doctè explicat, ꝙ iudex habita informatiõe debeat formare ĩquiſitionẽ, & deinde capi facere reũ. intelligi de ꝓceſſu informatiuo, qui formaẽ à iudice aſſumendo indicia & informationis ꝯ aliquẽ ſpecialiter, ex qbus iudex deinde elicit titulũ criminis, q eſt forma & ſubſtãtia ipſius inqſitionis ſiue ꝓceſſus, de quo ipſe antè fecerat mẽtionem ĩ q. 3. ver. & aduerte. Cæterũ hic Baſis & fundamentũ ſit huius doctrinæ. l. 1. ff. de cuſto. & exhibi. reor. qua aſſerit Vlpianus, de cuſtodia reorũ proconſulẽ æſtimare ſolere, vtrũ in carcerẽ recipienda ſit perſona, an militi tradẽda, vel fideiuſſorib. cõmittẽda, vel ẽt ſibi, hoc aũt vel pro criminis qđ obiiciẽ qualitate, vel propter honorẽ, aũt pp ampliſſimas facultates, vel ꝓ innocẽtia perſonæ, vel ꝓ dignitate eius qui accuſatur facere ſolet. Quare ſi iudex omiſſa talium circumſtantiarũ cõſideratione, quem carceri mãciparit, quẽ nõ debet. p̃t iniuriarum agi ꝯ talẽ iudicẽ. l. nec magiſtratibus. ff. de iniur. & ita iudicatũ eſſe in Camera Imperiali meminit Frederi. Scheneck ex liberis Baronib⁹ à Tautẽberg, in ſuo Viridario cõcl. Iudiciariarũ. cõcl. 97. Et ſi tñ in criminalibus aliqñ propter ſuſpicionẽ fugæ rei, Iac. Nouel. in trac. crim. in 1. c. incip. ſuperiorib⁹ annis. ver. indicia quæ p̃cedere debent. n. 23. in fi. ibi. Quæ quidẽ regula relinquatur arbitrio iudicis, an à pſonæ captura incipere velit. Bar. Bal. ĩ d. l. cõſentaneum. Alex. in addit. Bar. in d. l. ſacrilegij. §. Labeo. Si tñ is qui capi iubeẽ offerat idoneos fideiuſſores. audiẽdus ẽ, nec debet iudex recuſare fideiuſſores, niſi fortaſſis eſsẽt crimina grauia ĩ qbus cautiõi fideiuſſorię tutò credi ñ poſſet. d. l. diu⁹. j. ff. đ cuſt. reo. Dicuntur autem grauia crimina ex quibus imminet ſupplicium mortis. Spec. in ti. de accuſa. §. 1. Qualiter autem accuſatione procedendum ſit. n. 8. ver. ſed pone. qui eleganter ibidẽ diſtinguit fideiuſſores nõ admitti in grauibus, at in nõ grauibus eſſe recipiendos. & dicit Bar. in l. ſi verò. §. qui pro rei qualitate. n. 2. ver. 3. nota. ff. qui ſatiſd. cogan. captum ducere eum qui vult dare fideiuſſorem idoneum, iniuriam eſſe, & ſic magiſtratum teneri iniuriarũ, qui in carcere detinet volentẽ cauere idoneè. Idem tenent Ang. Pau. de Caſtr. & Iaſ. in d. §. qui pro rei. volentes. Quòd indices qui aliquem capi iuſſerũt fideiuſſoribus nõ acceptis iniuriarũ poſſint cõueniri. Vnde dicit Albe. ibid. n. 8. Mihi iniuriam facit trahẽdo me pſonaliter ad iudicẽ, ſi ſatiſdare volo de me præſentãdo, & inquit ibi Alex. ꝙ ĩ omnibus caſibus in qbus in cauſa criminali nõ p̃t carcerari, dimittendũ eſſe qui ducitur, i. qui capitur dato fideiuſſore, & ſi captus eſſet, relaxãdum, tenerię; iniuriarum iudicẽ, qui fideiuſſorem idoneum nõ acceptat, & ꝙ de criminali affe ritur. Iaſ. intelligit, ſi pro criminali pecuniaria pœna ſit inferẽda, per d. l. 1. 2. & 3. ff. de cuſto. reor. in d. §. qui pro rei. n. 4. in 2. notab. Ita in ſpecie cõſulendo ſcribũt Vdalricus Zaſ. in conſ. 19. n. 26. 27. 28. 29. & 30. ĩ li. 1. con. & Hieron. Schurpf. ĩ con. 87. n. 1. 2. & 3. Cen. His addanẽ q̃ refert Pau. Grillãd. in tracta. de relaxat. carcerat. ti. de fideiuſſ. reorum. Kirchouius.

CAPTVS pro repreſaliis cõceſſis ob ſuæ cõmunitatis factum, vel alicuius particularis perſonæ, habet ius repetendi totum, & quicquid erogat, ſeu expendit ea cauſa, & occaſione, ab ipſa cõmunitate, vel ſpeciali perſona, ſecundũ Bart. in l. nam & Seruius. n. 2. & Ang. in prin. ff. de neg. geſt. Bar. in l. 2. §. fi. ff. de verb. oblig. Bald. in auth. omnimodo, in fi. C. ne vxor pro mari. Ab. conſ. 21. in q. vol. 2. Alex. in l. 2. §. fi. n. ff. de cond. ob cauſam, & in d. l. 2. §. fi. ff. de verb. oblig. nu. 2. vbi iſtorum opinionem limitat in duobus caſibus & communem dicunt inibi Moder. in princ. & in effectu nullam in ſe habet dubitationem, & hoc procedit ſimiliter in fideiuſſore, qui coactus ſoluere ob iniuriam debitoris per violẽtiam ſuperiorum habet regreſſum contra principalem, ſecundum Abb. conſi. 60. quoniam ſatis abundè, volumine primo: proceditque communis iſta in debitore, qui ſoluere coactus ob creditoris ſui iniuriam conſequitur liberationem debiti ope exceptionis, vt voluit Bart. in l. creditor. ff. de ſolut. & in tract. de tyrãnide. q. 7. quem ſequitur Anchar. conſ. 14. in cauſa quæ vertitur, & Alex. conſ. 57. vol. 1. & conſ. 103. vol. 2. & iſte repreſaliatus ꝓ ſua ciuitate accipiens pro ſoluendo eius debitum pecuniam ſub vſuris non ſolùm debitum principale, ſed etiam vſuras ipſas, ſeu intereſſe decurſum licitè conſequi, ac repetere poſſet, ita conſuluit Lauren. de Rodulphis conſ. 23. volumine 2. & reaſſumit, in tract. vſurarum, in 2. parte. q. 47. de quo meminit Anania. c. 1. infra, de vſuris. F. Viuius.

captus à proſequentibus beroariis in alieno territorio, à iudice qui commiſit capturam nõ eſt puniendus vt eſt communis opin. Clar. q. 29. ver. vlt. quia attẽditur finis rei, & nõ principium, ſed omnino eſt relaxandus. Bonacoſſ.

captus pro repreſaliis cõceſſis ꝯ cõmunitatem, vel ſpecialem perſonam, repetit ab eis illud quod ſoluit, vt eſt communis opinio, de qua D. Hierony. à Monte, q. 27. nume. 38. & in ſuis qq. Bonacoſſ.

capitalis pœna cenſetur exilium perpetuum vt commune inquiunt Hipp. in pract. crim. §. opportunè, n. 4. & multos recẽſens Did. à Couar. de ſponſ. 2. par. c. 8. §. 7. n. 16. ac plures referens Iul. Clar. in prac. §. vlt. q. 67. in prin. E. Suarez.

capitulum potuit, de locato. in antiq. non debet extendi ad feudum: cùm loquitur in emphyteoſi. Deci. conſ. 138. nu. 5. communem dicit. Bapt. Villalo.

capitu. paſtoralis, de exceptionibus non ſolùm habet locũ in dilatoriis exceptionibus, ſed etiam in perẽptoriis: quia iudex poteſt aſſignare tempus ad illas proponendas. Iaſ. in l. pro tribunali. n. 26. de re iud. ff. communem dicit.

De iure regio eſt taxatum tempus j. quod dictæ exceptiones tam peremptoriæ, quàm dilatoriæ ſunt proponendæ tã per l. ſecundã tit. 6. li. 3. ord. quàm per l. 8. in ord. de Madrid. in pragma. Et nota circa d. ll. dictum notabile. Iaſ. in l. 2. n. 23. de re iud. ff. quod iudex non poteſt abbreuiare dictum. tempus, & de iſtis Exceptio. vide in verbo exceptio. Villalo.

Capitu. conſilium, & conſenſus requiritur in poſtulando per Epiſcopum charitatiuum ſubſidium. q. 32. communem dicit. B. Villal.

cap. nõ, redintegranda. 3. q. 1. datur ꝯ ſingularem ſucceſſorem, poſſidẽtem cum titulo & bona fide. Io. Cora. l. naturaliter. in §. nihil cõe. ver. expẽditur. n. 66. ff. de acquirenda poſſeſſion. cõem dicit, & Rip. in l. rem quæ nobis. n. 7. inquit ita cõmuniter tenere tam Legiſtas, quàm Canoniſtas. ff. eo. Villal.

Item cõmunem dicit Alex. in l. rẽ quæ nobis ff. de acq. poſſ. refert. Minſing. obſer. 85. cent. 3. & đt ĩ camera ſeruari. I. Fich.

amplia dictũ ca. cõpetere etiam, cõtra tit. poſſidentem. Io. de Ripa de leg. lib. 1. reſpon. 1. n. 83. communem dicit. Villal.

amplia ſecundò, d. ca. non ſolùm pro recuperãda poſſeſſione rerum immobilium, ſed etiam mobilium. Iaſ. in l. rem quæ nobis. ff. de acq. poſſ. n. 19. communem dicit. Idem.

amplia tertiò d. cano. non ſolùm pro rebus eccleſiæ, ſed etiam laicorum competit remedium illius c. Io. Coraſius d. §. nihil commune. ver. expeditis. n. 98. ff. de acq. poſſeſſio. communem dicit. & Ripa in l. rem quæ nobis. n. 25. ff. eo. B. Villal.

Redintegrãdæ cõuentus reus tã in poſſeſſorio quàm petitorio iudicio, poteſt alterum ĩ iudicio nominare, cuius nomine poſſidere ſe dicat: Veriorem & communiorem opinionẽ dicit Iac. Menoch. in 15. remedio recu. poſſeſſ. n. 485. I. Fich.

Limita dictum ca. redintegrandæ. ſi cõcurrant titulus, poſſeſſio, ac bona fides, quia tunc contra ſingularem poſſeſſorẽ non competit. Io. de Rip. in ca. 8. de donat. in fi. communem dicit, de quo per Panor. in ca. ad ſedem. de reſt. ſpo. & Alex. in conſ. 91. vol. 5. B. Vill.

Reintegrandæ quod non ſolùm ad 30. ann. verum etiam perpetuò duret communiorẽ videri dicit Miſing. Obſer. 86. Cent. 4. I. F.

Capitulum dicitur impertinens, quod poſitum eo modo, vt legitur, nihil ad cauſam facit, & ideò reiiciendum, vt eſt cõmunis opinio. de qua Pariſ. cõſ. 67. n. 15. prout etiam dicitur impertinens & inadmiſſibile iudicandũ eſt, qñ probatum eſt eo modo, vt deductũ eſt, nihil releuaret. vt ibi per Pariſ. n. 16. vbi fuſius. in 4. vol. Feder. de Sen. conſ. 117. Et quando capitula dicantur pertinentia, vt admitti debeant, vltra doctores in ſuis practicis, vide per Dec. in conſ. 162. in 1. vol. & licèt quis non admittatur ad probandum id, quod probatum non releuat, & iudex non debet pati, vt fiant ſuperfluæ probationes, & nõ releuantes hodie tñ in practica palatiorum admittunẽ articuli, cũ clauſula, ſaluo iure impertinẽtium & non admittẽdorum, & nõ diſputatur de hoc, niſi in calculo ferẽdæ ſentẽtiæ, vt lites abbreuiẽtur. ita dicit Pau. de Caſt. in l. ad probationem. n. 5. C. de probat. itẽ licèt ſit regula, ꝙ quis nõ teneaẽ reſpondere poſitioni, ſeu articulo impertinenti, quæ confeſſata nõ releuat. hoc eſt verum. niſi poſitio comprehẽderet etiã aliquod extrinſecum vltra animũ, per quod anim⁹ declaret. Pau. de Caſt. in l. gerit. n. 6. ff. de acq. hær. & not. ꝙ capitula rei criminalis detenti ſumptibus iudicis, indiciis etiã ſufficiẽtib. ad torturam, debẽt in dubio admitti ad probandam innocẽtiam rei ante tormenta, propter quæ probat ſe innocentem, vt eſt cõis opinio. de qua Iaſ. in ꝯſ. 175. col. 2. verſ. tertiò pro eadem parte facit. in 2. vol. item no. ꝙ ſtatutum imponens pœnam corrigentibus poſitiones criminoſas, vel diffamatorias, licèt quis poſtea pœniteret, & retractaret, nõ euitat pœnam. Niſi aliud dicat ſtatutum. Paul. de Caſt. in l. quamuis. n. 3. ff. de in ius vocan. & no. ꝙ capitulũ, quod facit ad cauſam directè, ſiuè quoquomodo, quia pertinens, debet admitti, vt eſt communis opinio. Rolan. à Valle conſ. 34. num. 7. in 3. vol. Menochius conſ. 2. n. 363. Bonacoſſa.

capitulum, cum nõ ab homine. de iud. habet locum etiam in homicidio qualificato, vt eſt magis communis opinio. de qua Grabriellius in conſ. 196. n. 4. Bonacoſſ.

capitulum poteſt facere ſtatutum ſeu conſtitutionem ſuper ſpectantibus ad ipſum capitulum, etiam ſine conſenſu Epiſcopi, ſecundum gl. in c. 1. de his quæ fiunt à maior. part. ca. in verbo. conſtitutum, in fine, per illum textum, ex quo ibi, de Epiſcopo non fit mentio, cùm qua gl. communiter Doct. dicit tranſire Bened. Cap. concluſiuè reg. 9. n. 1. iuxta not. in ca. conſtitutionem, de verbo. ſignificatione, lib. 6. & ea quæ not. in c. fi. de his quæ fiunt à maior. par. Bened. Cap.

Capitulum non poteſt ſtatuere ſuper his quæ tangunt ſtatum generalem Eccleſię, vel iura Epiſcopi, ſine conſenſu eiuſdem, vt voluit gl. communiter approbata in ca. cùm omnes. de conſti. & ca. cùm conſuetudinis. de conſuet. refert Bened. Cap. reg. 9. n. 3. & ſeq. vbi idem, ex no. ĩ c. requiſiuiſti. de teſta. & ibidem Inno. in c. edoceri. de reſcriptis, obtinere dicit. Si ardua ſint ſuper quibus vult aliquid ſtatuere, quod tamen vtrobique fallit, ſi capitulum ex priuilegio, vel alio iure ſpeciali poſſit. iuxta no. c. ſuper quibuſdam. de verbo. ſignif. ſecũdum Imol. d. c. de his quæ fiunt à maior. par. cap. ibidem. n. 5. & reg. 93. n. 16. in fine. Bened. Cap.

Capitulum nõ p̃t ſtatuere in præiudicium abſentium, niſi ſubſit rationabilis cauſa, & eoſdem vocauerit, & ex vocatis concurrant duę partes, vt voluit gl. in c. 1. in verb. conſtitutũ. de his

de his quæ fiunt à maior.part.ca.cùm qua communiter transire Doct.asserit Benedict.Cap.reg.9.n.7.& seq.accedit.quod notat Inno.in ca.vestra.de locato.& voluit Floria.d.ca.1. & Inn.& Io.And.in c. in nostra. de iureiur.& in c.cùm in ecclesiarum.de const.vide infrà Vniuersitas.Cap.

Capitulum seu vniuersitas iurans seruare statutum, & id quod in statuto continetur si cõtraueniat, tollit quidem statutum sed periurium incurritur, vt voluit Io.Andr.& d.Ant. in c.cùm in cunctis. de his quæ fiunt à maior. par. Pau.& Lignan.in clem.vt professores,de regularibus,& ita communiter teneri asserit Bened.Cap.regu.9.n.94. Secus si simpliciter iurant seruare contenta in statuto,quia vtrũque tollatur statutum, non tamen incurritur periurium, vt voluit Petrus de Perus.& Floria.in c.dilecto.de preb.vt refert idẽ Bened.Cap. ibidem n.95.& seq.

capitulum vel maior pars eius, vno etiam contradicente, non potest statim ecclesiæ alterare vel dirimere, vt clerici in communi viuant,si ante separatim viuebant.c.quod omnes, de reg.in li.6.c.2.de verb.signific.lib.6.d.Nicol.in c.quoniam de vita & honestate cleric.&ita communiter tenetur.Bened. Cap.regu.93.in fi.

capitulum vacante sede, potest authoritatem præstare in permutatione beneficiorum, quorum collatio spectat ad ipsum, vel ad ipsum & episcopum, iuxta ea quæ habentur in c.his quæ.de maior.& obedient.& ca.vnico.ne sede vacante, libr.6. quando autem ad solum episcopum spectat collatio, licet capitulum non posse perficere ipsam permutationem, tamen poterit recipere resignationem ex causa permutationis,quam post creatus episcopus perficiet,prout voluit Petr. de Perus.in ca.quæsitum.de rerum.permut.& Innoc.in ca.exhibita.eod.titu.cum quibus cæteri communiter transierunt, vt refert Benedict.Cap.in tract.permut.post regul.88.posito. numero 77.

capitulum si vna cum episcopo testamenti exequendi potestatem obtineat,mortuo episcopo,licet nõ succedat in executione,tamen succedit in executionis compulsione: vide infra ver.Executores.Cap.

capituli consensus in arduis requiritur:in leuiorib.verò cõsilium,iuxta communem per Bursat.cons.26.post n.23.lib.1.

captatoria testatoris dispositio, vt quæ pendeat ex alieno arbitrio, vel in alienum arbitrium confertur, licet regulariter non valeat,tamẽ in relictis ad pias causas valet: communem adfirmat I. Clarus.§. testamentum quæst.66. versi.4.infertur. P.Fich.

captatoria volũtas ad pias causas valet:magis communem dicit Alex.cons.14.n.9.lib.1. B.Villal.

PR.O.captatoriæ institutiones reprobantur à iure, quæ cõferũtur in secretum alienæ voluntatis.l.captatorias.ff. de hæred.instit. Bell.

captatoria voluntas, quæ ab arbitrio alieno pendet, vel in alterius arbitrium confertur,si ad pias causas pertineat.valet, ac firma est,vt commune affirmant Alex.cons.14.n.9.libr.1. Dec.n.19.& 20.Ias.num.12.in le.captatorias.C.de testamen. milit.Paris.cons.83.num.29.lib.2. Socyn.419.n.10.libr.4.& latissimè cumulat Iul.Clar.de testam. quæstione sexta vers. quarto infertur. amplia vt idem sit, si quis simpliciter bona sua committat alicuius dispositioni,nam & testamentum valebit, & ad pias causas testatus videbitur, vt receptum affirmant Com.cons.156.lib.2.& cons.300.lib.4.Iul. Clar.vbi s. vers. quinimo & fortius nam per ea verba is institutus hæres videtur cuius dispositioni bona committuntur, & grauatus idem censetur,vt bona in pias causas distribuat,quemadmodum frequenter placitum testificantur.Imol. in ca.cum tibi. nu.16.de testam.Iul.Clar.vbi supra,ver.& per huiusmodi verba. Et si propriè nec hanc, nec illas institutiones captatorias dici debere verissimè tradiderint contra interpretum vulgus Christoph.Castel.in l.Senatus.§.legatum ff.de leg. libr.1. Raph. Cuma.in l.captatorias. ff.de hær.insti.Ludi.Teixera in l.vtrum.§.cum quidam.ff.de reb.dub.Ant.Aug.emendat.l.4. c.15. Did.à Couar.in c.cum tibi n.2.extra de testam. Emanu. à Costa Select.interpret.li.1.c.21.n.7.Franc.Connan. li.10.c. 6.& reliqui omnes eruditores: quos alibi & refero latius, & auctoritatibus ex bonis literis de promptis,iuuo. E.Suarez.

PR.caput est pars hominis principalior,per quam cognoscimur.l.cùm in diuersis.ff.de reli.& sumpt.funer. Bellõ.

PR.capite ægrotante, omnia membra ægrotant. in Cano. sicut.7.q.1. Idem.

carcer est mala mensio & damnũ irreparabile, vt est communis opi.Soarez.ver.carcer.n.13. Bonacoss.

PR.carcer ad cõtinendos homines,nõ ad puniendos dari debet.l.aut damnum.§. solent.ff.de pœnis.l.fina. C.de custodia reor.

OBIEC.contrà,imò carcer nõ solùm datur ad custodiam, sed etiam ad pœnam,vt c.quamuis:de pœnis.lib.6.

SOL.ibi de iure canonico. Bellon.

Carcer damnum irreparabile afferre censetur,vt commune ausim asserere ex Bald.& Paul.in l.vna. C.de in integ.resti. Paul.& Alex.n.29.in l.5.§.condemnatum.ff.de re iud. Pan.in c.suscitata n.8.ver.sed aduerte.de in integ.rest.Rhod.Soar.in primo lib.post l.quoniam in prioribus.in III.Castellę.tit.*de los gouiernos*.q.4.Boer.deci.65.n.6.Fel.in c.cum super nu.17.de re iud.etsi.Ias.n.24.sub.Rip.n.26.in d.§.condemnatum & Dec. cons.73.perperam reluctentur. E.Suarez.

carcer non inuentus ad pœnã,sed ad custodiam.Et ideò,vbi alia pœna imponi potest, nunquàm imponitur pœna carceris,vt est communis opinio.Clar.q.80.versiculo pœna autem.secus est in clericis. Excepto, quod iudex ecclesiasticus non potest condemnare laicum ad perpetuos carceres, vt est communis opinio. licèt efficiatur de foro ecclesiastico, nisi propter hæresim,vt ibi.& not.quòd aliud est ponere in carcerem, aliud in vincula, & carceratio & vinculatio non fit ad pœnam,sed ad custodiam.Et ideò ex his non dicitur cæli persona,nec ex sola captura & positione ĩ vinculis, quis dicitur inferre personalem lesionem.Socinus senior in capi.nuper à nobis.numero quinto, & seq. de sententia excommunic.vbi dicit not.esse pro statutis, quæ loquuntur de personali læsione. & not.quòd carceri quis se obligare non potest, etiam cum iuramento.vt est communis opinio.Soarez versic.isto. num.14. Bonacoss.

carceres frangens non habetur pro confesso, quando fuit indebitè & ordine iuris non seruato incarceratus.vt est communis opin.de qua Rolan.à Valle in consil.7.num.46.& seq. in 1.vol. vide fusius per Alber. in l.in eos. ff.de custodia reorum. Bonacossa.

carcerem priuatum exercens punitur pœna capitis. communis est opinio.Clar.q.68.ver.priuatum. fallit in cardinali. item fallit iure ordinario:quia non capite,sed extra ordinem punitur. Bonacoss.

Carceribus perpetuo mancipatus, non potest testari, si sit laicus,vt est communis opinio.Soarez versic.carceri, numero 21. Bonacossa.

carcerum domus sunt ciuitatis, carceratorum autem custodia pertinet ad Principem. Clar. quæst. 46. versic. & quoniam. Bonacossa.

carceris custos non tenetur, quando captus rumpit murum,vel aliter exit, nõ per portam. vt est communis opinio. de qua Cataldi.inter consilia criminalia, cons.22.in secundo. Alias punitur custos pœna mortis.l. milites. ff.de custo. reorum.Maran.in pract.fol.47.num.64.& in trac.de carceribus. Corneus cons.93.in 1.volumine.Ias.in cons.27.in tertio volumine.Aretinus in cons.38.per totum. Barb.cons.76. volumine quarto Dec.cons.473.num.7.& nume.12.& not.quòd non liberatur custos carceris à custodia recommendati per potestatem, licèt ipse potestas miserit postea ad custodiam famulos.Bart.ĩ l.si vt certo.§.si de me.ff.commo.&si carceris custos dimittit aliquem de mandato rectoris, non tenetur, sed ipse rector. Bar.in l.si quis vxori.§.si fugitiuum.ff.de furt. Debet tamen primò habere ab ipso bulletinum relaxationis. vt per Ang.in l.neque.§.1.ff.de ĩ ius vocan. & ita practicatur, quia semper custodes petũt bulletinum vt dicit Pau.de Cast. in d.l.neque.§.1.nu.2.& ibi etiam Soc. num.5. Et potest relaxari de nocte.Ang.in l.more.ff.de feriis,si periculũ est in mora. vt ibi per Bald. & Alex. item nota quòd si çarceris custos propter misericordiam alleuiat aliquando captiuos alienos, tenetur creditorib.ad interesse,si aufugiunt.Aretinus in §.cæterum.num.1.institu.de lege aquilia.item not.quòd si carceratus moritur, ante mortem debet adhibere medicos, & debet inde extrahi instrumentum, quòd talis incarceratus est mortuus ex morte naturali, secundum sententiam medicorum.ita Ange.in l.si quis ex argentariis.§. prætor.in fi.ff.de eden,Soarez.ver.carceris.n.24. Bonacossa.

carceri sese obligare nemo potest:vt commune dicunt aggregati à Ripa in l.generali.num.24.ff.de pign.&à Viuio lib. 1.opi.185.nec ea obligatio iureiurando firmabitur commune ac magis commune pronunciat Alci.in c.cum contingat. n.69.de iureiur. E.Suarez.

Carceri addici nemo potest ob causas pecuniarias, ante exactam,ac plenam vt loquendi mos est,excutionem,& excussionem bonorum vt commune inquit cum aliquot luculentis testibus.Rip.in l.generali n.20.ff.de pign.Ias.in prin. n.90.

instit.de actio.Boer.decisio.cccxlix.n.7.Ias.in l.arbitrio.ff.qui satisd.cog.Deci.cons.lxxv.Fel.in ca.quo ad consultationem. num.10.de re iudic. E.Suarez.

Carceri mancipatus & tunc fideiussoribus præstitis exolui potest.cum pœna corporis infligenda non erit,& cum innocens alioquin in carcerem conditus videbitur,vt effert communia Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.xlvj.vers. in hac autem materia cum seq.vbi multa.ad hanc. materiam attinentia memorat. E.Suarez.

carceri & si nemo ex domo propria ob pecuniarium debitum ablatus tradi possit tamen si illi iudicis præcrptùsiat, vt compareat sub pœna fisco applicanda, & non comparauerit, & extrahi de domo poterit ob prædictam pœnam, & semel in carcerem conditus à creditore ob suum debitum iure retinebitur vt commune aiunt latè Cotta in memor.verb.domus vnicuique in 2.Viuius libr.2.opinio xxxvj.quod & si vti le reip.arbitrer,iuri contrarium affirmo. E.Suarez.

carceri qui nec rectè, nec ritè traditus est, non relaxari debet si denuo in carcerem trudi concedendum erit. commune aiunt latè Curtius Iunior consilio cxxvij.numero 5.Craueta consil.xlvj.nu.7.& vide infra vers.nullum. E.Suarez.

carceri in perpetuum deuotus,ac damnatus testari nequit si sit laicus,vt frequenti doctorum numero probatum asserũt Bertran.cons.cxciiij.numero 2.lib.iiij.&qui non de nihilo dissentit Iul.Clar.de testament.quæst.xix. E.Suarez.

carcere detenti, & si iure nullos valide contractus generant, vt ait receptum Hipp. in pract.§. attingam.nu.2.tamen de consuetudine,& procuratores rectè,ac ritè constituent,& fideiussores præstabunt,& cæteros contractus inient. vt attestantur Alb.in l.qui in carcerem.ff.quod metus causa, & qui illum laudat Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.xlvj.vers.plerunque verò,ad finem. E.Suarez.

carceris custos ob fugam carcere detenti, qui capitis pœnas alioquin luiturus non esset,iudicis arbitrio solùm plectitur,commune aiunt Bossius in prati. de carcere num.10. Iul. Clar.in pract.§.vlt.q.lxviij.ver.custos carcerum. E.Suarez.

carcerandus an sit reus,vel fideiussoribus relaxãdus, iudex decernere habet, & hoc certè est in iudicis arbitrio. Paul. de Cast.in consil.328.in secundo, vbi subdit, Consulto tamen, ꝙ faciat in actis apparere, qualiter ex tali, & tali iusta causa, quæ animum suum mouerunt,pronunciauit non esse illum personaliter detinendum,sed sub fideiussoribus dimittendũ. Et cum hoc sit arbitrarium, non potest redargui iudex, quia semper præsumitur moueri ex iuxta causa.Pau.de Cast.in ꝓs. 199.n.4.vol.4.nec tenetur in syndicatu. vt per Pari.de Puteo in tract.syndica.& per Menochium de arbitrio iudicis.Et perfecto reorum examine, factisque debitis confrontationibus testium, iudices reos ad carceres duci facere consueuerunt. vt est communis opinio.Clar.q.46. in prin.vt scilicet custodiantur, non autem vt in vinculis existant, vt est communis obseruantia.Vbi tamen qualitas delicti &personę hoc exposceret, posset iudex in arctos coniicere reos, & prohibere, ne cum aliquo loquerentur,& ita faciunt practici indices,secundum Clar.vbi suprà. Bonacoss.

carcerandus non appellat,si se ad carceres videt duci.communis est opinio.Clar.q.46.vers.sed quid. Bonacoss.

carcerandum eximens à manibus familiæ,vel committens vim ne quis ducatur ad iudicium quõ puniatur, no.Bart.in l. lege Iulia. ff.ad leg.Iul.de vi priuat. in l.furti.§.ope.ff. de furt. Guid.Pap.q.579.Hippol.sing.177.273.&376.Ias.in l.3.§.qd̃ prætor.ff.ne quis eum qui in ius voc.& si quis faciat aliquem captiuum, non facta fide de commissione, & eximatur ita captus,tunc eximens non punitur.Ang. in l.j ff. ne quis eum, &c. quia mandatum principis non præsumitur. hoc tamen non procedit in officiali iam administrante.quia contra eum non potest ita præsumi.Quod autem sine mandato,vel de facto exequenti resisti possit, not. gl. vbi doct. in c.ex literis.de offic.deleg.Alex.cons.35.col.2.lib.2. Et eximens captiuum à manib.familię,qualiter sit puniendus,ponit Ias.in l.vnic.§.j.in ff. si quis ius dic. non obtemp. Et pariter de pœna eximentis carceratos,vide Luc.de Pen.in l. quoties.C. de exactorib.tributlib.10.Et de pœna eximentis captiuum à manib.familię, vide doct. in apostil.ad Bart.in l. 4.ff.ad leg. Iul.maiest. & in l. 4.ff.ad leg.Iul.de vi priuat. Put.

carcerari non potest doctor ex leui crimine,secus pro graui.communis est opinio.Clar.q.28.ver.item quæro. Bonac.

carcerantur hodie mulieres, etiam honestæ, in criminalibus.Clar.q.28.ver.quæro igitur.Si tñ mulier sit nobilis & honestę conditionis,non debet conduci ad se facere iudex cum dedecore,neque statim in carceribus detrudi facere,sed dare domum pro carcere, vel monasterium aliquod monialium. Nisi esset atrox delictum. vel sub idonea fideiussione relaxare. Bonacoss.

carcerari possunt clerici à suo iudice,si iudici constat de delicto.Aliàs esset excommunicatus prælatus,etiam ꝙ clericus esset fugitiuus. communis est opinio.Clar. dicta quæstio.28. ver.quæro nunquid. Sed hodie de consuetudine aliter obseruatur, quia clerici mali carcerantur à iudice, etiam laico.carcerari non possunt clerici, nisi reperti sint in flagranti crimine, vt suo statim tradantur iudici, vt est communis opinio. Clar.ibi.ver.si verò.itidem & à quolibet laico priuato, clerico reperto in flagranti crimine,capi potest,& tradit curiæ ecclesiasticę.Itidem si clericus delinquens verisimiliter esset de fuga suspectus. Bonacoss.

carcerati debent sæpe visitari per visitatores,qui habent inquirere ex qua causa detinentur, & operari, vt expediantur, ne macerentur.Clar.d.q.46. Sed proh dolor hodie prius macerantur, & marcescunt, postea visitantur, vel seu ponuntur in titulo pro derelicto. Bonacoss.

carcerari aut detineri licet à priuata persona ob crimen,de lictum,vel debitum,& sic ob causam ciuilem vel criminalem liber homo non possit,nec debeat,vt patet ex not.in l.ob æs. & Auct.imò C.de oblig.& act.tñ qñ quis repertiꝰ in flagranti crimine,quod capitalem vel corporalem pœnam indicat, poterit à priuata persona capi,& ad viginti horas,& non vltetius detineri,intra quas ad iudicem deduci debet.l. capite.v. ff.de adulte. & ibidem notat. & cap. cùm non ab homine. de iudiciis,Bart.in l.cum eo.ff. ad legem Iul.peculat.& ita communiter teneri refert Bened.Cap.reg.lxxv.num.10.

carceratio & retentio imputari pro maleficio fieri non potest,nisi in primis præcedant legitima indicia. vt est communis opi.de qua Nouellus in prac.crim. fol.13.n.7. fallit in reo fugitiuo, vagabundo,& suspecto. quia præhabita aliqua.informatione potest illico iudex procedere ad capturam &carceationem.Et fallit pluribus aliis modis,vt ibi per eum,n.8. & plurib.seq.& not.quod regulariter omnis cõdemnatus nõ soluendo existens, carcerari potest, donec soluerit debitum, facta tñ prius excussione legitimè, & non prius. Ant.de tremolis ad practicam Bonacur. titulo, de excep.fol.96. Notetiã ꝙ licèt reꝰ sit absolutꝰ p sentẽtiã,attamẽ custos carceris põt ꝓ expẽsis ipsũ retinere ĩ carcere, vsq; quo fuerit satisfactꝰ. vt est cõis opinio.Cla.q.62.vers.sed hic incidenter. Bonacoss.

carcerari,seu in carceres detrudi mulieres honestè ac castè viuentes non possunt ex peculiari priuilegio ꝓ debito priuato. si bona defecerint, nec pro pecunia fiscali debita, nec pro quolibet crimine commisso. auth. sed nouo iure. C. de cust. reorum,& l.j.cum auth.seq.C.de offi.diuer.iud.& hoc ꝓ cõstanti,seu ꝓ regula tradit Marsil. in pract.crim.in §.attingã.n. 63.& Gram.dec.33.n.9.& seq.& Pet.Duen.in reg.312.fœmina prodebito,cum multis ampliationibus,& limitationib,& Iaffredus deci.cccxciij. non incarcerantur mulieres pudicam vitam agentes,& de crimine etiam inquisitas puniuntur pœna capitali,vt est tex.in §.qm, in auct.vt nulli iud. sed hodie ꝓ crimine de consuetudine contrariũ seruatur, quod mulieres detineri possint in carceribus separatis à carceribus masculorum,teste Marco Ant.Blan.in pract.crim.ĩ rub.j.n.27.in prin. dictæ practi.Follerio in pract.crim.in ver.notatos capiat de p sona,n.28.& seq. & aliis quã plurimis congestis p Gram.in d. dec.43.n.9.cum aliis seq.hoc tamen non procedere,aduerte, vbicũque mater tutrix filiorũ ante susceptã tutelã renunciaret omni legũ auxilio sibi ꝓ petẽti,tũc quippè ꝑ renũciationẽ istã ob pecuniã filiis debitam ratione tutelæ põt personaliter capi,& in carceribus poni,secund.Gart.in l.si quis sub conditione,n.18.ff.de test.tutel.& in auth.matri,& auię n.13.& ibi Salyc.n.14.C.qñ muli.tu.offic.fung.pos.Io.And.Dom.& Frãcus, in c.ij.de iud.in vj.Rom.Alex.Soc. & Ias. in l.plerique.ff. de in ius vocan.idẽ Rom.ꝓs.cxviij.& in l.aliã.§.elegãter,n.11. sol.matr.& Matthesil.in sing.cix.& Pet. Duen.in d. reg.412. nu.post.alios infinitos relatos ꝑ eum,& istorũ opinionẽ rèciat esse cõem,prout cõis est Couarr.in suis resolutionibus,li. ij.c.j.n.3.tñ ibi refert aliquos scribẽtes contrariũ asserẽtes, & tandẽ ipse quoque leui quodã,&vulgari fundamẽto conatur à præmissa cõi discedere,qd̃ fundamẽtũ ante eũ adduxit Marsil.in d.§.attingã,n.64.& seq.vbi,& ipse etiã infringit dictam cõem,cæterũ fatuũ esset in actu practico ob opinionẽ istorũ à dicta cõi sententia tot illustriũ Doct.recedere quæ est in iure verissima, & per curiosos, & veritatis defensores optimis. & facillimꝰ rationibꝰ tueri posset, & eã sequitur quoque tanquã sanctã,& cõem Ang.& Plat.in l.nemo carcerem.C.de extract.lib.lib.x.Ias.in l.pen.n.4.ff.si cer.pet.&Caccialupus,ĩ tra

cta.de debitore suspecto & fugiti.q.vj. F.Viuius.

Carceratus si infirmatur, debet custos certiorem, reddere iudicem, & si moriatur, debet per notatiuum rogari de eius morte.Clar.d.q.46.ver.sed in hoc.& not. ꝙ semel excarceratus,non debet amplius excarcerari. Et sic bis ex statuto priuilegium excarcerationis consequi non debet.Bart. in l.2.C.de episcopis audi.Et possunt carcerati contrahere absque egressu.Ang.in l.qui à latronibus.ff.de testam.vbi dicit,ꝙ sunt deridendi, qui dicunt carceratos non posse contrahere, sed semper debere extrahi de carceribus. Bonacoss.

carceratus,vt è carcerib.fideiussoribus relaxetur,intercessor debet hanc petitionem & instantiam in scriptis redigi facere,Aliàs.iudex eum relaxari facere non tenetur. Et fideiussionem in actis similiter apponi facere,vt est communis opinio & practica.Clar.d.q.46.ver.plerunque,carceratus tamen ob crimen falsi fideiussoribus non est relaxandus,stante statuto de carceratis relexandis. vt dicit Bart.in l.Lucius.n.2.ff.ad sena.consul.turpilia. Bonacoss.

carceratus de consuetudine potest procuratorem constituere,satisdare & alios contractus facere.Et ita quotidie practicatur.Clar.q.46.ver.plerunque. Bonacoss.

carceratus,vbicunque pro crimine est pœna corporalis infligenda,nõ est fideiussoribus relaxandus.communis est opi. Clar.q.46.ver.in hac autẽ.Secus si non venit imponenda pœna corporalis,quia fideiussoribus est relaxandus.vt est cõmunis opin. Et relaxatur fideiussoribus carceratus ante sententiam absolutoriam, si constat de eius innocentia in processu, nec amplius,& sæpius de eodem delicto quæri,vt est communis opi.Cla.ibi.ver.pariter etiam. Si tamen iudex sperat noua indicia superuenire,potest iterum in carceres intrudere, vt ibi. Potest tamen quandoque inspecta qualitate personarum & delicti iudex,vel fideiussorib.reum relaxari facere, vel tradere custodi custodiendũ in loco tuto extra carceres, vel statuere palatium,domum,vel ciuitatem pro carcere sub pœna, quando iudex credit illum non esse culpabilem.Clar.d.q.46. ver.in dubio. vbi dicit hanc esse æquam & communem practicam. Et debent præstari idonei fideiussores, qui si non sunt idonei notoriè, & plus quàm soluendo, iudex faciat sibi dari approbatores & collaudatores, qui illũ collaudent & approbent pro idoneo,& sufficienti.Clar.ver.cæterum.Sed vt plurimum consueuit practicari,ꝙ notarius recipiat fideiussores, quia officiales sunt forenses, & non habent notos homines, & eorũ facultates.Fideiussor itaque ille dicitur idoneus,non tantum,qui possidet bona immobilia,sed qui tot bona mobilia possidet,quæ de facili asportari nequeunt, vt si quis habet magnam apothecam, vel multa nomina debitorũ. Et ita seruatur inquit Clar.d.q.46.ver.cæterum. Et debet semper dari fideiussor in loco iudicij,vbi reus degit,non in loco originis ipsius.vt est communis opi.Clar.d.q.46.ver.pone.Pauper autem non relaxatur præstita iuratoria cautione,vt est communis cõsuetudo.& maximè si est mulier. Si autẽ non esset reus pauper multum grauatus in processu,posset sub pœna relaxari.Reus autem suo iuramento probare potest,se non esse idoneum facultatibus,& ideo non posse reperire fideiussores,licèt melius faceret iudex,si summatim se informaret de facultatibus ipsius,& postea eum relaxari facere.Clar.d.q.46.vers. sed quomodo. Bonacoss.

carcerantur etiam viri illustres,nec fideiussoribus relaxantur,& ita consuetudo exigit.Clar.d.q.46.ver.scias autem. Debet autem fideiussor pro carcerato promittere de eum consignando sub certa pœna,& ita communiter obseruatur.Ex quibus verò locis quis extrahi non possit,vt incarceretur,plenissimè tradit Soc.in l.plerique.ff.de in ius vocand.& ex quibus possit.ibi. Bonacoss.

carceratus,Processus contra carceratum agitatus quod valeat, & non sit nullus, communior opinio est, vt dicit Maria. Socin.in tract.de cita.in v.prin.ar.q.28. quia iniquissimum esset propter impedimentum vnius,perire ius alterius.Vide tamen eum ibidem pulchrè distinguentem. I.Fich.

carceratum dominum propter debita vasallus non tenetur liberare, nisi facto, vel culpa vasalli dominus debita illa contraxisset.Communè ait Clar.Sent.§.feudum q.23.P.Fich.

carceratus citari quando possit?vide quæ not.Bart. in l.2. in fi.vbi doct.ff. de in ius voc. qui tamen cum limitatione ibi reprehenditur per Cast.& Ias.Quid de bannito, & an in loco banni citari possit.Alber.in l.iuris ordinem.C.de iurisd.omn. iudi. Et quid quãdo citatur aliquis qui tenebatur comparere. Bart.in l.2.§.1.ff.de custod.reor.Afflict.decis.182.Ang.cons. 68.Bart.in l.si qs reus.col.fi.ff.de publ.iud.& in l.2.de custod. reor. Et an accusato possit dari fidãtia vt tutè veniat,habeatque meatum& remeatũ,ita ꝙ talis fidantia seruari debeat:vide Salic.in l.cum indulgentia.C.de sent.pass.Quid de citatione facta per principem,seu eius nomine?dic ꝙ illa non requirit causam.Ang.in l.1.§.inuitum.ff.de postul.Calcar.consi.2. col.vlt.Et ꝙ in citatione in causa criminali non debeat inseri causa,not. Bald.in l.2.C.de exhib.reis.& hoc sequitur Sali.numer.7. Pur.

carceratus cognoscens carnaliter carceratam quæ sit meretrix, non propterea puniendus est. Communem dicit Boeri. decis.317.nu.10.& 14.Clar.lib.5.sent.§.Fornicatio.vers.cum carcerata. P.Fichard.

carceratus,vbi imponitur pro delicto pecuniaria pœna,debet relaxari cum fideiussione de iudicato soluendo,& sequuta sententia cõdemnatoria,fit executio contra ipsum fideiussorem,& absque nouo processu.Clar.d.q.46.ver.vbi verò,& q.95.circa prin.vbi communem dicit.Fideiussoris autem cautio pro reo talis esse debet ꝙ promittit stare & soluere quam cuique condemnationem fiendam contra principalẽ,etiam in causa appellationis, quia fideiussio data in prima instantia expirat lata sententia,& ideo in causa appellationis non tenetur vt est communis opinio.de qua Boerius decis.315. sed in criminalibus non datur appellatio.Et hodie fideiussores percipiuntur pro certa summa,non pro incerta.Clar.d.q.46.ver. sed quæro,communem dicẽs.Et fideiussor liberatur,lata sententia criminali,nec amplius tenetur, etiam ꝙ superueniret aliud delictũ,pro quo reus fugeret, quia iudex debebat prius monere ipsum fideiussorem,vt præsentaret reum.Clar.ibi fusius versiculo,quæro pone.& fideiussores omnes expresè tenentur (& ita debent recipi) de consignando ad omnem requisitionem.Et toties quoties,in forma ꝓsueta & debita,&c. Qui si non faciunt, pœna applicatur fisco ex obseruata consuetudine. Clar.q.46.ver.successiuè. vide Soarez ver.carceri. num.21. Bonacoss.

carceratus detinetur in carcere iudicis primi à quo si fuerit appellatũ ab interlocutoria in criminalibus,donec fuerit cognitum de grauamine per iudicem ad quem, quia adhuc durat sua iurisdictio in carceratum, vel saltem pendet. Et ab hac sententia nullus discrepat.vt dicit Natta in cons.553.n.12.Si autem à diffinitiua, Dic vt ibi per eum pulcherrimè distinguentem. Bonacoss.

cardinalis potest à Papa impetrare licentiam testandi de bonis quæsitis ex fructibus suorum beneficiorum.idẽ §.testium q.27.ver.Sed ante poterit. P.Fich.

cardinales percutiendo, capiendo, vel hostiliter inuadendo & in sequendo sunt excommunicati,& diffidati apud omnes,ita quod possunt ab omnibus offendi.communis est opi. Clar.q.77.ver. offendentes. Bonacoss.

cardinalem offendens incidit in crimen læsæ maiestatis,& puniri potest quemadmodum si percussisset propriam summi Pontificis personam,ac maiestatem,secund.Io.And.in ca. ad apostolicæ.§.perpetrauit,de sent.& re iud.in 6.in versi.Cardinales,Præpos.in c.in primis.§.de persona,num.11.quæst.1. Anch.in c.felicis, de pœ.per illum tex.And.de Isern.in const. Regni Neap.exordiente,vt participatio,& Afflict.in c.1.in ti. quæ sint reg.in vsib.feud.quorum opinionem latè probat.sequitur,& dicit communem Hieron.Gigas,in trac.de crimine læsæ maiestatis,in lib.1.q.5.n.1.cum aliis seq.sed hoc fallit nõ procedere vbicunque quis offenderet Cardinalem ad sui necessariam defensionẽ, tunç enim hoc impune permissum est, secundum gl.in c.fi.in ver.percusserit de pœ.in 6.quem sequitur ibi Io.And.Ang.Ias.n.1.& Dec.n.7.in l.vt vim.ff.de iust.& Iure,& Curt.Sen.consi.20.n.29. F.Viuius.

Carnifex si publicus non suppetat quiuis liber humilis ad sententiam exequendam inuitus creabitur vt cõmune aiunt Gaspar.valasc.in l.imperiũ n.18.ff.de iurisd.om.iud.Iul. Clar. in pract.§.vlt.q.99.vers.sed pone. intellige personarum rationem esse habendam,vt alibi vberius. E.Suarez.

castratus se ipsum, punitur pœna mortis, vt est communis opi.Clar.q.68.ver.castrans.licet alias Ciculæ castrarẽt semetipsos propter regnum Dei. Bonacoss.

PR.castitas sola est quæ potest cum fiducia animas hominum Deo præsentare.in §.sancimus.in auth.de leno.

P.A.castitatis atque pudicitiæ obseruatio,præcipuum debitũ est ingenuis atque illustrib.mulierib.l.si qua illustris. C.ad Officia. Bellon.

castro concesso, cui nulla adhæret iurisd. nec mixtum nec merum imperium à Principe translatum, censebitur, sed remanebit sub iurisdictione illius loci seu ciuitatis cui antea adhærebat.Aliud erit,si Princeps expresse iurisdic.quoque contulisset.Curt.iun.in l.1.ff.de iur.om.iud.communem dicit,sequitur

quitur Didacus Pract.quæst.cap.1.ver.10.n.6.Adde 1.in ver. iurisdictio. I.Fich.

Castro concesso in feudum,iurisdictio & pertinentiæ cum eodem concessa creditur,per l.fi.ff.de constitut.prin.l.si quoniam.C.de bonis vacantib.lib.x.& ibidem Barth.l.1.§. initio. ff.de offi.præfect.vrbis.cap.cùm dilecti. de donatio.& ibid.gl. fi.& gl.in c.olim.de verb.sign.& ita communiter teneri refert Bened.Capra.regul.102.nu.3.

castro legato vel concesso cedunt omnia castra adiacentia etiam sola destinatione testatoris,secũdum communem per Bursat.cons.2.n.49.lib.1.post doct.in l.1.ff.de acq.possess.ex l. quod in rerum.§.si quis post testamentum.& l.plane.§.1.ff.de leg.1.l.prædiis.§.Titio.de leg.2.Quinimo agri,molendina,& cetera immobilia quæ tempore concessionis sunt castro distinatione adiecta,secundum Bald.in c.1.de cap.qui cur. vendid.Burs.d.cons.2.nu.49.

castro cum omnib.pertinentiis quæ sunt in territorio,concesso in feudum, bona non præsumuntur in dicto territorio feudalia, sed allodialia, nisi contrarium probetur, secundum communem per Bursat.cons.46.n.26.lib.1.præsumuntur tamen esse sub iurisdictione.

casus fortuitus est solum,quando à persona domestica fit, vt est communis opin.Cheria. communi opin. versicul. furtum. Bonacoss.

Casus fortuitus appellatur quandoq; iniuria iudicis.Bald. in l.pignus.C.de pigno.act.p quo vide quæ not.doct.in apostil.ad Bart.in l.exceptione.post nu.4.ff.de fideiuss.& dic ꝙ allegans casum fortuitum,illum probare debet.l.2. C. de naufrag.lib.11.Alex.in l.2.§.quod diximus.ff.si quis caut.Specu. in tit.de pignorib.in princ.Alex.consi.54.libr.2.de eo autem qui renuntiat, & suscipit in se omnem casum fortuitum, vide Ias.cons.107.lib.j.Grat.cons.94.lib.2.&practicã probandi casum,vide per Bart.d.l.2.C.de naufrag.lib.11. Masuer.

casus belli valde insolitus, & non cogitatus verisimiliter à concedẽti immunitatem : non comprehenditur etiam in concessione immunitatis iuratæ per viam contractus,secundum communem per Bursat.cons.16.num.71.lib.1.pro quo vide Osasc.decis.39.nu.21.Mandel.Alb.cons.1.n.7.doct.in l. si ex toto.de leg.1.

casus fortuiti non sunt considerandi inconducẽti Rem aquis,vel aliis casibus fortuitis suppositam, secundum communem per Bursat.cons.11.nu.27.30.31.lib.1.

PR. casus omissus dispositioni iuris communis relinquitur.l.commodissimè.ff.de lib.& posthum.

PR.casus superueniens non tollit legitimè factum,in l.2.ff. de itin.actuq̃ priua.in l.is cui.ff.de testa.in l.1.§.si quis autẽ. ff.de bono.posses.contra tab.in l.qui furere.ff. de statu homi. l.patre furioso.ff.de iis,qui sunt sui vel alieni iur.in l.in ambiguis.§.non est nouum.ff.de reg.iu.& c.factum legitimè.de reg.iur.in 6.

OBIEC.cõtrà de l.si quis filio exhæredato.in §. irritum.ff. de iniust.rupt.irrit.facto testam. & l.qui ex lib.in §.testamento.ff.de bonor.posses.secundum tab.vbi testamentum ritè factum à principio rumpitur per amissionem libertatis vel ciuitatis,vel propter condemnationem ad bestias,vel alios casus superuenientes.

SOL.vbi aliquis incidit in crimen punibile,tunc ritè prius factum tollitur,vt ibi,Vbi autem incidit in crimen non punibile,secus est,vt in furore:ob furorem enim nemo punitur.in l.diuus.ff.de offic.præsid.

Vel dic,ꝙ ibi loquitur in institutione hæredis,quæ non tenet irreuocabiliter: ambulatoria est enim voluntas defuncti vsque ad vltimum vitæ spiritum, hic verò in actu irreuocabili. Bellon.

PR.casus dementis correctio fit sapientis,gl.in §.titulos.in auth.de manda.princip. Idem.

PR.casus fortuiti nõ præstantur in bonæ fidei iudiciis,nec stricti iuris.l.quæ fortuitis.C.de pign.act.l.2.§. si eo tempore. ff.de administrat.rerum ad ciuit.pertinen.in l. contractus. de reg.iur.ff.

OB.contrà,de l.subtracto.C.de fur.vbi casus fortuitus præstatur.

SO.ibi in odiũ furis vel raptoris,quos nullus casus fortuitus excusare debet.l.1.C.quod met.cau.in l.1.§.rectissimè.ff. de vi & vi arma. cum semper sint in mora alienas res contrectantes inuitis dominis.l.in re.& l.fi.ff.de condictio.fur.

OB.secundò,contrà de l.fin.C.de cond.infer.vbi feruus tenetur,de casu fortuito.

SO.Ibi ratione libertatis, quæ est inæstimabilis. l. libertas. ff.de regulis iuris. Bellon.

Casus vnius fortuiti expressio vel specificatio,facit extendi verba generabilia ad alios fortuitos, non specificatos. Est communis opi.secundum Alex.consi.3.viso instrumẽto,ver. fortificantur prædicta vol.1.

Suscipiens in se periculum,etiam omnium casuum fortuitorum,licet casus omnino extraneus,& insolitus occurrat,tamen obligatur.Est communis opi.Doc.in l.sed &si quis.in §. quæsitum.ff.si quis cautio contra Bart. ibi secundum Dec. in consil.7.vol.1. M.Chærian.

casus non expressus habendus est regulariter pro omisso.l. commodissimè.ff.de lib.& posth.& ibi Doctor.& in l.Gallus, §.& quid si tantũ.eod.ti.cum traditis per Dec.consi.394.verba testamenti,& Soc.cons.5.in primo.n.4.vol.3.Hoc verò nõ procedit,vbicunque ex coniecturis appareret testatorem voluisse ad casum omissum extendi dispositionem suam. l. Lucius.ff.de lib.& posth. ideoque substitutus post mortem vxoris cui prædium relictum erat, donec vidua permanere, prædium habebit statim muliere ad secũdas nuptias transeunte, secundum Ioan.And.in addi.Specul.in rub.de secun.nupt.& Baldum in auth.quod locum.C. de secundis nuptiis. Paul. de Cast.in l.si mater.C.de instit.& substit.sub condit. fact. Alex. in d.§.& quid si tantùm,& in l.mulier.C.ad Treb.& cons.100. visa parte testamenti.vol.4.Ex hoc etiam deciditur,ꝙ si testator filium nasciturũ instituerit,eique si in pupillari ætate, vel postea quandocunque decederet,aliquem substituerit,substitutus,etiam non nato filio,admitteretur.l.fin.C.de posth.hæred.insti.secundum Gul. de Cun.quem post Bart.refert & sequitur Soc.in l.1.ff.de vulg.& pup. & faciunt notata per eundem cons.5.in prin.vol.3.& per Dec.cons.227. in casu, est & communis opi.ꝙ substitutio extendatur de casu ad casum,vt per Doct.in d.§.& quid si tãtùm.cùm iis,quæ scribit Ias.cons. 203.Vannoctus vol.1.nisi ex verisimili testatoris mente aliud dicendum esset.vt per Anch.cons.357. ex serie testamenti & Fulg.cons.49.ex facto proponitur,de quo latè disputat Barb. in c.Raynutius.de testamen.Interpretatur quoque ista communis opi.si substitutio esset facta in pœnam instituti, secundum Bartol.in l.pater Seuerinam.ff.de condit.& demonstratio.& Dec.cõs.273.in casu in cons.ccxc.domina.&cons.298. vel tractaretur de extẽsione facienda de persona ad personã, quæ nũquam sit etiam de verisimili mẽte testatoris.l.Titius. in princ.ff.de liber.& posthum.cum aliis relatis per Dec.consil.394.pro vera resolutione.& Iasonem consil.220.testator. volum.2. F.Viuius.

PR. casum aduersamque fortunam expectare non debemus.in l.inter stipulantem.in §.ff.sacram.de verb.oblig.

OB.contrà,de l.diuortio.ver.sed etsi facere. ff.de neg.gest. vbi habetur ratio casus fortuiti.aduersæque fortunæ.

SO.ibi spectatur,quod in futurum contingere potest,propter delictum gestoris,qui à se non exegit.vt ibi not.

casuum fortuitorum obligationes de solitis,non autem in solitis,inconsuetis.vel non verisimilib.euenire intelliguntur. l.fistulas §.frumenta.ff.de contrah.emp.Bar.in l.sed & si quis. §.quæsitũ.n.3.cir.fi.ff.si quis cautio.Pulchrè consulendo scribit Bal.in cons.119.ver.in contrarium videtur.in 1.vol.cons. Quia de talibus non est verisimile fuisse cogitatum,quamuis dictum sit,ꝙ traheretur obligatio ad incogitata.Ale.de Imo. in cons.28.n.10.vers.sed his non obstantibus.in lib.j.& idem Alex.in cons.107.in 3.lib.cons.& in d.cons.28.tradit Alex.n. 12.id etiam procedere,etiamsi iuramẽtũ interuenisset. Quia iuramentum non trahitur nisi ad illos,ad quos traheretur renunciatio non iurata.Et iuramentum non ampliat,sed confirmat l.fin. C.de non num.pecu. Et hanc sententiam approbat Philipp.Cornæ.in consil.23.incip.videtur in hac consultatione.in 2.vol.cons.& in cons.12.inci.licet diffusè & egregiè discutiat.in 4.vol.cons.vbi ait,ꝙ omnes casus fortuiti,dici possint insoliti & inopinati,sed secundùm magis & minus. Nam quidam sunt qui facilè à quocunque possunt præuideri, quidam qui non,nisi à prudentibus viris,qui solum à prudentissimis,quidam verò,quos nullus etiam prudentissimus vir facilè cogitaret, & inter istos ponit casum belli. Et prædictam sententiam Bart.communem esse,scribit Io.Fran.de Ripa.in tract.de peste.§.de priuileg.contract.causã pest.n.83.circa fin. & nu.99.& Iac.Mandellus,in consi.1.n.7.in fi.in suis cons.Licet multi Doct. contrariam sententiam secuti fuerint, quorũ veriorem opinionem esse arbitratur Alex.de Imol.in d.§.quæsitum.num.15. Et Iason appellat hanc sententiam magis cõmunem,in cons.107.versi.nec huic fundamento obstat.in 1. vol.cons.sed priorem tanquam communi voto approbatam sequor,quam multos Doc.approbare certum est.And.Barb. in cons.21.nu.11.cum seq.in 2.vol.cons.Fran.Curt.in addit.

ad Alex.in d.§.quæsitum.verb.tu veriorē.Carol.Mol. in add. Alex.in d.cons.28.in ver.insolitus.vbi ab ipsis plures authoritates Doct.adducuntur. kirchouius.

Casuum fortuitorum generalis renuntiatio, nullo eorum speciatim expresso,eiusdem momenti,ponderisque est,cuius specialis casuum sigillatim expressorum renuntiatio, vt commune aio ex Alexandr.nu.10.Ias.n.14.in lege.sed & si quis.§. quæsitam.ff.si quis caut.Imo.in c.1.n.43.de commod.Cornę cons.128.n.13.lib.2.Ias.consi.107.lib.1. E.Suarez.

casuum fortuitorum renunciatio casus insolitos non complectitur commune asseuero ex Ale.cons.28.n.10.lib.1.Soc. cons.123.n.11.lib.4.Corn.cons.23.lib.2.Ias.in l.sed si quis.§. quęsitum.n.33.ff.si quis caut.eodem as.ad Porc.in §.item is. nu.4.litera S.Insti.quib.mod.re contrah.Ripa de peste.2.par. n.75.Fel.in c.sedes.n.3.de reseri.Turz.opinione 143.vers.aduertendum.& si contrarium cōmune dicant Dec.cons.7.Ias. cons.107.lib.1.& defendat ab aduersantium. argumentis Arius Pinel.in l.2.par.1.c.3.n.29.ver.sed in eo.& nu.3.C.de rescind.vendit. E.Suarez.

casum alleganti,vel rem sibi restitui petenti,tenetur probare dolum interuenisse,vel latiorem culpam,siue latam culpā, vt est communis opi.Cur.iun.in cons.270.n.19.in 3.vol. vbi & alia ad rem.Et qui dicit casum, vel culpam, debet probare, vt est communis opi.ibi n.20.& quidem perspicuis argumētis probare debet dolum,vel culpam, vt est communis opin. Curt.ibi.nu.23. Bonacoss.

catastrum seu æstimum, vel registrum, facit, vt forensibus possideñ bona in loco possit collecta imponi, licet aliàs imponi non posset,Bal.cons.434.licet iudex.lib.3.Aym. consil. 111.nu.14.& ita etiam de ecclesia loquitur Bal.in auth.sed & periculum C.sine cens.vel reliq.Quod quidem catastrum seu estimum augeri debet per cēsitores,quando predia catastrantis seu registrantis bonificantur, & augentur in bonitate, vt puta,quia de campo fit altenum,l.forma.ff.de censi.& ita consuluit quidam doct.in cons.posito post trac.petri vbal.de collec.vol.6.pag.94.col.2.vbi respōdet ad l.fi. C.de alluuio.quæ videtur facere contra dum dicit,ne doleant diligenter ac diligentiam suam sibi damnosam intelligant, Quibus Adde ꝓ quando fit estimum vniuersale alicuius territorij:debet vocari syndicus villæ,& sufficit, absq; eo ꝓ singuli de oppido requirantur, quando verò æstimatur predium vnius particularis, vel mensuratur,ille requiri debet,l.susceptores vbi Bar. C. de suscep.& arch.lib.11.Io.de plat.in l.2.in fi.C.de Anno.& trib. libr.10. quòd autem possit registrum ex causa renouari, not. Aym.cons.195. Put.

catastri emendationem intra annum quis petere potest, illudque pro rebus à flumine exportatis, vel aliter deteriorātis,minui debet,vt scribit Bart. in l.forma. §. illam.& §.si quis veniam.ff.de cēsib.vbi doct.in apostil.plura notāt.Et quando à catastratio alicui præiudicet,vel non, facta de bonis suis.vide Bursat.cons.16.nu.82.lib.1. Put.

PR.causa intelligitur de proxima &immediata & etiam de remota &immediata.l.vxori.ff.de auro& argen.leg.vbi Bart.

PR.causa debet præcedere ipsum effectum.l.quod dictum. ff.de pactis. Bellon.

PR.causa, vel lis semel finita, retractari non debet.l.causas vel lites.C.de transact.& l.postquam liti.C.de pact.

Ob.contrà,de l.admonendi.ff.de iureiu.vbi causa de nouo retractatur.

SOL. Illud fit propter instrumenta de nouo reperta, quib. quis vsurus est. Bellonus.

causa iusta præsumitur in Principe, nec admittit̄ probatio in contrarium,vt est communis opi.de qua Rui.in cons.46.n. 1.in 1.volu. Bonacoss.

causa iusta litigandi excusat à pœna,est cōmunis opi.Curt. iun.in cons.192.nu.56.in 3.vol. Bonacoss.

causa quælibet,seu credulitas iniusta,fatua& bestialis excusat à dolo & delicto.Ant.Gabriellius lib.7.conclu.8.Amplia, & limita vt ibi fusius per eum.Et à pœna ordinaria eximit delinquentem,vt est communis opi.Clar.q.60.ver. & generaliter.Nouellus regula 168.vbi & ipse tradit fallētias.vide Arete.cons.80.nu.2.vbi limitat.Bart.consi.91.nu.6.in 1.Zasi.consi.12.in 1.vol.Ang.in l.prætor.§.hæc autem actio.ff.de vi bonorum raptorum.Zasi.cons.vlt.n.9.in 1.vol.Cagnol.in l.1.§. fi.nu.20.& seq.ff.si quis ius dicenti non ob.Soc. in cons. 118. nu.7.in 1.vol.& in cons.131.col.4.cir.fi.ver.amplius.Dec.cōsi.565.in fi.Cæpol cons.4.Bald.cons.319.li.1.Cast.consi.205. col.fi.in 2.Bald.cons.414.in 1.vol.Personalem,in suo de Adipiscen.nu.227.vide etiam D.Brunorum à Sole in eius vnico consil.num.73.Et hæc sufficiant,quia non est honor multa alegare,ne quis parum multa scire videatur.vt inquit Areti.in cons.6.columna 1.Neuiza.consilio 67.in prin. vbi dicit, ꝓ licèt aliàs laboriosum esset dicta maiorum variis in locis tradita in vnum colligere, in præsentiarum tamen admodum facile est,vt inquit Dec. in procemio tituli extra de appella. vide Petrum Rauen.in suo aureo Alphabeto.in ver.fama.Nam & de pluribus legibus sufficit vnam bonam legem allegare. vt dicit Bar.in l.scire.§.quod non sufficit.ff.de excusa.tuto. Aliàs esset,vt dicit Neuiza.in Sylua nuptiali.lauare synapum.cōtra illud Plinij iunioris. libro 5.Epistola 5. quem ad hoc refert Soarez in eius Thesauro, litera A, Abortui. numero 1.in fin. Bonacoss.

causa meri & mixti imperij & fori, potest delegari propter infirmitatem.Ant.de Tremol.ad Pract.Bonacur.tit.de excep. nu.7.rub.de impetra.excep.qui contra rescrip.in ver.proficisci,communem dicit. Bonacoss.

causa,vel credulitas iusta excusat à pœna.Curt.iun.consil. 132.nu.11.communem dicit. Bonacoss.

causa delegata. Si princeps in suo rescripto dicat simpliciter,Delegamus tibi talem causam,intelligitur mandasse cognitionem& decisionem.Secus si dicat delegamus tibi talem causam cognoscendam,quia tunc tantùm cognitionem mādasse videtur,secundum Bart.& communiter doct.in l.1.C.si contra ius vel vtili.public. vel per mendacium fue.ali. post. vel impe. Balb.decis.322.

causa iusta & publica vtilitas in re dubia nō præsumitur in principium ac legum definitionibus contra non subditum,secùs verò contra subditum.Ita pulchrè Panor.in c.quæ in ecclesiarum.n.15.ver. Item limito vt præsumatur pro principe respectu subditorum tantùm, non autem respectu aliorum. Et Fel.n.60.61.& 62. ver.limita tertiò. vbi plures authoritates Doc.ab ipsis,& ab Apostilla:ad Commentaria Pan.in ver. respectu subditorum allegantur.ext.de const. Et hanc cōmunem opinionem esse,cum adiecta egregia declaratione illius materiæ,dicit Vasquius Menchacensis,in lib.1.controuers.illust.c.2.nu.2. kirchouius.

causa criminalis dicitur,quando pœna applicatur fisco:ciuilis,quando parti.communis est.opi.Clar.in q.1.ver. quarta igitur.& ver.secundus autem casus.Et ibi,quando dicatur iudicium merè ciuile,quando criminale, & quando mixtū. Vide Maran.in pract.in 4.parte.in prin.num.2.fol. 37. vbi nu.5. dicit, ꝓ quando quis egit ciuiliter, potest agere criminaliter ex eodem facto,& econtra,vt est communis opi. cum distinctione tamen,vt per eum.vide Corneum consil.119.in 2. vbi ponit,quando iudicium dicatur criminale,& quādo ciuile,& quot modis dicatur crimen leue & graue,ponit Bal.in consi. 388.& 402. in 4. vol. & à causa criminali ad ciuilem arguere non licet,cum diuersi sint ordinis.l.properandum.C. de iudi. iuncto tex.C. vt intra certum tempus causæ criminales terminentur.Menochius de arbitrio iudicis.casu 246.versi.4.fallit, vbi eadem subest ratio.Alberi.in quæstio. ad Statuta.lib.3.q. 1.Corne.cons.134.lib.3.& q.63.n.4.eo.lib.& quidem sumendo similitudinem à genere,videlicet,ꝓ ambæ causæ sint graues.vt per Boeri.cons.40.Neuiza.consi.61.nu.34.Soc.consi. 45.sub n.4.ver.tamen validum est arg.in 1.vol.Et è conuerso procedit argumentum de criminalibus ad ciuilia,hoc modo, Quia si licitum est in criminalibus,ergo & in ciuilibus.Alberic.in l.ꝓ & lex.§.hoc interdictum.ff. de libero homine exhibend.& quando dicatur causa criminalis,vel ciuilis vltra suprascripta,vide Marsil.singul.437.& Arno.comentario 107. Bonacoss.

Causa criminalis tanquàm maior facit cessare causam ciuilem,etiam ꝓ ciuilis non esset præiudicialis ad criminalem,vt est communis opi.de qua Plotus inter cons.crimi.cons.73.n. 1.tomo 2. vbi subdit communem esse opinionem, ꝓ si ego ago contra te criminaliter de quocunque crimine, ꝓ tu non potes agere contra me ciuiliter de quocunque debito,nec in petitorio,nec in possessorio, occasione aliquorū bonorum, & hoc ratione maioritatis & præeminentiæ causarum criminalium,quæ faciunt cessare,donec iudicetur in causa criminali,omnes causas ciuiles, siuè sint annexæ,seu depēdentes à criminalibus,siuè sint separatæ,& nihil penitus cōmune habentes,nec vna sit præiudicialis ad aliam,siuè principales,siuè incidentes sint,& ista est cōmunis opi.vt ibi.Parisius cons.150. num.24.in 4.vol.Corn.in cons.209.in 2.volum.& no. ꝓ per verbum,accuso, intelligitur esse intentatum iudicium criminaliter.Ang.in l.qui accusare.nu.6.C.de eden.Item no. ꝓ causæ criminales & fiscales differunt. Ias.in cons.100.in 1.vol.an autem quando actio ciuilis & criminalis competit contra aliquem, sit necesse ꝓ prius agatur criminaliter quàm ciuiliter, vide

vide per Bal.in l.2.ff.de carbo.edict.& causæ criminales &eorum instantiæ non durant nisi biennio.Paul.de Cast.in l.properandum.n.3.C.de iudi.& Saly.in l.fi.C.vt intra certum tempus crimi.quæstio termi.n.1.fallit in clerico,quia durat instātia duob. mensib.in auth.vt clerici apud proprios episcopos, in fi.& ibi Ang.col.6.pro iniuria autem illata, & ciuiliter & criminaliter agi potest,& in quolibet priuato delicto ordinario &extraordinario,ac pecuniaria.Odofredus in l.eorum patrimonia.C.de iure fisci.lib.10.Et ꝓ causa dicatur criminalis, cū fisco applicatur pœna,vltra allegata s. vide Soarez in ver. criminalis.n.331.Corse.in Addi.suis,in reperto.Abb.in vers. accusatio.n.7.& in ver.iudicium.Plotū in l.si quando.n.297. C.vnde vi.Bondenar.inter cons.crimi.cons.54.n.58.tomo 2. communem dicunt.& Cur.iun.in cons.350.nu.4.in 3.vol.vbi diffusè. Bonacoss.

Causa noua superueniens excusat à pœna conuentionali &à dolo secundum decisiones communes &vulgares,vt per Parisi.in cons.166.nu.28.in 4.vol. Bonacoss.

causa noua iniuriæ in treuga facta allegari non potest ex cōsuetudine, vt est communis opinio.D. Hierony. à Monte in suis quæstionibus.q.25.nu.3.& quæstione 27.num.3.& seq. Bonacoss.

causa,vel credulitas iusta excusat à pœna,Cur.iu.cōsi.132. nu.11.communem dicit. Bapt.Villal.

causa non præsumitur in dispensatione Principis contra ius gentium.Alc.de præsump.regu.3.præsump.8.nu.3.communem dicit.

causa in qua agitur ad pœnam applicandam parti: etsi agitur pro delicto,dicitur ciuilis: secus, si pœna applicetur fisco. Ias.in rub.de iudi.ff.nu.2.communem dicit. B.Villal.

causa meri,& misti imperij non potest delegari propter infirmitatem.Ant.de Tremo.in additio.ad Bon.in pract.excep. in rub.de impe.& excep.quæ contra resp.in verbo proficisci. nu.7.communem dicit.

De iure regio ordinarius non potest delegare causam in quam venit imponenda pœna capitis vel mutilationis membri,vel in causa status,nisi sit absens de mandato Regis,&tūc delegatus cognoscit in causa vsque ad sententiam:& superseded vsque ad aduentum ordinarij qui causam decidat lib. 18. titu.4.parte 3.& vide in verbo.delegari.n.37. B.Villal.

causæ minimæ quæ dicentur,relinquuntur arbitrio iudicis Ias.in l.imperium.num.32.ff.de iurisd.omn.iud.communem dicit. B.Villal.

causa dicitur magna,vel modica secundum qualitatem psonarum inter quas versatur, vt per Bartolum & alios communiter in l.admonendi.ff.de iureiur.& in l.in bonæ fidei. C. eo.ti.& Canonistas in c.fi.ext. de iureiur.Ratio assignatur isthæc,quia inter aliquos causa decem librarum erit magna,inter aliquos verò negocium centum florenorum esset parua, vt notat scribētes post gl.in l.sed & si susceperit,§.sed & si proponas.ff.de iudiciis, vbi gl. in verb. modica ponit exemplum in regina Mathilda dicente: Aliquantulum terræ dono illi ecclesiæ,quæ tamen in effectu donabat 30.milia iugera terræ in territorio Cremonensi, & licet contentio esset de re magna tamen si ea de possessione,non autem de proprietate contenderetur,eo casu profectò non diceretur causa magna l.vnica. C.si de momenta.poss.& l.momentaneæ,C. qui legitim. perso.non habent stan.in iudi.secundum doctrinam. Io. And. in c.ex insinuatione extr.de procurato.communiter approbatā per Doct.Bar.& alios in præcitata l.admonendi, quamuis conetur ibi Curti. per plures rationes suadere contrarium, & malè. F.Vi.

causa, propter falsitatem quæ in testibus vel instrumentis committeretur,non perditur.l.Diuus Hadrianus.ff.de re iud. l.qui agnitis.ff.de excep.secùs, si circa acta falsitas esset commissa,Bar.in l.in fraudem.§.quoties.ff.de Iure fisci.Abb.in ca. cùm venerabilis.n.30.ver.secundò principaliter noto. extrà, de excep. Et hanc sententiam communem opinionem esse, scribit Decius ibidem numer. 21. in glo. in verb. per vitium. vbi ipse post Abb. eam materiam latius & eleganter prosequitur. Kirchouius.

causa credulitatis etiam iniusta,pœnas delicto alioquin infligendas atterit:vt commune effantur Cur.iun.cons.132.numer.11.Ioan.de Amic.cons.83.nu. 5.Latè Iul.Clar.in pract.§. vlt.q.60.ver.& generaliter. E.Suarez.

causa non præsumitur in principis dispensatione,cōtra ius gentium: vt commune profert Alc.de præsumpt.reg.3.præsump.8. E.Suarez.

Causæ minimæ quæ dicantur, iudicantis arbitrio relinquitur,vt commune affirmat Ias.in l.imperium.n.32.ff.de iurisd. om.iud.& vide suprà ver.Arbitrio. E.Suarez.

Causæ instantia quo tempore euanescat,vide j.ver.instantia. E.Suarez.

causa limitata limitatum producit effectum.l.in agris.ff.de acq.rer.dom.not.Ias.in l.age.n.2.C.de transac.& vide quę scribit Ang.in l.qui sella.ff.de seruit.rusti.præd. vbi per illum tex. decidit quęstionem Gonellę qui bannitus fecit se duci super curru & terra empta. & not.Bart.in l.sub prętextu.la 1.col.fin. C. de transf. vbi ꝓ qualiter lex seu dispositio limitatur secundum casum suum.aliam decis. ponit Bald. in ca.dilectis filiis, col.5.de appel.l.quisquis.C.ad leg.Iul.maiest.fallit hæc regula vt per Ias.in l.iusiurandum & ad pecunias. §.ait prætor.vlt. not.ff.de iureiur. vbi iuratur vltra formam datam. Secundò fallit quando quis verberat laicum consanguineum clericis quia est etiam excommunicatus ac si clericum percussisset.c. sciant cuncti.de elect.lib.6.c.quicunque.de sent.excom. li.6. & hoc ideo est,quia ibi percussio fit occasione & respectu clericorum. Put.

causæ à centum aureis j.dicuntur paruæ, & abinde s. teste Ias.cons.43.lib.1.& vide Bart.&doc.in apostil.in auth.nisi breuiores.C.de sent.ex breuic.recit.

PR.causarum merita partium assertione panduntur.in l.fi. C.si per vim vel alio mod.c.1.tum ex literis.extrà de in integ. restitu. Bellon.

causæ criminales,tametsi iure canonico indistinctè delegari possunt,iuxta communem:id tamē fallit,quoties electa est industria personæ, quia tunc subdelegare iure canonico non potest delegatus,etiam à principe datus,Iure autem ciuili delegatus causas criminales subdelegare non potest, nisi datus fuisset à principe,imò ordinarius inferior principe easdem delegare non posset,communem refert Bened.Cap.reg.76.n.2. 5.& 13.vide j.Crimen.

cautela. Si post conclusionē in causa altera partium malitiosè neget aliquid,quod ante pars produxit:puta instrumētum non esse publicum,vel eum qui interposuit decretū curæ aut tutelæ non esse iudicem:tunc consultè facit pars,si producat iudici in iudicio instrumentum tabellionatus eius qui recepit tale instrumentum,seu literas officij ipsius, qui negatur iudex tūc fuisse:quia tūc iudex ex suo officio poterit supplere declarando id sibi esse notorium,secundùm Bald.in l.1. C. vt quæ desunt aduo. licet contrarium videatur tenere in l. fi.col.15.ibi item consideret.&ibi sed dubitatur.C.de edic.di. Adri.tol.primum tenēt etiam do.de Rota in nouissi. decis.6. dicentes ꝓ tunc iudex poterit etiam testes recipere super tali negotio. Balb.decis.407.

cautela est, vt quando appellans nō potest habere copiam sententiæ,petat interrogari victorem, an eius fauorem sit lata sententia,qui si respondeat ꝓ sic,sufficiat appellanti:si nolit respondere,imponetur ei silentium,secundùm Innoc.in c.G. perpetuus.extrà de fide instrum. Balb.decis.446.

cautio iuratoria non admittitur, vbi alio remedio consultū esse potest vtrique parti,quam per iuratoriam cautionem.Ita vult tex.in l.si constante.§.quotiens.vbi Pau.de Ca.n.3.& Alex.de Imo.ver.sed contra istum tex.annotarunt.ff.fol.ma.Et hanc communem Theoricam esse refert adiunctis exemplis & declarationibus Roland.à Valle,in cons.43.n.49.cum seq. 2.Tom.con. Kirchouius.

cautio in vsufructu prestanda non potest à testatore indulgeri.vt commune asserunt Ias.cons.40.lib.1.& complures relati j.ver.vsufructuario. E.Suarez.

cautio de non offendendo, & regulariter omnibus dari debet,vbi causa aliqua subest & fideiussoribus muniri,& ad tantum tempus durare ducitur, quantum iudicis arbitrium fuerit.vt latissimè communia ait Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.46.per totam. E.Suarez.

cautioni de non offendendo cum pœnæ adiectione nō fit locus,cùm is ex noua causa,ac noua rixa offenditur,vt nec etiam locus erit,cùm vter prius offenderit, haud liquet. commune attestatur Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.46.ver.quero nunc, & ver.seq. E.Suarez.

cautio an intelligatur cum fideiussore gl.in l.si mandato.§. fi.ff.mand.in l.prætoriæ.in fi.ff.de prætor.stipul.Bald.in auth. cui relictum.col.3. C.de indict.viduit.tollend. Alex.in l.1.ff. qui satisd.cog.Old.cons.68.Et quando sufficiat promissio cū generali hypotheca bonorum,vide Bart.in l.quicunque.la 2. C.de fund. patrim. lib.11. Et quæ intelligatur cautio idonea, vide Bart.in d.l.si mandato.§.fi.ff.mand. Put.

cautio de iudicato soluendo præstita, fori declinatoriam non excludit,teste Afflict.decis.133.nu.4.

cautio de nō offendendo non præstatur nisi ad instantiam partis

partis.Communem dicit Parisf.consil.168.nu.10.libr.4.Clar. lib.5.sen.§.fi.q.47.ver.sed nunquid. vbi addit se plerunque vidisse contrarium seruari. P.Fich.

Cautio de non offendendo præstanda est, etiam si pars petens causam dederit inimicitiæ.Communem dicit Ripa.in rubric.de iudic.numero 14.versicul.præmissa. Anto. Gomes.c. 12.delictorum.numero 14.Clar.d.§.fi.quest.47.ver.sed pone quod. P.Fich.

cautio de non offendendo durat 30.diebus tantum,ita cõmunem dicit Alberic.in l.illicitas.§.ne potentiores.ff.de offi. præsid.n. 4. Alij verò dicunt ꝙ tempus hoc relinquatur arbitrio iudicis,& hanc communem esse dicit Ripa. in rubric.de dam.infect.numer.23. quem refert Plaza. capitulo septimo. libro primo delict.numero quarto.Clar.d.quæst. 47. vbi addit ab hac posteriore opinione non esse in practica recedendum. P.Fich.

cautione de non offendendo præstita,si non seruetur,tunc pars prior læsa potest non seruantem cautionem impunè offendere.Communem dicit Alex.in l.cùm proponas.nu.6.C. de pact.& Alex.cons.115.n.7.lib.4.Dec.cons.380.n.3. Paris. cons.164.n.23.lib.4.Claud.in d.l.cùm proponas,nu.6.Cephalus cons.35.num.27.lib.1.& hoc etiam si apposita sit clausula, quod pœna toties committatur quoties cõtra factum sit, & hanc communem attest.Alex.in d.consil.115.nume.8.Petrus Bellus de re militari.nu.52.Clar.d.quest.47.ver.sed quoniam. P.Fich.

cautio seu promissio facta de non offendendo, sub aliqua pœna,si postea ex noua rixa superueniente vnus eorum alterum offendat,non dicetur pœna commissa.Communem dicit Corneus in consi.42.in litera B.Alexand.in l. qui insulam. num.4.de verborum obligationib.Parisien.consil.165.num. 26.libro 4.refert Trig.in practica crimi.cap.14.nume. 6.in fi. Soc.Iun.cons.103.numer.7.lib.3.Bald.in c.1.in prin.nu. 2.de pace tenenda.Ita quoque consuluit Roma.consil.258.Mantuan.cons.169.libr. 1. Intellige tamen quando appareret de noua causa verisimili,& quando ille qui offendit nõ dedit occasionem causæ vel rixæ nouæ.Clar.d.§.fi.q.48.versic.quæro nunc. P.Fichard.

cautio de non offendendo debet præstari à carcerato antequàm relaxetur,communis est opi.Clar. quæst.47.versi. & in primis.Nec iudex in hoc debet interponere eius officium,nisi petatur,vt est communis opi.Clar.ibi.vers.sed nunquid.Licèt contrarium seruetur,propter scandala euitanda. vt ibi. Et licèt pars petens talem cautionem sibi præstari, dederit causam inimicitiæ,tamen tenetur ille præstare sibi d.cautionem. cõmunis est opinio.vt per Clar.ibi.ver.sed pone.Et talis cautio debet præstari idoneo fideiussore dato , vt est communis opi.ibi.Clar.ver.sed quæro.Etiam,ꝙ ille esset diues.sed si esset pauper,& non haberet fideiussores,debet potius eiici de ciuitate. Et durat d. cautio vsque ad tempus arbitrio iudicis taxandum, vt est communis opinio.Clar. ibi. versic.item quæro. Bonacoss.

cautio de non offendendo non præstatur , nisi ad instantiam partis. Clar. quæstio. 47. communem dicit. versicul. sed nunquid.Contrarium tamen seruari vidisse dicit. Bonac.

cautio de non offendendo durat 30. diebus tantum, vt est communis opinio. Sed communior est , quòd arbitrio iudicis relinquatur duratura.Clarus quæstione quadragesimaseptima,vbi dicit hanc secundã in practica seruandam. Bonac.

cautione de non offendendo præstita,si nõ seruetur,prior pars læsa potest non seruare , & non seruantem impunè offendere. Etiam si apponatur clausula, Quod pœna toties, committatur,quoties contrafactum fuerit, vt est communis opi.Clar.q.47.ver.sed quoniam. Bonacoss.

cautio , seu promissio facta de non offendendo sub aliqua pœna, si postea ex noua rixa superueniente vnus eorum alterum offendat,non dicetur pœna commissa,vt est communis opinio.Clar.q.48.versi.quæro nunc.Quod intellige,quando apparet de noua causa verisimili,& quando ille, qui offendit non dedit occasionem causæ , vel rixæ nouæ , vt ibi per Clarum. Bonacoss.

cautio de nõ offendendo ex noua causa non rumpitur , vt est magis communis opinio Hercula,in tract.de cautione de non offenden.c.13.num.3,vers.Hæcque proculdubio.fol.51. Bonacossa.

cautio de non offendendo,non tollitur per bannum,secũdum magis communem opinionem.Maran.in i.is potest.nu. 124.ff.de acq.hære.Herculanus in tract. de cautione de non offend.c.23.num.3. Bonacoss.

cautio de non offendendo potest peti, licèt quis sit certus, ꝙ vsque ad 15.dies ipsum non offendet,sed ꝙ post,sic,vt s.ad ueniente die mihi cauebis.iuxta l.in omnibus.ff.de iudi.quæ lex habet locum etiam in contractibus stricti iuris,vt est communis opi.Hercula.de cautione de nõ offen.c. 50.n.45.Bon.

cautio Mutiana in contractibus locum non habet. Est cõmunis Doct.opi.in l.siue apud acta.C.de transact.& in l. fi. de cond.ob caus.per tex.sing.in §.si quis ita.Inst.de verb.obliga. M.Chæria.

cautio,verbum quando est prolatum à lege ciuili intelligitur de nuda promissione:si autem à lege prætoria,est cum pignore,aut fideiussore.Ias.in l.sancimus.nu. 1.C.de verb.signi. communem dicit. B.Villal.

cautio, cùm est præstanda de consilio sapientis:simpliciter non adiecto quod præstetur idonea,vel sufficiens,vel similis, non tenetur præstare fideiussorem , aut pignus , nec sapiens hoc potest declarare. Ias.in d.l.sancimus. nu.4.communem dicit. Idem.

cautio quæ est præstanda,per vsufructuarium nõ potest remitti à testatore.Ias.consi.40.vol. 1.communem dicit.

Nota istam communem ad intellect.l.31. & 22. titulo 31, part.3. Idem.

PR.cautionis verbo nudam promissionem significamus.l. sancimus.C.de verb.sig. Bellon.

cautionis verbum à lege ciuili elatum significat nudã promissionem , at à lege prætoria expressum promissionem vel pignore , vel fideiussore munitam præ se fert. commune ait Ias.in l.sancimus.numer. 1.C.de verb.signi. E.Suarez.

cautio de rato. Etiam vbi exigitur mandatum speciale, & de mandato dubitatur:admittitur cautio de rato.l.illud.§.qd si de speciali.ff.de minor. Quod fortè non procederet in eo, qui dicit se habere mandatum ad recipiendum vel exequendum sententiam,secundum gl.mag.circa fi.in l. Pomponius. §.rati.ff.de procu.in l.non solum.§.qui alieno.eo.tit.Cy.in l.j. C.eo.licet Bar.in l.si sine.§.cum autem.ff.rem ra.ha.teneat cõtra dictas glos.super quo vide d. Alexan.limitantem in d.l.1. Balb.decis.54.

Cautionem de præstandis legatis,vel fideicommissis testator potest remittere,l.2.C.vt in possess.quo.lega. istã conclusionem sequuntur Doct.in l.nemo potest.ff.de lega. 1. quam amplia primò vt etiam procedat si hæres esset dilapidator bonorum, adhuc testator potest ei remittere huiusmodi satisdationem,l.fi.in princ.ff.vt lega.nomine caue. Amplia,& secundo loco ꝙ similiter testator potest remittere cautionem Mutianam.l.fi.ff.de manu.testa.& ita notat Ang.in §.præfatæ autem,per illum tex.in auth.de nuptiis.hæc conclusio ita declaratur vt non procedat in cautione de vtendo , ac fruendo arbitrio boni viri,quæ quidem à testatore remitti non potest l. scire debetis.C.vt in posse.lega.&l. 1.C.de vsufructu,nam illa cautio concernit fauorem heredis , quam testator remittere non potest,secundum gl.in d.l.scire debetis.communiter approbatam à scriben. in d.l.nemo potest,& vltra Doct.inibi at testantur de communi Guid.Papæ cons.63.in secũdo dubio, & Crauetta,cons.174.n. 3.cum aliis seq.vbi ipse per complura conatur sustinere , fulcireque ꝑriam partem.Ista verò cõis vera esset,qñ vsusfructus reperiretur cõstitutus in vlt.voluntate.secus si inter viuos:quia inter viuos põt cõstituí vsusfructus.§.cõstituitur.Instit.de vsufruct. & tunc principalis cõstituens potest remittere talẽ cautionem,vt per Bart.in l.j. C.de vsufruct.& ita debet intelligi d.l.scire debetis. & eodẽ modo debet intelligi argumẽtum à ꝑrio sensu (ibi minimè in testamẽto remitti posse)ergo extra testamẽtum siue per heredẽ,siue ꝑ testatorem bene põt remitti,qa quilibet põt sibi preiudicare: hic nõ ab re inuestigãdum esse arbitror, quæ sit rõ diuersitatis,cur testator possit remittere satisdationẽ heredi de præstãdis legatis,vel fideicõmissis d.l. 2.& tñ nõ potest remittere satisdationẽ de vtẽdo fruendoque arbitrio boni viri l. 1.C.vsuf.&d.l.scire debetis,Gl.igitur ibi assignat duas rões diuersitatis.quarum primã reprehẽdit Bar.in d.l.nemo põt,& sequitur secũdam 1.quia testator inuitaret ad delinquẽdum,hanc rõem tenet idẽ Bart.in l.pactũ inter heredẽ.ff.de pact.& in d. l. 1.C.de vsufr.qñ huiusmodi remissio de vtẽdo,ac fruẽdo arbitrio boni viri sonat in turpidinẽ,qd vsufructuari possit dilapidare, & abuti:ideoq; nihil valet huiusmodi cautionis remissio,& dato exploratũ sit testatorẽ nõ posse remittere satisdationẽ de vtẽdo boni viri arbitrio , tñ eam potest remittere heres,vt probat tex.in d.l.scire debetis. in verb.testamento.à cõtrario sensu gl.Bart.in præcitata l.j.C.de vsufr.quorum opinionem audacter scribit esse cõem Alber.in l.4. C.de vsufr.& Dec.consil.418.cui aduersatur Ias.& Crotus in d.l.nemo potest. Ias.inquam in secunda lect.circa fin. F.Viuius.

PR.cautius est negotiãdũ.l.inciuilẽ.C.de furt. Bel.Tolos.

Cautum & securum si quis aliquem facere promiserit, an ad cautionẽ, vel pignora teneatur,scribit Bart.in l.j.§.iudiciales.post nu. 13.ff.de prætor.stipul.vbi doc.in apostil.videntur concludere ꝙ sic.distingue tamen vt per Castr.qui hoc declarat in l. 1.ff.qui satisd.cog.&ibi an qui tenetur satisdare,possit dare pignora & excusetur.& vide etiam quæ not.Bart. in l.si mandato.§.fi.ff.mand. Put.

PR.cedens bonis eisve cadens,neque agit,neque conuenitur.l.item si vnus.ff.de arbitr.

cedens bonis non liberatur obligatione naturali,nec ciuili,sed competit exceptio.Ant.de Tremo.in additio. ad bona. in pract.exceptio.rub.de impe.excep.quæ contra resp.nu. 10. in verfecerit.communem dicit.

Nota istam communem ad intellectum l. 1.tit. 5.part. 5.& vide in verbo Condemnatus. B.Villal.

cedens non potest esse testis pro cessionario:communem dicit Lanfranc.in repet.c.quoniam.in vers.testium depositiones.de proba. I.Fich.

cedere volens bonis condemnatus ad pecuniam soluendã ex actione iniuriarum cõtra ipsum intentatam,non debet admitti ipse reus ad dictum beneficium cessionis bonorum,sed isthæc pœna debet conuerti in corporalem,vt per Doct.in l. 1.qui bonis cedere possunt.& latissimè per Didac. Couarruuias in tractatu variarum resolutionum iuris Pontificij & Cęsarei,in 2.lib.c. 1.n.8.Ista conclusio videtur probari per textũ expressum in l.sed si vnius.§.si cùm antè.ff.de iniuriis. vbi seruus fuerat condemnatus ad certam pœnam actione iniuriarum,dominus autem poterat soluendo noxam redimere seruum ab iniuria,& nihilominùs tradidit illum seruum verberandum,& fuit liberatus : & hoc similiter procedit de plano si dictus condemnatus non posset totam summam soluere,super qua extiterat condemnatus,excepto vno denario, secundum communem opinionem omnium Doctorum,quam sequitur,commendat,& citat Gomesius in §.pœnales.num.38. Institut.de actionibus.& Boer.decisio.349.numer.8. vbi latè disputat. F.Viuius.

cedens bonis etiamsi renuntiauerit beneficio cessionis,carcerari nõ potest,l.1.C.qui bonis,ced.poss.prout voluit gl.cõmuniter approbata,in c.lator.de pignorib.quia huic beneficio secundum benigniorem,& magis communem Doctorũ sententiam renunciari nõ potest.vtcunque contraria opinio videatur de iure verior,Specul.in tit.de renunciatione & conclus.§. 1.vers.item est beneficium quare etiam secundum Floria.in d.c.lator.magis communis erit sequenda,quam tenuit Richard.Malum.vt refert &sequitur Bart.in l.alia.§.elegãter, ff.fol.matr.& Bal.d.l. 1.quod verum est,nisi cedens dissipasset omnia bona in fraudem,aut si sciens se non soluendo debitũ contraxisset,quia tunc tenet renuntiatio, vt refert ibidem ex Bartolo.Bened.Capra.reg.75.nu.26.& 29.

cedentis confessio seu liberatio facta post cessionem: non nocet cessionario,secundum veriorem sentẽtiam per Osasc. decis.45.sed distingue,vt latius per eum ibi, post num.4.ver. ego tamen.

cedenti bonis nec vestes necessariæ,nec artis instrumenta, quibus victum comparat,auferri possunt.commu.ponit Did. à Couarru.lib.2.resolut.cap. 1.n. 5.ad fi.cui adde Fab.in §. vlt. n. 10.instit.de action.quæ tamẽ ab illius hærede posteà extorqueri poterunt, vt decernit Bald.frequentius receptus in l. 1. nu.29.C.de iur.fisc.lib.10. E.Suarez.

Cessio. Ei qui habet beneficium , ne conueniatur vltrà quàm facere potest,est dimittendum tantum de suo patrimonio,quòd eius fructus illum possint sustentare,per casum singularẽ cũ Bar.in l.q bonis.ff.de cessio. bono.Balb.decis.174.

cessio alicuius debiti magni si facta sit, requiritur insinuatio,sicut in donatione simplici.communem dicit Clarus Sen. §.donet.q.16.versic.Idemque. P.Fich.

cessio ex causa donationis non insinuata,est nulla.Cur.iun. cons.126.nu.14.communem dicit. B.Villal.

cessio quãdo non est facta ex causa onerosa, exceptio quæ obstaret cedẽti,indistinctè obstat cessionario. Est communis opinio secundum Alex.in l.si cum dotem.§.si patri.ff. soluto matrimo.& Dec.in cons. 59.licet in causa. circa finem. volumine 1. Matt.Chæria.

cessionis bonorum beneficium non est concedendum illi qui anteà habuit quinquennale,quod effluxit.gl.nota.in l.cũ sol.in fine.C.qui bonis cedere possunt.Et illam in hoc cõmuniter omnes Doctor.sequi,dicit Matth.de Affli.decis.378.numer.2. I.Fich.

cessio donationis causa facta si summam quingentorum aureorum excesserit , non minus insinuatione egebit , quam quælibet donatio.cõe ait Curt.iun.cons. 126.ad fi. E.Suarez.

cessio bonorum in criminalibus fieri non potest. Sed qui non potest soluere,luat in corpus.communis est.Cępolla cõsil.crim.9.nu.3. Bonacossa.

cessio facta per laicum clerico,præsumitur in dubio esse simulata,secundùm gl.in c.2.extrà,de alie.iudi.mu.causa fac.q̃ ibi sequitur Io.And.dum in quadam apostilla super tex.se refert ad eam. Idem firmant Pe. Cy.& Bal.in l.qui stipendia. C. de procura.Licet Panor.in d.c.2.distinguat,an cessio sit ex titulo oneroso,an lucratiuo.Sed gl. prædicta loquitur indistinctè,quam sequitur Spec.in tit.de cessio.actio.§.1.versi.præsumitur.Host.in summa de alie.iudi.§.an actio.ver. item præsumitur. Vbi ex consuetudine clerici trahunt laicos in foro suo,vt est cõiter,secus si coram iudice laici. Balb.decis.87.

cessio bonorum nec naturalem , nec ciuilem obligationẽ tollit,sed tantùm exceptionem præstat.commune dicit Ant. de Tremor ad Bonacurt.in prac.exceptio.in rub.de impend. & except.quæ contra in ver.fecerit.nu. 10. E.Suarez.

cessioni bonorum nec cum iureiurando vtiliter renuntiatur, quippe quia in id frequentius itum à doctoribus author est Alciat.in cap.cum contingat.n.69.de iureiur. E.Suarez.

cessioni bonorum locus nõ est,cùm bona à debitore fraude alienata reuocari nequeunt , vt commune autumo ex Ias. in §.vlti.n.6.& 18.Insti.de actio.Fel.n.67.Dec.n. 3.inc. quæ in ecclesiarum.de consti.Segura in volu.repet.Tiraq. in l.si vnquam.ver.bona n. 40.C.de reuoca. donat. Nec cùm creditor iuri renuntiat quod habet debitores in carcerem detrudẽdi, vt commune ponit Viuius li. 1.opi.62.Nec cum debitor bonorum suorum partem detexit,partem dolo texisse,ac celasse probatur, vt asserit commune idem Viuius eod.in lib.opi. 63. Nec cum quis ob iniuriam in pecuniariam pœnam multatur,commune insit Did.à Couarru.li.2.resolu.c. 1.n.8. Nec generaliter in obligationibus ex crimine descendentibus, vt frequenter placitum affirmant Alber.in rub.n. 14.C.qui bon. ced.Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.95.ver.sed pone. E.Suarez.

Cessioni bonorum renuntiari non potest.Bald.post Richardum Malumbre,in l.alia.§.eleganter.ff.solu.matri. & ibi Bart. Cy.teste Bald.in l. 1. C. qui bonis cedere poss. & ibi Salic. canon.in cap.Odoardus.ext.de solu.Iaco.de Beluiso,in auth.de fideius.§.quod autem.Licet Iaco.de Arena,&Ang.in d.§.eleganter.tenuerint contrarium.Quorum opinio secundũ Bar. vbi s.procedere posset in duobus casibus,s.quando tempore contractus debitor sciebat se non esse soluẽdo,per l.pen. vbi casus notabilis.ff.de iure dot.Et quando debitor in fraudem creditorum dissipasset bona.l.fi.in fi.ff.de his quę in fraudem credi.Et generaliter vbicunque debitũ descendit ex delicto, vel dolo,secundum canon.in cap.olim,el 2.de restitut.spolia. teste Panorm. in d.cap. Odoardus.vbi dicit hoc sentire gloss. Balb.decis.4.

cessionis instrumentum , si dicat ex causa donationis , pro bene meritis & seruitiis,an cessionarius debeat probare merita,dic,ꝙ non,quia in instrumẽto cessionis requiritur titulus, qui ibi est titulus donationis,&ideo non requiritur probatio meritorum,secundum Bal.in l.2.col.2.cir.fi. C.ne lic.pot.vbi quot modis cessio impugnari possit,sed an cedens contra debitorem cessum agere possit : & ad quem spectet cessi nominis periculum, dic, vt per Osasc.decis.62. & an cessio iurium duobus fieri possit:distingue,vt per eundem decis.63.

cessionarius agens suo nomine non tenetur à principio facere fidem de cessione. Communiter ita teneri dicit Alex. in l.Aristo.ff.de acq.hæred.refert Dec.cons.311.n.1. B.Villal.

cessionarius dicitur propriè esse creditor, secundum Iaco. Butr.in j.ff.si cert.pet.quem sequuntur communiter doc.ibi: & ita consuluit Roman.cons. 142.ꝙ cessionarius. in princ.& cons.202.non est dubium.mouentur præfati Doct.ad sic cõcludendum per l.2.C.de donatio. vbi appellatur debitor cessionarij ille,cui nomen cessum fuit,similiter facit quia priuilegia concessa principali,conceduntur etiam cessionario.l.2.in fi.C.de priuil.fisci & cessionarius ipse dicitur dominus,vt per Bald.in l.eos.§.fi.C.de appellationibus.& ad hoc etiam facit, quod scribit Bald.in l.si sic.ff.de leg. 1.vt tradit ibi Alex.Istam communem sequitur,citatque Dec.1.lect.in fi.& Niger in d.l. j.ff.si cer.pe.circa fi. quam latè ventilat Veronen.in l.creditores q.4.ff.de verb.sig.& latissimè disputabat ad vtranque partem Præceptor meus acutissimus Rainaldus Rodulphus Perusinus, dum interpretabatur.d.l. 1. vbi asserebat istam communem non carere difficultate,propter quam plurima in cõtrarium allegata per Doct.passim, quæ omnia more suo subtiliter, & doctè fœdere distinctionis concordare conabatur,

prout etiam concordat Alciat.Bolognettus,& cæteri Mod.ibi circa fi. Ista autem cōmunis interpretatur non procedere, quando principalis creditor esset excōicatus, & alij cederet suam actionem,tunc.n.exceptio excommunicationis cedēti obstat,sed nō obstat cessionario,vt pulchre deducit,& cōcludit Ant.Galesius in trac.de formulis obligationib⁹ cameralis formu,de responsa petēte executionum,n.3.& seq. F.Viuius.

Cessionarius intentans directā,debet ante lit.conte.fidē facere de cessione,quia videtur agere procuratorio nomine alterius, hoc ideo ante omnia tenēt personā suam legitimare. Secus si vtilem,quia nomine proprio agit,licet petitio originem sumat ex persona cedentis. Ideo tunc cessio respicit iustitiam causæ.non legitimationem personæ.Et sufficit fidem facere de cessione post lit.contest. & in tempore probatorio secundùm Bar.Bal.& Sali. in l.qui stipendia.C. de procu. & ipsum Bar.post Iac.But.in l. 1.C.de act.& oblig.ī q.fi. licet Bal. in d.l.qui stipendia.in fi. commenti videatur tenere esse dandam copiam cessionis cōuento ante lit.cōte. qñ in libello de ea fit mentio,nisi iuret se tunc non posse edere.Quando autē intelligatur intentasse directam & qñ vtilem. declarant Bar. Bal.& Sal,vbi sup.Et opinio Bal.nūc relata posset procedere, quando fit in libello mētio cessionis limitatiuæ,seu relatiuæ, & se ad eam referēdo:secus si simpliciter assertiue,per theoricam Bart.in l.edita.C.de edend. Balb.decis.45.

Si cessionarius non seruet cedenti conuenta & promissa, potest cedēs reuocare cessionem,& actionibus prioribus experiri & rē cessam vēdicare, etiam si intercesserit vnus de tribus casibus, de quibus in l.3. C.de noua.secundùm Bal. Sali. & do.Ambro.in l.pacto successorum.per illū text.C.de pact. Ad idem videtur casus in l. 1. C.de dona. quæ sub modo.in l. quæro.§.inter locatorem.ff.loca.in c.peruenit.el.2. ext.de iureiu.& est limitatio ad d.l.3. Balb.decis.176.

cessionarius intentare potest nomine cedentis etiam directas ad sui fauorem,secundum communem per Bursat.cons. 55.nu.25.lib. 1.

cessionarius(vt fantur interpretes)proprie creditor dicit, vt commune asserūt Dec.lec. 1.ī fi.Niger circa fi.Rodulphus. & Bologn.ad finem in l.j.ff.si certum petat.latè Viuius libr. 1. opin. 34. quo circa prærogatiuis, ac priuilegiis omnibus instrumenti,quod illi cessum est,fruetur.commune ait latè idē Viuius lib.2.opin.266. non tamen iis potietur prærogatiuis, quæ cedenti ipsi competunt,vt commu.assero ex Bald.l.pen. diuersas.n.21.C.mand. Alex.in l. si post diuortium.ff.soluto matri.Iac.à sanct. Geor.in l.vna, n.39. C.ne liceat poten.qui, busaddo tex.in l.ex.ex pluribus.ff.de administ. tuto. Nec itē iis quæ ipsimet cessionario aliàs competerent ratione fori,vt cōmune ponunt Guid.Pap.decis.273.Iaffred.in prin,centur. decisio.87.nisi si is qui cessit,esset parens, vt receptum innuit Rebuf.in priuil.schol.177.lib.2.tract. E.Suarez.

PR, cēsura ecclesiastica vbi exprimitur, excommunicatio intelligitur,in ca.quærenti.extrà.de verb.signific. Bellon.

censualista cautionem non soluens,non priuatur censu.De eius cons.138.n.5.communem dicit. B.Villalob.

CENSV ipso quempiam, ob ipsius non solutionem, non priuari communi opinione receptum est.ca. constitutus. 11. de religio.domibus,vbi cōiter Docto. annotarunt. Si autem in contractu censuali esset appositum iuramentū, & censuarius censum non solueret in tempore conuento, eo priuaretur. Et hanc communem sententiam esse dixit Cassiodorus, in tit.de iureiur.Decis.11.Roland,à valle,in cons.6.nu.41.in 1.vol.cons.referente. kirchouius.

census in dubio non præsumitur, sed emphyteusis, secundum communem per Bursat.cons.56.n.8.lib.1.

censualista canonem non soluendo, non priuatur cēsu. vt est communis opinio.Dec.cons.138.n.5. Bonacoss.

PR.certa est numerorū æstimatio.l.nūmis.ff.de in litē iur.

P R. certus & determinatus debet esse numerus clericorū in ecclesia.§. 1.in auth.vt determin.fit n.cler.colla.1.

OB.contrà quia numerus canonicorum determinatus augetur,in c.cùm Mat.Ferrariensis,extrà de constitut.

SO. ibi ex iusta & rationabili causa augeri potest, superex crescētibus.s. ecclesiæ fructibus ad diuini cultus augmētum.

certioratio non requiritur aliqua cùm contrahitur cū minore iuramento mediante.Io.Maur.in trac.de restit.in integ. c.114.& Ias.in auth.sacramenta.n.56. C.si aduer.vendi.communem dicit.

Nota istam communem ad intellectum l.3,ti.12.part.5.vbi dr̄ ꝙ si mulier certioretur non iuuantur Velleiano. B.Vill.

certioratio nulla requiritur ad hoc vt minor excludatur à beneficio restitutionis in integrum, sed nec specialis renunciatio,Est magis communis opinio secundum Alex. cōsi.27. viso libello.ver. & quia vbi iuramentū vol. 1. quoniam iuramentū habet vim certioratiōis secundū eundē. M. Chærian.

In muliere pro alio intercedēte, cū iuramento nō requiritur certioratio beneficij Velleiani. Est communis opinio secundum Alex.in dicto cons.20.vers.non obstat. Mat.Chærian.

PR.cessante causa cessat effectus.in l.adigera.in §.quamuis. ff.de iur.patro.& c.si Christus. extra,de iureiur.& c. cum cessante,extrà de appel.

OBIEC.contrà de l.2.§.fi.ff.de donatio.& l. 1.in fi.ff. de minor.& l. 1.§.sexum.ff de postu.vbi causa prohibitiua,ꝙ mulieres non possint postulare est propter impudicas fœminas:ergo si sint aliquæ bonæ poterunt postulare cessante causa impedimenti:prætereà causa in legato adiecta cessante quia falsa,legatum non vitiatur:toto titulo.C.de falsa causa adiect.

cessante causa finali,cessat effectus:vt hic.Secùs, si sit causa impulsiua: vt in contrariis. vt in d.§. sexum.Ratio alia finalis erat,ne virilib. officiis mulieres se immiscerent. l.2.ff. de reg. iur. Bellonus.

P R. cessante vna causa finali & altera remanente, non cessat effectus.l.liberorum.§. 1.ff.de his qui no.infam.& in §. affinitatis.Institutio.de nuptiis. Bellonus.

PR.cessante causa priuilegij, cessare debet ipsū priuilegiū. l.generaliter.2.C.de episco.& cleric. l.Titia.§.vsuras. ff.de lega.2.l.ne quidam.C.de testam. militat. vnde cessante clerico ab ecclesia debet carere præbēda gl.in verb.adiuuantur.in §. illis autem,instit.de militari testament. Bellonus.

PR.cessante ratione legis cessat & ipsa lex. in leg.quod dictum.ff.de pact. Bellonus.

P R. cessante necessitate, cessare debet pariter quod vrgebat.can.quod pro necessita.1.q.1. Bellon.

charitatiuum subsidium si petatur per Episcopum:& subditi dicunt non adesse causam rationabilem ad soluēdum sunt eligendi abitri.vt de causa cognoscant, si tamen subditi conquerant de Episcopo quòd ipsos grauat sine rationabili causa metropolitanus iudex erit. Remig.de charitate subsidi. q. 6.in fi.communem dicit.

Nota ꝙ cùm agit de charitatiuo subsidio: plenariè est cognoscendum.Remigi.ibi in q.7.communem dicit. B.Villal.

charitatiuum subsidium non potest remitti. idem qu.64. communem dicit. B.Villalob.

charitatiuum subsidium quod in totum non petatur: non præscribitur.Idem q. 50.communem dicit. B.Villalobos.

charitatiuum subsidiū debet solui per illū q fructus percipit: non aūt per nouum possessorem.idē q. 59.cōem dicit. Idem.

charitatiuum subsidium non exigitur à monasteriis, idem q.34.communem dicit. Idem.

charitatiui subsidij exactio est de iure Cæsareo:idem q.14. communem dicit. B.Villalob.

cingari,seu vulgò cingani puniūtur statuto de furtis,si furta committunt,vt est communis opinio.de qua Plotus inter cons.crimi.diuersorum.cons.132.tom.1. Bonacoss.

PR.Circuitus sunt euitādi l.singularia.ff.si cer.pet.l. dñs testamento.ff.de condictio.indebit.l.ne in arbitris.§.fi.C.de arbit.in l.fi.C.de adop.in clem.auditur.de rescriptis. Idem.

OB.cōtra de l.2.in pr.ff.ad l.Rhod.de iactu. vbi damnū passus agit cū magistro,& magister cū vectice,&sic fit circuitus.

SO.Dic quòd etiam ibi circuitus euitari potest:quia si magister agere nolit,vel retinere merces, recta via aget damnū passus,vt ibi gl.declarat.

OB. Præterea contrà de l.si vsusfructus.in prin.ff.quemadmod.vsusfruc.caueat.Vbi vsufructuarius caueat domino, & fideicommissarius fructuario:& sic cum circuitu.

SO.illud est ibi propter spem vsufructus.vt ibi nō. Bellon.

citare ad domum sufficit.Hæc fuit opi.Din.in l. 1.ff.de lib.agnosc.tex.ī l.scire oportet.ff.de excus.tuto.q alternatiuè loqtur ad faciē,vel ad domū, in qb⁹ alternatiuis sufficit alteram partē esse verā.reg.in alternatiuis.de reg.iur.in 6.Sed hæc sua opinio damnat à Doct.in c.causam,q̄ de dol. & cōtu.ratione illa quia iura cōiter volūt,vt quis primò citetur personaliter, si reperiri potest,& vbi reperiri non potest,tunc demū admittunt citationem ad domū,d.c.causam & ī d.l.j.de lib.agno.& decidit Bart.in l.4.§. ꝙ ait prætor. ff.de dam. infect. Ad l.scire. respondet, ꝙ illa est alternatiua ordinis, id est vt primò in faciem,si p̄t,aliàs ad domum citetur:simile est in c.mandato.de præb.in 6.Quādo aūt dicatur nō reperiri, variæ fuere opiniones.Prima fuit Host.in d.c.causam.ꝙ oportet,abesse citandū à prouincia ad hoc vt sufficiat citatio ad domum,innuens,ꝙ si sit in prouincia,debeat citari personaliter.Alia fuit Inno.opinio in capit.final.de eo qui mit.in poss. quòd sufficit quòd absit à

absit à ciuitate,per id quod habetur in auth.de exhib. re. §.fi. alia fuit Bart.in d.l.4.§.prætor ait,distinguentis: ꝙ aut sumus in iis quæ celeritatē requirunt, & tunc sufficit ꝙ non reperiatur in iudicio,vt citari possit ad domum d.§.prætor ait.iuncta l.j.ff.eodem.si verò causa celeritatem non exigit,sufficit citādum abesse à ciuitate, si citandus nunquam fuit citatus,vt qa sit prima citatio.l.vt perfectius.C.de anna.excep.& tenet Inn. in c.fi.de eo qui mitti in possession.est enim sibi imputandū, si non dimisit procuratorem.durum quidem esset,ꝙ per totā prouinciam perquirere tenetur. Scias tamen ꝙ vigore citationis ad domum,solùm proceditur ad ea,quæ sunt leuis pręiudicij, puta ad missionem in possessionem etiam contra absentem ex causa reipub.l.ignorare.C.de restitut.milit.Intelligē quando prima citatio fit ad domum,secus,si aliàs fuisset p sonaliter citatus,quia tunc sufficit ad quoscunque actus,etiā ad sententiam,citatio.ad domum,vt concludit Rot.decis.48. titulo de citatio in no.Et de citatione ad domum vide per Innoc.& latè per Abb.in d.ca.fi.de eo qui mitti.in possess.causa reiseruan. F.Turzan.

Citari potest reus per literas iudicis,etiam si in alio territorio sit,modo tamē sub eodem Præside prouinciæ.Com. dicit Aret.cons. 135.las.in l.fi.n.24.de iurisd.om.iud. quem refert Mars.in eadem l.fi.n.34.Marc.decis.401.Cōtrarium vero tenent communiter Canonistæ,vt attestatur Areti.in cons.prę alleg.Ang.d.l.fi.n.6.Follerius in pract.crim.n. 27. In practica tamen iudices semper citant reos in alio territorio per literas substantiales,vt attestatur Boss.in tit.de citat.n.24. à qua practica non est recedendum,vt ait Clar.in d.q.31.versic.posset fortè. P.Fich.

citandus,seu in ius voc.procurator est,non ipse litis dominus,si procurator duntaxat litem contestatus est, nec sese cōpariturum iam renuntiauerit, vt commune doctorum effatū testificantur Fel.in c.in nomine domini.nu.33.de testib.Turzan.opi.121.cum Boer.q.285. E.Suarez.

citandus est forensis reus, prout forenses citari debent, vt est communis obseruantia.communis est opi.Clar.q.31.ver. sed quid. Idem si est vagabundus, quia citatur per proclama, vel ad valuas,vel in Aede publica, vel ad valuas Ecclesiæ, vel affigere cedulas domui suæ. Bonacoss.

citatus per iudicem ecclesiasticum ad ferendum testimonium sub pœna excommunicationis,si non cōparuit,neque aliquem excusatorem misit,& ita fuit excommunicatus, postea verò comparens & legitimum impedimentum prætendens, non censetur legitimè excommunicatus, ideoque absoluendus est.modo,de legitimo cōstet impedimento.Communem dicit Fel.in c.cum super.n.7.de testib.Foller.in Pract. crim.canon.n.38.Hæc tamen conclusio. in puncto iuris non transit sine difficultate, ex quo stante iusto impedimento, quum non sit dolus, neque culpa, non deberet dici excommunicatus, vt Felin. ibidem, sed nihilominus subdit. quod non auderet contra prædictam communem consulere.Clar. d.lib. 5.§.fi.q.26.in fi. P.Fichard.

citatus præsumitur quis,quando comparet in iudicio in ea causa, licet aduersarius aliter non probet citationem, secundūm Arch.in c.proposuisti.82.dist.Panor.in c.bonæ.el 1.col. 7.ext.de elect.Do.de Rot.in nouis.decis.375. Balb.dec. 504.

citatus vt compareat pro delicto sub comminatione, ꝙ aliàs processus habebitur pro confesso,non potest ꝙ vna contumacia haberi pro confesso, nec ex eo debet perdere suam causam,secundum gl.no.in ver.intereſt.in fi.& ibi Bal.do.Caro.Sandil.& communiter Doct.in l. 1.§.fi.ff.si quis ius di.non obtemper.sicut nec in contumaciam absentis possunt haberi positiones pro confes.c.2.de confes.in 6.& hæc de iure communi,sed per statuta aliter disponitur in piuribus locis. Balb. decis.370.

citatus ad instantiam & petitionem excommunicati, non tenetur comparere,vt est communis opin.de qua Soc.senior in c.sacris.nu.29.de sent.exc. Bonacos.

citatus per iudicem ecclesiasticum ad ferendum testimonium sub pœna excommunicationis,si nō comparuit,neque excusatorem mittat,& ita fuit excommunicatus,postea verò comparet, & legitimum allegat impedimentum, non censetur legitime excommunicatus.ideoque est absoluendus,modo de legitimo constet impedimento.communis est opinio. Clar.q.26.in fi. Bonacoss.

citatus respondens se nolle comparere,non est vlterius citandus,vt est communis opi.Vantius de nullitatibus processus.fol.193.nu.98. quod intellige in absente, secus si citatus fuerit pręsens,quia debet citari etiam ad actus successiuos,vt est communis opi.ibi. nu.98. & in causa criminali, licèt reus semel comparuerit,& dederit fideiussores de se præsentando, si postea citatus non comparet,potest poni in bāno ex forma statuti,ac si nunquàm comparuisset, licèt statutum loquatur de eo,qui non comparuit,vt possit poni in banno.ita Pau. de Cast.in l.consentaneum. num.8.C. quomodo & quando iudex. Bonacoss.

citatus reus ad locum non tutum, etiam cum saluoconductu,etiam ꝙ esset Princeps,nō tenetur comparere, nec etiam mittere procuratorem. vt est communis opin. de qua Ferretus in cons.31.nu.22.quod fecit pro Duce Vrbini,qui erat citatus ad locum notoriè non tutum.& no.ꝙ nunquàm Dux ipse citatur,sed duntaxat ipsi fiscales.l. 1.in prin. ff.de offi.procura.Cesar.per Cy.& doct.in l.si procurator.C.de eden.D.m. Alcia.cons.28.n.10.in 6.lib.Natta cons.556.in 3.vol.nā Principes habent iustam causam ignorantiæ quid agant sui officiales.Alex.cons.84.in 1.vol.nu.3.Et præsumūtur semper bene tractare subditos.Parisi.cons.5.nu.182.in 4.vol. cum non ignorent Principes antecessores nouarum exactionum adinuentores in extrema necessitate deuenisse, vt per Nico. Clemen. de repara. iustitiæ.Et ꝙ Euangelicarum veritatum liber Principi quotidie exosculandus offertur. Per quod,vt inquit Pontanus, colendæ veritatis admonetur, vt nihil in vita fide &veritate ducat esse antiquius.de qua re Zasi.cons.8.n.17.ad fi.consilij.in 1.part.vbi fusius.Nam de principe ad Deum pro cedit argumentum,respectu terrenorum,vt dicit Neuiza. inter cons.feuda. Bruni cons.96.& dixi in meo tract.de argumētis.in arg.de Principe ad Deum.& in arg.de populo ad Principem,vbi plura congessi. Bonacoss.

citatio non sufficit probare impedimentum: sed quod aggressus fuit adimplere,non potuit.Boe.decis.40.num.4.& 5. communem dicit.

De iure regio tenetur excusatorem mittere l.5.ti.3.l.1.For. ll.& sic intel.l.11.tit.7.par.3.quas intellige vt in commune sequenti.

Limita,si impedimentum est notorium,Boer. d. decis.40. nu.7.communem dicit. B.Villal.

citato haud comparēti,nisi impeditus propalam est,& impedimentum,& se præsto esse conantem impedimento destitisse,opus est probare,commune dicit Boer.decis.49.n. 5.amicus nr̄ Nic.Ant.Grauat.ad Vestriū.li.6.c.vlt.n. 24. E.Suarez.

citatio etiam sola perpetuat iurisdict. Iudicis delegati, nec requiritur litis contestatio.Quòd autem hoc procedat etiam de iure Ciuili,communiter teneri,attestatur Ias.in l.&quia ff. de Iurisd.om.iud.vt eum allegat Alcia.in c.gratum.ex.de offi. deleg. Nec tamen per eam inducitur litis pendentia, nisi reus fuerit per eam instructus,de quibus rebus in iudicium traha tur.Sic decisum fuit in iudicio cameræ Imper.vt testatur Mingerus obser.26.Cent.4.vbi vide etiam quinque alia requisita. I.Fichard.

citatio prima potest incipere à procuratore.Ias.in l.eum,n. 1.C.de proc.communem dicit.

Fallit in vniuersitate,quia citatio prima debet fieri in collegio,seu vniuersitate.Balbus dec.80.communē dicit. B.Vilal.

citatio in criminalibus,debet fieri de commissione iudicis: aliàs est nulla.Mar.Ant.in tract.de ind.nu.334.cōmunē dicit.

citatio inualida,conualidatur per comparitionem subsecutam:Balbus de præscrip.in secunda specie, secunda parte sextæ partis principalis.qu. 1.communem dicit.

Amplia istam communē etiam si nulla citatio interueniat, si citandus cōparet sponte valet actus.Sebastia.Vanti.de nullitate proces.§.quibus mod.sen.nul.repa.n.116.communem dicit ex Bald.Alex.in l. 1.ff.de feri.

Citatio in criminalibus debet fieri de speciali commissione iudicis,aliàs est nulla.Communem dicit Ripa.in c. 1.n.86. de iudic.quem refert Pract.Conrad.n. 5.Blanc.de indiciis.nu. 334.& ita seruari de consuetudine,dicit Bald.in fi.n. 4. C.de exhib.reis Clar.d.§.fi.q.31.ver.vnum autem. P.Fichard.

citatio debet habere insertam causam propter quam citatur reus.Comm.dicit.Imo.in l.inter accusatorem nume.2.in fin.de publ. iud. quem refert Menchia controuersi.vsu.freq. cap.24. numer. 12. & ita etiam quotidie practicari attestatur Foll.in sua practica criminal.numer. 2.Clar.d.q.31.ver. nunc quæro. P.Fich.

citatio non debet fieri sub pœna confiscationis bonorum, in criminalibus,licet aliàs iudex tam in ciuilibus quàm in criminalib.possit reo comminari pœnam.Communem esse cōtra Bal.in cap.2.in primis verbis.de testi.cogen.dicit Cagnol. in l.vnica in princip.numer.93.ff.si quis iudi.non obtemp.Et quod talis pœna confiscationis bonorum hodie non sit in vsu attestatur And.Iser.quem refert Afflict.in c.j.in verb. con-

demnatorum.n.30.quæ sint regal.&Nata cons.240.n.2.Rol. consil.46.num.47.lib.2.Clar.d.q.31.versic.Item quæro nunquid. P.Fichard.

Citatio non de necessitate continere debet tenorem inquisitionis seu libelli,sed sufficit vt reus in ea citetur,vt cōpareat ad respondendum inquisitioni contra eum formatæ,occasione talis delicti Com.dicit Marian.in repet.c.qualiter & quando.n.212.in fi.de accusa.Blanc.in pract.crim.n.22.Contrariū tamen de consuetudine communiter teneri in practica,testatur idem Marian.in d. loco. & Ang. de malef. in verb. Iudex commisit.n.3.Clar.d.q.31.ver.quæro nunquid. P.Fichard.

citatio vnica peremptoria sufficit etiam in criminalib. cōmuniter contra Cy.in l.j.ver.4.quæro.C.de requir.reis.teneri dicit Fel.in c.consuluit.nu.15.vers.quarto fallit.de off.deleg. quem refert Bost.in tit.de sent.n.4.Blanc.in pract.crim.n.19. Alex.in l.contumacia.n.34.ff.de re iud.Afflict.decis.289.n.7. Clar.d.q.31.vers.quæro modo. P.Fichard.

citatio partis. In interlocutoria,quæ continet aliquid dari,vel fieri à parte parti,est pars citanda.l.de vnoquoque.ff.de re iud.l.ad peremptorium.ff.de iudi.Si autē continet factum iudicis tantum,aut ex eo læditur pars, & debet citari.l.à procedente.C.de dila. aut non læditur, vt quia Iudex committit aliquem citari: vel prorogat terminum,& tunc non requiritur partis citatio.l.diem proferre,in principio.ff.de arbit. l.cū clericis.C.de episc.& cler.& ibi per gl.& Doct. Ita distinguunt Iaco.Butr.& Bart.in d.§.vbi decretum.Balb.decis.32.

citatio nō valet per edictum,vbi quis est mulctandus,cum quis habet domicilium alibi. Debet enim per literas subsidiales ibi citari,vt est magis communis opinio.de qua D.m.Alc. in consil.13.nu.13.lib.7. Bonacoss.

citatio est fundamentum ordinis iudiciarij & sine ea regulariter quicquàm fieri non potest,vt est communis opin.de qua Vantius de nullitatibus processus.fol.212.n.27. Bonac.

citatio generalis. Consilium est ad euitandum multitudinem citationum in singulis actibus iudiciariis,vt fiat à principio causę citatio generalis ad totam causam,ac singulis diebus & horis ad omnes & singulos actus eiusdem causæ, vsque ad sententiam diffinitiuam inclusiuè,cum comminatione quod in citatos contumacia non obstante procedetur ad cognitionem& pronunciationē.Et facta tali citatione vt §.quę valet, poterit iudex procedere in ipsa causa, & ad sentētiam absque vlteriori citatione.secundum Inn.in c.consuluit ext.de of.de leg.in gl.in verbo id,quæ incipit,nota sufficere.Bald. Ang.& Imo.in l.qui ante calendas.ff.de verb.obl.Spe.in ti.de citatione.§.viso.ver.item licet in dic.& Io.And.in d.c.cōsuluit.Bart. in tract.ad reprimendam.in verbo per edictū.& sequitur domi.Constan.in tract.suo de caute.iudi.in ti.de cita.§.9.sed Io. And.in addi.in d.ver.Itē licet.& Butri.in d.c.consuluit.ac Panor.in 3.& 4.col.in c.fi.de dila.videntur tenere contrarium,s. q̄ talis citatio generalis non sit permissa,nisi ex causa,s.quando persona citanda multum distaret & in lōginquis partibus, per c.tum ex literis.ad fi.de in inte.resti.& c.fi.de do.&contu. Et si compareat,sit citandus iteratò ad reliquos actus.Sed prima communiter tenetur,vt valeat talis citatio etiam in eo,q̄ non est in longinquis partibus:fortè qa de eius longa absentia futura dubitatur,vel ne latitet.Et pro communi sententia est tex.ad literam in l.qui crimen.ibi vt veniat ad causam peragendam.C.qui accu.non pos.& domini de Rota,decis.96.in nouis.Balb.decis.42.

citatio per edicta regulariter non est permissa,nisi in casib. specialib.à iure expressis,prout notatur in cle.de iud.Et in iis in quibus permittitur citatio per edictum,debet esse trina, sicut & illa quæ fit ad domum,iuxt.not.in gl.23.q.4.de illicita. l.tres denunciationes.C.quomodo & quando iudex,vbicunque à iure exigitur trina denunciatio,siue citatio per edictū, non sufficiet vnica peremptoria,prout voluit d. Ant. Petr. de Perus.& d.Nicol.in c.ex tuæ, de clericis non residentibus. Io. And.in tit.de cler.non resid.in 3. q. & ita communiter teneri refert Bened.Capt.regu.91.n.33.quod secundum Imo.d.c.ex tuæ.maximè procedit quando talis citatio per edictum fieret ad finem pœnæ imponendæ,prout voluit gl.singularis in clemen. 1.in verb.tutor. de vita & honestate clericor. regul. 96. num.81.Capr.

citatio personalis non requiritur,sed ad domum rei, vt est communis opi.Clar.q.31. ver.sed nūquid.Nec requiritur persona.communis est opinio.Clar.q.31.ver.sed nunquid.Citatio tamen in criminalibus,vt reus personaliter compareat ad informandum curiam de veritate, quæ sine sui præsentia haberi non potest,permittitur ex causa iudici ordinario.Pau.de Cast.in l.seruum quoque.§.1.n.13.ff.de procurato. vbi dicit, q̄ ita seruat totus mundus. Et nisi hoc fieret, nunquam daretur aliqua sententia in criminalibus. quia semper mitterent procuratorem,qui cū suis cauillationib.obuiaret. vide Blanc.in pract.fol.11.nu.24. Bonacoss.

citationis copia reo danda est, vt possit comparere, vt est communis opi.Clar.q.31.ver.scias tamen. Bonacoss.

citatio fieri potest ad domum absque inquisitione personæ rei,vt est communis opi.Clar.q.31.ver.sed nunquid.Nec citatio personalis requiritur,quādo est certus reus,secus si incertus.ibi.vers.dictum est. Bonacoss.

citatio non est de necessitate in criminalibus peremptoria etiam q̄ reus sit in carcere,& sit condemnandus.cōmunis est opinio.Clar.q.31.vers.sed hic quæro.Sed sufficit quædā monitio,& postea publica condemnatio,quando vult iudex exequi condemnationem personaliter.vt ibi. Bonacoss.

citatio facta de reo vt compareat coram arbitrio,interrūpit præscriptionem: sicut citatio iudicialis secundum Bal. & Doct.in l.cum antea.C.de arbit.quod non procederet,si citaretur coram arbitratore.secundum Bal.vbi §.quia istud compromissum magis assimilatur contractui quàm iudicio.Balb. decis.39.

Per solam citationem desinit res esse integra, etiam de iure ciuili.ff.de iud.l.si quis postea.c.gratum,ext.de offic.deleg. & c.relatum.e.tit.quod procedere posset citra correctionem, quando fieret citatio extrà merita causæ, putà ad videndum fieri præsentationem rescripti, vel electionem scribæ,& similia. Iura autem cōtraria procedunt in citatione super meritis causæ,secundùm.d.Cato.in l.more.ff.de iurisdom. iu.ita concordantem dicta iura.Balb.decis.60.

citatio facta die feriata in honorem Dei ad diem non feriatam non valet.l.fi.C.de fer.quæ resistit nuncio,ibi sileat horrida vox præconis,& est prohibitiua,ideo qd contra fit est nullum.l.non dubium.C.de leg.hanc tenuerunt Fran.Accur.Iac. Bu.Old.Richar.de Sal.& Bar.in l. 1.in §.nunciatio.ff. de oper. no.nunc.Ang.Bal.& Sal.in d.l.fi.Io.An.Io.Cal.& Panor. in c. fi.ext.de fer.Quicquid contra senserint Cy. & Dy. ac domini de Rot.decis.370.in nouis. quorum opi. secundum præfatos Doct.posset procedere in die feriata ob necessitates hominū, vel aliter quàm in honorem Dei. Cessauit enim Deus ea die ab omni opere quod patrarat.Balb.decis.169.

citatione pendente trium dierum ad respondendum inquisitioni,potest interim capi reus delicti.Et ideò reus debet esse cautus,vt præstet fideiussorem de comparendo infra certum terminum,qua fideiussione præstita, tollitur capturæ decretum.communis est opinio Clar.d.q.31.ver.vlt.quæro.Et debet in causis criminalibus semper in citationibus apponi hora,in qua citatus debet comparere. & est bona practica, vt dicit Ang.in l.more Romano.col. 2.ad fi.C. de feriis. & citatus personaliter,non potest comparere per procuratorem.&vbi statutum requirit præsentiam.Et sic dicit, q̄ quis personaliter compareat, debet ipse reus omnino comparere, & non alius pro eo. Abb.in c.exposuit.n.12.de accusa.citari autem quando possit fiscus pro suo interesse,ibi Clar.q. 31.vers. vlterius. Et citatio sine termino valet & tenet,quia intelligitur q̄ reus compareat quàm primum, & quàm citius fieri potuit. vt est communis opin.Vantius de nullitatibus processus. fol. 188. num.71. Bonacoss.

citatio agnatorum vel eorum consensus non requiritur in legitimatione cum patris consensu,nec in feudo hæreditario post mortem patris,secundum communem per Bursat.cons. 76.nu.43.lib.1.

citatio nulla & inualida per scientiam citati quando post citationem comparuit,efficitur legitima, secundum communem Burs.cons.73.n.20.lib.1.

citatio cum clausula,si sua putauerit interesse,dicitur conditionalis.gl.in l.ea quidem. C.si mancip.ita fue.alien.de qua per Ang.in l.de pupillo.§.meminisse.ff. de no. oper. nuntiat. Bald.in l.præscriptione.col.antep.c.si cont.ius vel vtilit.publ. Adde q̄ citatio non præsumitur:& eam allegans probare debet.quinimo vbi requiritur citatio,seu monitio, non sufficit scientia,teste Bald.tit.de allod.col. 5.in vsib.feud. Dec. post alios in c.quoniam contra.de probat.vbi etiam an & quando creditur nuntio. & eius relationi. Salic.in l. tres denuntiationes.C.quom.& quando iud. Put.

citatio facta die feriato in honorem dei, etiam si sit facta vt citatus compareat die sequenti, non valet, & secundum veram & communem sententiam per Ias.in l.j. §.nuntiatio.col. 5.post n.8.ff.de no.oper.nuntiat.vbi dicit q̄ consuetudo admittit.q̄ quis possit citari die feriata in honorē Dei pro alia die non feriata.pro quo vide quæ ponit Sebast. Vant.de nullit

nullit.tit.ex defectu citationis.c.12.nu.46.Rol.de ord.iudic. c.29.nu.119.Pract.Bal.titu.de citat.q.6.& seq.Tiraq.de vtroque retract.§.36.ad fin.tit.nu.39. Doct.in l.2.& 3.ff.de fer. in l. ex quacunque. ff. si quis in ius voc. non ier. vide Bald. in l. dies festos.C.de fer.Et an citatio incerta vel equiuoca arctet, vide Abb.in ca.bonæ.2.de elect. Et quòd in citatione debeat exprimi causa, & actus pro quo quis citatur:not. Alber.in l. ad peremptorium.col. 1.ff.de iudic. Put.

citatio verbalis nō est actus iudicialis,neque opus est in ea causæ cognitio, vt est communis opinio. de qua Io. Selua in tract.de beneficio.q.53.n.4.part. 3. secus in citatione reali.vt ibi per eum. Bonacossa.

citatio verbalis fieri potest in ecclesia, secus si realis, vt est communis opi. de qua Maran.in pract.de citatione.numero 129. Bonacoss.

citatio debet fieri personaliter,si reperiri potest persona,aliàs quis debet citari in domo suæ solitæ habitationis, vt est communis opinio, de qua Marant.in pract. de citatione. numero 124.Vantius de nullita.processus,fol.191.numero 90. Bonacossa.

citatio in criminalibus fieri debet de speciali iudicis commissione, aliàs est nulla.communis est opin. Clar. quæst.31. versic. vnum autem. Blancus de indi.numero.334. communem dicit.Soarez.isto versi.numero 62. communem dicens. Bonacossa.

citatio debet habere causam insertam,propter quam quis citatur.communis est opin.quæ in practica recipitur.Clar.q. 31.ver.nunc quæro. Bonacossa.

citatio non debet fieri sub pœna confiscationis bonorum in criminalibus, licèt aliàs iudex tam in ciuilibus quàm criminalibus possit reo pœnam comminari. communis est opinio. Clar. quæstion.31. versiculo,item quæro nunquid citato. Bonacossa.

citatio de necessitate non debet continere tenorem inquisitionis,seu libelli,sed sufficit,vt reus in ea citetur, vt compareat ad respondendum inquisitioni contra eum formatæ,occasiōe talis delicti.communis est opinio.Clar.q.31.ver.quæro nunquid. vbi dicit contrarium seruari de consuetudine in practica. Bonacossa.

citatio vnica peremptoria sufficit in criminalibus.communis est opi. Clar.q.31.ver.quæro modo. Blancus in pract. cri. fol. 12.n.19.communem dicit. Bonacossa.

citatio volūtaria respectu citari,puta si sua putauerit interesse,valet etiam quo ad clericum & aliàs personas non subiectas iudici citanti,secundum Iac.Butr.Bald.& Paul.de Cast.in l.testamenta omnia.C.de testa.per illum text. & l.consulta.& l.repetita,ibi in gl.allegata.Bald.in l.præscriptione. C.si cōtra ius vel vti.public.Fel.in ca.cum inter.col.8. extrà de except. sentit Inn.in c.dilecti.eod.tit. Balb.decis.323.

Citatio incarcerati. Qui est in carceribus potest citari ad domum suam,ad audiendum sentētiam,vel ad alium actum, & valebit actus: sed poterit peti restitutio in integrū propter ignorantiam,secundùm gloss.cum Bal.in l.2.C.quib. ex cau. maio. Balb.decis.494.

citatione non legitimè facta,totus processus,qui sequitur, est ipso iure nullus. in quocunque iudice, etiam in Principe. Etiam si reus esset illi subditus.etiam si iudex declaret aliquē incidisse in excōmunicationem, vel pœnam ipso facto, quia requiritur citatio. Etiam in sententia censuræ & interdicti.vt est communis opinio.Clar.q.31.in princ.& seq.vers.etiam,si delictum esset notorium. Bonacossa.

citatio etiam in criminalibus à Principe tolli non potest, vt est communis opinio.Soarez versiculo, citatio. numero 58. Bonacossa.

citatio non requiritur,vbi reus delicti defendi non potest, vt est communis opinio.Soarez ver.citatio.n. 58. Sin autē de lictum est notorium,requiritur tamen citatio, vt est communis opinio.Soarez ibi n.61. Bonacossa.

citatio quæ in iudiciis fieri debet, facta detento in captiuitate,vt personaliter compareat,aliàs contra eum vti cōtumacem procedetur,fieri non potest, & facta eo modo nihil operaretur,sed processus super tali citatione factus,& omnis actus iudiciarius,ac etiam sententia ipso iure non valeret.Nam cū ipse ita detineatur,q̄ ad iudicium venire non possit,dicitur legitimo impedimēto impeditus,& ideo processus erit nullus. Ita est pulchra doctrina Bart.in l.2.in fi.ff.de Iius vocan.quæ communiter est recepta. Et vltra Bart. pro magistrali doctrina tradit Soc. Sen.in suo solenni tract. de citat.in 5.art.q.25. sub.nu.47. & habetur per docto.in l.quæsitum in prin.per illum tex.ff.de re iudi.& tenet pro communi Soc.Iun.in cons. 38.nu. 1.vol.4. E.Muscul.

Citatio partis in petitione familiæ iudicis ad associandum vigore pactorum executiuorū non est necessaria aliquo modo,& sic iudex parte non citata potest concedere licentiam associandi creditorem ad possessionem,secund.Salyc.q.8. Alber.& Ias.in l.creditores.C.de pign. Alex.consil.131.volu.4. Cottam in memoriali,in ver.pacta executiua,circa fi.Marantam,in tract.iudiciorum,in 6.part.de citatione,sub n.11.Iac. Menoch.in tract.recuperandæ possessionis remedio. v.n.29. & Afflict.decis.326.vbi firmat ita decisum fuisse in sacro concilio Neapol.sed quotiescunque petita esset licentia ingrediendi possessionem,tunc iudex illā concedere nequiret non citata prius parte,vt voluerunt Bar.n.26.& alij omnes, in d l. creditores,& Bal.in l.2.q.10.ff.de ser.& in l. 1. ff.de execu. rei iudi.&Cotta in præcitato memoriali,in ver.pacta executiua, vbi appellat istam communem opinionem fore. F.Viuius.

Citatio ad domum quando facta valeat,vide Rom. consi. 454. quid in artifice seu mercatore, & Dic, quòd in loco vbi operatur: non in loco habitationis,citari debet,teste Alber. in l.cum quædam per illum tex.ff.de fund.instr.quid quando quis habet duas domos,&quando habitat in domo & habet officinam: vbi valeat facta citatio? & Dic, vt per Bar.in l.hæres institutus.de acq.hær.in l.lex Cornelia in prin.ff. de iniur. & quid veniat appellatione domus? Bal.in l. consentaneum C. quom. & quando iud. & an & quando citatio vel denuntiatio ad domum fieri possit?Bar.in l. 1.§.permittitur.ff.de lib. agnos.Alber.in l.semper.§. 1.ff. quod vi aut clam vbi dicit,q̄ talis citatio est subsidiaria de qua vide eundem in Reg. præsumitur ignorantia.de reg.iur.& quando aliquid denunciari est vxori an sufficiat denunciare marito?Dic,vt per Ias.in l.3. col.pen.C.de iur.emphy. & quando fit citatio ad domum:an debeat fieri voce cridę?vide Bal.in l.diffamari vers.vocitasse. C.de ingen.manumiss.quæ omnia examinat Albe.in l.si rem. §.fi. ff. de euic. & ad hoc vt citatio ad domum fieri possit,vel in personam domesticorum:quę excussio prius fieri debeat, vel inquisitio?Abb.in c.causam de dolo & contum.Dec.in c. consultationibus vers.sec. Abb. de off.deleg.& quando quis citari possit vnus in personam alterius,puta,maritus in personā vxoris.vide Guid. Pap.q.445. & qualiter citatio ad domū fieri debeat?Bal.in l.consentaneum.col.vl.C.quom.&quādo iud.Rot.in antiq.decis.395.Rom. cons.454.quid in absente? Cast.in Auth.si omnes.C.si se ab hær.abstin.quid in præsente latitante?Ruiz.cons.68.lib. 5.&qd agere debeat nuntius? Ale. cons.137. lib. 2.quid de citatione per edictum? & Dic, quòd operatur vt possit procedi in causa,non quòd possit quis excommunicari vigore talis citationis,quia tūc requiritur personalis, nisi in frandē se absentauerit, vel impedierit quominus ad eum citatio potuerit peruenire, Rot. decis. 271. 307. in no. de eo autem qui se absentauit vel fraudulēter occultauit,aut impediuit ne citatio ad eum perueniret:no.Bar.in l. 1. §.sed & Aristo.ff.quod vi aut clam. Put.

Citatio partis licet quando is qui propria auctoritate possessionem ingredi potest, petit simpliciter sibi dari familiam à iudice, ad scandalum euitandum, non requiratur tamen quando petit ex vrbanitate sibi dari licentiam ingrediendi, tunc requiritur citatio. Est magis communis opinio secundum Alexand.in consilio centesimo trigesimoprimo.in causa & lite,versiculo, secundo, præsuppono.volumine quarto. Ratio est in promptu. Nam ex quo quis eligit viam iudicij, videtur meticulosus, & ad viam facti redire non potest. l. de pupillo.§. meminisse.de op.no.nunc.sec. Bald.in lege, secunda.versiculo,decimo quæro.C.de seru.& aqu. Sequitur Alexand.in consilio centesimo trigesimo.in casu,iii princip.versicul. & sic ex isto infertur. volumine quarto.Et inde colligi potest, deterioris aliquando fore conditionis, qui potius eligit viam iuris quàm facti.quod nota perpetuò,Mat.Cherian.

Citatio partis requiritur in executione sententiæ faciendæ. lege, prima. C. de iuris & facti ignorantia. Bartol. not. in extrauagan.ad reprimendum,in verbo,executionem.quomod.in læs.maiest. quem sequuntur Alexand.in lege, à diuo Pio.§.in venditione. numero trigesimoquinto. ff.de re iudicata.& ibidem Ias.numero nono,& Vincen.Hercul.numero trigesimosecundo.& Maranta in tractat.iudiciorum,in sexta parte in.3.actu.n. 16.& seq. vbi dicit non fore necessariam citationem partis.hoc casu:quādo fieret executio in eadem re, super qua lata sententia ipsa extitit, sed vbicūque à sententia appellatum esset,ac appellatio deserta reperiretur,tunc quippe in executione facienda debet citatio tanquam necessaria præmitti à iudice, à quo, ad dicendum causam, quare sententia executioni mādari nō debeat, alioquin executio non ten-

teneret secundum Bart.in l.j.ff.ni'l no.appel.pen.Bald.Saly.& omnes in l.si cōtra.C.de appel.Rotam decis.422.in nouis, & istam ait esse cōmunem opinionem Maranta in loco præcita to, Præmissa conclusio ita declarata, putà q̃ partis citatio requiratur in executione sentētiæ,ampliatur, siue executio fiat in actione personali, siue in reali,cum militet eadem ratio se cundum Cyn.in l.ab executione.C. quorum appel.non recipian.cum quo transeunt Io.de Imol. & Alex.in d.§.in vendi tione,& quamuis Bart.asseueret ibi cōtrarium,tamen ibi Ias. n.9.refert opinionem Cyn.esse magis communem, & verio- 10 rem in iure dixit Alex.in d.loco. F.Viuius.

Citatio partis non requiritur,quando non læditur ex actu qui regit.l.recusare.in prin.cum gl.& l.ille à quo.in prin.ff.ad Trebel.idem in his quæ pēdent à mero iudicis officio secundùm Inn.in c.cum venissent. ext.de in integ. rest.in 3.col.ibi, idem præceptum,& q̃n esset quæstio,an statutum vel cōsuetudo teneat,secundùm Inn.& Bal.in ca.cū inter.ad fi.extr.de consuetu.Et vbi partis contradictio actum impediret,vt in c. qua fronte.ext.de app.& ibi per Panorm.&in c.ex insinuatio ne.circa fi.eo.tit.& in c.cū olim.post gl.ext.de re iud.Io.And. 20 in additio.ad Spec. de sentētiæ prolatio.§.species. An.in l.de vnoquoq;.ff.de re iud.Fel.in d.c.cū olim.col.7.idē q̃n est clarum parti nullam competere defensionem, secundum Bart. in l.ictus fustium.ff.de his qui not.infa.in l.2.§.quòd si de fru mentaria.ff.de admi.rer.ad ciui.perti. Balb.decis.258.

citatio sine die non valet, quantum ad hoc, vt ad vlteriora procedi possit in causa.ita procedat opi.Cyn. in l. finali.C.de fer.Bart.in l.liber homo.§.decē.ff.de verb. oblig.& quod habetur in l.aut qui aliter.ff.quod vi aut clam.Sed quantum ad hoc, vt iudex possit citatum mulctare, si non compareat,po- 30 test valere , cùm teneatur comparere quum primum potest. c.eos.in fi.de sen.excom.in 6.& ita procedat opi.Spec.tenentis citationem valere sine die, in tit.de citatio.§.sequitur.vers. quid si non prefixerit.Inn.in c.cum in tua.ext.qui ma.ac.pos. qui dicit , quòd talis citatio intelligitur ad modicum temp'. Bald.in l.hæc conditio.ff.de condi.& demon. secūdum Ang. Cu.& Imol.in dicto.§.decem. Balb.decis.306.

citatio est fundamentū ordinis iudiciarij tam in definitiua, quàm in interlocutoria:quæ parit præiudicium parti.Ant.de Tremo.in addit.ad Bona.cur.in prac.de except.in rub.de im- 40 pe.excep.n.17.in verbo alij casus.communem dicit.

Concor.cum hac communi præ.tit.7.par.8.

amplia cum Papa committit cum clausula si constiterit, vel si ita compereris:aliàs est nullum,quicquid fit.Ias.in l.cer tum est.nu. 19.C.vnde legi.communem dicit.

amplia secundò. in inhibitione facienda per iudicē appel- lationis: quia non potest fieri sine citatione partis.Ias.in l.ne- quicquam.n.31.ff.de offic.præto.communem dicit:

amplia tertiò,in dispensatione facienda in præiudicium a- gnatorum ad aliquem actum. Coua.in epist. 4.ca.88.§.8.n.5. 50 communem dicit.

Restringe primò istam ampliationem in legitimatione facienda per patrem : quia tunc non requiritur citatio agnatorum:Cur.Iuni.cons.75.& Ias.cons. 10.vol.3.& idem Curt.Iuni.cons. 157.n.3.& Coua.in d.epist.quarti ca.8.§.9.n.7.communem dicit.

Restringe dictam restrictionem quō ad excludendum sub stitutum,quia requiritur citatio.Deci.cons.85.& Coua.in d. §.9.n.8.communem dicit & vide in verb.legitimatus.

Restringe secūdò, dictā tertiam ampliationē:si facta p mor 60 tem patris, appareat voluntas principis volētis legitimatum succedere in hereditate,cum preiudicio successorū,qui tunc valet etiam ipsis non citatis.Ias.in l.Gallus.§.& quid si tātùm. ff.de liberis & posthumis,communem dicit.

Restringe hanc restrictionem si iam sit adita hereditas per successorem:quia oportet citare adeuntes.Coua.in d.§.9.nu. 9.communem dicit ex Ruino.in d.§.& quid si tantum.

Fallit primò,dicta communis,in absolutione iuramenti ad effectum agendi,quia non requiritur citatio.Alc.in c,cū con tingat.de iur.iurand. communem dicit:sed si petitur absolu- 70 tio ad effectum dissoluendi cōtractum ex toto, citatio requiritur,idem Alc.ibi magis communem dicit.

Fallit secundò si præiudicium sit minimum.Ias.in l.ne quic quam.ff. de offi. Proconsul.n. 23. communem dicit.vide triginta & vnam limitationem ad dictā regulam in Spec. aureo per Robert. Maran. in sexta parte in primo membro iudic.à prin.vsque ad.n.58. & vide quindecim supra centum per Ni ce.in concord.gl.cons. 52. B.Villal.

citatio præsumitur interuenisse , etiam si in sententia non fit facta mentio de citatione. Ias.in l. si se obtulit. §. condem- 80 natum.n.8.ff.de re iud.communem dicit.

Amplia primò in antiquis quæ excedunt metam triginta annorum. Bello.cons.49.communem dicit.

Amplia secundò,in ingrossatione instrumenti,in antiquissima ingrossatione præsumitur citatio.Boe.dec.27.n.8. part.ver.& ista est communis communem dicit. B.Villal.

citatio domini,qui debet procuratorem ad causam, nō fa cit eum contumacem , Verum, & communem testatur Rip. in l.furioso nu. 10.ff.de re iud. B.Villal.

citatio in casibus,in quibus non requiritur:si tamē fiat mi, nus solennis tenet actus.Ant.Nic.in concor.gl.conc. 52.in fi. communem dicit. B.Villal.

citatio ad omnes actus,etiam à diffinitiua, operatur quod non sit necessaria alia citatio:etiam si citatus nō sit de longin quis partibus,Iaffred. Balbus decis.42.cōem dicit.Intellige istam communem,quādo daretur cōtumacia partis, & fuerit cōminata sententia vt per Nic.vbi supra limit. 10. B.Villal.

CITATIO.

Summaria.

Quotiescunque quis prætendit interesse, aut lædi potest ex aliquo actu,citandus est,aliàs actus nō valet. Nisi reperiatur præsens in iudicio.q. 1.

citationem inuentam esse de iure naturali,speciemque esse defensionis,nec vllo modo omitti posse.ibid.

Reum citandū esse personaliter,si copia eius haberi potest, sin minus,saltem ad domum.q.2.

Omnem iudicem de iure communi competentem,siue or dinarium. siue delegatum posse citare. non autem incompe- 30 tentem.Sed quo ad verbalem,nō autem realem citationem, quæ soli ordinario competit.q.3.

Iudicem non posse citare subditum suum existētem extra territorium,ne verbaliter quidem,ne dum realiter.Sed debe re requirere officium iudicis illius loci,&c.q.4.

Eum qui in longinquis terris habitat citari posse ad totam causam , seu generaliter ad omnes & singulos actus iudicarios.q. 5.

Vnam citationem peremptoriam sufficere pro tribus.q.6.

Vnam citationē sufficere pro omnibus,etiam cùm ad pœ 40 nam agitur.q.7.

citationem sine authoritate,& commissione iudicis factā, non valere,siue ciuilis,siue criminalis causa sit.q. 8.

citationem fieri non posse die feriato,ne quidem ad comparendum in die non feriato.q.9.

Nuncio publico citationem exequenti,fidem habendam, & relationi eius standum.q. 10.

QVAESTIO I.

QVAERO,quis debeat citari?Respon.q̃ citari debet omnis is, qui prætendit interesse , seu potest lædi ex aliquo actu, aliàs actus nō valet.Ita probat text. l.de vnoquoque. ff.de re iudi.Clem.sæpè.de verb.signifi.citatio enim est inuenta de iu re naturali,& est species defensionis,& nullo modo potest o- mitti,etiam per principē, tex.est Clem.pastoralis.§.cæterùm. de re iudic.Hanc sententiam firmat Bald.l. cùm fratrem.in fi. C.de his, quib.vt indig. Alex.cons. 5.n.2.vol. 2.Ias.l. 1.& 2.C. quando libell.prin. Thom.Gramma.in decis.65. Vant.de nul lit.sent.Rub. 12.Hanc dicit esse communem opinionem Ma- rant.in Spec.6.par.Rub.de citation.n. 5.Et tenet Zas.d.l.de v- noquoque.Et ibi Hipp.Paris.cons. 1.n.32.vol. 1.

Limita hanc cōclusionem vt nō procedat, quando aduer- sarius reperitur præsens in iudicio,quia tunc potest actus ex- pediri,eo aliter non citato, ita tenet Alex.d.l.de vnoquoque. Et eam dicit esse communem opinionem Marant.d. Rub.de citat.nu. 12.

QVAESTIO II.

QVAERO,an quilibet debeat citari personaliter,vel saltē ad domum?Respon.Et legibus cautum,&à Doct.cōmuniter traditum est,reum citandū esse personaliter, si copia eius ha- beri potest, sin minus,in domo solitæ habitationis.text.est in l. 1.§. 1.ibi,aut ad domum.ff.de lib.agnosc. l.scire oportet.§.q autem.vel in faciem, vel ad domū.ff.de excus. tuto.Quæ verba in faciem, vel ad domum, non continent electionem, sed citationis ordinem, scilicet, vt quis primò citetur ad faciem, & sic personaliter,si reperiatur, sin minus ad domū, & sic dictio,vel, habet in se conditionem, vt not.Panorm.c.causam. de dolo & contum. Hanc opinionem tenet Bart.l.4.§.prætor ait.ff.de dam.infect.Alex.cōs.2.vol.3.& d.§.prætor ait.vbi dicit eam esse communem Roma.consil.454. Cornæ.cons.52. volu.4.Marant.d.Rub.de citat.nu.124.

QVAESTIO III.

QVAERO,Quis possit citare?Respon.q̃ omnis iudex cōpetens potest citare,siue sit ordinarius,siue delegatus, nō autem incompetens.Ita probat tex.l.fi.ff.de iur.om.iud. Et hāc dicit esse communem opinionem idem Maranta, d.Rubr.de citatio.n.39.Et hoc procedit si iudex sit incompetens de iure communi,secùs si sit de iure communi competēs, sed potest declinari aliquo priuilegio,Namque tunc valet citatio,& tenetur citatus comparere ad allegandum priuilegium.

Limita prędictam conclusionem,vt procedat in citatione 10 verbali,non autem reali,Nam illa per solum ordinarium explicat.Ita tenet Bart.Alex.& Doct.l.2.ff.de iurisdictione omnium iudic.Et dicit cōem esse Marant.d.loco,de citat.n.30.

QVAESTIO IIII.

QVAERO,An iudex possit subditum suum citare existen tem extra territorium?Respond.Magna est disceptatio Doc. in hoc articulo.Sed verior & communior est opinio Bar.in l. 1.§.1.ff.de requir.reis. & in extrauag.ad reprimēdum. ver.per 20 edictum.vt firmat Paul.de Castr.l.hæres absens.§.1. ff.de iudi. Ang.& Ias.qui dicit indigere Cæsarea decisiōe.l.fi.ff.de iurisdictione omnium iud. Aut enim loquimur de citatiōe reali, & iudex non potest aliquem capere suum subditum. Aut de verbali, & tunc aut illæ ciuitates, vel territoria non sunt sub eodem dominio,& non potest citare,sed debet scribere iudi ci illius territorij & petere,vt citet per subsidiū iuris.Et hanc sententiam dicit quoque communem Maranta dict. Rub.de cit.n.40.Aut ista territoria cognoscunt eundem superiorem, & tunc iudex suum subditum, etiam non requisito iudice il- 30 lius loci, propria authoritate per suum nūcium potest citare, & hæc opinio de iure vera est,licet tutius sit, hoc casu quoq; requirere officium iudicis illius loci, vbi degit citandus, & ita solet de consuetudine seruari.

QVAESTIO V.

QVAERO,an citatio ad totā causam valeat?Respon.Hæc quæstio fuit controuersa apud Doctores. Nam Bald.in cons. 268. dicit citationem eiusmodi neque Canonico neque Ci- 40 uili iure valere,cùm sit incerta,& captiosa,inducens quādam speciem seruitutis , vt quis in loco iudicij teneatur persistere omnibus & singulis dieb.& horis.

contraria tamen opinio communi calculo approbata est, valere scilicet citationem qua quis citatur generaliter,qui in longinquis terris habitat, ita vt ad singulos actus iudiciarios commodè citari non possit.Et hanc sententiam probat tex.l. si prætor.in princ.ver.adesse.ff.de iudi.Et tenet Abb.c. 1.de di lat.Innoc.& Doct.c.consuluit.de offic.deleg.Alex.& omnes Doct.l.qui ante Calendas. ff.de verb. obligat. Ias.l. nec quic- 50 quam.§.vbi decretum.ff.de offic.proconf.Et eam dicit cōmu nem Marant.de citat.nu. 115.

QVAESTIO VI.

QVAERO, An vna citatio peremptoria pro tribus sufficiat?Respon.q̃ sic, & est communis opinio,vt dicit Matthæ. de Afflict.decis.289.n.7.Io.de Imol.c.ex iure.de cler.

QVAESTIO VII.

QVAERO,an citatio, vbi agitur ad pœnam, sufficiat vna peremptoria pro omnibus?Respon.Varietas est opinionum. Io.And.in addit.ad Spec.tit.de cleric.non residen.tenet,q̃nō, etiamsi sit peremptoria,& gl.not. Clem. 1.verb.tertio.de vita & honest.cleric.Bald.c. 1.de milit.vasall.qui contum.Contra riam tamen opinionem dicit esse magis communē Matthæ. de Afflict.decis.289.nu.7.

QVAESTIO VIII.

QVAERO , an valeat citatio sine authoritate & commis- sione iudicis facta?Respon.q̃ non.Ita probat tex.l.neminem. C.de exhib.reis.& tenet Bart.ibi, Fel.c. 1.de iudi.n. 1.Deci.lectu.2.n.92.Et Aret.n.41.qui dicit opinionē Bart. communiter esse approbatam. Hanc opinionem sequitur Niconit. ca. quoniam contra.ver.citationes.n. 5.de probat. Ias.§.quadrupli.n. 12.de actio.Vant.de nullit.Rub. 12.n.85.Cassanæ.in cō suet.Burgund.tit.des iustices.Rub. 1.§.6.nu.61.

Hanc conclusionem declara,vt procedat tam in causa ciui- 80 li quàm criminali,vt probat tex.c.proposuisti.de foro cōpet. & ita tenent communiter Doct.c. 1.de iudic.

QVAESTIO IX.

QVAERO , An citatio possit fieri die feriato ? Respon. q̃ non,etiamsi fieret ad diem non feriatum,ita communiter teneri firmat Marant.d.Rub.de citat.n. 119.& tenet Abb. c.cōquestus.de feriis.&omnes Doct.in l. 1.§.nunciatio.ff.de oper. nō.nunc.

QVAESTIO X.

QVAERO,An nuncio publico credatur, & eius relationi stetur? Respon. quòd sic, ita est communis opinio, vt firmat Marant.d. loco, numero 53. Et eam tenet Bartol.l. 1.§. cura. ff.de offic.prefect. vrb. Abb.capitul. cùm parati. de appellat. Michael Crassus.

Citatio est de iure naturali, & diuino, quæ omitti non potest,vulgata l.de vnoquoque.de re iud. l. ea que. C.quom. & quando iud. capit. 2. de testi. Bal.in l. cum fratrem. C. de his quibus vt indig.Soc.cons.266.lib.2.& est communis opi.secundum Doc.in l.nec quicquam.§.vbi decretum.de off. pro cons.Afflict.decis.245.n. 10.decis.307.in fi.391.Boer.quæst. 247.Gram.65.Fel.in c.cum olim.nu. 12.de re iud.& vsque adeo verum est: vt sententia in fauorem absentis lata, non tamen citati,sit ipso iure nulla.Ias.post Alex.in l.si furioso.n.3. de re iud.Alex.cons. 114.lib.6.Capic. decis. 93.Boer.283.fallit tamen, vt Alex. ait d.l. furioso quando in causa sine figura iudicij procederetur,tunc enim sententia pro absente non citato valere , & idem esset in criminali : si tamen in fauorem rei sententia proferatur, quod autem dicitur,citationem iudicij fundamentum esse , intellige , quando pars non est præsens,d.l.de vnoquoque & ī l. 1.vbi Bar.& alij ff.de in ius voc. Dec.cons.449.nu.8.Fel.in c. 1.col.7. vers.nota etiam de iudi. Rob.de ord.iud.ver.citatio.num. 12.vbi quòd præsens citari non debet secūdum communem per Ias. d.l.nec quicquam. §.vbi decretum.nu.26. sicque actus eo præsente & non citato expediri potest,cum præsentia aduersarij omnem purget defectum Abb.cons.38.lib. 1. Dec.cons.618.num.4. sed an à iudice de actu qui coram eo fit,pars certiorari debeat?Dic,vt per Soc. cons.29. libr.3. & quòd non requiratur ea certiora- tio : not. doct. in l.furioso l.nec quicquam §.vbi decretum.l. de vnoquoque.quid de eo qui prætendit interesse? an sit citādus?& Dic,vt per Alex.cons. 5.lib.2. Mar.Soc.de cita.artic.7. Catel. verb.citatio quid de defectu citationis & illius executionem, vt quia minus legitimè & non seruata forma executa esset?vide Bar.in l.item eorum.§.sed si ita ff.quod cuiusque vniuer.Ias.in l.qui quartam.num.4.de leg. 1.nam nullum est: quod præter formam citationis aut mādati formam fit , nec etiam valet vt valere potest , text. in l. 1.§.si quis ita de verb. ob.quem Bar.ita intelligit,&in l.si quis pro eo 3.membro de fideiuf. quem ceteri sequuntur : sic vt forma non seruata negotium retractetur, non tamen integrum, sed quatenus formam excessit, secundum communem ex Curt.Iun.cons.79. nu.2.Accedit, quòd in citatione congruum tempus ad compareñ apponi debet:aliàs non valeret, Spec. titul.de cita.§. 1. vers.item quòd facta est, Afflict.decis.124.nu.3.366. nu. 15. Fel.in cap. quo ad consultationem.de re iud.sed si fiat citatio absque præfixione termini valet, taciteque intelligitur:vt cō gruo tempore citatus comparere debeat, Fel.in ca.consuluit de off.deleg.Alexand.in l.liber homo.§. 1.de ver.ob. Boer.q. 235.quid de citatione ad compareñ personaliter in causis ciuilibus? & Dic, quòd regulariter non admittitur , quia liberum vnicuique est : per se vel per procuratorem comparere, c.quærelam de procur.l. 1.& vl.ff. eo.tit.not.doct.in cap. 1.de iudic. in 6. fallit tamen nisi reus esset contumax, l.consentaneum.vbi Bar.C.quom.& quando iud.Aut si quis per senten tiam cōdemnatus fuerit,quia tunc pro executione : realis citatio fieri potest,l. 1.cum ibi not.C.qui bon.ced.poss.Bal.in l. per diuersas.q. 15.C. mand. quod intellige seruato ordine à Diuo pio. §.in venditione.ff.de re iud.cap. Quo ad consultationem.vbi Doct.eo.tit.item fallit, quando Reus fugæ suspectus esset, Alex.& Ias.in l. cui iurisdictio. nu. 19.ff.de iur.om. iud.Fel.in c.1.de iudi.Ias.inst.de act.in prin.col.2.Quæ Realis citatio nisi iudicis,procedeñ mandato fieri non debet,l.nemi nem. vbi doct. C.de exhib.reis, Bal.in l.si quando, quæst. 12. C.de testib. Paris.consilio 120.numero 1.libr.1.Mar.Soc.de citat.artic.20.num.25. Quid de prima citatione,cui fieri debeat,an domino,an procuratori?&quòd à procuratore incipere possit:no. Ias.in l.eum qui n. 1.C.de procur.Bar.tamē in l. quamuis.col.vl.de dam.infect.quem sequitur Dec. cōsi.460. col,vlt.dixit,in his tm̄ quæ sunt leuis iudicij procuratorē in principio

principio citari posse,sed placet magis, quòd principalis citetur, & ita obseruatur, Quid de vniuersitate citanda per edictum?& Dic, vt per Bal.in l.etiam col.3. C.de exec. rei iudic. Luc.de pen.in l.prouincialium C.de erog.mil.Anno.libr.12. Quid de citatione executa die feriata in honorem Dei:an habeat efficaciam?& Dic,quòd sic, si tamen illa à principe emanauerit,teste Bar.in l.ex quacunq;.col.vlt.ff.si quis in ius voc. non ier.Iafr.in c.Quoniam contra.ver.citatio in fi.licet communis Doct. sententia sit citationem die feriata in honorem Dei executam non valere, d. l. ex quacunque Abb.in c.conquestus.de fer. Doc.in l. 1.§.nuntiatio ff.de op.no.nun.in l.fi. C.de fer. & Que citatio die feriata executa de consuetudine valet,si die iuridica commissa fuerit, & ita obseruat praxis & not.prac.Bal.tit.de cita.q.7.Guid.Pap.q.125.seb.vant.de nullit.tit.ex defect.cita.num.46.de quo vide Tiraq.de vtroq.retract.§.36.ad fi.nu.79. Quam communem opi.intellige, nisi fieret à principe, vel quoties citatio fieret pro causa que tractari posset die feriata,quæ causę enumerantur per doct.in d. l.ex quacunque.si quis in ius voc.in l.2.& 3.ff.de fer.

citationis defectus executionem sententię nullam reddit, vt commune affirmat Marant.de iudic.6.parte in 3.actu.nu. 16.& seq.quem refert Viuius lib.1.opi.35. E.Suarez.

citationis defectus sententiam arbitrorum nullam reddit, etiam si in compromisso dicatur, ꝙ partibus absentibus sententiam arbitri ferre possint, vt commune aiunt Boer. decis. 283.n.38.Viuius lib.1.opi.36. secus autē erit si dicatur quod sententia ferri possit partibus non citatis, vt commune effantur iidem ibidem. E.Suar.

citatione non legitimè facta, totus processus, qui subsequitur,ipso iure nullus est.Com.attestatur Roland. cons.68. n.14.lib. idque non solum locum habet in quocunque iudicé,sed etiam in ipso Principe.nam & ipse non potest de ordinaria potestate procedere contra aliquem nō citatum.Com. dicit Corsetus in repertorio Abbatis, in vers. Princep.vel Papa.Soc.inter cons.Curtij Senioris cons.20.n.4. & seq.etiamsi delictum sit notorium.Idque verū est,etiamsi reus esset Principis subditus. Com.ait Soci.cons.87.nu. 19.vers. capio sententiam.lib.3.& cons.164.nu.16.in fi.libr.2.& cons.266.nu. 45.eo.vol.& cons.120.nu.10.lib.3.Et licet aliqui tenuerint, quòd hoc non habeat locum in sententia excommunicationis declaratoria, tamen magis communis est, quòd etiam quando iudex declarat aliquem incidisse in aliquam excommunicationem vel pœnam ipso facto, requiritur citatio, etiam in sententia censuræ & interdicti ita tenet Gl. ab omnibus aprobata in clem.præsenti.in verb. constiterit. de censib. vt dicit Socin.in d.cons.20.n.16.in fi.Ripa in l. is cui bonis n. 26.de verb.obl.Hanc etiam communem dicit Decius in cap. repræhensibilis. post numerum 2. de appellat. refert Clar.dicto libro quinto.§.final.quæstione 31.in princip. & sequent. vers. P.Fichard.

citatio,vt doctorum vulgus, seu in ius vocatio vt felix iurisconsultorum æuum loquitur, est fundamentum ordinis iudiciarij, cum in finiente litem sententia, tùm in interlocutionibus damnum alicui afferētibus, vt commune dicit Ant. de Tremo ad Bonacur.in pract.exception.in rubr.de imped. execut.nu.17.vers.alij casus Nicol.Ant.Grauat.ad Vestrium, lib.quinto cap.13.n.7. ideoque ni interueniat,omnes omnino sententiæ nullæ erunt commune ponit latè Viuius lib. 1. opi.204.& seq. & qui latè atque accuratè id prosequitur Iul. Clar.in pract.§. vlt.q. 32.& amicus noster,atque probatioris doctrinæ vir Nicol.Ant. Grauatius ad Vestrium libr. 5.cap.2. num.6. E.Suarez.

citatio illius cuius interest etiam in iurisiurandi absolutione, & quauis simplici habilitatione exigitur, vt receptius interpretum placitum asseuerat Hippo. in l.de vnoquoque nu. 193.ff.de re iud. E.Suarez.

citatio eius cuius in consequentiam, non vero principaliter interest, necessaria non est, vt est Accur.auctoritas in l.de vnoquoque.in gl.2.ff.de re iudic. communis, vt late ostēdit Dida à Couarr.in practi.q.c.13.nu. 6. fateturque illi l. 1.§.denunciari. ff.de ventr. inspic. quod tamen intelliges, vt valeat quidem sententia:sed illi cuius etiam vel generaliter non citati secundariò interest,nō præiudicet,vt est receptum interpretum placitum iuxta Alex.n.17.Hippo.n.57.in d.l.de vnoquoque Iaf.in l.decem n.41.ff.de verb. obl.Fel.in ca. vlt.n.5. de maio.& obed.Curt.Iun.cons.23.n.8.& si Did.à Couarru. vbi supra non leuiter id controuertat: verum de re alibi vberius. E.Suarez.

citatio & in iis,quæ liquidò innotescunt,ad sentētiam exigitur, vt commune aiunt Aret.cons.163.num.7. Bossius in pract.tit.de denuntiat.nu.9.in fi.& qui id rectè atque accuratè explicat Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.9.ver.quæro. E.Suarez.

citatio nec in ciuilibus, nec in criminalibus à principe tolli potest etiam de plenitudine potestatis. vt scurrarum verbis vtar, commune ait latè in signis doctrinæ Arius Pinellus in rub.part.1.c.2.n.21.C.de rescind. vendit receptius, & verius affirmat Capic.dec.69.n.26.quin nec citationis necessitas statuto euanescet,vt cōe ponit latè de materia differens Viuius lib.1.opin.263. E.Suarez.

citatio non requiritur vbi citato nulla futura est defensio, commune aio ex Hippo.in l.de vnoquoque.n. 84.& n.94.ff. de re iud.& de prob. n.218.& sing. 30. Boeri in l.consentaneum n.59.C.quomodo & quando iud.Afflic.decis. 178.n. 6.Ant.de Burg.in c.fuit n.76. de empti. & vend.Sebastian.de nullit sent.pag.250.n.2.alias & si clarum,manifestum,atque, vt vulgo mos loquendi increbuit, notorium delictum sit, requiretur,vt commune fantur Sali.in l.ea quidem.num.86.C. de accusa.Ant. Gomez.de delict.c.1.n.43. & obseruatum est superius. E.Suarez.

citatio in causis,tam in ciuilibus, quam criminalibus, de iudicis commissione fieri debet & facta aliter pro nihilo est. commune pronuncio ex Iaf.à num. 11.in §. quadrupli. vers. sed furti.Instit.de action.Pala. Ruu.in repet. c.per vestras.notab.1.num.2. & 3.de dona.inter virum & vxor. Feli.in cap.1. in princ.de libelli oblat.Rebuf.ad ll.Gallicas.3.tom.tit. de citatione.Marant.de ord.iudi.tit.de citatione,num.51. Sebast. de nullit.senten.pag.253.n.32. 33.nec ex iudicis commissione facta præsumitur,vt commune inquiunt Aret. consil. 33. Fel.in cap.1.de iudi.idem Fel.in cap.quoniam contra de probat Nicol.Ant.Grauatius,qui plures allegat,ad Vestrium lib. 4.ca.4.n.23.Quin & cum die profesto committitur,& die in Dei optimi maximi honorem feriato fit, nullius est ponderis,ac momenti,vt commune aiunt Lanfranc.in ca.quoniam contra.vers.citationes.propè fin.versic.tandem quæritur. de probatio.idem Nicol. Ant.Grauatius ad Vestrium.lib.4.ca.3. nu.13. licet plures contrarium affirmauerint, atque vsu receptum testati sint, de quibus per Tiraq. de vtroque retract. §. 36.ad finem.num.79.cum sequent.& per Grauatium vbi supra. E.Suarez.

citatio generaliter in personam fieri non debet,nisi vel causa celeritatē exigat,& quis absit à iudicio,& si in vrbe sit: vel eam celeritatem causa non efflagitet, absit tamen citādus ab vrbe. nam vtraque in hac specie ad ipsius domum citatio satis superque erit,vt commune ponit Turzan.opi.131. & qui hanc rem latius agit Iul. Clar. in pract.§.vlt.q.31.ver.dictum est, cum sequentibus. cui addito Nicolaum Antonium Grauatium diligentis eruditionis virum lib.3.ca.4.nu. 15.ad Vestrium. E.Suarez.

citatio,quæ necessaria non est, si ritè facta non sit,nulli dāno fraudíue est.commune ponit Ant. Nicel.in concor. gloss. 52.in fi. E.Suarez.

citatio non ritè facta,si is,qui in ius vocatus est,sese in iudicio stiterit,ab omni vitio expiatur,vt commune assero ex Alex.Iaf.&Dec.in l.vlt.C.de in ius voc.Hippol.in l.de vnoquoque.num.43.de re iud. Felin.in cap.illud. num.8.de præscrip. & in cap.1.num.18.de iudic.& cap.cum contingat.numer.8. de rescript.Balb.de præscript.2.par.6.par.prin.quæst.1.in specie 2. E.Suarez.

Citatio valet nullo præfixo tempore, vt commune infit Iaf.in l.liber homo.§.decem.numer.4.ff.de verb.oblig. Felin. in capit.consuluit.de offic.delega.Boer.decis.235.& qui plures laudat.Nicolaus Antonius Grauatius libr.4. cap.2.nume. 10.ad Vestrium. atque intelligitur, vt quàm primum possit, citatus compareat, quemadmodum commune affirmant Sebast.Vant.de nullit.ex defectu citat.numer.71.& amicus noster Nicolaus Antonius Grauatius vbi supra libr. 7.cap. vlti. num.30. E.Suarez.

Citatio prima ad omnes actus, atque etiam ad sententiam finem impostituram sufficit. commune inquit Iaffred.decisio 42. E.Suarez.

citatio in sententia illius mentionem faciente pręsumitur, vt commune effatur Iaf. in l.si se obtulit §.cōdemnatum. n.8. ff.de re iudi. sed contrarium magis commune affirmat Alex. cons.41.viso processu.in pr.lib.4. quod etiam magis iuris finitionib.consentaneum est. E.Suarez.

PR.citò violatur auro iustitia,nullamque reus pertimescit culpam,quam redimere nummis existimat,capitulo pauper. 11.quæst.tertia. I.Bellon.

Ciuilis causa, vel ciuile iudicium dicitur, quando pro crimine agitur ad pœnam parti applicandam,quando verò agitur ad

tur ad

tur ad pœnam fisco applicandam,tūc causa dicitur criminis, secundum gl.in l.3. in prin.in verb. Centum aureorum. ff.de sepulchr. violat. quam communiter à Doct. approbatam dicit Io.de Platea.in l.2.in fin.C. de his qui ex publi.rat.libr. 10. quem refert Gomes. Instit.de action.in princ.n. 18.relatus & ipse per Cephal.cons.141.n.21.lib.1. Clar.d.lib. 5.§.fin. vers. quarta. P.Fichard.

PR.Ciuilia iura tolli possunt.l.non est nouum.ff.de legib. in §.fi.instit.de leg.agnat.tut. & §.pen. Inst.de iur.nat.gent.& ciuili.& §.at hi qui.inst. de her.ab intest. Bellon.

Ciuilium argumentum ad criminalia procedet,vide suprà Ver.argumentum. E.Suarez.

Ciuis nouus non tenetur ad collectas impositas pro debitis veteribus.Brunus de augmento,conclusione quinta,limitatione decima,communem dicit. B.Villal.

ciuis nouus nō cōfert collectas ob vetera debita indictas. commune ait Brun.de augmen.concl. 5.limitat.x. E.Suar.

CIVES habitātes in aliqua ciuitate,similiter Originarij,vel habitātes in territorio domini habentis merū & mixtū imperium,tenentur ei præstare iuramentum:Quod adeò generale est, siue teneant res feudales à domino, siue nihil teneant, sed solùm habitent, siue faciant aliquam artem siue mercantiam vel aliquam industriam, debēt per iusiurādum assecurare dominū,& iurare.Ita habem⁹ tex.de Vasal.& familiari,toto tit.de feud.qualiter iurare deb.Vasal. Domino fidelita.vbi And.de Iser.n.2.& 3 Bal.n.2.vbi ipse triplex iuramentum,iuramentum Vasalli,iuramentū domestici,& iuramentū quod præstāt ratione iurisdictionis subditi,eruditè explicat.Quod latiùs ibi prosequitur d. Aluarot.n.1.& ibi in tertia specie iuramenti fidelitatis,dicit ipse,ꝙ hoc domino præstetur, vel ratione bonorū non feudalium,quę ille tenet in loco subiecto iurisdictioni domini, vel ratiōe habitationis, quam habet in d.l.supposito iurisdictioni domini.Vnde ratiōe iurisdictionis quam habet dominus in eum,vel ratione bonorum tenetur habitans fidelitatem iurare,propter illud iuramentum assecuratiōis appellatur, cùm dominus terræ habeat iurisdictionē in suo territorio.l.si pupillus.§.territorium.ff.de verb.sig. Cūque per tale iuramētum remoueatur suspicio, & assecuretur dominus.De quibus iuramentis & aliis multa præclara congesserunt Matth.de Afflict.in d.ti. qual.iurare deb. Vasal.domino fidel.& Iac.de S. Geor.in tract.feud.ī verb.qui quidem inuestiti præstiterunt iuramentum fidelitatis. Meminit quoque Guid.Papa ratione habitationis quem dici subditum, & propterea iusiurandum præstandum esse,ne domino sit nociuus,sed fidelis,in suis dec.Grationo.q.307.Et hāc tā Feudistarū quàm Legistarum communem Theoricam appellat Rolan.à Valle,in cons.53.n.2.in 2.Tom.con. kirchouius.

PR.ciuibus relictum ciuitati videtur relictum l.ciuibus.ff. de rebus dubiis. Bellon.

ciuium appellatione an veniant ciues alibi habitantes, & qui in ciuitate non subeunt munera per se, vel per alium: & quid in odiosis vel fauorabilibus ipsi ciui alibi habitanti, vide Ruin.cons.112.libr. 5. Et an appellatione ciuitatis veniat districtus, vel appellatione ciuis veniat ciuitatensis, vide Repetent.in rub.ff.sol.mat.Et dic quòd licet comitatensis dicatur ciuis,& incola ciuitatis,tamē alio modo vocatur ad munera quam ciuis.l.3.vbi Bart. C.de incol.libr. 10. Barto.in l. 1. §.cum vrbem.ff.de offic.præfect.vrb. Et quòd statutum ciuitatis seruetur in terris ciuitatis, not. Castr.in l.omnes populi. ff.de iustit.& iur.& vide quæ idem scribit in l.de quibus.col. 1.ff.de legib.Et an appellatione ciuitatis contineantur suburbia vel comitatus,& destrictus,vide tex.in c.Rodulphus.vbi Fel.de rescrip.vbi etiam qd de diœcesi. Et an priuilegium cōcessum ciuitati circa præscriptionem locum habeat in villis: quòd non,no.Ang.in l.si finita.§.si de vectigalibus.ff.de dam. infect.& ibi Alex. vbi an extēdatur ad castra quæ ciuitati subiiciuntur.Quid in consuetudine.vide Bart.in l.ex ea.ff.de postul. Et an ad id qđ impensum est pro seruitio ciuitatis,teneātur districtuales: Albert.in l.qui aliena.ff.de neg. gest. Quid quando adsunt diuersa statuta in loco districtuali & ciuitate. Alex.cons.47.lib.6.Soc.Iun.cons.2. cons.11.li.1. Et quòd vicus regi debeat statutis ciuitatis cui subest. Salic.ī l.si quis. C. de natur. liber. Et quid si sit concessum priuilegium ciuitati contra ius commune, an censeatur concessum etiam casalibus.Afflict. in constit. reg.de homicid. clandest.rubr.27.vbi disputat. Put.

Ciuitas, vel Princeps pro bono pacis potest bona suorum ciuium concedere, & iniurias remittere, & damna singularū personarum, nec eorum consensus requiritur, & potest res auferre,etiam quādo ipsa ciuitas,vel Princeps damnatur,priuatorum, vt est communis opi.de qua Dec.cōs. 520.n. 5.nec est arguendus,cur ita facis.vt ibi per Dec. Bonacoss.

PR. ciuitas illa apud Platonem rectissimè ordinata traditur,in qua quisque proprios nescit affectus.can. 1.8.dist.Bell.

Ciuitate à Papa vel Principe in feudum data, non tantum iurisdictio, sed etiam castra, & villæ, quæ dictæ ciuitati subsunt,vel de eius districtu comitatu sunt, concessa censentur, quum Principum beneficia latissimè veniunt interpretanda, & similiter castro concesso,omnis iurisdictio, & pertinentiæ cum eodem concessa ducuntur,per l.fi. 1.de consti.princip.l. si quoniam.C. de bonis vacant.lib. 10.& ibidem Barth.l. 1.§. initio.ff.de offic.præfect.vrbis.cap.cum dilecti.de donat.& ibidem gloss.fin.& gloss. in cap.olim. de verb.signific.quod à Doctor.communiter teneri refert Benedict. Cap.regula 102. numero 3.

Ciuitatis appellatione licet aliqui in beneficialibus Diœcesim venire putauerint,tamen contraria opinio, quod non contineatur, vt stricta sit in eiusmodi facienda, ciuitatis vel Diœcesis interpretatio, tenent Hostiens.Io. Ant.& d. Nicol. in c.Rodulphus.de rescriptis.iuxta gloss.notabilem,in ca.cepimus. de ætate & qualitate Compostel.in cap. Abbatem.de rescript.Archid.in cap.quamuis.de præbend.lib.6.& gloss.in ca.vnico, in verb. Diœcesis.& ibidem Io.Monach. de rerum permut. & Laudanus in clement.ne Roma.de elect.& in clement.vnica.in princ.de sequestrat. & ita communiter teneri. refert,ibid.nu.29.idem dicendum est in odiosis & restringibilibus, quod iuxta dicta iura communiter quoque teneri refert.d.regula. 102.nu.31. Bened.Cap.

Ciuitatis vel vrbis appellatione, cùm idem sint,l. præsumptio.ca.de opere public.l.singulorum.C.de ædi.priuat.secundum Bart.in l.2.ff.de verb.signifi.& in l.sed & reprobari.§.fi. de excusat.tutorum,regulariter quòd muris cingitur, continetur.l.nam quòd liquidè.§.penultim.ff.de pœn.legat.& ibidem gloss.& Bart. per text.in cap.ciuitas. de sentent.excommu.libr.6.& ibidem Bal.glo.in cap.si statutum. in verb. ciuitatibus.de rescrip.lib.6. Petrus de Anchara.in cap. fœlicis.de pœnit.libro 6.quòd procedit etiamsi adiiciatur nomen proprium illius ciuitatis vel vrbis, vt puta.si.diceretur, vrbis vel ciuitas Perusia, quare censetur magis demonstrandi, quàm ampliandi causa adiectum, argumēto, l.si communis seruus. ff. de stipulatio. seruorum, & ibidem Azo. si tamen nomen proprium præponeretur,dicendo Perusina ciuitas, ampliandi causa ad adiectum videtur,& ideò continentia ædificia includit,vt tenuit Azo & Rainerius, quos secutus est Barth.in l.2.& d.§.fi.& Bald.in d.cap.ciuitas.licet Accurs.d.l.2.in glos. 1.non putet referre an præ vel postponatur, cōtra dict.l. nam quod liquidè, §.si ita legatur. ff.de pœn. legat.sed malè, quia Azonis sententia communiter tenetur. vt refert Benedict. Cap.regu.101.numero 4.Accursij. opinio in ciuitate vel vrbe Romana locum habet, quare siue præponatur siue postponatur, vtroque modo continentia includantur, l. vt Alphenus. l.ædificia.l. qui continentibus. ff. de verborum signific. Quod tamen inter alia multa in Principum beneficiis,in quibus appellatione ciuitatis etiam territorium continetur, fallit iuxta l. 1.§.cùm vrbem.ff.de offic.præfect.vrbis, & ibidem notat.in vrb.commiserimus, quòd voluit quoque Barth.d.l. 2.& in l.fi.ff.de constitution. principum, per l.si quoniam.C. de bonis vacantibus.libr. 10.& ibidem Bart.& in l. si finita.§. ex hoc edicto. ff. de damno infect. quod similiter communiter teneri refert,ibidem n. 15.Benedictus Capra.

CIVITATES non recognoscentes superiorem iura principis habere dicuntur, & illud de illis, quod de principibus, iudicari debet. Bar.in l. 1.in §. de qua re.ff.de postul. l. acta. §. de amplianda.ff.de re iudi.in l.infamem.circa finem.ff.de public. iudic. Et hanc sententiam communem esse scribit Dec. in consil.357.numer.1.in fi.& in cons. 534.num.2.in 3.part. cons. kirchouius.

Ciuitates siue recognoscant principem superiorem, siue non, possunt loca publica, plateas, pascua, emptoria & alia vendere,sed tali ordine,quòd primò per statutum faciunt locum publicum priuatum,& tunc possunt vendere huiusmodi loca,non tanquam publica, sed tanquam priuata, Bar.in l. continuus.§.cum quis.nu. 5. Licet Raph.Cuma.ab illius sententia recesserit ibid.nume.7.cuius differentiam Paul.de Ca. nume.4.ff.de verb.obl.approbat.Imò eo ipso quo ciuitas locum publicum vendit,pascua, &c.eo momento locus factus est priuatus per legem. quia contractus ciuitatis est lex. l. ciuitas. & quæ ibi notantur. ff.si cer. petat. Et quòd fora, vias, plateas publicas possit vendere, concedere vel alienare, textus est in lege, prohibere.§.planè.ff. quod vi aut clàm. Zas.in

d.l.contin

d.l,continuus.§.cùm quis.n.4.sed Barth.Cepolla in suo tract. seruit.c.3.de seruit.viæ.numer.22.versic.sed si donaret.refert Bartoli sententiam communiter probari,quem & ipse sequitur. Kirchouius.

Clausula rato manente pacto ponitur in odium contrauenientium.Felin,in capi.intelleximus.de iudiciis.communem dicit. B.Vill.

Clausula, saluo iure addendi vel minuendi, non operatur quòd post litem contestatam possit aliquid addi vel minui in libello.Ias.in l.edita actio. nu.41.C.de edend.communem dicit. B.Vill.

clausula si ex certa scientia Principis si expressè non ponatur sufficit quòd apprehendatur:Fel.in c.si quem de sent.exc. communem dicit. B.Villal.

clausula quælibet quæ potest Principem retardare ad concedendum, requiritur ꝙ exprimatur in dispensatione. Curt. Iun.in cons.83.communem dicit. B.Villal.

clausula non obstante,in rescripto Principis operatur ꝙ tale rescriptum valeat, etiam contra ius, etiam si auferatur ius tertio.Curt.Iun.cons.157.n.23.communem dicit. B.Villal.

clausula,ꝙ procedatur absque recusatione,etiam à Principe:intelligitur de friuola: Ant.de Trem.in additio. ad Bonacur.in practica exceptionũ.in rubrica de impe, & excep.quæ contra res.n.8.in ver,libellum.communem dicit. B.Villal.

Clausulæ codicillaris vim habet magna adfectio, seu dilectio testatoris erga personam cui relinquitur, eũdémque effectum operatur. gl.singularis & communiter approbata in verbo, debuisse, l. in testamento. ff. de fideicommis. liber. secundum Ias.in l.1.in 2.repet.versiculo 5.ibi disponebatur. Matth. Mat.Chærian,

PR.clausula quantumlibet generalis non refertur ad ea,de quibus non censetur esse actum, vel cogitatum inter partes. l.cum Aquiliana.& 1 qui cum tutoribus.§.fi,ff.de transactio. l.age.& l.si de certa.C.eo.tit,

OB.contrà.de l.sub prætextu.2.respon.C.eo.vbi generalis transactio in omnibus præiudicat, etiam de quibus nõ est cogitatum inter partes.

SOL.ibi erat generalis petitio, & transactio, Hic autẽ specialis petitio, & generalis transactio, quo ad verba.vel econtrà,vnde non refertur nisi ad speciem petitam:ita not. gl.in l. tres fratres.ff.de pactis. Bell.

PR. Clausula generalis non refertur ad specificata. l. doli clausula de verborum obligat.ff.l. sanctio legum. ff.de pœn. & l.quæro.ff.de actionib.emptio.

OB.contrà, quia clausula generalis refertur ad specificata. in l.si de certa.C.de transactio.& in l.age cum Geminiano.C. de transactio. Prætereà clausula generalis plura cõtinens, ad omnia expressa refertur. l. si seruum.in §.inquit lex. ff.ad leg. aqui.l.talis scriptura.ff.de leg.1, & l.1.C. de lib.præterit. vel exhered.

SOL.Ibi clausula generalis fiebat tantũ pro iis, quæ expressa sunt,hic pro aliis:vñ nõ referr̃ ad nominata,Bellon,Tolos.

clausula non ideò apposita censetur, quia sit consueta: vt verum & magis rereptum assero ex iis.quos laudant Didac. Couar.libr.1.resol.ca.15.nu.9. Rip.in c.cum M.42.de const. Apostill.ad Alex.cons.28.lib.2.Socin.in l.Gallus §.idem credendum,ad fi.ff,de libe.& posthu.Tiraq. in tracta.de constit. vlt. parte & si perperã contrariam effutuerint Bald. in l.vlt. C.de fideius.ad fi.& Ias.in l.vt liberis. C. de collat.& in l.certi condictio.§.si nummos. ff. si certum petat.Fel.in ca,ex literis de fide instrum.Vnde neque clausula codicillaris apposita cẽsebitur,si omittatur vt rectè memoriæ prodidit Vigl.in §.masculo. Instit. de pupil. substit. nec stipulatio in instrumentis subaudietur,vt post Bald.Nouell.in literas misit laco.de Nig. in rub.n.20.ff.de verb.oblig. E.Suarez.

clausula, ex certa principis scientia, non expressim posita, sat est si tacitè comprehendatur, vt commune attestatur Fel. in c.si quoniam de sent.excommunicat. E.Suarez.

clausula etiam principalis recusatione à procedendo demens, refertur duntaxat ad friuolam, vt commune loquitur Ant.de Tremo.ad Bonacur.in pract.excep.in rub,de impedimen.& except.n.8.ver.libellum. E.Suarez.

clausula,non obstante,in principis diplomate addita efficit: vt diplomate contenta, contra ius commune valeant, atque etiam ius alicui auferant,vt frequenter placitum effert Curt. Iun.cons.157.n.23. E.Suarez.

clausula & quorum omnium,atque aliorum formæ,& tenores habeantur pro expressis. & si de illis mentio expressa facienda esset,&c.eiusdem est roboris,ac si illa omnia de verbo ad verbum exprimerentur, vt commune ponunt Dida. à Couar.in rub.2.par.n.20.de testa.Viuius li.1.opi.40.E.Sua.

clausula quælibet, quæ principis confessionem retardare possit, exprimi in dispensatione debet. commune infit Curt. Iun.cons.83. E.Suarez.

clausula,saluo iure addẽdi,vel minuendi,non est eius momenti, vt post contestatam litem.vel quid addi, vel quid imminui in libello possit.commune enũciat Ias. in l.edita actio. n.41.C.de eden. E.Suarez.

clausula constituti omnino liberat venditorem à vẽditione,vt commune asserit Ias.in l.ab emptione.nu.13.ff.de pact. contrariam tamen sententiam, imò quod adhuc seu ad possessionẽ seu detentionem re ipsa tradẽdam,sit venditor obligatus,dicunt receptam multi apud Tiraq.de consti.1.part.n. 10.& hanc probo. E.Suarez.

Clausula constituti ob incertitudinem nullarũ erit virium commune ait Curt.Iun.cons.120.n.5. E.Suarez.

Clausulæ in solitæ appositio suspicionem vehemẽtem inducit,teste Rom.cons.423.col.fi.in fin.cons. 520.nu.12. Hypol.in l.de minore nu.24.ff.de quæst.

clausula in fine posita, ad omnia præcedentia Capita pariter refertur, qñ nulla ratio concurrit quare magis referri debeat ad vnum præcedens, quàm ad aliud,l.1.C.de lib.præter. no.Rom.cons.480.col.vlt.circa med.vbi doc.in apostil. hoc confirmant declaratã.

Clausula cum bineis,pratis,molendinis, &c.non probat illa feudalia, sed tantum ius quod in illis concedens habebat, fuisse inuestito tradita.secũdum magis communem per Bursat.cons.41.nu.2.lib.1.

CLAVSVLA quòd renores, & formæ,quorum omnium, & aliorum habeantur pro expressis,etiam si expressa mentio de eis facienda esset,& cætera.operatur perinde,ac si de verbo ad verbũ oĩa in indiuiduo expressa fuissent, & tollit clausulam derogatoriam ad futura,secundum Ant.de Butr.cons. 2.Fel.ĩ.cõnulli, de rescriptis.Castado dec.28.super regulis, Deci.cons.341.n.1. Crauet cons.126.n.7. Paris. cons.1.n.84. vol.4.&ista est magis communis opinio,vt constat ex relatis per gl.concord.in trac.de forma manda.apostolorum ver.pro expressis, & ca, & per Couarruuias latissimè in epito. de testamentis super rub.par.2.n.20. F.Viuius.

Clausula,non obstãte,&c. nihil operatur quãdo plura obstãt.sed debet vnicuiq; ĩ specie derogari: Quia si extẽt plura obstãtia non sufficeret clausula generalis.Non obstante,&c. sed opus est quòd de singulis defectibus faciat mentionem. Bal.in l.1.nume.22. vers.vnum etiam scias.C.de fur. Alex.de Imo.in cons.60.num.20.in fi.vers.accedit.& in consil.196.n. 10.ver.ad idem optime facit. in 2.lib.cons.Fel.in c. nonnulli. num.21.ver.quinta conclusio.extrà, de rescrip.Ias.in l.fin.nu. 6. C.si contra ius vel vtil. publ. Et hanc communem conclusionem Doct.esse,inquit Io.Neuizan.in cons.12.n.171. vers. resultat illa communis conclusio. inter cons. feudalia Alber. Bruni, kirchouius.

clausula talis à notario in testamento apposita:quòd testator velit testamẽtum suum valere iure codicillorum vel donationis causa mortis & non aliter, facit vt testamentum valeat iure codicillorum tantum: Communem esse dicit idem Io.Clar.d.§.testamentum.quæst.4. versicu.non omittam.Ait tamen se aliquando contrarium consuluisse, sed non obtinuisse. Pius Fich.

laicus post delictum factus Clericus,non debet per secularem iudicem coerceri. Old.consi.4.quod laicus.Est communis opinio secundum Albe. in tract.statuto. in 3.part. quæst. 141.in c,subiicio.licèt Hypol. teneat oppos.sing.534.incip. attende. Mat.Chærian.

Clericus pro crimine nec ciuiliter nec criminaliter,coram iudice seculari reconueniri potest. Secùs si agatur ciuiliter tantũ,in causa merè ciuili,& non pro crimine: quia tunc bene potest reconueniri.Est communis opinio secun.Dec.post alios.in c.at si clerici.versi.in eadem glos.ibi, clericum,&c.& ver.sed difficultas.& vers.sed ad hoc.& respondetur extra,de iudiciis. Mat.Chærian.

clericus si tempore cõmissi criminis reassumpsit habitum & tonsuram, priuilegium clericale non amisit. Est communis opin.secund.Alex.cons.8.videtur vol.1.

Clericus non deferens habitum,& tonsuram, & immiscẽs se enormitatibus & sceleribus fori, tamen priuilegium non amittit,nisi prius à suo prælato fuerit monitus, & interpellatus.Est magis communis & verior opi. secund. Alex.cons.8. videtur.vol.1. Matt.Chærian.

Clausula motu proprio suos operatur effectus,licet in rescripto fiat mentio de supplicatione partis secundum Bald. in c.nisi

in c.nisi,extrà de offic.lega. do.Constan.in tract.de legis potẽtia, in 3.patte principali in 10. col.& est de mente Gemi. in c. si motu proprio, de præb. in 6. Quia motus proprius potest supplicationem præuenire,& princeps moueri reiectis supplicatis,secundum eum. Balb.decis.121.

Clausula,ex certa scientia,in rescripto Papæ vel principis, habet vim clausulæ, non obstante aliquo iure in contrarium faciente,secundùm Bal.in l.fi.C.sen.rescin.non pos.cano.in c. cum inter,ext.de excep.do.Fel.in c.nonnulli.ext.de rescr.vbi plenè loquitur,facit.l.idem Vlpianus. ff.de excu,tuto.& ibi p legistas,& sequitur do. Nicellus,in l.quæsitum.ff.à qui.ap.nõli. Balb.decis.172.

clausula omni meliori modo &c.& hoc suum vltimum testamentum valere voluit,&c.apposita in testamento operantur derogationem spalẽm ad primum testamentum, secundum communem per Bursat. cons.47.nu.21.23.& eò magis addita copula,& omni meliori modo,&c.

clausula,ex certa scientia & non per errorem,quæ solet apponi in instrumentis,inducit præsumptionẽ scientiæ,non erroris.Bart.Bald.do.Alex.Ange.& Sandil.in l.sed & si quis.§.item quæritur. ff.si quis cau.sed probando rem aliter se habere aut habuisse,probatur error,secundum Bal.ibi. Et vbi est enormis læsio,& præsumitur error.l. quisquis.cum gl.& Bart. C.de rescin.vendi. Balb.decis.348.

clausula. Inferior à Papa aut imperatore de iure vti nõ potest clausula,non obstante lege vel iure in contrarium facientе,nec illa,ꝙ procedatur sine figura iudicij,secundum gl.not. circa medium gl.magnæ.& ibi doct.in l.2.C.quæ sit long.cõsuetu.nam & legatus de latere non rescribit cum clausula,sine figura iudicij,gl.in verbo figura.in c.fi.de hæret.ĩ 6.& hãc conclusionem etiam tenet Ang. in l.nemo potest. ff.de lega. 1.Bal.in l.rescripta.C.de præci.impera.offe. Bal.decis.381.

clausula rescripti. clausula inobedientes compescẽdo,apposita in rescripto,intelligit de inobedientibus de facto, non de iure seu iure permittente, secundum gl. in verbo cõtradictores.in c.pro illorum.extr.de præb.Inno. in c.sanè.extrà de off.deleg.communiter docto. in l.1. ff. si quis ius di.non obtempe. Balb.decis.396.

clausula,appellatiõe remota, simpliciter apposita in rescripto,vel delegatiõe,inferioris à Papa vel Imperatore, de iure ciuili & canonico non operatur remotionem appellationis, nisi in interlocutoria, & tũc quando appellatio esset friuola, aliàs non,secundùm Bart.in l.1.§. interdum. ff.à quib.appel. non lic.Host.in summa,e.ti.de appella.& in tit.de offi.delega. §.ꝙ si cius officium,ad fi.& ver.sed quæ est ratio. Spec.in tit. de appella.§.in quibus,ad finem,ver.ego dico.Butrig.in c.pastoralis.extrà eod.gl.Bart.& Salic.in l.fi. C.de sent.& interlo. om.iudi.Imola in l.nemo potest. ff.de lega. 1.facit gl.in c.fin. de hæreti.in 6. Balb.decis.463.

clausula codicillaris sustinet in vim fideicommissi,testamẽtum nullum præteritione filij etiam nati,secũdùm magis cõmunem per Bursat.cons.92.n.4.li.1.vbi ꝙ ea clausula dato ꝙ testamentum esset nullum filij præteritione: sustineret tamẽ in vim fideicommissi, & filius censetur rogatus restituere institutis in illo,iuxta dispositionẽ Auth.ex causa vbi Ias.& alij C.de lib.præter.Alex,cons.26.vbi de cõi.cons.37.vbi de magis cõmuni.lib.1.etiam in filio iam nato præterito,Dec.cõsi. 228.490.quo tamen casu filius legitimam& trebel.detraheret secundũ aliquos,Soc.Iun.cons. 105.n.5.li.1. vel secundũ alios ex magis communi legitimam tantum, Dec.cons.320. Guid.Pap.q.52.513.Cur.cons.156.Bursat. cons.15.n.3.d.ꝙ. 92.n.5.vbi etiam n.6.dicit secus in testamẽto rupto per querelam quia in illo dicta clausula nullum penitus nec quo ad legata fideicommissum inducat l.titium. ff.de inoff. test. fulgo.cons.71.secundum cõmunem per Bursat.d. cons.15.post n.3. Rol.cons.87.n.12.libr.3. vbi quòd testamentum inofficiosum ex clausula codicillari non conseruatur, secundum communem per eum ibi.

Clausula inutilis. De nihilo seruit clausula, quã plerique iudices in fine sententiarum criminalium seu campariæ apponunt,videlicet,Et catenus,quatenus dictæ sententiæ & cõdemnationes,seu absolutiones essent vltra vel præter formã statutorũ,illas cassamus & annullamus,ac reducimus ad formam ipsorum statutorum,secũdùm Bart.in l.moris.in §.istæ feræ.aliàs in l.aut damna.in §.fi.ff.de pœnis.in l.iudex. ff.de re iudic.Bald.in l.non dubium.in 9.col.C.de legib. Ang.in l.nõ quemadmodum.ff.de iudic.Iac. Butrig. in l.terminato. C.de fructib.& lit.expen.& Iac.de Beluis.i.l.si pacto, quæ pœnam. C.de pact.vt refert Bart.vbi suprà. Balb.decis.495.

clausula codicillaris operatur, vt hæres ab intest. veniens censeatur grauatus hæreditatem restituere hæredi scripto in testamento,deductis tamen legitima,ære alieno,& dote materna,secundum communem per Bursat.cons.88.n.19.lib.1. pro qua vide Dec.cons.490.

Clausula codicillaris operatur effectum contestator tantũ in genere potuit cogitare, secũdum magis communem per Bursat.cons.88.post nu.18.lib.1.

clausula codicillaris verba directa obliquat, secũdũ cõem per Bursat,cons.71.n.11.lib.1.post Alex.cons.201.n.18.libr. 6.paris cons.93.nu.11.lib.2.Neuiz.cons.53.nu.11.

codicillaris clausula ex mente testañ adiecta præsumitur,secundum magis communem per Bursat.cons.89.nu.41,lib.1.

clausula codicillaris testamentum ruptum pretеritione ad fideicommissum reducit,secundum communem per Bursat. cons.15.nu.3.lib.1.

clausula decreti annullatiua ligat statim ignoranter,secundum communem per Bursat.cons.43.nu.49.lib.1.

clausula promisit non contrauenire, supposita scientia fideicommissi tollit fideicommissum,secundum communem per Bursat.cons.86,nu.13.lib.1.

clausula promittens Ratũ.gratũ, maximè cum iuramento in diuisione: fideicommissum tollit,secundum communem per Bursat.cons.86.nu.17.lib.1.

clausula nego narrata,prout narrantur,non operatur commissum contra. vasallum, nec id quod pœnam induceret, secundum communem per Bursat.cons.49,nu.18.lib.1.

clausula illa,quæ apponitur in instrumentis dotalibus,promisit in omnem euentum restituere, dare, reddere, comprehendit assecurationem quæ fit ob viri inopiam, teste Bursat. cons.120.nu.37.lib.1.

clausula in legitimatione,sine præiudicio venień ab intest. operatur, vt legitimatus non excludat filium nec alios transuersales,secundum communem per Bursat.cõs.1.n.26.lib.1.

clausula sine præiudicio venień ab intest. filiis & transuersal. succedeń ab intestato prodest,ex magis cõmuni per Bursat.cons.1.nu.27.lib.1.secus facto testamento.

clausula siue conditio,si pars vti voluerit, semper in omni Rescripto habeń etiam clausulam annullatiuam,intelligitur, secundum communem.per Bursat.cons.74.n.57.lib.1.vbi ꝙ in rescripto clausulam annullatiuam habente semper subintelligitur conditio,si pars ad cuius fauorem est apposita, vtatur,vel ei non renuntiet,sequitur Gabriel.com.opi.libr.6.tit. de clausul.concl.3.nu.25.& seq.

clausula derogatoria apposita in primo testamento:si non derogatur expressè nec reuocatus in secundo: primum non tollitur per 2. iuxta communem per Bursat.cons. 47.nu.1.li. 1. Quæ clausula derogatoria apposita in primo testamento nihil facit quando apparet in secundo testatorẽ voluisse mutare illud,licet in eo reuocatio dictæ clausulæ non fiat,secundum communem per eundem Bursat.d.cons.n.20.post Clar. §.testamẽtum.q.99,ver.cæterum hæc concl.cui Adde, quòd arbitrarium est iudici causas cognoscere & admittere ex quibus mutatio prioris voluntatis præsumi possit, quam mentẽ testãtis etiam duobus testibus probari posse volunt Doct. alleg.per Bursat.d. cons.47. post nu. 20.dummodo de pœnitentia clausulæ derogatoriæ per testatorẽ declarata, & quòd velit secundum tenere deponant.

clausula ex certa scientia,cùm aliis similibus, causæ cognitionem,seu partis citationem non requirit,secundum magis communem per Bursat.cons.30.num.11.lib.1. vbi plura deducta clausula.

clausula geminata,& non aliter, nec alio modo,in alienatione rei obnoxię preseruat à caducitate licet sequatur traditio,secundum communem per Bursat.cons.26.num.3.lib.1. post Clarum,§.emphyteusis.quæst.12.vers.item quæro.

clausula generalis, si qua mihi iusta causa, competit ex capite ignorantiæ aduersus præscriptione longissimi temporis, secundum magis communem per Bursat cons.26.n.34.lib.1,

clausula, habita licentia, & non aliter, ponitur ad euitandam caducitatem,secundum communem per Bursat.consil. 40.nu.45.lib.1.

clausula, non obstante cap. naturales.si de feud. fuer.controuers. apposita in legitimatione, operatur vt in præiudicium domini legitimatio subsistat. secundum communem per Bursat.cons.10.nu.3.lib.1.

Clausula codicillaris operatur,quòd quando testamẽtum redditur inualidum, succedentes ab intestato, mediante dicta clausula,censentur rogati restituere hæreditatem scripto hæredi in testamento.l.posthumus.§.fi.ff.de iniust.rupt.testamen.& tradit Bart.in l.1.ff.de iure codicil. post.num. 2.& per

Ruyn.in conf.57.primo quæritur &c.& n.8. 3.vol. Ac hanc opinionem in terminis nostris, maximè quando clausula codicillaris est plena, & omnes casus etiam futuros respicit, videtur firmare Ang. in Auth.ex causa, n.11.C.lib.præterit.vti ita ibi Ang.allegat,& hanc opinionem sequitur Curt.Iun.nu.75.qui etiam idem voluit in l.1.nu.5.ff.de inoffic.testamen. eandem opinionem firmat Alex.in l.si patroni.§.fi.vers.aliud est videndum.ff.ad Trebell. prout eum refert, & sequitur de Afflict.in decis.125.soror dixit.&c.n.4. Et rect.intuēti ita videtur voluisse Paul.de Cast.in l.Titia filia in fi. ff.de inoffi.testament.Quando dicit, posse peti & per Auth.ex causa. C.de lib.præterit.& per petitionem, scilicet vigore clausulæ codicillaris, vt per eum. Et licet ipse dicat magis sibi placere primum modum, tamen loquitur respectu legatorum particularium,sed respectu vniuersalis fideicommissi aliud sentit, vt eum intelligit,& adducit Socinus Iunior.in cōs.87.n.16,vbi alios allegat idem tenentes,dicens hanc opinionem esse magis communem.in 4.vol. E.Muscul.

CLAVSVLA codicillaris operatur, vt succedens ab intestato, & sic qui vt præteritus rumpat testamentum, siue nullum dicat, teneatur restituere per fideicommissum institutis in testamento, quæcunque eis relicta sunt.l.eam quam.& ibi doct.C.de fideicom.l.patroni.§.fi.secundum intellectum Hugol.ff.ad Trebel.Et plenè tradūt Bar.& alij in l.1.ff.de iure codicil.cum concordantibus per Socinum Iun. in cons.3.n.27. vol.4. vbi communem esse attestatur. Et ita in terminis firmat Alex.in cons.123.nume.8. vol.1.vbi etiam dicit: quod hoc procederet etiam,quod testator præteriisset eos liberos, quos habere ignorasset,cùm de illis saltem in genere cogitauerit vt per eum,qui plures etiam authoritates allegat videre licet. E.Muscul.

clausula codicillaris efficit vt successor ab intestato censeatur obnoxius restituendo scriptis hæredibus in codicillis. vt commune dicunt Alex.cons.19.li.6.Io.Dilect.de arte testan. tit.3.cau.1.n.4.& tit.11.caut.1. E.Suarez.

clausula codicillaris non facit, quin agnatione posthumi testamentum rumpatur. commune ait Ant. Rub.cons.112. E.Suarez.

clausula codicillaris efficit, vt quod iure recto valere nequit,iure fidecommissi valeat,& si aliquo tempore iure recto valere potuerit.commune enunciat Rip. in l.centurio.n.79. ff.de vulg. E.Suarez.

clausula codicillaris habet locū, cùm ex præteritionis causa testamentum euertitur,vt frequenter doctoribus probari miserunt in literas Paul.n.15.Ias.n.22.in auth.ex causa. C.de liber.præter.Ang.in §.1.instit.de codic.Ias.in authen.nouissima.num.24.C.de inoffic.testa. Dec.cons.490.num. 10.versi. simile non obstat.Io.Dilect.de arte testan.titul.3.caut. 1.n.4. Ant.Gomez.in l.3.Taurin.78.& vide infra in materia præteritionis. E.Suarez.

clausula codicillaris futurum respiciens,operatur fideicōmissum in testamento præteritione annullato, si testator superuixerit per longum tempus, nec mutauerit, vel mutare voluerit,secundum communem per Bursat.cons.89.numer. 49.lib.1.

clausula codicillaris per verba futuri temporis in testamento rupto præteritione posthumi ignoranter posita operatur fideicommissum:secus ī rupto per querelam, cum nec legata ex eo debeantur, secundum communem per Bursat. cons.15.nu.4.lib.1.

clausula codicillaris operatur vt omnia relicta in testamento debeantur à venientib. ab intestato, secundum communem per Bursat. cons.88.n. 22.libr. 1.post Rol.consil.71. n.57.lib.2.

clausula codicillaris an habeat vires suas in legatorum cōseruatione rupto testamento natiuitate posthumi,vel eiusdē præteritione? Dic,vt per Rom.cons.122.2. dub.& cons.181. Quid aūt in substitutione facta filiæ præteritæ à primo gradu:an conseruetur per Auth.ex causa?& vide Rom. cōs.516. col.vl.cir.med.n.10. quid in substitutione pupillari?& distingue,vt per Rom.d.cons.181.516. col.fi. post med.cui Adde, magis communem opin. esse, ꝙ legata non debeantur filio præterito testamentum impugnanti, secundum Ias. d.Auth. ex causa.num. 14.& seq.Bertr.cons.201.col.2.lib.1. in antiq. Gozad.cons.49.8.dub.quòd autem substitutio pupillaris cōseruetur per d.Auth.ex causa.not.Rom.d.cons.516.in fin.de quo etiam per Ias.d.Auth.col.7.ver.2.videndum, cui aduersatur Cast.in vl.q.teneñ contrarium vide tamen Alex.in l. 1.§. fi.gl.fi.ff.de vulg. Rom.d.consil.181. quid de fideicommisso vniuersali an illud conseruetur? & pro affirmatiua stat Ias.d. Auth.ex causa col.6.ver.quinto limita,Paris.cons.60.nu. 11. lib.2.vbi alleg.Rom.d.cons.181.vbi nihil.de hoc decidit.

Clausula codicillaris in testamento posita futurum respiciens operatur fideicommissum filio posthumo præterito,si non adiit mens testantis pro filio, secundum magis communem per Bursat.cons.89.n.41.lib.1.quam codicillarem clausulam ex mente testantis, nō ex stilo notariorum appositam censeri ex magis communi scribit idem Bursat. d. cons.post nu.41.de qua disputat.idem cons.15.n.11.vsque ad.15.

clausula codicillaris habet vim fideicommissi:etiam testamento nullo causa præteritionis,communem dicit Dec.cōs. 490.n.10.ver.simile non obstat. B.Villal.

clausula codicillaris per verba futuri temporis apposita,operatur,quòd in fideicōmissum institutio resoluatur:& succedentes ab intestato hæreditatē scriptis hæredibus restituere teneantur.Communem dixerunt Alex.cons.142.vol.2.& Philip.Cor.cons.225.vol.3. I.Fich.

clausula codicillaris facit vt etiam testamentum,in quo filius est præteritus,sustineatur in vim codicilli:communem dicit Io.Clar.Sen.§.testamentum.q.46.contrarium dicit Signorol.cons.171. Pius Fich.

clausula codicillaris nihil operatur, si in testamento posthumus à testatore ignoranter præteritus sit Magis communem dicit idem dicto.§. testamentum. q.46.ver.contrariam. Vide ibidem,quot sint qui contrarium dicāt, & velint quòd operetur fideicom. Pius Fich.

clausula codicillaris licet testator non cogitauerit aliquos sibi posthumos nascituros: sufficit tamen ꝙ in genere cogitauerit aliquos sibi in futurum nasci posse, & casu quo quis nasceretur,& consequenter testamētum rumperetur: voluit suam voluntatem in vim codicillorum sustineri. teste Rom. cons.122.col.2.cir.med.cui Adde,quòd in ea difficultate vix discerni potest quænam sit communis opin. secundum Dec. cons.290.col.2.Cur. Iun.cons.150.n.12. quidam enim dixerunt nō sufficere testatorem in genere de posthumis cogitasse,neque hac in re codicillarem clausulam aliquid operari,siue per futuri temporis verbum concepta sit, vt communiter per doct.no.Ang.cons.vl. quem sequitur Ias.in Auth.ex causa. col.antep.& seq.vers.ego autem dico.C.de lib.præter.vbi secundū eam opi.vti æquam iudicarū fuisse dicit Mediolani.

Contrariam tamen magis communē dicunt Rom.d.cons. 122.Alex.d.Auth.ex causa.cons 123.col.pen.libr. 1.cons.30. libr. 3. Rip. in l.si vnquam.q. 21.vbi etiam Tiraq.secundum quam iudicatum fuisse in Rota testis est Card.Put.tit.de testa. decis.7.

Et an d.Auth. ex causa locum habeat in testamento rupto natiuitate posthumi? Dic, vt per gl.in l. 1. C.de post.hær.inst. quæ tenet quòd non, cuius contrarium scribit Bar. in l. filiò præterito.ff.de iniust. rup.& hanc communem dicit Ias. in d. Auth.ex causa.col.3.vers.secundum dubium quæ locum habet quando testator de posthumis cogitauit, sed si testator posthumum ideo præteriit: quia de ipso non cogitauit, an d. Auth.locum habeat?Dic,vt per Rom.d.cons.122.2.dub.

clementina,vt calumniis, de re iudica. Et sic statutum prohibens appellari,vel de nullitate dici vbi sunt sententiæ conformes,non procedit,quando nullitas sententiarum esset euidens per actorum inspectionem vel aliter, secundùm Bal. & Sali.in l.1.C.nec lic.ter.prouoc.Bal.in l.si vnus.§. pact⁹ ne peteret.ff. de pact. Card. in clement. 1.de sequestra. posses.circa pen.& vlt.col.Ang.cons.172.incipien.in nomine Domini,in facto proponitur.Alex.cons.77.in 2.vol.in 5.col.in ver.& insuper.Oldra.cons.106.Cun.in l. 1.in prin.ff.de ope.noui nuncia.& in dicto.§.condemnatum.est text.in cap. inter cæteras, extrà de re iudica.& ibi Fel.in c.per tuas.extrà de sentent.excommn.& gl.in verbo,post appellationem,in ca.ex conquestione.extrà de restitu.spo.Inn.in ca.cùm in iure. extrà de offic.deleg.Do.Alex.in l.de pupillo.§.qui opus. ff.de operis noui nuncia.Do.Præposi.in c.dilecto.col.402.extrà de appellat. Non procedit etiam dicta clemen.secundùm Cardi.ibi,quando executio sententiarum esset irretractabilis.Item nec quādo victor passus esset cognosci de nullitate per victum opposita,secundùm Do.Alexand.cons.218.incipiente, in causa & lite vertente coram reuerendo.col.vlti.ad quod vide dicta in decisio.244.& Fel. in ca.inter monasterium. col. 16.extrà de re iud.Item nec habet locū dicta clem. & tale statutum, ꝙ ad præiudicium tertij,secundùm Cardi.ibi,in 4.quæst.&Butrig. consi.18.vt refert & sequitur Do.Præposi.in c.pastoralis.col. 6.extrà de appella.item nec per tale statutum censetur remotum remedium restitutionis in integrum aduersus sentētias, quasi competat iure extraordinario, nisi id etiam in statuto specialiter

specialiter exprimatur,secūdum gl.& Bald.in l.postquàm liti. versi.secundò opponitur.C.de pact.in l. 1. C.si de momenta. possess. Cy.& Fulgo.in l.1,C. quando Imperator inter pupillum & viduam. Balb,decis.471.

Clericus ꝓ adulterium detruditur in monasteriū,& deponitur ab officio,& beneficio.Coua.in epist.4.c.7.§.7.n.19. & Episcopus Calagu.Io.à luco in pract.crimina.c. 79.communem dicit. B.Villal.

clericus si per insidias interfecerit aliquem, debet verbaliter degradari,non autem actualiter:& sic est intelligēdus tex. in c.1.de homicid.in antiq.Franc.de Aret.in c.cum nō ab homine n.80.de iud.communem dicit. B.Villal.

clericus per simplicem fornicationem non deponitur.Fel. in c.at si clerici,n.8.de iud.communem dicit. B.Villal.

clericus concubinarius est priuandus beneficio:& tenetur ad restituendum fructus perceptos.Bell.cōs.56.communem dicit.ex Fel.in c.postulasti de rescrip. & vide tamen cōsilium Basilæum de concubinariis. B.Villal.

clericus non potest torqueri. Pan. in c.cum in contemplatione.n.6.de reg.iuris communem dicit.

Fallit, si non sit diffamatus:quia etiam præcedentibus indiciis, vel confessione non potest torqueri: nisi sit diffamatus. Dec.in c.at si clerici de iud.n.9. & Hippol.in singul. 55.communem dicit. B.Villal.

clericus paruæ parochiæ potest diffamari Pan.in c.inquisitionis.§.fi.de accus.communem dicit. B,Villal.

clericus habet omnia priuilegia cōcessa militibus armatæ militiæ.Ias.in l.miles,n.11.ff.de re iudic.& sic non potest conueniri vltra id quod facere potest.communem dicit.B.Villal.

clericus in patrimonialibus non gaudet priuilegiis concessis ecclesiæ, nisi in casibus à iure expressis. Balbus in tract.de præscrip.par.5.q.5.n.2.communem dicit. B.Villal.

cleric⁹ testari potest etiam de bonis ab Ecclesia acquisitis, impetrato ad hoc priuilegio à summo Pontifice. Communē dicit Decius,ↄs.157.refert dilect.de arte test.tit.3.cau.3.I.Fich.

Nota quòd statutum in quo cauetur quòd primogenitus succedat in hæreditate paterna,etiā stantibus aliis liberis,sortitur effectum cōtra clericum,vel filios,qui effecti sunt clerici.Io.de Rip.in l.1.de legib.respon.2.n.2.& in respon.6.n.11. communem dicit. B.Villal.

clericus est vsufructuarius, & nō vsurarius de fructibus beneficij:Franc.de Aret.in c.ex literis.de probatio.Io. Lupus in repet.rub.de donatio.inter vir.& vxor.communem dicit.

Intellige istam communem in vita. nam in morte est vsurarius tantùm.Bell.cons.3.nu.2.communem dicit.

Limita hūc intellect. in beneficiato simplici:quare semper est vsufructuarius.idem Bello.n.6.communem dicit.

Limita secundò,si est consuetudo in cōtrarium:ꝙ semper sit vsufructuarius:& ꝙ possit testari. Bello.ibi.nu.9.communem dicit ex Gem.in c.si.de off. ord. & vide latè per Nunium in respon.19.per totum:& præcipuè nu.15.post tract.de exequendis mandatis regum. B.Villal.

clericus habens patrimonium sufficiens, si seruit ecclesiæ, potest viuere de bonis ecclesiæ,Præp.in ca.illi autem.12.q.1. communem dicit. B.Villalob.

clericus est feudi capax, modo pro tali feudo præstetur seruitium reale tantùm,nam si præstetur personale, ꝙ non possit per substitutum expediri, clericus etiam feudum ad eum deuolutum amittit, quod tamen fallit in Episcopis, & Cardinalibus. Hanc communem tractat Clarus d. §. feud. quæst. 78. P.Fich.

clericus potest à Papa impetrare licentia testandi de bonis Ecclesiæ ex eod.§.testamentum.q.27.versi.sed quęro.P.Fich.

clericus potest testari de fructibus extantibus. collectis ex bonis Ecclesię,siue habeat administrationē, siue non habeat, modò sanus sit,nam si cœperit infirmari, æquiparatur tātùm vsuario,nec habet aliam facultatem de illis bonis,quàm dandi in eleemosynam.Hanc magis communem dicit idem §.testamentum.q.27.ver.4.videndum.Contrarium tamen tenēt Arch.Nic.de Vbald.& Ias.cons.75.lib.3. P.Fich.

clericus potest testari de bonis,quæ constat ipsum acquisiuisse ex suis laboribus.idem d. §. testamentum.q. 27.vers.sed quid.P.Fich.

clericus præsumitur in dubio quæsiuisse bona sua intuitu Ecclesiæ, communem dicit I.Clar.§.feudum, q.27.versic.sed quid si. P.Fich.

clericus in minoribus ordinibus constitutus, in habitu & tonsura non incedens,si faciat actum clericatui contrarium, puta si vxorem,ducat,arma sumat, aut similia enormia committat, aut sese iis immisceat,perdit priuilegium clericale.ca. vnicè.de vita & honesta.cleric.lib.6.& tenuit D.Anto. in ca. ex literis.eodem tit.& ibidem Imo.Inno.in c.1.de apost. facit quod not.in c.1.de cleric.coniug.lib. 6.& ita communiter teneri refert Benedict.Cap.regul.94.n. 11.& 17.Si autem non faciat actum clericatui contrarium,tunc licet in habitu & tōsura non incedat,tamen non perdit priuilegium 17.q.4.ca.si quis suadente.& c.si quis suadente diabolo,de pœnis.nec priuilegium fori,nisi post trinam monitionem non cessit,per ea quæ no.in c.si laicus.de sent.excom.libr.6.quod ita communiter teneri ac practicari refert ibidem n.12.Benedict.Cap.

clericum in habitu,& tonsura non incedentem enormitatibus sese immiscentem & in iis perseuerantem, etiam non monitum. scienter percutiens vel offendens, etiam si priuatus sit non patitur pœnam. clement. si quis suadente Diabolo, de pœnis, alias ante trinam monitionem id faciens incurreret pœnam prout voluit Io.And.& Imola, ca.ex literis. de vita & honestat.cleric. & in c.contingit. & ibidem glo.de sen.excom.& prelectam.in c.perpendimus,e.tit.cum quibus alios transire refert Bened.regul.94.nu.fina.

clericus debitor si aufugiat cum pecunia aut re creditoris laici,poterit ab eodem capi & ad iudicem ecclesiasticum duci,communem refert Bened.ca.reg.75.n.7.qua de re vide infrà in verb.debitor.

clericus licet secundum multos ludum qui ex industria ingenij consistit,exercere non possit, contraria tamē opinio verior est communior,vt refert Bened. Capr.regul.86. vide infrà Ludus.

clericus perinde atque ecclesia statuto generali laicorum vti potest, maximè si sit fauorabile, quoniam in generali statuto non denotatur superioritas,sicut in speciali,communiter receptū dicit Bened. Capra, regula 15.n.35. vide infrà in verbo Stat tum.

clericus exercens post vnam monitionē,cauponariam vel stabulariam,si est cōiugatus,perdit priuilegium, c.vnic.de vita & honestate cle.libr.6. quò ad res & personas, non coniugatus verò quo ad res tantum,& si monitus relinquat prohibita illa munera non coniugatus, modò clericaliter incedat, reassumit priuilegia etiam quò ad res. coniugatus non item clemen. 1.de vita & honestate cleric.& ibidem Donzelus, & Matth.de Roma.quod cōmuniter teneri refert Bened.Capr. reg.94.nu.5.

clericus in sacris constitutus non potest matrimoniū contrahere, & si contrahat non tenet, quod etiam procedit licet ab officio foret depositus, quia per depositionem ab officio, non eximitur à voto continentiæ,ca.vnico.de cleric. coniug. li.6. c.2.in fi.qui clerici vel vouent. si distinct. ca.clericorum. adeò vt ne quidem degradatus, vtcunque degradatio tollat priuilegium clericale,prout notat, c.2.de pœnis.posse matrimonium cōtrahere cùm retineat characterem. 1.q.j. c.quod quidem secundum Inn.dicto.ca.2,& do.Ant.in ca.Io.de cler. coniug.quod communiter teneri refert Benedict.Capra.reg. 97.nu.14.quod quidem fallit in ordinato ad ordines in pupillari ætate, necdum doli capace, quia ei non imprimitur character,& propterea si postmodum vxorem ducat, tenebit matrimonium per no.in c. vnico,de cler. per saltum promot.& in 1.q.1.c.si quis eorum.secundum Imol.d.c.Ioannes,de cler. coniu.& similiter communiter teneri ibidem num. 17.refert Bened.Capra.

clericus coniugatus licet per contractas nuptias non desinat esse clericus,cùm retineat characterē secundum Io.And. in rub.de cle.coniug.vt notat in c.vxoratus.& in c.placet.de conuer. coniugat tamen regulariter censetur & habetur pro laico,& non pro clerico,vt videtur probari in c.vnico.de cle. coniuga.lib.6.in fine quod verum est, si aut bigamus sit,non incedat in habitu & tonsura,aliàs enim si quis clericum vxoratum non bigamum, & incedentem in habitu & tonsura ꝑcutiat,incurrit pœnam: clemen. si quis suadente diabolo.de pœnis,& 7.q.4.ca.si quis suadente diabolo.vt voluit gl.in c. vnic.de cle.coniugat.lib. 6.quam communiter approbatam refert regul.96.n.24.Bened.vbi n.seq. addit talē retinere priuilegium fori ex concilio Parisiensi,tam in criminalibus quàm ciuilib.in reliquis autem pro laico haberi,gl.d.c.vnico.Cap.

clericus coniugatus beneficium seculare retinet & habere potest c.ad audientiam.de prescrip.Ecclesiasticum autem maius qualia sunt curata,dignitates,vel personatus,non pōt habere:c.Sanè,& ibidem notat de cle.coniugat. nisi ex dispētatione Papæ id ei concedatur vt voluit Io.And.in ca.Ioannes. de cle.cōiugat.& D.Florian quod Docto.communiter sequi refert Bened.Cap.regu.97.n.34.iuxta no.c.1. & c. diuersis.e. ti.& ca.de multa.de pręb.Ecclesiasticum verò simplex potest

clerico sine dispensatione, ex misericordia si pauper sit, in stipendium, non autem in titulum concedi, dummodo id fiat propter vtilitatem ecclesiæ, ex eius seruitiis causatim 32.dist. c.si qui.& xij,quæstij.c.quia tua.secũdum Floria. in d.c. Ioannes.& id quoque communiter teneri iuxta no.ĩ c.cùm.M.de constitu.& c.clericus.de vita & honest.cle.& Io.de Imo. in c. 1.de cle.coniugat.refert ibidem n.37. & licet in titulum tale simplex beneficium ecclesiasticum habere non possit.c.2.de inst.c.diuersis,de cle.coniugat.potest tamen esse ex dispensatione Papæ,sicut secundum Floria.d.c.Ioannes communiter teneri refert ibidem n.40.Bened.cum & in simplicibus beneficiis dispensari possit.vt voluit d.c.Io.Abbas,per 32.dist.c. si qui verò.& 12.q. 1.c.quia tua,& Goffrid.cum Philip.in ca.cũ decorem,de cle.coniug.Spec.in ti.de bigamis.§. tunc dici potest,ver.25.& Host.in c.sanè. 1.& in ca.diuersis, & ibidem D. Ant.de cle.coniugatis.Idem cum Petro de Perusi.in d.c.Ioannes,& communiter teneri refert ibidem n.41. quod licet secundum iura allegata,in gl.c. 1.de clericus coniugat.procedere dicti Doctores locis allegatis putent, nisi inde scandalum nasceretur, quo casu episcopus dispensare super talibus pluribus beneficiis per clericum vxoratum habendis nõ posset, tamen contrarium in iis verum, episcopum dispensare non posse, verius tamen & secundum Modernos magis communiter teneri in d.c.Ioannes.Aegidius.Imol.Floria.& D.Nico. in d.c.diuersis,per no.in c.causam de præscriptionibus refert ibidem n.43.Bened.Capr.

clericus contrahens matrimonium licet perdat beneficiũ ecclesiasticum,& ipso iure vacat,etiamsi contraxerit sponsalia per verba,de præsenti,absque copulatione,& nota ꝑ Doc. c. 1.de clericis coniugat. vt voluit Io. And.in c.Ioannes, q.8. eo.tit.idque adeo verum est,etsi mulier ante copulam ingrediatur monasteriũ,quod inuito possit iuxta ca.ex publico.de conuer. coniugat. ipse clericus sine noua collatione ad illud beneficium reuerti non posset ex quo ita contrahendo eidẽ renunciauit,per ea quæ habentur in c.ex transmissa.de renuncia.& voluit Vincen.in d.c.1.de clerico coniugat. & Speculator d.ti.in ff.vt tenuit Io.And.d.c.1. similiter communiter teneri refert Bened.ibidem n. 51.arg.eorum quæ no.c.vnic.eo. tit.li.6.& in clem.gratiæ, de rescrip.tamen sententia priuationis ꝺ ipsum lata, neque ipsi contra sponsam, neque sponsæ cõtra ipsum proderit, quia res.inter alios acta, c.quamuis de re iudic.cum simil. qd̃ etiam procedit etiamsi matrimonium contractum per clericum ob consanguinitatem non teneret vt voluit Io. And.d.c. 1.cõmuniter quoq; teneri refert ibidẽ n.53.Bened. quia tale matrimonium inducit impedimẽtum publicæ honestatis,iuxta no.in clem. 1.de consang.& affinit. id tamen inter alia fallit,si matrimonium nõ teneret ratione minoris ætatis,quia tunc beneficium nõ vacat,quia tale matrimonium nõ valet vt matrimonium,sed vt sponsalia de futuro,iuxt.no.in c. 1.de spon.lib.6.sicut enim per sponsalia de futuro non soluitur matrimonium carnale præambulũ,iuxt. notat.in c.ex literis,de sponsalib.ita vicissim non soluitur cõiugium spirituale argumento eorum,quæ no.in L.ea quæ.& l.imperatores,§.idem rescripserunt.ff.ad municipal & hoc tenet Io.And.in d.c. 1.de cle.coniug.& Domini de Rota,decis. 24. incipit,item si impetrans quod communiter teneri ibid. n.56.refert Bened.Cap.quæ omnia n.60.de clericis in minorib. constitutis & coniugatis accipienda dicit, quia non potest seruire beneficio & vxori, quia non bene conueniunt c. diuersis,de cleri.coniug.Cap.

clericus in sacris constitutus vxorem ducens, non intelligitur ipso iure priuatus beneficio,sed venit priuãdus per sententiam,sicut voluit gl.c. 1.de clerici coniugat.quod ideò receptum est, quia matrimonium non tenet, quod secus est in clerico in minoribus sacris constituto,quia ex quo in sacris constitutus non obligatur vxori poterit inseruire beneficio. vt voluit D.Ant.& Imola.d.c. 1.quam opinionem licet communem & tutiorem , & de qua in iudicando & consulendo in praxim recedi non debeat,ibidem n.62.dicat Bened.Cap. contrarium tamen quod clericus in sacris constitutus, perinde atque si q minoribus constitutus est contrahendo nuptias ipso iure perdat beneficium,veriorẽ asserit sicut d.ca. 1.tenet Petr.de Perus.& post eum D.Nic.& gl.ibidem argumẽto eorum, quæ notantur in c.ex transmissa, de renunciat.& c. 1.de apostil.& per Bar Brixis.c.quanto,de translatio.prælat.Cap.

Clericus coniugatus debet ferre tonsuram,si est beneficiatus,vti à contrario sensu colligitur ex c.Ioannes de cle. coniugat.sin minus non poterit cogi vt tonsuram deferat. nisi in contrarium staret consuetudo secun.Io.And.d.c.cũ Ioannes, cum quo cæteros Doc.communiter & passim transire refert Bened.Cap.reg.97.n.66.

Clericus coniugatus deferens habitum & tonsuram, licet regulariter gaudeat priuilegio fori tam in criminalibus quã ciuilibus, c.si quis suadente Diabolo, 17.q.4.& non aliis priuilegiis,vt patet ex c.vnico.de cle.coniugat.li.6.id tamen inter alia fallit si clericus diu sine habitu ac tonsura incessisset, ac longo post tempore habitum & tonsuram reassumpsisset sicuti Paduæ in quadam disputatione decisum refert Bened. ibid.n.96.iuxta no.in c.si.de vita & honestate cler.& Io. Monach.d.c.vnico, & notat.in clem. 1.co.ti.de vita & honestate clericorum quod tamẽ ibidem Doctoribus communiter displicuisse asserit,vtcunque æquum videatur,ne priuetur quis nisi perseueret argumento eorum quæ notat in c. clericus si tonsuram.de vita & honestate clericorum,secũdum Io.And. c.Ioannes.de cler.coniugat. Bened.Cap.

Clericus in bonis patrimonialibus non gaudet priuilegio ecclesiæ,nisi in casibus à iure expressis,vt concludunt oẽs Canonistæ communiter in c.si.de foro competen.Deci.in c.Episcopus.n.19.de præb.& dignita. & in C.cum. M.de constitu. illustris D. Restaurus Perusinus præceptor meus in tract. de Imperatores.q.101.& Balb.in tract.de præser. par. 5.q. 5.n.2. vbi scribit istam esse communem. Gl.verò in d.c. Episcopus. in verb.subsidium.inclinauit in contrariam partem, & Ripa post alios citatos per eum in responsis tit. de legibus, & longa consuetudine c.2.num tamẽ quicquid Doct. præcitati sua dcant contra communem,ob hoc difficile, imò impossibile foret contra eam in actu practico obtinere. F.Viuius.

Clericus seu prælatus beneficiatus habens administrationem de beneficij fructibus,vel aliis rebus ex fructibus,ecclesiæ,vel intuitu ipsius ecclesiæ acquisitis non potest testando disponere,quia in vita vsufructuario,& in morte vsuario cõparatur secundum gl.in c.præsenti,in verb.reseruari de off.ordina.lib.6.Bal.cons.80.ad euidentiam li. 5.Cardinalem.cons. 110.tria sunt,& in c.si.vbi etiam Barbat.de pec.cle.& alij plures citati per Bellonum cons.3.n.2.vbi scribit istam esse communem opinionem:Contrariam verò sententiam videlicet, q clericus decedens possit transmittere suæ præbẽdæ fructus ad hæredes suos: & eam asseuerat esse cõmunem etiam & nõ fideliter iudicio meo. Antonius Corsetus ĩ singula. in verbo. clericus.Imò nota,secundũ veriorem Doctorũ opinionẽ, q procedit prædicta communis negatiua , etiam si clericus simpliciter beneficium sine administratione habeat vt cõcludit Abb.in repetit.c.cum esses.de testamentis.& Geminianus in d.c.præsenti,& nonnulli alij relati per Barbat.in d.c.si. Rationabilis quippe est hæc sententia,quã clericus ex redditibus sui beneficij ecclesiastici,vltra honestũ victũ & vestitũ.si sibi quicquam attribuere nõ potest.c.Episcopus, 12.q. 1.quicquid superest erogandũ est in alimoniam pauperũ.c. qm̃ qcquid.46. q. 1.& c.aurum.xi.q.2.& si ex ecclesiæ fructibus clericus ipse sibi,vel suis prædium emerit,hoc ad ecclesiam pertinet,& ab illa,vt domina,poterit vendicari, secundum gl.in can.apostolicos in verbo cõstruxisse. 12.q.2.& Doct.in c.inquirendum. de pec.cle.Sed contrariam partem q clericus simpliciter beneficiatus, tam in vita q̃ etiam in morte æquiparetur vsufructuario & vtroque tempore faciat fructus suos,sentit gl.&omnes in d.c.præsenti,& istam gl.ponit esse communem Imo. in c.peruenit.extrà. de fideiuss. & Bellonus in præcitato ꝓs.3. n.6.cum aliis citatis per eum,& illam sequendã suademus totis viribus in decisiuis,tanquam verissimam,& per consuetudinem generalem approbatam. Dicta autem prima communis negatiua ita enucleata interpretatur & limitatur non habere locum vbicunque clericus impetraret à summo Pontifice priuilegium testandi,ac de huiusmodi rebus disponendi, q Papa ex causa concedere potest, cùm ad ipsum vniuersarũ ecclesiarum plena dispositio pertineat.c.licet.de præb.libr.6. clem. 1.vt lite pendẽte.vt per Abb.in d.c.cùm esses,Alex.Ias. in l.& militibus.C.de testam.milita.Alex.ꝓs. 15.vol.2.& Soc. cons.13.præsens ꝓsultatio.& est cõis opinio, vt dicit Dec.ꝓs. 147.quæritur de expensis, idemq; secundum Doct.cõgestos per Ias.in auth.ingressi.C.de sacros.eccle.&hoc de plano procedit,qñ Papa moueretur ex iusta causa ad ꝓcedendum clerico testandi facultatem, secundum Abb.in d.c.cùm esses.quẽ sequitur Fel.in c.ꝓstituitus.de reser.& Barb. in c.cũ in officiis. de testa.in antiq.cũ aliis relatis per eum ibi.Iusta causa esset,si clericus suis pauperib⁹ ꝓsanguineis subuenire vellet:nã ideo bona ecclesiarum cõparata sunt,vt ex eorum fructibus pauperum inopiæ succurratur, c.videntes. 12.q. 1.& faciunt notata per Abb.in c. 1.de cohab.clericorum & mulierum.Interpretatur postremò dicta cõis non procedere qñ consuetudo reperiretur in ꝓtrarium,quia clerici vigore huiusmodi ꝓsuetudinis

tudinis disponere ac testari possunt de fructibus suorum beneficiorum.secundum omnes Doct.precitatos indifferenter Geminia.ac cæteros in dicto ca.si.de off.ord.& istam opinionem asseuerat esse communẽ vltra allegatos scriben.Bellon. in dicto.cons.3.n.10.& 12. F.Viuius.

Clericus licet regulariter non possit deseruire per vicarium in beneficio,siue sit ecclesia parochialis iuxta c.extirpãdæ.§.quia vnus de præb.siue sit personatus,siue dignitas.c.ex parte.de cle.nõ resident.siue sit præbenda,iuxta c.pe.e.ti.siue aliud quoduis beneficium,etiam 20.solidorum. vt in c.quærente.e.ti.gl.& Io.And.post Host.d.ca.extirpandæ.§.quia vero.id tamen inter alia fallit, si consuetudo vel constitutio ecclesiæ ferat, vt quis per vicarium posset deseruire, ita deseruiendo beneficium,& eius fructus in absentia percipere posset.prout tenent Alan. & Goffrid.in ca.quia nonnulli de cle. non resident.vt post Inn.Io.And.d.c.extirpandẹ.§.quia verò. & ita communiter teneri refert Bened.Capr.reg.92.n.29.qd̃ est verum, modò vicario ex fructibus tãtum relinquatur, vt inde se sustentare posset,alias non valeret,iuxta ca. 1.& fin.de consuetudine.

Clericus licet ex consuetudine vel constitutione ecclesiæ, etiam non deseruiendo per vicarium fructus in absentia ex beneficiis residentiam non exigentibus.percipere posset iux. no.in c.cùm omnes. de constit.ex beneficiis tamẽ residẽtiam exigentibus, si idem sine iusta causa consuetudine,vel constitutione induceretur, non valeret, tanquam irrationabilis & ecclesiæ onerosa,iuxta no.in C.& ff.de consuetud.& not.per Host.in d.c.cùm omnes & communiter teneri ibidem d.reg. 92.n.31.refert idem Bened.Cap.

clericus repertus coitum habere cum sponsa alicuius, potest impunè percuti. vt est communis opinio.Soarez ver.clericos,n.136. Bonacoss.

clericus propter defloratam virginem potest deponi,vt est communis opinio de qua D. Hierony.à Monte in suis quæstionibus variis.n.38. Bonacoss.

clerici possunt inducere consuetudinem contra canones. vt est communis regula, de qua Rochus de Curte in tracta. de consuetudine,n.115. Bonacoss.

clericus etiam simplicis tonsuræ non potest conueniri in ciuilibus,neque ĩ criminalibus coram laico, etiam Principe, etiam si non incedat in habitu.vt est communis opin.de qua Plotus inter cons.criminalia diuersorum per D. Ziletum.ꝓs. 109.n.26.lib. 1.limita,prout in Consilio Tridentino.lib. 4.c. vnico.de priuilegio clericorum. Bonacoss.

clericus homicida,non est ipso facto priuatus titulo beneficij,nec perdit ipso iure beneficium, sed venit priuandus per sententiam Com.Anan.in c.inquisitionis,n.3.de accusat.Corset.in suis singularibus in verb.sententia.ver.clericus Diaz.in pract.crim.canonic.c.88.refert Clar.lib. 5.§.homicid. vers.de iure. P.Fichard.

clericus potest etiam capi à familia iudicis secularis, non vt puniatur,sed vt iudici ecclesiastico tradat̃. Com.dicit Feli. in c.si verò n.4.de sen.excom.Imò potest etiam à quocũque laico capi,in flagranti cimine,communem dicit Arer.in c.eũ nõ ab homine,de iudiciis.Clar.d.§.fi.q.28.ver.si verò.P.Fich.

clericus non potest renunciare exceptioni,quod nõ teneatur comparere coram iudice seculari in criminalibus. Com. doct.opi.esse in c.si diligenti.de foro compe.attestatur Boer. super consuet. Biturcen. Clar.d.§.fi.q.36.ver.secundo infert̃. Et hæc exceptio tantæ est efficaciæ,vt etiam à se proponatur, ita vt clericus per iudicẽ secularem citatus nõ teneatur comparere, vt exceptionem illam alleget. Com. dicit Fel.in c. veniens, de accusat. Intellige, nisi in citatione talis causa exprimeretur propter quam teneretur coram iudice laico comparere,vt qa esset Vasallus &c.Clarus d.q.36.ver.est aũt.P.Fich.

CLERICVS.

Summaria.

Clericum vel Ecclesiam teneri ad collectas soluendas ratione possessionis æstimatæ & registratæ in libro communitatis,quæ ad clericum,vel ecclesiam peruenit, quocunque titulo.q. 1.

Si statuto caueretur omnia prædia alicuius territorij debere tributaria esse, vt.s.annuatim soluãt certum quid communitati,clericos non teneri:contra sententiam Bartoli.q.2.

Clericos ĩ periculo imminentis belli,teneri ꝓtribuere.q.3.

Clericum non deponi propter fornicationem.q.4.

Propter stuprum,& adulterium,deponi clericum.q.5.

clericum deponẽtem falsum corã iudice seculari,nõ posse puniri ab illo iudice,sed remittendum ad suum iudicem.q.6.

clericum in causa ciuili posse recõueniri corã seculari.q.7.

QVAESTIO I.

QVAERO,iuris est,q clerici & psonæ ecclesiasticæ sint immunes à muneribus personalibus,nec tenẽtur soluere collectas.c.non minus.de immu.eccle.An clericus vel ecclesia teneatur ad collectas soluendas ratione possessionis, æstimatæ & registratæ in libro communitatis, quæ ad clericum vel ecclesiam peruenit quocũque titulo?Respon.Spec.in ti.de cle. coniug.in 11.ver. alij dicunt. tenet,q clericus vel ecclesia tenetur soluere collectas per laicos imponendas,sicut sui antecessores,eam tenet Guido Papæ decis.79.Lucas de Pẽna.l.fi. C.de exact.trib.lib.x.Contrariam tñ opinionẽ dicit esse communem Remigius de Connij,ĩ tract.de charit.subs.pag.246.

QVAESTIO II.

QVAERO,Quid si esset statutum,q omnia prędia alicuius territorij sunt tributaria, vt.s.annuatim soluant certum quid communitati?Resp.Bart.l.rescriptum.§.fi.ff.de muneribus& honoribus.n. 5.tenet, q tũc clerici teneantur,quem sequitur ibi Alex.in addit. hãc opinionem tenet.Bald.l.fi.C. sine cẽsu. n.7.& ꝓs.280.vol.2.Ancha.c. 1.de immu.eccle.li.6.Dec.cum Doct.per eũ relatis.c.eccle.sanctæ Mariæ.n.214. de ꝓsti.Mauri.in Rub.l.vni.pag. 57.C.de mulie.lib. 10. Cõtrariam opinionem tenet Iac.Butr.Auth.itẽ nulla.C.de episc.& cle. Hãc opinionẽ dicit esse cõem Fel.d.c. eccl.sanct. Mariæ.n.76.Et eam dicit esse cõem Ias.d.l.placet.2.lect.n.21.C.d̃ sacros.eccl.hãc d̃t esse veriorẽ opinionẽ Bald.d.ꝓs.280.& Bart.opinionẽ esse falsum dicit d.l.placet.Eam tenet Abb.n. 13. & Io.de Imol, n.16.ver.an autem.c.fi.de vita & honest.cler.

QVAESTIO III.

Sed quæro,quid ratione imminentis belli?Respon. Nicol. Bello.in cons. 1.n. 1.tenet,q teneantur contribuere per c.peruenit,de immunit.eccl.Ita tenet etiam Chassa.ꝓs.64.n.2.Mathæ.de Afflict.c. 1.§.fi.de capita.qui cur.vend.Io, Mauri.d.l.vni.pag.63.Paul.Paris.cons.178.n.14.& 17.vol.1.Carol.Ruin. cõs.219.vol. 1.n. 12. Hanc dicit esse communem opinionem Curt.iunior cons.61.nu.14.

QVAESTIO IIII.

QVAERO, an clericus deponitur ,ppter fornicationẽ,aut ꝓcubinatum? Resp.Io.de Imol. c.vt clericorũ mores.de vita & honest.cler.tenet,q nõ,quem sequuntur ibi Doct.Corset. sing. incip.fornicatio. Hanc opinionẽ dicit esse communem Bernar.de Luc.in pract.c.72.Eandem opinionem communẽ dicit Bemon tract.de pub.ꝓcub. pag. 251.nu. 10.Eandem dicit communem post Doct.Fel.c.at si clerici.nu.8.de iudic.

QVAESTIO V.

Sed quæro,Quid si clericus fornicatus cum virgine vel nupta?Respon.Gl. 1.in c.lator.2.q.7.tenet, q tunc deponatur ,ppter stuprum & adulterium, quam ibi sequitur Archidiac. & Doct. Hanc dicit esse communem opinionem Pau. Crillan. tract.de pœn.q.7.n.2. Eandem dicit communem Bernard.de Luc.in pract.crim.c.99.

QVAESTIO VI.

QVAERO,Clericus deposuit falsum coram iudice seculari,qualiter debeat procedi ꝺ eum per iudicem secularem?Respon.In hoc dubio varię sunt opiniones.Prima opinio est gl. in l.nullum.C.de testib.vbi tenet,q iudex laicus potest imponere pœnam clerico falsum deponenti coram se. Eam opi.tenet & sequitur Cy.Bal.& Sali.ibi.Secunda opinio est,Fred.de Sen.in cons.93.incip. factum tale est, q videlicet iudex secularis nõ ad accusationem partis,sed extraordinariè ex officio in pecunia possit punire clericum, aliàs debet remittere ad episcopum suum. Hanc opinionem tanquam æquiorem dicit tenẽdam esse Pe.de Anch.reg.ea quæ 21.q. 1. Eandem opinionem tenet August.l.quoties.C.de iudi.& in l.si vacãtia. C.de bon.vacant.Tertia opinio fuit Host.q videlicet d.l.nullum.non extẽdatur ad clericos,& sic q iudex laicus nec incidenter nec principaliter possit punire testem clericum deponẽtem falsum coram se. Hanc opinionem sequit̃ Ant.de Bu. Inn.And.in c.verum.de foro compe.Io.And.c.at si clerici.de iudi.Canonistæ in c.dilectus filius.de pœn.c.2.de crim.fals.Et ita tenent ibi communiter omnes,vt dicit Matth.de Affli.in decis. Neapol.230.n.2.Eam quoq; tenet Archid.c.presbiter. q.6.Pe.de Anch.l.quoties.C.de iudi.Et sequitur Bart.l.diuus. ff.de fals.Aug.in tract.malefi. verbo, falsario.ibi Aug. Arimi. in addi.vbi dicit ab opinione Bar.in iudicando non esse recedendum,quia est magis secura,quò ad conscientiam.

QVAESTIO VII.

QVAERO, an clericus in causa ciuili,possit recõueniri corã iudice seculari?Resp.Gl.c. 1.verb.super suis.de mut. pet.tenet q sic.Et probatur per gl.in c.at si cleri.verb.non tenet.de iudi.Et ibi tenet eam Phil. Dec.n.25. Eam dicit esse communem Iac

nem Iac.d̃ S.Geor.l.2.§.sed si agat.n.4.ff.d̃ iud.Michael.Graf.

Clericus vel prælatus,licet ex probabili ac iusta causa se regulariter absentare nõ debeat,iux.no.in c. relatum. & c.inter quatuor,de cle.non residente,prout voluit in d.c.ex tuæ.e.ti. Inno.& Host. tñ inter alia fallit, si se absentaret ex iusta causa cum licentia superioris,etiã inferioris episcopo prout notat. d.c.relatum.& ibid.Inn.Host.& Io. And.& gl.in c. cum ex eo. de elect.lib.6.& no.d. ca.inter quatuor.& ita communiter teneri refert.reg.91.nu. 11.idem Bened.Cap.

clericus absens à beneficio sine causa,vel ex causa sine licẽtia superioris,vel cum licẽtia finita cum causa, absque requisitione,ac monitione regulariter priuari beneficio nõ debet, prout voluit Inn. & Gasp.de Calder.in c.ex tuæ.de cle. nõ resid.& ita communiter teneri refert.regul.90.n.29.idẽ Capra, quod licet fallat. in monito tẽpore licẽtiæ redire sub pœna priuationis,iuxta no.in c.ex parte.eo.ti.secundum Imol.in d. c.ex tuæ.id tamen limitatur nõ solũ in parato,sed iusta ex causa impedito redire vt sentiũt Host.& Io.And.in c.clericos.de præb. sed etiam si in loco beneficij superueniſſet pestis, quia quantumcunque absens monitus redire ad residentiam non tenetur,vt videntur.d.c.clericos.velle,Host.& Io. And.accedit quid quod not.Barth.in l.sed sciendum. ff. ad Trebellia.& ita communiter teneri refert,ibidem n.22.Cap.quod verum est,nisi ecclesia, pateretur ob defectum ministrorum,defectũ cultus, quoniam ob defectum talem reuocari potest licentia ex iusta causa concessa quo casu si monitus non redeat,priuari potest beneficio. Bened.Cap.

clericus absens, quando scitur vbi est, si potest commodè requiri seu citari,erit personaliter citandus,siue requirendus etiam si sit extra prouinciã.c.ex parte.de cle.nõ residẽt.prout voluit in c.ex tuæ.e.ti.Inn.Calde.Floria.& communiter tenetur vt refert reg.91.n.28.Bened.p no.in c.Roma. de for.cõp. §.cõtrahens.lib.6.&ipsa requisitione commodum tẽpus erit assignandum, secũdum loci distantiam & personæ qualitatẽ d.c.ex parte & c.inter quatuor.de cle.nõ resid. Sin autem cõmodè,requiri aut citari non potest,quum sit vltra mare,per inde citabitur atque is qui ignoratur vbi sit , puta tribus edictis prout patet. d.c. ex tuæ.nec sufficiet vnũ peremptorium pro omnibus,nam licet Citatio per edictum regulariter permissa nõ sit nisi ĩ casibus, specialiter à iure expressis prout notatur in clem. 1.de iudi. tamẽ in his casibus quibus pmittitur Citatio per edictum debet esse trina pinde atque illa quæ fit ad domũ,iuxta no.ĩ gl. 23.q.4.c.de illicita.&l.tres denũciationes.C.quo & qñ Iudex.quia nec hoc casu sufficiet vnica peremptoria, sicut etiam vnica nõ sufficit vbicunq; à iure requiritur trina p edictum,prout voluit D.Ant.Pet.de peruf.& D. Nico.d.c ex tuæ & Io.And.in addit ad Spec.tit. de cle.nõ residẽte,in 3.q.& ita communiter teneri refert Bened.ibid.n.33. quod secũdum Imol.d.c.ex tuę.maximè procedit qñ Citatio illa fieret ad finem pœnæ imponendæ,iuxta gl.notab.& sing. in clem. 1.honest.cle.cui accedit tex.& gl.c. 1.de milite & vasallo qui cõtumax est,in vsibus feud.id tñ fallit qñ Iudex secularis clericum ad contributionem debitã cogeret post vnicã monitionem,quia incurreret excommunicationem,vt communiter teneri refert Benedictus Capra.regul.96.n.8.

Clericus absens reuocatus, licet propter contumaciam in non residendo,beneficiis residentiam nõ exigentibus priuari nõ possit,nec in talibus locum habeat, c.ex tuæ.de clericis nõ residẽtibus,tñ si cum ipsa absentia cõcurrat vagatio,poterit talibus beneficiis propter delictum vagationis priuari.7. q.1.c.nõ oportet,prout voluit Inn.&Io.And.d.c.ex tuę.&ita communiter teneri refert reg.91.n.45.quod contra clericos ac beneficiatos,vagantes per totum mundum est notand.secundum Imol.d.c.ex tuæ. Bened.Cap.

Clericus fornicans cum soluta nõ dicitur sacrilegium,vel adulterium.cõmisisse vt Clar.in §.fornicatio.ver.sed simplex fornicatio. Bonac.

clericum se defendẽdo percutiens nõ incidit in excommunicationem.etiam si se defendẽdo modum excedat. vt est cõmunis opi.Clar.in d.§.homicidium.ver.præterea. Bonacoss.

clericum in adulterio cum filia nupta pater deprehendens, percutere potest,vt est communis opi. Bermon.de concubinis,n.5.fol.267.in fi. Bonacoss.

clerici debẽt omnino se abstinere à negotiationibus,vt est communis opinio.Clar.q.36.ver.hæc verò. Bonacoss.

clerici licẽt tẽpore interdicti possint sepeliri,extrema tamẽ vnctio eis non administratur.Panor.in c.quod in te.de pœnitẽ.& remissio.communem dicit. Bonacoss.

clericis potest imponere pœnam pecuniariam Episcopus, vt est communis opi.Clar.q.80.ver.in hac. Bonacoss.

Clericus debet remitti à laico ad suum forũ sine aliquo dedecore,aut ignominia,&ista ẽ iustior & honestior ꝓsuetudo. Clar.d.q.36.ver.quæro quomodo.idem est ĩ muliere aliqua, quæ commisit fornicationem cũ ipso clerico. Marsilius sing. 180.Amplia etiam ꝙ fuerit à iudice laico in cõtumaciam bãnitus, & postea captus, quia debet remitti clericus ad forum suum.Paul.de Cast.in l.statuimus.C.de episcopis & cler. Laicus tamẽ potest pecuniariter punire clericum turbãtem eius iurisdictionem,& impediẽtem.Paul.de Cast.in l.addictos.C. de episco.audien.Et nõ tenetur iudex ecclesiasticus stare processui iudicis laici remittentis , tãquàm à iudice incompetẽti facto.vt est communis opinio.Clar.d.q.36.ver. vltimò quæro.vide tamen Ang.in auth.de sanctissi.Epis.§.si verò. & licèt instantia causæ criminalis duret biennio. l. properandum in prin.C. de iudi.tamen quando causa est cum clerico, non durat,nisi duobus mẽsibus.ita dicit Ang.in Auth.vt clerici ad p prios epis.in fi.vide Soarez.vers.clericus.n.122. Bonacoss.

Clericus vel prælatus si habuerit administrationem in vita æquiparatur vsufructuario,ĩ morte verò vsuario,ideò de fructibus beneficij nihil disponere potest.Si autem fuerit simpliciter beneficiatus,& vtroq; tẽpore,in vita & in morte æquiparatur vsufructuario,quo ad faciẽdos fructus suos.Hanc distinctionem refert gl.in verb.reseruari.in c. præsenti prohibemus.quod est fi.de off.ord. in 6.eamq; per generalem cõsuetudinẽ vbique approbatam esse circa fi.gl.additur. Cuius distinctionẽ multi Doct.referente Io.de Imo.in c.fi.n.8.cũ seq. extrà,de pecul.clerico.&in c.peruenit.n.31.ext.de fideiuſ.tãquam sententiam communem approbarunt.Ita quoque cõsulẽdo scribunt magnę authoritatis viri Pet.Phil.Corn.in ꝓſ. 314.n.2.vol.3.conſ.& Nico. Bello.in conſ.3.n.6.Licet multi alij de hac communi sententia dubitare videãtur,vt manifestè apparet ex Commen.D.Panor.ĩ d.c.fi.n. 5.extrà,de pecul. clerico.& ĩ c.cùm esses.n.21.ver.secũdò principaliter quero. extrà,de testam.& vlt.volu. De quo art.satis quoque eruditè disputat Stephan.Bertr.in ꝓſ.296.in vol.3.par.2.kirchouius.

clericus non potest esse procurator laici coram iudice laico, quando est generaliter constitutus : secus si specialiter ad aliquam causam,no.Inn.singulariter in c. 1.ad fi.extrà de obl. ad ratio.quod communiter sequuntur Canoni.in c.per venerabilem.extrà qui fil.sint legiti. Balb.decis.112.

clericum citãtum coram non se comparẽtem nõ potest iudex secularis in expen.tãquam cõtumacem cõdemnare,secũdum Spe.ĩ tit.de cita.§. 1.ver.sed pone quod iudex. Alb.Bald. & communiter doct.in l.2. ff.si quis in ius voca. nõ ierit.per c.at si clerici.ext.de iudi.& c.si diligenti.ext.de for.comp.& ibi Io.And.&Panor.licet cõtrarium sentiat gl.in c.conuenior. 23.q.8.in l.nullum.C.de testi. Balb.decis.153.

clericus datus fideiussor coram iudice tẽporali , nõ potest priuilegio fori renũciare,vt possit coram eo cõueniri,secundùm Ang.in l. 1.ff.si quis in ius voc.nõ ierit. per c.si diligenti. extr.de foro compet.& c.significantibus.ext.de offi.deleg.& allegat idem tenere Inn.ibi,faciunt tradita per Spe. in titu.de compe.iudi.adi.§. 1.ver.in clericis autem. & vers. vtrũ autem clericus. Balb.decis.269.

clericus à summo Pontifice impetrare priuilegium testandi,& disponẽdi de reb.& reditibus ecclesiæ, potest. cùm hoc Papa ex causa concedere possit: quia ad illum ecclesiarum, personatuum , dignitatum aliorumque beneficiorum ecclesiasticorum plenaria dispositio pertinere noscitur. c.licet.de præb.lib.6.Cle. 1.vt lite pendẽte iunctis legib.l. si quando.C. de inof.testa.l.si mutus.ff.de testa.Marian.Soc. Sen.in cõs.13. per totum conſ.in 1.vol.Alex.de Imo.in cõs. 15.lib.2. & in l. & militibus.C.de testam.mili.Et hanc Doct.communem sententiam esse Dec.in conſ. 157.& Io.Dilect.in tract.de arte testan.tit. 1.de his qui non habent testamenti fact.cautel. 3.numero 3. quam conclusionem Dec. & Dilectus latiùs explicarunt. kirchouius.

clericus per simplicem fornicationem non deponitur.Fel. in c.at si clerici.nu.8.de iudi.communem dicit. Bonacoss.

clericus paruæ parochiæ potest diffamari.Panor.in c.inquisitionis.§.fi.in gl.de accusa.communem dicit. Bonacoss.

clericus potest capi à priuato fauore Reipublicæ.Fel.in c.si verò.de sentẽtia excommunica.communem dicit. Bonac.

clericus suspectus de fuga in delictis potest capi, vt episcopo suo tradatur sine metu excommunicationis.Episcopo ratum habente verè vel fictè.D.m. Alciat.in c.cum non ab homine. nu.94.de iudi. Bonacoss.

clericus fugitiuus potest capi per creditorem etiam laicũ, absque mandato.D.m.Alcia.in dicto c.cum non ab homine. de iudi.communem dicit. Bonacoss.

clericus

Clericus degradatus realiter potest puniri à iudice laico,etiam absque aliqua traditione.D.m. Alciat.in c. cũ nõ ab homine.nu. 108.de iudi. communem dicit Soarez ver.clericus. nu.121. Bonacoss.

clericus torqueri non potest,stante dicto vnius testis,licèt omni exceptione maioris,& de maleficio deponẽtis,nisi precedente infamia,vt est communis opi. Bossi.de indiciis.n.35. Fel. in c.de hoc.n.2.de simonia. Bonacoss.

clericus citatus coram laico an teneatur comparere ? vide Bald.in l.generaliter.col. 1.C.de episco.& cle.Bart.in l.2. ff.de appel.recip.& consil.225.& vide quæ idem scribit in l.si quis ex aliena.ff.de iudi.Ab.& Dec.in c.ex duobus.extra de appel. Et ꝙ tex. in d.l.si quis ex aliena, non habeat locum in clerico qui citatus non tenetur comparere:& si compareat agitando processum,& dicat se clericum,non poterit cõdemnari in expensis ex eo ꝙ distulerit allegare priuilegium. c.exceptionẽ. extra de excep.sed debet remitti ad iudicem ecclesiasticũ absque expensarum condemnatione. Dec.consil.241. Adde ꝙ clericus citari potest coram iudice laico cum clausula , si sua putauerit interesse. Bald. & Ias. in l. testamenta. C. de testa. Dec.conſ.187.col.3. Verum Dux Sabaudiæ habet indultum à summis Pontificib. vt clerici non incedentes in habitu & tonsura non gaudeant priuilegio. & hoc de simplicib. clericis. Put.

clericus non vtatur priuilegio pro bonis patrimonialib.nisi in casibus tantum à iure expressis, secundum communem per Bursat.conſ.93.n.46.lib. 1.

clerici &ecclesia exempti sunt à laicorum iurisdictione de iure diuino, secundum magis communem per Bursat. conſ. 41.n.2.lib. 1.post Alciat.in c.cum non ab homine.in prin.de iudi. Triplex enim priuilegium est clericorum : quorum duo personam,tertium verò immunitatis res respicit.de quib.per gl.in cap. vnic.verb. priuilegio clericali.de bigam.in 6.quorum priuilegiorum tertium est adeo à legib. & canonib. ampliatum,vt nec clerici,nec eorum possessiões etiam patrimoniales, vel earum fructus grauari per laicos possunt , etiam si immineat communis vtilitas & necessitas, quãdiu facultates laicorum ad onera sufficiunt. Quam cõclus.declara vt latius per eundem Bursat.d. conſ.42.n.3.& aliis seq.& conſ.16.n.23. eod.lib.Vinculum iniectum ante clericatum operatur, vt clericus ligetur statutis laicorum : secus si iniiciatur post,secundum communem per Bursat.conſ.93.n.39.& 40.lib. 1.

clerici &eorum coloni sunt immunes à munerib.personalib.& aliis secundum communem per Bursat.conſ.25.n.1.li. 1.

clericus agnatus excludit fœminam propter statutũ exclusiuum fœminarum stantib.masculis,ex magis communi per Bursat.conſ.93.n.27.lib. 1. vbi n.44.dicit ꝙ clericus secundo genitus ligatur statuto laicorum,licet sit factus clericus post statutum. secundum magis communem per Bursat.ibi. & n. 29. ꝙ clericus vtens statuto laicorum ad sui fauorem, & eodem contra se vti debet.

clericus admittitur ad feudum concessum pro se , & quibus dederit,secundum communem per Bursat.conſ.4.nu.4. libr. 1.quam conclus.procedere dicit, etiam quòd in inuestitura iuramentum fidelitatis adesset.

clericus monachus , vel monasterium ad feudũ fœmineũ admittitur:quia per substitutum seruit. secũdum cõmunem, licet regulariter ad feuda nõ admittatur,ex magis communi doct.sententia,per Bursat.conſ.63.n.24.lib. 1.Osasc.decis.27.

clericus effectus post delictum , & causam motam forsan per iudicem secularem quomodo possit euadere. vide doct. in l.cum quædam puella.in prin.ff. de iurisd.om. iudi.vbi Ias. dat cautelam , ꝙ talis proponat ꝙ fecerat votum clericatus, seu intrandi religionem ante delictũ,vt cùm stari debeat suo iuramento in hoc,euadat pœnam mortis, vt ibi per eum.cui adde Castr.in l. si quis apud.§.si plures.ff.iudic. sol.Abb.conſ. 85.lib. 1.vbi dicit secus esse si fuit præuentus. de quo principali articulo de clerico , & aliis simul priuilegiatis, vide quæ scribit Bart.in l. 1.ff.de pœnis.vbi doct.ĩ apostil.plura no. An autem possit gaudere statuto inducente præscriptionem , si inde effectus fuit clericus? vide Gemin.in c.2. de except.in 6. Alberic.in l.fi.ff.de re milit.& in l.milites agrum.e.tit. Put.

clericus secularis dimittens habitum, si est beneficiatus,dicitur apostata,si verò non est beneficiatus, nõ dicit apostare, sed relinque habitum.Com.attestatur Anan.in c. tuæ. n. 11. de apostã.Clar.d.§.fi.q.78.ver.apostata.in fi. P.Fichard.

clericus factus post commissum aliquod delictum si absq; fraude suscepit ordinem ecclesiasticum , liberatur & eximitur prorsus à iurisdictione iudicis laici & relinqui debet puniendus iudici ecclesiastico.frequentiori Doct. calculo receptam opinionem ait Plaza lib. 1.delict.c.35.n.1.Si autem ordinem in fraudem assumpsisset, vt.s.se eximeret à iurisdictione iudicis laici,tunc non liberatur,sed potest contra eum per iudicem laicum procedi.Communem dicit Imol.conſ.119. n.1.Didac.pract.q.32.n.4.vers.secũda concl. Plaz.in loco allega.nu. 1. Benè verum est quòd hoc casu non poterit puniri corporaliter à iudice laico, sed tantùm in cõfiscatione bonorum , aut pœna pecuniaria , & sic remanet subditus ratione causæ & bonorum,non autem respectu personæ, & ita communiter teneri dicit Aufrer.in d. clem. 1.in reg. 1.n. 19.de of. ord.quem refert Dida.in d.q.32.n.4.vers.3.concl.& Nunius, de los Corrigidores.ver.imò fortius.Plaza ĩ d.c.35.n.3.Bos. in tit.de pœnis.n.38.pract.Conradi.ver.vltimo fallit,Iudices tamen seculares hanc opinionem nõ obseruant.Refert Clar. d.§.fi.q.36.ver.Sæpenumero. P.Fichard.

clericus & laicus si simul committant idem delictum, tũc ne causæ continentia diuidatur , etiam laicus mittendus est ad iudicem ecclesiasticum cum clerico correo.Communem opinionem dicit Gomes.in c. 1.n.47.in fi.de rescri.in 6. Boss. in tit.de foro compet.n. 116.in fi. Sed hoc in practica nõ seruari dicit Igneus in l. 1.§. si quis in villa.n.27.ff.ad Syll. idem attestatur. Rebuff.in repet.auct.habita priuileg. 106.& Ant. Gomes.ca. 10. delictorum.n.6.in fi. & plures alij quos refert Dida.pract.q.34.num. 1.in fi.& ab hac communi obseruantia non esse recedendum,ait Clar.d.quæst.36.ver.Euenit plerunque. P.Fichard.

clericus etiam si depositus sit, non tamen poterit tradi curiæ seculari, nisi sit incorrigibilis. Communem dicit Abb. in c.at si cleric.n.37.ver.& sic residet.de iudic. Si verò sit incorrigibilis, tunc potest Iudex laicus etiam absque traditione facta illum punire. Communem dicit Alex. de Neuo conſ. 59. n.28.quinimò ibidem, nu. 30.dicit communem opinionem esse quod etiam absque degradatione possit clericum talem punire , dicens quod hanc quoque communem esse attestatur Butrius in d.c.cùm non ab homine.Clar.d.q.36.ver.Dixi etiam. P.Fichard.

clericus qui episcopum calumniatus est,licet deponẽdus, & iudici seculari tradendus sit, tamen id non aliter procedit, nisi etiam incorrigibilis sit,per gl.in fi.in c.cùm non ab homine.de iudi.communiter approbatam,vt ait Abb. in c.at si clerici.de iudi.nu.37.Summa Syluestrina,in verb.degradatio.q. 2.Ang.quoque communem dicit,de malef.in verb.& ibi caput.n.42. Diaz.in pract.crim.canon.c.109. Clar.d.q.36.vers. Hinc infertur. P.Fichard.

clericus non est degradandus nisi pro tribus criminibus,s. Hæresis,falsi commissi in literis apostolicis,& conspirationis in proprium episcopum. Communem ait Guliel. de Bened. post tertiam partem repetitionis c. Rainutius.in q. de homicid.n. 3.& seq.quem refert Foller. in pract.crim.canon.n.23. in aliis autem quantumcunque grauibus sufficit sola depositio.adeò si etiam occidisset summum Pontificem,& paratus sit se corrigere nõ debet degradari sed in perpetuos carceres detrudi,vel in monasterium.Communem dicit Boss.in tit.de for.comp.n.136.Sed quicquid sit de iure,contrarium obseruatur in practica.Refert Clar.dicto §.fi.quæst.36. versi.Scias etiam. P.Fichard.

clericus incedens in habitu & tonsura,non amittit priuilegium fori,quantumcunque grauia crimina committat,&illa reiteret,in eisque perseueret. communem dicit Boss.in tit.de for.comp.n.134.Clar.d.§.fi.q.36.ver.cæterùm. P.Fichard.

clericus licet per principem fuerit ad aliquod officium seculare admissus, & in ipso officio aliquid deliquerit, non tamen poterit à seculari iudice puniri,etiam si in minoribus tãtùm ordinibus constitutus esset.communem dicit Aufrer.in cle.n.25.de off. ordi.quem refert Dida.in pract. q.33.n.6.addit tamen ibidem.quòd non seructur in practica.refert Clar. d.§.fi.q.36.ver.Quæro pone. P.Fichard.

clericus qui à iudice suo ecclesiastico iudicat° est reus criminis læsæ maiestatis non actualiter, sed verbaliter tantũ degradandus est.communem dicit Curt.iun.conſ.159.nu. 1.Et quamuis Abbas in c.at si clerici.de iudiciis. in fi.putauerit, ꝙ deinde etiam iudici seculari tradendus sit,tamen communis opinio videtur esse in contrarium, vt ait Boss.in titul. de for. comp.n.137.& in tit.de crim.læsæ maiest.n.86.refert Clar.d. §.fi.q.36.ver.quæro nunquid clericus. P.Fichard.

clericus non debet propter assassinium actualiter & solenniter degradari.com.dicit Lamber.in ca. 1.q. 11.n.88.de hæret.in 6. Dias in pract. crimin. canoni. capit. 91. quem refert Pract.Conradi.ver.18.fallit requiritur tamen sententia declaratoria , per quam iudex pronuntiet ipsum esse assassinum.

com.dicit Pract.Carrer.n.11.Capic.decis.112.n.2.qua declaratione sic facta,nō requiritur alia sententia, per quam impo nātur pœnæ solitæ,sed statim incurrit illas ipso iure & facto, ita tenere communiter docto.Alex.cons.166.n.5.lib.7.Clar. d.§.fi.q.36.ver.Sed quæro,tu scis. P.Fichard.

Clericus propter crimen Assassinij tradendus est curiæ seculari, non expectata incorrigibilitate. comm. dicit Guliel. de.Bened.in q.de homicid.quam posuit post repet.c. Rainutius,quem refert Plaza li.1.delict.c.19.n.26.Clar.d.§.fi.q.36. ver.quæro etiam. P.Fichard.

clericus qui sit verè incorrigibilis,potest per iudicem secularem absque vlla degradatione puniri etiam si in sacris constitutus sit. Com.attestatur Didac.pract.q.32n.2.ver.secūdo est annotandum.Et quando clericus incorrigibilis nō potest puniri ab ecclesia,potest ipso iure comprimi à iudice seculari absque alia degradatione. com.dicit Aret.in c.cùm nō ab homine,n.39.de iudic.quem refert Diaz.pract.crim. canon.cap. 131.Clar.d.§.fin.q.36.vers.Succestiuè quæro.An verò super huiusmodi incorrigibilitate requiratur declaratoria?Respōdet Fel. in d.c.cùm non ab homine.de iudi.nu.10. q potestas quæ datur iudici seculari super clerico incorrigibili, non exercetur,nisi declaretur prius qualitas incorrigibilitatis, & dicit quòd communiter colligitur ex omnibus dictis doctorū, eundem refert & sequitur Diaz.in pract.crim.canon.ca.131. Bossius autem in tit.de for.com.nu.132.dicit, quòd clericus non incedens in habitu,post trinam monitionem dicatur incorrigibilis.Si verò incedat in habitu,& primò depositus,secundò excommunicatus,tertiò anathematizatus,&adhuc in contumacia perseueret, similiter dicatur incorrigibilis, qua forma seruata,dicit quòd absque alia declaratiōe efficitur fori secularis,subdens quòd ita docto.communiter teneant refert Clar.d.q.36.sed quæritur. P.Fichard.

clericus propter simplicem fornicationem nō incurrit pœnam depositionis,sed solummodò suspensionis. Communiter tenetur per gl.in c.maximus,in verb.remoueamur.81.di. & docto.communiter ī c.at si clerici.de iudi.& in specie Imola.n.11.& Fel.n.14.contrarium verò communem dicit Aret. in c. cùm non ab homine, de iudi.sed priorem veriorem esse tradit Clarus li.5.sen.§.fornicatio.vers.sed quæro q tamen limitaretur in fornicatione quæ haberet insignem deformitatem.prout communem attestatur Menchiaca lib.3.de test. §.22.n.48.& seq. P.Fichard.

clericus fornicator notorius ipso iure ab officio suspensus est.com.dicit Abb.in c.cùm non liceat,n.4.de prescrip.refert Clarus.lib.5.sen.§.fornicatio.ver.seq.quæro,in fi. P.Fich.

clericus fornicarius non deponitur. communis est opin. Diaz.in pract.canonica. cap.72. Sed punitur iudicis arbitrio. Duen.regula 101.& no.quod clericus,cui sunt genitalia incisa,non est opus vt ea secum portet. Petr.de Baisio in tract.de Electio.c.18.in 2.par.n.2.tomo 4. Bonacoss.

clericus adulter deponitur ab officio,& in monasterio detruditur toto tēpore vitæ suæ,vt est communis opinio.Diaz in pract.cano.c.79.Soarez ver.clericus.n.110. Bonacoss.

clericus periurus ipso iure nō est priuatus beneficio vt est communis opinio.Diaz.in pract.cano.c.86.sed est priuādus per sententiam Soarez ver.clericus.n.137. Bonacoss.

clericus homicida non priuatur beneficio ipso iure, vt est communis opinio.Diaz in pract.cano.ca.88.& clericus consulens homicidam, vt fieret homicidium, efficitur irregularis.Benedict.de foro Sempro.in reperto. Fel.in vers.clericus, qui consuluit homicidium fieri, fallit multipliciter, vt ibi. Bonacossa.

clericus parricida,debet deponi & puniri,vt est communis opinio.Ber.Diaz in pract.crimin.cano.c.9. Bonacoss.

clericus conspirator contra Episcopum,vel clericos, & iniuriam ipsis inferens è gradu suo penitus proprio abiicitur, vt est communis opinio.de qua Ber.Diaz in pract.crim.cano. c.109. Bonacossa.

clericus delinquens potest capi à laico,repertus in flagranti crimine,& tradere curiæ ecclesiasticæ, vt est communis opinio.Ber.Diaz in pract.crim.cano.c.114.Bened. de foro Sempro.in reperto.Fel.in vers.clericus criminosus.n.2.Fel.in c.cū non ab homine.n.3.de iudi.communem dicit. Quando autē capi possit canonicus ab Episcopo,qui sibi saluum conductū fecit tradit Corn.in cons.325.in 4.vol.quod est vltimum vltimorum.Soarez ver.cleticus.n.110. Bonacossa.

Clericus etiam presbyter,si est suspect?, potest ex causa torqueri,vt est communis opinio.Bernar.Diaz in pract.crim.canonica.c.117.Bossius de indiciis.n.103.communem dicit.& nō. quod appellatione clericorum non veniunt clerici in dignitate constituti. Riminaldus nouissimus inter cons. crim. cons.105.n.34.quia qualitas alterat ipsum simplex. Canonici ergo torqueri possunt,quia canonia & canonicatus non dicitur dignitas ecclesiastica. Acmylia.cons.43.n.4. Bonacoss.

clericus potest conuinci testibus secularibus, & si agitur ciuiliter,lata sententia,potest eius superior priuare illum beneficiis vigore illius sentētiæ,formata de nouo inquisitione,& assumpta illa sententia, tanquam incidente notorium. communis est opinio.Ber. Diaz in pract.crim.canon.c.120.laicus tamen,qui sit corpore vitiatus,& mutilo membro,nō potest esse testis contra clericum.Mars.singu.379. Bonacoss.

clericus non debet priuari beneficio,nisi delictum sit graue, communis est opinio Bernar. Diaz in pract. crimi.canonica. c.123. Bonacoss.

clericus incorrigibilis,qui nō potest puniri ab ecclesia,potest ipso iure comprimi à iudice seculari absque alia degradatiōe,vt est communis opinio.de qua Ber. Diaz in pract.crim. cano.c.131. Bonacoss.

clericus in testem productus corā laico iudice falsum deponens non potest puniri ibi in illo foro,vt est communis opinio.de qua Man.in speculo.tit.de incidenti criminali.nu.4. fol.223. Bonacoss.

clericus falsum deponens coram iudice laico,potest extraordinariè puniri realiter,& non personaliter ex officio.vt est communis opinio.de qua Anto.de Tremolis ad pract.Bonacur.in gl.vers.sub iudicibus. fol.44. vbi tamē dicit cognitionem ecclesiastico foro remittendam. vide Nouellum regu. 20.ad Duen. Bonacoss.

clericus qui se fieri fecit clericum in fraudem, vt euitaret iudicium secularis, hoc sibi prodesse non habet, quominus possit conueniri coram iudice, & præsumitur in fraudem fecisse,quò ad pœnam.s.pecuniariam,non quò ad personalem, seu corporis afflictiuam,vel vt possit distringi persona,faciendo ipsum detineri,vel incarcerari. cōmunis est opinio.d qua Imola in consil. 118.per totum & in consilio 119.vbi similiter communem dicit.Aliàs tamen si est clericus, & nominatus sit à laico in iudicio,potest forum declinare,& alterare iudicium de persona in personam. Et ita de consuetudine obseruatur.vt dicit Soc.in cons.91.n.14.vbi dicit,quòd ista opinio est communiter approbata à legistis & canonistis. à qua in iudicando & consulendo non est recedendum. vol. 3. vbi etiam dicit,quòd clerici solent omnia trahere ad eorum molendinum. Bonacoss.

clericus etiam propter homicidium qualificatum non debet priuari beneficio ipso iure, vt est communis opinio, de qua Gabriellus in cons.196.per totum. Bonacoss.

clericus absque decenti habitu captus in tempore homicidij, non gaudet priuilegio fori, nec fit de eo remissio ad iudicem competentem, vt est communis opinio. Soarez in vers. clericus.n.105. Bonacoss.

clericus beneficiis priuatur,si per annum stat excommunicatus,& miles efficiatur,vt est cōmunis, Soarez ver.clericus. n.116.Limita,si sit excōmunicatus pro causa ciuili, quia tunc beneficio nō potest priuari,etiam si mille annis steterit excōmunicatus.Arno.soliloquio vltimo. Bonacoss.

Clericus testis falsus nō potest puniri à iudice laico,sed est remittendus ad suum iudicem, secundum communem per Suarez.ver.n.117. Bonacoss.

Clericus, seu sacris initiatus, vsque adeò profanæ iurisdictioni obnoxi? nō est, vt pstitutiones ipsum ab illa eximētes, magis ius vetus enarrēt. quàm quidpiam noui ferāt.cōmune dicunt Card.in repetit.c.perpēdimus de sen.excom. Alc.in c. cùm non ab homine.n.2.de iudi. Viuius latè libr. 1.opi.37.& qui accuratissimè de hac materia disserit cū receptis sentētiis I.Clar.in pract.§.vlt.q.36.per totā. vbi complures ampliationes,atque exceptiones ponit.Intellige autem hæc, atque illa omnia, q̄ infrà de iis,q̄ sacris imbuūtur, vel ad sacra, quoquo modo spectāt scribo eò prorsus referri debere, quo i? germanum,& fas,ac ratio dictant, quamuis enim compitalia nomina vsurpemus,& multa ad religionē pertinentia simpliciter, atq; vt vulgo inter Cæsarei, Pontificiiq; iuris cōmentatores tractantur,interseramus,tñ illorum veritatem ac probationē vel improbationē ab illis omninò hauriendam cēsemus, qui sacræ doctrinæ seriò sese à primis annis adduxerunt. E.Suar.

Clericus de bonis ab ecclesiæ reditu comparatis testamēti iure poterit disponere,si ad id à Pōtifice illi fiat copia cōc inquit Io.Dilect.de cau.testam.cau.3.vel si consuetudo illius testamento fauēs eo loci viguerit, vt cōmune affirmant Bello. cons.3.n.10.& n.12.Did.à Couar.in c.cū in officiis.n.9.de testament. vbi contrariam tamen opinionem constituit magis

communem,alias autem neutiquam poterit testari de eiusce generis bonis, vt commune interpretum placitum attestantur latè ea de re agentes Iul.Clar.de testamen.q.27.vers.dixi quod clerici.Viuius lib.1.opin.41. E.Suarez.

Clericus patrimonio luculento præditus non impeditur, quo minus ab eius ecclesiæ cui seruit bonis vitæ necessaria decerpat & in suos vsus conferat,vt frequenter placitum memorat.Præpos.in cap.illi autem.12.q.1.ac latè Viuius libr. 2. opi.44. E.Suarez.

clericus filiusfamilias licet testari possit,tamen de vsufructu bonorum tam aduentitiorum,quam maternorū patri quę sito non testabitur, vt crebrò doctoribus probari testes sunt Ant.Gomez in l.48.Tauri n.7.Arius Pinel.in l.1.par.1.n.43. C de bon.mater. E.Suarez.

clericus nepotes ex filio,quem iam sacris initiatus suscepit natos non prohibetur hæredes instituere,vt receptū ait Did. à Couarru.de sponsal.2.par.c.8.§.5.nu.14. E.Suarez.

clericus in bonis patrimonialibus non fruitur prærogatiuis ecclesiæ concessis.Præterquam in casibus à iure expressis commune inquit Balb.de præscrip.5.part.q.5.n.2.Ioan.de Amicis cons.146.n.1.Viuius lib.1.opi.40.alias & priuilegiis omnibus armatæ militiæ indultis potitur commune dicit Iaf. in l.miles.n.11.ff.de re iud. E.Suarez.

clericus in beneficij fructibus vsufructuarius non vsurari? censetur commune inquit Are.in c.ex literis.de proba.Palat. rub,in rub.de donat.inter vir.& vxo.& qui declarant Bellon. cons.3.Vi.lib.1.opi.41. E.Suarez.

clericus incœptum iudicium coram seculari iudice ab eo cui ipse successit,persequi apud eundem iudicem cogetur,vt frequenti doctorum sententia probari scripserunt Boer. dec. 69.n.32.& sequent.ac late contra Marantam,contrarium receptius asserentem,meritò inuectus Viuius. libr. 2. opin.48. E.Suarez.

clericus absque detenti habitu captus homicidij tempore, nec fori priuilegio potitur,nec ad suum iudicem remittitur. commune inquit Boer.decis.63.nu.16. E.Suarez.

clericus cōcubinam habens beneficio excludendus est,& ad fructus perceptos restituendos adigendus. commune inquiunt Bellon.cons.56.late Iul.Clar.in pract.§.fornicatio.vers.fi.& in primis: Viuius lib.2.opin.55.At si matrimonium contrahat,iure ipso labitur beneficiis.commune dogma scribunt Pet.Rauen.in compend.cler.coniug.Iul.Clar.in pract.§.vlt.q. 73.ver.clericus.Quod tñ ius non erit in contrahentes sponsalia,vt commune fatur Panorm.in c.1.de cler.coniug.nec etiam in contrahentes inualidum alioquin matrimonium, vt commune attestatur Iul.Clar.vbi s.ad finem. E.Suarez.

Clericus adulterij damnatus deponitur,ac totum vitæ tempus in monasterio degere cogitur,vt commune interpretum effatum affirmant Barnard.Diaz. & qui eum laudat Duennas regu. 101.limit.2.Grillan.de diuers.crim.lib.3.q.2.n.1.& seq. & q.6.nu.51.Villalob.quem cum aliis latè refert Iul.Clar. in pract.§.adulterium.ver.sed quæro. E.Suarez.

clericus quatenus facere potest solum conueniri,& condēnari potest. commune axioma testantur Dec. in cap. reprehensibilis.n.28.& seq.de appel.Iaf.Rip.n.7.in l.miles. ff. de re iud.& qui benè explicat Viuius lib.2.opin.45. E.Suarez.

clericus in flagranti delicto,& à publicis apparitoribus capi potest,& à priuatis,fauore reipublicæ, vt frequenter placitū enūtiant Fel.in c.si verò.n.2.de sent.exc.Iul.Clar. in Pract. §.vlt.q.77.ver.sed hic quæro.Quin & fugitiuus clericus à creditore etiam non initiato impunè capi potest, vt commune ait Alc.in c.cum non ab homine.nu.74.de iud. E.Suarez.

clericus non sacris imbutum coram iudice seculari conueniens,intentatam ab eodem aliam litē corā eodem ius dicente cogitur excipere,vt commune inquiunt Fel.in c.at si clerici.nu.8.de iud.Curt.iun.in l.2.nu.48.ff.de iurisdict.om.iudic. E.Suarez.

clericus ob assassini crimen ab ordinario seculari iudice, & capi,& plecti potest.commune aiunt Bernard. Diaz. in pract. crim.c.91.lib.5.opin.163. E.Suarez.

clericus beneficiis labitur, & cùm per annum fuerit excōmunicatus,& cùm nomen militiæ dederit. vt communia testatur Iul.Cla.in pract.§.vlt.q.73.ver.item clericus.E.Suarez.

clericus in testimonio apud ordinarium secularē iudicem dicto falsi se obstringens, ad suum iudicem remittendus est: quippe quia ab eo populi iudice puniri nequit. cōmune fantur Marant de iudi.6.par.2.part.prin.super 12.actu.n.4.&seq. Viuius lib.2.opi.47. E.Suarez.

clericus quamuis torqueri possit,vt receptum testatur Panorm.in ca.cum in contemplatione.de reg. iur.tamen necesse est indiciis,aut cōfessioni accedat diffamatio,seu fama prepostera,ac sinistra,vt commune asseuerant Dec.in c.at si clerici.n.16.de iudic.Hippol.sing.55.Duennas reg.190.nu.3.Amplia & si ciuiliter contra clericum agatur.commune efficitur Bernard.Diaz.in pract.ver.tortura.c.117.Viuius li.1.opi.42. Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.64.ver.sed an clerici. E.Suarez.

clericus ordine, ac loco motus,seu degradatus(vt vulgus garrit)à iudice seculari absque vlla traditione plectetur.commune scribit Alc.in cap.cum non ab homine.n. 108.de iudi. E.Suarez.

clericus post patratum delictum in fraudem effectus, non euadet ordinarios seculares iudices, vt commune affirmant Bossius in pract.tit.de pœ.n.38.Viuius lib.1.opi.38.nisi ante delictum concepisset votum,idque iureiurando suo affirmauerit,vt commune proponit Viuius vbi s. quamuis id & iuri contrarium, & reipub. vtilitati aduersum prorsus affirmare ausim. E.Suarez.

clericus si fuerit productus in testem coram iudice laico,& falsum deponit,potest puniri per iudicem laicum.gl. in l. nullum.in verb.præscriptionem.Cy.ver.sed respondeo.Bal. ver. quero hic de clericis.n.5.in fi.C.de testib.&Hippol.de Mar.in l.fi.n.152.ff.de iurisd.om.iud.Sed communis Docto.opi.cōmuniori calculo approbata est in contrarium, id attestantib. Rober.Maranta,in tract.de ordi.iud.in par.6.in 12.actu.De incidenti criminali contra aduersarium quid falso producentem.vers.sed quid si fuit.nu.4.& Roland.à Valle,in consi.12. n.34.cum seq.& nu.58.in 2.Tom.cons. Kirchouius.

clericus habens sufficiens patrimonium licitè potest viuere de bonis ecclesiæ,ac de redditibus beneficiorum secūdum Abb.post alios relatos per eum.in c.postulasti.de rescriptis.q. 2.& Dec.ibi n.16.vbi Sylueſter Aldobrandi.in add. ad ipsum Dec.refert Ferrariæ ita consuluisse,& sequitur quoq; nno.& alij in c.eps,de præb.vbi Dec.n.13. meminit istam communē opinionem,Præpos.in c.illi autē.12.q.1.Fel.in c.ex literis,de constit.Soc.cons.91.vol.3.Abb.in disput.4.dub.4. Sylues. in ver.clericus.4.q.16.Fel.& Barb.in d.c.postulasti, licet ipsi ibi, & malè discedant à communi prædicta.Imò retenta ista communi dic vlterius q presbyter propria bona habens in episcopum eligi Potest,& illa bona licitè retinet,quod Gratianus ex q̄silio Agatensi.c.48.cōprobat,in ca.cpi.12.q.1.& Panor.in c. 1.de testam.plures auctoritates doctissimè ꝓgerētes.F.Viui?.

clericus productus in testem coram iudice laico deponens falsum nō potest per iudicem laicū puniri ac cōdemnari,nec principaliter, nec incidēter,sed est remittendus ad ecclesiasticum secundum Host.Inn.Io.And.Ant.But.Im.& Fel.in c. verum,de foro comp.Io.de Ana.Soc.& alios,in c.2.de crim.fal. Bart.in l.diuus.ff.de falsis,Paul.Castr.in l.nullum.C.de testib. Iaf.in l.1.§.qui mandatam.ff.de of.eius,& Ang.in l. si vacantia. C.de bonis vacan.lib.x.&oēs in c.at si clerici post Io.And.ibi de iudiciis,& istorum opinionem sequitur declarat,& scribit esse communem Maranta,in tract.iudic.in 6.part.2.part.principsup 12.actu,n.4.& seq.Capicius,in decis.5.n.13.& afflict. decis.230.vbi opinionem hanc asserit cōem tuetur,sequitur, & inquit Dominos de Rota in eam inclinasse, licet casus iste ob varietatem sententiarum, & opinionum conflictum non fuisset decisus in sacro regio cōcilio,& in effectu reiectis duabus aliis opinionib.relatis p Afflict.in d.deci.230.ipse sequor opinionē.Host.& sequacium cōem,quam magis securam inquit Afflict.in d.decis.n.4.& in pract. obseruari testatur Aug. in add.ad Ang.in tract.malefic.in ver. falsario, vbi ipse simul cum Ang. concurrunt cum præmissa opinione communi, & eandem veriorem& cōiorem,dixit Io.Bernard.Diaz.in pract. crim.cau.in c.87.in fi.& Soc.in tract.fal.in reg.428.inci. testis falsum testimonium deponens.& caue ne te decipiat suis suasionib.Bart.qui per q̄ plura colorata fundamēta nititur cōtrariam partem sustinere,in d.c.verum,n.52.vsque ad nu.62. qa eius rōes parū,aut nihil obstant, prout ostēditur apertissimè per Mod.&alios in d.c.at si clerici.est bñ verū q eā apud Gallos seruari,& passim admitti asseuerat Guliel.Bened.in c.Raynut.de testam.ver.& vxorem noīe Adelasiā.n.434. F.Viuius.

clericus habens concubinam,si admonitus fuerit, & relinquere illam noluerit,ab ecclesiasticis beneficiis vsque ad satisfactionem congruam suspenditur.c.sicut. imò priuari potest eiisdem.c.si autem.11.de cohab.cler.quod etiam de iure ciuili procedit.l.eum qui.C.de epi.& cler.Quæ sententia communiter est recepta referentib.Ripa in l.si vnquam.in 28.nu.74. cum seq.& Roland.à Valle,in cons.98.nu.7.in 1.Tom.Cùm clericus non sit solutus,sed ligatus ecclesiæ.c. inter corporalia.11.de translat.episco. Kirchouius.

clericus ob fornicationem ab eo commissam hodie non

est deponendus,secundum gl.in c.Maximianus,8.dist.& in c. lator.2.q.7.Card.in clem.ad nostram.in 2.q.de hæretic.Im.in c.vt clericorum:de vita,& honest.cler.& in c.si autem.eod.ti. Ab.in c.fi.de purg.vulg.Io.de Ana.in c.significauit. de adult. Barba.cons.13.in fin.vol.3.Dec.nu.123.cum aliis sequentib. Abb.Fel.n.8.& Aug.Berous,n.165.in c.at si clerici,de iudi.v-bi profitentur istam esse communem opinionem, & Corset. in sing.suo,in ver.fornicatio:& Pau.Grilan.in tract.de pœnis. omnifariam coitus illiciti.q.6. sub.n. 1. Huic verò communi contradicit Paul.de Eleaza.cum multis aliis,in cle. 1.de of.ordin.asserendo,q̃ clericus in sacris ordinibus constitutus,propter simplicem fornicationem depōni debet, & potest idemque tenet Ant.de Butr.in d.c.at si.quorum sententiam recitat esse communem Aret.in c.cum nō ab homine,de iudiciis, & Deci. d.c.at si clerici, sed opiniones istorum ad optimam cōsonantiam, & concordiam reducere nixus est Corset. in allegato sing.quamuis ipse in iudicando.& consulendo,nunquā discederem à prima sentētia,quæ in iure verissima videtur, & corroboratur per Dec.& Beroum latissimè,in d.c.at si clerici. quę quidem communis ita amplexa interpretatur vtiliter nō habere locum in sacerdote cognoscente filiam spiritualem, tunc enim deponeretur absque dubio aliquo,secundum Ab. in c.fi.de purg.canon.Io.de Anan.in c.cum dilectus.de accus. & in d.c.significauit,Fel.in prin.Dec.n.232.& Berous,n.161. in d.c.at si clerici,& Ioan.de Selua,in tract. de beneficiis in 3. par.q.3.in fi.& ista est communis,& indubitata opi.& aduerte q̃ filia spiritualis circa hoc illa dicitur,quæ sit de eius parochia,vt tenet Ab.in d.c.fi.de purg.can.Dec.in d.c. at si clerici, n.233.& Io.de Selua,in loco præcitato,& eadem pœna quoque puniretur sacerdos ipse cognoscens commatrem suam, secundum Abb.in d.c.fi.& Fel.in d.c.at si clerici. F.Viuius.

Clericus consocius verberando clericum consocium facilius absoluitur,& in excommunicationem incidit,vt est communis opi.de qua Soci.senior in c.quibusdam.nu.45. de pœnis. Bonacosi.

clericus beneficiatus matrimonium contrahens, priuatur beneficio etiam,q̃ non sit in sacris,& sit in minoribus,cōmunis est opi.Clar.q.73.ver. clericus. Etiā quod matrimonium esset nullum ex causa consanguinitatis. cōmunis est.ibi.Soarez nu.107.Capra regula 97.vbi fusius & Soarez in ver. clericus.n.108.& seq.& ipso iure priuatur si nō sit in sacris & nullum adsit impedimentum in ipso matrimonio. Aut est nullū, quia erat in sacris vel minorib.& scienter contraxit cum consanguinea,& non est secuta copula carnalis,& non perdit beneficium ipso iure,cōmunis est opi.ibi.& si contrahitur nulliter matrimonium cum impubere, & nō amittit beneficium. cōmunis est opi.ibi.& si mulier ante copulam ingreditur monasterium,nō recuperat beneficium. vt est communis opi. & clericus contrahens matrimonium non amittit beneficium soltmmodò,sed & quoscunq; regressus,accessus,& alia quælibet iura.vt est communis opi,ibi.& pēsionem,quam sibi reseruauit in resignatione beneficij super fructibus.vt est communis opi.Clar. ibi. item clericus.qui remanet excommunicatus per annum,priuatur beneficio,vt est communis opi.itē clericus periurus priuatur beneficio, & symoniacus, & effectus miles secularis,vt est communis opi.Clar.ibi.ver. itē clericus,idem si est excommunicatus,quia est ipso iure priuatus fructibus beneficij.cōmunis est opi.Clar.ibi.ver.item clericus. Pariter etiam clericus. Et nihil datur ei ex fructibus & redditibus sui beneficij,vt est communis opi. ibi. itē clericus hæreticus,ac eius filij ipso iure sunt beneficiis priuati & si clericus sit senex, qui sit infirmus,si permutat pingue beneficiū cum nepote,vel consanguineo,dante beneficium exile, talis renunciatio præsumitur facta in fraudem, vt est communis opin.Clar.q.73.vers.pariter. item clericus,qui non dicit officium,& horas diuinas priuatur beneficio, & tenetur ad fructus perceptos,vt est communis opi.Clar.ibi item clericus assassin' perdit beneficium ipso iure. Sed propter homicidium non perdit ipso iure,sed venit per sententiam condemnādus. item clericus perpetuò bānitus est priuandus beneficio,quia qui altari non seruit,de altari viuere non debet.Clar.ibi.Bon.

clericus cōmittens delictum,ob quod venit beneficio suo priuandus, licèt habeat ius in re, quousque sit priuatus, post priuationem tenetur restituere fructus perceptos à die commissi delicti,vel quos recipere potuit,siuè extent,siuè sint cōsumpti,& siue effectus sit socupletior,siuè non,commuuis est opinio.Clar.d.q.73.ver.& scias.Soarez vers.clericus.nu.106. Bonacoss.

clericus,vbi crimen non sit valde graue,non solet clericali beneficio priuari,vel ab ordine deponi,sed suspendi,quæ suspensio est censura ecclesiastica, per quam ei interdicitur officium,seu beneficium vel administratio seu executio ordinis vel iurisdictionis. Clar.d.q.73.in prin.Bos.de fo.com.n.139. vide D. Hieronym.de Monte in suis variis quæst.q.18. Bonac.

Clericus benedicens secundas nuptias, est suspensus ab officio & beneficio,non ipso iure,sed per sententiam est suspendendus.Clar.q.75.vers.sacerdos. Bonacoss.

clericus notorius fornicator, vel simoniacus in ordine,est ipso iure suspensus ab officio.Clar.q.75.ver.clericus. Bonac.

clericus, ecclesia seu monasterium succedens iure successionis vel legati laico iam conuento coram iudice seculari, tūc litem ipsam inchoatam cum defuncto coram illo iudice litem finire, peragereque tenetur vbi iudicium cæptū est, secundum Bald.cons.207.vol.2.An.& Paul.Castr.in l.heres absens.ff.de iudi.Alex.in add.Bart.in auth.& consequenter, nu. 19.C.de sent.Barb.cons.1.vol.3.&in c.quia,de iud.n.45.cum aliis seq.Imol.in l.si eum hominem.ff.de fideiuss.Cagnolum, in l.2.n.175.ff.de pact. emptorem, & opinio hæc obseruatur in pract.teste Boer.decis.69.n.32.cum aliis seq.Alex.vbi s.& Guliel.Bena.in c.Rainutius.in ver.vxorē nomine,nu.124.de testi. & est communis quoque prout ostendit Rogerius de Mara.in l.1.n.71.de iud.ff.& magis communem,ac veram esse ait Boer.in memorata decis.69.nu.32.34.& seq.

In contrariam verò partem inclinarunt:videlicet q̃ instantia cæpta cum defuncto laico non transeat in clericum hæredem, & sic q̃ lis cæpta cū ipso laico denuò inchoanda sit coram iudice ecclesiastico Io.And.in regula qui in ius de reg.iuris.lib.6.Bald.titubanter in c.in præsentia de probatio.& in l. 1.C.si pen.appel.mors inter.Ang.in l.tam ex contractibus,ff. de iudic.Ant.Abb.Fel.& Dec.in d.c.quia.& Iacobinus de Sancto Georg.& idem Dec.in prin.in d.l.hæres absens, vbi dicūt ita in actu practico obseruari,& ista est magis communis opi. vt meminit expressè Maranta,& quidem ex semetipso,suoq; capite in tract.iudiciorum in 5.part.n.13. & ita parum cautè, imò relaxatis cēsuris,habenisque iuris ita superiori anno per iudicem secularē ciuitatis Aquilæ in causa non leuis momenti iudicari vidimus.tamen reiecta opinione istorum tāquam iniqua, & plebi suadenda imo in nube fundata teste Boer. in d.decis.69.n.49.mihi semper placuit prima sententia, quam in iudicando, consulendoque sequerer intrepidè vti veriorem,æquiorem,& communiorem. F.Viuius.

clericus debitor alienæ pecuniæ, inopiæ seu egestate laborans non potest conueniri, nisi inquantum facere potest deductis necessariis alimentis,ne cogatur mendicare in opprobrium clericatus,secūdum gl.Bart.& alios omnes in l. 1.aliàs in l.miles.ff.de re iud.gl.in cap.studeat. 50.dist.quam sequitur Ioannes.Staphi.de literis gratiæ,& iustitiæ.Gigas. in tract.de pensionibus.q.35.& Capella Tolosan.& Auferius ibi,decis. 245.& Fel.in c. cùm ex officij,de præscriptio. & communem esse profitentur Dec.in cap.reprehensibilis.n.28.& seq.de appellatio.Ias.& Ripa.n.7.in d.l.miles,& quamuis de iure cōtrariam partem veriorem esse meminerint Matthesi. notab.61. nota q̃ clerici non gaudent,& Alberic.& Pau.Cast.in d.l. miles,ob hoc non multum tribuendum est opinioni istorū, sed sequenda est communis sentētia præmissa in praxi tanquam magis æqua,& vera,ac meliorib.rationibus vallata,verum reducendo omnia hæc re,&effectu ad practicam si clericus ipse haberet beneficium & esset pro solutione debiti conuentus iudex ecclesiasticus ad euitādū excōicationem,& carceration em ꝗ istū clericū posset,ac teneretur adiudicare creditorib' annuos fructus illius beneficij reseruatis congruis alimentis ex eis dicto clerico,arg.tex.in c.peruenit,de fideiuss.& ita practicatur,seu hoc obseruat in Rom.curia.fm Collectarium,in cap.Odoardus,de solutio.Auferiū in d. decis. Tolosan.245. & Rebuffum in authenti cabita.priuilegio.212.C.ne filius p patre,& hoc mō seruatū extitit ī facti ꝗtingētia multis vicib. corā iudice ecclesiastico ciuitatis Aqlę me procināte.F.Viuius.

clericus effectus post delictū, nō debet p iudicē secularem coerceri,vt dixi.cōis est opi.Cherianus in suo cōium opi.ver si.clericus.n. 1.& clericus pro crimine,nec ciuiliter, nec criminaliter corā iudice seculari recōueniri pōt,vt est cōis opi.ibi. n. 2. & si clericus tempore cōmissi criminis assumpsit habitū & tonsuram,priuilegium clericale nō amittit,nisi prius à suo prælato fuerit monitus,& interpellatus.ibi.nu.3. Bonacos.

clericus actualiter depositus non gaudet priuilegio canon vt est communis opi.Soc.senior in c.peruenit.n.138.de sent. excommu. Bonacoss.

Clericus licèt de iure canonico, quando est tale delictum, quod non impedit retentionem beneficij,vel executionē ordinis,post peractā pœnitētiam mitius puniat̄, q̃n proceditur

per viam

per viam inquisitionis,quàm quando per viam accusationis, quia primo casu nō imponitur pœna ordinaria,sed longè mitior. Secundò verò ordinaria. Tñ qñ est tale delictum, quod impedit beneficij retentionem,vel ordinis executionem,tūc non est differentia,an procedatur per viam inquisitionis,an p viam accusationis, quia vtroque casu, i. siuè procedatur per viam accusationis, siuè per viam inquisitionis cōtra clericū, eadem pœna ordinaria delicti imponitur. vt est communis opi.vt per doct.in c.inquisitionis.de accusat.de qua Pasethus in cons. 179.nu.2.vbi etiam dicit,q̃ homicidium est ex his delictis,quæ impediunt beneficij retentionem,&ordinis executionem,vt est communis opi.vt per Doc.in d.c.inquisitionis. Pasethus ibi.num.3.vide omnino Tiraquellum in suo de penis temperandis.causa 53.Ruin.consil.153.num.16.in 4. volum. Bonacoss.

Clericus (vt est dictum)torqueri potest, vt est communis opi.de qua Abb.in c.cum in contemplatione.n. 6.de reg. iur. & maxime,quādo fama est ipsum esse homicidam.Pasethus in cons.179.n.12.Alex.in l.fi.ff.de quęst.sed debet precedere infamia.Benedic.de foro Sempro.ver.accusatus de crimine. in reperto Fel.communiter tamen tenetur quod tortura non debet esse ita senera in clericis sicut in laicis. vt per Abb.in d. c.cum in contemplatione.n.6.de reg.iur.nec potest torqueri à laico,quia esset excommunicatus. Et verissima est conclusio,q̃ si Episcopus vel Vicarius faciunt clericos per laicū torqueri, sunt excommunicati. Sed si clerici nesciunt torquere, poterunt vocare laicum,qui ligabit,& postea clerici torquebunt. ita Benedic. de foro Sempro.in reperto. ad Felinum in vers.clericus non potest torqueri.Fel.in c.vniuersitati.de sen. excomm.clericus tamen poterit innocentiam suam probare per laicos & fœminas Marsil.sing.59. Bonacoss.

clericus, qui ante crimen nō incedebat in habitu, si postea incedat,gaudet priuilegio fori,vt est communis opin.Clar.q. 36.ver.sed hic quero.Dummodo in fraudem non fecerit.idē si tonsuram ante delictum non deferebat,postea sic.vt est cōmunis opi.ibi.ver.sed quid.Nisi in fraudē deferre cœpit.idē si non defert tonsuram, quia non habet capillos: quia excusatur.Clar.ibi.ver.quæro nunc. & clericus coniugatus recuperat omnia priuilegia clericorum mortua coniuge, quam habuit virginem.Clar.d.q.36.ver.quæro nunc,ver.vnum etiam scias. Bonacoss.

clericus deferens habitum & tonsuram, licèt sit coniugatus gaudet priuilegiis clericorum.Sed non coniugatus nō deferens. Nisi sit ter monitus vt deferat habitum & tonsuram, & spernit monita.quia non gaudet priuilegio, vt est communis opi.Clar.q.37.ver.hæc autem. Et clerici in minoribus cōstituti gaudent priuilegio fori,vt est cōmunis opi.Si incedant tamen in habitu,vt decidit sacrosanctum Tridentinum Consilium.Clericus tamen beneficiatus delinquens,etiam q̃ non incedat in habitu &tonsura,non potest puniri à iudice laico, licèt etiam incedat armatus vt miles,&vnica monitio in synodo sufficit pro trib.cōis est opi.Clar.ibi.ver.sed quid si.& clericus captus à iudice laico,debet detineri penes ipsum donec fuerit cognitum per iudicem suum,quod sit clericus.Et clericus, qui dimisso habitu clericali aliquod enorme delictū cōmittit etiam nulla monitione præcedente,amittit priuilegiū: & potest à iudice laico puniri.Si tñ clericus incedat in habitu & tonsura,& committat quæcunq; grauia crimina,& illa reiteret,& in eis perseueret, nunquam efficitur de foro seculari. communis est opi.Clar.d.q.37.ver.cæterum. Clericus autem officialis Domini, vel principis si delinquat in officio,non potest puniri à iudice seculari,vt est communis opi.Clar.ibi.ver si.quæro pone.Bene autem potest officio illo priuari. Bonac.

clericus repertus cū armis contra proclamata Principis secularis,potest armis spoliari à iudice laico,& amittit arma,& ita passim obseruatur. Clar.q.36. vers. vlterius. Pœna autem corporali non posse plecti clericos estimat Clar.ibi. Et sic statim est clericus iudici tradendus ecclesiastico puniendus ita captus.vt est communis opin.ibid.in pœnam,s.pecuniariam, iuxta seriem proclamatis.vt est communis opi.ibi.Bonacoss.

clericus committens crimen læsæ maiestatis,potest puniri à Principe laico,ex obseruantia,vel vt iudex ecclesiasticus cognoscat, & re cognita eum degradet, & postea curiæ seculari tradat plectendum. Bonacoss.

clericus assassinus potest puniri per iudicē ecclesiasticum & laicum,vt est communis opi.& tanquā diffidatus à quocū que impugnè offendi potest.vt est cōis opi.Clar.q.36.ver.itē quæro.Nec requiritur alia degradatio,nec est pronūtiandus assassinus per iudicem laicū,& ita obseruatur, & est cois opi. Clar.ibi.ver.sed quæro.Et clericus assassinus statim debet tradi curiæ seculari,ñ expectata incorrigibilitate. vt est cōis opi. ibi.ver.quæro ēt. Et clericus incorrigibilis verè pōt puniri à iudice laico degradatus, & curiæ seculari traditus, vt est cōis opi.Et qñ nō pōt corrigi à iudice ecclesiastico,pt ipso iure cō primi à iudice seculari absq; aliqua degradatione, vt est cōis opi.Clar.ibi.ver.successiuè quæró.Quis aūt dicat̄ clericus incorrigibilis,& an sit declarandus incorrigibilis,& à quo iudice.ibi Clar.q.36.ver.sed quæritur.Clericus verò in sacris constitutus nō potest pp quodcunq; etiam enormissimū crimen à iudice seculari puniri, nisi sit prius à iudice ecclesiastico degradatus,& curiæ seculari traditus,vt est cōis opi.Clar.ibi.ver si.secus autem. nam duo concurrere debent ad hoc, vt iudex laicus possit punire clericum,primò,q̃ sit degradatus. Secundò, q̃ sit curiæ traditus seculari. Degradatio verò est duplex, verbalis s.& realis.Si est verbalis,requiritur traditio curiæ seculari,secus,si actualis, quia absqued.traditione secularis clericum punire poterit.communis est opi.Clar.ibi.ver.scias autem.Tribus autem ex causis fit degradatio,propter heresim, propter falsum cōmissum in literis papalibus, & conspirationem in proprium Episcopum.vt est communis opi.Clar. ibi. ver.scias etiam & clericus depositus non debet tradi curiæ secular,nisi sit incorrigibilis,vt est cōis opi.Clar.ibi.ver.dixi ēt. itē clericus propter calūniam vel cōtumeliam illatā Ep̄o est deponēdus,& curiæ seculari tradēd',si sit incorrigibilis,aliàs nō,vt est cōis opi.Clar.ibi.ver.hinc infertur.itē clericus de falso conuictus statim est deponēdus:&curię seculari tradēdus. Sed regulariter contrarium seruatur,vt inquit Clar.ibi.q.36. vide Soarez in ver.clericus.nu.115. Bonacoss.

Clericus condemnatus pro enormi delicto & homicidio est deponendus,& degradandus, & postea curiæ seculari tradendus,nec debet expectari,q̃ sit incorrigibilis. Vel si homicidium proditoriè cōmiserit,vel aliud enorme & grauissimū delictum committat,est degradandus,& curię seculari tradēdus,non expectata incorrigibilitate. Hoc tamē est in arbitrio iudicis ecclesiastici degradantis, qui fm qualitatem personarum & facti decernet.An esset curię seculari tradēdus,vel ne: in dubio autē non debet fieri traditio ipsius clerici delinquentis,qui non esset incorrigibilis,nisi natura rei,& circunstantię criminis aliud suaderent.vt est communis opin.Clar.d.q.36. ver.pariter.Et talis clericus ita degradatus&curiæ seculari traditus potest corporaliter puniri,vt est communis opi.Clar.d. q.36.ver.sed an iudex. Bonacoss.

clericus effectus religiosus post commissum delictum, si non in fraudem,nō potest puniri à iudice seculari,Secus si dolosè,vt se eximeret ab eius iurisdictione.Et tunc est degradādus,& curiæ seculari tradendus,licèt nō attendatur hodie talis degradatio. Non potest tñ puniri corporaliter, à laico tali casu,sed pœna pecuniaria,vel eius bona confiscantur.Clar. d.q.36.vers.sæpenumero.Et tūc suscepisse clericatum,aut ingressum religionem in fraudē præsumitur, si prius fuerat de delicto delatus,vel diffamatus,vt est communis opi.Clar.ibi. vers.sed in hoc.Multò magis si fuisset iam condemnatus ante ingressum religiōis, vel clericatus,vt ibi.Et tenetur monasterium pro eo quatenus ad eum res peruenit. vt est communis opi.Clar.ibi.ver.sed nunquid.Et si clerici & laici simul cōmiserint delictū, iudex clericus puniet clericos, & laicus laicos. Nec clericus trahit laicum isto casu ad curiam suam,vt est cō cōmunis obseruantia.vt dicit Clar.d.q.36.ver.euenit.Bonac.

clericus propter adulterium detruditur in monasterium & deponitur ab officio & beneficio.Couarru.Epito.4.c.7. n. 19.Diaz.in pract.crim.c.79.communem dicit.Soarez in ver. clericus.nu.110. Bonacoss.

clericus si per insidias interfecerit aliquem, debet verbaliter degradari,sed non actualiter.Et sic debet intelligi.ca.1. de homici.Fran.de Aret.in c.cum non ab homine.n. 80.de iudi. communem dicit. Bonacoss.

clericus per simplicem fornicationem non deponitur.Fel. in c.at si clerici.nu.8.de iud.communem dicens. Bonacoss.

clericus potest torqueri.Panor.in c.post cessionem.de reg. iur.cōmunem dicit.fallit,si non sit diffamatus.quia etiam præcedentibus indiciis, vel confessione non ideo potest torqueri,nisi sit diffamatus.Dec.in c.at si clerici.nu.9.de iudi.Marsil. sing.55.communem dicit.Soarez vers.clericus.num.118.& sequent. Bonacoss.

clericus vt capi possit,etiam à Prælato,debet esse suspectus de fuga, & prius debet constare de delicto „vt est communis opi.de qua Corn.in cons.vlt.vol.vlt. litera C.aliàs est excommunicatus etiam prælatus.Et qñ clericus in carcere detruditur,non debet carcer esse ad pœnam,sed ad custodiam, vt est cōis opin.de qua ibi in litera E.Est enim ad pœnam, quando

carcer

carcer est locus subterraneus,& caret lumine.Nec debet ferreis catenis,& manicis detineri,vt faciebat quidam Hispanus Sfrisatus Episcopus olim Tergesti.Sed taliter custodiri,ꝙ nõ sit sibi pœnale. Et debet fideiussoribus liberari, si res & casus expostulat,vt ibi litera F. Bonacoss.

Clericus non debet à suo iudice incarcerari, nisi prius constet de delicto,pro quo est detinendus,nam nisi prius constet de delicto,iudex incurreret in pœnam excommunicationis, communis est opinio.Clar.q.28.ver.quero nunquid.Bonac.

clericus an quis sit nec ne,ad iudicẽ ecclesiasticum spectat cognitio,communis est opinio.Clar.q.36.ver. regulariter.licèt habitus,an si sit clericalis,vel laicalis ad iudicẽ spectet secularem,vt ibi. Bonacoss.

clericus beneficiatus contrahendo matrimonium,amittit beneficium. Etiam si matrimonium ratione cõsanguinitatis foret nullum,vt est communis opi. Et si matrimonium de iure valeret,ipso iure beneficio priuaretur,sin minus, secus est. Clar.q.73.vers.clericus. Bonacoss.

clericus citatus à iudice seculari, si non comparet & nõ alleget se clericum,non ideo per hoc mulctatur,communis est opi.Clar.q.36.versi.est autem.in fi. Bonacoss.

clericus propter simplicem fornicationem non potest deponi,sed suspendi,communis est opi.Clar.in §.fornicatio.ver si.sed quero.Si autem esset insignis &deformis fornicatio,esset deponẽdus,vel si esset notoriè fornicator,ipso iure ab officio esset suspensus.communis est opi.vt ibi Soarez in versi. carcer.Io.de Selua.de beneficio.q.3.nu.13.par.3. Bonacos.

clericus concubinarius est priuandus beneficio,& tenetur ad fructus perceptos restituendum,vt est communis opi.Cla. d.§.fornicatio.ver.& in primis.Bellonus cõs.56.communem dicit.Villalobos communi.opi.nu.85. Bonacoss.

clericus à suo iudice ecclesiastico non debet incarcerari nisi prius constet de delicto,pro quo detinendus est,nã nisi constet de delicto,incidit,iudex in pœnam excommunicationis, ita communiter teneri ait Corn.cons.325. Item requiritur ꝙ sit fugitiuus,communem ait Corn.d.cons.325.Clar.d. lib.5. §.fi.q.28.ver.quæro nunquid. P.Fichard.

clericus an quis sit nec ne, ad iudicem ecclesiasticum pertinet cognoscere. Commun.dicit Ripa in c.decernimus.versi. sed coram quo de iudic.Didac.in pract.q.33.nu.1.Clar.d.§.fi. q.36.vers.regulariter. P.Fichard.

clericus beneficiatus contrahendo matrimonium amittit beneficium, etiamsi matrimonium ratione consanguinitatis esset nullum.Communem dicit Imo.in c.Ioannes.n.24.versi. 4.casu.de cler.coniug.An verò ipso iure amittat,aliqui dicũt communem esse ꝙ non.vt Euerard.cons.111.vers.in contrarium tamen alij contra dicunt communem quod sic, vt Did. super 4.decr.n.4.&menchiaca.lib.3.de testa.§.22.nu.45.in fi. Alij distinguunt,dicẽtes, Aut matrimonium de iure valet, & priuatur ipso iure,aut non valet.& tunc non priuatur ipso iure. & ita communem esse dicit Bermond. de concubin. quæ & Claro magis placet.in d.§.fi.q.73.ver.clericus. P.Fichard.

clericus citatus à iudice seculari, si non compareat & alleget se clericum,non ob id mulctandus est.Ita communiter tenere Canonistas contra Bart.& alios in l.non videtur. 1.ff. de iudic.testatur Cauensis super 235.tit.magnæ curiæ.n.11.Cla. d.§.fi.q.36.vers.est autem.in fine. P.Fichard.

clericus concubinarius priuandus est beneficio & tenetur ad restituendum fructus perceptos.Communem dicit Bello. cons.56.n.3.vt illum refert Villalobos in com.opi.in tit.C.n. 85.Clar.d.§.fornicatio.ver.& in primis. P.Fichard.

clericus coniugatus non propter coniugium perdit priuilegium fori ecclesiastici,dummodò cum vnica tãtùm,eaque virgine,matrimonium contraxerit.& habitũ clericalem,tonsuramque deferat.Gom.ait Didac.pract.q.31.n.7.vers.prima igitur,& ideò talis clericus non poterit in criminalibus à iudice seculari,Intellige, dummodò abstineat à negotiationib. & armis.Com.dicit Bertrand.cons.13.n.5.lib.8.Clar.d.§.fi.q. 36.vers.quæro.& seq. P.Fichard.

clericus coniugatus si ante tempus commissi criminis non incedebat in habitu & tonsura, postea verò assumpto habitu & tonsura statim commisit crimen, nihilominus gaudet priuilegio clericorum, Com.dicit Did.q.pract.31.n.7.ver.Quinto porissimum.Alex.cons.8.n.4.lib.1.cons.149.n.7.li.6. quẽ refert Mars.singu.480.Clar.d.§.fin.q.36.vers.Sed hic quæro. P.Fichard.

clericus delinquens, si verisimiliter est suspectus de fuga, potest capi vt Episcopo suo consignetur.Com.dicit Alc.in d. c.cùm non ab homine.n.63.de iudiciis.Clar.d.§.fi.q.28.vers. si verò. P.Fichard.

Clericus non coniugatus,si nõ deferat habitum & tonsuram, nihilominus gaudet priuilegio fori, nec potest à iudice laico puniri.c.si iudex laicus de senten.secus in coniugato. si tamen clericus non cõiugatus, post trinã admonitionem adhuc incedat sine habitu & tonsura, tunc in omnibus reputatur pro laico. Clericus verò coniugatus eo ipso quod non defert habitum & tonsuram etiam nulla facta monitione,amittit priuilegium fori. Ita cõem esse opin.ait Dida. pract. q.32. n.1.& ita communiter practicari dicit Imo.in c.si.n.7.ver.aduerte tamen.de vita & honest.clc. Licet Alex.de Neuo consil.59.n.4.dicat non esse verum ꝙ ita seruetur. refert Clar.d. §.fi.q.36.ver.Hæc autem.Et nota si dicta monitio sit generalis in Synodo &vnica,æquiparatur trinæ monitioni.Comm. dicit Alex.de neuo cons.60.n. 14. Talis enim monitio habet vim constitutionis.Clar.ibid. P.Fichard.

clericus non coniugatus,nõ deferens habitum & tonsurã, nõ amittit priuilegium fori,nisi prius ter monitus fuerit,ẽt si se immisceat enormib. Com.dicit Rol.cons.4.n.31.referens id attestari Alex.ↄs.8.lib.1.Menchiac.li.3.de testa.§.22.n.63. Clar.d.§.fi.q.36.ver.quero modò.Dicit tamen ibid.in prin.secundum Doct.magis communiter ex c.perpendimus. de sen. excom.colligi videri ꝙ talis sacerdos amittat priuilegium fori.Et ꝙ talis immiscens se seuis perdet omne priuilegium attestatur communem esse,Alex.de Neuo in cons.59.Alij tamen dicunt ꝙ quidem nõ requiratur monitio,si talis se immisceat seuis & enormibus,ita tamen si nõ solùm se immiscuerit,sed etiam diu perseuerauerit. & ita tanquam magis communem obseruari asserit Aufrer.in repet.clem.1.de offi.ord. in 1.reg. n.27.quem refert Boss.in tit.de for.compe.n.132.Pract.Conrad.in 19.limit.Didac.pract.q.32.n.2.vers.3. his erit. Boerius quoque decis.69.n.16.& seq.dicit hanc opinionem,ꝙ nõ requiratur monitio, tanquam magis communem obseruatam fuisse in clerico qui occiderat ex proposito quendam Barbitonsorem & dicit Chass.super consuet.Burgun.n.55.ꝙ vidit hanc opnionem communiter obseruari,refert Clar.d.§.fi. q. 36.ver.quæro modò.per torum.vbi tãdem pluribus aliorum recitatis opinionib.concludit quod clericus siue in sacris,siue in minoribus cõstitutus.qui dimisso habitu clericali aliquod enorme delictum committit, etiam nulla monitione præcedente.amittit priuilegium fori,& potest à iudice laico puniri, à qua opinione putat neque consulendo neque iudicando recedendum esse. P.Fichard.

clericus condemnatus pro enormi homicidio,licet aliqui dicant ꝙ nõ statim sit tradendus curiæ seculari,sed debeat expectari ꝙ sit incorrigibilis, vt communem esse dicit Areti.in c.cùm non ab homine,de iudi.n.80.quem refert Dec.in ca.at si clerici.de iud.n.258.Diaz.in pract.crim.canon.c.90.relatus per Did.lib.2.resolu.c.20.n.7.Foller.in pract.crim.n.45.Boss. in tit.de foro compe.n.141.in fi. Contrariam tamen opinionem,ꝙ s.clericus pro enormi homicidio,aut alio delicto tradendus sit iudici seculari, dicit magis communem Guliel. de Benedict.post tertiam partem repet.c.Raynut.in quæst.de homicid.n.40.in fi.qnem refert Didac.in loco præall.Monachia ca.de test.lib.3.§.22.n.52.Pract.Carrer.nu.59.hæc opinio seruatur in pract.vt s. clericus propter homicidium proditoriũ, vel aliud enorme & grauissimum delictũ degrauatus, tradatur Curię seculari non expectata incorrigibilitate,in facto qñ que seruatum fuisse refert Dec.in d.c.at si clerici.Diaz.in d.c. 90.quem refert Foller.in pract.cri.& cano. & se ita alios practicasse refert Aug.& Ang.de malef.in verb.& ibi caput.n.43. Clar.d.§.fi.q.36.vers.Pariter. P.Fichard.

clericus qui sustinet excommunicationem per annum, priuatur beneficio.Communem attestatur Fel.in c.1.n.8.de iud. quia videtur suspectus.de hęresi.Cla.d.§.fi.q.73.ver.item clericus.P.Fichard.

clericus effectus miles secularis,amittit beneficium.Communem attestatur Imol.in c.fi.n.6.de cler.non resident.Barb. cons.11.ver.præterea facit.lib.1. quem refert Gigas,de pensio.q.55.n.2.nam eo ipso ꝙ secularem malitiam assumit videtur renunciasse clericali.Cla.d.q.73.vers.itẽ Clericus.P.Fich.

clericus excõicatus,est ipso iure priuatus fructibus beneficij.com.dicit Ripa in c.1.n.27.de iudi.& licet clerico qui fuerit propter crimen depositus aut suspensus exhibenda sint alimenta ex reditibus sui beneficij,tamen clerico excommunicato etiã egeno & pauperi nihil datur.ita frequentissimo omnium consensu receptum esse ait Didac.lib.3.resolut.c.13.n. 8.hæc tamen omnia intellige,si iusta sit excommunicatio, ita refert Clar.d.§.fi.q.73.ver.pariter. P.Fichard.

Clericus qui non dicit officium,neque incumbit horis diuinis,priuãdus est beneficio,& tenetur etiam reddere fructus percep-

perceptos.Com.dicit Bellon.cons.56.nu.3.Clar.d.§.fi.q. 73. vers.pariter.sub fin. P.Fichard.

Clericus non debet deponi propter graue crimen.Com. dicit.Sylua.de beneficio.nu.4.Clar.d.§.fi.q.74.vers.regulariter. P.Fichard.

clerici tenentur ad instructionem murorum,ac portarũ ciuitatis,& viarum pontiumque in quibus est pietas,& publica versatur vtilitas.l.ad instructionem.C.de sac.san.eccle.&in l. ad portus.C.de operi.publ.gl.& alij in c.non minus in ver.releuandas.de immuni.eccles.Lucas de penna,in l.in fi. C.de exacto.tributo.lib.x.Ripa.in lib.2.responsorũ c.22.n.5.& seq. Bart.& omnes,in d.l.ad instructionẽ,Bellamera cons.45.Gui. Pap.q.78.& Ripa.in tract.de peste.in tit.de remediis ad cõseruandam vbertatem,n.133.& seq.vbi recitat istam esse cõmunem opinionẽ,approbat viua ratione,& concordat cum opinione contraria,prout ita facit,& concordat quoque additionator in d.q.Guid.Papæ 78.Bart.pariter consilij.n.9.vol.1.ꝓfitetur opinionem istorum esse cõmunem,eamque ampliat, ac refert cæteros contrariam asseuerantes.Et sequitur quoq; Lancel.Corrad.in pract.seu tract.De decur.li.1.c.9.de prætore.§.1.n.27.& seq. vbi ostendit istam magis communem fore,& obseruari Mediolani & Papiæ. F.Viuius.

clerici feudum capere & retinere possunt, cùm per substitutos domino inseruire possint.Hoc communi opinione obtentum esse scribit Zas.in vsib.feu.par.5.n.71.in Tom.4.&secundùm hanc communem sententiam bis facultatem Iuris Academiæ ingolstadiensis iudicasse refert Barth.Romul.in l. vt vim.n.70.ff.de iusti.& iure. Kirchouius.

clericorum concubinas non esse de foro ecclesiæ, & posse per laicos puniri,contra communes Doc.multis argumentis tradit Vdalric.Zas.sing.respon.lib.2.cap.17. Kirchouius.

clericis immunitas non est à collectis reficiendorum murorum,pontium,ac viarum,vt frequenter placitum enunciãt Rip.de peste.tit.de remed.præseruat.nu.234.Viuius lib.2.opinio.42. E.Suarez.

clericos, sua cum sponsa de præsenti(vt Doctores fantur) cocuntes,quiuis impunè percutiet, quipppe in id frequẽtius itum à doctoribus author est Did. à Couarru. de sponsal. 1. par.c.1.nu.12. E.Suarez.

clericos periurij reos,non dignitate,ac beneficiis ius ipsum euertit,sed exuendos,ac priuandos constituit,& si statim incapaces nouæ institutiõis,ac dignitatis reddat,vt communia vberrimè affirmat.Iul.Clar.in pract.§.periurium.versic. item clericus. E.Suarez.

clerici in minoribus ordinibus constituti sunt capaces sententiæ degradat.& sic degradari possunt c.2.de pœn.in 6.& ibi Doct.commu.Ant.in c.at si clerici.de iudic.Barb in c.cum non ab homine.e.tit.ei Berna Dias in pract.crim.ano.c.132. post prin.nec refragatur.tex.in c.clericus.il secundo, de vita, & honest.cleric.dicens clericos in minoribus constitutos ordinibus esse sine gradu, quoniam intelligitur absq; gradu sacro,secundum gl.receptem communiter ab omnib.ibi,quam sequitur quoq; Corset.in sing.in ver.accusatio,sed huiusmodi actualis degradatio insignitis minorib. ordinibus veritatẽ profitendo minimè moribus recepta est,vt perCanonistas,in d.c.clericus. F.Viuius.

clerici trahentes clericos coram iudice laico,perdunt causam per sententiam,non ipso iure.Pan.in c.si diligenti.de for. comp.nu.18.communem dicit. Villal.

clericorum appellatione, in fauorabilibus veniunt canonici & dignitates,in odiosis non,Alc.in l.2.ff.de verbo.oblig. nu.9.communem dicit. B.Villal.

clerici etiam de quotidianis distributionib.testari possunt. communem dicit d.§.testamentum.q.27.vers.5.Contrarium tenet Nicol.de Vbald de succes.ab intest.par.vlt.nu.9.P.Fich.

clerici à potestate, & iurisdõe principis secularis,& oĩm,& quoruncunque Laicorum ante omnem humanam legem iure diuino fuerũt,ac sunt exempti secundum gl.in c. si Imperator.in verb.diuinitas 96.dist.& in c.quanquam.de censi. in 6. quam sequuntur Doc.omnes in dictis locis, Card.in repet.c. perpendimus.in 7.opposi.de sent.excom.Abb. Fel. & Dec.in c.ecclesia sanctæ Marię de cõsti.Roma.sing.419.Rota Rom. in antiquis decis.840.in tit.de consuet.Abb.in ca.at si clerici, nu.23.de iud.Aufrer.in cle.1.de offi.ord. & Fel. in c.2.de maior.& obed.vbi scribit istam esse communem opinionem, & Curt. quoque in c. fin. de consuetud. & Rebuffus in concordantiis,in rub.de protectione.Hoc procedit similiter in clericis primæ tonsuræ,seu non habentibus beneficia,& immiscẽtibus se in delictis enormibus,qui priuilegium fori non amittunt ex eo,ꝙ vestibus & tonsura non vtantur,donec ter moniti fuerunt à suo Prelato,seu Episcopo,vt à predictis desistãt & habitum reassumant,vt probatur in c. in audientia.de sent. excom.& tenet glo.communiter approbata in c.ex par. 2.de priu.Pan.in c.tuæ,de apostat.Henr.Bohic.in c.cùm nõ ab homine.de iud.Aret.cons.163.n.16.Fulgosi.cons.157.Alex.cõsi.8.vol.1.Dec.in d.c.ecclesia sanctæ Mariæ n.6.& consi. 241. scriptũ,Soc.cons.13.n.11.12.& 20.vol.4.Alc.in rub.extra de iud.Grammat.in voto 33.& istam opinionem ponũt esse cõmunem omnes Doct.præcitati,& ceteri in c.vnico.de cler.cõiugat. quam declarant procedere de plano, & absque dubio aliquo in clericis primæ tonsuræ, qui non forent coniugati. Sed in clericis coniugatis monitio ista non est necessaria,ꝓut omnes Doct.affirmant.in d.c.vnico.Monitionem seu citationem aut ista,vt omnes clerici reassumant habitũ.aliàs priuentur priuilegio clericali non sufficit fieri per proclama generale,sed necessario trina monitione personali clericus debet citari ac moneri,vt probat tex.&ibi Card.Inn.&oẽs in cle. 1.de vita,&honest.cle.Rubeus cons.76.n.2.& Marsil.sing.259.generalis,& ꝙ iste Clericus simplicis tõsurę ↄueniri nequeat in ciuilibus causis,& criminalibus coram Imperatore,Rege,Senatu,vel quocunq; alio iudice seculari etiam incedens absq; habitu,& tonsura nõ est mirũ,qa percutiens Clericum huiusmodi primæ tõsuræ est excõicatus, quemadmodũ si percussisset Clericum in sacris ordinib.cõstitutum,vt in c.quisquis. 17.q.4.gl.in cle.2.in ver.clericos. de vita & honest.cler.& ita tenet Io.Lup.in tract.de censura ecclesiast.q 11.& 5.& Grammati.dec.10.n.1.Afflict.in constit.iu.Neapo.lib.1.rubr.19.& Io.de mo.in c.ex literis nu.6.de vita & honest.cler.& opinionem istam facit mentionẽ esse cõem Albert.Trotius in trac. de vero,& perfecto clerico.in libr.1.dubio.11.Sed hodie isti Clerici occasionem, ansamque præbuerunt concilio Tridentino non leuem de reuocando, ac annullando omnes leges facientes in eorũ fauorẽ,& sic Concilium ipsum Tridentinum sub Pio quarto Pontifice in 23. sessione c.6.incip.nullus prima tonsura initiatus.statuit,& ordinauit,ꝙ clericus primę tonsuræ,aut in minoribus ordinibus constiturus nõ gaudeat fori priuilegio. nisi beneficium ecclesiasticũ habeat, aut clericalem habitum,& tonsuram deferat.Idcirco,ò clerici,caue te, ne vobis nimis frati in antiquis ecclesiæ constitutionib. obliuiscamini dicti Concilij Tridentini, & accidat vobis, vt euenit cuidam clerico Aquilano in minorib. ordinib.constituto,qui incedendo absque habitu,& tonsura fuit captus à iudices seculari cum armis prohibitis.& vigore Concilij prædicti amisit forum iudicis ecclesiastici.

Ordo ecclesiasticus post delictũ commissum à laico assumptus fraude,& dole,vt forum iudicis sui declinet,non liberat eum à iudicis secularis iurisdictione, vt tenet & probat Oldr. cons.4.Bar.in l.1.ff.de pœ.Io.And.& alij in c.1.de oblig.ad ratiocinia,quorum sentẽtia communis est,vt apparet ex citatis per Aufr.in cle.j.de off.ord.reg.1.fall.11. Marsi.sing.d xxxiiij. & Lamber.in c.1.de her.in 6.q.13.&Marquardũ de Susannis in tract.de Iudæis,& infidel.in 3.part.c.5.n.3.&sic ꝑ huiusmodi fori mutationẽ non impedit secularis iudex eũ punire:Sed Bellemera in c.ꝑposuisti.q.2.de for.cõp.asseruit ↄriũ ꝙ absq; vlla fraudis distinctiõe ñ possit crimẽ hoc à seculari puniri:tñ in practica nũq̃ ego discederẽ à cõi ꝑdicta tãq̃ iure verissima, & fraus in casu isto ꝓsumeret̃ si qs post delictũ,& ante ordinẽ susceptũ fuisset accusatus,seu denunciatus,vel infamatus,fm Dy.in l.Vlpianus.ff.excus.tut.& Doct.in locis præcitatis.Hoc verò limitat̃ ñ ꝓcedere vbicunq; qs fecisset votũ clericatus, vel introeundi religionẽ ante patratũ delictũ:tũc.n.nullo mõ posset à iudice laico puniri,cũ votũ hoc delicti cõmissi tps ꝓcesserit,vt ↄcludit Ias.in l.cũ q̃dã puella.n.11.ff.de iurisd.om. Gerardus sing.51.Marsil.sing.534.q referũt ita tenere Bal.in l.1.C.an seruus ex suo facto,asseruntque hoc esse valde notabile ꝓ euadẽdo aliquẽ à mortis pœna,& ꝓsertim qa staret̃ iuramento suo fm allegatos Doct.Cassaneus tñ in ↄsuetu.Burgund.rub.1.§.5. scribit se nõ credere ꝙ opinio ista à practicis admittenda sit,& eandem opi.reprobat quoq; Claud.Seysel. in d.l.j.C.an seru⁹ ex facto suo. Verũ opinio Bald.Ias.& sequaciũ ẽ magis cõis, ac eã sequũt̃ oẽs Criminalistæ variis ĩ loc.& Io.ð Ana.ĩ c.ad falsariorũ,ext.ð cri.fal.& ĩ pract.seruari dt Gerar.ĩ d.sing.51.&cas⁹ iste euenit ĩ facto hodie hic ĩ ciuitate Aqlæ,discutitq; corã iudice seculari,& adhuc ĩdecis⁹ pẽdet.F.V.

clerici ñ residẽtes ĩ ecclesiis ĩ qb.hñt seu obtinẽt bñficia ecclesiastica tenẽt̃ oĩno ad dicẽdas priuatĩ pces horarias à Romano Põtifice & eccl'ia priuatiue ĩstitutas,alioqn ipsi clerici restituer̃ tenẽt fruct⁹ bñficii,quos pcepit ex eo iã tpe,quo à dicẽdis pcib.canonici cessauerũt fm Cald.ĩ c.j.de cel.mis.Dom. in c.fi.de præscr.in 6.in 1.no.quorũ opin.veriorẽ scribit Dec. in c

j. c.cum omnes in 2.lect.1.de constitu.& Andriam.in 4.sententia in tract. de resti.in q. an clericus teneatur restituere vltra victum de reditibus beneficij,&c.& Ripam.in l.fi.q.65.C. de reuocan.donat & eãdem sententiam arbitratur tutiorem gl.in Pragma.sanctiõe,qualiter horæ canonicæ sint dicendæ. In contrariam verò partem inclinauerunt,videlicet,quod dicti clerici non teneantur aliquo pacto ad restitutionem fructuum,Abb.& Cardina.in d.c.1.de celeb.miss.Præposi.in Summa.44.dist.Siluest.in ver.clericus.4.q.22.&Fel.in c.postulasti. nu.7.de rescrip.post alios, quorum opinionem communem esse scribunt Moder.ibi: sed tamen priorem sententiam tanq̃ veriorem comprobauit Sinodus Lateranen.sub Iulio 11.session.9.De hoc decreto faciunt mentionem Ioan.Bernard.presul.Callugurritanus in pract.crim.c.49.&Martinus Azpilcueta in c.quando autem,de consec. dist.1.n.31.& istam opinionem contra communem tanquam tutiorem,& veriorem,vt s.docuimus,sequendam fore duximus omisso multiloquio, & aliis quam plurimis rationibus, quæ allegari possent pro eius corroboratione. F.Viuius.

Clerici & psonæ ecclesiasticæ,licet generaliter ad subeunda munera personalia iusta,qualia sunt quæ exhibent corporali obsequio alienis sumptibus, & absque erogatiõe proprij patrimonij cogi non possunt siue sordida sint,siue non,vt videtur velle Ancha.in c.1.de immunit.ecclesiastic.libr.6.l.placet.C.de episcop.& cleric.cap.non minus,de immunit.ecclesiarum,& ibidem per Inn.cap.sed nec procuratores,ne cleric. vel mo.l.gñalr.C.de episc.&cle.id tamen inter alia quoq; fallit quando clerici haberent bona & possessiones à Principe, quia tunc ad onera personalia qualia sunt Angaria & Parangaria tenentur,vt not.in ca.non minus.per Inn.& per d.Ant, quod communiter teneri refert Benedict. Capra, regula 96. nu.21.similiter fallit in oneribus custodiæ ciuitatis,quum nõ solum quando ciuitas est de temporali iurisdictione ecclesię, sed etiam generaliter in omnibus ciuitatibus quæ oppugnãtur ab hostibus fidei,ad custodias compelli poterunt, vt not. in c.perueniet,de immunit.ecclesiastic.&per Francisc.de Rãporibus.in cap.quanquam.de censibus & ita communiter intelligi,d.c.per notata contra Ioannes Andream refert ibid.n. 23.Benedict.Capra.

clerici licet regulariter etiam contra Turcas & Saracenos non aliis armis quàm lachrymis,ieiunio& precibus pugnare debeant,iuxta notat.23.q.8.c.1.& seq.id tamen fallit,vbi imminet periculum suæ ipsius personæ, nec aliter euadere possint,quum tunc sine irregularitatis pœna quemlibet offendere armis possit clericus,per notat,in clemẽtina Si furiosus. de homicidio.& in lege vt vim.ff.de iusti. & iure ac ita communiter teneri refert regula 96.nu.29.Bened.Capr.

clerici in casibus quibus tenentur ad onera & contributionem laicorum,nunquam ad eam cogi aut compelli poterunt per iudicem laicum,sed debet fieri executio per ecclesiasticũ de cuius foro sunt vt voluit Inno.& post eum Ioannes And. in c.de immunita.ecclesiarum.Bald.in l.ad instructionẽ.C.de episc.& cler.Matth.de Roma.in clem.vnica.de immunit.eccles.& ita communiter teneri,regul.96.n.79.refert idem Capra.Et si iudices laici moniti semel nõ desistunt,incurrunt excommunicationem,cap.quoniam.de immunit.eccles.idque odio tyrannorum, & fauore ecclesiæ aliàs trina monitio requiritur,clem.1.de vita & honest.cler.ibidem.Cap.

clerici vilia,non sordida artificia,exercentes,moniti, si nõ desistant,licet careant priuilegiis clericorũ,vt s.id tamen fallit si occultè talia exercerent,prout notat in clem.1.de hæretic.per textum,in ca.1.de vita & honest.cleric.& ibidem Paulus de Leazar.quem communiter Doctores sequi refert Benedict.reg.5.nu.7.similiter fallit in exercente talia prohibita per tertium & non per se,vt not.d.clem.1.de hæreti.& d.cle. 1.de vita & honestate,& ibidem Paulus de Leazaris,quem similiter Doct.communiter sequuntur.d.regul.nume.8.refert ibidem Capra.

clerici absentis ac contumacis beneficium licet ad hoc,vt alteri conferri siue ad ipsum eligi possit regulariter necessaria sit ipsa priuatio,ita vt sententia priuatiua post ipsam cõtumaciam sequatur,iuxta textum in c.inter quatuor.de cleric. non resident.Io.And.in c.qualiter in c.ex parte,eo.ti.id enim inter alia fallit, quando certum esset quod ipse clericus abesset sine iusta causa,& citatus vel monitus nõ rediret,qa tunc alteri conferri poterit,secundum Host.& Io.Andr.d.c.qualiter.cum quibus cæteros transire refert Benedic. Capr.reg.91. numer.51.

clerico,etiamsi beneficium teneat quod residentiam nõ requirat,non licet vagari,quinimò ob delictum vagationis tali beneficio priuari potest.6.q.1.c.nõ oportet,& capit.seq. vt voluit post Host.Io.And.in c.ex tuę.de clerico non residente, quod procedit etiamsi consuetudo sit,quod sine causa vagari liceat,Talis enim consuetudo cùm sit irrationabilis,& cõtra bonos mores,& tendat in læsionem ecclesiæ,non valet,c.1.de consuetudine.Io.And.post Ho.& Inn.d.ca.ex tuæ.& ita vtrunque communiter teneri refert Bene.Cap.reg.91.numero 8.&45.

clerici regulares debent communiter & simul viuere atq; stare,vt patet ex gl.in d.c.quoniam.de vita & honest.cler.& in c.cùm ad monasterium. de statu regularium,quam communiter approbatam refert Benedi.Cap.reg.93.nu.3.

clerici non possunt torqueri,stantibus indiciis,nisi sint infames,& de crimine diffamati,secundum Ant.&alios in c.j.de deposi.Bart.in l.ex libero.ff.de quæst.Bart.Bald.& reliquos in l.presbyteri.C.de episc.& cler.Bart.& Alex.in l.qui sine.ff. de quæst.Ias.in l.magistratibus.ff.de iurisdom.iudi.Marsi.in sing. 55.aduertas ad vnum. vbi refert ita obtinuisse in practica in Ciuitate Cumarum,Curt.in tract.nobi. qui dicit etiam si contra clericum essent mille indicia, torqueri tamen non posset, nisi foret de crimine diffamatus,Fel.c,de hoc.de simon.Mod. Hispa.latissimè in decis.criminali, in gl.tortura.& Dec.in c.at si clerici.n.9.de iud.vbi scribit vltra præcitatos scriben.istã esse communem opinionem.Ampliatur hoc etiam procedere, si ciuiliter cõtra ipsum clericum agatur.vt not.Pan.& Philip. Franc.in cap.dilectis. de appel. dummodò non sit de crimine diffamatus,& infamis,vt per Corn.& Barb.in d.c.j.de deposi. vbi asserunt istam esse communem opinionem.& Io.Bernar. Diaz.in sua pract.crim.canonica,in ver.tortura c.117.vbi materiam istã vsque ad saturitatem explicat,&dato q̃ clerici ipsi torqueri possint cõcurrentibus præmissis,ob hoc tamen tortura eorum non debet ita esse sæua quemadmodum laicorũ, secundum communem opinionem omnium Doct.quam citat Abb.in c.cùm in contemplatione de reg.iur.in antiq.&Ioan.Ber.in loco præcitato. Franc.Viuius.

clerici nunquam fuerunt de iurisdictione laicorum:& cõstitutiones de hoc loquentes potiùs sunt declaratoriæ,quàm de nouo promulgatoriæ:gl.in c.Imperator.96.dist.communem dicunt Card.in cap.perpendimus.de sent.excom.in repeti.& Alciat.in c.cùm non ab homine.de iudiciis.

Amplia ẽt q̃ laicus nõ põt esse iudex clerici ẽt in realib.nec corã eo cõueniri.Ant.de Tremo.in add.ad Bona.ĩ rub. quib. mod.suo.n.39.in verb.sed iudicibus secularib.cõmunẽ dicit.

Concordat cum hac communi l.57.titu.6.par.1.nisi realia processerunt à Rege vel alio potenti coram eo.vel si clericus est heres laici,& ratione eius cõueniatur,debet coram iudice laico respondere,vel si vendidit corã iudice laico,tenetur de euictione,per d.l.57.quod planè est cõtra gl.in c.clericus nullus.in ver.secularem.11.q.1.& gl.in c.is qui in ius.de reg.iur. lib.6.& tenet Ant.in c.quia V.de iudi. Et Ias.adiicit alios plures tenentes in auth.quas actiones.n.39.de sacros.eccl.C.vbi videtur dicere hanc esse communem opinionem,sed iudices seculares obseruant.d.l.57.& vide Ruber.in Spec. aure.in 5. par.prin.n.13.vbi dicit, q̃ licet lis cœpta,denuò est inchoanda corã iudice ecclesiastico,& dicit magis cõem,Petrus autem Nunius in c.1.de exec.mãdari Regij,n.29.dicit illã l.57. intelligendam quando lis erat cœpta cũ defuncto, & non ita indistinctè:quæ interpretatio(salua eius pace) violat literam:Verba legis hæc sunt,*quando el clerico hereda los bienes dol home lego: y alguno dennanda contra aquel clerigo por razon del auer que heredo:o de dañ o que vuiesse hecho tenudo es el clerigo de falzer derecho ante aquel iuzgador seglar do le fuere aquel de qui en heredo el auer si fuesse vino.* Ecce enim legẽ non distinguẽtem si lis sit cœpta necne: quia licet sit verũ q̃ qñ,lis est cœpta cũ defuncto,heres tenetur coram illo iudice litẽ finire vbi cœptũ est iudicium,per l.vbi cœptũ.ff.de iud.fm cõem opinionẽ,vt per Anto.de Trem.in addit.ad Bona.in pract.except.in rub.quib.mod.ad fi.vers.item nõ audiuntur in herede clerico Magis cõis est contraria:&sic non quadrat distinctio,cum vnũ &reliquum sit prohibitum: sed est dicendũ d.l.57.respicere ius ciuile,& opinionem Doctorũ antiquorũ,qui tenuerunt per l.hæres absens.ff.de iudiciis.vbi Alber.dicit Pergami fuisse conclusum clericos heredes laici posse conueniri coram iudice laico, licet contrarium sit de iure canonico,quod nota.

Fallit ĩ clerico degradato actualiter:qa iudex laicus põt eũ punire absq; aliqua traditiõe.Alc.ĩ d.c.cũ ñ ab hoĩe.cõem d̃t.

Nota istam communem pro intellectu l.60.tit.6.part.1.

Fallit secũdò,si recõueniatur per laicũ,quia in illo casu iudex secularis erit suus iudex.Curt.Iun.in l.2.n.48.ff.de iurisd. omn.iud.communem dicit.concord. cum d.l.57.tit.6.par.1. si non data operà laicus molestet clericum vt reconueniatur per Maran.in Spec.aureo.part.4.dist.7.nu.44. B.Villal.

De clerico herede laici,vide plura apud Dida.Pract.q.ca.8. nu.2.& 3.vbi refert communem esse,q̃ clericus litem cœptam cum defuncto cui successit, corá illo iudice laico debeat persequi. I.Fich.

Fallit tertiò,si clericus est vasallus:quia subest domino laico:& coram eo potest conueniri de feudo,Fel.in c.cæterùm, nu.3.de iud.communem dicit.

Amplia istam tertiam limitationem procedere non solùm si vertitur quæstio sup ꝓprietate:sed ẽt super possessiõe.Areti.in cap.cæterùm.nu.24.de iud.communem dicit ex Panor. ibi,Quam ibidem intelligit,quando agitur per interdicta possessoria:secus tamen si intentatur emenda iniuriæ,vel damni passi,vel quando agitur criminaliter de possessione ad pœnã. Tunc enim iudex ordinarius,& non dominus cognoscit.Im. & Moder.in d.c.cæterùm.

Restringe istam tertiam limitationem, si clericus vasallus Regis vocetur à Rege & à Papa,eodem tempore,nam eo casu potius tenetur obedire Papæ,quàm Regi.Præp.in ca. cùm parati,nu.20.de appel.communem dicit.

Nota istam restrictionem ad intel.l.24.tit.2.li.3.ord.imponentis pœnam ecclesiasticis non venientibus ad mandatum Regis.

Fallit quartò, si clericus inueniatur in flagranti delicto, quia potest capi à familia Potestatis, vt tradatur iudici ecclesiastico,Fel.in c.verò.nu.2.de sent.excom.

Amplia istam fallentiam ad priuatũ,qui potest capere clericum in flagranti crimine fauore reipublicę.Fel.in d.c.si verò.communem dicit.

Amplia secũdò, si clericus in delictis est suspectus de fuga, nam tũc à laicis potest capi,vt Episcopo suo tradatur sine metu excommunicationis, Episcopo ratum habente verè, vel fictè.Alciat.in ca.cùm non ab homine,de iud.num.94.communem dicit.

Amplia tertiò, in creditore, quia potest capere clericum absque mandato.Alciat.in d.cap.cum non ab homine.n.74. communem dicit.

Fallit quintò,de consuetudine regni,quia Princeps cognoscet de vi,& de iniuriis inter ecclesiasticos.l.v.tit.1.lib.2.ord. quæ habuit ortum à c.principes.23.q.5.& c.Regum.ead.causa & quæst.& tex.iuncta gl.in verb.Reges.in c.filiis.26.q.7. licet contra ista iura & consuetudinem,vide tex.in c.placuit,& in c.inolita.11.q.1.cap.qualiter & quando.de iud.auth.statuimus,C.de episc.& cler.& Rota decis.840.in antiq.dicens,cõsuetudine nõ potest introduci,q̃ clericus subiaceat iudici secularii:quib.iuribus vnico verbo respondetur,q̃ hæc iura generalia sunt:alia autem specialia,per reg.gener. de reg.iur. in 6.Speciale.n. est in violentiis, & iniuriis præcipuè cùm superior non sit in Regno,qui de illis possit cognoscere: vt notat Naua.in præfat.ca.cùm contingat.in 16. causa cum agitur de remediis.in alleg.in litera Y.de rescri.& de d.l.5. vide Nuniũ de obseq.mand.Regum,c.1.nu.25.& vide Gul.Bene.in c.Rainutius,in verb.& vxorem nu.40.& 347.& in ver.absque liberis.verb.2.nu.45. B.Villal.

Additio. Limita etiam quia clericus qui ante clericatũ deliquit,potest de illo delicto à seculari iudice puniri,& hanc limitationem limita,nisi ante commissum delictũ votum clericat^9 fecisset,& sic retrò trahitur,& hoc si fraudulẽter fecisset, Old.in cons.4.Quod laicus,& refert hoc dictũ M.Ant.Bard. in tract.de temp.vti.& contin.in c.11.num.13.

PR.clerici iurare prohibentur.l.cum clericis.C.de episc.& cleric.c.1.de iure.casum. I.Bellon.

PR.clericis nec vxores nec concubinas licet habere.l.eum qui.&auth.multò magis.C.de episc.&cler.can.interdixit.32. dist.& can.cum omnibus.81.dist.c.1. & cap. à nobis.de cohab.cler.& mulier. Bellonus Tolosan.

Clericum excommunicatum percutiẽs, incidit in excommunicationẽ.Pan.in c.contingit.1.n.12.ad fi.de sent.excom. communem dicit. B.Villal.

clerici in criminalib.non subiiciuntur laico, & possunt declinare forum,vt est cõis opi.Clar.q.36.Et q̃ indistinctè clericus sit ad ecclesiam remittendus est cõis opi.vt per Vanti. de nullita.pocessus.fol.79.n.50.Et ideo si ex forma statuti in criminalib. nemo debet admitti ad aliquas exceptiones proponendas,nisi personaliter compareat.Si tamen ille, qui citatur est clericus, poterit implorare officium iudicis vt ipse capiat informationem, q̃ ipse inquisitus est clericus. vide Gramati. cons.1.post decis.n.14.vide Soc.iun.in cons.34.in 2.volu.vbi dicit,q̃ clericus et in minorib.cum complicib.simul possunt declinare forum seculare,quidquid in cõtrarium practica seruet.de qua Clar.q.36.cõem dicens.ver.procedit.n.in foro de quo loquitur.Nec valet consuetudo in cõtrarium, nisi in clericis in minorib. Nec possunt clerici huic renunciare priuilegio. Clar.ibi.in ver.secũdò infert. Nec opus est allegare incompetentiam iudicis,etiam per procuratorem,vel excipere,nisi esset vasallus clericus.Clar.ibi.ver.est autem. nec efficitur clericus contumax,si nõ comparet,quia omnia acta sunt nulla.Et potest ista exceptio nullitatis opponi ẽt post sententiam. ibi Clar.ẽt si re conueniatur clericus,vt est cõis opi.Etiam si clericus esset illegitimus.Clar.ibi.ver.habet ẽt.Etiam si clericus est coniugatus,dummodo nõ sit bigamus,vt est cõis opi. ibi. ver.quæro.Bigamus aũt non dicitur,qui pp adulterium fecit diuortium,& postea sit ei reconciliatus,vt est cõis opi.ibi.versi.sed an ille.Etiam si tempore delicti fuerit coniugatus,&postea solutus,vt est communis opi.Clar.ibi.vers.sed pone.fallit si clericus coniugatus negotietur,& armis det operam, vt est communis opi.Clar.ibi.vers.hæc verò omnia. Bonacoss.

clerici possunt capi in flagranti crimine à familia potestatis.Fel.in c.si verò.n.2.de sent.excom.cõem dicit. Bonacoss.

Clerici debent abstinere à negotiationib.Communiter firmare doctores in c.fi.de vita & honest.ait Alex.de Neuo consil.60.nu.4.Cl.d.§.fi.q.36.vers.Hæc verò. P.Fichard.

clerici regulariter torqueri possunt,communem dicit Ab. in c.post cessionem de reg.iur.idque non solùm locum habet in vulgaribus clericis.sed etiam in presbyteris, vt cõem dicit Abb.in c.cùm in cõtemplatione.n.6.de reg.iur.Boss.de indit. n.103.Intellige tamẽ de clericis diffamatis & suspectis de crimine,& ita communiter teneri dicit in Apostillis ad Bar.in l. fi.n.5.in verb.specialia.ff.de q.Fel.in c.vniuersitati.n.2.de sen. excom.Marsil.55.Simancas de hæretic.c.63.nu.27.Duennas reg.109.in tertia limit.Boss.in tit.de indit.nu.35.Clar.d.§.fi.q. 64.vers.sed an clerici. P.Fichard.

clerici etiam in minoribus non possunt esse venatores, vt est communis opi.Socinus senior in capitulo episcopum.numer.13.de clerico venatore. Bonacoss.

clerici participantes scienter cum excommunicatis à Papa sunt excommunicati, ad incurrendam tamen hanc excommunicationem,quinque requirentur: primò,vt participent, secundò,vt scienter,tertiò,vt spõte,quartò,q̃ in diuinis,quintò,q̃ talis sit à Papa nominatim excommunicatus.Com.attestatur Summa Syluest.in verbo Excommunicatio.in sexta excommunicatione.Et hæc est maior,non minor excommunicatio,refert Clar.in d.§.fi.q 77.versi.clerici qui. P.Fichard.

clerici contrahentes sponsalia, non perdunt beneficia. Panor.in c.1.de cleri.con.communem dicit. Bonacoss.

Clerici contrahentes matrimonium ipso iure perdunt beneficia.Petr.Rauen.in cõpe.iu.de cleri.con.cõem dicit. Bon.

clerici primę tonsuræ(vt fandi mos increbruit)exẽpti sunt ordinariis secularium iurisdictionibus,vt commune latè asserit Viuius lib.1.opi.37. E.Suarez.

clericorum nomen in fauoribus canonicos complectitur, & si in odiosis nõ tam latè pateat.commune dicit Alc. in l.2. n.9.ff.de ver.oblig. generaliter tñ minorib.etiam ordinib.initiatos cõprehendet,vt cõiter ait Viuius li.2.opin.48. E.Sua.

clericorum causas delegare nullis sacris imbuto possunt Episcopi, seu Præsules, vt commune attestatur Curt.iun. in rub.n.20.ff.de offi.eius,cui mandat.est iurisdict. E.Suarez.

clericorum familiares, ac famuli sacris non imburi clericali foro non potiuntur,& si episcoporum famuli potiantur,cõmune aiunt Capic.decis.12.nu.1.& 2.Iul.Clar.in pract.§.vlt, q.35.vers.quæro. E.Suarez.

clericorum filij natalibus possunt restitui à comite Palatino, facultatem natalibus restituendi de imperatore adepto, vt commune pronunciant Soc.cons.65.Curt.iun. consil. 84, num.7. E.Suarez.

clericorum confessio coram seculari iudice facta, nec indicium architectatur.commune inquit Marc.Ant.de indic.nu. 214.& vide supra ver.acta. E.Suarez.

clericorum coitus, etiam cum cœlibe fœmina, dicitur ac ducitur incœstus, vt communem sententiam asserit Grillan. de diuers.crimi.lib.3.q.vlt.& communem regulam affirmat pract.Conrad.n.13.& si eum duntaxat adulterinum esse testetur receptum Did.à Couarru.de sponsal.2.part.c.8.§.5.nu.17, placet tamen solum simplicis fornicationis loco esse habendum,vt ex alia non minus recepta sententia asseuerat Iul.Clarus in pract.§.fornicatio.ver. cum presbytero. & §.incœstus. ver.sed nunquid. E.Suarez.

Clericorum appellatione veniunt constituti, etiam in minoribus ordinibus secundum gloss. Abb. & omnes indiffe-

renter,in c.non liceat,de præb.vbi Dec.n.17.sequitur opinionem istorum,& meminit nullam habere dubitationem, & in effectu communis est,vt per scriben.ibi,imò appellatione clericorum veniunt canonici,& clerici in dignitate constituti,& alij Prælati quoque in materia in fauorabili, secus autem in odiosa, nam Prælati non sunt clerici simpliciter, sed secundũ quid,vt voluit Abb.in cap.bonæ.il.1.in 1.not.de postu.prela. & in rub.de maior.& obed.Feder.de senis cons.73.factum tale est, per textum in capitulo statutum de elect.in 6. & istam opinionem dicit communem esse Dec.in d. c. nõ liceat.n.18. &seq.& Alciat.in l.2.n.9.ff.de verb.oblig.& sequitur Ruinus consil.18.num.17.vol.2.& Riminal.cons.105.num.33.& sequen.posito inter consil.crimin.diuersorum in 1. volumine. F.Viuius.

clericorum bona,ex beneficiis obuenientia licet immunia sint à collectis, tamen si cum fratre communia habeat clericus,non poterit obtentu sui priuilegij vniuersa bona à collectis eximere,sed soluet frater pro rata: quod procedit etiam si frater clerico in fraudem partẽ suam, aut omnia bona vel maiorem eorum partem donet,Spec.tit.de cleri. coniugat.§. 1.ver.ad huius autem.l.2.C.quãdo & quibus appel.l.omnes, §.Lucius,ff.quæ in fraud.credit.l.1.& 2.C.de repud.& in c.ex literis.de vita & honest.cler.communiter tenuit Benedic.Capra,regula 96.accidit.l.sicut. §.superuacaneum.ff.quib.mod. Pign.& Hypoth.soluitur.& Imola cap.ex literis.de vita & honesta.cleric.quod communiter teneri refert Benedict.Cap.regul.96.num.9.

Clericum cum armis prohibitis ex forma ordinum & proclamationũ Principis secularis, potest iudex secularis, vel eiꝰ familia spoliare illis armis prohibitis, & talia edicta ligare etiam clericos, vt est magis communis opinio. Clar.q.36.vers. vlterius. Bonacoss.

clericum insultantem, insultatus pro defensione corporis & vitæ licitè occidere potest, neque solum ab ipso insultato, sed etiam à quolibet alio ratiõe defensionis propinquorum, vel extraneorum occidi potest,communis est opinio.Clar.in §.homicidium.ver.præterea etiam. Bonacoss.

clericum excommunicatum percutiẽs,etiam incidit in excommunicationem,communis est opinio.Abb.in c,cum cõtingit.1.de sententia excommu.communem dicit. Bonac.

clericum cum armis prohibitis ex forma ordinationum & proclamationum principis secularis repertũ, potest iudex secularis vel eius familia spoliare illis armis prohibitis, & talia edicta ligare etiam clericos magis comm.dicit Clar.d. §.fi.q. 36.ver.vlterius allegans.Didacum.in pract.q.33.nu.7.& Plazam.lib.1.delict.c.8.nu.26. P.Fichard.

clericum insultantem, insultatus pro defensione corporis & vitæ,licitè occidere potest,neque solum ab ipso insultato, sed etiam à quolibet alio ratione defensionis propinquorum vel etiam extraneorum,occidi potest.Com.dicit Abbas,in c. si vero.1.n.11.de pœnit.quem refert Didacus lib.2.resol.c.x. nu.8.ver.Quartum si eiusdem,& tenent Canonist.indistinctè, vt dicit Claud.in l.vt vim.n.85.refert Clar.d.§. Homicidium. versi.præterea etiam. P.Fichard.

clericum defendendo percutiens,non incidit in excõmunicationem,etiamsi defendẽdo modum excedat,commu.dicit.Soc.inter cons.Curtij senioris consi.20.nu.47.vers.confirmatur prædict.gl.in c.significasti.2.in verb.tutelæ.de Homic. Clar.d.vers.præterea in fi.

clericum in adulterio cum filia nupta pater deprahẽdens, potest citra pœnam c.si quis suadente.17.q.4. percutere. Cõmu.dicit Bermond.de concub.nu.5.in fi. P.Fichard.

clericum delinquentem contra personas, vel res alterius, laicus prohibere potest,vt est communis opi.Cla.d.q.77.ver. sed hic quæro. Bonacoss.

clerici,qui scienter participant cum excommunicatis à Papa sunt excommunicati. Sed requiritur, vt participent scienter,sponte,& ꝓ in diuinis, & ꝓ talis sit nominatos à Papa excommunicatus.Clar.d.q.77. vers.excommunicatus. Et dicitur excommunicatio maior.vt ibi. Bonacoss.

clericum percutiens, vel vestem eius scindens,vel frangẽs equi ipsius cingulum,vel extrahẽs frenum ad hoc,vt clericus super equo incedens cadat,vel occidẽs equum,super quo clericus incedebat,cum dicatur iniuria inferri,etiam in personã, erit excommunicatus.vt est cõmunis opi.de qua Soc. senior. in c.peruenit.nu.168.& pluribus seq.Secus si voluit percutere clericum, & percussit eius equum, quia non incidit in canonem.ibi.nu.166. Bonacoss.

clericum offendens vel iniuria afficiens, punitur in vtroq; foro,communis est opi.Clar.d.q.36.ver.quero.quia vterque iudex est offensus in hoc.plura Duen.regul.99.& not.ꝓ si clericus agat contra laicum,etiam coram iudice seculari,in iudicio in decisiuis seruabitur lex canonica, & eadem ratione seruabitur consuetudo clericorum, vt est communis opinio, de qua Rochus de Curte in tractat. de consuetudine, numero 779. clericum tamen scientes percutiens etiam incedentem in habitu, sed non in tonsura in enormitatibus perseuerantem, non incurrit in excommunicationem, secundum communem opinionem. Capr. regula, sexagesimaquarta, nu.17. Bonacoss.

PR.coacta voluntas,voluntas est,in l.si mulier.§.penult.ff. quod met.cau.in can.meritò.vbi gl.15.q.1.Vnde versus:

Sicque volens factus,quod nollem velle coactus.

OB.contrà de l.velle.ff.de regu.iur.vbi velle non creditur, qui coactus ab alio vult.

SO.coacta voluntas non est voluntas simpliciter,vt in cõtrario,sed secundum quid,scilicet,coacta: & ita intellige.Vel dic.quòd non est verè & propriè voluntas. Bellon.

PR.coæqualitas honoris militiæ,fortior est omni militum priuilegio.l.sed & milites.ff.de excusatio.tut. Bellon.

codicillaris clausula operatur fideicommissum, etiam post humo ignoranter præterito.Est magis communis opinio secundum Alex.cons.26.vers.vel potest.lib.1. Mat.Chærian.

in codicillis habet locum regulariter,quod dicitur de testamento,& sicut in testamento requiritur,ꝓ testes sint in conspectu testatoris,sic etiam in codicillis.Est communis opi.secundum Deci.consil.354.in casu proposito.circa medium:vbi reprobat opinionem Mathesilla, qui singulariter tenuit aliud seruari in codicillis & donationibus causa mortis,quàm in testamentis. Mat.Chærian.

Institutio facta in Codicillis,trahitur ad fideicõmissum Gl. in verb.voluntatem.est communiter approb.in l.verbis ciuilibus.nu.3.ff.de vulg.& pupil.secundum Alex.in cons.cxciiij. visis testamento & codicillis.circa med.vol.7.& prædicta opinio procedit etiam,quando præcederet aliud testamẽtum:vt ibid.firmat Alex. Idem.

Rupto testamento ex causa præteritionis filij iam nati,vel nasciturj,etiam ignoranter præteriti,clausula codicillaris operatur effectum suum.Est magis communis opi.secundum Alex.in cons.37.in causa.vol.1.& esse magis communem,similiter attestatur Corn.in cons.225.vbi latè disputat,vol.3.&in cons.245.licet.eod.vol.vel sic.

codicillis non dempta,ideò solennitas censebitur,quia statuto,vel consuetudine testamentis dempta sit.commune ponit Viuius lib.1.opi.306.cum Rip.de peste in tit.de priuil.vlt. volunt causa pestis.nu.47. E.Suarez.

Codicilli.Quis potest facere plures codicillos, & posteriores non derogant prioribus,nisi sint contrarij,§.fi.inst.de codicill. iuncta l. cum proponatis C. eo. & an inter liberos possit in codicillis reuocari institutio?dic, vt per Rom.cõs.179.col. 3.vbi nunquid institutio particularis possit in codicillis reuocari,vide d.cons.col.4.ver.non obstat.

In codicillis testes nõ debent de necessitate esse rogati l.fi. in fin.C.de codicil.vbi tamen ꝓ debent eodem tempore omnes audire dispositionem defuncti.

Qui hæredem instituit censetur voluisse testari & non codicillari,l.non codicillum. C. de testamen. vbi Ias. & ideo tali casu voluntas non põt valere vt codicillus, nisi testator hoc expresserit,l.j.cum glo.ff.de codicil.Ias in d.l.non codicillum. in fi.l.fi.C.de codicil. Bar.in l.1.§.fi quis ita ff.de verb.ob.

codicilli veniunt appellatione testamenti,gl.in l.1.ff.de testam.Afflict.dec.134.in fi. imo quælibet vltima voluntas significatur,gl.in l.2.in prin.C.communia de leg.Ias. in l. non codicillum.num.2.C.eo.

Quinque testes ad codicillos requisiti debent esse omni,exceptione maiores,teste Ang.cons.128.Dec.cons.105.nu.5.

Notarius censetur Rogatus apponere clausulam codicillarem in testamento tanquam consuetam apponi, teste Alex. consil.53.nu.11.lib.7.vbi alleg.l.fi.C.de fideiuss.

L.fi.C.de codicill.prohibens amplexum codicillorum qui quis succubuit in via testamẽti:procedit in actore, nõ autem in reo, qui potest opponere plures exceptiones,& ideo si exceperit de testamento & non valeat testum: poterit dicere quòd valet iure codicillorum,teste Afflict.decis.134.nu.2.

PR.cœpta vsucapio,vel præscriptio per defunctum,continuatur per hæredem.l.cœptam.ff.de vsucap.

OB.contrà de l.cùm hæres.ff.de diuers.temp.præscrip.vbi hæres vsucapere non potest rem à defuncto possessam.

SOL.Ibi erat vitiosa defuncti possessio,ideo nec heres vsucapere poterat,cùm in omne ius defuncti hæres succedat,vt ibi in

ibi in principio dicitur. I.Bellon.

Cogitatio sola nõ facit vt quis puniri possit.Communem dicit Bolencus in repe.l.capitalium,§.famosos.n.79.& seq.ff. de pœn. etiam ne in crimine læsæ maiestatis quidem, nisi ad aliquem actum exteriorem processum fuerit,vt omnes tenere inquit Foller.in pract.crim.nu.70. De iure tamen Canonico in aliquibus casib.etiam sola cogitatio punitur,vt in hæresi.vt dicit Bal.in l.si quis non dicam rape.n.1.C.de episc.&cle. Clar.d.§.fi.q.91.per tot. P.Fichard.

cognati iam hodie ad decimum vsque gradum succedũt, cõe inquit Porc.in fi.in Instit.de cognat.success. E.Suarez.

Cognati & affines prodigi,cui poterat interdici bonis,possunt aduersus eius contractum restitutionem petere, etiam eo contradicente.l.patri.§.1.ff.de mino. Balb.decis.137.

cognati præferuntur extraneo tandem offerenti in venditione bonorum debitoris:Communem dicit Tiraq.post plurima allegata,in præfat.lib.1.de Retract.n.42. Et ꝓ multis ex præallegatis ab eo Doct.eam similiter affirmant esse communem. I.Fich.

cognatio spiritualis non contrahitur per nuntium,nec per procuratorem.Coua.in epist.4.c.6.§.4.n.6.communem dicit ex decis.Capel.Tolos.157. B.Villal.

cognitio summaria. Non admissa appellatione à iudice à quo iudex ad quem summariè habet cognoscere,an fuerit admittenda,secundùm Host.& Inn.in c.pastoralis.extrà de offi. deleg.Bar.in l.si cuius.aliàs,sciendum.ff.de appella.recip.Imò etiam parte absente potest procedi ad talem cognitionem,secundùm Inn.vbi s.in gl.suspendatur.ad fi.& gl.in l.1.C. quorum appel.quæ videtur dicere requiri plenam probationem. Intelligitur de plena probatione, quo ad summariam cognitionem,non autem quo ad ordinariam, seu quo ad ordinem iudicij,secundùm Bar.vbi s. Balb.decis.444.

cognoscere de sua causa. Quicunque princeps vel ciuitas non recognoscens superiorem de iure,potest cognoscere & iudicare de sua causa, per l. & hoc Tyberius. ff. de hære. insti. vult.Bart.in l.est receptum.ff.de iurisd.om.iud. De honestate tamen debet causam alicui delegare, vel in arbitros compromittere,aut se submittere aliquib.subditis ꝓm Inn.in c.ex parte in Christo,extrà de verb.signi. vt fecit Imperator Frederic. qui in cãusa contra Longobardos se submisit arbitris,& inde facta est pax Constantiæ. Balb.decis.107.

cohæres coniunctus non gaudet aliquo priuilegio contra cohæredem cõiunctum,secundum communem per Bursat. cons.5.nu.5.& 23.lib.1. & sic prælegatum coniuncto factum si euincatur,cohæredes æquè coniuncti de euictione non tenentur,ex communi vt s.& dic ꝓ cohæres tenetur de euictione alteri cohæredi quando euincitur sibi pars eius,si à testatore sit inter eos facta diuisio,secundum communem per eundem Bursat.cõs.6.n.19.lib.1.& n.15.vbi ꝓ si fiat legatum rei hæredi æquè coniuncto,alter cohæres nec luere, nec redimere tenetur,secundum communem ibi.

coitus damnatus dicitur, quicunque lege aliqua humana punitur.cõmune ponit latè Did.à Couarru.de sponsal.2.par. c.8.§.5.n.15.quoque nu.16.receptius autumat,vt viri matrimonij iugum passi coitus cum cœlibe muliere damnatus censeatur,& qui latissimè hanc damnati coitus materiam ex receptis sententiis illustrat Iul.Clar.in pract.§.fornicatio.ver. frequenter cum seq. E.Suarez.

coitus vxorati cum soluta communiter non punitur. Cla. in §.adulterium.ver.tribus autem modis. Bonacoss.

coitus vxorati,vel soluti cum nupta muliere meretrice nõ punitur communiter.Clar.in d.§.adulterium.ver.quæro nunquid.& in §.fornicatio.in prin. Bonacoss.

coitus est damnabilis,qui cum cõcubina, cum virgine,cũ puella non viripotente,cum puero,cum nupta,cum vidua,cũ affine,cum moniali,cum presbytero,cum domina, cum subdita,cum puella,cum carcerata, cum Iudæis,vel infidelibꝰ,cũ aĩali bruto, cum mortua.Vel si mulieres inter se coeant,vel si committatur raptus,& violentia,vel quis vno & eodem tempore cubat cum pluribus vxoribus.Clar.in §.fornicatio. Bonacoss.

coitus cum moniali punitur pœna capitis.Clar.in §. fornicatio.ver.cum moniali,vbi communem dicit. Bonacoss.

coitus cum pupilla efficit, vt tutoris bona confiscentur, & ipse deportatur,vt est communis opi.Clar.d.§.fornicatio.ver si.cum pupilla. Bonacoss.

coitus Iudæi cum Christiana,debet puniri pœna pecuniaria,si est simplex fornicatio,vt est communis opin.secus si est maritata.Clar.d.§.fornicatio.vers.cum Iudæis. Bonacoss.

coitus cum bestiis punitur pœna mortis,vt est communis opi.Clar.in §.fornicatio.vers.cum animali bruto. Bonacoss.

coitum inter se facientes mulieres, non simpliciter fricando,sed vtentes aliquo instrumẽto pro priapo,puniuntur pœna mortis,vt est communis opi.Cla.in §.fornicatio.ver.inter. Bonacoss.

coitus clericorum etiam cum cœlibe fœmina, est simplex fornicatio.vt est magis communis opi.Soarez in ver.clericorum,nu.134. Bonacoss.

coitus damnatus dicitur quicunque qui lege aliqua humana punitur,vt est communis opi.Soarez.vers.coitus.nu.140. & coitus vxoralis cum vxorata censetur damnatus.vt est cõmunis opi.ibi.nu.141. Bonacoss.

collaterales in feudo nouo non succedunt,nisi id expressè actum sit.communem dicit Clarus Sent.§.feudum.q.79.ver. sed quæro. P.Fich.

collatio bonorum non fit cum ascendens succedit,descendenti:vt si pater succedat filio,vel nepoti,Ias.in l.si emancipata.nu.28.C.de collat.communem dicit. B.Villal.

collatio beneficij facta cum conditione,si vacat,valet,licet non electio.Couar.Resol.c.16.li.3.n. 2. communem dicit ex Gomes.in reg.de verosim.notit.obitus.q.1. B.Villal.

ADDITIO. Ratio quare collatio teneat,vt esse hæc,ne quando existentia cõditionis iuris (quæ tempore collationis ignorabatur)apparet,vana reputetur.l.multum interest.ff.de condit.& demonstrat.prout in simili si mulier contrahens secundas nuptias,non certificata ad plenum de morte primi viri,matrimonium tenet,si eo tẽpore mortuus fuerat. c.in præsentia.de sponf.& ibi gl.& Scribent.

collatio beneficiorum inter fructus annumeratur, gl.communiter approbata in c.cùm olim.extr.de ma.& ob. Bellon.

collatio locum habet etiam ex testamento licet portiones sint inæquales.Est comm.opi.secun.Dec.in d.cons.59. in fin. vol.1. Chærianus.

collatio facta illiterato non tenet,nec homicidæ,vt est cõmunis opi.Rebuffus in tract.de priuilegiis Scholarium priuilegio 39.nu.5.tomo 5. Bonacoss.

collatio locum non habet inter ascendentes succedentes descendentibus.Alex.de Im.&alij in l.si emanci pati.C.de collat.Licet autem Iasibi.n.28.disputationis gratia quædam argumenta contra communem adduxerit, quibus respondet Dec.n.8.addens fortiores,contra cõmunem, rationes:tamen nec ipse ausus est recedere à communi, vt ibi latiùs per eum. Quam communem eleganter defendit Hieron.Cagnol.in d. l.si emancipati.numer.119.cum seq.vers.secundus articulus. Kirchouius.

collatio facta ab episcopo sine pẽsentatione patroni est nulla.c.decernimus.16.q.7.c.cùm dilectus.extrà,de iure patron. quam quæstionẽ latiùs explicat Guido Papa in decis. Gratianopol.q.374.Et hanc sententiam magis communem esse inquit Rochius de Curte,in tract.de iure patr.in verb.honorificum in 1.q.nu.1.in 15.vol.tract. Doct. Sed optimè illam explicauit Roland.à Valle,in cons.47.n.22.cum seq.in 1.Tom. con. kirchouius.

collectam quis subire & exponere debet, eo in loco vbi qs possidet bona.Quod adeò generale est,vt ratione receptæ cõsuetudinis per Italiam imponantur collectæ etiam forensib. in loco vbi prædia possident.Bart.in l.vnica.n.28.C.de mulierib.& in quo loco,lib.10.Bald.in l. etiam.nu.15.cum seq.C.de execut.rei iudica. Alex.in cons.52.n.5.in lib.5.con.Ias.in con. 83.ver.Item generalis consuetudo per totam Italiam,in 3.volu.con.vbi ipse plures authoritates adducit.Dec.in cons.684. nu.10.in 5.par.con.Marian.Socyn.iun.in con.49.nu.26.in 1. vol.con.Aymõ Crauet in con.111.n.10.in 1.par.cons. Et hãc esse veram & communem conclusionem firmat Curt.iun.in cons.6. An autem ea differentia procederet,quando collecta imponeretur secundùm æstimum, latè disputauit Roland.à Valle,in con.32.nu.14.cum seq.in 1.Tom.con. Kirchouiꝰ.

collectam imponere princeps tantum potest, non autem vniuersitas, nisi pro salario medici, & simil. secundum communem per Bursat.cõs.16.n.29.lib.1.post Osasc.decis.95.nu mer.9.ad Collectas an venditor vel possessor prædij teneatur, vide per Bart.in l.incola.ff.municip.vbi doct.in apostil.plura not.quib.adde Curt.iun.cons.42.Castr.in l.imperatores.ff.de publica.Hieron.Gigant.tract.pension.q.39.vbi n.11.& 12.de pensionario,cui debetur pensio super beneficio,vel pro decima,an iis casibus agi possit contra possessorẽ,vel contra priorem qui ad id tenebatur?Et ꝓ possessor solus sit conueniẽdus, tex.est in §.coges.in fi.in auth.de mandat.princip.Ruin.cons. 111.n.14.li.5.vbi ẽt an res ipsa obligata sit pro collectis. Put. collecta bonis & rebus imposita,licet aliàs onus mixtũ di-

catur,vti tamen mere realis ac patrimonialis iudicatur:& bona allibrata, seu in catastro posita velut tributaria censentur, secundum communem per Bursat.cons. 16.nu.10.lib.1.

Collectæ & onera forensibus possidentibus qualiter imponantur:& quæ onera?vide Soc.cons.129.lib.1.Dec.cons.284. & 694. Et an & quãdo possit alibi habitãs collectari ꝓ bonis sitis in loco suæ originis,vel alterius loci,ita vt in loco bonorum sitorũ collectari non possit?Soc.& Dec.vbi s.& vide quę scribit Bart.in l.rescripto.§.sciendum.ff.de munerib.&honor. Et an & quando collecta dicatur munus patrimoniale, vel dicatur imponi principaliter psonæ pro rebus?Dec.d.cons.694. & 358.an pro bonis alibi sitis,& positis extra iurisdictionem statuentium collectari possit, vide Ruin.cons.195.in princ.li. 2.& hoc verum,nisi alibi & in loco bonorum fiat libra,& subeat ibi onera.Bart.in l.vnic.C.de mulierib.& in quo loc.quẽ sequitur Ruin.cons.111.lib. 5.quia tunc præfertur locus vbi sunt sita bona,vt ibi per eum:vbi examinat an & quando collecta forensibus imponi possit? Et an credi debeat doctorib. attestantib. de consuetudine Italiæ, circa hoc: vbi concludit pro negatiua:licet ꝑium teneat cons.126.in pr.lib.4. qñ autem forenses teneantur ad onera ratione bonorum. vide Alberic.in rub.col.7.ff.de muner. & honor.Quib. omnib. adde quæ scribit Alex.cons.52.lib.5.vbi pulchrè in apostil. Dec.d. cons.358.Aym.cons.111.col.3. Nat.cons.218. Rol.cons.66. n.26.lib.1.Dic ꝙ collecta regulariter forensib.imponi nõ potest,teste Neuizan.cons.66.n.16.fallit primò nisi sit consuetudo contraria,vt ibi n.20.vel esset imposita rebus,puta ꝓ quolibet modio.Neuiz.d.cons.n.33.declara vt per Burs.cons.16. nu.31.33.&36.lib.1. Puteus.

collectari forenses non possunt de suis possessionib. nisi in proprio territorio vbi collectantur de bonis etiam alibi sitis. Hoc omnes tenere dicit Bar.in l.libertus.§.sola.ff.ad municip. & similiter omnes ita tenere dicit Corn.cons.23. incip. videtur.nu.2.vol.1.

Hanc conclusionem de iure veram esse dicit etiam Rolan. à Valle cons.32.n.8.lib.1.& Marc.Ant.Natta cons.160.nu.7. & seq.vbi adducit ex Salic.in l.neminem.C. de sacrosan. eccl. rationem naturalem(quam scribit semper sibi placuisse)nempe,ꝙ propterea ratione rerum possessarum non teneantur forẽses subire onera.quia nec honores,nec commoda loci percipiunt,ergo nec collectis grauari debẽt:& allegat hoc in terminis decidentem, Calder. consil. 6. quidam ciues Imol. sub tit. de censi. Istam opinionem idém Natta similiter in multis sequen.suis consiliis,quotiescunque hic punctus incidit,constanter tenet.

Nuper reperi,quod prædictam conclusionem Iaco.Philip. Portius quoque sequitur,Et magis communem dicit, libr. 5. conclus.in 3.conclusione,per complures ibid.in prin. allegatas auctoritates.

collectas imponere subditis suis domini inferiores qui superiorem recognoscunt non possunt,nisi hoc habeant ex pacto vel consuetudine illius loci in specie, Magis communem dicit Clar.§.feudum.221. P.Fich.

collegij ius permanet in vno.commune insit Panor.in c.2. de postul.prælat. E.Suarez.

collegij cuiusuis bona si alienentur,aliquid vè arduum, ac magni momenti ad collegium attinens agatur , singulorum nomina de collegio exprimi necesse est,vt alienatio,actus vè ille iure subsistat.vt communem iuterpretum sententiam attestatur Alexand.consil. 1.lib.4.Turzan.opin. 53. & rursus opin.65. E.Suarez.

collegio ecclesiastico destructo, vel quia decesserunt omnes,vel fuerũt priuati propter delictum,remanet ius,& priuilegium penès ipsam ecclesiã.Secus tamen est in collegio laicorum,quia non remanet aliquod ius.Panor.in c.2.de postu. præla.communem dicit. Bonacoss.

collegij ius potest rẽmanere penes vnum.Pan.in c.2.de postul.communem dicit. B.Villal.

collegij bona quando sunt alienanda , & in cæteris arduis & ponderosis actibus singulorum de collegio nomina exprimenda sunt in alienationis instrumento,aliàs alienatio nõ valet,vt not.Bar.in l.1.n.5.de alb.scrib.per rex.in l.fi.C. de vend. rer.Ciuil.lib.11.&Bal.in l.Ciuitas.in fi.ff.si cert.pet.& in l.j.de mag.conue.But.in c.1.de synd.hancque opinionem communem esse attestatur Alex.in cons.1.vol.4.& Arch.in c. sine exceptione 12.q.2.quam sequitur Bald.in c.3.loco. de prob.Ex primenda sunt etiam bona alienanda,vt scribit Dec.c.cùm omnes.C.de contrah.empt.de consti.allegat Bald.tacito loco, quem dicit voluisse,quod nõ sufficeret,si in instrumento syndicatus vniuersitatis simpliciter diceretur ad vendendum bona vniuersitatis,&c.qui tamen hoc non dicit,&locus omissus est in rubrica 3.q.C. de contrahen.emp.Sed hoc tantum inqt, sufficere, mandatum de vendendo talia loca factum per eos, qui habent potestatem statuendi, si autem talem potestatem non haberent,non valeret nec sufficeret, ꝙ generaliter syndicus constitutus esset ad vendendum loca communis,& ita se ex facto cõsultũ respondisse per tex.in l. prohibere.§.planè.ff. quod vi aut clam.Ex quibus inferri videtur actum alienationis esse valdè præiudicialẽ,& ob id dici posse, ꝙ absentes, qui sunt de vniuersitate,collegio,vel capitulo, qui & in hmõi arduis negociis vocari debent,vt not.Imo.in c.2. de oper.noui nuncia.& ibi Butr.& in c.fi.de maior.& obed.In hmõi quoq; alienatione vocandi sint,idque communiter tenent doct. secund.Dec.in c.cum omnes.de constitu.vbi alleg.Fed.in cons. 287.casus talis est in quodam publico instrumento,& in consi.148.casus talis est,aliq sunt canonici,licet Bald.in auth.hoc ius porrectum.ver.subsequẽter quæritur,teneat vocationem hanc absentium esse necessariam,quæ op.non procedit,quando absunt à loco,vbi congregatur vniuersitas, collegium vel capitulũ. Sunt tamen in ciuitate vel oppido vniuersitatis collegij,aut capituli huiusmodi,quia tunc habet locum communis,secùs autem si essent extra ciuitatem,vel oppidum,& actꝰ vniuersitatis collegij seu capitularis aliàs quàm s.fuit dictum actus non valet,vt tenet gl.in d.c.cum omnes.de constit.Cal. consi.3.c.ti.in fi.&quamuis aliqui tenuerint,ꝙ absentes tunc quoque sint vocandi,quando sunt extra ciuitatem,vel oppidum.communis tamen opi.est in contrarium,vt dictum fuit, & firmat Inn.in d.c.cum omnes.& in c.fi.de maio.&obedien. F.Turzan.

collegio ecclesiastico destructo , vel quia decesserunt omnes,vel fuerunt priuati propter delictum,remanet ius, & priuilegium penes ipsam ecclesiam:secus in collegio seculari,qa non remanet aliquod ius,Pan.in d.c.2.de postula.præl. communem dicit. B.Villall.

colludentes in iudicio contra partem,vel subtrahentes ꝓbationem,causam amittunt, & puniuntur, maximè in causæ amissione,ex communi,per Burs. cons.99. n.21.lib.j.Bart.in l. in fraudem.§.quoties.ff.de iur.fisc.Ias.in l.diuus.numer.16.ff. de re iudic.

COLONI res illatas in fundum rusticum dominus habet tacite obligatas.§.item seruiana institut.de actio.& licet text. loquatur simpliciter, & aliter non aperiat de quibus colonis intelligatur,cum plures colonorum species reperiantur,nihilominus habet locum in colono nummis colente , vel colono præstante aliquam quantitatem frumenti,ac olei,vel in colono partiario partiente illud,quod conuentum est,seu diuidente fructus fundi cum domino.& sic dominus omnium istorum colonorum res inuectas in fundo hypothecatas habere censetur secundum gl.Fabrum,Areti.Ias.n.11.cum aliis sequentibus Gomesium.nu.9 & seq.& Bellonum,n.15.& seq. in d.§.item seruiana.vbi ostendunt istam opinionem communem esse,& cum ea sentiunt quoque Ale.cons.32.vol.1.Soc. in tract.fallentiarum in regu.192.in fi.Bald.& Salyc.in l.certi iuris.C.locati,& Floria.in l.2.ff.e.tit.hocque ampliatur,vt coloni,seu inquilini res inuectæ non modo obligatæ tacitè sint, ac appareant pro pensione fundi,ac domus conductę,sed pro deterioratione.aut eius refectione etiam, vt volucrunt Bart. in l.solutum.§.solutam in fi.ff.de pig.actio.Aret.Ias.cum aliis signatis per eum,nu.22.Gomesius,n.13. & seq. & Bellonus. nu.20. in d.§.item seruiana, vbi ponit hanc communem sentẽtiam esse,& sequitur pariter Negusantius in tract.de pignoribus in 2. parte membro.4.sub.n.128.& seq.ampliatur similiter secun.loco, vt procedat non solùm, vbicunque locatio ipsa facta esset pro mercede debita in pecunia numerata , verùm , si facta etiam foret pro pensione debita in certa specie, & per consequens impropria secundum glossam, & Areti.in d.§.item seruiana.Cy.Bald.q.3.& Salyc.in d.l.certi iuris,& Negusanti.cum reliquis citatis per eum in d.4.membro.2.part. sub.n.138.vbi dicit istam opinionem magis communem magisque veram esse.Hæc verò regula ita ampliata limitatur primum,vt de plano procedat,quotiescunque in fundo,seu domo sunt inuectæ res ipsorum colonorum , sed si illatæ appareant res alienæ ibi per ipsum conductorem non videntur tacitè hypothecatæ pro pensione,etiam si res essent alienę,quę præsente, et tacente domino inueherentur,secundum Iac.de Aret.Cyn.Bald.q.7.Salyc.& cæteros in d.l.certi iuris,Gomesium,in d.§.item seruiana,n.24.Bellonum,nu. 30. vbi Ias. nu. 53.cum aliis Doct.præcitatis fatentur istam esse communem opinionem,Contrariam verò partem,videlicet, ꝙ per solam scientiam,patientiamque domini sine dolo,inducatur tacita obligatio

obligatio in re inuecta firmauere gl.fi.in d.l.certi iuris Bart.in l.quæ dotis.ff.sol.matr.& in l.1.ff.de pig.Ias.cum cæteris accumulatis per eum,in d.§.item seruiana,n.53.&Negusan.in d.4. membro.2.part.n.152.vbi dicit hanc esse veriorem,communioremque sententiam , sed tutius esset iudicio meo in actu practico transire cum prima opinione Iac.de Aret. & sequacium,tanquam æqua&indubitata.Limitatur secundò etiam, vt procedat regula præmissa in prædiis vrbanis,nam res illatę in villã indistincte censentur tacitè obligari absque alia scientia domini prædij,cæterum inuectæ in prædium rusticum nõ intelliguntur tacitè hypothecatæ,nisi ita demum,si dominus sciat:ideò in prædiis ipsis vrbanis inducitur hypotheca absq; scientia domini domus, secus autem in rebus rusticis,vt not. gl.& omnes in d.§.item seruiana,vbi Bellonus recitat istam esse communem opinionem, nu.26.& Negusan. in d. 4. membro,2.part.n.145.Limitatur postremò,vt instrumenta,chirographa ac nomina debitorum illata in domum cõductam nõ videantur aliquo modo tacitè obligata pro pensione,secundum Rayn.Cy.& Salyc.q.3.in d.l.certi iuris,Fabrum,Aretin. Nicol.de Neapol.Ias.nu.41.&Bellonum sub n.30.in d.§.item seruiana, vbi refert istam esse communem opinionem, ac eidem inhæret quoque Negusantius,in d.4.membro 2.par.sub numero153. in aliis verò multis casibus regulam prædictam limit.& ampliat Negusant.in d.4.membro 2.partis à nu.128. vsque ad nu.155. F.Viuius.

coloni testimonium pro domino non admittitur. commune ait Lanfranc.de deposit.testium.numer.85.libr. 5. tractat. E.Suarez.

coloni,si tanta fuerit sterilitas vt deductis expensis ac sumptibus nihil reportarint,totius pensionis remissionem reportant.secundum Host.Io.And.Ant.& Imo.in c.propter,de locato. Aliàs si vltra sumptus factos dimidium vel amplius dimidio eius quod reportare soliti sunt,collegerint,non consebitur sterilitas,nec fit mercedis remissio.Sin autem minus dimidio collegerint,tunc pro rata fiet remissio,& rectè tenet ibid.Imola contra Host.Io.And.& D.Anto.Bened.ibidem l. illud.§.minus, ff. de tribut.act. & ita communiter teneri refert Benedictus Capra,reg.88.nu.49.& sequen.

Colono partiario,an emptor seu singularis successor stare teneatur,& dic,vt per Osas.decis.82.nu. 5.vbi dicit,colonum partiarium haberi loco socij,&ideo expelli non posse à singulari successore,vt d.decis.col.fi.vbi allegando Cagnol.in l.j.n. 221.C.de pac.inter emp.distinguit,aut agitur de fructib.breui tempore colligendis,& tunc stare debeat,aut de fructibus futurorum annorum:& tunc secus,per rationes ibi alleg.Quibus Adde pro concl.prædictæ complemento Deci.cons. 78. col.2.n.4.Alex.cons.118.col.pen.n.18.lib. 5.vbi distinguit inter emptorem proprietatis fundi ꝙ ille non teneatur stare colono,&simplicem conductorem, secus in conductore ad longum tempus,quia emptor fundi tenetur stare colono qui cõduxisset ad longum tempus per rationes ibi alleg.Quid in emptore fructuum?dic,ꝙ nõ habet ius in fundo,& singularis successor qui succedit in plenum ius, non tenetur stare colono, secus si non in plenum ius,teste Alex.d.cons.& in l.si filiusfamil.§.fi vir.vbi Bar.ff.sol.mat.de quo etiam Abb. in c.querelam.ne prælat.vic. suas Ias.in l.diuortio col.7.ff.sol.mat.doct. ad Bart.in l.emptorem C.loc. Accedit, ꝙ successor singularis succedens in plenum ius non tenetur stare colono,secũdum Guid.Pap.q.480.3.fall.Rol.cons.49.n.2.n.6.lib.2. vbi loquitur in casu diuerso in singulari successore neccio,in quem qs cogitur dominium transferre:ꝙ teneatur stare locationi prædecessoris,&Rol.cons.62.n.10.nu.40.eodem lib.2.vbi ponit fall.ad reg.de quo vide quę scribit Nat.cons.426.Cap.Tol.q. 420.Rom.cons.22.n.4.doc.ad Dy.in c.is qui in ius.post nu. 5. de reg.iur.libr.6.Gozad. cons.24.cons.100.col.fin.Rol.cons. 6.n.4.13.36.lib.1.Osasc.decis.156.à prin.vsque ad num.9.& post n.14.vbi declarat quomodo procedant concl.quòd singularis successor teneatur stare locationi cum hypotheca factæ,vide per eum ibi.

coloni clericorum & ecclesiarum sunt vti ecclesiæ & clerici exempti secundum communem per Burs.cõs.25. n.1.lib.j. Quæ tamen conclusio procedit pro tẽpore quo ecclesiæ seruiunt:quia tunc gaudent priuilegio & immunitate ecclesiæ. fallit tamen respectu gabellarum & datiorum quæ proportione fructuum ad eos spectantium impositæ reperiuntur. vt d.cons.nu.2.de quo vide Osasc.decis.73.

commissio iudicis in citatione non præsumitur.Aret. consi.33.nu. 5.nec præsumuntur facta.Fel.in c.1.de iud.conclu.1. communem dicunt. B.Villal.

concor.cum l.1.tit.2.For.ll.& pragma 201.in prin.quia nũ tio non creditur,nisi iuxta officium suum.Io.And.in addi.ad Specu.de citatione.§.1.in princ.& Did.de secu.in l.si ex legati causa.nu. 5.ff.de verb.oblig. Idem.

COMMITTENS delictũ ꝓ quo à lege imposita sit aliqua pœna pecuniaria, soluenda fisco vel parti, non tenetur illam soluere in foro conscientiæ.com.Berous in c.1.n.232.& seq. de constit.Gomes.in §.ex maleficiis.n.14.Insti.de action.Did. super 4.decretal.Menchiaca in 1.part de test:§.10.n.662.Cla. d.lib.5.§.fi.q.80.ver.Sed hic. P.Fichard.

cõminatio iudicis de sententiando absentia citati non obstante habet vim citationis peremptoriæ,secũdum gl.quę reputatur singularis in l.apparitor. C. de cohorta.Secus si comminatur se ad vlteriora processurum. Monitio quoq; iudicis ore facta habet vim peremptorij.l.2.C.quomodo & quando iud. Balb.decis.188.

commodatum dici non ꝑt,vbi dominium trãsfertur,licet idem sit reddendum,vt est Bart.doctrina communiter recepta in l.2.nu.4.in fi.ff.si cert.pet.ꝙ dissentientes etiam non immeritò,attestantur illic Rip.n.23.Alc.n.2.cum sequentib.idẽ Alc.lib.2.paradox.c.19.& pro resolutione videndus Bellon. lib.1.supput.c.7. E.Suarez.

commoditates feudi vasallus alienare potest. Intellige tamen,vt talis alienatio non valeat,nisi durante vita ipsius,non autem in præiudicium eius,qui est successurus in feudo.com. dicit Clar.§.feudum.q.21.ver.successiuè. P.Fichard.

In his, quæ Communia sunt pluribus vt vniuersis, vt puta in rebus collegij,vel vniuersitatis,illud attẽditur & præualet, quod fit à maiori parte præsentium , vt communiter tradunt Doct.in c.cum omnes,de constit.& Alex.in l.iurisgentium.§. fi.ff.de pact.Lap.allegat. 131. Quæ tamen opinio locum sibi vendicat in actibus necessariis vel saltem vtilibus,secus in voluntariis,vt Inn.& alij voluerunt in d.c.cum omnes.& Lap.d. alleg.131.& glo.in d.c.cum omnes,verbo constitutum, quæ communiter approbatur,secundum Dec.d.c.cum omnes. in fin. F.Turzan.

communis opi. est tenenda:nisi opinio particularis fulciatur meliori ratione.Cur.iun.cons.63.n.3.& cons.160.nu. 12. communem dicit:pro qua est tex.in l.si quis.de condi.indeb. C.vbi Imperator motus est per rationem minoris partis contra maiorem,&etiam est tex.in l.1.C.de vet.iur.enucl.ver.sed nec. Quare Doctores imitantur aues: quia quãdo vna volat, omnes aliæ sequũtur.Dec.cons.481.n.12.& more pecudum vnum sequuntur.Bell.cons. 59.n.12.licet verum sit,ꝙ opinio cõmunis habeat vim consuetudinis.Bal.in c.innitaris.de constit. Et nota ꝙ in conflictu opinionum est illa tenenda quam sequitur consuetudo:Remigi.de charitat.subsid.in q.an ecclesia.&clerici sint immunes in regula 240.communem dicit.& vide septem regulas per Stephan.de Phedericis de interpretatione in parte vltima,quarũ prima est ꝙ in conflictu opinionum illa sequenda est, quæ consuetudine est approbata:vt in opi.gl.fi.C.de do.inter vir.& vxor. quam consuetudo approbat:etsi destruat textum.

Secunda,quando non constat de consuetudine, illa est sequenda quæ altero iure comprobatur.

Tertia,cùm nec altero iure,nec consuetudine approbatur: illa est sequẽda quæ efficacioribus rationibus comprobatur, ex gl.in l.minimè.ff.de legi.

Quarta,si ratio euidens nõ apparet:quæ tutior est,eligitur, arg.ca.iuuenis.de sponsa.

Quinta,illa opinio eligenda est,quæ est fauorabilis,& propter quam res valet,& non pereat.c.si vir.de cogn.spir.

Sexta,ꝙ illa opinio est tenẽda,quę à prudentioribus est approbata.ca.in canonicis.19.dist.vt sunt gl.in iure Ciuili.Bald. in l.precib.C.de impub.& Inn.& Io.Ant.in iure canonico.Legistis in materia legali,& canonistis in canonica,qa vnusquisque præsumitur peritus in arte sua.l.j.ff.de ventre inspiciend. c.proposuisti.de probat.

Septima,illa opinio est tenenda:quæ à pluribus comprobatur.arg.l.quòd maior.ff.ad municipa. B.Villal.

Hanc Regulam,Adhærendum esse communi opinioni, & c.diffusissimè tractat Io.Neuizanus in sua Sylua nuptia.lib. 5. statim à principio.vbi refert Ias.in l.j.§.sublata.ff.ad Treb.docentem,Quando Doct.dicunt hanc esse communem opinionem,ꝙ hoc sit bonum verbum in practica.Item refert etiam elegans dictũ Bal.in cons. 112.vol.2. Quòd rarò bene loquitur,qui contra omnes loquitur.Et Fel.in c.cæterum.de rescr. de Barbatia scribit, quòd ille studio impugnandi communes opiniones, credens ea via se reddere immortalem , sepissime deliraui t.

Eandem tamen regulã ipse Neuizanus postea eodem lib.5.

verſ.Limita modo prædictam regulam &c. decem modis limitat.quarum limitationum vltima hæc eſt,ꝓ communis opi. ita præualeat, ſiquidem liquidè de hoc conſtet. vtputa, ſi Doctor. atteſtantur eam eſſe communem, ſecùs ſi non ſit liquidum, & ſint Doctor. qui contrariam(ꝓ non rarò in hiſce Collectaneis reperies,)dicant eſſe communem:quia tunc propter talem conflictum,res dubia redderetur, vt ibidem latiùs per ipſum. I.Fichard.

communis opi.illa quoque dicitur,quę etſi non omnium, tamen plurium illuſtrium Doct.auctoritate iuuatur, & ſuffragiis approbatur.Ita Iaſo.in l.re coniuncti.n.141.de leg.3.& in l.2.C.de inſti.& ſubſt.& in conſ.vlt.vo.3.Tho.Ferr.cau.31.& alij paſſim.Quinimò & eam opinionem pro cõmuni cenſendam eſſe aſſerit Ale.conſ.202.viſo Themate,cir.fi.vol.7.quæ à Doctor.maioris auctoritatis,& ponderis tenetur.Quod tamen diligentiore excuſſione indiget,quam tu vide apud Mari.& Salomo.in §.Reſponſa.Inſti.de iure natu.gent.& ciuil.vbi elegantiſſimè explicat, quid ſit opinio, quomodo diſtet à veritate,& quando,quomodoque communior cenſenda ſit. Breuiter,ab auctoritate,inquit,ſic naſcit opinio,quemadmodũ à veritate demõſtratio. Circa ea igitur verſat opinio ſecũdum Ariſt.v.Ethic.quæ aliter ſe poſſunt habere,& de quibus probabiliter dubitari contingit. Stulti etenim eſſet dubitare de his,quæ vel lege,vel aperta ratione demõſtrantur.Opinio enim ſi lege vel vera ratione fundatur, tunc non eſt opinio, ſed demonſtratio.Illa ergo communis opi,definitur quæ nõ à lege neque vera ratione : ſed ſola vel omnium vel plurium auctoritate ſubſiſtit:&c.Et tandem his verbis concludit Ex q bus omnibus cõſtat.illam potiorem partem eſſe inter,diſſentientes Doctor.quæ numero & auctoritate præſtat.Et quę inter auctoritates æquales numero præſtat:& quæ inter numero pares grauior eſt:communemque opinionem ſic poſſe definiri:eſſe de iure non aperto : vel ab omnibus probatam ſententiam:vel potioribus.Conſtatque communis opinionis effectus eſſe magnos:quia ius facit. Et ideo ab eo recedere iudici ſine ſuo periculo non licet : &c.Quæ in hoc communium opinionum pelago pro maiore ipſorum terminorum declaratione operæ prætium eſſe duxi annotare. I.Fichard.

Communis opi.ſi habet intellectum certum legis,licet ille non ſit verus in ſe, nihilominus ſequens illam in iudicãdo, vel extrà iudicium non incurrit pœnam legis.Quia cõis opinio Doctorum inducit probabilem errorem, Ita dicit Abb. Panor.in c.1.n.24.Per iura ibi alleg.de poſtul.prælat.vbi vide etiam Apoſtil. I.Fich.

PRO.communis opi.in dubio eſt ſequenda.l.1.ver.& crebrior.ff.de officio quæſt.in l.minimè.ff.de le.adde tex.in l. cũ quidam in §.ꝓ dicitur.2.ff.de acq.hær.vnde qui iudicat cõtra communem,reus eſt pœnæ.Panor.in c.1.de cõſtitutio.& iudex iudicans contra communem,facit litem ſuam,ſicut ſi iudicaret contra leges ſcriptas.Bart.in l.fi.C.de pœna iudic. qui mal.iudic.

OBIEC.contrà de leg.1.§.ſed neque.C.de vet.iur.enuc.vbi vnius opinio quandoque præualet.

SOL.Verùm eſt,vbi eſt verior & melior. Bellon.

PRO.communis opinio,vel error facit ius.in l.fi.ff. de offi. prætor.

OBIEC.contrà de l. quòd non ratione. ff. de leg. vbi quod errore introductum eſt,per conſuetudinẽ ſeruari non debet.

SOL.Dic,ꝓ error vniuerſitatis,vel principis facit ius.Ita intelligitur regula noſtra:erronea autem conſuetudo non facit ius.Ratio eſt,quia conſuetudo conſenſu introducitur.l.de q bus.in fi.ff.de leg. nihil autem tam contrarium conſenſui eſt, quam error qui impedit conſenſum.l.ſi per errorem.ff.de iuriſd.om.iudi.

OBIEC.Secundò opponitur de l.ornamentorum.ff.de auro & arg.lega.vbi hæredis error ius non mutat.

SOL.Dic ꝓ hæredis error ius non facit : vt ibi.ſicut nec teſtatoris.in l.Labeo.ff.de ſupp.leg.

OBIEC.Vltimo oppono de l.fi.ff.de hæred.inſtitu. vbi cõmunis fama ſeu rumor falſus obeſſe non ſolet.

SOL.ibi fauore vltimæ voluntatis. Bellon.

communis vſus loquendi omni regulæ,omniquè conſtitutioni.in exaudiendis ſermonibus derogat ſolus:fatentur omnes vt ait Mar.Samo.in repe.l.omnes populi.ff.de inſti.& iur. I.Fichard.

In qualibet materia etiam pœnali,& tam odioſa,vel ſtricti iuris,quàm fauorabili, Cõmunis loquendi vſus eſt attendendus,vt doct.communiter voluere,præſertim Bart.& Ale. in rub.de noui oper.nun.& aliis in locis ibi per ipſum Ale.adducti, hancque ſententiam communem eſſe refert Zacha in apoſt. ad Abb.in c. nonnulli.de reſcri. Quæ tñ nõ ꝓcederet,ſi ſtatuto caueretur, ꝓ verba ſtatuti proprie ſint intelligenda, tunc enim communis hic loquendi vſus non attenderetur.vt tenet Bart.in l.Labeo.ff.de ſupel.legat. F.Turzan.

communitas ſeu vniuerſitas non conſtituitur contumax vel in dolo ex contumacia ſyndici communitatis vel vniuerſitatis,ſed debet citari in concilio vel collegio ipſa communitas ſeu vniuerſitas,ſecũdum gl.communiter approbatam in l.non poteſt dolo,ff.de reg.iur.Niſi recuſaſſet congregare cõcilium ſeu capitulum ſiue vniuerſitatem:quia tũc citato ſyndico habetur perinde, ac ſi communitas aut vniuerſitas eſſet citata,ſecundum glo.in c.ſi in capitulo.de conceſſ.præb. in 6. Bart.in d.l non poteſt.Nec dicitur communitas dolum committere vel delinquere,licet plures ſeu maior pars hominum ipſius communitatis aliquid prohibitum faciant,niſi hoc fiat ex ordinatione concilij & ſonata campana. per l. ſed ſi ex dolo.cum gl.ff.de dolo.& gl.in l.ſicut.ff.quod cuiuſ.vniuer.Bar. in l. aut facta. ff. de pœnis. quicquid dicatur tenuiſſe contrarium Iac.But.in l.ſi quis in tantam.C.vinde vi. Balb.deciſ.80.

communitas dicitur feciſſe qñ tacitè approbat ſeu ratificat geſta per aliquos particulares. & quando hoc ſit, vide Afflict.deciſ.370.& quando poſſit dici delinquere,vt puniatur, vide Pariſ.conſ.21.& 91.lib.4.vbi an ex geſtis ſingulorum & quando poſſit puniri vniuerſitas in crimine læſæ maieſtatis, Afflict.in c.vnic.quę ſunt regal.ver.&bona committentium. nu.52.Salic.in l.1.C.de ſeditioſ. Put.

communitas,ſeu vniuerſitas non obligatur per priores:niſi eis ſpecialiter ſit commiſſum.Alex.conſ.135.vol.7.num.1. communem dicit. B.V.

communitas,ſeu concilium nõ poteſt dare immunitatem ciui,ſecùs tamen extraneo qui ciuis efficitur, Bello. conſ.37. nu.1.& 2.communem dicit. B.Villal.

communitas. Ex contumacia ſyndicorum citatorum nõ poteſt vniuerſitas vel collegium aut communitas multari, ſecundum gl.cum Bart.in l.non poteſt.ff. de reg. iur. niſi data opera recuſaret dare ſeu congregare concilium, in quo poſſet citari ſecundum Bart.ibi. Balb.deciſ.156.

commutatio ſummarum in odioſis non fit.ſecùs in fauorabilibus.Iaſ.in l.ſi idem,cum eodem.ff.de iuriſd.om.iud. nu.3. communem dicit. B.Villal.

comparatio ſemiplenam probationem inducit ſecundum communem per Burſat.conſ.123.n.21.lib.1.poſt Rol.conſi. 26.nu.12.lib. 1. Quæ comparatio literarum in miſſiuis vel epiſtola plenè probat in præiudicium ſcribentis ſecundum cõmunem per eundem Burſat.conſ.39.nu.25. vbi plura not. ad practicam recognitionis literarum.

cõparatio literarũ vnà cum litera,ad quã fit cõparatio, facit ſemiplenã probationẽ ſm gl.in l.admonendi.ff.de iureiur. & in l.in bonæ fidei.C.e.ti.quam celebrant & ſequuntur Moder.in d.l.admonẽdi,vbi audacter fatentur ſe vidiſſe practicari iudicẽ ex æquitate.l.vbicunq;.ff.de interroga.actio. cõpellere debitorem ad reſpondendum,num illa ſcriptura priuata, ſit manu ſua,ac ẽt ſcripta propria manu,vt ex ea fiat comparatio.& hoc idẽ ſentit Ang.in §.ſi qs igit.auth.fide.de inſtru.cęterum.gl.in l.3.§.1.in ver.ſpeciem.ff. de teſti.inclinauit in contrariam partem videlicet,dictã comparationẽ facere plenam probationẽ, & ita affirmat ſe vidiſſe cõiter ſeruari Alber. in l. cõparationes.C.de fide inſtr.hocq; de plano procederet,ſi talis eſſet cõparatio,quæ oſtenderet ſcripturã ſimul cũ ſcriptura:ad quã fit cõparatio per oĩa ſimilẽ,hoc itaq; caſu plena probationẽ faceret.d.§.ſi quis igitur,vbi probatur à ꝗrio ſenſu,& in iſto caſu incorrecta remanebit.d.l.cõparationes, vt p Bald. & Saly. in auth.ſed nouo iure,& in d.l.in bonæ fidei.& hoc in caſib.in qb.ſola literarũ cõparatio ſufficiat,&plenè probet,ꝓcederet quippe,qñ ageretur ciuiliter,ſecùs ſi criminaliter,puta in crimine falſi,qa ad probandũ falſitatẽ ſola literarũ cõparatio non ſufficeret,ſm Dec.conſ.615.& Ripa.in d.l.admonẽdi.Purpuratus verò ibi voluit fieri poſſe indicium ad torturã ſm perſonarum qualitatẽ, & vtrùm iſta comparatio ſit ſufficiẽs indicium ad torturã:vide Bart.declarantẽ.in l.ſi. de quæſtio.& gl.Bart.& Doct.in l.fi.C.famil.erciſc.interpretantur p̃dicta ſimiliter,ꝓ in oĩb.ſcripturis priuatis excepta apocha ſola,& ſimplex literarũ cõparatio plenè probat,vt habet.in d. l. cõparationes.Bart.in l.ſi ꝗctus.C.de fide inſtru.vbi ait, ꝓ d.l. cõparationes, volens ex cõparatione induci plenam fidẽ ſolummodo eſt correcta in apocha, non autem in aliis priuatis ſcripturis,quẽ ſequitur Alex.conſ.58.& 114.lib.7.& Soci.cõſil.4.li.3. vbi ẽt voluit ꝓ ẽt in Epiſtola ſufficiat ſola literarum cõparatio, quo ad plenã fidem, & ratio eſt quare d.l. fuit correcta in apocha,qa dat à debitore creditori,& ob id ſi ſola cõparatio

paratio ſufficeret de facili reperiretur, q literas alienas æmularentur,aut ꝗtrafacerent,& quatenus diximus Soc.in d.conſil.4.firmare d.l.comparationes,non eſſe correctam in epiſtola,aliiſque ptiuatis ſcripturis, dic iſtud etiam ſequi in epiſtola Alex.d.conſ.58.in princ.& 114.Dec.in c.2.de fide inſtru.& conſ.219.in fi.Purpu.in d.l.admonendi.&Cur.iun.conſ.118. & 162.& ita iſta omnia pulchre,&doctè referebat illuſtris D. Marcus Ant.Oradinus præceptor meus,interpretans publicè Peruſij. d.l.admonendi, à quo complura alia in iure Cæſareo,Canonicoque didicimus,quæ ponentur in 2. part. huius opuſculi ſuo loco & tempore. F.Viuius.

Compendioſa ſubſtitutio verbis directis hunc in modum concepta, videlicet:quandocunque filius meus deceſſerit ſine liberis,Sempronius hæres eſto:intra pupillaris ætatis tempora valeret iure directo,pòſt verò iure fideicommiſſi.Ita cõmuniter tradiderunt Doct.in l.Centurio.ff.de vulg.& pupill. ſubſtit.contra gl.in l.precibus.C.de impu. & aliis ſubſtit & in c.Ray.de teſta.qui voluerunt ꝓ propter illa verba,ſi ſine liberis deceſſerit,&c.valeat omni tẽpore iure fideicommiſſi,qua in re videndus eſt Papien.in ſua praxi in forma libelli,quomodo ex ſubſtitutione agitur,verbo compendioſa. F.Turz.

compenſandi animo relictum cenſetur quod aliter erat debitum,ſecundum communem per Burſat.conſ.60.nu.8.lib.j. de quo vide quæ ſcribit Bart. in l.ſi cum dotem. §.ſi pater. ff. ſol.matr.

compenſatio licet contra creditum iuratum non admittatur iuxta doct.oẽs per Nat.conſ.54.in prin.Afflict. deciſ.381. id tamen debet intelligi,quãdo via executiua procederetur, ſecundum communem per Burſ.conſ.106.n.j.li.j.vbi inter alios plures alleg.etiam Oſaſc.deciſ.92.vbi ponit limit.ad concl.de qua ibi quas declarat idem Burſat.d.conſ.ante nu.2.vbi huius negatiuæ concl. contrariam veriorem dicit ex cantiuncul.conſ.23.n.78.& ſeq.& aliis ibi alleg.

compenſatio an poſſit opponi ab eo qui ſubiit ſpõtaneam condemnationem:& intra certum terminum ſoluere promiſit creditori,dic vt per Oſaſc.deciſ.92.vbi n.33.poſt plura cõcludit pro opi.negatiua,videlicet admitteñ non eſſe compẽſationem,ſed putat affirmatiuam veriorem eſſe,quam declara,& limita,vt per eũ ibi,n.34. & ſeq. de quo vide etiam quæ ſcribit Nat.conſ. 54.poſt Bar.in l.amplius non peti.col.fi.ff.rẽrat.ha.Rol.conſ.6.n.17.lib.1.Neuiz.conſ.62.n.26.Capel.Toloſ. q.139. Quibus adde ꝓ compenſatio quæ fit ipſo iure : in effectu locum non habet,niſi pars velit,& opponat,teſte prædicto Rol.conſ.8.n.8.lib.3.l.verum.ff.de compenſ.& an opponi poſſit ea exceptio compenſ.in executione ſntiæ, dic, vt per Rom.conſ.76.col.2.in prin. limitationem autem ad reg. ꝓ de quantitate ad quantitatem ſemper fuit compenſatio:vide per Iaſ.in l.cum fundus.§.ſeruum tuum.n.11.ff.ſi cert.pet. & nu.ſeq. vbi quomodo de liquido ad non liquidum fiat cõpenſatio,& plura de compẽſatione ibi n.12.& an qui iurauit ſoluere in termino:poſſit compẽſare,Dic,vt per eundem Iaſ. in l.eum qui §.ſi iurauero.ff.de iureiur. vbi dicit communiter reprobari opi.Bar.in d.l.amplius non peti.alleg.in d.§.ſi iurauero. n. 5. & ſic ꝓ eo caſu non admittitur compenſatio, qua in materia,plura habetur ibi,&per Tremol.ad prac.Bonacur. tit.quib.mod.ſuo no.ciuil.poſt nu.23.

compenſatio quando opponitur,debet admitti liquidatio intra illud tempus quod daretur reo ad ſoluẽdum, teſte Bart. in l.in fraudem.§.qui compenſationem.ff.de iur.fiſc.cuius opin.communem dicit Alex.conſ.94.& conſ.ſeq.lib.4. reprobata opin.Bald.in l.3.C.de compenſat.Quid de compenſatione delictorum,puta doli cũ dolo,vide doct.in apoſtil.ad Bart. in l.ſi ambo.ff.de compenſat.

compenſatio in omnibus contractibus,præter depoſitum, admittitur,ſi facilè quod in compenſationem deducitur,&liquidò,pro iudicis arbitrio,probari poſſit.commune ait Iaſ.in §.in bonæ fidei.n.72.Inſtit.de act.In depoſito autem de expẽſis in eodem factis nõ improbatur, receptũ pronunciat Fulg. in l.ſi plures.ff.depoſ.At in cõmodato generaliter compenſationi locum fore inquit placitum vulgò Panorm.in c.2.de depoſ. quemadmodum de pecunia ad pecuniam in ſpecie debitam.commune teſtificantur Alex.& Iaſ.in l.ſi fundus.§. ſi ſeruus.ff.ſi cert.pet. E.Suarez.

compenſatio tunc planè locum non habet,cum quid ſolutum iri iuratò promittitur,vt frequenter interpretibus probatum memorant Gozad.conſ.32.n.15.& ſeq.Viuius cum aliis lib.1.opi.43.& opi.199. E.Suarez.

compenſatio fieri non poteſt ex priori ſolutione ad ſecundam ex iudicis ſententia faciendam, vt commune ait Ema. à Coſta contrarium cũ multis verius opinatus in l. ſi ex cautione.ver.ex his infero.C.de non nu.pecu. vt nec abs legato rei certæ,ad debitum etiam neceſſarium compenſatio procedet, niſi aliud teſtator declararit.communem ponunt Corn.conſ. 242.lib.2.Io.Dilect.de arte teſtan.ti.6.cau.5.n.3. E.Suarez.

COMPENSATIO ſterilitatis licet ſecundum Inn.in c.propter.de locato.ſit facienda cum vbertate ſeu fertilitate præcedentis vel ſequentis anni proxi,& immediati,& non mediati, ſiue interpellati,contraria tamen ſententia,quod fiat compẽſatio ſterilitatis cum vbertate anni mediati & interpellati verior eſt,vt voluit Hoſt.in ſumma ti.de locato,§.quæ actiones, ver.fit autem,& ver.ſeq. & rationabilior ſecundum Imolam in d.c.propter,eod.tit.cum qua alios communiter tranſire refert Bened.Capra.regul.88.n.52.quod verum eſt,quando ambo anni continentur ſub vna ac eadem locatione,aliàs ſecus, etiamſi vtraque locatio fuiſſet facta de re eadem, & inter eaſdem perſonas,prout vult Bald.in l.licet C.locati.& Im.d.cap. propter, quia ex quo locationes ſunt ſeparatæ vel diuerſæ de vna ad aliam,vel de vnius anno ad alterius annum argumẽtari aut inferri non licet argumento.l.fi.ff.de calumniat.l.Papinianus exuli,ff.de minorib.& voluit Imola in c.per venerabilem.qui filij legit. Bened.Cap.

compenſationis exceptio alicuius quantitatis vel debiti,ſi quis iurauerit ſoluere,opponi non poteſt,ſed neceſſe eſt vt p̃ciſè ſoluat.per tex.&ibi Doct.in c.ad noſtram.j.ext. de iureiu. Et hanc cõem Docto.opinionem eſſe inquiunt Fel.ibid.circ. fi.ver.& per hoc apparere exiſtimo.Alex.de Imol.in conſ.91. n. 5.& in 2.lib.con.Et And.Tiraq.in tract.de vtroque retract. §.3.gl.3.n.6.verſ.aduerte.Licet alij multi contrariam ſententiam ſecuti fuerint,quam comprobat idem Alex. de Imol. in con.12.n.15.in eod.2.lib.con.& horum opinionem ſequitur Carol.Molin.in d.con.91.in verb.damnatur.& idem in Commenta.ſuis in conſuetud.Pariſ.in 2.parte.§.62.n.19.cum ſeq. Kirchouius.

COMPENSATIO de quantitate ad quantitatem in liquidis fit ipſo iure,quando de ea pars opponeret.l.ſi conſtat.& ibi Doct.C.de compenſ.Et hanc communem opinionem Docto.eſſe dicit Marian.Socy.iun.in conſil.147.in 1. part.conſi. kirchouius.

compenſatio licet fiat ipſo iure.l.ſi cõſtat.& l.fi.C.de compen.eſt tamen neceſſe, ꝓ ea opponatur ab homine, vt declarant Doct.in d.l.ſi cõſtat.in verbo ipſo iure.interpretãtur præfata ſimiliter in debito iurato,quia de debito iurato,ad nõ iuratum compenſatio non admittitur ſecund.communem opi. de qua per Iaſ.in l.eum qui.§.ſi iurauero.nu.2.ff.de iureiur. & Afflict.deciſ.163.die ſeptimo Octobris, poſt alios à prædictis Doct.citatos. F.Viuius.

compenſatio tollit ipſo iure delictum:ſi opponatur, ſecus tamen Iaſ.in §.in bonæ fidei.n.80.& Inſt.de act. communem dicit,vbi ponit aliquas limit.

Ex hoc poteſt opponi Compenſatio cõtra inſtrumentum habens executionem paratam,ſecundum Segu.in l.ſi ex legati.ff.de verb.oblig.nu.212.quæ facit ad intel.l.4.& 5.tit.8.l.3. ord. B.Villal.

compenſatio admittitur in depoſito de expenſis factis in ipſo depoſito,gl.communiter approbata ſecundum Fulg.in l. ſi plures.ff.depoſi.communem dicit. B.Villal.

contrarium eſt determinatum de iure regio.per l.10.tit. 3. part.5. Idem.

compenſatio admittitur in alio contractu præter depoſitum: dum tamen de facili poſſit liquidari, quod relinquitur arbitrio iudicis.Iaſ.in d.§.in bonæ fidei.num.78.Inſt.de actio. Idem.

De iure regio eſt ſublatum arbitrium iudicis,quippe quia xatus eſt terminus decem dierum ad iſtam liquidationem facendum,per l.20.ti.14.par.5.idem.

compenſatio admittitur de pecunia ad pecuniam:licet pecunia ſit debita in ſpecie: Alex.in l.ſi fundus. §.ſi ſeruus. & ibi Iaſ.ff.ſi cert.pet.communem dicit.

Nota iſtam communem ad ampliationem l.21.tit.14.par. v.B.Villal.

compenſatio admittitur in commodato.Panor.in ca. 2.de depoſit.communem dicit. Idem.

compenſatio non fit de legato ad debitum, quando legatur res certa,etiam in debito neceſſario : niſi aliàs teſtator declarauerit,Duran.in arte teſt.tit.6.cau.5.num.3. communem dicit. B.Villal.

ADDITIO.Et an & quando fiat compenſatio de vna quãtitate diuerſi generis ad alteram, vel diuerſo genere ad aliud diuerſum genus,Tind.in tract.de compenſa.art.3.n.7.vbi nõ nulla de compenſatione & eius in effectu in arti.10.

Competens iudex est pro crimine iudex loci, in quo fuit commissum, et à ñ subdito. cõis opi. Cla. q. 38. in prin. Bonac.

competens iudex nõ est dominus vnius castri diuisi, in puniendo alium condominum, qui in parte sua deliquit, communis est opi. Clar. d. q. 38. vers. quæro pone. Bonacoss.

competens iudex est prætor Mutinensis exercitus eius, q̃ in militia deliquit, licèt exercitus foret in Bononiensi territorio, cõis est opi. Clar. d. q. 38. ver. quæro etiam. Bonacoss.

cõpetens iudex est in foro pœnitẽtiali sacerdos parochiæ, vbi qs habitat, & ñ aliᵖ, cõis ẽ opi. Cla. q. 37. ver. q̃ro. Bonac.

competens iudex non est loci confederati iudex pro maleficio commisso in loco confederato, nisi expresse caueatur. Clar. d. q. 38. vers. succesliue. Bonacoss.

competens est iudex vtriusque loci, pro delicto in confiniboᵖ facto, & ita cõiter obseruat. Cla. d. q. 38. ver. p̃terea. Bonac.

cõpetens iudex debet videre si sit cõpetẽs, q̃ñ quis fatetur se deliqsse, sed extra eiᵖ territoriũ, & cognoscere an locᵖ sit suę iurisdõis, cõis est opi. Cla. q. 38. ver. vlterius quæro. Bonacoss.

competens iudex etiam dicitur ordinarius, aliàs incompetens rõe pœnæ, si quis falsum deponit corã ipso, quia potest eum punire extra ordinẽ. cõis est opi. Clar. q. 38. ver. sed quæro. & nihilominus iudex competens eum punire potest pœna ordinaria. Si autem est delegatus Principis potest & ipse extra ordinem similiter punire. Aut est delegatus inferioris, & non potest. communis est opi. vt ibi per Clar. Bonacoss.

cõpetẽs iudex ñ est, si clericᵖ corã ipso falsũ deponat, cõis est opi. Clar. q. 38. ver. sed hic quæro. benè tñ põt cognoscere super falsitate ad effectum expediendi causam coram eo vertente, non aliàs, vt est communis opi. Clar. ibi. Bonacoss.

competens iudex est vtriusque fori, si laicus falsum deponat corã iudice ecclesiastico. Clar. q. 38. ver. q̃ro nunc. Bonac.

competens iudex non est, si quis alibi furtũ fecit, & hic contractet, vbi sit iudex loci contractatio. communis est obseruãtia. Clar. q. 38. ver. tu scis. Potest tamen sub pœna eum eiicere. Bonacoss.

conpetens iudex est, si laicus deliquit in ecclesia, vt est cõis opi, Clar. d. q. 38. ver. vidi etiã. & non ecclesiasticus iudex, quia ecclesia est de territorio Principis, licet sit locus sacer. Bonac.

competẽs iudex est etiam, qui reum præuenit in capiendo, quando plures iudices sunt competentes, & maximè si est cõpetens ratione enormitatis, vel grauitatis delicti. Cla. d. q. 38. vers. vlt. Bonacoss.

competens iudex est pro delicto commisso, iudex delicti, iudex originis & domicilij. Et possunt procedere ad instantiã partis, & ex officio. cõis ẽ opi. Clar. d. q. 38. ver. sed q̃ro. Bonac.

competẽs iudex etiam dicitur aggrauati delicti ex delictis extra territorium. Bonacoss.

cõpetens est iudex in criminalibus vicarius Potestatis deputatus locum tenens à Principe, vel ab ipso Prætore cum auctoritate Principis, & potest punire, & alia facere, quæ sibi in mandatis sunt commissa, aliàs non, vt est communis opi. Cla. q. 40. ver. 1. idem Vicarius Episcopi ex speciali commissione Episcopi, vel capituli, potest de criminibus cognoscere & punire vt est communis opi. Clar. ibi. Bonacoss.

Competit pro Emphitheusi condictio ex lege. com. d. Car. §. emphyteusis. q. 47. P. Fich.

competit pro feudo condictio ex l. & consuetudine. com. dicit Clarus §. emphyteusis. q. 89. P. Fich.

complices illi sunt, qui ad malum sunt socij, vt est communis opi. de qua Paris. cons. 168. nu. 10. in 4. vol. Bonacoss.

Compositiones, quæ fiunt tota die cũ Duce vel Marchione, vel inclyto dominio Venetorum de delictis cõmissis, non possunt tollere pœnã, quæ parti debetur, quia solum videtur remissa pœna, quoad fiscum, sed nõ in præiudicium priuatorum, ex cõi regula, q̃ Princeps in dubio non videtur velle tollere ius tertij, vel ei præiudicare. Dec. cons. 520. n. 2. vbi diffusè, & in cons. 602. n. 14. Pastores autẽ ecclesiæ, qui super pœnas cõpositiones facitnt vt extorqueant pecuniam, malè faciunt, & contra legem. l. si operis. C. de pœnis. Licet quandoque aliqui Principes, vt cautius agant in compositionibus p magistratus faciunt adiicere illa verba, Ex causis notis suæ excellentiæ, quæ nullibi legi, nisi apud Iacobi. de S. Georgio in sua inuestitura feudali. in §. sed an princeps. n. 4. fol. 9. vide Ias. in l. venia edicti. n. 10. & seq. C. de in ius voc. Cum quib. & qualiter sint faciendæ tales compositiones, & quæ sint considerãda in eis tradit Paris de Puteo in tract. syndica. in §. compositio. & etiam in §. quæro. & §. 3. tomo 14. fol. centesimoquarto. Et plura de compositionibus tradit Paulus Grilandus in tract. de relaxa. carce. tit. de pœnarum compositionibus. §. sequitur. §. secundò quæro. & §. tertiò quæro, tomo 15. trac. fol. 128. & in §. quartò. & §. quintò quæro. Et Mõteleo in sua practica arbitrali, vbi de compositionibus agit. Et compositio facta in casu à iure concesso, vt puta in delicto, quo dato, & verificato, infligenda erat pœna mortis, vel sanguinis, valet, vt est cõmunis opi. D. Brunorus in eius consi. crim. n. 196. & n. 197. vbi de transactionibus & compositionibus plura. Bonacoss.

PRO compositum aliquãdo pro suo simplici sumitur. no. gl. in rub. ff. de dote prælegat. in l. verbum reddendi. ff. de ver. significat. Bellon.

computationis error, & post subductas sæpius rationes allegari potest: vt receptum asserere ausim ex Soc. cons. 92. n. 8. lib. 4. Paris. cons. vlt. n. 26. & 27. lib. 1. Quin & vsque ad 30. annos rectè proponetur, vt commune pronuncio ex Ias. consil. 210. lib. 2. Didaco à Castillo in l. 28. Tauri. & iure ipso computationem nullam reddit, est gl. communiter recepta in l. 2. C. de iure fisci. lib. 10. E. Suarez.

compromissum facere de re feudali in arbitros Vasallus non potest. comm. iicit. in §. feud. 10. Clar. q. 39.

Per nullam cautelam verborum in compromisso apposito rum, fieri potest, quo minus reductio ad arbitrium boni viri peti possit, data magna iniquitate, vel læsione. Est communis opi. secundum Decium in cons. 111. ver. 4. principaliter. vol. 1. & in cons. 39. iuridicam. eod. vol. & in cons. 60. eod. vol. Mat. Chærianus.

Reductio seu reclamatio ab iniquitate laudi, peti potest vsque ad 30. an. Est communis opi. secundum Dec. in cons. 39. iuridicam. circ. fi. vol. 1.

compromitti de omnibus rebus de quibus alienatio fieri non potest, non potest. Est com. regul. omnium Doct. secundum Dec. in cons. 39. iuridicam. vol. 1. Matt. Chærianus.

Iniquitas autem seu enormis læsio laudi dicitur, quando reperitur facta læsio, saltem in 6. part. debitæ quantitatis. Vel est in arbitrio iudicis, cùm non sit à lege determinatum. Istæ sunt duæ principales Doct. opiniones magis cõmunes, secundum Dec. in cons. 39. iuridicam. in fi. vol. 1.

Pœna l. si quis maior, nõ habet locum in Compromisso ẽt iurato facta à parte inuita ex necessitate statuti vel iudicis. Est communis opin. secundum Ias. in cons. 12. allegata. ver. nec huic fundamento. vol. 1.

Partes quæ diu litigarunt, possunt etiam per iudicem ecclesiasticum ad compromittendum compelli, c. placuit. cum gl. 90. dist. Idem quando ex priuatorũ lite inquietatur status reipublicæ. l. si quis ingenuam. §. in ciuilibus. ff. de capti. & secundùm Bal. & Ang. in l. æquissimum. aliàs est. §. sed si inter. ff. de vsufruct. Balb. decis. 410.

compromissi prorogatio debet partib. intimari, aliàs nõ valet sententia arbitramentalis. Est communis opin. secundum Bald. & Dec. cons. 39. iuridicam. in prin. Mat. Chærianus.

compromissum in arbitrum, & arbitratorem in dubio præsumitur præcessisse vt arbitrator: Alc. in tract. de præsum. reg. 3. præsump. 35. in fi. communem dicit. B. Villal.

compromissum ecclesiasticæ, atque adeò spiritalis causæ, quin in sacris non initiatum fiat, nihil vetat. commune dicũt Dec. in c. 2. n. 4. de iudic. Gra. cons. 87. n. 10. lib. 1. E. Suarez.

COMPROMISSVM si fiat cum clausula quod stetur laudo, pœna soluta vel cum clausula rato manente pacto. vel simili, tunc secundum gl. c. dilecti, de arb. standum est sententiæ vel laudo, etiamsi pœna soluta fuisset, qd̃ procedit siue emologatio expressa, siue tacita interueniat, iuxt. gl. in l. 2. ff. de arbitr. l. cùm antea, & ibid. Odoffr. & Azo. C. de arbitr. quos sequtur Cy. ibid. & Bald. in l. ait prætor. ff. de re iud. & Im. in d. c. dilecti filij. quorum opinionem contra Iacob. Baldri. Martium de Fario. & Iacob. de Rauenna, tanquam communiter sequendam, asserit Bened. Capr. reg. 71. nu. 9.

Compromitti in iudicem. Non potest de iure ciuili compromitti in iudicem tanquam in arbitrum, sed tanquam in arbitratorem potest, per l. si in seruum. §. si quis iudex, cum glo. ff. de arbi. secus de iure cano. per tex. cum gl. in c. cum tempore. extr. de arbi. & ibi Panor. & communiter cano. Inn. in c. ex parte. in gl. ordinarius. co. tit. Spe. in tit. de arbitro & arbitra. §. potest. ver. in iudicem. Ang. in l. 1. §. & post operis. ff. de oper. noui nun. Sed cum inter canoni. reperiantur variæ & contrariæ opiniones in locis præallegatis circa hoc, & sit clara decisio de iure ciuili in d. §. si quis iudex. illi videretur stãdum in vtroq; foro. iuxta theoricam cano. in c. 1. de extr. de ope. noui nun. & legistarũ. in l. p hanc. C. de temp. appel. Balb. decis. 411.

Compromittere. Super articulo iuris emergente, in causa, stante causa coram ordinario, potest compromitti in arbitrũ, gl. reputatur singularis in l. pen. in verbo suam. C. de pact. vbi notabiliter dicit Bar. per illum tex. iuncta gl. Quod stante statuto

statuto, q̃ de quæstionibus inter affines compromittatur, erit compromittendum, etiam in artic. emergente in causa principali. Balb. decis. 177.

Compromissum secuto laudo dicitur transactio saltẽ largo modo, secundum Bart. in l. furti. §. qui iussu. ff. de his qui not. infa. Perus. in c. ex ratione, n. 29. de appel. Ias. in auth. si verò contigerit. in fi. C. de iudic. cons. 12. n. 2. lib. 1. vbi q̃ sicut ex ceptio transactionis est exceptio litis finitæ: ita est in arbitramẽto, maximè vbi laudum est ratificatum. Auth. in disput. incip. Cum c. laicus. quem sequitur Cacialup. tract. de transac. q. 3. vbi in tali arbitramento dicendum est idem quod in transactione vera. Dec. cons. 60. col. 3. cons. 298. col. 3. ex quo sequitur q̃ in tali transactione seu laudo homologato non habet locum dispositio l. 2. C. de rescind. vendit. prout in transactione dicit Alex. in l. si quis cum aliter. col. 3. vbi Ias. col. 15. ff. de verb. oblig. Alex. cons. 42. col. 5. lib. 1. vbi dicit hanc communem opi. sequitur Dec. cons. 216.

COMPROMISSVM si fecerunt Titius, & Sempronius in arbitratorem annullatur, si alter ex compromittentibus ipsis est bannitus, & bona banniti sunt publicata, seu confiscata, secund. Roman. Alex. Ias. & Soc. in l. si quis arbitratu. ff. de ver. obli. vbi scribũt istam opinionem communem fore. & sequitur Bapti. de sancto Blasio, in tract. de arbitris q. 53. Marcᵒ Antonius Blancus, in tract. de compromissis q. 7. n. 6. & Petrus de Benintendis decis. 21. n. 21. licet ibi recitet in Rota Bononiensi decisum extitisse bannitum vigore statuti de compromissis faciendis inter affines cõpromissum petere possem & in hanc partem per rationes ibi assignatas rationabiliter Rotam inclinasse facilè dignoscitur. F. Viuius.

compromissum, vt de iure tantum iudicari debeat, intelligi debet de iure municipali, vel consuetudinario, de quo in loco, nõ autem solum de iure cõi Romanorum. Ita in terminis concludit Carol. Ruin. in cons. 4. incip. quoniam proponitur, quod testamentum, &c. n. 10. 11. & 12. 2. vol. vbi allegat Bald. Inn. Ant. de But. Abb. Roma. & modernos Perusinos, respondens etiam ad authoritates contrarias dicẽdo, quod ita se habeat cõmunis opi. vt per eum. Item voluit Soc. iun. cons. 94. nu. 20. vol. 4. cum dicit, se hanc opinionem nedum communem, & veram, sed etiam indubitatam putare et non parum admirari de iis, qui contrarium tenuerint. E. Muscul.

compromissum factum de rebus merè temporalibus, ac ciuilibus ecclesiæ in laicum, necessariò non requirit cõsensum auctoritatémque episcopi, secũdum glossam, in vers. spiritualibus. post prin. in c. contingit interdum, de arbitris: cum qua sentiunt omnes Doctor. ibi, præsertímque August. Berous. nu. 33. & seq. & nu. 26. vbi deducit istam opinionem communem esse. F. Viuius.

compromissum, & compensatio equiparantur. commune aio ex Alex. cons. 22. n. 3. lib. 1. & cons. 119. n. 3. lib. 2. Lanfr. de arbitr. 3. par. n. 5. lib. 3. tract. Alc. in l. cum te. n. 4. C. de transac. E. Suarez.

compromissum si vt in arbitrum & arbitratorem factum proponitur, res vti ab arbitratore decisa in dubio presumitur. cõmune ait Alc. de presump. reg. 3. presum. 36. in fi. E. Suarez.

cõpromissum in ordinarium tanquã arbitratorem iure riteque fiet cõe inquit Præpos. in cap. infantes 3. q. 7. E. Suarez.

compromissum quum affines cogente statuto inire adigũtur, ad quos id spectet, vide s̃. ver. affines. E. Suarez.

compromissum alterutrius compromittentis proscriptione euanescit commune aiunt Bapti. de sancto Blas. de arbit. q. 53. Blanc. de compromissum. q. 7. nu. 6.

COMPROMISSVM.

Summaria.

Procuratorem sine speciali mandato compromittere non posse. q. 1.

Si causa ex necessitate legis, vel statuti cõpromittatur, potest procurator compromittere sine mandato speciali. q. 2.

compromissum annullari, ac tolli per mortem alterius ex compromittentib. idq̃ue procedere etiam, si alter ciuili morte sublatus sit. q. 3. & q. seq.

compromissum factum in arbitratorem difficilius solui, quàm factum in arbitrum. q. 4. ad fi.

compromissum finiri altero ex compromittentibus moriente, etiamsi res sit indinidua. q. 5.

A laudo arbitrorum conceditur reductio, seu regressus ad arbitrium boni viri, intra annos 30. quibus elapsis transit laudum in rem iudicatam. q. 6.

Iudicem rei conuenti, esse cõpetentem iudicem reductionis: quibusdam, tamen aliter opinantibus: eò, q̃ reductio à laudo ad arbitrium boni viri, sit instat appellationis. q. 7.

Petitio reductionis contra laudum, si enormis sit læsio, admittitur, non obstante renunciatione munita iuramento: nec opus est, secundũ iura absolutione à iuramento, secus secundùm Theologos. q. 8.

Iuramentum non extendi vltra intentionem iurantis, nec supplere consensum. ead. q.

Arbiter habens potestatem terminandi causam de iure, potest pronunciare, secundum consuetudinem. q. 9.

Petens reductionem, nec probans in eo iudicio iniquitatẽ laudi, etiam cùm partes compromiserunt expressè, stare laudo, nec petere reductionem sub certa pœna, potest adhuc in isto iudicio, quo pœna petitur, de iniquitate laudi, pbare: Nñ iudex expressè pronunciauerit laudũ esse iustũ & æquũ. q. 10.

QVAESTIO I.

Quæro, An procurator possit compromittere? Resp. Communiter in eam itum est sententiam, procuratorem sine speciali mandato compromittere non posse. De hoc est tex. in c. per tuas. ibi Abb. in 2. notab. & Doct. communiter de arbitr. l. procurator. ff. de procur. Et firmat Dec. cons. 60. in prin. Socy. 18. ver. & ad compromittendum, vol. 1.

QVAESTIO II.

Sed nunquid hoc habet locum in compromisso ex necessitate legis vel statuti? Resp. q̃ non, sed magis placuit, procuratorem stante statuto vel lege, q̃ causa compromittatur, etiam sine speciali mandato compromittere posse. Ita firmat Alex. & communiter Moderni in l. si plures. ff. de pac. & in l. præses. C. de transact. Et hanc esse communem opinionem testatur Robert. Marant. in spe. par. 4. dist. 14. nu. 4.

QVAESTIO III.

cõmunis est conclusio, compromissum annullari per mortem alterius ex compromittentibus. Ita est tex. in c. fin. de arbit. & l. diem proferre. §. 1. ff. eod. Et firmat Bart. l. qui liberis. §. hæc verba. ff. de vulg. & pup. Lanfranc. de Oria. in tract. de arbit. 3. q. 4. q. prin. Baptist. de S. Blasi. in suo tract. q. 2. Maria. Soci. in cons. 66. nu. 10. vol. 1.

QVAESTIO IIII.

Sed quæro nunquid hæc conclusio procedat, si alter ex cõpromittentibus sit mortuus ciuiliter? Resp. q̃ sic, Ita tenet Baptist. de S. Blasio in d. tract. q. 53. Egid. Bellamer. d. c. fi. n. 1. dũmodò tamen eius bona sint publicata, seu confiscata. Io. de Imol. d. c. fi. n. 7. Bart. l. si quis arbitratu. in fi. n. 14. ff. de verb. oblig. vbi loquitur in compromisso facto in arbitratorẽ, quod difficilius soluitur, quàm compromissum in arbitrũ. Et eum sequuntur ibi Alex. Ias. & Socy. asserentes hanc esse communem opinionem.

QVAESTIO V.

Quæro, cõpromissum est pro vna parte, si vnus ex illis moriatur & res sit indiuidua, An etiam finiatur compromissum? Resp. q̃ sic, & ita tenet Alber. Galeo. tract. de arbit. Et hãc sententiam sequitur & firmat Io. And. in addit. ad Specu. tit. de arbitr. §. finitur. n. 2. Et tenet gl. d. l. diem proferre. §. 1. verb. morte. Quam ibi sequuntur Bart. Bald. & Doct. Hanc opinionem tenet quoque Ang. de Perus. cons. 248. n. 1. Et eam dicit communem Maria. Socy. iun. cons. 66. nu. 13. vol. 1.

QVAESTIO VI.

Quæro, intra quantum tempus possit peti reductio ad arbitrium boni viri à laudo arbitrorum? Resp. In hac quæst. variantibus sententiis disputatum est, prout refert pro & contra Abb. Sicul. in c. quintauallis de iureiur. Verùm communi & crebriori calculo ea approbata est sententia, q̃ possit haberi recursus ad arbitrium boni viri intra annos 30. quibus elapsis laudum transit in rem iudicatam, vt concludit prædictus Ab. Sicul. d. c. quintauallis. Et hanc sententiam firmat Bart. in l. societatem. §. arbitrorum. ff. pro socio. Baptist. de S. Blasio in tracta. different. inter arbitrum & arbitratorem. q. 84. Eandẽ sententiam sequitur Soci. in cons. 220. vol. 2. Ang. in cons. 314. in prin. vbi dicit esse ius personale, ideoq̃ue non nisi 30. annorũ spacio præscribi, Alex. cons. 95. vol. 2. col. fi. Dec. cons. 39. cum pluribus per eum allega. vbi dicit hanc esse communem opinionẽ, & ita iudicatũ esse testatur Mathæ. de Afflict. decis. 132.

QVAESTIO VII.

Quæro, Corã quo iudice debeat peti reductio ad arbitriũ boni viri? Resp. In hoc artic. variè loquuti sunt Doct. nõnullis existimantib. q̃ iudex appellationis à laudo debeat esse superior pronũciantis laudũ, & nõ actoris aut rei, ita tenet Ludo. Roma. cons. 265. ex quo. n. reductio ad arbitriũ boni viri habet se ad instar appellationis, sicut à sñia iudicis recurrit ad superiorem iudicãtis, ita quoq; ad superiorẽ laudãtis recurrendũ est. Alij verò ꝗ cẽluerunt, iudicẽ cõpetẽtẽ reductionis esse iudicẽ rei seu q̃ueti, q̃ aliàs fuisset iudex causę principalis, ita tenet

Bart.in d.§.arbitrorum.Et sequitur pract. Papiens.in form. libel.quo agit ad pœnam ex compromis.Alex.in cons. 131. in prin.vol.2.Eandem sententiam firmat Soc.in cons. 18.vol.1. Abb.d.c.quintauallis.de iureiur.Et hanc dicit videri magis cõmunem Marant.in Spec.par.6.Rubr.de appel.n.114.Et tenet Pau.de Cast.l.cùm hi.§.transactione.ff.de transact.

QVAESTIO VIII.

Quæro, An non obstante renunciatione admittatur petitio reductionis contra laudum iuratum, An verò requiratur absolutio à iuramento? Resp. Hæc quæstio mirificè cõtrouersa est tam apud Antiquos, quàm Modernos, vt per Spec.ti.de arbitr.§.sequitur.vers.item quid si compromissum. Et Bar. d. §.arbitrorum. Verùm pro concordia conclusiuè dicendũ est, secundum communem receptamque Doct.sententiam, ꝓ si læsio infertur in parua quantitate, valet renunciatio, nec potest peti reductio.arg.l.ait prætor.§.quæsitum.ff.de minor. Sin verò infertur læsio in magna quãtitate, & ita si læsio est enormis, vel enormissima, tunc renunciatio non valet, etiamsi sit iuramento vallata, quia habet in se conditionem, si ex ea non inferatur læsio magna, & semper iuramentum intelligitur si què arbitratus fuerit arbitrator. Præterea enormissima læsio non præsumitur cogitata, & iuramentum non extenditur vltra intentionem iurantis, nec supplet consensum, vnde non obstat iuramentũ. Ita tenet Alex.in cons. 131.vol.2.Dec. consil.111.vers.tertiò principaliter.& cons.60.Soc.cons.220.vol. 2.&ꝓs.104.cq.4.vol.4.pract.Pap.in for.libel.quo agit ad pœ. ex compromiss.verb.nec reductio. Et hanc dicit esse communem opinionem Marant.d.Rub.de appel.n.115.Et ꝓ à tali iuramento non petitur absolutio, ex quo periurium non detegitur, vbi iuramentum non extendit se ad illud. Firmat quoq; Ang. cons. 172. Potest tamen ad cautelam peti absolutio secundum Theologos.

QVAESTIO IX.

Quæro, An arbiter habens potestatem terminandi causam de iure, possit pronunciare secundum consuetudinem? Resp. ꝓ sic, & ista est communis & recepta Doct.sentẽtia, vt firmat Aldobr.§.ius autem.nu.5.Instit.de iure natur.gent.& ciuil.& Abb.in Rub.ext.de consuet. Eandem firmat Bald.l.illa institutio.ff.de hæred.instituen.Io.And.in add.ad Spec.tit.de arbi.§. excipitur. Et eam dicit magis communem Ias.l.præscript.C.si aduers.ius vel vtilit.publ.

QVAESTIO X.

Pone, factum est compromissum, in quo partes promiserũt expressè stare laudo arbitri, & non petere reductionem sub certa pœna. Certum est, talem promissionem intelligi, si arbiter iustè & æquè arbitratus fuerit, si pars petat reductionem, & ille coram quo petita est reductio, decidat laudum esse æquè latum, altera pars petat pœnã, quæro, An in isto iudicio, in quo petitur pœna, possit pars denuò probare de iniquitate laudi, non obstante, ꝓ confirmatum sit per iudicem reductionis? Resp. Licet in hoc variè disputatũ sit, vt per Ias. in l. Iulianus.ff.de verb.obl.vbi quatuor refert opiniones: Tandem tamen præualuit Bart.opinio in l.Iulianus.ff.de condi.in debi. q̃ communi calculo vtriusque iuris interpretum approbatam esse firmat Ias.ibi. Aut enim secundum eum iudex reductionis confirmauit laudum arbitri, quia iustum & æquum est, & tunc si agatur ad pœnam, pars à qua petitur, non poterit amplius probare, quia directò veniret contra sententiam reductionis. Aut iudex reductionis absoluit reum simpliciter nulla causa expressa, vel confirmauit laudum arbitri, quia pars aduersa non potuit probare de iniquitate, & tunc quando petitur pœna, poterit probari de iniquitate, quia tunc non deuenitur contra sententiam. Hanc opinionem tenet idem Bart. in l.ex diuerso.§.1.de rei vendic.Bald. sibi contrarius in l.qui cum tutorib.in prin.ff.de transac.Ang.d.l.Iulianus. & Raph. Fulg.Im.Pau.de Cast.communiter Moderni in l. qui Romæ. §.duo fratres.ff.de verb.oblig.Panor.c.quintauallis.de iureiurand. Michael. Grass.

compromitti in ordinarium tanquam in arbitratorem potest. Præpos.in cap.fames.3.q.7.communem dicit, & si cõpromittatur in ordinarium, tanquam in arbitrum sententia erit nulla, cum sit inhabilis. Segu.in l.1.§.si vir, n.160.de acq.poss. ff.quæ faciunt ad intell.l.fi.in ordi. de Madrid. in pragma. vbi mandatur executio fieri sententiæ arbitri quæ est intelligenda, si aliàs arbiter erat habilis, vt notat Bart.in l.2.§.prætor. ff. qui satisd. cogantur. Et idem est determinatum in sententia arbitratorũ.per l.8.in curiis de Madrid.anno 1542. Et nota, ꝓ licet sit verum quod de iure communi iudices possint esse arbitratores, vt hic patet, & in gl.in l.sed & si seruum.§.si quis iudex.ff.de arbi.& comprobatur in 24.tit.4.par.3.sed per l.9.tit. de correctoriis est prohibitum, vt in se non recipiant arbitramentum. Nota etiam ꝓ licet per dictas ordinationes non possit opponi exceptio aliquatenus exceptio ꝓ compromissum non valuit, vel nouationis, vel contrarij laudi potest opponi. Bald.in l.si causam.n.4.C.de excep.rei iu. Item nota, ꝓ licet dispositum in d.l.solum habeat locum super iis, super quib. fuit compromissum: nam alias laudum post homologatum non valet: vt per Bald.in §.sententia.de pace Constan. in vsib.feu. allegans c.examinata de confirma.vti.vel inut. tamen arbiter pro bono pacis, potest apponere manum etiam ad non deducta in compromisso, vt per plura deducit Corset.sing.in verb. arbiter. Nota etiam aliud ad intellec.illius l.quod licet ad hoc ꝓ habeat executionẽ paratam, requiritur q̃d deducatur compromissum, & sententia, ac alia contenta in illa l.quod limitatur si alias sententia fuit lata presentibus partib.& nõ ꝑ dicentib.quia tunc sufficit solum sententiam producere, vt mandetur executioni, vt per Alex.in cons.84.n.3.& 4.vol.4. Nota aliud quod licet data sit potestas arbitris ad prorogandum terminum compromissi, tñ ꝓrogatio debet intimari partib*, vt notat Dec.cõs.36.n.2. q̃ cõem ẽt. Vbi ẽt dicit, ꝓ licet arbitri possint ꝓcedere, partib.absentib.nihilomin* partes sunt citãde: aliàs sn̄ia ē nulla, vbi vid̃ plura d̃ nullitate ꝓmissi.B.Vil.

ADDITIO. In materia Cõpromissi dicit Barto.in l.3.§.tametsi: in fi.ff.de arb.q̃si in compromisso arbitratoris apposita sint hæc verba eligẽd. cum vt bonũ virũ impeditur reductio ad arbitriũ boni viri quę opinio nõ est tuta, ꝓ Iac.But.in l.cũ aũt.C.de arbi.& ibi Bald.bene.n.3.dicit quod, cõiter seruatur quod nõ obstan.quacumq; cautela verborũ põt ꝓ enormen læsionẽ reductio peti ad arbitrium boni viri per rões ibi positas. Nota ẽt alium errorẽ Bart.in eadem materia, in auth.nisi breuiores.in fi.C.de sent.ex peric.recit.vbi creditur dicto arbitratoris si in compromisso apposita est clausula, quod in scriptis & sine scriptis ꝓcedere possit. Quæ opinio cõiter nõ seruatur, vt notat Cy.& Bal.in l.ne in arbitris, vbi etiam Bart.C. de arbit.& cano.in c.cũ à nobis.de restit.& in cap.statuen.2.q.6. nisi saluan.Bart.dicas, ꝓ credatur arbitratorib.in his, quę sunt parui præiudicii, aliàs sequeretur absurdũ, q̃d posset adire iudicem dicen.plene fuit coram me probatum, & nunquã eius opi.placuit Ang. quæ semper sibi visa fuit periculosa, vt in d. auth.nisi breuiores.n.3. Similiter alius error in dicta materia compromissi, vt in l.qui Romæ.§.duo fratres.circa prin.ff.de verb.obl.& ante Bart.ẽt dic, ꝓ succumbens in causa reductoria indistinctè tenetur ad pœnam in compromisso appositã. Quæ opi.communiter reprobatur, vt per Bald.in l.si iudex.n. 2.ff.de his qui sunt sui vel alie.& alij, maximè Ang.in d.§.duo fratres n.3.dicens quod idẽ. Bar.consuluit contrarium. I.Fich.

Comprimitti possunt in laicum arbitratorem causæ ecclesticæ, etiam spirituales, secundum Host.& Io.And.in c.fi.de rerum permut. Roma.cons.290.Anch.cons.23.& 97.Alex.cõsi.111.volu.2.& in lege quoties.C.de iudic.& Dec.cum aliis citatis per eum, in cæ.n.4.de iudiciis. vbi dicit istam opinionẽ communem esse, & idem firmat Hieronymus Gratus, consil. 87.nu.10.volu.1.& Moderni.Bononiens.in cap. contigit. de arbitris. F.Viuius.

compromittere clerico permissum non est de re ecclesiastica, nisi ad sui præiudicium, teste Rom.consil.175.nu.3.qui enim alienare non potest, neque etiam potest compromittere, iuxta tradita per eundem cons.369.n.18. Dec.consi.39.n. 4.cons.44.col.2.445.n.27.Grat.cons.155.n.20.lib.2.quo fit, vt de rebus ecclesiasticis absque superiorum licentia compromitti nõ possit, Rom.d.cons.175.n.3.Rob.de ord.iud.14.di. c.18.n.5.De quo art. An Rector, vel prælatus absque capituli cõsensu: ac superioris authoritate, de iure possit compromittere super rebus ecclesiæ, præsertim illis, q̃ citra capituli consensum ac superioris authoritatem alienari non possunt, vide Soc.cons.18.col.14.lib.j.Ab.in c.cum tempore.de arb.Turz. inter comm.opi.lib.ver. vbi videtur concludere magis communem opin.esse illorum qui tenent partem negatiuam.

compromittendi ius non est, quibus alienandi facultas non est.cõe assero ex Ias.in l.vlt.n.129.C.de iure emph.Dec.cons. 44.Capic.decis.93.nu.3.Soc.Nep.cons.77.nu.77.lib.1.Marc. Blanc de compromis.4.par.nu.28.Paris.cons.85.nu.15.lib.3. Tiraq.de iur.marit.gl.5.n.202.cum seq. Vnde illud haud erit rectori, seu præsidi ecclesię, super eiusdem ecclesię rebus, absque capituli consensu, vt commune affirmant Soc.consil.18. in fi.Turz.opin.77.& opin.161. E.Suarez.

comp

compromisso facto in amicos ex forma statuti inter affines vel in aliquo casu disponentis compromitti debere, si electi non concordauerint, iterum & pluries cõpromittendum est, quia non videtur satisfactũ menti statuentium, donec sequutum sit cõcordium. secundum Bald.in l.fideicõmissa.§.si quis alicui.10.ff.de leg.3.ĩ l.prætor.§.hæc vox.ff.de eden.Roman. in l.prætor.§.hæc autem.ff.de oper.no.nunc. Balb.decis.127.

Compromitti an possit de re spirituali in laicum Arbitratorem: vide Rom.cons.173.299.& quòd possit tenet Anch. cons.34.n.6.cons.98.Rom.d.cons.173.ante fi.Alex.in l.quoties.n.5.C.de iudi.cons.91.col.1.libr.2. Fel.in c.cum sit.nu.3. de for.comp. Rui.cons.66.n.11.li.4.quodque de re spirituali in Arbitratorem etiam laicum compromitti possit: not. Ias. d.l.quoties.col.pen.ver.quid autem.& est communis opi.teste Dec.in c.2.2.not.de iudi. Grat.cons.87.n.10.libr.1.S.Blas. tract.de arb.q.17.

Conatus siue attentatũ ad delictum cõmittendum, etiamsi effectus nõ sit sequutus, de iure communi punitur, vt communem dicit Io. de Lignan.cons.20.n.15.inter cons.crim.diuers.lib.1.contra quòd non puniatur nisi sit secutus effectus, com. dicit Barbat. cons.33.libr.2.vt illum refert Apostill. ad Dec.in l.non vult hæres.num.4.de regu.iur.Grammat.vot.8. nu.15. & ita quoque consuetudine per totum mundum approbatum esse dicit Ang.in l.1.§.fi.nu.3. ff. quod quisque iuris, quem refert Maranta in suo Specul.nu.54. Aliqui tamen dicunt in delictis atrocissimis conatum puniri, vt com.dicit Fel.in c.1.n.9. de off.delega. & Boer.de seditios.in 7.præsuppos.n.2. Sed certe etiam hoc casu mitius de cõsuetudine punitur, vt dicit com.Mars.cõs.105.n.1.Gram. voto.8.vt illum refert didac* in clem.si furiosus, ver.verùm circa.refert Clar. d.§.fi.q.92.per tot. P.Fichard.

conatus licet regulariter non puniat̃ nisi sequatur effectus, tamen in crimine assassinij hoc fallit.com. Did.in repet.clem. si furiosus vers.secundò proponitur. Ang. cons.13.Clar.§.assassinium.ver.Scias etiam. P.Fichard.

conatus puniendus est in atrocioribus delictis, secundum Bal.in l.si quis non dicam rapere.C.de pisc.& cler. per tex.ibi glo.in ver. putamus.in l.§.hæc autem verba.ff.quod quisque iur. approbatam ibi à Cyn. Roman. & ab aliis communiter, & idem probat text.in capitulo primo, de homicid. in 6.& l. quisquis.C.ad leg.Iulia.maiesta.& notat Gramma.in decisio. 2.numero quinto, & Criminalistæ omnes variis in locis. Sed conatus iste in atrocioribus criminibus non punitur pœna ordinaria delicti perfecti, & consummati, etiam quòd delinquens peruenerit ad proximum ipsius delicti actum, ac fecerit posse suum, nec steterit per conantem, quin delictum ominò consummatum fuerit, secundum Cyn.& Salycet.in dicta l.si quis non dicam, And.de Iser.in ca.1.§.si verò.de capita. qui curiam vend. Ang.in trac.malefi.in gl. Sempronium mãdatorem, Cæpol.cons.fi. Grammat.d.decisio.2.n.22.& decisio.74.n.12.& in voto.20.& ista est communis opinio, teste Cataldino de Boncompagnis, in consil.55.numero 58. posito inter cons.criminalia diuersorum in 1.vol.Mars.cons.105. & in l.is, qui cum telo.C.de sica.Grammat.in voto, 8.nu.11. cum aliis seq.& Carrerio in pract. crim.rubr.de homicid.§.2. nume.19. Et primò potest tradi exemplum commodum hic in porrigente, seu propinante venenum alicui causa occidendi. tunc ob actum proximum consummationis ipsius criminis non sequuto effectu & morte, tradens venenum, vel tentans occidere veneno venit pœna extraordinaria puniẽdus, secundum Bald.cons.444.lib.Ang.in l.1.§.fit iniuria.ff.de extraordin.crim.Floria.in l.item si obstetrix.ff.ad leg.Aqui.Cepol.in d.cons.fi.Afflict.in constitut.Neapol.lib.3.rubr.41.Alexand.ad Barto.in l.1.ff.ad l. Pomp.de parrici. Cremen.sing. 49.defensaui semel.August.in add.ad Angel.de malefic.vers. & ex interuallo.in fin.Marsil.in l.eiusdem.ff.de sicar.& Paris. cons.167.numero 12.vol.4. Gramma.in d.decis.2.vbi memi nit ita fuisse decisum in sacro regio cons. Neapolita. & postmodum confirmatum per principem contra sententiam magnæ curiæ vicariæ in prætorio supremo in ciuitate Neapolis, & istam fatetur communem opinionem Carreri. in d. pract. in §.homicidij, nu.19.& seq. ibi & Fel.in tract.quando conatus puniatur.& Grammat.in d.decis.74.numer.16.& seq. Secundò tradi potest circa premissa alterum exemplum congruens in raptore virginis, honestæque mulieris, qui ob raptum, ac conatum duntaxat deductum ad actum proximum contra honestam mulierem non sequuto effectu, & sic non stuprata, & cognita ipsa muliere, sed solummodo rapta, est puniendus ob hoc raptor nõ pœna. l.vnicæ. C.de raptu virg. verùm minori pœna, secund. Ang.ibi, & Anan.in cap.pen.de raptor.Dec.cons.234.Cæpol.cons.57. Mars.cõs.105. Carrer. in d.prac.in tit.de homic.§.circa.n.285. Grammat.d.decisio. 2.numer.29.& ita se habet communis opinio, secund. Boer. decis.316.& Cataldinum de Boncompagnis de Viso, in cõs. 55.nu.54. quod cons.reperitur inter cons.crim. diuersorum, lib.1. Contrarium verò in hoc tenuerunt And.de Iser.& Afflict.in constit.Neapol.lib.1.rub.19.q.2. cæterùm fatuum esset ob opinionẽ istorum recedere à dicta communi, quæ est verior, & communior. In crimine verò atrocissimo læsæ maiestatis conatus debet pœna ordinaria puniri, dict.l.quisquis, Ange.in l.1.§.hæc verba.ff.quod quisque iu. Archidia.in ca.si ergò.17.q.1.Barto.& Alex.in l.ca mente.ff.de furt. Afflict.in consti.mala noxia, Mars.in d.l.eiusdem, n.9.& clarissimus D. Restaurus Perusinus præceptor meus, in tract. de Imperatore, q.118.num.11.& hoc procedit absque dubio, vbicunque conatus non fuerit nudus, solus, & simplex, sed fuerit deductus ad aliquem actum remotum, seu proximum sine delicti consummatione, secundum communem opinionem omnium Doc. amplexam ab Ang.in d.§.hæc verba Bald.& And. de Iser.in ca.1.§.si voluerit, de ca.qui curiam vend. Afflict.in constitut.asperitatem fall. 2.& relatam ac mentionatam per Carrer.in d.§.2.n.15.& alios præcitatos. F.Viuius.

Conatus, siuè attentatum ad delictum committendum, etiam si effectus non sit sequutus de iure communi punitur, vt est communis opinio. Sed de consuetudine contrarium seruatur per totum mundum, etiam in atrocissimis, quia mitius quis debet puniri, vt est communis opi. Clar.q.92.per totam. Grammati. decis.74.n.14.Fel.in c.sicut noxius. 1.n.2.de præsumpt. Brunus inter cons.crim.cons.115.nu.90.tomo.2. Bened.de foro Sempro.in reperto. Fel.in ver.conatus regulariter.vbi communem dicunt. Bonacoss.

Concessio Imperialis dicitur, donatio, & non feudalis cõcessio in qua hæc verba (damus, concedimus seu donamus) non tamen qualificata, id est, non facta mentione feudi, posita inueniuntur. Old.cons.159.incip.ex præsenti themate &c. Idem voluit Alber.de Rosa.in rub.C.de donatio. Vbi post argumenta hinc inde facta concludit, veram esse opinionem Oldra. Idem firmat Paul.de Cast.in cons.161.in præsenti causa in Antiquis. Alex.in cons.24.nu.7.in 5. volu. Dec.in consilio 32.ver.non obstat ergo, & cons.208.2.vol.ver.postremo aduertendum, Sic etiam sequendo Oldr.firmat Ruy.in cons. 24.n.6.in fi.vol.1. Et hanc esse cõmunem opinionem attestatur Soc.Iun.in cons.1.n.19.vol.4. E.Muscul.

concessio villæ & terræ cum suis pertinentiis ac iuribus, dicitur incerta, ita quòd probari debet quid, quantum limitatè fuerit in dominio concedentis, secundum communem per Bursat.cons.46.n.24.lib.1.

concessio alicui pro se, filiis & hæredibus, non requirit cõcursum vtriusque qualitatis, videlicet quòd sit filius & hæres in re transitoria ad extraneos: secus in feudo, & emphyteusi, secundum communem per Bursat. consilio 31.nu.12. lib.1.

PRO. concesso vno inconuenienti sequitur aliud.l.fi.C.de vsu.rei iudi.& l.ratas.C.de rescind.ven. Bellon.

PRO. conciliorum statuta, suggerente spiritu sancto cõscripta esse creduntur. capi.si quis diaconus. 50.dist. Idem.

conclusio libelli in criminali.colligitur ibi. Quare peto ipsum puniri iuxta formam statutorum, &c. & ista est communis practica. Clar.q.12.ad fi. Bonacoss.

Conclusio in causa non fit in criminalibus, vt est communis opin. Clar.quæst.61.ver.vltimo.incip.quæro etiam. Grassus libr.2.communium opi.c.20.q.1.nec fit litis contestatio, quia constituturn rei acceptũ est loco ipsius contestationis. Blancus in l.fi.ff.de quæst.fol.9.Marsil.in practic. crimin.in §. sequens.numero quinto. vbi dicit communem esse opinionem, quòd in causis criminalibus non obstat publicatio, seu conclusio. & ibi. nu.trigesimosecundo.dicit, quòd æquitate suadente, etiam post conclusum in causa, potest fieri probatio. Bonacoss.

Conclusio in causa. Dum dicunt doc. post conclusum in causa nihil produci posse: intellige, nihil de iure partis, quod consistat in instrumentis, aut aliis actitatis, secus si cõsistat in iuris alleg. teste Rom.cons.176.nu.9.qui eo modo intelligẽdus est cons.20.num.2. cons.100.ante fi.cons.346.numer.7. de quo vide Rol.cons.52.num.4.nume.12.libr.4. pædictam autem Reg. quòd facta concl. in causa: nõ recipiãtur amplius probationes c.auditis de proc.c.cum dilectus vbi Fel.in prin. de fid.instr.doct.in l.admonendi de iureiur.limita, non procedere in probatione facienda per partis confessionem. Bal. & Castr.in Rub.C.de ꝓba. Hinc est, quòd litigantes post concl.

in causa interrogari possunt, teste Abb.& Fel.in cap.cum Ioannes.de fide instru.secundo limita,quotiescunque iudex,vt ei notior sit causa se instruere velit, tunc enim post conclusionem ex suo officio testes recipere potest, & informationem etiam ad ius partis nouiter fundan,secundum cõem per Alexand.in l.quarta.§. hoc autem iudicium ff.de dam.infect. de quo per Hypol.sing. 155.vbi distinguit.licet Bellon.cons. 59.n.6.cõtrarium teneat, dicens prædictam communem veram in causis summariis, item non procedit Reg.prædicta,vbi in causa procederetur sola facti & tunc enim post. concl. testes admitti dixerunt Imol.in Clem.sæpe de verb.sig. Alex. cons.84. libr. 4. quod verum putant doc. quando testes non sunt publicati nec didici testificata,aliàs secus propter timorem subornationis, per text.in Auth.si verò de testi quo tex. fundatur ea. communis opin. testes post didicita recipi non posse,de qua per Bellon.cõs.25.n.6.Rursus limitatur d.Reg. non procedere in probatione per rei euidentiam lociq́ue aspectum,Bal.in l. contra negantem in fin. C.ad l.aquil. in l.si quis testibus.in fi.C.de testi.qua nulla melior est probatio Afflic.decis. 107.n.6.216.n.3. & nunquam censetur exclusa,Alex.cons.116.in fi.libr. 1.Ias.in l.1.nu.10.ff.de no.op.nun.vbi quòd sententia nunquam transit in rem iudicatam quando per rei euidentiam iniqua apparet, Dec. in capit. cum spali.§. porrò 2.not.de appell. Rui.cons.138.nu.24.libr.5.Catel.ver. damnum datum Ias.in l. cum qui §.in popularibus n.5. de iureiur.ex quibus est communis opi. probationem per rei euidentiam etiam post concl.in causa admitti de quo plura not. Azo. in summa C. ad l. aquil. Ias. in l. de periurio ff. de in lit. iur. vbi quòd talis probatio nunquam intellr̃ exclusa à lege vel statuto, per l.si irruptione ff. fin. Reg. Bal.d.l.l.si quis testibus. Alex.d.l.cum qui §.in popularib⁹ ff.de iureiur.vbi quòd licet iuramento litis decisio stãt sit. & in contrarium non admittatur probatio, l.non crit.§. dato ff.de iureiur. nunquam tamen intellr̃ derogatam probationem quæ fit per rei euidentiam,quam admittẽt dicunt dicunt doct. non obstãt aliqua probatione,& testium publicatione,Soc.trac.fall. ver.testium publicatio,plot.de in lit.iur.§.48.n.23.§.49.num.24.& etiam non obstãt concl.in causa, quæ non tollit probationẽ ocularem teste sapia ad Abb. in c.cum venisset litera A extra testi quia omnis probatio vincitur, si aspectus in contrarium testificetur,Bal.in l.Deo nobis C.de episc.& cler.Item ea.Reg. locum non habet, in causa matrimoniali, in qua etiam post conclusum testes examinari possunt,c.sicut ex literis.de spons.al.Fel.in c.ad hoc.nu.2.vt lit.non contest. De quo arti. plura not.Capel.Tolos.q.144. 146. 175. Matthæs.sing. 57.Rob.de ord.iud.par.6.actu 15.c.51.

Conclusio in causa non est de substantia iudicii, vnde si omittatur: ob id iudicium in efficax non redditur, teste Fel.in c.cum l.& A.de re iud.Rob.de ord.iud.c.51.num.9.& scribit Rol.cons.52.à n.4.vsque ad 12.lib.4.& nu.29.post Abb.in c. 2.n.15.de ord.cog. quod intellige procedere in foro Cæsaris & ecclesiæ in causis beneficialibus & summariis,secus ī prophanis,& ordinariis,glo.in Clem.sæpe ver.concl. de ver.sig. Fel.in c.cum dilectus col.6.ver.quanto de fid.instr. Capic.de cis. 1.col.9.Vant.de nullit.c.ex defectu processus.nu.45. Quibus adde, quòd concl.in causa æquiparatur sententiæ,secundum Neuiz.cons.20.nu.26. & est terminus disceptatiuus, vt not.Catel.ver.confessio potest.cuius concl.omssio, vt iam diximus,nõ vitiat sententiam iure ciuili, per ea quæ scribit Ab. in c.pastoralis de caus.poss.& propriet.col.3.Bal.in l.nec causas.de appell.Fel.in c.cum dilectus.nu.33.de fid.instr.& si contrarium teneat Bal.in marg.vers. Renuntiatio & concl.vbi dicit eam esse de ordine substantiali,eiusq́ue omissionem vitiare sententiam,per Auth.iubemus.C.de iudi.iuxta traddita per Mising.cent.3. obser.17. vbi declarãdo dicta doc.inquit, quòd etsi conclusio nihil sit aliud,quàm renuntiatio probationum & defensionum:iuxta glos.d.ca. cum dilectus de fid. instr.post eam tamen in iure allegari potest,secundum Bal.in d.Auth.iubemus, item peti restitutio per minores, mulieres, ecclesias, & deferri iuramentum suppletiuum, si modo ante conclusionem petitum sit, Accedit, quòd admittitur etiam probatio per confessionem partis, per rei euidentiam, & per aspectum loci,Quid de interrogatione,& Dic,eam fieri posse ad partis instantiam post concl.præsertim in causis summariis, teste Abb. & Fel.in c.cum legationes.de fid.instr.quid de probatione ad defensionem Rei? & Dic quòd admittitur in criminali facta cõclusione in causa,Bar.in l.Diui fratres. ff.de pœnis in l. 1.§.fi.ff.de quæst. Mising.d.cent. & obser.supra alleg.vbi etiam quòd Iudex inuitus partibus,vel earum altera, datis sufficien̄ dilationibus, cãm pro conclusa acceptare potest,quod etiam ex subalpinæ patriæ Ducal. Decretis disponitur.lib.3.c.26. quem autem dicatur conclusum in causa:Dic, vt per Nat.cons.251.col.fi.252.n.2.& col.3.circa med.& habetur in ca.cum dilectus de fid.instr. & qui Nat.d.cons.252. col. 3. declarat decis. Rotæ ibi alleg. quòd in summariis admittantur articuli. etiam post terminum.quæ Rota loquitur in beneficialibus,& matrimonialibus.quę habent separatam tam rationem à causis prophanis, quæ omnia latius declarat Nat.d.cons.Ias.in l.patre furioso. nu.21. ff.de his qui sunt sui vel alien.iur.in Rep.l.admonendi.n.59.ff.de iureiur.

CONCLVSIO.

Summaria.

In criminalibus conclusio in causa an sit necessaria.q. 1.

Iudicem posse concludere in causa partibus inuitis, vel altera parte inuita: dummodò dilationes sufficienter datæ sint. quæst.2.

Iudicem post conclusionem in causa partes interrogare posse non tantum super declaratione antiquorum capitulorum, sed etiam super nouis ad fundandum intentionem partis.q.3.

QVAESTIO I.

QVAERO, An in causa criminali cõcludatur in causa? Respon.quòd non, de hoc est tex.in l.vnius facinoris.§.cognitum.ff. de quæst.Et ita tenet Bart. in extrauag.ad reprimend. verb.subsequentia.Bald.l.1.C.de condi.indeb. Ang.Areti.in tract.malef. ver. qui iudex statuit terminum ad oppo.contra proces.Roma.cons.175.& in repet.l.1.ff.de arbitr. vbi reprehendit Ang.qui cõtrarium tenet in l.pactum inter hæredem. ff.de pact.Et hanc dicit esse communem opinionem Hyppol. in pract.crim.§.seq.num.1.

QVAESTIO II.

QVAERO, An iudex partibus inuitis, vel altera parte inuita possit in causa concludere? Respon. quòd sic, secundum receptam & communem Doct. sententiam. Ita tenet & concludit gl. per omnes reputata singularis in Clem. sæpè. verb. conclusione. de verb. sign.Et eam dicit esse communiter approbatam Hyppol. de Marsil.d. pract. crim.§.seq.numer. 10. dummodò tamen dilationes sufficienter datæ sint Bald. & Matthæ.de Afflict.numer. 105.cap.1.in princ.si de inuestitu. inter domi.& vasall.Ias.repet.l.admonendi.numer. 152.& in lectur.numer. 52.

QVAESTIO III.

QVAERO, An iudex post conclusionem in causa partes interrogare? Respon.Diuersæ sunt Doct. sententiæ.Namque Specul.in titul.de posit.§.4.ver.quidam tamen dixerunt. & versic.sed si ante.& ibi Ioan.Andr.in addit.verb.interrogare.tenet quòd iudex ex officio, non ad instantiam partis possit interrogare super declaratiõe antiquorum capitulorum, non super nouis,& ita tantùm super iis, quæ ante conclusionem acta sunt, etiam post conclusionem,& quandocunque. Et eum sequitur Bald. l. per hanc. C. de tempor. appellat.Innocent.cap. cùm Ioan. de fid.instru. Rom.consil.20.in fin. & in l.4.§.hoc autem iudicium.ff.de dam.infect.Et hanc dicit esse communem opinionem Hippol.l.1.§.fi.n.68.ff.de quæstio. Et eam dicit in practica sustentabiliorem propter authoritatem Innocentij.

Contrariam verò partem, quòd scilicet iudex indistinctè possit interrogare etiam super nouo capitulo ad fundandam intentionem partis ad priuatam vtilitatem, tenet Alexand. d.§.hoc autem iudicium.post Anton.de Butr.capit.cùm causam.de iura.calum.& sequitur Abb.d.c.cùm Io.& hoc ex officio, non ad petitionem partis. Hanc dicit esse magis communem opinionem Robert. Marant.in Specul.part.4.dist.9. n.28. Michael Crass.

CONCVBINA vel alia mulier soluta cum presbytero concumbens non dicitur committere adulterium, sed simplicem fornicationem. commun. dicit Caccialup. in repetit.authent. si qua illustris. numero trigesimoprimo. C.ad Orfici.Clar.libr. 5.sentent.§.fornicatio.versicul.cum presbytero. P.Fichard.

Cõcubina,vel alia mulier soluta cũ presbytero concũbens, dicitur

dicitur committere sacrilegium,& nõ simplicem fornicationem.communis est opi.thelogorũ Clar.in §.fornicatio. vers. cum presbytero. Bonacoss.

PRO.Concubinatus est iure ciuili permissus.lege.in cõcubinatu in fine.ff.de concubin.

OBIEC.cõtrà de can.nemo.&can.dicat aliquis.33.q.4.vbi quicquid præter vxorem legitimam cõmittitur adulterij crimine damnatur.ergo per cõsequens cõcubinatus prohibet.

SOL.Hoc verum est de iure canonum,vt ibi.Bellon.

concubinatus criminis cognitio hodie spectat ad ecclesiasticum tantum.Clar.q.37.ver quæro etiam. Bonacoss.

cõcubinarius,seu fornicator publicus,ac notorius in sacris ordinib.cõstitutus est suspẽsus ipso iure ab officio, & bẽficio & celebrans ante peractã pœnitentiam, efficitur irregularis: ea quidem irregularitate. quæ à solo Põtifice deleri potest,secũdum Ab.in c.vestra.de cohab.cler.& mulier. Host.in c.si celebrat,de cler.excom.minis.Sylues.t. in ver.cõcubinarius.§.4. Anan.& Fel.in c.cùm dilectus, de accusatio. Ant.in c. 1.n.32. de iudi.Aquens.in trac.de cõcubinariis clericis, ꝓclusio. sept. Florent.in 3.par.tit.27.ca.3.Palud.in 4.sententiarum.dist.27. q.4.& Ioannes Bern.Diaz.in pract.canon.crim.in tit.cõcubinarij.c.73.& istorum opinionem inquit esse communem Io. de Imol.in d.c. 1.Nicol.Plouius de irregularitate.regul.41.& plerisque ex præcitatis scriben.&Guid.Pap.in q. 558.vbi eam sequitur: & concilium Grationopolitanum secundum eandem iudicasse meminit.& hoc ampliat.Florent.in d.c.3.vtiliter.& doctè.allegans Inn. Host.Archid. & Ant.quod non solum sacerdos, sed etiam in quocunque ordine constitutus,etiam minori est suspensus ab omnibus actibus ordinum ex notoria fornicatione,& tandiu suspensus est, quãdiu in vitio perseuerat,& interim exequens officia sua etiam semel irregularitatẽ incurrit,& indiget Pontificis dispensatione, quod sequitur quoque Sylues.t.in d.ver.cõcubinarius, & statutum fuit in concilio Basilien.in sessione vigesima, ꝙ publici concubinarij.vsque quo cum eis per suos superiores dispẽsatum fuerit post ipsarum concubinarium dimissionem,ac manifestam vitæ emendationem sint inhabiles ad susceptionẽ quorumcunque honorum,dignitatum,beneficiorum,& officiorum, si verò post huiusmodi dispensationẽ vomitu recidiuo ad talem notorium cõcubinatum redierint,ꝙ absque spe alicuius dispensationis ad prædicta prorsus inhabiles existant. Sed hic congruenter pro animarũ salute, & pro amouendo scandalum,quod in mẽtibus aliquorũ quotidie exoritur,disquirendum est vtrũ missam audire debeamus ab isto publico cõcubinario, & breuiter verò cõcludendum ꝙ sic. quoniam licet in hoc,& circa hoc sit valdè reprehẽsibilis, exẽplo tamẽ Iesu Christi redẽptoris nostri cẽsetur pmissus access⁹ ad missam p̃dicti notorij cõcubinarij q nẽpè Christus nec Iudã,& si falsus esset discipul⁹ ab apostolatu eiecit,& q solẽ sup bonos, malosq́; oriri facit cuius actio nostra ẽ instructio,& qa nos cũ laici simus,de presbyteris iudicare,nec de illorũ vita querere debemus,& hoc mõ Nicol.ad cõsultationem Bulg.respõdisse legimus,c.consulendũ.29.dist.cæterùm hoc nõ est simpliciter verũ,ideoq́; pro resolutione distinguẽdum arbitror sic: ꝙaut Concubinatus crimẽ est notorium,vel per sententiam, vel per cõcubinarij cõfessionem, ita ꝙ nulla tergiuersatione celari possit, & tũc abstinẽdum est ab eo, fm Ab.ī d.c.vestro. in 2.3.& 4.q.& hoc procedit quoque,quando clericus tenet publicè cõcubinam sicut vxorẽ,& publicè nutrit filios,ita ꝙ ipse minimè audet diffiteri,eo casu,fm Abb.non est licitũ audiri diuina ab eo,ẽt sine aliqua monitione superioris. Aut est occultũ sicuti eorũ q ab ecclesia tolerant̃, nec operis euidentiam habẽt, & hoc casu ab huiusmodi quãdiu ab ecclesia ipsa tolerant̃ diuina mysteria,aliaq́ue ecclesiastica suscipere sacramẽta liberè,& licitè possum⁹,tex.est in d.c.vestra,& in c.tua. e.tit.de cohab.cler.& mulier.& gl.in c.nullus 32.di.Et publici concubinarij ad dilucidãdum præmissa intelligẽdi sunt fm concilium Basilien.in d.sessione 20.nõ solùm hi,quorũ concubinatus per sententiam,aut confessionẽ in iure factã,seu p rei euidentiam, quæ nulla possit tergiuersatione celari notorium est, verùm ẽt, qui mulierẽ de incontinentia suspectã, & infamatam tenet,& per suum superiorẽ ipsam cũ effectu nõ dimittit.Contrariam verò partem,videlicet publicum fornicatorem,seu concubinariam irregularẽ nõ esse, si diuina officia celebrauerit tpe suspẽsionis,& publici cõcubinatus,putauerũt Inn.& Io.And.in d.c.si celebrat, Spe.in ti.de dispẽsatione.§.iuxta ꝓpositionis.n.20.Card.in c.vestra.Archid.in c.preter.§.ad hæc verò.32.di.Io.de Imol.in d.c.1.de iudi.&Nicola⁹ Plouius,in d.reg.41.quorũ opinio iudicio meo censetur magis communis,sed ipse nunquã auderem iudicare, cõsulere-

quę ꝑ priorem sententiam,Ab.& sequacium cõmunem,quę citatur ab omnibus ferè contrarium asseuerãtibus.& licet,appareat dura nimis,tm̃ est obseruanda,tanquam communis,& in iure verissima, quã equidem multũ timere deberẽt oẽs, & singuli clerici in quocunque ordine cõstituti, & ne illã ignorarent,omnibus illis quotidie prædicanda foret,& præsertim qa ẽt ipsi cõcubinarij patiunt̃.30.alias pœnas, quas cõnumerat Rebuffus in interpretationib⁹ per eum factis ad dictũ cõcilium Basilienſ.quod cõcilium inuenies insertum in cõcordatis inter Leonem Decimũ.& Regem Francię,intantum ꝙ plura sunt damna,& incommoda cõcubinatus,q̃ pœnæ,quæ possent irrogari per iudices, & concilium Tridentinum sub Pio Quarto in sessione 25.c. 14. contra clericos ꝓcubinarios detinentes cõcubinas,aut alias mulieres, de q̃bus suspicio haberi possit in domo,vel extra,confirmauit omnes,& quascũque pœnas à sacris veteribus canonibus, vel statutis ecclesiarum impositas, vbi etiam statuit, quòd si clericus concubinarius post monitiones factas cõcubinam dimiserit,& post eà dimissam, aut aliã publicè reassumpserit p̃ter pœnas ibi statutas,excommunicationis gladio plectatur, & determinauit quoq; ꝙ cognitio contra & aduersus concubinarios,spectet ad episcopos,qui sine strepitu, & figura iudicij,sola facti veritate inspecta,procedere valeant,atque possint. F.Viuius.

Concubinatum de iure ciuili non esse improbatum, com. dicit Alex.in l.ex facto.§.si quis rogatus.nu.13.ff.ad Trebell. quem refert Io.de Garon.in rubr. C.de secund.nupt.in pœna 28.ver.ex qua conclusione.Bermon.de concubin.n.2.Socin⁹ in l.cum Auus n.65.ver.magis tamen.ff.de condict.& demõstra.contrariam autem: nempè ꝙ concubinatus hodie sit reprobatus,etiam à iure ciuili, dicit communiter teneri Alex.si bi contrarius,cons. 59.n.4.li.4.Fel.in c.cùm sit generale.n.13. de foro compet.Ripa in l.fi.n.38.C.de reuoc.donat.Didacus super 3.decreta.in par. 1.c.4. prout illum refert Nunius delos corregidores,nu. 1.in fin. Clarus tamen qui hæc refert, putat in puncto iuris veriorem esse priorem opinionem, nempè ꝙ non sit concubinatus de iure ciuili prohibitus,li. 5.sent.§.Fornicatio,ver.& imprimis. P.Fichard.

concubinatus licet iure canonum improbetur,tm̃ iure Cæsareo ẽt hodie nullis pœnis plectitur,vt commune attestãtur Bermond.de cõcubi.ac latissimè l.Clar.in pract.§. fornicatio. ver.& in primis. vbi nonnullos contrarium hodie receptum asserentes,& refert,& meritò refellit. E.Suarez.

condemnandi facultas cui nõ est,absoluẽdi potestas haud est.commune affirmat Fel.in ca. 3.de re iud.& si contrarium crebrius receptum asseuerent Claud. de Seysell.in rubr. ff.de acq.poss.Viuius lib.1.opi.160. E.Suarez.

condemnari licet nemo sine accusatione debeat, idque regulariter procedat, non tãtum in publicis, sed etiam priuatis criminibus gl.in l.3. C.de iis qui accus.nõ possunt, gl.in l.2.§. si publico, ff.de adulteriis, l.fi.ff.de accusat.tm̃ inter multas alias fallentias q̃n̄ iudex generali inquisitione contra malefactores, & eorum receptatores procedit, & aliquem culpabilem reperiat, p̃t per specialem inquisitionem ꝑ suspectum & culpabilem procedere sine accusatore, & eundem punire,capit.qualiter & quãdo,de accusation.l.congruit,ff.de off.præsid.l.quarta.ff.ad l.Iul.repet.Bene.Capra.reg.74.n.9.

condemnare debet iudex reum, non secundũ ꝙ credit,aut opinatur, sed secundum acta & probata. Etiam si sciat veritatem esse in cõtrarium.communis est opi.Clar.q.66.ver.scias autem.Et ideò licet iudex propriis oculis videat reum delinquere, non potest eum cõdemnare.nisi id aliter fuerit probatum,& econuerso,licet sciat reum nõ esse culpabilem,potest nihilominus condemnare,ex probationibus sibi factis, vt iudici.communis est,vt ibi per Clarum. Bonac.

condemnari potest reus, qui indiciis vrgentibus, & legitimis probationibus, non obstante contra eum existentibus, nõ vult fateri crimen. Sed semper in tortura & extra perseuerat in negando delictum commisisse.Mars.sing.108. communem probans. Bonacoss.

condemnari non potest inquisitus de vulnere, si pendente eadẽ instantia vulneratus morit, quia necessarium est forma re nouam instantiam & inquisitionem de morte. & ita practicatur cõiter.Nouellus in pract.crim.fol.70.n.31. Bonacoss.

PRO.condemnatio non tenet.vbi sententia condemnatoria non valet.l.4.§.condemnatum.ff.de re iudica. Bellon.

cõdemnatio in criminalibus,ex indiciis ẽt indubitatis,fieri non debet. Est communis opinio secundum Dec. cons. 175. in causa falsitatis.in fi.ver.prẽterea ẽt ex indiciis.M.Cherian.

Condẽnatio rei fieri nõ p̃t in criminalibus,ex indiciis ẽt in dubitatis.communis est opinio. Dec.cons. 175.col.pen.in fi. ver.præ

ver. præterea ēt ex indiciis.Cherianus ī suo cōmunium opi. ver.condemnatio.Grassus cōi opi.lib.2.c.20.q.6. Bonacoss.

Condemnationis vtilitas pertinet ad eum, qui erat dominus,vel officialis tempore delicti, & non successori, quia per delictum statim erat ius quæsitum ei, vt est cōmunis opinio. de qua D.m.Alcia.in cons. 10.n.8.lib.7. Bonacoss.

Condemnatio plurium.Vbi plures eadē sententia sunt cōdemnati in causa ciuili,licèt eadem sit causa defensionis omnibus, tamen appellatio & victoria vnius qui appellauit,nō prodest cæteris, qui tacitè vel expresè acquieuerūt sententiæ.est notabilis limitatio, quæ sumitur ex gloss.in l.3.§. pen. in vltima solutio.ff.de appellat.ad l.1.& 2.C. si vn⁹ ex plurib. nam acquiescendo sentētiæ videtur à remedio appellationis recedere.l.tale.§.qui prouocauit.& ibi gl.ff.de pact.tenet Fel. in c.cùm super.secunda col.extrà de re iudic.Balb.decis.460.

condemnatio de delicto facta per spontaneam confessionem filij,præiudicat patri non citato. vt contra patrem possit fieri executio virtute statuti. Quod pater teneatur ꝑ filio. & ista est magis communis opinio. vt per Ias. in l.cum filiusfamilias.§. Stichum. n.14.ff.de verb.obl.idē si per non spontaneam confessionem,sed per veras probationes cōstat de maleficio,vt est communis opinio, de qua etiam ibi per Ias.nu. 14.& seq.limi.2.conclu.vt ibi per eum. Bonacoss.

condemnatio corporalis ex præsumptione posita in lege, quis rectè condemnatur capitaliter. communis est opinio. Clar.q.20.in fi. Bonacoss.

condemnatio si alicui cōcessa fuerit, videtur etiam eidem commissa absolutio,& econtrà.c.inferior.& ibi gl.in verb.inferior.di.21. & in c.cùm inferior.ext. de maior.& obed.& eō cui prohibetur cōdemnatio, eidem vī quoque prohibita absolutio.Vnde dubitarunt Doc.anc hoc vltimū dictū haberet locū in materia correctoria, vt qui prohibetur condemnare ex lege noua correctoria,videatur etiam prohibitus absolure.Sed gl.ī Clem. 1.in verb.ō eos.de hæret.dicit,Quòd in materia correctoria hoc non habeat locū,propterea prohibitus cōdemnare poterit absoluere.Quā Doc.ibi cōiter approbarūt.Hinc soluitur illa disputabilis quæstio,si inquisitor hæreticæ prauitatis & ordinarius vterque in condēnando interuenire debeat,an ita ēt in absoluēdo,an verò vterq; solus possit absoluere.Licet aūt Frāc.de Acolit.Aret.ī Rub.n.3.& Barth. Socy.n.8.d.gl.in verb.cōtra eos.ff.de acq. poss.non approbauerint:Tamen Dec.in l.nemo qui condemnare.n.3.ff.de reg. iur.& Ias.in l.3.n.9.ver.quid tenendū.ff.de re iud.Quia si tollitur potestas condemnandi, non videtur adēpta potēstas absoluendi.gl.in d. Clem. 1.verb.cōtra eos,optimè defenderūt. & huius gl.opinionē magis communē esse Ludoui. Carer.in suo trac.de hæreticis.capi.inci.de cuius inquisitoris officio.n. 9.inquit:Verùm Hieron.Cagno.&Card.Alex.in d.l.inferior. refert gl.illam saluari in casu suo,specialeq; esse in inquisitione hæresis,vt licet inquisitor sine episcopo ꝓdemnare nō possit,absoluere tamen valeat fauore absolutionis,vt ipse latiùs in d.l.nemo qui cōdemnare.n.3. prosequitur. Quamuis non ignorem Marian.Socy.Iun.referre ī d.Rub.de acq.poss.n.66. Aret.Barth. Socy.& aliorum sententiam videri communem opinionem esse:tamen ipse n.81.vers.pro hoc.addit Fel.Dec. & Ias.authoritate posse dubitari quæ sit communior opinio, à quorum authoritate, cùm ipse respondeat contrariis argumentis,recedere non videtur. kirchouius.

condemnatus ab eo iudice,à cuius sententia appellari non potest, tēporis quadrimestris beneficio nō gaudet, ꝑ §.aliud. in auth.vt spōsa.largi.vnde sumitur auth. quæ supplicatio. C. de preci.Impe.offer.& secūdùm Nicel.in l.2.ff. de re iudi.Idē fm eum ibi,in appellante,qui appellationem deseruit, per gl. in verbo,executioni mandabitur, in l.2.C.de tempo.appel.facit l.nonnulli.in verbo,mox.C.de appella. Balb.decis.433.

condemnatus in causis ciuilibus,&si quadrimestre tempus ad soluendum impetret, vt est communis resolutio contra Accur.in l.debitoribus.ff.de re iudi.de qua præter illic scribētes attestantur Iacobin.in l.si debitori.nu.18.ff.de iudi. Fel.in c.querēti.de officio deleg.Boer.decis.45.Grecus Harmenop. lib.1.tit.4. Iac.Cuiacius vir multæ eruditionis,ac doctrinæ,li. 3.obseruat.c. 39. tamen condemnatus in criminalibus statim soluere cogetur.in id enim frequenter iuisse doctores memorant. Bossius in prac.ti.de senten.n.100.Iulius Clarus in prac. §.vlt.q.95.in prin.Viuius lib.2.opi.57. E.Suarez.

condemnatus ab ecclesiastico iudice ob mixtum flagitium potest iterum pœnas dare apud secularē iudicem vt commune affirmat Alc.in c.perniciosam.n.12.de off.ord. E.Suarez.

cōdemnatus delicti nomine ad pecuniariam pœnam, si vel in minima summa relinquetur,pœnā corporis subibit,vt cōmune aiunt Boer. decis.349. & qui latè explicat Iul. Clar. in pract.§.vlt.q.94.ver.sed quid cum sed. E.Suarez.

Condemnatus ad mortem si præsens sit,ita vt post condēnationem statim facienda sit executio,efficitur seruus pœnę, & ideo testari non potest.Comm.Io. Clarus.§.testamentum. q.21.in prin. Idem dicendum est etiam si post condemnationem aufugerit ex manibus iudicum,adhuc enim remanet seruus pœnę.com.dicit idē §.testam.q.21.ver.sed quid.Si aūt iudex eum condēnasset pœna mortis,quæ in iure esset prohibita,vt veneni,mallei,vel securis, vel præcipitij nō reddit reus intestabilis, ēt si delictū ꝑ quo cōdemnatus est pœnā mortis mereret.com.dr idē.§.testamentū.q.21.ver.sed pone.P.Fich.

cōdemnatus ad mortem,si absens fuerit, & in fortiam cōmunis non venerit,non fit seruus pœnæ, ideoque testari poterit, secùs si veniat postea in fortiam. cōmunem dicit idem §.testamentum.q.21.ver.Aut verò. Pius Fich.

condēnatus ad perpetuos carceres si laicus sit,perdit testamenti factionē.Hanc dicit esse communem opinionem,quæ tamen ipsi non placeat.idem in §.testamentum.q.23. P.Fich.

condemnatus ad mortem seu ad quancūque aliam pœnā, tempore quo proficiscitur ad furcas,vel ad aliud supplicium destinatum, si arriperet fugam, & acciperet sacerdotē portātem per ciuitatem corpus Christi absque aliquo dubio esset immunis,ac tutus ab illa pœna.vt per gl.in c.quesitum.13.q. 2.quam sequūtur Archidia.ibi,Host.in Summa de immunitate ecclesiarum. Card.ī cle.1.§.institu.in fi.de reliq.& vener. sanctorū.Corsetus in sing.in ver.Car.& cōiter omnes Canonistæ in c.sanè de elec.Roma.sing.335.Cat. Cotra in memo. in ver.rationis idemtitas.Alber.in c.1.de hęret.in 6.n.18.&istam esse communem scribit Gome.in §.pœnales.n. 50.insti. de actio.& Io. Lup.in rub.de don.§.38.n.5. quod verum est, dūmodo ad ipsum corpus recurrisset,& suscepisset cōmunionem,vt habetur per Fel.in c.quærēti. de of.deleg. Similiterq; priuilegiū Cardinalis liberat istū condēnatum à morte.Nam Cardinales habēt priuilegium vt si condēnatus ad mortē ducat ad supplicium,& ei fiat obuiam Cardinalis ipse,&pileum apposuerit in caput eius,non pt exequi sentētia ad mortem, sed liberatur ita per Bald.in l.addictos,vbi Paul.de Cast.C.de app.Amede.Iustinū in trac.syndi.n.253. & Cotta in suis memora.in ver.Card.ideoque dat cautelam Cæpo.in 2.caute.in prin.vt condēnatus procuret vt cardinalis transeat per viam, per quam ducitur ipse condemnatus,& obuiam sibi fiat,&ponat in cōdemnati capite pileum, & erit liber,vt per Par.de puteo in trac.de syndica.in ver.pœna.ver.an si primo.Tertiò etiam liberat cōdemnatus ad mortē, si velle meretricem existētem in lupanari ducere in vxorem. vt per Pari de puteo.in citato ver.an si primo,& in ver.& alia quæ nō omitto.vbi ait hoc iure nō probari, sed tm quod peccata oīa sibi dimittunt, & ita practicant Hyspani,& obseruāt,vt ibi per eum.meretrices.n.notas trahere de lupanari, & accipere in vxorē proficit ad remissionem peccatorū.c.inter opera de sponsa.Nā Oseas Propheta duxit meretricē in vxorem,& illā ex mala bonā fecit,& qui hoc fecerit,nō est culpandus, sed laudandus ēt si esset homo optimæ qualitatis, & absq; culpa aliqua.c.nō ē cul pādus Oseas Propheta 32.q. 1.faciūt not.ꝑ Alber. in diction. in ver.Meretrix,facit tex.& gl.in l.ea quæ.C.de adulte.& solēnitas iuris humani,& pœna cessat, puta qñ aliquis ducit puellam meretricē in vxorē, vt bonā reddat, & amplius nō pcet, secundum Abb.cōs.11.in causa.n.1.vol.1.c.relatū de testam. in antiq.qui.n.in Spiritu Dei aguntur nō sunt sub lege humana.c.licet.in prin.de regula.Abb.d.cons.11.tunc.n.videtur redemptum corpus, & anima puellæ à peccato & à diaboli captiuitate:ergo cessat solēnitas,& pœna iuris.Quartò cōdemnatus ad mortē liberatur ꝑ miraculum,vt per Lucā de Penna.in l.1.C.de deser.& occul.li. 12.&Dec.in l.fauorabiliores. ff.de reg.iuris.vbi ponūt exemplū de eo,qui suspendit ad furcas,& laqueus cōfringitur, & cecidit suspensus in terram tūc proculdubio erit liberandus condemnatus ad mortē,ex quo vī miraculosè factum,& est maximū innocētiæ signū,hocq; intelligit Deci.vbi s.si prius fuerit protestatus de sua innocentia,vt per Pari.de pute.in dicto vers.pœna. ver.an si il.Secūdò per dictū Psal.Laqueus contritus est,& nos liberati sumus,& per Criminalistas oēs variis in locis iuris nostri.Quintò metus instātis periculi, & mortis excusat delinquentē à capitali pœna ideòque si qs tyrānus aut potēs dicat alicui nō potēti, Occidas talē, alias occidā te,& ille erat ī huiusmodi cōstitut⁹ calamitate,quod si eius iussum non adimpleret,mitteret minas ad effectū, tūc si aliter euadere nō pt vitā suam occidēdo excusatur si occidat,nec vtique aliqua pœna punitur pp mortis periculū,secundū Bal.& Alex.ī l.liber homo.ff.ad l.Aquil.

& Floria.ibi in prin.ī l.quod dicitur.ff.ad leg. Aquil. & in l.1. ff.de sica.& Pet.& Cy. in l.scientiam.§.qui cū aliter.ff. ad l.Aquil.Bald.in l.1.q.2.C.vnde vi.ī l.seruos.C.ad l.Iuli.de vi.&in c.1.§.iniuria. de pace tenenda.in vsib.feud. Gandi.in rubr.de pœn.gl.in l.si familia communis in ver.& si seruus.in verb.agi poterit.ff.si fami.fur.fe.Cæp.caute.4.&40.Io.de lig.in trac. de bello.Fel.in c.significasti.li.2.circa fi.de homici. Cur.cons. 20.Ias.in §.si minus de actio.Dec.cons.336.& in regula,velle non creditur.ff.de reg.iur.&in l.quod iussu.e.ti.& in l.vt vim. ff.de iust.& iure.vbi scribit istam esse cōem opinionem Marsy.cons.25.Corsetus in sing.in ver.metus,vbi,etiam hāc fatetur cōem,& sequendam.& Grammati.voto.28. F.Viuius.

Condemnatus in amputatione manus non præsumitur & intelligitur de debiliori.Alci.trac.de præsum.reg.3.pręsump. vlti.in fi.communem dicit. Villalob.

condemnatus per iudicem ecclesiasticum de delicto misto potest iterum conueniri per iudicem secularem. Alci.in c.perniciosam.n.128.de off.ord.communem dicit. B.Villal.

Nota istam communem ad intel.l.2.ti.8.li.8.& pragma.1. in pragma.& ad legē factam in curiis Toletanis anno 1525. loquētem de blasphemis.& ad intell.l.8.ti.2.li.8.ordi. contra vsurarios.& ad intell.l.3.tit.14.par.7.&pragma.3.de fortileg. & ad intellectū.l.2.tit.21.par.7.& pragma.85.de sodomitis,q̄ crimina sunt misti fori, & etiam sacrilegia sunt misti fori.vt ꝑ Maria,in c.cum sit de foro comp.Vnum tamen nota,ꝙ si aliquis committit delictum cum sacrilegio,prius ecclesia de sacrilegio est satisfacienda,quā fiscus de calumnia,vt est l.104. styl.Nota etiam quod licet iudex secularis possit cognoscere de vsurariis:est intelligendum quo ad pœnam,non tamen ad declarandum an sit contractus vsurarius,cum ad eum nō spectet,vt per Panor.& Docto.in c.cum sit,de for.compe.& Alc. in c.perniciosam,de offi.ord.n.77.sed solum punire, quando contractus est apertè vsurarius: quia licet laicus nō potest se intromittere in lege canonica,tamen ad eius obseruātiam pt imponere pœnā per gl.singu.in clem. ne Romani.de electio. ex qua recipit maximū robur.l.8.ti.2.l.8.&l.1.ord.l.tau.impones pœnā cōtrahenti matrimonium clādestinum.B.Viuius.

condemnatus propter delictū in pœnā pecuniariam,si omnē soluerit minimo pretio debet pœna corporali affligi.Boe. deci.349.n.8.ī fi.ver.quinimò si tales,cōmunem dicit. Idem.

condemnatus in pœnam pecuniariam, si non habet vnde soluat,petente illo,in cuius fauorem est condemnatus:debet luere pœnam in corpore,idem communem dicit.

De iure regio debitor cedit bonis? & ponit in manu creditoris,vt illi seruiat per tps debiti,vt in l.2.ti.8.li.3. For.ll.& l. 5.ti.13.li.5.ord.vbi reformātur ll.For.& l.4.ti.5.par. etsi sunt alij creditores,ille cui traditur tenet ligare eū cum circulo ferreo grosso vt digitū,& debitor tenet portare eū sup lorā vestimēti, vt habet in pragma.82.Idem vī faciendū in pœna pecuniaria imponēda propter delictū.vt est l.105.styli.quā legē intellige ī pecunia applicāda parti ex furto, vt fuit determinātū in curiis Vallis.Oleti.anno dñi 1538.non tamē in aliis delictis.Poterit tm iudex moderare pœnā, si est pauper.p l.3.tit. 22.par.5.q̄ intellige in mulcta, secus in pœna vt per Ias.in l.si quis.n.28.ff.de iurisdic.om.iud.vbi de hac mater.vide Panor. in c.nisi specialis.de off.deleg.quod intellige nisi pœnalia stata loco pœnæ vt in habente monetas falsas:quia si non habet centū marabetinos,erit in vinculis per annū.l.j. li.3.ti.10. For.ll.Cōdemnatus ī expēsis litis,debet carcerari si nō habet vnde soluat.l.99.& 168.styl.nisi,aliàs erit salariū aduocati qd̄ remittitur amore Dei si non habet vnde soluat. Nota ꝙ sicut creditor tenetur præstare alimenta carcerato: ita & cessionarius.Segu.in l.si ex legati.n.94.ff.de verb.oblig. B.Villal.

cōdemnatus ad mortē,& suspensus, si laqueus est fractus, nō debet amplius mori. Viuius ī suo communium opinio.li. 1.opinione 45. vbi dicit oēs criminalista hoc tenere. Tiraq. de pœnis temperan.causa vltima. Mōtanus ī trac.de appella. li.1.c.5.& in l.ea,quæ raro.ff.de reg.iur.& in l.fauorabiliores. e.ti.& Dec.in l.pupillum.§.ī hæredes.n.1.e.ti.& Cagnol. in d. l.fauorabiliores.Guliel.Rouille ī trac.de descrip.iusti.& iniusti.columna fi.Neuiza. ī sylua nup.li.1.sub n.62. Cotareus in trac.de priuilegio militis.Dum agit d̄ duello pag.314. tomo 5.Clarus in q.98.ad fi.& no.ꝙ condemnatus ex forma statuti cōdictione ex lege,nō dr criminaliter cōdemnatus.Cū cōdictio ex lege nō sit actio, quæ non habet locum in causis criminalibus.Bart.in l.de quib.n.19.ff.de legib. Bonacoss.

condēnatus ab ecclesiastico iudice ob mixtū flagitium,potest iterum puniri à iudice laico,vt est cōmunis opinio. Soarez.in ver.condemnatus.n.172. Bonacoss.

condemnatus nomine delicti ad pœnā pecuniariam,si vel in minima summa reliquetur,pœnam corporis subibit,vt est communis opi.Soarez in ver.condemnatus.n.173.Bonacos.

Cōdēnatus in amputatiōe man⁹,nō præsumit indebiliori. Alcia.de pōsump.reg.3.pōsumptio.vltima,ī fi.cōem dr.Bonac.

condemnatus per iudicē ecclesiasticū de delicto mixto, pt iterim conueniri per iudicem secularem.Alcia.in c.perniciosam.n.138.de of.ord.communem dicit. Bonacoss.

condemnatus pp delictū in pœnā pecuniariam,si omnē soluerit,minimo pcio dēpto,dbet pœna corporali affligi.Boeri. decis.349. n.8. communem dicens. Vezinus Hispanus.ante. Soarez in suo Aerario cōmunium opinionū litera C.Bonac.

condemnatus ad mortem,si confugit ad sacerdotē,portātem per ciuitatem sacratissimam Eucharistiam.est immunis. communis est opinio. Viuius in suo communium opi.versi. condemnatus.vbi & alia ad rem fusius. Bonacoss.

condemnatus in pœnam pecuniariam, si non habet vnde soluat,potest luere in personam,petēte creditore,vt est communis opi.Boerius.decis.349.n.8. Bonacoss.

condēnatus de crimine per viam inquisitionis, de quo cōdēnatus,per viam accusationis efficeretur infamis, euitat infamiam de iure canonico,vt est cōmunis opi. de qua Abb.in c.inquisitionis.n.2.de accusa. Bonacoss.

condemnatus,qui vult probare falsitatem testium,pt directò id facere, si velit ēt probare eos corruptos fuisse, tametsi testes sint publicati,si verò falsitatem tm probare intendāt,tāmmodò indirectè id potest,vt est communis.de qua Bossi. ti.si ex falsis instru.vel testibus.n.12. Bonacoss.

condemnatus ad hoc, vt euitet condemnationē de se ipso factam,sufficit, ꝙ probet tale quid, ex quo appareat illud ex aliqua causa potuisse licitè fieri. Licèt punctualiter nō probetur,quòd factum fuerit iure licito.communis est opi.Clar.q. 56.ver.& in hoc proposito. Bonacoss.

condemnatus semel punitus de crimine,pœna cōmensurata delicto,& condigna, nō potest amplius puniri.communis est opi.Clar.q.57.ver.dictum est.Aliàs secus.fallit,si duo iudices sunt eiusdem principis iurisdictioni subiecti, quia bis iste puniri poterit.aliàs secùs.Clar.ibi.ver.scias ēt.Si aūt esset punitus à iudice ecclesiastico,nō cōdigna pœna,posset à iudice laico iterū plecti grauius.Clar.d.q.47.vers.sed quæro. Et tāta posset esse delicti atrocitas,ꝙ non obstāte punitione per vnū iudicem illata, posset etiam per alium iudicem puniri, vt est communis opi.Clar.d.q.57.ver.vltimo. Bonacoss.

condemnatis ex maleficio,seu ex quocūque crimine regulariter non cōceditur,neque competit dilatio quadrimestris ad soluendum, etiam si in sententia in causa ista criminali qs esset ad pœnam pecuniariam,& pecuniariter damnatus,secūdum gl. Bar.& Fulg.in l.si victum.ff.de re iud.Inn.in c.quærēti,de off.deleg.Bal.ī l.fi.C.de exe.rei iudi.& in add. Spec.in ti. de sententia & re iudi.in ver.3.fideiussit. Alex.n.18.& seq.& Ias.n.16.& seq.in l.debitoribus.ff. de re iud.vbi scribit istam esse magis communem opinionem. F.Viuius.

PRO.cōdictio,est actio.in l.rerū amotarū actio,ꝓdictio est. ff.rerū amot.tex.est in §.appellamus.Inst.de actio. I.Bel.Tol.

condictio canonis redintegrāda. 3.q. 1.nō solùm in rebus ecclesiasticis &clericorum(prout aliqui voluere)verùm etiā laicorum,& profanis locum sibi vendicat.aiunt Ant.de Butr. in c.cùm ad sedem.de restit.spolia.Inn.& Io. And.in c.sæpè.e. tit. Bart.in l.coloni.de agric.& censi.lib. 10.Ang.cons.154.in q.1.& Sol.l.rem quæ nobis.ff.de acq. poss.qui hanc commu- nem refert & sequitur. F.Turzan.

PRO.conditio fit per si,modus per vt, causa per quia.l.demonstratio falsa.in §.fi.ff.de condi.&demonstr.gl.in l.1.C.de his quæ sub mod.vel cōd.fiunt & in rub.C.de fals.caus.adic. Bart.in l.1.ff.e.tit.de condit.& demonst. Bellon.

PRO.conditio est triplex,casualis,potestatiua,& mista in l. vnic.§.sinautē aliquid sub cōditione.C.de cad.tollēd.Bellon.

PRO.conditio est de futuro,nō de præsenti,vel præterito, l.cum ad præsens.cum duabus ll.seq.ff.si cert.pet.l.instit.ff.de condi.instit.

OBIEC.contra de lege quibus diebus.in §.quidam.ff.de cōdi.& demonst.vbi valet cōditio talis,si morit,& sic de pōsenti.

SOL.ibi præsens pro futuro ponitur:& exponitur,si moriatur pro si morietur vt ibi gl.dicit. Bellon.

PRO. conditio nihil ponit in esse l.& si quis sub conditione.ff.si quis omis.caus.testa.l.legata sub conditione.ff.de condit.& demonst.l.cedere diem.ff.de verb.signifi. Bellon.

PRO.conditio debet adimpleri in forma speciticata.l.qui hæredi.& l.Mæuius.ff.de conditionib.& demonstrat.Bellon.

PRO. Conditio extitura non reddit cōditionalem dispositionem sed puram.l.si pupillus.§. 1.ff.de nou.& deleg.

OBIEC. Contra de l.quibus diebus, §.quidam Titio. ff.de cōdi.& demōstra.vbi legatum redditur. cōditionale per conditionem,si moriatur,quę tn̄ est omni mō extitura.l.j.ff.e.tit.

SOL.Dic,ꝙ legatum sub hac conditione,si moriatur,est q dem purum,quo ad transmissionem legati,vt ī l.hæres meus. ff.de cond.&dem.quo ad verò locutionem,est conditionale: quia incertum est quando morietur.l.dies.ff.e.tit. Idem.

PRO.conditio purificata pro pura habetur.in l.si pupillus. ff.de condit.inst.l.fi.§.Titius.ff.de condi.& demonstrat.Idem.

PRO.conditio subintelligēda est etiam si nō apponatur in lege cum quis.ff.de solut.vbi cōditio subintelligitur in cōtractu,si in eodem statu maneat is, cui soluendū est in l.cum seruus.ff.condit.institutio.& l.auia.ff.de condiction. & demonstratio. vbi ɔditio in institutiōe adiecta,in legato vr̄ repetita. & in l.si cui ff.de serui. tit.gen.ibi,nam quedam in sermone tacitè excipiunt̄.& in l.dotis promissio. ff.de iur.dot.vbi omnis dotis promissio futuri matrimonij tacitam conditionem habet:item in iuramento intelligitur semper conditio, excepta legis,aut principis auctoritate.lege finali.ff. qui satisd.cogāt. & c.venientes.extra de iureiur.& in rescriptis,clausula,si preces veritate nitantur.in c.2.extra de rescr.

OB.contrà de l.vniuersa.C.de diuer.rescr.& can.dicenti.§. vniuersa.25.q.2.vbi non valet rescriptum,nisi sit expressa cō ditio in rescripto,si preces veritate nitantur.

SOL.Verum est secundum leges,secus secundū ius canonicum,vt ibi. Bellonus.

Conditio quæ tacitè inest:ita impedit natiuitatem obligationis,sicut expressa.Decius cons.2.n.4.cōem dicit. B.Villal.

conditio si cōcipiatur in vltimis voluntatibus quæ potuit contingere,tamen modò non potest.vt si Titius viuet,q iam tempore adiectæ conditionis mortuus erit: reiicitur, vt impossibilis,Bar.in l.1.ff.de condi.& demon.Coua.in epi.4.c.3. par.3.§.2.communem dicit.

cōditio institutiōis,&legati cū verè nō adimpleatur:tn̄ habetur ꝓ cōpleta ex legis dispositiōe, & cōpetit actio ex testamento.Ias.in l.mater.n.7.C.de inst.& subst.cōem dicit. Idem.

conditionis euentus nō constituit debitorem in mora.Decius cons.2.n.4.communem dicit. Idem.

Cōditionalia verba in fideicōmisso nō denotāt quē à testatore vocatū ad cōmodū hæreditatis.Alex.ɔs.105.cōem dicit.

conditio mista,si deficit per casum mortis, facit deficere legatum:communem videri ait Deci.in cons.485.n.4. Idem.

cōditio suaptè natura semper ea,quibus adiungitur, suspēdit & transmissionem etiam à iure concessam impedit,vt frequenter interpretibus placitum infit Ant. Gomez.de testa.c. 3.n.15.ver.pro hac sententia. E.Suarez.

conditio,quæ tacitè inest,sic est impedimento,quo minus obligatio nascatur, atque expressa, commune inquit Dec. cons.2.n.4. E.Suarez.

cōditio,quæ potuit cōtingere,& nunc iam nequit,si cōferatur in tempus præteritum, aut præsens, expleatur necesse est, at si in futurum apponatur, tāquam ἀδυνάτη seu impossibilis reiiciet̄:vt si virgo est, si Titius viuit illa corrupta,hoc mortuo,ac,si Titius viuet,qui iam decessisset. vt receptum scribit Did.à Couar.de spons.2.parte c.3.§.2.n.3. E.Suarez.

conditio pecuniæ in mare proiiciendæ obseruari debet,vt commune asseuerat Eman.à Costa.in contrariam sentētiam rectè abiens in l.Gallus.§.& quid si tantum. 5.parte.nu.20. ff. de liberis & posthumis. E.Suarez.

cōditio mixta per casum impedita,habetur pro defecta:Vt concludit Bartol. & magis communiter sequuntur alii in l. 1.C.de legat.cum concordant.vt per Ruin.in cons.46.quamuis alias cōsuluerim.n.3.Soc. Iun.in cons.46.sub n.26.4.vol. communem dicit. E.Musc.

conditio fideicōmissi,videlicet si qs ex filiis decesserit sine liberis,debet restringi ad masculos.Soci.Iun.in ɔs.56.in prin. Vbi dicit se pluries ita cōsuluisse,in 4.vol.& plenius &multis ratiōibus cōprobauit in ɔs.168.magnific⁹ Comes,Eques,& Iuris vtriusq; Doctor per totū 2.vol.vbi apertè demōstrauit, talem opinionem esse veram,& communem, & menti testatoris cōsentaneam,vt per eum plenè ibi videbis. E.Muscul.

cōditio habitādi adiecta in fauorem eius,cum quo est habitandū,si deficiat per mortē eius extinguitur relictum in totū per l.illis libertis, ff.de condit.&demōst.& ibi tradūt Doct.Et tradūt etiam in l.1.C.de legatis & in l.in testamēto la.2. ff.de cōditi.& demonstra.Dixit Ruyn.in ɔs.44.quamuis alias,n.3. volu.2. cum aliis cōcordant. per Soci.Iun.in cōs.74.n.5.vol. 4.vbi etiam commune dogma ponit. E.Muscul.

Conditio mixta purificata retrotrahitur in nona hypotheca ac in præiudicium tertij à die contractus,dummodo secūdo loco nō sit translatum dominium vel possessio in alium, secundum communem per Bursat.cons.45.n.4.lib.1.

Conditio,si sine filiis vel liberis decesserit,expirat mortuo grauato cum filio tantum,nisi aliud ex mente testatoris appareat,secundum communem per Bursat.cons. .n. .lib.1.

conditio in substitutione facta in casu quo nati plures deficiant,non verificatur vno tantum nato, etiam matre in medio non extante,secundum communem per Bursat.cons.19. nu.4.lib.1.

Conditio de filiis nascituris, non verificatur vno etiam tātum nato,secundum magis communem per Bursa.cons.19. n.21.&22.lib.1.vbi alleg.Socin.sen.sibi contrarium cons.76. lib.3.

conditio de filiis natis non verificatur nec in potentia vno tantum nato secundum communem per Bursat. cons.19.nu. 10.lib.1.

Positus in conditione non censetur vocatus secūdum magis communem per Bursat.cons.52.n.23.lib.1.

conditionem semel fuisse impletam, sufficit, dato ꝙ non duret implementum. Hanc regulam ornat Ias.in l. si quis.C. de instit.& substit.vbi plura exempla notab.Amplia & limita vt per eum ibi.Et quando conditio per alium adimpleri possit,vide Bart.in l.Arethusa.ff.de stat.hom.

conditionis euentus non cōstituit debitorem in mora,vt receptum testificatur Dec.cons.2.n.4. E.Suarez.

conditioni satisfaciendi causa nummos incapaci datos fiscus aufert,non qui dedit,licet dominium translatum nō fuerit.commune inquit Eman.à Costa.in l.Gallus.§.& quid si tātùm.5.par.n.15.ff.de lib.& posth.quāuis verius opinioni aduersæ nomen dederit Cuman.in l.Mœuius.ff.de condit.& demonstr. & ipse alibi eam latissimè iuri magis consentaneam ostendam. E.Suarez.

conditioni satisfactum esse debet probare,qui ex conditionali contractu agit.commune ait Bello. cons.59.n.4.& vide infrà ver.qualitas. E.Suarez.

conditione apposita si quæ alicui relinquantur, & deinde illi relictorum restitutio post mortē iniungat̄. ac paritum cō ditioni non sit, statim ij,qui deficiente conditione in rem venerunt,restituere cogentur, nullo tempore amplius expectato,vt commune profitentur Iason in l.Gallus.§.& quid si tantùm.n.28. & in l. Lucius.ff.de liberis & posthum.& Iacobin. de sanct.Georg.in l.si pater.ff.de iur.dot. E.Suarez.

cōditione comprehensi filij eius, qui & heres institutus & grauatus est, nō dicuntur ad hæreditatem vocati,sed substitutum duntaxat vt excludunt,nec adiecti cōditioni sine liberis decedēdi,tacitè instituti hæredes putātur,vt receptū ait Ant. Gomez.de testa c.3.n.24.ver.tertiò facit.& latius c. 5.nu.24. ver.& in expresso.Exemplū esto filium meum instituo heredē,&iubeo vt si liberis orbatus animam ediderit.Titio bona mea restituat.hic ij nepotes nō cēsebunt̄ ex cōditione vocati tacitè,nec instituti,nec quidquā illis proderit,si aliquid simul eisdem mandatum proponat̄,aut aliquo mō onus aliquod ipsis vnà sit iniunctū.cui⁹ rei extat exemplū:fili mi hæres esto, & si inops à liberis commune naturæ debitū exolueris,Titio amico nostro hæreditatē restitue. volo aūt vt qui tibi superstites liberi fuerint, liberto meo Damæ 50.aureos annuatim suggerant,vel quid simile,nam nec hic eius filij vocati honestatiuè videbunt̄. vt cōe aiunt Alexander n.94.Ias.n. 56.in l. cēturio ff.de vulg.& pupil.Dec.ī l.j.n.15.C.de pac.& affatim Ant.Gomez.de testa.c. 5.n.43.ver.secūdò & in specie.E.Sua.

conditione cuiuscunque substitutionis complexi,quicunque illi sint,nec vocati,nec tacitè instituti cēsentur.commune aiunt Ias.in l.Gallus.in prin.& in §.in omnibus.ff.de lib.& posth.&in l.cohæredi.§.vlt.ff.de vulg.latè Ant.Gomez.de testamen.c.3.n.24.ad fi.& c. 5.n.42.ver.8.& facit,vt nec in fidei commissi conditione scripti,ad hæredis emolumentum à testatore memorati putabuntur,vt commune dicit Alex.cons. 105.lib.1. E.Suarez.

conditionem sufficit impleri per æquipollens,etiam quod sit conditio voluntaria.Ita tradunt doct.præsertim.Soc. Sen. in vlt.notab.in l.Gallus.§.& quid si tantum.ff.de lib.& posth. Limitatur quando indè sequeretur extensio oneris, seu grauaminis per fideicommissum de persona, ad personam, cùm illud prohibeatur in §.nos igitur.in Auth. de restitu. & fideicommiss.& per tradita per Aret. qui in hoc communiter approbatur in d.§. & quid si tantum in l.Gallus. ff.de lib.& posthu.quem sic allegando sequitur Socin.Iun. cons.29.n.7.& 28.vol.3. E.Muscul.

Cōditione deficiente euanescit relictum cōditionale.l.3.ff. qn̄ dies leg.ced.& l.hæres meus.2.resp.ff.de cōd.& dem.cum

concord

concordātibus aliis allegatis ibi in gl.fi.&l.dies certus.iuncta gl.ff.e.tit.quicquid in contrarium dixerit gl.in l.is cui.ff.de actio.& oblig.quæ communiter reprobatur per textum in sui generalitate in l.1.§.fin autem aliquid.C.de cad.tollen. Et tradunt Bart.Bal.& alij.post gl.in l.1. C.de his, qui ante apert.tabul.&c.& in l.1.ff.de leg.1.Et ita se habet communis opinio. vt per doctores ī locis prædictis quēadmodum refert Socin. Iun.in cons.43.n.1.vol.4.cum quibus etiam stat. E.Muscul.

Cōditionis verificatio,vbi sunt verba ex sui natura requirentia implementum in persona vtriusque,non sufficit in vltimo decedente tantum,etiam respectu suæ portionis,nisi quādo de voluntate testantis cōstat, quod voluerit substitutum habere totum,si portio 1.decedētis venisset ad vltimò decedentem. textus est expressus in l.hæredes mei. §.cum ita.ff.ad Trebel.vbi communiter doct.Et frequens interpretum placitum arbitratu Soc.Iun.cons.50.n.11.vol.4. E.Muscul.

conditiones quibuscūque relictis adiectæ, atuue in vnum conceptæ casum, ex voluntate ad similes dilatantur.vt commune ait latissimè doctor meus Emanuel à Costa in l.Gallus. in §.&quid si tantùm.3.parte nu.1.cum sequentib.ff.de lib.& post. E.Suarez.

conditiones in casum positæ,& conditiones mixtę,quę iure digestorum filij institutionem demoliebantur, hodie ex l. quoniam in prioribus.C.de inoff.testam.expunguntur,& institutio firma & pura subsistit, vt receptum produnt Paul.in l.suus quoque.ff.de lib.& posth.Lancelot.in fi.Iac.n.14.Dec. in l.si pater.C.de institu.& substitu.Rhoder.Soarez in illam l. quoniam in prioribus,ampliat.1.Guliel.in c.Rainutius.vers. reliquit n.28.de testam. at conditiones turpes tam olim, quā hodie labem,ac perniciem institutioni afferent,vt frequenter placitum effantur Albe.in d.l.si pater.n.193.Guliel.in laudato capit.Rainu.ver.n.33.& receptius asseuerat Eman.à Costa magni ingenij vir in l.Gallus.§.&quid si tantum.3.par.n.106. ff.de liberis & posthumis. E.Suarez.

conditionalis creditor,creditor propriè non dicitur.commune effantur Deci.lect.1.n.29.& lect.2. in fi.in l.1.ff.si cert. petat.& qui eum refert Viuius lib.1.opi.58. E.Suarez.

conditionalis Donatio propriè quoque Donatio dici potest.communem dicit. P.Fich.

conditionaliter positi filij institutorum & grauatorum,nō dicuntur ex testamēto vocati per gl. communiter receptam per Bar.Ang.Bal.Imo.Pau.de Castro &alios in l.Lucius.ff.de hæred.instit.Quam & Socinus Iunior qui multos doc.refert in cons.30.n.2.vol.4.pro communi tenet. E.Muscul.

conducens scienter rē ꝓpriam ab alio quasi nō propriam, nō perdit dominium. Alex.in l.si aliqua.n.10. ff.de acq.poss. communem dicit.& ibi Rip.n.16.& n.18.secùs tamē,si ignoret rem esse propriam,quia tunc nec dominium nec possessionem perdit.Hieron.Cagno.in lege.nec pignus,n.8.ff.de re iudicata communem dicit. B.Villalobos.

conducens rem propriam ab alio,tanquam rem illius perdit possessionem, Rip.tenet communem in l.si aliquam rem. n.19.ff.de acq. pos.& acquiritur locatori:vt ibidem ipse Rip. pariter communem ait.n.22. Idem.

conducens rem suam,vt suam,non perdit dominium,Rip. in d.l.si aliquam rem.n.26.& 29.

conducēs rem suam ꝓpriam ignorāter, non perdit dominium,neq; possessionem, potestq; obiici,ac referri per eum locatori exceptio,seu quæstio dominij,& sic remedium.l.cōductores.C.locati.Et l.nō ab re.C.vnde vi.nō habet locum ɔ̄ cōductorem,qui rem propriam cōduxit,secundum gl.in d.l. nō ab re,in ver.cedere, in fi.Cur. Sen. post alios cōgestos per eum ɔs.70.n.2.& 7.vbi ita cōsuluit,atque firmauit istam opinionē veriorē,cōmunemq; apparere,idemq; sentit Deci.in l. neq; pignus,n.4.ff.de reg.iur.& ibi ī add.sup litera A.idē quoque respōdit Riminal.ɔs.94.n.16.vol.1.quia cōductio,& locatio ista est nulla secūdum omnes,præsertimq; Ripam.n.15. in l.si aliquā rem.ff.de acquirenda possessione.deficitque cōsensus,qui locationis contractum perficit. F.Viuius.

Cōducens minor.25.annis domum,inferensque postea in eam etiam res suas, tunc bona huiusmodi inuecta non erant tacità hypothecata pro pensione domus. secundum gl.Bart. Fulgo.& Salyce.in l.item quia.ff.de pactis,Din.§.item seruiana.instit.de actio.Imo.& Cuma.in lege si constante, in principio,ff.soluto matrimonio,ista est communis opinio. In contrariam verò partem, videlicet, vt bona ipsius minoris illata in domo, seu fundo conducto absque tutoris, vel curatoris authoritate censeantur tacitè obligata pro pensione inclinauere,& optimis quidem rationib.Bal.Ang.Paul. Cast.& cæteri,in dicta lege item quia: Bal.in l.vnica.§.plenius.C.de rei vxor.act.Negusantius de Fano, in tract.de pignorib.in secunda par.memb.4.n.154.Faber.Aretinus Nicolaus de Neap.Iaso.cū aliis citatis per eum,n.56.Gomes.remissiuè sub nu.25. & Bellon.n.31.in d.§.item seruiana,vbi firmat hanc communem sententiam fore contra gl.prædictam,& in effectu iudicio meo verissima,& communis apparet,atque ab ea,tanquā tutissima in actu practico discedere fatuum esset. F.Viuius.

Conductor rei alienæ non potest accusare intrantem, vel damnum dātem in ipsa re,virtute statuti disponentis ɔ̄ damnum dātes vel intrātes in re aliena,per tex. in l.si fur.aliàs incipit,Iulianus.ff.de vsufru.& ibi Bar. Bald.decis.96.

conducens equum scholaris pro accedendo, ac redeundo in patriam suam, & equus ipse incidat in repentinum morbum, ob quod impedimentum cogatur eum relinquere, & consignare vicino hospiti, in effectu consignet equum conductum, vt eum ipse hospes diligenter curet, & tandem moriatur non tenetur de leuissima culpa,& multò minus de casu, & per consequens, neque de vitio naturali, ita consuluit Bald.cons.22.Vanutius lib.3.quem sequitur,& commendat Cotta in memorialib.suis,in ver.scholaris.&hinc est quòd si equus moreretur intra triduum à tempore locationis,vel vēditionis factæ alicui præsumeretur absque dubio morbosus, vt agi posset ad pretium contra venditorem, secùs si ex longo interuallo.&distinctio ista fuit originaliter Ioann.And.in add. Spec.in titu.de emptio.& vend.in §.sciendum,ver.de illo,cum qua certè sentiunt Alex.in add. ad Bart.in l.si in rixa. ff.ad le.Corn.de sica.& ibi Mars.nu.59.in l.statu liber.nu.15. seq.ff.de quæst.Io.de Imo.in l.si quis cum aliter.ff.de ver.obl. Iac.de S.Geor.in l.pacisci.nu.4.de pact.& omnes Doct.communiter in d. l.si quis cum aliter, & Ripa,in tract.de peste, in rubr. de remediis ad curandam pestem.nu. 141. vbi scribit istam esse communem opinionem,seu distinctionem:sed cōducens equum, aduerte, non releuatur nec liberatur à solutione equi aliquo modo, si probaret equum quem equitauit mortuum fuisse in itinere,nisi produceret, & specialiter probaret quòd equus obiit ille idem, quem conduxerat, secundum doctrinam Io.Andr.in ca.auditis, de præscript.quam sequitur Ant. Abb. & alij omnes ibi communiter, & communem dicit,& declarat etiam Dec.in ca. in præsentia.nu. 43.de probat. Ias.in l.non hoc, nu.2.vnde legiti.& in l.2. C.de bon. poss.secundum tab.in finalibus verbis.& Mars.in l.si quis ne quæstio. nume.133.ff. de quæst.& in practica crimina. in §.& quia.nu.14.& Io.de Amicis consulendo, consi.40. num.1.& seq. F.Viuius.

cōductio ab emptione discernetur,ac diiudicabitur ex precij, mercedisue quantitate. vt est Accur.opinio in l.1.§.1.ver. in agēdo. ff.de superfi. quam communiter receptam testātur Rip.n.33.Purp.n.53.in lege 2.ff.si cert.pet. Deci.in lege semper in stipulationib.n.1.ff.de reg.iur. E.Suarez.

conductio mētione certæ mercedis haud facta valet, & id precij,seu mercedis dandum est quod præstari adsolet, vt frequentius interpretum suffragiis exceptum pronūciant Ant. Gomez.de contrac.c.2.n.9.& ca.3.n.4.&vir quauis laudatione maior Arius Pinel.meritò in diuersa omnia abiens in rub. 2.par.ca.3.n.4 cum seq.C.de rescind.vend. E.Suarez.

conductio ad lōgum tempus dicitur alienatio,atque ideò qn̄ & vbi alienatio interdicitur,& illa prohibita censetur.cōmune aio ex Ang.post Fab.ī §.adeò.in fi.n.1.inst.de loc.Alex. ɔs.15.li.4.Boeri.decis.233.Did.à Couar.li.2.resol.c.16.Plotto ɔs.108.n.59.lib.1.ɔs.crim.Quin & emphyteusi ɔfertur, atque æquiparat̄.vt cōmune profiteor ex Ias.in l.naturaliter.n. 15.ff.de acq.poss.Fel.consil.22.& iis quos copiosè laudat inclytus Pinel.in l.1.par.3.n.66.C. de bon.mat. E.Suarez.

conductio ad longū tempus à maioratus,vt fandi mos est, successore nō necessario seruari debet.commune effatum pono ex Iasone cons.19.& cons.94.lib.1. Curtius de feud.q.14. ad medium Ant.Gomez in l.40.Tauri.n.84.Ario Pinelo in 1. parte 4.n.65.C.de bon.matern. E.Suarez.

cōductio vltra licitum,iustumq; tempus facta,in tempore iuris facultatem progresso tātùm labefactatur. commune ait Ias.in auth.qui rem.n.21.C.de sacrosanct.eccles. E.Suarez.

conductionis,& locationis instrumento non probatur dominium & si cōtra ipsum cōductorem rei vendicatione agatur.commune affirmat Alex.cons.21.n.1.lib.4. E.Suarez.

conductio tamen rei suæ non valet, communem asserit idem Rip.ibidem.n.32. Villal.

Conductor modicum damnū pati debet æquo animo l. si merces.§.vis maior.ff.loca.sed maximū damnū pati de iure n̄ ꝓmittitur aliquo mō:Vnde remissio facienda nō esset cōductori,nisi dānum sit vltra dimidiū iusti ꝑtij.verbi gratia,si ipse

conduct

conductor soluendo affictus conuentos restasset læsus, non solùm in tertia parte (vt aliqui Doct. dixerunt) sed etiam vltra dimidium iusti pretij,id est,quod non recolegisset tot fructus deductis sumptibus, qui æquiualerent dimidiæ pẽsionis per eum soluendæ,quia id probando,tũc posset petere remissionem mercedis pro rata damni.aliàs non secundum opinionem Bar.in lege.licet.C.locati.quam asseuerant communem ibi Moderniores.& Fran.Aret.cons. 52.visa.nu. 1.citantes sequentes eam. F.Viuius.

Vbicunque (secundum vulgi opinionem) damnum per conductorem in re locata passum est enorme & intollerabile,debet ipsi conductori fieri remissio.Gl. est magis communiter approbata,in l.licèt.C.de locat.& in l.si vno,ĩ principio. ff.eodem. quam vti magis communem sequitur Card. in ca. propter sterilitatem, extra eodem titul. vbi vide Imol .plenè hunc articulum discutientem & Socin.cons. 100.in causa Baptistæ.lib. 1. F.Turzan.

Conductor non tenetur de casu fortuito,sed duntaxat de dolo,culpa lata,& leui.l.si vt certo.§.nunc videdum,ibi Bart. & alij.ff.commoda.& tradit Dec.in l.contractus.nu. 33.ff.de reg.iur. & in tantum hoc procedit, quòd si conductor suscepisset in se periculum generaliter cum iuramento , superueniente bello,vel peste,aut alio casu fortuito non teneretur,secundum Bart. Bald. Alber. Ang.Fulg.Alex.& Ias.in l.sed & si quis.§.quæsitum.ff.si quis cautio.Alex.cons.28.vol.& consi. 33.vol.2.Io.Andr.& omnes.in ca. 1.de commoda.& Ripa,in repe.l.si vnquam.n. 10. C.de reuoc.do. & in tract.de peste.in tit.de priuilegiis contra.nu.83.vbi recitat istam esse communem opinionem,& Ias.quoque in d.§.quæsitum,quia regula riter,vt dicit Ancha.consi.43. ex causa superueniente recedi- 30 tur à iuramẽto,à permissione,& aliis legitimè celebratis, quasi sub ea conditione contractum sit si res in eodem statu permanserit,vt habetur.in c.quemadmodum de iureiur.& not. in c.tua super.de his quæ fiunt à prælat. & quia fortius glo.& Bar.in d.§. quæsitum.tenuerunt pro constanti quòd appellatione periculi casus fortuitus nõ veniat, vt ibidem refert Ias. nu.30. imò aduerte , quòd si conductor ipse suscepisset in se casum fortuitum , aduersamque fortunam de casu insolito, & inconsueto superueniente minimè teneretur , sed de casu solito,secundũ Bart.in d.§.quæsitum.Bal.in l.falsus, C.de fur. 40 Ant.in d.c. 1.Ang.cons. 173.Alex.d.cons.28.& d.cons. 33.seu 31.vol.,.& Ias.ĩ d.§.quæsitum, nu. 33.cum aliis seq.vbi istam Bar. opinionem sequitur, & plurimum tuetur , & communẽ dicit Ripa,in d.tracta. de peste, in rubr. de priuilegiis contractuum causa pestis, nu.97.quamuis veriorem asserat contrariam timbanter Alex.d.§.quæsitum, nu. 15.sed tu spreta opinione Bal. Ang.& sequacium, ĩd.§.quæsitum inhæreas totis viribus dictæ opinioni Bart. in consulendo & iudicando tanquam magis communi. sed vbicunque cõductor in se suscepit pacto omne periculum superueniens ex quocunque ca- 50 su,& specialiter,etiam ex bello,& occasione belli,tunc quippè pactum est validum,adeò quòd mercedis remissio peti nõ potest.l.si quis fundum,in prin.ff.locat.& no.Bart.in l.si merces.§.vis maior,eo.tit.& Bar.& omnes,in d.§.quæsitum,imò si conductor iste suscepisset in se periculum belli , & guerræ, & omne aliud periculum,tunc huiusmodi verbi generalibus comprehenditur casus pestis, & cuiuslibet aduersitatis, secũdum gl.in d.§.quæsitum, communiter ibi approbatam à Legistis.& Canonistis.in d. 1. vt per Ripam, in d.tra.de peste, in ru.de priuilegiis contractuum causa pestis.n.77. F.Viuius.

conductor debet prius restituere possessionem locatori, quàm litigare de proprietate , l.si quis conductionis titulo. C.locati,sed hoc non procedit vbicunque conductor ipse offert se paratum probare quòd rem à se tempore locationis possessam conduxit, ita quòd locator nõ fuit in possessione, & sic exceptio possessionis propriæ à conductore contra locatorem obiici potest,secundum gl.in l.non ab re.C.vnde vi. Curti. Sen.cons.70.n.4. cum aliis relatis per eum, Paris.cons. 59.n.30.vol.1.& Ripam,in l.si aliquam rem.ff.de acq.poss.in fi.in quibus quidem locis exprimunt istam esse veram, com- 70 munemque opinionem , & sequitur etiam Iacobus Menochius,in tract.recuperandæ possessionis remedio. 11.num.4. vbi luculenter , & melius quàm alius , quem hucusque viderim ampliat in nouem casibus,d.l.si quis conductionis,& in septem aliis.limitat. F.Viuius.

CONDVCTOR & locator si respectiuè post impletum conductionis tempus taceant,censentur consensisse & recõduxisse,communem refert Bened.Capra.reg. 56.n.8.vide infrà in verbo locatio, & habent quoque remedium l.2. C. de rescind.vendit.

Conductor ad longum tempus is est,qui vel ad tempus decem annorum, vel longius conducit , vt commune asseuero ex Alex.cons. 17.lib.4.Ias.cons.24.& 94.lib. 1.Dec.cons.292. n. 1.Socin.Nep.cons.66.n. 5.lib.2.Paris.cons.98.libr.4.Et qui ad nouem annos ita conducit vt posteà denuò noua alia incipiat conductio ad tantum temporis, quantum superest decennij spatium , si cum superiori coniungatur , & qui vel ad suam, vel ad locantis vitam conducit, & denique qui quoad ipse vel locator voluerit,rem conducit,vt communia copio- 10 se attestatur Arius Pinel.in l. 1.part. 3.n.63.C.de bon.matern. Habet autem huiusmodi conductor vtile dominium,& in rẽ actionem, vt frequenter placitum enunciare ausim ex Aret. cons. 55.Felin.consil. 25.Ias.in l.naturaliter.num. 15.ff.de acq. poss.& in l. 1.nu.34. & in l.2.nu.39. & in l.vlt.nu.2.C.de iure emphyt. E.Suarez.

conductor ad longum tempus tributis,ac rerum oneribus est obnoxius,vt comme asseuero ex Alex.cons. 1.n. 12.libr.4. Sylu.cons.47.n.4.Parpal.in l.placet.n.48. C.de sacrof. eccles. Arius Pinel.vbi supra,vt &quiuis alius conductor,qui rei fructus percipit,vt inferius obseruatur. E Suarez.

Conductor ad longum tempus ab emptore non abigetur, vt commune renuncio ex Alexandro in l.si filio.§.si vir.ff. soluto matrim. & Ario Pinelo , non de nihilo dissentienti in l. 1. part. 3.n.68.ver.infertur. 5.C.de bon.mater. E.Suarez.

conductor iterum vel rei,vel operarum,non expressa mercede,intelligitur eandem,quam prius mercede depacisci,vel quam loci consuetudo fert. commune attestantur duo mihi non pœnitendi iuris præceptores Ant. Gomez. de contract. ca.2,nu.9.in fi.& ca. 3.n.4. Arius Pinel.in rub.2.part.ca. 3.n.4. & n,8.C.de rescind.vend. E.Suarez.

conductor rei propriæ scienter dominij iure non labitur commune effatur Alex.in l.si aliquam. nu. 10.ff.de acq.poss. ignoranter verò nec rei possessionem exuit , vt commune aiunt Curt.Sent.consil.70.num.2.& 7.& Cagnol.in l.nec pignus.num.8. ff.de reg.iur.quam perdit, & acquirit locator re scienter conducta,vt frequenter placitum infit Rip.in laudata l.si aliquam rem.numer. 19.& numer.22.ff. de acquir.possess. Suarez.

conductor rerum fractu,aut perditu facilium,præstare debet exactissimã diligentiam,vt receptius dicit Porc.in §.item quæritur.n.2.Instit.de locat. E.Suarez.

conductor non tenetur etiam modicè expẽdere in ea,quæ vltra conductionis tempus sunt duratura,vt commne pronũtio ex Bald.n. 5.Ias.n.25.& nu.27.in l. 1.C.de iure emphyt.Alex.cons.4.n.7.lib. 5. E.Suarez.

Conductor quin possessionis à se ante conductionem obtentæ exceptionem locatori rem repetenti opponat nihil impedit.cõmune aiunt Paris.cons. 59.n.39.lib.1. Iac.Menochius vir elegantioris doctrinæ in tract. recup.posses. remed. 11.n. 4.quod intellige iuxta superius obseruata. E.Suarez.

conductor ius in rem habens non expellitur à particulari successore,vt commune proferunt Grat.cons.95. n. 12.lib. 1. Did.à Couar.lib.2.resolut.c. 15.n. 13.Io.de Amicis cons. 113. asserunt Paul.Alex.& alij in l. si filio.§. si vir.ff.sol.matr. Porc. n.vlt.in fi.Instit.locat. & omnes scribentes in l.emptorem.C. locat.Excipe,nisi sicùm nulla alienationis prohibitio præcessit,id quod interest,aut pœnam successor offerat,vt commune enuntiat Ant.de Fano de pig. 2. parte memb. 1.n.7.& Neguzant.de pignor.2.par. E.Suarez.

Conductor, seu colonus etiam ad tempus modicum non potest à particulari fisci successore repelli , vt commune aio ex Plat.in l.si tẽpora.in fi.C. de fide instr.& iur.hast.fisc. Paul. n.4.Rom.n. 10.Alex.n. 5.in l.si filio.§.si vir.ff.sol.matr.Ias.in l. diuortio.n.36.ff.illo eo.tit.Guid.Pap.decis.480.quemadmodum nec ecclesiæ conductor à singulari illius successore detrudetur, vt frequenter interpretibus placere affirmo ex Roman.in d.§.si vir.n. 13.Grat.cons.95.n.23.lib. 1.Ario Pinel.vi ro cum primis & cordato,& diligenti in l. 1.par. 3.n.68. ver. infertur. 12.C.de bon. mater. Expelletur tamen is qui ab ecclesiæ prælato conduxit,si illius pælati successor velit,vt commune testatur Soc.cons. 34.lib.3. E.Suarez.

cõductor rerum dotalium ab vxore expelli impuuè potest post viri locantis mortem, vt receptum ponit Did.à Couar. lib.2.resolu.c. 15.n.4. E.Suarez.

Conductor quicunque seu partiarius , seu pecuniam pendens vectigalibus,& rei onerib.est obnoxius,si fructus ex illa percipiat,commune autumo ex Paul.cons.451.in fi.lib.1.Ias. cons. 109.ad fi.lib. 1.& latè,ac luculenter agere Ario.Pinel.in l. 1.par.2.nu.72.vers. 10.ampliatur.& ver.limita.2. C.de bon. mater. E.Suarez.

Conduct

Conductor ad lõgum tempus postquam rem sterilem ad culturam redegit,& meliorauit,potest petere se à domino in emphyteusim inuestiri , secundum communem per Bursat. cons.23.n.8.lib.1.vbi id dicit procedere multis concurreñ,videlicet, vt sit res sterilis locata, meliorata propriis expeñ cõductoris,& ea ad culturam redacta,quòd melior conditio tẽpore locationis non fuisset reperta , & qui conductor remittat omnia melioramenta,&quòd in locatione adsit pactum, vt post meliorationem debeat dare in emphyt. perpetuam, licet aliqui contrarium teneant ibi alleg. quos vide , & concl. prædictam,declara,vt latius per Bursat.d.cons.n.9.

conductor suscipiens in se omnes casus fortuitos, & belli, & pestis,insolitos tamen nõ censetur assumpsisse,etiam quòd iurasset,secundum magis communem per Bursat.cons. 81.n. 6.nu.11.lib. 1.

conductori accipienti rem aquis & casibus fortuitis suppositam nõ fit remissio,quia ei imputari potest,& sic pro casu solito occurrere in re conducta non fit remissio , qui casus solitus locatorem à remissione mercedis excusat. secundum communem per Bursat.cons. 11.nu.27.n.30.lib. 1.post doct. in l.qui bona.§.illo.ff.de dam.infec.Alex.cons. 112.n.4.lib. 1. Nat.cons.610.n.9.cons.90.n.11.

conductoris culpa casum euenisse præsumitur, secundum communem per Bursat.cons. 53.n.32.lib. 1.

conductori qui tempore belli , seu guerræ conduxit, propter ipsum bellum remissio fieri non debet. Bald. in l. si ex lege.col.fi.C.de vsur.Socin.cons. 123.lib.4. Et propterea miles qui tempore belli suscepit custodiam castri,tenetur etiam si castrum ab eo violenter auferatur ipso tempore belli, Ioã. And.ad Spec. in rub.tit. de locat. quando autem propter bel- 30 lum fiat remissio,vide Dec.cons.312.vbi quòd non habet locum in contractu emptionis. Adde Alberic. in l.item quæritur.§.exercitu.ff.locat.vbi si conductor renuntiauit exceptioni doli mali, non potest opponere quòd euenerit bellum. sequitur Ias.in l. 1.nu.98. C.de iure emphyt. Et conductor qui promisit dimittere centum saccos salis nõ tenetur,si pretium salis auctum fuerit ad dimidium pluris.Ruin.consilio 109.libro 1. Put.

conductorem propter necessariam refectionem rei locatę expelli posse,dicit Rom.sing.23 5.per l.ædem.C.locat.Sed an 40 ea refecta possit conductor petere se reponi in re locata?Dic ꝙ sic.tex.est in l.si duo. §.cũ inquilinus.vers.testari per dominu.ff.vti possid. sequitur Cremon. sing. 71. Hippol.in l.vnic. col.6.C.de rapt.virg.in rub.q.31.col.34. ff.de fideiussor. Adde quòd vbi locatio est in pecunia, quòd conductor tenetur ad tributa & alia onera realia.gl. & Bart.in l. 1.C.de annon.& tribut.lib. 10.Socin.cons.217.vers. 11.hæc conclusio.lib.2.

conductor qui agit ad remissionem mercedis debet proba re sterilitatem,aliàs succumbere debet,teste Rol.consi. 86.n. n.4.n.6.lib.3.vbi quòd conductori non fit remissio : quando annis præteritis redditus fuerunt vberes,ex quibus commodum consecutus fuit , qđ procedit etiam in prælatis ecclesiarum allegañ sterilitatem & incursum hostium , casus autem in quibus fieri non debeat remissio? vide d.cons.nu. 8.n.9. & seq.vsque in fi.vbi plura,quib' adde Capic. decis.87.col.pen. & decis.seq.Catel.ver.conductor. col.3.quòd autem conductori competat actio ex conductione per quam locatorem legat ita facere:vt vti frui liceat re locata not.Rom.cons.178. vbi quid,quando conductor re locata facto locatoris iniusto impeditur, ad quid agat ? & quid vbi impeditur vti facto ter- 60 tij?& ibi quando sit locus remissioni mercedis? de qua etiam per Bos.tit.de remiss.mercedis.n.40.

conductoris etiam minoris res in conductam domum absque tutoris actoritate illatæ , pro pensione tacitè instar aliorum obligantur.commune ponunt contra quàm multos nõ proletarios iuris professores Ias.n.57.Gomez.n.25.Bello.nu. 31.in §.item Seruiana.Inst. de actio. Neguzant.de pig.2.part. memb.4.n.54. E.Suarez.

conductori remissio facienda , concedendaque est ob bellum,pestem,seu sterilitatem maiorem,& in istis casibus pensionem soluere non tenetur , secundùm Canonistas omnes, in c.propter sterilitatem.vbi Barb.num. 1.de locato.Bart.in l. cum in plures,in princ.ff.locati.Alex.cons.3.col.pen.Ripa,in tract.de peste,& Cotta in memoriali,in ver.conductor.vbi dicit istam sententiam magis communem fore , eique pariter inhæret Aegidius Bossius, in pract. crim.in tit.de remissione mercedis conductorum,nume.40. referens alios Doct.eiusdem opinionis , vbi similiter.numer.37.& seq. ponit octo alios casus , in quibus remissio pensionis fieri debet ipsi conductori. F.Viuius.

cõductorem expellere potest emptor,vel successor singularis,l.emptorem.C.locat.vbi tex.gl.& Bar.& Rector seu Prælatus quoque tempore sui officij locans nomine proprio , & non ecclesiæ , huiusmodi locationi successor stare non tenetur,cæterum locatio ipsa expirat ob locantis mortem,secundum gl. communiter approbatam, in ca.fin.ne prælati vices suas,Anch.cons. 16. Rotam Roma in nouis decisio.232.Ab. in q.incip.Sempronius clericus, in quinto dubio.Paul.Castr. cons.2.vol. 1.& Soci.cons.34.vol.3.vbi meminit istorum sententiam esse communem , & in tantum hoc procedit , quòd 10 si prælatus nomine ecclesiæ etiam,& ad eius commodum locasset bona ecclesiæ, successor tunc cogi nequit huic locationi stare nisi esset ipsi ecclesiæ vtilis , secundum gl. communiter ab omnibus ibi receptam,secundum Abb.& Ana.in d.c.fi. & Socin.in d.cons.34.in quibus quidem locis conantur præcitati Doct.reducere ad concordiam opinionem Ant.in d.c. fi. & sequacium contrariam , quæ consonantia semper mihi placuit,&hortor summopere fore eam sequendã,amplecten damque in facti contingentia tanquam æquam,veram,& ra- 20 tionabilem,imò aduerte, quòd ipse quoque successor singularis posset expellere colonum partiarium. secundum Rom. cons.309.tamen colonus,ac conductor regressum habebunt pro eorum interesse contra locatorẽ, & dominum l.qui fundum, vbi text.Paul.Castren.& Doct. ff.locati.sed vbicunque conductor ipse, seu colonus in inuestitura , & contractu specialiter obligari sibi fecit bona conducta, vel omnia bona locantis non posset expelli ab emente , vel acquirente rem locatam aliquo modo,secundum Barto.Bald.& Saly.in d.l.emptorem.Paul.Castren.in l.si merces,§.primo.ff.locat. Imo.Aret. & Alex.l.qui absenti.§. 1. ff.de acquiren.hæredit. Abb.& Ana.n.9.in c.quærelam.ne prælati vices suas.Aret.& Ias.in §. fi.instit.de locat.& condu.Cornel.cons.6. vol.4. Crot.in l.filiusfami.§.diui.ff.de leg. 1.Negusanti.de Fano,in tracta.de pignor.& hypothec.in primo membro,secundæ partis,nume. sexto,& Guido.in quæstio.480. ista est communis opinio,teste Grato consil.95.quidam, nu. 12.volum. 1.quam declarat. & sequitur quoque Couarruuias, in tract.suarum resolutionum, lib.2.cap. 15.nu.3. & ita in propriis terminis consuluit. Ioan.de Amicis cons. 113.Doctor præstantissime,& aduerte, 40 quòd hypotheca ista,aut specialis,aut generalis sit,nihilominus sufficit , etiam sine alienationis prohibitione, habetque hunc effectum, vt res possit à conductore retineri,donec sibi ab emptore,est singulari successore soluatur interesse,& sic in casu isto non requiritur specialis hypotheca , & statim quòd successor singularis offert suum interesse colono habẽti fundum hypothecatum potest eum expellere,secundum Bartó. in d.l. emptorem , quem omnes ibi communiter sequuntur, Paulus de Castro ĩ lege nihil.§. finali.ff.de legatis primo. Cornel.in dicto consilio sexto.Ange.cons.245.num.6.& Ruinus 50 cons. 180.num. 18.volumine primo, & istorum opinionem refert esse communem Negusan. ĩ d. tractatu de pignoribus. in primo membro,secundę partis,numero sexto & sequenti. Interpretaturque vlterius regula prædicta nõ habere locum similiter in vxore , quæ præcisè non tenetur stare locationi factæ per maritum de bonis dotalibus tempore,quo ipse erat dominus dotis,vt voluit Bartolus per illum textum,in lege si filiusfamilias.§.fi. ff.soluto matrimonio.cum quo sentiunt ibi Imo.Cuma.Roma.& Paul.Castr.Cyn. & Saly.in dicta lege emptorem,& Alber.in lege diuortio.numero secundo,ff.soluto matrimonio , & istam ponit esse communem opnionẽ 60 Couarruuias in loco præcitato,n.4.vbi contradictores citat, & eorum rationibus respondere nititur. F.Viuius.

conductori,non locatori, malo est fructuum à solo sublatorum, & à militibus dissipatorum , calamitas, vt commune inquit Curt.Iun.cons. 85.n. 11. E.Suarez.

Conductori insigne, atque intollerabile damnum iuxta vulgi opinionem perpesso,remissio indulgeri debet, vt commune doctorum placitum testificatur Turzan. opinio. 107. cum Socin.cons. 100.in causa Baptistæ.in prin.li. 1.verius tamen,magisque receptum est in agrorum cõductore , vt tum 70 demùm illi remittendum de mercede sit,cùm deducto semine, atque habita expensarum ratione tam paucos ipse collegit fructus , vt si pacta pensio soluatur , vltra dimidium iusti pretij lædatur,vt constat ex Alex.cons. 107.n. 18.lib. 6. Corn. cons. 128.n. 26,lib.2. Capic.decis.88.n. 1.Paris.cons. 88.n.23. lib. 1.Soc.Nep.cons.68.n.9.lib.2.Gyg.de pension.q.86.n.17. Ant.Gomez de cõtract.c.3.n. 18.& magis commune dogma attestantur Aret.cons. 52.n.2.Arius Pinel.in l.2. 1.par.c.3.nu. 22.C.de rescind.vend. E.Suarez.

conductori pensio , mercesue tum demum augetur, cum

& eius

& eius luctum est ingens id nec ipsius diligentiæ atque industriæ, nec fructuum iudicationi, sed illorum quantitati casu quodam prouenienti acceptum referri debet, vt commune fantur Soc. Iun. cons. 68. nu. 6. & in lib. 2. Ant. Gomez. de contract. c. 3. n. 19. Arius Pinel. meritò cum nonnullis à tota hac opinione dissentiẽs in l. 2. par. 1. c. 3. n. 34. & seq. C. de rescind. vendit. E. Suarez.

Conductores gabellarum, doghanarum, molẽdini, ac aliarum rerum similium cogi non possunt ad soluendum maiorem pensionem propter vbertatem, & augmentũ fructuum, quàm fuerint tempore conductionis, & celebrati cõtractus, quòd quippè procedit, quando vbertas contingeret ob diligentiam coloni, vel cõductoris, vel propter eius bonitatem. secus si casu fortuito, vel inopinato, tunc si conductor conduxit molendinum, & alia molendina ei vicina in totum, vel in partem post conductionem istam essent destructa ob violentam aquarum, ita quòd conductor iste ob istum inopinatum casum lucratus sit multò plus, angebitur pẽsio illius rei conductæ, ita voluit gl. Bar. n. 2. & 8. Floria. & Alex. in add. in l. merces. §. vis maior. ff. loca. Inn. Io. And. Butr. & Imo. in ca. propter sterilitatem, de locat. & alij quãplures relati per Bertachi. in trac. de gabellis, in 16. q. 2. par. & istorum opinionem sequitur quoque consulendo Soc. Iun. & dicit communem cons. 68. n. 6. & 10. vol. 2. F. Viuius.

confiteri quilibet potest peccata sua laico propter impossibilitatem expectandi sacerdotem, secundum gl. fi. in c. 2. de pœnit. & remiss. in 6. & gl. in c. cum inferior de maio. & obed. & in c. vnum, §. nomine autem criminis. 25. dist. & voluit rex. in c. quem pœnitet, de pœni. dist. 1. & in c. quis vult, de pœn. dist. 6. & not. Mars. in l. qui cædem, nu. 7. C. ad legem Corn. de sica. qui allegat. ad hoc corroborandum gl. in c. pastoralis, de offi. ord. in vers. mortem, quæ ait ob necessitatem, & quando res tempore erat peritura laicus laico peccata sua confiteri posset, & laico isti confitenti in casu necessitatis non est licitum reuelare confessata, secundum omnes Doct. communiter, in c. significasti de adult. & Ripam, in tract. de peste. in tit. de remed. ad curandam pestem. n. 116. cum aliis seq. vbi meminit istam fore communem opinionem, & eam approbat, & ponit pariter pœnam, qua veniat plectendus iste laicus cõfessionem reuelans, sed si quis fortè confiteretur puro laico omnia peccata sua, quem credebat esse sacerdotem, & communi opinione reputabatur sacerdos, licet non erat, quid respondendum? conclude breuiter quò 1 ex quo iste laicus habebatur pro sacerdote, & tolerabatur in quasi possessione sacerdotij à superiore, valet confessio, & absolutio, secundum gl. in ver. decepto, Inn. & alios, in c. dudum, de elect. & omnes Canonistas, in c. apostolicam, de presby. non bapti. Io. de Fan. in c. baptismi vicem, de conse. dist. 4. Ias. in l. Barbarius, nu. 63. ff. de of. præto. & Ripam, in d. tract. de peste, in ti. de remed. ad curandam pestem, n. 45. vbi recitat istam esse communem opinionem. F. Viuius.

confitens delictum, sed non qualitatem delicti, nõ punitur pœna ordinaria, sed extraordinaria. Ant. Gabriellius ĩ suo cõmunium opi. lib. 7. concl. 19. Amplia & limita. vt ibi per eum. Bonacoss.

confitens confessori sua peccata. tenetur patefacere cõfessori etiam notoria, & nota ipsi sacerdoti. Naua. in c. 1. ver. status cui officium. n. 61. de pœnit. dist. 2. communem dicit.

Nota istam communem ad intel. l. 25. & 26. tit. 4. par. 1. loquentium de sacramento pœnitentiæ. B. Villal.

confitens sponte delictum commisisse, mitius est puniendus. Clar. q. 60. ver. non desunt. Bonacoss.

confessio extraiudicialis si pars, vel eius ꝓcurator esset præsens: probat, si esset causa, vt habetur in l. 7. tit. 13. par. 3. & pro intel. istius legis vide infrà.

Fallit quartò in confessione liberationis, quia etiam absente parte probat: Bald. cons. 466. vol. 4. communem dicit: Cõtrariam dicit communem Ioã. de Ripa in l. conditionis. C. de pactis. n. 21. ex mente Fel. in c. si cautio. de fide instr. n. 32. & tene secundam.

Fallit quintò, quo ad semiplenam probationem Aimon de antiq. tempo. par. 1. in versi. propositum nostrum. n. 30. communem dicit ex Bar. in l. admonendi. de iureiurand. ff. Villal.

confessio facta parte presente, si expresse pars nõ acceptet, non probat. Alc. in rub. ff. de verb. n. 3. & Ias. in l. errorum. 3. C. de iuris & fac. ignoran. communem dicit. Idem.

Tu vide de hoc prolixè Pet. à Duen. reg. 119. vbi alleget Alcia. ibi cõtrarium, dicere, quod imo altera opinio sit verior, & quòd plures ad hoc alleget auctoritates. I. Fich.

confessio facta in vno iudicio, præiudicat in alio. Pan. in c. per inquisitionem. n. 12. de elect. communem dicit. De actis vide in verbo acta & in verbo processus infrà. B. Villal.

consessio iudicialis ad hoc, vt probet: de iure regio, aut pre iudicet, requiruntur sex: ætas maior in cõfitente, spõtanea voluntas, & non vi vel per metum contra cõfitentem, parte, vel procuratore præsente, & super re certa, & non contra naturã vel leges: vt habetur in l. 4. tit. 13. par. 3. & vide l. 1. tit. 7. lib. 2. For. ll. & l. 2. tit. 2. & l. 11. ti. 4. par. 3. & vide plures casus quãdo confessio præiudicet per Hippol. singu. 329. Idem.

Fallit primò in confessione clerici facta coram iudice seculari: quia non probat, nec facit indicium. Marc. Ant. de indic. & tort. n. 14. communem dicit.

Fallit secundò, in confessione procuratoris facta in vno iudicio, quia non præiudicat domino in alio. Pan. in d. c. per inquisitionem. communem dicit.

Fallit tertiò, in his, quæ non dependent à voluntate partis, quia eis non præiudicat cõfitẽti. Ias. in l. error. n. 12. C. de iur. & fac. ignor. communem dicit. Idem.

confessio cõditionalis vnius actus, qui simul & semel fuit adhibitus, non potest pro parte acceptari, vt si confiteatur recepisse decem ex mutuo cum conditione de soluendo intra annum, vel sub aliqua alia conditione: secùs tamen si ex conditione quę post actum interuenit: vt si confiteatur recepisse, & soluisse: bene acceptatur pro parte. Boe. decis. 339. n. 3. communem dicit.

Limita primam partem communis in confitente homicidium commisisse: sed ad suam defensionem, quia acceptatur pro parte: & tenetur probare ad suam defensionem homicidium factum, aliàs punitur. Ias. in l. vt vim. n. 13. ff. de Iustit. & iur. communem dicit, quàm intelligit ad condemnandum, non autem ad pœnam corporalem. & Panor. in ca. auditis. de præscript.

Amplia secundam partem communis, si per statutum tenetur præcisè respondere positionibus. aliàs habetur pro confesso. vt dicat, si mutuum accepi, restitui, Boerius in decisione 339. n. 4. communem dicit.

Nota istam communem ad intel. l. 1. tit. 4. li. 3. ord. & hodie sublata est omnis dubitatio per l. 11. in ord. de Madrid. in pragma. vbi est dispositum positionibus esse respondendum per verbum confiteor, vel nego, aliàs habetur pro confesso.

Nota in l. 1. ibi, *y si lo doue luego el juez pronunciar por sentencia.* Et sic ante pronunciationem, non erit condemnatus & si moriatur ante nuntiantem: hæres non tenetur ex tali confessione per l. manifestæ. in fi. ff. de iureiur. & vide Franc. Curt. iun. cons. 59. & quæ habes in verbo absens suprà. Idem.

confessio admittitur contra præsumptionem iuris, & de iure. Panor. in c. is, qui fidem. de sponsal. Alciat. in tract. de præsump. par. 2. n. 6. communem dicit.

Amplia ad probationem per indirectum, quia admittitur etiam contra præsumptionem iuris, & de iure. Aymon. de antiqui. temp. par. 4. ver. ista materia singularitatis. n. 14. communem dicit gl. in clem. vnic. de probat.

Limita quando præsumptio non est in fauorem partium, vt in matrimonio, in quo non admittitur confessio contra præsumptionem iuris, & de iure. Coua. in epist. 3. in c. 4. communem dicit. Idem.

confessio facta in tormentis: etiam si sit perseuerata: non præcedentibus indiciis, est nulla: Ias. cons. 188. vol. 2. n. 2. communem dicit.

Nota istam communem ad intel. legis 4. & 6. tit. 30. part. 7. & l. 5. tit. 13. par. 3. Idem.

confessio socij in criminibus in casibus in quibus potest interrogari de consortibus non est sufficiens indicium ad tortuam nisi alia sint indicia. Boer. dec. 319. n. 1. & 2. Tho. Gram. in voto 6. n. 2. communem dicit.

cõfessio mariti in instrumento dotali se recipisse. & habuisse mille in dotem, præsumitur tempore dotis recipisse: & nõ ex interuallo. Alci. de præsumpt. regul. 2. n. 8. præsump. 35. cõmunem dicit. Idem.

confessio de dote recepta, non firmatur iuramento. Curt. Iun. cons. 95. n. 4. communem dicit. Idem.

confessio dotis cum constat animo donandi: licet non preiudicet marito, tamen confirmatur morte. Curs. iun. cons. 95. n. 6. communem dicit. & vide infrà in verbo Dos. Idem.

confessio recepti, ex quo nõ constat de actuali numeratione: præsumitur facta ex causa donationis. Curt. in d. cons. n. 3. communem dicit. Idem.

confessio filij præiudicat patri: sicut vera probatio. Boer. decis. 221. n. 17. communem dicit. Idem.

Confessio de dote recepta facta cõstante matrimonio, censetur facta in fraudẽ legis, & sic nõ nocet nec marito, nec creditoribus: quando fuit renuntiatum exceptioni non numeratæ dotis. Hanc magis communem inquit Alexãd. cons. 142. vol. 5. & Io. Crot. in l. si constante. ver. secũda conclusio. ff. sol. mat. Idem.

confessio facta in iudicio possessorio summario, facit fidẽ in petitorio plenario, communem ait Rip. in l. naturaliter. §. nihil comm. nu. 120. ff. de acq. poss. Idem.

cõfessio in vno iudicio facta in alio reuocari possit, siue ad eundem, seu ad alium emanauerit effectum, Gl. in auth. item possessor. in verbo. trãsferat. in fine. C. qui potior. in pigno. habeant. voluit, ꝙ si possessor cõuentus hypothecaria à credito re negauerit rem in bonis debitoris fuisse constituti pignoris & hypothecæ tempore, si conuictus de mẽdacio, vt quia creditor agens suam probet intentionem, id est, rem ipsam in bonis ipsius debitoris fuisse, rem ipsam retinere velle cõtendat, & nitatur priorem allegando hypothecam, vel alia ex causa, putà ꝙ illã de dicti creditoris consensu sibi retinere liceat, an te oĩa eam, vt mendacij pœnã luat, restituere cogitur, & exinde audiendus erit, suamq; cum id sibi alio in iudicio iure non abnegetur, poterit reuocare abnegationẽ & ꝯ propriam venire confessionem. Tu verò conclusionem, ꝙ confessio in vno iudicio facta in alio reuocari possit, veram & ꝓcedere intellige, qñ ꝯ dictam ꝓfessionem fuit in cõtradictorio iudicio iudicatũ, ita declarat & intelligit Alex. Imo. ĩ l. magistratibus. ff. de iurisd. omnium iudi. & docet Bart. in l. Papinianus. §. sed nec impuberis, ff. de inof. testamen. ꝑ illũ textũ vbi Bar. variationẽ admittit, si variãs ĩ prima succubuit instantia, aliàs, secꝰ admitti ingt, vidẽ ibidẽ data ibi facti, & rei ꝓtingẽtia. F. Turzã.

confessio facta defuncti, quæ ex contumacia oritur an trãsseat ad hæredẽ & sibi noceat. text. in l. eius qui delatorẽ. ff. de iure fisci. & ibi Bart. in l. Manicheos. C. de hæret. probant negatiuã, dixitq; Bart. qd̃ illũ tex. allegabat aliàs ꝓ casu ad q̃st. ꝙ si filius est contumax, & sic habitus pro cõfesso, talis cõfessio non nocet patri, vt ex illa puniatur, idq; cõprobat idem Bart. in l. 2. §. si is. ff. de bon. eo. q sibi mor. cõsci. limitatur tñ ista cõclusio tribus in casibus secundum ipsum Bart. in d. l. 2. Primò in hærede latronis. Secundò in hærede eius qui in crimine lęsæ maiestatis incidit: Tertiò ĩ hærede eius qui dãnatam sectatus est hæresim. Limitatur quarto secundum Baldum in lege vnic. ver. sed dubitatur. C. ex delict. def. procedere qñ talis cõfessio stat in puris terminis confessionis, dicta l. eius qui delatorem. ff. de iure fisci, secùs verò, si transit in condemnationẽ iudicis, vel legis, puta si lex pœnam ipso iure irrogaret, ga tũc ad hæredem transiret & sibi noceret. ista tñ ficta cõfessio, quę ex sententia declaratur, puta aliquis per sententiam declaratur factus ꝯtumax & tãquam talis cõdemnatur, nõ facit fidẽ in alia causa, sed in illa tñ. tex. est in l. 2. §. Diuus. ibi quin non in aliam rem, quam in causa & c. ff. e. de iure fisci, quod vt mẽti commendemus valde nos admonet ipse Bart. in præalleg. l. eius qui dilatorem, ad fi. prin. ff. de iure fisci. F. Turz.

confessio facta spõte in criminalibus absque tormẽtis, vel metu tormentorum, etiam nullis indiciis præcedentibus, vel non data indiciorum copia, & sic data nullitate processus, sufficit sine aliqua ratificatione ad cõdemnandum cõfitentem, vt est tex. & ibi no. in c. 1. de accusa. li. 6. ita tenet Bald. in addit. Spec. in tit. de confes. idem Bald. & Doc. in l. 2. C. quod metus cau. Bal. & Ang. post gl. in l. vnic. C. de cõfes. Anch. in cle. vnic. de homic. & idem Ang. in l. 1. ff. de cõfes. cum aliis allegatis ꝑ Follerium in prac. crim. in 1. par. 3. partis. in ver. si confitebuntur. n. 65. & 68. & istã ait esse communem opinionem Gandi. in trac. maleficiorum sub rub. de quæst. & tormentis ver. quis sit effectus quæstionis, & Moder. in ca. at si clerici. in prin. de iud. & Follerius in loco præcitato. n. 65. vbi latè limitat istam communem in nouem casibus. Contrarium verò Doc. affirmauerunt in confesso in tortura semel, quia semel confessus in tormentis, nisi perseuerauerit, condemnari per iudicem nequit, vt habetur in l. si confessus. v. ff. de custo. reo. tamen potest iterum quæstionari. vt respondent omnes Doct. communiter teste Boeri. decis. 163. n. 28. F. Viuius.

confessio facta corã iudice incõpetente, licet nõ valeat, vt iudicialis, vt per doc. indifferẽter passim, valebit tñ vt extraiudicialis, & iudex ordinarius ꝑt ipsum confitentem ponere ad torturã, quemadmodũ si extraiudicialiter esset cõfessus, arg. notatorum in l. capite 5. ff. de adult. põt etiam eundem cogere ad perseuerandum in huiusmodi confessione extraiudicialis, nisi doceat de errore, & de causa variandi, vt voluit Guli. de Cur. & cõiter omnes doc. in l. magistratibus. ff. de iurisd. omn. iudi. quam quidem communẽ sequitur, celebrat, & citat Iasfredus decis. 104. Boeri. decis. 90. & 89. Idem.

Confessio facta absente parte in fauorem absentis, inducit semiplenam ꝓbationem, secũdum gl. vlt. in l. capite 5. ff. de adult. & ita sentit Bart. ꝙ. 123. factũ sic se habet, in l. admonẽdi. ff. de iureiur. quem sequitur D. Ant. in c. fi. Extra de confes. & in c. fi. de iure ext. Bal. in l. 1. C. de fur. cons. 261. vol. 3. & alij quamplures relati matri. & cons. 373. in secundo dubio. Cor. Pau. de Cast. cons. 82. & 255. Ro. in l. 1. ff. sol. mat. per Pet. Dunas in suis regulis, in reg. cõfessio extraiudicium, & istam ait esse cõem opi. Craueta in tract. de antiquitate temporum, in 1. par. argumẽto 3. n. 30. & Mod. in d. l. admonendi, vbi ponũt exemplum dictæ communis, ac eam plenissimè declarãt. Idẽ.

confessio, seu ea, quæ fuerũt dicta sacerdoti in ꝓfessione ꝑ confitentem, per ipsum sacerdotẽ reuelari nequeunt & dato ꝙ reuelaret istã cõfessionem, sibi nulla fides adhibenda esset: hoc verò fallit quotiescunq; sacerdos esset fide dignus, asseretq; mortuum, seu morientem dedisse sibi licentiam de reuelanda cõfessione, tunc. n. creditur dicto sacerdoti, secundũ Lapum in allegatione su. 94. mulier in cõfessione, cuius doctrinã refert sequiturque Fel. in c. veniens. *al secundo*, de testib. pro quo ipse adducit ibi dicta per Io. Cald. consil. 25. testator habens filios, & ꝙ clerius, seu sacerdos possit reuelare confessionem de consensu, & licentia expressa sibi data à confitente, firmant omnes canonistæ in c. significasti. de adulte. & istam dicunt esse communem opi. Fel. in c. testimonium. de testi. & Ripa in trac. de peste. in tit. de remediis ad curandam pestem, n. 108. sequitur Cotta in suis memorabilibus. in ver. iuramentum. probat difficultatem, &c. post medium. Idem Viuius.

confessio coniugum probat inter eos matrimonium interuenisse, Curt. iun. cons. 28. n. 2. comm. dicit.

concor. l. 2. ti. 3. par. 4. contra matrimonium de quo tractatur, vel contra aliud non valet. l. 6. ti. 13. par. 3. B. Villal.

confessio non est probatio: Hippo. in rub. de probat. n. 74. & Fel. in rubr. de probat. n. 2. communem dicit, De iure regio confessio dicitur probatio l. 8. tit. 14. par. 3. ex qua lege Petrus Nun. in respon. 18. nu. 8. tenet contra Roder. Suarex in l. posterem, versiculo sed pulchrum. ff. de re iudi. dicentem quòd etiam post decem dies datos ad probãdas exceptiones in executione admittitur confessio partis. quòd Nunio non placet ante solutiouem debiti, quod nota. Idem.

confessio extraiudicialis nihil operatur, Fel. in c. at si clerici. de iudi. communem dicit.

Quo ad materiam huius communis cum seq. de istis cõfessionibus extraiudicialibus nota. l. 2. tit. 7. lib. 2. For. ll. dicẽtes confessionem extraiudicialem nõ probare: nisi testes sint vocati specialiter ad hoc, idque tempore cõfessionis: vel si facta sit in scriptis, vel in hora mortis: quia tunc probat contra se: non tamen contra alium: & vide 57. tit. 13. par. 3.

Fallit primò, de iure canonico: quia plenè probat etiam absente parte. Alci. in rubr. de verborum obligat. ff. n. 8. & Fel. in c. si cautio. de fid. instr. com. dicit.

Ex quo infertur, ꝙ in terris subiectis ecclesię, absente parte plenè probat: Cur. iun. cons. 168. n. 12. communem dicit. licet Alex. consil. 323. vol. 2. communem dicat contrariam: quem Dec. cons. 63. reprehendit & dicit communem priorem.

Fallit secundò, ꝙ licet non probet: facit tamen indicium, Alc. in c. cũ non ab homine. n. 98. de iudi. Marcus Ant. in trac. de iudi. & tortu. n. 204. communem dicit, quã intelligit Cald. in l. vnica. C. de confes. nisi reus reuocauerit antè, quàm ponatur ad torturam.

De iure verò regio licet reuocet: nihilominus facit magnã præsumptionem; vt in l. 130. 2. styli.

Amplia dictũ Bal. etiam si confessio sit geminata quia præ textu erroris potest reuocari. Ias. in l. errorem. nu. 8. de errore calcu. C. communem dicit.

Fallit tertiò, quia licet nõ probet cõfessio absente parte: facta tñ ex causa, quæ si vera esset, obligaret confitentem, inducit legatum, Cur. Iun. cons. 96. n. 4. communem dicit. Idem.

Confessio extraiudicialis cum infamia, est fm communem doctorum sentẽtiam, sufficiẽs indicium ad torturã. Quod latè declarãt Phil. decis. ĩ c. at si clerici. n. 17. ver. alia opinio principalis est. Nic. Boer. in suis decisionib. q. 90. & nouissimè Iac. Nouel. in trac. crim. in 1. c. inci. superioribus annis. n. 11. pag. 20. li. mei. & Marc. Ant. Blanc. ad l. fi. ff. de quæst. n. 204. ver. cõfessio extraiudicialis. post Lud. Carerium in prac. caus. crim. §. septimũ indicium est ꝓfessio extrà iudicium facta de delicto. n. 1. pag. 56. Pet. Follerius in prac. sua crim. in verb. & si ꝓfitebuntur. ver. sequiẽ vt videamus secũdo loco de ꝓfessionibus extraiudicialib⁹. n. 22. Huius ꝯclusionis quoque meminerũt Iulius Clarus in li. 5. sent. q. 21. ver. cõfessio extraiudicialis. & Claud. de Battandier ĩ sua praxi crimina. Reg. 54. kirchouius.

PRO.confessio facta extra iudicium, non præiudicat cõsitenti.gl.in l.1.in verbo,apud iudices.ff.de interrog.actio.Bel.

PR.confessio debiti recepti apertè denotat liberationem l. pecuniæ.& ibi gl.C.de solut. Bellon.

confessio facta per reum in tormentis,nullis vel non legitimis indiciis præcedentibus non valet, & sic redditur nulla.etiam si millies ratificata sit, nec ex ea posset sequi condemnatio, secundum gl.Bart.n.1. Alex.in prima apostil. & reliquos omnes,præsertim q; Marf.cum ceteris signatis per eum.n.10. cum aliis seq.in l.pen.ff.de quæst.per tex.ibi,vbi.nu.14.refert mediante suo patrocinio ob hoc euasisse aliquos reos à pœna mortis,& eandem sententiam sequitur quoque atque cõmunem dicit Iason conf.188.n.2. vol.2. & Marf.in l.1.n.14. ff.de quæst.Gui.lo de Suza.in trac.de indiciis & tortura.vers. sed qd si aliquis tortus, n.72.Francis.Bron.in trac.de indiciis, & tortu.q.5. secundæ partis n.27. & seq.Capicius decis.155. n.3.Aegidius Bossius, in prac.crim.in tit.de confessis per torturam.n.6. & eminentissimus D.Petrus Cephalus præceptor & promotor meus,in conf.102.n.9.posito inter cõf. crim.diuersorum,in 1.vol. F.Viuius.

confessio facta in iudicio viua voce licet nõ redacta in scriptis:& sine testibus valet, secũdum veriorem sententiam per Rol.conf.70.n.11.n.16.lib.1.post Dec.conf.445.n.55.Aym. conf.198.in fi.Afflic.decis.28.col.2.quod maximè procedit in confessione facta coram senatu,qui obtinet,vicem principis, ac principem repræsentat, indicatque sola facti veritate inspecta,ex præalleg.

confiscantur(vt dixi)omnia ea, quæ trãseunt ad extraneos hæredes,& ecõtra,vt est communis opinio.Clar.d.q.78.ver. nunc videamus.Ius ergo patronatus,quod in extraneos transit hæredes,venit in confiscatione. Secus si nõ trãsit Clar.ver. successiuè Et ideò practica est,vt veniat, quod in sententia dicatur.Iura &actiones,& nomina debitorũ.Item non veniunt bona fideicommisso subiecta, & alienari expressè ꝓhibita & quæ perpetuò in agnatione conseruari iusserit testator,vt est communis opi. Clar.d.q.78.ver.itẽ quæro.vbi fusius,ad quẽ te remitto,sed fructus viuẽte reo consequitur fiscus,& legitima & trebellianica venit.Nec veniunt(vt dixi)profectitia,cõmunis est opinio.Clar.d.q.78.ver.præterea, Nec cõfiscantur aduentitia, si pater in his habet vsumfructum, vt est communis opin.Clar.d.q.73.vers.sed quid in aduentitiis, Nec peculium castrense venit in confiscatione. vt est communis opin. Clar.d.q.78.ver.sed quid.Quæro etiam. Neq; publicatis bonis patris profectitium filij peculium venit in confiscatione, vt est communis opi.Clar.ibi ver.quæro nunc.item dos mulieris publicatis eius bonis venit in confiscatione soluto matrimonio,vt est communis opinio.Clar.ibi. ver.quæro si bona constante autem matrimonio, nisi in quinque casibus nõ confiscatur,vt est communis opinio. Sed confiscatis viri bonis,dos vxoris non confiscatur, Sed statim facta condẽnatione mulier eam repetere potest. Etiam quòd sequeretur virũ rebellem.Clar.ver.quæro si.bona.Et bona alienata prius per delinquentem, ante delictum veniunt confiscanda, quando adfuerit fraus & suspicio verè vel præsumptiuè.quia reuocãtur à fisco, vt est communis opi. Clar.ibi.ver.solet etiam.Tenetur tn fiscus emptori tunc pretium restituere, vt est communis opinio. Clar.ibi.fraus autem probatur per cõiecturas, vt est communis opinio.Clar.ibi ver. fraus.vt puta si fuit alienatio omnium bonorum,vt est communis opinio. Etiam q̃ ex interuallo fecerit postea delictum. vel si tẽpore alienationis habebat inimicitias capitales,vt est cõmunis opinio.Clar. ibi.vel si.post alienationem steterit in possessiõe rei alienatæ, vt est communis opinio. Clar. ibi. Dummodo tẽpore alienationis subesset causa,ob quam fecit delictum.aliàs secus communis est opi. Clar.d.q. 78. vbi dicit hanc esse in practica seruandam. Vel si incontinenti post alienationem fuerit secutũ delictum, vt est communis opi.Clar. ibi ad fi.& vbi bona delinquentis ex eo crimine ipso iure,& facto publicantur, tunc alienatio ab eo facta post crimẽ commissum, est ipso iure nulla, neque opus est aliqua reuocatoria, vt est communis opi. Clar. d.q. 78. versic. cæterum. Et hæc omnia procedunt non tantum,si alienatio fit post delictum, sed etiam si fiat post accusationem, antequàm lis contestetur, immo si fiat post litẽ contestatam,vt est communis opi.Clar.d.q. 78.ver.& hæc omnia. Et verum, q̃ omnis alienatio facta à delinquente post accusationem contra eum institutam, in dubio præsumitur facta metu pœnæ,vt est cõmunis opi.Clar.d.q.78.ver.& hæc omnia,Et licet non possit prædictam alienationem facere,delinquens potest tamẽ insolutum dare creditoribus,vt est cõmunis opi. Clar.d.q.78.vers.scias etiam.Et bona,alienata,vel permutata post delictum nõ cõfiscantur, nec possessores eorum inquietari possunt,secus si precium eorum sit cõuersum in emptionem aliorum bonorum.quia talia bona veniunt in confiscatione, vel ipsa res permutata, vt est communis opin. Clar.d.q.78.vers. contingit.& sequuta confiscatione omnes obligationes transeunt in fiscum,vt est communis opi. Clar. d.q.78.ver.item. in fiscum.Iura tamen conditionalia non trãseunt in eum, vt est communis opi. passiuè licèt Vnde si sint legata alimenta delinquenti,& fuerit bannitus,non cõsequitur fiscus ipsa alimẽta via durãte ipsius vt est communis opi. Clar.ibi.Bona verò futura, & post confiscationem acquisita, non venient in confiscatione,vt est communis opi.Clar.d.q. 78.vers.vlterius.vide tamẽ ipsum clarum.Si autem tempore cõfiscationis delata sit hæreditas delinquenti, & illud ius trãsire potest ad hæredes extraneos,& transit etiam in fiscum,vt est communis opi.aliàs non.Et filius consequitur legitimam in bonis cõfiscatis, vt est communis opi.nisi in bonis matris. Clar.d.q.78.ver.videndum est etiam.Et sententia lata in casu publicationis bonorum.non extenditur ad bona extra territorium iurisdicentis, vt est cõis opi.clar.vers.sed hic quæro. nisi territoria essent sub vnomet principe aliàs secus, cõis est opi.ibi.non solum de iure cõi,sed etiam statutario.quia statuta nõ exstendunt extra territorium. vt ibi latius per Clarum. Et creditores vnius territorij & dominij prorsus separati,non possunt agere ꝓ fiscum alterius territorij, & dominij prorsus separati.cui bona sunt confiscata.vt est cõis opi. Clar.d.q.78. ver.sed quæro.Quæ si tn sufficerẽt supplerẽtur ex alio territorio,vt ibi.& in causis dictorũ creditorum agentium ꝓ fiscum debet procedi summariè,& sine dilatiõe.licet,secus seruetur & malè.secundum Clar.ibi. & licèt fiscus teneatur satisfacere omnibus creditoribus hæreditariis,quasi hæres,& habeat loco hæredis,& sic tenetur persoluere omnia debita cõdemnati,vt est communis opi.Clar.ibi.& in omnem casum,q̃ fiscus succedit alicui,aut in bonis vacantibus, vel ex confiscatione, nunquam tn tenetur vltra vires hæreditarias, etiam si nõ cõficiat inuentarium Clar.d.q. 78.vers. vnum scias.& ipse fiscus præfertur creditoribus delinquentis ex delicto, etiam in pœnis pecuniariis. nõ tamen præfertur eius creditoribus.ex cõtractu,vt est cõis opi Clar.ibi.vers.vidi quandoque. & fiscus ante delictũ nõ habet bona tacitè obligata pro delicto delinquentis.Sed postea.sic est cõis opi.Clar.d.q.78.ver. sed hic incidenter.quando.sc.est iudicium criminale cœptum. Sic est communis opi.vt per Clar.ibi. Bonacoss.

confiscatur medietas bonorum stupratori. Clar.q. 79.stuprum. Bonacoss.

confiscantur domus priuatorum,in quibus fiunt sacra misteria.si sine licentia episcopi,vel eius vicarij fiant,communis est opinio per vniuersum orbem. Clar.q.79.ver.domus.vide Cheria.in suo communium opi.vers.alienatio. Chirco.communi opi.centu. 1 cõcl,26.Rol.à Valle cõs.98.in 2.vol.Cheria.communi opi.in ver.confiscatio.n. 1.& seq.vide omnino Moronum de fide,treuga & pace.q.26. vbi ponit limitatiões ad suprascripta. Bonacoss.

confiscãtur bona hæredis,qui accõmodat fidem defuncto de restituẽda hæreditate alicui incapaci.puta filio spurio. Ille tamen qui est hæres patris filii spurii,potest hæreditatem spurio in testamento relinquere. Neque præsumitur id factum in fraudem.Sed si contrarium probetur, fiscus rapit à spurio. Clar.d.q.79.ver.item quando hæres.confiscatione autem generali nõ comprehenditur ius non transmissibile ad hæredẽ extraneum,vt est communis opi.de qua Portius consil.48.n. 18. Bonacoss.

confiscãtur bona illius,qui metũ fecit illi,qui testabatur,vt eum institueret,tanq̃ indigni.sic ẽ cõis opi.Clar.q. 79.ver.itẽ qn.ver. si testator.si tn erat in quinto gradu proximior testatori,& ab intestato successurus.Sed si erat qs alius in pari gradu,vel illo proximior,ad hunc proximiorẽ, vel pari gradu,proximũ hæreditas ad eum peruenit,non ad fiscum. Bonacoss.

confiscatur dos mulieris scientis factũ,ex quo nascitur impedimẽtum matrimonij. Et tn cõtrahentis matrimonium in casu à iure prohibito, licèt errauerit in iure,si matrimonium fuerit carnali copula consumatum, applicatur enim fisco. vt est communis opi.Clar.q. 80.ver.dos mulieris. Bonacoss.

confiscantur bona hæretici nulla præcedente sententia priuatiua,sed tn declaratoria, vt est communis opi.de qua Rolan.à Valle in conf.8.n.7.in 3.vol. & ista bona spectant ad dominum temporalem,si hæreticus est secularis, vt est communis opi.de qua Rolan.à Valle d.conf.8.nu.9.nullis scilicet extantibus constitutionibus papalibus in contrarium,vt est cõmunis opi.Clar.ibi.n.15. Bonacoss.

Confessio

Confessio dotis nõ constitõ de numeratione præsumitur donatio inter virum & vxorem, & sic prohibita, quæ nec etiam cum iuramẽto valet, secundũ magis cõem per Burs. ꝗs. 32.n.4.lib.1.post Rub. Alex.conf.119. Gozad.cõs.28.Bello. conf.47.n.4.cuius contrarium vr velle idem Burs.d.conf.32. n.30.qn.f.exceptio nõ numeratæ dotis nũquam tempore legitimo opposita fuit,iuxta communem per Alex.cõs.90.n.5. lib.3.Bellon.ꝗs.4.n.7.Afflic.decis.402.n.11.& 12.Rub.Alex. conf.78.n.2.& 9. de confessione autẽ dotis in testõ facta præsente muliere,vide quæ idem Burs.scribit d.conf.32.n.34.& 35.vbi declarat, concludens pro ea dote cõfessata in testõ cõpetere actionem:&concurrentib.indiciis standum esse omni no cõfessioni mariti in testõ factæ.Quam conclu.intellige & declara,vt per eundem Burs.d.cõs.n.42.& 43.vsque ad n.45. exclusiuæ, & ibi n. 42.q̃ elapso tempore opponendi de dote non numerata, cõfessio receptæ dotis præiudicat omnib.creditorib.& probat debitum,quãtum vera & realis numeratio, secundum communem ibi relatam. de qua etiam per Rol.ꝗs. 85.n.45.lib.1.conf.93.eod. Quòd autem cõfessio mariti facta in testõ nõ teneat,nec præiudicet creditorib.etiam posteriorib.nulla præcedente promissione,magis communem dicit idem Burs.d.conf.32.n.1.& 30.vbi non procedit ea cõclusio quando lapsa sunt tempora opponendi exceptionem nõ numeratæ dotis.

confessio partis probatur per testes dicentes de pñtia tantum, licet nõ dicant de intelligentia, secundum communem per Burs.conf.2.n.16.libr.1. post Dec.in c.at si clerici.n.21.in fi.de iudi.in l.postquam liti.n.8.C.de pact.

confessio sine causa etiã fauore dotis non præiudicat,neq; nocet creditoribus anteriorib.secundũ communẽ per Burs. conf.119.n.24.lib.1.& ibi n.23.q̃ confessio emissa sine causa non nocet.l.cum de indebito. §.fi.ff.de probat.ca.si cautio.de fid.instr.etiam fauore dotis in præiudicium aliorum creditorum ex iurib.ibi allegatis.

confessio iudicialis partis in criminalib.loco sententiæ habetur,secundum communem per Burs.conf. 77.nu.24.lib.1. Quam concl.declara vt per eum ibi.& vide Osasc. decis.149. n.6. Cui adde q̃ per confessionem inquisiti non agitur cõtra hæredes,si decesserit ante sententiam,nisi in famoso latrone, iuxta tradita per doct.in apostil.ad Bart.in l.1.n.19.C.de confes.& per Burs.d.conf.col.fi.vbi declarat. Quòd autem cõfessio qualificata pœnam mitigare soleat,communem dicit idẽ Burs.d.conf.n.25.vbi alleg.Osasc.decis.60.n.9.

confessio absente parte facta duobus testib.contestib.probata semiplenam probationẽ inducit, quæ cum alia semiplena probatione iungi potest, secundum magis communem p Burs.conf.2.nu.12.libr.1. post Gabr.com.opi. titu.de confes. concl.1.n.52.

confessio facta per maritum de dote recepta elapso tempore opponendi dotem,nõ numeratam,præiudicat omnib.creditorib. prout vera & realis numeratio, secundum communem per Burs.conf.32.n.42.lib.1.

confessio de dote recepta constante matrimonio nullatenus præiudicat creditoribus præsentibus, vel futuris, secundum gl. & Bart.in auth.sed iam necesse. C.de don.ante nupt. Alex.conf.45.vol.1.& conf.142. vol.5. Bart.in l.si constante, in prin.ff.sol.matr.Crauet.conf.44.n.1.Doct.omnes, in l.1.ff. sol.mat.& ista est communis opi.secundum Aret.in §.fuerat, n.14.instit.de actio.Bellonum conf.47.Boer.decis.339.& Ripam,ĩ l.fœminæ,n.36.de secun. nupt.& hoc ampliatur etiam procedere, si huiusmodi confessio fuerit iurata, vt voluerũt Bart.in l.cum quis decedens,§. Titia,ff.de leg.3. Bald.in l.1.§. idem facit,C.de inof.dona.& in l.1.q.fi.C.de dona.ante nupt. Soci.in d.l.1.ff.sol.mat.nu.103.Rubeus conf.119.Curt. Iun. conf.95.n.4.& Couarru.in suis resolut.lib.1.c.7.in quibus locis istam esse communem opinionem ostendunt. Ampliatur secundo loco procedere quoque,licet lapsum sit tempus opponendi exceptionem non numeratæ dotis, secundum opinio.Bulg.in d.l.1.soluto matrimonio:quam sequitur Rubeus conf.78.n.10.Anch.verò conf.307.videtur respondere contrarium,videlicet,quòd confessio dotis post decem annos habeatur,ac si fuisset verè numerata, sed hoc dictum Anch.valde periculosum esse existimo,nam si ex confessione præsumitur donatio, & consequenter simulata confessio, lapsus dicti temporis nõ potest quid operari,vt per Soc.in d.l.1. sol.mat. n.102.obstat quidem exceptio simulatiõis,quę est perpetua, vt per eum,quia talis cõfessio, nedũ præsumitur facta in fraudem creditorum,vt per Bart.in d.auth.sed iam necesse,&in d. lege si constante,verùm etiam præsumitur simulata,ideò nõ nocet creditoribus, tam præsentibus, quàm futuris. Bald. in rub.quæ in fraud. credit.& Rubeus, in d. consil.119. & præsumptio huius fraudis,ac simulationis est iuris, & de iure,cõtra quam non admittitur probatio in contrarium,nisi per cõfessionẽ partis aduersæ.gl.in l.antiquæ,in principio, C.ad Velleia.& in §.item ex inquisitiõe,in ver.idonei,institut.de satisd. tut.& Doct.in d.auth.sed iam necesse. F.Viuius.

confessio an propriè sit species probationis, magna inter Doc.est altercatio.multi.n.voluerũt speciem probationis,& propriè quidem eam dici gl.in l. 1.in verb. quemadmodum. C.de eden.Bart.in l.vnica.n.8.ff.de of.consul.& in l.si duo patroni.§.idem Iulianus.ff.de iureiur.Salicet.in Rub.n.4.ver.tu dic. C.de proba. Quorum mẽtionem faciunt adiectis multis argumentis & rationibus.Phil.Dec.in Rub.n.9.vers.cõtraria opinio,.f. imò cõfessio sit species probationis.Marc.Mantua. præceptor.n.10.ver.contrariam autem sententiam.ext.de ꝓbat.& Hippol.de Marf.in repet.Rub.n.80.cum seq. C.de probat. Sed contrariam sententiam, quòd confessio non sit species probationis, communi voto receptam passim multis in locis interpretes referunt.Cy.in l.actor.n.3.ver,item per simplicem confessionem.& Bald.n.3.versi.secundò præmitte.C. de prob.&idem Bald.in Auth.sed nouo iure.n.12.ver.tamen si negetur. C.si cert.petat.quia confessio non est species probationis,sed per eam quis ab onere probandi releuatur,vt de iuramento asseritur.l.eum qui.ff.de iureiur.& per text. in c.1. de confess.lib. 6.Io. And.in prin.Rub.& Pan.ibid.n.3.vers.secunda oppositio est.Io.de Imol.in c.1.ext.de probat.& multi alij Doct.adducti per Dec.in d.Rub.n.8.ver. expedita differentia. Quorum sententia communis est, referentib.ibidem Felino.n.6.Decio d.n.8.Mantua.n.2.ver.sed prima melior.& n.10.ver.teneo igitẽ ego.nec non Hippol.de Marf.in d.repet. Rub.n.88.C.de probat.& eod.Hippol.in suis singu.sing.110. incip.communis Doct.opinio est. Kirchouius.

confessio à reo sponte facta,etiam si facta sit super processu nullo,nihilominus reus ex illa condemnari poterit secũdum doctrinam Inn.in c.qualiter & quando.2.de accuf.communiter approbatam,vt dicit Alex.in l.inter stipulantem,§. 1.in fi. ff.de verb.oblig.& Iaf.ibidem,n.11.Marf.in l.1.§.diuus.n.10. ff.de q.& conf.44.n.7.& conf.130.n.2.Alex.conf.19.n.3.li.7. Io.Arno.cõmentario.120.ita etiam communem dicit Marf. sing.201.Foler.ĩ pract.crim.n.56.& Ant.Gomes.c.12.delictorum, n.8. Intellige quando nullitas nõ procederet ex defectu iurisdictionis, ita colligi ex mente omnium doct.attestatur Gomes.in dicto loco.Cla.d.§.fi.q.55.ver.item posset. P.Fich.

confessio extraiudicialis non sufficit ad plenam probationẽ.com.dicit Paris.de puteo de synod.c.5.Albe.ĩ l.quoniam, nu.1.ff.de infamibus,nisi facta esset parte aduersa præsente & acceptante.com.dicit Bereus in c.at si clerici.de iudi.nu.142. & nu.143.sufficeret tamen talis confessio ad torturam,refert Clar.d.§.q.55.ver.1.2.& 3. P.Fichard.

confessio facta in tormentis,si legitima indicia non præcesserint, & seruanda non fuerint seruata, talis confessio est ipso iure nulla, nec potest confessus ex ea condemnari, etiam si in ea perseueret.communem dicit Alex.in l.qui in aliena.§.Celsus.n.12.de acq.hæred. quem refert Iaf.in d.§. Celsus.n.38.& conf.188.n.2.lib.1.relatus per prac.Cõrad.in limit.21.Brun. de indi.& tortur.Bertrand.conf.226.nu.5.lib.2.Marf.in l.1.in princ.de quæst.Gomef.c.15.delict.n.25.Foller.pract.crim.n. 1.& videtur tex.in l.pen.de quæst.secundum lecturam,quem Bart.& omnes sequuntur,vt dicit Alex.de Neuo.conf.85.nu. 9.& licet Paris.de put.de syndicat.c.9.n.2.dicat secùs esse si ratificet confessionem expresè ad bancum iuris, qui tunc habeatur tanquam si à principio sponte cõfessus esset, tamen id ꝓtra cõem esse dicit Hipp.Rimal.inter conf.diuers.conf.105. n.16.vers. obstat etiam, vbi ostendit contrariam magis communem esse.Clar.d.§.fi.q.55.ver.si verò. P.Fichard.

confessio ipsius rei facta in iudicio ciuili, præiudicat illi in iudicio criminali.com.dicit Aret. in c.causam quæ.nu. 17.& seq.de testibus.quem refert Bossius in tit.quomodo procedatur per except.n.4.& in tit.de pluribus vid.n.17.Public.super consuet.Aluer.n.11.refert Clar.d.lib.5.§.fi.q.54.ver.sed quid si.addit tamen contrariam opinionem sibi magis placere, sed nihil pro eius confirmatione allegat. P.Fichard.

confessio in tormentis vt valeat,requiritur vt reus in illa ꝓseueret,& illam ratificet extra tormenta in banco iuris.communem dicit Boer.ĩ decis.163.n.18.Bru.de indiciis & tortur. n.3.Ab.in c.cùm in contemplatione.n.7.de regul.iur. Idq̃ue procedit siue talis confessio facta sit præcedentibus indiciis siue non.communem testatur Pract.Carer.n.196.& talis ratification nõ debet fieri incõtinenti,quia tunc præsumeretꝭ dura re metus tormentorum, sed expectandum est spacium vnius

diei.& hanc communem dicit Ant.Gomes.c.13.delictorum, n.24.alij tamen dicunt in hoc standum esse arbitrio iudicis, & ita communem dicit Simancas de hæret.c.63.n.42.Clar.d. §.fi.q.64.ver.Ceterum.& seq. P.Fichard.

Confessio iudicialis facta corã iudice non competente,nõ valet in vim iudicialis cõfessionis, nisi facta esset parte aduersa præsente & acceptante.com.dicit Aret.cons.26.in fi.Alex. l.3.§.seruus.n.3.ff.de iureiur.quem refert Capic.decis.179.n. 1.in fi. & ideò non sufficit ad probationem sed ad torturam: refert Clar.d.q.55.ver.1.& 3. P.Fichard.

confessio non absoluta vel pura,sed cum qualitate adiecta: si confessus habeat præsumptionem contra se, potest pro parte acceptari & pro parte sperni. ita vt confessus homicidium defensionis causa fecisse, habeatur ac si simpliciter absque illa qualitate confessus esset,ita vt ex illa condemnari posset,ni si ꝓfessus qualitatẽ adiectã probaret.Hanc Bart.decisionẽ dicit communiter approbatam Ias.in l.vt vim. nu. 13.de iust.& iur. quem refert Boss.in tit.in d.confess.nu.19. & Menchiaca lib.3,de test.§.23.n.23.Thomas Ferrat.cautel.5.Pet.Calephalus,inter cons.crim.diuers.cons.88.nu.2.lib.2.Pract.Carr.nu. 163.& seq.Hanc etiam communem dicit Boer.decis.164.nu. 10.Alciat.in l.1.§.si quis simpliciter.n.76.de verb.oblig.Blãc. in pract.crim.Menchiacha controuer.illust.c.2.n.8.Malè igitur Mars.cons.136.n.31.& n.44.dixit opinionem contra Bar. esse magis communem,refert Clar.d. §.fi. q.55.versic.posset. P.Fichard.

confessio procuratoris facta in iudicio ciuili,non præiudicat reo in criminali. com.dicit Berous in c. qualiter & quando,n.91.de accusat.Clar.d.§.fi.q.54.ver.sed quero.P.Fichard.

confessio rei extorta à iudice cum promissione impunitatis.facit vt possit reus condemnari. Ita communem esse dicit Apostil.ad Dec.in l.ea.est natura.de reg.iur.n.7.Plaza in lib.1. delic.c.37.n.7.& ita tenuit Cy.in l.præsenti.C.de iis qui ad eccles.cõfug.& Alcia.in l.natura,in fi.de verbo. sign. Contrariã verò.s.quod non possit reus condemnari.com.dicit Cagnol. in l.ea est natura.de reg.iur.n.18.&idem attestatur Remigius de immunit.eccles.fallentia 26.Sed priorem magis communem dicit Boss.in tit.de confessio.per tortur.n.12.que & Claro communior videtur,sed posterior æquior.Clar.d.§.fin.q. 55.ver,circa secundum. P.Fichard.

cõfessio rei minor annis valet,etiamsi sine authoritate curatoris facta sit Ita communiter practicari dicit Baldus in l.j. n.59.C,de confes.quem refert Paris.de Buteo de synodo.n.7. Ange.de malefi.in verbo comparuerunt & confitentur totũ, n.8.Iubdens ridiculum esse,seruare,contrarium.Clar.d.q.55. ver,vlterius. P.Fichard.

confessio propriè non est probatio. Est communis opi. secundum Dec.in Rub,de probat. extra ver.expedita definitione:Hypp.in Rub.C.eodem titulo, vbi concludunt, quòd statutũ loquens de probatione, non habet locum in cõfessione partis,maximè in statuto angustante facultatem probandi ex causa.Quę tamen opi.non videtur rationabilis,attẽto ꝙ nulla censetur melior probatio partis aduersæ, confessione ipsa per quam euacuatur etiam præsumptio iuris, & de iure, quæ nulla alia probationis specie superatur, vt ponunt Doct.in locis suprà allegatis. Chærian.

cõfessio rei,facta per torturam indebitè, & nullis præcedẽtibus indiciis,non valet,nec ex ea potest reus condemnari,dato etiam,ꝙ millies fuerit ratificata.Est communis opi.secũd. Alex.in l.qui in aliena.§.fi.in fi.ff.de acq.hæred.& Hypp.in ꝓs. 8.inci.in causa magistri Ioannis.ver.nam confessio,&c.Idem cons.45.licet allegationes,in prin. Idem.

confessio facta ad liberandum,parti absenti licet non prosit in vim pacti,tamen valet vt probet aliquem debitorẽ non esse,est communis opi.secundum Aret.in cons. 60.incip.Excellentis.doct.n.1.& Alex.in cons.245.põderatis.circa fi.vol. 6. Idem.

confessio ad hoc vt inducat plenam probationem, requiritur ꝙ sit facta non solùm parte præsente, sed etiam ipsa parte eam acceptante,secun. Alex.cõs. 20.in causa appellationis in prin.vol.4.Sed Socin.cons.228.in causa Gabrielis.ver.nõ obstat vnum,vol.2. dicit communem opinionem esse in oppositum , ꝙ imò præsentia sola sufficiat in fauorabilibus ipsius præsentis.nam tunc, etiam parte nõ acceptante expressè,talis confessio plenè probat. Idem.

Est verum,quod Alex.in d.cons. 20.pro sua opi.adducit vnum bonum simile, videlicet quòd testis deponens,ꝙ talis ꝓ tulit talia verba præsente Titio,non dicitur probare ꝙ Titius intellexit.Est communis opi.secun.Ias.in l.2.§.voluntatem.ff. 10l.mat.de qua vide infrà in verb.Testis.n.4. Idem.

Allegans solutionem,non censetur debitum confiteri.Est communis opi.secundum Alex.cons.183. inci.in causa.circa fi.vol.6.contra Dyn.in reg.nullus.de reg.iur.in 6. Idem.

confessio extraiudicialis,absente parte facta: probat semiplenè.Est communis opi.secun.Ias.l.admonendi, verè tenendo tamen, &c.ff.de iureiur. Intellige dummodo per duos testes plenè probetur, secundum Alex.in cons.152.vol.5.& in cons.2.vol.7. Idem.

confessio qualificata non potest per aduersarium diuidi, nec in partem sine quantitatibus acceptari. Est doctrina Bart. communiter approbata in l.Aurelius.§. idem quæsiit. ff.de li. leg.secundum Soc.cons.194.viso.in fi.vol.2. Mat.Chærian.

confessio mariti de dotis receptione tantùm debet operari in præiudicium mariti,& quorumcũque creditorum,quãdo sunt lapsa tempora opponẽdi exceptionem non numeratæ dotis,sicut vera & realis solutio dotis operatur, quæ marito & omnibus creditoribus præiudicat. Hanc communem Doct.sententiam esse multis adductis authoritatib. inquiunt Math.de afflict.in decis.sacri cons.Neapol.decis.402.nu.31. Item vera cõclusio Doct.est pro communi opinione.& Rol. à Valle,in cons.85.n.42.in 1.Tom.con. kirchouius.

confessio iudicialis partis ,loco sententiæ habetur, vt est communis opi.Bursatus cons.77.n.24. Bonacoss.

confessio,quæ inducitur à iure,vel statuto,ꝙ cõtumax habeatur pro confesso,non potest reprobari ista ficta confessio. nec admittit probationem in contrarium.& ita communiter seruatur. inquit Aret. in cons.155.n.3.Potest tamen probari innocẽtia rei,vt ibi ꝑ eum.Riminal.ꝓs.59.n.13.vol.1.Bonac.

confessio facta à minore sine curatore per iudicem dato processui est nulla,vt est communis opi.Gratus responso 52. n.9.in 2. Bonacoss.

confessio super inordinato processu valet , & taliter cõfessus potest cõdemnari,vt est communis opi. Mars.in cons.29. n.5.in 1.Quod intelligit,quãdo est spontanea ipsa confessio, secus si sit violenta facta per torturam legitimis non præcedentibus indiciis,ibi.n.50. Bonacoss.

confessio minus legitimè facta per reum , non habet vires cõfessionis,etiam si sit ratificata,vt est communis opi. de qua Mars.cons.29.n.9.in 1.vol. Bonacoss.

cõfessio tacita ex verbis libelli insurgẽs potest reuocari, & mutari,maximè ante litem contesta.per l.qui familiæ erciscũdæ.cum gl.ff.fami.ercis.sicut & cõfessio tacita orta ex productione instrumenti vel attestationum, vt vult Bal.in l.cũ precum.C.de libe.causa. Balb.decis.78.

confessio extraiudicialis facta etiam parte presente,nõ prejudicat cõfitenti,nisi fuerit à parte acceptata,secundum gl.& Bal.in notabilibus in l.suus.C.de repu. hære.Cyn.& Sal.in l.1. C.de confes.eundem Sal.in l.generaliter.C.de nõ num.pecu. do.Caro.in l.tale pactum.in princip.ff.de pact.Licet do.Alex. in d.l.suus.teneat contrarium, quando confessio tendit in fauorẽ partis tacẽtis,quasi tũc videat acceptare. Balb.decis.79.

confessio spõtanea nõ validat processum nullum ratione iurisdictionis deficientis.c.at si clerici,extrà,de iudi.& secundum gl.quæ reputatur singularis.in clem. 1. de sequestra.pos. & fruc.Et est ad limitationem eorum quæ habentur in c.1.de accusa.in 6.& per Bar.in l.si confessus.ff.de custo.& exhi.reorum. Balb.decis.81.

cõfessio facta in tormentis,etiam si sit perseuerata,nõ præcedentibus legitimis indiciis est nulla. Ias. in cons. 188. nu.2. vol.2.communem dicit. Et ideò quandocunque reuocari potest, etiam socij criminis illustris doctor D. Bertazolus inter consilia crimi.cons.70.n.16.& seq.tomo 2. Etiam si fuerit ratificata & confirmata.& etiam iurata.& ibi.n.18.& seq.etiam quòd iudex habeat liberum arbitrium procedẽdi in criminalibus.ibi.n. 20.etiam, quòd delictum confessatum sit verum. Etiam quòd resultet expressa,vel tacita confessio ibi.n.41.ga non ideò magis expressa quàm tacita operatur confessio , vt est communis opi.ibi.n.41.& 42.vbi fusius. Corn.cons.134. in 4.vol.Bal.in consil. 479.in 5.vol.vbi etiam cui credatur in hoc magis reo , aut notario maleficiorum de metu , vel non metu tormentorum,confessione extorta. Bonacoss.

confessio spontanea qualificata non sufficit ad condemnandum quemquàm à morte. Bossi.de confess.nu.20.cõmunem dicit.& ponit exemplum.scilicet interfici me defendendo. Et admittitur talis confessio, vt est communis opi. ibi. n. 36.& no.quòd si quis confitetur inquisitionem,videtur confiteri delictum , quod principaliter deducitur , & omnes circunstantias & qualitates.Ang.Are.instituta de inutil.stipulat. §.præterea.n.3. Bonacoss.

confessio procuratoris,tutoris,curatoris,facta per modum conten

contentiosæ iurisdictionis, præiudicat domino, pupillo, & adulto.Bart.in l.certum.§.sed an & ipsos.n.2.vbi ipse inter modum voluntariæ & contentiosæ iurisdictionis elegãter distinguit.Et idem Bart.in l.non solùm.in princ.ff. de procura.Phil. Cornæ. in cons. 175.in 4.vol.cons.Dec. in cons.221.n.1.Ias. in cõs.47.n.4.in 1.vol.cõs. Et hanc tritam cõclusionem Doc. appellat Rol.à Valle,in cons.70.n.5.in 1.vol.cons.De qua doctrina copiosè scribunt Iuris Canonici interpretes, in cap.fi. Henric. Boich.nu.40.cum seq.Io.de Imo.nu.8.& 9.& Pan.n. 10.ext.de confes. kirchouius.

confessio facta coram iudice incompetente, est sufficiens indicium ad torturam, vt est cõmunis opi.de qua Rol. à Valle in cons.31.n.1.in 3.vol.fallit,si fuerit reuocata coram competẽte iudice ante torturam,vt est communis opi.Rol.à Valle in cons.31.n.17.in 3.fallit,si d.tali cõfessione nõ sit orta suspitio,vel infamia.Aliàs quis cogitur perseuerare,si eam non reuocet,vt est communis opi.vt ibi.n.18.in d.cõs.31.Bonac.

confessio rei,contra ipsum probat plus quàm mille testes. pro se,vt est communis opi.de qua Mars.in rubr.de probatio. n.74.& ibi omnes.Pasethus cons.182.n.6.sed limita in cõfessione inualida,etiam in statutis. Brunorus.in vnico cõs.crim. nu.159. Bonacoss.

confessioni non verisimili,non est standum,sed testibus,etiam quòd ipse reus non reuocet , nec alleget errorem, vt est communis opi.Bossius.de confessis.n.70.& seq. Pasetus.cõs. 184.n.3. Bonacoss.

confessio rei delicti conualidat processum nullum , vt est communis opi.de qua Arno.commentario. 120.limita in cõfessione nulla in tormentis facta,non precedentibus inditiis, & nõ seruatis seruandis.D.Brunorus cons.vnico n.159.Et cõualidat etiam sententiam.Mars.singu.374. Et statutum dicẽs aliquem haberi pro confesso , ista ficta confessio, non est minoris virtutis quam sit vera.Pau.de Cast.ī l.si finita.§. si quis. nu.1.ff.de damno infec. An accusatus de adulterio cum Seia vxore Titij,si respondeat se carnaliter cognouisse Seiam. An per hoc videatur confiteri delictum.Et si confitetur generaliter omnia cõtenta in accusatione fore & esse vera.Dic,ꝙ tũc refertur ad ea, quæ ibi cõtinentur specialiter, & etiam accessoriè,licèt per modum qualitatis.si verò non generaliter, sed dicit se cognouisse. d. Seiam. Tunc refertur ad substantiam personæ,non aliàs qualitates ipsius personæ.ita dicit.Bar.in l. si cui.§.1.n.1.ff.de leg.1.fol.17. Et ad suprascripta.vide D.Brunorum à Sole in vnico suo cons.n.11.vbi de communi attestatur. Bonacoss.

confessio spontanea non requirit perseuerationem.Immo statim confessus condemnatur, nec potest reuocari cõfessio, secus si in tormentis, vt est communis opi.Carrerius. fol.7.n. 24.vbi etiam plura de cõfessione.& fol.43.&ibi qualiter reus dicatur perseuerare,&possit reuocare confessionem.& no.ꝙ si quis confiteatur crimen iudici , non formato processu, per hoc non inducitur preuentio iurisdictionis , quia ammodo pertinet ad officium iudicis Bal. in l.si domus.§.in pecunia.ff. de leg.1. Bonacoss.

confessio rei , ꝙ fecit ad suam defensionem. Non obstante tali qualitate defensionis , iudex potest condemnare confessum,vt est communis opi.Carrerius fol.113.nu.165.fallit,vt per Mars.sing.185.vide omninò. Bonacoss.

confessio facta coram iudice incompetẽte, licèt nõ valeat, vt iudicialis, valebit tamẽ vt extraiudicialis ad duos effectus. Primus,quia ex ea poterit poni ad torturam,sicut si extraiudicialiter esset confessus.Secundus,quia poterit cogi perseuerare in tali confessione coram iudice competente. Nisi doceat de errore,& de causa variãdi,vt est communis opi.de qua Iaffredus decis.104. Bonacoss.

cõfessus in iudicio simpliciter se commisisse homicidium, postea ex interuallo vult interpretari suam cõfessionem,ꝙ fecit ad suam defensionem, an possit. respõ.ꝙ nõ.quia si quis in iudicio simul & semel confitetur se vulnerasse , vel occidisse hominem, sed quod fecit ad suam necessariam defensionem, potest licitè condemnari per iudicem ex tali confessione, & potest iudex istam suam qualificatam confessionem in parte acceptare,quatenus(scilicet)cõfitetur se occidisse,aliã respuere,quatenus dicit se fecisse ad suam defensionem. Nisi defensionẽ suam aliter probauerit. Et ratio est quia quotiescũque confitens habet præsumptionem contra se , potest confessio qualificata diuidi.& in parte, acceptari, & in parte sperni.& ista est magis communis opi.de qua Ias.in l. vt vim.n.13.ff.de iust.& iure. Bonacoss.

confessio autem extraiudicialis in criminalibus nõ præiudiciat.fallit in pluribus causis.vt fussissimè per Fel.in c.olim.n. 2.& seq.de rescr. Bonacoss.

confessio extraiudicialis de crimine, ad hoc, vt faciat indicium ad torturam , oportet quod sit probata per duos testes, vt est communis opi.de qua Cur.iun. in cons.309.n.7.cum sequentibus.in 3.vol.vide D.m. Alcia.in c.cum nõ ab homine. n.98.de iudiciis.Blancus de indiciis n.204. Bonacoss.

confessio à reo spõte facta , etiam si facta sit super processu nullo nihilominus reus ex illo condemnari poterit,vt est cõmunis opi.Cla.q.55.ver.item posset.quod intelligit,quando nullitas non procederet,ex defectu iurisdictionis, vt est communis opi.Clar.ibi. Bonacoss.

confessio extraiudicialis non sufficit ad plenam probationem , vt est communis opi. Nisi facta esset parte aduersa præsente & acceptante. Sufficeret tamen talis confessio ad torturam.Clar.q.55.ver.1.2.& 3. Bonacoss.

confessio in tormentis vt valeat,requiritur,vt reus in illa ꝑseueret,& illam ratificet extra tormenta ad Blancum iuris,vt est communis opi. Siue talis confessio facta fuerit præcedentibus,vel non præcedentibus indiciis,vt est cõmunis opi.quę ratificatio debet fieri ex interuallo,& non incontinenti, quia adhuc præsumitur durare metus tormentorum.Sed expectãdum est spacium vnius diei, vt est communis opi.Alij dicunt arbitrio iudicis in hoc standum esse, vt est cõmunis opi.Clar. q.64.ver.cæterum & seq. Bonacoss.

confessio iudicialis facta coram iudice nõ competente,nõ valet in vim iudicialis cõfessionis.Nisi facta esset parte aduersa præsente,& acceptante, communis est opi.Clar.q.55.vers. 2.& 3. Bonacoss.

confessio nõ acceptata à parte vel à iudice,nihil præiudicat confitenti , vt est communis opi.de qua D. Brunorus.in eius criminali cons.n.161. Bonacoss.

confessio procuratoris facta in iudicio ciuili,nõ prejudicat reo in criminali,vt est communis opin. Clarus q.54.vers.sed quæro. Bonacoss.

confessio facta metu torturæ,& facta in ipsa tortura nõ tenet,vt est communis opi.D.Brunorus in cons.vnico criminali.nu.162.& seq. Bonacoss.

confessio mera absque aliis indiciis à socio criminis facta, in casibus ī quibus de complicibus põt fieri interrogatio,nõ est sufficiens indicium ad torturam , vt est communis opi. de qua Soarez in ver.confessio.n.246. Bonacoss.

confessio,si pœna minuitur aliqua ratione.Etiam ei,qui se mel negauit,&postea est confessus,minui debet,vt ꝑ communem dicit Clar.de quo Soarez ver.confesso,n.262.Bonacoss.

confessio iudicialis habet vim sententiæ , & nihil expectat nisi præceptum de soluendo,l.1.vbi doc.C.de confess.confessus eiñ pro iudicato hr̃,l.sicut maior.vbi Ias.4.no.C.de repud. her.& fac. illud Luc. 19. de ore tuo te iudico & talis cõfessio dicitur liquidissima probatio,secundum Corn.cõs.224.261. lib.4.& omne probationis genus superat, Rom.cõs.391.Ias. in l.titia.n.39.de ver.ob.ī l.licet imperator.n.10.de leg.1.adeò vt ex inualido processu stañ confessione sentẽtia ferri posset, Hypol.cons.39.sing.329.vbi plures ponit casus in quibus cõfessio præiudicat,Afflic.decis.372.n.6.quod limita,& intellige,vt per Capic.decis.189.Sed cõfessionem nõ esse probationem dixit Fel.in Rub.n.2.de proba.quem sequitur Hypol.ibi n.74.quam sententiam nõ omnes indistinctè approbãt, nam iudicialis cõfessio notorium inducit,Afflic.decis.176.Gram. decis.31.n.8.decis.36.n.36.& seq.intellige in ciuilibus, & facta cõcl.in causa,aliàs secus,gl.& doc.in c. significauerũt.ver. liquere.de appell.Fel.in c.ex insinuatiõe.e.ti.Afflic. decis.276. n.4.de qua iudiciali confessione plura no.Dec.in c. At si clerici n.17.vsque ad 44.de iud. vbi ponit Reg.cum Ampl.limita etiam vt per Dec.in c.dilecto.n.3.de appella.qñ agitur de tit. beneficiali, quia tunc confessio aduersarij agenti nõ prodest, sed titulum probare debet,quod intellige, vt per Boer.ꝓs.40. n.73.Rol.decis.44.de retib.in antiq.

cõfessio rei facta per torturam indebitè,& nullis præcedẽtibus legitimis indiciis est nulla,vt est cõis opi. Cherianus in suo communium opi.in ver.confessio.n.2. Bonacoss.

confessio alteri,q̃ proprio capellano fieri non potest,vt est communis opi.Zannetti.de foro conscientię.n.118.tomo 1. fallit vt ibi. Bonacoss.

confessiones peccatorum audire possunt sine licentia parrochiani,fratres prædicatores,minores,carmelitæ,& hæremitæ.Nã isti sunt specificè priuilegiati,quãtum ad hoc, vt est cõmunis opi.de qua Soci.senior in c.omnis n.39.de pœnit.&remissio.& ita communiter practicatur. Bonacoss.

confessio rei pro parte acceptari potest.& ꝑ parte non.vnde cõfitens homicidium fecisse ad sui defensionẽ , nõ credit̃, sibi nisi

ſibi niſi probet,quia curia acceptat ſolam cõfeſſionem. Iaſ.in l.vt vim.n. 13.ff.de iuſti.& iur.vide omnino Portium cõmunium opi.lib. 1.concl. 15. Et quando cõfeſſio poſſit,vel non poſſit diuidi.ponit Gabriellius in conſ.170.n.24. Bonacoſſ.

cõfeſſio facta in tormentis,etiam ſi ſit perſeuerata,nõ precedentibus indiciis eſt nulla(vt dixi)adde Iaſ.in cõſ.188. n.2. col.2.cõem dicens.idẽ ſi cõfeſſio ſit in carcere,non præcedẽtibus indiciis.Bal.in l.qui in carcerem. ff.ꝓ metus cauſa.in 2. lectura. Rol.à Valle conſi.3.n. 55.in 3.vol.& in cõſ. 12.n.90. eo.vol.& cõſ.17.n.14.eo.vol.Bellamera deciſ.690. Riminaldus nouiſſimus.inter ꝓſ.crim.cõſ.70.n.19.vbi ampliat.Iaſ.in l.qui in aliena.§.celſus.n.38.ff.de acq.her.Gabriellius cõſ.17. n.1.& ſeq.Arno.commẽtario.113. Riminaldus nouiſſimus. in ꝓſ.88.nu. 55.vbi plures allegat D.Brunorus in vnico eius conſ.crim.n.160.& n.185.& 187. Bonacoſſ.

confeſſio in tortura,ſi reus ductus ad ratificãdum negauerit,facit indicium ad torturam, vt eſt communis opi.vt p Blãcum.in l.fi.n.219.ff.de quæſt.quod intelligit,ſi ante cõfeſſionem,præcedebant legitima iudicia. Bonacoſſ.

cõfeſſio tunc præiudicare parti dicitur,qñ ab altera fuit acceptata,aliàs,ſec⁹.Ita ſemp ꝓſulendo poſt alios tradidit Alex. de Imol.in conſ.90.n.1.& in cõſ.11.n.7.vbi Carol.Molin.in verb.acceptata.plures authoritates Doct.allegat.& idẽ Alex. in conſ.20.n.1.in 4.li.conſ.& in cõſ.184.in 6.vol.cõſ.Iaſ.in l. error.n.5.6.& 7.C.de iur.& fact.ignor.& idẽ Iaſ.in l. poſtquãliti.n.2.C.de pac. Et hanc ſententiam cõmunem eſſe affirmãt Curt.Senior.in conſ. 77.& Pariſ.in conſ.131.vol. 1. Licet alij cõtrariam ſentẽtiam de iure veriorem,& meliorib. rationib. fulcitam eſſe,exiſtimauerint. Barth.Socy.in conſ.228.n.6.in 2.vol.cõſ.Alc.in trac.de præſump.in 3.reg.prin.preſump.21. n.6.cũ ſeq.Rol.à Valle,ĩ ꝓſ.26.n.18.ĩ 1.Tom.ꝓſ.kirchouius.

cõfeſſio facta coram iudice incompetẽte,licet nõ valeat vt iudicialis,valebit tñ vt extraiudicialis ad duos effect⁹. Prim⁹, quia ex ea poterit poni ad torturã, ſicut ſi extraiudicialiter eſſet cõfeſſus.arg.notatorum in l.capite quinto. de adul.in c.q̃ graue,extrà de exceſ.prela.Secũdus, quia poterit cogi perſeuerare in tali confeſſione coram iudice competente,niſi doceat de errore,& de cauſa variandi ſecundum Guil.de Cu.d. Cato. & communiter docto.in l. magiſtratibus. ff.de iuriſdictio.omnium iudicum.Inn.in ca. per inquiſitionem extrà de elect.licet d.Card.in c. at ſi clerici. extrà de iudi.tenuerit talẽ cõfeſſionem penitus non valere. Quæ ſecũda opinio poſſet procedere in confeſſione clerici coram iudice laico, per illũ tex. ſecundum Imolam ibi. Et etiam in confeſſione laici tracti inuitè ad iudicium,ſecus in confeſſione laici voluntariè litigantis,ſecundum Panor.ibidem. Balb.deciſ. 104.

CONFESSIO.

Summaria.

confeſſionem propriè non eſſe probationem: ſed potius releuationem ab onere probandi.q.1.

confeſſionem extraiudicialem parte præſente factam plenè probare:non obſtante aliter ſentientium opinione.q.2.

confeſſionem extraiudicialem factam parte abſente, non plenè,ſed ſemiplenè probare:contra opinionem Sal.q.3.

confeſſum ſemel ſpontè in iudicio,modò ſit maior 25.annis,non poſſe reuocare poſtea,aut negare.Nec opus eſſe contra negantem aut reuocantem, vlla alia ratificatione per torturam,vel alio modo.q.4.

Semel confeſſum ſpontè in iudicio, non audiri poſtea appellantem.q. 5.

Regulam hanc,ſpontè confeſſum in iudicio non poſſe appellare,locum habere nõ tãtùm in criminibus enumeratis in l.obſeruare.C.quorum appel.non recip.Sed & in aliis.q.6.

Reum conuentum, opponendo exceptionem ſolutionis, vel pacti de non petendo,non videri debitum confiteri.q.7.

QVAESTIO I.

QVAERO,an confeſſio ſit propriè probatio? Reſpon.Cõmuniter recepta eſt ea ſententia,confeſſionem nõ eſſe ꝓpriè probationem,ſed tñ releuationem ab onere probãdi.Ita tenet Bald.Pau.de Ca.in Rubr.C.de probationib. Io.And.Ant. de Bu.& Ab.Rub.extrà eo.Ab.Panor.c.vnico.de ſcruti.Eandem ſententiam firmat Pe.de Anch.c. 1.de confeſſ.lib.6.Pau. de Ca.l.1.de confeſſ.l.publia.ff.depoſit. Et eam dicit eſſe communem Iaſ.in l.cùm te tranſegiſſe.n.9.C.de tranſact.

QVAESTIO II.

QVAERO,An confeſſio extraiudicialis parte præſente facta,plenè probet? Reſp.in hac queſtiõe Doct.ſentẽtiis variãt, Namq;Cy.in l.vnica.q.6.C.de ꝓfeſ.tenet ꝓ plenè nõ probet, etiamſi pars fuit præſens, niſi quoque acceptet cõfeſſionem. Eandem firmat Imo.ĩ c.ſi cautio. de fid.inſtr.ibi Fel.n.23.Iaſ. l.poſtquam liti.n.2.C.de pact.Cur.Senior conſ.77.n.1.Alex. conſ.111.n.7.vol.7.Franc.Rip.Rub.nu.22. ff.de verb.obl.Et eam dicit eſſe cõmunem Iaſ.l.error.n.3.C.de iur.&fac.ignor. Alciat.Rub.n.3.ff.de verb.oblig.

Contrariam ſententiam tenet Ant.de Bu.c.fi.n.12.de confeſ.ibi Abb.n.15.& eam dicit eſſe veriorẽ, & pluribus authoritatibus fulcitam.Alciat.ſibi cõtrarius ĩ trac.præſump. regu. 3.præſum.21.n.9.Eandem firmat Baptiſta de S.Seuer. in rep. l.admonẽdi.ff.de iureiur.vbi dicit hoc eſſe de mẽte omnium Canoniſtarum in c.cum dilectus.de ſucceſſ.ab inteſt. Et dicit hanc eſſe veriorem in iure Catel.Cotta in memoralibus iuris verb.confeſſio.el 2. Et eam tenet quoque Hip.in Rubr.C.de proba.n.96.& in l.de vnoquoque.nu. 124.ff.de re iudi.And. ab Exea.lib.pacto. n.4. Vbi dicit contrariam opinionem eſſe rigidam.Hanc quoque dicit eſſe cõmunem opinionem Maran.in Spe.par.6.Rubr.de confeſſ.n.2.

QVAESTIO III.

QVAERO,an cõfeſſio extraiudicialis facta,parte abſente, probet? Reſp.Communis & recepta eſt ſentẽtia,qd̃ probet ſemiplenè,nõ autem plenè.vt teſtatur Matth. de Afflic.ĩ deciſ. 337.n.6.Eam tenet gl. & Panor.d.c.fi.de ſucceſſ.ab inteſt.Bar. & Doct.in d.l. admonendi.ff.de iureiur. & ibi Iaſ.n. 149.dicit hanc eſſe cõem opinionem Pau.Pariſ.ꝓſ. 120.n.4.vol. 1.Hip. Rub.n.89.C.de proba.& ĩ ſing.329.Aymon. Crauet.trac.de antiq.tempo.par.1.viſo de verbis.n.45.Maran.d.Rubr.n.12. Licet cõtrarium teneat Salic.l.bonæ fidei.C.de rebus credit.

QVAESTIO IIII.

QVAERO, An confeſſus in iudicio ſpontè,ſi poſtea iterum neget,poſſit cogi per torturam ad perſeuerãdum? Reſp. ꝓ nõ opus eſt alia ratificatione, ſed poteſt condemnari,dum modò ſit maior 25.annis,& ꝓfeſſio ſit veriſimilis,probabilis, & poſſibilis,cũ in ꝓfeſſum nullæ ſint partes iudicis, niſi in cõdemnando.Hanc ſententiam firmat Bo.de Im. cõſ.109.incip. viſa inquiſitione.vbi dicit ꝓ iſta eſt communis opi. quem refert & ſequitur Hip.de Marſ.in prac.crim.§.quoniam.n.18.

QVAESTIO V.

QVAERO,an ſpontè ꝓfeſſus audiatur appellãs? Reſp.ꝓ nõ, ita ꝓbat tex.in l.obſeruare curabis.C.quo. appel.nõ recip.Et hãc opi.tenet gl.c.quicũq;.2.q.6.c.cũ ſpeciali.§.porrò. de ap. Et ibi tenet Ab. n.5.Præpoſ.n.7. Fran.n.5. Eãdem opi.firmat Bar.in l.creditor.§.iuſſus.n.2.ff.app.Roma.ſingu.625.Et eam dicit eſſe cõem Ant.de Bu.in trac.de notorio.art.4.n.56.

QVAESTIO VI.

Sed quæro,An hoc tantummodò habeat locum in criminibus in d.l.obſeruare.enumeratis? Reſp.Diuerſæ ſunt ſentẽtiæ.Nam Cy.in d.l.exiſtimat ꝓ ſic,& dicit hanc ſentẽtiam ſibi videri æquiorẽ,& eam magis ſibi placere dicit Alb.ibi,n.2.& ante eos tenuit Azo.ĩ ſum.illius tit.& eam dicit de rigore iuris veram Imo.in d.§.iuſſus.n.8.

Contrariam tamen ſententiam dicit communẽ idem Ant. de But.in d.trac.de notor.art.4.n.56.Eandem dicit eſſe communem Io.de Imo.d.§.iuſſus.

QVAESTIO VII.

QVAERO,An reus conuentus opponendo exceptionem ſolutionis vel pacti de nõ petendo,intelligatur fateri debitũ? Reſp.ꝓ non,& iſta eſt communis opi. vt firmat Iaſ.in l.Iulianus.n.13.ff.de condi. inde. Et eam tenet Bar.in l.non vtique. ff.de exceptionib.Ange.Alex. & Doct.l.decem.ff.de verb.oblig. Michael Graſſus.

confeſſio in quo caſu partis pñtiam requirat,vt valeat:vide Ang.conſ.1.n. 5. quid de confeſſione parte præſente,probata per vnicum teſtem? & Dic, eam facere ſemiplenam probationem,teſte Alex.conſ.152. lib. 5.53.lib. 1. quid de cõfeſſione extraiudiciali geminata, quid operetur? & an due probationes coniungantur vt probent? quando ſunt ſemiplene, Rui.conſ.72.lib.4.& qualiter differant iudicialis & extraiudicialis ꝓfeſſio,vide Alber.in l.error.n.4. C.de iur.& fac.ignor. vbi n.5.quando noceat extraiudicialis,& Dic,ꝓ facta præſente parte idem operatur quod pactum, Alber.in l.ſi quis in cõſcribendo. n.1.C.de epiſ.& cle.& an cõfeſſio in regiſtro facta cum iuramento acquirat ius tertio? Albe.in l. 1.col.fi.in fi.C. de confeſſ.vbi dicit quòd non,in confeſſione autem extraiudiciali ad hoc vt probet:requiruntur duo conteſtes,A lexãd. conſ.36.col.2.39.col.2.132.li.5. Iaſ.in Rep.l.ad monẽdi col. 68.de iureiur.& tunc parte abſente non probat niſi ſemiplenè,ſi autem pars fuerit preſens:vr̃ ꝓ plenè ꝓbet,ſi vero vnus teſtis ſolꝰ d̃ponit,vr̃ ꝓfaciat vnã dimidiã ſemiplene ꝓbatiõis, ita quòd

ita ꝓ non faciat ſolum indicium, & quando confeſſio abſente vel præſente parte probet, Alber. in l.non ſolum §. liberationis verb.de lib.leg. niſi ſit confeſſio facta parte abñte calore iracundiæ quæ nõ valet,teſte Hypol.in Rub.col.21.& ſeq. C.de proba. Quid de conſenſione extraiudiciali, quid operetur? & an ex ea quis puniatur, vel probetur delictũ, vel deueniatur ad torturam? & vide Fel.qui Reg.ponit cum Ampl. & limit.in c.de hoc de ſimon. Quid de confeſſione facta per verbum Credo,an reuocari poſſit? & vide Aret.in l.de tutela. C. de in integ.reſt. Put.

Confeſſio non eſt probatio,commune efferunt Fel.in rub. n.6.de proba.Hypol.in rub.n.64.C.illo tit.Alc.de præſump.j. par.n.6.in fi.& in l.cum te.ver.neceſſaria.C.de trãſact.Quantuis longè verius ſit contrarium,vt cenſuit Salic.in rub.nu.4. C.de prob.conſentiunt.Iaſ.n.11.Dec.n.8.in d.l.cum te,defendit Aret.in rub.n.18.de probat.Quin& probatio probata eſt, atque aliis verior,& potentior,iuxta Soc.lun.conſ.39.n. 18. lib.2.Gram.deciſ.36.n.66.Et maior quouis publico inſtrumẽto vt verò tradunt Aym.Cra.conſ.61.n.3.& conſ.181.nu.4. Zaſ.cõſ.1.n.4.& 5.lib.1.& vir magnæ doctrinæ Iac.Menoch. de recup.poſſeſſio.n.217.& ſeq.vbi multa de illius iuribus vtiliter,& diſertè contexit,& qui plures eleganter laudat,Nic. Antonius Grauatius lib.5.c.16.n.9.& ſeq.ſed hac de quæſtione copioſius nos alibi. E.Suarez.

confeſſio contra iuris,& iure præſumptionem admittitur. commune inquiunt Panorm.in cap.is qui fidem.de ſponſal. Alc.de præſump.2.part.nu.6. E.Suarez.

confeſſus & conuictus in ciuilibus non auditur appellans, ſecundùm gl.cùm Barto.in l.2.C. quorum appella.Bart. Dy. & Imo.in l.creditor.§.iuſſus.ff.de appella.Do.Præpoſi.in c.cũ ſpeciali.§.porrò.extrà de appellationib.qui dicit hanc eſſe cõmunem opinionem,licet contra ſenſerint Petrus,Iac.Butr.& Salice.ſecundùm eos. Balb.deciſ.451.

confeſſio extraiudicialis(licet etenim doctorum verbis vti in placitis illorum recenſendis) nullius eſt ponderis. commune inquit Fel.in c.at ſi clerici.de iudi.Sed fallitur,nam huiuſmodi confeſſio etiam abſente parte facta applenè probat, iure põtificum.vt commune teſtatur idem Fel.in c. ſi cautio. de fid.inſtr.Dec.conſ.63.Alc.in rub.n.8.ff.de ver.ob.Cur.iun. cõſ.68.n.2.de iure aũt Cęſareo parte abſente facta indicium. vt frequens placitum affirmant.Alci.in c.cùm non ab homine nu.98.de iud.Marc.Anto.de iudic.n.204.ſeu potius ſemiplenam probationem gignit, vt receptum aſſeuerant idem Marc.Ant.in illomet tract.n.108.Crauet.in antiq.part. 1.ver. propoſitum noſtrum nu.30.Iul.Clar.in pract.§.vlt.q. 22.ver. cõfeſſio.& q.55.At parte præſente,atque expreſſim accipiente ſi huiuſmodi cõfeſſio extraiudicialis fiat,vel etiam coram iudice incompetenti,integram & perfectam fidem concinnabit.vt commune inquiunt Beroius in c.at ſi clerici.n. 142. de iudic.Iul.Clar.d.q.55.ver.vnum tamen ſcias. E.Suarez.

cõfeſſio facta in vno iudicio probat etiam in alio,licet ad diuerſum finem intentato inter eaſdem perſonas, ſecundum Inn.& Panor.in c.per inquiſitionem extr.de elect.Io.And. in cap.2.de ordin.cognit.Doct. communiter in l. 2. C. de eden. Balb.deciſ.314.

confeſſio facta eo,cuius intereſt,præſente,& nõ expreſſim accipiente, non perfectè probat, vt receptum dogma effantur Iaſ.in l.error.n.3.C.de iur.& fact.ign.Rip.n.22.Alc.n.3.in rub.ff.de verb.obl. Verius tamen multi contrarium cenſent, quos expiſcaberis ex Alex.in l.ſuus hæres n.3.C.de repud.hæred.Caccial.in repet.l.admonendi.nu.146.ff.de iureiur.Soci. conſ.128.n.6.li.2.Glaud.n.29.Dec.n.8.in l.poſtquam liti. C. de pact.Dec.rurſus in c.at ſi clerici n.28.de iudic.& Duennas, qui iam id commune aſſerit regu.119. At confeſſio parte abſente facta ſemiplenam abſque dubio probationem inducit, vt frequenter placitum inquunt Crauet.de antiq. 1.part. arg. 3.nu.30.Viuius lib.1.opi.49. E.Suarez.

confeſſio propria in vno iudicio facta nocet in alio, commune ait Panor.in c.per inquiſitionem.n.12.de elect.& qui latè hanc rem agit I.Clar.in pract.§.vlt. q. 54.verſ.pen.Intellige autem quod vt & hæc confeſſio in iudicio facta plenè ꝓbet, exigitur partis aduerſæ præſentia,vt luculenter probant l.certum §.ſi quis abſente.ff.de confeſſ,l.vlt.ff.de interroga. act. & eſt commune illic axioma,cuius rationem ſcribit Paul.in l.generaliter.C.de non numer.pecu.& ſi hac in re non leuiter cæcutierint Fel.in c. 1.nu. 5.de lit.conteſt.Rebuf.in ll.Galliæ.tit. de chyrographis nu.68. E.Suarez.

confeſſio facta in teſtamento per teſtatorem,puta quando vſuras extorſit,vel malè abſtulit,nõ ei præiudicat,quin reuocando teſtamẽtum illam poſſit reuocare,cum talis confeſſio non dicatur ſpecies probationis, ſed vltimæ voluntatis,quæ eſt vſque ad mortem reuocabilis,gl.reputatur ſingularis in l. ſi quis teſtium.in verbo chirographũ,& ibi hoc vult do. Floria.ff.ad leg. Aquil. referens idem tenere Ange. in quæſtione exordiente,Senẽſis miles,aliàs Aeſten.& Bal.in addi. ad Spe. in ti.de confeſ.§.cõfeſſio facta.Quod limitari fortè poſſet:niſi teſtator iuraſſet ſuper tali confeſſione,per Auth. quod obtinet.C.de probationib.& l.cum quis.in §.codicillis.ff.de lega. 3. Non reuocato autem teſtamento bene præiudicaret ipſi confeſſio,ſecundum.d.Præpo.in c.cum ſpeciali.§.porrò. col. vlt.extrà,de appel. Balb.deciſ.201.

cõfeſſio, quę vel in articulis,vel inſcriptura alia fit,nec partis aduerſæ acceptionem,nec præſentiam deſiderant, vt plenè probet,quemadmodum frequenter interpretibus placere aiũt aſſerere ex Bart.in l.certum.§.ſi quis abſente.ff.de confeſ. & in l.nuda.ff.de don.Paul.& reliquis in l.publia.§.vltim.ff.de poſ.Fel.in c.ſi cautio.nu.25.de fid.inſtru.& ſi ea in re obdormierit Dec.in l.2.nu.8.C.de inſtit.& ſubſtit. E.Suarez.

confeſſio facta in tormentis,quam nulla,vel non legitima indicia præceſſerunt, nullius eſt momenti. tametſi in ea confeſſus perſtet commune aiunt Iaſ.conſ.188.n.2.lib.2.Cap.de ciſ.95.n.3.Ant.Gom.de delict.c.13.n.25.Cephal.vir elegantioris doctrinæ inter conſ.crim.conſ.102.nu.9.libr. 1.Boſſ.in pract.tit.de confeſſis per torturam.n.6.lul.Cla.in pract.§.vlt. q.55.ver.ſi verò. At ſi ſine tormentis fiat, & ſi tormentorum metu facta ſit ad condemnandum ſufficiet, vt commune ponunt Viuius lib.opi.48.Iul.Clar.in d.§.vlti.q.54.ver.nunc de gradibus quæ verò in tormentis rectè ac ritè inflictis fit confeſſio non aliter fidem faciet, quam ſi poſt tormenta illam agnoſcat reus,& ratam habeat extra tormenta ad iuris tribunal, vt commune aſſerunt Boer.deciſ.63.n. 18.& qui accuratè ex receptis ſententiis id explicat Iul.Clar.in d.§.vlt.q.64.ver.cæterum,cum ſequentib. E.Suarez.

confeſſio,quæ in vltimæ volũtatis elogio fit,ſeu mutui accepti,ſeu debiti ſit inſoluti,ſeu alterius rei perceptę,parte pręſente, aut eius nuncio, aut notario illius nomine accipiente, vſque adeò perfectam,aut legitimam probationem ſuppetit, vt nullus exceptioni non numeratæ pecuniæ locus ſit.Sin verò neque coram parte,eiuſvè nuncio aut ſcriba illius vice accipiente fiat,magis legati,aut fideicommiſſi loco cenſebitur, quàm vllam probationis vim teneat,vt frequens placitum affirmo ex Iaſ.in l.qui pecuniam.ff.ſi cert.pet.& in l.admonẽdi. n.158.ff.de iureiur.Hipp.in l. 1.§.præterea.ff. de quæſt. Fel. in c.ſi cautio.n. 54.de fid.inſtru.& non exiguam doctorum phalangem producente Eman.à Coſta.in l.ſi ex cautione. fallen. 12.n.1.& 2.C.de non nu.pec.ac Viuio qui ſeſe magna non curantia intricat.lib.1.opi.414. E.Suarez.

confeſſio ſeu in iudicio,ſeu extra iudicium ab vno ex pluribus correis debendi facta,nec aliis nocet, nec prodeſt, vt frequenter interpretibus probari ſcripſit vir egregius, & mihi multis nominibus obſeruãdus Io. Ronchegallus Gioldus in l.ex duobus.16.n.71.ff.de duob.reis. E.Suarez.

confeſſio liberationis,quæ parte abſente fit,& valet,& plenè probat cõmune infit Bal.conſ.466.lib.4.ſed melius,ac verius ait contrarium receptum Rip.in l.condictionis.nu.21.C. de pact.à quo ſto. E.Suarez.

confeſſio cum aliquo adiuncto facta,tunc ex parte probari,ex parte improbari ab aduerſario poteſt,cum adiũctum in ipſa rei confeſſæ geſtione non ſimul interueniſſe dicitur alioquin vtrunque accipi,aut vtrunque eiurari neceſſe eſt.Exemplum eſto illius,confiteor centum mihi mutuo data, ſed intra annum ſoluenda,vel cum Titius meus debitor me nomine liberarit: huius verò adiuncti fit exemplum,cum accepta quidem mutuò quinquaginta ſeſtertia confiteor,ſed iam ſoluta aio.vt commune atteſtatur Boer.deciſ.339.n.3.quod in criminalibus etiam receptum, & ſtatur, & accuratè explicat Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.55.ver.poſſet. E.Suarez.

cõfeſſio mera,aliiſque deſtituta indiciis à ſocio criminis edita,in iis ẽt caſib.quib.de complicibus interrogatio iure permittitur,non eſt ſufficiens indicium,vt commune tradunt explicantes Boer.deciſ.319.Grammat.vot.6.n.2. E.Suarez.

confeſſio gemina in quocunque contractu,& in quacunque cauſa exceptionem non numeratæ pecuniæ omnino circunducit,vt commune ex multis enunciat Eman.à Coſta in l.ſi ex cautione.fallent. 14.C.de non nu.pec. E.Suarez.

Confeſſio minoris abſque vlla vllius curatoris authoritate emiſſa,vt illi noceat,praxi generali receptum eſt: quemadmodum atteſtantur Ang.de malefic.verſic.comparuerunt,& confitentur totum.nu.8.Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.55.verſ.vlterius. E.Suarez.

Confessio pecuniæ,aut quarumuis rerum receptarum ex alia causa,quam ex mutuo,statim nocet, nec opposita non numeratæ pecuniæ exceptione onus probandi in creditorem transfertur.commune aio ex Aret.Alex.n.35.in l.1.ff.sol. matri. Ias.in l.legitima.ff.de pact.& in l.j.ff.de condict.ex leg.Fel. in c.si cautio.n.54.ver.fallit.3.de fid.instrum. E.Suarez.

confessio recepti,si numeratum esse non constet,facta ex causa donationis censebitur,vt frequentibus doctorum calculis receptum prodit Curt.Iun.cons.95.nu.3. E.Suarez.

confessio curatoris,tutoris,procuratoris,executoris,cuiusuis alterius administratoris de facta numeratione, quam aliter factam esse non constat,in damnum, præiudiciúmve pupilli,& cæterorum quorum principaliter interest,fidem non facit.commune aiunt Tiraq.de retract.conuen.§.4.gl.6.n.12. & seq.Bolognet.in l.2.§.vlt.n.44.cum sequentib.ff.si cert.peta.Cepha.vir doctissimus cons.101.n.18.& seq.magis cõmune asserit Follerius in pragmat.de censi.ver.quæ quidem executio nullæ falsitatis.n.51.& si contrarium absque dubio verius iure esse alibi latè ostendo,quod praxi seruari attestatur Zas.in d.§.vlt. E.Suarez.

confessio,quæ in instrumẽto fit,aliquem habuisse,& accepisse,tanti est momenti,vt interuenisse numeratio confectionis instrumenti tempore presumatur.commune aio ex Alex. in l.stipulatus.§.Chrysogonus.n.14.ff.de verb.oblig. Ias.in l. post dotem.nu.85.ff.sol.ma. Camp.de dote part.3.q.148.nõ tamen agenti ex numeratione satis erit probare confessionẽ de recepto instrumenti literis contentam, vt commune latè affirmat vir egregiæ doctrinæ.Io.Ceph.cons.101.numer.13. E.Suarez.

confessio sacerdoti facta,vt doctores commentantur,ac per illum reuelata multum probat,si vnà & sacerdos fide dignus sit,& palam illam facere sibi per ipsummet confitentem licere iuret:aliàs secùs,vt commune testificãtur Fel.in c.testimonium.n.10.de testib.Cotta in memor.vers.iuramentum probat difficultatem.Viuius lib.1.opi.50. E.Suarez.

confessio socij criminis in casib.in quibus potest interrogari de consocio,nõ est sufficiens indicium,nisi alia sint indicia. Boer.decis.319.nu.1.& 2.Gramma.voto 6.n.2.communem dicit. Bonacoss.

confessio procuratoris facta in vno iudicio, non præiudicat in alio iudicio criminali,communis est opi.Clar.q.54.versi.sed quæro. Bonacoss.

confessio autem principalis, similiter facta in vno iudicio ciuili,nõ facit plenam probationem in iudicio criminali.Sed indicium tantum ad torturam facit,communis est opi. Clar. q.54.ver.sed quid exhibeatur.Nisi cum ipsa confessione concurrerent alia indicia. Bonacoss.

confessio clerici facta corã iudice laico, nõ facit indicium ad torturam.Blanc.de indi.n.214.communem dicit. Bonac.

confessio extraiudicialis non sufficit ad probationem delicti,vt est communis opin.Clar.q.55. in prin. licet sufficiat ad torturam.communis est opi.de qua Mars.sing.310. Bonac.

confessio facta coram iudice incompetenti, non valet in vim iudicialis cõfessionis,sed in vim extraiudicialis,communis est opi.Clar.in ver.præterea.q.54.& cogitur per iudicem competentem perseuerare in ipsa cõfessione. Modus autem cogendi,si reuocat confessionẽ sine causa,est remedium tormentorum, quia iudex non debet pati se illudi. Et ita seruat practica adsessorem,vt dicit Bal.in c.per inquisitionem.nu.2. de electio.& elec.potesta. Bonacoss.

confessio qualificata operatur, vt confessus non possit ad mortem condemnari.decis.Pedemon.60.nu.9.communem dicit. Bonacoss.

confessio criminalis extraiudicialis,vel coram iudice incõpetẽti,si sit facta præsente parte& acceptante,facit plenã fidẽ cõtra cõfitentem,vt est communis opi.Clar.q.54.ver. vnum tamen.Necesse tamen est,vt expressa sit acceptatio,nõ tacita. Cla.ibi.ver.vnum tamen. Licet in practica tales confessiones non præiudicare,confitentibus ad plenam probationem, dicat si eam postea reuocant,sed torqueantur,vt in ea perseuerent.Nisi tot alia argumenta cõcurrant ex quib.dici possit, ꝙ omnib. simul iunctis de crimine plenè liqueret. Item potest dicere reus,ꝙ talis confessio non fuit facta iudici pro tribunali.Clar.ibi.vers.item potest. Bonacoss.

confessio quæ emauauit extra ipsam causam, de qua principaliter agitur,ẽt pœna ordinaria puniri potest,licet directò actum non fuerit contra cõfitentem,communis est opi.Clar. q.55.ver.potest etiam dicere. Bonacoss.

confessio extorta à iudice cum promissione,spe,& blandiciis in criminalibus non probat,nec ex ea quis condẽnari potest.Clar.q.55.ver.allegare. Bonacoss.

Confessio, vbi prius non constat de delicto, non est sufficiens,vt possit ex sola confessione quis cõdemnari, communis est opi.Clar.q.55.ver.potest ẽt.Cõstat autẽ de delicto, vel ad effectum super eo procedi possit.Clar.q.4.Sed ad effectũ, vt quis ex sola confessione possit cõdemnari, si delictum qđ reus confitetur est tale, quod solo animo perfici possit, vt est hæresis. Et tunc sola confessio(modo esset verisimilis)sufficeret.vel confiteretur reus vnum,aut plura commisisse homicidia,vel multa furta,nec exprimit in specie,quos homines trucidauerit,aut cuius res furto subtraxerit,non debet ex tali cõfessione condemnari. Aut cõfitetur adulterium, vel furtum, & similia,& sit querelatus à parte, & cum querela concurrat confessio rei,poterit cõdemnari ex confessione, vbi verò nõ adsit querela,aut aliqua informatio,non sufficit sola confessio. Et ideò confitentes maria & montes non cõdemnantur, nisi mittantur nũcij ad habendum informationem. Aut confitetur homicidium,incendium & similia.& tunc,nisi viso & reperto facto,vel inspectione,quis ex sola confessione nõ potest condemnari.vt ibi fusius per Clar.d.q.55.ver.quomodo. vbi communes opiniones esse probat in casibus s.enumeratis. Quandoque tamen iudex potest moueri ad iudicandum etiam ex aliqua cõfessione coram se facta viua voce,& nõ in actis scripta.Feli.in c.cum venerabilis.nu.42.de except.quod dicit nunquam obliuiscendum.quia mirabiliter est ad q.vtrũ iudex possit iudicare secundũ non allegata,neq; probata.Sed dic,ꝙ istud non procedit in criminali,nisi prius constet de delicto, & postea sequatur confessio. Et hoc est apud practicos modernos in solenni cultu,vt dicit idẽ Fel.in c.auditis. n.30. ver.tñ condẽnandus limita,vt p Fel.in c.qualiter.§.1.de accu. vide ad supradicta.Alphanũ in suis collectaneis.n.289. Bon.

confessio minoris in criminalib.absq; curatore obest omnino.Clar.q.51.ver.vlterius.communem dicit. Bonacoss.

confessio si super processu nullo emaneret. Tutior est via, ꝙ reus absoluatur ab obseruatione iudicij. Saluo iure procedendi rectius & melius.Clar.d.q.55.vide tamen Clar.d.q.53. ver.item potest,vbi communem dicit. Bonacoss.

confessio facta à retẽto in carcere presumitur facta per terrorem iudicis.habentis reum in fortia, vt est communis opi. D.Brunorus in cons.vnico.nu.168. Bonacoss.

cõfessio facta in tormentis,si legitima non præcedant indicia,& non seruatis seruandis, talis cõfessio est ipso iure nulla. nec taliter cõfessus cõdemnari potest etiam ꝙ in ea perseueret,vt est cõis opi.Clar.d.q.55.ver.si verò confessio.Nec conualidatur ex superuenientibus legitimis indiciis. Bonacos.

cõfessio cum qualitate.puta quãdo quis cõfitetur occidisse hominẽ ad sui necessariam defensionẽ pro parte acceptari potest,& p parte nõ,vt est cõis opi.Clar.q.55.ver.posset quoque.vide Portium cõclu.15.lib.1.Anto.Gabriell.conclu.19. lib.7.Posset tñ ipsi reo prodesse,non probata d.qualitate,s.ad sui necessariam defensionẽ,qa posset puniri pœna extraordinaria.Quod intellige, si ꝯ eum non adesset aliquod aliud legitimũ indicium, & qñ eodẽ verborũ contextu facit d. confessionem qualificatã,secus si ex interuallo,qa tunc ex tali confessione potest ad mortem condẽnari,si non probet illã qualitatẽ,quàm in suis defensionib. ꝓbare potest.Etiam ꝙ simpliciter ab initio confessus fuisset homicidiũ,vt est cõis opi.Clar. vers.fortè posset.Et iõ cautius aget,si respõdet negãdo homicidium,& si id fecit,fecisse dicat ad sui necessariam defensionem,vt est cõis opin.Clar.d.q.55.versi.cautius. Bonacoss.

cõfessio absente parte facta p testes singulares nõ probat, vt est cõis ꝯclusio.Alc.cõs.2.lib.1.n.5.Etiã si plures sint, quia nõ coniunguntur,vt per eum. de iure autem canonico secus est.Alc.cons.6.nu.26.communem dicit. Bonacoss.

cõfessio erronea,ẽt in criminalib.spõte facta,reuocari pt,si qs vult docere errasse,& errorẽ ꝓbare.vide Soc.reg.64.65.& 66.Sed ñ sufficit ꝯriũ velle ꝓbare p torturã.Bñ põt deducere aliqd,qđ possit simul stare cũ d.ꝯfessiõe. Licet ꝯriũ seruet,in qt Clar.d.q.55.qa ꝯfessiõe spõtè facta,vel ratificata extra tormẽta,nũq̃ admittit reuocatio,nisi ꝓbato errore.viđ oĩo Donatũ ĩ suo lib.regularũ 3.de iudiciis.ĩ ver.ꝯfessio sed tu distingue,ꝓut distinguit Blãcus in tract.đ indi.& tortura.n.18. vbi dt,ꝙ aut ẽ error facti,aut iuris,si facti pt reuocare reꝰ eiꝰ ꝯfessionẽ.Si iuris & tũc ñ pt reuocare.vide Mars.sing.257. & qñ noceat vel nõ noceat ꝯfessio reo.vide p Mars.sing.339. Bon.

confessio non valet,nec satisfactio facta à non existente in statu gratiæ,qa cum quis sit extra charitatem, & inimicus ac rebellis Deo,non potest dignè satisfacere,vt est cõmunis opinio de qua Soci.senior in c.ꝙ quidam.nu.7.de pœni.& ibi etiam dicit, ꝙ bona opera in charitate, & postea mortificata propter

propter sequens peccatum mortale.secuta tandem postea vera pœnitentia,non reuiuiscunt,vt est communis opi. de qua Soc.ibi.nu.8. Bonacoss.

Cõfessioni tutoris,curatoris,procuratoris, executoris,aut alij administratoris standũ non est de recepta pecunia in preiudicium pupilli, minoris hæredum, & aliorum, nisi de enumeratione aliter appareat,& sic confessio hæc procuratoris, & aliorũ huiusmodi de recepto,pupillo,domino,& aliis,nulla apparente numeratione,præiudicare nequit, vt tenuerunt pro constanti Bar.& Imo.in l.si debitorem.per illum tex.ff.de nouat.Bal.in l.omnes.§.1.C.de quadri.præscri.in c.ex insinuatione,ext.de procu.Ang.in 2.l.§.fin.C.de quadri. præscri.Bar. Bal.Ful.Roma.Paul.Castr.Alex.Soci.& cæteri,in l.2.§.fi. ff.si cert.pet.Fede.de Sen.cons.53.Bald.cons.287.dicta mulier,vol.4.Pau.Cast.cons.32.circ.prin.in fi.vol.2.Fulg.cõs.209.duobus,per totũ,Maria.Soc.cons.3.Alex.cons.132. in causa,& lite,vol.4.Fran.Aret.cons.4.ex facto proponitur,Barb.cons. 8. sapienter,vol.2.& cons.17.clementissimum,vol.4.Ruin.consi.140.n.4.& seq.vol.1.Dec.cons.116.& cons.493.& alij innumeri congesti per Tiraq.in tract.de vtroque retractu,in ti. de retractu conuentionali.§.4.gl.6.nu.12.& seq. vbi scribit istam esse communem sententiam,& magis communem dicit Follerius super pragma.de censibus, in ver.quæ quidem exequutio nullæ falsitatis,n.51.Contrariũ verò voluerunt Bald. in l.nam & nocere.in fi.ff.de pact.Fed.de Senis cons.54.Paul. Castr.cons.34.vol.1.Cuma.cons.31. Saly.Imo. Cuma. Fulg. Curt.Zasi.Alc.in d.l.2.§.fi.si cert.peta. Imo.in c.si cautio,ext. de fid.instr.Barb.cons.18.vol.3.Ias.in l.duob.reis,ff.de iureiu. & cæteri relati per Tiraq.in tract.de retract.in tit. de retractu consanguineorũ,& §.1.gl.18.n.90.& in d.tit.de retractu conuẽtionali.§.4.gl.6.n.13. & istorum opinionem dicit æquam, & in practica seruari Zasi.in d.§.fi.& quamuis Tiraq. & Folleri.quæstionem istam,& altercationẽ indecisam, indefinitamque dereliquerint nihilominus remoto omni timore primã partem Bar.& sequacium,tanquam veriorem, sustentabiliorem,communiorémve sequi possumus in actu practico, quã sequitur,tuetur ab omnibus contrariis,& ait cõmunem Bolognetus,in d.l.2.§.fi.nu.44.cum aliis seq.& Io.Cephal. cons. 101.nu.18.& seq. F.Viuius.

confessionem errore emissam quiuis contrariis probationibus poterit refellere, vt commune fantur Bossius in pract. tit.de confess.numer.60.Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.55.vers.vlt. E.Suarez.

confessionem sacerdos reuelare non potest,& reuelans punitur iuxta,c.omnis vtriusque sexus, in fi.de pœni. imò Papa præcipiente,& mandante hoc sub pœna excommunicationis minimè teneretur, nec posset sacerdos ipse confessionem reuelare,seu propalare, secũdum Augustinum Beroum in quis quæst.familiari.q.12.n.1.& seq.quia celatio, & sigillum confessionis est de iure diuino,& de necessitate sacramenti, vt tenuerũt Ioannes de Turr.Cremat.Card.in ca.sacerdos,de pœnit.dist.6.& Petr. de Pallude, in 4.dist. 21. imò fortius ipse sacerdos in confessionis actu gerit veri Dei vices,vt est tex.iuncta gl.in c.dilectus,de excess.præl.& habetur,in c.sacerdos,de offi. ordi. & effectualiter in hoc est maior summo pontifice, ideò à Papa tanquam in isto actu inferiore compelli nequit, vt per Beroum,in d.q.12.sed vbicunq; quis confitetur sacerdoti,ꝙ vult homicidium patrare, Titiumque interficere, seu aliquod simile facinus committere,& ꝙ tentationi huic resistere non potest, nec ab ea abstinere aliquo pacto, nec sacerdos debet quanto cautius potest reuelare confessionem, vt peccatũ impediatur,& non propalare personam quoquo modo,secundum Iac.Zach.Ferr.præceptorem Fel.in 20.q.Inno. Host.Anch.Ab.Card.Zab.Ant.& omnes.in d.c.omnis vtriusque sexus,Arch.in d.cap.sacerdos,& Ripam,in tract.de peste. §.vlt.Franc.Coscius Decanus Senensis,in c.1.de offi.deleg.n. 92.& Io.Lupi,in rep.c.per vestras.§.26.n.9.de do.inter vir.& vxo.& ista est vera,canonica,pia,& communis opi.secundum relatos Doct.& Hier.Gigantem, in tract.de crimine læsæ maiestatis,libr.2.in tit.qui accusare possunt in cri.læsæ maiest.q. 18.n.8.& seq.& idẽ iudicio meo videntr sentire omnes Theologi communiter,in 4.sent.dist.21. vbi præter alios Gabriel. q.1.concl.3.& Io.Maior.q.3.Hadri.in 4.sent. in tract. de confess.sigillo.Caiet.in opusculis.27.q.c.15.& Dominic.Soto in relectione de secreto,membro.3.q.4.concl.2.in quibus locis dicunt, ꝙ confessionis sacramentalis secretum non est detegendum, etiam quoad crimen commitiẽdum saltem nominato authore,& nõnulla alia relatis concernentia scripsimus in 1.lib.communium opinionum,in ver.cõfessio,seu ca,quæ fuerunt dicta sacerdoti.item laicus posset reuelare confessionem, nam qñ quis sacerdos nõ est,& in secreto, & confessione dicat aliquid iuramento,ẽt ei præstito,ꝙ nemini illud propalare debeat, nihilominus si in testẽ producatur debet hoc reuelare non obstante iuramento,secundum Inn.in d. c. omnis vtriusque sexus,in fi.& in c.qualiter,& qñ,& de accus.Ab. in c.si sacerdos,de off.ord.Ias.in l.fi.ff.qui satisd.cog.& hoc dictum refert,sequitur,& multũ commendat Marsi. sing.424. accipe quæso vnum dictum valdè periculosum. F.Viuius.

Confessus crimen extra iudicium an possit reuocare cõfessionẽ, ita ꝙ ex ipsa reuocatione euitet torturam quæ ex ipsa cõfessione esset sibi inferenda,ad quã facit indicium sufficiẽs, iuxta tradita per Gl.in l.capite quinto.ff.ad leg.Iul.de adulter. & not.per Doct.in c.at si clerici.de iudi.Bart.in l.qui sine.n.3. ff.de quæst.Marsi.in lege.repeti.ff.eod.de quæstione.vbi dicit ꝙ cogi potest talis confitens perseuerare in dicta cõfessione. Bald.not.in l.vnic.C.de confess.cõcludit qđ reuocatio fiat re integra,s.ante torturam & ante vlteriorẽ processum,prodest, vt ex tali cõfessione sic reuocata nõ possit vlterius torqueri, nec ꝓcedi.si aliæ nõ appareãt,& superueniãt probatiões,& indicia. qđ nota Idẽ qđ possit reuocari cõfessio facta in tormentis ante sentẽtiam,& cõdẽnationẽ,voluit Paris de Put. in tractat.suo solẽni Syndica.ver.testis totus.Inn.in c. p inquisitionẽ.de elect.vide ad materiã,an, & qñ cõfessio criminis est vltronea,probabilis,verisimilis,& possibilis,ꝙ plenè probat ad cõdẽnãdum per ipsum Mars.in l.de minore,in prin.ff.eod.ti. de quęst.Ratio est,quia in cõfessum nullę sunt partes iudicis, nisi in cõdemnãdo.l.proinde.ff.ad legẽ Aquil.l.si cõfessus.ff. de custo.& exhibitio.reo.l.qui sñiam.C.de pœnis.cum simil.

PR.confessus habetur pro iudicato.l.1.ff.de confes.l.vnic. C.eo.post rem.ff.de re iud.

OBIEC.contra quia etiam confessus cõdemnandus est: vt l.Iulianus.ff.eod.ti.& l.si domus.in §.qui cõfitetur.ff.de leg.1.

SOL.Simpliciter cõfessus cõdemnãdus nõ est vt hic,sed vbi ñ est simpľr ꝯfessus,sed cũ aliqua adiectione qualitatis,vt si hæres ꝯfiteat se qdẽ debere rẽ legatã,sed ñ posse redimere,vľ spẽm ĩteriisse,vľ siĩe,ad æstimationẽ ẽ ꝯdẽnãdꝰ.vt ibi.Bellon.

PRO.confessi de se super conscientiis aliorum interrogari non debent.in l.fi.C.de accus.& in c.1.de confess.extra.Bel.

OBIEC.contrà de l.1.C.de fals.monet.& l.prouinciarum. C. de feriis.

SOL.Speciales sunt casus ibi propter immanitatem criminum. vt latronũ insignium, vel fabricãtium falsam monetã, vel committentium crimen læsæ maiestatis.d.c. 1. de confessis. Bellon.

confessus coram iudice incõpetenti torqueri potest à cõpetenti,& cogi in confessione permanere,vt receptum effantur Iaffred.decis.104.Viuius lib.1.opi.48.Iul.Clar.in pract.§. vlt.qæst.55.vers.2. E.Suarez.

confessus homicidium,& defensionis causa se illud patrasse affirmãs,nisi adductam causam probet,pœnas alias, quàm corporis luit.commune inquit Ias.in l.vt vim.n.3.ff.de iust.& iur.& Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.55.ver.posset quoque.E.Suar.

confessus delictũ,& si ad id iudicis blanditiis,ac promissionibus pellectus fuerit,plecti potest, ac debet, commune inqt Chuchalon ad Deci.in l.ea est natura. ff.de reg.iur.Intellige si in cõfessione perstiterit,vt latè tradit Viuius ita dissidentium interpretum dogmata concilians lib.1.opi.172.& vide ĩ.versi.iudex.Amplia vnica confessio sufficiat,vt cum multis receptum testatur Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.65.ver.vlt. E.Suarez.

cõfessus in iudicio legitimè condẽnari potest, licet processus sit ineptus,teste Mathes. sing.53.vbi ponit rationẽ. & vide quæ scribit Ias.in l.cum te.n.5.C. de transact.Et illud quod dicitur in l.Publia.ff.depos.,ex cõfessione non oriri actionem, limita nisi talis confessio emanaret ab administratore: quia tunc probationem tantum inducit,per l.fi.ff.de instit.ita doc. in apostil.ad Bart.in l.quidam.ff.de constit.pecun.

confessus & conuictus non potest appellare, idque tam in criminalibus quàm ciuilibus causis, communiter receptum esse refert Bened. Capr. in tract.notorij, post reg. 65.posito quarto membro prin.n.113.nisi iustam causam contra confessionem & probationem allegaret,quo casu in arbitrio iudicis relinquitur an procedere,vel appellationi deferre velit,ibidem nu.114.vide s.Appellatio. Cap.

confessio si pœna imminui ratione aliqua debet,& ei, qui postquam semel negauit, confessus est,imminuetur, vt contra communem opinionem asserit mitius,& magis commune Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.82.statut.9.ver.vlt. E.Suarez.

confessus reus per errorem, si diceret se confessum per errorem,audiretur errore,s.probato,vt est communis opin. de qua Boss. de confessis. nu. 60. Et est necesse omnino probare errorem

errorem,vt est communis opi.ibi.nu.65. quia non sufficeret tortura,nec propter variationē posset torqueri.vt ibi.Bonac.

Confessus & si ex interuallo possit se excusare, ea excusatione,quæ simul esse possit cum confessione,ita tamen,q̃ nō veniat contra iuramentum,non tamen potest se excusare, ea excusatione,quæ perimat, & eneruet confessionem. nulla in hoc habita consideratione iuramenti.Bossius de confessis.n. 34.communem esse probat.in eo,quod dicit,& ita dicunt omnes. Bonacoss.

confessus & conuictus non appellat.Nam quando reus est sponte confessus & conuictus,vel delictum est notorium,potest iudex sententiam exequi,appellatione interposita nō obstante,& si aliter facit peccat.Et ita est communis opi.de qua Rolan.à Valle in cons.73.n.26.vide omnino Pet.Duen.regu. 156.Clar.q.66. Bonacoss.

confessus se occidisse talem,potest se defendere& allegare illum talem fuisse bannitum, furem,vel adulterum in furto, vel adulterio deprehensum.Clar.q.56.in prin. Bonacoss.

confessus crimen potest ex confessione condemnari.communis est opi.Clar.q.65.Et vnica sufficit cōfessio spontanea, vt est communis opi.Clar.ibi.ver.sed quæro.etiam si confessio fuisset facta iudici absente accusatore in forma iudicij, & iudice sedente pro tribunali, etiam quod iudex procedat ex officio,quia iudex acceptat pro eo,nam in criminalibus proceditur ad instar ciuilium.Sadoletus in l.non fatetur.§.si quis absente,col.9.ver.prædicta.ff.de confessis.Et ideò si fur sit cōfessus corā iudice,ista confessio prodest Domino, & facit plenam fidem pro eo absente; quia iudex repræsentat personam suam.& sibi acquirit.Alex.in l.is,apud quem.n.28.C.de eden. confitens autem maleficium iudici in camera,non autem ad tribunal nunquàm infamatur,neque ex illa confessione damnatur. Et ideo adsessores faciunt semper duci malefactorem ad tribunal,vt ibi confiteatur in forma iudicij,vt dicit Angelus in lege.ictus fustium.ad finem.ff.de iis qui notātur infam. & practica est,vt semper scribi faciant.q̃ sententia fuit lata in termino.& post terminum,& ipso iudice semper pro tribunali sedente,& est valde tuta hæc quidem practica.vt dicit idem Ang.in l.si præror.col.1.ff.de iudic.Si verò confessio sit facta in tormentis, vel extra tormenta,non potest reus condemnari.nisi perseueret in ea & ratificet. vt per Clar.vbi s.Si tñ reus omnino sit legitimè conuictus,non est aliud quærēdum.Sed debet iudex reum condemnare.Et ita practicatur.Clar.66.in princ. & sufficiunt minores probationes ex qualitate delicti, quod,secundum q̃ communiter contingit,reputatur difficilis probationis. Vtputà famulus aufugit, furtum fuit factum domino.Nam satis dicitur constare de ipso furto,vt est communis opi.Cla.q.66.ver.1.idem si ostendatur aliquod signum,seu vestigium alicuius circunstantiæ, ex qua verisimiliter præsumi furtum commissum fuisse putà, si reperiatur fractura in hostio,vel pariete,vel arca.Clar.ibi. Bonacoss.

confines quomodo probentur:vide Guid.pap.q.193.qua in materia dixit Dec.cons.517.col.fi.q̃ quicquid est intra cōfines cōmitatur præsumitur de comitatu, de ageñ autem ad prædium:quid probare debeat?& dic,q̃ debet probare de idētitate saltem per duo confinia, secundum communem per Rol.cons.67.n.4.lib.2.cui Adde,q̃licet duo cōfinia sufficiant ad probationem identitatis:fallit tamen,quando in instrumēto essent descripta quatuor,quorum duo conueniunt rei petitæ: & alia non, cuius tamen contrarium ponit idem Rol.d. cons.67.n.18.19.probantur autē confinia ex pluribus instrumentis priuatorum quia insurgit cōmunis opi. q̃ ita sit, teste Dec.cons.42.col.9.post med.quid de cōfinibus agri,quomodo probentur?& dic,vt per Nat.cons.235.col. 9.& seq. cons. 314.col.2.Castr.in l.si in nomine C.de testam Paris.cons. 58. n.25.lib.3.Alex.d.l.si in nomine col.1.in fi.& licet instrumenta inter priuatos confecta nō probent confines:gl.fi.in l.cum aliquis C.de iur. delib.fallit tamen vbi agitur de probatione finium antiquorū.quia tunc probabunt, secundū Nat.d.consi.235.col.4.circa med.qua in materia finium antiquorum:vide Afflict.decis.23.83.& dic, q̃ confinia probantur etiam per verba enuntiatiua etiam propter aliud prolata, teste Abb. in c.cum olim n.14.de cens.& plura not.Dec.cons.146. post n. 14.vbi an &quomodo ex verbis enuntiationis probentur cōfines?cuius rei prac.docet idem Dec.cons.109.

CONFINES.

Summaria.

Triplex modus procedendi in iudicio quæstionum finalium.q.1.

Potestas in nouis terminis constituendis, aliisque quibusdam rebus pro arbitrio ordinandis, permissa iudici in iudicio fin.regundorum.ead.q.

In probandis finibus,maximè antiquis,exactam probationem non requiri.q.2.

Vbi res sunt multùm antiquæ, difficilem esse probationē. ead.q.in fi.

Vbi cadit difficultas probationis, admittuntur probationes minus integræ.ibid.

Tempus antiquum, aut antiquissimum in materia probationis,quando dicatur,ad hoc,vt imperfecta probatio in antiquis plenè probet.q.3.

Vitæ hominis longæuæ terminum, esse spacium 100.annorum,ead.q.circa fi.

An & quatenus plenè probentur confinia, dominium & possessio, per verba enūciatiua scripta inter alios, in pluribus instrumentis publicis antiquissimis.q.4.

Fines nouos probari per verba enūciatiua scripta in instrumentis.ead.q.

Iurisdictionem, eiusque fines probari per antiqua priuilegia.q.5.

Fines probari per catastum vnà cum solutiōe productum: secùs si scriptura catasti per se sine solutiōe producatur.q.6.

Catastum repertum apud personas egregias,iūctis aliis adminiculis idoneum esse ad probandos fines.ead.q.in fi.

Fines an & quatenus probari possint,ex scriptura & literis incisis in lapidibus terminorum.q.7.

Literis & scripturis. in lapidibus atque columnis, non minorem haberi fidem,quàm literis publicis.ead.q.

Fines limitatos, siue priuatarum rerum secularium vel ecclesiasticarum,siue publicarū rerum,aut dignitatum ecclesiasticarum & temporalium,nunquam præscribi posse.q.8.

Principes seculares malè facere,qui quotidiè aliorum territoria,cum graui animarum præiudicio occupent.ead.q.

Diuisionem regnorum, territoriorum & diœceseon spectare ad solum Papam vel principem: Eisque esse reseruata in signum vniuersalis iurisdictionis,& imperij.ead.q.

Commisso maleficio in confinio duarum ciuitatum,si dubitetur in vtrius territorio sit commissum, ad quem spectet cognitio.q.9.

Delictum in mari inter duas ciuitates æqualiter distantes, perpetratum,censetur in confinio vtriusque ciuitatis cōmuni,factum: Ideoque ad vtriusque pariter cognitionem pertinere.ead.q.

Tot videri delicta, quot sunt personæ offensæ: Ac vnumquemque posse agere insolidum.ead.q.

QVAESTIO I.

Quæro, Qualiter in iudicio finalium quæstionum procedatur?Resp,Abb.in c.ex literis.n.9.ext.de probat.Ponit vnam practicam siue modum procedendi,vt s.iudex primò cognoscat de possessione:secundò, de proprietate:tertiò, Agrimensorem mittat: quartò,per suam sententiam terminos statuat. Habet enim Iudex potestatem de nouo terminos statuendi, sed euidentiorib. signis, vt euitentur scandala & tollendo de fundo alterius, ac dando alteri, faciendo tamen ei pecuniam refundere.l.2.& 3.ff.fini.regund.

Alios duos modos tradit idem Abb.in c. quia indicante.n. 9.ext.de præsceri.Vnus est vt deposita querela iudex inquirat, quis possideat& quātum,deinde videat circa proprietatē q̃tū debeat quilibet habere,& hac informatione habita, vadat cū agrimēsorib.vel agrimēsorē mittat partibus citatis,ac iniungat,vt circa probationē habitā agrū mensuret,vnicuique assignādo quod suum est,& terminos figat,& postmodū pronūciet, illos obseruandos fore in futurum.hanc opinionē tenet Bald.l.si quis.n.2.C.fi.regun.Ang.§.quædā.n.12.Ias.n.78.Inst. de actio.Fel.d.c.quia indicāte.n.3.Hāc communem dicit esse & certiorem Hier.de Mont.tract.de finib.c.30.nu.6.Secūdus modus est vt iudex habita informatione, pronunciet terminos esse ponendos, secundum informationem vel probationem habitam.

QVAESTIO II.

Quæro,Qualis ꝓbatio requirat in probādis cōfinib.Resp. In probādis cōfinib.maximè antiquis exactam probationem nō requiri,ita tenet Corn.cōs.333.n.3.vol.1.Soc.cōs.86.n.4. vol.1.cōs.66.n.2.vol.2.vbi cōem asserit.Bertr.cons.171.n.5. vol.3.Bart.Chassanæ.cōs.15.n.18.Aym.Crauet.de antiq.tēp. 1.par.sect.viso.n.31.Paris.cōs.27.n.15.cōs.104.n.14.cōs.107. n.7.& 8.vol.1.cōs.68.& 69.n.5.vol.1.Rō pōt esse,qa,vbi res sunt multū antiquę,difficilis est ꝓbatio.&vbi cadit difficultas ꝓbatiōis,admittunt ꝓbatiōes min⁹ integræ.c.3.ext.de ꝓbat.

QVAESTIO III.

Sed hic quero.Quādo dicatur antiquum vel antiquissimū?

Variæ sunt opiniones,vna fuit Antonij de Butr.in c.veniens. el 1.de testibus.q̃ scilicet requiratur 40.annor. spacium,cum sequitur Barba.cons.17.incip.præclarè.col.26. volu.2. Bart. Chassanæ.cons.15.nu.19.

Alia fuit quorundam opinio tenentium,q̃ iudicis arbitrio relinquat.quando dicatur antiquum tempus in materia probationis.Eam opinionem tenet Host.cap.illud. de præsumptio.Alex.cons.4.& cons.187.volum.2.idem voluit Soc.consil.22.Matth.de Afflict.decis.84.nu.7.Ang.Inst.de vsucap. in princ.num.6.

Alia fuit opinio tenentium, q̃ requiratur tempus 100.annorum meram excedens.Inn.cap.veniens.ext.de verbo.sig.q̃ dicunt communem esse.Alex.& alij. l.cum aliquis. C.de iur. delib.Decis.Tholos.4.39. Alex.cons.7.incip.viso themate.in fi.vol.1.cons.83.incip.viso themate.n.9.vol.3.cons.104.n.8. &9.vol.7.Curt.Senior cons.83.n.24.Soc.cons.39.n.7.vol.1. Bertrand.cons.107.vol.1.cons.411.n.6.vol.eod.Carol.Ruin. cons.141.nu.2.& 18.cons.161.n.5.vol.5.cons.17.n.3.vol.3. Ias.cons.81.n.3.cons.104.n.6.vol.1.con.148.n.8.vol.4.Dec. c.cùm dilecti.n.18.de appel.cons.321.col.4.& cons.13.nu.8. vbi dicunt centum annorum spacium q̃ vitæ longæuæ hominis terminus est, requiri, vt imperfecta probatio in antiquis plenè probet.& ita communiter teneri. A qua opinione non est recedendum.Eam quoque tenet Hipp.l.de minore.§. plurium.n.65.ff.de quæst.Crauet.cons.146.incip.respondi.nu.3. vol.1.Limitatur hæc communis,vt per Crauet.de antiq.tempo.part.1.in prin.nu.5.

QVAESTIO IIII.

Quæro, Vtrum verba enunciatiua in pluribus instrumentis publicis antiquissimis inter alios scripta,plenè probent ꝓfinia,dominium & possessionem?Respon.Barto.l.cùm aliquis. C.de iure deliber. dicit confinia non probari per verba enuntiatiua scripta in instrumentis,veluti si in iis cōtinetur actum in tali loco,in domo talis,per hoc enim non probatur talē domum esse in tali plebanatu,vel secundum Pau.de Cast. ibi, & Abb.in cons.62.n.2.vol.2. inducerent tantum vehementem præsumptionem.

Contrariam opinionem,q̃ videlicet verba enunciatiua in plurib.instrumentis antiquissimis inter alios scripta,in quib. enunciatur, aliquem locum esse de iurisdictione vel diœcesi vel districtu,plenè probent non solùm confinia,sed etiam dominium & possessionem rerum particularium,notat gl.cap.si Papa.verb.prolata.de priuil.in 6.Abb.c.cùm olim.ibi gl.verb. instrumenta.de censib.c.super eodem.n.3.de paro.Ab.Feli.& Dec.ca.cùm causam.de probat.Barbat.cons.17.incip.præclarè.col.22.26.cons.6.vol.2.& c.ex literis. in fi.de proba.Guid. Pap.in cons.88.n.2.Corn.cons.333.incip.cap.n.9.vol.1.Soc. cons.65.nu.7.& cons.88.& cons.166.vol.1.Ias.cons.81.n.2. cons.114.n.5.vol.1.Dec.cons.42.nu.7.cons.428.n.26.vol.1. Aym.Crauet.cons.54.incip.quæritur.nu.11.vol.1.& in tract. de antiq.temp.part.1.in prin.n.7.Paris.de Put.cap.quia in materia.de finib.feud.Bald.d.l.cùm aliquis.quem sequuntur Salyc.Alex.Ias.l.admonendi.n.244.ff.de iureiur.Soc.cons.187. n.5.vol.2.Hiero.de Mont.tit.de finib.vbi communem asserit post Aym.Crauet. vbi sup.cap.60.n.3. & limitat hanc communem,vt non procedat, quando agitur de probandis confinibus nouis,quo casu vera est, & saluatur opinio Bart. ita tenet Alex.Bald.Salyc.& Ias.d.l.cùm aliquis.Ias.cons.65.num. 1.vol.3.

QVAESTIO V.

Quæro, An priuilegia antiqua probent iurisdictionem & eius fines?Resp.Bald.Rub.C.de emptio.& vend.tenet,q̃ sic.Idem voluit Soc.cons.187.n.6.vol.2.& Aret.cons.42.in prin. vbi dicit omnes Doct.communiter ita tenere,& dicit,q̃ præsumptio & probatio resultabit,vt quicquid in antiquo priuilegio continetur,sit de finibus illius cuius sunt fines in illo descripti.

QVAESTIO VI.

Quæro,Vtrum catastum probet confinia?Resp.in hac q.distinguitur.Aut catastum producitur vnà cùm solutione,& facit probationem, quia per impositionem census & collectarum deprehēditur, q̃ locus soluens collectas sit de territorio illius loci,cui soluitur. Ita tenet Alex.cons.35.incip.viso processu.nu.4.vol.4.Bald.l.3. C.de nat.liber.arg.tex.Corn.cons. 333.vol.1.nu.6.Aut catastum de per se producitur sine solutione,& non probat.Fel.c.cùm causam.n.2.extr.de prob.Aymo.Crauet.de antiq.temp.1.part.sect.quartò limitatur.n.71. & q̃ catastum non probet de per se dominium, vel possessionem contra eos,qui scripturæ catasti non consenserunt,neq; interfuerunt,tenet Bald.l.si pater.C.de actio.empt. & in l.solennibus.C.de rei vend.Alex.cons.62.n.16.vol.7.cons.77.incip.viso processu.n.11.vol.6.Lanfranc.cap.quoniam contra. verb.testium.n.165.de probat.Et hanc esse communem opinionem attestatur Paris.cons.104.in fi.vol.1.& Roman.consil.275.Barbat.tamen dicit, catastum siue æstimū, si fuerit repertum apud egregias personas,iunctis aliis adminiculis,probare confines.cons.17.vol.2.& cons.6.vol.eodem.

QVAESTIO VII.

Quæro, Vtrum literæ in lapidib. terminorum scriptæ probent confinia?Resp.Fel.in c.cùm causam.ext.de prob.n. 8.& 27. dicit, q̃ tales scripturæ in lapidibus sculptæ non probent, sed adminiculentur,vbi agitur de graui præiudicio,dato q̃ essemus in facto antiquissimo,& ita Doct.communiter tenere. Idem voluit Abb.cap.cùm causam.n.1. vbi dicit q̃ scripturæ in columna vel lapide credatur,& facere probationem plenā in iis,quæ non tendunt in alicuius,præiudicium, in aliis verò adminiculari secundum loci qualitatem, vbi reperiuntur & secundum præiudicij quantitatem.

contrariam partem, q̃ scilicet ita credatur scripturis in lapidibus,sicut scripturis publicis,& q̃ confinia per eas probentur,tenet Guid.Papæ q.193.in verb.sexto.Paul.de Castr.l.si à furioso.in fi.C.de testam.Corn.cons.171.inci.videtur in hoc. n.10.vol.1.cōs.333.n.5.eo.vol.cons.162.n.6.vol.3.Laurent. Calca.cons.9.num.7.Et hæc mihi verior videtur,quia ex quo in lapidibus terminorum scriptura reperitur,&ita ordinatum esse præsumitur.

QVAESTIO VIII.

Quæro,An fines præscribantur?Resp. Quòd fines si sint limitati,siue priuatarum rerum,secularium vel Ecclesiarum, siue publicarum rerum aut dignitatum Ecclesiasticarum & tēporalium,nunquam præscribi possint.Ita tenet Ab.in c.super eo.in fin.de paroc.vbi subdit,principes seculares malè facere, qui quotidiè aliorum territoria cum graui animarum præiudicio,occupant.Idem tenet Card.Zab.cle.parochialis. ver.vt illud.nu.4.de re iud.Ias.§.quædam actiones.38. Inst.de actio. Paris de Put.c.at si fines.n.9.de finib.feud.Io.Lecirier tract.de primog.q.4.n.2.lib.2.tom.7. Laur.Calcan.consil.in cons.90. inci.quia ista quæstio.n.6.vbi dicit,q̃ id ideò, quia diuisio regnorum,territoriorum,& diœcesium spectat ad solum Papā vel principem, & eis sunt reseruata in signum vniuersalis iurisdictionis, imperij & actus. Ideoque priuatorum possessio nihil operatur contra illud, quod statutum & ordinatum à principe fuit, & contra illud præscribi non poterit. Eandem opin.tenet Guid.Pap.cons.88.num. 5.vbi dicit Doctor.communiter in ea residere sententia.

QVAESTIO IX.

Quæro, Si maleficium sit commissum inter duarum ciuitatum confines,& dubitatur in cuius territorium sit commissum,ad quem spectet cognitio?Resp.Bart.in tract.de iurisdic. omn.iud.nu. 14.tenet,q̃ ratione dubij, vtriusque ciuitatis rector procedere poterit. Idem tenet ipse Bart.in l.iurisperitos. §.cùm oriun.ius.n.2.ff.de excus.tut.Maria.Soc.eandem tenet opin.vbi dicit ita communiter obseruari,in c.postulasti. vers. circa septimum.ext.de for.comp.Idem in simili tenet Cæpo. in tract.de seruit.rust.prę.d.in tit.de mari.c.26.n.20.vbi si delictum erit perpetratum in mari, inter duas ciuitates æquè distantes,dicitur perpetratum in confinio, quod est commune vtriusque ciuitatis,ideò ad vtramque pariter spectabit cognitio.Ratio potest esse,quia quando ex delicto perpetrato resultat offensa in plures,tunc tot sunt delicta quot sunt personæ offensæ: & quisque poterit agere insolidum. ita dicit Aret. in cons.58.num.2. Michael Graff.

Confinia duarum ciuitatum si tangat maleficium, quis sit iudex.scribit Alb.in l.iurisperitos.§.1.ff.de excus.tut. Ab.c.fi. col.2.de for.comp.Soc.in c.postulasti.n.7.e.ti. Bart.& Alb.in l.fi.ff.de iur.om.iud. Quid de domo sita inter duas parochias? dic vt per Ruin.cons.59.n.10.lib.3.Et quando est incertitudo confinium,quis sit iudex,vide Ant.Butr.& Host. in c.sanè.de for.com.Et quando est maleficium perpetratum in confinib. duarum ciuitatum quis cognoscere debeat:notat Cepol.tit.de seruit.viæ.col.9.q.18.Qui.l.de gabella posita in confinio duarum ciuitatum,qualiter exigi debeat,vide Bald.in l.pen.C.de cond.insert.Quib.adde,Ang.in l.sanè.in fi.ff.de iniur.vbi q̃ si inter duas ciuitates æquè distantes committatur delictum in mari, tunc dicitur commissum in confinio quod est commune vtrique ciuitati: & sic pertinet cognitio vtrique:& per prę uentionem personalem dicetur prouenta cognitio.Butr.d.c. sanè.ver.quero quid.de fo.com.vbi dicit q̃ si est tale dubiū, iudex potest cognoscere an sua sit iurisdictio. Et quis habeat inten

intentionem fundatum in his quæ sunt in confinibus, vide Dec.conf.271.Bart.& Albe.in l.de iure.ff.ad municip. Put.

Confines seu qualitates duæ tantum verificatæ identitatẽ probant, secundum communem per Bursat.conf.80.num.3. lib.1.ex communi doct.Bart.in l.demonstratio.q.7.ff. de condit.& demonstr.

confinia duo probant identitatem, teste Alc.conf.133.colum.3.nu.5.lib.1. & satis est ꝙ per duas demonstrationes habeant limitem, l.forma in prin.de cens.Bar.in l. demonstratio falsa q.7.de cond.& demon.gl.d.l.forma ver.vicinos Bar.in l. cum pater §.fi.de leg.2.vbi ꝙ venditio fundi valet: quando est certus, licet fines omittantur notario, quod nota, quia euenit casus, in quo maritus recognouit mille ab vxore pro dote, itẽ iugera.29.& tanta quanta sunt, sita infinibus taurini, sub earũ cohereñ quæ ibi per expressis habeantur, vxore peteñ iugera pdicta: hæres dixit non teneri quia non constat maritum hr̃e aliqua prædia in agro taur. in qua q.post plura, dictum fuit, eã decidi posse ex dictis Suarez.lib.com.opi.ver.legatum, Mayner.in l.semper in obscuris n.9.de reg.iu.villal.inter com.opi. lib.ver.legatum vbiꝙ legata domo, si nullam testator habeat: legatũ est elusoriũ, in principali aũt materia probationis cõfinium: vide Alex.conf.89.n.6.conf.159.col.2.lib.5.Paris.consil.104.lib.1.quid de identitate, & quomodo ea probetur, vide sing.pract.quam docet Castr.in l.1.C.si vnus ex plus app.

confirmatio Donat.in coniug.quæ fit per mortem donantis, retrotrahitur ad tempus donationis factæ quo ad fructus perceptos, sed non respectu dominij.comm.dicit.Clar. §.donatio.q.9.ver.sed quæro. Pius Fich.

confirmatio etsi facta ex certa scientia, non censentur confirmatum inualidum cum præiudicio tertij. Ioan. de Ripa de legib.lib.1.respon.2.nu.6.communem dicit. B.Villal.

confirmatio. Vide quæ scribit Bart.vbi doct.in apost.in l.1. ff.de his qui sunt sui vel alie.iur. Quid de cõfirmatione quam facit princeps iurando? dic ꝙ tale iuramentum porrigitur ad licita, & ad ea extenditur. Abb.in c.prout nobis.col.2.de dol. & contu. Et confirmatio principis ex certa scientia, & plenitudine potestatis, non solum corroborat actum confirmatum, sed vlterius se extendit. Ruin.conf.109.n.6.lib.4. Et clausula non obstante, an porrigatur ad ea quæ sunt valida. & plura de ipsa clausula, vide per Fel. in causam quæ.col.12. de rescript. Et de confirmatione cum aliqua reseruatione vide Ang.in l. omnes.C.de præscript.30.vel 40.ann.Bald.in l.fi.C. de temp. appel. Put.

confiscari debent omnia bona rei committentis delictum læsæ maiestatis, ac capite puniri. l.quisquis.C.ad legẽ Iul.maiesta.& hoc iure communiter hodie vtimur, & sic in crimine isto læsæ maiestatis contra principem, vel rempublicam bona confiscantur, publicanturque ac etiam in crimine hæresis, & ita seruat consuetudo, & communiter totus mundus, secundum Alber.in tract.statutorum.q.18.n.6.3.par.& Cæpollam conf.17.n.34.& hoc quoque firmat Bald.in c.1.de pace tenẽda in vsib.feu. vbi scribit istam esse communem opinionem, & in l.si quis nummus, C.de fals.monet.Saly.in l.1.eod.tit.& Cæpol.in d.conf.17.n.35.& Hiero.Gigas, in tract. de crimine læsæ maiesta.in rub.de pœnis committen.crimen.læsæ maiestatis, lib.2.q.1.n.1.cum aliis seq.vbi ponit nõnullas alias pœnas, quæ apud veteres diuersimodè imponebantur reis inquisitis, & conuictis de hoc crimine læsæ maiestatis & aduerte qđ tam bona rebellis prædicti, quàm hæretici non confiscantur ipso iure, & per consequens feudo, & aliis eorum bonis non priuantur ipso iure, sed debet necessariò interponi seu expectari sententia, & ea lata bona sunt ipso iure confiscata, d.l.quisquis & tenuit Dy.Bart.& Alberi.in l.1.§.an bona.ff.de iure fisci, Bald.in tract.feudorum, n.45.Cagnol.in l.ea sola deportationis sententia.n.5.ff.de reg.iur. & ita voluit ꝯsulendo Cardina.conf.128.& Boer.decis.264.nu.11.& ista est communis opi.vt constat ex congestis per Gigan.in d.trac.q.25.in regno verò isto committens crimen læsæ maiestatis ipso iure amittit dominium, possessionemque feudi, ac aliorum bonorum nulla interueniente apprehensione vigore constitutionis ipsius regni incipien.contingit, & cap.inchoantis iustitiario terræ Hidruntij, & ca.bona proditorum, teste Afflict.in c.1.§.sed nec alia, n.107.in tit.quæ fuerit in prima causa beneficij amit. quamuis additionator. in d.ca.iustitiario, in vers.applicentur, & ipsemet Affli.in d.constitutione contingit, intelligant iura præmissa regni procedere, ꝙ executio fieri nequeat super bonis ipso iure ad fiscum deuolutis per rebellionẽ commissam ex abrupto, sed debet expectari declaratio, & sententia condemnatoria, & istum fore verum sensum & intellectum dictorum iurium omnibus rectè tuẽtibus exploratum erit, imò in cõsulendo, iudicandoque casu eueniente semper per dicta regni iura per rationes euidentissimas hic non positas cõcluderem fore necessariam sententiam ante confiscationem faciendam bonorum rebellis, & nota similiter ad præmissorum declarationem, ꝙ hodie bona damnatorum non confiscãtur, nisi in crimine læsæ maiestatis, per tex.celebrẽ, & expressum, in authentica bona damnatorum, C. de bonis damnatorum, sed ascendentibus, vel descendentib. & à latere prouenientibus deferuntur, seu reseruantur, nihilominus per authen.bona, non corrigitur auth.incestas nuptias C.de incestis nup.disponens confiscationem bonorum fieri debere ipso iure aduersus contrahentem matrimonium scienter in gradu prohibito, secundum gl.Bart.& Ang.in authentica nouo iure, C.de pœ.qui male iudi.Cy.Pet.de Bellapert.& Alberi. in dicta authentica bona damnatorum & in d.tract.statutorum, 3.part. q.18.in prin.Iacob.de Beluisu, in §.1.in authentica, de incest. nuptiis, Areti.in tract.malefic.in ver.bona publicamus, And. de Isern.& Bald.in c.vno.quæ sint regalia, & Mart. Lauden.in tractat.de fisco.§.5.& Boerius, post alios congestos, per eum, in d.decis.274.numer.15.cum aliis sequentibus.vbi recitat istam esse communem opinionem, & confiscatio bonorum fit ipso iure, etiam in 250.casibus positis, ac relatis per Ludouicum Cressolem, in tract.in quibus casib.iure ciuili omnium bonorum, vel partis publicatio sit indicta, recensuit s.citatos casus. Cæterùm communis in principio præmissa interpretatur vtiliter nõ habere locum in feudo rebellis confiscato, qđ ob crimen læsæ maiestatis patratum cõfiscari non potest, nec debet fisco applicari in preiudicium domini directi, secũdum Bart.in l.si finita.§.si de vectigalib.ff.de dam.inf.in 2.q. & in §.1.in auth.de non alie.aut permutan.rebus ecclesiæ, Bal.in l.1. C.de bonis libert.Fabrum, in d.auth.bona.q.pen. Cæpol.cõsi.80.Baldus, & Alua.in c.1.§.illud de prohibita feudo.aliena. per Federicũ & Iacobum de sancto Georgio.in q. feud.q.28. Io.And.in c.quibusdam.de pœnis.in 6. Alberi. in authẽtica si verò, C.de hæret.Alex.conf.88.vol.4.Marti.Lauden.in d.tracta.de fisco.q.263.& in tract.de criminalib.læsæ maiestatis q.15.& ista est communis opi.secundum Imol.Roma.& Alex. in d.§.si de vectigalibus, & Boer.in d.decis.264.nu.7.& seq.In contrariam verò partem inclinauerunt multi Doct.relati per Boerium in d. decis. quorum opiniones concordare nititur Hieronymus Gigas, in d.rub.sui tract. est crimina. læsæ maiestatis, q.5.nu.1.cum aliis seq. F.Viuius.

confiscari potest legitima filij, stante statuto super hoc, quod statutum valet. & patet cogitur omnino d. legitimam soluere, vt est magis communis opinio. quæ ita semper in practica obseruatur. decisione Perusi.11. numer.26. aduentitia autem bona filij non confiscantur, vt est communis opinio, de qua Clarus.quæst.78.versicul.sed in aduentitiis. Etiam in terminis statutis Ferr.sub rubric. Pœna filij familiàs homicidium, vel furtum committentis.lib.3.inibi & ad bonorum suorum confiscationem, quæ verba non verificantur in aduentitiis, vt pulcherrimè per Plotum in consil. 130. inter consilia criminalia. Tomo primo. numer.55. & pluribus sequentibus. & est communis opinio, vt ibi per eum. numer. 59.vide Arium Pinellum in suo de bonis maternis. in rubric. in prima parte.numer.3. & numer.26. fol.50. Nam dicuntur bona, quæ beant & pro sunt, & sunt in patrimonio. l. bonorum appellatione. ff. de verborum significatio vide ad propositum. Albericum in qq. ad statuta.parte tertia. quæstione decimaseptima. numero octauo. Nam à verborum propria significatione non est recedendum in statuto. idem Albericus in qq.ad statu.libr.1.quæstione centesima quadragesima. & not.quòd duplex est confiscatio.ordinaria, & extraordinaria.de quibus Alberic.in dictis quæstionibus ad statuta. quæstione decimaoctaua. nu.8. libro 3. vide omnino.vide etiam omnino Riminald.in consilio centesimo trigesimosexto.numero decimotertio. & numero decimooctauo. & consilio 243.per totum. & ibi.numero sexagesimoprimo. dicit quòd confiscatio non operatur, nisi vt nunc inspecto statuto temporis ipsius confiscationis. & bona filij non possunt alienari viuente patre, ergo nec confiscari. Et illud consilium Riminaldi fuit factum in fauorem olim comitis Pauli Comestabilis, vel Contestabilis, seu vulgo Costabilis Ferrariensis nobilissimi. & ibi Riminald.nu.37.& seq. allegat Bart.hoc expressè dicentem. in patre vsufructuario, & ibi vide etiam per Apostillantes litera F.& quę in bonis tempore delicti non sunt, non veniunt in confiscatione.Menoch.conf.101.nu.13. nec veniunt in confiscatione bona futura. idem Menoch. fusius. ibi.n.24.vt est communis opi. de qua etiam Neuiza conf.73. num.10.& in dubio contra fiscum est pronunciandum.vt ibi

per Neuiz

per Neuiza.n.12.& in sylua nuptiali.lib.6.quomodo in dubio sit pronũciandum.& inde D.Iac.Riminal.inter conf.diuersorum, conf.100.lib.1.in criminalib.& vide Gomez.in Epit.delictorum, c.vlt.col.3.n.2.ver.ex quo notabiliter infertur.vide omnino Bart.in l.si finita.§.si de vectigalibus.q.6.nu.12.ff.de damno infecto.vbi & Alex.& cæteri maximè per Cast.in d.§.si de vectigalib.nu.7.rõem assignàuit in l.seruum filij.in prin.n.6.& seq.ff.de leg.1.vide omnino.Non obstat quædam oppositio, ex verbis statuti. Quia statuta tantum disponunt, quã tum loquuntur, & statuta tantum disponunt quantum determinant, & prout iacent. Riminaldus nouissimus.conf.16.nu.35.& loquitur statutum de bonis, quæ effectualiter sunt sua ipsius filiifamiliàs, vt per Riminal.seniorem.vbi s. Item bona condemnati ad mortem non videntur confiscata tacitè, nisi statutum disponat, ꝙ confiscẽtur, plura Firmanus in reperto. ver.bona cõfiscata.ver.23.& bona homicidæ intra quinque annos sunt confiscanda.Ang.in l.in cognitione.ff.ad syllanianum, Item statutum recipit ad interpretationem passiuam à iure communi.l.2.C.de noxa.c.cum dilectus.de consuetu.vnde intelligi debet de bonis filij, quæ confiscari possunt, & non de aduentitiis, quæ confiscari nequeunt de iure cõi. Item facit, quia ad fiscum non transeunt, quæ de iure speciali competunt filio, & sic ex priuilegio sed bona aduentitia competunt filio ex priuilegio, vt per Doct.allegat.ergo non possunt cõfiscari.quia licet bona damnatorum perueniant ad fiscum.l.fin. C.de bonis damnatorum, hoc tamen est verum, quando bona sunt sua, secundum communis iuris obseruantiam, sed bona nõ applicantur fisco, quę sunt damnati ex priuilegio, vt est castrense peculium, & non aduentitium, quod est concessum contrra iuris communis obseruantiam, ideò non cõfiscatur. ita Ruinus consil.23.num.17.in 5.volum.quod consilium etiam ipse Rui. fecit pro suprascripto comite paulo Costabili. Bonacoss.

Confiscari non possunt nec debent bona à testatore prohibita alienari, præsertim in fiscum, vt est communis opi.Thobias Nonius conf.97.n.1.cum seq.Secus in tacita prohibitione à lege tacitè prohibita Riminaldus nouissimus in cõs.20. nu.21.communem dicit. Bonacoss.

confiscari nequeunt bona alicuius, q habet quatuor filios, sed ex principis indulgentia debent remanere apud filios, vt est tex.expressus in l.cum ratio.§.si plures.& ibi gl.ff.de bonis damnato.& ita hodie intelligenda sunt statuta.& cõstitutiones, quæ inducunt bona confiscari.& consuetudo dictans hodie delinquentium bona publicãda esse, recipiunt hanc interpretationem, vt per Thobiam Nonium in con.97.n.8.& seq. Bonacoss.

confiscari non potest emphyteusis cõcessa à priuato.ea cõditione & lege, ꝙ non transeat ad extraneum hæredem, dato, ꝙ bona sint confiscata emphyteutæ, vt est communis opi.de qua Ber.Diaz.in pract.cano.c.124.Moronus de fide, treuga. & pace.q.25.in fi. Bonacoss.

confiscari non potest nauis, si merses prohibitæ deferantur in naui inscio domino nauis, vt est communis opi. de qua D. Iosephus Ludouic.decis.Perus.31.nu.7. Bonacoss.

confiscari nequeunt bona ecclesiastica in ciuitate Ferrarię, non obstante illustrissimi & excellentissimi Ducis Ferrariæ decreto.vt ita consuluit Rui.in conf.23.& conf.25.ad fi.in 5. vol.& conf.109.n.33.in 3.vol. vbi respondet literis ducalib. & dici ꝙ non valent, ex quo redundant in præiudicium ecclesiæ.vide Bal.in conf.284.per totum.in 1.vol.& ista est cõmunis opi.de qua.Ruini.d.conf.161.in 1.vol.Soc.conf.191.nu.18.lib.4.vide Iul.Clar.in §.emphyteusis.n.29.Riminal.in cõsil.243.n.85.& seq.in 2.vol.vbi pro Comite Paulo Costabili. Moro.de fide, treuga & pace.q.25.in fi. Similiter bona feudalia in fiscum non transferuntur secundum dispositionem, statuti ferrariensis. Et idem est de iure communi, vt per Dec.cõsil.442.n.29.vbi signanter de statuto Ferrariensi meminit. Et idem in bonis emphyteuticis dicit quæ nõ transeunt in fiscũ facta publicatione bonorum, si sit talis, quæ non transeat in extraneos, vt ibi latissimè per eum, quæ applicat ad suprascripta. Bonacoss.

confiscari non possunt bona condemnati ad mortem, non ex forma iuris cõmunis, sed ex dispositione statuti, vt est communis opi.de qua Alex.in l.si is qui.nu.8. C.qui testa.fac.possunt & ideo reus testari potest, & si non testatur bona sua perueniunt ad succedentes ab intestato.fallit, vt ibi per eum. Si tamen statutum diceret, ꝙ bannitus posset impunè offendi posset depredari, & bona efficerẽtur occupantis, aut alterius qui primò occuparet. Alex.in l.j.in fi.C.de hære.instituen. Bonac.

confiscari non debent, nec possunt bona fideicõmisso subiecta, & alieni prohibita, nec potest fiscus etiã in his. viuo reo consequi vsum fructum, nec trebellianicam, vel legitimam. Si testator prohibuit diuisionem vsque ad 30. annos, & interim cõmissum sit delictum, vt est communis opi.de qua Gabriellius in conf.184.nu.3.& seq. Bonacoss.

Confiscatis bonis filii, non intelliguntur publicata bona aduentitia, ratione vsusfructus ad partem pertinentia, communis est opi.decis.pedemon.94.nu.1. Bonacoss.

confiscari non possunt bona mariti, de quibus fecit donationem causa mortis vxori, si propter delictum sit in bãno positus. Marsil.sing.316. Bonacoss.

confiscatis vxoris bonis, & ipsius dos proscribitur, at cõfiscatis mariti bonis secùs lõgè est, vt recepta axiomata effantur Aegid.Bossius in pract.tit.de bonorum publ.n.73.& n.75.ac Iul.Clar.pract.q.78. vers.quæro si bona. E.Suarez.

confiscatis bonis vasalli, non intelligitur confiscatum feudum. Est magis communis opi.secun.Curt.iun.in conf.4.sup vol.1.post Alex.in l.si finita.§.si de vectigal.ff.de dam.infect.

Fallit vbi tale feudũ esset etiam ad extraneos hæredes transitorium, ex forma concessionis, vel aliter secun.Cur.ibidem. M.Chærian.

confiscatis bonis, nõ censetur confiscata emphyteusis, quę nõ transit ad extraneos hæredes, Turza.cõi opi.147.cõem dicit: Nec bona fideicommisso subiecta.vt ibi. Bonacoss.

confiscatis oĩb.bonis rebellis ob crimen læsæ maiestatis ab eo cõmissum, vtiq; in ista generali cõfiscatione bonorũ non venit iuspatronatus, & sic in iurepatronatus isto nõ succedit fiscus, sed trãsit in hæredes cõdemnati, qui præsentare pñt bñficium patronale in casu præsenti, sicut præsentare poterat cõdẽnatus ante cõdemnationẽ, sm gl.in c.satis peruersum, 50. dist.& in cle.pastoralis, in ver.subiectæ, de re iud.Archid.in c. filiis.16.q.7 Præpos.in c.1.10.dist.Butr.& Doct. omnes, in d. clem.pastoralis, Card.in clem.si plures.de iure patro.& in cle. 1.de exces.præl.Fel.& And.Pomum, in c.quãto de re iud.Ancha.in c.fœlicis, in 10.nota.de pœnit.in 6.Collect.in c.fi.de iurepatro.Bart.in extrauag.ad reprimen.in ver.rebellando, Ange.in tract.maleficio.in vers.& eius bona publicamus, in ver. & nota ꝙ facta, n.15.Affli.in c.vnico, §.ex ead.lege, n.9.in tit. de lege Corrad.in vsib.feu.Alberi.in tract.statuto.par.3.q.6. n.17.Nellũ, in tract.bãnitor.in 1.par.q.32. And.de Iser.euangelistã in regno Neap.in c.licet.in tit.si de feu.fuer. cõtro.inter dominum, & agn.& istorũ opinionẽ dicit æquiorẽ Curt. in tract.de iure patro.in ver.ipse vel is, q.29.& cõem esse fateatur Hier.Gigas, in tract.de crimine læsæ maiestatis, in rubr.de pœnis commit.crim.læsæ maiest.lib.2.q.4.& sm cõem istam consuluerunt Soc.iun.conf.51.requisitus à magnifico.vol.2. Mãtua.conf.5.& Hiero.Gigas, in d.q.4.quorũ qdẽ cõsiliorũ, & præmissarũ authoritatũ Doct. vigore determinauit casum hũc illustriss.Dñium Venetiarũ, teste Gig.in loco præcitat. In ꝯriam verò partẽ inclinarũt, videlicet, ꝙ iuspatronat⁹ trãseat in fiscũ facta gñali ꝯfiscatione bonorũ, gl.in d.c.filiis.Io.And. & Abb.in c.nobis.de iurepatr.& idẽ Abb.in d.c.quãto, cũ aliqb.aliis Doct.tñ veritatẽ ipsam habẽdo ante oculos, & institutũ meũ solitũ sectãdo amplector primã sñiam negatiuã, tanq̃ magis piã, magísque canonicã, ac frequẽtiori calculo à Doc. vtriusq; cẽsuræ approbatã, et eò libẽtius inhæsi cõi ipsi, quanto opi.Gl.Io.And.& sequaciũ cõcordari põt cũ dicta cõi, put ad facilẽ cõsonãtiam opiniones istas reduxerũt Curt.in d. q. 29.Soc.in alleg.cõs.51.n.6.& Gigas, in d.q.4.n.4.& seq. F.Vi.

confiscatio bonorum non proscribit: bona futura, vel conditionalia.commune aiũt latè Iason in l. si stipulatus fuerim. §.cum stipulamur.num.6.ff.de verb.oblig.Anton.Gomez.de delict.cap.vltim.num.1.& 2.insignis Pinelus in rubricæ princip.num.3.C.de bon.matern.vbi iidem frequenter receptum aiunt. secùs omninò futurũ in bonis ex conditionali contractu prouenturis, quin ea solum defert in fiscum hæc bonorum confiscatio, quæ in heredes extraneos alioquin transitura erant.commune aiunt Alc. conf.522.num.6. Iul.Clar.qui hac de materia latissimè disserit in pract.§.vlt.q.78. ver.nunc videamus.cum sequentibus. & vide s.versic. bonorum confiscatio. E.Suarez.

confiscatio bonorum contra filium famil.decreta.nec bona profectitia, nec aduentitia, nec castrentia inanit, vt communia attestatur Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.78. versic.præterea quæro.cum seq. E.Suarez.

Confiscatio bonorum, & bona in alia ditione posita diuexat: vt frequenter interpretibus placitum effatur, ac rectè explicat Iul. Clar. in præd. quæstio. 73. versicul. sed hic quæro. post Brun.consil.feud.31. numer.15. Roland.à Valle consil. 78.numer.14.libr.2. E.Suarez.

Confisc

Cõfiscatio an trahatur ad bona quæsita, vel delata post sententiam vel confiscationem vide Dec. cons.235.& 438.Bart. in l.si qua.ff.de his qui sunt sui &c.& in l.4.C.de iur.fisc.lib.x. in l. 1.ff.de bon.damnat.text. in l.si mandauero.§.is cuius. ff. mand. Et an publicatis bonis veniant legata conditionalia, vide Bart.in l.quod traditum ff.de condit. & demonst. Et dic q̃ non veniunt hæreditates delatæ & non aditæ.Dec.cons.446. num.66. Grammat.cons.7. vbi videtur concludere quòd veniant futura. Put.

confiscatio bonorum non venit quoties condemnatur ad mortem aliquis, cuius bona ex iure communi, vel statutario non confiscantur, vt fur.communis est opin.Clar. quæst. 78. Bonacoss.

confiscatio bonorum fit multis in casibus prout in crimine læsæ maiestatis, communis est opi.Clar.q.78.ver.multa autem.item homicidij, hæresis falsæ monetæ, in crimine apostasiæ, si non habet filios, vel cognatos.Clar.ibi.in ver. apostata. & ibi quid sit apostata. item in crimine primipilatus. Abb. in c.ex literis.n.2.de pign.& quilibet iudex potest imponere pœnam confiscationis pro delicto à lege tacitè, vel expressè appositam.Sed si præter legem soli magistratus, alias non, communis est opi.Clar.ibi.ver.quæro nunquid. Bonacoss.

confiscatio bonorum non proscribit bona futura, vel conditionalia.Soarez in ver.cõfiscatio.n.263.vbi latius.Secus est in bonis ex cõditionali contractu prouenturis, quia solum fisco deferuntur illa bona, quæ in hæredes extraneos erant trãsitoria, vt est communis opinio. ibi. numero 264. & 265. Bonacoss.

confiscatio bonorum filiifamiliàs, non cõprehendit aduentitia, profectitia, nec castrensia, vt est communis opin.Soarez ver.confiscatio.nu.266. Bonacoss.

cõfiscatio omnium bonorum rei, etiam bona in alia ditione comprehendit, vt est communis opi.Soarez in ver.confiscatio.nu.267. Bonacoss.

cõfiscatio facienda de bonis delinquentis, nõ veniunt nec comprehẽduntur in publicatione peculia aduẽtitia filiorum familiarum, vt est communis opi.de qua Parisi.cons.157.n.1. in 4.vol. Bonacoss.

confiscatio non trahitur ad bona subiecta fideicommisso, & sic prohibita alienari, secundum veriorem sntiam per Rol. cons.1.nu.44.lib.3.post Alex.cons.23.lib. 1.doc.in l.filiusfamil.§.diui.de leg. 1.Boff.tit.de pub.bon.n.38.nec ad futura, teste Boer.cons.1.nu.4.& seq.vbi declarat.

confiscatio publicatis bonis vassalli non venit feudum, secundum communem per Rol.cons.29.n.8.n.14.n.16.lib.3.q̃ limita, vt per eum ibi n.17.non procedere in bonis feudalib. transitoriis ad hæredem extraneum, ex quo de talibus bonis iudicatur, vt de alia re hæreditatia.Quid de emphyteusi priuata: an veniat in confiscatione bonorum? & dic, q̃ non, vt per Rol.d.cons.n.18.& n.19.vbi q̃ iura quæ non transeunt in extraneum hæredem: non transeunt in fiscum, de quo vide quæ latius not.Bar.& alij in l.si finita.§.de vectigalibus.ff. de dam. infect. si grauatus per fideicommissum delinquat: bona eius non confiscantur fauore fideicommissarij, secundum Alex. cons. 23.lib. 1.Alc.cons.67.tomo.3.l.fi.C.de immun.nem.cõced.lib.10.Hypol.cons.84.180.Rom.cons.195.

confiscatio.immobilia existẽtia in dominio, vel iurisdictione separata ab illis, vbi fit confiscatio bonorum, non confiscãtur, nec domino loci vbi fit publicatio, nec domino proprio, nisi in quibusdam casibus. secundum communem per Bursa. cons.122.n.4.lib.1.post Bar.& communiter doc.in l.cunctos populos.col.fi.c.de summa trin.

morieñ patre banniti, cuius bona sunt confiscata, non succedit fiscus, sed sequens in gradu, secundum Gull.de Cun. & Bar.per illum tex.in l.si qua pœna. ff. de his qui sunt sui vel alien.iur.Castr.cons.212.lib.2.Adde quæ scribit Boer. cons. 1. vbi plura de doc.Bar.in d.l.si qua pœna.

Iurisdictiones quãdo sunt separate, & distinctæ burse fiscales: si fit bonorum publicatio. de iure communi quilibet locus habebit bona sita in suo territorio, secundum cõem per Rol.cons.75.nu.8.lib.3.post Guid.pap.q.76.Aym.cons.128. col.pen.ver.2.respondeo.Nat.cons.580.nu.16.

congregare & conuocare licèt affines & amicos pro eius defensione, vt est communis opi.de qua Cur.iun.in cons.235. nu.4.& seq.in 3.vol. Bonacoss.

cõgrui retractus ius odiosum proindeque restringendum esse, multos & numero, & ætate, & auctoritate superiores asserere dicit Andr.Tiraq.in præfa.lib.1.Retract.nu.58. I.Fich.

coniecturæ debent esse sufficientes, & quæ ex ipso testamẽto colligi possint, si velimus dicere testatorem ita verisimiliter voluisse.comm.dicit I.Clar.§.testamentum.q.78.in princ. P.Fich.

coniuges, Maritus & vxor, testari possunt in eadem scriptura: & membrana.Communiter tenent omnes Doct.in l.licet. C.de pact.Et communem dicit etiam Nicola.Bello. cons. 85. n.9.vltimò tamen superstes semper potest alterare suum testamentum. nihilominus enim duo esse testamenta censentur. arg.l.eo quod.ff.si cert. peta. Et quilibet intelligitur loqui de suis bonis & iure suo discretiuè.l.qui tabernas.ff.de contrah. empt.l.serui electione.§. cum fundus. de legat. 1. cum nemo possit alteri testari.l.captatorias.ff. de hæred.instit.Et pro hac opinione consuluit in terminis Old.cons.174. I.Fich.

coniuges sibi mutuò succedunt in quartam hæreditatis partem, si superstites liberi numerum ternarium non egrediãtur: aliàs in virilem portionem vel intestato, vel defuncti spontè, vel eius in gratiis admittentur. commune inquiunt Corn. cõsi.4.libr.4.Soc.cons.121.li.4.intellige tamen hoc processurũ, si aut nulla dos dicta eorum matrimonio sit, aut tam exigua, vt inde sese vxor alere non posset. commune ponit Viuius libr. 1.opinio vltim.cum Barba.cons.74.lib.4. E.Suarez.

coniuncta persona ante litem contestatam non potest pro curatorem constituere, secundum Rom.cons.241.col.vlt.qñ autem & quib.casib.admittatur persona coniuncta, vide Bar. in l.patri pro filio.ff.de minorib. Put.

cõiunctus seu frater pro coniuncto seu fratre admittitur ad agendum vel defendendum: secus ad exigendum, secundum communem per Bursat.cons.21.n.1.& 2.lib.1.vbi n.5.q̃ nec ad constituendum procuratorem ante litem cõtestatam pro illa vel alia minore.& doct.dicentes coniunctum pro alio admitti, limitant, nisi alius si minor & procuratores, curatores vel tutores habeat, teste Ias.in l.exigendi.n.2.& 9.C.de procurat.& sic minor habens curatorẽ, & alias personas legitimas, nõ potest defendi per fratrem nomine illius, vti coniunctam personam comparente.Bursat.d.cons.nu.5.

PRO.cõiuncti propter vnitatem sermonis, quasi in vnum corpus repacti intelliguntur.l.vnic.§.his ita definitis.C.de caduc.toll. Bellon.

coniunctorũ appellatione veniunt transuersales ad quartum vsque gradum: idque ad agendum, vt tradunt Guid.de Suza.Cyn.Sali.& Bald.in l.exigendi.C.de procur.Bald.& Angel.in l.non solùm.§. sed & hæ. ff. de procur. Idque ab omnibus approbari dicit Alexand.in cons. 146.videretur. volu. 2. F.Turzan.

coniunctus non admittitur pro cõiuncta persona sine mãdato, contra personam æquè coniunctam secundum Pe.in l. exigendi.C.de procu.vt refert & sequitur Bal.in l.sed & hæ.ff. eo.Contrarium dicit ipse Bal.in c.postremò, in fi.extr.de ap.si vera est lectu. Balb.decis.92.

coniunctus pro coniuncto procuratorio nomine interueniens & non coniunctorio, si non habeat mandatum, non admittitur, licet caueat de rato, secundum Sali. & communiter doct.in l. 1.colum. 1. C. de procurat. & ibi dominus Sandilia. Balb.decis,415.

coniuncti sanguine, differentia agnatorum, & cognatorũ, susque deque habita, ad decimam vsque gradum inter se succedent, communè inquit latè Didac.à Couarru.in epitom.de successione ab intestato. Coniunctorum tamen appellatione quoad agendi effectum, ad quartum duntaxat gradum transuersales admittentur: vt omnib. probari dixit Alex.cons.146. videretur lib.2. F.Suarez.

coniunctus et si admittatur pro coniuncto in prophanis: non tamen procuratorem ante litem contestatam constituere p̃t, teste Ias.in l.quod quis.7.fall.C.de proc.Rot.decis.677. 731.in antiq.420.in no.nec etiam locum sibi vẽdicat, vt coniunctus pro coniuncto in iudicio compareat: in his quæ speciale mandatum requirunt, prohibente lege, vt l.patri pro filio.l.illud.§. 1.ff.de minor.Soc.cons.120.2.dub.lib. 1. Ias.in l. exigendi.4.fall.nu.9.C.de proc. vbi ponit 17.limit. 1. in quibus coniunctus pro coniuncto absque mandato non admittitur, pro quibus vide etiam Guid.Pap.q.526.Rip.in c.cum M.Ferrariensis.nu.60.de constit. doc.in c.nonnulli. §.sunt & alij.de rescr.Cassia.decis.40.n.5. super reg.cancell.qui l.mitat in beneficial. quod autem dicitur de coniuncta persona, vt possit agere sine mandato cum cautione rati. dic, idem esse in litis consorte, l.2.C.de consor.eiusdem litis.Fel.& Rip.in d.c.cum M.Ferr.de constit. ille nu.8.hic, 53. vbi quinque modis limitant, pro quibus vide Bellon.cons.26.nu.5.

PRO. connexorum idem est iudicium.ideo quod de vno dicitur, de altero intelligitur.l.eum actum.ff.de neg.gest.l.plerunque.ff.de ædil.ed.& in c.translato.extr.de constit. Bellon.

Consang

Consanguineum se defuncti probans admittitur ab intestato, licet non probet se proximiorem, secundum magis cõmunem per Bursat.cons.98.n.1.lib.1.post Cephal.cons.133.numer.53.Neuiz.cons.10.numer.8.Aym.cons.249.in princ.

consanguinei verbum legaliter debet intelligi & propriè, nisi constet de communi vsu loquendi, qui tamen vsus qualis sit debet plenè probari.Curt.iun.cons.176.n.6.communẽ dicit. B.Villal.

consanguinei, nulla habita distinctione de agnatis, vel consanguineis, succedunt cõsanguineo ab intestato vsque ad decimum gradum, Coua.in epito.de successio.ab intestato.conclu.11.communem dicit.

De iure regio succedunt vsque ad duodecimum gradum. l.6.tit.12.par.5.Et no.istam cõmunem ad intel.illius l.inquãtum assignat differentiam agnatorum, & solum quo ad fratres, vel eorum filios, in aliis autem non fit differentia per istam communem.Et in quantum d.l. extendit successionem vsque ad duodecimum gradum: intellige secundum computationem legalem, & ciuilem: vt per Prepo.in arbore consan. num.49.

Nota quòd quando agitur de successione patruorum vel auunculorum, filius fratris succedit in locum patris sui in stirpes, & non capita, secùs tamen in qualibet alia successione cõsanguineorum: quia succeditur in capita.Iason cons.173.n.2. vol.4.communem dicit.

concordat cum l.5.tit.13.par.6.de quo per l.8.in deci.tau.

Amplia istas communes, nõ solùm in bonis allodialibus, sed etiam in feudalibus non inuenitur aliquid dispositum, regulantur ista bona secundum ius commune. Ias.in d. consil. communem dicit. Idem Villa.

consanguineorum vel cognatorum defensionem suscipere licet, adeò vt in ea defensione insultantem liceat interficere.comm.dicit Gram.consi.68.n.4.Pet.Calefact.inter consil. crimi.diuers.cons.89.n.10.lib.2.Imo & extraneorum defensionem suscipere licet com.dicit Dec.in l.vt vim.ff.de iust.& iur.n.32.Alc.cons.475.Clar.lib.5.sent.§.Homicidium.vers.Item locum. P.Fichard.

consanguineorum, vel cognatorum defensionem suscipere licet, adeò, vt in ea defensione insultantem liceat interficere, vt est communis opi.Immo & extraneorum defensionem suscipere licet, vt est communis opin.Clar.in §.homicidium. ver.item locum. Bonacoss.

Consanguineis si permitteretur à lege vel statuto facultas interficiendi repertum in flagrãti crimine, possent ipsi secum socios & amicos sibi ascisceré, & adhibere vindictæ executioni, adeò vt propterea nõ punirentur.Bal.in repe.l.1.n.66.ver. sed qd dicemus.in fi.illius quæstionis.C.vnde vi.Paul.de Ca. in l.raptores.n.6.C.de epi.& cle.Barth.Cepol. in tract. de serui.vrb.præd.c.23.n.10.ver.est argumentum.& Tiraq.p multas aliorum Doctorum authoritates in tract. de vtroque retract.in verb.de retraict lignagier.§.26.nu.71.ver.3.intellige. Sed alij sententiam communem Doct.in contrarium esse arbitrantur, saltem quantum ad id, vt consanguinei ipsi possint adducere socios vel extraneos, & curare per illos interfici repertum in crimine.vel vt retineantus Tiraq.verba, vt ipsi manualiter id faciant per doctrinam Baldi in l.vt vim.n.7.in 6.q. ver.6.quæritur.ff.de iusti.& iure.Cùm permissio sit personalis, & statutum se restringat ad offensum, nec egrediatur personam, licet benè eos comitari, eisque ad esse, nec propterea de sociatione vel fauore teneri possint.Stepha.de Frederic.in tract.de interpreta.iur.in vlt.part.n.48.ver.& hæc inferri possent ad quæstionem, per legem, non est singulis.ff.de reg.iur. toto ti. C. ne quis in cau. propria. Et hanc sententiam magis communem esse dicit Rolan.à Valle, in cons.34.nu.31.32.& 33.in 2.To.con.vbi ipse Pau.de Cast.dictũ intelligi posse tradit, q̃ illi quib.ius vindicandi competit, possint secum socios & amicos sibi adhibere ad executionem vindictæ, quam sine illis tutò peragere non possent.Quamuis & hanc Baldi posteriorem sententiam atque aliorum Doct.tutiorem opi.Ias.appellauerit: tamen in criminalibus mitiorem partem ad absoluendum.l.de interpretatione.l.sanctio legũ.ff.de pœ.sequendam esse ipse voluit in l.1.§.vsufructuarius.nu.5.secundò notabiliter.ff.de oper.noui nuncia. Kirchouius.

Cõscius de patriæ proditione, vel coniuratione, seu tractatu aliquo contra Rempub.vni principium instituto, si non reuelet atque in lucem proferat illũ, incidit in crimen læsæ Maiestatis, eiusque pœnam sustinere debet, ita Bart.affirmat.in l. 1.§.occisorum.nu.3.ff.de S.C.Sillaniano.& in l.vtrum.ff.ad l. Pompeiam.de parric.Ang.in tract.malefic.§. Et hai tradito la tua patria.n.10.& 11.vbi ipse dicit opinionem Bartoli quotidiè in practica obseruari & communem esse, licet multi alij de ea decisione dubitare videantur, asserẽtes talem scientiam puniri non debere, nisi sciens probationem delicti habuisset. Dec.n.9.& Cagnol.post alios in l.culpa caret.n.8.ff.de reg.iu. Dec.in c.1.n.7.ext.de offi.deleg. sed priorem nouissimè Bartho.Romul.in l.vt vim.n.152.ff.de iust.& iur.sequitur, vbi ipse ex Decio & aliis nonnullas limitationes addit.Kirchouius.

consentiens tacite non debet sibi p̃iudicare si prolubere nõ poterat, ne actus fieret iuxta communem doctrinam docto. Bal.Salic. & aliorum maxime Ias. in l. cum proponas la 1.C. de pact.Quicquid ibi in contrarium dixerit gl. quæ communiter reprobatur.vt ibi per Bursat.ad quẽ etiam se remittit Soc. Iun.cons.52.nu.8.vol.4. E.Muscul.

consensus Episcopi qui debet interuenire in donatione iuris patronatus: potest interuenire post donationẽ factam.Lãber.in tract.de iur.pat.in 2.par.pri.libri.q.1.ar.10.nu.5. commnem dicit. B.Villal.

consensus domini feudi in alienatione feudi per vasallum facienda, in quem translatum est feudum de voluntate domini, est adhibendus, & non vasalli, qui transtulit, Hiero. Cagn. in l.socij mei nu.9.ff.de reg.iur.communem dicit. Idem.

consensus patris expressus requiritur in donatione causa mortis quam filius facere velit, communem dicit Ioan.Clar. Senten.§.donatio.q.6.ver.successiuè. P.Fich.

Vbicunque requiritur, q̃ Consensus præstetur ad integrandam personam alicuius, sufficit q̃ in genere præstetur, absque eo quod deueniatur ad specificationẽ indiuiduorum. Est cõmunis opi.secundum Alex.cons. 179.viso statu.ver. 5. probatur.vol.7. M.Chærian.

consensus patris in donatione causa mortis quàm filius facere vult, non solum requiritur propter patris præiudicium, sed etiam ad integrandam personam filij, & sic ad solennizandum actum com.d.idem in §.d.q.6.ver.Habes ergo.Contrar. dicit Alex.in l.prima cap.de bon.quæ lib. P.Fich.

consensus paternus in causa principali præstitus filiofamiliàs extenditur ad causam appellationis, secundùm Bal. in l.q inuitus.C.de procurat.qui allegat idem tenere Cyn.ibidem. Balb.decis.484.

consentire dicitur tacitè, qui contradicens non appellat, secundùm Inn.in ca.quod ad.extrà de re iud.Fel.in c.pastoralis. vlt.col.extrà de exceptionib. Balb.decis.503.

consensus in alienatione rei feudalis, secundùm magis cõmunem opinionem Doct. vt ex interuallo interueniat sufficit.Ita And.de Iser.in c.1.& ibi Aluent.n.15.ver.quæro an cõsensus, & licentia Domini sufficiat, siue præcedat alienatio, siue subsequatur.tit.de prohib.feu.alie.per Frider.& Franciscs. Curt.in tract.Feuda.in 4.part.ex quib.causis feud.amitta.in 2. regul.prin.ver.2.cadit necessaria dubitatio.n.138.Quia cùm solùm agatur de præiudicio ipsius Domini, sufficit cõsensum ex post facto interuenire.l.in ꝓcedendo.in fi.ff.de aqu.plu.ar. Item quia talis consensus tendit ad tollendum impedimentum, propter quod erat prohibita alienatio, vnde debet cessare effectus impedimenti superueniente consensu.l.vbi lex.ff. de vsucap.Philip.Dec.in cons.144.n.1.Ludo.Gozadin.in cõsi.26. ver. primò, quia de consensu Domini valent alienationes.n.9.& in cons.63.n.3.Matth.de Afflict.in Decis.sacri cõsi.Neap.decis.289.n.2.& Anto. Capicius. in decis. sacri cons. Neap.decis.115. Iacob.Heinrichmannus in cons.1.ver.secũdò quia dato.n.2.in 1.Tom. Hanc magis communem Doct. opinionem esse refert Rol.à Valle, in con.97.n.33.in 1.Tom. cons. Kirchouius.

consensum & ratihabitionem ratione coniunctionis, concurrente scientia & patientia, lex præsumit interuenisse, & cõmuniter teneri refert Benedictus Capra, regu. 55.nu.20.vide j̃.Ratihabitatio Taciturnitas, & reg. 56.nu.31.& 33. Cap.

PRO.considerandum est in omni actu id, quod principaliter agit, non quod incidenter.l.si quis nec causam.& l.rogasti. ff. si cert.pet. Bellon.

consilium doctissimi viri excusat ab expensis partem.Cur. cons.19.nu.4.communem dicit. B.Villal.

consilium qui tenetur exigere, non tenetur sequi, Aymon cons.1.communem dicit. Idem.

consilium viri in dignitate positi vbicunque exigitur, consensus eius, vel auctoritas omninò necessaria est. commune inquit Soci.in l.2.§.voluntatem n.3.in fi.ff.sol.mat.Quamuis qui consilium ab aliquo petere tenetur: generaliter illud sequi, non cogi dicatur, vt frequenter placitum ponit latè Did. à Couarr.de sponf.2.par.ca.cap.3.§.8.n.3.& Eman.à Costa in l.cum tale.§.si arbitratu.in limit. 11.à nu.1.ff.de condit.& demonst.Crauet.cons.1. E.Suarez.

Consilium necessariò sequendũ est in legis & hominis dispositione vbi pro forma præscribitur, secũdum communem per Burs.cons.90.n.4 5.lib. 1.vbi n. 46. q̃ consilium Iurisperitorum ab inquisitore & ordinario sequendum non est, secũdum communem ibi & n. 51.vbi q̃ consilium requirendum ab eo qui potestatem habet iudicandi non est necessariò sequendum, iuxta communem ibi alleg.

consilium dans alicui vt delinquat, eadem pœna puniendus qua principalis delinquens, intellige tamen, si ille delinquens aliàs illud non facturus fuisset, nisi aliquis ei consuluisset.communem dicit Imol.in c. 1.de offic.deleg.n.9.Dec.in l. consilij.nu.4.de reg.iur.Berous in c. 1.de offi.deleg.Duennas reg.149.Plaza lib. 1.delict.Boer.decis.262.Boss.in tit.de mandat.ad Homicid.Taeg.in pract.crim.c. 11.n.7. & hoc non solum in consultore obtinet, sed etiam in exhortatore.communem dicit Alber.in l.ob hæc verba, in fi. de is qui not. infam. Clar.in d.§.fi.q.88.per tot. P.Fichard.

consilium dans alicui, vt delinquat, eadẽ pœna puniendus est, qua principalis delinquẽs, quod intellige si ille delinquẽs aliàs illud non fuisset facturus, nisi quis ei consuluisset, vt est communis opi. Et hoc non solum in consultore obtinet, sed etiam in exhortatore, vt est communis opi.Clar.q.88.per totum sed consulens aliàs facturo non tenetur.Imo.in ca. 1. de offi.deleg.Fel.in c.sicut dignum.n.7.de homici.Panor.in c.nuper.de sen.excom.communem dicunt.licèt Panor.ibi teneat contrarium. Cagnol.autem in l. consilij non fraudulenti.nu. 9.ff.de reg.iur. dicit. q̃ consulens nõ facturo tenetur in totũ, consulens autem facturo mitius punitur.& dicit hanc esse cõmunem.vide Dec.in c.quia quæsitum.n.9.ff.de offi.deleg.amplia & limita.vt ibi per eum. Bonacoss.

consulens in delictis alioquin non facturo, pares delinquẽti ipsi pœnas indistinctè dat.commune dicit Dec.in l. consilij non fraudulenti.n.4.ff.de reg.iur.vbi Cagn.n.3.frequenter receptum scribit, vt is, qui aliàs non facturo consulit, æquè atq; ipse delinquens puniatur, qui verò & alioquin facturo cõsulit, mitius plectatur, q̃ etiam veriùs & magis receptum ostendit latè Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.88.& si consulentem alias facturo, non teneri de delicto postea admissa profiteantur frequenter placitum doctoribus Panorm.in c.nuper.de sen.exc. Imo.in c. 1.de offi.deleg.Fel.in c.sicut dignum.nu.7. de homicid. E.Suarez.

cõsulens & mandans mitius punitur, quando mandatarius omnino delictum erat facturus, vt est communis opi.de qua. Soc.in cons.38.n.12.in 2.vol. & maximè si sit doctor consulens. Bonacoss.

consulens delicto non tenetur vti mandans eadem pœna. Sed vti consulens, vt est communis opi.de qua illustris Bertazolus inter cons.crim.cons.70.n.33.ver.stat igitur firma conclusio. Bonacoss.

consulens pro iudice electus, debet conclusiuè loqui absque iurium & rationum allegatione vt volunt Io.Andr.Ant. de Burr.Cardi.Imo.& alij magis communiter in c.sicut.de re iud.extra & secundum Imo. ibi ita communiter obseruatur, Et ita voluit.Ang.Aret.in quodam suo cons.incip.ego Angelus de Castig.l.Aretino, &c.impresso inter cons.Pet.de Anch. nu.212.Quos sic allegando sequitur Soc.Iun.consi.19.nu.1. vol.4. E.Muscul.

consulens aliàs facturo, non tenetur de delicto posteà cõmisso.Imo.in c. 1.de offi.deleg.Fel.in ca. sicut dignum de homic.n.7.Pan.in c.nuper.de sent.excom. communem dicunt, licet Pan.ibi teneat contrarium.Hiero.Cagno.in l.consilij nõ fraudulenti.n.9.ff.de reg.iu.dicit q̃ consulens non facturo, tenetur in totum: consulens autem facturo, mitiùs punitur:& hanc distinctionem tenet etiam Dec.in d.c. 1.n.9.& communem dicunt.

Nota istam communem ad intel.l.2.tit.2.part.7.loquentis de consulente ad crimen læsæ maiestatis, & l. 1.& 9.tit.7.part. 7.de consilio falsi, vel falsæ monetæ & l.4.& 18.titul.14.part. 17. de consulente filium aut seruum circa furtum domesticum. Villal.

consors eiusdem litis pro consorte agere potest.Fel.in c.cũ M.Ferrar.col.3.de constitut.Et hoc potest pro scientib.vel ignorantib.secus eis inuitis.l.si petitor vbi gl.& doct.ff.de iudi. Et ad l.1.C.de consort.eiusd.lit.adde l. 1.& 2.C.si vnus ex plurib.appel.& facit l.ex parte.ff.famil.ercisc.Bor.cons.45. Pur.

cõstitutio noua si ꝓcordat cũ iure antiquo trahitur ad præterita, nisi habeat annexam inductionem noui iuris, nam tũc quo ad illud non trahitur ad præterita.l.ius ciuile, ff.de legib. quod etiam voluit Barto.in d.l.omnes populi,& Imola capitulo quoniam, de constit.& ita communiter teneri dicit Benedictus Capra.reg.6.nu.43.

constitutio noua inducens indulgentiam ac remissionem pœnæ, puta si dicat quod quicunque bannitus fuerit soluendo, tantum à banno liberetur, trahitur quoque ad bãnitos de præterito, l.cùm lex.ff.de legib.& ibidem Bartol.& Bal. id voluerunt, quod etiam sequitur Floria.& Imo.in d. capitul. quoniam, & ita communiter teneri de conclu.sexta nu.47.refert Benedictus Capra.

constitutio noua, si disponat quod instrumenta confessio nata mandentur executioni, nec opponi possit aliqua exceptio, nisi solutionis, tunc tale instrumentũ factum quoque ante statutum illud, mandabitur executioni, nec poterit opponi exceptio quæ comperit post factum statutum. Secus si ante. vt voluit Barto.in d.l.omnes populi, ff.de iustit.quem ibidem communiter sequuntur DD.vt testatur Bened.Capr.d.reg.6. num.52.

constitutio noua, si disponeret super actu successiuo habẽte plures partes, puta si disponeret super ordinatoriis iudiciis, vel rationibus edendis, super administrationibus, quia tunc emanans post actum inchoatum sed non perfectum concernet actum de præterito quò ad partes futuras, licet non quò ad præteritas, vt voluit gl.in capitulo licet, Canon. de elect.libro 6.& in cle. 1.de testam.& Bart.in d.l.omnes populi, per l. 2.ad fi.C.de iura.calum.& l.contractus. C. de fide instrum. & hæc est cõmunis opi.secundum Bened.Capram, conclus. sexta.n.53.idque contra decretalem, d.c.quoniam, quæ indistinctè loquitur, sed ibidem D.Nicol.& Canonistæ cum communi opinione transeunt, vt refert d.reg.6.n. 56. ibidem Bened. Capra, & nu. seq. communem procedere dicit, nisi partes ita sint connexæ, quod non possunt à præteritis separari, quia tunc ad ipsas non trahentur.vt voluit gl.in d.clem. 1.de testa. Benedict.Capra.ibidem nu. 57.

constitutio noua, si respiciat finem, puta si disponat quod vir lucretur tertiam partem dotis vxoris decedentis in matrimonio, locum habebit, etiamsi vxor ante constitutionem nupta, post talem constitutionem decedat, vt voluit Bar. in d.l. omnes populi, ff.de iust.& iur.cum quo communiter Doctores transire dicit Bened.Capr.reg.6.n. 58.licet addat id non procedere sine dubitatione, secundum Imo.in d.c.quoniam, vbi idem communem dicit, si statutum puniat filium qui extraxit gladium extra ciuitatem certa pœna, quia talis constitutio ligabit etiam illum qui ante ipsam incœpit extrahere sed postea perfecit, vt voluit D.Ant.d.c.quoniam, refert ibidem nu. 59.Bened.Capra.quod tamen verum intellige nisi prius incepisset extrahere, sed casu impeditus destitisset & postea extraxisset, vt voluit Host.& postea Io.And.in c.2.de constit.per l. Cæsar.de public.ibidem nu.60.

Constitutio noua, disponens circa executionem actus, habet locum in executione quæ fit post ipsam constitutionem, etiamsi fiat ex actu de præterito.gl.notat.in c.vt ij qui.de æta. & qualit.in verbo in posterũ, & gl.in cle. 1.de testamen, secundum D.Ant.in d.c.quoniam, id communiter teneri ac in practica obseruandum iuxt.gl.mag.in clem.de ætat.& qualita.& gl.in clemen.2.de vita & honest.cleric.dicit ac refert. Bened. Cap.reg.6.nu.72.

Quod quidem procedit nisi executio sit accessoria nec cõmodè ab actu de præterito separari possit vt exemplo declaratur ibid.n.73. vel nisi constitutio noua disponat circa executionem, sub certa ratione, quia si ratio locum in executione de qua tractatur non haberet, nec habebit locum in ea talis constitutio, vt est tex.iuncta gl.in cle. 1.in verb.maturã. de testam.secundum D.Ant.in d.c.quoniam, de constit.quem ibidem sequi Imol.Bened.Capra ibid.nu.75.

constitutio, vel lex positiua præcipiens vel vetans ad fauorem Dei, vel publici commodi emanans, super eo cuius contrauentio de se aliàs generabat peccatum mortale, non tollitur per consuetudinem, etiamsi à principio non recipiebatur, communem refert Bened.Capra, reg. 14.n. 15.vide infrà verbum Lex.

constitutio à principio recepta per consuetudinem cõtrariam, modò rationabilis sit, & 60.annor.spatio præscripta sit, iure Canonico potest tolli.de iure autẽ ciuili sufficit q̃ sit obseruata per longum tempus decem annorũ, prout voluit Cy. in l.2.C.quæ sit lon. consuetudo, quẽ sequitur in c. 1.de treuga & pace, & communiter teneri dicit Bened.Capr.reg. 14.n. 14.& 17.

constitutio noua ligat post duos mẽses, nisi in ea exprimeretur tempus, quando incipit ligare. Et hoc quo ad irritationem actus, non vt contraueniens incidat in pœnam, secundũ communem opinionem Capra regula 5.n. 4.extrauagans tamen ligat statim redacta ad corpus iuris, sicut antea ligabat, secundum communem opinionem Capra ibi.n.7. Bonacos.

Constitutio priuilegians statim imprimit vires à tempore datæ, & prodest etiam ignoranti. Sed cõtrarium est verius, vt est communis opi.Capra.reg. 5.n.9.& 10. Bonacoss.

constitutio corrigens etiam pœnalis extenditur ex identitate rationis.addi.Imo.in cle. 1.de rescrip. communem dicit. Bonacoss.

constitutio prohibitoria vel præceptoria cõcernens fauorem Dei, vel commodum publicum. Si emanat super eo, cuius contrauentio aliàs generabat mortale peccatum, desuetudine non tollitur, etiam si à principio non recipiatur secundum communem opinionem.de qua Capra reg. 14.n. 5.Ordinationes autem ecclesiæ, vel prelatorum, cum fiunt sub pœna excommunicationis postquàm fuerint promulgatæ, & acceptatę moribus vtentium, vtiq; ligant trãsgressores ad mortale peccatum, Et hoc non quia illa sint mala, sed quia prohibita & præceptoria per talem modum statuendi. Sed cum leges canonicæ & ciuiles aliquando non promulgentur, aliqñ promulgatæ moribus vtentium non recipiantur. Aliquando receptæ per contrarias leges, vel per contrariam consuetudinem abrogentur. dist.4.c.denique cum seq.ideo non permanentibus ipsis in robore suo, non ligatur quis peccato, & per consequens non peccat. vnde priuari non posset sacramentis, ita Archiepiscopus Florẽti.in summa sua.par. 1.tit.4.c.5.c. de præsumptione & ornatu mulierum.§.8.col.3.ad fi. Bonac.

constitutio noua inferioris à Principe à quanto tempore liget.iudicis arbitrio relinquitur, vt est communis opi.idem in constitutionibus prouincialibus concilij.secundum communem opinionem.Capra conclu. 5.no.18. Bonacoss.

constitutio noua, etiamsi in ea dicatur qd̃ ad præterita trahatur, non tamen trahetur ad decisa per sententiam licet ab ea esset appellatum, vtque ea adhuc pẽderet, nisi aliud expresse in ea caueretur, vt est tex.in Auct. vt cum de appellat. cognos.circa prin.accedit gl.in c.licet Canon.de electio.libr.6.& in l.sancimus C.de sacro. ecclesi. & in clementina dispendiosam.de iudic.& hoc voluit Bart.in d.l.omnes populi, ff.de iusti.& iure ita communiter teneri refert Bened.Capr. conclus. sexta, num.7.

constitutio noua si disponat quod statim à tempore publicationis lex ligabit, quo ad irritationem actus, nõ autem quò ad hoc, vt contraueniens incurrat pœnam, cùm non sit in culpa, vt patet in cap.cognoscentes, de constitu. prout voluit gl. in clem.ad nostram, in verbo extunc.de hæreticis, quam communiter approbatam refert Bened.Cap.coactus, siue reg. v. num.4.

constitutio Pontificis perpetua ac impulsiua ligat extra ciuiam.& sententia contra eam lata, est ipso iure nulla, secundũ communem per Burs.cons.75.n.30.lib. 1.vbi loquitur de fructib.beneficiatorum mortuorum ad quos peruenire debeãt. & ibi q̃ talem constitutionem in vno codice cum aliis descriptam allegare sufficit absque alia productione, seu extractione ex archiuo publico.ca.pastoralis.vbi doct.de fid. instrum. Bald.in l.2.C.quando prouoc. non est necess. cum aliis alleg. per Burs.d.cons.75.

constitutionis tempus non obseruans, non dicitur obseruare formam constitutionis.Curt.iun.cons.166. nu. 4. communem dicit.

Extende de iure regio quo ad tempus vel pretium rei locatæ, vt est in l.4.tit.8.part. 5.

constitutio corrigens, etiam pœnalis, extenditur ex identitate rationis.Addi.Imo.in clem. 1.de rescr.communem dicit. B.Villal.

constitutio, & natura feudi pendet à tenore inuestituræ, secundum quam princeps feudum ipsum concedit, intelligendo de principe qui de feudo liberè & absolutè disponere potest, communem dicit contra Oldr.cons.178.nu.3.§.feudum, q.8.vers.Sed hic. P.Fich.

constitutiones extrauagantes statim atque in corpus iuris relatæ sunt ligarũt, cùm & antea etiam ligabant, vt voluit gl. in d.c.cognoscentes.de constit. Paul. de Leazar in prooemio cle.quem sequuntur D.Ant.& Imo.cum quibus cæteri quoque transierunt, vt testatur Bened.Capr.reg. 5.nu.7.

constitutiones inferioris à Principe, puta circa statuta alicuius loci vel collegij, cùm de iis in iure tempus determinatum, quàm citò videlicet ligent, nõ reperiatur, relinquuntur arbitrio iudicis, vt voluit Host.in sum.tit.de constitut. in ver. quoniam constitutio, & Io.And.in ca.de concess.præb.lib. 6. Bart.in l.omnes populi, ff.de iust.& iur.Bald.in l.leges sacratissimæ, C. de legib. & ita Modernos communiter tenere dicit Bened.Capr.conclu. 5.nu.18.

constitutiones nouæ quæ referuntur ad præterita præsumuntur calumniosæ, & iniustæ, nisi emanauerint ex certa sciẽtia, vt est tex.in l.pen.C.de decurionib.lib.x.c, fi.vt tit.pen.& ibidem per Io.Andr.quem Modernos communiter sequi refert Bened.Capr.ibid.reg.sexta, nu. 17.

constitutum. Quod dicitur, eum qui nititur ex cõstituto debere probare constituentem possidere tempore constituti, vt dixit Ang.in l.quamuis.§.si conductor & in l.quod meo.ff. de acq.procedit, quãdo agitur contra extraneum tertium, secus si cõtra ipsum cõstituentem vel eius hæredem: nõ cõtra eos ex cõstituto ꝓbat̃ possessio, ſm ipsum Ang.vbi s̃.& in l.q̃dam mulier.ff.de rei ven.vbi hoc ẽt tenet Bald.Balb.dec.275.

constitutum vt operetur effectum suum necesse est probari, q̃ cõstituens tempore cõstituti possederit, aliàs illud nihil operabitur.Alex.de Imol.post gl.& Ang.in l.q̃uis.in §.si cõductor.n.8.ff.de acq.vel amitt.poss.& in cõs. 161.n. 1.lib.6.& in cõs.24.n. 5.lib.7.Dec.in l.cõtractus.n. 15.& 16. ff. de reg.iur. in cõs.251.n.3.in consi.281.n.5.Ias.in cõs. 148.n.5. in 4.vol. consil.Hanc communem Doct.conclusionem esse dicit Rol. à Valle, in cons.79.n.23.in 1.Tom.cons eruditè vt omnia tradit Andr.Tiraq.cum infinitis adductis Doct. authoritatib. in tract.de iure cõstituti possessorij in 3.par.in 1.limita. Kircho.

constitutum positum in cõtractu regulatur secũdum naturã ꝑctus.Curt.iun.cons. 131.n.12.communem dicit.B.Villal.

per Cõstitutum vẽditur à traditione iuris liberatur, sed nõ à traditione facti, quominus adhuc corporalẽ possessionem tradere teneatur, Crebrior est opi.teste Dec.cons.281.viso pũcto.vers.nec huic promissioni.vol.2. Mat.Chærian.

cõstituti clausula ratiõe incertitudinis, nihil operat̃. Curt. iun.cons.129.n. 5.cõem dicit, vide in verb.Possessio.B.Villal.

cõsuetudo quamuis (vt quibusdã placet) nõ aliter dici possit esse introducta, q̃ si in ꝑdictorio iudicio obtenta fuerit, vt puta altera parte ꝑdicente, vel secũdum illam esse cõsuetudinem, saltem semel iudicatum fuerit, vt voluit tex. in l.cum de cõsuetudine iũcta gl.de leg.& in c.Abbate sanè.verbo ꝑdictorio.de verb.sig.Doctores tñ vtriusq; censuræ communiter tenẽt necessariò nõ requiri, q̃ semel fuerit iudicatum, cõsuetudo.n.morib.ac vtensium vsib.inducitur.§.ex nõ scripto. Insti. de iure naturali.sicque iudiciarius actus necessario nõ requiritur, aliàs cõsuetudo nũquam posset introduci: oportet.n.qd̃ initium habeat, & sic pro consuetudine iudicari nõ posset, ex quo nũquam obtẽta fuisset in iudicio in hoc tñ Doctores cõmuniter in vtroque iure nõ dissentiunt, videlicet ex actu iudiciali cõsuetudinẽ introduci, vt puta, quia iudex populo sciente, & nõ ꝑdicẽte, aduersus legem iudicauit.sicque iudicialem actum ad probãdum cõsuetudinem sufficere, ñ nõ vt actum iudiciarium, sed quia per huiusmodi actum populi cõsensus declaratur: hancque opinionem communem attestatur Abb.in c.cum tãto, de cõsuetu.vbi sentit q̃ præmissa (& quę ibi tradit Gl.ita sunt intelligẽda.) Illud tñ nõ est ignorãdum, q̃ vbicunque cõsuetudo perfectè fuit introducta, tũc solo nõ interrũpitur actu, sed tollẽda est eo temporis cursu, & modo quibus fuit introducta: cum.n.cõsuetudo iam perfectè inducta ꝑ lege habeatur, tolli nõ potest, nisi tãquam lex, & ad eam tollendam tempus annorum decem sufficit: sicque intelligenda est gl.in l.nemo alieno nomine.§. 1.de reg. iur. Sed si cõsuetudo nondum esset perfecta, tũc actu ꝑrio interrumperetur: ex tali eñ actu apparet de tacito populi cõsensu, nolẽtis cõsuetudinem inducere propter actum in contrarium gestum, arg.tex, in l.vbi repugnantia.de reg.iur.& in c.solicitudinem. in fi. de appel.qd̃ ẽt tradit Abb.in d.c.cũ tãto.de ꝓsuetudine.F.Turz.

cõsuetudo super aliquo nõ inducatur, nisi in ꝑdictorio iudicio id obtẽtum sit, Doct.in l.de quib.ff.de legib.c.fi. de consuetud.Bald.tñ cõs.210.casus talis est quidã.ff.lib. 1.Soc. cõs. 99.incip.in causa.ver.& licet illa cõsuetudo lib. 1.Corn.cons. 293.ver.nõ.n.obstat quod nõ fuit obtẽta lib. 1.& cons. 155. incip.ex quo statutum lib.4.ibi licet opituletur, sit obtẽta in cõtradictorio, nõ tamẽ est necessarium Abb.cons.73.in 3.dubio lib.2.Veron.cons.31.in fi.Ias.cons.46.libr.2. contrarium secuti sunt, & hanc pro communi allegat Soc.d.cons.99. hac ratione motus, q̃ consuetudo à lege non differt, nisi tãquam tacitum ab expresso, & sicut lex inducitur absque actu iudiciario expresso: ita & consuetudo, vt concludunt Bar.& alij in d.l.de quibus, & cõmuniter cano.in d.c.fi.de consuet.F.Turz.

PR.consuetudo est alternatiua.l.si quis posthumos.vbi gl. ff.de lib.& posthu. Bellon.

PRO.consuetudo est optima legum interpres.l.si de interpretatione.ff.de legib.c.cum dilectus.extra de consuet.Idem.

PR.cõsuetudo ꝑ lege obseruatur, vbi deficit lex.l.de quib.

ver.inueterata.ff.de leg.l.diuturna,& l.sed ead.ff.eo.tit.in ca. consuetudo. 1.dist. Idem.

PR.consuetudo vincit legem.l.de quib.in fi.ff.de legi.in c. fi.extrà de consuet. Idem.

OB.contrà,de l.consuetudinis.C.quæ sit lon.cõsuetud.canonizata in can.consuetudinis. 11.dist.

SOL.Dic,ꝙ si consuetudo est generalis,legem generalem tollit.d.l.de quib.in fi.si verò sit specialis,legem specialē tollit.in l.venditor.in §.si constat.ff.commu. prædio. non autem legem generalem.ita intelligunt Doct.finem dictæ l.consuetudinis. Idem.

PR.consuetudo legem non imitatur.in §.ex nõ scripto. In stit.de iur.nat.gent.& ciui. Idem.

PR.consuetudo firmata est,vbi simili aliquando contradictorio iudicio quid est obtentum, seu iudicatum. l. cum de consuetudinis.ff.de leg. Idem.

PR.consuetudo vim rei iudicatæ habet.l. nam Imperator. ff.de leg. Idem.

PR.consuetudo dat ordinariam iurisdictionem.in l. 1.C.de emancip.liber. Idem.

PR.consuetudo mala radicitus est euertenda.canon.mala. 8.dist. Idem.

Consuetudo,vel statutum debet obseruari respectu solennitatis actus.Pan.cons. 52.vol. 2.communem dicit.

Amplia etiam ad testamentum,quia per consuetudinē potest tolli solennitas testamenti. Boc.in consuetud.in Rub.*des coustumes concernans les testaments* §. 1.communem dicit, approbat opi.Bart.in l. 1.C.de sacrosan.eccles.

Nota istam communem ad intel.l.3.tit.2.lib. 5.ordi. & l.3. in ordi.tau. B.Villal.

consuetudinis appellatione non venit statutum.Communem dicit Roch.Curt in c.fi.gl.fi.in ver.3.quæro de consuet. proinde si quis fundaret libellum suum super consuetudine, illa vero non extaret,sed bene statutum eius loco, tunc reus esset absoluendus.secundum Bar.in l.de quibus.ff.de leg.quē cæteri communiter(Iasone excepto)sequuntur. I.Fich.

consuetudine semel sublata, & damnata, nouam quoque censeri damnatam maiori numero doctorum receptum est, quos ad longum(suo more)enumerat Tiraq.in præfat.lib. 1. de retract.n. 18.vbi tamē inter cæteros allegat Bal.in aliquot locis distinguentem, an consuetudo sublata continuerit ius commune necne. I.Fich.

consuetudo nõ soluendi decimas excusat à debito earum, secundum Theologos cõmuniter per id, quod habetur Numeri. 18.& de opinione ista communi faciunt mentionē Canonistæ,in c. 1.de decim.in 6.& Io.Brunellus,in repet. c. 1.de homicidio n. 14.quæ reperitur, in fi.relectionis Couarruuias super clem.si furiosus,de homici.Cæterùm contraria pars,videlicet, ꝙ non valeat consuetudo de non soluendis decimis videtur verior,&sustentabilior de iure,secundum Rocchum Curt.post alios relatos per eum ibi,in c.fi.de consue.in prin. post præfationem,n.22.&primò,quia decimæ sunt de iure diuino,ergò consuetudo contraria nihil valet,8.distinct.c.quæ contra morem, maior probatur Leuit.c.fin. omnes decimæ terræ,siue de frugibus,siue de pomis arborum Domini sunt, & illi sanctificantur, & Numer. 18. filiis Leui dedi omnes decimas in possessione.pro ministerio, nam seruiunt mihi in tabernaculo fœderis.&Exod. 22.Decimas,& primitias tuas nõ moraberis offerre.item Luc. 18. Decimas do omnium, quæ possideo, & pluribus aliis in locis sacræ scripturæ idem tradi videtur.Secũdò pontifex solus,& multò magis in cõciliis generalibus,interpretari potest sacram scripturam,canones cõdendo ab omnib.seruandos,cap.per venerabilem.§.rationib. qui filij sint legit.sed canones apertè clamant decimas esse de iure diuino.c.tua nobis.c.cum non sit in homine,& c.in aliqbus de deci.c.decimæ.& c.in sacris. 16 q. 1. & in c. parochianos,extr.de dec.& in c.cum apostolica,ex.de his,quæ fiunt à præla.sine consen.ca.& istæ decimæ sunt Deo debitæ in recognitionem vniuersalis dominij ipso iure, d.c.tua nobis, & canonistæ hoc firmant omnes,in d.c. 1.de deci.in 6.vbi Francus meminit istam fore communionem opi.quam sequitur Ab. in c.fi.extr.de re.permu. Boer.decis.236.& Capic.decis.20.n. 5.& amplectitur pariter,& ait esse cõem acutissimus,præstantissimus,&doctissimus D.Corn.Benincas.in trac.de pauperta te,q.7.in 6.speciali,n.2. Tertiò, ꝙ consuetudo non soluendi decimas non valet saltem in decimis prædialib. firmant omnes Canonistæ, qui ob hoc excandescunt, quodammodo in Theologos.Ita Inn.in c.fi.de paro.Host.& Io.And.in c.à nobis,de deci.Ant.et Imol.in c.statutum.de transact. Anch.cõs. 196.in 1.dub.Arch.in d.cap.decimæ.Imol. & Abb.in rubr.de deci.gl.Host.& omnes.in d.c.aliquib. & Rocchus Curt.in d. c.fi.de consu.in prin.post rub.n.22.vbi recitat istam esse communem opinionem,& Couarruuias in suis resolutionib. lib. 1.c. 17.n.8.licet ibi dicat sententiam contrariam pariter communē fore.Quartò,& vltimò apparet verior hæc vltima, seu secunda opinio Canonistarum, siquidem cõtra assertionem theologorum prouisum est per Gregorium Nonũ, vt patet, in d.c. 1.de deci.in 5.vbi iniungit prædicatoribus, & minoribus specialiter,ne audeant ea in sermonib.prædicare,ob quæ laici à decimarum solutione retrahantur,imò contrario operi sint intenti, & in hoc absque dubio standũ esset potius Canonistis, quàm Theologis, sumus.n.in interpretatione iuris diuini,in his præcipuè,quę pertinēt ad moralia,vt in decimis, de quib.agitur,& idem dici posset in voto,matrimonio,simonia,&aliis similib.secùs verò si ageretur de interpretatione iuris diuini in his,quæ spectāt ad Do.nostri Iesu Christi opera, & ad agnitionem veræ fidei contra hæreticos,secundum Anchara.in dispu.exordiente.antiquis& modernis temporibus, & ideo aiebat quamoptimè Host.in c. 1.de consang. & affi.ꝙ in electione præsulatus præferendus foret Canonista Theologo in loco,quo hæreses nõ pullulant,& sequitur Fel.in c.fi. de magist.& Io.Lupi,in repeti.c.per vestras,§.26.n.16.de donat.inter vir.& vxo.sed hoc opinionum cõflictu quid cõcludendum?ego,nec primam,nec secundam sententiam præmissas firmare audeo,at opinionem relatam per Host. in d.c.tua nobis.tanquam tutiorem pro salute animæ totis virib.amplector,& sequor vbi ait: ꝙ in partib.ac regionib. in quib. decima ipsa de more nõ soluitur,nec prædicatur,nõ peccant mortaliter homines nõ soluēdo,quasi Romana ecclesia videatur in his,saltem quoad præterita dispēsare,ne tantam multitudinem ex hac causa damnari contingat,si verò post prædicationem,& monitionem retineant,mortaliter peccant,& in sententiam istam inclinare videtur inibi Io.And.&idem videtur sentire S.Th.in ij.ij.q.77.quem refert Arch.in c.maiores. 16. q.7.licet non sequatur,& ita transit quoque Abb.in d.c.in aliquib.in fi.& Rocchus Curti.in d.c.fi.de cõsuet.loco de quo s.& istorum opi. ita retenta nõ procederet profectò in priuilegio põtificis, nam priuilegium à Papa cõcedi potest aliqb. locis,ne teneãtur ad decimas,licet in totum quoad omnia loca tolli nõ possint,vt not.Dec.in c.cùm ordinē,in prin.de rescrip.& nota hic ad præmissorum declarationē, ꝙ quatuor genera decimarũ reperiũtur,quæ explicitè ponit Io. Brunellus, in d.c. 1.de homic.n. 14.&seq.& alia quamplura pertinētia ad materiam decimarum posuit moraliter,pulchrè,& conclusiuè D.Corn.in d.trac.de paupertate,in d.q.7.in 6. speciali per totam. F.Viuius.

cõsuetudo ꝙ per priuatum,qui ius cõdere nõ potest,inducinõ possit,cõis Doct.sententia est.Ita refert Pet. de Rauenna, in tract.de cõsuet.n. 129.in 9.vol.tract.idem voluit Roch. de Curt.in c.fi.de cõsuet.n.379.vbi inquit, ꝙ communiter cùm loquimur de cõsuetudine,intelligimus de ea,quæ causatur à tacito cõsensu vnius vniuersitatis,vel maioris partis,cùm ad eam inducēdam tacitus cõsensus exigatur,& ideò ꝛcludit,ꝙ cõsuetudo vnius hominis nõ dicitur propriè cõsuetudo, qa nõ conuenit cõmuni definitioni cõsuetudinis,subdens quoque quod licet Card.ibi velit,quod ex morib. vnius hominis possit induci cõsuetudo,tamen quod largè hoc procedit, qa potius dicitur assuefactio, quæ differt à cõsuetudine propriè sumpta.Rol.à Valle,in cons. 5.n.74.in 1.vol.cons. Kirchoui.

consuetudo laicorum non ligat clericos vel ecclesias.c.ecclesia S.Mariæ.& ibi doct.ext.de consti.Et hanc communem conclusionem Doct.esse refert Petr.Rebuff. in tract. de consuet.vsu & stylo.& in præfat.n. 56.in Tom. 3. Commenta. in consuetu.Regias Gallicas. Kirchouius.

cõsuetudo per quam tollitur alicui ius suum,valet,quãdo fit ex causa iusta.secũdum doctrinam Bart. cõmuniter approbatam in l. 1.in vlt.opp.ff.de iis,qui sunt sui vel alie.iur.vt per eum,qui ita ēt intelligit.l.vēditor.§.si ꝛstat.ff.com.p̄d.Quem admodũ eum refert Soc.Iun.cons.4.n.20.vol.4. E.Muscul.

consuetudo potest tollere legem.l.de quib. & ita communiter doct.ff.de leg.Dummodo consuetudo sit præscripta, & rationabilis.vt habetur in d.l.de quibus,& alibi doct.sæpè dicunt.vt testatur Soc.Iun.cons.92.n. 16.vol.4.vbi etiam communem ait. E.Muscul.

consuetudo etiam contra ius scriptum spacio 10.an.inducitur,licet quidam voluerint 40.requiri ann. Sed quod 10.sufficiant extra bona ecclesiastica est communis Doct. sentētia. Doct.in l. de quib.ff.de legib.pulchrè Panor.in c.fi.n. 11.vers. Quantum verò tempus requiratur ad consuetudinem inducend.ext.de cõsuet.Guid.Pap.in cons. 131.n.4.ver.quero pro declarat.

declaratione huius materiæ in 2.par.in cons. 164.nu.3.ver.& inducitur illa consuetudo etiam spacio 10.ann.in 3.par. con. & Rebuff.in eo.tract.de consuet.d.art.2.d.gl.3.n.17. Kircho.

Consuetudo non ex hoc probatur si quis obtinuerit in iudicio contradictorio, sed benè cùm iudex pronunciauerit talem esse consuetudinem.Ant.de Butr.in c.fi.ext. de consuet. Et hanc communem sententiam esse scribit Rebuff. in tract. de consuetu.vsu & stylo.art. 2.gl.3.n.8.in eod.Tom. Kircho.

consuetudo ꝙ Vasalli possint alienare feuda sine consensu Dominorum,valet.communem dicit Io.Clar.§.feudum.q.3. ver.quæro nunc. P.Fichard.

cõsuetudo ciuitatis debet attendi quando verba legis possunt esse dubia,in huiusmodi casibus obseruari solita:nec requiritur,ꝙ ita fuerit iudicatum.Est communis opi. secũdum Alex.in cons.189.viso statuto.circa fi.vol.7. M.Chærian.

Ad probandum Consuetudinem tria necessariò requiruntur:ꝙ testes deponant de visu actus,cuius cõsuetudo allegaī, item de frequentia talium actuum:tertiò,de temporis diuturnitate:item quartò,ꝙ deponant tales actus factos fuisse,ita& taliter, ꝙ appareat interuenisse tacitum cõsensum populi,vel maioris partis.Est communis opin.secund.Dec.in cons. 483. pro resul.

testes singulares non probant Consuetudinem.Est cõmunis opi.secũdum Dec.in cons. 538.viso.vol.3.& in cons.402. in causa illustriss.eod.vol.Dec.latè in cons.215.in causa.vers. 4.vol.2. Idem.

doctori excellenti,attestanti aliquid esse de Consuetudine, est credendum.Est commun.opi.contra Bart.secund. Dec. in cons. 559.in causa.ver.fi.vol.3. M.Chærian.

Ex Consuetudine temporis non memorabilis, ius colligēdi vectigalis acquiritur, etiam inscio principe vel magistratu. Est magis communis opi.secundum Alex.in cons.6.viso thematе.vol.1. Idem.

consuetudo vel præscriptio temporis memorabilis,habet vim priuilegij.ex certa scientia cõcessi:nec titulum,vel bonã fidem requirit: ex ea directum dominum acquiritur. Est magis communis opi.secundum Dec.cons. 416.in causa domini operarij.n.6.vol.3. Idem.

ad inducendum Consuetudinem contra legem de iure ciuili sufficit tempus decennale.Est magis cõm.opi.secundum Alex.in cons. 132.visa.vol. 1. Idem.

consuetudo,seu stylus respiciens dicisoria causæ non ligat forenses,secus si ordinaria iudicij secundum gl.Ant. de Butr. Abb.& communiter Doct.omnes in c.quod clericis,extra de foro comp.& in ca.ecclesiæ sanctæ Mariæ de cõstit.vbi Abb. in lectu.& repeti.circa fi.& latè Fel.ibid. ver. septima declaratio.& ver.tertius casus.& ponunt gl.& doct.in c.quæ contra, 8.dist.cap.certificare,de sepultu.consuetudo enim quotiescũque est localis non ligat forenses,nisi subditos,vt ait Old.con fi.248.& Roma.cons. 163. vbi dicunt ꝙ cõsuetudo Parisiensis, quæ habet ꝙ marito præmoriente pars lucri per maritum acquisiti durante matrimonio applicatur vxori non liget forenses.Sed ad rem vnde digressi sumus, reuertendo,declarandum esse duximus, quomodo stylus ipse respiciat dicisoria causæ:dic ꝙ tunc respicit dicisoria causæ, quum respicit modum probandi, potest assignari exemplum circa hoc in libro priuato mercatoris producto in iudicio, vtrum ei detur plena fides in iudicio, quo casu proculdubio dicit respicere dicisoria,& non ordinatoria, secundum Bart. in l. ictus fustium. ff.de iis,qui not.infa.& Bald.in l. 1.C.quæ sit longa consuetu. in fi.& Aret.in c.dilecti.extra de iudic.& Fel.in d.c.quod clericus.in fi.de for.com. F.Viuius.

consuetudo rationabilis, & æqua potest induci decem annorum spatio secundum gl.in l.de quib.ff.de leg.& in l. 2.C. quæ sit longa consuetu.&ista est communis opi.vt asserit Ias. in d.l.de quibus.nu.43.Doct.in c.fi.de consuetu.in 6.& Grammati.decis.64.n.34.& illa præsertim dicitur cõsuetudo rationabilis,de qua meminit tex.in d.c.fi.vbi antiquiores canonici debent optare gradatim præbendas vacantes. Dicitur etiam consuetudo rationabilis,quando soluitur aliquid pro lampade ardente ante sacram eucharistiam.c.ad apostolicam,de simo. Sed ista consuetudo non dicitur inducta ex eo, ꝙ aliqui particulares ex deuotione hactenus fecerunt hos sumptus, quoniam opportet quod tales particulares impēsas fecissent animo consuetudinem ipsam inducendi,non autem ex particulari deuotione,vt per Panor.in d.ca.fi.requiritur in effectu necessariò ꝙ huiusmodi impensæ fuerint factæ,sciente,& cõsentiente vniuerso populo vel maiori parte saltem Can. omnes communiter in d.c.fin.& Leg.in d.l.de quib. quam communem sequitur.& citat Ripa in responsis tit.de legib.& consuetudinib.c.20.n.7.Consuetudo autem rationabilis,quæ dicatur relinquitur sæpè sæpius arbitrio iudicis, secundum doctrinam Io.And.in c. 1.de const.in 6.communiter ibi,& alibi ab omnibus approbatam. F.Viuius.

Consuetudinem iniquam & irrationabilem lex decernens non solum præteritā cõsuetudinem iniquam,sed etiam futuram damnat,& sic cõsuetudo futura isto casu minimè admittenda est,qa legis dispositione apparet iniqua,c.fi.de consuetud.sentit hoc Inn.in c.ex parte,ver.sed distingue,eo.ti.Dom. & alij omnes cõmuniter in c. 1.circ.fi.de constit.in 6.& Moder.in d.c.fi.vbi faciunt mentionem de ista communi. Idem.

consuetudo inducitur ex duob.actib.iudiciarij.commune refert Fulg.in l.de quib.n. 10.ff.de leg.vt etiam percurso decē annorum spatio inualecet.cõe aiunt Ias.in eādē l.n.27.Turz. opi.66.in fi.Intellige cũ huiusmodi cõsuetudo est præter ius. cõe ponit Menoch.de iure patr.lib. 1.n. 17. Vel legi solùm derogat,vt cõe fatur Fulg.vbi s.Nec requiritur,vt in iudicio oppugnata,atque approbata sit,vel in aliquam contētionem venerit.cõmune pronunciant Abb.in c. cum tanto. de consue. Soc.cons.99.lib. 1.Turz.opi. 153.Viuius lib. 1.opi. 56.E.Sua.

consuetudo licet scriptũ ius anteeat, tamē consuetudinis similitudo quæ vel à maiori ratione procedet, illud non vincet.commune affirmat latè Turzan.opi.98. E.Suarez.

consuetudo quæ sit,quaque consuetudo rationi consentanea censeri debeat,iudicis arbitrio deciditur. commune asserit Io.Nicol.in flor.iuripatro.lib. 1.n. 15. E.Suarez.

consuetudo à lege antiquata non poterit in eandem speciem denuo induci,quippe quia non solum de præterito,sed in futurum, atque adeo in secula abrogari credatur.cõmune effatum attestantur Imo.in l.cùm ab omni.n.3. de vita & honest.cle.Ias.in l.cunctos populos.n.74.de sum.Tri.Turz.opi. 99.Viuius.lib. 1.opi. 53.& 54.poterit tamen ex noua causa induci,vt commune ponit idē Viuius d.lib. 1.opi. 55.E.Suarez.

consuetudo etiam iniusta excusat à pœna,vt commune renunciat Gomez.in c. 1.nu. 131.de constit.lib.6.Turz.opi.96. Villalob.in sua collecta. E.Suarez.

cõsuetudo nõ probatur testib.singularib. cõmune ait Deci.cons.215.quin & probari debet testib.de actuum visu,frequentia,diuturnitate deponētib. vt tacitus populi consensus accessisse videatur.cõe asseuerat idem Dec.cons.489.n. 25.fatisque superque erit duob. testib. ea omnia probari. receptũ, ait Roch.in 4.sect.repet.c.vlt.nu.66. de consuetud. & vide ī. ver.testes singulares, quin & illam vigere celebri iuris doctori scriptis prodenti credetur,vt cõe effantur Porc.in §.apum. n.x.Instit.de rer.diuis.Alex.in l.post dotem.nu.29.ff.sol.matr. Dec.in l.2.§.mutui datio.lect.2.n.13.cum seq.ff.si cert. pet. & cons. 540.nu. 10.Viuius lib. 1.opi.88. E.Suarez.

consuetudo non facit supplemētum in substātialib. vt loquar doctorum more,commune enunciat Arius Pinel. in 2. part.c.3.n.3.in fi.& n. 5.etiam in fi.C.de rescind.vend.E.Suar.

Consuetudo vt Clerici possint conueniri in criminalib. coram iudice seculari,nõ valet.communem ait pract.q. 31.n. 5. Clar.d.lib. 5.§.vlt.q.36.ver.sed ea retenta. P.Fichard.

consuetudo laicorum inter clericos,etiam ꝙ sit honesta,& nõ ꝗ libertatē ecclesiarum,nõ debet seruari,vt est communis opi. Pet.Rauen.in tract.de consuet.numer. 184. Bonacoss.

consuetudo pœnalis nõ extenditur, vt est communis opi. de qua Roch.de Cur.in tract.de cõsuetudine.n.345.tom.1.limita,vt per eum.Et debet induci cõsuetudo sciente principe, vt est communis opi.de qua ibi.nu.351. Bonacoss.

cõsuetudo ꝙ vnus puniatur pro alio pœna capitali,vel corporali,nõ valet,vt est communis opi.de qua Roch. de Curte in tract.de consuet.nu.441.vbi latius. Bonacoss.

consuetudo vel statutum.ꝙ ob bonum publicum priuaret aliquem re sua,vel eius dñio, valet & tenet. Sed precium debet solui prius illi,qui re sua priuaretur,vt est communis opi. de qua Roch.de Curte in tract.de consue.n.449.tom. 1.Bon.

consuetudo cõis scribendi aliter quàm sit veritas rei,excusat scribentem à dolo.Aemylia.cons. 52.nu. 10. Bonacoss.

consuetudo, seu statutum disponens ꝙ vsuræ pro dote, & causa dotis donec restituatur ipsa dos solui debeant,ad rationem quinque pro centenario,non valet aliquo modo,secundũ Io.de Im.& cæteros omnes,in l.in insulam,§.vsuras.ff.sol. matr.gl.& Bald.per tex.ibi,in l.eos, C. de vsur. & Canonistas, in cle. 1.de vsu.& Ias.in §.fuerat,nu.9.insti.de act.vbi recitat istam esse communem opinionem,& communem pariter scribit fore Roch.Curt.in c.fi.de consuet.in q. 1.n. 18.& seq.imò, secundum Bald.in l.2.& in auth.ad hæc,C.de vsur. huiusmodi statutum,atque ꝛsuetudo permittens vsuras,etiam in vno nummo duntaxat non censetur licita, & iudicans secundum

tale ſtatutum incidit in excommunicationem,& in hereſis la bem,& proſequitur hoc apertius Iaſ.in loco præmiſſo & ampliat ſimiliter in trib.aliis caſibus Curt.in d.q. 1.nu. 18.& ſeq. Sed Bal.in l.fi.§.præterea,C.de iure dot.& Card. cum aliis cõpluribus,in d.cle. 1.aſſeruerunt contrarium,& optimè, quorum quidem opinionem ſequitur,atque tuetur.Curt.in d.q. 1.n.19.vbi profert hoc vtile verbum:ꝙ talis conſuetudo,vel ſtatutum communiter obſeruatur abſque peccato,& hæc eadem conſueto ꝙ ſoluantur ſeptem pro quolibet centenario viduæ,cui non fuit dos ſoluta,viget quoque in ciuitate Neapolis,&obſeruatur,teſte Afflicto deciſ. 284.in prin.extatque prædicta conſuetudo hic Aquilæ,ꝙ ratione dotis non ſolutę ſoluantur ſeptẽ pro centenario quotidie ſeruatur,verùm vbi quæſtio hæc eueniret,& talis conſuetudo nõ reperiretur,tũc caſus foret valdè dubius, ac exagitandus ad vtramque partẽ, & denique decidendus veniret,prout eum decidit Rota.Neapolitana,in d.deciſ.Afflict.284. ad quam caſu eueniente tanquam ad portum clarę veritatis recurrendum eſſet.F.Viuius.

Conſuetudo vt inducatur requiruntur duo actus, & ſic ad inducendam conſuetudinẽ ipſam duo actus neceſſarij ceſentur,ſecundum gl.in l.de quibus.ff.de leg.&iſta eſt communis opi.vbi actus eſſent notorij,& qui ſæpius non occurrerent,ſecus ſi ſæpius acciderent, quia tunc plures actus requiruntur arbitrio iudicis,cùm hoc non ſit lege cautum,arg.l. 1.in fi. de iure delibera.de quo per Bar.Bal.& Ang.in d.l.de quibus Bal. Abb.Rocchum Curt.q.4.n.42. & ſeq.& cæteros cõmuniter, in c.fi.de conſuc.vbi pariter ipſe Rochus Curt.ponit alteram concluſionem ſatis vtilem pro intelligentia præmiſſæ cõmunis.videlicet,ꝙ ex vnico actu ſucceſſiuo,puta ſi pons in publico fiat inducetur conſuetudo. F.Viuius.

conſuetudo non tenet, quæ ſolemnitates requiſitas à iure canonico remittit in alienatione rei eccleſiaſticæ,& ſic introduci nequit conſuetudo,ꝙ iuris ſolemnitas requiſita non interueniat in alienatione eccleſiaſticarum rerum, vt voluerunt Inn.Abb.& cæteri omnes communiter,in c.nulli de rebu.eccle.non alie.Rocchus Curt.in c.fi.de cõſuetu.q. 5.n.25. & Petrus de Benintendis dec. 13.n.7.vbi recitat iſtam eſſe cõmunem opinionem,ſed benè valeret conſuetudo, quæ augeret ſolemnitates in alienatione rei eccleſiæ,ſecundũ Io. And. Abb.&omnes in d.c.nulli,&Rocchum Curt.in d.c.fi.q. 5.ſub num.25.& ſeq.vbi ait iſtam eſſe communem opinionem,ac eam per exempla,& authoritates latiſſimè declarant.F.Viui.

conſuetudo, vt clerici poſſint conueniri in criminalib.coram iudice ſeculari,non valet,vt eſt cõmunis opi.Clar. q.36. ver.ſed ea retenta.Et conſuetudo eſt ſtricti iuris.D.m. Alc. in conſ.38.nu.27.lib.9. Bonacoſſ.

conſuetudo locorum in feudis attenditur,ſecundum communem per Burſ.conſ.30.nu.35.lib. 1.

conſuetudo mala excuſat à pœna,ſecundum communem per Burſat.conſ.77.nume. 15.lib. 1.poſt doct.ad Rom. conſil. 466.num.2.

conſuetudo exorbitans de caſu ad aliam non extenditur, nec egreditur terminos vſus, ſecundum cõmunem per Burſat.conſ.82.nu. 5.& 6.lib. 1.

cõſuetudo ciuitatis ex bino actus inducitur,& quomodo? vide per Burſ.conſ. 50.nu.26.lib. 1.vbi declarat.

conſuetudo extenditur,vbi eſt eadem ratio,& vbi eſt fauorabilis,licet ſit exorbitans & oneroſa,ſecũdum communem per Burſ.conſ.40.nu. 10.lib. 1.Et dic ꝙ conſuetudo fauorabilis extenditur,ſi nemini ſit oneroſa,ſecũdum magis communem per eundem conſ. 50.nu.22.lib. 1.

Iudex põt ſe informare de & ſuper Conſuetudine,ꝙ ſic ita obſeruata fuerit,vel non,& à ſeipſo poteſt interrogare tabellionem.Bart.in l.lege Iulia.ff.de teſtib.Iaſ.conſ.34.libr. 1. vbi an poſſit ſe ita infirmare, vel ſit plenè probanda per allegantem.ad quod facit Alex.in l.4.§.hoc autẽ iudicium.ff.de dam. infect. vbi enumerat caſus in quibus iudex ex officio ſupplere poteſt. Et an teſtes ſingulares in probatione actuum probent conſuetudinem,vel aliquid in genere vel ſpecie probandum.Alex.con. 105.col.vlt.lib. 5.Et quomodo ac qualiter ꝙ-betur conſuetudo,vide Dec.conſ.402.vbi an ſufficiat eam allegare.& ibi an credatur doctori eam alleganti.& conſ. 540. 691.694.Et qualiter articulari debeat conſuetudo vt admittatur ad probandum: & qualiter teſtes deponere debeant,vt valeat probatio.Bellamer.cõſ.27.Aym.conſ. 134.n.24. Abb. conſ.53.Et qualiter deducatur ac probetur,Alex.cõſ. 45.lib. 1.vbi etiam de conſuetudine iuri contraria. Put.

conſuetudo collectandi licet contra ius commune, valet, maximè ſi ſit immemorabilis,quæ habet vim tituli,ſecũdum communem per Burſ.conſ. 16.nu. 14.lib. 1.

Cõſuetudo delinquendi facit vt quis acrius puniatur.Quę autem dicatur eo caſu conſuetudo,& ex quibus & quot actibus inducatur,& an debeant eſſe delicta eiuſdem generis:vide tex.in l.3.in fi.vbi Caſtr.plura not.C. de epiſc. audient. de qua materia eſt tex.in l.omnes.C.de delatorib.libr.x.vbi delicta geminata eſt multiplicata,poſito ꝙ ſingulo delicto nõ veniat imponenda niſi pœna pecuniaria, tamen ex conſuetudine delinquendi imponitur pœna mortis.&ibi Io.de Plat.tex. vbi Bart.in l. 1.C.de ſuperexact.lib.x.vbi Ang.ad Bart.dicit ꝙ
10 aſſeſſores poſſunt talem aſſuetum delinquere, cõdemnare ad mortem,poſito ꝙ pœna talis delicti eſſet pecuniaria.text. tamen in c. 1.extra de pœnis,dicit ꝙ ex geminatione ſeu reiteratione delicti reiteratur pœna.non tamen dicit ꝙ multiplicetur:quia reiteratio præſupponit idẽtitatem pœnæ.vt ibi not. Abb.cui adde Carrer.in prac.pag.41.n. 170.Quæ omnia vide latius tractata per doct.in apoſtil.ad Bart.in d.l. 3. C. de epiſc. aud.Iaſ.in l.nec damnoſa.C.de precib.imper.offer.in l.2. C.ſi cont.ius vel vtilit.public.in l.ſi idem cum eodem.ff.de iuriſd. om.iud. Put.

20 conſuetudo dat iuriſdictionem contentioſam, l.fi.& ibid. Bart.ff.de aqua pluuio arcenda,& habet vim legis, l. 1.§.denique.ff.eod.ti.c.cum contingit,& ibidem glo.& communiter Doct.de foro comp.refert.Bened.Capr.reg. 84.nu.24.

conſuetudo contra bonos mores,& in læſionẽ eccleſiæ tẽdens vt ſi permittatur clericis ſine cauſa vagari,etiamſi beneficium reſidentiam non exigat,tanquam irrationabilis nõ valet in c. 1.de conſuetud.& in c.ex tuæ,de clericis non reſid.voluit Hoſt.& Io.And. quòd communiter teneri teſtatur Benedict.Capr.reg.91.nu.8.& reg.92.nu.31.

30 conſuetudo diſponẽs ſuper decimis,earum quotam diminuendo vel in totum tollendo, qua laici contra clericos vel eccleſiam ſe tueri volunt non valet,nec laicos excuſat,vt voluit gl.in c.in aliquibus de decimis,& is q.7.c. quicunque, & Inn.in rub.de decimis,quod communiter per Canoniſtas teneri refert Benedictus Capra.reg.98.nu.13.vide ỹ.decimæ.

conſuetudo de iure ciuili inducitur per tempus longũ, decem annorum prout voluit D.Ant.& Im.in c.fi.de conſuetudine,& ita communiter teneri dicit Bened.Capr.reg.13.n.15. quod verum eſt,non ſolùm ſi conſuetudo ſecundũ,aut prę-
40 ter ius,ſed etiamſi inducatur contra ius,l.diutina,ff.de leg.& notat in rub.C.quæ ſit longa conſuetudo,& in l. 1.& 2.C.eo. tit.& ibidem Cy.quod & Bart.tenuit in l.de quib.ff. de legib. Capr.reg.14.n.17.vbi dicit quod canones 40. annorũ requirant, Ad conſuetudinem igitur inducendã quamuis ſufficiat longum tempus decem annorum,idque procedat ſiue ſecundum,præter,aut etiam contra ius,inducatur,ſiue cauſam continuam vel quaſi,titulum, vel non habeat, id tamen fallit qñ ipſa ɔſuetudo verſatur circa reſeruata Principi,tunc enim ad deducendum requiritur tantũ tempus cuius memoria in con
50 trarium non extet,non ſolum iure Canonico,vt in c.ſuper,q buſdam,§. 1.de verb.ſig.ſed etiam iure ciuili,l.hoc iure.§. ductus aquæ,ff.de aqua quot. vt voluit Imo.& D.Nic.d.c.fin.de conſuetudine.ꝙ etiam communiter teneri affirmat idem Bened.Capr.d.reg. 13.n.28. ſimiliter fallit quando conſuetudo induceretur circa res eccleſiaſticas, quia tunc ad eã inducendam requiritur vtroque iure tempus 40. annorũ,iuxt. Auct. quas actiones.C.de ſacroſan.eccleſi.quæ eadem Auct. canonizata eſt,46.q.3.& ita ſentit gl.in d.c.fi.&ibid.Compoſtel.& Io.And.cum quib. cæteros communiter tranſire refert idem
60 Bened.Capr.ibid.nu.30.

conſuetudo vel deſuetudo non tollit legẽ poſitiuam præcipientem,vel prohibentem aliquid ad honorem Dei,vel cõmodum publicum,cuius contrauentio generabit peccatum mortale, etiamſi à principio non recipiebatur communem refert Benedictus Capra regu. 14.n. 5.vide ỹ.in verbo Lex.

conſuetudo ſicut nec ſtatutum tollens præcepta moralia iuris diuini,aut contra ea aliquid ſtatuens non valet,commu nem refert ex gl.communiter approbata in ca. cum tanto,de conſuetud.Benedictus Capr.concluſ. 11.numer.6. vide infrà
70 Statutum.

conſuetudo q̃ expreſsè approbatur à iure.ſine omni dubio rationabilis eſt,vt patet ex gl.in c.fi. in verb. Rationabilis,de conſuetud.& in iurib.in ea allegatis,in qua omnes concordare refert Bened.Capr.concl. 12.nu. 5.

cõſuetudo quę expreſsè reprobat à iure,eſt irrationabilis, vt vult gl.in d.c.fi.de conſuetud.in fi.gl.ibid.allegatis,in quo contradictorem nullum inueniri teſtatur idem Bened. Capr. reg. 12.nu.6.

conſuetudo quæ neque expreſsè approbata, nec reproba-
80 ta à iure inuenitur,relinquit arbitrio iudicis,ex bono& æquo

æſtimanda

æſtimanda præſertim ex fine ipſius conſuetudinis rationabilis,vt dicit Hoſt.d.c.fi.quem ſequitur Io.And. in c. 1. de conſuetud.& communiter Doct.in c.fin.de conſuet.accedit,c.de cauſis de offi.deleg.refert ac ſequitur idem Bened. Cap.regu. 12.nu.7.& ſeq.

conſuetudo, ſi appareat, nec apparere poſſit iudici de fine ipſius,an videlicet tẽdat ad bonum publicum,tunc iudex debet conſiderare an ius approbet vel reprobet ſimilem conſuetudinem:primo caſu rationabilis, ſecundo autem irrationabilis habebitur vt voluerunt d.c.fi.Hoſt.Io.And.&Franciſ.
10 Vercellenſis, cum quibus cæteros tranſire affirmat idem Bened.Capr.reg. 12.nu. 14.

conſuetudo vel ſtatutum reducens pœnam homicidij vel alterius ſimilis delicti in pecuniarium, irrationabilis videtur, & non valet,quemad.in d.c.fi.de conſuet tenet etiam Abbas Henricus Beuh.D.Ant. Petr.de Anchar. & communiter ſcribentes vt refert ac ſequitur idem Bened.Cap.regu. 12.nu. 15.

conſuetudo reprobata non tantùm intelligitur ſecundum gl.in clem.ſtatutum in verbo conſuetudine. de elect.& in cle. ſi vna.in verbo decernimus,de reb.eccle.de præterita,ſed etiã
20 de futura,ſecundum Petrum & Cyn.in l.2.quæ ſit long.conſuetud.arg.l.in fraudem.§.fi.cum l.ſeq.ff.de teſtament.militũ, quod etiam ſequitur Paul.& Lapus,d.clem.ſtatutum,&Bart. in l.ſi mihi & tibi,ff.de leg. 1.& Imol.in d.c. fi. de conſuetudine.quod & verius eſſe & communiter teneri teſtatur Bened. Capr.reg. 12.nu.24.

conſuetudo ſi præcedat legem, ſeruatur lex quæ ſequitur, l. 1.C.de fideiuſ.dotium dentur,l.3.§.Diuus & ibidem cõmuniter DD.ff.de ſepulchro violato, quod verũ eſt quando lex quæ ſequitur conſuetudinem, expreſsè derogat ipſi conſue-
30 tudini vel quoniam de mente condentis ipſam legem hoc cõſtat,quo caſu tollet,aliàs non tollit lex ipſam cõſuetudinem, præſertim ſi rationabilis ſit,vt eſt caſus in c. 1.de conſtit.lib.6. ſecundum Io.And.in d.c.fi.de conſuetud. quod etiam Canoniſtas communiter tenere Bened.Cap.per dictum capitulum fi.ibidem nu.25.& ſeq.

conſuetudo rõabilis vt inducatur,requiruntur tot & tales actus vt veriſimiliter tranſeant in noticiam populi,vel maioris partis, qua in re cùm certa doctrina dari nequeat id totũ relinquetur arbitrio iudicis arg.c.de cauſis.de off.dele.quam
40 opinionem ſecundum Imolam & D.Nicolaum commu.eſſe affirmat Bened.Cap.reg. 14.n. 9. qui volunt etiam quod vnicus actus non ſufficiat ad inducendam conſuetudinem,quod ſimiliter communiter teneri ibidem n. x. refert ac ſequitur idem Bened.Cap. quia iura videntur ponderare frequentiam actuum,vt l. 1.C.quę ſit long.conſuetu.l.an in totum.C.de ę-dif.priuat.dicens id ꝙ cedere,ſiue actus ſit ſucceſſiuus,vel habeat cauſam ſucceſſiuam,ſiue non,vt tenuit Guli.Io.de Imo. & communiter Doct.tenere Bened.Cap.ibidem n. 12. refert, quia ex vnico actu etiam cauſam ſucceſſiuã habente,non po-
50 teſt bene colligi tacitus cõſenſus populi,quod velit in poſterum ſemper idem fieri. Capra.

Conſuetudinem ſi aſſerat eſſe,vel ita ſe habere,Doctor aliquis excellens illi credendum eſt, ſaltem ſi Contrarium non probetur:vt ſignanter declarant Bart. in repeti.l.de quib.ver. quarto principaliter quæritur.ff.de leg.& pleriq; ibi ſequuntur.Idem voluit Bald.in c.cum dilectus.ver.nota quod cõſuetudo,&c.extrà,de conſuetud.Dum dicit:conſuetudinem poſſe probari authoritate ſolius gl.vt per eum.Paul. de Caſtr. in conſ. 161.in preſenti cauſa in prin.Dũ inquit,de quadam con-
60 ſuetudine ſtandum eſſe relationi Bald.Idem voluit Raph.Cuma.in cõſ. 169.Monaſterium Iure locationis,&c.dum refert, & ſequitur Bald.Ita etiã affirmat poſt plures,quos allegat Bartho.Cæpol.in conſ. 58.Paul.Faber.n. 2.in fi.& n.3.inter criminalia qui idem dixit in conſ.39.Lucenſis ciuis nu.29. eo.lib. Chriſtoph.Portius inſtitu.de iis,qui ſunt ſui vel alie.iur.verſi. ex hoc erit probata,&c.Dec.qui dicit ita communiter teneri, licet Alex.& plerique alij Contrariam dixerint in l.2.§.mutui datio.num. 14.ff.ſi cert.petat.& in conſi. 559.in caſu venerabilis.n. 5.vt hæc cum aliis concordant.refert Soc.Iun.conſ. 1.
70 nu.37.& nu.38.vol.4. E.Muſcul.

conſuetudo etiam iniuſta excuſat à pœna.Gome.in c. 1.de conſtit.in 6.nu. 131.communem dicit. Bonacoſſ.

conſuetudo reprobata per ſuam iniquitatem, non poteſt amplius introduci,& ſic etiam cenſetur reprobata conſuetudo futura,vt eſt communis concordia doctorum.de qua Rochus.de Curte in tract.de conſuetudine.numer. 521.tomo. 1. Bonacoſſ.

conſuetudo mixta ligat clericos, vt eſt communis opi.Rochus de Curte in d.tract.de conſuetu.nu.667. Bonacoſſ.

Conſuetudinem mulieres inducere nõ poſſunt, ſicut nec leg.condere,etiam Auguſta,ſecũdum gl.in l.ſi Auguſtæ.ff.de leg.2.no.Bar.in l.lex eſt commune.ff.de lega.fallit in mulieribus illuſtribus habentibus feuda dominia tranſitoria ad fœminas.c. 1.de ſucceſſ.feu.&ibi Bald.&dominus Cato in dicta l.lex.poſſunt tamen mulieres ſtatuere,& inducere conſuetudinem in materia ad mulieres pertinẽtes, vt in obſtetricibus, & ſimilib.ſecundum Doct.in l. de quibus.ff.de leg.do. Cato. vbi ſ.facit l. 1.§. 1.ff.de va.& extraor.cog. Balb.deciſ. 117.

cõſuetudo iuriſdictionem priuato tribuere poteſt, c.cum contingat,extrà de foro comp.& ibi gl.& gl.in l. 1.C.de emãcip.libe.in l.& quia.ff.de iuriſd.om.iud.in c.cum dilectus, extra de fide inſtrum.Bald.& Ang.in l. imo magnæ.ff. de legib. Balb.deciſ. 120.

conſuetudo quæ nam ſit irrationabilis arbitrio iudicis cõmittitur,vt eſt communis opi.Pet.Rauen.in ſuo aureo alphabe.& in tract.de conſuet.nu. 181. Bonacoſſ.

conſuetudo etiam futura procedere non poteſt aduerſus legem,quæ ipſam cõſuetudinem ſimpliciter reprobauit:nam
20 eam ſenſim iudicat iniquam eſſe.vt per Bart.in l.fi.ff.de leg. 2. Bald.in l.fi.C.de pact.pignor.Domini.& Francum in ca. 1.de cõſtit.in 6.Abb.in c.2.n.7.de probatio.Aret.in l.3.ff.de teſta. Imo.in c.cùm ab omni.n.3.de vit.& honeſt.cle.& Iaſ.in l.cũctos populos.n.74.C.de ſum.tri.& fide.Tiraq.in tracta.de retractu in præfatio.n. 18.& ſeq.hoc idem tenent,&ſequuntur Fel.& Dec.in d.c.2.de prob n.2.aſſerentes iſtam eſſe communem.Rocchus Curt.in c.fi.de conſuet. Iaſ.in l. de quibus,nu. 55.ff.de leg.& Alex.& Iaſ.in l.ſi mihi & tibi.§. in legatis. circa fi.ff.de leg.1.F.Viuius.

30 conſuetudo ex noua cauſa poteſt induci contra legem derogantem,etiam expreſſim futuris conſuetudinib. vt per Anto.Abb.Rocchum Curt.c.fi.de conſuet.Domini.in c.1.de cõſtit.in 6.Abb.n. 8.& Dec.n. 2.in c. 2.de proba.quorum opinionem aſſeuerant ibi omnes præſertimque. Modern. eſſe communem, & veriſſimam per nonnullas rationes allegatas per eos. Idem.

conſuetudo debet eſſe obtenta in contradictorio iudicio ſecundum gl.in §. ex non ſcripto. Inſti. de iure naturali, & in rub.C.quæ ſit longa conſuet.quam ſequitur Alex.conſ. 132.
40 in 1.dubio,lib. 1.conſ. 136.vol.2.& conſ. 173.lib.6.vbi cõcludit Alex.ꝙ requiritur,vt ſit obtẽta in contradictorio iudicio, vel ſaltem ꝙ quis tali vſui, aut conſuetudini aliquando contradixerit, & ꝙ non obſtante huiuſmodi contradictione ſic fuerit obſeruatum, & ꝙ requiratur ad validitatem conſuetudinis ꝙ in contradictorio iudicio fuerit obtenta,quod eſt cõtra legem, tenet Franciſcus de Rãponibus inter conſilia Calderi.conſ.6.in tit.de cenſib.Anch.conſ. 178.viiis, & diligẽter inſpectis,Ang.conſ.367. in quæſtione vertente. & Curt. iun. in tract.feudorum in 4.part.q.30.In contrariam verò ſentiam videlicet, quod non requiratur aliquo pacto conſuetudinem eſſe obtentam in contradictorio iudicio tenet Bar. in
50 l.de quib.& in repet.illius l.ff.de leg.Abb.conſ. 73. in 3. dub. lib.2.Veronenſis conſ.31.circa fi.Bald.in conſ.210.lib. 1.Iaſ. in d.l.de quib.verſ.in 2.part.& cõſ.46.vol. 1.Crauet.conſ. 55. n.6.Soc.conſ.99. libr. 1. vbi aſſeuerat iſtam eſſe communem opinionem,Corn.quoque conſ.293.vol. 1.& conſ. 179. vol. 3.& conſ. 155.vol.4.& Tyraq.in tract.primogeni.q.91. in fi. & contra iſtam communem difficile foret in iudiciis obtinere: qua quidem retenta tanquam veriſſima interpretor eam
60 vt dũtaxat procedat in actib.extraiudicialib.ſecùs in iudicialib.in quibus requiritur,ꝙ ſit obtenta conſuetudo in contradictorio iudicio,ſecundum Bald.in præcitato conſi.210.li. 1. Aret. in d. §. ex non ſcripto, vbi non facit mentionem de Bal. ſed ſolummodo citat Saly.in d.l.de quibus. Idem.

conſuetudo non probatur per teſtes ſingulares.Dec. conſ. 215.communem dicit. B.Villalo.

conſuetudo, ſi eſt per legem ſublata, non poteſt de nouo introduci,quia lex ſimpliciter reprobans conſuetudinem,nõ ſolum intelligitur de præteritis ſed etiam de futuris, Iaſ. in l.
70 cunctos populos n.74.C.de ſum.tri.Imo. in c. cùm ab omni, de vit.& honeſt.cler.n.3.& Alex.in l.ſi mihi & tibi,§.in legatis.ff.de leg. 1.communem dicit.De iure regio cum conſuetudo non poſſit introduci ſine ſcientia Regis.l. 5.tit.2.par. 1.per conſuetudinem tollitur talis lex iuxta d.Anton.quem refert Roc.in c.fi.de conſuet.limita.tertia. Idem.

conſuetudo de Alienando vtile dominium eccleſiæ certo modo non poteſt extendi ad alium modum ẽt vtiliorem eccleſiæ.Curt.iun.conſ. 158.nu. 12.communem dicit. B.Villal.

cõſuetudo quæ ſit rationabilis relinquitur arbitrio iudicis
80 Io.Nic.in florib.iuris patrona.lib. 1.n. 15.aſſerit communem,

ex Io.And.in c.1.de conſt.in 6.ſup verbo rationabilia. Idem.

Conſuetudo probatur per Doctores dicentes ita eſſe conſuetudinem, Communem dicit Dec.conſ.540.n.10.&in l.11.§.mutui datio.in vlt.lect.nu.13.cum ſeq.ff.ſi cert.pet.& Alex. quamuis ipſe diſcr.pet.in l.poſt dotem.n.29.ff.ſol.mat. Idẽ.

Adde pro hac communi opinione ex conſ.55.vol.4.Et rurſus, Decium plenè cõſ.694.n.3.cum aliis Doct.ibi alleg.item Curtium Iunio.conſ.60.n.5.Gratum conſ.12.n.58.quem vtrumque allegat,ſequitur ipſemet Mar.Mantua conſ.99.n.x. libr.2.qui omnes potiſſimum nituntur auctoritate Bartoli in l.de quib.de ll. I.Fich.

contrariam verò opinionem,ꝙ nõ credatur Doctori,quãtumuis excellenti & celebri atteſtando cõſuetudinem,tenet indiſtinctè,& aſſeueranter Alex.(ſibi tam cõtrarius)in l. poſt dotem n.29.ff.ſol.mat.Franc.Aret.conſ.133.Rom.ſing.367. Phil.Cor.conſ.83. Iaſ.plenè in d.l. de quib⁹(vbi ſtrenuè hanc contrariam propugnat)& alij quos allegat Rochus in c.fi.gl.fi.in verſ. Quinto quæro. de conſue. Et ibi concludit his verbis.Ex præmiſſis auctoritatib.apparet, quod iſta eſt communis opi.& etiam bene fundata in ratione:quia cõſuetudo eſt facti:& ea quæ ſunt facti,etiam prudentiſſimos fallunt. l.2.ff. de iur.& fa.ig.Et hoc maximè in conſuetudine procedit,quæ plerumque variatur, & modo eſt allegando nigra, vt inquit Hoſt.n.in prin.ſuæ Summæ,quem etiam refert.Rom.in d.ſingu.Hæc Rochus.Quam opinionem nouiſſimè ſecutus eſt etiam Mantua(ipſe quoque ſibi contrarius)conſ.231.n.51.& ſeq.lib.2.vbi ſimiliter hanc dicit communem. B.Villal.

conſuetudo ad hoc, vt probetur requiritur ꝙ teſtes deponant de viſu actus cuius conſuetudo allegatur & quod deponant de frequentia & temporis diuturnitate,& actus tales factos fuiſſe vt appareat interueniſſe tacitum conſenſum populi:communem aſſerit Deci.in conſ.489.nu.25. Idem.

conſuetudo præſcripta tanto tempore, cuius initij non extat memoria, æquiparatur priuilegio conceſſo à Principe ex certa ſcientia,Bal.in c.vnic.in tit.Quæ ſint Rega.communem dicit Alex.conſ.6.coll.2.vol.1. I.Fichard.

conſuetudo etiam iniuſta,excuſat à pœna:Gomeſ.in ca.1. de conſti.nu.131.libr.6.communem dicit. B.Villalo.

conſuetudo introducitur per decem annos Iaſ.in l.de quibus.ff.de leg.n.47.communem dicit.concor.cum hac cõmuni l.5.tit.2.par.1. ibi *diez o veinte annos*,intellige iſtam communem quando eſt præter ius Io.mona.de iur.patro.lib.1.n.17. communem dicit ex gl.in c.fi.de conſuet.lib.6. Idem.

Adde tu omnino Petrum à Duen.in reg.Iur.reg.138.cum limitationibus ibi. I.Fich.

Nota,ꝙ ad hoc ꝙ cõſuetudo introducatur,non requiritur ꝙ in contradictorio iudicio introducatur.Panor.in c.fi. n.16. de conſue.communem dicit:quem refert Tiraq. de primogeni.q.91.in fi. B.Villal.

Eandem pro communi tenet Roch.Curt.in c.fi.in 5.requiſito conſuetudinis,qui alleg.Ant. de Butr. ibidẽ hanc pro cõmuni(quod & verum eſt)aſſerentem.n.16.Et inſuper Barba. ibidem aſſerentem, licet arguat in contrarium ſed & dominus Tautemberg.in hac reſidet,concl.87.in fi. vbi & ipſe Panor. allegat dicentem eſſe communem. Hanc ſequitur(licet non dicat communem)Iaſon.conſ.46.vol.1.Hanc etiam pro communi ponit Turz.in opi.9.153. I.Fich.

conſuetudo ſpecialis non vincit legem Iaſ. in d.l. de quib. nu.50.communem dicit. B.Villal.

conſuetudo alicuius Eccleſiæ in alienationibus rerum Eccleſiaſticum, non poteſt tollere ſolẽnitates introductas de iure Canonico,communis concluſio, & opinio omnium ſcribentium eſt,dicit Barth.Caſſ.ſuper conſuet. Burg.in Rub. *des main morte* §.9.nu.26. I.Fich.

Nota ꝙ ſimile conſuetudinis non vincit legem,Iaſ.in d.l.de quibus.nu.14.communem dicit. B.Villalo.

conſuetudo,ad hoc ꝙ obliget vniuerſitatem ad aliquid faciendum, requiritur ꝙ introducatur ſciente.ac conſentiente tota vniuerſitate. vel ſaltem maiori parte Io.de Rip.de leg.li.1.reſpon.20. Idem.

conſuetudo operatur circa decimarum quantitatem & ſi minus decima ſoluatur Balbus tract. de præſcript.part.5.q.5. communem dicit. Idem.

conſuetudo poteſt facere inhabilem qui aliàs erat habilis de iure communi, ad contrahendum matrimonium. Couar. in epiſt.4.c.6.§.9.n.19.communem dicit ex gl.in ca.ſuper his de conſan.& affin. Idem.

conſuetudo obtenta facit, vt etiam forenſes collectari poſſint de bonis ſub ipſius collectantis iuriſdictione ſitis. Veram & communem eſſe concluſionem dicit Curt.iun.conſil.6.Et ſeq.n.1.refert & ſequitur Rol.à Val.conſ.6.n.32.lib.1.licet aliud ſit de iure communi,vt notaui ſ.in ver.collectari. I.Fich.

ADDITIO. conſuetudo an verificetur in vna vice vel duabus vel plurib.vicib.& an in feudis vel aliis conſuetudinibus. Præpoſit.in tit.qui feud.da.poſſ.n.27.in vſi.feud.& aliqua per M.Ant.Bard.in tract.de temp.vti & contin.in c.14.n.8.vbi videtur facere differentiam inter ſolitum & conſuetum.

CONSVETVDO.

Summaria.

Conſuetudo in ſcriptis redacta, nõ amittit propterea vires ſuas,nec deſinit eſſe conſuetudo.q.1.

conſuetudo propriè dicitur,quæ ſcripta non eſt,ſed quatenus eſt in fieri,& quatenus in eſſe introducitur.ibid.

conſuetudo producta iam in eſſe, redigi poteſt in ſcriptis: non vt incipiat eſſe Ius ſcriptum:ſed probationis cõmodioris atque facilioris habendæ ergò. ibid.

Scripturam,quæ ſuper conſuetudine conficitur ad probationem,non eſſe de eſſentia & natura conſuetudinis.ead.q.1.

Definitio conſuetudinis.q.2.

conſuetudinem.contra Ius naturale,non valere.q.3.

conſenſus populi, vel tacitus ſaltem, ad introducendum conſuetudinem neceſſarius.q.4.

Ad introducẽdã cõſuetudinẽ vtrũ requirat̃ tacitus cõſenſus totius populi,an verò ſufficiat ꝯſens⁹ maioris partis,ea.q.

Vtrũ ſit neceſſe ĩ introducẽda cõſuetudine, oẽs ea vti, vel maiorẽ partẽ,an verò aliquot hominũ vſus ſufficiat.Ita tñ vt eorũ actus veniant in notitiã populi,vel maioris partis ead.q.

Quarum perſonarum habeatur ratio,in conſtituenda maiore populi parte,quarum item non.q.5.

Quanto tempore inducatur conſuetudo.q.6.

Decennium,qđ Iure ciuili ſufficit ad inducendam conſuetudinem,ſiue contra ius ea ſit,ſiue præter ius,an item indiſtinctè ſufficiat Iure canonico.q.7.

Scientia principis,vel ſuperioris, an & quando requiratur in inducenda conſuetudine.q.8.

Vtrum in inducenda conſuetudine contra reſeruata principis,requiratur eius ſcientia.q.9.

Ad inducendam conſuetudinem an ſufficiat vnicus actus, an verò requirantur plures:& quot,& quales.q.10.

Actus ad inducendam conſuetudinem neceſſarij,debeant ne iudiciales eſſe:an verò ſufficiant extraiudiciales.q.11.

Actus iudiciarius ſufficit ad probandã cõſuetudinẽ:quatenus ſ.per eum detegitur,& declaratur cõſenſus populi,ead.q.

conſuetudo an liget ſubditos extra territorium.q.12.

cuius loci cõſuetudo cõſiderãda & inſpicienda ſit, in his,ſ. quæ concernũt atq; reſpiciunt proceſſum,inſtãtiam, ſiue ordinationem iudicij:eiúſne in quo celebratus eſt cõtractus,an verò eius,in quo iudicium exercetur,ſeu lis ventilatur.q.13.

An ſimile conſuetudinis vincat legem ſcriptam.q.14.

Lex reprobans, & prohibens ſeu tollens conſuetudinem, intelligitur tàm de cõſuetudine futura,quàm pręſente.q.15.

Quod remedium.quæve actio oriatur ex conſuetudine,& quomodo in iudicium deducatur.q.16.

Reiecta & reprobata opi.Bart.& Ang.tradentium, ex contractu nominato à conſuetudine inuento,actionem nominatam ex cõtractu oriri, & non condictionem ex morib.ead.q.

cõſuetudo augens,vel diminuens ſolennitatem numeri teſtiũ,de iure cõi requiſitã in vltimis volũtatib.an valeat.q.17.

conſuetudo,vt quis poſſit cædere ligna,vel animalia paſcere,intra limites alicuius territorij,an valeat.q.18.

Vtrum valeat cõſuetudo,ꝙ in cauſa criminali,vbi imponitur pœna mortis,poſſit interuenire fideiuſſor: & ꝙ quis pro alio puniatur pœna corporali.q.19.

Doctori adſerenti conſuetudinem ſic eſſe, an & quatenus credendum q.20.

QVAESTIO. I.

Quæro,An cõſuetudo perdat vires ſuas,ſi redigatur in ſcriptis?Reſp.ꝙ nõ,ſecundũ Cõem & receptã Doct.ſñiam,vt firmat Syluest.Aldobran.in §.ex nõ ſcripto.n.4.Inſt.de iur. nat. gent.& ciui.Licet.n.ꝯſuetudo,quaten⁹ eſt in fieri, & quaten⁹ in eſſe introducit̃,illa dicat̃,q̃ ſcripta ñ eſt, tñ poſtq̃ eſt in eſſe ꝓducta, p̃t in ſcriptis redigi ad ꝓbationẽ:ſed ſcriptura nõ eſt de eſſentia & natura cõſuetudinis,ſm Doc.communiter in l. de quib.ff.de leg.& in l.2.ff.de vulg.& pup.c.fi.de cõſue.vt firmat Aldob.vbi ſ.n.3.& Dec.in Rub.col.1.&ſeq.ext.de ꝯſue.

QVAESTIO II.

Quæro.Quid ſit conſuetudo?Reſp.Bart.in d.l.de quib, definit, ꝙ conſuetudo ſit ius non ſcriptum, moribus & vſu populi,vel à maiori parte illius, ratione initiatum, & continuatum,& introductum,habens vim legis. & dicit Deci. d. rubr.

de conſuet.col.2.quod hæc definitio cõiter approbata eſt.

QVAESTIO III.

QVAERO an valeat conſuetudo quæ eſt cõtra ius naturale?Reſp.ꝙ non.ita probat tex.c.fi.& ibi Ab.& Doc.ext.de cõſuet. Rochus Curt.nu.78.eandem opinionem firmat.Alber. Bru.in cõnſ.43.Guliel. Mainer.l.quoties.nu.86.ff.de reg.iur. Pau.Pariſ.conſ.78.n.193.vol.4.Alex.in conſ.196.nu.13.vol.2.& eam dicit eſſe communem Sigiſmund. Lofred.conſ.50. n.51.& Laurent.Syluanus conſ.10.n.39.

QVAESTIO IIII.

Conſenſus populi requirit̃ ad ꝯſuetudinem introducendã, vt eſt tex.expreſſus.d.§.ex non ſcripto,ibi,cõſenſu vtentium.

Sed dubium eſt,An requiratur tacit⁹ ꝯſenſus totius populi,an verò ſufficiat cõſenſus maioris partis: & communis & vera eſt ſententia,ꝙ ſufficiat conſenſus maioris partis.ita concludunt Doc.communiter in Rub.ext.de conſuet. Fel.c.1.de treug.& pace.& hanc eſſe communem opinionẽ firmat Syluest.Aldobran.d.§.ex ſcripto.n.11. inſt.de iure natur.neq; tñ requiritur,ꝙ maior pars de populo vtatur,vt populus, ſed vt homines de populo.Satis.n.eſt,quod aliqui vtantur, & actus illorum tranſeant in noticiam populi,vel maioris partis.Pet. de Anchor.d.c.fi.vbi Curt.in 8.requiſito.

QVAESTIO V.

Sed nũquid in maiori parte populi omniũ de populo habeatur ratio?Reſp.ꝙ non,ſed illorum, qui habẽt cõſenſum habilem ad legem condendam,excluſis illis, qui conſenſum habilẽ ad legẽ ꝯdendam nõ habẽt,quales ſunt minores 15.annis, infantes, mulieres, furioſi & ſimiles, ita tenet Bart.l.2.C.quæ ſit lõga conſuet. Ant.de Butr.Ab.& Curt.d.c.fi.& eſt communis opi.vt firmat Aldobrand.d.§.ex ſcripto.n.13.

QVAESTIO VI.

Quæro,Quanto tempore inducatur conſuetudo?Reſp.Gl. in d.§.ex nõ ſcripto.verb.diuturni.finaliter cõcludit,ad ꝯſuetudinẽ inducendã requiri longũ tp̃s,quod decennium denotat,ſm communem &receptam Doc.ſentẽtiam.ita tenet Ab. d.c.fi.quem ſequuntur ibi Doc.Faber.d.c.ex ſcripto.n.9.gl.& Bart.n.14.d.l.de quibus. & Iaſ.n.41.aſſerens hanc eſſe cõmunem opi.Eandem dicit eſſe communem Aldobran.d.§.ex nõ ſcripto.n.19.& ibi Chriſtopho.& eam tenet Thomas Gram. deciſ.64.Crauet.trac.de antiq.tempor.4.par.in prin.n.9.quãuis contrarium,ſed malè teneat Ang.d.§.ex non ſcripto.n.13. & hoc verum eſt de iure ciuili,ſiue conſuetudo ſit cõtra ius, ſiue præter ius, ita cõmuniter teneri firmãt præfacti Doctor. & tenet Ant.de Butr.d.c.fi.Iaſ.d.l.de quibus.nu.43.& eam firmat Corn.in conſil.125.lib.4.

Hanc communem cõcluſionem limitat Abb.in c.1.n.4.de treu.& pace.vt non procedat,qñ conſuetudo eſt ꝯ legẽ,quæ nunquam fuit recepta in obſeruãtia ignorãte ſuperiore:quia tunc ſm eum requiritur præſcriptio 40.annorum. Sed in cõtrarium eſt communis opi. à qua ĩ practica durum eſſet recedere,vt firmat Rochus de Curte in trac.de conſuet.n.303.

QVAESTIO VII.

Sed qđ de Iure canonico, nũquid ibi indiſtinctè quoq; ſufficit decẽnium?Reſp.ꝙ nõ,ſed ſi ſit ꝯ ius, requiritur ſpacium 40.annorũ.De hoc eſt tex.expreſſus.d.c.fi.ibi nõ ſufficit conſuetudo lõgæua.Et ibi no.Ab.Io. And.& Doct. communiter n.11.Eandem ſententiam firmat gl.c.fi.e.tit.libr.6.Bart.Iaſ.n. 43.& 44.& Doct.l.de quibus. ff.de legib.Alex.conſ.68.nu.6. vol.2.Aym.Crauett.in tract.de antiq.temp.4.par.prin. n.7.& 8.Rochus de Curte in tract.de conſuet.n.293.

Si verò cõſuetudo ſit præter ius,ſufficit ſpacium 10.annorum,etiam de Iure canonico, Ab.Panor.d.c.fi.n.11.de ꝯſuet. Eandẽ opinionem tenet Old.in conſ.285.n.3.& ita communiter teneri firmat Pet.à Duen.in reg.139.& eam tenet Aret. conſ.23.n.11.Abb.& Fel.c.ſtatuimus.de maior.& obed.

QVAESTIO VIII.

Sed quæro,Nunquid in inducenda conſuetudine requirat̃ ſcientia principis vel ſuperioris?Reſp.quòd non,ita tenet Panor.in ca.fi.n.13.ext.de conſuet.quem ſequuntur ibi Doct.& in ſpecie Barbat.n.71.dicit hãc eſſe communem opinionem, & eam tenet etiam Corn.conſ.155.n.7.vol.4.Alex.conſ.6.n. 4.vol.1.Gl.c.in iſtis.§.leges.gl.fin.4. diſt.Eandem opinionem tenet Geminianus c.fruſtra.8.diſt.vbi dicit quòd gl.& Doct. contrarium tenentes communiter reprobentur. & ibi Præpoſ.n.9.Abb.conſ.7.vol.2.

QVAESTIO IX.

Sed quid in conſuetudine, quæ ſit ꝯ reſeruata principi,nũquid in ea requiratur eius ſcientia?Reſp.in hac quæſt.eſt controuerſia inter gl.& Doct.Nam gl.in ca.pen.de filiis præsbyt. vult hoc caſu ad conſuetudinem inducendam requiri ſcientiam principis,&eam ſequitur Gemi.c.in ſumma.11.diſtinct. Bart.l.ſi publicanus.§.in omnibus.n.1.ff.de public.& vectic.

cõtrariam opinionẽ tenet Io.de Imol.d.§.in omnib. quem ſequuntur plures alij relati per Fel.c. cum nobis. vbi eandem ſequitur.n.2.de præſcrip.Iaſ.l.imperium.n.21.ff.de iuriſd.om. iudic.Hanc dicit eſſe communem Alex.in conſ.6.nu.6.vol.1. Balb.in trac.de præſcript.2.par.3.par.prin.q.6.nu.22.Iaco.de S.Georg.tract.feud.verb. cum mero & mixto imperio.n.20. & Alex.conſ.125.n.n.1.vol.2.Alciat.l. munus.ff.de verb.ſig. Curt.Iunior.conſ.158.n.12.

QVAESTIO X.

Quæro,an ad cõſuetudinem inducendam ſufficiat vnicus actus,an verò plures requirantur, & quot? Reſp.Communis & recepta eſt Doct. ſententia, non ſufficere vnicum actum, quamuis notorium,habentem tractum temporis, ſed requiri,quoad minimum duo interueniãt actus.ſi iſti ſint valde notorij,ſin minus tot taleſq;.actus, tres vel plures,ex quibus veriſimiliter colligi poſſit, hos actus ad notitiam populi perueniſſe, iudicet tanquã bono viro æſtimãte. ita tenet gl.& Ang. n.11.d.§. ex nõ ſcripto. Bart.l.de quibus.in lect.n.11.& in repet.n.12. Bald.n.15.& Iaſ.n.51. Bart.l.2.n.12.C.quæ ſit long. conſuet.Roch.Curt.trac. de cõſuet.vbi communem aſſerũt. Quamuis vnicum actũ ſufficere malè teneat Fab. d. §. ex non ſcripto.n.5.Abb.d.c.fi.n.17.Corn.conſ.290.lib.2.

QVAESTIO XI.

Sed quæro,nũquid hi actus debeãt eſſe iudiciales, an verò ſufficiant extraiudiciales?Reſp.Communiter receptũ eſſe,nõ requiri,ꝙ actus ſint iudiciales, & hoc probat̃ manifeſtè, quia cõſuetudo introducit̃,ex vſu & moribus hominum,ergò nõ requirit̃ neceſſario actus iudiciarius,licet verum ſit ꝙ ex actu iudiciario introducat̃ cõſuetudo,puta quia iudex iudicauit ꝯ l.populo ſciente,& nõ cõtradicente.ideoq; actus iudiciarius ſufficit ad probãdam ꝯſuetudi.nõ vt actus iudiciarius, ſed qa per illum actum detegit̃ conſenſus populi.Hanc opi.tenet gl. c.fruſtra,diſt.8.Io.And.Ant.de Butr.& imol.d.ca.fi.& ibi Ab. n.16.Curt.in 6.requiſito. & eam dicit eſſe communem Soci. in conſ.99.col.2.vol.1.Corn.conſ.393.col.3.in fi.vol.1.cõſ. 155.col.fi.lib.4.& hanc tenet quoque Bald.in conſ.210.lib.j. Iaſ.in conſ.49.col.2.lib.1.eandem dicit eſſe communem Aymon Crauett.in conſ.55.incip.reuocatur.col.2. verſ.non obſtat.n.6.& tenet Abb.conſ.73.lib.2.

QVAESTIO XII.

Quæro, an conſuetudo liget ſubditos extra territorium? Reſp.quòd non,ita tenet Geminia.c.vt animarum.§.j.de cõſtit.lib.6.quem ſequuntur ibi Docto.Eandem opinionẽ quoque amplectitur Bart.l.1.nu.50.C.de ſum.trinit. Et eam dicit eſſe communem Fel.c.à nobis.el.1.n.6.ext.de ſen.exc.Ale.ꝯſ. 111.n.2.vol.1.Rochus de Curte in tract.de conſuet.n.729.

QVAESTIO XIII.

Quæro,an in reſpicientibus proceſſum,inſtantiam ſiue ordinationem iudicij, ſit inſpicienda ꝯſuetudo loci contractus celebrati, ſeu iudicij? Reſp.quòd communis & recepta Doct. aſſertio eſt,locum iudicij inſpiciendum eſſe.ita tenet gloſ.ca. quod clericis. de foro compet. quam communiter approbatam eſſe firmat Petrus.à Duen.reg.147.

QVAESTIO XIIII.

Quæro. an ſimile conſuetudinis vincat legẽ ſcriptã? Reſp. ꝙ non, ita probat text.in d.l. de quibus. ibi, tunc quod proximum & conſequens eſt, vbi vult, quòd ſi in caſu occurrente deficit lex ſcripta, tunc recurrimus ad ſimile conſuetudinis. Hanc opinionem tenent Docto.communiter ibi,excepto ſolo Fulgoſ.vt firmat ibi Iaſ.in repet. nu.14.& ſeq.

QVAESTIO XV.

Quæro,an lex reprobans conſuetudinem intelligatur tantùm reprobare præſentem,an quoque futuram? Reſp.verior & receptior eſt ſententia, quòd etiam conſuetudo futura reprobetur, vt firmat Alex.de Imol.in l.ſi non ſpeciali. C.de teſtam.per tex.l.ſi ſeruitus.ff.de ſeruit.vrban.pręd.Et no.p Bart. & Docto.in l.ſi mihi & tibi.§. Lucius.ff. de leg.1.Eãdem dicit eſſe communem opinionem Iaſ. d. l.de quibus. nu.55. Hier. Schurff.in conſ.92.Cent.2.& in conſ.75.conſ.58.Cent.3.

QVAESTIO XVI.

Quæro,quod remedium ex conſuetudine oriatur,& quomodo in iudicium deducatur? Reſpon.Dic, vt dicit Bart.in d. l.de quibus.in lect.nu.16.& in rep.nu.19.& ibi Iaſ.n.86.quorum ſententiam communi Doc. calculo approbatam eſſe firmat Rochus de Curt.d.trac. ſuo. de conſuet.Schrader.d.§.ex nõ ſcripto.præterquã in eo,qđ Bar.& Ang.tradũt, ex ꝯtractu nominato à conſuetudine inuento,actionem nominatam ex

contractu oriri,& non conditionem ex moribus,In hoc.n.illorum sententia communiter reprobata est, vtrefert Iaſ.in l. vnica.n. 8.& 9.ff.de condict.ex l.& in prælud.feud.

QVAESTIO XVII.

QVAERO,an cõſuetudo valeat augens vel diminuens,ſolennitatem numeri teſtium de iure communi requiſitam in vltimis volũtatibus? Reſp.quòd ſic,iſta eſt communis opi.vt firmat Iaſ.in l.cunctos populos. C.de ſum.trinit. vide quæ latè dixi c.3.

QVAESTIO XVIII.

Quæro.an valeat conſuetudo,quòd quis poſſit ligna incidere, vel animalia paſculari intra limites alicui? territorij vel agri?Reſp.quòd ſic,ita communiter aſſerere firmat A b. c.dilecti filij.n.7.de arbit. dummodò conſuetudo non ſit violenta.Eandem opi.tenet Pariſ.in conſ.27.n.3.vol. 1.Dec.ꝓſ.550. Eandem tenet Bertr.conſ.255.n.7.vol. 1.& conſ.7.n.4.vol.4.

QVAESTIO XIX.

Quero.an conſuetudo valeat,quòd in cauſa criminali,vbi imponitur pœna mortis,poſſit interuenire fideiuſſor,& ꝓ aliquis ꝓ alio puniatur pœna corporali? Reſp.ꝓ ſic,ita tenet gl. in c.cùm homo.23.q. 1.quam ſequit Roma.in ſing. 129. Auguſt.Arimi.addit.ad Ang.in trac.malef.verbo, ꝓ quibus Antoninus fideiuſſit,n. 1.Cepol.repet.l.ſi fugitiui.n.61.C.de ſer. fugit.Dec.c.2.n.8.in 1.lect.& in lect.2.n.26. ext.de ꝓſt.& in c. 2.n.58.de probat.Chaſſanæ.in cõſuetud. Burgund.tit.des iuſtices.Rub. 1.§. 5.fol. 59.n.167. Et hæc videtur cõmunis opi. vt firmat Pet. à Duen. reg.331. limit.3. Licet contrarium teneat Fel.d.c.2.de conſtit.& d.c.2.n.8.de probat.ad cuius motiua reſpondet Dec.vbi ſuprà.

QVAESTIO XX.

Quæro, an credatur Doctori aſſerenti aliquam eſſe cõſuetudinem?Reſp.ꝓ ſic,ita tenet Bart.d.l.de quibus.n.21.ff.de legibus. Et hanc dicit eſſe communem opinionem Decius in conſ.91.n.12.Et in dicta l.de quibus.Hippoly.de Marſ.in cõſ. 82.n.14.& firmat latè Cagnol.l.vnica.in prin.nu.20.ff.ſi quis ius dicenti non obtemp. Michael Graſſus.

continuatio, ſeu cõcatenatio titulorum ad titulos fieri neceſſario debet,vt communem eſſe opinionem aſſerit Ang.in prin.proœ.Inſtit.& in rub.in princ.inſtit.de action. vbi Iaſ.ex n.3.multos ab ea ſtantes refert,quod etiã copiosè facit Io.de Garron.in rub.C.de ſecund.nupt. Hieron.Butig.in rubr.ff.de verb.oblig.non tamen libri ad librum continuatio neceſſaria eſt,ex gl.rub.ff.de condit.furt.in vltimis verbis, cuius ſententiam frequenter receptam aſſero ex allegatione.Alex.in rub. n.24.ff.de noui operis nunciat.Iaſ.in rub.n.6.in fi. Inſtit.de actionib.Iac.de Nigris in repet.rub.n. 1.ff.ſi certum petatur.vbi Ludouicus Gomez. communem etiam teſtificatur,magis tamen, ac magis mihi probatur Raphaelis Cuma. ſentẽtia in rub.ff.de noui operis nunciat.vt nihil aliud vnquam deſidere tur, quàm materiarum ſubordinatio,quę etiam opinio Ang. & Iaſ.ſuprà allegatis arriſit,& Alex.n. 1.Rip.n.16.in rub. ff.ſoluto matrimonio. & rurſus Ang.in prin.inſtitutio.de lega.& cæteris neotericis interpretibus cõmuniter probatur.E.Sua.

PRO. contractus qui conſenſu contrahuntur, contrario cõſenſu diſſoluuntur l.ab emptione.ff. de pact.§.fi.Inſt.quib. mod.toll.oblig.nihil tam naturale.ff.de reg.iur. Idem.

contractum iurisgẽtium actiones omnes, inuentæ ſunt de iure ciuili.communem dicit Iaſ.n.48.& Claud. Aquen.n.56. in l.ex hoc.ff.de iuſt.& iur. I.Fich.

PR.contractus à principiò ſunt voluntatis,&ex poſt facto neceſſitatis. in l.ſicut. C. de acti.& obliga.in l.in commod.in §.ſicut.ff.commod. Bellon.

PR.contractus non redduntur in inuitum. in l.nec emere. C.de iure delib.in l.innuit.C.de contrahen.empt.

OBIEC.contrà,de §.fi.inſti.de his,qui ſunt ſui vel alien.iur. & §.fi.inſtit.de dona.& §.non ſolum.inſti.de legi. vbi quis cogitur vendere vel emere.

SOL.Dic quòd ibi ſunt tres caſus ſpeciales.

Primus in odium dominorum.

Secundus fauore libertatis.

Tertius fauore vltimæ voluntatis,vt in contrariis.

Præterea cõtrà de l.ſi quis ſepulchrum.ff.de relig. & ſump. funeꝛ.vbi cogitur quis vendere viam ad ſepulchrum.

SOL.ibi ſpeciale fauore religionis. Bellon.

cõtractus bonæ fidei,cui dolus dat cauſam,ipſo iure, iuxta communem Doctorum ſententiam, eſt nullus, niſi deceptus vellet eundem valere, aut niſi dolus ſit velatus, aut ſi à tertia perſona fuerit adhibitus,refert Benedictus Capra,reg. 87.nu. 35.& ſeq.vide infra Dolus.

contractus venditionis in quo quis vltra dimidiũ iuſti precij decipitur, vtcunque circa pretium naturaliter liceat contrahentibus ſe decipere, l. item ſi precio, §. quemadmodum, ff. locati, etiamſi in vno nummo vltra dimidium iuſti precij deceptus,vel reſtitutio precio, vel ad ſupplemẽtum iuſti precij,arbitrio decepti ex contractu illo agitur, l.2.C.de reſcind. vend.& ibidem gloſ. cum qua ibidem communiter reſident Bart.Bald.Salicet.Angelus,& communiter.Docto.contr.Petrum &Cyn.refert Bened.Cap.reg.87.n.62.idque obtinet in omnib.contractibus bonæ fidei, & ita communiter teneri ex Bart.& aliis ibidem n.73.74.75.refert Bened. Capra, vide infra Remedium.

contractus ſi appareat originalem cauſam lõge aliam fuiſſe quàm venditionis ſpeciem, puta ſi centum nomine mutui petenti cũ oblatione pignoris reſpondeat nõ detractari mutuum,ſeu inſtrumentum ſub forma mutui vel pignoris cõficiſed potius cũ ac pro eodẽ precio poſt certũ tps id reddi vel le,præſumitur ſimulatus,ac in fraudem vſurarum factus,maximè ſi mediocre pretium interuenerit, vt voluit Hoſt. & Io. And.c.ad noſtram,de emptio.& vendi.arg.l.quamuis, §.ſi cũ eſſem.ff.ad Velleian.Bal.in l.3.C.plus Valer.quod agitur,& ita communiter teneri refert Bened.Cap.reg.87.n.166.Sin autem non appareat originalem cauſam fuiſſe aliam, tũc ſi pactum de reuendendo pro maiori precio, aut etiam pro eodẽ, cui tamen aliud pactum,puta de computandis in ſortem fructibus, fuerit adiectum aut mentio facta, ſi concurrat precij paruitas præſertim in homine fœnerari ſolito, contractus ſimiliter præſumitur iuxta receptam Docto.ſententiam ſimulatus,vt refert ibidem n.167.169.173.Bened.Capra,vide infrà pactum.

contractus plures quando dicantur? licet ſub eadem ſtipulatione comprehenſi,vide Burſ.conſ.104.nu.4. libr. 1.vbi de communi Doc.Bar.ĩ l.ſcire debemus.ver.poſſimus.ff.de ver. obl.in l.& ſi vno.ff.de act.emp.

contractus etiam in vltimis voluntatib.poſſunt celebrari: & licet vitietur vltima voluntas, tamen remanet contractus. Gl.eſt com.appro.in l.hæred.palàm.ĩ fi.ff.de teſt.ſecun.Rom. in conſ.71.pro deciſione. M.Chærianus.

contractus innominati correſpectiui, non à conuentione, ſed ab implemento denominantur & iudicantur.Eſt communis opi.contra Accur.ſecun.Alex.in l.cum mota in prin.C.de tranſac. M.Chærian.

contractus metu initus nõ eſt null? ipſo iure, ſed cauſat reſciſſionẽ per actionem quod metus cauſa. ſecùs eſt in cõtractu dotis,qui proculdubio ſi fieret per metũ,eſſet nullus ipſo iure,l.pe.ff. quod metus cauſa.quod eſt in dote,& procedit d. l.pe.etiam ſi per ſtipulationem expreſſam dos promitteretur,vt ſentit gl.& communiter ſcriben.in c.2.q̃d metus cauſa. licet Bart.& male ſenſerit ꝓrium.in d.l.pen.cuius opinionem vltra alios cõiter impugnat Bald.Nouellus ĩ trac.de dote,in 6.par. 39.priuilegio:& de iſta cõi atteſtãtur Doctores in variis locis iuris noſtri,& Moder.in d.c.2.& in d l.pen.His accedit ꝓ metus reuerẽtialis nõ præſumit,vt eo mediãte,actus reſcindere poſſit,præſertimq; in marito reſpectu vxoris,ĩ prælato reſpectu Epiſcopi,in patre reſpectu filiæ:& in cęteris his ſimilibus, vt voluit Inn. ĩ c.cauſam matrimonij. de of.deleg.quẽ ſequit ibi Bal.Card.Ab.& Archi.Bart.& alij ĩ l.interpoſitas.C.de trãſactio. & iſta eſt magis cõis opi.de qua atteſtant Moder.ĩ præcitatis locis:accedit ſimiliter prædictis, ꝓ metus reuerẽtialis, ꝓcurrente maxima læſione, ſufficeret quippe ad reſcindendũ cõtractum,qa aliàs ſola præſentia, & reuerẽtia viri nõ ſufficeret,vt per Bart.elegãter in d.l.interpoſitas.& in l.ad inuidiam. C.quod met.cau.& ſcriben.omnes poſt Inn.ĩ d.c.cauſam matrimonij.iſta eſt communis opi.teſte Cur.ſeniore in d.l.interpoſitas. Probatio aũt iſtius metus remittitur iudicis arbitrio, vt per Bart.in l.de pupillo.§.ſi qs ipſi prætori. ff. de noui ope. nunciat.Gl.Inno.in ca.cùm dilectus.quod met.cau.& glo.& communiter omnes Doct.in d.l.interpoſitas. F.Viuius.

cõtractus q relinquit in arbitrium alicuius:ſi eſt format', valet,aliàs nõ.Cur.iun.conſ.126.n.13.communẽ dicit. B.Vilal.

contractus permutationis dicitur, in quo contrahentes intenderũt permutare:etiam ſi interueniat pretium.Boe. deciſ. 144.n.1.communem dicit. Idem.

ADDITIO.Quia ſi contrahentes animo vendendi contraxerint,venditio,ſi permutandi,permutatio,ſi donandi,donatio dicitur, maximè ſi verba etiam conueniant, Tiraq. de retrac.municip.§.30.in gl.1.n.237.9.11.& ſeq. vbi ſi dubium erit de quo contractu ſenſerint partes, incipiuntur verba:ſi autem ex verbis non dignoſcitur, inſpicitur quod pluris eſt, vt ſi pretium deponderat, venditio.ſi ſpecies ſuperat, permutatio cenſeatur,& alia ad materiam retractus.

Contractus celebratus pro ſe,& filiis,& hæredibus,nõ cõprehendit extraneos hæredes.Alex.conſ.56.n.2.vol.2.magis communem dicit ex But.in c.dudum,de elec.& in c.examinata,de iud. B.Villal.

contractus vt dicatur in ſcriptis fieri,requiritur vt expreſsè hoc à partibus actum ſit,vt aliter contractus non valeat.Bar. in l.contractus.C.de fide inſtr.Et communem dicit Dec.cõſ. 340.n.3.facit l.contrahitur ff.de pignorib.

contrarium & quod talis expreſſio non requiratur, tenuit gl.Inſt.de empt.& vend.in prin.dicens hãc opinionem magis probari,& alteram nõ eſſe in vſu. Quam gl.ſequitur Caſtren. in d.l.contractus.n.2.& 3.& Salicet. ibidem n. 5.dicens hanc opinionem.gl.& Azonis tenere etiam Cy. Iac. But.& cõmuniter Doct.&c. I.Fich.

cõtractus eſt licitus,ſi dẽtur monaſterio quinquaginta ducati,vt alatur per totã vitam. Iaſ.in l.cũctos populos. n.63.in prin.lecturæ.C.de ſumma trin.communem dicit. B.Villal.

contractus ex modicitate prætij,& pacto de retrouendendo,preſumitur pignoratitius.Alex.conſ.46.vol.3.& Deci.ꝓſ. 167.dixerunt eſſe magis communem.vt refert Minſ.obſ.62. cent.2.& quod domini in Camera eam tãquam ſecuriorem, & communiorem ſint ſecuti. I.Fich.

contractus nullus non eſt contractus:& ideo ſi quid fiat nõ ſeruata ſolennitate legis vel ſtatuti,contrahens in pœnã non incidit:vt not.ſcrib.Crem.ſing.113.Bald.in l.2.C. de iur.emphyt.in l.fi.col.4.C.de his quæ pœnæ nom.& facit illud quòd nullitas contractus excuſat à cõmiſſo:teſte Guid.Pap.q.590. conſ.192.n.3.pro quo vide Iaſ.in l.vbi pactũ.n.25.C.de tranſact. Sebaſt.Vant.de nullit.c. 8.nu. 54.& ſeq.

In contractibus concluſio attenditur, vnde non ſufficit probare colloquia inter partes, vel tractatus tantum, niſi etiam probet quòd tales tractatus fuerunt cõfirmati,& concluſi inter partes:quia multa tractantur,quæ non reſoluuntur: teſte Iaſ.qui hoc pulchrè explicat in l. Titia.§. idem reſpondit,plerunque.n.4.& 5.ff.de verb.obl.vbi plura docet ad praxim notab.quæ declara vt per Rip.reſponſ.143.Nat.conſ.357.

contractus cõtra formam ſtatuti initus,etiam quòd in minoris vtilitatem cederet,nõ poteſt à minore approbari.ſecũdum communem per Burſ.conſ.82.n.21.lib. 1.

contractus non dicitur perfectus vbi ſcriptura requiritur, ex mente contrahentium, licet non addatur, & aliter factus cõtractus nõ teneat,ſecundum magis communem per Burſ. conſ.100.n.18.li. 1.licet ibi n.20.contrariam magis communem dicant aliqui ibi alleg.quam concl. Declara, vt per eundem ibi,vbi ꝓ pœnitentiæ locus non eſt poſt contractũ ante inſtrumenti celebrationem,dũmodo teſtes non dixerunt, ꝓ aliter contractus factus non ſubſiſtat, iuxta communem ibi relatam, quam ſequuta eſt Rota Curiæ Rom. ex deciſ. de quibus.d.conſ.

contractus quis ſit,ex verbis& denominatione contrahẽtis dignoſcitur,ſecundum communem per Burſat.conſ.100.nu. 6.libr. 1.

contractus verba debemus ſtrictè interpretari contra eum qui ſe fundat in verbis contractus. per l. veteribus.ff.de pact. & dicit Alex.in conſ.204.conſideratis,&c.n.9.vol.2.Corn.in cõſ.74.de duobus in litera S.vol. 1.cũ multis concordãtibus.

Procedit quando non eſt appoſitum verbum hæreditatis. Ita firmat Decius plures cõcordantes allegãdo,dicens,Quod ita communiter approbatur in ca.in præſentia.ver.prima eſt, &c.ibi,pro qua aſſumo fundamentum,extrà de probatio. Et iſtam opinionem veluti communem vult eſſe tenẽdam Soc. Iun.ſibi contrarius in conſ. 10.num. 10.in fi.vol.4. E.Muſcul.

contractus ſimulatio non præſumitur ex modicitate precij, & pacto de retrouendendo, vt aliqui volunt. quos refert & allegat Socin. Iun.in conſ.22.n.33. & 34.vbi reiectis omnibus, ad ſuam opinionem confirmandam allegat Laurent. de Rodulphis in tract.de vſur.q.60.vt eum refert cũ aliis plurib.us Bartholom.Cæpol.in trac.de ſimul.cõtract.in ſuo.6.caſu principali, vbi longè diſputat hunc articulum:& relatis omnibus doct.hinc.& inde tenentibus,tandem ſex pulchris rationibus,hanc opinionem negatiuam firmat, dicens: Quòd eam putat veriorem,& quòd ſemper pro ea conſuleret.Et vltra ibi allegatos per eum,hanc opinionem quoque ſequutus eſt Socinus Seni.in conſ.155. ver.ſed ad hoc reſpondetur,2. vol.vbi dicit, quòd ita ſe habet magis communis opi.docto. allegando alios,vt per eum. Et eandem opinionem ſequutus eſt Nic.Boer.in deciſ. 101.circa hanc quæſtionem,&c.dicens Quod iſta opinio eſt vera,& communior,& quod ita fuit deciſum in Curia vt per eum. E.Muſcul.

contractus præſumitur vſurarius, ſecundum magis communem opi.ex ſolo pacto de retrouendendo,cum modicitate precij.Aym.Crauet.in conſ.156.ver.non obſtat.nu.16.Licet multi voluerint iſta duo nõ ſufficere,niſi & adſit tertium requiſitum,ſcilicet,quòd emptor ſit ſolitus fœnerari. Quam ſententiam magis communem appellat Socy. Iun. poſt Cæpol.in conſ. 50.n.2.in 1.par. Sed priorem frequentiori calculo à Doct.approbatam eſſe,adductis multorũ Docto.authoritatibus ſcribit Rol.à Valle, in cõſ.40.n.12.cum ſeq.vbi ipſe plures authoritates, quàm vllus aliorum in illa materia in vtramque partem congeſſit.in 2.Tom.conſ. kirchouius.

contractus vſurarius. Si debitor, contra quem fit executio inſtrumenti guarentigiati ſeu condemnationis in forma cameræ factæ in perſonam procuratoris,alleget corã epiſcopo contractum vſurarium eſſe, non poteſt de iure epiſcopus inhibere executionem iudici tẽporali, donec ſit declaratum an ipſe contractus ſit vſurarius, & inhibitio eſt minus legitima, ſecundum Angelum, Imol.& Nicel.in l.4.§. condemnatum.ff.de re iudic. Angel.in l.fundi.ff.de exceptio.niſi ſecundum Imol.vbi ſuprà,reus coram iudice laico oppoſuiſſet cõtractum vſurarium eſſe, & ob hoc petiiſſet cauſam remitti iudici eccleſiaſtico: quia tunc iudex laicus debet ſuperſedere,pea quæ habentur in c.tuam. extra.de ord.cogni.Federi. tamẽ de Senis,& Butri.ibi,& ĩ c.debitores.ext.de iureiuran. Anch. conſ.22. & Bald.in l.conſulta.C. de teſta.vt refert & ſequitur domi.Præpo.in c.dilecto.col.33.ext.de appella.talem inhibitionem poſſe fieri dixerunt. Balb.deciſ.416.

contractus nominatus ob impedimentum non ſubſequutum, tum demum reſcinditur,cùm id,cuius expletio defecit, contractui cauſam dedit, commune interpretum placitum atteſtãtur Alex.num. 8.Iaſ.in l.vlt.ff.de cond.ob cauſ. Alex.in l.petens.num.13.& ibi plenius Curt.num.27.C.de pact.latiſsimè Arius Pin.in 2.par.rub.c.2.nu.19.C.de reſcin.vend.quibus adde Corn.conſ. 101.& conſ.121.n.2.lib. 1.& conſ.102. n.21.lib.2.Bal.Nouel.de dote.6.par.priuil. 50. Soc.conſ.26.libro 4.Matth.de Affliç.deciſ.280. E.Suarez.

contractus in re dubia nomen,formam,ac iuris effectus ex mente, & propoſito contrahentium aſſumit, vt commune doctorum effatum eſſe conſtat ex iis, quos laudat Tiraq. de retract.dign.§.30.gl.1.n.2.Ab.& reliquis in ca.ad quæſtiones. de rer.permut. Rip.in l.2.n.36.ff.ſi cert.pet. Exea. de pact.nu. 513.ver. 1.Dida.à Couarru.lib.2.reſolut.c.4.n.9. nec aliunde melius, & luculentius mens ac propoſitum contrahentium illuceſcet, quàm ex nomine, quod contractui expreſſim ipſimet contrahentes indiderunt. vt frequenter placitum pono ex Paul.in l.Ariſto.n.4. in fi.& n. 5.ff.de don.Panor.in d.ca.ad quæſtiones.n.4.Rip.n.30.Alciat.n.26.Purpur.n.51.in l.2.ff.ſi cert.pet. Exea vbi ſuprà,& vberius Tiraq.in laudato ſuperius loco n.7.Eoriot.de pact.axiom. 116.Author commentar.in conſuet.Pariſienſ.§.14.n.53. E.Suarez.

contractus, conuentio vt de hæreditate viuentis etiam iureiurando accedente,nõ aliter valet,quàm ſi ille,de cuius hæreditate agitur,& conſenſerit, & in conſenſu vſque ad mortẽ perſtiterit,commune ait Curtius Iun. conſ.98.n.3.& vide infra ver.hæreditas. E.Suarez.

contractus ab excommunicatis ritè, rectèque geruntur, commune ait Panor.in c.ſi verò.de ſen.excommun.& vide infrà ver.excommunicatio.vt etiam iis,qui carcere detinentur, geri poterunt, non obſtante iure ipſo aliud volenti. vt ſuprà obſeruo ver. carcer. E.Suarez.

contractus principum obligant eorum ſucceſſores, commune ait Iaſ.conſil. 10.libr.3. & vide infrà verſicul.princeps. E.Suarez.

cõtractus alienationis prodigi cui legitimè eſt à iudice bonis interdictum,non firmatur iuramento, vel obligat eum etiam naturaliter,ſecundùm Iac.de Are.in l.qui habet.§.ſi pupillus.ff.de tute. Bar. communiter Doct.in l.is cui.ff.de verb. obl. quia tale iuramentum non habet illos tres comites, qui exiguntur in iuramento,vt liget.de quibus in c.etſi Chriſtus. extr.de iureiurand.Imo in eo deficit iudicium ſiue diſcretio. Balb.deciſ.82.

Contractus quin in vltimis voluntatibus ritè gerantur, ac rectè geſti ſint irretractabiles,dubium eſſe non debet,cùm id communi interpretum ſententia receptum affirmet Dec. conſ.196.& 293.Boer.deciſ.353.n.6.duobuſque teſtibus appoſitè, ac ſufficienter illi probabuntur, commune inquiunt Dec.d.conſ.293.Rip.in l.nemo poteſt.nu.32.ff.de leg.libr. 1. Cæpol.caut. 129.intellige tamen vt id procedat ſi cõtractus, qui geruntur,non multùm a teſtamento abhorrent,commune pronunciant Alci.in l. 1.§.qui præſens. n.21.ff.de verb.ob. Iul.Cla.de teſt.q.77.ad fi. E.Suarez.

Contractus vsurarius tribus tamen concurrentibus præsumitur. videlicet pacto de retrouendendo, modicitate precij, & quòd sit solitus fœnerari vēdens.communis est opi. Bursf. cons.117.n.12. Bonacoss.

contractus est licitus, si dentur monasterio quinquaginta ducati,vt alatur per totam vitam. Ias.in l.cunctos populos.n.63.in 1.lectura.C.de summa trinit.communem dicit.& in dubio præsumitur contractus iustus, & nō iniustus. Gabriellius in cons.168.n.13.vbi etiam dicit, quòd contractus innominatus est do,vt facias,& etiam stricti iuris,in quo non datur.l. 2.C. de rescin. vendit. sed doli exceptio ante solutionem, & condictio.indebiti post solutionem, vt est communis opi.vt ibi.n.12. Bonacoss.

contractus etiam nullus causatus, etiam ex errore iuris excusat à mala fide & à dolo,vt est communis opi. de qua Plotus in l.si quando. n.291. C. vnde vi.fallit in contractu nullo. cui lex,statutum,aut decretum resistit,vt ibi Plotus.Boer.decis.98.Alexand.cons.121.in 4.& 73.in 2.Barba.cons.80.in 4. Bonacoss.

contractus communiter factus tanquàm licitus,licèt in veritate esset dolosus,& cōtra ius ei resistens,puta vsurarius,vel adesset cōsuetudo,quòd contractus fierent,licèt essent in veritate nulli,ac dolosij,& illiciti, & ius seu decretum eis resistere ret,excusarentur contrahentes, quo ad pœnam criminalem, sed non quo ad spiritualem,Plotus in l.si quando.n.324.sic& notrij de eis rogati. Bonacoss.

contractus ad hoc vt sit vsurarius,oportet, quòd sit in pactum deducta vsura,vt est communis opi. Crauetta cons.87. n.5.Riminal.cons.318.n.11. secus si non paciscatur.c.1.q.2. ibi,Dum tamen omnis absit pactio,omnis cesset cōuentio.& ibi etiam per gl.vbi pmittit ecclesia aliquid honoris, vel subsidij gratia accipere,dummodo absit pactio, vel cōuentio cesset.Et hæc quidem tuta est opinio,& acceptata, vt probat Didacus relectio.parte 1.in initio.pag.23.vers.contrariam sententiam. Et cum adest iuramentum assertorium, non potest dici contractus simulatus,vt est magis communis opi.de qua Alcia.cōs.60.n.6.lib.8.vbi etiam.n.4.dicit. quod quando adest iuramentum promissiuum, quo quis promittit nō contrauenire, non potest contrauenire. vide fran. Mar.decisio.Delphi.507.lib.2. Bonacoss.

contractus ab excommunicato factus tenet,vt est communis opi. Soarez in ver.contactus. sicut ab incarcerato factus. §.ver.carceratus. Bonacoss.

contractus loco etiam tunc agi potest,cùm ad illius rescissionem disceptatur, commune asserit Did. à Couarru.li.1.resolut.c.4.n.1.per tex.in l.in contractibus.§.in omni.ff.de non nu.pec. licet contrarium nō præpostero genio affirmauerint Bald.& Paul.in l.2.C.vbi, & apud quem.ducti eodem text.& qui illos sequūtur Ias.in l.qui loco. ff.de condi.indeb.Dec.in rub.lec.1.in prin.de iudi.sed ea de re alibi latius. E.Suarez.

cōtractus ad arbitrium alicuius relatus subiuncto illius arbitrio valebit, aliàs neutiquam, commune ponit Curt. Iun. cons.126.n.13. E.Suarez.

contractus circumuentionem nullam à sciente factam in animi foro admittit,vt nec ab ignorante:si bona fide in id genus contractu exactior requiratur, atque ea res æquius melius iudicari iubeatur, commune lubenter pronuncio ex Fortu.de vlt.fi.iuris.n.275.Tiraq.de iur.marit.lege 9.à n.7.Ario. Pinel.in l.2.c.1.n.35.C.de rescind.vend. E.Suarez.

contractus si ab alterutra parte aut rescindi, aut nullus dici potest, integrum, aut liberum est parti alteri petere ab illa num contractui velit stare, nec ne, commune aio ex Ias. in §. actionum.num.42.Institut.de action.& in l.transactione finita.ad fi.C.de transact.Ant. Gomez.de contract.c.2.n.21.non tamen id in pupillo procedet, vt nec facta declaratio restitutionem illius in integrum impediet, commune dicit Pinelus meus,& doctor,& alter parēs in l.1.par.3.n.35.36.C.de bon. mater. E.Suarez.

contractus,qui cum cœnobio initur,vt certa nummorum quantitate præstita,is qui contrahit,per vitam alatur,nulla re impeditur, aut infirmatur, commune ait Ias.in l.cunctos populos.lect.1.n.63.G.de summ.trinit. E.Suarez.

contractuum qualitates,accidentia, & rerum illis comprehensarum probatio, improbatione in alterum contrahentium conferri possunt,commune inquiunt Ias.in l.cētesimis. §.si ita.n.11.ff.de verb.obl.& in l.si sic.ff.de leg.libr.1.Fabian. de empt.& vendit.q.5.prin.n.72.cum sequentibus. Ant.Gomez.de contrac.c.2.n.19.ad fi. E.Suarez.

contractum diem memoria non tenentes testes nihilominus probant,tametsi dies in libello expressim adiecta sit.si tamen & assueta clausula actorem à superflua probatione liberans,inserta fuerit, commune ait Aret.in c. qualiter,& quando.§.debet.n.130.de accusat. E.Suarez.

contrariorum cùm sit eadem disciplina, à contrariis summo iure procedet argumentum, vt communi interpretum suffragio receptum affirmare ausim cum Accur. in rub. ff. de acq.& amit.poss.& inibi Aret.Alex.Soc.Ias.Alc.Crot.& aliis. cum Bar.in l.inter stipulantem.§.sacram.ff.de verb.oblig.Bal. cons.142.num.3.lib.2.& cons.398.nume.3.Cagn.post Deci. in l. secundùm naturam, & in l.nihil tam naturale. ff. de reg. iur.Euerard.in topicis.loco 75. Stepha. Bod.post alios, quos citat,in §.videamus igitur.vers.simul intelligemus Inst.de iis, qui sunt sui,vel alieni iuris.Santaren.de spons.3.par.num.77. E.Suarez.

contractum nullum, defectu solennitatum à statuto requisitarum,puta à minore,vel muliere sine consensu propinquorum celebratum,iuramento non firmari,Doctorum quidam tenuerunt:aliqui contrarium sentientes, horum tamen communior,& receptior sententia est,vt videre licèt in c.cum cōtingat.de iureiuran.vbi Butrig.Abb.& Imol.Paul.de Castr.in repet.auth.sacramenta puber.C.si aduersus vendit.Abb.in disputatione sua incipiente,stāte statuto ciuitatis Senarum.Socin.cons.147.incip.visa facti.lib.1. Turzanus.

PRO. contractus ferè omnes sunt iuris gentium.l.ex hoc iure.ff.de iust.& iur. Bellon.

PRO. contract.sunt facti.l. consilio.in §.fi.ff. de cur.furios. Idem.

PR. contractus in dubio intelligitur secundùm consuetudinem.l.si prius.§.1.ff.de aqua plu.arcen. Idem.

PR.contractus claudicare non debent.l.Labeo.in §.cōtractum.ff.de verb.signif.in l.consensu.ff.de actio.& oblig.

OB.contrà de §.1.inst.de auct.tuto.vbi pupilli non obligātur, maiores autem obligantur ex cōtractibus sine tutoris auctoritate celebratis.

SO.Verum est,q̄ multi contractus claudicāt,& ex vna parte possunt tenere,& ex altera nō, vt si pupillus cōtrahat cum maiore sine auctoritate tutoris,vt in l.nō eo min⁹.C.de ꝓcurat.& in l.Iulianus.in §.si quis à pupillo.ff.de actio.emp.Idem in ecclesiasticis rebus sine cōsensu episcopi alienatis:ga reuocātur ad ius ecclesiast. in can.si qua de rebus. 12.q.2.Idem in spōsalibus cū impubere cōtractis.in c.de illis.vbi bona est gl. exrt.de despon. impub.vbi maior minorem expectat ratione suæ promissionis,non matrimonij.vt ibi not. Idem.

PR. cōtrahentes inuicem se possunt naturaliter decipere. in l.in causæ.7.§.item Pomponius.ff.de minor.l.item.§.quemadmodum.ff.loca.

OB. contrà quia contractus dolo partium celebratus ipso iure non valet.l.& eleganter.ff.de dolo.

SO.Regula nostra vera est,dummodo absit dol⁹,vt ibi no.

OB.Præterea ꝗ de l.2.C.de rescind.ven.vbi rescinditur cōtractus venditionis,si emptor deceptus est in iusto rei pretio.

SOL. Dic quòd cōtrahentes possunt se decipere vsque ad dimidium iusti pretij:ita intelligitur ista regula:vltra verò dimidium non possunt:vt in contrario. Bellon.

contrahentes in dubio ad statuta,& consuetudines sese referre existimandi sunt, commune interpretum placitum ait Curt.Iun.cons.86.n.6.& cōs.171.n.1.& iactatur temerè inter doctores. E.Suarez.

cōtrahere cū excōicatis ñ debemus. vt est cōis opi. de qua Soc.senior in c.inter alia.n.42.de sententia excommunica.& ibi fusius.quomodo contrahere intelligatur. Bonacoss.

PRO. contraxisse vnusquisque intelligitur in eo loco, in quo vt solueret se obligauit.l.contraxisse,de actio.& obligat. l.3.ff.de bon.auct.iudi.possi.

OB.contrà de l.eum qui.§.1.ff.de const.pecu.

SOL. Licet de iuris fictione ibi contrahere videatur.tamē ibi habet forum,vbi verba contractus fuerunt.Et ideo ibi cōuenietur.Vel dic,quòd ibi non potest cōueniri propter legationem,vt ibi gl. Bellon.

contrarietas in iure non est admittenda, imò potius superfluum.Curt.Iun.cons.74.n.13.communem dicit. Et si cōtrarietas sit inter ius canonicum & ciuile,in non cōcernentibus peccatum,ius canonicum obseruatur in terris ecclesię:ciuile autem in terris imperij. Cur.iun. cons.136.n.4. communem dicit.Deficiente iure regni recurrendum est ad ius canonicū, & non ad leges.Io.Lupus in reg.iur.de don.inter vir.& vxor. col.6. B.Villal.

contrarius sibiipsi p̄t qs esse,& audiat̄ in diuersa instātia:casus reputat̄ singularis in l.pe. C. de ingenu.manu.quod est ad limitationem traditorum in l.1.C.de fur. Balb.decis.272.

PRO

PRO.contraria in eodem subiecto consistere non possunt, vnde allegans cōtraria non est audiendus.in l.1. C.de fur.l.1. ff.man.l.Titiæ.ff.de cond.& demonst.l.contra maiores, C.de ino.testam.in c.solicitudinem.in fi.extr.de appel.

OB.in contrariū primò allegatur textus.in l.Papinianus.in §.sed neque impuberis.ff.de inof.testam. vbi lex variationem hæredis admittit, quia potest allegare nunc testamētum esse filij,nunc patris,& sic contraria allegat.

SOL.contraria allegans nō auditur,intellige hoc in eadem instantia, seu iudicio, secùs in diuersis instantiis, seu iudiciis, quia tunc permittitur contraria allegare, vt in cōtrario: & vide Bart.

OB.Præterea obstat l.nonnunquam.ff.de coll.bo.vbi varietas permittitur,& consilium mutandi prætor nō aspernatur.

SOL. ibi casus est specialis in hæreditate paterna, quæ est quasi nobis debita.vt ibi no.

OB.Adhuc opponitur de l.naturaliter.in §.nihil commune. ff.de acq.pos.vbi petitorium quo quis dicit aliū &non se possidere,& possessorium retinēdæ,quo dicit se possidere,non alium,concurrunt,&sic concursus contrarietatis ibi admittit.

SOL.ibi diuersis respectibus possessorium retinēdæ,& petitorium simul in eodem iudicio intentatur ab vno & eodē: quia petitorium propter naturalem possessionem alterius intentatur.Possessorium verò retinēdæ propter ciuilem meam possessionem vel naturalem,quam alius habet à me.ita intelligunt gl.& Doctor.d.§.nihil commune.

OB.quartò contrà de l.j.C.de ser.fugit. vbi seruus facit furtum sui,& sic est agens & patiens simul,quæ sunt contraria.

SOL. ibi speciale in seruo fugitiuo, vt interrumpatur vsucapio,ne fuga seruorum dominis damnosa sit vt ibi dicitur.

OBIEC.Vltimò onus & emolumentum sunt contraria, & tamen in eandem personam concurrunt. l. secūdum naturā. ff.de reg.iur.

SOL.Dic,quòd non eodem tempore. Hæc autem regula intelligitur,quando simul & eodem tempore contraria concurrunt. Bellon.

PR.contrariorum eadem est disciplina.in l.qui accusare.ff. de accu.in.§.1.inst.de his,qui sunt sui,vel alie.iuris. & in §.furtorum.insti.de obli.ex delic.

OB.contrà imò est diuersa doctrina.per l.j.ff.de of.eius cui manda.est iurisdic. vbi merum & mistum imperium delegari potest in casu absentiæ: à contrario autem præsente magistratu delegari nō potest.Dissimilis quoque ratio est in l. inter stipulantem.in §.sacram.ff.de verb.oblig.

SOL.Est eadem doctrina quo ad cognitionem vt hic:quia cognito vno de contrariis, facile cognoscitur & reliquum: secus, quo ad effectus vel iuris dispositionem, vt in contrariis. Idem.

contumax reficit omnes expeñ.non solum necessarias,sed etiam vtiles tantum, sed qui non est contumax reficit necessarias tantum,teste Ias.in l.1.§.hoc iudicium. nu. 16.ff.si quis ius di.non obtemp.quòd autem contumax non audiatur nisi refectis expeñ.testis est Ias.in Auth.qui Res.C.de sacr.san.eccles.in l.fancimus.4.not.C.de iudi.vbi ponit Reg. cum fall.& ibi nume.13.dicit Reg. intelligendam,quòd contumax non audiatur nisi refectis expeñ.quando ille sunt liquide, & taxate à iudice, item intellige, tunc contumacem puniri cum ab eo quid dari fieri ve petitur, secus quando citatur si sua putauerit interesse, quia talis citatio ad parendum non astringit, sicque non censendus contumax vt condemnari possit,secūdum Alex.in l.testamenta omnia C.de testa.Bal.in ca.1.col.5. ver.& nota.de mil.vassal. qui contumax est qui contumax licet expeñ resarcire velit: huc vsque tamen audiendus non erit: nisi prius de iudicio.sisti cauerit,c.1.de dolo & contum. in 6.§.si verò semel ĩauc.de exhib.reis.de quo plura no.Rob. de ord.iud.c.30.n.16.& seq.Dec.cons.34. Bal.in Auth.qui semel.nu.18.C.quom.& quando iud. vbi quòd contumaciam purgare volens: expeñ offerre debet,sequitur Osasc.decis.9. nu. 2. vbi quòd contumax siue verus siue fictus non auditur nisi refectis expeñ. An autem admittatur contumax solutis expeñ ad opponeñ contra processum iam factum?Distingue, vt per Ias.in d.l.fancimus.n.19.C.de iudi.qui contumax quo modo moram purgare possit: vide per Nat.cons.364. col.fi. in princ.

contumax non manifestus absque citatione mulctari nequit,vt est communis opi.Aret.in c.1.n.61.de iudi.Soarez ista voce.n.316. Bonacoss.

contumax absens in criminalibus qui effici nō potest à iudice maleficiorum,de iure communi,nec haberi pro confesso & conuicto, vt est communis opi.de qua iul. Clar.q.44.in prin.etiam de iure canonico.nisi lite contestata deueniri potest ad condemnationem,neque ad testium receptionem.licèt sint senes,& valetudinarij,vel in longinquas partes recessuri. Quemadmodum in ciuili, etiam parte absente possunt examinari ad perpetuam memoriam, vt est communis opi. Clar.q.44.ver.1.quæ conclusio procedit, vbi de pœna agaretur corporali,vel corporis afflictiua. Sed vbi pœna relegationis vel ea minor, absens vtique condemnari potest.communis est opi.Clar.ibi.& ponit,quando bona contumacis confiscantur,versic.seq.& tunc notarius transmittitur, qui describit omnia bona sua,tā mobilia quàm immobilia delinquentis,& ea consignat,& reponit mobilia penès aliquē idoneum depositarium. Et si periculum sit, quòd d.bona barrarentur, propter moram venduntur,vel propter moram fiant deteriora, venduntur, & precium deponitur. Et hæc iuxta stylum vniuscuiusque loci, vt dicit Clar. ibi. Et hæc etiam si delictum tale est,quòd veniunt bona delinquentis confiscanda.Clar.ibi. vers. facta. ex generali tamen consuetudine totius Italiæ, & ex forma statutorum etiam quilibet absens contumax in quantumcunque graui crimine, proceditur contra ipsum,& habetur pro confesso ex contumacia, & bannitur & cōdemnatur etiam ad mortem,vt est communis opi.Clar.q.44.ver. licèt autem. Si tamen compareat post condemnationem, & carceres intret, & præstet fideiussorem non recuperat bona, nisi prius se defendat.Et si interim moriatur in carceribus,nō facta defensione,& purgatione delicti, remaneant confiscata eius bona. Et princeps potest gaudere. licet si ei de innocētia eius constet,non possit cum bona conscientia ea retinere,vt dicit Clar.d.q.44. ver.dixi quòd admissus autem ad nouas defensiones,nisi probet eius innocentiam,bona confiscata non recuperat.Clar.d.q.44.ver.quæro quando reus.Et dicit Clar. quòd non est opus accusare contumaciam rei in criminalibus secundum consuetudinem loci.Clar.d.q.44.ver. dictum est.Sed tu dic, quòd consuetudo est stricti iuris. vnde probatio eius de certo loco nihil infert de alio. D.m. Alcia.in cons. 38.num.27.libr.9.nec est opus pronunciare super contumacia,sed reus condemnatur tanquam cōtumax vno & eodem cōtextu.communis est opi.Clar.q.44.ver. sed numquid & ita communiter seruatur.Clar.vide Fel.in c.Bertoldus.nu.20.de sententia & re iudi.vbi fusissimè.de contumace. Bonacoss.

contumax verus. Qui data opera fecit,quominus citatio ad eius notitiam peruenire posset vel sibi præsentaretur,dicitur verus contumax, ac si dixisset nolo venire, secundum gl. in l.contumacia.ff.de re iudi.& Bal. in l.ea quæ.C. quomodo & quando iudex. Balb.decis.254.

contumax vt possit cōdemnari & bāniri,debet de nouo citari ad allegandum quare non debeat mulctari.statuto termino habili.communis est opi. Clar.d.q.44. ver.vnum tamē.Et debet esse de delicto conuictus vltra contumaciam.Sed contrarium de facto seruatur. Et condemnatur semper cōtumax absque aliquibus probationibus.Clar.d.q.44.ver.quæro nunquid. vide tamen Arno. Soliloquio 9.& Solilo. 14. vbi vult, quòd sola contumacia non sufficiat, sed debet omnino constare de delicto, & de eodem reus conuincialiter nō valet bānum.neque condemnatio.Etiam stante statuto,quòd contumax habeatur pro confesso,& hanc esse communem opinionem probat Pasethus cons.188.n.1.& 2. & filius cōtumax ex statuto potest puniri,licèt paternus consensus nō adfuerit,& auctoritas. Cast.cōs.53.in 2.& no.quòd bannitus in cōtumacia non est infamis,quia bānum est interloquutorium,quod potest mutari,seu emēdari.Bal.in c.nostri.n.3.de electio.& electi potesta.item no.quòd qui potius debet pati se condemnari in contumacia,quā se velle subiicere iudicio hominum, & committere se irato arbitrio etiam propriè matris,vt dicebat Alcibiades.de quo Claudius cons.101.n.1.inter cons.diuersorum.lib.1. Bonacoss.

cōtumax nō compatens ex ficta cōfessione ante cōdemnationem se factā auditur. Secus post condemnationem. nisi sit à Principe vel Senatu admissus ad nouas defensiones, vt est communis opi.Clar.q.44.ver.quæro nunc. Bonacoss.

contumax reus ob delictū absens p̄t cōdemnari,vt est cōis opi.Et ex statutis cōmuniter in Italiā ita dictātibus. Cornelus cons.17.col.4.lib.3. Mars.singu.72.vbi ponit practicā. Potest tamen probari innocētia talis fictè cōfitentis,vt est communis opi.de qua Corne.cons.45.col.3.ad fi.in 3.vol.& consil. 273.in 3.& cons.274.eo.vol.& cons.275.eo.vol.& statutum non habet locum in hærede contumace.Cast.in l.transigere. n.9. C. de transac. & quando statutum habeat locum in casu ficto.ponit Corn.in cons.49.eo.vol.3. Bonacoss.

contumax nō manifestus absque citatione multari nequit.

comm

commune inquit Aret.in c.1.n.61.de iudic. E.Suarez.

cõtumax,inter alias pœnas,in sui odium: hr̃ pro præsente, teste Bal. in l.cum fratrem. col. final. C. de his quib. vt indig. Accur.in l.de vnoquoque.de re iudic. Roland.de ord.iud. 6. par.ver.ↄtumacia.n.9.& seq.Ias.in l.sancimus.n.1.& 17.C.de iudi. & qui contumax fori priuilegium allegare non potest, secundum Afflic. decis. 133. contra quem contumacem pactis iuramento de expeñ creditur,ex no.per Hypol.sing.239. Rip.in l.2.n.8.ff.de re iud.quid in criminal.& Dic, vt per Hypol.in pract. §.postquam Aret.trac. malef. vers.qui dominus iudex.num.28.& seq.& ad hoc vt contumax quis dici possit: contumaciam ipsius accusare oportet, aliter enim cõtumax dici nequit,Bar.in l.2.col.vlt.ff.si quis in ius voc. non ier.in l. consentaneum.col.vltim.C. quom.& quando iud.Doct.in l. properandum §.& si quidem C.de iudi. & qui contumax tũc punitur: quando ab eo quid dari fierive petitur, secus quando citatur si sua putauerit interesse, quia talis citatio ad compareñ non astringit, sicque contumax non dicendus vt condemnari possit,Bald.in capit.1.col.5. versicul.& nota de mil. vasal.qui contumax est quem sequitur Alex. in l.testamenta omnia.C.de testa.

Quis autem verus,quis fictus contumax dicatur? vide per Alexand.d.l.properandum, §.sin autem Reus C.de iudi.post Bar.in l.ex consensu §. vltim.ff.de appella. Afflict.decis.29.n.3.Dec.cons.34.Nat.consil. 240.quibus in locis communiter concludunt, illum dici verum contumacem: quem personalis citatio aprehenderit, & comparere noluerit, Rol.cons. 91.numero 4. libr.4. fictum vero, quando domi fit citatio, & si denuntiationem domi factam quilibet scire præsumatur,gloss.Bart.& doct.in l.si tutor.C.de peric.tut.intellige,nisi à domesticis aut aliis denuntiatio facta esset, Bal. in c.quoniam frequenter.§. porrò. vt lit.non contest. quem sequitur Tiraq.de vtroq.retract.§.9.in glo.2.numer. 40.de quo habetur in cap.cum sit Romana.de appell. per Iasr.conclus.3. Alc. de præsump.Reg.3.præsumpt. 16.numer.2. Qui quidem verus contumax non auditur appellans l.1. C. quor.appell. l.ex consensu.§.vltim.ff.de appell.vbi Doct.&not.Franc.in capit. sæpe. 11.& 12. quæst. de appell. secus in ficto, quia ad appellandum admittitur, ex glo.communiter approbata in clem. 1.de dolo & contum.Bar.in l.vltim.C.de in integ.rest. Bal.in l.non eo die.C.quando prouoc. non est necess. doct.in l.properandum.§.& si quidem C.de iudi. glos.in ca.non solum de app.in 6.Ang.in §.1. inst.de ob. quæ ex delict. Rol.consil.47. num.30.libr.3. quòd contumax qui habetur pro confesso & conuicto admittitur ad appellandum, & nedum principalis, quando est verus contumax non auditur appellans, sed nec etiam eius procur̃ qui verè contumax esset, Cur. iun.in l.1.§. si procur̃.nu.12.si quis ius di. non obtemp. vbi licet procur̃. verus cõtumax ad appellañ.non admittatur:non tamen præiudicat quin appellare possit,secundum communem ibi.

Quid de pœna quæ imponitur propter cõtumaciam non compareñ? & Dic, quòd de iure communi maior pœna propter contumaciam:in criminibus certis,est bonorũ Annotatio & confiscatio,si non comparet intra annum,tot.titu.ff. & C.de req.Reis,Rol.cons.39.num.7.cons.47. num. 45.libr.2. de quo habetur subalpinæ patriæ Decretorum libr. 4. part.2. tit.di.l.Reo vers.& in caso,& no.Boer. quæst.63.par.1.Guid. Pap.q.429.Bar.in l.1.num.3.ff.de req.reis.Nat.cons.240.col. 7.Hypol.sing.72.Boss.Prac.crim.tit.de req.reis & absentibus damnañ, Pro qua contumacia ad pœnam corporalem non esse proceden̄ scribit Dec.cons.458. num.9.vbi contumacia non habetur pro legitima probatione, & ibi, quòd si iudex fuerit ita bestialis, quòd proferat sententiam condemnatoriam decapitationis contra contumacem tanquam habitum pro confesso propter cõtumaciam:& ille venerit in fortiam, non debet fieri executio, sed denuò de crimine cognoscendum erit,cui conuenit quod scribit Nat.cons.444.vbi de bãnito pro homicidio & vigore decreti habito pro confesso, qui edocet de innocentia, An autem post decursum bãnum, vel etiam post sententiam, contumax audiatur? vide pract. Bal.tit.de sent.q.4.Boer.q.63.nu.13.64.part.1. Rol.cons.29. n.21.31.li.3.vbi de sententia lata in contumaciam,& de condemnato in contumaciam, & de confessione ficta, cui Adde eundem.Rol.cons.94.n.13.15.eod.lib.

contumace aliquo, iudex ex officio potest contra ipsum absentem testes recipere,non autem pro ipso, vt est communis opinio. Clar.d.q.44.vers. item quæro. Et citatus ad se excusandum,si non compareat potest absque alia citatione, accusata prius contumacia,condemnari,& hoc vbique per Italiam seruari videmus in sententiis, quæ feruntur in Arengis in causis criminalibus contra citatos, ad se excusandum, & non comparentes, & propter hoc in banno positos, vt dicit Paul.de Castr.in consilio 254.secunda colum.in 2. volumin. Bonacoss.

contumacem non notorium, vel manifestum iudex non potest mulctare sine citatione, Aret.in cap.1.nu. 81.de iudic. testatur communem ex Bar.in l.11.ff.si quis in ius vocat.non ierit. B.Villal.

contumacia non dicitur delictum propriè & de per se. communem dicit Felin. in capi.ex literis.numero 27.de constitut.quem refert Foller.in pract. crimin.numero 7. Ex quo infertur, quòd statuta loquentia de delictis seu maleficiis, & de condemnatis siue bannitis ex delictis, vel maleficiis, vt nõ compræhendant bannitos vel condemnatos ex contumacia, & hoc communiter tenere docto. dicit Bald. in consilio 193. libro 2. idem attestatur Alexander in l.si mora. numero 13.ff. soluto matrimo. quem refert Roland. consilio 45. numero 66. libro primo. concordat Claud.in l. si mora.numero 18.August.ad Angel.de malefic.in verb.qui Dominus iudex videns, numero 26. Alciat. consilio 362.numero 6. Claro tamen hæc communis non placet. Sed si talis contumacia ad mixtum haberet contemptum Iudicis. eo casu contumacia diceretur delictum,&posset ex ea contumax criminaliter puniri.quam communem dicit Claud.in d.l.si mora.n. 19.secundum gl.in l.vnic.§.fi. gloss.magna.in fi.ff.si quis ius dicen. non obtemp.refert Clarus in lib. 5.sent.§.1.vers.penul.& vlt. P.Fichard.

contumacia propriè non est delictum, sed interpretatiuè, cum sit in omittendo, secundum Bald. & Imol.in l. si mora. ff.sol. matrim. Eundem Bald.in l. 1.in §. final. ff.si quis ius di. non obtem.Barto.in l.omnes.ff.de re mili.Et ita debet intelligi dicta l.omne.&gl.in l.si creditor.§.1.de app.dum sentiunt quòd sit delictum. Et ideo statuta loquentia de delictis, cum propriè debeant intelligi, non cõprehendent contumaciam. Balb.decis.154.

contumacia procuratoris nocet domino, vt possit sententia lata contra ipsum procuratorem citatum & contumacem, qui non appellauit, executioni mandari contra ipsum dominum, si lis sit cum procuratore ipso contestata, vel causa erat, in qua lis non contestatur, per casum in l.3. iuncta gl. 1.cum alia glos.magna ibi.C.quomodo & quando iud.& secundùm Innoc.in cap.1.extr. vt lite non contesta.in versicul. Item ad hunc articulum. Quia imputatur domino, qui talem elegit, nisi procurator personaliter apprehensus per collusionem omisisset comparere,vel dolosè,& dominus appellasset,prout potest eo casu,vt dictum est suprà in decisiõe incipiente,citatus. Balb.decis.179.

contumacia ex culpa leui. Si personaliter citatus, qui poterat venire, non venit culpa leui non dolo puta, quia dum veniret ad iudicem videns choreas aut ludentes, stetit ibi occupatus, & iudex contra eum iudicauerit, non dicitur verus contumax, nec excludetur ab appellando intra decendium à die sententiæ: quia ille non habuit animum contemnendi iudicem, secundum Fulgosium, in l.properandum, in §.finautem reus. C.de iudic.& ibi dominus Sãdalia facit quod habetur per Card.in clemen.1.de dolo & contu. in penult.colum. Balb.decis.333.

contumacia dicitur delictum, & maleficium. & ista est communis opinio. Si talis contumacia admixtum haberet contemptum iudicis,& potest ex ea reus criminaliter puniri, vt est communis opinio. vnde statuta loquentia de delictis, seu maleficiis, & de condemnatis, siue bannitis ex delictis, vel maleficiis, comprehendunt bannitos, vel condemnatos ex contumacia.Clar.quæst.trigesimasexta.& in §.primo. versicul.penultim.& vltim. versic.quæro etiam. Et contumacia de per se non est delictum fallit, vt per Fel.in c.ex literis.num. 27.de constitut.vide Donatum de indiciis.vers.contumacia. libr.3. Bonacoss.

contumacia expressa & dolosa procuratoris in veniendo aut appellando, non tollit beneficium appellandi principali infra decem dies post scientiam, secundum Bartol. Sandilia. & Cato. in l. 1. §. si procurator. ff. si quis ius di. non obtemp. Bart.& An.Nicellum in l. 1.§.fi.ff.quando appell.fit.Nam dolus procuratoris colludentis domino non nocet.ff.de excep. do.l.si procurator.Licet contrà senserit Inn. in c.1.extrà vt lite non contest. Balb.decis.397.

contumacia citati ad respondendum inquisitioni contra ipsum de tali homicidio formatæ, qui ex ea fuit bannitus, & deinde ad pœnã capitis,& cõfiscationem bonorũ cõdemnatus facit indicium ad torturam, vt est communis opi.Brunus

inter con

inter cons.cri.115.n.5.tomo 2.vbi etiam.nu.54.dicit,ꝙ bannum cõtumacis est nullum absque interloquutoria iudicis, & ibi nu.55.dicit, quòd debet omninò accusari contumacia per fiscum. Bonacoss.

Contumacia ex delicto. Propter contumaciam citati ex delicto potest iudex ei facere dirui domum: casus est mirabilis in l.si is cum quo.ff.communi diuidundo.quod tamen nõ deberet iudex,nisi ex graui causa & vera contumacia,facere. Balb.decis.250.

contumaciæ sententiæ tales habẽtur per Clar.d.q.44.quia nobis ex officio nostro ↄstat ipsum esse reum criminis,presertim ex eius ↄfessione, resultante ex ↄtumacia. iuxta formam statutorum.Ideò ipsum ↄdemnamus in amputatione,capitis & eius bona fisco applicamus.Et si quo tpe in fortiã cõis venerit,caput sibi amputet,&c.ibi Clar.ver.videam⁹.vide Ang. de malef.super ver. qui dominus iudex &c. n.45.& Biracinũ ac alios,& vide Bart.in l.nullum ff.de condit.& demonst. vbi tradit cautelam.Quòd quando fertur sententia contra cõtumacem.ꝙ in sententia inferatur.Visa citatione de eo facta,& visa contumacia,vt patet ex actis,&c.& no.quod exul vnius ciuitatis ex famoso crimine,necubi patriam potestatem in filios exercere potest. Secus si cõdemnetur ex cõtumacia, tũc nõ est infamis,& ĩ alia ciuitate poterit testari,& cætera oĩa facere.ita Ang.in lege, ex ea causa. ff.de postulan.itẽ no.ꝙ ficta cõfessio defuncti nõ nocet hæredi.Nec confessio ficta nocet patri in legitima.Perusi.ĩc.cum speciali.§. porrò.n.11.& seq. de appell.nec cõtumacia principalis afficit fideiussorem.Moronus de fide,treuga & pace.q. 182.n.5.communem dicens. Et si statutum dicit ꝙ contumax habeatur pro confesso.intelligitur,ꝙ habeatur pro confesso,ac si in iudicio sponte,ac solenniter esset confessus.Baldus in lege,quoniam.col.1.ver.5. no.ff.de infami.Cyrillus ĩ eius summa criminali.tit.de quæst. §.6.n.21.fol.156. Bonacoss.

cõtumacia nõ est accusanda in criminalibus iudiciis,vt est dictum. Sed iudex recipit licẽtiam ab accusato & accusatore perficiendi processum.Et ita stylus obseruat & practica,vt dicit Blancus in eius practi.fol.11.n.25.not.ꝙ stante statuto,ꝙ in criminalibus contumax ponatur in bãno, & habeatur pro confesso & possit condemnari de crimine,isto casu cõtumax poterit appellare,& probare se maleficium non commisisse, quo probato retractabitur sententia, quia non debet cõdemnari etiam ex vera confessione, quando apparet eum non deliquisse,multominus ex ficta confessione.Franc.Curtius in trac. de iureiu. propter calumniam.§.fi.n.13.tomo 15.& idẽ repetit in trac.depositio.n.17. vbi etiam quando quis ex contumacia possit puniri, & condemnari. Bonacoss.

cõueniendi verbum nõ præse fert stipulationem, commune aiunt Rip.ĩ l.lecta.n.16.ff.si cert.pet.& ĩ rub.n.26. de verb. obl.& alij quos refert Viuius li.1.opi.437.qui & cũ hoc verbum apud acta scriptum est,& cùm post interrogationẽ subiungitur,communem opinionem limitat. E.Suarez.

conueniri in omni loco. Valet conuentio quòd debitor possit conueniri iñ omni loco alicuius patriæ, vbi fuerit inuentus, & soluere quod promisit secundum Alber. Bart.in l. si cõuenerit.ff.de iuris.om.iud.per l.Lucius.ff.deposi.& l.hæres absens.in fi.ff.de iudic. sequitur Panorm.in ca.1.extrà eo. Balb.decis.109.

conueniri poterit debitor, qui certo aliquo in loco, certa die soluere promisit,vbicunque locorum fuerit repertus, cõmune ait Ias.in §.plus autem,num.27.& seq.Instit. de action. vt & is,qui promisit soluere vbicunque fuisset petitum,secus verò si aliquo in loco, & vbique locorum conuenisset eum posse cõueniri,commune ponit Viuius lib.1.opi.64. E.Suar.

conuentio inter medicum & infirmũ,aduocatum & clientulum ipso iure non subsistit, secundum magis communem per Burs.cons.72.post n.11.lib.1.

PRO. conuentio dat legem contractui.l.1.§.si conuenerit. ff.deposi.l.contractus.de reg.iur.ff.

OB.contrà de l.pacta nouissima.C.de pact.vbi conuentio, quæ fuerat facta inter partes,non seruatur.

SOL.quia vltima conuentio priori derogauit. Bellon.

PRO. conuentio facta contra substantiam contractus facit conuentionem in alium contractum transire, vbi significatio verborũ patitur, in l.vbi ita donatur.ff.de do.cau.mort.

PR.conuentio facta in vna re vel persona,non extenditur ad aliam in l.si vnus.in §.ante omnia.ff.de pact.

OB.oppono primò de l.fideiussoris. ver.cùm alio.ff.e.ti.vbi conuentio cum alio facta alij prodest.

SOL.Ibi quia principaliter intererat paciscentis.

OBIEC. Secundò oppono de l.& suum.§.fi.cum l.seq.& l. rescriptum in prin.ff.eod.de pact.vbi maior pars creditorum remittens partem debiti præiudicat aliis creditoribus.

SOL.Illud propter eorum vtilitatem fieri videtur,quia debitor non est soluendo & quia non haberent quem conuenirent, cum hæres nollet adire sine remissione partis debiti, vt ibi nota.

OB.Tertiò obst.l.in causæ. §.fi. ff.de procu.vbi stipulatio à procur.facta prodest domino.

SOL. Ibi quia procurator, & dominus eadem persona reputantur.

OB.Quartò obst.l.si pupillus.ff.de administr.tut. vbi conuentio liberatoria facta cum vno tutore,alij tutori prodest:idem in magistratibus collegis vt ibi dicitur.

SOL.ibi plures tutores in eadem tutela,vel magistratus in eodem.officio,pro vna eademque persona reputantur. Ideo pactum factum cum vno,trahitur ad alium.

OB.Quintò & vltimò opponitur d.l.tale pactum.in §.fi. de pac.ff.vbi conuentio de fratre extenditur ad filium.

SOL.ibi conuentio fuerat facta de hærede suo fratre,& sic testator voluit consulere suo. hæredi, & sic per consequens filio suo. Bell.

cõuentio inter duos de successione alicuius diuidenda nõ valet: etiam cum iuramento: nisi de consensu illius de cuius successione agitur,& in voluntate vsque ad mortem durãte. Curt.Iun.cons.98.n.3.communem dicit.

Amplia istam communem ad pactum de hæreditate viuẽtis etiam inter filios Ias.in l.de quæstione.C.de pact.n.5.communem dicit.

Concor.hæc ampliatio cum l.13.tit.5.par.5. B.Villal.

cõuentionalis pœna quæ in contractu adiicitur vt loco interesse prima succedat an possit duplum trãscendere, fuerũt opiniones variæ vt habetur in gl.in ver.proferũtur.in l.vnic. C.de sent.quæ pro eo quod inter. Pet.de Anch.consi.147.incipien.apud antiquos,& modernos, prout refert Ias.in l.si q̃s maior.ver.quinto & vltimò.C.đ trãsac.de isto tex.cui⁹ dictũ, vt etiam inquit Ludoui. Roma. in l.stipulatio ista §. alterius, ff.de verb.oblig.sibi arrogat,& appropriat, decidit,quòd vbi contractus in quo ipsa pœna adiicitur iuramento comprobatur pœna sic apposita duplum excedere potest,allegat ad hoc tex.in d.l.si quis maior.quem tñ idem Ias.hoc nõ probare ait, cùm nõ appareat quãta esset ista pœna,& de ipso tex. Ancha. magnum festum facere. Sed ↄ Ias.& pro Anch. satis videtur ibi tex.apertus ponderãdo in verbis illis restituta pœna, q̃ pactis probat̃ inserta,cũ illa indefinita, videlicet pœna vniuersali æquipolleat,l.si pluribus,cũ multis cõcordãtis,de q̃bus ibi in gl.ff.de legatis secũdo cap.solitæ.§.nobis, de maioritate & obedient. & clarum si ꝙ in stipulatione pœna ad quãcunque quãtitatem dici potest.§.alteri.cum gl.in ver.quę sit.Instit.de inuti.stipulat.l.stipulatio ista.§.alteri,similiter cum gl. in vers. quãtitas,vbi idem tex.ff.de verb.oblig.§.omnes autem, & ibi gl.in verbo,actio.circa fi.Instit.de actio.gl.in dicta lege vnica, §.facimus, in versiculo proferuntur.C.de sen.quæ pro eo, qđ inter.ad quam se remittit gl.in dicta lege stipulatio.§.alteri.ff. de verb.oblig.& ita ponderasse Anch.arbitror: & in hac opinio.quòd partes contrahẽtes,pœnam ad quam malunt quãtitatem,etiam duplum,triplum,quadruplum,& quintuplum ascendentem in stipulationem deducere possunt.fuere Vltramont.vt Bart.refert in dicta lege stipulatio.§.alteri.gl.vero in præallegat.lege prima.C.de sen.quæ ꝓ eo quod inter.voluit, ꝙ si pœna per verba multiplicatiua adiiciatur,puta duplũ, triplum,& cẽtuplum,exercere nõ potest, Bartolus in dicta l.stipulatio.§.alteri,n.20.aliter distinguit, videlicet aut pœna ĩ instrumento adiicitur certa in eadem quãtitate quoque expressa,puta vẽdis domũ vel prædiũ pretio specificato,veluti si dicas pro cẽtum florenis,&in fine adiicis clausulam cõsuetam, q̃ omnia,& singula,attendere, adimplere & obseruare partes ꝓmiserunt sub pœna,&ad pœnã dupli,tripli,quadrupli,quintupli,vt s.& hoc possunt & valet vsq; ad quãtumcunque summam stipulatæ fuerũt,& adiicere possunt prout volũt.exempli quoq; gratia,vẽdo ꝓ quinquaginta,& subiũgo sub pœna mille. alleg.tex.ĩ l.si dictũ.ff.de euictio. Aut apponit̃ pœna respectu ĩcerti, puta sub pœna dupli,tripli, vł quadrupli,ei⁹ qđ res vẽdita valebit:vel eius qđ interest partis & tunc per hæc nomina duplum trãscendere nõ ꝑt,alleg.d.l.vnic. C.de sen.q̃ pro eo qđ inter. & sic in effectu hæc sua distinctio cõcordare videtur cum gl.ibi in d. ver.proferuntur. assignat diuersitatis rationẽ inter primum, & secũdum casum, quia primo pœna quãtitatem adiectã,& expressam excedere nõ ꝑt:secũdo quidem casu nimium,& satis vltra partium cogitatione.& intentionem ascẽdere posset:& à Bart.nõ videtur discedẽdum, cũ

sua dist

ſua diſtinctio optimè probetur ex traditis per gloſ.in d.l.ſi dictum. ff.de euiction. & corroborari videtur per d gl.in dicto verbo, proferuntur, præallegat. Et licet aliqui huius fuerint ſententiæ quòd legalis pœna quadruplum excedere nõ poſſit,dicto §.omnes, Inſtitut.de action. gl. tamen in canon.cum deuotiſſima. in verbo, componat, 22. quæſt.2.dicit ſanctius eſſe vt dicatur, quòd tam legalem quàm conuentionalem in infinitum extendi poſſe pro qualitate negotij vel delicti, habito verò reſpectu ad rem quadruplum excedere non debere, vide ibid. & nota quia omnes videntur tenere contrarium. F.Turzan.

Conuictus reus legitimis probationibus ſub mortalis culpæ reatu,ſi à iudice interrogetur, etiam in tormentis reſpondere tenetur an crimẽ commiſerit,nam ſi iniquè torqueatur, iuſtè tamẽ interrogatur,& ideò tenetur reſpõdere, iuxta Inn. & communem,in c.2.de confeſ.& S.Thomam.22.q.69.art. 1. F.Viuius.

PR.conuicto mortuo,memoria quandoque eius damnatur.l.fi.ff.ad leg.Iul.maieſt.in §.interdum.inſt.de hęred.ab inteſt. Bellon.

conuictus legitime reus,non eſt aliud quærendum.Sed debet iudex illum condemnare, dummodo de delicto prius cõſtet.& ita practicatur.Clar.q.66.in prin.Marſ.ſing. 108. Abb. in conſ.25.num.vlt.in 1.vol. Nam iudex criminoſum diſcutiens, non antea proferat ſententiam, quam aut reum ipſum ſe ipſe confiteatur,aut per innocentes teſtes conuincatur,& non facere prout fecit Pilatus, qui ſolum falſos teſtes recipiendo Chriſtum condemnauit. Montaltus de reprobat.ſententiæ Pilati.§.& hæc ſufficiant.n.3.tomo.3.Occa. Ferrarienſis inter conſ.crim.conſ.60.nu.2. tomo 2.nam ad hoc, vt inquiſitus, vel accuſatus de crimine poſſit diffinitiuè condemnari,requiritur alterum de tribus.ſcilicet,quòd ſit ſpontè cõfeſſus,vel quòd ſit teſtibus neceſſario, vel præſumptiuè concludentibus conuictus præſumptione iuris, id eſt à iure approbata,vel quòd conuictus ſit indiciis indubitatis.& quæ faciant præſumptionem iuris & de iure, contra quam non admittitur probatio contrarium.ita Pau.de Caſt.in cõſ. 298. n. 1.vol.2.vide.Bal.in c.ad noſtram.de probatio.n.3. vbi dicit quòd licèt reus perſeueret ſemper in negando, tamen ſi eſt probatum crimen per teſtes, debet condemnari, dum tamen ſit plene probatum.Aliàs eſſet opus quòd confiteretur. Saltem per tormenta perſeuerando in confeſſione, & loquitur de legitimis indiciis, quæ indicia præcedere debent, & non ſequi.vt ibi per Bal.& malè faciunt aſſeſſores,qui maleficio liquidato,malefactorem ponunt ad torturam.quia poſſunt redargui tempore ſyndicatus. Angel. in l. & ſi certus, in princ. ff. ad ſyllania. Secus ſi non ſit liquidatum maleficium, quia poſſunt torqueri malefactores.idem vt mandatores indicent, & alios complices. Salua tamen ſemper conſcientia, vt ibi per Ange. quia omnibus in rebus res eſt diſcretio ſumma.Et ſi iudex conuictum torqueret, eſſet omnino abſoluendus.Niſi iudex proteſtetur &c.Boſſi.tit.de ſent.num.70.vide omnino Soc.iun.in conſ.37.nu. 19.in 2.vol. & not.quòd duplex eſt modus probandi delictum contra aliquem.videlicet confeſſio,vel conuictio,fuſius Dec.in c.at ſi clerici.n. 1.de iudiciis.& Abb.in d.c.at ſi clerici.num. 3.quod no.ad ſtatuta fa cientia mentionem de conuictis,quod non comprehendant confeſſos, cum hæc duo ſint diuerſa, confeſſio & conuictio. ibi.Abb.num.4. & ad pœnam capitalem infligendam ſufficit ſola confeſſio ſponte facta. Hoc verum ſi talis confeſſio ſit veriſimilis.vt dicit Bal.in l.ſi quis in hoc.num.3. C.de epiſco. & cler.vide Paul.de Caſt.in Auth.ſi quis in hoc. C.de epiſc.& cler.& no. quòd ſtante ſtatuto, quod conuictus de tali crimine puniatur tali pœna,deficiens in purgatione, nõ debet puniri illa pœna ſtatutaria, quia illa non eſt vera conuictio, ſed præſumptiua. Et ſtatuta habent locum dũtaxat in caſu vero. Et cum ſtatuta hodie puniant communiter maleficia, non incidit quis in pœnam ſtatutariam, niſi perfecerit delictum. ca.inter nu.6.de purga.cano.vbi Soci.ſenior. Bonacoſſ.

COPVLA(ET)eius eſt naturæ,vt inter diuerſa ponatur,regulariter loquendo: vt voluit gl.communiter ad hoc allega. in rub.ff.de iur.& fact.igno.Sic quoque voluit gl,ĩ verbo.neſcit,relata ad tex.in l.fi.C.per quas perſonas nobis.acqu. Soc. Iun.conſ.36.num.1.volum.4.& in conſ.181.de duobus,&c. n.31.2.vol.maximè verò in conſ.68.n.15.in fi.& ſeq.1.volumine, vbi etiam reſpondit ad quædam in Contrarium cauillosè allegata,ad quod etiam ſe remittit hic in dict. conſil.36. Muſcul.

PR.copula,&, inter duo extrema poſita, diuerſitatem ponit inter copulata.no.in rubr.ff.de iur.& facti ignoran.& per can.in rub.de cauſ.prop.& poſſ.extra.

OB.contrà de rub C.de ſerui.& aqua. vbi copula, &,ponitur inter ſeruitutem, & aquæductum, & tamen aquæductus eſt ſpecies ſeruitutis.l.1.de ſerui.ruſti.prædio.ergo cùm aquæductus ſit ſeruitus,inter ſe non differunt.Simile illud Euangelij,Dicite diſcipulis eius & Petro.Marc.20.& tamen Petrus erat diſcipulus.

SO.Vbicunque copula,&,ponitur inter genus & ſpeciem, non ſignificat diuerſitatem,ſed ſtat declaratiuè: &tunc exponitur,&,pro,id eſt,vt ibi. Bellon.

PRO. copulatiua aliquando pro coniunctiua accipitur. in l.ſæpe.& in l.coniunctionem.ff.de verbo.ſignific. Idem.

copulæ natura eſt ampliare quantum poteſt,etiam ſi ponatur inter duo ſubſtantiua abſque relatiuo. Ripa.de reſc.c.2.n. 47.communem dicit. B.Villal.

copulatiue quando plura ponuntur,quorum vnum venit vt accidens ſeu qualificàs aliud, oportet probare vtrumque. Ripa in d.c.1.n.59.communem dicit. Idem.

copulatiuorum non requiritur concurſus, quando ponitur copula inter perſonas,inter quas cadit ordo charitatis,Ripa d.c.2.n.54.communem dicit. Idem.

ADDITIO. copula regulariter requirit concurſum copulatorum.Lancel.Gallia.in l. Gallus. §.& quid ſi tantum.n.11. ff.de lib. & poſt. Fallit tamen vt ibi per eum. Quando autem concurſus requiratur ponit Tho.Calam.in l.1.n.64.co.tit.& alia de copula ponit M.Ant.Bard.in trac.de temp. vti.& contin.in c.19.n.16.

copulandi dictio inter ea,quæ alternis ſibi aduerſantur poſita.in alternatim enuntiantem conuertitur, commune inſit Ant.Gomez.de teſtam.c.5.n.31. E.Suarez.

corporalis pœna, & bonorum confiſcatio non tranſit in hæredes mortuo delinquente ante ſentẽtiam.communis eſt opi.Burſatus conſ.77.n.21. Bonacoſſ.

correctio.§. emphyteuſis.in auth. de nõ alien.aut permut. rebus eccleſia,inducta eſt per §. licentiam. in auth.de alien.& emphy.quo ad tempus duntaxat, non autem quo ad ſucceſſorum qualitates, vt tenuit Bald.in l.etiam. ff.ſolut. matrim. in l. 1.de ſtiis,& leg.vbi dixit,emphyteuſim eccleſiaſticam ad alios, quàm liberos & hæredes copulatiuè non tranſire, allegat gl.quam valde notandam dicit in d.l.etiam,quam tamen non reperi,puto voluiſſe allegare gl.in l. præcedenti.in verb. eaque.ibi & in eccleſ.emphytheuſi,quæ alleg.tex. in d.§.emphyteuſim. in auth.de nõ alie. Ad extraneos autem hæredes eam non tranſire tenuit Spec.in tit.de loc.§.nunc aliqua.verſ. 115.Bartol.Bald.& Ang.in l.Gallus.§.etiam ſi à parente.ff.de lib.& poſthu.& in l.in conuentionibus de verb.oblig. Hanc que receptiorem eſſe ſententiam cõſuluit Alex.in conſ.151. viſis Themate,& inſtrumento.& in conſ.9.volum.2.Cald.in conſ.6.titu.de loc.3.Non trãſit etiam huiuſmodi emphyteuſis ad filium legitimatum tantùm,ſi naturalis,& legitimus extet,vt Alex.in conſ.60.nume.4.vol.2.& Io.de Imol.conſ.27. dixere,ſed ſi alicui perpetuò conceſſa fuerit pro ſe,& quibuſcunque hæredibus, tunc eam ad hæredes etiam extraneos tranſire cenſuit Gozad. in conſ.39.& Alexand.dict. conſil.9. volum. 2. ex ſui autem natura tranſit ad deſcendentes, vt gl. Bar.& alij voluere.in dict.l.etiam,ſolu.matrimon. Io.And.& alij.in ca.in præſentia,de prob.Alex.in conſil.38. volumin.2. F.Turzan.

correctio fraterna cadit ſub p̃cepto peccati mortalis.Prep. in c.ſi peccauerit.2.q.1.Aret.in ca. nouit.de iud.communem dicit. B.Villal.

PRO. correctio non eſt fienda per ſubauditos intellectus. gloſſa. communiter approbata,in c. cupientes.§. quòd ſi per viginti.de elect.in 6. Bellon.

PR.Correctiones ſunt euitandæ in iure noſtro, niſi expreſsè fiant, in l.ſi quando. C. de inoff.teſtam. l.præcipimus.in fi. C.de appel. in l.ſancimus. C. de teſtam. capit.cùm expediat. de elect. in 6. Vnde in Correctoriis non ſolet fieri extenſio de vno caſu in alium. in l.ſi verò. §. de viro.ff.ſolut.matrimo. in l.final. & authentic. quas actiones. vt ibi not. C. de ſacroſanct.eccleſ.

OBIEC.contrà de l.ſi quis ſeruo.iuncta gl.C.de furt.& l.illud.cum gl. C.de ſacroſ.eccl. Vbi etiam in ſtatuto correctorio fit extenſio de vno caſu in alium.

SOL.Verum eſt vbi eſt eadem ratio,&ęquitas,vel vbi ſunt ſimiles caſus,vt ibi. Bellon.

correctio moderata eſt pmiſſa viro vxori, Domino ancillæ,magiſtro ſcholari,& patri filio.Si tamen pater corrigendũ filium occiderit,extra ordinem punitur.communis eſt opin. Clarus q.56.ver.poteſt etiam. Bonacoſſ.

Corrig

Corrigere quilibet tenetur peccatorẽ, iuxta regulam euãgelicam,Si peccauerit in te frater tuus,&c. Matthæi 18.& iſta eſt communis opi.de qua Rochus de Curte in trac.de cõſuetud.n.138.Et eſt ſub pręcepto peccati mortalis,vt inqt Præpoſi.in c.ſi peccauerit.2.q.1. Aret.in c.nouit.de iudic. cõmunem dicit.Et vbi vertitur animæ periculum, & agitur ad correctionem peccati, poteſt procedi non præcedente diffamatione.Hoſt.in c.ad noſtram.per illum tex. & ſequitur Abb.de accuſa.dicens eſſe notandum. & Hoſt.in ti.de inquiſitione.§. &qualiter.Ang.in l.vacantia.C.de bonis vacan.li.10.Dicit tñ Specula.in tit.de inquiſitione.§.nunc tranſeamus.ver.ceterũ. quòd quando proceditur ad inquiſitionem ratione priuati commodi, licèt nulla præcedente infamia procedi poſſit, tamen præcedere debet charitatiua monitio. Bonacoſſ.

in correctoriis ex maioritate rationis fit extenſio:vel ſic ꝓpter maioritatem rationis inducitur correctio. Glo.eſt communiter approbata,in Auth.prætereà.C.vnde vir & vxor.ſecund. Anch.in conſ.350.in quæſtione. & per eundem latiſſimè.in l.2.C.de noxal. M.Chærian.

correctus in caſibus, in quib⁹ nõ poteſt interrogari de aliis, facit vt iudex poſſit inquirere. Marc. Ant.in tract.de indic.& tortu.n.389.communem dicit. Villalob.

correctus de crimine admittitur ad denunciandum. Aret. in c.nouit.de iudi.communem dicit. Bonacoſſ.

correlatiuorum iudicium idem prorſus eſt,etiam in pœnarum cauſis,commune ait Io. Nic.in l.generaliter.nu.26.C.de ſecund.nupt.Arius Pinel.in l.2.1.par. c.2.n.1.C.de reſcind.vẽdit.Viuius lib.1.opi.284. E.Suarez.

PR.correlatiuorum idem eſt iudicium.nam quod de vno dicitur,de altero neceſſe eſt vt intelligat̃,in l.fi.C.de indi. vid. toll.in l.fi.ff.de accep.in l.1.C.de cupreſſ.lib.12. Bellon.

corrumpens libros archiui publici, comprehenditur ſub pœna legis ſi quis.ff. de iuriſd.omni.iud. Iaſ.in d.l.n.40.communem dicit. Ibidem.

Quando ſunt duo à lege veteri æquiparata circa quędam, tunc ſi lex noua aliquid corrigat vel inducat de nouo in vno ex dictis duobus æquiparatis, circa ea in quibus erant à iure vet.ęquiparata,talis lex noua,aliquid corrigens vel inducens in vno ex dictis æquiparatis,extenditur etiam ad aliud.Eſt cõmunis opi.ſecund.Alex.conſ.171.viſis & conſideratis.ver.in præmiſſis.vol.7. M.Chærian.

corruptum ſe aſſerens vt dicat falſum,nõ creditur ei ad inquirendum,vt eſt communis opi.Burſ.conſ.34.n.23. Bonac.

creditor conditionalis non dicitur propriè creditor,ſed impropriè,quia mox ab initio nõ poteſt exigere.arg. l.debitor. ff.de verb.ſig.& ita concludit Bart. in l.1.ff.ſi cert.peta.quem ſequuntur communiter Doctor. vt latè ſequitur Alex. Deci. in 1.lec.n.29.& in 2.lect.in fi.aliiq̃ue Mod.ibi. Pro iſta itaque opinione cõmuni allegantur varia iura, præſertimq; l.videamus.ff.de liber.leg.vbi ad literam dicitur creditorem cõditionalem eſſe impropriè creditorem,faciunt etiam nonnulla alia,quæ curioſis videnda derelinquimus:contrarium verò tenuit Fulgo.& Alciat.in d.l.1.ſeu ipſe Alciat.in l.cõditionales. ff.de verb.ſigni.& Vaconius in ſua declaratione,93.ſed Dec. in d.l.1.diſtinguendo reſoluit iſtam materiam,quæ diſtinctio ſemper mihi placuit. F.Viuius.

creditor non dicitur,cui ex dilecto, vel legato debetur.Ripa in rub.ff.ſi cert.pet.n.92.communem dicit.quæ facit in in tel.l.2.tit.8.lib.3.For.ll.& aliarum legum.de quibus in verbo condemnatus. B.Villal.

creditor,ad hoc ꝓ poſſit habere regreſſum cõtra fideiuſſores,vel contra tertios poſſeſſores,requiritur nõ ſolum denũtiatio nuncij poſita in actis ꝓ non inuenit bona debitoris:ſed etiam pronuntiatio iudicis. laſ.in l.ſtipulatio.§.habet autem. n.7.ff.de noui.oper.nunc.communem dicit. Idem.

creditor, cui fuit promiſſum certa die ſoluere, vel dare pignora:adueniente die,poteſt præcisè cogere debitorẽ ad ſoluendum,Communem eſſe ait Rip.in l.4.§. fi.ex quæſt.n.9.de re iud. Idem.

In mercibus venditi,ſi debitor aufugit,ꝗ creditorem mercium an locũ habeat regula:qui prior eſt tpe,potior eſt in iure,& addit extẽſionem cum exceptionibus.n.209.210.211.

creditor,qui merces vendidit debitori,ex quo cõtractu ortum fuit creditum:ſi debitor fugit,non eſt potior in re vendita aliis creditoribus prioribus. Vterque Imol. in l. ſi cum dotem.§.fi.ff.ſol.matrim.& Fanus de pigno.& Hippol.in 5.part. mem.2.n.8.Communem dicit.

Amplia iſtam communem ad creditorem ex mutuo, qui non eſt potior in re empta ex pecunia mutuata. Ant.de Fan. in 2.par.mem.1.n.13.communem dicit.

Limita primò, ſi pecunia fuit mutuata ad illam rem emendam.Fanus in 5.par.mem.2.n.8.communem dicit.

concor.cum l.30.tit.13.part.5.& intel.prout in communi ſequenti,& vide l.27.& 28.& 29.ciuſdem tituli.

Reſtringe iſtam limitationem quantum ad actionem perſonalem:nam habens hypothecam etiam generalem,præfertur creditori ex mutuo ad rem emẽdam:cum actio mutuãtis ſit perſonalis:& non præiudicat actioni reali,idem Fanus nu. 8.communem dicit.

Limita ſecũdò,in re empta ex pecunia eccleſiæ.Io.de Rip. in l.iuriſcõſulto.n.6. ff.in qui.caſi.pig.vel hypot.ꝓtrah.cõem dicit.& vide per eum regulas,& limitationes alias. B.Villal.

creditor cui datus eſt fundus pignori, cui annexũ eſt ius patronatus beneficij:non poteſt præſentare.Io. Igne.in l.1.§.ſeruus pignori.n.3.ff.ad Sillan.communem dicit.

De iure regio eſt.l.9.tit.11.par.1.quæ vr̃ diſponere contrarium etiam in locatore.Sed dictam legem intellige in pignore,in quo non eſt ſpes luitionis:de quo per Io.Igneum in d.§. ſeruus.n.8.& in locatore non ad modicum tempus, per gl.in c.ex literis de iu.patro.& Pau.de Caſt.conſ.361.vol.1.& Cæſar.Lamb.de iu.patro.art.2.q.8.par.2.lib.1.

creditore ſuccedente debitori confunditur actio hypothecaria Io. Cora.in l. frater à fratre.n.20.ff.de cond.indeb.communem dicit. Idem.

PR.creditor ſoluto debito retinens & celans pignus,tenetur furti.l.ſi quis vxori.§.eum creditorem.ff.de furt. Bellon.

PRO.creditori licet vigilare ad ſuum conſequendũ.l.ſumma.ff.de pecul. Bellon.

creditor nec dicitur is, cui à legato,nec is, cui à delicto debetur,commune dicit Rip.in rub.n.62.ff.ſi cer.pet.E.Suarez.

creditor ex mercium venditione,cæteris creditoribus in illiſmet mercibus iam traditis nõ præfertur, commune eſſant̃ vterque Imol.in l.ſi cũ dotem.§.vl.ff.ſolut.matr. Fan.de pign. par. 5.membr.2.n.8.Amplia ad mutui creditorẽ,iuxta eũdem Fan.e.li.2.par.memb.1.n.13.Excipe ſi pecunia ad rei illi⁹ emptionẽ mutuo data eſt,commune teſtatur,& idem Fan.& eo. memb.n.8.Excipe rurſus in re ex ſacri,vel pij alicuius loci pecuniis empta.commune ſcribit Rip.in l.ſenatuſconſulto.n.6. ff.de quibus cauſ.pigno.vel hypo. E.Suarez.

creditor poſterior præferẽ dotis confeſſioni,q̃ fraude factã, aliqua cõſtet coniectura, vt eſt receptũ placitũ in auth. ſed iã neceſſe.C.de donat.ante nup.deq; Alex.ad Bar.in l.1.n.11.C. de iur.fiſ.li.10.Roger.de dote.§. 5.n.30.Iaſ.in §.item ſi quis in fraudem,n.20.inſtit.de actio.conſtare poteſt. E.Suarez.

creditor pupilli nõ excuſatur à munere tutelæ ratione creditiſi præbeat ad ſancta eloquia iuſurandũ, qd̃ ex veritate credit,ſe obligatum habere pupillũ. Textus eſt in §.vt aũt nõ demus.in Auth.vt ij,q obligatas ſe habere ꝓhibent res minorũ.colla.6.& ibi Ang.de Peruſ.n.1.inquit:nota, ꝓ vocatus ad tutelã,vel curã,ſi iurat ſe credere minorẽ obligatũ ſibi vel ei⁹ res,qd̃ ſine alia ꝓbatione ab eius tutela vl̃ cura repellit̃.&hãc indubitatã iuris ꝓcluſionẽ eſſe ſcribit ꝓfulendo pulchrè Rol. à Valle,in ꝓſ.83.n.6.ꝓfutans ẽt argumenta contraria,quæ ꝗ illam deciſionem adduci poſſent,in 1.Tom.conſ. kirchouius.

creditor non poteſt retinere penes ſe cadauer, ſeu corpus mortuum ſui debitoris diuitis, vel inopis inſepultũ, vt pign⁹ quoddã,donec pecunia ſibi debita vigore liquidi inſtrumẽti integrè ſoluat̃,§.hæc autem diſpoſuimus,ver.meminimus,in auth.vt cũ de appel.cogn.nec ꝓcedenda eſt licẽtia p̃ iudicẽ ꝓ retentione cadaueris prędicti ad ipſius creditoris imploratio nem, quia cadaueri iſti nullo pacto eſt impediẽda,ac denegãda ſepultura.arg.tex.in auth.vt defuncti,ſeu funera eorum,in prin.& eſt tex.optimis,ĩd.§.hæc aũt,& in l.cũ ſit iniuſtũ,C.de ſepul.viol.vbi Doc.hoc communiter adnotarũt,Panor.ĩ c.ex parte,de ſepul.Boer.dec.287.n.2.& ſeq.Ripa, ĩ trac.de peſte, in rub.de præſeruatiuis remediis,n.101.& Gram.dec.82.vbi refert iſtam communem opinionem per annos 30. ipſo exiſtente iudice. Neap.in magna curia vicariæ obſeruatam vidiſſe.Et quamuis Ang.in d.auth.vt defuncti, ſeu funera eorũ,in prin.contrariarũ aſſeueret,videlicet,ꝓ creditori habẽti inſtrumẽtum debiti ꝗ ſuum debitorem mortuum poterit impartiri licẽtia per iudicem ad eius petitionem de retinẽdo corpus loco pignoris, ne ſepeliat̃ quouſq; de debito liq̃do ſibi ſatiſfiat,tamen opinio iſta Ang. tanquã inhumana, & falſa cõiter damnatur à ſcriben.& præcipuè à Fel.ĩ c.ſicut Iudæis.Guliel. Bened.in c. Rainutius.n. 59.de teſta.Marſ.ſing.199.& Gram. in d.dec.82.& ſic p̃ premiſſa indubia reddit̃ dicta communis, imò aduerte in fortioribus terminis, ꝓ ſi debitor appellaret, ne corpus debitoris humaretur vtique non eſſet audiendus, nec eius appellatio admittenda foret aliquo modo,ſecũdum

gl.& Doc

gl.& Doc.communiter,in d.c.ex parte,in prin. Spec.in tit.de appel.§.in quibus,ver.8.Grammat.in d.dec.82.nu.2.& Marſ. in allegato ſing.199. F.Viuius.

creditor,mercator,vel ſolit⁹ mercari,lucrum ceſſans à moroſo debitore licitè petit,ſecundum communem per Burſat. cõſ.68.n.11.libr.1. vbi hoc dicit procedere ẽt ſi ſolitus ſit pecunias deponere apud cãpſores,vel in emptionem prædiorũ conuertere,ſecundum magis communem ibi, & etiam de iure canonico,ſecundum communem d.conſ.n.12.& hoc procedere in omni creditore ſolito negotiari contra quemlibet debitorem moroſam: & tam in actionib.arbitrariis,quàm aliis ex communi,vt d.conſ.68.n.13.

creditor rem ſibi hypothecatam pro ſui iuris conſeruatione propria authoritate apprehendere, & retinere poteſt, ſi tñ ab alio non ſit occupata,ſecundum communem per Burſ.ꝓſ. 8.n.15.lib.1.poſt Alex.in l.1.C.de repud.hæred.

creditor petens executionem inſtrumenti cõtra fideiuſſorem,non habet neceſſe docere de principali credito, quando de eo fit mentio in inſtrumento,teſte Nat.conſ.262.col.4.licet in hoc diſſentiant aliqui relati in apoſtil. ad Bart. in l.vt fideiuſſor.ff.de fideiuſſor. de quo vide quæ ſcribit Iaſ.in auth.ſi quis in aliquo.n.9.C.de edend. Put.

creditor rem debitoris meliorem pro ſuo credito eligere nõ poteſt,neq; pignoratam vendere, ſed mediocrem arbitrio boni viri,ex qua ſuum creditum conſequatur,ſecundum cõmunem per Burſ.conſ.84.n.11.lib.1.poſt Bart.Bald. Salic.in l.quandiu.C.de diſtrac.pignor.Boer.q.46.in fi.

creditor quilibet nõ per viã agendi,ſed excipiendi cõparet ꝑ iure ſuæ prioris hypothecæ ad impediẽdum aliũ creditorẽ: poteſt hoc facere etiam ſi prius non obtinuiſſet ſententiam ꝯ ſuum principalem debitorem,& exiſtentem ſoluendo: & ſic nõdum facta aliqua diſcuſſione in bonis dicti debitoris, dũmõ doceat de ſuo credito,& potiori hypotheca.l.à diuo Pio. §.ſed illud.ff.de re iudi.quem §.declarat Nat.conſ.300.col.2. & 3.& concluſionem prædictam cõfirmat.& ſic in executione cõparens creditor, poteſt docẽdo de prioritate ſuæ hypothecæ ꝯſequi ſibi aſſignari bona retinẽda loco pignoris.Put.

creditores hereditarij non tenẽtur accipere inſolutum bona ab herede cum beneficio inuentarij,ſed eis ſunt tradenda, vendenda,vel pretium ſoluẽdum ſi hæres damnum nõ patiatur,& hæreditas ſit ſoluendo,ſecundum communem ꝑ Burſ. conſ.9.n.29.33.lib.1.vbi ꝓ tria concurrere debent,præſuppoſito ꝓ vt hæres cogatur vendere,vel vendenda tradere,vt primo ꝯſtet bona fuiſſe in hæreditate &dominio defuncti, 2.ꝓ vendanť.iuſto ꝑtio, 3.ꝓnec hæres de ſuo ꝑ euictiõe ꝑmittat.

creditori probãti duobus teſtibus,nihil de ſumma deponẽtibus,pecuniæ numerationem alicui factam:& aliis præterea teſtibus probanti debitorem ab ipſo centum mutua petiiſſe, iuſiurãdum deferetur,commune aio ex Alex.in l.admonẽdi. n.47.ff.de iureiur.Deci.in l.vlt.n.4.C.de edẽd. Hippol.notab. 322.vide infrà ver.teſtes. E.Suarez.

CREDITOR ET DEBITOR.

Summaria.

Beneficium l.fi.C. de acq. poſſ.competere etiam creditori ſuper rebus,poſt conſtitutum poſſeſſorium acquiſitis.q.1.

creditor agens cõtra filium,ex contractu vel debito paterno,tenetur probare filium eſſe hæredem.q.2.

creditorem dantem mutuo pecuniam ad merces, vel alias res emendas, non habere tacitam hypothecam in rebus illis ſua pecunia emptis, Excepto pupillo. Ei em̃ hoc priuilegium dari.q.3.

creditorem agentem hypothecaria aduerſus tertium poſſeſſorem,probare debere,debitorem habuiſſe dominium,vel q.tempore obligationis.q.4.

Debitori,qui habuit dilationem quinquennalem,non dari beneficium ceſſionis bonorum.q.5.

Debitorem negantem debitum,& conuictum, atque condemnatum,poſſe bonis cedere.q.6.

Debitorem fugientem ad Eccleſiam, ſi ſit ſuſpectus de fuga,poſſe ab ea extrahi.q.7.

Diminutis perſonis oneratis,vel obligatis, cùm electa fuit certa perſona,diminui aut perimi onus vel obligationem:niſi hæredes eiuſdem eſſent artificij.q.8.

creditorem habentem generalem hypothecam omnium bonorum,cum poteſtate capiendi propria authoritate, in cõſtitutione precarij, poſſe agere condict.ex l.fi.C. de acq.poſſ. contra tertium poſſeſſorem, nulla facta excuſſione principalis,pro recuperanda poſſeſſione rei, quã debitor ex bonis hypothecatis alienauit.q.9.

Difficultatem excuſare debitorem quãtitatis à mora.q.10.

Debitorem,qui fuit in mora ſoluẽdi, exactum in iniuriam creditoris,liberari.q.11.

Debitorẽ ciuitatis ſoluentem Tyrãno, qui poterat inferre metũ ac terrorẽ,liberari:ſec⁹ ſi ñ poterat inferre terrorẽ.ea.q.

Diuturnitas temporis, ſeu taciturnitas in nõ petẽdo ſola, nec ad præſcriptionem ſufficiens,non inducit remiſſionẽ debiti,ſeu donationem,niſi concurrat cum ſilentio lõgi temporis, ſanguinis coniunctio, & calculatio rationis ſæpiùs inter eos habita,non facta tamen mentione debiti.q.12.

Iuri offerendi debitum,& recuperandi pignus, à creditore contra debitorem non præſcribi,æquiùs videtur.q.13.

creditor prior habens hypothecã,& priuilegium prælationis,poteſt agere contra poſteriorem creditorem, cui fuit ſoluta pecunia,etiamſi ea bona fide ſit conſumpta.q.14.

QVAESTIO I.

QVAERO,Vtrum beneficium l.fi.C.de acq.poſſ. cõpetat etiam creditori ſuper illis rebus, quæ debitor poſt conſtitutũ poſſeſſorium acquiſiuit?Reſp.ꝓ ſic, & iſta eſt crebrior & receptior Doctorum ſentãtia, quòd in tali conſtitutione precarij veniant quoq; bona futura,ita firmat Bart.l.fi.per illum text. C.quæ res pig.obl.poſſint.& ibi Iac.But.& Sal.Ang. in ꝓſ.68. inci.viſis inſtrumentis. Ang.in l.1.in prin. ff.de pigno.Matth. de Afflict.in deciſ.37.nu.3.& 4.Eandem tenet Io. de Imol.& Rom.in l.ſtipulatio hoc modo concepta.ff.de verb.obl.per l. quamuis.de precar.Alex.de Imo.l.poſſideri.§.incertum. ff.de acq. poſſ.vbi reſpondet ad ꝓtraria.Et hãc eſſe magis cõem cũ multis adductis,firmat And.Tiraq.in trac.de iur. cõſti.poſ.2. par.Fran.Rip.l.cõuentio generalis.n.4.& 5.ff.de pigno.Licet contrarium velit gl.l.2.C.de acq.poſ. Ang.l.quædam mulier. ff.de rei vendica.Et plures allegati per Alex.d.§.incertum.

QVAESTIO II.

Quæro,an creditor agens contra filium alicuius ex debito paterno,debeat allegare filiũ eſſe hæredẽ,& ꝑbare?Reſp.Bal. in l.2.C.ne filius ꝑ patre.tenet,ꝓ ſic.Eandem opinionẽ tenet Imol.vbi dicit,eam eſſe communem in l.ſi cùm dotem.§.trãſgrediamur.ver.in fi.gl.ff.ſol.ma.Ant.Capyc.deciſ.70.n.1.

QVAESTIO III.

Quæro,an creditor qui ad merces cõparandas,vel alias res emẽdas, pecuniam mutuò dedit, in mercibus vel reb⁹ ex hac pecunia emptis, tacitam conſequatur hypothecam? Reſp.gl. in Auth.quo iure.verbo,perſonali.C.qui potior in pig.tenet, ꝓ ſic.Eandem opinionem tenet Alex.l.ſi cùm dotem.§.fi.n.5. ff.ſol.ma.Iaſ.l.creditor.ff.ſi cer.pet.Sed in hoc Doc.magis cõmuniter contrariam tenent ſententiam.vt teſtatur D.Couar. variar.reſolut.c.7.n.3.excepto pupillo, qui in rebus ex pecunia ſua ad hoc mutuò data emptis, tacitam habet hypothecam.gl.l.idemque.ibi Bar.ff.qui pot.in pig.Neguſant.in tract. de pig.2.par.prin.4.membro.n.163.

QVAESTIO IIII.

Quæro, an creditor agens hypothecaria aduerſus tertium poſſeſſorem,debeat probare de dominio,vel quaſi debitoris: An verò ſufficiat probare poſſeſſionem rei obligatę fuiſſe penes debitorem tempore obligationis? Reſp.magna eſt varietas gloſſarum & Doc.in hac quæſtione, in qua & ipſe Bar.cõtra morem ſuum ſibi cõtrarius eſt, vt latè pro vtraq; parte refert authoritates Matth.de Afflic.deci.283.n.6.Sed meliùs diſtinguitur ſm Doctor. aut tertius poſſeſſor habet cauſam lucratiuam à debitore,& ſufficit probare poſſeſſionem rei obligatæ fuiſſe penes debitorẽ tpe obligationis.Ita tenet Bar.Bal. l.de reb.C.de dona.ante nup. Cy.Bart.Iac.Butr.l.cùm res.C.ſi res aliena pig.data.Florian.l.ante omnia.C.de probatio.Ang. inter conſ.Alex.conſ.138.li.2.Matth.de Afflict. deciſ.37.n.5. Fab.§.item Seruiana.n.15.Iaſ.n.89.Molinæ.in ꝓſuet.Pariſien. §.80.& in addit.ad Alex.conſ.115.li.6.Et hãc dicit eſſe veriorem & communiorem D.& præceptor meus Lud. Schrader. d.§.item Seruiana. Quamuis dubitet Alex.d.conſ.115.Et cõtrarium,ſed malè,tenent Bart.d.l.rem alienam. ff.de pigno.actio.Ang.d.§.item Seruiana.n.8.prac.Papien.for.actio.hypo. verb.ex memoratis.Quæ concluſio tñ procedit, quando tertius vult vti adminiculo ex perſona debitoris,eiuſdemque authoris ſui,aliàs creditor agens tenet probare debitorẽ habuiſſe dominium,vel quaſi.Spec.§.1.n.29.de obliga.&ſolu.Bal.d. l.de rebus.Iaſ.d.§.item Seruiana.n.89. aut tertius poſſeſſor habet titulo oneroſo,& tenetur creditor probare dominiũ, vel quaſi debitoris,ita tenet Iac.de Aren.Cy.Bar.& Ang.d.l.cùm res.Iaſ.d.§.item Seruiana.n.89.prac.Papien.d.verb.ex memoratis.Bar.d.l.rem alienam.numer.6. Et hæc eſt communior & verior,vt firmat Schrader.d.§.itẽ Seruiana.Licet contrarium velit Salic.d.l.cùm res.Ang.conſ.138.n.1.inter cõſ.Alex.li.2. Aut tertius poſſeſſor nullã habet cauſam à debitore, & tũc creditor

creditor tenetur probare debitorem habuiſſe rei petitę quaſi dominium,videlicet rẽ petitam bona fide & iuſto titulo poſſediſſe,ita tenet glo.d.l.ante omnia. Dy.d.§.item Seruiana.ibi Fab.n.14.Ang.8.Iaſ.89.vbi dicit,in hoc neminem diſcrepare. Cy.Bar.d.l.cùm res.Alex.conſ.87.n.4.lib.7.Ang.d.conſ.138. Afflic.deciſ.40.prac.Papien.d.verb. ex memoratis. Schrader. d.§.item Seruiana.communem dicit.

QVAESTIO V.

Quæro, an debitor admittẽdus ſit ad beneficium ceſſionis bonorum,qui habuit dilationem quinquẽnalem?Reſp.gl.in l.cum ſolito.in fi.C.qui bon.ced.poſ.tenet,ꝓ nõ.Hãc gl.ſequitur Cy.& Bar. Ang.d.l.fi. Vitalis in clauſ.ſuis char.193. Et eã communiter ſequi omnes Doct. in d.l. cum ſolito. & l.alia.§. elegãter.ff.ſol.ma.affirmat Matth.de Afflict.deciſ.Neap.378. n.2. Præterquam in eo, quod dicit, quòd tunc debitor creditoribus datur lacerandus,namque in hoc gl.illa communiter damnatur,vt ibi per eum.

QVAESTIO VI.

Quæro,Si debitor negat debitum, & creditor probauit,ac lata eſt ſententia,an poſt ſentẽtiam debitor poſſit cedere bonis? Reſp.gl.in l.1.verb.iudicati.C.qui bonis ced.poſ.tenet,ꝓ poſt ſententiam debitor detruditur in carcerem, ſi non appellauit.Hanc ſequitur Aret.in §.fi.inſt.de actio.vbi dicit, debito rem poſſe bonis cedere,ſi à ſententia ſit appellatũ, ergò ſecùs ſi non appellauit. contrariam opinionem, ꝓ videlicet etiam poſt ſententiam admittatur ad beneficium ceſſionis bonorũ condemnatus,videtur tenere Bar.in l.pe.ff.qui bonis ced.poſ. & ibi Ang.qui dicit,ante debitum liquidatum nõ auditur volẽs cedere bonis,ſed liquidare per agnitionem factam in iudicio,vel extra,vel per ſententiam.Idem tenet Cy.d.l.1.& Azo. in ſum.eo.tit.Eandem opinionẽ expreſsè tenet Sal.d.l.1.ver. iuxta hoc moueo aliqua dubia.Ludo.Gomez.ĩ gl.ad reg.Cãcellariæ.in reg.de ſubro.collitig.q.1.ver.& iſta quæ dicta ſunt. & eam tenet Alb. de Roſa.d.l.1.dicens communiter per omnes reprobari opinionem gl.ibi tenentis contrarium.

QVAESTIO VII.

Quæro, an debitor fugiens ad Eccleſiam, ſi ſit ſuſpectus de fuga,poſſit ab ea extrahi? Reſp.Iaſ.in l.vinum.n.3.ff.ſi cer.pet. tenet,ꝓ non,ꝑ quatuor fundamẽta:& principaliter arg. iſtius tex.Idem tenet in l.plerique.n.26.ff.de in ius vocan.& in l.1. §.ſi decipiuntur.n.9.ff.de feriis.

Contrariam opinionem tenet Old.in ꝓſ.54.Dec.l. vinum. 2.no.ff.ſi cer.pet.D.Couar.in li.1.variar.reſol.c.20.n.14. Hip. rep.l.vnice.n.111.C.de rapt.virg.Boer.deci.215.n.6.10.de Viſquis,c.definit.n.55.17.q.4.Rip.c.1.n.88.de iudi.Stepha.Aufrc.in addit.ad deciſ.Toloſ.422.Cy.l.preſenti.C.de his,qui ad eccleſiam cõfug.Ludo.Gomeſ.§.ſupereſt.n.66.inſti.de actio. eam quoque tenet Roger. Schuarez.l.2.ti.de los gonternos. lib.3.for.q.5.n.1 fol.191.Eãdem opinionem dicit eſſe veram & cõmunem,ita ſeruari Remig.de Gonny.in tract.de immunit.eccleſ.fallent.27.n.4.5.&6.vbi reſponde motiuis Iaſonis.

QVAESTIO VIII.

Quæro,an debitum,vel on⁹ diminuatur,vel perimat obligationem,diminutis ꝑſonis oneratis,vel quę aliquid debent, qñ electa eſt induſtria perſonæ?Reſp.Bar.in l.51.ſic ſtipulatus. in fi.ff.de verb.obl.tenet,ꝓ ſic.cum obligatio non egrediatur perſonam.Eandem opi.tenet Cy.& Doc. in l.veteris.C.de cõtrah.& commit.ſtipu.Bal.l.1.§.ne autẽ.C.de caduc.tol.Quod verum eſt,niſi hęredes eſſent eiuſdem artificij.Namque tunc licet eſſet electa induſtria perſonæ, obligatio tamen trãſit ad hæredes:ita notabiliter concludit Alb. de Roſat.in l.inter artifices.n.1.aſſerens ita tenere Doct.communiter.ff.de ſol.& tenet Ludo.Roma.in ſing.270.Fel.in c.quoniam.§. is autem.n. 5.de of.deleg.

QVAESTIO IX.

Quæro,an creditor,cui debitor omnia ſua obligauit cũ poteſt capiendi propria authoritate in cõſtitutione precarij,poſſit agere condictione ex l.fi. C.de acqui.poſ.pro recuperanda poſſeſſiõe rei,quam debitor ex bonis hypothecatis alienauit, contra tertium poſſeſſorem, nulla facta excuſſiõe bonorum debitoris? Reſp.communiter in eam itum eſſe ſententiam, ꝓ poſſit agere recta contra quemcunque poſſeſſorem tãquam priuatis ſua poſſeſſione, quam ipſe ex huiuſmodi conſtituto obtinebat.Ita tenet Imo. Lud. Roma.& Alex.in l.exitus controuerſię.ff.de acq.poſ.Iac.But.& Bal.d.l.fi.&latè Tiraq.d.tracta.de iure conſt.poſ.parte prima.n.54.cum numeris ſeq.vbi communem aſſerit Marant.in ſpec.par.4.diſt.7.n.51.

QVAESTIO X.

Quæro,an difficultas excuſet debitorem quãtitatis à mora? Reſp.in hoc articulo variatum eſt ſententiis.Namque ꝓ non excuſet tenet Sal.Raph.Cu.& Lud.Ro.l.ꝓ te.ff.ſi cer.pe.Hieron.Gigas in trac.de penſio.q.75.n.17.& Phil.Dec.d.l.ꝓ te.& ibi Are.qui dicit in hoc contra Bar.vſque ad tempora Alex.eſſe communem opinio.

contraria verò ſententia communiori calculo recepta eſt, quam tenet Bart.d.l.ꝓ te.n.14.quem ſequitur ibi Alex.nu.9. Vlricus Zaſ.n.38.Cur.Iunior n.37.Rip.n.52.Vbi dicit eam eſſe magis communem ſententiam. Eandem dicit ibi communem Franc.Purpu.Iac.de S.Georg.n.3.Lancellot.Decius ver. in debitore aũt quantitatis.Iaſ.n.32.Bar.Socy.n.32. Eandem dicit communem Carol.Ruin.conſ.150.n.3.vol.1.

QVAESTIO XI.

Quæro,an debitor,qui eſt in mora ſoluẽdi,exactus in iniuriam creditoris liberetur? Reſp.Licet prima facie dicendũ videatur eum non liberari, ex quo congruo loco & tẽpore creditori debitum non obtulit, ideoque periculum ad eum ſpectare debet.Bart. tñ in l.creditor.ff.de ſol.in contrarium dicit eſſe veritatẽ,& reſpondet d.l.creditor.procedere, quando debitor ob ſuam iniuriam fuit exactus.Eum ſequitur ibi Pau.de Caſt.Hanc ſentẽtiam firmat quoque ipſe Bar.in tractatu ſuo, de Tyran.q.7.vbi dicit, ꝓ ſi debitor ciuitatis ſoluit Tyranno, qui non poteſt inferre terrorẽ,nec metum,non eſt liberatus, ſecùs ſi poteſt terrorem inferre ratione iuriſdictionis,quã exercet licet de facto,quia erat ſubditus & non potuit reſiſtere. Eandem opi.tenet Cy.Bal.& Alb.de Roſa.l.2.C.quod metus cauſa.& firmat Io.Cal.c.ſignificauit.de cenſibus.Spec.& poſt eum Io.And.in additionibus.ad Spec. tit.de obligationib⁹ & ſolutionibus.§.nunc aliqua.Lucas de Pen.in l.1. primæ q̃ſtionis.ver.quid ſi debitor.C.vt nullus ex Vican.li.11.Et hãc opinionem communi omnium Doctorum calculo approbatam eſſe aſſerit Matth.de Afflic.in deciſio.Neapoli.150.n.13.

QVAESTIO XII.

Quæro,an diuturnitas temporis ſeu taciturnitas ſola ad ꝑſcriptionem non ſufficiens in nõ petẽdo debitum,inducat remiſſionem debiti,ſeu donationem? Reſp. Rom.in cõſ.517.n. 15.tenet,ꝓ non,ꝑ textum in l.liberis quos.§.manumiſſis.ff. de aliment.& cibar.legat.Eandem opin.tenet Iaſ.l.quæ dotis. n.18.ff.ſol.mat. Et ibi dicit eam eſſe communem Gul. Ponta. n.8. intelligo tñ hãc communem ſententiam procedere, niſi hæc tria cõcurrant,taciturnitas nempe longi temporis, coniunctio ſanguinis, & calculatio ratiõis ſæpiùs inter eos facta, abſque eo,qđ de illo debito in ratione facta fuerit mentio,vt declarat Bar.Bald.Salic.& Floria.de Sancto Petro,in l.procula.ff.de probationibus. Namque tunc vĩ tacitè facta remiſſio inter eos,Bart.& Doct.l.quæ dotis.ibi Iaſ.n.18.& Gul.Ponta. n.8.ff.ſol.mat.Hanc opinionem tenent Bal.l. cùm proponas. la.1.& l.ſi certis annis.C.de pact.Alex.in conſ.46.n.12.vol.1. & conſi.61.n.14.vol.4. Matth.de Afflic.deciſ.13.n.12.& 22. Alciat. tracta.de præſumpt.1.reg. præſump.32.nu.5.vbi poſt Iaſ.& Ponta.in d.l. quæ dotis. vbi firmant hanc eſſe communem opinionem, & dicit hæc tria copulatiuè requiri, ad hoc vt dicta præſumptio reſultet.

QVAESTIO XIII.

Quæro,an iuri offerendi debitum,& recuperandi pignus à creditore contra debitorem præſcribatur?Reſp.Magna eſt in hoc articulo Doctorum controuerſia,nonnullis exiſtimantibus præſcriptioni locum eſſe.gl.l.cùm notiſſimi.§.1.C.de preſcrip.30.vel 40.annorum.Azo.in ſum.ſuper.l.qui põt.de reg. iuris.Ang.§.actionum.Inſt.de actio.Et eam dicit communiorem & veriorem Balb.in tract.de preſcrip.4.par. 5.partis principij.q.2.Schrader. in conſ.32.inter conſil. Doct.Germanor. vol.1.nu.79.

contrariam opinionem firmarunt Gloſſatores & Doctor. antiqui relati per Bartolum.d.l.cùm notiſſimi. §.1. Schrad.d. conſ.nu.27.& opinionem d.gl.communiter reprobatam eſſe dicit Pau.de Caſt.in l.ſi rem.§.omnis.ff.de pign.act.Et eam opinionem dicit communẽ Henning. God.conſ.vlti.Conrad. Pau.in trac.de vſur.rub.an iuri offendi præſcribatur.Et hęc opinio videtur mihi æquior.

QVAESTIO XIIII.

Quæro,vtrum creditor prior hypothecam & priuilegium prælationis habens,poſſit agere ꝯ poſteriorem creditorẽ,cui ſoluta eſt pecunia per debitorẽ,etiamſi illa pecunia bona fide ſit conſumpta? Reſp.Diſtinguẽdum eſt,aut loquimur in fiſco creditore, & nullum eſt dubium per textũ expreſſum.l.pecunia.C.de priuile.fiſci.Aut loquimur in priuato creditore,& licet quidam voluerint conſtitutionem d.l.pecunia.non extendi ad quoſcunque creditores hypothecam,& priuilegium habentes, quaſi ſpecialis ſit in fiſco: quam ſententiam ſequitur Fulgoſ.ibi.& in l.cùm fundus.§. ſeruum.nu.4.ff.ſi cer.pet.

Tamen contraria opinio frequẽtiori calculo approbata est, quam tenet gl.d.l.pecunia.l.sed an hic.ff.quod cum eo.

Eandem sentẽtiam sequiẽ Sal.& Ang.d.l.pecunia.Io.And. in additionibus ad Spec.tit. de obligationib. & solutionib.in rubr.ver.videamus generaliter. Matth.de Afflic.decis.Neap. 190.Bald.l.fi.q. 5.C.depos. Cuma. l.pupillus. dicens eam esse communem.ff. quæ in fraud.creditorum. Eandem dicit esse cõem Did.Couar.libr.pract.q. c.29. vbi pulchrè de hac quæstione disputat,intelligenda tamen est hæc communis sentẽtia, vt non procedat in quocunque creditore priuilegiato etiam quò ad actionem personalem, etiam si ius hypothecæ non habeat,nec priuilegium,vt voluit Capyc. decis.78. Id enim communi Doctorum interpretationi aduersum est, vt voluit post Matth.de Afflict.d.decis. 190. Didacus Couarruuias,d.c.29.n.2. Michael Grassus.

credulitas etiam fatua excusat à pœna doli.Cur.iun.in ꝓs. 19.n.4.communem dicit.causa tamen iniusta non excusat à lata culpa, vt est cõmunis opi.de qua Menochius in 3.remedio retinendæ possessionis.n.623.& ideo quis poterit puniri extra ordinẽ ex lege,vel statuto iudicis arbitrio,inspecta qualitate facti & personæ. Soarez in ver.credulitas.n.330. Clar. q.6.ver.& generaliter scias. Bonacoss.

credulitas,vel quæuis etiam iniusta causa pœnas delicto alioquin infligendas imminuit,commune aiunt Io.de Amicis cons.84.n.5.latè Iul. Clar.in prac.§.vlt.q.60.vers.& generaliter,& vide s̃.ver.causa. E.Suarez.

PRO.crescente delicto,crescere debet & pœna.l.nemo.in fi.C.de episco.audien.l.relegati.ff.de pœnis. in l.quicunque. C.de serui.fugiti.

OBIEC.ꝙtrà nemo duplici pœna debet affligi.in l.licet ĩ §. fi.ff.nau.caup.stab.c.presbyter.81.di.c.si clerici.extrà.de iudi.

SOL.duplex pœna dari nõ debet, cùm vtraq; ꝑ se sufficit, aliàs bene potest inferri duplex pœna. & pro hac solutione bene facit textus in can.sunt plures.de pœn.dist.3. Bellon.

cridas ignorare præsumitur, qui pro maiori parte habitat in villa.Ias.in cons.46.col.3.ver. secundò respondetur.vol.3. ꝙ probat & ibi plura circa cridas & earũ scientiam, vide Aemylia.cons.124.& decis.Pedemon.71.per totum. Bonacoss.

PR.crimen contrahitur,& si voluntas nocendi intercedat. l.1.C.ad leg.Cornel.de sicar. Bellon.

PR.crimina morte extinguuntur.l.fi.in fi.ff.ad leg.Iul.maiest.in l.2.C.si reus,vel accu.mor.fuer. Idem.

crimen ecclesiasticum est crimen hæresis.communis est opinio.Burs.cons.90.n.16. Bonacoss.

crimina de iure canonico nunq̃ præscribunt̃ ꝛpe,vt est cõmunis opi.de qua Soc.senior ĩ c. sup.n.97.de crimine falsi,& sic falsi crimen de iure canonico nõ præscribitur, vt quis sem per omni tempore non possit accusari.vt ibi. Bonacoss.

crimẽ publicum illud esse dicitur, quoties pœna venit imponẽda reo,& applicanda fisco,siue descendat ex crimine publico,siue nõ,ita voluerunt gl.& Bar.in rub.de pop.actio.& Augu.de crim.in add.ad Ang.in trac.malef.in vers.ad querelam,n.9.vbi appellat istam opinio.commu.fore,Contrariam vero partem videlicet,vt crimina.publica ea sola intelligant̃, quæ descendunt ex illis ti.ff.& inst.de public.iudi.tenet,& firmat communiter teneri Bal.in rub.C. qui accusare non poss. sed ipse inhæreo primæ opinioni Bar. & sequacium tãquam tutiori,ac firmiori,in prac. itẽ quæ sint atque dicant̃ crimina. publica,& q̃ priuata, vide Placentinũ,in trac.de accusa.ti.2.n. 1.& seq.& Iac.Nouellũ,in prac.crim.& in ti.indicia,quæ p̃ce dere debent,n.1.& seq.in prin.copiosè declarantes.F.Viuius.

criminis damnatus est infamis.communis est opi.Soarez. in verbo,criminis.n.334. Bonacoss.

criminalis causa dicitur, quãdo agitur ad pœnam fisco applicandam.vt est communis opi.Clarus §.fi. q. 1.vers.4.& suprà in ver.causa. Bonacoss.

criminales causæ,si non sunt meri & mixti imperij possunt delegari, sed iudex ordinarius non potest eas delegare. vt est communis opi. Ratio est, quia cũ huiusmodi causæ censent̃ specialiter concessæ maioribus magistratibus, cẽsetur electa industria personæ eorum.Clar.q.41.in prin. Bonacoss.

criminalibus in iudiciis fidem non faciunt acta in iudiciis ciuilibus,vt est communis opi. Soarez in eius thesauro,vers. criminalibus.n.332. Bonacoss.

criminalis rei iudicium valet, etiam si per procuratorẽ agitatum fuerit,si in processu nihil oppositum fuisset.Hanc sententiam communem & veriorem Doct.esse, inquiunt Fel.in c.meminim⁹.n.15.vers.vltima ꝓclusio.ext.de accusat.& Philip.Dec.in cons.469.n.14.ver.vltimò nõ obstat. kirchouius.

criminalis causa dicitur,cùm fisco multa addicit̃,at ciuilis, cùm parti. commune dicunt Panor.in rub.nu.2. de iudic.Io. Ceph.cons.141.n.12.lib.1.& vide infra ver.pœna.E.Suarez.

criminalibus iudiciis fidem non faciunt acta in iudiciis ciuilibus,cõmune fantur Fel.in c.at si clerici.n.12.de iudi.Rip. in l.is apud.n.40.C.de eden.& vide s̃.ver.acta. E.Suarez.

criminales causæ ciuilium definitionibus regulariter metiuntur,commune aio suprà ver.argumentum. E.Suarez.

criminis vel ciuiliter damnatus,fit infamis, commune ait. Imol.in l.infamem.ff.de publ.iudi. E.Suarez.

criminales causæ ciuiliũ definitionibus regulãtur. Soarez in ver.criminales.n.333.communem dicit. Bonacoss.

criminalis causa dicitur quando agitur ad pœnam fisco applicandam.com.dicit Io. de Platea, in l.2.in fi.C.de iis qui ex pub.rat.lib.10.Cephal.cons.142.n.21.lib.1.Zas.cons.19.n.1. lib.1.Clar.lib.5.sent.§.fi.q.1.ver.quarta. P.Fichard.

criminales causæ si non sint meri & mixti imperij, possunt delegari,sed si sint meri & mixti imperij,tunc quidem à principe possunt delegari,sed iudex ordinarius non potest eas delegare.commun.dicit Dec.in l.1.de of.eius,n.28.& Curt.nu. ibidem,n.21.& est ratio,quia cùm huiusmodi causæ censent̃ specialiter cõcessæ, maioribus magistratibus censet̃ electa industria personæ eorum & ita communẽ esse attestat̃ Claud. in d.l.1.in prin.n.2.Clar.d.lib.5.§.fi.q.41.in prin. P.Fichard.

criminales causas delegatus secũdum leges regulariter nõ potest subdelegare, l.à iudice. C. de iud.l.1.C. qui pro sua iurisdictiõe,& ita communiter teneri refert Bened. Capra.reg. 76.nu.2.nisi sit delegatus Principis,vt tenet gl.in d.l.1.quam sequit̃ Bart.& Gulielm.de Cuneo in l.1.ff.de officio eius cui mand.est iurisdictio.& Spec. in tit.de iudi.delegato, §.sequit̃ per totum,idq̃ue communiter contra Marti.Sillim.teneri refert d.reg.87.n.3.Benedictus Capra. verùm secũdum ius Canonicum,causæ criminales indistinctè delegari possunt,vt tenet gl.in c.quod sedem,de officio ordinar.clem.vnica, de officio delegati.in verbo ciuili,in fi.& capitulo illud.23.q 3.accedit capitulo venerabili, de officio delegat. & ita communiter à Canonistis contra Vincent & Host.teneri,refert Benedictus Capra reg.76. n.12.quod tamẽ fallit in delegato ratione industriæ ꝑsonæ quia iuxt.Can.subdelegare etiam à principe datus,non potest per tex.in capitulo quoniam,§.is autẽ, de offi.delegat.l.inter artifices,ff.sol.mat.l.vnica,§.ne autem, C.de cad.tollẽd.& vult Pau.de Leazaris ĩ d.clem.vnica. Cap.

criminaliter agitur,quando pœna criminalis applicaret̃ fisco,ciuiliter verò agitur quãdo parti debet applicari id quod petitur.ita Bart.post gl.in l.prætor ait.n.1.ff.de sepulch.viola. Licet alibi gl.in l.si qua per calumniam.in verb.auri.C.de episco.& cler.voluerit,tũc agi ciuiliter in delictis, cùm ad pœnã pecuniariam agitur, sin verò ad pœnam corporalem, criminaliter agi.Idem tenẽt gl.in l.qui sepulchra.in verb. videtur. C.de sepul.viola.& l.vnica.in verb.ciuiliter.C.quãd.ciuil.act. crim.præiudicet.Sed priorem sententiam Bartoli communẽ esse scribit ex ipso Bart.Vlric.Zas.in cons.19.n.1.in 1.lib.cõs. vbi ipse plures authoritates aliorum Doct.eandem opinionẽ approbantium adducit. kirchouius.

criminosus contra criminosum non potest esse testis. hoc Bart.& communiter oes Doct.tenere refert Lanfranc.in rep. c.quoniam ꝗ.in verbo testium n.11.extra de probat. I.Fich.

culpa lata dolo haud æquiparatur, cùm de mortis,aut mẽbri dissecandi supplicio quæstio vertitur,commune dicit Cagnolus in l.contractus,n.10.ff.de reg.iur. E.Suarez.

culpa leuis,vel leuissima in omittẽdo suscepta,ad resarciẽdum damnũ datum nõ obligat,quamuis in faciendo admissa ad id obstringat,commune ait prolixè Did.à Couarr.de spõs. 2.par.c.6.§.8.n.13.non tñ vnquam animũ huiuscemodi culpa obligat,vt cum Corset.in sing.ver.forum ꝓscientiæ, tradit receptum idem Did.à Couar.in laudato §.8.n.12. E.Suarez.

culpa seu negligentia præcedẽs,dicitur alicui remissa,quãdo Princeps eum recepit in gratiã,& nouiter inuestiuit eum, vt est gl.communiter recepta in verbo & mensem, & in fi.in capitulo primo,quo tempo.miles,&c. Et de hoc est communis opinio vt per Socinum Sen.66.visa donatione,&c.ver.6. illa conclusio. tertio vol. cum concordantibus per Soc. Iun. in cons.1.n.86.vol.4.. E.Muscul.

culpa in omittendo commissa non facit, vt quis teneatur damnum resarcire,nec venit in lege aquilia.vt est communis opi.de qua Gabriellius in cons.159.n.3. Bonacoss.

culpa lata dolo non comparatur,cum de mortis,aut membro mutilando quæstio vertitur, vt est communis opin.Soarez in versiculo,culpa.n.335. Bonacoss.

culpa leuissima est,quando depositarius rem depositam in camera clausa cum cadenatio non tentauit, an esset benè clausa

clausa,vt est cõis opi.Curt.iun.cons.256.n.11.vol.3.Bonac.

culpa caret,qui scit,& prohibere nõ potest. vt est communis opi.Capra regula 56.n.47. Bonacoss.

culpæ generaliter sumptæ quinque esse species dicit gl. in c.vnic.de commodat.cum qua cõiter cõcordare Bar.in l. qd̃ Nerua.ff.deposit.& Imola,& D.Nic.in d.c.vnic.refert Bened. Cap.reg.78.n.6.& sunt latissima,latior,lata,leuis,leuissima.

culpa latissima,vt est dol⁹ verus & manifest⁹,iuxt.l.si ex cã, §.mulier, & ibid.gl. ff.de petit.hæred.ita culpa latior est dol⁹ p̃sumptus ex indiciis verisimiliter dolũ præ se ferẽtibus,iuxt. l.fi ,p̃curatorẽ,§.dolol.dolo.ff.mãdati,d.l.qd̃ Nerua,& Bald.ĩ l.pignus,C.de pignorat.act.& Imola.post Flor.in d.c.vnic.& ita quoque cõmuniter teneri refert reg.78.Bened.Cap.n.12.

culpa lata licet ñ sit dolus,sed dolo cõparatur,l.j.ver.culpa lata,ff.si mens.fals.modũ dixer.l.is cui.§.si hæres,ver.dolũ,& ibidẽ gl.ff.sol.mat. Id tñ inter alia fallit,qñ agitur de infamia irrogãda,quæ ob dolũ non aũt ob latã culpã,irrogari solet,§. suspectus,inst.de susp.tuto.& ibid.gl.l.1.ff.si mẽsor.fals.mod. dix.gl.in l.actionib.ff.de in litẽ iurand.& l.quod Nerua.ff.depos.& ita communiter teneri refert ibidem n.33. idem Capr. quod ꝑcedit nisi ob dolũ irrogaret̃ infamia ipso facto,tũc.n. lata culpa dolo æquiparatur,iuxt.tex.& gl.in l.liberorũ,§.notatur.ff.de iis qui notantur infamia 85.Similiter fallit qñ agetur de pœna sanguinis,seu corporali imponẽda,qa nec tũc lata culpa æquiparabit dolo,l.in lege, ff.ad l.Iul.de sicar.qd̃ ẽt voluit gl.ĩd.§.suspectui,inst.de susp.tutor,& d.l.1.ff.si mẽsor. & d.l.in actionib.& Imola in c.sedens,de deposito,quod etiã similiter teneri dicit ibid.num.36.Benedictus Capra.

culpa latissima siue dolus ab allegãte regulariter est ꝑbandus,exceptis actibus qui sunt de genere prohibitorum,vt cõmuniter teneri dicit Bened.Capra reg.78.n.49.infrà Dolus.

cumulatio diuersarum actionum ex eadẽ tñ causa descendentium & ad diuersa cõpetentium non admittitur,ꝓm communem sententiam Doc.in l.edita,C.de eden.&Cy.in l.1.C. qñ ciuilis actio præiudi. l.interdum.ff.de publi.iudi.l.2.§.1.ff. de vi bo.rap.Licet Fulg.in d.l.edita.teneat contrariũ ꝑ.l.post decisionem.& l.eos.C.de furtis.Ad quæ iura respõdent Doc. ibidem,ꝙ intelliguntur in diuersis instantiis,& diuerso tẽpore,non simul,& in eadem instantia. Balb.decis.287.

cumulatio admittitur qñ agitur de re,& ĩ materia fauorabili,secùs si de odiosa.cõmunis est conclusio vt dicit Decius, in l.si idem cum eodem.n.2.ff.de Iurisd.omnium Iud. I.Fich.

cumulatio fieri ꝑt in criminali iudicio,si iudex per inquisitionem, & pars querelanter procedat. vt est communis opi. Clar.q.3.ver.hinc infertur.vide Crauettam cons.14. Bonac.

PRO. curare debet iudex vt sententiam ferat certam.in §. curare.insti.de actio. Bell.Tolos.

curator dat⁹ ad vnam litem tenetur promittere defensionem,iuxta tex.ĩ l.fi.§.pe.C.de administ.tut. qui habet locũ in curatore vel tutore ad vnam litem, secundũ Alex.cons.163. lib.5.nec tales personæ tenentur facere inuentarium.Bart.in l. si hæreditas. in princ.ff.de testa. tut. & curator ad omnes lites debet dari per iudicem competentem.Si verò ad vnam litem, tunc per iudicem coram quo causa vertitur, teste Oldr. cons.59.incip.vertitur in dubium. Put.

curator qui dicitur habere liberam administrationem, ex no.per Bart.in l.neque tutores, 1.lect.in fi.C.de procur.intelligitur, nisi sit curator bonorum, vel ventris: vt per eundem Bart.in l.inter bonorum.ff. de administ. tut. Adde ꝙ curator liti datur inuitus & ignorans, ac per eum iudicem qui præest liti.Bart.& ibi doct.in apostil.in l.sancimus.§.sed & si quis.C. de administ.tut.pro quo vide tit. C.de in lit. dand.tut. vel curat. Et an talis curator teneatur facere inuentariũ, vide Bart. in l.1.ff.de curat.bon.dand. gl.in l.de creationibus.vers.conscripto.C.de episc.audient.vbi Cy. eum sequitur.Sed Bart.in l. & si ad species. dicit ꝙ de scripturis litis. & de tali curatore speciali vel generali vide Bald.cons.362.& 496.li.4.cons.11. 36.& 37.lib.1.& cons.258.lib.3. Put.

curator nõ ꝑt pro minore facere pacem,qñ minori aut eius familiæ esset dedecus inimicitias remittere.vt est cõis opi.de qua Piaggius de tutore & curato.q.15.n.42.post Viuianũ, & Clarũ.Sed hęc non recipiẽt ab ecclesia ꝓp bonũ pacis. Bonac.

curatores nõ possunt contrahere cũ minoribus, vel distrahere clã & mala fide. vt est communis opi. idem Piaggius de tutore & curatore.q.15.nu.64. Bonacoss.

curator potest licitè iustruere suum minorem,cuius est curator,qualiter respondeat positionibus,quãdo ipse minor est simplex,& aduersarius suus sagax & calidus.secundum Salic. in l.2.§.quod obseruari.C.de iura.cal.& ibi sequitur do.Sandilianus:facit quod habetur per Host.in c.1.& in c.pastoralis. in fi.ext.de iud.& per Panor.ibi,in.3.col.Qui Host.& Panor. vbi sup.dicunt,ꝙ quando timetur,in simplicitas debentis respondere positionibus noceat,poterit admitti, vt respondeatur per aduocatum. Balb.decis.36.

curatoris authoritas non necessaria est,vt naturalis obligationis vinculis irretiat̃ adultus contrahens,cõmune ait Porc. in §.is quoque.n.9.insti.quib.mod.re contrahit.obligati.& si ea de re non leuis inter ipsos iurisconsultos dissensio esse videatur,vt alibi latius & prolixius ostendo. E.Suarez.

currentibus aliquibus ad brauium, si duo ex eis pariter, simulque perueniant ad ipsum brauium,nec sciat̃ aliter qs fuerit prior,&qs posterior,tũc ratiõe incertitudinis neuter habebit brauium,sed iterũ current,ꝓm Ang.in l.eum q̃ nouissim⁹. ff.ad Treb.& Alex.ĩ l.q̃ filia. §.1.ĩ fi.ff.de leg.1.vbi firmat istã veritatẽ esse,de qua habet ẽt,seu tractat̃.per Bal.& Imo.ĩ d.§.j. &ĩ c.iudicãte.de testa.vbi ꝓcludunt cũ aliis Doc.p̃citatis hoc casu nõ esse locum gratificationi.qñ esset ꝗ tex.iuncta gl.in l.si qs seruum.§.si inter duos,ff.de leg.2.& hoc eodẽ casu nõ solũ currunt illi,q̃ fuerũt. primi, verũ ẽt oes iterũ currere debent, vt voluerũt Ang.& Alex.in d.l.eũ qui nouissim⁹. nã ex quo nemo illorũ vicit, nemo aliorũ victus est, de quo ẽt per Bald.& Ang.in procemio fforũ,§.sed cũ nos,&in d.l.qui filia bus.§.1.per Fel.ĩ c.capitu.sanctę crucis,de rescri.& Iul.Ferrettum,in trac.de duello,ac de aliis variis rebus in tit.seu consil. de brauio,& cursu equorum.nu.3. F.Viuius.

custos carcerum carnaliter cognoscens mulierem carcera tam de consuetudine suspenditur.Et etiam punit̃ pœna mortis,si carceratus ob eius negligentiam aufugit,si detinebatur pro crimine capitali.Aliàs punitur extra ordinem.vt est communis opi.Clar.q.68.vers.custos. Sed si custos carceris fuerit negligens in custodia, non debet ipse custos principalis puniri pœna mortis. Sed debet custos officio priuari, vt ibi per Clar.vide s̃.in ver.carceris custos. Bonacoss.

custos carcerum, si carceratus per eius negligentiam aufugerit,punit̃ capite si carceratus detinebat̃ ꝑ crimine capitali, sed si detinebat̃ pro crimine nõ capitali,punitur arbitrio iudicis iuxta modum culpæ.com.dicit Boss.in ti.de carcere.n.10. refert Clar.d.§.fi.q.68.vers.custos. P.Fichard.

COMMVNIVM OPINIONVM,

SIVE IVRIS VTRIVSQVE RECEPTARVM

Sententiarum,ex diuersis Authoribus collectarum,

Liber Quartus.

D

Amnatus ad mortem non potest testari etiam ad pias causas.com. dicit Clarus.§.testamentum.q.6.

Damnatus de crimine ciuiliter efficitur. infamis.Io.de Imol.in l.infamem.ff.de publi.iudi.communem dicit.Concor.cum l. 2.tit.6.par.7.in fi. B.Villal.

Damnum emergens ex contractu matrimonij,non potest peti, nisi dolosè pars se habeat, Pan.in ca. Gemma, de sponsc. communem dicit. Idem.

Damnatus publico iudicio fit infamis,si processum sit via ordinaria,per accusationem,l.infamem,de public.iudi. Si autem per inquisitionem processum sit aliqui dixerunt non fieri infamem,& ita communem esse dicit Calder.cõs.1.de pœnis.Sed contrariam,quòd etiam tunc fiat infamis communẽ dicit Ang. in l.ea quidem nu.28.C. de accusat.quæ opinio etiam Claro placet intellige si condemnatio facta sit super inquisitione contra reum præsentem, & auditis suis defensionibus

nibus alias secus,vt communem dicit Viuius in communib. opinionib.ī verbo.Infamia iuris Clarus d.§.fi.q.72.ver. damnatus. P.Fichard.

Damnatus de crimine ciuiliter est infamis. Io.de Imola in l.infamem.ff.de iudi.communem dicit. Bonacoss.

damnatus publico iudicio est infamis, si processum sit via ordinaria per accusationem. Si autē per inquisitionem sit ꝓcessum,etiam sit infamis,vt est magis recepta cōclusio.quod intellige, si condemnatio sit facta super inquisitione ꝺ reum præsentem,& auditis suis defensionibus.aliàs secus,vt est cōmunis opi.Clar.q.72.ver.damnatus. Bonacoss.

damnatus ad triremes, si casu vel fortuna triremes euaderet,vel gratia principis restitueretur,non admitteret amplius ad successionem,secundum communem per Burs.consi.48. n.30.lib.1.vbi plura in materia.

PR.damnato ꝗuthore,damnantur & eius libri.in c.fraternitati.extra de hæret. Bell.Tolos.

damnum aliquod si contingat in re emphyteutica, vt corrosiōe fluminis vel chasmate, &c. si damnum tale sit vt ex eo tota res pereat,excusatur emphyteuta à solutione pensionis: si verò pro parte tantùm periit,non excusatur neque in totū neque pro parte.com.ait Clar⁹.§.emphyteusis.q.8.ver.Quæro etiam. Pius.Fich.

damnū est deminutio patrimonij.l.3.ff.de dam.infec.Bell.

PRO.damnum fit ex culpa,iniuria ex affectu.l.qui seruum. ff.de actio.& oblig. Bellon.

damnum passis si iusiurandum statuto defertur, non idcircò illi delatum censebitur cui furtum factum est, vt frequenter placitum literis prodiderunt Plotus in repet.l. si quando. nu.823.ad fi.C. vnde vi. Viuius lib.1.opin.292, nec ea etiam de causa si reus petat vt ad ipsum locum iudex proficiscatur inspecturus nullum damnum datum esse, minus audietur,vt crebro receptum attestantur Cur.Iun.in l. admonēdi.n.352. ff.de iureiur. Viuius vbi suprà. E.Suarez.

damni appellatione in statutis nō venit furtum. Et ideò ꝓ furto non potest deferri iuramentum in supplementum probationis, stante statuto, ꝙ credatur iuramento damnum passi,si furtum sit ei factum, vt est communis opi.de qua Gratus responso 155.in 2.lib.n.14.& illud magis, etiam si iurare debens,non sit omni exceptione maior.vt ibi n.27.& seq. Soarez ver.damnū. n.1. idem si iudex per reum requiratur vt accedat ad locum,in quo damnum datum dicat nullum. ibi. n. 2. Bonacoss.

damnum vel iniuriam inferens alicui tenetur de damno& iniuria sibi data in foro contentioso, si ex leui, vel leuissima culpa sit datum,Secus in foro conscientiæ,vt est communis opi.Clar.q.62.ver.vnum autem. Bonacoss.

dans pecuniam,non præsumitur animo donandi,Soci.in l. cum quid.ff.si cer.pet.communem dicit.

Fallit,si est in parua quātitate.Io.Lupus in repet.rub.de donat.inter vir.& vxo.§.11.n 1.communem dicit. B.Villal.

PR.datā instantia corruit argumentum.in c. sicut vrgeri.j. q.7.& §.pauonum.inst.de re.diui. Bellon.

data re in solutum creditori,debitor vlteriùs non admittit ad reluendum.Deci.cons.558.ver.in contrarium tamen. Datio coheredis extranei licet non tollat suitatem(quantum ad impediendum transmissionem) tollit tamen suitatem,quantum ad confirmationem pupillaris substitutionis, communem ait Ripa.in l.1.n.166.ff.de vulg.& pup. Idem.

ADDITIO.datio nominis debitoris in solutum sufficit,licet cessus non soluerit,Paris.in cons.69.Si iuris n.14.vol.4.ac etiam quod sit facta per traditionem alicuius rei in solutum, nec locus est oblationi cautionis quia solutum fuit. Alex. in l.si finita.§.Iulianus,in fi.ff.de dam.infec.circa quod noto errorem Bar.in d.§.Iulianus,n.53. vbi quandoque datur creditori res in solutum qui tunc efficitur dominus,sed rediens& volens debitum soluere audietur intra biennium.Quæ opin. reprobat,vt per Spec. Imo. Salic. Paul.de Cast. Ang.& alios, vt refert Alex.in d.§.Iulianus, n.fi.& Dec.in cons.558.in causa magnifici.n.2.qui dicunt quod data re in solutum amplius dans non auditur, & hanc communem esse. Noto in hoc vnum singulare,quod data re in solutum non habet locum re medium.l.2.C.de rescind. vend.cum pro dicta quantitate sic æstimata sibi est imputādum si minoris valeat.Ias.in l.àDiuo pio.§ si pignora.n.3.ff.de re iud.Paris.in cons.81.consultus n. 38.vol.2.nisi forsan fuissent enormissima læsio.

PR. datio tutelæ non recipit diem, neque conditionem.l. actus legitimi.ff.de reg.iur.

OB.contrà de.§.ad certum.inst.qui testa.tut.dar.pos.vbi dari potest tutor & ad diem,& sub conditione.

SO. ibi à testatore in testamento dari potest ad tempus, & sub conditione,sed à iudice non potest.l.muto.§.si sub conditione.ff.de tutel. Bellonus.

PR.datio in solutū instar venditionis obtinet.l.si prædium C.de euiction.

datio in solutum alia necessaria,alia voluntaria:& quo respectu dicatur quælibet voluntaria:vide quæ scribit Burs. ꝗs. 44.nu.30.Et de qua soluatur laudemium?dic vt per eundem ibi n.31.lib.1. vbi quæ sit magis communis.& ibi videtur cōcludere ꝙ pro voluntaria tantū,non necessaria debeatur laudemium. Quæ datio in solutum redditur nulla, si fiat in vno obolo vltra verum creditum,secundum communem ꝑ eundem cons.73.n.27.eod.li.vbi declarat id procedere respectu quantitatis crediti,non etiam respectu æstimationis rei datæ in solutum, si plus credito valeret. Limitationem aūt ad regdationis in solutum,seu adiudicationis factæ pro maiori quātitate crediti an in totum rescindatur?vide per eundem Burs. d.cons.73.in fi.vbi quòd non procedit d.reg.vbi debitum authore iudice liquidatum fuit.

PR.datum meretrici non repetitur. leg. idem & si, §.sed & quod meretrici.ff.de cond.ob turp.caus. Bellon.

debitor debitoris si obligat se per cōstitutum, vel nudum pactum non fit nouatio nec liberatur debitor principalis.Est communis opi.secun. Alex.in cōsi.183.visis depositionibus. vol.7. M.Chærian.

Ad hoc,vt possit per iudicem concedi licētia, de capiendo debitorem suspectum de fuga requiritur inter cætera, quòd fiat plena fides iudici de debito, ita quòd solùm desit citatio partis.Est communis opin.secund. Corn.in consil.136.visis. ver.ad hoc autem.volum.4.Nota,quòd multi iudices in hoc errant. Idem.

debitor capi,ac carcerari potest vti suspectus de fuga,probata prius per solum iuramentum suspicione fugæ à creditore, & sic sufficit iuramentum creditoris,ad hoc vt capi possit debitor suspectus,secūdum Benedictum de Plumbino,& Ang. in repet.l.nemo carcerem.C.de exacto.tributo.li.10. Roma. in l.si fideiussor,§.fin.ff.qui satisdare cogan. Io.de Imola post prin.& Ias.n.19.in l.2.ff.sol.matr. Paris.cons.107.nu.54.& ita consuluit Alex.cōs.19.n.2.vol.3. & Natta cons.19.n.2.& 10. Hanc opinionem asseuerat Paulus de Cast. cons.474.n.1.vol. 1.& totum mundum seruare,& eandem opinionem dicit cōmuniter practicari Caccialupus ī tract.de debitore suspecto, & fugitiuo, in 6.q. nu.18.& ita per prædictam communem practicam ego sæpius iudicaui,dum eram iudex criminalis in Ciuitate Terami anno domini.1561.& 1562. in contrariam verò partem,videlicet quòd debitor vti suspectus de fuga nō possit carcerari, nisi fuerit priùs legitima suspicionis causa allegata,& ꝑbata per duos testes,inclinauit.Bald.ꝗs.225.n.3.& 4.vol.1.& in l.apertissimi.n.9.C.de iudi.Ang.Aret.in prin.instit.de action.n.8. Ang.titubanter in l.si arbitrio.§.qui ex causa.n.8.ff.qui satisda.cogan.Alex.in d.l.2.n.22.Ias.in prin.insti. de action.n.91.& in d.l.si arbitro, & Paris.cons.101.n.5.vol. 3.& istam opinionem ait esse communem Ripa in suis singula.responsis in titulo de legibus,& longa consuetudine.c.23. nu.28.Thomas Parpalias in repetitio.d.l.2.Quicquid tamen suadeant præcitati illustres Doctores,propterea non discedo à prima sententia,quæ quotidie obseruatur in omnibus Italiæ curiis,& probatur ista optima ratione, quia hoc casu periculum vertitur in mora:& res est talis, quæ celeritatem desiderat: & vbicunque periculum est in mora ad probationem suspicionis: iuramentum sufficit,vt est gl.& ibi Inn.in c.quoniam frequenter,vt lite non contesta.& in l.2.vbi Doct.C.vbi in rem actio:& sic iudex ex prædictis securè, ostenso prius instrumento debiti per creditorem, ac præstito iuramēto de suspicione:fugæ potest concedere,ac impartiri licentiam capiendi,& carcerandi dictum debitorem : quæ quidem licentia capiendi,etiam die feriata introducta in honorem Dei saltem ad hūc effectum,vt debitor prestet suo creditori cautionem de iudicio sisti:secundum glo. singularem communiter ab omnibus scriben.approbatam in l.dies festos. C.de feriis: in ver.fideiussionis,quam gl.cū materia latè explicant Doct. in l.2.ff.de feriis. Ias.& Moder.in d.l.2. Doct.in §.1.instit.de action.Sed nota congruenter hic, si debitor esse fugiturus:& arriperet fugam,licitum esse suo creditori ipsum capere propria auctoritate,& ipsum captum ad iudicem ducere,secundum Spec.in titulo de accusat.versic. idem forte in debitore. argumento l.ait prætor.§. si debitorem. quæ in fraudem credi.idem etiam probatur ex no.per Bald.in c.1.§.1.de pace iura.firman. Ias.in l.1.n.71.ff.de of.eius. Mars.ī sing.44.& 243. & Paris. cons.107.nu.52.& cons.99.nu.3.vol.3.& Ruynum,

cons.18.n.4.vol.5. creditor autem non solum posset capere suum debitorē ꝓpria auctoritate in actu fugæ,sed ēt illū q̄ esset in fuga mētalis fm Caccialupū in d.trac.de debitore fugitiuo ī 4.q.vbi hoc latè ꝓbat ex mēte Doc.& ďclarat.F.Viuius.

Debitor recipiens pecuniam nomine mutui,nec indigens ista pecunia sibi mutuata, potest eādem inuito creditore reddere,& sic creditor inuitus cogitur illud idem recipere secundum Cy.& Doc.omnes communiter in l.2.ff.si cert.pet.quia sufficit,ꝙ in eodem genere restitutio fiat &non p̄t esse magis in eodem genere,q̄ si idem sit:aliàs,& fortasse vrgentiores rationes adducit Dec.in d.l.2.in 1.lect.n.8.corroborando,tuendo,& allegando istam communem licet Bolognet.ibi n.2.tenet ruditer contrarium:quam quidē communem opi.declarant præcitati Doc.non procedere,quando res esset deteriorata,nā si esset deteriorata,non posset reddi, tunc enim nō diceretur esse eadem res.l.3.§.si reddita.ff.commoda. Viuius.

debitorē quantitatis difficultas soluendi non excusat à mota secūdum Bar.in l.ꝗtinuus.§.illud, n.5.& seq.per illum tex. ff.de verb.obl.& in l.quod te,n.14.ff.si cer.pet.quem ibidem sequuntur Alex.n.9.Zasius.n.38.Cur.iuni.n.37.Iac.n.3. Ant. de But.& Ab.in c.breui.n.4.de iurciur.quam quidem opinionem Bart.audacter attestati sunt esse communem Ruy. cōsi. 150.n.3.vol.1.Deci.Ias.n.32.Bart.Soc.n.32.Purpura.n.63.& Rip.n.52.in præcitata.l.quod te. In contrariam verò sententiam ruditer iudicio meo inclinarunt Saly. Cuma.Roma. & Deci.n.13.in d.l.quod te.& Hiero.Gygas in trac.de pensionibus,q.75.n.3.quicquid tamen præfati Doct.præcipitāter suadeant contra dictam communem ob hoc ab ea non recedo, quia non est tutum recedere ab opinione Bar.secūdum Paul. Castr.cons.304.visis omnibus instrumentis, Inn.in c.dilecta. de appell.dicit assessores nolle à sentētia Bart.recedere, & eo magis non esset recedendum à prædicta opinione, quia constat esse magis communem,vt refert Ruy.in d.cōs.150.& iudex,qui contra communem iudicat, censetur propter imperitiam iudicasse, vt dicit Alex.in l.cum prolatis, & ibi Ang.ff. de re iud.Ias.in l.fi.ff.qui satis.cog.& Curt.sen.cons.49.& cōs. 46.n.13. ideoque dictam communem tanquam verissimam mihi sequendam fore constitui,quam communem ita retentam limitat,ac declarat Ruynus in memorato cons.40.n.9.in quatuordecim aliis casibus eam declarat Purpuratus. in d. l. quod te.n.64. Idem.

debitor non potest cedere bonis, quando creditor renuntiat iuri illum carcerari faciendi secundum doctrinam Bal.in l.1.nu.17.C. qui bonis cede.poss. cōiter receptam, ac approbatam à scrib.ibi.quam sequuntur etiam Io.Fab.& Ias.in §.fi. n.17.instit.de actio.& de ista communi opinione attestantur omnes Doctores,in præcitatis locis,& ratio huiuscemodi cōmunis sententiæ assignatur hæc per Bald. in d.l.1. quia ratio carceris cessat, qua cessante beneficium bonis cedendi cessare debet. Idem.

debitor cessionis bonorū beneficio redditur indignus indicans partem bonorum,& partem occultans,secundum gl. & Bart.in l.pe.ff.de cessione bonor.Bal.& alios Doctores cōmuniter in l.1.C.eo.tit.& Ang.& Ias.in §.fi.instit.de actio.Vnde si iste debitor fuerit conuictus quòd partem bonorū non indicasset ex malignitate,& dolo, tūc(vt superi⁹ deduximus) sunt repellendi omni modo ab huiusmodi beneficio cessionis bonorum,tex.est in l.fi.ff.quæ in frau.credi.secundum lecturam Bar.communiter approbatam ibi, & idem tenet Bar. & alij Doctores.in l.alia.§.eleganter. ff.de sol.mat. & Bal.in l. 1.C.qui bon.ced.poss.quos Doctores referunt,& sequuntur Alex.& Pau.de Castr.in d.§. eleganter:& hoc idem reperitur sancitū de iure regni in Pragmatica incip.Don.Petrus de Toleto Marchio Villæ franchæ,vbi habetur,quòd volens cedere bonis,debet omnia bona sua,& iura indicare,& in actis insinuare creditoribus instantibus , & debitam quantitatem ipsorum iurium,& bonorum profiteri,vbi Io.Francis. Scalionus apostillans dictam pragmaticam. n.2.& 4.declarat hanc materiam, sed vbicunque debitor errore, seu bona fide non indicasset bona omnia sua creditoribus, vel modica esset res, quæ non fuit demonstrata, non procedit propterea beneficium ob hoc cessionis bonorum,secundum Bal.in l.fi.§.cùm igitur.C.de iure deliberan. Idem.

debitor ꝓmittens,ac se obligās soluturū suo creditori cētum Aquilæ certo die,differensq; tpe debito in dicto loco solutionē posset vtique conueniri non solū Aquilæ, verū ēt in quocunque loco,etiam si ibi forū non sortiatur fm Bald.Saly.&,Paul.Cast.in l.1.ff.de eo quod cert.loco,post antiquos ibi, & alios complures cōgestos per Ias.in §.plus autem.n.27. & seq.institu.de action. vbi attestatur hanc esse communem opinionem. Sed nota vbicūque debitor obligasset se cū hoc pacto seu clausula,vt posset ꝙueniri Aquilæ, & vbiq; locorū, tunc hęc clausula nihil operat,nā,predicto pacto obstāte,posset debitor cōuentus declinare forū Aquilæ,nisi ꝓmisisset,ac se obligasset iste debitor soluere,vbiq; locorū vbi fuisset petitum,fm Doctores.ī leg.3.§.si quis ita in primo.ff.de eo quod certo loco,in d.l.1.e.tit.in c.1.ext.de iud.Bar.& alios in l.si qs in conscribendo.C.de Episc.& cler.vbi Alex.n.6.ait hanc esse communem opinionem, & Ant.Gallesius in tract.cameralis obligationis in 2.par.q.3.n.1. Idem.

debitor non p̄t per pactū se obligare ad carceres,si in termino non soluerit,& sic non p̄t ꝙsentire aliquo modo,vt possit compelli,capi, & carcerari propria creditoris auctoritate fm Dyn.Bar.imo.Ang.Rom.Alex.&oēs magis cōiter.in l.alia.§. elegāter.ff.sol.mat.& Ang.& Mod.ff.de legat.1.per illum tex. & alios relatos per Ant.Gallesium in trac. cameralis obligationis.in 2.par.q.4.Nec valet pactum ꝙdebitor non cedat bonis secundum Iac.Arena & Bald.in l.1.C.qui bonis cede.pos. &alios Doctor.congestos per Cottam in suis memorialibus, in memo.in verb.solui post medium,vbi refert,etiam Doctores contrarium asseuerantes:quæ quidem cōclusio procedit ac ampliatur, vt procedat, etiam si huiusmodi pactum,seu obligatio ad carceres esset iuramēto firmata, vel firmatum,vt ꝑ Bal.in auth.sacramenta puberū.C.si aduers.vendit.Alex.in d.§.elegāter,& istam ait esse communem opinionem Alciat. in c.cùm contingat.n.69.de iureiurand. Idem.

debitor obligatus singulis annis soluere per caponum occasione alicuius rei, eo casu certum est posse cōueniri officio iudicis vel interdicto possessorio, & sic ꝓ annua præstatione competunt, seu conceduntur remedia possessoria secūdum Canonistas communiter in c.querelā de electio.ī vol. Greg. per illū tex.& ita in ꝗtingentia facti iudicatū fuit in sacro Cōsilio Neapolitano:teste Afflicto decis.395.n.3.4.6.cum duobus seq.quamuis legistæ omnes affirment contrarium in l.si certis annis.C.de pactis.Sed veritatem istius conclusionis planè abundeque demonstrat Afflic.in præcitata decis.395.Rip. in l.fi.n.3.& seq.ff.quorum bonorum,& Tyraquellus in trac. de vtroque retractu.ī §.1.gl.6.& §.6.gl.1.n.10.& seq.Hic notandum congruenter, vtrum iste debitor, qui tenet dare par caponum,liberetur soluendo,ac consignando eos mortuos, Bar.in l.quod te,ff. si cert.pet.in vltima q.tenet quòd nō liberetur aliquo modo, quem sequūtur doct.& eius opinionem latè prosequitur ibi Bolog.n.83. Idem.

debitor speciei per interitum rei ante moram liberat actione præscriptis verbis,seu de dolo.l.qd̄ te.ff.si cert.pet.vbi Ias. n.12.& Rip.n.4.cum multis aliis sequentibus,quia casus fortuitus non est adscribendus culpæ debitoris, vt in l.cū duob⁹. §.damna.ff.pro socio,sed iste debitor non liberaretur ob hoc à condictione ob causam secundum communem opinionē omnium Doctorum in præcitatis locis quam sequitur Ias. in l.fi.n.12.C.de contrahen.empt.& Ferandus in repetit.l.pacta conuenta.n.80.in 3.lect.ff.e.tit.verùm vt faciliùs intelligat ista communis,præcitati Doc.tradunt hoc exemplū,videlicet do Sciphū,vt des Stichum,sed Stichus ante moram periit,ꝑfecto non agam præscriptis verbis in te, vt des Stichum, qm̄ eum non potes præstare,nec similiter agam ad id, qd̄ interest mea,nam cùm non fueris morosus,nō est subrogata obligatio ad interesse nihilominus agam ad repetendum Sciphum, si quidem datur, conceditūrque mihi ex capite pœnitentiæ condictio ob causam.Istam cōmunem latiùs declarat, Bolognettus.in d.l.quod te.n.55.& seq. Idem.

debitor si impetrauit moratoriam exceptionē, debitores illius possunt vti eadem exceptione contra eum. Io. de Rip. in Rub.de rescript.n.4.communem dicit. Idem.

Nota ꝙ iste debitor q impetrauit moratoriam exceptionē debet præstare cautionē creditori, Pyhrrus Ang.in Consuet. Aure.de executiōe ex locato.c.18.communem dicit ex l.vniuersa.C.de preci.impe.offeren. vbi etiam Ias. dicit quòd non præiudicat hæc exceptio credito iurato. B.Villal.

debitor alternatiuè ex stipulatiōe,qn̄ verba stipulationis ad ipsum referunt,potest eligere quem maluerit.Io.de Rip.in c. inter cæteras.n.70.de rescr.communem dicit. Viuius.

debitor obligatus alternatiuè ad dandum animal, vel centum satisfacit , si tēpore solutionis sit animal debilius quàm tempore obligationis.Cur.Iuni.cons.24.communem dicit.

Nota istam communem ad corroborationem l.2.& 9.& 39.tit.14.& parte.5.vbi cauetur,quòd obligatus ad dandum animal ad certum tempus, si interim moriatur animal sine fraude obligati liberatur. Plus dicit d.l.39. quod promittens equum,aut mulum, quòd vno mortuo extinguit obligatio:

& non tenetur ad dandum alterum.Et de iſtis debitis alternatiuis vide l.24.tit.11.par.5.& l.23.tit.9.par.6.& l.22.titu.15.par.7.& Afflictum in deciſ.Neap.397. Idem.

Debitor alternatiuè ex ſtipulatione, quando verba ſtipulationis ad ipſum referunt,poteſt eligere,quem maluerit,Io.de Rip.in c.inter cæteras.n.70.de reſcr.communem dicit.

Limita in obligato in Paſcha ad dădum centū, aut pignus: quia non ſatisfacit dando pignus:ſed compellitur præciſè ad centū. Iaſ.in l.ſi ſe obtulit.§.ſi ex cōuentione.n.6.ff.de re iudi. Io.de Rip.in d.c.inter cæteras.communem dicunt. Idem.

debitor coactus per ſuperiorem, vt ſoluat iniuſtè ob iniuriam creditoris, periculum eſt creditoris. Iaſ. in conſ.27.vol.3.communem dicit.

In ſimili dicit l.7.tit.8.par.5.quòd ſi aliquis habet vineam, vel arbores alicuius,& ad iniuriam ſuā inimici eius fecerunt aliquod damnum.tenetur ad ſundum domino.

debitor obligatus ad dandū certā quantitatē ſoluendo partem liberatur in parte.ſi creditor velit accipere:aliàs nō Alc. in l.2.§.& harum.ff.de verb.obl.communem dicit. Idem.

debitor in quantitate nō liquida poteſt offerre certā quantitatem,& dare fideiuſſorem de reſiduo ſi apparuerit plus debere.Cur.iuni.conſ.122.n.69.communem dicit. Viuius.

ADDITIO.debitor ſoluens rem alienam creditori in ſolutum recipienti extinguit obligationem etiam fideiuſſoris.M.Ant.Bard.in trac.de tem.vti.& contin.in c.18.ſub n.23.communem dicit.Quod ſpecialiter limitari poteſt ex benignitate vt fraudibꝰ obuietur:videlicet,niſi debitor decoxerit,& hoc idem in vrbe tempore D.Tho.de Tanis Sacræ Rot.Aud.Rota tanquam iudex æquitatis ne debitor & fideiuſſor colluderent, tenuit quod creditori detur regreſſus contra fideiuſſorem,vt per eundem Bardum in eo loco.

debitor in diem ſi periuriū incurrerit, vel ex tēporis lapſu, vel qa ex creditoris interpellatione ꝯſtitutus ſit ī mora: Quidam in c.debitores. de iureiur.& ibi Butri.inter alios tenuere debitorē hunc abſolutionē à iuramēto petere poſſe.mouenť ſic:talis debitor ad duo cenſeť obligatus,videlicet ad ſoluendū in termino,& ad ſoluendū ſimpliciter.l.Celſus.ff.de arbit.& c.cū dilectus.de dol.& ꝯtuma.& quatenus quidē in termino non ſoluit,ꝑiurus efficiť.& peccat:quatenus verò poſt terminum ſoluere tenetur peccare nō dicitur,ſicque abſolutionem à iuramēto petere prohibeť, vel ſaltē ſoluere poterit elapſo termino, nec peccabit, ſi poſtmodū ſolutū repetierit d.c.debitores.Abb.tñ in c.1.de iureiur.dicit hanc rationē potiùs facere pro cōi opiniōe,quæ habet,poſt periurij incurſum nō dari nec peti poſſe abſolutionem à iuramēto. idemq; tenuit Imol.in c.debitores:ea motus ratione,ꝙ licet qs poſt diem ſit obligatus nō tñ ex hoc ſequiť abſolutionē ab eo peti poſſe, cū iam inciderit ī periurium per tex.in c.quia fruſtra, de vſur. nec ob id đbitor ipſe(vt idē Imo.tradit)iuris remedio erit deſtitutus.Quia licet cogať ſoluere, peterit tñ poſteà ſolutū repetere,Communē hanc ſentētiam approbat,&ab ea Fel.non recedit in d.c.ex adminiſtratiōis. ext.de iureiur.vbi atteſtať ſe vidiſſe ita ſæpius iudicari.Quā tñ opinionē dicit tribus in caſibus nō procedere.Primus eſt, qñ petēs abſolutionē in peccato non perſeuerat:licèt.n.ſemel contraueniendo in periurium inciderit,abſolutionē tñ petere poterit.vt voluit Ab.in d.c.ex adminiſtrationis.1.& ibi Fel. Secundus eſt qñ iudex ꝓhiberet iurantē intra terminū ſoluere. Tertius qñ qs citra dolum periurium incurreret vt potè,ſi in termino non ſoluerit ex culpa,non aūt ex dolo,vel ſi aliter excuſať à periurio ratione neceſſitatis,vel difficultatis,pœna.n.adiecta periurio locū non habet,ceſſante dolo vt eleganter tradit Bald.in d.l.obſer.§.proficiſci.de of.Procon.& leg.& per gl.1.in c.breui, de iure iurando, cum aliis ꝯcordant.de quibus ibi & latè ſcribit Fel. in d.c.1.vbi concludit, ad hoc vt quis poſſit venire ꝯtra actū iuratum, non ſufficere primam habilitationem à iuramento factam ad effectum agendi, ſed requiri ſecundum,i.relaxationem ipſius iuramenti.exempli gratia,ſi habilitatus à iuramēto ad effectum agendi dicere velit contractū vſurarū,vel metu factū,probare teneť vſuras,vel metum,non.n.ad effectum reciſſionis,& cōtraueniendi ꝯtractui,prima illa ſufficit abſolutio,ſeu habilitatio,ſed requiriť ſecūda,i.relaxatio à iuramēto.aſſignat rationē Fel. quia actus habilitationis limitatus eſt illā cauſam agendi duntaxat, ideò limitatū producit effectū. l.in agris.ff.de acqui.re.do.licet ergo habilitatio ad effectum agendi ſit aperta via,vt ſublato iuramēto,quod ſibi obſtabat, agere poſſit:adhuc tamen iuramentum huiuſmodi obſtat reſpectu obſeruationis contractus.itaque actus abſolutionis,ſiue habilitationis operari non debet vltra abſoluentis intentionem l.non omnis ff.ſi cer. pet.& ita Fel.intelligere videtur tex.in l.hæc ſcriptura.ff.de condit.& demonſt. F.Turza.

PRO.debitor is eſt à quo inuito exigi pecunia poteſt.l.debitor.ff.de verb.ſig. Bellonus.

debitor moroſus teneť omninò ad reſtitutionem atque æſtimationē,re perempta penes,ipſum, eodē mō, quo & apud dominum,ac creditorē foret peritura, & ſic teneť indiſtinctè de interitu rei debitæ nulla facta diſtinctione, an eodem mō apud creditorē ipſum peritura eſſet,ſm gl.Bar.n.x. Bal. Ang. Saly.Roma.& Pau.de Caſtr.in l.qđ te mihi, ff.ſi cert.pet.gl.& omnes,in l.nemo.la prima,in ver.homo,ff.de verb.oblig.vbi Alex.explicat iſtam eſſe communem opinionem,& in l.cùm res.§.fi.poſt medium,ff.de lega.1.Iaſ.n.27.& Bolognettus, n.71.ſimul cum omnibus aliis Mod. in fi.l.qđ te.In contrariam verò partem inclinauit Martinus ex antiquioribus, & quidā alij,quos ſequuntur Fulgoſi.Iaſ.n.27.& ſeq.Deci. n.16.Curt.iuni.n.33.Ripa,n.28.& Bolognetus, n.71.cum aliis ſeq.in d.l.quod te,vbi aſſeuerat,& expreſsè præſupponit opinionem iſtam Martini, & ſequacium cōmuniter approbari à Modernis,ac æquiorem, veriorē,tutioremque fore,tñ quicquid iſti Moderni ſuadeant lōga diſputatione,ac verborū intilium reuolutiōe.ob hoc ñ foret tutū in actu practico diſcedere à cōi præmiſſa,gl.Bar.& cæterorum illuſtrium Doctorum,quā veritate ductus amplector tanǭ iuſtam,& veriſſimā,prout eā ſe quiť,& dicit iuſtam eſſe,etiam in foro poli,& animæ Io.à Medina de reſtitutione,q.6.& aduerte,ꝙ moroſus diciť ob multas varias,& diuerſas cauſas,vt per præcitatos Doct. & particulariter dicitur in mora,qui ſine iuſta cauſa,etiam litigat.d.l.nemo,vbi hoc in ſummario ponit Alex. F.Viuius.

debitor promittens cum iuramento ſoluere decem infra menſem ſub excommunicationis cenſura pœnaque:non dicitur periurus, nec excommunicatꝰ, ſi ſatisfecerit poſt alium menſem ſequentem, & ſic infra tempus ſibi à creditore prorogatum,qui idem terminus cenſetur cum primo,& verè,ac propriè iuramentum videtur adimpleri infra tempus prorogatum, vt voluerunt Hoſt.in capitulo præterea, de appell.& Cardi.in clem.1.§.nos itaque,de iureiur.& Doctores omnes. in c.de cauſis,de offi.delega.& præſertim Auguſt.Berous ibi, n.31.qui exprimit hoc dictum veriſſimum fore: & communiter approbari atteſtatur Deci.n.45.cum aliis ſeq. & in d.ca. præterea,nu.7.ſed tranſacto termino præmiſſo prorogato,& debitor non ſolueret dicta decem abſque dubio excommunicationem incurreret, quoniam prorogatio cum qualitatibus,conditionibus,conuentionibuſue omnibus primi termini facienda venit,ſecundam gl.& Dominicum, in c.hi qui.de præb.in 6.Bal.in l.parabolani,C.de epiſ.& cler. Io.de Imo.ꝯſ.11.& Bero.in d.c.de cauſis,n.31.& ſeq. vbi meminit iſtam eſſe communem opinionem. F.Viuius.

debitor obligans ſe ad carceres,renuncians ceſſioni bonorum,eſt contra bonos mores talis obligatio.Alciat.in c.cum contingat.de iureiur.n.69.communem dicit. Bonacoſſ.

PRO. debitum in genere nunquam perit, in ſpecie tamen perit.l.incendium C.ſi cer. pet.& lege, ſi ex legati cauſa. ff.de verborum oblig. Bellon.

debitum ciuile tantum quocunque errore ſoluatur, ſemper repetitur vt in obligatione literarū confeſſiones mutuæ ſub ſpe futuræ numerationis ex qua naſcitur ante biennium ſola ciuilis obligatio.Iaſ.in l. cùm quis n.5.C.de iuris & facti ignorantia.communem dicit. B.Vil.

PRO. debitorum pactionibus creditorum petitio nec tolli nec mutari poteſt.l.debitorum.C.de pact. Bellon.

PRO.debitoribus condemnatis ad ſoluendum, quadrimeſtre tempus à iure datur,l.2.C.de execut.rei iud. Idem.

debitor habens bona, quæ publica ſubhaſtatione vēdi poſſint,in carceres poni non poteſt,l.à diuo Pio.§.in venditione, ff.de re iud.& c.peruenit de fideiuſſ.hoc verò ceſſat vbicunq; debitor nō haberet bona, ex quibus æs alienum ſolui poſſet, tunc quippe capi poteſt & carcerari ſecundum gl.nota.in l.3.§.tutores,ff.de ſuſpe.tut.quam ſequuntur,aſſeuerantque ſingularem Ab.& Fel.n.10.in c.quò ad conſultationem,de re iudica.Bart.in c.1.de depoſit.Bald.in l.ſi ſine.ff. de in ius vocan.& in l.1.C.de iu.& fact.igno. Pau.caſt.in l.4.§.prætor ait, ff.de re iudi. Alex.& Iaſ.in d.§.in venditione,& iſta eſt communis opi.ſecundum Aret.in l.maritum,§.eleganter, n.7.ff.ſol.mat. Alex.in d.§.in venditione,& Ripam,in l.obligatione generali,n.20.ff.de pignori.Iaſ.in prin.inſt.de actio.n.90.& Boer.deci.349.n.7. F.Viuius.

debitor Titij cōſtituens ſe precario nomine ipſius omnia ſua bona poſſidere, ſi poſtea aliquod ex ipſis bonis alienaret, poſſet quippè petere creditor prædictus adueniēte caſu obligationis huiuſmodi bona alienata ab illo, qui illa emit, nec

requireretur ꝙ fiat excuſſio contra principalem,& ſic alienata per debitorem, qui conſtituerat ſe oīa bona ſua poſſidere nomine precario creditoris,certū eſt poſſe per creditorem reuocari eueniente caſu obligationis, nulla facta excuſſione in bonis ipſius debitoris, ſecundū Bald.& Ang.in l.ſi. C. de acq. poſſ.Ange.Imo.Roma.& Alex.in l.exitus controuerſiæ,ff.de acq.poſſeſ.Francum,in diſputat.peritorij, dubio 1.n.40.Cornel.conſ.85.n.3.vol.4.Afflict.dec.139.n.7.Dec.in l.fi.§.fi.nu.28.ff.ſi cert.petat.Ruinum conſi.130.n.8.vol.1.& conſ.172.n.3.& ſeq.vol.4.Goza.conſ.42.n.12.Marſ.ſing.158.Cagnolum,in proœmio fforum,n.211.Tiraq.in tract.de iure conſtitu.par.1.n.58.Ripam,in rub.ff.de interd.n.14.Gratum conſi.42.n.15.vol.2.Bel.conſ.34.n.7.conſ.43.in fi.Pariſ.conſ.103.n.8.vol.3.Capicium dec.54.n.1.Gram.dec.103.n.106.Marantam,in tract.iudiciorū,in 1.part.diſt.7.n.51.Boer.deciſ.112.n.12.& deciſ.cc.n.8.& Rolandū à Valle conſ.79.n.33.vol.1. In ꝯtrariam verò partem,videlicet,quod neceſſaria ſit ipſius debitoris excuſſio inclinauerunt Aret.titubanter conſ.127.n.3.& Barb.conſ.28.vol.1.ſed.quicquid Doct.hi ſuadeant variis, diuerſis ambagibus, ob hoc igitur non recedendum reor in iudicando conſulendoque à prima ſententia.que communis eſt,atque veriſſima redditur per fundamenta,rationeſque nō parui quidem momēti allegatas ꝑ præcitatos Doct.oēs.F.Vi.

debitor vendicans rem alienatam nō ſeruatis ſeruandis, tenetur tñ ſoluere debitum cum legitimis vſuris,teſte Oſaſc.deciſ.160.n.16.n.17. vbi ꝙ idem recuperare pōt eius rem illegitimè alienatam,ēt ſi debitū nō offerat:qđ ꝓcedit pte non opponēte:ꝑt tñ ad debitū ſoluendū cōdemnari,& ita ſenatū cōdemnaſſe poſſeſſorem cōuentū ad reſtitutionē bonorū cum fructib.à die traditionis,actore prius ſoluente quantitatē debitam cū legitimo intereſſe, ꝓportionabiliter cōpēſando cū fructib.facta liqdatiōe,iuxta doct.Iaſ.in §.actionū.n.137.inſt.de act.pro qua deciſ.vide quæ ſcribit Rol.conſ.7.n.28.libr.3.

debitor perſonaliter capi an & quando poſſit:vide Iaſ. in l.arbitro.ff.qui ſatiſd.cog.Caſtr.conſ.19.& 31.col. pen.& vlt.lib.1.Bald.cōſ.318.lib.2.conſ.318.lib.4.cōſ.285.lib.1.Et qua pœna puniatur faciens aliquem capi indebitè,& iudex qui iniuſtè detinet.vide eūdem conſ.212.lib.2.Adde ꝙ qñ debitor eſt ſuſpectus, ante diem aut conditionem ꝙ competit proſecutio pignoris,teſte Bart.in l.quæſitum.ff.de pignorib. Put.

debitor pecuniæ moroſus tenetur ad lucrū ceſſans,ſecundum communem per Burſ.conſ.68.nu.10.lib.1.

debitor creditoris literas accipiens ſine proteſtatione,debitum in illis contentum fatetur,niſi contrarium proteſtetur,ſecundum communem per Burſ.conſ.39.nu.15.libr.1.

debitor ſpoliatus à iudice nulliter, ſiue iudex procedat vt priuatus,ſiue alio modo,ante omnia reſtitui debet, ſecūdum communem per Burſat.conſ.73.n.33.libr.1.vbi refert aliam opi.contrariam quæ procedit de facto,& ſine cauſæ cognitione tantum.

debitor ēt nulla de nouo cōtingente cauſa cōpelli poterit, vt cautionē rei ꝓbādæ ergò ꝑſtet cōe inqt Rip.in l.2.n.48.ff.ſol.mat.& Stracha de mercat.2.par.n.32.Ant.Gomez.de ꝯct.c.xj.n.vlt.Ariꝰ Pin.ī l.2.par.2.c.j.n.20.ad fi.C.đ reſc.vēd.E.Su.

debitor ſimpliciter ſoluens nec cautionis,nec dati chyrographi fidē videtur agnoſcere.vt ait receptius Eman.à Coſta in l.ſi ex cautione.limit.8.n.4.& 5.C.de nō nu.pec. E.Suarez.

debitor ſolutiōe partis tū demū liberať cū numeratiōi creditor aſſentiť,cōe đt Alc.in l.2.§.& harū.ff.de ver.obl.E.Suar.

debitorum remiſſio generalis non profertur ad res teſtatori debitas,aut actiones in res illi competētes, cōe đt Ant.Gomez.de teſta.c.vlt.n.82.ver.Item adde quod in facta. E.Suar.

debitori qui debitum confitetur,decem dierū ſpacium de more ad ſoluendum indulgetur,commune inquit Porc. in §.omnis ſtipulatio.nu.6.Inſtit.de verb.oblig. E.Suarez.

Debitum duntaxat ciuiliter ex literarū obligatione,ſi quocunq; errore ſoluatur,repeti poterit.cōmune inquiunt Alex.n.30.& recentiores in l.1.ff.de condict.indeb.Iaſ.in l.cū quis.nu.5.C.de iur.& facti.ignoran, E.Suarez.

debitor fiſci,vel communitatis,admittiť ad ceſſionem bonorū ꝑ caſum in §.itē ſi qs.Inſtit.de ſociet.iūcta ibi gl.vult Ange.in l.1.ff.q bo.cēd.poſ.ꝑ l.nemo.C.de exac.trib.li.x.niſi ſit đbitor pp munera,ſeu onera ciuilia,ꝑ l.pp hōorē.C.de ceſſ.bo. licet Bart.ī d.l.1.indiſtinctè teneat ñ admitti. Balb.deciſ.187.

debitor tenetur creditori ſoluere facturā inſtrumenti leuati,qñ fuit leuatū & captū à notario poſt moram debitoris, & maximè qñ etiam litigauit:ſecus ſi nō fuit in mora ſoluendi, nec litigauit,ſed obtulit debitum,ſecundum Bal.& Salic.in l.non ignorat.C.de fru.& lit.expen. Balb.deciſ.35.

Debitor debitoris fiſci pōt fauore fiſci compelli ad ſoluendum pendente dilatione ſibi competente,per caſum ſingularem ſecundū Roma.in l.1.C.de condi.ex lege,tenet dominus Nicel.in l.2.ff.de re iud.&hoc facta diſcuſſione principalis per l.non prius.C.quando fiſ.vel priua. Balb.deciſ.418.

Debitor.In loco contractus non poteſt conueniri,quando ſolutio eſt in alio loco deſtinata.l.quæro.& ibi Bar.ff.de ſolu.& ī l.1.ff.de bo.aut.iud.poſ.aliàs eſt.l.3.q̄ incipit,aut vbi qs.eſt gl.in l.1.C.vbi conue.qui cer.lo.promiſ. Balb.deciſ.216.

debitor qui negaſſet debitū, & per ſn̄iam condēnatus fuiſſet,& poſtquam eſt condēnatus confiteretur debitū,non debet ad ceſſionem bonorū admitti.glo.in l.1.in verb.iudicati.C.qui bo.cedere poſſ.Bal.ibid.ver.ſed hic quæritur.n.1.Ang.Aret.in §.fi.ver.quæro quid ſi à principio negauit.n.5.Iaſ.nu.16.ver.7.ſ.ſcripta regula.Inſtit.de act.& Bart.Soc.in tract.Fallent.in verb.cædens bonis.n.16.ver.fallit qñ debitor à principio negaſſet debitū. Sed alij ꝯtriam ſententiam tanquam magis communiter approbatam ſequuntur.Salicet.in d.l.1.ver.contrariam videtur verius.n.3.& ante illum Bart.in l.pen.n.1.ver.alius modus agnoſcendi eſt in iudicio,vt cōfitendo in iudicio,vel patiendo ſe cōdēnari.ff.de ceſſ.bo. & in hanc ſententiam iudicatum eſſe in conſ.Neap.refert Matth. de afflict.in Deciſ.ſacri conſ.Neap.deciſ.279.n.4.ſequuntur & alij Philip.Dec.in l.nemo ex his.n.7.& Hieron.Cagnol.n.7.ver.pariter debitor.vbi & ipſe addit hanc communem eſſe. ff.de reg.iur.Licet autem hanc deciſionem falſam eſſe, nec iure probari Moder.Pariſ.voluerit in d.l.nemo ex his.verb.deciſio.& in 1.par.Comment.in conſuet.Pariſ.§.30.n.5.& ibi ipſe multos caſus in quib.negans puniatur,recenſet, vti ſi Vaſallus negauerit patronū,ſi fideiuſſor negauerit ſe fideiuſſiſſe,item ſi debitor negauerit ſcripturā eſſe de manu ſua, & ſi quis negauerit ſe ſocium eſſe,nec non hæres, qui negauerit rem legatam eſſe hæreditariam, & ſimiliter ſi negauerit fideicommiſſum, vel rem eſſe hæreditariam:præterea ſi filius familiàs negauerit ſe eſſe in poteſtate patris. Et conuentus reali negauerit ſe poſſidere,&c.& eius generis plures,de quib.mentionem facit Gul.Maynerius in d.l. nemo ex his:Tamen ſententia Bartoli, Saliceti & Decij,communiori calculo approbatur. Ita conſulendo ſcribit Rol.à Valle,in con.7.vbi ille in vtramque partē de hac deciſione diſputat in 2.Tomo conſ. Kirchouius.

Debitor ſi debiti partem confiteatur,partem neget,confeſſam ſummam cogetur creditor inuitus accipere, commune ait Porc.in princ.nume.12.ad fi.Inſtit.quib.mod.tollit.oblig, E.Suarez.

Debitor ſpeciei licet ob eius interitum ante ipſius moram liberetur,tamen cōdictioni ob cauſam eſt ꝯnoxius,vt commune latè ponit,ac bene exponit Viuius lib.1.opi.67.E.Sua.

debitor certæ pecuniariam ſummæ,non ſatisfacit ſoluēdo vel pecuniam eiuſdem conditionis ad pondus,vel pecuniam eiuſdem valoris publicè conſtituti ad numerum, vt communia effatur Arius Pinel.in rub.1.part.c.[illegible]num.9.C.de reſcind. vend.& vide inferius ver.moneta. E.Suarez.

Debitor pecuniæ,vel maſſæ certi metalli,non ſatisfacit pecunia alterius metalli ſoluendo,commune ait,in contrariam ſentētiam cordatè abiens Arius Pinel.in rub.1.par.c.3.n.16.C.de reſcind. vendit. quin & in ali[illegible] diuerſa omnia iam antea meritò diſceſſerant Fulg.n.6.Soc.n.14.Alc.n.11.Purpur.n.31.in l.2.§.mutui datio.ff.ſi cert.pet. E.Suarez.

debitor nō certæ,liquidoq; conſtātis ſummæ,poteſt certā quātitatem offerre,ſatiſdans de reliquis, quæ deberi amplius apparuerit,cōmune ponit Cur.iun.conſ.122.n.2. E.Suarez.

debitor quātitatis neceſſarius,ſi leget ſpeciem, nō vr̄ compenſandi animo legare,vt commune pronuncio ex Alex. cōſi.12.n.5.lib.2.& conſ.7.n.1.lib.6.Soc.conſ.43.n.23.libr.1.Iaſ.in l.huiuſmodi §.cū pat.n.12.de leg.lib.1.& in §.fuerat.n.67.Inſti.de act.Roderic.Suarez in tit.de las aras Riminal.in auth.præterea.C.vnde vir & vxor.Did.à Couar.in c. officij.n.2.de teſtam.à qua tamen ſententia videntur rectè defeciſſe Imo.& Alex.n.7.in l.ſi cum dotem.§.ſi pater.ff.ſol.mat.Rom.& Aret.Alex.n.13.Iaſ.n.26.Dec.n.x.in laudata nouell.præterea.Soc.reg.282.in prin.Matth.ab Afflict.deciſ.134.numer.4. E.Suarez.

debitor in diem,ſi per errorem ante diem ſoluat,non repetit medij temporis [illegible]um, cōe interpretum dogma conſtituere auſim ex Alex.in l.1.n.17.ff.de condict.indeb.Iaſ. & in l.in diē.ff.illo.e.ti.& in l.cū quis.C.de iur.& fact.ignor. E.Suarez.

debitor intra biennium,& ſuam cautionē rectè ac iure cōdicet,& creditorem, qui pecuniæ numerationē non probat, ad perfectā liberationē adiget.cōe ſcribit Eman.à Coſt.in l.ſi ex cautione,[illegible]m ſequentib.C.de non num.pecun. E.Suarez.

Debitor aufugiat cū pecunia aut re creditoris, poteſt ab

co capi &ad iudicē duci,l.ait prætor si debitorē,ff.quæ in fraudē credit. qđ ꝓcedit ētsi clericus esset:qa creditor captum ad iudicē ecclesiasticū ducere poterit,prout notatur in c. cū nō ab homine.de iudiciis,Bart.in l.cū eo.ff.ad l.Iul.peculatus, & sic communiter teneri refert Bened.Cap.reg.75.nu.7.

Debitor suspectus de fuga,licet à iudice vel eius authoritate, etiamsi in diē obligatus sit nec dies venerit,ad hoc vt creditorem securū faciat,modò de suspicione fugæ constet capi possit;l.hæc autem, ff.si cui plus q̃ per legē Falcid.Io.Andr.in ca.lator,de pignorib.gl.in fi.C.de feriis, id tñ fallit qñ eadem suspicio tpe ꝯctus in debitore resedisset.ad hoc.n.vt capi possit,oportet ꝙ ipsa suspicio post ꝯctū superuenerit,prout notatur,l.ait prætor,§.si debitorē,ff.quæ in fraudē creditorū, & in l.si creditores,ff.de priuileg. credit,& ibidem Doctores communiter tenere refert Bened.Cap.d.reg.75.nu.17.

Debitor cedens bonis non potest carcerari,l.1.C.qui bon. ced.possunt.gl.in c.lator. de pigno. q̃ cōiter approbatā refert Bened.Cap.reg.75.n.26. cui bñficio iuxta benigniorē & magis cōem vt ibid.n.29.idem Capra asserit, renūtiari non pōt.

debitor nō suspectus de fuga licet capi siue carcerari regulariter nō debeat,l.1,C.qui bon.ced.possunt.l.1.C. de execu. rei iud.& l.ait prætor.§.si debitorē,ff.quæ in fraudem creditorem, id tñ inter alias multas fallētias quoq; fallit qñ debitum descēdit ex crimine, tūc.n. poterit carcerari etiāsi clericus sit, ad effectū sub quæstionib.de veritate inquirēdi, & ad satisfactionē cōpellendi,c.1.de deposito.& ibid.gl.in verb.quæstionibus,& cōiter scribētes aut nisi in iudicio condēnatus intra tempus à iure præfixum soluat,aut ante illud tps facta discussione omnium bonorū,etiam nominū debitoris nō soluēdo reperiatur,iuxta l.secūdā,& fi.C.de execut.rei iud.& not.in c. quærenti,de offi.dele.l.à diuo Pio,§.in vēditione,ff.de re iud. quia tunc capi poterit atque carcerari,prout voluit gl.notab. & singularis in l.3.§.pen.ff.de susp.tuto.& d.l.1.C. qui bonis cedere possint & ita communiter quoq; teneri ibidem notat refert Bened.Capr.reg.75.n.20.& 22.quod postremum similiter fallit in clerico:muliere:item debitore in domo existente vel bonis cedēte,qui carcerari nō debent,ibid.n.23. Cap.

debitum dicitur necessarium, & animo compensandi relictum,si filius legat quod ex testamento patris debebat,secundum communem per Burs.cons.60.nu.9.lib.1.

PRO.Decedere pro parte testatus, & pro parte intestatus, quis non potest.l.ius nostrū.ff.de reg.iur.in l.1.§.si ex fundo. ff.de hære.insti.& §.hæreditas.inst.de hæred.instit.

OB.contra de l.circa & si parentibus.in §.fi.ff. de inof. test. vbi testator decedit pro parte intestatus.

SOL. Hoc verum est ex postfacto, vt in contrario secus ab initio.vt hic. Bellonus.

PRO.Decem oues faciunt gregem & quinque porci. l. oues.ff.de abig. Bellonus.

PRO.Decem homines faciunt populū.& turbam.in l.prætor.in prin.ff.vi bon.rap.& in can.vnio.vbi gl.10.q.3.Bellon.

decendium ad appellādum statutum partium cōsensu prorogari nō pt,fm Bald.in auth.ei,qui. C.de temp.appel.Rom. Pau.de Cast.& Nicel.in l.1.de re iud.nā nec partes pñt conuenire,ꝙ sñia nō transeat in rē iudicatā,fm gl.ordinariam,in l.si diuersa.C.de transact.licet Panor.in c.cùm sit Romana..extrà de appella. teneat posse prorogari ratione publicæ vtilitatis, vel scandali euitandi contra glo.ibi. Balb.decis.475.

PRO.Decet concessum à pincipe beneficium esse mansurum.§.generaliter.in auth.conti.quæ de dig. Bellonus.

decimæ nō solū prædiales sed etiam psonales,non tam̄ de humano,q̃ de diuino iure sunt,tex.apert.in ca.tua.de decimi. vt Deutero.c.12.in prin.fm Inn.in rub.de deci.quē ibid.sequitur D.Nic.ꝓ quo facit gl. 15.q.7.c.quicunq; q̃ ibidē sequitur Arch.& gl.fi.notabilis, & cōiter approbata in c.in aliquib.eo. tit.de decimis.quæ opi.fm Martinū in 2.eo.tit.lib.6.tutior est, quicqd dicat Arch.16.q.1.cap.Decimæ.& pro maiore parte Theologi,præcipuè mendicantes,illud verū esse ꝙ præceptū de soluendo,sit de lege diuina & morali,sed præceptū de quota soluenda,esse ecclesiæ constitutionem,& posse aliam quotam terminari,refert Bened.Capr.reg.9 .num.2.& 19.

decimæ fm cōem Doct.sñiam integræ debentur,vt voluit Inn.in rub.de decimis,admirans quosdā nouos cōcionatores qui oppositū tenerent.sicut refert Io.Andr.in c.quo prior.de reg.iur.lib.6.ꝓ quo facit vt ex dictis quatuor Doctorū ecclesiæ colligi pt,solutionē ēt quotæ decimarū esse de præcepto euāgelij,vt apparet ex dictis Augusti.16.q.1.c.Reuertimini, & 16.q.7.c.maiores.Ambros.eadem q.c.quicunq;.Hiero.di. 16.q.1.c.apostolicis.& Greg.ead.q.1.c.pœnit.& ideò nō soluentes decimas integraliter,esse in periculo damnationis,secundum communem Canonistarum opinionem,de qua per D.Ant.in c.parochianus,de decim.& D.Nic.in rub. & c.in aliquib.adeò,qui secundum eum proferens verba,ob quæ auditores retraherētur ab earum solutione esset ipso iure excommunicatus & quasi suspectus de hæresi. clem. & de pœnis refert Bened.Cap.de reg.98.nu.3.& 6.

Decimæ non possunt per laicum in alium laicū aliquo titulo transferri.c.prohibemus.vbi Ab.notat.ext.de decim.Quæ sententia adeò vera est,eodem Abb.referente, ꝙ ecclesia possit vindicare istas decimas,etiamsi laicus illas possedisset tāto tempore,de cuius initio nō extat memoria,quia habet intentionem fundatam, & nisi probetur titulus ex aduerso, debet obtinere,cū nec laicus decimas præscribere possit.c. causam. de præscrip.licet Io.And.contrariam sententiam duob.tñ cōcurrentib.primò,ꝙ iste laicus possederit decimas tāto tpe,cuius initij memoria nō sit in contrarium,tanquam Vasallus.Item quod sit fama ꝙ eas habuerit ante Concilium Lateranēse,amplexus fuerit.in c.cum apostolica.nu.12.ext.de his quæ fiunt à prælatis sine cōsensu capituli. Sed communem sentētiā in contrarium contra Abbatem esse,nec Io.And.id asserere,ad quod à Panor.adducitur,asserit Ias.in cons.156.in 2.volu.cons.à cuius sententia tamen recedit Carol. Molin. in suis Commenta.in consuetu.Paris.§.46. nu.16. Kirchouius.

decimæ omnes sunt de iure diuino,quarum laici sunt incapaces,secundum communem per Burs.cons.50.n.9.lib.1.& nu.10.vbi ꝙ portantur vsque in horreum prælati.quod tñ de consuetudine non seruatur:quæ decimæ in personis laicorū de antiquo ante Concilium lateranē. vbi proprium patrimonium laicorum reputantur, secundum communem d. cons. n.14.quam conclu.declara,vt latius per eum ibi.Cui adde,ꝙ tempus immemorabile sufficit ad præscribendum decimas per laicos possessas infeudatas ab ecclesia ante Concilium lateranē,secundum magis communem per Burs.d. cons.nu.13.

Decimæ sunt de iure diuino.16.q.1.reuertimini & c. decimæ.c.tua.el 1.c.parochianus.de deci.& est communis opi.canonist. cui standum est explosa Theologorum opi. teste Ab. in c.tua.el 1.col.1.& in Rub.eo.ti. & debentur parochiali ecclesiæ.c.cum in tua.in fi.eo.tit.& adeo sunt de iure diuino: ꝙ debentur etiam ecclesiæ & prælatis diuitibus,secundum Ab. post antiquos in d.rub.de decim.

Et debentur de omni fructu quod ex terra prouenit, c.1.e. tit.ibi omnium frugum,vbi Abb.declarat,dicens,quia appellatione frugum veniunt omnes fructus ex terra prouenień l. frugem ff.de ver.sig. vbi ꝙ frugum appellatione : non solum veniunt frumenta & legumina,sed & vina.

Et adeò decimæ sunt de iure diuino:ꝙ non valet contraria consuetudo etiam diminuens tātummodo quotam decimæ, vt puta,vt soluaī duodecima,vel vigesima,nisi talis ꝯsuetudo esset approbata à pōtifice,ita gl. in c.in qbusdā.in gl.fi.restringēs,tñ hoc in laicis,in clericis verò đt posse induci consuetudinē & præscriptionē clericorū ꝯ clericos, nedū partis. sed ēt totius decimæ Fel.in c.causam.col.1.de præscrip. Abb.in d.c. vr̄ intelligere benigniter hanc ꝯsuetudinem vt videlicet taciturnitas pōtificis cēseatur approbare istā cōsuetudinem,nec requiratur expressa approbatio,& hoc ne tanta hoīum multitudo non soluentium vel minus integrè soluentium pereat, concludit tamen in fi. ꝙ in effectu de iure diuino decime debentur cum Integritate,& ꝙ in hac materia staň est decisionibus summi pontificis,& non rationibus Theologorum,Fel. in c.causam col.1.de præscrip. se resoluit ꝙ respectu decimarum personalium quæ videtur non esse de iure diuino:valeat consuetudo contraria,dummodo rationabilis,sed in prædialibus quæ sunt de iure diuino nulla cōsuetudo excusat,& subdit,ꝙ nec excusat tollerantia papæ,gl.in c.1. de decim. in 6.q̃ videtur ibi sequi dom. tenet ꝙ & prediales & personales sint de iure diuino,nec consuetudine possint tolli nec excuset tollerantia papæ,& ita in effectu vr̄ ꝯcludere Anc.ꝯs.196.j.dub.

Transactio seu compositio facta super solutione decimarum per prelatum cum aliquibus clericis debentibus Decimas non ligat successorem: sed durat tantūmodo in vita trāsigentis, nisi facta sit cum autoritate superioris, c.veniens de transac.gl.& Abb.in c.ex multiplici.j.no.de deci.& c.2.de trāsac.gl.in c. nuper de decim. & eodē modo si talis compositio seu transactio fiat cum laicis cum autoritate superioris tenet, vbi verò non interueniret superioris autoritas non teneret, gl.in c.2.ver.personam de Decim.quæ dicit ꝙ sufficit autoritas episcopi quam gl.sequitur Host.fallit tamen hoc secundū dictum respectu Decimarum præteritarū de quibus fieri potest compositio cum laicis etiam sine episcopi autoritate, secundum Abb.in c.cum homines vl.not.de Decim.per c.vt super.cum

per.cū ibi not.de reb.eccl.non alie.& c.fi.de rer.permut. Ab. verò in d.c.2.de transf.col.2.n.7.concordat opi.& dicit,ꝙ super præteritis Decimis vtique cadere potest compositio etiam sine autoritate episcopi,super futuris verò cum autoritate episcopi ad tempus,vbi verò compositio fieret in perpetuum:requiritur autoritas papæ,nisi ius ecclesiæ non esset clarum,ponendo exemplum vt ibi per eum,summa Ang.in ver.transactio.post n.3.tenet,ꝙ respectu futurorum non potest fieri trāsactio nec cōpositio cum laicis, nisi cum autoritate papæ per c.pen.de confirm.vtil.vel inutil.vbi gl.Idem tenet.

Laici ēt si essent reges ñ pñt donare decimas sicut nec alias res spirituales, nec ex eorum titulo prestatur cā præscribēdi, c.dudū.vbi Ab.de deci.c.tua nobis.e.ti.imo sacrilegium committit:q aliquid spirituale de manib.laici recipit.vt d.c.dudū.

Decime sunt in dominio ecclesiæ,& non tantum dicuntur debitæ,secundum Abb.in c.commissum in fi.& in c.cum tua nobis vbi est tex.col.1.nu.5.& col.2.in fi.de decim.

Decimæ sunt de iure diuino,& ideò peccat nolēs eas soluere,vt est cōis opi.Capr.reg.96.n.1.&seq.nec valet cōsuetudo in ꝯrium,vt ibi.n.9.cōem dicēs. Et ēt clerici tenētur ad decimas prædiales,Capr.reg.99.n.1.& seq. Et debet dari decima ēt de noualib.vt per Curt.iun.in cons.333.n.55.&seq.in 3.volu.vbi cōem đt.Nec alr̄ p̄scribi pōt libertas ñ soluēdi decimā, vt est cōis opi.Cur.ibi.n.75. ēt ꝙadsit ꝯsuetudo,cui9 initij memoria ñ hr̄,qñ est đcima p̄dialis,sec9 si psonalis,vt ibi. Bonac.

decimarū quota, licet ꝯsuetudine tolli aut minui ñ possit, & laici ꝯ clericos prætextu talis cōsuetudinis à decimarū ac quotæ solutione nō excusentur,vt voluit gl.D.Ant.D.Nic.in c.in aliquib.de decimis,& 15.q.7.c.quicunq;.&Inn.in d.rub. de decimis,& ita cōiter per Canonistas teneri refert Benedic. Cap.reg.97.n.13.& 19.quia præceptū de soluendis decimis sit morale & diuinū:id tamen fallit inter alia quando cōsuetudo nō tolleret ipsas decimas sed disponeret ꝙ soluātur certæ mensuræ,vel corbes,pro decima siue colligatur siue non, quia talis cōsuetudo valebit rōe multitudinis, & ita intelligi potest tex.in d.c.in aliquib.in fi.secundum Io.And.& D.Nic. vt affert Capr.ibid.n.16.addens,id facere pro Venetis q nō in vita sed in morte soluūt decimas,fm D.Nic.d.c.in aliqb.Cap.

decimas prædiales qlibet possessor,ēt clericus vel eps,tenetur soluere illi ecclesiæ in cuius parochia sita sunt prædia , vt voluit Io.And.post Host.in c.Nouum.de decimis,iux.not.16. q.1.c.Laicus.idq́ue nō tm̄ pro prędiis propriis,vt voluit gl.in d.c.nouum.sed etiam pro prædiis ecclesiæ,quia ecclesia quoque tenetur ad decimas prædiales ipsi ecclesiæ in cuius parochia prædia sita sunt,etiamsi talia prædia pro dote ipsi ecclesiæ assignata essent,ꝓut notaī in c.1.de censib.vt vult D.Nic. in d.c.nouū.& ita cōiter teneri refert Bened.Cap.reg.99.n.3. idq́; ꝓcedit nisi eccłia priuilegio,ꝯsuetudine, aut cōpositiōe, & trāsactiōe cū eccłia inita excusaret à p̄statiōe taliū decimarū,iuxt.c.ex parte,c.ad aplicæ.& c.ex multiplici.đ đcim. Cap.

decipere inter se nequeunt ꝯhentes in foro cōsciæ.cōis est opi.Soarez verb.decipere.n.17.& præsertim qñ sunt boni viri.gl.cōiter approbata in l.semper in ꝯctib.ff. de reg.iur.Ant. Burgos in c.cum dilecti.n.15.de emp.& vend.fol.25. Bonac.

decipere se inuicem cōtrahentes in cōsciæ foro nequeunt cōe ait Arius Pinel.in l.2.par.1.c.1.n.35.C.de resc.ven.qđ intelliges atque constringes ex scriptis à Rip.in l. si vnquam q. 9.C.de reuocan.donat. E.Suarez.

Decipere se inuicem an liceat cōtraheň,& dic,ꝙ sic,ex tex. in l.in causæ 2.§.idem pomponius.ff. de minor. 25.annis vbi Bar.dicit intellige,dummodo absit dolus,& non sit deceptio vltra dimidiā iusti pretij,vt ibi doc. in apostil.dicunt,dispositionē d.§.nō procedere in foro consciæ,q̃ limit. & 3.alias refert & sequitur Dec.in l.si quis in cōscribēdo col.1.& 2.C.de pac.Cepol.trac.simul.c.2. item procedit qñ interuenit deceptio ex re ipsa , secus si ex proposito , vel dolo. gl. in l. Iulianus.§.si vēditor.ff.de act.emp.Abb.in c.fi.de vsur.itē non procedit de iure diuino,fm Thomā 2.2.q.76.78.art.1.ꝑ tex.in c. quicūq; 14.q.4.itē ꝓcedit in p̄cio,secus vbi deceptio respicit qualitatē rei.l.iulianus.§.1.de act.emp.qa pretia rerū sunt ferè oīb.nota,l.p̄tia rerū ff.ad l.fal.& vid Ias.in §.sed istæ col.20. n.113.inst.de act.Dec.in c.1.col.8.de ꝯsti.& ad d.§.idē pōpo. Adde tex.in l.itē si pretiū §.fi.ff.loc.vbi doct.in apostil.ad Bar. & in terminis an licitū sit ꝯheň se decipere?Ias.in l.pen. C.de pac.in l.si qs cū aliter. de ver.ob.&hac rōe existimāt aliq procedere illud dictum,mercatorē ñ posse Deo placere c.eiicies. 88.dist.qa vix possit exerceri talis negotiatio sine piuriis,mēdaciis,& deceptionib.sed dic,hæc ꝓcedere potius in reuenditorib.fm luc.de pēna in l.maximarū col.3.C.de excus.mun.li. x.petr.de vbal.in epl̄a aň trac.de duob.sociis Anch.cōs.156. Neuiz.syl.nup.pag.120.& pro regula d.§.idē pōponius,vide Dec.in l.semp in ꝯctib.de reg.iur.Fel.in c.cū causam.el 2.ext. de testi.Crot.in §.cato in 1.not.&moder.in 7.de ver.ob.Abb. in c.1.de emp.& vend.Neuiz.cōs.22.n.40.Osasc.decis.42.n. 8.habetur in apostil.ad pract.pap.for.lib.vend.ver.p̄ticarū in fi.Ias.in §.sed istę n.104.inst.de act.Abb.in c.Quia pleriq;.col. x.circ.fi.extra de immu.eccl.Rol.cōs.96.n.36.lib.2. post Bal. cons.133.nu.3.lib.3.& nota,ꝙ difficile est inter ementis vendenq; cōsortiū nō interuenire pctm̄,c.qualitas.de poe.5.dist.

PR.Deceptis & non decipientib.iura subueniunt, in l.2. in §.verba.ff.ad senat.Valleia.in c.cum vniuersorum,extr.de rerum permut.& in c.inter dilectos.extr.de fid.instr. Bellonus.

Declaratio dñi & petitio reqritur, vt rei vel iuris alicuius priuatio incurraī.puta Emphyteuseos,Feudi donatiōis,&c. idq; gñaliter,vbicunq; aliqd ipso iure ad dñm reuerti dr̄. Bal. in c.1.De cap.Corra.in vsib.Feud.& in l.fi.C. de reuo. don.Et ꝓbat late(vt inde cōis meritò colligi possit)Tiraq.in l.si vnq̃ in ver.reuertaī.n.10.& 11.& seq.Idē tñ Tiraq.in d.n.11.cir. fi.refert.in hoc sufficere ēt tacitā voluntatē dñi.Alleg.Panor. Ant.Alex.Deci.(oēs ī ꝯsiliis.)Et Ias.in l.posthumos.ver.ꝓ ista opi.C.đ bo.pos.ꝯ tab.q̃ loca videre poteris si casus ꝯtīgat.l.F.

Declaratio dñi reqrit, vt qs cadat ob nō petitā renouationē,fm cōem ꝑ Burs.ꝯs.91.n.23.lib.1.vbi ꝙ declaratio dñi nō fit ꝯ heredes vasalli si dñs sciuit caducitatē,& ñ fuit impedit9, vel nō fuit cū de functo lis ꝯtest.fm cōem ibi.Cui adde ꝙ declaratio caducitatis fit ēt ꝯ hæredē,& ab hærede,si dñs cōmissum occurrisse ignorauerit, fm cōem ꝑ eūdē ꝯs.37.n.19.lib. 1.q̃ declaratoria dñi vł iudicis semp reqrit, vt qs pœnā,licet ipso facto & iure inflictam incurrat , secundum communem per eundem cons.12.nu.48.cons.14.num.18.& 21.eod.lib.

declaratoria iudicis etiam in notoriis requiritur,secūdum communem per Burs.cons.43.nu.25.lib.1.

decretū fm etiam in iudiciis realib. interponitur.Est com. opi.secun.Alex.cons.208.p̄stantiss.in prin.vol.7.M.Chærian.

decretū ad hoc,vt ex falsa causa interpositū reddaī nullū.ñ reqrit ꝙ falsa causa fuerit expressa in ipso decreto.Est cōis opi.secū.Alex.in cōs.207.dñe.Alex.ver.circa p̄dicta.vol.7.Idē.

bona data in solutū creditori ex secūdo Decreto efficiūtur ipsius creditoris irreuocabiliter,ita quod per debitorem non possunt amplius recuperari.Est magis com.opi.secun.Dec.in cons.558.in causa magnifici in prin.vol.3. Idem.

Etiam in realib. ex primo Decreto nō trāsfertur dominiū, nec vsucapiēdi cōditio.Est magis com.opi.secun.Alex.in l.iustè possidet,in prin.ver.vbi autem de acqui.poss.M.Chærian.

decretū præsumiī factū solēniter &ex iusta cā,& vera.Alc. in tractu de præsump.regul.præsump.10.cōem dicit.B.Villal.

nota.Decretum interpositū esse causa cognita statur assertioni iudicis asserentis.Aym.de antiq.temp.in 2.part. in verbo,sed ista limitatio.nu.15.communem dicit. Idem.

Decretum in alienatione rei minoris si dicatur interpositū cū causæ cognitiōe,cū illo tpe nō potuerit cognitio interponi,ñ credereī hoc iudici asserēti,vñ notari9 debet facere duo instr̄a,vnū de cognitiōe causæ,alterū de interpositiōe decreti iudicis.Ita in spē ꝯsuluit Pau.de Ca.cōs.91.incip.sup eo qđ q̄rit,fm antiquā impres.Referūt illius doctr.Petr.Phil.Corn. ꝯsil.71.n.4.vol.3.cons.Hip.de Mars.cōs.48.n.49.vol.1.cons. Et Ias.in duob.locis in l.ne quidq̃.in §.vbi decretū.n.71.vers. imò plus ꝯsuluit.ff.de of.Procōsulis.& in l.sciendū.n.13.ver. tertiò adde.ff.đ ver.ob.Et hāc opi.Doc.cōem esse scribit post Paris.in ꝯs.98.col.2.in fi.99.col.2.& 100.col.2.in 1.vol.Rol. à Valle,in cōs.33.n.11.in 1.Tom.cons.de qua doctrina egregiè plura tradit Thomas Ferrat.ī trac.cautela.cautela.60.inc. cautela ad instruendum facientem interponere decretum in alienatione rei minoris.& ibi additio in verb.nō crederetur. post tracta.cautela.Barthol.Cæpol. Kirchouius.

Decretū & solēniter, & ex causa iusta, ac vera factū præsumitur.cōe renūtiat.Alci.de præsumpt. reg.3.præs.10.quin & cā cognita latū esse ex iudicis affirmatiōe cēsebitur, cōe dicit Aym.de antiq.temp.2.par.ver.sed ista limitatio.n.15.E.Suar.

decretum vbi in alienatione exigitur, & subhastatio regulariter desideratur, vt commu. aio ex copiosa allegatione Pinel.in l.2.part.2.c.2.n.25.ad fi.C.de rescind.vendit.E.Suarez.

Decretum iudicis aditum obstruit l.2.C.de vend.vt magis cōe asserit Dec.cons.210.nu.8.ver.3. Sed ꝯrium verius arbitror,&illud frequētib.īterp̄tū sñiis ꝓbari ac magis magisq; recipi attestāī Ant.Gom.đ ꝯct.c.2.n.23.Cagn.n.158.q.23.Ari9 Pin.2.par.c.2.n.18.& seq.ī eadē l.2.C.de rescind.vēd. E.Suar.

Decretū ꝯcedēs liberationē seu indulgētiam delictorum, vel disponēs ꝙ bāniti cācellēt de bāno,ñ trahiī ad delicta vel bāna futura,vt est cōis opi.Cla.q.59.ver.successiuè q̄ro.Bon.

Decretum

Decretũ ex falsa causa latũ, siuè ꝑ præsentem, siuè ꝑ absentem feratur, vt est ipso iure nullũ, vt est cõmunis opi. de qua Vantius de nullitatibus processiũs.fol.235.n.132. Bonacoss.

Decretum ꝓcedens liberationẽ seu indulgentiam delictorum, vel disponẽs quod banniti cancellentur de bãno, nõ tra hitur ad delicta vel banna futura. Commu.dicit Imo.in c.fi.n. 11.de const.Cla.d.li.5.§.fi.q.59.ver.successiuè quæro.P.Fich.

decretum iudicis vel superioris, aut affinium consensus debet interponi in actu, seu cõtractu, quãdo fit, aliàs si ex interuallo nõ valet: est de mẽte Bart.in l.magis puto.§.idem. per il lum tex.ff.de reb.eo.facit text.in l.fi cum dotem.§.eo autem. ff.sol.mat.& gl.in l.cum non solum.in §.necessitate.C.de bo. quæ libe.& secundum Inn.in c.dudum de rebus eccle. non alie. Bal.in l.1.in fi.C.qui admitti. Balb.decis.123.

decretum iudicis nõ prodest cõtractui simulato quin possit simulatio allegari, & probari, ac iudicem fuisse circunuentum, secundùm Spec.in tit.de empt.& vend.in §. nunc dicendum.in ver.hoc quoque Bal.in rubr.C.qui admit.in 2.co.Nã vbi est simulatio, non potest esse causæ cognitio: ergo decretum nullum.l.cum hi.in §.si prætor.ff.de transactionib.l.cum verò.in §.subuẽtum.ff.de fideicommiss.liber.Balb.decis.183.

decretum pontificis statim ligat, licet nõ publicetur, dummodo illius tenor non ignoretur, secũdum communem per Burs.cons.43.n.48.lib.1.quicquid dixerit Rol.cons.8.n.28.li. 3. cum leges superiorum statim ligent etiam ignorãtes alio non expectato: quod quoad ignorantes ante certum tempus nõ placet. Idem in clausula decreti annullatiua ꝙ statim liget ignorantes, communem dicit idem d.cons.nu.49.

Decretũ iudicis in alienatione rei minoris, quia exigit causæ cognitionem.l.magis puto.§.ne passim.ff.de re. eorum. secundum Ang.& communiter Doct.in l.2.ff.de fer. nõ potest interponi die feriata, & secundum Spec.eo.tit.§.sequitur.ver si.fi.Iaco.de Are.in l.actus.C.eo.quæ l.non obstat, secundum Spec.vbi s.quia loquitur in actibus voluntariæ iurisdictionis & fauore libertatis. Balb.decis.353.

decreta, ordines, & cridæ pœnales, quæ fiunt contra venditores bladorũ, intelliguntur etiam contra emptores, & è conuerso.vbi sunt cõtra emptores, vel conductores bladorũ extra dominium, intelliguntur etiam contra vendentes sciẽter fraudatoribus, vt est communis opi.de qua Plotus in lege, si quando.nu.169.C.vnde vi.fol.77. Bonacoss.

decretorum compilatio per Gratianũ facta, dici ꝑ authentica, ex quo liber ille fuit approbatus per Papam, licet Io.An. Floria.Imo.in c.2.de rescriptis, Imo.in c.fi.de feud. negent de hoc constare, dato tamen ꝙ constaret, dicendum est.quod & cõmuniter tenetur. Quod compilatio illa fuit approbata, nõ quò ad Gratiani dicta, nisi inquantum sint magistralia, rationabilia.& iuri non cõtraria, quia & illa obseruanda sunt, cum quibus videtur pertransire D.Nicol.d.c.2.sicut in simili notatur per Bart.de dictis Hypocratis, & aliorum magistrorum, l. 1.ff.si cert.pet.refert Bened.Cap.conclus.siue reg.7.n.4. Quare nec leges canonibus contrariæ à Gratiano decretis insertę maiorem vim obtinent, quam si in volumine Iuris ciuilis relictæ essent, iuxta communem quam ibid.nu.5.refert idem Bened.Cap.qua de re vide s̃.in verb.Lex, & in verbo Rescriptũ.

dedicatio facta de se, & bonis ecclesiæ seculari, intelligitur de boni præsentibus, non autem futuris, vt libera facultas testandi in futurum non impediatur, secundum Bart.in auth.ingressi.C.de sacrosanct.eccle.nu.14. & ista est communis opi. vt refert.Soc.in tract.de oblationibus in 8.lib. F.Viuius.

PRO.defectus in dispositione contra personã ꝓp habilitatem superuenientẽ conualescere non potest. §.præterea.inst. qb. non est permis.fa.test.vbi testamentum impuberis vel furiosi non confirmatur, licet postea efficiatur pubes vel sanæ mentis.& in §.an seruo.Institut.de legat.

OBIEC.contrà de l.si cognatis.ver.cęterum.ff.de reb.dub.

SOL.Habilitas superueniens solo tractu temporis non cõualidat dispositionem ab initio inutilem ratione personę.l. ꝙ ab initio.ff.de reg.iur.nisi ex'volũtate expressa, vel tacita vt in l.1.C.de contract.iudic.vt ibi, testator qui legauit cognatis, videtur voluisse legare his qui cognati sunt & tempore testamenti & tempore mortis: vt ibi not. Vel dic, ꝙ ibi dispositio ab initio nõ fuit inutilis, imo semper vtilis: licet quædam persona ab initio non admittatur, q̃ postea incipit admitti. Bell.

PRO.defectu pastoris, gregem dominicum lupus rapax inuadit.c.ne pro defectu.de elect. Bellon.

Defectus testium oppositus. Defectus opponens contra testes cõtra se receptos, puta ꝙ sunt infames, homicidæ, & similes, nõ potest cõueniri iniuriarum, dummodo verus sit & probetur talis defectus, secundum Bald.Ang.do. Alex.& cõmuniter doct.in l.fi.ff.quod quis.iur. Balb.decis.395.

Defendi potest reus minor 25.annis, cõtra quem fuit formatus processus absque curatore. communis est opi. Clar.q. 50.in prin.sed cõtrarium obseruatur inquit Clar.Et tertius ꝓ suo interesse potest defendere accusatũ, quãdo agitur de crimine criminaliter.Fel.in c.meminimus.nu.12.de accusa.vbi communem dicit.Item potest defendi, si processus fuit cõtra eum formatus tempore quadragesimę, vt est communis opi. Clar.d.q.50.vers.pariter.sed cõtrarium seruatur. Item potest defendi, si processus fuit tantummodo super inquisitione generali, nulla facta speciali inquisitione, quia non potest sequi condemnatio, cum inquisitio generalis formatur ad inuestigãdum, nõ autem ad puniendum & ita practicatur.Clar. d.q. 50.ver. item quia.Quid autem in generali inquisitione cõtra officiales ad syndicatum.Clar.q.50.vers.item quia.Quid autem in generali inquisitione cõtra officiales ad syndicatum. Clar.q.50.ver.scias etiam, vbi fusius.Itẽ defendi p̃t reus in criminalib.Si statutum disponit, ꝙ illi, qui dicitur offensus, actio sit deneganda, prout in bannitis, & in illis, qui onera nõ soluerunt, quia non admittitur eorum accusatio, seu querela, nec iudex potest ex officio procedere & inquirere. Et ista est cõmunis opi.Cla.q.50.ver.posset etiam. Nam vbi nõ oritur parti actio ciuilis, ita nec actio criminalis Reipublicę.Item defendi potest præscriptione 20.annorum.communis est opi.Cla. q.51.in prin.quia accusari & inquiri reus non potest post 20. an.actio autem ciuilis, quæ ex crimine descendit, durat vsque ad 30.annos.cõmunis est opi.Clar.q.51.ver. & hæc quidem. Et si quis reiterauit pluries idem delictũ, præscriptio hæc 20. annos currit à die vltimi delicti.vt est communis opi.Clar.q. 51.vers.sed hic quæro.Adulterij autem accusatio quinquennio tollitur communis est opi.Clar.q.51.ver.potest.& similia delicta ex statutis de hoc loquentibus. Defendi etiam potest reus, si sit perempta instantia.vt est cõmunis opi.Clar.ibi.ver. alia etiam.sed hoc nõ obseruatur.quia instãtia nõ datur in criminalibus, vt ibi per Clar. item defendi potest, si mortuus sit accusator, quia hæredes sui accusationẽ prosequi nequeunt, vt est communis opi.Clar.d.q.51.ver.pariter.Sed ex generali consuetudine iudex ex officio prosequi potest. & ideò illud reo nõ proficit.Et potest etiam alius intra 30.dies prosequi d. accusationem, & post 30.dies etiam si de nouo vult accusare, vt est communis opi.Clar.ver.quinimmo. Et si desistat accusator, potest iudex ex officio prosequi, si ab initio iudex procedere potuisset, communis est opi.Clar.ibi.ver.sed quid si.Item potest defendi delinquẽs si sit mortuus ipse malefactor, vt est communis opi.ibi.ver.quæro nunc.fallit in crimine læsæ maiestatis, Repetũdarum, hæresis, peculatus, & homicidij in se ipsum perpetrati, vt est communis opi.Clar.ibi.ver.sunt tamen.itẽ fallit in omnib.casib.in quib. pœna amissionis bonorum est imposita à lege ipso iure: quia mortuo delinquẽte possunt bona auelli ipsius hæredibus, vt est communis opi. & omnes fructus etiam refundere tenẽtur à die commissi criminis, vt est communis opi.Nec est opus declaratione criminis ante mortem rei, vt est communis opi. Et in casib.in quibus potest memoria defuncti damnari, vel bona post mortem confiscari, intelligitur infrà quinquennium à die mortis defuncti, & nõ vltra, vt est cõmunis opi.Clar.d.q.51.vers. scias etiam. Defendi quoq; potest reus, si probetur delictum nõ fuisse commissum, puta, ꝙ homo sit viuus, quem dicebãt occisum, vel ꝙ domus nõ sit combusta, vt est communis opi. Clar.q.52.in princi. idem per negatiuam coarctatam loco & tempore.Vt si testes dicant, Quòd nõ potuisset esse, vel fieri, quin testes ipsi vidissent, vel sciuissent, vt est communis opi. Clar.ibi.vers.scias autem.Et negatiua hæc potest probari per cõfessionem, & dictum ipsiusmet offensi.communis est opi. Clar.ibi.ver.potest etiam.Et hoc in dubio, secus si de veritate appareret cõtrarium, vel essent cõtra reum indicia valde vrgẽtia, & proxima delicto, quia nõ staretur assertioni rei, quin posset saltem reus torqueri.Et ita practicatur. dicit ibi Cla. quaplerũque videmus, ꝙ facta pace offensus dicit.vt rem gratam faciat reo, vel ita persuasus ab amicis, ꝙ non fuit ab eo offensus, &c. Et in hoc dicit Clar. maximè versari iudicis arbitriũ, qui inspecta qualitate facti considerabit, An talis exculpatio videatur verisimilis, vel ne. Et ei sit standum. vide tamen tu omnino.Mars.in cons.17.quod fecit pro Scipione eius filio. & omnino etiam Rol.à Valle in cons.47.per totum.in 3.vol. & Asinium inter cons.crimi. cons.108.item potest defendi reus dicendo, ꝙ non constat de delicto.Clar.ibi.in ver.præterea.item potest allegare & opponere, ꝙ non constat de nomine offensi, vel occisi.Sed non admittitur talis oppositio & defensio.vt ibi per Clar.& ita seruatur in practica.Item allegare potest

potest, ꝙ habet pacem ab offenso.Clar.q.58.in prin. communem dicit.Et procedit quò ad accusatorem.Sed tamen iudex nihilominus potest ex officio procedere. vt ibi Clar. ex consuetudine hodierna.cætera dabit Nouellus in suo tract.ad defensam.D.in.Alc.in sua pract.Biracinus & criminalistæ.Bon.

Defendere promittens aliquẽ non tenetur de vi & violentia, (vt dixi) & est communis opi. de qua Rol.à Valle in cons. 43.nu.20.in 3.volu. Et licèt quis promittat defendere de iure & de facto debet intelligi, si mota fuerit lis in iudicio de iure & de facto, s.in lite, non autem respectu violentiæ, & casus fortuiti.quia nullo modo tenetur, vt ibi per Rol.n.21.Corse.in repert.Abb.in ver.verbo, promitto.n.6.Et si Princeps recipit aliquos in profectione, nõ tenetur illos defendere, si sibi moueatur guerra iustè.Secus si iniustè.Ab.in c.recipimus.de priuilegiis.n.3.& de Principe, qui promisit subditos manutenere, & conseruare.Corse.vbi s.vide Benedi. de foro Sẽpronianno.in reperto.Fel.in verbo defendere.vbi latius. Bonacoss.

defendere de iure & de facto promittens, armis defendere non tenetur, vt est communis opi.Soarez verbo defensionẽ. n.28.Cagnol.in l.non videtur.n.5.ff.de reg.iur.communem dicit. Bonacoss.

defendere promittens, de iure, & facto non tenetur armis defendere.Hieron.Cagno.in l.non videtur.n.5.ff. de reg. iur. communem dicit. B.Villalobos.

defendere alium à vi, quæ infertur, nemo tenetur nec iure Cæsarum, nec iure Pontificum in foris agitando, commune testificantur Dec.n.4.& Chuchalon ad illum in l. culpa caret ff.de reg.iur.& qui limitant, ac latè agunt Viuius li.1.opi.66. Iul.Cla.in pract.§.vlt.q.87.ver.dictum est. cum sequentibus. E.Suarez.

defensio bonorum & rerum quoque admittitur, non minus ac corporis & honoris. ita vt pro defensione rerum suarum licet alium interficere.commu.dicit Pract.Careri.n.29. & 30.Claud.in l.vt vim.ff.de iust.& iur.n.43.& seq.Dec. ead. l.vt vim.n.31.las.ead.l.vt vim.n.23.quẽ refert Diaz.reg.507. Did.in repet.clem.si furiosus.n.6.Plaza.li.1.delict.c.28.n.25. Plot.in repet.l.si quando, n.109.Menchiaca cõtrouers.illust. c.18.n.5.Nam bona & res vitæ æquiparantur vt dicit gl. in l. Aduocati.C.de aduoc.diuers.iud.prout illam refert & cõmuniter approbatam dicit Plaza in d.c.28.vers.adnotanda vtiq;. Clar.d.§.homicidium ver.Hæc autem. P.Fichard.

defensio consanguineorum licita est, vt si quis auxilietur fratri suo, & interficiat alium cum eo rixãtem, non incidat in pœnam homicidij.commu.dicit Grammat.cons.89.inter cõsi.crim.posito lib.2.n.10.Clar.d.§.homicid. ver.Item locum. P.Fichard.

defensio corporis proprij contra insultantem, etiam Iure Canonico permissa est commu.dicit Nicel.in concord.glo.c. 56.Did.in repet.clem.si furiosus, nu.1.Clar.d.lib.5.§.homicidium.ver.Excusatur. P.Fichard.

defensio rerum suarum cum morte etiam furis nõ permittitur de iure canon. vide tamen Chircouium in suo communium conclusio.centuria.1.conclu.3.Grassum communi opi.1.c.2.q.6. Bonacoss.

defensio pro extraneis amicis suscipitur, & per consequẽs potest quis pro amico tuendo alium occidere, vt est communis cõclusio.Chirco.centuria 1.concl.64.Grass.communi opi.lib.1.c.2.q.5.vide Dec.in cons.678.per totũ.& not.ꝙ promittens alium defendere, nõ tenetur adimplere promissionẽ quãtuncunq; sciat illum indigere, nisi fuerit requisitus. Abb. in cons.49.n.3.in 2.lib. Bonacoss.

defensio cuilibet est permissa.Grass.communi conclu.q.1. c.1.Amplia etiam contra Cardinalem, vt est communis opi. ibi.q.2.Amplia etiam occidẽdo inimicum.ibi.q.4.Dec.in cõsi.482.n.15.communem dicens.Pet.Duen.regu.191.& seq. Alex.in cõs.119.n.4.in vlt.vol. vbi allegat etiam Ciceronem ad hoc.Limita, quando posset euitari aliàs periculum.aliàs licet.ibi.q.3.limita in bãnito, vt est communis opi.ibi.q.2. Sed vbi per legem, vel statutum permittitur offensa, non est licita defensio.Pau.de Cast.in l.1.n.6.C.quando liceat vnicuique sine iudice se vindicare.Nam defensio affluenter & copiosè dãda est vnicuique.Pau.de Cast.in l.omnes qui.C.de episc.& cleri.n.5.vbi etiam dicit, ꝙ nõ valet statutum, ꝙ bannitus nõ auditur etiam in defendẽdo, cum defensio sit de iure naturali, quæ non debet auferri.Et hæc quidem iudicialis defensio est etiam de iure naturali, vt est cõmunis opi.de qua ibi per Cast. in fi. cum quidem defensioni reus in criminalibus nõ potest renũciare, licèt iudices maleficiorum (secundum ipsum) quotidie faciunt renunciare.Cast.in l.pactum inter hæredem, n.7. ff.de pact.& in l.nõ tantum.n.4.ff.de appel.las.in l.quæsitum. nu.9.ff.si quis cautio. Bonacoss.

Defensio probatur ex testib. licèt nõ deponãt de defensione necessaria, vt est communis opi.Grassus communi opi.lib. 1.c.2.q.11.cautius tamen est, si testis dicat aduersarium ei insultum fecisse, ideoque causa defensionis interremptum, vt ibi plura.vide Las.& alios.in l.vt vim.ff. de iust. & iur. & quomodo defensio interficientis aggressorẽ probetur, ponit Corne.in cons.133.in 3.vol.& in aliis suis consiliis.ad quæ te ducet reperto.in verbo defensio. Bonacoss.

defensio in causis criminalibus à principio tolli nequit, vt est commune interpretum placitum teste Soc.cum aliis relato ab Hyppol.in l.vna.n.170.C.de rap.virg. E.Suarez.

defensio nõ admittitur pro palam delinquenti.commune ponunt Salic.in l.qui eadem.n.6.C.de accus.& Ant. Gomez. de delict.c.1.n.43.iul.Cla.in prac.§.vlt.q.49.ver.& hoc adeo, ac vide s̃.ver.citatio. E.Suarez.

defensio nõ potest tolli à statuto Ferrariæ.sub rub.de arbitrio potestatis Ferrariæ, in falsitatibus cõcesso, quia iudex nõ debet nec potest tollere defensiones reo, etiam ex statuto ipso, secundum omnes doctores.Rui.cons.147.n.6.& seq.in 5. vol.Mars.sing.388.Cast.in l.:.§.ius gentium.n.4.ff.de iusti.& iur.nisi ex iusta causa propter demerita, secundum Castr.ibi. Et ideo debet dari copia indiciorum, vt possit reus inquisitus facere suas defensiones, vt ibi per Ruin.& sit cautus tabellio, vel testis, vt pro suo interesse, quãdo scit causam falsi agitari, vt assistat defensioni. Angel.in l.lucius. ff.de iis, qui notantur infamia. Potest tamen variari modus defensionis à statuto. Bened.de foro Sempro.in repert. Fel. in verbo defensio tolli non potest per statutum.& Fel.in c.dilecti.nume.7.de excep. Bonacoss.

defensio vnicuique permissa est pro rei suæ tuitione, & sic nõ solùm occasione hac aggressor impunè vulnerari potest, verum etiam interfici, l.1.C.vnde vi.vbi gl.Bart.n.2.& 7.cæteri communiter, Bart.n.6.Bald.Dec.n.31.& omnes, in l.vt vim. ff.de iust.& iur.Bart. n.2.& Mars.n.3.in l.furem, ff.ad l. Corn. de sicar.Afflict.in cõstit.Neap.lib.1.rub.13.n.20.& 51.Io.de Amicis cons.77.n.1.vbi exprimit istam esse communem opi. & ita consuluit Alex.de Neuo, cons.83.per totũ, & Bernard. Diaz.quoque in reg.507.& constat pariter communem fore ex cõgestis per Petrum Duennas, in regu.191.defensio licita, vbi ponit hoc pro regula cum 4.ampliationib. sed hæc apparet communis sententia Legistarum. Canonist. verò communiter firmant Cõtrarium, vt per Fel.in c.2.n.4.de homi. negãtes fas esse hominem occidere pro defensione rerũ. & defensio licita est quoq; pro tuitione vitæ, ac personæ, cùm vim vi omnes leges repellere permittant cum moderamine inculpatæ tutelæ in cõtinenti, tex.est in c.significasti, il 2.ex.de homici.& in l.sciẽtiam, §.qui cũ aliter.ff.ad l.Aqui.& in cõsti.Neap. pacis cultum, & not.Abb.n.15.cum aliis seq.& reliqui, in c.olim, il 1.de rest.spol. Afflict.in consti.pacis cultum.lib.1.rub.8. sub n.50.Ang.in tract.malef.in ver.Titius se defendẽdo.n.7. Pet.Duennas, in reg.192.defensio cuilibet, vbi hoc pro regula ponit cum 6.ampliationibus, & 4.limitationib. immo iure naturali defensio, etiam animalibus irrationabilib. permissa censetur.tex.est in l.1.§.arietes, vbi Bar.et cæteri, ff.si quadrupauper.feci.dica.Similiterque cuique permissa est defensio ꝓ tuendo honorem suum, nam licet aggressus potuisset fugere euitareque vulneris illationẽ, tamen fugam arripere non tenebatur, sed potius vulnerare.vel occidere, cum aliquem esse fugatum iniuria sit, & sic hoc casu potest quis impune offendere aggressorem ratione iniuriæ predicte, vt voluerũt Bart. Ang.& Salyc.in d.1.C.vnde vi, Anch.& Cardi.Floren.in cle.j. de homi.Bal.in d.vt vim, Io.de Amici, in d.cõs.77.n.5.vbi sup ponit istam esse cõmunem sententiam, & Alex.de Neuo.consil.77.nu.7.posito inter cons.crimi. diuersorum collecta per Io.Bapt.Ziletum.vol.1.& hinc est quod aggressus aggressorem suum percutere, interficereve potest impunè si de vitæ suæ tuitione certus non foret, secundum gl.& Bal.in c.si perfodiens, ex.de homi.gl.Bar.Bal.& Saly.& in d.l.1.C.vnde vi. & Bal.in l.2.per tex.ibi, C.ad leg. Corn. de sica.sed primo defensio præmissa fieri permittitur cum moderamine inculpatæ tutelę.id est.cum paritate armorum.ita in terminis decidit gl.Bar.Bal.& omnes communiter, in d.l.1.C.vnde vi. Bar. & alij.in d.l.vt vim. Marc.Ant.Blanc. in pract. crimi. in tertia & vltima parte defensionis pro imputato, pro auxilio, n.3.circa fi.d.pract.vbi hoc duob.modis limitat, & Io.de Amicis, in d. cons.77.n.8.& 14. vbi fatetur istam esse communem sententiam.nã aggressus cũ lapide, seu baculo, nõ debet se defendere cũ ense.aut balista, huiusmodi.n.armorũ defensio iure non cõceditur.fm præcitatos doct.ltẽ ꝓuocato verbis iniuriosis,

tunc

tunc verbis non facto permissa est defensio secundum Spec. in tit.de accus.ver.quid si vocauit te latronem,Ang. & Ias.in d.l.vt vim.& Marcum Anton.Blancum,vbi s.& Follerium in pract.crim.in ver.recipiantur defensiones reorum,sub n.11. Secũdo,vt defensio inculpata,licitaq; esse dicatur necesse est, vt ad vitæ tutelam fiat,non ad vindictam,vt per gl.& alios,in d.l.j.C.vnde vi,vnde percussus ab insultãte,si ex interuallo,sedatoque tumultu insultum fecisset in vulnerantem censeret absque dubio animo se vindicandi,non autem defendendi p cussisse,secundum gl.Bar.Bal.& alios,in d.l. 1.C.vnde vi, Ange.in d.ver.& Titius se defendendo,& Boer.decis. 168.sub n. 7. cum aliis relatis per eum, vbi apparet istam esse communẽ opinionem,& communem inquit Io.de Amicis,in d.cõs.77. n.12.& quamuis insultatus excederet modũ,metam que defensionis in rixa,& percuteret,occideretque aggressorem ex proposito, & deliberatè,tunc nihilominus non veniret, lege Corn.de sic.puniendus,sed alia mitiori pœna,& sic de excessu ipso secundum Iac.de Are.n.8.& Bal.in 9.q.in d.l. 1.Anto. de But.n.37.& Abb.n.15.d.c.olim.Ang.in d.ver.Titius se defendendo,n.36.& ibi August.in add.Roman.sing.520.volo cõmentare,Fol.in d.c.significasti,Alex.cons.190.vol.1.Aret.cõsi.80.n.9.Cottam in memoriali,in ver.defensio,Foller.in practic.crim.in fragmentis,in ti.vnde vi,n.58. & Petrum Duennas,in d.reg.192.n.5.& Boer.in d.deci.168.sub n.7.& seq.vbi scribit istam esse communem opinionem, & ita consuluit Alex.cons.76.vol.1.Corn.cons.134.vol.3. & cons. 107.vol. 1.& Franc.de Aluarotis Patauinus cons.74. inserto inter cõsi.cri.diuersorum collecta per Zilettum,vol.j.quod quidem cons. ibi roboratum apparet subscriptionibus nonnullorum illustrium Doct.& sic secundum istos Doct. si quis percussus est à Titio, & ipse insequitur Titium vulnerantem, qui arripiebat fugam, ac eum interficit,licet hoc nõ agat animo se defendendi,non potest pœna mortis puniri,sed mitiori.F.Viui.

Defensio rerum cũ morte alterius etiam furis,de Iure Canonico non eõceditur. Ita communiter concludi inquit Fel. in c.2.n.4.ext.de homicid.Ias.tamen in l.vt vim.nu.24.& 25. ff.de iusti.& iure.communem Doct.sententiam in cõtrarium esse voluit.Quam & receptiorem appellat Vasquius Menchacensis in lib.1.controuer.illust.c.2.n.5.&c.18.n.5.& latiùs in præfatione tract.de success.progressu.n.22.Sed cùm alij illam conclusionem explicauerint Io.Bernard.Diaz.in reg.507.in verb,occidere.Franc.Viuius in lib.2.commun.opi. opi.85.in verb.defensio.& ornatis.& excellentis virtutis & doctrinę Iurisconsultus Raymun. P. Fichard. clarissimi ac doctissimi Io. Fichardi Francofordiensis Reipub.Aduocati filius,Dominus &amicus meus in verb.defensio.in com. opi.collectis ex lib. 5.sent.Iulij clari,vlterius nõ extendo.De qua nouissimè quoque compiosè scribit Barth.Romulius impugnans communem sententiam in d.l.vt vim.§.sequitur iam secunda pars.numer.96. Kirchouius.

defensio an & quando denegari possit,vide Bald.in l. quoniam Alexandrum.C.ad l.Iul.de adul.modum autem articulandi super defensione,vide per Bart.in l.scientiam.§.q cũ aliter.ff.ad leg.Aquil.Ang.tract.malefic.ver.& dicitur Titius se defendendo.vide etiam quæ scribit Bart.in l.si ex plagis.§.tabernarius.eod.tit.ad leg.Aquil.Ang.Instit.de iur.natur.gent. & ciuil. Put.

defensio in causis criminalib.tolli non potest à Principe,vt est communis opi.Soarez verbo defensio.n.24.Curt. iun. in cons.225.in 3.per totum.vbi personæ & rerum defensio nul latenus tolli potest,vt est communis opi.ibi.nec statuto tolli potest.Alber.in l.scientiam.§.1.n.2.ff.ad l.aquil.fallit vt ibi p eum,& potest fieri proclama,Quòd quicunque vult defende re talem,compareat.Bar.in l.ergo.per illum tex.ff. quibus ex cau.maio.vbi tex.tradit hanc practicam. Bonacoss.

defensio non tollitur etiam palam delinquẽti.Soarez ver. defensio.nu.25. Bonacoss.

defensio bonorum & rerum quoque admittitur, non minus ac corporis,& honoris, ita vt pro defensione rerum suarum liceat alium interficere.communis est opi.Clar.§.homicidium.ver.hæc autem. Bonacoss.

defensio consanguineorum est licita,ita vt quis auxilietur fratri suo,& interficiat alium cum eo rixantem,nõ incidat in pœnam homicidij,cõmunis est opi.Clar.in d.§.homicidium. ver.item locum. Bonacoss.

DEFENSIO.

Summaria.

Defensio quibus,& contra quos permissa,q.1.

Pro defensione corporis licitum est,&Cardinales offendere.ead.q.ampliat.1.

Iussus à Tyrãno alium interficere, cùm mortis periculum aliter euitare non posset,iure defendisse se; & impunè hoc fecisse traditur.ead.q.ampl.2.

Inuasorem suum occidens defendẽdo se non incurrit irregularitatem.ead.q.amplia.3.

Bannito an liceat se defendere contra aggressorem suum, stante statuto,quòd banniti possint impunè offendi.q.2.

defensionem,vt quæ sit iuris naturalis,nõ posse tolli à principe.ibidem.

defensio inducta de iure naturali.ibid.

Facta potestate cuilibet occidendi bãnitum,quilibet offendens intelligitur in locum magistratus eo nomine subrogatus,& constitutus executor,ibid.

Offensione existente iusta & licita,necesse est defensionem esse iniustam & prohibitam.ibid.

defensio naturalis,quandoque si maxima subsit causis,tollitur.ead.q.iuxta fi.

An & quando liceat occidere propter solas minas,non expectatis ictib.aut verberibus.q.3.

Consuetudinem & mores minitantis esse spectandos.ibid.

Interficiens alterum,cùm fugiendo euadere,& ingruens periculum vitare potuisset , an moderamen inculpatæ tutelæ seruasse videatur, & sic impunè aduersarium occidisse : an verò potius fugere debuerit.q.4.

Fugare alium,seu terrere,iniuriam esse.ibid.

Fugam dare cùm liceat resistere,turpe esse &cum quadam ignominia coniunctum.ibid.

Nemo tenetur aut cogitur fugere à facie inimici.ibid.

Propulsandi verbum, quam vim habeat, & potestatem, in auertenda & propellenda iniuria.ead.q.in fi.

An & quatenus teneatur quis defendere alium penitus extraneum.quæstio 5.

Diuersa Iuris canonici & ciuilis,in defendendo alium, obseruatio.ead.q.

An pro sola defensione rerũ,liceat hominem impunè occidere.quæstio 6.

Bona,& res,esse substantiam,& q.vitam hominis.ibid.

An & quando liceat impunè occidere furem fugientem, qui apprehendi non potest.ead.q.

Priuatum non priuata,sed publica vindicta vti contra inuasorem.ead.q.in fi.

Vtrũ pro simplici defensione honoris & famæ,permissum sit verbalem iniuriam,saltem verbis repellere.q.7.

Quibus,& qualibus verbis liceat propellere & refutare in iuriam verbalem.ead.q.

Ad excludendum crimen obiectum,vel iniuriam illatam, licitè dicimus, tu mentiris ead.q.ad fi.

Ex verbis ad vnum,eundemque effectum tendentibus,nõ oriri diuersas iniurias.ead.q.in fi.

An pro qualibet iniuria personali liceat hominem occidere.q.8.

Dolo,vel ex proposito excedens moderamẽ inculpatę tutelæ,puniendus ne sit pœna ordinaria,an mitiori extraordinariè.q.9.

Dolũ malum non esse sine animi deliberatione.ea.q.in fi.

In prouocato ad irã,nõ esse certã animi deliberationẽ.ibi.

Magistratui,an,quando,& quatenus liceat resistere.q.10.

Iusta & legitima defensio an probetur, si testes deponant tertium occidisse ad sui defensionem:licet non dicant, ad defensionem necessariam.q.11.

QVAESTIO. I.

Defensio cuilibet permissa est.Ita probat tex.l.vt vim. & ibi Bart.Ias.& Doct.communiter.ff.de iust.& iur.& in l.1.§.cũ arietes.ff.si quadru.pauper.fecis.dica.l.qui aggressorem. ff.ad l.Corn.de Sicar.& ibi Hippol.de Mars.Abb.c.olim.el 1.n.15. & ibi Doct.de restit.spol.

Ampliatur hæc cõclusio,vt locum habeat quoque in Cardinalibus.Namque pro defensione corporis licitum est offendere Cardinales,ita tenet gl.c.fi.verb.percusserit.de pœ.lib.6. & ibi Io.And.Ang.d.l.vt vim.ibi Ias.n.1.& Dec.n.7.Et hãc dicit ibi esse communem opin. Francis. Zoannet. Curt. Senior cons.20.num.39.Mathæ.de Afflict.c.1.§.porrò. quæ fuit pri. cau.in vsib.feud.

Ampliatur,vt procedat quoque in eo, qui cùm aliter mortis periculum euitare non potuit, iussus à Tyranno alium interficit.Namque impunè hoc fecisse traditur. Ita tenet gl. l. si familia.ver.agi poteri,ff.si fami.furt. quàm sequitur Bald.c.1. §.iniuria.nu.19.de pace iur.firm.in vsib.feud.& in l.1.C.vnde vi.Dec.d.l.vt vim.& ibi Flor.de S.Petro,& Franc. Zoannet.q dicit cõmunem esse sententiam,cum plurib.aliis relatis p Dec.

Ampliatur

Ampliatur tertiò ,vt is,qui se defendendo,occidi suum inuasorem non incurrat irregularitatem.De hoc tex.est expressus in Clem.si furiosus de homicid.& ibi not.omnes Doc.vt firmat Per.à Duen.in reg.192.Ampliat.6. dummodò occidat ad suam defensionem , non voluntariè neque ex proposito, idem voluit gl.c.in summa.23.q.1.gl.&Abb.c.sicut dignum. nu.14.de homicid.

QVAESTIO II.

Quæro, Stante statuto, q banniti possint impunè offendi, An bannito liceat se contra aggressorẽ suum defendere? Vtilitas huius quæstionis est maxima,si enim bannitus prohibẽte lege tueretur se,& occideret aggressorem suum, vt homicida puniendus esset.

Magna est in hoc art.inter Iurisconsultos controuersia.Nãplerique existimant defensionem bannito nõ denegari,cùm inducta sit de iure naturali,& non positiuo.d.l.vt vim.& non possit tolli à principe,ita Bald.in l.1.n.15.C.vnde vi.& d. l.vt vim.nu.3.Card.in clem.1.n.32.de homicid.&Fel.in c.dilecti. nu.6.de exceptio.

Altera est opinio,q bãnitus cum aggressoris sui læsione in casu permisso,non possit se tueri.Hanc sententiã firmat Bart. in d.l.vt vim.n.4.& ibi Ang.Paul.de Cast. & Dec.Eandẽ probat Floria.in l.1.§.cùm arietes.ff.si quadru.pauper.Pau.de Castro cons. 194.Nellus in tract.bãnit.2.par.2. temp.q.49.n.49. Hippo.in pract.crimi.§.aggredior.n.75.Et eam dicit esse communem Franc.Zoannet.d.l.vt vim.parte.1.nu.33. Cùm enim ex forma statuti cuilibet sit facta potestas bannitum occidendi, quilibet offendẽs intelligitur in locũ magistratꝰ eo nomine subrogatus, & constitutus executor.Vnde non licet se defendere bannito in actu licito.Si enim offensio est iusta,necesse est defensionem esse iniustam & prohibitam.Placet tamen mihi sententia Pau.de Cast.in d.l.vt vim.dum notabiliter distinguit,an statutum dicat,bannitum posse offendi,vt tunc locum habeat communis opi.Secùs si dicat,q occidens bannitum non puniatur, ex quo enim tunc non est permissa offensio,sed impunita,licita est defensio.Et sequitur Hippol.vbi s. n.78.Puto tamen communem procedere,quãdocunque maxima subsistẽte causa tollitur naturalis defensio,quo casu nõ obstat fundamentum.Bald.Ange.l.si sic.ff.de leg.1.Alex.in l. cùm mulier.n.12.ff.sol.mat.Alber.l.omnes,qui.C. de epis. & cler.Et tenet expressè Deci.d.l.vt vim.num.3.& 4.Floria.d.§. cùm arietes.

QVAESTIO III.

Quæro,An propter minas licitum sit hominem occidere? Resp.Multa circa hunc articulum cõflictantur Doct.Nam q non sunt verbera expectanda,sed terror & minæ sufficiant,vt quis se contra ingruens periculum tueatur cum aduersarij læsione,tenet gl.l.1.C.vnde vi.Idẽ tenet Bald.l.1.C.quand.licet sine iudi.vind.dummodò præcedant signa & actus manifesti,q percussurus erat aduersarius.Eandem opinionem, q liceat occidere minantem,si est in actu,& non aliter firmat Ias. d.l.vt vim.n.14.&l.1.n.46.ff.de of.eius cui mand.iurisd.Ang. Perus.l.quemadmodum.C.de inoff.testa.Corset.sing.metus. Hipp.in pract.crimi.§.diligenter.nu.87.& sing.640.

Contrariam partem, q propter solas minas aliquem occidere liceat, quando minans solitus est minas exequi, Docto. communi calculo approbarũt.Ita firmat Ias.d.l.vt vim. n.14. Et tenet Ang.de Perus.cons.215.Cassanę.consue.Burg.ti.des iustices.Rub.3.§.1.n.4.pro qua opi.est gl.c.cũ dilectus. verb. violentia.ext.qd met.cau.& faciunt quæ not.Abb.ca. Abba. de his quæ vi metúsve cau.& per Bart.l.pupillo. §. si quis ipsi prætori.in 5.6.& 7.q.ff.de noui oper.nun.p Bald.l.2.C.de his quæ vi met.cau. Consuetudo namque personæ minitantis& qualitas in id genus & similib.controuersiis,sunt consideranda secund.Cy.& Pet.d.l.1.C.vnde vi.Præterea cùm minator minas suas exequi solitus sit,alter in periculo vitæ statim cõstituitur,aduersus q defensio tunc protinus rectè adhibetur, nec expectanda armata vi percussio.d.l.1.C.quand.liceat se sine iud.Hæc communis conclusio mihi videtur vera,si intelligatur secundum Bald.vbi s.quandocunque minans est in actu percutiendi,vt quia gladium strinxit,& in aduersarium ferebatur. Aliàs non licere puto minatorem occidere , etiamsi aliàs minas exequi solitus sit.Ita quoque docet Barto.d.l.1. Quippe tunc,cùm quis arreptis in nos armis mortem nobis aut vulnera minatur,potentia nocendi proxima actui, censetur in ipso actu adesse,meritò tunc differenda non est tutela, alioquin serò medicina paratur.

Hæc conclusio,q minis liceat obuiare,extenditur,& quandocunque minator minas exequi solitus est, & est vir potẽs, præsumptio contra eum oriatur ad torquendum eum.ita tenet Spec.tit.de præsumpt.§.species.ver.sed pone.Alberi.l.metum.C.quod met.cau.Bald.lo.de lm.l.fi.ff.de hered.inst.Ias.l. 1.C.de ser.fugit.Fel.c.cùm oporteat.n.9.de accus.cap.afferte. n.12.de præsump.Alber.Bru.tract.de indic.col.13.ver.quero vlterius.Ang.ibi August.Arimi.in trac.malefi.verb.fama publica.n.39.Hippol.d.§.diligenter.n.85.& cons.3.n.13.Steph. Bertrand.cons.1.n.7.vol.1.cons.127.n.12.vol.2.cons.293.n. 17.vol.3.Hanc opinionem dicit esse communem Marc.Ant. Bland.repet.l.fi.n.183.ff.de quæst.eam sequitur Cassanæ.vbi supr.num.11.

QVAESTIO IIII.

Sed quæro.Quid si fugiendo euadere &ingruens periculũ vitare potuisset,An impunè aduersariũ occiderit, vel potius fugere debuerit? Resp.pro parte affirmatiua,q imò si quis fugiendo absq; vi armata ab inimico se defendere possit,fugere debeat,est gl.iunct.tex.in c.suscepimus.ver.interimeretur.extra de homicid.vbi dicitur quem potius fugere debere,quàm hominem interficere.Et gl.in clem.vnic.ver.nõ valens.de homicid.Bart.l.vt vim.dicit illud procedere in hominib. fugacibus & infamatæ nationis,secùs in magnanimis. Verũ cõis & recepta Doct.opinio est,q nemo fugere tenetur,cuiuscunq; conditionis sit.Eam tenet Bart.d.l.1.C.vnde vi.Bart.cons.16. lib.2.Bald.Ias.& Dec.d.l.vt vim.Abb.c.olim.n.7.ext.de restit. spol.Alex.cons.14.vol.10.Corn.cons.17.lib.1. vbi communem asserũt.Nemo.n.tenetur fugere à facie inimici, qm honorem suum & famã tueri debet.Præterea fugare alium sue terrere,iniuria est,& quilibet iniuriam à se iure propulsat.Ergò nemo tenetur fugere.Quinimò fuga potest illi esse multò periculosior,quàm resistentia,& sic fuga illum non defenderet,igitur periculo se exponere nõ debet.Hãc partẽ sequitur Ang.& Salic.d.l.vt vim.ibi Claud.de Seysel.& Curt.qui communem dicunt.Eam quoque tenet Fab.§.ius autem gẽtium. & ibi Ludol.Schrad.communẽ dicit,Instit.de iure natu.Hãc opinionẽ tenet quoq; Zenzelinus,Petr.de Anchor.cle. vnic. de homicid.Abb.c.significasti.el 2.vbi dicit eam esse de rigore iuris veriorem.Alex.de Imo.cons. 109.vol. 1.Et probatur hæc opinio expressè in d.l.sciẽtiam.Ad l.Aquil.& d.l. vt vim. qui textus generaliter loquũtur de vi propulsanda,quod verbum propulsare non fuga sed pugna illatam vim reiicere nobis licere denotat.

QVAESTIO V.

Quæro , An quis teneatur alium defendere penitus extraneum:In hac q.Doct.variant.Quidam volũt sequi gl.in l.culpa caret. ff. de reg. iur. q̃ distinguit inter Ius Cano. & Ciuile, vt s.iure canonico quis alterũ,cùm honestè potest,defendere debeat,& verbis saltem iuuare.Iure autem ciuili si nolit, non teneatur, nisi ratione potestatis subiectus illi periclitanti quis esset.gl.l.vtrum.verb.consij.ff.ad l.Pompei.de parricid.Dyn. c.non est sine culpa.de reg.iur.in 6.Hanc opinionem tenet etiam And.Sicul.c.1.ext.de offi.deleg.Abb.c.1.de rest.spol.

Cõtrariam opinionem,q s.neq; Canonico neq; ciuili iure alterum quis extraneum defendere teneatur,tenet Barto.d.l. vt vim.& l.2.§.sed in eo.ff.ad S.C. Sylleia.Bart.l.metum.§.sed licet.arg.istius tex.ff.quod met.cau.Eam opinionem sequitur Ang.d.l.vt vim.& ibi Bald.Dec.& Ias.communem dicunt, & eam communem dicit idem Dec.d.l.culpa caret.Sali sequitur l.quisquis.§.id quod.C.ad l.Iul.Maiest.Abb.c.1.de offi.deleg. Damhaud.in pract.crim.c.80.n.6,communẽ dicit.Zoannet. d.l.vt vim.part.1.n.97.communem testatur,licet ipse inclinet in priam partem.Et mouẽtur Doct.cõiter ea ratione, quia si pro eo,quod q s facere tenetur,pecuniam accipit,vt faciat id, turpiter facit,& reddere debet,sed pro iuuando alium,si quis accipit,eam p mercede eximij laboris iustè accipit,neq; restituere cogit̃.d.l.metũ.§.sed licet ergò.Hæc cõis cõclusio intelligẽda est,quẽ nõ obligari vinculo efficaci,vt cõueniri possit, qa nõ legit̃ actio,aut pœna in his specieb. pstituta,sed humanitatis nexu teneri nõ dubito,quatenus hõ hõi officiũ debet.

QVAESTIO VI.

Quæro,An pro sola defensione rerum liceat hominem impunè occidere? Resp.Gl.l.vt vim.ver.nam iure.ff.de iust.& iure.tenet q sic,dummodò fiat cum moderamine inculpatæ tutelæ l.iuxta l.1.C.vnde vi.quã sequit̃ Bart. Ias. Dec. Claud. de Seysello,qui communem dicit & Curt.ibi.Bart.l.1.n.7.C.vnde vi.& l.furem.ff.ad l.Corn.de Sicar. Zoannet. vbi communem dicit.d.l.vt vim.gl.l.itaque.verb.latronem.ff.ad l.Aquil. & doct.in c.2.ibi,tetuaque.de homicid.eam tenet Ias.in princi.Instit.de act.n.69.Chassanæ.in consuetud. Burg. vbi notabiliter examinat.tit.des iustices.Rub.1.§.5.fo.42.col.2.n.11. Damhaud.pract.crimi.c.78.num.2.communem dicit. Ratio est , quia res nostræ sunt hominis substantia , & vita , secund.

gl.iunct

gl.iunct.tex.l.aduocati.verb.vitam ibi Bald.tenet.C.de aduo. diuerſ.iud.Vnde ſicut pro defenſione corporis, ita & pro tutela rerum id permiſſum eſt.

Contrariam opinionem, q̃ ſ. pro ſola rerum tuitione non liceat hominem occidere,tenet Io.de Ana.Panor.&Fel.n.4.c. 2.de homic.& c.ſuſcepimus.etiamſi res aliter defendi nõ poſſint,cũm nuſquã iſtud iure probetur,imò tex.in gl.d.l.vt vim allegati ſolùm cõſiderant periculum perſonæ,& non rerum. Namque lex 3.§.cum igitur.loquitur,quando poſſeſſor in diſcrimen vitę venerat defendendi ſuam poſſeſſionem,à qua aduerſarius ſuus ipſum volebat armis deiicere,vt patet ibi, qui cum armis venit.Vnde cùm poſſeſſor defendendo ſuam poſſeſſionem cõſtituitur in vitæ periculo,quia arma in ipſum feruntur,impunè,ſi aliter defenſioni rerum intentus,vitæ periculum euitare non poſſit,inuaſorem occidit.Et ita textus ille rectè loquitur in diſcrimine perſonæ principaliter. Similiter textus in l. itaque. ſimpliciter loquitur de periculo perſonæ, dum dicit inſidiantem mihi.& in eadem l.§.duodecim tabularum.vbi ſimpliciter permittitur furem nocturnum impunè occidere,ſicque pro ſola defenſione. Dicendum eſt Caium ibi recitare nudam legis duodecim tabul.diſpoſitionem, quæ interpretationem prudentum admittit, vt ſc. ita demum furem nocturnum impunè quis occidere poſſit,ſi parcere ei ſine ſuo periculo non poſſit,aliàs non.Et ita interpretatur Vlp. l.furem.ff.ad l.Corn.de Sicar.Et Sextus Cecilius referẽte Gellio lib.20.noc.Attic.c. 1.de perſonæ periculo principaliter.Secundum quem intellectum, non malè concordat ille textus cum l. furem. licet Iaſon dicat vix illos poſſe ad concordiam reduci.& ſeruat etiam ſuam naturam aduerſatiua,de qua Iaſ. d.l.vt vim.Namque in primo membro occido furem & eundem graſſatorem nocturnum,qui & rerum & ſalutis meæ inſidiator venerat: In ſecundo autem occido furem diurnum,q̃ mihi principaliter non venerat inſidiaturus,ſed volenti mihi eum comprehendere reſiſtebat armis.

In hac ardua q. Dec.quem ſequitur Zoannet.d.l.vt vim,diſtinguit: Aut quis defendendo res ſuas incurrit in periculum vitæ,quia aduerſarius reſiſtit cum armis,& impunè licet occidere.d.l.furem.ff.de Sicar.& d.l.itaque.d.l.3.§. eum igitur. & hoc caſu locus erit communi opinioni,quamuis impunitum magis ſit ob vitæ periculum,quàm rerum.

Aut verò ſolum agitur de periculo rerum,citra vitę diſcrimen,velut ſi fugientem cum rebus furem inſequor, & tunc impunè occidendi ius non eſt.d.l.furem. Sed contra hoc vltimum membrum eſt text.in l.ſed etſi.in fi. ff. ad l.Aquil. vbi ſi fur poteſt apprehendi, non poteſt occidi, ergò à contrario ſenſu ſi non poteſt apprehendi impunè occiditur.Vnde ſi vera eſſet concluſio, q̃ furem non liceret occidere, etiam ſi res aliter ſeruari nequeant,eſſet directè contra iſtum textum. fateor quidem,ſi fur ille notus ſit,non ita impunè fas eſſe tunc eum furem occidere, cum teſtimonio multorum cũ fure de furto iure agere poſſit.ſecundum Bart.d.l.furem.Secùs verò, ſi ſit ignotus. Namque tunc inſequendo ſi apprehendere nõ valeat, impunè occidere licet, & ita communiter intelligere Doct.refert Claud.de Seyſel.d.l.vt vim. ibi Curt. dummodò tamen res ſint nõ leues,ſed magni pretij l.ſi ex plagis. §.tabernarius.ff.ad l. Aquil. Ad quam opin. ego tenendam moueor, qu.a magiſtratus impunè furem propter res ſuſpendit,&ſi nõ ſit facultas priuato adeundi magiſtratum, magiſtratus porrigit gladium,vt poſſit ipſius officio fungi.Vnde ſi priuato hoc caſu id non liceret,nec magiſtratui permitteretur.Nam inuaſione vtiur priuatus non priuata,ſed publica vindicta.

QVAESTIO VII.

Quæro, Nunquid pro defenſione ſimplicis honoris & famæ, permiſſum ſit verbalem iniuriam ſaltem verbis repellere? Reſp. q̃ licet inter Docto.ſit concertatio:tamen communiter in eam procliues ſunt partem,quod liceat prouocato ad defenſionem honoris ſui, verbalem iniuriam verbis repellere.ita tenet Bald.d.l.j.C.vnde vi.n.16.Gul.de Cun.Pau.de Ca. & Iac.de S.Georg.l.ſi.ibi Alex.n.3.& Iaſ.n. 5.ff.q̃ quiſque iur. Albe.de Roſat.& Alex.l. 1.in prin.ff.de liber.& poſth. Alex.l. ſi quis extraneus,in prin.ff.de acq.hær.Abb.c.cùm te. nu.28. Fel.in c.dilecti.n. 10.ext.de except.Franciſ.Curt.l.vt vim. n.x. ibi Iaſ.& Dec.n.36.qui communem aſſerunt.ff.de iuſt.& iur. Eãdem opinionem firmat Iac.de Caſtello in tract.de duello. lib.4.c.1.n.2.& 3.Lucas de Penna.l.erat.C. de Caſtren. pecul. Schrad.conſ.40.n.19.& 61.inter conſilia Doct.Germa.Deci. 487.n.4.& 5. Verùm hæc communis concluſio intelligenda eſt,ſecund.Doct. non omnibus verbis iniuriam verbalem repellere fas eſſe,ſed illis tantùm quæ tendunt non ad vindictã, ſed ad excludendũ crimẽ,vel iniuriam illatam. Ideoque eum qui vocauit aliquem furem,latronem,nõ permittitur rurſus vocare furẽ,quia hoc tẽdit ad vindictam, ſed licitè dicimus, tu mentiris,quia hoc tendit ad defenſionem, Bart.l.quæ omnia.§. 1.ff.de procura.vel tu mentiris vt fur vel latro, cùm iſta verba,ad vnum eundemque effectum tendunt,& certum eſt, quod ſecundum communem & receptam Doct.ſententiam ex illis verbis, quæ ad vnum eundemque effectũ tendunt,diuerſæ iniuriæ non oriantur.Bart.l.item apud.§.ait prætor. nu. 2.de iniur.Did.de Couar.varia.reſolut.lib.2.c.10.nu.8.Petr.à Placa in epit.delict.lib. 1.c. 1.nu. 19.

QVAESTIO VIII.

Quero,An pro qualibet iniuria perſonali liceat hominem interficere? Reſp. q̃ ſic ſecundum communem & receptam Doct.ſentẽtiam,vt firmat Iaſ.d.l.vt vim.n. 10.& 36.& ibi Frãcif.Zoannet.licet ipſe in contrariam inclinet partem, & eam tenet Bart.in l. 1.n.7.C.vnde vi.Ang.Aret.§. ius autẽ gẽtium, Inſtit.de iur.nat.Ang.l.is qui aggreſſorem.n.2.ff.de Siccar.& licet Dec.velit communem intelligendam eſſe,ſi talis iniuria perſonalis imminеat,quæ cũ vitæ periculo coniuncta ſit: Tamen magis communiter Doct.loquuntur,etiam quando talis iniuria cum periculo vitæ coniuncta non eſt.arg.d.l.itaq;. Placet mihi tamen ſententia Decij,per c.ſignificaſti.el 2.&ibi gl.extr.de homicid.

QVAESTIO IX.

Quæro, An dolo vel ex propoſito excedens moderamen inculpatæ tutelę,ſit puniẽdus pœna ordinaria,vel mitiori extraordinariè? Reſp.Hæc quæſtio mirificè controuerſa eſt. Nãque nonnulli exiſtimauerunt taliter delinquentem tantùm pro ſolo exceſſu puniendum eſſe. Bald. d.l. 1. q.9. C.vnde vi. & c. 1.in prin.n.7.de pace tenend.Alex.conſ.76.conſ.107.numer.7.lib. 1.conſ.24.n.2.conſ. 140.conſ.24.n. 5.lib. 2. conſil. 119.lib.7.Vbi dicit eam eſſe communem Hipp. pract.crimi. §.quoniam.n.85.eandem dicit eſſe communem Zoannet.repet.d.l.vt vim.2.par.nu.83.& ibi Iaſ.licet Dec.dubitet.

Alij verò contra cenſuerunt, pœna ordinaria puniendum eſſe.Bald.l.vni.nec verò C.de emend.ſeruo.Ant.de But.c.ſignificaſti.el 2.extr.de homicid.Dec.d.l.vt vim.& ibi Zoannet. Verùm à communi non eſt recedendum, cùm dolus malus eſſe non poſſit ſine certa animi deliberatione,quæ non eſt in prouocato ad iram.

QVAESTIO X.

Quæro, An magiſtratui liceat reſiſtere? Reſp. pro habenda veritate diſtinguo ſecundum communem & receptam Doc. ſententiam. Aut iudex procedit extraiudicialiter de facto ꝯ ius,& tunc cuilibet etiam priuato licitum eſt de facto reſiſtere,& indiſtinctè ſiue grauamẽ eſt reparabile,ſiue irreparabile. l.prohibitum.C.de iure fiſc.& tenet Alex.&Doct.cõiter.l.ſed eximendi.§.item ſi quis.ff.ne quis eum,qui in ius.Abb.c.conquerente.de reſti.ſpol.& in hoc nemo eſt,qui diſcrepat,vt dicit Marant.in diſput.nu.1.14.cum pluribus per eum alleg.

Aut verò iudex procedit iudicialiter,& tunc aut damnum eſt irreparabile,& tunc licet reſiſtere, ita communiter tenent omnes,& in hoc nullus diſcrepat,vt firmat idem Maran.d.diſput. 1.n.35.licet contrarium velit Bald.d.l.vt vim.q.7.Aut dãnum eſt reparabile, & tunc aut non conſtat notoriè iniquitas,& debet ei obtemperari,quia conceſſa eſt appellatio.text. l.2.ff.de appel.Bar.& Doct.d.l. vt vim. & ibi communem dicit Zoannet.aut euidenter conſtat de iniuſtitia,& licet reſiſtere,ita tenet gl.&Doc.communiter,teſte Zoannet.d.l.vt vim. nu.43.ibi Iaſ.nu. 19.& Deci.nu.26.

QVAESTIO XI.

Quæro, An probetur defenſio, ſi teſtes deponant tertium occidiſſe ad ſui defenſionem,licet nõ dicant ad defenſionem neceſſariam? Reſp.Doc.variant.Namque alij exiſtimant,q̃ debẽt deponere,occidiſſe cauſa neceſſarię defenſionis,quoniã, ſcilicet,aliter ſe defendere non potuit,ita tenet Bald.l.vni.C. de confeſſ.quia neceſſitatẽ alleganti incumbit onus probandi.Alij verò contrà cẽſuerunt,ſufficere ſi teſtes ſimpliciter deponant,q̃ occidit ad ſui defenſionem,licet non dicant,ad defenſionem neceſſariam.ita tenet Bart.conſ. 100.lib. 1.Bald.ſibi contrarius l.ſolam.n. 11.C.de teſtib.Alex.conſ. 110.n. 6.li. 1.Zoannet.d.l.vt vim.vbi communem dicit.2.par.n.36. Defenſio enim neceſſitatem quandam in ſe cõtinet, quam teſtis potuit ex multis circunſtantiis colligere,& ex imminenti periculo,ideoque debet ſtari eius ſimplici dicto, & ab hac recedendum non eſt.

Cautius tamen facit teſtis ſi dicat,aduerſarium ei inſultum feciſſe,ideoque cauſa defenſionis interemptum.Namque ex eo,q̃ dicunt inſultum feciſſe,patet occiſorem in periculo vitæ cõſtitutũ,&ob id defenſionẽ ei premiſſam.Mich.Graſſius.

Defenſionis propriæ iuſtum modũ egreſſus, & alterius læſor non ſtatuta, ſed mitiori pœna plectitur, commune aſſero ex magna doctorum phalange in ordines digeſta ab Ant.Gomez.de delict.c.3.nu.24. E.Suarez.

defenſioni ſui nec in proprij ſtatus cauſis, nec in criminalibus quis poteſt renuntiare,commune aio iuxta Hippol.in l.j. n.91.& ſeq.C.de rapt.virg.Ant.Gomez.de delict.c. 1.n.66.fusè Did.à Couarru.de ſponſ.2.part.c.vlt.§.vlt.nu. 16.& qui rectè declarat Iul.Clar.in practic.& vlt.q.49.verſ. quæro nunc. E.Suarez.

defenſionem de iure,deque facto pollicitus nõ tenetur armis defendere,commune inquit Cagnol.in l. non videtur.n. 6.ff.de reg. iur. delegatus iuri dicundo locum poteſt eligere, vt commune dogma ait Curt.iun.in rubr.n.22.ff. de off. eius cui mand.eſt iuriſd. Suarez.

defenſionis iuſtum modum trãſgreſſus, non pœna ſtatuti, ſed mitiori plectendus erit.communis eſt opi.Soarez in verſ. defenſio.nu.26. Bonacoſſ.

defenſioni in criminalibus quis renuntiare non poteſt, vt eſt communis opi.de qua Soarez ver.defenſioni.n.27. niſi vt ꝯ.Clar.q.48.ver.quæro nunc. Bonacoſſ.

defenſionis excedens modum,mitius punitur,vt eſt cõmunis opi.Soarez verſ.defenſionis.n.26.Marſ.ſing. 100.Alex.cõſi. 119.in vlt.vol. Bonacoſſ.

defenſionem pro amicis extraneis ſuſcipere,&quandoque per conſequens occidere,communi Doc.ſentẽtia receptum eſt, quia ſi licitum eſt pro rerum defenſione quem occidere, ergò multò magis pro corpore humano tuendo.arg. l. ſancimus.C.de ſacroſ.eccle.Item ſi poteſt quis conuocare amicos vicinos ad recuperandam rerum ſuarum poſſeſſionem, ergò etiam ad defenſionem hominis.l.3.§.cum igitur.ff.de vi &vi ar.Ita Bar.ſcribit in l.vt vim.n.7. quem reliqui Doc.communi voto ſequuntur.ff. de iuſt.& iure.Bal.in l.j.n.21.C.vnde vi. Iaſ.in d.l.vt vim.n.29.vbi ipſi hoc temperamentum adiiciũt, præſertim ſi auxilium petitum fuerit.Bart.Romul.ibi.n. 142. Licet ipſe à communi ſententia recedat. Kirchouius.

defenſionem allegatam vt quis probet, non neceſſe habet vt iſta neceſſitas defenſionis in ſpecie probetur,ſed ſufficit q̃ ſimpliciter probet ſe feciſſe ad ſui defenſionem,communem atteſtatur Pract.Carer.n.126.quem refert Plaza in lib. 1.delictorum,c.28.n.20.Dec.in l.vt vim.ff.de iuſt.& iur.n. 17. & ab hac opinione dicit Clar.non eſſe recedendũ,licet Menchiaca in c.28.n.6.illuſt.controuerſ.dicat contrariam receptiorem, refert Clar.d.§.Homicidium,verſ.ſed quomodo.Et ad probãdum aliquẽ fuiſſe in periculo vitæ,ſufficit probare, q̃ eius aduerſarius veniebat armatus contra eum,ita tenet glo.in l. 1.in verbo Moderatione. C.vnde vi. quam dicit communiter approbatam Bertrandus in conſ. 128.n.3.Claud.in l.vt vim.ff.de iuſt.& iur.n. 54.Gramm.conſ. 59.n.9.Riminal.conſ. 13.n.39. Plaza in d.c.28.n. 15.Non.n.tenetur quis expectare q̃ ab alio prius percutiatur,ſed ſi quis ipſi mortem minetur,poteſt ipſe ſtatim minantem percutere,commu.dicit Bart.inter conſilia crimin.diuerſ.conſ.97.n.21.lib. 1.Io.de Amicis conſ. 16.n. 5. Refert Clar.d.verſ.ſed quomodo. P.Fichard.

defenſionem quoque extranei ſuſcipere licet, ita vt ſi quis alium inſultantem occidat,non incidat in pœnam homicidij ordinarij,commu.dicit Dec.in l.vt vim.ff.de iuſt.& iur. n.32. ver.ſubiicit Alc.conſ.475.Bart.in d.l.vt vim.n.7.& in l.ſi quis in ſeruitute,num.3.ff.de furt.Clar.d.§.homicidium, ver.Item locum. P.Fichard.

defenſione honoris ſui cauſa licet alium occidere, nam periculum famæ æquiparatur periculo vitæ,l.iuſta. ff. de manu. vindict.communem teſte Bolenco in repet.l.capitalium. §.famoſos,num. 161.de pœnis.refert Clar.d.§.homicidium. ver. idemque. P.Fichard.

defenſionibus autem competentib. de præſenti bene quis poteſt renunciare generaliter in iudicio.& hac practica vtuntur hodie aſſeſſores,cum faciunt damnãdos ad mortem renũtiare termino,adiecta cauſa, quia nullam habent defenſionẽ. ita Ang.in l.ſed ſi quis.§.quæſitum.col.2.ff.ſi quis cautio.Caueant tamen(inquit)ne ſuper ſe & eorum filios conuertatur, ſi iniquè facerent.vide eundem Ang.in l. pactum inter hæredes.ff.de pactis.ſi autem antequam fiat executio,ipſum pœnitеat,poteſt reuocare talem renunciationem, & ſe defendere, per iura allegata per Caſt.vbi ſ.vide Iaſ.in l.iuubemus.nu.7.C. de iudiciis.Benè verum eſt, q̃ licèt expreſsè quis nõ poſſit in criminalibus renunciare appellationi,&defenſioni,nec valet pactum,tamen tacitè non appellando poteſt renunciare. Peru.in c.interpoſita.§.ille denique.n.23.de app.&ſtatutum tollens defenſionem reo non valet, cũ nemini ſit auferenda defenſio neque bannito,neque excommunicato,& cuicunque criminoſo.c.cum inter.de excep.Abb.in c.dilecti.n. 13.eo.tit. limita,vt ibi pulcherrimè per Abb.vbi defenſio negatiua,defenſio naturalis,defenſio ciuilis, vt eſt ꝓſcriptio ſtatutaria tolli poteſt.Et plures caſus in quibus reus poteſt renunciare defenſioni in criminalibus,ponit Fel.in c.querenti.col.2.n.3.de foro comp. Et poteſt renũciare defenſioni ſtatutariæ ꝓpter crimінis,vt per Fel.in c.ſi diligenti.de foro comp.& plura idẽ Fel.in c.cum dilecti.n. 1. de accuſa.& not. q̃ ſi quis promittat aliquem ſiſtere in iudicio,etiam in cauſa criminali,ſi eum preſentare non poteſt.eum tamen defendere tenetur,& tunc excuſatur à pœna,vbi,ſ.non requireretur rei præſentia perſonalis.Ang.in l.ſi eum.in prin.ff.ſi quis cautio.& no.etiam q̃ defenſio etiam Diabolo non eſt deneganda, ſecundum Bal. de quo Fel.in c.qualiter.§.2.de accuſa. etiam ſi eſſet Diabolus in iudicio.nec Papa, nec alij poſſunt tollere defenſionem reo,vt ibi per Fel.n. 15. Et defenſio eſt permiſſa etiã illi, cui illata eſt iniuria,tanquàm prouocato,vt eſt cõmunis opi.Graſſus communium opi.lib. 1.c.2.q.7. Bonacoſſ.

Defenſionem allegatam vt quis probet non eſt neceſſe, vt iſta neceſſitas defenſiõis in ſpecie probetur,ſed ſufficit,q̃ ſimpliciter probet ſe feciſſe ad ſui defenſionem,vt eſt communis opi. à qua non debet recedi.Clar.in d.§.homicidium.ver. ſed quomodo. & ad probandum aliquem fuiſſe in diſcrimine vitæ,ſufficit probare, q̃ eius aduerſarius veniebat armatus contra eum,vt eſt communis opi.Cum quis non teneatur expectare,quod quis eũ,offendat. Sed ſi ipſi mortẽ minatur, mortem illi dare poteſt,vt eſt communis opi.Clar.in d.§. homicidium.ver.ſed quomodo. Bonacoſſ.

Defenſionem quoque extranei ſuſcipere licèt,ita vt ſi quis alium inſultantem occidat,non incidat in pœnam homicidij ordinarij,vt eſt communis opin.Clar.in §.homicidium. verſ. item locum. Bonacoſſ.

defenſione honoris ſui cauſa licèt alium occidere, quia periculum famæ æquiparatur periculo vitæ, vt eſt communis opi.Clar.in §.homicidium. ver.idemque. Bonacoſſ.

defenſionem quis ſuſcipere pro alio non tenetur,vt eſt cõmunis opi.de qua fuſius Dec.in c.quia quæſitum.n.7. de offi. deleg.etiam de iure canonico, vt eſt communis opi. de qua ibi per Dec.nu.8.Soarez iſto verbo.nu.23. Bonacoſſ.

defenſioni reus renuntiare poteſt, vt eſt communis opi.& practica,vt per Bened.de Vado, de foro Sẽpro.in repert.Feli. in ver.reus in criminalibus.quod procedit, quando reus ſpõte confeſſus eſt delictum, & iudex dedit ſibi terminum octo dierum ad faciendum ſuas defenſiones,deinde renuntiauit tali termino. Certè iudex poteſt eũ facere iuſtitiari, quia renuntiat ſolum dilationi,ex quo conſtat,q̃ nulla ſibi competat defenſio.& ita practicatur.Immo totus mundus ſeruat,q̃ ſpõte & ſolenniter cõfeſſus delictum in iudicio,poteſt renuntiare defenſionibus in cauſa capitali,& nõ curatur,ſi extra iudicium fuit confeſſus per tormenta. Vnde ſe latro, qui nullam poteſt habere defenſionem,vel homicida confiteatur maleficium, & iudex dat ei dilationem octo dierum ad faciendum ſuas defenſiones, poſtea die ſequẽti facit eum renunciare dilationi,& poſtea eum cõdemnat ad mortẽ, q̃ licitè facit. Adde q̃ ſi aliquis eſt confeſſus, & non obſtãte confeſſione petit à iudice terminum ad ſe defendendum, q̃ iudex poteſt ei denegare terminum,quia maleficium eſt notorium,& poteſt procedere ad condemnationem. Adde etiam q̃ reus repertus in flagranti crimine, poteſt renuntiare dilationibus & defenſionibus.Immo nulla ſibi dari debet dilatio, vel defenſio, idem ſi reus diceret ſe nullam habere defenſionem Benedic.vbi ſuprà. Bonacoſſ.

Defenſor qui allegat cauſam abſentię debet promittere eũ præſentare Iaſ.in rub. ff.in ius voc.vt eatur.ita etiam ſi allegat impedimentum,vt per eum,& Caſtr.in l.filiusfamil.ff. qui ſatiſd. cog. Et quid teneatur promittere defenſor neceſſarius, vide l.ſi cum vno.vbi gl.& doct.ff.ſi ex nox.cauſ.agat.&ibi an poſſit fieri pro parte: Et quãdo pater teneatur ſatiſdare de defendendo cauſam filij,vide Caſtr.&Iaſ.d.l.filiusfamil.ff.qui ſatiſd.cog. Put.

defenſor qui nõ ad plenam cauſam ſed tantùm allegãdam cauſam abſentiæ admittitur,perinde atque procurator ad certum tantùm actum datus,non tenetur appellare,l.libero.§.ſi. ff.de neg.geſt.ſecundum Bart.in l.inuitus,C.de procura.l. maritus,C.eodem,& c.non iniuſtè,&ibid.Goff.Io.Andr.& poſt eos D.Ant.ita communiter teneri refert Bened.Capr.reg.65. nu.17.& ſeq.

PRO.defenſor proprię ſalutis in nullo peccaſſe videtur.l.ſi quis percuſſorem.ff.ad l.Corn.de ſic. Bellon.

defensor vnius articuli & non totius causæ absentis, nõ tenetur satisdare, secundum gl. singularem, in l. in eo, la 2. in verbo nemo. circa med. ff. de reg. iur. Item quando defensio quæ allegatur ad totam causam, apparet ex actis: quia tunc etiã inhabilis, vt minor & mulier admittitur ad defendendum sine satisdatione. l. exigendi. C. de procu. quam ita intelligit Inn. in c. veniens. ext. de accusa. quod sequitur Ang. & do. Cato in l. filiusfa. ff. qui satisd. cog. nam & iudex talem defensionem apparentem ex actis adducere potest nullo defendente. l. planè. & l. fin. ff. de peti. hæred. gloss. in l. vbi pactum. C. de transact. Balb. decis. 246.

Defensorem alienæ litis Quod dicitur non admitti, nisi satisdet, intelligi debet si petatur, aliàs si omittatur, tenet iudicium, & excluditur talis exceptio lite contest. l. ita demum. C. de procur. nisi interueniret defensor post litem cõtest. vt per gl. in l. 2. C. de consor. eiusd. li. ita notabiliter Ang. in l. qui proprio. §. qui alium. ff. de procu. dicens idem tenere Iac. Bu. ibi, & ita fuisse iudicatum Bononiæ in causa per regem Hispaniæ transmissa. Balb. decis. 288.

defensor potest allegare causam absentiæ saltem, vt est cõmunis opi. Cap. reg. 65. nu. 19. Bonacoss.

PRO. definitum non debet latiùs patere, quàm ipsa definitio, & econuerso. l. 1. §. dolum. ff. de dolo malo. Bellon.

Defuncti ordinatio in feudo non admittitur in c. 1. ibi, nulla ordinatione defuncti in feudo manente, vel valente de suc cef. feu. c. 1. §. donare. Qualiter olim feud. alie. poter. Quod adeò generale est, vt vasallus non possit legare vel mortis causa donare feudum, sine consensu domini, Matth. de Afflict. in 6. §. donare. n. 1. nec pro anima relinquere ibid. ibi, iudicare p̃ anima. & Fe. in c. quæ in ecclesiarum. n. 70. atq; Dec. n. 32. ext. de constit, vbi ab illis limitationes & declarationes adiiciuntur. Quia prohibitus testari, prohibetur etiam feudum legare vel donare, idem Phil. Dec. in cons. 144. n. 2. ver. nam dato quod concessio inuestiturę & venditio valuissent. & Cur. iun. in tract. feuda. in 4. part. ex quibus cau. feu. amit. n. 125. §. pen. quæro an & quando vasallus possit de feudo testari. Quã cõclusionẽ adeò receptam esse inquiunt, vt legatario etiam nõ debeatur æstimatio feudi. Iac. de Sancto Georgio in tract. feuda. in verb. & cum pacto, quod de ipso feudo possint ipsi vasalli inuestiti testari. n. 5. Quod quoque procedit si legatum factum fuerit Ecclesiæ. Cur. iun. in d. 4. par. in d. §. pen. quæro. ver si. 5. videretur limitanda prædicta cõclusio. Vbi ipse dicit hãc esse communem Doct. sententiam, quam etiam refert Rol. à Valle, in cons. 41. nu. 32. in Tom. 2. con. Kirchouius.

Degradatio in clerico reo criminis læsæ maiestatis. non debet fieri actualiter sed verbaliter tantùm. commu. dicit Curt. iun. cons. 159. n. 1. Clar. d. lib. 5. §. fi. q. 36. vers. quæro nunquid Clericus. Similiter quoque propter assassinium non debet clericus actualiter & solenniter degradari, communem dicit Lãbert. in c. q. 11. n. 88. de hæret. in 6. Dias in prac. cri. cano. c. 91. Did. lib. 2. resolut. c. 19. n. 26. Pract. Conrad. ver. 18. fallit. Clar. d. §. fi. q. 36. ver. quæro, tu scis. P. Fichard.

degradatione verbaliter tantum facta, iudex laicus nullam adhuc habet in eum potestatem, nisi etiam illi tradatur, sed si actualiter facta, est, tũc potest eum iudex secularis punire absque aliqua traditione commu. dicit Alc. in c. cùm non ab homine, de iudic. nu. 108. Clar. d. §. fi. quæst. 36. vers. scias autem. P. Fichard.

degradatio licet auferat priuilegia clericalia, prout notatur in c. 2. de pœnis. tamen non tollitur character & votum continentiæ, quare degradatus non poterit matrimonium cõtrahere, 1. q. 1. vt notatur secundum Imolam d. c. 2. & D. Ant. in c. Ioannes, de cle. coniug. multò minus depositus ab officio. 81. dist. c. dictum. vt notatur c. 1. qui cler. vel vouent. communem refert Bened. Cap. reg. 97. num. 4.

degradatio ab inferiore Episcopo neque verbaliter neque actualiter fieri potest, c. degradatio in pr. de pœnis, c. trãsmissam. de elect. & Doct. communiter teneri refert Bened. Capr. in c. at si clerici de iudiciis, reg. 84. nu. 37. plura ĩ. nu. 22.

degradatione verbaliter tantum facta, iudex laicus nullam adhuc habet in eum potestatem, nisi etiam illi tradatur. Sed si actualiter est facta, tũc potest eum iudex secularis punire absque aliqua traditione, vt est communis opin. Clar. q. 36. vers. scias autem. Et duplex est degradatio, verbalis & actualis. Verbalis si Episcopus pronunciat sententiam contra clericum, p̃ quam remanet priuatus ordinibus clericalibus. Actualis quãdo actualiter degradatur personaliter, & spoliatur ecclesiasticis beneficiis. Clar. q. 74. in prin. Et clericus non debet degradari, nisi propter graue crimen, vt est communis opi. Cla. ibi. ver. regulariter. Bonacoss.

degradatio autem hodie ex Concilio Tridentino actualis potest fieri à solo Episcopo adhibitis prælatis. Cla. ibi. ver. sed quæro. vbi dicit, quod verbalis degradatio fit aliter, vt ibi per eum. Bonacoss.

degradatio potest dici pœna corporalis in clericis, cum tradantur curiæ seculari, & postea ad mortem corporaliter puniuntur. Clar. q. 70. ver. credo etiam. Bonacoss.

degradatur etiam laicus Doctor propter delictum, & miles, quia in signibus priuantur antequàm suspendantur. Clar. q. 74. ver. scias autem. Bonacoss.

degradatus licet amittat priuilegium immunitatis personalis, non perdit potestatem cõficiendi Eucharistiam. Sed potest conficere Eucharistiam, vt est communis opi. de qua Soci. senior. in cap. si quis presbyter. de cler. excommunica. n. 15. Bonacoss.

degradatus ab ordine ecclesiastico, non ideo est excõmunicatus, & celebrans ipso facto non incurrit excommunicationem. Sed si præmissa monitione persistit in cõtumacia, debet excommunicari, & sic requiritur sententia, vt est communis opi. de qua Soc. senior in c. si quis presbyter. nu. 5. de clerico excommunicato vel deposito. Bonacoss.

delegare potest Princeps causas meri, & misti imperij. Cur. iun. in d. l. 1. nu. 73. communem dicit. Villalob.

Amplia ad delegatũ Principis qui potest subdelegare causas meri, ac misti imperij. Curt. in d. l. 1. n. 74. & Alc. in d. c. p̃ sedem. nu. 81. communem dicunt.

Amplia secũdò, in ordinarium propter infirmitatem. Cur. iun. in d. l. 1. nu. 81. communem dicit.

Nota istas communes cum sequentib. ad intellect. l. 19. tit. 4. par. 3. dicentis delegatum à principe posse subdelegare.

Restringe istam ampliationem ad infirmitatem grauem, non tamen ad leuem, idem Curt. iun. n. 81. communem dicit.

Amplia tertiò, in ordinario propter absentiam necessariã, idem Curt. iun. nu. 68. communem dicit.

Nota p̃ absentia necessaria præsumitur, idem nu. 69. communem dicit.

Nota istas omnes cum aliis quatuor sequẽtibus ad intelle. l. 5. tit. 15. lib. 1. ord. quæ assumpta est à l. 2. tit. 56. lib. 1. For. ll. vbi disponitur, p̃ propter infirmitatem, vel etiam ex aliis causis prætores quos vulgò dicimus *Adeus*, possunt committere alteri exercitium iurisdictionis: dũmodo locum tenens sit bonus vir: & iuret se administraturum ius & iustitiam. Et nota p̃ iste locum tenens potest omnem iurisdictionem exercere, non potest tamen ad mortem quenquam condemnare, licet possit absentes pronuntiare esse cõfessos, vt habetur in l. 129. styli. licet. 18. tit. 4. par. 3. excipiat etiam mutilationem membri, & causa status. Tamen per l. styli sola mors excipitur. Aduerte, p̃ iudex ordinarius datus à Rege, ex istis causis potest alteri committere iurisdictionem lege hac permittente: aliàs non de iure communi, cùm isti iudices, ordinarij sint solũ administratores, vt per Bald. in c. cùm vigesimum. n. 3. de off. de leg. & vsuarij non potest dare vsurarium alium vt in l. 2. de vsur. quæ etiam per plura comprobat Alc. in paradoxis. lib. 2. c. 6. nõ possunt vicarios constituere in iurisdictione, vt per Author commentar. in consuet. Paris. 1. in mate. feuda. tit. 1. §. 1. gl. 5. ver. *le fief*. n. 57. cum sequente. ex quibus possumus cõcludere iudices ordinarios creatos ab inferioribus recognoscẽtibus superiorem, non posse constituere vicarios: nisi de mandato domini: quod cogita hodie, correctoribus ciuitatum p̃ regem datur facultas ponendi vicem gerentem cùm creatur corrector in casib. permissis quem aliàs non poterant ponere per l. 10. ti. 16. lib. 2. ordi. sine expresso mandato. Et de istis vicem gerentibus vide Pet. Nun. in ca. 3. correctorum. de exequen. mand. regum.

Nota secundò, p̃ ordinarius non potest Delegare ea, quæ sunt meri, & misti imperij, propter multitudinem causarum. idem Curt. iun. in d. l. 1. n. 83. communem dicit, de off. eius cui mand. est iurisdict.

Fallit prima ampliatio, si in commissione Principis est appositum verbum, præcipimus. Fel. in c. eam te, de rescrip. & in c. pro debilitate. de off. deleg. Cur. iun. in d. l. 1. nu. 80. communem dicit.

Fallit secundò, si est onerata conscientia delegati: quia non potest subdelegare. Soc. cons. 95. vol. 1. communem dicit.

Fallit tertiò, si est electa industria personæ delegati. idem Soc. communem dicit.

Fallit quartò, quando delegantur ea, quę sunt concessa in signum supremæ potestatis, Curt. iun. in l. 1. de iurisd. om. iud. ff. nu. 8. communem dicit.

Fallit quintò, in actuali missione in possessionem: quia licet possit

possit subdelegari cognitio de mittendo in possessionem, nõ tamen ipsa missio. Cur. iun. in l. 1. de iur. om. iud. ff. n. 36. communem dicit.

Amplia istam quintam limitationem ad missionem in possessionem ex primo decreto. Ias. in l. iubere. n. 70. ff. de iurisd. om. iud. communem dicit.

Fallit sextò, quando agitur de remotione actuali tutoris vt puniatur, quia solus præses cognoscit: secus tamen ad remotionem ciuilem. Curt. iun. in l. cognitio. n. 7. ff. de offi. eius cui mand. commu. dicit.

Fallit septimò, in causa criminali, Alber. in l. 1. ff. de off. eius cui mand. communem dicit, sed Ias. ibi tenet contrarium esse communem. sed Boer. in decis. 6. n. 8. 9. & 10. concordat opiniones dicens p̃ tota causa non potest subdelegari: sed articulus causæ tantum sic.

Fallit octauò, in subdelegato Principis, Curt. iun. in d. l. 1. de of. eius. nu. 80. communem dicit. Idem.

Delegari causa criminalis meri & mixti imperij à iudice delegato ab inferiore quàm principe, nõ potest, & licet Neuius de los corregidores. dicat communem esse (vt eum refert Villalobos in comm. opi. litera D. n. 34.) p̃ post litem cõtestatam possit delegari, Clar. tamen non credit verum esse, negando Nunium id dicere. d. §. fi. q. 61. versi. si verò. In delegato verò principis magna est doct. controuers. ita vt Pau. Cast. in l. vnica C. qui pro sua iurisd. dixerit magis communem esse p̃ possit delegare, vt eum refert ac sequitur Vantius de nullit. n. 26. Contra verò Alber. in l. 1. de officio eius, nu, 21. dixerit magis cõem esse p̃ non possit, vt Ias. ibi. n. 64. ver. contra viam, eum recte dixisse putat, prior tamen opinio magis communis est, sed posterior æquior videtur Claro. d. q. 41. vers. in delegato. vbi addit Boerium in decis. 6. in fi. dicere, eam etiam in Frãcia seruari. In casu tamen p̃ mertum & mixtum imperium possit delegari, poterit delegatus procedere vsque ad vltimum supplicium, vt commu. dicit Alc. in c. p̃ sedem. n. 83. de offi. ordi. maxime si periculum esset in mora, vt in signi latrone. vt commune esse dicit Curt. iun. in d. l. 1. n. 65. de offic. eius. Clar. d. q. 41. ver. sed nunquid. P. Fichard.

Delegari causæ criminales à iudice ordinario non possunt, intellige quæ sint meri, ac mixti imperij, & in ordinario inferiore qui princeps. com. dicit Dec. in l. 1. ff. de off. eius. n. 26. & Curt. iun. ibid. n. 21. quia censetur tunc electa industria ipsius personæ, vt commu. dicit Claud. in d. l. 1. n. 2. Clar. d. §. fi. q. 41. P. Fichard.

Delegans Quamuis possit etiam post litem contest. delegatum à se reuocare, trahendo ad se causam vt ipse cognoscat, non tamen vt alteri committat sine causa legitima, secũdum Guil. de cu. Sali. do. Cato, & Sandilia. ac communiter doct. in l. more. ff. de iuri. om. iud. Balb. decis. 390.

delegari hodie possunt de iure canonico omnia, quæ sunt meri & mixti imperij delegabilia, vt est communis opi. Vantius de nullitatibus processus. fol. 129. n. 86. Cap. reg. 79. n. 13. D. m. Alc. in c. quod sedem. de off. ordi. nu. 82. communem dicens. Ant. de Tremolis in practica Bonacursij, tit. de impe. & excep. quæ contra rescrip. fol. 63. in gl. merum. litera à. & communem dicit Pet. Rauen. in suo aureo Alphabeto. in ver. delegatio. Vantius de nullitatibus processus. fol. 153. n. 50. nisi in commissione dicatur, præcipimus tibi. Fel. in c. cum te. de rescript. & in c. si pro debilitate. de of. deleg. communem dicens. vel si sit delegatus, cui oneratur conscientia, quia non potest subdelegare. Soc. cons. 95. vol. 1. col. 3. communem dicit. vel si sit electa industria personæ. Socin. ibi. communem dicens. Bonacoss.

delegari possunt hodie ex generali consuetudine indistinctè omnes causæ meri & mixti imperij, etiam quò ad pœnam vltimi supplicij. Clar. q. 40. in prin. de iure canonico etiam, & de iure ciuili per Principem, Bal. in c, decernimus. n. 18. de iudi. Delegatus autem Principis potest delegare causas criminales. idem in delegato ab inferiore, vt est cõmunis opi. ibi. ver. si verò iudex. & ver. in delegato. fallit in casu necessitatis propter absentiam iudicis. Pau. de Cast. in l. iudices. n. 1. C. de fide instrum. Bonacoss.

delegare non potest Episcopus laico causas criminales clericorum, etiam p̃ sit adiunctus clerico. vt est communis opi. Clar. q. 41. ver. quero nunquid. Etiam clerico coniugato delegare non potest Episcopus, vt est communis opi. Clar. versic. sed an. Bonacoss.

delegare potest causas criminales laicis summus Pontifex etiam meris laicis. vt est communis opi. Non autẽ causas criminales clericorum Principibus puniẽdas, vt est communis opi. Cla. q. 40. ver. sed quid dicendum. Bonacoss.

Delegari causa criminalis meri & mixti imperij à iudice delegato ab inferiore quàm Principe, nõ potest. In delegato verò principis secus est, quia delegare potest, vt est magis communis opi. Clar. q. 41. ver. In delegato. Et in casu, in quo merũ & mixtũ imperium delegari possit, poterit delegatus procedere vsque ad vltimum supplicium, vt est communis opi. maximè si periculum esset in mora. vt in insigni latrone. vt est communis opi. Clar. d. q. 41. ver. sed nunquid. Bonacoss.

delegari causæ criminales à iudice ordinario non possunt, quæ sunt meri & mixti imperij. Et in ordinario inferiore quã Princeps, quia censetur electa industria personæ. vt est communis opi. Clar. q. 41. Bonacoss.

delegatus post tempus datum ad cognoscendũ potest proferre sententiam, si pœna est apposita iudici non determinanti. Fel. in c. de causis. de off. deleg. communem dicit. B. Villa.

delegatus post sententiam latam, non habet cognitionem. Fel. in c. ex literis. de off. deleg. communem dicit.

Fallit primò si non obseruauerit formam mandati: quia etiam post sentẽtiam potest reuocare acta, & de nouo cognoscere. Fel. in c. qualiter, & quando. de accusat. communem dicit, & Ripa. in l. quod iussit. nu. 66. ff. de re iud.

Fallit secundò, quia potest mandare executioni suam sententiam. Panor. in c. significasti. de of. deleg. Ant. de Tremo. in addit. ad Bonac. in pract. exce. in rub. de rescr. n. 4. comm. dicit.

Amplia dictam limitationem, non solùm quo ad suam sententiam, sed etiam illius qui vice sua iudicauit. Ias. in l. cũ specialis. nu. 5. C. de iudi. communem dicit.

Restringe istam limitationem, & ampliationem in delegato principis: nam delegatus inferioris non potest mandare executioni suam sententiam, tamen admonere & excommunicare potest. Fel. in c. significasti. de of. deleg. com. dicit. Idem.

delegati iurisdictio nõ perpetuatur per actum citeriorem citatione, vt est commissio de citando, &c. Ista est sententia communis cõtra Bart. vt refert Ias. in l. more. n. 58. circa med. ff. de iurisd. om. iud. Sed per citationem bene perpetuatur, vt ibi, quæ sententia similiter communis est vt ibid. num. præced. 57. I. Fichard.

Delegatus Principis, siue ante, siue post litem cõtestatam, potest facere citationem realem, seu personalem. Curt. iun. in l. 2. n. 39. ff. de iur. om. iu. & in l. cui iurisdictio. n. 22. ff. e. ti. communem dicit. B. Villal.

Delegatus inferioris non potest, siue ante, siue post litem contestatam facere citationem personalem. Curt. iun. in d. l. 2. nu. 19. communem dicit.

Fallit si timetur de fuga. idem ibi nu. 30. communem dicit. Idem.

delegatus datus sub nomine dignitatis, nõ trãsit ad successorem, quando quis habet dignitatem, non nomine proprio. Ias. in l. more. n. 65. ff. de iurisd. om. iud. communẽ dicit. Idem.

delegatus non potest minuere, nec augere quadrimestre quod datur iudicatis ad soluendum. Ias. in l. qui tribunali. n. 5. ff. de re iud. communem dicit. Idem.

delegatus potest sibi eligere locum, vbi ius dicat, Curt. iun. in rub. ff. de offi. eius cui man. est iurisd. num. 22. communem dicit. Idem.

delegatus iudex appellationis si pronuntiat causam appellationis legitimam, an possit de principali negotio cognoscere, & deniq; Abbas post antiquiores. in c. vt debitus. de appel. cõcludit p̃ sic: quia dictum negotium accessoriè venit ad ipsam appellationis causam, quæ cõmittitur. Et cũ in ipsa causa principali ẽt accessoria includãtur c. prudẽtiam. in fi. de offic. deleg. Rõ tñ ista videtur dubitabilis, quia illa accessoria tantũ cẽsentur commissa, & veniunt, sine quib. causa expediri, & cõmissio adimpleri nõ potest. l. 2. ff. de iurisd. om. iud. not. in c. p̃tereà. & in c. ex literis. e. ti. de of. deleg. sed causa principalis ñ est necessaria ad causam appellationis, cùm sine illa possit ipsa appellatio expediri, Inn. in d. c. vt debitus, alleg. gl. in c. solet in ver. per superiorem. de sent. excom. in 6. quæ dicit, p̃ nec etiam veniũt ea, cum quib. causa facilius expeditur. Dec. tamẽ in d. c. vt debitus. dicit primam opinionem magis communẽ.

Delegatus nõ tenetur citato mittere originale suæ cõmissionis, sed satis est tenorem inserere citationi, secundum cõmuniorem. per tex. in c. 2. & ibi Docto. de dila. refert Minsing. obserua. 1. Cent. 3. I. Fich.

delegatus quando est periculum in mora: vt in insigni latrone, potest imponere pœnam mortis. Curt. iun. in l. 1. ff. de off. eius cui. n. 65. communem dicit Alc. Et plus dicit in ca. p̃ sedem. n. 83. de off. ord. esse communem opinionem p̃ delegato mero imperio in casu in quo delegatio subsistit, delegatus potest procedere ad vltimum supplicium. B. Villa.

Delegatus non potest mittere in possessionem ex primo decreto.Ias.in l.iubere.num.18.ff.de iurisd.om.iud. communem dicit. Idem.

delegatus inferioris à Principe post litem contestatam potest subdelegare tam in ciuilib.quàm in criminalib.Petr.Nuni.de exeq.mand.Regum c.1.communem ait ex gl.in l. vnic. C.qui pro sua iurisd.

delegatus etiam à principe, non potest subdelegare cũ potestate subdelegandi:qtamen potest ordinarius.Maran.in tracta.de ord.iud.parte quarta.n.58.communem asserit ex Ias.in l.1.de off.eius. B.Vill.

delegatus ab eo,qui infrà principẽ sit,non exequit̃ suã sententiam, quamuis admonitionis, & excommunicationis ius habeat,commune autumat Fel.in c.significasti.de off. deleg. at delegatus à principe, & exequendæ sententiæ copiam habet,commune iuxta Ias.in l.vlt.nu. 5.C.de iudic. post Alex.in l.2.n.10.ff.de iurisdom.iud.Fel.n.1.Dec.n.2.in laudato c.significasti.Ant.de Tremor.ad Bonacur.in prag.excep. in rubr. de restit.nu.4. E.Suarez.

delegatus à principe subdelegat(vt interpretũ ore loquar) illa etiam,quę meri imperij sunt,commune iuxta Felinum n. 82.Alc.n.81.in c.q̃ sedem.de off.ordi.Excipe primò,cũ commissio verbo præcipimus facta est,commune dicit Fel.in c. si pro debilitate.de offi.deleg.& in c.eam te.de rescri.Curt.iun. in l.1.n.80.ff.de off.eius,cui mandat. Excipe secundo, si delegati conscientia onusta sit,commune testatur Soc.cons.95.li. 1.Excipe tertio,vt id in criminum causis haud procedat,commune inquit Alb.in d.l.1.ff.de off.eius, cui mand. vbi in contrarium ab interpretibus itum frequentius scribit Ias. quos conciliat videndus Boer.decis.6. E.Suarez.

delegatus duntaxat à principe seu ante,seu post litis contestationem ius personalis citationis habet,vt frequenter placitum scriptis produnt Ias.in l.cui iurisdictio.n.22.Curt.iun.in l.2.n.18.& nu.39.ff.de iurisd.om.iud. E.Suarez.

delegatus meri imperij iure constitutus ad vltimum supplicium rectè progreditur,commune ait Alc.in c. quod sedem. nu.83.de off.ord.ac Villalob.in sua collecta. E.Suarez.

delegatus subdelegandi, ac subcenturiandi ius non habet si eius industria sit electa.commune fatur Soc.cons.95.lib.1. alioquin contestata lite delegatus ab inferiore etiam q̃ principe,id ius habet quà in ciuilibus,quà criminalibus causis. vt commune ait Petr.Nun.de execu.mand.regum.c.1.videbis tamen quæ s̃.ver.delegatus à principe obseruantur. E.Suarez.

delegatus Licet ordinarij regulariter subdelegare non possit,tamen potest delegare,& alteri cõmittere ea, quæ sunt nudi ministerij,vt testium receptionem,& similia,secundum gl. fi.in cle. 1.de off.deleg.quæ reputatur singularis.Quod procedit secundum Panor.in c.cum causam,extrà,de ap.& do.Præpo.ibidem,quando iudex ipse prius approbauit capitula &testes examinandos:aliàs non. Balb.decis.212.

delegatus ad vniuersitatem causarum potest subdelegare authoritatem præstandam in manumissione.Cur.iun.in l.mãdata.nu.7.ff.de off.eius communem dicit. Villalob.

Episcopus potest delegare causas clerici laico.Curt.iun.in rub.ff.de off.eius.cui nu.20.communem dicit. Idem.

delegatus iudex fungitur vice delegantis tantùm, non autem sua.l.1.§.fi.& l.si prætor.ff.de off.eius cui man. est iurisd. l.solet.ff.de iurisdom.iud.in c.fanè,de off. & potest.iud.deleg. Bellon.

PRO.delegatus iudex delegare non potest.l.à iudice. C.de iud.&l.fi.ff.de off.eius cui man.est iurisd.Ratio ponitur in l.j.§. fi.ff.de of.eius cui manda.est iurisd.iuncta l.more maiorum.ff. de iurisdom.iud. Idem.

PRO. delegatus iudex sententiam suam exequi nõ potest. l.à diuo Pio.ff.de re iud.

OB.contrà de c.quærenti.extra de off.& post.iud.dele.

SO. Ibi per annum tantùm exequi potest de iure canonico, Bellon.

delegatus ab ordinario non potest subdelegare,nisi ei subdelegandi facultas expresè concessa fuerit.Est communis opi.secundum Ias.in l.à iudice.C.de iudi. Chærian.

delegatus papæ vel principis ad vnam, vel certas causas potest contumacem mulctare.c.de causis,ext.de of.deleg. & ibi But.& Panor.c.pastoralis.circ.fi.ibi,puniat,iuncta gl. ordinaria ibid.ext.eod.Inn.&Host.in c.1.eo.tit.Secus in delegato inferioris,secundum gl.in l.fi.C.de modo mulcta.Bart.in l.1.ff. si quis ius dic.non ob.nisi in casu l.2.C.de sport.& ibi ipse delegatus inferioris non posset aliter suam iurisdictionẽ defendere,secundum Panor.in d.c.& Ang.in d.l.1.Licet Inn. & Panor.vbi s̃.voluerint etiam delegatum inferioris posse mulctare,sed nõ tantam mulctam imponere,sicut delegatus à Papa. Delegatus autem ad vniuersitatẽ causarum bene potest mulctare extra dictos duos casus,licet sit ab inferiore, secundum gl.communiter approbatam in d.l.2.cùm sit ad instar ordinarij,iuxta gl.in l.fi.C.de iudi.in c.cum causam.in verbo, delegatus.in fin.ext.de appel.in l.Pomponius.in §.si vni.ff. de re iud. Balb.decis.155.

delegatus principis vel papæ,cui est commissa causa per seipsum terminãda,non potest eam subdelegare,etiam partib. cõsentientib.secundùm Ang.& do.Cato in l.more.ff.de iurisdom.iud.per c.cum dilecta,extrà,de resc. Balb.decis.59.

delegatus non potest causas criminales subdelegare,nisi à principe datus esset,iure ciuili. Iure canonico autẽ potest eas delegare indistinctè,nisi electa fuisset industria pſonę,quo casu iure Canonico subdelegare eas non posset, licet datus fuisset à principe. Ordinarius quoq; inferior principe causas criminales subdelegare nõ p̃t nisi in casu absentiæ vel infirmitatis,cões refert Bn̄d.Cap.reg.76.n.2.3.5.&13.vide j̃.ordinari⁹.

delegatus iudex ferens sn̄iam nullã,dicitur functus officio suo,& necesse est recurri ad delegãtem, nisi fuisset nulla quia non seruasset formã mandati,quo casu iterum posset pronũtiare,In eo.n.qui alieno iure habet potestatem indistinctè,lata semel sentẽtia licet nulla,finitur potestas, præterquã in beneficiis principum,in quib. per actum nullum nõ expirat potestas delegata, secundum communem opi. vt refert Bened. Cap.reg.26.nu.12.& 49.vide j̃.in verb.Iudex.

delegatus principis ad causam criminalẽ potest eam subdelegare secundũ gl.Guil.de Cu.Bart.Bald.& Sandilia.in l.1.C. qui pro sua iurisdi.per tex.ibi,nullo causarum habito tract.Et quia princeps,cuius vices tenet,potest tales causas delegare: & qa principis delegatus est maior omni ordinario.c.studuisti.ext.de of.lega.contrarium opinio.tenent Cy.Pet.Iac.But. & Salic.in d.l.1.durum esset recedere in iudicando à dicta gl. à tantis docto.approbata. Balb.decis.342.

delegatus ordinarij causam subdelegare nõ potest,etiam lite coram eo contestata, per text.cum gl.communiter approbata in c.cum causam,ext. de appel. tenent communiter Docto.in l.à iudice.C.de iudic.quicquid contrà senserit gloss. in verbo,lex.ad fi.in l.& quia.ff.de iurisd.om.iud.in l. legatus.in vna sua solutione.ff.de of.proconsul. Balb.decis.328.

delegatus ab ordinario potest per nuncium citare, nõ per edicta,sicut etiam arbiter.l.sed & interpellatur §.1.ff.de arbit. secundum Bart.& cõiter doct.in l.sancimus.C.de iudi. quicquid contra senserit Lotha.vt ibi refert Odof.Balb.decis.339.

delegatus principis mulctam imponere potest, fm sententiam Doct.cõiter approbatam,referentib.Panor.n.12. Fel.n. 9.& Phil.Dec.n.13.ver.successiuè. Abb. quærit an delegatus mulctare possit.in c.4.inci.de causis.ext.de of.deleg. Licet alij aliter censuerint,tamen prior sententia receptior est.Alex.de Imo.in l.vni.n.13.& 14.ver.extrà.gl.& ver.secundò fallit.Ias. n.20.ver.limita tamen istam conclusionem,nisi sit delegatus principis,& Cagn.n.58. volentes indistinctè recipi(non cõsiderato eo,q̃ multi fuerint in ea sentẽtia,delegatum principis de iure ciuili regulariter non posse mulctare per l.2. arguẽdo à specialib.C.de sportul.)cum in causa delegata maior sit quocunq; ordinario.c.fanè.2.ext.de of.& potest.iud.dele.Sed tamen delegatus principis maiorem,aut nõ ita grauem mulctã imponere nõ posset, q̃ imponeret ordinarius,l.eos.C.de modo mulctar.& Alex.de Imo.in rub.n.8.ver.4.per l.2.ff. de off. eius cui mãdat.est iurisd.Atq; hanc communem Doct.sn̄iam esse referũt Gas.Valasc.in l.imperium.n.221.ver.vlt.pro complemẽto.ff.de iurisdom.iud.in 1.vol.repe.&Rol.à Valle,in cõsi.47.n.74.in 2.Tom.con.idq; etiam de iure canonico procedit,q̃uis Dec.p̃riam sentẽtiam defendat in d.c.4.incip.de causis.n.13.Illius tn̄ rationib.benè respõdet Cagnol.post alios in in d.l.vnic.n.58. Nõ obstãte eo, multas & aliquas differẽtias delegationis inter ius canonicũ & ciuile receptas esse,cũ quo ad impositionẽ mulctæ nõ reperiatur cõstitura differẽtia. Id circò à iure ciuili perspicuè determinante recedere nõ est integrum,per c.1.& 2. & quæ ibi à Doct.notantur.extr.de noui ope.nunciat. Kirchouius.

delegatus ex maioribus magistratibus potest minuere pœnam reo delicti.vt est communis opi.Dec.in c.de causis.n.18. de offi.deleg. Bonacoss.

delegatus iudex ecclesiasticus potest impetrare brachium seculare iudicis secularis ad executionem sentẽtię.Etiam si is non habeat id expressum in sua commissione,vt est communis opi.de qua Menochius in suo de retinen.possessio.in 3.remedio.n.360. Debet tamen iudex laicus animaduertere ante quam concedat hoc suum auxilium,an is delegatus& iudex, qui pro

qui protulit sententiam, fuerit iudex competens,quia si fuisset incompetens,brachium esset denegandum,vt ibi. Bonac.

delegatus meri imperij constitutus ad vltimum rectè progredietur supplicium,cõis est opi.Soarez.in verb. delegatus, n.38.Clar.q.40.ver.sed nunquid.Capr.reg.79.Alc.in c.quòd sedem.nu.83.de iudi. Bonacoss.

Delegatus regulariter (vt dixi)non potest delegare causas criminales.vt est communis opi.Cap.reg.79.n. 1.fallit in delegato Principis.ibi.n.3. communem dicit. Et ordinarius eas delegare non potest,vt est cõis opin.ibi.n. 5.fallit vt per eum. Et de iure canonico delegari possunt indistinctè causæ criminales,vt est communis opi.ibi.nu.13. Bonacoss.

delegati iudices licet habeant iurisdictionem seu habitum iurisdictionis insolidum,cùm ipsa iurisdictio sit indiuisibilis. 24.quæstio. 1. capit. loquimur. tamen exercitium, sicuti ordinarij non habent insolidum,cùm vnus sine aliis eandem exercere vel cognoscere non possit,sed debent simul cognoscere vt patet ex ca.prudentiam,de of.dele.& si aliter fieret,factum non teneret,c.causam matrimonij,de of.dele.& c. vno delegatorum,& c.cum causa, eo.tit.l.duo ex tribus,ff.de ar.iudic.quod tamen fallit quãdo dati fuerint delegati ad vniuersitatem causarum,quia tunc perinde atque ordinarij iurisdictionem habent insolidum, licet exercere sine fraude non possint,arg.l.1.§.fi.ff.quis & à quo.& hoc voluit gl.in l.1.si vni alius ff.de re iud.quam sequitur Bart.ibi.& in l.1.§.fi plures,ff. de exercitor.& D.Floria.in d.c.prudentiam.cum quibus communiter Doctores asserit transire Bened.Cap.reg.27.n.21.& seq.per ea quæ not.Bald.in l.à iudice,C.de iudic.licet dubitationem ac restrictionem id habere ibid. Capra teneat quem vide.Similiter fallit quando dati essent cum clausula,q̃ si non omnes,&c.vel cum clausula alternatiua,videlicet. vt omnis, vel duo,vel alter,tũc enim si vnus solus procederet, valeret, gl.in c.cùm plures,de off.dele.lib.6.l.qui res,§.area, in fi. ff. de solut.idem Capra.ibidem.nu.25.& seq.

delegati iurisdictio non expirat per legantis præsentiam,secundùm gl.notabilem in l.cunctos.C.de meta.lib.12. quæ al legat ad hoc §.nulla.in auth.de defen.ciui. quod posset limitari,nisi fuisset delegatus propter absentiam futuram delegantis, nam tunc cùm per præsentiam eius esset causa delegationis,cõsequenter ipsa delegatio.arg.in l.1.in prin.ff.de of.eius, cui manda.est iurisd.& §.1.auth.de iudic. Balb.decis.489.

delegati iurisdictio per citationem decretam& emissam dicitur cœpta geri,vt non expiret ea per mortem delegantis.c. gratum. extrà,de offi.& potest.iud.dele. Licet huic decisioni tex.in c.relatum.eo.ti.obstare videatur.Bart.in l. more maiorum.n.13.ff.de iurisd.om. iud.Et hanc sententiam communiter approbatam,& communem opinionem esse,referunt Panor.in d.c.relatum.n.4.Io.de Imo.n.2.in fi.Fel.nu.11.Alex.in d.l.more.n.35.Ias.n.57.ibi. Hæc vera & communis sententia est, q̃ per solam citationem perpetuetur iurisdictio delegati. Et idem Ias.in Rub.n.1.in fi.C.de in ius voc. & Zas. noster in d.l.more.n.59.ver.tertia opi.quia citatio est inceptio causę iudicialis & iudicij,vt ibi latiùs per Doctores traditur. Kircho.

delegati plures si sint dati cum clausula, vos vel alter, tunc altero subdelegante,collega non tenetur admittere subdelegatũ,etiam absque collega impedito, quocunq; etiam impedimento.cap.cùm plures,de of.dele.lib.6.Si verò sint dati cũ clausula,q̃ si non omnes,vel q̃ si ambo.& tunc collega subdelegare volens impeditus est perpetuo impedimento, tunc,licet subdelegare possit,c.fi.de of.del. & c.si pro debilitate,eo. tit. tamen collega talem subdelegatum similiter non tenebitur admittere cum purificata sit clausula data tali impotẽtia, vt voluit glos.in c.coram,de of.del.& ibid.Goff.& Io.And.& ita communiter teneri argumento,c.quod super iis,de voto. dicit ac sequitur Bened.Capr.reg.29.n.12.& seq.

delegati cognitio lata sententia terminatur, commune ait Fel.in c.in literis.de of.del.excipe cum mandati formam non seruauit,nam tunc & acta circunducere,&denuo cognitionẽ ordiri poterit,commune ponunt Fel.in c.qualiter,&quando de accus.Rip.in l.quod iussit.nu.66.ff.de re iudi. E. Suarez.

delegati nõ veri sententia nulla est,licet is,qui delegare potuit,eam ratam habeat,commune effero ex Paul.in l. licet.ff. de iudic.Fel.in c.nõnulli.§.fund & alij.n.39.de rescri.Barb. in clem.j.de sequestr.Guid.Pap.decis.286.nu.2. E.Suarez.

delegato nec minuendi,nec augendi quadrimestris temporis iudicatis concessi copia est,commune ait Ias.in l.qui tribunali.nu.5.ff.de re iudic. E.Suarez.

delegata iurisdictio potest prorogari de loco ad locũ, modò partes consentiant,c.statutum,§.in nullo,de rescrip.libr.6. quam extra dubium apud omnes communem refert Bened. Capr.in tract.prorog.post conclus.55.posito nu.62.qua de re plura vide infrà in verb.iurisdictio.

delegatio potest fieri vt petat consilium alicuius tertij.etiã si sit delegatio.Fel.in c.si pro debilitate.de off.deleg.communem dicit. B.Villal.

delegatio dicitur quando aliquis dat debitorem suum,vel expromissorem,etiam non debitorem, per quem delegans liberatur,Aret.cons. 5.n. 1.& Afflict.decis.Neap.353.n.4. communem dicit ex Bar.in l.delegari.ff.de nouatio.12.

Delegatione facta,cẽsetur facta nouatio,etiam de iure nouissimo,dato q̃ non sit expressum,& sic l.fi. C. de noua. non procedit in delegatione,ideò delegans campsorem,qui sit debitor suus,concurrentibus duobus requisitis,primò q̃ ille,q̃ delegatur sit debitor delegantis,& secundò q̃ interueniat stipulatio inter debitorem delegatũ,& eum cui fit delegatio, p delegationem ipsam fit vtique nouatio, quamuis non sit expresè dictum,secundum gl. 1.in l.3.C.de noua. Bar.Ang.Im. Pau.castren.Rapha.&cæteros omnes,in l.delegare.ff.de nou. Bal.in l.pecuniam quam.ff.si cert.pet.scribent.omnes cõmuniter,in l.qui vsumfructum,ff.de verb.obl.Dec.cons. 107.sub n.1.& cons.421.n.16.Pau.castren.Aret.Ias.n.37.Cagnolum, n.167.cum aliis seq.Bolognetũ.n.93.& seq.cæterosque Moder.omnes,in l.singularia.ff.si cert.petat. vbi ostendunt istam communem opinionem fore.

In contrariam verò sententiã inclinauere complures Docto.prout refert Pau. castren. in d.l. delegare, adeò q̃ ob hoc Ang.ibi falsus est istum passum decisione cæsarea indigere.& huic vltimæ opinioni videtur inhærere quoque consulendo Iacobus Mandellus cons.2.nu.10. & 13. tamen quicquid isti Doct.suadeant,& in dubium reuocent noli discedere aliter à communi præmissa,cùm re vera tutissima verissimaque appareat, & contra eam difficilè, imò impossibile foret obtinere in causis decidendis. F. Viuius.

Delinquens confugiens ad statuam principis,nõ debet inde auelli.com.dicit Remig.immun.ecclesi.ampliatione.Clar. d.§.fi.q.29.in fi. P.Fichard.

delinquens debitor potest quãdocunq; dare de bonis suis insolutum suis creditoribus.communem dicit Picus in l.post contractum,nu.41.ff.de donat.Clar.d.§.fin.q.78.versic. scias etiam. P.Fichard.

Delinquens permutans bona aliqua post delictum,vel vẽdens,si bona permutata,vel precium vẽditorum reperitur in bonis fiscatis,non debent molestari possessores eorum bonorum quæ delinquens alienauit communem dicit Quemada. quæstio,fiscali,septima Clar.d.§.fi.q.78.ver.contingit.P.Fich.

delinquens potest non solùm à iudice loci vbi deliquit, sed etiam à iudice domicilij sui tempore commissi delicti,puniri.communem dicit Salic.in l.1.nu.3.C.vbi de crimi.agi oport.Gramma.cons.27.n.6.Afflict.super tertia par.consti.Regni.rub.55.n.18.idque non solum si reperiatur in loco domicilij,sed etiamsi absens sit,tunc.n.citari potest,vt comm.dicit Abb.in c.fi.n.41. de for.compet.Clar.d.§.fi.q.39.ver. fortitur. P.Fichard.

delinquens regulariter nõ potest nec debet de sociis interrogari,per tex.l.fi.C.de accusa.& est communis.vt dicit Io.de Amicis.cons.27.n.1.præterquã in quibusdam criminib.propter eorum immanitatem exceptis,quæ recenset glo. in d. l.fi. quos tamen casus August.ad Ang.de malefi.in ver.& Sẽpronium,n.5.dicit non sufficere, quia etiam alij traduntur p scriben.Bart.autem in l.repet.§.1.ff.de quæst.distinguit,dicendo: Aut agitur de crimine q̃ principaliter cõmittitur in propriũ commodum,vt monetam falsam cudere,furari,&c.& tũc interrogare licet de sociis,aut agitur de crimine q̃ committitur tantũ in offensam & odium alterius,vt est homicidium, &c. & tunc non potest deliquens etiam contra se confessus interrogari de sociis & dicit Aug.ad Ang.de malefi.in verb.fama publica.n.106. q̃ hodie assessores cõiter videntur obseruare hanc doctr.Bart.Sal.tamen in d.l.fi.inter alia tandem ita consuluit,q̃ in iis criminibus quę regulariter non solent committi absq; sociis,delinquens possit interrogari de sociis,&hanc cõem dicit Ant.Gom.c.12.deli.n.16.in fi.& dicit Bos.in ti.de indic.n.374.q̃ illæ considerationes Sal.seruantur in practica. Alij verò dicunt,quicquid sit de iure, hodie de consuetudine non seruari, sed delinquentes in omni casu interrogari de sociis,vt attestatur Blanc.de ind.n.374.Fulg.cõs.173.n.2.Pract. Cason.n.6.& 9.Not.tamen,si delinquens interrogetur de sociis,non facit indicium ad torturam,sed ad inquirendum tm̄, cõem dicit Publi.super consue.Aluer. n.3. Hæc Clar.in d.§.fi. q.21.ver.dictum socij,de vltima tamen communi,vide plura in d.q.21.ver.si verò.& ver.successiuè. P.Fichard.

delinquens si confugiat ad sacerdotem portantem sacram eucharistiam in manibus,gaudet immunitate ac si ad ecclesiã confugisset.communem dicit Gomes.in §.pœnales.nu. 50.In stit.de actio.Cagn.in l.vinum.n. 54.ff. si cert. pet.Did.in c.20. lib.2.resolutio.n.6.Remig.de immunit.ecclesia.Ant.Gomes. c. 10.delictor.n. 1.Clar.d.§.fi.q.30.ver.vlt.quæro. P.Fichard.

delinquens si persequatur à familia sui iudicis in aliud territorium,& ibi captus fuerit,non debet ab illo iudice qui capturam ordinauit retineri,sed relaxari & dimitti: Ita communem dicit Barbat.cons.26.in fi.lib. 1.quem refert Boss.in ti.de captura.n.34.& idem Boss.in tit.de fauoribus defensionis, n. 7.ita etiam practicari attestatur Ant.Gomes.c.9.delictor.n. 5. non enim hoc casu attendi debet principium sed finis ꝓrium tñ in facti cõtingẽtia decisum fuisse,refert Paris.de puteo.de syndicat.ca.4.num.2.Clar.d.§.fin.q.29.in fin. P.Fichard.

delinquenti opem vel auxilium præstans,licet teneatur ratione qualitatum quæ insunt delicto puta ratione loci,tẽporis,vel personæ,quæ delictum exaggerant & augent,perinde atq; ipse delinquens.id tamen fallit inter cætera etiam in casu,l.raptores,C.de rap.virg.& communiter tenetur,Similiter fallit,quando in præstante opem adest qualitas quæ aggrauat pœnam,& quando propter qualitatem delinquenti inhærentem pœna præstantis opem cui talis qualitas non inest augeretur.vt communiter teneri refert Bened.Capr.reg.80.n.44. & 48.vide §.Auxilium.

delinquens captus in loco commissi delicti potest puniri secundum statuta & iura illius loci,est communis opi. relata per Gandin.tit.de pœn.n. 16.per Vital.tit.de inquisit. n. 52.in prin.& aliqua ponit Alex.cons. 166.lib.7.pro qua vide etiam quæ scribit Bursat.cons.77.col. 1.lib. 1.

delinquens mandato alterius,mandato expressè vel tacitè reuocato,ex tali delicto mandans non tenetur,vti communiter teneri refert Bened.Cap.reg.8.n.9.vide ꝗ.Mandatum.

delinquere assuetus quomodo puniatur:Abb. in c. 1.extra de pœn.Grammat.voto.9. Et de reiterante delictum,vide Aret.in c.cum non ab homine.vlt.not.de iudic.

delinquens,qui est in pœnis vtriusque fori obligatus,accusatus in vno foro & punitus, potest & in atrocioribus criminibus ab ecclesiastico etiam iudice nihilominus plecti. vt est communis opi.Soarez verbo,delinquens.nu.45. Bonacoss.

delinquens & in loco delicti,& in loco originis,potest puniri pœnis , quas eius loci statuta imponunt,vbi delictum sit perpetratum.communis est opi.Soarez ver.delinquens.Bon.

delinquens alibi agens ad delicti locum tunc omnino remitti non debet,cum vterque locus,& in quo agit,& ad quẽ remitti postulatur,in eisdem Principis ditione non est. communis est opi.Soarez verbo delinquens,nu.47. Bonacoss.

delinquens potest puniri in loco delicti,& in loco originis secundum statuta loci,vt est communis opi.de qua D.m.Alcia.in c.perniciosam.nu.67.de off.ord. Bonacoss.

delinquens confugiens ad statuam principis,non debet in de auelli,vt est communis opi.Clar.q.29.in fi. Bonacoss.

delinquens debitor, potest quandocunque dare de bonis suis insolutum suis creditoribus, vt est communis opi. Clar. q.78.ver.scias etiam. Bonacoss.

Delinquens,qui iuris Cæsarei,ac pontificij pœnis est obnoxius non expeditur pœnis à legibus Cæsarum statutis,ꝓ accusatus, ac punitus apud iudices ecclesiasticos in iis atrociorib. delictis fuerit,commune infit Ant.Gomez.de delict. c. 1.n.4. & vide infrà ver.pœna. E.Suarez.

delinquens & in loco delicti,& in loco originis pœnas dare cogitur,quas eius loci statuta infligunt,vbi delictum ꝓpetratum est,commune ait Alc.in c.pernitiosam.n.67.de of.ordi.& qui cõpiosè hac de materia agit Iul.Cla.in pract.§.vlt.q. 85.ver.tertius est casus. E.Suarez.

delinquens alibi agens , ad delicti locum tunc omnino remitti nequit,cum vterque locus,& in quo agit,& ad quem remitti postulatur,in eiusdem principis ditione non est,vt communem praxim latè testantur Did.Couarru.in pract.q. 11.n. 11.Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.38.ver.sed certa.& ver.hoc tamẽ, quem semper in materia cõsule,ac Viuium,qui praxis rerum magistræ,ac gubernatricis nõ admodum memor,doctorum commenta tractat.lib.1.opi.187. E.Suarez.

delinquens potest puniri in loco delicti,& in loco originis secundum statuta loci delicti,Alc.in cap.pernitiosam. nu.67. de off.ord.communem dicit. B.Villal.

ADDITIO.Quando autem hoc procedat.vt puniri possit in dictis locis,videat dicta per Ant.Rosel.in trac.de indulgen. nu.248.cum tribus sequent.

Nota istam communem ad declarationem l.32.tit.2. part. 3.vbi ponitur locus vbi reus delinquens potest conueniri:& etiam ad intellectum l. 1.& 2.tit. 17.lib.8.ord.loquentium de remissionibus faciendis per iudices ad requisitionem iudicis procedentis.Et circa dictas remissiones vide l. 18.tit. 1. par.7. per quam approbatur opi.Bart.in l.si cui.§. cùm sacrilegium. ff.de accus.dicentis remissionem esse necessariam: & per d.l.j. reprobatur gl.in l.à diuo Pio.§.sententiam.in verbo in prouinciis.ff.de re iud. dicens in ciuilibus non habere locum remissionem quæ communiter approbatur.& per d.l.disponitur ꝗ rium:tamen d.gl.potest adaptati ad intellectum l. 5.tit.2.libr. 3.ord.vbi disponitur,ꝗ absens ex contumacia potest citari etiam in alieno territorio:quod planè intelligendum est in criminalibus,secus tamen in ciuilibus,ratione contractus.iuxta tex.in c.Romana.§.contrahentes.de foro comp.lib.6.&d.l.1. titul.7. & l. 5. est intelligenda in iudice delictum cognoscente.& non in iudice domicilij,vt per Pan.in c.fi.de for.compe. ex quibus limitatur nostra communis in hoc regno. Et vide dist.Panor.in d.c.fi.distinguentem inter crimina grauia, & leuia,& secundum eius distinctionem intellige dictas leges.

delinquens permutans bona aliqua post delictum,vel vendẽs,si bona permutata,vel precium venditorum reperiuntur in bonis confiscatis, non debent molestari possessores eorũ bonorum,quæ delinquens alienauit,vt est communis opi.Clar. q.78.ver.contingit. Bonacoss.

Delinquens potest non modo à iudice loci,vt ibi deliquit, sed &à iudice domicilij sui,tempore commissi delicti puniri, vt est communis opi.Idque si reperiatur in loco domicilij,& etiam si sit absens.tunc enim citari potest.Clar.q.39.ver. fortitur. Bonacoss.

delinquens regulariter nõ potest,nec debet de sociis interrogari,vt est communis opi.præterquàm in certis casibus ob immanitatem exceptis.Distingue tamen.Aut agitur de crimine,quod principaliter committitur in proprium commodũ, vt monetam falsam cudere,furari,&c.Et tunc interrogare de sociis licèt aut agitur de crimine, quod committitur tantum in offensam & odium alterius,vt est homicidium, adulteriũ, &c.Et tunc non potest delinquens etiam contra se confessus interrogari de sociis.Et hodie assessores communiter videntur obseruare.Sed in his criminalibus,quæ regulariter nõ solẽt commiti absque sociis. delinquens potest interrogari de sociis,vt est communis opi.Et ita seruatur in pract. Aliqui verò dicunt,ꝗ quicquid sit de iure,hodie de consuetudine non seruatur. Sed delinquens in omni casu de sociis interrogaretur.Et si delinquens interrogetur de sociis,non facit inditium ad torturam, Sed tantum ad inquirendum, vt est communis opi.Clar.q.21.ver.si verò.& ver.successiuè.vbi fusius.Bonac.

delinquens si persequatur à familia sui iudicis in aliud territorium,& ibi captus fuerit,non debet ab illo iudice,qui capturam ordinauit retineri.Sed relaxari & dimitti,vt est cõmunis opin.Non enim hoc casu debet attendi principium sed finis.Clar.q.29.in fi. Bonacoss.

Delicto obuiare nemo tenetur de iure ciuili secundum gl. in l.culpa caret.ff.de reg.iu.quam sequitur Bart.in l. 1.§.sed in eo.ff.ad Sillania.in l.metum.§.sed licet.ff.quod met. caus.in l. vt vim.ff.de iust.& iur.Salic.in l.quisquis.§.id quod de prædictis.C.ad l.Iul.maiest.Rom.cons. 117.Fel.in c.qui alios,de hæ re.& in c. 1.de of.dele.vbi etiam Dec.& Barb.Anchar.in c.dilecto.de sent.excom.lib.6.Aret.in §.iuris.in fi.instit.de iust & iur.& Ias.in d.l.vt vim.& istam scribit esse communem opin. Dec.in d.l.culpa caret,n.4.&Hieronymus.Chucalõ.ibi in addit.in principio , & Franciscus Conscius decanus Senensis in c. 1.n.78.de offi.del.de iure vero Canonico tenetur quis si potest obuiare delicto,tueriq́ue offensum vt per glossam in d.l. culpa caret,&ad hoc facit tex.in d.c.dilecto.Tamen Andreas Sycul.in d.c.1.affirmat opinionem d.gl.non esse veram,quia etiam de iure canonico nemo tenetur alium iuuare,& hoc in foro conscientiæ esse dicit,& ita iura citata secundum eum intelliguntur,& idem tenet Ant.de But.in d.c.quantæ. Abb. in c.1.de restit.spol.Bald.in l. 1.C.de ser.fugit.Io.de Anan.in c.2. de hæret.Sali.in d.§.id quod. Legistæ omnes in d.l.vt vim. & Canonistæ.in d.c.quantæ;videlicet quod dictæ gl. intelliguntur in foro conscientiæ,& ista est communis opi.vt constat ꝑ supra allegata,& attestatur Conscius in d.c. 1.n.84.& seq.vbi etiam Deci.& Ias.in d.l.vt vim, licet in præcitatis locis ipsi teneant contrariũ,videlicet quod de iure canonico quis teneatur aliquem iuuare.Ego verò semper hortarer omnes homines , vt obuiare deberent delictis propter periculum animæ, & conscientiæ,quæ cunctis rebus præferenda est, quãdo posset tutè & absque aliquo vitæ discrimine, & haberent secum arma apta ad obuiandum delictis,& non aliter,Nam vbicunque quis

que quis defenderet extraneum , & eum tuendo alium occideret,nõ veniret punendus,ita Ias.in d.l.vt vim.vbi ait istam esse communem opinionem,& D.Phil.in d.c. 1.Sed ista communis ita enucleata, & explicita interpretatur non habere locũ in vasallo,qui profectò tenetur offensioni dñi sui obuiare secundum ac.Leo.consi. 117. n. 18.quod reperitur positum inter consi.feudalia Albert.Bruni,& ita tenent Doct.in d.l.vt vim.Limitatur quoque ista communis in nonnullis aliis casibus traditis per Bart.& alios in d.l.vt vim,per Anch.in d.c.j. & Dec.in d.l.culpa caret,nu. 5.cum aliis seq. F.Viuius.

delictum commissum in offensam Principis dicitur publicum.ita refert ex Ant.Gomez.c. 1.delictorum.Clar.lib. 5.§. 1. ver.2. P.Fichard.

Delictum non probatur per instrumentum. communem dicit Boer.in c.at si clerici.n. 14.de iudic.Cur.iun.in auth.si qs in aliquo.n.34.ver.4.aduerte.C.de edendo & dicebat Dy.qd hæc opin.tenetur & seruatur pro euangelio,quẽ refert Gãdi. de malef.in tit.de pœna.n. 15.Intellige qñ crimen,consistit in facto separato ab instrumento,vt homicidium,furtum,adulterium,&c.sed si crimen consisteret in animo,prout est hæresis, vtique per instrumentum in quo aliquis assereret aliquid hæreticum,posset crimen ipsum probari.item si quis ratificet per instrumentum delictum commissum ab alio vel si aliquis faceret instrumentum contractus viurarij, poterit delictum vsuræ probari per instrumentum.Hæc Clar.d.lib. 5.§.ti. q. 54. in prin. P.Fichard.

Delictum omne quod principaliter fit in offensam Dei,dicitur publicum,& quilibet de populo potest accusare.cõmuniter tenent doct.in l.Manichæos.C.de hæreti.teste Ant. Gomes.in c. 1.delictorum,num. 1.vt refert Clar.in lib. 5.sent.§. 1. vers. 1. P.Fichard.

Delictum quod committitur faciendo grauius reputatur quàm quod committitur omittendo,communem esse dicit Alber.in l.præscriptione,ver.Item ex prædictis. C.si cõtra ius vel vtil.publi.& in ead.l.Ias.n.9.quem refert Anto.de Padilla in l.transigere.n. 107.C.de transact.Clar.in lib. 5.sent.§. 1.ver. Est etiam. P.Fichard.

delictum sine dolo commissum vel extra propositum &intentionem ipsius delinquẽtis, meretur mitigationem pœnæ, ita vt reus non debeat corporaliter puniri. Ita post Bart. in l. quid ergò.§.pœna grauior,post n. 11.de iis qui not.infam. dicere omnes scribentes attestatur Cæpol.in d.cons. 35.versi.& postremò.Clar.d.§.fi.q.40.ver.sunt etiam. P.Fichard.

delictum quodnam sit leue,seu atrox , ex pœnæ qualitate & quantitate cognoscitur.& ista est communis opin. vt dicit Soc.in cons. 157.n. 5.& 6.in 2.vol.Clar.in §. 1. ver.sunt etiam. vbi etiam ponit exempla de hoc.&de delictis atrocissimis ponit exempla. Bonacoss.

delictum est grauius quod committitur in faciendo quàm in omittendo.vt est communis opi.Clar.in §. 1.ver.est etiam. Bonacoss.

delicti qualitas est probanda.vt est communis opi. Bursat. cons.20.nu.12.D.Brunorus cons.vnico.nu. 52. Bonacoss.

delictum de noctè à testibus non probatur,non deponentibus de Luna,vel de accenso lumine,vt est cõmunis opi.Burs. cons.34.nu.6. Bonacoss.

delictum patris non nocet filiis in feudo. communis est opi.Burs.cons.91.nu.14. Bonacoss.

delictum sine dolo , culpáue in committendo non est criminale,nec punibile,vt est communis opi.Burs. cons. 59.n. 1. Bonacoss.

delictum extra territorium commissum , per iudicem originis puniri non potest ex magis communi opinione. Licet alij communiorem asserant.Burs.cons. 59.nu.2.& 4.& eo magis,si statutum id dicat.communis est opin.Burs.cons.77.numer. 5.& 6. Bonacoss.

delictum ex propria sola confessione , & qualificata punibile,nunquàm pœna ordinaria punitur, vt est communis opi.Burs.cons.77.nu. 18. Bonacoss.

delictum à multudine cõmissum, si principalis delinquens sit incertus,non potest puniri,& omnes absolui debent.communis est opi.Burs.cons.65.nu.10. Bonacoss.

delictum à multitudine commissum si principalis delinquens certò sciri nequit, puniri nõ debet:imò omnes debent absolui, secundum communem per Burs.cons.65.n. 10.lib.1. secus si constet quis deliquerit,quia ille solus puniri debet,& alij absolui.

delicti probatio semiplena inducitur ex sententia contra contumacem de iure canonico, si de causa liquet,secundum communem per Burs.cons.7.nu.22.lib.1.

Delicti commissi tempus reo instante præcisè declarare debet,secundum magis communem per Bursa.cons.34.nu.25. 27.lib. 1.

delictum commissum extrà territorium iunctum delictis in territorio commissis auget pœnã, vt sic fur qui in territorio commisit duo furta,& vnum extrà territorium suspendatur ex statuto:ꝗ pro tribus furtis fur moriatur,secũdum Bart. in l.3.C.de episc.aud.in l.si cui.§.fi.ff.de accusat.Bald. in auth. sed nouo iure.C.de ser.fug.per l.ex ea causa.ff.de postulan,Io. And.in add.ad Spe.ti.de fur.addi.inci.Famosa est alia quęstio, & Iac.de Belui.in auth.vt nulli iudicum.§.si verò quis cõprehensorum, videntur tenere contrarium , & æquius videtur: quia statutum locale non debet extendi extra locum. argu. l. venditor.§.si constat.ff.comm.prædi. maximè in pœnalibus, & odiosis. Balb.decis.367.

delictum de nocte:non probatur per testes non deponentes de statu noctis,puta,an lucente luna, vel accenso lumine, secundum communem per Bursat.cons.34.nu.6.lib. 1.

delictum patris in feudo non nocet filiis , secundum communem per Burs.cons.9 .nu. 14.lib. 1.

delictum sine dolo culpáue in committendo,non est criminale,nec punibile,secundum communem per Burs.cons. 59. nu. 1.lib. 1.

delictum extra territorium commissum per iudicem originis puniri nequit,secundum magis communem per Burs.cõsi.77.à n.2.vsque ad 6.lib. 1.vbi disputat, & disserit quæ sit receptior ? & ibi quid si statutum hoc exprimat post pluraque concludit delictum extra territorium commissum punitur ꝑ iudicem originis,si in loco originis statutum id exprimat, secundum communem d.cons.nu. 5.nu.6.

delictum itaque quatuor modis committitur,facto,dicto, consilio,& scriptura,de quibus sigillatim Bal.in l.opera.n. 14. qui accusa.non possunt. Quod sanè delictum debet prius esse manifestum,& de delicto prius constare debet, antequã iudex procedat criminaliter in omnibus casib. vt est cõis opin. Clar.q.4.in pr.D.Brunor.à Sole cons.vnic.n. 52.& ibi.nu.seq. dicit ꝗ stante statuto,ꝗ si sit factum furtũ scholari,ꝗ de damno stetur iuro suo , vt non habeat locum statutum, nisi prius ꝓstet de furto,quia delictum non præsumitur.l.meritò.ff.pro soc.Riminal.nouissimus Ferra.nostrę decus,cum sit optimus legista, optimus orator,optimus poeta, & optimus musicus, quod sit dictũ in eius bonam gratiam & affectionem,ꝑꝑ pro prium nomen meum,ꝗ habet.iuxta illud Arim.in ad.ad Ang. de malef.in ver.fama publica.n.36.ver.& libẽter feci.vide per eundem Rim.nouis.cons.42.n.130.Riminald.in quam,cons. 67.n. 52.&seq.Aristides sanè Atheniensis philosophus,Minucio.Fundano Asiæ Proconsuli scripsit,Neminem occidẽdum nisi de accusatore & crimine constaret, vt in historia mundi scribitur,in 6.ætate,fol. 112.vbi de eo agitur. Põt tñ iudex ad querelam partis ꝓcedere vel inquirere, vt pateñat delictum, vt ibi dicit Clar.de hæresi autem,adulterio & alio coitu,qui sine fractura committuntur,& de quibus nulla apparent signa, furto sine fractura,ꝑcussione,q̃ sit alapa,vl baculo sine liuore, verbali iniuria,vel simili,quia non ꝑt constare de delicto.ꝓtatim porrecta querela, ꝑt & dẽt iudex inquirere ꝑ delinquentẽ. Assumendo informationes,& habitis indiciis,reum in carcerib.detrudi facere,vel citari,prout delicti qualitas,& discretio requirit.q̃ qdẽ discretio cũ sit mr̃ asinorũ,vt dr̃ Paui.tract. de visitatorib.q.1.sub n.43.facilè non recipitur. Et tñ scimus certi,qd̃ sine discretiõe qs est vna bestia.Bal.ꝓsi. 161.li.3.col. 2.Neuiz.in sylua.lib.4.sub n. 56.& qui non facit decentia hoĩ similiter est vna bestia,vt dicit gl.decentem.in auth.de mona. Homicidio aũt perpetrato,debet iudex ire ad videndũ cadauer interfecti.Et illud dr̃ visum & non repertum.vel domum combustam,vt est cõis opi.Clar.q.4.ver.qñ verò.Vel põt mittere notarium,qui inspiciat cadauer,& vulnera scribat.Nec refert si ignoretur nomen interfecti.vt est cõis opi.Clar.ibi.dũmõ ꝓstet de corpore.Amplia & limita supradicta, vt per Ant. Gabr.cõium opin.lib.7.concl.2.fol.775. Qñ aũt quis dicatur participare de delicto,& qũo.Capr.reg.80.& not.ꝗ quis deliquisse præsumitur,qui ex opere commodum sentit. Alb.in l. 1.§.si quis ita in suo.ff.ne quid in loc.pub.vbi ex hoc infert ad eum,in cuius prato aqua reperitur irrigata.quod statuto de auertẽte aquam alienam in suo prato puniatur.Et excessus notat delictum tam in committendo, quàm in omittendo. Ab. in c.sicut nobis.n.3.de sup.neg.prel.Differentiã aũt habemus inter delictum, crimen & peccatum,ponit Alex.in l.si mora. n. 14.ff.fol.ma.& no. ꝗ quando statutũ loquitur de crimine, oportet prius ꝓstare ꝗ sit crimen.quia ista exceptio est impeditiua litis ingressus.D.m Alc.cons.7.n. 12.lib.7. Bonacoss.

delicta præſcribuntur per viginti annos, vt eſt communis opi.Boer.deciſ.26.n.6.& hoc de iure communi, exceptis tribus,vt eſt cõmunis opi.de qua Marſ.conſ.117.n.42.in 2.vol. Boer.deciſ.26.communem dicit. Bonacoſſ.

Delictum ſine dolo commiſſum, facit vt reus corporaliter etiam non ſit puniendus,&t quãdo delictum eſt commiſſum extra propoſitum & intentionem ipſius delinquentis, nã eo caſu poteſt iudex minuere pœnam,vt eſt communis opin.de qua Clar.q.60.ver.ſunt etiam. Bonacoſſ.

delictum commiſſum in offenſam Principis dicitur publicum.communis eſt opi.Clar.in §.1.ver.2. Bonacoſſ.

delictum non probatur per inſtrumentum,vt eſt communis opi. Quando crimen conſiſtit in facto ſeparato ab inſtrumento,vt homicidium,furtum,adulterium, &c. Sed ſi crimẽ conſiſteret in animo,prout eſt hæreſis vtique.per inſtrumentum,in quo aliquis aſſereret aliquid hæreticum, poſſet probari ipſum crimen,Item ſi quis ratificet per inſtrumentum delictum commiſſum ab alio,vel ſi aliquis faceret inſtrumentum contractus vſurarij,poterit delictum vſuræ probari per inſtrumentum Clar.q.54.ver.1. Bonacoſſ.

delictum omne,quod fit principaliter in offenſam Dei,dicitur publicum.& quilibet de populo poteſt accuſare, vt eſt communis opi.Clar.in §.1.ver.1. Bonacoſſ.

Delictum. Si vnus ex dominis vel cõſortibus caſtri vel villæ delinquat, ibi alius condominus vel conſors poteſt eũ punire quaſi delinquẽdo ibi,ſe tacitè ſubmiſerit, ſecundũ Guil. & Ang.in l.eſt.ff.de iur.om.iud. Sal.& do.Ambr.ibi per c. in archiepiſcopatu,extrà de rapto.c.fi.extrà de for.compe.& eſt communis opin.ſecundum eos.Quicquid ipſe Guil.viſus ſit tenere contrarium in l.fin.ff.de rer.diuiſi.vt refert & ſequitur Do. Cato. in d. l. eſt. dicens tunc adeundum eſſe ſuperiorem. Balb.deciſ.116.

delictum clam factum magis punitur, quàm palam in his, quæ ex ſui natura poſſunt eſſe licita & illicita,vt ſunt contractus. Non licèt tamen tutori cõtrahere cum pupillo, & clam cum eo contrahens magis punitur.Clar.q.60.ver.ſed an fortè.Si autem eſt delictum. q ſui natura ſemper ſit illicitum, vt blaſphemia,furtum, homicidium,& ſimilia. Et magis palam committens punitur,vt eſt communis opi Clar.d.q.60.verſ. ſed an fortè. Bonacoſſ.

PRO. delictum perſonæ in damnum eccleſiæ redundare non debet.in c.venerabilis extra de excep. Bellon.

PRO.delicti venia pœnitentibus datur.l.Manichæos.C.de hæret.l.vlti.C.de ſum.trin.& fide cathol. idem.

delictum ſi commiſſum eſt in confinib. communiter ſeruatur.quod vterque iudex procedat. ne faciãt ſibi præiudicium in territorio.Boſſius de foro comp.n.60.& ſeq. Bonacoſſ.

delicta preſcribuntur per viginti annos.Boer.deciſ.76.n.6. communem dicit. Villal.

Concor.cum l.5.tit.7.par.5.quæ loquitur in falſario:adulterium autem accuſatur vſque in quinquennium,l.quinquẽnium.ff.de adult.l.4.tit.13.par.7. actio de dolo durat per biẽnium ad intereſſe . ex damno proueniens agitur per triginta annos.l.6.tit.17.part.7.& hoc damnum non eſt illud de quo loquitur l.4.tit.7.l.5.ordi. Et circa illam legem vide Geral. in ſingulari 72.ponendum regulam,& limitationem.B.Villalo.

delicta quæ dicuntur grauia,relinquuntur arbitrio iudicis. Alc.in c.cùm non ab homine.n.28.de iud.communem dicit.

L.33.ti.5.part.1.tria delicta grauia dicit:crimen hæreſis,ſimonia,& homicidium voluntarium:ſed nota iſtam communem ad ampliationem illius legis. Idem.

delicta quæ grauia dicantur,iudicis arbitrio relinquitur,vt eſt communis opi.de qua Soarez verbo delicta.nu.80. D.m. Alc.in c.cum non ab homine.nu.28.de iudiciis,communem dicit. Bonacoſſ.

delicta extra commiſſa aggrauant commiſſum intra territorium.Vnde qui fecit plura furta extra territoriũ,poſſet ſuſpendi pro vno furto commiſſo intra territorium ,quia furta extra territorium commiſſa faciunt eum famoſum,& quocũque vadat,ſequuntur eum.vt eſt communis opi.de qua Bald. in l.fi.ver.illud tamen.ff.de iuriſd.om.iud.Fel.in c.ſicut.1.col. ver.gl.in ver.adulterio.de teſtibus. Bonacoſſ.

delicta paria mutua compenſatione tolluntur. Perſonalis de adipiſcen.poſſeſſio.n.284.& n.406.communem opi. probans.Quod intellige,vt ibi per eum. Bonacoſſ.

delicta.quæ grauia ducãtur,iudicis arbitrio præciditur,cõmune inquit Alc.in c.cum non ab homine.nu.28.de iudic.& multum laudatus,ac multum laudandus Iul. Clar. qui varias hac in re communes ſentẽtias memorat in prac.§. 1.ver.ſunt etiam delictorum. E.Suarez.

Delictorũ alia ſunt merè eccleſiaſtica , alia mere ſecularia, alia communia,alia nominata,alia innominata, vt eſt cõmunis opi.Clar.in §.1.ver.habes. Bonacoſſ.

delictorum alia eſſe merè Eccleſiaſtica,alia merè ſecularia, alia communia.Item alia nominata,alia innominata, vt ea diſtinxit Bart.in l.nunquam plura.n.4.ff.de priuat.delict.cõmuniter approbatum,dicit Blanc.in pract.crim.n.111.Clar.lib.5. §.1.ver.habes. P.Fichard.

delictis, & in atrocibus habẽtibus ſpeciale nomen delicti, vt in furto,adulterio,homicidio & ſimilibus,mãdatum ſuperioris non excuſat.Eſt vera; & communis opi.ſecundum.Iaſ. in conſ.136.dubitatur.circa med.vol.1. M.Chærianus.

ſi in accuſatione,vel inquiſitione Delictum deductum fuerit,cum aliqua qualitate aggrauante,& poſtea probatum fuerit tale delictum ſimpliciter,ſine illa qualitate, reus in totum abſolui debet.Eſt comm.opin.ſecundum Rom.in conſ. 167. Anch.circ.fi.Vide ĩ.in verb.qualitas.nu.1. Idem.

PR.Demonſtratio plerunque vice nominis fungitur.l.nominatim.ff.de condi.& dem.l.certum.ff.ſi cert.pet. Bellon.

Denuntians an debeat in expenſis condemnari,ſi denũtiatio non ſit legitima:vide Guid.Pap.q.269. vbi quid de procuratore principali. Et dic q vbi adeſt ſtatutũ q non poſſit procedi niſi præcedente denuntiatione,tunc in defectum denuntiantis põt ſuperior,nec delicta remaneant impunita, ipſe denuntiare. Abb.in c.conquerente.col.3.de reſtit. ſpol. Quia in materia denuntiationis vide Ang.in l.diuus.la 2.ff.de cuſtod. reor. maximè q debeat euocari vt probet ſuam denuntiationem:alias punitur, licet non teneatur ſe inſcribere. vt per eũ. Quid de ſyndicis villarum qui ſunt obligati ad denuntiandũ maleficia intra aliquod tẽpus ſub pœna ? & dic q intelligitur de maleficiis manifeſtis,non de occultis. Alberic.in l.ſemper. §.hoc interdictum.ff.quod vi aut clam.Et plura in materia denũtiationis ponit Fel.in c.ſicut.extr.de accu. Spec.ti.de denũtiat.3.part.Bart.in l.diuus.la 2.ff.de cuſtod.reor.doct.in l.ea q. dem.C.de accuſ.Quid de alia denuntiatione:& an ac quando denuntiatio conſtituat quem in mala fide. vide Abb.in ca.2. extra.de præſcrip.& vide Bart.in l.item veniunt. §. petitam.ff. de petit.hæredit. Put.

Denuntiare delictũ alicuius ad acta poſſunt officiales, licet ſint plurimum pauperes & viles perſonæ,& quandoque etiã infames.Communiter obſeruari teſtatur Ang. de maleficiis. in gl.necnon & ad denuntiationem.nu.4.quem refert Cardi. Alex.in d.c.de accuſat.ver.2.quæro. 2.q.8.Marian.in repet.c. qualiter & quando.n.81.&Pract.Conrad.n.9.Et eiuſmodi denuntiantis dictum ſufficit ad inquirendum. communem dicit Boſ.in tit.de denun.n.2.Clar.d.§.fi.q.7.ver.primo & ſecundo.Si tamen abſoluatur reus,tunc denũtiator ratione calumniæ condemnandus eſt in expenſas.com. dicit Alber.in l.ſancimus,nu.6.in fin.cap.de iudic.quem refert Gratus conſi.97. lib.1.Clar.ibid.ver.vlt. P.Fichard.

denuntiare poſſunt non ſolum officiales. ſed etiam aliquibus eſt facta aliqua iniuria,vt eſt communis opi.Clar.q.7.ver ſi.dixi.Et tenetur iudex inquirere. & ſtante ſtatuto, q ſyndici debeant denũtiare maleficia, nec apponit terminum. Dic.qđ intelligitur incontinenti à tempore ſcientiæ,non tamen tenẽtur denuntiare præcepti feſtinatione,ſed inquiſita veritate.facti.Bald.in l.cum ancillis n.5.C.de inceſtis nuptiis. Bonacoſſ.

denuntiare poteſt monachus,vt eſt communis opi.Cla. q. 7.ver.item quæro. Bonacoſſ.

denuntiare poteſt laicus ſuum clericum parrochiæ prælatum,vt eſt communis opin.Clar.d.q.7. verſicu.quæro etiam. Bonacoſſ.

denuntiare delictum alicuius ad acta poſſunt officiales, licèt vt plurimum ſint pauperes,& viles perſonæ.& quandoq; etiam infames, vt eſt communis opi. Et eorum dictum ſufficit ad inquirendum, vt eſt communis opi. Si tamen abſoluatur reus,tunc denuntiator ratione calumniæ condemnari debet in expenſis,vt eſt communis opi.Clar.quæſt.7.ver.vltim. Bonacoſſ.

Denuntiatio quæ fieri debet ab emptore venditori,qui de euictione tenetur.non intelligitur ſimpliciter fieri ad hunc finem,vt venditor ſciat, ſed vt aliquid faciat, & incitetur, puta ad ſuſcipiendam litem , & defenſionem. Igitur non ſufficit, quod venditor aliunde habeat notitiã dictæ litis ſed requiritur neceſſariò , quòd ei fiat denuntiatio per emptorem : aliàs non tenetur , de euictione , nec ad expenſas : quia non præſumitur emptorem fuiſſe condemnatum propter malum ius , ſed propter ignorantiam iuris venditori competentis. Eſt communis opinio ſecundum Dec.in conſi.lxxiiij.volu.1. M.Chærian.

Denuntiatio Euangelica in prælatis eſt de præcepto , Alci. in c.nouit.n.20.de iudi.communem dicit. B.Villal.

denuntiatio Euangelica non requirit trinam monitionem vt dicebat Hoſt.ſed ſufficiunt quæ Pan.in c.in omni negotio. n.3.de teſti.communem dicit. Idem.

denuntiationem Euangelicam poteſt facere criminoſus,cũ denuntiat pro proprio intereſſe.Alcia.in ca.nouit.n.14.de iudi.communem dicit.

Amplia ad accuſationem pro propria iniuria, q̃ põt facere accuſatus de aliquo crimine graui,lege,4.tit.1.parte.7.Idem.

denuntiatio officialis vel alterius, qualis eſſe debeat cõmuniter.Clarus.d.q.7.verſ.quæro nũc.Et no.q qui denuntiauit. ſuper crimine,poteſt teſtificari ſuper eo.ca.licèt heli.vbi Inn. no.de ſimonia. Alberi.in l.j.§.incidit n.2.ff.ad turpilia.& quãdo ſyndicus denuntiat poſt terminum ponat in denuntiatione,qđ de nouo peruenit ad ſuam notitiam.Bal.in l.ann⁹. ff.de calumniato.item officialis,qui ex ſtatuto tenetur denuntiare maleficia. Tenetur etiam denũciare maleficia non punibilia. niſi notoriè conſtaret delictum non eſſe punibile, vt puta,qa erat bannitus occiſus,vt per Alex.in l.nequis.C.vt nemo priuatus. Statuto tñ dictante puniri ſyndicum non denuntiantẽ maleficia,ſyndicus non incidit in pœnã, ſi non denuntiat maleficium pprium,vel eius patris, vel filij. Stepha.de Federi.in tract.de interpretatione iuris.n.164. Bonacoſſ.

denũtiatio extraiudicialis emptori ante alienationẽ facta, ne rẽ emat nõ pertinẽtem ad eius venditorẽ cõſtituit emptorem in mala fide:ſecus ſi poſt tranſactam alienationẽ, & traditam poſſeſſionẽ fiat.quippe qa tunc nihil nocet cõmune aio ex Alex.in l.de pupillo.§.nunciationẽ.n.12.ff.de noui ope.nũciatio.Fel.in c.2.n.5.de præſcr. Math.de Afflict.deciſ.369.ac Balb.in l.Celſus 3.par.n.13.ff.de vſucap. E.Suarez.

denunciatio euangelica in prælatis eſt de præcepto. D. m. Alci.in c.nouit.n.20.de iudi.communem dicit.Et non requirit trinam monitionem,vt atteſtatur Hoſtienſis.Sed ſufficiũt duæ.Pan.in c.in omni negocio.de teſtib.n.3.communem dicens.Et denuntiationem euangelicã facere poteſt, etiam criminoſus,cum denuntiat proprio intereſſe.D.m.Alcia.in c.nouit.n.14.de iudi.communem dicit. Bonacoſſ.

denũtiatio litis motæ niſi venditori aut donatori fiat debito tempore, emptor vel donatarius aut vaſallus aduerſus vẽditorem,dominum,donatorem non agit,iux.gl.in c.ſi venditori,de emptione & vẽditione,l.emptor fundi,l.actore,C.de euiction. nec ſatis eſt eos ſcire litem ſibi motam fuiſſe, nã tametſi ad finem certificandi illis denuntiare non ſit opus , tamen quò ad alium finem , nempe vt veniant ac ſe defendant, & probationes producant omnino opus eſt denũtiatione,vt voluit Bart.in l.denuntiaſſe.§.quod tamen,& in l.non ſolùm, §.morte,ff.de noui operis nuntiat.idem tenent Bald. & Ang. in l.abſente,ff.de procurat.& D.Petrus Floria.& Ant.in ca.fi. de empt.& vendit.per l.ſi parentes,l.cùm ſucceſſores,C.de euict.l.ſi rem, §.fi.ff.eodem tit.quam ſententiam Bened.Capr. reg.87.n.227.& veram & cõmuniter teneri affirmat etiamſi venditor vel donatarius iuraſſet,defendere,cùm hoc caſu iuramentum nihil addat contractui, ſed eundem dũtaxat roboret,iuxta l.fi.C.de non numerata pecu.Benedict.Cap.ibidem n.231.vide infra.Venditio,vbi dicit ita practicari & communiter obſeruari.

Denunciatio eccleſiaſtica. Contra tutum exceptione rei iudicatæ poteſt habere locum remedium denunciationis eccleſiaſticæ,cũ forte per cauillationes & practicas obtinuerit, vel ſcit aliter ſententiam fore iniquã. in quib.caſib.in foro cõſcientiæ tenetur ſatisfacere,ſecundũ Inn.& Pan.in c.quia plerique,ext.de immu.eccl.Bu.& Pan.ĩ c.nouit.in 22.col.& ſeq. ext.de iudi. nam non poteſt iudex cõſcientiam victoris iuſtificare. l.iul.iuncta gl.ff. de condi.indebi.& Bald.in l. 1.ff.eodẽ tit.dicit,q aduerſus tales ſententias, quæ tranſierunt in rẽ iudicatam, prouidet̃ ex capite æquitatis, ne fiant illicitæ extorſiones,per l.illicitas.ff.de of.præſid. Vbi enim agitur de peccato,ſententia nunquam tranſit in rem iudicatam.ca.lator.& ibi Hoſt.& Panor. ext.de re iudi.gl.magna,ad fi.in c.inter monaſterium.eo.tit.Bart.autem rationes,& iura(qui contrariam tenuit opi.in conſtitutione ad reprimendam,in verbo per denunciationem) poſſent procedere in ordinario & directo iudicio, non in iudicio denunciationis, & vbi agitur de peccato, quod etiam in iudicando tenuit do. Conſtan. in tracta.de cau.iudi.in 1.part.q.18. Balb.deciſ.149.

denunciator teſtis. In cauſa inquiſitionis contra aliquem ex iudicis officio de certo delicto admittitur in teſtẽ denũciator,& eius domeſtici p c.licet Heli.extrà de accuſa.vult Bar.ĩ l.diuus.ff.de cuſto. & exhi. reo. quo videtur reſtringere gl. & Pan.in c.in omni.extrà de teſti.vt procedat quantũ ad denunciationem,ad correctionem peccati. Balb.deciſ.303.

denuntiator , qui calumnioſè denunciat , debet(vt dixi)in expenſis condemnari ſi reus abſoluitur,etiam quòd ſit officialis. etiam quòd ſit inſtigator aliquis , vt eſt communis opin. Clar.d.q.7.ver.vltimo. Bonacoſſ.

denunciatores publicitus conſtituti,& omnia,crimina etiã quæ pœnas nõ merentur,denunciare tenentur,& fidem plenam,atque exactam in grauibus non faciunt, commune ponit illorum materiam cum receptis ſententiis diligẽter proſequutus Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.6. E.Suarez.

deponi debent omnino prælati inſufficientes , vt eſt communis opi.Clar.q.73.ver.prælati.Epiſcopus tamen nõ deponitur,niſi à Papa, vt eſt communis opi.ibi. & Papa etiam non deponitur propter inſufficientiam, vt eſt communis opi. ibi. Bonacoſſ.

deportatio hodie nõ eſt in vſu,vt eſt communis opi.Clar. q.67.ver.deportatio,ſed loco inſius bannũ.vt ibi lati⁹.Bonac.

deportationis pœna,& vſu antiquata eſt, & vel bannum ppetuum , vel mors eius loco ſucceſſit , vt cum multis receptum oſtendit Iul.Cla. in pract. §.vlt.q.67.verſicul.deportatio. E.Suarez.

deportatus non habet teſtamenti factionem. comm.dicit. in §.T.q.22.in prin. P.Fich.

deportatus ex teſtamento nihil capere poteſt , non tñ ideo ſuccedit fiſcus,ſed alij inſtituti, vel ab inteſtato venientes ſuccedunt ac ſi damnatus non fuiſſet inſtitutus. Idem.

deportatus,cui ex teſtamẽto,vel ab inteſtato delata eſt hæreditas, eſt incapax, & ſuccedũt alij inſtituti, vel venientes ab inteſtato ac ſi deportatus inſtitutus non eſſe. Alex.conſil.26. in prin.lib.1.magis communem ait. Villal.

deportatus eſt ſucceſſionis ac teſtamenti actiuè & paſſiuè incapax, ſecundum cõem per Burſ.conſ.48.poſt n.27.libr.1. vbi dicit q aliis inſtitutis, vel venientib. ab inteſtato defertur hæreditas ſibi relicta , ac ſi deportatus inſtitutus non fuiſſet, ſecundũ communem ibi,ex Clar.§.teſtamentum.q.21.& 22.

deportatus durante deportatione eligere põt,commune ait Eman.à Coſta.in l.Gallus.§.& quid ſi tñ.2.par.n.14.ff.de lib. & poſth.& ſi illius inſtitutio pro non ſcripta habeatur,vt cõmune ait idem Coſta eodem in loco,pagin.43.n.14.& magis commune teſtatur Alex.conſ.21.in prin.lib.1. E.Suarez.

deportato hærede intra deliberandi annũ,nõ ad legitimos illius,aut teſtatoris hæredes, ſed ad fiſcum redit hæreditas,cõmune iuxta Alex.in l.ſi quis mihi bona.§.ſi quis planè.n.pen. & vlt.ff.de acquirenda hæred. Eman.à Coſta in d.§.& quid ſi tantum.pag.77.nu.178. E.Suarez.

depoſitarius q ſe obtulit depoſito,tenet̃ ẽt leuiſſima culpa. Barba. ĩ c.bona fides de depoſito cõem dicit. Vezinus Hiſpan⁹ in ſuo Aerario communium opinionum.ver.iſto. Bonac.

depoſitarius qui recipit aliquid pro depoſito, tenet̃ etiam de leui culpa.Pan.in c.bona fides.n.3.communem dicit.Vezinus in Aerario communium opi.iſto ver. Bonacoſſ.

depoſitarius de dolo dũtaxat tenet̃.l. ſi vt certo.§.nũc videndũ.ff.commod.& §.præterea.inſt.quib.mod.re ꝯh.oblig. Sed aduerte,qa nõ ſolũ de dolo,verũ de lata culpa ẽt tenetur l. 1. C.depoſi.& per gl.in c.fi.in ver.culpa.extra depoſi.& in d.§.pterea.in ver.dolo.& tradit Bal.cõſ.218. præmittendum eſt,li. 5.quoniam dictio illa tantum,non excludit latam culpam l.j. §.j.ff.ſi menſ.fal.modum dixe.inferri ẽt poteſt q depoſitarius de leui, & leuiſſima culpa nullo pacto teneat̃, vt in principio poſuimus.Cõcluſio hec procedit qñ depoſitum factũ ſit gratia deponentis,qa nulla vtilitas eius verſatur,apud quem deponitur,ideo ſolus dolus præſtatur, vt dicit tex.in d.§.nũc videndũ.ſecùs ergo, ſi factũ ſit depoſitũ contemplatione depoſitarij.tũc qppe de leuiſſima culpa tenet̃ l.ſi quis nec cauſam ĩ prin.ff.ſi cer.pet.ſm communẽ intellectũ,de quo latè ſcripſit Deci.ibi.Eodẽ mõ ſi depoſitario obtulit ſe,đ leuiſſima culpa obligat̃ ſm gl.in l.ꝯtus.vbi Deci.ff.de reg.iuris. per l.1.§.ſæpe.ff.depoſi.qa eius occaſione,q rogauit, ꝯtus vr̃ celebrari. l.ſi gratuita.§.margaritas. ff.de præſcr. verb. Iſtam ſcribit eſſe communem opi.Barba.in c.bona fides.n.3.de depoſito.licet ipſe in ꝯrium põderet tex. ibi in æquiparatione,q̃ facit de eo, qui ſe obtulit,& de eo,qui pecuniã p cuſtodia recipit:quẽ vide ibi.quia firmat q qñ quis ſe obtulit. videat̃ contractus celebratus gratia recipientis tãtum. Si verò depoſitum factum ſit occaſione vtriuſq;, depoſitarius de dolo, lata & leui culpa teneat̃ ſecũdum diſtinctionem,quæ habetur in d.§.nũc videndum & latius hoc tradit Bar.in lege quod Nerua. & Abbas poſt alios in c.1.de depoſito. F.Viuius.

depoſitarius,q ſe obtulit depoſito,tenet̃ etiam de leuiſſima

culpa.Barb.in c.bona fides.de depoſi.cõmunem dicit. Villal.

Depoſitarius, qui recipit aliquid pro depoſito : tenetur de leui culpa.Panor.in d.ca.bona fides,nu. 3.de depoſi.communem dicit. Idem.

depoſiti inſtrumentum habet executionem paratam. l.pe. C.depoſ.no.Rol.conſ. 17. nu. 1.lib. 1.cuius contractum adeo fauorabilem eſſe dicũt doct.vt mereatur executionem,ſicut ſententia vel confeſſio facta in iudicio,vel iuramentum conuentionale aut iudiciale.Quę concluſio intelligitur quando depoſitum eſt quodammodo notorium : vt quia de eo apparet per publicum inſtrumentum, vel eſt ſcriptura publica atteſtationum teſtium,aliàs non haberet executionem:quia requirerentur libellus, litis cõteſtatio.& ſimilia quæ ponit Matheſil.ſing. 5.Bart.& Ang.in d.l.pen.

depoſitum iudiciale fieri debet penes eligendum per iudicem.doct.in l.acceptã.C. de vſur. Alex. cõſ.7 5.col.fi.in prin. lib.7. Cur.Iun.conſ.2 8.col.2.Rol.conſ.6 3.n.3.& 3 2.lib. 1.itẽ fieri debet parte præſente,vel citata.Caſt.& alij in d.l.acceptã. Alex.in l.ſi mora.ff.ſolu. matr.item vt ſit validum, requiritur ꝙ pecunia coram teſtib.realiter numeretur. Rol. d.conſ.63. n.24.Curt.d. conſ.2 8.vbi ponit omnia fere requiſita vt depoſitum dicatur rite factum:quod quidem depoſitum redditur nullum quãdo depoſitarius illud non fatetur, nec ſe obligat ad eius reſtitutionem, teſte Rol.d.conſ.6 3.num.3 3.lib. 1.Iaſ. conſ.9.col.pen.verſ.4.lib. 1.Qua autem exceptione depoſitũ retineri poſſit, nec deponenti reſtitui, ſcribit Anchar. conſil. 3 60. Et quando depoſitarius teneatur de dolo & lata culpa, vide Rom.ſing.2 6 2. quid de confeſſione depoſiti recepti facta parti obtentæ?Dic ꝙ præiudicat confitenti, vt ab eo ab aſſerto deponẽte depoſitum inter alios confeſſatum exigi poſſit,vt no. Crem.ſing. 10 5.Bald.in l.deſiderium.C.depoſ.& in rub.C.res inter alios.in fi.Fel.in c.examinata.col.2.de iudic.

Res depoſita an poſſit propter ſuſpectum debitorem de fuga ſequeſtrari. vide Iaſ.in l.ſi fideiuſſor.§. fin.col.3.ff.qui fatiſ. cog.vbi dicit quòd gl.in l.pen.C.depoſ.tenet quòd ſic : & tamen ipſe Iaſ.contrarium ſuſtinet vt ibi per eum. Put.

depoſiti inſtrumentum habet executionem paratam,ſicut res iudicata:quare depoſitarius ſine dilatione compellendus eſt ad reſtitutionem, nec poteſt obiicere compenſationem.l. ſi quis.& ibi Bart.& reliqui Doct.C.depoſiti.Bal.in conſ.3 84. n.2.ver.ſequitur videre de exceptione compenſationis.in 2. vol.conſ.Ang.Aret.in §.præterea & is.n.4. Inſti. quib.mod.re contrah.oblig. Pan.& alij in c.bona fides.n.6. aſſignant optimas rationes:ꝙ propterea hoc priuilegium introductum ſit, ne in fraudem allegaretur compenſatio cauſa differendi reſtitutionem depoſiti, & ſic ne contractus depoſiti,qui multum innititur bonæ fidei,redundaret in perfidiam.ext.depoſiti. Alex.de Imo.in l.ait prætor.§.ſi iudex. nu.4.ff.de re iudica.Ant. de Canario in tracta.de execut.inſtru.nu. 17.ver.ſeptimò quero.in 5.vol.tract.idq̃ue probatur expreſsè per verba textus d. l.ſi quis.ibi,reddere illicò modis omnibus compellatur.&ibi quam celerrimè & quam ocyſſimè.Et hanc communẽ Doc. ſententiam eſſe, ſcribit conſulendo Roland.à Valle, in conſ. 17.n.1.in 1.To. conſ.quam non procedere in depoſito confeſſato, cùm priuilegia veri & actualis depoſiti non habeant in eo locum, quia quãdo non apparet de depoſito per numerationem,ſed per ſolam confeſſionem, non procedunt leges dicentes,cauſam depoſiti in hoc eſſe priuilegiatam,vt non admittatur exceptio compenſationis , Doct.tradiderunt. Ita in ſpecie voluit Bald.in d.conſ.3 84.circa fi.Barth.Socyn.in cõſ. 143.n.15.ver.confirmantur prædicta.in 1.vol.conſi.additio ad Bar.in verb.executionem paratam.in d.l.ſi quis.Licet multi alij contrariam ſententiam ſequantur, & approbent. Quia in depoſito irregulari,locum habent priuilegia depoſiti regularis Docto.in l.2.ff.ſi certum peta.& tradit copioſè per multa egregia fundamenta Rolan.à Valle,in dicto conſ. 17.nu.6. cum ſeq. kirchouius.

depoſitum redditur nullum,quando depoſitarius illud nõ fatetur,nec ad illius reſtitutionem ſe obligat. Doct. in l.acceptam.C.de vſur.& conſulendo ſcribit Iaſ.in conſ.9.n.15.ver. quartò, quod talis depoſitio ſit nulla.in 1.vol. cõſ.ita omnes Doct.indifferenter concludere, repetit hoc quoque & latiùs explicat Roland.à Valle,in conſ.63.num.33.in 1.Tom.conſ. kirchouius.

depoſiti ſuſceptor,qui ſe illi obtulit,leuiſſimam culpã præſtat.cõmune ait Barba.in c.bona fides.de poſ.at q ob illud ſeruandum mercedula aliqua fruitur,leuis culpæ nomine tenebitur,vt cõe idẽ refert in e.ca. bona fides.n.3.alij aũt depoſiti cuſtodes aliàs de dolo,vel lata culpa modo tenebunt,vt ſunt iura,& aſſerit receptum Viuius lib.1.opi.70. E.Suarez.

Depoſitum pecuniæ numeratæ cenſeri debet iuxta mutui regulas, tametſi magis depoſitum, quàm mutuum ſit, communia pronuntiat Eman. à Coſta in l. ſi ex cautione. limitat. 2.n.4.C.de non numera. pecu.non tamen admittet exceptionem,non numeratæ pecuniæ, vt commune ponit & idẽ Coſta,& eodem in loco. E.Suarez.

depoſitum accipientis gratia duntaxat celebratum ſic eius periculo eſt,vt de leuiſſima culpa teneatur,non verò vt & caſus fortuitos iſte præſtet, quemadmodum, commune interpretum dogma conſtituere auſim iuxta Iaſ. n.2 5. Purpu.nu. 20.in l.cum quid.ff.ſi cer.pet. Purpur.rurſus à n.17.in l.rogaſti.ff.illo eodem tit.Pan.in c.2.n.3.de depoſ.& ſi Accur. aliter cẽſuerit in d.l. cum quid. in ver.periculo. atque eum inibi ſequantur Aret.in fi.Deci Alc.à n.14. Zaſ.lib.1.ſingul.intellec. c.n.23.à quibus ſum. E.Suarez.

deprehenſio in crimine non facit plenam probationẽ, ſed hoc tantummodò operatur vt reus poſſit torqueri.communẽ ait Alber. in l.defenſores, n.2.C.de defenſor. ciuit.Clarus dicto §.fi.q.8.verſ.primo.Nihilominus tamen poterit puniri abſque lata ſententia,vt communiter approbatum dicit Boſ. in titulo de denuntiat.n. 10.Clarus idem verſ.quæro an quãdo. P.Fichard.

deprehenſio in crimine,non facit plenam probationẽ.Sed operatur,vt reus torqueri poſſit,vt eſt cõmunis opi. Et poterit puniri abſque ſententiæ prolatione, vt eſt communis opi. Clar.q.8.ver.quæro an quando.& in ver.ſcias tamen qd̃ procedit in graui delicto,ſecus in leui.Et talis deprehenſio in crimine non facit plenam probationem(vt dixi)ſed tantũmodo operatur,vt reus poſſit torqueri,vt eſt communis opi.de qua etiam Albe.in l.defenſores.n.2.C.de defenſo.ciuitatũ. Quod dicit eſſe verum,cum quis deprehenditur à priuato,ſecus ſi à iudice ſuum officium exequente.quia tunc talis deprehenſio ſufficeret ad condemnationem, quia tunc crimen eſt notum ipſi iudici.Et ita vidimus(inquit)de facto ſeruari. Quando aliquis reperitur per iudicem arma portare,vel res prohibitas, quia ſine alia probatione damnatur. Bonacoſſ.

deprehẽſus in flagranti crimine, nõ debet habere copiam in dictorum nec ei debet dari terminus ad ſe defendendũ, ſi cõfitetur delictũ.aliàs ſecus, vt eſt cõis opi.Clar.q.8.ver.ſed nũquid.& ibi.ver.quæro dicit,ꝙ nõ requiritur alia ſentẽtia, ſed ꝓt puniri,vt eſt cõis opi.Sed aliter ſeruatur in practica. Nã declaratoria ſententia etiam requiritur in pœnis, quæ ipſo iure inferuntur,vt eſt communis opi.Ant.Gabriellius in ſuo communium.opi.lib.7.concl. 12.Amplia & limita, vt ibi per eum fuſius.Ana.conſ.2 1.n.4.etiam ſi quis confiteatur contenta,in inquiſitione fore & eſſe vera,vt ibi per eum.vide infrà in verbo ſententia declara. Bonacoſſ.

deprehenſus verò in crimine dr̃.qui de eo eſt conuictus,qſi punitur crimen.Bar.in l. 1.C.de petitio.bonorum ſubla.lib.x. n. 1. quod intelligit vbicunque ſtatutũ punit crimen.Secus ſi lex punit deprehenſionẽ,qa in practica,tunc ille deprehenſus dr̃,qui in ipſo flagranti crimine deprehenditur,& ideò ſi ſtatutum dicit,ꝙ ſi quis fuerit deprehẽſus arma portare,puniatur, tenta pœna,non punitur ſi probatur,ꝙ viſus fuerit arma portare,niſi in ipſorum geſtione reperiatur,& deprehendatur.& vide ibi per Apoſtillantes latius.Et dixi in meis quæſtionibus criminalibus ad ſtatuta in verb.deprehenſus. Bonacoſſ.

deſcendẽtes in aui vita,nec nati,nec cõcepti,quamuis auo non ſuccedant quo ad hæreditatem , ſuccedent tñ quo ad dignitatem,&honores.commune dicit Ant.Gomez.de teſta.c. 1.n. 11.ver.limita.2.& ex parentum perſona iure tranſmiſſionis à ſuitate(vt doctorũ verba vſurpem)à ſanguine,à iure de liberandi etiam quo ad hæreditatem ſuccedẽt.commune infit idem Ant.Gomez.eo.n. 11.& c.9.n.44. E.Suarez.

deſcẽdentibus alicuius per lineam maſculinam cõceſſa nõ cõceduntur eiuſdem filiabus , quoniam ramis(vt doctorum ore in colligendis doctorum opinionibus loquar) fœmineæ lineæ excluſis, & caput ipſum excluditur, commune ponunt Io.Crot.n.10.Loazes.n.67.in l.filiusfamilias.§.Diui.ff.de leg. lib.1.Pari.conſ.20.n.44.lib.3.latè doctor meus Arius Pine.in l.3.nu.29.C.de bon.mater.at q̃ ſimpliciter priuilegia alicuius deſcendentibus clargiuntur,ſi in reip. perniciem non vergãt, & per lineã fœmineam deſcendentibus tributa.atque indulta cenſebuntur, commune ponit idem Arius Pinel.diligẽter, & copioſè in eandem.l.3.n.32. E.Suarez.

deſcendentibus etiam fœminis ꝓceſſa priuilegia,ſi reipub. grauia ſint,nuptis fœminis non tribuentur,cõe ait Soc. Nep. cõſ.40.n.16.Sed cõtrariam ſententiam magis communẽ fantur Deci.conſilio 223.Cagnol.in l.cum quædam puella. ff.de itrſ.om.iudic.Verumenimuerò vt hanc poſteriorem verio-

rem,ita doctorum numero inferiorẽ recẽſet accuratè, ac prolixe Arius Pinel.in l.2.n.34.C.de bonis matern. E.Suarez.

deſcriptio terrarum ſuper libro æſtimi nõ præiudicat exẽplo,niſi de eius ſcientia facta ſit deſcriptio:nec ſolutio contraria obeſt,niſi continuata per ſpatium 30.annor.ſecundum cõmunem per Burſ.conſ. 16.n.28.lib. 1.

Deſtructa ciuitas,Eccleſia,caſtrum &c.quãdo retineat, vel amittat iura ſua,hæc diſtinctio ab omnib.approbata ẽ. Quod aut deſtruitur facto ſuperioris, ſine ſpe reædificationis, & tũc in totũ diſſoluitur,&amittit iura ſua:nec ſi reædificaẽ,recuperat. Aut deſtruiẽ à Tyrãno,vel ab hoſtib',& tũc nõ amittit iura ſua,ſed ea retinet, & eidem reædificatio competit, &c. Ita, ſcribit Nic.Bello.conſ. 1.n.8.per iura ibidem allegata. I.Fich.

Nota iſtas cões:vide l.4.tit.3.part. 5.& l. 1.tit. 15.li.3.For.ll.

Ex iniuſta detentione poteſt officialis detinens ad intereſſe conueniri.gl.communiter approbata in l.2.§.ſimili modo. ff.ſi quis cau.in verbo. retentus. & actione iniuriarum.l.nec magiſtratibus.ff.de iniur. Balb.deciſ.3 86.

deterioratio notabilis facit vt emphyteuta poſſit expelli,ſi ue ſit emphyteuta Eccleſiæ, ſiue priuati. com.dicit Cl.in §.E. q.61. P.Fich.

Dictio taxatiua apposita in l. continente caſum fauorabilem,vel pium expedit extenſionem ad caſus ſimiles,ſecundũ gl.Cyn.Bart.Bald.Saly.& omnes in l.illud.C.de ſacroſ.eccl.vbi donatio vſque ad 500.aureos.quæ tũc fieri poterat ad certas pias cauſas duntaxat, ibi commemoratas nihilominus in aliam cauſam ſimilem poterat fieri ſecundum gl.& omnes,ſequitur Bart.in l.ſerui.ff.de vſucap.Roma.in l.non erit.§.dato. ff.de iureiur.Bart.& ceteri Doct.in l.ſi conſtante.in 9.q.ff.ſol. mat.Crotus.n. 59.& Ripa n.86.atteſtantur eſſe communem, & tradit Riminal.conſ. 109.n.24. F.Viuius.

dictio perinde cùm apponitur cum dictiõe per omnia,importat omnimodam æqualitatem.Io.Igne.in l. 1.§.ſeruus.nu. 14.ff.ad Silla.communem dicit. B.Villal.

PRO.dictio,& cetera,inducit repetitionem omnium dictorum in præcedenti.in lege.Gallus.§.& quid ſi tãtum. vbi Bar. de liber.& poſth. Bellonus.

dictio perinde cum apponitur cũ dictiõe per omnia.importat omnimodam æqualitatem.Igneus in l. 1.§.ſeruus. n. 14.ff. ad ſyllania.communem dicit. Vezinus Hiſpanus in ſuo Aerario communium opinionum. quòd no.pro ſtatutis criminalibus. Bonacoſſ.

dictio diſiuntiua quãdo ponitur inter perſonas,inter quas cadit ordinata affectio, ſeu mens diſponentis, importat vt ordine ſucceſſiuo vocentur tales perſonæ , iuxta ordinem literæ,& ſecundum affectionem,& mentem diſponentis. l.hæredes mei.§.fi.ff.ad Trebellia. & l.cum pater.§. pen. ff.de legatis ſecundo,& vtrobique tradũt doctores.Et traditur etiam cõmuniter in l.pen.C.de verb.ſig.vt ibi per Modernos,cum cõcordantibus vt per Deci.in conſ.95.& ꝓ tenui facultate mea. communem tradit Soc.Iun.in conſ. 52.n.4.vol.4. E.Muſcul.

dictio,item,poſita cum oratione perfecta,nec ſubſequẽtia in præcedentib. nec præcedentia in ſequentib. repetit, ſecundum communem per Burſ.conſ.97.n.10.lib. 1.

PRO.dictio,de,auget.in l. 1.ff.depoſi. Bellon.

PRO.dictio magis,aliquando comparatiuè,aliquando electiuè ſumitur gl.in l.iubere cauere.ff.de iuriſd.omn.iud.

PRO.dictio propter, denotat cauſam remotã:dictio verò, Ex,cauſam proximam.l.eo tempore.§.fi. ff.de pecul.l. 1.§.fi.ff. de incen.ruin. Idem.

PRO.dictio excluſiua non excludit ſimiles caſus.in l.ob æs alienum,iuncta gl.C.de præd.mino. Idem.

dictum vel depoſitio rei alicuius criminis de correis facit indicium contra nominatos correos ad inquirendum,vel ad inquiſitionem fundandam. communem dicit Roman.in l.& ſi certus, in prin.ff.ad Sylle. quem refert & ſequitur Auguſtinus ad Angelum de maleficiis, in verb. fama publica. nu. 31. Grammat. conſ. 21.n. 10.& conſ.67.in fi.& Io.de Amic.conſ. 27.n.5.& Nouel.in practica.crim.n. 19. & hæc concluſio procedit ſiue delinquens ſponte , ſiue etiam interrogatus à iudice,ſocium illum nominauerit, idq̃ue tam in criminibus exceptis,vt communiter docto.tenere ait Blãc. de indiciis.n.389. quem refert Villalobos in ſuis commun. opinio.in litera.C. n.293.Et licet Ruin.conſ. 147.n. 1.in fi.lib. 5.dicat communẽ eſſe quod in caſibus non exceptis nullum faciat indicium ad inquirendum,neq̃ue ad procedendum,ſiue ſponte, ſiue ad interrogationem iudicis dixerit , quem refert & ſequitur. Roland. conſ.73.n.2.li. 1. tamen contrariam magis communem eſſe putat Clar.d.§.fi.q.21.verſic.retenta. Ad formandam tamen inquiſitionem , non eſſe ſufficiens indicium ait Decius conſ. 189.n.9.quem refert.Pract.Conradi.in prin.Et quod talis in caſibus non exceptis admittatur in teſtem,dicit Rolan. conſ. 16.nu.7.libr. 1.ſecùs in exceptis, idem Rol.eod.conſ.n. 2.Quod etiam tale dictum non ſit ſufficiens indicium ad torturam,tam in non exceptis, quàm exceptis caſibus, communem dicit Boer. deciſ.319.n.1.quem refert Roland. d.conſil. 16.n.17.Grama.voto.6.n.7.Villalobos in commu.opi.in litera C.n.152.Rolan.conſ.73.n.20.Facit tamen aliqualem præſumptionem, vt communem dicit Boer.d.deciſ.319.num.4. Ideoque ſolum dictum mandatarij non facit indicium ad torturam contra mandantem, niſi alia concurrant.communem dicit Pariſ. de Put. de Syndicat. in verbo Tortura. vt eum refert Nouel.in pract.crim.n.31.& ſeq.Clar.d.q.21.verſ.ſi verò, & ſequentibus. P.Fichard.

PRO. dictum generale generaliter eſt intelligendum.l.i.§. & generaliter.ff.de leg.præſtan.l.4.de in ius voc.ff. Bellon.

PRO. dictum generale reſtringitur per rationem.in l.cum pater.in §.dulciſſimis.vbi Bart.ff.de lega.2. Idem.

PRO. dictum determinatur ſecundum ſuam cauſam.l. ita autem.ff.de admin.tut. Idem.

dictum vel depoſitio rei alicuius criminis de correis , facit indicium contra nominatos correos ad inquirendum,vel ad inquiſitionem fundandam, vt eſt communis opin.Quæ procedit , ſiue delinquens ſponte , ſiue interrogatus à iudice ſocium illum nominauerit , idq̃ue tam in criminibus exceptis, quàm non exceptis, vt eſt communis opinio. Clar.q.21.ver. retenta. Ad formandum autem inquiſitionem , non eſt ſufficiens indicium. Et tale dictum non eſt ſufficiens indicium, ad torturam tam in nõ exceptis,quàm in exceptis caſibus, vt eſt communis opinio. facit tamen aliqualem præſumptionem,vt eſt communis opinio.Clar.d.q.21.verſ.ſi verò.& ſeq. Bonacoſſ.

dies indultus à lege miſerationis gratia, non impedit natiuitatem,neque exercitium actionis.Io.Franc.à Ripa in l.intra dies.in prin.ff.de re iudicat.dicit hanc opinionem communiter receptam. B.Vil.

ADDITIO. diem termini aliqui in terminum computari tenuerunt,aliqui verò contrarium.Attenta autem varia opi. Cæſ.Contar.in l.diffamari.in q.14.hume.92. magis communem dicit non computari?quod amplia,ac limita,vt per Tiraquel.de retract. munici.in §. 1.gloſ. 11.num.20.vſque ad fi.& tetigit etiam Marc.Ant.Bard.in tract. de temp. Vti.& contin. in c.3.ſub nu. 1.

PRO.dies cœpta pro impleta habetur.lege,qua ætate.ff.de teſtamen. Bellon.

PRO. dies ſtatuta pro homine interpellat.l. magam.C.de contrahen.ſtipulat.l.ſi fundum. ff.de verb. oblig.l.traiectitiæ. ff.de action.& obligat.l.2. C.de iur. emphyt.& c.potuit extra loc. Idem.

PR.dies incerta pro conditione habetur in l.dies incertus. ff.de cond.& demonſt. Idem.

PR.dies mortis eſt certus,hora vero eius eſt incerta.l. 1.ff. de cond.& demonſt. Idem.

dies aſſignationis termini:non computatur in termino ſecũdum magis communem per Iaſ.in l. 1.col.pen.ver.pro clara.ff.ſi quis cautionib.Guid.Pap.q.270.De quo vide quæ ſcribit Seb.de nullit.c.9.nume. 160.Bal.in l.eos.§.ſinautem.C.de appell. quid quando vltima dies termini cadit in diem feriatam?& Dic,quòd debemus inſpicere præcedentem non feriatam non ſequentem & ſic comparere eo die ſecũdum Caſtr. in l.2.n.2.nu.6.C.de temp. appell.vbi n.3.quòd quando quis comparet vltima die termini nõ eſt neceſſaria partis citatio: ſecus ſi intra terminum. prædictam autem concl.de citatione vt quis compareat tali die & ſic de termino in quo , vel intra talem diem.& ſic de termino intra quem,& dies vltima reperitur feriata declara,vt per Caſt.ibi d.l.2. in fin. vbi ſi dicatur, compareas intra 10.dies,& vltima dies ſit feriata:debes comparere die præcedenti non feriata,ex iurib.ibi alleg.

dies aſſignationis termini non computatur in termino, ſecũdum magis communem per Iaſ.in l. 1.col.pen.ver.pro clara.ff.ſi quis cautio.de quo plura no.Guid. Pap.q.270.Sebaſt. Vant.de nullit.c.9.n.160.Bald.in l.eos.§.ſinautẽ.C. de appell. Cautelam autem quòd poſt terminum quis non audiatur,vide per Cæpol.cautel. 167.incip.vt quis poſt terminum.

dies aſſignata per iudicem ad aliquid agendã in iudicio,tota cedit.& ſic iudex vſq; ad vltimam horã diei iudicialis expectare debet, teſte Bart.in l.liber homo. §.decẽ.ff.de verb.obl. Quid quando dies termini cadit in diem feriatam:Quid de vltima die inſtantiæ , & quando iuriſdictio delegati expirat in die feriata?dic vt per Bart.in l.2.C.de tempor.appẽllat.

Dies

Dies signanter debet apponi in quærela, si reus petat expri mi, vt est communis opinio. Clar. q. 12. versiculo. dixi etiam. Sed si accusator dicat se non recordari, erit excusandus. & ita communiter practicatur. Clar. ibi. Bonacoss.

dies, annus, & mensis, in inquisitione apponi debet, vt est communis opi. Burs. cons. 34. n. 27. & magis communem esse opinionem dicit Plotus inter cons. crim. cons. 109. n. 4. vol. 1. Bonacoss.

dies termini non computatur in termino, vt est communis opi. de qua Vantius de nullitatibus processus. fol. 104. n. 160. in parua impressione Aldi. Bonacoss.

dies appositus in libello criminali, vel quærela non probatus, non facit nullam querelam. Nisi extaret statutum talem diem signanter, in quo si quid criminaretur, puniretur, quia non probato die actor succumberet. Clar. q. 12. ver. sed quid. Et si fuerit formata inquisitio, in qua dies & locus ptineatur. Si respondens simpliciter confiteatur, nõ adiiciendo locum & tempus, ex hoc non probatur crimen in accusatione, vel inquisitione contentum. Riminal. cons. 203. nu. vigesimo primo. Bonacoss.

dies solutionis fiendæ in certo loco nõ interpellat pro homine, nec debitorem in mora constituit, quando creditor & debitor sunt diuersi fori, nec accessit ea die creditor ad locũ fiendæ solutionis pro recipiendo, per tex. in l. si in diẽ. in prin. ff. de cond. & demon. vult Bar. in l. item illa. in ver. eadem ratione. ff. de constitut. pecu. Si tamen solutio fieri deberet respectu alicuius rei, putà pro canone, contra Bart. tenet plerique Doctor. quos refert do. Alex. in 1. vol. cons. 92. in fin. 5. col. Balb. decis. 197.

dies tacita & si actionem nasci impediat, tamen obligationis natales non remoratur, cõmune asseuerant Alex. in l. interdum n. 3. ff. de verbor. oblig. ac Dec. & Cagnol. quos refert Viuius lib. 1. opin. 13. E. Suarez.

diem sub certam si qui sunt concepti contractus, aut legata relicta, eorum omnium statim & obligatio, & actio cedit, quamuis competat exceptio. vt commune ait Ant. Gomez. de testam. c. vlt. n. 57. ver. aliquando, & 2. E. Suarez.

dietæ computantur à loco domicilij. Dom. de Rota in decisio. 643. in antiquis. communem dicunt.

pragma. 25. computat istas dietas à fine diœcesis illius, qui conuenitur, & qualibet dieta habet decem leucas in dicta pagma. & in l. 8. tit. 3. lib. 2. For. ll. B. Villal.

Dies delicti. In accusatione vel inquisitione debet exprimi si reus hoc petat, vt possit se defendere, & accusantem vel testes de falso redarguere, probãdo ea die se fuisse absentem ab illo loco, vel infirmum, & similia, secundùm Bart. & Bald. in l. 1. §. editiones. ff. de eden. per illum tex. Bar. in l. liberorum. & in l. is qui reus. ff. de publi. iudi. Balb. decis. 280.

Diœcesis appellatione licet plerique velint in beneficialibus venire quoque ciuitatem, & econtrà ciuitatis appellatione diœcesim. contraria tamen opinio communior est, vt tenent Hostien. Io. Andræas, & D. Nicolaus in capitulo Rodolphus de rescriptis iuxt. glo. notabil. in c. accepimus de ætat. & qualitate Compostel. in capitulo. Abbatem. de rescriptis. Archidia. in ca. quamuis de præbend. libro sexto. gloss. in capitulo vnic. in verbo diœcesis, & ibidem Ioan. Monach. de rerum permutatione, lib. 6. Laudanus in clement. ne Romani, de elect. & clem. vnica, in prin. de sequestrat. qa in eiusmodi strictè accipitur ciuitas vel eius appellatio nec venit diœcesis vel econtrà & communiter teneri refert Benedictus Capra, reg. 102. num. 29. & num. trigesimoprimo, dicit per d. iura idem esse in odosis & restringentibus, idque cõmuniter quoque teneri.

diœcesis appellatione venit etiam ciuitas in materia larga, secus in stricta. Alciat. in c. pernitiosam, nu. 2. & 3. de off. ordi. communem dicit. Villal.

diœcesis appellatio in larga materia ciuitatem comprehendit, in stricta non eò vsque profertur, commune ait Alci. in c. pernitiosam, n. 3. de of. ordi. E. Suarez.

diffamatio loco accusationis succedit, quæ si præcedat cõtra aliquem potest iudex procedere. & super ea informationes & indicia sumere, vt est communis opinio. Clar. quæst. 6. in princ. iudex itaque antequàm procedat contra reum, debet assumere informatione ex officio super infamia, & si reperiat eum diffamatum, examinet testes super maleficio contra ipsum, deinde comperto eum esse de ipso delicto diffamatum, examinet testes contra eum super maleficio, & si procederet iudex contra non diffamatum de iure communi posset appellari. Et idem est, quando iudex procedit ex officio, quia debet præcedere diffamatio, vt est communis opi. Clar. ibi. vers. idem etiam. Fel. in c. qualiter & quando. de accusa. n. 9. etiam quòd potestati detur liberum arbitrium inquirendi, vt est communis opinio. Fel. ibi. Exemplo scilicet villici, de quo in Euangelio, qui fuit diffamatus, vt per Abb. in eius practica. c. 150. Riminaldus nouissimus. inter consil. criminalia diuersorum. consi. 69. numero 29. tomo 2. Et licet testes, probent delictum, si tamen inquisitus de delicto non est diffamatus, tales testes ipsi non præiudicant. quia quis non potest de aliquo crimine inquiri, nisi sit de eo diffamatus. & ista est cõmunis opinio. de qua D. Brunorus à Sole in vnico eius cons. num. 138. cum seq. & numer. 147. fallit si princeps concedit hoc priuilegium iudici inquirendi non præcedente fama, potest procedere. Dummodo superior hoc mandet motu proprio. Ang. in tract. malefi. in verbo fama publica. Fel. in c. sicut Romana. n. 5. de reser. fallit in inquisitione sup fama absq; magna diffamatione, sed ex modica præcedẽte, vt est communis opi. Clar. ibi. vers. scias etiam. & q. 31. ver. & eorum & cuiusq;. Item fallit in inquisitione, quæ fit ad inueniendum crimen, quia nõ opus est ꝙ infamia præcedat. Clar. q. 6. ver. scias. Item fallit in inquisitione super hæresi. quia diffamatione non est opus. Sed sufficit ad inquirendum vehemens suspicio, vt est cõis opi. Clar. d. ver. item scias. Itẽ non requiritur diffamatio, quando inquisitio formatur iussu Principis (vt dixi) assertiuè non narratiuè loquentis, vt est communis opini. Clar. d. quæstio. 6. versicul. præterea scias. Et si procedatur absque diffamatione procedit processus parte non apponente, vt est communis opinio Clar. ibi, in versi. vlterius. & non creditur iudici esserenti famam publicam præcessisse, vt est communis opinio. Clar. q. 31. versic. fama publica. Sed hoc non obseruatur, quia constito de delicto, assumuntur informationes eodem contextu super crimine & super fama, vt dicit ibi Clar. Rolan. à Valle in cons. 4. nume. 9. & numer. 14. in 3. volum. item diffamatio, quæ est orta à suspectis, & conspiratoribus, non dicitur fama, sed vocatur calumnia Bal. in cap. postquàm. numero 1. de electione & electi potesta. Bal. in ca. quoniam contra de probat. nec creditur iudici, qui apponit ī inquisitione, non quidem à maleuolis, sed à fide dignis, quia quandoque nesciunt à quo vel à quibus ortum habuit infamia, vt per Alberi. in l. iustissimos. C. de officio rectoris prouinciæ. vide ad supra dicta Bursa. cons. 116. n. 12. & cons. 94. n. 37. & infra dicetur. Bonacoss.

PRO. differentia esse debet inter dantem, & accipientem l. 1. ff. de auth. tut. in c. si. de insti. extra. Bellon.

PR. difficile est vt bono peragãtur exitu, quæ malo sunt inchoata principio. c. cum principatus. 1. q. 1. Bellon.

PRO. difficile est plures in vnum cõuocare. l. 2. in §. deinde quia difficile, ff. de orig. iur. Bellon.

PRO. difficilis probatio est interesse. l. fi. ff. de præt. stipulatio. Bellon.

PRO. difficilimum est iustum dolorem temperare. in l. si adulterium. in §. imperatores. ff. ad leg. Iul. de adult. Bellon.

difficultas excusat à mora etiam in obligationibus dandi, hanc dicit communem antiquorum vsque ad Alex. sed quod posteà Recen. contrariam communiter tenet. Purpur. in l. ꝙ te. n. 63. ff. si certum. petat. B. Villal.

difficultas superueniens excusat à pœna, vt est Barto. summa communiter recepta ad l. vlt. §. idem iuris, ff. ad leg. Rhod. de iact. tradit idem Bartol. in l. quod te mihi, num. 14. ff. si certum petatur. receptus frequenter, constat illic ex Alex. nu. 9. & Dec. in l. impossibilium. nu. 4. ff. de reg. iur. & cons. 314. nu. 14. 2. Amplia licet debeatur quantitas, vt in d. l. qd te mihi. asseuerant Salicet. Ful. Roman. Curt. iun. Dec. nu. vlt. Purpur. n. 64. & qui commune dogma attestatur Sabolet. nu. 93. quamuis contrarium illic censuerit Barto. numer. 14. quem ibi Ias. n. 32. & in l. vinum. nu. 16. ff. eo. tit. asseruit communiter receptum. Limitabis tamen, cùm iam contractus tempore inerat difficultas, quia tunc non excusabit. vt est recepta Bart. opinio in l. alia. §. eleganter. in fi. ff. fol. mat. à qua sunt Ias. in l. Titia, n. 13. ff. de verb. obl. Paris. cons. 76. n. 15. li. 3. Bellon. lib. 3. suppu tat. c. 13. Suarez.

difficultas excusat à mora, quæ initio aderat, nec superuenit in obligationib. facti, maximè ad eum finem. ne soluatur pœna, vt est communis opinio. Gabriellius cons. 181. nu. 14. Bonacoss.

PRO. diffidentia plerunque iuuenes auertit. §. his igitur. Instit. de iust. & iur. Bellon.

PRO. diffugiendum est malum, eligendum verò bonum est. in §. 1. in auth. quib. mod. nat. effic. sui. Bellon.

PRO. dignus est mercenarius mercede sua. Luc. x. cap. secũdum apostolum. extra de præben. Bellon.

PRO

PRO. dignum est vt qui similem cum aliis vitam suscipiũt, similem cum aliis sentiant disciplinam, in c. recolentes. extr. de sta. mo. seu. reg. Idem.

PRO. digniora sunt præponenda §. fi. insti. naturali.

OB. contrà, difficiliora sunt digniora facilioribus, & nunc imperator de facilioribus prius tractat. §. his igitur. instit. de iust. & iur.

SO. in gratiam iuuenũ voluit prius leuia, deinde difficilia tradere Imperator in libro institutionum. Bellon.

PRO. dignitas filij gloria est & laus patris. in auth. constitutio, quæ de digni. §. generaliter. Bellon.

Dignitati relicta, velut præsuli, aut ecclesiæ rectori, tum demum ad successorem trãseunt, cùm ab extraneo relinquunt, commune fatur Imo. in c. requisisti. de testa. E. Suarez.

dilatio per iudicem data, potest ab eo commutari, reuocari, vel abbreuiari. Iafre. Balbus decis. 328. communem dicit.

Intellige hanc communem, nisi cui facta fuit dilatio, incepisset vti illa, vt per d. Balbum quam nota. pro intellect. l. 2. ti. 15. par. 3. Villal.

dilatio secunda non potest dari, nisi causa cognita etiam si iudex coarctauerit primam: Communem testatur Ripa in lege. 11. n. 32. de re iudic. Idem.

PRO. dilatio cõcessa super principali, censetur ꝓcessa, super accessorio. l. cum soluendæ, vbi Bart. ff. de distrac. pig. Bellon.

dilatione assignata à lege, siue cum ministerio iudicis, siue sine eo, iudex non potest abbreuiare vel prorogare: nisi aliud inueniatur in lege expressum, vel quando tẽpus datur à lege, supplẽdo defectum iudicis. Ias. in l. qui pro tribunali. n. 22. de re iudi. communem dicit. B. Vi.

ADDITIO. Istæ dilationes & aliæ, siue à lege, siue ab homine dataæ an & quando prorogari & abbreuiari possunt, & de tempore decem dierum ad appellandũ aliqua per Marc. Ant. Bard. in trac. de tẽporibus Vti. & contin. in c. 3. n. 4. & seq. Notatistam communem ad intellec. l. 1. ti. 3. lib. 3. ord. quæ loquitur in contestatione. & l. 1. & 4. de terminis iudicij. & l. 2. tit. 6. de destinatoria proponenda, & probanda, & de aliis terminis ad d. l. positis.

Dilatio rei. In criminalibus non potest de iure iudex statuere reo vnam dilationem & peremptoriam pro tribus, secundùm Cy. in l. 1. C. de requi. reis. Bal. in l. non sunt liberi. ff. de statu homi. Roma. & Nicel. in l. 2. ff. de re iudi. item quãdo proceditur ad annotationem bonorum, secundùm Cy. vbi s. Et si velit citari clericus, qui non reperitur in suo beneficio, nec scitur vbi habitet, secundũ Io. And. & Butri. ī rub. de cler. non resid. idem si velit moneri clericus, vt à negotiationibus desistat ad finem, vt aliàs amittat priuilegium clericale, secundum gl. in cle. 1. de vita & hone. cleri. idem in casu c. 1. de milit. vas. qui contu. est. in vsib. feud. secundùm gl. ibi in verbo, tertiam. & ca. de illicita. 24. q. 3. vbi vī expressum, ꝙ in criminalibus possit fieri vna citatio pro omnibus, loquitur secundũ Roma. vbi s. quando ab initio crimen est manifestum, aliàs procedat dicta conclusio. Etiam speciale est in sententia excommunicationis, vt possit fieri vna monitio pro omnibus. ca. constitutionem. de sen. excom. in 6. secundùm Roma. vbi suprà. Spe. tamen tit. de citatio. §. nũc de temporum. in fi. Inn. in ca. ad petitionem. extrà de accusa. Bal. in d. l. 1. & in l. 2. C. vt intra cer. tem. videntur tenere contra id, quod suprà in princ. dictum est, vt refert & sequitur cum limitatione Fel. in c. cùm sit Romana. in 2. col. extrà de appel. Balb. decis. 428.

dilationes in secularibus siue prophanis dari debent secũdum iuris ordinem, qui est, vt prius dẽtur actori, deinde Reo, cui onus probandi, non incumbit: nisi postquam actor suam probauit intentionem, l. si quis. C. de except. secus in beneficialibus, in quibus dilationes, actori & Reo sunt communes, adeò vt si vni parti detur dilatio prodest & alteri, l. petendæ. C. de temp. in integ. rest. Fel. in cap. prudentiam col. 1. de mut. pet. Alex. in Auth. iubemus in prin. C. de iudi. vbi limitat, nisi alter dilatione vti noluerit, Sed an. dilationi concessæ quis renuntiare possit in prejudicium alterius partis? & dic, quòd nõ, q̃ concl. procedit quotiescunque eam iure communi meruit, secus si iure speciali beneficio restit. in integr. vt not. Tiraq. de vtroq. retract. §. 36. ad fi. tit. nu. 27. prædictam autem opin. quòd communis sit dilatio: adeò vt ī aduersarii præiudicium renuntiari non possit: communem dicit Ias. in l. 1. n. 54. ff. de adopt. Quò verò ad dilationem beneficio restitutionis concessam vel iure speciali: dixerunt aliqui renuntiari non posse in præiudicium, doct. in d. l. petendæ, Tiraq. loco supra alleg.

Quam communem opi. limita, nisi re integra dilationi renuntiatum esset, vt per Ianfr. c. quoniam contra. vers. dilationes, nu. 8. de probatio. Quæ dilatio regulaī intelligitur continua, diesque feriati currunt, l. siue pars. in fi. C. de dila. Bal. in l. 1. C. de fer. Marc. delph. q. 35. intellige, nisi feriæ totam dilationem vel ipsius maiorem partem absorberent, Bal. in l. si quando. q. 4. C. de testi. Ianf. d. c. Quoniam ver. dilationes col. 2. prædictis. Accedit, quòd omnis probatoria dilatio de iure est peremptoria, & vnica, vt semel tantum dari possit, teste Alex. in l. fi. 1. no. ff. de fer. Abb. in c. licet 4. not. de proba. Fel. in c. pastoralis col. 1. de excep. Quę Reg. limitatur, vt p Ias. d. l. fi. & in l. oratione ff. de fer. primo, si in prima dilatione iustum esset impedimentum & noue superuenissent probationes: tunc secunda concedi debet dilatio vt ibi, & in l. 1. C. de dila. vbi Saly. & Abb. in c. 1. eo. tit. & in ca. pastoralis de excep. & ideo reprehẽduntur iudices qui sine causæ cognitione & causa legitima dilationem prorogant, vel nouã concedunt, Quæ secunda dilatio nisi causa cognita concedi non potest, etiam si primam iudex coarctasset, secundum communem per Rip. in l. 2. nu. 32. ff. de re iud. licet facilius prorogetur ipsa dilatio quàm noua concedatur, teste Spec. de dila. §. nunc videamus. vers. & sunt hæc ea ratione, quia eadem censetur, l. sed si manente ff. de precar. Aretin. in l. filius à patre. 3. not. ff. de lib. & posth. Quod aliqui limitant non procedere in odiosis, secundum Bal. in l. si à te. C. de pac. inter emp. Quibus etiam conuenire videntur quæ Alex. not. in l. 4. in princ. ff. de dam. infect. etsi hoc reprehendat idẽ Alex. in d. l. vlt. de feriis. quia iudex absque causa dilationem probatoriam prorogare nõ potest, per tex. in d. l. 1. in fi. C. de dila. sed dato quòd vera esset opin. vt absque causa prorogari possit? intellī tamen, antequam prioris dilationis tempꝰ elapsum esset, Bal. in c. de causis. col. 2. vbi Dec. de off. deleg. Bal. cons. 34. libr. 4. Cassan. cons. 41. in fi. cum prorogatio sit prioris termini quædam coniunctio, qui si elapsus fuerit, nulla prorogatio stare potest, quia non entis nullæ sunt qualitates l. ciꝰ. ff. si cer. pe. Quare cautela est, vt in dilatione prorogãda fiat protestatio dissensus, teste Bar. in l. 1. C. de rela. qua protestatione stan dilatio nec secute probationes valebunt, ex not. per Alex. & Ias. d. l. vl. Bal. cons. 33. col. fin. libr. 5. Quæ conclusiones fortius procedunt in causis summariis, in quibus dilationes abbreuiari debent, Clem. sæpe. de verb. sig. Abb. in ca. cum sit. de appel. Alex. & doct. in l. 2. de re iud.

DILATIO.

Summaria.

Dilationem datam ad probandum esse peremptoriam: adeò vt licet in assignatione termini non apponatur verbum peremptoriè, tamen subintelligatur ex iuris dispositione. quæst. 1.

dilationem probatoriam semel tantùm dari: Nisi iustum impedimentum interueniat in prima dilatione: vel pars aduersa non contradiceret, aut ius eius non esset factũ deterius, sed omnia integra. q. 2.

Secundam dilationem, quæ datur propter impedimentum, vel aliam iustam causam, non dari ad quoscunque testes producendos, sed eos tantùm, quos in prima dilatione pars produxisset, si impedita non fuisset. q. 3.

QVAESTIO I.

QVAERO, vtrum dilatio, quæ datur ad probandum, sit peremptoria? Respon. quòd sic, & hęc est communis opinio, vt firmat Hiero. de monte in tract. de finib. c. 49. n. 4.

Et hęc conclusio adeò procedit, vt licet in assignatione termini non apponatur verbum peremptoriè: tamen subintelligatur ex iuris dispositiõe. ita tenet Bart. in l. 1. C. de dila. Alex. & Doct. communiter. l. fi. ff. de feriis. teste Marant. d. Rubr. de dilat. nu. 2. par. 6. Eandem sententiam firmat Bart. l. si finita. §. Iulianus. & ibi Alex. num. 12. ff. de dam. infect. Ias. l. 2. numer. 36. ff. de re iud. Ias. l. qui Romæ. §. duo fratres. numer. 51. ff. de verb. oblig. Felin. capit. pastoralis. numer. 2. extrà, de except. Spec. tit. de dila. §. 1. nu. 3. & §. videndum. nu. 7. Franc. Niconit. capit. quoniam contra. in gloss. verb. dilationes. numero 15. extrà, de probationibus.

QVAESTIO II.

Quæro, quoties detur dilatio probatoria? Resp. quòd non detur nisi semel, ita est tex. in l. 1. C. de dila. & ibi Bar. & l. fi. ibi, Alex. & Doct. communiter. ff. de feriis, vt firmat Pe. à Duen. in reg. 200. Hier. de Mon. d. tract. de finibus. Maran. in Spec. 6. par. Rub. de dilat. cum similibus per eum alleg.

Hanc

Hanc conclusionem limita, vt non procedat, quãdo extat iustum impedimẽtum in prima dilatione. Nam potest dari secunda, ita tenet gl. 1. ibi, vt verò dic, in d.l.fi. quam communiter approbatam dicit Ias. ibi, n. 33. & n. 36. Et ibi qualiter hoc procedat, Marant. d. Rub. de dilat. n. 5.

Secundò limita non procedere, quando iudex daret secundam dilationem præsente parte vtraque & non contradicente. Namq́ue tunc censetur data de voluntate ambarum partium, & valet, secùs si pars contradicat, ita tenet Bald. d. l. fi. & ibi Alex. & Doc. communiter, vt refert Marãt. d. Rub. de dila. n. 12. adeò vt probationes infra eam receptæ non valeant, idẽ Bal. in cons. 33. col. fi. vol. 5. & Doct. d. l. fi.

Limita tertiò, qñ ius aduersarij non est factum deterius, & omnia sunt in integro statu. Namq; tunc iudex p̃t concedere secundam dilationẽ absq; alio impedimẽto, vel alia legitima causa, ita tenet Bar. d. l. fi. Spec. ti. de dilat. §. nũc videamus. ver. sed nunquid post lapsum tp̃s, & sequuntur omnes Moderni, vt firmat Ias. d. l. fi. num. 38. licet ipse teneat contrarium.

QVAESTIO III.

QVAERO, an secunda dilatio, quæ datur propter impedimentum, vel aliam iustã causam, detur ad quoscunque testes producendos? Resp. q̃ non, sed eos tantùm, quos in prima dilatione pars produxisset, nisi fuisset impedita. Ita tenet Bar. in l. admonẽdi. n. 2. ibi Bal. in 1. lect. n. 4. Sal. & Doc. in l. 1. de dila. Et hæc sententia communis & verior est, licet cõtrarium, sed minus rectè, teneat Ias. in repe. l. admonendi. n. 11. & lect. post Lud. Roma. ibid. Mich. Grassus.

dilatio, quæ confessis, vel condemnatis indulgeatur, vide §. in vtrorumque ver. E. Suarez.

dilatio à iudice indulta ab eodem & contrahi, & mutari, & reuocari potest, commune inquit Beluis. decis. 233. E. Suarez.

dilatio, quæ ab alterutro reorum impetratur, alteri quoque ita prodest, vt in illius præiudicium renuntiari nequeat, commune inquiunt Ias. in l. 1. n. 51. ff. de adopt. & qui multa hinc inde adducunt Tiraq. de vtroque retrac. §. 36. n. 27. Ant. Gratiat. ad Vestrium lib. 5. c. 4. n. 6. E. Suarez.

dilatio, quæ à lege præscribitur siue opera iudicis interueniente, seu secus, si lex aliud expressim nõ caueat, nec amplificari, nec in angustias redigi à iudice poterit, commune dicit Ias. in l. pro tribunali. n. 22. ff. de re iudic. E. Suarez.

dilatio legis vel iudicis data per dictionem inclusiuam, putà ad aliquid faciendum vsque ad octo dies non extẽditur ad diem vlteriorem: & si vltima illarum dierum sit feriata, secundùm Bal. in l. 2. circa finem. ff. si quis in ius voc. nõ ierit. in gl. in verbo feriatus. & ibi dominus Cato per l. secũdam. in fi. C. de temp. app. & nota. in c. cum dilecti. extr. de dolo & contu. secus quando sine tali dictione, putà statuendo terminum octo dierum ad sic faciendũ: quia tunc fiet prorogatio ad diem sequentem. l. 2. ff. si quis cau. Sed dictum c. cum dilecti. potius videtur contrariari, quia loquitur per dictionem, vsq;, & dies vltima termini erat feriata, & tamẽ fuit expectatum vltra terminum. Balb. decis. 237.

dilatio à iudice data potest ab eo mutari, abbreuiando vel prorogando ex causa, vel reuocari secundum Doct. communiter l. fi. ff. de fer. cum sit interlocutoria: nisi assignatus iam cœpisset vti dilatione, incipiẽdo agere id, ad quod est assignatus, secundùm Doct. ibi. & no. in l. quod iussu. ff. de re iudi. in l. arbitro. ff. qui satis. cogan. & per domi. Præpo. in c. cum sit Romana. in 3. col. extrà, de appellationibus. Balb. decis. 233.

dilationes secundùm communem opinionem arbitrariæ sunt, & possunt restringi, præcipuè quando conceduntur à lege, sine p̃finitione termini certi, Bar. in l. 1. Albe. in l. siue pars. n. 3. C. de dila. Marant. in tract. de ord. iud. par. 6. de dilat. §. tertius actus. n. 15. & 16. quam differentiam Alex. de Imo. Ias. & Zas. in l. 2. ff. de re iudic. adductis variis opinionibus Doct. latiùs prosequuntur, sed hanc communem esse testatur Octauianus Cacheranus in Dec. Sena. Pedemontani, Dec. 22. nu. 13. kirchouius.

dilationes in criminalibus sunt arbitrariæ iudici, vt est cõmunis opi. Clar. q. 48. ver. quæro quot. Etiam in crimine adulterij. Et ipse dilationes sunt communes vtrique p̃tri, vt est communis opi. Clar. in ver. cætera. Manochius de arbitrio iudicis. casu 52. Et hoc secundum canonistas. Alias duæ accusatori, tres reo dantur dilationes. Bonacoss.

dilationes in iudiciis criminalibus dandæ sunt duæ accusatori, & tres reo. per tex. in l. fi. ff. de feriis, & licet textus ille videatur loqui in causis capitalibus tantùm; nihilominus intelligi debet, vt procedat in quibuscunque causis criminalibus, secundum gl. magnam. ibidem quam communiter obseruari dicit Bal. in ead. l. fi. in vltimis verbis ita etiam de consuetudine obseruari communem attestantur, ibidem Ang. num. 1. & Paul. castr. n. 3. Alex. n. 22. Ias. n. 50. secundum Canonistas autem materia dilationum est in arbitrio iudicis, vt dicit communem Alex. in l. 2. nu. 8. ff. de re iudi. Clar. d. libr. 5. §. fi. q. 48. ver. quæro. P. Fichard.

Dilationis causa cessante debet etiam cessare dilatio. Quæ conclusio procedit tam in contractib. quam in vltimis voluntatib. teste Alex. cons. 34. n. 6. lib. 2. vbi doct. in apostil. hoc cõfirmant. Et q̃ dicitur dilationẽ concessam vni ex litigatorib. communem esse: dic hoc verum esse, nisi pars quæ vult vti tali dilatione renuntiauerit omnib. probationib. ita Ias. in l. si arrogator. post n. 55. ff. de adop. Quòd autem dilationes ita sint moderandæ q̃ nõ transeat instantia assignata à lege, vel à statuto, vel ab homine, not. Alex. ad Barto. in l. 2. nume. 22. ff. de appel. recip.

dilatione Reo concessa Actor vti potest, teste Spec. tit. de dila. §. vlt. ver. in summa. Quam concl. intellige, vt per eum, nisi dol̃ interuenisset, nam qui dolosè agit, vt puta, ne in loco examinaretur: remissoriq́ aut prorogatiõis termini particeps esse nõ debet, aliàs dolus ei prodesset: sed si fraude careret, vtique ipsius Rei dilatione vteretur, secũdum Bar. Cast. Alex. & Ias. in l. 1. §. nuntiatio. ff. de op. no. nun. Afflic. decis. 110. n. 6. qua in materia adde, q̃ dilationes concessæ partibus præsentibus & consentientib. non possunt altera parte inuita, sola iudicis autoritate prorogari, ex not. per Rom. consil. 226. post prin. Dec. in c. significante. 4. no. de appell. Boer. q. 294. n. 10. quid qñ ꝓpter partis subterfugia: alia, intra dilationem sibi incumbentia non probauit? quõ ei succurrendum sit, quid in causa ordinaria, quid in summaria? vel extra ordinaria, & quid acturus sit petens tertiam vel quartam dilationem? & vide Rom. d. consi. 226. col. 2. & pen. vbi docet pract. not. q̃ scilicet iurabit, se in nulla negligentia versatum, & harum probationum notitiam ad eum nouiter deuenisse, de quo plura not. Boer. q. 352. col. 2. & habetur in Ducal. subalpinæ patriæ decret. lib. 3. c. 17. ver. pen. & c. 26.

PRO. diligenter fines mãdati sunt custodiendi l. diligenter. ff. manda. c. cum dilecta. in fi. extra de rescr. Qui enim excedit mandatum, aliud quicquam facere videtur. ideo tenetur mãdati: vt ibi.

OBIEC. argumentum contrà de l. si is, cui. ff. quemadmodum serui. amittit. vbi qui amplius facit quam fieri debet, non facit aliud, sed plus quàm sit faciendum. ideo nec præiudicatur ei.

SOL. Strictius est obseruanda forma mandati, quàm seruitutis. Ratio, quia in negotiis alienis diligentius versari debemus, quàm in nostris. l. in re mandata. C. manda. in vsu verò seruitutis vti quodammodo iure meo videor. Non mirùm ergo si excedens vsum seruitutis non tam puniatur, quàm excedens formam mandati. Bellon.

PRO. dimidium facti qui bene cœpit habet. gloss. in l. 1. ff. de orig. iur. Bellon.

PRO. discretio est omnium virtutum mater. in ca. præsentium. 1. q. 5. in c. 1. de of. custod. extr. Bellon.

discussio bonorum principalis debitoris, ad hoc vt possit haberi regressus contra fideiussores, iuxta Auth. præsente. C. de fideiuss. vel vt possit peruenirì ad tertios bonorum possessores, iuxta Auth. hoc si debitor. C. de pig. & hyp. nõ solùm requirit nuncij publici relationem factam in actis, sed etiam super ipsa discussione pronunciari eam legitimè factam fuisse oportet. ita tradit Bar. l. stipulatio. §. habet autem stipulatio. nu. 4. ff. de noui ope. nun. Et hanc sententiam veram & communem esse interpretes tradiderunt. Ias. ibid. nu. 7. Ang. Aret. in §. item si quis in fraudem. nu. 10. inst. de act. Ant. Negusant. in tract. de pig. & hyp. in 8. par. prin. 1. memb. n. 11. ver. quarta conclusio. in 9. vo. tract. Doct. Huius autem differentiæ aliquot restrictiones & declarationes referuntur à Barth. Socy. in consil. 80. numer. 2. circa fin. in 3. volum. consil. Aym. Crauet. in consil. 201. numer. 45. cum seq. in 2. parte consil. & Roland. à Valle, in consil. 14. num. 14. cum seq. in 1. Tom. consil. kirchouius.

PRO. disiunctiua posita inter personas inter quas cadit affectio ordinata, non soluitur in coniunctam. l. cum pater. §. pen. ff. de leg. 2. Bellon.

dispensandi potestatem habens à Papa cum quibuscunq; in qualicunque statu nõ poterit dispensare in prohibitis à iure diuino. Vnde clausula supplẽtes oẽs defectus referr̃ tũc ad solennitatẽ iuris positiui non naturalis vel diuini, vt est cõis opi. Grammarus in trac. extensio. numer. 193. ideò simpliciter dispensatus ad duo incompatibilia restringitur, vt non procedat

procedat in eadem ecclesia, vt est tandem communis opi. ibi. n. 194. Bonacoss.

PRO. dispensatio est iuris communis relaxatio. gl. in ca. requiritis. 1. q. 7. & in c. vt constitueretur. 50. dist. Bellon.

PRO. dispensatio sine causa non est tuta quod ad Deum. gl. sing. in c. non est voti. ext. de voto. & vot. redem. Idem.

PRO. dispensationem exorbitantem à iure oportet velut odiosam restringi in c. 1. §. fi. de fil. presb. lib. 6. Idem.

dispensatio Principis sine causa, valet: si tamen alteri committat faciendam non valet, nisi causa sit adhibita. Curt. iun. cons. 175. communem dicit.

Nota istam communem ad intel. l. 20. tit. 26. part. 5. vbi dr̃, q̃ Episcopus p̃t dispensare in omnib. casibus, in quibus non est prohibitum, quã intellige in criminibus maioribus adulterio vt habetur in verbo Episcopus.

Fallit in dispensatione facta per Papam contra ius diuinũ, vel canonicum fundatum in ratiõe diuina, vel naturali: quia in hac dispensatione debet esse causa expressa, aliàs nõ valet. Io. de Rip. i c. 2. de restit. spol. n. 19. communẽ dicit. B. Villal.

dispensatio Romani p̃tificis in affinitate, proueniente ex coniunctione carnali, & matrimonio oportet q̃ vtrunque ex primatur videlicet affinitas, & publica honestas. Coua. i epist. 4. c. 6. §. 7. n. 4. communem dicit. Idem.

dispensatio Romani pontificis de crimine non solum operatur in via inquisitionis: sed etiam accusationis, Decius cõs. 136. n. 1. communem dicit. Idem.

dispensatio non extenditur ad casum maiorem, vel habentem maiorem rationem, Cur. iun. n. 95. n. 7. com. dicit. Idem.

PRO. dispõnat testator, & erit lex. in §. dispõnat. in auth. de nupt. Bellonus.

dispensatio Romani Pontificis de crimine operar̃, non solum in via inquisitionis, sed etiam accusationis. Dec. cõs. 136. vol. 1. communẽ dicit. Soarez verbo dispẽsatio. n. 81. Bonac.

dispensatio (vt doctorũ principibus blandientium cõmenta loquar) ad fratrum, & sororum matrimonium, vel vt neptis patruo, aut auunculo nubat, nulla ab vllo indulgeri p̃ot, commune dicit Porc. in §. vlt. n. 14. inst. de gradib. E. Suarez.

dispensatio Pontificis crimen remittentis, & inquisitionẽ, & accusationem tollit. commune loquitur Dec. consil. 136. quãuis aliud verius, æquiusq; sit, vt alibi demonstrat. E. Suar.

dispensatio Pontificis sine causa, etiam si tm̃ sit cõtra ius ab hominibus commentum, tuta animo nõ est, commune testatur Did. à Couar. de sponsal. 2. par. c. 6. §. 8. n. 9. at contra ius diuinum, vel canones, seu lege diuina, seu naturali ratione inintentes sine causa expressa non valet, commune ait Rip. in ca. 2. n. 19. de restit. spol. quin nec cum causa temerè admittendam alibi latè, & diligenter ostendo. E. Suarez.

dispensatio principis quin & absque causa valeat, nemo dubitat: si eam tamen princeps alij committat, causa desiderabitur, commune infit Curtius Iunior. cons. 75. E. Suarez.

dispensatio tunc ex Pontificis dissimulatione gignitur, cũ ipse se dissimulare dicit, non verò cùm tantùm conniuet, cõmune enuntiant Fel. in c. 1. de treug. & pac. Did. à Couarru. de spons. 2. part. c. 6. §. 10. n. 15. tametsi alij alibi non de nihilo in diuersa omnia habeant. E. Suarez.

dispẽsatio mera Papæ, simpliciter ad spiritualia, velut odio se, est stricte interpretãda, vt sic per eam minus recedatur à iure communi prout communiter fit de qualibet dispensatione iuxta c. 1. & 2. & in eis tradunt Docto. extra de filiis Presb. lib. 6. cum concordantibus, vt per Barbat. in cons. 57. præclarè scribitur apud &c. n. 3. vol. 2. Tradit Fel. in c. mandato. n. 3. de Simo. Deci. in p̃. 476. pro resolutione casus, &c. n. 7. Ruy. in cons. 140. clarum est, quod de iure, &c. nu. 9. 5. vol. Paris. in cons. 136. stante defectu, &c. n. 23. 4. vol. Et hanc opinionem, seu distinctionem inter legitimationem, & dispẽsationem, in simili ponit Corn. in cõs. 93. primo aspectu videtur &c. 3. vol. Vbi alios allegat, vt per eum. Et ita etiam rectè intuẽti voluit Fel. in d. c. mãdato. n. 4. de Simo. Quod autem ita in effectu se habeat communis opi. attestatur etiam Soc. Iunior in consil. 48. n. 27. vol. 4. E. Muscul.

dispensationi filij à principe impetrandæ necessaria est illorum citatio, ad quos inde damnum aliquod redũdare potest, commune inquit accuratè Did. à Couar. de spons. 2. part. c. 8. §. 8. n. 15. ver. quartò infero. E. Suarez.

PRO. distingue tempora, & concordabis scripturas. l. apud antiquos. C. de furt. & can. si peccauerit. 2. q. 1. Bellonus.

PRO. dispositio in filio extenditur ad nepotem. l. filium habeo. ff. ad senat. Macedon. Appellatione enim filiorũ veniunt etiam nepotes. l. liberorum. in fi. ff. de verb. sig. Bellon.

dispositio hominis verificatur in primo actu. Cur. iun. cõs. 178. n. 27. communem dicit, de quo tamen plenè omnino vidẽdus est Tiraq. ĩ l. boues. §. hoc sermõe. ff. de verb. sig. B. Vil.

dispositio auth. ex causa. C. de lib. præteri. locum habet in præteritione facta de filio per matrem aut alios ascendentes. com. ait Clar. in §. Testamentum. q. 51. vers. Et quia. Similiter etiam locum habet in filio à patre præterito. communem dicit. q. 35. ver. sed quid. idem locum habet tam in præteritione filij nati, quàm posthumi à patre scienter facta. commu. in d. q. 51. ver. item quæro. Non autem locũ habet in posthumo à patre ignoranter præterito. com. in d. q. 51. versic. sed quid si posthumus sit ignoranter. Contrar. dixit Paris. in cons. 60. nu. 13. Neque etiam locum habet quando frater à fratre est præteritus & turpis persona instituta. communem dicit. d. §. testamentum. q. 52. Hæc tamen opinio ipsi Claro non placet. Tandẽ locus est d. dispositioni siue exhæredatio facta sit nõ inserta causa legitima, siue causa sit inserta, sed per hæredem non probata. com. dicit in d. q. 52. ver. vlt. P. Fich.

dispositio auth. ex causa, facit vt etiam legata & fideicommissa sustineantur. com. in §. d. q. 54. vers. item substitutiones. com. idem Clarus dicit. q. 54. Quæro etiam. Sed legata facta ipsi filio præterito, vel exheredato non sustinentur. communem dicit. q. 53. ver. præterea. Similiter nõ sustinentur legata facta per testatorem turpibus personis. communem dicit. q. 54. ver. item. Idem.

dispositio auth. quòd sinc. C. de testam. habet locum etiam si filij in schedula non sint æqualiter instituti. com. dicit in §. testamentum, q. 18. ver. sed quæro nunquid. Idem.

dispositio c. cũ esses, extra de testa. locum habet etiam in testamentis conditis ad causas profanas. com. dicit Io. Clarus d. §. Testamentum. q. 57. Extra tamen terras Ecclesiæ nõ habet locum ea dispositio, quod tm̃ intellige quo ad forũ seculare. nã in foro ecclesiastico etiam in terris imperij seruatur ea dispositio. com. dicit idem in d. q. 57. ver. Extra. cum seq. Idem.

dispositio c. 1. an agnat. vel fil. locum habet solummodo in feudo hæreditario, vel simpliciter recepto. communem ait Clar. in §. feudum, q. 76. Contrar. tenet Isser. in eo. ca. quem sequuntur Cur. Bru. & Didac. Idem.

dispositio c. potuit, extra de locato, procedit tãtùm in emphyteotis ecclesiæ, non autem in emphyteotis laicorum cõmunem dicit. §. feudum. q. 8. ver. vlt. Idem.

dispositione l. 1. C. de sacro. eccles. non sublatę sunt omnes solennitates iuris ciuilis in testamentis ad pias causas. com. d. in §. testamento. q. 6. ver. Fuit. Idem.

dispositio l. vnic. C. si liberal. imp. li. x. habet locũ etiã, in feudis, quæ communiter aliquibus à principe ꝓcessa sunt. magis. com. dicit in §. feudum. q. 78. Contrar. Cyn. in d. l. vnic. Idem.

dispositio l. si quis argentũ. C. de donat. nõ habet locũ in donatiõe remuneratoria. com. dic. §. donatio. q. 14. ver. q̃ro. Idẽ.

dispositio d. l. si quis argentum non habet locum in donatione præsumpta. §. donatio. q. 14. ver. item quæro. Idem.

dispositio d. l. si quis argentum, locum habet etiam in promissione de donãdo. com. d. in §. donatio. q. 14. ver. dispositio. contrarium. dicit Alci. in l. 1. ff. de verb. obl. Idem.

dispositio l. si vnquam. C. de reuoc. don. locum habet tm̃ in Donat. omnium bonorum, sed in qualibet parte bonorũ donata. non est locus illi dispositioni, com. §. donatio. q. 22. Idẽ.

dispositio d. l. si vnquam nõ habet locum in donatione ob causam. com. in §. donatio. q. 23. ver. item quæro. Idem.

dispositio d. l. si vnquam habet locum in donatio. Ecclesiæ facta. nõ tm̃ reuocatur donatio nisi ad legitimam filiis postea natis cõpetentem. com. dicit in §. donatio. q. 23. in prin. Idem.

dispositio d. l. si vnquam. locum habet non solum quando legitimi & naturales liberi superueniant, sed etiã si naturales tantùm postea nascãtur. communem. in §. donatio. q. 24. vers. sed quæro. Idem.

dispositio d. l. si vnquam non habet locum si quis tempore donationis habet naturalem aliquẽ filium, & faciat eum post donationem legitimari. communem dicit in §. donatio. q. 23. ver. Sed quid. Idem.

dispositio. §. ex imperfecto. l. hac consultissima. C. de testa. non habet locum in testamento inter liberos si vnus ex liberis sit preteritus. com. dicit in §. testamentum. q. 8. ver. sed quæro. Idem.

dispositio. §. ex imperfecto. l. hac ꝓsultissima. C. de testa. non limitatur per auth. subsequentem quantum ad testamentum nuncupatiuum, sed solum quantum ad testamentum in scriptis. com. dicit. Io. Clarus. d. §. testamentum. q. 11. Idem.

dispositio §. ex imperfecto. l. hac consultiss. C. de testa. non habet locum inter liberos naturales tãtùm vel spurios. com. dicit. Clarus. in §. testamentum. q. 12.

Dispositio. d.§.ex imperfecto locum habet etiam in legitimatis.com.dicit Clar.in §.testamentum.q.12.ver.sed quid.

dispositio d.§.ex imperfecto locum habet etiam inter liberos,qui per statutum sunt exclusi à successiõe intestati.com. in §.testamentum,q.12.ver.Item quæro. Idem.

dispositio d. §. ex imperfecto locum habet non solum inter filios primi gradus tãtum, sed ẽt vlterioris,vt nepos &c. com.dicit in §.testamentum.q.12.ver.quæro etiam. Idem.

dispositio d.§.ex imperfecto nõ habet locum si filius familias testetur inter parentes.com.dicit in §.testamentum.q.12. ver.vlti. Idem.

dispositio §.si quis, auth.l.hac consultissima. C.de testa.nõ habet locum quando in secundo testamẽto esset præteritus aliquis ex filiis testatoris,communem in §.testamẽtum.q.95. ver.Scias tamen.

dispositio testatoris de personis quæ sibi ab intestato succedere possent,in dubio intelligitur eo modo &ordine,quo de iure communi vel municipali ad successionem ab intestato vocarentur.communem in §.testamentum.q.76.ver.secũdo infertur. Idem.P.Fich.

dispositio auth.bona damnatorum. C.de bon.damnat.extenditur etiam ad collaterales, licet corpus vnde sumpta est, nullam mentionem faciat de collateralibus.com. dicit Aret. in l.eius qui.§.si cui,versicul.sed quæritur. ff.de test.quem refert Cagnol.in l. ea sola deportationis numer.7. ff.de reg.iur. P.Fichard.

dispositio authent.bona damnatorum. C.de bon.damnat. non corrigit indistinctè iura antiqua, sed tantummodò in illis casibus, in quibus pœna confiscationis est imposita in cõsequentiam alterius pœnæ, & ideò in illis in q̃bus à lege antiqua est expresè imposita pœna confiscationis bonorum, non sunt correcta iura antiqua.com.dicit Bart.in l. 1. nu. 3. ff. de bon.damna. quem refert Boer.decis.264.n.15.Clar.d.§.fi. q.78.in prin. P.Fichard.

dispositio c. 1.de homicid.in 6.non solùm locum habet in certo illo hominum genere qui assassini appellantur,sed omnibus homicidiis. commu.attestatur Bost.in tit. de mandato ad homicid.num. 16.Refert Clar.libr. 5.senten.§. Assassinus, in princ. Et extenditur illa dispositio etiam in episcopum assassinum,com.dicit Soc.in consiliis Curtij senioris,consi. 20, n.43.ver.omitto postremo.Clar.ibid.ver.quæro. P.Fichard.

dispositio auth.minoris.C.qui dar.tut.vel curat. poss.non procedit in Tutore testamentario, quia fides dicti Tutoris,p testatorem dicitur approbata,siue testator tale debitum sciuerit, siue ignorauerit, cùm semper vigeat eadem ratio approbatæ fidei Tutoris per testatorem:prout istam opinionẽ, absque aliqua distinctione post Ioan. & Azon. sequitur, & dicit communiter obseruari Odoffred. in dicta authenitic. minoris. versi.sed nunquid poterit esse Tutor testamentarius,&c. Quos refert & sequitur Socinus Iunior in consi. 5.n. 1.vol.4. E.Muscul.

dispositio, siue remedium l.2. C.de rescind.vend.habet locum in transactione quando in ea excessus, seu deceptio trãsigentis, esset vltra dimidiam iustæ æstimationis, dubij euentus litis in magno excessu. Et licet magna sit inter Doctores disputatio. Tamen in nostro casu videtur per Modernos teneri,quod procedat d.l.vt signanter voluit Corn.in cõs. 166. litera R. & S. 1.volum.dicens: quod tunc recedendum omnino erit,à transactione etiam iurata. Et ita tenet etiam Dec. vt patet in consil.203. versic.negari tamen non potest, &c.& in cons.479.vers.ex quibus patet,& cum concordantibus,vt per Paris.in cons.96.n.65.& 66.vol.1.& voluit Crauet.in ꝓs. 192.n.3. vol.1. Ait communem ac frequẽtibus interpretum sententiis probari, ac magis recipi attestatur Soc.Iunior cõs. 129.n.48.ver.postumus.vol.1.& in cons.98.n.17.vol.2.& in cons.25.n.22.vol.4. E.Muscul.

dispositio simplex non trahitur ad futura in materia pœnali,vt est communis opi.de qua Ias. in l.si quis iniquum.§.illud quoque.ff.quòd quisque iur.n.2.Amplia multipliciter,vt ibi per eum. Bonacoss.

dispositio Auth.bona damnatorum.C.de bonis damnato. extenditur etiam ad collaterales.licèt de his nullum verbum in corpore vnde sumitur,vt est communis opi. Cagnolus in l.ea sola deportationis.n.7.ff.de reg.iu. Bonacoss.

dispositio Auth. bona damnatorum.C.de bon.damna.nõ corrigit indistinctè iura antiqua.Sed tantummodo in illis casibus, in quibus pœna confiscationis est imposita in consequẽtiam alterius pœnæ.Et ideò in illis casibus,in quibus à lege antiqua est expresè imposita pœna confiscationis bonorum, non sunt correcta iura antiqua, vt est communis opin. Clar.q.78.in prin. Bonacoss.

dispositio.c.1.de homicidio.in 6.non solum habet locum in certo illo genere hominum, qui assassini dicuntur, sed in omnibus homicidiis,vt est communis opin.Quę extenditur etiam ad Episcopum assassinium, vt est communis opi. Clar. in §.assassinium.ver.quæro. Bonacoss.

dispositionem,concessionemq; hominis strictam,& quantumuis personalem vel per verba personalissima factam extendi ad alios casus ex dictæ rationis identitate vel vbi ratio familiæ,vel agnationis concurrit,communem dicit Burs.ꝓs. 17.n.12.lib.1.vbi ponit exemplum not.

dispositio generaliter loquens maximè prohibitiua, non comprehendit dotes,secundum vnam magis communem opin.per Burs.cons.32.n.11.lib.1.quam declara, vt per eum.d. cons.n.27.

dispositio exorbitans loquens de feudo, non extẽditur ad feudum improprium,secundum communem per Burs.cons. 85.n.24.lib.1.

dispositio l.cum Auus,ff.de cond.& demon. non comprehendit naturales filios tantum, secundum communem per Bursat. cons. 51.n.20.libr. 1.secus autem dispositio hominis, si sine liberis, cum naturales fideicommissum deficere faciant, secundum magis communem per eundem d. consil. vbi sup.

dispositio quælibet contrahentium regulatur continuo secundum ius commune, vel municipale, si adsit, teste Bursat.cons.67.n.11.li.1.l. hæredes mei §. cum ita.vbi Bar.& alij ff.ad trebel.

dispositum in vno ex æquiparatis à lege antiqua,& in alio dispositum censetur, etiam q̃ non essent in omnibus æquiparata,secundum communem per Burs.cons. 120.nu.21.lib.1. quam latius ibi declarat.

disponendi verbum in re dubia ad vltimas volũtates referri debet,commune aiunt Paris.cons.33.li.1. Viuius lib.1.opi. 442. Suarez.

distributiones quotidianæ,& ex ꝓsuetudine absentibus,& non ministrantibus,dari non debent.c. vnic.de cleri. non residen.in 6.vbi Doct.imò nec canonicis secundum iuris dispositionem. Existentibus autem in Episcopi seruitio, & ministerio debentur istæ distributiones, ca.de cetero.de cleri.non residen.Similiter nec illi, qui literis in aliquo studio operam dant,distributiones quotidianas recipiunt,vt no.in c.licet.de præb.vbi gl.Abb.& Doct. communiter in ca.in præsentia.de probat. vbi Modern. hoc latè explicant, quibus adstipulatur istud no.quòd habẽs à Papa priuil. vt fructus beneficij etiam absens recipiat, non posset quotidianas distributiones ex eo habere,tex.est & ibi gl.communiter approbata in ca.fi.de rescript.libro sexto.gl.& ibidem Doct. in c.2.de priuil.eod.lib. tradit.Io, Staphi.in tract. de literis gratiæ.& quamuis põtifex proprio rescripto iubeat absenti reddi fructus beneficij ac si clericus præsens esset, nõ ob hoc ei distributiões quotidianæ debentur secundum gl. communiter receptam in d.c.vnico. de cleri.non residen.in 6.& ibi Probus num. 50. & hoc idem dicendum erit vbicunque Pontifex absenti permitteret fructus ꝑcipere, & ei debere statueret,ac si resideret.Adhuc eñ ex hac indulgentia fructus beneficij,distinctos,& separatos à distributionibus quotidianis percipiet, non autem ipsas distributiões quotidianas, quod annotauit Cassador.post alios in decisio.vnica in titulo de clericis non resident. F.Viuius.

distributionis quodlibet verbum adscribit actum cuilibet insolidum, vt commune inquit Bellon. consil.20. numer.2. E.Suarez.

distributionis, quam alicuius summæ inter pauperes fieri testator iniunxit hæredi, tempus, ac locus hæredis ipsius voluntate non metitur. vide infrà vers. hæres,& vers.pauperes. E.Suarez.

distributum per verbum,quodlibet,tribuit actum cuilibet in solidum.Bello.cons.20.nu.2.communem dicit. ex Bart. in l.hoc articulo.ff.de here.insti.& Curt.Iuni.cons.49.quam intellige quando verba distributiua sunt apposita inter distributiuos principales:secùs tamen,si ad eorum, successores referatur, vt si institutus est Petrus & Sempronius: & quilibet eorum tunc vnicuique in solidum actum tribuit,tamen si instituatur Titius, & Caius & filij cuiuslibet eorum, vel si concedatur pro Sempronio,& pro quolibet eius filio,vel eius descendenti. tunc ex filiis descendentibus mortuo non accrescit alteri,ita in terminis consuluit Pet.de Anch.cons.245.& Cur.iun.cons. 55. B.V.

PRO.diuersa ratio pactum reformat.in l.interpositas.C.de transact. Bellonus.

PRO

PRO.diuersa proponens nõ auditur.l.professio,& desiderium tuum.C.de mu.patr.lib.10. Idem.

PRO.diuersitas nominũ diuersitatem constituit effectuum l.si idem.C.de codicillis.

OBIEC.contrà de l.quicũque.§.idcirco.C.de hæret.vbi est diuersum nomen hæreticorum,& tñ eadem hæresis.& l. 1.ff. de legat. 1.& l.2. C.communia.de leg. vbi legata & fideic. diuersa habent nomina,& tamen habent eundem effectum.

SOL.diuersæ appellationes diuersos effectus constituunt, diuersos tractatus habẽt,alias minimè,vt in ꝑtraris. Bellon.

PRO.diuersitas factorum exigit diuersitatem pœnarum.l. si seruus.ff.de nox. Idem.

PRO. diuersitas temporum diuersitatem donationum inducit.l.sancimus,in §.si quis autem.C.de donat. Idem.

PRO. diuersitatem corporum diuersitas sæpe sequitur animorum.c.quia diuersitatem.extrà de concess.præb. Idem.

diuidi possunt de iure feuda inferiora tantùm, maiora eñ (vt Ducatus,Marchiæ,vel Comitatus)non diuidi debent.cõmunem dicit I. Clarus.§.feudum q.44.sed consuetudine hodie vbique ferè diuiduntur,de qua consuet.Gratus in cons.4. n.29.lib.1. P.Fich.

diuidentes prædam cum aggressoribus viarum,puniuntur pœna mortis,quod facit contra barisellos,qui de nocte diuidunt furta cum furibus quos secum ducunt.cõmunis est opi. Clar.q.68.diuidentes. Bonacoss.

diuidente hæreditatem, testatore si alteri ex cohæredibus portio sua euincat, alter cohæres tenetur de euictione: secus in prælegato,secundum communem per Burs.ꝓs.6.n.19.li.1.

PRO.diuinus cultus est semper angẽdus,nõ deminuẽdus, in can.vasa.de pœnitentia.di.3.c.ex parte.extrà,de cõsti.Bell.

diuisio ex possessione pacifica x.an.apud vnum solùm existente,in re aliàs communi, præsumitur facta. Est communis opi.secundum Dec.cons.79.in fi.vol. 1.Vel sic.

diuisio ex possessione diutina 20. anno. alicuius partis rei communis, & sustentatione onerum dictæ rei insolidũ præsumitur.gl.communiter adprobata in l.pen.C.com.diuid.Est cõmunis opi.fm Alex.in ꝓs. 139.viso.in fi.vol.2.M.Cherian.

diuisionem non potest prohibere testator. Curt.Iun.cons. 112.n.2.communem dicit. Villal.

diuisio inter fratres,si sit facienda, non debet maior facere partes,&minor eligere, sed fit diuisio sorte,vt officio iudicis. Ias.in l.si duobus,n.7.C.cõmunia de legat.cõem dicit.B.Vill.

Idem Ias.in l. 1.n.36.ff.si cer.pet.plenius tractat,& refert Legistas communiter hanc primam opinionem (quæ originaliter fuit Bart.in l. 11.C.quand.& quib.pars.lib.x.)tenere.Canonistas autem communiter tenere contrariam:quod imo maior teneat diuisionem facere,& iunior habere electionem.in qua videtur etiam ipse Ias.(licet dicat hũc passum esse in magna dubitatione)residere. Hãc quæstionem tractat plenè idẽ Ias.in §.omnes autẽ.n.62.cum seq.Inst.de Actio.vbi expresè dicit,tenendam esse opinionem Canonistarum, &c.Declarat tamen eam notabiliter ibidem,Nẽpe qd̃ maior hìc nõ capiat ratione tp̃is vel ætatis, sed administrationis, s.qui diutiùs administrauit,hoc dicit probare tex.in c. 1.de Paroch.& qd̃ hoc ibidem expresè notant Host.Io.Andr. Ant.But.& Ab. p hac consuluit Aemi.Ferre.cons. 1. Et dicit Minsig. obser. 37.Cen. 4.quod ista posterior opinio seruetur in Camer. I.Fich.

diuisio inter fratres præsumit,si diu fuerint separati, vnusquisque partem possidens.Boer.deci. 58.Ias.cons. 127. vol. 1. communem dicunt.Et istud diu,intelligitur per decennium, vt post Alex.communem etiam dicit Steph.Bertr.cons.344. vol. 1.per l.si cum.§.Aristo.ff.qui & à quib.

Limita si esset inæqualitas possessionis.Balb⁹ de præsc.par. 3.q.10.n.45.communem dicit.

Nota istas communes ad intell.l.8.ti.6.lib.3.For.ll.&l. 5.ti. 13.lib. 3.ord.quæ assumpta est à l.2.tit. 11.lib.2.For.ll.q̃ leges dicunt inter fratres habentes rem pro indiuiso, possidens ex tempore non iuuatur, quæ leges concordat cum communi posita in vers.præscriptio. n.290. est intelligenda non quo ad præsumptionem vt hic de qua per Alex.cons.96.vol.2.& Deci.cons.79.n.3.

Nota tñ,& intellige dictas leges,nisi alias vnus fratrũ p 30. annos possedisset, vt est gl. notabilis iũcto tex.in §. 1.de ꝓpet. & temp.actio.inst.quam gl.in d.l.8.Suarez.à n.38.vsque in finem per plura comprobat:dicens,q̃ verbum,perpetuò, positũ in dispositione non transcendit 30.annos,vbi dicit q̃ licet filio non currat tempus ad se immiscendũ in hæreditate paterna per l.licet.C.de iure deliber.currit tñ tempus 30.ann.Et hanc opi.dicit magis communẽ n.40. vers.intellige.ad quod accedit dictum Ang.& Bart. in l.si quis decurio. C. de decur. libr. 11.q̃ præscriptio quadragenaria non censetur exclusa p constitutionem omnem præscriptionem excludẽtem, quod etiam tenet Ang.in l. 1.ff. de concu.quem refert Curt.iun.ꝓs. 158.n.13.quod est etiam ex mente d.l. 5.ord.& l.2. fori.iũcta l.21.tit.29.par.3.quia in d.l. 5.sunt æquiparatæ res furtiuæ,& per l.21. res furtiua præscribitur p 30.annos, & sic res fratrũ: cùm de æquiparatis idem sit iudicium.gl.in c.si postquam de elect.ĩ 6.Ang.in §. 1.in prin.insti.de legi. paren.tute.not.3.per tex.in l.si quis seruo.C.de furt.& ibi gl. Bart.& Doct. quod ẽt corroborat per gl.in c.solicite.de rest.spol.Balbus in præscri. in 4.part.q.24. vbi dicitur,quod remedium canonis redintegranda, competit perpetuò, per gl.dicitur non excedere 30. annos,& Balbus dicit communem opinionem. Villal.

diuisio non inducitur ex petitione, & solutione partis debiti ab vno ex correis debendi receptæ, non expresso quod petebatur, & soluebatur pro virili.Balbus decisio.789.communem dicit. Idem.

diuisio simplex cum clausula de non contraueniendo, nõ videtur causare renuntiationem fideicommissi,nisi aliter cõstet ex mente diuidentium.Cur.Iun.cons.49.n. 12.& ante cũ Deci.cons.243.n.2.communem inquiunt. Idem.

diuisio si petatur reformari non ex eo q̃ nõ potuit fieri,sed ex eo q̃ altera pars minùs recepit, diuisio in totum nõ dissoluitur, sed arbitrio iudicis tollitur læsio, vel in alia re ad arbitrium non læsi Lud.Gozard.cõs.44.n.15.communem ait,ex Bart.Bal.Docto.in l. 1.C.commu.diuid. Idem.

diuisio aliàs inualida iuramento confirmatur. Communẽ dicit.Durand.in ar.testan.Tit.3.n.2. I.Fichar.

PRO. diuisio reddit rem clariorem.in l. 1.ff.de do.mal.exce.in §.sed non vsque.inst.de leg. not.gl.in procœ. insti.in verbo,pertinet. Bel.

PRO.diuisio gratia vberioris culturæ, diuersos fundos non facit.l.Caius.§.Titius.ff.de legatis secundo. Bellon.

diuisio patris inter filios habet vim vltimæ volũtatis,&nõ simplicis donationis. Bart.in l.si filia §. si pater.ff.famil.ercisc. Quid si sit iurata?vide Dec.cons. 86.Soc.cons.33.lib.2.& cõs. 4.cons. 58.107.lib.3.Corn.cons.228.lib.4.Alex.cons.28.col. pen.lib.3.in l.pactum quod dotali, C.de collat.Et an reuocari possit,quando est iurata.Ruin.cons.96.libr. 5.quid quãdo est iuramentum.Ruin.cõs. 187.lib.2.vbi q̃ non potest reuocari.Cuius contrarium tenet Paris.cons.24.n.60.cons.26.34.li. 2.Afflic.post Bald.in §.item sacramẽta.in gl.3.post 7.no.ti.de pa.iura.firm.Grat.ꝓs.24.lib.2.Qujb.adde q̃ vbi adest iuramẽtum ea reuocari nõ potest:vt no.Iac.de S.Seuerin.&Cagnol. in l.frater à fratre.ff.de condict.indeb.quia patria potestas nõ est cognita de iure naturali & diuino. Dec.cons.414. n. 12.& 17.cons.631.nu. 5.& 688.Alex.cons.8.col.2.lib.2. Soc.cons. 91.ver.sed pro certo lib. 1.vbi dicit communem opi.Cephal. cons.61.n.21.Rol.cons. 77.in prin.libr. 1.Paris.cons.33.lib.3. Quæ omnia latè etiam examinat Osasc.decis. 125.n.4. 5.& 6. & vide Rol.cons. 34.nu.69.lib.4.post Abb.cons.66.li.2.Dec. cons.475.n.21.Paris.cons.126.n.103.lib.2. Nat.cons.273.& 474.Dilect.de arte test.titu.3.c.2.Imbert.in enchirid.iur.Gal. vers.collationis exceptio.Bart.in l.cum pater.§.euictis.de leg. 2.& in apostil. ad eundem in l.si fratres. §. idem respondet.ff. pro soc. vbi loquũtur de diuisione facta per regem Aragonæ inter duos eius filios: qui filij iurauerant eam ratam habere: postea idem rex fecit quasdam substitutiones:quęritur ibi an tale iuramentum impediat secundum testamentum. Dic vt ibi per eos. Put.

diuisio bonorũ latis verbis& clausulis generalib.ac multũ prægnantib.facta operatur fideicommissi renuntiationem:secundum communem per Burs.cons. 86.n. 12.& 13.li. 1. Quæ cõclusio procedit data scientia fideicommissi,iuxta communem per eundem cons. 12.nu.45.eo. quo casu fideicommissi remissio inducitur.pro quo vide quæ idem scribit consil.64. n.28.& 34. vbi q̃ diuisione simplici fideicommisso renuntiatum mei intelligitur, secũdum magis communem ibi.nisi adsint dictæ clausulæ generaliter pregnantes & alia de quib.ibi. vbi plura no.in materia.pro qua vide quæ scribit Rol.cõs.34. col. 19.& 20.lib.4.vbi est locus proprius.

In diuisione quæ fit inter fratres,debet restitui dos illi fratri q̃ est vxorat⁹,& ipse cauere aliis q̃ pro illa amplius nõ molestabuntur.l.si filia.§. 1.ff.fam ercisc. Et an diuisio seu instrumẽtum diuisionis dicat titulus,& probet dominium,vel possessione diuidentium,vide Alex cons. 137. col.pen.lib.2.& cõs. seq. Quid de diuisione sponte facta cum eo qui putabatur cohæres, & non erat?& q̃ diuisio non præiudicet, etiam si sit facta per errorem iuris, vide doct. in apostil. ad Bart.in l.cum putarem.ff.famil.ercisc.Dec.cons.206. Put.

Diuisio inter fratres cohæredes quomodo facienda sit, tres Doct. sententiæ inueniuntur: alij dixerunt maiorem natu diuidere, minorẽ eligere. arg. c. 1. ext. de Parroch. & alien. parroch. Guido Papa in suis Decis. Gratianop. q. 289. Alij verò voluerunt, dissentientibus fratribus iudicem diuidere oportere. §. si familiæ. & §. fi. inst. de of. iud. Pan. in d. c. 1. n. 4. ver. ego tamen non puto. Alij autem dixerũt sorti hoc esse committendum: & hæc est communis opi. Legistarum referente Ias. in l. 1. nu. 39. ff. si cer. pe. & in l. si duobus. n. 7. C. communia de legat. Primam probarunt Aemilius Ferrettus in 1. respon. suor. consil. Mynsing. in suis obserua. Cameræ. obser. 37. in 4. Cẽtu. addẽs, assessores Cameræ in iudicando illam approbasse, & pulchrè Hieron. Schurpf. in cons. 71. n. 1. in 1. Centu. pluribus argumẽtis hanc sententiam defendere cõstituit. Tertiam & communem nobiles in Ducatu Megapolensi semper obseruarunt. kirchouius.

diuisio prohiberi à testatore nequit. commune dicit Curt. Iun. cons. 112. nu. 1. quod intellige, vt simpliciter facta ea prohibitio procedere non possit: nam ad certum vsque tẽpus, vel ad alicuius personæ vitam, prohiberi, atque interdici poterit. commune affirmant Grat. cõs. 66. n. 24. lib. 2. Iul. Clar. de test. q. 67. vers. quæro, an testator. E. Suarez.

diuisio inter fratres, si ius ciuile spectetur, sorte absolui debet, vt commune ponunt Spelucanus in pract. artis notariæ in form. instrument. duorum fratr. fol. par. 283. copiosè Ias. in l. 1. n. 39. ff. si cer. pet. & in l. si duobus. n. 7. C. communia de legat. Rip. in l. 1. n. 70. ff. si cer. pet. At si ad Pontificum æquitatẽ te vertas, maior diuidet, minor eliget. vt commune videt ex Vbald. & iis, quos refert in tract. de duob. frat. part. 11. q. 12. n. 13. Afflict. de iur. prothomis. in prin. n. 45. E. Suarez.

diuisio facta inter fratres ex diuturna diuisim seruata possessione præsumetur, commune effantur Rip. in c. sæpe. n. 2. in fi. de rest. spol. Ias. cons. 127. li. 1. Boer. decis. 58. Erit autem hac in specie decennij possessio diuturna. vt ꝑmune scribit Bertr. cons. 344. lib. 1. Suarez.

diuisio simplex cum clausula non contraueniendi, non inducit fideicommissi renuntiationem. ni aliud de diuidẽtium mente constat. commune dicunt Dec. cõs. 243. n. 2. Curt. Iun. cons. 49. n. 12. E. Suarez.

diuisio familiæ, in qua quis vltra dimidium captus est obnoxia sit remedio l. 2. C de rescind. vendit. & si iusti pretij explendi electio decipienti non concedatur, commune ait Fulgos. in l. maioribus. C. commu. vtriusque iudi. & qui latè in vtrãque partem doctorum scripta exhaurit Arius Pinellus ad illam l. 2. par. 2. c. 1. à n. 1. E. Suarez.

diuisio cùm reformari desideratur, ꝓ alterutri diuidẽtium minor portio addicta sit, non verò quia fieri nequierit, nõ ea impetrota reformatione dissuetur diuisio, sed iudicis arbitratu resarcietur læsio. vt commune inquit Gozad. cons. 44. nu. 15. E. Suarez.

diuisio dicitur confirmata, vel saltem inducit præsumptio diuisiõis tacitè factæ inter fratres, per cursum 15. an. post maiorem ætatem, quib⁹ bona fuerint pro diuiso possessa. tex. est in l. pen. & ibi gl. communiter approbata. C. comm. diuidun. prout Bald. ibi declarat Et vltra etiam, opinio. glo. in d. l. pen. Prout ibi declarant Doctores, ꝓcedit, quando diuisi inter fratres, erat æquis portionibus facta, seu pro æquis portionibus bona fuerunt, per longum tempus pro diuiso possessa, vt tradit Nic. Boer. in decis. 58. an vnus, vel duo ex coheredibus, n. 3. Et commune dogma constituit Soc. Iun. in cons. 50. nu. 34. in fi. vol. 4. E. Muscul.

diuisio licet sit inter aliquos prohibita ex præcepto testatoris, non tamen illi dicuntur prohibiti diuidere fructus bonorum communium, quia illa diuisio intelligitur quo ad dominium, non autem quo ad fructus & ius fruendi prohibita. Et hanc veram & communem opinionem Doct. esse inquiunt Socy. Iun. in cons. 79. n. 6. in 1. parte & Rol. à Valle, in cõs. 80. n. 33. in 1. Tom. cons. kirchouius.

diuisionis placitum siue cõtractus, perinde atque alij bonæ fidei contractus. si per eum quis vltra dimidium suæ partis decipiatur. admmittit remedium, l. 2. C. de rescind. vendit. vt voluit gl. in l. maioribus, C. communia vtriusque iudicij. & gl. in c. cùm dilecti, de emptione & venditio. & ita communiter tenetur, prout notatur in d. l. 2. C. de rescind. vendit. & ibidem p Baldum, vt in l. si quis cum aliter. ff. de verb. obl. & ibidem per Bartolum, qui ibidem vult, quòd etiam locum habeat in stipulatione quæ non nouandi animo interponitur contractui bonæ fidei, vt refert Benedictus Capra, regula 87. nu. 77.

diuisionem qui vulgò ita faciendam dicunt, vt maior partem facere, minor verò eligere debeat, fallunt secundũ Bart. in l. 1. C. de iis qui se deferũt. quod exceptis casibus in quibus id pro priuilegio concederetur verum est, quia Bart. ibi non loquitur de minore. 25. an. sed minore ratione ætatis, relatione scilicet facta ad maiorem natu, quod communiter teneri refert Benedictus Capra reg. 109. n. 16.

diuisionem aũt vrgere aut ad eam socium vel cohæredem maiorem prouocare, licèt minor non possit, l. si pupillo. ff. de rebus eorum. l. pen. C. de prædiis minorum, id tamen nisi ipse ad eam prouocet aut ei eandem facere expediat, & commu- 10 nio damnosa sit, aut nisi fructus diuidere velit quod facere potest, l. 1. gl. d. l. pe. & Bart. in l. iubemus, & ibidem Cy. & Baldus. C. de sacros. eccl. Bald. in l. 1. ff. de rebus eorum. & id communiter teneri refert reg. 109. n. 19. Bened. Cap.

diuisionem inter hæredes testator prohibere non ꝑt. communẽ dicit idẽ in §. testamentum. q. 67. ver. q̃ro an. P. Fichard.

Per simplicem Diuisionem non censetur remitti fideicom missum. Est communis opi. secundum Decium cons. 267. nõ excedit, in prin. & eundem in cons. 79. vol. 1. Tamen Deci. ibidem limitat communem opinionem procedere in fideicõ- 20 misso de futuro, quod nondum erat purificatum. secùs tamẽ in fideicommisso iam purificato: quia in eo non procedit cõmunis opi. Adde Dec. cons. 79. vol. 1. Corn. cons. 102. licet in hoc, vol. 4. Dec. cons. 243. vt clarior. vers. venio ad secundum. vol. 1. M. Chærian.

volentibus fratribus venire ad diuisionem, maior non tenetur facere partes, & dare electionem minori, vt vulgò circumfertur, sed electio debet fieri sorte, vel arbitrio iudicis. Est communis opin. secund. Ias. in l. fi duobus. in 1. not. C. com. de leg. & in l. 1. ff. si certum pet. idem latissimè in §. quædam. inst. de actio. Idem.

Illud quod dicitur in l. si creditores C. de pact. quod per receptionem parti inducitur tacita Diuisio, procedit quãdo recipiens solutionem, recepit illam partem non simpliciter, sed tanquam partem spectantem ad soluentem, seu pro persona soluentis: secùs tamẽ, si simpliciter dictam partem, & virilem recepisset, quia non induceretur diuisio. Est communis opin. secundum Alex. in cons. 178. viso processu. vol. 7. Idem.

Fideicommissum iniunctũ fratribus etiam reciprocum & coæquæuum, per diuisionem etiam cum clausula qua promi serunt ad inuicem se nihil contra talem diuisionem facturos, non censetur remissum. Est communis opi. contra Angelum secundum Alex. cons. 167. visis, vol. 7. Adde Dec. cons. 79. diligenter viso. vers. venio ad secundum. vol. 1. vbi dicit magis communem. Idem.

PRO. diuites & non pauperes ad officia ciuitatum eligantur, ne pauperes forte non possint adimplere officiũ. l. ad subeunda. C. de decur. lib. 10. Bellon.

diuitiæ, quæ in intentionis fundamẽtum allegantur, ab allegante probari debent, commune aio ex Rhoderi. Soarez in ll. regni ri de las arras. Tiraq. de retract. lign. gl. vna n. 91. Did. à Coua. li. 2. resolutionũ c. 6. n. 3. & vide j. ver. qualitas. E. Sua.

doctor, & Aduocatus põt esse 17. anno. l. 1. §. initium. ff. de postulan. vnde si ipse tanquam minor allegaret se deceptum, ac læsum in allegatione Iuris, non esset restituendus omittẽs quędam allegare in causa sua, allegansque ex hoc se deceptũ, & cetera. vt per scriben. omnes cõmuniter in l. 1. C. qui, & aduersus quos. & opinionẽ istam scribit esse cõmunem Boeri. decis. 350. nu. 7. & Gulielmus Raynerius in l. nihil. §. non capitur. nu. 5. ff. de reg. iur. cum sit contra eum præsumptio. arg. d. l. 1. §. initium, quoniam in suo doctoratu fuit approbatus tanquam sapiens, ita quod in suo casu professio sua & suum desiderium repugnant, vt in simili dicitur in l. professio. cum ibi no. in gl. C. de muneri patri. lib. x. & tenet Cy. & Docto. in d. §. initium, & Ang. consil. 58. & facit quia turpe est patricio viro ius, circa quod versatur, ignorare, vt dicit tex. in l. 2. §. Mutij. ff. de origine iur. & ita etiam tenet Marcus Mantua in suis apotheg. apoph. 20. vbi ait hoc idem dicendum in mercatore, qui quippe si reperiretur descriptus in matricula mercatorũ & assereret se in actibus mercantiæ deceptum non audiretur secundum Ang. in l. 1. C. qui & aduers. quos, quia secundum Mantuam in loco citato, quodam modo mercator iste allegaret turpitudinem suam ab alio non detectam, contra tritam iuris regulam. F. Viuius.

doctor, vel aduocatus, qui operas suas locauerũt casu quo moriantur, pendente anno locationis transmittunt salarium annuum ratione illius anni ad hæredes, & per cõsequens eorum hæredes possunt petere integrũ salarium totius anni secũdum Ias. post alios in l. diem functo. ff. de of. assesso. per tex. in l. post duos. C. de adu. diuer. iudi. Ratio dicti huius ista videtur, quia ꝑ eos nõ fietit. l. 1. §. Diuus. ff. de variis & extraordi. cogni

cogni. istam scribunt esse communẽ opi. Mod. in l. diem functo, præsertimq; Cur. Iun. inibi. n. 53. Ampliat hoc etiam habere locum in prætore moriente intra tempus sui officij, q quidem salarium totius anni transmittit ad suos hæredes, vt tradunt Bar. Ang. Bald. ceterique; communiter in d. l. diem functo. istam communem sequũtur, attestanturq; Deci. ibi. n. 15. Ias. n. 38. & Curt. iun. n. 29. & Ripa in trac. de peste. in tit. de priuilegiis contractuum causa pestis n. 115. Ampliatur quoque in Doct. legente & moriente, qui proculdubio transmittit salarium ad suos, secundum gl. in d. §. Diuus. vbi hoc idem procedere dicit in doctore impedito infirmitate cui etiam debetur totum salarium per rationem illius tex. & per elegantem tex. in l. cum hæredes. §. Stichus. ff. de stat. liber. hoc idem voluit etiam Bal. l. vnic. q. 3. C. de suffrag. Ias. Deci. Iac. Nigri, ceterique; Mod. in d. l. diem functo. Alex. & Dec. in d. l. 1. ff. de of. eius, & ibi excellentissimus & celeberrimus Do. Petrus Calefatus de Plumbino præceptor & promotor meus, n. 265. ait istam esse communem opi. & Curt. iun. in d. l. diem functo, contra verò istam communem adsertionem nonnulla argumenta adducuntur per Fulg. & Rom. in d. l. 1. quibus omnib. abundè respondet Deci. & post eum prædictus Petrus sequendo communem. n. 266. & seq. F. Viuius.

doctor emeritis 20. an. stipendiis dignitatem illustris cõsequitur, commune dicunt Ias. in l. quæcunque, n. 12. ff. de offi. eius cui mãdat. Syl. nup. lib. 5. n. 36. & seq. antea verò in dignitate censetur, commune aiunt Fel. in c. quãto. n. 1. de magistr. Guid. Pap. decis. 388. nu. 9. amicus noster Nic. Ant. Grauatius ad Vestrium lib. 6. c. vlt. n. 12. & qui multa ad illius nobilitatẽ congerit Viuius lib. 2. opi. 87. Atque ideò torqueri non poterit, vt frequens esse doctorum placitum scripserunt Bossius in prac. tit. de indit. n. 111. Duennas reg. 190. ampliat. 4. & Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. 64. vers. quæro. E. Suarez.

doctor, qui publicè ad profitendum conductus est, nõ potest suas vices per alium supplere, vt magis communem opi. verè arbitratur præclar⁹ qua iuris professor, quà aduocatus. Io. Ronchegallus Gioldus i l. nemo est. ff. de duob. reis, Quod tamen non processurum intelliges, cùm fontica aliqua causa intercesserit, vt alibi latè probamus. E. Suarez.

doctor inuitus cogi potest ad consulendum, teste Bar. in l. 2. C. de proxi. sacror. scrin. libr. 11. Ias. in l. eum qui res. n. 13. C. de procur. Fel. in c. ex literis. in prin. de of. iudi. & vide Ias. in l. inuitus. n. 2. C. de procur. Et dic ꝓ qui melius cõsiderat, aliqñ consilium mutat. teste Bart. in l. si pater. post n. 3. C. de instit. & substit. vbi doct. in apostil. plura no. de doctore ꝑsulente. & ꝓ cogatur quis ẽt iudicare, no. Bart. d. l. 2. de prox. sacr. scrin. Put.

doctor habet dignitatem ex not. in apostil. ad Bart. in l. 2. C. de profess. & medic. vbi plura de doctore, & doctoratu: & inter alia ꝓ assumens gradum doctoratus indignè, peccat mortaliter, ex gl. in clem. 2. vers. honore. de magist. vide latius per eos ibi. Put.

Si iudex vel aduocatus ellgãt opin. quam multi Doctores tenuerunt, licet non sit approbata, an excusentur, vel teneantur: & quid si aduocatus consuluit, & iudex pronuntiauit cõtra communem, vide Ias. in l. cum prolatis. col. 3. ff. de re iudi. Quid quando adest diuersitas opinionum, & ibi dixi & an excusetur qui secundum opinionem ꝓceptoris consuluit, vel iudicauit? dic ꝓ sic, vt per eundem Ias. in l. generaliter n. 10. ff. de in ius voc. & vide tex. in l. dicere. §. fi. ff. de arbit.

doctoris dictum debet intelligi secundum ea, quæ alleg. vt est doctrina Bart. cõiter approbata in l. non solum. §. si liberationis verba. ff. de liberat. legat. cum cõcordantibus per Soc. iun. in cons. 14. n. 10. & in cons. 71. n. 15. vol. 4. E. Muscul.

doctori attestanti sic seruari de consuetudine, creditur. Vide sup. in ver. consuetudo. E. Muscul.

doctori attestanti de consuetudine credi oportere voluit Bar. in repe. l. de quibus. n. 21. ver. quartò principaliter q̃ritur, qualiter consuetudo probetur. ff. de legi. sed huius sentẽtiam expressè reprehẽdit vir magni iudicij Alex. de Imol. in l. post dotem. n. 29. inquiens, etiamsi Doctores plures in lecturis affirmassent ita de consuetudine seruari, illis tñ non adhibendã esse fidem, cum iure non sit prouisum, ꝓ mortua voce Doct. consuetudo probetur. ff. sol. mat. Quia non creditur testib. absque iuramento. l. iurisiurãdi. C. de testi. item duplex esset specialitas, si Doctoribus crederetur. prima, ꝓ testis absque iuramento reciperetur: altera, ꝓ deponeret per scripturam. ita cõsulendo in specie tradit Are. in cõs. 132. inci. in causa quæ vertitur. hanc sententiam pluribus & aliis rationibus ꝑfirmat Ias. in d. l. de quib. n. 89. in fi. & 90. eamq; communẽ Doc. opinionem esse inquiunt Phil. Dec. in ꝑs. 402. n. 15. & latiùs Portius, in lib. 1. concl. vtriusque iuris. c. 24. ver. contrarium. quam Apostillat. vbique defendit, in d. cõs. Dec. 402. & in cons. 691. in ver. reprobatur. Verum Bar. sentẽtiam magis communem & veriorẽ esse reperio. Raph. Cu. in cons. 57. inci. monasterium. cir. fi. Pau. de Ca. in cons. 162. inci. in præsenti causa. in prin. secũdùm veterem impressionẽ. Lanf. in c. quoniam. in verb. responsiones. n. 13. ver. & ideò refert. 11. de proba. Dec. in l. 2. §. mutui. n. 8. & in altera lectura eiusdẽ. §. n. 13. 14. & 15. ff. si cer. pe. cons. 559. n. 6. & 7. & in d. cons. 691. n. 12. & 13. & in consi. 694. n. 3. & 4. vbi ipse plures Doct. authoritates adducit, & nouissime Sichard. Germ. in Auth. sacramenta puberum. nu. 27. C. si aduer. vend. quia Barto. loquitur explicante Dec. de præsumprione, cùm dixerit, Credo ꝓ authoritas excellentis Doctoris sufficiat, nisi contrarium probetur: nam pro sententia Doctoris sicut pro iudice & notario præsumitur. ita quoque Bartoli sententiam intelligunt & defendunt Ludo. de Goza din. in cons. 59. n. 18. Socy. iun. in cons. 60. n. 9. & 10. in 2. part. cons. & Grauet in cons. 166. n. 9. Licet Alex. de Imo. voluerit assertionem aliquorum Doctorum non facere præsumptionem, quod ita si consuetudo in loco aliquo, in consi. 50. n. 5. in 5. lib. cons. kirchouius.

doctori attestanti de communi vsu loquendi, quo ad præsumptionem credendũ est, vt onus probandi contrarium trãsferatur in aduersarium. Bar. in l. de quibus. vers. quartò principaliter quæritur. n. 21. ff. de legib. Quamuis Alex. de Imo. cõtrariam sententiam defendat, inquiens, etiamsi plures Doctores in lectura affirmarent, ita de cõsuetudine seruari, quod eis non crederet, ga nõ reperit iure cautũ, qd̃ eorũ voce mortua ꝓbetur ꝓsuetudo ĩl. post dotẽ. n. 29. ff. fol. mat. aliiq; Doc. sententiam Alex. sequãtur: tamen Dec. in l. 2. §. mutui datio. n. 8. ff. si cer. pe. testatur. Bartoli sententiam magis communem esse, quam ipse quoque sequitur in cons. 420. n. 9. circa fi. & Bar. opinionem magis communem esse idem Dec. inquit, in cõsi. 159. n. 7. & in cons. 694. n. 3. & hãc Doct. alij communiter approbarunt, eamq; communiorem esse fatentur Lud. & Goza din. in cons. 59. n. 18. ver. 9. si cõis vsus loquẽdi est. Aym. Crauet. in cons. 166. n. 9. in 1. par. Rol. à Valle, in consi. 71. n. 22. in 1. Tom. cons. & idem Crauet. post Cur. Sen. in cõs. 74. col. 24. voluit, ꝓ communis vsus loquendi probari nõ debeat, quando plures illustres Doctores de eo testarentur, in consi. 325. n. 1. in 2. parte. kirchou.

doctori famoso (quemadmodũ est Alex.) attestanti de cõsuetudine, vel cõsuetudinem ita esse, vel in aliqua particulari Ciuitate ita, & taliter obseruari credẽdum est ꝓm Bart. in l. de quib. ff. de legi. à quo discordant omnes Mod. cõiter, & complures alij. Doct. quos ꝑgerit Pari. ꝑs. 158. vo. 4. Rochus Curt. in c. fi. sectio. 7. n. 9. de consuet. Hoc Bart. dictum vr̃ nimis dubitabile, vt referũt Mod. ipsi in d. l. de quibus. & Paris. ꝑs. 105. n. 4. Sed aduerte, ne erres, quia Bart. opi. vr̃ magis communis vt scribit Io. Bapt. Ferretus ꝑs. 102. n. 6. Gratus ꝑs. 12. nu. 58. & seq. Deci. in l. 2. §. mutui datio. n. 8. ff. si cer. pet. vbi eam non nihil tueri conat̃, & Mod. Senenses ꝑs. 60. Assertio aũt prædicta Doctoris de consuetudine ad tollendũ omne dubium ꝓm veriorem, & communiorem opinionẽ saltem inducit præsumptionem. & transfert in partem aduersam probandi onus. & hoc vltra alios firmat Dec. cons. 559. in casu. & cons. 694. pro resolutione. Curt. iun. cons. 60. n. 5. cũ aliis cumulatis p Mod. in d. l. de quibus. & Stracca. in tract. de mercatura in 5. part. de Doctorib. n. 6. Procederent quoque præmissa absque dubio etiam in curia dũtaxat, in qua versatus est Doctor ille qui suis scriptis de re aliqua esse consuetudinem attestatur, vt p Par. de puteo in tracta. syndic. in ver. doctor seu aduocatus. Alex. cons. 5. circa primum lib. 3. Deci. cõs. 472. testator. Hoc modo posset procedere dictũ Bart. in d. l. de quibus. Quatenus verò superius ꝑclusum fuit, qd̃ standũ est dicto Doctoris attestantis de consuetudine, dic plenè vt per Ias. in d. l. de quibus. per Curt. in d. c. fi. in sectio. 7. n. 9. Marsy. in prac. cri. in §. constãte. & in rep. l. fi. ff. de quæst. Capicium decis. 176. & Gram. vo. 13. & in hac quæstione variauit Deci. in d. cons. 482. & 691. ponit Mars. singul. 768. Probus in c. 1. de const. & in rub. de ꝑsue. in 6. & adde Zasium dicentem e sse an Doct. specificet locũ cõsuetudinis vt ei credat̃. F. Viuius.

doctor q per 20. annos publicè legit, efficitur illustris. Ias. in l. quæcũque. n. 12. ff. de officio eius, communia dicit. B. Villal.

doctor habet dignitatem communem, testatur Fel. post Io. de Anani. in c. quanto. n. 1. extra de magist. Idem.

doctori attestanti aliquam opinionem esse communẽ, creditur. doct. in l. de qbus. ff. de legib. Hieron. Alba. cons. 5. n. 46. licet. n. doctori de consuetudine attestanti non credatur, qm̃ ea facti sit, in quo vel prudentissimi falli possunt, vt s. dictum est, in ver. ꝑsuetudo, tñ asserẽti aliquam opinionẽ esse in iure

fundatam,aut communem,ei creditur ſecundum regulã,vni cuique in arte ſua credendum eſſe.c. vt conſtitueretur. 50.di. Et quæ ad hoc congerit Matth. de Afflic. deciſ.253.nu.10.Et quia doctoribus conceſſa eſt poteſtas jura interpretandi,licet eorum interpretatio probabilis tantum,nõ autem neceſſaria ſit ſecundum gl.in l.1.C.de legib.Et hoc concedunt etiam Alex.ĩ l.poſt dotem.n.29.ff.ſol.mat.atque alij quos s.in d.verb. conſuetudo recenſui. Nec admodum controuertitur. Quod ego tamen intelligo,ſi talis doctor ſit non ſolũ excellens,ſed etiam integræ,atque receptæ fidei:nõ autem qualis Andreas Barbatia cuius allegationibus non eſt confidendum,vt multi dicunt, quamuis enim fuerit celeberrimus, tamen doctor cũ veritatis obliuione,quo nihil execrabilius eſt in iuriſconſulto(à quibuſdam appellatur.De quo multa Neuizanus in d.li, 5.Sylue nupt.Calca.conſ.1.in prin.Et plura congeſſit Iac.Menoch.in 14.Remedio,recup.poſſ.n.57. I.Fich.

Doctores tam legentes, quàm non legentes ac ſcholares quoque ex priuilegio,& fauore publicæ vtilitatis.ſcientiæq;, poſſunt expellere fabros de ſuis officinis iuxta domos eorũ malleantes,ſm gl.Dyn.Alber.Bart.Bal.Ang.Pau.Caſtr.Iaſ.& D.Pontanum Peruſinum,n.84.cum aliis ſeq.in l.1.ff.ſol.mat. & omnes alios Legiſtas tam antiquos,quàm modernos communiter inibi,& Canoniſtas.in c.fi.de iudic.vbi Fel poſt alios innumeros relatos per eũ.Guid. Papa deciſ.83.& 388.Alcia. in lib.8.pareg.c.2.Franciſcum Marci.deciſ.63 5.& Io.de Amicis conſ.104.n.9.vbi exprimit poſt Mod.in d.l.1.iſtam eſſe cõmunem opi.Sed in ciuitate Neapolis extat cõſulendo in contrarium,videlicet.quod fabri malleantes retinent, ac habent officinas ſubtus domos doctorum,&aliorum iuxta eccleſias, & monaſteria:quę obſeruatur,vt valet rã ibi,quàm in toto regno,vt firmauit.& conſuluit.Ioan.de Amicis. in d.conſ, 104. n.12.cum aliis ſeq. F.Viuius.

doctores non debent torqueri,vt eſt communis opi.& cõſuetudo in contrarium non valet,vt eſt communis opi.Clar. q.44.verſ.q̃ro an doctores.Soarez in ver.doctor n.100. Rol. à Valle in conſ.31.n.3.vol.3.etiam ſi non legat.vt per Lenauſ derium ĩ eius trac.de doctorib.& eorũ priuilegiis.facit tex.in l.2.§. iuris ciuilis.ff. de orig. iur.vbi Scipioni Naſicæ data fuit domus publicè in via ſacra.quo facilius conſuli poſſet, nõ ibi dicit,vt legeret,& in ſcolis penes iuuenes doceret,vt eum ſic notat Syluanus in conſ.20.n.6.in 1.vol. Sed illud conſilium non eſt Syluani.ſed Nattæ.prout in conſiliis Nattæ.conſ.1.& ꝙ non poſſit torqueri doctor plures ad hoc reportat D. Brunorus in vnico eius conſ.criminali.n.18.communẽ probans. fallit ſi doctor eſſet maleficus,magicus,aut incãtator.Metho dica iuris.par.3.c.29.n.6.& in caſib.in quib. veniant torquendi, debẽt prius degradari, vt probat idem D.Brunorus à Sole in d.eius vnico conſ.n.147.vide Pet.Lenaude,in d.trac.de doctoro.q.26.part.4.& Lanſ. in ſua diſputa.vtrum preferen.ſit miles,an doctor.n.26. Bonacoſſ.

doctores Legum excuſantur à munere recipiendi milites in domo.& collectis.l.Medicos.C.de profeſ.& med. lib.10.q̃ l.ibi docto.intelligunt,de doctoribus actu legentibus.Alij verò illã de doctoribus actu non legentibus etiam intelligendã eſſe voluerunt.Guid.Papa in ſuis deciſ.q.88.& q.188. Pet.Lenauderius in tract. de doctor.priuileg.in 2.par.§.7. in 11.vol. trac.Io.Bapt.in tract.de debito ſuſpecto.in 6.prin.q.n.9. verſ. quartò quæro.vol.8.trac.Ripa in l.1.nu.133.ff.ſol.ma.& in l. Centurio.n.17.ff.de vulg.&pup.Et hanc communem doc.recentiorum ſententiam eſſe, refert pluribus adductis authoritatibus poſt alios Rol.à Valle.in conſ.66.n.37.in 1.Tom.cõſ. Probat & illam Ant.Natta in conſ.20.nu.1.2.3.4.5.6.& 7.inter conſ.Lauren.Syluani. kirchouius.

doctores non debent torqueri.ita tenẽt omnes,vt ait Pariſ. de Puteo.de ſyndicatu.n.9.& ita communiter teneri atteſtatur Prac.Carrerij.n.180.ver.excipiuntur. Et licet aliqui dicãt illud de conſuetudine non ſeruari tamen communis eſt ꝙ talis conſuetudo de iure nihil valet,& ideò non eſt obſeruãda, vt dicit Carrer.in loco alleg.quem refert Duẽnas reg. 190.in ampliat,4.hãc etiam communem dicit Boſ.in ti.de indiciis.n. 111.Clar.d.§.fi.q.44.ver.quæro an doctores. P.Fichard.

PRO.doctores excellere debent ſcientia,moribus & facũdia.l.vnica.C.de profeſ.qui in vrbe Cõſt.li.12.& l.magiſtros. C.de profeſſ.& med.lib.10. Bellon.

doctorum auctoritas probabilis duntaxat, non & neceſſaria haberi debet,commune dicit Curt.iun. conſ.136.nu.8.& conſ.160.n.4.& vide inferius ver.opinio. E.Suarez.

doctoratus eſt dignitas,& ſic doctores legum ſunt in dignitate. ſm Bart.in l.1.C.de nouo Codice componen. Ab.Io.de Ana.&Fel.n.1.c.quanto.de magiſtris,vbi ſcribunt iſtã eſſe cõmunem opi.& Deci.conſ.161.n.2.& ſequitur Guid. Papæ deci.388.n.1.Marſ.in l.edictum, ſub n.5.ff.de q.& in prac.crim. §.expedita,n.35. Dec.ĩ c.propoſuiſti, n.63.de probationibus, & Bal.in l.1.ff.de iuſti.& iure,vbi firmat ꝙ doctorat⁹ eſt dignitas,& in ſignum huius datur inſula tãquam principi,ſeu præceptori. Et doc.ratione dignitatis prædictæ torqueri nõ poſſunt,ſm Io.And.in c.in cõtemplatione,de regulis iuris.in antiquis,Cyn.Bart.& Alex.in l.milites,C.de q.Ang.in trac.maleficiorũ,in ver.fama publica,Alex.& Galialuam,in reper.l.cẽturio,n.25.ff.d̃ vulga.Matthesi.no.59.Marſ.ſin.556.& ĩ prac. crim.in §.expedita,nu.30.Iaſ.in l.1.C. de iur.& facti ignoran. Bru.in trac.de indic.ad torturam,& Gram.in voto.1.nu.4.q̃ procedit etiam ſi extaret conſuetudo in contrarium,& ſic de conſuetudine doctor minimè torqueri poſſet, vt voluit Bar. per illum tex.in l.omnes iudices, n.2. C.de decurio.li.x.Ang. in d.ver.fama publica,n.102.Roma.ſingu.488.Iaſ.in l.de qui bus.n.66.ff.de iuſti.& iure,Galiaula,in d.l.Cẽturio,n.35.Grãmat.ĩ d.voto.1.n.12.& in voto.15.n.4.licet corrupt⁹ ſit, Pau. Grilan.in trac.de tortura,q.6.n.3.Marſ.ſing.556.& Carrerius poſt alios congeſtos per eum,in prac.crim.in prin.ſub n,180. vbi explicat iſtam eſſe communem opi. imò doctor dicit nobilis,& nobilitatem ex legali ſcientia cõſequitur,ſm Alex.ꝙſ. 14.in fi.lib.1.Corſet.in c.grandi.nu.27.de ſuppl.negligen.& Io.Iac.de Leonardis conſ.ſuo inſerto,inter conſ.Soc.iun.39. in ordine,n.27.& ſeq.vol.2.& Dec.in d.c.propoſuiſti,n.64.& Caſſaneum in conſuetudinibus Burgundiæ,in ti.des droictz, & appar.in ver.entre gens nobles,n.1.§.19.& hoc nõ caret ratione,qa per Imperatorẽ,in l.2.§.fi.ff.de excuſ.tuto.Vlpia.appellatur nobilis,& nobiliſſimus, in l.dicemus.eodem tit.in lege diui fratres,ff.de iure patro.Imperator appellat doctorem amicum ſuum, & in lege ex diui, C.de locat.vbi Vlpianus ab Imperatore appellatur parens noſter,& iuriſperitis princeps reuerentiam habet,l.quicquid,C.de aduoca.diuerſ.iudi.& habetur per Afflictum in prooemio feudorum,& doctores ſunt repleti ſplendore ſicut ſol,vt per Barb.in c.poſtulaſti,col.3.de fo.comp.& vt inquit Cicero,in li.1.de Oratore:Dom⁹ vniuſcuiuſque iuriſconſulti oraculum eſt ciuitatis,ciues.n.de reb⁹ ſuis incerti per eos certi dimittuntur,&ſic ſcientia doctorum mũdus illuminatur,& niſi fuiſſent doctores eſſemus in tenebris, vt inquit Salycetus in authentica habita, C.ne filius pro patre.& ab aliis quantũuis nõ fratres,ſed dñi debẽt appellari, l.2.C.de of.diuerſorum iudi.no.Lucas de pẽna, in l.mulieres, C.de dignitat.libr.12.Barb. conſ.57.præclarè ſcribit,vol.2.& Imo.ĩ clem.2.de magiſtris.Et deniq; doctores qñ legerũt publicè 20.annis efficiũtur illuſtres,ſm Bart.in prooem.fforum. Ang.in §.item Romæ,inſtit.de excuſa.tuto.Alex.in rub.de dignitatis,lib.12.Petrum Peruſinũ, in trac.de quarta canonica, in prooe.Barba.in prooe.clem.Bolog.in repet.d.auth. habita, Calca.conſ.8.Corſet.in trac.de poteſtate regia,q.10.Lupum, in rub.de don.inter virum.& vxorem, Caccialup.in tract.de debitore fugiti.q.5.Franchinũ Brixien.in trac.quis ſit preferẽdus,doctor an miles.Dec.in l.1.ff.de of.eius,& iſtorũ opi.dicit communem eſſe Iaſ.ibi,n.12.cum omnibus Mod.

Licet ipſe,Alex.quoq;, & Bolog.n.20.& ſeq.ibi nolint admittere aliquo pacto, ꝙ doctores legentes publicè 20. annis ſint illuſtres, tñ eorum fundamenta tolluntur per Bolo. in d. auth.habita,& per nonnullos modernos,in d.l.1.& per cõſequẽs prima opi.Bar. & ſequacium videtur communis,quam approbat,ſequit̃.& inquit communẽ Io. de Neuizanis in ſua ſylua nuptiali,lib.5.nu.36.& ſeq. & effectus quot ſint,ꝙ quis illuſtris ſit.Iaſ.ponit tres.Cur.4.Sex verò connumerat Bolog. in d.l.1.n.22.& Imperator Lotarius fuit adeò iuſtitiæ cultor, obſeruatorq; perpetuus,ꝙ Hirnerium elegit,quẽ aliq Guarnerium vocant,iſte omnium primus leges ciuiles aperuit,nõ uellas cõſtitutiones Iuſtiniani in breuiarium redegit.gloſaſq; compoſuit, & propterea iuris lucerna appellatus eſt.huius.n. authoritatem eo tpe maximam ſequuti ſunt alij nobis vſque ad trecenta librorum volumina relicta ſunt, ſed dolẽdum eſt valde,per ipſum Iuſtinianum pulcherrimam illã,& tot librotum admirabilem bibliothecam,quot à ſanctiſſimis legũ cõditoribus deſcripti erãt,deperiſſe opera illius,qui ne elemẽta quidẽ nouerat,& licet Iuſtinianus credendo poſteritati cõſulere perdiderit tot illuſtrium ſcriptorũ cõgeſtos labores, tot libros propè diuinos,tãtam elegantiam doctrinãq; quã ti nũc emeret exprimi non poſſet,& ſcripturã interpretatiuã poni in libris p modũ gloſationis, recẽſeriq; prohibuiſſet, vt habetur:in l.2.§.pen.C.de veteri iure enuncl. nihilominus ex conſuetudine à trecentis annis citra cõſuetudo admiſit gloſemata Doctorũ.& excuſat eos à pœna poſita in d.§.pe.vt notat Alcia.in d.l.j.ff.ſi cer.pet.in ver.Celſus,& ſic primus tradit

Hirnerius

Hirnerius, qui edictũ Iuſtiniani cõtempſerit, & Lotario maior laus, honor, & gloria aſcribẽda eſt,q̃ cæteris p̃deceſſorib. princip.& eius memoria nullo vnq̃ tpe obliuiſcẽda eſt,ſed reminiſcenda,colenda,& adorãda ſemper ab omnibus, ex quo primus fuit,qui occaſionem præbuit doctorib⁹ vt iura publicè interpretando illuſtres efficerentur,& hæc omnia latè cõmemorat Petrus Meſſias in vitis Imperatorũ nuper traductis per Aſtonſum Vlloam in vita Lotarij ſecundi, & doctoribus ob eorum maximos labores,Principes Imperatoreſq; cõceſſerunt infinita priuilegia,quæ ponũtur per Bolog.& alios.in dicta authẽtica habita, & Ioãnes de Leſnaudiere,in tractatu, de doctorib⁹,& aduerte hic vltra præmiſſa,quod creditur doctori atteſtanti de communi opi.ſecundum Ferdinandum,in repetitiõe,§.diui.n.93.& 343.& Iaſ.in l.1.§.ſublata,ff.ad Trebel.ait ꝙ quando doctores dicunt,ꝙ eſt communis opi.illud eſt bonum verbum in practica,& refert Io. Iac. de Leonardis conſ.inſerto inter cõſ.Soc.iun.121.in ordine, n.17.vol.2.itẽ doctorum authoritas,vbi deficit lex,pro lege ſeruanda eſt,l.ſi idem cum eodem, vbi Ang.notat.ff. de iuriſdictiõe omnium iudi.Hoſt.in c.inquirẽdum.de pecu.cler.Fabianus, in trac.de emptione & venditione,& nonnulli alij relati per Neuiza. in d.ſylua.nuptia.lib.5.n.24.& aduerte ſimiliter, ꝙ magis creditur dicto doctoris in conſulendo, quàm in legendo, & ratio huius dicti videtur iſta,ſecundum Alex.ꝙſi.185.viſo titulo q. vol.2.quia eſt actus magis deliberatus,vbi Alex.reſpondet ad quoddam dictum Romani,qui in lectura tenuerat vnũ, & in cõſulendo tenuerat cõtrarium.Sed reperio Crauet.in tractatu,de antiquitate temporum in 1.par.n.48.& in 4.part.n.48. & Rubeum conſ.127.ſub n.8.Contrarium aſſeuerãtes,videlicet,ꝙ doctores legendo magis nituntur veritati, quàm conſulendo,ex quo in lectura ceſſat affectio, & cupiditas æris,tamen quicquid ipſi ſuadeant prima pars videtur verior, & rationabilior, vt latè probat Neuiza.in d.libr.5.ſuæ ſyluæ,n.26. Cæterùm vt è ſemita in viam redeamus concludẽdum eſt, ꝙ nobilis non virtuoſus non præfertur ignobili excellenti virtutibus,& ſic doctori,ſecundum omnes Canoniſtas communiter,præſertimq; Ab.ibi,ibi in c.venerabilis,de præb.vbi per illum textum, inquit ſtatuta diſponentia canonicos alicuius eccleſiæ debere eſſe nobiles nõ nocere. ac inferre præiudiciũ virtuoſis ignobilibus. imò nobilitas ſciẽtiæ præfertur nobilitati ex genere,voluit Cyn.in l.quiſquis,C.de poſtulando,quẽ ſequitur Roma.ſingula.644.nobilitas inducit,& Barbat.in c. prudentes,n.3.de donationib.vbi etiam ponit tres ſpecies nobilitatis,n.4.&facit,quod ſcribit Caſſiodorus in epiſtolis,vbi aſſerit illam eſſe indubitatam nobilitatem, quæ ex honeſtis moribus honoratur,& Ariſt.4.Politicorum,ĩ fi.nobilitas eſt antiqua virtus,atque diuitiæ,quem refert Bart.in l.ſi certis annis,circa fi.C.de pactis,& Cicero contra Saluſtium, ego maioribus meis virtute mea præluxi. vt ſi prius noti nõ fuerant à me nomẽ accipiant.& Iuuenalis nobilitas ſola eſt, atque vnica virtus,& Hieronymus ad Celantiã vera eſt nobilitas clarum eſſe virtutibus, & complura alia ad hoc adduci poſſent, quæ breuitatis cauſa ſupprimuntur,cùm ponantur per Caſſaneum, in d.ver.entre gens nobles,n.18.cum aliis ſequẽtib.& hoc nõ mirum, quia nobilitas ſtercus eſt,niſi habeat virtutis concomitantiam,ij.Hoſt.in d.c.venerabilis,& dicit idẽ Hoſt. in c.tua,de conſanguinitate & affinit.ꝙ qui ſuperbit de nobiliori ſanguine de nobiliori ſtercore intumeſcit , & nobiles ,ꝙ maiori parte hodie ſupbi,&inimici populariũ,guloſi,& luxurioſi pluſquàm populares, & nihil aliud ſciũt, niſi comedere, bibere & ſuperbire:ita tenet Bald.in l.qui per adoptionem,in 1.lect.ff.de adoptio. & concluſiuè procedẽdo nobilis magis cenſetur doctor,qui nobilitatem mediante virtute ſua acquiſiuit quàm deſcendens ex nobili genere , vt voluit Cynus in l.prouidendum. C.de poſtulando.Alex.conſi.94.vol.1.Deci. in c.clerici.n.54.de iudiciis.Alciat.in tract.de præſumptio.in reg.1.p̃ſumpt.48.n.5.& Caſſaneus in d.§.19.verſ. entre gens nobles.n.2.Sed nobilis virtuoſus præfertur virtuoſo ignobili,ſecundum Doct.omnes communiter, in d.c. venerabilis.& Bal.in l.memini.in fin.C.de aduoc.diuer.iudiciorum. vbi ait, quod data paritate in ſcientia, præhonoratur qui eſt de nobiliori ſanguine,& ſequitur,Deci.in c.cõſtitutis,n.17.de appellatio.& ita dicit obſeruari Caſſaneus.in d.verſ.entre gens nobles.n.23.& ſeq.& licet doctoratus dignitas ſit maxima.vt ſupra in principio docuimus,nihilominus ea non liberat filium à patria poteſtate,vt tenuerunt Bart.in l.item in poteſtate. in fi.ff.de his,qui ſunt ſui,vel alie.iur. Bald.in l.ſi marit⁹.C.de patria poteſtat.& in l.3.C.de caſt.pecul.lib.12. & Cottam in memoriali,in ver.ſacerdotium.in fi. F.Viuius.

dolor iuſtus excuſat in delictis à pœna ordinaria, & debet temperari pœna, vt in marito vxorem adulteram occidente, vt eſt communis opi.Clar.q.60.ver.ſed hic quæro. Bonacoſ.

dolus quando requiritur ad incurrendam pœnam:nõ ſufficit lata culpa.Iaſ. in l.in actionib.n.23.ff.de in litem iurand. communem dicit,quam refert & ſequitur Coua.in epiſt.3.c. 6.§.8.n.21. B.Villal.

dolus præſumitur,quando interuenit enormiſſima læſio. Cur.iun.conſ.141.n.6.communem dicit. Idem.

dolus præſumptus poteſt remitti.Hieron.Cagn.in l.cõtractus.n.101.ff.de reg.iur.communem dicit.

intellige iſtam communem in dolo præterito: non tamen in futuro Bart.in l.Aurelia.§.Gaius.ff.de libe.lega.Segu.in l.ſi ex legati cauſa.n.28.ff.de verb.obl.pro quibus eſt l.19.tit.15. par.5. Idem.

dolus ſi dedit cauſam contractui bonæ fidei:reddit contractum ipſo iure nullum:ſi tamen erat ſtricti iuris,venit annulãdus.Coua.in reg.poſſeſſor.de reg.iur.in 6.par.2.§.6.n.6.communem dicit ex gl.in §.actionum.inſti.de action. Idem.

PRO.dolus dicitur delictum.in l.planè.ff.de tutel.& ratiſtra.& in l.ſi ex cauſa.in §.nunc videndũ.ff.de mino.Bel.Tol.

PRO.dolus aut deſidia alterius alteri nocere nõ debet.in l. electio.in §.fi.ff.de noxal.actio.& l.3.ff.de tranſac. Idem.

PRO.dolus præponderat culpæ. l.ſi mora.ff.ſol.matr.& in l.item ſi obſtetrix.ff.ad l.Aquil. Idem.

PRO. dolus ex indiciis perſpicuis probari debet.l. dolum. C.de dolo. Idem.

PRO.dolus dans cauſam contractui bonæ fidei,& contractum ipſo iure annullat.& l.eleganter.ff.de dolo malo.

OBIEC.contra de c.pe.extra quod met.cau.vbi licet dolus det cauſam contractui, non tamen ſubuenitur dolum paſſo, nec reſcinditur contractus.

SOL.ibi in ſpiritualibus. Idem.

dolus præſumptus & difficultas probationis quando concurrunt,tunc datur iuramentum in litem gl. in actionibus.ff. de in lit.iur. Quam communiter approbatã eſſe dicũt Barth. Socy.in conſ.73.n.7.vol.1. conſ.& Rol.à Valle,in conſ.49.n. 68.in 1.To.conſ.vbi iſta concluſio,& à Doc.in d.l.in actionibus.latius declaratur. kirchouius.

dolus licet in delictis præſumatur. l.1.C.de ſicar.& l.ſi non conuitij.C.de iniur.fallit tamẽ in minore & muliere,in quib. non preſumitur dolus niſi probetur.gl.vbi Bald.in l.vbi exigitur.ff. de edend.qui dolus vbi requiritur, euidens eſſe debet, maximè vbi pœna corporalis infligitur, ſecundum communem per Burſ. conſ.77.n.14. lib.1. Et qui dolus cum à lege requiritur ex parte fiſci, ſeu agendo, probari debet, ſecundum communem per eundem conſ.94.n.35.eod.

dolum euidẽtem non culpam requirunt lex vel ſtatutum apta inducere pœnam corporalem, ſecundum communem per Burſ.conſ.94.n.8.lib.1.

dolus dans cauſam contractui, facit contractum ipſo iure nullum.ſecundum opinionem magis communem.Nicellus de concordia gloſſarum,n.168.tomo 1. Bonacoſſ.

dolus qui dat cauſam actui,ex quo acquiritur nocet tertio, & ille tertius ſit indignus in teſtamẽtis, vt eſt communis opi. Gabriel.conſ.99.n.9. Bonacoſſ.

dolus in libello regulariter non debet exprimi de neceſſitate,dicendo, quod ita doloſè factum eſt: ſed ſufficit narrare factum,ex quo dolus colligatur.ſecundùm Cy.in l.ſi nõ conuitij.C.de iniur.in 6.& 7.q.no. Doc.in l.ſi quis intẽtione.ff.de iud.d.Cato.in l.ſi quis id quod.in §.doli.ff.de iuriſd.omn.iud. Balb.deciſ.61.

dolus præteritus & ſi remitti poſſit,tamen futurus nequit, commune interpretum placitũ inquit Ant. Gomez de teſta. c.vlt.n.pen. E.Suarez.

dolus vbi expreſſim ad pœnam exigit̃, non illius vices geret,ac ſufficiet lata culpa commune ait Iaſ.in l.in actionibus. n.23.ff.de in lit.iur.& copioſè Did.à Couar.de ſponſ.2.par.c. 6.§:8.n.21. E.Suarez.

dolus ſi abſuerit,&ſi lata culpa adfuerit,nunquã corporeis pœnis locus erit, commune inquiunt Cagnol.in l.cõtractus, n.10.ff.de reg.iur.Hipp.conſ.67.n.40. & qui latiſſimè id proſequitur Iul.Clar.in prac.§.vlt.q.84. E.Suarez.

dolus vt cauſam contractui celebrando ſuggerens illũ nullius ponderis reddat,is eſſe debet,qui prudentem, & cordatũ hominem induceret,commune pronuncio ex Inn.& ſcribentibus in c.cum dilectus,extra quod met.cau.Iaſ.in l.interpoſitas.C.de tranſact. & in l.ſi quis cum aliter.n.9.ff.de verb.obl. & in §.actionum,n.6.inſtit.de action. E.Suarez.

dolus præſumitur vbi inſignis, & (vt fantur interpretes)enormiſſima læſio vertitur,commune dicit Cur.iun.cõſ.141.

n.16.huiusmodi autem præsumptus dolus quin remitti possit.nihil vetat.commune ait Cagnol.in l.contractus n.101.ff. de reg.iur. E.Suarez.

dolus & ex causa minus colorata (vt doctorũ verba emolliam) cassat commune ponit Arius Pinel.in l.2.c.3.n.18.ad finem.C.de rescindend.vendit. E.Suarez.

dolus vbi nõ est,ibi delictum esse nõ potest.Clar.q.31.ver. scienter & dolosè.& est communis opi.Ias.in l.1.n.3.ff.ne qs eũ,qui in ius voc.est vi eximat.Alex.in l.1.n.4.C.ex quib.cau. infa.irro.dolus.n.adesse debet, vbicũque lex pro crimine pœnam imponit,vt est communis opi.D.m.Alcia.in cõs.6.n.18. lib.7.Soc.iun.in cons.37.n.22.in 2.etiam in crimine falsi,vt ibi.Et omnes leges,omnia decreta,omnia statuta,&omnia pacta,partium quibus cauetur, ꝙ iudex cognoscat appellatiõe remota & ꝙ de nullitate dici non possit, sed ꝙ potius sententia debet executioni mandari.sunt intelligẽda,nisi iudex fuerit in dolo vel lata culpa.D.Cesar Contardus.Si de momentanea possessiõe fuerit appellatum, limi.10.n.4.& seq.fol.185. & statuta pœnalia; licet simpliciter loquantur, intelliguntur cũ doli clausula,vt dicit Bald.in l.illud.ff.ꝙ quisque iur.Castr. in l.1.n.10.ff.de legibus,vbi dicit, ꝙ statutũ de homicidio intelligitur de doloso & statutum dicens,ꝙ si quis percusserit aliquem puniatur in centum licèt nõ requiratur dolus,sufficit culpa.Alex.in l.1.§.ꝙ prætor.n.2.ff.ne quis eum, qui ĩ ius vo. est vi eximat. Item stante statuto criminali,ꝙ si quis faciat tale quid puniatur.&c.si non facit mentionem de dolo an subaudiatur dolus ponit Ang.in l.1.col.2.ad fi.ff.de legib.& si statutum facit mentionem de dolo An quis,qui sit in culpa cõprehendatur.ibi Ang.pulcherrimè vide Menochium in 3.remedio retinẽdæ possessionis,n.616.vbi si statutum disponat, ꝙ si quis aliquem percusserit puniatur in centum non requiritur dol',sed sufficit culpa. & ibi quomodo probetur dolus. Et dolus est duplex,s.re ipsa tãtum.& re & ꝯsilio.Cast.in cõs. 411.vol.1.Quando autem lata culpa equiparetur dolo.Bald. in l.ĩ actionib.col.1.ff.de in litem iuran.excusatur à dolo, qui credit bono viro & honesto,vt est communis opi.Soc.iun.d. cons.37.n.22.in 2.item non comprehenditur in statuto homo simplex, si vtatur statutum verbo præsumat. Marsil.sing. 187.nec comprehendit statutum iustè ignarum. Socy.senior in c.licèt.nu.22.de pœnis. Et credulitas etiam fatua excusat à dolo,& tollit pœnam doli.Soarez verbo doli.n.113.& quælibet causa fatua,bestialis & iniusta excusat à dolo,plura in repertorio Bruni in cons.feuda.in verbo dolus.Ias.in cons.137. vol.1.& s.in ver.causa fallit.vt per Aret.in cons.80.nu.2.Bar. in cons.91.in 1.Zasi.cons.12.n.105.in 1.& in consi. vlt.vol.1. sub n.9. vbi dicit hanc esse regulam, ꝙ quælibet causa iniusta & bestiales excusat à dolo,fallit vt ibi p eum. Mars.sing.176. & statuta punientia grauiter delinquentes.intelligũtur si dolosè fecerint.Cur.iun.in cons.235.n.15.vol.3.Nã omnia statuta,omnes leges,& omnia decreta,q̃ de homicidio,falsitate, vel alio crimine,seu damno dato ponunt pœnã mortis,mutilationis , vel aliam corporis afflictiuam, aut confiscationem bonorum, pœnam dupli, tripli, quadrupli. intelliguntur vbi adsit dolus,vt est cõmunis opi. de qua Plotus in l.si quãdo.n. 765.C.vnde vi.&768.vbi cõem dicit.si qs nõ dolosus ꝑ doloso conueniretur,quia non posset iurari in litem. Et qui dolum dicit,probare debet.Mars.sing.176.Dec.in consi.255.n. 7.ver.2.principaliter, vbi dicit hanc esse regulam communẽ, ꝙ qui fundatur in dolo,debet probare dolũ.& duplex est dolus,est dolus verus,& dolus præsumptus.Exempla ponit Plotus in d.l.si quando.n.813.C.vnde vi.Dolus autem nõ presumitur,quoties aliquid de genere prohibitorum fit. Ias.in l.1. nu.3.ff.ne quis eum,qui in ius voc.est vi exi.vbi fusius.& qui non soluit gabellam præsumitur in dolo,vt de gabellis soluẽdis secũdum miseriam illius temporis in toto orbe dicit Bal. in l.leges.n.5.C.de legib.rusticus autem nõ presumitur in dolo & fraude, & magis succurritur rustico quam mulieri,propter eius simplicitatem. Lucius.inter cons.crim. cons.162.n. 12.in his tamen quæ tangunt ad formam & rigorem iudiciorum non succurritur mulieri,vel rustico.Fran. Mar.decis.Delphi. q.291.n.2. in quibus aũt casibus qs præsumatur in dolo. ponit & enumerat.Alber.in l.dolum.ff.de dolo. vbi infinitos propemodum enumerat casus, in quibus dolus præsumitur. & vide in pluribus casibus de quibus in consiliis Crauettæ,ad quæ te inducit index proprius in verbo dolus.Et q portat mala noua,& tristia est in dolo,& tenetur ad interesse. Ang.in l.j. col.1.ff.de eo, per quẽ fac.est. & omnis intricans suum patrimonium intelligitur ĩ fraudem creditorum intricare. & ideò tenetur.Ang.l.fi.ff.de stipula.seruorum. Bonacoss.

dolus præsumptus potest remitti.Cagnol.in l. contractus. n.101.ff.de reg.iur.communem dicit. Bonacoss.

dolus vbi requiritur,euidens esse debet.maximè vbi pœna corporalis infligitur,vt est communis opi.Burs.cõs.77.n.14. Corn.cons.136.litera E.vol.1.etiam in crimine falsi,vt est cõmunis opi.Gabriellius in cons.169.n.17. Bonacoss.

dolus cum à lege requiritur ex parte agẽtis seu fisci probari debet,vt est communis opi.Burs.cons.94.n.36. Bonacoss.

dol' præsumitur si interuenit leuissima culpa.Cur.iun.cõs. 14.61.n.16.communem dicit. Bonacoss.

dolus præteritus potest remitti,sed non futurus, vt est cõmunis opi.Soarez verbo dolus.n.105. Bonacoss.

dolus vbi non adsit.Sed lata culpa,quis non punitur pœna corporali,vt est communis opi.Soarez verbo dolus.nu.107. vide omnino Capram, reg.78.n.5. vbi latissimè de dolo, culpa leui,leuissima,& reliquis. Bonacoss.

dolus vbi adest,ibi enormissima est læsio,vt est communis opi. Soarez in verbo dolus.n.109. excelsus ac honoratus vir Riminaldus nouissimus.in cons.5.n.122.D.Iosephus.Ludo. decis.Perusi.18.n.55.& 57. Bonacoss.

dolus licet regulariter ab allegante sit probandus vt cõcludit Io.Monachus in c.scienti.de reg.iur.libr.6.per l.quoties §. qui dolo,ff.de probat.gl.fi.& notabilis ĩ c.sedes.de rescriptis. id tamen inter alia quoque fallit in actibus. qui sunt de genere prohibitorum.in quibus præsumitur dolus, vt l. falsus.§.q alienum.ff.de furtis & notatur in l.1.C.ad l.Corn.de siccariis. & in communiter teneri refert Benedictus Capra regula 78. n.49.vide s.Culpa.Alias dolus perspicuis indiciis. q̃ facti qualitatem concernant,probandus est,l.dolum.C.de dolo. Cap.

dolus quando dat causam contractui bonæ fidei,vt puta,si tibi habenti pulcherrimum corpus iuris non aliàs venditurus alius persuaserit,vt sibi venderes ex eo quod de proximo noua publicanda esset compliatio,tunc venditio vel contractus ipso iure nihil valebit,l.& elegãter.ff.de dolo,l.3.ff.pro socio, gl.in l. Dolo,C.de inutilibus stipulat. 12.q.2.ca.quisquis episcopus:&capitulo cùm vniuersorum,de rerum permutat.gl. in c.cum dilecti,de empt.& venditio.& ibidem Host.Io.And. Imola.& D. Nicola.& ita communiter contra Petrum de bella pertica,Doct.tenere refert Benedictus Capra, regula 87.n. 35.quod tamen fallit in dolo velato vel incluso sub metu,itẽ fallit, si deceptus vellet nihilominus contractum valere, aut adhibitus sit in spiritualibus quia in iis dolus contractum nõ vitiat,pro bono dolo habetur iuxta c.dudum,de conuers.cõiug.& l.1.ff.de dolo. vt est ibidem nu.48. & seq.Si qs tñ dolo non vnius,sed omnium Monachorũ inducatur ad ingrediendum monasterium, tenet quidem ingressus, sed nocebit.dolus quò ad eius bona, quæ non monasterio , sed eius hæredibus & consanguineis acquiruntur.secundum Inno.in d.c.dudum, per capitulum cõstituit.20.q.3.cum quo communiter transeunt Doctores, Io. Andr.& Imola in capitu.præterea,de offic. delegat.quod verum est quando principaliter ob auaritiam & bonorum auiditatem quis omnium Monachorum dolo inductus esset ad ingrediendum monasterium, vt refert ibid.Capra,nu. 50.itẽ fallit,si dolus à tertia persona adhibitus sit,quia tenet contractus,licet deceptus contra tertiam illam personam , de dolo agere possit ad interesse, d.l.& eleganter, §.de dolo,gl.in c.cùm dilecti,de emptione &venditione.& id communiter teneri refert Bened.Capr.n.59.

PRO. doli exceptio est exceptionis pacti subsidiaria.l. rescriptum.§.plerunque.ff.de pact. Bellon.

dolo inest fraus.l.iurisgentiũ.§.sed si fraudãdi.ff.de pac.Idẽ.

PRO. dolo facit qui petit quod restituturus est. l.dolo. ff. de dol.mal.except.

OBIEC. contrà de leg.1.in §.rediguntur. ff.quorum legat. vbi legatarij ex illo edicto restituunt legata quæ possident,vt his restitutis,hæredem conueniant.

Sol.Hæc regula vera est,si quod debet ei à quo petitur reddi,clarum sit & liquidum:aliàs non,vt in contrario.

OBIEC.præterea oppono de l.si quis conductionis.C.locati, vbi ex illa lege restituitur possessio locatori, vt conductor postea vendicet dominium suum.

SOL.Hæc regula non habet locum in possessoriis recuperandæ:quoniam in illis possessor spoliatus ante omnia est restituendus.in l.si quis ad se fundum.C.ad l.Iul.de vi. Idem.

PRO.dolo facit qui cõtra transactionem expertus amplius petit.l.eleganter.in §.fi.ff.de condi.indeb. Idem.

doli exceptio contra eum qui ex cautione , quam quis spe numerandæ pecuniæ conscripsit,agit perpetuò intentari potest,& si non numeratæ pecuniæ exceptio decurso iam biennio euanuerit,vt commune autumo ex Host.Panor.n.18.An char.n.11.in c.vlt.de solu.And.Sicu.cõs.15.n.vlt.lib.1.Hipp.

sing.277

sing.277.Flor.cum Butricar. Salic.Fab.Ang. Aret.atque aliis quos laudat,& mirificè probat Eman.à Costa.in l.si ex cautione.vers.sed tamen hæ opiniones. C.de non num.pec.& si aduersantium sententia reipub.litibus diuexatæ vtilis videatur, & *Basilicon* librorum authoritate inniti possit,quam iis verbis Harmenop.lib.2.tit.2.illinc promptis testatur, ἐλλιμίαν ἔχει δικαιολογίαν:sed hac de re vberius alibi. E.Suarez.

Doli pœnam vel fatua credulitas tollit,commune ait Curt. iun.cons.19.n.4.& vide s.vers.credulitas,&ver,causa.E.Suar.

dolo in contractum insidente læsus nõ rem præcisè,vel alternatim vindicat,sed ad damnum resarciendum duntaxat aget.commune scribit Arius Pinel.in l.2.par.2.n.2.& n.13.cũ duob.seq.& c.4.n.6.in contra plures eodem c.n.11.recensos. C.de rescind.vend. E.Suarez.

doli pœnam tollit fatua credulitas,vt est communis opin. Soarez verbo doli.n.113.& s. Bonacoss.

dolosus non ex proposito excedens moderamen in culpa tæ tutelæ, non punitur pœna mortis , sed alia extraordinaria. Crassus communium conclusio.lib.1.c.2.q.9. Bonacoss.

PRO.domestica testimonia de iure reprobantur.l.etiam.& l.patentes.C.de testib. Bellon.

domicilium solùm retinetur vsque ad annum,& non vlterius.Boe.dec.13.n.8.comm.dicit. B.Villal.

domicilij mariti statutum est attendendum,cum agitur de lucranda dote per maritum, & non ius commune: nec statutum domicilij vxoris.Curt.iun.cons.120.n.6.& Ias.in l.arrogator.nu.44.ff.de adopt.& in l.1.C.de summa Trinit.in 1.lectura n.24.& in ij.num.60.& Coua.epist.4.c.7.nu.6.communem dicit.

Amplia istam communem , non solum quando agitur de lucranda dote,sed tiam si agatur de restituenda,quia non potest conueniri in loco contractus, sed domicilij .Coua.ibi cõmunem dicit.

Limita nisi bona vtriusque vxoris & mariti sint ĩ alio loco: non enim statutum illius loci est attendendum. Antonius Rube.cons.71.communem dicit.

Limita secundò,si matrimonium sit cõtractum eo animo, vt in loco vxoris ambo vitam agant.Coua.in d.c.7.n.7.communem dicit.ex Bald.in l.fi.C.si à nõ compet.iudi.aliàs limit. vt per Ias.in d.l.arrogator.& in l.1.

circa materiam istarum communium vide l.29.tit.11.par. 4.vbi dicit,ꝙ quo ad dotem,vel ad arrhas sponsalitias, vel lucra habita durante matrimonio est attendendũ statutum,vel consuetudo loci,vbi contractum est matrimonium,q̃d nota.

Nota etiam ꝙ si vir & vxor destinentur viuere in aliquo loco:& contingat quod matrimonium dissoluatur in alio,considerabitur consuetudo , & statutum loci vbi matrimonium fuit pfectum vel fuit destinatũ per eos,& nõ domicilium vbi matrimonium dissoluitur,Boe.in consu.Bit.in rub.*Des coustumes concernans les mariages& douaires.*§.4.cõmunem dicit ex Fel. in c.1.de sponsal. Idem.

domicilium per habitationem cõtinuam 10.ann. contractum, constitutumque censetur , & sic habitans in aliquo loco per 10.annos,videtur ibi verum domicilium contraxisse.l. 2.C.de incol.libr.10.& cæteri omnes,in l.lex Cornelia.§.si tamen.ff.de iniur.& in l.domicilium.ff.ad municipales,& Paris. cons.12.n.20.21.& 22.vol.3.vbi ita consuluit, & dicit hanc esse communem opinionem. F.Viuius.

domicilium loci originarij mutatur per habitationem in alieno territorio per decennium , secundum communem per Burs.cons.36.n.8.lib.1.Quam conclus.declara vt per eum ibi. & plura in materia domicilij vide per eundem cons.74.n.36. 45.& 91.& per totum cons.eo.lib.

domicilij iudex omnimodam iurisdictionem exercere potest in subiectum ratione domicilij.si ibi inueniatur,& potest iste ibi conueniri coram eo de omnibus:tam de contractibus alibi gestis , quàm de re alibi sita quàm etiam de criminibus alibi commissis,& iste forus domicilij est ordinarius,& generalis ad omnia,teste Abb.in c.fi.n.38.ff.de for.com. vbi n.41. dicit, quòd si iste est absens:quòd nihilomin' iudex domicilij poterit eum citare ad omnes actus,quam concl.declara,vt latius per eum ibi.

domicilium habere quis dicitur in eo loco in quo habet animum perpetuo morandi & habitandi, & habitat vel vbi habet maiorem partem suarum fortunarum,l.ciues. vbi gl.ver. summam. C.de incol. libr. 10. vel vbi conuersatus est per decennium, l.2.vbi Bar. C.eo. & in l.lex Cornelia.§. si tamen in fi.ff.de iniur.

domicilium sortitur quis quasi ex assidua conuersatione in aliquo loco facta, per l.2.C.vbi senat.vel clariss. vbi Bar.& ita intelligit Ab. in c. quod clericis.col.1.circa fi.extra de for. comp.subdens ꝙ poterit talis etiam ibi cõueniri pro alibi gestis.pro quo vide quę scribit Fel.in c.dilectus.2.de rescr.n.11. & seq.

domicilium principale clerici est in loco sui beneficij in quo tenetur facere residentiam, teste Fel.in cap. postulasti.in prin.de for.comp.qua in materia, hoc est circa domicilia clericorum & religiosorum : vide eundem in c.dilectus. el ij.extra de rescript.

domicilium mutare censetur is qui recedit de loco seu de propriis laribus cum rebus suis & familia,teste Bar.in l.assumptio §. iurisprudentie. ff.ad municip. & ideo tali casu dicitur quis amittere prius domicilium:& nouum constituere,l.domicilium.ff.eo Bal.in Rub.C.si à non comp.iud.

domicilium eligere cogitur forensis litigans in aliquo loco , ne contingat pro singulis actibus mitti ad villam pro eo citando,secundum Alex.& Ias.in l.qui ante calẽdas ff.de ver. ob.Abb.in c.fi.col.4.in fi.extra de dila.

domiciliuum habitatione decennali paratur commune ait Paris.cons.7.n.20.& seq.lib.1.intellige cum res ambigua est, & aliter non constat habitantem de perpetua habitatione ꝓtestatum esse alias enim statim domicilium quæreretur.vt recte ponit commune Alc.in l.pupillus.§.incola.ff. de verb.signifi.& nos consulendo alibi ostendimus conseruabitur autẽ, ac retinebitur domicilij ius ad auum vsque,non &vlterius.vt commune inquit Boer.decis.13.n.8. E.Suarez.

domicilij iudex & eum etiam absentem,qui alibi gentium deliquit,accusante offenso puniet, & inquisitione suo ex officio cõtexta prosequi poterit, commune asseuerat Iul.Clar. in pract.§.vlt.q.39.vide ĩ.verb.originis. E.Suarez.

domicilij etiam iudex punit reum , quem alibi deliquisse constat.& contra reum potest ex officio inquirere,& ad instãtiam offensi accusantis poterit, vt est communis opi. Soarez verbo domicilij.n.188. Bonacoss.

PRO.dominium à naturali possessiõe cœpit.ff.de acq.possess. Bellon.

PRO. dominium & iurisdictio,dignitas quoque & status, æquiparantur.l.qui furere.& ibi Bald.ff.de stã.hom. Idem.

dominium non transfertur ex simplici traditione sine titulo & causa qñ illa causa non subest, nec re, nec spe: secus tamen,si speratur quòd reuiuiscat,Ant.Gomez.in l.45.tau.nu. 30.communem dicit ex Barto. in l.sub conditione.in fi.ff.de solu.nu.9. B.Villal.

dominium per contractum habilem,sola traditione simplici transfertur:Idem Ant.Gomez.in d.l.n.91. communem dicit ex gl.& Doct.in l.si fundum.ff.de fund.dota, Idem.

* Nota ꝙ licet sola pollicitatione obligatur quis ecclesiæ,& pio loco,vt in l.1.ff.de pollic.non tamen ex sola pollicitatione,sine traditiõe acquirit ecclesia,vel pius locus Dominium. idem ibi nu.91.comm.dicit ex gl.& doct.in l.si quis rem.§.res etenim.ff.de polli. Idem.

dominium ex pluribus causis proueniens post acquisitum, non retinet:secùs si à principio concurrant plures tituli. Ant. Gomez.in l.45.taur.n.98. communem dicit ex gl.in l.numerationibus.§.ex pluribus.ff.de solu. Idem.

dominium rei transactæ non transfertur per transactionẽ, & sic renuncians liti per transactionem non tenetur de euictione.idem Gomez.n.71.communem dicit ex Doct.in l.pe. de vsu.pro empt.& Azo. in summa de vsucapio.pro empt.n. 29. Idem.

Restringe istam communem ad rem deductam in iudicio, si tamẽ detur alia res diuersa,vt à lite discedatur,si res erat dãtis,dominium transfertur,sin autem dat causam vsucapiendi. idem in d.n.71.communem dicit ex Bart.& Paulo de Cast.in l.1.ff.pro empto.& sic dicit intelligẽdam.l.pen.C.pro empto.

Nota ꝙ si ista res quæ traditur, vt renuntietur, euincatur à tertio,tenetur de euictione tradens,idem ibi nu.73.communem dicit:ex Doct.in l.si pro fundo.C.de transactio. Idem.

dominium probatur per com. opi.vel famam. Cassa.in cõsuetud.Burg.rub.1.§.2.& gl.n.15.communem dicit. Idem.

ADDITIO.Limita veram esse in antiquis.Gab.Sarap.in anota.ad Sing.Mathes.12.n.23. Sed quia probatio dominij solet esset difficilis, an quando, & quomodo probetur vel præsumatur,vt per instrumẽtum locationis pro Marc.Ant.Bard. in tract.de temp.vtil.& contin.in c.18.n.2.vbi de aliis probationibus dominij.

dominium transfertur per sententiam.Ias.in l.ex hoc iure. n.45.ff.de iust.& iure.communem dicit. Idem.

dominium rei legatæ transit in legatarium à morte testatoris fictè:ab adita tamen hæreditate verè.Ant.Nice.in concor.

gl.93.communem dicit. Idem.

Dominium non amittit confitens habere in emphiteusim rem suam. Io.de Ripa.in l.conditionis.n.23.C.de pact. communem dicit.& vide supra in verbo conducens. Idem.

dominium non probatur per instrumentum locationis inter conductorem & locatorem, quando agitur actione reali contra conductorem, Alex.cons.21.volu.4. communem dicit. Idem.

dominium rei non est necesse probari per actorẽ agentem cum vendente,vel hærede eius, Mathe.Affli.in Neapo.decis. 40.communem dicit. Idem.

dominium tribus his concurrentibus, videlicet titulo vacuæ possessionis,traditione & pretij numeratiõe probari voluit Placen.in l.cum res.C.de proba.Gl.tamen ibi,in verb.vẽditam.contrarium concludit. Mouetur quòd ex istis tribus necessariò non inferatur emptorem dominum fore,cùm possibile sit venditorem dominum rei venditæ non fuisse.l.traditio.ff.de acquir.rerum do.oportereque necessariò probare ꝙ venditor fuerit dominus,aliàs obstat regula, quæ sumitur ex l.neque natales.C.de proba.& ideò Bart.in d.l.cùm res.sequitur d.gl.quam dicit communiter teneri. F.Turzan.

dominij translatio contra venditionis naturam est.vt cõmune dicunt Alex.n.3.Ias.nu.1.in l.vlt.ff.de condict.sine causa.Soc.in l.certi condictio.num.22.ff.si cert.pet. quod tamen per quam ridiculum esse obseruat meritò,cum multis,Arius Pinel.in rubr.2.par.c.3.n.15.de rescind. vendit.vbi etiam nu. 16.multos subsannat, qui saltem de venditionis natura illud non esse receptum scripserunt. Suarez.

dominij probatio ab eo exigi haud debet,qui vel cum venditore,vel cum illius hærede agit.commune ponit Matthęus de Afflict.decis.40. E.Suarez.

dominium rei siue non transfertur in alium quando licet quis permittat de re sua inuestiri,nisi tribus concurrentib.de quibus per Burs.cons.46.n.18.& 20.lib.1.

dominium ab vsufructu differt, secundum communem per Burs.cons.12.n.33.lib.1.

dominium directum præscribitur spatio cẽtum annorum sine titulo & aliis requisitis,secundum communem per Burs. cons.27.n.5.lib.1.

dominium quæsitum ex contractu cum priuato vel cum principe, non tollitur ab eo sine causa, secundum communem per Burs.78.n.13.lib.1.

dominium rei meæ an ciuitas vel vniuersitas sine causa auferre possit? dic vt per Bart.in procem.fforum, verb.omnem. col.3.vers.item quæro quid de ciuitate,in l.toties.in fin. ff.de pollicitat.vbi quando id fieri possit per statutum. Bartol.in l. pen.C.de fid.instrum.& iur.hast.fiscal.li.10.& in l.neque Dorotheum.eod.tit.& in l.fi.C.de iur.reipub.lib.11.

dominium rei in contractu nunquã ex solo cõtractu,& sic ex solo titulo in aliquem transfertur,nisi interueniente traditione vel quasi. l. traditionibus.C.de pact.§.per traditionem. instit.de rer.diuis.etiam si sit contractus omnium bonorum, & sic contractus vniuersalis: secus in vltimis voluntatib.Rationem diuersitatis inter contractus & vltimas volũtates ponit Ias.in l.si sorori. C. de iur.deliber. vbi plura de dominio & possessione. Put.

dominium probatur per instrumenta antiqua ex fama publica.Et quid si agatur cõtra tertium,& plura in materia probationis dominij,vide per Burs.cons.27.n.7.& sequentib.lib. 1.vbi de communi opi.

dominio in tradendo sicut attenditur solus animus tradentis:an idem sit in transferenda possessione,not.Ias.in l.1.§.per procuratorem. nu.9. ff.de acquir.possess.vbi concludit quòd sic secundum communem. Adde quòd dominium transfertur ex contractu principis absque traditione, teste Ruin. cõs. 32.libr.1.& ibi quid in donatione seu priuilegio eiusdem, & quando vtitur clausula motu proprio. Put.

dominij exceptio non obstat agenti interdicto vnde vi, vt not. Bald. qui dicit communem in l.1.col.fi.n.6.C.de appell. Et an obstet agenti possessorio,vide per Ias.in §.nihil commune.n.41.& seq.ff.de acq.poss.Alex.cons.78.libr.3. Quid in remedio recuperandæ,Nat.consi.14.col.7. Quid in retinendæ, Nat.cons.411.col.2.in fi. Quod autem exceptio dominij vel hypothecæ non admittatur in possessorio recuperandæ, not. Alex.cons.78.lib.3.pro quo vide Afflict.decis.7. Quid in interdicto,quorum bonorum?dic quòd non impeditur per exceptionẽ dominij,sed reseruatur in petitorio, teste Dec.cons. 424.nu.20.pro quo vide Rip.in l.1.ff.quor.bon. vbi disputat quomodo excludatur agens eo interdicto. Quãdo autem & quibus casibus agenti opponi possit exceptio dominij, vide per Doct.in apostil.ad Bart.in l.commodare.ff.commod. vbi plura notant. Put.

dominium, vel communi opinione, vel fama probabitur, vt commune inquit Cassan.in consuetud.Burg.rubr.1.§.2.gl. & la prouue.numer.15.non tamen inde probatur,quod rem sibi traditam vacante possessione, ac pretium à se numeratum quis ostendat, nisi & venditorem fuisse dominum commostret.commune affirmat Turzan.opi.116. E.Suarez.

dominium sine possessione quæri nihil vetat.vt commune aio ex Aret.num.1.Ias.num.8.in rubr.ff.de acquir. poss.Aret. rursus in l.certi condictio.§.si nummos.num.36. ff.si cer.pet. Alex.in l.venditor.n.9.ff.de acq.poss.Ias.& Dec.in l.traditionibus ad fi.C.de pact.Ant.Gomez.de contract.c.vlt.num.29. E.Suarez.

dominium quibus casibus sine traditione transfertur,non solùm vtile,sed & rectum tranferri intelligitur.commune autumo ex Aret.quamuis vario in leg.1.ff.de leg.lib.1.Ias.& in l.vltima.numer.26. C.de sacr.sanct.eccles.& in leg.1.C.commun.de leg. Gomez. in §.sic itaque.nu. 26.institut.de action. E.Suarez.

dominium & si nuda traditione non transferatur, transferetur tamen,cum vel inutilis contractus præcessit.vt est gl.opin.in l.contractum.in ver.vel id.C.de fide instr.recepta iuxta Salic.illic n.11.Negus.de pign.4.par.n.39.& si non immeritò alicui aqua hærere isthic possit ex l.si ego. ff.si certum pet. atque ex iis, quæ ad illam illic tradunt Ang. Rom.Ias.& Alc.in prin. E.Suarez.

Dominium & in corporeis censetur. commune elicio ex Alex.numer.4.& numer.6.Socin.numer. 1.Rip.num.26. Bereng. capit.2.numero 12. in l.naturaliter. §. nihil commune. ff.de acquir.posses.Roderic.Soarez.in maioratus quæst.189. E.Suarez.

dominium non transfertur à simplici traditione, sinec reapse,nec spe titulus, aut causa subsit. commune dicit Anton. Gomez in l.quadragesimoquinta Tauri. numer. trigesimo. quod & ij asserunt,quos supra retuli,verb.dominium & si nuda. E.Suarez.

dominium rei legatæ à morte testatoris fictè,ab hæreditatis additione verè ad eum,cui res legatur,commeat. commune ait Ant.Nicel.in concord.gl.92. E.Suarez.

dominium & per sentẽtiam transfertur. commune ait Ias. in l.ex hoc iure.n.45.ff.de iust.& iur. E.Suarez.

dominium vtile quà à iure prętorio,quà à ciuili manat,nõ verò & à natura proficiscitur.commune ponit Iaso.in leg.ex hoc iure.n.40.de iust.& iur. E.Suarez.

dominij translatio,quæ fit ipso iure in pacto legis commissoriæ, & in diem addictionis non habet locum in aliis pactis resolutiuis,etiam per verba directa conceptis.Est communis opinio secundum Alexand.consil. 10.videtur.in princ.vol.1. M.Chærian.

pactum l.commissoriæ,vel æquipollens,nunquam operatur translationem Dominij ipso iure in venditorem, nisi appositum fuerit in ipso contractu,ante ius ex contractu quæsitum.Est communis opi.secund.Alex.in d.cons. 10.in fi.ver.5. confirmatur.vol.1. Idem.

Licet modus acquirendi Dominij sit ciuilis, tamen dominium iurisgentium est, secund.com. opi.vt per Crauet.cons. 103.visis. Idem.

dominium quid sit & quotuplex,vide Bart.in l.si quis vi §. differentia ff.de acqui.poss.& quomodo probetur?not.idem Bar.in l.Rem alienam.col.3.circa med.ff.de pig.pact.Spec.ti. de emphyteu.§.nunc aliqua.ver.lim.6.vide no.in l. officium. ff.de rei vend.in l.rem quæ nobis. vbi Bar. Alex.& Ias.n.18.& Rip.nu.33.& 40.ff.de acq.poss. Rol.de ord.iud.c.6.cuius dominij probatio difficilis est, cum non solum titulum? Sed authoris dominium probare oporteat,aliàs in causa obtineri nequit, teste Alexan.consil.98.lib.2.consil. 11.libr.4. Afflict. decis.40. & est communis, secundum Bar. in l. cum Rem C. de proba. pro qua probationis difficultate: vltra prædictos Doct. vide Rot. decis. 15.de re iudic. in no. Boer.quæst. 42. numero 32. Ias. in §. omnium numero 71. institu. de act. datur tamen casus in quo non tam difficilis ea sit probatio, vt puta,in factis antiquis,in quibus probatio per famam sufficit, iuxta not.per Dec.qui refert.communem.in cap. 1.de appell. quam sequitur Aym.de antiq.temp.par. 1.n.3. Dec. cons.42. 428.Cur.iun.consil. 17. Hypol.sing. 505.in Rub.C.de proba. numer. 194. Fel.in cap.veniens 1.de testi.quam communem concl.per famã probari dominium in antiquis intellige ꝓcedere,quãdo factũ est adeò antiquum: ꝙ 100.annorum metã excedat,vt per Aym.loco supra alleg.Aret.cons.37.Barb.cõsi.6.col

fi.6.col.5.cons.18.col.antep.lib.2.post Cy.& alios in l. si quidem C.sol.matr. & ideo quando agitur de probatione dominij annorum 40.sola fama non sufficit,secundum communẽ per Rip.d.l.rem quæ nobis.n.37.post Alex.cons.15.col.1.lib. 5.de qua per eundem Alex.cons.159.col.3.in fi.nu.10.lib.5. Dec.cons.42.col.9.cons.428.Nat.cons.378.col. fi. vbi docet practicam capitulandi in probando dominio in antiquis: de quo dominio probando singularem practicam docet Alex. cons.4.col.6.n.10.lib.2.& habetur per prac.pap.for.pos.actoris.ver.item spacio per Azo.in summa C.de proba.in l. cũ teque est l.9.Anch.cons.42.fr.Mar.decis.195.Ias.d. §. omnium inst.de act.quomodo autem deponere debeant testes vt probetur dominium.dic,vt per Rol.cons. 46,n. 17. vsque ad 25. lib.3.quid de libello concepto super rei vendicatione?& dic, non solum venire directum dominium, sed vtile, secundum Abb.in c.cæterum nu.18.de iudi.vbi doc. in apostil. plura ad praxim.docent notab.& ipse Abb.d.c.n.20.

ad probationem quasi Dominij,requiritur titulus, & traditio possessionis vacuæ.Est communis opi.secundum Alex.in cons.182.viso ꝓcessu.ver.nec etiam puto.vol.7. M.Chærian.

ad Dominium probandum non sufficit titulus vẽditionis & interuentus pretij,& possessio,vacuæ traditio:sed etiam re quiritur. ꝙ venditor tempore contractus fuerit dominus rei vendite.Est communis opi.secundum Alex.in cons.182.viso processu,circa prin.vol.7. M.Chærian.

dominia iuregentium primo distincta non fuerunt. commune fantur Galeaul.in rub.n.168.ff.de verb.oblig.Ias.in l.1. n.43.ff.de acq.poss.Arius Pinel.in rub.par. 1.n.11.C. de resc. vend. E.Suarez.

dominia etiàm iure ciuili,atque etiam principum constitutionib. quæsita princeps, vel ex plena potestate neqt auferre, vt commune ponit insignis Pinel.in rub.par.1.c.2.n.9. C. de resc.vend.ea tamen vel ex iuris gentium contractu parta auferre poterit, si publica vtilitas ita exigat, vel iusta causa subsit,vt frequentius placitum ait Alex.cons.361.n.10.lib.2.quẽ alicubi retulit Turz.ac post eum latè Viuius lib. 1. opin. 242. E.Suarez.

domina cum seruo se commiscens capite punitur, seruus autem comburitur,vt est communis opi.Cla.in §.fornicatio. vers.mulieris. Bonacoss.

Domina cum seruo suo concumbens, capite punitur, seruus autem flammis comburitur.l.pen.C.de mul.quæ propr. ser.se iunx.comm.dicit Ant.Gomes.super l.80.Tauri.nu. 23. Non tamen econtrà si ancilla rem habeat cum domino,puniturimò remuneratur.vt est tex.in l.fi.C.comm.de manumiss. Clar.lib.5.sent.§.fornicatio.ver.Mulieris. P.Fichard.

Dominus non tenetur pro delictis famulorum com. dicit Curt.iun.in l.1.n.13.C.de ser.fugit. non enim debet culpa seruorum vel quomodocunque subditorum nociua esse domino vt communem dicit ibidem Curt. Intellige nisi dominus teneret in domo viros notoriè scelestos,ita totam iuris scholam sentire dicit Plaza.lib.1.delict.c.14.n.1.& 3.Tenebitur tamen dominus, si famulus eius occasione vel eo sciente aliqd faciat, quia cẽsetur fecisse eius voluntate comm. dicit Curt. sen.cons.41.n.10.Gram.cons.crim.8.De delictis verò quæ famulus facit domino inscio, & prohibere non valente, dominus non tenetur.com.dicit Cagnol.in l.culpa caret.nu.13.de reg.iur.Clar.d.§.fi.q.86.ver.hinc infertur. P.Fichard.

dominus alienans subditos suos cõtra iuris dispositionem debet priuari proprietate ipsius feudi. cõmunem dicit Clar. §.feudum.q.28.versi.sed quæro.contr.Bald.in c.2.quo temp. mil. P.Fich.

dominus contra quem peccauit Vasallus,si in vita sua non querelauit,nõ transfert illud ius querelandi ad heredes suos, intellige si dominus sciuit culpam.communem dicit in §.feudum.q.64. Idem.

dominus emphyteuseos qui post incursam caducitatẽ recepit solutionem pensionis temporis præteriti tantum,scilicet si ante caducitatem,& protestetur super caducitate,non cẽsetur remittere caducitatem emphyteutæ,secùs,si recipiat pensionem etiam pro tempore futuro, i. decurso post causatam caducitatem,nam ẽt si tunc protestetur, censetur protestatio contraria facto,& irreleuans.Si verò accipiat pensionem sine protestatione,tunc siue de præterito siue futuro tempore receperit, censetur remisisse caducitatem. communem dicit in §.emphyteusis.q.10. Idem.

dominus emphyteusis non tenetur recipere pensionẽ pro tribus, vel pluribus annis futuris simul. communem dicit in §.emphyteusis.q.12.ver.sed pone. Idem.

Dominus feudi si decedat relictis pluribus heredibus,Vasallus non tenetur ab omnibus petere inuestituram. communem dicit contra Zas.in §.feudum.q.49.ver.Quæro nũc.Idẽ.

dominus non habet cognoscere, quando cõuentus negat se esse Vasallum,sed cognoscet ordinarius,qui causa cognita, remittet ad Dominum,si conuentus succubuerit.communẽ dicit in §.feudum.q.90.ver.sed pone. Idem.

dominus nõ potest cogere subditos ad molendum in suis molinis nisi id ius haberet ex consuetudine vel priuilegio.cõmu.dicit.§.feudum.q.30. Idem.

dominus non tenetur Vasallo iurare fidelitatem,vt Vasallus Domino.com.dicit in §.feudum.q.70. Idem.

dominus potest aliquem inuestire de feudo nondum aperto.com.dicit.in §.feudum.q.14. Idem.

dominus potest directum dominium etiam inuito Vasallo pignori obligare.comm.dicit.§. feudum.q.28.ver.item quæro. Idem.

dominus potest emphyteutam post caducitatem propria auctoritate expellere.comm.dicit in §.emphyteusim.q.11.in prin. Idem.

dominus qui expulit emphyteutam post declaratam caducitatem, si protestatus sit super iure suo petendi pẽsiones pro annis cessatis,habet adhuc facultatem eas petendi,si vero nõ protestatus sit,vel sibi reseruauerit,tunc non potest petere pẽsiones temporis præteriti.comm.dicit I.Clar.contra Bar.in §. teit.q.10.ver.quæro nunc. Idem.

dominus recipiens à Vasallo seruitium post ingratitudinẽ commissam,censetur remittere ingratitudinem,nisi ignorasset Vasallum à feudo cecidisse.com.in §.F.q.63. Idem.

dominus, si propter aliquam culpam priuetur proprietate feudi, tunc applicatur feudum Vasallo. communem dicit in §.F.q.72.Claro tamen non placet. Idem.

dominus si sit laicus,& Vasalli clerici, nihilominus remanet eorũ iudex.com.in §.F.q.90.versi.Sed quid si Vasalli.Idẽ.

dominus tenetur defendere Vasallum, vt Vasallus Dominum.com.in §.F.q.27.etiam contra patrem,filium vel fratrẽ. com.d.q.27.ver.Sed nunquid. Idem.

Domino recusante inuestituram,nihil præiudicat Vasallo, imò ipse dominus debet in eo casu priuari proprietate feudi. com.in §.F.q.49.ver.sed quid si Vasallus. Idem P.Fich.

dominus præsumitur per vim extraxisse Vasallis seruitium in quolibet anno præstandum,nisi dominus probauerit volũtariam præstationem,Coua.in c.possessor.de reg.iur.in 6.§.4. par.11.nu.1.com.dicit ex Alex.cons.1.nu.12.vol.4.B.Villal.

dominus non potest cogere suos subditos venire ad suum furnum,vel molendinũ,nec posset hoc inducere statuto,nec valet.Coua.ibi.§.4.n.7.communẽ dicit ex Soc.cons.272.volu.1.& si valeret,tamen non ligaret Clericos,vel Ecclesiam.Idem ibidem communem ait ver. hãc. etsi promittatur ex Ias. in l.quo minus.q.25.nu.156.ff.de flumin. Idem.

dominus propria auctoritate põt intrare in re emphyteutica, si emphyteuta cessauit à solutione per biennium, Deci. cons.146.n.7.communem dicit.& Corne.cons.271.vol.3.in litera B.magis communem dicit. Idem.

dominus potest ratificare sententiam latam in fauorem fal si procuratoris.Ias.in l.licet.de proc.n.10.communem dicit.

Amplia etiam ad sententiam latam in fauorem collegij, vel vniuersitatis agentis sine auctoritate superioris:quia superior potest ratificare.Franc.de Aret.c.causam quæ,de iudi. n. 34.communem dicit. Idem.

PRO.Dominus ꝓbatur ex eo ꝙ percepit fructus,& distrahit bona.l.Titia.ff.de verb.obl.§.fi.instit.de hered.qualitate& differen. Bellonus.

Dominus inueniẽs rem suam sibi furto subtractam à fure, cũ ea fugiẽte, potest auctoritate propria de manibus furis auferre.vt est cõmunis opi. de qua per Ias.in cons.20.vol.3.Per. Rauen.in Alpha.aureo in ver.fur.Angel.in l.qui vas ff.de fur. Bonacoss.

dominus qui dixit famulo,vade & non redeas domum,nisi sentiam aliquid de illo negotio,si famulus occidit, vel vulnerauit aliquem,præsumitur fecisse mandato domini. tex.est in c.ex literis.de excessi.prælat.& ibi Abb.n.3.Ang.&Imo.in l.si quis mihi bona.§.si quis mãdauerit.ff.de acq.hæred.Aug. de Arim.in Addi. ad Ang.de malef.in versi Sempronium.21. q.n.42.& est communis opi.teste Augustino ibi.& per Apostillantes ad cons.29.nu.25.Pau.de Cast. Bonacoss.

dominus regulariter non tenetur de his delictis, quæ facit filius,seruus,vel aliquis de domo & familia inscio ipso,vel ꝓhibere nõ valente,vt est communis opi.de qua Corn.in consi.40.lib.1. Cagnol.in l.culpa caret.n.13.ff.de reg.iur.sequitur Clar.q.86.in princ.limita vt per Clar.ibi. Bonacoss.

Dominus tenetur pro facto serui, si ex illo facto commodum sentit.aliàs non, vt est communis & recepta doctorum sententia.de qua Menochi.in cons.53.nu.15. Bonacoss.

dominus pro seruo,pater pro filio,Abbas pro monacho,ciuitas pro ciue,pro interesse proprio ad iudicem venire,& defendere potest,communis est opi.Rol.à Valle in cons.47.nu.32.in 3.vol. Bonacoss.

dominus vnus ex dominis,vel consortibus castri,vel villæ delinquens,ibi alius condominus, vel consors potest punire quasi delinquendo, quasi se submiserit consorti, vt est communis opi.de qua Iaffred.decis.116. Bonacoss.

dominus aut pater licet cōtractus filij & serui etiam nō suo nomine gestos ratos habere possunt,vt ex eo in solidum obligentur,& communiter teneri refert Bened.Cap.n.17.& 24. tamen si alius filij ver serui cōtemplatione negotia peculiaria gesserit,vel si ratum habeant,nō vt pater,vel dominus,sed tāquam alius vel tāquam pater,& alius, vel dubitetur quomodo vel qualiter ratum habuerint,non obligabuntur vltra peculij vires, quia hisce casib.ratihabitio nihil operatur nec retrotrahitur,vt communiter teneri refert Bened.Cap.reg.54. n.6.22.24.& seq.Qua de re vide j.verbo Pater,&Ratificatio.

Dominus non tenetur pro delicto famulorum,vt est communis opi.Nisi dominus teneret in domo viros notoriè scelestos,vt est cōmunis opi. Vel nisi famulus domini occasione, vel illo sciente aliquid mali faciat.Secus si inscio domino aliquid mali faciat,quia pro famulo nō tenetur dominus,si prohibere non potuit,vt est communis opi.Clar.q.86.versi.hinc infertur. Bonacoss.

dominus etiam absque causa intra modum seruos verberare impunè potest.commune enuntiat Porc.in §.sed hoc tēpore.nu.9.insti.de iis,qui sunt sui vel alieni iur. E.Suarez.

dominus nequit cogere in ipsius iurisdōne positos ad suū. fornacem, pistrinumuè, sed molendinum venire illis vsuros nec si id statuto caueat,quidpiam efficiet.cōmune effert Did. à Couarru.in c.possessor.§.4.n.7.de reg.iur.lib.6.ac Villalob. in sua collecta. E.Suarez.

dominus alicuius terræ cum mera & mixta omnimoda iurisdictione in perpetuum pro se,& legitimè descēdentib.dicitur habere iura Principis,vt est celebre cōsilium Pau.de Cast. n.227.super primo dubio videtur dicēdū.in Antiquis.In nouis est cōsilium 34.vol.2.cum cōcordātibus ibi alleg.per Decium in cōs.403.Quamuis in casu,&c.& per Curt.iun.in cōs. 61.habita,&c.n.6.Qui dicit,quòd de hoc est communis opi. Et secundum eam pluries consuluisse dicit Soc.iun.in cons.1. nu.65.in 4.vol.vbi etiam communem ait. E.muscul.

PRO.Domini est terra & plenitudo eius.Psal.23.& c.tua. extra de decim. Bellon.

PRO. domini appellatione, & dominum pro parte contineri posse certum est.l.1.§.domini.ff.de senat.Silla. Idem.

domino currente ad brauium,si cadit equus,& relicto sessore equus præ aliis currit ad brauium, dominus consequitur brauium.Raue.in alpha.Aur.in verbo brauium, communem dicit ex Cyn.in l.gallus.§.si eius.ff.de lib.& posth.B.Vill.

Dominum qui se simpliciter affirmat, si sibi vtile dominiū competere probet,nō succumbet.commune aio ex Ias. in §. sed istæ quidem.n.141.instit.de act.& in l. si domus.§. si fundus.n.9.ff.de leg.lib.1.& in leg.sed & si possessori.§.item si iurauero.ff.de iureiur.Feli.& in c.cæterum de iudic.& in rub.n. 7.de præscrip.quod etiam processurum arbitror, & si rei dominum dicat. quippe cum nullo modo alias dominium aut proferri, aut intelligi soleat. tametsi in contrarium doctores crebrius iuerint secūdū Alex.Bolog.n.11.Alc.n.9. Horman. n.19.Rip.n.27.Claud.Marmer.nu.46. in l.naturaliter. §.nihil commune.ff. de acq. posses. sed ea de re copiosius, & accuratius suo in loco. E.Suarez.

PRO.Domus tutissimum cuiusque refugium &receptaculum est.l.plerique.ff.de in ius voc. Bellonus.

domus si vēdatur,& hortus vēditioni eius accedet,ad quē per illam aditus patet aliter autem neutiquam.commune dicit Ias.in l.beneficium.n.14.ff.de constit.prin. Villalob.in sua collect.sed ipse contrahentium mētem, verba ac reliquas rei præsentis coniecturas inspiciendas arbitror. E.Suarez.

PRO.Domo translata cēsentur venire quoque domui cōnexa.l.creditor.in §.fi.ff.de act.emp.l.prædiis. in §.qui domū. ff.de leg.3.l.si quando.C.de bon.vac.lib.10. Bellonus.

domo vendita,cēsentur venditus hortus si est additus per domum,aliàs secùs.Ias.in l.beneficium.ff.de constit.prin.nu. 14.communem dicit. B.Villal.

ADDITIO. Et hoc ratione cōnexitatis,quia cōnexitas operatur,vt vnitas censeatur,cum connexorum idem sit iudicium vulg.iurib.prout in alio casu vendita domo intelliguntur vēditæ statuæ si domui cohærent,& sint affixæ&cōnexe. l.nemini.C.de ædif.priua.l.senatus ff.de contrah. emp.cum aliis,&ita fuit iudicatum in vrbe in sacro Rotę auditorio,Cor. Iac.Cardi.de Puteo tunc Aud.vt refert.M.Ant.Bard.in Trac. de Temp.Vti.& contin.in c.18.nu.20.

domo contigua vendita vel legata,debētur ab alia domo, licet non dicatur,seruitutes habentes causam continuam,secundum magis communem per Bursat.cons.57.nu.12.lib.1.

Domum insultātis pœnam luit,qui insultum ad porticum fecit,vt est communis opi.Soarez in verbo domum.nu.144. Bonacoss.

domum insultātis pœnas luit,qui insultum ad porticū domus fecit receptū attestatur Iul.Clar.alia ad hanc rem apposita commemorans in pract.§.vlt.q.82.statut.10. E.Suarez.

domo ex sua quando quis ob pecuniæ debitum extrahi possit,vide suprà ver.carceri. E.Suarez.

Donans propter merita tenetur de euictione, secundum communem per Bursat.cons.31.nu.5.lib.1.

Donare qui nequit,nec gratis remittere potest.communiter est receptum:vt apparet ex allegatis Hipp.de Rimi.in §.1. nu.302.Inst.de dona. Ioan.Fich.

donare nō potest filius familiàs causa mortis patri ipsi cuius consensus requiritur.communem dicit Cornæ.cons.294.refert Durand.de Arte test.tit.1.cons.1.nu.4. I.Fich.

donari ac concedi potest ius patron.religiosis per Laicum patronum sine cōsensu Episc.ca.licet.vbi Abb.de iure patro. & in c.illud,eo.tit.&est tex.in c.vnico de iure patron.in 6.per quem tex.hodie subiata est omnis dubitatio,quæ de iure antiquo inter gl.& Doct.an patronus posset donare loco religioso ius patrona.absque cōsensu Episcopi,quia aliqui volebant quod sic,aliqui vero qđ nō,vt habetur in d.c.illud,hodie autē emanauit dispositio d.c.vnici ad pręcidendum dubium istud: sed vbicunque(nota)laicus donaret ecclesiæ vel pio loco,ecclesiam de cōsensu Episcopi, eo casu ex huiusmodi donatione transfertur nō solum ius patronatus, verum etiam dominij proprietas,& omnia iura temporalia,quæ habebat Episcopus in ecclesia transferuntur secun.gl.in cap.de Monachis.in ver.de prouentibus.de præb.quā sequuntur Car.But.& Abb. in c.illud.de iur.pat.gl.& Abb.in c.quod autem.eo.ti.Abb.in c.pastoralis.de donat.Host.in Summa de iure pat.§.quid competat patrono,&Domi.c.vnic.de iure pat.in 6.& ista est communis opi.teste Dec.in d.c.de Monachis.nu.24.cum aliis seq. & donatio hæc eo magis valeret etiam quo ad proprietatem & iurisdictionem temporalem,quādocūque patronus laicus donaret ecclesiam cum consensu Episcopi loco religioso in casu,in quo patronus ipse occuparet de facto ecclesiam,&ab eius manib.ob suam potētiam aliter ecclesia eripi non posset, nisi mediāte donatione prædicta,ita tenet Abb.& omnes cōmuniter,& indifferēter in d.c.illud.& in c.cura.& in c.nullus. de iure pa.& ita intelligunt communiter Doct.in dictis locis, tex.in d.c.quod autem,vt ibi refert August.Beroius.n.51.sed ista cessant,qñ patronus Laicus donaret ecclesię seu pio loco absque Episcopi cōsensu ecclesiam,tūc quippe ea donatio facta sine Episcopi cōsensu nō valet etiam quo ad ius patronatus,& per cōsequens ex ea nihil trāsfertur,secundum gl.Calderi.Abb.Dec.& omnes in d.ca.quod autem,& ista est magis communis opi.secūdum Dec.in d.c.de Monachis.n.27.circa medium.cōtrarium vero tenuit gl.in summa 16.q.2.quā sequitur Anch.Butr.& Imin d.c.de Monachis,quorum fundamētis sequēdo, & attestādo dictā cōmunem respōdet Aug. Beroius in d.c.qđ autem.n.40.cum 10.aliis seq.& fatuum esset ab ea discedere in actu practico per optimas rōes citatas per relatos scriben.In præsentiarum vero vtiliter limitatur regula ista ita declarata nō habere locum in priuata persona,& sic in laico,ad quē patronus absq; cōsensu sui Epi ius patronatus trāsferre,legare,vel donare nō p̄t.d.c.nullus.& d.ca.illud. vbi Abb.aliiq; Doct.tenēt & firmāt,& Abb.in sua disputatio inci.Augerio,& istā scribit esse cōem opi.Dec.cōs.541.sed vt valeat hoc legatum,testator debet obtinere,ac impetrare cōsensum Episcopi prius quàm leget: quia tunc valebit legatum,vt constat ex relatis per Cæsa.Lambe.in trac. de iure patro.lib.6.parte 2.q.6.prin.& eandem q.art.2.vbi refert istā esse com.opi.& Roma.sing.427.accidit mihi Romæ.F.Viuius.

donare tutores, cæterive administratores possunt bona minorum remunerationis causa,atque in eos conferre,qui erga minores benemeriti fuere.l.qui filium.ff.vbi pupil. educari debeat:& l.filius,in prin.ff.de proc.&voluit gl.in c.fi.de off. vicar.li.6.Bar.in l.ambitiosa.ff.de decretis.Fulg.cons.cj.Rom. consil. 50.& Areti. consil. 24.vbi appellat istam opinionem comm

communem esse, imò ipsi minores, etiam absque iudicis decreto possent facere huiusmodi donationem,secundum Roma.in l.si ante nuptias.ff.sol.mat.Marian.Soci.cons.66.Bertr. cons.205.vol.2.& Alc.in l.creditores.ff.de verb.sig. Contrarium verò,& malè firmauit Ias.in l. si non sortem.§. libertus. ff.de cond.indeb.in l.ex hoc iure.ff.de iust.&iur.& in l.cum filio.ff.de leg.1. F.Viuius.

PRO.Donare est perdere.l.filiusfa.de dona.cano.pastor.1. q.2. Bell.

PRO. donari videtur quod nullo iure cogēte conceditur. lege.donari.ff.de don. Idem.

ex pacto nudo de Donando an oriatur actio,an verò ex lege propter pactum,vide s.libr.1.versi.actio quæ oritur ex l.si quis argentum. cui adde ꝙ promissio de donādo obligat ad donandum.d.l.si quis argentum.§.si autem.vbi Bart.& doct. & in l.Aristo.§.Labeo.vbi quęrit an donator teneatur de euictione. & tandem in locis prædictis concludunt, ꝙ vbi quis promisit donare,ad implementum compelli potest,siue promissio fiat per stipulationem,siue per pactum nudum.Put.

Donatum sibi mortis causa accipiens non potest testamentum separatum ab ipsa donatione infringere,teste Rom.sing. 482.per tex.in l.si verò.ver.sed si mortis.ff.de bon.libert.Put.

Donata sponsæ per consanguineos & attinentes mariti & sponsi,soluto matrimonio per mortem vxoris, & sponsæ remanere debet penes maritum,& nō veniunt restituēda heredibus vxoris,secundum Bart.in l.sed,& si plures.§.ad substitutos.ff.de vulg.&pup.quem sequitur Ias.ibi,& cæteri,quos ipse refert,& in l.vt liberis.C.de collat.Ang.Aret.in §.fuerat.instit.de actio.& Lupus,in repet.rub.de donat.inter vir.& vxo. §.45.& est decisum per Rotam,in decis.1.de don.inter vir. & vxo.in antiquis,vbi latè domini de Rota distingunt,& ita cōcludūt in dubio,quam opinionem ostendit communem esse Cagnolus,in l.cōtractus.n.38.ff.de reg.iur.& magis communem.Clarus,in tract.de don.q.10.ver.sed nūquid ea.In cōtrariam verò partē,videlicet,ꝙ nō acquirantur marito,sed vxori, quamuis à cōsanguineis mariti donatio processerit inclinauit Alc.cum aliquibus doct.illustribus signatis per eum,in trac.de præsump.reg.1.præsump.18.verùm ipse inhæreo cōmuni præmissæ, quæ roboratur,declaratur,tutaque redditur plurib.fundamētis per Lupū,in d.§.45.ferè p totū. F.Viuius.

donata sponsæ non præsumuntur,quæ maritus,vel eius pater ad illam simpliciter mittit.commune aiunt Cagn.in l.contractus.nu.35.ff.de reg.iur.Iul.Clar.latè de don.q.10.E. Suar.

donata spōsæ à viri consanguineis, aut propinquis donata viri contemplatione censentur:at illi donata ab ipsiusmet necessariis,sua contemplatione videntur elargita. vt commune aiunt Ias.in l.vt liberis.n.17.C.de collat.Cagnol.in l.contractus.nu.38.ff.de reg.iur. E.Suarez.

donata sponsæ per cōsanguineos sponsi,sol.matri.sunt heredis mariti & non sponsæ.Cagno.in l.contractus,n.48.ff.de reg.iur.communem dicit,tamen per plura Alc.de præsumpt. re.1.præsump.18.tenet contrariam.quem vide, & tene communem. Idem.

de iure regio intellige istam in pretiosis, nō tamen in aliis, Ang.l.32.tit.11.par.4.de qua in verbo vestes n.33.& vide Io. Lupum in repe.rub.de don.inter vir.& vxo.§.11.n.3.& cons. 187.§.44.nu.1.& 2.qui contra communem inducebat l.2.ti. 3.lib.3.For.ll.

Donare causa mortis nō potest mulier,stāte statuto, quod non possit contrahere sine cōsensu agnati,Ias.in l.2.ff.de leg. 1.ff.communem dicit:licet Alc.in l.2.de verb.oblig.n.10.veriorem dicat contrariam. B.Villal.

donatio inter virum, & vxorem regulariter, cōstante matrimonio,est inualida,& prohibita,vt in toto tit.ff.&C.de dona.inter vir.& vxor.Sed hoc fallit vbicūque donatio ista prohibita rōe personarum firmeretur iuramēto, tūc, quippe valet,prout tenet Bart.in l.Seius, & Augerius.ff.ad legē Falcid. &in l.si quis pro eo.ff.de fideiusso.Feder.de Se.cōs.150.Guli. de Cug.& Alber.in l.sed & si possessori.§. item si iurauero. ff. de iureiur.Maranta in tract.iudiciorum.in 6.par.n.26.Abb. Imol.aliique Canonistæ in c.cū cōtingat de iureiur.Pau.Cast. & Ias. abūdè plures cumulans & dicēs istam esse magis communem opinionem.in l.pacta quæ.C. de pact. Mar. in pract. crim.§.secūda quæst.n.59.Boer.decis.92.nu.6.Deci.cōs.232. Rube.cōs.25.n.5.& cōs.54.Ruynus cōs.179.n.111.vol.1.& cōs.132.n.2.vol.4.Aret.cōs.84.in 2.dub.Soc.iun.cōs.44.vol. 2.Bertr.cōs.215.vol.4.cōs.301.n.3.& cōs.327.nu.4.vol.1.& Parisi.qui pari modo supponit esse magis com.opi.cōs.86.n. 46.vol.3.Cotta in lib.memoralium in versi.donationes inter vir.& vxo. vbi dicit ꝙ secūdum cōmunem sæpius vidit iudicari,& Crotus in repetiti.l.frater à fratre nu n.72.& seq. ff.de cōd.indeb.respōdet omnib.Doct.cōtrarium asserētibus.Sed hoc certè nō procedit in donatione simulata, quia hoc casu videtur esse facta in fraudem,nō valet,nec firmatur iuramento,secūdū Bart.in l.Codicillis.§.Titia.in fi.ff.de leg.3.&Ruynum cōs.230.n.4.vol.1.& iuramētum hoc dicitur assertoriū, ꝙ quidem nō valet,sed si esset promissorium de futuro s.quādo promitterem nō cōtrauenire nullo vnquam tēpore,tunc vigore istius iuramēti promissorij firmatur donatio ista, vt p Bald.Nouellum in tract.de dote.in 10.par.&Rip.in 3.li.de donationib.c.6.Fallit 2.dicta conclusio,seu regula in donatione facta inter virum & vxorem ex causa benemeritorum,seu seruitiorum,quæ donatio vtique valet secūd.præcitatos Doct. tamē seruitia ista debēt probari aliter quàm per cōfessionem ipsorum cōiugum,secū.doctrinā Bart.in l.si fortè.ff.de Castr. pecu.communiter approbatam ab omnib. in l. si donatione. C.de collatio.de qua communi vltra scriben. ibi facit mētionē Soc.cōs.65.& cōs.66.vol.1.& Gra.cōs.175.n.2. Fallit tertio dicta regula in rōe reciproca,videlicet reciprocè inter cōiuges hoc modo facta,ꝙ si cōtingat alterum præmori, superstes habeat bona,valet,& tenet talis donatio,ita cōcludit Cy. Bald.& Sali.quos refert,& sequitur Ias.in l.si pater puellæ.C. de inoff.testam.& Soci.in tractatu fallētiarum,fallent.204.in prin.vers.Limitatur quarto loco nō habere locum præcedēs regula,quotiescūque vxor marito donaret ius patronatus tātùm,quia tūc valeret donatio,ex quo maritus nō efficitur locupletior.l.naturalis.ff.de præscr.ver. & l.planè.la 2.in fi.ff.de leg.1.& ita tenet Alex.in l.cōstante.§.siue autem.circ.fi.ff.solut.mat.& Domini.de Rota decis.11.in antiquis. sub rubr.de pactis inci.cōsuetudo.cir.fi.Limitatur quintò vbicūque plebeius acciperet mulierem nobilē in vxorem,& cōstante matrimonio,faceret instrumētum de receptione dotis,quam in effectu nō receperat,& quamuis ista dicatur donatio inter virum & vxorē, nihilominus valet, quia fit in remuneratione, ac recompēsationem, propter inæqualitatem eorum,ita eleganter cōcludit Bart.post gl.ibi in l.si volūtate.n.2.C.de dot. promis.& in l.si diuortio.& ibi Ias.n.9.ff.de verb.obl. idem tenet Bald.in l.2.§.fi.ff.si cert.pet.Abb.in c.1.n.8.de adult. Ias.in l.fi.C.de verb.sig.& in l.ex hoc iure.n.55.ff.de iust.& iur.Tiraquel.in tract.de legib.cōnubia.in 4.l.n.7.& in l.5.nu.18.&istā recitat esse communem opinionem Curt.iun.cons.6.n.20.& Bald.Nouellus in dicto tract.de dote in 10.par.nu.7. Limitatur postremò hæc regula nō procedere,quādo vxor donaret pecuniā marito pro refectione ædiū,quæ incēdio cōsumptæ fuissent,vt in l.qđ si vir vxori.ff.de don.inter vir.&vxor.F.Vi.

donatio facta priuato propter superueniētiam liberorum penitus reuocari solet.l.si vnquam.&ibi notāt omnes communiter.C.de reuoc.don.& in l.1.C. de inoffi. donatio. Amplia hoc intātum ꝓcedere,ꝙ licet illius rei donatę dominium fuisset trāslatum in donatarium per patrem ante natiuitatem filij,nihilominùs post natiuitatem filij reuertitur in dominio donatoris dicta donatio ante petitionem ipsius ipso iure,vt p gl.& alios Doct.communiter in d.l.si vnquàm. & Bar.in l.Titia.la 2.§.Imperator.n.2.ff.de lega.quam cōmunem declarat, &citat Ripa in d.l.si vnquam.n.103.simul cum aliis Mod.Sed. fallit primò ista communis, vbicūque donatio esset facta ecclesiæ,tūc dūtaxat reuocatur vsq; ad legitimam, vt voluit gl. & Archid.in c.fi.17.q.4.Bart.in d.§.Imperator. & post eū Cuma.Roma.in auth.similiter.in 8.specia.C.ad legem Fal. Bald. Ang.Saly.& Pau.de Cast.in d.l.1.Abb.&Imol.in c.fi.de donatio.Barba.in repeti.l.cū acutissimi.C.de fideicom.Ias.in auth. si qua mulier.C.de sacrosanctis eccl.& in l.generaliter.§.cùm autē.C.de insti.& substi.Fel.in c.in præsentia.de probat. Cornel.cōs.11.vol.3.& cōs.30.vol.4.Calca.cons.13.Corset.sing. in ver.donatione,incip.licet donatio.Paris.cons.73.n.24.volu.1.vbi recitat istam esse communem opinionem, idemque testatur Ripa in d.l.si vnquam.n.115.& Tiraq.ibi.n.66.Verū communis ista procedit in foro contentioso:in foro verò politico,ipsa Ecclesia tenetur propter superueniētiam filiorum donata restituere.tex.est in d.c.fi.17.q.4.quē tex. dicit ad hoc mēti tenēdum esse August.Beroius in c.1.seu rub.nu.217.de cōstitut.Limitatur secundò dicta cōis,qñ facta esset per patrē vni filio,quæ quippe donatio nō posset reuocari post natiuitatē aliorū filiorū,vt sentit Bart.&omnes Legistæ cōiter in d. §.Imperator.& Canonistæ in d.c.fi.de donat.vt per Ripam in d.c.vnquam.n.115.postremò quotiescūque donatio esset remuneratoria,tūc quātumuis sit facta priuato,non reuocatur, nec reuocari p̄t aliquo mō sm scriben.oēs cōiter in d.l.si vnq̃ vbi Moder.& Rip.n.29.nōnihil istā cōem declarāt.F.Viuius.

Donationem stipulās Notarius absenti, ignorāti adhuc ex parte

parte absentis, & ignorantis, non est donatio, nec ei aliquod ius quæritur, nisi ratificatione secuta, & cõsensu cõcurrente, vt tradit Bald.cons.220.lib.2.Alber.in l.non enim.ff.de adop. Paul.Cast.cons.195.vol.2.Dec.leg.in l.certi condictio.§.si nũmos.ff.si cert.pet.in l.1.n.22.C.de pact.in l.ꝓtus.nu.16.ff. de regu.iur.& consulendo cons.226.cons.247.cons.432.cir.fi. cons.586.n.13.& cons.661.Curt.iun.cons.52.n.12.cons.55. n.9.& cons.120.Bertr.cons.116.lib.2.& cõs.304.vol.3.Soc. in l.1.§.si iusserim.in fi.ff.de acq.posses.Ruy.cons.121.lib.1.& cons.174.eo.li.Cassan.cons.7.&cons.59.Pari.cons.12.n.100. lib.Rube.in repeti.l.non solùm.§.morte.n.9.& 59.ff.de noui oper.nuncia.& cons.132.Gratus cons.12.cons.25.n.37.consi.67.cons.94.& cõs.127.li.1.Galliau.in rub.n.84.ff. de verb. oblig. vbi refert istam esse veriorem opinionem, Et Carolus Molineus in additio.Alex.cons.31.lib.6.scribit esse magis cõmu.opi.& ad hoc corroborãdum omnes præcitatos Doct.cumulat Tiraq.in tract.de iure constit.possesso.in 3.par. limitatio.30.n.10. & seq. concludẽs ibi non valere generaliter stipulationem notarij pro altero, nisi eo ratum habente, prout voluit Salyc.in l.Gaius.ff.de vsu.Soc.iun.cons.126.nu.12.& Alc.in c.cum contingat.n.234.de iureiu.qui audacter recitat istam esse comm.sent.Cagnolus etiam in l.fi.n.273.C.de pactis.In contrariam verò partem inclinauit titubãter Dec.cõs. 293.Ruy.cons.119.ꝓ.126.n.10.vol.1.& cõsi.47.vol.5.Cor. cons.21.vol.4.Bertr.cons.156.n.5.vol.1.Soc.in cons.118.volu.2.& nonnulli alij Doctor relati per Tiraq.in præcitato tracta.const.possess.n.13.& seq.Sed quicquid isti Doct.suadeant contra istam communem,ob hoc factum foret ab ea recedere.quam quidem ita receptam tãquam verissimam intellige, vt non requirat expressam ratificationem, sed sufficiat,vt absens tacitè ratum habeat donationem istam,secundum Dec. in d.cons.586.Goza.cons.42.&Gratum d.cons.12.&quomodo,quib.modis,&signis videatur,seu colligatur tacitè absens ratificare donationem,vide Tiraq.latè declarãtem in d.tract. consti.possesso.in 3.par.30.limitatio.n.11.& seq.His accedit similiter,ꝙ in dubio præsumitur præsentia donatarij,licet nihil fuerit dictũ de præsentia ipsius. vt tenet gl.1.in l.1. in ver. inter præsentes,& ibi Bar.ff.de don.caus.mort.& gl.in l. optimam.in verb.ipso die,& in ver.seruus,& ibi Iac.But.C.de cõtrah.& committenda stipula.& tenet Io.de Imol.cons. 7. sed Bald.videtur tenere contrarium in l.si quando,per illum tex. C.de statu.& imagi.vbi respondet ad d.l.1. & ad l. optimam. quòd ibi per scripturam apparebat partes fuisse presentes,sed vbi non apparet,non præsumitur. F.Viuius.

Donatio facta absenti verbo tenus,si Donatarius adipiscatur postea possessionem rei donatæ, non tamen ideò dicetur contractus donationis perfectus,nisi etiã nuntius vel epistola interuenerit.cõmunem dicit in d.q.12.ver.sed pone.P.Fic.

donatio facta absenti, interuenientẽ Notario,q ꝓ absente acceptauerit,valet:& licet dõator postea antè, q̃ donatari? eã ratificauerit simplr reuocauerit, tñ simplex illa reuocatio ñ obstat qn donatarius adhuc postea eã ratificare possit.Hãc magis communem dicit in §.donatio.13.ver.1.ergo casu.cõtra.tenet Cagnol.in l.quo tutela.§.nec pacisc̃do. de reg. iur. imò etiam si donator etiam rem donatam in alium transtulisset,nihilominus valebit prior donatio. Hanc magis communem ꝑ Decium & Cagnolũ dicit in d.q.13.ver.Cõtrariã.Idẽ.

donatio facta coniugi à marito ignobili, vel sene, propter ignorabilitatem vel senium,valet.communem dicit in d.q.9. ver.sed pone.Putat tamen Clar. procedere,si in ipso actu dotis constitutæ fieret donatio,secùs si post. Idem.

donatio facta Ecclesiæ non potest propter ingratitudinem reuocari,quia cẽsetur Deo facta,qui ingratus esse non potest. com.dicit §.donatio.q.21.ver.Item quæro,cum seq. Idem.

donatione facta præsenti hoc pacto, vt certo casu veniẽte, res donata perueniat ad tertiũ quendã absentẽ,non licet donatori tale pactũ in præiudicium absentis remittere, etiam si nemo ꝓ absente acceptauerit &ideò nec reuocari potest.Magis cõem dicit in §.donatio.q.13.versi.Secũdus.cũ seq.Idem.

donatio facta per patrem filio emancipato,valet.communem dicit in §.donatio.q.8.ver.Secundo. Idem.

donatio hereditatis alicuius,non valet,qa Hereditatis verbum nihil excludit.communẽ dicit in d.§.donatio.q.19.vers. sed quæro.contr.Purpura.in l.fi.C.de pact. Idem.

donatio ĩdubio potius præsumitur esse inter viuos quam mortis causa facta, si in ipsa non sit facta mẽtio mortis, & ita non collata sit in tempus mortis.communem dicit in §.donatio.q.4.vers.Sed quæro. Idem.

donatio inter coniuges confirmatur morte donãtis.Intelligendum tamen si modò interuenerit traditio vera vel ficta, alias enim si sola promissio interuenit non confirmatur morte.communem dicit in d.q.9.ver.sed hoc intellige. Idem.

donatione immẽsa facta,si dicatur in instrumẽto, ꝙ donator velit cẽseri plures donationes non excedẽtes pro singula summam 500.solidorum,nihilominus cẽsebitur vna tantum donatio,& nullius valoris,tanquam clausula illa in fraudem legis apposita.cõem dt in §.donatio.q.17.vers.Sed pone. Idẽ.

donatio immẽsa iuramẽto firmata non eget insinuatione. Magis communem dicit in §.donatio.q.18.Intelligẽdum tamen hoc dicit,vt insinuationis renũciatum sit in specie,aliàs secùs.Item intelligendum vt valeat,si insinuatio debet interuenire in ipso actu donationis.Si autẽ esset lex, vel statutum ꝙ insinuatio deberet fieri intra certum tempus, eo casu iuramẽtum non firmat donationem, si insinuatio non esset facta intra præscriptum tempus.com.dicit.ead.q.ver.vlt. Idem.

donatio inofficiosa si facta sit vni ex filiis, tunc siue sit inofficiosa re tãtùm, siue re,& consilio,nũquam reuocatur nisi vsque ad legitimam aliorum filiorum. Si verò facta est extraneo,tũc si est inofficiosa re tãtùm reuocatur solummodo vsque ad legitimam, si verò est inofficiosa re & consilio,reuocatur in totũ.cõem dicit in §.donatio.q.24.ver.aut verò quis non agit. Et hæc quidem obtenent etiam in donatione iuramento confirmata.comm.ead.q.vers.Hæc autem. Idem.

Donationem inofficiosam in extraneum factã pater in totum non potest reuocare,si filio aliquid reliquerit.com. dicit in §.donatio.q.24.ver.Sed quid si pater. Idem.

donatio mortis causa inter coniuges facta non valet.§.donatio.q.9.ver.& hæc quidem. Idem.

donatio ob causam non potest reuocari propter ingratitudinem.com.dicit.§.donatio q.21.Sed quæro. Idem.

donatio ob causam, causa non secuta ipso iure reuocatur. com.dicit in §.donatio.q.24.ver.Præter has. Idem.

donatio omnium bonorũ, præsentium,& futu.non valet, com.dicit l.Cla.§.donatio.q.19.Si quis verò donat presentia sua bona tũtùm valet donatio.com.ead.q.ver.ex hac.Item valet donatio, si quis simpliciter donat bona sua. Imò etiam si quis vniuersaliter omnia bona sua donasset,quia eo casu non subintelliguntur bona futura. Similiter si quis donat omnia sua bona mobilia & immobilia,quia in tali donatione non venium iura & actiones,com.dicit.d.q.19.ver.eademque.cum seq.Valet tamen donatio omnium bon.præs.& fut.si mortis causa facta sit.com.ead.q.ver.sed quid si quis.In tantùm verò non valet don.om.bo.præs.& futu.vt etiam iuramẽto firmari non possit.com.dcit in §.donatio.q.20. Et nota quod talis donatio annullatur in totum,non pro parte tãtùm.com.ead.q.ver.Item quæro.Talis verò donatio facta Ecclesiæ valet,& est speciale in Ecclesia:quia etiam personam suam quis Ecclesiæ donare potest.ea.q.vers.vlterius.Valebit tamen eiusmodi donatio,si inter duos fratres reciprocè facta sit.ea q. ver. sed pone.&valet non solùm inter fratres,sed inter quoscunque si post mortem collata sit. Idem.

donatio propter merita facta valet,etiam si de ipsis meritis aliter,quam per assertionẽ donãtis non constet.Intellige modò non fiat inter personas prohibitas,nam eo casu non statur assertioni donãtis,sed requiritur probatio meritorum. com. dicit in §.donatio.q.3.ver.sed hic occurrit. Idem.

donatio propter nuptias nõ constituitur ipso iure.& ideò si nõ fuit petita cõstituì cõstante matrimonio, nõ potest postea soluto matrimonio peti.potest autem peti vt cõstituatur cõstante matrimonio, licet tpe dotis promissæ vel datæ,non fuerit petita,neq; ꝓstituta,com.dt.§.donatio.q.11.ver.fi.Idẽ.

donatio ꝓp superuenientiam filiorũ reuocatur etiam si appositũ sit iurm.com.dicit §.donatio.q.22.ver.stat ergo.Idem.

donatio reuocatur si post factã donationẽ ipsi donatori superueniant liberi.per dispositionẽ.l.si vnquam.C.de reuocat. don.com.dicit.§.donatio.q.20.in prin.Hinc infertur,ꝙ si Donator tẽpore donationis de liberis cogitasset,dispositio d.l. si vnquam non locũ habeat,nec donatio reuocari possit.com. dt.q.22.ver.ex qua. Sitr nõ reuocatur,si donatio esset facta in ꝓctu mrimonij,nã eo casu ꝑsumit donator de liberis cogitasse.com.dicit.eo.ver.Ex qua.q̃ tñ opi.ipsi Claro nõ placet.Idẽ.

Donatio omnium bonorum præsentium,& futurorum aliàs prohibita tanquam liberam testandi facultatem tollens nõ valet,nec tenet secund.Bar.& alios Doct.communiter in l.stipulatio hoc modo concepta.ff.de verb.oblig.quam nimirum communem sequuntur,declarant, & citant Mod. ibi, & Curt.iun.cõsi.23.num. 1. & infiniti cõsulentes variis in locis, sed fallit ista communis vbicunque donatio hæc esset facta ecclesiæ,tunc enim valet, & tenet,vt ponit Ias.in d.l. stipulatio hoc modo concepta.nume.10.& latius in l.fi.C.de pactis, ibique

ibique Dec.n.31.asseuerat istam esse com.opi.& in ca.in præsentia.n.8.& 27.de prob.in antiq.& post eum Aug.Berius.n. 81.& idem Dec.testatur cons.488.n.5.& Ias.cons.169.vol.4. tamen in hoc casu ecclesia ipsa teneretur donãti alimẽta sub ministrare.l.sunt qui.cũ trib.seq.ff.de re iud.& ita tenent omnes præcitati Doctor.examinãtes materiam istam.Fallit secũdo loco dicta cõis,si in ista donatiõe om.bo.præs.& futur.fuerit appositum precarium,tunc quippe habetur loco traditionis,vt per Doc.in d.l.stipulatio hoc modo cõcepta,Alex. in l. 3.§.incertam,& ibi Ias. audacter asserit istam esse com. opi.ff. de acq.posses.quam sequitur Afflict.decis.30.& Tiraq.in tracta.const.poss.in 2.par.30.ampliatio.Tertiò limitatur cõmunis ista,quãdo in donatione om.bo.præs. & futur.fuerit facta retẽtio fructuum, ac alicuius rei certæ à donãte,de qua disponere posset,quo,inquam,casu valet donatio,secun.Doct.omnes in d.l.fi.C.de pact.& in d.l.stipulatio hoc modo concepta, & alios complures cõgestos per Boer.decis.204.n.25.vbi affirmat istam esse com.opi.licet Deci.præcipitãter consi.33.& cõs.351.& cons.203.tenuerit contrarium,in quibus locis voluit etiam ipse Dec.donationem omnium bon.præs. & futur. non valere,quãdo donans reseruasset de illis bonis in vita disponere,simul ac in morte. Sed in hoc casu sicut in alio superiùs relato com.opi. videtur cõtra Decium, vt abundè deducit Boer.in d.decis.204.n.25. Quartò limitatur præcedẽs cõmunis, qñ aliquis donaret omnia bona sua alteri per stipulationem, tunc enim donatio ista trãsit in cõtractum qui est irreuocabilis,vt sentit gl.in d.l.fi.C.de pact.in verb.accommodauerit, quam communiter sequuntur scriben. ibi, & de ista communi vltra Moder.in d.l. stipulatio, & in d.l.fin. testatur Boer.decis.353.nu.2.& 14. F.Viuius.

Donatio facta à patre filio in potestate nõ valet regulariter,secũdum Doct.communiter in l.frater à fratre.ff. de cõd. indeb.quam communem citat,& latè limitat in decem casib. Crotus ibi,& inter alios casus limitatur per scribentes ista cõmunis nõ procedere, vbicunq; donatio esset iurata inter patrem & filium in potestate,quia tũc valeret,& sustineretur ratione iuramẽti,vt tenet Bal.in l.fi.C.de vsucap.pro do.in consi.430.præmittendũ est.vol.1.aliàs 362.vol.3.Abb.cæterique Canonistæ in c.cùm cõtingat.de iureiur.& Legistæ in d.l.frater à fratre.& in l.pacta,quæ cõtra.C.de pact.Aret.cons.27.& cõs.72.in fi.Alex.cons.20.vol.3.& in l.si donatione.C.de collatio.vbi Ias.quoq;.Dec.&Riminal.attestãtur istam esse com. opi.& idem Deci.consi.202.Parisi.cõs.69.n.128.vol.3.Bertr. cõs.35.& cõs.62.n.4.& cõs.135.n.1.vol.1.vbi dicit,ꝙ ista hodie videtur communis sntia tam scribẽtium in iure,quàm cõsulẽtium,quam etiam latè tenet Ias.cõs.118.vol.4.Soci. iun. cõs.13.vol.2.Ruyn.cõs.179.vol.1.& cõs.96.n.5.vol.5.Capi. decis.Neap.56.eamque fatetur communem Alci.in d.c.cum cõtingat.n.207.Et donatio ista nõ est imputãda filio in legitimam.l.si qñ.§.gñaliter.C.de inoffi.testa.& notat Grauet. cõs. 136.n.2.Fallit similiter dicta communis,quotiescũque donatio facta esset propter benemerita præcedẽtia filio in potestate cõstituto, tũc vtique ista donatio statim valeret, secũdùm gl.in Auth.vnde si parẽs.C.de inof.testam.Ratio est,quia prę sumitur sibi deberi ex operib.suis,&sic iudicatur aduẽtitium & aduẽtitia in quartam nõ computãtur.l.scimus§. repletionem.C.de inoffi.testa.Cæterùm Alex.consil.8.vol.2.allegando cõcordantia,dicit communem opinionem esse,ꝙ imputetur, nisi expressè dicatur. Ampliatur dicta limitatio eatenùs procedere,ꝙ si pater donaret filio,qui ipsi patri beneficia cõtulerat,nulla facta mẽtione,vel expressione meritorum,tũc præsumeretur istam donationem esse factam intuitu meritorum præcedẽtium:nõ autẽ intuitu filiationis.secũdum gl.cęterosque Doctores.communiter in d.l.si donatione,&Crotũ qui communem asseuerat in d.l.frater,à fratre.n.79. Tamẽ si in instrumẽto diceretur,sanguinis affectione,tũc potiùs præsumeretur dictam donationem celebratam fuisse naturali affectione,quàm ob merita,vt per Doct.præcitatos,& ita consuluit Pau.de Castr.cons.105. sed quæstionis tollendæ gratia cautè pater posset specificare benemerita.Vbicũque enim in instrumẽto forẽt specificata bnficia,valeret donatio inter patrem & filium,vt cõcludũt Doctores communiter in locis citatis,&communis ista nõ habet cõtradicẽtem,vt per Moder. in d.l.frater à fratre,& intellige limitationem hãc procedere, quãdo videlicet benemerita rei donatę respõderent,vt est gl. not.communiter approbata in d.l.si donatione.in ver. postulas,& in c.relatum.lib.2.in ver.iuxta seruitij.de testam.Bart.in l.ũ fortè.n.5.ff.de Castr.pecu.&in hoc nõ stãdũ esset cõfessioni patris,s.merita præcessisse, sed opus est ꝙ seruitia ipsa probẽtur,vt tenẽt glo.& Bart.in d.l.fortè.Ias.in d.l.frater à fratre. n.44.Cor.cons.144.n.10.vol.2.Man.in d.l.si donatione.n.46- vbi Rimi.n.8.Cotta in memoralibus iuris in ver.donatio inter patrem& filium.Ruynus cõs.96.n.2.vol.5.&Afflict.decis 360.n.15.& ista est communis.vt in sequẽti cõclusione ponã post prin.Fallit quoque dicta communis, quãdo pater remitteret filio vsumfructum in bonis aduentitiis filij, nam in casu hoc donatio statim valeret,nõ expectata morte patris,secundum Bart.in d.l.frater à fratre.n.57.& Bart.in l.2.C.de inof.testam.quam Doct.Bart.sequũtur Doct.communiter.Ias.in d.l. frater à fratre.n.44.& Crotus ibi.Fallit vlterius dicta communis nõ procedere in donatione facta filio in potestate à patre causa studij,quam donationẽ valere dicũt, sicuti pro dote facta.Bald.Ang.Alex.& Ias.in l.1.ff.solu.matri.quorum opinio certè videtur dubia & nimis periculosa:nã cõtrarium,ꝙ non valeat huiusmodi donatio,tenet Bart.Bald.sibi cõtrarius.Im. Alex.Iasonque similiter.Saly.Põtanus,& Ripa,qui prædictos citat in d.l.1.in fi. & recitat istam esse communem opinionẽ. Nec procedit hìc æquiparatio dotis, & studij. quoniam pater tenetur dotare filiã.l.fi.C.de dotis promissio.sed non tenetur aliquid dare filio causa studij,præter grammaticam,qua filius cum honestate cõditiõis suæ carere nõ potest.vt per Alex.in d.l.1.in fi. meritò donatio facta filio causa dotis per patrẽ valet,sed nõ idẽ iuris cẽseri debet de donatione facta causa studij,cũ in donatiõe studẽti facta fraus subesse possit,&tãto magis,qa Scholares sũt calidi,&aduers' eos ꝑsumit,vt tradit Bal. in d.l.neq; natales.C.d ꝓb.& Ias.l.1.ñ hoc.n.17.C.vñ legiti.Vi.

Donatio inter viuos facta vsque ad quingẽtos aureos,valet sine insinuatione.l.si quis pro redemptione.§.fi. C.de donat.& vltra nõ valet,quia don.excedẽs quingẽtos aur.debet insinuari.d.§.fi.& l.fancimus.e.tit. Sed hoc limitatur in donatione facta Ecclesiæ,vel alteri pio loco. Nã donatio ista vltra quingẽtos aureos nõ insinuata facta ecclesiæ, valet & tenet, ita Spec.& Io.Andr.post Pileum in tit.de instrum.editio.in §. porrò.in fi.Host.& Io.And.in c.fi.de fide instrum. Butrius, & Im.in c.ád hæc.de testam.Bar.& Alber.in l.illud.C. de sacrof. Eccles.Abb.in c.relatũ.el 1.n.4.de testa.Paul.Castr.cons.212. n.6.vol.2.in nouissimis.Calder.cons.111.de don. Cannari in tract.de insinuatio.in 3.par.q.8.& Paris.cons.70.nu.23.vol.4- &opinionem istam supponit esse cõmunem.Fel.in c.ecclesia sanctæ Mariæ.n.57.de cõstit.Ias.cõs.169.vol.4.&Ripa in 3.li. respõsorum.c.17.In contrariam sentẽtiam inclinauit gl.in §. sinimus.in auth.de nõ alie.vbi tenet,ꝙ donatio nõ valeat ecclesiæ facta sine insinuatione vltra quingẽtos solidos,& eam glo.Bar.præter morem suum cõtrarius latè confirmat,sequũtur etiam Cy.Alber.Ang.& Salic.in d.l.fancimus,Ang.& Fulgo.in l.pen.C.de do.Cy.Odo.Bal.Sal.& Pau.Cast.in d.l. illud, Barba.in d.c.ad hæc.Sed primam opinionem amplectendam esse suadeo,quæ videtur magis communis teste Ruyno cõs. 182.n.13.vol.1.Fallit secũdo loco dicta conclusio in donatione reciproca,& vicissitudinaria,quæ nõ requirit,nec eget insinuatione, etiam ꝙ excedat quingentos aur. secun.Ang.consi.169.visis ꝑdictis instrumẽtis.& voluit gl.in l. Aquilius Regulus.ff.de don.& ibi Doct.gl.& communiter scribent.in l. licet.C.de pact.Bal.post Guli.de Cu.in l.illud.C.de sacrof.eccl. & in l.3.C.qui bonis cede.poss.& in l.& si mortis, cir. fi.C.ad l.Falc.& in l.fin.ff.de exercito.Alex.cons.244. ponderatis,Io. And.in addi.Spec.in tit.de instru.editio.§.porro.circa fi.Ias.in l.si pater puellæ.C.de inof.testa.vbi plura congerit in materia vicissitudinaria,& idem Ias.cons.9.nu.13.posito inter consil. feudalia Alberti Bruni,& Curt.iun.cons.81.n.5. vbi deducit istam esse com.opi.Fallit tertiò regula prædicta,vbicũq; donatio esset facta vltra quingentos aureos,tamen,soluta gabella non ascenderetur in effectu vsque ad quingentos solidos, tunc profectò valet donatio vltra talem summam etiam nulla facta insinuatione secũd.Bar.in l.quoties.C.ad l.Falc.quem sequitur Bal.Imo.Pau.Cast.in lectu.Paduana.&ibi Alex.quoque,Rom.sing.cc.&Cremen.sing.pe.licet Ang.& præcipitãter d.l. quotiens asserat contrarium cuius fundamenta confunduntur per Alex.& alios communiter ibi.ista Bar.opinio communis etiam seruatur quotidie in practica,secundum citatos Doct.Limitatur quartò quotiescunque donatio hæc esset iurata,quia donatio sine insinuatione isto casu firmaretur iuramẽto,& iuramentum tolleret solennitatem insinuationis. secun.Ioan.Alex.& Imo.in loco superiùs citato:& hoc idem firmat Alex.in l.nemo potest.ff.de leg.1.dicens ꝙ ita sæpe consuluit,put reperit cons.4.vol.6.& cons.133.n.10.vol. 7.idemq; latè Aret.cons.247.& Dec.cons.77.& Dec.ꝓ.239. n.2.vbi scribit istam esse magis cõem sent.& cons.432.& ꝓsi. 488.n.6.Rubeus cons.59.n.5 Soc.iun.cons.118.nu.2. vol.2. Pari.consi.xxxiij.num.45.& cons.69.num.67.vol.3.Ruynus

consi.172.in fi.180.n.14.vol.1.&159.n.15.volu.4.Bellonus consi.60.Gratus consi.70.n.28.vol.1.Bertr.latè consi.1.n.19. vol.2.78.nouis.n.7.vol.3.&Cur.iun.cõsi.47.Sed Cur.ipse cõsi.66.cum seq.Inclinauit in contrariam opinionem negatiuã Bal.& Saly. & camque communem asserit Bauerius in tract. de virtute iuramẽti,prima par.ver.22.n.35.Ferratius cau.33. multos cumulãs.Ant.de Cãnaria in tract.de insinua.in 2.par. q.pe.& Calca.consi.25.& Crotus in d.l.nemo potest.n.21.& Tiraq.in l.si vnquam.n.138.& 154.C.de reuoc.don.vbi congerit nõnullos Doct.hinc inde pro vtraque parte.& opinionem istam negatiuam,contra cõmunem supponit esse magis communem Barbat.& multi alij relati per Moder.Senen.cõsi.69.lib.1.vbi citat omnes Doct.pro ista parte. Tamen prima sententia affirmatiua videtur verior, & magis communis, vt ś.ostẽdimus,& casu cueniẽte, semper secũdum eam iudicarẽ & cõsulerem.Quæ opinio retẽta tãquam verissima,& magis cõmunis limitatur nõ procedere,quãdo iuramentum donationis,si cõfirmaret donationem, tẽderet in præiudicium tertij: tunc enim donationem ipsam nõ cõfirmat tale iuramentũ,prout in notabili casu tradit Soc.iun.in d.cõsi.69.n.40.vo.j.

Prædictis accedit, q̃ in insinuãda donatione decretũ iudicis nõ requiritur,secũdum Bar.Rom.&alios in l.Modestinus. ff.de don.& opinionem istam asseuerat esse communem:Rogerius,ibi.n.16.Faber.& Aret.in §.1.Instit.de don.idemque tenet Bal.in l.illud.C.de sacrosecc.Ang.Pau.de Cast. & Ias.in l.omnium.C.de testam.Bertr.consi.248.nu.14.lib.1.Tiraq.in tract.de legib.cõnubia.in glo.5.nu.32. & Cannarius in dicto tract.de insinua.q.x.vbi abundè respõdet fundamentis Doct. cõtrariam tenẽtium.Occurrit similiter præmissis vtiliter hîc, q̃ insinuatio fieri potest coram quocunque iudice,etiam cui nõ subsit donator,nec res donata secundum Bar.& Roma.in d.l.Modestinus.Saly.in l.data.Alex.cõsi.156.vol.2.Guid.Pap. cõsi.23.n.6.& Fabrum in d.§.1.instit.de don.Sed cõtrarium tenuit Imo.in d.l.Modestinus.cui videtur inhærere Capicius de ci.Neap.203.idem tenet titubãter Guid.Pap.decis.325.Cætrùm prima opinio Bar. est verior & magis communis, quam seqtur Ant.de Cãnar.in dicto tract.de insinuatio.q.12. & Rogerius in d.l.Modestinus.n.19.Occurrit vltimo loco q̃ donationis insinuatio nihil aliud est,quã eam facere redigi in scriptis corã iudice, ita tradit Bart.in d.l.Modesti.n.2,quem Rom. Pau.Cast.& alij.communiter ibi sequuntur:vbi Cum.dicit,q̃ magis propriè loquẽdo est reductio donationis ad acta iudicis,idem quoque tradit Bart.in l.donationis.C.de don.Bal.in d.l.illud & in auth.si omnes.C.si min.ab her.Old.consi.253.in fi.Alex.consi.156.vol.2.& Soc.iun.consi.67.n.19.vol.2. F.Vi.

Donatio ex quinq; causis ingratitudinis reuocari potest, quas enumerat gl.in §.1.insti.de don.& tex.in l.fi.C.de reuoc. don.Sed ex hoc dubium resultat,nũquid ex alia causa simili, nõ expressa in dictis locis,liceat donationem reuocare,vt puta si donatarius donatorẽ nõ aluerit,Gofr.Alb.Ang.& Fulg. in d.l.fi.& Faber in d.§.1.tenẽt q̃ nõ,& opinio ista fuit de mẽte gl.in l.in cõdemnatione.ff.de reg.iur.quatenus dixit cautũ nõ reperiri,donatarium teneri ad alimẽta donatori,ergo propter ea nõ præstita,priuari donatione non debet.Cõtrarium verò tenet glo.Cy.Faber,& alij in d.l.fi. & post eos Ripa in q. 41.&49.n.163.& seq.Abb.Anch.Imo.&Barb.in c.fi.de don. Ias.in auth.nõ licet.C.de liber.præt.Lupus in rub.de don. inter virum & vxorem.§.70.n.25.Guli.Bened.in c.Rayn.n.19. de testa.verb.Guli.Mainer,& Cagnolus in d.l.in cõdemnatione. Et id saltem procedit secũdum plerósque prædictorum, quãdo donatio esset facta omnium bonorũ, vel magnæ quãtitatis, aut propter dictam donationem, donator ad egestatẽ redactus esset. Distinctionem istam ponit Rogerius in l. qui ex donatione.ff.de don.& hæc est æqua,& commu.opi. Contraria autem superiùs relata impia, & quæ gratos animos ad ingratitudinem prouocat,prout Sal.Ripa,Guli.Ben. Meynerius,& præcitati Doctores testantur,& Moder.in d.c.fi.Aliud exemplum vltra allegatum dictę com.opi.ponit Rip.in d.l.fi. Declaratur primò regula ista vbicũque donator donationem reuocare nõ potuit,vel quia ingratitudo sibi nota nõ fuit,vel repẽtina morte p̃uẽtus,impeditus fuit eã reuocare.ita voluit Io.And.Anc.Im. & cæteri Can.in d.c.fi.Rom.& Alex.in l.rei iudicatæ.ff.fol.mat.Faber in d.§.1.&Rip.in d.l.fi.q.61.vbi scribit istam esse comm.opi.& Moder.in allegato c.fi.quæ communis probatur hac ratione,quia nõ potest videri remissa ingratitudo ex taciturnitate defuncti, qui agere propter ignorãtiam, vel aliud impedimẽtum,nõ potuit.Argumẽto l. mater decedẽs.ff. de inof.testa. Ergo nõ mirum si heres suus potest ad reuocationem agere.Declaratur secũdo loco dicta cõclusio, q̃ñ fit reuocatio donatiõis in vltimo casu posito in d. l.fi.videlicet ob pacta donationi imposita,per donatariũ non adimpleta,nam hoc ius ad heredem quoque donãtis trãsmittitur,vi cõcludũt ibi Bal.Ang.Alb.Sal.&alij cõiter moti,quoniam nõ fit eo casu reuocatio propter ingratitudinem,sed pp pacta nõ seruata,prout etiam dicũt Abb.Sycul.& Barba.in d. c.fi.Fulg.& Ripa verò q.63.in d.l.fi.tradũt in hoc quãdam distinctionem,quæ erit satis vtilis in practica.Amplia,prędicta, q̃ donatarius in isto casu nõ posset purgare moraã & præsertim,quãdo ipse donatarius iurasset cõuenta inter ipsum & donãtem adimplere:nam iuramẽtum obstaret purgationi l.si qs maior:vbi Bart.C.de transact. & idem Bart. & alij communiter in l.si insulã. ff.de ver.obl.&ita in terminis cõsuluit Corn. consi.cx.vol.1.Sed nũquid purgatio ista moræ admittatur de æquitate Canonica,vide Moder.declarãtes in d.l.si insulam& Ripa in d.l.fi.n.110.cum seq.Sed vbicũque(nota ad prẽmissorum interpretationem)donatio esset remuneratoria,propter ingratitudinẽ reuocari nõ posset,secũdum Roma.consi.298. in fi.circa prẽmissum,& voluit Alex.cõsi.215.nec arguẽdi.volu.3.vni subdit, q̃ licet aliàs priuilegium exẽptionis possit reuocari propter ingratitudinem,vt notat Bal.in l.2.C.de lib.& eorum lib.tamen quãdo esset cõcessum in remunerationem, nõ posset reuocari propter ingratitudinem , ad quod allegat Bald.in l.si cum mihi.ff.de dolo, nec posset reuocari donatio facta Ecclesiæ,propter ingratitudinem Prælati,vt sentiunt omnes Can.in d.c.fi.& ista est communis opi.teste Ripa in d.l. fi.nu.173.& seq.vbi eam latè probat & declarat. F.Viuius.

donatio facta inter virum & vxorem,cõstãte matrimonio firmatur iuramẽto.Est communis opi.secũdum Ias.in l.pacta quæ cõtra.C.de pact.Dec.cõsi.232.dura admodum.Idem cõsil.240.& diligenter,Alex.consi.8.in 2.volu.Dec.dicit magis esse cõmunem,in cõsi.202.vt patris cõsult.vol.1.M.Chærian.

donatio facta inter patrem,&filium cõfirmatur iuramẽto. Est com.opi.secũdum Decium cõsi.239. Primò non videtur. in princip.& consil.432.cùm sit quod Almericus. Idem.

In donatione facta à patre filio propter benemerita,nõ stat tur soli assertioni patris de benemeritis , nisi aliter probẽtur. Est communis opi.secundum Decium, consi.366. pro declaratione.Oldr.consi.5.Titius dedit.in fi. Idem.

donatio causa mortis, facta per filium patri , ipso patre ad suam vtilitatem cõsentiente nõ valet, Est communis opi. secũdum Dec.consi.279.placet mihi.ver.ita ergo in proposito. vol.2. Idem.

Fallit quando pater generaliter cõsensisset filio donãti causa mortis,vt possit donare cui voluerit:ita Dec.in d.consi.ver. & certè negari non potest.

In Donatione remuneratoria,non habet locum dispositio l.si vnquam,C.de reuoc.don.Est communis opi.secun.Deci. cõsi.366.pro declaratione.ver.venio ad tertium dubium.Tamen pars,quę dicit donationem esse remuneratoriam,debet probare veritatẽ benemeritorum : nec sufficit assertio solius donantis,etiam in specie,secundum eundem.

donatio omnium bonorum,præsentium& futurorũ,facta Ecclesiæ valet fauore ecclesiæ.Est com.opi,secũdum Dec. in c.in præsentia.in prin.ver.opi.tamen.extra de probat.Alex.in l.stipulatio hoc modo concep.de verb.obl.Dec.in consi.488. in causa.ver.secundò respondetur,vol.3. Idem.

Vestes prætiosæ,gemmæ,catenæ,monilia,& alia ornamenta p̃ maritũ vxori vel sp̃osæ tradita,nõ cẽsentur donata,sed vt ornatius incedat,ad vsum tm̃ accommodata,igitur veniũt ip si marito,vel eius hæredib.restituẽda.Est cõis opi. secundum Corn.q̃.81.primus q̃sultationis.ver.nõ obstãtib.vo.j. Idem.

donatio omnium bonorum præsentium & futurorum, etiam cum iuramento nõ valet omnino,nec in parte.Est communis opi.secundum Corn.consi.166.in præsenti.ver.ex quibus.vol.2.Pulchrè Dec.consi.30.vol.1. Idem.

donatio facta in aliquo testamẽto , in pœnam mutationis ipsius testamenti non valet.Est communis opi.secundum Alex.in consi.156.viso testamento.vol.7. Idem.

Iocalia & alia ornamẽta,missa vel tradita à sponso sponsę, in dubio nõ censentur ei tradita animo donãdi , sed ad vsum cõcedendi,vt sponsa venustior reddatur.Est com.opi. secun. Alex.consi.155.viso.tit.in fi.vol.7.& vide ś.n.7. Idem.

donatio facta filio emãcipato,aliis filiis in potestate cõferri debet,sed nõ aliis emãcipatis.Est verior & magis com.opi. secund.Dec.in cõsi.59.licet in causa.circ.fi.ver.nõ obstant allegata.vol.1.& com.opi.maximè procedit,quando non conferendo fratres ad maiorem æqualitatem reducuntur,vt ibidem tradit Deci.vers.sed tamen diligenter. Idem.

donatio omnium bonorum præsentium valet,& tenet.Est com.opi.secun.Corn.consi.228.viso. ver.nõ obstat,& consi.

252.primo.ver.sed quòd imò,vol.3. Idem.

Promissio sciẽter facta,etiam sine aliqua causa discreta vel specificata,videtur facta animo donandi.Est com. secundum Alex.consi.4.circa primum.ver.sed his nõ obstant.vol.1. Idẽ.

Donatio iurata non infringitur ex defectu insinuationis. Est vera opi.secundum Alex.in consi.4. vers. quinimò. virtute.vol.1. Idem.

Ad iudicandam quantitatem Donationis inspicitur quantitas bonorum existentium tempore mortis donatoris. Est com. opi.secundum Alexan.consi.14.circa primum.in fi.ver. non obstat.vol.1. Idem.

Constitutum donãtis,& possidentis,in fauorem primi donatarij.præfertur actuali donationi secundo donatario factæ. Est com.opi.secundum Alex.d.consi.14.in fi.vol.1. Idem.

Pactum q̃ Donatio prætextu ingratitudinis reuocari non possit,non valet,secundum Pau.&Ias.in l.fi.C.de pact.Butr.& Imol.in c.fi. de donat.Et est communis opi. secundum Alex. in l.stipulatio hoc modo concepta,de verb.obli.nisi interuenerit iuramentum:quia tunc tale pactum confirmatur secundum Alex.consi.40.super primo.ver.frustra quęritur.vol.4.& Corn.consi.102.vo.1. Idem.

Donatio facta patri à filio,de cõsensu ipsius patris indistinctè,non valet.Est magis com.opi.secun.Deci.consi.245.versi. non obstant.vol.3.post Soc.ln l.1.§.fuit quæsitum.ad Trebel. vide ś.nu.4. Idem.

Donatio omnium bonorum præsentium & futurorum,reseruato tamen vsufructu,non valet.Est verior opi.secundum Ripam,in lib.3.resp.c.14.ver.circa tertium.& ita tenuit Pau. de Cast.in consi.cj.notandum est.in l.fi.C.de pact.Corn.in cõsil.176. in præsenti.volu.2.Dec.in consi.30.& in consi.251. in causa magnificæ. Licet contrarium tenuerunt Alex. & Ias. in l.stipulatio hoc modo concepta,de verb.oblig.tamen præcedens est verior,& communior,vt patet ex prædictis. Idem.

donatio facta alicui & eius liberis vel descendẽtibus,vt facta ordine successiuo vt primò pater,deinde post eius mortẽ filij admittantur.Ita est communis obseruantia, & Doct.opi. secun.Dec.in con.607.viso puncto.in prin.vol.5. Idem.

Donatio facta sine solennitatibus,à iure vel statuto requisitis iuramento suppletur & conualidatur.Est vera & com.opi. secun.Ias.in consi.51.si tota dubitatio.nu.3.vol.1.

donatio patris in filium, ab initio efficax & irreuocabilis, in eius legitimam nõ imputatur,nisi hoc in donatione expressum fuerit.Est com.opi.secundum Ale.in consi.8.visis.in prin cip.vol.2. Idem.

Pater donans alicui,potest specialiter renũciare beneficio l.si vnquam.C.de reuoc.donat.quia mero fauore ipsius patris inductum est.Magis com. opi.secun.Ias.consi.125. Bartholomeus.vol.1. Idem.

donatio vbicunque incipit à promissione , donator tenetur de euictione,secundum gl.Bart.ceterosque Doc.communiter.in l.Aristo.§.fi. de don.ff.vbi Rogerius plures casus q̃siderat.Sed contrarium expresse tenet,& firmat gl.fi.in l. Iulianus.§.qui fundum.ff.de verb.obli.Iac.de Arena. & Alberi. in l.j.C.de iure dot.Cum.in d.l.Aristo.in fi.Fulg.in l.ad res donatas.ff.de ædi.&in l.si tibi.§.pactum Bart.in l.fi id quod aurum, nu.7.ff.de verb.obli.idem sentit Ripa lib.3.responsorum c.8. n.2.& Faber in §.1.Instit.de donat. ceterum rationes istorum Doc.parum,aut nihil me mouens ad discedendum à præmissa communi opinione , quæ quippe ita amplexa absque alia rationum inculcatione limitatur non procedere in donatione facta per libertum in fraudem patroni, quã licet patronus reuocet, nihilominus donatarius nõ habet actionem de euictione contra libertum,posito quod donatio cæperit à p̃missione. casus est singularis secũdum vnum intellectum gl. quem Bart.Ang.Pau.Cast.Im. & alij communiter sequuntur ibi,& in l.qui res.§.1.ff.de solut.&Rom.in d.l.Aristo.§.fi.inferens ibid.esse,in patre reuocante alienata per filiũ in eius fraudem.Limitatur similiter dicta communis,quando euictio sequuta fuit virtute hypothecæ ignoratæ , vt quia res fuerat obligata per antecessores donãtis,ita Pau.Cast.in l.fi rem meã. in fi.ff.de sol.quem sequitur Afflict.in c.1.n.8.de lege Corra. Limitatur tertio loco dicta communis nõ procedere,quãdo donatio ipsa nõ incipit à promissione,sed à traditione,tũc donator nõ teneretur aliquo modo de euictione,secũdum glo. in d.§.1.Instit.de donat.vltra quam gl.& alias,quas citat Areti.ibi habes aliam d.l.ad res donatas,quam sequitur Cepol.ibi in n.7.Doct.in l.Aristo.§.fi.Im.in c.fi.de emp.& vend.Corne. consi.141.vol.2.Ias.consi.34.& consi.73.volu.1.Ruinus consi. 184.lib.1.Boer.consi.67.in prin.&ista est communis opi.teste Aret.in d.§.1.Insti.de donat.& Curt.iun.consi.178.n.27.quæ ampliatur in tantum procedere,vt habeat locum non solùm in donatione,quæ incipit à vera traditione,verum etiam à ficta,vt quia donator consensit se donatarij nomine possidere, id enim constitutum est actus fictus & ficta traditio, vt tenet gl.&Doc.in l.ab emptione.ff.de pact.Bart.in l.si is qui pro emptore.ff.de vsuca.Bal.in l.pen.C.de vsuc.pro dona.Corn. consi.343.li.1.& Cuma.consi.173.& ratio huius ampliationis ad præmissam tertiam limitationem per Doct.præcitatos allegatur ista,quoniam licet constitutum sit ficta traditio,tamen ex eo transfertur vera,& propria possessio,ac si vera traditio interuenisset,vt tradunt Bar.Ang.Bal.Fulg.in d.l. ab emptione, in fi.Bart.Im.& Ias.in d.l.si is,qui pro emptore.Roma in l.traditionibus,C.de pact.Aret. in §.per traditionem.Instit.de rer. diuis.Alex.consi.83.volu.6. cum infinitis aliis quos cumulat Tiraq.in tract.de p̃stit.possess.2.par.n.2.vbi tãdem.n.6.cõcludit istam fore magis communem opi.propterea nõ est mirũ, si donãs de euictione nõ tenetur.Sublimitatur tm̃ seu declaratur dicta vltima limitatio ita ampliata in donatione remuneratoria, in qua donator tenetur de euictione, licet à traditione inceperit,ita Rayneri.Iac.de Arena,Bart.Areti.Alex.Ias.& alij communiter in d.l.Iulianus.§.qui fundum.Ias.in l.ex hoc iure,nu.68.ff.de iust.& iur.& consi.34.ś.citato.Alex.consi.47. Cor.consi.194.vol.3.Rubeus consi.95.in fi.Tyraq.in l.si vnq̃. C.de reuoc.donat.n.51.Grauet.consi.64.nu.2.& Boeri.decis. 67. Declaratur quoque dicta limit.nõ procedere quãdo promissa foret euictio siue per stipulationem,vel nudo pacto hodie,secun.Bart.in d.l.Aristo. §.fi.Aret.&Ias.in d.§.1.Inst.de dona.in addi.Christophori,&Boeri.in citata decis.67.in prin.de quo tm̃ secundo dubitat Im.in d.l.Aristo.§.fi.quia hoc secundum eum nõ reperitur iure cautum,nec tale pactum videtur posse vestiri cohærẽtia cõtractus, qui nõ producit actionem Sed(quicquid ipse suadeat)opinio Bart.& sequacium est cõmuniori interpretũ calculo approbata,vt attestãtur Doct. in præcitatis locis:procederet etiam ista cõis,si verbis generalibus promissa fuerit euictio, vt quia donator promiserit rem donatã bonã facere,ita tenet Corn.consi.141.n.10.vol.2.Procederet similiter quotiescũque donator promisit pro suo dato,vel facto,dicitur enim de euictione promisisse iuxta notata per gl.Bart.Bald.Sal.Pau.de Cast.in l.si seruus.in princ.ff.de con.fur.& ita tenet Goza.consi.60.nu.16. F.Viuius.

Donatio sub cõditione facta dicitur propria,& simplex donatio,vt cõcludit Bart.Pau.de Cast.Cu.ceteriq; cõiter per illũ tex.in l.2.§.si pecuniã.ff.de dona.Dec.in 1.lect.n.19.& Moder.oẽs in l.1.ff.si cer.pet.Cõtrariã verò partẽ tenuit Areti.in §.1.Instit.de donat.vbi voluit,q̃ donatio propria debeat fieri purè,& mera liberalitate,ita q̃ donatarius nõ sit adstrictus ad aliq̃d dãdũ,vel faciẽdũ.Circa primũ,q̃ purè faciẽda sit donatio sentit Aret.q̃ donatio ,ppria sub cõditione fieri nõ possit, meritò cõcludẽdũ est in hac re distinguẽdo, quod quædã est cõditio depẽdẽs ex facto donatarij,& commodũ donãtis respiciẽs,puta si donatarius q̃d donãti dederit,vel fecerit, & ista nõ est vera donatio.Cẽsetur.n.donãs moueri nõ ex liberalitate,sed spe lucri futuri.casus est in l.hoc iure.§.1.ff.de donat.& ita ,pcedit sntia Are.in d.§. 1. Altera verò est cõditio nõ respiciẽs donãtis cõmodũ,sed futurũ euẽtũ,& ista nõ impedit quominus dicatur vera donatio,q̃a nõ cẽsetur moueri ad donandum cõtemplatione illius casus,sed ex sua liberalitate : nõ tm̃ vult donare nisi casus eueniat, ita tradit Pau.de Cast.in d.l. 1. ff.de donat.Bart.in d.§.si pecunia.Dec.in l.diuus.ff.de reg.iur. & in d.l.1.in 1.lect.ff.si cert.pet.& Crauet.consi.85. Viuius.

Donatio iuris presentãdi facta laico non valet sine cõsensu Episcopi.Magis communem ait Phil.Dec.consi.541.B.Villal.

donatio propriè nõ est cõtractus,Communis est,vt refert, probat & sequitur Rimi.super Rub.de don.n.62.Insti.I.Fich.

donatio facta filio causa studij non valet.Magis communẽ dicit Franc.Rip.in l.1.nu.140.solu.mat. B.Villal.

donationẽ nõ solũ ex quinq; causis ingratitudinis in fi.ca. de reuoc.don.expressis,verum etiam aliis,consimilis grauitatis,reuocari posse , communis , & æqua est opinio, contraria verò impia.ita Hippol.in §.1.num.356.Instit.de do. I.Fich.

donatio inter virũ & vxorẽ,hẽt q̃ditionẽ tacitã,si donãs p̃decesserit.Alc.ī c.cũ cõtingat.n.106.d̃ iureiu.cõem d̃t.B.Vil.

donatio alias inualida p̃p omissam insinuationẽ iuro firmatur.Hæc magis cõis ẽ opi.fm Rimi.ī §.1.n.255.inst.d̃ don I.Fi.

Fallit in donatione iurata, q̃a statim sortitur suum effectũ: Soc.in suis fallen.reg.ciiij.in vers.donatio,cõem dicit.Sed circa istã fallẽtiam variæ sunt doctorũ opiniones,Curt.Seni.q̃s. 66.n.6.dicit donationẽ inter q̃iuges nõ firmari iuro,vbi dicit cõem,Alc.tamen in d.c.cum contingat n.197.contrariam dicit magis cõem,licet sibi nõ placet: Ioan.Lupus in dicta Rub.

de donat.inter vir.& vxor.§.fi.in fi.n.1.dicit communem nostram limitationem:& obseruari in practica. & idem Ioan.de Rip.in suis resp.libr.3. & c.17.n.1.& Couar.in rub.de testam. parte 2.n.22.communem dicit limitationem.

De iure regio donatio inter vir.& vxor.infra annum contractus matrimonij non valet:post annũ,si filij superueniant: idem non valet nisi in quinto bonorum l.6.tit.1.lib.3.si tamẽ filij nõ superueniant valet.l.3.tit.12.lib.3.For.ll.quam legem limita,vt in nostra communi,si donans prædecesserit:cũ qua concor.l.4.tit.11.part.4. sed limita dictam communem:& ꝙ non sit necessariam,quod prædecesserit donans,quando ipse donans non efficitur pauperior ex donatione etiam si donatarius efficiatur ditior per l.5.tit.11.par.4.vel si recipiens non efficitur ditior:etiam si donans efficitur pauperior.vt in l.6.titu.11.par.ea.Nota ꝙ hæc donatio inter cõiuges ad hoc quod morte cõfirmetur:requiritur traditio vt per Io.Lupum in repet.rub.de donat.§.35.ver.aduerte nunc,per totum. vbi vide aliqua per quæ fit traditio.

Nota quod ad confirmationẽ istius donationis sufficit traditio ficta Ant.Gomez in l.45.tau.nu.3.communem dicit ex gl.in l.2.C.de dote cau. & non num. Et nota quod si donatio inter coniuges sit reciproca non requiritur traditio ad hoc ꝙ confirmetur morte:vt eleganter dicit Pau.Castr. in l. si pater.ff.de dona.inter vir.& vxor.de quo meminit.Ioan. Lupus in repetit.d.rub.§.50.nu.17.de dona.inter vir.& vxor.& vide eundem Io.Lupum §.75.per totum.

Donatio,quæ morte confirmatur:non censetur inter fratres:quia habet vim legati.Io.de Ripa.in suis resp.lib.3.de dona.c.9.nu.8.communem dicit. B.Villal.

donatio simplex facta per patrẽ, filio in potestate mortuo fratre,non confertur:ex quo facta non valet,sed per mortem confirmatur,Ias.in l.ex testamento.num.10.C.de collat.communem dicit.

Fallit primò si est donatio iurata,quia statim valet. Alci.in c.cum cõtingat.n.207.de iureiur.Io.de Ripa de dona. in d.n.8.& Deci.cons.688.& cons.266.& 239.& Io. Duran.in arte testan.tit.3.cau.2.communem dicit. B.Villal.

ADDITIO. De hac fallentia & ꝙ communis sit, vide plura apud Hippo.Riminal.in §.1.n.291.Insti.de dona. I.Fich.

Fallit secundò, inquantum dicit, quod valet statim, quòd est conferenda in donatione facta filio existenti sub patria potestate ex causa studij quæ statim valet, & non confertur. Segu.in l.vnum ex familia. §.sed si fundum. numer.131.ff.de leg.2.& Ias.in l.1.n.52.ff.sol.mat.communem dicũt:Contrariam,sc.ꝙ conferatur,dicit magis communem Ripa in l.1.ff. sol.matr.n.104.sed opi.Did.de Segu. & Ias. approbatur per l.5.ti.15.part.6.vbi disponitur valere donationem,& non conferri,quam limita in peruerso scholari, vt per Stellam recitatur colla.in ver.quæ res sint quæ non cadunt.in collationem, vt per Alex.in auth.quod locum.de colla.C. & ibi Ias. & vide Cora.in l.frater à fratre,n.64.ff.de cond.indebit.& ad hoc ptinet qd dicit Tiraq.trac.cessante causa.in ver.priuilegij causæ. n.207.vbi dicit esse communem opi.ꝙ priuilegium concessum scholasticis comprehendit parum studẽtes ex Domini. in procem.lib.6.Decret.licet sibi non placeat. B.Villal.

donatio simplex facta filio emancipato confertur, Ias. in l. ex testamento.nu.14.C.de colla.communem dicit.

Amplia istam communem, quia non solùm est conferenda cum alio filio sub potestate, sed etiam cum emancipato. Ias.in d.l.ex testamento.communem dicit. B.Villal.

donatio facta filio per patrem,qui est sub eius potestate,in ducit obligationẽ naturalem. Io.Cor.l.frater à fratre.§.quæsitum.n.46.ff.de cond.indeb.communem dicit. Villal.

Nota quod ad hoc ꝙ donatio facta filio sub patria potestate constituto confirmetur morte,requiritur traditio.glo.in l. Papinianus.ff.de dona.inter vir. & vxor. communiter approbata vt per Ias.in d.l.frater à fratre n.46. Et nota ꝙ hæc traditio sufficit,si fiat per traditionẽ veram,vel fictam, vt per clausulam constituti,vt not.gl.in l.2.C.de inof.testam.& Segu. in l.1.nu.1.§.sed si fundum.ff.de leg.2.

In istis donationibus factis per patrem filiis de iure regio disponitur per l.17.in decis.tau.ꝙ pater siue filiis sub potestate,vel emancipatis potest donare tertium,& quintum bonorum:& potest reuocari talis donatio vsque ad mortem donãtis:nisi sit ex causa onerosa vel cum alio tertio facta donatio: & illud tertium, & quintum est,ꝙ pater potest in vita, vel in morte donare,vel legare siue vni,siue pluribus filiis per l.26. tau.&nõ requiritur iuramentum ad validitatem donationis. teneo etiam ꝙ de iure regio non habet locum d.l.3.tit.4.par. 5.nec l.5.tit.15.part.6.de quibus in n.97.nec communis opi. dicti nu.stantibus aliis filiis priuarentur sua legitima:cum iuramentum non debet operari in præiudicium tertij per text. in c.quamuis,de pactis in sexto.& in c.veniens,de iureiur. ex quibus cõcludit Alc.in c.cum cõtingat,n.30.de iureiur. cum aliis sequentibus,ꝙ alienatio fundi dotalis cum iuramẽto,licet operetur cõtra mulierem,nõ tamen adstringit filias quin possint petere reuocationem iuramẽto non obstante,quem vide. Tamen iuramentum producit effectum in patre dotante:ita ꝙ pater non poterit reuocare dictas donationes:cũ iam sortitæ sint effectum per dictam opinionem n.96.& quod ad istum effectum remanent dict.ll.par. incorrectæ. Et etiam ex iuramento producitur alius effectus:quod ex dicta donatione non deducitur tertium & quintum: in quibus alius frater eius melioratur, sed dictæ donationes comprehendũtur sub tertio & quinto,per l.septuagesimam quintam in ord.tau.Et nota,ꝙ stante d.l.26.tau.non habet locum communis opi.de qua per Ias.in l.si quando talis.§.generaliter.C. de inoff. testa, ꝙ donata filiis inter viuos non conferuntur, nec computantur in legitima:cùm per dictam l.nõ potest ligari, nec donari filiis vltra tertium,& quintum etiam plurimis, item nota stãte l.17.tau.disponẽte donationem,secuta traditione, ꝙ non potest reuocari:quod non solùm habet locum in filio emancipato:sed etiã in eo qui est sub potestate patria,vt per Io.Lupum in d.l.n.15.Item nota ꝙ per l.in curiis Madricij,cẽtesima prima, Pater nõ potest meliorare filiam donatione inter viuos vltra legitimam quod per d.l. nõ reprobatur melioratio facienda in testamento secundum l.9.tit.*lxs mandas* lib.3.For. ll. & de istis donationibus vide Nunium in dictionario litera C. B.Villal.

donatio inter patrem,& filium in potestate iuramento cõfirmatur,& sustinetur.communem dicunt Ias.Deci.Riminal. Parisius,Bertrand.Ruynus & Alc.secundum Hipp.in §.1.nu. 273.Instit.de donat. I.Fich.

Nota ꝙ donatio facta etiam ab infirmo, si mentio mortis non est facta in ea,censetur inter viuos,Ripa in lib.3.resp. de dona.c.9.nu.7.communem dicit. B.Villal.

donatio facta inter prohibitos propter bene merita etiam si merita in specie exprimantur, probanda sunt merita, vt in donatione concubinæ facta per militem,vel clericum.Cora. in l.frater à fratre.§.quæsitum.n.55.ff.de cond.indeb.com. dicit & vide in verbo merita.

Nota istam communem ad intel.l.3.tit.9.li.5.quæ loquuntur de dona.regalibus. B.Villal.

donatio inter vir.& vxor.iuramento confirmatur.Ias.magis com.dicit in l.pacta quæ contra.C.de pact.refert Rimi.in §.1.n.272.Instit.de donat. I.Fich.

donatio generalis non comprehendit rem debitam donatori ex fideicommisso.Boer.deci.33.commu.dicit. B.Villa.

donatio ecclesiæ vel pio loco facta, excedens quingentos aureos,etiam si non insinuata sit,tamen valet.commu.dicunt Fel.Rip.Ias.& Ruin. vt eos allegat & sequitur Rimi.in §.1.n. 385.inst.de act. I.Fich.

donatio omnium bonorum tam præsentium, quàm futurorum non valet. Curt.iun.cons.25.nu.1.Pan.cons.48.vol.2. Io.Duran.in arte testan.tit.10.cau.2.communem dicit.

Amplia etiam si interueniat iuramentum.Cur.iun.d.cons. 25.n.6.com.dicit. B.Villal.

Contrariam tamen dicunt communem multi Doct. quos vide apud Pet.Duen.reg.219.ver.secus tamen esset,&c.co sci licet casu quando libera esset testandi facultas. I.Fich.

Fallit primò, si sit donatio vniuersalis omnium bonorum, quia valet,& intelligitur solum de præsentibus,Ias.cons.5.volum.3.communem dicit.

Fallit secundò,in donatione omnium bonorum post mortem:quia etiam præsumitur de præsentibus tantum,Ias.in d. cons.5.resp.ad tertium communem dicit.

de iure regio donatio omnium bonorum etiam præsentiam,non valet,l.7.tit.12.lib.3.For.ll.& l.69.tau.Et si quis habet filios, vel descendentes poterit donare extraneis solum quintam bonorum per d.l.7. filiis autem tertiam & quintam l.6.& 27.tau. Habens autem descendentes, potest donare etiam extraneis tertiam bonorum l.18. tau. si non habet descendentes nec ascendentes potest donare tertiam partem bonorum non tamen omnia etiam præsentia per d.l.69. & vide plures limit.per Soc.in reg.108.

Fallit tertiò,si fiat ecclesiæ,Ant.Gom.in l.69.tau.n.7.commun.dicit ex Bart.in l.fin.C.de pact. sed tamen ecclesia tenetur donatorem alimentare l.sunt qui. cum tribus seq. ff.de reiud.& pro hoc est l.1.tit.fin.part.5.quam etiam testatur commun.Deci.cons.488.num.5. B.Villalob.

ADD

ADDITIO.de hac donatiõe omnium bonorum, & quod non valeat,etiam quò ad bona præsentia,secundum communem, vide diffusissimè Hippo. de Rimi. in principio Instit. de don.nu.364.cum seq. I.Fich.

Donatio omnium bonorum mobilium & immobilium non comprehendit iura & actiones:quia sunt species separatæ,Ias.cons.5.vol.3.communem dicit. B.Villal.

donatio de fundo trium iugerum, etiam si plura sint iugera:omnia comprehendit:secùs tamen,si de iugeribus facta sit donatio.Alex.cons.106.vol.6.&Dec.cons.347.communem dicunt:quam declarat Dec.quando est facta mentio de confinibus,& vide Curt.iun. cons. 131.vbi concludit cum distinctione, quam dicit ibi communem: aut incepit contractus à iugeribus, & tunc non comprehenduntur plura quàm nomi nata:si tamen incepit à fundo,etiam si plura sint iugera comprehenduntur:& sic est intelligendus tex.in l.si fundum.ff.de euict. Idem.

donatio cuiuslibet partis bonorum reuocatur per superuenientiam filiorum.Io.de Rip.in l.1.q.7.nu.15.C. de reuoc. don.communem dicit.

Amplia etiam si sit iurata,idem Rip.q.3.nu.7.comm.dicit.

Amplia secundò, in donatione cuiuscunque rei particularis Io.Nic.in addi.ad Ale.in trac.de præsump.reg.1.præsump. 14.com.dicit.

Fallit,si res donata sit minima.d.Ioan.Nic.num.4.communem dicit. Idem.

donatio cum clausula,si cõtigerit reuocare testamentum, est inutilis:& nõ firmatur iuramẽto,quia tollit factionem testamenti.Alex.cons.156.vol.6.communem dicit, licet antiquitus communis opi.erat contra.per Ioan.Duran.in arte testan.tit.10.cau.2. Idem.

donatio facta ecclesiæ,valida fit.Ang.in procem.insti.communem dicit. Idem.

donatio facta ambasiatoribus, non præsumitur facta contẽplatione principis,sed illorum.Alc.de præsump.reg.1.præsump.18.nu.2.communem dicit. Idem.

donatio facta per auum nepoti censetur aduentitia:& non acquiritur patri. Alc.ibidem.in fi.communem dicit. Idem.

donatio propter solam consanguinitatem non præsumitur,nisi concurrant hæc duo,diuturnitas temporis,& ratio ꝓpius calculata vt nota.in l.Procula.ff.de prob.Et communem dicit Alcia.in tract.præsump.Reg.1.præsump.32.n.5.cum ibi allega. I.Fich.

donatio si incipit à traditione,& non à ꝓmissione,donator non tenetur de euictione.Curt.iun.cons.178.n.27. communem dicit. B.Villal.

ADDITIO. Et communem dicit Bart. Cæpola in l. ad res donatas.n.7.ff.de ædil.edict.Et Aret.in §.1.instit.de don.I.Fic.

Nisi malitiosè donauerit,quia tenetur dare donatario tertiam partem prætij,donatario tamen ignorante l.13.ti.7.par. 3. si tamen donatarius sciuerit rem esse alienam, & receperit in donationem,emptionem,vel permutationem,reddit eam domino cum duplo,l.6.tit.10.For.ll.libr.3.& vide Io.Lupum in repe.rub.de don.inter vir.& vxor.§.65.n.54.& vide l.6.tit. 13.lib.4.For.ll. B.Villal.

donatio non dicitur ex hoc simulata,ꝙ donans semper perseuerauerit in possessione.Curt.iun.cons.108.n.11.communem dicit.quam intellige quo ad ipsos contrahentes.secus tamen quo ad tertium creditorem.Imo.cons.55.& Panor.in c. dilectus.el 1. de præb.& Boer.in consuet.Bituri.in rub.*des donations*.§.primo.&relinquitur arbitrio iudicis inspecta qualitate personarum,& rerum.vt per Bald.cons.70.n.5.vol.1.& vide Tiraq.de constit.par.3.limi.9.per totam. B.Villal.

donatio,nec alius contractus in dispositionibus cõtra ius, non venit appellatione venditionis:secus tamen si sunt cõformes iuri.Pet. Rauen. in alpha aure.in verbo alienatio, communem dicit. Idem.

donatio non præsumitur quando debitor aliquid simpliciter dedit creditori,sed compensatio.Io.Cora.in l.frater à fratre.nu.4.ff.de cond.indeb.communem dicit. Idem.

donatio causa mortis quo ad sui confirmationem æquiparatur contractibus.Communem dicunt Ruin.Ripa.Soc.iun. Pontanus & Gul.Bened.vt refert & sequitur Hippol.Rimi.in prin.de don.nu.631.instit. I.Fich.

donatio tam olim,de iure Digestorũ,quàm hodie erat contractus nominatus,secundum Bart.Bal.Ang.Pau.Castr.Alex. & alios per pulcherrimas rationes in leg.iuris gentium,ff.de pact.Cy.Bart.& Bald.in l.2. C.de cond. ob caus. quorum opinionem ponit esse communem Ias.in d.l.iuris gentium,nu.8. & Ferandus in repetit.l.pacta conuenta,nu.51.52.& 55.in 3. lect.ff.de contra.empt.In contrariam verò partem inclinauerunt præcipitanter Fulg.Roma.& Ias.in d.l.iuris gentium,asseuerantes ibi donationem semper fuisse contractum innominatum,sed gl.in l.fi.ff.de condictione ob causam,& in l.ædib. §.1.in verb.ex rebus.ff.de donat.&in d.l.iuris gentium,fuit in alia opinione,asserens in dictis locis de iure Digestorum fuisse contractum innominatum,cæterum hodie, quia sola conuentione perficitur,& solo cõsensu producit actionem,videtur ipsa donatio contractus nominatus,quã gl.sequitur Fortunius Garzias in d.l.iuris gentium,n.14.tamen quicquid isti Doct.suadeant in tam variis suiis, ob hoc opi.Bart.& sequacium communis sequenda est,quæ videtur in iure verissima, vt per Mod. in locis præcitatis abunde respondentes omnib. fundamentis contrariis. F.Viuius.

donatio censetur facta causa mortis, quando de motte fit mentio,l.Seia.in fin.ff.de dona.cau.mor.& l. quæ dotis, & ibi Bart.Bald.Dec.& omnes.ff.sol.matr.Io.Faber.Bar.Bald. & Sali.in l.2.C.de iu.dotium,in l.in donationib.C.ad l.falci. Rom. cons.229.Alex.cons.13.in princ.vol.1.&omnes Doct.in l.nõ omnis.in prin.ff.si cer.per.Hinc nota perpetuò, ꝙ vbicunque donatio facta esset ab infirmo,nõ præsumeretur donatio causa mortis,secundum Bar.& omnes scriben.communiter in d. l.quæ dotis.In tãtum ꝙ donatio facta à cõstituto in extremis vitæ suæ reputatur,ac cẽsetur donatio inter viuos,nisi fuisset facta mortis specialis mentio,secũdum communem intellectum d.l.Seia.§.fi.traditum ibi per Doct.in locis præcitatis, q̃ communem sequitur, declarat & attestatur Ripa in tract. de peste,in tit.de priuilegiis contractuum causa pestis,& vltima rum voluntatũ causa mortis,n.175.accedit similiter præmissis ꝙ ista donatio causa mortis nudo pacto perficitur secundum Bart.in l.cùm pater.§.Mæuio.ff.de leg.2.&in l.1.ff.de donat.causa mortis,&omnes Doct.communiter in l.sciendum. aliàs l.2.ff.de leg.1.vbi Alex.n.7.& cæteri scriben. communẽ istam citant,comprobant,& plurib.mediis tuentur.F.Viuius.

donatio causa mortis nõ exigit hæredis aditionem,vt confirmetur,sed morte ipsa donantis perfectum robur nancisci tur.commune aiunt Rubeus cons.11.n.6.latè Did.à Couarr. in rub.part.3.n.22.de testam.Iul.Clar.de don.q.5.ver.scias tamen.Reuocatur autem tacita etiam voluntate,vt commune inquiunt Alc.in l.non omnis.ff.si cert.pet.Did.à Couuarru.d. part.3.n.18.& ipsa donãtis cõualescẽtia,cùm donatio instanti mortis periculo facta est,aliàs enim secus.vt commune infiunt iidem Alc.d.l.Couarr.d.l.loco.nu.23. si tamen donator absque hærede decesserit,& si donatio ob mutatam donantis volũtatem reuocata sit,sustinebitur,quemadmodum frequẽter placitum inquiunt contrarium de iure verè verius affirmantes Did.Couarru.d.par.3.n.15.Iul.Clar.ad finem tract.de donatio.ver.in hoc.tamen. Suarez.

donatio causa mortis conditionib.impossibilib.aut turpib. non vitiatur.commune fantur Rip.in l.2.n.9.ff.de legib.j.Vigl.in §.impossibilis.n.2.insti.de hære.inst.Eman.à Costa meus iuris doct.in l.cum tale.§.si arbitratu.limit.2.n.2.ff. de condi. &demonst.Ant.Gomez.de contract.c.4.nu.17.ver.7.infero. Suarez.

PRO.donatio omnium bonorum reuocatur superuenientibus liberis.l.si vnquam.C.de reuoca.dona. Bellon.

donatio absenti facta adeo nihil valet vt etiam si ecclesiæ, vel piæ causæ vel pauperib.facta sit,& nemo ꝓ ipsis acceptet, non valeat,com.d.§.donatio.q.12,vers.vlt. P.Fichard.

donatio à patre filio studij causa facta,siue vestes,siue libri, siue aliud quidpiam donatum sit,sustinetur, nec potest à patre reuocari.Ita tenet Clar in §.donatio.q.8.ver.3. Sed magis communis videtur in cõtrarium.Si tamen donatio à patre in filium facta iuramento firmata sit,sustinetur,& ita hodie cõmuniter teneri ait in d.q.8.ver.sed quæro. Idem.

donatio inter virum & vxorem iuramẽto confirmatur,vt But.Card.&Im.tradidere.in c.cùm contingat.de iureiur.Fed. Senen.cons.140.per id quod probatur in auth.sacramẽta puber.C.si aduer.vendit.& hanc opinionem attestatur esse commu.Alex.in cons.150. visis.in vol.2. F.Turz.

donatio causa mortis quo ad modum,& ordinationem,sdum in esse deducitur, æquiparatur ꝓctui, sed postquam est in esse deducta,quo ad effectum& efficaciam,censetur vltima voluntas.Hanc communem distinct.ponit Clarus in §. donatio.q.5.contr.Boer.cons.34.n.12.& Marsi.sing.136.Nota tamen,etiam si dona.caus.mortis æquiparatur vltimæ voluntati,quo ad effectum,secùs tamen est quo ad confirmationem, nam vltimæ voluntates non confirmantur nisi adita hæreditate.Donat.autem caus.mort.confirmatur sola morte donãtis.communem dicit idem in d.q.ver.scias tamen. P.Fich.

Donatio.debet fieri præſenti,aliàs non valet.communem ait §.donatio.q.12.Niſi interueniat nuncius vel epiſtola, qui tamen ad hoc ſpecialiter ſit à donãte deſtinatus.communem dicit.ead.q.in prin. Idem.

donatio eſt contractus nominatus. communem dicit in §.donat.q.1. Idem.

donatio eſt de ſui natura contractus irreuocabilis.communem dicit in §.donatio.q.1.ver.fi. Idem.

donatio etiam ſi fiat ab aliquo in ipſo articulo mortis conſtituto,quem veriſimile ſit de morte cogitaſſe:tamen ſi nõ expreſſa mortis mentio facta fuerit,cenſet tñ inter viuos.com. dicit in §.donatio.q.4.ver.Et hæc quidem.contr.Ant.Butr.in c.2.de conſuet. Idem.

donatio pacto nudo effecta non ex ſe,ſed ex conſtitutione l.ſi quis argentum.C.de don.condictionem gignit. commune teſtificatur Porc.in §.aliæ.nu.4.inſtit.de don.ac Viuius lib.1.opi.14. E.Suarez.

donatio verbis de futuro concepta,dabo,vel donabo,vel promitto me donaturum aut dare, parit actionem. commune aiunt Rip.de don.& Grat.reuocat.c.12.n.2.Gomez. in §.in perſona.n.39.inſtit.de actio.latè inſignis iuris& doctor,& patronus Arius Pinelus in l.2.par.2.c.3.n.30.C.de reſc.vend. nec audiendus eſt Alci. contrariam ſententiam communem proponens in l.ſi pacto,quo pœnam.C. de pact.nec Eman. à Coſta,qui me magis moratur,in l.ſi ex cautione.C.de non numer.pec. E.Suarez.

Donatio præſumpta,cum quis,v.g.ſcienter ſine cauſa promittit,etiam iam hodie actionem pariet.vt magis commune affirmat Viuius lib.1.opinio 14.verſ.tertiò ampliatur.ſed neſcio certè quo ductus genio id protulerit,cùm contrarium ſit longè receptius, vt conſtat ex Bart.Bal.Pau.Alex.& Iaſ.in l.iuriſgentium.§.ſed cum nulla.ff.de pact.& id latiſſimè teſtantur Tiraq.in l.ſi vnquam.ver.donatione largitus.nu.128.C.de reuoc.don.Ant.Gomez.de contract.c.11.n.5.ver.item adde,vbi citat Alex.in l.ſi aliquam rem.ff.de acq.poſ.Iaſ.in d.l. iuriſgentium.§.quinimo.nu.12.magis communem affirmantes. E.Suarez.

donatio vt per nuntium facta valeat,neceſſe eſt eligatur eã in rem ſpecialiter nuntius.commune aiunt Cor.conſ.254.li.3.Hip.in l.ſi quis ne queſtio.n.69.ff.de q.Guid.Pap.deci.222.n.2.alioquin diceret pollicitatio,vt j.ver.pollicitatio. E.Sua.

donatio abſenti facta vſq; adeò nulla eſt,vt nihil ei, in quẽ collata eſt,proſit nanciſci poſtea rei donatæ poſſeſſionem, vt commune ait Capic.deciſ.180.n.9. Quod procedet, & ſi donatiò in eccleſiam,aut piam aliquam cauſam conferatur, cuius nomine nemo præſens illam accipiat. cõmune inquiunt Ruin.conſ.13.n.10.& conſ.37.n.14.lib.4.Iul.Clar.de don.q.12.in fi.Sed certè hæc ampliatio,& falſa iure,& minus recepta eſt,cum ea in ſpecie pollicitatio ſit, quæ cauſis piis actionẽ largitur,vt infrà ver.pollicitatio. E.Suarez.

donatio abſentis nomine à notario ſtipulata, ius ei in quẽ confertur, non tribuit,niſi poſt eiuſdem ab eodem acceptionem.qua de cauſa poterit illam donator reuocare ante huiuſmodi acceptionem.vt commune aiunt Alc.in c.cum contingat.n.22.de iureiur.Cagno.in l.quo tutela.§.nec paciſcendo.in fi.ff.de reg.iur.Tiraq.de conſtit.30.limit.nu.9. Alba. conſ.36.n.1.& plures, quos allegat vir doctiſſimus Io.Cepha. cõſ.13.n.2.& ſi verius contrarium ſit, quod magis commune aſſerunt Gozad.conſ.87.ad finem.Iul.Clar.eleganter, & copioſè,de don.q.43.ver.primo ergo caſu.cum ſeq.Viuius lib.1.opi.77.& qui latè,atque eleganter ita cõſuluit Io.Cephal.d.cõſi.33.n.5.cum ſeq.ſi tamen non ſolum antea reuocauerit,ſed & in alium rem ipſam donatã cum effectu contulerit, minor dubitatio eſſe debebit,vt reuocata iure cẽſeatur.atque ita frequenter placitum aſſerit Cagn.in l.vlt.n.72.C.de pact.& ſi & in hac etiam ſpecie cõtrarium verè aſſerant verum,& magis receptum Soc.iun.conſ.118.n.16.lib.2.& conſ.121.n.8.libr.3.Did.à Couarru.in rub.par.3.n.1.de teſta.Iul.Clar.vbi ſ.ver.contrariam tamen ſententiam,vbi diſertè loquitur,ac Io.Cephal.d.conſ.n.7.At ſi is cui donatum eſt, ante acceptionẽ donationis mortem obeat,eam amplius non poterunt agnoſcere illius hæredes.vt æquiùs certè videtur,&commune atteſtatur Alc.in l.2.§.ex his.n.2.ff.de ver.obl.quamuis ſi quis hanc rem ad viuum reſecarit,proculdubio probaturus ſit, contrariam ſententiam Iulij Clari vbi ſ.ver.tertius caſus. Suarez.

donatio conſenſum, & vires ſumit à tacita illius præſentia, cui fit.commune inquiunt Cagn. in l. ſemper qui non prohibet.n.5.ff.de reg.iur.Vigl.in prin.n.11.& 12.inſtit. quib. non eſt permiſ.Did.à Couarru.in rub.par.3.n.13.de teſta. Suarez.

donatio & olim & hodie ꝯctus nominatus fuit, atque eſt, cõe affirmant Iaſ.in l.iuris gentium in prin.n.8.ff.de pact.Gomez.§.in perſonam.nu.40.inſtit.de act. atque ideò ſemel perfecta pœnitentiæ locum non relinquit. vt commune aſſeuerant Imo.in c.vlt.n.25.de don.Iul.Clar.de don.q.1.Viuius li.1.opi.84. Suarez.

Donatio poſtquam res promiſſa eſt,perfecta dicitur vt donator ad tradendum obligetur,iuxta glo.receptam in l.vlt.§.Lucius,ff.de don.& vt nec reuocari queat, nec quidquam ex ea immutari poſſit,iuxta textum,& gl.ibi in prima opinione receptam in l.perfecta.C.de don.quæ ſub mod.& atteſtantur ij,quos ver.ſ.proximo retuli.at nõ dicetur ita perfecta,quouſque res donata tradatur, vt interim nequeat res illa alteri obligi.vt commune dogma eſſe aſſeuero ex Bart.nu.9.Plat.Rebuf.& aliis in l.1.C.de iure fiſci.lib.10.Corſet.in nota.ver.dona.3.Dec.conſ.251.nu.3.in fi.& conſ.645. Suarez.

donatio aureos quingẽtos ſupergreſſa vſque adeò inſinuatione eget,vt illius legibus non ſoluatur. ſi tot fieri donationes in inſtrũo dicatur,quot ſummę quingẽtorum,aut quadringẽtorum aureorum ſunt.commune fantur Tho.Ferret.caut.33.Ant.Gomez.de cõtract.c.4.nu.6.Iul.Clar.de don.q.17.ad finem.nec ſi inſinuationi expreſſim renũciatur.commune eſſerunt Ant.Gomez.d.c.4.n.7.in fi. nec iuſiurãdum illam confirmet.vt frequẽter placitum aſſeuerãt Barb.cõſ.66.in fi.Calcan.cõſ.19.in fi.probat latè Ferret.d.caut.33.Sed probabilius cõtrariam ſentẽtiam magis receptam effantur Alc.in ca.cum cõtingat.n.170.de iureiur.Iul.Clar.de donatio.q.18. Viuius lib.1.opi.78.ver.limitatur.4.latiſſimè Io.Cephal.cõſ.61.nu.18.quæ tamẽ ſentẽtia tũc admittetur,cùm & inſinuationi expreſſim renũciatum eſt.aliàs.ſecus.vt docuit Bal.in l. illud.q.5.C.de ſacroſ.eccle.ſequuntur Caſtr.in l.ſi quis pro eo.ff.de fideiuſſ.Roma.in l.Modeſtinus ff.de don.Card.in c.cum cõtingat.de iureiur.Ant.de Can.de inſinuat.par.2.q.30.&qui receptum aſſerit Corn.conſ.69.lib.2.atq; eo forſan modo nõ incommodè hæc,atque illa cõmunis in cõcordiam reducẽtur. intellige autem,atque obſerua ſummam illam priſcam quingẽtorum aureorum reduci ad noſtratium ſcutorum ſeptingẽtorum ſummam.vt cõmune aiunt Bellon.cõſ.4.n.14.Duẽnas qui prolixius interpretatur, reg.223.limitat.19.in fi.Iul.Clar.de donatio.q.15. Intellige rurſus nec in hac ſeptingentorum ſcutorum ſumma donationem inſinuatione egere ſi fiat ſacro,pioue alicui loco.vt commune aſſerunt Fel. in c.eccleſia.n.57.de cõſtitutio Iaſ.cõſ.169.lib.4.Iul.Clar. vbi ſupra q.17.Viuius qui multos contrariũ aſſerẽtes laudat.d.opi.78. Nec item inſinuatione opus habuit,ſi alternis fiat,vel hinc inde mutua ſit.vt commune pronũciant Curt.iun.cõſi.81.n.8. Viuius vbi ſupra ver.fallit 2.vel ſi iureiurãdo ſit vallata atque illi expreſſim renũcietur,vt ſupra poſui.vel ſi deniq; deducto vectigali ſola ſeptingẽtorum ſcutorum ſumma reſtet. vt frequenter placitum teſtificatur Viuius d.opi.verſi.fallit tertio. Ant.Gomez.de teſtam.c.12.n.25.ver.ſecundo infertur.Suar.

donatio generalis nõ comprehẽdit rem donatori debitam ex fideicommiſſo.vt commune ait Boer.deciſ.33.Villalob.in ſuæ collect. Suarez.

donatio omnium bonorũ mobilium,& immobilium præſentium,ac futurorũ valet, ac firma omnino eſt,quia, ſ.actiones,& iura nõ cõtineãtur.vt complures allegãs receptum aſſerit Tiraq.de retract.lig.§.1.gl.7.n.9.ad fi.Sed& donatio omnium bonorum ſimpliciter facta valebit, ac rata prorſus erit. commune ait Iaſ.conſ.5.lib.3.Quod ob eãdem rõem procedet,etiam ſi poſt mortem cõferatur. vt commune teſtãtur Alex.in l.vlt.C.de pac.Turz.opinione 83.At donatio omnium bonorum cùm præſentium,tum futurorũ nullius vis,ac momẽti radicitus eſt.cõe fantur Panor.cõſ.48.lib.2.Bald.nu.19. Cur.iun.n.61.Purpur.n.247.in l.vlt.C.de pact.Guid.Pap.cõſi.214.n.5.Io.Dilect.de art.teſtan.tit.10.caut.2.Iul.Clar. de donatio.q.16.Viuius lib.1.opi.73.adde relatos à Io.Ceph. cõſ.44.n.24. Nec iureiurãdo cõfirmabitur. receptum teſtãtur Curt. iun.cõſ.25.n.6.copioſè Iul.Clar.vbi ſupra q.20.Valebit tñ in pium,ſacrumue locum aliquem collata.vt commune pronũciant Dec.n.8.& n.27.Berous n.81.in c.in præſentia.de probatio.idẽ Dec.in l.vlt.n.31.C.de pact.Ant.Gomez.in l.69.Tauri.n.7.latius Iul.Clar.d.q.20.ver.vlterius quæro.Donãtem tamen pius ille, ſaceruè locus neceſſario alet. receptum aiunt Dec.conſ.488.n.5.Viuius d.opi.74. Valebit item iſthæc omnium bonorum tum præſentium tum futurorum donatio,ſi ſibi donator fructus retinuerit, aut rem aliquam ſeruauerit, de qua teſtari queat.commu.affirmant Boer.deciſ.204.n.25.Iul.Clar.ac Viuius vbi ſupra,Quod tamẽ intelliges nõ ſuffecturum,ſi ea fructuum,vel cuiuſpiam alterius rei reſeruatio ad vitam expreſſim fiat:nam & ea in ſpecie donatio penitus corruet.com

ruet.com

ruet.commu.affirmãt Did.à Couarru.lib.3.reſolut.c.12.n.3. Iul.Cla.d.q.19.ver.ſed pone quod donator. adde multos idẽ aſſerẽtes,quos laudat Io.Cepha.conſ.34.n.15.Valebit tertiò huiuſcemodi donatio cùm precarium interuenerit, vt commune ponũt Tiraq.de conſtit.par.2.ampliat.30.Viuius vbi ſ. Valebit quartò, ſi huiuſmodi effuſa donatio ſtipulationis formulis muniatur vt commune prodũt Clar.ac Viuius vbi ſ.& ſi ea opinio iuri,atque bono & æquo aduerſa ſit. Suarez.

Donatiò excedẽs 500.aureos ſine inſinuatione vitiatur in exceſſu,etiam ſi ſit iurata,teſte Rol.cõſ.39.n.14.conſ.93.nu.15.li.1.Sed cõtrarium verius & ſecũdum magis communem opi.dicit idem d.cõſ.n.46.cõſ.77.n.20.eod.lib.poſt Dec.cõſ.432.n.17.488.n.6.Pariſ.conſ.33.n.45.lib.3,doct.ad Rom.cõſil.26.n.4.Alex.conſ.12.n.4.lib.1.conſ.4.n.10 eod.lib. Quòd autem hodie valeat donatio vltra ſeptingẽtos aureos ſine inſinuatione,not.Iaſ.in l.fi.circa prin.ff.de in ius voc.poſt Bart. in l.quoties.C.de ſuſcept.& arca.lib.x.& pulchrè Nat.cõſ.28. Idem Rol.cõſ.39.n.41.libr.1.pro quo vide etiam quæ ponit Dilect.de arte teſtãd.tit.de teſta.ord.c.x.col.2.Cautelã autem ꝙ donatio valeat,licet non fuerit inſinuata,ponit Ferrat.cautel.33.In ſumma verò in qua valet dicta donatio:dic ꝙ intelligenda eſt de aureis quorum 72. faciunt librã auri vt per Caſt. in l.fi.in prin. C.communia de legat.Dec.conſ.239.col.j.536.col.pen.Rol.d.cõſ.39.n.4.Quòd autem in donatione in qua requireretur inſinuatio, iuramentum ſuppleat defectum inſinuationis,communem dicunt Dilect.de art.teſtand.tit.2.c.x. doct.in apoſt.ad Rom.cõſ.26.n.4.vide Bart.in l.Modeſtinus. ff.de donat.Et ꝙ donatio iurata excedens 500. aureos,valeat quo ad 500.tantum,magis communem dicit Burſa.conſ.40. nu.59.lib.1.ex Gabriel.tit.de don.concluſ.1.nu.56.

donatio facta pro ſe,filiis & hæredibus,comprehendit hæredes etiam extraneos,ſecundum communem per Burſ.conſ.31.nu.8.lib.1.

donatio facta abſenti notario pro eo ſtipulante, & reintegra ratificata præualet alteri donationi factæ alicui acceptanti,ſecundum communem per Burſ.conſ.33.nu.1.lib.1.

donatio dicitur, & non feudum,quando in inueſtitura adſunt illa verba,propter merita donamus, &c.adeo ꝙ vaſallus de re donata ad libitum diſponere poterit abſque principis aſſenſu,ſecundum cõmunem per Burſ.conſ.46.n.3.& 4.lib.1.

donatio ſui natura reuocabilis ex iuramento de non ꝯueniendo irreuocabilis efficitur, teſte Rol.qui communem dicit conſ.8.n.12.lib.1.per tex.in l.vbi ita donatur.ff. de donat. cauſ.mort.Alex.conſ.14.lib.1.Maſuer.

donatio remuneratoria & propter merita reuocari nõ poteſt etiam per ſuperuenientiam liberorum, aut ingratitudinẽ ſecundum communem per Burſ.conſ.31.n.3.& 4.lib.1.

donatio inter viuos vera, ſicut alij contractus poteſt in teſtamento celebrari l.aſſignare.§.fi.de aſſig.lib.gl. & doct. in l. hæredes palam.§.fi.de teſta.not.Iaſ.in l.quoties.C.de rei vendic.de quo vide quæ ſcribit Rom.conſ.293.vbi doct.in apoſtil.plura not. Put.

don.facta filio ſtudenti in poteſtate cã ſtudiorum valet irreuocabiliter,ſicut in donatione dotis.& hanc magis cõmunem dicit Iaſ.in l.1.col.fi.in prin.ff.ſol.matri.

donatio ob cauſam non eſt proprie donatio:vt not.Dec.in l.diuus.n.3.ff.de reg.iur.&an ſit contractus nominatus vel innominatus,diſputat Iaſ.in l.qui Romæ.§.flauius.nu.12. ff. de verb.oblig.

donatio inter viuos ſicut purè,ita ſub conditione fieri poteſt.l.j.§.1.ff.de don.§.omnis ſtipulatio.inſti.de verb.obl.& etiam in teſtamento talis donatio fieri poteſt. Quia cõtractus factus in teſtamẽto valet.Accur.in l.hæredes palã.§.fi. in ver. alienum.&ibi Bar.in fi.ff.de teſta.Et ita omnes Doc.tenere refert Dec.poſt Lud.Ro.in cõſ.171.in conſ.293.n.20.vbi ipſe aſſerit communem ſententiam eſſe, vt pœna vel donatio rei datæ vel ſummæ non impedientis liberam facultatem appoſita,reuocatione certi legati valeat,& non aliàs.quam doctrinam & Alex.de Imo.in conſ.25.n.6.lib.3.& in conſ.83.n.16. in 2.lib.conſ.& idem Dec.in cõſ.247.n.8.tradiderunt. In qua tamen aliter Apoſtillator diſtinguit in ver.donatione. liter.c. in ſuis margin.addit.ad conſ. Alex.& Dec.in d.conſ. 25.& in verbo,contrarium.litera A.in d.conſ.293. kirchouius.

donatio ſimplex facta à patre filio,quæ ab initio valuit,cõferri non debet,quando implebat eius legitimam,quia, tunc contemplatione legitimæ facta cẽſetur,& ſic magis relicti,ꝗ̃ inter viuos donationis naturam imitatur,ſecundum Bar.Paulum Picum.nu.62.Ripam,nu.493.&nu.190.cum aliis ſeq.& Ruinum.n.18.& 23.in l.in quartam.ff.ad legem falci.vbi appellant iſtam eſſe communem opinionem, & Coraſi. in l. filium quem habẽtem n.106.C.fam.ercif.Licet ibi.&malè ſentiat contrarium,& Corn.quoque.in l.illud. C. de collatio. & Soc.conſ.18.volu.2. F.Viuius.

Donatio facta per patrem filio in poteſtate nõ debet ꝯferri,quia morte cõfirmatur,&ſic videtur eſſe quæſitũ poſt mortem patris ſecũdum communem opinionem Doc.in auth.ex teſtamẽto.C.de collati.de qua per Vaſquium,in tract de ſucceſſionum reſolutione.lib.2.§.19.ſub n.49.& per Iaſ.in d.auth. ex teſtamento. & iſtam communem limitat in trib.caſib. gl.ibi,& Soc.in tract.fallentiarum in litera D.regula ciij.F.Vi.

donatio facta filiofamiliàs, quæ ab initio nõ valuit,& quæ ad nutum patris reuocari poteſt. l. donationes quas parẽtes. C.de donat. inter vir. & vxor. ſi morte confirmata fuerit imputatur ei in legitimam. Ita tradit Bar.in l.in quartam. verſic. ſi verò donatio nõ tenuit ab initio.nu.10.in fi. ff.ad l.Falc.cuius ſentẽtiam reliqui Doct.tãquam communem approbarũt Alex.de Imol.ibid.n.25.& in l.illud.nu.4.C.de colla.Iaſ.in l.ſi quãdo.§ & generaliter.n.3.ver.primò qñ donatio.C. de inof. teſta.Pau.de Mõtepico.in d.l.in quartam.ver.8.cõcluſ.eſt.nu.201.& Rol.à Valle,in cõſ.11.n.31. vbi ipſe plures authoritates& argumenta contraria,cum adiecta earundem ſolutione recenſet in 2.Tom.conſ. Kirchouius.

donatio inter cõiuges licet intra 500. aureos confirmetur morte donatarij.gl.in l.2.C.de dot.caut.nõ numer. tamẽ quã do eſt vltra 500. etiam infra nõ cõfirmatur morte pro aliqua parte.l.donationes la 1.vbi Salic.C.de don.inter vir. & vxor. teſte Rol.conſ.93.n.15.lib.1.Qui tamẽ ibi n.37.dicit ꝙ imò ipſa donatio vſque ad 500.aureos legales valere debet.l.ſi qs argentum.C.de don.Aret.conſ.17.vbi reprobat Salic. in d.l. donationes.de cuius dicto dubitat Iaſ.in l.1.§.ſed ſi mihi.ff.de verb.oblig.

donatio propter nuptias ſi cõſtante matrimonio cõſtituta nõ eſt eo ſoluto vt conſtituatur,nec peti, nec obtineri debet. commune aiunt Afflict.dec.242.n.1.Gramma.dec.94.nu.4. Quin vt aliquo tempore cõſtituatur diſſuetum iam eſt vt atteſtatur Iul.Clar.de don.q.11.Quamuis de iure vellet nollet adigi ad id maritus poſſet ſi vxor cõſtante matrimonio cõdictione auth.dos donata.C.de don.ante nupt.ageret,vt cõmune placitum pronũciant Matth.de Afflict.d.dec.242.n.j. Carol.Ruin.cõſ.11.n.2.lib.5.&qui quamuis probabiliter diſſentiat,falsò cõtrarium aſſerit Iac.Menoch.de recup.poſſeſſ. nu.165.cum ſeq.nec enim merẽdi verbum in illa præiudicatæ iã auctoritatis nouella poſitum honeſtatem ſolùm,atq; obligationem naturalem modò præ ſe fert, vt alibi latius, & commodius oſtendo. E.Suarez.

donatio cauſa mortis quo ad ſui cõtexturã contractui par habetur,quo ad vires,& effecta vltimæ volũtati cõfertur. cõmune aiunt Iaſ.nu.11.Rip.n.15.in l.2.ff.de leg.lib.1. Alc.in l.2.in prin.n.10.ff.de verb.ob.Iul.Clar.de donatio.q.5. Quin ſi abſenti in teſtamento fiat,fideicommiſſi loco erit,ac ſemper valebit.vt frequenter placitum teſtantur dec.conſ.196.n.11. Soc.iun.conſ.75.n.17.lib.3.Et omnium bonorum tum præſentium, tum futurorum rectè fiet. cõmune ponit Io. Ceph. conſ.43.n.9.poſt Soc.cõſ.232.n.1.propè finem,& conſ.235. nu.3.lib.2. E.Suarez.

donatio cauſa mortis nunquã facta cẽſetur,niſi expreſſim mortis mẽtio fiat. vt commune latè aſſeuerãt Did.Couarr.in rubr.part.3.n.25.de teſtam.Iul.Clar.de don.q.4.ver.cæterum ſi in donatione.Viuius lib.1.opi.85.Vnde nec ſi ab infirmo aliter fiat, mortis cauſa donatio iudicabitur. commune dicit Rip.3.reſp.de don.c.9.n.7.Iul.Cla.d.q.4.Quin etiam requiritur,vt ſimul mortis tempus conferatur. commune effatur Sigiſmund.conſ.feud.num.4.&ſi mihi id ex primi neceſſarium omnino non videatur,ſed ea de re alibi opportunius.E.Suar.

donatio cauſa mortis iam hodie mero, ac nudo pacto perficitur.commune inquiunt Porc.in §.aliæ autem.n.7.inſti.de don.Ang. Are.Iaſ.n.61.in §.in perſonam.inſt.de act.Tiraq.in l.ſi vnquam.ver.donatio.n.220.C.de reuoc.do.Ant.Gomez. de contract.c.4.n.16.Iul.Cla.latè, & qui eum citat Viuius lib.1.opi.14.ver.ſecundo loco,& opi.85.in fi. E.Suarez.

donatio mortis cauſa alioquin facta,ſi eam donator validã ſemper futuram,ac ſtabilem promittit,nõ cauſa mortis donatio,ſed inter viuos cẽſetur.vt apertè probat l.vbi ita donatur. ff.de don.cau.mor. quam ad id commẽdant de materia agentes Ferrar.cau.30.Boe.dec.354.dec.cõſ.305.Cur.iu.cõſ.56.à nu.2.Pariſ.cõſ.16.à n.13.lib.2.& complures alij, quos laudat Did.à Couar.in tub.parte.2.nu.13.de teſtam.Ant.Gomez.de contract.c.4.n.22.Io.Cephal.conſ.44.num.26.& ſequentib. & qui neminem ea in re reluctari inquit Natta conſ.ciiij.n.6. & ſequentib.Amplia vt idem iudicari debeat,& ſi donatio a-

licoquin inualida futura ſit,vt in fine illemet tex.luculēter probat,& aduertit contra Paulam Alex.in d.l.quæ dotis, nu. 11. ff.ſol.mat.quem ſequitur Ant.Gome.vbi ſ.verumque id proculdubio eſt,& ſi cum Paul.hallucinetur Bened.in c.Raynut. ver.teſtamentum.4.n.25.de teſtam.Intellige tamen dummodo ea promiſſio,vel pactum de nō reuocando ponatur in diſpoſitione principali:non verò in inſtrumēti fine, vbi ſimiles clauſulæ magis ex notariorum ſtylo,quam ex donantis volūtate poſitæ cēſentur.vt eleganter ſcripſit dec.conſ.305.nu.7. & in l.vlt.n.21.C.de pact.&in l.non omnis.n.11.ff.ſi cert.pet. commendat Iac.à Nigris in l.§.ſi quis ita n.44.ff.de verb.obli. Ant.Gome.ac Did.à Couar.vbi ſ.Quæ ſentētia & ſi elegās,vt dixi,videatur,ac receptior certè ſit, tamē mihi nō admodum probatur,quia ſcio omnia inſtrumento contenta de conſenſu partium præſumi ſcripta,ex l.iuriſgentium.§. quod ferè.ff. de pact.gl.in l.ſciendum.ff.de verb.obl.quam conſtat eſſe receptam ex Iaſ.illic.n.35.Curt.ſen.conſ.49.n.75. E.Suarez.

Donatio cauſa mortis à filiofamilias fieri nequit abſque ipſius patris cōſenſu.vt commune effatum atteſtatur Rubeus conſ.46.n.4. quamobrem in patrem ipſum illam conferre filius non poterit commune ait Io.Dilect.de teſtam.caut. 1. n. 4.& vide infra ver.filiusfamilias. E.Suarez.

Donatio cauſa mortis inter coniuges nullius eſt momenti.commune ait Did.à Couar.in rub.part.3.num.2.de teſtam. E.Suarez.

donatio abſenti facta etiam non ſecuta ratificatione notario ſtipulante,& cum clauſula conſtituti,abſenti bona donata irreuocabiliter acquiruntur, ex magis communi ſententia per Burſ.conſ.33.nu.2.lib.1. vbi articulum plenè diſcutit inter alios allegans Clar.§.donatio.q.13.ver. primo caſu. & Oſaſc.deciſ.33.nu.8. Quomodo autem,& per quæ verba intelligatur facta acceptatio in donatione?Dic ꝙ intelligitur facta ſi donet preſenti,licet tacenti,ſecundum communem per Cagnol.in l.ſemper qui non prohibet.nu.3. ff.de reg.iur.Burſat. d.conſ.33.nu.4.

donatio vrbis Romæ facta per Conſtantinum Sylueſtro, facta fuit cum conſenſu populi Romani,teſte Rol.conſ.1. n. 36.lib.1.de donatione autem facta per eundem,dic adeo validam eſſe,vt hereticus dici poſſit,qui contrarium ſuſtineret, idem Rol.conſ.88.n.29.eo.lib.& plura ponit Alex. conſ.24. col.ſi.lib.5.

donatio reuocatur propter vitium ingratitudinis l.ſi.C.de reuoc.don.§.aliæ.inſtit.e. tit. Fallit ſi ſit donatio remuneratoria.tex.iuncta gl.in l.ſi pater.§. 1.in gl.in verb.irreuocabilis.ff. de don.not.Rom.ſing.520.conſ.26.col.ſi.298.in ſi.436.col. 3.Iaſ.in l.ex hoc iure.col.x.ff.de iuſt.& iur.in l.ſi non ſortem. §.libertus.col.4.de cond.indeb.Dec.conſ.20.Ripa in l. ſi vnquam.q.14. Grammat.deciſ.65. Boer.q.27.228. circa fin.limita vt per Gomeſ.in §.item Seruiana.n.44.inſtit.de actionibus.Quib.adde ꝙ donatio mera,licet prętextu ingratitudinis reuocari poſſit:ſecus tamen eſt ſi ſit remuneratoria,teſteRol. qui communem dicit,conſ.5.n.13.lib.1.

donatio inter virum & vxorem iuramento confirmatur, ſecundum communem per Dec.232.Rol.conſ.8.n.16.lib.1. poſt Alex.conſ.157.col.2.lib.2.Pariſ.conſ.86.libr.3.Quid de donatione inter patrem &filium,vide eundē Dec.conſ.239.

de donatione autem inter virum & vxorem adde eundem Dec.cōſ.202. 240. vbi ꝙ habet tacitam conditionem in ſe, ſi vxor cui donatur ſuperuiuat:ita in marito,vt ibi.de quo plura no.Boer. q.92.n.6.poſt Rom.cōſ.299.2.dub.quòd autem donatio inter patrem & filium in poteſtate iuramento confirmetur,communem dicit Dec.cōſ.432.&ibi etiam quid de donatione inter Abbatem & monachum.& conſ.414.In donatione autem inter virum & vxorem,dic ꝙ illa reſoluitur ꝑ mortem donatarij præmorientis ante donatorem,ſecundum communem quam ponit Rol.conſ.77.col.1.lib.1.à marito. C.de don.inter vir.& vxor.l.quod de bonis.§.ex donationib. vbi Caſtr.ff.ad leg.falcid.Dec.in l.non omnis.n.8.ff.ſi cer.pet.

donatio cauſa mortis vt valeret,olim requirebatur ſtipulatio:hodie verò ſaltem pactum nudum, teſte Soc.conſil.125. lib.3.gl.in l.vnic.§.finautem aliquid. in gl.in verb. donationibus.C.de caduc.tollend.in l.cum pater.§.Mæuio.ff. de lega.2. & vide tex.in l.inter mortis.ff.de don.cauſ.mort. & quæ ſcribit Rom.conſ.513.quę quidem donatio valet,quamuis non adeatur hæreditas,teſte Dilect.de art.teſtan.ti.de leg.c.2. n.4.

donatio efficitur caduca præmoriente donatario ante donatorem,& ſic nulla.l.vnic.§.pro ſecundo.C.de caduc. toll.§. 1.inſtit.quib.mod.teſta.infir. Rol.conſ.58.n.43.lib.3.& n.44. vbi ꝙ inſtitutio cenſetur caduca &inutilis quando inſtitutus non viuit tempore mortis teſtatoris.

donata in dubio ſecūdùm communem opinionem per cōſanguineos viri ſpōſæ efficiuntur& querūtur marito,ex quo eius cōtemplatione donata fuerunt,ita firmat Bart.in l.ſed ſi plures.§.in arrogato.n.4.ff.de vulg.& pup.&ſequūtur alij Docto.communiter Bar.vt refert Iaſ.ibidem inquiens:Durum eſſe in practica diſcedere à ſentētia Bar.& idem Iaſ.in l.vt liberis.n.17.in ver.capio gloſſam.in ver.ſponſus,inquit:nō recedendum eſſe à diſtinctione Bartoli, quæ magis communiter tenetur,licet ſecùs eſſet,vbi apparet cōſanguineos mariti velle donare vxori, vt ei acquirantur donata.Iaſ.ibi in verb. niſi appareat,quod cōtemplatione ſponſæ ſit donatum.ſimiliter quando cōſuetudo eſſet talis,quod donata vxori à cōſanguineis vel amicis mariti efficiantur propria vxoris,& remaneāt apud eam & eius hæredes. Cuius deciſionis facit mētionem Philip.Corn.conſ.81.in litera T.verſ.nec obſtat.circa fi.2.vo lu.& latè explicat Rol.à Vall.conſ.10.n.10.& 11.lib.1. Kirc.

Donatio quando valere non poteſt vt cauſa mortis,& ſi in ea ſit facta mentio mortis,ob defectum numeri teſtium,ſi tamen valere poteſt vt inter viuos,ſumēda eſt interpretatio,qđ donans voluerit facere donationem inter viuos, vt actus valeat & non pereat.arg.l.quoties. ff.de rebus dub.Et hanc ſentētiam communem opinionem Doc.eſſe conſulendo ſcribit idem Rol.à Valle,in d.conſ.8.nu.34.in 1.To. Kirchouius.

donatio propter merita facta inter perſonas prohibitas nō valet,niſi benè merita probētur aliter quàm per aſſertionem donātis.Bar.in l.ſi fortè.n.5.ff.de Caſtr.pecu. cuius ſentētiam multi communem eſſe arbitrati ſunt.Sed de hac deciſione videantur quæ ſcribunt Socy.in conſ.295.in vol.2.Iaſ.in cōſil. 154.in 2.vol.Dec.in cōſ.20.&in cōſ.366.n.11.&12.cuius ſentētiam approbauit Ripa in l.ſi vnquam.in q.15. C. de reuoc. don.Verum Moder.Pariſ.acerrimè Socy.ſentētiam,reproba ta Decij ſentētia,& interpretatione Bartoli in ſuis annotationibus ad con.Dec.in d.cōſ.20.ver.ſed tamē.aliis plurib.adductis authoritatibus defendunt,& cùm caſus pendeat ſub iudice, ſat eſt illorum Doct.ſentētias allegaſſe. Videantur quoq; quæ refert Rol.à Valle,in d.conſ.98.nu.53. Kirchouius.

donatio iuramēto firmata inter patrem& filium valet.Bal. in l.ſi.n.6.C.de vſucap.pro donato.Alex.de Im.in cōſ.8.nu,2. in 2.vol.& in cōſ.7.n.8.in 6.vol.cōſ.Pet.Philip.Cornæ.in cōſi.306.n.5.vol.3.conſ.Et hāc communem opinionem Doct. eſſe inquiūt Soc.Sen.in cōſ.91.n.8.in 1.vol.Crauet.in ꝓſ.201. n.1.ver.ſed præmiſſis.& Rol.à Valle,poſt alios multos allegatos in cōſ.77.n.2.in 1.Tom.& in cōſ.25.n.24.in 2.Tom.cōſi.Ita quoq; aſſeritur de donatione iurata inter vxorem & virum.Dec.in cōſ.202.n.2.& cōſ.240.in priñ.Licet Alc.in c.cū cōtingat.n.108.extrà,de iureiu.&moder.Pariſ.cōtrariam ſentētiam veriorē arbitrētur,in d.cōſ.202.in ver.arbitretur.& in d.conſ.240.in verb.iuramēto.De quorū modernorum Pariſ. ſententia dixi etiam in verb. donatio inter viuos facta inter virum & vxorem iuramento firmata valet. Kirchouius.

donatio excedens ſummam quingētorum aureorum carēs inſinuatione,etſi nō valeat.l.ſancimus.§.j.C.de don. tamē ſi iuramento confirmata fuerit,etiam in exceſſu valebit. Hāc Doc.communem ſentētiam eſſe ſcribūt cōſulēdo Dec.in cōſi.432.n.17.& 18.& in cōſ.488.n.6.& Rol.à Valle,in cōſ. 77. n.20.in 1.To.cōſ.vbi ipſi plures authoritates adducūt.Kirc.

donatio cauſa mortis cū hodie nudo pacto fieri poſſit iuxta ſentētiam gl.approbatæ.in l.cùm pater.§.Mæuio.ff.de leg. 2.donatarij præſentia cum taciturnitate cōſenſum inducit,& ipſius donationis validitatē:quia cùm agatur de vtilitate donatarij præſentis,cōſentire cēſetur.l.qui patitur.ff. mādati & per cōſequens interueniſſe pactum.Ita expreſsè cōſuluerunt Ang.de Peruſ.in cōſ.183.incip.ex thematę prædicto.n.3.cir. fi.Soc.Sen.in cōſ.112.n.7.& 8.in 1.vol.cōſ.Et hāc ſentētiam veram & communem eſſe,ſcribūt Hiero.Cagn.in l.ſemper.n. 7.ff.de reg.iu.& Benuenutius Stracchæ.in tarc.de aſſecuratio nib.in 3.par.25.Limita.n.86.licet ſniam cōtrariam amplexus fuerit Dec.in d.l.ſemp.n.4.& 5.& ī Rub.C.de pac.n.5.cui? argumēta ꝓfutat Cagn.ī d.reg.ſemp.n.4.5.6.& 7.cū ſeq.Kirch.

donatio & inter viuos , & à traditione etiam cōceptu adiectis turpibus,aut impoſſibilib.conditionib. euertitur.commune affirmat Eman.à Coſta in l.cùm tale.§.ſi arbitratu.limi. 2.nu.2.ff.de cond.& demonſt. E.Suarez.

Donatio,quæ legitimam filiorum exhaurit,ac re,& cōſ. in officioſa eſt,ſi in extraneum cōferatur, penitus reſcinditur,at quæ reipſa tātum inofficioſa eſt , ad legitimam vſque liberorum portionem dūtaxat retractatur:commune aiūt Curt.Se. cōſ.1.n.39.Soc.Iun.cōſ.67.n.55.lib.2.Pariſ.cōſ.72.n.28.& cōſi.73.n.26.lib.j.Iul.Clar.de don.q.24.ver.aut verò.Neque qđquam oberit , ſi iuſiurandum huiccè donationi acceſſerit.vt

frequenter placitum teſtatur Did.à Couar.lib.1.reſolu.c. 19. ver.cæterum. Non tamē iſthæc recepta ſentētia procedet, vt filius totam donationem re,& conſilio inofficioſam reuocet vbi pater illi aliquid teſtamēto reliquerit,quamuis ad ſuæ vſque legitimæ expletionem poſſit eam reſcindere vt receptū affirmat Bertand.conſ.38.n.3.lib.4. nec item vbi id genus donatio non in extraneum, ſed in aliquem alium filium collata eſſet.quia & in hac ſpecie ad ſolam legitimæ portionis ſummam donatio quocunque conſi.facta reſcindi poterit. vt receptiſſimum eſſe ſcribit Iul.Clar.vbi ſupra. E.Suarez.

donatio ob liberos poſtea natos vſque adeò iure ipſo reuocatur,atque euaneſcit,vt nihil obſit ante illos natos domini transiatio,nec item obſit nihil adhuc à patre petitum eſſe. vt commune affirmat Ripa.in l.ſi vnquam.n.103.C. de reuocand.donat.Reuocatur autem,quia tacitam liberorum conditionem cōtinere cēſetur,vt receptum aſſeuerant Io. Ceph. vir doctiſſimus,atque eruditiſſimus conſ.94.nu.11.Iul.Clar. de don.q.12.Viuius lib.1.opi.86. Vnde iuſiurandum ei additum nihil proderit.quod frequenti interpretum ſuffragio receptum teſtantur Ruin.conſ.70.n.13.iul.Clar.d.q.ver. ſtat ergo.Viuius vbi ſupra ver.itē ampliatur. Quin & illud nō proficiet,& ſi pars aliqua bonorum tantum donata ſit.commune dogma ait Rip.in d.l.ſi vnquam.q.3.nu.7.vel etiā ſi res aliqua ſingularis,quę minima non ſit,elargita fuerit commune infit Io.Nic.ad Alc.reg.1.præſump.13.&copiosè iul.Clar.d.q.ver ſi.quarto infertur.&ver.cæterum.Intellige tamen prędictam iuris definitionē nō procedere,cùm donatio in ſacrum,pium uè locum aliquem collata proponitur.quia tunc illa ſolùm, quatenus legitimam ſuſceptorum filiorum portionē exhauriz,reuocatur,vt commune renunciant Rip.n. 115. Tiraq.n. 66.in d.l.ſi vnquam.Pariſ.cōſ.73.n.24.li.j.Iul.Clar.d.q.ver.q̄ro etiam.Intellige ſecūdò & cum in vnum ex aliis liberis iam natis prædicta donatio delata eſt,non illam in totum, ſed tanquam in officioſam vſque ad legitimam portionem filiis poſtea natis debitam reſcindi.vt receptum fantur Ripa.Clar. ac Viuius vbi ſ.ver.ſed quid ſi pater.& Did.à Couar.lib.1.reſol. c.19.n.1. Intellige tertiò non proceſſurum ſuperius cōe placitum cùm ob merita donatur.cōmune aſſerūt Iaſ.cōſil.171. n.1.lib.4.Clarus vbi ſ.ver.item quæro,Viuius d.opi.in fi.& ſi cōtrarium iure verius ſit, ac reip. vtilius, vt alibi latè oſtenditur.Intellige quartò hanc omnem quæſtionem de medio ſublatum iri, cùm illi l.ſi vnquam expreſſim renunciatur. commune inquiūt Soc.conſ.147.n.17.lib.1.Tiraq. in eādem l. in præfat.n.174.& qui multos ꝓtrariæ ſectæ auctores refert Iul. Clar.d.q.ver.tertio infertur.Intellige quintò,ꝙ licet ipſo iure fiat iſthæc huius donationis reuocatio,& filius naturalis ad illam ſufficiat,tamen ſi donator ad extremum vitę vſq; crepuſculū tacuerit,illius hęredes eam reuocare nō poterūt.vt cōia latè,ac diligēter ponit Iul.Clar.in laudata quæſt.ad fi.Suarez.

donatio cùm ob pactam fidem non ſeruatam reuocatur, & ab hæredibus,& contra hæredes reſcindi poteſt.commune teſtificantur Curt.iun.conſ.126.n.14.Iul.Clar. de don.ad fi. Viuius lib.1.opi.79.ver.declaratur ſecundo loco. Suarez.

donatio non tantum ob ingratudinis cauſas iure ſcriptas. ſed etiam ob alias ſimiles,aut maiores reuocabitur.commune ponunt Ant.Gomez.de teſta.c.11.n.25.ver.ſed ex his.Iul. Clar.de don.q.21.Viuius lib.1.opi.79.Intelligenihil ingrato profuturum pactum,aut ſtipulationem de nō reuocanda donatione,quin poſtea donatio ob admiſſum ingrati vitium reſcindi poſſit,vt commune ait Ant.Gomez.de teſtam.c.vl.nu. pen. in fi. Intellige ſecundò, idem futurum & ſi donationem non reuocaturum conceptis verbis iurauerit. commune inquiunt Corn.conſ.224.lib.4.Alc.in c.cum contingat.n.39.de iureiur. Curt.iun.cōſi.33.n.21.quod & ſummè pium.ac reip. vtile arbitror.& ſi contrarium magis probauerint,ac receptū deblat erauerint Alex.n.23.Aquenſ.in l.ſtipulatio hoc modo ff.de verb.obl.Bauer.de virt.iuramen.caſu.38.Rub.conſi.64. n.3.Bolognet.in l.vlt.n.97.& ſeq.C.de pact.Intellige tertiò,idem omnino proceſſurū, & ſi huic reuocationi ex ingratitudinis cauſa expreſſim renuncietur,dū tamen & donator,non eius hæres agat, & contra eum, cui donatum eſt, non aduerſus eius ſucceſſorem agatur, quia generaliter id criminis nec ab hærede.nec aduerſus hæredem intētabitur.communia cefſer Anto.Gom.de contract.c.4.n.14. ſed & donatoris hæres tunc ſemper admittetur,cum vel cauſa ingratitudinis donatori ipſi occulta fuit,vel donatori morte prauēto tempus, & commoditas agendi non fuit commune aſſerunt Rip.in l.vl. q.61.C.de reuoc.don.Vi.lib.1.opi.29. Suarez.

donatio verbis generalibus,& aſſentatoriis concepta,nempe non ſolùm eam rem,quam peris,ſed &meas res omnes alias, ac quidquid tibi videbitur promitto donatorem non obligat.commune aiunt Ex ea de pact.par.1.n.171. Viuius lib. 2.opi.ccxlij.& ſi facile cōtrarium iure poſſit probari. Suarez.

donatio,quæ à traditione initium ducit,non parit euictionis obligationem.commune enunciat Curt iun.conſ 178.n. 27.Amplia & ſi ficta ſit traditio per conſtitu.clauſulam. commune aſſeuerat Tiraq.de conſtit.2.par.n.6. Secus autem erit ſi à promiſſione cōtexatur.communia ponunt Ant.Gomez. de contract.c.2.n.35.Viuius lib.1.opin.80.& ſi de iure verius ſit nunquam euictioni locum fore. qua de re alibi latiùs, & commodiùs. Suarez.

donatio in legatos,aut oratores collata non principis ſed ipſorummet contemplatione cenſetur facta.vt commune dicit Alciat.reg.1.præſumpt.18.numer.12.Villa.in ſua collect. E.Suarez.

donatio in clerici,militis,vel aduocati concubinam,ab iis collata,qui cum illis rem habent,nullius eſt ponderis,ac momenti,quamuis expreſſa meritorum nuncupatio ſubdatur,ſi merita ipſa non probētur.receptum inquit Io. Cora. in l.frater à fratre.§. quæritur. numero 55.ff. de condition.indebit. Suarez.

donatio à patre in filium nōdum ſuo mancipio,ac poteſtati exemptum delata,nihil omnino regulariter valet commune teſtificantur.Io.Crot.in l.frater à fratre.ff.de condict.inde. Iul.Clar.de don.q.8.& Viuius libr.1.opi.74.Producit tamen ſupernaturalem obligationem, vt cōmune effatur Io. Cora. in l.ftater à fratre.§.quæſitum n.46. Ac ſi traditio præceſſerit, patris morte cōfirmabitur,vireſque ſummas nanciſcetur.cōmune fatur Iaſ.in d.l.frater.nu.45.Valebit autem ſtatim,ac firma prorſus erit, ſi iureiurando munietur,receptum pangunt Rip.in l.ſi vnquam.n.35.C.de reuoc.don.Alc.conſ.45.n.2.Pariſ.conſ.69.nu.128.libr.3.latiſſimè Iul.Clar.vbi ſ.q.8.ver.ſed quæro.Viuius d.opi.74. Valebit ſecundò ſi fiat ob merita, vt commune affirmant Deci.in l.ſi donatione.n.10. C. de colla. Rimina.conſ.240.n.3.Io.Cephal.cōſ.61.n.13.Clar.vbi ſupra ver.hæc tamen concluſio.Viui.laudata opi.ver, ſecundò fallit.&qui cum multis præferendus multis contrarium meritò aſſerit Arius Pinel.in l.1.part.4.n.62.ver. infertur vndecimo. C.de bon.mat.quin & in dubio ſi nulla donationi cauſa adiiciatur,& filius antea de patre præclarè meritus fuerit,valebit donatio,&ob merita cenſebitur facta.vt commune aſſeuerāt Crot.in d.l.frater à fratre.n.79.Viuius vbi ſupra,ver. Ampliatur dicta limitatio.& ſi minus hæc communis opi.quam illa vt dixi,iure ſubſiſtat,preſertim ſi qua expreſſim ſanguinis mētio fiat iuxta præcitatos;opus tamen ſemper erit,vt beneme rita probet filius, nec enim aſſertioni patris etiam ſpeciali de illis fides habebitur.commune teſtificantur Ruinus in conſ. 96.n.2.lib.5.Cotta in memorab.ver.donatio inter patrem & filium.Iul.Clar.vbi ſ.ver.hinc infertur.Viuius dicto loco ver ſi.& in hoc nō ſtandum eſſet.Quin & poſtquam merita filius ꝓbauerit,eatenus dūtaxat donatio valebit,quatenus ipſa merebuntur.commune ait Dec.in l,petens n.17.C. de pact. idq; prudentis iudicis arbitrium metietur. vt receptum enunciat Iaſ.conſ.154.n.5.lib.2.Clar.ac Viuius vbi ſupra conferetur tamen poſt patris mortem huiuſmodi donatio.atque in legitimam filij portionem imputabitur,ſi aliter nō ſit expreſſum, vt frequenter placitum infit Alex.conſ.8.lib.2.& vide ī.verſ. donatio quæ à patre.Valebit tertiò iſthæc donatio, de qua agimus,nec vnquam poſtea conferetur,ſi ſit facta ſtudij cauſa. vt commune aſſerunt Iaſ.in l.1.nu.52.ff.ſolu.mat.ſegur.in l. vnum.ex familia.§.ſed fundum.n.131.ff.de leg.lib.2.Iul. Clad.q.8.ver.tertiò infertur, & ſi perperam magis commune aſſerat contrarium Rip.ad laudatam l.1.numer.104. quem parum iuuant rationes adductæ à Iul.Clar.vbi ſupra, & à Viuio d. opi.lxxiiij. in fine, vt alibi latius, & opportunius oſtendo. E.Suarez.

donatio, quæ à patre in liberos eius ditiōi adhuc ſubiectos collata ſtatim valet,non aliter poſt eiuſdem mortem conferetur,quam ſi legitimam ipſorum portionem exceſſerit, quippe alioquin & ratione legitimæ facta videbitur , & magis legati naturam,quam donationis induet.cōmune aiunt Ruin. in l.in quartam.n.18.& nu.23.ff.a.l.Falc.Soc.conſ.18.libr.2. Io.Coraſ.in l.filium quem habentem.nu.106.C.fami.erciſc. E.Suarez.

donatio,quæ à parentibus,vel ab aliis in eos cōfertur, qui ipſis ab inteſtato alioquin ſucceſſuri ſunt.liberalis donatio nec dicitur,nec dicitur, nec donationis definitionib.regitur. vt voluit Bar.n.1.Plat.n.2.in l.1.C.de impon.lucrat.deſcript. lib.10.quem ſequitur Arer.conſ.17.nu.3.Tiraq.cum aliis de retract.lign.l.1.n.47.dicit receptum Arius Pinel.contrarium

euidenter verius oſtendens in l.1.par.3.n.61.ver.infertur.29. C.de bonis maternis. E.Suarez.

donatio inter viuos facta inter virum & vxorem iuramento firmata valet,licet aliàs ſine iuramēto nō valeret.l.1. ff.de don.inter vir.& vxo.Et hanc ſententiam de iure veriorem & magis communiter approbatā eſſe,conſulendo tradūt Alex. de Imo.in conſ.157.n.17.in 2.vol.conſ.& idem Alex.in conſi.8.n.3.in eod.vol.Dec.in conſ.102.n.2.in 1.parte cōſ.vbi ipſe contraria argumenta ſoluit.Licet hanc communē ſententiam falſam eſſe Moder.Pariſ.crediderūt, per authoritates ab ipſis allegatas in verb.firmetur.ad d.conſi.8. Alex.de Im.Sed priorem approbat & ſequitur Rol.à Valle,in conſ.8.n. 16.in 1.Tomo conſi. Kirchouius.

Donatio nō vitiatur ex defectu inſinuationis,ſi nullitas opponeretur,iuxta l.ſancimus.C.de don.ſi iuramētum interuenerit.Hanc ſententiam veram & communem eſſe paſſim ſcribunt Doct.Alex.de Imo.in conſ.4. nu. 10.& ibi Apoſtillat.in verb.iuramenti.in lib.1.conſ.Dec.in conſ.432.n.17. & 18.in 3.parte conſ.&in conſ.488.n.6.in 4.parte cōſ.Iaſ.in conſ.118. n.2.in 4.vol.conſ.Rol.à Valle,in conſ.19.n.48.in 1.Tom.cōſil. Licet multi Docto.contrariam ſententiam ſecuti fuerint, quos refert And.Barb.in conſ.15.n.35.in 2.vo. kirchouius.

donatio inter virum & vxorē reſoluitur per mortem donatarij prædecedētis donatori l.à marito.C. de don.inter vir. & vxo.l.ſi inter virum ff.de reb.dub.l.quod de bonis.§.ex donationib.& ibi Pau.de Caſt.n.2.ff.ad l.Fal.&ita inquit Dec.donationem factam per maritum vxori,præmoriente vxore reſolui.l.non omnis.n.8.ff.ſi cert.pet. ſed quid ſi iuramētum acceſſiſſet.Reſpondent Bald.Dec.& alij,ꝙ quemadmodum donatio cauſa mortis in cauſam caduci conuerteretur, quando donatarius præmoritur donanti, etiamſi donatio ipſa ſit iuramento firmata.Quia iuramentum recipit interpretationem, ſecūdum naturam actus ſuper quo interponitur.l.ſi.C.de nō nu.pecu.Ita etiam donatio inter virum & vxorē.Nam ſi præmoreretur donatarius lex illam reuocat,& in cauſam caduci conuertit Bal.in conſ.29.in 1.vol.Dec.in conſ.240.cum vlterius non extendatur iuramentum,quam extenderetur virtus promiſſionis,vt in caſu præſenti etiam cōſulendo ſcribit Deci.in conſ.536.horum ſententias & alij ſequūtur vt refert Pariſ.in conſ.85.n.47.in 3.vol. Sed alij contrariam ſententiam tanquam veriorem & communem defendunt,per multas rationes, & argumenta quæ referunt excellentiſſimi recentiores Alc.in c.cum contingat.n.108.ver.tertiò limitatur, vt nō procedat quando donatarius prædecederet donanti.extr.de iureiur.Aym.Crauet.in conſ.102.in 1.part.& Rol.à Valle, in conſ.77.n.7.cum ſeq.in 1.Tom.conſ.&in conſ.25.n.24.in 2. Tom.Sed Moder.Pariſ.Baldi,Decij & aliorum ſententiam ſequuntur in ſuis annotationib.in d.conſ.240.in verb.tacitam. & in verb.habet.in d.conſ.536.in verb.iuramentum.quæ cōmunior videtur. Kirchouius.

donatio inter cōiuges ſi iureiurando vallata ſit. firma ac rata prorſus erit commune aſſeuerant Alc.in c.cum contingat. n.196.cum ſeq.de iureiur.Boer.deciſ.92.n.6.Io.Cro.in l.frater à fratre.nu.71.& ſeq.ff.de cond.indeb.Cot.in memorab. ver.donationes inter virum & vxorem.Crauet.conſ.81.n.1. & cōſ.102.n.2.& latiſſimè in propoſito conſulens Io. Ceph. vir doctiſſimus,atque eruditiſſimus cōſ.61.n.15.& n. 22.Iul. Clar.de don.q.9.ver.ſed quid ſi in ipſa donatione,Viuius lib. 1.opi. 75.& ſi non perperam cōtrarium cum multis aſſerant: tamen id commune affirmantes Curt.ſen.conſ.66.n.3. cum trib.ſequentib.Caſſan.in conſuet.Burg.titu.de iuribus ad matrimonium attinētibus.§.7.quorum contraria ſententia tunc proculdubio admittitur. cùm ſimulata donatio erit. vt aſſerunt commune Iul.Clar.d.q.ver.hæc tamen cōcluſio,Viuius vbi ſ. niſi tamen iuſiurandum in promiſſionem de non contraueniendo nuncupatum proponatur. quia tunc enim ſimulata donatio valebit.commune ponit cum Bald.de dote.par. x.& cum aliis,Viuius vbi ſ.Valebit item ſi alternis fiat, vt ſ.ſi alterutrum eorum mori cōtingat,ſuperſtes bona omnia,aut aliquam bonorum partē habeat.vt cum Iaſ.in l.ſi pater puellæ,C.de inof.teſta.Soc.reg.204.in primo ver. commune ponit Viuius d.opi.75.ver.fallit teriò,adde latè Io.Ceph.conſil. 43.n.7.Valebit rurſum huiuſmodi donatio,de qua diſſerimus ſi ob merita fiat:vt frequenter placitum atteſtantur Soc.conſi.66.lib.1.Ant.Gomez de contract.c.4.n.31.Viuius opi.ver. fallit 2.Io.Ceph.cum multis,conſ.61.n. 12. & qui in contraria omnia meritò abit Arius Pinel.in l.1.par.3.n.61.C.de bo. mat.vnde & ea donatio valebit.quæ à ſene,vel populari marito,in vxorem iuuenem,ac bellam,vel nobilem alioquin deferetur.vt receptum aiunt Curt.iun.conſ.6.nu.20.Bal.de dote. part.x.n.7.Iul.Clar.d.q.9.ver.ſed pone,Viuius.vbi ſupra in fine ſed profectò qui à Pinelli ſententia erūt,vt omnes diligentius rem perpendentes erunt,hanc opinionem æquè ac ſuprà proximam omnino refellent.Memineris tamē ſemper,quod is merita probare tenebitur, cui donatum ob illa aſſeritur, vt commune aſſeuerant Soc.conſ.65.& cōſ.66.lib.1.Clarus,ac Viuius vbi ſ.Memineris etiam perpetuò,quod huius generis donatio alioquin inualida,ac nullius momenti.morte donātis cōfirmabitur ſi vel ficta traditio interuenerit, vt voluit gl. vlt.in fi.in l.2.C.de dot.caut.non nume.cōmuniter interpretibus placita.vt conſtat ex Pariſ.conſil.90.n. 17.lib.3.Did.à Couar.lib.1.reſolut.c.7.n.4.& in rub.part.3.n.3.de teſtam.& intellige illam duntaxat confirmatum iri donantis morte,quatenus legitimam ſeptingentorum ſcutorum ſummam nō excurrit,ſi alioquin inſinuatione caruerit.vt commune ait Bellon.conſ.4.n.11.cui adde multos,quos laudat Io.Ceph.conſ. 61.nu.3. E.Suarez.

Donatio alternis facta,quam reciprocam doctores dicunt inſinuatione non eget,& inter coniuges fieri poteſt. vide ſupra ver.donatio aureos quingentos.& ver.donat.inter coniuges. nec enim donatio propriè cēſetur:vt commune ait Cur. iun.conſ.82.nu.5. Suarez.

donatio in pium,ſacrumue locum aliquem collata,nec inſinuatione eget, vt ſupra obſeruaē ver. donatio aureos quingentos, nec ob iuſtas ingratitudinis cauſas à prælato, ac toto inſuper c.admiſſas reuocatur.commune aſſeuerāt Rip.lib.2. reſp.q.28.n.20.Iul.Clar.de don.q.21.in fi.Viuius li.1.opi.79. in fi. Suarez.

donatio,quæ alicui cōfertur ea conditione, vt caſu aliquo interueniente,ad alium vel tota,vel eius pars perueniat,& abſenti illi alij,& non agnoſcenti vtilem condictionem:ſi caſus aduenerit,abſque vlla ceſſione pariet,non vero etiam rei vendicationem ſuggeret.vt probat apertè text.in l.quoties.C.de don.quæ ſub modo.& eſt receptum ex Alc.in l.traditionibus ad fi.C.de pact.&in c.cum contingat.n.239.de iureiur.Guid. Pap.quem refert,& ſequitur Tiraq.de conſtit.par.2.ampliat. 28.Aym.Syuel.conſ.9.Ant.Gomez in l.40.Tauri.n.25.Soci. conſ.115.n.1.lib.4.Did.à Couar.lib. 1.reſolut.c. 14.quamuis Dec.conſ.239.& in l.traditionibus.Rip.libr.3.de reuoc.don. c.1.ad fi.cōtrarium negligenter,ac perperam tradiderint.Qđ primo intellige in donatione,& cauſa dūtaxat penitus lucroſa ex illorum omnium parte,qui id negocij agunt vt commune reſoluit Alex.in l.ex facto.§.ſi quis rogatus.in 1.n.22.ff.ad Senatuſconſult.Trebel.& communiter tradūt ij,quos ſtatim infra laudo. Intellige ſecūdò, cum res eadem non alia danda eſt.vt commune aio ex Bar.Iaſ.n.26.& ſeq.in l.ſtipulatio iſta. §.ſi ſtipuler.ff.de verb.obl.Pau.in eiuſdem l.§.alteri.ad fi. Alc. in l.certi condictio.§.ſi nummos.n.2.ff.ſi cer.pet.late Exea de pact.n.128.Ant.Gome.in d.l.40.Tauri.n.25.Did.à Couar.vbi ſupra.Vel etiam vbi pecunia loco rei elargienda erit.commune affirmat Soc.conſ.236.n.1.lib.2.Intellige tertiò,quod pendente vel caſu, vel tempore, & ante illius tertij acceptionem liber pro animi ſui ſententia pactum huiuſcemodi adiectum donationi,& donationem ex illo emerſuram reuocare poſſit.vt eſt frequens interpretum dogma cum Bar.in l.q Romæ.§.Flauius.ff.de verb.obl. & ibidem atteſtantur Soc.n.16. Iaſ.n.24.Cagnol.in l.id quod noſtrum.nu.12.ff.de reg.iu.Exea de pact.n.143.Grat.conſ.25.n.39.lib.1.Aym.d.conſ.9.nu. 11.& conſ.135.n.10.Did.à Couar.d.ca.9.n.17.Ant.Gome.in d.l.40.Tauri.n.26.ad fi.Duennas reg.216.Iul.Clar.de don.q. 13.ver.difficultas eſt.vbi multos contrarium aſſerentes commune refert.quib.acceſſerunt Did.à Couar.Aym. & Anton. Gomez.vbi ſ.& ipſe alibi latius illorum ſententiam Deo volente cōfirmabo. Non tamen donatoris hæredibus idem vſquam licebit. vt cōmune profitētur Soc.in d.§.flauius.n. 19. Did.à Couar.d.c.14.n.17.Iul.Clar.d.q.13.verſ.vlt.Amplia,ac perpetuo reminiſcere,quod ſi ille tertius præmoriatur, ſpem ac ius,ꝙ habet,ad ipſius hęredes tranſmittet.vt commune auſim pronunciare ex Old.conſ.224.n.28.in fi.Abb.conſ.85.li. 1.Pau.conſ.164.num.7.lib.2.Dec.conſ.443.Afflict.in c.1.numer.20.verſic.11.arguitur.de ſucceſſ. feud. in vſibus feudor. Suarez.

donatio atque omnis generaliter lucroſus contractus in liberum illius arbitrium,in quem confertur rectè refertur.commune loquitur Anto.Gomez.de contractib.cap.20.num.19. Suarez.

donatio fundi trium iugerum non concutitur, ꝙ plura iugera fundo inſint,imò donatio in toto fundo rata eſt. cōmune dicunt Alex.conſ.106.lib.6.Dec.conſ.347.quod intellige cum donatio à fundo ipſo,non ab illis iugeribus initium du-

xit, alioquin in iugeribus nominatis donationi tantùm robur erit.commune inquit Curt.iun.conſ.131. Suarez.

Donatio non præſumitur,ſi quis alicui dicat,tolle pecuniā cùm magna pecuniæ ſumma eſt,ſecus ſi parua ſit.commune ponit Ioan.Lup.in rubr.§.11.n.1.de don.inter vir.&vxo.Nec item præſumitur cū debitor aliquid creditori ſimpliciter dedit,tunc enim compenſatio potiùs cenſetur. commune aſſeuerat Io.Coraſ.in frater à fratre.n.42.ff.de cond.indeb.&vide infra ver.donata.Ac memineris præſumptam ſeu tacitam donationem non minùs inſinuatione egere,quam expreſſam vt frequenter placitum inſit.Curt.iun.conſ.136. Et potius errorem ac fatuitatem præſumi quàm donationem.vt commune pono ex gl.Bal.& Ang.in l.generaliter. C.de non num.pecu. Alex.conſ.13.lib.1.& conſ.19.lib.2.Dec.conſ.350.Alciat.de præſump.ac viro multæ doctrinæ Io.Cephal.conſ.39.nu. 30. Suarez.

donatio ſub clauſula, ſi donator caſu aliquo teſtamentum reuocarit,inutilis eſt,nec à iureiurando vires mutuatur.commune ait Ale.conſ.156.lib.5.& vide infra verſ.teſtamentum. Suarez.

donatio ob merita, ſeu cauſam, non eget inſinuatione, vt receptum eſſe literis produnt Rip.in l.ſi vnquam.n. 35. C.de reuoc.don.Iaſ.in l.ex hoc iure.n.53.ff.de iuſt.& iur. Tiraq. in d.l.ſi vnquam.ver.donatione.n.44.Aufrer.ad Capel.Thol.q. 381.Petruc.in l.1.n.180.ff.de iureiur.latè Io.Ceph.vir multæ doctrinæ,atque eruditionis conſ.61.n.17.Nec reuocatur ob ingratitudinem.vt commune aiūt Boer.dec.27.Tiraq.d. ver. donatione.n.12.Roma.conſ.26.n.8.Fortun.in l.1.§. ius naturale.n.61.ff.de iuſt.& iur.Gozad.conſ.50.n.10.Curt.ſen.conſ. 66.n.2. Grammat.deci.65.n.24.multoque minus donatio,q̄ princeps ob præclarè merita confert,poterit ex cauſa reuocari,vt cēſuit Bald.in l.ſi cum mihi.ff.de dolo.cuius opinionem frequenter placitam effero ex Iaſ.in d.l. ex hoc iure.n. 54.Fel. in c.nouit.de iudic.Tiraq.d.ver.donatione.n.13.Capic.deciſ. 121.n.15.Afflict.in c.1.n.24.de natura feud.Ari.Pinel.in rub. par.1.c.2.n.31.ad finem.C. de reſcind. vend. Quin nec ſubſequenti liberorum ſuſceptione retractabitur.vt commune ponit Rip.in l.ſi vnquam.nu. 25.atque euictionis obligationem ſemper pariet,ſeu à promiſſione,ſeu à traditione ordiatur.cōmune aiunt Crauet.conſ.64.n.12.Boer.dec.67.Viuius lib. 1. opi.80.ad finem.Ac denique,& vltra quam facere poſſit,donatorem obligabit. vt commune ponit idem Viuius eodem lib.opi.81.Sed enim & falſas iure,& vſu pernicioſas reip.cōmemoratas omnes ſuperiùs opiniones cum multis aſſeuerat, atque oſtendit præclarus iuris interpres Arius Pinel. in l. 2.par.3.n.62.cum præcedenti.C.de bon.mat.à quo ſto.An autem,& quando,& quomodo merita probari debeant.vide infra ver.merita. Suarez.

donatio ob merita quæ remuneratoria dicitur, nudo pacto haud hodie perficietur.commune ait Iaſ.in l.iuris gentiū. §.quinimò.num.19.& ſeq.ff.de pact.quem merito improbat Iul.Clar.de don.q.14.ver.quæro an diſpoſitio. Suarez.

Donatio ob merita,in perſonas aut ſolidi non capaces,aut omnino incapaces collata, nullius eſt momenti, qua ſine ſupergreditur merita.vt receptū pronuncio ex Alex. in l.ſi donatione.n.4.C.de collat.Iaſ.& Dec.in l.petēs.C. de pact. Caſſan.in conſuet.Burg.rub.7.§.5.n.49.Tiraq.in l.ſi vnquam.ver ſi. donatione.n.71.& ſeq.C.de reuoc.don. & idem atteſtātur notabiliter Soc.conſ.91.n.9.lib.1.Bertr.conſ.164.nu.2.lib. 5. ſtabiturque ea in re iuſto iudicis arbitrio.vt frequenter placitum effantur.Iaſ.cliiij.n. 5.lib.2.Loazes in alleg.pro Marchione.num.3. Suarez.

Donatio,quæ mero facto conſtat, ſi pacto nudo conficiatur, obligationem non pariet at ſi quid mixti ſecum habuerit,ſecus erit,vt cum quis donandi animo Romam ſe iterum promittit,pacto nudo non obligabitur.Cum alteri effodiendæ cretæ in ſuo agro facultatem paciſcitur,obligabitur. communia ponit Viuius lib.1.opi.14.ver.quarto loco. Suarez.

donatio locum non facit legi.2.C.de reſcind. vend. vt frequentiſſimis doctorum ſuffragiis ſanctum ponit Arius Pinel. ad eandem l.2.par.1.c.4.nu.4. Suarez.

donatio ſimplex vbi fit mētio de donatione ſimplici:in dubio intelligitur de donatione inter viuos, vbi verò in donatione fit mētio mortis,tūc illa cēſetur mortis cauſa donatio, teſte Rom.cōſ.229.col.1.vbi in caſu de quo ibi ſuſtinet donationem mortis cauſa nō inter viuos, per l.ſeia.ff.de don. cauſa mor.ſequitur Alex.cōſ.81.nu.2.lib.1.Boer.q. 353.in prin. Rom.cōſ.513.in prin. vbi quādo cauſa mortis donatio facta cēſeatur?de qua per eūdem Rom.d.cōſ.229.col.1.Corn.cōſ. 289.n.11.lib.4.Quibus Adde ꝙ donatio cauſa mortis ad eſſe ſui requirit perſonæ præſentiam,ex not.per eundem Rom.d. cōſ.513.n.2.& d.cōſ.col.fi.vbi ꝙ & ſi in donatione adſit clauſula per quam promittat quis donationem nō reuocare. tūc quāuis facta ſit mētio mortis:erit tamē donatio inter viuos,l. vbi ita donatur.ff.de don.cauſa mor.Ang.cōſ.179.col.5.n.6. Alex.cōſ.14.col.2.li.1.Boer.d.q.353.n.11.quam differētiam inter donationē cauſa mortis & inter viuos vide per Alex.cōſi.152.n.10.libr.6.pulchrè per Nat.cōſ.115.270.Iaſ.in l.quæ dotis.à n.26.vſque ad 48.ff.ſol.mat.Corn.cōſ.223.lib.1.Alc. conſ.81.lib.1.quādo autem donatio cauſa mortis ꝯuertatur in donationem inter viuos:& per quæ verba?dic,vt per Dec. conſ.305.470.quid quādo quis in donatione cauſa mortis ꝓmiſit non reuocare?& dic per Dec.cōſ.521.n.13.Iaſ. in l. non omnis col.2.ff.ſi cert.pet.Aym.cōſ.214.n.10.Rol.cōſ.8.n.6. & ſeq.lib.1.conſ.61.77.82.lib.2.& an donationes cauſa mortis reuocētur ad inſtar legatorū?dic,ꝙ nō, ex no.per Rom.d. cōſi.229.n.2.Dec.d.l.nō oīs.n. 14.quid de donatione facta de nomine debitoris? an videatur reuocata per exactionem partis? & ad quid teneaē heres eius qui donauit cauſa mortis nomen debitoris? dic vt per Rom.d.conſ.229.col. 1.poſt med. vbi ꝙ ex donatione de re aliqua vtenda ad tempus transfertur in donatarium ius plene proprietatis,ex iuribus ibi alleg.

Donatio ſi fit alicui pro benemeritis, & bonis ſeruitiis habitis,ſi non legitimè de cauſa allegata,& benemeritis conſtet, aſſertioni donatoris de tali cauſa. & benemeritis non creditur per doctrinam cōmuniter approbatam.in l. ſi fortè. ff. de caſtr.pecul.Dum vult,ꝙ quando validitas donationis conſiſtebat in bene meritis,ſola aſſertio meritorum non ſufficit,vt per eum communem ponit Soc.iun.in conſ.8.n.28. volu.4. E.Muſcul.

donatio inter viuos, habitura effectum poſt mortem, ſub conditione,ſi donans deceſſerit ſine filiis legitimis,& naturalibus valet.vt eſt communis concluſio Doct.ſecundum Soc. iun.in conſ.21.nu.1.vol.4.cum concordantibus ibi per eum. E.Muſcul.

donatio facta Eccleſiæ,vel Epiſcopatui,nō indiget inſinuatione,ſecundum magis communem opinionem:vt ſcribit Feli.in c.eccleſia ſanctæ Mariæ n.82.in lib.de conſtitut.Vbi etiā ponit rationem differentiæ inter clericum &eccleſiam vt per eum.Quem etiam retulit & ſequutus eſt Soc.iun.conſ.82. n. 31.in 4.vol. Muſcul.

donatio reuocatur per natiuitatem filij iuxta l.ſi vnquam. C.de reuoc.don.Nam ſatis eſt filium naſci,etenim donatio reuocatur,eò,ꝙ facta dicebatur ſub conditione,ſi donans filios nō habuerit,vt per Doct. in d.l. ſi vnquā.Et durat reuocatio, ſeu annullatio donationis etiam, ꝙ filius viuo patre decedat, vt voluit Bart.in l.Titia cū teſtamento.§.Imperator.ff.de leg. 2.Et eſt communis opi.Doct.in d.l.ſi vnquam. vt ibi nouiſſimè per Tiraq.ſuper verb.ſuſceperit liberos.n. 151.cum aliis ſeq.quod etiam voluit ibi Ripa q.38.in prin.&c.niſi veriſimiliter cōſtet,ꝙ voluerit in donatione perſiſtere,& ſic ſufficit illam conditionē ſemel defeciſſe.per natiuitatem filij.licet poſtea ille decedat. Id communi interpretum ſententia receptū affirmat Soc.iun.in conſ.29.num. 19.vol.4. E.Muſcul.

donatio filiofamil.facta,ita vt ipſi ſoluatur,per hoc dicitur facta prohibitio vſusfructus ipſi patri,idque tacitè colligitur ex eo,ꝙ relinquens,vel donator voluit ipſi filiofam.ſolui:ſecundum doctrinam Bart.per illum tex.in l.ſi vſusfructus.§. ſi ita quis. ff. quando dies leg. vt per eum, cum quo tranſeunt communiter Doct.vt ait Soc.iun.cum cōcordantibus ibi per eam in conſ.84.n.11.vol.4. E.Muſcul.

donatio iuris præſentādi facta à patrono cum cōſenſu epiſcopi,valet.Et hāc communem Doct. ſententiam eſſe referūt Philipp.Dec.in cōſ. 541.n.2.Rochus de Curte.in trac.de iure patro.in ver.pro eo.in 2.q.n.3.in 15.vol.tract.Quæ tamē ſententia intelligitur, quādo donatio de beneficio vacāte, ſecùs autem de beneficio vacaturo facta eſſet.c.ſi.ext.de cōceſſ.pb. & ibi Abb.in vltimo notab.n.6.ait,ꝙ ſicut collator nō poteſt promittere beneficium vacaturum,ita nec dare in ſpecie alicui poteſtatem cōferendi antequam vacet.c.conſtitutus.c.2. ext.de cōceſſ.præb.ſic & patronus nō poteſt promittere pręſentationem alicui, nec dare in ſpecie alicui poteſtatem præſentandi cùm vacabit,quia ea ratio quæ eſt in collatione militat in p̄ſentatione.nā ſperās ſe præſentādū deſideraret mortē ꝓximi.Quā cōcluſionē plurib.authoritatib. cōfirmat Rol.à Valle,in conſ.47.n.53.cum ſeq.in 1.Tom.conſ. kirchouius.

donatio facta eccleſiæ alicui an valeat ſine inſinuatione,exiſtimat gl.eam factam eccleſiæ excedentem ſummam quingentorum aureorum ſine inſinuatione non valere, & ſic niſi fieret coram iudice,& probaretur in actis publicis gl.in l.ſan-

cimus.in verb.ad quingentorum aureorum. C.de dona.glo. in verbo,si minus igitur. & in verbo, firma. in Authentic. de non alie.aut permu.rebus eccle.colla.2.Bal.in l.illud.n.3.ver si.tertiò quæritur,C.de sacrosf.ec.quia speciale est in donatione quæ fit pro redemptione captiuorum,vt illa valeat cuiuscunque sit quãtitatis sine insinuatione.l.si quis pro redẽptione. C. de don. ergò secùs videtur in donatione quæ fieret ecclesiæ aut piis locis.Hanc sentẽtiam sequitur And.Sicul.in c. adhæc.ext.de testam.Sed cõtrariam sentẽtiam,ꝙ hodie indistinctè valeat donatio facta ecclesię sine aliqua insinuatione, defendit Bar.in d.l.illud.n. 5.quem alij sequuntur, adiicientes rationem per tex.d.l.si quis pro redẽptione. sicut in donatione facta pro redemptione captiuorum est sublata solennitas insinuationis,ita eodẽ fundamento asserendum in donatione facta ad quamlibet piam causam,quia incernentibus animam & fauorem religionis, cùm videatur esse eadem ratio, eadem etiam esse debet iuris dispositio.c.cum dilecta.extr.de confir.vtili vel inutili.Spe.in tit.de instr.edi.in §.porrò. nu.7. ver.itẽ no.in fi.lib.2.par.2.copiosè pro more suo D.Panor.in c.relatum.j.n.4.ver.sed quæro.ext.de testam.Et hanc opinionem communem Doct.esse scribit Ias.in cons. 169.nu.8.ver. breuiter in contrarium.in 4.vol. vbi plures rationes huic decis.annectit. Kirchouius.

donationem causa mortis nequit illa mulier absq; cognatorum auctoritate concinnare, cui facultas contrahendi absque illorum consensu adempta est.commune dicit Ias.in l.2. ff. de leg. lib. 1. & si verius contrariam opinionem veriorem censeat Alc.in l.2.ff.de verb.obliga. Suarez.

donatio sub modo:ob defectum modi resoluitur ipso iure teste Cast.cons.360.in fi.lib.2.Bal.cons.74.libr.1.qui modus facit condictionem,secundum Bal.& Saly.in l.fi.C. de reuoc. don.Bal.cons.448.lib.1.Aret.cons.17.col.9.de quo plura no. Nic.moron.trac.de fid.treug.& pace.par.1.q.20.n.3.& eo casu impeditur purgatio moræ,ex not.per Bertr.cõs.63. 74.lib. 3.vbi talem donationem ipso iure resolutam determinat, de qua moræ purgatione an eo casu admittatur vide quę scribit Rip.in d.l.n.q.38. & seq. & sunt qui dixerint monitionem & interpellationem necẽiam: vt donatarius cadat ob modum non impletum,inter quos est Corn.cons.120.208.li.1.Aym. cons.59.col.fi.post Aret.cons.150.per l.si pœnam C.quando dies leg.ced. rationem ponit Moron.d.trac.q.præalleg.n.6.n. 7.& seq.vbi declarat,quid dicendum vbi modus est finalis,& dic,vt per Corn.cons.102.lib.2.Aym.d.cons.59.nu.8.

DONATIO.

Summaria.

Donationem omnium bonorum præsentium & futurorum,non valere:Et quæ sit huius ratio.q.1.

donationem omnium bonorum præsentium & futurorũ, ne quidem cum iuramento valere:reprehensa, atque reiecta opinione aliter sentiendum.q.2.

donationem omnium,tam futurorum,quàm præsentium bonorum,esse contra bonos mores,liberamq; testandi facultatem auferre.ead.q.

Iuramentum factum super donatione omnium bonorum, præsumitur factum in fraudem legis.ead.q.

An libera testandi facultas tolli possit per statutum , vel etiam iuramentum.ead.q.in fi.

donationem omnium bonorum , in totum vitiari, tam in præsentibus,quàm futuris.q.3.

donationem omnium bonorum ob dotis, causam factam valere propter fauorem matrimonij.q.4.

donatio omnium bonorũ ecclesię facta,vel monasterio,& pio loco valet.ead.q.

Causam dotis esse piam.ead.q.

An & quando donatio inter virum & vxorem,quam aliàs ius ciuile non agnoscit,per iuramentum interpositum facta, firmetur.& valeat.q.5.

donationem rustici,vel plebei,qui duxit nobilem, & constante matrimonio confessus est in instrumento se recepisse dotem,quam non recepit,valere tanquam remunerationem ad recompensationem inæqualitatis.q.6.

donationem à patre factam filiofam. quæ aliàs iure ciuili nulla est,nisi in certis casibus,iuramento firmari & corroborari.q.7.

Data filiofam. studiorum causa,à patre,vt sunt libri,&c.an censeantur filio donata,&an post mortem patris conferãtur. q.8.remissiuè.

Patre remittente vsumfructum filiofam.quẽ habet in bonis aduentitiis filij,valere donationem.q.9.

Quando quis mortis causa donare,censeatur.q.10.

Apposito pacto,de nõ reuocãdo,in donatione causa mortis,transire donationem in contractum inter viuos.q.11.

Ad cognoscendum qualitatem contractus,non attendi sonum verborum,sed effectum rei.ead.q.

Donationem excedentem quingentos solidos , sine insinuatione non valere. ead.q.

Si fiat computatio aurei, secundum valorem eius temporis,quo lata est.l.si qs pro redẽptione.C.de don.posse tũc hodiè consistere donationem vsque ad aureos 800.ead.quæst.

Aureos olim maioris põderis fuisse,quàm hodiè:Et nostra quidem ætate plures quàm centum & viginti constituere libram auri,olim autem 72.& postea.96.ead.q.

Remissionem esse instar donationis: Et ideò creditore remittente debitori suo debitum excedens quantitatem quingentorum solidorum,requirit insinuationem.q.12.

donationem remunerandi compẽsandíve vt causa factam & mutuam,nõ esse meram donationem:Ideoque valere absque insinuatione.q.13.

donationem iuratam excedentem etiam summam quingentorum solidorum.valere absque insinuatione.q.14.

Iuramentum seruandum esse,vbicunque potest seruari, sine periculo æternæ salutis.ead.q.in fi.

In donatione facta ecclesiæ, vel pio loco, non requiri insinuationem.Idemque esse in ea,quæ confertur scholari.q.15.

QVAESTIO I.

Quæro, An valeat donatio omnium bonorũ præsentium & futurorum?Resp.Bart.in l. stipulatio hoc modo concepta. ff.de verb.obl.tenet ꝙ non.Idem tenet Alex.& Ias.n. 20.qui dicit eam esse communem,& tenet idem Bar.l.fi.nu.12.C.de pac.Fel.vbi hanc communem dicit esse in c.præsentia.n.5.de prob.Eandem opinionem amplectitur Abb.consi.48.vol.2. &Bal.d.c.presentia.communem dicit Curt.iun.cons.23.n.1. Roma.cons.271.n.1.Et hanc dicit esse communem Deci.l.fi. n.30.C.de pac.Ratio est,quia per eam aufertur libera testandi facultas.Soc.iun.cons.21.nu.9.vol.2. Hanc dicit esse communem Gratus in cons.70.nu.1.vol.1.

QVAESTIO II.

Quæro,Quid si iuřm interuenisset?Resp.Donatio etiamsi iuřo firmata sit, inualida est. Ita tenet Bar. d. l. stipulatio hoc modo.quem sequitur Panor.cons.48.n.2.vol.2.Hãc opinionem tenet Fran.Purpu.d.l.fi.n.240.&ibi Cur.iun.cõem dicit, n.57.Cagnol.n.220.C.de pact.Et tenet Corn.in cons.60.n.3. & cons.186.n.16.vol.2.vbi communiter dicit ita teneri.Hãc opinionem sequitur Claud.de Seysel.in l.licet.C. de pact.Ripa lib.3.Resp.c.14.& tenet Bal.cons.22.lib.1.Pau.Paris.cons. 26.n.59.& 60.vol.2.& cõs.72.n.15.vol.1.Rõ est,qa talis donatio est ꝯ bonos mores,cùm liberam auferat testãdi facultatem.Vnde succedit regul.non est obligatorium. de regulis iuris.in 6. Et tale iuramẽtum factum super donatione omnium bonorum,præsumitur factũ in fraudem legis prohibẽtis talẽ donationem, ideò seruandũ nõ est. Eãdem opinionem tenet Zasius d.l.stipulatio hoc mõ.n.52.vbi dicit esse magis verã& cõem.Soc.iun.cons.44.n.35.vol.2.Crauet.cõs.139.n.9.vo.1.

Cõtrariam tñ opinionem tenet Dec.in cõs.655.n.12.&in l.pactum ꝙ dotali.n.2.C.de pact.vbi dicit hãc opinionem esse veriorẽ.Hãc etiam tenet Corn.sibi ꝓrius in cõs.252.n.6.li. 3.Maria.Soc.iun.cõs.65.n.49.Gartz.ĩ tract.de vlti.fi.illat.20. n.349.pro hac opinione Doct.allegãt dictum Baldi in l.cum Archimedoram.n.12.C.vt in possessionẽ legato.vbi tenet,ꝙ hæc libera testãdi facultas põt tolli ꝑ statutũ, ergò & ꝑ iuřm. Sed illud reꝑhẽdit Ale.ac respõdet d.l.stipulatio hoc mõ.n.7.

QVAESTIO III.

Quæro,An prædicta dõatio in totum vitietur tam in ꝑsentibus quàm futuris?Resp.ꝙ sic,ita tenet Bar.in d.l.fi. Idem tenet Aug.io.de Im.& Alex.d.l.stipulatio hoc modo.n.21.Docto.in l.1.§.sed mihi.ff.de verb.obl.Et eã dicit esse cõem Fran. Purp.d.l.fi.n.247.& ab ea nõ esse recedendum ĩ consulendo.

QVAESTIO IIII.

Sed quæro,Quid,si donatio omniũ bonorũ fit ob causam dotis?Resp.Old.cõs.5.tenet,ꝙ talis donatio valeat ob matrimonij fauorẽ.Eãdẽ opinionẽ tenet Boer.Dec.353.n.10. Cũ enĩ dõatio oĩum bonorũ eccłię vł monasterio facta,ſm Bart. & Doct.l.fi.C.de pac.Itẽ pio loco,valeat,ſm Bald.l.iubemus. C.de sacrosf.eccl.& dos dicatĩ cã pia, idẽ dicẽdũ est in cã dotis. Hãc opinionẽ tenet quoq; Fel.c.in ꝑsentia.n.5.đ ꝓb.Et eã đt eẽ cõem Fran.Purpu.ĩ d.l.fi.n.242.& tenet Soc.reg.69.fall.4.

QVAESTIO V.

Quæro,An donatio inter virum & vxorem valeat,si interueniat iuřm?Resp.Bart.in l.Seius & Augerius.ff.ad l.Falcid.tenet, quòd licet donatio inter virum & vxorem de iure ciuili non va

non valeat,tñ bene firmatur iuramẽto. idẽ Bar.ĩ l.si quis pro eo.n.17.ff.de fideius.Eandem opinionem tenet Fred.de Senis in ꝯs.140.n.3.Ab.ca.fi.n.9.de don.inter virum & vxorem.Et in c.cùm ꝯtingat.n.30.de iureiu.ibi,Imo.n.85.Abb.cõs.195. n.1.vol.2.vbi dicit hanc esse communem opi.Roma.cõs.44. Corn.cõs.41.n.6.lib.3.vbi dicit ita communiter teneri. Idem tenet Alex.cõs.8.& cõs.158.vol.2.Franc.Aret.cõs.199.Aret. Rub.Alex.cons.25.n.5.cons.130.n.6.Maria.Soc.iun.cõs.44. n.6.li.2.Pau.de cast.ꝯs.49.vol.2.Cæpol.caut.122.Ant.Cors. rep.Rub.de iureiu. priuil.25.Bald.l.j.lec.antiqua.ff.de don.inter virum & vxorem. Eandem opinionem dicit esse communem Laur.Sylua.in cons.40.n.20.Cagn.rep.l.fi.n.36.C.de pactis.Gomes.§.quædam.n.19.insti.de actio.Cotta in memora. iuris,verb.donatio.el.5.Ias.l.pacta,quæ cõtra.n.5.C.de pactis. Ruin.cons.137.n.2.& 2.vol.4.Roder.Zuaretz.l.j.vt de las aras.lib.6.fori.3.9.Ant.Bauer.trac.de virtu.iura.n.38.Guid.Papa cons.204.n.3.Cæpolla.cons.8.in ciuili.Iac.de Sãcto Georgio.l.ꝑfectitia.§.si pater.n.4.ff.de iur.dot.Fort.Gartz.d. tract. de vlt.fi.illat.20.n.349.Eandem dicit esse opinionem Alex.d. l.Seius.Tom. Gram.decis.103.nu.73. & eam dicit esse magis communem Bertr.cons.215.n.4.&cons.301.n.2.Et vbi dicit ab ea in iudicando & consulendo nõ esse recedendum,in cõs. 327.n.4.vol.1.Hanc dicit communem Alciat.c.cùm contingat.n.204.licet ipse velit contrarium.n.198.de iureiur.

contrariam opinionem,ꝙ talis donatio non firmetur iuramento,tenet idem Bart.in l.1.per illum text.ff.de donat.inter virum & vxorem. Hãc opinionem ibi sequitur Bald.Salic.& Fulg.&tenet Bar.l.cùm quis decedens.§.Titia.n.2.ff.de leg.3. Ang.l.si quis pro eo.n.2.ff.de fideiuss. Card.Clem.1.§.porrò. n.10.de iureiur.Bald.l.si quis inquilinos.§.1.ff.de legat.1.Eandem opinionem tenet Curt.Seniorẽ,in cons.66.n.3. Soc.cõsi. 65.n.12.vol.1.Corn.cons.223.nu.4.vol.3.Io. Andr.addit.ad Spec.tit.de dote post diuort.restitu.in fi.Salic.l.2.75.C.de rescindend.vend.Hanc opinionem amplectitur Alciat.supradicto loco, dicens eam sibi plus arridere, & eam communiorẽ esse tenet Chassanę.in consuetu.Burgun.vt des droitz.Rubr. 4.§.7.fol.167.n.27.Sed reuera Bart.& doct. per Chassanæum relati,si rectè inspiciantur eorum dicta,hanc sententiam non probant.Non enim loquuntur in donatione vera,sed in confessione dotis receptæ,vt si maritus confitetur se debere vxori suæ mille,quæ dicit se ab ea recepisse, & iurat, talis donatio nõ firmatur iuramento,ita loquitur Bar.d.§. Titia.& Doct.ferè omnes. Ratio est, quia talis confessio præsumitur facta in fraudem legis,& iuramentum tale interponitĩ super eo, quod est de præterito.Nostra verò cõclusio,de qua Bar.in d.l.si qs, loquitur in eo casu,quando iuramentum interponitur super eo,quod est de futuro, & tunc locũ habet.d.c.cùm cõtingat: & quæ ibi tradunt doct.ita distinguit Imo.ibi, & tenet Soci.l. 1.n.98.ff.sol.mat.Cur.cons.95.n.4.vol.2.

QVAESTIO VI.

Quæro, Si rusticus vel plebeius duceret nobilem & constãte matrimonio faceret instrumentum,in quo confessus est,se recepisse dotem,quam nõ recepit,An valeat talis donatio tãquam remuneratoria, ad recompensationem inæqualitatis? Resp.Bart.l.si voluntate. C.de dotis promissione.nu.2.tenet, ꝙ licet talis donatio dicatur ĩ effectu inter virum & vxorem, tamen valet.Idem tenet in l.si diuortio ibi,Ias.n.9.ff.de verb. obl.Eandem opinionem tenet Bald.l.2.§.fi.ff.si cert.peta.Ias. l.ex hoc iure.nu.55.ff.de iusti.& iur.Tiraq.in Legib.connub. in quarta l.n.7.& in quinta l.n.18.& in repet.l.si vnquã.verb. donatiõe largitus.n.19.C.de reuoc.donat.Hanc dicit esse cõmunem Bald.Nouel.in tract.dot. 10.part.n.7.Curt.iun. cons. 6.n.20.Couar.epit.4.lib.2.part.c.3.§.3.n.2.& tenet Abb. c. 1. n.8.de adult.Segura.in l.cohæredi.§.cùm filiæ.ff. de vulga. & pup.nu.162.Neuiz.in sylua nupt.lib.2.nu.28.

QVAESTIO VII.

Clarum est in iure donationem inter patrẽ & filium in potestate existentem iure ciuili esse prohibitam. Textus est in l. donationes.C.de don.inter virum & vxorẽ. Quæro igitur an talis donatio firmetur iuramento?Resp.Bal.in l.fi.in fin.C.de vsucap. pro donato tenet ꝙ sic. Eandem opinionem tenent communiter Canonistæ,in d.c.cùm cõtingat.Ias.l.pacta,quæ contra.& ibi Docto.communi calculo approbant.C.de pact. Dec.cons.216.n.2.Pau.de Cast.in cons.375.col.2.vol.1. Crauet.cons.29.n.1.vol.1.Ferdi.Loazes,repet.l.filiusfamiliàs. §. diui.n.95.ff.de leg.1.Alc.d.c.cùm contingat.n.207. Alex.l.si donatione.C.de colla. Eandem tenet opinionem Aret.l.placet.ff.de acq.hære.Paris.cons.69.n.128.vol.3.& communem dicit Grat.cons.63.n.23.vol.2.Io.Duran.in tract.de arte testãdi.ti.3.caut.Eandem dicit communem Anto.Capyc.decis.56. n.2.Dec. cons.239.n.1.cons.216.n.2. Intellige tamen supradictam conclusionem,ꝙ donatio inter patrem & filium sit inualida,procedere in simplici donatiõe,secùs in donatione ob causam, vt que fit propter benemerita vel ob causam remunerationis,quo casu tales res donatæ fiunt peculij aduentitij. Namque talis donatio valet.Ita est glo.in l.si donatione.C.de collatio.quam communiter approbatam dicit Pet.Duen.reg. 222.n.1.& tenet Bar.l.si forte.n.5.ff.de castr.pecul.Nec venit in legitima computanda,vt dicit d.gl.communiter approbata.verb.postulas.

Requiritur tamen hoc casu,ꝙ benemerita probentur,nec statur assertioni partis.Ita dicit glo.& Bart.vbi suprà.Ias.rep.l. frater à fratre.nu.44.vbi cõem dicit.ff. de cond. vide tu Mar. Mãt.d.l.si donatiõe.& ibi Riminald.Ruin.cõs.96.n.2. vol.5.

QVAESTIO VIII.

Quæro,An si pater tradidit filio libros ex causa studij, censeatur illos donasse.& an post mortem eius conferre debeat, vel habeat præcipuos?Respon.dixi infrà c.23.q.18.

QVAESTIO IX.

Quæro , Quid si pater remittat vsumfructum filio , quem habet in bonis aduẽtitiis filij,An valeat donatio? Resp.ꝙ sic, nõ expectata etiam morte parẽtis.ita tenet Bar.d.l.frater à fratre.n.57.quem communiter consequuntur Doct.ibi,vt dicit Ias.n.44.Grat.fol.6.ver.fallit ergò conclusio præmissa.

QVAESTIO X.

Quero,quando censeatur quis causa mortis donare?Resp. ꝙ donatio causa mortis cẽseatur , si in ea de morte mẽtio facta sit,aliàs donatio inter viuos.ita ẽ tex.l.Seia.§.fi.ibi gl.verb. videri.ff.de don.causa mort.& ibi Bar.gl.l.fi.C.de dona.causa mortis.Hãc opinionem tenet Bart.l.quę dotis.ff.sol.mat.& ibi Guliel. Ponta.n.7. Ias.n.26.vbi communem asserit Bar.l.fi. n.11.ibi,Dec.n.20.communem dicit.C.de pact.

QVAESTIO XI.

Quæro,quid si in donatione causa mortis apponatur pactũ de nõ reuocando,an transeat donatio in contractum inter viuos? Resp.ꝙ sic, ita est tex.in l. vbi ita donatur.ff.de don.cau. mort.Et ita expresse cõsuluit Alex.ꝯs.14.n.2.vol.1. Eandem opinionẽ tenet Ias.d.l.quæ dotis.n.31.Bald.l.2. C.de iur.dot. Ad iudicandum.n.qualitatem cõtractus,non attẽditur sonus verborum,sed effectus rei.Hanc dicit esse communem Dida. in Rub.de testam.2.par.n.12.licet contrarium teneat Bal.l.fi. C.de pac.Alex.d.l.quæ dotis.

clari iuris est,donationẽ, quæ excedit qngẽtos solidos,nõ valere nisi insinuetur.tex. est expressus l.si quis ꝓ redemptione.§.cæteris.C.de don.per quem corrigitur.l.sancim⁹.C.e.tit. Hanc opi.tenet Bar.l. Modestinus.ff.de don.Bal.l.fi.C.de iure do.Pau.Paris.ꝯs.25.n.53.lib.3.Ruin.cõs.159.n.6.&.15.vo.4. Hodie tñ si fiat computatio aurei secũdum valorem istius tẽporis, quo lex ista ꝓdita ẽ,donatio ꝑmittitur vsq; ad octingẽtos ẽt aureos.Nõ enim hodiè tãti põderis sunt aurei, sed minoris.Cùm olim 72.faciebãt libram auri,postea 96.tñ, vt dicit Bar.in rub.C.de vete.numisma.Ang.ĩ l.sancimus.n.4. Nostris aũt temporibus plus quàm cẽtum & viginti ad librã auri constituendam requiruntur. Vnde si fiat computatio ad antiqua tempora , sequeretur etiam donationem vltra mille aureos valere:vt dicit Duen.reg.224.limita.vltima.

QVAESTIO XII.

Quæro, an hæc conclusio procedat, vt requiratur insinuatio in remissione facta per creditorem debitori?Resp.ꝙ sic:& ita communiter teneri firmat Cagn.l.si quis obligatione.n.5. ff.de reg.iur. Eandem dicit communem Decius.l.creditori.n. 12.C.de pac.Ias.l.si mulier.n.1.C.de condi.cau.da. Alex.in ꝯs. 138.n.28.vol.2.& d.l.creditori.Roma.l.Modestinus. n.41.ff. de don.Remissio enim donatio est.

QVAESTIO XIII.

Quæro,quid in donatione remuneratoria & mutua?Resp. ꝙ absq; insinuatiõe valet.ita ẽ tex.l.si pater.l.Aquilius regul⁹. ibi gl.verb.nõ meram.ff.de don.Hanc opi.tenet Bal.in l.illud. n.8.C.de sacros. eccl. Ias.l.ex hoc iure.n.53.ff.de iusti.& iure. Talis.n.donatio nõ est propriè donatio.sed quædam compẽsatio.Et hæc est communis,vt dicit Cur.iun.cons.81.nu.5.

QVAESTIO XIIII.

Quæro,quid in donatiõe iurata?Resp.Guliel.de Cun.Alb. & Bal.in l.illud.C.de sacrosf.eccl.tenẽt,ꝙ donatio,si nõ sit insinuata,nõ valeat,etiamsi iurata sit. Hãc dicit esse cõem Barba. ꝯs.16.n.10.& 16.vol.2. Alex. sibi ꝓrius in addit.ad Bar.l.post mortẽ.ff.de adop. Barb.ꝯs.22.vol.4.Ruin.cum multis ꝑ eum relatis,in ꝯs.159.nu.6.vol.4.Crotus in repeti.l.nemo ꝑt.ff.de leg.1.Soc.iun.cons.69.n.39.vol.1.& plures alij relati per Tiraq.in l.si vnquam.in præfat.n.153.C.de reuoc.dona.

Contraria tamen opinio magis communis est, si authoritates numerentur, & tutior: eam tenet Io.de Imo.c.cùm contingat.n.90.de iureiur.Alex.cõs.4.n.x.vol. 1.asserẽs hanc opinionem esse veriorem, secundum quam semper consuleret & iudiçaret.Eandem opinionem dicit communem Paris.cons. 69.n.95.vol.3.Eandem dicit communem Ias.cons.51.vol.1. Dec.ꝓs.239.n.3.& cons.488.n.5.& hãc tenet Alex.d. l.nemo potest.ff.de leg.1.Fab.§.&cũ retrò.n.3.insti.de dona.Hãc quo que dicit communem Soci.iun.consi.67.n.20.vol.2.Matt.de Afflic.c.j.n.36.de feu.dato in vicem leg.commissor.&eam tenẽt plures docto.relati per Tiraq.d.l.si vnquam. Posset tñ attẽtari prima opinio, ꝙ iuramentũ nullum effectũ haberet tãquam contra vtilitatem publicã, & ꝑ bonos mores: sed à posteriori nõ est tutum recedere. Vbicũque enim seruari potest iuramentum sine interitu æternæ salutis, seruandum est.

QVÆSTIO XV.

Quæro, qd in donatione facta ecclesiæ vel pio loco? Resp. ꝙ valet absque insinuatiõe. Et est communis opi. vt dicit Fel. c.ecclesia sanctæ Mariẽ.n.82.de cõst.Ripa.lib.3.Resp.c.11.n. 10, Paris.cons.70.nu.23.vol.4. Rebuffus de priuileg.Schola. priuileg.64. Vbi dicit idem in donatione facta scholari tanquam pia. Mich.Grassus.

PRO.donationes causa mortis legatis comparantur, l.1.ff. si quid in frau.patro. Bellon.

PRO.donationes inter virum & vxorẽ, sunt prohibitæ, ne mutuo amore se spolient.l.1.ff.de don.inter virũ & vxor.Idẽ.

donationem factam per clericum concubinæ etiam interueniente iuramento nõ valere, secũdùm communem Doct. sententiam.duo insignes recentiores ꝓsulentes Aymon.Crauet.in ꝓs.229.& Rol.à Valle, in ꝓs.98.ĩ 1.Tom.multis fundamentis & doc.authoritatibus allegatis ꝓsulendo scripserunt. Licet alij ꝑriam sententiam secuti fuerint, quos recenset Ripa in l.miles.n.12.ff.de re iud. Sed & ipse ante Crauet.& Rolandum priorem sententiam defendit. kircho.

in donatione si talis clausula apposita fuerit, videlicet, quæ omnia & singula promisit attendere, obseruare & non cõtrauenire, &c.non dicitur factus transitus ad donationem inter viuos.Bald.in l.cum quis.ver.sed quid si dixi.ff.de cõdic. cau. data.communis tamen docto.sententia est in contrarium, vt Rol.à Valle, in d.consil.8.nu.26.& 37.in 1.Tom.sententiam Baldi post Boerium in Deci.353.in 2.parte explicãs, pulchrè & latè prosequitur. kirchouius.

donationem omnium bonorũ præsentium & futurorũ nõ valere communi doc.voto receptũ est Bar.in l.stipulatio hoc mõ.n.5.addens rationẽ in primo mẽbro, aut promittit bona, & tunc aut omnia bona præsentia & futura, & nõ valet, quia auffert liberam testandi facultatem per indirectũ.nam nullus hæres eẽ vellet sine cõmodo. Pau.d Ca.ibid.n.3.Ias.n.10.ver. nã habeo.Zas.n.52.vers.tertia ꝓclusio.Hiero.Butigella.n.45. ff.de verb.obl.Bar.in l.fi.n.16.Ias.n.33.Dec.30.Hieron.Cagn. copiosè & eruditè n.237.cum seq. C.de pac.Pe. Phil.Cornæ. in ꝓs.60.n.15.vbi inter cæteras rationes ipse & hãc rationem assignat, quia vicem testamẽti obtinet.l.hæreditas.C.de pact. cõuentis.vol.2.cons.Licet multi doct.cõtrariam sententiam amplexi fuerint, vt liquet ex Alex.annotationib.in d.l.stipulatio hoc mõ.n.14.cum seq.& Io.Crotti.n.91.tamen Bartoli & aliorum sententiam receptã, camq; cõmunem esse inquiunt Bal.in c.in præsentia.n.36.ext.de prob. Lud.Ro.in ꝓs.171.in prin.ver.tenentis talem donationem nullam fore. Et hæc cõmunis opi.confirmatur rationib.Panor.in ꝓs.47.& 48.nu.1. ver. sed his nõ obstantibus in 2.par. cõs.Ias.d.l.stipulatio hoc mõ.d.n.10.Io. Crottus d.n.91.& n.97.Dec.in d.l.fi.d.nu.10. quam doctrinam ẽt procedere volunt doc.cõiter in d.l.stipulatio.etiamsi iuramẽto fuisset firmata.Io.Franc.de Ripa in respon.3.n.1.& 2.tit.de dona. & gratiis perficien.& reuoc. pag. 84.li.mei.vbi ipse reprehẽdit Cornæ. ꝑriam sentẽtiam approbantem.in ꝓs.251.n.6.vol.3. ꝓs.quia iuramẽtum est ꝑ bonos mores. Et hanc sentẽtiam probabiliorem esse addit ibidem ipse Ripa.nam iuramẽtum nõ cõualidat dispositionem impedientem liberam testandi factionem, cũ id repugnet charitati proximi, & ꝑ bonos mores censeatur, ideò nõ firmari iuramẽto inquit Cagnol.in d.l.fi.n.262.ver.septimò limita. Sequitur quoque eãdem Rol.à Valle, in ꝓs.39.n.1.in 1.Tom.ꝓs.Et hãc decisionem nõ procedere addunt nõnulli docto.si facta fuisset cum reseruatione vsufructus Pau.de Ca.in ꝓs.101.inci.notandum est fm antiquam impressionem.& idẽ Pau.de Ca. in l.fi.n.10.C.de pact.sed Bart.in d.l.stipulatio hoc mõ.n.5. ver. idem puto & aliorũ Pau.de Ca.ibid.n.3.Alex.n.18.Ias.nu.18. sententiam existimantium donationem valere reseruato vsufructu, per rationes ibi relatas quas multi alij sequuntur, quia donãs de fructibus testari ꝑt idem Bar.in d.l.fi.n.11.vers.item de fructibus Lud.Ro.in ꝓs.26.in prin.& posset dici, qd de fructibus percipiendis donator testari possit, qa possit superesse de quo ipse testaret. Lud.Gozad.in ꝓs.87.n.11.Cagnol.in d.l. fi.n.240.vbi ipse egregiè latiùs hãc doctrinã prosequitur, additq; n.246.à sententia Bar.nõ esse recedendum. Cæterũ si facta fuisset donatio cum aliqua reseruatione alicuius quãtitatis, de qua posset donãs testari, admitteretur illa. Barth.Socy. in ꝓs.101.nu.1. affirmans hanc opinionem communem esse in 3.vol.ꝓs.sequitur eandem adductis pluribus cons.aliorum Rol.à Valle, in d.cons.39.n.3.etsi idem Rol.in cons.65.nu.5. eo.Tom.ex sentẽtia aliorum doct.ibi allegatorum voluerit, indistinctè donationem omnium bonorũ præsentium & futurorũ valere, si donator ibi reseruauerit vsumfructum. qa de fructibus percepturis poterit donans testari. nam licet vsusfructus finiatur morte.§.finitur.inst.de vsufruct.Fructus tamen percepti viuente vsufructuario pertinent ad eius hæredem, ita quoque asserit Socy.iun.in cons.153.n.20.cum seq. in 1.part.cons. kirchouius.

donator promittens non reuocare donationem ex quacũque causa, vel ingratitudine futura, nõ obstãte pacto hoc, supueniente ingratitudine vtique potest eam reuocare, & sic pactum ꝙ reuocari donatio nequeat ratione cuiuscũque ingratitudinis committendæ non valet.nec tenet, secundum Bart. Paul.castr.Ias.n.17.& Bolognettum, sub n.96.in l.fi.C.de pactis.Bald.in l.fi.C.de bonis quę liber.Salyce.in l.pactum.C.de colla.Spec.ĩ tit.de donatio.§.j.ver.quid si actũ sit, Ant.& Imo. in c.fi.de donatio.Corn.cons.102.n.7.cum aliis seq.vol.1.Roma.cons.26.Alex.cons.40.vol.4.& in l. stipulatio hoc modo concepta, n.23.ff.de verb.obl.& ista est communis opi.vt per Mod.ibi,& Rubeum cons.64.n.1. hoc verò limitatur nõ procedere, vbicunque interueniret iuramentum, nam tũc, etiam ingratitudo futura posset remitti,& pactũ istud firmaretur dicto iuramento, secũdum Io. And.in add.Spec.in d.§.1.ver.qd si actum sit. Io.de Imo.cons.35.Alex.in d.cõs.40. Fel.in c.si diligenti.de for.comp.Ias.in d.l.fi.C.de pact.n.17.Alex.in d.l.stipulatio hoc modo concepta.n.23.vbi ait opinionem istã veriorem, communem, & in practica seruari, & sequitur Soc.ꝓs. 53.vol.1.Aquen.in d.l.stipulatio. Bauer.in trac.de virtute iuramen.casu.38. Ripa, in repeti.l.fi. C.de reuoc.donatio.q.54. Tiraq.in l.si vnquam eodem tit.& Rubeus, in d.cons.64.n.3. vbi ita consuluit, & prædictæ opinioni inhæret quoque Bolognettus, in d.l.fi.C.de pac.nu.97.& seq.& istorũ assertio adeò clara, cõmunisque est & iure probatur, vt nefas sit eam in cõtrouersiam aliquam mittere.in cõtrariam verò partẽ, vt huic hæredi seu donatario indigno hæreditatem vel donationem testator adimere possit, & periurium nõ incurrat, ac committat, inclinarũt gl.in c.vltima volũtas.3.q.3.& ibi Arch. Corn. consil.224.vol.4.vbi appellat istam esse communem opinionem quam sequitur, & communiter teneri, ait Alci. in c.cùm contingat.n.39.de iureiu.Bar.in l.si duobus.§. idem respõdit. ff.pro socio.Cy.in l.1.in fi.C.de sacros.eccles.& Ang.de Gambel.in trac.de testam.in gl.& iurauit non reuocare, & licet primam opinionem Alex. & Soc.n.50.in d.l.stipulatio hoc modo concepta, asserant communem esse Legistarum, nihilominus ingenuè fatentur quoque contrariam præmissam esse communem sententiam Canonist.de qua per Mayner.& Cagnol.in l.nemo potest mutare.ff.de reg.iur.per Alci.vbi s.nu. 77.per Moder. in tract.de testamen. par.2.n.15.& Cur.cons. 33.nu.21.Sed ipse inhæreo memoratæ opinioni Legistarum tanquam tutiori, & communiori. F.Viuius.

donator habet priuilegium, vt nõ exigat nisi in quãtum facere ꝑt habita ratiõe ne egeat.lege inter eos,& l.ne liberalitate.ff.de re iudi.vbi tex.assignat rationẽ, videlicet ne liberalitate sua inops factus periclitetur, declara hoc habere locum in donatiõe ex liberalitate donãtis emanata, secus verò in donatione facta ob causam, quippe qa illa nõ est pròpriè donatio, nec liberalitas.l.j.vbi gl.Bart.in l.Aquilius Regulus, & ibi Rapha.Cum.ff.de don.quem sequit Ang.in l.sed hoc ita.in prin. ff.de re iudi.Roma.in d.l.inter eos.n.3.vnde si donator, aduerte, diceret se nõ habere nisi ꝑdiũ, ex quo ꝑcipit alimẽta, & ñ vltra, donatario asserẽti ꝑrium hoc casu incũbit onꝰ probãdi.l. fi.§.licet.C.de iure delib.& tenet gl.in l.cum de lege.ff.de iudi. quã sequit Ias.post alios relatos ꝑ eũ, Bal.ꝓs.60.vol.4.Roma. ꝓs.222.in fi.Pau.castr.ꝓs.72.& cons.212.vol.1.Alex.cons.41. in fi.li.3.cons.71.lib.4.& cons.16.lib.5.& Gozadi.cons.94.& Cur.iun.cons.150.qui asserit dictam gl.in d.l.cum de lege.cõmuniter approbari, quæ gl.de plano procedit, quãdo præsumptio est pro negante aliquid de pluri esse secundum Ias.cons. 34.lib.1.& in l.si constante.ff.sol.mat. F.Viuius.

Dona

Donator etiam si voluntatem suam mutauerit, in donatione causa mortis, si tamen postea contingant illum decedere absque hæredę ex testamento, vel ab intestato, donatio non censetur reuocata. Hanc opinionem notat Clarus ex Didaco frequentius receptam.§.donatio.q.24.ver.in hoc tñ. P.Fich.

donator potest etiam ob alias causas quàm in l.fi. C.de reuocan. donat.expressas, reuocare donationem.communem dicit Clarus in §.donatio.q.21.ver.huius. Idem.

donatori asserenti se ob benemerita donasse, plena fides adhibenda est, vbicunque donare eam rem, de qua agitur prohibitus nõ erat, secundum Bar.reliquosque omnes.in l.si fortè.ff.de castr. pecu. Pau.cast.in l.Atrilius Regulus.ff.de donatio.doc.omnes communiter, in l.si donatione.C. de collatio. Guidonem Papę.q.95.Bertr.cons.3.& 154.vol.3.Barth.Soc. cons.295.vol.3.& Deci. cons.20.& cons.531.& ista est vera, communisque opinio, secundum memoratos Doct. omnes. Sed donatori asserenti merita præcessisse non creditur, quando donare liberum non erat, vt latè scripsimus, in 1.par.in opinio.75.exordiente donatio inter virum, & vxorem, in secũda limitatio. F.Viuius.

donatarius partis bonorum nõ tenetur soluere debita donatoris in toto, nec in parte: sed ad ea compelli potest hæres, nisi donator non esset soluendo, aut non habeat hæredem, aut donatio facta esset in fraudem creditorum, aut discussione facta ageret in tertios possessores, teste Dec.cons.237.post Rom.cons.189.nu.3.vbi quòd onus æris alieni non sequitur donatarium.tex.in l.æris alieni.C.de donat. Put.

donatarius rei Emphyteuticæ nõ debet apprehendere possessionem sine consensu Domini. communem dicit in §.emphyteusis.q.15.ver.Arbitror tamen. P.Fich.

donatarius si donatori indigenti alimenta denegauerit, poterit reuocari donatio.com.§.donatio.quæst.21.ver.quid ergo. P.Fich.

donatarij præsentia cum taciturnitate, consensum inducit: & donationis validitatem. Hier. Cagno. in l.semper qui non prohibet.n.5.ff.de reg.iur.communem dicit. Viuius.

donatariorum principis præfertur qui primò dono habuit in tempore, non cui fuit res tradita, secundum communem per Burs.cons.116.n.25.li.1.ex Ias.in l.quoties.C.de rei vẽdi. n.10.& vide quæ idem Burs.scribit cons.78.post n.6.eo.lib.

dormiendo crimen committens excusatur, quia non censetur tunc cõpos mentis. intellige tamen quando aliàs ei dormienti talia euenire non solerent, nam si aliquando ipsi soleret contingere vt si à lecto surgeret.& ensem euaginaret, vel similia faceret, tunc si ipse nõ præcauisset claudẽdo hostium, diceretur esse in culpa, & puniendus esset pœna extraordinaria.com.dicit Didac. in repe.clem.si furiosus.n.6. Plaza lib.1. delict.c.31.nu.3.& ita quoque tenet Bart.in l.pe.ad l.Pompe. de parricid.Clar.d.§.fi.q.60.ver.quæro etiam. P.Fichard.

PRO.dos nõ ꝑt esse sine matrimonio.l.4.ff.de iur.do. Bell.

PRO.dos est proprium patrimonium filiæ.l.pater filiam.ff. ad legem falcid. Bellon.

PRO.dos secũdum facultates mulieris, & dignitatem mariti & vxoris est constituenda, lege quæro. & lege inter socerum.§.gener.ff.de iur.dot. Idem.

PRO.dos succedit in locum legitimæ.in l.quoniam nouella.C.de inof.testam. Idem.

PRO.dos à patre profecta ad patrem redire debet. l.dos à patre.C.sol.matr.Hoc intellige, nisi superstitibus liberis filię. ita doct. communiter volunt.vt in l.inter socerum.§.cum inter.ff.de pact.dotal. Idem.

dos vniuersale, atque incorporeum ius dicitur.commune dicit Ripa.in rubr.nu.43.ff.soluto matrimonio.& ex eo tempore censeri incipit, ex quo nuptiæ celebratæ sunt, & si nec matrimonium adhuc copula consummatum fuerit, nec vxor ad viri domum deducta sit: locũque statutis inde faciet, quæ ipsius partem aliquam mortua absque liberis vxore marito addicunt.receptunt effantur Corn.in leg. non sine C.de bon. quæ lib.& cons.84.lib.3.Bal.Nouel.de dote part.6.priuil.38. Rol.in tract.de lucro dotis q.16.nu.9.Viuius lib.1.opin.319. Tametsi cõtrarium receptũ asserant Soc. in l.cum fuerit.ff.de condit.& demonstr.Dec.cons.67.Fel.in rubr.de sponsal.Rip. in rub.nu.68. ff.soluto matrimonio & ante eos sibi aduersus Corn.cons.248.lib.2.c.quorum scriptis posteriorem opinionem frequentius doctoribus probari, priorem verius efferri duco.& vide infra ver.maritus. Suarez.

dos cauta tantùm vel confessata, vbi nõ constat realiter esse numeratam, non habet priuilegium prælationis ꝓtra alios creditores.communem dicit Mins.Obserua.61.cẽt.1.I.Fich.

Fallit, nisi alij creditores ipsi quoque nihil habeant præter literariam cautionem, super eorum creditis confessatis, quia tunc cum vtrinque par sit conditio, mulier adhuc præfertur, etiam in cõfessata dote, tanquam fauorabilior ratione dotis, vt ibidem latiùs idem Minsingerus.

Item nota, ꝙ etiam si excedat hæc donatio quingentos aureos, & non sit insinuata, morte confirmatur. Secundũ magis communem opionem vt per Bellon. in d.cons.4.nu.11.contra Cur.iun.cons.95.in fi.& vide Bello.ibi de valore quingentorum aureorum, ad quorum numerationem esse attendendum dicit ꝙ 72.aurei in tempore l.fancimus.C.de don.per gl. in l.fi.ff.de ĩ ius voc.& Ias.in d.l. fi.& in l.2.§.ex his.ff.de verb. obl.faciebant libram auri, Et aurei moderni sunt minoris valoris, quia 96.aurei faciũt libram vnam.& sic libra variata est in 4.parte valoris:& sic valebit donatio vltra septingẽtos aureos vt per Paul.in l.fi.C.communia de leg. & sequitur Fel.in c.conquerente.de of.ord.

de iure regio iuxta pragma. 120.c.1.quingenti aurei de quibus in d.l.fancimus. sunt mille aurei: de quibus nunc vtimur. Nam per dictam pragma. taxatur Marca auri in 75.aureis: & marca est medietas libræ, libra enim ex centũ & quinquaginta aureis constat qui computati iuxta d.l.fancimus, excedunt millenarium. Sed nota verbum Alcia.in l.hæc enũtiatio.ff.de verborum significationibus vbi dicit, nobis videtur aureum quo hodie vtimur ex generali omnium populorum consuetudine, subrogatum esse illi veteri, & ideò, que de solido, de iure ciuili statuta sunt: ad nostrum vsum licet leuioris referenda sunt.

Sublimita primam limitationem, ad præiudicium creditoris: quia licet præiudicet hæredibus matris, non tamen creditoris.Bello.cõs.47.n.4.communem dicit, quem vide & nota.

Nota, ꝙ creditores, ad hoc ꝙ eis non præiudicet: debẽt opponere exceptionem non numeratæ dotis intra tẽpora iuris, aliàs præiudicat eis:& nocet confessio. Matthæ. de Afflict.de cis.402. communem dicit. licèt alij tenuerint contrarium vt per Coua.in reso.lib.1.c.7.n.6.vbi nititur concordare: dicens ꝙ hæc communis opi.procedat cum cõfessio pręcesserit matrimonium: si tamen post matrimonium, cõfessio emanauit: non præiudicat creditoribus, quin possit etiam post tempus exceptionis non numeratæ dotis opponi. & dicit hoc esse ex mente Bart.& doctorum in l.si constante. ff.sol.matr.qd not.

dotẽ tenetur prestare pater filiæ: etiam nuptæ, & potest cogi officio iudicis, Pau.de Cast.in l.si socer.ff.solu.mat. Ant.de Tremo.in addit.ad Bona.in prac.excep. in rub.quib. mod.ciui.n.12.in verbo quasi castren.communem dicit.

Amplia primò, etiam si contraxit matrimoniũ absque sua voluntate, etiam ante vigesimum quintum: si contrahat cum digno.Cur.iun.in auth.res quæ, n.25.C. communia de legat, communem dicit.

Amplia secundò, etiam si maritus sit diues, Fran.de Ripa in l.1.ff.sol.mat.n.54.communem dicit.

Amplia tertiò, etiam si filia sit dotata, & perdiderit dotem, non tamen sua culpa, tenetur pater iterum dotare, Io. Lupus in repet.c.per vestras de donat.inter vir.& vxor.§.27.n.6.cõmunem dicit explosa gl.in l.2. verb.dos.ff.sol.mat.quæ dicebat in quocunque casu patrem teneri. Et nota ꝙ si pater præstitit dotem priori viro: & filia secundo cõtrahat, & præstetur dos per patrem: censetur animo compensandi, & non dicitur de nouo præstare. Boe.dec.137.communem dicit ex Bart.in quæst.an mulier habens amplam dotem.

Nota istas communes ad intel.l.3.tit.11.par.4.mater tamẽ filiam dotare nõ compellitur l.fi.C.de iur.doti.quod fallit in matre hæretica, vel Iudæa.filia autem catholica.l.9.tit.2.part. 4.& Io. Lupus in reg.iur.de donatio.inter vir.& vxor.§.21.n. 4.pro quo adducit l.9.tit.2.par.4.

Amplia quartò, ad auum paternum: qui tenetur neptem dotare.d. Io. Lupus in repet. c.per vestras.§.27.num. 1.communem dicit.

Concor.cum l.8.tit.11.parte 4. quando filia non habet vnde se dotare possit.

Amplia quintò, ad fratrem qui tenetur dotare sororem ex eodem patre natã. Io. Lupus ĩ rep.d. c.§.27.n.13.cõem dicit.

de iure regni videtur idem innuere l.18.tit.16.part.5.& ꝙ ca est l.4.tit.1.lib.5.ord. quæ loquitur de sorore contrahente matrimonium sine licentia fratris. B.Villalo.

dos profectitia, mortua vxore, nõ patri ipsius defuncti, sed eius liberis competit. Est verior de iure opi.& communior de consuetudine, secundum Soc.cons.9.vol.1. M.Chærian.

Pater potest filiam in dote tantum à se profecta, & iam data, instituere. Est magis communis opi.secundum Alex. cons. 176.viso.vol.5. M.Chærian.

Dos per

Dos per actionem ex ſtipulatu exigi poteſt:licet nulla fuerit adhibita ſtipulatio,ſecundum nouam conſtitutionem, l.vnicæ.in princ.C.de rei vxo.actio.vbi Bart. & omnes communiter hoc firmant & ob talem conſtitutionem receſſum eſt à l.ad exactionem.C.de dotis promi.vbi dos nuda pactione cõſtituebatur,pariebatque actionem ea conſtitutio,qua dotem exigere maritus poterat,Paul.verò Caſtren.contra omnes conatur defendere poſſe per d.l.vnicam,nõ eſſe correctam, l.ad exactionem,tamen iſta Paul.opinio non videtur tuta, ſecundum præcitatos Doct.ideo inhærendum eſt dictæ communi: Aduerte autem quod quemadmodum mulieri,ſoluto matrimonio,datur actio ex ſtipulatu per d.l.vnicam.ita etiam in fauorem mariti conceditur ipſi eadem actio ad petitionem dotis promiſſæ,ſecundum gl.in l.ſi diuortio.ff.de verb.obl.&in d.l.vnica.in §.fuerat.cum qua ſentit Bart. aliiq́ue omnes communiter ĩ locis allegatis,& ĩ l.q liberos.ff.de rit.nup.F.Viuius.

dos dicitur eſſe ius vniuerſale,& incorporale,communem dicit Rip.in Rub.ff.ſol.mat.n.43. B.Villal.

dos competens non dicitur:ſi ſit minus legitima.Decius ꝓſ. 379.n.4.& 181.n.5.communem dicit. Idem.

dos eſt magis priuilegiata, quàm fiſcus. Alci.de præſump. re.3.præſump.23.nu.4. & Goza.conſ.97.num.12.commun. dicit. Idem.

dotem permutare mulier poteſt cum marito:communem dicit Pet.And. Gamma.in repet.c.1.de permut.lib.6.in princ. nu.82. I.Fich.

dos propriè dicitur ante copulam,& traductionem vxoris, adeoq́ue vir habebit lucrum ex diſpoſitiõe ſtatuti, ꝙ mortua vxore ſine liberis,vir lucretur tertiam partem dotis,communem dicit Corn.in l.non ſiue.poſt Bald.& Fulgo.C.de bon.libe.idem Corn.conſ.84.licet eleganter, libr.3.& Bald.Nouel. communem quoque appellat in tract de dote,in 6.parte priuileg.38. Sed contrariam opinionem communem dicit Soc. in l.cum fuerit ff.de condit.& demonſt.Fel.in Rub.de ſpõſalibus.Decius conſilio 67. Corn.ſibi contrarius cõſ.248.in præſenti conſultatione.lib.2. vt per Rip. in rub.ff. ſol.matr.n.68. B.Villal.

dos propriè dicitur,ſoluto matrimonio,cõmunem inquit idem Ripa ibidem n.71.& 72.quæ intelligitur ante reſtitutionem,vt latè proſequitur Soc.conſ.121.viſa contingentia.lib. 1.de quo per Ripam vbi ſuprà.

Amplia etiam ad hypothecam tacitam: Fanus de pigno.& hipo.in 2.par.mem.4.n.109.communem dicit.

Nota quòd priuilegium tacitæ hypothecæ competens doti,nõ tranſit ad extraneum.Fanus ibi n.97.communem dicit.

Bona mariti,etiam minoris ſunt tacitè hypothecata pro dote,idem Fanus.n.73.communem dicit. Idem.

dos data ab auo matri computatur nepotibus ĩ legitimam. Curt.iun.conſ.180.n.2.& Ripa lib.3. de don.c.x.n.3.& Alci. de præſump.re.1.præſum.16.n.4.in fi.comm.dicit. Idem.

dos reſtituta, ſi alteri eſt reſtituẽda dicitur dos.ſi tamen nõ eſt reſtituenda,dos non dicitur, Iaſ.in l.maritus.nu.9.C.vnde vir & vxor.communem dicit.

dos nõ eſt reſtituenda mulieri:nec competit actio ei de dote durante matrimonio,niſi in caſu inopiæ viri,vel alterius obligati ad reſtituendam dotem. Fanus de pig. & hipo. part.8. mem.1.n.1.comm.dicit.

Nota iſtam communem cùm ſequentibus ad intel.l.29.ti. 11.part.4. & vide quæ habes in verbo actio dotis, n.18. cum ſequentibus.

Amplia etiam, ſi maritus ſit excommunicatus. Io.Cora.in l.qui liberos,n.112.ff.de ritu.nup.communem dicit.

Amplia ſecundò,etiam ſi dicatur dos inofficioſa:quia non repetitur à viro durante matrimonio.Io.Lupus in repet.c.per veſtras.de don.inter vir.&vxo.§.24.n.3.communem dicit,de qua per Coua.in epi.4.c.8.§.6.n.12.

Amplia tertiò,ꝙ in tantũ eſt vera:quod ſi maritus reſtituit dotem ſine cauſa mulieri:non liberatur maritus, quin teneatur reſtituere iterum dotem hæredibus vxoris.Io.Cora.in d.l. qui liberos.n.114.communem dicit. Idem.

dos à patre profecta,ſoluto matrimonio,debet apud filios remanere.Cur iun.conſ.43.n.9.communem dicit.

Amplia etiam, ſi per patrem ſtipulata ſit ſibi reuerti liberis ſtantibus, ſi liberi adſunt tempore mortis filiæ,ſtatim eſt dos ipſius matris:& filij ex ſucceſſione matri veniũt, & nõ aui.Io. Nic.in l.generaliter.n.46.C.de ſecun.nup. cõem dicit. Idem.

dos cõfeſſata,durante matrimonio,non valet, nec confeſſio, iaſ.conſ.32.vol.3.communem dicit.de qua per Bello cõſ. 47.& Boe.deci.330.& Io.de Ripa in l. fœminæ,n.36.C.de ſecun.nupt.Et non aſtringit maritum.Lud.de Goza.conſ.28.n. 22.communem dicit.

Amplia,etiam ſi ſit iurata talis confeſſio.Cur.iun.conſ.95. n.4.cõmunem dicit.de qua plenè per Coua.ĩ ſuis reſo.li.j.c.7.

Limita primò,quo ad effectum donationis:quia licèt confeſſio nõ prẽiudicet viro:tamen habet vim donationis:& cõfirmatur morte donantis. Io.de ripa in l.fœminæ.de ſecund. nupt.n.36.C.communem dicit.de quo in verbo,confeſſio.

Nota, & intellige iſtam communem , in confeſſione facta poſt annum contractus matrimonij de iure regio: argumẽto l.3.tit.12.lib.3. For.ll. vbi validatur donatio coniugum inter ſe poſt annum contractus matrimonij,ſi nõ ſint iſtij legitimi: & coniuges poſſunt poſt annũ facere inter ſe ſocietatem omnium bonorum:l.9.ti.6.lib.3.For.ll.de quo per Io.Lupum in repe.rub. de donat. inter vir.& vxor.§.cum cõiuges ſint ſocij in damnis,& delictis.l.14.tit.20.libr.3. For.ll.Fallit tamen d.l. 24. ſi ipſa mulier renuntiet commodum ac damnum l. 227. ſtyli.cum qua concord.l.60. in ordi.tau.Item ſi maritus, & vxor inſolidum obligentur : mulier tenetur,ſi cedit obligatio in fauorem illius , aliàs tamen non niſi obligatio fiat pro debito fiſcali:quia licet nõ ſit verſum in commodum mulieris, nihilominus tenetur l.61.tau.Nec obſtat l.25.tit.12.par.5.qa illa lex loquitur,quando maritus ſolus obligat. quia tunc bona mulieris non cenſentur obligata:ſecus tamen,quãdo ipſa obligatur. vt in d.l.61.item nota dictũ ſolemne Petri de Anchara.conſ.308. quod cõfeſſio dotis poſt 10.annos habetur ac ſi fuiſſet verè numerata.

Limita ſecundò,ſi præceſſit,antè quàm matrimonium cõtrahat,promiſſio dotis:& poſt ꝓctum matrimonij ſequat cõfeſſio ſtatim : valet confeſſio.& non opponi exceptio nõ numeratæ dotis:cũ præſumatur donatio,Bello conſ.4.n.7. commun dicit.ex Bal.Cyno,& Paulo in l.cõtractibus.C.de nõ numerata pecunia,& Matthæus de Afflictis deciſ.402.

Item nota,ꝙ in tantum hoc eſt verum,ꝙ donatio hæc præſumitur ex confeſſione dotis: & ꝙ non ſit ſub ſpe numeratio nis,ꝙ etiam ſi non apponatur renuntiatio non numeratæ pecuniæ:non poteſt opponi.Soci.conſ.79.volu.4.communem dicit,& Rub.conſ.78.magis communem dicit.

Item nota,ꝙ confeſſio mariti de dote recepta habetur pro traditione.Bellonus conſ.4.n.10.communem dicit. Idem.

dos cõfeſſata à marito ſiue ante matrimonium,ſiue eo cõſtante,ſiquidem præceſſit inſtrumentum dotale,quo dos ipſi marito fuit promiſſa,verè numerata præſumit.ꝑ tex. inſignẽ in l. in contractibus.§. ſed quoniam. C.de non numer. pecu. Hanc ſententiam poſt multas allegationes communem dicit Couar.lib.1.varia.reſolu.c.7.n.6. I.Fich.

Quæritur,an pater qui ꝑ filio ſuo & eius nomine dotẽ nurus ſuæ recepit,ſi poſtmodum illã de ipſius nurus iuſſu & cõſenſu,ipſi filio ab ipſo patre,ſeorſum habitãti reſtituat,liberet ab actiõe de dote,ita ꝙ mortuo poſtmodũ dicto filio, à nuru moleſtari nequeat,Bart.ĩ l.ſane.ff.de iur.dot.tenuit, ꝙ adeò liberatur,ꝙ amplius ab ipſo ſocero nurus petere nõ poterit.allegat Richard.Malumb.idẽ firmat Pau. de Caſt.ibidẽ.Sed aduertendum eſt,quia & Bart.& Caſtr.loquuntur qñ filius tpe reſtitutionis à patre emancipatus erat,& ſic reputabat extraneus,l.vnica.§.extraneũ. C.de rei vxor.actio. Nec reputat de familia,& agnatione,l.de tutela.ff. de ca.deminu.Bart.in l.j.§. domini.ff.ad ſenatuſcõſult.Syl.&tũc nõ vr procedere regula l.de die,& l.Attilicin⁹,ff.de pact.dot.q̃ habet,ꝙ mulier ex ſuo ꝓſenſu ꝓditionem ſuam,quoad dotem,deteriorem facere nõ ꝑt,quia procedit qñ cõditio deterior fieret fauore viri, ſecùs ſi extranei.Bal.Nouel.trac.ſuo de dote,priuileg.34.ver.Vnde ꝑt dici.alleg. quod habetur in ſimili in l.2. in prin.ff.ſol.matr. vbi legitur ꝙ mulier à viro petere poteſt,vt dotem ſuam alteri,per viam delegationis reſtituat in euẽtum ſoluti matrimonij,& licet nõ cogatur vir qñ aliquod ſibi ex ipſa promiſſione contingere poſſe ſuſpicatur præiudicium, ſiue damnum, vbi tñ ſuſpicio ceſſat,cogit, vt probari dicit ibidẽ à ꝓtrario ſenſu, & nihilominus accidere poſſet ꝙ ſic,reſtituẽdo ſoluto matrimonio,remaneret mulier ipſa indotata,nec cõſideratur,ꝙ ex iſto ſuo conſenſu,& hac ſua voluntate conditio ſua poſſet efficiet deterior,contra tex.in d.l.de die,& in d.l.Attilicinus.Poſſet tamen iudicio meo reſponderi,ꝙ hoc ideò ſit,quia iſto caſu ab initio mulieris conditio non fit, nec eſt in ſpe ꝙ fiat deterior,quia aduerſa fortuna non eſt in conſideratione,l.inter ſtipulantem.§.ſacram.ff.de verborum oblig.& ibi no. in caſu verò,l.de die.& l. Attilicinus, ff.de pact.dotal.ſtatim ab initio conuentionis dotis,ſiue mulieris conditio deterior redditur, cùm paciſcitur quòd dos ipſa longiori die,eſt quod à iure reſtitutionis ſtatutum eſt , videlicet in immobilibus ſtatim ſoluto matrimonio,in mobilibus verò infra annum à die ſolu-

matr.d.§.exactio,& c.reliqua apud F.Turzan.lib.opinionum.

Dos conditionaliter promiſſa filiæ non operatur eius excluſionem in terminis ſtatuti. Corn. conſil.40. colum. 5.libr. terio.litera i. Brun. de ſtatut. exclud. fœmin.quæſtione 7.art. ſecundo. memb.2. ſexta parte princ. & filia non præſumitur dotata.Bald.in auth.res quæ.col.2.C.communia de leg. Cor. conſ.94.lib.2.Bru.d.trac.q.8.art.4.Et per hoc facit,an dos de ſignata filiæ ſpõſæ, vel ꝙ ſequatur matrimonium ex ipſis ſpõſalib.vel non,an cenſeatur vti dotata excluſa per ſtatutum?& videtur quòd ſic, quantumcunque fuerit ex deſtinatione patris dotata, vel ſibi de dote prouiſum fuerit. Dec. conſil.35. Brun.d.tract.6.art.q.7.ſecundum quam opi.decreuit ducalis ſenatus Sabaudiæ in cauſa de mafeis Bugelleñ. Put.

dos ſolui promiſſa,quando præfixo tempore ſoluta nõ eſt, & poſt moram voris in ſoluenda dote maritus moritur,debetur augentum dotis pro rata ipſius dotis ſolutæ. & ſi nihil de dote ſolutum ſit,nihil de augmento debetur:teſte Afflict.deciſ.242. quod quidem augmẽtum debetur totum quãdo eſt promiſſum, etiam ſi tempus ſoluendi dotem nondum venerit:vt idẽ Afflict.ſcribit deciſ.333.de quo vide Neuizan. ſylu. nupt.lib.1.pag.170.n.75.& Guid.Pap.q.430. Put.

dotali ex pecunia res empta,efficitur dotalis ſi ita actum ſit inter virum & vxorem.l.ita conſtante.l.res ex pecunia.de iur. dot. Si verò expreſsè actum non ſit, dotalis non efficitur.l.ex pecunia,vbi gl.C.de iur.dot.l.fi.C.de ſer.pig.dat.manumiſ.fallit in ſubſidium quando maritus non eſſet ſoluendo. quia tali caſu poſſet mulier ad rem emptam ex ea dotali pecunia recurrere.l.vxor marito.ff.de donat.int.vir.& vxor.Bart. & alij in d.l.ex pecunia Corn.conſ.170.in prin.Et procedunt prædicta quando maritus vel alia tertia perſona emit rem vel feudum de pecunia dotali. vbi verò mulier emeret fundum de ea pecunia,fundus ipſe dotalis efficeretur, ſi vtile eſſet mulieri,aliàs non.d.l.ita conſtante.de iur.dot.Rom.ꝓſ.201.in prin. Bart.conſ.124.Caſtr.conſ.360.libr.1.in nouiſ.Et ſicut prædicta procedunt in cõtractu emptionis & venditionis,ita etiam in contractu permutationis.d.l.ita conſtante.l.fi.ff.eo.Bart.d. conſ.124.circa medium. Put.

Dos conſiſtens in pecunia,& ſi ſtatim ſecuta morte viri nõ ſit reſtituenda, ſed intra annum. l.1.§.exactio. C. de rei vxor. act.etiam ſi hæredes eſſent diuites.Barto.& alij in l.diuortio. in prin.ff.ſolu.mat. Iaſ.in §.fuerat.col.8.inſti.de act.licet interim ſit alenda ab hæredibus ſi non habet vnde,Doct.in d.l.diuortio.in prin.iaſ.d.§.fuerat.col.7. verſic.reſtat.fallit tamen ſi dos fuit legata vxori:teſte Rol.conſ.10.nu.19.lib.1.pro quo vide quæ ſcribit Bartol.in l.1.in prin.de dot.præleg.Aret.d.§. fuerat.Dilect.de art.teſtand.tit.de legat.c.17.

dos confeſſata habet priuilegia dotis tam contra hæredem mariti , quàm contra creditores ſi fuit ante matrimonium, quàm etiam contra fideicommiſſarios.Alex.conſil.26.libr.2. Cuman.conſ.31.Aret.conſ.86.Rub.conſil.78.vbi dicit communem opin.Et licet confeſſio dotis conſtante matrimonio non præiudicet anterioribus creditoribus , & forſan non futuris, vt per Soc.in l.1.ff.ſolut.mat. tamen quando talis confeſſio fit pro receptione ab alio facta præiudicat marito & creditoribus,vt voluit Bald.conſil.412.libr.30.quẽ ſequitur Io.Lup.in tract.de donat.inter vir.& vxor.§.30.nu.11.& ſeq. Rub.d.conſil.78.in fi.pro qua concluſ.vide quæ ſcribit Burſ. conſ.32.nu.30.& 31.& 42.lib.1.vbi dicit communem quòd dos confeſſata poſt lapſa tempora opponendi exceptionem non numeratæ dotis, omnia priuilegia dotis & hypothecæ contra creditores habet.Declara vt ibi per eum. Put.

dos confeſſata poſt tranſactum decennium pro vera dote habetur , ita vt nec marit⁹ nec vxor aliquid excipere poſſint. auth.vt exact.dot.in prin.Anchar.conſ.307.quinimo nec reſtitui ex capite ignorantiæ, ſecundum Burſ.conſ.32. poſt nu. 30.lib.1.

dotis cauſa eſt adeo priuilegiata,quòd in omni diſpoſitione,quamuis generali,maximè prohibitiua,ſemper excepta dicitur,ſecundum communem per Burſ.conſ.56.n.1.lib.1.poſt Neuizan.conſ.76.n.16.Cephal.conſ.13.n.43.eundem Burſ. conſ.32.nu.11.& 27.& conſ.120.eod.lib.

pactum vel ſtatutum de dote lucranda,locum etiam habet in dote non ſoluta : & hoc ſi maritus incipit ſuſtinere onera matrimonij,quia vxorem duxit.idem videtur ſi non duxit, ſi tamen contractum eſt matrimonium per verba de præſenti: licet non ſic lucretur fructus dotis : vt pulchre diſſerit Caſtr. in l.ſi marito. §.ſi pater.ff. ſolut.mat.vbi hoc intelligit procedere,ſi ſtatutum dicat,vir lucretur dotem vxoris: quia negari non poteſt quin ſit vxor. Sed quid ſi ſtatutum dicat,lucretur dotem datam? vide ibi. cui adde quæ ſcribit Nat.conſi.conſil. 282. Put.

Dos quando conſiſtit in pecunia ſoluto matrimonio morte viri,per hæredes viri ſtatim non eſt reſtituenda,ſed ꝑ annũ. l.1.§. exactio, C. de rei vxoriæ act. etiamſi ipſi hæredes eſſent diuites,& haberent facultatem ſtatim eam reſtituendi.Bar.& alij in l.diuortio.ff.ſol. matr.Iaſ.in §.fuerat.nu.28. verſi.quod ſi maritus eſſet diues,& haberet pecuniam præ manibus.Vbi ipſe reprobando Ang. qui contrarium dixerat , in campſore, mercatore vel alio pecunioſo , affirmat hanc eſſe communẽ. d.nu.28. ver.Et ita tenet communiter Docto.licèt interim alenda ſit ab ipſis hæredibus ſi non habeat vnde ſe alat , ſecundum receptam Doct.ſententiam. Iaſ.in d.§.fuerat.numer.23. ver.reſtat.& in l.diuortio.num.18.vbi Iaſ.contrariam ſententiam contra communem defendere conatus fuit,quæ tamen communis ſententia fallit , & locum non habet, quando dos fuit legata à viro vxori.de qua quæſtione videatur Rol.à Valle,in conſ.10.n.19.vol.1.conſ. kirchouius.

dos mulieris nubentis in caſu à iure prohibito ſcientis tamen factũ, licèt errauerit in iure,ſi matrimonium carnali copula fuerit conſumatum applicatur fiſco,vt eſt communis opin.Clar.q.80.ver.dos mulieris. Bonacoſſ.

dos mulieris ſimul cum reliquis bonis confiſcatur , ſi delictum commiſſum fuerit per eam ſoluto matrimonio , vt eſt communis opinio. Conſtante autem matrimonio bona vxoris non publicantur,niſi in quinque caſibus.Et in illis caſibus ſimul cum aliis bonis etiam dos cõfiſcatur, vt eſt communis opi.Clar.q.78.ver.quæro ſi bona. Bonacoſſ.

dos propriè etiam dicitur ſoluto matrimonio,vt voluerũt Bal.Pau.Caſt.& cæteri.in l.1.C.vnde vir,& vxor.Dec.in l.fi.eſit.& Bart.in 3.oppo.Pau.caſt.Soc.& Ripa,n.70.& ſeq.in rub. ff.ſol.mat. vbi ſimul cum aliis Modernis perhibent iſtam cõmunem opinionem fore. F.Viuius.

Dos promiſſa licet nõdum tradita cenſetur propriè dos,& ſic dos data , & promiſſa à pari procedunt, ſecundum omnes doc.communiter,in rub.ff.ſol.mat.preſertimque Iaſ.& Ripã ibi;n.58.& ſeq. dicentes iſtam communem opinionem fore, quam ſequitur, & approbat pariter viuis ratiõibus cum aliis relatis per eum Tiraq.in tract.de retrac.in §.fi.n.32.circa fi.d. tractatus. F.Viuius.

dos mulieris nubentis in caſu à iure prohibito , ſcientis tamẽ factum licet errauerit in iure matrimonium carnali copula fuerit conſummatum, applicatur fiſco.com.dicit Abbas in c.& ſi neceſſe.nu.7.de donatio.inter virum & vxor.prout illũ refert Bello.conſ.84.num.3.& ita tenet gl.in l.fin.in verb.nupſit.ff.de condit.ſine cauſa.Clar.d.§.fi.q.80.ver.dos mulieris. P.Fichard.

dos mulieris ſimul cum reliquis bonis confiſcatur , ſi delictum commiſſum fuerit per eam ſoluto matrimonio. com. dicit Nellus de bannit.in 1.par.2.temp.q.28.quem refert Auguſt.ad Ange.de malefic.in verbo & eius bona.num.29.conſtante autem matrimonio bona vxoris non publicantur, niſi in quinque caſibus.commun.dicit Anton.Gomeſ.ſuper l.78. Tauri. numer. 1.& eſt text.in l.quinque legib. ff.de bon.damnat.& in illis caſibus ſimul cum aliis bonis etiam dos cõfiſcatur.commu.dicit Nell.in loco præallegato,quem refert.Boſ. in tit.de bon.publ.nu.73. Clar.d.§.fin.q.78.verſ.quæro ſi bona. P.Fich.

dos ſi ob ſtatutum aliquod filiabus à ſucceſſione excluſis aſſignari propinquorum conſenſu debet,non minor portione illarum legitima aſſignari poterit. commune aiunt Grammat.dec.101.n.20.& copioſè Viuius lib.1.opi.313.& ſi contrarium mihi magis ac magis ꝓbetur , fruſtra enim ſtatutum alioquin conditum eſſet.fruſtra eius,& propoſitum,& intentio habebitur.ſed ea de re alibi. Suarez.

dos vbi marito liberis non ſuperſtitibus, vel ſuperſtitibus ſtatuto defertur,quomodo,& quando, & quatenus delata intelligatur,vide infra verbo maritus. Suarez.

Dos confeſſata non habet priuilegia dotis? gl.in l. aſſiduis. C.qui pot.in pig.Tiraq.de vtroq.retract.ti.2.§.4.gl.6.numer. 14.& an locum habeat quando non poteſt opponi exceptio non numeratæ dotis propter lapſum temporis? & Dic, quòd affirmatiuam tenet Rom.conſ.145.numer.10.Fel.in c.ſi cautio.poſt num.84.verſ.fallit vltimò de fid.inſtr.Negatiuam verò ſuſtinet Bal. conſ.456.1.dub.libr.1.Matheſ.ling.193.poſt Bar.d.l.aſſiduis.Alex.conſ.90.numer.5.lib.3.conſ.97.nume. 2.lib.7.Gozad.conſ.42.poſt n.13.Boer.q.330.col.2.Quæ poſterior opi.videtur communis per Rubeum Alex.conſ.78.n. 9.Aym.conſ.40.n.6.quibus adde, ꝙ ſtante renuntiatione primam opin.ſequitur Iaſ.conſil.32. lib.3. vbi dicit magis communem,quid. quando dubitatur an maritus confeſſus fuerit

ſpe futuræ numerationis, an verò animo donandi? & Dic. ꝙ ſi coniuges ſunt pares: ꝙ tunc confeſſio facta præſumitur animo donandi. ex no. per doct. in l. ſi volunt. ate. C. de dotis promiſſ. per text. in l. qui teſtamentum. ff. de proba. l. cum quis decedens. de leg. 3. Alex. conſ. 26. n. 3. li. 2. 145. n. 9. lib. 6. Soc. ꝓſ. 82. lib. 3. & magis communem dicit Alex. conſ. 45. n. 6. lib. 1. Soc. conſ. 61. n. 3. conſ. 66. n. 16. lib. 1. Rub. Alex. conſ. 78. n. 2. Grat. reſpon. 36. lib. 1. Quicquid dixerit Alex. conſ. 142. nu. 5. lib. 5. Rom. d. conſ. 445. n. 7. Alex. in l. diuortio ff. ſol. mat. Homo tamen recedendum eſt à communi, quæ nulla magis procederet: ſi in inſtrumento dotis confeſſatę renuntiatum ſit exceptioni non num. dotis, Quo caſu nec diſſentit Alex. d. l. diuortio & conſ. 142. col. 2. quem ſequitur Rub. conſ. 119. licet Aym. dubitet conſ. 40. de quo vide quæ ſcribit Bal. nouel. de dote part. x. n. 7. & ſeq. Iaſ. & alij d. l. diuortio Campeg. de dote par. 1. q. 52. Nat. conſ. 438. col. 2. circa fi. vbi ꝙ doct. confeſſata habet priuilegia dotis datæ, quando maritus renuntiauit excep. nõ num. dotis, vel ſunt lapſa tpa cam opponẽdi, ꝓ qua vi de Alex. conſ. 90. libr. 3. vbi in apoſtil. pulchrè Boer. q. 330. 2. par. Alex. conſ. 148. lib. 5. vbi apoſtilan. ponunt limit. ad Reg. in materia excep. nõ num. dotis, de qua exceptione vide que not. Rom. conſ. 44. Accedit in materia ꝙ confeſſio mariti de dote recepta conſtañ matrimonio non valet: nec præiudicat creditoribus, ſecundum Alex. conſ. 142. libr. 5. vbi apoſtilañ dicũt talem confeſſionẽ æquipollere vere ſolutioni, ex Aym. conſ. 40. qui tenet contra Alex. d. conſ. quinimo confeſſionẽ mariti de dote recepta præiudicare etiam creditoribus: quando mulier agit hypothecaria contra tertios poſſeſſores lapſo tempore opponen except. non num. dotis, & hanc dicit eſſe communem, quam ſequitur Nat. d. cõſ. 438. col. 2. in fi. & col. penn. n. 10. vbi ꝙ confeſſio mariti diceñ ſe pauperẽ & inopem: ad effectum vt vxor. conſtañ matrimonio ſuas dotes repetere poſſit, non præiudicat creditoribus, idem Aym. conſ. 44. vbi etiam docet praxim allegañ fraudem pro creditoribus, in materia autem prædictæ confeſſionis: vide quæ ſcribunt Alex. conſ. 148. lib. 5. conſ. 45. n. 6. lib. 1. Imbert. in enchirid. iur. gall. ver. confeſſio, Rol. conſ. 31. n. 40. conſ. 85. n. 42. conſ. 93. n. 20. lib. 1. Rui. conſ. 32. col. 3. lib. 4. conſ. 132. col. 4. eod. Nat. cõſ. 283 16. Fel. in c. ſi cautio col. 18. de fid. inſtr. Viui. co. opi. lib. 2. concl. 69. Aym. d. cõſ. 40. col. 2. & 3. vbi plura de §. aliud quoque in auc. de æqual. dot. conſ. 198. col. 2. in fi. Afflict. deciſ. 402. col. 4. Alex. conſ. 123. lib. 6. Rom. conſ. 44. 445. n. 5. & ſeq. vbi diſtinguit tres caſus, ꝙ aliquando fit cõfeſſio ante matrimonium, aliquando conſtañ matrimonio, aliquãdo in vlt. vol. declara, vt latius per eum ibi, & per villal. inter co. opi. lib. ver. dos confeſſata.

Dos prohibita alienatione per teſtatorem poteſt conſtitui ex illis bonis, quorum alienatio eſt prohibita. quare Auth. res quæ. C. communia de legatis, loquens in prohibitione tacita, etiam locum habet in expreſſa, quando expreſsè eſſet prohibitum alienare bona. ita Bart. poſt Iac. de Aren. voluit. in l. filiusfamilias. §. diui. n. 10. vbi ipſe allegat. l. mulier. §. cum proponeretur. ff. ad Treb. & d. Auth. res quæ. C. communia de lega. Bal. in l. voluntas. n. 5. & Sal. n. 6. C. de fideic. & idem Sal. in l. fi. ver. quæro an prohibitus alienare poſſit in dotẽ dare. Dic ꝙ ſic, ſi non haberet aliundè. n. 4. C. de reb. alie. nõ alie. Pau. de Caſtr. in conſ. 13. ſecundum veterem impreſſionem. Alex. de Imo. in conſ. 56. n. 3. in 1. li. Ludouici. de Gozadin. in ꝓſ. 97. n. 9. Et hanc Doct. communem ſentẽtiam eſſe dicunt Phil. Dec. in conſ. 519. n. 3. verſ. ſed breuiter in contrarium eſt communis opi. Ferdinan. Loazes. in d. l. filiusfamilias. §. diui. n. 135. & Io. Crottus ibid. n. 47. vbi ipſe n. 44. illam quæſtionem incipit diſputare. Licet autem multi Doct. contrariam ſententiam amplexi fuerint, Bal. in c. 1. §. donare. n. 2. tit. qualiter feudum alienari poſſit. in vſib. feudor. Iaſ. in d. Auth. res quæ. n. 25. ver. ſed contra communem ſententiam ego adduco fortè fundamentum, &c. tamen prior ſententia, quod prohibitio alienationis licet validè facta nõ impediat rem prohibitam dari in cauſam dotis, vel donationem propter nuptias, communiori calculo probatur, vt in vtramque partẽ eruditè diſputat Marian. Socy. iun. in d. §. diui. verſi. capio ſecundam quæſtionem. n. 174. cum ſeq. quam tamen concluſionem in eo caſu nõ ꝓcedere Doc. aſſerunt, quãdo filia aliundè haberet, vnde ſe poſſet congruè dotare de bonis ſuis, tunc non habebit locum diſpoſitio d. Auth. res quæ. vt eſt tex. in §. ſi verò. in Auth. de reſtit. colla. 8. Sal. in d. l. fi. d. n. 4. C. de reb. alien. non alien. & in d. 1. voluntas. n. 5. C. de fideicom. & Rol. à Valle, in conſ. 85. n. 9. cum ſeq. vbi ipſe n. 23. conſulendo ſcribit, communem opin. doc. eſſe, ꝙ diſpoſitio d. Auth. res quæ. non habet locum, quãdo teſtator expreſsè prohibuiſſet alienationem bonorũ ſuorum, etiam ex cauſa dotis. in 1. Tom. conſ. Licet Iaſ. voluerit patrem non poſſe expreſsè prohibere, ne ſæpedicta Auth. res quæ. locum habeat. Quia cùm ſit debitor dotis vel donationis propter nuptias, non debet eſſe in poteſtate teſtatoris tollere obligationem. l. ſicut. C. de act. & oblig. item quæ ſunt ad ducta fauore publico, non poſſunt tolli vel mutari ex diſpoſitione teſtatoris. l. quod de bonis. §. fi. ff. ad l. Fal. ī d. Auth. res quæ. n. 32. ver. 13. limita iſtam Auth. non habere locum quãdo pater in teſtamento prohibuiſſet in indiuiduo alienationem. kirchouius.

dos ſoluto matrimonio per mortem vxoris reuertitur ad hæredes vxoris, & donatio propter nuptias propter mortem mariti ad hæredes viri. Gl. in verb. donatio in Auth. ſiue à me. C. ad S.C. Velleia. Auth. ęqualitas. C. de pac. cõuen. gl. in verb. meretur. in Auth. dos data. C. de don. ante nupt. Bar. in auth. de æqual. dot. in prin. col. 8. Hanc communem ſententiam eſſe & limitari ſcribit poſt alios Rol. à Valle, in conſ. 62. nu. 1. & 2. in 1. Tom. conſ. vbi aliter per pactum inter cõiuges actum eſſet. c. fi. & ibi gl. fi. in verb. ſicut dos. Bald. in d. auth. ſiue à me. n. 2. Lud. de Gozadin. in conſ. 47. n. 16. ver. 4. an donatio propter nuptias. in conſ. 185. n. 2. ver. de pacto ſanè non eſt dubitandum. in 1. parte conſ. kirchouius.

DOS.

Summaria.

An & quando dos poſſit eſſe ſine matrimonio. q. 1.

dotem, quæ cœpit eſſe, contracto ſemel matrimonio, non deſinere eſſe dotẽ, eo poſtea quacunque ratione ſoluto. ea. q.

dotem eſſe ius quoddam vniuerſale: ſecundum magis receptam doct. ſententiam. q. 2.

dotis cauſam, ſeu præſtationem & reſtitutionem, fauorabilem eſſe ratione publicæ vtilitatis. q. 3. in prin.

Patrem compelli per iudicem dotare filiam ſuam, ſecundum vires ſui patrimonij. q. 3. in prin.

An pater teneatur dotare filiam diuitem. ead. q.

Patrem regulariter teneri filiam dotare, de bonis propriis. ead. q.

Patrem teneri dotare filiam, non iure obligationis, actionis ſed officio iudicis. ead. q. in fi.

Auus paternus tenetur dotare neptem, propter inopiam patris & matris: quibus opulentis exiſtentibus, non tenetur. quæſt. 4.

Fratrem teneri dotare ſororem ex eodem patre natam: nõ autem vterinam. q. 5.

Patrem cogi dotare filiam, nubẽtem ſine ipſius voluntate: niſi nubat indigno & inhoneſto. q. 6.

dominium rei dotalis, in maritum ſine traditione non trãſferi: idemque ſeruari in dote vniuerſali. q. 7.

Contractum dotis, quò ad tranſlationem dominij per traditionem, non eſſe priuilegiatum. ead. q. in fi.

Mulierem, etiam ſterilem, gaudere priuilegio dotis. q. 8.

dotem non vitiari propter incertitudinem: vt in aliis fit cõtractibus, vel quaſi. q. 9.

An & qui poſſit alienari res dotalis mobilis. q. 10.

dotem ſoluto matrimonio reſtituendam mulieri ſuperſtiti. quæſt. 11.

Muliere adulterium committente, an & quãdo dos cedat lucro mariti, aut eius hæredibus. q. 12.

Mulierem mortuo marito, ſtuprum viduitatis tempore cõmittentem, non amittere dotem. q. 13.

Crimen ſtupri leuius eſſe, quàm adulterij. ea. q. §. contrariã.

Mulier ſtuprum committens tempore viduitatis, incidit in omnes pœnas, ſtatutas in has, quæ conuolant ad ſecundas nuptias. ead. q. ſub fi.

Bona mariti tacitè obligari pro dote. Mulierẽque in tacita hypotheca præferri cæteris creditorib. itidem tacitam hypothecam habentib. q. 14. in prin.

Etiam minoris bona curatorem habentis, contracto matrimonio tacitè pro dote obligari: Et quæ ſit huius ratio. ead. q.

Sponſam non habere hypothecam priuilegiatam in bonis ſponſi. q. 15.

Mulierem habentem hypothecam expreſſam, non præferri creditorib. habẽtib. ſimiliter expreſſam anteriorem: Et quæ ſit diuerſitatis ratio. q. 16.

Obligationem bonorum pro dote, in dubio præſumi præceſſiſſe obligationem extranei in bonis mariti. q. 17.

In repetitione dotis admitti compenſationem: ſi modò ex vtraque parte quantitas debeatur. q. 18.

In cõtractu dotis præſumi ſtipulationem, quam dubium ſit interc

interceſſiſſe: Aut fingi, quam conſtet non interceſſiſſe. q. 19.

Promiſſionem de conſtituenda dote habere eundem effectum, ac ſi dos eſſet conſtituta. q. 20.

Quid iuris, ſi quis promittat ſeſe obligaturũ ad decẽ. ea. q.

Patrem non poſſe filiæ dare dotem minorem legitima: Aliàs peti ſupplementum congruæ dotis. q. 21.

Filias non poſſe ſupplementum dotis petere: cùm extantibus maſculis, filiæ ſtatuto à ſucceſſione excluduntur. q. 22.

Dotem per metum promiſſam ipſo iure nullã eſſe: nec op' eſſe reſciſſione, vt in cõtractibus aliis, per metum initis. q. 23.

Mulierem poſt annum non poſſe petere alimenta, ſiue vſuras dotis: niſi hæredibus moram committentib. aut ipſa die à lege inducta, pro homine interpellante. q. 24.

Marito vergente ad inopiam, dotem repeti poſſe conſtante matrimonio. q. 25.

Repeti item poſſe dotem conſtante matrimonio, incipiente marito male vti ſubſtantia ſua. q. 26.

In dubio pro dotib. reſpondere, meliùs eſt. ea. q. in fi.

Repetitioni dotis locum non eſſe, ſi vxor ſciens contraxit matrimonium cũ viro inope, & nõ exiſtente ſoluendo. q. 27.

Reip. intereſſe dotem manere ſaluam. ead. q.

Caſum inopinatum facere locum repetitioni dotis, matrimonio conſtante. ead. q. in fi.

Mulier ſciens contrahendo matrimonium, videtur vitam, mores, & facultates viri approbare. ead. q. in fi.

Priuilegium repetitionis locũ habere & in ſocero recipiente dotem, ac vergente ad inopiam. q. 28.

Quis iuris, ſi pater recipit dotẽ, ſuo & filij nomine (quo caſu conſtituuntur duo rei debendi pro reſtituẽda dote) & alter eorum vergat ad inopiam: poſſint ne agi aduerſus vtrũque, an alterum tantùm, an verò cum neutro. q. 29.

An & quando paupertas vnius, noceat alteri. ead. q.

Maritus, vel ſocer, offerẽtes, mulieri fideiuſſores dote cõſeruanda, ad euitãdam exactionem dotis, an ſint audiendi. q. 30.

Duos extraneos poſſe conſtitui pro dote correos: Non autẽ fideiuſſores ꝓ dote ꝓſeruanda dari poſſe, vel debere. q. 31.

Pro dote profectitia ſimpliciter tradita: Item ſi pater ſtipulatus ſit ſimpliciter, dotem reddi, actionem communem eſſe patris & filiæ. q. 32.

Si mulier decedat, ſuperſtite patre, & relictis liberis: non patri, ſed liberis reſtituendam dotem. q. 33.

Filiamfam. in dote profectitia hæredem habere, iis caſibus, quibus actio ſolius eſt filiæ. q. 34.

Quibus caſibus actio pro dote, ſolius filiæ ſit. ead. q.

Actionem dotis profectitiæ pro filia emancipata datæ, cõpetere ſoli filiæ: perinde, vt, quæ antea communis erat, poſt emancipationem incipit eſſe ſolius filiæ. q. 35.

In dote aduentitia eſſe ſolius filiæ actionẽ: Sicut vice verſa, in donatione propter nuptias aduentitia, ſolius filij. q. 36.

Filiamfam. in dote aduentitia, ſolũ ſine conſenſu patris ſtare poſſe in iudicio: eo maximè caſu, quo propter inopiam mariti conſtante matrimonio dotem repetit. Sed & ſoluto matrimonio idem iuris eſſe. q. 37. & 38.

In caſu inopiæ mariti, licet actio cõmunis ſit filiæ & patris: tñ & ſolum patrem agere poſſe ad reſtitutionem dotis. q. 39.

Maritum teneri, & condemnandum in ſolidũ, eo caſu quo vxor conſtante matrimonio propter inopiam eius dotem repetit. Et quæ ſit huius ratio. q. 40.

Mulierem eo caſu, quo poteſt agere ad dotẽ conſtante matrimonio, non poſſe conuenire extraneos poſſeſſores bonorum quæ tempore datæ dotis erant mariti niſi excuſſis prius bonis mariti. Neque in hac parte gaudere aliquo priuilegio præ cæteris creditorib. q. 41.

In iudicio dotis procedendum ex bono & æquo. ead. q.

Non attendi apices iuris, æquitati cùm locus eſſe ꝑt. ead. q.

Extraneum dotẽ pro muliere ſoluentẽ, ſibiq; ſoluto matrimonio reddi ſtipulantem, nõ poſſe ꝓſtante matrimonio agere, marito vergente ad inopiam: Sed mulieri competere ex æquitate officium iudicis: Atque extraneo præſtandam cautionem, de reſtituenda dote ſoluto matrimonio. q. 42.

Actionem, quæ competit marito, vt dos tradatur, ęquè bonæ fidei eſſe, atque eam, quæ ex ſtipulatu competit mulieri, pro reſtituenda dote. q. 43.

Actionem extraneo competentem pro reſtituenda dote, non eſſe bonæ fidei, ſed ſtrifti iuris. q. 44.

dotem, ſi in rebus ſoli conſiſtat, ſoluto matrimonio ab hæredibus mariti ſtatim reſtituendam: ſi in mobilib. annum hæredibus mariti dari. q. 45.

An hæredes mariti, eo caſu, quo annũ habent ad reſtituendam dotem, ipſi interim alere teneantur mulierem. q. 46.

Hæredes mariti, primo anno dilationis finito, non cogendos amplius alere mulierem. q. 47.

Mulierem non cogi, per id temporis, quo ali ab hæredib. mariti debet, commorari & habitare in domo hæredum: ſed petere ſeparatam habitationem poſſe. q. 48.

Hæredes mariti lucrari omnes fruct' dotis primi anni, quo alitur vxor. q. 49.

Pactum inter virum & vxorem, de tota dote lucranda valere q. 50.

QVAESTIO I.

QVAERO, an dos poſſit eſſe ſine matrimonio? Reſp. Communiter ea recepta eſt ſententia, quòd licet eſſe nõ poſſit, quã do nunquam contractum eſt matrimonium. Tamen poſtquã ſemel eſt contractum, & dos eſſe cœpit, non deſinit eſſe, licet poſtea matrimonium diſſoluatur, ita firmat Iaſ. Rub. ff. ſolut. matr. 2. lect. n. 4.

QVAESTIO II.

Quæro, an dos ſit ius quoddam vniuerſale? Reſp. Bal. in l. 1. ff. ſol. mat. tenet ꝙ non: idem in l. fi. C. de ſen. quę ſine cer. quãtita. vbi dicit, communem eſſe opi. contra Bar. Eandem ſententiam amplectitur Ang. Cuma. & Pau. de Caſt. d. Rub. ff. ſol. matrimo.

contrariam opinionem, ꝙ imò dos ſit ius vniuerſale, tenet Bart. l. ſi marito. §. fi. e. ti. per illum tex. quem ſequunt Imo. Roma. Alex. & Recentiores, & in hanc ſententiam magis communiter itum eſt à Doct. noſtris, vt firmat idem Iaſ. d. Rubr. n. 28. dicens, ab ea non eſſe recedendum.

QVAESTIO III.

dotis cauſa & præſtatio, itẽ reſtitutio, fauorabilis eſt, ratiõe publicæ vtilitatis; vt inquit Iuriſconſultus in l. 1. ff. ſol. mat. & ibi doc. cõiter, teſte Iaſ. ibi. Hinc priuilegium dotis, ꝙ pater cõpellitur per iudicem, dotare filiam ſuam ſm vires ſui patrimonij, vt eſt text. expreſſus. l. qui liberos. 19. ff. de ritu nupt.

Sed quæro, nunquid pater teneat dotare filiã diuitẽ? Reſp. doc. in hac q. ſententiis variant. Vna eſt illorũ, ꝙ pater tenetur dotare filiã de ſuo ꝓprio patrimonio, ꝗuis filia ſit diues & habeat bona ꝓpria. ſ. materna. De hoc eſt tex. expreſſus in l. fi. C. de dot. promiſ. & ibi eam ſententiã amplectunt Bald. & Ang. Alex. in l. mulier. 1. §. cùm ꝓponeretur. ff. ad Treb. Ang. Auth. quę res. C. commu. de legat. Et dicit Iaſ. in l. 1. ff. ſol. mat. quòd videtur iſta eſſe communis opinio. nu. 25.

Alia eſt opinio Bar. in d. §. cũ ꝓponeretur, ꝙ ſi filia diues eſt, pater nõ teneẽ eam dotare, ex quo pater nõ iure obligationis aſtrictus eſt, ad dotandã filiam, ſed officio iudicis tm̃, qđ in æquitate conſiſtit, æquitas aũt ceſſat, qñ filia eſt diues, & habet, vnde ſe poſſit dotare. Hanc opinionẽ dicit eſſe veriorem Iaſ. vbi s̃. ſecundum quam, ſi caſus contingeret, vellet iudicare.

QVAESTIO IIII.

Quæro, an auus paternus teneatur dotare neptem? Reſp. ꝙ ſic, ita tenet Saly. d. l. fi. poſt Bart. in l. 1. vbi Iaſ. n. 26. dicit, ꝙ iſta ſit communis opi. & ꝙ omnes doc. ita tenent. intellige tñ hãc communem, vt non procedat eo caſu, quo pater eſt diues, ꝗa tenetur filiam de ſuo dotare, ita tenet Bald. i d. Auth. res quæ. quẽ ſequuntur ibi Albe. de Roſat. Salyc. & Fulgoſ. Eandem opinionem tenet Rom. & Alex. in d. l. 1. ff. ſol. mat. Franc. Aret. conſ. 17. incip. conſideratis diligentiſſimè. & dicit Iaſ. d. l. 1. n. 26. quòd iſta eſt clara & indubitata concluſio.

Itẽ limita, in patre inope, & matre diuite, ꝗa mater teneẽ dotare filiã. ita tenet Cyn. & Dyn. Bar. Bal. Albe. de Roſat. & Fulgoſ. d. Auth. res quæ. Rapha. Cuma. l. à filia. ff. ad Treb. vbi dicit, ꝙ iſta eſt communis opin. licet contrarium teneat Ang. & Salyc, d. Auth. res quæ. Raph. Cuma. & Alex. d. l. 1. ff. ſol. matr.

QVAESTIO V.

Quæro, an frater teneatur dotare ſororẽ? Reſp. verior doc. ſententia eſt, ꝙ ſic, dummodo ex eodem patre nata ſit, ſecùs ſi ſit vterina, ita tenet gl. l. non omni. C. de adminiſt. tutor. quam gl. ibi ſequũtur Cyn. & Bar. Bal. l. fi. C. de dot. promiſ. Ab. in ꝓſ. 12. inc. & vt clarè materiam videas, & quòd ab iſta nemo eſt, qui diſcrepet, dicit Iaſ. d. l. 1. n. 29.

QVAESTIO VI.

Quæro, Si filia nubat ſine voluntate patris, an nihilominus pater cogatur filiam dotare? Reſp. recepta & communis opi. Scribentium eſt, ꝙ ſm iura Canonica pater tenetur dotare filiam etiamſi nubat ſine volũtate ipſius, dummodò digno nubat, ita tenet gl. c. cũ cã, ext. de raptor. Et eam ſequit ibi Arch. Eandem tenet Bal. l. ſi pater. C. de ſpon. Ab. d. c. cũ cã. Alex. ꝓſ. 97. incip. principalis dubitatio. vol. i. Nec obſtat tex. in Auth. ſed ſi poſt. C. de inoff. teſt. quem ibi ad hoc no. Pau. de Caſt. ex quo. n. pater ſecundum tex. ibi, poteſt exhæredare filiam, quæ nubit ſine eius conſenſu ante annum. 25. multò magis non cogitur

cogitur eam dotare. Namq; illa Auth. de iure Canonico correcta est, secundum communem & receptam Doct. sententiam, vt firmat Ab. in c. 1. de sponsal. impub. Hanc opinionem dicit communiter receptam Ias. l. 2. §. quòd si patris. nu. 28. ff. solu. matr.

QVAESTIO VII.

QVAERO, an dominium rei dotalis transferatur in maritum sine traditione? Respon. quòd non, ita tenet Bald. Imol. & omnes Doct. indifferenter, vt testatur Ias. l. 5. nu. 5. ff. solu. matr. Quod intellige quoque procedere in dote vniuersali, quando scilicet mulier vniuersaliter omnia bona dedisset in dotem, ita not. glo. singularis. l. 1. versic. vniuersæ. ff. pro dote. & eam sequitur Bal. Imo. & omnes Doc. teste Alex. in d. l. 5. & ita contractus dotis quòad translationem dominij, non est priuilegiatus.

QVAESTIO VIII.

Quæro, an priuilegia ratione dotis concessa, competant etiam mulieri sterili? Respon. videtur dicẽdum, quòd non, ex quo dotis causa priuilegiata est fauore Reip. qui fauor versatur circa sobolem procreandam, secundum cõmunem doc. sententiam in l. 1. ff. sol. matr. Vnde cessante causa, cessare debet effectus.

Contraria tamẽ opinio communiter recepta est, quòd scilicet mulier sterilis gaudeat priuilegio dotis, propter alias rationes, ita tenet Bart. d. l. & sequitur ibi Ias. qui dicit: quòd omnes doct. cum decisione Bar. transeant, & eam opinionem tenet Bal. d. l. Auth. quæ res.

QVAESTIO IX.

Quæro, an dos vitiatur propter incertitudinem? Resp. quòd non, & hoc speciale est in dote, ita tenẽt doc. communiter, vt firmat Ias. d. l. 1. n. 32.

QVAESTIO X.

Quæro, an res mobilis dotis constante matrimonio possit alienari? Respon. quòd non, nisi seruetur dispositio Auth. siue à me. C. ad Velleia. Et est communis opinio, vt testatur Ias. d. l. 1. nu. 33.

QVAESTIO XI.

Quæro, Quando dos possit reperi? Resp. ꝙ regulariter dos restituenda est mulieri superuiuenti, soluto matrimonio, de hoc tex. est expressus in l. 2. ff. sol. mat. & ibi Doc. crebriori calculo approbant.

QVAESTIO XII.

Sed nunquid si mulier adulterium commisit, actio de dote nihilominus manet salua? Respon. quòd non, & dos cedit lucro mariti & hæredum eius, ita est text. in l. cùm mulier. ff. solut. matri. l. ex consensu. C. de repud. Et hæc conclusio verissima est & indubitata, quando maritus in vita cõquestus fuit de adulterio vxoris, vt notant omnes doct. communiter in d. iurib. & in l. rei iudicatæ. ibi Alex. testatur. ff. sol. matr. & firmat latè addit. ad Ang. in trac. de malefi. verb. che me hai adultero. nu. 29. Sed dubium est, si maritus priusquam querelaret, decessit, nunquid ius priuãdi mulierem iure dotis transeat ad hæredes mariti? Respon. quòd in hoc sunt diuersæ sententiæ Scribentium. Vna est illorum, qui volunt, quòd si maritus silentio transiuit, nec inquietauit mulierem, sed tacuit, per hæredem eius non possit obiici crimen adulterij, ad hoc vt perdat dotem, per tex. d. l. rei iudicatæ. §. & hæredi. & ibi no. gl. & communiter scribentes, vt testatur addit. ad Ang. quę incipit: Mulier propter adulterium perdit dotem. d. verb. che me hai adulterato. nu. 29. & tenet Spec. tit. de exce. verb. item quæritur. Sal. l. fi. C. de adul. Andr. de Iser. ca. 1. §. porrò. quæ fuit pri. cau. benef. amitten. vbi dicit, quòd si dominus in vita nihil dixit, hæredes eius non possunt auferre feudum vasallo, secundum receptam Doct. opinionem, vt firmat Ripa, repe. l. fi. nu. 237. C. de reuoca. dona. Eandem opinionem tenet Signorel. de Homod. in cons. 50. vbi dicit, quòd hoc casu, si contra petitionem dotis excipiatur de adulterio mulieris per hæredes mariti, ex quo ipsi tractant de lucro captando, contra ipsos replicabitur de lenocinio mariti, & paria delicta mutua cõpensatione tollentur. Secùs verò si maritus non tacuit, nec approbauit mores mulieris, sed conquestus est de offensa, quia tũc optimè possunt hæredes de adulterio, etiamsi maritus in iudicio non egerit, nec accusauerit, opponere. Hanc opinio. tenet Bal. Io. de Imo. & Pau. de Cast. d. l. cùm mulier. Ro. l. Lucius. eo. tit. Iac. de Bu. Cy. Bal. Sal. Auth. sed hodie. C. de adul. & eam dicit esse communem. addit. ad Angel. in tract. malefi. versi. che me hai adulterato. quæ incip. non obstant in contrarium. & dicit ab ea in iudicando & consulendo non esse recedendum. Alia est opinio Bar. quòd hæredes non possint excipere de adulterio, sed requiratur accusatio & inscriptio. l. miles. §. socer. ff. de adul. & §. quia verò. Auth. vt liceat matri & auiæ. Et hanc dicit esse magis communem Vgoli. de Arim. in addit. ad Ang. vbi supr. quæ incip. non obstant. Quam opinionem roborant secundum eum text. gl. & Doct. plures maioris authoritatis, ideoque magis communem esse, quàm vt veriorem approbat gl. in d. §. quia verò. clariùs gl. in l. consensu. §. vir quoque. glo. 1. glo. verb. sibi hæredi. Et hanc dicit esse tenendam Ant. de But. ca. plerunque. de dona. inter vir. & vxo. Quare cùm hæc sententia text. gloss. authoritate & numero Docto. priorem vincat, ab ea tanquam magis communi recedendum non est, maximè cùm maiori æquitate nitatur. ca. 1. de decimis. Abb. cap. sunt nonnulli. ver. tantorum patrum. 16. quæst. 1.

QVAESTIO XIII.

Sed pone, quòd mulier mortuo marito stuprum viduitatis tempore commisit, nunquid amittet dotem? Respon. Pau. de Cast. in l. sororem. C. de his quibus vt indig. tenet quòd sic, idem tenet in l. fideicommissum. C. de fideicomm. & in cons. 147. incip. reuocatur in dubium. vol. 2. quam opinionem sequitur & summè commendat Ias. l. 2. nu. 6. ff. sol. mat. August. Arimi. d. verb. che me ai adulterato. nu. 30. Eandem opinionem tenet Hyp. de Mars. in sing. 234. & in l. 1. §. item diuus. n. 4. ff. de Sica. Gerard. de S. Petra in sing. 48. Pala. Rub. in repet. Rub. de dona. §. 67. n. 6. & §. 81. nu. 6. Hanc quoque tenet Ripa in Rub. de iudic. nu. 21. Io. Neuiza. in sylu. nupt. lib. 2. n. 44. & dicit Petr. à Duen. in reg. 12. nu. 3. quod pro hac opinione communiter per Doct. allegatur. tex. & gl. l. pen. ff. de adult.

Contrariam opinionem tenet Alex. d. l. sororem, quem sequitur Dec. c. pastoralis. n. 8. de iudic. Molin. in consuet. Paris. tit. 1. §. 30. q. 28. nu. 142. Crotus l. 4. §. caro. ff. de verb. oblig. & plures alij relati per Duen. vbi supr. quia leuius est crimen stupri, quàm adulterij, quia leuius punitur, & minor est iniuria, quæ fit defunctò, quàm illa, quæ fit viuenti. Præterea mulier in viduitate stuprum committens, patitur omnes pœnas statutas in illas, quę secundas nuptias contrahunt, inter quas nõ numeratur amissio dotis, & hæc opinio verior & æquior est, vt testatur Pet. à Duen. d. reg. 12. Cùm enim leges loquentes de priuatione dotis, sint pœnales, potius sunt restringendæ, q̃ ampliandæ, vt tantummodò loquãtur in casu adulterij, & sic viuente marito. Licet aliter distinguat Alciat. in tract. præsumpt. reg. 2. præsumpt. 9. num. 2.

QVAESTIO XIIII.

Vulgaris cõclusio est, quòd bona mariti tacitè sint opignorata pro dote, de qua est text. expressus in l. 1. §. & vt plenius. C. de rei vxo. actione, quodq; mulier in tacita hypotheca præferatur cæteris creditorib. tacitam hypothecam habentibus, vt est tex. l. fi. C. qui poti. in pig.

Sed quero. Nunquid si minor habẽs curatorem, matrimonium contrahat, bona eius tacitè sint obligata pro dote? Respon. quòd Bar. in l. si constante. 4. q. tenet, quòd non, quem sequitur Fulgo. & Salyc. l. certi iuris. C. locati. Io. de Imo. d. l. si constante. vbi dicit opi. Bart. securè sequendam.

Contrariam tamen partem communi calculo approbarũt Doct. nostri, vt testatur Alexan. in d. l. si constante. & ibi tenet Bald. Ang. & Roma. & ita determinat gl. & Cyn. l. fin. C. de legit. tuto. & ibi Bald. & Ang. dicit Bald. hanc esse commu. opi. Eandem tenet idem Bal. d. l. vnica. §. & vt pleniùs. & l. 1. C. de dot. promiss. Eandem opinionem tenet Signor. de Homod. in consil. 49. Et eam dicit esse communem Gram. decis. 103. nu. 17. Ex quo. n. lex permittit principalem scilicet matrimonium contrahere sine curatoris authoritate, & decreto iudicis, accessorium quoque permittere videtur consequenter, imò in hypotheca legali non requiritur decretum iudicis, sed sufficit decretum legis.

QVAESTIO XV.

Sed quæro, An similiter sponsa quoque in bonis sponsi sui habeat hanc hypothecam priuilegiatam? Respon. Communis & recepta Doc. opinio est, ꝙ non, ita tenet gl. l. cos. C. qui potio. in pigno. Bart. l. 2. §. fi. ff. de priuil. cred. Ang. §. fuerat. n. 12. de actio. Schrader in tit. de nupt. in prin. in materia spõsal. de futuro. vbi communem dicit.

QVAESTIO XVI.

Quæro, an mulier habens expressam hypothecam, præferatur creditoribus habentibus similem expressam anteriorem? Respon. in hoc articulo diuersæ sunt opiniones. Ange. §. his consequens, Auth. de æqual. dot. tenet, quòd sic, & dicit, quòd ita de consuetudine seruetur, quam opinionem sequitur Aret. l. 1. ff. sol. matr. & Bald. Nouel. in trac. de dote. x. part. limit. 16. vbi dicit eam esse satis æquam.

Cõtrariam opinionem tenet ipse Bald. Nouel. in d. trac. 10. par. sibi

part. sibi contrarius. & Salyc. l. assiduis. C. qui, potio. in pigno. Eandem tenet Dyn. Bart. & Albe. de ros. & reliqui Doct. d. l. 1. vbi hanc dicit esse magis comm. opi. Ias. 2. lect. n. 11. Ratio diuersitatis est, quia quando vtraque est tacita hypotheca, tunc vtraque prouenit ex prouisione legis, vnde tùm voluit lex magis faueri doti. Secùs est quãdo vtraque est ex prouisione hominis, quia tunc lex non voluit alienum denegare auxiliũ, secundum gl. cõiter approbatam, vt dicit Ias. supradicto loco.

QVAESTIO XVII.

Quæro, Nunquid in dubio obligatio bonorum pro dote præsumatur præcessisse obligationem extranei in bonis mariti? Repon. ꝙ sic. l. in ambiguis. ff. de reg. iur. & ita potest intelligi d. l. 1. ff. solut. matr. Hanc opinionem tenent in d. l. j. Dy. Bar. & Bal. Et dicit ibi Ias n. 1. quòd ita tenent omnes Doct. & hoc est vnum priuilegium dotis.

QVAESTIO XVIII.

Quæro, An in repetitione dotis admittatur compensatio alterius debiti? Respond. ꝙ sic, dummodò ex vtraque parte quantitas sit debita, est ita est text. in l. diuortio, §. ob donationes. ff. solut. matri. l. etiam. C. de donat. inter vir. & vxor. Secùs verò si ex vna parte species, ab altera quantitas debeatur, de quo est text. in l. 1. §. taceat. secundum communem intellectum. C. de rei vxor. actio. Nec est speciale in dote. vt cesset compensatio. Et hæc est comm. opin. vt attestatur Signor. de Homod. in suo cons. 40. vers. prædicta non obstant.

QVAESTIO XIX.

Quæro, An in contractu dotis præsumatur intercessisse stipulatio? Respon. ꝙ sic, etiamsi verè non intercessit: Ita est tex. in l. vnic. in prin. C. de rei vxor. actio. & ibi hoc tenet Bald. inquiens: Aut constat ꝙ non interuenit, & fingitur. Aut est dubium, & præsumitur, aut vtiliter intercessit, & tunc est vera. Eandem opinionem tenet pract. Papiens. in for. libell. quo vxor agit ad dotem. in prin. priuil. 4. Angelus §. fuerat. & ibi Ias. Instit. de action. Et eam dicit crebriori calculo approbatam esse Gramm. decis. centesimatertia, nu. 7.

QVAESTIO XX.

Quæro, An promissio de constituenda dote, operetur eundem effectum, ac si dos esset constituta? Respon. ꝙ sic, ita tenet Ioan. Andr. in addit. ad Specul. tit. de obligationib. & solutionib. in Rubri. vbi signanter dicit, ꝙ ille, qui promisit se obligaturum ad decem, potest statim ad decem conueniri absq; alia obligatione, causa euitandi circuitum. Eandem opi. sequitur Alex. l. cum fundus. §. seruum. ff. si cert. pet. Et ita sentire Doct. communiter in prædictis locis firmat Gram. decis. 103. num. 19. & ita in specie decidit constit. Neapol. decis. 61. Matth. de Afflict.

QVAESTIO XXI.

Quæro, An si dos sit data minor legitima, possit peti supplementum congruæ dotis? Respon, ꝙ sic, ita probat tex. iuncta gl. l. vni. §. quæ à nobis. C. de rei vxor. act. Et hanc opinionem firmat Bald. Nouel. in tract. de iur. dor. par. 6. priuil. 16. Luc. de Pen. l. in his. in fi. C. de præd. li. 11. Matth. de Afflict. decis. 160. Eandem sententiam firmat Saly. Auth. nouissima. C. de inoffi. test. Corn. con. 134. n. 31. vol. 6. Card. cons. 80. Soc. cons. 163. cons. 207. vol. 1. & in con. 157. vol. 4. vbi in specie dicit, ꝙ dos non debet esse minor legitima. Hanc dicit communem Dec. cons. 180. Eandem dicit esse communem & in legendo & consulendo firmat Socy. l. hæredes. §. cùm ita. ff. ad Trebel. Curt. sen. cons. 28. Ias. d. Auth. nouissima. Alber. Bru. in tract. de statu. exclud. filias à success. art. 9. in prin. vbi dicit indistinctè patrem non posse filiæ assignare dotem minus legitima. Et dicit hanc opinionem Canonizatam, communem & veram esse, & ita pluries iudicatum esse dicit Socyn. in cons. 150. vol. 2.

QVAESTIO XXII.

Sed quid si extet statutum excludens filias à successione ex tantibus masculis, nunquid poterit supplementũ petere? Respon. Hæc est ardua quæstio, & à Doctor. variantibus sententiis mirificè disputata, Cõmunior tamen & receptior est sententia hoc casu filias, sicut à petitione legitimæ eiusq; supplenti, ita quoque à dotis supplemento, quæ in locum legitimæ succedit, excludi. Ita consulendo tenet Ang. cons. 105. incip. statuto cauetur. Paul. de Cast. cons. 118. incip. si domina Cornelia. & cons. 135. viso puncto. Et dicit esse comm. opi. Socy. cons. 288. vol. 2. cum aliis alleg. per Dec. cons. 26. vbi idem testatur de comm. opi. & cons. 276. cum plurib. alleg. per Gram. decis. 101. nu. 60. & quòd legitimam non possit petere, dicit magis communem Iulius Clarus de testam. quæstio. 42. vers. quæ quidem conclusio.

QVAESTIO XXIII.

Quæro, An contractus dotis per metum initus sit ipso iure nullus? Respon. ꝙ licet contractus metu initus non sit nullus ipso iure, sed rescindatur per actionem, quod metus causa. Tamen speciale est in dote, vt si per metum promittatur etiam per expressam stipulationem, non valeat ipso iure, de quo est text. expressus in l. si mulier. ff. ꝙ met. cau. Et ita tenet gl. Inn. & Doctor. communiter. c. 2. ext. ꝙ met. cau. & ibi Abb. vt attestatur Bald. Nouell. in tract. de dote. part. 6. priuile. 39. Eandem dicit esse communem Gram. decis. 103. nu. 68. Et eã tenent Doct. omnes relati per Bald. d. loco. Licet contrarium voluerit Bar. d. l. si mulier. ꝙ scz si per expressam stipulationẽ dos promittatur, valeat ipso iure, cuius opinio communiter reprobatur, secundum præfatos Doct.

QVAESTIO XXIIII.

Quæro, An mulier post annum possit petere alimenta siue vsuras dotis? Respon. ꝙ non. Et est magis communis opinio vt firmat Alex. in l. diuortio. ff. solut. matr. & in cons. 21. incip. ex isto themate. vol. 4. & in cons. 74. incip. viso titu. q. & cons. 147. incip. perspectis instrumentis. vol. 5. Eandem dicit esse communem Gram. decis. 103. nu. 91. Ratio, quia ipsa habuit in sua potestate dotem suam petere, vnde sibi imputet ꝙ tempestiuè non petiit. Præterea quicquid accedit sorti, vsura est. Eandem opinionem tenet Bart. l. at qui natura. §. non tantùm ff. de neg. gest. Inn. Io. And. Ant. de Butr. & communiter Doct. c. salubriter. ext. de vsur.

Intellige tamen commu. opi. vt non procedat, si postquam mulier petiit dotem, hæredes in mora extiterunt, Namque tunc interesse damni emergentis peti. potest. Ang. Ioan. de Imo. Pau. de Cast. & Alex. in d. l. diuortio. vbi hac ratione concordant opi. Cyn. in l. omnem. C. de bonis mater. tenẽtis contrarium. Eandem limitationem amplectitur Abb. d. c. salubriter. Et hanc dicit esse communem opi. Lancel. Deci. in d. l. diuortio. & testatur ita aliàs esse consultum Senis tempore suo. Et eam quoque tenet Petr. de Anchora. in con. incip. in quæstione, quæ vertitur. & d. c. salubriter. Quod etiam procedit si nulla facta est interpellatio de dote restituenda, ex quo dies ipsa à lege inducta interpellat pro homine, & æque constituit in mora sicut dies expressa, vt no. gl. & Imo. & Doct. in l. si mora. ff. solu. matr. Bald. Rubr. de constit. pecun. Et hanc opinionem tenet Alex. in cons. 172. incip. in causa & lite vertente. cons. 220. incip. perspectis narratis. vol. 6.

QVAESTIO XXV.

Quæro, Vtrum constante matrimonio non possit dos repeti, marito vergente ad inopiam? Respon. ꝙ sic, & de hoc est tex. expressus in l. si constante. & ibi no. Doct. communiter, vt testatur ibi Alex. & Ias.

QVAESTIO XXVI.

Sed quero, An hoc locum habeat, si maritus sit quidem solueudo, sed tamen incipit malè vti substantia sua? Respon. ꝙ sic, & ista est magis communis opinio, vt firmat Alex. in d. l. si constante. & dicit ab ea in consulendo & iudicando non esse recedendum, & hanc opinionem tenet gl. l. vbi adhuc. C. de iure dot. Eandem dicit esse communem Io. de Im. d. l. si constante. addens difficile esse in pract. obtinere contrarium.

Contrariam tamen partem tenet gl. in §. istud. Authẽ. de æqual. dot. dum vult tex. d. l. vbi adhuc, esse intelligendam iuxta. l. si constante. scilicet ꝙ viro inchoante malè vti substantia ita ꝙ eius facultates non sufficiant ad exactionem dotis, & solutionem æris alieni, tunc possit dos peti, & non aliter. Eam opinionem tenet Dyn. Ioan. de Imo. & Roma. d. l. si constante. & eam in puncto iuris dicit substentabilem ibi Alex. Sed prima verior, ex quo in dubio semper fauendum est dotibus.

QVAESTIO XXVII.

Quæro, Nunquid hęc repetitio locum habeat, si vxor sciẽs contraxit matrimonium cum viro inope, & non existente soluendo? Respon. ꝙ in hoc sunt diuersæ opiniones. Affirmatiuam partem tenet Bar. d. l. si constante. q. 6. 1. par. prin. & hanc dicit ibi Alex. sibi magis placere, Pet. de Anchor. & Imo. c. pro propter sterilitatem. quia publicæ vtilitatis interest, quòd dos maneat salua.

Contrariam partem, ꝙ s. mulier repellitur, tenet Cyn. d. l. vbi adhuc. q. 4. Dyn. d. l. si constante. & eam approbant Canonistæ in c. per vestras ext. de donat. int. virum & vxor. Alber. de Rosa. Bal. Ant. Ang. Imol. & Aret. d. l. si constante. vbi Ias. dicit esse magis comm. opi. Bald. in Auth. ꝙ locum. q. 7. C. de colla. Et hanc opinionem dicit veriorem, & magis æquitati consonam pract. Papiens. in for. libel. quo agitur ad dotem. & eam tenet Io. Andr. in addit. ad Spec. §. fi. ver. quid si mulier. tit. de donat. int. vir. & vxor. Casus enim inopinatus facit locum repetitioni, non si fuit præuisus & cognitus, Videtur enim sciens contrahẽdo mulier, vitã, mores & facultates viri approbare.

QVAESTIO XXVIII.

Quæro, An hoc priuilegiũ repetitionis dotis habeat quoque locum in socero recipiente dotem & vergente ad inopiam? Respon. q̃ sic, ita tenet gl. d. l. vbi adhuc. & d. l. si constante. & ibi tenent Cyn. & Ang. pract. Papiens. d. for. libell. verb. vxor. Et hanc com. opi. firmat Ias. repet. d. l. si constante. n. 24.

QVAESTIO XXIX.

Sed quid si pater recepit dotẽ nomine suo & filij, quo casu sunt duo rei debendi pro dote, & vnus eorum vergat ad inopiam, an possit agi contra alium? Respon. Doct. in hac q. sententiis variant. Bar. d. l. si constante. tenet quòd paupertas vnius nocet alteri, ad hoc vt possit conueniri.

contrarium tenet Bald. Ang. Cuma. in d. l. si constante. & eam dicit ibi æquiorem Alex. Eandem dicit ibi communem esse opinionem Ias. nu. 24. quòd scilicet inopia vnius alteri nocere non debet.

Tertia opinio est illorũ, qui volunt, q̃ neuter hoc casu possit conueniri. Et hanc tenet Petr. de Bella Petr. Iaco. de Aret. in d. l. si constante. vbi dicunt hoc esse indubitatum, & sequitur Roma. Ias. n. 43. quæ etiam videtur mihi satis æqua ex quo vxori satis prouisum est de dote, altero existente soluendo.

QVAESTIO XXX.

Quæro, Nunquid si maritus vel socer offerant mulieri fide iussores de dote conseruanda, euitabunt exactionẽ dotis? Respond. Bar. in d. l. si constante, tenet q̃ non, quem sequit Ang. §. illud. Auth. de æqualit. dot. Et hanc opinionem dicit communiter approbatam esse Alex. d. l. si constante. & dicit eam se qui Doctor. iuris Canonici. d. ca. per vestras. quia mulier non debet se committere fragilitati cautionis.

contrariam partem tenet Ang. sibi contrarius. & Roma. d. l. si constante. & eam dicit sibi magis placere Ias. in puncto iuris. nu. 188. per d. c. per vestras.

QVAESTIO XXXI.

Sed quid, An duo extranei possint constitui pro dote correi? Respon. Io. Andr. in addit. ad Spec. ti. de donat. inter vir. & vxor. §. pen. tenet q̃ non. Eandem amplectitur Io. de Imo. d. l. si constante. Paul. de Castr. l. si cùm dotem. §. transgrediamur. ff. solu. matr. Licet se benè firmare non audeat. Alex. d. l. constante. §. quoties.

contrariam opinionẽ tenet Bar. l. fin. C. de do. cau. non nu. quod scilicet in dote possint constitui duo rei debendi, licet fideiussores dari non possint, & hanc opinionem tenet Ang. Io. de Imo. sibi contrarius. d. §. quoties. Bald. & Salyc. l. 2. C. ne fideiusso. dot. dent. & eam dicit esse commu. opi. Paul. de Cast. sibi contrarius in cons. 160. incip. cum tempore.

QVAESTIO XXXII.

Vulgaris est conclusio, q̃ in dote profectitia simpliciter tradita, actio fit communis patri & filiæ, de quo tex. est in l. 2. §. q̃ si in patris & ibi communiter Doct. ff. solut. matrim.

Idem dic, si pater stipulatus est simpliciter dotem reddi. Nãque actio ex stipulatione est communis patri & filiæ. Ita not. Paul. de Castr. in l. post dotem. & ibi Bal. Ang. Imol. & Ias. qui hanc dicit esse commu. opi. nu. 21. ff. solut. matr.

QVAESTIO XXXIII.

Quæro, Quid si mulier decedat superstitib. liberis & patre, An ne patri vel liberis hoc casu debet restitui dos? Respõ. magna est in hoc articulo controuersia glossatorum Ioannis & Martini. Io. tenet, q̃ dos debet restitui patri, & hæc opinio cõmuni calculo approbata est, vt attestatur Ant. de Alex. l. post dotem. ff. sol. matr. & Imo. in l. j. e. ti. vbi dicit opinionem Martini communiter reprobari. Hanc opinionem dicit veriorem, & quòd eam tenent omnes Doct. Paul. de Cast. l. j. C. de bon. quæ liber. Eandem dicit communem Capyc. Decis. 176. nu. 1.

contrariam opinionem, s. Martini, q̃ dos hoc casu debet esse liberorum, tanquam æquiorem de consuetudine approbatam esse, dicit Bart. d. l. post dotem. Eandem dicit vsu præualere gl. in l. dos à patre. & ibi d. affirmat Bald. veritatẽ esse pro Io. Sed contrarium de consuetudine seruari, & dicit Sali. q̃ vsus commnnis approbat opinionem Martini æquissimis rationibus. Hanc quoque dicit magis æquam Bal. d. l. post dotem. & eam tenent plures Doct. relati per Alex. ibi, & Cur. in addit. ad Alex. vbi addit, q̃ ista non est propriè consuetudo, sed generalis intellectus legum, & interpretatio dubij propter authoritatem tantorum Docto. Eandem teneri & seruari de consuetudine, firmat Bal. Nouel. in trac. de dote par. 6. priuileg. 26. & hæc mihi semper visa est æqua.

QVAESTIO XXXIIII.

Quæro, vtrum filiafam. in dote profectitia habeat hæredẽ? Respon. q̃ sic, in iis casib. in quib. actio est solius filiæ, vt quia ipsa stipulata est dotem profectitiam sibi reddi, vel pater nomine ipsius filię, vel alio modò donauit filiæ actionem. Namque filia prædefuncta patri, dos transit ad filios eius, vt hæredes. Hanc opinionem tenet Bar. d. l. post, dotem. q. 4. ibi Ias. n. 92. Et est expeditum per iura Auth. §. j. Auth. de hæred. ab intest. Vbi tex. dicit, q̃ omnia, quæ per filiam patri non quærun tur, transeunt ad eius hæredes descendentes. Et hanc dicit esse communem opinionem, Capyc. Decis. 176. nu. 25.

QVAESTIO XXXV.

Quæro, An pater in dote profectitia data filiæ emancipatæ habeat communionem? Respon. Communis & recepta Doc. opinio est, q̃ sicut filia, postquam pater eam dotauit, emancipata acquirit dotem, & non consolidatur amplius in patrem, vt est tex. in l. 2. §. q̃ si in patris. ff. solu. matr. ita etiam si pro emancipata dos esset soluta, vt attestat Ias. d. §. quia si in patris. nu. 21. Si enim actio communis patris & filiæ per emancipationem tollitur, & consolidatur in solam filiam, ex quo emancipatio facit eam extra patriam potestatem: multò fortius à principio tollitur. Quia faciliùs aliquid tollitur à principio, quam ex post facto.

QVAESTIO XXXVI.

Sed quid in dote aduentitia, an actio sit patris & filiæ communis, an verò solius filię? Respon. q̃ sit solius filię. Et hęc est communis opinio, vt testatur Ias. d. §. q̃ si in patris. n. 15. vbi dicit, q̃ in hoc omnes concordant, & nu. 19. dicit quòd omnes tenent indubitanter.

Ampla hanc conclusionem procedere quoq; in donatione propter nuptias aduẽtitia, quia actio est soli⁹ filij, & in hoc omnes concordant, teste eo. Ias. in d. §. quòd si in patris. n. 16.

QVAESTIO XXXVII.

Sed quæro, nunquid in huiusmodi dote aduentitia filiafa. sola possit esse in iudicio sine consensu patris? Respon. q̃ sic & hoc indubitanter procedit, quando filia agit constante matrimonio in casu inopiæ mariti, ex quo tunc dos nihilominus seruire debet oneribus matrimonij. Itaque patri nullus competit vsusfructus. Ita tenet gl. d. §. q̃ si patris. quam sequitur Bart. & Doct. communiter, vt dicit Ias. tàm Antiqui, quàm Moderni.

QVAESTIO XXXVIII.

Sed dubium videtur, an generaliter procedat, etiam si filia ageret solu. matr. Respon. Communis opinio est, q̃ sic ita tenet gl. in auth. quod locum. verb. cum mater. C. de collat. quã ibi sequuntur Bar. Bal. Salyc. & recentiores. Idem tenet gl. §. illud. verb. hoc valere. ibi Iac. de Beluis. auth. de æqual. dot. Eandem opinionem dicunt esse communem Imo. Rom. l. Caius. ff. sol. matr. Alex. licet ipse contrariam partem in puncto affirmet esse veriorem in d. §. quòd si patris. & ibi Ias. nu. 17.

QVAESTIO XXXIX.

Quæro, An in casu inopię mariti, quando communis est actio patris & filiæ, vt d̃ictum est, solus pater possit agere ad repetitionem dotis? Respon. q̃ sic, nisi filia habeat iustam causam contradicẽdi, vt quia pater esset turpis persona, ita tenet gl. l. si constante. & ibi Bar. q. 3. & 4. ff. sol. matr. Hanc opinionem dicit esse communem Alex. ibidem. Ratio allegatur, q̃ periculum spectat ad eum, quia tenetur redotare filiã, & hæc est communis, licet eam reprehendat Ias. d. l. si cõstante. n. 55.

QVAESTIO XL.

Quæro, An hoc casu, quo vxor constante matri. propter inopiam mariti, dotem repetit, maritus in solidum teneatur, An verò habeat beneficium, ne teneatur, vltra, quàm facere possit? Respon. gl. d. l. si constante. videtur velle, quòd non teneatur vltra, quàm facere possit, deducto ne egeat.

contrarium verò tenet gl. d. l. vbi adhuc. ibi ad sustentationem, quod scilicet exigatur insolidum, & hanc esse com. opi. testatur Ias. d. l. si constante. n. 11. Et eam tenent Cyn. Bald. d. l. vbi adhuc. Imo. Pau. de Cast. Roma. d. l. si constante. Ratio, q̃ dos hoc casu nihilominus seruit onerib. matrimonij, & vir ab vxore alendus est, secùs solut. matr. Et hæc indistinctè procedunt, siue agat actione reali mulier, siue personali.

QVAESTIO XLI.

Quæro, Mulier in casib. prædictis si agat contra extraneos possessores bonorum, quæ erant tempore dotis dataę mariti, an requiratur prius excussio de bonis à marito possessis? Respon. Doct. sententiis variant. Vna est illorum, qui volunt excussionem non requiri, hanc tenet Ludouic. Rom. d. l. si constante. & sequitur Bal. Nouel. tract. de dote. par. 8. priuileg. 37. quia in iudicio dotis debet procedi ex bono & æquo quo casu non debent attendi apices iuris, eam quoque videtur approbare Ias. d. l. si constante. nu. 201.

Alia est opinio gl. ord. in d. l. vbi adhuc. verb. qui non potiora iura, quod s. requiratur excussio, exemplo cæterorum creditorum, quodq̃ue in hoc dos non sit priuilegiata. Hanc opinionem glo. communiter approbatam esse firmat Alex. d. l. si constãte & ibid. Ias. dicit hanc sibi videri magis communem. nu. 200. & eam tenet Specu. tit. de donat. inter virum & vxorem. §. fin. vers. sed quo iure. Cyn. & Bal. l. vbi adhuc. pract. Papiens. in for. libel. quo vxor agit ad dot. verb. vxor.

QVAESTIO XLII.

Quæro, An extraneus quoque qui dedit dotem, & stipulatus est eam sibi reddi, possit agere, marito vergẽte ad inopiã? Respon. communis & recepta Doct. opinio est, q̃ extraneus non possit agere, sed ipsa mulier, vt firmat Ias. d. l. si constante. num. 56. & tenet Bart. ibi, Cyn. d. l. vbi adhuc. q. 7. Ang. §. illud. Auth. de æqualit. dot. ex quo enim extraneus pactus est dotẽ sibi reddi soluto matrimonio, vel simpliciter quod idem est, in casu omisso videtur donasse mulieri. Licet Paul. de Cast. & quidam moderni velint hoc casu mulieri non competere actionem, sed tantùm officiũ iudicis ex æquitate, ne sic fame pereat, & maneat indotata. nota tamen q̃ hoc casu extraneus benè poterit petere, vt sibi caueatur de dote restituenda sol. matrimonio, vt communiter tenet Doct. teste Ias. vbi suprà nu. 58. & 61. Licet contrarium teneat gl. in l. 2. e. ti. ff. sol. matr.

QVAESTIO XLIII.

Quæro, Actio ex stipulatu, quæ competit mulieri pro restitione dotis, est bonæ fidei. §. fuerat Instit. de actio. an idem sit in actione, quæ competit marito, vt dos tradatur? Respon. q̃ sic, ita tenet glos. in l. de diuisione. verb. possessio. & est comm. opi. vt firmat ibi Ias. nu. 9. & seq. ff. solut. matr.

QVAESTIO XLIIII.

Sed quid in actione, quæ competit extraneo? Respon. q̃ actio ex stipulatu hoc casu non est bonæ fidei, sed stricti iuris, ita tenet gl. l. 2. ff. sol. ma. & est communis opinio, vt attestatur Alex. ibi. Fab. & Ang. d. §. fuerat. Licet contrarium teneat Bar. d. l. 2. sibi contrarius.

QVAESTIO XLV.

Quæro, Quando dos debeat restitui soluto matrimonio ab hæredib. mariti? Respon. Communis & recepta est Doc. opinio, q̃ si dos consistat in immobilibus, tunc statim debet fieri restitutio. ita est tex. l. vnica. §. exactio. C. de rei vxor. actio. Sin verò in mobilibus, tunc datur annus, ita tenet gl. l. diuortio, verbo, facto. ff. sol. matr. quam communiter approbatam dicit ibi. Ias. n. 18.

QVAESTIO XLVI.

Sed nunquid hæredes interim tenentur vxorem alere? Respon. q̃ sic, ita tenet gl. in d. l. diuortio. quam communiter approbatum esse testatur Pau. de Cast. ibi, & in pract. obseruari dicit Alber. de Rosat. & ab hac opinione in iudicando non esse recedendũ, consulit Ias. ibi. nu. 18. Licet ipse in puncto iuris contrariam partem velit esse veriorem. Eandem opinionẽ tenet Anto. Capy. Decis. 24. vbi oẽs Doct. ita tenere affirmat.

QVAESTIO XLVII.

Sed quid finito primo anno dilationis? Respon. q̃ non tenentur eam allere ita communiter teneri firmat Rapha. Cu. d. l. diuortio. Eandem dicit esse comm. opi. Alex. cons. 27. inciviso themate supra scripto. vol. 4.

QVAESTIO XLVIII.

Quæro vlterius, Nunquid interea temporis, dum alitur, vxor teneatur stare in domo hæredum? Respon. q̃ non, sed potest petere separatim, & hæc est communis opinio, vt firmat Ias. d. l. diuortio. in prin. & in l. libertis. §. fi. e. ti. tenet eam Bart. Eandem tenet Pau. de Cast. l. j. C. de legat. Ang. l. cùm hi. §. fi. ff. de transac. Io. de Ana. cons. 54. incip. visis his quæ in facto. vbi dicunt ita semper obseruari etiamsi mulier posset honestè viuere cum hæredibus mariti, vt refert & sequitur Capy. d. decis. 24. nu. 8.

QVAESTIO XLIX.

Sed nunquid hæredes mariti lucrentur omnes fructus dotis istius primi anni, quo alitur vxor? Respõ. quòd sic, ita tenet Bar. d. l. diuortio. q. 3. Bald. Ang. imo. Roma. & Rapha. Cuma. Et hanc dicit ibi communem esse opinionem Ias. n. 25. à qua in consulendo & iudicando non sit recedendum.

QVAES.TIO L.

Quæro, Vtrum valeat pactum inter virum & vxorem, de tota dote lucranda? Respon. q̃ sic, ita tenet gl. in l. 2. in pr. vers. dos debeat. & ibi Doct. communiter tradunt. ff. solut. matri. Hanc dicit esse communem opinionem. Nicol. Boer. decis. 244. nu. 1. Michael Grass.

Dotis acceptæ, alioquin non acceptæ, confessio, si facta animo donandi probatur, marito non nocet: sed eius obitu confirmatur. commune dicit Curt. Iun. cons. xcv. nu. 6. Quin nec, si sit non numeratæ dotis exceptioni renunciatum, nocebit, damnovè vlli erit ipsi marito, & eius creditoribus. commune placitum affirmant Alex. cons. cxlij. lib. v. Aret. §. fuerat. nu. 14. ver. & vt breuiter. Inst. de action. Io. Crot. in l. si constante. vers. secunda conclusio. ff. sol. matr. Quod ampliabis tum ad futuros mariti creditores. quibus nec iurata huiusmodi confessio oberit. commune ponit Io. Cephal. cons. cij. nu. 21. cum Crauet. cons. xliiij. n. 1. Rube. cons. cxix. atque aliis. Intellige tamen creditores intra iuris tempus exceptionem non numeratæ dotis necessariò oppositures. vt commune inquit Afflict. decis. ccccij. licet inept. in contrarium ierint relati à Did. à Couar. lib. j. resolut. c. vij. n. 6. ac Rubeus cons. lxxviij. n. 10. & Io. Ceph. d. cons. cij. nu. 23. Quæ autem dotis acceptæ confessio constante matrimonio falsa sit, vana & inutilis prorsus est, vt commune fatur Ias. cons. xxxij. lib. iij. Deci. cons. cccxxx. Bellon. cons. xlvij. Nec iureiurando confirmatur. commune inquit Curt. Iun. cons. xl. n. 4. & si & hęc confessio vires donationis habeat, quæ & morte confirmetur, & quingentorum aureorum summam prætergressa insinuationem requirat. hoc magis commune infit Bellon. cons. iiij. n. 11. illud commune attestantur Rip. in l. fœminæ. n. 37. C. de secund. nuptiis. Curt. Iun. cons. xlv. nu. 6. Suarez.

Dotem omnia sua bona mulier nubẽs dicere, ac dare non præsumitur, vt receptum dogma constituunt Dec. nu. 6. Cur. Iun. nu. 12. in auth. præterea. C. vnde vir. & vxor. Cur. Iun. rursus cons. clxviij. n. 4. latè Did. à Couarru. de sponsal. part. j. c. v. Turzan. opin. cxix. Viuius lib. j. opin. cxj. in fin. Præsumitur tamen eiusdem quantitatis dari mulier secundo nubens, cuius prima dos primo marito dicta fuit. cõmune aiunt Paris. cons. xxxiiij. lib. iij. Viuius lib. j. opinio. ccxxiij. Quod singulariter intelliges, vt solum in iis procedat, quę re ad se primo marito in dotem dedit. non verò & in iis. quæ maritus ipse in dotem accepisse confessus est. commune pono ex Alex. cons. cxxij. lib. 7. Io. Cephol. cons. cj. nu. 16. cum præcedenti. Suarez.

Dotem dare tam nuptæ filiæ, quàm nubenti tenetur pater. commune aiunt Alex. cons. clxix. n. 2. lib. vij. Ias. in §. fuerat. n. 97. inst. de actio. Arius Pinel. in l. 2. par. j. c. 3. n. vlt. C. de rescin. Quod procedit & si sine patris consensu nubat. cõmune infit prolixè Did. à Couar. de spons. 2. part. c. 3. §. 7. n. 7. Et quamuis ante 25. annum nubat, q̃ñ digno nubit. cõe prodit Cur. iun. in auth. res quæ. n. 25. C. comm. deleg. Si tamen pater inops fuerit, cogetur ad id mater diues. vt commune ait Coras. in l. qui liberos. lec. 2. n. 122. ff. de ritu nupt. Et hæc atque ille bona alioquin alienari prohibita ad huiusmodi officium rectè alienabit. cõe inquiunt Boer. decis. cxxix. n. 4. & seq. Viuius li. j. opin. ccxj. Nec me fugit Alex. sibi aduersum cons. lxj. n. 4. li. vij. receptam opinionem dixisse, vt pater nuptã filiam dotare non cogatur, quod & si mihi non admodum improbetur. tamen minus receptum & praxi insolens existimo. si tamen filia indigno nupta fuerit, dotem illi dare pater non obstringetur, quãuis eam expressim filia promiserit, vt frequenti doctorũ calculo stabilitum testantur Ripa in l. j. nu. 59. ff. soluto matrimonio Paris. cons. xxix. nu. 65. lib. 3. Suarez.

Dotem nepti non aliàs tenebitur auus dare quam si filius pauper sit. commune aiunt Soc. Sen. cons. 33. lib. 3. Socin. Iun. cons. lxxix. nu. 15. lib. 3. Suarez.

Dotem sorori consanguineæ fratres necessariò dabunt. vt cõe ponunt Palat. in repet. c. per vestras. l. xxviij. n. 1. de donat. inter vir. & vxor. ac diligenter Pinel. in l. j. par. iij. num. 101. C. de bonis mater. Ant. Gome. in leg. xl. Tauri nu. 75. Suarez.

Dos si infra dimidiã minor dicta, datauè est, tam viro, quàm mulieri ipsi subuenietur ex remedio l. 2. C. de rescin. vendi. vt commune ait Arius Pinel. contrarium in vxore meritò probans ad eandem l. par. 1. c. 4. nu. 33. Suarez.

Dotis ab auo, vel matre profectæ iudiciũ inire, ac per agere filiafam. & absque patris consensu potest. commune ponit Ias. in l. quod locum. nu. 11. de collat. Suarez.

Dotis etiam profectitiæ actio insolidum emancipatæ filiæ quæritur. commune effatum constituit Rip. in l. 2. §. quod si in patris. nu. 14. ff. solut. matr. Suarez.

Dotis repetendæ actio, si maritus ad pauperiem vergat, & constante adhuc matrimonio competit. cõe ponit Ludo. Gome. in §. fuerat. n. 41. instit. de actio. Amplia & si paupertas illa non ipsius negligentiæ, aut culpæ, sed formæ adscribi debeat. commune fatur Palat. Ru. in rep. c. §. 24. in pr. de donat. inter virum & vxorem. Excipe cum dos sol. matr. restituẽda extraneo erit, quia tunc agi non poterit. commune ait Gomez. vbi supra. aliàs autem matrimonio constante nunquam dotis actio nascetur. commune ait Io. Cora. in l. qui liberos. n. 41. ff. de ritu nup. Quod verum erit etiam si vxor à viro sęuienti foras expellatur. vt commune aiunt Alex. cons. lxxviij. lib. 2. Viuius

uius li.j.opi.ccxxij.Quin nec alicui etiam cum iuramento cedi poterit.cõe inquit Soc.Iun.cont.lv.nu. 11.lib.2. Suarez.

Dotis actio filiæ nõ patri cõpetit,qñ illius restituendæ filie ipsi stipulatio interposita est: tametsi & dos profectitia sit, & eius quà administratio, qua vsusfructus penes patrem futur' sit.cõe dicit Curt.Iun.cons.clij.n. 1.& n.3.At dotis aduentitie vsusfructus matrimonio soluto ipsimet filiæ, non eius patri quæretur. vt cõe ponunt Ias.nu. 17. Rip.nu. 10. in l.secunda. §.quod si in patris.ff.soluto matrimonio. Suarez.

dotis restitutio de nihilo facta ꝓstãte matrimonio non obstabit,quin mariti' postea,atque ei' heredes teneantur.cõe ponit Io.Coras.in l.qui liberos.nu. 114.ff.de rit.nup. Suarez.

dotem redditurus ob matrimonium impedimento antea existenti solutum maritus non habet priuilegium,neque conueniatur solum quatenus facere potest: sed & totam dotem cogit refundere,& nullã temporis dilationẽ impetrat.cõe inquiunt Bal.Nouel.de dote.par.2.n.28.Did.à Couar.de sponf. 2.par.ca.6.§.8.& nu. 24.& nu.vltim. Suarez.

dotis lucra non iure cõi, non domicilij vxoris statutis, sed consuetudinibus,ac statutis maritalis domicilij reguntur cõe aiunt Ias.in l.arrogator,n.44. ff.de adopt.& in l.j.lect. 1.n.24. & lect.2.n.60.C.de sum.Trini.Curt.Iun.cons.cxxix.n.6.Atq; illa marit' nõ ofert vnquã,vt receptũ effant Florian.in l.filia. §.si fili'.ff.famil.ersci.Bald.Nouel. de dote.part.6. special. 37. Campes.de dote etiam parte quinta quæstione.vij. Suarez.

dotem si pater, ac filius accepisse simul cõfiteantur, præsumetur pars dimidiata ad filium peruenisse,& alteram partem dimidiatam accepisse.commune inquiunt Crauet. consi.xcj. Viuius lib.2.opin.clxxix.& opin.ccxv. Suarez.

dotis causæ,quæ tacita adiungitur hypotheca,non euanescit ob sequutã illius expressionem, vt cõe ait Boerius decis. 332.poteritque debitori cedi. commune pronunciat idem Boerius decis.cccxxxv.num.3. Suarez.

dotis nomine legatum non antea debet, q̃ matrimonium subsequatur.cõe aiunt Corn.cons.229.lib.4.Nouell.de dote. par.6.priuil. 50.à Couar.in c.3.n.2. de testam.quidquid dicat cõe contrarium im.in l.Titio centum. §. Titio genero.n.7.& nu. 10.ff.de condit.& demonstr. Suarez.

dotis in quantitate si filia instituatur, firma, ac valida institutio erit.&suis omnibus partibus testamentum constabit.vi de infra ver.filia si in dote. Suarez.

dotis vel à patre,vel ab extraneo promissæ, ac non solutæ nomine potest marit' vxorem domo pellere cõe inquit Did. à Couarr.de sponsal.2.parte.c.7.nu.2. Suarez.

dotis aduentitiæ fructus quærebantur patri mariti, qui & dotem penes se habebat.& ex ea filium,ac nurum alebat.cõe inquiunt Alex. in l.si cùm dotem §.transgrediamur. nu.9. ff. solu.matr.Io.Crot.in 2.repet.l.si constante.n.117. ff. illo eod. tit.Arius Pinel.in l. 1.part. 1.nu. 53.C.de bon mater. Suarez.

dotis dominus matrimonio constante maritus est, non vxor. vt frequens interpretum placitũ esse miserunt in literas. Salic.in l.in rebus n.5.C.de rei vend. Alex.cons. 106.li.5.Bal. Nouel.de dote parte.8.priuil.8.nu.1.& in l.1.nu.227.ff.soluto matrimonio copiosè, & accuratè Arius Pinel. in l.1.part. tertia,numero 13.C.de bono.mater. Suarez.

dotis nomine mulier interueniens non iuuatur Velleiano. vt commune renunciat Ioan.Coras.in lege qui liberos.numero 12.ff.de rit.nupt. Suarez.

dotis promissor pater si decedẽs filiæ quidpiam leget, compensandi animo legare videbitur. commune pronuncio ex Alex.n.3.Ias.n.8.in leg.huiusmodi.§.cùm pater.ff. de leg. lib. 1.Ias.in leg.vlt.num.2.C.de leg.Soc.reg.232.Campes.de dote part.3.q. 100.Paris.cons.xcv.nu.38.lib.2. Suarez.

dotis gratia,seu noīe,si quidpiã pater filiæ reliquerit, ac postea viuus eandẽ filiã collocauerit & dotauerit.nõ propterea impedietur postea filia relictũ illud petere,quatenus excurrit ac super greditur dotem sibi præstitã. vt fuit celebris ac famigerata snia Oldr.quem referunt & sequuntur Bald. & Ange. I.Lucius.j.ff.de leg.li.2.Alex.n. 5.Ias.n.19.in l.huiusmodi.§.cũ pater.ff.de verb.obl.testantur.com.Alex.cons.7.n.10.li.1.Ias. in l.filia.n.3.C.de leg.Soci.ꝓs.ci.n.3.li.3.Bened.in c.Raynuti'. ver.dotem. n.14.de testa.Dec.cons.81.n.6.Paris.cons.lxi.38. li.2. Et si nihil amplius filiam posse petere asseuerauerit Dyn', quem laudant,ac summopere probant Cuman.n.7.Paul.n.4. Imo ad fi.in d.l.Lucius.rursus Im. in d.§. cùm pater. Campes. de dote.par.j.q.36.Hipp.in l.vna n.27.C.de rapt. virg.Sed certè quidquid sit superior snia & vera oīno est,& indistinctè recepta,seu pater pro filia maritanda, seu pro dote filiæ reliquerit labũtur quæ maximè qui Bar.eam distinctionem in d.l. Lucius,adscribunt,inter quos primas obtinet Paul.cons.214.li.j. & qui falsò, ac perperam frequenter placitam illam scriplit Palat.Run.in repeti.c.3.no.§.12.n.8.vt aduertit Did.à couar. ex aliorum mente in c.officium.n. 10.de testam. Suarez.

Dotis nomen & antequam numeretur.postquàm dicta est auspicatur,comm.ponunt Rip.in rub.n. 58.& seq.ff.solu.ma. Tiraq.de retract.lig.§.vlt.n.32.&matrimonio soluto propriè etiam adhuc perstat,cõe inquit Rip.in d.rub.n.71.& n.72.intellige tamen si nondum restituta sit,vel sit quidem iam restituta,&adhuc alij restituenda vt frequens placitum infit Ias.in l.maritus.nu.9.C.vnde vir.& vxor. Suarez.

dotis causa,quo ad mulierem lucrosa censetur, quo ad maritum semper in onerosis ponitur.cõe inquiunt Ias.in §. item si quis in fraudem nu.30. inst.de actio. prolixè insignis Pinelus in l.j.par.tertia.C.de bon.mat.ac Did à couuar.de sponsal. 2.parte ca.8.§.6.numero 12. Suarez.

dotis causa & à generali dispositione non comprehendit, vt cõe dicit Neguzant de pign.1.par.8.part.pr.n.3.ad fine. Minorum.bona et nullo decreto iudicis inserto obligat. quemadmodum receptum ꝓnunciant Cur.Iuni.cons.cxcviij.nu.2. Fanus de pign.2.par.membr.4.n.79.cum que aliis Viuius li.j. opi.209.Et fisco anteferẽt.cõe ait Alc. de præsumpt.reg.3.præsump.xlj.n.4.Gozad.cons.xcvij.n.2.Tametsi creditoribus expressam hypothecam antiquiorẽ habentibus postponat.cõe fantur Rip.in l.quæsitum.n.7.ff.de priuil.credit.Io. Cora. in l. qui liberos.n. 118.ff.de ritu nupt.Quibus ẽt tunc postponet, cũ expressam quoque hypothecã ipsa habuerit,sed posteriorem.vt cõe ponunt Rip.n.2.Io.Crot.n.69.in l.j.ff.sol.matr.Et si cõtrarium vtraque in specie multi probabiliter asseruerint, quos referũt superius relati, & magna contentione nõ de nihilo probant Ant.Costan.de dotibus.c.7.à n.6.Balduin.Iaco. Cuiac.inst.de actio.ver.in hypotheca.fauetque illis & Græcorum auctoritas.teste Harmẽ op.li.j.ti. 13.cum seq. & li.3.ti.3. & praxis generalis optima rerum magistra, quam attestatur Fab.in §.fuerat.n.6.inst.de actio. Hanc autem tacitã hypothecam dotis causa ab eo tempore fortitur,à quo dicta,ac ꝓmissa est,nõ à quo etiã soluta est.vt cõe dicunt Boer.dec.331.n. 1.Neguzan.de pign. 2.par.pr.4.membr.n. 14.Viuius li.1.opi. 210.illud tñ perpetuo memineris q̃ si fuerit dos extraneo restituenda,nec tacitã hypothecã,nec prelationem,nec aliã aliã prærogatiuam habet cõe ponit Paul. castr.in l.2.n.9.ff.solut. matr.Quin & tunc eius actio stricti iuris est.cõe ait Rip.in l. 1.n.23.& in l.2.in pr.n.32.ff.illo eo.ti. & annuam dilationem patietur quemadmodum cùm mulieri ipsi restituenda est,tametsi extraneus stipulatione constituenda. cõe scribit Paul. in d.l.2.n.10.& n.11.soluto matrimonio &semper mariti hæres fructus intra id temporis perceptos lucrifaciet. commune affirmat Viuius lib.1.opin. 149. E.Suarez.

dotis fauore bona emphyt.& ecclesiastica veniũt in gñali obligatione,secundum communem per Bursat. cons.32.nu. 10.nu.27 cons.120.nu.22.lib.1.

dotis restitutio marito vergentem ad inopiam fit,fm communem,idem si absit vel sit exul.iuxta aliam cõmunem,similiter si incipiat tantum malè vti substantia sua, ex not.per Bursa.cons.56.col.1.lib.1. vbi ꝓ fideiussor de dote restituenda in omnem casum dotis restituendæ:non tenetur ob vergẽtiam viri ad inopiam,cum illa non dicatur restitutio, sed dotis consignatio, iuxta communem per Rip.in l. si constante. nu.52.85.ff.sol.mat.Nat.cons.81. de qua tamen vltima cõcl. disputat idem Bursat.cons.120.nu.35.eodem vbi tandem habetur concludere ꝓ dotis consignatio ob viri inopiam dicatur vera restitutio, cum fit ei, cui fuit permissa restitutio, iuxta veriorem opin. vbi relatum & ibi nu. 36. quid in statuto dotis numeratio non probatur ex confessione facta in testamento,si tamen opposita non sit exceptio non num.pecuniæ intra legitima tempora, ea confessio nocet, secundum communem per Bursat.cons.32.nu.5.42.lib.1.De restitutione dotis loquente? vbi post plura concludit non comprehendere assecurationem dotis factam constante matrimonio ob viri inopiam secundum magis communem ibi.d.cons.120.n.36.

dotis filij vsusfructus debetur patribus sustinentibus onera matrimonij,siue sit maior oneribus,siue minor, Qui filius habitans in castro separaro à patre:non dicitur seorsum habitare,iuxta crebriorem sententiam per Rol.cons.54.nu.22.23. 24.& seq.lib.3.

dotem filio datam si pater recipiat: an ornamenta nurus de propria pecunia,an vero de pecunia dotis emisse præsumatur? & Dic, ꝓ dotis filio datæ: per patremque receptæ ipse pater administrator est, cum proprietas sit filij.l.1.2.& 3.C. de bon. que lib. & sic habetur pater emisse de dotali pecunia, iuxta tradita per bar.in l.nesennius.ff.de neg.gest.Rom.consi.

426.n.7.quod maximè ꝓcedere dicit si incontinenti vel paruo tempore postea ornamenta empta fuerint, Quam tamen concl.declara,vt latius per eum.

dotis promisse non solutæ, an possit maritus emolumentũ aliquod vltra dotem petere? & dic,presupposita mora in solutione dotis:ꝓ aut maritus est negotiator, & tũc petere potest interesse lucri cessantis: quia dos soluta non est,cum qua negotiando lucrari non potuit,teste Rom.cõs.517.n.4.Ab.cõs. 85.col.2.li.2.de quo ꝑ Ias.in l.cũctos populos.n.38.C.de sum. trin. & sic in solito negotiari morã passo in receptione debiri. hr ratio lucri cessantis.Rom.d.cons. 517.2.dub.vbi prosequẽdo inquit,aut maritus nõ cõsueuit negotiari,&tunc vltra dotem petere potest interesse quod prætẽdit ratione damni q̃d sentit,quia præstat alimenta de proprio:vbi soluta dote de eadem præstaret.quam opi.multũ æquam dicit bal.cons.94.circa med.li.1.& cõem Alex.cons.147.lib.5.corn. cons.164.nu. 5.lib.3.& valida est hoc casu petitio vsurarum,quia vt interesse petuntur,& loco interesse succedunt, & hoc casu valida ẽt esset conuentio ꝑ quam conueniret maritus ꝓ vxore dotem promissam sibi nõ soluẽte aliquid habeat pro alimẽtis:sequitur soc.cons.176.col.3.lib.2.cons.89.col.2.lib.4.de quo plura not.Rol.cons.55.n.xx.lib.2.Quid in vidua? dic,vt per Rol. d.cons.nu.8.n.17.post Neuiz.cons.74.nu.3.

dotis lucrum consequi debere.sponsum per verba de pñti not.doc.arg.illius tex.in l.pe.C.de don.inter vir.& vx.l.nõ sine.C.de bon.quæ lib.l.nihil.ff.rer.amot.l.2.§.fi. de priuil.cre. fac.glos.in l.ea quæ.la 2.vbi Bar.ad municip. Bal.in l.deo nobis.per illum tex.C.de epis.& cler. Castr.in l.si donaturus.§.fi. de cond.ob caus.Ias.in l.nõ tñ.C.de legi.& in similib.ferè terminis in l.quamuis.nu.7.C.de inoff.testa. Io.Campeg.de dote super stat.de lucro doct.q.13.in fi.Alex.cons. 129.nu.4.lib. 7.Socy.cons.223.lib.2.Rub.Alex.cons.19. col.2.Corn.cons. 84.lib.3.Bertr.cons.24.lib.1.Paris.cons.127.n.6.lib. 1. Secus in sponso de futuro,scribit Rol.de dote.q.12.n.11.quid in casu statuti ꝓ muliere decedẽ in matrimonio sine liberis his lucretur certam partem dotis:an habeat locum ĩ spõsa per verba de pñti matrimonio nõdum cõsumato? & dic,ꝓ licet cõis opi.sit ꝓ eo casu nõ habeat locum:tñ si mulier esset ducta domum viri:vt ei coniungeretur: & ante coniunctionẽ mulier decederet:hoc casu vir lucraretur partẽ dotis debitam ex statuto.quia pro coniuncta & copulata hr,quæ de proximo copulanda est,teste Hypol.qui rem latius declarat sing. 106.plura no.Rol.qui de hoc latè disput.tract.de lucro dot.q. 106.q. 107.& seq.post Boer.q.22.par. 1.Alex.cons. 129.lib.7.& fac. q̃ idem Rol.scribit cons.x.n.7.lib. 1. in p̃dictis autem qq. dic, vt per eum d.q. 106.& duab.seq.doc.in apost.ad Ias.d.l.quamuis.quæ est l.2.illius tit.C.de inoff.testa.

dotis legatũ, vel dotis causa factũ alicui mulieri conditionale censet,nec debet,nisi sequuto matrimonio:vt ĩl. Publi' Meuius,ĩ pr.ff.de cõdit.& demõstr.firmat Io.Dilectus,ĩ tract. de arte testãdi.ti.6.caute.51.Barb.per textum ibi in leg.Titio cẽtum.§.Titio genero.ff.de cõdictio.&demon.&ista est communis opinio,secũdum Pau.cast.ibi Corne.cons.229.vol.4. Bal.Nouellum,in trac.de dote.in vj.par.priuilegio 50.Couarru.c.3.nu.2.de testa.& disputat Ias.in l.si Titio.n.22. ff.de leg. 1.In cõtrariam verò partem,videlicet,vt ipsum legatum dotis purum sit inclinauere Imo.in d.§.Titio genero.n.7. & 10. vbi perhibet istã opinionẽ cõem fore,quã firmãt etiã alij non pauci per eum relati,& per eos,de quibus suprà. F.Viuius.

dotis nomine si testator dixerit Margaretæ & Catarinæ, relinquo & assigno cuilibet earũ mille aureos,licet sint cõiunctæ verbis, tñ ex quo erãt omnino vocatæ ad diuersas res, q̃ partes assignatę fuerãt,quę ad oculũ ostẽdi potuerũt,nõ dabitur locus iuri accrescẽdi,si vna ex illis mortua fuerit.Itẽ si pater reliquerit mille noīe dotis ꝑ qualibet filiarũ.Ita inq̃t Bar. l.hmõdi.§.q̃b.ita.n.2.dicẽs: Testator instituit filias suas in cẽtum ꝑ qualibet, certè inter eas nõ est loc' iuri accrescẽdi, q̃ separata,quãtitas assignat cuilibet. Cuius snĩam reliqui Doc. ibi.Bal.Raph.Cu.n.3.ver.vnde ẽt,Bar.&Pau.de Ca.cõiter approbarũt.& idẽ Bar.in l.re cõiuncti.n.23.ver.2. quæro nũqd inter ꝑiunctos verbis tñ sit i' accrescẽdi.ff.de leg.3.Io.de Im. l.q̃ filiab'.§.si q̃s ita.n.2.ff.de leg.& fidei. 1.Alex. de Imo. ĩ ꝓs. 55.n.3.in li.2.cons.Et hãc snĩam cõem esse dicũt Ias.in l.re cõiuncti.n. 104.vers.ex ista fallentia. & Bart.Romuleius.nu.92. vers.ex istis dictis Bartoli. Kirchouius.

dotis causa nunquam in generali lege, maximè prohibitiua comprehẽditur,sed ab illa excepta intelligitur, secundum magis communem per Bursat.cons. 120.col. 1.lib. 1.

dotis augmentum ꝑ illam clausulam,promisit maritus in omnem casum & euentum, restituere dotes & augmentum, ad hæredes mulieris ex dicto pacto spectat augmentum,licet alias ad maritũ,vel eius hæredes rediret,prout dos ipsa ad mulierem secundum communem per Bursat.cons. 120.n. 19.li.j.

dotis fructus impuberi traditæ, & si dos sit marito tradita ab impubere cedũt doti,cum impubes nõ possit donare.Gozad.cons.33.n.11.communem dicit. & sic est intelligenda gl. in l.11.C.de dot.promiss.Secus in maiore, quæ tradidit dotẽ sponso:qui sustinuit onera matrimonij.quod nota. Villal.

P R O. Dotis causa fauorabilior est.l.j.ff.solu. matr. Bell.

P R O.Dotis ꝓditio ꝑ pactũ deterior fieri nõ põt.l.si vnus §.pact'.ĩ fi.ff.d pact.l.d die.& l.Attilicin'.ff.d pactis dotal. Bel.

dotis augmentum, quod socer fecit nurui:ꝓ imputetur in partem filio,& sic marito vr cois sententia.teste Alex.in l.qui in aliena.§.interdum.ff.de acq.her.in l.si cum dotem.§. transgrediamur.col.2.ff.sol.matr.in illa q.q̃n pr & filius simul recipiunt dotem,cuius contrarium ex veriori sentẽtia.scribit Neuiz.cons.76.n.13.vide tamen quæ habetur per doc.in l. vt liberis & in auth.ex testamento.C.de colla.

dotis augmentum Regulatur prout dos,ideo pacta apposita in dote? Censentur ẽt apposita in augmento. l.etiam.C.de iur.dot.Dec.cons.141.col.1.33 1.n.7.Neuiz.d. cons.76.n.14. & vide Dec.d.con.141.n.2.Tiraq.de retrac.conuen.cons.18. §.1.nu.51.& nu.169.

Statutum de dote iocum hẽt ẽt in augmento,teste Cãpeg. de dote 3.par.q.19. & fit maritus locupletior ex augmento sicut ex dote: & ex vtroque potest petere interesse,teste Paris. cons.126.lib.1.

dotis augmentum est accessorium ad dotẽ,teste Neuiz.ꝓs. 45.n.21.cui adde,ꝓ confessio de augmento dotis nõ præiudicat creditoribus,vt scribit dec.cons.96.nu.3.

dotales res etiam immobiles,quæ idcirco solum æstimatæ sunt,vt earum precium innotesceret,nõ vt & emptio cõtrahetur,maritus ꝓsentiẽte vxore rectè, hodie que alienabit. cõe inquit Porc.in pr.n.6.Inst.quib.alie.licet Alioquin autem res mobiles etiam cõsentiẽte vxore si seruari possunt, marit' alienare nõ poterit.vt receptum effatur idem Porc.eodem in loco nu.7. Res immobiles cõsentiente miles vxore distrahere maritus multo minus poterit.vt frequenter placitum asseuerant Rip.in l.prima.num. 106.ff.soluto matrimonio Bal.Nouell.& qui eum laudat Turzan.opinio.cxv. Suarez.

dotales res à viro cõtra ius alienatas vir ipse vindicare poterit, commune pronuncio ex Ang. & Riminald.in pr.instit. quib.aliena licet.Bal.Nouel.de dote.par.7.priuil. 1.limit. 12. Campe.de dote etiam par.4.q.xx.Ant.Gome. in l. 50. Tauri. nu.63. Suarez.

dotalibus in rebus si quod ædificium æquis etiam vtriusque coniugis expensis construetur, solo non cedet. vt receptum dicit Boer.in consuet.Bitur.reg. des coustumes des mariages,§.2. Suarez.

dotalium rerum æstimatio emptionem in dubio præfert. commune aio ex Alex.cons.lxxix.lib. 5.Ang.Aret.in pr.insti. quibus alie,licet.Fran.Aret.cons.xciiij.Soc.cons.lvj.& seq. li. 5.Atque hæc quidem æstimatio,si alterum coniugem, etiam citra dimidium iusti precij lęserit,emendabitur.vt commune in vtranque partem diligenter, & copiosè recenset meus iuris doct.Arius Pinel.in l.2.par. 1.c. 1.n. 12.& 13.& c.4.n.33.C. de rescinden.vendit. Suarez.

dotare neptem regulariter auus tenetur,sed si filius esset diues,auus ipse illã dotare nõ teneretur aliquo modo,fm Bald. in auth.res quę.C.communia de leg.Bal.in l.si filiusfa.in id.ff. ad Maced.& in l.pater,filiæ in pr.ff.de euict.& Soc.Seni.cons. 33.vol.3.vbi docet istam communem.Ias. in l.auus neptis. 1. not.ff.de pac.& in d.authent. res quæ. cum aliis pluribus per Soc.Iun.adductis cons.lxxix.nu. 15.vol.3. F.Viuius.

dotare tenetur qui mulierem cognouit, teste Paris. consil. 160.lib.4.de quo vide quæ scribit Osac.decis.107.

dotata dicitur filia cui dos à patre in testamento relicta est, ita ꝓ venit excludenda à successione vigore statuti, ꝓ stantibus masculis,filia dotata non succedat,communem ait Rip. in rubr.ff.solut.matrim.numero 61. B.Villalob.

dotata dicitur filia, & cadit sub exclusione statuti excludentis filias dotatas, ex sola dotis assignatione per patrem in testamento facta.Bart.in l.plures Titio centum. §.Titio genero. vbi Castr.ff.de condict.&demonstr.& in l.cum plures.§.cum tutor.ff.de administ.tut.in l.non est.ff.de rit.nupt. Castr.cons. 478.n.3.lib.1.in nouiss. & hoc procedit etiam si pater simpliciter legasset,vel instituisset nulla facta mentione dotis:q̃ intelligitur factum cõtemplatione dotis.Bart.in l.quod autem. ff.de iur.doti. Put.

P R O. Dubia iuris principis interpretatione dissoluunt.

Deut.1.Exo.17.& 18.l.fi.C.de legib.l.2.C.de vet.iur.enucl.l.1.C.de relat.in §.fi.in auth.de iud. Bellon.

PRO.Dubius est litis euentus.l.ꝙ debetur.ff.de pecul.Fel.

Dubius præscribit.Fel.in ca.fi.n.9.de præscri. communem dicit. B.Vila.

Intellige istam communem, si post inchoatam præscriptionem,successit dubitatio,secùs tamen,si à principio.Balbus tracta.de præscr.in 2.part.tertiæ.part.q.2.communem dicit,&vide in verbo præscriptio.infrà. Idem.

dubius etiam atque incertus præscribendi ius habet. commune ait Fel.in c.vlt.n.9.de præscr. Excipe vt id nō procedat, cum ante pscriptionis iniurium orta dubitatio fuerit.vt receptum scribit Balb.de præscr.2.par.3.princ.q.2. Suarez.

dubiam depositionem testis seu obscuram, non interpretatur producens ad suam intentionem, fm Bart. Bal. & Ang.in l.si quis intentione.ff.de iudi.Bart.in l.1.in fin.C.de vsufru.in l.2.§.creditum.ff.si cer. pet.Panor. in c.cum tu.extrà, de testi. Balb.decis.53.

dubio in iure suborto si opiniones & sentētiæ variāt, statur decisioni iuris canonici, si per illud casus deciditur. Ad Papā em spectat decidere opiniones, etiam inter legistas, eiusque decisioni etiam in foro ciuili est standum, ex quo Imperator non determinat contrarium,vt not.in c.Raynutius, de test.p Bart.in l.præscriptionem.C.si cont.ius vel vtilitatem publ. & ita cōiter teneri refert Ben.Capr.concl.siue reg.quarta.n.18.

duces,Marchiones,& Comites perpetuò inuestiti censentur Principes in Ducatu, Marchionatu, ac Comitatu, omnia possunt in subditos suos quæ potest Imperator in orbe. Cur. Iuni.cons.lxi.n.9.& Bel.cons.xcv.nu.10.communem dicit ex Decio cons.403.

Amplia ad alium principem, qui exercui iura imperij per tempus:de cuius initio non est memoria hominum in contrarium.Bellon.cons.lj.n.3.communem dicit.ex Marti.Lauden. de principe quæst.11. Villalob.

duces,Marchiones,Comites perpetuo inuestiti,censentur Imperatores ī suo Ducatu,Marchionatu ac Comitatu,& omnia possunt in subditos suos,quæ potest Imperator in toto orbe.Cur.iun.in cons.61.n.9.Bellonus cons.51.&53.n.10.communem dicit.Soc.iunior in suo li. communium opinionum in verbo iura Imperij. n.16.& in verbo Imperium merum.n.19.vbi vtrobique communem dicit &in ver.Princeps.vbi fusius prosequitur.Soarez in eius thesauro in ver.Duces. num. 376. Bonacoss.

duces, Marchiones, Comites & alij huiusmodi habentes iurisdictionem in personas sibi subditas. quemadmodum obligant seipsos per contractum factum cum ipsis subditis,ita etiam obligant successores suos in ea iurisdictione & dignitate,vt tradit Abb.in c. 1.n.1.in 1.notab. extrà, de proba. & ibi latius Fel.n.1.& 2.Dec.n.1.2.3.4.5.6.& 7.Ias.in l.1.n.12. 13. & 14.ff.de constit.prin.& idem Ias.valdè pulchrè, in cons.1. in 1.vol.cons.Et hanc communem Doct. conclusionem esse scribit Iaco.Mandellus Albensis,in cons.67.n.1.Kirchouius.

ducatus, Marchionatus & Comitatus non diuiduntur, ita voluit expresè tex.in c.Imperialem. vers. prætereà Ducatus, Marchia,Comitatus de cætero nō diuidatur.tit.de prohibita feu.alie.per Freder.Quia dignitas& dominium p diuisionem diminuitur,& ad destructionem deducitur.Gl.in verb.priuandum.circa fi.in c.licet vniuersis.extrà, de voto & voti redēpt. quam conclusionem rationibus & authoritatibus confirmari dicit Soci.Sen.in cons.67.n.23.& 24.in 1.vol.& ī cons.165. n.15.& 16.in 2.vol.cōs.Et hanc communem Doct.sentētiam esse ipse in d.cōs.67.n.25.& in d.cōs.165.n.16.in fi. & in cōs. 177.n.1.in 2.vol.cōs.post Doc.in d.§.prætereà Ducat9 asserit. ad hanc decisionem multas authoritates allegāt Fel.in c.quæ in ecclesiarum.ver.hāc declarationem.n.90. extrà,de consti. & Philip.Dec.in c.prudentiam.nu.12. extrà.de offic.deleg.sequuntur & alij Alb.Brun.in cons.93.n.22. inter cons.feud.& Hieron.Schurpf.in cōs.17.n.16.in 1.Cent.Hac sententia & aaliis multis argumentis,quæ per Soc.in d.cons.67.&165.Baptist.de S.Blasio,in cons.66.inter cons.feu.Roland.à Valle,in cōs.80.in 1.Tom.& Hieron.Schurpf.in cōs.37.n.1.2.& 3.cū seq.in 2.Centu.cōs.latissimè deducūtur,nō obstātibus,cōtrariam sentētiam veriorē & magis receptam esse ipsi affirmant.

Alij verò faciunt duas regulas, ꝙ in feudo Ducatus, Marchiæ vel Comitatus habente annexam dignitatem, & sic in feudo maiori non sit permissa diuisio, secùs verò in aliis feudis inferioribus,quæ non habent dignitatem annexam,quod ea scilicet diuidi possit.Doct.in d.§.prætereà.& Franciscinus Curtius in tracta.feud.in 4. par. ex quib. cau.feud. amit.vers. 30.quæro,an & quando feud.diuidi possit.n.121.vsque ad n.

125.vbi & Cur.illam egregiam doctrinam refert, an in diuisione bonorum feudalium,ad hoc vt fieri possit,omnes conuasalli debeant consentire,quam anteà Alex.de Imol.in cons. 6.& 7. & ibi Apostillator meminit in vers. contradicat. & in cons.25.in lib.5.&Ias.in l.stipulationes non diuiduntur.num. 31.ff.de verb.ob.pulchrè explicarunt. Kirchouius.

duellum principes permittere non debent, aut concedere, ꝙ si fecerint,peccant:teste Ias.in l.ex hoc iure.nu.31.& seq.ff. de iust.& iur.D.Tho.2.2.q.25.Ias.cons.114.col.3. cons.144. col.3.lib.2.& d.cons.col.5.vbi dicit hanc esse communem opin.ex mente Albe.ros.dicens inde,etiam susceptum recusari posse,ex Dec.cons.686.487. licet dicat,ꝙ de facto, milites,& nobiles,obseruant contrarium : atque in quibusdam casibus tollerari posse duellum ex causa graui autoritate superioris, pro honoris cōseruatione,quia crudelis est qui famam suam negligit,secundum Bal.in l.ex hoc iure.q.8.ff.de iust.& iur.in tit.de pace ten.in prin. sed nihilominus tenenda est opi.Ias.& communis,vt s.quam sequitur Soc.iun.cons.123.nu.2. libr. 2.Catel.ver.perduellionis,maximè cum simus in materia peccati, & in casu vbi tractatur de periculo animæ, quo casu ius canonicum obseruandum est,vt habetur in c.fi. extra de præscript.in c.1.& 2.de oper.no.nun.per Ias.in l.cohæredi.§.cum filiæ.col.3.de vulg.& pupil.

duellum est omni iure prohibitum,sc.iure diuino, canonico,& humano propter peccatum mortale,tam respectu prouocati acceptantis,quam prouocantis,quibus omnibus proculdubio ecclesiæ sacramenta,precipueque eucharistia denegantur,nisi eos pœniteat.c.monomachiam.2.q.4.vbi glos.& Archid.& text.de torneamentis,& de cler.pugn.in duel.&de purg.vulga.per totum.& Ioan.de Plat. per text.ibi in l.1.C.de gladiat.lib.11.Laur.corrad.in tract.de duello. in prin.num.1. Abb. in c.ad audientiam.de homicid. Paris.de Put.in tract.de duello.§.an qui.lib.9.Ias.in l.ex hoc iure.num.13.& seq. ff.de iust.& iur.Fel.in c.qualiter.2.§.ad corrigendos. de accus.cùm aliis latè congestis per Laur.syluan. cons.51. nu.1.& seq.vbi istam opin.abundè probat,declarat,& dicit esse communem post præcitatos doct.proptereà duellum etiam susceptum potest recusari secundum Ias.cons.144.facti.vol.1. Cott.in memoriali in ver.perduellionis.& Soc.iun.cons.125. nume.2.& seq.vol.2. F.Viuius.

duellum iure omni prohibitum est, vt commune dogma latissimè asserunt Syluan.cons.51.nu.1.& seq. Viuius libr.1. opin. 110. quamobrem etiam semel susceptum recusari honestè poterit.vt cum Cotta.in memorab. vers. perduellionis. Soc.cons.125.nu.2.& seq. ponit commune Viuius d.opin.in fin. Suarez.

duellum omni iure est prohibitum, etiam à concilio Tridentino,vt est communis opin.Soarez in ver.duellum. num. 377.& communem dicit Iac.castil.in tracta.de duello.nu.31. tom.6.Plotus in l.si quando.nu.704.communem dicit.& no. ꝙ diffidatio debet præcedere bellum. Dec.in cons.575.num. 11. Bonacoss.

duæ personæ possunt coniunctim in vna charta facere testamentum & se inuicem,instituere, & de bonis suis disponere.com.dicit Clar.in §.T.q.60. P.Fich.

PRO. duæ propositiones vniuersales,contrariæ non possunt esse simul veræ,sed bene falsæ.l.si is, qui ducenta.§.vtrum ff.de reb.dub.

OBIEC. contrà, quia lex dicit, ꝙ si promisi plures stare in iudicio,& stati sunt omnes, præter vnum:verum erit dicere,omnes statos non esse.ergo nulli steterunt:igitur duæ contrariæ simul veræ sunt.l.si seruus.§.si plurium.ff.si quis cau.

SOL. Responde, ꝙ ibi non sunt duæ orationes vniuersales : nam non erat oratio hæc vniuersalis, omnes statos esse, quia vnus non steterat, ideo quia in vno reperitur falsa, tota falsa efficitur.d.§.vtrum. Præterea ita interpretanda est lex,ex mente Accurs.verum est dicere omnes statos non esse, id est verum non est omnes statos esse,& ita non obstabit. Bellon.

PRO.Duæ negationes faciunt vnam affirmationem.in l. duabus negatiuis.ff.de verb.signifi.

OBIEC. Contrà de l. fideicommissa. in §. sic fideicommissum.ff.de leg.3.& l.1.C.de seru.fugit.in l.fluminum. in pr. ff.de dam.infect.in l.1.§.si quis ita.ff.de verb.oblig. & in §. sed seruus.instit.de inut.stipul.& in §.inordinatum.in auth. de here.& falc.Vbi duæ aut plures negationes negāt,nō affirmāt.

SOL.Gloss.dicit,quòd vna negatio abundat.

Tu dic,quòd duæ negationes,si ponantur circa idem,affirmant:quia tunc non sunt duæ,sed vna tantùm. Si circa diuersa,negant.Item in numero verò impari negant:ita procedunt contraria. Bellon.

PRO. Duæ vices faciunt consuetudinem.glo.in l.3.C.de episcop.audient. Idem.

PRO. Duæ causæ lucratiuæ in eundem circa eandem rē non possunt concurrere.in §.si res aliena.instit.de lega.Idem.

PRO. Duæ obligationes in eiusdem persona de eadem re concurrere possunt.l.non est nouum.ff.de actio.empt. Idem

duæ semiplene probationes licet in causis ciuilibus iunctæ faciant plenam probationem tamē secùs est in criminalibus, vt com.dicit Gratus cons.xlvij.n.7.lib.2. quem refert Simancas.de hæret.c.50.nu.2. Contrariam verò communem dicit Alber.in l.2.§.fin.nu.2.ff.de excusa.tuto.Alij verò dicunt ꝙ si sint plura indicia, quorum quolibet in sua specie perfectum sit,sufficiunt ad condemnationem, aliàs secus secundum doctrinam Bal.in l.si quis ex argentariis.§.1.nume.4.ff.de edendo. quam Doctores communiter sequi dicit Bertrand. cons. 137.in fi.lib.2.in secunda part.& cons.clxiiij.in fi.lib,7.refert Clar.d.§.fi.q.lxiij.vers.tu scis. P.Fich.

duo testes supplent præsentiam parrochiani in casu c.cum esses.ext.de testam.communem dicit I.Clarus.§.testamētum. q.lxij.vers.sed pone. P.Fich.

duo rei credendi si sint ex causa lucrosa,& alter quid piam exegerit, alteri illud haud communicabit. vt commune ponit Paul.in leg.Titio,aut Seio.post pr.ff.de leg.lib.2.qua in re insigniter hallucinatur Mant.in l.frater à fratre,nu.196.ff.de condict.indeb. Suarez.

duo vnum & eundem vulnerantes,temporis tamen interuallo,ita vt vulneratus moriatur,tunc si primum vulnus non erat letale, sed tamen incertum an vulneratus ex eo moriturus esset,primus tenetur de vulnerato, alter de occiso si verò erat indubitatum quòd ex primo vulnere euadere non poterat,tunc etiam primus tenetur de occiso.comm.dicit Boer.de cis.323.nu.10.Didacus in repeti.in cl.si furiosus.nu.4.de homicid.Plaza.li.j.delict.c.12.num.8.Blanc.in pract. crimin.nu. 96.refert Clar.lib.v.sentent.§. Homicidium vers.Sed quid si reus probet. P.Fichard.

PRO. Duo simul agere non possunt.l.decreto.ff.de administratione tutorum. Bellon.

PRO.Duo faciunt rixam & congregationem.in l.prætor. ff.vi bono.rapt.& in c.1.extra de election. Idem.

PRO.Duo vincula sunt fortiora vno.l. re coniuncti.ff.de legat.iij.auth.cessante.C.de suis, & legi.here.auth.itaque. C. comm.de succes.in §.sed hodie.instit.de adopt.

OB.Contrà de l.nam & si parentibus.C.de inof.testa. & l. scripto.in fin.ff.vnde lib.vbi vna ratio vincit duas.

SOL.Verum est,vbi vna est potior seu melior duabus.

OBIEC.Præterea opponitur de l.patre furioso.in fi.ff.de his qui sunt sui,vel alien.iur.vbi duo impedimenta non plus operantur quàm vnum.

SOL.Dic quòd ibi in rei veritate vnum tantùm est impedimentum, scilicet furoris: nec refert quòd ibi sit in duabus personis,scilicet in viro & vxore,cùm maritus & vxor pro vna eademque persona reputentur in l.j.ff.rerum amot.vel dic quòd ibi vnum impedimentum respectu vnius est æquale duobus,respectu duorum.Nam cum vir & vxor sint duæ personæ connexæ & indiuiduæ.in §.j.instit.de pat.potesta.Conexorum autem & indiuiduorum eadem est ratio, & quod de vno dicitur,de altero intelligitur.l.eum actum.ff.de neg.gest. cum similib.nec omittam textum in l.fi.C.de indi.vidu. toll. vbi statutum in vxore tantum porrigitur ad maritum : ergo. non refert vtrum ex vtraque parte furor interueniat, vtrum verò ex altera tantum quò ad impediendum matrimonium contrahendum vel retinendum iam contractum,vt ibi. Bell.

PRO. Duo specialia circa eandem personam non possunt concurrere.in l.j.C.de dot.promis. Idem.

POR. Duorum insolidum nec possessio, nec dominium, nec hereditas esse potest.in l.si vt certò.in §.si duobus vehiculum.ff.commoda.& in l.3.§.ex contrariò.de acquirenda possessione.ff.in l.hæreditate.in §.vni.ff.de reg.iur.& in c.licet.extra de probatio.

OBIEC.Contrà de l.si duo.ff.vti possid.& l.clàm possidere.in §.qui ad nundinas.ff.de acq.poss.vbi duo eandem rem in solidum possidere possunt.

SOL.Ex diuersis causis possunt duo possidere insolidum: vt iustè vnus possideat,alter iniustè: vel vnus naturaliter,alter ciuiliter,vt in l.& habet.in §.placet.ff.de precar.Secus esset vbi ex eadem causa possiderent,vt hic.

OBIEC.Prætereà contra, duo domini esse possunt insolidum.maritus enim est dominus rerum dotalium.§.1.institu. quib.alie.licet, vel non vxor etiam est domina, in l.in rebus. C.de iure dot.eodem modo pater & filius sunt domini in eodem patrimonio.l.suis.ff.de lib.& posthu.

SOL.Dic quòd maritus verè & effectualiter est dominus rerum dotalium.mulier vero fictè & interpretatiuè est domina ex quo continuè viuit cum marito, & præsumitur eadem persona.idem in persona filij respectu patris, pater enim verè dominus est, filius verò impropriè spe. d. l. in suis & ista est communis resolutiò Doct.

OBIEC. Obstat etiam quod dicitur de domino & emphyteuta:quia cum habeat rei vendicationem in l.j. ff. si ager vectig.vel emphyt.pe.per consequens rei dominium habet.l. in rem.ff.de rei ven.

SOL. Dic quod emphyteuta dominus est vtilis tantum non directus.d.l.j.si ager vectig.& ibi gl.& ideo vtilem habet reivendicationem.quia d.l.in rem non comprehendit vtilem rei vendicationem.vt ibi no.gl.& ita eodem modo non sunt domini. Bellon.

duo vnum & eundem vulnerantes, temporis tamen interuallo,ita vt vulneratus moriatur tunc,si primum vulnus non erat lætale, sed tamen incertum.an vulneratus ex eo moriturus esset,primus tenetur de vulnerato,alter de occiso.Si verò erat indubitatum,quòd ex primo vulnere euadere non poterat,tunc etiam primus tenetur de occiso,vt est communis opinio.Clarus in §. homicidium. vers. sed quid si reus probet. Bonacoss.

Ex duobus casibus equiparatis in lege antiqua,dispositum in vno, censetur etiam in alio,etiā in materia odiosa. Bellon. cons.lxix.num.1.communem dicit,ex glos.in l. si quis seruo. C.de fur.& gl.in c.de mulcta de præben. & ibi Panor. & Dec. in l. factum.§. in pœna, ff. de reg.iur.& Ripa.in l. si constante. nu.69.ff.solu.matr. B.Villalob.

Duo rei promittendi possunt interuenire pro dote restituēda,Com.dicunt recentes à Ripa in l.si constante n.55.ff.solu. matrim. Idem.

PRO.Dura est separatio liberorum, parentum,& fratrum. l.3.C.comm.vtriusque iud. Bellon.

PRO.Durum est coram suspecto iudice litigare.c.cum inter.extra,de exceptio. Bellon.

PRO.Durius est de pecunia quàm de persona seruire.l.hę operæ.& ibi glo.ff.de oper.lib. Bellon.

duplex causa,si sit in casu,& si vna cesset, non tamen cessat effectus,Bellon.cons.8.nu.5.comm.d.ex Dec.in ca.cum cessante.de app.

Intellige,qñ causa cessans tēdit ad eundē effectū,sec9, si ad ꝯriū.Idē ibi cōem d't ex Bart.ī sciēdū.ff.q satis. cogā. B.Villal.

COMMVNIVM OPINIONVM,

SIVE IVRIS VTRIVSQVE RECEPTARVM

Sententiarum,ex diuersis Authoribus collectarum,

Liber Quintus.

E

EBrietas est malum omnium fomes, ac nutrix. can.fi.35.dist. Bellon.

Ebrius, An contractus ab ebrio celebrati valeant? dic ꝙ non.gl.not.in c.vnusquisque. 22.q.4. facit tex.in ca.sanè.15.q.1.vbi dicitur ꝙ ebrij nesciunt quid faciant, aut loquantur:quia æquiparantur infantibus & furiosis qui contrahere non possunt. l. j.§.furiosum. ff.de act.& obligat.Dec.q plura allegat cons.112. P.Andora.

Si aliquis ad prandium vel cœnam inuitat,& inebriat eum, & secum contrahat,præsumitur dolo inebriatus.ita vult glo. sic ponderata per Bald.in l.dolum.C.de dolo.Dec. vbi s. Angel.in §.præterea.col.10.de action.in iustit.

Ebri9 testari nō pōt.Fel.post Bald. ī c.j.de testib.dec.ꝯs.112.

Ebrius an possit matrimoniū cōtrahere.Dec.d.ꝯs.112.Idē.

Ebrius an teneatur ex delicto? Bart.in l.respiciendum.§.delinquunt.ff.de pen. & Alexan.ad omnia 5.dicta in d.l.dolum. Card.in cle.vnic.q.8.de homic.Ale.in d.§.delinquunt. Idem.

ebrius an sit pœna dignior quam alius? Bald.in repet.l.j.col.9.C.vnde vi. Idem.

ebrius cognoscitur ex verbis.Bald.in l.ob quæ vitia.§.id autem.quam legit cum l.j.ff.de ædilit.edict. P.Andora.

Non creditur testi dicenti aliquem ebriosum, nisi assignet rationem.Bald.ibid.in §.idem Iulianus. Idem.

Ebrius etiam sua culpa factus non est puniēdus pœna mortis naturalis. l. omne delictum.§.fi. ff. de re mili.dum dicitur: Per vinum & lasciuiam lapsis capitalem pœnam remittēdam esse. Et hanc sñiam communem Doc.esse,ebrios,s.delinquētes nō esse puniēdos pœna mortis naturalis,secundū ea quæ Bart.voluit in l.respiciendum. §.delinquunt.nu.3.cui Bald.in l.data opera.n.6.ff.de iis,qui ac.nō pos.adstipulat̄,scribit Bart. Romul.in l.vt vim.nu.185.ff.de iust.& iure. quam materiam opinio ordine satis prolixè prosequūtur And.Tiraq.in tract. de pœ.cau.6.& Pe.à Piaca.in epito.delictorum.c.30.qui omninò sunt videndi. Kirchouius.

Ebrietas excusat in delictis non quidem in totum neque à culpa, sed à dolo tantum,& ideo ebrius delinquens extraordinaria pœna,non ordinaria puniendus est.Ita com.esse dicit Menchiaca controues.illustr.c.xcvj.n.31.Plaza.lib.j. delict.c.30.n.1.refert Clar.d.lib.5.§.fi.q.lx.ver.præterea quæro. addit etiam eum qui ebrietatis calore blasphemauit,mitius puniendum,secundū Abb.antiquum.in ca.2.de maled. quem Doct. communiter sequi testatur Gram.super constitu.regni.n.6.Imò dicit etiam ibid. Clar.se credere eum qui sine culpa inebriatus fuerit,vt si socij ipso inscio sal in vinum coniecissent, tam à culpa quàm à dolo excusandum nihil tamen allegat. P.Fichard.

ebrietas excusat in delictis,nō in totum,neque à culpa,sed à dolo tantum.Et ideò ebrius delinquens punitur extra ordinem,vt est cōis opi.etiam ꝙ ipse ebrius blasphemet,vt est cōmunis opi.Clar.q.60. vers. præterea quæro. fallit si sine culpa sua esset factus ebrius, vt quia sal eo inscio in vino positus fuerat,quia tunc penitus excusatur,Soarez vers.ebrietas,n.1.Tiraquellus in suo tractat. de pœnis temperandis.& Chircouius communium opinionum cent.1.conclu.97. Bonacoss.

Ebrietas, & si delictorum pœnas non tollat, tamen infringit.vt aiunt commune Menchiaca controuers.illustr.ca.xcvj.n.31.Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.lx.ver.præterea quæro.Suarez.

PRO.Ecclesia Dei domus orationis esse debet,nō spelunca latronum,aut sanguinis forum.Ioan.2.ca.cum eccl.de immum.eccl. Idem.

PRO.Ecclesia est sponsa vel vxor Sacerdotis.ca.sicut.21.q.2.vnde ab vxore ad ecclesiam valet argumentum.c.sicut.7.q.1. Idem.

PRO. Ecclesia vnius debet esse sacerdotis,sicut sponsa vnius viri.c.cum non ignores:extra de præben.

PRO. Ecclesia nulli claudit gremium. l.inter claras.C.de sum.trin.& fide catho.c.super eo.de hæretic.in vj.

OB. Contrà de l.3.C. de apost. vbi etiam pœnitentibus non subuenitur.

SO.Ibi in perditis hic in errantibus.Vel dic,quò ad forum fori illud verum esse,secùs quò ad forum poli,vt hic.

PRO. Ecclesia ad sui regimen viris literatis permaximè noscitur indigere.c.cùm ex eo.de election.in vj. Idem.

Ecclesia non tenetur ad collectas pro rebus solitis collectari:cum imponantur personis:Bellon.con.xl.n.3.comm.dicit.

Intellige istam communem secundum legem lv. par.v.tit.vj.in bonis datis ecclesiæ in dotem : cum de nouo ædificatur ecclesia:vel datur pro sepultura:tamen de bonis posteà quæsitis vel ex emptione,vel ex alio titulo tenet̄ ecclesia collectas soluere:vel ad dādum hominibus bona : cui collectas soluāt: in l.53.e.tit.Et hanc distinctionem : quam leges ista sentiunt, ponit Car.in cle.j.de immu.ecclesiæ:q.2.quem refert Bertrā. de Gabel.par.6.nu.12.Et istam distinctionem intellige : cùm onera sunt certa:& perpetua annexa ipsis rebus:secus tñ in aliis,vt per Panor.cons.53.vol.j.vbi communem dicit. de quo per Cal.in cons.2.de sensi.& Gemini. cons.303.& Ang.cons.19.& Petr.de Anchar.cons.303.&Ang.cons.73.& pro hac opinione communi,& intellectu Panor.est l.j.tit.3.li.j.ordin.

Fallit primò,hæc communis : in quo sentit ꝙ ecclesia,nec personæ ecclesiasticæ non tenentur ad collectas , quæ imponuntur personis:quia limitatur pro refectione pontium, murorum & fossatæ , quia in his casibus tenetur ad collectas. Io. de Ripa de rescrip.lib.2.c.2.nu.6.& in c.26.num.25.communem dicit.

Concordat cum communi l.52.& 54.tit.6.par.j.& cum l.xx.tit.32.par.3.& cum l.j.tit.3.lib.j.ordi.

Fallit secundò:cùm collecta imponitur pro redimenda vexatione imposita tam laicis, quàm clericis, & sic pro bono communi totius reipublicæ.Io.de Ripa de res.lib.2.ca.xx.nu.70.com.dicit.

concord.cum l.j.tit.3.lib.j.ordi.& cum d.l.52.

Fallit tertiò.in clerico coniugato qui tenetur ad collectas l.13.tit.j.lib.j.ordi.& hoc est de iure communi:cùm non gaudeant nisi priuilegio fori & canonis.c.j.de cler.coniug.lib.6.

Fallit quartò, in gabellis:quæ apud nos dicitur Alcauala, quia Clerici vendentes,tenentur ad illas.d.l.13.& l.3.tit.4.li.6.ordi.quæ leges sunt corruptæ per l.3.in quaternione de gabellis:vbi disponitur idem quod de iure cōi est statutum in c.fi.de vi.& honest.cler.quod cleri.qui se abstinent à negotiis: gaudent priuilegio clericali:immiscentes autem tenentur ad dictas gabellas soluendas. Et nota: ꝙ in casu, in quo clericus tenetur ad dictas gabellas:laicus qui emit:tenetur ad illas soluendas.iuxta dictam legem quartam : & in hoc non est reuocata ad instar illius qui emit ab extraneo qui tenetur retinere gabellas,vt habetur in l.100.d.quartæ.

Nota ꝙ si bona retenta ab ecclesia : vel à clerico transeant ad laicum:tenetur laicus ad omnia onera:quia mutata persona,mutatur qualitas rei.l.Paulus & l.licitatio:ff.de pub.& vecti.Deci.in l.omnibus,n.2.ff.de reg.iu.& Ripa in li.2.de rescr. c.lxxij.n.17.communem dicit. Et sic arrendatores fructuum Ecclesiarum tenentur ad gabellas,ad quas clericus non tenetur vt in expresso tenet Archi.in c.quamquam, de censi.in vj. &Ias.in auth.quas actiones.n.41.C.de sacrosan.eccl. quod intellige, qñ res,quæ transit ad alium, non est exempta. si tñ sit immunis ad quemcunque transeat:non collectabitur vt dicimus de re empta per ignobilem à nobili : ꝙ si res est exempta à collecta:ignobilis nō tenet̄:vt ꝑ Io.And.in addit.ad Specu. de censi.l.etatem.§.rebus.ff.de censi.quam refert Tiraq.de nobili.c.xx.n.165.& nota pro intel. d.l.lxxiij.tit.j.li.j.ordi.vbi dicit ꝙ clericus emens tenetur ad gabellas.Ex qua lege colligit̄, ꝙ emptor teneatur ad gabellas:illud est conforme iuri communi:vt per decis.Capel.Tolos.451.per l.debet.ff.de ædili.edict. quæ per plura comprobat eius addit.Sed tamen contrarium est determinatum de iure regio per l.2. d.quater.de gabel.vbi disponitur,ꝙ venditor teneatur ad gabellas,& nō emptor. Nota ꝙ cùm in d.quater. l.j. taxat gabellam in decima parte rei venditæ: Illa decima pars debet intelligi,deductis expensis proxenetæ,&aliorum,& sic si vendita est pro centum, & proxeneta habuit decem , nonaginta erit pretium vt ab illis deducatur decima,vt per Bart.in l.sed si.§.cuidam.ff.de cō di.& demonst.quem refert Gomez. in l. 8. n. 10. in decis.tau. & tenet Ias.in l.non amplius.ff de leg.j. Item nota aliud notabile in hac materia: ꝙ si partes dissentiant de venditione,nondum re tradita,non debetur gabella, quæ per plura comprobat Modern.Paris.in consuet.feuda.rubr.j.§.3.gl.5.q.2.per totum quod intelligendum est per traditionem veram, non tñ fictam, vt notant Albert Fulgos.Pau. & Ias.in l.ab emptione. ff.de pactis:Et hanc dicit veriorem d.mod.Paris.d.nu.15.licet contrarium videatur tenere Bald.& Ang.d.l.ab emptione, & alij quos refert d.Mod.Paris.& Auto.Gomez.in l.xlv.tau.nu.95.Sed vide plura de hoc per Tiraq.de const.l.muta.26.par.3.n.6.& quæ habes in vers.emphyteuta. B.Villal.

Ecclesiæ non infertur pœna exilij,propriè loquendo,Alci. in c.cum non ab homine.nu.100.de iudic.cōem dicit. Idem.

Ecclesiæ res in casu,in quo potest dari in emphyteusim,potest concedi in perpetuum filiis, & nepotibus,& successorib. non tamen extraneis, Lud.Gozad.cons.25.n.20.ait communem ex Panor.in c.in præsentia.de probat.n.29. Idem.

ecclesia præscribit contra ecclesiam.Ias.in auth. quas actiones.n.13.C.de sacrosanct.Eccles.communem dicit.

Nota ꝙ hac præscriptio , qua vtitur ecclesia contra aliam debet esse quadragenaria.Balb.de præscription.parte quinta. in princip.communem dicit. Idem.

ecclesia intra quadrienniū,restituitur aduersus pręscriptionem à tempore lęsionis,Ias.in d.auth.n.33.communem dicit. & præscriptionis completæ.Balb.in dicto tract.in quinta parte,quæst.7.communem dicit.

Nota ꝙ quadriennium quod datur ad restituendum ecclesiæ,non currit in vita prælati alienantis.Balbus idem communem dicit,vide in verbo absens.n.2.cum sequentibus. Idem.

Ecclesia succedēs priuato , contra quem erat inchoata præscriptio decem vel viginti annorum,præscriptio perficitur,secundum priuilegium ecclesiæ.Ias.in d.auth.quas actiones.n.36.& Balbus in d.q.2.communem dicunt. Idem.

Ecclesia habebit bona præmorientis, etiam non expectata morte alterius:cum vir,& vxor ingressi sunt monasterium:statuentes ꝙ bona sua post mortem illorum venirent ad ecclesiam.Ias.in l.cum quidam.n.7.C.de impub.&aliis substit.communem dicit. Idem.

Ecclesiæ vacantis bona administrabuntur per Episcopum, vel instituere valentem.Panor.in c.primo.numero duodecimo.de appel.communem dicit. Idem.

Ecclesia si succedit priuato,aduersus quem fuerat inchoata præscriptio, pro tpe præterito vtitur iure priuati,in futurū verò iure suo.arg.tex.in l.fiscus.ff.de iure fisci.Sic cōiter ꝯcludunt Doct.in auth.quas actiones.C.de sacros.eccle. & Cano. post Io.Andr.in c.vnico.de iurepat.in 6. Hinc dixit Bart. in d. auth.in fi.ꝙ si contra priuatum effluxerum erat tempus decē annorum(intellige in casu quo viginti ad præscribendum requiruntur) si postmodum succedant ecclesia, completa non erit medietas præscriptionis, nec sufficiet ꝯ ecclesiam ꝯplere reliquam medietatem,videlicet aliorum decem, sed triginta requiruntur. Cùm contra ecclesiam regulariter non currat præscriptio nisi quadraginta annorum.c.de quarta.de pręscriptio. F.Turzanus.

Ecclesiæ competit restitutio, etiā contra præscriptionē xl. annor.Est cōis opi.secundum Deci.cons.cclxxxij.viso pūcto. & cons.29.in princ.& cons.xxxvj.volum.j. M.Chærian.

si testator relinquat 100.Ecclesiæ pro anima sua, nec exprimat cui Ecclesiæ;legatum debetur Ecclesiæ suæ parochiali,in qua testator sacramenta percipiebat.Et si habebat duas Ecclesias parochiales,intelligitur relictū pauperiori. Est com.opi. secundum Ias.in l.prima.C.de sacr.Eccles. Idem.

Ecclesia cōtra Ecclesiā præscribit spacio xl.annor.Est com. opin.ſm Ias.in Auth.quas actiones.ver.sum in secunda parte. C.de sacr.Eccl. per regul. Quia quandocunque sunt duo priuilegiati,&vnus tractat de dāno &alter de lucro, tractās de dāno gaudet priuilegio,alter verò nō.l.rerū.§.fi.de mino.Igitur Ecclesia gaudet beneficio præscriptionis passiuè contra aliā Ecclesiā,non aūt actiue:licet Bart.fuerit in cont.opi. Idem.

Ecclesia restituitur in integrū aduersus pręscriptionē,intra quadriēnium à tēpore læsionis,sed non vltra.Est com.opi.secun.Ias.in Auth.quas actiones.ver.secundo est opi.C.de sacr. Eccl.& in cons.27.ad eruendum.volum.j. Idem.

Ad validitatem alienationis rei Ecclesiasticæ non est necesse probari ꝙ fuerit in casib.concessis facta,vel pecuniam fuisse versam in vtilitatē ecclesiæ:sed sufficit probari:solēnitates debitas,& formales in ipso actu alienationis interuenisse.Est cōmunis opi.secundum Socynum cons.xv.visis prędictis,ver.tamen communis.volum.1.& Dec.in cons.trigesimosexto.versiculo tertiò principaliter non obstat.volu.j. Idem.

Tractatus, & aliæ solennitates quæ in rebus Ecclesiæ alienandis requiruntur, præsumuntur propter antiquitatem temporis interuenisse. Est com.opi.secundum.Dec.cons.36.versiculo vltimo non obstat. Mat.Chærian.

Ecclesiæ res vel alterius venerabilis loci in perpetuam emphyteusim ita vt ad quoscunque etiam extraneos transeat hęredes,concedi possit,& licet in emphyteusi à priuato concessa hoc iure expeditum sit illam perpetuò concedi posse.& ad omnes extraneos transire hæredes.§.adeò,inst.de loca.l.viam veritatis.C.e.l.j.C.de iure emphyt.Tñ ecclesiastici vtriusque censuræ Doctores varij & contrarij hac in re fuerunt , Aliqui em̄ in hāc declinarunt sententiā ꝙ ad extraneos minimè,sed ad personas tñ.in §.emphyteusim.in auth. de non alien. aut permut.re.expressas,cum quibus Specu.in tit.de loca.§. nunc aliqua.ver.cxiij.prope fin.Bald.in l.cū virū.C.de fideic.Bar.in l.ex diuerso:§.etiā,in gl.ibi,ea quę.ff.so.mat.in l.quod dicitur. ff.de verb.obl.in l.vt iurisiurandi.§.si liberi.ff.de oper.liber.in l.si tibi decē.§.si pactus.ff.de pact.in l.Gallus.§. quidam rectè, aliàs §.etiā si à parēte.ff.de liber.& posth.Bal.in l.2.C.de suis& legiti.Roma.in d.l.etiā.ff.so.mat.Imol.ī l.ex facto.*la grande.* ff.ad Trebellia. inquiens,hāc cōem, & huic non obstare sñiæ tex.in §.licentiā,in auth.de aliena.& emphyteu.quia corrigit̄ per textū in c.nulli.de rebus ecclesiasticis non alien.canon.apostolicos,12.q.2.vbi perpetua locatio,seu emphyteusis concessio immobilis rei ecclesiæ,ex Concilio apud Syluanū habito,interdicitur,& prohibetur,pro quo facit tex.in c.hoc consultissimo,quod est secundū de rebus eccl.non alien.eodē titulo,in vj.&pro huius opinionis corroboratione idē Roma. loco præallegato adducit tex. in §.illud.in auth.vt de cætero commu.non fin. arguendo à spāli,quod inductum ait in vna ecclesia, vt alij in perpetuum emphyteusim rē suā immobilē concedere valeant,ergo in contrarium est ius cōe.l.ꝙ verò,l. ius singulare.ff.de legi.Hanc eandem sentētiam Roma. ibidē aliis comprobat iuribus præcipuè ex text. in c.ad aures,cum gl.e.tit.de reb.eccl.non alie.& in authen. si quas ruinas, iuncta gl.C.de sacros.eccles & aliis modis vt ibi videre licet.Alij quidam putà Iacob.de Belui. & Angel.sectati sunt gl. in §. alienationis.in auth.de non alie. aut permutan.rebus, quæ ex duabus sententiis ibidē relatis,primam sequitur, quæ fuit , ꝙ in perpetuum,id est,donec reditus(vt verbo suo vtar)siue canon soluatur,& sic in perpetuū,& ad quoscunque trāsire,ad quam gl.in d.§.emphyteusim, & pariter se remittit:Hāncque tenet gl.in §.illud.in auth.vt de cætero cōmuta.ibi, sed hodie cōiter fieri in perpetuum.allegat dictum.§.licentiam, & in d. §.adeò,insti.de loca.& authen.si quas ruinas,& ibi Pet.Cy. & Bald.Bart.in auth.perpetua.C.de sacr. eccl.Specu.(qui in hoc fuit sibi contrarius) in d.§.nunc aliqua, vers.7. de loca.& alij cōplures quos referre non expedit,cum sufficere arbitrer magis cōem,& receptionem referre,istam tñ opinionem limita procedere,& verā esse, qñ in concessione dictæ emphyteusis subest necessitatis, vel vtilitatis ecclesiæ causa,& adhibentur solennitates,quæ necessariò adhibentur & reqruntur in alienatione rerum immobilium ecclesiæ, vt Alexander tradit in l.si patroni,ff.ad Trebellia.allegat Imol.ī leg.ex facto. *la grande.*ff.de hære.Inst.& in cons.clxxxij.viso & maturè discusso.2. vol.optimè subnixum,videlicet ratione sumendo argumentum à fortiori,& à maiori ad minus,nā si legitimis subsistētib. causis,& solēnitatibus,de quibus in text.in c.in summa, & in c.sine execeptione, 12.q.2. & in auth.hoc ius porrectū.C.de sacros.eccl.cum simili.Intercedentibus plena,& perpetua ipsarū ecclesiæ stabilium rerū alienatio permittitur iurib.præd. & habetur in c.j.de rebus eccl.non alien. & in cle.j.e.tit. ergo & eo magis huiusmodi emphyteutica concessio,quę nō propriè,& strictè, sed largè dicit̄ alienatio:d.§.alienationis:in authentica de nō alienādis,seu permutādis rebus:& prędicto capitulo nulli.extra eodē titulo de rebus eccl.non alienādis.facit reg.culibet:de reg.iur.in 6.cū simili.Hāc quoque sñiam ꝙ ad omnes trāseant secutus est legēdo Alex.Imo.in d.l.ex diuerso,alias est l.etiā.ff.so.mat. contrariis pro prima allegatis abūdè respondendo:tribus duntaxat exceptis casibus:quorū primus est,ex doctrina Ang.in preallega.§.emphyteusi:vbi ecclesiæ cuius res conceditur,cōsuetudo iuuabit ꝙ ad extraneos nō transeat arg.tex.in l.semper in stipulationib.ff.de reg.iur.& ꝑ alia iura& authoritates ꝑ eundē adductas.Secundus est ex doctrina Imo.in d.l.qd̄ dicitur ff.de verb.obl.& Abb.in c.in præsentia:de proba.& casus iste tāgit ꝙ paulò aut dictū est de obseruatione solennitarū:videlicet qñ res ipsa ecclesiæ aliàs solennitatib. requisitis adhibitis, & seruatis concessa fuisset:qa etsi postmodum ad ecclesiam redeat,& deuoluatur eadē solennitate omissa & non adhibita.rursus sub eisdē qualitatibus, quibus primò facta fuit,concedi poterit:& ad extraneos transibit hæredes fretus auctoritate gl.in cle.vnic.§. quidā etiā in ver.ad mensam:de excess.prælato.& per alia iura per eū ibi citata.Tertius,& vltimus est in concessione rei Cōstantinopolitanæ Ecclesiæ sanctæ Sophiæ : & cæteris illi subiectis ecclesiæ:quia in illa,& in ipsis text.in d.§.emphyteusim : remanet correctus per text.in §.alienationis in d.auth.de non alienan. Primam autem opinionē ꝙ ad extraneos nō transeat , firmat idem Alex.in cons.23.oportune ꝯsideratis.li.j.per tex.in d.§. emphyteusim.& in §.alienatiōis:& in §.si verò etiā perpetuā: in auth.de non alienand.aut permutand.rebus:&hanc magis communem attestatur adducens oīa superiùs pro ista opinione allegata:& iuxta istā pariter consuluit cons.9.visis themate vna cum instrumentis.vers.secundo ad idem adduco libro secundo.& cōs.38.& cons.189.e.lib.hanc itidem communē, & cōiter obseruari affirmat,subdens d.§.emphyteusim,in emphyteusi ecclesiastica incorrectum persistere,alleg.Specu.in supra alleg.§.nunc aliqua.vers.7.& vers.clv.Cōtrarium tñ tradit cons.334.viso,vers.2.respondetur,lib.2.superius enim dixit ecclesiæ consuetudinem inspiciendam,vt si ta ꝙ ad extraneos transeat concedere consueuerit,transeat,etsi,vt nō transeat,ad illā extranei nō admittant̄,& ab ipsa cōsuetudine recedendum nō esse,per tex.in c.secundo de feriis.ad fi.& trad. ꝑ Bart.in auth.qui rē.C.de sacr.eccl.in fine , si verò de ipsa consuetudine nō liquet,inspiciendū,&attendendum esse,an ipsa concessione intercesserit aliqua ex causis de quibus in tex. in d.c.in summa. 12.q.2.& solēnitas,de qua in d.c.sine exceptione eadem causa,&quæstione.& si interuenerunt,tunc dubio procul,ad quoscunque trāsit hæredes.Si aūt causa nō adfuit, neq; solēnitates accesserūt, tūc si aliàs saltē semel illis adhibitis&obseruatis ꝯcessa extitit illis isto casu aliter nō adhibitis, & ñ subsistēte causa ꝯcessa ad extraneos indubitāter trāsibit, sicq; à Doctorib.cōiter ꝯcludi,sed si d̄ tali ꝯcessiōe nō ꝑmisso

facta non apparet, tunc fatendum eſt, quod ſi fiat ſine cauſis, & ſolennitatibus prædictis ad extraneos nō tranſit, in d.l.poſtmodum, verſ.2.reſpondetur, prȩallegato, audacter, & indiſtinctè affirmat verum non eſſe quod ad extraneos tranſeat, & ſic communiter teneri ait. Aliam quidē ſnīam, quod nō tranſeat ad extraneos, cōfirmat idem ꝯſ.clxxx.cōſideraris.verſ.alia ratione.lib.1.quo in loco atteſtatur hāc magis cōem, cōcordat Pau.de Caſtr.ꝯſ.cxlvij. parte prima in impreſſione Papiæ, Anchara.in ꝯſ.33.mortua dicta domina, & cōſ.xliiij.primo de viribus & efficacia, & cōſ.134.plenè, & ſubtiliter, qui ait ab iſta opinione recedere tutum nō fore in ꝯſulēdo, & denique iſta videtur magis cōis.vt ex cumulatis per Dec.in d.c.in præſentia, verſ.fit ergo ꝯcluſio, de proba.vbi etiam cōem atteſtatur, & probare videtur quam tñ limitat, & declarat procedere qñ eccleſia concedit rem in emphyteuſim, eo tm̄ reſpectu, quia ſic cōcedi & locari cōſueuerit, & ſic ex cōſuetudine, & nō ex eo, quod ſubſit aliqua ex cauſis, de quibus in præallega. text. in c.in ſumma duodecima q.2.& non adhibitis ſolēnitatibus, de quibus in c.ſine exceptione.eadem cau.& q.ſecùs verò, vbi cōceſſio ipſa ſit alicui, & hæredibus ſuis ex cauſis prędictis, & cum ſolēnitatibus præmiſſis, quia tūc nō valeat plenaria & omni reſpectu facta de rebus eccleſiæ alienatio in quoſcunque, vt iuribus prædictis, & aliis cōcordātibus probatur, ita & multò magis iſto caſu quo tantum vtile dominium transfertur & alienatur, tranſire debeat ad extraneos, & hoc modo cōcordat ipſe Deci.has opi.vbi videre poteris, & ibi habes reſpōſiones ad cōtraria, indiſtinctè quoque concludit d.§.emphytheuſim, per §.licētiam immutatum, & correctum ſolùm quo ad numerum perſonarum, & heredum nō autem quo ad qualitatem heredum.& ſic quod cōcedi poſſit recipiēti pro ſe, filiis, nepotib.& deſcēdētibus in infinitum, nō autē ꝙ extraneis heredibus deferatur & ad alios trāſeat, & in hoc ſimiliter omnes cōuenire Doct.teſtatur. Tamē gl.& Imol.in c.potuit.ver.aduerte tñ, extrà de loca.inquit voluere d.§.emphyteuſim. ꝑ §.licētiam, indiſtinctè corrigi, cōcurrēs, & ipſe in eādem diſtinctionem, an ex cōſuetudine eccleſiæ, vel ex cauſa, vt primo caſu nō ſecūdo tranſeat ad hæredes extraneos, & licet aliqui inter quos Bal.in l.j.q.34.ff.de rerum diuiſione, & in c. Imperialem, de prohibit.feud.alienat.& aliis quos citat idem Dec. & Alc.d.l.etiam.ver.in eadem gl.ff.ſol.ma.huius fuerint ſenſus, & opinionis, ꝙ licet quæ ſuperiùs dicta ſunt procedāt, qñ ſimpliciter dictum fuit pro ſe, filiis, & hæredibus, ſecùs tñ ſit, vbi expreſſum fuit, pro ſe filiis, & hæredibus quibuſcūque, quia iſto caſu extranei includuntur, etiam in materia ſui natura ad extraneos nō trāſitoria, vt Alex.loco ſ.proximè allegato voluit, cum quo cæteri per eum ibidē, & Dec.dicto c. in præſentia, verſ.& hoc procedit, relati trāſeunt. Hoc quoque verum ſit, & procedat, ſi dicatur pro omnibus heredibus, propter vniuerſalitatem huius dictionis, *omnibus*, quę neminem excludit, c.in præſentia, de probatio. ſcribit. Contrarium tñ dixit in c. vnic.§.donare, ver.ſed dubitari poteſt.in fine.qualit.olim feu.alienar.po.quem ipſe Deci. refert ibi quod illud verbum, *quibuſcunque*, intelligitur de habilibus, & ad illos reſtringitur ſecūdum ſubiectam materiam, quam Bald. ſnīam Aretin. & Moder.in d.l.Gallus.§.etiam ſi parente, ff.de liberis & poſthumis, ſequi atteſtatur Dec.qui hāc de iure veriorem ſnīam affirmat, pro qua allegabat eundem Bald.in l.cum virum, circa fi.C.de fideic.& alios, quos ibi per te vide, & hoc maximè verum eſſe, & procedere in cōtractibus, in quibus verba dubia contra illum qui ſe in & ex illis fundāt interpretātur, l.veteribus.ff.de pact.cum ſimili. Præterea Bar.in ſ.alleg.l.ſi patroni.ff.ad Trebellia. in fideicommiſſo nō venire emphyteuſim dixit, ea ratione, quod ad hæredes, vt hæredes nō trāſeat, ſed domini, ſiue eccleſię cōcedētis beneficio iuxta gl.& not.in d.l.etiam, ff.ſol.matr.Dyn.verò in l.hæredes, C.de omni agro deſer.lib.xj. cōtrarium determinat & ſequitur iis potiſſimùm rationibus, ꝙ in hæreditatis petitione nō ſolùm iura veniūt directa, verū ēt fideicommiſſaria, ꝯſequēter veniāt in fideicōmiſſo.l.item videndum, in fi.ff.de pe.hær.iuncta gl.quæ tamen in feudo locuta eſt, veniret quoque in familiæ erciſcundæ iudicio veluti corpus hæreditarium, ex text.in l.item prædia, ff.famil. erciſc. quo tamen in loco ſermo eſt de priuati & municipum nō autem eccleſiæ, ſiue eccleſiaſtica emphyteuſi, inter quas illa cadit differentia, ex qua vna ab altera diſtinguitur, vt puta, quia prima ad extraneos tranſitoria, ſecunda nequaquam eſt, ibi, & quia ſpecialiter legari poteſt, ergo & fideicommitti, ſeu per fideicommiſſum relinqui.l.ſi domꝰ.ad finem, ff.de leg.j. Bald. verò cōſ.lxx.lib.2.incip.cōceſſio, horum opinio. declarat, & diſtinguit ſic. quādoque aliquis recipit ab aliqua perſona eccleſiaſtica emphyteuſim pro ſe, & filiis ſimpliciter, non adiecto verbo heredibus, & tunc vera eſt, & procedit Bart.doctrina. Aliqñ verò cum adiectione verbi huius hæredibus, & iſto caſu procedit & locū ſibi vēdicat.Dyni.ſentē.reſtricta, & limitata ſecū.Io.And.opi.quā Dyni.ſent.loco prȩallegato Barl.in d.l.patroni.in emphyteuticariis bonis Reipublicæ, vt tributariis, quę ad omnes trāſeunt hȩredes & legari poſſunt, vt dictis legibus, per Dynum, allegatis procedere ait, ſecùs in rebus eccleſię, vel etiam priuati, quę ad extraneos, nō vti hȩredes, ſed domini cōcedētis beneficio ad liberos trāſeunt, quia in fideicommiſſi reſtitutione nō veniūt ſicut & operæ libertorum, d.l.vt iuriſiurādi.§.ſi liberi, ff.de oper.liberto. & dum Bar.in d.l. iuriſiurādi, vtriuſque cōcurſum qualitatis nō exigi voluit, videlicet ꝙ ſint filij, & hæredes, Alex.d.§. etiam ſi parente, ff.de liberis & poſthumis, eandem ſequutus ſentētiam hāc magis cōem teſtatur, arg.l.tñ adiectio.ff.de lega.3. eūdem ſequutus quoque fuit Ang.ibidem, paſſum hūc profundum eſſe dicēs, quam tñ ꝯcluſionem duobus nō ꝓcedere caſibus inquit, primò, qñ reſultaret abſurdū, de quo in l.Publius, ff. de ꝯditio.& demōſt.puta ꝙ teſtator extraneū filio prædilexerit, qm̄ ad abſurdum illud euitādū, vtriuſq; cōcurſus exigitur, d.l.Publius.

Secundo fallit in contractibus, in quibus ſemper, qñ pater recipit, aut ſtipulatur ꝓ ſe, filiis, & hȩredibus, requiritur vtriuſque concurſus quoad filios, cum in dubio pater filio tanquā hæredi ſtipulari videatur.adde not.per glo.& Doct.in l.ſi tibi decem.§.ſi pactus.ff. de pact. quoad extraneos autem copula illa, & auget, & eos comprehendit, ſi ſint hæredes, intelligendum tñ ait prout Bart.declarat in d.§.ſi pactus, prout ipſe quoque intelligit in d.§.ſi liber, háncque cōcluſionem notabi. d̄t quia paſſus eſt valde ambiguꝰ, & malè declaratus in dictis locis, & Doct. multum variaſſe, & eam veriorem affirmat Caſt. in d. §.etiam ſi parente: vtriuſque qualitatis concurſum exigit.tamen, cum opin.reprobata. F.Turzan.

Eccleſia habet immunitatē, ita vt in ea nemo perſonaliter capi debeat.com.dicit Maranta in ſpec.ſuo.num.29.& delinquentes fugientes ad eccleſiam cōſequuntur immunitatem. com.dicit Gomeſ.inſt.de actionib.in pr, n.67.& hāc pro regula ponūt oēs Canoniſtæ & legiſtæ, vt ait Remig.de immunit. eccl.in regula. Hæc aūt immunitas in duobus cōſiſtit, primū, vt qui eò cōfugit violēter extrahi nō poſſit, ſecundò, vt licet non violenter extractus, ſed ab ipſo epiſcopo vel abbate ſpōtè traditus fuerit, nō poſſit amplius ex eo delicto cōdemnari ad mortē vel pœnā corporalē, ſed pecuniariam tm̄. Ita com. eſſe dicit Abbas in c.inter alia.de immunitate eccleſiarum.n.8.magis etiam com.d.Summa Angelica in §.immunitātis nu.16.ſed hanc poſteriorem partem immunitatis hodie nō eſſe in vſu atteſtatur Remigius de immunitat.eccl.Prædicta verò immunitas locū habet etiam in eccleſia cōſtructa quidē, ſed nōdum cōſecrata, vt com.d. Remigius de immunitate eccleſiarum & Didacus in q.20. libr.2. reſolution. Idem eſt etiam in eccleſia interdicta, com.dicit Summa Ange.in verb.immunitas.q.27.honos em̄ qui eccleſiis debetur ob dei reuerētiam præſtatur.quę propter hominum culpam ceſſare non debet. Idem quoque dicendum eſt de Eccleſia deſtructa, ſub ſpe tñ reædificationis. vt com. dicit Remigius in loco præallegato. in ampliat.20.Secùs tñ dicendum eſt de oratoriis priuatis, licet in iis diuina celebrētur vt Com.atteſtatur Abbas in ca.fi. n.4.de cōſil.& Remig.de immu.n.10.quia talia oratoria omni die poſſunt de voluntate domini ędium commutari, ita vt quod hodię oratorium, cras camera ſit. Cæterum non omnes gaudēt illa immunitate. Latrones em̄ viarum, depopulatores nocturni & homicidæ q ex inſidiis interfecerūt, nō merentur illam immunitatem.com.dicit Igneus in l.j.§. ſubuenitur.n.107.in fi.ff.ad Syl.n.117. Remig.de immu.Et licet de iure ciuili.etiā raptores virginū.homicidę & adulteri, excludantur ab illa immunitate ꝑ tex.§.ꝙ ſi delinquētes auth.de mandat.prin.tñ textus ille corrigitur ꝑ ius canonicū, ita vt illi rei gaudeāt immunitate, vt cōem atteſtatur ſum.Angel. §.immunitas.n.17.& ſumma Syluestrina. §.immunitas tertiò.in prin. q.n.2. & hāc diſpoſitionem Iuris Canonici etiam conſuetudine approbari atteſtatur Ioānes Fabrica.§. ſed hoc tempore.n. 2.de his qui ſunt ſui vel alien.iuris.Alexan. conſ.cxlv.n.4. lib. 7.n.11.Boſſ.in tit.de captura num.21.in ſpecie verò de raptoribus virginum ꝙ gaudeant immunitate.com.dicit Henricus Boich.in ca.eccleſiæ.de immunit.eccleſ.Didacus dicta quæſt. xx.numero 8. & quamuis aliqui diſtinguant. an delictum ſit commiſſum ſtimulo naturali vel non, tamen eorum opinio communiter damnatur, vt ait Alex.conſ.cxlv.num.9. An verò talis immunitas etiam illis proſit qui in ipſa eccleſia delinquunt.com.eſt.ꝙ non: vt dicit Angelus de Caſtro inter conſ. Pauli de Caſtro patris ſui, conſ. 458.numero 1.in fin.libro 2.

Pract

Pract.Milei.n.21.& Cardinalis tenuerit, ꝙ ſic, tamen communis opinio eſt contra illum, vt atteſtatur Remig.de immu.ec. fall.3.n.5.Intellige tamen hanc communem de illis qui delinquunt ſub ſpe immunitatis, ſecùs in aliis, vt cōem d̄t Remig. ibidem n.3.Adde ꝙ delinquens in vna eccleſia aufugiat ad aliam non tñ gaudebit immunitate, vt comm. dicit Remig.ibidem fall.11.n.2.Hæc omnia refert Clarus in d.lib.5.§.fin.q. 30.per totum. P.Richard.

Eccleſia ſicut & clericus poteſt vti ſtatuto laicorum generali & fauorabili, quia in eo non perinde atque in ſpeciali ſuperioritas continetur, communem dicit Bened.Capr.reg.15. nu.35.vide infrà verbum Statutum. Cap.

Eccleſia perinde atque clericus vel quilibet alius poſſeſſor prædiorum tenetur ad decimas prædiales, ipſi eccleſiæ in cuius parochia prædia ſita ſunt, etiamſi talia prædia ipſi pro dote aſſignata forent.prout notatur in c.j.de cenſibus, & 16.q.j. c.laicus.ſecundum D.Nicolaum in c.notiuum, de decimis, qd̄ cōiter teneri refert Bened.Capra reg.xcix.n.3.qd̄ licet regulariter verum ſit, tñ fallit ſi vel priuilegio vel conſuetudine, vel tranſactione cum eccleſia inita excuſetur, iuxt.tex.in c.ex parte, c.ad apoſtolicæ, c.ex multiplici, e.ti.de decimis, ibidem nu. ſeq.Capra.

Eccleſia licet ſit mater omnium fidelium.12.q.2.c.qui abſtulerit: tñ non ſemper veniet appellatione coniunctarū perſonarum, quia ſecundum cōem Docto.ſnīam, in c. nonnuili, de reſcriptis, iura permittentia aliquid coniunctis, intelliguntur de coniunctis, ratione ſanguinis, & nō de eccleſia, quæ largo modo dicitur coniuncta, quemadmodum refert Bened. Capra.reg.16.n.16.quod licet verum ſit, ſi tamen eccleſiæ ꝓ anima aut ad pias cauſas res aliena ignoranter legetur, valebit legatum, perinde ac ſi coniunctę perſonę factum eſſet, ſaltem quò ad æſtimationem, & ita cōiter tenere vtroque iure ibid.nu.18.refert ibidem Benedictus Capra per not.in l.cùm alienam, C.de lega.quod procedit, niſi res legata eccleſiæ foret, quia tunc ſiue ignoranter, etiam coniunctæ perſonæ, vel ad pias cauſas relictum ſit non valeret, ſecundum Inn.c.filius de teſtam.cuius opinionem Petrus Anchara.Imol.& D.Nicolaus.ibidem cōiter teneri.& difficilè eſſe ab ea recedere fatentur, vt refert ibidem numero vigeſimo Benedictus cap.

Eccleſia habet immunitatem ita vt in ea nemo perſonaliter capi debeat, vt eſt cōis opinio. & ideò ad eam confugientes ſunt ſalui, vt eſt cōis opinio canoniſtarum & legiſtarum. & inde extrahi non poſſunt.Et ſi ab Epiſcopo, vel Abbate traditi ſunt ſeculari, non poſſunt puniri morte, vel corporali pœna affici, vt eſt cōis opinio.Amplia etiam in eccleſia cōſtructa nondum tñ conſecrata, vel & interdicta, vt eſt cōis. Idem in eccleſia deſtructa, quæ tñ ſperantur reædificanda.fallit in oratoriis priuatis, licet in iis diuina celebrentur, vt eſt communis opinio.Limita prædictam immunitatem, non habere locum in latronis publicis & homicidiariis, vt eſt cōis opi.Raptores tñ virginum, homicidæ & adulterij de iure canonico gaudēt dicta immunitate, vt eſt cōis opi.quæ conſuetudine approbatur.Limita, in ipſa eccleſia delinquant, vt eſt cōis opi. Item limita.ſi delinquens in vna eccleſia ad aliam confugit, quia nō gaudet immunitate, eccleſiaſtica, idem ſi quis pretextu immunitatis eccleſiaſticæ delinqueret.Cla.quæſt.30.per totum. Bonacoſſ.

Eccleſia admittit hæreticum redeuntem quocunque tempore, etiam ante executionem ſententiæ miſericordiam implorantem.ex magis communi.Burſa.conſ.90.nu.34.licèt in hoc ſeruetur multum iudicis arbitrium. Bonacoſſ.

Eccleſia non infert exilij pœnam, vt eſt communis opinio. Soarez verbo eccleſia.nu.4. Bonacoſſ.

Eccleſia, ſacérue, vel pius locus non debet collectas pro rebus, ex quibus colligi aliquid ſolet, cùm perſonis imponūtur. cōe ait Belion.conſ.xl.n.3.conferet tamen ad pontium, murorum, & foſſarum refectionem, atque ad redimendam, ſeu ſacerdotum ſeu aliorum vexationem.communia ponit Rip. lib.2.de reſcript.cap.xx.nu.6.& 7. Suarez.

Eccleſia non infert exilij pœnam, ſi propriè loquamur.cōmune ſcribit Alciat.in c.cum non ab homine. n.108. de iudi. Villalo.in ſua collecta. Suarez.

Eccleſia ex pacto reuēdendi obligatur, verius, & cōis dicit inſignis Pinel.in l.j.par.iij.n.53.C.de bon.mater.æquius affirmat idem Pinel.in l.2.par.j.c.4.n.1.ad finem.C.de reſcin.vendit. Suarez.

Eccleſia iure minoris infra quadriēnium ob modicū damnum non reſtituit. commune, & falſum meritò ait Emanuel à Coſta in §.& quid ſi tantum.l.Gallus.2.par.num.76.ff. de liberis & poſthum. quod nos alibi latius, & enucleatius probamus. Suarez.

Eccleſia aduerſus prȩſcriptionem infra quadriennium à lȩſionis tempore reſtituetur.commune inquit Iaſ.in auth.quas actiones.n.33.C.de ſacroſ.eccleſ. Suarez.

Eccleſia exceptionem non numeratæ pecuniæ perpetuam habet.vt frequenter placitum aſſerit Rip.in l.ſi is, qui bona.ff. de pignor. Suarez.

Eccleſia quando & quibus caſibus contribuere teneatur. Bald.in ti.de pace conſtan.in prin.col.5. Bart.in l.nullus.C.de curſ.publ.li.xij.in l.2.C. de muner.patrim.Iaſ.in l. ſi ex toto.in prin. ff.de leg.1.Alex.conſ.30.li.5.Abb.in c. peruenit. & in c. non minus.extra de imm.eccl.Bart.in l. quod ſemel. ff. de decret.ab ord.faciend.in l.2.ff.de iureiurand. Bald.in l.etiam.C. de execut.rei iudic.Luc.de Penn.in l.cum ad felicem.C.quib. munerib. lic.ſe excuſ.in l.vacuatis.C. de decurion. Hoſtienſ. in ſum.de imm.eccl.Iacob.de homag.ver.ſed hic cadit. col.x. Bart.in l.omnes populi.q.3.de iuſt.& iur.Anchar.conſ. 2.Iaſ. conſ.107.lib.j.117.170.lib.2.25.83.89.li.3.102. 112.li.4.in l. placet.col.3.C.de ſacroſan.eccl.vbi dicit ꝙ ille tex.eſt contra opin.Bart.in d.l.nullus.& vide Bart.in l.1.C.de ſuperind.Et dictum Bart.in d.l.nullus.ꝙ eccleſia teneatur, limita vt ꝑ Ruin. conſ.219.lib.1.Et ad quę onera teneatur eccleſia, vide Alber. in rub.ff.de munerib.& honorib.n.85.in d l.placet.& in l. ad inſtructionem.C.de ſacroſ.eccl. Abb.conſ.3.6.9.52.53.108. lib.1.conſ.13.libr.2. Et quomodo, ac quo caſu teneatur, vide Guliel.Bened.in repet.c.Raynaldus.n.244.de teſta.Afflic.tit. quæ ſint regal.in pr.n.86.92 Bellamer.conſ.45.Syluan. conſ. 20.col.5.conſ.32.Aufrer.in repetit.clem.1.de offic.ordin. Ripa reſponſ. 20. Pariſ.conſ.225.lib.1. Afflic.in §.illicitas.tit.de pac.iuram.firm.in c.j.de cleric.q inueſt.fec.n.24. Luc.de Pen. tract.de charitat.ſubſid.q.74.Bald.in auth.ſed periculum.vbi Salic.C.ſine.cenſib.vel rel. Put.

Eccleſia tenetur ad refectionem, viarum, pontium & ad vigilias caſtrorum, & ſimilia, iuxta communem per Burſa. cōſ. 25.n.3.li.1.Et dic ꝙ eccleſiaſticæ perſonæ tenentur ad omnia onera cauſa publicæ vtilitatis, neceſſitatis, vel pietatis impoſita, ſecundum communem per eundem conſ.16.n.23.eo.lib.

Eccleſia ob omiſſam probationem ī iudicio reſtituitur abſque eo ꝙ probetur læſio: ſecus extra iudicium, vel in contractu: tunc enim prius probari lęſio debet, teſte Abb.in ca.auditis.9.not.de in integ.reſtit.in c.ſuſcitata.eod.tit.Et qualiter ac qñ eccleſia vel minor reſtituaẗ poſt publicatas atteſtationes: vide Abb.in d.c.auditis.8.not.

Eccleſiæ fauor eſt, vt magis emphyteuſis quàm cenſus præſumatur, ſecundum communem per Burſa.conſ.26.n.20.li.j.

Contrahens cum Eccleſia tenetur probare pecuniam verſam in illius vtilitatem.Dec.conſ.35.col.5. An autem confeſſio prælati in hoc releuet contrahentes: vide Ang. conſ.244. col.3. Put.

Eccleſia fideicommiſſaria nō ſubiacet detractioni Trebellianicæ, ſecundum veriorem & magis communem, per Burſ. conſ.55.nu.34.lib.1.

Eccleſia declarare compellitur num ſtet contractui, quem aut irritum, aut nullum poteſt dicere.commune ait Arius Pinel.meus doct.in l.1.par.4.nu.36.C.de bon.mater. Suarez.

Eccleſiæ familia non potitur fori prærogatiua, tametſi prȩſulis familia potiatur. vt frequenter interpretibus probatur teſte Panor.in c.2.nu.6.de foro competent. Suarez.

Eccleſiæ immunitatibus non fruitur ex induſtria, aut inſidiis homicida, commune ait latè Ant.Gomez. de delict.cap. 10.num.2. verſ.5.limita. & qui latiſſimè differit qui illis potiantur, & qui ſecus, Iullius Clarus.in pract.§.vltim.quæſt.30. per totam. Suarez.

Eccleſiæ legatum ad parochialem, vt fandi mos eſt, pertinet.commune inquit Iaſon.in l. prima.numero quarto. C.de ſacroſanct.eccleſ.Villalob.in ſua collect. Suarez.

Eccleſiæ & vltra quadriennij tempus ob damnum notabiliter inſigne conceditur reſtitutio. commune ait Iaſ.conſil.55.num.2.libr.1.Emanuel.à Coſt.in §. & quid ſi tantùm.l. Gallus.ſecunda parte.numero 80.ff.de liberis, & poſthumis. Suarez.

Eccleſiæ facta donatio cum pacto, modo, vel conditione donationem reſoluente, non magis valet, quam pactum, conditioque valebit ac ſeruabitur. receptum ponit Arius Pinel. in l.1.parte 3.verſ.infertur. num.21.C.de bon. mat. Suarez.

Eccleſiæ abſque ſtatis ritibus etiam vtiliter alienanti copia eſt dicendi nullum eiuſcemodi contractum, vt frequenter receptum inquiunt Iaſ. in l. cum ij.§.eam ff.de tranſa.& in l.contra iuris. ff.de pact.Feli.in c.cauſam.n.8. de iudi.copioſè

Arius

Arius Pinel.in l.1.part.3.num.31.C.de ben.mat. Suarez.

Ecclesiæ ipsi, vel illi subditis damnosum statutum nec directè, nec indirectè condi.potest.vt magis cõe attestantur Ias.in l.quo minus.q.25.ff.de flum.Bae.dec.125.Viuius lib.1.opin.302.Villalob.in sua collect. Suarez.

Ecclesia non tenetur ad aliquod onus reale, personale, vel mixtum, nisi esset reale ordinarium, quod cum re ipsa empta ab ecclesia vigore statuti transiret in eam, fm magis cõem per Bursat.cons.42.n.7.lib.1.vbi oẽs fere casus enumerat.in quib. ecclesia teneatur, vel non teneatur.& ibi quid de famulis, colonis & aliis.cui cõclusioni adde q̃ ecclesia circunscripto statuto est immunis à collectis & onerib.realib.super rebus impositis, etiam antequam illas acquisiuisset, ex magis cõi per eundem Burs.cons.16.n.10.99.lib.vbi ꝓrium sustinet ex magis communi, stante statuto quòd bona obnoxia sint onerib. & collectis, & ecclesia postea acquirat.

Ecclesiæ bona furata uocantur non restituto pretio, fm cõem p Burs.cons.43.n.3.lib.1.Clar.in pract.§.furtum.in fi.

ecclesia succedens priuato contra quem fuerat inchoata præscriptio, vtitur iure priuati pro tempore præterito, pro futuro verò vtitur iure & priuilegio ecclesiæ.argu.l.fiscus.ff.de iure fisci.Bal.in Auth.quas actiones.nu.9.C.de sacros.eccl.Et hanc communem opin.docto.esse consulendo scribit Panor. in cons.14.nu.2.in 2.parte cons. Kirchouius.

Ecclesiæ si quis dederit omnia bona sua præsentia & futura, an talis donatio subsistere possit, multi docto.dubitarunt, eamque non valere consulendo scribunt Angel.de Vbald.in cõs.179.n.5.ver.& ex prædictis infero.quia pactio per quam impeditur libera factio testamenti, est legib.& morib.reprobata apud laicos, ergò multo fortius apud ecclesiasticas personas, quæ non temporalib.sed diuinis vacare debent.Pet.de Anc.cons.231.n.2.ver.his tamen non obstantib.vbi ipse non contemnendis rationib.hanc sententiam approbat.Sed Bart. & alij cõiter sententiam ꝓriam amplectuntur.Bart.in l.fi.n.13. nam cùm quis possit personam suam dedicare ecclesiæ.auth. ingressi.C.de sacros.ec. multò magis bona præsentia & futura.C.de pact.& Bal.in Auth.si qua mulier.n.15.ver.sextò no. C.de sacros.ecl.Panor.c.in præsentia.n.2.ver.no.quintò.extr. de prob.& in c.2.n.11.ver.& inducitur ad quæstionem.extr. de conc.preb.& in c.fi.n.2.ext.de suc.ab intest.& in cons.102. inci.circa personarum & bonorum oblationes.n.2.post prin. cons.in 2.par.cons.& Ias.in d.l.fi.n.33.Et hanc oĩm doct.com. opi.esse refert Mar.Soc.sen.in suo insigni trac.qui inscribitur de materia oblatio.in libel.10.n.1.vers.vnde conclusio sit.Et hanc sn̄iam cõiter approbatã testantur Phil.Dec.d.l.fi.nu.31. ver.finaliter tamen.& idem Dec.d.c.in præsentia.n.5.ver.septimò no.Io.Crot.in l.stipulatio hoc mõ.n.97.& 98.ff.de ver. obl.& præceptor Hieron.Cagn.in d.l.fi.n.238. kirchouius.

Ecclesiæ in quærendis non in quæsitis præiudicari põt, ita tradit Bar.in l.iubemus nullam.n.4.de sacros.ec.quare ꝓsulendo scribit Fred.de Sen.cons.9.q̃ prælatus possit repudiare hæreditatẽ delatam ecclesiæ, cuius sn̄iam cõiter doct.sequuntur Bar.in l.tutor.n.3.ff.de bo.pos.Bal.in l.pupillorum. vbi bona est add.And.Barb.litera M.& lit.A.C.de repu.vel abstin.here. Pet.de Anc.cons.136.& Lud.Ro.cons.184.Abb.in c.1.n.41. ext.de dol.& cont.Et hanc cõem doct.opi.esse tradit Fel. c.in præsentia.nu.57.ver.10.quæro.ext.de prob.licet Alex.de im. sn̄iam ꝓriam cõiorem esse voluerit, in l.legatũ.n.3.ff.de leg.j. tn̄ eius sn̄iam Ias.ibid.reprobat, quem ipse quoque sequitur, in cons.108.n.2.lib.1.cons.Et hanc reliqui doct tanquam cõ voto approbatam confirmant.Dec.in c.ecclesia S.Mar.n.53. ver.tertia conclus.ext.de constit.Crauet.cons.152.n.9.1.par. cons.Rol.à Valle, ꝓs.15.n.33.cum seq.in 1.Tom.cons. kirch.

ecclesiæ restitutio in integrum aduersus præscriptionem elapsam datur.Etsi in hoc sint variè discrepantes sententiæ, an ecclesia restituatur aduersus præscriptionem, & tres principales referat Ias.in Auth.quas actiones.n.43.& 44. C.de sacros. eccl.illa tamen magis communis est, eodem Ias.referente, vt restituatur intra quadriennium à tempore læsionis & præscriptionis completæ, per text.in clem.j. & ibi glos.in ver.admittenda.& Card.Zabarel.n.3.4.7.& 9.& alij docto.de restit. in integr.nu.6.& Philip.Dec.in cons.36.vers.tertiò & vltimò quæritur.de præscript.nu.9.Et hanc quoque commun.opin. docto.esse attestatur Nic.Bellon.in cons.46.vers.ad vltimum an possit peti restitutio.nu.14. kirchouius.

Ecclesia quando acquirit tanquam hæres, tenetur vltra vires hæreditarias inuentario non confecto, gl.in c.1.de testa.c. j.de sol.tex.§.fi.in auct.de hær.& fal.communem dicit Ias.in l. fi.§.fi.col.fi.in prin.C.de iur.delib.Rol.de inuent.q.12.

Etiam in foro contentioso canonico hæres vltra vires hæreditarias tenetur non confecto inuentario, secundum communem per Rol.de inuent.q.12.nu.5.

ecclesia succedens iure hæreditario, restituitur in integ.ad uersus omissam confectionem inuentarij, secundum Rol. de inuent.q.12.nu.10.

ecclesia æqparatur minori & pupillo.c.1.& c.audit.de rest. in int.Ias.in §.ex maleficiis.col.9.de actio.Mathes.no.43.vide j.§.43. P.Andora.

Idẽ fauor q̃ debetur rei pu.deb.& ecclesiæ: imo maior.c.qd ergo.23.q.4.Fel.in c.nonnulli.col.19.de rescr.

cui mag.fauendum sit ecclesiæ, an filiis.Ias.l.licet.col.1.&2. C.de pact.dicit, q̃ excepta leg.mag.faue.piæ causæ, & sic ecclesiæ q̃ filiis, per multa quæ alleg.& idem vult in l.hac consul.§. si quis aũt.col.2.& in l.iubemus.col.1.C.de testa.& in l.generaliter.§.cum aũt.col.2.C.de insti.& subst.re.& in l.si cui lege. §.1.in fi.de leg.j.& inter alia al.cons.Pe.de Anc.43.quod mihi est.46.Soz.in 2.par.cons.229.col.2.Alex.in 3.vol.cons.92.ibi posset etiam.Dicit tamen Alex.in v.vol.cons.182. q̃ fauorabilior est cã filiorũ q̃ ecclesiæ.Barb.late in 3.vol.ꝓsi.38.col.2.

ecclesiæ in dubio faueñ est.Sonz.in 2.parte.consi.247.col. 5.& multa ponit Barb.in 3.vol.cons.1.col.30.in fi.

Non tamen ei faueñ est.cum alterius iniuria.quia debet ecclesia esse auctrix & cultrix iustitiæ.Barb.in 1.vol.cõs.13.col. 7.& cons.34.col.4.& cons.50.in fi.& in 2.vol.cons.35.col.5. & cons.36.col.1.Addo Ana.cons.68.Barb.in 3.vol.ꝓsi.1.col. 31.in pr.Card.cons.20.Panor.in c.nuper.de don.int.vi.& vx.

eccl'ia an tenea.ad collectas.vide s.ver.collect.qb.imp.§.5. Sed nunquid ecclesia tenea.contribue.ad reffectionem mur. ciuitatis? gl.l.ad instructionẽ.C.de sa.san.ec.determinat q̃ nõ.

Iac.Butr.Bal.Sal.& Alb.in d.l.ad instructionem distinguunt, aut illi muri fiunt ad ornatum, & non tene.ecclesia, aut ad necessitatẽ & tene.subdit ibi Alb.q̃ vidit eccl'iam ad hoc ꝓpelli.

Panor.in c.non minus.de im.ec.& in cons.3.inc.casus super quo ꝓsilium peti.per multa fundamenta tenet torum ꝓrium. concludens q̃ qn̄ caũs contingeret, esset papa consulendus.

Adde Ias.in l.placet.col.3.C.de sa.san.ecc.vbi post Bar.in l. nullus.C.de decu.lib.12.tenet q̃ ecclesia tenetur contribuere ad munus extraord.quod respicit pu.vtilitatem. cum limitamen dummodo talis necessitas eque imminet ecclesiis, & impona.onus, nõ per seculares, sed per iudices ecclesiasticos. Et addit, q̃ clerici tenentur ad custodiam muror.ciuitat.tempore imminent. belli.Et q̃ ecclesiæ tenentur contribuere ad reffectionem viarum pub.q̃ hoc tangit cõem vtilit.all.multa vide Barb.vol.3.cons.1.max.in col.6.& seq.& in 4.vol.ꝓs.29.

ecclesia an teneatur ad inuentarij confectionem.vide Ale. in rub.ff.de acq.hær.Vtrum factum prælati noceat eccl'iæ? dic q̃ aut loqui.in acqrendis, & tũc põt noce.ar.l.fi.ff.de acq.pos.

Aut loqui.in iam quæ sit.& isto casu aut loqui.contrahen. & tunc non præiudicat ecclesiæ, quando alienaret sine debita solennitate, de qua in c.sine exceptione.12.q.2.

Patien.autem præscribi rem ecclesiæ, bn̄ præiudicat.c.1.de præscr.Adde tamen q̃ tunc prælatus tene. conseruare de suo ecclesiam indemnẽ, & etiam eius hæredes.gl.est ord.in c.placuit.el 2.16.q.3.q̃ multũ comdat Pan.c.ex pn̄riũ.col.j.de pig.

Aut loqui.delinquen. & isto casu si prælatus cum toto capitulo delinquat, bn̄ nocet ecclesiæ.vt vult glo.in l.iubemus. C.de sa.san.ecc.in fi.sui.Si autem solus prælatus delinquat, distingue, q̃ aut pœna potest adaptari contra prælatum. & hoc casu pena exige.ab eo, & non præiudicabit ecclesiæ.l.memine rint.C.vnde vi. Si vero pena non potest adaptari contra prælatum.vt in casu d.l.iubemus. vbi nauis erat ecclesiæ, & tunc nauis confiscã.tene.tamen de suo proprio prelatus ecclesiam indemnem conseruare.& ita salua.2.op.d.gl.in l.iubemus.& de hac materia no.in reg.delictum pe.de regul.iur.in 6.& per Panor.latiss.in c.1.ext.de dol.& contu.Ang.cons.245. Vide in ver.prælati.§.4.& §.8.

Si eps interposuit decretum in actu aliena.rei ecclesiastice, non poterit iudex inferior cõcede.rest.in inte.aduersus illum ꝓctum.per no.per Bar.l.nam & postea.§.si minor.ff.de iureiu. vbi ita inferunt Fulg.& Alex.dixi latius in ver.rest.in int.§.17.

contractus in ecclesia celebrati valent.l.nemo martires.C. de sa.san.ec.& est gl.ord.cõiter approbata in c.decet.de im.ec. lib.6.de quo vide Alex.in l.iusiurãn & ad pec. §.qui iusiurãn. ff.de iureiur.vbi dicit, q̃ etiam decreta quæ nõ requirunt causæ cognitionem, possunt in ecclesia interponi, sic.in iuramento test.quod potest in ecclesia deferri.

Vide Phi.in d.c.decet.& Ang.insti.de lib.§.1.

Adde q̃ causæ ecclesiasticæ possunt in ecclesia tractari, secus in iudice temporali.Phi.in c.qua fronte. in 1.col.de app. & in c.decet.de immu.eccl.in 6.vide ver.sententia.§.23.

Protest

Protestatio potest fieri in ecclesia.Iason. in l. non solum. §. mortem.in 27.col.in prin.ff.de op.no.nun.

Delinquens in ecclesia. non potest capi. per iudicem temporalem.sed per episcopum. qui debet remittere temporali. Auth. si quis ei.C. de adul.Cy. & doct.in l. præsenti.C. de his qui ad eccl.confu.Alex.in l.si cui §.fi.de accus.

Et quòd delinquens in ecclesia possit extrahi.vide Barb.in 4.vol.cons.33.

Quid autem in delinquente. extra ecclesiam. & ad eam confugiente. an possit ab ea extrahi per iudicem tẽporalem. tex.est quòd sic.in Auth.de mand.princ.§. sed neq̃ homicide.

Vide latius.Panor.in c.inter alia. & in c. fi. extra. de immu. eccl.per Alex.in d.l.præsenti.aliquid per Ang.are.in trac.malefi.in ver.fama pub.in xx.col.ibi.Quarto quæro.& in ver.in scal' sctĩ petronij Lud.Ro. in cons.227.& Alex.in 2.vol.cons. 24.in 6.col.Barb.in d.cons.33.Old.cons.154. Calca.cons.70. cum duobus sequen.

Et Barb.in d.cons. 33. ponit an domus canonicorum gaudeat immutate ecclesiæ.

Quid de cimiterio? vide Ang.in §.fi.circa fi.insti. de his qui sunt sui vel alie.iu.

Quid si vnus est captus in ecclesia.& pronuntia.relaxari.& relaxa. sed iusti. extra ecclesiarum capitur? Bar. in l. 1. §. 1. ff. de acquir. re. do. dicit quòd non intell'r esset data libertas. & quòd debet relaxari.Ang.in §.fere.insti.de re.diuis.

Fac.quòd habetur in ver.metus.§. 31.

Quid de eo qui duci.per ecclesiam. an possit extrahi.Oldr. in cõs.54.in fi.tenet q̃ sic all.Arch.in c.sic.antiquitus 17.q.4.

Et ibi ponit quid de iudeo.vel infideli.& de eo qui fugit ad corpus Christi.de quo etiam vide.in ver.fugiens.§.j.

Acquisita per curatum.præsumuntur.de bonis ecclesiæ.c. 1.& ibi Panor.de pecu.cler.Inno.in c.cum inter.de verb. sig. Bal.& Pau.de Cast.in auth.licentiam.C.de episc.& cler.gl.in c. pontifices.12 q.3.Barb.in 3.vol.cons.19.in 1.du.

Limita tamen.nisi ex coniecturis appareat de contrario.vt quia ante beneficium habeat patrimonium & redditus.ita nos'r.Sonz.in 2.parte.cons.216.

Limita etiam. Nisi hæres prælati.seu curati.sit in pos. quia tunc successori in benefi.onus incombet probandi.esse quęsita de bonis ecclesiæ.vt latius dixi.in ver.iur. supp.§. 13. vers. 75.ibi dum etiam all.c.nulli re.

Consue.hactenus obseruata cum ecclesiis per laycos.circa decimas.feruan.est.vt dixi s̃.in ver.decime.§.14.

Ecclesia collegiata. quæ & quomodo dicatur. vide Alex. in 4.vol.cons.74.

Ecclesia nunquam claudit gremiũ redeunti. detius in cõs. 137.Bal.in l.cum ancillis in 1.col.C.de ince.nup.

Successor in dignitate potest reuocar' male alienata.nec p̃t referri q̃o dominij.Panor.in cap.episcopi. in princi. de rebus eccl.non alie.& in c.2.de dona.

Et si non posset probari dominium peta.pos.vt dicit. Ang. in §.1.institu.qui.mo.re contrah.obl.& per condict. indebiti. Ang.in §.sic itaque in 6.col.de actio.

Ecclesiastice rei alie.regulariter prohibita est Barb.in ij.vol. cons.14.in prin.Bolog.in cons.33.vbi dicit.q̃ inter cætera requi.tractatus ad partẽ & de per se.maximè.in 3.col.Phi.in ca. 1.in 1.col.de rebus eccl.non alie.in 6.detius cons.174.

Fallit si fiat pro remunerat.Ias. in l.si non sortem. §. libertus in 4.col.vers.sextus effectus.ff.de cond.indeb.

Alias limitat.vide.per Phi.in d.c.1.in 9.col.& seq.

In re relicta tribus minoribus.non requi.solennitas in alienan.Cor.in 2.vol.cons.cxvij.Hypo.sing.132.

Ad sustineñ. re in contrarium ad anullañ. vide eundẽ Cor. in 2.vol.cons.243. & Dec.in c. quæ in ecclesiarum in 2.col. de consti.vbi v.no.

Ad sustineñ. aliena. rei ecclesiastice. vide amplissi. Cor. in 2.vol.cons.181.& Barb.in v.vol.cons.vj.in 2.col.& seq. Lud. Ro.cons.36.

An autem prælatus possit hipothecare bona ecclesie pro contractu? Dic q̃ sic secundum. Alex. qui multa all.in cons. 119.in 5.col.

Pro bonis ecclesie male alienat.quilibet etiã non hn̄t.leg. per.interuenire põt.Fely. in c.prælatorum.in 1.col. de accus. & in c.cum olim.in 2.col.de testi.Phi.in c.1.in prin.de resti.in inte.li.6.Panor.in c.Si quis.in pr.de rebus eccl. Ang.in §. seq. in 1.col.insti.de act.

Qualiter autẽ debeat formari libellus. qn̄ res ecclesie fuit minus canonice alienata.vide Pau.de Ca.in 2.vol.cons.52.in fi.& in cons.215.& in ver.Alie.§.60.in fi.

Et aliqua reqsita in alienat.rei ecclesiastice ponit Alex.in 3. vol.cons.4.& Barb.in 3.vol.cons.12.in 5.col.& in 4.vol.cõs. 17.maximè.in 4.& 5.col.Phi.in c.1.de rebus.eccl.non alie.in vj.Panor.in c.nulli.de rebus.eccl.non alie.& in c.1.nume.17. de resti.in inte.

Ecclesie conductor. non habet ius præsentandi. Paul. de Cast.in 2.vol.cons.57.

Ecclesie pecuniam furripiens. fur est & homicida. Barb. in 1.vol.cons.20.in prin.

Et cui applicc.tal.pena.Ludo. sing.443.dicit quòd pro dimidia ecclesie.pro alia dimidia indici.c.2.de penis.

Ecclesiasticus iudex, an possit pecuniar' cõdemnare seu punire.vide Fel.in c.ceterũ.de off.ord.vbi ꝓcludit q̃ sic maximè qn̄ tal. pena pec.magis timet.& ponit ibi limita.quas vide.

Vide etiam no'r Barb. in 3. vol. cons.21. in 6.col.& cons. 57.in 4.col.& Calde.in ti.de iud.cons.11.aliàs 125.

An iudex ecclesiasticus possit punire pro adulterio. Phi.in c.consuluit de appel.el.1.tenet quòd sic.

An autem ecclesia condemnet in pena sanguinis? dic q̃nõ. secundum Ias.in l.trãsigere.in 2.col.ibi 2.aduerte.C.de trans.

Et quòd possit incarcerari pro delict.ecclesiastic. vide Phi. in c.cum episcopus de off.ord.in vj.

Ecclesia quo ad articulos fidei errare non potest. Secus in aliis ocul.Fely.in c.vñe.de testi.

Immunitas seu exẽptio ꝓcessa eccl'ie.an extenda. ad hoĩes subditos eccl'ie? vide Barb.in 2.vol.ꝓs.26.in 4.col.vbi d̃t q̃sic. q̃a app.rerum veniũt hoĩes.all.l.senatorũ & ibi Andr.de barrulo.& Bar.C.de digni.li.12.hn̄ aliqd p Lud.Ro.ꝓs.180.Et q̃ rerũ app. veniãt hoĩes vult Bal.in l.oĩa. §.cum ita.ff.de leg.2.

An extenda.ad hospitalia.Bolog.in ꝓs.33.in 1.col.tz.q̃ sic.

Violatores eccl'arũ sunt ipso iure excõicati.Card. in cle. 2. in 13.no.de censi.& tenẽt cr'ie lese maie.l.2.C.de his q̃ ad ecc. confug.& pena capitali puniuntur, l.fi.quæ incipit pn̄ti.eo.ti.

Res empta de pec.eccl'ie.an effitia.eccl'ie.vide Panor.par.2. cons.94.Barb.in 3.vol.cons.19.in 1.du.Et latis' in ver.communi diuidundo.§.44.Ludo.Ro.cons.159.

Ecclesia tenens ab ecclesia an incidat in commissum. vide Bal.in 4.part.cons.265.

Eccl'ia ꝑ pscr.restitui.ĩ inte.Panor.ĩ 1.pte.ꝓs.32.Lud.Ro.in ꝓs.clxvj.vers.pmiss.tn̄.& ꝓsi.369.in 4.col. ver.quo ad 4.Ias.in auth.quas actioẽs.ĩx.co.de sa.san.eccl.dec.no'r.ĩ ꝓs.367.co.

Ecclesia non debet inhiar' bonis temporalibus. Barb. in 3. vol.cons.1.in 19.col. & in 4.vol.cons.lxv.in 5.col.

Eccl'iaz fundãs.dz eã suffr' dotare.Barb.ĩ 3.vo.ꝓs.22.ĩ 1.co.

Eccl'ia nõ ẽ repan. p cõitatez.nisi ĩ ꝓriũ eẽt ꝓsue. Barb.ĩ.3. vol.ꝓs.25.vide aliqd ĩ ver.canonic°.§.14.& parp.ĩ l. placz. in 26.col.de sa.san.eccl.Panor.in c.1.de eccl.edifi.aliquid.in ca. Si quis.num.8.de reb.eccl.

Ecclesie app.venit capella.vt s̃.capella:§.4.

Eccl'iarũ app.nõ veniũt mon.vel alia pia loca nisi exprimã. c.scĩa. & ibi Phi.in 1.no.de elect.in 6.& in c.generali.eo.ti.de quo vide eundem.Phi.in c.grandi.de sup.negl.præla.in 6.

Vide tamen Phi.in c.1.in 1.col.de resti.in inte.lib.vj.

Ecclesiasticus iudex põt p cẽsuram ecclesiasticam monit. præmissa compelle. iudicem secularẽ qui derogat eius iurisdict.phi.in c.fin.in prin.de except.in vj.

Ecclesiastice res vt planete. ad vsus prophanos comodari non debent.Panor.in c.ad hæc de relig.dom.

Ecclesia petens rest.inte.pro contractu.cum laico celebrato.debet pete.coram iudice ecclesiastico.Lud.sing.cxij.

Et idem in clerico.Lud.vbi s̃.

Ecclesia & minor equiparan. Mathes.no.43.& s̃.§.1.

Fallit quia sn̄ia lata contra minorem indefensum est nulla. secus ꝑ eccl'iã habentẽ prælatũ indefensum. Mathes.d.no.43.

Ecclesia potest agere contra prælatum patientem rem ecclesie præscribi.Corse.in vers.præscrip.car.xx.

Eccl'ia põt pete.rest.in inte.aduersus laudũ ratificatũ & iuratum, ẽt post quadrienniũ.à morte prelati iurãt.hypo.sing.ibi.

Ecclesia potest semper opponere excep.non nu. pecu.pro mutuo facto prælato.Ang.cons.245.in 2.col.

Cõsti. gn̄alis loquẽs de vac.bn̄eficiorũ nõ includit eccl'ias cathedrales.Ludo.Ro.cons.340.vide in vers.collegiũ.§.10.

Recõciliatio.eccl'ie.dz fieri sumptibus violatoris.si sit soluen.arg.c. Si canonic.de off.ord.in 6. vel sumptibus eccl'ie & parrochianorũ.c.j.de eccl.edifi.vel si non sunt soluen.sumptibus.episcopi.ca.caucñ.x.q.3. & c.placuit.1.q.2.& in auth.de mand.prin.§.si tibi.de quo per Card.in cle.1.§.1.4.q.de excess. præla.& in c.propostuisti.in 5.q.de cons.eccl.vel.alta.& in cle. 1.in 13.q.de celeb. mis.

Et p recõciliatione non debe. pcuratio cpo.nisi in ꝓriũ sit ꝓsue.Card.in cle.1.in 14.q.cum seq.de cele.mis. P.Andora.

Ecclesiast

Ecclesiastica res quando in emphyteusim concedi potest, & filiis,& successorib.perpetuò dari pōt. cōe effatum pronūciat Gozad.consi.xxv.10. Suarez.

ecclesiasticarum rerum alienationes absque diligēti & causæ cognitione,& negocij trāsactione irritæ. atque inutiles futuræ sunt.cōe aio ex Soc.cōs.xxv.lib.1.Dec.ↄs.cxlij.Rebuf.in c.sine exceptione.xij.q.2.Nec solennitates illis requisitas consuetudo poterit antiquare,& si eas possit augere.vt crebris exceptū suffragiis affirmant Petr.de Benint.decis.13.n.7.Roch. Curt.in c.vlt.q.5.nu.25.& seq.de consuet. Suarez.

ecclesiasticus iudex potest secularem iudicem excōicatione cōpellere,vt præstet illi auxilium:quamuis secularis iudex ecclesiasticum non cogat.commune dicit Alciat.in ca.perniciosam.n.7.& 8.de of.ordin.amicus noster Nicol.Ant.Grauatius ad Vestrium lib.8.cap.vlt.num.40. Suarez.

ecclesiastico iudici non quis idcirco subiicitur, ꝙ in ecclesia deliquerit.commune inquiunt Rolan.cons.24.n.5.& 6.libro 2.Iul.Clar.in practica §.vltimo quæstione xxxviij.ver. vidi etiam. Suarez.

ecclesiasticus iudex potest compellere iudicem laicum, vt præstet sibi auxilium: per excōmunicationem: laicus tamen non compellit clericum ad præstandum. Alciat. asserit cōem in c.perniciosam.nu.123.de offic.ordin. Villalob.

ecclesiasticus legitimus iudex solus est, quando inter coniugatos agitur de diuortio quò ad thorum propter fornicationem.Et hanc cōem opi.Doc.esse scribit Dec. in cons. 212. n.2.in 2.par.cons. Licet ipse hanc causam ad vtrumque forū mistim pertinere credat,cōem tñ,cùm hic tractetur de coniugali cohabitatione dissoluenda, sequit̃ Didac. Couarruuias, in epito.in 4.lib.decr.c.7.§.6.n.8.2.partis. Kirchouius.

ecclesiastico iudici non subiicitur,& quod in ecclesia delinquerit,vt est communis opinio. Soarez in verbo ecclesiastico.nu.22. Bonacoss.

edere sententiam, vel acta, potest compelli pars appellata per iudicem appellationis sub pœna priuationis. Ias.in l.is, apud quem.n.12.C.de eden.communem dicit. Villalob.

edere tenetur reo actor, instrumenta, ac rationes ad fundandas suas exceptiones,Ias.in l.& quę à diuo.n.j.C. de eden. com.dicit. Idem.

Edi an & quando possit pars instrumenti,vel priuilegij,seu staruti vt fidem faciat:vide doct.in l.fi. C.de precib.imper.offer. tex.in l.j.§.pen.ff.de eden.in l.argentarius.§.edi.ff.eo.Bart. & doct.in rub.ff.de oper.no.nuntiat. in l.inciuile.ff.de leg.adde Bart.in l.pars literarum. ff.de iudi. quam no.idem in d.rub. de oper.no.nuntiat.declara vt per eum ibi,& etiā per Ias.Put.

edenda non sunt instrumenta actori per reum ad intentionem suam fundandam, etiam si reus, sit fiscus, etiam si pœna sit pecuniaria.Rip.in l.j.de eden.n.11.& in l.is apud quem.nu. 22.eo.tit.com.dicit.

Fallit primò,in ecclesia.Rip.in d.l.j.nu.13.commun.dicit.

Fallit secundò,in actore agenti pro matrimonio,pro dote, pro alimentis, pro libertate propria.Idem Rip.n.12.com.d̃t.

Fallit tertiò, in mercatore,vel in eo, qui necessitate officij tenetur conficere librum.Ias.in l.j.C.de eden.nu.55.com. dicit,& vide in verbo rationem.num.4.

Concor.cum l.17.tit.ij.par.iij. Villalob.

P R O.Edita actio speciem futuræ litis demonstrat.l.edita. C.de edend. Bellon.

edere vt notarius cogatur, vel exhibere instrumentum parti, duo copulatiuè requiruntur: primum ꝙ intersit petentis: secundum, ꝙ notarius fuerit ab eo rogatus.Est com.opi. sec. Dec.in l.j.in gl.in verb.ex causa.C.de eden.Rom. ↄs.83.incip. licet iure. Et prætensum interest,probatur solo iuramento:vt ibidem dicitur. M.Chærian.

edit reus in criminalibus fisco instrumēta ad eius intentionem fundandam,vt est cōis opi.Cla.q.27.ver.sed hic incidenter.&hoc siue causa sit capitalis,siue etiam si sit mera pecuniaria,vt est cōis opi.ibi.itidem & parti non tenetur edere. nisi acta communia non attestationes, confessiones, vel testium confrontationes.& ita seruatur. Bonacoss.

edere reus iura,& instrumenta in causis criminalibus. nec fisco tenetur,cōmune ait Dec.in l.2.n.41.C.de eden.seu causa sit cpai.seu pecuniaria, vt frequenter placitū testantur Rip. & Boss.quos laudat Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.xxvij.ver.sed hic incidenter.In causis autem ciuilibus generaliter, ac regulariter edere instrumenta reus actori ad suæ intētionis instructionem non cogitur.cōe d̃t Rip.in l.j.n.11.& in leg.is apud quē. n.32.C.de eden.Excipe nisi vel pius, sacer vè locus aliquis agat,vel quiuis alius matrimonij causam tractet.communia fatur idem Rip.in illam leg.j.nu.13.Excipe iterum nisi reus vel mercator sit,vel eius cōditionis homo, qui rationum librum necessariò cōfecerit conficiat vè.vt receptū scribit Ias.in laudatam l.j.n.55.C.de eden.Excipe tertiò,nisi de vsuris,vel causa vsuras respiciente contra vsurarios agatur, cōe ait Deci.in c.ex epistolæ.n.101.cum seq.de probat.Actor verò instrumēta, & rationes reo cogitur edere ad fidem suis exceptionibus faciendam.vt cōe ponit Ias.in l.& quæ à diuo.n.1.C.de eden. Intellige porrò, ac perpetuò memineris ꝙ hæc instrumentorum editio fit iudicis officio,nō actionis iure,vt frequens dogma enunciat Rip.in allegatam.l.j.nu.20.C.de eden.& quod edere eam duntaxat instrumenti, testamenti, statuti, alterius vè cuiuspiam scripturæ partem quid cogi potest,quæ ad causam ac ius petentis faciat:non verò integrum instrumentum, testamentum.vel aliud scripturæ genus, vt cum Boer.q.352. atque aliis commune ponit Fran.Turza.opi.cxxiij. Suarez.

editur libellus reo suis non actori expensis. commune ait Rip.in l.edita.nu.12.C.de eden. Suarez.

editio instrumentorum fit non iure actionis,sed officio iudicis,Rip.n.20.in d.l.j.& Dec.n.19.com.dicunt. B.Villal.

edendus est libellus reo suis expensis, & non actoris. Rip. in d.l.edita.n.12.C.de eden.comm.dicit. Idem.

editio Instrumentorum fien.est post litem contest. nec suffic.ꝓductio cū libello facta.j.in verbo reproductio.P.Ando.

editio sententiæ, vel alterius instrumēti peti potest.doctrina Inn.in c.G.perpetuus.de fi.instr.doct.māx. Sōz.in l.2.in 2. col.C. de eden. dixi in ver.Appel. vers.Iudex ad quem.§.18. P.Andora.

reus tene.edere actori iura.quando ag.de periculo animę. Ludo.Ro.cons.398. Idem.

editionem ab argentario, notario, mercatore & similib. actione aut iure actionis in factum fieri oportere,excellens iuris interpres Alex.de Imo.existimauit.in l.j.n.8.C.de edendo. tum ꝙ ex edicto regulariter actio in factū datur.l.fi.in pr.ff.de eo per quē fact.erit.tum ꝙ verba edicti partē ipsam respiciūt. l.prætor.in pr.ff.de eden.sed sententiā contrariā cōiter Doct. approbarunt,quia d.l.j.And.Alciato ibidē referente.n.30.& 31.ostendit persecutione seu officio iudicis id expediri,sic & lex ait officiū iudicis pertinere,vt exploret rationes defuncti iubeatque ab eo edi replicationis adiuuādæ causa. l.pe.§.fi.ff. ad l.Falc.nam & prætor in edicto causa,inquit,cognita edi iubebo.l.si quis ex argentariis.§.prætor.ff.de edend.quæ verba ad iudicem referuntur. Meritò igitur cōi sententia existimatum est officio iudicis id explicari, censuitque Bart. l.4.§.Cato.ff.de verb.obl.id officiū nō merè in personam,sed quantū sit ad singularem successorē instar cuiusdam rei vēdicationis inductum esse.Et hanc Doc.com.opi.esse testantur Salicet.in d.l.j.n.5.Bart.Socy.n.13.Dec.n.20.licet ipse ibidem Alex.sententiam sequatur,& in c.j.n.61.ver.2.principaliter quæritur. extrà de prob.Io.Maria Ryminal.in l.j.n.9.Io.Francisc.Purpura.n.28.Rip.n.20.in fi.copiosè & latè Hier.Cagn.n.89. kirc.

edictum,facta præsentatione beneficij.est ponendum, iuxta c.fi.de elect.in 6.Lamb.de iur.pat.par.2.tit.2.q.6.art.2.n.4. communem dicit. Villalob.

edictum iudex proponere potest ad instātiam partis,vt quicunque sciuerit apud quam personam, vel in quo loco reperiatur talis res, quæ dicitur furto subtracta, debeat reuelare, communis est opinio.Clar.q.27.ver.sed quæro.Quod intelligit scientem teneri reuelare,præterquàm si ab ipso fure intellexisset. Et non modo potest fieri tale edictum, vt releuetur res furata, sed vt releuetur etiam fur. communis est opinio. Clar.ibi.vers.sed nunquid. Bonacoss.

P R O. Effectus quandoque dignior est sua causa.in l. quod ex liberta.C.de oper.liber.& institu.de inge.in prin.

O B I E C.Contrà,de §.generaliter.in auth.constit.quæ de dign.vbi causa causato dignior est.& leg.quisquis. cum gl. C. ad legem Iul.maiest.vbi similis est effectus causę.

S O L. Hoc brocardicum regulariter non habet locum. sed quandoque,puta fauore libertatis. Io.Bell.Tolos.

Effectus vbi abest, affectus.& conatus, qui adest haud punitur ex generali consuetudine. vt frequenter receptum assuero ex iis,quæ latissimè tradit Ias.in l.j.§. hæc autem verba à num.16.ff.quod quisque iu. Gand.in rubr.de pœn.reo. Ang. in §.& si credatur.à nu.3.inst. de oblig.quæ ex delic. notanter Hipp.in l.vna,num.244. cum seq.& num.254.cum seq.C.de rap. virg. resolutè Alc. in l.sæpe. in fin.ff. de ver.sign. pulchrè Did.a Couarru.in ca.si furiosus.iij.par.in prin. à nu.6. de homicid. & Mant. de argument. soluend. post med. atque aliis compluribus, quos vberius infra refero versic. voluntatem. Suarez.

effectus Cessat cessante causa. vt dixi.s.in verb.causa.§.14.

Non

Non curamus de modo dummodo habeamus effectum. l.3. & ibi doct.C.de instit.& substi.l.quotiens.§.si quis nomen.& ibi Im.ff.de hære.inst.fac.quod vult Alex.in 1.vol.consi.129. ibi.Nec ob.l.fi.& ibi Bal.C.de don.quæ sub mo.

Nec inquirimus causam cum habeamus effectum. Bal. in l. quoniam.C.de sec.nupt. P.Andora.

Effractores ecclesiarum cum spoliatione, sunt excommunicati.c.conquesti.de sen.exc. ad hoc tamen vt locum habeat dispositio d.ca.conquesti.non sufficeret sola effractio, neque sola spoliatio, sed requiritur vtrunque. com. dicit Remig.de immun.eccles.fall.33.Clar.d.§.fi.q.77.ver.effractores. P.Fic.

Effusio importat magnam quantitatem sanguinis. gl. in c. cum illorum.de sent.exc. Ang.Are.no.in tract.malefi. in ver. sanguis exiuit.Phi.in c.vnic.de consecr.eccl.in 6.Cors.in ver. effusio.Alex.in l.denuntiasse.§.quid tamen.ff.de adul. P.And.

Egregia persona. Ad materiam l.ad egregias. ff.de iureiur. & c.si qui testium.extr.de testi.vide limitat.per docto.in ipsis locis,& maxime Fel.in d.c.si qui testium.& inter cæteras limitant quando tales p.possent commode ire ad iudicem. quia tunc ad eas non est mitteñ.al.Rot.conclus.218.incip.item ꝙ senex.in nouis.mihi 222. incip.senes. vbi dicitur.ꝙ senes robusti, qui possunt laborare non excusantur, sed solum senes valitudinarij.

Limit.2.in causa criminali,in qua non debet iudex mittere, sed personaliter accedere. Lud. sing. 392. oblimitant nisi aliud suadeat dignitas iudicantis. P.Andora.

An d.l.ad egregias.renūtiari possit.vide in ver.renūciatio.§.5.

An autem d.l.habeat locum in no.paupe.Lud.in sing.170. tenet quòd sic. P.Andora.

P R O. Electio tribus modis fieri potest, per viam spiritus sancti,per viam scrutinij,& per viam compromiss.c.quia propter.extra de elect. Bellon.

Electio datur vasallo,an velit personaliter cum domino ire ad expeditionem bellicam, vel ipsi domino subministrare dimidium reditus vnius anni, nec poterit dominus vasallum cogeret vt alterutrum præstet,sed stat in arbitrio vasalli.commun.dicit Iul.Clar.§.feudum.q.22. P.Fich.

Electio parium aliquot curiæ ad iudicandum inter dominum & vasallū,ita fieri debet, vt primo dominus eligat quot voluerit,& postea vasallus eliget totidem, iuxta numerum à domino comprobatum.com.dicit Cla.§.feudum.q.30.Idem.

Electio prælati mortui potest fieri ante sepulturam. Guid. Pap.cons.206.n.1.com.dicit. Villalob.

Item electio facta de nocte valet: licet sit inhonestum. Io. de Rip.resp.lib.2.c.13.n.5.com.dicit. Idem.

Electio in vltimis voluntatibus est inuariabilis. Cur.iun.in cons.159.n.1.com.dicit.

Concor.cum ll.15.& 16.tit.9.par.6. Idem.

Electio & si in vltimis voluntatibus facta proponatur, immutabilis habetur.com.ait Cur.iun.cons.159.nu.1.Villalob. in sua collect. Suarez.

Electio legatum adepturi commissa hæredi,vel alteri,& in vita & tantum coram duobus testibus, etiam in electi absentiam fieri potest.com.pronunciat Ant.Gomez de testa. c.vlt. nu.48.vers.item adde quod istam.& vers.item adde quod talis. Suarez.

Electio fideicommissum, aut legatum restitutione consequuturi in iis ponitur,quæ meri facti sunt,commune dicit,ac defendit contra reluctantes Eman.à costa.§.si arbitratu.l.cum tale.2.part.n.15.ff.de cond.& dem. Suarez.

si in Electione, aut alio actu fuerit omissa aliqua ex solennitatibus iuris positiui,modò ea quæ sunt necessaria secundū ius naturale, seu gentium & diuinum interuenerint, non per hoc quo ad Deum & in conscientia corruit actus, vel peccat sic electus,nec tenetur sibi facere conscientiam.Inn.valdè singulariter in c.quia propter.ext.de elec.quem sequitur Panor. in c.1.in fi.ext.de in integ.rest. Balb.decis.510.

Electio. Regulariter reus qui potest conueniri coram pluribus iudicibus non eligit coram quo conueniatur,sed actor secundum Iac.But.& Bald.in l.cum clericis.C.de epis.& cleri. Guid.de Susa.& communiter docto.in l.5.§.generaliter.ff.de eo quod cer.lo.per illū tex.& in l.decernimus.C.de epi.aud.in auth.habita.C.ne fi.pro pa.per locum à speciali.Balb.dec.161.

Si testator legat optionem alias electionem ex tribus rebus omnino conformibus,non valet legatum tali optionis.Lud. sing.487.al.l.cum aurum.§.sed si argenti. cum gl. ff. de aur.& argent.legat.

Grauatus restitu. pauperibus eligendis. vide.elegisse.Si instituat vnū hospitale.Bal.in l.vnū ex familia.§.si duos.de leg.2.

Et rogatus restitu.pauperibus,potest elig.vnum pauperem. Bal.in d.l.vnum ex familia.§.sed si quidem. P.Andora.

Electio. In alternatiuis cuius sit electio.vide s.ver.alternatiua.§.6.& seq. P.Andora.

Electio mala est in culpa.Lud.Rom.cons.475.alle.infinita iura,quæ omitto.facit quod vult Barb.in 3.vol.cons.91. in 1. & 2.col.& est text.in l.periculum.& ibi docto.max.Sonz.ff.si cer.pe.Ang.in §.præterea.inst.quib.mo.re contrah.oblig.

Adde tamen ꝙ eligens viam incompetentem, non perdit competentem.vt in spe.dicit Ias.in l.cum indebitum. §.creditor.ff.de cond.indeb.de quo tamen vide quæ latè dixi in vers. via.§.2. P.Andora.

An post primam electionem liceat variare?vide Feli.in ca. præsentata.col.2.de testi.vbi remissiuè alle.Bar.in l.de rebus. ff.re.amo.& Pe.de Anc.cons.210.inci.franc.mihi 214.&Rot. in antiq.decis.37.& alia multa.

Addo Panor.in 2.part.cons.11.vbi dicit. ꝙ in stip.licet variare donec voluntas in iud.deduca. l.si quis stipulatus. ff.de ver.obl.secus in elec.ex vlt.vol.l.huiusmodi.§.sticum. de leg. 1.l.statu liberum.§.1.de leg.2.& l.apud aufidium.ff.de ope.li. vide Phi.in c.2.col.1.de rescr.in 6.& in c.gratia.eod.ti.& li.& in c.in captandæ.de conces.præb.eo.li.& Alex.in l.2.§.1. col. pen.& vlt.ff.de ver.obl.

Electiones non sunt fiendæ per fabas, secundum Panor.in c.ecclesia vestra.per illum tex.de elec.qui tex.exigit saniorem partem.de quo etiam per Bar. in l.Pomponius. alias si vni.ff. de re iud.

Adde quod forma & consue.antiq. in electionibus seruanda est.l.super creandis.C.de iu.fi.li.10.Barb.in 3.vol.cons.45. col.vlt.

Et aliter facta non valet.vt etiam vult Lud.Rom. cons.66. maximè si sit clausula,Si ↄ̃ fiat electio sit nulla.vt ibi per eum.

An quando pluribus concessa est electio.possint vnum ex seipsis eligere?Vide Bar.& Alex.in add.in l.ab omnibus. §.si à titio.ff.de leg.j.& Barb.in 2.vol.cons.33.col.8.vbi dicit ꝙ sic, al.gl.in l.plane.ff.quod cuiusq.vni.no.& alia Panor. in c.cum in iure.de elec.Bal.in l.quod si vno.§.verum.ff.de in diem adiec.potest etiam pater eligere filium.vt in ver.pater.§.13.

Et respondet ibi Barb.ad illud, ꝙ inter eligentem & electū debet esse differentia.c.fi.de institu.ad quod tamen fac. quod vult Ias.in l.1.col.1.C.de ser.fugit. Vide tamen Alb.in 1.part. q.174.&in 2.par.q.16.& Cald.ti.de testa.cons.31.alias 359.

An laicus possit constitui procur.in elec.fien.in spiritualibus?vide ample Fel.in c.apostolice.col.3.& 4.de excep.

Qui habes duas voces non potest eas diuidere,& dare vnā vni,& alteram alteri.c.si quis iusto.de elec.in 6.Bal.in l.si plures.in pr.C.de ↄd.inser.Alc.l.si ↄuenerit.§.si nuda.ff.de pig.ac.

Limita nisi haberet speciale mand.ad eligeñ.certā p.qa tūc p̄t diuidere voces:si eligendus est p.digna.ca.quia pp.de elec. per gl.ibi.Vide Deci.in c.quamuis.de of.deleg.

Eligere non potest minor. Ias. in l.minorem. col.vlti.ff.de pac.& in l.de pupillo.col.3.ff.de oper.no.nun.

in ecclesiastic. electionib. qui non est iuste impeditus non potest committere vices aliis de capitulo ↄ̄dicentib. Phi.in c. constitutus.lo vlt.col.2.ext.de app. Aduerte quia excepta elect.pap. ex iusto impedimento, potest vox alteri committi. Phi.in c.vbi periculum.§.sane.in 2.not.de elect.in 6.

Qui electioni interesse non vult ab ea se reddit indignnm. Bal.in 3.par.ↄs.290.& est tex.c.vbi periculū.§.sane.& ibi Phi. de elec.ĩ 6.Et tūc minor ps p̄t eligere?Lu.Ro.ↄs.352.col.3.ĩ fi.

Quando partes discordant eligere peritos.iudex eligit.Panor.in c.proposuisti.de prob.Fel.c.fi.in prin.col.2.de re iud.

Eligens scienter indignū priua.elect. Barb.vol.2.consi.33. col.6.nec excusat̃ dicēs ignorasse Soz.in l.cū filiusfa.§.in hac. col.2.ff.de ver.obl. Bal.in l.cum quidam.ff.de legat.2.An aūt subdelegans indig.perdat iurisdict. vide Ias.in l.plane.de leg.j.

Habens electionem iure ord.si primam absque dolo irritā fecerat,ad secundā procedere potest.Lud.Ro.cons.492.

Eligi p̄t dign⁹ q̄uis extet dignior.Barb.vol.2.ↄsi.20.col.12. adde Fed.ↄs.95.&Dec.cons.129.col.1.Bal.in d.l.cum quidā.

Eligi tñ dz mag.virtuosus & prudētior.Bal.l.viduæ.C.d̃ nup.

Ciues nostri præ ceteris eligendi sunt.vt s.ver.ciuis.§.13.

Eligi debet res mediocris ab habente optionem.Barb.vol. 2.cons.56.in fi.3.& prin.4.col.& cons.66.col.10.Ias.in l.fi.§. 1.per illum text.in fi.C.com.de leg.& in l.legato generaliter. ff.de leg.1.Panor.in c.prædicante.de testa.

Limita nisi lege.ecclesiæ.ita Barb.in 2.vol.cons.59.col.15. vbi dicit,ꝙ qñ lega.ecclesiæ gñal̃r debe.id quod est melius.al. Pe.de Anc.in c.iudicāte.ext.de testa.& ibi Panor.Posset tñ dici ꝙ ista non est limitatio.quia melius est inter bonum & optimū.& sic dr̃ mediocre.vide ēt de hoc Bened.cons.3.col.1.

Et in sim

Et in similia quando manda. prouideri de maiori præben. &c. videre Rotam. in No. conclusio. ccxvij.

Limita etiam non proced. quando electio esset duorum tm̃, quia tunc potest eligere meliorem. Ita Iason. in d. l. legato generaliter. in 2. col. per l. qui duos. illo to. tit.

Item limita quando legatario tacite competit electio ex dispositione legis. tunc enim debet eligere mediocrem. secus autem quando testator reliqsset electionem seu optiãz. quia tunc posset eligere quod veller & sic op̃tmz. l. 2. ff. de optio. leg. Ita Iason. vbi s. all. gl. & Bal. in d. l. fi. C. coīa de leg. quod tamen dicit esse sane intelligen. quando illæ res essent in patrimonio testatoris. alias legatarius non posset eligere optimũ, & ita dicit Salua. gl. in d. l. 2. de optio. leg.

Addit Iason. ꝙ quando hæredi esset expresse à testatore data electio non posset tunc hæres eligere pessimam. sed mediocrem, all. l. Si hæres generaliter. illo to. ti. de leg. 1. Add. bened. in cons. 3. 1. col.

Electo ad potestariam seu vicariatum, Ius acquir. ludo. Ro. in cons. 492. Panor. in 1. parte cons. 47. Vide aliquid remissiue per Phi. in ca. quam sit. §. 1. de elect. in 6. Idem Ludouic. in cons. cxvj.

Potest tamen reuocari talis electio. Sonz. in 1. parte cons. xxv. 5. col. vide Alb. in 1. parte q. 132. Et si fuit facta nullit. vel ellectus recusat potest alia ellect. fieri. phi. in c. Si ellectio de ellect. in 6. Remissiue ludo. Ro. cons. 216. in fi.

Electus in episcopum an habeatur pro episcopo. Iason in l. quamuis. C. de inoff. te. dicit ꝙ non potest episcopalia exercere. Addo Fely. in c. meminimus. de accus.

Limita tamen quo ad Iurisdictionem quia electus venit appellationi episcopi, ita Barb. in 2. vol. cons. 2. in 3. col.

In ellectione & similibus an absentes debeant citari. videri ample. Cor. in 2. vol. cons. 181. in ix. col. P. Andora.

In diuisione maior non tenetur dare minore electionem portionis: sed si super optione sit discordia, dirimitur per iudicem, secundùm Bart. in l. 1. C. de his qui se deferunt. lib. 10. In contrarium facit tex. cum gl. in verbo minor. in c. 1. ext. de parochiis. Balb. decis. 266.

Pro. Eligens vnum ex duobus contrariis, alteri renunciare videtur. in l. j. C. de fur. vbi notat. in canon. cùm renunciatur. xxxij. quæstione secunda.

Pro. Eligentes vnum remedium seu actionem, alteri renunciare videntur. in l. cum filiusfamilias. §. variis. ff. de legatis 2. l. quod in hęrede. §. eligere. ff. de trib. actio. l. commissoriæ. C. de pact. inter emptor. & venditor. l. rescrip. §. si pact. ff. de pact. in leg. fi. C. de codic. leg. nemo ex his. §. quoties. ff. de reg. iuris.

Obiec. Contrà de leg. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acquir. posses. & l. cùm fundum. §. fi. ff. de vi & vi armata. & leg. & an eandem. in §. fi. ff. de exceptio. rei iudicat. vbi duæ actiones cumulantur.

Sol. Actiones plures cõpetentes, ad diuersa possunt simul intentari. vt ibi. quia ex diuersis causis, & diuersis respectibus intentantur, secus si ad idem competant. vt hic. Bellon.

Electus de consensu partium, vel de mandato iudicis, vt secundùm peritiam artis deponat, debet iurare: aliàs non stabitur eius responsioni. Crotus in tractat. de test. in vj. parte. comm. dicit.

Nota istam communem ad amplationem l. xxiij. ti. vj. part. iij. de teste non iurato deponẽte, de quo in verbo testis. n. 93.

Nota ꝙ licet cum iuramento deponat: nihilominus probatio in contrarium admittitur. Alexand. in l. qui bona. §. qui dãnum. ff. de damno infecto. commun. dicit. Et vide Coua. in reso. lib. ij. c. xiij. n. 4.

Item nota ꝙ partes non sunt citandæ ad videndum iurare, vel ad depositionem illius qui de arte deponit, vel de consensu ambarum partium, Dec. in c. 2. de test. comm. dicit.

Limita istam communem: si persona est electa absente parte, quia licet possit eligi à iudice, vel à parte, absente alia parte & valet electio, vt per Bar. communiter approbatum in l. Theopompus. de dote prælegata. ff. tamen si, absente parte, fuit electa persona, debet pars citari ad videndum iurare. Fel. in c. quia iudicante, de rescrip. communem dicit. B. Villal.

Electus vel à iudicis mandato, vel agentium consensu, vt iuxta artis peritiam deponat, non nisi iurato ratam responsionem, & contrariæ probationi nihilominus semper obnoxiã edet. illud commun. fatur Ioan. Crot. de testib. par. vj. hoc verò frequenter receptum tenetur. Alex. in l. qui bona. §. qui dãnum. ff. de dam. infec. Illius autem iusiurandum non ideò minus firmum erit, quod ad eius inspectionem vterque agens citatione vocatus non sit. commune dicit Deci. in ca. 2. de testibus Excipe, nisi alterutra parte absente optio à iudice fact. proponatur. commune inquit Felin. in ca. quia iudicante. de præscriptione. Suarez.

Eleemosyna. Potius danda est propinquius pauperibus quam aliis extraneis c. Non satis. 86. dist. Pau. de cast. in 2. vol. cons. 295. aliàs 293. Card. ample in clem. 1. §. adeoque. de reliqui. & vene. sancto. & ibi d̃t quib⁹ poti⁹ danda sit. P. Andora.

ad Eleemosynam an quis cogi possit. vide Panor. in c. 1. de empt. & vend. panor. in c. cum in officiis. de testa. & in c. peruenit de arb. & in c. iij. super numero 19. de rebus ecclesiæ.

Eleemosyna de bonis alienis fieri non potest. c. ex transmissa. de deci. Pau. de ca. in 1. vol. cons. 70. incip. quia frustra. in 4. col. repetit. in 2. vol. cons. 74. P. Andora.

eleemosyna danda est secũdum qualitatẽ accipiẽt. Panor. in c. & si quæstiones. nu. 7. de simo. P. Andora.

eleemosyna valet ad remissionem peccatorum 13. q. 3. c. animæ defunctorum. c. inundatia de pœni. distin. 1. Bar. in l. 1. in 3. q. vj. principalis C. de sac. sanct. eccl. Card. in clem. 1. vers. deoq; de reliqui. & vene. sancto. vide Alb. multa notab. allegantem in 1. parte. q. cxxij. Bal. in l. Si sponsus. §. pen. ff. de don. inter vi. & vx.

Et ibi Card. ponit requisita ad eleemosyna.

An autem facta in peccato mortali prosit ad salutem? tex. est ꝙ non. in c. non est. 1. q. 1. Sed solum prodest ad mitigandũ deum. secundum Archid. ibi vide Phi. in rubr. de testam. in 5. in xvj. col. & seq.

Et ibi ponit phi. an ecclesia debeat capere eleemosynã à tali pa. Panor. in c. ex transmissa de deci. Idem.

eleemosyna an vxor de bonis viri facere possit. vide s. dos dari non potest. Idem.

eleemosyna facta per comitẽ multis annis, an possit reuocari. Alex. in 2. vol. cons. ccix. col. 3. Deci. in c. ecclesia S. Mar. col. xxiij. de constit. aliquid p Alb. 1. part. q. cxxj. Panor. in simili in c. abolende in fi. de sepul. Hypo. sing. 192.

eleemosyna Si non prodest ei pro quo facta est, prodest patienti. per nota. per Panor. in c. fraternitatem. col. fin. de sepul. P. Andora.

eleemosynam quilibet dare & facere debet & tenetur, vt est communis opinio de qua Anton. Burgos in ca. ꝙ hoc. nu. 29. de emp. & vend. Duobus scilicet concurrentibus, necessitate maximè ex parte proximi instante. vel quæ verisimiliter instare in futurum crederetur. Secundum concurren. est facultas ex parte debentis facere eleemosynam, alias non obligaretur, vt ibi. Et quis potest cogi officio iudicis præstare eleemosynam, non iure actionis, vt ibi. Bonacoss.

Elegans. Quæ eleganti nota digna sunt, si specialter nõ apponantur pro neglectis habentur. Barb. in 2. vol. cons. xvj. in 5. col. dixi latius in ver. generalis. §. 21. P. Andora.

Elusio Et Illusio quid sint vide Fely. in ca. rodulphus. in 3. col. de Rescrip. P. Andora.

Non debet esset in potestate vnius alterum elludere. l. 2. §. Sed si agant. ff. de Iud. l. ne in ponte. ff. de arb. Pau. de Ca. in 2. vol. cons. clvij. col. fi. & cons. 175. P. Andora.

Ellusoria non debet esset Iuris dispõ. Alex. 5. vol. consi. clij. in iij. col. vers. frater poito. all. l. 2. C. communia de lega. & ca. commissa. de elect. in 6. P. Andora.

Emancipationis, ac patriæ potestatis differentia hodie penitùs sublata est, vt iure cautum reperitur. §. nullam. in auth. de heredib. ab intestat. venien. tamen emancipatus ipse non obstante remotione dictæ differentiæ non transmittit patris hereditatem non aditam sicut suus, & ratio videtur hæc secũdum Alexand. in l. emancipati. C. de collatio. & in leg. cum quidam. §. suum heredem. ff. de acquiren. hered. quia suitas in patria potestate regulariter fundatur. §. sui, insti. de hered. qualita. & differen. item propter suitatis existentiam confirmantur tabulæ pupillares, tutelæ, simul ac libertates, dato ꝙ filius se abstinuerit hereditate. lege filius, qui se paterna, & l. quæsitum. ff. de acquir. hered. secùs in emancipato, & ista est communis opinio Doctorum, in lege. Gallus. §. & quid si tantum, ff. de liberis & post. quam sequuntur attestanturque communem Moder. ibidem, & ꝙ filij in potestate constituti, vt superiùs docuimus transmittant hereditatem patris non aditam, & ad quoscunque heredes, probat̃ r in l. apud hostes. C. de suis, & legiti. & Doctor. tenent hoc communiter omnes in l. si infanti. C. de iure deliberan. his accedit congruenter, ꝙ quando emancipatus in ius vocauit patrem nulla priùs venia petita ac impetrata obtentaque, tenetur ad pœnam in d. l. penult. ff. de in ius vocand. statutam soluere, tamen processus fabricatus valeret, & teneret parte citata non opponente, secundum communem adsertionem scriben. de qua attestatur Alexand. in l. fi. n. 2. C. de in ius vocan. Contrariam verò sententiam ꝙ filius

filius vocãs in ius patrem absque venia, volens q̃; soluere pœnam, d. l. pen. non ob hoc posset processum conualidare dixit meliorem Gram. post alios relatos per eum cons. ciuili 40. n. 4. vbi ita consuluit. F. Viuius.

Emancipatio. de emancipatione vide plura per Ias. in l. vtrũ turpem. ff. de verb. obl. vbi an pater inuitus cogi possit emancipare: & an aliquid pro præmio accipere debeat: & an emancipatio à manumissione differat: & alia plura notab. vide ibi: Et quòd cogatur pater emancipare filium, no. idem Ias. in l. in testamento. n. 17. C. de testam. milit. Put.

Emancipatio quo ad quid fieri. quo ad quid haud fieri nõ permittitur. commune ait meus iuris doc. Ant. Gomez. de testam. c. 3. n. 21. & ante eum Alciat. de præsumpt. reg. 2. p̃sump. 2. n. 4. Quod verũ existimo quo ad ipsam emancipationis form̃ā, ac substãtiam: nõ verò quo ad illa effecta, q̃ ex illa oriunt̃. quia hæc quin expressim excipi, & coarctari queant, nullis iuris rationibus impediri alibi vberrimè ostendo. Suarez.

emancipatio. filius inuitus emancipari non põt. l. iubemus. C. de emãci. lib. & est gl. in l. fi. ff. de his qui sunt sui vel alie. iu. Bal. in 3. part. p̃s. 1. nisi sit rixosus & ingratus. Ang. & doct. in l. vt. ff. de verb. obl. Bal. in l. nec auus. C. de eman. lib. & in l. quãuis de fideicom. P. Andora.

Filius post emancipationem magis est obligatus patri, q̃ añ. tex. est not. in l. 1. ff. de off. præto. & potest esse ratio, quia pater emancipando filium, dicitur sibi cõferre beneficium. l. vnica. C. de ingra. lib. & ꝙ emancipatio dicatur beneficium vult Bal. in l. 2. in fi. C. si aduer. rem iud. & in l. cum oportet §. cum autem C. de bo. quæ lib. P. Andora.

emancipatio requirit scripturam. Bar. in l. emãcipatione. C. de fi. instr. nec ob. l. post mortem ff. de adop. dum loq. de sol̃ testibus quia non negat scripturam esse necessariam. Idem.

Qui opponit contra instrumentum emancipac. debet oppositum probare. l. ab ea parte. ff. de prob. Idem.

emancip. potest fieri coram delegato. gl. in l. emancipari. ff. de adop. Bal. in l. post mortem. to. tit. Idem.

Non tamen potest fieri coram notario. Decius cons. 13. in 1. col. Ang. cons. 93. in 1. col. Idem.

emanc. non potest fieri per procu. glo. not. in l. cum proponas. C. de dolo. Bal. in l. neque abñs. ff. ec adop. & in l. excusare. ff. de excus. tu. Ang. are. in §. pterea. insti. qui. mo. ius pa. po. sol. Idem.

Contrarium tenet Ang. in cons. 44. Idem.

Nunquid autem absens. possit emancipari si expost ratã habeat emancipac. vide no. pro & cõtra per Cur. cons. 4. vbi concludit quòd sic. Idem.

Infans sine principis rescripto emancipari non potest. Cor. cons. 163. Idem.

Quando emancipatio diu stetit oculta. præsumitur fraudulẽter facta Ita dicit eleg̃. Bal. ĩ l. fraus. ff. de ll. & ita vult Ias. in l. non dubium. in 11. col. C. de ll. Barb. in 2. vol. consil. 8. in 26. col. & cons. 53. in 15. col. fac. quod vult fely. in c. 3. loco. in fi. extra de prob. Pe. gerar. sing. 76. Idem.

Quid si filius longo tempore habitauit seorsum à patre negotian. an presum. emancipatus. vide Bal. in l. post mortem. ff. de adop. Barb. in 2. vol. p̃s. 33. col. 2. & Ias. ĩ l. si cert. an. in 3. col. ver. septimo. C. de pae. & in l. si emãcipati. in 2. col. C. de collac. vbi dicit ꝙ sic si habitauerit per 10. annos. & filius hoc alleget. idẽ vult Barb. inter p̃s. Alex. vol. 4. p̃s. vlt. in 4. col. Bal. in l. 2. C. si adu. rem iud. & ad proban. ꝙ pro tali se gesserit vide Angel. in §. item si. in 8. col. inst. de excep.

an filius possit ad vnum solum actum emancip. vide Alex. & Ias. in l. j. §. hoc autem. ff. ad treb. Phi. in Rub. de testa. in 6. in 22. col. Idem.

Data in primum emancipac. an veniant conferenda? vide Cu. cons. 28. incip. de fundo dato.

Filius qui nõ potest stare cum patre propter patris seuitiã. põt patrem cogere. vt eum emãciper venia prius impetrata. & vt eidẽ filio restituat bona m̃na. vel ff̃ia in q̃bus pater debere hr̃e vsumfructum. ita Cu. p̃s. 82. seq. Ias. in l. filiis ĩ fi. C. de inof. te. vbi dicit generaliter. ꝙ ex omnib. causis quibus filius potest exheredare patrem. potest coge. ad emancipan.

Vide aliq. in ver. filius §. 8. & Alex. in l. vtrum. de verb. obl.

emãcip. præsumitur præcessisse donationẽ factam filio. fin Bal. post Cy. in l. cũ in testõ. §. verba. ff. de hr̃d. insti. Alex. ĩ l. cũ proponat. C. de codicil. & ĩ 5. vol. p̃s. 112. Fel. late in c. pastoral. in 3. col. de rescrip. & in c. capitulum in 14. col. to. tit. Ias. in simili per dictam auct. Bal. in l. admo. in cv. colum. ff. de iu. iur. & in l. hac consul. in 2. col. C. q̃ re. fa. pos. & in l. fi. in 12. col. C. de edic. di. adr. tol. & in l. 1. in 4. col. ff. de verb. obl. P. Andora.

Pater emãcipan. filium. potest retinere dimidiam vsusfr. in bonis quesit. secus in querendis. ita no. Ias. in l. fi. in 8. col. C. de pac. Pe. gerar. sing. 76.

Vide aliquid in ma. per Cor. in 3. vol. cons. 42. in 3. du.

emãcipac. & patrie potest. an sit sublata differentia? vide Iasonẽ. in l. emancipata. in 2. col. C. qui admit. vbi dicit quòd sic quantum ad succedeñ. ab intestato. Secus in aliis.

emãcipatus an succedat in feudo. vide Iasonem. in l. qui se patris. in 27. col. C. vnde lib. vbi decidit quòd sic. dixi in tract. feudorum in rub. de succes. feu. ver. emancipatus. folio 32.

Aduerte tamen. quia firmanus. in repertorio. in ver. filius emancipatus. §. 10. dicit ꝙ emãcipatus. nõ succedit ab intestato simul cum filio in põte. quia quo ad succes. intestati. nõ est sublata. differentia emancipationis. & patric pot. allegat Alb. & Ang. in rub. C. qui admitti. in pen. col.

emancipatus. si nõ alat patrem inopẽ, põt in potestatẽ reuocari. l. 1. C. de ingra. lib. Bar. in l. aliãnta. §. fi. ff. de lib. agno. Ang. in §. fi. in fi. insti. qui. mo. ius pa. po. sol.

emancipatus non potest testari. in præiud. patris. licet secus econtra. Bal. in l. fi. C. de fruc. & lit. expen.

Licet filius renuntiet emancipationi. attamen remanet sui iñs. Cor. in 4. vol. cons. 228. in 2. col.

emancip. filij clerici potest fieri coram iudice tẽporali. Phi. in c. fi. §. si vero de iud. in 6.

An pater in emancipac. possit sibi reseruari vsumfructum bonorum querendorum per filium. vide Lud. sing. 305.

Si pater pro emancipac. aliquid à filio accipiat. priua. succ. filij. Alex. in l. vt. in fi. de verb. obl.

Omnibus casibus quibus filius potest exheredari potest & emãcipari. Ang. in §. fi. ĩ fi. insti. qui. mo. ius. pa. po. sol. P. Ando.

emancipatus iure antiquo aut cum causa, aut absque causa præteritus, & si tantum bonorum possessionem contra tabulas habuit, tamen hodie iure nouo sine causa præteritus testamentum nullum dicit, cum causa inuolutus silentio antiquã duntaxat bonorum possessionem habet. cõmune ait Ant. Gomez. de testament. c. 11. n. 34. post illos, quos latè infra refero ver. præteritus. & ver. proxime sequenti. Suarez.

emancipatus filius, & eius frater, qui nondũ fui iuris, ac mancipij factus est, æquiparãtur hodie tum matris, tum lĩneæ maternæ respectu, vt præteriri cum causa saltem debeant: aliàs testamentum sit nullum, vt commune interpretum dogma effero ex Bal. n. 19. Paul. n. 9. ĩ auth. ex causa. C. de libe. p̃te. Ang. in leg. certum. §. vlt. ff. de iniust. rupt. Im. in l. 1. ff. de testam. & in l. filio præterito. ff. de iniust. rupt. & in leg. Gallus. §. & quid si tantum. ff. de libe. & posthum. latè Did. à Couar. in c. Rainutius. in prin. n. 4. de testam. Ant. Gomez. de testam. c. 11. n. 34. & si verius de iure cõtrarium autument Vigl. in rub. n. 4. insti. de inoffi. testam. idem Vigl. numer. 1. in fi. & Eguinar. Baro in ver. tu vide ad §. mater, vel auus. instit. de exhæredat. libe. & ante eos Imo. in l. 1. ff. de testam. sed ea de re alibi latius, & opportunius. Suarez.

emancipatus filiis in potestate positis tantùm ab intestato recentis iuris constitutionibus æquiparatur: non verò cùm testamentum exaratum proponitur. commune inquit Ant. Gome. nõ pœnitẽdæ auctoritatis doc. de testam. c. 11. n. 34. Suar.

emancipatus pro parte non potest quis esse. Alcia. de præsump. reg. 2. præs. 2. n. 4. commu. dicit. B. Villal.

emancipatum esse filium, in dubio non præsumitur: com. esse dicit. post Curtium, Fernan. Vasquius illustris. controuer. lib. 2. c. 85. n. 13. I. Fich.

emẽda pertinet ad dominum. l. 2. C. ad leg. aquil. l. item mela. §. legis. ff. eod. P. Andora.

emenda idem importat ꝙ satisfactio, & debet fieri competens. Cardi. in cle. 1. in 1. col. de decim. Idem.

emẽdatio probatur si per triennium quis bene viuat. Lud. Rom. cons. 236. vers. tertiò ponderandum. P. Andora.

emens rem alienatam à fisco, statim est securus, vt tertius p̃tendens hæreditatem ad eum pertinere, habeat recursum cõtra fiscum, & non contra ementem. Bello. cons. 51. in fi. communem dicit, quam intelligit dictus Bellonus in casu, in quo liquidatur dicta communis: secus tamen, si fiscus vendidit tãquam vacantem, quæ non vacabat. & non habet locum l. bene à Zenone. C. de quadrien. præscript. B. Villal.

emens certos reditus pro vita, valet emptio ratione incertitudinis vitæ. Ias. in l. 1. de summa trinitat. C. num. 63. communem dicit.

emere rem alienam, aut vendere suam, licet nemo inuitus cogi possit, l. inuitum. C. de contrahend. emp. l. nec emere C. de iure deliber. id tamen inter alia multa quoque fallit, quando res ad victum spectans authoritate publica destinatur ad vendendum, tempore enim Caresti æ coguntur habentes victualia ne indigentes famæ pereant, ad illa vẽdenda, l. 1. C. de

episcopa.aud.Bart.l.1.§.cura carnis,ff.de offi.perfect. vrb.etiã minus iusto precio.l.3.§.quæsita deinde.ff.ad l.Rhod.de iact. idque contra gl.in l.annonam,ff.de extraord.crim.communiter teneri,& in practica obseruari,refert Benedictus Capra,regul.87.n.21. Secus est si necessitas non ita vrgeret, licet enim & tunc ad vendẽdum cogi possint, nõ tamen minoris quàm iusto precio,& tenet Bartolus in d.§.cura carnis. Bened.Cap.

emens equum à trãseunte furto subtractum cum cautela, de qua Cæpolla cautela 10.non est securus, vt est communis opi.&theologorum recepta conclusio.Clar.in §.furtum.ver. sed hic incidenter.dixi ego aliàs in meo tract.de equo.q.3.3.3. & q.62. Bonacoss.

emens bladum causa reuendendi, vt penuria sequatur,punitur in 20.aureis.Sed hodie non seruatur. Clar.q.80.in prin. Bonacoss.

emens rem furtiuam,requiritur,vt puniatur,q̃ id faciat animo lucrandi,vt est communis opi.in l.1.vbi doc.omnes.ff.de furtis. Pasethus cons.185.n.7.emens autem à filiofamilias rẽ surreptam,etiam patri scienter tenetur furti.Aret.ĩ §.2. qui n. 2.insti.de obligat.quæ ex delic.nascuntur.Si tamen emens sit bonæ famæ,emendo rem furtiuam, contra eum non laborat sinistra suspicio.q̃ ia strazarolis dicit,pcedere Salic.in l.fi.col. 3.ad fi.C.de quæstio.Mars.in l.qui falsam.n.45.ff.de falsis.Blãgus in l.fi.n.417.ff. de quæstio & ita in terminis terminãtibus strazarolorum consuluit Pasethus consil.183.per totum.vbi etiam dicit,quod præsumitur emẽs emere iusto ꝑcio. Bonac.

emptor qui non denuntiat litem motam vẽditori nullum ius defendendi habenti,non potest arguere cõtra ipsum de euictione.communem dicit.Dec.cons.74. Villalob.

emptor rei ecclesiæ non gaudet immunitate gabellæ: licet ecclesia gauderet,communem testatur And.Tiraq.de retrac. tit.1.§.1.gl.13.n.12. Idem.

Emptor secũdus cui res tradita est:præfertur primo, etiam si vendens sit persona ecclesiastica, las.in l.quoties, de re.ven. C.n.19.communem dicit.

Nota istam communem ad ampliationem,l.50.tit.5.par.5. quæ cõcordat cum d.l. quoties. Et vide aliam ampliationem in ver.iuramentum,n.137. Idem.

emptori non tenetur venditor de euictione, quæ non fuit denuntiata,etiam si sciat litem moueri.Alex.in l.2.§. voluntatem,n.12.ff.soluto matrimonio, & Io.de Ripa.in ca.cum M. Ferrar.de constitu.nu.166.& Petr.Rauen.in alphab. aureo in verbo vendere:communẽ dicit,& Rauenna ponit duas limitationes.

Nota istam communem cum sequentibus ampliationibus ad intelle.& ampliationem l.32.tit.5.par.5.& l.7.ti.10.For.lli.3.Et vide l.36.tit.5.par.5.vbi ponit casus,in quibus vẽditor non tenetur de euictione. Et vide l.21.tit.8.part.5.de conductore impedito vti,& frui re locata.

Amplia primò, q̃ nõ solùm requiritur, quod denuntiet litem esse motam emptor venditori: sed etiam tenetur offerre libellum,& citationem in authentica forma.Io.de Ripa.in d. c.cum M.de const.n.163.communem dicit.

De iure regio emptor tenetur saltem ante publicationem denũtiare vẽditori:aliàs nõ tenetur venditor,l.32.ti.5.par.5.

Item non solùm requiritur q̃ denũtiet litem esse motam: sed requiritur etiam quòd protestetur quòd veniat ad litem recipiendam:Ripa ibi n. 65.communem dicit.

Nota quòd si absente vẽditore,emptor protestetur, quòd non potest venditorem inuenire ad faciendam denunciationem:hæc protestatio eum non adiuuat,si veniente venditore non denunciet: quia videtur à protestatiõe recessisse.las.in l. de pupillo.§.si quis ipsi. nu.4. ff.de no.oper.nuntiat. communem dicit. Villal.

emptor de euictione contra venditorem non agit, nisi sibi litem motam,& vt veniat ad se defendẽdum,ac probationes producendum,& debito tempore denuntiauerit,etiamsi venditor controuersiam moueri scitisset, tamen si enim ad finem certificandi, eo casu non sit necessaria denuntiatio, tamen ad alium finem,puta,vt defendat se,& probationes producat,opus est denunciatione,vt voluit Bart.in l.denunciasse,§.quod tamen, ff.de adulteriis. & in l.non solùm, §.morte, ff.de noui oper.nunciat.Bald.& Ang.in l.absentem. ff.de procurator.& D.Petrus,D.Floria.& D.Ant.in c.fi.de empt.& vendit. per.l.si parentes,l.cùm successores,C.de euict.l.si rem. §.fi.ff. eodem tit.quod verius esse ac communiter teneri refert Bened.Cap. reg.87.n.227.qua de re plura vide infra in verbo venditio.

emptore,re euicta per sententiam à non suo,sed per prorogationem suam, effecto iudice, similiter de euictione contra venditorem non aget.iuxt.gl.l.si dictum, §.si compromissio, ibi,nulla necessitate cogente, ff. de euict.& ibidem Bart. cum quo cæteri communiter transeunt,vt refert Bened. Cap.reg. 87.nu.246.

Emptor in genere tenetur facere precium rei in genere vẽditæ venditoris,non autem venditor tenetur facere rem venditam emptoris,sed ea euicta tenetur ad speciem, l.ex emptio in prin.ff.de act.empto quod verum esse.& cõmuniter teneri refert Bened.Cap.reg.107.n.3.

emptor,qui rem minori precio,quàm valeat, emit, in animi iudicio obligabitur,vt pium ,pculdubio assero,& receptũ arbitror ex Tiraq.de iure marit.in l.9. Did.n.9.à Couar.lib.2. resolutionum c.4.n.11.& multum laudato,ac multùm sæpe-que laudando Ario Pinello, qui complures allegat,ad d.l.2. par.1.c.1.n.35.C.de rescin.vend.intellige tamen, nisi vẽditor verum rei valorem calleat,vt accuratè resoluit Rip.in l.si vnquam. q.9.C.de reuoc.donat. & est ex aliorum interpretum mente. E.Suarez.

emptor rei alienæ scienter,tametsi de euictione sibi nõ cauerit, tamen re postea euicta precium suum:vẽditore seruat, commune ponit Did.à Couar.lib.3.resolu.c.13.vers.ad eam, verum enimverò & iniquum id est,& cõtra text. apertum in l.fundum.C.de euict. Idem.

emptor cum pacto reuendendi seu retrouendendi, seu, restituendi, si res penes illum sit, ad eam præcisè tradendam obligabitur,nec eo,quod interest,soluendo satisfaciet,vt commune ex multis contra multos ait accuratè Arius Pinel.in l. 2.part.2.c.3.n.22.de rescind.venditione. Idem.

emptor rei vniuersitatis ab eadem vniuersitate venditæ, nõ necesse habet probare precium à se solutum, in vniuersitatis illius vtilitatem fuisse versum,vt frequenter placitum inquit Alciat.in l.ciuitas.ff.si cer.pet. Idem.

emptor vt possit agere non habet opus offerre precium,si venditor id nõ petat.commune aio ex Alex.in l.filiæ licet. C. de collat. Ias.in l. iurisgentium, in 3.notab.ff. de pact.& in l.si duo patroni.§.si quis iurauerit.ff.de iureiurand. & in §.actionum.n.136.cum sequẽtib.insti.de action.atque ex aliis, quos refert And.Tiraq.de retrac.lig.§.i.gl.17.n.4.& si Fulgosius acutissimi ingenij vir in d.l.filiæ licet,cõtrarium prorsus autumet, atque inibi eum & sequatur ac defendat Deci.& in cõs. 421.sequatur etiam Alex.sibi reluctatus in cons.173.lib.6.ac nonnulli alij,quos citat Tiraq.in d.gl.n.13.in eandem opinionem iuerint. Sed quidquid illi deblaterent. communis opin. est,q̃ possit agere,& pars aduersa id debeat opponere.Nec obstat quod oblatio(quã in hac re exigi,tex.in l.Iulia.§.offerri.ff. de actio empt.) in solutionis vim accipiatur, & oblationis ea esse natura videatur,vt tũc locum habeat, cum pecuniam aduersarius recipere tergiuersatur, vt in l. si creditrici ,& in l. acceptam.cum ibi no.C.de vsur.& in l.obsignatione.C.de solut.& in l.debitor.ff.de vsur.notãt Bar.ac reliqui scribentes in l.qui Romæ.in prin.ff.de verb.obl. quod argumentum complures perturbat.quia inficiari nemo potest, Quin etiam illis propriè precium offerri dicatur , quorum voluntas in incerto est. num velint illud accipere necnè, & id nos alibi multis ex authoritatibus opportunius , ac latius ostendimus, Nec item obest,q̃ cùm venditor regulariter,qui precio sibi nõdum soluto rem emptori tradidit , nec illi de eo fidem habuit dominum rei nõ faciat emptorẽ.l.quod vẽdidi.l.vt res.ff.de ꝑtrah. emp.§.venditæ.insti.de rer.diuis.cum similib. & cum oblatio de qua in d.§.offerri,vim solutiõis,ac locum subeat,videatur & parte non petente fieri debere, vt efficax postea subsequat traditio,q̃ empti actio personalis est,qua ob ꝑctum emptor statim experiri potest: & argumentum ad rei vendicationem spectat,sed hæc omnia alibi enucleatius,& vberius. Idem.

emptor ad tributa , & onera rebus ipsis imposita non solũ præsentia,& futura,sed ẽt præterita tenet, vt frequẽtius placitum asserere ausim ex Pan.ĩ c.pastoralis.n.5.de deci. Matt.de Afflic.decis.95.quod ẽt procedet,& si emptor ꝑria pacta cum vẽditore inierit,vt cõmune pono ex Paris.ꝓs.52.li.1.Ario Pinel.in l.1.par.2.n.72.ver.3.ampliatur.C.de bon.mater. Idem.

emptor secũdus rei possessionem nactus præfertur primo, & si ecclesiastico.communem ait las.in l.quoties.nu.19.C.de rei vendic. Idem.

emptor qui ex vi pacti de retrouendendo,tenetur reuendere alteri,si rem emptam alteri locat,& durante locatione redimatur,tenetur redimens stare locationi factę per emptorem. Bal.in l.1.n.35.ver.item pone vendidi tibi fundum.C.de iure fisc.lib.10. Lud. Gozad.in l.2.ver.26.quæro,n.143.& Hieron. Cagnol.ver.12.quæritur.n.77.C.de pact.inter emp.& ven.in 7.vol.repet.Et hanc Doc.communem sententiam esse meminit Rol.à Valle,in cons.49.n.3.in 2. To.cons.vbi doc.allegati rationes

rationes pulchras eius doctrinæ retulerunt. kirchou.

Emptor vt teneat ad vsuras ratione rei emptæ & acceptæ possessionis nõ solùm requirit traditio rei vẽditæ, sed ẽt pceptio fructuum per tex.l.curabit.ibi,fructus pcepit.& pceptorum fructuum ratio.C.de act.emp.& ven.Quare & fructuum perceptionẽ vna cũ traditione,& non solùm traditionem cõsiderare oportet , vt emptor ad vsuras precij nõ soluti teneat, & ad illorũ solutionẽ ꝓpelli possit.Et hãc com.doc.sententiã esse dicũt,licet alij cõtrariam amplexi fuerint.Hiero.Cagnol. in d.l.curabit.n.28.ver.sed non videtur recedendum.& Rol. à Valle,in cons. 14.n.3.in 2.Tom.cons. kirchouius.

emptori venditor de euictione non tenetur,si litẽ sibi motam illi haud renũtiarit, quanuis motam ipsi vẽditor aliunde scierit,commune inquiunt Petr.Rauen.in alph.aut. ver. vendere.Villalob.in sua.collect.confirmant,idemque censent Alex.in l.2.§.voluntate.n.12.ff.sol.mat.Rip.in c.cum M.n.166. de constitutio. Viuius libr.1.opin.434. Amplia idem fore,& cùm venditor nullum defendẽdi ius habet, commune effert Dec.cons.74. E.Suarez.

emptor singularis non tenetur stare colono,nisi in locatione pactum sit appositum q̃ ea durante res locata nõ possit in aliun alienari,& si cõtra fiat,sit nulla:& pro obseruantia specialiter obligata sit res locata.secundum communẽ per Rol. cons.6.n.11.lib. 1.post Alex.in l.si filiofamilias.§.si vir. col.4. ff.sol.mat.Ias.in l.quoties.col.6.& seq.vers.11.C.de rei vend. in l.filiusfamil.§.diui.1.lect.col.3.ver.iuxta prædicta.& n.9.2. de leg.1.pro quo vide quæ ponit Rom.cons.309. Quam conclus.declara vt per Rol.d.cons.n.36. Gozad. cons.24.& 100. col.fi.Alex.ꝓs.118.n.20.lib.5.Guid.Pap.q.480.Capel.Tolos. q.420.Osasc.decis.156.Cagn.ĩl.2.C.de pac.int.emp.& vẽd.

emptori habita fides de precio censetur ex mera,ac sola rei venditæ traditione,vt commune inquiunt Porc.n.7.Ange.n. 2.in §.venditæ, instit. de rerum diuis.& composita doctorum strues à Tiraq.de retrac.conuent.in fi.n.77.& si contra id rectè steterint Fulgos.in l.quod vendidi.ff.de contr.emp.& in l. procuratoris.§.planè.ff.de tribu.act.Aret.ĩ l.quoties. C.de rei vendi.Fabian.de emp.& vend.q.5.n.35. iura enim aut expressam fidem,aut veram solutionem exigunt.quorum hæc sunt præcipua.d.l.quod vendidi, 19.ff.de contrah.emp.l.si à Titio. 73.ff.de rei vendi.l.ex empto.ad fi.prin.ff.de act.empt.l.sicut. §.si debitor.in 1.ff.qui.mod.pign.vel hypoth.fol.l.quoties.C. de rei vend.§.venditæ insti.de rer.diuis. E.Suarez.

PRO.emptio & venditio sine re,& pretio non valet.l.2. & l.nec emptio.ff.de contrahend.empt.in §.pretium.institut. de emptione & vendit. Bellonus.

PRO. emptionis verbo omnis alienatio cõtinetur.l. statu liberi.in fi.ff.de statu.libe. Idem.

emptio facta conuenienti precio,non potest dici fœneratitia:vt inquit Crauetta in cons.145.viso processu.1.vol.Dum post alios,quos allegat,dicit:tales emptiones valere,nisi modicitas precij interuenerit.Et quòd eiusmodi ꝓtractus valeat, nec vsurarius dici possit.firmat Ab. in c.in ciuitate. vers.extra gl.quæritur de notabili quæstione, de vsuris, dicens, q̃ ita tenẽt Host.Inn. & communiter omnes doctores vt eum refert Socinus.iun.cons.27.n.11.vol.4. E.Muscul.

EMPTIO ET VENDITIO.

Summaria.

Emptor licet regulariter non teneatur stare colono:aliter tamẽ obseruari in emptore nõ habente plenum ius in re.q.1.

emptorem fundi ecclesiæ, teneri stare colono. item firmũ ac validum esse argumentum, de fisco ad ecclesiam : perindè vt est de ciuitate ad ecclesiam.q.2.

emptorem teneri stare colo,seu conductori habenti hypothecam etiam generalem.q.3.

emptorem,vt regressum habeat ad venditorem de euictione,vẽditori denunciare oportere,litem sibi motam de re empta.q.4.

Denunciatio ob euictionem fieri debet cum transmissione,& oblatione libelli.q.5.

emptorem repetere à venditore expensas litis : siue succũbat,siue obtineat.q.6.

Iuri offerendi,q̃ competit venditori ex pacto de redimendo à se vel hæredibus suis,oblata quandocunque pecunia, triginta annorum tempore nõ præscribi : secundum æquiorem & conscientię minus periculosam sententiam. Licet in cõtrarium communior Neotericorum sit opinio.q.7.

His quę in fauorem publicum introducta sunt,renunciare nemini facile permittitur.eadem quæst.

contractum venditionis ex pacto de retrouendendo cum modicitate pretij , simultatum & pignoratitium atque vsurarum iudicandum esse.q.8.

Venditorem constituentem se rem possidere nomine emptoris, liberari à reali traditiõe rei venditæ, scilicet quo ad actionem ex empto:aliis autem actionibus conueniendũ.q.9.

Venditionem fundi circumscriptis & ostensis certis limitibus,censeri ad corpus factam,non ad mensuram:Licet mẽtio fiat mensuræ & quantitatis.idemque esse, si vendatur fundus adiectis confinibus.q.10.

Venditione fundi facta ad corpus,deberi omne id,quod intra fines continetur:Verùm facta ad mensuram, modum mẽsuræ seruandum.q.11.in fi.

Venditionem ad mensuram factam, ante mensuram adhibitam perfectam non esse:ideoque periculum ante mensurationem vẽditoris esse,tam in immobilibus,quàm mobilibus ad mensuram venditis.q.11.

Aestimationem rerum in dotem datarũ,in dubio,emptionis instar esse.q.11.12.

adiecta in æstimandis rebus dotalibus hac clausula,vt soluto matrimonio restituatur res eodem pretio, quo fuerit æstimata,non censeri emptionem.q.13.

Aestimatio rerum in dotem datarum , quem effectum habeat.ibid.

æstimatis rebus in dotem datis,ad qd teneat maritus.ibid.

Quid operetur clausula,q̃ soluto matrimonio vxori res ęstimatæ restituantur si extiterint,habita ratione augmenti, & diminutionis.q.14.

æstimationem rerum dotalium tum demum efficere venditionem,cùm facta fuerit iusto pretio:secùs,si diminutio iusti pretij maxima fuerit,& vltra dimidium.q.15.

QVAESTIO I.

Notissimi iuris est q̃ emptor nõ tenetur stare colono. Quæro,an hoc locum habeat in emptore non habẽte plenum ius in re?Resp.Bar.in l.venditione.§.si quis fructus.n.1.ff.de bon. autor.iud.pos.expressè tenet, q̃ non.idem ibi tenet & firmat expressè Zasius n.4.Ang.l.emptorem.n.2.C.locati. Eandem opi.tenet Guid. Papæ,in decis.480.Bar.in l.si filiofa.§.si vir in quinquennium.n.4.Alex.n.6.Io.de Imo.n.8.Ro.nu.10.ff.soluto.Hanc opi.communiter teneri affirmat Ias.in l.diuortio.aliàs est §.Papin.l.7.in prin.nu.33.ff.sol. mat. Et eam tenet Pyrrhus in l.contractus. fol.11.pag.1.vers.adde circa hunc contractum.ff.de reg.iur.

QVAESTIO II.

QVAERO, an etiam locum habeat in fundo ecclesiæ venditoꝛ?Resp. Bar.in l.cognouimus.n.2.C.de mancip.& colo.lib. 11.concludit , q̃ emptor tenetur stare colono , etiam in casu quo venditio sit efficax. Hãc opi.tenet expressè Gratus cons. 95.n.23. cùm argumẽtum sit validum de fisco ad Ecclesiam secundùm communem doc.opi.testante hoc Duen.reg.140. limit.9.& tenet Bar.à diuo Pio. §.sed si emptor. ff. de re iud. Licet contrarium teneat Alex. d.§.si vir in quinquennium.n. 5.Cur.Senior cons. 10.n.2.vbi tenẽt,q̃ licet de ciuitate ad ecclesiam valeat argumentum, nõ tamẽ de fisco ad Ecclesiam, sed in hoc errauit Alex.vt per Euerh.in locis legalib.loco.26.

QVAESTIO III.

Quæro,an prædicta communis conclusio,q̃ emptor nõ tenetur stare colono, habeat quoq; locũ, qñ bona locãtis sunt obligata & hypothecata pro obseruatione contractus?Resp. Valdè cõtrouersum est in hac quæstione. Nam Io.de Imo.in l.qui absenti.§.si quis possessionẽ.n.3.ff.de acq.hær.existimat nõ esse locum,ĩ obligatione siue hypotheca speciali,secùs in gñali. Hãc sententiam quoq; firmat ibi Roma.n.3.& expressè Alex.ĩl.si filiofa.§.si vir in quinquennium.n.4.& Ias.in l.filiusfam.§.diui.lec.j.n.92.de leg.1.Eãdem firmat Roder. Suaretz. in l.post rem iudicatam.n.8.limitatione prima,ff.de re iudic.

contrariam opinionem,q̃.s.non requiritur specialis hypotheca,verum etiam sufficit generalis,tenet Bar.in l.emptorẽ. C.locati.& ibi Sas.vbi Bar.expressè dat consilium conductori,de obligatione omnium bonorum, & sic de generali obligatione loquitur idẽ tenet Bar.in d.§.si vir in quinquennium. n.2.& in l.qui fundum.ff.locati.l.1.§.q̃ autẽ.ff.de superfi.Paud.de cast.l.merces.§.1.ff. locati.& in l.nihil.§.fi.ff.de leg.1.Eandem sententiam firmat Cornæ.in cons.6.nu.3.vol.4.Socy.in cõs.90.n.1.vol.4. Et eam dicit esse communem Ferdin. Loazes in d.§.diui.n.441.Ang.§.fi.inst.de locat.Eandem dicit esse communem Ant.de Fano.in trac.de pig.2.par.prin.n.6.Grat. cõs.95.n.12.vol.1. Eandem quoque dicit communem Io.de Amicis cons.123.nu.7.per text.l.si creditor.§.fi.ff.de distract. pign.vide Ant.Capyc.decis.182.

Vulgaris conclusio est,q̃ venditor ex natura contractus tenetur de euictione ad interesse. text. est in l.non dubitatur.C.

de euict.& l.venditor.ff.eo.tit.

QVAESTIO IIII.

Sed quæro, An emptor, si conueniatur, venditori denũciare debeat, vt assistat liti, ad effectum, vt teneatur de euictione? Resp. Diuersæ in hoc articulo sunt sentẽtiæ. Nam gl. in l. emptor. C. de euict. tenet ꝙ nõ teneatur, & eam sequitur ibi Cyn. & Imo. in l. nõ solùm. §. morte. ff. de ope. no. nun. & in c. fi. n. 3. de emp. Dy. reg. eum qui. de reg. iur. lib. 6. Et hanc dicit esse veriorem sententiam Barb. d. c. fi. n. 4.

Sed hæc gl. opi. communiter reprobata, & in eam itum sententiam, ꝙ emptor teneatur litem denunciare vẽditori, ad effectum, vt possit ↄ eum habere recursum de euictione. ita tenet Bar. in l. denunciasse. § quid tamẽ. ff. de adul. & in l. nomẽ. C. quæ res pig. obli. pos. d. l. nõ solùm. §. morte. l. empti. C. de euict. Eandem sententiam amplectitur Io. And. Ant. de Bu. Ancha. Card. Abb. & Ant. de Burgos. d. c. fi. Rom. & doc. d. §. morte. & in specie ibi Alex. dicit eam esse communem, n. 12. & in cons. 24. n. 5. vol. 4. Ant. Rube. d. §. morte. n. 182. & ibi Claud. de Seysel. n. 95. Ias. n. 39. Eandem dicit esse communem idem Ias. l. 2. §. volũtate. n. 26. ff. sol. mat. Pet. de Rauen. in Alphabet. aureo. verb. vendere.

QVAESTIO V.

Quæro vlteriùs, an sola sufficiat denũciatio, vt teneatur de euictione venditor? Resp. cõis est sentẽtia, ꝙ non sufficit simplex denũciatio, nisi ostẽdatur copia libelli, est. n. hæc denunciatio citatoria, s. vt veniat vẽditor ad aliquid faciẽdum, quo casu nõ sufficit emptori dicere vẽditori, sibi litem esse motã, sed debet eum certiorare ostendendo copiam libelli, & requirere, vt veniat ad defendẽdum, aliàs denũciatio venditorẽ nõ astringeret. ita pulchrè declarat Bar. in d. §. morte. & ĩ l. empti. C. de euic. Card. Clem. cãm. ver. idẽ quoq;. in fi. ꝑ illũ tex. de elec. Eandẽ sentẽtiam firmat Ang. & Io. de Imo. in l. executiõe. §. insolidũ. ff. de verb. obl. Bal. & Sal. ĩ d. l. empti. Alex. d. §. morte. Et eã dicit esse cõem cũ cæteris Modernis Fel. ĩ c. cũ M. Ferrariensis. de cõst. n. 63. Eandẽ dicit esse cõmunem Ant. Rube. d. §. morte. n. 674. & ibi Claud. de Seysel. n. 93. Ias. n. 38. & eam tenet Barb. d. c. fi. n. 5. Licet cõtrarium teneat Ro. d. §. morte. n. 12. per gl. d. Clem. causam. in gl. fi. Verùm eius sentẽtia parum curanda est, quia est contra casum. d. Clem. vers. fi.

QVAESTIO VI.

Quæro, an emptor indistinctè à venditore possit repetere expensas litis ob rẽ venditam factas? Resp. de hoc controuersum est. Nam gl. in l. 1. C. de euic. tenet, ꝙ solum possit repetere re euicta, quãdo succubuit emptor, quam sequitur ibi Bal. Eandem sententiam firmat Spec. tit. de emp. §. 1. vers. quid instrumentum. Cuma. in l. venditorẽ. ff. de verb. obl. dicens, hãc communẽ opi. & ꝙ omnes ita tenuerint vsque ad Bar. Fulg. l. qui absentem. C. de procura.

Verùm ꝙ imò indistinctè emptor possit expẽsas litis repetere, ẽt si obtineat, tenet Bar. d. l. vẽditores. nisi ab aduersario recuperet, q succubuit, idẽ firmat Ang. Imo. & Aret. & Bal. d. l. qui absentem. idem Bar. l. 1. C. de euict. Abbas ca. fi. de emp. & vẽd. & eam dicit esse magis communem sentẽtiam Ias. d. l. vẽditores. n. 2. 4. & 5. & licet sit passus disputabilis, tñ hæc vltima sentẽtia mihi vr̃ verior. Nam certi iuris est, ꝙ vẽditor ex dispositione iuris tenetur ad duo copulatiuè ex natura ↄ̃ctus, vide licet de euictione ad interesse, vt s. & ad defensionem litis. l. si plus. §. mota. ff. de euict. ex quo sequitur, ꝙ etiam pendente lite, & re nondum euicta, emptor possit venditorem cogere vt subministret expensas, vt per Bar. d. l. qui absentem. Vnde per consequens si emptor non tenetur ad illas expensas, rectè si quid soluit poterit repetere, siue succumbat, siue obtineat.

QVAESTIO VII.

Quæro, an iuri offerendi, seu redimendi, quod vẽditori cõpetit ex pacto, vt ipse, vel sui hæredes oblata pecunia rẽ venditam qñcunq; ad se redimãt, possit præscribi? Resp. quæstio est ardua, & apud Doc. mirificè cõtrouersa. Nõnullis existimãtibus hoc casu præscriptiõi locum nõ esse, propter malam fidẽ emptoris, q scit, à se rẽ euinci posse. c. possessor. de reg. iu. in 6. quos refert & sequitur Fabian. de Mont. in trac. suo. de emp. & vẽd. Horum ẽt sentẽtiam vti æquiorẽ, & ↄsciẽtiæ minus periculosam sequẽdam ↄsulit Alciat. noster in l. peteñs. C. de pac. & fm hanc ẽt in iudicio cameræ Imperialis pronũciari tradit Mynsing. ĩ suis obseruat. maximè si hoc actum sit, vt semper, vel quandocunque, vel in perpetuum redire fas sit.

Verum ab hac sentẽtia à recẽtioribus crebriori calculo in contrariam itum est, vt indistinctè 30. an. præscriptioni locus sit in iure redimendi rem tali pactò vẽditam, & quidem ex eo potissimùm fundamento, ꝙ præscriptio 30. vel. 40. an. generaliter aduersus omnes actiones introducta sit, & quidem odio negligentiæ non petentis, ac nè perpetuò in incerto essent rerum dominia, idq; publicæ vtilitatis gratia. ita tenent omnes Moderni, & in specie Ias. in d. l. pentens. n. 10. non obstante ẽt clausula, absque vlla præscriptione, vel dictione quandocunque, in perpetuum, ꝙ iis, quæ in fauorẽ publicum introducta sunt, renũciare nemini facilè permittitur, & dictiones istæ ad præscriptionis præfinitæ tempus restringẽdæ sunt. ita consuluit Bal. in cons. 303. inci. ad euidentiam præmittendum. vol. j. Pe. de Anch. in cons. 132. Signor. de Homod. ↄs. 189. Io. Fabr. l. cùm notissimi. C. de præsc. 30. vel. 40. an. Tiraq. trac. de vtroque retrac. §. 1. gl. 2. n. 7. Eandem sententiam refert & sequitur Dec. l. petens. Ang. in cons. 55. & eam tanquam veriorẽ & cõmuniorem, & in iudicando & consulendo sequendam tenet Fran. Balb. in tract. suo præscr. 3. q. 4. par. 5. prin. Ludo. Gozad. in repe. l. 2. n. 48. C. de pac. int. emp. & ven. Vdalr. Zas. in cons. 12. puncto 3. dubitationis. vers. iam verò ne cui. nu. 75. Hier. Schurpf. in cons. suo 99. & cons. 70. per totum. Sed quamuis hæc sit magis communis sententia. Ego tamen à prima tanquam æquiore, & conscientiæ minus scrupulosa in iudicãdo non arbitror esse recedendum.

QVAESTIO VIII.

Quæro, an ex modicitate pretij, cum pacto de retrouẽdendo contractus vẽditionis præsumatur simulatus & pignoratitius? Resp. ꝙ & in hoc articulo inter doc. magna est cõtrouersia. Nam ꝙ prædicta duo non sufficiant ad probandum ↄ̃ctus simultaionẽ, & ꝙ sit iudicãdus pignoratitius, nisi ↄcurrat cõsuetudo fœnerãdi, & ꝙ sit solit⁹ fœnerari emptor tenet Arch. c. qa plerique. 14. q. 3. Iac. de Aret. & Sal. in l. emptione. C. plus vale. quod agit. Io. And. c. illo vos. de pig. Bal. c. 1. de feu. dato in vicem leg. commis. Eandem sentẽtiam firmat Pau. de ca. in l. rogasti. §. si tibi. ff. si cer. pe. Pe. de Anch. ĩ c. ad nostram. ext. de emp. & ven. Et ita ꝙ ista tria requirantur, & prædicta duo non sufficiant, dicit esse magis communẽ opi. Cæpolla in suo trac. de simula. contrac. sub finẽ. & firmat Deci. in cõs. 167. ver. nõ obstat ẽt. & in cons. 308. vbi allegat Soc. in eandẽ sententiam. Et eam sequitur Gozad. in repe. l. 2. C. de pac. inter emp. & vẽ. ver. tertiò quæro. cũ pluribus & Antiquis & Modernis ꝑ eum allegatis. idem sequitur Cagnol. in d. l. 2. C. de rescind. vend.

contrariam sententiam, ꝙ. s. ex pacto de retrouendẽdo, cũ modicitate pretij contractus sit iudicandus fœneratitius, & illa duo sufficiant ad probandam simulationem, firmat gl. in c. conquestus. ext. de vsur. & c. ad nostram. quam sequuntur ibi doct. Host. Inn. Io. And. & Pan. qui dicit hãc esse communem opi. Eandẽ sententiam sequit̃ Bal. Alb. de Rosa. Pau. de cast. & Fulg. in l. emptione. C. plus valere qđ agi. Et ibi Alb. dicit hãc esse communem, & se ita obtinuisse coram magnis peritis. Et dicit Bar. cons. 51. vol. 1. ꝙ ita ↄsuluit pluries in plurib. ꝓuinciis. Hanc quoq; communem esse opi. firmat Fulg. in d. l. emptione. Alex. in cõs. 46. vol. 3. Imo. in d. c. ad nostram. Goffr. in sum. sua, de pig. Spec. in ti. de vsur. & tenet Deci. cõs. 167. Guido Papæ cõs. 180. Bertr. cõs. 111. in 3. vol. asserens hãc esse cõmunem opi. Eandẽ firmat esse communem Th. Ferra. in caut. 17. subdẽs hãc esse ꝓ salute aĩæ & ↄsciẽtiæ tenendã, Aimon Crauet. ↄs. 156. n. 8. Hãc quoq; dicit esse cõem & saniorem ꝓ cõscientia Chassan. in ↄsuet. Burgund. prout testatur Ferra. d. caut. Et pro hac sentẽtia, ꝙ. s. ex pacto de retrouendo cũ modicitate pretij nõ nisi pignus cõstitutum, & in fraudem vsurarũ vẽditionem celebratam, præsumat̃, dicit esse iudicatũ Matth. de Afflic. decis. 65. & 40. Et ab hac sentẽtia tot ac tantorũ Patrum tam Antiquorum quàm Modernorũ authoritate & numero roborata tãquam magis communi & ↄsciẽtiæ minus periculosa recedendum nõ est, vt c. 1. de decimis. Abb. c. sunt nonnulli. ver. tantorum patrum. 16. quæst. 1.

QVAESTIO IX.

Quæro, an venditor constituens se rẽ possidere nomine emptoris liberetur à reali traditione rei venditæ? Resp. cõis & vera assertio est, ꝙ liberetur, nec poterit conueniri ad realẽ traditionẽ rei actiõe ex vendito seu empto, sed dẽt cõueniri rei vẽdicatione, vel vti possidetis, ita tenet Bar. in l. ab emptione. per gl. ibi. ff. de pac. idẽ tenet gl. in Aut. sacramẽta puberũ. ver. custodiant. C. si aduers. ven. Et hãc sententiã sequunt̃ in d. l. ab emptione, Bal. Sal. Fulgo. & Iaso. qui dicit ꝙ ita tenent cõiter doc. Are. & Pau. de cast. in l. si mora. ff. sol. ma. Per constitutum enim transfertur dominium & possessio tam naturalis quàm ciuilis, vt tradit Bar. in l. interdum. in prin. ff. de acq. poss.

QVAESTIO X.

Quæro, an vẽditio dicatur facta ad mensuram vel corpus, quoties actus incipit à corpore, adiecto mẽsuræ modo, & certis corporis limitibus, vt vendo fundum trium iugerũ his circumscriptum limitibus? Resp. Diuersæ fuere sentẽtiæ, namq; censuerũt quidam esse ad mẽsuram factam venditionẽ, Pan. c. per tuas. de don. Alex. in addit. ad Bart. l. Iulianus. §. si Titius. ff. de act. emp. Deci. cõs. 500. n. 15. & ↄs. 347. Nico. Boer. decis. 50. n. 5. & 6. Capy. in decis. 14. n. 2. Quidam cõtrarium asserunt, nimirum ad corpus factam fuisse vẽditionem, Anch. & Imo. d. c. per tuas. Pau. de ca. l. 2. C. de peri. & commod. rei ven. Alex. cõs. 133. lib. 1. n. 6. quorum opinio communis est, vt testatur Soc. iun. cons. 22. lib. 2. & tenet eandem in cons. 43. eo. lib. Eandem firmat Carol. Ruin. cons. 83. lib. 1. Bart. Socy. cõs. vlt. lib. 3. Paris. in cons. 64. nu. 55. lib. 1.

Sed quid si præcedunt confines, vt vẽdo talem fundum sic confinatum, qui est tot modiorum? Resp. Doctores concludunt, venditionem hoc casu ad corpus factam esse, Oldra. ↄs. 197. Ias. cons. 79. libr. 1 & in l. si fundum. §. si libertus. ff. de leg. 3. Bal. l. Iulianus. §. si Titius. ff. de act. emp. Pau. Castr. l. si duorũ. in prin. ff. de act. empt. Matth. de Afflict. decis. 68. Capy. decis. 14. n. 2. Fabia. trac. de emp. par. prin. 6. ver. circa quartum. Alex. cons. 120. lib. 2. cons. 133. nu. 6. lib. 1. Hanc dicit esse communem Did. Couar. pract. q. c. 3. n. 2. & tenet Socy. iun. in cõs. 42. nu. 6. lib. 2. Vtilitas huius inuestigationis est maxima, vt suprà diximus, quia si vẽditio ad corpus facta est, venit omne id qđ intra fines continet̃, licet mensuræ modum excedat, si ad mensuram verè mensuræ modus seruandus est.

QVAESTIO XI.

Quæro, an venditio ad mẽsuram facta sit perfecta ante mẽsurã adhibitam? Resp. ꝙ nõ, ita est tex. in l. quod sæpè. §. in his. ff. de ↄ̃h. emp. Et ideò periculum ante mensurationem ipsius venditoris est, nõ emptoris, & procedit nõ tñ in rebus mobilibus, sed ẽt immobilibus ad mensuram vẽditis, ita tenet Bar. l. si in venditione. §. 1. & ibi doc. ff. de peri. & cõmod. rei vẽ. & in cõs. 108. incip. in quæstione domini Cioli Alex. in cõsi. 33. lib. 5. Cur. iun. d. §. in his. Capy. deci. 14. n. 6. Pau. Paris. cum pluribus per eum allegatis cons. 59. lib. 1. & hanc dicit esse communem Did. Couar. prac. q. c. 3. nu. 6.

QVAESTIO XII.

Quæro, vtrum æstimatio rerũ dotalium cõstituat in dubio emptionẽ & venditionẽ? Resp. ꝙ sic, ita est text. expresè hoc probãs l. quoties. C. de iure do. & hãc sentẽtiam tenet Bar. l. si vt certò. §. nũc vidẽdum. ff. commod. Alex. ↄs. 156. n. 1. vol. 6. Soc. ↄs. 56. lib. 1. ver. septimus casus. Rube. ↄs. 5. Soc. iun. cons. 141. lib. 1. And. Tiraq. libr. 1. de vtroq; retrac. §. 1. gl. 14. n. 20. vbi communẽ dicit. Eandem dicit esse communẽ Did. Couar. li. prac. quæst. c. 28. in prin. Secùs verò, qñ ex pacto ↄ̃hentium expresso vel tacito apparet aliud eos egisse, tex. est l. si æstimatis. ff. sol. mat. & tenent omnes, vt per Soc. d. cons. 56.

QVAESTIO XIII.

Quæro, Si dicatur, ꝙ res restituat̃ soluto matrimonio eodẽ pretio, quo fuerit æstimata, nũquid censebitur emptio & venditio? Resp. ꝙ nõ, tex. est expressus in l. si inter vir. & vxor. C. de iure dot. æstimatio enim illa, cui pretium annexũ, hoc operat̃, quod res dotales æstimatæ, si extent soluto matrimonio, nec diminutæ sint, vxori restituantur, si verò deteriores factæ culpa mariti, æstimatio prædicta & præfinita soluatur, ita no. Bar. Bal. Sal. & Doc. post gl. & Cynum d. l. si inter. & est communis, teste Couar. pract. quæst. c. 28. nu. 3.

Sed nunquid hoc casu maritus de omni culpa tenebitur? Resp. Licet maritus regulariter alioqui pro reb. dotalibus teneatur de dolo, lata culpa & leui, nõ autem leuissima. l. etiam. §. 1. & ibi omnes Doc. ff. sol. mat. Tamen hoc casu etiam de leuissima teneri culpa, non tamen de periculo absque eius culpa vlla contingenti, notat gl. fi. d. l. si inter. & ibi Sal. Soc. cons. 56. libr. 1. asserens opinionem gl. communiter receptam esse, Pau. de cast. d. l. si æstimatis. ff. sol. mat.

QVAESTIO XIIII.

Quæro, Nũquid æstimatio faciat emptionem, si adiecta sit clausula, vel pactum, ꝙ soluto matrimonio res æstimatæ vxori, si extiterint, restituantur habita ratione augmenti & diminutionis arbitratu boni viri? Resp. ꝙ non, ita probat text. d. l. si æstimatis. ff. sol. mat. secundùm Pau. de ca. & alios, remanet. n. soluto matrimonio dominium apud ipsam vxorem, eique si extant res illæ, restituendæ sunt, & peti poterunt ẽt si apud tertium sint, vel iusta eius temporis æstimatio Pau. de cast. vbi s. Soc. d. cons. 56. & est communis opi. doct. & tenetur maritus de diminutione & interitu, etiam ob leuissimam eius culpam ratione prædictæ clausulæ.

QVAESTIO XV.

Quæro, Quid si pretium sit minus iustũ in æstimatione, an præsumatur nihilominus venditio? Resp. Vera est sentẽtia, æstimationem rerum dotalium ita demum efficere venditionem, si facta fuerit iusto pretio, aliàs secùs. ita tenet Bal. Sali. & Ias. l. ex conuentione. C. de pact. Bal. l. 1. q. 3. C. commod. post gl. l. 1. §. 1. verb. agendo. ff. de superfi. Deci. d. l. ex conuentione. Eandem sententiam firmat Are. cons. 84. Barb. cons. 19. lib. 4. Soc. iun. cons. 141. libr. 1. vbi nu. 21. asserit hanc esse communem opinionem, quæ mihi quidem non videtur ita indistinctè intelligenda, sed ita demum, si diminutio iusti pretij fuerit maxima, & vltra dimidium. Michael Grassus.

emptio nulla erit si hunc in modũ ↄcipiatur, empta tibi res esto pro iusto precio, aut emptam hanc rem habeto pro eo precio, quod inter nos statuetur, seu quod postea declarabit: erit tamen contractus, innominatus, & precium subsequuta traditione à iudice indicabitur. receptum ex multis ponit Arius Pinel. in rub. 2. part. c. 1. n. 19. & c. 3. n. 2. C. de rescind. vend. Quin generaliter emptio nulla est, quę nõ expresso certo precio, vel idonea relatione comprehẽso fiat: tametsi res empta vel ex loci consuetudine, vel ex conuentionis tempore certũ pretium habeat, vel æstimatores publici sint, vel denique certæ, ac publicæ rerum indicationes esse proponantur: vt receptum ponit idem Pinel. ad illam rub. c. 3. n. 2. & 3. part. 2. vnde nec illam emptio alicuius põderis erit, in qua precium in boni viri, aut alicuius tertij ab emptore, & venditore eligendi arbitrium confertur. quemadmodum frequenter placitum cẽset idem Pinel. contra Dec. non curantiam in d. 2. par. rubr. c. 1. n. 4. C. de rescind. vend. E. Suarez.

emptio quin tunc vera ac germana censeatur, cùm res aliqua æstimata pro re alia datur, nemo veterum interpretum sententiam amplexurus dubitare debet. est enim commune omnium placitum in l. 1. C. de conttahend. emp. quod laudãt Rip. n. 26. Alc. n. 23. in l. 2. ff. si cer. pet. Tiraq. de retract. lig. §. 1. gl. 14. n. 19. & sequuntur complures, quos allegat, ac meritò in ↄtraria oĩa abiens, cõfutat Arius Pinelus, à quo sum, in rub. 2. part. c. 1. n. 16. & c. 3. n. 1. versa. C. de rescind. vend. Vnde nũquam approbare potui, & æquitatis rationibus semper alienum duxi, ac duco quod scripsit Dec. consil. 160. Emphyteusim committi si pro re alia æstimata permutetur, quia & res ęstimari solent, vt solus earum valor melius cognoscatur, l. si æstimatis, cum similibus, ff. sol. mat. & precij mentio (quæ illi argumentum suggerit) tum venditorem arguit, cùm in pecunia numerata consistit. §. item precium. in prin. instit. de empt. & vend. sed hac de re commodius, & vberius alibi & egimus, & Deo fauente agemus. E. Suarez.

emptio aliquot redituum ad vitam, non vitæ incertitudine labesit, vt frequenter visum interpretibus inquit Ias. in l. 1. nu. 63. C. de sum. Trinit. Idem.

Emptio. libellus in actione ex empto põt sic formari. Propono ꝙ vendidi Petro. vnum equum morellum pro 20. ducatis quem sibi tradidi: nec pretium soluit. Quare &c. iste est libellus perfectus. l. Iulianus. §. offerri. ff. de actio. emp. P. Ando.

ex parte autem emptoris. sic formatur. dico ꝙ emi à Petro talem equum. cum talibus signis. pro 20. ducat. quos iam sibi solui. Vel (si non solui) quos eidem iudicial̃r offerro. & tamen ipsum equum mihi traddẽ. denegat. quar̃ peto ↄdem. & cogi ad illũ me traddeñ. vel al̃r. ꝙ ipse Pe. interpellatus me traddẽ. denegauit. & propterea mea interest in ducat. duob. quar̃ peto eum ad dictũ interesse me ↄdem. vel ad id qđ ꝓbabi. mea interesse. vel sic. quare peto dictũ Pe. condem. ad traddeñ. me. dictum equum. & si nõ traddat. peto eum condem. ad meum interesse. quod verificabitur. & istud est tutius. secũdum Ang. Aret. in §. actionum. inst. de actio. vide Barb. in 3. vol. cons. 52. in 8. col. P. Andora.

Dicitur in libello. pretio, &c. quia ad hoc. vt valeat venditio & competat actio ex empto. requi. pretium. §. pretium. instit. de emp. & ven. & vult in terminis Alex. qui multa al. in 1. vol. cons. 18. & in v. vol. consil. 39. vers. preterea pretium. & in l. si duo patroni. §. marcellus ff. de iu. iur. addo Ludo. Ro. in cons. 30. vbi dicit. ꝙ testes singulares circa pretium. nõ probant. & Sonz. in 2. par. cons. 208. & Ias. in d. §. Marcellus. & in l. admo. in col. 100. ff. de iu. iur. & Dec. in cõs. 57. in 3. col. vbi etiam al. Alex. in 2. vol. consil. 128. fac. quod vult Ias. in l. si fideiussor. §. meminisse. ff. de leg. 1. vbi dicit. quòd si testator. mandat fundum vendi. intelligitur iusto pretio.

Amplia ꝙ nõ valet vendi. sine certo pretio. etiam. si cõitta. declaratio pretij. in aliquem alligeñ. nisi cõittent. in duos per partes elligendos. quia tunc valet. Cor. in cons. 50. in 2. col. al. Bar. in l. si merces. ff. loca. idem dicit. in 3. vol. cons. 110.

Quid si fiat vend. pro iusto pretio. nullo tamẽ alio addito. vide Alex. in l. sciendum. in 5. col. de verb. obl.

Adde quòd pretium nõ potest committi incertæ persone. Ang. in §. pretium. instit. de empt. & vend. & in titu. de loca. in fin. prin. P. Andora.

Sed quid si testes.deponant de vend.sed non de quantitate pretij.quia non recordant.Pau.de ca.in l. 1. C.de rei ven. dicit probatam esse venditionem.& ꝙ pretium declarabi.off.iudi. fac.gl.in l.si ex causa.§.nunc videñ.in gl.3.circa prin.ff.de mino.idem vult Lud.Ro.consil.91.vbi al. Bal.in l. 1.de rebus al. non alie.Barb.in l.3.vol.cons.90.

contrarium.tenet.Alex.qui multa al.ĩ rub.ff.de ꝑh. emp.& in contrarium fac.qd̃ s.prox.dixi.& istam partem.puto verã. ad decisionem. Bal.in d.l. 1.respondeo. ꝙ loqui. quantum ad tertium. qui vult se tueri præscr.quia tunc licet testes non deponant de pretio.tamen bene probant.q̃rum autẽ ad emptorem.& venditorẽ.requi.ꝙ testes deponant de pretio & ita volunt doc.in loc.præal.& vide.etiam esse de mente Fel.in c. sic. in fi.extr.de re iud.& fac.quod vult Alex.in 4.vol.cons.20.in vlt.col.ibi preterea.hypo.sing.38.

Et singlitas testium circa pretium ellidit eorum dictum. Ludo.Ro.cons.30.

Agẽti ad rẽ.ob.excep.p̃tij nõ soluti.vt ꝗ.excep.p̃tij ñ soluti.

emptio esse intelr.vbi fit mentio.de pretio.Ias.in l. 1.col.6. C.de iu.emphy.al.gl.in l.cum dotem C. de iure.do. & ibi Bal. limitat tñ.qñ pretiũ esset ꝑdignũ rei alias secus vide ibi p eũ.

Dici.ẽt in libello.quem equum tradidi.nam agenti ad pretium ob.excep.Rei non tradite.vt in excep.rei non traddite.

an autẽm venditor tenea.præcise rem traddẽ.an vero liber. prestan.interesse.vide no.per gl.in l. 1.ff.de act.emp.& per Ias. in §.actionum.col.26.insti.de actio.& est concl.ꝙ si venditor est dñs.& habet facultatẽ rei tradden.tene.precise traddẽ.Als aũt si non possidet nec dolo desiit possid.libe.prestan.interesse vt ibi per eum.quem vide.& Barb.vol.3.ꝓs.52.col.8.& seq.

Quid si in instrumẽto venditiõis.appona.ꝓstitutum. an vẽditor possit vlr̃s ꝓpelli.ad traddeñ.gl.est ꝙ nõ. in l.ab emptione.ff.de pac.sed tunc erit ageñ.ꝗ vẽditorem.rei ven.publitiana vel interdicto vti possi.& ita vult Bar.in d.l.ab emptiõe. & licet.Ias.aliq.adducat.in cõtrarium. in §.actionum.in 26.col. inst.de actio.attamen ipse vr̃ sequi dictam gl.dum dicit ꝙ op. Bal.tenent.cõtrarium.in l. vnica.in pen.col. C.de sent quæ p eo.quod interest.esset intelligen.secundum.prædicta.

Addo ꝙ illam gl.seq. Alex.in 1.vol. cons.27.ibi nec prædictis obstat.& in cons.92.circa. 1.col.

cõtrarium tenet.in terminis.Alex.vol.2.cons.28. vbi dicit ꝙ ita tenent Bal. Ang.& Paul.de ca.in d.l.ab emptione.Bal in l.2.in pe.q.C.de vsu.& Pau. de ca.in l.iul.§.ex vendito.ff.de actio.emp.& Bal. in l. 1.C.pro don.& respondet ad gl.in d.l.ab emptione dicens verum esse.ꝙ venditor per cõstitutum libera.à traddic.iuris idest ab illa traddic.per q̃ trãsfertur dñium. sed ab actuali traddic.facti quæ adhuc superest.cum perfectæ non tradiderit.non est liberatus.& subiungit.quòd imo.damnat Bar.tenentem contrarium.

Aduerte.quia gl.in d.l.ab emptione.& in d.§.ex vẽdito. nõ sunt contrarie sed diuerse.nam gl. in l. ab emptione.loqui.in simplici constituto.& per illud libera.vend.glo.ver.in §.ex vẽdito.loqui.in constituto cum precario per quod nõ libera.ab actuali traddic. & ita dicit & intelligit Ias.in d.l.ab emptione col.8.dicens ꝙ plus opera.simplex ꝓstitutum q̃ cum precario.

Vide in ver.constitutum.§.2.

Aduerte etiam. quia si venditor. cum constituto.denegat relaxari rem emptori.dicitur eum spoliare.ita no.tenet Alex. post aliquos antiquos quos refert.in l.3.§.si rẽ. vbi etiam Ias. ff.de acq.pos.& i l.si alienam.circa prin.vbi plura al.ff.sol.ma. fac.quia colon? qui denegat rem restituen. postquam desinit esse colonus.dicitur me spoliar̃.l.colonus ff.de vi & vi ar.l.cõductores.C.loca.no.per Cy.in l.2.C.si cer.pe.Bar.& Bal.in l.si quis conductionis ti.C.loca.etiam si talis contradictio fiat in iud.l.non ab re.& ibi Bal.C.vnde vi.cum aliis al.per Alex.vol. 5.cons.90.& Fel.in c.licet causam.in 7.col.ext.de prob.

Vide in ver.colonus.§.31.

emere vel vendere.quis reg. non compell. l.nec eme.C.de iur.delib.l.dudum.& l.inuitum.C.de contrah.emp.l. 1.§. cum quidam.& ibi hipo.ff.de quæst.

Fallit.pro bono pu.quia quis cogi.vẽdere fundum. in quo errigan.furce.p iustitia.ita Alex.in l. 1.in 14.col.&in l.2.in vltima col.ff.sol.mat.al.auctoritates.quas omitto.fac.qd̃ vult ipse Alex.vol.2.cons.190.vbi dicit ꝙ ex causa publice vtilitat. multa permittunt. vt ibi per eum quem vide. & ita in terminis tenet. Oldr.in cons.161.fac. quod dixi in ver. princeps.§. 10.ver.causa autem leg.&c.

Fallit etiam in habente iurisdictionem absque territorio. quia poterit cõpelli dominus territorij vt patia.errigi furcas. in territorio in quo.alius hẽt iurisdictionem.ita in spẽ.Fel.in c. 1.extr.de iude.& ista limit.est eadem cum 1.

Fallit quoque in colono.partiario qui cogi potest.vt quod venditurus est.vendat domino.ita Fel.vbi s̃.

Fallit pariter. quia si ciuitas hẽt fru. superfluum. poterunt compelli homines emere.Fel. vbi s̃.al.l.j.C.vt ne lice.in emp. spe.se excu.li. 10.

idem dicit ipse.in habente fru. tpe caristie. quia cog. vend. deducto ne egeat.al.l.si pẽdentes §.si quid. ff.de vsufr. & vilio ri pretio. Ias.qui multa al.in d.l.nec.eme. vide in ver. caristia. Ang.in §.fi.insti.de don.Bal.in d.§.si quid.

item fallit in eo qui vendidit maximũ prædium, & recusat vendere particulam ei adherentem.quia potest compelli.Fel. vbi s̃.al.l.sancimus §.nec autem.& ibi Bar.C.de don. hypo.in d.§.cum quidam.

Fallit preterea fm.Fel.vbi s̃.si testator. mãdat ecclesiam cõstrui in loco suo.qui nõ est sufficiens propter adherẽtiam vicini.quia ille poterit cogi.al.Bal. in l. 1.§.fi.per illum tex.C.de cõi ser.manu. & est text.in l.si quis sepulchrum ff. de relig.& sum.fu.& ad hoc multa al. Fel.j.dist.c.oẽs ll.col.7.Ias.ĩl.2.col. 1.sol.mat.in l. 1.§.nunc.col. 1.de oper.no.nun.& in l.si seruus ff.de vul.& pup.& in d.l.nec emere.

Subiicit generaliter Fel.in d.c.j.de iude.ꝙ quis cog.vende. id qd̃ sibi non nocet.& alteri ꝓdest al.doct.in d.l. 2.ff.fol.ma.

Quid in re exposita ad vendeñ.an cogar vende.Ias.in l. 1.in fi.de esti.act.al.Bar.in l.nõ enim.ff.re.amo.tenẽ.ꝙ sic & ꝙ pretium impone. arb. boni viri. Credit tamen ipse ꝙ ista decisio Bar. non sit vera.& al. Alb.tenẽ.contrarium.& Pe. Cy.& Bal. in l. 1.C.de rer.permu.& idem vult ipse Ias.in d.l.nec eme. vbi al.Pe.Cy.& Bal.in l. 1.C.de epi.Aud.& Alb.in d.l.non enim.

Fallit insuper. vbicunque. sta. caue.ꝙ quis coga.vendẽ.nã valet tale sta.si sit generale.ita Bar.in l.venditor.§.si constat.ff. communia p̃d.& in l.anthiocensum.ff.de priuil.cred.& ita dicit Ias. in d.l. nec eme. vbi etiam al. Bar.in l.2.C.de debi. ciui. lib. 11.dicentem.valere sta. ꝙ hñs rem paruam apud confinia habent.rem magnam.compella.vende.pretio moderan.arbi. iudic.Cor.in 3.vol.cons.29.

Fac.quod vult Lud.sing.710.vbi dicit quòd domus priuati potest destrui.vt ciuitas fiat puchrior.

Fallit demum in ciuibus quia possunt compelli.ad locañ domos scolaribus.ita Ias.ĩ d.l.nec eme.al.doc.in l. 1.ff.sol.ma.

in premiss. tamen casibus, in quibus quis cogi. vende. debet pretium.solui.vt per multa no. deduc. ample. Fel.ind.ca. omnes.ll.in 7.col.distinc. 1.

Fac.quod vult Dec. in ca.quæ in ecclesiar. col.8.ver.& ista ꝓcl.de cõsti.& quod vult Bal.in l.2.C.qui.cau.ser. præmi.lib. accip.vide in ver.princeps.§. 10. ver. ꝙ autem re. et si quis rene.dare passum & victualia.non tene.daẽ nisi primo soluat p̃tium.Bal.in l.venditor.§.si constat.ff.communia prædio.

Imo tali coactio vende.debet statim pretium solui.vt vult Bal.in d.l. 1.C.de com.seruo.manu.

An autem quis possit prohiberi vendere vel emere vide Ang.in §.fi.insti.de don.

emens granum vel similia.debet duce.suis sumptibus secũdum.Alex.in l.quod lega.ff.de iud.al.Spec.in titu. de compe. iud.add.§. 1.ver.quid si rusticus.

Quid si venda.ager.an debeant mensurari fossata? Bar.in l. littora.ff.de contrah.emp.tenet ꝙ sic.per l.predia.§.ita legatũ. cum ibi no.ff.de fun.instr.& ita in terminis tenet.Alex. vol.2. cons.120.& in 5.vol.cõs.54.& Fel.in c. Rodulphus.in 15.col. extr.de rescr.Ang.in §.flumina. instit.de re.diuis.& in §. actionum.col.9.de actio.Bal.in l.ripar.ff.de re.diuis.

Quid de rippa flũis pri.an debeat mensurari? vide Fel.in ca. quia indicante.col.3.de præscr.& latius Ias. in l.quominus.in 13.col.ff.de flumi.vbi.al.Bar.& Bal.in mul.loc.tenẽ.ꝙ nõ.nisi ĩ rippa.essent multe arbores.vr̃ terra posset arrari.& subiic.ꝙ licet.op.Bar.sit communis.tamen op.contraria est sustentabilis vide eum.& Alex.no.in d. cons.120.Ang. in §.rippar.insti. de re.diuis.Bal.in rub.C.de contrah. empt.& in rubr.ff.de rer. diuis.col. 8.& in l.ripar.eo.tit.

Quid de sepibus.vide Ang.in d.§.rippar.

Ea que sunt intra confines veniunt in vẽdi.Barb.in 4. vol. cons.54.in 1.col.& seq.& cons.57.col. 1.& seq. Lud.Ro.cõs. 5.dixi in ver.confines.§.3.

Sed quid si in mensura predij venditi reperian.plures iornate vel pautiores q̃ dictum sit?vide not.in l. Iul.§. si titius ff.de actio.emp.& Oldr.in cons.197.incip.in concessione cuiusdã. vbi dicit multum refere.vt.loquens incipiat ment.cõceptum explicari à nominibus explicãtibus num. & mẽsuram. & tũc non plus in actu deduc.quam significe.per precedẽtem num. & mẽsuram. an à nominibus designantibus certam speciem vel corpus determinatum.& tunc adiectio mensuræ.est loco demonst

demonstrationis que falsa.nõ vitiat.vt ibi per eum.&illud cõsilium refert &sequi.Alex.vol.2.ꝓs.120.præal.& in cõs.127. in eo.2.vol.& vol.5.cons.159.& Ias.in l.1.col.1.C.de sum.tri. & in §.actionum.col.28.insti.de actio. Alex.vol.1.consi.133. col.4.in prin.& vol.3.cons.73.col.1.Cor.vol.4.cons.59.Pan. in c.per tuas de don.Bal.in rub.C.de contrah.emp.col.vlt.

Vide ẽt in ista materia Pau.de ca.vol.2.cõsi.377.alias.379. incip. in causa que vertit.vbi dicit ꝙ licet quando reperi. minus in mensura.debeat fieri diminutio pretij.per l.seruum §.si modus.& l.Iulianus §.si titius. & l.si duorum ff.de actio. emp. Quãdo vero reperiunt plures iornate in mensura.debeat pretium augeri.l.qui fundum.§.qui agrũ.ff.de contrah.emp.Tamen dicit hoc esse verum quando vend. fieret ad mensuram. cõstituto pretio.pro singula.iornata.seu pro singulo agro.vt ipse dicit: Secus autem quando nõ fit ad mensuram.sed tanquam de certo corpore. nisi venditor temerarie asser. esse tãtum in mensura vt ibi per eum quem vide. & ita in effectum. vult Fel.in c.significante.col.3.de rescr.vbi al.Paul.de ca.in d. §.si modus.& expresse.Ludo.bolog.in consiliis.Ana. cõs.98. vbi al.d.cons.Pau.de ca.licet.alio nũo.& Sonz.in 1. parte.ꝓs. 98.vide etiam Alex.vol.4.cons.8.Cor.vol.4.cons.59.

Et si nihil dictum fuit de mensura. potest peti ꝗ.30. annos. Pan.in c.per tuas.n.7.de don.vide ꝗ.§.18.

Et potest quandocunque agi. licet emptor mult.annis possederit Bal.in l.qui fundum.ff.de contrah.emp.

Aduerte tamen. quia ex qualitate pretij. põt argui.an plus vel min? veniat ĩ vẽd.l.cũ in fundo.§.vxor viro.ff.de iu.do.& ita vult Alex.ĩ l.diuortio §.ob donac.ff.sol.mat.& Ias.in d.l. 1. col. 1.C.de sum. tri.al. Bal.in rub.in 22.q.alias est in 4.q.C.de contrah.emp.addo.Bal.in 2.parte.cons.104.& in 4.parte.ꝓs. 126.& cõs.181.in fi.Are.cons.6.col.vlt.Alex.vol.1.cons.84. & vol.4.cons.26.& vol.5.cons.39.& Dec. cons.43.in fi.& in loc.præal.semper al.gl.in l.1.ff.de superficie.& ita etiam tenet Barb.vol.2.ꝓs.36.col.4.al.Bal.in l.1.C.qui te.fa.possunt. Ale. vol.2.cons.187.col.3.ibi & hoc maxime.& vol.4.consi.26.& vol.5.cons.68.in fi.Phi.in regula inspicimus quæ est 45.

Limita procede.in dubio Secus in casu certo.ita Barb.in terminis.vol.4.cons.54.col.1.

Quando venditio facta fuit ad mensuram.nõ dicitur perfecta.nisi mẽsure.vt est tex.in l.ꝙ sæpe.§.in his.ff.de ꝑtrah. emp. quæ licet.loquatur in re mo.tamẽ idem est in immo.l.si in vẽdic.§.1.ff.de peric.& co.rei ven. l.Iul.§.titius. de ac.emp.Bar.ĩ cons.74.& cons.121.Alex.vol.4.cons.90.Cor.vol.3.cõsi.79. ad intellectũ.d.§.ĩhis.vide subtiliter.Barb.vol.3.ꝓs.90.col.6.

Et tunc peti potest sæpe mẽsurari.ita Ias.in §.quædam.in fi. insti.de actio al. Bar.in l.1.§.1. ff.si mẽs.fal.mo. dix.& dicit bene face.l.1.C.de erro.cal.vide in ver.agrimensor.§.5.

Et potest peti ꝗ.30.annos quòd mensure. Pan.in c.per tuas. nu.7.extra de dona.

Quomodo autem debeat fieri mensura an p aerem an p terram.vide Alex.vol.4.cõs.22.Fel.in c.olim. col.1.de excep. & Ias.in l.1.ff.si quis cau.

Et ita debet mensurari.malum sic.bonum.Bal.in l.sic.periculum in fi.C.de act.emp.

Sed quid si vnus de vigono. vẽdit mihi.in hoc loco pinero lij iot.decem terræ.sitas in finibus cantogni.cuius loci mensura seruan.est.dic ꝙ mẽsura pin. & sic locus vbi celebratur cõtractus attendendus est.ita Bar.in l.semper in stip.ff.de reg.iu. & est tex.in l.si fundus.ff.de euic.faciunt multa q̃ dixi.in tract. sta.sta.sub rub.gabella pro contractibus solua.q.20.& 21.

Fac.quod habetur.in ver.consue.loci contractus.

Si emptor habeat terminũ vnius anni ad solueñ pretium. quando incipiet annus? vide ꝗ.in verbo Terminus.

Quid si vendo fenum.vel fructus viridarij.& bis in anno seca.dic ꝙ intelligitur de primo.secũdum Bal.&Alex.in l.diuortio.§.ob donac.per gl.ibi.ff.sol.ma.Fel.in c.innouamus.col.1. de treu.& pa.& in c.licet dilectus in fi.col.1.de testi.

Limitat Alex.vbi s̃.nisi quãtitas pretij aliud iudicaret.& dixi s̃.§.17.

Item limitat quando aliena. ti.oneroso. secus si lucratiuo. quia tunc intelligitur tam de 1.quam de 2.vt ibi per eum.

Quid si vendam saluo iur.coloni.& nullus est colonus.sed ego seminaui vt. possim detrahe. partem.quæ consueuit dari colono? vide Alex.post Bar.in l.si quis. ff.de leg. 1.vbi Alex. se etiam remittit ad no.per Bar.in l.si mercedẽ.§.fi. ff.de actio. emp.vbi Bar.dicit ꝙ non. & est bene no. addo Alex.vol.1.ꝓs. 28.& vol.2.cons.31.quod est idem. Ias.in l.admo. col.x.ff.de iu.iur.Sonz.in 2.part.cons.287.Fel.in c.inter mon.col.1.de re iud.Hipo.marf.in l.1.§.si seruus.col.1.ff.de quæst.

Limita nisi emptor pariter sciuisset nullum fuisse colonum. ita Alex.in d.cons.28.alleg.Bar.in d.l.si quis.

Illud autem certum est,ꝙ in dubio fructus rei venditę pertinent ad emptorem.vt vult Cum.in cons.20.per l.fructus.ff. de rei ven.& l.iul.§.si fructibus.ff.de act.emp. hr̃ per Bar.in l.j. §.cum prædium.ff.de pign.per Alex.in l.diuortio.col.14. sol. mat.Addo Lud.Ro.cons.309. Ias.in §.actionum.col.27.de actio.& expresse in l.diuortio.§.interdum.col.5.ff.sol.mat.vbi etiam all.l.fi.§.vt fructus.ff.de his quæ in frau.cre.vide in ver. fructus pendentes.§.1.

Quid si tempore vendit. fructus erant collecti. sed pensio nondum erat soluta, an emptor debeat habere quicquam de dicta pensione.vide Alex.in 1.vol.cons.28.repetito in 2.vol. cons.31. ibi & fortifica. fac.quod vult in 2.volu. cons.15.ibi circa tertium.

Aliud est vendere,aliud promissio de venden. l.in bonæ fidei.secundum vnam lect.& ibi Ias.ff.de eo quod cer.loc.gl.in c.pen.de elect.in 6.Bar.in l.dedi.ff.de cond.ob cau.& in l.si pupillus. ff.ad l.falc.Bal.in l. 1. C.com.de lega. fac.l.si hæres.ff.de actio.emp.& ita tenet Alex.in 2.vol.cons.73.&in 3.vol.cons. 72.& in 5.vol.cons.45.& cons.76.Are.cons.28.Barb.in 1.vol. cons.8.col.12.&cons.51.in fi.col.16.& in 2.vol.cons.47.col. 8.Mathe.no.46.Pe.gerar.sing.98.Dec.cons.183.in fi.

Aliud cede.aliud promissio de ceden.Lud.Ro.ꝓs.85.col.2. facit quod vult Ias.in l.qui pecuniam.col.3.ff.si cer.pe.vbi dicit,ꝙ quis non cogitur mutare ex promissione de mutuan. facit etiam quod vult in l.si quis maior.col.3.C.de transact.vbi dicit, ꝙ etiam si sit iuramentum de venden. si fiat alij vend. & res tradda. valet secunda vend. de quo etiam per eum in l. quotiens.col.9.& 10.C.de rei ven.

Facit etiam quia aliud est dare, aliud promissio de dan.Fel. in ca.veniens. col. 1.de testi. faciunt etiam multa, de quibus per Firm.Berta.in ver.pronunciatio. vbi vide.Hypol.sing.vlt. & Alex.in l. 1.§.si quis ita.col.3.& 4.de ver.ob.

Facit tãdem,quia aliud est ꝓferre beneficium,aliud cõdare. Dec.cons.149.col.4.aliud est publicare bona,aliud pronunc. de publican.Bal.in l.1.C.si aduer.liber. aliud stare in pos.aliud possidere.Alex.in l.si quis ante.col.3.de acq.pos. aliud est habere,aliud vide.habere. Bal.in l.vnica. C.de mulie.quæ se ser. propri.Et dicit Alex.in 1.volu.cons.68.ibi per supradicta patet,ꝙ tunc non tene.vendere,sed competit personal̃ ac.ad interesse.& ita dicit Barb.in 3.vol.cons.90.all.Ang.cons.181.alias 184.incip.ex forma.Soz.in l.legem.col.4.C.de pac.

contra præmissa fac. quia paria sunt promittere & soluere. l.fi.C.ad l.falc.l.si patronus.§. 1. ff.de don.& vult Ias.in §.si minus.col.2.instit.de act.fac.quod dixi s̃.in ver.circuitus.

facit etiam quod vult Bal.in l.quamuis.in fi.C.de transact.vbi dicit,ꝙ promitt.& vend.ob causam.obliga.ad venden.

Ad idem fac.quod vult Alex.in l.licitatio.de publica.vbi dicit,quòd ex pacto de venden.acqui.ius emere volenti.

Quid si sit promissio de venden.& res sit tradita soluto pretio,an emptor lucretur fructus.vide Soz.& Ias.in l. 5. ff.solut. mat.vbi contra Bar.tenet quòd non.

Vbicunque venditor sciens non certiorauit emptorem de qualitate rei,pp q̃ res vendita minoris est,tunc emptori ignorãti tene.ad oẽ interesse.l.j.§.j.l.Iulianus.post pr. & l.quæro.ff. de act.emp.Si aũt vẽditor ignorauit tene.qti minoris emptor fuisset empturus si sciuisset. l.quotiens.ff.de ædil.edi.&d.l.iul. in prin.& l.Labeo libero.ff.de ꝑh.emp.l.j.§.cã.ff.de ædil.edic.

Et req.ꝙ tunc venditor nolens de euict.teneri spr̃ moneat & certiorem faciat emptorem de qualitate rei. d. l. quæro. & vult Cy.in l. 1.C.de edil.act.& clare non obscure moneat. als̃ non suffic.l.ea quæ cõmandi.§.fi.ff.de contrah.emp.l.tene.§. fi.ff.de act.empt.cum aliis all.per Alex.in 5.volu.cons.95. faciunt no.per eundem Alex.in 5.vol.cons.14.Addo Pau.de ca. in 2.vol.cons.319.alias 317.Cor.in 3.vol.cons.81.

Imo si venditor dicat rem non esse alij obligatam cum sit. cõittit falsum.ita vult Fel.in c.cum Io.col. 10. ext.de fid.instr.

contra præmissa fac.quia ille qui gerit actum cum alio,præsumitur scire conditionem & qualitatem eius. adeo ꝙ est in culpa si se non informat.ita vult Fel.in ca.cum olim. col.3.de testi.Pau.de ca.in 2.vol.cons.335.alias 333. Barb.2.vol.cons. 56.col.9.faciunt quæ ample vult Alex.2.vol.cons.103. max. in 3.& 5.col.& in 5.vol.cons.60.Paul.in d.l.quæro.

In dubio præsum.res vendi libera.Ias.in l.quominus.col.13. ff.de flum.al.l.ex p̃diis.& ibi Ang.C.de euict.Addo Are.cons. 19.& Ias.in l.si pro fundo.col. 2. C.de transac. & ibi pr̃e Alex. Bolog.cons.2.col. 5.dixi aliquid in ver.res §.13. Bal.in rub.C. de contrah.emp.q.6.

Et non dicitur res traddita quando est cum one.Alex.in 5. vol.cons.65.

Si tamen res sit obligata sub condic.poterit vendi.& si emptor.petat.consentiri per illum cui est obligata.suffic.caue.de conseruan.emptorem imdẽnem.ita no.Alex.vol.5.cons.65.

Et in ma.quando vendi.res obligata sub condic.vide aliqd per Alex.vol.3.cons.67.& in d.cons.65.

Et venditor tene. lue. predium venditum. & trade.liber.l. quoniam liber.& ibi Bal.C.de compensac.

Quãdo autem dica.res libe.traddita?vide.Ias.in l.si pro fundo.col.2.C.de transac.

Vide etiam Ang.ĩ §.fi.insti.de suspec.tuto.in fi.& in §. actionum in 7.col.de act.

Quid si vendo rem liberam ab omnibus decimis. dic ꝙ intelligitur de extraordinariis.Crem.sing.107.al.Bal.in l.fistulas §.fini.ff.de contrah.emp.

Emens scienter rẽ alienam an possit age.ad interesse.Alex. vol.4.cons.69.tenet ꝙ non.per no.in l.si fundum sciens.C.de euic.fac.ꝙ vult Ias.in l.nõ dubium col.13.C. de ll.dum ponit an ex contractu nullo debea.pœna. & quod vult in l. cum qs in fi.3.col.C. de iu. & fac. ig.dum dicit an ex contractu nullo oria.aliq. obl. fac.etiam quod vult. in l. pactum quod dotali vers.3.extende C.de pac.

Vide tamen contrarium.Cor.vol.3.cons.2.in 2.du.

Seruitute reali euicta.an venditor tenea.quanti minoris?vide Ias.in l.stip.ista §.si quis col.5.ff.de ver.obl. vbi tenet quòd sic.vide ibi per eum.

Si vendo fundum.cum omnibus iuribus meis intelligiᵗ solũ venditum,id quod est de natura rei.Ias.in l.quominus col. 26.ff.de flumi.

Quid si habeam in fundo iurisdic.an intellig. vendita.vide Sonz.in l.cum quid.col.1.si cer.pe.

An autem empto fundo intelliga.empta via ad ipsum fundum?vide Ias.in l.seruum.§.fi.ff.de leg.1.vbi dicit ꝙ nõ.al.tex. in l.in venden ff.de contrah.empt.& Bar.in l.1.ff. de serui.leg. addo Alex.vol.2.cons.194.in fi.

Limita nec dictum sit cum accessibus,&c.Cor.vol.2.cons. 154.fac.l.in lege.& quod ibi vult Bal.ff.de contrah.empt.

emens rem videtur eme.ius quod habet venditor.l. qui tabernas,ff.de contrah.emp.

Quod intellige qñ emptor sciebat qualitatem rei.Alex.qui multa al.vol.5.ꝯs.95.in fi.addo.Lud.Ro.no.ĩ ꝯs.396.Bolog. in cõs.2.col.5.seruitus aquæductus transit in emptorẽ etiam si nec dica.l.si aquæductus.& ibi Bal.ff.de contrah.emp.

Et in ma.an vendens rem. videa.vende. totam.an solũ partem quam in ea habet.vide Alex.in l.si domus §.fi.de leg.1.& aliquid remissiue.in l.1.C.qui te.fa.possunt.Lud.Ro.ꝯs.396.

Si ematius qđ qs hr̃ ĩ re.oportet ꝓbare.de iur.vẽdentis Alex.vol.2.cõs.187.& fac.qđ vult in vol.5.ꝯs.96.col.2. vbi dicit ꝙ cõcessiones principis nullum ius tribuunt. nisi ꝯstet qd ad principẽ spectabat.Oldr.ĩ ꝯs.164.Alex.ĩ l.loc⁹ de acq.pos.

Talis enim emptio valet.vt dicit Ias.ĩ l.3.§.1.in fi.ff.de acq. pos.al.l.ꝙ si nulla.iuncta l.ꝙ si sic.ff.de hr̃d.vel act.ven.&dicit bene face.l.si iactum rett.ff.de cõtrah.empt.Alex.in d.l.locus.

emptori nõ tene.venditor.dare instr̃a sue acquisitionis Ias. in l.quotiẽs.col.13.C.de rei vendi.al.l.titius hæres.& ibi gl.& Bar.ff.de actio.emp.& tex.cũ gl.in l.instr̃a. C.de fideicõ. Ant. Imo.in c.fi.de emp.& vend.& Bal.in l. 1.in fi.C.cred.euic.pig. nõ te.& in c.vasallus.in tit.si de feu.fue.cõtro. inter.do.& ag.

Tene.tamen illa ostende.vt dicit gl.in d.l.titius hæres.& ibi hoc.vult Bal..

imo tene. face. copiam emptori. ita in terminis vult Bal.in parte ꝯsi.250.al.d.l.titi⁹.fac.qđ vult Bal.in l.cetere.ff.fam.erc.

an autem cogi possit ad facieñ instr̃m vendi. vide ĩ.instr̃m facieñ est.§.1.

Si mando vt emas me talem rem pro decem.& emas ꝓ 20. etiam vtir̃.non repetis nisi decem.ita Pau.de cast.vol.2.cons. 157.Crem.sing.72.

emptio nõ ꝓ̃sumi.siᷓata.si venditor remanet in pos.r̃nden. de fructibus emptori.Alex.vol.2.cons.211.in prin. Idem.

emptor.nõ potest auct.propria.cape.pos.vt hr̃ in l.si ex stip. ff.de acq.pos.Bal.in l.si pater.C.de actio.emp.

vide limitac.ꝑ Alex.ibi.Ang.ĩ §.actionũ.col.7.de actio.Idẽ.

patientia tamen vẽditoris sciẽt.emptorem tene.& posside. habet vim traddic.l.2.C.de acq.poss.

Quod limita quando venditor teneba. tradde. alias secus. ita Alex.vol.5.cons.90. Idem.

emptio & venditio qñz promiscue ponũtur. & vnum pro alio.Cor.no.vol.2.cons.28.ver.nec ob. Idem.

Si scio ordinẽ datũ in ꝯs.de pretio graui,& vẽdã rẽ, teneor ad ĩteresse.Lud.Ro.sing.282.viđ Calca.ꝯs.13.el 2.col.pe.Idẽ.

emptor.post traditã sibi pos.potest expelle.illitos detentores Bal.in l.si mercedem.§.fi.ff.de act.empt. P.Andora.

emergens de nouo nouo indiget auxilio. l.si arbitro.§.1.ff. qui satisdar.cog.l.1.ff.de vẽt.inspic.Ang.inst.de libert.in prin. P.Andora.

emergens propriè appellatur illud quod respicit processum.Alex.in l.quod iussit.in ij.addit.de re iud.vide Bald.in l.2. C.de ord.iudic.vbi latè ponit quid dicatur emergens,& quid incidens. Idem.

emphiteusis perpetua præsumitur præcessisse solenniter:si diu fuit possessa res,tãquam emphiteutica,si res erat ecclesiæ: quia non præsumitur perpetua, sed vsque ad tertiam generationem.Balbus de præscr.par.3.q.10.n.35. B.Villal.

emphyteusis est contractus nominatus communem dicit in §.emp.q.2. P.Fich.

emphyteusis ecclesiæ potest cõcedi vltra filios & nepotes. com.dicit in §.emphyteusis.q.6.vers.Quæro. Idem.

emphyteusis ecclesiæ põt etiã ita cõcedi vt trãseat ad extraneos hæredes.Magis communem dicit Clarus in §.emp.q.6. ver.Sed nũquid.cõtr.Imola.in l.ex facto.ff.de hæred.inst. Idẽ.

emphyteusis si à laico simpliciter concessa sit, transit ẽt ad extraneos,sed ab ecclesia simpliciter ꝯcessa nõ trãsit ad extraneos. Magis communem dicit Clar.in §. E. Q.38.contr.dicit Corn.cõs.131.& cons.173.lib.2.Si tamen ab ecclesia concessa sit pro se & hæredib. quibuscunque & debitæ solennitates in concessione interuenerint, trãsibit etiam ad extraneos.cõmunem in §.E. Qu.48.ver.sed quæro quid si idem dicendum erit si ab ecclesia alicui pro se,& hęredibus & quibus dederit, concessa sit.communis in d.q.28.ver.idemque. Idem.

emphyteusis de sui natura est trãsitoria etiam ad fœminas. communem dicit ĩ §.E.q.32. etiam si ecclesiastica sit. ibidem. Si tamen emphyteusis concessa sit pro se,& filiis,tũc non veniunt fœminæ.communem in dicta q.32.vers. Sed quid.Claro tamen non placet. Idem.

emphyteusis data alicui pro se,& filiis masculis,vel pro se & descendentibus suis virilis sexus,eo casu non comprehendiᵗ filius masculus ex filia,cõem dicit in §.E.q.36.ver.Pone. Idẽ.

emphyteusis accepta pro se , & filiis nulla facta hæredum mentione,transit ad filios, etiamsi non sint hæredes patris.cõmunem dicit in §.emp.q.35.in prin.

Et hoc casu,etiam si filij repudient hæreditatem patris possunt nihilominus succedere in feudo.comm.in d.q.37.ver.Et ex hac.contra verò si emphyteusis concessa esset pro se, filiis, & hæredibus non transibit ad alios nisi etiam hęredes sint,neque poterunt hæreditatem repudiare,& in emphyt. succedere.Eadem q.37.vers.in secundo. Idem.

emphyteusis si finiatur sine culpa emphyteutæ, puta cursu temporis,vel finita generatione,potest ipse emphyteuta si viuit,vel ipsius filij vel etiã agnati petere à Domino vt emphyteusim in eorum persona confirmet seu renouet, etiamsi ab ecclesia concessa sit.imò si Dominus recusat,possunt appellare ad superiorem.communem dicit in §.emp.q.43. Idem.

emphyteusim quis accipiens pro se, & filiis descendentib. si vnus ex filiis recipientis cessauit in solutiõe canonis ꝑ triennium,ita ꝙ res cęcidit in commissum talis cessatio & caducitas obest etiam descendentibus,vel agnatis vocatis ex tenore primæ inuestituræ.communem dicit ĩ §.emp.q.8. ver.sed hic quæro. intellige , dummodo ea cessatio non sit facta in fraudem descendentium vel agnatorum. Idem.

in emphyteusi concessa hæredibus regula est ꝙ sub nomine hæredum etiam extranei includuntur. l. sciendum.l. hæredis appellatio.ff.de verb.signifi. & l.annalibus.C.de legat.ista verò iura, quæ ad hoc per doct. allegantur de numero hæredum videtur loqui,vt omnes veniant in infinitum,probatur etiam ista conclusio ex eo ꝙ nomẽ hæredes generale est,& in plures species distinguiᵗ,vt inst.de hæred. qualita.& differen. in prin.nã hæres dicitur,i.dominus.ĩ l.item Mela. §.legis.ff.ad l.Aquil.& secũd.istã ꝯclusionem arguit Ang.cõs.350.charissime frater,& procedit hoc,ẽt si dicatur pro hæredib.suis,l.stipulatio ista.§.si qs ita.ff.de verb.obl.not.Spec.in tit.de loca.§. nũc aliqua.ver.113.Bar.& doc.in l.Gallus.§.etiam.ff.de liber. & posthu.& Alex.cõs.9.vol.2.ista verò regula fallit, quando dr̃ de hæredib.masculis,tunc.n.non veniunt extranei, sed dũtaxat descendentes secund.Rayn.de Forliuio in dispu.incipi. quidam habeat duos filios, quem sequitur Bal. in l. Gaius.ff. sol.mat.& in d.l.Gallus.§.etiam in fi.dist. Bartol.quem refert cum concordantibus traditis ibi per eum Alex. & in l. quod dicitur.ff.de verb.obl.& cõs.105.perspectis.vol.1.coarctatur secundo prædicta cõclusio nõ procedere,quando aliqua cõiectura esset in contrarium,vt verba de extraneis hæredib.nõ intelligerentur,vt est tex.in l.ex facto.§.fi.ff.ad Treb.ibi.n.cõditio,si

ditio,sine hęrede decesserit,intelligitur tãtùm de liberis,quia illa ꝯditio ẽt si intelligeretur de extraneo hęrede quodãmodo impossibilis redderetur,vt declarat Ab. in c. in præsentia. de probatio.in prin.gl.Bart.& doctor.in d.§.fi.& Ang. consil. 305.& cons.265.Cumanus cons.125.Alex.cons.105.vol.j.& ꝯs.117.vol.2.interpretatur & limitatur postremo ista regula, quando emphyteusis fuisset concessa ab ecclesia alicui,& hæredibus suis, tunc quippe ad extraneos hæredes non porrigeretur.§.emphyteusim.in auth.de non alien.& not. Bart. in l.etiam.& ibi Alex.ff.sol.mat. & idem Alex.fatetur istam esse communem opi.cons.23.opportunè consideratis,vol. 1.Im. in d.l.ex facto.§.fi.Dec.in d.c.in præsentia.n.153.& seq.& cõsi.117.Affli.decis.100.vel ex Goza.cons.39.Ruin.cons.161. vol.1.Paris.cons.84.& 85.volu.4.& Boer.decis.268.num.7. Idem Viuius.

Emphyteusis si finiatur,quia finitæ sunt generationes,consanguineus emphyteutæ potest petere à Prælato , vt renouet emphyteusim,& facit iniuriam non renouando,& potest adiri superior per viam appellationis , vel quærelæ , vt compellatur renouare,Barb.in c.1.n.18.de locatio.dicit communem ex Bart.in l.ait Prætor.§.permittitur.ff.de aqua quotid.& æsti. Quam intelligit Panor.in c.bonæ el 2.de postul.prælat.n. 28. quando prælatus extraneo vult conferre,secùs tamen si apud se vult habere.Et vide octo limitationes ad istam communẽ per Corset. in addit Abb. ibidem in verbo , renouationem. B.Villal.

in emphyteusi concessa à priuato,ea lege,quo ad extraneũ hæredem non transeat idem concluditur:quia tunc etiam nõ confiscatur.Est commu.opi.secund.eun.ibid. M.Chærian.

emphyteusis ecclesiastica,facta cum debitis solennitatibus, etiam ad hæredes extraneos transit.Est com.opi. licet dubia, secund.Curt.iuniorem in cons.4.super controuersia.vol. 1.& vide quæ scribit Alex.cons.9.lib.2.

Emphyteusis acquisita à patre pro se & filiis,potest in testamento vni ex filiis tantum assignari,ceteris exclusis.Est mag. com.opi.teste Alex.cons.124.consideratis.vol. 5.cõtra Bart. in l.vt iurisiurandi.§.si liberi.de oper.libert. Contrariam opinionem dicit magis communem cum Bart.idem Alex.in cõsi.107.in causa Nicolai.in prin. vol.4.vide latiss. per Ias.in l.2. in vlt.q.C.de iure emphy.vbi s̃.omnes Doct.articulum disputat ad partes.& quæ habentur in apost.ad Alex.cons.8.li.3. Curt.tract.feud.4.part.nu.131. Idem.

emphyteusis concessa vsque ad tertiam gñationem expletam cõprehendit nõ solùm nepotes , sed ẽt pronepotes, si tñ cõcedat in tertiã gñationẽ:nõ cõprehẽdit nisi nepotes, Lud. Gozad.cõs.25.n.17.com.dicit ex Alex.cõs.125.vol.5.B.Vill.

in emphyteusi recipiẽs ab ecclesia rẽ propriam, nõ vt propriam,sed vt rem ecclesiæ,contractus non valet,communem dicit Franc.Ripa in l.si aliquam.n.34.ff.de acq.poss. Idem.

Emphyteusi finita per generationem,& nõ propter culpã, emphyteuta retinet melioramenta,communem ait Dec.consi.518.nu.2.& per totum. Idem.

emphyteusis ecclesiastica,quæ secundum consuetudinem solet dari vsq; ad tertiam gñationem masculinam,si datur vsque ad fœmininam , vel in perpetuum vitiatur pro parte pro qua nõ erat cõsuetudo:valet tamen quo ad aliam partem.Ias. in l.qui rem aliquam.C.de sacros.eccle.n.21.communem dicit.l.licet sibi non placeat.Decio tñ placet n.22.&nota vnam conclusionem per eum traditam ibi n.19.& 20. quod res ecclesiastica,quæ solita est dari in emphyteusim potest concedi absq; solennitate.ꝑ tex.in c.2.de feu.& ibi Abb.&solitũ ꝓbaᵗ ꝑ duas vices ꝯcessas intra xl.annos.ꝑ Bald.ĩ l.đ qb.ff.đ leg.Idẽ.

Emphyteusis ecclesiastica ꝓ filiis,& nepotib. trãsit ad eos: etsi sint hæredes.Cur.iun.cons.78.n.4.cõmunem dicit.Idem.

ADDITIO. An aũt per dicta verba trãseat ad filias fœminas,ad quas etiam emphyteusis ecclesiast.trãsit,vt habetur in §.emphyteusim.in auth.de nõ alie.& masculinũ cõcipiat fœmininum,vulg.iurib. Sali.videtur dicere ꝙ sic in l.2.C.de iur. emphy.in q.17.contrariam tñ opi.com.dicit Cors.in reper.ad Abb.in ver.emphyteusis facta pro se.Illud autem ꝙ masculinum concipiat fœmininum distinguit Archid.in c.si quis sua dente.n.4.cum duob.seq.17.q.4.cum addi.Superad. Sed si diceret pro se & liberis ad differentiam pro se & filiis,tunc contineretur filia fœmina,vt in latiori vocabulo Pet.de Anch.in consi.125.visis,n.2.Alex.cons.61.Super eo,per totum vol.1.

Amplia,etsi filius repudiet hæreditatem,Alc.de præsumᷓ.regul.1.præs.31.in prin.communem dicit.

Amplia secũdo,etsi ñ sit facta de filiis mẽtio:quia in dubio præsumitur & pro filiis recepta, Ias.in l. in emphyteuticariis, n.188.C.de iure emphyt.communem dicit.Et ideo cum indistinctè cõceditur,nõ transit ad hæredes extraneos.Curt. iun. cons.130.n.5.Communem dicit,& Dec.in cons.171.& Segura,magis cõmunem dicit,in l.coheredi.§.cùm filię.ff.de vulg. & pup.n.160.& Ant.Rube.in repet.l.Gallus.§.quidam rectè, de liber.& posth.ver.pen.colligiᵗ conclusio Dec.ex cõs.411.

Amplia istã secundam partem istius communis,quia sicut tacitè non cõprehendũtur hæredes extranei in cõcessione emphyteutica de reb.ecclesiæ:ita nec expresse potest concedi,vt ad extraneos transeat. Anton.Rube. in d. §. quidam rectè d.l. Gallus.ff.de liber.& posth.communem dicit ex Dec.cõs.71.

Restringe tñ istam ampliationem,si concedatur in perpetuùm cum solennitate,cap.sine exceptione, 12.q.2.quia tunc potest concedi vt transeat ad heredes extraneos,idem Anto. Rub.ex Dec.in d.cons.71.comm.dicit.

Et ex hoc dicit dictus Segu.ibi,ꝙ stante l.9.For.ll.titu.*de las mandas* ꝙ,stantib.liberis nõ potest testator tertiam bonorum legare extraneis:ꝙ si fiscus succedit in bonis defuncti, nõ succedit in d.tertiam:&ad corroborationem d.l.9.est l.25.tau.vide ĩ.in verb.fiscus,n.105.Et nota ꝙ emphyteusis priuati si sit concessa tali lege,ꝙ non transeat ad extraneum:si bona emphyteutæ confiscentur,non transit ad fiscum.Segu.in d.§.nu. 262.com.dicit.ex Bart.ĩ l.si finita.§.si de vectig.ff.de dam. inf.

Amplia istã restrictionẽ,si recipiatur emphyteusis pro se,& pro hęredib. quibuscunq;:quia tũc cõprehendũtur hæredes extranei.Ant.Rub.in d.§.qdã rectè.vers.ꝓ respõsiõe.com.đt.

Restringe istam ampliationem secundam:si aliàs sit apposita in emphyteusi clausula, & quibus dederit, quia tunc bene transit ad extraneos hæredes,Cur.iun.cons.130.n.2.com.đt.

Amplia tertiò,ꝙ pater recipiens emphyteusim ecclesiasticam pro se &filiis suis non potest vni donare,nec signare,Stephan.Bertr.cons.138.volu.2.quem refert,& sequitur Nic.in addi.Alc.in tract.præsc.reg.1.præsum.31.com.dicunt.

Amplia quartò,ꝙ pater non põt vni ex filiis prælegare emphyteusim.Alex.cons.24.vol4.magis com.dicit.Ias.autem in l.ĩ emphyteuticariis,đ iur.emph.C.n.211.distĩguit,quẽ vide.

Amplia quintò,ẽt si pr̃ recipit emphyteusim mediãte pecunia.Ant.Rube.in repetitio.§. qdam rectè.d.l. Gallus de liber. & posth.ff.ver.quartus casus.com.dicit,licet dicat in puncto iuris veriorẽ esse ꝯ̃riam per l.fi.ff.de assigna..liber.Idem. Vill.

Nota ꝙ emphyteusis cõcessa pro se,& filiis,non facta mentione de hæredib.nõ cõprehẽdit fœminas,Dec.in l.fœminę. de reg.iur.com.đt,&in ꝯs.336.n.3.quia in ꝯ̃ctib.appellatione filiorum non veniunt fœminæ.Bart.in l.1.ff.de verb.oblig.

Nota secũdò,ꝙ cum emphyteusis sit accepta per patrẽ pro se,& filiis,&hæredib.nõ põt succedere filius,nisi sit hæres.Ale. ĩ ꝯs.129.vol.5.& Io. Duran.in arte testan.ti.xj.cau.x.com.đt.

Nota tertiò , ꝙ si pater acquisiuit emphyteusim à priuato pro se,& filiis:tunc acquiritur filiis vt hæredib.Ant.Rubę.versi.quintus & vltimus casus,commu.dicit. Idem.

in emphyteusi concessa priuato comprehẽduntur naturales,nisi conditio concedentis aliud suaderet,secund.com.adsertionem Doct.quam sequitur,&citat Alex.in l.ex facto.§.si quis rogatus.ff.ad Treb.Abb.Deci.n.136.& Moder.in c.in ꝓ̃sentia.de prob.Contrarium verò tenuit Ang.in l.generaliter. §.cum autem.C.de institu.& substitu.qm̃ verba dubia in ꝯ̃ctibus interpretãda sunt ꝯ̃ illum,qui stipulatur,l.veteribus.ff.de pact.& verba in dubio ꝓpriè accipiũtur.l.1.§.is qui. ff.de act. & oblig. filius verò naturalis non dicitur propriè filius, ff. de his.qui sunt sui.& istam partem scribit esse veriorem Deci. in loco præcitato.Tandem ipse conatur præfatas opiniones ad bonam consonantiam,& concordiam reducere,quam videndum suademus,quia est verissima.

regulariter in cõcessione emphyteusis non habet locũ ius accrescendi,sed bene ius non decrescendi.Est com.opi.secun. Dec.cons.326.in casu proposito.circa prin. M.Chærian.

emphyteusis sine domini consensu facta renuntiatio, nullius est momenti,commune assero ex Ias.l.2.nu.24. C.de iur. emph.Matt.Afflict.in c. 1.n.42.& n.48. de vasall.qui contra constitut.in 3.lib.feud.ac Fel. c.quæ in ecclesiarum. de const. Curt.de feud.4.part.q.31.atque ante illos omnes Panor.in c. 1.de feud. E.Suarez.

emphyteusi,quã aliquis sibi,suisque liberis suscepit,renunciasse is videtur,qui patris bonis simpliciter renũciauit,commune asserunt Ias.in l.si non sortem.§.libertus.n.34.& n. seq. ff.condict.indeb.Viuius lib.1.opi.13 .in fi. E.Suarez.

emphyteusis ecclesiastica nõ transit ad hæredes extraneos secundum gl.in verb.etiam filios.l.etiam.ff.solut. matrim.allegans §.emphyteusim.in Authent.de alie.& emphyteu.collat.9.& hanc opi.magis communem esse scribit Alex.de Im. consulendo,in cons.23.n.4..in lib.1.ver.tertiò pro hoc. & in

conſ.89.in prin.lib.4.conſ.de qua ſententia ipſe Alexan.in d. l.etiam.& ibi additio in verbo,in eo cõſulere.latiùs tradit me minit quoque eleganter huius doctrinæ Apoſtillator ad con ſi.Alex.in verb.extranei.in conſ.120.in lib.1. kirchouius.

Emphyteoſis eccleſiaſtica ſi alicui cõceſſa fuerit, licet regu lariter in ea nõ admittantur hæredes extranei,quando ſit mẽ tio de hæredibus indefinitè:tamen ſecùs ſi in ea dictum ſit de omnib.hæredib.tũc etiam extranei venirent.Ita Bal.in d.c.in præſentia.ver.nota q̃ nomen hæredis.n.20.ext.de probat.cu ius ſententiam communiter Doct.probarunt,vti referunt A- lex.de Im.in conſ.185.verſ.vnde dicit ſingulariter. Bal.n.4.in 6.vol.conſ.Ludo.de Gozad.in conſ.27.n.22.circ.fi.& in cõſ. 59.n.15.ver. tamen ſi dictum fuerit pro ſe & omnibus hære- dib.veniunt indifferẽter omnes,etiam extranei.& Rol.à Val le,in d.conſ.96.nu.28.cum ſeq. kirchouius.

emphyteuſis eccleſiaſtica non poteſt alienari , niſi in quatuor caſib.Cur.iun.in conſ.130.n.3. communem dicit. Clar. in §.emphyteuſis. Bonacoſſ.

emphyteuſis nõ tranſit in fiſcum in caſibus,in quib. ad extraneos tranſire non poteſt.cõmunis eſt opi.Soarez ver.emphyteuſis.nu.75.Gabriel.conſ.123.nu.6. Bonacoſſ.

emphyteuſis non incidit in commiſſum,antequàm dominus declaret emphyteutam cecidiſſe:communis eſt opi. Soarez verbo emphyteuſis.n.84.Et dominus directi, licet canonem recipiat præteriti temporis,nõ ideo minus ceciditſe emphyteutam vult.licèt ſecus ſi futurum.communis eſt. ibi. nu. 85.idem ſi dominus recipiendo præteritum canonem non ſit proteſtatus.communis eſt opi.ibi,nu.87. Bonacoſſ.

emphyteuſis alicui & eius filiis conceſſa,non pertinet ad fi lias.commune aiunt Dec.conſ.336.n.3.Loazes in l. filiusfa- milias.§.diui.n.68.ff.de leg.lib,1.Ioannes.de reb.quotid.c.3. magis commune cenſet Alex.in l.qd̃ dicitur.n.24.ff.de verb. oblig.Iaſ.in l.2.nu.193.C.de iure emphy.& in l. ſi quis id qd̃. nu.23.ff.de iuriſd.om.iud.Did.à Couarru.lib.2.reſolut.c. 18. ſed falſum,atque iniquum oſtendit Arius Pinel.in l.2.num.9. C.de bon. mat. quem nos alibi multis argumentis iuuamus. E.Suarez.

emphyteuſis alicui,& eius legitimis hæredibus indulta ,proximos tantum ab inteſtato ſucceſſuros, non & extraneos teſtamento inſtitutos admittit. commune aiunt Curt. iun. in l. vna.n.11.C.quand.non petent.part.latè.Pinel.in l.2.nu. 9.C. de bo.ma,vt & illa emphyteuſis,quę alicui & eius hæredibus accepta ſimpliciter eſt , extraneos hæredes omnino reſpuit. quod receptum eſſe in literas miſerunt Alex.conſ.23. libr. 1. Pariſ.conſ.84.& conſ.85.lib.4.& qui multos cumulant,& cõ trarium receptius teſtantur Iul.Clar.de emphy.q.28.ver.tertius eſt caſus.& Viuius lib. 1.opi.99. Idem.

emphyteuſis alicui , & eius hæredib. conceſſa ad fœminas ſpectabit.commune ait Berous q.18.in prin.Iul.Clar. de emphy.q.32,ver.hæc.tamen concluſio. Idem.

emphyteuſis alicui,& eius liberis quà maſculis,quà fœmin. eo in loco ꝯceſſa,vbi ſuperſtitibus maſculis fœminæ exclud. ad maſculos tantum perueniet, & in eorum defectum ad fœ minas attinebit.commune inquiunt Curt.iun.conſ.171.n.3. Brun.de ſtatuto exclu.fœmi.in art.8.q.22. Idem.

emphyteuſis alicui&eius filiis recepta ad naturales liberos non pertinet,commune affirmant Alex.in l.ex facto.§.ſi quis rogatus.ff.ad Treb.Viuius lib,1.opi.100. Idem.

emphyteuſis,quæ in aliquem collecta eſt,atq; in eum dein de,qui ab ipſo nominabitur,ad omnes hæredes tum teſtato, tum inteſtato ſuccedẽtes ſpectat,ſi nemo nũcupatus reperia tur,commune pronuncio ex Alex.conſ.222.n.3.libr.6.Doct. conſ.542.n.3.Soc.in l.1.§.per procuratorẽ.n.5.ff,de acq.poſſ. Iaſ.in l.ſtipulatio iſta.§.ſi quis ita,n.2.ff.de verb.obl.Hip.ſing. 580.atque id ſanè & æquum & bonum eſt. Idem.

emphyteuſis ab aliquo ſibi,& filiis,& hæredib. excepta nõ pertinet ad filium nõ inſtitutum,vt commune aiunt Alex.cõ ſi.129.lib.4.Io.Duran.de art.teſta.ti. 11.caut.x.latè Iul.Cla,de emphy.q.37.Viuius li. 1.opi.132.ad finem,vnde qui talis em phyteuſis bona poſſidet,hæreditati patris ſeſe immiſcuiſſe cẽ ſetur,vt rectè commune ponit Viuius vbi ſuprà. Idem.

emphyteuſis in plures ſimpliciter collata ſingulis quibuſ- que eorum pro virili portione cẽſetur elargita, vt commune ponit atque accuratè declarat,vir magna laude dignus,ac mi hi chariſſimus Io.Ronchegallus Gioldus in l.eandem,n.228. cum ſeq.ff.de duuobus reis. Idem.

emphyteuſis accreſcendi ius non admittit,vt frequentibus interpretum calculis comprobatum refert Dec.conſ.326.n.1. & qui benè explicat Iul.Clar.de emphy.q.39. Idem.

emphyteuſis eccleſiaſtica ſi perſonarum,aut legitimũ modum,aut conditionem iuſtã egreditur,ea fini,qua poteſt, valet,illa,qua nequit euertitur,commune ponit Iaſ.in auth.qui rem aliquam,n.21.C.de ſacroſ.eccl.Tiraq.de retract. cõuen. in fi.operis nu.144.latè Iul.Clar.de emphy.q.6. Idem.

Emphyteuſis eccleſiaſtica indiſtinctè non tranſit ad extraneos hæredes,commune placitum ait Dec.conſ.171.& Cur. iun.conſ.130.n.5.magis commune affirmant Segura. in l.co hæredi.§.cum filiẽ.n.160.ff.de vulg.& pup.Rub.in repet.§.q- dam rectè.l.Gallus.ff.de libe.& poſthu.& ante eos Alex.con- ſi.clj.viſo themate.in fi.lib. 2. Quod etiam procedet cùm alicui,& eius hæredib.conceſſa fuerit, receptum enũciant Soci. iun.conſ.11.n.1.lib.3.Gozad.conſ.39.n.6.& ſeq.& qui latius hac de re agit Iul.Clar.de emph.q.28.ver.tertius eſt caſus, cũ ſequentibus,vbi multos ac multa in cõtrarium adducit,& tã dem hoc magis commune aſſeuerat,limitabis tamẽ vt iſthęc non habeant locum cùm emphyteuſis eccleſiaſtica alicui,& quibuſuis eius hæredib.ritè conceſſa erit, vt receptũ ait Did. à Couarru.quem refert,ac meritò probat Iul.Cla.d.q.ver.ſed quæro quid ſi ab eccleſia.limita. 2. cùm alicui & eius hæredi- bus,& quib.ipſe illam dederit, hæcce emphyteuſis eccleſiaſti ca indulta erit , quemadmodum frequenter probari author eſt Curt.iun.conſ.4.nu.1.& conſ.103.nu.2. Idem.

emphyteuſis eccleſiaſtica, quæ in aliquem & eius filios cõ fertur,vni ex filiis à patre nec donari poteſt,commune effan tur Bertr.conſ.138.lib.2.Alc.de præſump.reg.1.præſump.31. Quin nec prælegari poterit, vt receptius affirmat Alex. conſ. 24.lib.4. amplia & ſi huiuſmodi emphyteuſis ob pecuniæ interuentum data fit.commune ſcribit Ant.Rub.in repet.§.qui dam rectè.l.Gallus.in fi.verſ.quartus caſus.ff.de lib.& poſth. Idem.

emphyteuſis eccleſiaſtica , quæ filiis & nepotibus cõceſſa eſt,ad illos licet inſtitutione non honeſtatos redit commune ponit Curt.iun.conſ.78.n.4.Quin & ad eos etiam tunc perti nebit cum hæreditatem repudiaſſe ponentur , receptum prodit Alc.de præſum.reg.1.præſump.31.in prin. Idem.

emphyteuſis eccleſiaſtica , quæ ad extraneos hæredes non tranſit,ad fiſcum cum aliis emphyteutæ bonis confiſcatis nõ deferetur,commune aſſeuerat Alex.conſ.23. prima conſideratione,in fi.& ſeq.lib. 1.& qui vberius hanc rem agit Iul.Clade emphy.q.29. Idem.

Emphyteuſis quibus in caſib. alienari poteſt,in eos alienari nequit, qui ipſo emphyteuta potentiores habentur , acſunt, commune aiunt Iaſ.in l. vlt.n.90.&n.99.C.de iu.emph.Grat. conſ.80.n.2.lib. 1.& qui potentiorum nomine clericos,curiales,milites,& ſimiles comprehendi tradit Iul.Clar.de emphy. q.22. Idem.

emphyteuſis abſq; domini conſenſu alienata,niſi &tradita ſit,non committitur,commune aio ex Iaſ.in l.vlt.n.132.C.de iur.emphy.Tiraq.de retract.lig.§.1.gl.2.n.43. & idem teſtatur latiùs cumulãter Iul.Clar.de emph.q.13.ver.ſed nũquid. Viuius lib. 1.opi.117.Idemq; erit tametſi conſtituti clauſula apponatur,vt verius,&æquius arbitror cum Alc.in l.1.n.27. & in §.ſi vir vxori.n.60.in fi.ff.de acq.poſſ.Guid.Pap.deciſ.cj. Ant.Gomez.in l.45,Tauri.n.95.quamuis contrarium recep- tius eſſe agnoſcam ex Iaſ.vbi ſ.& ex Tiraq.de conſtit.par.3.li mit.26.Si verò emphyteuſim ſemel tradiderit,etiam retrò eã confeſtim emat,atq; accipiat,iſtius iure prorſus euertetur,cõ mune affirmant Iaſ.in l.cũ dubitatur.n.135.C. de iure emph. copioſius Iul.Clar.d.q.13.ver.ſed quid ſi emphyteuta. Idem.

Emphyteuſis ſi alienetur non ideò minus fit caduca,quod ſalua domini voluntate dicatur alienata,vt frequenter excep tum teſtantur Iaſ.in 2.lect.rub.n.25.ff.ſol.mat.Rip. in c.cum M.n.8.de conſtit.& ſi mihi aliud æquius ac melius eſſe videa- tur, parumque differre arbitror num hoccè modo alienatio fiat,an ſaluo domini conſenſu. qua in ſpecie nõ committitur emphyteuſis,vt commune dogma effatur Rip.vbi ſ.quidqd Iul.Clar.tradat de emph.q.13.verſ.item quæro, ſed hac de re alibi copioſius. Idem.

emphyteuſis,quæ alicui & quibus ipſe illam dederit cõceſ ſa eſt,rectè atq; impune inſcio domino alienabitur, commune ait Dec.conſ.164.n.3. vt illa abſq; dubio impunè diſtrahe tur, cuius vẽditio in ipſius ꝯctu diſertè permittitur, commune renũciat Torniel.in rub.n.156.ff.de verb.obl.& illa ẽt alie nata nõ cõmittetur,cuius alienatio in emphyteuta maiorẽ ac potẽtiorẽ exp̃ſſis ꝯctus verbis interdicit,quemadmodũ crebris doctorũ ſuffragiis ,pbatũ ſcribit Ruin.ꝯſ.203.n.6.li.j.Idẽ.

Emphyteuſis nõ antea committitur, quàm dominus illius directus id ſe velle declarauerit , commune aiunt Curt.iun. conſ.119.n.2.& conſ.149.n.3. ac latius Iul.Clar.de emphyt. quæſt.9. Idem.

Emph

Emphyteuſis,quæ ſemel commiſſa eſt,nõ ideo minus cõmiſſa intelligetur,quod dominus,poſtea ſcienter penſionem accipiat proteſtatus de commiſſione,quam ſe indulgere nolle dicat cõe aiunt Corn.conſ.40. litera 1.libr.4. Iaſ.in l.ſi poſt moram,n.4.ff.de eo quod cer.loco intellige tamen ſi tranſacti temporis ſolutionem duntaxat acceperit. nam ſi futuri etiam temporis penſionem receperit,nihil oberit conteſtatio quin culpa remiſſa videatur,commune inquiunt Gig.de pen ſion.q.73.in fi.Ruin.conſ.cx.n.4.&conſ.151.n.12.lib.1.Intel lige ſecundò,quod ſi nulla proteſtatio interuenerit,ſola præ teriti temporis ſolutio admiſſa ſuſceptam culpam diluet, vt receptum eſſe prodiderunt memoriæ Gyg.d.q.73.nu. 3. Iul. Clar.de emphy.q. 10.ver.aut verò ſumus,quamuis Salic. in l. 2.num.14.C.de iur.emphy.contrarium frequenter placitum effutierit. Idem.

emphyteuſis à maioratus,ſeu primigenij poſſeſſore conſti tuta,non eſt ipſi ſuperſtes, commune pono ex iis quæ tradũt Ant.Gomez.in l.40.Tauri.n.84.& vir elegantis ingenij,atq; eruditionis Arius Pinel.in l.1.par.3.n.65.C.de bo.mat.Idem.

emphyteuſis iiſdem finitionibus metienda eſt,quibus feudum, niſi vel aliter iure communi expreſſim diſponatur, vel ſanctiones de feudo multum,lateq̃ à iure communi abhor reant,vt frequenter placitum affirmant Soc. conſ. 157.non inutilis.lib.2.Turz.opi.164.Iul.Clar.de feud.q.3.verſ. & hæc quidem.ac Viuius lib.2.opi.29. Idem.

emphyteuſis in re propria conſtitutæ confeſſio non infert dominij iacturam,in id enim frequenter iuiſſe teſtatur Franc. Rip.in l.conditionis.nu.23.C.de pact. Idem.

emphyteuſis emptor ni ſe expreſſim ad pẽſionem obligauerit,nõ cogetur illam ſoluere,vt commune recenſeo ex Iaſ. in l.2.n.150.& n.154.C.de iure emphy.ac Matth. de Afflict. deciſ.95.nu.3. Idem.

emphyteuſis plurium annorum futurus canon inuito domino ſolui nequit,commune ait Dec.in l.cum tempus.n.8.ff. de reg.iur.Aret.in l.qui Romæ in prin.ff. de verb.obl.Iaſ. in l. 2.nu.66.& ſeq.C.de iure emphy. Idem.

Emphyteuſis hereditaria ſequitur hereditatem,&venit cũ ipſa hæreditate reſtituenda.Ita cõmuniter determinant Doc. in l.ſi patroni,in prin.vt ibi per Alex.ff.ad Treb.Soc.iun.in cõ ſi.79.nu.16.vol.4. E.Muſcul.

emphyteuſis ſuſcepta pro ſe , & filiis maſculis & fœminis (ſtãte ſtatuto excludẽte fœminas à ſucceſſione , propter exiſtẽtiam maſculorũ)intelligitur ordine ſucceſſiuo:& ſic tranſit ad filios maſculos primò,& eis deficiẽtibus, poſtea ad fœminas.Ita voluit Bart.in l.vt iuriſiurãdi.§.ſi liberi. verb. idem prædicta vera niſi eſſet ſtatutum.ff.de oper.libert.Ita etiam firmat Salyc.in l.2.q. 17.verſ.ſed dubitari potẽſt.C. de iure emphy.vbi allegat Bart.in d.§.ſi liberi. Et licet ille, paulò poſt videatur intelligere dictum Bart. quando fuiſſet dictum(& hæredibus)hoc tñ nõ obſtat,vt declarat Soc.iun.in conſ.79.n.9. vol.4.Vbi refert Io.de Imo.in cap.potuit,prope fi.ver. aduerte quia ſi quis,&c.de loc.Et hãc opinionem,allegãdo prædictam doctrinam Bart.firmat Alex.in l.hæredes mei. §. cum ita mihi.ver.benè facit, &c.ff.ad Treb. & ibi idem ſequitur Ripa n.76.allegãdo Bart.in d.§.ſi liberi,vt per eum.Et ita etiam cõſuluit Bar.in conſ.60.n.3.vol. 1. Quam deciſionem refert, & ſequitur Iaſ.in l.2.ver.quam deciſionem.C.de iure emphy.n. 191.& eam realiter firmat inſignis Moder.And.Alc.in tract. de præſump.reg.3.præſum.32.n.7.dum ſe remittit ad Bart.in d.§.ſi liberi,dicẽs hanc opinionem Bart.eſſe receptam, &c.& illam etiam in effectu ſequi voluit Corn.in conſ. 145.per totum.vol. 1. E.Muſcul.

emphyteuſi finita per generationem,deſcẽdentes poſſunt petere cõfirmationem,& appellare,ſi nõ confirmãtur:vnde ſolitum cõcedi per eccleſiam ſi finita linea reuertitur ad eccleſiam,illa tenetur inueſtire proximiorẽ, & hæredem eius, qui vltimo loco deceſſit. Vt eſt doctrina Bart.trita, & communiter approbata in l. 1.§.pmittitur.ff.de aqu.quotidiana& eſtiu. Tradunt Canoniſtæ maximè Ab.in c.bonæ.de poſtul.Prælat. Quam opinionem firmat plures alios allegando Soc. ſen. in conſ.99.volu.4.cum concordantibus,vt per Iaſ.in l.2.ver.ex hac deciſione.C.de iur.emph.Et communem ponit Soc.iun. in conſ.79.nu.27.vol.4. E.Muſcul.

emphyteuſis conceſſa pro filiis vtriuſque ſexus (ſtante ſtatuto,q̃ ſtantib.maſculis, fœminæ non ſuccedant)nõ deuenit in fœminas ſimul cum maſculis,ſed ordine ſucceſſiuo.Sed ta li ſtatuto,vel conſuetudine nõ ſtante,ſecus eſt,quia tunc talis conceſſio pertinet ad fœminas ſicut ad maſculos.Ita eſt doctrina Bar.communiter recepta in l.vt iuriſiurãdi.§. ſi liberi.ff. de oper.libert.vt atteſtatur Soc.iun.cum multis concor.in cõſi.82.nu.9.vol.4. E.Muſcul.

Emphyteoſis eccleſiaſtica conceſſa in perpetuum trãſit ad extraneos hæredes.Bald.in l.2.n.6.C.de iure emphyte.& in c. 1.§.quidam obligauit.ver.ego de facto fui cõſultus nu 2.tit. de feu.dato in vicem legis commiſ.in vſib.feud.allegans tex. in §.licẽtiam.in Auth.de alie.& emph.colla.9.vbi ex noua cõſtitutione datur licẽtia,vt emphyteoſis ab eccleſia perpetuò cõcedatur.& per cõſequens etiam vltra deſcendentes,qui interdum nõ ſunt hæredes in perpetuum.gl.in §.adeò. in verb. auferre licet.Inſt.de locat.& conduct.&per multas alias rationes quas paſſim Doct.afferũt.Sed magis cõmunis opi.Doct. reprobata Baldi ſententia,eſt in contrarium.Alex.de Imol. in d.l.etiam.n.4.ff.ſol.mat.& conſ.9.n.9.in lib.2.conſ.Phil.Dec. in c.in præſentia.n.48.& in conſ.171.n.6.ver.non obſtat ſucceſſiuè.& Lud.de Gozad.in conſ.39.n.8.quia d. §. licentiam. vtens verbo,perpetuè,intelligitur in infinitum, quantum ad numerum hæredum , ſed reſpectu qualitatis hæredum ibi nil innouatur,ſed attenditur quod aſſeritur in §.emphyteoſim.in Auth.de non alie.aut permut.reb.eccleſ.colla.2. Et ſic cõcedi poteſt filiis,nepotib.&omnibus deſcẽdentib.in infinitum, nõ tamen extraneis.Ita poſt alios declararunt valdè pulchrè, Alex.de Imo.in d.conſ.9.d.n.9.atteſtans hanc veriorem Doc. ſententiam eſſe.Philip.Dec.in d.c.in præſentia.n.48.Lud.Gozad.in d.conſ.39.n.8.& Rol.à Valle,in conſ.96.n.18. qui inquit,hanc Doct.eſſe opinionem n. 19.in 1.part.conſ.Kircho.

emphyteuſis potius præſumitur quàm cẽſus,ſecũdum cõmunem per Burſ.conſ.56.n.8.lib. 1.Clar.§.emphyteuſis. q. 1. ver.ſed pone.quam concluſ. dicit procedere fauore eccleſiæ idem Burſ.conſ.26.nu 20.eod.lib.ſecundum communem.

in emphyteuſi nouiter conceſſa,vel iam effecta paterna,an locum habeat ius accreſcẽdi vno ex emphyteutis decedẽte: vide Dec.cõſ.263. vbi etiam an emphyteutæ poſſint inter ſe diuidere inſcio domino. & an emphyteuſi cõceſſa alicui pro ſe & deſcẽdẽtib.maſculis,comprehẽdatur filia:Dec.cõſ.319. Et dic q̃ emphyteuſi plurib. conceſſa, vt conceſſa pro virili. Et q̃ñ ius accreſcendi habeat locum, & ſolui debeant melioramẽta hæredib eorum quibus finita eſt linea.Dec.conſ.326. & ibi quid ſi facta fuit inſolidum,& emphyteuſis finita,qualiter & quando renouari debeat.Dec.cõſ.328.Plura alia in materia emphyteuſis,vide per eundem Dec.conſ.411. Et qualiter cognoſcatur contractus emphyteuticus Alex. conſ. 117. lib.4.Et qñ quis accepit emphyteuſim pro ſe,& liberis ſuis p lineam maſculinã deſcẽdẽtib.&decedat relicta filia,an ipſa ad mittatur tanquã deſcendens ex maſculo,vel repellatur prout faceret deſcendens ab ea.vide Caſtrenſ.in l.maritus.C.de procur.vbi decidit quòd non admittatur. Put.

emphyteoſis ſi cõceſſa fuerit alicui cum clauſula , & quib. dederis,&c.tranſit ad extraneos hæredes, maximè quãdo hæres extraneus eſſet inſtitutus in teſtamento.Et hanc communem omnium Doct.ſententiam eſſe referunt Curt.iun.in cõſi. 1.col. 1.& in conſ.4.col. 1.& Rol.à Valle,in conſ.42.n.9. & 10.in Tom.1.conſ. Kirchouius.

emphyteuſi finita propter generationem,& reuerſa ad dominũ:deſcendẽtes,ſeu hæredes iſtius emphyteutæ, ſeu generationis finitæ poſſunt petere cõfirmationem & ſi dominus denegauerit,poſſunt appellare ad ſuperiorem,pariter, ac implorare officium iudicis pro reuocatione prædicta facienda ſecundum doctrinã Bart.in l. 1.§.permittitur.ff.de aqua quotidia.& æſti.communiter approbatam à Doct.vt refert Barb. in c.ex reſcripto.de locat.& cõducto,Marſ.in ſing.419.Boer. deciſ.cvij.circ.fi.& Ripa in tract.de peſte in ti.de remediis preſeruatiuis contra peſtem.n.260.cum aliis ſeq.Iſtam communem ſequitur etiam nouiſſimè poſt alios relatos per eum Pariſ.cõſ.118.n.55.lib. 1.Limitatur primo præallegata communis opi.quãdo eſſent extranei hęredes inſtituti,vt per Marſ.in d.ſing.419.circa fi.& ꝗ.quãtum tempus debeat peti cõfirmatio iſta,vide Alex.& Pariſ.declarãtes in add.ad Bart.in d.§.permittitur.vbi etiam dicit in fine.add.ipſe Pariſ.q̃ deſcendentes poſſunt petere reuocationẽ emphyteuſis, etiam ſi aſcendentes fuiſſent priuati,eò quia veniſſent contra cõuentiones. Limitatur præfata communis vlterius per Iaſ.in l.2.nu.21.C.de iu. emphy.habere locum,quando emphyteuſis expiraſſet ob generationem finitam,ſecus ſi ob canonem non ſolutum:Aliàs verò declarationes ad iſtam communem ponit Corſet.in add.Abb.in verſi.renouationem.in c.bona ſecundo,de poſtulatio.prælat. F.Viuius.

Emphyteuſis , in emphyteuſi eccleſiaſtica filios non hæredes non ſuccedere:ſecundum communem dixit Pariſ.conſi. 48.numero 10.libro 4. docto.in apoſtill.ad Alexand. conſil. 129.colum. 2. libro 5. pro cuius rei & quæſt. intelligentia:

vide

vide quæ ſcribit Rom.cõſ.35.vbi quærit,an emphyteuſis de qua ibi tranſire poſſit in filios licet non hæredes?& alleg.glo. teneñ ꝙ non.in l.etiam ff.ſol.ma.Alex.aut̃.d.conſ.129.col.2. lib.5.loquitur in emphyteuſi eccleſiaſtica,& dicit eam tranſire etiam ad filios non hæredes,ſecus tamen in conceſſa à priuato,cum ipſa ſit tranſitoria ad quoſcunque hæredes,& ideo pro filiis vt hæredibus accepta cenſetur, teſte Bar. qui communiter approbatur,in l.gallus.§.1.n.9.ff.de lib.&poſth.in l.ſi tibi §.ſi pactus.n.9.ff.de pac.quam ſequitur Dec.conſ.149.colum.1.licet.vt ſupra dixi,doc.in apoſtil.ad Alex.d.conſ.& Pariſ.vbi ſupra teneant filios non hæredes in emphyt.eccl. non ſuccedere ſecundum communem ibi relatam.

Emphyteuſis quando eſt conceſſa fœminæ, & ſic à principio eſt fœminea:ſi in ipſius cõceſſione ſit mentio de filiis,veniunt etiam & fœminæ, quod probatur, ex communi concl. quæ habet,ꝙ licet fœmine in feudis non ſuccedant tanquam incapaces:c.1.qui feud.dar.poſſ.limitatur tamen ea concl.locum non habere in feudo materno,ſeu fœmineo,quod originem ſumpſit in fœminis,gl. in §.& quia videmus.qui feud.dare poſſ.tex.in c.1.de nat.ſucc.feud.ita in emphyteuſi concludit Rol.conſ.76.n.6.& n.[illegible] & ſeq.lib.3.vbi dicit cõem, quam declara.vt per eum ibi,vbi ponitur caſus de emphyteuſi conceſſa fœminæ,pro ſe ſuiſque filiis,&queſtio eſt,inter neptem ex filia,& nepotem ex filio.

emphyteuſis cõtractus nominatus eſt,vt commune ait Iaſ. in prælud.feud.nu.34.in fi.hodieque ex communi loquendi vſu idem cum libellario cõtractu habetur,atque iiſdem regulis vterque metitur.commune inquiunt Dec.conſ.146.nu.2. Pariſ.conſ.77.n.12.lib.3.Tiraq.de retract.municip.§.34.gl.1. n.1.& ſi propriè libellarius cõtractus tũc ſit,cùm res emphyteutica ſit ab eo,qui directè dominus non eſt,emphyteuſis vero,cùm à vero,&recto domino res in emphyteuſim concedi tur,vt frequẽter placitum ſcribit Iaſ.in l.1.n.29.C.de iure emphyteu.Differt autem à cenſu,quia cenſus dominium quà vtile,quà directum confert,emphyteuſis vtile duntaxat. commune renunciant Ab.in c.conſtitutus.n.29.de relig.dom.Iaſ. in d.l.1.nu.39. Suarez.

emphyteuſis eccleſi.quin alicui,& omnib.eius deſcendentibus concedi poſſit,nemo iure ambiget.commune inquiunt Alex.conſ.cx.lib.iij.Gozad.conſ.xxv.nu.20.ver.ad decimum Iul.Clar.de emphyteu.q.6.ver.quæro vſque ad quã. vt & dubitatio nulla eſſe debet,quin ea alicui & extraneis eius hæredibus expreſſim præſtari poſſit. commune dogma atteſtatur Soc.conſ.266.n.33.lib.2.Grat.conſ.128.n.6.lib.2.& ſi perperam aliud receptum aſſeruerint Alex.in l.etiam.n.3.ſol. mat. Rub.in l.Gallus.§.quidam rectè.n.197.& nu.203.ff.de lib.& poſthum.quos meritò refutat Clar. d.6. verſic. ſed nunquid. Suarez.

emphyteuſis recepta à priuato in qua appoſitum eſt verbum hæres,quid operetur tale verbum?dic,vt per Rol.conſi. 53.col.fi.poſt med. lib. 3. Quid in emphyteuſi recepta ab eccleſia pro ſe & hæredibus vide ibi.

emphyteuſis. Renũtiatio ſeu repudiatio patris facta de iure emphyteuſis,an poſſit filij,præiudicare,& dic,vt per doc.in apoſtil.ad Rom.cõſ.35.poſt n.4.vbi Rom.quærit an patruus: ius emphyteuſis ſuæ nepti legare potuerit?&concludit ꝙ ſic, pro qua q.vide Iaſ.in l.2.q.22.& q.vl.C.de iur.emphy. Afflic. in c.1.nu.21.de ſucce.feud.Tiraq.de vtroq.retract.tit.1.§.11. gl.6.n.23.&ſeq.doct.in apoſtil.ad Alex.conſ.8.n.15.lib.3.vbi quæ ſit communis.opi.

Emphyteuſis an legari poſſit domino irrequiſito?dic, vt ꝑ Alex.conſ.9.num.10.lib.2.vbi doc.in apoſtil.diſputant,& an emphyteuta poſſit donare ius ſuum emphyteuticum & melioramenta?vide Iaſ.in l.fi.num.60.C.de iur.emphy.vbi concludit ꝙ ſic,quam concl.declara,vt per eum ibi à n. 66. vſque ad 70.poſt ſpec.tit.de emphy.§.nunc aliqua.n.131.vbi diſputat in vtranque partem,quain q.Abb.conſ.74.n.3.ſtat pro negatiua,nõ poſſe donare legare,ſeu aľr transferre,nec etiã permutare,ſpec.autem d.tit.n.151.dicit ꝙ nõ poteſt alteri in emphyteuſim dare ſine conſenſu domini,cuius contrarium ſcribit Alex.conſ.120.col.fi.lib.1.qui reprehenditur per doct. in apoſtil.ibi.Quid de diuiſione in feudalibus& emphyteuticis: an etiam ſine conſenſu domini permittatur?& dic, ꝙ ſic, vt ꝑ Alex.conſ.189.nu.3.lib.2.nam concl.declara,vt ibi nu. 7.nu. 13.& ſeq.

EMPHYTEVSIS.

Summaria.

In generali omnium bonorum obligatione, venire etiam bona emphyteutica:contra ſent.Lud.Roma.q.1.

Emphyteutam finita emphyteuſi,retinere ſeruitutes acqſitas,impẽſas & meliorationes:vel certè earũ eſtimationẽ.q.2.

emphyteutam alienãtem partem emphyteuſeos,irrequiſito domino,nõ cadere à tota emphyteuſi, ſed amittere ſolam partem alienatam:ad inſtar vaſalli,ſeu feudatarij.q.3.

Magnam eſſe cognationem,&affinitatem inter feudum & emphyteuſim.ead.q.

emphyteutam alienãtem cum clauſula:ſemper ſaluo & reſeruato aſſenſu domini,& non aliter nec alio modo,non priuari iure ſuo.q.4.

emphyteutam propter ceſſationem in ſolutione canonis, poſtquam dominus declarauerit velle ſe rem cadere in commiſſum,ipſo iure priuari feudo emphyteutico.q.5.

Purgationem moræ, ſtricto iure non admitti, vbi propter non ſolutum canonẽ,domino volente res emphyteutica cecidit in commiſſum:æquius tamen eſſe,admitti.q.6.

emphyteutam eccleſiæ,vel priuati poſſe purgare moram,licet appoſita ſit in inſtrumẽto clauſula,rato manente pacto:ſecùs ſi iuramentum ſit appoſitum.q.7.

emphyteuſim eccleſiæ,de ſui natura non tranſire ad hæredes extraneos:ſed tantùm ad filios & alios deſcendentes:Niſi aliud dicatur ſpecialiter, & exprimatur in legitima conceſſione.q.8.

emphyteuſi minus ſolenniter conceſſa,putà,pro ſe &hæredibus,non intelligi,neque contineri extraneos.ead.q.in fi.

In emphyteuſi non habere locum ius accreſcendi,ſ.data& conceſſa pluribus ſimul,ab initio.q.9.

Argumentum de emphyteuſi ad feudum,& econtrà valere. Maximè cùm diſpoſitio feudalis non eſt contra regulas iuris communis.Licet quidam diſſentiant.q.10.

QVAESTIO I.

Quæro,An in generali obligatione omnium bonorum veniant bona emphyteotica?Reſp.Licet Lud.Ro.in l.ſi conſtante.in prin.ff.ſolut.mat. exiſtimet ꝙ non obligenter bona emphyteotica:tamen contraria ſententia crebriori calculo recepta eſt, quam tenet ibi Bart. ꝙ ſcilicet ſub generali omnium bonorum hypotheca veniunt quoque bona emphyteotica, vt firmat ibi Alex.Eandem dicit eſſe communem Matthæ.de Afflict.in deciſ.191.nu.3.

QVAESTIO II.

Quæro,An emphyteuſi finita emphyteota perdat ſeruitutes acquiſitas, impenſas & meliorationes? Reſp. Communis eſt concluſio,ꝙ non perdat, ſed poteſt eas vel earum æſtimationem retinere,ita tenet Bald.& Doct.in l.ſenatus.§.Marcellus.ff.de leg.1.& ibi in ſpecie Lancelot. Deci.Eandem ſententiam firmat idem Bald.in c.1.§.ſi vaſallus.n.1. hic finitur lex. Pau.de Caſt.Auth.qui rem.C.de S.S.eccle.& in conſ.238.numer.3.& 4.vol.1.Iaſ.l.2.notab.7.C.de rei vend.Mathæ.de Afflict.d.§.ſi vaſallus.n.12.Alb.Bru.in tract.de augmen.concl.20. Et eam dicit eſſe communem Deci.in conſ.508.Et hæc eſt veritas,quamuis contrarium conſuluit Fulg.conſ.9.

QVAESTIO III.

Quæro,emphyteota alienans partem emphyteoſis irrequiſito domino,An cadat à tota,an verò amittat tãtùm partem alienatam?Reſp.Verior & receptior eſt opinio,ꝙ amittat partem alienatam, argumẽto ſumpto à feudo ad emphyteoſim, ꝙ validum eſt ſecundum communem Doct.ſententiam. Sũt enim eiuſdem naturæ & conditionis feudum &emphyteuſis ſecundum Spec.tit.de feud.§.quoniam.ver.40. in fi. Et æquiparantur ſecundũ Bal. c.quæ in eccleſiarum.de conſtit.ꝙ autem feudum nõ poſſit in totum deuolui,tenet gl.in c.j.§.ſimiliter.quib.mod.feu.amit.Et hanc eſſe communem opinionẽ firmat Tho.Gram.deciſ.49.n.2.& tenet Pariſ.conſ.14.n.11. vol.1.Raph.Cuma.in l.quidam in iure.§.1. de don. Vbi dicit, ꝙ non reperit aliquem tangentem in emphyteota, & ꝙ ipſe conſuluit emphyteotam non perdere ius ſuum in parte non alienata,& eſt conſ.99.vol.5.Et hæc opinio communior videtur ſi authoritates numerentur:quamuis non viderim aliquẽ expreſsè hoc atteſtantem.

QVAESTIO IIII.

Sed qd,ſi in alienatione ſit appoſita clauſula: ſemper ſaluo &reſeruato aſſenſu domini, &nõ aliter,nec alio modo?Reſp. Crebrior eſt ſentẽtia emphyteotam virtute talis clauſulæ nõ poſſe priuari iure ſuo,licet poſſeſſionẽ tradiderit, ita egregiè diſputando firmat Fel.in d.c.quæ in eccleſiarum.ext.de cõſti. Et hãc opinionem tenet quoq; Bald.in c.1.§.hoc quoque.de ſucceſſ.feud.Alber.in l.fi.C.de iur.emphy.idem firmat Iaſ.in l.2.C.e.tit.vbi dicit id nõ procedere,ſi nõ ſimpliciter dicatur, ſaluo cõſenſu dñi,quia iſta verba nõ releuãt.Ita quoq; tenet Bal.in

Bal.in c.1.§.fi.quæ fu.pri.cau.benef.ami.Soc.in conſ.2.Et hãc dicit eſſe communem opinionem Rip.lib.3.reſp.c.1.nu.3.

QVAESTIO V.

Quæro,An emphyteota propter ceſſationem in ſolutione canonis cadat ipſo iure à fundo emphyteotico?Reſp.Magnꝰ eſt conflictus Doct. in hoc articulo pro vtraque parte multa adducẽtium, ſed magis placuit emphyteotam non cadere ipſo iure à re emphyteotica, ſed ita demùm ſi dominus declaret velle ſe,ꝙ res incidat in commiſſum,namque tunc ſtatim abſque aliqua ſententia declaratoria iudicis, ipſo iure priuatur.Ita tenet Bart.in l.2.C.de iure emphy. & ibi Iaſ.dicit hanc eſſe cõem opinionem num.10.& 12.Alex.in conſ.6.volu.3.

QVAESTIO VI.

Sed quæro, Nunquid res emphyteotica domino volente cadat in commiſſum abſque moræ purgatione?Magna eſt cõtrouerſia ĩ qua variè locuti ſunt interpretes,præſertim in emphyteota priuati, nonnullis exiſtimantibus, ꝙ abſque moræ purgatione ob ceſſationem ſolutionis canonis intra trienniũ res emphyteotica domino volente incidat in commiſſum,vt firmat Alex.conſ.102.vol.3.& Moder.in d.l.2.Et hæc eſt cõmunior opinio,& ita iudicatum in conſ.Neap. teſtatur Matthæ.de Affli.deciſ.174.n.2.per tex.d.l.2.Aliis verò cõtrà, purgationi locum eſſe,quæ & mihi æquior videtur,propterea,ꝙ moræ purgatio ex æquitate deſcendit,vt latius ĩ.ca. Mora.9.

QVAESTIO VII.

Sed quid ſi emphyteuta eccleſiæ,vel priuati,dato ꝙ ei quoque cõcedatur moræ purgatio,in emphyteotico inſtrumento appoſuit clauſulam, rato manẽte pacto, vel iuramentum, nũquid poterit mora purgari?Reſp.in hac quæſtione diuerſæ ſunt ſentẽtiæ,vt in c.1.de mora.lib.2.q.24.dicemus.Sed quò ad clauſulam,rato manente pacto.magis cõmunis eſt,ꝙ non operetur moræ purgationis excluſionem.Secùs quò ad iuramentũ,ꝙ habet vim clauſulæ ſpecialis,& impedit moræ purgationem.l.ſi quis maior.C. de tranſactionib. Et firmat Bart. & Doct.in l.inſulam.ff.de verb.obl.& in l.ſi poſt tres. & ibi in ſpecie Bald.& Ang.ff.ſi quis caut.Licet quò ad primum,contrarium teneat Mathæ.de Afflict.in deciſ.174.nu.4.

QVAESTIO VIII.

Quæro,An emphyteuſis eccleſiæ de ſui natura tranſeat ad extraneos hæredes?Reſp.Communis & recepta eſt Doct.ſenten.ꝙ ſolummodò trãſeat ad filios,&deſcẽdentes,&nõ ad extraneos,vt teſtatur Mathæ.de Afflic.in deciſ.100.n.1.niſi hoc dicatur,quando legitimè facta eſt conceſſio,ſicut.n.poteſt eccleſia in caſu à iure permiſſo in totum alienare, & ſic ꝙ tranſeat ad extraneos hæredes:ita quoque poteſt rem ritè &rectè in emphyteuſim concedere, vt tranſeat etiam ad extraneos hæredes,vt firmat Alex.in conſ.9.vol.2.& in conſ.189.& cõſi.38.3.col.eod.vol.& cõſ.91.vol.1.cum pluribus per eum alleg.Hãc dicit eſſe communem Por.inſti.de loc.§.adeò.Et hãc dicit eſſe veritatem Matthæ.de Afflict.in d.deci.100.n.3.&ita iudicatum eſſe dicit in deciſ.386.nu.7.Hanc etiam opinionẽ vti veriorem tenet Alex.in l.etiam.ff.ſolut.matr. vbi 5.refert opiniones & tãdem in hac reſidet.Secùs tamẽ eſt, quãdo emphyteuſis conceſſa eſt minus ſolẽniter pro ſe & hæredib.Nãque tunc indubitatum eſt,eam non tranſire ad hæredes extraneos,vt firmat Curt.iun in conſ.109.n.7.Et ita iudicatum eſſe dicit Matthæ.de Afflict.d.deciſ.100.

QVAESTIO IX.

Quæro, An in emphyteuſi locum habeat ius accreſcendi? Reſp.ꝙ ſecũdum communem & receptam Doct.ſentẽtiam regulariter nõ habeat locum,vt firmat Alex.in l.ſi mihi & Titio.ff.de verb.obl.& ibi Iaſ.n.10. Limita tamẽ hanc cõcluſionem procedere,quãdo plurib.ſimul fuit cõceſſa,ſecùs quãdo vni,ſ.patri recipienti pro ſe & filiis ſuis.Namque tũc ſi pater decedat relictis filiis,qui ſucceſſerunt ei, inter ipſos habet locum ius accreſcẽdi.Ita cõſuluit Bart.in conſ.58. Et cum Bart. tranſeunt omnes Doctores communiter,vt teſtatur Iaſ. dict. l.ſi mihi & Titio.n.12.Et hanc ſententiam firmat Bald.& Sal. l.2.C.de iure emphyteutico.Alex.conſ.21.nu.5.vol.5.

QVAESTIO X.

Quæro,An valeat argumẽtum de emphyteoſi ad feudum, & econtrà?Reſp.Communis eſt Doct.aſſertio,ꝙ ſit validum, maximè quando diſpoſitio feudalis nõ eſt cõtra regulas iuris communis.Ita probat gl.c.1.verb.vtrumque an agnat.vel filius.quam ſequitur Alex.cõſ.5.nu.2.vol.5.Tiraq. in tract. de mor.4.part.declar.6.n.2.Carol.Mol. in cõſuet.Pariſ.§.1.gl.5. n.71.Euerhard.in loco à feu ad emph. Et hãc dicit eſſe cõem opi.Soc.cõſ.167.n.24.vol.2. Licet multi velint ꝯtrium,vt per Myſing.ĩ obſeruat.Camer.impial.Cẽtur.3.obſer.7. M.Graſſ.

Emphyteoſis, Græcè,Latinè idem eſt quod melioratio.vt volunt cano.maximè Card.& Imo.in c.potuit.ext.de loca.& ideo pro emphyteuſi modica penſio præſtatur. & ita etiam in effectu vult Bal.in l.1.in 1.column. C.de iure emphyt. vbi dicit ꝙ fundi dantur in emphyteuſim ad meliorãdum vt melioramenta facta (emphyteoſi qũocunque finita) ſint ipſius domini.&ita refert &ſequitur Iaſ.in l.1.in 2.col.C.de iure emphy.allegat multa max.d.Alex.in cõſ.600.incip.viſo proceſſu cauſe.vertẽtis inter.d.lutiã.quod eſt in 4.volu.cõſ.117.faciunt quæ habẽtur per Alex.in 1.vol.cõſ.112.vbi dicit ꝙ emphyteoſ eſt quãdo da. res magni valoris per modico ſoluen. in recognitionem.dominij. & illud conſi. eſt repetitum in 2. vol.conſ.6.& ita.ſe habet communis opi.vt dicit.Alex. in locis præallegatis. P.Andora.

Emphyteoſis propriè dicitur quãdo eſt perpetua.ſecũdum Bal.& Ang.in l.1.ff.ſi ager.vecti.refert Iaſ. vbi s. & multa alia al. Idem.

vide quæ habentur.ĩ.q.fi.

Ab emphyteota perpetuo res auferri non debet.licet alius meliorẽ offerat cõdictionem.Ita no.Bar.in l.3.per illum text. C.de fundis patri.li.11.refert & ſequitur Iaſ.in d.l.1.in fi.2.colum.vbi etiam allegat.Alex. in conſ.79.incipien. circa pm.de quo quæritur.

Addo Pau.de caſt.in 2.vol.conſ.63.vbi idem tenet in fortioribus terminis.valet in colono eccleſiæ.&ita vult Curtius conſ.47.in 2.col.cum ſeq.vide aliquid in verb.colonus §.16. Panor.in c.ad aures.de reb.eccl.non alie.

Bene fac.qđ vult.Bal.in 3.part.ꝯſ.143.ꝙ locatio rei inutil. valet.licet ex poſt meliore.nec debet reuocari.

Cõtrarium tñ tenet Barb.in 1.vol.cõſ.64.in 9.col.P.And.

Si res ſteriľ data ſit in emphyteoſim vſque in tertiã generationem.durat ppº.lud.ſing.368.al.Bar.in l.quicunque. de omni agro deſer.lib.11.

Fac.quod vult idem ludo.ſing.628.vbi dicit ꝙ prelatus priuatus ob delictum prælatura non priua.fundo qui erat ſteriľ. quem reddidit fertilem. P.Andora.

emphyteota cadit à iure ſuo emphyteotico veniẽdo cõtra pacta.ſm Bal.in l.fi.§.fi.in vlt.col.C.communia de leg.cum aliis al.per Iaſonem.in d.l.1.in 3.col. vbi cõfirmat. per id quod dicitur de feudo.Nam ſi vaſallus non ſeruat pacta. põt ab eo feudum auferri.etiam ſi ſit eccleſia vaſalla allegat Bal.in prælud.feu.in pen.col.& Bar.in l.1.circ.med.ff.de interd.&releg. & Bal.in l.fi.C.de liber.cau.

Idem ſi rem deteriorauit.de quo tamen late. per Iaſonem. in l.2.in 32.col.in 42.q.C.de iur.emph.& dico.ĩ.q.40.

Si res emphyteotica in totum pereat. an liberetur emphyteota?tex.eſt ꝙ ſic in c.potuit ext.de loc.& in §.adeo.inſti.eo. & in l.j.C.de iur.emph.vbi in gl.ponũť.illi verſ.vulgares.ſi res tota pit,&c.vide ĩ.§.12. qd ſi tota periit deiñ ꝑ alluuionẽ acreſcat an actio extincta reuiuiſcat. vide in ſiñ Bal.in 4.par.conſ. 214.vide ẽt Alex.in 5.vol.cõſ.91.in fi.et in ſiñ.qđ vult remiſſiue Iaſ.in l.quominus in 31.col.ibi qd aũt ſi heõ.de flu. Valeret tñ pactũ.ꝙ ẽt re in totũ pempta.pẽſio nihilominus dẽreť. vt vult ſpec.ĩ ti.đ loc.ĩ ver.nũc aliqª.ver.138.&ſeq.Iaſ.ĩ d.l.1. ĩ 3.col.ꝑ qº.đt eẽ ibi bo.tex.in ver.ſup oĩb.vľ ẽt fortuit.cãib.

Si aũt res emphyteotica.in totũ nõ piit Sed ꝑ parte. tene. noĩus emphyteota ad integrũ canonẽ.vt hř in loc.pal.&ſpec. & Io.and.in d.§.nũc aliqª.ver.135.& ita vult Iaſ.in d.l.1.in 4. col.& in 21.col.ibi.in ea.gl.ibi.& hęc placet.idẽ vult Lud.ro.ĩ ꝯſ.369.ĩ 6.& 7.col.Alex.ĩ j.vol.ꝯſ.cxij.repetito in 2.vol.ꝯſ.6.

Quid ſi donò rem eccleſiæ. vt me alimentet. & res pereat. an eccleſia tenea.ad alimẽta franc.crem.in ſing.1.tenet ꝙ ſic.

Quid aũt & quãtum. eſſe debeat illud qđ remanet ad hoc vt emphyteota ad canonem integrũ tenea.Bar.in d.l.1.tenet quod debet ſufficere ad canonem.ſeu pẽſionem.alias fiet diminutio & ſequi.ibi Iaſ.in xxj.col.ibi ſed tunc ſuccedit.

Sed quid ſi domus emphyteotica caſmate periit.an debea. pẽſio.Iaſ.in d.l.1.in 4.col.ibi ego autẽ. tenet ꝙ ſic. quia durat area quæ eſt potiſſima pars domus.l.qui res §.aream.ff.de ſol. & donec ſupereſt aliqua pars.rei emphyteotice.nunquã libera.emphyteota.vt dictum eſt s.& ad hoc allegat Ang.in §.itaque.in aut.de non alie.& Imo.in d.c.potuit in 37.col.idẽ vult ipſe Iaſ.ibidem in xxj.col.ibi.& iſta etiam facerent.

Licet in cõtrarium.ſit gl.ſecundum eum in l.inter quos. §. damni in verbo percipien.ff.de dam.infec.

Faciunt quæ habentur per eundem Iaſonem. in l.quominus.in 30.col.ibi quæro 24.ff.de flu.

vide late per Alex.in l.interdum.§.1.ff.de acq.poſ.Ange. in §. adeo.inſti.de loca.

Quæro qd ſi res emphyteotica.ñ poſſit pp guerrã.cultiuãi an debeatur penſio?Iaſ.in d.l.1. in xxij. colum. ibi quid ſi res

emph

emphyteotica. dicit hanc q. dubitatissimam. & plus q̃ alia quæ in materia occurrat.& quot capita. tot sententiæ.& tandem relatis multis opi. tenet vltimam quæ est Iac. de Are.& Bar.tenentium.q̃ non debea. pensio.faciunt not.per Alex.in 1.vol.conf.112.cor.in 2.vol.conf.181.in 15.col.

Esset tamen probañ q̃ propter guerrã res non potuit possideri.Alex.in specie in 4.vol.conf.117.in fi.

Istud tamẽ singulariter limitat.ibi Iaſ.in 28.col. ibi per ista remanet post Alber.de rox.in l.item quæritur.§.exercitu ff.loca. vt non procedat. quando in instrumento emphyteotico foret renuntiatum.excep.doli.condictioni sine causa,& omni auxilio.rc.Nam tũc tene. emphyteota ad canonem. etiam si guerra post contractum.superueniat.&dicit istud procede. etiam in omni simplici colono seu conductore.& dicit ibi Iason istud esse.diligentissime notandũ.quia dicta clausula.semper in instrumentis apponi consueuit.

Istud tamen ego sublimitarem.licet in specie tactum nõ inueniam.per ea.quæ volunt.Ana.& Bolog.in conf.74. vbi cõcludunt.q̃ licet conductori non fiat remissio quãdo suscepit in se omnem causam. tamen illud fallit. quando talis causas. prouenit facto iniusto locatoris.Ita in caũ isto si guerra superuenisset facto iniusto directi domini.crederem non ob.tali renuntiatione emphyteotam non teneri.

Secũdo limitat Iaſ. dictam opinionẽ Bar. proced. Nisi emphyteota.talem rem.tempore guerre accepisset.quia tunc sine vlla diminutione.pensionem soluere tenetur. habet enim quid sibi imputet.allegat tex.optimum in terminis in l.q̃ bona.§.de illo.ff.de dam.infect.& Bal.in tit.de pa.constan.&in l. si ea lege.C.de vsu.& Bar.in l.si is à quo. §.fi.ff.vt in posſ.leg.

Addo quod idem vult Barb.in 2.vol.conf.51.in 7.col. vbi multa allegat.&dicit idem esse.si imminebat periculum guerre.seu hostium incursus.quia scire debebat rei qualitatem & statum.

idem etiam per multa tenet sonz.in 2.parte conf.156.in 4. col.& Alex.in l.interdum §. 1.in fi.de acq.poſſ.

vide in ver.conductor.§.30.

Quid si fructibus correspondeat pensio.an sit fienda remissio.vide Alex.in 1.vol.conf.112.vbi tenet quòd sic.

An propter augmentum. puta alluuionis rei emphyteoticę debeat augeri pẽsio?gl.fi.quam sequuntur Bar.&doct.in d. l.1.de iure emphy. determinat q̃ nõ.quia sic. per diminutionem rei nõ diminuit pensio. Ita per augmentum rei.non debet pensio augeri.vt contrariorum eadem sit disciplina.& ita vult ibi Iaſ.in xxij.col.idem vult in l.de quib.in 9.col.ff.de ll.

Vbi hoc limitat in aug. consueto euenire.secus in insolito. allegat signanter. Bal.in add.Spec.tit. de loc.in 6.col.allegantem gl.quam ad hoc reputat auream.in l.si merces.§. vis maior ff.loca.

Cor.in 4.vol.conf. 15. tenet indistincte. quòd non debeat augeri pensio.

subiungit ibi Iaſ.An alluuio accrescat.emphyteote.&sic ei lucro cedat.ibi tamen nihil firmat.Idem ponit in l. de quibus in 8.& 9.col.ff.de ll.& concludit q̃ sic.vide vtrobique per eũ. Cor.in 4.vol.conf.15.Ang.in §.pręterea.insti.de re.di.Quid si prædiũ sit totũ à flumine corrosum. deinde flumen relinquat alueum.vide Alex.in 5.vol.conf.91.in fi. & in simili Bal. in 4. parte conf.214.& 8.§.6.

Nunquid empyteota possit siluam emphyteoticam extirpare inuito domino.Bal.in d.l. 1.in vlt.col.tenet q̃ non.refert & sequitur.Iaſ.ibi in 28.seu pen.col.pro quo dicit.bene face. l.hactenus.§.fi.ff.de vsufr.& allegat flor.in terminis in l.hactenus §.cassius ff.de vsufr.

Adduc. etiam quia emphyteota fructuarius & similes.non possunt arbores fructiferas inuito domino succide. sed bene ceduas. allegat.Bar.in l.in fraudem.§.conductor.ff.de iu.fis.& in l.diuortio §.si fundum per illum tex.ff.solu.matr. & Bal.in Auth.qui rem in 1.col.C.de sac.san.eccl.Addo q̃ idem volũt Alex.& Iaſ.in d.§.si fundum.

Imo si incidant possunt expelli:quia faciunt rem deteriorẽ. ar.d. Aur.qui rem. & c.propter sterilitatem.ext.de loca. & ita volunt Alex.& nouissimi post Bart.in d.§.qui fundum.

faciunt quæ dixi in ver.conductor.§. 5.

Limitat tamen Iaſ.ibi.in 3.col.si ex incisione sequatur magnum damnum.secus si paruum.

Secundo limitat nisi loco incisarum.alias arbores subrogrẽt,tunc.n.non possent expelli.allegat Ang.Pau.de caſt.& Alex.ibi.& Ang.in aliis locis.

Tu adde aliam & pulchriorem. limitationem.s. q̃ emphyteota non potest incide.arbores fructiferas non renascituras. sed renascituras breui tẽpore potest incide. vt est silua in qua nihil commoditatis percip. nisi ex incisione & vendit.lig. tales. n. arbores dicuntur in fructu. nec est in considerat. an ita cito renascãtur.Ita in terminis tenet Alex.in 5.vol.cõs. 118. allegat multa quæ omitto Idem etiam in propriis terminis tenet.d.franc.de curte.in conf.70.in 6.& 7.col.vbi allegat.dictum consilium.Alex.

Sed an emphy.possit pratum emphy.reduce.ad culturam. vide Bolog.in conf.67.vbi tenet.quòd sic.

Quid si emphyteota tenea.dare tertiam partem.fructuum vince plãtate.& expost plantet alias arbores.q̃ vites.an tenea tur etiam ad partem fructuum.pro illis aliis arboribus.Io.an, in add.ad spec.in tit.de loca.in prin.determinat q̃ sic. & ita refert&sequitur.Iaſ.in d.l. 1.in fi.com.vbi dicit esse multum notandum.

Addo eundem Iasonẽ.in l.stip.ista. §.in stip.ff.de verb. obl. vbi dicit q̃ magis est auct.Io.and.tamen eius dictum non proba.lege nec ratione.

Idem q̃ Io.and.tenet.Cors.ver.frequentia. & pe.gerar. singu.97.vbi probat dictum.Io.and:ratione.& auct.

Emphyteota.tene.soluere collectas.& sic publicas functiones seu onera rei pu.l.hij penes quos cum gl. & ibi Bar. C. de agri.& cens.lib. 11.Bal.in l. 1.& ibi Iaſ.in 7.col. C. de iure emphy.allegat l.si pendentis.§.si quid cloacarij.ff.de vsuf.allegat etiam in l.2.in ver.publicarum functionum.&ibi Sal.in 2.no. eo.ti.de iu.emph.& dicit omnino esse videñ.And.de Iser.in c. 1. in ver.& plaustrorum in tit.quæ sint reg.idem tenet ipse Iason.in d.l.2.in 1.col.de iur.emph. allegat multa quæ omitto.

Idem in terminis.vult sonz.in 1.part.conf. 119.vbi dicit q̃ tale onus soluendi collectam.spectat ad possessores habentes max.ius in re. percipiẽtes fructus.al.l.fi.vbi dicit esse causam. C.sine cen.vel reliqui.& ibi gl.Bar.& doct.Allegat alia multa max.tex. &ibi Bal.in c. 1.in tit.per quos fiat inuesti.&istud cõfirmat.duodecim.similibus seu mediis. idem repetit in 2.vol. conf.217.idem vult Lud.Ro.conf.73.

Istud etiam tenet Alex.in 1.vol.conf.101. in 4.col.ibi ergo si appareat & expressius in 4.vol.conf.35.in 3.col.& in 5.vo. conf.4.

Idem in terminis vult.d.Franc.de Cur.qui infinita iura al.in conf.36.& Alex.in l.pen.§.fi.ff.de leg.3. quæ incip.his verbis.

Limita tamen vt non procedat in emphyteota ecclesiæ.cũ enim talia bona sint proprio pensioni obligata.&pro eis census quolibet anno soluatur nõ debet pro eis collecta prestari. ne duplici one.grauentur.ita dic.elleg.Bar.in l.priuate.per illum tex.C.de excuſ.mu.lib.x.Refert Iaſ.in d.l.1.in 7.col.C. de iure emph.vbi dicit.vide omnino And.de Iser.in c. 1.inti.quę sint reg.in vsi.seu.qui tenet contra.Bar.

Idẽ vult ipse Iaſ.in Auth.quas actiones.in vlt.col. C.de sac. san.eccl.vbi etiam refert Bar.in d.l.priuate.dicentẽ.q̃ istud de consue.non serua.perusij.Addo q̃ illud dictum Bar.allegat in simili sonz.in 2.par.conf.302.in 2. col.ibi Ad idem.l.priuate. fac.quod vult Barb.in 3.vol.cõs. 1.in 4.col.vbi dicit q̃ pro eadem re non tenetur quis soluere duplicem gabellam.Parpa. in repe.l.placet.in 21.col.C.de sac.san.eccl.

Ego autem tenerem.contra istam limitationem.tũ q̃ Bar. in d.l.priuate.dicit q̃ de cõsue.non serua. Tum q̃ and.de Iser. tenet contrarium.in loco.præallega.tum etiam q̃ Alex.in d. conf.cj.in 4.col.vide.sequi.expresse And.de Iser.

Et contra istam limit.adduco in terminis.Fred.de senis.cõsi.cxj.in iiij.col.ver.item.quæritur an rustici.vbi dicit q̃ coloni ecclesiæ.tenenẽ ad collectas.idem vult Fel.in c.ecclesia sanctæ.M.in 36.col.ext.de consti.&idem vult.in auth.sed periculum.C.sine cen.vel reli.

Adduco ẽt Bal.in 3.part. conf. 31. vbi ẽt tenet q̃ colonus tene.ad collectas licet prædia sint ecclesiæ.Adduco. ẽt Card. in cle. 1.in 22.q.de deci.& Panor.in 1.par, cõs.9.in quib.locis tenent q̃ colonus ecclesiæ.teneatur:ad decimas.fac.etiam qd̃ vult Gemi.in c.quanquam.de censi.in 6.& ibi phi.Card. consi.88.vide etiam Panor.in c.ex parte.extr.de decimis.

An autem vsufructuarius colonus. conductor. legatarius. maritus pro fundo dotali.& huiusmodi.teneantur. ad collectas.dixi s.in verbo Collecta quibus.§.8.& seq.

Sed an vsufructuarius teneatur ad debita hæreditaria. an vero hæres vniuersalis.Vide in verbo.vsusfructus.

Et ibi.pono multas quæstiones notabiles.

Emphyteota priuati cessans per triennium. soluere canonem cadit à iure suo l.2.& ibi omnes doct.C.de iure emphy.

Limita qñ ĩ tali triẽnio.ñ p̃cipi.ni vn° sol° fruct°.Na tũc re qui.laps° duplici triẽnij.ita Ale.ĩ l.diuortio.§.ob donat.cir.fi. ff.sol.ma.allegat Bal.in l.eden.C.loc.Idem vult Iaſ.in d.l.2. in j.col.vbi pro hoc al. bonum text.in l.si sic constituta sit aqua.

ff.quem

ff.quem ad.ser.amit.in verbo.duplicato.cõstituto tpe amitti.

Et ad intellectũ p̃missorũ vide Ale. in 3.vol.cõs. 106.2.col. Limita etiam.Nisi emphiteota iurasset soluere canonẽ singulis annis.Nam tunc suffic.cessatio per vnum solum annum.Ita in terminis.vult.d.Alex.in 1.vol.conf. 85.incip. non puto. repetito in eo.vol.cõs. 126.allegat.Bal.in capitulo.querelam. ext.de iureiurando & alia multa.Idem vult ipse Alex.in 3.volu.conf. 106. vbi dicit q̃ tunc virtute iur.non admittitur purgatio more.

Addo Fel.in d.capitulo quærelam.in 3.col.allegat.Bal.ibi. j.tempus debitum siue non.tamen res non cadet in commissum Quia licet compensatio non fiat ipso iure.l.si constat.C. de compensat.tamen hoc fallit quo ad pœnam euitandam.vt no.in d.l.si cõstat.& per gl.& Bal.in l. 1.illo.eo. tit. bene facit ad hoc.tex.in l. 1.C.de distra.pig.& ad istud q̃ fiat ipso iure cõpensatio quantum ad pœnam euitandam.adduco.Pet.de anch.in conf. 5.Alex.in 5.vol.conf.74.Fel.in ca.ex transmissa.in 4.col.ext.de præscrip.

Idem etiam singularitet nota.& pp°.tene menti.quòd in dubio præsumitur contractus censualis. Ita notab.vult Alb. de rox.in d.l.2.in ver.quid de q.à me quæsita.refert & seq.Iaſ. in d.Auth.Qui rem cc.2.col. ibi.& no.diligenter. & in d. l. 2. in 13.col.ibi ad ista addite ita etiam refert sonz.in 2.part.consi.167.in 2.col.& in conf.266.in 11.col.vbi ita expresse tenet. Dec.in conf.138.hip.sing.95.

Et ita in terminis huius quæstionis tenet Iaſ. in d.l.2.in 19. q.& est in 19.col.allegat.Imo.in c.bona fides.in 9.col.extr.de depos.& Ang.in l.semel.mora.ff.sol.mat.& Io. Fabr. & Io.de pla.in §.in bonæ fidei.insti.de Act.vbi etiam ipse Iaſ.in 18.col. vbi infinitas allegat remissiones.

Idem etiam vult sonz.in 1.parte.conf.99.in 2.col. vbi assignat rationem quia pœna non committi.sine mora.& nõ est in mora. qui habet talem exceptionem allegat multa quæ omittto. idem quoque in terminis vult Curt.conf.70.in 6.colum.vbi dicit q̃ in pallatiis ita solet obseruari.Panor.in d.c.bona fides nu. 11.

Aduerte etiam.quia licet emphyteota non soluat canonẽ. tamẽ res Nõ incidit in commissum. dummodo alius pro eo soluerit.ita Bar.in l.cum seruus.ff.de verb.obl.& in l.fraudati. ff.de publica.Idem in terminis. vult Ludo.Ro.in conf.491.in fi.vbi multa allegat.idem expresse vult Iaſ.in d.l. 2.in 22.col. q.25.

Non omitto tamẽ q̃ dominus.nõ tene.recipe.solutionem canonis ab alio q̃ ab emphyteota si nolit.ita elleg.vult Bal.in l.Acceptam.in vlt.col.C.de vsu.referũt Nouissimi in l.post diuisione ff.de pac.& Iaſ.in d.l.2.in 22.col.seu in 26.q.C. de iure emph. quia cum emphyteota tenea.soluere.non solum ad finem libera.cõsequende. sed etiam in recognitione iuris directi dominij.consñs est.vt tertius non possit pro eo soluere. & hanc rationem.adduc.Sal.in d.l.Acceptam.in vlt.q.Nec dicto caũ.admittentur oblatio & consignatio. vt vult ibi Iaſ. in 27.q.vbi notabiliter loquitur.

Ad illud autem quod dictum est.solutionem per alium facta.prodesse emphyteote.Amplia. etiam si nõ foret facta nomine ipsius.Sed solum nomine soluent.qui forte rem emphyteoticam occupabat.talis enim solutio prodest.vero emphyteote.ita Iaſ.in d.25.q.vbi infinita allegat.Addo.q̃ idem in p priis terminis.vult Pau.de caſt.in 2.vol.conf.215.incip.si non interesset. Et Panor.in 2.part.conf.67.in fi. & conf.94.col.4. fac.quod vult Pau.de caſt.in 1.vol.conf.310.inci.circha id.in fi.repetitio in 2.volu.conf. 162.vbi dicit q̃ excusa. Vasallus à petitione inuestiture.donec alius rem occupat.Addo Bal. in 3.parte conf.364. & ita vult Deci.conf.58.in vlti.col.Alex.in 1.vol.conf.71.in fi.& in 5.vol.conf. 124.in fi. Cor.conf. 115. Ludo. sing.556.& conf.103. vide tamen ad hoc.limitationẽ quam pono in ti.de feudis.in rub.quid sit inuestitura.vers.inuestitura petenda est.ibi istud tamen intellige.in fol.76.

Nunquid autem emphyteota possit inuito domino. puta mult.puta 10.annis soluere canonem?spec.& Io. And. in d.§. nunc aliqua vers.42. & 43. tenent q̃ non. Idem vult Bar. in l. eum qui.alias iabolenus.ff.de an.leg.Bal.& Alber.in d.l.2. & ibi Iaſ.in 20. col. q. 22. vbi allegat plures auctoritates.& pro hoc secundum eum potissime fac.quia ista sol.tot annorum. posset afferre domino incomodum. quantum ad probationem recognitionis dominij quia licet per solutionem annuã 10.annorum præsuma.debitum.l.si certis annis cum sy.C.de pac.tamen non esset idem si fieret vnica sol.pro 10.an.secundum.Bar.in d.l.eum qui.

Adduc.aliam rationem.sc.quia vt emphyteota non posset cogi soluere ante tempus pro pluribus ann. ita nec dominus debet posse cogi recipere.vt equalitas fue.l.fin.cum sy. C. de fruc.& lit.expen.quam rationem dicit esse persuasiuã sed non stringentem.Addo Alex.in l.stip.ista. §.si quis dolum. de ver. ob.& in l.qui romæ.col.3.eo.tit.

Hãc cõclusionem.limitat 1.Iaſ.ibi ĩ 21.col.Nisi emphyteota veliet soluere pro pluribus annis futuris cum omni interesse dñi.&face.instrm.in quo recognoscat dñm p̃ toto tpe. all. Bar.in d.l.eũ q.qui ita tenet p̃ no.ĩ l.q Rome.ĩ pr.ff.d̃ ver.obl.

Sed Iaſ

Sed Iason vbi dicit istam limitat.non esse generalem. & ꝙ solum procederet quando dominus posset prætendere interesse.ratione recognitionis dominij.Non autem quando posset prætēdere aliud interesse.Vt quia pensio esset soluenda in vino vel frumento.& sua interesset ꝙ solua.suo tempore tūc indistincte tenet cōclusionem prædictam. quam comprobat per doctrinam.Gul.de Cu.& Bal.in l.plures appocis.C.de fid. instr.quæ est.ꝙ ille qui debet recipere vinum vel bladum ad tempus.non cogi.recipere ante tempus. nec aliquid aliud qd̄ cursu temporis deteriorari possit.& ibi allegat alia multa. Adde Barb.in 2.vol.cons.15.in 10.& 11.col. vbi late ponit An creditori ante tempus solui possit.Vide ibi, quia non curo de carta in papirrum transcribere.

Secundo. Limitat dictam conclusionem vt non procedat quando emphyteota vellet soluere pro tribus annis. tunc enim posset allegat.Bar.in l.statu liberos §.fin.ff.de sta.libe.qui ita tenet.per tex.in l.placuit.C.de fun.pat.lib. 11.

Allegat etiam ibi Ias.Bar.in l.si cum præfinitione.ff. quādo dies leg.ced.vbi per illum tex.singulariter vult.ꝙ si testator.legat alicui vnum sachum grani.vsque ad decem.annos. ꝙ hæres poterit primo.anno soluere.pro toto tempore.

Sed dicit hanc opinionem non esse veram.& allegat Bal.tenet contrarium.in l.In annalibus C.de lega.&in d.l.plures appocis in fi.per supra dicta.

An autem creditor pro fundo emphyteotico sibi obligato possit soluere canonem.text.est ꝙ sic, in l.lex Vectigali. in verbo tam debitor quam creditor.ff.de pigno.& ita in terminis.tenet Ias.in d.l.2.in 22.col.q.24.

Nunquid autem emphyteota.qui triennio non soluit.possit soluendo. purgare.moram?Ias.in d.lege.2.in 23.columna. q.29.fatetur ingenue.hūc passum esse.disputabilem.& in emphyteota ecclesiæ dicit.esse text. in capitulo potuit. extra de loc.vt celeri satisfactionem possit Moram purgare.In emphyteota autem priuati.dic.Maximum esse dubium.&primo pro parte.Negatiua allegat Ang.in repe.l.si insulam & ibi Imo.ff. de verb.obl.& pro ista parte.adduc.octo fundamenta.

Pro parte autem affirmatiua & sic contraria allegat Ang.sibi contrarium.in l.& si post tres.ff.si quis cau.Bal.in l. si pacto quo pœnam.C.de pact.& in l.acceptam.in 21.q.C.de vsu. & pro.ista parte.adduc.quatuor fundamenta.& respondet ad omnia in contrarium allegata.

Alia & sic tertia.secundum eum fuit opi. domini Hieronymi torti sui præceptoris Sic distinguent.ꝙ aut quæritur nunquid possit mora purgari. antequam dominus declaret velle emphyteotam cecidisse.& tunc dicit.ꝙ sic.Aut postquam domino declarauit & tunc dicit.ꝙ non.& pro ista opi.adduc.Ias. cautelam Cæpo.183.incipiente. Tu scis ꝙ emphyteota.Confirmat ratione.quia declarata domini volūtate statim emphyteota ipso iure intelligitur priuatus.nec alia sententia declaratoria requi.ergo. nō est locus purgationi.quia vbi exeq.fit à lege ipso iure ibi non potest mora purgari.l.traiectitie.§.de illo.ff.de act.& obl.cum aliis quæ allegat & ibi subiungit.sufficere.illam voluntatē domini per quam impedi. purgatio more esse tacitam.vel expressam.allegat Panor.in 2.parte.consil. 67.& Alex.in 4.vol.cons.106.& hanc opinionem mult.aūctibus & mediis comprobat. dic tamen ꝙ istud non vide.verbum.quia nimium restringere.dispositio d.c.potuit.

Quid tenen.dic ipse?& dicit.indistincte tenere primam opinionem ꝙ emphyteota priuati. non possit purgare moram. hanc partem confirmat multis auct. & respondet ad adducta in contrarium.& ita concludit.

Infra quantum tempus.possit emphyteota saltem ecclesię. purgare moram?Ias.in d.l.2.in 27.col.& seq.qō.30. relat.aliqbus op.tenet ꝙ illud verbū celeri refera. ad modicum tēpus. arbitrio iudicis.ꝙ in emphyteota diuite.minus tempus debebit arbitrari.quàm in paupe.allegat Card.& Im.in d.c.potuit. & Panor.in d.cons.67.& Petr.de ancha.cons.421.incip.quædam ser anth.quod in ordine meo.est 420.de quo.etiam vide Bal.in 1.part.cons.21.& Ludo.Ro.cons.103.

Ecclesia emphyteota priuati.an propter non solutum Canonem cadat à iure suo?gl.est ꝙ sic.in Aut.qui rem.C.de sac. san.eccl.& in d.capitulo.potuit.& ita vult Bal.ī l.placet.C.eo. de sac.san.eccl.cum aliis allegatis per Iasonem.in d.l.2. in 15. col.q.10.vbi inter cætera allegat spec.in d.§.Nunc aliqua versi.14.& seq.

Vbi etiam dicit.idem esse in minore & in ver.17.idem dicit in ciuit.vide ibi per eū.& Ias.ibi in 16.col.q.12.quærit an reqra.tunc biennium vel triēnium. & concludit quòd triēnium. ne quòd fauore.re.

Sed an tunc minor ecclesia.vel ciuitas restituantur in inte. dic ꝙ sic secundum spec.in d.§.Nunc aliqua.ver. 15.Ias. post in d.l.2.q.11.in 15.& 16.col.vbi,dicit.ꝙ debent restitui j.quadriennium.post tempus lapsum soluendi. secundum spec. in loco præallegato.vers.16.allegat etiam Bar.& doct.in Auth. quas actiones.C.de sac.san.eccl.& Ludo.Ro.cons.407.incip. Cum præsuppona.quòd terre re.

Idem in eo qui ignorabat rem esse emphyteoticam vel vt hæres successit,quia pp non solutum canonem.res incidit in commissum sed potest petere restitutionem in integ.vt vult Alex.in terminis in 2.vol.cons.14.&in 5.vol. cons.124.in fi. allegat glo.& doct in d.l.2.de iu.emphy.& Bar.& doct.in l.cū filius §.in hac.ff.de verb.obl.Idem vult Barb.in 1. vol. cōs.40. in 15.col.de quo.etiam per eundē.in 2.vol.cons.18.in.9.col. & per Iasonem.in d.l.2.in 72.col.cum seq.ibi in ea.gl.ad fi.vbi infinita allegat. Idem ēt in terminis tenet Curtius.in consi.58.in 1.col.vbi dicit. ꝙ restituitur. ex clausula. Si qua mihi iusta causa.&in locis prędictis infinita allegant.quibus.tamē Adde.quæ dixi in lrã.Restitutio in inte.Decij cons. 58.in fin. Alex.in 1.vol.cons.71.&cons.79.in fi.Cor.in 2.vol.cōs.165. col.6.Phili.in regula cum quis quæ est 14. sonz.in d.§.in hac. char.117.nu.21.& ibi Alex.Dec.cons.164. in vlt. col.Ludo. Ro.cons.166.in fi.

Fac.quod habetur.in q.216.

Limita nō esset ignorantia supina.Ludo Ro.cōs.327.in fi. Sed qd si ꝑ re magna.ex bursata prius grādi q̃titate pecuniæ. teneatur.emphyt.soluere vnum solū denarium. & nō soluat an cadat à iure suo.& perdat rem tanti pretij?gl.est ꝙ sic in d. Auth.Qui rē.quam seq.Bar.Bal.& doct.ibi.idem tenet Bal.in l.cum allegas in 7.op.C.de vsu,Ias.in d.l.2.in 16.col.q.15.vbi inter cetera allegat Alex.cons.470.incip.Magnifice Pretor ꝙ est in 3.vol.cons.106.in 5.col.Addo Barb.in 1. vol.cons.40. in 15.col.Eundem Iasonem.in d.auth.qui rem.in 4.col. & in l.si non sortem §.fi.ff.de cōd.indeb.sonz.in 2.parte cons.167. in 3.col.

Quid autem si emphyteota non soluit totū canonem.sed solum partem puta dimidiam. An poterit in totum à re emphyteotica expelli.an vero pro parte tantum.spec.in d. §.nūc aliqua fuit cōtrarius.quia in ver.29.tenet ꝙ expellatur in totum.& in ver.seq.tenet.ꝙ solum pro parte. Et istam cōtrarietatē arguit Ias.in d.l.2.in 17.col.q. 16. vbi tenet ꝙ priuetur in totum.allegat multa. Quibus addo Alex. in l. in exequtione. §.item si ita.ff.de verb.obl.sonz.in l.quamuis.cc.vlt.col.ff.de cond.& dem.Barb.in 1.vol.cons.40.in 15.col.& in 2.vol.cōsi.36.in fi.Eundem Iasonem.in d.Auth.Qui rem.in 5.col. fac. etiam quod vult idem Ias.in l.si non sortem.§.fi.ff.de cond.indeb.vbi dic.ꝙ si testõr.legauit 10.dan.titio in vnum mensem. ařs.ꝙ titius haberet talem fundum.si hæres solt nouem.poterit titius illa nouem restituē.&hr̃e fundum.allegat.Bal.in l.1. in 14.q.C.de his quæ pe.no.& pro hac parte.fac etiam gl.not. in l.res bona ff.de contrahen.emp. quæ vult ꝙ si res sit venditē sub pacto. ꝙ nisi die statuta fiunt soluta pecunia. res sit inempta.ꝙ si vnus solus nummus deffitiat.res erit inepta.quam gl.al.Ias.in d.l.2.q.16.Addo Iasonem in l.qui sine C. de cond. sine cā.vbi post Ang. dicit ꝙ si statuto remitta.pœna homicide hita pace cum defuncti hæredibus. soluen.certum quod pro gabella.ꝙ defectus vnicum nummi impedit pacem & remissiām pœnæ.fatiunt multa accumulata per Barb. in 1.vol. cons.58.in 5.col.& ita dicit.Alex.in 3.vol.cons.106.in 5.col. ibi pro hoc bene facit.Addo Old.in cons.29.

Istud tamen limit.nisi per errorem.minus fiunt solutum.p. tex.not.in l.quamuis rationes.ff.de cond.& demon.quem ad hoc dicit.sing.Bal.in l.ꝓ hæreditariis.C.de hæred.vel act.vēd.

Vide tamen Alex.in 3.vol.cons.106. in 5.col. ibi præterea illud.

Secundo.Limitat secūdum.spec.in d.ver.29.quando propter paupertatem non soluisset. dic tamen quod istud nō procedit sine dubio. & ꝙ dependet ab illo articulo an difficultas excuset à mora.de quo dixi in litera mora.

Et pro ista limitat.fac.quod dixi in litera Paupertas.§.2.

Vide etiam in verbo minimum §.1.ver.ad illud.

Pone ꝙ emphyteota decesserit.duob.relictis hæredib.quorum alter.partem canonis sibi cōtingētem soluit.Alter vero nō imo in solu.canonis cessauit per triennium vel biennium si sit ecclesiastica.emphyteosis. An tota res committatur.an vero pro parte. soluere cessant.videtur quòd tota committa. in primis ea ratione quia nō potest fieri solutio particularis. l.tutor.§.lutius ff.de vsu.l.Iulianus §. offerri cum sy.ff. de act. emp.Particularibus.n. solutio. minima affert incommoda.l. plane.ff.famil.ercisc.Nec sufficit ad euitan.pœnam.l.in exeq. § fi.ff.de verb.obl.& l.etiam partis.ff.de leg. 1.item quia vnus

debebat

debebat totū soluere si volebat à laqueis obl.liberari.l.hæredes §.in Illa.ff.famil.ercisc.& l.quandiu de distrac.pign.cum si. Nihil enim solutum videtur dum totum non inuenitur esse. solutum ar.l.soluen.ff.de verb.sig.& l.in stip.ff.de dam. infec. & l.1.§.ede.ff.de edendo cum similibus .

Et pro ista parte fac.quia si primus emphyteota.solum pro parte soluisset.in totum potuisset expelli.vt dixi s̃.in q. proxi. præcedenti per interuentum ergo hæredum cōdictio primæ obl.mutari non debet.l.2.§.ex his ff.de verb.obl.l. 2.§.fi.ff.de præto.stip.& l.cum fundus.ff.de cond.& demonst. & ita post longam disputationem.tenet gl.in l.communi diuidundo.ff. communi diuid.refert & sequitur Ias.in d.l.2.in 17.col.q.17. vbi dicit non esse verum ꝙ hoc casu delictum non soluentis noceat soluenti. cum sibi consulatur & succurratur contra non soluentem.contra quem agere potest quanti sua interest l.is consñr.§.fi.& l.hæredes.§.si vnus. & §.idem iuris.ff. famil. erciscund.

Et ibi respondet Ias.ad id quod vult Bar.in l.fraudati. ff. de publi.vbi vult ꝙ particularis sol.facta ab vno hæredū. in duobus vel tribus annis.habere possit vim vnius solutionis perfecte.idest ꝙ subiicere posset pro vna solutione omnium dic.n. cōtrarium tenuisse.Io.And.in d.§.nunc aliqua.ver.71.adduc. alia multa quę omitto.addo Alex.in l.4.§.Cato.col. 5.de ver. obl.Bal.in d.l.communi diuidundo.

Prædicta tamen concl.d.gl.in l.communi diuidundo. & s̃. firmata.Limitatur nisi duo à prin.cepissent.rem in emphyteosim. pensionemque simpliciter soluere promisissent tunc.n. quilibet pro sua parte tantū soluere tenetur.l.reos.§.cū in tabulis ff.de duo.reis.& ar.l.cui fundus.ff.de cond.& demonst. & l.in singulis.ff.ad l.falc.& l.si mihi & titio.ff.de verb.obl. & vult Bald.in terminis in 1.part.cons.119.fac.etiam tex.& ibi Ias.in l.legata.§.in legato.ff.de leg. 1.&quod vult Bal.in 3.parte cons.102.Altero ig.in solut.cessante. in casu isto. eius sola portio incidit in commissum.& ita procedat opin.Bar. in d.l. fraudati & in l.cui vsusfructus.ff.de vsufr.leg.& in l. si necīas. §.si vnus ff.de pig.act.& ita vult Ias.in d.l.2.in 18.col.ver.2. limitat.

Et pro ista opi.fac.licet Ias.non alleget.quia isto casu dominus ab vnoquoque partem canonis accipere tenetur. l. si qs legata.&d.l.cui fundus ff.de cond.& demon.cum aliis præal. Præterea non debet vnius negligentia vel inuidia alteri obesse.l.pupillus. ff.de his quæ in frau.cred. l.electio. §. absente ff. de nox.& l.vlt. C.depos. vel etiam mora. l. 1. C.de diui.tu. & l.ex pª.C.de prob.& l.3.ff.de admi re.ad ci.per.Prçterea si al̄r diceremus malignis consortibus malignandi tribueretur occasio.contra l.non debet.ff.de reg.iur.& l.1. C.de consor.eiusdem lit. Nec debet pœna personam deliquentem excedere l.Sancimus.cum si.C.de pe. Nec potest vnus consortum grauari.propter alium non soluentem l.legatorum.& ibi Bal. ff, de leg.2.& ita in terminis vult Bal.in 1.part.cons.119.&Dec. cons.58.in fi.

Quid autem ecōtra.Vt quia decessit dominus.relictis duobus hæredibus.quorū vni facio quod debeo. alteri vero nō. An perdam in totum emphyteosim? Bal. tenet ꝙ non. in l. communis libertus.ff.de in ius voc.refert Ias.in d.l.2.in 19.colum.q.18.vbi dicit se latius dictur.in l.fi.eo.ti.

Sed quid si non est persona cui soluatur. vt quia dominus sine hærede decessit vel forte iacet hæreditas.an tunc emphyteota non soluens per triennium cadat à iure suo. Spec. in d. §.nunc aliqua.ver.19.cum duobus sequētibus tenet ꝙ sic.eo quia debet fieri depositio & consignatio.iuxta formam. d.l. 2.& d.l.acceptam.& mouetur quia si pec. sit ad diem promissa sub pœna.mortuo promissore ante diem pœnam committitur. licet hæreditas non sit addita.l.ad diem. ff.de ver.oblig. dic.tamen ꝙ tunc dabitur resti.ex clā.generali si qua me re.& ita transit ibi Io. And.idem etiam tenet Alber.in d.l. 2. qui dicit esse tutius ꝙ pec. deponatur. & ita dicit fuisse consultum per vbertum de bobio.cum d.Simone vincentino.

Contrariam opi.tenet ipse Alb.in l.4.§.ceterum.ff.de dam. infec.Bal.in d.l.2.in finalibus verbis per tex.in l.si prędio.ff.de act.emp.idem per multa.tenet.d.Alex.in 1.vol.cons.92. in 4. col.in princ.ibi ad hoc.quod no.vbi infinita allegat.Eandem etiam opi.tenet Ias.in d.l.2.in 19.col.cum seq. q. xx. vbi Respondet.ad illam l.Ad diem ꝙ loquitur in casu contrario. quādo debitoris hæreditas non est adita.hic autem loquim̃.econtra dicit tamen tutius esse. ꝙ fiat depoītum. si triennium lapsum non est.eo autem lapso non.putat emphyteotam expelli posse.

Sed quæritur quid iuris si emphyteota fuit in carceribus detentus. & per triennium non soluerit canonem. an possit expelli? Ant.de But.in c.significante.in 4.not. de pigno.tenet ꝙ non.refert & sequitur Ias.in d.l.2.in 20.col.q. 21. vbi dicit ꝙ saltem ei daretur in inte.resti.pro hoc fac. quod dixi in litera carcer.§.16.

Quid si emphyteota per mundum vagatur dimisso tamen procu. à quo.dominus non vult recipere canonem propter dubium mort.spec.in d.§.nunc aliqua. ver. 164.relatis opi.vitur inclinare ꝙ post triennium.possit dominus.à procuratore rem emphyteoticam vendicari. vide Iasonē in d.l.2.in 29. col.q.34.vbi in priuato tenet expeditum ꝙ res non committatur.idem ēt putat esse verius in ecclesia. cui hoc casu incūbentur onus probandi mortem.

Pone ꝙ emphyteota promisit soluere canonem seu pensionem.in certa moneta grossa.quæ currebat tpe ꝯctus.dein̄ illa moneta creuit in valore. de qua erit soluendum. istam q. ponit late Ias.in d.l.2.in 29.& 30.col.q. 36. de qua vide quæ dixi.in litera moneta.vbi infinitas allego decisiones.in materia variationis Monete.

Quæritur si domin⁹.& emphyteota sint diuersi fori.an emphyteota teneatur portare canonem.an dominus debeat mittere ad accipiendum.Bar.in l.item illa.ff.de consti.pec.dicit ꝙ non tenetur emphyteota portare. quinimo sufficeret etiam si in domo propria.protestaretur per instrumentum.ꝙ solue. canonem.Si esset qui recipe.idem vult Alber.& Ias.ibi in d.l. 2.in 30.col.q.37.

Vbi allegat infinitas auctoritates & remissiones. Addo ꝙ idem in terminis.tenet Alex.in 5.vol. cons. 120. vbi licet videatur tenere contrarium. tamen per auctoritates quas allegat.apparet quòd suffic.talis protest.in domo. vide Panor.in c.significante in fi.de pig.& in ver.creditor §.3.

Limitat ibi Ias. non procedere quando canon esset minimus.al.Bal.in l.acceptam. in 12.q.C.de vsu.

Item limitat non habere locum.in decimis.quas rustici. in horreis debent portare.de quo dixi in verbo.decima.

Et subdit ibi Ias.in 38.q. quando dicantur esse eiusdem fori.&concludit cum Bar.in d.l.item illa.quem dicit esse.totum videndum.

Subdit etiam in 39. q. ꝙ si sint diuersi fori.promisit tamen emphy.soluere ad domum creditoris.ꝙ si creditor mutet habitationem&non sit magna distantia.tenebitur deb.portare. al.Bal.in d.l.acceptam.in 14.q.secus.si nimia esset distantia.

Et dicit vnum. esse ppº. notandum. ꝙ si emphyt. vel alius debitor promisit mihi soluere in certo loco.& ab illo sim postea bannitus.Isto casu tenebitur m̄ soluere in alio loco.&ita cogi poterit.per text.cum glo.in l.vsuras.& ibi Bar. & Bal. C. de vsu.

Cuius autem sumptibus debeat portari.pēsio eo casu quo in loco domini soluenda & portanda sit.Bal.in l.acceptam.in 15.q.C.de vsu.dicit ꝙ sumptibus emphyteote.vbi etiam dicit ꝙ tenebitur ad gabellam.per tex.in l.mediterranee in ver.dispendij.de anno.& trib.lib.11. refert & sequitur Ias.qui alia al. in d.l.2.in 31.& 32.col.q.41.

Quæritur etiam. An sic.emphyteota ob canonem non solutum potest expelli.Ita propter rei emphyteotice deteriorationem?Ias.in d.l.2.in 32.col.q.42.dicit ꝙ in emphyteota ecclesiæ.clarū est.ꝙ sic per tex.in d.auth.qui rem.& idem dic.in emphyteota priuati.allegat Pet.Cy.& Guid.in d.auth.qui rē. & Bal.& doct.in l.diuortio.§.si fundum.ff.sol.ma.Cald.in tit. de feu.cons.6.alias 308.subdit tamen ꝙ Bal.in d.auth qui rē. tenet tria copulatiue in hoc casu requiri.1. ꝙ sit notabilis deterioratio.2.ꝙ sit ad perpetuum deteriorationem fundi non ad curam fructuum.& ꝙ tal̄ deterioratio procedat.dolo. lata culpa. vel leui. secus in leuissima & ꝙ ista tria copulatiue requirantur.tenet etiam Bal.in l.3.col.pen.C.loc.& Fulg.cons. incip.ser.Anchs de la cruce.

Vnum diligenter Nota.ꝙ etiam si concessio in emphyteosim facta per ecclesiam. esset nulla quòd nihilominus.deber. pensio.text.est & ibi Ange.in §.si vero. in authen.de non alie. col.2.refert.& sequitur Ias.in d.l.2.in 3.col. ibi vnum tamen. C.de iu.emphy.

Nunc quæro de alta quæstione. An propter canonē. triennio. non solutum. res emphyteotica ipso iure committatur. vide Dec.cons.138.

An vero Ita demum si dominus. voluerit & declarauerit? Bar.in d.l.2.per tex.ibi in ver.volenti.& in ver.si modo voluerit.dicit ꝙ non reuertitur ipso iure ad dominum.&idem dicit Bar.velle gl.paruam in l.2.ff.si Ager.vecti.idem vult Ang. in d.l.2.C.de iur.emphy.qui etiam allegat.l.quam ad hoc.reputat singularem in l.his consequenter.§.1.cum gl.ff.fam.erc.& propterea dicunt doct. in locis præal.ꝙ tertius non potest de

huiusmodi commissione opponere. Limita vt ĩ.q.48. Et ita et vult spec.in d.§.nunc aliqua.ver.66.& ita vult Ias. in d.l. 2. in 2.col.Ibi Quinto no.vbi infinita allegat.max.Pau. de Cast. cons.133.quod tamen est.135.in 2.vol.& vlt.al.per Iasonem Addo in terminis Panor.in 2.par.cons.67.Alex.in 2.vol.cõsi. 173.& in 3.vol.cons.91.quod est idem.&idem vult in 1.vol. cons.79.in fi.vbi loquitur in feudo.Alex.in 4.vol.cons. 106. ibi nec prædictis ob.si dicer.ꝙ dictus thomas Alex.in 5.volu. cons.128.Cor.cons.115.

Adde ꝙ eo ipso ꝙ apparet dominũ voluisse ꝙ emphy.non cadat à iure suo.non potest amplius dominus ab ea vol.discedere.ita Alex.in 4.vol.cons.113.ibi 2.fortificatur.&in 5.vol. cons.128.Fel.in c.cum Bertoldus.in 5.col.extra de re iud.Addo etiam eundem Iasonem.in l.posthumo.in 7.col. de cõtra tab.& in l.omnimodo in fi.C.de inoffi.te. Idem notabiliter.ꝑ multa tenet Lud.Ro.cons.212.in ver.Quo ad tertium. Idem etiam in terminis tenet Barb.in 1.vol.cons.51.in 21.col.in ꝗbus locis.Ludo.& Barb. tenent notabiliter.ꝙ requiratur sententia declaratoria.&quòd alias non possit alius à directa.domino inuestiri.adducunt multa & notabilia fundamẽta quæ omitto.cum ipsa consilia communiter habeantur. fac. quòd in feudo vult Dec.cons.185.in fi.

Cõtrariam tamen sentẽtiam.tenet Alex.in 3.vol.cons.44. vbi multa al.& Ias.in d.l.2.in 4.col.&seq.Dec.cons.146.in 2. q.Alex.in 3.vol.cons.6.in pen.col.Cor.cons.237.Calde.in ti. de verb.sig.cons.x.

An autem tertius possit opponere de iure emphyteote vide Iasonem in d.l.2.in col.6.q.3.

In illo autem articulo an dominus. possit auctoritate propria priuare emphyteotam qui triennio.Soluere cessauit. vide vsque ad Nauseam.per Iasonem in d.l.2.in 33.col.cũ multis seq.& adde sonz.in 2.part.cõs.167.in 5.col.cũ seq.& Dec. cons.146.in 2.q.Alex.in d.cons.6.

Et an requiratur libellus.licentia iudicis & partis citatio.Iason.ibid.in 39.col.cum seq.

Quid si dominus post tempus lapsum petat pensionem ab emphyteota.&neget rem esse emphiteoticam.an tunc possit mora purgari.spec.in d.§.nũc aliqua ver.83.tenet ꝙ sic.refert Ias.in d.l.2.in 28.col.q.31.

Sed quid si emphyteota negans se emphyteotam conuincatur de mendatio.an cadat à iure suo.Inn.in c.cęterũ.de iud. dicit ꝙ sic.Si scienter negauit.Idem vult Ang.in l.fi. in 1. col. ff.de rei vend.& requiritur ꝙ negauerit per dolum vel latam culpam.ita Ias.in d.l.2.in 28.col.q.32.allegat tex.in c.vasallus el 1.in ti.si de feu.fue.contro.inter do.&ag.& ibi Bal.qui alia all. Putat tamen ibi Ias. quòd in terminis huius q. non priue. emphyteota.al.multa quæ omitto.

Quid autẽ si dicat nego narrata re.vide ĩ.in ver.litis cõte.§.

Illud autem quod dixi s̃.in ver.Nunc quæro de alta.q. re. Limita nisi emphyteosis esset finita per generationem, quia tũnc quilibet posset opponere.ita Ias.in d.l.2.in 2.col.ver. Redeo.allegat Bal.in ad.l.spec.in tit.de locato.in 7.col.

An autem nõ facta declarat.per dominum.Tenea. emphyteota ad fructus post triennium perceptos? vide Ample Iasonẽ.in d.l.2.in 5.col.ibi 2.quæro. tenet ꝙ sic al.spec.in d.§. nũc aliqua.ver.x.vbi addu.simile de vsufructuario qui tenetur restituere fructus perceptos post finitum vsumfructum.l.si pater.C.de vsufr.al.alia multa quæ omitto.

Nunquid autem.post cessationem.solutionis per trienniũ. possit dominus.alium inuestire non monito nec citato. 1.emphyteota?Ias.in d.l.2.in 6 col.ibi item quinto addite. allegat. Ludo.Ro.cons.212. tenentem ꝙ sic. quem simpliciter dicit. seq.Alex.in multis consiliis.Tu aduerte.quia Lud.in d. cons. videtur sibi contrarius nam 1.tenet istam opi.deiñ dic.in tertio dubio.ꝙ ad hoc. vt emphyteota priue. propter canonem per triennium non solutum.requi.sententia declaratoria. ergo.d.auct.propria.non posset alium inuestire.nõ vocato nec citato pº emphyteota. Et istam partem tenet aperte. Barb.ꝯ Lud.in 1.vol.cons.51.in 21.col.& pro ista parte.contra ludo. & Iasonem. faciunt quæ dixi s̃.in ver.Nũc quæro.de alta quæstione.faciunt etiam quæ dixi.in litera pœna.§. 1.ver.Adde ꝙ etiam vbi pœna re.

Quid in feudo.vide Bolog.in cons. 1.in 8.col.vbi dicit.ꝙ tem potest alium inuestire quando inuestitura non fuit petita al. Lud.Ro.cons.27.

Si propter generationem finitam.finiatur emphyteos.descendentes si petatur debent de ea inuestiri.alias eis fieret iniuria.à qua possent app.ita Bar.in l.j.§.permittit.ff.de aqua. quoti.& æsti.& in l.si m̃.& titio.ff.de verb.obl.vbi omnes doct. idem vult Bar.in l.1.in fi.ff.de priuil.cred.per tex.in c.bonæ memorie.ext.de postul.præla.& istam opi.tenet Ias.in d.l. 2.in 6. col.ibi ex hac decissione.vbi allegat Ant.de Bu.in c.1.ext. de loca.& Ludo.in repe.rub.ff.de arb.& alibi sepe.max.in cons. 22.al.etiam Bal.in add.spec.in ti.de loca.in 11.col.&in c.1.in ti.quemad.feu.ad fil.perti.vbi etiam Bal.tenet.ꝙ ista renouatio seu reformatio potius fieri debet filiæ ipsius emphyteote quam agnatis.

Adde tu ꝙ op.Bar.tenet expresse Alex.in terminis.in 1.vo. cons.80.in 2.dubio.Idem vult.d.Fran.de cur.in cons. 47. ibi al.infinita.max.Pet.de anc.cons.180.incip.caũs.tal. est quidã re.quod in ordine meo.est.171.istud latius prosequitur. Dec. in cons.131.Alex.in d.l.si m̃ & titio.in 6.col.Imo.in cons.27. & cons.38.& cons.68.

Fallit primo.ista conclusio.si emphyteos sit finita. propter canonem.non solutum.ita Ias.in d.l.2.in 6.col. ver.ex hac decissione.vbi dicit. ꝙ ita colligit.ex decissione quam fac Lud. Ro.in d.cons.212.

Secũdo fallit.Nisi antequã.petatur. talis renouatio dominus rem emphyteoticam alteri iam cõcessisset.& illum inuestiisset.vt eleg.vult Lud.Rom.in cons.70.refert (licet alio numero.)& sequitur. Alex.in 3.vol.cons.x.in fi.

Tertiò fallit.si talis renouatio petatur. post annum. tali. n. requisitioni.præscribitur.anno.à tempore scien.per c. titius. in ti.si de feu.fue.cõtro.inter.do.& ag. per quem tex.ita tenet Ludo.Ro.in locis præal.& ita in specie.vult ipse.Lud.in d.cõsi.70.ibi Tertio istam sentẽtiam.& ita vult Ias.quidictum cõsilium.non al.in d.l.2.in 7.col.ibi circha quod.& in l.petens.in 4.col.ibi & per illum tex.C.de pac.

Adde tamen ꝙ ipse Ias.in l.prætor ait.§.fi.ff.de oper.no.nũcia.dicit.ꝙ ista illatio de illo c.titius. ad istũ casum non est bona.quia ratio illius capituli.est ꝙ ibi iudicis officium anno extinguatur.propter subiectam mãm. quia inuestitura feudalis debet.à domino feudi infra annum peti.c.1.quo temp. mil.ideo lapsus anni.fac.vt excludatur.& hãc rationem. ponunt ibi Bal.aluo.& alij feudiste.& secũdum istam rationem.ita limitatio seu illatio nihil valet. ita Ias.ibi.

Item fallit in emphyteosi ecclesiæ. Alex.in l.si m̃ & titio.6. & 7.col.de verb.obl.

Fallit etiam si ille qui petit se inuestiri non esset hæres prædefuncti.ita Alex.in 3.vol.cons.x.in fi.

Vtrum emphyteota possit inuito domino rem emphyteoticam dimittere.vt à pẽsione liberetur.spec.in d.§.nũc aliqua in ver.129.& ibi Io.and.tenẽt ꝙ nõ.max.per tex.in l.quũq;. C.de fun.patri.lib.11.Alber.in d.l.2.in vlt.col.& ibi Ias.col. ibi sexto principaliter.nota.Vbi præmissa & alia all. Qub.ad de fel.in c.quæ in ecclesiarum. in 28.col.ext.de consti.& Pan. in terminis.in 2.part.cons.94.in 4.col.ver.quo ad tertium.

Aduerte tamẽ in hoc.quia secus esset.in aliis priuatis Qui si teneãtur.soluere.de reditib.alicuius prædij.possunt prædiũ dimittere & assignare.& sic à solut.se liberare.ita. notabiliter in terminis.vult Pau.de Ca.in 2.vol.cõs.20.inci. vltra ꝗ quæ re.circ.fi.ibi Quãtum vero ad aliud.allegat.Io.and.in add.specul.in ti.de instr.edi.§.dicto.& dicit.videri casum.in l.filiusfami.§.apud marcellum.ff.de leg. 1.& ad istud vide quæ dixi. in verbo pensio.

Quid ĩ feudatario.an possit inuito domino feudum dimittere. Vide quod dixi in litera feudum:in Rub.quid sit inuestitura.in verb. de roydis & homagiis. ver.an subiectus ratione homagij.

Sed quid si in vicinia sit puteus communis.qui refectione indigeat. an vnus ex vicinis possit vsui putei renuntiare & à cõtributione se liberare?spec.tit.de cens.§. 1.ver.itẽ pone quędam vicinia.determinat ꝙ nõ.& ita vult Ias.in d.l.2.in 7.col. ibi Ad ista vide.vbi etiam al.Io.an. ibi.& Bal.in l.cum fructuarius.de vsufr.addo.Alexand.in l.prætor.§.hoc edictum. ff. de dam.infect.

An autem si concessi fundum in emphyteosim.sub certa pensione adiecto pacto.ꝙ de fructib.fundi deberes.quid in ꝑpetuum alicui dare.& cesses triẽnio.adeo ꝙ fundus ad me reuersus est ob canonem nõ solutum triennio.Tenear illi in ꝑpetuum ad illud quid. Vide Ang.Pau.de cast.Alex.& doct. in l.adoptiuum §.patronum.ff.de in ius voc.& Ias.in d.l. 2.in 21. col.q.23.vbi videtur inclinare.tale ius non esse illi quęsitum. sed posse reuocari.de quo.per eundem ibidem.in 81.col.

Quæritur vlt̃s.an emphyteota qui ꝑ 40.annos cessauit soluere pensionem , & tñ semper possedit. dicatur præscripsisse liberat.à pensione soluenda Bar. in l. comperit.reprobata ibi gl.C.de præscrip. 30.vel 40.ann.tenet ꝙ sic. per l. sic. & l.omnes.illo.e.tit.refert Ias.in d.l.2.in 23.col.q.28. vbi dicit. ꝙ illa decissio procedit indubitanter. quantum ad pensionem. Sed quantum

quantum ad alia vide. durior. istam tamen decisionem indistincte tenet in 63.col. in pr.vbi etiam al.spec. in d.§.nunc aliqua.ver.44.& Bar.in aliis locis.vide Bar.in l.ius emphyteoticum.& in l.fi.C.de fun.patri.lib. 11.

Quid autem si aliquis possedit annis 40.fundum non emphyteoticum. pro eo tñ vt pro emphyteotico soluit pensionem.an præsumatur.contractus emphyteoticus præcessisse.adeo vt illud ius dicatur.præscriptum.gl.est ꝙ sic.in d.l.2.&ibi Ang.& doct.max.Alb.in 7.col.idem vult spec.in d.§. nunc aliqua.ver.64.ver.106.& ver.142.idem vult Ias.qui infinita allegat in d.l.2.in 62.col.ibi in ea.gl.in fi.

Addo ꝙ idem tenet Pau.de Castr.in 2.volu.cons.295.alias 293.incip.viso puncto ſtõ.allegat.not.per Cy.in d.l.cõpit.in 4.& 5.q.Idem etiam vult Alex.in 1.vol.cons.79.circ.2.col.ibi sed præmiss.oĩb. vbi dicit. ꝙ propter lapsum tanti temporis. & sic propter antiquitatem præsumuntur omnia solennia interuenisse.Ad qđ adde quæ dixi.in verb.solemnitas in princ.

Ad intellectum tamen huius decisionis.vide quæ dicam ĩ. in ver.cuius autem qualitatis alias q.60.

Vtrum emphyteota possit præscribere contra. dominum. directum dominium? dic ꝙ non etiam si mille annis posside. ex quo eum in directum dominum. recognoscit. l. Male ag. C.de præscrip.30.vel 40.an.& ita expresse vult Ias.in d.l. 2.in 63.col.ibi tertio quæro.al.Bar.&alios.in auth.perpetua.C.de sa.sãn.eccl.& in d.l.comperit.Bal.in l.neque.C.de vsufr.

An autem.possit præscribi contra aliquem tanquam contra emphyteotam.vel tanquam colonum.puta quia per decẽ annos e't vlt.quis soluit pensionem. tanquã emphyteota vel colonus an possit in futurum compelli? Bar.in l.litibus per illum tex.C.de agri.& cẽs.tenet ꝙ sic secus in vasallo secũdum eum.idem vult in l.cum de in rem verso.in fi. ff.de vsu.& in l. solent. §.j.in fi.ff.de offi.procon.Bal.& doct.in l.si certis annis C.de pact.Ias.in d.l.2.in 63.col.vers.Quarto quæro. vbi dicit. plenius scripsisse.in §. præiudicales.insti. de act. allegat etiam Panor.in cons.75.incip.duo prin.quod tamen in ordine meo est.74.addo quòd idem vult.Alexand. licet videatur. limitari in rustico.in 5.volum.cons. 50.in fi.& Barb.in 1.volu.cons. 50.in 8.col.Dec.cons.146.

Vide etiam Alex.in 5.vol.cons.124.

Sed nũquid talis recognitio prosit ei erga quem recognouit.cõtra vide verum dominum.spec.poĩt in d. §.nũc aliqua. ver. 53.refert Ias.vbi s̃.ibi Quinto quæro.vbi vide.

Cuius autem qualitatis præsumatur.talis qui annis 40.pręscripsit.& sic an præsumatur.emphy.perpetuus.an ad eius vitam.& qualiter?& relatis aliquibus.Ias.in d.l.2.in 63.col.cum seq.Ibi sexto quæro.tenet ꝙ circũscripta cõsuetudine.in dubio præsummatur.emphyteos perpetua nõ ad vitam soluentis.al.Angel.in §.emphyteosim.in auth.de non alie.& in aliis plerisque locis.allegat etiam Bal.& alios.&concludit ꝙ in ecclesia præsumet. vsq; in tertiam gñationẽ.in priuato.ꝑpetua.

Quid si cõcedatur.emphyteosis ad tempus. sine temporis præfinitione. qualiter intelligatur. illud verbum ad tempus. Bal.in l. 1.in prin.ff.si ager vecti.dicit.ꝙ intelligitur de decennio.dum al.l. sine præfinito alias in metallum ff.de pœnis.

Contrarium tamẽ videtur.tenere.Ias.in d.l.2.in 64.col.cũ seq.ibi septimo.quæro.vbi dicit.ꝙ cum non inueniat cõtradicentem.Bal.relinquit in hoc cogitandum.

Tu pro illa decisione.Bal.allega.eundem.Bal.in 3.par.cõs. 34.vbi dicit.ꝙ Bannitus sine tempore.intelligitur per decennium.allegat.d.l.fine præfinito.

Et præsuppoĩta.præscriptione.propter solutionem per tẽpus xl.annorũ.an præsumatur præscriptus cõtractus emphyteoticus an cẽsualis.Io.Fab.in l. 1.col.j.C.de iur.emph.dicit.ꝙ præsume.præscriptus emphyteoticus.qñ magis frequẽtatur. alias secus.refert & sequit.Ias.in d.l.2.in 65.col.ibi nono q̃ro.

Quæro de pulchra & quotidiana quæstione.quam iam sæpe hũi de facto.An dominus.recipiẽdo pẽsionem.post. commissionem.ob nõ solutum canonem, factam.videa.ius commissi seu caducitatis remisisse?gl.est.ꝙ sic.in d.l.2.in verb.Repellere.ibi item si triẽnio.al.l.post diem.ff.de lege.commis.& l.si per emptorem.illo.eo.ti.in §.fi.Idem vult gl.in c.potuit.& ibi Io.and.extr.de loca.& spec.in d.§ Nũc aliqua.in vers.23.& pro ista opi.optime fac.quia.emphyteota nõ cadit à iure suo propter solutionem canonis nõ factam.Nisi domino volẽte. vt dixi s̃.in ver.Nũc quæro de alta qõne.Sed dominus canonem recipiendo. non videtur. velle priuare emphyteotam. d.l.post diem.cũ si.ergo &c.& hãc rationem addu.Ang.in d.l. 2.& ita vult Lud.Ro.cõs. 102.circ.fi. Alex.in 1.vol.cons.79. circ.fi.vbi loquitur.in vasallo.&expresse in emphyteota.hoc vult in 2.vol.cons.14.in 3.col.ibi Addo quod no. & in 4.vol. cons.113.ibi 2.fortificatur.

Secus in ecclesia.Alex.in 5.vol.cons.5.in 3.co.ver.octauo. Max.si alium inuest.Cor.cons.187.

Quid autem si dominus recipiẽdo.pẽsionem.fuerit.de iure suo protestatus. quod illud ius commissi. nõ intẽdebat remittere?dic ꝙ aut recepit pensionẽ parti temporis & tũc põt expellere.quia protestãdo.ius expulsionis.sibi reseruauit.l. si debitor §.1.ff. qui mo.pig.vel.hyp.sol. & ita intelligerem qđ vult Ias.in l.nõ solum §.more in 31.col.ibi tolle aliud ex. qui alias esset sibi cõtrarius vt patebit ex ĩ.dicendis.Ita etiam intellige quod vult Bal.in l.si fundus.§.elleg.ff.de l.commisso.

Aut recepit solutionẽ tꝑis parti simpliciter. & absq; protestatione.Et tunc aut recepit ignoranter.Calca.cons.50.in fin. Nesciẽs rem in cõmissum cecidisse.& sibi nõ præiudicat quin possit emphyteotam expellere.vt vult dy.in l.meuius.§.duobus.ff.de leg.2.& spec.in d.§.nũc aliqua.ver.24.& seq. fac.qa ignorans ius suum illud remittere.nõ videtur.l.cum acquiliana.& l.qui cum tutoribus §.qui per fallatiam.ff.de trãsact. l.si mater.C.de inoff.te.& l.nec ignorãs cum si.C.de donat.& ita vult Alex.in 3.vol.cõs.106.in 4.col. ibi Vel etiam potest dici. Ias.in d.l.ij.in 51.col.ibi prædicta rẽ.fac.quod vult Alex. in 5. vol.cons.146.in prin.2.col.

Aut sciebat rem esse commissam. & tamen sine protestat. pensionem temporis parti recepit.& sibi præiudicat.vt habet in iurib. ꝑal:& in terminis vult Curt. cons. 81.vbi infinita al.

Aut dñs recepit pẽsionem pro tꝑe futuro. & tũc siue protestatus fuerit siue nõ.sibi ꝓiudicat.l.2.§.nõ male.ff.de excep. doli.& l.qui in futur.ff.de pac.& cũ hac distinct.transit.Ias. in d.l.2.in 44.col.cũ multis sequẽtib.&ibi in 49.col.dic.ꝙ istam putat in hoc passu esse veritatem.relatis prius variis.& diuersis opi.& ita licet ipse.nõ alleget.vult. spec.in d.§. nũc aliqua. ver.26.refert & sequitur.Pau.de Ca.in 2.vol.cons.139.incip. Primo videñ.est.Alex.in 3.vol.cõs.106.in 4.col.ibi 2.respondeo.& in 4.vol.cons.113.in 1.col.ibi.2.fortificatur.Are.cõsi. 35.circ.fi.ibi Præterea aut ista.Fel.in c.suꝑ his.in 2.col. ibi fac. ẽt gl.not.ext.de accus.Barb.in 1.vol.cons.xlj. in xxj. col. & in 2.vol.cons.lviiij.in viiij.col.in quibus locis.tenent.ꝙ pręlatus recipien.pẽsionẽ.etiam tꝑis pt̃i.præiudicat ecclesiæ. in tali iure quærenº.in hoc tamẽ.Ias.in d.l.2.in lj.col.ibi tertio & vlti. dicit. ꝙ communis opi. est vt fiat differentia.inter ecclesiam collegiatam.& nõ collegiatam.vt primo casu nõ possit prælatus.sine consensu capituli præiudicare ecclesiæ recipiendo 2. vero casu sic.all.gl.in d.c.potuit.

Et ꝙ dñs recipien.pensionem pro tꝑe futuro,ẽt cũ ꝓtesta. sibi præiudicet.tenet ꝑ multa media idẽ Ias.ĩ l.2.ff.si quis cau.

An aũt qñ dominus recipien. pensionem pro tꝑe pt̃o protesta.sufficiat emphyteotam tace.licet non consentiat expresse.Ias.d.l.2.tenet ꝙ sic.al.infinita.max.Im.in d.c.potuit.col.33.

Quid in feudo.an si dominus inuestiat.vasallũ.videatur remisisse ius caducitatis vide Dec.ꝯs.185.ver.vlterius reuocat.

Sed quid si dominus pẽsionem nõ recepit.sed solum petit an sibi præiudicet?Ias.in d.l.2.in vlt.col. ibi 2. quæro.tenet ꝙ sic.Allegat.Alb.ibi in fi.4.col.& Sal.in l.Commissorie in fi.C. de Pac.inter.emp.& vend.fac.l.emilius. in verbo petendo. ff. de mino.fac.quod vult Imo.in cons.x.in 2.dubio.

Putat etiam ibi Ias.ꝙ si post talem cõmissionem.dominus det licẽtiam emphyteote alienandi.ꝙ videatur sibi caducitatem remisisse.quia.dictum est s̃.in ver.Nũc quæro de alta qõne. ꝙ emphyteota non cadit nisi domino volente. ergo dan. licentiam alienandi non videtur velle ꝙ cadat. imo videtur caducitatem remittere.

An valeat pactum.ꝙ ob non solutum canonem.res nõ cadat in commissum.nec pariter ꝑꝑ deteriorat.nec ꝑꝑ alienationem factam irrequisito.domino?Spec.in d.§.nũc aliqua.tenet ꝙ sic in ver.89.refert Ias.in d.l.2.in 42.col.ibi in ea.gl.&c.Addo Pau.de Cast.in 2.vol.cons.139.incip.1.videñ.est.&vtrobique allr.Bar.in l.fundi.C.de fun.patri.lib.11.addo Panor.in 1.par.cons.72.fac.quod dixi in trac.feu.in ti.qđ sit inue. vers. valet pactum re.Addo tñ ꝙ Bal.in l.si à te.C.de pac.int.empt. dic.non val.rescriptũ papæ,ꝙ ob non solutum canonem. res non incidat in commissum.Crem.sing.106.

Quid de pacto,ꝙ emphyteos.non transeat nisi ad primogenitũ,an valeat?Ias.post Bal.in d.l.2.col.43.col.ibi 2.q̃rit Bal.tenet ꝙ sic.Et ibi in 44.col.ver.3.successiue. q̃rit post Bal.an valeat pactũ.ꝙ spurij succedant in emphyteosi.& cõcludit ꝙ sic.

Si emphyteos.ob gñationẽ finita sit.nõ intellig.facta renouatio.licet dñs patia.emphyteotã possid.Bal.ĩ l.vnic. col.pen. ver.sed nũqd.C.qñ nõ pe.par.Ias.vbi cũ vid.ĩ d.l.2.col.49.ibi ꝓdicte doctr.& ĩ l.j.col.18.e.ti.addo Barb.vol.2.ꝯs.14.col.11.

Not.in hac m̃ria,ꝙ onus ꝓbandi.solutionẽ canonis incũbit

emphyteote.gl.& oēs.doct.in d.l.2.vbi Iaſ.in 51.col.ibi.in ea gl.ibi vt ſ.de prob.l.1.all.ſpec.& Io.and.in d.§.nunc aliqua in ver.31.& Imo.in d.c.potuit in 43.col.

Idem in conductore quia tenetur.probare ſolutionem.Alex.in 4.vol.conſ.130.in 3.col.ver.nc prædictis obt.

Addo Alex.in terminis.in 5.vol.cōſ.120.vbi al.Inn.in c.ſuper his.ext.de accuſ.& Bar.in l.in illa.ff.de verb.obl.vbi ēt Iaſ.in 6.col.Addo etiam Alex.in 4.vol.conſ.131.in 1.col.& in 3.vol.conſ.41.ibi nc.obt.

Quot autem teſtes ſint necij.ad ꝓbañ ſolutionē canonis: vide Iaſonē.in d.l.2.in 52.col.cū ſeqn.ibi in ea.gl.ibi ꝑ teſtes.vbi re ꝓbato Sal.t3.ꝙ poſſit ꝓbari ꝑ duos teſtes.alt.Bal.in l.teſtiū.in pa col.C.de teſti.& in l.fi.in 3.q.C.arb.tu. Addo Fely.in co.ſic.in 4.col.ext.de re iud.vbi allegat Iaſonem hic.

Quid aūt ſi emphyteota probet ſe ſoluiſſe tribus annis ꝓx.ptis an ꝓſumar.pro toto tpe retro ſoluiſſe:tex.ē ꝙ ſic in l.quicūq;.C.de ap.publ.lib.x.quē tex.alt.gl.in d.l.2.&ibi oēs doct.max.Iaſ.in 53.col. ibi in ea gl.ibi. vt j.de appo.pu. vbi multa allegat addo Alex.in terminis.in 3.vol.ꝯſ.cvj.& eūdē Iaſ.in l.ſi cert.annis.in 2.col.C.de pact.&in l.1.in 2.col.C.de fideicō.

Limitar.tñ iſta ꝯcl.Niſi ſolutio eēt facta.vno anno:ꝑ trib.ſm.Bal.in l.2.C.de dot.promiſ.refert& ſequitur.Iaſ.in d.l.2.in 52.col.Ibi limitate tñ.&ī l.1.ī 9.col.ff.đ off.ei9 cui.mād.ē iuriſ.& ī d.l.ſi cert.ānis.co.2.& ī d.l.1.ī 3.co.C.đ fidei.Crem.ſig.78.

An aūt d.l.quicūq;.locū habeat.in colono.conductore.& in alio quocunque qui probaret per triennium ſoluiſſe.Iaſ.in d.l.2.in 54.col.ibi Nūquid autem.tenet ꝙ ſic.Allegat Ang.in §.ſcire autē.ad fi.in Aut.đ ñ alie.& Bal.ī c.lrē.ad fi. ext.đ dilat.

An iſta ꝓſumpo.de trib.annis re.hēat locū ſi ꝓmiſiſti.in ſolue x.ſing.annis?Crem.ſing.79.dt.ꝙ nō alt.Bal.in d.l.quicūq;.

Quid ſi emphyteota ſoluere promiſit pœnam eo caū quo canonem ſoluere ceſſet.An nlomīs ceſſan9 per trienniū.poſſit expelli?ſpec.& Io.and.in d.§.nūc aliqua.verſ.35.& Bar.in l.cum pr̃.§.lib'tis.ff.de leg.2.tenēt ꝙ ſic.Iaſ.in d.l.2.in 55.col.in prin.ibi ī ea.gl.ibi l.qđ fauore.allegat multa.max.Ale.ꝯſ.615.inc.īcā & lite vertente.inter vniu'ſitatē qđ ē.ī 4.vol.ꝯſ.131.

Debet tñ dñs alterum tantum elige. phi.in regula 83.in fi.

Sed quid ſi emphyteota promiſit ſolue.duos denarios.pro canone.ſub pœna centum florenorum.an tal' promiſſio pœne valeat.Bal.tenet.ꝙ ſic in c.1.in 1.col.in tit.qua.dñs.propr.priue.refert &ſequit.Iaſ.in d.l.2.in 55.col.ibi circa hāc cōclu.

An autem retento themate ſſtō. ſi dominus non obſeruet promiſſa. cadat in illam pœnam centum florenorum. Bal.& Iaſ.in locis præal.tenent ꝙ non.vide Iaſo.ibi in verſ.2.q.1.

Multas queſtiones.quādo emphyteota fecit alium emphyteotam.vt quis teneatur.ſoluere.& an debeat in alienatis.requiri cōſenſus dñi.& ſimilia.vide ꝑ Iaſ.in d.l.2.in lx.co.&ſeq.

Conceſſio in emphyteoſim facta vſque in quartam generationē.qualiter.fit intelligena.Vide notabiliter. Iaſ. in d.l.2.in 65.col.ibi decimo rc.&Alex.in 3.vol.conſ.111.in 4.col.in 2.dubio.& in 5.vol.conſ.125.

Et ibi ver.11.quærit Bal.ponit quid ſi fiat in cunctam generationem an includan.filij filiarum.

Et in 66.col.ibi vnum tamē cauſam Notate. an quando qs accepiſſet fundum ſterilem in emphyteoſim. vſq; in tertiam generationem.quem ſua opera reddidiſſet ſterilem.an poſſet retineri vlt.tertiam generationem.vide ibi per eum.

Quid.ſi cōceſſio in emphyteoſim ſit nulla rōe lōgioris tēporis.vel alicuius rei. an in totum vitie. vel pro parte Iaſ.notabiliter & copioſe.in d.l.2.in 66.col.& ſeq.ibi 12.vlt Bal.

Qñ aliqd ſoluit vt emphyteota.nec apparet ꝓ qua re. oīa eius bona præſumūtur emphyteotica.ſpec.in d.§.nūc aliqua.verſ.62.Iaſ.in d.l.2.in 68.col.ibi 13.q̄ro.al.Alb.in d.l.ſi cer.annis.& in d.l.plures appocis.Addo.Bal.in terminis.ī 1.part.cōſ.133.& ſonz.in 2.part.conſ.167.in 8.col.& ſeq.& in locis cit.Iaſ.& ſonz. adducunt ſiře de vaſallo. de quo. vltimo. vide latius per Iac.in trac.feu.ī ver.dictiq; vaſ.ꝓmiſ.reco.ī 5.& 6.co.

Sed qd ſi inſtr̃a inueſtiturarū ſunt perdita.qualiter probabitur ius emphyteoticū Bal.in l.ſi cert.annis.præal.dicit.ꝙ qualis appet ſolutio tal' præſumitur. præceſiſſe conceſſio. refert Iaſ.in d.col.68.ibi 14.quæro.& ſubiec.vide qđ nor.in l. inditia ī 1.col.ſ.de rei ven.Tu adde Fel.in c.cum bertoldus.in 12.col.ext.de re iud.& eundem.Iaſonem in §.præiudiciales in 16.col.inſti.de actio.Alex.in 1.volum.conſ.106.

Adde etiam ꝙ ꝯctus emphyt. non poteſt probari niſi per ſcripturam.Alex.in 5.vol.conſ.l.in 2.col.ver.2. principaliter.

Nunquid autem emphyteota teneatur domino oſtendere inſtrumentum emphyteoticum.ſpec.in d.§.nunc aliqua.ver.cxlj.tenet ꝙ ſic ꝑ tex.in l.prætor ait §.1.ff.de eden.& ibi Ang.qui limitat eſſe verum quando emphyteoſ non negatur.alias ſecus.per regulam.l.qui accuſare.C.de eden.& ita ſimpliciter refert & ſequitur.Iaſ.in d.col.68.ibi 15.quæro.Addo. Panor.in 1.part. cōſ.74.vbi all.Bal.in d.§.1.addo Bal.vbi loquitur.in feudo.in c.1.§.cum domino in ver.neſcire.in tit.de no.feu.& in l.ij.in ver.ſed nūquid dominus feudi.quomodo & quando iu.vide Iac.in ver.dictique vaſ.promiſ.reco.in 5.& 6.col.

Quid autē ſi emphyteota fatetur emphyteoſim.ſed negat hře inſtr̃m.Ang.ibi refert Bal.dicere ꝙ incōtinēti poſſit expelli tanquā finita ſit emphyteoſis ar.l.ſi ſeruus C.quod cum eo. Quod limitat ibi Ang.niſi emphyteota probet ſe ſoluiſſe canonem ꝑ 30.annos.tunc.n.præſumetur emphyteoſ perpetua vt dixi ſ.in ver.Quid aūt ſi aliquis poſſedit an.40.rc.als §.56.

Subdit ibi Iaſ.in 69.col.Vnū ppo. notandū. Qui ſi rex aut princeps fac.citari barronē.vt ſibi oñdat iura q̄ hř in caſtris q̄ poſſidet.als ꝙ illa ſibi auferet.citatio erit ipſo iure nulla.cum nemo ſuc poſ.titulū oñde.cogat.l.cogi.ff.de pet.hær.allegat.Bar.poſt And.de barrulo in l.1.ꝑ illum tex.C.de cōduc.& ꝓcu.re.fiſ.lib.11.idē vult ipſe Iaſ.in §.actionū 39.col.in fi.inſti.de actio.Vide tñ Iac.vbi ſ.in 7.col.In ꝯrium tñ fac.quod vult Bal.in c.1.§.cū domino.in ver.neſcire.ī ti.de no.feu. vbi vult ꝙ vaſallus tenetur oñde.titulum.inueſtiture.idē vult in l.2.in ver.ſed nunquid dominus feudi quomodo & quādo iu.& ita tenet Dec.cōſ.61.ī 2.col.viđ phi.ī c.ordinarij de of.ord.ī 6.

Sed quid ſi aliquis rem ſuam.ab alio in emphyteoſim accipiat.An ſibi in dominio preiudicet.Bar.in l.ſi rem aliquam.& ibi Alex.diſtinguunt. inter ſcientem & ignorantem.& ſequi.Iaſ.qui alia allegat.in d.col.69.ibi Sextodecimo quæro.& ibi ponit an error poſſit reuocari.& dicit.quòd ſic allegat Io.an.in d.§.nunc aliqua.ver.60.

Vide etiam de feudo.Iac.vbi ſ.in 7.col.

Inſtrumētum emphyteoticū an ꝓbet dñium?Bar.in l.legata.ff.de adim leg.tenet.ꝙ nō.& ibi regl'r tenet ꝙ ex inſtr̃o cōceſſiōis.nō ꝓbet dñium.l.ad ꝓbationē.cū ſi.C.loc. refert Iaſ.ī d.col.69.vbi plura allegat.Tu đ hoc.vide latius.in lr̃a inſtrumentū.& qñ dicat probatū.rē eſſe emphyteoticā.vr̃ j.q.230.

Quo tempore. teneatur. emphyteota ſoluere canonem. quando non eſt dictum.Vide Ample Iaſonem.in d.l.2. in 70.& 71.col.vbi concludit quòd in fine anni.

Ad euitañ.pœnā caducitatis.& plenariam liberationē conſequēdum.requi.copulatiue ꝙ fiat oblatio.depoſitio & cōſignatio canōis.Iaſ.ī d.l.2.ī 71.col.&ſeq.ibi ī ea.gl.ibi ēt à pena.

Quj tamen ſufficiat oblatio. vide Cald.in tit.de loca.conſi.3.alias 281.

Sed an in terminis d.l.2.ſubuenia.mulieri vł ruſtico.ſi depo nere ꝯſignare &offerre neſciuerūt.Alb.ibi tenet ꝙ ſic.ſed Iaſ.ibi ī 72.co.ibi Nūqd aūt tēet ꝯriū.đ qo viđ q̄ dixi ī lr̃a ruſtic9.

An aūt ī emphyteoſi hēat locū ius accreſcēdi?dic ꝙ nō.qa in ꝯctib.nō hř locū ius accreſcēdi.Bar.ī l.ſi mihi & titio. ff.de verb.obl.& in l. fraudati.ff.de publica.Bal.in l.vnica §.1.C.de cad.tol.in Auth.ſi quas ruinas.C.de ſac.ſan.ec.in l.1.C. quando nō petē.ꝑ.& in l.legatarius & ibi Alex.ff.de leg.1.vbi Alex.dicit. ꝙ nunquam habetur locum ius accreſcendi poſtquam ſemel fuit ius alteri quæſitum.licet poſtea deficiat.præterquā in vſufructu l.1.§.fi.ver.ſed in vſufructu.ff.de vſufr.acre.

Et ꝑtem iſtā tenet Pau.de Caſt.in 2.vol.cōſ.158. vbi dicit.ꝙ in feudo nouo. nō habet locū ius accreſcendi.pro quo eſt tex.in c.1.de duo.fra.de no.benefi.inue.& in c.1 in ti.de duo.fra.à cap.inue.& ita vult Bal. in 1.parte.cōſ.119. & Lud.Ro.conſ.315. de quo vide in ti. de feu. in Rub. de iu. accreſcend.fo.93.& Cor.in 3.vol.conſ.285.

Idem etiam vult Panor.in 2.part.cōſ.103.vbi dicit ſecus eſſe.ſi dictū foret ꝙ poſt vitā amborū res ad dire ctū dñm. rediret.qa tūc accreſcit alij.eo.viuēte.repeto.j.ꝓx.verſ.qd ſi duo.

Itē ſecus eēt ſi cuilibet foret datā emphyteoſis.qa tūc vno moriēte accreſcit alteri.ſonz. in 1. part.cōſ.50.Alex.in 5. vol.conſ.13.in vlt.col.aliqua al.pro hac parte & ita vult in 5.vol.conſ.2.in 3.col.verſ.4.ratione. Tamen ipſe Alex.in d.cōſi.13.tenet.ꝯrium.vide ꝑ eum.& j.in trac.feu.in rub.de iur.accr.

Item ꝓmiſſa vera niſi emphyteoſis eſſet paterna.qa tūc ſec9.vt per Bar.in d.l.ſi mihi & titio.& in conſ.58.incip.ex themate prædicto.de quo late per Alex.in 1.vol.conſ.44.

Habetur de materia.remiſſiue per Alex.in d.l.ſi m̃ & titio.& per Iaſonem.in d.l.2.in 69.col.ibi Vltimo.circa hanc partē.C.de iur.emph.Alex.in 2.vol.cōſ.204.Cor.in 2.vol.cōſ.122.ī pe.& vlt.col.Crotus.in l.re cōiuncti.ī 49.col.cū ſeq.de le.3.

Quid ſi duo fratres ab eccleſia.receperint emphyteoſim ꝓ ſe. & filiis. ita quòd poſt eorum mortem reuertatur. ad eccleſiam.an vno mortuo ſine filiis reuertatur ad eccleſiam.an vero accreſcat alteri. Iaſ. in d.l.2.co.78. ibi 17.tenet idem.ꝙ Panor.in d.conſ.103. allegat alia multa. Addo Alex.in d.l.

iñ.

ſi m̃ & titio in 4.col.Lud.Ro.conſ.19.

Melioramenta. An perdantur. per emphyteotam. qui ob canonem non ſolutum vel al'r ſua culpa ab emphyteoſi cecidit.tex.eſt ꝙ ſic.in l.2.& ibi Bal.& doct.C.de iu.emphy. idem tenet Bal.in Rub.eo.ti.& in l.ſenatus.§.Marcellus.& ibi doct.ff.de leg.1.& in c.1.§.vaſallus.&ibi Alua.in tit.hic finir.lex.in lib.feu.& in l.fi.§.fi.C.cōia de leg.& in l.1.ff.loca.& in l.in Rē §.fi.ad fi.ff.de rei ven.Bar.in l.colonus. ff.locati. Panor.in c.fi.ext.de loca.fac.12.q.2.c.hoc ius.de quo. per Alex. in l.diuortio §.ob donat.ff.ſol.ma.& ita tenet Pau.de Caſt.in 2.vol.cōſ.139.in fi.& in cōſ.326.als.324.inci.viſo pūcto.in 3.col.Barb.in terminis.in 1.vol.cōſ.64.in x.& clarius in vlt.col. fac.quod vult Alex.in 3.vol.conſ.44.Guido.conſ.139.

Idem ī ſuꝑficiario.& cēſuario Ang.ī §.adeo.in fi.inſti.loca.

Iſtud tñ nō procede. quando finita eſſet emphyteoſis. ob generationē ſeu lineā finita.nā tūc tolli pñt melioramta.ſm.Spec.in d.§.nūc aliqua.ver.131.Bal.in d.l. fi.§.fi. cōia de lega.& in d.§.Marcellus & ibi doct.& in aliis locis.de quib. per Iaſ.in d.l.2.ī 8.col.ibi intelligatis tamē.de iu. emphy.& ibi al.per eum.addo.Paul.de Caſtr.& Barb.in conſiliis præalleg.

Et aduerte.ꝙ eo caſu quo.emphyteota.pōt melioramenta tollere. pōt dñs illa retinere. ſoluen9 tñ. q̄tum emphyteota ex leuatione.hiturus eſſet.& ita vult Bal.in l.in fundo in 3.no.ff.de rei vendi.refert Iaſon.qui videatur. in d.l. 2. in 9.& vult Barb.in d.conſ.64.in vltima col.

Imo qñ finita eſt emphyteoſ.nō culpa. ſed ob gñationem emphyteote finitam. poſſunt ēt repeti. quicunque. ſumptus necīo facti.itaBal.in l.emptor.ff.de rei ven.refert & ſequitur.Iaſ.vbi ſ.ibi iř adde.& vult Paul.de Caſt.in conſiliis præalleg.

Et nota ꝙ emphyteota nō præſumitur. ædificare aīo donādi.Bal.in l.2.C.de rei vendi.& in ca.dño guerrā in ti. hic finir.lex.cū aliis all. per Iaſ.in d.l.2.in 9.col.ibi Vlti.de iure emphy.

Quid in melioramentis.factis per ſuperficiarium.vide per Iaſ.in l.1.in x.col.C.de iure emphy.

Quid de melioramentis factis per colonum.ſeu conductorem.vel inquilinum.dic ꝙ ſemper expenſas vtiliter factas repetunt.tex.eſt in l.colonus.& in l.dominus horreorum.& vbique Bar.ff.loca.refert Iaſ.in d.l.2.in 8.col.

Vbi ēt remiſſiue ponit qd de melioramētis factis ꝑ vaſallū.& ad præmiſſa vide Aliquid per Angel. in §. & ex diuiſo. in ſti.de re.diuiſ.

Quid in eo.q emit rem prohibitā alienaī. an poſſit tollere melioramēta.Vide Pau.de Ca.in 1.vol.conſ.241.incip.in cauſa quæ vertir.Saone.in fi.& in 2.vol.cōſ.x.inci.Clarū eſt in iure.vbi tenet ꝙſic.Bñd.de pux.ꝯſ.90.ī 2.dub.de qo.ꝑ Fel.ī c.cū cā.in 8.col.ibi ſumpt9 aūt.ext.de re iud. Aliqd.ꝑ bñd.ī cōſ.55.vide.in ver.alienatio §.28.

Quid in emente rē alteri hypotecatam. quam meliorauit.dic ꝙ præſtan.primam æſtimationem.libera. ſecundum.Bar.in l.2.C.de præd.& om.re.naui.lib.11.

De quo tamen.vide Alex.in l.ſi fundus.§.ſi res ff.de pig.vbi dicit.illum tex.facere in ꝯrium.Tamen.tenet cum Bar.in d.l.2.vbi ēt al.Ang.&illā op.Bar.ſequiř not.ſoz.in 2.par.ꝯſ.224.vide in ver.euictio.§.29.

Quid in hærede mariti.pro expenſa facta in re dotali. vide Bñd.de pux.in ꝯſ.135.ī 1.dub.vbi multa allegat.&not.loqr.

Quæ autem dicantur.& qualiter intelligantur.Melioramēta.vide In verb.Melioramenta.Et in ver.Alienatio.§.29.

Sed quid ſi eo caſu quo emphyteota poteſt expelli.& ꝑdit melioramenta dominus ei remittat. & aſcēdant ad quingentos aureos.an requiretur inſinuatio.Bal.in c.1.in tit.quid iu.ſi poſt alie.feu.vaſ.illud recuper.tenet ꝙ non.refert Iaſ.in d.l.2.in 29.col.ibi 35.quæro.vbi etiam allegat Bal.in l.ſi mulier.ff.de cond.ob.cauſam.

Scriptura.an necīo pro ſubſtantia requiratur. in contractu emphyteotico.Vide Ample Iaſ.in l.1.in 3.col.ibi Quinto no.C.de iu.emphy.vbi tenet ꝙ ſic.& latius ibidem. in 16.col.& ſeq.vbi atteſtatur.ita eſſe communem opi.

Et propterea ibi ſubdit ꝙ ſi finita ſit emphyteoſ per generationem.Non intelligatur.facta tacita renouatio.al.Bal.in l.vnica in pen.col.C.quando non peten.de quo vide eundem.in l.2.in 49.col.ibi prædicte doctrinæ.& dixi ſ.q.71.

Contractus emphyteoticus.quid differat à contractu locationis & emptionis.Iaſ.in l.1.in 6.col.C.de iu.emphy.

Quid differat à contractu liuelli.Iaſ.in d.l.1.in 8.col.

Quid à ſuperficiario.ibidem in 9.col.

Quid à contractu cenſuali.ibidem.in 11.col.

Quid à feudo ibidem in d.11.col.

Pro ſe & filiis ſuis. ſi Inueſtitura dicat alicui pro ſe & filiis ſuis.an filij concurrant ſimul cum patre.Sal.vt refert Iaſ. in d.l.2.in 73.col.ibi.quia tamen.hæc gl.rc.tenet ꝙ non.ſed ꝙ veniunt ordine ſucceſſiuo. ad quod etiam Iaſ.allegat Bar.& alios.in l.gallus.§.j.ff.de lib.& poſth.& in l.ſi tibi §.Pactus.ff.de pac.& in l.qđ dr̃.ff.de verb.obl.& in l.ſi nō fortē.§.libertus.ff.de cōd.indeb.& Lud.Ro.ꝯſ.22.incip.ꝑ propoīte & in ꝯſ.35.

addo Alex.in 5.vol.conſ.129.vbi ēt alle.Bal.in l.liberti.C.de oper.lib.& in l.ſi mulieri.ff.de vſufr.accr.& Paul.de ca.in l.cum ita.§.in fideicōiſſo.ff.de leg.2.Addo etiam Barb.in 2.vo.conſ.18.col.11.vbi all.Lud.Ro.conſ.34.incip.viſa facti ſerie.quod tñ eſt 35. vt ſ.retuli.idem vult Alex.in 4.vol.conſ.107.ibi 2.ratio.& in 5.vol.conſ.17.in 2.dub.Et ſi dictum ſit pro ſe & nepotib.an filius fratris veniat cum patruo,vide j.

Quid ſi ſtip.dicat pro ſe aut filiis ſuis.an intellig.ordine ſucceſſiuo.dic ꝙ ſic.ſm Bar.in l.vxorem.la 2.§.teſt'o.ff.de lega.3.Im.&Pau.de ca.in l.cū qui.§.qui ſibi.ff.de ver.ob.Pau.de caſt.in l.gaius.ff.ſol.ma.Bal.in l.fi.C.com.vtr.iud.Alex.poſt Bar.in l.poſt dotem.col.12.ff.ſol.mat.

Sed quid ſi dica.in inueſtitura pro ſe & filiis ſuis, maſculis & feminis.an po.veniant maſculi q̄ femine. Sal.in d.l.2.vt ibi refert Iaſ.in 73.col.ibi 2.quærit.tenet ꝙ non.quinimo vult ꝙ pariter admittan.niſi ꝯſue.eſſet in ꝯriū.q̄uis aliud ſit in feudo.all.Bar.in l.vt iuriſiurandi.§.ſi liberi.ff.de ope.lib.& ibi all.Iaſ.alia multa.adde ꝙ ita in terminis tēt Ang.ꝯſ.184.vbi no.loq.

Et dū Iaſ.iſtud limitat niſi vigore ſta.maſculi.ꝓferātur fœminis nam tunc recipiens vide. diſpoſitioni ſtatutarie ſe confirmare.al.multa. Adde tu & vide quæ dixi in trac.ſta.ſub rubrica.filia dotata.ibi decimo quæro.

pro ſe & ſuis,qui comprehendantur?vide Imol.conſ.21.

An autem quando pater recipit emphyteoſim.pro ſe & filiis vt ſ.dictum eſt.Poſſint filij.repudiare hæreditatem.paternam.& emphyteoſim retinere.gl.in c.1.in tit.an fil.vel ag. & ibi Bal.& in l.etiam.ff.ſol.mat.tenent ꝙ non.&ita tenet.Lud.Ro.in d.conſ.35.vbi refert ꝙ ita tenet Bal.in d.l.ēt.&in l.2.C.đ ſuis & leg.idē vr̃ velle Pau.đ Ca.ī 2.vol.ꝯſ.361.inc.viſo.ſta.

Cōtrariā opi.tenet Sal.in d.l.2.vt ibi refert Iaſ.in 74.col.ibi 3.quærit Sal.eo quia pater non quæſiuit eis emphyteoſim vt hæredib.ſed vt filiis.quod facere potuit.l.quodcunq;.& l.qđ dicitur.ff.de verb.obl.&§.emphyteoſim in Auth.de non alie.quamuis ſecundum eum ſecus ſit in feudo.&allegatis aliqb.dicit.Iaſ.ita ſe habere communem.concluſionem.vt firmant Bar.& doct.in d.l.quod dicitur.& in d.§.pactus.

Addo.ꝙ idem vult Barb.ī 2.vol.cōſ.63.in 9.col.vbi multa notabilia dicta ad hāc mām accumulauit.Pe.gerar.ſing.89.

Iſtud tamen limita. in terminis ſtīs. ſed ſi diceretur pro ſe & hæredib.tunc vtrunque requi.ſ.ꝙ ſit filius & hæres.vt vult Bar.in d.§.ſi liberi.per d.§.emphyteoſim. refert & ſeq.Iaſ. vbi ſ.vbi multa al.max.Bar.in d.§.pactus.&Sal.in d.l.2.q.22.Ale.in 2.vol.conſ.9.Addo Alex.in terminis in 5.vol.conſ.124.vbi dicit,ꝙ ſi vnus ex filiis ſit inſtitutus in re certa,qñ inueſtitura cantat ſolum pro hæredibus, tunc filius ille non habebit partem in re emphyteotica,licet in hoc Iaſ.vbi ſ.col.75.dicat paſſum eſſe multum dubium.& doct.eſſe varios.iſtumque artic.longa indig.indagine.de quo ēt per Cur.conſ.82.col.5.& per Alex.in 1.vol.cōſ.44.vbi idem tenet,quod in illo ꝯſ.124.idem vult in conſ.128.col.pen.vbi dicit, ꝙ qñ inueſtitura eſt pro filiis & hæredib.maſcul.& fœm.requir.ēt ꝙ ſit hæres. Et hoc max.ſi aditia.legitimis & naturalib.vt vult Ale.in 2.vol.conſ.56.vide ēt Alex.in 1.vol.conſ.80. col.vlt. vbi vr̃ tene.ꝙ licet ñ ſit hæres tñ admitta. ad emphyteoſim, qñ eſt pro filiis hæredib.& ſucceſſorib.vide ēt aliquid in feudo per Alex.in 5.vol.conſ.19.col.3. vbi dicit,ꝙ ſi eſt datum pro hæredib. non intelligitur de hærede ſanguinis.de quo in l.quod dr̃. col.28.& 29.de ver.ob.

Sed an qñ emphyteoſ pro ſe & filiis ſuis,intelliga.pro exiſtentibus in pōte tantum.an ēt pro emancipatis.& ſic an veniat nepos ex femina.Spe.in d.§.nūc aliqua.verſ.146.tēt ꝙ ñ.contrarium tenet Sal.in d.l.2.q.4.refert & ſeq.ibi Iaſon.in 74.col.ibi quarto quærit.

An iſto caſu veniant filij naturales tm̃.Spec.in d.§.nunc aliqua.ver.67.& ſeq.refert ibi Iaſ.& ñ decidit. vide in verſ.filiorū app.§. Quid ſi ſint legitimati.vide in ver.legitimatio.§.

Quid in adoptiuis.Spec.vbi ſ.ver.68.tenet ꝙ non veniunt adoptiui.al.l.fideicom.ff.de cond.& dem. & c.ita dilig.30.q.3.refert Iaſ.vbi ſ.vbi dicit,ꝙ fac.l.ſi ita quis.§.ñ. ff.de leg.2.& melius tex.in c.adoptiuus. ſi de feu.fue.contr.int.do.& ag.& Lu.Ro.& Pau.de ca.in l.adoptiuum.ff.de in ius vo.& ibi Ale.in 1.not.

An autem in tali conceſſione,pro ſe & filiis.veniant nepotes? Sal.in d.l.2. q.6. tenet ꝙ non,per 4.fundamenta.refert & ſeq.ibi Iaſ.in 35.col.ver.6.quærit.de quo etiā dicit eſſe videñ.

Bar.in l.liberorum.ff.de verb.ſig.Pet.de Anc.in clem.1.de Baptiſ.Bal.& Imol.in l.Gallus.§.inſtituens.ff.de libe.& poſth. & late.Bal.in l.maximum vitium.ff.de lib.præte.

Addo.Alex.in terminis.in 1.vol.conſ.128.in pen.col.&eũdem.Iaſ.in l.de quibus.in 6.col.ff.de ll.& in l. ſi quis id quod. in 5.col.ff.de iuriſd.om.iud.vbi eť.allegat Alex.in 1.vol.conſ. 91.Addo etiam Alex.in terminis.in 5.vol.conſ. 17.Calde. in ti.de loca.conſ.11.alias 289.

Addit tamen Iaſ.in d.col.75. Qui ſi aliquis acceperit emphyteoſim.pro ſe & filiis ſuis maſculis.Non comprehendentur.nepotes maſculi ex filia allegat Ange.in l.ſed ſi hac.§.liberos.ff.de in ius voc.& ſpec.in loco præal.ver.146.& Io.An.in add.ſpec.in ti.de teſta.in Rub.fac.ſecundum.eum quod habetur.in c.1.§.fi.in ti.Qui feu.da.poſ.& in c.1.§.fi.in ti.de ſucceſ. feu.& per Bal.in d.l.maximum vitium.& Imo.in d.l.quod dicitur. Addo.ſonz.in l.gallus.§.nunc de lege.ff.de libe.& poſthum.& præpo.Medio.in d.c.1.§.& quia.in 2.col.in ti.qui feu. da.poſſ.& in 15.col.ponit rationes ad hoc.

Subiungit ibi Iaſ.verba formalia.Illud etiam pp°.Nota ad limitat.prox.dictorum ꝙ in conceſſione feudi. App. filij veniunt omnes deſcendentes vſque in infinitum ita ſingulariter.Bal.in c.quę in eccleſiarum in vlt.carta ext.de cōſti.de q°. tamen.vide latius.in tract.feu.in Rub.de ſucce.feu.ver.pro te & filiis maſculis.

An autem pater non ſoluendo canonem.poſſit filio præiudicare.quando emphyteoſ.eſt.pro ſe & filiis rc.ſpec.vbi ſ.verſi.144.tenet ꝙ non.per l.emancipatum.§.ſi quis.ff. de ſena.& per l.adoptiuum §.fi.cum gl.ff.de in ius voc.Iaſ.vbi ſ.verſ.7.q̃ ſit relat.op.nihil videtur.firmare.ſed dic.videñ.per moder.in d.l.adoptiuum.Alex.in 3.vol.conſ.8.in 1.col.& in 4.vol.conſi.89.in 2.col.ver.nec ob'.Cor.conſ.309.

Tu pro op.ꝙ præiudicet.Vide Pau.de Caſt.in 2.vol.conſil. 154.& conſ.162.& Alex.in 2.vol.conſ.9.in 4. col. & clarius in 5.vol.conſ.119.120.& 124.de quo.habetur late. per eundem Alex.in l.cum ſeruus.§.ſi quis.ff.de leg.1.& in 5.vol.cōſ. 13.& conſ.28.in fi.ſeu in vlti.col.in quib. loc. concludit ꝙ in feudo hæred.factum patris præiudicat filio.

Per ſonz.in 1.part.conſ.25.in 4.& 5.col.vbi per multa oñdit ꝙ pater poſſit vni ex filiis in emphyteoſi præiudicare.& illam in dotem filiæ dare.& aliter de ea diſponere. & vni filiorum prælegare.de quo.tamen vide latius ĩ.§.

Quid autem in feudo.an propter patris delictum filius priue.dixi.in litera feudum.

An autem pater renuntian°. emphyteoſi præiudicet filiis. tang.in locis præal.& in ſpecie.per Lud.Ro.conſ.22.& 35.& remiſſiue per Iaſonem.in d.l.2.ibi Quid autem ſit in themate.

Sed an in gñali cōfiſcatione bonorũ veniant bona emphyteotica.Bar.in l.3.ff.de interd.& releg.de quo.Iaſ.vbi ſ.in 76. col.ibi & ad id.dicit.eſſe videñ. Bal. in l.cum antiquitas in fin. C.de vſufr.& in l.2.in 1.q.C.de lib.& eo.lib.& quod ſcribit.la ſe Bar.&ibi moder.in l.ſi finita §.ſi vectigalibus ff.de dam.inf.

Et ꝙ non confiſcetur.ſeu ꝙ non veniant in generali confiſcatione.tenet in terminis Ant.de But.in cōſ.61.& Cur.in cōſi. 59.in 13.col.vbi multa al.max.Alex.in conſ.87.in 4.vol.qđ tamen eſt.89.& in locis ſſtis. loquuntur.de emphy. eccl. Addo Pau.de Caſt.in 2.vol. conſ. 154.incip. circa præſentem.& quæ dixi.in trac.feudorum in Rub.quando vaſ.priua.feu.verſi.confiſcat.bonis.

Aduerte.tamen.quia ſonz.in 2.part.conſ.266.in 14.col.vbi videtur limitare. in emphyteoſi conceſſa. ab eccleſia conſtantinopolitana.vt loquitur.§.1.in aut.de alie.emphy.

Item dicit.ꝙ tranſit in fiſcum. reſeruato iure eccleſiæ. quæ poſt biennium excluditur.à reuocat.

Item intelligit niſi emphyteoſ eccl.poſſet peruenire. pp°. ad hæredes extraneos. vt in illo caſu. Vide ibi per eum. Quid de bonis emphyt.quæ ex delicto confiſcantur:ad quem pertinere debeant,& dic,vt per old.conſ.17.

An autem emphyteoſ veniat in generali obl.vide in verbo hypotheca.

Pro ſe & filiis.An tunc veniant filiæ: & ſic an in hac materia emphyteotica. Maſculinũ.comprehēdat fœmininum:videtur.ꝙ ſic.cum regulr.maſculinum.concipiat fœmininũ.vt vult Bar.in l.1.ff.de verb.ſig.& in l. ſi quis in tantam. C. vnde vi.&per doct.in l.quicunque.C.de fu.fug.Alex.in l.ſed ſi hac. §.liberos.ff.de in ius voc.cum aliis per me ample allegatis.in verbo Maſculinum.& ita vult Sal.in d.l.2. in 12. q. C. de iur. emphyt.

In contrarium tamen eſt veritas.vt vult Arch. in ca.ſi quis ſuadente diabolo.17.quæſtio 4.quia in contractibus.in quibus fit interpretatio contra illum in cuius comodum .verba proferunt.iux.materiam.l.veteribus.ff. de pac.Maſculinũ nō concipit fœmininum.refert & ſequitur.Imo.in c.potuit in vltima.col.ext.de loca. qui dicit. ſe ita conſuluiſſe. & adduc.aliqua.quę refert Iaſ.in d.l.2.in 76.col.in verſi.vlt.Sal.vbi etiam ad hoc.allegat.Lud.Ro.in conſ.35.

Addo.ꝙ ita videtur.tenetur Fel.in c.in præſentia.in xx.col. in ver.Sed contrariam partem.& in c.per tuas.in 1.col.ver.limita.3.eo.ti.

Et ita expreſſe.vult Iaſ.in l.ſi quis id quod.in 5.col. vbi alt. Alex.in 1.vol.conſ.61.& in 2.vol.cōſ.204.&in d.§.liberos& in aliis multis locis.idem vult ipſe Iaſ.in d.l. veteribus & in l. ſi extraneus in 4.col.ff.de cond.ob.cauſam.

Quid ſi res ſimpliciter data in emphyteoſim.ſit nulla facta mentione.de filiis.nec de hæred.vide Iaſ.in d.l.2.in 76.col.ibi x.quæro.

Pro ſe filiis.& hæredibus.An tranſeat ad extraneum.Alex. in 1.vol.conſ.120.tenet quòd ſic.& in 4.vol.conſ.90.

Contrarium tenet.in 2.vol.conſ.56.max.ſi ſit verbum leg. & naturalibus vt ibi per eum.

vide per eundem Alex.in l.quod dicitur.in 17.col.&ſeq.de verb.obl.

Pro ſe & fratre ſuo. Quid ſi aliquis recepit emphyteoſim pro ſe & fratre ſuo.& moriatur.frater ante ſucceſſionem.ſibi factam. ſeu ante ratificationem. An ex perſona illius fratris mortui.finiatur emphyteoſis. ſic.ſi ipſe recepiſſet. Bar.ĩ l.ſi qs vſumfructũ.in prin.ff.de vſufr.leg.dicit ꝙ ſic.per tex.in l. fundum cum mihi venderes. ff.de actio. empt. refert & ſequitur Iaſ.in d.l.2.in 77.col.in ver.Vndecimo quæro.vbi alias remiſſiones allegat.Addo.Alexand.notabiliter in 5.vol.conſil.24. in 2.col.

Pro ſe filiis &nepotibus.An nundum concepti comprehēdantur.Bar.in l.item prætor.ff. de ſuis & leg. tenet ꝙ ſic.per l. Paulus.§.Paulus ff.de oper.libert.refert. Iaſ.vbi ſ.ver. 12.q̃ro. vbi al.Bal.in l.qui ſe patris. vnde liber. & l. ſi in perſonam C. de fideic.& Sal.in d.l.2.in 19.q.

Et an tunc veniant pronepotes. vide notabiliter. Alex.tenentem.quòd ſic.in 5.vol.conſ.125.

Pro ſe & filiis fratris ſui. An proprij filij recipientis. excludant filios fratris.dubium fac.quia nũquam quis videtur.velle præponere.ſiue proprie alienam poſteritatem. imo totum econtra.l.cum acutiſſimi.C.de fideicom.& l.cum Auus.ff.de cond.& demonſt.& l.generaliter.§.cum autem. C. de inſti.& ſubſti.ſub cōd.fac.Bal.in d.l.cum Acutiſſimi.in fi.determinat quòd non.refert Iaſ.vbi ſ.in ver.13.quæro.

vide in ſimili.ſonz.in d.l.cum Auus in 66.col.verſ.octauo quæritur.

Pro ſe & hæredibus quibuſcunque.An veniēt etiam legatarij in feudo.Bal.determinat ꝙ ſic.in c.1.in pe.col. de prohi. alie.feu.per Fred.refert & ſequitur.Iaſ.in loco præal.verſi.14. quæro.vbi alia multa allegat.

Adde tu ꝙ iſtud in terminis tenet idem Iaſ.in l.quædam §. nihil.ff.de eden.allegat Bal.in c.imperialem.in pen.col.de ꝓhi.alie.feu per Fred.&in c.1.§.donare.in ti.qual.olim.feu.pot. al.& in l.1.in 48.q.al.34.q.de re.diuiſ.& Alex.in d.§.nihil.fac. ſecundum eum.quia dictio quibuſcunque quę eſt geminata. debet aliquid operari.l.baliſta.ff.ad treb.& Idem dicit. in feudo allegat multa.max.Alex.in l.ſi patroni.ff.ad treb.

Idem in terminis de emphyteoſi.tenet ſonz.in 1.part. conſi.95.in vltima.col.de quo per eundem.in l.Gallus §. etiam ſi parente ff.de lib.& poſthu.& ibi ample.per Alex.Barb.in l.cũ acutiſſimi in 7.col.C.de fideic.Alex.in 5.vol.conſ.19.in 3.colum.ver.non ob.etiam ſi in cōtrarium.& in l.quod dicitur.in pen.col.de verb.obl. Et pro iſta parte faciunt quæ dixi in ver. geminata.Et iſtam opi.vř ſequi.Cur.vbi ſ.in 3.parte.in fi.vbi dicit ſic pro concordia dici poſſe Aut dictio quibuſcunque profert à lege,vel ſtatuto,& tunc recipiat reſtric. de habilitate. Aut ab homine,& tunc ſecus.Ego tamen in quæſtione facti in materia feudali cōtrarium ꝯſului.&dicebã ꝙ illa verba. quibuſcunque erant reſtringenda.ad perſonas habiles ad ſucceden.in feu.Mouebar in primis.quia app.hæredis in feudalibus de deſcendentibus maſculis intelligim.c.2.§.profecto.in ti.de lege.conra.verba.n.debent intelligi ſecundum. materiã ſubiectam.l.ſi vno in prin.cum ſi.ff.loca.& ſecundum materiam contractus ſuper quo interponuntur. l. ſi ſtipulatus. ff. de vſu.

Non obſt.dictio quibuſcũque. qa debet reſtringi iuxta materiam ſubiectam.l.fi.cum ſua gl.C.ſine cen.vel.reliqui.&l.1. cum mate.C.de ſa.ſan.eccl.& hanc opi.tenet Bal.in d.§. donare.licet male.in contrarium allegetur.

Ad c.1.in tit.de feu.no.habente.propri.naturam. Reſpondebam

debam.ꝙ ibi ſunt alia verba.ſ.Cui dederit.

Adducebam etiam.l.1.§.permittitur. in verbo vel qualēcũque ſucceſſorem. ff.de aqua.quoti.& æſti. & in terminis allegabam Bal.in l.cum virum.de fideicom.vbi dicit.ꝙ illa dictio quibuſcũque refert ad habiles. & non ad prorſus extraneos. Adducebam etiam eũdem Bal.in terminis.in 1.part.conſ.70. vbi dicit.ꝙ tunc. non comprehendentur. perſonæ. prohibite. lege. vel moribus vel na. incapaces. & ideo concludit quòd non admitteretur ſpurius.

Allegabam etiam Alex.in terminis.in 1.vol. conſ.30.repetito.in 5.vol.cōſ.2.vbi in 3.col.ibi octauo.vbi vult.ꝙ tunc nō veniet vxor. quia ſequerētur duæ improprietates vna ꝙ feudum tranſiret ad eos qui non eſſent de agnatione.alia ꝙ tranſiret in feĩam.allegat.Bal.in d.§.donare.

Ad idem allegabam.Barb.in 1.vol.conſ.64.in 11.& 12.colum. vbi poſt Bal. in d.l. cum virum.tenet iſtud procedere.in feudo.& in emphyteoſi eccleſiaſtica.vt non admittantur.extranei.etiam quando ſunt verba.quibuſcunque rc.& idem effectualiter vult ipſe Barb.in Rub.de feu.in 2. col. & ita in terminis feudalibus.vult Iac.in tract.feu.in ver.& quibuſcũque. Dec.conſ.171.

Poſſet tamen pro concordia dici. & ita verbo reſpōdebã. coram mag. duca. ſab. ſenatu. in cauſa Marſalie. quæ inter no. de canalibus agebatur. Qui aut intelligimus de extraneo hærede vel legatario.alias habili vt quia non erat mulier. ſpurius mãchus & huiuſmodi.& procedat. 1.opi. Aut intelligimus de ſpurio.Muliere.mãcho.vel alias imperfecto.&tunc procedat.2.opi. & ita fuit iudicatum. per Mag. ducale conſilium.Vide tamen.Are.& ſonz.in d.§. etiam ſi parente. & cur. vbi ſ.vbi dicit.hanc.q.multum dubitabilem.

Verbum autem hæredis in hac materia. qualiter intelligatur.an de primo tãtum.an etiam de aliis.vide Iaſ.qui infinitas allegat remiſſiones.in d.l.2.in 77.col.in ver. 15.quæro.vbi dicit.quòd intelligitur ſecundum conſuetudinem.

Quid ſi emphyteota ingredia. mona. an emphyteoſ tranſibit in illam eccleſiam. in emphyteoſi priuati. concludř ꝙ ſic.vt habetur per gl.Bar.&doct.in Auth.ingreſſi.C.de ſa.ſan. eccl.cum aliis alř. per Iaſonem in d.l.2.in 78.col.ibi 16.q̃ro.

Addo eundem Iaſonem.in l.1.in 12.col.eo.ti.de iu. emph. Ibi aliam drãm.ponit Bal.in l.qui ſe patris.rc. & Fel. in d. c.in præſentia in 20.col.ext.de prob.vbi omnino vide. quia notabiliter loquitur.& limitat.& multa allegat.pro& contra.vide etiam Barb.in 1.vol.conſ.13.

Pro ſe & filiis legitimis.Nũquid veniēt filij legitimati? Bal. & Sal.in l.fi.C.de his qui ve.eta.impe.dicunt ꝙ non.& ita tenet Iaſ.in d.l.2.in 78.col.ibi 19.quæro.vbi allegat. Alex.in 1. vol.conſ.128.& tandem ſubdit.ꝙ veritas huius puncti pēdet ab his quæ ſcribuntur.in illa ardua queſtione An legitimatus excludat.ſubſtitutum. quam quæſtionem. ego latius ceteris quos hactenus viderim.enucleam.ponen.omnes opi. pro & contra.in verbo ſubſtitutio.ver.nunquid aũt.legitimatus.rc.

In terminis tamen iſtis.Adde Alex.in 2.vol.conſ.60.vbi cōcludit ꝙ legitimatus.non admittatur. ad emphyteoſim eccleſiaſticam.nec etiam ad eã que eſſet conceſſa.per nobilem.vel nobili.& in 1.vol.conſ.129.& conſ.94.

Addo etiam Fel.in d.c.in præſentia in 9.col.extr. de proba. vbi multa alleg.maxime.Im.in l.quod dicitur.ff.de ver.ob.

Et ꝙ in emphyteoſi eccleſiaſtica nō ſuccedat legitimatus. tenet Iaſ.in Auth.ſi qua mulier.in 9.col.ibi 2.& fortius.C.de ſa.ſan.ecc.& in l.generaliter.§.cum autem.in 7.col.C.de inſti. & ſubſti.allegat infinita & dicit.ꝙ ab iſta concluſione.nemo diſcrepat idē vult.in d.l.2.in 79.col.ibi 20.quæro.Addo Cur. conſ.13.in 1.col.Corneum conſ.9.in 4.parte præpo.in c. per venerabilem.§.quod autem in 46.72,& 81.col.Alex.in 1. volum.conſ.128. & aliquid in l.quod dicitur.in 27.col.de verb. obl.Dec.conſi.171.

Limita tamen.iſtam concluſionem niſi eſſet legitimatus.ꝑ ſubſequēs matrimonium.quia tũc ſuccederet in emphyteoſi etiam eccleſiaſtica.ita tenet Iaſ.in d.§.cum aũt.in 7.col.ibi limita iſtã cōcluſionē.allegat Im.in d.l.qđ dř.in pe.col.&Pet.đ Anc.cōſ.229.ĩci.ex tenore priuilegij.qđ tñ ē.241.aſſat ēt Ale. ĩ l.ex facto.§.ſi qs rogat°.ff.ad treb.vbi đt.ꝙ iſtud cōiter tenet̃ q̃uis.Ang.ꝯriũ ꝯſuluerit& male.ĩ ꝯſ.29.inc.ex themate rc.

Et dr.ibi Iaſ.poſt Alex.& alios.ꝙ iſtud ꝓcedit ēt in feudo. ĩ q°.vltĩo.addo Bal.ĩ terminis.quē Nemo aſſat ĩ 1.par.ꝯſi.330.

Subdit tñ Iaſ.in d.§.cũ aũt in 7.col.verba formalia Caue tñ & multum ſigna qa Andreas de Iſer.ſummus feudiſta.in d. c. naturales. quem Bal.ibi ſimpliciter refert & ſequitur.limitat iſtud vltimũ.ꝙ legitimati per ſubſequens matrimonium ſuccedunt in feudum ſi non extant filij legitimi.& naturales.ſed ſi exiſterent.legitimati per ſubſequens matrimonium.nō admitterent.in quo.vltimo (dic ipſe) valde dubito.attēta rōe ꝙ legitimat° ꝑ ſubſequēs mřimoniũ cēſea.ĩ oĩb.ꝓ vere legitĩo.

Addo.Ang.in conſi.29.vbi indiſtincte tenet. talē legitimatum.per ſubſequens matrimonium non ſuccedere.

Subiũgit ēt ibi Iaſ.ꝙ illud qđ cōcludi.ꝑ Bal.ibi ē indubitatum.ꝙ in emphyteoſi.eccleſiaſtica.accepta ſimpliciter pro ſe & filiis.nō ſuccedũt naturales tñ.ſic. nec ĩ feudo qa ſi nō ſuccedũt legitimati.q̃to minus naturales.Limitatur ſm.Bal.in c. quæ in eccřiarũ in pen.col.extr.de cōſti.Niſi eccřia à prin. cōceſſiſſet vni qui eſſet naturalis tñ qa tunc oēs naturales inde deſcēdentes ſuccederēt.ex quo.ꝯcedēs nō abhorruit naturalem tñ conſiderato initio.ca.1.§.eadem.in ti.de lege conrad. cum ad initium contractus ſemper recurrendum ſit. l. qui id quod in prin.ff.de don.& quia ab exordio tituli poſterior formatur euentus.l.1.C.de impo.lucr.deſcri.lib.x.& dicit.ibi Iaſ. & hoc.diligēter no.quia hoc mō potes limitař.d.c.naturales.

Addit tñ.ꝙ licet iſtud nedũ impugnatũ imo nc. tactũ inueniat.putat ꝙ in ꝯrium.fac.tex.in d.§.cũ aũt pōderat° vt ꝑ Ang. & Pau. Vbi licet teſt°or inſtituerit naturalē tñ ex q° declarat ꝙ ñ abhorruit talē ſobolē. tñ alij naturales ab eo deſcēdētes ñ faciũt defice.ꝯdictionē fideicōiſſi.&dr.& ſup h°,text.cogitabis đ rñſo.vide tñ Bolog.in conſ.61.vbi conſuluit.ꝙ legitimatus ſuccedat in illo caſu in emphyteoſi eccleſiaſtica.

Quid autem in legitimat.facta.per nominationē.in teſt°o. vt.quia pater.in teſt°o.nominauit.filium naturalem. tantum. eius filium leg.&naturalem?an tunc ſuccedat in emphyteoſi eccleſiaſtica.Bar.tenet quòd non.in conſ.120.inci. verutius.

Addo quòd idem in feudo.tenet Bal.in 1.par.conſ.392.

Admitterētur. tamen filiæ. licet inueſtitura dicat pro filiis leg.ita Iaſ.in l.vnica in 2. col. C. quando non peten. al. multa max.Alex.in 3.vol.conſ.55.

Pro ſe & liberis per lineam maſculinam deſcendentib.an ſi talis decedant relicta filia,& nullo maſculo. An filia iſto caſu admittatur ad emphyteoſim. Pau.de Ca.no.tenet ꝙ non.in l. marit°. col.vlt.C.de proc.vbi dicit ꝙ ita videtur tenere Spe.in d.§.nũc aliqua.ver.146.idē vult Ale.in l.Gallus.§.nũc de lege. ff.de lib.& poſth.& ample in 3. vol.ꝯſ.43.& pro iſta opi.bñ fa. quod dictum eſt,ſ.in ver.pro ſe& filiis.in §.vbi teneo ꝙ in hac materia.maſculinum non cōcipit fœmininũ.Et dicit.Iaſ.in d. l.2.in 79.col.cum ſeq.ibi.21.quæro. ꝙ ita alias de facto conſuluit ipſis in fauorem Mon.ſanctæ Catherinæ.& vide eundē Iaſ.in d.l.maritus.& quæ dixi in tract.feu.in Rub.de ſucc.feu. ver.pro ſuis liberis hæred.ex linea maſculina deſcendeñ.

Adduc. tamen ibi multa in contrarium. quæ tranſcribere, non curo.vide ibi per eum.& bened.in conſ.82.in 2.col.

& admittuntur nepotes ex filiis maſcul. non autem ex filiabus. Alex.in 5.vol.conſ.24.in 3.col.Bened.conſ.104.

Adde etiam ꝙ tunc admitteret filia.quando inueſtitura dicit pro ſe & filiis leg.vt vult Iaſ.in l.vnica in 2.col.quando nō peten.al. Alex.in 3.vol.conſ.55.

Pro ſe filiis & nepotibus.Nũquid iſto caſu poſſit pater.emphyteoſim.in totum vni filio prælegare ſeu relinquere?Iſtam q.Ponit vltimam in ordine.Iaſ.in d.l.2.in 80.col.cum ſeq. ibi 22.& vlt.C.de iure.emphy.& dicit.eam multum diſputabilē. & illa lex.pulchro fine.Clauda.intendit eam excutere.pleni° quam ſcriptum habeatur.Arguit igitur ad partes. Et pro parte affirmatiua.allegat.Imo in d.c.potuit in vltima carta. & in l.ſi domus §.fi.ad ſi.& in l.apud iulianum.§.ſi quis alicui. & in l.filiusfa.§.cum pater.ff.de leg.1.

Allegat etiam Lud.Ro.in conſ.35.Petr.de Anch.cōſ.132. vbi tñ đ h°.nihil đř.ſed iſtud vult ĩ ꝯſ.143.inc.Pro dña Paula.

Adduc pariter Bal.ĩ auth.ſi quas ruinas ĩ pen.col.C.de ſac. ſan.ecc.& in l.1.ad ſi.C.per quas perſ.no.acq.Vbi limitat duobus modis. 1.Niſi filij fuiſſent emancipati. 2. niſi emphyteoſ proceſſiſſet benefic.concedentis.nō autem ex re patris.idem vult ipſe Bal.in c.1.in ver.quærit hic gl.in ti.An agna.vel fil.

Allegat etiam Paũ.de Caſt.conſ.161.incip.in cauſa quam Mag.dñs titus.quod tñ eſt 163.Addit ibi Iaſ.aliam limitationē.ſ.qñ př fuiſſet auctor huius acquiſit.Alias ſecus aſſat Alex. ꝯſ.589.ſiue.589.cũ ſeq.qđ eſt ĩ 4.vol.conſ.cvj.cum ſequenti.

Tu pro iſta parte.Adde in terminis.ſonz.in 1.par.conſ.25. in 4.& 5.col.vbi adduc.x.fundamenta.& dic. ꝙ ita conſuluit. & reſpondet ad ea quæ in contrarium.allegari poſſunt.

Et pro iſta parte.fac.quod dixi ſ.in §.124.in illa quæſtione. an pater non ſoluendo canonem poſſit filiis præiudicare.vbi allegaui.docto.tenentes.ꝙ ſic.ſi enim poteſt præiudicare.illo modo.filiis.multo magis iſto. ſ.vni filiorum prælegan.

fac.conſ.Ang.311.

Et tenen°.iſtam partem.dicit.Iaſ. ꝙ ſuccederet pulchra qō

de qua per Ioan. And. in d. §. nunc aliqua. ver. 77. valet. si pater disponeret. ꝙ fundus emphyteoticus ad vnum filiorum perueniret neminem noïan°. de quo esset intelligeñ. & tandem dicit. ꝙ dñs posset eligere & nō eligen. pertineret ad omnes.

Pro parte aūt. neg. Adduc. spec. in d. §. nūc aliqua. ver. 78. & Bar. in l. iurisiurādi §. si liberi. ff. de oper. liber. & in consi. inci. dominus Amatus qđ est 55. licet. Ias. non dicat. & finis illius consilij. qui errore scriptorum. ponitur. alio consi. vt dicit. Ias. est consi. 60. licet etiam hoc. ipse non dicat.

Et pro ista parte allegat Bal. sibi ɔ̄rium in l. itē videñ. §. Nūc videamus ff. de peti. hæred. vbi refert ꝙ ita consuluit Iac. But. faciunt pro hac parte quæ dixi in litera. legatum. §.

Eandem partem neg. dicit. Iaso. tenet ipse Bal. in l. liberti liberteque. de oper. libe. & in l. apud Iulianum. §. si quis alicui. ff. de leg. 1. & Fred. de se. cons. 228. incip. factum tale est. duo fratres. Ang. in d. §. nunc videamus. & in cons. 191. alias 192. vbi tamen Nihil de hoc dicit. sed hoc. vult in cons. 311. incip. ex themate prædicto.

Allegat & Pet. de Anch. sibi cōtrarium. in cons. 317. incip. in themate præsupposito tria sunt. ꝙ tamen est. cons. 319. incip. themate præsupposito. sunt tria principaliter discutienᵃ. vbi tenet. ꝙ si alterata sit emphyteos. ꝙ possit transferri etiam in extraneos quocunque tit. posset pater prælegare. ergo. sentit ꝙ secus esset vbi non esset alterata. propter istud dicit. Ias. limitari hanc secundam opinionem Adduc. etiam Alex. in d. consi. 389. cum seq. in quibus locis. dic. quòd ista videtur magis communis opi.

Adduc. præterea. Lud. Ro. sibi contrarium. in l. vnica. in 12. C. quando nō peten. par. & Sal. in l. fi. in 5. col. eo. ti. de iure emphy. Et adduc. Bal. in l. in insulam. §. fi. ff. sol. mat. vbi dicit. Pone ꝙ duo inimici fecerunt pacem. & promiserunt ad inuicem se non offendere. sub tanta pœna. applicanᵈ. ecclesiæ. deiñ. cōtrauenerunt. & reconciliati remisunt omnem iniuriam & pœnam. tenet. ꝙ nᵒuis. non tollitur. pœna acquisita ecclesiæ. q̄uis esset ex pacto ipsarum partium. & alia adduc. pro hac. parte. max. Bar. in l. mort. cā capit. ff. de don. caus. mor. vbi dicit. ꝙ si pater accepit rem in emphyteosim. pro se filiis & nepotib. filij videntur adiecti. post mortem patris. & a domino videnᵗ. capere. causa mortis patris & non à patre ergo. rc.

Pro ista parte faciunt quæ dixi in litera. fiscus. & hanc partem tenet Bolog. qui multa al. in add. ad mathes. in trac. suc. ab inte. in 33. col.

Et subiūgit ibi Ias. ꝙ per ista redditur. quæstio valde dubia vt merito dici possit illud vergilianum. Hinc atq; hinc vaste rupes. & quòd in hoc passu non inuenit veritatem. bene explanatam.

Tandem dicit. ꝙ excellentissimus. I. V. interpres. d. Andr. Barb. in d. c. potuit. dic. has opin. posse. concordari per doctrinam. Ang. in cons. 191. alias 181. quod tamen in ordine meo. est. 184. & incipit. ex forma & serie. Quid aut pater qui prælegauit vni filiorum totam emphyteosim. Aliis etiam filiis tantūdē p̄legauit. & tūc valeat p̄legatū & sic ꝓcedat 1. opi. aꝉs sec⁹.

Ipse vero Ias. Putat hāc esse veritatē. ɔ̄sideratis oīb. Vt sit distinguēdū. ꝙ Aut pr̄ accepit Emphyteosim ꝓ se filiis nepotibus & hæredib. exp̄sse adiecto hoc. termino hæredib. & tunc possit prælegare cui velit. & hr̄ casum istum pro indubitato quod apparet s̄m eum. quia cū filij tūc veniant. nō vt filij sed vt hæredes. Certe pro qua parte essent instituti hæredes. pro ea etiam parte venirent ad emphyteosim & nō vltra. vt tenēt Bar. & alij. in l. Gallus. §. 1. ff. de libe. & posth. & in d. l. quod dicitur. & in d. l. vt iurisiurandi. §. si liberi. Vnde tunc in potē patris est. pro qua parte velit filios esse hæredes in emphyteosi. & sic facere. quòd vnus habeat iure prælegati.

Et ad istud vide Alex. in 5. vol. cons. 124. Barb. ample. in 3. vol. cons. 89. & in 4. vol. cons. 66. in 5. col. & seq.

Aut pater. accepit pro se & filiis vt filiis. Aut simpliciter q° casu est idem. quia in dubio præsumitur. accepisse pro filiis vt filiis non vt hæredib. Vt volunt Bar. & doct. in d. l. quod dicitur. & in l. si non sortem. §. libertus. ff. de cond. indeb. & in l. si ter. §. pactus. ff. de pact. cum similibus. & tunc cum talis stipulatio. patris. quo ad filios conferatur. post mortem matris. certe acquiritur filiis vtile ius. & vtilis actio ex contractu patris. l. quocūnque. §. 2. & ibi Bar. ff. de verb. obl. & plenius in d. l. qđ dicitur & in istis terminis dubitant doct. nunquid possit pater vni prælegare. Et tunc distinguit. Aut pater disponit in testamō. de ista re emphiteotica tanquam de re filiorum. cum ius patris. quod in ea hr̄ sit finiturum eius morte. & istud expresse apparet. Et tunc si filij volunt succedere. ex testamō patris. tenēt ꝙ tūc pater potuerit prælegasse. secus si nolūt venire ex testamō. patris. vel test'm est nullum. & hoc ex fundamēto. Ludo. Ro. in d. cons. 35. & Imo. in d. c. potuit. Quia pater in test'o. potest ita disponere. de re ipsius hæredis. sic. de re sua propria. legando vel quomodocunque disponen° §. Non solum institu. de leg. & l. vnū ex familia. §. si rem cum similib. ff. de leg. 2.

Aut pr̄ disponit in test'o. de ista re emphyteotica. nō tanq̄ filiorū q̄ sunt futuri hæredes eius. sed tāq̄ de iure ꝓprio. qđ in ea hr̄. qđ in dubio p̄sumitur. l. vxor patrui cū si. C. de lega. Vel si disponit tāq̄ de re filiorū filij nolūt venire ex test'o. & nolūt eē hr̄des. vel alter pr̄ assignat inter filios. vel diuidit inter eos pactū inter viuos. assignan. vni filiorū totā emphyteosim. ita ꝙ nō sumus in casu. d. §. nō solū. Et iste cāus s̄m eū est multum dubitabilis Tñ concludit ꝙ nisi aliud exp̄sse sit actū. tp̄e quo emphyteos fuit. iuxt. limitat. spec. in d. vers. 78. & Pet. de Anc. cōs. 114. (voluit dicere 317. qđ tñ ē. 319. vt s̄. retuli. nō possit tūc pr̄ p̄iudicar̄ filiis. vni eorū. totā emphiteosī p̄legan. max. ꝑ decis. Bar. ī d. l. mor. cā capiᵗ. sup qᵃ dic. face. maximū capitale.

Limitat tñ. nisi. pr̄ aliis tātūdē reliq̄sset in recōpensationē.

Et subiungit. ꝙ ista est veritas. vt ex solutione fundamentorum apparebit. Reliqua vide ibi per eum.

Quærit etiam ibi Ias. in vlt. co. Quid in feudo. An pater. possit illud vni prælegare. de quo vide quę dixi in litera feudum. in Rub. de alie. feu. in verbo testari. §.

Quid si sit cōcessa emphyteosis alicui ꝓ se filiis & nepotib. An intelliga. ordine successiuo. & an tūc filius fratris p̄mortui cōcurrat cū patruo. Vide notabiliter. Ale. in 5. vol. ɔs. 129. & ɔcludit. ꝙ p̄feraᵗ. patru⁹. ī emphyteosi. ecclesiastica vide Barb. ī 2. vol. ɔs. 18. ī 11. col. Ias. in d. l. 2. in 73. col. & Bñd. in cōsi. 5.

Tu de hac quæstione. an filius fratris præmortui cōcurrat cum patruo. vide quæ dixi. in litera feudum. in Rub. de succes. feu. ver. Nepos. fo. 32. & seq.

An aūt qñ pr̄ recepit emphyteosim ꝓ se & filiis mascul. possit vn⁹ ex filiis donare partē suam in p̄iudicium. fratrū suorū. Alex. in 4. vol. ɔs. 106. in 1. col. tenet. ꝙ nō. & in 5. vol. ɔs. 128. faciunt quæ dixi in trac. feu. in Rub. de Alie. feu. ver. testari fo. 51. in fi.

Pro se & hæred. An comprehendantur. nepotes ex filia. tex. est ꝙ sic. in l. ex facto. §. fi. cum ibi not. ff. ad treb. vbi per verbū hæredibus comprehenduntur alij descendentes vlt̄ filios oportet. tamen quòd ad hoc vt isto casu admittaᵗ. talis nepos ad emphyteosim. ꝙ sit hæres. per ea quæ dixi s̄ in §.

Et quòd veniat filia fratris. cum alio fratre. seu patruo. quādo est pro hæredibus. tenet ample Cor. in cons. 263.

Pro se & liberis. An veniant filiæ. text. est ꝙ sic. in l. 1. C. de cond. inser. & vult in terminis. Alex. in 1. vol. cons. 80. in vlti. col. vbi multa al. & notabiliter loquitur Ias. ī l. si quis id quod. in fi. 5. & in prin. 6. col. de iurisd. om. iud.

Veniēt ēt nepotes. ex filia. l. cogn. §. liberorū aꝉs ē l. liber. ff. de verb. sig. & d. l. 1. Ias. ī l. si q̄s id qđ. ī 4. col. ff. đ iurisd. om. iud.

Vbi limitat. nisi adderet. verbum seu dictio mascul. al. spec. in d. §. nunc aliqua. ver. 146. & Bal. in d. auth. si quas ruinas. & doct. in l. sed si hac §. liberos. ff. de in ius voc.

Pro se & descentibus suis virilis sexus. Non comprehendi. Nepos ex filia. sed bene neptis ex filio. ita Bal. & Alex. post alios. in l. Gallus. §. nunc de l. ff. de liber. & posth. vbi Alex. allegat plura. iura. & infert Ad. not. q. de qua. ibi per eum. & in 5. vol. cons. 24. in 3. colum. & Bened. cons. 82. in 2. colum. hypo. sing. 33.

Tu de hoc vide etiam Ias. in l. Maritus. C. de procur.

Et vide quæ. dixi. s̄. in q. 138.

Quid si dicat inuestitura pro se & mascul. & vna fœīa. & habeat duas fœminas an incertitudo vitiet. vide in terminis Cald. in ti. de loca. cons. 12. alias 290.

An aūt emphyteos. ecclesiastica trāseat ēt ad extraneos hęredes, & sic an in p̄petuū dari possit. Spe. tēt ꝙ sic, in d. §. nunc aliqua. ver. 7. Bar. & doc. in l. etiam. ff. sol. ma. Bal. in aut. si quas ruinas. C. de sa. san. ec. idem Bar. in aut. perpetua. 1. oppo. eo. ti. Cur. iun. cons. 4. in prin. vide Ang. in §. adeo. inst. de loc. col. 2.

contrarium tenet idem Bar. in l. si finita. §. si de vectigalibus. ver. 2. quæro quid de feudo emphyteoticario. ff. de dam. infe. & in l. vt iurisiurandi. §. si liberi. ff. de oper. lib. & doct. alij allegant per Ias. in d. l. 2. col. 78. ibi. 18. quæro. de iur. emphyt. & ibi allegant per eum. Addo Pau. de cast. in 2. vol. cons. 136. & ɔs. 139. Ale. in 2. vol. cons. 9. & in 4. vol. cons. 89. & Barb. in 1. vol. cōs. 64. Alex. in 2. vol. cons. 28. col. vlt. & in 4. vol. cons. 89.

Emphyteos. ecclesiastica de sui natura transit ad filios vt filios. non vt hæredes. Alex. in 3. vol. cons. 8. fac. quod vult in j. vol. cons. 80. col. vlt. & ita tenet in 4. vol. cons. 89. & in 5. vol. cons. 22. col. 2. ver. tertia ratione. vbi dicit hanc esse communem opin. & in cons. 129. Cor. in 4. vol. cons. 100. Bologn. in cons. 48. Deci. cons. 171. Lud. Rom. cons. 35.

Contrarium. tenet. Pau. de ca. in 2. vol. cons. 137. Alex. vol. 2. ɔs. 189. in pe. col. cum seq. vbi dicit hanc esse communē op.

Quid si ecclesia. teneat ab ecc̄ia rē in emphyteosim. an incidat in cōmissum. ob canonē. nō solutū. vel propter indebitā alienationem. Bal. in 1. part. consi. 224. allegat multa pro & ɔ̄. tandem. vide. tene. quòd incidat in commissum vide ibi ꝑ eū.

Vsque. in tertiam generationem. an recipiens computetur. & c. vide no. Alex. in 3. vol. cons. 111. in 4. col. seu in 2. dubio. & s̄. §. 79.

Et Alex. in 5. vol. cons. 125.

Sonz. in 1. par. cons. 25. in 1. q.

Pro se. & filiis spuriis. an valeat talis concessio. Creñ. sing. 129. tenet quòd sic.

Emphyteota alienans sine cōsensu domini. cadit à iure suo. l. fi. & ibi gl. & doct. C. de iure emphy. limita tamē. vt j̄. §. Alex. vol. 2. cons. 187.

Amplia vt procedat. etiam in conductore perpetuo seu ad longum tempus. ita Ias. in d. l. fi. in 1. col. vbi simpl̄r. allegat & sequi. fulg. in cons. 24. incip. pro euidentia eor. de quibus quæri. & dicit Ias. ꝙ si est verum. est magna & sollēnis extensio. ad illum. tex. tu dic quòd illud cons. in ordine meo. est 240.

Amplia etiam in censuario & superfitiario. Ias. in d. l. fi. col. 43. ibi 18. quæro.

Et adde ꝙ sic. emphyteota cadit à iure suo alienan. irrequisito domino. ita est cōductor. sub annuo fictu. ita in terminis. tenet Sonz. in 2. par. cons. 287. in fi. allegat. Bar. in l. 1. §. fi. ff. de superfitie. & ista profecto est etiam magna extensio. ad d. l. fi.

Amplia etiam in milite. muliere. & rustico alienantibus contra. formam huius l. fi. vt dicam. j̄. q.

Valeret tamē pactum. ꝙ emphyteota posset irrequisito domino alienare. d. l fi. & ibi no. Iaso. qui etiam al. gl. in l. 1. eo. ti. & tex. & gl. in l. 2. eo. ti. & Spec. in d. §. nunc aliq. vers. 89.

An autem stante pacto. ꝙ emphyteota possit alienare cuicunque voluerit. intelliga. cum ɔsensu dñi. vel sine? Spec. vbi s̄. ver. 94. dicit ꝙ etiam isto casu requiritur. consensus domini. quia cum istud sit de natura ɔtractus. ꝙ requira. cōsensus dñi dominus. non vide. dedisse licentiam alienandi. nisi secundū. formam. l. & confir ꝙ possit alienare cuicunque voluīt. dño tamen prius requisito. quia licentia. simpl̄r data intell̄r. secundum formam. l. ar. l. si quando. in prin. ff. de inof. te. & l. si non sp̄i. C. de testa. cum sy. ita refert Ias. ī d. l. fi. in 2. col. vbi allegat. Alex. in cons. 589. incip. viso themate. quod est vol. 4. ɔs. 106.

Addo eundem Alex. idem expresse volentem. vol. 5. cons. 128.

Pro ista parte. fac. vlt. adducta per doct. in locis præal. quia si princeps concedat alicui licentiam testandi intell̄r. secundum cōsuetudinem loci secundum. Bal. in l. quęstionem C. de fideicom. al. c. 1. §. præterea. in ti. quid sit inuesti. fac. quod vult idem Bal. in d. l. si quando. vbi dicit ꝙ si Papa concedit monacho pōtem testandi. intell̄r secundum ius canonicum. refert. Barb. vol. 1. cōs. 32. col. 4. fac. etiam quod vult idem Bar. in eo. vol. cons. 47. in 6. & 7. col. vbi multa adduc. ad probañ. quòd ille cui datur. facultas libera aliquid expediendi debet tamen seruare formam iuris debitam allegat multa quæ omitto. ad idem adduco. Bal. quem sequi. ibi Ias. in 7. col. in l. fi. ff. de consti. prin. vbi dic. ꝙ priuil̄m. principis. est latissime interpretañ. nisi cōcurrerent plura sp̄ia. ita in casu isto intelligeñ est de licentia. in qua. interueīret consensus domini ne concurrant duo sp̄ia. s. quòd emphyteota alienet contra ius. & sine licentia. contra. l. 1. C. de dot. promis. ista est mea noua cōsideratio in hoc articulo. quam posui vt saltem dem posteris mām. cogitandi. Addo Calca. in cons. 50. Creñ. sing. 154.

Contrariam op. in quæstione propoīta tenet Sal. in d. l. fi. ī 1. col. tenet enim ꝙ stante tali pacto. possit emphyteota alienare sine consensu domini. quia verba pacti debēt aliquid operari. ar. l. si stip. ff. de vsu. l. si quādo. ff. de leg. 1. & c. si Papa. de priuil. in 6. cum similib. & ita refert Ias. ibi. vbi contra Spec. al. etiam Io. de Imo. in d. c. potuit in 48. col. vbi tamen dicit. ꝙ vigore huius pacti. nō debebit emphyteota propria auct. introduce. emptorem ī pos. sed debebit require. dominum. & eum expectare per duos menses quia quo ad hoc non vide. per prædictum pactum. legi derogatum.

allegat & Alex. sibi contrarium. in cons. 314. incip. viso themate & scripturis. quod est in 2. vol. ɔs. 173. repetito in vol. 3. cons. 91. licet ipse non dicat. allegat. etiam Lud. Rom. in singl̄i 350. incip. emphyteota non potest alienare sine consensu. domini. quod alias est 469.

adduc. duo fundamenta. in veritate vrgētia. quæ refert Ias. in d. l. fi. vbi tenet hāc opi. quam putat veram. & respondet. ad op. Spec. ꝙ procede. quando pactum. alias nō esse inutile. sed ī casu isto nisi ita intelligeretur. pactum redde. inutile. ig. & c.

intellige etiam præmissa quando in pacti alienat ius suum. secus. si alienaret etiam proprietatem. quia tūc priua. Alex. in 2. vol. cons. 187. in 3. col.

Quæro de notabili quæstione. emphyteota alienauit. sine licentia dñi. modo vidēs. ꝙ male fecit. & ꝙ res cecidit in cōissum. offert rē dño venalē. dñs recusat eme. & dat licētiam alienādi. an ꝑ hoc. emphyteota euitet cōmissionem? Bal. ī l. si quis filio. §. irritum. ff. de iniu. rup. & c. dic. per illum tex. ꝙ permittens de nouo face. vide. iam factum. confirmare nisi aliqua rō in ɔ̄rium. subesse. & ꝑpea. Pau. de ca. ibi. & ī l. hæc ɔdictio. filiæ meæ. §. si sic. ff. de ɔd. & demō. dicit hūisse hāc. q. de facto. & ɔ̄. dñm. allegaba. d. §. irritum. ipse dicit ꝙ si dominus. ignorabat. illam alienationem. non vide. ius commissi remisisse. secus si sciebat. ar. l. 2. ff. si quis cauc. & l. post diem. ff. de leg. cōmis. refert & sequitur. Alex. vol. 5. cons. 146. ibi. cōproba. per id. & c.

Pro ista parte fac. quod vult Barb. in 1. vol. consil. 12. in 12. col. & in 2. vol. cons. 58. in 7. col. in quibus locis dicit. quòd licentia debet precede. actum. vbique al. multa quę omitto. refert & sequi. Curtius. in cons. 19. in fi.

Fac. etiam quod vult Cor. in cons. 269. vers. nec. ob. 2. & in 2. vol. cons. 43. vers. non enim est & ita vult Soz. in l. si iam facta. ff. de cond. & demon. char. 291. nu. 3.

Fac. quod vult Card. in clem. fi. in 11. q. de ellect.

in contrarium tamen fac. quod vult Ias. in l. & militibus C. de testa. mil. vbi dicit. ꝙ si habens. benefi. curatum. impetret aliud. benefi. curatum. & sic in compatibile. & postea obtineat dispensac. seu licētiam. à Papa. hñdi. duo beneficia curata. tal̄ dispensatio. trahe. retro. ad beneficia iam habita. item si Papa det licentiam Cardinali. vel ep̄o. testandi de fructibus beneficior. tal̄ licentia trahetur. ad testm̄. iam factum. allegat. Pau. de ca. ī d. §. irritum. vbi ēt vult ꝙ si princeps ɔcedat alicui pōtem & licentiam. construendi molendinum in fluīe nauigabili. si habebat molendinum iam factum. poterit virtute tal̄ concessiōis. illud retine. quod ēt refert Ias. in l. quominus. col. 27. ibi 3. fac. seu ibi ɔ̄rium est verius. ff. de flumi. vbi secūdum Pau. de ca. dicit nō esse. distingueñ. an princeps sciret de p°. nec ne.

Ego in hac quæstione. teneo ꝙ si dominus ignorabat illam alienationem factam. ante licentiam. nō videa. remisisse iura commissionis. alias secus.

Ad illud quod diceba. de molendino. potest responderi. ꝙ ibi militabat eadem imo maior ratio. ne haberet necesse destrue. molendinum.

Sed in quæstiōe proposita. erat iam ius domino quæsitum. quod ignorans remitte. non videtur. & ita clare. vult Paul. de de ca. vbi s̄.

an autem per longam patientiam præsuma. dominus consensisse alienac. Alex. vol. 4. cons. 113. tenet quòd sic.

Sed quid si post licētiam datam. emphyteotam stetit per annum ad vendendum. an requira. noua licentia ad euitandum commissionem. Spec. format. q. sed nō decidit. in d. §. nunc aliq. vers. 98. Io. fab. in d. l. fi. in vlt. col. tenet quòd requira. alia licētia. alias emphyteota cadat à iure suo. per. l. sic. §. si voluntate. ff. qui. mo. pig. vel hy. sol.

Iason. vero. in d. l. fi. in 8. col. ibi 2. iuxta dictum. dicit ꝙ sibi placet sententia Io. And. in d. §. nunc aliq. ver. 101. vbi dicit ꝙ aut dominus dedit licētiam simpl̄r. & tunc possit quandocunque & cuicunque alienare. sine consensu domini. intelligit tamen nisi dominus purgasset morā. volen. præferri in alienac. quod re integra face. potest. vt tenet ibidem.

Aut dñs tp̄e licentiæ, tp̄s vel personam limitauit. & tunc secus. pro quo fac. quia limitata cā. rc. item quia concessā ad tp̄s rc. iuīb. vulg. subdit Ias. ꝙ verba Io. An. vbi s̄. sunt bene no. quia vult ꝙ dñs tp̄e quo dat licentiam emphyteotę. de alienando. possit limitare tp̄s & personam. Addit ēt ꝙ non vide. data licentia. Si dñs dicat nolo retinere, s̄m Io. Fab. ipse tñ vr̄ reprehendere. all. Io. And. vbi s̄. Quid si vendidit, sed post reemit, an cadat in commissum, vide Cor. cons. 178. & latius j̄. §. 221.

Pro se, & his, quibus dare voluerit. An tunc emphyteota poterit alienare sine consensu domini? Io. And. vbi s̄. vers. 84. post Vbert. de Bob. vide. tenere quòd non. ɔ̄rium tenet Ias. in d. l. fi. col. 3. ver. 2. iuxta prędictum not. nam siue dictum fuerit pro se, & quib. iura sua cōcedere voluīt, siue pro se & cui ipse dederit vtroq; casu, poterit emphyteota alienare sine ɔsensu dñi, q̄a suffic. à prin. dñi voluntatē interuenisse. all. Bal. & Ang. in l. cum essent. §. 1. ff. de ser. rust. præd. per illum tex. al. ēt Alb. in d. l. fi. col. pen. qui adduc. c. 1. tit. de feud. non hñte prop. nat. feu. per quem text. dicit Ang. in l. q Romæ. §. duo fratres. q. 5. prin. col. vlt. ff. de ver. ob. ꝙ si in instr̄o diuisionis celebrate inter frēs. ɔtinea. ꝙ vn⁹ alteri & alter alteri bona ī partē ꝑuenta.

concessit.pro se & illis quibus concede.voluit.intellige.data potestas alienãdi secus si diceretur.& cui iura sua cõcede.voluit.nam tũc intelligetur de iuribus prout sunt.vnde transirẽt bona affecta fideicommisso.& ita seq.Imo.& Alex.ibi.

adduc.etiam pro ista decisione.Bal.in l.1.in 45.quæst.ff.de re.diuis.

adde.quæ dixi.in simili de feudo sic concesso.in verbo feudũ.in rub.de alienac.feu.ver.alie.aut ibi sed quid si.& per ista limita.d.l.fi.

Quę etiam limita.in emphyteota fisci vel rei pu.vt vult ibi Ias.in 16.col.ibi & ad hoc.

Limita.etiam secundum Ias.ibi.in 3.col.vers.istud limitat.quando emphyteota alienaret sua melioramenta.non retento vtili dominio.alias secus.al.Bal.ibi ita tenentem per tex.in l.necessario.§.fi.ff.de peric.& com.rei vend.& in c.quæ in ecclesiar.in 6.col.ext.de consti.&Imo.in c.ad nostram.ext.de rebus ecclesiæ.non alienandis.

Subdit tamen.ꝙ licet auct.istor.sit magna.hæc tamẽ limit.videtur ei durior & non tenen.in puncto iuris.per text.illius.l.fi.in vers.sed ne hac occasione.vbi dr̃ ꝙ quãdo emphy.vult alienare melioramenta tene.1.denunciare domino.& dominus hr̃ benefi.vt expectetur per duos menses quo.benefi.posset hoc modo fraudari.

Et allegat Bal.contrarium.in terminis in c.1.in prin.ver.q̃ro nũquid vasallus possit concede.in ppm.emphy.de proh.al.feu.per Fred.vbi in feudo.dic.quòd vasallus.non poterit feudum concede.in emphyteosim perpetuam vel ad longum tempus.de quo.dixi in litera feudum.§.

Sed retenta 1.op.an in dubio emphyteota alienãdo.præsumatur sibi retinuisse vtile dominium melioramentor. Bal.in l.1.C.si pig.da.sit.tenet ꝙ sic.refert Ias.in d.l.fi.in 4.col.ibi tenen.tamen.vbi dicit istud esse ppo.no.

Ad illud autem quod subiicit Ias.colonum teneri potius vẽde.domino fruct⁹ fundi.quam alteri.iusto pretio.vide quod dixi in verbo colonus.§.1.

an aũt stante sta.vel consue.ꝙ cõiuncti.vel ꝯsortes pferantur.in emptione.debeant preferri dño.in emptiõe rei emphyteotice?Ias.ĩ d.col.4.ibi iuxta predictum no.per bonas rationes.decidit.quòd non allegat multa quæ omitto.

limita.ẽt d.l.fi.qa emphyteota potest ius suum expone.venale.absque dñi consensu.Ias.in d.l.fi.ĩ 5.col.ibi 5.principalr̃.allegat Pan.in d.c.potuit.in 2.no.quod dicit esse no.

Quid autem econtra.an sic.emphyteota.non potest alienare sine consensu domini.sua melioramẽta.ita dominus.directum dominium.sine denunciatione.facta emphyteote? & si non denũtiet dominus.an cadat à iure suo.Spec.in d.§.nunc aliq.ver.93.& ibi Io.And.tenẽt ꝙ non.qa nõ reperi.iure cautum.refert Ias.vbi s.in 6.col.vbi etiam allegat Alb.ibi.

Et dum subiungit ꝙ dominus.feudi.committendo feloniã amittit feudum.sic amittent vasallus.per tex in c.domino cõmittente.si de feu.fue.contro.inter do.& ag.adde Barb.vol.1.cons.63.in 16.col.& in 2.vol.cõs.36.in 19.col.in quibus loc.dicit quòd dominus astringi.vasallo.sic.econtra.

addit ibi Ias.vnum notabile.quòd licet vasallus nõ debeat confiscari.propter delictum domini.Imo feuda per eum cõcessa firma remaneant Tamen ipsi vasalli efficiuntur franchi.al.Bal.in c.1.in prin.5.col.in ti.hic fi.lex.per illum text.quem ad hoc.reputat sing.

Vnum ppo.no.quòd si emphyteota nuntiet domino.nõ verum pretium.cadit à iure suo.Ias.in d.l.fi.ĩ 7.col.al.Sal.ibi fac.quod dixi in litera feudum.§.in rub.quid sit inuestitura.vers.laudimium.

Verum autem pretium.est qđ cõiter inueni.nõ aũt qđ dñs offert.Ias.ibidem ver.& propterea.per hunc tex.decidit Bal.

Faciunt quæ vult Alex.in l.qui Rome.§.cohæredes.in pe.& vlt.col.de verb.obl.

Si post denuntiationem.domino factam.labban.duo menses.põt emphyteota vende.cui vult d.l.fi.ibi si aũt duor.mensium spatium.& ibi Ias.in 7.col.in 8.no.vbi dicit ꝙ hoc est vtile.pro his qui promiserunt non vende.rem nisi tali.vt sibi fiat denuntiatio & protestatio.&expecte.per duos mẽses.quibus elapsis poterit secure vendere cuicõque voluit.al. Ang.ibi q dicit.ꝙ ita fecit practicari.& Lud. Ro.sing.inci.fatio pactũ.ꝙ si voluero vende.quod est in antepe.carta.addo eũdem.Lud.cons.27.vide in ver.alie.§.17.

Subiungit ibi Ias.ꝙ lapsis duobus mensibus.reintegra poterit dominus purgare moram.vt sic aliis præfera.al.multa.maxime.Io.And.in d.§.nunc aliqua.vers.101.& Pau.de ca.in d.l.qui Rome §.cohæredes qui ita tenet.per l.sic.§.voluntate.ff.qui.mo.pig.vel hyp.sol.

Ad illud quòd subdit ipse Ias.in 10.not.ꝙ in vno quoque contractu ea semper inter partes intelligũtur adiecta.quæ de consuetudine apponi cõsueuerunt.adde multa quæ accumulaui.in verbo.consuetudo.serua.§.5.& seq.

inuestitura renouatur.ratiõe mutate successionis.propter tria.1.propter commoditatẽ domini circa laudimium.2.pp obligationem canonis ad quem.nouus emphyteota alias nõ teneba.3.quia expedit successori.nam deinceps attẽde.generatio inuestiti.aliàs autem nec fie.renouatio finita gñac.& sic resoluto iure datoris &c.ita Bal.in aut.si quas ruinas. C.de sa.san.eccle.refert Ias.in d.l.fi.in 9.col.in 11.not.& dicit Bal.in l.plures apoc.quòd emphy.ad requisic.domini tene.recognosce.rem emphy.sequi.Iac.in trac.feu.in ver.dictique vas.pro.miser.recognosce.

Alia causa renouãde inuestiture est.antiquitas seu vetustas instrumenti secundum. Bal. & Ias.in loc.præall.allegant gl.in aut.de hæred.&falc.in prin.subdit Ias.quòd istud procedet.in quocunque contractu.in quo instr̃m esset antiquum.al.Imo.sub dubio forte.in l.2.in pe.col.ff.sol.mat.

Alia est causa ratione necessitat.duplici.vno modo.s.ex cõuentione facta de renouan.puta de tertia in tertiam generationem.gl.in §.neque illud.in aut.de nõ alie.2.mõ si ori.necessitas ex consue.renouandi.ar.l.domini prædior. C.de agri.& cens.lib.11.

Et aduerte.quia in renouac.inuestiture rei ecclesiasticæ nõ est necessarius consensus capl̃i.præpo.in 1.ti.feu.c.1.in 3.col.al.multa.Alex.in 1.vol.cons.79.in 2.dubio.& clarius in.7.dũbio.& in 2.vol.cons.14.in vlt.col.Cor.in 2.vol.cons.181.Calde.in ti.de his quæ fiunt.cons.1.aliàs 257.& in ti.de feu.cons.11.alias 313.Phi.in c.1.col.10.de rebus ecc.non alie.in 6.Panor.limitac.in c.vt super nu.11.de rebus eccl.

an casu quo non recognoscat.possit dominus impone.pœnam amissionis rer.vide Iacob.in trac.feu.in ver.dictique vas.promis.reco.in 3.col.vbi ꝯcludit quòd sic si præceptum fiat ob causam rei emphy.vel feudal.alias non.

decimas autem ad ecclesiam reuersas non potest prælatus laico infeudare Calde.in tit.de Deci.cons.1.alias 383.

Alia & 4.causa renouandi inuestituram est.ratione tollende obscuritat.& difficultat.probac.vt quia per antiq.instr̃a.non appẽt fines noui.sunt.n.variati.ar.l.eos.ff.finium regum.& l.titius ff.de act.empt.& l.si prædior.ff.ad l.falc.& ista dicta Bal.sequi.Petr.de Anch.in clem.1.de pœnis.& fulg.qui multam ea commodat in d.aut.si quas ruinas.de ista etiam materia.ponunt cano.in ca.1.extr.de preca.ita fere formalr̃.dicit Ias.in d.l.fi.in 10.col.

Et ibi addit.duas alias causas per quas debet fieri renouatiõ inuestiture.1.quando instr̃m esset deperditum quia tunc emphyteota potest pete renouationem al.Spec.in d.§.nunc aliq.in vers.140.per text.in l.cirographis.ff.de admi.tu.& in l.2.& ibi Bar.ff.de discus.lib.10.& ĩ c.fi.ext.de fi.instr.& Lud.Ro.in l.si finita §.elr̃nr.ff.de dam.infec.addo.Fel.in ca.accedens el 1.in 1.col.vt lite non conte.& quæ dixi in litera instr̃m.§.

secunda.quando ius directi domini muta.in alium.vt quia dominus ius suum alienat al.Spec.in ver.165.in d.§.nũc aliq.per tex.in l.omnes.in fi.ff.de vsufr.quemad.caue.

intellig.etiam facta renouatiõ.quando fit concessio duobus in solidum.vno.n.mortuo.alter vide.tacite renouatus.ita Ias.vbi s.al.Bal.in l.vnica.in 11.q.C.quando non pete.par.

Et per istam rationem.ego addo.ꝙ dice.etiam tacita renouatio quando duo accepissent emphyteosim ita ꝙ post mortem eor.reuerta.ad ecclesiam quia vno mortuo.vide.alter renouatus per ea quæ vult Pan.in 2.parte cons.103.& Ias.in l.2.in 78.col.ibi 17.quæro.eo.tit.Lud.Ro.cons.19.

Fac.quod habet ĩ.in trac.feu.ĩ rub.de iu.acre.ver.limitat 3.

Vbi promissa ẽ renouatio.nõ potest res alteri concedi.l.necui & ibi Bal.C.loca.refert Ias.vbi s.in 10.col.ver.Addite.

inuestitura rei emphyteoce.fien.est.per dominum.non autem per procuratorem.d.l.fi.in verbo.sed ipsos dominos.& ibi Ias.in 10.col.& seq.vers.13.no.

Et dum ibi subdit secus in feudo.vide quæ dixi in verbo feudum.§.

Laudimium pro inuestitura.Non debetur domino.qui alienationi consensit.ita vult Ias.in d.l.fi.in 11.col.ibi sed antequam veniam.allegat.Ana.cons.90.incip.quia dubium.post Petr.de Anchar.in cons.55.incip.Motiua iudic.quod tamen.in ordine meo est.63.addo.Bar.in terminis.in l.fi. C.de præd.Curi.libro 11.& Alex.in terminis.in 2.volumin.consilio cẽtesimo octuagesimonono.in 3.col.ibi confirmo prædicta.vbi dicit quòd si dominus cõsentit vasallo rem feudalem.vel emphyteoticam vendenti.vide.remitte.totum ius suum.

allegat

allegat.Iac.de Are.Cy.& Bal.in l.dotalem ff.sol.matr.per l.& desinit cum sy.eo.tit.

Nec etiam debet solui laudimium.quando ipse dominus.emit rem emphyteoticam Ias.in d.l.fi.in 12.col.ibi 3.quæro.decidit post Alber.ibi in vltim.col.& in l.quòd si vno.ff.de in diem.adiec.

Quis tene.solue.laudimium.an venditor.an vero emptor?gl.in d.l.fi.in verbo accipe.quæ dicit à nouo emphyteota.& ibi Ias.in 11.col.ver.Po.quæro.dicit quòd emptor.

Addit ibi Ias.bene face.quod vult Bal.in l.si prædium.col.2.de edil.act.vbi vult quòd quando in statuto.non fit mẽtio.quis debeat solue.gabellam.intelr̃.quòd soluat acquirens & non vendens per tex.in l.debet.circa.fi.ff.de edil.edict.al.etiã Bal.in rub.C.de reb.cred.in 3.q.

addo. Alex.remissiue.in l.itẽ illa.ff.de consti.pec.& clare in terminis.vol.3.cons.51.& Sonz.in 2.parte cons.247.col.2.in quibus loc.multa adducunt quæ pretereo.

Qui sub priori inuestitura non comprehendi.nouus dicitur emphyteota.& consnr̃.inuestituram pete.& laudimium solue.tene.ita Sal.in d.l.fi.refert & sequi.ibi Ias.in 11.col.vers.2.iuxta proximam.q.pro quo secũdum Ias.bene fac.illud quod dixi in l.2.in fi.eo.tit.dum posuit quid sit nouum feudum & quid antiquum.

Et propterea decidunt ibi quæstionem.si aliquis recepit emphyteosim pro se.filiis & nepotibus.qui isti filij.non tenebunt.nec pariter nepotes ad laudimium Imo.nec ad nouam inuestituram.allegat.gl.in d.aut.si quas ruinas in gl.2.licet.secundum eos aliud sit in re feudali.per ca.1.in ti.quo tempore mil.& ibi reddunt rationem dr̃e.quam vide.& ita intelligo procede.quod vult Barb.vol.1.consil.49.in 1.col.vbi dicit.ꝙ filius.mortuo patre.nõ dicitur feudum cape.sed acquisitum retine.fac.quod dixi in sta.sub rubr.gabella pro contractibus solua.q.15.

Secus autem.quando quis.fac.hæredem extraneum.vel legat rem emphyteoticam.tene.n.hæres vel legatarius solue.laudimium.secundum.gloss.in d.l.fi.in verbo æstimac.quam Spec.in d.§.nunc aliq.vers.114.refert.licet nihil firmet.Ias.tamen.ibi in 14.col.ver.10.quæro.allegat Sal.ibi tene.cum gl.& bene.& Bal.in c.litere in pe.col.extr.de dillac.

Quid de donac.dic idem quod prox.quia pro ea debe.laudimium vt etiam loquũtur doct.in q.prox.relata.idem etiam vult ipse Ias.in d.l.fin.in 22.col.in versicul.sequi.quintum.& vltimum.

Sed quid.si dedi in emphyteosim aream pauci valoris.super qua.emphyteota multa ædificauit.cuius æstimationis debeat solui laudimium.dic quòd totius & aree & ædificij.Ias.in d.l.fi.col.12.ibi quarto quæro.al.Alb.post Odofr.ibi.quia ædificium solo cedit l.1.§.quod ait ff.de superfi.& per hanc rationem infert Ias.secus esse.si per pactum.superficies iure proprio ad emphyteotam pertine.

Laudemium cui solui debeat.an vsufructuario an proprietario rei emphyteotice.Io.Andr.in d.§.nunc aliqua versi.93.in add.mag.& Alb.de Rox.in rub.C.de vsufr.quos refert Ias.in d.l.fi.in 12.col.ver.5.quæro.tenent quòd debeatur.vsufructuario.quia omne emolumentum.qđ prouenit ex re vsufructuaria.debe.ipsi vsufructuario.l.item si fundi in prin.ff.de vsufr.addo Oldr.cons.24.

Si tamen ob nõ solutum canonem.vel alia de causa.res emphyteotica cõmittere.applicare.proprietario.vt volunt doc.in loc.prox.al.& Oldr.cons.240.

An pro diuisione.debeatur laudimium.Bar.in l.& ideo ff.de cond.fur.tenet quòd non.quia talis diuisio.videtur necessaria alienatio.l.fi.C.de litig.& §.1.in aut.de litig.in quibus iuribus habere.quòd alienatio rei litigiose quæ alias esset prohibita.permittentur.quãdo hæredes vel sotij inter se diuidũt.

Et dicit Ias.in d.l.fi.ĩ 13.col.vers.7.quero.quòd cum ista decisione transeunt communiter doct.& dicit eam esse.singlr̃ no.pro limitac.d.l.fi.vt non habeat locum.in alienatione necessaria circa laudimium soluendum.& ita etiam tenet.d.Iac.in tract.de roydis.ver.quid de diuisione.Alb.in 1.part.q.110.

Quid si ps emphyteota cum consensu domini.dederit alij in emphyteosim.deinde 2.emphyteota.vult ius suum alienare.cuius consensus requiri debeat.& quis debeat habere laudimium.Spec.vbi s.vers.126.tenet quòd ps dominos.refert & sequi.Ias.vbi s.8.quæro.vbi dicit esse ibi gl.in gl.magna.in ver.vende.circa fi.idem vult ipse Ias.in l.3.§.ex contrario.col.11.ff.de acqui.pos.

Et in feudo.vide in trac.de feu.in rub.de alie.feu.fo.52.vers.Pone quòd &c.

Quid autem si res emphyteotica.detur in dotem.an tunc debeatur laudimium?Spec.vbi s.ver.110.distinguit aut datur inæstimata.vel tali æstimac.quæ non fac.venditionem.& nõ debe.laudimium.aut datur æstimata tali.sc.æstimatione.quæ fac.emptionem.& tũc dominus debebit habere laudimium.& hãc distinc.refert & sequi.Sal.ĩ d.l.fi.col.4.vt refert ibi Ias.in 14.col.vers.9.quæro.

ipse tamen Ias.tenet indistincte.quòd pro re emphyteotica nunquam debeat laudimium solui.siue de.inæstimata siue æstimata.tenen.id quod dictum est s.q.179.quòd pro alienatione necessaria.non debea.laudimium.& de hac.q.dicit esse.videndum.Host.in summa.in ti.de loc.in §.quid si sit &c.ver.quid ergo.si res emphyteotica &c.

Quid si vendita sit res emphyteotica.& postea consensu partium resolui.contractus.iuxta l.ab emptione.ff.de pac.& l.1.& 2.C.quando lice.ab empt.disce.An debeant solui duo laudimia.an solum vnum.an vero illud 1.solutum restitui debeat.Ias.vbi s.ver.11.quero.dicit simpliciter.vide late.per Albe.post.Gul.de Cu.in d.l.ab emp.

Tu dic secundum doctrinam.doct.s.allegatorum.& Bal.Ang.Pau.de cast.& nouissimor.in d.l.ab emptione.quòd aut fit resolutio vt ex tunc.propter pactum.& nihil debet solui.quia non intelr̃ facta venditio.Aut resolui.vt ex nunc.& si est simplex resolutio vnicum laudimium solui debet.Aut est ex noua causa.vt noua venditio.& duplex est soluendum laudimium.

Et secũdum.istam distinctionem.intelligen̄.est quod vult Ang.l.iurisgen.§.adeo ff.de pac.& ibi Pau.de cast.vbi dicit.ꝙ si recedi.à vendi.debe.laudimium nisi sie.discessus incon.& dicit Paul.de cast.quòd dice.incon.si discede.antequam.deuentum foret ad alios actus.

Et secundum præmissa etiam intelligen̄ est.quod vult Fel.in ca.vergent.extra.de hære.vbi dicit quòd si celebre.vend.& ab ea disceda.debebi.nihilominus laudimium.& ibi multa allegat.quæ omitto.

ad præmissa optime faciunt quę dixi.in sta.sub rub.gabella pro contractibus solua.in 4.& 5.q.vbi vide.

Nunquid autem pro datione in solutum.debeat dominus habere laudimium?vide.dicen̄.quòd sic.quia verbum vendic.est verbum generale.l.statu.libe.a ceteris.§.quintus.ff.de sta.lib.& l.sic.§.vendic.ff.qui.mo.pig.vel hyp.sol.

Contrarium tenet Spec.in ti.de emp.& vend.§.nũc dicen̄.vers.sed pone.sta.refert & sequi.d.Iac.de sancto Georgio.in suo laudabili tractatu feudor.in materia oper.seu roydar.ibi item dubita.an præsupposita.consue.

ego pro ista parte.adduco.quæ dixi s.in q.179.vbi concludi.quòd pro diuisione & sic necessaria alienatione.non debeat.laudimium.

Fac.quod vult Alex.vol.1.cons.52.in fi.vbi dicit.quòd sta.loquens de alienac.non habet locum.in datione in solutum à iudice facta.

Circa quod etiam vide.quæ dixi in verbo Alienatio.§.6.dũ tracto an prohibitio alienationis.habeat locum in alienac.necessaria.

Facit etiam quod dicam ĩ.q.203.vbi pono an res emphyteotica.possit per iudicem in solutum dari.sine domini consensu.& concludr̃.quòd sic.

Quid aũt de permutac.an pro ea solui debeat laudimium?Bal.in l.final.in 1.col.ibi extra.hoc notabile.ff.de cond.causa da.siue de cond.ob.causam.tenet quòd non.allegat Specu.vbi s.prox.& refert etiam & sequi.d.Iacobinus.in loco pręal.& Alex.in d.l.fi.quæ incipit.dedi.

Contrarium.tenet.Ias.in d.l.fi.in 34.col.in prin.

Sed quid si in pmutac.resficia.aliq.pec.vide Io.And.& Pan.in c.ad quæstiones.ext.de re.permut.& Iac.vbi s.& quod in simili vult remissiue Ias.in l.2.in 4.col.ff.si cer.pe.& in l.1.circa fi.ff.de re.permut.

Fac.quod vult Alex.vol.3.cons.120.ibi pro hoc.fac.

Quid si fiat pactũ de retrouẽden.& res emphyteotica.retrouen̄.an debeat solui aliud laudimiũ.Bal.& Ang.in d.l.ab emptione.tenent ꝙ sic refert.Iac.vbi s.& põt esse ratio.licet ipse non dicat.quia ad multitudinem tradditionum.sequi.multitudo laudimior.l.quicunque.C.de seruis fug.

Pone.ꝙ rustici.ad supplantan̄.dños circa laudimium.dum vellent vende.rẽ emphytheoticã:fecerũt scribi instr̃m.sub nomine pignoris.vel aliã fraudem exquisierũt.an nihilominus dñi debebunt habere laudimiũ.vide Iacobinũ.vbi s.vbi vide.tene.ꝙ sic.& ibi ponit multos modos.p quos fraus cõitti.maxime p rusticos ad đcipien̄.dños.& qñ res pign.p tãto q̃tũ valet.vide.in tract.feu.in rub.quid sit inuc.versi.laudimium. Et Alex.in 3.vol.cons.120.

Quid

Quid autem si contractus sit celebratus sub aliq. cōdic.an laudimium solui debeat tempore contractus.an vero tempore purificate cōdictionis? Bar.ponit.in l.sancimus.C.de cōsuli.lib. 12.vt refert.d.Iac.in trac.de roydis.ibi quid autem, &c. & dic,quòd non debetur laudemium quando contractus est sub conditione,teste Guid.cons. 126.

Et subiungit. quòd de promissione de venden. non debe. laudimium.quia aliud est vend.aliud promissio de venden.vt dixi in ver.emptio.§.

Si tamen solua.laudimium de promissione.nō debebi.post- 10 ea aliud laudimium de vendic.& sic de exeq.al.Bar.in l. fin.§. quotiens.ff.de public.& Pau.de ca.cōs. 187.incip.vide.diceñ.

Donare.an emphyteota ius suū donare possit absque consensu domini?Bar.in d.l.fi.C.de iure emphy.post irnerium.in gl.relatum.tenet quòd non allegat glo.in l. 1. C.de fun.patri. l.br. 10.& text.in d.l.fin.qui loqui. generaliter.idem vult ipse Bar.in l.si domus.§.fi.ff.de leg. 1.& in l.2.C.ne rei do.vel templo.per illum text. in ver.vendite vel aliter alienate.ita etiam tenet.ipse Bar.in l. 1.§.quod autem ff. de superfi.& in l.in conuentionibus.ff.de verb.sig.& pro ista parte.Ias.ī d.l.fi.col. 16. 20 & seq.allegat Cy.Pe.Rey.Alb.& Ang.ibi & subdit Ang. dice. ꝙ istud obseruat consuetudo.aliegat etiam doct.in aliis multis loc.maxime.Saly.ibi.dicentem.quòd op.gl.tenent.ꝙ contrium. posset saluari. vt emphyteota donan. irrequisito dno. nō cadat à iure suo. dummodo emphyteota vadat ad notificaſi.domino.& laudimium.seu quinquagesimam sibi offerat & donatarius petat inuestituram sibi fieri.& hoc.faciat absq; mora.Subic.Ias.quòd communiter doc.ibi sequuntur istam partem. Et tenendo istam partem.ipse respōdet ad obiectum in contrarium.valet quòd si emphiteota volens donare alteri debe. pº.requirere dominum. an vellet sibi donari. quis esset tam fatuus qui non acceptaret & dicit. quòd imo illa lex est adaptabilis ad istam causam donatiōis. vt domino debeat notificari. & eum require. an ipse velit (non dico dicit ipse) quòd sibi donet sed an velit hoc, scilicet cum sit alienaturus in alium donando. an ipse velit soluere æstimationem rei.& præferri aliis. & isto modo putat tolli absurdum. & ita tenet Alex.licet.non firmet.vol. 3.cons. 120.

Contrariam sentētiam.videlicet.quòd Imo.res emphyteotica donari possit irrequisito domino.Tenet gl.ī d.l.fi. quam 40 seq.Iac.Bu.Odofr.& Oldr.ibi & idem Bu. in d.l.si domus.§.fi. Bar.sibi contrarius.in l. 1.C.de fun patri.lib. 11.Bal.in d.l.fi.ad fi.&ī d.§.fi.vbi dicit ꝙ ista est cōis op.& ī l.vsufr.ff.sol.ma.vbi etiam dicit ꝙ ista est communis.op.& in d.l.2. ne rei domi.in aut.quas actiones.de fa.san.eccl.& in l.cum iur. C.de fideicō. & alibi sæpe.vt dicit Ias.vbi s.qui etiam al. gl.in d.c. potuit.& Host.in summa in ti.de locato §.fi. ver.hoc si velit vēde.Azo. in summa.in ti.de iu.emphy.in §.& idem.Spec.& Io.Andr.in d.§.nunc aliq.ver. 107.& vers. 125.Imo.& omnes.in d.l.si domus §.fi.& alia infinita. maxime.Panor.in cons. 75.incip. duo priuilegia.quod me est. 74.& Alex.in cons. 120.in 1.vol.& in cons. 330.incip.viso & plene discusso.quod est in 2.vol.cons. 189.& tandem dicit ꝙ ista op.est communior & 23. auct.solennium docto.firmata.& respondet ad allegata in contrariū vide ibi quia parum esset de carta in papirum transcribe.

Addo quòd hanc partem.tenet Bal.quem nemo allegat in 1.par.cons. 358.vbi dicit.quòd hanc.q.habuit cum Bar.in aduocationibus.addo etiam Alex.in d.l.si domus §.si fundus.ff. de leg. 1.& Aret. in cons. 35.& cons. 41. & Barb.in 1.vol.cōs. 43.in 27.col.& in 2.vol.cons. 52.in 3.& 4.col.

Et tandem Ias.ibi.præmissa alleganti declarac.Concluditꝙ emphyteota volens donare non tene. require. dnm. an velit sibi donari.nec eius responsum expectare Imo.absque tali denunciatione.potest alteri donare.bene tamen postea tenc.denuntiare domino.quòd donauit tali.& quòd eum recipiat.in nouum emphyteotam. & debet pro inuestitura solui laudimium. & pro inductione. debebit dominus expectari. per duos menses.

Subiungit. quòd inter contractum donac. & alios.est vna tantum dra.quantum ad māz.d.l.fi. quia emphyteota volens 70 vende.tene. 1.denūtiare domino.an velit pro eo pretio quod ab aliis inuenit. & cum expectac. per duos menses. sed volens donare.ad istud non tene. quantum ad alia nulla est dra.al.omnes Cano.in d.c.potuit.& Alex. in cons.484. incip.vis.narrat.in themate.quod est in 3.vol.cons. 130. & quòd possit donare addo Alex.in 4.vol.ꝓs.90.& in 5.vol.cōs. 17.in 4.dubio Cor.in 2.vol.cons. 166.in antepe.col.ver.accedat.

Et quòd donatarius non possit accipe. pos.sine licentia domini.tenet.Guido Papæ.cons.46.

Subiungit Ias.in d.l. fi. in 23. col.ibi suprascripta omnia.ꝙ 80 ista habent locum in emphyteosi priuati. quid autem in ecclesiastica.an donari possit irrequisita ecclesia?Bar.vbique tenet.quòd non.per d.l.2.quæ incip.vniuersas.ne rei do. vel.te. idem vult Ang.in d.l.si domus §.fi.& Alex.vol. 2. cōs.9. Ant. de Bu.in cons. 23.incip.in facto fratrum.vbi loqui.de legato, rei ecclesiastæ.facto extraneo.

Contrarium tenet Bal.in d.l.fi.vt refert Ias.in 23.col.&seq. vbi al.eūdem.Bal.in infinit.loc.& alios multos doct.maxime. Pan.in consil. 75. quod me est. 74.vt s.dixi.& subiungit istam 10 esse communē opi.dummodo. aliene. seu verius done.saluo iure ecclesiæ.& addūc pulchrum.fundamētum. videlicet.qa ecclesia potest age.hypo.pro canone.ergo.multomin⁹. debet requiri consensus ecclesiæ.quam priuati.qui.nō hī hypo.sed in priuato conclusum est.quòd potest donari. sine eius cōsensu.multo mag.in ecclesia.vide ibi per eum.

Addit ibi Ias.in 25. col.in versi. vltimo pro complemento. esse bene notandum.dictum Bal.in ca. 1.§.donare.quia. olim. feu.pot.alie.& in l.vsufr.ff.solu.matr.ꝙ emphyteota ecclesiæ donans.non reseruato expresse iure directo ecclesiæ.& sic do 20 nans rem vt ex toto suam. priua. in totum iure suo. quia ecclesiam prodit.& quātum in eo pos.interuertit. & dicit quòd pro hoc. melius fac. quia dicitur male vti re emphyteotica. cum tribuat donatario causam prescribendi cōtra ecclesiam. merito debet expelli per aut.qui rem.C.de sa.san.eccl.al.Bal. in l.eden.in 4.col.C.loca.Addo Alex.in terminis.ī 2.vol.cōsi. 187.in 3.col.

Legare. an emphyteota sine consensu domini rem emphyteoticam legare possit. Bar. in d.l.fi.& in d.l.si domus.§. fi.tenet quòd non.cum etiam legatum sit alienatio. & idem vult 30 in d.l.in conuentionibus de verbo.oblig.& in l. 1.§.pen.ff.de superfi.

Contrarium tenet Bal.in d.l.fi. Spec.in d. §.nunc aliq.versi. 112.cum tribus sequentibus.Alb.&Sal.in d.l.fi.10.And.Imo. & alij.in d.ca.potuit.Ias.in d.l.fi.in 26.col.versi.successiue.vbi mult.allegat.maxime.Alex.in 1.vol.cons. 120.vbi dicit quòd ista est communis opi.& in cōs. 330.incip. viso & mature discusso. quod est in 2.vol.cons. 189.vt s. dixi.& dicit Ias.quòd dicta de donac.locum habent in legato.& quòd doc. has quæstiones simul tractant.& ita etiam in Spe.vult Bal.in 1.parte. 40 cons. 358.& quòd possit legare tenet Alex.in 4.vol.cons.90.

an autem in casu quo non possit leg. vt in emphyteosi ecclesiastica debea.æstimatio vide Alex.in 2.vol.cōs.9.in 4.col. vbi tenet.ꝙ sic.de quo.vide latius in ver.legatum rei aliene.

Hæredem institue. potest emphyteota hæred. institue.absque domini consensu. Ias. in d.l.fi.in 26. col. ibi eodem modo. vbi dicit quòd in hoc. dicit in omnibus prout dixit in donac.& dicit vide Alex.cōs. 330.quod tamen est.in 2.vol. 189. vt s.dixi.

Pignorari. an possit res emphyteotica sine ꝓsensu domini. 50 tex.est quòd sic.in l.tutor.§.fi.ff.de pig.ac.& in l.lex vectigali. ff.de pignor.gl.& doct. in d.l. fi.vbi Ias.in 27.col.al. Spec.in d. §.nunc aliqu.versi. 122.& alia mlta.addo.Alex.in terminis. in 2.vol.cons. 173.

Dic.tamen ibi Ias.quòd per ista confundi.illa regula. quòd res emphyteotica non venit in generali obligac. de quo. dixi in verbo hypotheca.§.

Confundunt.etiam alie multe regule.de quibus ibi per eū. Qui sustinen.glos.illam.dicit secundum Imo.in d.c.potuit in 12.col.quòd licet regr.vbi est simpr. prohibita alienatio in- 60 telliga. etiam prohibita pignoratio.l. fin. C. de rebus al. non alie.

Tamen illa.l.fin. C.de iu.emphy. non prohibet simpliciter alienationem. sed prohibet ius emphyteoticum in alium transferri & ideo non vide.prohibita pignoratio.

Præmissa tamen viden.limitan.nisi pro tāto pignore.quòd spes luendi non subsit quia tunc dicitur alie. secundum. Bar. in l.legata § fi.ff.de sup.leg.fac. quod vult Bar. in l.in quor. ad fi.ff.de pig.& Bal.in l.fi.C.de rebus.alie.non alie.Alex.in l. 1.§. per seruum.ff.de acq.pos.& dixi in trac.fen.in rub. quid sit inuestitura.in ver.laudimium.ibi quid si pignore.

Permutare.an possit emphyteota sine ꝓsensu domini.Spec. ponit sed non firmat.in d.§.nunc aliq.ver. 121.Bal. & Ang.in l.cum hij §. si.cui ff.de transac. tenent quòd non.per l.statu liberi à ceteris.§.quintus.ff.de sta.lib. & hanc op.seq. Ias.in l.fi. col. 2.ff.de cond.ob causam.

Contrarium tenet ipse Bal.sibi contrarius.in d. l.si domus. §.fi.ff.de leg. 1.refert & sequi. Ias. in d. l.fin. in trigesimatertia col.ibi pro clara ergo intelligentia.vbi dicit.quòd in hoc pūcto in omnibus concludit prout conclusum est. in donac. al. Imo.in d.c.potuit in 13.col.in prin.

Vide

Vide notabiliter Decium in consilio 160.

In dotem dari.an emphyteosis.possit à patre filie suc.in dotem dari.vel filio.in donac.propter nup.Spec.& Io.And.in d. §.nunc aliq.vers. 109.determinant ꝙ sic.refert & sequi.Ias.in d.l.fin.col. 35.ibi pª.ergo. in ordine sit qō.vbi allegat Alex.in cons. 314.incip.viso themate quod est in vol. 2.ꝓs. 173.repeto licet ipse non dicat.in vol. 3.ꝓs. 91. & alia multa quæ omitto.addo eundem Alex.vol. 5.cons. 28.vbi in fi.hoc vult in feudo perpetuo,& in emphyteosi hæreditaria.addo.etiam Fel.in quæ in ecclesiar.col. 27.extr.de consti.

intellige tamen.vt sit.apud filiā.eodem iure quo erat apud patrem.vt volunt doc.in loc.præal.maxime.Spec.& Io. And. qui in vers. 111.ponunt. quid si tunc maritus cessauerit in soluc.canonis per triennium res cadat in commissum in præiudicium vxoris.

intellige etiam vt formaui quæstionem. quando pater dat in dotem pro filia.Si autem daret pro extranea.tunc esset maius dubium.& in hoc.Ias.vbi s.in 36.col.concludit.secūdum. Imo.in d.ca.potuit. quòd Aut res emphyteotica datur inestimata.& tunc,quia censc.quædam donatio.dicen.est. prout dictum fuit s.in donac.

Aut vero datur æstimata. & tunc quia esti.fac. venditionem. l. quotiens cum sy. ff.de iu. do. dicen.est. prout dici. de vendic.

Et de hac.q.an res emphyteotica possit dari in dotem. dic. esse videndum Pau.de ca.in d.l.vsufructu.& l.fi.ff.sol.ma.Bal. in l.voluntas.C.de fideicom.vbi etiam dicit,quid de fratre dā te rem emphytheoticam in dotem pro sorore.

Quid autem.in feudo.vide in verbo.feudum.q.

in emphyteosim concedi.an possit res emphyteotica & sic 30 an emphyteota. possit alium loco sui constitue. Spec. in d. §. nunc aliqua.ver. 125.dicit quòd nō. quia app.alienationis cōtine.emphyteos.c.nulli.extra de re.eccl.non alie.& §. nos igitur.in ver.alenac.in aut. de non alie.& l.fi.C.de re.al.non alie. subiungit Spec.quòd istud est verum de iure.& de consue.observa.& ita refert Ias.vbi s.in 36.col.ibi 2.quæro.vbi multa al legat maxime Imo.in d.c.potuit. & Bal.in Aut.nisi C. ad treb. & in l.cum essent §.per plurium.ff.de serui.rust.præd.

in feudum concedi.nunquid possit res emphyteotica sine consensu domini in feudum concedi. Specul.vbi s.vers. 129. 40 tenet ꝙ sic. & Refert Ias.vbi s.in vers. 3.quæro.vbi post Imol. in d.c.potuit in 15.col.dicit in hoc.esse dicen.prout in donac. dictum fuit.

Et ibi subiic. quid econtra. an vasallus possit rem feudalem.in emphyteosim perpetuam cōcede.de quo.vide in verbo feudum.q.

An prælatus possit infeudare.rem emphy.vide no.Alex.in 3.vol.cons.9.Fel.in c.audit.col.7.de præscrip.

Locari.an possit res emphyteotica sine consensu domini? dic quòd in loc.ad modicum tempus. non est dubium quòd sic.quia per eam nō transfertur etiam pos.l.non solum.ff.loca.l.nemo prohibe.C.eodem titulo. & ita vult Specul.vbi s. versicul. 123.

in locatione autem ad longum tempus. per quam transfert.vtile dñium.l. 1.§.qui in perpetuum ff.si ag.vecti.vel emphy.pe.est maius dubium. & Spec. ibi.in ver. 124. videtur tenere idem.Imo.in d.c.potuit. dicit idem quòd in emphyteos concessione.& sic tenet quòd non.refert & sequi.Ias.in d.l.fi. col. 37.ibi 4.quæro.vbi allegat Alex.in cōs.484.incip. vis narrat.quod est in vol. 3. cons. 120.adde quæ dixi.in ver.locatio. §.& ita in terminis vult Alex.in vol. 3.cons. 105.

Faciunt quæ dixi.in ver.conductor.

Quid si in loca. ad longum tempus dice. ꝙ nullum acquir. dominium?vide Bal.in l.codicillis.§.instituto.de leg. 2.

Vsufructuarium facere. An possit emphyteota sine domini consensu.Bal.in l. 1.§.item in fundo.ff.qui.mod.vsufr.ami. tenet ꝙ sic.refert & sequitur Ias.in d.l.fin.col. 37.ibi.nunquid autem emphyteota. vbi al.Alex.in cons. 126. incip.super eo. quod quæritur in fin.Tu dic ꝙ imo est in cons. 120.vol. 1.vbi in fin.allegat etiam Bar.in l. 3.§.ex contrario.vers.quæro quomodo possint plures.ff.de acq.pos.vide etiam Alex.in l.si donus.§.fi.ff.de leg. 1.& Pau.de cast.in l.Titia.§.fi.de leg. 2.dum quærit de laudunio cui applice. Alexand.in d.§.ex contrario. col. 15.

contrarium tenet Crem.singul. 85.per l.fin.C.de reb.alien. non alien.

In solutū dari. Res emphyteotica pro debit. emphyteotæ, an possit in solutum dari sine consensu domini ? dic ꝙ sic per iudicem,saluo tamen canone domini.ita Bal.in c. 1. de prohi. alien.feud.per Fred.all.not.in l.si finita.§.si qua.sunt iura. ff.de damn.infec.& in l. 1.C.de conduc.& proc.do.aug.li. 11.refert Ias.vbi s.ibi. 5.quæro. vbi intelligit quando datio in solutum fieret à iudice. & sic esset alienatio necia. Si autem fieret per emphyteotam.tunc dominus requiri deberet.& dic.ꝙ de hac q.Albe.tangit ibi.& se remittit ad ea quæ dixit in l. 1. C.com. vtr.iud.

diuidi. vtrum res emphyteotica sine consensu domini, diuidi possit.Bar.in l.qui Romæ.§.duo fratres.q. 10.ff.de verbo. obl.in l.cum hij.§. si vni.ff.de transact.in l.& ideo. ff.de cond. 10 fur.& in l.si domus.§.fi.ff.de leg. 1.in l.pater. §.quindecim.de leg. 3.in l. 1.C.de impo.lucra.descrip.libr. 10.& in cons. 58.incip.ex themate prædicto.tria re.determinat quòd sic.per tex. in c. 1.§.præterea ducatus.de prob.feu.alie.per Fred. vbi dicitur,quòd feudatarij possunt inter se diuidere feudum sine domini consensu. per tex.in l.voluntas. C.de fideic. vbi si hæredes sint prohibiti alienare, poterunt tamen inter se alienare & diuidere. & adduc. Bar. bonam rationem. Nam ratio quia prohibita est alienatio emphyteos irrequisito domino est. quia extraneus in quem alienare. non recognoscit domi- 20 num in directum dominum.nec ad censum sibi tene.actione personali.& ideo dominus multum damnificare.quia volens agere ad censum,haberet probare de dominio,quod est difficile. Quæ ratio cessat, quando emphiteote diuidunt inter se, cum vnusquisque recognoscat dominum,& ei pro sua parte actione personali ad censum tenea. vnde dominus in nihilo damnifica.Et ita refert & sequitur Ias.vbi s. in vers.6.quæro. vbi dicit,quòd ita se habet communis opi. pro qua all.Anto. de Bu.in cons. 38.incip.viso puncto & instr. quod tamen mihi est 37. alle.etiam Spec.& Io.Andr.in d.§.nunc aliqua. vers. 30 72.& vers. 147.& Spec.in tit.de feu.§.quoniam. Bal.in d.l.voluntas.Fred.cons. 228.incip.factum tale est.duo fratres.& no. per Bar.& Bal.in l.si familiæ.C.famil.ercisc.Addo Alex in terminis,in 2.vol.cons. 189. Fel.in c.quæ in ecclesiarum. col. 32. extra de constit.& in c.cum causam. col. 1. extra de probat.& eundem Ias.in d.l.voluntas. circa 1.col. ibi similiter fac. ista l. vbi conclud. quòd quando plures filij successerunt emphyteote.possunt inter se alienare,& vnus alteri portionem suam vendere sine consensu domini.& ita tenet Ale.in 5.vol.cons. 7.col. 1.& cons. 25.in 2.dub.col.penult.& in d.l.qui Romæ.§. 40 duo fratres.col.43.

Aduerte tamen, quia contra istud facere vide. quod vult ipse Ias.in d.l.fin.col. 38.ibi intelligite tamen.vbi dicit præmissam decisionem procedere quando diuisio fieret pro his partibus, pro quibus emphyteote obligati sunt ad pensionem domino.secus si in diuisione fieret adiudicatio totius rei emphyteotice vni tantum. quia tunc non posset sine consensu domini.quia tunc secundum eum cessarent fundamenta prędicta.Sed vide quæ dicam ī.in q.proxima.

Quid autem sit in feudo,an possit diuidi sine consensu do- 50 mini. Ias.ibi ponit remissiones. dic vt dixi in verb.feudum. in rub.de alie.feu.ver.diuide.fol.45.

Inter se alienare: An plures emphyteote possint irrequisito domino diuisionis tempore, vel post. rem emphyteoticam inter se alienare.Bar.in locis præallegatis, & per illa fundamenta,tenet quòd sic.& Ang.in d.l.fi domus.§.fi.Salic.in l. ca lege.C.de condi.ob causam.& in d.l.fi.column.7. vt refert ibi Iason. in 38. column. ibi. septimo quæro. vbi & pro hac parte alleg.Ioan.Calde.in cons. 5.in titul.de locat. & Paul.de Castr.in d.§.duo fratres.& in d.§.si vni. Adde quòd illud consilium Cald. est 10. in tit. de locat. alias 288. Hypol.sing. 28. 60 Contrarium refert tenere Guilielm. de cun. in d.l.cum hij. §.si pluribus.per illum textum.&l.si pupillorum.in principio. ff.de rebus eorum.& respondet ad d.l.voluntas. & ad d.§. 15. allegat per Bar. quòd ibi non fuit facta prohibitio, nisi quo ad extraneos, non autem inter se. sequitur Bal. in d. l.voluntas.& in l.dudum.C.de contrah.empt.

Et dicit ibi Iason quòd ista pars magis sibi placet,quia considerat quòd ratio Bar.facit contra eum.Nam dicit Bar.quòd ratio quam prohibetur emphyteota alienare sine consensu 70 domini, est, quia fieret præiudicium domino. Cum ille tertius non sit obligatus domino. vt suprà dixi. Nam secundum Iasonem, ista ratio videtur stringere contra Bar. quia licet vnusquisque sit obligatus actione personali domino pro parte sua.per l. 1.C.si certum petatur. cum similibus. Tamen pro alia parte quam emit à socio non est verum, quòd sit obligatus domino, actione personali. ergo hæc ratio concludit,quòd alienatio inter socios non sit permissa,sed quòd dominus debeat requiri. Et dicit,quòd hanc partem tenet pater & obseruan.d.præceptor suus d.Alexand.in d.l.si domus.§.fi. 80 vbi tamen limitat,Nisi emphyteos esset accepta.

Pro se

Pro se filiis & hæredibus. quia mortuo patre. cum inter istos filios.sit locus iuri acrescendi vt vult Bar. in d.l.si mihi & titio ff.de verb.obli.diceretur potius quædam renũtiatio quã alienatio.vt est tex.no.secundum eum.in ca.1.cum ibi not.in ti.de Alie.feu.vbi idem dicitur in feudo talr concesso.vt not. Bal.in d.l.volũtas.& in c.1.in prin.de prohi.alie.feu. per Fred. & ideo concludit Iaso.quòd hoc casu.esset permissa alienatio inter se.alias secus. & ad istam. q.allegat etiam no.per Bal. in d.c.1.in vlt.col.de Alie.feu.

Sed an possit diuidi per partes. an vero debeat tota vni assignari.vide no. Alex.vol.5.cons.7.ver.tertio proba.

Seruitutem imponere. vtrum emphyteota possit irrequisito domino in re emphyteotica seruitutem impone. & imponen.an cadat à iure suo. Bal.in l.3. C.de seruit.& aq. arguit ad partes. Tandem cõcludit quòd sic. & q talis seruitus durabit pro tempore.quo durabit ius emphyteoticum. & non vlt.ar. l.is cui.§.fi.ff.ãad.fui.amit.& l.lex vectigali.fundo. dicta.ff.de pig. & sic tandiu durabit seruitus impoĩta. q̃ diu durabit ius emphyteote imponẽt.postea resolue.ipso iure.ar.l.prætor.§. ptẽ diũ.ff.de leg.2.& l.statius florus.§.Cornelio felici ff.d̃ iu.fi.

ista refert Iaf.in d.l.fi.in 39.col.ibi 8.quæro.vbi pro hac op. addit gl.ord.in l.3.ff.de seruit.& Bal.in c.1.§.quid ergo.de inue.de re.al.fac.& in l.1.§.item in fundo ff.qui.mo.vsufr.amit.

Allegat etiã simile de fupficiario.fm Bal.in d.l.3.ff.de fuit.

Et ibi Iaf.sequi.hanc partem.licet secundum eum.d.thero. tortus.contrarium teneat.in l.iubemus la 2.C.de sa.san.eccl.

Cõpromittere.nunquid emphyteota sine cõsensu domini possit de re emphyteotica. cõpromissum face. Bal.singr.in l. fi.ad fi.C.communia.de leg.determinat q sic. quia secũdum eum compromitten.nõ dr.alienare.etiam posito. q ex laudo emphyteotica res aduersario adiudice.per sententiam.n. arbitri.dominium non admittitur c.Reinaldus.extra.de testa.

Pro hac sententia. Iaf.in d.l.fi.in 40. col.allegat Spec. in tit. de arb.in §.restat.ver.sed nunquid vasallus.vbi tenet q vasallus possit sine consensu domini. de re feudali compromitte. quod sequi.Lud.ro.in l.1.§.& post operis.in fi.ff.de oper.no. nunc. & in l.iusiuran. quod ex conuentione. §.1. ff.de iu.iur. de quo tamen vide quæ dixi in verbo feudum.q.

ipse tamen Iaf.tenet in vtroque contrarium. moue.quia q̃ non potest alienare non potest compromissum face. ca. cum tempore.& ibi Cano.extra.de arb.sed emphy. est huiusmodi. ig. &c.ad fundamentum. Bal.quòd per sententiam arbitri nõ preda.dominum.dicit q est falsum.& q sic.per sententiam iudic.transfertur.dominum.iux.not.per gl.& doct. in l.ex hoc. iure. ff.de iust. & iure cum aliis quæ allegat.ita & per sententiam arbitri.maxime cum ex ea hodie oria.actio.l.cum antea. C.de arb.vide ibi per eum qui alia addũc. & concludit q emphyteota & vasallus. non possint face. compromissum sine consensu domini.& si faciunt cadunt à iure suo.

aduerte tamen.quia in hoc. contrarium tenent Andr.de Iser.& Alua.in ca.1.§.si inter in tit.de lege conra. vbi dicunt q per simplex compromissum. res non committi. nisi sententia seu laudum sequat.

Vide latius quæ dixi in verbo feudum.in rub.de alie.feu.in ver.compromitte.fo.44.

Transigere.Sed an emphyteota sine ɔsensu domini transige.Iaf.in d.l.fi.in 40.col.ibi 10.quæro.dic.1.videri q sic.per c. si vasallus.de suo.& ibi Bal.si de feu.fue.cõtro.inter.do.& ag. & c.1.de contro.inter vas.& alium de benefi.

in contrarium dicit face. quia qui non potest. rem alienare non potest super ea transige.l.non solum C.de pred. mino.& est gl.no.& ibi Bar.& doct.in l.1.C. si aduer. transac.& Bar.in l.quotiens.C.de fideicom. & dicit q istam.q. de emphyteota ponit Bal.in d.c.1.de contro.inter vas.&c.

Et dicit quòd ista est veritas.secundum.quòd collig.ex dic. Bal.ibi.& in c.1.de prohi.alie.feu.per Fred. qui si quidem emphyteota.rem emphyteoticam. penes se existentem ex causa transac.traddat aduersario. quòd non possit sine cõsensu domini.alias cadat à iure suo.quia ista est alie.d.l.non solum.

Aut vero emphyteota rem retinet & ex causa transac. aliquid dat vel facit aduersario.& istud bene face.potest sine cõsensu domini.qa ista non est alie.vt no.gl.in l.nulli. & ibi Bar. & doc.ff.de transac.

aut vero res emphyteotica.erat penes aduersarium.& illam ex causa transac.dimisit seu remisit emphyteota.aliquo recepto. & tal transac.adhuc est permissa. sine consensu domini. quia dimissio rei existent.penes aduersarium ex causa transactionis. nullam induc. translationem dominij vel alienationem.vt est tex.vnicus & sing.in l.si pro fundo.& ibi doc. maxime.Bar.C.de transac.iuncta.gl.no.in l.pe. C. de vsucap.pro emp.ita formalr.dic.Iaf.qui ita transit.

Addo eundem Iaf.idem volẽtem.in l.iusiuran.quod ex cõuentione.§.pupillus.in 1.& 2.col.ff.de iu.iur. & quod vult in d.l.si pro fundo.in pe.col.ibi.6.no.

Et secundum.præmissam.distinctionẽ.intelligo quod vult Fel.in c.veniens el.1.in prin.ext.de testi.vbi dicit.quòd prælatus remittens ius ecclesiæ.puni.sic.alienans.

ita etiam procedat quod vult Barb.vol.2. cons.16.col.11. vbi dicit quòd remissio gratuita dicitur.donatio.

Pariter intelligo.quod vult.Lud.Ro.in cons.166.vbi vult quòd transac.dica.alie. & quòd prohibitus alienare prohibe. transige.& remitte.

addo tamen quod vult Barb. vol.1.cons.41.col.20. vbi dicit quòd in materia. Simonie. paria sunt remitte. & dare. sed dic quòd istud. est propter enormitatem delicti seu crĩs simõnie.tunc.n.eadem est ratio.in remissione quæ est in datione.

Iuramentum deferre. an emphyteota litigans super re emphyteotica.possit aduersario.sine domini consensu.iur. defer re Iaf.in d.l.fi.in 41.col.ibi 11.quæro.vbi sequen. Gul.de Cu. in l.iusiur.quod ex conuentione.§.1.ff.de iu.iur.contra. Lud. Ro.ibi.tenet quòd non.vide ibi per eum.

Omnium consensus.pone quòd vnus est emphyteota plurium an in alienac. sufficiat consensus vnius vel duorum habentium maiorem partem. Iaf. vbi s.ibi 12.quæro. refert Io. And.in d.§.nunc aliq.in vers.72.tene.quòd requira.omnium consensus.

Refert.etiam Bal.& Angel. in l.communis libertus.ff.de in ius voc.velle.quòd tũc res committa. tantum pro parte illius cuius consensus non fuit requisitus. cum tantum debeat puniri pro parte circa quam deliquit.l. rescriptum. ff. de his qui. vt indig.allegat alias multas decisiones.quas omitto.

Vide in simili q. Oldr.cons.34.

Sed pone. quòd res emphyteotica sit dotalis an sufficiat cõsensus mariti. & sic an sufficiat denunciatio facta marito? Iaf. ponit.in l.non solum §.morte in fi.15.& in princ.16.col.ff.de oper.no.nunc.& vide morde. op. quam tenuit in d.l.fi.in 43. col. vbi 17. quæro. vbi indistincte tenuit quòd sufficiat consensus mariti.per tex.in l.aut q alr.§.si seruus.iuncta gl.1.ff.qd̃ vi aut clam.tamẽ vide.sequi.eandem op.quòd sufficiat denũciatio facta marito.vide tamen ibi per eum.quia no.loqui.

Alienans pro parte. rem emphyteoticam sine cõsensu domini.an.cadat à tota re.an vero solum pro parte alienata. Iaf. in d.l.fi.in 41.col.ibi 13.quæro.dicit crede.quòd istam q. tangat solus. Raph.Cu. in l.quidam in iure.§. donationem. ff.de don.vbi refert Raph.dice.quòd habuit istam.q.& perquisiuit multa scartapatia. Et nunquam inuen. aliquam decisionem. licet secus in vasallo.quia multa reperiuntur iura.ibi per eum allegata.

Subiicit Iaf.quòd aut emphyteota.alienat partem.sub commemorac.emphyteos & vtilr dominij. & sic tanquam emphyteota, & tunc non cadat nisi pro parte alienata. per d.l. rescriptum.

aut vero alienauit tanquam habẽs directum dominium.& tunc cadat in totum. propter contemptum. domini vide ibi per eum.

Ego addo quòd imo istam.q.posuit in terminis.Raph.Cu. in cons.41.vbi indistincte tenet.q cadat solum pro parte alienata.Idem etiam vult Alex.in terminis in 5.vol.cons.99.in fi. & Sonz.in l.4.§.Cato col.13.de verb.obl.faciunt quæ dixi in verbo alienatio.§.42. & ita vult ipse Iaf.in l.si prius col.11.ff. de oper.no.nunc.& in l.ex facto §.Iul.ff.de vul.& pup.

Vide tamen Barb.vol.2.cons.36.vbi tenet.q cõductor.emphyteota & vasallus.respectu part.possint toto priuari.&maxime.in 7.8.9.22.& 23.col.& in hanc partem. in feudo.vide. inclinare.Bal.in 1.par.cons.208.vide latius Cur. in 4.par.ver. quinto.& vlt.ibi restat tamen adhuc. & fac.cons. Ang. 168.vbi dicit q prohibitus alienare res.si vnã alienet cadet ab aliis.

intelligit tn pmissa procede.Iaf.in d.l.fi.col.42.de iure ciuili de iure aũt Cano.& eius benignitate.nõ. cade. nisi p parte alienata allegat.Io.And.in c.2.ext.de feu.& Bal.in l.locis ibi al.

Querit etiam ibi Iaf. Testator. legauit duos sachos fru.soluendos sup tali fundo.annuatim dandos tali ecclesiæ.an possit tal fundus sine consensu ecclesiæ alienari.& dicit q ista qõ poni.per Spec.& Io.And.in d.§.nunc aliq.ver.86. & ver.118. & refert late dixisse in l.2.in gl.super verbo.triennium.in 7.q. & est in col.14.vbi vide.

Quid aũt eɔ. nunquid dñs. possit rem emphyteoticam.in præiudicium emphyteote.alij legare.vel donare.&similia.ponit Iaf.in d.l.fi.in 26.col.ibi vltimo.iuxta prædicta. & concludit quòd non post Bal.ibi allegatum.

Præmissa omnia in quibus dictum est. emphyteotam alienantem cade.à iure suo. Limita & intellige. in sciente rem esse emphyteoticam.secus autem in ignorante. c.1.in ti.de contro. inter do.& emp.& ibi Bal. ponit Iaf.in d.l.fi.in 42.col. ibi 15.quæro.vbi dicit dominum volentem reuocare.habere ꝓbare de scientia.vide latius quæ dixi in verbo feudum.in rub. qui.mo.feu.amit.vers.1.circa.fi.

Vide ẽt quæ dixi s.eo.q.29.vbi dixi q ille q ignorabat rẽ esse emphyteoticã.licet ob ñ solutũ canonẽ. incidat ĩ cõissum. tamẽ restitueret in inte.ex clau.generali si qua.mihi.iusta causa.vt vult Alex.in terminis vol.2.consil.14.& habetur in aliis loc.ibi per me allegat.

Quid si mulier rusticus vel miles alienẽt sine ɔsensu dñi rẽ emphyteoticã vel feudalem.an cadãt à iure suo. Bal.in c.1.in pe.q.in ti.de contro. inter do.& emp. tenet q sic qa non licet eis ignorare iura ɔctus.al.l.fi.C.de iu.& fac.igno. Iaf.in d.l.fi.ĩ 43.col.ibi 16.q̃ro.al.etiam gl.in l.iutis la 2.ff.eo.& Bal. in c.1. §. præterea si quis ad fi.de prohi.alie. feu. per Fred.allegat alia multa quæ omitto.& max. quia mulieri & rustico non parci. nisi in casib.à iure express.d.l.fi.de quo.dixi in litera.Rusticus.

Si emphyteota vendat sine consensu dñi si tamen nõ traddat.nõ propterea res cõitti.Spec.in d.§.nũc aliqua.vers.95.refert & sequi.Iaf.ĩ d.l.fi.col.43.cum seq.ibi 19.quæro.al. etiam Alb.ibi in vltimis verbis. Ant.de But.cons.37.& Alex. in cõs. 314.incip.viso themate.quod est in vol.2.ɔs.173.repetito.in vol.3.cons.91.& dicit ibi Iaf.quòd ista est communis op.

Istud tamen limitat. nisi interuenerit ficta tradditio puta p constitutum.quia tunc res incidit in cõissum.secundũ.Iaf.ibi. allegat.Ant.de Bu.cons.34.incip.de iure.absq; lõga alr.ac.allegat etiã alia quæ omitto.vide quæ dixi in litera feudũ.in rub. qui.mo.feu.amit.vers.alie.facta.ibi nunquid autem ad hoc.

Per promissionem de venden.nõ incidit res in cõissum. qa aliud est venditio.& aliud promissio de vẽdendo.vt dixi in litera emptio.§.& in litera vẽditio.§. & ita vult in terminis Iaf. in d.l.fi.col.44.ibi per prædicta.allegat Pau.de ca.in l.in bonæ fidei §.si tamen.ff.de eo.qd̃ cer.lo.& Bal.in l.fi. C.ad l.falc. vbi ponit an qui nõ potest alienare possit promitte.de alienãdo.

Sed quid si emphyteota vẽdidit cum consensu dñi. postea tamen propria auct. & sine dñi consensu nouum emphyteotam.in pos.indux.an priue.iure suo.lo.de Imo.& moder.in d. l.si domus §.fi.ff.de leg.1.tenẽt q sic.& bene secundũ.d. Iaf.in d.l.fi. col.44. ibi quid autem.quia tex.est ibi.in vers.necĩtem. iuncto vers.si autem nouum.

Quid autẽ.si emphyteota alienat irrequisito dño.rem emphyteoticam postea tamen eam redemit.an euitet pœnã cõissionis & caducitatis.Spec.in d.§.nunc aliqua.vers.96. tenet q sic.arg.c.si quis presbyterorum extr.de reb.eccl.non alie.& c. de multa.de præb.& l.ex hoc.edicto §.si qs.ff. de alie.iud. mu. causa.fac.& l.sequi.§. item labeo.ff.de vsucap.& ĩ c. potuit.in ver.celeri.extr.de loca.allegat etiam aliquas auctoritates pro hac parte.Iaf.in d.l.fi.

cõtrariam op.d̃t ipse tenet Alb.ibi. col.pe.& dicit q ista est cõis opi.motus per gl.ibi in ver. cadat. quæ dicit ipso iure.eãdem op.tenet Bar.in l.sequi.§.item labeo.ff.de vsuc.per l.1.§. si rem.ff.depos.& l.quidam testõ.& l.rogo.ff.de fideicõ.lib.& per caũm.c.1.in ti.quid iuris sit si post alie idem vult ipse Bar. in d.§.si rem.& in l. si quis libellos ad fi.C.de app. idem etiam in vasallo tenet Bal.in c.1.in ti.de prohi.alie.feu.per fred.& idem in emphyteota. tenet Petr.de anch.in d.ca. potuit.& ibi Imo.col.41.vbi etiam dicit q ista est communis op.idẽ tenet Imo.in l.si à me tibi ff.ad l.falc.Ang.& Lud.Ro.in d.§.item labeo But.in d.cons.34.vide etiam Cor.cons.178.& Albe.in 1. part.sta.q.87. Alex.in l. si insulã col.16.col.de verb.obl. Dec. cons.160.Guido cons.692.

Et tenen.istam partem dicit Iaf.quæ est communis.Limita nisi in alienatiõe emphyteota fecisset pactum. q incontinẽti retrosibi vende. seu incontinẽti deberet sibi restitui.quia tũc per talem alienationem non cade. à iure suo. allegat Ang & Lud.Ro.in d.§.item labeo.& Butr.in d.ca. potuit col.1.& fac. fm eum.l.pleriq;.ff.de ritu nup.& quod vult Ang.in l. voluntas in fi.C.de fideicõ. vbi vult q prohibitus alienare extra familiam.possit alienare.cũ pacto.q incõt.debeat restitui familie.de quo.dicto.Ang.vide.quæ dixi.in verbo alienatio.§.

Sed pone q emphyteota vendat rem emphyteoticam irrequisito dño.cum pacto l.commissorie.vel adiectionis me diẽ & resolutus est contractus per euentum condic.in pacto adiecte.an euitet pœnam commissionis.seu caducitatis. Bal.ĩ l.ab emptione.col.vl.ff.de pac.tenet q si ab initio tale pactum fuit appoĩtum excusa.emphyteota. Secus si ex interuallo. post alienationẽ.& hoc sequi.Iaf.ĩ d.l.fi.in 45.& 46.col. ibi 21.q̃ro.

Et ad istud vide quæ dixi s.q.182.

Quæritur insuper. an emphyteota alienan. nullr aliqua de causa.sine consensu dñi.cadat à iure suo? Bal.sing.in l.2.col.1. C.de epi.aud.tenet q non.quia vendic.verbum absolute pro latum.non cõprehendit venditionẽ nullam.l.4.§.condemnatum.ff.de re iud.refert Iaf.vbi s.ver.22.quæro. vbi pro hoc ad dũc.Bar.in l.filium.§.si quis bonorum.ff.de leg.præstã.vbi per illum tex.tenet.q stante sta.q si aliquis cesserit actionem alicui nobili cadat à iure suo. quòd si cessio sit nulla nõ cadet à iure suo. & ad ista Iaf. allegat multa alia quæ omitto.idẽ vult Cremñ.sing.112.

addo.Fel.in c.ceter.col.6.extr.de iud. & in c.tua nos. col.2. ext.de iu.iur.& in c.nob.ex Simo.& in c.ex tenore.col.4.ext. de rescr.Alex.vol.5.cons.99.in fi.

Et vide etiam quę dixi in verbo feudum.q.& in sta.sub Rubrica.gabella pro contractibus solua.q.3. vbi teneo q si contractus sit nullus non debea.gabella alias ex cõtractu debita.

Contrarium videtur tene.Guido Pap.cons.192.

an autẽ quando emphyteota vendit domino pñte. habeat nece. dominus protestari. ad hoc. vt ius suum sit sibi saluum. Alb.& Ang.post antiquos.vt refert.Iaf.in d.l.fi.col.pe.ibi 23. quæro.distinguunt quòd aut vẽdit simpliciter.& non est necessaria prote.aut vendit rem pleno iure. & tunc secus. vide ibi per eum..

Quid autem si emphyteota.vendat.saluo iure.& consensu domini an euitet caducitatem.Bal.in l.vnica.ver.quæro quid si ꝓhibita est alienatio.in col.C.de his quæ pe.no.tenet quòd non.& idem Bal.in c.vnico §.fi.col.vlt.quæ fuit prima. causa. benef.amit. dic quòd quamuis si dictum. saluo iure domini. tamen si processum est ad tradditionem illa verba non releuant.refert Iaf.vbi s.ibi 24.quæro.

Secus autem si addat.& non alr.nec alio modo. allegat no. in l.si quidem.C.de excep.& ibi Iaf. ꝓ hoc.allegat alia multa.

Quibus addo.Fel.in c.quę in ecclesiar.col.30.ext.de const. & Alex.vol.1.cons.3.col.2.

ad quod etiam vide quæ dixi.in verbo.feudum.in rub.qui. mo.feu.amit.vers.1.ibi saluo iure domini.& non aliter.

Sed quid si dicat vendo si & in quantum de iure possum.& non aliter.an excuse.Bal.tenet q sic.in c.1.§.hoc quoque.col. pe.de succe.feu.refert & sequi.Iaf.in d.l.fi. col. vl.ibi 25.quæro.vbi etiam allegat.Alua.in ca.1.in pe.col.ver.quæro quid si vasallus vendat de prohi.feu.alie.per frede.

adde quæ dixi.in litera.feudum.q.

Quid si vendat pretio declaran. per tertium, & ille non declaret.an committa.Bal.in l.hæc venditio.ff.de contrah.emp. tenet quòd non.

Quid si dicat vendo. si domino placuerit. Iaf. vbi s. ibi 26. quæro.tenet quòd excusa.allegat multa quę omitto.sed vide quæ dixi in verbo feudum.q.

idem si dicat vendo.si dominus non reuocauerit. alias res sit inempta.Iaf.vbi s.ibi 27.quæro.allegat Bal.in l.si quis locu plex.ff.de manu.test.

Quis autem sit iudex componens. in causa emphyteotica. vide Iaf.in l. r.col.20.C.de iu.emphy.vbi al.Lud.in cons.212. concludentem. q sit iudex competens is in cuius territorio. bona sita sunt.al.etiam Ana.cons.84.& Oldr.cons.272.

Quando dica. probatum rem esse. emphyteoticam. vide Lud.Ro.in cons.127.& Pan.in 1.part. cons.74.in quibus loc. concluditur.quòd proba.per soluc.&libros antiquos censuales.allegant multa.quę vide per eos.addo Alex.vol.5.cõs.50. in vlt.col. Barb.vol.1. cons.50.col.8.& Iaf.in l.2.in 63.col.C. de iu.emphy.vide etiam Alex.in 4.vol.cons.113.col.vlt.ver. vnde in proposito.& vol.5.cons.124.

An probe.per instrumentum emphyteos.vide ĩ.q.233.

Emphyteotica bona an dican.hæreditaria? vide Barb. vol. 2.cons.63.in 9.col. vbi per multa concludit quod nõ. de quo vide.in tract.sta.sta.sub rub.filia dotata,&c.q.9.

Emphyteota ecclesię.an tenea stare colono? Curtius.in ɔs. 10.allegat pro & contra. & pro op.affir. allegat Roma. cons. 64.per l.cognouimus. C. de macip.& colo.libr.11.& dicit q istam partem videtur tenere.Alexand.in l.emptorem.in add. C.loca.

Pro parte contraria.quam ipse tenet.al. multa.maxime.Alex.in l.si filio.§.si vir.ff.fol.mat.& pro hac op.ipse addũc multa quæ omitto. P.Andora.

Instrumentum emphyteosis non probat directum dominium ita in terminis tenet Sonz.in 2.parte.ɔs.266.ĩ fi.4.col.

in emphyteosi an transferra. vtile dominium absque traddic. vide not. Cor. in consil.237. tenentem quæ non.contra. Spec.ibi allegatum &in 2.vol.cons.173.col.4.cum sequenti.

Contrarium videtur tene.ipse Cor.in 3.vol. cons.37.vers. non ob.4.arg.

Emphyteota ecclesiæ. si conuenia. pro vtili dominio non potest nominare in iud.ecclesiam.Barb.in 4.vol.cons.84.

Recognitio facta in emphyteosim de re allodiali.non cõstituit rem esse emphyteoticam. Card.in clem. 1.vers.Porro, in 15.no.de iu.iur. P.Andora.

emphyteusim si quis acquisiuit pro se & filiis: non veniunt fœminæ,secundum veriorem sententiam per Rol.consil.58. nu.62.lib.3.& nu.63. vbi quòd emphyteusis acquisita pro se & filiis:non comprehendit nepotes,& d.cons.66.quòd inuestitura in qua copulantur descendentes inuestiti tam masculi quàm fœminæ,intelligitur de fœminis non existentib.masculis,& copulatiua masculis &fœminis posita in inuestitura feudali,copulat verbum & non sensum,& potius intelligitur apposita in vim ordinis,quàm vt si non extarent masculi:tũc fœminæ debeãt admitti aliàs secus,ex not.per Rol.d.cons.67.

si Ecclesia cõcessit rem in emphyteusim duobus fratribus, ita post mortem eorum &filiorum ac nepotum suorum,talis res ad ecclesiam reuertatur: si vnus illorum fratrum decedat sine liberis portio sua non accrescit fratri superstiti,sed deuoluitur ad ecclesiam, & consequenter illa dictio Eorum, resoluitur in singularitates.Est com.opi.pro Bar.cont.Spec.secun. Alex.in cons.167.visis.vol.7. M.Cherian.

emphyteusi finita per extinctum lineæ vel generationis,& sine culpa emphiteutæ, melioramenta remanẽt penes ipsum emphyteutam:si verò finita sit emphyteusis propter culpam ipsius emphyteutæ,melioramẽta pertinent ad dominum. Est comm.opin.secundum Dec.in consil.518.circa med.volum. 1. Idem.

emphyteusis priuatio propter canonem non solutum,nõ committitur ipso iure, sed ita demum, si dominus voluerit, & voluntatem suam declarauerit.Est com. opi.secun. Dec.in cons.206.quæritur an diuisio.vol.2. Idem.

Emphyteusim pater vni ex filiis prælegare non potest.ita eleganter consulendo scribit Alex. de Imo.in cons.8.n.15.in lib.3.cons. De qua doctrina variè & discrepantes extant doc. sententiæ,quas And.Tiraq.vir magnæ lectionis, in vnum cumulum collegit.in tract. de vtroque retract.§.11.gl.6.nu.23. & 24. quorum authoritates hic referre & transcribere non operæ pretium esse existimo. Et hanc communem & veram sententiam esse ibidem Tiraq.ex aliis, & apostillat.ad consil. Alex.in verb.legare.in d. consil.8.testantur. Et eam communem appellant Dec.in cons.239.nu.6.& Bartho.à Chassan.in cons.53.n.58.licet idem Tiraq.in eo.tract.§.30.gl.1,nu,2.tale pra legatum fieri posse asserat. kirchouius.

emphyteusim totam alios quoque amittere, si ex pluribus vnus nõ soluerit pensionarium,voluit Bar.in l.fraudati vectigalis.numer.3.ff.de publi.& vectig. Et huius Bar. sententiam communem doct.opi.esse referunt Apostillator Pomates in verb.in contrarium.ibid. & Io. Oldendor.in suar.act. forensium progymnasma.clas.5.in tit.de act. emphyteutica.cap.7. Quid de hæredib.sit ver.quid igitur.Licet ipse sententiam cõtrariam in iudicio,cùm prior æquitati repugnet,atiique posteriorem amplectantur,in c.potuit. ext.de loc.præferendum esse voluerit. kirchouius.

emphyteuta acquirẽs emphyteusim pro se,& filiis deinde decesserit, relictis duobus filiis quorum vnus sine liberis decedat,emphyteusis non reuertetur ad concedentem,sed accrescet alteri fratri, communem dicit Clar.§. emphyteu. qu.39. ver.pone ergo. P.Fich.

emphyteuta alienans partem rei emphyteuticæ, non ideò cadit tota emphyteusi, sed cadit tantùm parte alienata. com. in §.emphyteu.q.13.ver.Non omittam. Idem.

emphyteuta cessans tantum pro parte, nihilominus cadit toto.com.dicit in §.emphyt.q.8.ver.Hoc autem. Idem.

emphyteuta cessans, si rem emphyteuticam eo tempore quo cessauit, non possederit, non incurrit caducitatem, nisi forte dolo desisset possidere vel eius culpa factum esset quominus possideret commun. dicit in §. E.quæst.8. versicul.sed quæro. Idem.

emphyteuta cessans cadit iure suo, etiam si ignorarit rem esse emphyteuticã,de rigore iuris, sed de æquitate datur huic hæredi(etiam si sit maior.25.annis) ex capite probabilis ignorantiæ restitutio in integrum ex clausula generali si qua iusta causa,&c.communem dicit.idem Clarus.in §.E.quæst.8.ver. prosequendo. intellige, nisi dominus velit probare scientiam,in dubio tamen præsumptio est pro hærede,quia scientia est facti,& factum non præsumitur nisi probetur eod.versicul. Idem.

Emphyteuta habens in emphyteusim rem quæ valeat mille solidos pro qua tamen ipse annuatim non nisi vnum solidum solueret,èquè per cessationem incurrit pœnam caducitatis,ac si multo plus solueret.comm.dicit.in §.E.q.8.vers.sed pone. Idem.

emphyteuta in casibus quibus potest res emphyteuticas alienare, non debet eas alienare in potentiorem. comm. dicit in §. E. quæst.22. Potentiores autem personæ intelliguntur, clerici,curiales,milites,vtpote magis priuilegiatæ.ex eo. Idẽ.

emphyteuta interuertens possessionem domini, cadit iure suo non tamen poterit hoc casu à domino propria auctoritate eiici, quia tunc incipit emphyteuta in totum suo nomine possidere,& ideò via iuris,non facti contra eum agendum est. Idem.

emphyteuta non cadit ipso iure ab emphyteusi, sed requiritur, vt dominus declaret se velle vt locus sit caducitati. cõmun.dicit Clarus in §.E.quæst.9.in princ.Postquam verò dominus voluntatem suam prædicto modo declarauerit, tunc cadit emphyteuta ipso iure ab emphyteusi, neque requiritur sententia iudicis, commun.dicit. Clar.in d.§.E.quæst.9.in fin. Idem.

emphyteuta non potest regulariter rem emphyteuticam, irrequisito domino alienare.commu.d.Clar.§.E.q.13.in princip.imò si alienat contra formam,l.fi.C.de iure emphyt.cadit ipso iure emphyteusi,neque requiritur sententia.d.q.vers.adde. Et nota quod ad perfectam alienationem non sufficit cõtractum esse celebratum, sed requiritur etiam quod traditio facta sit. Sufficit autem etiam fictam tantum traditionem (vt quæ fit per cõstitutum, vel precarium)interuenisse,ad hoc vt dicatur alienasse.commun.d.Clar.in d.quæst.13.versicul.sed quid. Idem.

emphyteuta nõ potest rem emphyteuticam alteri, irrequisito domino, in emphyteusim concedere, ita de cõsuetudine obseruari ait Clar.in §.E.q.20. Idem.

emphyteuta potest ius suum legare,vel donare alteri,etiam irrequisito domino.communẽ dicit contra Bar.& Ang.Clar. in §.E.q.15.dummodò fiat saluo iure domini & citra fraudẽ, neque opus est, vt domino denuntietur, an eodem pretio emere velit, ex quo nullum pretium interuenit, neque etiam tenetur emphyteuta domino donare,vel legare,cũ forte nulla beneficia in eum contulerit. Idem.

emphyteuta potest de emphyteusi testari, in præiudicium filiorum suorum,si emphyteusis sit noua & hæreditaria.Si verò non sit hæreditaria, tunc diuersæ sunt inter Doct. opiniones & Claro magis placet. quòd etiam in eo casu emphyteuta possit, id quod acquisiuit suo iure alienare. contrariam verò magis communem. dicit Alexan. consil.106.numer.8.& cons.107.in prin.lib.4.idem tenent Gratus, Bertr.Did.Chass. & Rubeus. Idem.

emphyteuta potest,etiam irrequisito domino rem emphyteuticam vendere, si in concessione emphyteusis cõuentum sit, quid liceat emphyteutæ vendẽre.com. ait Clarus.§. Emp. q.13.ver.sed pone. Idem.

emphyteuta potest expelli propter deteriorationem, si tamen sit notabilis deterioratio.com.d. Clarus.§. emphyteusis. q.25. P.Fich.

emphyteuta potest rem emphyteuticam sine consensu domini permutare etiam cum extraneo. com. dicit Clarus in §. emp.q.17.modò permutatio fiat bona fide. Idem.

emphyteuta potest rem emphyteuticam sine consensu domini hypothecare. commun.dicit Clarus in §. emphyteusis. quæst.18. Idem.

emphyteuta potest rem emphyteuticam sine consensu domini locare.com.ait Clarus.in §.emp.q.19. Idem.

emphyteuta potest sine consensu domini cõstituere seruitutem in fundo emphyteutico,quantum ad sui prejudicium, non autem quo ad præiudicium domini directi, ideo finita emphyteusi finitur etiam seruitus. communem dicit Clarus in §.emp.q.21. Idem.

emphyteuta propter sterilitatem fundi non excusatur à solutione pensionis.comm.dicit in §.emphyteusis.q.8.vers.sed nunquid. Idem.

emphyteuta,qui ,ppter calamitates bellicas nullos fructus percipere potest, non tenetur ad solutionem pensionis eo anno quo nihil percepit.communem dicit Clarus ĩ §. emp.q.8. vers.sed quid si emphyt. Idem.

Emphyteuta si in ipsa alienatione protestetur quòd eam faciat saluo & reseruato consensu domini, & eius iure directi dominij, cùm talis protestatio sit contraria facto, nõ excusat neque releuatur emphyteutam com. dicit Clarus in §. Emp. q.8.ver

q.8.vers.item quero.Sed si protestatur se alienare saluo & reseruato consensu domini & non aliter, neque alio modo, talis protestatio verbis geminatis concepta operatur,ꝓ emphyteuta propter alienationem non cadit emphyteusi.com.dicit Clarus in d.q.13.vers.Bene verum. Idem.

Emphyteuta si post alienationem recuperet rem emphyteuticam, non propterea euitabit pœnam priuationis.Com. dicit in §.emphy.q.xiij.vers.sed quid si. Idem.

emphyteuta si resistat verbis tantum domino, eum propter caduciratem expellere volẽti,tunc dominus nihilominus potest eum expellere. cõmunem dicit Clarus in §. emphy. q. 12.in fi.Secus esse dicit si factis resisteret.ibidem. Idem.

emphyteuta tenetur ad collectas præstãdas pro bonis emphyteuticis.comm.dicit Clarus in §.emphy.q.xlvj. Idem.

emphyteutæ bonis confiscatis, res quoque emphyteutica si à laico simpliciter concessa sit, transit ad fiscum. Si verò in concessione posita sint aliqua verba,ex quibus appareat contrahentes noluisse emphyteusim ad extraneos hæredes transire,tunc non transibit in fiscum.Comm.dicit Clarus in §. emphy. q.29. At si res ab Ecclesia concessa sit,tunc nullo modo transit ad fiscum.ibidem. Idem.

emphyteutæ descendens,vel agnatus si intra annum à die, quo sciuit emphyteusim finitam non petierit reuocationem, & alius extraneus interim inuestitus fuerit, sibi præiudicat, nec vlterius auditur.Com.ait Clarus in §.emphy.q.xliiij.vers. Sed pone.cum seq. Idem.

emphyteutæ licet alienare rem emphyteuticam,si eam acceperit pro se, & quibus dederit.com.ait. Clarus in §.emphy. q.xiij.vers.vlterius quæro.contrar.Ruin.cons.ccxiij.lib.j.Idẽ.

emphyteutæ si plures sint,possunt rem emphyteuticã dño irrequisito inter se diuidere.com.dicit in §.emphy.q.14.imò possunt etiam inter se alienare,alio quocunque titulo,dño ipso irrequisito.cõmunem dicit in d.q.14.sub fi.Idem.P.Fich.

emphyteuta non tenetur ad pẽsionem illius anni, quo propter bella nullos fructus percipere potuit. Est magis com. secundum Ias.in cons.liiij.in præsenti causa.volum.j.M.Cheriã.

emphyteuta directum dominium nunquam præscribere põt.Est com.opi.secun.Ias.in cons.37.facti cõtingentia.vol.j.

Possidens fundum aliquem per annos xl.tanquam Emphyteuticum, soluendo pensiones, vtile dominium seu ius emphyteuticarium præscribit. Est commun.opin.secundum Iaso.in dicto consilio 37.volum.j. Idem.

emphyteuta alienans,non salua voluntate domini,cadit iure suo,Ripa in c.cum M.de constit.num.8.comm.dicit.

Amplia istam communem, etiam si non verè tradit:sed fictè per clausulam constituti.Tiraquel. de constitu. parte tertia,limit.26.n.6.communem dicit.

Fallit primò,si alienatio sit facta saluo consensu dñi,non aliàs nec alio modo.Idem Ripa ibidem communem dicit.

Fallit secundò, si non tradit,quia etsi alienet sine consensu domini,non tamen cadit iure suo,Ias.in l.cum dubitabatur,n. 132.C.de iur.emphyt.communem dicit. B.Villal.

emphyteuta inscio domino,si melioramenta sua vendit,et si celeriter redimat,cadit iure suo.Iaso ibi n.135.communem dicit.quę cõis procedit de rigore iuris:secùs de æquitate,præcipue si domina est ecclesia,quia clerici non debent in pœnis esse tenaces:præcipuè vbi eorum conditio non deterioratur, ca.fraternitatis in fine prin.12.q.2.secundum Anto.de Butri. cons.34.in fin.quod nota.

Fallit tertiò,quando fuit data potestas emphyteutæ,vt possit alienare cui voluerit.quia tunc potest,irrequisito domino alienare.Ias.in l.3.de iur.emphy.C.nu.7.communem dicit.

Fallit quartò,in donatione,vel legato.etsi sit emphyteuta, fisci,vel priuati:potest legare,vel donare etiam si non denuntiet domino.Ias.in d.l.3.& in l.si domus.§.fi.n.31.ff.de leg.j.& Cur.Iuni.cons.cxxx.nu.8.com.dicunt Et deceptus est Io.Duran.in arte testan.tit.6.cau.xlvj.dicens Iasonem tenuisse contrarium &secundum Ias.hęc denunciatio non est ad finem,vt expectetur dominus, si velit sibi donari, sed ad finem vt dominus recognoscatur,&sibi soluatur laudimium ex approbatione,quam dominus facit, & cum hoc stat comm.opi. & sic emphyteuta,licet possit donare, non tamen tradere vt tenet ad Apostill.Alex.cons.cxxix.in vers.donari.quod nota.

Nota has communes ad limitationem l.xxix.tit.8.part.5.

Amplia istam limitationem ad emphyteutam ecclesiæ:qa potest donare saluo iure ecclesiæ,Ias.in d.l.3.nu.72. communem dicit.In possessionem tamen non potest eum inducere antea quam ecclesia sit certiorata,Cur. Iun.in d.cons.cxxx.in fin.quod nota.

emphyteuta priuatur per non solutionem canonis:etsi sit vnius nummi.Ias.in l.qui rem alienam.C.de sacros.eccl.n.16. com.dicit.

Amplia, & si ignorabat rem esse emphyteuticam, & non soluit canones per tempus statutum: cadit ĩ commissum,sed tamen restituitur.Io. de Imol.in c.potuit.de locato. num.36. commu.dicit.Et vide in verb.Restituto.num.32.

Amplia,ꝓ si plures sint emphyteutæ:& vnus non soluit canonem,etsi omnes alij soluant:cadunt in commissum.Alciat. in l.2.nu.97.de verb.oblig.ff.communem dicit.

Nota istas communes ad intel.l.28.tit.8.part.5.

Fallit primò,si dominꝰ noluerit.quia tunc non cadit in cõmissum: & tertius non potest opponere ꝓ non soluit canonem.Ias.in l.in emphyteuticariis.nu.11. de iur.emphy.commun.dicit.

Fallit secundò,si per impetum guerræ non potuit laborare agrum emphyteuticum:taliter ꝓ nihil collegit, non tenetur ad pensionem:si tamen tãtum collegit quod sufficiat pro pẽsione,ad totam tenetur.Imol.c.potuit,de locat. quem refert Ias.in l.j.de iure emphy.num.92.C.& in l.possideri.§. in amittenda.ff.de acqui.possess.nu.16.communem dicit.

De iure regio in locatione l.22.tit.8.part.5.disponit ꝓ si in quilinus,propter impetum guerræ,vel aliàs,vel per alium casum fortuitum,non percipit fructus qui sufficiant ad soluendam pensionem,deductis expensis si velit,potest domino da re omnes fructus,& per l.23. sequentem si locatio est facta ꝑ duos,vel tres annos ꝓ confertur fructus duorum annorum, & facta locatione, deductis expensis, superest pro pensione soluenda:dominus recipit, aliàs recipit quod superest tãtum.

Fallit tertiò,si inueniatur ꝓ non soluit,nisi vno anno,quia requiritur biennium continuum vnum post alium: secùs tñ si interpellatur.quia non cadit.Deci.cons.138.nu.7.cõem ãt.

Fallit quartò,si soluit per tres annos proximiores,quia prę sumitur soluisse per alios anteriores ab illis tribus. Cur.Iun. cons.xcvj.n.5.communem dicit.

Nota istam communem,etiam ad intellectum l.28. tit. 8. part. 5. & intellige istam communem, quando solutio trium annorum fuerit facta,quælibet de per se vnaquęque singulis annis,secus, si simul.& semel soluisset secundum Bald.in l.secunda,de dot.promis.nu.2.& alios quos congerit Ste.Aufrerius addi.quæst.235.in c.Tolosa.decis. B.Villal.

emphyteuta propter non solutum triennio canonem non priuatur,aut cadit Emphyteusi ipso iure,nisi domino volenta & hoc declarante.Communem dicit Ias.in l.In Emphyteuticariis.n.10.c.de iure Emphy. I.Fich.

emphyteuta, & non dominus tenetur probare soluisse canonem:licet negatio domini sit fundamentum suæ intentionis.Ias.in l.in emphyteuticariis,n.132.de iure emphy.C.commu.dicit.

Nota ꝓ solutio probatur per duos testes. Ias. in d.l. in emphyteuticariis.nu.134.commun.dicit. B.Villal.

si Emphyteuta promisit soluere pensionem sub certa pœna:dominus non potest consequi si non soluit illa duo, videlicet,adiectionem,& pœnam,nisi ad omnia se obligauerit emphyteuta.Ias.ibi nu.144.communem dicit. Idem.

emphyteuta non compellitur soluere in æstimatione pecuniæ alteratæ, sed in æstimatione pecuniæ tempore contractus. Addi. Angel. in l. cum quid.ff.de reb.cred.commun.dicit. Idem.

emphyteuta tenetur ad solutionem canonis, condictione ex lege Zenonia. Ias.con.8.n.1.& in l.j.nu.68.de iure emphy. C.communem dicit. Idem.

emphyteuta priuati si deteriorat rem emphyteuticam, potest priuari.Ias.in l.qui rem aliquam.nu.6.C.de sacrosan.eccl. comm.dicit.

Amplia,ad cæsionem arborum,quia vassallus,vel emphyteuta non potest.scindere arbores.Ias.in l.diuortio §.si fundũ. ff.so.mat.n.4.com.dicit.vbi vide duas limit. Idem.

si Emphyteuta priuatur emphyteusi, propter culpam suã, priuatur etiam melioramento.tamen si priuatur propter generationem finitam,vel propter tempus,non perdit melioramenta.Deci.in l.qui rem.C.de sacros.eccl.n. 14. comm.dicit. Et quæ dicantur melioramenta,vide per Paul.de Castr.cons. clxx.vol.2. Idem.

emphyteutæ duo, si diuidant inter se: non debent soluere laudemium,vel quinquagesimam.Ias.in d.l.3.C.de iure Emphyte.nu.47.communem dicit. Idem Villal.

emphyteuta eo ipso ꝓ probat se canonem,seu censum soluisse per tres continuos annos proximiores præteritos, præsumitur soluisse toto tempore retro, nisi contrarium probetur secundum glo.& communiter omnes Doctor.in l.2.C.de

iure emphyt.& præsertim Iaſ.ibidem nu.168.& 170. per tex. in l.quicunque.C.de apoch.pub.li.x.&Curt.Iuni.q facit mentionem de cõi opinio.conſ.xcvj.n. 5.qui quidem ſcriben.vbi ſuprà.Subdunt d.l.quicunque habere locum etiam in ſimplici colono,& in quolibet cenſuario,&in alio quolibet obligato ad annuas præſtationes ex identitate rationis, vt ibi p eos.

Soluẽs aſicui canonem,vt feudatarius,emphyteuta,vel colonus 3.ann.ſpacio hoc caſu dicitur illi acquiri hoc ius perſonale pro ſe,hæredibus,ac ſucceſſoribus,vt per Barto.Bald.Sa.Cyn.alióſque cõiter in l.malè agitur,& in l.omnes, & in l. cũ notiſſimi,& in l.comperit.C.de præſcr.30.ann. & in l.2.C. de iure emphy.& ibi nonnulli Doct.aiunt iſtam eſſe com.opi.& Aug.Beroius in c.diiecti filij.nu.24.de arbit. F.Viuius.

emphyteuta priuati ceſſans à ſolutione canonis per triennium,& eccleſiæ per biennium cadit iure emphyteutico, ca. tex.ca.poſuit,extrà de locato,vbi Canoniſtæ,& l.2.C.de iure emphy.vbi notat Iaſ.Ampliatur hoc in tantum procedere,q̃ emphyteuta, qui teneatur ad canonem ſolum vnius nummi cadit emphyteuſi ſi ceſſauerit per biẽnium à ſolutione,vt cõcludunt oẽs Doctores cõiter in auth.qui rem.C. de ſacroſ.eccleſ. & iſtam cõem vltra Modern.in præcitata auth. ſequitur, & citat Ripa in l.fi.n.126.& ſeq.C.de reuocan.donatio. Ampliatur etiam ſecundo loco, ſi emphyteuta obligatus ad ſoluendum certum canonem ſoluerit exceptovno nummo,res incidit in commiſſum, vt not.Bald.in rubr.C.de contra. emptio.q.x.Oldra.conſ.28.Alex.latè,in l.in executione.§.item ſi ita.ff.de verb.obl.Iaſ.latius, qui ait iſtam eſſe cõem opinionẽ in l.2.n.54.C.de iure emphy.Goza.conſ.lvij.n.15.& cõſ.lxix. nu.9.& Riminal.conſ.ccclxxxi.n. 5.& eſt gl.notab.in l. res bona fide.ff.de contra.emptio.volens, re vendita hoc pacto, q̃d niſi certa die totum pretium fuerit ſolutum,eam ineptam eſſe pretio ſoluto intrà tempus,exceptovno nummo,ineptam reputari.Iſta concluſio ita explicita & ampliata limitatur nõ procedere in iure francandi, quia emphyteuta cadẽs iure ſuo propter canonem non ſolutum,non ob hocvidetur cadere iure luendi,aut francandi ſecundum Veronenſem relatum per Iaſ.in d.l.2.in 3.notab.licet ipſe Iaſo.arguat contra Veronenſem,q̃imò debet cadere etiam iure luendi,quia pactũ de luendo videtur eſſe pars inueſtituræ, & ſic vult Iaſ.quod etiam in illa materia pœnali fieri debeat extenſio, ſed in hoc contrarium tenet Barba.conſ.lj.vol.j.quem ſequitur Dec.in l.in bonæ fidei.C.de pact.& in l.petens.in fi,e.ti.& Iaſ.etiam ſibi contrarius,qui certè reuocauit conſilium in melius tenendo contrarium in l.cùm quidam.in 7.not.ff.de liber.&poſthu.q̃imò in pœnalibus non ſit licita extenſio ex identitate rationis, vbi abundè hoc probat dicens,hãc eſſe cõem opinionem:Modo pulchrum eſt ſcire,vtrùm requiratur ſnĩa declaratoria priuationis in concluſione iſta in principio poſita.in hocverò articulo ſunt opiniones variæ Canoniſtarum,de quibus per gl. & Doct.in d.ca.potuit,tandem non videtur neceſſaria ſecundum magis communem opinionem, quam ſequitur, allegat Iaſ.in d.l.2.Caſſadorus in 2.deciſio. in tit.de locato & condu. & Aug.Bero.in c.j.nu.43.de præcariis. Idem.

Res ſolita in emphyteuſim, vel feudum concedi caſu quo reuerteretur ad eccleſiam,eccleſia quippe poſſet illam concedere abſque ſolennitate,auctoritateque ſuperioris,iuxta doctrinam Feder.de Senis conſ.clxxiiij.quem ſequuntur ſcribẽ. in c.vt ſuper.de rebus eccleſiæ non alienan.Spec. in §.ſequit. verſ.& hoc.circa finem.in tit.de locato.vbi Io.And.audacter aſſeuerat ita in practica ſeruari.& Moder.in ca.j.de præcariis. F.Viuius.

emphyteuta alienans rem emphyteuticam abſque conſenſu domini cadit à iure ſuo,etiam ſi poſt alienationem celeriter redimat rem illam:nã per hoc nõ reuelatur à caducitate iã incurſa,l.fi.C.de iure emphy.vbi Doct.&ita ſe habet cõis opinio,teſte Iaſ.in l.cùm dubitabat n.135.C.de iure emphy.quæ procedit de rigore iuris,ſecùs de æquitate ſecundum Ant.de But.conſ.34. in fine. Amplia hoc etiam procedere in conductore ad longum tempus ſecundum Fulgo.conſ.25. quod dictum pro ſingulari refert,ſequitúrque Iaſ.in l.j.verſ. circa differentias.C.de iure emphy. dicens hoc eſſe valde notandum: cum ſit materia pœnalis. Interpretat, limitatúrque primum iſta concluſio ita ampliata non habere locum in alienatione emphyteuſis facta ſine traditione,nam dicta alienatio abſque traditione caducitatem non inducit,d.l.fi.& notat Spec.in titu.de locato.§.nũc aliqua.verſ.cxcv.&Canoniſtę.in c.potuit, eo.tit,& iſtam ſcribit eſſe comm. opi.Iaſ. in l. cum dubitabatur.n.132.C.de iure emphy.Alex.verò conſ. clxxiij. viſo themate,& ſcriptis.vol.2. ampliat hoc dictum procedere non ſolùm in emphyteuſi,verum etiam in feudo,ſequitur Iaſ.in d.l. fi.ſcribens iſtam eſſe com.opi.& Neguſantius de Fan.in trac. de pignor.& hypothec.in 2.par.pr.3.membri.nu.79.declarat etiam præfata concluſio pluribus aliis modis per Affl.deciſ. xciiij.& per Marſilium in ſing.ccccxii.plures. F.Viuius.

emphyteuta ius emphyteuticum donare poteſt etiam nõ requiſito dño,ſecundũ gl.in l.fi.in verſ.aliis vendere,C.de iure emphy.quã cõiter approbantDoct.vt ſcribit Alex.in l.ſi domo.§.fi.ff.de legat.j.& cõſ.xc.ſup eo.in fi.lib.4.& cõſ.clxxxix. vol.2.quã nõ eſt eadẽ ratio donãdi, & vẽdendi, l.nec adiecit. ff. pro ſocio. Si verò teſtator ſimpliciter legaret, vel donaret prædium emphyteuticũ,tunc coarctatur iſta cõis, & emphyteuta ipſe priuatur ſuo iure ſecũdum Bar.in d.l.ſi domus.§.fi. cuius opinionẽ aſſerit eſſe cõem Alex.ibi, Cornæ.p.l.xxxiiij. videtur. vol.2.& Iaſ.conſ.cix.ſpectabilis.vol.2.Ratio iſtius limitationis videtur hæc,nam teſtator videtur legãdo malè vtire ſibi in emphyteuſim data,cùm ex eo paretur legatario cauſa contra dominum præſcribendi,auth.qui rem.C. de ſacroſ. eccl.vt per Bal.in l.ædem.C.locat.& in l.vſufructu.ff.ſo.matr. In contrariam verò ſententiam videlicet q̃ emphyteuta fiſci, vel priuati donare,ac legare poſſit etiam non requiſito domino.inclinauit Bal.conſ.clx.quæritur,lib.j.cũ aliis cõgeſtis per Alex.in d.l.ſi dom.§.fi.vbi Iaſ.n.34.&ſeq.poſt Alex.conſ.17. vol.5.audacter ſequit,& atteſtatur iſtam eſſe cõem opinionẽ ꝑ Bart.Card.Florent.etiã in c. potuit.de locato, & Moder.in c.cùm M.Ferrarienſis de conſt.ſimiliter tenet Bal.con.139.diuiſio.vol.4 in caſu ſimili,q̃ emphyteuſis diuidi poſſit irrequiſito dño.In iſto igitur cõflictu opinionũ,& ne res emphyteutica rediret ad dñm,d.§.fin. q̃ optimè,ac tutiſſimè ageret emphyteuta iudicio meo,vt ante teſtamentum, & legatum obtineret,impetraret,& haberet cõſenſum directi dñi de legãdo, vel donãdo emphyteuticum,ſecundum Alex.in d.§.fi.& hoc modo tolleretur penitus omnis dubitatio,& ita emphyteuta in omnem euẽtum donaret,vel legaret emphyteuticam rem ob hoc non poſſet eam tradere,vel aliquem in poſſeſſionem inducere,vt per Apoſtil.ad Alex.conſ.cxx. & Curt. Iun.conſ. cxxx.circa fi. F.Viuius.

emphyteuta tenetur condictione ex l.Zenoniana. Eſt vera & comm.opin.ſecun.Iaſ.in conſ.8.factum ſic ſe habet. vol.1. M.Chærian.

confiſcatis bonis Emphyteutæ, eccleſiaſtica emphyteuſis in fiſcum efficaciter non tranſit:qa ad extraneos heredes tranſire non poteſt. Eſt mag. comm.opin.ſecun.Alex. conſ.23.1. conſideratione.verſ.3.pro hoc facit.vol.1.

ex delicto Emphyteutæ rei eccleſiæ,quæ ad extraneos non tranſit hæredes,vel etiam rei priuatæ,quæ ea lege cõceditur, vt ad ipſos extraneos nõ tranſeat,bonis dicti emphyteutæ delinquentis confiſcatis,res ipſa emphyteutica nõ tranſit in fiſcum.nec in ipſorum bonorum confiſcationevenit,ex ſententia Bart.& aliorum in l.ſi finita.§.ſi de vectigalibus.ff.de dam. infect.cum quibus conuenit Alex.conſ.23.prima conſideratione.vol.j.aſſerens hanc cõiter Doct.ſequi.opi.cõcludens in ſuper,bona reſtitutioni fideicommiſſi ſubiecta, ſequuta bonorum grauati confiſcatione, in fiſcum cum tertij præiudicio non tranſire, in præiudicium autem ipſius grauati delinquentis,& illius vita durante,vel quoadusque reſtitutionem principalem meruerit obtinere,tranſire, per textum, in l.Statius.§.Cornelio.Feli.ff. de iure fiſci. & alia per eum ibi cumulata. F.Turzan.

emphyteuta non ſoluens integram penſionem dño fm cõmu.à tota re cadit.Bal.ĩ Rub.n.10.in 10.q.C.de ꝓtrah. empt. & vend.Iaſ.in l.2.nu.54.in 16.q.C.de iure emphyt.vbi ipſe & Roland.à Valle,in conſ.17.n.15.in 2.Tom. hanc ſententiam communem eſſe aſſerunt. Kirchouius.

emphyteutam eccleſiæ nõ poſſe donare vel legare ſine cõſenſu eccleſiæ,inquit Bart.in l.ſi domus.§.ſi fundus.num.2.in fi.ff.de leg. 1.contra quem multi alij Doct.ſentẽtiam contrariam ibidem defenderunt,vt refert Alex.de Imol.ibi.n.6.ver. an aũt prædicta procedãt. quorũ ſnĩam cõem eſſe dr ibi Iaſ. n.34.ver.Iſta eſt communis opinio contra Bart. Kirchouius.

emphyteuta p alienationem rei emphyteuticæ factam inconſulto domino non priuatur iure ſuo, etiamſi res tradita fuerit emptori per conſtitutum: quia requiritur actualis apprehenſio poſſeſſionis.Iaſ.in l.fi.n.132.verſ.19. quæro. C.de iure emphyt.Hippo.ſing.412.& Ant.Neguſan.in trac.de pig. &hypot.in 3.memb.2.par.n.79.in 9.vol.tract.atteſtantes hãc ſententiam cõiter receptam eſſe. Sed Rolan.à Valle, in conſ. 51.nu.22.26.& 37.in 2.tom.conſ. dicit contrariam ſententiã magis cõem eſſe, cùm ꝓſtitutũ quantum ad effectum priuationis idem operet, ac ſi emphyteota fundum actualiter tradidiſſet.Et hãc ſnĩam ab oĩbus Doct. approbari inquit Guid.

Papa

Papa in conſ.147.n.6.ver.item & ſi foret. De qua quæſtione latè diſputat Roland.in d.conſ.51. Kirchouius.

Emphyteota nõ põt arbores fructiferas incindere, ſed benè cæduas,& ſi incidat,priuatur iure ſuo emphyteotico,&ex pelli poteſt. Bart. in l.in fraudem.§. ꝓductor. & ibi apoſtil. in verb.fructiferas cædere.ff.de iure fiſ.Bart.n.3.& alij Doct.in l. diuortio.§.ſi fundum.ff.ſo.ma.Iaſ.in auth.qui rem.n.6.ver.itẽ quia emphyteota incidendo arbores fructiferas.C. de ſacroſ. eccl.Et hanc communem Doct.ſnĩam eſſe poſt plures allegationes inquit Roland à Valle,in conſ.49.n.14.adiecta illa declaratione nu.20.& in fi.conſilij eam maximè procedere, vbi deterioratio fuiſſet notabilis,quæ tenderet ad perpetuam deteriorationem fundi,in 2.Tom. conſ. Quam latiùs declarat Iaſ.in d.l.diuortio.in §.ſi fundum. n.4.verſ.iſtam communem opinionem limita, quando ex tali inciſione ſequeretur magnum damnum. Kirchouius.

emphyteota ſi deceſſit plurib.relictis hæredib.quorum alter ſoluit canonem, alter verò ceſſauit per triennium, tota res perditur,fm commu.& ſic omnes cadunt. Et hãc comm. Doct.ſnĩam eſſe affirmant Horman noctius Detus in l.4.§.Cato.n.295.& Rolan.à Valle,in d.conſ.17.nu.16. Kirchouius.

emphyteutarius rei vendicandæ habet, vt frequenter placitum enunciat vir acuti ingenij, ac magnæ diligentiæ Arius Pinel.in l.1.par.2.nu.18.C.de bon.mat. E.Suarez.

emphyteuta ſolutum canonem probare debet, ſi agentis domini intentio negatione nitatur, commune pangit Iaſ. in l.emphyteuticariis.n.132. C.de iur.emphy.Soci.Iun.conſ.3. nu.15.lib.2.Gyg.de penſio.q.lxxvj.in fi. Idem.

emphyteuta penſionem ea pecunia ſoluere non cogetur, cuius æſtimatio poſt contractum aucta eſt, at priſtino illi pecuniæ valore illam ſoluere ſatis, ſuperque erit, vt commune inquit additio Ang.in l.cùm quid.ff.ſi cert.pet. Idem.

emphyteuta omnibus ante actis annis ſoluiſſe præſumitur,ſi per tres ꝓtinuos annos antea proximè elapſos ſe ſoluiſſe canonẽ probet, cõe affirmat Curt.Iun.conſ.xlv.n.5.aſſerũt Iaſ.in l.2.n.135.C.de iur. emphy.Duennas reg.liiij.Guliel.Bened.in c.Raynutius,verſ.ſi abſque liberis.n.187.de teſt.Franciſ.Luc.de fiſco.j.part.n.9.lib.2. Limita tamen cùm vna ſolutio facta eſt pro tribus annis:vt cõe autumo ex Bel.&Alex.ad Bart. in l.quicunque, C.de apochis.lib.x. Iaſ.in d.l.2. & in l. 1. C.de fideicom.& in l.1.nu.33.ff.de offic.eius. Alc.in l.ſi certis annis.in ver.annis.C.de pact.Rebuf.in tit.de cõſtit. reddituũ. gl.xv.Admittetur tñ ſemp in cõtrarium probatio,vt d.l.quicunque.luculenter probat,& aſſero receptum ex Bar.ibidem in prin.& Alex.ad illum.n.2.in fi.& eo Alex.n.9. Iaſ.nu.2. in l. iuriſgentium.§.quod ferè.ff.de pact.Aret.nu.3.Iaſ.nu. 10.in l. ſciendum.ff.de verb.oblig. Idem.

emphyteuta & donare,& legare emphyteuſim abſque domini conſenſu,ac prudentia poteſt,cõe inquiunt Iaſ.in l.3.C. de iur.emphy.& ĩl.ſi domus.§.vlt.n.3.ff.de leg.lib.j. Cur.Iun. conſ.130.n.8.& qui latiſſimè cumulãt Iul.Clar. de emphy.q. xv.Viuius li.j.opi. xcviij.quin & permutate abſque dñi ſcientia poterit,vt ait receptum Rip.in l.qui Romæ.§. duo fratres. n.86.ff.de ver.obl. niſi ſi fraus aliqua interſit, quia tunc haud idem erit,quemadmodum frequenter placitum enunciat idẽ Rip.in l.2.n.38.ff.ſi cer.pet.Multo autem magis & pignorare & hypothecæ ſubiicere emphyteuſim, emphyteuta impune poterit inſcio,& inuito dño, quippe quia in id vnanimiter interpretes iuiſſe atteſtãtur Iaſ.in l.vlt.n.78.& ſeq.C.de iure emphy.Rip.in l.filiusfa.§.diui.nu.90.ff.de leg.lib.j.Grat.conſ. 54. nu. 5.& conſ.lxv.nu.1.lib.1. Idem.

emphyteuta ob ſterilitatem impetrare penſionis remiſſionem iure nõ poterit,cõe aiunt Cotta in memor.verſ. conductor.poſt prin.Nata conſ.xlix.n.15.latè Iul.Clar.de emphy.q. 8.verſ. ſed nunquid ſi tñ ob aliquam bellorum calamitatam nullos fructus perceperit, eam conſequi debebit, commune inquiunt Iaſ.conſ. 54. nu.2.lib.1. latius Iul.Clar.d.q.verſ. ſed quid.in fin. Idem.

emphyteuta ad tributa & onera pro rebus ſoluenda obligatus eſt,commune pronuncio ex Iaſ.in l.j.n.25.C.de iure emphy.Caſſan.in conſuet. Burg. Rub.4.§.8.Io.de Amic. conſ.8. n.91.& nu.62.& ad collectas,& ad iſta omnia tametſi magnũ canonem domino ſoluat, tenebitur, vt commune ex multis teſtatur impiger Pinelus in l.1.part.2.ad finem,C.de bon.maternis:quamuis ſi magnæ erunt collectæ contrarium, cum ſe natus authori.proponat Iul.Clar.de emphy.q.xlvj. Idem.

emphyteuta ob ſolutionem vnius nummi prætermiſſam expelli à domino poteſt,cõe effatum teſtatur.Iaſ.in l.qui rem aliquam.n.16.C.de ſacr.eccl. amplia vt idẽ procedat, tametſi ignoret rem eſſe emphyteuticam,vt frequenter placitum inquit Imol.in c.potuit.n.56.de locat.Soc.Iun.conſ.lxx.nu.23. lib.1.qua tñ in ſpecie ex ignorantiæ capite reſtituetur emphyteuta, quemadmodum crebrò interpretib⁹ probari ait idem Imo.eodem in loco:& qui latiſſimè cumulando iſthanc rem tractant Iul. Clar.de emphy.q.8.per totam.Viuius lib.j. opin. xciiij. Idem.

emphyteuta ſi vel emphyteuſim deteriorem efficiat, vel emphyteuſis frugiferas arbores cædat, ab emphyteuſi poſſidenda rectè, ac ritè abigetur, commune aiunt Iaſ.in l.diuortio.§.ſi fundum.ff.ſo.mat.& in auth.qui rem.n.6.C. de ſacroſ. eccl.& conſ.xvij.lib.j.& cum Paulo Pico, atque aliis Arius Pinel.in l.1.part.2.n.60.ver.idem in emphyteuta.C. de bon.mater. Idem.

emphyteuta nunquam antea emphyteuſi lapſos dicitur, vel cẽſetur, quam dominus declarauerit:commune affirmãt Iaſ.in l.2.no.v.C.de iu.emph.Cur.Iun.cõſ.cix.n.2.&cõſ.249. nu.3.copioſius Iul. Clar.de emphy.q.9. Viuius lib. 1.opinio. xciiij. ad fin. atque adeò ad fructus à declaratione perceptos ſolum tenebitur,commune inquiũt Fel.in c.de quarta.de præſcri.Iul.Clar. dicto loco ac Viuius in allegata opin. xciiij.ver. ampliatur tertio loco. E.Suarez.

emphyteuta ſi ob nõ ſoluẽdi culpam eiiciatur,quæ in emphyteuſim ornãdam, & ad meliorẽ ſtatum reducẽdam expẽdit,nõ repetet,ſinautem tẽporis metis excludatur,iſthæc oĩa prorſus repoſcet.cõia effero exIaſ.ĩl.2.n.27.C.de iur.emphy. & ĩ auth.qui rem.C.de ſacroſ.eccl.vbi Dec.nu.14. ex eodem Dec. cõſ.518.Cagno. ĩ l. ſi quis maior nu.53.C. de tranſact. Bero.in c.potuit. num. 146.de loc.& aliis,quos adducit Iul. Clar.de emphy.q.xlvj. E.Suarez.

emphyteuta vſumfructum,& ſeruitutem ea fini duraturã, qua ipſius emphyteuſis ꝓſtiterit,iure ꝓſtituet.vt cõe recẽſeo ex Iaſ.in l.vlt.n.118.de iure emphy.Cepol.de ſeruitut.vrban. prædiorum.c.14.Afflict.deciſ.cccclxxx. Cur.de feud.q.14.Pariſ.conſ.xcviij.nu.11.lib.2.Boer.deciſ.clxxxj. E.Suarez.

emphyteuta ſolutione per biẽnium ſuperſedẽtis rem emphyteuticam dñs propria auctoritate ingredietur. cõe dicũt Corn.cõſ.cclxxj.lib.3. Dec.cõſ.cclvj.nu.7.Viuius lib. 1.opin. 94.ĩ fi. Quin gñaliter emphyteutã emphyteuſi lapſum dñs propria authoritate põt expellere,ac rei poſſeſſionẽ ſibi vindicare.vt receptũ cẽſent.Alex. ꝓ.l.117.n.2.li.4. Dec.in laudato ꝓ. exlvj.n.7.& q̃ benè declarat Iul.Clar.d emphy.q.x.E.Suarez.

emphyteutæ cõſanguineus emphyteuſim generationum fine conſumptam ſibi renouari iure poſcet.ac,ſi repulſam ferat,& accepiſſe iniuriam videbitur,& ſuperiorem vel querelæ,vel appellationis via adire poterit.vt frequenter placitum eſſe literis prodiderunt Alex.conſ.lxx.viſo & animaduerſo.n. 7.lib. 1.Barba.in c.1.n.18.de locat.& qui vberrimè cumulant Iul.Clar.de emphy.q.xliiij.Viuius lib. 1.opi. xcvj. Intellige tñ id tunc proceſſurum,cùm patronus ſibi ipſi emphyteuſim retinere non vult. quemadmodum commune dogma aſſeuerant Petr.de Benit.deciſ.xix.Clarus,ac Vitu⁹ vbi s. E.Suarez.

emphyteuta non poteſt locare de nouennio in nouennium: quia dicitur alienatio.Alex.conſ.165.lib.2.conſ.105.lib.3.Et quando per petitionem canonis vel receptionem videatur quis remittere caducitatem,Alex.conſ.106.lib.3.Et quando emphyteuta non ſoluit,an poſſit propria authoritate expelli: vide ibi. Et quid etiam in conductore:& an alienans irrequiſito domino incurrat pœnam: & quid quando alienat cum clauſula,ſaluo iure, an euitet pœnam. Calcan.conſ.52.Fel.in c.quæ in eccleſiarum.col.vlt. de conſtit.Et an ex alienatione partis cadat quis in commiſſum reſpectu totius? Dic q̃ non, vt per Curt.ſenior.conſ.70.col.vlt. Put.

emphyteuta ſeu vaſallus propter deteriorationem notabilem in re obnoxia factam cadit,prout cadit ob non ſolutionem canonis:licet hoc caſu poſſit expelli propria authoritate,at in primo ſecus,ſecundum communem per Burſat.conſ. 91.nu.3.lib.1.vbi inter alia tria enumerat vt propter deteriorationem quis cadat: primo notabilis deterioratio:ſecundò, ad perpetuum fundi damnum:tertiò,vaſalli dolus,aut culpa: quæ declara vt latius per eum d.conſ.nu.4.

emphyteuta non ſoluens totum pẽſionem domino, cadit à tota re,ſecundum communem per Rol.conſ.17.nu.14.lib. 2.de qua per Iaſ.in l.2.q.16. C.de iur.emphyt. in l. ait prætor. nu.8.ff.de iureiur.Guid.Pap.q. 174. Et quid ſi deficiat in modico,puta in vno nummo?dic q̃ non cadit, vt ſcribit Iaſ. in l. in executione.§.item ſi ita.ff.de verb.oblig.

emphyteutę an teneatur dominus oſtendere fundum pro quo ſoluitur? vide Aret. in l. ſi certis annis. col. vlt.C.de pact. Et an & quando emphyteuta teneatur exhibere domino agenti inſtrumentum emphyteuticum,vt videatur an emphy

teusis sit finita? Vide Ias.in l.j.§.fi.ff.de edend.Et quid etiam de vasallo,vbi per eum.& quæ habetur in antiquis decretis Ducal.patriæ subalpinæ pag.60.in rub.vtiles domini.Et an teneatur vasallus docere de suo titulo, siue demonstrare rem pro qua soluit,& etiam emphyteuta.not.Guid.Pap.q.42.& habetur in consuetud.Burgund.pag. 383.col.j.114.col.j. Oldrad. cons.12.an teneatur exhibere originalem scripturam, seu inuestituram prædecessorũ suorum. Et an & quando dominus videatur remittere caducitatem? Dec.cõs.186.& ibi qualiter probetur solutio, & qualitas solutionis,an per libros censuales:& an ꝙ per decennium ita solutum fuerit.allegando Bald. vt per eum ibi. Et an emphyteuta cessans per 30.aut 40.ann. à solutione,præscribat liberationem? vide Balb.de præscript. 4.part.4.part.prin. q.8. Et cui incumbat probatio ꝙ fuerit solutum,vel non solutum,vide ibi.Et an emphyteuta,vel is qui alium recognoscit in superiorem id est, directum dominum possit prescribere ius dominij directi.Balb.vbi s.quęst.11.vbi etiam quid de hærede eius. Et adde quod in canone annuatim debito,vel aliis reditib.annualib.non potest allegari præscriptio, maximè pro futuris : quia quolibet annuo incipiet præscriptio.Guid.Pap.q.406.& tantum præscribitur, quantũ possidetur.l.j.§. si quis hoc interdicto.ff.de itiner. actuq.priuat.vbi Bart. Put.

Emphyteutæ nulla est facienda remissio pensionis ob sterilitatem,vel ob alium casum fortuitum,secundum Iac.de Arena.Cyn.Bar.Bald.Ang.Salyc.& cæteros omnes.in l.j. per tex. ibi.C.de iur.emphy.Spec.in tit.de emphy. §.nunc aliqua.ver. 137.gl.Abb.Ant.de But.Imo.& Barb.n.17.in c.potuit.de locat.vbi Ab. præsupponit istam esse communem opinionem, prout hanc fore communem scholam Legistarum,atque Canonistarum omnium fatentur etiam Cotta in memor.in ver. conductor post prin. & Natta cons.xlix.n.15.& ita consuluit Aret.cons.55.& Alber. de Rosa. in d.l.j. referens ibi pro hac parte consuluisse in arduis quidem causis, & postremò obtinuisse,& sic consuluit,ac iudicauit,pariter Collegium Paduę, teste Abb.in d.c.potuit.& sequitur quoque,dicitque communem,atque limitat Clarus in trac.de iure emphy.q.8.vers.sed nunquid propter sterilitatem. F.Viuius.lib.2.opin.100.

emphyteuta priuatus non soluens canonem circulo triennij,& emphyteuta ecclesiæ biennij circulo cadit à iure suo c. potuit de locato.vbi Doct.&in l.2.C.de iure emphy.vbi not. Ias.sed si emphyteuta iuraret,&postmodum canonem ipsum statim non solueret, haudquaquam expectato biennio, seu triẽnio, caderet quippe à iure emphyteutico, secundum Bal. c.querelam. de iureiur. Alex.cons.lxxxv.& cons.126.vol.1. Corsetum in sing.in vers.emphyteuta. inci. Licet empyteuta ecclesiæ,& Marcum Ant.Baueri.in tract.de virtute iuramenti in cons.16.vbi appellat opinionem istam communem esse. Clarus quoque cum aliis citatis per eum,in tract.de iure emphy.q.8.ver.& hoc quidem,vbi firmat contrarium.F.Viuius. lib.2.opin.101.

emphyteutam & conductorem propter deteriorationem rei, vel canonem non solutum debitis temporibus expellendi facultas domino directo datur. auth. quæ rem. ibi, repelli potest.C.de sacros.eccl.& tex.in auth.de alie.& emphy. vnde auth.desumpta est. c.potuit.ext.de loc.& conduc. Et hanc priuationem non fieri ipso iure,nisi interueniat necessaria declaratio voluntatis domini,Doct.communiter voluerunt.Bart. in l.2.n.2.per illum tex.nisi dominus hoc voluerit.Bal.in l.fi. n.4.ibi,vbicunque dicitur, ꝙ feudum ipso iure reuertatur ad dñm, intelligitur si domus voluerit.C.de reuoc.dona. Alex. de Im.in cons.173.n.7.libr.2.& in cons.113.n.3.in 4.lib.cons. Petr.Phil. Cornæ.in cons.115.n.7.in j.vol.cons.pulchrè Dec. in cons.138.vers.sed tamen prædictis non obstantib.n.5.&6. & in con.206.n.8.vbi ipse plures authoritates adducit Carol. Molin.in Commen.in ꝯsuet.Paris.§.30.n.106. Et hanc Doct. veriorem & magis comm.sententiam esse refert Hieron. Cagno.in d.Auth.quæ rem.n.38.& 39. Kirchouius.

emphyteotæ plures possunt rem emphyteoticam inter se diuidere sine consensu domini Bart.in l.qui Romæ.§.duo fratres.n.24.vbi attestantur Fran.de Acolitis, Aretin.n.28. vers. circa quartam quæstionem.Alex.de Imol.n.60.ver.circa primum.Ias.n.75.ver.cum ista prima conclusione. Et Apostillator in addit.ab Bart.in verb.fuit renuntiatum.ff.de verb.obliga.hanc communem sententiam esse. Licet multi alij Doct. contrariam sententiam amplexi fuerint, de qua tamen doctrina videantur ea, quæ tradiderunt Alex. de imol. vbi ipse distinguit in emphyteosi recepta pro se & filiis hędib. & emphyteosi concessa à principio duob.in l.si domus.§.si fundus. n.7.ver. vltimo concludit.ff.de leg.j.Ias.in l.fi.n.116.C.de iure emphyt.vbi ab ipsis infinitæ authoritates in vtranque partem adductæ sunt.& Socyn.Iun.in d.§.duo fratres.nu.136.refert supra scriptam sentẽtiam magis cõmunem esse,cum adiecta declaratione & limitatione.nu.137. Kirchouius.

emphyteota priuati,qui non soluit canonẽ per triennium, cadit à iure suo,& nõ ante.l.2.C.de iure emphy.Emphyteota ecclesiæ,qui non soluit ꝑ biẽnium. Aut.qui rem.C.de sacros. eccl. Sed si iurasset singulis annis soluere, tunc cessando à solutione vnius anni, sm̃ commu.sententiam, à iure suo cadit. Bal.in c.querelam,ext.de iureiur.Ias.in l.quod te.nu.22.vers. iuxta prædicta quæro.ff.si cert.peta.Ias.in l.si quis maior.vers. nota benè.n.11.C.de trãs.Hippol.de Mars.in suo singul.226. Lud.de Gozadin.in cons.69. n.9.& in cons.57.n.19.ver.nec obstat.dicit ipse, hãc sententiam communiter esse receptam, quam & refert Rolan.à Valle,in cons.77.nu.18.in 1.To.&in cons.25.n.23.in 2.Tom.cons. Kirchouius.

emphyteuta ignorans rem esse emphyteuticam, non soluens canonem infra tempus statutum cadit in commissum. Sed tamen restituitur Io.de Imol.in ca.potuit.de loca.nu.56. communem dicit. VezinusHispanus in suo Aerario communium opi. verbo emphyteuta. Bonacoss.

emphyteuta priuati,si deteriorat rem emphyteuticam, poterit priuari.Ias.in l.qui rem.n.6. C.de sacros.ec.communem dicit.Vezinus vbi suprà. Bonacoss.

emphyteuta vendens rem emphyteuticam sub conditione,si domini consensus interuenerit, si non fuit impleta conditio,non priuatur,nec cadet à iure suo, secundum veriorem per Rol. cons.7.n.7.lib.3.vbi nu.8. ampliat procedere, quando in instrõ dicitur, ꝙ omnia & singula noluit procedere nisi domini consensu interuenieñ,Accedit, ꝙ vasallus & emphyteuta,licet per alienationem feudi,vel rei emphyteuticæ irrequisito domino : ipso iure priuetur feudo, hoc tamen intelligeñ est.voleñ domino,ex not.per Rol.cons.22.n.43.con.81. n.6.n.7.lib.3.An autem propter canonem non solutum, emphyteusis perdatur ipso iure?vel requiratur sententia declaratoria? & Dic vt per Rom.cons.212. n.7.& ibi n.9.ꝙ alienans sine consensu domini, priuetur emphyteusi, de quo vide quæ scribit Ias.in l.ij.n.16. C.de iur.emphy.Capic.decis.69.n. 29.Tiraq.in l.si vnquam.ver.reuertatur.n.39.C.de reuoc.do.

emphyteuta non soluens canonem in tempore:& si priuetur ipso iure re emphyteutica, id tamen intelligitur domino volente, & ita declarante, secundum veriorem sententiam per Rol.cons.81.num.6.num.7.lib.3. vbi etiam dicit procedere in vasallo, pro quo vide eundem cons.22.num.43. eodem lib. Quid de eo qui non soluit debitum canonem: ob quem non solutum bona emphyteutica in commissum inciderunt:an debeat restitui tanquam ignorans bona fuisse emphyteutica? & Dic, ꝙ sic, secundum communem per Rom. cons.166.col.fi.in fi. Anch. cons.174.num.5. vbi vult talem ignorantiam iuramento probari posse, cui adde hypol. in Rub.C.de proba.ante num.125.cons.18.num.16.Grat.Resp. 151.num.74.lib.2.& quòd emphyteuta ob non solutũ canonem à iure suo cadat: non tamen ipso iure.sed si dominus voluerit,scribit Mising.cent.3.obser.65.pro quo fac.quæ idem not.d.cent.obser.97.Rom.cons.212.nu.7.nu.9.

emphyteuta vt priuetur propter deteriorationes quòd damnum sit notabile & non modicum, iudicis arbitrio diffinitur,secundum communem per Bursat.cons.91.nu.4.lib.j.

emphyteutæ plures possunt inter se diuidere emphyteusim irrequisito domini consensu,& non incidunt in pœnam caducitatis,sicut etiam plures feudatarij possunt inter se diuidere feudum commune sine consensu domini: per Ias. in l. qui Romæ.§.duo fratres.num.75.ff.de verb.oblig.Clar.§.emphyteusis.q.14.

emphyteuta an teneatur ad onera: vide Alex.cons.4.lib.5. & an debeatur quinquagesima pars de feudo prout de emphyteusi.idem Alex. cons.5. eodem lib. Et adde quod dominium vtile bonorum emphyteutæ ecclesię subiicitur statutis laicorum.Ruin.cons.70.lib.5.& ideo potest eo respectu collectari per laicos. Idem in feudalib. ecclesiæ not. Paris. cons. 146.lib.1.cons.50.num.85.lib.3.& hoc quando de præiudicio laicorum tractatur.Soc.Iun.cons.71.num.12.lib.1.& an emphyteuta possit soluere canonem domino directo pro plurib.annis ipso domino inuito:Alber.in l.statuliberos.§.Stichus.ff. de statuliberi & quòd onus collectæ spectat ad emphyteutam.not.Curt.sen.cons.36. Put.

emphyta ecclesiæ si differt soluere, & citatus differat per sex menses, priuatur iure suo non expectato biennio. Doct. in apostil.ad Bart.in l.locorum. C. de omn.agr.desert.lib.11. Et adde quòd emphyteuta ecclesiæ vel fisci potest rem vendere

dere & donare irrequisito domino.& hoc est speciale in l.j.C. de fund.patrim.li.10.& per hoc concordatur Bart. in his quæ ibi dixit cum dictis per eum in l.3.C.de iur.emphy. & l. si domus.§.fi.de leg.1.& in l.in ꝯuentionalibꝰ.ff.de verb.sign. Put.

emphyteutæ remissio an fiat ob sterilitatem,vel modicum fructuum perceptionem,quando ab eo soluitur liuellus in re compensationem fructuum? Dic vt per Burs. cons. 11.nu.1. lib.1.vbi concludit quòd sic,secundum communem ibi relatam, quam inde reprobat d. cons. num. 22. ex Nat. cons.49. cum aliis ibi alleg.

emphyteuta potest expelli propter non solutionem canonis vnius numi.Ias.in l.qui rem aliquam.n.16.C.de sacros.eccle.communem dicit.Cur.iun.in cons.287.n.26.in 3.vol.limitatur secundum ipsum quando cessaret soluere per errorem. Bonacoss.

emphyteuta ecclesię potest donare,saluo iure ecclesię.Ias. in l.qui rem numero 3.C.de sacros.eccles. communem dicit. Idem & alienare irrequisita ecclesia, cum reserua. & potestatione, ꝙ omnia iura ecclesiæ semper salua & reseruata sint. Perso.de adipiscen.poss.num.388.limita vt per eum. Bonac.

emphyteuta potest alienare irrequisito domino, quando est ei concessum, vt possit alienare, cui voluerit. Ias. in l. qui rem.numero 7.C.de sacros.eccl.communem dicit.Bonacoss.

emphyteuta non cadit à iure suo per non solutionem vniꝰ anni.Sed requiritur biennium. Dec.cons.138.numer.7.communem dicit. An iudicis declaratoria requiratur super caducitate. ponit Moronus in tract.de fide treuga & pace.q.32.n. 1.vbi dicit satis esse declarasse dominum eius voluntatem alteri concedendo, & est magis communis opinio, vt ibi per eum numero 4.&dicit,quòd vbi quis inuestituram intra tempus præfixum non petit,dicitur renunciare,quia contemnit, Bald.cons. 466.in 1. vol.Rolan. à Valle in cons. 18.in 1. vol. Riminaldus nouissimus in cons.22.nu.6. vbi communem dicit,& probat pluribus reportatis. Bonacoss.

emphyteuta, deteriorans rem, vel arbores, fructiferas cedens,potest expelli, vt est communis opinio.Soarez ver.emphyteuta.nu.114. Bonacoss.

emphyteuta nunquam dicitur cecidisse, nisi dominus declaret,vt est communis opinio.Soarez vers.emphyteuta.nu. 115.Riminaldus nouissimus.in cons. 94.num. 16.& seq.magis communem dicens.num.26.subdens,quòd hæres qui habet iustam causam ignorantiæ rei emphyteuticæ,si res ipsa incidit in commissum,potest restitui ex clausula generali.si qua mihi iusta causa esse videbitur. Et ista est communis opinio. vt ibi per eum. num. 28. & ad fructus à declaratione perceptos tantum tenetur. communis est. Soarez ibi. num. 116. Bonacoss.

emphyteuta per biẽnium cessans à solutione annuę pręstationis,potest à domino auctoritate propria expelli.Soarez in verbo emphyteutæ.num.120.communem dicit.Idem quando est finita emphyteusis,vt est communis opinio,de qua Gozadinus in cons.86.nu.9.Clar.d.§.emphyteusis. Bonacoss.

emphyteuta potest legare emphyteusim irrequisito domino,vt est magis communis conclusio.Petrus Rauennas in Alphabeto aureo.in vers.emphyteusis.vide Soci.reg.434. Clar. & alios. Bonacoss.

emphyteutica bona non possunt dici allodiala communem dicit in §.Emph.q.xlix. P.Fic.

emphyteuticus contractus præsumitur, atque etiam præscribitur spatio 30.quadraginta annorum.Magis commu.dicit Ias.in l.2.n.155.C.de iure emphy.& sequitur moder.Paris. in 2.part.consue.Paris.num.34. I.F.

emphyteuticus contractus de necessitate requirit scripturam. Ias.in l.1. num.61.C.de iure emphy. communem dicit. B.Villalob.

ADDITIO. Communem etiam testatur imo. in cap. potuit.de loca.Sed hanc communem non seruat cõsuetudo, vt dicit Ant.de Butr.in d.cap.potuit.num.13.

Et contrarium tenent Moder. Paris. in secunda parte commenta.super consuet.Parisienses,quem omnino vide.I.Fich. emphyteuticus contractus de sui substantia non requirit, ꝙ certa quantitas præstetur.Ias.ibi.nu.3.comm.dicit. B.Villal.

emphyteutica bona veniunt in generali obligatione bonorum.Communem dicit Matth.de Affl.decis.cxcj. I.Fich.

emphyteutica res præsumitur, si possidens tanquam emphyteuticam diu soluerit canonem.Ias.in d.l.1.num.55.com. dicit. B.Villal.

Diu, in hac materia dicitur ad causandam hanc præsumptionem quando lapsi sunt triginta anni. Ias. ibi eod.nu.155. communem dicit,& idem dicit Balbus de præscr.in 3.part.q. 10.num.36. B.Villal.

ADDITIO. Limitatur illud dictum, ꝙ contractus emphyteuticus scripturam requirat, prout addidi s. in vers. caducitatis.quia in hoc casu præsumitur scripturam,& contractum præcessisse si dicto tempore quis fundum possedit,ac ꝓ eo canonem soluit.Alber.autem in l.emphyteuticariis.num. 10.C.de iure emphy.dicit talem contractam emphy.pręsum. si per xl.annos pensionem soluerit, vnde dici potest quòd dixerit xl.ex abundantia,licet ad causandam dictam pręscriptionem sufficiant 30.

emphyteuticus contractus scriptura necessario eget.commune inquit Ias.in l.1.nu.6.C.de iure emphy. & qui latè agit Iul.Clar.de emphy.q.4. E.Suarez.

emphyteuticus contractus subiacet constitutioni l.2.C.dę rescindend.vendit.vt commune ostendit diligenter,&copiosè Arius Pin.ad eandem l.par.c.3.nu.vlt. E.Suarez.

emphyteutici canonis solutio duobus testibus probari debet.commune ait Ias.in l.emphyteuticariis.nu.134.C.de iur. emphy. E.Suarez.

emphyteutica res præsumitur,si eius tanquam emphyteuticæ possessor diu canonem soluerit. commune fatur Ias.in l. 1.num.55.C.de iur.emphy.erit autem hic diutina canonis solutio, quæ triginta annos excedat. vt commune effert illic Ias.num.155.& Balb.de præscri.part.3.q.10.num.36. ac Viuius lib.1.opi.xciij. E.Suarez.

emphyteutica bona & pro aliis permutari,& inter emphyteutas distribui inconsulto, atque ignaro domino rectè possunt.illud commune ait Rip.in l.qui Romæ.§.duo fratres.nu. 86.ff.de verb.obl.hoc verò frequenter placitum assero ex Aret.Alex.Ias.num.75.Io.Crot.num. 135. ad illum eundem §. duo fratres.atque ex Ias.rursus in l.vlt.n.114.C.de iur.emph. qn & aliis emphyteutę impunè distrahentur inscio domino: vt cõiter receptum inquiunt Ias.nu.77.Rip.n.87.vers.5.facit in laudato superius.§.duo fratres.Ias.iterum in illam l.vlt.nu. 116.C.de iur.emphy.& in l.voluntas.num.7.C.de fideicom. Hipp.sing.28.Gozad.cons.20.nu.9. E.Suarez.

emphyteuticus contractus requirit de substantia scripturam.Ias.post alios,in l.1.vers.stat ergò ex prædictis conclusio, ꝙ de substantia huius cõtractus emphyteotici necessariò requiratur à principio scriptura.nu.63.C.de iure emphyteo.Et hanc magis commu.opi.esse inquit Matth.de Affl.in Dec.sacri cons.Neapol.Dec.72.n.7.vers.vnde fuit mihi visum.Quæ tamen doctrina,si sit consuetudo in contrariũ non procedit. & propterea multi Doct.voluerunt,ꝙ hodie scriptura non requiratur, & hanc opi.consuetudine approbari. Ita consulendo scribit Socyn.Sen.in cons.167.nu.9.in 2.vol.cons.Et hanc communem Doct. esse sententiam dicit Roland. à Valle, in cons.87.nu.11.in 1.Tom.cons. Kirchouius.

emphyteutica bona per vxorẽ obtinentur in Saluiano interdicto,si dos repetatur,licet tempore ad iudicationis assensus domini requiratur, secũdum communem per Burs.cons. 56.nu.2.lib.1.

emphyteutica bona maximè priuatorum possunt à testatore obligari & relinqui, secundum communem per Bursat. cons.32.n.36.lib.1.Ias.in l.fi.nu.71.C.de iur.emphy. pro quo vide quæ scribit Clar.§.emphyteusis.q.18.& 2.28.circa fi. Et dic ꝙ bona emphyteutica etiam ecclesiastica, maximè in hæreditate reperta,testator obligare põt, quæ legare & in testamento relinquere voluit,iuxta communem per Ias. vbi s.teste Burs.d.cons.nu.3.vbi latius declarat.

emphyteuticæ rei pars si alienata fuerit sine consensu domini,emphyteota tota re priuatur.Licet enim per alienationem partis, quando delinquitur circa rem tota res non perdatur,sed pars tantùm alienata,ne pœna egrediatur suum delictum.l.rescriptum.ff.de iis,quæ vt indig.auferunt.tamen vera est ea sententia, quod vbi per alienationem partis rei emphyteoticæ peccatur in personam domini, per peccatum partis perditur totum.Bal.in c.1.vers.quæro vtrum propter peccatum partis.nu.9.de alien.feu.per tex.l.quidam in iure.§.fin. & ibi Bar.ff.de donat.Marian.Socyn.Iun.in l.4.§. Cato.n.91. vers.nec obstat.ff.de verb.oblig. quam sententiam tanquam commu. plurib.argumentis confirmat Roland. à Valle, in cons.17.nu.10.cum seq.in 2.Tom. Kirchouius.

emphyteuticæ rei si detur in dotẽ, an debeatur laudemiũ? vide Host.in sum.tit.de locat.§.quid sit de natura.in fin.Ias.in l.in emphyteuticariis.q.7.& seq. C.de iur. emphy. Iacob.à S. Georg.tit.de roidis,num.23.distingue vt per eum.& Specul. tit.de emphy.q.109.& seq.nu.133.& seq.vbi distinguitur inter dotem æstimatam,& inæstimatam. Put.

Enormissima læsio,est iusta causa petendæ relaxationis iu-

ramenti,communem dicit Ias. post copiosiss. allegationes in
cons. 133.vol.3.& sequitur.Prob.in add.ad Ioan.Monach,in
c.quamuis.de pact.lib.6.in fi, I.Fich.

Episcopus non est dandus,nisi in magnis ciuitatib. Alciat.
in c.pernicioſam.de offic.ordi.nu.2.communem dicit.B.Vil.

episcopus in aliena Diœcesi,absque licentia Diœcesani po
test portare anulos,& celebrare in pontificalibus.Pano.in c.j.
nu.7.vt lite pēden.communem inquit ex gl.in Clem.Archie
piscopo 3.de priuileg. Idem.

episcopus non dispensat in delictis maioribus adulterio,ni
si inueniatur concessum, Fel. in c. at si clerici.§. de adulteriis.
nu.1.de iud.communem dicit. Idem.

episcopus cum adultero, & incestuoso dispensat. ibi Fel.
communem dicit. Idem.

episcop⁹ moniales exemptas propter iniectionem manuū
in clericum excommunicatas absoluit.Panor.in c.de monia
libus.de senten.excomm.communem dicit. Idem.

episcopus non potest excommunicare laicum Iudicem se
cularem exemptum:cùm petitur brachij auxilium,si non pre
stat.Alciat.in c.pernitiosam de of.ord.n.127.cōem dicit.Idē.

episcopus tenetur adimplere mandatum Romani Pontifi
cis, directum capitulo sede vacante, si inuenit non adimple-
tum,Panor.in c.eam te.de rescrip.n.4.communem dicit.Idē.

episcopus audiens missam sine solēnitate priuata.etsi sit ex
communicatus,non efficitur irregularis Præpo.in c.si quis e-
piscopus.11.q.3.communem dicit. Idem.

episcopus committens crimen lęsę maiestatis contra Prin
cipem,non debet degradari actualiter: sed solum verbaliter.
Curt.Iuni.cons.clix.nu.1.communem dicit.

episcopus delicti, priuationis beneficij digni, potest ferre
sententiam super beneficium, existens extra suam diœcesim.
Panor.in c.postulasti.de foro compe.communem dicit.Idem

episcopus vt suspectus recusatus,vel causam minori remit
tere, vel delegare ꝑ sensu partiū debet, nō tñ eligere dele-
gatum.Panor.in c.si quis ꝑ de for.compet.cōem dicit. Idem.

episcopus etiam capitulo non consentiente,licetvideatur
posse facere statutum,seu ꝓstitutionem de percipiēdis vel nō
percipiēdis fructibus in absentia,vt per textum,in c.cum dile
ctus.de cleri.nō resid.Doctor.tñ in c.cùm omnes. de constit.
contrarium communiter cōcludunt. Ad tex. autem in d.c.cū
dilectus,respōdetur quod ibi intelligi possit,statutum huius-
modi cōditum fuisse,accedēte capituli cōsensu, licet hoc ex-
presse nō dicatur,vel fortè ibi hac de re nō erat quæstio, aut
nemo fuit qui talem cōstitutionem oppugnaret:ad quod fa-
cere videntur not.in c.cùm cōsuetudinis.de cōsuetu.Illud tñ
nō est ignorādum,Pontificios familiares fructus suarum pre
bendarum posse in absentia percipere, Cōstitutione cōtraria
qualibet nō obstāte,vt probat in d.c.cùm dilect⁹.& ibi Imol.
not.in ñ. ꝙ licet religiosus ordinis mendicātium efficiatur ca
pillanus Pontificis, nō tñ ob id habilitatus censetur aduersus
Clem. 1.de regula.cuius dispositione mendicantes huiusmo-
di beneficia ecclesiastica obtinere prohibentur,nisi cum ipsis
aliter dispensatum fuerit. F.Turzan.

episcopus cum sui capituli cōsensu potest condere statuta
præiudicium aliorum prælatorū inferiorum, aliarúmque ec-
clesiarum concernentia, dum tñ prælati inferiores,& agētes
pro ecclesiis subiectis præsentes ꝓsensum præstiterunt. aliàs
statuta huiusmodi nō valebūt in præiudicium aliarum eccle
siarum subiectarū vel inferiorum subditorum nō cōsentien-
tium,vt Io.Andræ.& alij communiter tradiderūt in c.vestra.
de loc.per ea,quæ not.in c.pen.& c. fi. de iis quæ fiunt à præl.
si.con.ca. Valent tñ huiusmodi statuta licita cum solo cōsen-
su,qñ sup iis dūtaxat fiūt, q̄ ad episcopi iurisdictionē spectāt,
nō aūt in præiudiciū inferiorū ecclesiarū.e.vt aīarum.de con
stit,in 6.& c.2.de maio.&obed.&no.in c.ꝓstitutionē.deverb.
signi.qd &Alex.tradit in cons. ccxlviij.perspectis.li.2.F.Turz.

episcopus si excommunicat aliquem sub conditione,&ea
pendēte de ipsius episcopi iurisdictione & foro esse desierit,
sic excōicatus an cēseatur cōditione postmodu existēte,loan
nes And.in Mercu. reg.cum sunt patrium iura.de reg.iuris.in
6.post aliquorum opiniones,quas refert, denique ꝓcludit, ꝙ
si cōditio,sub qua excommunicauit non fuit potestatiua,sed
casualis censeatur,&sit excōicatus,qua huiuscemodi cōditio
casualis in snīa retrotrahitur ad diem cōdemnationis, sequit
Ias.in l.si is.qui pro emptore.ff.de vsucapio.quod bene notan
dum ait. Ratio est,quam etiā assignat Bart.in d.l.si is, qui.ver.
prædicta, quia in casuali ꝓditione non est in potestate (in ter-
minis nostris)eius,quem sic Episcopus excommunicauit,cō
ditioni parere, secùs est in potestatiua,ideò tunc æquitas sug-
gerit,ꝙ retrohatur conditio, & fingatur ab initio extitisse:est
enim ipsa solùm æquitas causa fictionis, Bart.vbi suprà.vers.
vbi æquitas. nam æquitas fingit iam natum. qui non est. lege
qui in vtero ff.de sta.hominum.lege fi.eo.tit. & fingit eum vi
uere,qui mortuus est.§.sed si in bello.Instituta de excusat.tu
to.& l.fi.ff.de vaca.mune. F.Turzan.

PRO. Episcopus,& quilibet prælatus non est dominus
sed procurator rerum ecclesiasticarum. & ideo conditionem
ecclesiæ meliorem,non deteriorem reddere potest.ca.fraternitatem.extrà de donatio. Bellonus.

PRO. Episcopus est vicarius Christi in terris.in can.mu-
lier.33.q.5. Idem.

PRO. Episcopi sunt successores Apostolorum.can. quo
rum vices:lxviij.dist. Idem.

episcopus potest cognoscere de causis subditorum suorū
prelatorum etiam habentium ordinariam iurisdictionem,qd
verum est,si voluerit per se dictas causas cognoscere cùm sit
iudex ordinarius de sua diœcesi,vt tenuit Bart.Brix.in gl.Can.
in c.50.dist.11.q.1.c.de persona,& c. qui resistit,& octaua di-
stin.c.quæ contra.in fi.argumēto.l.fi.ff.de iurisdict.omni.iud.
quod etiam tenuerūt Hugo.Tancred.Vincent.Laurent.Phil
lip.&Goffred.& Host.in c.pastoralis,de of.ordinarij.cum qui
bus videtur ibid.residere D.Nicol. & ita communiter teneri
asserit Ben.Capr.reg.33.nu.4.fallit,nisi prælatus inferior ordi
narium episcopum preuenisset per citationem partis,quo ca
su cùm impedire non possit,secundum Bonaguidam in capi-
tulo, cùm ab ecclesiarum, de off.ord.quem sequitur Ioannes
Andreas in d.ca.pastoralis,cum quo ibidem residet D.Nicol.
& communiter Doct.&ibidem nu.5.refert idem Capra Simi
liter fallit qñ consuetudo aliud induceret. sed si priuilegium
aliud disponeret,vel si prælatus inferior sit regularis,vel ipsi⁹
iurisdictio eadem esset cum Episcopi iurisdictione, vel si ex
longæua consuetudine seu præscriptione iurisdictionem ha-
beret,quod postremum verum esse,& communiter teneri&
procedere dicit ibidem Capr.nu.19.& seq.quando videlicet
expressè præscriptū foret priuatiuè,cùm in dubio nunquam
priuatiuè,sed accumulatiuè præscriptum esse censeatur,put
sentit Ioan.Andr.in d.c.pastoralis,& id notandum dicit.quia
licet contrarium verius videtur,id tamen ita in practica obser
uari ibidem nu.23.Capra asserit.

episcopus in Monachos etiamsi iudicialiter ad pœnam le-
gis procederetur, non habet iurisdictionem. sed Abbas, nisi
consuetudine aliud obtinuisset,aut Abbas notorìè correctio
nem negligeret, aut tale crimen Monachus commisisset ob
quod possit degradari,quo casu Episcopus etiam per viam in
quisitionis contra eundem, & non Abbas, procederet, com-
munem refert Benedictus Capra.lxxxiiij.nu.24.28.& 37.vi-
de infrà Monachus.

episcopus potest ius auctorizandi sine consensu capituli
ex quo dignitatis&iurisdictionis,& non ordinis prescribere,
iuxt.c.audiens,de præscrip.prout voluit Petrus de Perusio,in
d.c.quesitum,de rerum permutat.cum quo ceteros commu
niter transire refert Benedictus Capra in tractat.permutatio-
nis beneficiorum,post regulam lxxxviij.posito nu.72.

Episcopus si præscripserit ius auctorizandi,ita vt solus col
lationem habeat,tunc licet capitulum sede vacante non pos-
sit perficere ipsam permutationem, tñ poterit recipere resig-
nationem ex causa permutationis factam,quam post creatus
episcopus perficiet.prout voluit Petrus de Perusio in c.quæsi
tum,de rerum permutatio.& Imol.in ca.exhibita. eodem tit.
cum quibus reliquos Doctores communiter transire refert
Benedictus Capra.in tractatu permutationis.nu.77.

Episcopus licet non tantùm super beneficiis pluribus sim-
plicibus differētibus,in eadem ecclesia obtinendis.sed etiam
vt quis habeat in vna eadémque ecclesia dignitatem siue per
sonatum & canonicatum cum prebenda dispensare possit,cū
tunc numerus canonicorum non interrumpatur, iuxt. not. ꝑ
gl.in c.1.de consuetu.libr.6. tamen super pluribus beneficiis
vacantibus simplicibus singulis residentias exigentibus habē
dis,in eadem ecclesia, non poterit dispensare,sed Papa.glo.&
Io.And.in c.literas de præbend.lib.6.quia tunc numerus ca-
nonicorum mutiaretur,quod communiter teneri refert Be-
nedict.Capr.reg.xc.nu.143. in diuersis autem ecclesiis secus
est,quia de pluribus licitè dispensare poterit, prout voluit
Hostien.in c.super inordinata.de præben. & Ioan.Andræam.
D.Ant.& Imol.in ca.cum iamdudum,eod.tit.Benedictus Ca
pra.dicta regula nonagesima,numero centesimoquadrages-
moquarto.

episcopus licet secundum quosdam in beneficiis simplici-
bus à clerico coniugato in titulum detinēdis dispensare pos-
sit,vt voluit Abb.in c.Ioannes.de cleri.coniug.per 32.dist.ca-
pitulo

pitulo si qui verò,& 12.q.ca.quia tua.& Goffredus & Philip.
in capitulo cùm decorem,de cleri.coniugat.& Speculat.in ti-
tul.de Bigamis.§.nunc dici. vers.xxv.& Hostien. in cap.Sane.
& capitulo diuersis,de cleri. coniugato.& ibidem D.Ant.qui
idem cum Petro de Perus. in d.c.tenet, & ita communiter te-
neri, nisi scandalum immineret, tametsi dispensare in iis epis-
copus non possit,referat Bened.Capra.reg.xcvij.nu.41.tamē
contrarium.quod episcopus in iis dispensare non possit, ve-
rius videtur, & per Moderniores,puta Aegid.Imola. Floria.
& Nicolaum in d.c.Ioannes,per dictū capitulum diuersis,ma
gis communiter teneri ibidem numero 43. refert idem Ca-
pra quia cum coniugatus clericus præterquam in duobus ca
sibus de quibus suprà inverbo clericus.habeatur pro laico,&
non est capax beneficij ecclesiastici in titulum e x dispensatio
ne episcopi,prout notatur in c.causam,de præscri. quia ꝙ lai-
cus habeat beneficium, est cōtra ius commune.d.c.diuersus.
& c.1.de cleri.coniuga.& ibidem gl.maior in fi.contra quod
episcopus dispensare non potest nisi in casibus expressis à iu-
re,sed solus Papa,prout not.in capi.dilectus,de tempor.ordi-
nandorum.

Episcopus perinde atque quilibet alius possessor prædiorū
ecclesiæ in cuius parochia prædia sita sunt decimas prædiales
soluere tenetur, idque non tantùm pro prædiis propriis, sed
etiam pro prædiis ecclesiæ, cùm ecclesia quoque ad decimas
prædiales teneat,ecclesiæ in cuius parochia prædia sita sunt,
etiamsi prædia illa ecclesiæ pro dote assignata forent, prout
voluit gl.& Io.Andr.post Host.in c.nouum,de decimis,vt no
tatur in c.1.de censibus, idem voluit D.Nicol.d.c.nouum,&
ita communiter teneri,nisi priuilegio consuetudine,aut tran-
sactione cum ecclesia inita,excusetur,capitulo ex parte, capi-
tulo ad apostolicæ, capitulo ex multiplici, de decimis refert
Benedictus Capra.regula 99.nu.3.

episcopus loci in quo testator natus est,censetur legitimus
executor testamenti, iuxt. communem ac receptam opinio-
nem,de qua infrà in verbo executor. Si verò natus est testa-
tor in vna, in alia autem ciuitate domicilium habeat tempo-
re quo decessit, tunc si omnia sua secum transtulit episcopus
domicilij, sin in loco natiuitatis siue originis sint, episcopus
originis.Si denique in vtroque loco habeat, vterque episco-
pus,poterit distribuere sin in alterutro episcop⁹ sub quo sunt,
Sin neutro, episcopus originis. & si de origine non apparet.
episcopus domicilij,exequetur,qua de re vide Capram.in tra
ctat.executionis,vlti.voluntat.memb.8.nu.57.& seq.

episcopus succedit in potestate exequenti testamēta in qui
buscunque legatis,etiam non piis herede non adimplente vo
luntatem defuncti.c.nos quidem.& ibi Io.de Imo.nu.4. vers.
not.argumentum, ꝙ id quod dicitur episcopum, negligente
hærede vel executore, succedere in potestate exequendi, ca-
pit.si hæredes.& glo.in verb.ab episcopo.& idem Io.de Imo.
nu.2.ver.nota argumentum pro opinione quæ habet, ꝙ epi-
copus succedat in potestate exequendi testamenta,in quibus
cunque legatis etiam non piis.& Panor.ibid.nu.7.vers.venio
ad tertium.ext.de testa.& vlt.volunt.Et hanc opinionem ma
gis communem esse refert Alex.de Imo. in cons. 239.nu.12.
in 6.vol.cons. Kirchouius.

episcopus negligens non potest nisi à summo Pontifice de
poni. com. dicit Abb.in c. excommunicatus.j. in fi.de hæret.
Clar.d.§.fi.q.lxxiij.§.prælati. P.Fichard.

episcopus non potest delegare laico causas criminales cle
ricorum,comm.attestatur Ripa in c.decernimus.n.34. de iu-
dic.Amplia vt etiam non possit etiam si laico adiungere vel-
let clericum & ita vtrisque simul delegare. comm. dicit Dec.
in d.c.decerninus nu.5.in fi.quem refert Rolandus cons.4.n.
4.li.1.Amplia secundo quod episcopus etiam clerico coniu-
gato tales causas non possit delegare.comm. dicit Ripa in d.
c.decernimus.n.64.Fallit d.communis in Pontifice,quia ille
ex plenissima potestate sua posset tales causas etiam mero lai-
co cōmittere,per gl.in c.benè quidem in verbo, præter.xcvj.
dist.quam totus mundus sequitur,vt ait Berous q.7.nu.1.Nō
tamen possit conferre iurisdictionem ordinariam principi-
bus laicis in clericos.vt com. dicit Menchiaca li.3. de testam.
§.22.nu.60. P.Fichard.

episcopus non potest in criminibus communis fori laicos
personaliter capi, aut carcerari facere, aut punire, sed potest
tantummodò contra eos procedere per censuras. commu.
Io.Andr.in additi.ad Spec. vt illum refert Foller.in pract. cri-
min.canon.nu.52.& seq.Aufrer.in tract.de potestate eccl.su-
per laicis.nu.1.quem refert Didac.Pract.q.10.nu.2.Hanc etiā
com.dicit Menchiac.lib.3. de testam. §.22. & licet ibidem di-
cat eundem ferè esse numerum contrarium tenētium:tñ Cla
rus à dicta communi dicit esse non vllo modo recedendum.
In clericis verò aliud est,nam episcopus potest illos capere&
in carcerem mittere,etiam sine auxilio brachij secularis.com.
dicit Didacus in d.q.10.nu.2.vers.quartò non est.Clar. d. lib.
5.§.fi.q.37.vers.vnum tamen. P.Fichard.

episcopus non tenetur sequi acta facta contra clericum, p
iudicem secularem, clericum remittentem in actis tendenti-
bus ad punitionem. Secùs in tendentibus ad instructionem,
secundum Bal.in auth.clericus. C. de episco.& cleri. & Guil.
de Cu.in l.magistratibus.ff.de iurisdi.om. iud. vt refert Bald.
vbi suprà. Balb.decis.399.

episcopi vicarius,etsi non possit conferre beneficia sine spe-
ciali mandato,tamen benè potest instituere vigore sui officij
præsentatum à patronis,quamuis ad hoc non habeat manda-
tum speciale Nicol. Boer.in Decis.suis, q.30.n.4..Rochius de
Curte,in tract.de iure patro.in verb.competens.31.q.n.66. di
cit hanc communiorem opi.esse,in 15.vol.tracta.quam quo
que amplectitur Rolan.à Valle,plurib.adductis authoritatib.
in cons.47.nu.45.in 1.Tom.cons. Kirchouius.

episcopi palatium licet communis sit ꝙ de iure non min⁹,
ac ipsa ecclesia gaudeat immunitate, vt nemo inde extrahi
debeat propter delictum, vt testatur Didacus lib.2.resolut.c.
20.nu.5.in fi.& Remig. de immunit.eccl.in 15.ampliatione,
etiam si in eo nulla capella constructa sit vltra xl.passus ab ec
clesia distet. Tamen in praxi forensi per frequentem vsum cō
traria opinio recepta,nempe qꝛnon gaudeat tali immunitate,
nisi sit constructum intra dictos xl. passus ab ecclesia, vt atte-
statur Didacus ibidem,Clarus d.§.fin.q.30.vers.scias tamen.
P.Fichard.

episcopi licet de iure deberent pœnas pecuniarias quas à
clericis delinquentib.exigunt, applicare cameræ, & non suæ,
tamen de consuetudine hodie seruatur contrarium, vt com.
dicit Didac.li.2.resolutio.c.9.nu.11.Foller.in pract.crim. Ca-
non.n.14.Gomes. Arias super l.vij.Tauri.n.75. Clar.d.§.fi.q.
lxxx.vers.In hac autem. P.Fichard.

episcopus negligens non potest nisi à summo Pontifice de
poni,vt est communis opinio.Clar.q.73.vers.prælati.Bonac.

episcopus non potest delegare laico causas criminales cle
ricorum.cōis est opi.etiam si associaret cum clerico,neq; cle
rico coniugato, vt est cōmunis opi.fallit in Papa,vt est com-
munis opinio.Non tamen posset conferre iurisdictionem or
dinariam principibus laicis in clericos ipse Papa, vt est com-
munis opi.Clar.vbi suprà. Bonacoss.

episcopus non potest in criminibus communis fori laicos
personaliter capi, aut carcerari facere, aut punire. Sed potest
tantummodo contra eos procedere per censuras,vt est com-
munis opi.in clericis secus est.quia Episcopus potest illos ca-
pere. & in carcerem mittere. etiam absque auxilio brachij se-
cularis,vt est communis opi.Clar.q.37.vers.vnum tñ.Bonac.

episcopi palatium licèt sit cōmune. Tamen immunitate ec
clesiastica gaudet, vt inde nemo extrahi debeat propter deli-
ctum. etiam si in eo nulla sit capella, si sit constructum intra
40.passus ab ecclesia,aliàs sec⁹.Clar.q.30.ver.scias tñ.Bonac.

episcopi licèt de iure deberent pœnas pecuniarias, quas à
clericis delinquentibus exigunt applicare,Cameræ Romanę
& non suæ. Tamen hodie de consuetudine seruatur contra-
rium,vt est communis opi.Clar.q.80.vers.in hac aūt. Bonac.

episcopus delicti priuationis beneficij digni potest ferre
sententiam,super beneficio existente extra suam diocesim.Pa
nor.in c.postulasti de foro compe.communem dicit. Bonac.

episcopus potest absoluere moniales exemptas ab excom
municatione propter iniectionem manuum in clericum. Pa-
nor. in ca. de monialibus. de sententia excommuni. communem
dicit. Bonacoss.

episcopus non dispensat super adulterio, nisi inueniatur
concessum.Fel.in c.at si clerici de iudi.n.j.§. de adulteriis.com
munem dicit. Soarez vers.Episcopus.n.154.sed ante eum Ve
zinus Hispanus in suo Aerario communium opinionum.ver
bo Episcopus. Bonacoss.

episcopus cum incestuoso & adultero dispensat. Feli. in d.
ca.at si clerici.num.1.de iudi.communem dicit. Bonacoss.

episcopus non potest excommunicare laicum exemptum
si cum petit,non impartitur suum auxilium.D.m. Alcia. in c.
pernitiosam.de offi.ordina.communem dicit. Bonacoss.

piscopus audiens missam priuatè, cum est excommunica-
tus, non est irregularis.Præpo.in c.si quis Episcopus.11.q.3.
communem dicit. Bonacoss.

episcopus committens crimen læsæ maiestatis contra Prin
cipem,non debet degradari actualiter.Sed solum verbaliter.
Cur.iun.in cons.139.num.1.communem dicit.Soarez verbo

Episcopus nu. 155. Bonacoss.

Episcopus potest dispensare ante depositionem cum adultero, vt est cõis opi. de qua Soc. sen. in c. clerici. n. 12. de cleri. excõica. vel deposi. Episcopus tamen nõ potest absoluere ab atroci, & minori iniuria, nõ mõ à mediocri, vt est cõis opi. de qua idẽ Soc. in c. officij. n. 58. de snia excõmunica. Bonacoss.

episcopus potest absoluere pereutiẽtem clericum leuiter, si sibi hoc committatur, & in casu speciali, quando iniuria nõ est enormis absoluit, vt est cõis opi. de qua Soc. senior in ca. peruenit. de sententia excommunic. n. 1. & 2. Bonacoss.

episcopus in arduis, & delictis grauibus, & pœna graui imponenda non potest procedere absque consensu capituli, vt est communis opinio. Anto. Gabriellius in suo communium conclu. lib. 7. Conclu. 36. Bonacoss.

episcopus diœcesanus excommunicans exemptos in casibus, in quibus regulariter non potest cognoscere, vel excommunicat exemptum, qui ex priuilegio non poterat ab alio excommunicari, quàm à summo Pontifice, non tenet excommunicatio, vt est communis opinio. de qua Soc. senior in c. recipimus. nu. 80. de priuilegiis. Bonacoss.

EPISCOPVS.

Summaria.

Episcopum posse dispensare contra statuta synodalia: cùm & tollere possit. q. 1.

Legatum non posse statuere contra canones, sed dispensare. ead. q.

episcopum, etiam ex magna causa, necessitatis puta, vel vtilitatis, non posse dispensare contra concilium. Archidiaconi autem contrarium sentientis opinionem sustineri posse, vbi concilium vel permittit dispensare, vel non prohibet expressè. q. 2.

episcopum ex sententia Baldi, posse dispensare contra canones ex magna causa. ead. q.

episcopum non posse statuere in præiudicium aliorum inferiorum. q. 3.

episcopus an possit facere contra ius canonicum. q. 4.

episcoporum constitutiones iuri ciuili aduersantes, non obligare, ead. q.

QVAESTIO I.

QVAERO, An Episcopus possit dispensare contra statuta synodalia? Respon. Inn. in c. ad monasterium. n. 4. de stat. mona. tenet ꝙ sic. Eam sequitur Io. And. ibi, & in c. dilectus. de tempo. ord. ibi Cardi. Zabarel. Io. And. in reg. cui licet. & reg. qui tacet. de reg. iur. lib. 6. Cardi. d. c. ad monasterium. q. 5. Gemin. & Philip. Franc. c. licet tamen. de elect. lib. 6. Hanc opinionem dicit communem tenere Doctor. Fely. ca. at si clerici. §. de adulteriis. n. 6. de iudic. Philipp. Deci. ibi, n. 98. Ias. l. 1. §. fuit quæsitum. n. 9. ff. ad Trebel. Hanc quoque dicit communem Anto. de Rosel. in tract. de concil. in dubitatione, an in simplici beneficio, ꝙ habet ecclesiam parochialem annexam, episcopus possit in eo dispensare. nu. 20. Ratio, quia facilius est dispensare, quàm constitutionem tollere. Nam legatus non potest contra canones statuere, tamen dispensare potest, sed Episcopus potest tollere statutum suum, ergo multò magis dispensare. Hanc opinionem dicit communem Petr. Rauen. in compen. iur. cano. tit. de iudi. vers. sed solet dubitari. Lancelo. Cahanl. l. centurio. ff. de vulg.

Contrariam opinionem tenet Inno. sibi contrarius. d. c. dilectus. nu. 5. Archidia. d. c. licet canon. Zabarel. sibi contrarius cons. 130. nu. 4.

QVAESTIO II.

Quæro, An Episcopus ex magna causa necessitatis putavel vtilitatis possit dispensare contra concilium? Respon. Archi. in c. licet canon. de elect. lib. 6. tenet ꝙ sic. quem sequitur Hostien. c. cùm dilectus. de elect. Ita quoque tenet Abb. d. §. de adulter. nu. 9. d. c. cùm dilectus. c. fi. de fili. presby. Eandem opinionem tenet Lambert. in tract. iuris patro. 1. part. 2. lib. artic. 19. q. 7. prin. nu. 2, fol. 222. Bald. l. omnes populi. ff. de iustit. & iure. vbi dicit, Episcopum posse dispensare contra canones ex magna causa. Catellia. Cotta in memorabil. verb. episcopus. Rom. singul. 492. Fel. c. 1. 7. fallent. de constit. quam limitationem intelligit tamen Are. in d. §. de adulteriis. nu. 20. vbi de facili superior consuli non possit. Cõtrariam opinionem tenet Io. And. Anchara. in c. 1. de ætat. & qualitat. lib. 6. Et ibi Domi. de S. Gemi. vbi volunt episcopum etiam ex magna necessaria & vtili causa non posse dispensare cum patiente defectum ætatis in dignitatibus curaris propter concilium generale. Et contra Archid. esse communem Doct. opinionem firmat Domi. de S. Geminia. in d. c. licet canon. nu. 7. Eandem tenet Phil. Fran. d. c. 1. Io. Monachus c. cupientes. n. 124. de elect. lib. 6. Et eam communiter tenẽt omnes Doct. d. ca. cùm dilectus. de elect. Puto tñ vtramque opinionem & cõem, & Archidiaconi sustineri, quia cõis loquitur in casu, quo concilium generale prohibet episcopis, & punit ꝑ facientes, & liquet in c. cùm in cunctis. §. clerici. de elect. Archidia. aũt snia loquitur qñ cõcilium vel permittit dispensare, vel loquitur impersonaliter, nec vetãdo nec permittẽdo, nec imponẽdo aliquam pœnam.

QVAESTIO III.

Quæro, An episcopus possit statuere in præiudicium aliorum inferiorum? Respon. Abbas in c. vestra. de locat. tenet, ꝙ nõ. n. 2. quẽ sequuntur Doct. ibi cõiter secũdum Archidia. c. 1. de consecrat. ibi Card. de turre cremata. Cardi. Alex. c. à nobis. el 1. n. 3. de sent. exc. Io. de Im. c. cũ ecclesiarũ. n. 26. de ꝓti. Fab. §. sed qd principi. inst. de iur. na. Soc. cons. 272. n. 8. vol. 2.

QVAESTIO IIII.

Quæro. An episcopus possit facere contra ius canonicum? Respon. Hosti. c. fi. de of. Archid. tenet ꝙ sic. Eam sequitur ibi Io. Andr. Card. Ant. de Butr. Eandem opinionem tenet Abb. c. cùm dilectus. n. 10. de ꝓsue. vbi dicit ꝓstitutiones Episcoporum iuris canonico aduersantes nõ obligare, allegat Host. c. ex parte. de verb. sign. nõ enim canones ꝑ episcopos euelli aut minui possunt, qui debẽt ꝑ ipsos obseruari. Hãc opinionẽ tenet Alber. de Rosa. in j. par. stat. q. 6. Ias. l. omnes populi. 2. lect. n. 11. ff. de iust. & iur. Paul. Paris. cons. 27. n. 59. lib. 2. Barb. cõs. 21. vers. sed istis nõ obstãtib. vol. 3. Eam dicit esse cõem opin. Alex. l. 1. ff. quod quisque iur. & in cons. 106. nu. 2. vol. 2. Ang. §. ius ciuile. instit. de iur. natur. Michael Grassus.

episcopus, seu præsul. nisi magnis ciuitatib. non datur, frequenter placitum ait Alc. vir summę eruditionis, ac doctrinę in c. perniciosam nu. 2. de offic. ord. E. Suarez.

episcopus in delictis adulterio maioribus, non aliàs dispensat, quàm si expressim id illi concessum inueniatur, commune ait Fel. in c. at si clerici. §. de adulteriis. n. 1. de iudi. Idem.

episcopus læsæ maiestatis reus non reipsa, sed verborum tenus debet degradari, vt doctores loquuntur, cõmune testatur Curt. Iunior cons. clix. nu. 1. Idem.

episcopi familia fori prærogatiuis potitur. & si ecclesiæ familia illis nõ potiatur, cõe doctorũ axioma asseuerat Panor. in c. 2. nu. 6. de for. compe. Vilal. in sua collect. mihi vtrunque improbari posse q̃ meritissimò videt, sed hæc alibi. E. Suarez.

episcopatus quamuis patriam potestatem tollat non tollit sui hæredis iura, vt commune interpretum dogma affirmat Ant. Gomez. de testament. c. x. nu. 11. E. Suarez.

episcopatus est de iure diuino strictissimè sumpto, & ex Christi institutione, secundum communem, per Bursat. cons. 125. nu. 37. lib. 1. vbi num. 11. ꝙ episcopatus est ordo vt sacramentum, secundum canonist. & theologos, ex communi ibi relata.

episcopi an dicantur habere territorium in dominio principis secularis vbi habent episcopatum, vt possint facere citationes reales, hoc est per capturam personæ. vide tex. in c. 1. §. contrahentes. vbi gl. de foro compe. lib. 6. & in c. cum episcopi. de offic. ord. eod. lib. Put.

episcopus in omnibus inquisitori, & inquisitor episcopo potest vices suas demandare, secundum communem, per Bursat. cons. 24. nu. 32. lib. 1.

equo simpliciter & per auersionem empto, tum demum eius & sella &c. ornamenta empta quoque censentur, cùm aut equus ornatus emptori ostensus est, aut loci consuetudo id flagitat, commune inquit Ant. Gomez. de contract. c. 2. nu. 15. E. Suarez.

equus. equum meum ab aliquo abductum, & apud alium repertum, aũcte propria capere possum. Ias. in §. quadrupli. in 7. col. inst. de actio. Alex. in 3. vol. cons. 64. ibi & ꝙ tex. etiam si non constat à quo fuerit captus. Angel. in d. §. quadrupli. in 1. col. P. Andora.

Pro equo pascendo potest capi herba in quantum potest protendi brachium. c. fi. & ibi Andr. de Iser. in tit. de Pace ten. Cepo. in tit. de fuit. pascu. q. 4. Ludo. sing. 231. Idem.

Transportatus violenter ab equo non punitur. Fely. in c. Significasti. de homic.

Nec quando rumpi, frenum. Bal. in l. quemadmodum. §. Si Nauis. ad l. acqui.

Alias autem. Si non exclamauit tene. Flor. in l. si putator. ff. ad l. acqui. vide Ang. in §. impetu. insti. de l. acqui. vbi inuehit contra eos qui ponunt pueros paruos super equos robustos ad pm. Bal. in l. 1. §. 1. ff. si quadr. pauper. Idem.

Si equus armigeri occidatur in bello. an ciuitas tenea. vide s. in verbo Armiger. Idem.

Nunquid ille qui vendidit aliquem equum habentem defectum

fectum latentem. & dix. vendo morbosum strabonem claudum re. tenea. Vide spec. in ti. de emp. & vend. §. nunc Ang. & doct. in l. pacisci. ff. de Pac. vbi dicit quòd non obstantibus illis verbis. poterit emptor agere rehedibitoria. vel quanto minoris. de quo. per Barb. in 2. vol. con. 16. in fi. & con. lvj. in 3. col. & per Ias. in d. l. pacisci. Cor. in 3. vol. cons. 81. Panor. in c. iniustum. num. 3. de rerum permu. Alex. in l. si quis cum aliter. in vlt. col. de verb. obl.

Ang. in §. prætor. inst. de iure. naturali. & in §. in duplum. in 3. col. de act.

Vide tamen Alex. in 3. vol. cons. cviij. in 1. col. ibi accedunt & in 3. col. ibi item ibi vendens. Idem.

Adde ꝙ quando vendo tibi equum & moritur j̃. triduum præsummi. ꝙ morbus interior de quo decessit erat ante venditionem. & ideo emptor potest agere. ita dicit. Bal. in l. 1. C. de edil. act. idem vult Io. Andr. in add. ad Spec. in ti. de emp. & vend. in §. scieñ. dum loqui. de Boue morboso. & Alex. in 2. vol. cons. 148. Panor. in d. c. iniustum. Alex. in d. l. si quis cum aliter. in vlt. col. & remissiue. in l. si in rixa. ff. de sicca. Ang. in d. §. in duplum. in 3. col. de actio.

Et tunc est optima cautella. vt emptor faciat exuiscerari equum. & si reperia. habere cor putridum vel pulmonem. ille morbus præsumetur antiquus. & hanc cautelam traddunt doct. in d. l. pacisci. de quo habet. per Bal. in l. 2. q. j. C. de rescin. vend. Ang. & Alex. in l. si quis cum aliter ad fi. ff. de verb. obl. & in l. scieñ. in fi. eo. tit. & per Iasonem. in l. lecta. in 17. col. ff. si cer. pe.

Vide etiam in ma. signo. cons. liij. & Balb. in 3. parte. cons. 388. Idem.

Nota tamen, quòd si equus moriatur in itinere præsummi. mortuus ex itinere. ita no. Bal. per illum tex. in l. si pecuniã. §. sed si accepit. ibi, nisi forte perfectio. ff. de cond. cã da. Quod intelligit ibi Alex. quando nòn est naturaliter mortuus. sed apparet quòd ex aliqua violentia seu casu occurrente in itine re periit. ita dicit. intelligendum illum tex. Idem.

Subiungo, ꝙ si venditor sciebat morbum equi. emptor autem supine ignorauit. vt quia erat defectus. qui ad oculum videri poterat. Tunc venditor non tene. ita dicit. Bal. in d. l. 1. C. de edil. act. & est de mẽte gl. in d. l. pacisci. dum dicit. iuste. Non obt. ꝙ dolus præponde. culpe. l. item si obstetrix. ff. ad leg. aquil. quia Respondet Bal. vbi s. quòd venditor hoc casu non fuit in dolo. quia non debebat præsumere emptorem esse fatuum. Ang. in §. prætor. insti. de iur. na. Idem.

Equo vendito. an intelligan. vendita Sella frenum & similia? Vide Alex. in l. si vt certo. §. vsque adeo. ff. comod. Bar. & Alex. in l. eum qui. §. non solum. ff. de fur. Alex. in l. de quibus in vlt. col. ff. de ll. & in l. funes. ff. de actio. emp. in quib' loc. dicũt ꝙ sic. Addo Ias. in §. actionum. in 11. col. inst. de actio. vbi plus dicit. ꝙ si venditor ostenderit equum bene ornatum. tene. illa ornamenta tradere. & ꝙ omnia ornamenta quæ erant per duos dies ante. causa vendendi debentur emptori. all. l. ediles la 2. §. vendendi. ff. de edil. edic. & idem vult ipse Ias. in d. l. de quibus. in 24. col. vide etiam decium in ca. præterea. in 6. col. de off. deleg. Ang. in §. in duplum. in 3. col. insti. de action. Bal. in d. l. ediles §. si iumenta.

Et in loc. sitis. dicit. Ias. ꝙ vendito equo potest famulus aliquid accipere pro capistro. vide ibi per eum. Idem.

An autem vendita equa intelliga. vẽditus pull'. vide doct. in loc. præall. & Ias. remissiue. in l. si extraneus in fi. ff. de cond. ob causam Bal. in l. si vt certo. §. vsque adeo. ff. como.

Quid si equus venal' datur ad experieñ. & moria. vide text. in l. si is qui. ff. comod. & in l. apud labeonem. ff. de præscript. ver.

Et in d. l. si is. §. si quem dicit. Bal. quòd res data ad experieñ. potest locari. Idem.

Sed quid si res datur venden. estimata. ad quem pertinet periculum. Ias. in d. §. actionum. in 15. col. post Bar. ibi allegatum. notabiliter. distinguit vide eum. Idem.

Equo donato non est in ore respiciendum. gl. in clem. 2. in ver. gratiose. de censibus. Bal. in l. ad res. ff. de ædil. edic. Idem.

De quo currente ad brauium. vide s. in ver. brauium.

De equo dimisso in pascuis. re. vide Bar. in l. si negotia in fi. ff. de neg. ge. & Bal. in l. 3. in fi. C. de epi. aud. Cor. in 3. vol. con. 28. Alex. in l. 3. §. nerua filius de acquir. poss. Idem.

Equus calcitrosus dicitur vitiosus. l. bouem in prin. ff. de edil. edic. vbi dicit. gl. ꝙ pro eo non ag. redibitoria. sed quanto minoris. de quo. habetur. in l. ob quæ vitia. §. animi. ff. eod. titul. idem.

Equus autem retrogradus potest redhiberi. Bal. in l. j. C. de edil. actio.

Secus in castrato. Bal. in d. l. 1. Idem.

Equus curatus per manescalchum potest retineri pro mercede & sumptibus ei fact. Bal. in l. fi. C. comod. faciunt quæ dixi in ver. Sutor. Idem.

Libellum in redibitoria. vide j̃. in verbo Redibitoria.

Libellum in actione quanti minoris. vide. j̃. in ver. estimatio quanti minoris.

Si videro equum alienum sudantem in stabulo, & extraham, & incapistretur, teneor. Pet. Gerard. sing. 9. allegat Ang. in l. eleganter. §. idem labeo. ff. de dolo.

Commodatarius equi nõ tenetur, si equus fuit ab alio percussus sine sui culpa l. fi. & ibi Bald. ff. ad leg. Aquil. P. Andora.

PRO. Error ĩ corpore vitiat actũ. ĩ l. 4. ff. de leg. j. & l. quoties. de hære. inst. ff. & l. ĩ vẽditionib'. de ꝓtrah. emp. ff. Bellon.

PRO. Error impedit consensum. l. si per errorem. ff. de iurisdict. om. iud. l. 2. ff. de iudi. Idem.

PRO. Error contrahentium vitiat actum, qui geritur. l. in omnibus. ff. de actio. & oblig. Idem.

PRO. Error in syllaba nõ nocet l. q̃ habebat. ff. de man. test.

PRO. Error regionis non nocet, si de corpore constat. l. patronus. §. liberis. ff. de leg. 3. Idem.

PRO. Error in proprio facto non toleratur. in leg. quanquam. ff. ad Velleian. cum similibus.

OBIEC. Contrà de l. sed etsi me putem. ff. de condictio indebi. & l. inter socerum. §. 1. de pact. dotalibus.

SOL. Error in facto proprio, tolerabilis est in damno euitando, vt in contrariis: secus in lucro captando, vt hic. Idem.

PRO. Erronea subscriptio non nocet l. Titius. ff. de rescin. vend. l. Caius ff. de pig. actio. Idem.

error in snia, siue expressus fit, siue deprehẽdatur ex actis, vtroque casu snia iudicis sit nulla: esse volũt Iac. de Raue. Petr. Cyn. in l. ex diuerso. §. fi. ff. so. mat. mouent hac ratione, ꝙ snia semper ad acta referatur, & sic, si error sit in actis, pariter & in snia expressus cẽseatur: allegãt tex. in c. cum ad sedem, de restitu. spolia. & in l. 2. C. de sent. que sine certa quãtitate profe. gl. & Docto. in l. si qs ibi. ꝑ eos exhibẽdum. ff. de except. re. iudi. & alia de quibus ibi per eos, & inter cetera referunt Rotã hãc opi. sequi decis. 405. & dicũt incipere, dubitatur vtrũ auditor, quã tñ in lib. meo etiã diligẽter singulis sic (vt aiunt) incipientibus visis nõ inueni, reperio tñ gl. l. vnic. C. de error. calcu. quæ ſm vnum intellectum firmat contrarium, s. qd̃ nisi error sit ĩ snia expressus, valeat. quã sequũtur Ang. & Sali. Alex. verò ab Im. sequitur distinctionem Bart. ibi dicẽtis, aut ĩ snia est expressus error, & tũc snia est ipso iure nulla. l. 2. C. qñ pro uo. nõ est necess. l. j. ff. quæ sent. sine appellatione resc. Aut nõ est expressus error in snia, sed apparet ex actis, & tunc subdistinguit: aut snia est lata ꝑ relationem ad illa acta, in quib. est error, & videtur expressus in snia. d. l. 2. C. de sen. quæ sine cer. quant. profe. & l. ait prætor. §. 1. ff. de re iud. aut est lata simpliciter & eo casu dicit aduertẽdum, quia quædam sunt acta, ad quæ snia necessariò refertur vt libellus. l. vt fundus. ff. cõi diui. similiter snia lata in causa appellationis, quæ de necessitate ad primam sniam refertur, quam Iudex approbat, vel improbat. l. eos qui, de appellationib. & tali casu si in libello, vel in 1. snia est expressus error, snia secũda simpliciter lata videretur erronea, & errorẽ cõtineret. & meritò esset nulla d. l. 1. ff. quæ sniæ sine appellatio. rescin. & isto casu posset esse vera opinio Iacobi de Rauena. Si verò error appareret in aliis actis. tũc nõ redditur snia nulla, & sic intelligitur opinio Gl. in d. l. vnica. C. de error. cal. & d. l. 1. C. quæ sniæ sine appellation. rescin. & l. præses. ff. de re iudic. Opinionem tñ illam, quod nisi sit expressus error in snia non est nulla, approbat idem Ale. in d. l. j. C. de erro. cal. ꝑ qua allegat tex. ĩ d. l. ex diuerso. §. fi. ff. so. mat. & l. posthumus. §. si quis ex iis. ff. de inof. testa. & l. si expressim. à cõtrario, ff. de appella. Bart. & Ang. in d. l. j. in pr. ff. quæ sent. si. appell. rescin. Bar. & Imol. in d. l. ex diuerso. But. in c. ab excõmunicato. de sententia excommunicatio, in 6. & quæ ipse Alex. latè dixit in l. cum prolatis. ff. de re iud. ex quibus omnibus videtur communior. F. Turza.

error iuris excusat à fructibus, Est communis opinio secundum Curt. in cons. 28. in causa vertente inter nobiles de Rodolphis. vol. 1. M. Chærian.

PRO. Error in noĩe nõ vitiat, si de corpore ꝑstat. l. si in noĩe. C. de testa. §. si quis in nomine. institu. de legat. l. si in nomine. ff. de verb. obl. l. in venditionibus. ff. de contrah. emptio.

OBIEC. Contra de l. si quis in fundi. ff. de leg. j. & l. quoties. ff. de hæred. insti. vbi error circa rerum vocabula vitiat.

SOL. Hic ĩ errore noĩs ꝓprij. ibi in errore nõis appellatiui.

OBIEC. Contra istud oppono, de l. fi. C. de hær. insti. vbi error in proprio nomine vitiat institutionem.

SOL. Hic in errore nominis alieni, ibi in errore proprio testatoris sui nominis. Bellon.

Error in substantia, exercitio, vel vsu iurisdictionis vitiat processum.l.si per errorem.ff.de iurisdict.omn.iudic.gloss.ordinaria in l.1.ff.de iudic.Innoc.in 4.colum. Hostiens. & Ioan. Andr.in capit. prudentiam. extrà de offic.delegat. Et ideo secundum prefatos doctores si sint duo iudices delegati, qui habent exercitium iurisdic. simul, non quilibet insolidum, nisi aliter in commissione sit expressum.d.c. prudentiam. & ff.de re iudic. l. duo ex tribus. & si per errorem partes litigent coram altero ex eis, non valet processus: quia erratum est in exercitio iurisdictionis, licet Angelus in d.l. si per errorem. tenuerit contrarium. Idem si plures ex forma statuti vel consuetudinis legitimè sint deputati consules seu iudices in causis mercatorum, vel appellationum, secundùm Bald. quem sequitur d.Ambro.in l.1. ff.de offic. procon. Poterit tamen secundum eum maior pars eorum vno non vocato pronunciare. In dubio autem quando litigatur coram iudice incompetente, præsumitur error.l. verius.ff.de proba. secundum Spec.in tit.de compe.iudi.adi.§.1.vers.sed nunquid, nisi litiganti esset nota iurisdictio ex vicinitate vel fama in eo loco, ex quibus præsumitur scientia, vt per gl.in l.si tutor petitus.C. de peric. tu.Bart. in l. si cui.in §. iisdem.ff. de accus.gloss.in capit. 1. extra de postul. prælat. facit capit. fin. extrà qui ma. accus. pos. Balb.decis.113.

Error. Licet in dubio litigans coram non suo iudice præsumatur errare, secundum Spec. in titul.de compet.iud.adi.§.1.versic.sed nunquid: hoc potest limitari, nisi ipsi litiganti esset nota iurisdictio ipsius iudicis, per glo.in l. si tutor petitus. C.de peri.tu.& in l. de tutel.C.de in integ.resti.mi. Balb.decis.162.

Error. Si ordinarius procedat vt delegatus, vel econtra per errorem, & partes pariter errent, credendo eum delegatum, cum sit ordinarius, vel econtra, processus est nullus, secundum Angel. in l. si per errorem. ff. de iurisdi. omn. iudic. quod videtur sequi Bald.in l.falsus. C. de fur. in l. eum qui.ff. eo.Mouetur Ang.per l.si seruum.§.si quis iudex.ff.de arbit. Si autem ipse iudex tantùm erraret, quia procedit vt delegatus, cum sit ordinarius, tunc valet processus.& hoc casu loquitur Innoc.in cap.cum ex officij. extrà de præscrip.& Bal. in l.1.C. de furt.quod sequuntur Felin.in dicto capit.cum ex officij.& do.Cato in d l.eum qui. Balb.decis.106.

Acta facta coram iudice incompetente per Errorem partium credentium eum esse competentem, possunt, postquam partes sciuerint eum incompetentem, ratificari: & valebunt retro gesta, secundùm gl.quæ reputatur singularis & communiter approbata in l.si de crimi.agi.opor.Bal.in l.vbi conuenerit.ff.de iuris.om.iudi.bene facit.l.2.C.commu.vtri.iud.quod ad limitationem eorum, quæ habentur in l. si per errorem.ff. de iurisd.omn.iud.& in l.2.§.1.ff. de iudi. quod in clerico qui litigasset coram iudice temporali, non procederet per cap.at si clerici.extrà, de iudi.& ca.si diligenti.extrà, de foro compe. Balb.decis.85.

error in calculis, atque aliis rebus generaliter eo ipso interuenisse præsumitur, ꝙ veritas in contrarium ostenditur, vt frequens doctorum placitum renuncio ex gl.& doct.in l.de ætate.§.vlt.ff.de interrogat.actio.Alex.cons.lxix.nu.3.li.3.&cōs.cxlv.nu.7.lib.6.Ias.per textum illum post alios interpretes.in l.si post diuisionem.num.3.C.de iur.& facti ignorant.Luc.de Pen.in l.3.C.de Castrens.pecul. E.Suarez.

error computationum allegari semper potest, atque emendari perpetuò debet, & si rationes sæpe sæpius initæ proponantur, vt probat textus expressus in l. vna, ibi, veritati non afferre præiudicium, & ibi, sæpe computatis.C.de error.calc. & est receptissima sententia ex Bar. Angel. Paul. Ias. & Deci. num.2.ad illam l.ex gloss.in l.2.C.de iure fisc. lib.10. Alexan. cons.135.num.7.lib.6.Soc.cons.xcij.num.8.lib.4.Paris. cons. vltim. num.6.& num.27. libr. 1. Est autem in promptu ratio. quippè quia errantis nulla est voluntas. vt in reg. nihil consensui, atque inibi Dec.& alij.& in l. si per errorem. vbi Alex. in princ.Ias. ff. de iurisdict.om.iud.Luc.de Penna in l.3.C. de castrens.pecul lib.12. E.Suarez.

errore soluti repetitionem non impedit antidoralis, vt doctores fantur, vel remunerandi obligatio. vt commune aiunt Ias.in l.ex hoc iure.num.74.ff.de iustit.& iur.& in l.1.numer. 12.ff.de condict.indeb.Dec.in cap.ad nostram de probation. insignis Pinelus in l.1.part.3.C.de bon.maternis. Etsi contrarium perperam moliantur Fortun.in l.1.§. ius naturale. num. 65.cum sequentib.ff.de iustit.& iure.Zas. lib.1.respons. ca.3. num.22.Did.à Couarru.in cap.cum in officiis.num.10.de testam.cuius argumentis alibi diligenter satisfacim'. E.Suarez.

error In principio, inducit errorem in processu. Et ideo dicimus quòd à primordio tituli posterior formatur euentus. l.vnica.C.de impo.lucra.descript.libro 10. & ita dicit.Angel. in l qui rem propriam.C.loc. Nisi hoc fieret ex certa scientia, ita Bal.in l.si functiones.C.de donat. P.Andora.

error præsum.quando quis fac.quod facere non debet, nisi appareat de certa scientia.Bal.in prima parte.consil.82. Alex, in 5.vol.cons.clxiiij. Idem.

An in facto proprio.vel alieno admitta.& tolleretur error. vide ĭ.in ver.Ignorantia §.13.& seq. Idem.

error proba.proban.rem aliter se habere. l. sed & si me putem cum ibi no. ff. de cond. indeb. Bal. in quarta parte. cons. 269.&in prima.parte.cons.99.Paul.de Castr.in secundo.vol. cons.80.Alexand.in primo.vol.cons.cij.& in tertio.vol.cons. 69.& in quinto. volum. cons.168. Bened. de perux.in cons. 10.in 2.& 5.colum.Bar.in l.non fate.in pen.colum.vers.Si vero in facto proprio.ff.de confe.Iason. in §. si quis agens.instit. de action. vbi dicit. quòd vbi tracta. de damno vitand. in facto proprio tollera.ignorantia. idem vult Alexand.in quinto volum. cons. clxiiij. ad pm. addo. Calde. in titulo de confe. cons.1.alias cons.149. Idem.

error notarij. qualiter probe. & corrigatur? vide Alexand. in secundo.volum.cons.cv.& Fely.in capitul. ex literis.extra, de fi.instr. Idem.

error notarij proba.ex præcedentibus & sequentibus. Bar. in l. errore C. de testa. habetur. in l. si librarius. ff. de reg. iur. Idem.

errorem proprium quis caute corrigere debet. Fely. in ca. qualiter & quando el 1.in 3.colum. extra de accus.in simili. Barb.in primo.volum.cons. primo.in 29. colum. & cons.10. in 2. colum. & in secundo volum. consil. xxvij. colum. 12. Idem.

errans in iure censetur in lata culpa.l.late culpe.ff.de verborum.significat.lege imperitia. ff. de regulis iuris. lege prima. §.hæc actio.ff.si mes.fal.mo.dix.

Et ideo videtur male loqui.Bal.in ca.1.§. iudices.in titu.de pace iurament. fir. in lib.feu.vbi dicit.quòd in doctore error inis. est dolus saltem præsumptus nam hoc. non est verum quia solum cense.in lata culpa. Idem.

error iuris nihil offic. consuetudini.licet officiat simplici præscrip.ita dicit.Bal.in l.rem non nouam.in gloss. super ver. tact.C.de iud.all.l.3.in fi.ff.de sup.leg. Idem.

Nunquid autem error iuris vel facti noceat vsucapere volenti? vide Angel. in l. venditioni. C. de vsucap. pro empt. Idem.

errans non consentit l. si per errorem. ff. de iurisd. om.iud. l. cum testiñ. C. de iu. & fac. igno. faciunt no. per Alex. in 5. vol.cons.9.in 3.col.vers.aut dictus iulius.

Limita quando error. est in causa proxima.Secus si remota.ita Iaso.in §. item si quis.el primo.in duodecima col. instit. de actio. all. Bal. in l. vnica. in vigesima colum.C. de confes. Alex.in d.l.si per errorem.in 1.limita.

Alias limitationes.vide per Alexand.in d.l.si per errorem. Idem.

error nominis proprij vel appellatiui an noceat? vide Iasonem. in l. si in nomine. C. de testa. Et regulariter.dicit. quòd non. si de corpore constet vt ibi. & l. in venditionibus. ff. de contrahend.emptione.l.his verb.§.final.ff.de hæred.institu.l. demonstratio. falsa. in principio. ff. de conditionib. & demonst.Rota in No.concl.133.

Vide ibi limita.per doct.maximè Iasonem. qui notabiliter loqui. Idem.

error calculi.an possit post sententiam.in causa appellationis allegari.vide.Paulus de Castr. in secundo.volumine.consilio trigesimosexto. Ana. consilio sexto. habetur in l. vnica. C.de erro.cal.Lud.Rom.cons.346.in 2.colum.& seq. Idem.

error calculi non potest vltra triginta annos allegari.l.calculi.ff.de admi.re.ad ciui.perti.

Merchatores possunt sepius pete.calculationem.d.l.vnica. & ibi Ias.

Quid si cum calculo interuenit quitatio.an iter.peti possit quòd calculetur.vide Iasonem.in d.l.vnica.

Quid si quis in iud. negauit calculum.an possit postea allegare errorem calculi vide not.Paul.in d.cons.36.quod all.Ias. in d.l.vnica.licet alio numero.

error communis fac.ius.l.Barbarius phs.ff.de offic. præto.

Limita in beneficialibus & spiritualibus.in quibus ille tex. non approba.per theologos secundùm.Phi.in c.1.de reg.iur. in 6.in 2.col. P.Andora.

Error facti alieni excusat ab omni culpa. communis est opi.Gabriel.cons.172.nu.28. Bonacoss.

error calculi post transactionem vel sententiam super ratione vel calculo allegari non potest.Corn.cons.62.lib.4.Et an & quando possit: vide Paris.cons.89.lib.1. Put.

error semper & perpetuò est emendandus, secundum communem per Bursat.cons.68.nu.44.lib.1.

error est in sententia dum ad acta erronea se refert, secundum communem per Bursat.cons.74.nu.83.lib.1.

PRO. Errantibus, & non fallentibus subuenitur, l.si is qui.C.si minor se ma.dixer. Bellon.

PRO. Erubescimus sine lege loqui. in l.illam. C. de colla.& in §.consideremus.in auth.de trien.& semis.coll.3.

OBIEC. Contrà, in legibus arguitur à contrario sensu. in l.eum qui.ff.de don. cum similibus. argumentum autem à contrario sensu tacitè, & per quandam coniecturam ex lege sumitur.l.apud antiquos.C.de furt.& sic non ex lege expressa.

SOL. Dic quòd contrarius legis sensus est, pro lege, in l. qui testamento.in §.mulier.ff.de testam.vbi gl. & apertissimè sensus legis à contrario colligitur. in l. si quis locuples, ff. de manu.testamen. Bellon.Tol.

Et, copula, eius naturæ est, vt inter diuersa ponatur regulariter loquendo. Ita voluit gl. ad hoc allegata in rub.ff. de iur. & facti ignor. Sic quoque voluit glos. in verb.nescit, relata ad tex.in l.fi.C.per quas person.nob.acq. Quam inquit communiter receptam Soci. Iun. in cons. 38. num. 1, volum.4. & in cons. clxxxj. de duobus.nume.31.2.volum.maximè vero in cons.lxviij.incip.tam plura per me edita consilia.nume.15.in fin.& seq. volumine primo. Vbi etiam respondit ad quædam in Contrarium cauillosè allegata, vt latè ibi per eum, & ad quæ etiam hic in d.cons.36.se remittit. E.Muscul.

PRO. Etiam, dictio est implicatiua.tot.ti.C.etiam per pro cur.in integ.restituend. Bellon.

PRO. Etiam si pedem in fossa haberem, adhuc discere vellem.l.apud Iuli.ff.de fid.liber. Idem.

PRO. Etsi nihil facilè mutandum est ex solennibus, tamen vbi æquitas exposcit, subueniendum est l.diuus, ff.de restitu.in integrum. Bellon.

PRO. Euagationis & dissolutionis occasio euitanda est. cap.quia in tantum.extra de præbend.ca.cum singula.de præben.in 6. Bellon.

PRO. Euanescit instrumentum, si exinanitur debitum.lege si conductionis.C.locat. Bellon.

PRO. Euenientes fortunę contrarios sæpius euentus operantur.in §. quia verò hactenus. in authent.de nupt.col.3. Bellonus.

PRO. Euentus considerandus est, in l.aut facta.ff.de pœnis. §. quia verò hactenus. in authentic. de nupt. coll. iiij. Bellon.

PRO. Euentus non spectatur, cuius effectus nullus sequitur.l.fi.C.qui admitti.leg.ad probationem.C.de prob. capitulo.cum contingat.extrà de offic.deleg.

OBIEC. Contrà de l.quibus diebus.§. 2.ff.de condi.& demonstrat.

SOL. Ibi propter conditionem, quæ in forma specificata est, adimplenda.l.Mæuius.ff.eodem titulo. Bellon.

PRO. Euidentia parati sceleris non indiget clamore accusatoris.in capitu.euidentia.extra de accus. Idem.

euidens dicitur quod etiam ex coniecturis apparet.Iaso.in l. prætor ait. in 1.col. ff. de oper.no.nun.Barb.in 4.vol.cons. 78.in 4.col.

Non tamen dicitur euidenter expressum. illud quod elicitur ex coniecturis.ita not.Ias.post Aret. in l.qui plures in fi.ff. de vul.& pup. P.Andora.

euicta re per sententiam, licet emptor de euictione contra venditorem nō queat agere, nisi eidem debito tempore nempe ante conclusionem vtriusque instantię, vt veniret ad se defendendum denunciauerit, gloss. in capitulo si venditori, de empt.& vendit. l.emptor.fundi, C.de euictio. id tamen fallit inter alia, si emptor & venditor in eodem iudicio simul ab eo qui rem euicerat, conuenti fuissent: tunc enim emptor etiam si non denunciauerit venditori de euictione, rectè eum conuenire potest, iuxt.gl. sing.& in leg.si dictum, §. si præsente, in verbo, possit. ff. de euictionib. quam sequitur Bal. in l.fin. C. de sent.& interlocut. omnium iudic.& cum ea Doctores communiter transire affirmat Benedictus Capra reg.lxxxvij. nu.228.plura de hac re vide infra Venditio.

euicta re per sententiam arbitri emptor contra venditorem de euictione non rectè agit, l.si dictum, §. si compromisero.ff. de euict. nisi compromissum eius voluntate aut ex necessitate fieret, puta ex forma statuti vel alio iure, ad hoc fuisset coactus emptor. quia cessante ratione d.§.si compromisero emptor perdens causam coram arbitro necessariò agitatā rectè agit contra venditorem, de euictione, vt voluit D.Petr', & D.Floria.& Imol.in c.fi.de empt.& venditione, iuxta not. in l.si fideiussor, §.si necessariò.ff.qui satisd.cogantur.l.fi.C.de iudic.ca.ab arbitris, de offic.dele.lib.6.& idem volunt Bart.& Bald.in d.§.si compromisero, & ita communiter teneri refert Benedictus Capra reg.octuagesimaseptima.numero 244.

euicta re per sententiam à iudice non suo, sed per prorogationem effecto latam, venditor similiter emptori de euictione non tenetur, iuxta glo.& Bartolum in l.si dictum.§.si compromisero, ff.de euictionib. in verbis nulla necessitate cogente. cum quib. Doctores communiter transire refert Benedictus Capra, regula octuagesimaseptima.numero 146.

euictio licet regulariter in re aliena legata, tradita & euicta contra heredem locum non habeat. gl. & Bart.in l.si domus, §.de euictione, & lege qui concubinam, §.si heres, ff.de lega.1. Cyn.Bartolum.& Bald.in l.cùm alienam.C.de legat.Anchar. & Imola in capitulo filius.de testam.id tamen fallit, nisi leganter res alienæ in genere ex natura seu qualitate ipsius rei, l. qui concubinam, §. si hæres. ff. de legat. 3.& ibidem gloss. & Bartolus, quia tunc hæc res legantis si à euinceretur, tenebitur hæres de euictione, quia obligatus in genere tenetur facere rem accipientis, l. si à substituto. §. hæres, ff. de legat. primo. l. ex empto. ff. de act. empti, quod verum esse & communiter teneri refert Benedictus Capra reg. cvij. numero tertio, vt autem legatarius de euictione agere possit contra hæredem, in casibus quibus ei id permittitur, necesse est, vt ei denunciet litem motam ante litem à se contestatam, quia non tam de damno vitando, quàm lucro captando tractatur secundum gloss. in l. rem, §. final. ff. de euicti.& gloss. iunct. text. l. si concubinam. §. si hæres.ff.de leg.tertio.& ibidem Dyn.& Bartolum. Cyn.in l.emptor. C.de euicti.quod communiter teneri refert, dicta regula 87.nu.25.idem Capra.

euictio locum habet quando hæreditas diuiditur per testatorem, si vni ex cohæredibus euincatur pars sua: secus in prælegato, secundum communem per Bursat.cons.6.numer.19. libr. 1.vel quando diuiditur hæreditas per institutos, cum euictio competit, iuxta communem ibi relatam: quam latius declara vt per eum ibi.

euictio locum habet in donatione, propter merita, secundum communem per Bursat.cons.31.nu.5.lib.1.

euictio. In libello ex actione ex empto.de euictione. Oportet. Narrare. contractum emptionis. & litem. fuisse motam. Et qualiter tandem res fuit euicta sententialiter. licet vsque ad finem. per te ac tuos idoneos aduocatos & procuratores in causa insteteris. & eam pro posse deffenderis. & propterea tua interest rem non fuisse euictam in xx. Quare petis dictum venditorem. ad dicta xx. tibi soluen. condem. vel in eo quod probabitur tua interesse. ista forma coll̃r ex dict.Bar.in l.qui concubinam.§.si hæres.de leg.3.& in l.Aristo.§.1.& ibi doct. ff. de donat. vbi Barto. tam in theorica quam in praticha.

Et hoc si de euictione expresse cautam non sit. Si autem expresse cautũ sit. quid debeat restitui simplum vel duplum euictionis nomine.in libello debes sic concludere.

Quare.peto dictum venditorem condemnari me ad dictam duplam euictionis nomine quam promisat. P.Andora.

Quomodo aut forme. libellus. quando venditor non deffendit sed emptor. & fec. sumptus. quomodo age. pro sumptibus? Dic quòd est aduerteñ. Aut enim in instrumento venditionis fuit expresse cautum de sumptibus refficieñ. etiam in dicto casu. & tunc directe peti possunt hoc modo. Dico quòd emi à titio talem librum pro 10. duc. quos sibi solui & librum tradidit.& inter cætera promisit mihi si molestarer expensas reficere. & quòd fuit me mota lis. & exposui. duc. quinque.quare rem.Si autem non fiunt cautum de expeñ.petam interesse ex quo.venditor non defendit. ita habentur.ex dictis.Bar.in l.venditores.ff.de verbo.oblig.& ponit Ang. Aret.in §.actionum.inst.de actio.

Et quòd emptor possit recuperare à venditore sumptus quos fec. in lite. & etiam damna & interesse eo casu quo res non fuit euicta. vult Bal. in l si plus. §. mota lite. ff. de euict. fac. etiam quia venditor non solum tene. de euictione. sed etiam deffendere. vt proba. in dicto §. mota lite. & in l. 1. C.de pericu.& como.rei vend.& in l.si parentibus & in l.empti.C.de euict.& ple. per Cy. in l.qui absentem. ff.de procur. Alex.in l.venditores.de verb.obl.

Et eo ipso, quòd fuit vend. requisitus vt liti assistentur re. fuit constitutus in mora. per ea quę habentur. in l. qui Rome. §. cohæredes. ff. de verb. ob. & in l. fideiussor. in prin. ff. de fideiuſ. ergo tene. ad penam & omne damnum & interesse. per id quod habetur in casu valde not. in l. Iutius. ff. de act. emp. & istud tenent Pet. de anch. & Imo. in c. fi. ad fi. extra de empt. & vend. vbi concludunt ꝙ licet non possit agi. ex clausula. de euict. ex quo res non fuit euicta. Tamen potest agi ex clausula ob rem non defensam. max. stante clausula. rato manente Pacto. l. qui fidem. ff. de transact. de qua. q. habetur. in l. 1. C. de euic. per Bar. in d. l. venditores. & in d. l. qui absentem. per Ana. & Bolog. in cons. 31. Panor. in d. c. fi. in fi.

Non tamen tene. in se litem assume. sed solum asistere & exhibere instrā & testes. Alex. in d. l. venditores. de verb. obl.

Causa euictionis pendente non tene. venditor ad sumptus litis Bal. in l. cum testamento. C. de testa. manu. Idem.

Nota ꝙ statur dicto emptoris super præmissā. eorum quę habentur in Auth. Nouo iure. C. de iud. & l. si quando C. vnde vi. & per Imo. in ca. fi. quod met. causa.

Et quòd talē præmissio de stan. dicto emptoris rem valeat. tenet Dy. in l. fi. ff. de prætor. stip. & Io. And. in add. Spec. in tit. de proba. §. videñ restat ver. Sed quid rem. vbi refert ita tene. Alber. pap. in l. 2. ff. de in litem iurā per illam l. & per id quod habetur in l. 3. §. fi. ff. de eo quod cer. lo. & vult Bal. in l. si qs in conscriben. C. de episcopis & cler. & in tit. de pa. iur. fir. §. item sacram. & in l. 1. C. de re. cred. moder. post Ang. in l. inter stip. §. 1. ff. de verb. oblig. Ang. in l. ab exeq. ff. de app. pro quo fac. quod vult Inno. in ca. Sane & in cap. veniens, de renun. de eo qui commisit se gratie & misericordie alicuius. Addo Ana. in d. cons. 31. & Alex. in 2. vol. cons. 67. & quæ dixi in ver. pactū. §. 44. & Crotus. in l. nemo pōt. ī 23. col. de leg. j. P. Andora.

Tale tamen pactum non transit ad hæredem. vt vult Iaso. in l. fi. in fi. ff. ne quis eum. Idem.

Ex sententia arbitri compromissarij non committ. stip. de euictiōe. l. si dictum. §. si compromiso. ff. de euic. Ang. in §. j. in 3. col. insti. de act. & in §. actionum. col. 12.

Amplia quando emptor detulit iuramentum Cremñ. sing. 114. fac. quod dixi in ver. iur. opera. §. 84. vers. 6. si iur.

Limita nisi emptor coactus à sta. sic disponente compromitte. vt si sta. dicit quòd causæ compromittantur. tunc. n. benè cōitti stip. secundùm. doct. in d. §. si compromiso. & vult Bal. in l. 1. C. de pericu. & como. rei vendi. Panorm. in 2. parte. cons. 72. in fi.

Sublimita quando apparet in act. quòd partes astricte vigor sta. compromisunt. alias secus secundùm Sal. notabiliter in l. fin. C. de iud. quod not. in praticha. de quo. dixi latius. in ver. appel. §. 2. vers. limitat tamen sal. & in trac. sta. sub Rub. cause inter affines. q.

Adde etiam quòd requi. quòd in ellect. arbitror. cite. venditor. ita Are. in l. ex duobus. in 11. col. ff. de duo. reis all. Bal. in d. l. 1. C. de peric. & como. rei vend.

Item limita. nisi emptor velit oñde. venditorem non habere bonum ius in re, quia poterit agere ad simplum. Are. vbi s. all. Bal. in l. libera. C. de senten. tamen dicit. quòd multum repugnat textui in d. §. si compromiso. sed ipse Are. in l. fin. C. de in inte. rest. mi. seq. indistincte op. Bal.

Limita quoq; nisi cōpromissum fuerit in venditorem. Ludo. Ro. sing. 462. Fran. cremñ. sing. 30.

Item limita quando emptor.

Limita etiam d. §. Si compromiso. Nisi dica. quoquo modo res euinca. quia tunc debe. euictio. per no. per glo. in l. cum pena. ff. de arb. & per Bal. & Alex. in l. si domus §. de euic. ff. de leg. 1. Addo Alex. in 3. vol. cons. 4. Barb. in 1. vol. cons. 39. in 8. & 9. col. & in 2. vol. cons. 23. in 1. col. faciunt no. per Fely. in c. lator. de homic. vbi aliquid ponit de dictione quouis modo & quoquo modo. de quo ēt dixi. in dictionario. in verbo qūcūque faciunt etiam que dixi. in verbo Pregnans. & ita etiam vult Alexan. in l. excep. ff. de fideiuſ. Cepo. cau. 97. Ang. in §. fi. insti. de emp. & vend. & in §. actionum. in 12. col. de actio.

Ante euictionem ius non competit emptori. Alex. in 5. vol. cons. cvj. in prin. P. Andora.

De euictione agi non potest. nisi sit facta exeq. Alexan. in 3. vol. cons. 4. præal. fac. tex. & ibi Iason. in 1. col. in l. 1. ff. de re. permu. Idem.

Fideiu. autem soluen. potest age. Ang. in §. si quid autem. in sti. de fideiuſ.

Nec dicitur res euicta si per hypothecariam auoca. sonz. in 2. parte. cons. 199. in 5. col. Ang. in §. actionum. in 12. col. inst. de act. dicit. quòd si euinca. sola pos. non age. de euic. nisi aliter in instro dica. Bal. in l. 3. ff. de actio. emp. Idem.

Euictio non debe. vbi princeps de facto emptorem expellit l. Iutius. ff. de euic. l. fi. C. de act. empt. Dec. in terminis. cons. 74. in 3. col. Panor. in c. fi. nu. 7. de emp. & vend. Idem.

Euictio non debe. vbi per contumaciam emptor condemnatur. l. si ideo. ff. de euic. Fely. in c. cum bertoldus. in 7. col. de re iu. Etiam si venditori fiunt lis denuntiata. vt vult Dec. in d. cons. 74. all. Bal. in l. 1. in 4. col. vers. vlti. opp. C. de peric. & como. rei vend. Panorm. vbi s. Cremñ. sing. 87. Ang. in d. §. actionum. in 12. col.

De quo. vide latius Fely. in d. c. cum bertoldus. Idem.

Euictio an debea. pro re donata? Bar. in l. si pro re. ff. de euic. tenet quòd non. Et istud vult clarius Ias. in l. scimus. in 2. col. C. de inoff. test. all. l. aristo. §. 1. & ibi gl. & Bar. ff. de don. & glo. in l. 1. C. de iur. dot. scilicet quando incipit à traddict. secus si à promissione. vt latius per eundem Ias. in l. fi à substituto. §. hæres. ff. de leg. j. vide Panor. in c. fi. de empt. & ven. Alex. aliquid in l. 1. §. si vir. in 4. col. in fi. de acquir. poss. & in l. quod vxor. eo. tit. Idem in donact. facta à prē filio. Ias. in §. fuerat. in 9. col. insti. de actio. Cor. in 2. vol. cons. 141. Ang. in d. §. fuerat. in 7. col. loqui. in dote. data. an pro ea debea. euic.

Fallit in re donata pro legittīa. ita Ias. in d. l. scimꝰ per illum tex. nisi secundùm eum euictio procederet culpa filij. l. Si per imprudentiam. & l. si dictum §. si cōpromiso. ff. de euic. & per alia quæ adduc.

Fallit etiam in donac. remuneratoria. Alex. in 3. vol. cons. 47. vbi confirmantur prædicta.

Fallit quoque si donator obligauerat rem donatam. ita mirabiliter Cor. in 3. vol. cons. 42. vers. Nec obstant adducta.

Quid pro legato. an debea. euictio? text. est quòd non. in l. cum paret. §. euict. de lega. secundo. gloss. in d. l. scimus. habetur in l. si domus. de euict. de lega. primo, scilicet quando legatur. species simpliciter. Secus si legatum est in genere. vt latè per Iasonem. in d. §. hæres. Ang. in §. non solum. institu. de legat.

Fallit quando legatum est pro legitima. secundùm. Bal. Sal. & doct. maximè Iasonem. in d. l. scimus.

Fallit etiam quando lega. res quæ est ecclesiæ. quia ea euicta non debe. euictio. Panorm. in secunda parte. consilio 45.

Euictio non debetur. Si in ludo venditum euincatur. Iasonem. in l. iurisgen. §. prætor ait. in 1. colum. ff. de Pac.

Sciens rem suam vendi non euincit. Ludo. Rom. cons. 87.

Euictio non competit emti scienter rem furtiuam. l. si in emptione. §. si emptor ff. de euic. & in emte scienter fundum dotalem vide Bal. in l. si prædium. C. de iure. do.

Faciunt quæ dixi. in ver. emptio. §. 30.

Quid in emte rem subiectā fideico. vide notabiliter Cor. in 3. vol. cons. 2.

Euictio non debe. pro re particulari à venditore hæred. l. 1. C. de euictio.

Euictio non debe. per eum qui solum cessit iura. quæ dicitur habere. vt suprà. in verbo. Cessio actionis. §. 45.

Re euicta ad quid tenea. Venditor. vide Ludo. Rom. cons. 169. vbi dicit. quòd tene. restituere pretium. & omnem expensam factam pro melioract. rei.

Et cuius temporis debea. euictio. seu cuius temporis consideretur valor rei vide Bar. in l. titius cum decederet. ff. de actio. emp. vbi dicit. quòd inspicitur. tempore quo res euinci.

Sed Calca. in consil. 14. in 5. colum. dicit. quòd considera. valor qui erat tempore contractus all. l. bonitat. ff. de euict. & l. ex mille. §. pe. eo. tit.

Vide etiam Ludo. Rom. consil. 169. vbi dicit quòd venditor tene. restituere pretium, & omnem expensam factam in meliorat. rei. vacat quia dixi s. hoc. eod. §.

Contra consi. ludo. videtur casus in d. l. titius in fi. cum l. sequenti de actio. empt. vbi habetur quòd quando melioratio contingit facto emptoris. interesse non potest excedere duplum quo. res valuit tempore contractus.

Venditori debet fieri denuntiatio litis. & interpellatio ad defendeñ. vel liti assisteñ. Fely. ample. in cap. cum M. Ferrieñ. in 19. & 20. colum. de consti. & in capit. cum contingat in quarta column. de rescript. Angel. in consilio 176. & sequenti de quo vide late Iasonem. in l. non solum. §. morte in 25. colum. ff. de oper. no. nun. in quibus locis late disputant. an sufficiat sola denunct. litis an vero requira. interpell. de assisteñ. liti & de defendeñ. in quo cōior op. esse vide. ꝙ interpelle. ad assisteñ. & defendeñ. saltem per equipollentia verba. de quo per Alex. in d. §. morte. in 12. colum. & sequentibus. habetur aliquid per eundem. in l. in exeq. §. insolidum. de verb. obl. Ang. in §. actionum in 10. col. de actio. in quibus locis etiam ponitur. an sit dan. copia citationis & libelli.

Limita

Limita nisi notorie constaret nullam defensionem competere in re euicta. quia tunc non requi. intimatio nec interpel. Ita Fel. in cap. cum olim. in 7. col. de re. iud. all. imo. in ca. fi. de emp. & vend. Addo Alex. in 3. vol. cons. 67. & in d. §. mortem. in 14. col. cum seq.

Quando denunc. fit heredibus auctoris. vide Ang. in d. §. actionum in 10. col.

An autem venditori scienti litem esse motam debeat fieri denuntiatio? Bar. in l. denuntiasse. ff. de adul. & in d. §. morte. tenet ꝙ sic. & in l. 2. §. fi. ff. so. mat. vbi Alex. in 4. & Iason. in vlt. col. Fel. in c. cum M. Ferrarien. in 20. col. de const. & aliquid in capit. si autem. in 3. columna. de rescript. & in capit. cum contingat. in quarta column. eodem titulo. Panorm. in 2. parte. cons. 49. Dec. noꝰr. in cons. 74. Panor. in cap. fi. num. 9. de emp. & vend. Ang. in d. §. actionum. in 11. col.

Limita nisi esset iuratum. quia scienti aliꝰ nō denuntia. propter iur. ita Alex. in d. l. 2. §. fi. so. mat. vbi multa adduc. q̄ vide.

Limita ēt qñ ꝓstat de iure euīcent. quia tunc nō ē necēia de nunc. ita Alex. in 3. vol. cōs. 67. quod all. Fely. lz alio nūo. in c. cum bertoldus. in 10. col. de re iud. facinut dicta s. §. prox.

Limita præterea. nisi sit pactum de non denūtian. litem. valet. n. tale pactum. Bal. in l. 1. C. de pīcu. & como. rei vēd. Ang. in l. emptor. C. de euic.

Limita pariter qñ vēditor est pñs. quia alia denūtiatio nō requi. Ita Dec. ꝓs. 102. all. gl. in l. si dictum. §. si pñte. ff. de euic. quam approbat Bal. in l. libera. in prin. C. de senten. re. & in l. fi. §. 1. C. de vsu. rei iud. & Alex. in d. l. 2. §. fi. sol. mat. Addo Alex. in d. §. morte. in 15. col.

Quid si venditor sit absens? vide Bart. & Ias. in l. de pupillo §. si quis eipsi prætori. in fin. 6. & in princi 7. col. de oper. no. nunc. vbi dicunt. ꝙ tunc suffic. denunc. facta aūt. & ad domū. eo tamen reuerso debet ei reiterari. de quo. ēt per Alex. ibi. in 2. & 3. col. Ang. in d. §. Actionum. in 10. col.

Limita quoq; in minore. quia suffic. qualīcūq;. vēditor sit certus. absque alia denuntiatione. ita Are. in cōs. 26. col. 5. al. Bal. in l. 1. C. de pericu. & como. rei. vend. subiic. tñ verba formalia. de quo tamen dicto sum dubius pro nunc.

Quando autē debeat fieri ista denunc, vide Panor. in 2. parte. cons. 45. vbi dicit. ꝙ debet fieri à prin. ante litem conte. all. tex. in l. qui concubinā. §. fi hæres. de leg. 3. & ibi Bar. & Cy. in l. emptor. C. de euic. & gl. in l. si rem. §. fi. ff. eo.

Nō pōt fieri qñ ē in cā cōclusum. Corse. in ver. denūtiatio.

An autem emptor. tenea. app. ad hoc vt possit de euictione age. Dec. in d. cons. 74. tenet ꝙ sic. all. Bar. in l. si procur. §. si ignorātes in fi. ff. mand. vbi ita intelligit tex. in l. herennius. §. gaia. ff. de euict. all. ēt Bart. in l. inuitus. C. de procu. & tene. app. prosequi. nisi propter paupertatem excusare. vt ibi per eum.

Addo Ang. cons. 177.

Limita nisi esset notorium rem ad alium pertine. & sic venditorē foue. malā cāz. Ang. in §. actionū. in 11. col. insti. de act.

An denūc. lit possit fieri pupillo sine tutore. qñ tutore non hī. Are. in cons. 26. tenet ꝙ sic. per l. si. dictum. §. fi. ff. de euict. Addo Pau. de Cast. in 2. vol. con. 378. alias 380. incip. effectus primi dubij.

Valet pactum. ꝙ emptori. nō possit culpa imputari si res euincatur ab eo. Alex. in 2. vol. cons. 67. in fi.

Quid si pōꝰ. emptori de euictione cum pœna promissum sit, & res euincatur à 2. emptore an pꝰ. emptor. possit contra eius auctorem agere? vide not. Alex. in 2. vol. cons. 67.

Not. ꝙ quamuis venditor. dicat emptori nole teneri de euictione nihilominus tenetur. l. emptorē. ff. de act. emp. §. ibidem. vbi dicit. ꝙ tene. ad prætij resti. Bal. in l. 1. C. de pericu. & como. rei vend. Ang. in §. fi. insti. de emp. & vend.

Vide limit. in vers. communi diuidundo. §. 25. vers. quid si dictum rē.

Cautella tamen ē. vt dica. ꝙ non vult teneri de euict. nē ad pretij restitu. vt volūt doct. in l. in emptionibus. ff. de pact. Bal. in d. l. 1. Cepo. cau. 97. Bal. in d. §. ibidem.

Limita tamen nisi dica. ꝙ nō vult teneri ex tali cā expressa vel 2. talī persone tunc. n. re euicta pro illa cā vel ab illa pꝰ. nō tene. ad prætij resti. gl. no. in l. qui libertat. ff. de euic. Lud. sing. 382. Bal. in d. l. 1. Ang. in §. actionum, in 12. col. insti. de actio.

Quid si duo inuicem permutent bona. & paciscan. inuicem ꝙ nolunt de euic. teneri imo quilibet in se periculum suscipit. An re ab vno euicta tenea. alter de euict. dic ꝙ non. nē. ad restitu. rei quam huīt. gl. sing. & ibi doct. in l. si familie in glo. mag. vers. Sic gō. C. fam. ercisc. quam pro sing. all. Bal. in l. non dubitatur. C. de euict. & sequi. Ias. in l. si pater. C. de inoff. test.

Pactum ꝙ de euict. venditor non tenea. emti rem quam ipe emit. ab alio. non excusat pm. venditorem ab euict. glo. & Bar. in l. si seruum. ff. de euic.

Vtm. emptor qui emit rem alteri obligatam quam melioraui si euinca. ab eo. liberetur. præstan. p. æstimationem. caūz est ꝙ sic secundum Bar. in l. in his. C. de præd. & omni. reb. naui. lib. 11. de quo ēt vide Alex. in l. si fundus §. si res. ff. de pign. & in d. cons. 67. in 2. vol. & quæ dixi in tractatu emphy. §. 101. P. Andora.

Sed an venditor possit defendere rem petitam. & suscipere in se iudicium inuito actore. vide Bar. in cons. 219. incip. Agīt contra thiolum. vbi concl. ꝙ non animo nouandi. secus aūt tanquam procu. in rem suam. de quo. etiam vide Bar. in disputat. incipiente Pisane ciuitat. cōsilium decreuit. Ang. Are. insti. de excep. in Rub. in 13. & 14. col. fulgo. cons. 185. Fel. in c. quāuis in 2. col. de re iud. quibus omnibus Addo fede. cōs. 261. Bal. in l. 1. C. vbi in rem actio.

Et est cautela qñ venditor venit animo nouādi iud. vt protesteris ꝙ aliquo modo. non intendis nouare actionem suam intentatam. vel ius tuum competens. contra emptorem conuentum. quinimo intendens. contra episcopum prosequi, vt vult Ang. in d. Rub. in 8. col.

Contra quem tunc fieri debeat exeq. vide in simili. guido. pape. cons. 24. Idem.

Emptor potest recusare soluere prætium qñ imminet euictio in l. limine cōtractus nisi prestetur à venditore fideiussor euictionis. l. si post perfectā. C. de euict. l. habitationem. §. fi. ff. de pericu. & com. rei vend. Ang. cons. 121. vide Ang. in §. fi. in sti. de suspec. tuto.

Et debet dari fideiussor generaliter pro qualibet euictione. Bal. in l. Seius. aīs fi. §. 1. ff. de rescin. vend. & in l. pen. §. ante prętium. ff. de pericu. & como. rei vend.

Fallit qñ constat actionem nullo modo competere mouēti litem. vt no. Bar. in l. 1. C. de bon. mī. & ita vult noꝰr Alex. in 5. vol. cons. 65. Bal. in l. non idcirco. C. de contrahen. emp.

Vbi aūt nō imminet euictio nō est præstandus fidem. Lud. Ro. cons. 8. in fi. Ang. in §. actionum. in 9. col. de actio.

Et in materia vide sonz. in 2. parte. cons. 208. in vlt. col. vbi dicit. ꝙ si solum oppona. ꝙ euict. imminet in limine contractus. nec oppones petat se absolui. potest fieri sententia conditionalī. contra reum. si præstetur dicta cautio. vt ibi per eum quem vide.

Item fallit si lis fuit procurata. Ang. in d. §. actionū. in 9. col.

Quē de euic. tenet actio. re. vide j. ī ver. excep. quid sit. §. 18.

Euictio debere, si res feudalī vendita euinca. Alex. in 4. vol. cons. cviiij. in 1. col. ibi Pro prædicta opi. Idem.

Euictionis iud. coram quo agitaī sit. vide Cor. in 4. vol. ꝓs. 79. in vlt. dubio. vbi tenet. ꝙ debet agitari coram iudice emptoris. Panor. in c. fi. nu. 8. de emp. & vend. Idem.

Quid si clericus sit auctor. vide Ang. insti. de excep. in Rub. in 9. col. & s. in ver. clericus citari. ver. an clericus se cōparens.

Si venditor dicat nolle teneri de euict. nisi ꝙ facto suo tm. tenebi. tamen etiam pro facto sui auctoris. Cremñ. sing. 31.

Limita in auctore singli. cremñ. sing. 157. Idem.

Euictio non debe. per eum qui transigen. dimittit rem apud aduersarium. Cremñ. sing. 130.

Euictio non debe. quando per imprudentiam iudex male iudicauit. l. si per imprudentiam. ff. eo. Ang. in §. actionum. in 12. col. insti. de actio.

Nec quando est violentia. l. fi. & ibi Bald. C. de actio. emp.

Sed quid si promisit venditor deffendere de iure & de facto. an tunc tenea. Alexan. in l. stipulatio ista. habere lice. in fi. de verb. oblig. tenet quòd non. vide Bal. in l. fi. C. de actio. emp. Ang. in §. fi. insti. de emp. & vend. & in d. §. actionum in 13. col. P. Andora.

Euictio non debe. per primum venditorem, quando res transiuit per plures manus, & ei facta non fuit. Ang. in §. actionum. in x. col. de actio. Idem.

Pro euictione contra auctorem auctoris non competit actio personalī nisi cedatur Bal. in l. 1. in fi. C. de iure dotium. Idem.

Ex venditione vniuersitati re singulari euicta euictio non debe. l. secundum. venditor. & ibi Bal. ff. de euic. P. Andora.

Euictionis actio non aliter procedet, quàm si denuntiatio venditori etiam litem emptori motam cognoscenti fiat, vt commune assero ex Bar. num. 52. Alex. num. 45. ac reliquis scribentibus in l. non solum. §. morte. ff. de no. oper. nuncia. ex Bart. Angel. & Salicet. & cæteris interpretibus in l. emptor. C. de euict. Ang. in §. actionum. num. 19. instit. de action. Paul. Imol. Card. Anch. & reliquis in c. vlt. de empt. & vend. atque Anton. Gomez. qui ist hanc rem non indiligenter tractat de contract. cap. 2. num. 39. E. Suarez.

Euictio

euictionis actio nō solùm emptori competit ad precium recuperādum, qn̄ ille litem in se intēdi vēditori, denūtiauit, sed & qn̄ nihil enūtiās atque ante vel iudicium vel sentētiā agnoscēs bonam fidem restituerit rem ꝯtrouersam, si modo postea ꝓbet eius rē fuisse, cui illā restituit, vt cōe effero ex Ias. in l.si domus.§.de euict.n.14.ff.de leg.lib.j.Matth.de Affl.lib. 3.feud.tit.de cōtr.inter vassal.& ali.n.24. Did.à Couarru. lib. 3.resol.c.17.nu.6.Ar.Pinel.in l.2.part.2.c.3.n.17.C.de rescin. vend. E.Suarez.

euictionis actione etiam rei alienæ ignarus ꝯsultóque emptor preciū recuperat, vt cōe affirmāt, sed falsò, vti alibi diximus.Curt.Iun.in l.ea, quæ.in fi.ff. de contrah. empt.Ant.Gomez.de contract.ca. 2.nu.42.Dida.Couarru. lib. 3.ca.17.ver. ab eam. Idem.

euictionis iure, qui re euicta teneretur, re nō euicta ad sumptus oēs atque expēsas in comparāda victoria positas tenetur.tametsi is, qui egit, ob iudicis imperitiam illas nō sit assequutus:modò nec solēnes enūtiatio defuerit.nec vel illas nō petierit, vel culpa aliqua per eum steterit.quo minus à victo victor ipse sumptus illos extorqueret, vt commune ac magis commune placitum recēsent Ang.Aret.in §.actionum.n.27. inst.de actio.Alex.& Ias.in l.vēditores.ff.de verb.obl.& latius Ant.Gomez.de contractu.cap.2.n.46.ver.sed his non obstantibus. Idem.

exactio.Exigere est ab inuito extorquere.l.fideicommissa. §.si rem.ff.de leg.3.Quandoque tamen largius accipitur.vt ibi.& in l.falsus.C.de fur.de quo.vide Bar.&doct.in Auth.hoc locum.C.si 2.nup.mul.& est glo.in clem.præsenti.de censi.Et vide Alex.de hoc.ver.exigere.in l.non solum.in 1.col. remissiue tn̄.ff.sol.mat.& aliquid.in l.hoc iur.de solu. P.Andora.

exactores publici.an merchari possint de pec. exacta. vide Dec.in cons.6.vbi not. loqui. P.Andora.

et ad quid teneatur exigens talem pec.pu.indebite.Alex.in 2.vol.ꝯs.206.col.vlt.d̄t ꝙ tenentur in quadruplo. P.Andora.

exactor publicus potest collectam pauperi remittere, secūdùm gl.in l.omnes.la prima.C.de anno.& tribu.lib.10.sentit Bald.in l.etiam.C.de execu.rei iudica.Roma.& Nicel.in l.4.§. actor.ff.de re iudica.per l.si bene.ff.de vsu.l.si seruos.in fi.ff.de pigno.actio.l.damni.in prin.ff.de dam.infect.vbi dicit Iuriscōsultus, ꝙ honestus modus est seruandus, non autem cuiuscūque luxuria immoderata sequenda. Balb.decis.436.

exigere denotat violentiam.idem in verb.extorquere. Fel. in c.cum m.in 10.col. de constitut.Alex.cons.59.vol.3.Philip.in ca.2.de censib.in 6.Panor.in c. parochianos.de decim. Potest tn̄ importare spontaneam solutionem. Paul.de Castr. cons.47.libr.2.de quo vide Ias.in l. eius qui in prouincia. ff.si cert.pet.& in l.non solum.col.2.ff.sol.mat. P.Andora.

examinando reum in causa criminali, iudex potest illi deferre iuramentum de veritate dicēda.cōem dicit marsilius in lege quæstiones habendæ numero 72.ff.de quæstione quem refert Pract.Conradi in principio & Gomez. capitulo primo delict.numero 65.Et licet videatur dicendum ꝙ nemo teneatur ad propriam turpitudinem detegendum.lege alias.de regulis iuris & ita etiam teneri in Francia attestetur Marcus decis.dclxxvj.Tamē magis communis est in cōtrarium vt dicit Clarus d.lib.5.§.fi.q.xlv. vers.sed quæro. addit tn̄ sibi hāc practicā nūq̄ placuisse, qa sit manifesta occasio periurij. P.Fich.

exceptio opposita per hæredem cōuētum inuētarij nō cōfecti impedit litem contestari.l.fi.C.de iure delibe.& ibi Bart. qui ait exceptionem hāc, quam hæres habet intra tempus cōficiendi inuētarium impedire litis ingressum:cùm etiam hæc exceptio impediat sententiæ executionem, & quotidie practicatur, ꝙ instrumenta nō exquuntur cōtra hæredes existentes intra tempus cōficiēdi inuētarium.Et huiusmodi opinionem sequūtur Paul.de Cast. Alex.Ias.Corn.ceteríque cōiter in d.§.donec.per illum tex.Alex.in l. vir bon⁹ in addi. ad Bart. ff.iud.sol.Ang.in.§.æque.insti.de actio.ver.11.& Philip.Francus in c.j.fallen.19.de lite contesta.Interpretatur primò, & restringitur istam communis nō procedere in hærede conuento, vt restituat vsuras si quādo defunctus iussit eas restitui, vel cauit secundum formam c.quamuis, de vsuris. libro. 6.tunc enim propter animæ periculum (quæ cunctis rebus est præferenda) non debet differri.l.sancimus.C.de sacros.eccle.c.cū infirmitas. de pœn. & remissio. Hoc etiam quia animæ detrimentum inferretur illo medio tēpore, quod posteà non tolleretur.l.2.ff.de appel.recip.cùm sit damnum irreparabile, meritò discedimus, à regulis iuris communis d.l.2.tutor qui repertorium.ff.de administrat.tutorum.Dispositio vero præcedēs procedit, qn̄ omnia salua remanent.ita tenet Richar.Alberic. Cyn.Rayne.Bald.Angel.Fulgo.Paulus de Cast. Alex.Cor.Iacob.de sancto Georgio, Ias.ceteríque communiter in allegato §.donec.Limitatur secundo præcedens communis non habere locum, qn̄ cōueniretur hæres ꝓ legatis piis nō requirentibus dilationem, puta alimentorum pauperum, qui interim necantur fame, ita limitat Angel.in l.j.§. hac stipulatio.ff. si cui plus per l.Falcid.quem sequitur Imol.ibi & Alex.Corn. & Iacob.in præcitato §.donec.3.coarctatur dicta communis nō ꝓcedere vbicunque cōuenitur hæres rei vēdicatione tūc enim conuenitur, vt quilibet possessor, non vt hæres.l.de eo. §.penul.in fi. ff.ad exhib.quod voluit Odofre.Guli.de Cu.Nicolaus de Matare.Bal.Saly.Paul.de Castr.Ange.Alex.Corne. Iacob.de sancto Georgio in d.§.donec, quamuis ibi Cyn.senserit cōtrarium ob id, quod dispositio illi⁹ tex.generaliter debet procedere, cum generaliter loquatur, dum etiam in eo loquitur de hypothecaria, quæ est actio in rem datúrque ꝯ quē libet possessorem.l.eos.C.qui potio.in pignore habeantur.& istam opinionem Cyn. simpliciter refert Alberi.in d.§.donec. tn̄ Alex. Corne. & Iac.ibi præcedentem limitationem aiunt esse veriorem, & communiorem, cum in tex.dicatur creditoribus hæreditariis, ex quo qui non sunt creditores hæreditarij non comprehenduntur, idem etiam voluit Angel. Imo. in d.§.hæc stipulatio.Vnde hęres rei vendicatione cōuentus nō posset obiicere pēdentiam inuentarij.Limitatur prædicta cōmunis vlterius nō procedere, quotiescunque petitur aliquid ab hærede pro impensa funeris, tunc proculdubio non posset opponere de inuentario:ita tenēt & cōcludunt Angel.Alex. Cornæ.Iacob.de sancto Georgio in d.§.hæc stipulatio.Adde præmissis, ꝙ ex huiusmodi exceptionibus expedientibus litis ingressum cumulauit triginta Martinus de Fan.in tract.de exceptio.Alex.in l.vir bonus.in addi.ad Bar.ff.iud.sol.Angel.verò Aret.in §.eque.instit.de exceptio.retulit xl.Maria.Soci.posuit, 33.in c.1.de litis contesta.in 6. Philipp.Francus in d.c.1. & seq.posuit per viam fallentiarum xliij. F.Viuius.

exceptio spoliationis impedit litis ingressum, cùm spoliat⁹ debeat ante omnia restitui.l.si quis à se fundum.C.ad leg.Iuliam de vi publica.& ibi gl.& ī c.1.de resti.spolia.&dicit Ang. in l.si maritus.ff.de donatio.inter virum & vxorem quod spoliato fauetur, si spoliatus esset omnibus bonis suis, vel maiori parte à tertio, tunc etenim à nemine inquietari potest, neq; ciuiliter neque criminaliter, nisi priùs & antea omnia restituatur, vt suprà deduximus.& Bart.in l.naturaliter.§.nihil cōmune.ff. de acquir.poss. præfatam exceptionem esse dilatoriam, ideò impedire debet litem contestari, quem sequuntur oēs Doct.ibi,& Ang.in §.æquè.instit.de excep.in 39.excep.&Frācus in c.1.de lite contesta.lib.6.in fallen.22.vnde allegans dictam exceptionem est profectò audiendus, vt per Specu.in §. 1.in tit.de cita.Inno.& Abb.in c.nouit.de appell. & Io.Andr. in c.cum olim.circa fi.extrà de restitutio.spolia. quorum opinionem scribit esse communem Grammat.decisio.lxxxv.nu. 1.& 3. Sed huiusmodi exceptio spoliationis non potest opponi post litem contestatam, secundum Bar. in d.§.nihil commune, quem ibi communiter sequuntur omnes, vt asserunt Fulg.& Moder. ibi, quamuis nonnulli senserint contrarium, quoque fundamentis abundè respondent præcitati Moder. inhærēdo communi opinioni. & aduersus istam exceptionē aduerte ꝙ non obstaret iuramentum præstitum per debitorē ante spolium, vt per Io.Andr.in c.2.de ordi.cogni. & alios citatos per Grammati.in d.decis. lxxxv. Item exceptio præscriptionis opposita, & in iudicio allegata, impedit litis contestationem secundum Hostien. & Canonistas omnes in ca. 1. de præscri.quorum opinionem cōprobat Boer.decisio.ccclxiiij. nu.1.cum aliis seq.vbi denique fatetur esse communem, & secundum eandem decidisse concilium Burdegalense, & hoc idem consuluit Senatus Grationopolitanus teste Guido.Papæ in decisione 221. F.Viuius.

In quacunque generali exclusione exceptionum, facta per statutum, nunquam excluditur officium iudicis, nisi excluderetur omnis exceptio & defensio. Est vera, & communis opinio secundum Iaso.in cons.7.adeò composè.nu.5.vol.j.vers. & per istud. M.Chærian.

exceptio nullitatis ex capite incompetentiæ procedentis, nunquā censetur exclusa, etiam si præcludatur via apponendi ꝯ sn̄iam.gl.est cōis approb.in cle.j.de sequest.poss.& fruct. ī fi.ſm Corn.ī ꝯs.2.visa.versu, tertiò nō videtur.vol.2. Idem.

exceptio dilatoria nō opposita ante litē ꝯtestatā, ī 1.instātia, nō p̄t opponi, nec ī 2.Ias.ī l.si ita demū.n.7.de ꝓcu.cōem d̄t.

Nota istā cōem cum sequenti ad intel.l.2.tit.6.lib. 3.ordi. & ad c.8.l.xlij.in prag.& l.2.tit.8.li.ordi.& l.1.tit.4.lib.3.ordi.

Fallit primò, nisi opponatur exceptio ꝯ procuratorem: vt puta ꝙ sit monachus: quia potest opponi, etiam post litem

contesta

contestatam. Ant.de Tremo.in addit.ad Bona.in pract.exceptio. in rubr. de impe. & except. quæ contra res. nu.9.vers.6. fallit. communem dicit.

Fallit secundò, si exceptio dilatoria non erat orta reo ignorante, vel ex errore non proposuit quia non potest opponere postea. Ias.in l.error.nu.19.de iuris & facti ignoran. communem dicit. B.Villalob.

exceptio dilatoria solutionis debet opponi ante litis contestationem Præpo. in capit.j. si quis.3.quæst.6.communem dicit.

exceptio est actionis exclusio. Defensio autem repulsio in tētionis.Coua.in reg.possessor de regu.iur.in 6.n.4.communem dicit ex gloss.in ca.j.de lit.contesta.in 6.ex Soci. in rubr. de exce.

Hinc est, ꝙ exceptio non excludit intentionem eius, qui sine actione experitur.Idem ibidem ex Deci.in rub. de except. extra.communem asserit, ex quo infertur negationem nō esse exceptionem:cùm non excludat actionem, idem ibi.nu.4. in vers.4.plane.communem dicit. Idem.

exceptio dominij, etiam quæ in promptu offertur probanda, aliter quàm per sententiam latam in petitorio, non obstat agenti possessorio retinendæ. Dicit communem Areti. in l.si eo.§.fi.ff.de acquirenda possessio. quod dicit notand. Ripa in l.naturaliter.§.nihil commune nu.98.eodem titulo. Idem.

exceptio, Tu es consanguineus. ideo non potes esse Iudex si non opponatur, valet iudicium. Ias.in l. qui iurisdictioni.n. 6.ff.de iurisdict. omnium iudic.communem dicit. Idem.

exceptio solutionis licet non sit opposita: si constat ex actis esse natam cum obligatione ante litem contestatam, absoluitur re⁹.aliàs autem, si posteà nata fuit: cōdemnabitur ex prima obligatione, Ant.de Tremo.in addi.ad Bona. in pract. exceptionū.in rubr.de impe.excep.quæ contra res.n.9.in verbo ante litem contestatam.communem dicit. Idem Villal.

exceptio peremptoria potest opponi etiam post sententiam, si agatur prima actione, & non actione in factum ex prima sententia, Balb.decisi.xiij.communem dicit. Idem.

exceptionibus oīnò cōtrariis, reus potest vti, & se defendere.Hiero.Cagno.in reg.nemo.nu.3.ff.de re iudic.communem dicit.Idem.

exceptio que secūdum statutum, nō potest opponi tamen res poterit detineri loco pignoris.Boe.decis.xlij.nu.15.communu.dicit.Idem.

exceptio nullitatis (licet per statutum tollantur omnes exceptiones) non censetur sublata.Curt.Iuni.cons.cxix.num.3. communem dicit.

Nota istam communem ad intellect.l.primæ,& 4.tit.8.lib. 3.ordi.&hoc quod hæc communis videtur innuere.l.ex.7.tit. x.libro 2.For.ll. Idem.

exceptio nullitatis non requirēs altiorem indaginem, sed quæ potest incōtinēti probari:impedit executionem.Ias.in l. qui se nō obtulit,§.ꝯdemnatū.nu.5.ff.de re iudi. cōem dicit.

Concor.cum l.27.tit.2.parte tertia.dicens, ꝙ excipiens de dominio, si statim probat, admittitur, alias non.

Amplia istam communem ad iudicium possessorium, vbi non admittuntur exceptiones requirentes altiorem indaginem.Cur.Iun.cons.cviij.nu.14.communem dicit. Idem.

ADDITIO. Exceptio restitutionis in integrum similiter impedit executionem.Alber.& alij in c.suscitata, de in int. restitut.quod limita nisi sit obtēta post tres cōformes sententias iuxta terminos Cle.primæ.de re iudic.Limita secūdò nisi calumniosè petatur.Lap alleg.liij.an oporteat, nu.8.vt de his M.Antonius Bardus.in trac.de temp.vti.&contin. in c.5.n.2.

exceptio est actionis exclusio: defensio autem est intētionis repulsio.vt frequenter placitum ponit Didac. à Couarru. in reg.possessor.nu.4.de reg.iur.lib.6. E.Suarez.

exceptio nō infert intētionis aduersæ probationem.vt cōmune interpretum dogma affirmant Ias.in l. Iulianus verum debitorem.ff.de condict.indebit.Anto.Gomez. de delict.ca. 12.nu.16.

exceptio dilatoria ante litis cōtestationem proponi debet commune ait Præpos.in ca.si quis.3.q.6.& cùm in prima causæ tractatione (instantiam appellant interpretes) opposita nō est, nō potest in secunda opponi. vt recepta effatur Anto. de Tremon.in addition. ad Bonacur.in pract. exception.in rub. de impedim.&exceptio.quæ contra restit.num.9.Villalob.in sua collect. Idem.

exceptio litem perimens etiam post sententiam opponi potest, si prima actione agatur, nō verò actione in factum ex prima sententia vt frequenter placitum enunciat Balb. decis. xiij. Idem.

exceptio nullitatis non censetur sublata, sublatis ab statuto omnibus exceptionibus.vt commune dicit Cur.Iun.cons. 129.nu.13. Idem.

exceptio nullitatis quæ probari è vestigio potest, executionem retardat.commune asserit Ias. in l. qui se non obtulit. §. condemnatum.nu.5.ff.de re iud. Idem.

exceptio nō numeratæ pecuniæ debet in scriptis proponi vt communiter doctoribus probari author est Porc.in prin. nu.7.instit.de liter.obligat. Idem.

exceptio nō numeratæ pecuniæ, & in assertione ἀγράφως facta locū habet. vt receptissimum ponit Emanuel à Costa in l.si ex cautione.limit.quarta.C.de non nume.pecun.Quin & in ea specie versatur, in quo quis centum se recepisse confitetur iam annus, bienniúmve est, solutionem in tempus antea elapsum reiiciens.vt commune pronuncio ex Alexand.nu.2. Curt.Iun.nu.7.Dec.in fi.ad legem 2.§.appellata.ff. si cert.pet. Ant.Gomez.de contract.c.6.nu.4. E.Suarez.

exceptio nō numeratæ pecuniæ post biēnium opponi nequit, etiam si probationis onus assumatur.commune ait cum Felin.Curt.Iu.in l.2.§.appellata.n.7.ff. si cert.peta. Hippo.notab.cccclxiij. Et si contrariam sententiam iustius ac verius cōmunem recenseat Ful.in l.si sub specie.nu.vlt.de postul.Emanuel. à Costa in l. si ex cautione. limit. vlt. C. de non num. pec.Idem.

exceptio nō numeratæ pecuniæ nō cōpetit in cōfessionē ex mutui causa factam, si alia causa à mutuo diuersa ī eam sit translata.vt commune pono ex Felin.in c.si cautio.n.66.de fide instr.Carolo Ruin.cons.xix.nu.11.lib.4.atque ex iis, quos ipsi laudant. Idem.

exceptio ad processum obiecta, ꝯcernens merita causa circa quam actor se non fundat, & est exceptio litis finitæ, debet per excipientem probari, quia reus excipiendo fit actor, secùs si etiam ipse actor se circa eam fundaret, quia tunc ipsi actori incumberet probatio, iuxt.l. 2. ff. de probat.& plenius notatur, in ca.Bonæ.2.de cler.vnde si aliquis cōueniretur quia hic contraxit, & ipse declinando iurisdictionem excipiat se non contraxisse, actor deberet probare, vt voluit Inn.in c.super literis, de rescr.& in c.Romana.§.contrahentes, de for. competent.libr.6.Iacob.Butrig.in l.præscriptionem. C.si contra ius vel vtilitatē publicā, & ita cōiter contra Bart. & Gulielmū de Cuneo, ibidem rectè teneri affirmat Bened.Capr. regul.xliiij. num.21.

exceptiones certæ si rescripto aut statuto tollantur in specie subiūcta gn̄ali clausula, tūc nō solùm expressæ, sed etiam omnes aliæ símiles sublatæ cēsentur iuxta cōem. Sin aūt gn̄aliter rescripto aut statuto omnes exceptiones, præter talem & talem tollātur, omnes aliæ quantumuis rationabiles censebūtur quoque iuxta cōem sublatæ, nisi exceptio opponēda, proueniat ex alio rescripti aut statuti capite, aut nullitas causetur ex defectu iurisdictionis, aut imploretur officium iudicis, quia hæc non obstante rescripto, aut statuto opponi possunt, nisi in illis vlterius dispositum reperiatur, vt refert Benedict. Capr. regul. lj. numer. 10.19.& 22. vide infrà in verbo, Rescriptum.

exceptio nullitatis licet opponi non possit, Rescripto aut statuto volente, ne contra instrumenta vllæ exceptiones, prēter talem opponantur, tamen exceptioni nullitatis & sic iurisdictionis, putà si instrumentū nullum aut falsum dicatur, iuxta communem Doct.sentētiam rectè opponi poterit, quemadmodum refert ac sequitur reg.lj. nu. 19. idem Benedictus Capr. Qua de re, vide infrà quoque in verbo Rescriptum.

PRO. Exceptionibus vti pluribus quis potest. in l. nemo. ff.de exception. Bello.

exceptio in vno inducit conclusionem omnium aliorum casuum sub regula. Dic hoc verum esse ī his quæ aliàs sub regula poterant includi, non autem in his quæ aliàs sub regula non includebantur, teste Rom.cons.107. post princip.cōs. 379.nu.13.cōs.498.in fi.vbi doct.in fi.vbi doct.in apostil.plura not. ad regulam, ꝙ exceptio in quibusdam inducit regulæ confirmationem in aliis.

exceptio admittitur quando aliter periculum reparari non potest, vbi aliàs non admitteretur.teste Alex.cons.17.col.2.n. 6.libr.1.vbi loquitur in exceptione nullitatis ad impediendam executionem. Put.

exceptio rei iudicatæ obstabit principaliter agenti, quando super aliquo iure proposito incidenter per viam exceptionis pronuntiatum fuit, & illud idem per modum actionis in alio iudicio ad eundem effectum deducitur. text. in l. duobus.ff.de except.rei iudic.not.Dec.cons.96.vbi doct. in apostil.hoc confirmant. Put.

excep

Exceptio ꝙ quis vigore statuti bannitum licitè occiderit,vel offenderit, impedit litis contestationem. communem Gandin.de malefic.in tit.verùm procurator.n.15.Clar.lib. 5. sent.§.Homicidium.ver.sciendum. P.Fichard.

exceptio ꝙ quis vigore statuti bannitum licitè occiderit, vel offenderit,impedit litis cõtestationem, vt est communis opi.Clar.in §.homicidium.ver.sciendum. Bonacoss.

exceptio sonans in delictum,quæ necessario non infert,nõ obstat electo.D.m.Alc.in tract.præsump.reg.3.præsump.1.n. 7.communem dicit. Bonacoss.

exceptio nullitatis impedit sententiæ executionem irretractabilem,puta si agatur de membro hominis, vt est communis conclusio.de qua Pet.Rauen. in suo aureo Alphabeto. in verbo exceptio. Bonacoss.

exceptio vsurariæ prauitatis opposita cõtra sententiam super instrumento cõtractus vsurarij,debet impedire executionem ipsius sentẽtiæ, quæ nunquàm transit in rem iudicatam. Et ideò pro executione impedienda potest adiri iudex ecclesiasticus,qui inhibeat iudici laico super exequutione. vt sub excommunicationis pœna supersedeat vsque ad ius cognitum,super d.contractu.& iste est modus antiquus secundum Ang.in l.4.col.fi.ad fi.in §.condemnatum. ff. de re iudica. qui Ang.licet dictum morem damnet.ibi.& Ang.sequatur Barb. in cons.18.tamen eorum sententiam refallit. Tiraq. de vtroque retractu.vbi de retract.cõuentionali agit.in gl.2.n.36.in fi.Natta cons.497.ad fi.vbi etiam dicit se cõsulere,bonum esse fieri debere Principis decretum super hoc.Ne s.super ꝯtractu vsurario interim exequatur. sed supersedeatur. Et debet prius peti absolutio à iuramento ,vt per Alberic.in rub. C.de vsuris,col.3.Nam sententia ex instrumento nullo,non debet exequi, cum instrumẽto tanquàm corpus sine anima existat, Rol.à Valle in cons.39.nu.41.in 2.vol. Bonacoss.

exceptio quæ obstat cedenti bannito,vt non audiatur, nõ obstat cessionario ex cã onerosa,vt est communis opi.de qua Bossius tit.banniti quid amittant.nu.16. Bonacoss.

exceptio resultãs ex natura cõtractus & actionis propositę: censetur ipso iure probata, ex quo Actor proponendo actionem:eam cum sua exceptione proponere intellr̃,vt per exempla docet.Osasc.decis.51.n.19. & seq. vbi ꝙ exceptio prouenięs ex natura contractus:etiam iuramento in contractu interueniẽñ nõ excluditur,Quid de exceptione requireñ altiorem indaginem:& quæ aliàs opponi non potest,& Dic,ꝙ licitè opponitur,quando opponens offert se incõtinenti probaturum,teste Rom.cõs.244.n.6.cons.323.post n.7.Bar.ex illo tex.in l.si is à quo.in prin.ff.vt in poss.leg.quibus Adde,ꝙ nũquam sublata intelligitur exceptio quæ descendit ex eodem fonte,ex quo descendit petitio,& ipsi petitioni inest,secundũ Rom.cons.472.col. 2. circa med. qua in materia vide etiam quæ scribit Rol.cons.69.nu.13.14.lib.4.

exceptio indignitatis non iuuat possidentem hæreditatem quin teneatur restituere:Corn.cons.150.vol.2.Io. Duran. in arte testan.tit.11.cau.11.communem dicit. Villalob.

exceptio adulterij contra mulierem repetentem dotem, durat in perpetuum Balbus de præscr.4.par.2.partis.q.2.communem dicit. Idem.

PRO.Exceptio est actionis exclusio.l.1.ff.de exceptionib. Bellonus.

PRO.Exceptio nititur æquitate. l. qui æquitate. ff. de doli mali except. Idem.

PRO.Exceptio debet esse de regula. in l. nam quod liquidè.in § fi.ff.de pen.leg. Idem.

PRO.Exceptio peremptoria vsque ad sententiam opponi potest.in l.peremptorias.C.sent.rescin.non poss.

OBIEC.contrà de l.tametsi.ff.ad Maced.& l.1.C.de iuris& facti ignoran.& l.minor 25.annis omissam.ff.de minor.

SOL. Speciales ibi casus sunt in exceptione minoris militis,& exceptione Macedoniani, in ocium creditorum fœnerantium.& Velleiani in fauorem mulierum. Bellon.

Exceptio iudicis incompetentis debet opponi ante lit.contesta.post.l.sed si susceperit,& ibi Ang.ff.de iud.habetur in l.licet.C.de proc.in l.fi.C.de exce.in c.inter monasterium, ex. de re iud.nisi talis exceptio redderet iudicium retro nullum,aut funditus eradicaret iurisdictionem ipsius iudicis, quia tũc potest opponi quandocunque,secũdum Albe.Ang.Bal.& communiter Doc.in l.2.ff.si quis in ius vo.non ier.per d.l.licet. Et super dicta exceptione incõpetentiæ est pronunciandum expresè,antequam procedatur super principali, quãdo citatus non comparet,nec est iurisdictioni citantis submissus,& causa in citatorio non est expressa:aliàs processus non tenet,secũdùm Inn.in c.præterea,ext.de dila.in fi.1.col. Si verò citatus comparet,& cõtra citantis iurisdictionem opponit,sufficit iudicem ad vlteriora procedere:quia ex eo videtur se competẽtem tacitè pronunciare,& exceptionem repellere,secundùm Spe.tit.de exceptio.§.nũc videndũ,ver.& no. secũdùm Vber. Ang.in l.2.prælleg.nisi citatus comparens petat expresè pronunciari super ipsa exceptione : quia tunc ante omnia debet expresè pronunciari, aliàs processus redditur nullus,ſm Bal. & do.Præpo.in c.ex parte M.ext.de ap.Sal.in l.quoniam Alexandrum.C.de adult.Bar.in l.à procedente.C.de dila.Ita intelligentes gl.ibi.& in l.arbitro.ff.qui satis.cog. Balb.decis.67.

Exceptio dominij,seu dolo facis,&c.non admittitur cõtra agentem interdicto retinendæ,& dicentem se turbatum secũdum gl.in l.si de eo.§.fi.ff.de acq.possess.Iac.But.Iac.de Beluiso,in l.si de vi.ff.de iudi.in l.ordinarij.C.de rei ven. in l. incerti.C.de interdi.Bar.& communiter Doct.in l.naturaliter.§.nihil commune.ff.de acq.posses.Licet gl.in d.l.si de vi.gl.fi.in fi. & in l.dolo.ff.de excep.doli.Dy.in c.dolo.in c.qui ad agendũ: de reg.iur.in 6.& Sal.in d.l.ordinarij. videantur tenere cõtrarium:quorum opinio secũdùm Bar.vbi supra,posset procedere, quando hincinde essent pares probationes in possessorio: quia tunc illo obtineret, qui etiam de dominio probaret, vt no.Cyn.in l.1.in pen.q.C.vti possi. In possessorio autem adipiscendæ bene admittitur dicta exceptio, si excipiens incontinenti eam probare vellet,l.fi.C.de edic. diui Adri. tol. & ibi gl.&per l.si is à quo.ff.vt in pos.le.l.3.§.duę.ff.de Carbo.edic. Balb.decis.75.

Exceptio semel opposita ad vnum finem, & tunc repulsa, potest iterari ad alium finem in negocio principali,secũdum Petr.& Bald.in l.præscriptione. C. si contra ius vel vti. publ.ꝑ l. vendicantem.in fin.cum l.seq.ff.de euictio.Cyn.in l. peremptorias.C.sententiam rescin.non posse. Balb.decis.324.

Exceptio nullitatis propriè non est exceptio. Ideo termin⁹ præfixus à iudice vel statuto ad exceptiones proponendum nõ impedit quin nullitatis exceptiones possint post terminũ opponi,secundum Bald.in l.j.C.de iur.& fact.ignor.col.4.do. Præposi.in c.dilecto.col.39.extr.de appel. Balb.decis.326.

Exceptio perẽptoria potest opponi etiam post sententiã,si agatur prima actione,& non actione in factum ex ipsa sententia,glossa est notabilis & cõiter approbata in l. duobus. ff. de except.rei iudic.Imo etiam si agatur actione in factum ex sententia, qñ talis exceptio non contradicit sñiæ, vel nõ d̃t eam iniustè latam per casum in d.l.duobus,iuncta gl.magna ibi in prin.Ad idem est tex.in l.ex diuerso.§.si in iudicio.ff.so.matr. & Bart.in l.Nesennius.§.fi.ff.de re iudi. Idem vbicunque talis exceptio habet cognitionem separatam, & est separata ab eo super quo est iudicatum,secundũ Bald.in l.1.C.de iur.& fact. igno.vbi plura exẽpla notabilia ponit circa hoc.Balb.decis.13.

Exceptio dilatoria nouiter nota potest opponi post lit.contest.nisi constaret de negligentia opponentis ante commissa, secundum cõiter cano.in c.pastoralis.extr.de excep.Ang.in l. qui procuratorem dat.§. 1.in l.Pomponius.§.rati.ff.de procu. Sal.in l.de die.§.si seruus.ff.qui satisd.cog.Bu.& Panor.in c.2. ext.de or.cog. Balb.decis.40.

Exceptio suspicionis. Regulariter post conclusionem in causa ne differatur sententia,non potest opponi exceptio, etiam reddens processum retrò nullum , licet post sententiam sic:notat Bal.in l.quãuis.C.de adul. nec exceptio suspicionis iudicis , etiam ortæ post conclusionem in causa , secundum Do.Prępo.in c.cum speciali.col.12.extrà de appel. Fel.tamen in c.pastoralis.in 6. tenet contrarium in exceptione suspicionis,ortæ post conclusionem in causa.Sed iudex ex officio poterit de huiusmodi exceptionibus inquirere,secundùm priores Doct.vbi s̃.& per tradita per Bar.in l.1.col.pe. C.sent.rescin.non poss.Spec.in tit.de renun.& conclu.§.1.versi.& scias. Balb.decis.435.

Exceptio generalis siue obscura,non releuat,si contra eam opponitur per partem.l.scire.ff.de excu. tuto.est gl.3.in c.pastoralis,ext.de excep.Bar.in l.1.ff.eo.in 2.col.Bal.in l.Titiæ.ff. de legat.1.Flori.in l.in exceptionibus.ff.de probationib.Balb. decis.63.

Exceptio quę stat in meris terminis exceptionis,non est in scriptis proponenda,secundum gl.in verbo præstare.l.in ædiles.in §.sciendum.ff.de ædi.edic. probatur in l.circa.ff.de probationibus.Secus si habet instar actionis, vt exceptio non numeratæ pecuniæ.l. in contractibus.§.fi. & Auth.ibi posita.C. de non nu.pe.secundùm Batt. in l.1.ff.de excep. Alb.in l.1.in prin.ff.de eden. Balb.decis.273.

Exceptio declinatoria iudicis penitus incompetentis, licet non sit opposita in principio ante alias exceptiones,imo licet aliqua dilatoria sit opposita ante,potest opponi vsque ad litẽ conte

contesta.exclusiuè,secundum gl.in l.sed si susceperit.ff.de iudi.quam sequitur ibi Ang.Quia citra litis contesta.nõ fit prorogatio iudicis penitus incompetentis,vt nota.in l.1.ff.de iudic.in l.si conuenerit.ff.de iurisd.omnium iudicum.Io.Andr. in addi.ad Spec.de compe.iudi.adi.§.1.vers.quid erit.eandem senẽttiam tenuerunt Iac.Bu.& Alber.in l. si per errorem.ff.de iurisd.om.iudi.Fulgo.Cyn.&Sal.in l.fi.C.de excep.facit l.si qs stipulatus fuerit.10.in melle.ff.de solutio.vbi probatur, quod litis contesta.est terminus,qui habet impedire pœnitentiam, & exceptionem declinatoriam:ergo ante litem contestatam non impeditur:nisi secundùm Pan.in c.1.extrà,de iudi.cõsensum esset in iudicem præsentem & acceptantem:quia tũc nõ licet pœnitere. contrariam opinionem primæ conclusionis tenent Bar.& Bal.in d.l.si conuenerit.& idem Bal.in l.fi. C.de iudi.Inn.& Fel. in c.inter monasterium.extrà de re iud.dicens hanc esse communem. Si tamen simul & semel opponantur dilatoria & declinatoria,licet dilatoria ĩ ordine scripturæ fuerit præposita,non per hoc inducitur prorogatio.quia declinatoria intelligitur prima in intellectu,per l.2.§.pen.ff.de vul.& pupil.secũdùm Bar. in l.quidã consulebant.ff.de re iud.Ang. vbi supra.& Fel.in d.c.inter. Balb.decis.89.

EXCEPTIO.

Summaria.

Exceptiones litis finitæ præ cæteris exceptionibus peremptoriis,& ante,s.ad impediendum processum, & post litis cõtestationem ad perimendum ius actoris opponi: Nisi altiorẽ requirant indaginem,nec possint incontinenti probari.q.1.

Vtrum exceptio incontinenti probari possit, ac debeat, an verò non,arbitrio iudicis definiendum permitti q.2.

Quamlibet exceptionem peremptoriam opponi posse ante litem cõtestatam ad impediendum litis ingressum: modò liquida sit & notoria.q.3.

exceptionem iurisiurandi, & periurij , cùm sit litis finitæ, impedire litis ingressum,& processum ad vlteriora.q.4.

exceptiones litis finitæ,cur sic dicantur.q.5.

iudicem ex officio posse agentem sine actione repellere, licet non opponatur exceptio.q.6.

exceptionem spolij impedire litis ingressum.q.7.

exceptionem spolij,cùm sit dilatoria,post litis contestationem oppositã,de iure ciuili non suspendere petitorium.q.8.

exceptionem spolij , non repellere quemcunque tertium possessorem:sed habere tantùm locum contra ipsum spoliantem.q.9.

exceptionem reuocandi domum,posse opponi coram iudice totius regionis generali:ad cuius tribunal omnes,etiam alibi domicilium habentes,legitimè vocari posset.q.10.

exceptionem non numeratæ pecuniæ opponi posse intra biennium,etiam si fuerit ei renunciatum.q.11.

exceptionem non numeratæ pecuniæ nõ competere post biennium,ne quidem de æquitate Canonica.q.12.

Quandocunque quid clarè decisum est iure ciuili , nec reperitur iure Canonico immutatum. stãdũm iuri ciuili, etiam in foro cano.ead.q.in fi.

exceptionem dominij:siue proprietatis posse opponi agẽti interdicto adipiscendæ possessionis,si non opponens incõtinenti se obtulerit ad probandum.q.13.

exceptionem excommunicationis posse opponi post conclusionem in causa q.14.

QVAESTIO I.

QVAERO, quando opponantur exceptiones litis finitæ? Resp.Et iure cautum est,& à doct. nostris communiter receptum,exceptiones litis finitæ, & ante litem cõtestatam ad impediendum processum præ cæteris exceptionibus peremptoriis opponi posse speciali quodam priuilegio. c. 1.& ibi doct. communiter,de lit.cõtest.libr.6.Et post litis contestationem ad perimendum ius actoris. Hãc dicit esse communem Ias.in l.ait prætor.n.15.ff.de iureiur.Et eam tenet Bal.l.postquam liti.C.de pact. l.exceptionem.C. de proba.l. nam postea.& ibi Alex.ff.de iureiur.Eandem dicit esse communem Rober.Maran.in trac.de ord.iud.par.6.rub.de citat.nu.12.Et eam tenẽt cõmuniter doct.Cy.Bal. Sal.& sequaces.l.emptor.C.de ꝓscr. long.temp.Bar.l.fi.ff.pro socio.Bar.Bal.Ang.Ias.Decius,&docto.l.fratris.C.de trãsactionib.eandem dicit esse communem Franc.Balb.in tract.præscr.par.1.q.9.Soc.iun.cons.14.nu.15. lib.3.Ludolph. Schrad.in cons. 32.inter consilia iurisconsul. Germa.par.1.n.83.

Prædicta conclusio procedit,si exceptiões litis finitæ nõ requirãt altiorẽ indaginẽ, Sed incontinenti probari possit,aliàs reseruãtur post litis ꝯtestationem.ita tenet Bar. Alex.& doct. in l.ille à quo.§.si de testõ.ff.ad Treb.Bar. Alex.Ias.& doc.l.nã & postea.ff.de iureiur.Fel.rub.n.10.ext.de præscr. Fran.Balb. in trac.presc.1.par.q.9.Nic.Boer.decis.344.vbi cõem asserũt. Eandem dicit esse communem sentẽtiam Maran.in d.rub. de cita.n.13.Et ita iudicatum esse in exceptione præscriptionis, quæ est litis finitæ,testatur Matth.de Afflict.decis.52.

QVAESTIO II.

Porrò vtrum exceptio incontinẽti probari possit , an verò non,arbitrio iudicis definiendum permittitur,ita tenet Inno. Card.Imo.Abb.& Ant.de But.c. veniens.el.2.& ibi Fel.n.15. ext.de testi.Bal.l.si ex falsis.nu.11.C.de transac.Petr.Iac.in sua pract.in form.secundi libelli.super l.2.C.de edic.diui Adr.Tiraq.repe.l.si vnquam.ver.susceperit liberos.n.30.C.de reuoc. don.Eandem dicit communem Schrader d.cons.32.n.88.Et ibidem in subscriptione iurid.facul.Lipsensis.in prin.

QVAESTIO III.

Sed quæro,nunquid etiam aliæ exceptiones peremptoriæ possint opponi ante litem cõtestatam ad impediendum litis ingressum?Resp.secũdum communem & receptam doc.sentẽtiam, quamlibet etiam aliam peremptoriam exceptionem ante litẽ cõtestatam,ad impediendum processum opponi posse,qñ illa exceptio est liquida & notoria,aliàs nõ.ita tenet Io. And.in addit.ad Spec.§.d.ver.sed pone.Ant.de Bu.& Ab.in c. fi.& ibi Fel.n.4.extr.de libel.obl.Bal.l.elegãter.§.si qs post.de ꝯdic.indeb.& in l.postquã liti.ver. octaua exceptio.C.de pac. Eandem sentẽtiam firmat Alex.l.nam & postea.§. sed etsi qs. & ibi Ias.n.8.Ant.de Bu.Ab.& Imo.in c.exceptionẽ.ibi Fel.n. 14.de excep.Ludolph.Schrader in d.cons.32.nu.84.vbi dicit eam esse communem.Alex.in cons.62.n.11.& 12.vol.7. Ab. c.super literis.ibi Fel.n.37.Decius n.11.de rescr.

QVAESTIO IIII.

Quæro,an exceptio iurisiurandi,& periurij impediat litis ingressum,& processum ad vlteriora?Resp.ꝙ sic,cũ sit exceptio litis finitæ.tex.est in l.nam & postea.ibi Bar.Alex.& doc.ff.de iureiur.& firmat Bar.in l.eleganter.§.si quis post.ff.de cõd.indeb.& ita cõiter teneri dicit Thomas Gram.decis.66.nu.1.

QVAESTIO V.

Quæro,quare appellentur exceptiones litis finitæ?Resp.cõmuniter traditum est,ideò appellari exceptiões litis finitæ, qa inductæ sunt ad hoc,vt sit litium finis.ita declarant Doctores communiter in l. fratris. C. de transact. vt firmat Marant. in Spec.aduo.par.6.rub.de excep.nu.11.

QVAESTIO VI.

Quæro,an iudex agentem sine actione,si nõ opponatur exceptio,ex officio suo possit repellere?Resp.ꝙ sic,& hoc ĩ quacunque parte iudicij,de hoc est gl.in l.vbi pactum. & ibi doc. communiter. C.de pact. vt testatur Robert.Marant.d.rub.de except.n.6.& firmat gl.l.2.§.quòd si actor.verb.rei.C.de iuracalum.Pau.de cast.cons.250.vol.2.

QVAESTIO VII.

Quæro, an exceptio spoliationis impediat litis ingressum? Resp.communis est Doctorum sententia,ꝙ sic,ita tenet Ant. de Bu.in c.cùm olim.2.ext.de resti.spo. vbi ita intelligit c.frequens.co.ti.in 6.& ibi Io.And.Ang.in l.si marito quõdam.C. de don.inter vir.& vxo.Spec.ti.de citat.§.1.ver.item quod est spoliatus.Hanc dicit esse communem sentẽtiam Tho.Gram. decis.85.n.1.Io. Fab.§.fi.insti.de actio. licet contrarium velit Panor.d.c.olim.

QVAESTIO VIII.

Quæro,an exceptio spolij post litis cõtestationem opposita suspendat petitorium? Resp. Magna est controuersia inter Doctor.in hoc articulo.Nam Ab.in c.ex conquestione.de resti.spol.existimat, spoliatum conuentum petitorio à spoliante, posse vsque ad cõclusionem in causa opponere de spolio, & talem exceptionem suspendere petitorium,etiamsi proponatur post litem cõtestatam. Et ita dicit communiter tenere canonistas, Pau.de castr.in cons.272.incip.quia per primum. quem refert Ant.Capyc.in decis.28.n.8.Et pro hac opinione est tex.in Clem.1.de caus.posses.& propr.

contrariam sententiam comprobant Doctores iuris ciuilis magis communiter in l.naturaliter.§.nihil commune.& ibi in specie hoc firmat Ias.n.137.ff.de acqu.pos.ꝙ.s.exceptio spolij sit dilatoria. ideoq; proponẽda ante litem contestatam, aliàs si pòst opponatur,petitorium non suspendit. ita tene Aret.& Doct.d.§.nihil commune.& Pau.de cast.in d.cons.dicit esse communem sententiam doct.in d.§.nihil commune.Oldendorp.in tract. suo excep.sub Rub.de excep.spolij. Vbi tamen ipse inclinat in contrariam partem , cum modificatione tamen existimans perdurum esse,si strictum ius tãtilli temporis post litem cõtestatam,eripere debeat reo conuento defensionem ablatarum sibi rerum per actorẽ. rectissimè igitur in-

quit iudicem ſequi mediam viam,inſpecta rerũ & perſonarũ qualitate,vt animaduertat,vter litigantium de damno,aut de lucro ſit ſolicitus.Pinguius enim certanti de damno ſuccurritur,quàm de lucro captando.Reſpondent Doc.q̃ cõtraria in ca.ex conqueſtione. & Clem.1. loquantur in ſpiritualibus & beneficialibus de æquitate canonica.

QVAESTIO IX.

Sed quæro,Nunquid prædicta exceptio ſpoliationis repellat quemcunque etiam tertium poſſeſſorem ſuſpenſo petitorio?Reſp.communiter recepta eſt ea ſententia, quod tantùm locum habeat aduerſus ipſum ſpoliatorem,& nõ alium.ita tenet Ab.in c.2.de ordi.cognit.& in c.literis. de reſti.ſpol.Alex. Iaſ.& Doct.in l.ſi te bonis. C.de iure delib. reprobata opinione Bar. & Ang. Et ita firmant omnes ſcribentes in c.frequẽs. de reſti.ſpo.libr.6. Cuius diſpoſitionem etiam locum habere in foro ciuili ꝓcludunt communiter,vt dicit Marant.in Spec. aduocat.part.4.diſt.6.n.42.Eandem dicit communem eſſe ſententiam,& ſecundum eam eſſe iudicatum,Mat.de Afflict.deciſ.19.n.7.cum pluribus allegat.

QVAESTIO X.

Quæro, an exceptio reuocandi domum poſſit opponi coram iudice totius regionis generali,ad cuius tribunal omnes competenter vocari poſſunt, etiam alibi domicilium habentes?Reſp.q̃ſic,ita tenet Bar.in l.2.§.legatis.ff.de iudic.cui communiter ſubſcribunt cæteri doc. vt firmat Oldendorp.in ſuo trac.excep.ſub rub.de excep.reuoc.domum.

Communiter receptum eſt, exceptionem nõ numeratæ pecuniæ opponi poſſe intra biennium, etiamſi quis ꝓfiteatur ſe recepiſſe pecuniam,q̃ non recepit.ita probat tex.in l.in cõtractibus & ibi communiter doc.& in §.1.inſti.de liter.oblig.

ampliatur hæc concluſio,vt procedat,ſiue quis confiteatur in ſcriptura publica ſiue priuata.ita tenet gl.& doc.communiter in l.ſi ex cautione. C. de non numerata pecunia.Licet ibi contrarium velit Pet.de Bel.pert.

QVAESTIO XI.

Sed quæro,nũquid hæc concluſio procedat,ſi renũciatum ſit exceptioni nõ numeratæ pecuniæ?Reſp.in hac q̃ſtione variatũ eſt ſentẽtiis.Nã renũciatio impediat opponi exceptionẽ.tenet gl.in d.l.ſi ex cautione.verbo,probare.in fi. verſ.alij, vt Azo.Et hanc ſententiam ſequitur Card.in c.fi.de ſolu.n.9.

contrariam opinionem,q̃ prædicta renunciatio nõ præiudicat renũcianti,tenet Cy.Bar.Bal.& Sal.in d.l.ſi ex cautione. Bal.in margar.verbo,renunciatio. Fel.c.ſi diligenti.limit.1.de for.compe. Eandem ſententiam firmat Corn.in conſ.52.n.4. lib.1.Pe.de Anzola in pract.artis notariæ.ti.de excep.non numera.pecu.Hip.in ſing.222.Stepha.Aufred.in addit.ad deciſ. Capel.Toloſ.q.874.Hanc quoque tenet Fel.c.ſi cautio.n.48. Alex.in conſ.179.n.2.vol.2.Et ita tenere omnes doc.teſtatur Iaſ.l.qui pecuniam.n.2.ff.ſi cer.pet.

QVAESTIO XII.

Quæro, vtrum exceptio nõ numeratæ pecuniæ de æquitate canonica poſſit opponi poſt biennium?Reſp.Diuerſæ ſunt Doctorũ ſentẽtiæ. Nam q̃ poſſit opponi dicit eſſe cõem opi. Io.de Imo.c.fi.n.32.de ſol.Sal.d.l.in contractibus in prin. Eandem dicit eſſe communem Fel.c.ſi cautio.n.61.ext. de fide inſtru.Hipp.in ſing.463.& eam expreſsè tenet Dyn.in reg.locupletari.de reg.iur.in 6.Deci.l.iure naturæ.n.4.ff.eod.

contrariam tamen ſententiam,q̃ imò nõ ſolùm de iure Ciuili,ſed etiam de iure canonico nõ competat illa exceptio,tenet Spec.in tit.de reſti.in integ. §.1.n.25. Bal.in l.cum quis.n. 22.C.de iur.& fac.ign.& ibi Iaſ.n.18.Iaſ.d.l. qui pecuniã.n.7. ff.ſi cer.pe. Hippo.de Marſ.ſibi ꝓrius in ſing.277.ver.an autẽ, Et eam dicit eſſe magis communem & veram Pe.à Duen.in reg.261.limit.2.Quandocunque enim eſt aliquid clarè deciſum de iure ciuili, nec reperitur immutatum de iure canonico,ſtatur iure ciuili etiam in foro canonico.

QVAESTIO XIII.

Quæro,an exceptio dominij, ſiue proprietatis poſſit opponi agenti interdicto adipiſcendæ poſſeſſionis? Reſp.q̃ ſic, dũmodo opponens obtulerit ſe ex cõtinenti probaturum. text. eſt.l. ille à quo.§.1.ff. ad ſenatuſconſultum Treb. l.3.ff.ad exhiben.Hanc dicit eſſe communẽ opi.Ant.Capy.in deciſ.121. n.28.Et eam tenet Pau. de ca.l,2.C.de edict.diui Adria.tol. & l.ſi de vi.ff.de iudic.Eandem tenet Bald.l.fi.C.quor.bonor.Oldendorp.trac.excep.rub.de except.dominij.

QVAESTIO XIIII.

Quæro,an ex exceptio excommunicationis poſſit opponi poſt concluſionem in cauſa? Reſp.Licet Card.in Clem.1.de exce.velit non poſſe:tamẽ contraria opinio communi calculo approbata eſt,vt dicit Barb.in c.fi.de probationibus qui ad ducit ibi multas rationes & iura,quem refert Hippo.de Marſ. inpract.crim.§.ſequens.n.24. Michael Graſſus.

Exceptio iuris tertij,quæ non eſt excluſiua ipſo iure,nõ admittitur,ſecundum communem per Rol.conſ.57.n.10.lib.3. poſt Bar.in l.2.ff.de excep.rei iud.de quo plura no.pract. Pap. for.lib.negat.verſi.ſpectat. Bar.in l.fi.C.de rei vend.vbi ponit exempla,Bal.in l.peremptorias n.28.C.ſent.reſcind.non poſſ. Caſtr.in l.cum ſeruum C.de ſer.fug.Burſ.conſ.82.col.fi.lib.1. Bertr.cõſ.244.n.2.in prin. qua in materia dixit ſaly.in l.ſi cui. n.6.C.de non nu.pec.q̃ de iure merè perſonali alterius non licet excipere, ſed de iure reali, quando eneruat factum intentione aduerſarij:bene licet,ſecus ſi non eneruat, cui addo Ro. conſ.46.nu.2.vbi q̃ extranea perſona de iure tertij diſceptare non poteſt, de quo opponere & allegare poteſt: qui cauſam habet ab ipſo tertio,iuxta traddita per Aym. conſi.166.n.14. nu.16.vel eſt ipſius tertij ceſſionarius,& cauſam habet ab eo, teſte Burſ.conſ.36.n.19.lib.1.

Exceptio per quam perſona actoris vel rei excluditur à ꝓceſſu,ſemper impedit proceſſum:quia ſubtracta vna ex perſonis quæ formant proceſſum : proceſſus remanet informis & ſine ſubſtantialibus.Bal.in repetitione.l.2.ff.de iureiur.in 32. col. Et ſic exceptio inducta à lege,vel ſtatuto,vt in aliquo caſu quis non audiatur,vel ei ius non reddatur, vel ſi extrà protectionem cõmunis,impedit proceſſum,per ea quæ vult Inn. in c.cum ſuper.extrà,de conceſſio.præb.Iac.But.& Doct.in l. nam & poſtea.ff.de iureiur.& Bal.vbi ſuprà. Balb.deciſ.170.

exceptio.quid,ſit,& vnde dicatur.vide Ang.Are.in rub.inſti.de excep.col.6.Bar.& doct.in l.2.& 3.ff.de excep. P.Ando.

Suffic. narrare factum. ex quo reſultet excep.Fel.ample.in rub.de excep.in 2.col.Sonz.in l.1.ff.eo.al.Oldr.cõſ.1. Ang.in d.rub.in 17.col. P.Andora.

except.debet eſſe apta & concludens. l.1.§. labeo ff.de flumi. & dicit Bar.in l.1.ff.de except. quòd except.generalis non releuat.de quo etiam per Ang.Aret.inſti.de excep. in 16.col. addo Pau.de ca.in 2.vol.conſ.115. & Iaſ.in l.titie textores.in 2.col.& ſeq.de leg.1.Calca.conſ.35.in 3.col.

Quod intellige ſecundum Angel.& doct.in d.l.1.ſi petatur declarari.alias.autem bene procede.except.generalis.arg.l.fi. C.de an.excep.de quo vide Alex.in d.l.titie textores.& in l.patroni.§.qui fideicommiſſariam.ff.ad treb.& in 5.vol.conſ.58. Fel.in d.rubr. de except. col.2.& latius in c. paſtoral.in 4. col. eo.titul.& in c.ſimoniacæ.de ſimo. & Iaſ.in d.l.titie textores. in 3.col.

Et quòd ſit declaran.ſi peta.vide phi.in ca.2.§.teſtes in fi.de teſti.in 6. P.Andora.

except.quamuis notoria aliquo modo. in iud.deducen.eſt. gloſſ.not.in ca.ſuper literis.de reſcrip.fac.l.ſi quis ex aliena.& quod ibi not.Bar.ff.de iud.& l.2. & ibi Bar.ff.ſi quis in ius voca.Fel.in c.cum ordinem.in 7.col.de reſcrip. Idem.

Plures exceptiones ad cautelam opponi poſſunt. l. nemo prohibetur.ff.de excep.Pau.de ca.in 2.vol.cõſ.325.alias.323. in fi.Iaſ.in l.interpoſitas.in 2.col.C.de tranſac. vbi dicit quòd ſuffic.vnam probare.quæ ſit ſufficiens ad victoriam.

an autem quis varias ſeu contrarias excep.propone.poſſit? vide Bar.& doct.in l. nemo.ff.de reg.iu. Bal.& doct. in l.1.C. de fur.& no.Aret.in conſ.95.Ang.in §.1.in 13.col.inſti.de excep., Idem.

excep. an debeat neceſſario fieri in ſcript. vide Alex. in l.1. in 2.col.ff.de eden.qui.dicit quòd nõ. al.Bar.in l.1.in 2. vel 3. col.ff.de excep.& alias remiſſiones. de quo etiam vide per gl. & Cano.in ca. quoniam contra.extr. de proba.Ang.in d.rub. de excep.in 16.col. Idem.

Saluis aliis excep.iſta clau.habet effectum clauſulæ.non ſe aſtringens.&c.Fel.in c.paſtoralis.in 4.col.de excep.& in ca.3. loco.in 2.col.de prob.Ang.inſt.de excep.in rub.in 21.col.Idẽ.

Et omnes ex his deſcendentes.opera.iſta clau.vt alie.except. non adducte. poſſint deduci. ſed an opere. dictum effectum. non ſe aſtringens.vide Fel.in c.2.in 12.col. de reſcrip.& in d. c.3.loco.in 2.col.& in c.licet cauſam.in 20.col.ver.4.fallit extra.de prob.

Excep. debet proponi. j̃. tempus j̃.quod agi poſſet. l. pãp. §.ſi filius ff.de inoff.te.Fel.in cap.ſi autem in 4.col. de reſcrip. vbi vide.

Temporalia ad ageñ. perpetua ſunt ad excipieñ. l. pure. §. vltimo.ff.de doli excep.de quo vide.Fel.cum fallentiis.in d.c. ſi autem.in 3.& 4.col.

cui damus actionem.multo mag.exceptionem.l.1.§. plane. ff.de ſuperfitie.cum aliis al.per Alex.in 3.vol.conſ.47.in fi.

Quod intellige.quando actio & excep.competunt ad rem familiarem.ſecus autem ſi tendunt ad vindictam.ita not.Fel. in c

in c.accedens.in 1.col.de accuſ.

Excep.competens reo prin. competit & eius hæredi.l.1.& 2.ff.de except.iuncta.l.ſi pactum.ff.de prob.no.per Bar.in l.ſi ſic ff.de verb.obl.de quo per Ang.inſt.de excep.in 10.col.vbi etiam ponit in 11.col.an excep.tranſeat ad ſing.ſucceſſorem. de quo.j̃.§.prox.

excep.competens prin.prouid.contractus competit etiam fideiu.Alex.in 4.vol.conſ.66.

excep. tranſit ad ſing. ſucceſſorem. l. ait prætor.la 2.cum l. ſeq.iũcto prin.l.nam & poſtea.ff.de iu.iur. de quo. per Bar.in l.ſi tertius §.ſi prius ff.de aq.plu.arc. fac.text.cum ibi not.in l. 3.ff. quod me. cauſa.de quo per Alex.in d.l.ait prætor. & per Ang.vbi s̃.

excep.competens filio ex ſua pa.ſibi prodeſt.licet ei vt hęredi non competat.l.Lutius & ibi Alex. qui illam legit cum l.liberta.ff.ſol.mat.concor.l.an vitium.§.1.ff.de diu.& temp.præſcrip.& l.quæſitum §.fi.ff.de preca.Bene fac.quod no.Bar.in l. cum vir.ff.de vſucap.

Vide tamen in contrarium.Cor.in 4.vol.conſ. 170.circa fi. ver.ad ſixtum.

Non debet actor.in ſuo libello.de except.parti.competente face.mẽtionem.Inn.in c.1.de lib.obl.Lud.Rom.conſ.384. fac.quod vult Phi. in ca.ſi duobus in 7.col.de appel.& dixi in ver.Creditor.§.16.

Quem de euictione tenet actio. eundem agentem repellit excep.l. vendicantem ff.de euic.Pan.in c.1.n.3.de teſta.Lud. Ro.conſ.140.& conſ.251.

Fallit quando cõtractus non valuiſſet.alterius quam vendent.occãx.vt in marito vendente fundum dotalem.quia licet poſſit vendicare. tene. tamen de euic.ita not.Alex.quem vide.in 4.vol.conſ.109.verſ.nec ad hoc ob.

Poteſt quis pete.declarari.excep.ſibi compete.Lud.Rom. conſ.90.circa fi.Ang.inſt.de excep.in rubr.in 15.col.& in 22. col.vbi no.loqui.

Peruerſio ordinis.excep.coram ord.non vitiat proceſſum. ſecus coram delegato Ang.in d.rub.in 21.col.

exceptio reiicit,ſi iudex ad vlteriora ꝓcedat Fel.in c.ex parte.in 3.col.de teſti.& in c.ſuborta. col.3.de re iu.Pau.de ca.in 2.vol.conſ.329.alias 327.in fi.Pan.in 1.parte conſil. 14.Alex. vol.2.conſ.37.in 4.col. Phi.in ca.ſi duobus in 8.col.de app.& in c.ex parte.in 5.no.eo.titul.Iaſ.in l.2.in fi.11.col.ff.ſi quis in ius voc,& in col.ſeq.Alex.in 1.vol.conſ.53.in fi.Cor.cõſ.159. verſ.Nec etiam ob,& in 4.vol.conſ.85.ver.nam quando opponi.Marſ.in l.ſi quis.in 17.col.de quo. Alex.ĩ l.ſi finita §.Iul. in 13.col.de dam.infect.Lud.Ro.conſ.220.in 3.col.

Et tunc eſt app.vt dict.iuribus.& cauſa grauaĩs eſt proban. niſi fuerit oblata probatio. & per iudicẽ à quo fuerit reiecta. c.interpoſita vbi.Phi.in 1.& 2.col.de appel.

Limita niſi eſſet inhabilitas iuris naturalis.quia per proceſſum ad alteriora non videtur reiecta.Marſ.vbi s̃.

Limita etiam in excep.iuriſd.quia nõ reiici.per proceſſum ad vlteriora Marſ.vbi s̃.in 18.col.

contrarium tenet.Ang.in conſ.217.ver.quinto prob.

item limita. quando ſuper except. reperitur replicatum & cognitum.alias non reiici.excep.ita Lud. Ro. conſ.241.in 2. col.ver.vlti.ſi dicatur.

exceptio litis finite. impedit lit. conteſtationem l.eĩlnr §.ſi quis poſt.ff.de cond.indeb.c.1.de lit.conte.in 6.Bar.in l.poſtquam liti.in fi.cõm.C.de pact. aliquid per Alex. in l.4.§.condemnatum. in fi.4.col.ff.de re iud.Bar. & Iaſ.in l.fratris.C.de tranſ. Bar.in l.ſeruus. C.de his.qui ad eccleſ.confug. vbi dicit quòd iuſta except.impedit litẽ conte.addo text.& ibi Fely.in c.ſic.de re iud.Pan.in 2.parte.conſ.60.Alex.in 5.vol.conſ.40. ibi 3.preſupono.

excep.tranſactionis.eſt lit.finire.l.fratris.& ibi doct.maxime Iaſ.C.de tranſac.Alex.in d.conſ.40.

idem in excep.præſcrip.ſi offera.proba.incon.Alexãd.in 2. vol.conſ.213.vide in materia.Phi.in c.1.in 3.col.de lit.conte. in 6.Ang.conſ.161.

Excep.rei iudicate.eſt lit.finite.Ample.Soz.in 2.par.conſil. 264.in 8.col.cum ſeq.Dec.cõſ.96.vbi dicit quòd vbicunque tria concurrunt in 2.iud.quæ concurrunt in 1. ſemper ob.excep.rei iud.pm.quòd idem peta.2.quòd eadem ſit cauſa petẽdi 3. eadem conditio perſonar. l.cum quæritur. cum duabus ſequẽtibus.ff.de excep.rei iud.& de iſta excep.Ang.in §.item ſi.in 20.col.& ſeq.inſt.de excep.

excep.iuriſiurandi delati à parte parti.eſt lit.finite. vt j̃.iur. opera.§.71.

excep.periurij eſt lit.finite. Iaſ.in l.ſi quis maior.in 6. col.C. de tranſac.al.eĩlnr.Ant.de Bu.in c.dilecti.in 3.col.de excep.& dicit eſſe no.quia incognitũ.idẽ vult ipſe Iaſ.in l.ait ꝓtor.la 2. in prin.2.col.ff.de iu.iur.nam periurus ab agen. repellitur Iaſ. in l.ſi duo.§.fi.in 1.col.eo.tit.& dixi in verſ.periurus.§.9.

except.periurij impedit lit.ingreſſum. Soz. qui multa al.in 1.parte conſ.38.in pe.col.& dixi.in d.verbo periurus.§.9.ver. ſubdit quòd Imo.Cur.iun.conſ.17.in 3.col.

excep.trãſactionis.impedit lit.ingreſſum.doct.maxime Iaſ. per illum tex.in d.l.fratris.C.de tranſac.

except.contrarietat.impedit lit. ingreſſum.in ver. libellus. contrarius.§.1.

Et de excep.impedientibus lit.ingreſſum.vide late Alex.in l.vir bonus.iud.ſol.

excep.rei iudicate.nõ ob.ſi ſententia eſt nulla.Soz.in 2.parte conſil.255.in 1.col.al.l.4.§.cõdemnatum.cum ibi no.ff.de re iud.& alia.addo Alex.in 4.vol.conſ.42.

an excep.rei iudicate.in iud.ſummario.obſtet in ord.Bar.in l.1.in pe.col.verſil.nunc videñ.C. quando prouocare non eſt neceſſe.tenet quòd non.

Quod limita procede. quando non fuit plene cognitum. alias ſecus. ita vult Iac. Butr.in l.ab hoſtibus.§.ſed quod ſimpliciter.ff.ex quib.cau.maio.refert Soz.in dict. conſi.255.vbi etiam al.Butr. in c.cauſam que el.1.& in c.veniens el.2.de teſti.& Bal.in l.iudex.ff.de his.qui ſunt ſui vel alie.iu. & Alex.in l.à diuo pio §.ſi ſuper rebus.in 1.carta.ff.de re iud.& Panor.in conſ.51.

Sublimita.quia ad hoc.vt ſententia lata in ſum. præiudicet in ord. non ſuffic. quòd ſit plene cognitum.niſi ſit ſolenniter cognitum.ita Sõz. in d.cõſ.255.in 3.col.al. Ant.de Bu.in loc. præal.& Alex.in d.§.ſi ſuper rebus.

excep.rei iudicate.non ob.agenti.ex nouà cauſa. Fede.cõſ. 71.Sõz.in l.modeſtinus.ff.de except.& in 1.parte.conſi.18.in vlt.col.vbi ſubtilr.multa al.Alex.in 2.vol.cõſ.4.in 3.col.Ang. in §.item ſi in 21.col.inſti.de excep.

Faciunt quæ vult Alex. in l.de pup. §.ſi is cui.in 1.col.de oper.no.nunc.& per Imo.conſ.130.circa.fi.

excep. lit. finite impediunt lit.conteſtationem.l. eĩlnr. §. ſi quis poſt.ff.de cond.indeb.c.1.de lit.conte.in 6.Bar.in l. poſtquam liti in fi.C.de pac.aliquid per Alex.in l.4.§. condemnatum.in fi.4.col.ff.de re iud.& eſt tex.ĩ c.ſic.& ibi Fel.de re iud. Pan.in 2.part.conſ.60.dixi s̃.eo.§.1.

adde quòd vbi poni. except.impediens lit.ingreſſum. non eſt reſpondeñ.interrogatoriis.Fel.no.in c. excep.in fi.12.col. de excep.fac.pulchrum conſ.Pau.de Ca.in 2.vol.conſ.143.& Lud.Ro.conſ.249.

Et vlt.præmiſſa. quæ dican. except. impedientes lit.ingreſſum.vide Alex.in l.vir bonus.ff.iud.ſol.Phi.in c.1.in 7.col. & ſeq.de lit.conte.in 6.Angel.in §.eque.in 4.& 5.col.inſtitu. de excep.

Omnis excep. per quam concludr. agenti non compete,actionem ipſo iure.impedit lit.ingreſſum.Pau.de ca.in d. conſ. 143.& conſi.191.in fi.Iaſ.in l.ait prætor.la 2.ff.de iu.iur.

actionem non dabo. impedit lit. ingreſſum. Paul. de caſtr. in d.conſ.143.

except.pacti de non peten.impedit lit.ingreſſum.Barb. vol. cõſ.63.in 14.col.vide late.per.Phi.in c.1.maxime.in 2.col.de lit.conte.in 6.

except.quòd quis potuit licite occidi opponi.ad proceſſum. & eum impedit.Bar.in l.ſi ſeruus.C.de his qui ad eccl. confu. & ibi Alexãd.in add. vbi al.no.per eum in l.vbi pactum.C.de tranſ.& in d.l.vbi pactum.adduc.multa in contrarium.

Quę dican.except.quę habent impedire lit.ingreſſum.& tamen non ſunt lit. finite.dic.1.quòd except. præſcript.ita not. Bar.in l.fi.ff.pro ſuo.Alex.in 2.volum.conſ.213.Sõz.in 1.parte.conſil.38.in pen.col.& in 2.parte. conſil.203. in fi.Cæpo. conſ.71.

Et de excep.præſcrip.vide Alex.in l.vir bonus.iud.ſol.

Secundo.except.pact de non adeũdo iudicẽ.ita Bal.in l.poſtquam liti.C.de pact.per.l.3.ff.de cond.ob cauſam.

Tertio.except.renunciationis lit.d.l.poſtquam liti & ibi Bar. & doct.

Quarto.except.præiudicialis.& omnis except.notoria.ſecũdum.Io.And.in nouel.in c.1.de lit.conte.in 6.

Quinto.iſta except. quem de euic. tenet actio &c. Bar.in l. & ſi inſtrumenta C.de fi.inſtr.& iu.ha.fi.hoc.10.de quo tamẽ. vide Alex.in l.vendicantem ff.de euic.vbi dicit quòd non poterit opponi poſt ſententiam.

aduerte tamen in preticha. quia eſt magna vis in modo opponendi.iſtas excep.lit.finite.& alias quę non ſunt lit.finite & tamen habent impedire lit.conte.quia ſi opponuntur ante litem conte.ad proceſſum Tunc bene habẽt impedire lit.cõte.

secus si opponerent. ad merita causæ. & ideo sis cautus quando opponis tales excep. ad finem impedendi lit. conte. vt nõ petas in cedula. reum absolui à petit. quia hoc modo demonstrares oppositam fuisse except. ad merita non autem ad processum. quod patet. quia non potest ferri absol. à petit. non facta lit. conte. vt ext. de lit. conte. per totum. & ita vult Ias. in d. l. ait prætor. la 2. col. 2. de iu. iur. al. Bar. in l. cũ quæreba. ff. iud. sol. & alia multa.

Et subdit ex mente Spec. in tit. de excep. §. dicto. vers. rursus no. est circa fi. quòd ist. casibus reus in responsione libelli debet dice. nõ teneor. quia heõ talem excep. sed si diceret nolo responde. libello quia heõ talem except. deberet subcombe. quod confirmat ipse Ias. pulchris mediis vide per eum & per Ang. in §. equi. in 8. col. insti. de excep.

Quid autem in dubio. an tales except. videan. opposite ad processum. an vero ad merita? Bal. est sibi contrarius. nam in l. el. §. si quis post. ff. de cond. indeb. dicit quòd intell. ad merita. quia ista est earum natura.

in l. autem ait prætor. la. 2. ff. de iu. iur. tenet contrarium. & ista videtur verior. quia in dubio debet fieri interpret. in casu in quo excep. sit mag. fauorabil. reo. l. si qs intẽt. ambigua. ff. de iud.

exceptio declinatoria fori. est ī prin. opponen. antequã per opponentem. deuenia. ad aliquem actum. l. fi. & ibi Bar. C. de excep. & not. Bar. in l. si conuenerit ff. de iurisd. om. iud. & in l. quidam. consulebant ff. de re iud.

Limita procede. si competat de iure spi. secus si de iure cõmuni. quia tunc potest quandocunque opponi. ita Alex. in l. si mulier. in vlt. col. ff. sol. ma. & vide Pau. de cast. in 2. volum. cons. 144.

De excep. incompetente iudic. vide j. in ver. iudex recusa.

excep. recusac. ante omnia proponen. est. Fel. ī c. inter mon. in 2. col. cum seq. de re iud.

Vide tamen Phi. in c. cum spi. in 4. col. de app.

exceptio dilatoria regle. ante litem conte. opponen. est. l. ita demum. C. de procu. c. inter monasterium. ext. de re iud.

Fallit si superueniat lite conte. quia tunc opponi potest. secundum. Ang. & doct. in d. l. si mulier. al. text. not. cum gl. in l. 2. C. de confor. eius. lit. & in c. insinuante. de offõ. deleg.

Alias fallentias. vide in ver. procu. §. 67.

excep. dilatoria solutionis opponi potest ad impedien. processum. Soz. in l. 2. §. fine. ff. de except. nam qui ante diem agit male agit. l. 1. ff. quando dies leg. ced. cum similibus.

Si except. dilatoria non opponatur. valet processus. Fel. ample in c. sciscitatus in 3. col. de rescrip.

Omittens dilatoriam excep. oppone. in causa prin. non potest oppone. in causa app. Fel. in c. ad audientiam. el 2. in 9. col. de rescr. Ias. in d. l. ita demum. in 2. col. de quo etiam vide Dy. cons. 25.

Vide tamen singularem intellectum ad hoc. per Are. in d. l. ita demum.

Tu non potes esse procu. potest opponi in quacunque parte iudicij. Fel. in c. exceptionem in 11. col. de except. Alex. vol. 4. cons. 72.

Si admissus fuit quis vt procu. vsque ad litem conte. non potest postea contra eum opponi. Fel. in c. quoniam cõtra in 23. col. de prob.

Vide tamen. Phi. in c. 1. §. 1. de elec. in 6.

excep. illegiti. persone. potest quandocũque opponi. Mars. in l. si. quis. in 8. col. ff. de quæstio.

Et vbi pars prohiberetur oppone. potest per iudicem opponi. Phi. in d. c. 1. §. 1.

exceptio loci supecti licet non sit opposita à prin. potest tamen ex post facto opponi. quia grauamẽ renouat. nõ autem consumitur. ita Bal. in l. peremptorias C. sent. rescin. non pos. al. Archi. in ca. hortamur. 3. q. 8. addo Cano. in ca. ex parte. de app. Fel. in c. accedens el 2. in 4. & 5. col. vt lite non conte. Ias. in l. error. in 3. col. C. de iu. & fac. igno. & in l. ait prætor. in fi. 4. col. de oper. no. nunc.

exceptio calumniosa. per iudicem repellen. est. Bal. in l. peremptorias C. sen. rescin. non pos. al. Inn. in c. post electionem. de concess. præbend. vbi dicit. quòd quando iudex vehementer suspica. ne reus opponat except. per calumniam. potest talem excep. nõ admitte. Imo reiice. nec debet dubitare de app. quod dictum est pro. no. adde Alex. vol. 1. consi. 65. vbi etiam dicit quòd tunc præsum. iusta causa in iudice. de quo. etiam habetur ample. per Barb. in 1 vol. cons. 10. in prin. per Fel. in c. de cetero. in 3. col. de re iud. fac. quod vult idem Fel. in c. licet. causam. in fi. 2. col. de proba. addo Barb. in 1. vol. consi. 8. in 9. col. & cons. 18. in 11. col. Mars. ample. in l. patre col. 17. de qõ.

Nunquid autem iudex. tenea. de necita. hoc face. vide Fel. in c. excep. de excep. in 1. col.

exceptio. litis pendẽtię. ante litem conte. opponen. est. Bal. in d. l. peremptorias. Alex. vol. 3. cons. 106. in 7. col. Fel. in d. c. excep. in 12. col. Ias. ī l. de die. §. si seruus. ff. qui satisd. cog. & in l. nulli. in 2. & 3. col. C. de iud.

Et innouata lite pendente. redduntur nulla. Soz. in 2. parte cons. 199. in 7. col.

Rescriptum impetratum tacita lit. pẽdentia. est nullum. Pe. de Anch. cons. 16.

exceptio. pretij non soluti impedit lit. ingressum. Ias. in §. actionum in 25. col. inst. de actio. al. tex. in l. Iul. §. offerri. in ver. nũdum ex empto. & ibi Pau. de ca. ff. de actio. emp. & alia que vide. Ang. in d. §. actionum in 4. col. addo Alex. vol. 5. cõsi. 39. col. 1. vbi dicit quòd emptor. non potest age. ad rem nisi soluto prætio. vel rai. oblato. al. multa quę vide, & in 2. vol. cons. 212. faciunt quę dixi in ver. pactum. §. 36. & idem vult in vol. 1. cons. 18.

amplia etiam si sol. defitiat in modico. Dec. in cons. 119.

an autem si emptor. agat ad rem prætio non soluto nec oblato. possit obtine. si de pretio non opponatur. Ias. in d. §. actionum. in 24. col. tenet quòd sic. al. Bal. in l. 1. in 3. col. C. ne lice. 3. pro. & in aliis loc. quæ omitto. & idem vult Iaso. in l. iurisgen. in 2. col. ff. de pac. & in l. Iulianus. §. si quis iurauit in 3. col. de iu. iur. contra. ful. in l. filie licet. C. de collac.

Subdit tamen Iaso. q̃ si iudex videt pretium non esse solutum. potest ex suo officio. etiam reo non opponẽte mandare emptori agenti quòd soluat pretium. al. tex. & ibi Bal. in l. si pater. C. de actio. emp.

Imo tunc secundum. eum. poterit iudex. in sententia dice. condemno vẽditorem. ad traddeñ rem. emptore pretium solueute. & non ai. nec alio modo. vide in ver. pactum. §. 36. ver. & ita in effectu, &c.

an ista excep. pretij nõ soluti possit opponi post sentẽtiam. Bar. in d. §. si quis iurauerit tenet quòd nõ. Bal. autem. in l. peremptorias. C. sen. re. non pos. videtur. tene. contrarium. tu dic ex mente doctor. in d. §. si quis iurauerit. quòd aut vẽditor opposuit excep. pretij non soluti. ante sententiam. & tamẽ ea nõ ob. iudex eum condemnauit ad traddeñ. rem, & tunc non poterit oppone. post sententiam. secus autem si vend. non oppo suit talem excep. ita volunt Cano. maxime. Butr. & Imo. in c. cum Io. hæremita. de fi. instr. al. l. quod in diem §. si rationem. ff. de compensa. & potest allegari tex. in l. si autẽ §. si quis quocunque ff. de neg. ge. de quo vide latius per Alex. in d. §. si quis iurauerit. Pau. de ca. in 2. vol. cons. 143. & Ias. in d. §. actionum. in 25. col. Ang. in §. appella. in 14. col. & seq. insti. de excep.

adde gl. & Are. in l. 1. C. si adu. lib.

Et quòd possit opponi in exeq. videtur tex. & ibi Bal. in l. 1. §. non tantum. ff. de tutel. & in l. fundus ff. de rescin. vend.

Oblatio pretij. si opposita fuit excep. pretij, &c. proban. est. Bal. in l. acceptam. in prin. C. de vsu. & in l. 1. in vlt. col. C. de vsu. & fruc. leg. & in l. si tradd. in 3. q. C. de actio. emp. Pau. de ca. in 2. vol. cons. 132. Fel. in c. in tantum. de simo.

Et oblatio pretij. debet fieri rea. r. non autem verbo. l. qui decem §. idem responsum ff. de sol. & l. seruus si hæredi. in fi. ff. de sta. lib. no. Bar. in l. prætor. §. si quis paratus ff. de oper. no. nunc. & in d. l. acceptam Cano. in ca. post electionem de concess. præben. & in c. interposita. de app. vt vult Alex. vol. 5. cõs. 39. & Pet. de Anch. cons. 331.

intellige tamen si peta. per s̃. dicta. & ita etiam vult Ias. in l. stip. circa prin. ff. de oper. no. nunc. al. multa. maxime, Alex. in d. l. filie licet. C. de colla.

exceptio rei. non traddite obstat agenti ad pretium. Alex. vol. 1. cons. 27. al. l. ediles. §. sed sunt. ff. de edil. edic. & l. Iul. §. offerri ff. de actio. emp.

Ob. etiam excep. rei libe. nõ traddite. Soz. in 2. par. cõs. 208. Dec. cons. 119. Alex. vol. 5. cons. 65. vbi dicit quòd non dicitur libe. traddi quando est cum one.

an autem. except. rei non traddite. possit opponi in exeq. Pau. de ca. in 2. vol. cons. 143. tenet quòd sic. de quo. vide Fel. in c. cum Ioannes. in 11. col. de fi. instr. Dec. cons. 119. vbi ampliat. etiam si sta. caueretur. quòd instrumenta haberent executionem paratam. quia hoc non ob. poterit opponi except. rei non traddite. & non libe. vel non integra. r traddite. vt ibi per eum. al. Bal. in l. tradd. in 3. q. C. de actio. emp. & in l. ex prediis C. de euic.

Exceptio fideiussionis non prestite non p̃t post litem conte. opponi. Alex. in l. de die. §. si seruus ff. q. satisda. cog. per iura quæ al. maxime. per illum tex. addo Ias. in l. vniuersa. in 1. & 2. col. C. de præci. imper. offer.

Limita

Limita. nisi lit. conte. sit nulla. per no. p̃ Fel. in c. illud. col. 3. de præscrip. & ita vult Ias. in l. fideiuss. §. 1. ff. qui satisd. cog.

Limita etiam nisi lis conte. & satisdatio peta. eodem contextu. quia tunc præstan. est. & ex ordine intel. r prius petita satisda. Alex. vol. 2. cons. 37. faciunt quæ habentur per eum in 4. vol. q̃. 96. ibi item respondeo. & per Fel. in ca. cum M. in 17. col. de consti. vbi dicit suffice. quòd prote. appona. in fine scripture. & quod vult idem Fel. in c. excep. in 8. col. ver. fallit 10. de excep. & in c. inter mon. in 3. & 4. col. de re iud. & in c. vnico. in 3. & 4. col. de lit. conte.

Fac. etiam quod vult Ias. in l. nam & postea §. si petitor. col. 3. ff. de iu. iur. vbi dicit quòd paria sunt fieri. ante litem conte. vel incontinenti post. Et ad præmissa vide eundem Ias. in l. si ita. in 1. col. de leg. 1. fac. etiam tex. in l. quidam in testamento. ff. de pecu. leg.

Except. excussionis non factæ. ante litem conte. opponen. est. Alex. vol. 1. cons. 78. & in 4. vol. cons. 32. addo Bal. in 1. parte. cons. 14. & Pe. de Anch. cons. 294. Barb. in 1. vol. cons. 28. in 9. col. Ias. in l. fi. in 1. col. ff. si cer. pe. Barb. in 4. vol. consil. 12. in 6. col.

Et impedit lit. ingressum. Phi. in ca. 1. in 7. col. de lit. conte. in 6.

Limita. quia si facta excussione. contra princ. & eo reperto non soluen. si pendente iud. contra tertium pos. debitor efficia. soluen. iter. poterit opponi de excussione non facta. ita el. r. vult Alex. vol. 5. cons. 100.

Limita etiam quia opposita ante litem conte. non prohibe. probari lite conte. Cor. in 3. vol. cons. 55. in antepe. col.

Non suffic. generalis excep. nisi in spẽ oppona. de excussione non facta. ita pulchre Alex. in 4. vol. consil. 32. & dixi j. in ver. excussio. §. cetera. ad hanc materiam. vide in ver. excussio.

excep. dolo facis quia pet. quod restituturus es. an & quando opponi possit. vide Ang. Are. insti. de except. in princ. in 19. & 20. col. & tex. in l. dolo fac. ff. de excep. doli. & tex. cum gl. in l. si socer §. Iutius. & ibi Bar. & Alex. ff. sol. mat. & in l. si quis. ff. de cond. causa da. & in excep. doli. vide Ang. insti. de excep. in 2. col. & seq.

excep. doli. non da. plebeio cõtra positum in dignitate Aug. vbi s̃. in 9. col.

excep. inuentarij. confecti. potest opponi etiam post sentẽtiam quia non est contra sentẽtiam. sed preter. ita Bal. in l. peremptorias. col. 1. C. sen. rescin. non pos. & in l. 1. C. de iu. & fac. igno. Fel. in c. exceptionem col. 13. de except. Ang. in §. extraneis. in fi. insti. de hære. qual. & differentia. & ī §. appella. in 12. col. insti. de excep.

excep. pacis factæ potest opponi etiam post sententiam. ita dicit Bal. in l. si filius. ff. si cer. pe.

excep. excommunicationis potest opponi etiam post sententiam Ias. in l. 1. in vlt. col. C. de iu. & fac. igno. & in l. el. r. §. 1. in 2. col. ff. de cond. indeb.

excep. excommunicationis. potest opponi. etiam coram iudice temporali. gl. mag. dum dicit vel excommunicatus. in l. 1. C. de iu. & fac. igno. & dicit ibi Pau. de cast. q̃ si iudex tp̃ra. r. nolet eam admitte. episcopus posset ei præcipe. q̃ illam admittat. c. fi. de excep. in 6. de quo. vide Ias. in l. placet. in fi. C. de sa. san. eccl. & ī d. l. 1. in vlt. col. de iu. & fac. igno. & Fel. in c. tue. vt lite non conte. Parp. in d. l. placet in 39. col.

Quid si coram iudice laico dica. de nul. excommunicationis. an ipse possit de hoc cognosce. vide j. in ver. iudex.

Reliq. ad materiam excommunicationis. vide j. in ver. excommunicatio.

excommunicatio opponi potest etiam si quis iurasset non oppone. Phi. in c. 1. in 2. col. de excep. in 6.

exceptio ineptitudinis libelli. potest quãdocunque opponi & reddit processum retro nullum. Alex. in l. si patronus ff. de iu. iu. post Bal. & Ang. ibi per illum text. bene fac. secundum. eum l. 1. §. 1. ff. si mes. fal. mo. dix. quam ad hoc al. Cy. in l. vnica circa prin. C. vt quæ des. & dicit melius probari. in l. libellorũ §. quod si libelli ff. de accus. & est tex. expressus. in c. cum dilecti. de emp. & vẽd. vbi proba. q̃ potest opponi etiam lata sententia. Patet. quia ineptitudo libelli reddit sentẽtiam nullam. vt est tex. valde no. iuncta gl. insti. de oblig. ti. generali. no. Bal. in l. actori in fi. C. de iu. iur. & in l. excep. C. de proba. & in aliis loc. al. per Alex. vbi s̃. addo Ang. cons. 167. Lud. Ro. consi. 69. Barb. vol. 2. cons. 88. in 10. col. Fel. in c. exaĩata. in 7. col. de iud. in c. tenor. in 1. col. de re iud. Ias. in d. l. 1. in 3. col. de iu. & fac. igno. in §. 1. col. 29. insti. de ac. in l. 1. in 2. col. ff. de off. asse. & in d. l. si patronus. & in l. el. r. §. 1. col. 3. ff. de cond. indeb. P. And.

excep. opposita. contra partem libelli non suspendit aliam partem. ita Bal. in l. si non transac. C. de iu. & fac. igno. P. Ando.

exceptio compensac. potest opponi in exeq. Ias. in l. 1. in 4. col. C. de iu. & fac. ig.

idem in excep. deductionis impensar. Ias. vbi s̃.

excep. simulac. de hac excep. vide j. in ver. instrumentum.

excep. tua nõ interest. an impediat lit. ingressum vide Alex. remissiue. in l. post. is ff. de inof. te. tex. & Alex. in l. apud iul. §. si de testõ. ff. ad treb. vbi dicitur neminem esse audien. nisi sua intersit. pro quo. fac. l. 1. ff. de app. reci. & c. cum inter. R. senio rem. de elect. & l. si patroni §. qui fideic. vbi etiam Alex. ff. ad treb. de quo etiam p̃ Fel. in c. super his in 9. col. de accu. & in c. ex parte. in 1. col. de testi. & per Ias. in l. 2. §. item si in facto. in 5. col. de verb. ob. Cor. in 4. vol. cons. 72. in fi.

Et de ista excep. habet in l. post. is. §. si quis ex his & ibi Ang. ff. de inof. te. & in l. cum quereba. & ibi Bar. Imo. & Pau. de ca. ff. iud. sol. P. Andora.

excep. tibi ius non competit. impedit litem cõtestari. Alex. in l. mater. ff. de inof. te.

an autem agenti rei vendicac. possit per habẽtem causam ab eo opponi tu non es dominus. vide Alex. post Bar. in l. si alienam. circa prin. & in 2. col. ff. sol. mat. P. Andora.

excep. quo ad te. liberas. ædes. hẽo. de hac excep. vide Bar. ī l. indebitum §. si summi. ff. de cõd. indeb. de qua etiam not. in l. loci corpus §. competit ff. si ser. vend. P. Andora.

excep. de iure tertij nõ admitti. Bal. no. in l. cum seruum. C. de seruis fug. al. l. loci corpus. §. competit ff. si ser. vend. & alia multa. addo. Pau. de ca. in 2. vol. cons. 17. in pe. col. & cons. 166. Barb. vol. 1. cons. 8. in 8. & 9. col. & in cons. 41. in 14. col. & in 2. vol. cons. 18. in vlt. col. Lud. Ro. in consil. 76. in pe. col. Barb. in 4. vol. cons. 54. col. vlt.

Limita nisi ius tertij sit in totum exclusiuum iuris agẽt. l. fi. C. de rei vend. & d. l. cum seruum. & ibi Bal. & doct. Alex. vol. 2. cons. 38. in fi. & in cons. 137. in pe. col. ibi præterea prohibitio. al. no. per Bar. in l. 2. ff. de excep. rei iud. & alia multa. idem vult in l. si alienam. ff. sol. ma. & in l. indebiti. §. sed si nummi. vbi etiam Ias. in fi. ff. de cond. indeb. Barb. in 4. vol. cõs. 52. in 5. col. al. Pe. de Anch. consil. 285. incip. efficacibus. quod me est 297. Alex. in rub. de oper. no. nunc. in 8. col.

Sublimita ita demum procede. si ille tertius declaret se vel le vti iure suo. ita Pau. de ca. in 2. vol. cons. 142.

an autem possessor feudi. possit oppone. de iure tertij? vide in spẽ Bal. in 3. parte. cons. 9. P. Andora.

exceptio. requirẽs. altiorem indaginem. de hac exceptione. vide no. Lud. Ro. in cons. 244. in fi. P. Andora.

exceptio non numeratæ pecuniæ opponi non potest. quãdo est illi renunciatum cum iur. ita Bar. in lectu. bononiensi. in l. fi. C. de non nu. pec. Ang. in l. 1. C. de do. cau. nõ nu. Io. de Imo. in c. cum contingat in 38. carta extra. de iu. iur. & Pau. de cast. in l. si ex cau. C. de non nu. pecu. vt refert Ias. in §. fuerat. in 21. col. in de actio.

Dic tamen ibi Ias. col. 22. ad hoc. dari duo singlia remedia. pm. quòd licet non possit opponi ista excep. stãte iur. tamen si iurans soluerit. potest repete. al. Bar. in d. l. fi. & alia que vide.

aliud singularissimum remedium. ponit Ang. in l. 1. C. de do. cau. non nu. & illud. dicit Ias. nunquam exeat memoriam in actu practicho. valet. q̃ hoc casu poterit opponi except. de simulac. contractus. & quòd tunc non erit necessaria absol. à iur. vt ibi per eum.

Potest etiam implorari iudic. offiñ. Fel. in c. si cautio col. 22. de fi. instr. Bal. ī l. illicitas. ff. de offõ. psi. item opponi potest de dolo & fraude cred. post biẽnium. vt ibi. in 23. col. adde Barb. vol. 2. cons. 19. in fi. Ang. in §. 1. in 4. col insti. de excep.

aduerte tamen. quia Fel. in ca. si cautio. in 13. col. ibi amplia po extra de fi. instr. dicit quòd except. non nu. pec. opponi potest infra biennium. non ob. iur. per tex. in d. l. fi. C. de non nu. pec. & quòd non est necessaria absol. à tali iur. ad hoc. vt possit excipi. secundum. Bal. ibi. quia iur. habet. conditionem si mihi fidem seruaueris. vt ibi per eum. addo Ias. in l. qui pecuniam. circa 1. col. ibi sexto amplia. ff. si cert. pet. tu dic q̃ 1. op. procedit quando est renunciatum excep. non num. pec. cum iur. 2. quòd est iuratum habuisse mutuum. vt etiam vide. declarare Fel. vbi s̃. ī 15. col. Ang. in §. 1. in 18. col. insti. de excep.

istud tamen. intelligit. Fel. in d. ca. si cautio in 14. col. nisi iurasset pec. vere nuãtam. secundum Sal. post Bal. ī d. l. fi. circa pr. & Ant. de Bu. in c. fi. in 3. col. de soluc. vbi tamen subdit. secundum eum. nisi peteretur absol. à iur. secundum. Dy. in regla locupletari.

Qui possit petl absol. à iur. intra biẽnium tenet late Cor. in 4. vol. cons. 293. P. Andora.

Quid si cõfessio mutui est facta in iud. dic. quòd adhuc potest opponi except. non num. pec. ita Fel. in d. c. si cautio. in 14.

col.al.Bal.insti.de frat.oblig.in vlt.col.& in l.in contractibus. in fi.prin.C.de non nu.pec.& ibi Saly.

Limitat Fel.nisi confe.in iud.fieret per viam cōtentiose iurisdic. quia in iud.debitor fac. quicquid potest ne cōfitea. sed eandem iur.astrictus confite.quia tunc cessat præsump.ꝙ gratifice.cred.& ideo cessat dicta except.secundum. doct. in loc. præal.

Et ita intelligo.quod vult Ias.in l.pacta nouissiã.col.3.C.de pac.vbi dicit ꝙ si quis cōfitea.in iud.habuisse causa mutui nō potest oppone.excep.nō.num.pecu.al.Sal.in l.vnica.col.1.C. de confe.& idem vult ipse Ias.in l.si conuenerit col.3.ff.de iurisd.om.iud.& in l.1.col.1.ff.de verb.obl.& quod vult Bal.in 3.par.cōs.382.& istam limitationem latius prosequi. & tenet ipse Ias.in d.l.qui pecuniam.in 2.col.si cer.pe. Ang.in §.1.col. 30.inst.de excep.

Quid in campsore? dic ꝙ potest oppone.excep.quòd pec. non fuit numerata illi pro quo soluit secundum. Sal. in l. frustra.C.de non nu.pec.Fel.in d.ca.si cautio col. 14. Ias.latius in d.l.qui pec.

ipse autem campsor ex pᵗ sua non habet talem except. secundum.Fel.& Ias.in loc.præal.per tex.in d.l.frustra.addo eũdem Ias.in l.cum quis.col.7.C.de iu.& fac.ig.

Vide Bal.in d.l.frustra.

Quid de iure canonico.an taľ excep.non nu.pec.possit opponi post biennium? Ias.in d.l.cum quis. col.6.& 7.al. multa. pro & contra.tandem concluden.tenet quòd aliud non sit de iure canonico.quam de iu.ciuili.

Ipse tamen Ias.in d.l.qui pecuniam.in 2.col.in vers.vlt.istas fallentias vide.indistincte tenc. quòd de iure cano. possit taľ excep.ppº.opponi.& ita vult Lud.Ro.cons.44.& Ang.in §.j. col.3.inst.de excep.

istud intelligere.si post biennium velit probare nullam fuisse numeratam pec.per dicta ĩ.eo.§.

Ang. tamen vbi s. tenet. indistincte. ꝙ possit opponi post biennium de iure.Cano.

contra geminatã confessionem.non potest opponi excep. non nu.pec.vt infra.in verbo.geminatio.§.

Quid in minore iurante.an possit oppone.except. non nu. pec.post biennim. Fel.in d.c. si cautio. col. 15.tenet quòd sic. al. Bal.& Sal.in d.l.fi.addo.Ias.in Aut.sacra puber.col.17.ver. nono limita.C.si adu.vend.

Quid autem in muliere? vide late.Bal.in 1.parte.cons.393.

Si confessio sit facta in vlt.vol.nō pt opponi excep. nō numeratæ pecu.ita Ias.in l.quæ de legato in 6.col. ff.de leg.1.al. gl.in l.1.C.de fal. causa. adiec.leg. quam dicit vnicam & sing. in iure Bal.in c.literas.in 2.col.de præsump.& in ti.de Pace.cōstã.in ver. vasalli el 1.in fi.cōm.& idem vult ipse Ias.in d.l.si pecuniam.in 1.col.ibi istam regulam, &c. & in l.2.§ creditum. in 4.col.in fi.illo.co.tit.Barb.vol.3.cons.60.in 18.col.vide tamen Fel.in d.c.si cautio in 17.col.

excep.non nu.pec. ppº. competit ciuitati. Ias.post Bal.in l. ciuitas in 7.col.ff.si cer.pe.

idem in ecclesia. secundum. Ias. vbi supra.& in l.2.§.creditum.in 4.col.ff.si cer.pe.

excep.non nu.pec.non competit.vbi confe.est fa.in trãsac. Ias.in l.tale pactum. ff. de pact. al.l. interest. C. de soluc.idem vult ipse Ias.in l.quamuis.C.de transac.vbi al.l.si transac.C.de non.nu.pec.& Bal.in rub.extra.de transac.in 5.col.

Limita nec transa. facta sit in fraudem vsurar. Bal.in d. l.si transac.Inno.in c.grauis extra.de deposito.

Quid si post confessionem. debitor incepit solue. an competat ei excep.non nu.pec.Ias.in d.l.qui pec.al.Bar.& Bal.in l. cum fidem.C.de non nu pec.tene.quòd non.Ang.in §.1.col. 18.instit.de excep.

Vide etiam Fel. vbi s. in 18.col.vers.fallit 6.vbi limitat nisi soluens expressisset se non soluc.animo recognoscendi.

excep.non nu.pec.potest opponi extr.iudicium.Ias.in l.de pupillo.§.si quis ipsi prætori in 5.col.ff.de oper.no. nũc.al.gl. in l.si intra.C.de non.nu.pec.

Quid si notarius dicat.habuit & recepit realr. in præsentia testi.& mei notarij an possit opponi excep.non.nu.pec.Fel.in d.ca.si cautio.col.15.ibi modo dicta regła &c.dicit quòd nō. al.Bar.in l.si ex cauc.C.de non nu.pe.& alia multa vide in materia.Ang.in §.actionũm.in 7.& 8.col.de actio.

Et ita intelligere.quod dicit Bar.in l.certi cond.§.si nũmos. & ibi Soz.ff.si cer.pe.vbi dicunt quòd confes. mutui in pu.instrumento.probat veram numerationem.

Limitat Fel. non procede.in scriptura priuata.in qua diceretur.hũi & recepi.decē mutuo &c.qa non pba.vera numeratio.Alex.in 1.vol. cons.35.repetito in 2.vol.cons.179. & in l. prædia.de acqui.pos.

Secus diceretur hũi & recepi, quæ me numerata fuerũt in præsentia testium.vide ibi per eum.

Quid si dica.confiteor. habuisse à tali dãte & numerãte.an probe.numeratio? Fel.in d.c.si cautio. col. 16, tenet quòd nō. secus si diceretur per gerundium dan.& numeran.al. Bal.ĩ l.si ex cauc. versi.quinto quæro.præal. & posui in dictionario in ver.dante & soluente Ang.in d.§.actionum.col.8.

Quid si pec.fuit pñs.& testes dicant quòd non viderunt eã recipi.& in instrumento.dica.huĩt & recepit.vide Fel.vbi s.in 16.col.post Bar.in l.singła.ff.si cer.pe.& Pau.de cast.in 2.vol. cons.vlt.

Vide tamen.Bal.in 3.par.cons.28.

Excep.non nu.pec.non habet locum in aliis contractibus, etiam in deposito.Fel.vbi s.col.17. versi.fallit 3. Alex. vol.2. cons.191.

Non habet etiam locum.si esset sta. ꝙ nō possit opponi dicta excep.quod valet inter laicos Fel.vbi s.in 18.col.al.Bal.in d.l.si ex cauc.in vlt.q.

Nec etiam quando debes me x.ex vendic. & confiteris illa me debe.ex causa mutui.l.aduersus.C.de non nu.pec. Fel.vbi s.ibi fallit septimo.

Quid si in instrumēto mutui sit delatum iur.cred.an ĩ.biennium possit opponi.dicta excep.Crem.sing.152.dicit ꝙ non.

excep.non nu.pecu.non potest opponi post biennium.l.in contractibus C.eo.gl.& doct.maxime.Fel.vbi s.in 18.col.

Quid in cleric.nomine ecclesiæ.contrahentibus.vide Fely. vbi s.in 19.col.

Quid in hærede deb. an cursus biennij ei noceat? dic ꝙ sic etiam si esset pupillus.& etiam si hæreditas esset Iace. Bal.in l. si intra.C.de non num.pecu. restitueretur tamen pupillus.secundum eum.quē refert simplr Fel.vbi s.sed vide latius Ang. in §.1.in 1.& 2.col.insti.de excep.

Sed quid si debitor vellet post biennium. assumere in se onus probandi pec.nō fuisse numeratam.an sit audiendus. dic quòd non.ita Fel.post Imo.in d.c.si cautio.col.20.al. etiam Imo.in c.fi.in pe. car.de solu.Bal.in l.si sub specie C. de postul. & in l.si non singuli.& ibi Sal.C.si cer.pe.& alia multa.

Limitat Fel.vbi s.non procede.de equitate saltem canonica.secundum quam audi.post biennium.volens probare pec. nō num.al.vulgare dictum Dy.in regula locupletari. & Lud. Ro.in l.diuortio.ff.de verb.obl. & Ang.in cons.154. incip.in dei &c.vide 1.frōte.quod me est.156.al.etiam Imo.in d.ca.si. & Bal.in l.si ex cauc.in 9.q.& ibi Sal.in 2.q.& Bal.in d.l.in contractibus.& in repe.l.2.ĩ 23.car.ver.quinto q̄ritur ff.de iu.iur. & alia multa.addo.Alex.plura alľantem.in 2.vol.consil.158, repetito.in cons.207.Barb.in 2.vol.cons.7.in 14.col. Bolog. in cons.ana.cons.97.

Imo Ang.Are.in §.1.in 2.& 3.col. insti.de except. tenet.ꝙ indistincte debeat quis audiri assumen. in se onus probandi; etiam post biennium.

addo etiam.quòd Ias.in repe.l.admo.in 10.col.in fi.ibi confirmo etiam.ff. de iu. iur.dicit. quòd quamuis ille qui iurauit recepisse pec.non possit oppone.& dice.contrarium.tamen si opponat & probet.& nihil fuit ex oppositum. valebit proba. & debebit absolui.faciunt quæ vult. Alex.in 2.vol.consil.89. vers.ad vnum,&c.

Quid in foro consciē.dic quòd ille qui non huĩt pec.est tutus.vt ample per Fel.in d.si cautio in 21.col.

Quid in confessione mutui.nō facta per literas. sed coram testibus.an lapsus biennij noceat cōfitenti? vide copiose. pro & contra per Fel.in d.c.si cautio.in 21.& 22.col.

Si cred.confessus sit non numerasse pec.lapsus biennij non nocet deb.Fel.vbi s.in 22.col.post.Host.& Abb.ibi.& gl.in d. l.in contractibus.& ibi Bal.in 4.q.& per alia.quæ adduc.

excep.non nu.pec. omissa per debitorem potest opponi per eius cred.l.si cui.C.de non nu.pec. etiam inuito deb. Bal. ibi. qui loqui.in fideiu de quo no.in l.tam mandatori.eo.ti.

excep.non nu.pec.potest opponi non ob.renunc.Alex.vol. 1.cons.35.repetito in 2.volu.cons.179.Ang.in §.1.in 16.col. insti.de except.

Et potest peti absol.à iur.Cor.vol.4.cons.293.

excep.non nu.pe. competit quando quis confite. habuisse centũ.& per interuallum recipit solum partem. Barb. vol.4. cons.37.in 4.col.dixi latius in ver.instrumenta plura §.2.

Quid si confitear habere apud me.dic quòd possum opponere.biennium.excep.nō.nu.pe.secus si dicam penes me. Lud. sing.636.

Quomodo probabi.taľ excep.non nu.pe.vide Ang.in §.1. ĩ 3.col.insti.de excep.vbi dicit.quòd ista neg.debet esse coarctata debito modo.& ibidem.in 31.col.

Vbi cessat excep. non nu.pec.potest tamen opponi except. doli.Ang.vbi s.in 4.col.vide s.§.1.

an possic.de non nu.pec.post biennium.sit responden? vide Ang.vbi s.col.31.præsentia pec.habet ꝑ nũac.doc.ĩ l.singła. ff.si cert.pet.Bal.in l.si ex pretio.versic.& inter cætera.C.eo.

exceptio nō numeratæ dotis ĩ.quæ tempora sit opponen. est tex.in l.fi.cum Aut.ibi posita.C.de dote.cau.nō nu. Fel.in c.si cautio.in 27.col.de fi.instr.vide quæ dixi in ver.dos.in 10. priuilegio.

Quid si post lapsa tempora.appet quòd maritus recepit solum quinquaginta? Dic ꝙ confe.præcedens præsumi. sił ata.& mulier non poterit repete.nisi illud quod appet solutum.ita vult Fel.in d.c.si cautio in 29.col.al. Bar.in l.ab anastasio prope fi.C.mãd.addo.Campez.in 1.par.q.51.Alex.in l.per diuersas.C.mand.Barb.vol.2.cons.19.in prin. 5.col.al. Sal.in d.l.ab anastasio.

Limita. nisi esset dictũ. ꝙ recipiebat illa quinquaginta pro resta seu.pro residuo. ita. Fel.vbi s.al.multa.& idē dicit Barb. in d.cons.19.& dixi.in ver.residuum.

Quamuis.post lapasa tempora.maritus vel eius hæres non possit oppone.dotem non fuisse numeratam.tamen si mulier agat hypo.ɔ possidentem bona mariti.coge.ipsa.probare numeratam dot. Fel.vbi s.al.multa maxime.Lud.Ro.cons.430. quod me est.445.incip.consultatio præsens.in fi.consilij.

addo quòd tunc cred.etiam deberet restitui in inte.vt vult Ias.in §.fuerat in 21.col.insti.de actio.

excep.non nu.dot.non competit marito quando cōfessus fuit habuisse dotem ab alio quã ab vxore vel eius patre.& sic à tertio.ita no.Ias.in d.§.fuerat in 23.col.ibi vnum etiam non omitto.al.Sal.in aut.sed iam necesse.C.de do.añ.nup. P.And.

Exceptio. Si statutum dicat contra instrumentum posse tantum opponi exceptionem solutionis vel falsitatis, aut aliam in eodem expressam,& nō aliam:poterit tamen opponi exceptio concernens inhabilitatem producentis instrumentum:putà quod est minor 25.annis, vel nō est procurator:qa talis exceptio respicit personam nō instrumentum secũdùm Bar.in l.1.§.denique.ff.quod vi, aut clam. Sali.in l. ita pudor. C.de adulter.Bal.in addi.ad Spe.in tit.de procur.in vers.aliud est opponere. item exceptio nullitatis instrumenti secũdùm Bart.vbi s.Bal.in l.1.C.de condi.indeb.Pan.in c.ex parte. el.2. ext.de of.dele.item exceptio proueniens ex alio statuto eiusdem voluminis,secundùm Bart.& Sali.vbi s.Cy.in d.l.ita pudor.Pan.ĩ d.c.ex parte.& in c.item cum quis.ext.de rest. spol. Alber.in 1.par.statutorum decis.65.& in l.ob es.iuncta gl. C. de præ.mi. item exceptio ꝙ debitum de quo in instrumento non est liquidum,vel est cōditionale nec euenit cōditio.item exceptio quæ perimit ipso iure obligationem vel actionem, vt monitionis vel delegationis & similium.secundum Sal.vbi suprà.Bal.in l.2.C.de execu.rei iudi.in l.si non sortem.§.j.ff. de condi.indeb. Balb.decis.173.

exceptionis non numeratæ pecuniæ renunciatio iureiurãdo confirmatur. vt commune inquit Emanuel à Costa in l. si ex cautione.limit. 1.n.3.C.de non nu.pec.aliàs autem nullius est momēti. quemadmodum receptum cōmuniter affirmãt Alex.cons.35.lib.1.& qui eũ refert Did.à Couar.lib.1.resolu. c.4.n.3.Fel.ĩ c.si cautio.n.48.de fid.instru.Alciat.in c.cùm cōtingat.nu.185.de iure.iu. & in l.pacta, quæ contra.C.de pact. Curt.iun.in l.2.§.vlt.n.2.ff.si cert.pet. E.Suarez.

exceptione nō numeratæ pecuniæ opponet qui se soluturum cum iureiurando promiserit, non qui se recepisse cum iureiurando cōfessus est.vt commune ex multis ait Emanuel à Costa meus iuris doctor in l.si ex cautione.n.9. C.de nō nu. pec. E.Suarez.

exceptionem non numeratæ pecuniæ nec simplex debiti ex parte solutio sine expressa agnitione tollit, nec vlla verba tempore cautionis prolata impediũnt.Quin nec verba illa,q̄bus aliquis se reapse accepisse vel penes se habere,vel quid simile in testationē redigit illi obstaculo erũt. vt communiter interpretibus placere affirmat Emanuel à Costa,hoc lim.7.in fi.illud limit.8.in appellata superius l.si ex cautione.C.de non num.pec. E.Suarez.

exceptionem nō numeratæ pecuniæ perpetuam habēt ciuitas, & sacer piusue quiuis locus, vt frequens interpretum axioma cēset Rip.in l.si is,qui bona.n.13.ff.de pignor. Idem.

exceptionem moræ adæptus debitor exceptiōis eiusdem oppositioni à suimet debitoribus sit obnoxius. vt commune ait Rip.in rub.n.4.de resti.Vilalob.in sua collect. Idem.

Exceptionem sibi competere declarari, antequam conueniatur, iure petet reus vocato in ius creditore. vt notabiliter commune dicit Ant.Gomez de delict.c.1.n.20. Idem.

exceptionem peremptoriam, aut dilatoriam,coram iudice si quis opposuerit, & illam per iudicem reiectam se corã eodem probaturum obtulerit,licet per oblationem huiusmodi iustificetur appellatio quo ad deuolutionem, vt tradunt Doctores in capitulo interposita.de appellation.nō tamen ob id probata dicitur exceptio, sed probanda erit coram iudice appellationis, quoniam parti obesse nō debet iudicis iniquitas, vt communiter voluerũt Doct.in d.c.interposita. F.Turzan.

PRO.exceptionem obiiciens nunquam videtur de intētione partis aduersæ confessus.l.non videtur. ff. de excep.c. cum venerabilis.extra eodem titulo. Bellon.

PRO.exceptiones dilatoriæ sunt in limine iudicij opponēdæ.l.exceptionem.C.de proba. Bellon.

PRO.exceptiones quæ requirunt altiorem indaginem,in causis summariis non admittũtur,sed in causis principalibus reseruantur.in l.tertia.§.ibidem.ff.ad exhibend.l.si is à quo.ff. vt leg.nom.caueat. Bellonus.

PRO. exceptiones personales non transeunt ad alios, sed reales etiam aliis cōpetunt.l.exceptiōes.ff.de excep.Bellonᵘ.

exceptiones omnes, quæ opponũtur ad impediendum executionem sententiæ in rem iudicatam trãsactæ, si respiciunt actionem primã, & huiusmodi exceptiones natæ essent ante sententiam nunquam opponi possunt, & oppositæ nō impediunt executionem, vt habetur per Bartolum quem doctor. omnes communiter sequũtur in l.1.C.de iuris,& facti ignor. & in aliis locis citatis per Ias.in dicta l.prima. Viuius.

exceptiones,quę diligenter atque accuratè excuti debent, in possessionis iudicio non admittentur.cōmune ponit Cur. iun.cons.118.n.14. E.Suarez.

exceptionibus cōtrariis sese defendere nemo prohibetur. commune inquit Cagnol.in l.nemo.n.3.ff.de reg.iur.E.Suar.

exceptiones,quæ nisi specialiter declaratę sint,alicuius regulæ,vel alicuius rei,de qua agitur,generalitati nō subiiciuntur subiicientur prorsus,si quæ exceptio,quæ etiam non continebatur,eidem generalitati subiuncta ꝓponatur.vt frequēter placitum asseuerãt Cagnol.in l.1.n.30.& n.33.ff de regulis iuris.Euer.in Topicis.arg.3.Viuius li.1.opi.208.E.Suarez.

exceptionem prouenientium ex pacto incontinenti apposito contractui potest iudex habere rationem, licet non apponantur per partem,cum tale pactum sit pars contractus.l. fundi partem.ff.de contrah.empt.secundum Bartol.in l.lecta.ff.si cer.pet.in l.eum qui ita.ff.de verb.obl.Inn.in c.pastoralis.ext. de except.in cap.1.de plus pe. Bald.in l.bonæ fidei.C.de pact. Balb.decis.291.

Possidentes hæreditatem, si contra agentem petitione hæreditatis, vel familiæ erciscundæ iudicio exciperent ꝙ est indignus hæreditate,vt puta si defunctum testari prohibuerit.l. 2.C.si quis al.test. prohib. cum nota.per Bart.in l.fi.ff.eodem tit.& per Socinum cons.105.viso processu.vol.3.vel ꝙ defuncti vxorem,seu liberos occiderit,vel tacitam fidē de restituēda hæreditate incapaci accōmodauerit,vt sæpe accidit in his qui instituuntur hæredes ab habentibus filios spurios, vt per Baldum in l.si quis presbyter.C.de episcopis & clericis.& per Barbatium in capitulo cum in officij.ff.de testam.exceptione ista non iuuabitur secundum gl. in l.his consequenter.§.1. ff. familiæ erciscundæ. l.loci.§.compet. ff.si ser.vend. & opinio hæc communiter approbatur, vt per Corn. consil. 150.circa pręsentē li.2.& Doctores variis in locis iuris nostri.F.Viuius.

excipiens cōtra rescriptum ꝙ non fecit mentionem de primo,non solum exceptionem proponere, sed debet appellare à tacita vel expressa reiectione,ad hoc quòd processus sit nullus.Felynus in capitulo sub ortu.n.4.de sent.&re iudic.magis communem dicit. B.Villalobos.

Excipiens contra personas testium, non debet simpliciter opponere ꝙ sint infames,periuri,sed debet specificare locum & tempus commissi delecti,& circunstantias.com.dicit Boer. decis.321.n.2.Clarus d.§.fi.q.4.ver.1. P.Fichard.

excipiens cōtra testem aliquem ꝙ sit infamis,periurus,&c. non tenetur probare quod communi omnium opinione habeatur & reputetur pro tali,sed sufficit si ꝓbet,quòd infamis sit ex tali causa vel tali crimine.ita contra Bart. in l.1.nu.4.C. de testam. magis communem esse attestatur Alex.cons.152. n.16.lib.5.quem refert Crottus de testibus.nu.4. in fi.Clarus d.q.53.ver.sed nunquid. P.Fichard.

excipiens contra testem de aliquo crimine,si nō probet,tenetur actione iniuriarum.comm.dicit Boss.in tit.de iniur.nu. 21.generaliter enim obiiciens alicui crimen aliquod in iudicio,siue agendo,siue excipiendo,si illud probat,non tenetur. vt in hoc omnes conuenire dicit Boer.cons.4.n.37.in fi.si ve-

rò nō probat,tenetur.communem dicit Boer. ibidem in fi.n. 37.Clarus d.§.fi.q.53.ver.caueant. P.Fichard.

Excipiens Regr non vide.confiteri. gl. in aut.de exhi.reis. §.sancimus.Bar.in l.non vtique. ff.de except.& in l.si quidem C.de excep.& in l.magnum C.qui accu.non poss.Lud. Rom. in l.cum mulier.ff.sol.ma.Ang.Aret.insti.de excep.in 15.col. & est rex.in c.cum veñ.& ibi Fel.in 3.col. extra de excep.Ias. copiose.vbi comprobat pulchris fondament. in l.Iul.verum deb.in 6.& 7.col.ff.de cond.indeb.

Limita nisi excipiens assumpsisset onus probandi.& deffecisset in proban.nam tunc vide.fateri intentionem agent. ita vult gl.sing.in §.sancimus. in aut.de exhi. re. quam approbat expresse Bal.in l.2.C.quando fis.vel priua.& in ca.de testibus. extra.de testi.Fel.in d.c.cum veñ.in 3.col.

Limita 2.quando except. de necessitate fondat animum actoris.vt si excipiẽs dicat.sum liberatus propter talem excep. Bal.in l.1.C.de confe.& in aliis loc.al.per Fel. vbi s.& ibi subiungit.quòd cõtrarium tenent Ang.Imo.& Alex.in l.decẽ.ff. de verb.obl.& cum ista vit.op.videtur transire.ipse Fel. Ias.in d.l.Iul.in 7.col.

Limita 3. quando contra excipientem est præsumpt. puta quando dicitur.occidi me defenden.de quo.latius per Fel.vbi s.& dixi in ver.defensio.§.Ias.vbi s.in 8.col.

Limita 4. quando aduersarius fondat se in verbis explicit. Fel.post Abb.vbi s.& Alex.in d.l.decem. & ponderat ibi Fel. noua verba Inn.in ca. diuerf.de cler.coniug.vbi dicit quòd si ordinatus. excipiat cõtra ordinantem quòd sciebat defectus suos quando eum ordinauit. non debet audiri quia non potest hoc probare ñ confitea. crimen. quæ verba secundum eum innuunt quòd excep.implicita non habet vim confe.secus si explicita.

Limita 5.in opponente excep.compensac.quia videtur fateri debitum.Fel.in d.c.cum veñ.in prin.4.col.al.Bal.in l. cum pap.ad fi.C.de sent.

ipse.tamen Fel.videtur tene.contrarium. per gl.in l.Iul.verum deb.ff.de cond.indeb.

Not. quia ad tollendas istas difficultates doct.in loc.præal. dant cautelam.quòd re po.neget debitum esse verum.& si debitum fuerit quòd tamẽ non fate.opponit excep. solutionis. istam cautelam ponit Bar.in d.l.decem.per doctrinam glo.in d.l.si quidem.& alij multi. vt refert Ias. in d.l. Iul.in 7.col.vbi eam improbat quia contra salutem anime.

Subiungit Ias.quòd melior est cautela.& ista sibi placet. ꝙ reus non neget debitum quando præcessit. sed quòd respondeat conditionalr. si aliquid tibi debui vel debeo vigore alicuius instrumenti. ego solui. nec potest tunc videri confiteri debitum. propter conditionem præcedentem.al. Imo. in d.l. decem.& cano.in d.ca. cum veñ.& dixi in ver.confessio.conditionalis.

Potest etiam dici nihil mihi mutuasti.ex quo sim tibi debitor.ita Ias.in l.manifeste in 6.col.ff.de iu.iur.al.Imo.& Gemy. in ca. cupientes.super gl.in verbo malignantium.post Pet.de Anch.de elect. in 6.& Cæpo. cautela.89.& cau.184.habet etiam aliquod per eũdem Ias.in l.ius iurañ.& ad pec.§.ait prætor.ff.eo.de iu.iur.& ita tenet.Cur.in l.2.§.quod obseruari.in 24.breuiloquio. C.de iur.cal.al. Cæpo. caut.109.& cau.216. Phi.in d.glo. malignantium. addo Cæpo. cau.60.& cau.136. P.Andora.

in materia an excipiens de absoluc. videa.fateri se excommunicatum.vide Ang.in §.seruus insti.de capi.di. P.Andora.

Excipiens non videtur confiteri intentionem agentis, etiam si excipiat de solutione,per ca. cum venerabilis.vbi hoc tenent gl.Inn.But.& Panor.ext.de exceptio.Speculator in tit. de exceptio.§.viso.vers.quid si reus. Cy. in l.exceptionem.C. de probat.in l.si quidem eo.tit. Cu.& do. Alex.in l.decem.ff. de verb.obl.& per l.non vtique.ff.de except. hoc tenet etiam gl.in c.exceptionem.de reg.iu.in sexto,triplici ratione.Probatur d.opi.forti ratione.Nam si obiiciens exceptionem peremptoriam videretur fateri intentionem actoris,consequens esset dicere,quòd virtute illius tacitæ confessionis induceretur litis contesta. affirmatiuè, & tamen per obiectum talium exceptionem non inducitur litis contesta.capi.2. de litis contesta.in sexto: licet cõtrarium tenuerint plerique Doct.in locis præalleg. distinctio tamen Bart.& Angel.in d.l.decem.an per verba legalia vel per verba facti excipiat in suis terminis, habet bonas rationes & sustentabilis videtur. Balb.decis.243.

excipiens contra personas testium, non debet simpliciter opponere,quod sint infames,periuri,sed debet specificare locum & tempus commissi dilecti,& circunstantias.vt est communis opinio.Clar.q.53.vers.1. Bonacoss.

Excipientes contra testem aliquem, quòd sit infamis, periurus,&c.non tenetur probare. quod communi omnium opinione habeatur & reputetur pro tali. sed sufficit, si probet, quòd infamis sit ex tali causa, vel tali crimine, vt est communis opinio. Clarus quæstione 53. versiculo, sed nunquid. Bonacoss.

excipiens contra testem de aliquo crimine, si non probet, tenetur actione iniuriarum,vt est communis opi.Nisi genera liter obiiceret in iudicio,vt est communis opi.Clar.q.53.ver. caueant. Bonacoss.

In excipiendo sufficit narrare factum,ex quo resultat exceptio sine conclusione, secundum Bald.in auth. statuimus. in 2.colum.C.de episco.& cleri.Bart.in l.1.ff.de except. Imol.in l.3.§.hoc autem.ff.de dam.infe.in l.quidam.ff.de re iudic. Butri.in cap.ex parte S.in 2.col. per illum text. extrà de rescript. Balb.decis.398.

PRO. excessus in tanto, vitiat in toto. l. certa. C. quando prou.non est necesse. Idem.

exclusus à successione ab intestato,est etiam exclusus à successione contra testamentum.communem dicit Ioannes Clarus.§.testamentum.quest.44.ver.Quæ quidem.prope finem. P.Fich.

exclusus simpliciter, perindè ac si non esset, dicitur perpetuo exclusus.cap.1.§.quin etiam.& ibi notat Bald.in secundo notab. & alij sequuntur in titul. Episcop. vel Abba.in vsibus feudorum,Vbi in simili dicit Bald.quòd si filia simpliciter excludatur per statutum, stantibus masculis, dicitur perpetuo exclusa, ita quidẽ, quod etiam si filij masculi postea moriantur. illa non debet reintegrari ad successionem, à qua fuerat exclusa.idem dixit in authentic.sed & si quis.vers. & per hoc. C.de secund.nup.Et ita se habet communis opinio, vt scribit Deci. alios plures allegando in cons.309.n.5.licet aliud esset dicẽdum,si statutum excluderet filiam temporaliter puta, donec,vel quandiu fuerit masculus,Vt ibidem Deci.declarat cũ infinitis concordant.vt per Soc.iun.in cons.1.vol.1.& in cõs. 22.n.1.vol.4. E.Muscul.

exclusio vnius alterius est inclusio.l.cum prætor.ff.de iudi. l.quòd si minor.§.sed quod Papinianus.ff.de minorib.c.nonme.de præsump.Ias.in l. legata inutiliter.ff.de leg.1.vbi dicit quòd princeps reprobando aliqua statuta videtur alia approbare, dummodo coram eo lecta fuerint.adde Alexand. consil.59.lib.1.repetito consil.39.libr.4. facit quod vult Calder.titul.de magist.cons.1.aliàs 485. vbi dicit quòd vna qualitate expressa reliqua excluditur. & titul. de hæretic. consil. 2.& titul.de sentent. excommunicat. consil.11.Ad quod vide limitationes per Fel.in d.cap. nonne.in princip. & vide Alex.cons.75.lib.5.vbi dicit, quòd dicta iura loquuntur vbi de vno est dictum & de alio amissum :quia omissum videtur negatum.Limita etiam vbi essent duo connexa: quia vnius expressio operatur expressionem alterius.Ant.de But.in c. trãslato. de constitut. Corset. in verb. argũ post verb. alienatio. P.Andora.

PRO.excommunicatus est seruus diaboli.gl.in l.Pedius.ff. de arbit. Bellon.

PRO.excommunicato actus iudiciarij prohibentur.ca.decernimus.de sent.excom. Idem.

excommunicatus potest testari. communem dicit Clarus in §.testamentum.q.24.maxime verò si occultè excommunicatus sit. P.Fich.

excommunicatus testari potest. Felynus in capitulo cum voluntate. de sententia excommunica. communem dicit, & vide Couarru. in rubrica de testam. parte 2.numero octauo. B.Villalob.

Excommunicatus non potest esse testis. Est conclusio indubitata secundum omnes in capit. testium. de testibus. vt refert Lanfranc.in repetitio.cap.quoniam contra.in ver. Testium depositiones.n.8.de probat. I.Fich.

Tamen si esset absolutus verior & communior est (vt ibidem)quòd possit esse testis. Idem Villal.

Limita,nisi fuisse excommunicatus propter delictum,quia tunc non potest esse testis,vt ibidem. Idem.

Amplia, quia tam actiuè quàm passiuè habet factionem testamenti. Ioan. Durand. in arte testand. titulo primo. cau. 10.Barb. in capit. quia ingredientibus. de testa. communem dicit.

Amplia secundò,quòd excommunicatus potest contrahere: & valet contractus celebratus per eum. Pan.in capitulo si verò.de sentẽtia excom. communem dicit.& Herculanus in l.ex facto.§.si quis rogat?.el 2. ff.ad Trebellia. vbi dicit magis communem. Idem.

Excom

Excommunicatus,si est in loco insigni,etiam ad defendendum, non potest esse in iudicio per se, sed per procuratorem. Fel.in c.intelleximus.de iudi.communem dicit.

Nota istam communem ad intel.l.4.ti.x.lib.2.For.ll.in fi.& l.stili.176.

Amplia,ꝙ non potest agere cõtra actorem,vt persequatur iudicium.Fel.ibi.nu.7.

Amplia secundò, ꝙ nec potest opponere de nullitate sententiæ,Fel.ibi communem dicit. Idem.

excommunicatus est sponsus de futuro,percutiens clericũ inuentum cum sua sponsa,gl.communiter approbata in c.3. de sent.exc.Couu.in epist.quarta.ca.1.num. 12. communem dicit. Idem.

excommunicatus non potest esse testis,secundum omnes. c.testimonium,&in c.veniens.il secundo,ex.de testi.Nellum, in c.ver.excõmunicans.Ferrarien.in sua pract.in for.iuramenti testium,in §.protestante.nu. 18.Albe.in tract.de testi.Iodocum Damhauderi.in sua praxi rerum criminalium.c. 50.n.16. & Lanfr.in c. quoniam contra.in c.8.de testib.sub n.76.de ꝓbatio.vbi deducit istam opi.cõem fore,quę quippè fallit non procedere,vbicunque excommunicatus absolutus esset,nam post absolutionem impetratam ab excommunicatione recipi debet,& potest in testem,vt voluerunt omnes, in d.c.testimonium.& Lanfr.in d.c.quoniam contra. in ver. de testib.n. 76.vbi recitat istam esse veram,& communem sententiam,licet ipse post Inn.in d.c. testimonium hoc coarctet non habere locum,quando quis excommunicatus extitisset ob furtũ, vel ob aliud facinus, tunc etenim testis esse nequiret & sequitur Bertach.in 1.suo repertorio in verb.excommunicatus testis esse potest in contractib.sub n. 50.Fallit secundò præmissa communis,videlicet,ꝙ excommunicatus admitti possit in testem,& pro teste in testamento,secundum Ferrar.in d.§.protestante.n.20.& Bald.in l.fi.C.de contra ta. quoniam condere potest testamentum quemadmodum alius nõ excommunicatus,& testamentum vires habet,vt voluit Io.And.& Gemi.in c.decernimus.de sent.exc.in 6.lac.de Bel.in §.omnib.in auth.de sen.episc.Bar.& Aret.in l.si quæramus.ff.de test.Arch. inc.pia.de excep.in 6.Inn.in c.cum voluntate.de sent.exc.Bal. in l.fi.C.si à non comp.iudi.& istorum opinionem ꝙ excommunicatus testamẽtum facere possit sequuntur quoque aiũt quę communem Franc.in rub.de testa.lib.6.n.32.Barb.in c.q ingredientibus.n.17.de testa.Clar.in tract.de testam.lib. 3.q. 25.Fel.in d.c.cum voluntate.in fi.Bertachi.in suo repertorio. in 1.part.in ver.excommunicatus testatur,sub n.20.Dilect.in tract.de arte testan.tit.1.caute.x.Couarruuias,in rub.de testa. n.17.Vasquius,in tract.de succes.proces.lib.1.§. 1.nu.120.& Petr.Duennas,in reg.272.vbi congerit doct.contrarium asseuerantes. & hãc communem planè ampliat,in duob.casibus, ac in duobus aliis limitat, & quamuis cõmunis præmissa amplietur per Petrum Duen.vbi s.tamen vltra eum amplia vt excommunicatus ipse tam actiuè, quàm passiuè testamenti factionem habeat,secundum Feder.de senis cons.118.factũ tale est,cum aliis signatis per Dilectum in d.cautela x.nu.2. vbi supponit istam communem opinionem fore,&tradit pariter remedium,cautelamque congruentem excommunicato volenti testamentum condere,quando testes, & notarij ad eum ob timorem censurarum,excõmunicationisve accedere nolent.Fallit tertiò in contractibus prædicta communis, in quibus quidem excommunicatus in testem admittitur,secundũ Bertachi.post alios complures signatos per eum,in d.vers.excommunicatus testis esse potest in contractibus,sub n. 50. & præmissa,aliaque multa ponẽtur infrà latius in opinio.in ver. testis esse nõ potest excommunicatus.F.Viuius.li.2.opi. 102.

excommunicatus ex obligatione sua in quam cõuenerat, vt nisi intra præstitutum diem solueret excommunicatus esset, ipso nõ veniente aut soluente, etiam si impeditus fuisset, excommunicatus censebitur,iuxta tex.expressum in c. venerabilibus.§.idẽ est,de sent.exc.lib.6.Videtur enim tunc iudex se referre ad contumaciam veram vel præsumptam,iuxt.no. in l.fi.ff.de restit.in integ.& c.cum Bertoldus.de re iudi.sed statim atque constiterit,de impedimento,sine difficultate veniret absoluendus,vt voluit Inn.&eõiter tenetur,iuxta no.in c. 2.de testibus cog.& in c.Odoardus.de solut.idque sedere refert Bened.Capr.in conclusione dependente & sequente tractatum suum prorogationis post regu. 54.n.21.quando excõmunicatio foret contra certam personam.Aliàs si contra meritam personam,putà contra non soluentes collectam vel cẽsum infrà certum tempus,tunc excommunicationis sentẽtia non nisi nolentes soluere,& non impotentes,ligabit:quia verba generalia ciuili modo intelligenda sunt,argumento l.si tamen.ff.de seruit.& c.ei cui.de preb.lib.6.quam senten.de impotentib.improbat idem Capr.n.23. putans eosdem quoque excommunicatos,sed ostensa sua penuria sine difficultate absoluendos,quem vide ibid.

excommunicatus agendo non potest stare,comparereque in iudicio.cap.intelleximus.de iud.Spec.in tit.de actore.vers. item ꝙ est excommunicatus.&Ferrarien.in sua pract.papien. in for.libel.in actio.rea.§.veris ac legitimis.sub n.31.&in for. iuramen.testium.§.protestante.n.18.& seq.Petr.Duennas,in regu.268.& Afflict.decis.268.ꝙ in tantum verum est,vt tam perse,quàm per procuratorem comparere nequeat,s.agẽdo, sed defendendo semetipsum non per se, verùm per procuratorem in iudicio audiri potest & debet,secundum Doct.communiter.in c.cùm inter.de exec. Bart.in l.de pupillo.§.fi.de ope.no.nun.&in l.non cogendum.§.fi.de proc.& in l.si fideiussor.§.si necessaria.qui sat.cog.vbi inquit eum posse comparere in iudicio ad necessariam sui defensionem, & opinionem istam sequitur,declarat,atque communem esse dicunt Bertachi.n.6.in sua reperto.in ver.excommunicatus.in j.par.sub n. 20.& Fel.in d.c.intelleximus.& excommunicatus iste officio iudicis repelli potest à iudicio,etiam parte non opponente,c. quia,in fi.de excep.in 6.& Phi.in c.cùm parati.de appel.quod procedere haberéque locum interpretatur in publico excõmunicato.Bertac.in d.ver.excommunicatus.sub vers.x.F.Viuius lib.2.opi.105.

excommunicatus potest expedire actus,qui geruntur iure proprio,seu priuato,ad priuatum interesse, vt est communis opi.de qua Soc.in d.c.sacris.n.485.de sent.exc. Bonacoss.

excommunicatus cuiusuis,fortè excommunicatio ignoratur.non tenetur eam detegere.communis est opi.Soc.in c.sacris.nu.488.de sen.exc. Bonacoss.

excommunicatus excommunicatione maiori ab homine debet regulariter absolui ab excommunicatore,vt est cõmunis opi.Soc.in c.officij.n.133.de sent.exc. Bonacoss.

excommunicatus reus non potest reconuenire actorẽ, ga reconuentio non est defensio,sed impugnatio,vt est communis opi.Soc.in c.sacris.nu.316.de sent.exc. Bonacoss.

excommunicatus potest petere reuocationem missionis in possessionem ex primo decreto,vt est communis opi.Soc. in c.sacris.n.295.de sent.exc. Bonacoss.

excommunicatus absolutione obtẽta,potest agere pro iniuria,sibi tempore excommunicationis illata,vt est communis opi.Soc.in d.c.sacris.nu.295.de sent.exc. Bonacoss.

excommupicatus non potest intrare ecclesiam,etiam si intraret alia causa,quam audiendo diuina,vt est communis opinio.Soc.in c.sacris.nu.125.de sent.exc. Bonacoss.

excommunicatus potest iterum excommunicari,vt est cõmunis opi.de qua Soc.in c.cum pro causa.nu.23.de sent.exc. Bonacoss.

excommunicatus potest appellare etiam ꝙ fuerit actor in causa principali,vt est communis opi.Soc.in c.sacris.n. 344. de sent.exc. Bonac.

excõmunicatus non est quis,si iudex dicat,excommunico vel absoluo vel excommunico & absoluo, vt est communis opi.Soc.d.c.perpendimus.nu.206.de sent.exc. Bonacoss.

excõmunicatus perseuerans per annum in excommunicatione habetur pro conuicto & cõfesso de crimine de quo fuerat imputatus.Hanc commu.opi.esse inquit Ripa in c. 1.n.77. ext.de iud. quomodo autem hoc intelligatur,explicatur à Panor.in c.excommunicamus.nu.7.ext.de hæret.& in c.fi.nu.7. ext.de pœ.& ab eod.Ripa,in d.c. 1.d.n.77.post Pan.Kirchoui.

excommunicatus cõuentus non potest debitum compensare.gl.in verb.recõuentione.in c.cùm inter.quod est 5.de excep.Quia qui cõpẽsat quodammodo agit,sed si ageret repelleretur per exceptionem,ergò nõ potest compensare.l.quæcũque.ff.de compen.Præterea qui compẽsat petit l.amplius. ff.rem ratam ha. In quo articulo Doct. variè loquuntur Pan. in d.c.cùm inter.n.24.Fel.eo.nu.ext.de exce.Sed huius gl.sententiam & opi. negatiuam communiter probari scribit ibidẽ n.27.Dec.vbi ab ipso in vtramq; partem authoritates & fundamenta allegantur,& argumenta contraria diluuntur. Kirchouius.

excommunicatus pro quacunque causa, etiam ciuili permanens, ac persistens per vnius anni curriculum in excommunicatione de hæresi suspectus habetur, ij.Ioan.And. & Panorm.post alios communiter,in cap.fin.de pœnis.& licet suspitio hæc ad condemnationem non sufficiat, vt sentiunt Innocent. & Panormitan. in loco præcitato. Henri. post alios. in capit. excommunicamus. infra de hæretic. & Ioan. Lupi.in cap.per vestras.§.xviij.nume.24.tametsi sufficeret ad

inquisitionem formandam contra excommunicatum de hæresi,& ad indicendam sibi purgationem,in qua si fortè deficeret,haberetur pro conuicto.c.inter.de purga.cano.in fin. vtpòte quia excommunicatus iste præsumitur secundum Panor.in d.c.fi.& Fran.in c.cum contumacia,de hæreti.in 6.malè de sacramentis ecclesiæ sentire,& de potestate clauium p manẽdo tanto tempore in excommunicationis censura, nec videtur curare de hoc,imò expresè contemnere excommunicationem ipsam:& aduertè,q̃ conuentus super crimine ciuiliter, siue criminaliter ob contumaciam excommunicatus postea,& in eadem excommunicatione per annum perseuerans conuictus cẽsetur de eo crimine,cuius accusatus fuit,secundum gl.& Abb.in c.contingit de dolo& cõtu.Rom.sing. 303.gl.& Franc.in d.c.cum contuma.Ab.in c.1.n.27.de iudi. & ibi Doct.præcipueque Ripa.n.77.& Alc.n.54.vbi profitẽtur opinionem istam esse communem.Licet Dec.ibi,in 2.lec. præcipitanter Contrarium asseruerit,& Selua,in tract. de beneficiis.in 3.par.q.4. sed sententia gl. & sequacium est communis.& verissima,secundum Moder.in d.c.1. & eam sequitur Pan.in d.c.veritatis.de dol. & cont.Io.Lupi in d. c. per vestras.§.18.n.24.Pet.Duennas in regu. 153.n.4.inci.contumax in non comparendo.Ripa.in l.si constante.n.46.ff.fol.mat.& Maranta,in tracta.iudiciorum.in 6.par.2.mẽbri de contumacia.n.33. in regno vero Neapolitano perseuerans in excommunicatione vltra annum,debet denunciari iudici seculari p prælatos,qui eum excommunicauerunt, vel per eorum successores,& legitima pœna condemnari per iudicem ipsum secularem.c.item statuimus q̃ si contingat.quod citat,sequitur que Afflict.in constit.pararenorum.& in constit.pœnam eorum,in 1.not.& Maranta vbi s.item morantes in excommunicatione per annum debent in regno secundum statu,& qualitatem personarum variè pœniri penis taxatis in altero. c. eiusdem regni inci.si quis in excommunicatiõe à canone lata. F.Viuius lib.2.opi.103.

excommunicato communicans scienter in casibus à iure non permissis,nec in consequentiam casus permissi,etiam si p metum participet, incurrit minorem excõmunicationem, iuxta c.sacris,De his quæ vi,quod locum habet non solùm,si participet in crimine,quo casu etiam maiorem,excomunicationem incurrit,c.si concubina,de sent.exc.sed etiam si communicet extra crimen,purà in locutione,conuiuio vel similibus, propter quod incurrit minorem excommunicationem, prout voluit in d.c.sacris,Host.& Inn.quod secũdum Io. An. ibidem communiter tenetur,vt refert Bened.Capr.81.nu.8.

excommunicato scienter cõmunicans,licet secundum cõmunem opinionem non incurrit mortale peccatum,sed tantum veniale.Abb.& Io.And.in c.Sacris.De his quæ vi. quem ad.refert Bened.Cap.reg.81.n.14.id tamen fallit, quando qs in contemptu clauium,vel superioris,vel frequentius cõmunicaret. aut particeps esset criminis aut communicaret in diuinis,aut si excomunicatus quis sit cum communicantib. & participibus,vt ibidem,nu.seq.est videre.

excommunicatus cùm dubitatur an sententia excommunicationis valeat nec ne,licet tunc in actibus in quibus illi nõ præiudicatur,tutius sit eum vitare,in aliis autem extraiudicialibus,vbi eius præiudicium vertitur tutius est eum cum protestatione admittere,tamen ita admissus puta ad electionem ex futuro euentu pendetur. Item eius vox. & quod ipse fecit valet secundum distinctionẽ gl.in c.solet.§.in secunda.de sen. exc.libr.6. & ibidem vult Innoc.& Io.Andr.& ita communiter teneri refert Bened.Capr.reg.82.num.28.& 21.vide infrà Suspensus.

excommunicatus licet secundum quosdam testari nõ possit,iuxt.gl.in c.decernimus.de sent.exc.& ibidem Io. An.Garzi.Host.& Petrus de Vndalla, idque ob periculum communicationis cum excommunicato,Auct.de priuileg. dot. hæret. mul.non præstan.§.antepen.& quia actus legitimi ei interdicuntur,d.c.decernimus. & similis deportatio habetur qui est intestabilis.l.cuius cui,§.1.fforum de testam. vt tenuit quoq; Io.Monach.Card.in c.quanquam,de vsur.li.6. tamen contraria opinio quam tenet Inn.in c.cum voluntate.de sen.excom. quem sequitur Arch.in c.pia.de excep.libr.6.& ibidem Petr. Anch.& Abb.Bellon.d.c.decernimus.& ibidem Io.And.Beluis.in auct.de sanctis.episcop.§.omnibus verior est. & magis communis, vt refert.Capr.regul.103. numer. 174. vide infrà Testamentum.

excõmunicatus beneficium conferre non potest,c.quia diuersitatem.de concess.præb.not.gl.Doc.communiter.in c. fi.de concess.præb.hec patronus excommunicatus præsentare potest aliquo modo,secundum Lapum alleg.7.Ab.& omnes communiter.in c.nobis,de iure patr.Rot.Rom.dec.707. in antiquis,Bertachi.in tract.de episcopo.lib.1.3.par. q.xxxj. Rochum Curt.in tract.de iure patr.in vers.competens.q.8.& Lambert.in tract.de iure patro.in 1.par.lib.2.q.2.art.2. F.Viuius lib.2.opi.104.

excommunicatus non potest opponere de compensatione,vt est magis communis opi.de qua Soc.in c.sacris. n. 380. de sent.exc. licet de æquitate secus dicat, quæ debet, seruari, & postea hoc declarat cum distinctione. Bonacoss.

excommunicatus potest compelli procuratorẽ constituere,vt est communis opi.Soc.sen.in c.sacris.n.392.de sent.exc. Bonacoss.

excommunicatus non potest exercere suum officium in scribendo acta,& conficiendo instrumenta,vt est communis opi.de qua Soc.in c.sacris.n.407.& 408.de sent.exc. etiam q̃ fuerit excommunicatus in contumaciam, vt est communis opi.de qua ibi.n. 411. etiam q̃ fuerit excommunicatus tempore constitutionis & acceptationis, sed tempore exercitij, erat absolutus,vt est communis opi.ibi.nu.416. Bonacoss.

excommunicatus non potest esse arbiter,vt est communis opi.Soc.sen.in c.sacris.nu.453.de sent.exc. Bonacoss.

excommunicatus rectè contrahit, vt est communis opin. Soc.in c.sacris.n.424.& n.454.cõmuniorem dicit.& n. 457. cum seq. Bonacoss.

excommunicatus,si Excommunicatio est publica & nota, debet euitari,non solum priuatim,sed etiam publicè, si verò sit occulta,& vni soli nota,debet priuatim tantum eum vitare,s.inter se & ipsum,vt est communis opi.Soc.in d.c. inter alia.n.31.de sent.exc.Ita,vt nec contrahendo debemus partici pare cum excommunicato,vt est communis opi.ibi. nu. 42. Nec Episcopus communicando excusatur, vt est communis opi.de qua ibi.nu.81. Bonacoss.

Excommunicatum occultum quis vitare debet, si ipse solus vidit eum percutientem clericum,vel quid simile,non publicè,sed priuatim debet eum vitare,s.inter se & ipsum.Soci. d.c.inter alia.n.31.de sent.exc. Bonacoss.

excommunicatus,vbi est quis ad cõmodum aliquorum,si ipsi communicent cum ipso excommunicato, non licet aliis cum illo communicare.vt est cõmunis opi.Soc.in ca.Petistis. nu.6.& 7.de Priuilegiis. Bonacoss.

excommunicatus quis sensetur,Si iudex dicat,si non satisfecerit, te excommunico,vel te excõmunicatum cognosco. Soc.in c.perpendimus.n.215.de sent.exc.communem dicit.

excommunicatus non potest præstare iuramentum, quod cedit ad eius vtilitatem,vt est communis opi.Soc.in c. sacris. nu.98.de sent.excom. Bonacoss.

excommunicatus non potest intrare ecclesiam,nisi vt audiret verbum Dei.hoc est prædicationem, seu sermonẽ de verbo Dei,vt est communis opi.de qua Socin. in c.sacris.n.125. de sent.exc. Bonacoss.

excommunicatus, cuius fortè excommunicatio ignoratur, non tenetur detegere excommunicationem suam si eligatur,prouidetur,instituitur,postulatur, communis est opin. Soc.in cap.sacris num.488.de sentent.excom.vt ibi per Soci. Bonacoss.

Excommunicata mulier potest absolui ab Episcopo loci, quia non tenetur ire ad sedem Apostolicam,vt est communis opi.de qua Soci.in c.officij.n.42.de sent.exc. Bonacoss.

excommunicatus debet euitare excommunicatum, vt est communis opi.Soc.in c.illud.n.11.de cleri.excom.vel deposi.& dicitur quis participare cum excommunicato. non solũ in facto,sed dicto.etiam si quis dicat illi salue,aut aue.licèt illi nihil respondeat.Soc.in c.ad hæc.n.10.de priuilegiis.Soc.in c.inter alia.nu.12.eo.tit. Bonac.

excommunicatus minori,licet eligatur ab eligentib.Ignorantibus talem excommunicationem. Tamen nõ valet eius electio.secundum communem opinionem.Soc.in ca.si celebrat.de cleri.excom.nu.39. Bonacoss.

excommunicatus potest esse arbitrator.quia potest cõtrahere,vt est magis communis opi.de qua Ant.de Tremolis.in gl.arbitrium litera B.ad prac.Bonacur.tit.de impedimen.q̃ impe.compro. fol.135. Bonac.

excommunicatus tenetur vitare alium excõmunicatum,vt est communis opi.de qua.Abb.in c.nulli.n.3.de sent.excom. Bonacoss.

excommunicatus actor est repellendus à iudicio, & cogitur agere per procuratorem,ne cõmodum reportet ex repulsione,vt est communis opi.de qua Bened.de foro Sempro.in reperto.Fel.in verbo excommunicatus an omnino sit repellendus. Bonacoss.

Excommunicatus maiori excommunicatione est infamis. gl.est in c.1.§.1.quo temp.mil.vbi Bald.& tex.in c.infames.6. q.1.Rom.sing.708. intellige in excommunicato ex causa famosa,vel ex contumacia commissa in delicto infamiam irrogante,alias secus. Inno.in c.testimonium.de testib. Rom.singu.715.Et an opponens exceptionem absolutionis videatur fateri excommunicationem:vide Alex.in l.decem.de ver.ob. fit.quando cessionario obstet. exceptio excommunicationis cedentis.Alberic.in l.cum mancipium.ff.de ædil.edict. Plura autem de effectu excommunicationis ponit Card.in c.perpẽdimus.de sent.exc.Et qui sint actus qui inter dicantur excommunicato,not.Bald.in l.1.C.de iur.& fact.igno.Et an excommunicati debeant absolui absque eo q̃ euocentur ij quorum instantiam præcessit excommunicatio. Inn.in c.prudentiam. in fi.de off.deleg.Quòd autem excommunicatus non sit infamis,concludit Bald.in l.quid ergo. §. pœna grauior. ff. de his qui not.infa.qui excommunicatus matrimonium contrahit, teste Fel.in c.1. vt lit.non contest. Quid de gestis per excommunicatum?dic q̃ si occultus sit,in his quæ publicum officiũ concernunt,tenent: secus in denuntiato & publicato. Circa ea verò quæ fiunt iure priuato per illos non admittitur distinctio occulti & publicati excommunicati quo ad actus validitatem,quando nulliter semper agant circa ius priuatum etiã occultè excommunicati,secundum communem per Bursat. cons.14.nu.9.lib.1.quam declarat non procedere quãdo publica vtilitas suadet quòd valeãt gesta iure priuato per occultè inhabilem:vt ibi n.10. Put.

excommunicatus ob causam in propatulo positam nõ requirit monitionem:vt commune effatur Dec.in ca.1.de iud. Villalob.in sua collect. E.Suarez.

excommunicatus ob contumaciam, & integro anno non absolutus,pro conuicto habetur quo ad crimen illi seu ciuiliter.seu criminaliter intentatum,in quo contumaciam excommunicatione dignam admisit,vt commune aiunt Rip.nu.77. Alc.n.54.in c.1.de iud.Marant.de iud.6.part.2.memb.de contumacia.nu.33.Duennas reg.154.nu.4. Idem.

excommunicatus in loco insigni degens nõ potest ad iudiciũ etiam suæmet defensionis causa accedere,alias nõ prohibetur.vt commune scribit Fel.in c.intelleximus,de iud.amicus noster Nic.Ant.Grauatius ad Vestrium li.7.c.j.n.29. Idẽ.

Excõmunicatus clericus iure ipso beneficij fructib.priuat. vt frequenter placitum aiunt Did.à Couarru.lib.3.resolut.c. 3.n.8.Iul.Clar.in pract.vlt.q.73.ver.pariter etiam. Idem.

excommunicari potest notorius contumax sine monitione.Dec.in c.1.de iudi.n.75.communem dicit. Villalob.

excõmunicatus occultus non differt à publico,in his quæ geruntur iure priuato:nam siue excommunicatus aliquid faciat, quæ cum eo gerũtur non ratione publici iuris seu officij sed priuati,cõcernentia eius priuatam authoritatem seu alterius,si acta huiusmodi excommunicato sunt prohibita nõ valent,etiamsi putaretur nõ excommunicatus.c. cùm dilectus. vbi gl.& Doct.ext.de consuet.Fel.in c.ad probandum.n. 6.7. & 8.ext.de sen.& re iudic.Cassiodor.in decis.1.de præb.Hanc communem Doct.sententiam esse refert Rol.à Valle,in con. 46.nu.25.in 1.Tom.cons. Kirchouius.

excõmunicatus potest testari,nisi sit solenniter anathematizatus,secundum magis cõem per Burs.cons.14.n.11.lib.1.

excommunicatus non prohibetur contrahere,& sic sibi p missum est contrahere,distrahereque non obstante excõmunicatione,secundum Inn.cæterosque Canoni.in ca.veritatis. de dol.& cont.Ferrarien.in sua pract.Papien.in for.iuramenti testium.nu.23.Card.in c.perpendimus.35.q.1.de sent.exc.& Dec.in c.post cessionem,sub n.13.de prob.vbi præsupponit istam esse communem opi. F.Viuius.lib.2. opin.107.

Excommunicatus non potest accusare,cum non possit stare in iudicio.receptissimam Doct.sententiam dicit Plaza.lib. 1.delictor.c.44.n.x. quæ quidem locum habet etiam in foro ciuili,licet.n.iure Canonico introductum sit vt excommunicatus nõ possit stare in iudicio,id tñ ẽt in foro Cæsareo obseruandum est.Clar.d.lib.5.§.fi.q.14.ver.quæro nunquid.P.Fic.

excõicatus arbitrator,seu arbiter esse põt secundũ gl.Odofred.& oẽs.in l.pedius.ff.de receptis arbit.Spec. in tit.de arbitris.in §.differt.n.x.Io.And.in reg.dolo.de reg.iur.li.6.Are. in §.pe.n.19.instit.de excep.Host.in c. cùm dilectus de arbitris. Ab.in c.veritatis.n.32.de dol.& cont.Bertach.in j.par.tui reportorij,in ver.excõicatus p̃t esse arbitrator,sub n.50.Dec.in c.intelleximus.in 1.not.de iudi.Io.de Imo.in l.ex facto.§. si qs rogatus.ff.ad Treb.Domini.de sancto Gemi.in ca.decernimus. n.7.de sent. exc.& istorum opinionem inquit communem esse Alex.in l.si quis arbitratu.ff.de verb.obl.& Pet.Duennas,in reg.269.cum aliis signatis per eum,vbi communem hanc limitat latè tribus modis. F.Viuius.lib.2.opi.106.

excommunicatus ob causam notoriam, non requirit monitionem,vt est communis opi.Soarez verb.excommunicatus.nu.192. Bonacoss.

excõicatus cõtumax,si infra annũ nõ sit absolutus,p cõuicto hã̃,vt est cõis opi.Soarez verbo excõicatus.n.193.Bona.

excõicatus clericus ipso iure beneficij fructib. priuatur, vt est cõis opi.Soarez verbo excommunicatus.n.195. Bonac.

excõicatus si appellauit,& nullam dicat sentẽtiam,& in extraiudicialibus,si cum protestatione admittitur,pẽdebit validitas eius vocis ab euẽtu.secundũ cõem sniam.Capr.reg.82. n.28.Si absq; protestatiõe.& idẽ est.n.29.in actib.in quib.nõ est euitãdus,statim valet,quod agit actiuè & passiuè f.n cõem opi.ibi.n.31.& ibi fusissimè, qñ excõmunicationis exceptio etiam post litem contestatam opponi possit,vel ne. Bonac.

excommunicatus à tota synodo dispẽsari nõ potest.gl.cõmuniter approbata.in c.3.de cler.excõmunica.mini.Sed hoc solum soli Pontifici est reseruatum. Albanus in trac.de potestate Papæ.par.2.nu.150. Bonacoss.

excommunicatus non debet ingredi.ecclesiam,vt est communis opi.de qua Soc.seni.in c.1.n. 5.de clerico excommunicato. Bonacoss.

excommunicare possunt prælati habentes iurisdictionem fori cõtentiosi,vt est cõmunis opi.Soc.in c. super eo.n.16.de sent.exc.& delegatus potest excommunicare,dũmodo sit de legatus à iudice ecclesiastico,& iurisdictionem possit exercere,vt est communis opi.Soc.in d.c.super eo.nu.37.Bonacoss.

excommunicatus non potest accusare,quia non potest stare in iudicio vt est communis opi.legistarum& canonistarũ. Clar.q.14.ver.quæro nunquid. Bonacoss.

excommunicatus ob inobedientiam,quia ad iudicium nõ venit,de crimine,quo accusatur responsurus,pro confesso habetur, si perseuerat per annum in excommunicatione, vt est communis opi.de qua Menochius cons.94.nu.44.Bonacoss.

excommunicatus rectè contrahere potest & valet contractus,vt est communis opi.de qua Pan.in c.si verò.de sent.exc. Soarez.isto ver.nu.185. Bonacoss.

excommunicatus si est in loco insigni non potest comparere pro se in iudicio,secus si nõ sit in loco insigni.Fel.in c.intelleximus.de iudi.communem dicit.Soarez. verbo isto.numer.194. Bonacoss.

excommunicatus non potest opponere de nullitate sentẽtiæ.Fel.in c.intelleximus.de iudi.communem dicit.Bonacos.

excommunicatus nõ potest agere contra actorem, vt prosequatur iudicium.Fel.in c.intelleximus.de iudic.declara,septima communem dicit. Bonacoss.

excommunicati actiuè.& passiuè habent testamenti factionem.Durans de arte testan.ti.1.caute.10.Barba.in c. quia ingredientib.de testam.communem dicunt.Soarez in verb.ex communicatus.n.184.Capr.reg 103.n.174.& 188.communem dicens. Bonacoss.

excommunicatus pro notoria contumacia non requirit monitionem.Dec.in c.1.de iudi.n.25.communem dicit.Bon.

excommunicatus potest esse arbiter,vt est communis opi. Suarez ver.excommunicatus.nu.186. Bonacoss.

excommunicantur spoliantes Christianos nauigantes pro honestis causis vel negotiationib. vel Christianos naufragiũ passos in rebus.& dicitur canõ latæ sententiæ.debet prius fieri monitio.Clar.d.q.77.ver.spoliantes. Bonacoss.

excõicantur Christiani,deferentes Saracenis habẽtib.bellum cũ christianis,arma,ferrum,& simi.etiam tpe belli. communis est opin.Clar.d.q.77.ver. christiani. vbi etiam merces quæcunque tẽpore belli prohibentur deferri.alias secus post, si non sint prohibitæ.communis est opi.vt ibi. Bonacoss.

excommunicantur magistri & scholares Bononiæ, conuenientes hospitem pro cõducẽdo hospitio aliorum magistrorum, vel scholarium, ante tempus conductionis elapsum, & magistrorum appellatione veniunt Doctores,vt est communis opi.Clar.q.77.ver.magistri. Bonacoss.

excommunicantur schismatici.communis est opi. Clar.d. q.77.ver.schismatici. Bonacoss.

excommunicantur facientes seruari statuta, vel consuetudines contra ecclesiasticam libertatem,idest cõtra priuilegia concessa vniuersi ecclesiæ.à Deo,Papa,vel imperatore,vt est communis opi.Clar.d.q.77.ver.facientes. Bonacoss.

excommunicantur vsurpantes de nouo sibi ius patronatus à locis piis vacantibus.communis est opi.Clar.d.q.77.ver si.vsurpantes.vbi fusius. Bonacoss.

excõmunicatur percutiẽs clericum,vel cum offendẽs,absque vuln

que vulnere,communis est opin.Clar.q.77. vers.percutiens, etiam ꝙ sit primæ tonsuræ, nec potest absolui, nisi à summo Papa.Etiam si sit excommunicatus.ibid.ver.sed nunquid.idē si actualiter non degradatum percutiat.ibi.ver.seq. Bonac.

Excommunicatur clericus se ipsum percutiēs.communis est opi.Clar.d.q.77.ver.adde. Bonacoss.

excommunicātur qui percutiunt personas religiosas, quæ viuunt sub regula.licet non faciant professionē.Clar.d.q.77. ver.vlterius.Non tamen excommunicatur,qui ignorans clericum in habitu laicali incedētem percutit, vt est communis opi.Clar.d.q.77.ver.sed an percutiens.idem si iusta & probabili ignorantia clericum percusserit,vt est communis opi. ibi Clar.versi.successiuè.idem si volens.percutere laicum errans percussit clericum,vt est communis opi.Cla.ibi.ver.sed quid. Bonacoss.

excommunicatur, qui clericum excommunicatum percutit,vel offendit.Clar.d.q.77.ver.sed nunquid.communem dicit. Bonacoss.

excommunicatur,qui percutit clericum degradatum, cōmunis est opi.vt ibi per Clar.q.77.ver.quæro etiam. Bonac.

excommunicari non debet pro leui iniuria illata per laicū clerico.&ideò potest absolui ab episcopi,vt est communis opi.Clar.ver.scias tamen. Bonacoss.

gesta per Excommunicatum occultum,si concernunt publicum officium.tenent,secus si per denunciatum,& publicatum, vel sit ea quæ iure priuato fiunt, secundum communem per Bursat.d.cons.14.n.9.eodem quam cōcl.declara, vt latius per eum.nu.x.

excommunicati procurator constitutus simpliciter ad plures causas cum potestate substituendi, non potest substituere.communis est opi.Soc.in c.sacris.nu.424. de sent. excom. Bonacoss.

excommunicati constitutio procuratoris non tenet,&potest exceptione repellit procurator. Sed ipso iure non inficit actum,& gesta per ipsum.Sed requiritur exceptio,vt est communis opi.Soc.in d.c.sacris.n.416.&seq.de sen.exc.& idem si tempore constitutionis non erat excommunicatus, sed tempore acceptationis mandati.erat excommunicatus,vt est cōmunis opi.de qua ibi nu.419. Bonacoss.

excommunicato testi fides non adhibetur,secundum communem per Burs.cons.20.nu. 50.lib.1.

excommunicatum possimus communicare in cōuertendo prædicare,aut in cōfessione audire, vt est communis opin.de qua Soc.in c.inter.alia.n.96.de sent.exc. Bonacoss.

excommunicatum non potest absoluere collegium Cardinalium sede vacāte,vt est communis opi.Soc.sen.in c.officij, nu.29.de sent.excom. Bonacoss.

excommunicati sunt cōtrahentes scienter matrimonium in gradibus consanguinitatis,vel affinitatis prohibitis.Clar.d. q.77.ver.contrahentes. Bonacoss.

excommunicati sunt religiosi, qui extremam vnctionem, vel Eucharistiā ministrant sine licentia presbyteri Parochiæ, vel matrimonia solemnizant,communis est opi.Clar.d.q.77. ver,religiosi. Bonacoss.

excōmunicati sunt, qui iniuriosè, aut temere Episcopum percutiunt.Cla.d.q.77.ver.percutientes.Nisi se defenderent, vt est communis opi.ibi. Bonacoss.

PRO.Excommunicatio fieri non debet sine iusta & rationabili causa.c.sacro.extra de sent.excom. Bellon.

excommunicatio est pœna maior,quam habet ecclesia,vt communiter dici consueuit.Clar.q.77.&duplex est,maior,& minor. Maior priuat à perceptione sacramentorum & communione fidelium. Minor priuat à communione. tantum fidelium,vt est communis opi.ibi. Bonacoss.

excommunicatio non suspenditur post appellationem interpositam,vt est communis opi.de qua Soc.in c.sacro.n.74. de sent.exc. Et debet appellari à sententia excommunicationis infra decem dies à tempore ipsius excōmunicationis cōputandos,vt est communis opi.de qua ibi Soc.n.116.&est excommunicatio ita facienda,ex nunc decerno, quia si non satisfecerit in termino,ꝙ tunc sit excommunicatus, vt est communis opi.nu.146. Bonacoss.

excommunicatio iniusta non causat metum iustum,vt est communis opi.de qua Soc.in c.sacris.n.505.de sen.exc.Bon.

excommunicatio etiam per literas fieri potest, vt est communis opi.de qua Soci.sen.in c.perpendimus.n.151. de sent. excom. Bonacoss.

excommunicatio ex falsa causa tenet, vt est communis opi.Soc.in d.c.perpendimus.n.176.de sent.exc. Bonacoss.

excommunicatio non aufert contrahendi facultatem, vt communiter receptum dicit Panor.in c.si verò.de sen.exc.& magis commune placitum censet Herculan.in l. ex facto.§. si quis rogatus.in 2. ff.ad S.C.Treb.Nec arbitrij recipiendi facultatem remoratur.vt commune aiunt Alex.in l.si quis arbitratu.ff.de verb.obl.Duennas regu.269.Quin nec seu actiuā, seu passiuam testamenti factionem(vt interpretū verba in recensendis interpretum placitis vsurpem)impedit ac lædit. vt crebris doct.suffragiis probatum attestantur Fel.in c.cum voluntate.de sent.exc.Barb. in ca. quia ingredientibus. de testament.Io.Durant.de art.testan.tit.j.caut.x. Iul.Clar.de testam. q.24.Viuius lib.1.opi.102. Aufert tamen testimonij dicendi copiam,vt commune scribit Lanfr.ad c.quoniam contra.ver si.de testibus,n.76.de probat. E.Suarez.

excommunicatio ad tempus lapsu temporis non tollitur, sed necessaria est deinde absolutio.vt cōmune inquiunt Feli. Dec.ad Rip.notab.6.in c.1.de iud.& Did.à Couarru.de sponsal.2.parte.c.6.n.16. Idem.

excommunicationis,licet iniustæ, metus & dicitur & ducitur iustus metus,atque in virum constantem cadens, vt commune ponunt Roma.cōs.369.& qui eleganter declarat Did. à Couarru.de sponf.2.par.c.3.§.4.nu.12. E.Suarez.

excōmunicationis sententia lata ex iusta causa & si valeat atque obstringat,tamen si ratione aliqua sit nulla nō obstringet,nec alicuius ponderis,aut momenti erit. commune inqt Soc.inter cons.Cur.sen.cons.20.n.24.& n.30.Iul,Clar.in practi.§.vlt.q.77. Idem.

Excommunicatio quo ad deum, nihil addit. quia statim ꝙ quis delinquit,est excommunicatus quo ad deum.gl.est in c. quodcunque ligaueris.24.q.1.licet.phi.de perux.in c.dilectis in vlt.col.alleget c.quod dictum.eadem.causa.& q.P.Andor.

excōicatio est. cēsura à canone vel à iudice ecclesiastica ꝓlata priuans communione. sacrorum& qñm hoūim. secundum Panor.& Fel.in Rub.de sent.excom. P.Andora.

Ad materiam.c.si quis suadēre diabolo. 17.q.4.vide Barb. inter cons.Curtij cons.20.in 15.col.vbi dicit.ꝙ non incurrit. defendendo al.clem. si quis suadente.& ibi Cardi. de Pœnis. P.Andora.

excommunica. currit contra culpabiles non propalantes. gl.in l.Ciuile.C.de fur.quæ al.c.qui cum fure.ext.eo.est etiam tex.in c.romana.§.pen.&fi.de sen.exc. in 6.& in c.si sacerdos. de off.ord.hr̄.in c.Nouit.de iud.& per Bal.in auth.Ad hæc.C. de vsu.Ab.ī c.dilecta.de except.præla.gl.in verb.præmoniti.& ibi Card.in clem.dispendiosam.de iud. Idem.

excōicatus tolerans excōicationē ꝑ annū.ē de hæresi suspectus.Fel.in c.excōicamus in 1.col.de hære.& in c.postulasti.d̄ homi.phi.ī c.cū ꝓtumacia.in fi.de hære.ī 6.Pan.in d.c. postul. potest priuari beneficio.lud.sing.303. Idem.

excommunicatus in vno loco.est excōmunicatus quocūque vadat.fel.in c.1.de treu.&pa.in prin.&in c.testimonium. in 9.col.ver.idem in excōmunica.extr.de testi.Phi.in c.pastoralis.§.verum.in 2.col.de Appel. Idem.

excōmunica.non ligat.nisi à die scientie.Ias.in l.1.in x.col. ff.de consti.prin.

Et qñ excōica.ñ ē pu.lata valēt gesta ꝑ excōicatū.Card.ꝑs. 40.& seq.limitant per phi.in cap.4.in 3.col.de excep.in 6.

In contrarium tamen.vide Gemy.in c.1.§.ex parte. circ. 1. col.de concef.præb.in 6.& phi.in d.c.1.§.dicebat.

excōica.pōt ferri ꝗ deb.inconti. ꝙ capit mutuum si nō solnat termino ꝓuēto Ias.ī l.si ꝓuenerit.ī 4.col.ff.de iurif.om.iu.

Excommunica.an liget si cred.terminū proroget deb.phi. in c.præterea in 1.col.de app.in 1.col.tenet quòd sic.

fac.quod dixi.in ver.prorogatio.§.7.

excōicatus pro debito.quamuis satisfecerit debet absolui. gl.in cle.pñti.de censi.Fel.ample.in c,1.in 1.col.de iud. phi.in d.c.præterea.el 2.col.6.vide Card.in cle. 1.col.6.de deci.Dec. in c.ex lr̄is.col.3.ver.ista concl.de cōsti,& in c. 1.col.4.de iud.

excommunicatus an sit ab ecclesia expellendus?vide fel.in c.à nobis in 1.col.ext.de excep.

excōicatus.ob contumaciam.nō debet absolui cū caut.iuratoria.Fel.in c.ad mām.in 3.col.de iu.iur.& in c.ven.de sent. exc.& Phi.in c.qua fronte.in 2.col.de App.

pp ꝓtumaciā ꝓcu.ñ ꝑt excōicaī dñs.fel.ī c.j.in 4.col.vt li.ñ cōte.secus autem pp suam.Pan.in c.ex parte.el 1.de verb.sig.

excommunicatus cui equipe.deportato.s. an relegato.vide Ias.in l.fi.in 3.col.C.qui admi.

excommunicatus potest iterum excommunicari.Ias.in l.q bus idem.in 4.col.ff.de verb.obl.& ibi Alex.in 1.col.

Qui petit absolutionem ab excommunica.an videa. fateri se excommunicatum Pau.de ca.in 2.vol.cons.193.in fi.tenet quòd sic.al.c.ven.de sen.excom.

Contrar

Contrarium tenet.Feli.in ca.literas. in 3.col. ver. Adde tamen.de præsump.Addo Iasonem.in l.1.in 3.col.de oper. no. nun.phi.in c.licet.in fi.2. & in prin.3.col.de sen.exc.in 6. Pan. in c.per venerabilem.n.22.de ele.Bal.in l.2.C.de inge. manu. Alex.in l.j.in 2.col.de ope.no.nun.dicit. ꝙ qui fate.se absolutum non fate.se excommunicatum fuisse.

Tu dic ꝙ aut quis petit simpliciter se absolui.&tunc procedat 1.opi. Aut petit se absolui ad cautelam. & tunc procedat 2.opi.& ita tenet Phi.in c.ad præsentiam.de appel.Panor.in c. exhibita.de homic.Ang.in §.fi.in fi.insti.de inge.

Absolutio ad cautela concedi,solum in duobus casibus.de quibus in c.vēn.de sent.exc.in 6.Fel.in c.veniens el 2.in 8.co. ext.de testi.de quo vide.Fede.in cons.198.

Et app.absolu.ab excommunicat.non veīt absol.ad cautelam.Barb.notabiliter in 3.vol.cons.7.in 3.col.in 5.dubio.

An absol.ad cautelam possit denegari?vide phi.in ca. 2.de sen.exc.in 6.

Et de materia istius absol.ad cautelam vide ample phi.in d. c.2.max.in 4.col.& seq.

Absol.ad cautelam.non est peten.quando excommunica. est nulla.sonz.inter cons.Cur.cons.xx.in 22.col.

Reincidentia excommunicationis. an fiat ipso iure. vide Dec.cons.145.

Absoluendus.debet iurare de paren.mandatis rc.c.cum de sideres de sen.exc.

Ab excommunica.lata ab homine.alius non absoluit.fely. in c.preterea.in prin.de off.or.alias.in c.pastoralis.§.præterea. vbi ponit limita.quas vide.

Istud limitarem per doctrinam.Ias.in l.2.§.1.ibi tu aduerte. ff.qui satisd.cog.vbi dicit.ꝙ in his quæ sunt voluntarie iurisquilibet iudex tollera.tamen potest responderi.

Limita etiam quia excommunicatus potest absolui à iudice ord.pro testi.ferren.ad qd̄ tamen vide fel.in d.§.præterea.

excommunicatus potest absolui à iudice à quo phi. in ca. qua fronte.in 1.& 3.col.de app.

An autem delegatus absoluere possit excommunicatum à se post lapsum.anni. vide Calde.in ti.de off.deleg.cons.1.

Absol.ab excommunica.non potest obtineri per procu.obtenta tamen valet.cō.in c.1.col.vlt.de iu.iur. & in c.cum desideres.de sen.excom.

Sed ꝙ possit obtineri per procu.vide phi.in c. qui ad agen. §.procur.de procur.in 6.

Ad obtinen. absolut. requir. speciale manda. Rota in antiquis.concl.426.

Et vide notabiliter Barb.in 3.vol.cons.7.in 4.dubio.&phi. in c.2.in 2.col.de sen.excom.in 6.

Absol.ab excommunica.potest dari etiam parte non vocata.Fel.in Rub.de re iud.in 8.col.Lud.Ro.cons.354.in fi.

Contrarium.tenet Barb.in 1.vol.cons.60.in 8.col.

Tu vide phi.distinguentem.in c.qua fronte.in 4.col.de ap. & Bal.in l.si pacto quo.pœnam.in 1.col.C.de pac.habetur aliquid per eundem phi.in c.2.in 1.col.de sen.exc.in 6.

Absol.facta.sub condict.ꝙ si similia attemptauerit rc.an valeat adiectio tal clau.vide fel.in c.cum super.in 1.col.de testi. cog.& Iasonem.in l.si quis accepto.ff.de cond.causa.da.

Vbi time.de incorrect. vel maiori periculo. debet excommunicatus absolui.etiam eo non petente.Fel. in c.scribam de præsump.

Ab excommunica.minore potest quilibet sacerdos absoluere. Fel.in c.à nob.in 2.col.de excep.

Sacerdoti dicenti.se aliquem excommunicatum absoluisse.de licentia superioris creden.est.Fely.in c.1.in 1.col.de excep.& notabiliter.in c.veniens.in 7.col.de testi.

excommunicatus.licet non possit age.potest se defendere. c.intelleximus ext.de iud.c.cum inter de excep.fac.l.libertus la 1.ff.de in ius voc.

Et aliqd ī materia qualr dicat se d̄fendere.qñ ꝗ eū ē data tenuta ob ꝓtu.vid̄ Ale.ī l.d̄ pupillo §.fi.ī fi.ī 1.col.de op.no.nū.

excommunicatus non potest esse arbiter. gl.in l. pedius. ff. de arb.spec.e.ti.§.potest.ver.item excommunicatus.& in §.di fert.ver.item secundum.eum.& vide Iasonem in l. si quis arbitratu in 17.col.& seq.de verb.obl.Ang.in §. minor. insti.de capi.dimi.

Potest tamen esse arbitrator.Bal.in l.ex facto.§.si quis rogatus ff.ad treb.Phi.in c.1.in 3.col.de excep.in 6.

vide latissime sonz.in l.si quis arbitratu.in pe.col.ff.de ver. obl.aliquid per Cor.in 4.vol.cons.vlt.

excommunicatus an possit testari?habetur.in c.decernim° de sen.exc.in 6.&dicit.Bal.in l.1.C.de sec.nup.ꝙ excommunicatus ex cā quiæ redde. eum intestabilem nō pōt testari. c.excommunicamus §.credētes de hære.secus si ex alia cā.de quo vide Bar.in l.si q̄ramus ff.de testa.& in cons.238.& ꝙ.excommunicatus pro hæresi nō possit testari.vult Bar.in auth.cadētes.C.de hæreti.Bal.in l.1.§.2.de leg. Reconuale scit tamen test'm sequta absolut.Bal.in l.tanquam C.de fideic.vide ample phi.in Rub.de testa.in 6.in 15.col.& seq.

Excommunicatus. an possit opponere compensationem. vide Fel.in d.c.cum inter in 12.col.de excep.Alex.in 2.vol.cōsil.12.in 3.col.

Et no.ꝙ licet nō possit oppone.cōpēsat.poterit tñ dice.nō soluo.qa m̄ nō soluis fm Ale.in l.iure ciuili.ff.de cōd.& dem.

excommunicati & vsurarij nō debet.in cimiterio sacro sepeliri.cle.vnic.de sepult.itē nec se gladio. veneno.vel laqueo occidentes 24.q.5.c.placuit.

excommunicatus non potest petere debitum iuratum,Ias. in l.de pupillo.§.fi.in 2.co.de ope.no.nun.vide tamen ibi.vbi etiam dicit.ꝙ non agit remedio.l.diffamari C.de inge.manu.

intellige iudicialiter sed extraiudicialiter potest pete. Phil. in c.1.in 3.col.de excep.in 6.

excommunicatus nō pōt esse ꝓcu.fel.in c.post cessionē.in 4.col.ibi 1.concl.extr.de prob.phi.in c.1.in fi.de off.vic. in 6.

Gesta per substitutum excommunicati sunt nulla.phi.in d. c.1.de off.vic.in 6.Ludo.sing.626.

excommunicato debent subtrahi fructus beneficij. phi.in c.pastoralis.§.verum in 1.col.cum seq.de appel.

Imo si perseueret in excommunica.per annum priua.bene fi.vt vult phi.in d.§.verum in 3.col.

excommunicatus.non potest prosequi iniuriam.Fel.in c.à nobis.in 2.col.de excep.addo.Fede.cons.116.

excommunicatus se defenden. an possit petere sñiam ꝑ se ferri.actore non instante vide fel.in d.c.cum inter in 6. col.

Et an possit dicere de nul.sententiæ. Alex.in l.de pupillo.§. fi.max.in 3.col. de oper.no.nun.quòd non.

Et an audia.in capien.suum debi.fugitiuum.Fel.in d.c.cum inter in 9.col.

An petat reductione ad arbi.boni viri.Fel.in c. significaue runt.in 8.col.de excep.Cald.in ti.de arb.cōs.1.alias 110. Ale. in d.§.fi.in 3.col.

excommunicatus an possit elige.Card.tenet ꝙ sic.in clem. ne romani,§.cæterum.de elect.

excōicat° ñ ꝑt impetrare.Fel.in c.fi.de excep.vide tñ phi.in c.1.de rescr.in 6.in 1.no.& in 4.& 5.col.ponit mr̄ta ī materia.

excommunicatus an possit recōuenire.Ias.in l. libertus ff. de in ius voc.

excommunicatus si spolie.an sit restituēdus.Ias.in l.1.in 3. col.de oper.no.nun.& in l.de pupillo.§ fi.in 2.col.eo.ti.Fel.in c.dilectus.in 4.col.de rescr.phi.ꝙ non.in c.1.in 4.col.de rescr. in 6.Alex.in d.§.fi.

excommunicatus non potest nuntiare nouum opus.Ias.in d.l.1.in 3.col.& in d.l.de pupillo §.seruo in fi.

excommunicatus potest contrahere matrimonium.Fel.in c.1.in 1.col.vt lite non contest.phi.in c.1.in 3.col. de except.

Potest esse.in iud.fam. ercis.& similibus quæ sunt communia.Fel.in d.c.intelleximus in 5.col.& in c.fi.de excep.

De aliis gestis ab excommunicato an valeāt.vide Fel. in c. ad probandum.de re iud.& in c.si vero.de sen.exc.

Et aduerte, quia valent gesta ab excōicato. parte non opponente.secundum fel.in c.intelleximus.in 6.col.de iud.vide tamē phi.in c.1.in 2.col. de rescr.in 6.vbi dicit. ꝙ sententia lata ꝗ excōicatum non valet.si aduersarius sciebat de excōicat.

excommunicatio debet probari.ꝗ.tempus.de quo.in c.pia de excep.in 6.no.per Panor.in c.præterea.in fi.de vsu.

ēt si ñ statua.t'minis à iudice.vt vult phi.ī d.c.pia.§.1.ī 3.co. excep.excōis pōt opponi. in quacūq; parte iudicij.d.c.pia.

Imo potest opponi ēt post sententiam.Ias.in l. 1.in vlt.col. C.de iu.& fac.igno.Ange.in §.minor.insti.de capit.dimi.

An autē excep.excommunicationis possit opponi. cessionario.vide nostr. Fel. in d.c.intelleximus in fi.cōm.

excommunicatio an possit ferri die feriata.vide Fede.ꝑs.xj.

excommunicatio. quæ incepit à præcepto iniusto. est nulla.Alex.in l.iud.solui.ff.de iud.

excōmunicatio ex falsa causa.an valeat.vide Fel.in c.quod super his in 5.& 6.col.de fi.instr.

excommunicatio euidenter iniqua.non ligat.Barb.in j.volu.cōs.47.in 26.col.&in 2.vol.cōs.38.in 3.col.fac. quod vult Panor.in 1.part.consi.33.& ita vult Hie.tortus.in fi.consi.positi.post consilia.Ant.deBut.& sonz.cons.20.inter cons.Cur. in 22.col.& cons.sequen.in fi.

Probata absolutione solum modo.non est probata excōica.Card.in c.perpendimus.de sent.exc.Fel.in c.in præsentia.n 7.col.de

7.col.de prob.& in c.audit.in 19.col.de præscrip.& in c.testimonium.in 7.col.de testi.

fac.quod vult phi.in c.pia §. 1.in vlt.col.de excep.in 6,

Nec probata publicatione probatur cōmunicatio. Phi. in c.pastoral. §.verum.col. 1.& in c.1.dilect.in 2.col.de appel. Rota.in No.concl.252.

vide eundem phi.in c.1.§.1.in 3.col.de excep.in 6.

Vbi peti.aliquem declarari excommunicatum.non requi. lit.conte.sed cit.fel.in c.cum non ab homine.in 5.col.de iud.

Et an requira.tunc cit.vide Ample sonz.in d.cōs.20. inter consi.Cur.in 7.col.

Sententia excommunicationis.etiam app.deserta non trāsit in rem iudicatam.phi.in c.qua fronte in 3.col.de app.

Excommunicati non sunt.dantes nec recipientes ad vsurā Cor.in 2.vol.cons.235.

excommunicati sunt prohibentes ne iudices ecclesiastici sua vtantur iurisdic.Barb.in 3.vol.cons.7.in 2.dubio.al.c.quoniam.de immu.eccl.in 6.

excommunicatio ledit corpus & animam.Barb. in 3. vol. cons.30.in 1.col.in fi.

Nulla est maior pœna ī ecclesia quam excommunic.Barb. in d.cons.30.in 2.col.Dec.in c.de caus.in 7.col.de of.dele.phi. in c.vnico.in vlt.col.quod met.cau.in 6.

Casus in quib.quis est excommunicatus ipso iure. vide remissiue per Card.in cons.12.

Et qui sint papæ reseruati.phi.in c.eos de sen.exc.in 6.

excommunicatus est.qui à clericis pro rebus suis gabellam exigit.Card.in d.cons.12.

Rescriptum impetratum à papa per excommunicatum. q de excommunica.fecit mentionem est validum.Phi.in c.1.in 5.col.ver.octauo quæri.de rescr.in 6.

excōmunicatio superueniens in delegatum.non extinguit eius iurisdictionem.sed eius exercitium impedit donec durat ipsa excommunicatio.Phi.in c.si is cui.de off.deleg.in 6.

excommunicatus an celebran.cōficiat verum corpus christi.phi.in c.1.in 3.col.de excep.in 6.al.gl.no.in c.2.de cler.excom.quæ tamen loqui.de degradato.

excommunicatus potest esse testis.in instrumēto phi. in c. 1.in 3.col.de excep.in 6.

excommunicatio.potest opponi corā iudice seculari. phi. in d.c.1.§.si quis ig.in 1.col.

excommunicatus est infamis.c.infamis 6.q.1.gl.in c.1.in ti. quo temp.mil.no.per Bal.in c.1.§.fi.in ti.per quos fiat inue.& vide in tit.de testi.§.7.Iudo.sing.675.& sing.682.

excommunicatus secrete.an debeat vitari.phil.in c.si ciuitas §.fi.de sent.exc.in 6.Card.q̃ non.in cle. 1.in 7.no.de sepul.

Nec ille qui petit excommunicat. declarari nullam. Alex. in l.3.§.si seruus.in 3.col.de acq.pos.

excommunicatus dicitur traditus Sathanæ.Panor. in ca.si quis nu.3.de reb.eccl.

Semel excommunicatus præsumitur.adhuc excommunicatus nec probet de absolut.Panor.in c.proposuit.num.4.de cler.excom.

Absolut.an tot requiran. quot sunt excommunicationes. vide Ale.remissiue in l.de pupillo.§.si plurib.in 2.col.de ope. no.nun.& Bal.in l.fi.C.de nup.& in l.inter fratres.§.si plures. ff.pro socio.

excommunicatus an possit recipere inst'ra.vide remissiue Alex.in l.lege Iul.ff.ad l.Iul.rep.

Si excommunicatus interponat decretum.in actoria.& tamen decretum non erat necessarium.actoria redditur. nulla. Bar.in l.actor in 2.col.ff.rem ra.haberi.

Ea quę fiunt ab excommunicato non reintegran.eo absoluto.Bal.in l.ex libera.C.de suis & leg.

Non est excommunicatus qui loquitur.cum loquente.cū excommunicato.Bal.in l.nam socij.ff.pro socio.

Participans scienter in diuinis. excommunicatus. non potest absolui nisi per papam.Card.in clem. 1.in §. 1.de priuil.

excommunicatio.lata.post'app.leg.etiam extraiudicialem est nulla.c.dilecti filij.& ibi phi.Franc.de appel. P,Andora.

excommunicatio.in materia excommunicationis querūt aliqui,an excommunicatio sit latina dictio,&respondetur q̃ sic,teste cicerone in oratione pro Cornelio Balbo. qui vtitur verbo communico,quod nō aliud est:quam participo,& qd̄ priuatum est,aut esse potest,vniuersorum facio.Ciprianus excommunicatos abstentos appellauit , sicque inuentum christianorum non fuit, teste cagnol.in prohe.ff.in rub.n.20.Cæsare lib.7.commentar.liuius etiam lib.6.Decadis 3e. excōicationis similitudinē innuere vī,& lib. 10.decadis 4.Quorum verba latius apud eos videri possunt, vnde dicendū est,q̃ excommunicare est à cōione separare , vt de eius significatione elegāter disserit Did.in c.alma mater n. 1.de sen.exc.in 6.vbi & n.2.dicit triplicem esse in ecclesia catholica cōionem fidelium primā interiorem seu intrinsecā,per charitatē vnientem christi mēbra,per fidem formatam capiti christo, & eius mēbris quæ cōio ꝓcedit à charitate q̄ est animi affectio qua diligitur Deus pp se,& proximus pp Deū Aug.de Doc.Christiana c.22.psal.118. particeps ego sum omniū timētium te, De hac vnione quæ nexu charitatis in Deum fit indissolubilis,&omnes fideles vt mēbra christo Iesu capiti cōiungit:meminit Pau.Rom.12.ita multi vnū corpus sumus in christo, idem ad cor.12.ad ephes.4.Alia est cōio extrinseca quæ consistit simul orādo in ecclesia & aliis officiis & in colloquio fidelium,Tertia media est interior,& partim exterior,qua oēs fideles participes sumus cōium suffragiorū ecclesię & sacramētorum, de qua in symbolo,dum dicitur,sanctorum cōionem,ea diuisione sic permissa:facilius erit vim excōicationis maioris & minoris.Itē & peccati mortalis percipere,Excommunicationum autem alia est maior,alia minor,alia impropria,quarum declarationem,vide apud Did.loco supra alleg. n.3.& 4.& seq.excōicatus excommunicatione maiori est veluti membrum à corpore abcisum & separatum,tex.in cano. quemadmodum 23.q.7.ex Augustino,epistola. 50.ad Bonifacium,peccatores.n.non tm occulti,sed & manifesti in ecclesia sunt vt eius mēbra.Aug.epistola ad donatistas,&de fide ad Petrū c.43.sunt etenim peccatores etiam manifesti membra ecclesiæ.nec fides per mortale crimen amittitur,cum ea possit esse apud aliquē sine charitate,& quidē vera licet mortua quæ sufficit vt Iesus Christus sit,& ecclesiæ membrum,vt docet Trid.synodus de iustificatione can.28.Pau.i.ad corin.ca. 5.&1.ad Timoth.1.Aug.serm.68.de verbis apostoli cano.omnis christianus 11.q.3.Aug.trac.27.c.6.Io. cano. Audi. 11. q.3.& in c.nihil.Hanc autem potestatem ecclesiæ prælatis traditam à Iesu.D.N.probatur Math.18.c.nihil & c.omnis 11.q. 3.Did.d.c.alma mater n.8.Paul. 1.ad Thesall.3. Quæ quidem excōicatio medicinalis ē ex fine,vt excōicatus resipiscat,pœniteat,ac satisfaciat ecclesiæ quā sua contumacia iniuria affecit,& q̃ multū ea prosit exēplum est de imperatore Theodosio,cuius mētio fit in cano.cū apud Thesalonicam.xj. q. 3.& talē esse finē excōicationis cōstat ex Pau. 1.ad Timot. 1. tradi di,inquit,eos sathanæ,vt discāt nō blasphemare,ex eodē. 1.ad Cor.c. 5.vide Ambr.super psal.118.Hinc quærūt Doct.maximè las.in l.quod iussit n.41.de re iudicata. an Iudex ferre debeat sniam excōicationis in eū quē scit, aut verisimiliter suspicatur pœnitentiam nō acturum, pro qua q.vide Abb.in ca. ab excōicato de rescr.Fel.in c.apostolicæ col.4.& 5.de excep. Adde,q̃ excōicatus in iudicio agere nequit licet se defendere possit,c.intelleximus vbi Butr. & alij de iud.cap. 1.eo.tit.in 6. Affli.decis.268.nu.3.vbi nec actionē.l.diffamari.C.de ingen. manumiss.experiri posse testatur,quē sequtur Dec.d.c.intelleximus n.14.& vsq; adeo agēdi ei via p̄cludit?vt si cū ꝓcurato re excōicato iudiciū vētilet,illud nullū sit & inualidū,qd̄ locū hēt tā si ꝓ actore quā si pro Reo procurator interueniat, Ab.& Fel.in c.post cessionē de ꝓb.& in c. significauerunt de excep.Intellige sanè, vt p eos,mō si mādati tpe excōicatione Innodatus fuerit,sec' verò si postea,& aduersarius de ea ñ opponeret,qa tunc iudiciū valeret,de quo vide,q̃ scribit Seb.de null.c.11.n.136.& seq.& ç,4.n.24.n.3.Fran.marsi.decis.delp. 96.q.vbi qñ excōicati gesta iure subsistāt Dec.in c.dilecti co. 1.de excep.Tiraq.de vtroq; retrac.§.1.gl.9.nu.276.cū seq.vbi plura more suo cumulat,& vñ excōicatio ortum habuerit,s̄. scripta limita ñ ꝓcedere ī cā attētatorū,nā aduers' agētē vt attēta reuocēt excōicatiōis exceptio opponi ñ pt,Dec.ꝓs.200. col.vl.Cæterū qd̄ dixim' excōicatū ad se defendēdū cōparere posse intellige,ñ ꝓcedere ī loco īsigni ī qo p ꝓcuratorē cōparere tenet Fel d.c.ītellexim' q̃ d̄ cōi opi.testat, vbi latius ꝓ grediēdo d̄t ex cōi interp̄tū snia excōicatū d̄ nullitate snie opponere ñ posse,excōicatū aūt nedū ꝓcuratorē eē ñ posse:sed nec aduocatū hī ī c.decernim' d̄ sen.exc,ī 6. nec et arbitrū.c. veritatis vbi Ab.d̄ dol.& ꝓt.no.Gigas trac.pēs. q. 14.Io.ligna trac.cēsur.eccl.n.26.& seq.oīum meli' Soc.Reg.132.Fel.d.c. ītellexim' Rebuf.ī gl.ꝓcor.ru.d̄ excom.p.383.vbi 61.pœnas excōicati enumerat,Im. nec iudicē eē posse,si d̄ hoc ꝓstat,nā tūc iurisdō & ptās ei' suspēdit,&iudiciū ī tp̄s absolutionis& habilitatiōis ꝓferī,Inn.ī c.cū sup Abbatia col.3.de off.dele.dū loquens de iudice ordinario: dicit ꝓtra illum posse opponi q̃ est excōicatus,vel perpetuò ab officio amotus,sequitur Iafr. c.quoniam contra.§.interloq.in prin.de prob.& si talis iudex tempore excommunicationis sentētiam ferret esset nulla, c. excommunicamus.§.credentes.de hæret.Ita Seb.de null.c.9.

num.137.Ratio est,quia excommunicatus est infamis,ca.infames 6.q.1.Rom. sing. & ab vniuersa fidelium communione & participatione à motus, idcirco Iudex esse non potest, sed quandocunque detectū fuerit eundem tempore delegationis vel processus fuisse publicè excommunicatum appare bit eius incapacitas,&gesta.per eum non valebunt,vt in cap. approbandum de re iud.Bal.l.1.C. de sent.quæ,& satis fuerit probare talem ante sententiam vel processum excommunicatum fuisse,quia & de pręsenti & quousque de absolutione constiterit excommunicatus præsumetur cap.sicuti de sent. excom.Rot.decis.238.in antiq.& ad effectum q̃ processus nō teneat, quis dicitur publice excommunicatus subsequuta.de nuntiatione vel declarata sententia publicè lata,Anch.consi. 189.Seb.de null.c.x.n.63.& nu.seq.

Qui si per annū in excommunicatione perseueret:de hæresi suspectus hī.Abb.in c.grauē.de pœ. & talis per annū abstentus sacrisq; interdictus beneficio priuari potest. c. rursus & c.quicunq; 11.q.3.Bernard.in prax.c.142.Quod tm intellige,si ꝓ crimine,quia secus si pro pecuniaria causa excōicatus fuerit,Abb.in c.1.n.24.de iudi.in c.contingit nu.7.de dolo & contum.Ausr.ad capel.tolos.q.265.Rip.d.c.1.n.77.de iudi.Intellige talem per anni spacium sic perseuerātem de hæresi suspectum esse, qm ex alio crimine q̃ hæresis fuerit excōicatus, secus si pro hæresi,tūc.n.lapso anno ꝓ conuicto haberetur vti hæreticus,cap.excōicamus.§.q aūt.& c. cum cōtumacia de hæret.lib.6.sed an ꝓctus factus per excōicatum validus sit,& dic q̃ sic,& ēt in vtilitatem excōicati,teste Did.in c.alma mater §.1.n.x.not.Abb.& alij in c.veritatis n.35.de dolo& cont. in c.ad probādum.col.2.vbi Fel.de re iud.Doct.in c.si vere de sent.exc.Accedit,q̃ excōicatio probari pōt per instrumētum ad effectum dilatorie exceptionis,Fel.in c.cū in ecclesiis col. vlt.ver.pro ista de maio.& obe.in c.si.n.13.de excep.& an possit probari per denūtiationem & famā?vide Fel.in c.cum contingat col.2.ver.q̃ aūt famā de rescrip.Dec.in c. prudentiam §.6.col.pen.& seq.de offic.del.in c.pastoralis.§.verum. 4.not. de app.& an ad excōicationem probandam in vim dilatoriæ exceptionis opposita:sufficiat per instrumentum probari violentam manus iniectionem in clericum?vide Rom.cōs. 349. n.1.vbi n.2.dicit, q̃ excōicatio ad finem repellendi opposita generaliter probari potest per instrumētum,& ibi excommunicatus quomodo.quis probetur?& an excommunicationis timor causet iustū metum. ita vt factum ipsius timore veniat rescindēdum?vide Rom.cōs.369.n.x. & q̃ excōicatio iniusta quamuis non liget apud Deum, excommunicatus tamen parere debeat, ne ex superbia ligetur qui prius ex puritate conscientiæ absolutus tenebatur,not.idem Rom.d.cons.n. 11.n. 13.& ibi n.12. q̃ excommunicatio iniusta quamuis non noceat quo ad Deum. nocet tm quo ad participātia ecclesiæ sacramēta quo ad ecclam militātē,nulla.n.maior pœna de iure cano.inferri pōt q̃ excōicatio, 24.q.3.cap.corripiantur neque modica pœna est inter homines esse,& hominum carere cōmercio,l.si q sanctā.C.de aposta.stat aūt illud, snīam excōicationis iustā esse ordine atq; aīo præferentis iniustā. verò ex causa dicit tex.11.q. 1. si ergo Quid de snia excōicationis?& dic,q̃ licet pp grauitatē preiudicij req̃rat p̄sonalē citationem Rot.decis.271.367.in no.Cassiad.decis.12.ad fi.ti.de rescrip. decis.1.n.2.ti.de prob.Tiraq.de vtroque retrac.tit.1.§.9.gl.2. n.4.tm in declaratione hoc non requiritur,Rom. cōs. 482.n. 5.& seq.Dec.in auth.Cassa.n.3.C.de sa.san.eccl.in c. pastoralis §.verum.3.not.de appel.in c.reprehensibilis col. 1.& seq. e.ti. vide Fel.in c.cū non ab homine.col.pen.de iudi.in cap.Rodulphus col.antepen.ver. intellige de rescr. Rip. in l.is cui bonis n.28.de ver. ob. pro vt in simili videmus actum declaratorīū non requirere illā solennitatē.q̃ requirit actus depositiuus, l. hæredes palā.§.si qd post de testa. & sic excōicatus per declarationem amplius nō ligatur quasi à principio ligatus sit,sed solum declaratur vt ab aliis euitetur.igitur tāta solēnitas,s.apprehensio personæ citādæ nō exigitur in declaratione excōicatiōis, vt in ipsa excōicatione ex q̃b.sequitur cōclusio q̃ excōicatio & declaratio excōicationis ī plurib.differūt p Rom. d.cōs.482.n.9.cui Adde,q̃ excōicati sacræ synodus authoritate per apostolicam sedē absolui pnt,Rom.cons.354.n.1.Fely.in c.pastoralis col.pen.ver.fallit 4.de off.ord. & an citationis defectus absolutiōis sentētiam nullam reddat? vel saltem iniustam,dic,q̃ si superior vult snīam excōicationis reuocare vti iniustam, vel etiam denūtiare nullam:& nō potest nisi partib. vocatis, aliàs nulliter agit, aut vult simpliciter absoluere, & tunc valet absolutio etiam parte non vocata,Ratio est, qa sicut excommunicatio non præcedente monitione.lata non est nulla : sed iniusta ex ordinis defectu , Ita dicnedum est in snia absolutionis, vt ea sine monitione pro lata nulla nō sit? Sed rōe deficiētis ordinis iniusta, Rom.ꝓsi.354.n.3.vlterius iniuriam inferre nō dī qui alium tanq̃ excōicatum vitat , teste Rom.cons.387.n.1.secus si ab oīb.excōicationib.absolutus esset,quo casu talis euitatio iniuriā infert,Aym.cons.168. n.1.Nam semel excōicatus semp euitari debet.donec de ipsi' absolutione legitimè ꝓbetur,nō.n.se absolutū dicētiabsolutionē autē legitimè nō probāti credēdū est.Rom d.cōs.387. n.20.Absolutio.n.legitimè ꝓbari debet,cū semel excōicatus semper ita esse præsumatur,nisi ꝓtium ꝓbetur,Abb.in c.proposuit n.4.de cler.exc.ministr.& in c.sicut. 7.not. de sent.exc. Dec.in c.ad audiētiam 1.not.de rescr.qua in re, cōclusiue dicas,q̃ sicut excōicatio legitimis documētis ꝓbari debet.vt in locis supra alleg.ita absolutio, Præterea dic, q̃ à snia excommunicatiōis lata per hominē cōfirmata per Rom.pōtificem nullus absoluit preter Papā sine mādato speciali Rom.d.cōs. 387.post n.4.Fel.in c.pastoralis nu.9.ver.& istam.Reg.de off. ord. & quē excōicatum esse euitādū in foro cōscientiæ licet dubiū sit de excōicatione dicit.Rom.d.cons.387.n.5.de quo vide Aug.psal.54.& in epistola ad festum.167. quæ excōicatio ferēda nō est nisi ꝓ graui culpa quæ mortalis sit,teste Didac.in d.cap.alma mater.§.9.n.1.& an ferri possit sub cōditione,si intra certum diem non satisfecerit?vide eundē Did.d.c. alma mater.§.x.n.4.& seq. vbi plura de excōicatione cōditionali,de qua plura not.Card.ver.appellari Anch.cōl.60. item excōica. nusquam afficit,nec ligat ignorantes.Did.d.ca.alma mater §.x.n.7.vbi n.12.de ignorātia iusta,qua rōne excuset à peccato & eius pœna.& ibi,an excōicatio cōditionalis trahatur ad diem quo lata fuit,d.c.& d.§.nu.6.c.licet de sent.exc.in 6. Quid de excōicatione lata absque trina monitione, & dic, q̃ nō est nulla sed iniusta,Did.d.cap.alma mater.§.9.n.7.Abb. & Dec.in c.ad audientiam de appella.Rom.cons.354.Dec.in c.reprehensibilis de ap.& idem Did.d.c. & quæ excōicatio lata post appellationē q̃ nullum habeat effectū, neque vires assumat,licet postea appellatio deserta fuerit vel ei renunriatū, not.Idem Did.d.cap.alma mater.§.x.post n.6 quid de absoluto in iudicio animæ etiam pœnitētia peracta?& dic,q̃ poreſt in interiori foro accusari,& puniri.secūdum Did.d.cap.alma mater.§.11.post.nu.16.& Bar.resol.libr.c.x.nu.3. excōicatio autē lata ex falsa causa valida est,& absolutione indiget, teste Did.in d.c.alma mater §.11.post n. 14. vbi tandem distinguit, aut excōicatio est nulla,& tūc nō ligat. aut est iniusta & tunc ligat.donec absolutio petatur,excōicatio verò nulla vel iniusta quos effectus habeat,ponit Did. d.c.alma mater.§.7.nu.5. & per Doct.in c.per tuas. de sen.exc.in c.sacro. e.ti.Quib.omnib.adde,quod excōicatio vtcunque iniustè lata sit deficiente causa& culpa ipsius excōicati nō est contēnenda,'mo si qs eam cōtempserit. peccati mortalis culpa afficitur, secundum cōmunem omnium sententiam.Quo in sensu accipiendū est quod D.Greg.scribit,snia pastoris siue iusta siue iniusta timēda est,can.qui iustus est,2.q.3.cuius hæc sunt verba Qui iust' est & iniustè maledicitur premium illi redditur,Aug.sup psal. 102.pulchrè Did.in d.c.alma mater.§.7.ante n.6.Accedit.qd̄ excōicatus iniustè nō est priuatus cōib.&gñalib.suffragiis ecclesiæ catholicæ,etenim ecclesia non cēsetur velle quēpiam iniustè tanta læsione afficere,iniustè autem excōicatus nō priuatur apud Deum suffragiis ecclesiæ Did.d.c.alma mater §.7. post nu.5.2.conclusione c.illud planè 11.q.3.

Excommunicatio. Fictiones non habent locum , vbi agitur de incurrenda sententia excommunicationis : quia excōmunicatio ligat tantummodo in casu vero , & non ficto : secundum Io.And.in ca.2. de constit. Et nisi sit vera contumacia,quæ non dicitur vera, etiamsi sit facta citatio ad domum, vel in valuis ecclesiæ, nisi probetur notitia citationis, secundum Angel.in l.1.§.biduum.ff. quand. appēl.sit.& per dominos de Rota,decis.370.Et ita intelligitur gl.in c. si nō sunt.de consecra.distin.2. Ad hoc est bonus text.in l.ea quæ. C. quo. & quan.iud.vbi non valet sententia contra absentem non verum contumacem , vt quia inuentus non fuit personaliter. Quando autem quis est citatus ad domum,præsumitur sciuisse citationem,secundum gloss. & Bar. in l. si tutor petitus. C. de pericu.tuto.& gloss.in l.si legibus.C.de episcop.audien.in verbo,probatum fuerit.non tamen vt prædixi,ex tali pręsumptione excommunicabitur:quia ibi requiritur vera contumacia,& non præsumpta, secundum Inno.in c.fin.extr.de eo qui mit.in pos.Feli.in c.cum sit Romana.extrà,de appell. Balb. decis.3.

Excommunicatio ad tempus , finito tempore requirit absolutionem, vt est communis opinio Soarez verbo excommunicatio. Bonacoss.

Excommunicatio, siuè bona, siuè mala semper est timēda, vt est communis opi. Soarez verbo excommunicatio. nu. 190.& est meticulosa, etiam inconstantem virum, vt est communis opi. vt ibi. Bonacoss.

excommunicationis sententia lata ex iniusta causa, & si te neat & adstringat. Si ratione tamen aliqua sit nulla, secus est, quia erit nullius effectus, vt est communis opi. Soarez ver. excommunicationis. & si statutum simpliciter imponit pœnam excommunicationis, debet intelligi de maiori. Soc. se. in rub. de sent. excom. nu. 18. & seq. Bonacoss.

excommunicatio licet iniusta: metum infert, secūdum cōmunem per Burs. cons. 72. nu. 54. lib. 1.

excommunicationis sententia non potest esse in suspenso, quando lata est purè, nā aut statim ligat, aut statim nulla est. c. pastoralis, de appel. & no. 9. q. 2. c. j. nec à tempore actus gesti ligat, ob subsecutam ratihabitionem, quæ tamen in eo casu operatur, vt ex illo ex tunc ligetur cùm ratum habetur, nō autem ex tunc cum negocium gestum fuit, ꝙ in excommunicationis sententia speciale est. c. licet. de sent. exc. lib. 6. secundum Io. And. in gl. c. cum quis, e. ti. lib. 6. cum quo cæteros trā sire refert Bened. Capr. reg. 80. nu. 72.

excommunicationem non euitat quælibet causa, nisi sit iusta, imponentis manus violentas in clericum. Alc. in cap. cum non ab homine de iudic. nu. 46. communem dicit. Villalob.

excommunicationis exceptio etiam opponi potest, post lapsum termini peremptorij ad proponendas exceptiones dilatorias, vt est communis opi. Soc. in c. sacris. n. 435. de sentent. excom. Bonacoss.

excommunicationis exceptio non habet obstare reo, quominus possit se defendere, vt est communis opin. Soc. in c. sacris, nu. 361. de sent. excom. Bonacoss.

excommunicationem incurrit communicās cum excommunicato. etiam extra crimen. secundum communem opinionem. Cap. regu. 81. nu. 8. Bonacoss.

excommunicationis sententia lata ex falsa causa, valet, qñ ille qui excommunicat, etiam si sciuisset causam non esse veram, fuisset nihilominus excommunicaturus, vt est communis opi. Clar. q. 61. ver. quæritur etiam, & d. sententia nulla nō ligat, lata ab homine, vt est communis opi. ibi. ver. solet dubitari, & potest dici nulla etiam non præcedēte absolutione. & in sententia excommunicationis requiritur citatio. ibi. versi. quæro nunc. Bonacoss.

Excusator audiendus est pro reo etiam sine mandato. communem dicit Card. Alex. in can. si quando. n. 21. 2. q. 6. Et licet Bart. in §. ad crimen. n. 18. l. pen. de pub. iud. distinguat, an excusator proponat excusationes necessarias, vt infirmitatem carcerationem, &c. vel probabiles tātum, vt quia itinera nō sint tuta, &c. quam etiam opinionem dicit esse communem Rubeus in eodem §. ad crimen. n. 201. & n. 212. in fi. tamen prior opi. Claro magis placet tanquam æquior. d. §. fi. q. 33. vers. sed nunquid. P. Fichard.

Excusator cōparens vt tantùm excuset absentiam rei, non tenetur fideiubere vel satisdare, secùs si etiam defensionem susciperet. cōmunem dicit Alber. in §. publicè. l. seruum quoque. ff. de procur. n. 12. in fi. Rubeus in §. ad crimen. l. pen, ff. de publ. iud. Menchiaca controuers. vsu freq. c. 17. n. 8. Clar. d. q. 33. ver. quæro nunquid. P. Fichard.

excusator esse potest etiam pater vel Dominus pro filio & seruo si compareant pro suo interesse. communem dicit Riminal. cons. 13. n. 1. Alex. de Neuo. cons. 90. n. 2. Cepolla cōs. crimin. 75. in prin. Item vxor pro viro, princeps pro subdito, ciuitas pro ciue, &c. com. dicit Boss. in ti. An in crimi. iudic. n. 17. Clarus dicta q. 33. ver. vltimo. P. Fichard.

excusator in omnib. & quibuscunque criminibus, in quib. potest contra absentem procedi, admittitur, si non proponat aliquas defensiones rei, sed tantummodò alleget eius absentiam: commun. attestatur Alberic. in §. publicè. l, seruum quoque. ff. de procuratorib. n. 16. Idem si alleget infirmitatem vel carcerationem in alio territorio, vel alia impedimenta, propter quæ reus non posset etiam si vellet personaliter compare re. nam ad proponendas huiusmodi exceptiones quilibet admittitur communem dicit Maria. in c. veniens. n. 67. de accusatio. Imò etiam in omnibus casib. in quib. absens potest diffinitiuè cōdemnari sit admittendus excusator absolutè, etiam ad probandam eius innocentiam, & dicit esse magis communem Aret. cons. 146. n. 16. Mars. cons. 39. n. 30. Prac. Conradi. in 27. limita. Hanc etiam magis cōmunem dicit Cepolla. cōs. crimin. lj. circ. med. Ias. in l. hi qui. nu. 7. C. qui testamenta facere possunt. Rubeus in §. ad crimen. n. 172. Gomes Arias super l. 74. Tau. n. 49. Nouell. in tract. ad defensam. n. 10. Alex. cons. 4. n. 1. & seq. lib. 6. Hanc etiam communem esse tam legist. quā canon. dicit Cepol. cons. crim. 47. in fi. Gram. cons. ciuil. 37. n. 10. & rationem huius cōclusionis allegant Doctores, quia iudex debet omnib. modis veritatem indagare, & ex officio perquirere de innocentia rei, etiam nemine petente, vt communem dicit Alber. in l. 3. C. de his qui ad eccles. confug. ita relatus per Brun. cons. feud. 69. n. 2. Aret. cons. 146. Mars. in d. cōs. 60. n. 22. Eadem igitur ratione dicendum videtur, vt ꝙ potest Iudex à seipso facere, idem etiam ei facere liceat, isto excusatore aut quolibet alio subministrante testes & indicia, ex quibus rei ipsius detegatur innocentia, & ita com. esse dicit Gratus cons. 98. n. 8. lib. 1. Hæc omnia Clar. d. lib. 5. §. fi. q. 35. in pr. & ver. seq. P. Fichard.

excusator admittitur ad allegandas causas absentiæ tātum modo. communis est opi. Clar. q. 33. in prin. vel infirmitatem imputari vel eius incarceratio in loco vel alia. impedimenta propter quæ imputatus personaliter non potest comparere, etiam si vellet. quia quilibet alius potest proponere dictas exceptiones. communis est opi. Clar. ibi. Item admittitur ad eius innocentiam probandam. in omnibus casib. in quibus absens cōdemnari potest diffinitiuè. Nam iudex debet omnino quærere innocētiam rei, vt est communis opi. Et quilibet de populo potest comparere tanquam instructor, & simplex defensor, & innocētiam imputari, proponere. Clar. d. q. 33. vers. sed quod plus est. vbi fusius. Potest tamen iudex repellere excusatorem, & dicere, volo ipsum principalem, quod personaliter compareat. tāquam melius informatum, vt videam quo vultu, qua trepidatione loquatur, vt est communis practica, Clar. d. q. 33. ver. Quinimmo. Et admittitur excusator absque mandato, dummodo non tangat merita causæ. Clar. ibi. Et si excusator vult. defendere reum, tenetur præstare fideiussionem de iudicio sisti, & iudicatum soluendo, vt est cōmunis opi. Clar. d. q. 33. ver. Quæro nūquid. Secùs si absentia allegat. vel ægritudinem, & similia. Potest pater pro filio, dominus pro seruo, vxor pro viro, Abbas pro monacho, Episcopus pro Clerico, Princeps pro subdito. Ciuitas ꝙ ciue, pro suo interesse defensionem suscipere. aliàs nō, vt est communis opi. Clar. d. q. 33. ver. vlt. quæro. Et vbi pœna corporalis infligitur pater potest pro filio comparere & allegare priuilegiū Clericatus. Similiter & aliud priuilegium allegari potest, ex quo notoriè costaret citatum non esse subditum Iudicis citantis, quia tunc etiā procurator, vel excusator admitteretur. Et si excusator allegat absentiam, malitiosè eam allegare dicitur, q̄do apparet, quod citatus visus fuit in loco delicti, eo die quo fuit cōmissum delictum, vel die precedenti, vel sequenti. Et ita seruatur Clar. q. 34. versi. sed pone. Et debet probari absentia omnino. Clar. sed nunquid, vbi communem dicit. Bonacoss.

Excusatur infirmus, probata infirmitate per testes, vel medicum, etiam in delicto capitali, similiter senex, vt est communis opi. Clar. d. q. 34. ver. dixi etiam. Bonacoss.

excusatur etiam in criminali citatus, si locus non sit tutus, nec sub fide publica tenetur comparere, communis est opin. Clar. d. q. 34. versi. allegatur, Nam fragilis est saluiconductus cautio. Bonacoss.

excusatur carceratus alibi, & hic citatus nisi carceratio fuerit procurata, vel affectata, vt est communis opi. Clar. d. q. 34. ver. de carcerato. Bonac.

excusatur à pœna delicti infans. commun. est opi. Similiter proximus pubertati pupillus, si delictum consistit in omittendo, secùs in committendo. Et impubes, si est doli capax punitur. alias non, communis est opi. quando. s. est proximus pubertati. & quod delictum consistat in committendo. Et in omnem casum puniri debet citra mortem, vel membri mutilationem, vt est communis opi. Et hoc etiam procedit sequuta cōdemnatione per contumaciam, vt est communis opi. Clar. q. 60. ver. 1. Bonacoss.

excusator comparens, vt tantum excuset absentētiam rei, non tenetur fideiubere, vel satisdare, secùs si etiam defensionem susciperet, vt est communis opin. Char. q. 33. ver. quæro nunquid. Bonacoss.

Excussio contra alienañ bona cessat, vbi emptores sciebant fideicommissi substantiam, secundum communem per Bursat. cons. 48. nu. 9. lib. 1.

excussio principalis non requiritur, quando creditor agit contra nomen sibi obligatum. Bart. in l. grege. §. cum pignori. n. 4. ff. de pign. Alex. cons. 17. lib. 1. cons. 15. col. fi. lib. 6. vbi declarat Auth. sed hodie. C. de act. & obl. quibus adde quæ ponit Cæpol. caut. 81.

excussio cessat vbi notoriè constat debitorem non esse soluendo, secundum magis communem per Burs. cons. 48. n. 10. lib. 1. vbi alios casus enumerat.

licet dicant aliqui sententiam requiri declaratoriam, quòd principalis non sit soluendo, prout & declaratio super excussione requiritur, antequam contra fideiussores procedatur, secundum communem, id tamen non procedit, si oppositum sit principalem non esse soluendo, & de hoc constaret notoriè, ac iudex ad vlteriora cum causæ cognitione procedat, tūc enim quasi ex tacita pronuntia, vel declaratione censetur iudicare bona principalis non esse soluendo, secundum communem per Bursat. cons. 48. nu. 11. lib. 1.

Excussio requiritur etiam in dote antequam deueniatur ad extraneos possessores, secundum communem opinio. per Bal. nouel. de dot. par. 8. q. pen. Rol. cōs. 9. n. 5. & 6. lib. 1. in qua excussione, vt sit legitima, citari debēt tertij possessores, si sint certi si verò incerti per generale proclama, si quis vult cōtra tradicere excussioni, teste eodē Rol. d. cons. n. 8. & seq. Itē fieri debet pronuntiatio iudicis, ꝙ ipsa excussio legitimæ facta fuerit, Rol. d. cons. 11. potest tamen ea pronuntiatio fieri in diffinitiua, & sufficit, secundum Corn. cons. 46. col. pen. lib. 2. Rol. d. cons. nu. 38.

excussio non requiritur in saluiano interdicto nec in remedio l. fi. C. de acq. poss. Rol. d. cons. n. 17. & seq. item nec debitore absente, auth. præsente. C. de fideiuss. Rol. vbi s. n. 22. Dec. in l. fi. col. pen. ff. si cer. pet. vbi dicit excussionem posse fieri etiam inchoato iam & pendente iudicio.

excussionis forma facilis est, ꝙ mittatur nuntius per iudicē qui diligenter inquirat bona debitoris: & referat, item ꝙ agēs dicat tot esse in bonis & non plus, & si possessores velint dicere ꝙ debitor plura bona habeat: iudex statuet eis terminum ad probañ. de aliis bonis, quo elapso, si non probauerint dicetur facta excussio, secundum Ias. in §. item si quis in fraudem nu. 86. inst. de act. Rol. d. cons. nu. 30. 35.

excussionis beneficium amittit emens scienter rem alteri hypothecatā. Aym. cons. 77. n. 18. Rol. cōs. 9. n. 23. & seq. lib. 1.

excussio non requiritur in saluiano interdicto, secundum communem per Rol. cons. 9. nu. 18. libr. 1. post soc. cons. 80. col. 2. ver. vel etiam & tertio. lib. 2. Aym. cons. 1. col. 2. 7. dub. lib. 2. & vide Cepol. cautel. 137.

Neque etiam requiritur in remedio l. fi. C. de acq. poss. Bal. in l. fi. Rol. d. cons. 9. n. 19. post Alex. cons. 83. col. 1. cons. 195. col. pen. lib. 6. in l. exitus. in fi. ff. de acq. pos.

Quæ excussio non sufficit vt præcedat quando agitur contra tertios possessores: sed requiritur etiam pronunciatio iudicis: ꝙ ea legitimæ facta fuerit, secundum communem per Rolan. d. cons. 9. nu. 11.

Et quæ, licet Regulare præcedere debeat quādo agitur hypothecaria contra tertios: illa tamen fieri potest pēdente iudicio intentato contra tertios possessores, teste Paris. cons. 80. n. 40. lib. 1. & not. Alex. cons. 73. lib. 6.

Quid quando mortuus est principalis debitor? & dic, quòd prius facienda est contra hæredes, Auth. hoc si debitor. C. de pig. & quando non est hæres contra hæreditatē iacentem dato illi curatore, vt per Paris. qui huius rei prac. docet. cons. 50. per totum lib. 1. vbi concludit eo casu nedum de bonis hæreditariis: sed etiam heredum excussionem fieri debere, ex quo cons. alia etiam prac. desumitur à communi doct. scholia recepta, ꝙ Agens hypothecaria contra tertium possessorem nō facta discussione: potest se offerre probaturum bona alia debitoris non extare, & consequenter opponentis non interesse de exceptione prædicta, pro quo vide quæ ponit Alex. consi. 17. col. 2. circa fi. li. 1. vbi quando notorium est principale nō esse soluēdo perinde est: ac si contra eum facta esset excussio, & repertus esset non soluendo paris. d. cons. 50. col. 4. in fi. & quando allegatur principalem non esse soluendo: vel quādo opponitur de excussione nō facta, & super hoc replicatur, iudexque procedit ad vlteriora ex litis contest. tunc tacitè intelligitur pronuntiatum super excussione, ca. ex parte de appel. & ista tacita pronuntiatio sufficit quando pendente iudicio probatur debitorem nihil habere, Paris. vbi supra. & vide Ale. cons. 4. col. 5. cons. 137. lib. 2. cons. 108. lib. 5.

excussione facta contra principalem debitorem, & eo repto. non soluendo: si creditor velit agere hypothecaria contra tertium possessorem: & interim superueniant bona debitori principali: poterit 3s possessor contra quem agitur hypothecaria excipere ꝙ denuò fiat excussio, si talia bona superuenerint ante litem contest. contra tertium in ea instantia, secus si superueniant post lit. cont. Imo etiam quando dicta bona superuenerunt lite iam cōtestata contra tertium possessorem: adhuc iste 3s possessor exceptionem excussionis opponere poterit, teste Alex. cons. 100. col. fi. in prin. lib. 5. vbi doc. in apostil. pulchrè distinguunt inter fideiussorē ex proprio contractu obligatum: & tertium possessorem, vide latius ibi, & per Dec. in l. fi. col. vl. ff. si cert. pet.

excussionis exceptio opponitur, licet sit ei renuntiatum, secundum communem per Burs. cons. 113. n. 21. lib. 1. vbi ꝙ eadem expeñ. excipientis opponitur, licet ordinis beneficium cessaret, quam concl. declara, vt latius per eum & Rom. cons. 14. 211.

excussionis exceptio ante litem contesta. vti dilatoria proponitur, secundum communem per Bursat. cons. 48. numer. 14. lib. 1.

excussio requiritur contra maritum vergeñ ad inopiam, antequam agatur contra tertios, secundum magis communē per Bursat. cons. 56. in prin. lib. 1.

excussio bonorum quando fieri debeat necesse est citari fideiussores vel bonorum possessores, per regulam l. nam ita diuus. de adopt. & hanc communem opinionem Doct. esse dicit Ang. Aret. in §. item si quis in fraudem. ver. quæro quando fit excussio. n. 8. Instit. de act. Kirchouius.

excussio non admittitur vbi constarer debitorem non esse soluēdo Doct. in l. fi. Bart. post gl. n. 1. Rapha. Fulgos. n. 3. Pau. de Cast. n. 5. Ale. de Imo. n. 2. Ias. n. 10. Dec. n. 11. & 14. ff. si cert. pet. quorum doctrina communiter approbata est. Ang. nu. 1. Ias. n. 70. & 75. in d. §. item si quis in fraudem. Hippo. in d. Rub. ff. de fideiuss. n. 10. Ant. Capyc. in decis. sacri cons. Neap. decis. 54. n. 5. Rol. à Valle, in d. cōs. 79. n. 26. Mising. in d. obserua. 15. Centu. 2. in prin. Hartm. Hart. in pract. obserua. lib. 2. c. 1. de fideiuss. ver. item fallit quando principalis. Kirchouius.

excussio cessat vbi debitor abest, vel hæredem non habet, si tamen fiscus sit illius loco: contra eum fiet excussio, secundum communem per Burs. cons. 48. nu. 12. lib. 1.

excussionis non factæ, exceptio debet opponi ante litem contestatam, quoniam est dilatoria. Est vera omnium concl. secundum Alex. consi. 78. in causa & lite. circa fi. volu. 1. & in cons. 34. consultus. vol. 4. M. Chærian.

excussio non est necessaria, vbicunque quis creditor vult ius suum exercere contra nomē debitoris, ei obligatum. Est communis opi. secundum Alex. cons. 17. requisitus. ver. denique. Idem.

Excussionem bonorum cùm sit de apicib. iuris non requiri tradunt Doct. quando procederetur summariè sine strepitu & figura iudicij. Alex. de Imol. in cons. 114. n. 9. in 6. vol. Socy. sen. in cons. 24. n. 48. in 1. vol. And. Barb. in cons. 12. n. 11. in 4. vol. cons. Ang. Aret. in d. §. item si quis in fraudem. n. 10. ver fi. quæro statuto. & Ias. n. 78. Hippo. de Mars. in Rub. ff. de fideiuss. n. 13. & hanc approbatam Docto. sententiam esse inquit Rol. à Valle, in cons. 79. n. 25. in 1. To. cons. Hanc quoque refert Mysing. in suis obser. Imper. Cameræ, in 2. Centu. obser. 15. ibi, vel causa esset decidēda ex bono & æquo. Kirchouius.

excussio debet fieri contra principalem, anq̄ peruenia. contra fideiussorem, vel tertium possessorem. Auth. præsente. C. de fideiuss. & auth. hoc. si debitor. C. de pigno. Pau. de Cast. in 2. vol. cons. 174. vbi dicit. nō esse agen. contra extraneos pos. nisi excusso prin. & fideiu. Alex. in 2. vol. cons. 137. ibi. 3. etiam ostenditur. & in 3. volu. cons. 84. in vlt. col. & in 5. volu. cons. 100. P. Andora.

Et quando sunt plures debitores in solidum. oportet omnes excutere. antequam ad pos. bonorum debitoris peruenia. ita Ias. pulchrè. in §. item si quis in fraudem. in 20. col. insti. de act. post Ang. Are. ibi. referentem ita tenere. lac. But. & Ang. in d. auth. hoc ii deb. vbi Ang. dicit. ita de facto se consuluisse. ꝙ §. sed neque. in Auth. de fideiuss.

Et pro hac decisione ipse Ias. al. tex. in terminis cuius secundum eum. non meminerunt tanti pres in l. 2. C. quo quisque ord. quæ. libr. 11. quem tex. dicit. ibi Bar. se ita in quæstione de facto allegasse. & idem etiam tenet Bal. in Auth. sed hodie. C. de Actio. & obl. Cor. in 3. vol. cons. 55. in 9. col. vers. ex alio & tertio. Idem.

Et antequam peruenia. ad personam fideiu. debet deueniri ad distractionem bonorum debitoris Ludo. Rom. cons. 241.

Limita 1. regulam pd. ꝙ excussio sit fien. Nō procedere qñ notorium est debitorem principalem non esse soluen. tūc. n. nō requi. excussio. gl. Bar. & doct. in l. si ego. ff. si cert. pet. max. Alex. & Ias. in 8. col. Addo Bal. in 3. part. cons. 25. & cons. 170. & in 1. part. cons. 55. Pet. de Anch. cons. 294. Panor. in 2. part. cons. 29. & cons. 72. Are. cons. 29. in 4. col. & cons. i. 126. Fel. in c. cum olim. in 7. col. de re iud. & in c. cum bertoldus. in x. col. eo. ti. Ias. in §. Item si quis in fraudem. in 17. col. in prin. insti. de Actio. Alex. in 1. vol. cons. 17. in 2. col. Cor. in 2. vol. cons. 46. & in 4. vol. cons. 151. in fi. Alex. in l. non solum §. morte. in 14.

col.de oper.no.nunc.Cepo.cau.137.Bal.in l.1.C.de reuo.his quæ in frau.rc.

Sublimita nisi deb.esset non soluen.propter bona alienata. in fraudem creditor. quia tunc prius esset agen. reuocatoria. ita Alex.post Lud.Ro.in d.l.si ego.

Adde ꝙ super tali notorio debet pronunciari.Ita Fel.in ca. audientia.ext.de accus.al.Imo.in l.decem.in 4.col.ff.de verb. obl.& dicit.ita etiam sentire Abb.in c.porro in 1.nota.ext.de diuor.Addo.not.Lud.Ro.in cons.211.vbi plura subtiliter ad duc.& idem vult ipse Ludo.in cons.241. & idem videtur velle Ias.in l.stip.§.habet in 4.col.ff.de oper.no.nun.phi.in c.con suluit.de app.

vide etiam Lud.Ro.cons.163.ver.Ceterum rc.

Addo etiam ꝙ tale Notorium debet probari.vt vult in ter minis.Pau.de cast.in 2.vol.cons.41.& Fel.in c.cum ordinem. in 10.col.de rescrip.vbi in simili.al. d.consilium.licet alio nu.

Limita 2. quando actor dicit. ꝙ nulla sunt bona & ita vult probare.nam tunc cessat excussio Ita Alex. in l. si tibi decem milia.§.fi.ff.de pac.& in l.non solum.§.morte.in 15.col. ff. de oper.no.nun.Addo Ang.Are.inter consi.Alex.in 2.vol.cons. 138.al.gl.& Ang.in l.nisi.ff.de pac.& ita vult etiam Alex. in l. exitus ff.de acq.poss.Ange. in d.§. item si quis in fraudem.in 6.colum.

Nam pendente iud.super hypothecaria. potest fieri excussio.vt vult Bal.in 1.par.cons.55.& in l.cum test'o.C.de manu. te.&in 3.par.cons.366.&Lud.Ro.in cons.388.Ias.in d.§.item si quis.in 20.col.

Istud tamen vltimum limitat Barb.in 1.volu.cons.28.in 6. & 7.col.nisi fuerit opposita excep. excussionis ante litem cõtest.quia tunc reddit iud.nullum.nec potest pendente iud.super hypo.fieri tal' excussio.

Si autem non esset oppositum de excussione.valeret iud.p sstã.& ita inferunt aliqui moderni.in l.si probatum.C.cõmuni diuid.& vult late Ale.in 4.vol.cõs.32.Pe.de anc.cons.294. Are.cons.29.Barb.in 2.vol.cons.43.in 9.col.Fel.in c.excep.in 12.col. de excep.Ias.vbi s̃.

Intellige tamen istud procedere.secũdum.Bal.in d.l.si probatum.si post litem conte.probo de inopia deb.in prin.vel facio fieri excussionem. bonorum suorum alioquin obtinere. non pote.quia non est aperta via agendi contra fideiu.vel cõtra pos.d.§.sed neque.& d.auth.hoc.si deb.fac.quod vult notabiliter.Inn.in c.ex parte abbatisse.de priuil.vbi dicit.ꝙ causa libelli est semper proban. quando est tali sine qua. libellus non fuisset receptus.quod est not.secundum.Bal. vbi s̃. & ita vult Barb.in d.cons.28.in 7.col.& Ias.vbi s̃.

Limita 3.Nisi prin.deb.esset tirannus & sic difficil.conuentionis.iuxta l.2.cum gl.ff.qui satisd. cog. quia tunc non facta excussione poterit fideiussor conueniri.Ita Bar.in d.l.si ego.p gl.ibi. & in l.x.ff.de verb.obl.bene fac.l.si quis stip.sticum.§.fi. & l.si ita stip.fuero te sisti.§.possum cum gl.ff.de verb. obl.cũ aliis all.per Alex.in d.l.si ego.addo Bal.in 1.parte. cons.55.& Fel.in c.ecclesia sanctæ mariæ.in 32.col.de consti.ibi 4. adduco.Iasonem.in d.§.item si quis.in 17.col.ibi & per hanc limit. & Ang.ibi in 5.col.

Limita 4.nisi deb.prin.sit rixosus.&consuetus non soluere sine litigio.Ita Alex.in d.l.si ego.per sstã.al.etiam Im.in d.l.decem & not.per gl.in l.2.in ver.suspectus.ff. sol. mat. addo Ias. in l.fideiu.in fi.prin.ff.qui satisd.cog.al.Lud.Ro.in l.fi.ff.si certum pet.Ange.in d.§.item.si quis in fraudem.in 5.col.vide in ver.rixosus.

Limita 5. etiam si quis pro fisco fideiubeat. quia conueniri potest nulla facta excussione.quia eum fiscus semper dicatur.esse soluen.l.2.de fund.dota. si necia esset excussio contra fiscum.nunquam posset conueniri fideiu. quod. non videtur esse de mente contrahentium.ita dicit.sing.Bal.in l.1.C.de cõue.fi.deb.pro quo.bene fac.tex.in d.l.si ego.in verb.alioquin. secundum.Alex.ibi.vide Lud.sing.635. vbi tenet cõtrarium. & crem.sing.43.

vide etiam eundem ludo.consi.93. vbi tenet excussionem contra fiscum fore necĩam.

Limita 6.vt per Bal.sing.in c. ex rescripto. extra de iur.iur. vbi per illum tex.voluit ꝙ si fideiu.iurasset se facere & curare ꝙ prin.soluet.alias promisit indemnitatẽ. seu id quod à prin. consequi.non posset.Talis fideiu.nõ poterit opponere de.excussione non facta.& ita refert & sequitur.Alex. in 4.vol.consi.32.in vlt.col.

Imo plus sentit ibi Bal. ꝙ in quocunque fideiu. iurante. sit verum dicere. ꝙ nulla præcedente excussione possit inuitus conueniri per illum tex.quod est mirabile verbum.

De quo tamen vide Alex.in d.l.si ego.in 4.col.qui. hoc.dictum non putat verum per nota.per Bar.in l.si quis pro co.in 8.membro.ff.de fideiuss.& per alia de quibus ibi per eum.

Et contra illud dictum Bal.& sic contra limitationem.sstã. tenet Fel.in d.c.ex rescripto.in fi.com.& Barb.in 2.vol.consi. 43.in 8.col.cum seq.

Fallit 7.quando in instr'o.adest constitutum.quia tunc nõ requiritur.excussio.secundum.Ang.& Alex.notabiliter. in l. exitus ff.de acq.poss.per l.fi.C.de acq.poss.& ita vult Iac.Butr. in d.authen.hoc.si deb.Bal.in l.1.C.de reuo.his quæ.in fraud. cred.Ang.in l.2.§.in hac.ff.vi bo.rap.addo Lud.ro.cons.392. Alex.in 5.vol.cons.70.& Dec.consi.27.in fi.Iasonem. in d.§. item si quis in 18.col.ibi 3.limita.hipo.sing.158.Cepo.Cau. 31.Ang.in d.§.item si quis in fraudem.in fi.5.& in prin.6.col. Guido Pape.cons.109.

Istud tamen intellige procedere.quando ag.possessorio.& remedio.l.fi.C.de acq.poss.secus si ag. hipo. quia tunc requi. excussio.Ita.Alex.in d.l.exitus.ff.de acq.pos.& in d.l.fi.C.e.ti. & in 2.vol.cons.137.& in 5.vol.cons.73.Bal.in d.l.1. C.de reuo.his rc.

Et aduerte.quia Barb.in 1.vol.cons.28.dicit. ꝙ etiam in casu.d.l.fi.C.de acq.pos.non potest agi nisi præcedente excussione.& subtiliter loquitur.

Aduerte etiam.quia Ludo.Rom.in cons.189. in fi. intelligit verum.nisi præcarium sit finitum morte constituent.vt ibi per eum.quem refert Ias.vbi s̃.& ita etiam vult Cor.in cõsi.190.vbi dicit.ꝙ l.fi.C.de acq.poss.non habet locum vbi possidens nominis alieno amittit poss.per mortem.

Fallit 8. si sit renunciatum excussioni fiendæ. ita not.Are. in cons.33.col.3.addo Lud.Rom.cons.392. Panor.in 2.part. cons.72.& Cur.cons.6.Cor.cons.109.

Fallit 9. si in renunc. dica. & omni alij legum & iuris auxilior.ita Alex.in 4.volu.cons.32. addo Panor.in d.cons.72. & Ias.in l.fi.col.2.ff.si cer.pe.Dec.cons.27.circa 3.col. & circa fi. Cor.in d.cons.109.

In contrarium tamen facere videntur.quæ subtiliter ponit Lud.Rom.in cons.472.vbi omnino vide.sed respondet Cor. vbi s̃.

Fallit 10. quando esset debitor in spẽ. vt si quis deberet librum in spẽ.& illum alienaret, quia posset agi.nulla facta excussione.ita Ias.in §.item si quis in fraudem.col.18.ibi 20.principaliter.insti.de actio.all.Bal.sing.in rubr.C.de reuo.his quæ in fraud.cred. & subiungit. & credo ꝙ istud dictum alibi scriptum in iure non inuenietis.

Fallit 11. in curia merchator.in qua debet procedi & iudicari de bona equitate.ita Ias.in d.§.item si quis.col.18.ibi 4.limita.al.multa quę omitto.& idem vult in l.singularia.col.19. ff.si cer.pe.Cur.in cons.6. Vide tamen Deci.in c.ex parte.el 2. col.2.de offic.deleg.

Et idem videtur diceñ. quando procedi.summarie sola facti veritate inspecta.Deci.in d.cons.27.circa fi. Barb.in 4.vol. cons.12.col.5.in fi.& seq.Ang.in d.§.item si quis.col.8.Et idẽ in campsoribus.Ang.in d.§.item si quis.col.8.

Fallit 12. de iure canonico , secundum quod non sunt curandi apices iuris.ita dicit Ias.in d.§.item si quis. col. 19.ibi & ex ista ratione subiungit tamen,quòd non audet firmare.

Fallit 13.quando quis intercessit animo nouandi,quia tunc non habet beneficium excussionis.ita in terminis tenet Cur. in d.cons.6.& Alex.in 4.vol.cons.32.vbi dicit non requiri excussionem , quando eodem tempore sunt principaliter obligati.

Fallit 14.quando mulier agit hypo.pro dote,quia tunc non requir.excussio.ita mirabiliter tenet Bal.nouel.in tract.de do. in 8.parte.in 37.speciali.

Contrarium tenet Alex.in l.si constante.col.12.sol.ma.late Campez.in 3.part.q.46.

Fallit 15.quando possessores in quos est facta alienatio ne garent illa bona fuisse debitoris , quia si conuincan. de mendacio perdunt beneficium excussionis. ita not.vult Ias.in d.§. item si quis.col.19.al.multa not.

Credit tamen Ias. ꝙ tal' negans recuperaret benefi. excussionis amissum si illum penituit negationis suæ ante lit.cont.

Vel etiam post litem contest. antequam tamen probatum esset per aduersarium. vt ibi per eum quem vide. Sed quid si diceret nego narrata prout narrantur, &c. an perdat beneficium excussionis.vide in simili. in ver.rei vendicatio.§.

Fallit 16. q̃do alienatio esset facta in vnum condebitorem, siue core.debendi,quia tunc posset contra eum agi. nulla penitus excussione facta.ita Ias.in d.§.item si quis.col.19. ibi septimo ego limito.al.gl.valde no.& ꝑ nota dignam in l.mulier.in gl.1.ff.qui pot.in pig.hab.quam Bar. ibi multum commend

mendat.& idem tenet Bar.in l.cred.§.fin.ff.de distract.pign.& Bal.in auth.sed hodie.C.de act.& obl.

17. Non requir. excussio quando ag. contra nomen deb. obligatum.Alex.in 1.volu.cons.17.col.2.vide tamen Ang.in §.item seruiana.col.6.de actio.

18. Non requir. excussio. quando debitor prin. est absens. Alex.in 5.vol.cons.100.col.3. ibi Nam quando essent absentes.& ibi ponit quando dica.absens.

Item non requi.excussio si lite pendente super re hipothecata debitor alienauit talem rem.quia potest contra emptorẽ agi.Ang.in d.§.item si quis.in 6.col.

In praticha aduerte quia non suffic. appe. in act. excussionem fuisse factam sed est necesse.ꝙ iudex pronũtiet excussionem fuisse leg.factam.ita dicit.Bar.in l.stip.§.habet.ff.de oper. no.nun.no.in l.decem.ff.de verb.obl.& in l.fi.ff.si cert.pet.per Bal.in l.2.C.quando fis.vel priua.& in l.exitus ff. de acq. poss. addo.signo.cons.57.Lud.Ro.cons.93.in fi.&cons.211.Barb. in 1.vol.cons.28.in 7.col.Iasonem.in d.§.habet.& in l.sed &si pos.in §.si cum de hæred.in 2.col.ff.de iu.iur. & in d. §. item si quis.in 21.col.ibi Tangit etiam successiue.Alex.in d.l.exitus. Ang.in d.§.item si quis.in 6.col.& seq.

contrarium videtur tenere.Cor.cons.109.& in 2 vol.consi.46.Bal.in l.tutores ff.de confir.tuto.Alex. in l. ita stip. in 3. col.de verb.obl.

Sed quid si fiat pronuntiatio non requisita.an valeat.dic ꝙ sic per no.in clem. 1.de appel.& ita in terminis vult Alex.in 5. vol.consi.58.

An autem in excussione fiend.deb.pars citari. valet tertius possessor.vide Ang.are.in d.§.item si quis.in 6.col. ibi quæro. quando fit excussio.& ibi Iasonem in 21.col. in quibus locis per multa quæ allegant tenent ꝙ sic quando pos.sunt certi. si autem sunt incerti suffi.generale proclama.&ita vult Alex.in 2.vol.cons.86.& cons.156.& in cons.208.in fi.& in d. 2. vol. cons.5.Et in 5.vol.cons.106.& seq.

addo Card.cons.74.& cons.128.Lud.Ro.cons.53.in fi.Fel. in c.2.in 5.col.de consti.& in ca.exhibita.in 1.col.de iud. & in c.cum olim.in 8.col.de re iud.& in c.quamuis in vlt.col.eo.titul.faciunt quæ vult Alex.in 2.vol.cons.5.in 1. colum. Card. cons.74.

Et dicit Alex.in d.cons.208.circ.fi.ꝙ non admittitur.dicẽs quòd ignorabat tertios pos.

aduerte tamen.quia Ale.in 5.vol.cons.58.tenet ꝙ sufficiat generalis cit.per proclama.

Imo Cor.in 2.vol.cons.46.circ.fi.videtur. tenere ꝙ non requiratur.aliqua citatio.

Sed ꝙ requirat.tenet Alex.in l.de vno quoque, in fi. prin. de re iud.

Aduerte etiam quia in tali citatione si nuntius referat citat se prout habuit in mandatis tal' cit.dicitur ambigua.secundũ. Alex.in terminis in 2.vol.cõs.137.al.Bar.in l.4.§.prætor ff.de dam.infec.& Ant.de Bu.in c.causam.ext.de dolo.& contu.& idem vult ipse Alex.in 3.vol.cons.2.

Forma autem excussionis fien.poni.per Bar.&doct.in d.authen.hoc si debitor.& per Ang.are.d.§.item si quis in fraudẽ. in 5.col.& per gl.Bar.Ang.& Alex.in l.à diuo pio.§.in venditione ff.de re iud.per segno.cons.57.& per Iasonem. in d.§. item si quis.in 21.col.

Et potest fieri multis modis. inter ceteros. ꝙ iudex mittat. vnum nuntium pn.vel duos ad diligenter quæren.& inuestigañ.an bona deb.sufficiant. quorum nuntiorum relationib. fides præstabi.iux.l.magis puto.§.ne tamen.ff.de rebus.eo. & ita volunt doct.in locis præal.

Et qui voluerit postea dice.alia extare bona habebit proba re.Alex.in 4.vol.cons.34.ibi 3.ad idem.

alio modo fieri potest.ꝙ statua.terminus per iudicẽ.ad bona notifican.quo elapso,si nl.vltra fuerit notificatum.dicẽtur bona excussa.ita habetur per gl.Bar.& doct.in d.§.in vendi.& per Iasonem vbi s̃.

Et subdit Ias.ꝙ quàm plures alias formas excutiendi ponit Bal.in d.auth.sed hodie.C.de actio.&obl.inter quas illa est.ꝙ potest fieri per famam. item per rei euidentia quia vend. vadit mendican.

Et inter alios modos. notat vnum valde sing. quem ponit Ang.in d.§.in ver.ditione valet. ꝙ agẽs dicat tot esse in bonis deb.& non plus.quo.casu si pos.velit dicere ꝙ debitor plura bona habeat. statuet ei iudex terminum.j. quem probabit ꝙ debitor plura bona habeat.&si nl.probauerit elapso termino procedet intentio actoris.quam formam approbat Imo.in d. §.in vendi.& ipse Ang.in d.auth.hoc si deb.

Vide tamen Alex.in d.§.in vendi.in 9.add.

excussionis excep.ante litem contesta.opponen.est.vt dixi s̃.in ver.excep.excussionis.

adde ꝙ non potest opponi in causa app.Alex.clare.in 4.volu.cons.34.Ias.in l.ita demum.in 2.col.in fi.C.de procu.

No.ꝙ non suffic.generalis excep.sed in specie de excussione non facta opponen.est ita pulchre alex.in 4.vol.cons.32.c. si dica.& opponatur. excep. esse generales. alias autem parte non opponente si procederetur summarie obstaret excep.generalis.vt ibi late.per eum.& per Cor.in 3.vol.cons.55.in antepen.col.

Quid si fiat excussio sed minus leg. eo tamen casu quo nõ requiritur dic ꝙ valet.ang.are.inter consi.alex.in 2.vol.consi. 138.faciunt no.per Fel.in c.Nouit in 10.col.de iud.vbi ponit de seruante ordinem iudiciarium,licet.non tenea.

Faciunt etiam no.per Lud.Ro.in cons.497.ver.tertio. vbi dicit.ꝙ libellus minus leg.oblatus.vbi ñ erat necĩus nõ vitiat iud.& quod vult Ias.in l.edita.in 2.col.C.de eden.& in l.si cõuenerit in 4.col.ver.2.ff.de iurisd.om.iud.& in l.vinum.in pen. & vlt.col.ff.si cer.pet.& in Rub.C.vnde liberi.in fi.& in l.cum virum.in 1.col.C.de fideic.

Faciunt etiam quæ dixi in verbo.via. fac. etiam quod vult Dec.cons.163.versi.Nono opp.& quod habetur. in verb. rei vend.§.9.

In contrarium tamen fac.quod vult Ias.in l.1.in x.col.ff. de eden.vbi dicit.ꝙ licet in sententia non exprima.causa,tamen si iudex exprimat sed ineptam. vitiatur sententia. facit etiam quod vult Dec.in cons.37.in 3.col.vbi dicit.ꝙ licet procedat libellus generalis sine causa. parte non opponente. Tamen si causa inepta exprima.vitia.& idem dicit.de sententia.vt s̃.

faciũt etiam quæ dixi.in d.ver.via.& ibi dictis adde p̃missa.

fac.etiam quod vult Bar.in l.actor.in 2.col.ff.rem ratam haberi vbi dicit.ꝙ si interpona.decretum.per excommunicatũ. ꝙ actus redditur nullus.licet decretũ.nõ requireretur in actu.

Si non admittatur.exceptio.excussionis tacite vel expresse debet app.alias valet iudicium.ita Panor.in 2.par.cons.29.

Et si pronuntietur non esse agen.contra. pos. non facta excussione.potest à tali pronunciatione app.ita Bal. in 1. parte consi.55.

Licet excep.excussionis sit de apicibus iuris,gl. in l.si mancipium.ff.de euict.Ias.in d.§.item si quis in fraudem.in 18.co. Lud.Ro.cons.430.

attamen opponi potest coram arbitro.ita not.& signanter vult Bal.in l.fi.§.sed & si quis.C.com.de leg.& seq.Alex.in l.si constante.col.12.vbi dicit hoc alibi non legisse.ff.sol.ma.addo Fel.in c.canonum statuta.col.18.de consti.

Etiam vbi procedi.summarie re.Cor.in 3.volum.cons.55. col.penul.

Excussio an fieri debeat in bonis domicilij. si in loco iudicij deb.nihil possidet?vide Alex.in 3.vol.cons.84.circa fi. vbi dicit quòd sic.al.Bal.in l.fi.§.sed si.ff.si cer.pe.

Intelligit tamen hoc procedere post Bal.vbi s̃.quando exactio esset facilis.alias non coge.creditor peregrinare.vide ibi per eum & Bolog.in cons.18.circa fi.

an autem non excusso prin. possit agi ad nomen deb.obligatum.vide Alex.in 1.vol.cons.17.vbi dicit ꝙ sic.all.Bar.in l. grege.§.cum pignore.ff.de pign.

Excussio facta per vnum ex creditoribus, prodest aliis. Ias. in d.§.item si quis.col.20.ibi aduertite etiam,ꝙ excussio.post Ang.are.ibi.& Iac.de ha.& Ang.in d.auth.hoc si deb.

Quando fit excussio contra hæred.iacentem,debet dari curator.Alex.in 5.vol.cons.100.col.3.

Si pº. facta fuit excussio contra prin. & ipso non reperto soluen.cred.velit agere hip.contra tertium pos.& interim de nouo superueniant bona deb. prin.an tertius pos.possit de hoc excipere?vide Alex.in 5.vol.cons.100.col.3.vers.fortius dico. vbi concludit ꝙ sic, si talia bona superuenerunt ante litem contestatam. imo secundum aliquos etiam quando superuenerunt post litem contestatam.vide ibi per eum Hypo. sing.142.

Vide Crem.sing.136.

Pactum ꝙ quis authoritate propria possit rem capere, an afficiat rem & tertium pos.vt sine excussione capi possit.Cor. in 3.vol.cons.218.tenet quòd non.

Excussio requir.in rei vendicat.in vno casu,de quo in ver. alienatio.§.82.

Quid si debitor obligauit me fundum,& postea decessit relict.trib.hæredib.quorum vni fundus fuit adiudicatus,an possim agere contra illum hipo.non facta excussione contra alios?Crem.singul.163.dicit quòd sic.allegat gloss. & Bar.in l. mulier.ff.qui potio.in pign.hab. P.Andora.

executor testamento datus, non tantum cogendus est suscipere tale officium, vt dixit Bald. in l. nulli. C. de epis. & cleric. vt tenuit Azo. in summa, eo. ti. spec. tit. de instr. edi. §. nunc verò. ver. hoc etiam. hodie nisi exequatur, perdit quod ei testamento quacumque contemplatione relictum fuerit. in auth. de hæredib. & Falcid. §. in omnib. coll. 1. & ibid. §. si qui. in vlti. q. not. Iac. de Beluis. secundum Bal. in l. 1. ff. de leg. 2. argumento, l. primæ, l. nesennius. & l. seq. ff. de excus. tutor. quod cõmuniter teneri refert Bened. Capr. in tract. exec. vlt. volunt. mēb. 4. n. 12. non tamen priuandus esset substitutione pupillari, cũ 10 ea succedatur pupillo, non testatori, idem tenet Ang. d. l. j. ff. de leg. 2. Quod est verum quando talis executor potest officium acceptare, & exequi, aliàs verò non, puta si erit frater minor, quia relicto, cuius capax est priuatur, iux. l. ab administratione, C. de leg. secundum Bartolum.

executor merus cui pro executione testamēti nihil fuit relictum, non cogitur tale officium acceptare, vt tenet Spec. tit. de instr. edit. §. nunc verò, vers. hoc etiam quare, vt refert ibid. Io. And. in addit. idem tenuit Iac. de Arena. Iac. de Beluiso. in Auct. de ecclesiast. tit. §. si quis ædificatorem, coll. 9. & Bartho. 20 in ca. religiosus de testam. libr. 6. idem tenuit Dy. & post eum Bart. l. 1. ff. de leg. 2. per l. tertiam. §. tamen etsi, C. de arbit. & l. si quis sepulchrum, ff. de relig. & sum. fu. quia cùm hoc officium sicuti procuratorũ priuatum sit, ad id nemo inuitus compellitur, l. filiusfa. §. inuitus, 1. de procurator. l. 2. §. quæritur. ff. de curat. bonis dando. quod d. l. 3. videtur quoque tenere, Bal. & D. Ant. in c. locum de testamentis, quod communiter teneri refert Bened. Capr. in trac. execut. vltim. volunt. memb. quarto, nu. 17.

executor testamentarius si ei aliquid testamento relictum 30 sit cogitur causatiuè tale officium acceptare, aliàs priuatur relicto. iuxt. auct. de hære. & falc. §. si quis autem non adimplēs, coll. 1. Quod si moram vertat priuatur similiter, & trãsfertur relictum lucrum cum potestate exequendi in legitimum executorem, l. licet testator, C. de episc. & cler. q̃ verum est, si executor tale relictum & officium non acceptaret, Aliàs si accep tasset, & monitus intra anni cursum nõ administrat priuatur relicto, iuxt. auct. hoc amplius, C. de fideicommissis. Si autem bis fuerit monitus incontinenti perdit, si relictum sit ad pias causas aliàs nõ, in lapso anno, vt tenuit Iac. de Belui. in d. auct. 40 de hæred. & falcid. §. si quis autem, quem videtur sequi Bal. d. in auct. Hoc amplius. C. de fideicommis. imò & tunc actione ex testamento cõueniri potest vt exequatur, & tale officium acceptet, vt videtur tenere Spec. in d. §. Bal. in l. 1. ff. de leg. 2. in qua reperitur ordinarius processus, sicut in cæteris actionib. nisi si ad pias causas esset deputatus, quia tunc summariè procedi possit. vt videtur tenere Spec. in d. §. nunc verò, vers. sed quæritur, & Bald. in l. 1. C. de sacros. eccle. & in l. hæreditas, ff. de petit. hæredit. hoc communiter teneri refert Bened. cap. in tract. excut. vlt. vol. memb. 4. nu. 42.

executor testamento deputatus, cui testator centum legauerit, quæ post aliquod tẽpus restitui voluit, censetur potius legatarius quàm nudus executor, l. sumptus. ff. de dona. inter virum & vxorem, Bartholo l. si quis Titio, ff. de leg. 1. licet etiam nudus minister censeri possit, ex eo quod nullum cõmodum percipit, tamen ex testamento contra heredem & possessores, vel hypothecam suo nomine agere & procuratorẽ constituere potest ante litis contestationem, vt sentit Bald. l. id q̃d pauperibus, in 6. q. C. de episc. & cleri. & Spec. in tit. de instrument. edit. §. nunc verò, ver. sed quo iure, quod ex Baldo d. loco, omnes communiter teneri refert Bened. in tracta. vltimæ volunt. memb. 6. nu. 5.

Executor testamenti merus ac nudus, vel etiam mixtus, dũ modò verus executor sit, non potest agere contra hæredes, licet bona recipere & distribuere possit, l. Lucius, §. Mæuia. ff. ad Trebell. quia ad rem distribuendam non vt perceptor, neque vt legatarius. neque vt fideicommissarius venit, vt voluit gl. l. si quis Titio, ff. de leg. 2. Quod procedit etiam si testator dicat, facio talem meum executorem, ad complendum omnia legata mea, vt tenuit Spec. in tit. de instru. edi. §. nunc verò, versicu 70 lo notãdum quoque est, & hoc communiter teneri refert in tract. excut. vlt. volun. membr. sexto, n. 11. Capr. quod tametsi regulariter est verum, tamen inter alia fallit in executoribus seu ministris deputatis ad pias causas, isti enim habent actionem ad exigendum relictum, secundum Spec. d. §. nunc verò, ver. & scias, quod tenet Iaco. de Arena, in trac. suo de execut. Cyn. in l. id quod pauperibus, C. de episc. & cler. Io. And. in addit. ad Spec. d. §. nunc verò, vers. & scias, & ver. sed q̃ iure, Bartolus d. l. si quis Titio, & Bald. d. l. id quod pauperibus, & l. nulli. C. de episcop. & cleric. idq̃ue hoc cõiter teneri refert Capr. 80

executor testamenti non potest vendere, nisi pecunia pręsente: ad hoc q̃ transferat dominium rei venditæ. Ias. in l. à diuo Pio. de re iud. ff. §. sed si emptor. nu. 8. communem dicit. B. Villalob.

Executor testamenti potest agere contra hæredem, vt fiat executio, & habeat bona. Pyrrhus Angleber. de executio. instru. c. 17. in consue. Aurel. communem dicit, ex Sal. in l. nulli. C. de episc. & cler. Idem.

executor testamenti nõ tenetur cauere de exequendo. Pyrrhus ibi communem dicit ex. Barto. in l. diuus. ff. si cui plusquam. Idem.

Executor testamenti non potest alienare, aut distrahere bona defuncti pro executione. Pyrrhus ibi communem dicit ex Bart. in l. alio. ff. de legatis. Idem.

executoris testamenti officium, post eius mortem transit ad Episcopum. Curt. iun. cons. 66. nu. 2. communem dicit.

Fallit nisi sit dictum à testatore vt transeat ad hæredes executoris. idem Cur. ibi communem dicit. Idem.

PRO. Executor de causa cognoscere non potest. in l. si Prætor. ff. de iudi. in c. pastoralis. §. quia vero. de officio & potest. iud. delegat. extra. Bellon.

executor mistus, si est maior iudice priori: potest recipere omnes exceptiones infringẽtes sententiam. Ias. cons. 9. vol. 3. communem dicit. Villalob.

executores testamẽtorum vniuersales. quales sunt illi qui dãtur testõ per quod instituũtur pauperes, vel testator iubet bona sua inter pauperes distribuere, per suos executores, nulo instituto hærede, vim ac nomen hæredum obtinent, vt videtur velle Spec. in tit. de instru. edi. §. nunc vero. ver. sed potes, & vers. & scias. q̃ sequitur Barth. in l. alio. ff. de aliment. & cibar. legatis. & Bald. in l. si quis ad declarandum, C. de episc. & cleri. vt notatur in ca. tibi. de testamentis. quod communiter teneri refert. Bened. Capr. in tract. execut. vlt. volunt. membr. 4. num. 4.

executricem testamẽti licet gl. in l. tutela. ff. de tutelis, & gl. in cap. religiosus de testam. lib. 6. dicant mulierem esse nõ posse verius tamen est. quod & consuetudine obseruatur, secundum Gulielmum Durãdum in Spec. in tit de instrument. editione. §. nunc verò. vers. quod de muliere. executricem esse posse, iuxt. gl. in l. vnica. §. pro secundo, C. de caducis tollẽdis, quod etiam tenet Bald. in l. à filio in patr. ff. de aliment. & cibar. leg. & Io. And. in addi. ad speculatorem, d. §. nunc verò. q̃ de muliere. & Bald. in l. id quod pauperibus C. de epis. & cleri. dicit quod fœmina potest esse executrix, non solùm in negotiis, sed etiam in iudiciis ad pias causas. cùm habeat suo nomine actionem. Leges enim quę repellunt mulieres à limine iudicij loquuntur quando non suo nomine habent actionem. & volunt fungi nudo ministerio. l. qui aliena. §. quanquam, ff. de neg. gest. secundum Bald. ibidem cum quo cæteros communiter transire refert ibidem. nu. 45. Bened. Capr.

Executor meus non potest assignate possessionẽ impetranti velo leuato & sine partis citatione, secundum Inn. in sua gl. in verbo, per portarium. in c. cum olim. extr. de priuilegiis. facit. l. meminerint. C. vnde vi. & quod vult Bart. in repet. l. 3. C. de pigno. Balb. decis. 325.

executor, qui iudice maior est, potest omnes exceptiones sententiam demolientes admittere. vt commune ait Ias. consi. 9. lib. 3. E. Suarez.

executor testamenti non tenetur cauere de exequendo. vt commune inquit Pyrrhus de execut. instrument. cap. 17. Villalob. in sua collectione. E. Suarez.

executor testamenti nõ aliter rei, quam vendidit, dominiũ transfert, quàm si pecunia sit in numerato. vt frequenter placitum enunciat Ias. in l. à Diuo Pio. §. sed si emptor. nu. 8. ff. de re iud. E. Suarez.

executoris testamenti officium eo mortuo ad episcopum, non ad illius hæredes venit, si conspicua testatoris voluntas illud non disponit. vt commune refert Cur. iun. cons. 66. nu. 2. E. Suarez.

executores testamentarij constitui nequeunt monachi minores. vt receptum infit Dec. cons. 499. n. 34. E. Suarez.

Executor, à testatore electus, cuius conscientiæ & arbitrio executionem commisit, non potest alteri vices suas in hoc cõmittere, quasi videatur electa industria personæ. Secùs si aliquid certum & declaratum ab ipso testatore commisit: nam tunc nudum ministerium tantum videtur commisisse, in quo non refert fiat per se, vel per alium, capitulo, is cui, de offi. del. in 6. secundum Archi. & Io. And. in nouella, in c. fi. de testa. eo. lib. vt refert & sequitur Bald. in l. nulli. C. de episcop. & cleric. Balb. decis. 401.

Executores generales, siue vniuersales, cùm loco heredis habeantur, nisi aliter satisfacere possent, poterunt quò cõmodius distributionem perficiãt alienare vt tenuit Barth. in l. Alio. ff. de aliment. & cibar. legat. cum quo cæteri Doctores cõmuniter transire refert ibidem. n. 85. ibidem Capr. iux. l. si quis ad declarandum. C. de epis. & cler.

executores qui habent potestatem vendendi à lege nihilominus tenentur requirere partem. l. à diuo. §. si vẽditorem. ff. de re iudicata iuxt. not. in l. ab executione. C. quorum appel. & ibidem per Cy. secundum Bartho. in l. alio. ff. de aliment. & 10 cibar. leg. & potest hæres venditionẽ, offerendo precium necessarium pro legatis, vel cauendo intra terminum se daturũ impedire. l. 3. C. de iure domin. impetran. & licet heres executioni vel distributioni interuenire possit etiam si executor nolit. l. legatum. ff. de vsu & vsufruct. l. nulli. C. de episc. & cler. secundum spec. tit. de instr. edi. §. nunc verò, vers. Quod si hæres dicit, quod est verum, & ibidem dicit Io. And. in add. ad Spec. nisi hæres minaci vultu legatarios quib. vsuræ & malè ablata, restituendi. sunt, terreret, tamen executor potest distribuere hærede absente, vel contradicente, vel ẽt venire vel adesse nolente, cùm executor fungi debeat suo officio, & secũdum suã 20 non hæredis conscientiam distribuere, vt patet. d. l. nulli, secũdum quod post Iac. de Arena. ibidem voluit Bald. quod communiter teneri refert ibidem, nu. 113. Capra.

executores testamenti possunt vendere & alienare sine bãnimentis, ex quo alienant ex mandato hæredis, ad similitudinem procuratoris cum libera, qui etiam sine bãnimentis alienare potest. l. 1. ff. de rebus eorum, & l. 1. C. quando decret. opus non est. Bald. in l. & si sine. ff. de minoribus, quod communiter tenet Barth. d. l. & si sine. & l. alio. ff. de aliment. & cibar. 30 leg. refert in tract. vlt. vol. memb. 6. n. 117. idem Capra.

executores testamentorum deputati ad distribuendum in certa & malè ablata, possunt liberè disponere & distribuere, etiam absque diœcesani interuentu siue consensu, & eo irrequisito, sicut & ipse testator potuisset. c. cùm tu. de vsuris, 14. q. 17. c. pen. & seq. argumento. c. religiosus. de testam. lib. 6. vt notat. Io. & Ber. c. cùm sit, de Iudæis. vt videtur velle Arch. d. c. religiosus. dicens, q̃ episcopi de hoc se nõ debent intromittere, nisi in defectum, vbi non est aliquis à testatore præpositus, quod notat Hugo in c. pudenda. 29. q. 1. & refert Io. And. 40 d. c. religiosus, quam Archi. opinionem, vt simpliciter veram nõ attento, quod contrarium æquitatem habere videatur, sequitur Paul. in clem. 1. de priuileg. & clem. dudum. §. si verò de sepul. & Io. Cald. vt refert in d. c. Religiosus, Laurent. remittens ad not. per Lap. in c. 1. de pœnit. & Baldus in l. nulli. de episc. & cler. eandem tenuit & Frider. de sen. in quadam disputatione vt refert Ang. in disputatione quæ incipit, Astẽsis miles, quam communiter teneri refert ibid. n. 123. idem Capra, quod est verum si testator sit Iudæus aut infidelis, quia cùm sit de distributione suspectus, non poterit distribuere, nec executorem deputare, sed ad episcopum spectat distributio, vt notat Hostien. in cap. cùm sit. de Iudæis, nisi obstaret constitutio Synodalis.

executor testamenti vel vltimæ voluntatis, quilibet deputari & hoc officium exequi potest, quia iure repelli aut prohiberi non potest, adeo vt non tantum laici, licet sint filiifam. sine licentia patris perinde atque procuratores esse possunt, capitulo cui generaliter, §. decur. lib. 6. Zabarel. & Bartholum, in c. religiosus. de testam. lib. 6. sed etiam clerici, & sic Papa, Episcopus, Archiepiscopus, primates, Cardinales, Abbates, & aliis beneficiis præsidentes, non tantùm ad pias causas possunt esse executores secundum Spec. tit. de instrum. edi. §. nec. vero, ver. de Episcopo autem, & Bartolum. d. c. religiosus. sed etiam vt tenent alij ad non pias causas vt ibidem refert Spec. quod verum, esse patet, ex capitulo, Ioannes. de testamẽtis. vt d. c. religiosus quod & tenere Pau. & Ant. in cle. vnic. eo. tit. idem & idem Ant. d. c. Ioannes. Quinimo & collegium potest esse executor. vt tenuit Bal. in l. id quod pauperibus. C. de episc. & cleri. vnde tametsi regulariter quilibet possit esse executor, & tale officium acceptare, quemadmodum communiter teneri refert Bened. Capr. in tractat. execut. vltimarum voluntatũ, ad finem regularum posito, membro 2. n. 3. id tamen inter alia fallit in fratribus mendicantibus, præsertim minorib. quia etiam ad pias causas circa quas vertitur litigium, aut rerum administratio, executores esse nequeunt, Clemẽtina exiui de Paradyso. de verborum significatione. Si tamen administrationi annexa sint quæ solo verbo possunt expediri, & consentire, vt commodè separationem patiantur, poterit tale officium. quò ad illa adimplere mendicans siue minorita, 90. dist. cap. non satis. argumento l. vtile. ff. de reg. iur. quod d. c. religiosus, vide 80

tur quoque tenere Bartholom. Nanius de Perusi & Francis. Zabarel. cum quibus cæteri communiter transeunt & ibidẽ n. 11. refert idem Capra. Similiter fallit in bannitis & damnatis qui per annum & condẽnationem perdiderunt bona. quæ sunt confiscata, secundum Bartolum d. c. Religiosus, q̃ etiam vult. Bald. l. id quod pauperibus. C. de epis. & cler. quia hi nisi ad actum nudi ministerij, puta quoad declarationem vel executionem aliquam faciendam non possunt esse executores, l. ex facto. §. ex facto. & ibid. Iac. de Arena. & Bartho. ff. ad Treb. 10 idem in l. cùm pater. §. hæreditatem, ff. de legat. 3. & Bald. l. id quod pauperibus. quod communiter teneri ibidem, num. 20. refert Capra.

executor testamenti legitimus est Episcopus loci in quo originem traxit testator, iuxt. l. nulli. C. de episc. & cleric. quod videtur tenere Spec. d. tit. de instrument. edit. §. nunc verò. ver si. quid si Episcop. & Bartholo. Nanius in c. Religiosus, de testam. lib. 6. & Io. And. in c. Ioannes, de test. & communiter tenetur, quod tamen suas recipit limitationes, de quibus vide Bened. Capr. in tract. de execut. vlt. volunt. memb. 8. nu. 57. & 20 seq. putà si alibi natus alibi domicilium & bona habeat.

executor datiuus, largè loquendo licet is, dicatur, qui datur à testatore, vel lege, strictè tamen loquendo datiuus censetur ille qui datur per hominem viuentem & per iudicem vel aliũ iurisdictionem habentem. 58. dist. §. fi. l. 3. ff. de aliment. & cibar. leg. l. 1. & tertia. ff. de tuto. & curat. dand. secundum Bart. Nanium d. c. Religiosus, quod videtur velle quoque. Spec. d. §. nunc verò, ver. datum, cum quo cæteros communiter transire refert ibidem, nu. 103. Capra.

executor testi quid facere possit: & j. quantum tempus debeat exequi? vide Bened. in cons. 25. in 3. dubio. P. Andora.

Si omnes moriantur præter vnum, ille solus poterit exeq. Bened. cons. 54. & in simili. vide Cald. in tit. de testa. cons. 45. alias 373. Idem.

Executor non potest potestatem suam alij committere. Bened. in d. cons. 54. Phil. in c. religiosus. §. sane. col. 3. de testa. in 6. vide Alex. in l. si stipulatus. de verb. ob. nec transmittit ad hæredem hanc potestatem. Bal. in l. tutela. ff. de tutel. Angel. cons. 278. Im. cons. 136. Lud. Rom. cons. 69. 119. Bal. in l. 1. C. si quis rg°. rem. mi. &c.

An possit coniunctos suos pauperes eligere, & in eos distribuere. vide Bened. in d. cons. 54. & Cald. in ti. de testa. cons. 31. alias 359.

Quid de eius filio, an possit eum eligere. vide Bal. in l. tutor. §. quæ tutoris. de excu. tu.

Et an possit eligere spurium testatoris, Bened. in d. cons. 54. adde Bal. in 3. part. cons. 77. vbi tenet quòd non. Idem.

Episcopus non succedit in execut. post annum, si testator prouidit de longiori tempore executoribus. Phil. in d. §. sane. col. 3.

Multa in materia executoris testi. vide per Card. in cle. 1. de testa.

Pater habens potestatem eligendi aliquem potest eligere filium proprium. in ver. pater. §. 13.

An possit distribuere in pluris, an in vnum pauperem tantum. vide Lud. sing. 449. aliquid per Alex. in l. 2. §. sed si vnus. ff. vi bon. rapt.

Factum executoris censetur factum testatoris. Corset. in ver. commissarius. Idem.

Si per negligentiam executoris executio deuolui. ad epm. debebit eps exeq. de consil. illius cuius consil. teneba. require. executor. Corse. in ver. consilium. Et in materia, quando deuolua. execut. ad epm. vide Im. cons. 112. col. 2. Idem.

Minor non pt esse executor testi. Ang. inst. de fid. tut. Idem.

Mulier pt esse executrix. Bal. in l. quicũque. §. fi. ff. de instito.

Nunquid vnus executor possit emere ab alio. vide not. Bal. in l. cum ipse. C. de contrah. empt.

Executores possunt eligere absentes & ignorantes. Bal. in l. vnum ex familia. §. 1. de leg. 2.

Pauperes eligendi post mortem alicuius non possunt per 70 executores eligi ante. Bal. l. cum pater. §. à filia. de leg. 2. P. An.

Executori nudo siue mixto, si hæres sine satisdatione soluerit non liberatur, sed poterit ab illis conueniri quib. res ab executorib. erant distribuendæ, si eorum interfit, & si executores conueniunt, hæres ita sine exacta cautione soluens nihilominus non liberabitur, quod tñ si exegisset, eandem illis cedere sufficeret, iux. gl. in l. Firmio. §. 1. ff. quan. di. leg. ced. cõiter approbatã, vt refert in tracta. execu. vlt. vol. memb. 6. n. 81. Capr.

Executorib. plurib. datis, oẽs agere exequi & cõueniri pñt, ẽt si vnus solus in manibus oĩa bona haberet: nec pñt inter se 80 administrationem diuidere in præiudicium agere volẽtium.

ſecundum Io.And.in addit.ad Speculatorem.tit.de inſtrumẽ ti editione.§.nunc verò,ver.ſed nunquid,per c. religioſus, de teſtamen.lib.6.Argumento.l.2.ff.de adminiſt.tutorum. quod licet regulariter ſit verum,inter alia tamen fallit quando alter eſſet abſens,quia tunc alij etiam eo non vocato nec expectato,quoniam longe abeſt, exequi poſſunt:ſecundum gl.communiter approbatam.in d.c. Religioſus,aliàs non, item quia vocandus & expectandus eſſet vſque ad perfectionem termini præfixi quo elapſo,alij exequi poterunt.d.gl. communiter approbata vt refert Capr.in tract.execut.vlt.volunt.memb.6. n.181.Similiter fallit quando certa executio & diſtributio eſſet facienda,vt ſi teſtator legauit certo pauperi certam quantitatem, quia tunc vnus ſolus poſſit exequi,& valet,licet malè faciat ſocios non requirendo, aliàs ſi diſtributio eſſet tacita,ſecùs eſſet,vt vult Spec.tit.de inſtru.edit.§.nunc verò,verſ. quid ſi plures,quod etiam Iac.de Arena. tenet, vt refert Bald. d.l.nulli.C.de epiſc.& cler.& communiter tenetur vt refert ibidem,n.185.idem Capr.quod eſt verum quãdo executores ſunt ſimpliciter deputati,quia tunc vnus ſine alio exequi nequit,niſi in caſibus ſpecialiter expreſſis.

executores à iuſſu iudicis,vel epiſcopi infra annum exequi tenentur.aliàs in epiſcopum vel alium legitimum executorẽ poteſtas exequendi transfertur, ſicut videtur velle Inn.in ca. vos quidam,& gl.in c.ſi hæres iuſſa,De teſtamentis. & Iac.de Arena in tractat.execut.per textum,in Auct.Hoc amplius.C. de fideicommiſſis,idque vtroque iure procedit.l. nulli. C.de epiſc.& cler.quod quoque verum in c.religioſus,de teſtam.libro ſexto,tenere Bart.quod ex Baldo in lege id quod pauperibus.C.de epiſc.& cler.communiter teneri refert Capr.in tractat.execut.vlt.volunt.memb.7.nu.2.

Executiuum præceptum iudicis ſine cauſæ cognitione , & clauſula iuſtificãte,eſt ipſo iure nullum.Eſt magis communis opi.ſecundum Iaſ.in l.nec quicquam.§.vbi decretum.de offi. proconſu. M.Chærian.

Iudex à præcepto executiuo etiam citra vllam cognitionẽ incipere poteſt:cum clauſula tamen iuſtificante,per quam tale preceptum in vim citationis reſoluitur.Eſt magis com.opi. ſecund.Iaſ.ibid. Idem.

executoribus currit annus , non tantùm à die monitionis, ſed à die ſcientiæ & potentiæ exequendi,vt tenet Bald.d.c.religioſus.c.nos quidam,de teſtam.niſi conſuetudine aliter cõtra conſtitutionem Epiſcopi interpretandum ſit,quod erit ſeruandum argumento.l.ſi quis ignota.§.fi.cũ l.ſeq.ff.ad Syllan. quod Bald. quoque in l.id quod pauperibus videtur tenere, Dicens annum ignoranti nõ eminere,etiam ſi conſtitutio ad hæc non emanet de iure communi,quod communiter teneri refert in tract.ex.vlt.volunt.membr.7.n.8. Capra, quod licet regulariter ita procedit,tamen inter alia fallit,quando ipſe Epiſcopus terminum anni prorogaſſet,quia tunc lapſo anno, poteſtas exequendi in ipſum non transfertur , vt videtur velle Bald.in l.nulli.C.de epiſc. & cleri.dicens,talem prorogari poſſe.Idem tenet Barth.in d.c.Religioſus,per nota.in l. 1. ff. de re iud.cum quibus cæteros tranſire ibid.n.12. refert Benedict.Capr.

executores teſtamentorum tenentur reddere rationes,heredibus præſentibus legatariis, cùm eorum interſit.l. 1. cum Auct.ibid. poſita.C.ſi vt ſe hæredit.abſti. vt videtur velle Speculat.tit.de inſtru.edit.§.nunc verò,ver.ſed an ſimplex.imò tenentur quoque legatariis quib.integrè ſolutum non eſt, eaſdem reddere,vt tenet Iac.de Arena.in tract.execut.per l.ſi.C. de auct.præſtan.vt refert Io.And.ibid. in addit.ad Specu.cum quo communiter tranſire.Doct.refert idem Capr. in d.tract. vlt.volunt.membr.8.nu.8.

executores gratiarum exceptione ſibi oppoſita,quæ aut ſolam poteſtatem eorum,aut ſimul etiam gratiam reſpiciunt,ſi pronunciant ſe non executores,ob id nõ cenſebitur extincta graria,etiam ſi non appelletur, licet poteſtas eorũ dicatur extincta,iuxta gl.notab.in ca.ſi ſibi.de conceſ.præb.lib. 6.quam, tanquam communiter approbatam tenendam eſſe dicit Ben. Capr.reg.22.n.25.addens rationem,qua contra rationes in ꝑ rium adductas.d.gl.ſaluari poſſit,quia(inquit)quando fertur ſententia.ſuper acceſſorio , ratione deducti per modum cauſæ,quod continget principale negocium,non videtur obſtare exceptio rei iudicatæ,ſi poſtea principaliter in iudicium deducetur,vt not.per Inn.in c.cum eccleſia,de cauſa poſſ. argumento.l.ſi quis cum totum,§.ſi ancillam.ff.de except. rei iud. ibidem nu.26.

Exequendi poteſtas ſicut communiter ſpectat ad Epiſcopũ & capitulum, tunc licet mortuo Epiſcopo poteſtas ad capitulum non transferatur,c.poſtulaſti.de conceſ.præb.c.fi.de ſupplen.negliq.prælat.vt tenet in addit.ad ſpec.Io.And.tit.de inſtrumenti edit.§.nunc verò, ver.Item circa legitimos, tamẽ poteſtas exequendi quam habuit capitulum viuo Epiſcopo remanet apud ipſum,& in ea ſuccedit,c.vtrum.ne ſede vacan. & poſito quod dicatur quod non ſuccedat in executionem, tamẽ ſuccedit in executorum compulſione quæ iuriſdictionis eſt,c.is,quem.de maior.& obed.vt vult ibidem Io.And.in c.Ioannes.in verbo.Diœceſanus.de teſtam.vbi dicit,quod licet negetur capitulum in officio legitimæ executionis ſuccedere,tamen ſuccedere, tamen ſuccedit in iuriſdictione cõpelendi,licet non ſuccedat in miniſterio conferendi,vt notatur, in c. 1.ne ſede vacan.& c.verum de for.comp. cum quo Doc. communiter tranſire refert Bened.Capr. in tract. execut.vlt. volunt.membr.8.n.48.ſed Epiſcopo exiſtente infirmo vel abſente,capitulum exequi vel adimplere non poterit,argumento,c.quia diuerſ.de conceſ.præb.

Exequi teſtamẽtum,mortuo,vel abſente,vel infirmo Epiſcopo, licet Archiepiſcopus non poſſit, niſi ob negligentiam Epiſcopi cum in certis duntaxat caſib. habeat iuriſdictionem in ſuos ſuffraganeos,iux.c.paſtoralis, de off.ord.inter quos iſte caſus non eſt,Auct.de eccle.ti.§.ſi autem ſe.collat.9.c.quæ diuerſitatem.c.poſtulaſti.de conceſ.præb. tamen iudex ſecularis prædictis caſib.rectè poteſt adimplere,&exequi vltimas voluntates,deficiente Epiſcopo ad quem primo loco ſpectat executio.l.hæreditas,in fi.ff.de petit.hered.l.3.in prin.&§.j.ff. de aliment.& cibariis legat.l.nulli.§.cum autem.C.de epiſco. & cleric.& d.Auct.de eccleſiaſticis titulis.§.ſi quis ædificationem.& §.ſi verò ſemel. & §. ſequent.collat. 9. quod videtur tenere Vber.vt refert Spec.d.tit.de inſtrumenti edi.§.nũc verò,verſ.ſed nunquid iudex.quod Bartholomeus Nanius d.c. religioſus tenet,per l.præſtans.C.de tranſ.l. 1.& fi.C.de epiſc. audient. cum quibus reliquos tranſire in tractatu ex. vlt. volunt.membr.8.nu.53.refert Capra.

exequi etiam debet ſententia,ſi Bannitus condemnatus in contumaciam veniat in fortiam iudicis, qui eum condemnauit.Et quidẽ ſtatim.Et faciat iudex bannitũ recognoſcere bãnum,& fateri ſe ſe eſſe illummet,qui in ipſo banno eſt nominat⁹,Poſtea exequat ſnĩam,cõis eſt opi.Clar.q.96.ver.q̃ro,Et ſi negat ſe eſſe illũmet. de quo in ipſo bãno,poterit iudex tor quere , vt confiteatur ſe eſſe deſcriptum in banno. Et iſta eſt communis practica. Et ſi peteret ſe admitti ad nouam defenſionem,non eſſet audiendus.Stante ſtatuto, ꝓ contumax habeatur pro confeſſo.Clar.d.q.96.verſ.ſed nunquid,vide tamẽ ſupra q.44.verſ.quæro nunc,vbi Principis gratia poteſt admitti ad nouas defenſiones.& d.q.96.ver.Sed pone. Et bannitus per vim ductus ad Territorium iudicis,qui eum banniuit,cũ eſſet extra Territorium poteſt exequi ſententia condemnatoria.Clar.d.q.96. ver. Sed quid ſi bannitus. Et ideo non debent confidere banniti extra Territorium bannientis , vt ibi per Clarum. Bonacoſſ.

exequi debet Laicus ſententiam Iudicis eccleſiaſtici contra reum per eum ſibi remiſſum,& cõdemnatum in crimine, quod ſpectat ad ipſum eccleſiaſticum. Aliàs ſecùs,vt eſt communis opi.Clar.q.96.verſ.quid etiam. Et ideo inquiſitor, vel alius eccleſiaſticus, qui tradit hæreticum ad curiam ſecularẽ, debet ſententiam indilatè exequi, cũ tale crimen ſit merè eccleſiaſticum,vt eſt communis opi.Secùs ſi eſſet crimen merũ, vel mixtum ſeculare , quia non tenetur exequi , Sed deberet prius de eo cognoſcere Laicus iudex,vt eſt communis opin. Cla.ibi.ver.quæro etiam in fine.Et iudex vnius Territorij nõ poteſt ſententiam exequi condemnatoriam,& remiſſionem de reo factam. Niſi eſſent ambo iudices ſub vno Territorio, & ſubditi ambo eiuſdẽ principis,quia vnus poteſt exequi ſententiam alterius.Sed etiam à ſe ipſo,Si videt,quod executionem mereatur,vt eſt communis opi.Clar.d.q.96. verſi. Item quæro. Bonacoſſ.

executio ſimplex,ſi mandetur fieri, non requiritur citatio: ſi eſt facienda in eadem re quæ adiudicata eſt:ſecùs tamen in alia.Dec.in c.ex ratione.n.17.communem dicit,de appel.vbi ponit duas limitationes. B.Villalo.

executio facta,non ſeruato ordine,vt primò mobilia,&poſteà immobilia ac deinceps perſona capiatur : valet Iaſ. in l.à diuo Pio.§.in venditione.de re iud.n.18.ff.communem dicit, licet ſibi non placeat.

Nota iſtam communem ad intel.l.4.titu.8.lib.3.in ordi.Et nota dictum ſolemne Ang.in l.ſi. C. de edicto di. Adri. ſuper gl.in verb.diſpoſitionibus,& Curt.iun.ibi.n.65.dicentem cõtractum per teſtes probatum habere executionem paratam: licet Bar.& Alex.in l. 1.in fin.ff.de his,quæ in teſtam. delen.& Paul.de Caſtr.in l.noſtram.C. de teſta.teneat cõtrarium:quas opin

opiniones concordat Bellonus in conſ.22.n.9.dicens opinionem Ang. procedere, quando contractus eſt cancellatus,vel deperditus:& teſtes deponunt de tenore inſtrumenti,& dictum teſtium redigitur in ſcripts : aliàs autem cum in ſcriptis dicta teſtium non redigantur. Ratio eſt:quia dicta teſtium faciunt notorium,ſicut inſtrumentum,iuxta tex.in c.ſignificanti.de teſtib.& hoc videtur de menti Petri & Baldi in dictis locis. Villalob.

executioni,ſi per ſtatutum mandetur ſcriptura priuata alicuius,intelligitur,etiam ſi per alium ſcribatur,Pyrrhus in cõſuet.Aurel.de executio.inſtru.c.21. communẽ dicit ex Ang. l.cum antiquitus.C.de teſtam.

Nota ad intellect.l.vlti.in curiis de Madrid. de 1534.anno, quæ loquitur de apocha recognita.

Executionem impedit reſtitutio in integrum:etſi requirat altiorem indaginem. Iaſ.in l.qui ſe obtulit.§. condemnatum. nu.27.ff.de re iud.communem dicit. Villalob.

ADDITIO.Limita niſi reſtitutio petatur poſt tres conformes , ſeu poſt duas ſententias , ſi per ſtatutum ſufficiant duæ. Limita ſecundò niſi calumnioſè petatur vt addidi ſuprà in ver. exceptio.

Executio ſententiæ capitalis differenda eſt,quando reus alium de aliquo crimine accuſaſſet,donec iudicium accuſationis ab eo cœptę perficiatur.communem dicit Imo.in l.is qui reus.n.24.ff.de pub.iud.Ang.ibid.n.17.in fi.Clar.tamen putat difficile poſſe obtineri in practica.in d.§.fi.q.97.ver.eſt etiam.

executio rei iudicatæ,nec pignoratio fieri poteſt ſuper bobus,aratris,ceteriſque inſtrumentis ruſticorum.l.executores. C.quæ res pign.da.poſſ.& no.And.de Yſer.& Alij Doct. in c. 1.§.agricultores.de conſuet..quæ contra liberta.eccle.tamen in reiveritate,& ſecundum corticem verborum.d.l.executores.ille text.loquitur duntaxat de bobus,& inſtrumẽtis agrorum tributariorum,reſolutione tributi retardetur, nihilominus ſecundum Bart.communiterque omnes Doct.vbi ſ.Idẽ eſſet dicẽdum, ſi dicta prædia non eſſent tributaria,quia ſi ceſſaret ratio ſolutionis tributorum militaret quippe alia ratio ſcilicet ne ſterilitas fructuum damno eſſet reipublicæ , argumento.l. 1.§.de opere.ff.de aqua plu.arcen.& ne ſegetes cæleſti prouiſione cõceſſæ pereant.l.2.C.de fruc.& lit.expen.Hoc idem videtur hodie ſtatutum in Regno Neapo.vt habetur in cap.incip.conſtitutioni boues,& cetera,exceptis duobus caſibus relatis ibi per tex. Potrò talia prohibita capi, ſi capiantur poſſunt impunè propria auctoritate recuperari per partem à manu executoris,ſecundũ laſ.conſ.20.pro liberatione.vol. 3.tex.in l.defenſionis,& l.prohibitum,&ibi gl.C.de iure fiſc. lib.x.Interpretãtur iſta omnia non habere locum pro debito Fiſcali,tunc enim ſi debitor non eſſet ſoluendo,vel non reperirentur alia bona pro executione facienda,poſſent iſto caſu capi boues,& alia inſtrumenta aratoria,&hoc videtur expreſſe ſancitum in c.Regni Neap.incip.pridẽ inſolentiam.in prin. dictorum capitulorum.Limitantur etiam prædicta, quando præmiſſæ beſtiæ aratoriæ,& alia prohibita capi pro executione ex forma iuris communis,& regni cepiuntur non loco pignoris, nec ſimplicis executionis, ſed vt vendantur maximè ad haſtam,vel dentur in ſolutum,& pro executione ſentẽtię, vel crediti,vt alia bona colantur:tunc enim hæc impunè fieri poterunt,ſecundum Ruynum conſ.130.ad dubiam.n. 9.vol. 1. Coarctantur etiam poſtremò iam poſita in ſubſidium, vbi non ſunt alia bona,i.quando executores non inuenerunt alia bona ſufficientia pro facienda integra executione crediti, niſi feciſſent executionem in beſtiis aratoriis,&aliis prohibitis, tunc enim præmiſſa prohibita pignorari poſſunt capi pro executione crediti non obſtante lege communi,& ſtatuto quolibet contrario,ſecundum gl.in d.l.executores,& ibi Doc.Pet. Gerard.in ſing.35.dictum eſt,& Ripa in tract.de peste.rub. de præſerua.remed.nu.221. F.Viuius.

Executio ſententiæ capitalis debet differri per biduum,vel aliud breue tempus,vt reddat reus rationem. mercature, negotiationis,adminiſtratiõis,vel huiuſmodi.Cla.q.97.in prin. Item,vt accuſatio de aliquo ꝑ reum facta cognoſcatur, vt eſt cõis opi.Cla.ibi ver.eſt ẽt.item differtur executio,ſi reus nolit pœnitere,& peccata ſua confiteri Cla.ibi.Item differtur.executio ſi mulcir ſit prægnans Cla.ibi ver.differtur ẽt.itẽ differtur executio ſententiæ capitalis diebus feriatis in honorem Dei.vel ſanctorum,licet quandoque propter enormiſſimum crimen poſſit exequi,vt eſt communis opi.Clar. ibi ver.quæro etiam.Regulariter autem non debent iudices differre executionem ſnĩæ capitalis.vt ibi per Clarum.verſ. Regulariter.

Executio etiam ſententiæ capitalis differtur, ſi reus confugit ad eccleſiam,vel Beroarij cum eo in eccleſia trãſeunt.ducentes ad patibulum.vt eſt cõis opi.Clar.q.98.in prin.Idem ſi confugiat ad ſacramentum Euchariſtiæ per clericum portarum,vt eſt cõmunis opi.Clar.d.q.98.ver.ſed pone. Licet non poſſet euadere reus iſto colore,quod ſuſcepiſſet ſacramẽtum Euchariſtiæ.Clar.ver.ſed quæro.Nec differtur executio.ſi reꝰ dicat ſe votum feciſſe intrandi religionem.Clar.ibi.verſi.ſed quid.Differtur autẽ ſententię capitalis executio,dum ad ſupplicium ducitur reus,obuium habet Cardinalem.qui pileum ſuum purpureum in capite ipſius rei imponi faciat & poſſet. Secundum Clar.ibi.ver.Vlterius,reus ad triremes mitti, Niſi eſſet reus criminis atrociſſimi, quia propter hoc non euaderet mortem.Item differtur executio, ſi quis meretricem accipere vult in coniugem.Clar.ver. quæro etiam.Item differtur ſententiæ executio,ſi de Innocentia rei conſtat manifeſtè.cõmunis eſt opi.Clar.d.q.98.ver.ſed nunquid,quæ debet per iudicem Principi referri, cum ipſe Iudex nequeat. cũ ſit officio ſuo functus.vt ibi per Clar. differtur etiã executio,ſi laqueus ſit contritus,vel ſecuris non expleuit executionem. & ſimili. Si tamen prius ipſe reus ſit proteſtatus ſuam innocentiam.vt ibi per Clar.latiſſimè. Bonacoſſ.

executio ſentẽtiæ capitalis fit hoc modo.Antequã reus criminis ducatur ad patibulũ,vel mortem,ei intimatur mors,& ei exhortatur à ſacerdote,vt cõfiteatur & cõicetur.& pœnitẽtiam agat ſuorum peccatorũ,& ſacramẽta eccleſiæ ſuſcipiat. Et hæc eſt laudabilis cõſuetudo.Clar.q.99.in prin.& differtur in diem ſequẽtem executio ſnĩæ criminalis, qñ reus ſuſcepit ſacramẽtum Euchariſtiæ.Clar.ver.ſed quęro.Extrema autem vnctio nõ debet dari capitaliter cõdemnatis.&ita practicatur & obſeruatur.& pro executione facienda,non exiſtente carnifice,ꝑ vilis perſona cogi,vt ſit carnifex,vt eſt cõis opi.Cla. d.q.99.ver.ſed pone.& expenſa in executione capitali facienda,debet fieri à fiſco,vel cõitate.Cla.ibi.ver.quæro hic. Et debet fieri executio in loco ſolito. Niſi eſſet publicus graſſator, & latro famoſus,quia in loco delicti fieri debet.Cla.ver.item quæro. Et licet quis lege vel ſtatuto deberet comburi, prout in crimine hæreſi & ſodomiæ,& falſi,debet prius reus ſtrãgulari, & poſtea comburi propter animam. Et ne in deſperationem inducatur reus.Clar.ver.vnum tamen. Bonac.

executio autẽ capitalis non fit animali irrationali, qui hominẽ occideret,vel aliud ageret.Niſi ꝑ atrocitatẽ delicti,puta,ſi cũ animali coitũ feciſſet,&c.Cla.d.q.96.ver.quęro ẽt.vide tñ Caſſan.conſ. 1.Cla.ẽt ver.non eſt.& ſi quis foret ꝑdemnatus plurib.condemnationib.pecuniariis,eſſet facienda executio pro omnib.niſi vna aliam tolleret.idem ſi eſſent corporales,vel incompatibiles,quia iudicis arbitrio in vna deberet fieri electio.cum quis niſi ſemel poſſit mori, vt eſt cõis opin. Clar.d.q.99.ver.vltimo quæro,vbi latius. Bonac.

executio ſnĩæ capitalis eſt differenda,qñ reus alium de aliquo crĩe accuſaſſet. donec iudicium accuſatiõis ab eo cœptæ perficiatur,cõis eſt opi.Cla.q.97.ver.eſt etiam. Bonac.

executio ſnĩæ capitalis eſt differẽda,qñ officialis,cui à Principe eſſet mandatũ aliquẽ decapitari,vel ſuſpẽdi,videret illud mandatum Principis eſſe iniuſtum, debet.n.tunc Principi reſcribere,vt eſt cõis opi.Cla.q.97.ver.item eſt differenda.Bon.

executio ſententiæ capitalis differenda eſt,qñ officialis cui à principe mandatum eſſet aliquem decapitari vel ſuſpendi, videret illud mandatum principis eſſe iniuſtum,debet.n.tunc principi reſcribere.com.dicit Carer.in pract.crim.n.110.Cla, d.q.97.ver.item eſt differentia. P.Fichard.

Executio ſententiæ capitalis impeditur,ſi condemnatus aufugiendo è manibus ſatellitum & amplectetur ſacerdotẽ portantem ſacram euchariſtiam. cõem dicit Gom.in §.pœnales. n. 50.inſt.de act.idque ꝑ gl.in c.quæſitum. 13.q.2.Item impedit executio ſi ꝑdemnat⁹ dicat ſe añ cõmiſſum delictũ feciſſe votum de ingrediendo in religionem,tunc.n.ſuper hoc ſtandum eſt eius iuro. com.dicit Viuius in com.opin.in ver.ordo eccleſiaſticus,& Plaza.lib. 1.delict.c.35.n.6.Item impeditur ſi condemnatus obuium haberet Cardinalem qui imponeret pileum ſuum cardinalitium ipſi reo.com.dicit d.Gom.in d.§. pœnales.n. 50.inſti.de act. Item impeditur,ſi poſt condemnationem appareret de innocentia rei.com.dicit Marſ.pract.cri. §.opportunè.n.7.Gram.conſ.crim.16.nu.23. Hoc tñ caſu iudex non debet reum abſoluere,cùm.n.ſententia lata iam functus ſit officio ſuo, nihil amplius poteſt, ſed debet ſuperſedere & principi reſcribere.ita com.dicit Ant.Gom.c.8.delict.n, 4.Hæc omnia Clar.d.§.fi.q.98.per totum. P.Fichard.

Executionis dilatio. Si princeps mandat aliquem puniri grauiori pœna,quàm deberet ex lege vel cõſuetudine, iudex lata ſententia debet executionẽ differre per 30.dies,ac ſi princeps illam tuliſſet.l.ſi vindicari.C.de pœn. & ſecũdum Nicel.

in l. 1.ff.de re iud.quia interim Princeps poterit vti misericordia,quæ illi bene cõuenit.l.imperialis.C.de nup.l.fi.C. de do. inter vir.& vxo. Balb.decis.425.

Executio sentẽtiæ latæ in actione personali, nõ potest fieri cõtra tertium possessorem,siue cœperit ante litẽ motam possidere,siue post,quandocunque ante executionem,& siue cõdemnatus dolo desierit possidere,siue non. Bart.& alij Doct. in l.à diuo Pio.§.si super reb.ff.de re iud.quia executio facta in bonis à tertio possessis, eo non citato, nullum iuris ordinem habet,& quod ea non iure ordinario,sed per iudicem reuocari debeat,consulendo scribit Petr.de Anch.in cons.292.Referunt & alij Aymon Crauet. in cons.235.n.2.in 2.par.& Rol.à Valle,in cons. 5.addens n.9.hanc cõmunem Doct.conclusionem esse,in 2.Tom.con. kirchouius.

executio instrumenti habentis executionem paratam,potest fieri die feriata ob necessitates hominum.c.fi.ext. de iud. Vult Bart.in l.omnes.C.de feriis. Balb.decis.2.

executio iudicati contra principalem fieri potest in fideiussorem de iudicatum soluendo,absque nouo processu,secundum gl.in verbo soluere in l.vlt.C.de vsur.rei iudi.bene facit tex.in l. 1,ff.iud.sol.& in d.l.vlt.dum vtitur verbo statim,& vtrobique tenet Bart.lac.de Are. in l.si quis pro eo. §.nũmos. ff.de fideiuss.Guil.de Cu.in l.2.in fi.& seq.ff.qui satis. cog. Secus in fideiussore contractus& extrà iudicium,secundũ Bart. vbi s.& Spe.in tit.de execu.sent.§.sequitur.vers.sed nunquid sententia.Io.And.in c.1.de iniur.in 6. & Guil. vbi s. primum dictum limitatur,quando stipulatio iudicatum solui est in iudicio interposita,aliàs secus,secundum Bart.in d.l. 1. argumẽto.l.2.C.de execu.rei iud.& l.minor.2 5.an. cui fideicommissum,ff.de mino.quasi tunc non sit liquidum iudici.Fideiussor verò qui iudicatum soluit,prout promiserat in iudicio,habebit exeeutionem paratam & sine libello contra principalem, secundum Bart.in locis præalleg. Balb.decis.136.

executio relictorum ad pias causas non differtur durante tempore inuentarij per hæredem conficiendi.Cy.&Bald.in l. nulli.C.de episc.& cleri.Cy.in l.fi.§.donec.C.de iure.de liber. Balb.decis.402.

Executio Vbi exceptio fit in rebus adiudicatis per sententiam,non est necessaria citatio victi.l. qui restituere. ff. de rei ven. & ff.ne vis fiat ei.l.si quis missum. & secundùm Inn.c.ex ratione.ext.de ap.Bal.in l. 1.C.de iuris & fac.igno.Secus quãdo in condemnatione venit genus,vel quantitas, vel res quæ restitui debet, non extaret. Ita ꝓ pro executione caperentur aliæ res,secundum ordinem.§.in vẽditione.in l. à diuo Pio. ff. de re iud.secundum Bar.ibi,in gl.in verb.præiudicio.Bal.in d. l. 1.Inn.in c.cum super.ext.de re iud. & eo casu procedat opinio Cy.in l.ab executore.C.de ap.in 1.q.& Roffre.in l.meminerint. C. vnde vi. volentium citationem esse necessariam. Balb.decis. 180.

executio aliter facta atque in §.in venditione.l.à diuo Pio. ff.de re iud.instituitur,valet,atque inuiolabiliter stat.vt commune interpretum placitum ait ad illum §.Ias.n. 18.E.Suarez.

executionis via non proceditur,antequàm omnia liquidò constent,vt commune pronuncio ex Boer.decis. 52.n.8.Ant. Capic.decis. 17.Aym.Crauet.cons.23 1.atque ex aliis,quos ipsi laudant. E.Suarez.

Executioni moram infert restitutio in integrum & si maiorem indaginem desideret.vt receptum profert Ias.in l. qui se obtulit.§.condemnatum.n.27.ff.de re iud. E.Suarez.

executio sententiæ criminalis fit hoc modo. Si reus est in carceribus & sententia condemnatoria sit pecuniaria,reus detinetur in carceribus,vsque quo fuerit soluta condemnatio, nec relaxatur,etiam si præstatur idonea cautio, Nec reꝰ habet quadrimestre tempus ad soluẽdum.communis est opi. Clar. q.95.in prin.Sed statim debet soluere, vel aliud modicum tẽpus iudicis arbitrio.vt ibi.Et si tenetur de Barratatione bonorum prouidetur.Si verò est extra carceres, si in principio præstitit fideiussorem de soluendo iudicato, vocatur fideiussor, qui eum consignet,qui nõ dimittitur,donec soluat.Si autem præstitit fideiussorem de soluendo iudicato, vocatur fideiussor vt soluat & contra eum,si nõ soluit,conceditur executio. Et contra ipsum fideiussorem de iudicato soluendo potest fieri executio,sine nouo processu, vt est communis opi. Clar.q. 95.in prin.Sed si reus non est in carceribus,neque sub fideiussore,sequuta condemnatione, statim conceditur contra eius personam,& contra eius bona executio personalis, & realis. &c.Et ita hodie seruatur. Et qui non habet in ære luat in persona.Clar.ibi.ver.Sed quid.vel committatur pœna.Quod nõ procedit in Officialib.ad Syndicatum, quia detinentur in carceribus.Et si data sit fideiussio in principio,vel postea astringitur.d.fideiussio.Clar.ibi ver.Et scias.vbi communem dicit.Et si pars aduersa,cui aliqua portio condẽnationis venit soluenda,vellet,ꝓ portius reus corporaliter esset plectendus,cũ nõ esset soluendo, nõ debet iudex hoc obsequi, Sed debet reum detinere in carcerib.Clar.d.q.95.ver.sed quæro.Nec põt reus nõ soluendo cedere bonis,sed corporaliter luere debet,vt est communis opi.Cla.d.q.95.ver.Sed pone.Et si reus deficiat in vno nummo , etiam debet luere in corpus, vt est cõis opinio Clar.d.q.95.ver.quæro quid si iste.Et si sit soluendo reus malit tamen eligere pœnam corporalem,quàm pecuniariam,nõ debet audiri.Clar.d.q.95.ver.quæro etiam.Sed si esset mulcta fisco debita,non esset necesse propter paupertatem illam cõmutare in pœnam corporalẽ,sed potest iudex illam diminuere,& etiam remittere.Et ista est cõmunis opi. Constito tamẽ prius de paupertate.Et fit ẽt cõpositio, nõ minus quarta parte totius mulctæ,Et condemnatio,licet diuidi debeat inter fiscum & partem aduersam ipsius rei,debet tamen prius fisco p solui tota.Et ille,qui admittitur ad partem,debet ire ad fiscũ, & suam petere partem.Et ita de cõsuetudine obseruatur.Cla. d.q.95.ver.solet etiam. Sententia capitalis executioni statim mittitur,cum ab ea non datur appellatio ex hodierna consuetudine.Clar.d.q.96.in prin. Bonacoss.

executio sententiæ fieri non potest contra tertium possessorem secundum doct.in l.à diuo Pio.§.si super rebus, vbi gl. & Bar.ff.de re iud.Dec.cons.187.198.col.4.in fi.Quid.de sententia lata contra Reum principalem, an possit mandari executioni contra emptorem Rei litigiosæ? & dic, vt per Neuiz. cons.20.n.13.Dec.d.cõs.187.col.fi.doc.in l.fi.C.de litig.quid quando agitur de executione iuris realis: & tertius possessor hẽt causam ab eo contra quem principaliter oritur,distingue vt per Neuiz. d.cons.vbi ponit tres casus not. vsque ad n. 14. ꝓ autem executio sententiæ latæ in actione personali fieri nõ possit contra tertium possessorem:siue cæperit possidere ante litem contestatam,siue post quandocunque ante executionem,& siue condemnatus desierit dolo possidere siue nõ,scribit Rol.cons. 5.n.8.lib.2. vbi ampliat concl. procedere etiam si res fuisset alienata pendente lite per debitorem in fraudem creditoris,quia si feratur sententia in fauorem creditoris sup actione personali:non tamen mittetur executioni contra tertium possessorem in quem res transacta est , sed contra eum agẽ erit reuocatoria:probando fraudem debitoris qui alienauit,teste Rol.d.cons. 5.n.10.not.doct. in d.§.si super rebus. Bar.in l.qui missum.§.index.ff.de dam.infec.Quid de sententia lata contra cedentem siue alienañ: an mandetur executioni contra tertium possideñ illas res? & dic , vt per Abb. in c.fi.nu.8.de alie.iud.mut.cauf.fac.

executio in fundo dotali non fit pro debito vxoris contracto post matrimonium.gl.in l.quinque legib. ff.de bon.damnat.Bald.in l.2.q.vlt.C.ne vxor pro marito.vbi ꝓ nec etiam ꝓ debito communi inter virum & vxorem.Pro debito verò cõtracto ante matrimonium talis executio fieri potest.quia bona dicũtur ære alieno deducto.Guid.Pap.q.447.& vide Bald. nouel.in tract.dot.part.7.18.priuileg.lib. 5. Fallit prima conclusio in primo dicto quando interuenisset iuramentum , ex cap.cum contingat.de iureiurand.not.Cagnol.in l.fin.numero 253.C.de pactis. in l. 2. numero 62.C. de rescind. vendit. Put.

executio vel tenuta data super bonis in quibus fuit cognitum in causa contra defunctum, contra hæredem dari non debet absque citatione,secundum Innoc.Felin.Aret. & alios in cap.quia.de iudic.Alexand.in l.à diuo Pio. §.si super rebus. ff.de re iudic.Ang.in repet.l. 1. numero 28. & sequent. C. de iudic. Put.

executionem sententiæ petens debet producere acta causæ vltra sententiam , nisi esset lata partibus præsentibus, & non contradicentibus, vel nisi post biennium:quia tunc pro sententia quæ transiuit in rem iudicatam , & pro rectitudine processus præsumitur,teste Alex. in apostil. ad Bart. in l. 3. ff. quando appel.sit. Put.

executio vna quando etiam impediat , vel non : vide Ias. in l. 1. in princip. ff. si quis ius dicent. non obtemper. Ripa in l. 4. §. ex conuentione. ff. de re iudicat. Dic quòd contra debitorem executio in bonis non impedit executionem in persona. Ias. consil. 9. column. 13. consil. 11. libro 1.& dicta l. 1. & vide quæ idem scribit in l.nulli.columna tertia. C. de iudic. post Bartol. in lege prima. columna final. C. quomod. & quando iud. & in lege consentaneum. numero 17. eodem titulo. Et an pro executione sententiæ diuersi iudices adiri possunt?Dic vt per eundem Iason.d.consil.nono. & consilio vigesimooctauo.columna final. libro primo.

Et quis

Et quis mandare debeat executionis sententiam à qua appellatur?Distingue vt per Bart.in l.præcipimus.§.officiis.C.de appel.& ibi quid in criminalib. Put.

executio pro debito pecuniario,non seruata forma l.à Diuo pio.§.in vẽditione.ff.de re iud. an valeat.scilicet,vt primò mobilia,deinde immobilia capiantur?& aliàs vt ibi,& Dic,vt per Ias.d.§.n.10.&communem opi esse,valere,secundum Ias. ibi sed ea communis procedit in causis,in quibus sola facti veritate proceditur,tũc enim executio minime reuocatur, licet ordo non seruetur,teste Bal.in c.tuæ. vt lit. non cõtest.Rom. in l.non solum.§. sed probari ff.de op.no.nun. Ias. loco supra alleg.

executionem sententię latæ contra defunctum exequi posse contra hæredem vniuersalem condemnati,eo citato,communiter à doct.traditur.Inn.in c.quia. quem Abb.nu.9.cum seq.& Fel.nu.4.ext.de iudi.sequuntur.Papiens.pract.in form. execut.sent.diffin.in §.sapiens.n.26. vers.quæro,an sententia. Alex.de Imol.in l.oratione.n.2.ff.de feriis. & idem Alex. in l. à diuo Pio.in §.in venditione.n.34.vers.secundò fallit quãdo peteretur executio non contra condemnatũ, sed contra eius successorem,quia tunc semper requiritur citatio. ff.de re iud. Quam tamen conclusionem , & sententiam commu. in executione sententiæ latæ contra defunctum , in interdicto retinendæ,non procedete,tradit Ant.Capycius in 1.Dec.n. 14.& eam cum eo temperamento accipiendam esse, quando prius facta esset discussio & probatio, quis sit hæres, ex notatis eorum quę per Docto.in l.postulante.ff.ad Treb.annotata sunt, consulendo scribit Rol.à Valle,in cons.2 1.nu.8.9.10.§.quib. tamen non obstantib.in To. 1.cons. vbi ipse & rationes pulchras,& multas authoritates Doc.deducit. kirchouius.

Quando fit executio super re aliqua de qua fuit lata sentẽtia:dic,quòd ea executio à tertio se opponente impediri non potest si ei de indemnitate caueatur, l.is à quo & l. seq. ff. de rei vend.Bar.in l.à diuo pio.§.si super rebus n.2. vbi Ias. n. 17. ff.de re iudi. quod quidem locum habet etiam in beneficialibus,teste Fel.in cap.veniens 2.n.7.de testi.nec non in feudalibus,ex not.per Afflic.in c.Imperialem §.præterea inter duos. n.67.de prohib. alien. per Fred.& c.fi duo.nu.33.de pace ten. qua in re , distingue, vt per Mising. cent.3. obser.73. nam inquit ipse,aut in re vacante fit executio : & tertius cõtradictor illam impedit,tex.in ca. veniens.de testi.aut fit executio in re per alium possessa:& tunc tertij contradictione non obstante fieri potest executio,l.sticho de rei vend.si tamen victor cautionem de restituendo prestabit si tertium obtinere contingat,aut cõdemnatio in vna re facta est: & in alia fit executio: & tunc tertius executionem impedit Bar. d. §. si super rebus. Put.

executio sententiæ qualiter fieri debeat. vide Bar. & doct. in l.miles.§.qui iudicati.ff.de re iud. P.Andora.

Vt.in executione sentẽtiæ.debeat pars citari?videtur quòd non.quia executor non habet aliquem citare.ita no. Inn.in c. ex ratione.de app.

contrarium.determinant.Bal.& Sal.in l.si contra maiorem. C.de appel.quia super du.an app.sit deserta.est opus causæ cognit. ergo pars citan.l.in cause.§. causa cog.ff.de mino. & ita vult Bar.in l. 1.ff.nil no. app. pen.ad dictum Innoc. responde. ꝓ procedit quando executio est liquida.alias secus.de quo.etiam vide Bal.in l. 1.C.de iu.& fac.igno.per cano.in c.de cetero.vbi Fel.de re iud.& per Ias.in l. 1.in 5.col.C.de iud.Barb.in 4.vol.cons.37.col. 1. Card.cons.32.in fi. Alex.in l.à diuo pio. §.in vendic.in 11.add.de re iud.

Et in materia.an executor possit cognosce.de excep. oppositcontra sententiam.dic vt per Bar.& Alex.in l.à diuo pio.in prin.de re iud.Pan.& Fey.in d.c.de cetero.& per Fel.in ca.fi.in 5.col.de præsump, Alex. in d.l.à Diuo pio. in 3.add.in fi.cum sequen.

coram exeq.an peti possit resti.in inte.vide ĩ ver.resti.in inte.§.61. P.Andora.

executio sententiæ. an possit fieri die fer. in fauore hominum.vide Alex.in l. 1.§.nunc.de oper.no.nunc.qui refert Bar. ibi & in aliis loc.tene quòd sic vide tamen ibi per eum & per Fede.cons.144.

Et quòd possit fieri.tenet Alex.in 4.volum. cons.130.in 1. col. Idem.

exe.sententiæ late contra procu. an debeat fieri contra dominum an contra proc. vide tex.gl.Bar.& Alex.in l.4.in prin. ff.de re iud. Idem.

Si pro execu.sententie aga.contra procu. & ipse non oppo nat.an procedat iud.executiuum contra eum. vide Alex. in l. 4.§.si ex conuentione. vbi Imol. hoc relinquit cogitañ. de re iud. Idem.

executio sententiæ.late contra procu. in rem suam fit contra ipsum procu.l.plautius.ff.de procur. d.l.4.ĩ prin. sed an eo casu possit fieri contra dominum. vide Alex. in d.l.4. circa.4. col. Idem.

Pro execuc.sententiæ. possunt multa remedia simul intentari.Ias.in l.nulli.in 3.col.C.de iud.fac.quod vult Phi.in ca.dilect. in 1. col. de app. vbi dicit quòd bona carcerati capi possunt pro execu.Alex.in 4.vol.cõs.130.in 4.col.vers.fac.quod in simili.Cor.in 4.vol.cons.108.in fi.fac.quod vult Bal.in l.2. in fi.C.de rest.mi. Mars.in l.vnius.§.custodie, in 6.col.ff. de q̃stio.fac.quod vult Cor.in 4.vol.cons.166.vers.fac. Alex.in l. 4.§.si ex conuentione in prin.ff.de re iud.in l.hæres §. quòd si stip.ff.de fideius.

Dic tamen Alex.vol.2.cons.159.circa fi.quòd captura cõmitti non debet.ñ facta excussione in bonis.& ita tenet. in l.à diuo pio §.in vendic.in 2.add.de re iud.in l.

an autem execu. possit fieri in bonis vel pr. pendente nul. vide Dec.no.in cons.73. Idem.

execu.sententię.non potest parti victrici committi.Ias.in l. iuste.4.col. ff.de acq. pos.vide tamen.Alex.ibi. & in l.miles.§. qui iudicati.de re iud. Idem.

executor sententiæ criminalis,si videt eam iniustam an debeat exequi.Ang.in l.à diuo pio.in prin.dicit quòd non.& ibi Alex.in fi.cõm.de re iud.

vide tamen Ias.in §.si minus in 6.col.insti.de actio.

Et adde ꝓ exeq. sentẽtiæ principis per iram late.est per 30. dies differen.lac.de sancto Geor.in trac.feu.in verb.princeps. vers.34.al.gl.in c.cum apud. 11.q.3.Addo Alex.in l.debitoribus.in 3.col.de re iud. Idem.

an autem execu.sententie criminalis fieri debeat ante decẽdium.vide Fel.in c.2.de re iud.& adde vnum not.verbum per eundem.in c.nonnulli.in 20.col.de rescrip.vbi dicit ꝓ si damnatus est aliquis vtilis rei pu.debet supersederi ab execu.& cõsuli princeps.

Et quòd non debeat differri tenet. Calde.in tit.de sen.& re iud.cons. 1.alias 196.

Alias autem non est curañ. de app. condemnati. sed debet fieri execu.ita.Bal.in 4.parte cons.99. Idem.

contra executionem. nõ admittuntur except. requirentes altiorem indaginem.Bar.& doc.in l.4.§.condemnatum. ff.de re iud.cum aliis al.per Alex.volu.4. consi.94.in 2.col.& in 5. volum.consil.83. versicul. confirman.prædicta.Ludo.Rom. cons.323.

Vide tamen not. Ludouic. Roman. consilio 244.in fine. P.Andora.

excep.autem nullit.quæ offertur incõtinenti.& per modo constat,impedit exeq.Cor.vol.3.cons.208.Barb.vol.3.consi. 20.vide Alex.in l.de pupillo.§.qui opus.in 3.&4.col.de oper. no.nun.& in l.4.§.condemnatum.in 1.add.& seq.Lud.Rom. cons.51.

Idem in except. nul.contra laudum. Imol. consil.30. in 3. dubio.

Limita nisi alleg.pendentia super nul. quia tunc non impedit exeq.Cor.in d.cons.208.

Quid si peta. restitutio in integrum. vide Alex.in d.§. condemnatum.in 4.& 5.add. Idem.

ea quæ in exeq.sententiæ capi non possunt,si offerantur,tamen capi non debent.Mars.in l.vnius.§.seruus. ff.de quæstio. dixi in ver.pec.§. 1.quòd turp.fit cum pec.&c.

exec. sententiæ latæ contra principalem fit contra fideiussorem.Alb.in 3.par.q.25.

Pro exeq.an si non serue.forma.l.à diuo pio.§.in exeq.ff.de re iud.retracte.adiudicatio.Salic.via rest.in inte.videCor.vol. 4.cons.92.& cons.185.Ang.cons.47. Idem.

exeq. sententiæ. debet fieri per iudicem alterius territorij ad requisic.eius qui iudicauit.l.à diuo pio.§.sententiam.& ibi doct.de re iud.

Limita. si sententia lata sit secundum ius commune. secus si secundum sta.Alex.in d.§.sententiam in 5.col.vers.2.limita. hypo.sing. 138.

an pro exeq.sententiæ. requira. libellus? vide ample Alex. in l.intra dies.de re iud.

Fructus feudi capi possunt pro exeq. sententiæ quando non extant alia bona.Alex.in l.comodis.ff.de re iud.

Pendente exeq.contra princ.potest fieri exeq. contra fideiu.& econtra.Alex.in l.hæres §.quòd si stip.de fideius.& in l.j. ff.iud.Sol. P.Andora.

in executione sententiæ seruanda sunt statuta loci vbi peti tur executio:Roma.cons.243. P.Andora.

Executionem ſententiæ petere officio iudicis melius eſt, quàm via actionis: ratio eſt, quia tunc nec libellus, nec litis cõteſtatio requiruntur, ſecus quando iure actionis peteretur, iuxta no. per Alex. conſ. 50. col. 3. lib. 2. Iſer. in cõſti. reg. Neapol. Dilationes, cæterum qui executionem petit, ſententiam & acta exhibere tenetur, niſi tranſactum eſſet biennium, quia tũc ſola ſententiæ productio ſufficeret, vt per Bal. in l. 1. C. ne liceter. prouoc. quæ quidem executio ſentẽtiæ dicitur cauſa ſumaria, l. à Diuo pio. §. ſi ſuper rebus vbi doc. ff. de re iud. Bar. in l. litibus. col. pen. C. de agric. & cenſ. lib. 11. quod intellige vt per Bal. in l. 1. §. is habetur prope fi. ff. ſi quis iuſd. nõ obtemp. locum habere quando contra executionem nulla opponitur exceptio. Put.

exemplum inuẽtum in archiuo publico, facit fidem, Bello. cõſ. 57. communem dicit. ex Angelo, & Iaſ. in auth. ſi quis in aliquo documento. C. de edendo. B. Villalo.

exemplum non probat, niſi originale habeatur, hæc regula ſumitur ex text. in l. procurator. in fi. C. de eden. procedit, & habet locum non ſolùm ſi vnus, verùm etiam ſi centum notarij exemplarent, quinimò & ſi originale vidiſſe ſine macula, & non vitiatum, & illud exemplum auſcultaſſe, & cum originali concordaſſe atteſtantur. tradunt Iaſ. & communiter doc. in auth. ſi quis in aliquo. C. de eden. & ipſum confitetur ibidẽ Caſtr. reprobãs dictum Spec. qui in tit. de inſtr. editio. §. reſtat. verſ. pe. tenuit quod illa verba per nos, ſiue à me viſo, & lecto operentur (vt probat ipſe Caſt.) quod ſemper miratus fuit de hoc dicto Spec. quia eſt contra dictam auth. ſi quis in aliquo generaliter loquentem & rationem allegatam in gl. ibi, & poteſt eſſe, &c. ſemper credit dictum Spec. non eſſe verum, ſubdens quod licet communis practica notatiorum ſeruet dictũ Spec. tamen illa procedere poteſt, ſi pars non opponeret: ſed parte opponente, minimè. Alex. tamen in dicta auth. ſi quis. in fi. non recedendo ad opi. Caſt. Ang. & com. in d. auth. feſtinẽdo dictum Spec. vbi ſ. dicit illud verum in terminis ſuis, quia loquitur inter partes contrahentes, & tunc vera eſt cõcluſio ſua, vt quo ad illas dictum exemplum probet. F. Turzan.

exemplo creditur, quando eſt confectum ab eodem notario qui originale confecit. Iaſ. in auth. ſi quis in aliquo n. 3. C. de eden. cõem dicit, vide alia in verbo procurator. Idem.

PRO. exemplo nõ creditur. in auth. ſi quis in aliquo documento. C. de eden. Bellon.

OBIEC. contrà de l. publicati. C. de teſtam. & §. illud. in auth. vt frat. fil. ſucce.

SOL. vbi originale exemplar. eſt officio iudicis publicatum, vocata parte. cuius intereſt, creditur inſtrumento exemplato, vt ibi. Idem.

PRO. exemplo turpiſſimum eſt fœminino quoq; vocabulo etiam maſculos contineri. in l. ſi ita ſcriptum. ff. de leg. 2.

OBIEC. contrà de l. adigere. ff. de iure patro.

SOL. ibi fauore matrimonij. Idem.

PRO. exempla reddunt rem clariorem. l. prætor. §. quoties. ff. de coll. bon. Idem.

PRO. exempla non reſtringunt regulam. l. ſtipulatio damni infecti pertinet. ff. de dam. infec. adde tex. in l. j. §. quod vulgò. ff. de vi & vi arm. Idem.

PRO. exemplis non eſt iudicandum. l. nemo, C. de ſen. & interlocutorum iudicum.

OBIEC. arg. contra, de leg. j. §. quibus. ff. quod cuiuſq; vniuerſi. ibi ad exemplum, &c. & §. fi. ibi, permittit proconſul, ſicut in priuatorum quoque, &c.

SOL. ſecundum exempla aliorum male iudicantium, iudex non debet iudicare, ſed ad exemplum & ſimilitudinem aliarum rerum vel perſonarum ius dici poteſt, vt in ꝑiis. Bellon.

exemplum inſtrumenti an & quando probet. vide no. Dec. conſ. 36. & quòd non probet tenet Alex. vol. 1. conſ. 138. & in 4. vol. conſ. 112. P. Andora.

Et in eo debet interuenire cauſæ cognitio. & part. cit. Alex. vol. 5. conſil. 106. in 2. col. verſ. ſolum ergo eſt videñ. & dixi in ver. autenticum. P. Andora.

exempla nõ reſtringũt regulam. l. damni infecti ſtipulatio, ꝑtinet §. fi. ff. de dam. infec. c. 1. extra. ne cler. vel mona. Fel. in c. inquiſit. in 1. no. de accuſ. Pau. de ca. vol. 2. conſ. 330. alias 328. in 2. col. & conſ. 351. alias 349. Barb. vol. 1. cõſ. 6. in 7. col. Iaſ. in §. præiudiciales. in 8. col. inſti. de actio.

Quod intelligit Imo. in l. ſi quis cum alr. ff. de verbo. obl. ꝓ non reſtringunt in caſibus ſimilibus. ſed bene reſtringunt ad ſimilia. al. no. per gl. in l. illud C. de ſa. ſan. eccl. & ĩ l. ob cs. C. de præd. mino. & in l. 1. ff. de cond. indeb. P. Andora.

exemplar & inſtrumentum à pluribus etiam notariis, qui ſe archetypum vidiſſe, & cum illo concordaſſe aſſerant ex ſcriptum, non facit fidem. vt cõmune ponunt Paul. ac Iaſ. in auth. ſi quis in aliquo. C. de eden. & latius Turzan. opi. 149. E. Sua.

Exempla librorum non probant pro ſcribentæ in præiudicium tertij: ſecundum communem. per Burſ. conſ. 119. n. 33. lib. 1.

Exemptus. Abbas dicitur habere iuriſdictionẽ quaſi temporalem. Barb. in 2. vol. conſ. 14. in col. 1. P. Andora.

Priuilegium exempti. an extendatur ad eius homines. vide Barb. in 2. vol. conſi. 26. in 4. col. Idem.

Exempti non includuntur in lege generali. Sonz. in 2. par. conſ. 209. Bal. in l. legator. ff. de leg. 2. Idem.

exemptus locus. dicitur extra territorium. Iaſ. in l. in l. extra territorium. in 1. col. ff. de iuriſd. om. iud. de quo. an exempti dican. de territorio. vide Pau. de ca. vol. 2. conſ. 134. in 3. col. & Iaſ. in l. 1. §. huius ſtudij. in 1. col. de iuſt. & iu.

Vide etiam in materia. Fel. in c. graue. de offi. ord. Barb. vol. 1. conſ. 4. in 3. col. cum ſeq. Idem.

exemptus ab oneribus per principẽ ex cauſa remunerationis per verba geminata, non tenetur etiam ad onera indicta ex cauſa publicæ vtilitatis, vel neceſſitatis, ſecũdum communem per Burſ. conſ. 16. n. 57. lib. 1.

exemptus locus. ſi alteri territorio vnitus nõ ſit retinet ſta. prioris domini. Alex. vol. 2. conſ. 151. P. Andora.

exemptum monaſterium non tene. ad caritatiuum ſubſidium per epiſcopum impoſitum late Cor. conſ. 343. P. Ando.

exempti ſepeliẽtes excommunicatos, vel alios ſimiles, poſſunt ab ordinariis puniri, Secundum communem opi. Soc. in c. recepimus. n. 64. de priuilegiis. Bonac.

exemptionem ab oneribus ex cauſa renumerationis conceſſam: princeps reuocare, vel infrigere nequit, ac ſi eſſet ex contractu, ſecundum communem per Burſ. cõſ. 16. n. 55. li. 1.

exemptio conceſſa ab omnibus oneribus etiam extraordinariis ac inſolitis: non extenditur ad onera cauſa peſtis & belli, vel neceſſitatis alicuius impoſita, ſecundum communem per Burſ. cõſ. 16. n. 51. lib. 1. fallit, ſi verba eſſent geminata, puta, ſi diceretur, ab omnibus & quibuſcunque oneribus, quam fallentiam limita, in caſu valde inſolito, & non cogitato, vel ex cauſa neceſſitatis famis, ſecundum communem d. conſil. nu. 63. 71.

exemptio ab oneribus, ſeu conuentiones factæ cum cõitate, etiam data pecunia num. ſubſiſtunt, ſecundum communem per Burſ. conſ. 16. n. 18. lib. 1.

exemptio cõceſſa ab omnib. onerib. etiam extraordinariis, non comprehendit impoſita occaſione belli diuini, humani, vel ex cauſa publicæ vtilitatis, vel neceſſitatis ſecundum communem per Burſ. conſ. 16. n. 22. lib. 1.

exemptio ab operib. mere patrimonialibus concedi poteſt ab ordine ciuitatis, medicis & doctorib. ſecundum communem per Burſ. conſ. 16. n. 30. lib. 1.

exemptio vectigalis an trãſeat ad emptorẽ. vide Alex. poſt Bar. in l. licitatio. §. fi. ff. de publica. & in l. quia tale. in 2. col. ff. ſol. ma. in quibus loc. dicunt quòd non. P. Andora.

exemptio eſt ſtricti iuris. & non extendi. vlt. rem. vel per. c. cum capella. & c. ſane. de priuil. Idem.

exemptiones conceſſe per imperatores eccleſiis, pro rebus per eos ipſis eccleſiis donatis, ſeruandæ ſunt etiam ꝓ iura imperij diminuerentur, ſecundum communem per Burſ. conſ. 25. n. 9. lib. 1.

PRO. exhæredatio valet ad commodum filij facta. l. multi, non notæ. ff. de lib. & poſth. Bellon.

exhæredatio vt valeat, duo requiruntur. primum, vt cauſa legitima nominatim inferatur in teſtamento. Secũdò, vt ipſa cauſa ab hærede probetur. communem dicit Clarus. §. teſtamentum. q. 40. ver. aut talis cauſa. P. Fich.

exhæredatio facta ex vna cauſa, quæ non ſit de illis 14. enumeratis. ſed ſit grauior vel æquipollẽs, valet & tenet: puta, ꝗ filius fuit rebellis, vel ꝓditor patri. eſt cõis opi. ſecundum Iaſ. in auth. nõ licet. ver. iuxta ꝑdicta. C. de lib. præter. M. Chærian.

exhæredatio appoſita poſt omnes gradus refertur ad omnes gradus ſuperiores ex præſumpta volũtate teſtatoris, quæ præſumptio eſt iuris: non tamen de iure, quin admittatur probatio in contrarium. Segu. in repet. l. 3. §. fi. de liber. & poſth. n. 82. com. dicit. B. Villal.

exhæredatio facta in principio teſtamẽti, ante gradus, ſicut trahitur ad omnes gradus ſequentes, & ita facta in fine trahitur ad omnes præcedentes, ita communiter teneri dicit Iaſ. in l. 1. in prin. n. 3. C. de lib. præter.

exhæredatio liberorũ nõ ſolùm ex 14. cauſis in §. his aliud, in auth. vt cũ de appella. cognoſ. enumeratis verũ etiam aliis conſimilis grauitatis, & ingratitudinis, aut maioris fieri põt.

comm

communem dicit Iaſ. in authen. non licet. C. de liber. præter. per multas authoritates, & plures inſuper accumulat Rimi. in §. 1. n. 538. inſt. de donatio. I. Fichard.

Exhęredationis cauſam iuſtam eſſe: hæres probare tenetur, ſecundum communem. per Burſ. conſ. 121. n. 8. lib. 1.

exhæredationem tollit tacita reconciliatio, ſecundum cõmunem per Burſ. conſ. 121. n. 16. li. 1. intellige, ope exceptionis, non quòd teſtum ipſo iure reuocetur, vt ibi.

Exhæredatio nõ ſolùm ob expreſſas cauſas in §. aliud quoque capitulum: ſed & ob ſimiles vel maiores iure fiet. commune aiunt Iaſ. in l. licet. n. 4. C. de lib. præter. Curt. iun. conſil. 182. n. 10. Vigil. in §. mater vel auus. n. 8. inſt. de exhæred. libe. & in §. igitur. n. 6. inſti. de inofficio. teſtam. Ant. Gomez. de teſtam. c. 11. n. 12. Emanuel à Coſta in l. Gallus. §. & quid ſi tantùm. 3. par. n. 173. cum ſeq. ff. de lib. & poſthu. Iul. Clar. de teſt. q. 41. ver. ſed quæro. Viuius lib. 1. opi. 128. E. Suarez.

exhæredatio, cui nulla iuſta adiicitur, teſtamẽtum. iure nouo, nullũ prorſus reddit. vt commune affirmare auſim ex glo. Bar. n. 5. Aret. à n. 2. & reliquis ſcribentibus ad l. 1. ff. de teſtam. ex gl. 1. Bart. n. 12. Paul. n. 9. concluſione 2. & cæteris interpretibus in auth. ex cauſa. C. de lib. præter. rurſus Paul. in principio. Alex. n. 9. in Auth. non licet. C. illo eo. tit. Corn. conſ. 150. n. 1. lib. 1. Ant. Gomez. de teſtam. c. 11. n. 10. Et ſi verius mihi videatur quod ad l. illam primam. ff. de teſtam. ſcripſit Imol. ſequutus Fulgoſ. huiuſcemodi exhæredationem nulla cauſa iuſta ſuffultam teſtamento hodie etiam vt olim vires ſuppetere, ac neceſſariam querelam fore ad illius reſciſſionem, quod idem diſputat ac latiſſimè defendit Io. Ign. in auth. ex cauſa. cum ſeq. & Vigli. n. 2. ac Stepha. Bodæus in rub. inſt. de inoffi. teſt. E. Suarez.

exhæredationis cauſa non eſt, matrimonium à filio ſine parentum conſenſu contractum. vt frequenter interpretibus placere ſunt authores Franciſc. Duaren. in tit. ſolut. matr. c. 2. quo modo nuptiæ contrahan. ver. hinc exiſtit quæſtio. Anto. Coſtan. de dotib. c. 3. n. 19. Quod amplia proceſſurum & ſi ignominioſam vxorem filius duxerit. atque idem omnino in filia futurum. vt commune aiunt latiſſimè id agentes Did. à Couar. de ſponſal. 2. par. c. 3. §. 8. n. 5. & nu. 6. Emanuel à Coſta. in l. Gallus. §. & quid ſi tãtum. 3. par. n. 177. ff. de liberis & poſthumis, Iul. Clar. de teſtamen. quæſt. 41. verſic. ſed quid ſi filia. E. Suarez.

exhæredationis iuſta ſatis ſuperque cauſa eſt iniuria verbo tenus, hoc eſt contumelia, in patrem illata. vt commune ait Cur. iun. conſ. 148. n. 1. Villalob. in ſua collect. E. Suarez.

exhæreditionis cauſæ teſtamento ritè inſertæ probari omnino debent ab hærede, qui ad id hodierno iure obligatur. cõmune pronuncio ex omni ſcribẽtium ſuffragiis per illos tex. in l. omnimodo ibi, arguantur ab hæredibus, & in l. ſi quis filium. C. de inoffi. teſtam. ex omnibus commentariis ad auth. non licet. C. de lib. præter. aſſerunt Vigli. in rubr. poſt princip. inſti. de inoffi. teſt. Igneus in auth. ex cauſa. C. de liber. præter. Ant. Gomez de teſtam. c. 11. n. 10. Memineris tamen ſemper, quòd licet plures exhæredationis cauſas in ingratum filium pater expreſſerit, ſatis tamen ſemper erit vnam aliquam ex illis exhæredationi idoneam ab hærede probari, vt luculenter docet tex. in auth. vt cùm de appell. cognoſca. §. ſiue igitur. in prin. ibi, vel vnam ex iis veram eſſe monſtrauerit. coll. 8. & cõmune aſſeuero ex Bal. & Alex. vtroque, ad fi. Iaſ. n. 11. ĩ d. auth. non licet. & reliquis ſuprà laudatis. E. Suarez.

exhæredationis cauſæ pœnitentia abolentur, vt communiter ꝓbari inquiunt Pyrh. in conſue. Aure. de ſucceſ. c. 25. Cotta ĩ memor. ver. filiuſfa. & magis communem opinionem eſſe affirmat Emanuel à Coſta ĩ l. cùm tale. §. ſi arbitratu. n. 189. ff. de condit. & demonſtr. Non tamen filiorum priùs ingratorum furore poſtea ſubſequuto euaneſcent, vt commne placitum aſſeuerant Iaſ. in l. ex facto. n. 29. ff. de vulg. & qui id non probat Iul. Clar. de teſtam. q. 31. verſi. ſed pone contra quem immeritò blaterat Viuius lib. 1. opi. 131. E. Suarez.

exhæredationi vel præteritioni ſi filius exhæredatus, præterituſue conſentiat, tametſi nulla eius conſenſus in teſtamento mentio fiat, teſtamentum firmum, ratumque erit, ac nullo iure oppugnari poterit, vt commune ait meus olim iuris Doctor Anto. Gomez. de teſtam. c. 11. n. 14. E. Suarez.

exhęredatione ſe abſtenturum pater promittẽs, nullo modo obligatur. nec impeditur, quin poſtea exhæredare ritè queat. commune ponit Ant. Gom. de teſtam. c. vlt. n. pe. ad fi. E. Suarez.

exhæredari nequeunt poſthumus, infans, & regulariter impubes. vt commune renunciant Arius Pinellus in auth. niſi tricennale. C. de bonis matern. Iulius Clarus de teſt. quæſt. 41. in fin. E. Suarez.

Exhæredato ſimpliciter filio, de iure digeſtorum teſtamẽtum valebat, nec inofficioſi quærela. oppugnabatur, niſi ſi filius ille prius probaſſet ſe ſemper debita parentibus officia pręſtitiſſe. De iure codicis ſi filius exhęredatus ſimpliciter ob ingratitudinẽ proponeretur, hæredes quamlibet ingratĩ culpam probare tenebantur. at de iure nouiſſimo & cauſam ſpẽciatim exprimi neceſſe eſt: & illã ab hæredibus probari oportet quam ſi ſcripti hæredes probare nequierint, teſtamentum quidem valebit, ſed iudicio cẽtumuirali reſcindetur. at ſi probauerint. & ſemper, & omnino teſtamentum ratum. validumque erit. Si verò nulla exhæredationis cauſa inſeratur, teſtamentum nullius momenti erit, vt communia ex multis aſſeuerant Ant. Gomez. de teſta. c. 11. n. 10. & I. Clar. latius de materia agens de teſtam. q. 40. E. Suarez.

exhæredati liberi, aut hæreditatis alioquin in capaces, in liberorum numero cenſentur, vt cæterorum liberorum legitima portio augeatur. commune inquit Ant. Gomez. de teſt. c. 11. n. 22. E. Suarez.

exhæredatorum ritè ac rectè filiorum liberis ſuis ex propriis perſonis auitum teſtamentum vel nullum dicere, vel in officioſi quærela oppugnare poſſunt, vt receptiſſimum affirmare auſim ex Bartol. Bald. Ang. & reliquis commentatoribus ad l. pater filium. ff. de inof. teſtam. ex Bart. num. ſecundo. Paul. Imol. Cuman. Alex. & Iaſ. nu. 48. in l. ſi quis poſthumos. §. ſi quis filius. ff. de libe. & poſthu. ex glo. Cyno, Bar. Bal. Ang. Paul. Fulg. & Iaſo. in l. ſi quis filium. C. de inoffic. teſtam. & denique ex Iaſ. qui id magis commune arbitratur, ac diligenter tractat in l. in ſuis. num. 45. ff. de libe. & poſthum. & ſi nos alibi contrarium cum nonnulliis latiſſimè probare moliamur. E. Suarez.

exhæredare poteſt pater filium ex iniuria verbali ſibi illata per eum. Curt. iun. conſ. 148. n. 1. communem dicit, & concordat cum l. 4. tit. 7. parte 6.

Nota quòd ſi filius poſtquam commiſit ingratitudinem, pœniteat viuo patre, non poterit exhæredari, Pyrrhus in conſuet. Aurel. de ſucceſſio. capitul. 25. communem dicit. Villalob.

exhæredato filio etiam iuſte, cum quid relictum eſt in teſtamento: datur actio pro ſupplemento legitimæ, nõ pro parte hæreditatis, ſecundum communem per Burſ. conſi. 121. n. 12. lib. 1.

exhæredatus filius non ſuccedit in feudo, ſi iuſtè exhæredatus eſt. comm. dicit in §. feudum. quæſtione ſeptuageſima quarta. Vide tamen diſtinctionem ſubſequentem ipſius Clari. P. Fich.

Exhæredatio. cauſas propter quas filius poteſt à patre exhæredari. vide in §. cauſas. in aut. vt cum de app. cog. q̃ ſunt 14.

Sũt tamen tres aliæ, quæ ibi non enumerantur. prima eſt, ſi non exhæredetur malo animo, ſed vt ſe acuratius det virtutibus vel creditoribus ſatisfaciat. l. multi. ff. de lib. & poſth. & ibi Bar. illam l. ſumman. dicit ꝓ exhęreda. fit quandoque propter bonum. & in l. cum ex filio. ff. de vul. & pup. dicit ꝓ d. l. multi. non eſt correcta.

2. Si tempore teſt'i. filius dix. patri, Nolo quicquam de tuo, & exhæredetur, valida & legitima erit exhæredatio, ſecũdum Bar. in l. ſi quando. C. de inoffic. teſt. & ita vult Ang. conſ. 223. in fi. Iaſ. in d. l. ſi quando. §. & generaliter. col. 3. & in l. poſthumo. col. 9. de contratab. ſecus in præterit. quia filius voluit. Cor. in 2. vol. conſ. 31. ver. nec obſt.

3. Si filius ſit furioſus. nepos vero ex eo ſanus. Nam filius poterit exhæredari. mõ nepos inſtitua. l. fin. C. de curat. furio. idem in prodigo. Bal. in l. ſi furioſo. ff. eo.

Et an pro delicto ante furorem commiſſo poſſit exhæredari. vide Iaſ. ĩ l. ex facto. col. 11. ff. de vulg. & pup. vbi tenet ꝓ ſic.

Et inter alias cauſas, de quibus in d. §. cauſas. eſt vna, ſ. ſi patrem captiuum non redemerit. de quo etiam eſt text. in aut. ſi captiui. C. de epiſc. & cler. quæ habet locum etiam in captiuo pro debito. ita Pau. de caſt. in 2. vol. conſ. 42. in fi. P. Andora.

Nota etiam, ꝓ per illa verba, de quibus in §. cauſas. præal. ibi ſi grauem & inhoneſtam iniuriam eis ingeſſerit. Alex. poſt alios in l. filio pro. ff. de iniu. rup. dicit ꝓ ad exhæredañ filium, ſuffic. iniuria verbalis, per rationem de qua ibi per eum. vbi etiam dicit, ꝓ aliæ ſimiles vel maiores cauſæ expreſſis, in d. §. cauſas, eſſent ſufficientes ad filium exhæredañ. de quo etiam vide eundem remiſſiue in l. ſi quis id quod. col. 3. ff. de iur. om. iud & latius in 2. vol. conſ. 203. Fel. in c. paſtoralis. col. 1. de reſcript. Iaſ. in aut. non licet. col. 1. & 2. C. de lib. præter. vbi latiſſime pro & contra. concl. tamen pro iſta parte Hyp. ſing. 7°. alleg. Ang. in l. lex cor. ff. de iniur.

Filia im

Filia impudica poteſt exhæredari.no.ĩ c.quintauallis.de iu. iur.Bal.in 1.parte conſ.conſ.121.

amplia quia poteſt exhæredari. etiam à patre meretricatore.Secus à matre meretrice.ita Iaſ.in l.in harenã.C.de inof.te.

Limita præmiſſa.quia ſi filia ſit emendata.debet.ali.& dotari.ita Iaſ.in d.l.in harenam.in 2.col.& in d.aut. non licet. in 2. col.de lib.prete.Alex.in l. 1.ff.ſol.ma. & emendatio per triennium quòd bene dixit,præſumi.per no.per Lud.Ro.cõſ.236.

Vide tamen.Pe.gerar.ſing.3. Idem.

contrahe. matrimonium ſine cõſenſu patris induc.odium capitale.& ſuffic. ad exhæredationem.l.3.§.ſi emancipatus ff. de contra.tab.Fel.in c.eccleſia in 18.col.de conſti.refert multos tene. quòd valet ſta.laicor. imponens pœnam nubenti ſine conſenſu patris.

Vide tamen Panor.in 1.parte.conſ.12.in 1.& 2.col. vbi videtur tene.cõtrarium per multa quæ al.& idem vult in 2.par. conſ.65.Cu.conſ.131.Alex.vol.conſ.7.& ita tenet ipſe Fel.vbi s.Iaſ.in aut.ſed ſi poſt.C.de inof.te.& in aut.nõ licet. præal. in 3.col.in fi.latius.in l.2.§.quod ſi in patris.in 7.col.ff.ſol.ma. Phi.in c.1.§.Porro.de deſpon.impu.lib.6.Panor. in c.1.de deſpon.impub.

Et aduerte quia Pet. de anch.in conſi.21.tenet quòd ſi filia Nolit conſentire patri volent.eam nube.poteſt exheredari.

Vide aliquid per Bal.in l.ſi pater.C.de ſponſalib.P.Andora.

exhæredari non poteſt filius vel filia niſi expreſſa vna de cauſis.de quibus in d.§.cauſas.alias.§.aliud quoque.c.ver.cauſas.vel grauiori.d.aut.non licet.& ibi doct.C.de lib.præte.

Limita in exhæredatione facta malo animo & ſic odioſa. ſecus in facta bona mente.ad prouiſionem filij,d.l. multi.& ita vult Iaſ.qui multa al.in d.aut.non licet.in 4.col.

Limita etiam in exhæredac. quæ fieret vol. filij. quia valet ſine cauſa.ita Iaſ.vbi s.al.multa.Alex.in d.aut.non licet.

Faciunt no.per calca.in conſ.12.cl 1.

Sublimita tamen in exhæredac.ante teſtamentum vel tempore teſtamenti.ſi autem pater exhęredaret filium ſine cauſa. & filius poſt teſtamentum conſentiret. nihilominus teſtamẽtum redderetur.nullum.ita Iaſ.vbi s.al.Ang.Imo.& Alex.in l. ſi quis poſthumos §. 1.ff.de lib.& poſth.

Limita vl.procede.in filiis obtinentibus 1.locum.ſecus in nepotibus.quia poteſt fieri exhæredatio ſine cauſa.ita Iaſ. vbi s.al.Bal.in l.pater filium in 11.col.ff. de inof.te. & in l.ĩ ſuis.in 20.col.ff.de lib.& poſt.licet.de hoc.dubitet Bal.in l. ſi quis filium.C.de inof.te.& ſubiic. Iaſ.quòd vere eſt multum dubitabile & in contrarium forti.fac.tex.in d.aut.nõ ſine. dum dicit nc liceat parenti aliquem ex liberis.

Limita præterea procede.in aſcendentibus vel deſcendentibus.ſecus in tranſuerſalibus.Iaſo.vbi s.al.multa maxime.Alex.ibi.

Limita inſuper.ſecũdum Iaſ. vbi s.in teſtatore volente ingredi mon.vel cogitãte de ingreſſu. tempore quo teſta. nam poterit exhæredare filios ſine cauſa. poterũt tamen filij pete. leg.vt ibi per eum quem vide.

Limita denique.non procede.in filia prohibita ſuccede.ab inteſtato per ſta. quia ſi exhæred. ſine cauſa valet teſtamentũ. Iaſ.vbi s.

Limita pariter.quia licet in exhæredac.non ſit cauſa. tamẽ poterit probari per hęredẽ.& ea probata valebit teſtamẽtum. Iaſ.vbi s.al. Ange.in §.ingratitudinem.in aut.de nupt.& ita etiam vult ipſe Iaſ.in l.cum mota.in 5.col.C.de tranſac.

contrarium tenet ipſe Iaſ.in l.in harenam in 1.col. C.de inoff.te.vbi dicit crede.Ang.male dice.licet aliquando referen. eum incidenter ſecutus ſit. & dicit. cp contrarium tenet ipſe Ang.in l. 1.in fi.ff.de inof.te.

Limita demum in patre prætereunte filium bannitum in ære & perſona: quia cum tal filius habeatur pro mortuo. valet teſtamentum.nec.fiſcus poteſt rumpe. ita Iaſ. vbi s. in vlt. col.al.Bal.ĩ l.ſi qua pœna ff.de his qui ſunt ſui vl al.iu. P.And.

Quid ſi pr expreſſit plures cauſas. quarũ aliqua ſunt vere aliquæ non:dic quòd valet teſtamentum. ita Iaſ. vbi s.all.Bal. ibi.per l.ſcio in fi.ff.de mino.fac.dictum Inn.in c.in præſentia de renunc.de quo dixi.in ver.ſententia.

Addo Fel.ad iſtud dictum Inn.in c. 1.col.4. de re.iud. addo. Bal.in 2.par.conſ.406. Idem.

Licet pater tenea.exprime.cauſam,tamen non tene. exprime.locum & tẽpus ingratitudinis. ſed hæres bene debet. iſta probare.ita Iaſ.vbi s.in fi.com.al.multa maxime. Bal.in conſ. incip.propoſito.cp zacharellus.quod me eſt.licet ipſe non dicat in 2.parte.conſ.383.incip. proponi. quòd zutiarellus. all. etiam Alex.vol.2.conſ.203. Idem.

Si filius ſit patri reconciliatus. videtur exhæredatio adempta.ita Iaſ.in d.aut.non licet.in fi.com.de lib.præte.addo eundem in l.fi.col.4.C.de pac.& in l.harenam.col.2.C.de inof.teſta. Idem.

addo etiam quòd reconciliatio prodeſt in iniuriis præcedentibus non in ſequentibus.ita Bal.in d.cõſ.406.& ita videtur tene.Iaſ.in d.l.fi. Idem.

Quid ſi filius qui poterat exhæredari. viuo patre.& ante teſtamentum.conditum. pœnitentiam agat. an poſſit amplius exhæredari? Iaſ.in d.l.in harenam in 2.col. tenet quòd non.al. Alex.in l. 1.in 16.col.ff.ſol.ma.faciunt quæ habentur.per eundem Iaſ.in l.ſi filiam.in fi.C.de inof.te.& ita etiam tenet.in d. aut.non licet.in 1.col.

an filius dica. exhæredatus ſi pater in teſtamento dicat ma ledictus ſit tal filius meus. quia me verberauit.Iaſon.in dict. aut.non licet.in 1.col. tenet quòd non. al. Bal.in proœ. Decr. in vlt.col.

ipſe tamen Iaſ.in l.ſi pater.in 1.col.C.de hæred.inſti.impugnat iſtud dictum Bal.vide ibi per eum.

Si filius commiſit cauſam ingratitudinis.& ingredia.mon. poteſt tamen exhæredari.Iaſ.in d.aut.non licet.in 1.col.gl.in aut.de mona.in prin.& alia.

Vide tamen eundem Iaſonem.in d.aut.non licet.in 3.col.ibi caue tamen.vbi dicit.quòd eſt tex.in contrarium in c. non liceat vbi gl. 19.q.3.licet. gl.in aut. de mona. dicat cp ille text. procedit de iu.canonico.

Pater poteſt per pactum remittere. cauſam ingratitudinis, & ex ea non poteſt amplius filius exhæredari.Iaſ.in d.aut.non licet.in 1.col.al.Ang.& Pau.de ca.in l.fi.C.de pac.& dic. colligi ex doctrina Bar.ibi.in 2.col.

ex cauſis quibus.poteſt quis exhæredari poſſunt eidem alimenta denegari Fel. in c.cum ſit de iude. Iaſ.in l.ius autem.in 4.col.ff. de iuſt. & iu. & in aut. ſed ſi poſt C.de inoffic.te.& in l. 1.in fi. 1.col.C.vnde vir. & vxo.phi.in c.vnico.§.porro de deſpon.impu.in 6.

idem in dote quia poteſt denegari. Pet.gerardus ſing. 1.Iaſ. vbi s.

Quid ſi pater inſtituit duos filios.& vnum grauat ad aliquid facien.& ſi ſecus faciat eum exhæredat excepta leg.vide not. Bal.in 2.par.conſ.334.

Pupillus doli capax.exhæredari.poteſt.Iaſ.in l. ſi quis.§.leg. autem C.de inof.te.

deſcendentes. poſſunt exhæredare aſcendentes. ſolum ex ſex cauſis.vt in d.§.aliud quoque capm. verſ.& hæc quidem. Iaſ.qui ponit rationem dre inter aſcendentes & deſcendẽtes. in d.aut.non licet.in 1.col.

adde quòd in omnibus caſibus in quibus filius poteſt exhæredare patrem. poteſt pater cogi ad emancipañ filium. ita Iaſ.in l.filiis matrem ĩ fi.com.C.de inof.te.al.cu. (nec.alibi dicit.legiſſe.)in conſi.87.incip.inſpec.cauſis præmiſſ. quod me eſt 82.addo eundem Iaſonem.in l.in teſtamento.in pe.col.C. de teſtamento.mil.

Tranſuerſales. ex tribus ſolum cauſis,exhæredari poſſunt. Iaſ.in d.aut.non licet.in 1.col.al. text. in §.ingratitudinem.in aut.de nup.habetur in l.fratris.& l.fratres.C.de inof.teſt.

Et toties quærela inofficioſi teſtamenti competit contra teſtamentum fratris.inſtituent. turpem perſonam.d. l.fratris. & l.fratres.§.foror.inſti.de inoff. te.etiam l. 1.ff.eo.doc. maxime Iaſ.in d.l.fratres.in 1.col.

ampliat Iaſ. etiam in fratre præterito,quia tal præteritio habetur pro exhæredac.al.doct.ibi.& Pau.de ca.in d.l.fratris.

ampliat 2.quando inſtituiſſet turpem perſonam,& non turpem: quia pro parte turpis perſonæ datur querela. all.l.cum duobus.cum glo.C.eo.& l.circa.ff.eo.& doct.in loc.præal.

Ampliat 3.etiam quando fratri eſſet aliquid in teſtamento relictum.minus leg.quia adhuc ageret quęrela allegat gul.de cu.ibi per rationes quas adduc.

Eſt enim dare leg. in fratre. vt j. in verb. frater non querelat.§.6.

Dic. tamen Iaſon. quòd Angel. tenet contrarium. in aut. res quæ.C.commmunia de leg.& in l. 1.ff.de inoff.te. & cum iſta op.videtur tranſire Iaſ.

Ampliat quarto.etiam ſi in teſtamento eſſet oppoſita clau. codicillaris.alleg. Paul.de Caſtr. in conſilio quinquageſimonono. quod me eſt in ſecundo volum. conſilio ſexageſimoprimo.& adduc. alia multa pro & contra. ad illud. an aut. ex cauſa. C. de libe. præte. valet. quòd cetera firma. maneant. habeat locum.in caſu.d.l.fratres.vide ibi per eum concludentem.quòd non.

Et ſubdit 3.col. quòd turpis pa. non veniret vigore fideicõiſſi.pp clau.codicillarem.ſecus qn fideico.eſſet relictũ non turp

turpi.pe.vt ibi per eum.

Limitat 1.Iaſ.regulam.dict.l.fratres.non procede.in fratre vterino tantum.per gl.ibi & in d.l.fratris.

Limitat 2.in fratribus.primi gradus. ſecus in filiis fratrum. d.l.fratris.

Limitat 3.in fratribus nat.ex leg.marito. ſecus in naturalibus tantum.al.multa quæ vide.

Limitat 4. etiam in naturalibus legitimat. per reſcriptum principis.ſecundum.Sal.ibi & in aut.item ſi quis.C.de natura. lib.& alia multa.

Limitat 5.quãdo pa.turpis viuente teſtatore.reducta eſt ad frugẽ. melioris vite.all. Bal.ibi in 2.col.& Io.Fabri.in d.§.foror.inſti.eo.

Limitat 6.Niſi fratri ſit relicta leg.quia ĩ reſiduo frater.poteſt inſtitue.turpem per.al.Bal.ibi in 4.q.

Sed cõtrariam opi.dicit tene.Gul.de cu.&Pau.de ca.in d.§. 59.m.61.& in d.l.fratris & hanc vlt.op.videtur ſequi.ipſe Iaſ.

Limitat 7.niſi frater.eſſet etiam ipſe turpis pa.l.in harenam. C.eo.al.glo. & Sal.in d.l.fratres. & Ang.in l. 1.ff.eo.fac.ſecundum eum.quod vult Bal.in l. improbum. circa prin.C.de infa. vbi tenet quòd nullus fenerator. habet quærelam contra teſtamentum fratris turpem pa. inſtituent. cum etiam ipſe ſit turpis pa.

Limitat 8.no.niſi illa turpis pa.inſtituta eſſet etiam ab inteſtato ſucceſſura.puta quia erat filius fratris teſtatoris. tunc alius frater.non habet quærelam. al. Pau. de ca.in d.l.fratris.& confirmat bona ratione.

Limitat.9. in clerico ſeu presbytero teſtante. de ſuo peculio qĩ caſtrenſi cum eius teſtamentum non poſſit vllo modo expugnari.ſed agi debet cõdict.ex lege ad leg.vt ibi per eum.

Limitat. 10.Niſi frater.commiſiſſet vnam cauſam ingratitudinis.de tribus in d.§.ingratitudinem. deſcript.al.gl. in d.l.fratres.& in aut.non licet.C.de lib.præte.

addit Iaſo. quòd licet.cauſa ingratitudinis. non ſit in teſtamento expreſſa.tamẽ ex quo frater. oppoſuit hæredi ſcripto. quòd eſt turpis pa.Poterit hęres excipe.de eius ingratitudine. ſecundum.doct.ibi.maxime Sal.in 2.& 7.q. P.Andora.

an autem cauſæ ingratitudinis. de quibus. in d.§. ingratitudinem.valet.ſi mortem aut criminalem inſcriptionem. inferre voluerit.aut ſubſtantie eius in ferre iacturam.

Repellatur fratrem,etiam ab inteſtato.ſal.in d.l.fratres.in 8. q.tenet quòd ſic. per tex.in l.ſi defunctus. ver.niſi forte. C.de ſuis & leg.qui ſecũdum eum nl.fac.idem tenet Ang.in d.§.ingratitudem.per illum tex.cum gl.

contrarium tenent Gul.de cu.Bar.Bal.& Ang.in d.l.fratres. per l.cognat.ff.vnde cog.idem Ang.in l. 1.ff.de inof.te.& Pau. de ca.in d.l.fratris.Iaſ.in d.l.fratres.circa fi.

Limita niſi frater.fratrem occidiſſet.quia repelle.& ab inteſtato.ita Paul.de ca. in d.l.fratris.per. l.cum ratio.§.fi.ff.de bo. dam.refert & ſequi.Iaſ.in d.l.fratres circa fi. Idem.

Quæ autem dican.perſonæ.infames.vide Iaſ. vbi s.& quæ dixi j.in verbo.infamia. Idem.

Quid ſi inter patrem & filium ſit conuentio de ſtan. dicto patris circa cauſas iniuriar. an pater abſente filio poſſit face. declarationem?Alex.vol. 1.conſ.130.tenet.quòd ſic. Idem.

Si filius copulauerit cum concubina patris poteſt exhæredari.d.§.cauſas.Alex.in l.ſi vxor.de adul.

Limita niſi filius ignoraret Pe.gerar.ſing.2.

Sublimita niſi eſſet ignorantia craſſa & ſupina.vt ibi.

Subiungit. quòd omnes cauſæ ſufficientes ad exhæredac. ſunt ſufficientes ad perditionem feudi.al.Bal.in l.Solco. C.de libe.cauſa.& Iaſonem.in aut.non licet.in 3.col. C.de lib. præte. Idem.

Filius vulneran.patrem pro defenſione patrie nõ poteſt exhæredari.Pe.gerar.in d.ſing.2.

Filius non ſubuenien.patri capto.vel infirmo priua.hæred. paterna.Ang.in §.alio quoque.inſti.qui.mo.te.infir.

Et ibi ponit Ang. quid ſi pater ignorauit talem ingratitudinem.& inſtituit filium an filius cape.poſſit,&c. P.Andora.

Exhibere. libellus ad exhibeñ. Propono. contra. petrum. quòd detinet vnũ codicem. copertum tali corio. miniatum. litera veneta. quem mea intereſt in iud. exhiberi. eum illum vendicare intendam.qĩ pero eum condem.ad illum exhibeñ & copiam inſpiciendi facien & ſi velles cum hac actione. intentare rei vendic.vel publicianam.adde ſic.quem librum.ſic exhibitum.cum ſpectet ad me iure dominij.vel qĩ.ex tunc cũ fuerit exhibitus vendicare intendo. & pro eius vendicatione peto me dm vel qĩ declarari.& dictum Pe.ad illum reſtitueñ me condem.Ang.& Iaſ.in §.præterea.in 13.col.inſti.de actio. P.Andora.

Et an poſſit peti exhiberi res de qua litiga.vide Bar.& doct. maxime Alex.& Iaſ.in l. 1.ff.ſi ex nox.cauſa aga. P.Andora.

exhiberi debet pars quando teſtes dicũt quòd cognoſceat ſi viderent l.ſi cum exhibuiſſent.& ibi Barto.& doct.ff.de public.l.2.& ibi Bart. C.ad exhib.aliquid per Iaſ.in l.ſi ex noxal. cauſ.agat.& doct.in c.cum cauſam.de teſtib. P.Andor.

exhibitio an peti poſſit cũ libello in rei vendicatione,an verò prius de per ſe petenda ſit: vide Bart.in l. 1.in fi. princ.ff.de priuat.delict. P.Andor.

exhibitio peti non poteſt.poſt litem conte.Iaſ.in §. præterea.col. 13.inſti.de act.al.gl.in l.fi.ff.de tab.exhi. & Io.de pla.in d.§.præterea. P.Andora.

exhortans aliquem vt committat delictum,tenetur de delicto, intellige ſi delinquens non fuiſſet aliàs commiſſurus. comm.dicit Alber.in l.ob hæc verba in ſi.ff.de his qui not.infam.Clar.d.§.fi.q.88.in fi. P.Fichard.

exhortans aliquem ad delictum committendum, tenetur eadem pœna, ſi commiſſurus non erat delictum. Sed ſi erat omnino facturus delictum,non tenetur exhortans, vt eſt cõmunis opi.Clar.q.88.ver.hoc autem. Bonac.

exilij pœnam propriè nõ infertur eccleſia. cõmunis eſt opi. Soarez ver.eccleſia.n.4.Alciat.in ca.cum non ab homine.nu. 188. de iudic. communem dicit. Vezinus in ærario communium opinionum.ver.eccleſia.n.2. Bonac.

eximens aliquem indebitè derẽtum non eſt puniendus, vt eſt communis opi.Clar.q.29.ver.ſed quid. Bonac.

eximens ſe à manibus ſatellitum violenter,punitur,ſed mitius.Clar.q.29.ver.quæro etiam. Bonac.

eximens de manibus iuſtitiæ condemnatum ad mortem, vel confeſſum,ſeu cõuictum de aliquo crimine,punitur pœna capitis.Clar.queſt.68.verſicul.eximens communem dicit. Bonacoſſ.

eximens. contra eximentes.aliquem. de famulis curiæ. vide Ang.in §.pœnales.inſti.de actio. Alex.aliquid.in l.2.ff.ad l. Iul.maie.

addo.Alexãd.in 2.vol.conſ.35.vbi dicit quòd quandoque lex punit eximentem. pœna. 10.librar.auri. vt quando eximetur raptorem.vt in aut.vt omnes obed.iudi.prouin.§.arripiant.iuncto §.fi. P.Andora.

Quandoque puni.pœnæ læſæ maie.vt ſi eximeret iam confeſſum vel condemnatum crimine l.4. ff. ad l. Iul.maie.vt ibi. per Bar.& in extrauag.ad repri.in ver. tãgat.addo.Iaſonem.in §.pœnales.in 22.col.inſti.de actio. vbi tamẽ limitat in capto ab Imperatore. licet. non firmet, ſed dubitet. iſtud tamen firmat in l. 1.§.is videtur in fi.ff. ſi quis ius dic. Guido Papæ conſilio 211.

Quandoque punitur pœna vltimi ſupplicij. vt ſi eximat maleficum.ſeu art.magicæ reum l.fi.C.de male.& mathe.

in aliis autem caſibus. vbi ille qui eximi.erat reus alicuius criminis puni. eximens eadem pœna l. 1. C. de his qui latro. quem tex. dicit ipſe. allegat Bar.in propoſito. in l.ſi quis.in fi. ff.ne quis eum qui. in ius voc. &c. fac.l. quotiens. de exactori.libr. 10.& quod not. Ang.in l. 1.in princip. ff.ne quis eum. P.Andora.

Quid ſi eximitur. aliquis qui erat iniuſtè detentus an eximens punia.Ludo. Rom.in conſil.320.tenet quòd non.fac.l. prohibitum. de iu.fi. & l.omnes in fi. C.de decurio.libr. 10.& ita.indiſtincte tenet Iaſ.in l.ſed eximendi.ff.ne quis eum. licet in fi.videa.conclude.contrarium.

vide in iſta materia.Ange.& Augu.in tract.male.in ver.fama pu.in 19. & 20. colum. & hypo.in l. 1. in 7. column.ff.de quæſtio.

in contrarium.fac.quod vult Angel. in d.l. 1. vbi dicit. non eſſe attẽdeñ.an ille exẽptus eſſet iuſte vel iniuſte detentus. vt refert & ſequi.Alex.in d.conſ.35.& ibi ſubiungit.Alex.quòd cum exime. ſit de genere prohibitor. & turbe. iuriſdictio.debetur puniri pari pœna inobedientes.turbãtes fautores ꝓſultores & inſtigatores.al.multa.dicens. iſtam pœnam eſſe arbitrariam & ad minus quemlibet poſſe ꝓdemnari.in duabus vntiis auri. & ſic in duodecim ducat. & quòd iudex potuit illo caſu condem.reos pro iniuria lata officio.& ita ſequi.Iaſo.in d.l.ſed eximendi.vbi al.d.conſ.Alex.licet.alio numero.

Limita ſi eſſet iuſte app.à ſentẽtia condem.& iudex.indebite vellet exequi.quia tunc non tenentur.ita nõ. Iaſ.in d.§.pœnales.in 22.col. P.Andora.

eximens à manibus familie.tene.ac ſi pro exempto fideiuſſiſſet Iaſ.in d.§.penales.in 21.col.al.Bal. in l.additos. C. de epi. aud.pl.fi.C.de oper.lib.& l.3.C.de exacto.trib.li.x.& ibi And. de barru. etiam ſi exemptus ad carcerem reducat. Iaſon. in l.prima.§.is videtur.in fi. ff. ſi quis iuſd.non obtem. & in d.l.

ſed ex

sed eximendi.& in l.admo.in 87.col.de iu.iur. Barb.vol.4.cons.76.in 3.col.Ang.in d.§.pœnales.in 8.col. Idem.

Quid si quis occultat vel recipiat debi.meum. ne capia.an tenea pro eo. vide not. Ias.in d.§. penales.in 22.col.& in l.sed eximendi.ff.ne quis eum.

vide etiam eundem.in §.præterea.in 11.col.inst.de act. vbi dicit quòd tunc non tene. quis exhibe. illum quem in domo receptauit.Pe.gerar.sing.17.

Quid si aliquis intimat meo deb.ꝙ fugiat quia volo eum capi face.dic quòd tene.solue.pro eo.hypo.sing.137.

Ex pluribus eximentibus.an vno soluēte alij liberen. vide Ias.in d.§.pœnales.in 18.& 19.col.& in l.pen.§. hoc.iud.ff.ne quis eum.concludentem.quòd non.

Quomodo autem formentur articuli.in hac materia.vide Bar.in l.pe.§.doce.ff.ne quis eum,&c.

Et libellus sic forma.dico ꝙ cum tali die fecissem citare talem deb.meum ex tali causa pro 10. vt tali die coram suo iudice competeñ.compēt.& veniret ad iud.titius ꝑ vim & violētiam eum detinuit & impediuit quominus. veniret ad iudi. propter quod actio mea.perempta est quia peto dictũtitium. condem.in quantitate in qua iurauero contra eum. vestra tamen.taxac.præcedente. ita colr̃ per Bar.in d.§.doce.& ponit Ang.in §.pœnales.insti.de actio. P.Andora.

Si pro exeq.sentētiæ quis duca.ad carcerem.non debet relaxari si præsente fideiu. de iud. sisti. sed debet esse fideiu. de soluen.Lud.Ro.sing.141. P.Andora.

PRO.expedit reipublicæ,ne sua re quis male vtatur.in §.fi. instit.de his qui sunt sui vel alie.iuris. Bellon.

PRO.expedit creditori potiùs pignori incumbere quàm in personam agere.§.furt.insti.de oblig.ex delict. Idem.

expensæ Rei qui absolutus est ab instantia propter absentiam actoris,sunt deducendæ de expensis actoris sentētiæ diffinitiuæ.Ias.in l.properandum.§. etiã quidem.n.21.de iudi.C. com.dicit. B.Villal.

expensarum cōdemnatio in diffinitiua non potest per iudicem reseruari, sed bene taxatio earundem ita communiter post Cy.tenent Doct.in l.terminato. C.de fructibus & lit. expens.refert.Minsing.obser.45.Cent.1. I.Fich.

expēsæ.si quis condemnatus fuerit ex interlocutoria in expensis erga aliquem propter aliquam contumaciam, & ipsas expensas soluerit, demum obtinuit in diffinitiua, facta etiam condemnatione in expensis: quæritur an victus in diffinitiua debeat etiam soluere expēsas quas habuit ex interlocutoria. Bar.ĩ l.si pignore.1.resp.n.2.ff.de pig.act. dicit ꝙ nō.vbi doct. Moder. in apostil. declarant hoc non habere locum quando in sentētia diffinitiua apponitur clausula,victum victori, &c. in quibus neutra partium interlocutoriæ extitit cōdemnata: prout solet excel.Taurineñ.Ducalis Senatus apponere. & vide quæ scribit Nat.cons.120.col.7.in pr.Capel.Tolos.q.222. Rota decis.405.in nouis. Put.

Expensæ.Quod dicitur,ꝙ victor qui habuit primam sentētiam pro se,succumbēs postea in causa appellationis,non debeat in expēsis condemnari factis in causa appellationis,quasi propter primam sentētiam habuerit iustam & tolerabilem causam litigandi,vt voluit gl.quæ reputatur singularis in l.generaliter.§.sin autem.C.de reb.cre. procedit secũdum gl. in c. ignorantia,de reg.iur.in 6.Imolam,&Host.in c.finem litibus. ext.de dolo & contu.Bart.in d.§.sinautem.domini de Rot.in nouissi. decisio.255.si ex nouis probationibus & actitatis in causa appellationis succumbat.Secus si ex eisdem actis:nisi secundum Sal.in d.§.sinautem.Ang.& Are.in l.negotiorum.ff. de app.illæ nouæ probationes concernerēt factum proprium ipsius succumbentis, vel essent super his de quibus an essent vera constabat,vel constare poterat eidem,etiam in primo iudicio: quia tunc nō excusaretur à condēnatione expēsarum, cum non habuerit tolerabilem ignorantiam secundùm Sal. vbi suprà.Et dic vt ibi per eum. Balb.decis.8.

Quando expensæ petuntur ex promissione, iusta causa litigandi ab eis non excusat secundum gl.quę dicitur singularis, in §.oportet.in auth.de iudi. nisi conuētus in principali absolueretur secundum Baldum in l.terminato. C.de fruc.& lit.expen.in 2.col.quod est no.cum in instrumētis cōiter promittatur expen.reficere cum damnis & interesse. Balb.decis.312.

expensæ contumacis. Licet contra contumacem ex primo decreto sit facta missio in possessionem, est tamen in expensis condemnandus: quam condemnationem expēsarum iudex tunc facere potest absque vlteriori citatione, si autem differret,debet iterato eum citare,secũdum communiter docto.in l.sancimus.C.de iudic. quod hodie est declaratum in §, si vero.in auth.de duo.reis,& in c. quoniam frequenter.extr. vt lite non contest.ad premissa facit.l.nullum,cum glos.C.de testi. Balb.decis.338.

expēsæ quas quis facit in aduocatis,& id in quo quis damnificatur ex eo quòd à negotiis auocatur,repetere potest, teste Bar.in l.si procurator.ff.rem rat.haber.pro quo vide Francisc.Perus.in c.statutum.§. fi.de rescript. in 6.vbi concludit ꝙ testi non debentur pro operibus suis. cui adde eundem Bart. in l.vnic.§.hoc iudicium.ff.si quis ius dic.non obtemp. vbi distinguit inter expensas quæ veniunt ratione victoriæ, & quæ ratiōe cōtumaciæ.& ibi Ias.post alios doct. qui declarat dicta Bart.in d.l.si procurator.Spec.titu.de expens.§.fi.versi.quid si victor.Abb.in ca.finem litibus.de dol.& contumac.Bart.in l. non ignorat.C.de fructib.& lit.expens.tex.in §.hæc autem omnia.ver.damnum & expeñ.inst.de pe.temer.litig.Bart.in l.j. de alienat.iudic.mu.cau.fact.maximè vbi promissio est in instrumento de soluendo expensas & interesse.& de stando dicto creditoris. vt per Barto.in l.fi.ff.de prætor.stipulat.Ias.in l. iusiurãdum quod ex conuentione. in prin.ff.de iureiur.quas autem expensas quis repetat.vide Alex.cons.37.col.8.libr.2. Et ꝙ in expensis ratione victoriæ non veniant nisi expensæ litis,tex.est vbi Castr.in d.l.non ignorat.non autem secundum eum veniunt damna & interesse, vt si propter litem reliquisset prædia,vel artificium.Castr. vbi s. Ias.d.§.hoc iudicium.vbi declarant verba Bart. in d.l.si procurator. & ibi col.3. dicit ꝙ & si in expensas ratione victoriæ non veniant damna passa in rebus, veniunt tamen ea quæ ratione personæ quis passus fuit:vt si erat artifex, qui rōne personæ debebat tãtum lucrari.accedit ꝙ in expensis debitis deducũtur quas quis domi fecisset,teste Guid.Pap.q.625. vbi dicit hoc procedere de iure:contrarium tamē seruari ex stylo iudiciorum & curiarum. illud autem quod dicitur de iure,locum non habet quãdo qs ex artificio in domo vixisset:quia tunc tales expensæ non deducũtur.Abb.in d.c.finem.de dol.& contu. quæ omnia declara vt per doct.in tract.expens. Put.

expensæ per hæredem grauatum factæ in litigando pro sustinendis iuribus hæreditariis:an detrahendæ sint de fideicōmisso? & dic, ꝙ sic, & non compensantur cum fructibus, secundum Campeg.inter cons. Grat. cons.9.num.17.lib.2.Bal. cons.255.lib.3.Bal.& doc.in l.fi.§.in cōputatione.ver.in alias causas.C.de iur.delib.vbi Bal.ĩ 3.no. vide tamē ipsum Bal.cons. 271.Aloisius.lib.1.in antiq. Ang.cons.245.col.3.Oldr.cons. 27.38.Rub.Alex.cons.131. Soc.iun.cōs.vl.nu.40.lib.1.quid de expeñ.factis per hæredem cum beneficio inuentarij in litigando cum legatariis & creditoribus hæreditariis:an veniãt detrahendæ,tanquam expensæ necc̄ie de quibus in d.§.in cōputatione? & sic an minuant hæreditatem? & dic, quòd communis opi.est contra Bal.secundum opi. Ange.Castr.Alex.& Ias.teste æmilian. consil.15.& licet ipse attentauerit eam opi. procedere etiam si succubuit: quando litigauit cum creditoribus,nihilominus in iudicando non est recedeñ ab opi. Angeli qui solet appellari doctor. iudicum, secundum Cassan. cons.53.& ita audio iudicatum fuisse in Rota florentina.qua in materia videtur facere,quæ scribit Rol.cons.28.consil.30. libr.1.

EXPENSAE.

Summaria.

Victum victori in expensas condemnandum etiam in criminalibus.q.1.

iuramētum calumniæ non excusare à condemnatione expensarum.q.2.

iudex, licet condemnationem expensarum differre possit ad definitiuam,tamen & in ipsa interlocutoria potest victum condemnare in expensas.q.3.

victum, qui iustam causam habuit litigandi, non condemnandum in expensas: idemque esse in causa appellationis. quæst.4.

Stante statuto, vel lege municipali, vt victus victori condemnetur in expensas,an & quando, iusta litigandi causa excuset,& releuet victum à condemnatione expensarum.q.5.

iudicem non teneri condemnare victum in expensas,quãdo non petuntur.q.6.

expensæ, quæ debeantur officio iudicis, & quæ iure actionis.q.7.

QVAESTIO I.

QVAERO,an in causis criminalibus victus victori condemnetur in expensas?Respond.quòd sic,ita proba tex.l.fi.C. de fruc.& lit.expen.& tenet gl.c.finem litibus. de dolo & contu.Et hanc sentētiam firmat Bart.in l.1.in fi.prin.ff.ad Turpil. &in l.si

& in l.si postulauerit.ĩ prin.& §.fi.ff.de adul.Spe.tit.de expen. §.fi.ver.ex præmissis.ibi,si verò sit criminalis. eandem sententiam firmat Ang.§.hæc autem.insti.de pœn.teme.litig. Ab.d. c.finem litibus.& Bald.l.qui crimen.C.qui accus.non poss. Et hanc dicit esse communem opinionē Hippol.de Mars. pract. crim.§.superest.n.1.

QVAESTIO II.

Quæro,an iuramentum calumnię excuset à condemnatione expensarum?Resp.in hac quæst.doc.sententiis variant. Nãque aliqui existimãt excusari quem ab expensis,gl.d.c. finem litibus.& gl.in l.qui solidum.§.etiam.verb.litibus.ff.de leg.2. Et sequitur Bart.Brixens. post glo.in c.in primis.2.q.1.Iacob. Butr.quem refert Bar. in l. properandum. §. sin autem. C.de iudic.

alij verò contrà censerunt,iuramentum calumniæ non excusare à condemnatione expensarum, Bart.in auth.generaliter.C.de episc. & cleri. & d. §. sin autem. & ibi Salyc. & Doct. & in l.non ignorat.C.de fruct.& lit.expen.eandem sentētiam firmat Bald.& Oldr.d.auth.generaliter. Ant.de Butr. Imol.& Ab.d.c.finem litibus. Et eam dicit esse communem Lãfranc. de Oria.c.quoniam contra. ver. expensæ.n.8.de probat.Eandem dicit esse communem Hier.de Monte.in trac.de finibus. c.45.n.12.Et tenet prac.Ferra.for.libel.act.real.Maran.ĩ Spec. 6.par.Rub.de iuramento calum.n.12.

Possent tamen hæ opiniones cōciliari per doctrinam Ang. de Perus.§.oportet.auth. de iudic. vt iuramentum excuset ab expensis debitis ratione præsumptæ calumniæ secundum primam opinionem,nisi de calumnia partis notoriè cōstet, Bar. l.1.C.ad Turp.non autem ab expensis ratione contumaciæ.l. sancimus.C.de iud.vel temeritatis,&ita loquitur communis. iuramentum enim calumniæ nihil habet commune cum contumacia vel temeritate.

QVAESTIO III.

Quæro, vtrum condemnatio expensarum possit fieri, vbi quis fuerit victus per interlocutoriam sententiam? Resp.Receptior opinio est,iudicem,etiam in ipsa sententia interlocutoria posse cōdemnare victum in expensis,non expectata definitiua,ita tenet gl.ibi Pan.& doct.c. finem litibus.de dolo & contu.Bal.Sali.& Pau.de ca.l.sancimus.C.de iud.&hanc dicit esse communem Ias.l.properandum.§.sin autem alterutra.Licet iudex si velit, condemnationem expensarum possit differre ad definitiuam sententiam.

QVAESTIO IIII.

Quæro,quid si litigans habuit iustam causam litigandi, nũquid nihilominus victus condemnabitur?Resp.ꝙ nō,ita probat tex.l.qui solidum.§. etiam.ff.de leg.2. & ibi omnes.eandē sententiam firmat gl.communiter recepta.c.finem litibus.& d.§.sin autem.& ibi tractat Ias.gl.in auth.de iudicibus.§.oportet.colla.6.ca.1.de elect.in 6.Et eam firmat communem esse Pan.c.calumniam.de pœnis.

Sed nunquid hoc etiam procedit in causa appellationis? Resp.licet gl.in d.c. finem litibus. velit in causa appellationis iustam causam non excusare à condemnatione expensarum: tamen cōtraria sententia frequentius approbata est per doct. ibidem Abbate firmante.

QVAESTIO V.

Sed quid dicendũ stante statuto vel l.municipali, vt victus victori condemnetur in expensis?Resp. Variæ sunt Doct.sententiæ,Nam quidam existimant eum,qui iustam causam litigandi habet nihilominus condemnãdum esse,gl.§.sancimus. quam ibi not. Ang.auth.de exhib.reis.Bar.l.3.§.si rē.ff.de leg. 3.Cremen.sing.121.Corset.in sing.verb.pœna. & eam sentētiam dicit esse communem Hipp.sing.207.& in pract.crim.§. oportunè.n.43.Lud.Gomes.c.1.n.218.de consti.in 6.idque ideò vt statutum aliquid operetur vltra ius commune.

contrarium contra Bart.asseuerat Mathæs.no.80.Alex.d.l. properandum.§.sin autem.C.de iud.ibi Ias. Bald.l.terminato. C.de fruct.& lit.expen.Carol.Molin.in cons. Alex.183.lib.5. vbi volunt communem opinionem tunc demum procedere posse,quoties statutum condemnans victum in expensis dirigit verba in ipsum iudicem, sed inducit quandam obligationem ipsius victi,vt victus teneatur victori ad expensas,vel victor à victo petat expensas.Namque tunc victor non obstãte iusta causa poterit petere expensas à victo,etiamsi iudex omiserit cōdemnationem. quæ sentētia mihi verior videtur, & si authoritates numerentur,cōtraria opinio fortè nō erit cōis.

QVAESTIO VI.

Quæro,vtrum iudex teneatur cōdemnare in expēsas,quãdo non petuntur? Resp.ꝙ nō:ita tenet gl.cōmuniter recepta. c.fi.ext.de rescr.vt notant Abb.& Fel.c.significauerunt. de excep.Ias.l.vniuersa.C.de precib.imper.offer.Et Alex.& Ias.d.§. sin autem alterutra.n.30.Hyppol.singul.684.

QVAESTIO VII.

Quæro,quo iure debeantur expensæ?Respon.aut expensæ debentur ratione victoriæ,& tunc siue fuerint factæ ant litē cōtestatam siue pòst, debētur officio iudicis:aut verò debentur ratione contumaciæ, & tunc si ante litis contestationem fiunt,iure actionis debentur:si postea factæ fuerint,officio iudicis,secundum communem & receptam Doct.sententiam, in d.c.finem litibus.teste Ripa.d.l.4.§.hoc autem iudicium.n. 82.& ex his patet intellectus gl.magnæ,in d.c.asseuerantis expēsas factas ante litē cōtestatã iure actiōis deberi.M.Grassus.

expensę victorię debentur.l.properañ.§.siue autem alterutra.C.de iud.c.calumniam extra.de pœnis.c.finem litibus. extra.de do.& contu.Bal.in 1.parte consil.271.& alibi sæpe per doct. P.Andora.

Sed an hæc regula locum habeat in interloq.Spec.in tit.de expeñ.§.nunc videñ.ver.sed nunquid defficiens. determinat quòd sic.& Bar. in l.non ignoret. C.de fruc. & lit. expen.Bal. Ang.Sal.& Alex.ĩ d.§.siue autem alterutra.Bal.in l.sancimus. C.de iud. Imo si hoc esset omissum. posset iudex.ĩ quacũque parte iudicij.suple.ita dicit.Inn.in ca.sæpe.extr.de except.Bal. Sal.& doct.in d.l.sancimus.

Limita tamen nisi illa interloq. esset lata super mero iuris articulo.tunc. n.victus non debet in expeñ. condem. ita Cy. in l.polla.C.de his qui.vt ind.Bal.in l.fi. C.quãdo prouo. non est necesse.

Limita etiam quia. iudex in interloqutoria potest expensas.in fine lit.reseruare.ita vult Io.And.& Ant.de Bu.in c.1.de seq.pos.& fruc.& Bal.in c.1.circa fi.ext.de causa pos.& ꝓprie. Fel.in c.significauerunt.in 6.col.de excep.Phi.post Pan. in ca. sæpe de app.addo Alex.in l.paulus la 1.ff.de re iud. fac.quod vult phi.in c.1.in vlt.no.de rest.spol.in 6. P.Andora.

Nota etiam quòd facta condemnac. expensar. in interloq. taxatio illar.reseruari potest. Imo debet. si de illis ad præsens constare non videa.per no.in d.c.finem litibus.& per Bar.in l. ab exeq.ff.de appel. Idem.

Et semel facta taxatio.reuocari potest.Ias.in l.1.in 2.col.C. de iud. Idem.

Sed nũquid regula.d.§.siue autem alterutra.cum sy.locum habeat in causa app.doct.ibi.dicunt quòd sic si appellans succubuit ex eisdem act. Idem.

Quid autem si ego obtinui in causa prin.& aduersarius obtinuit in causa app.dic quòd ego debeo in expeñ.condem.ita Sal.in l.gnal̃r.§.1.C.de re.cre.de quo latius.in d.c. finē litibus. & per doc.maxime Alex.& Ias.in d.§.siue autem.in 8.col.Rota in No.concl.251.

Limita nisi succomberem ex nouis probat.secũdum Alex. vol.2.cons.172.de quo etiam vide Ang. Are.in §.hæc autem omnia.in pen. col.insti.de pœna.the.litigan.Rota in d.concl. 251. Idem.

an autem iudex debeat condem.in expeñ.si nō sint petitę? dic ꝙ aut loqui.in fac.post litem cōte.& tũc potest cōdemnare.l.ædiles §.item scieñ.ff.de edi.edic.&ita volũt Dy.& Bar.in l.4.§.hoc autem iud.ff.de dam.infec.nō tamē tene. iudex hoc face.nisi velit.vt volũt cōiter doc.cōtra Sal.ibi.in d.§.siue aũt &c.aut loquiñ.in fact.ante litem cōte.& tunc gl.in d.c.finē litibus.tenet ꝙ nō possit condemnare si nō sit petitum.de quo vide latius.in d.§.siue autem.& Fede.in cons.139.Fel.in d.c.significauerũt de excep.Phi.in d.c.sæpe.in 14.col.de app. Ang. & Ias.in §.1.in 24.& 25.col.insti.de act.fac.quod vult Barb.in 3.vol.cons.90.in 5.col. Idem.

adde tñ.ꝙ expēse dicunt petite.si actor ĩ libello.reqrat s̄m se ferri sñiam. ita no.Ias.in l.vinũ.in fi.17.& in princ.18.col.ff.si cert.pet.& in d.§.siue autem alterutra.in 10.col. Idem.

adde ēt ꝙ expēse peti pñt ꝑ totã illã diē.qua iudex iudicauit. ita no.Ias.ĩ d.x.col.al.Bal.in add.Spec.in tit.de expen.ver.possunt expense non petite.& dicit esse glos.in l.terminato.& ibi Bar.C.de fruc.& lit.expeñ.quod dicit esse menti teneñ.Idem.

Renũcians liti dz in expeñ.cōdem. Ias.ind §. siue aũt alterutra.in prin.al.Bal.in l.postquam liti.col.vlt.in 5.q.C.de pact. &in aut.contra qui propriam.in 2.no.C.de non nu.pc.Idem.

Debet etiam condem.in expeñ. ille qui succombit coram arbitro.vt vult Ias.in d.§.siue autem.in prin. Idem.

Hæres illius qui non habuit iustam causam litigandi.debet in expeñ. condem. Ias. vbi s̃.al.Bal.in l.si pater.C.si pend.app. mors interue. Idem.

Ille qui detulit iur.debet in expeñ.condem.gl.in l.gñal̃r.C. de iu.iur.Ias.in l.eum qui in 2.col.ver.4.no.ff.illo.e.tit. & in d. §.siue autem.in 4.col.ibi tu autem aduerte. Idem.

iusta cau

Iusta causa litigandi excusat ab expeñ.l.qui solidum.§.1.& ibi gl.ff.de leg.2.glo. & doct.in d.l. non ignoret. omnes doct. maxime Ias.in d.§.siue autem alterutra. in 1.col. & ibi dicit ꝙ iusta causa.litigandi.excusat ab omni pœna iuris. & canonis. & à pœna compromissi.al.multa.maxime.Alex.in cons.174. incip.opportune.quod me est in 2.vol.cons.32.al. etiam eundem Alex.cons.261.incip.titulus quæstionis. quod me est in 2.vol.cons.119.addo Alex.in 4.vol.cons.115.in vlt.col.

Limita nisi expense essent promisse per stip.quia tunc iusta causa litigandi non excusat.ita gl.sing.in §. oportet. in aut.de iud.quam sequi. Bal.in l.cos §.cauc. C.de app.Sal.& doct.maxime Alex. & Ias.in d.§. siue autem. in quibus loc. mlta allegant.addo Alex.in 2.vol.cons.37.in fi.& in 3.vol.cons.34.in fi.& in 4.vol.cõs.34.in fi.& Ias.in l.1.§.hoc.iud.ff.si quis iusd. non obtemp.Alex.in 2.vol.cons.119.in pen.col.Mars.in l.patre.in 5.col.ff.de quæstio.Phi.in c.1.§.adiicientes de elec.in 6.

Amplius vult singlr Sal.in d. §. siue autem alterutra.quòd licet.iudex absoluat victum ab expeñ.nõ tamen intellige.absoluisse.ab ist.promisl quæ debentur iure actionis.in quo. Alexand.ibi.dicit attendendam esse formam libelli.vide ibi per eum.

Limita etiam quando esset sta.quòd victus victori debeat in expeñ. conde. quia tunc iusta causa litigandi non excusat. ita Ang.no.in l.non solum.in fi.ff. de rei vend. Alex. in 3.vol. cons.34.in fi. Ias.qui plura al in d. §. siue autem alterutra.in 1. & 2.col.vbi multa pro.& contra.de quo. etiam vide Barb. in 1.vol.cons.12.in 8.col.& cons.18.in fi.& in 2.vol.cons.50.in 5.col.&eundem Ias.in §.actionum.in 10.col.insti.de actio.Alex.in 5.vol. cons.183.in fi. Mars.vbi s.in 6.col.Alb.in 2.part. q.191.Crem.sing.120.

Limita quoque in expeñ.contumacie.à quibus iusta causa non excusat.ita Spec.in tit.de expeñ.§.1.versi.hoc autem certum est.doct.maxime Alex.& Ias.in d.§.siue autem.in 3.col.

Limitat & 4. Iason. vbi s. quando succumbit in interloq. quia indistincte.debet condem.vide latius per eum.& quę di xi s.§.2.

Limita vlts. proceder. in causa princip. secus in causa app. quia debet fieri condem.expensa.Mars.vbi s.in 7.col.

item limita nisi requira.plena vel leg.probatio. quia tunc proban.per vnum testem non excusare.ab expeñ. phi.in c.1.§. adiicientes.de elect.in 6.

Limitat 5. in sportul. quas aduersarius tene. restitue. siue habuerit iustam causam litigandi.siue non.al.Bal.in l.fi.in vlt. col.C.de fruct.& li.expeñ.dicit tamen.Bal. quòd istud procedit de consue.quarũdam ciuitatum sed non de iure. vt est gl. sing.in §.tripli.insti.de actio. Idem.

Quando autem dica. quis habere iustam causam litigandi: dic quòd ille qui probauit intentionem suam per duos testes reprobatos non ratione dicti. sed per. puta quia infames & huiusmodi.ita Spec.in ti.de calum.in fi.al.l.qui cum maior.§. fi.ff.de bo.li.refert & sequi.Bal.in aut. gnalr. C.de epi.& Cler. & in l.1.C.de aduo.diu.iud.Cur.in l.admo.in 119.col.ff.de iu. iur.Ias.in §.præal.siue autem.in 4.col.

Quod intellige ver. nisi aliq.suspicio esset contra per. quæ tales testes produxisset.quia tal suspicio ellideret præsumptionem pro eo facientem.ita Bal.in d.aut.generaliter.Idem.

Semiple etiam probante actore per vnum testem. & delato iur.supp.non debet succumbens in expeñ. cõdem. ita Bal. sing.in d.aut.generaliter.ar.l.eum qui.in princ.ff.de iu.iur.refert & sequi.d.Franc.de Cur.vbi s.

Faciunt no.per Fel.in c.cum fort.in 1.col.de calum.vbi ponit præmissa & addit idem esse. in eo qui audiuit à fidedignis. addo Pet.de Anch. in cõs.248. Ias.in d.§.siue autem.in 3.col. in fi.ibi 4.concl. vbi al.multa maxime. Alexan.in 4.vol.cons. 108.incip. viso themate. & istis. adde Alex.in 2.volum.cons. 122.in fi.

Limita nisi probatio semiple facta. habeatur pro nulla. ita Bal.in d. aut. generaliter. & sic isto casu. nedum reus. non deberet in expeñ.condem.quin imo condemnandus est actor.

item dicitur in iusta causa.qui habet op.& ꝙ. doctoris pro se.ita Pet.de Anch.ī Clem.ne romani de elect. vt refert Alex. in d.§.siue autem.Fel.in c.de 4a.in 8.col.de præsc.Ias.in d.§.siue autem in 3.col.Mars.vbi s.in 7.col.

Idem.vbi op.doctor.scribentium. essent pro vna parte.nisi communis op. esset in contrarium. ita Alex. & Ias. vbi s.allegant multa quæ vide.

idem si alr de bona fide litigant.constat. vt quia forte erat pa.religiosa. de qua non erat verisile. ꝙ iniuste peteret. doct. vbi s.addo Fel.in ca.super his.in vlt.col. de Accus.vide in ver. persona.§.5.ver.quinto adduc.

Idem si aliquis succedat in ius alterius.&reperiat in scrinio patris instrumentum obl.contra aliquem non cãzellatum.tamen debitum erat solutum.& agat dice.in iusta causa.donec sibi constet de soluc.l.qui in alterius ff.de reg.iu.ita Imo.in c. finem litibus.de dolo & contu.

idem in eo qui sequutus fuit op. sui præceptor. ita Oldra. in l.quæsitum.§.1.ff.de fun.instr.Pan.in c.1.in 7.col.de postu. præla.

Limita quando ille præceptor esset doctissimus per no. in c.cum beatissimus.24.q.1.

item limita nisi esset doctor.qui consueuisset tene.op.insolitas.quia contra talem.est præsump.ignorantie.ita Bal.in l.fi. C.de pœna iud.qui ma.iud.

adde.quòd si quis haberet cõsilia doctor.valentium. vltra aduocatos.dicitur habuisse iustam causam.ita Ang.in l.terminato.C.de fruc.& lit.expen.

Imo plus dicit Alex. in 2.vol. cons.184. quòd credens iuris perit.etiam male cõsulentibus dicitur habere iustam causam erroris.

Sed istud non credo verum. per prox. dicta. & per ea. quæ vult Fel.in d.c.super his.in fi.& ī c.per tuas.de simo.vbi dicit. quòd tunc cõs. doctor.excusant quando sunt valentes scientia.& conscia.

idem.quando testes.extraiudicialiter.se iactabãt quòd deponerent in fauorem alicuius. quamuis postea contrarium deponant.ille dicitur in iusta causa.ita Io. And.in ca.1.in fi.de elec.in 6.Bal.in l.non ignoret.C.de fruct.& lit.expen.Alex.& Ias.in d.§.siue autem.in 4.col.Fel.in cap.cum fort.in 1. col.de calum.Pet.de Anch.consil.248. Phi.in dict.capit.1.in fi.de elect.in 6.

idem in eo qui audiuit à personis fidedignis. Bar. in l.1. in princ.ff.ad turp. Alex.& Ias.vbi s.Fel.& Petr.de Anch.in loc. præal.

idem in eo. qui litigauit ob pudorem suum seruandum. Ias.vbi s.al.Bar.in l.quæ omnia.§.1.in 3.no.ff.de procur.

idem in eo.qui.ratiõe part. plus debito petite.litigat super toto.Ias.vbi s.

No.tamen.quòd Bal.in d.l.generaliter §.1.C.de rebus.cred. & in l.edita.in rep. padu.& in l.1. C.de aduo. diuer. iud. & in d.aut.generaliter. dicit quòd quando dica. esse iusta causa litigandi.committi.iudicant.arbit.vt proba.in aut.de iud.§.oportet.col.6.

intellige dummodo iudex qui non condemnat in expensis. exprimat causam propter quam non condemnat.per not.per Alex.post alios.vbi s.Fel.in c.sic.in 8.col.de re iud. & ibi. in 9. col. ponit an tunc sententia sit nulla si non exprimit causam propter quam non condemnat.de quo.etiam per Ias.vbi s.in 4.colum.

in dubio autem virtus non præsumi. habere iustam causam litigandi.secundum.doct.in d.§.siue autem.gl.in d.aut.generaliter.Io.And.in d.c.1.§.fi.de elect.in 6.

an autem iur. cal.excuset ab expeñ.vide Alex.post alios.in d.§.siue autem.vbi dicit quòd nõ.quando ex act. appet quòd ille qui iurauit de cal. non hũit iustam causam litigandi.de quo vide Iaso.ibi in 5.col.& eundem. Alex. in l.ait prætor.ff. de iu.iur.

Sed quid si quis pro parte temporis. habuit iustam causam litigandi. & pro parte non. an excuse. ab aliquibus expeñ. vide Alex.& Iasonem.in 5.col.vbi s.& Fel.in cap.2.in 3.col.extra.de calum.

Quid autem si pro parte obtinuit & pro parte succubuit. vide doc.vbi s.& est concl.quòd fiet hinc inde compensatio. de quo etiam per Alex.in 2.vol.cons.172.

Si actor plus debito petierit non debet. reus in aliquibus expeñ.condem. sed actor sic pro ea rata. pro qua plus debito petiit.quia propter plus debito petitum licuit reo.negare totum.vt no.in ca.præsentium de testi. in 6.ita doct. in d.§.siue autem.vbi Ias.in 7.col.subdit ibi Alex.post Sal.in l.vnic. C.de plus petit. quòd si actor dolose plus debito petiit. & reus petiit eum priuari.iure suo iuxt. d. l. vnicam. tunc quia actor in totum succumbit condemnabi.in omnibus expeñ.

Limita ñ in libello.sit clau.saluo iure superflui.vt dixi. j.in verbo plus debito petens.§.1.

Quid si vĩcaz interloq. & expensas hũerim. deinde in diff. succombã. fuerim que in expeñ. condemnatus. an tenear illas expẽsas restituere? Bar.in l.si pignore. ff.de pig.act.dicit ꝙ non.de quo per eundem.in l.damni §.cũ parietem. ff.de dam. infec.per Bal.in d.l.non ignoret. Alex.in l.si patroni.§. qui fideicom.ff.ad treb.& per Ias.in d.§.siue autem.in 7.col.

Post diffinitiuam sententiam.de sumptibus lit.tractañ.non est.l.ter

est.l.terminato.vbi materia. C.de fruc.& lit.expen.

Limita ñ supleat eadem die.l.Paulus.ff.de re iud.c.cum appellationibus.triuol.de app.in 6.&qualiter tunc accipia.dies. vide Bal.in d.l.terminato.

Idem in arbitro si eius potestas durabat.Sal.& doct. in d.l. terminato.

Limita nisi expense eẽtit promisse.& sic deberentur iur actionis. Nam etiam lata sententia quæ transmissz in rem iud. poterunt peti tales expense licet de eis nulla fcta fuit mẽtio in diff.ita elñr Bal.& doct.in d.l.terminato.per no.per gl.in l. si mulier.§.si rem.de leg.3.& in l.non solum.ff.de rei vend.& in §.oportet.in auth. de iud. quod est quotidianum.in praticha.addo.Fely.in c.significauerunt in 2.col.de excep.

Limitabat etiam præceptor meus. d. Iacobinus de sancto Geor.in d.l.terminato.in quęstione facti.vbi fuisset factum se questrum de mercibus. quæ propterea vendi non poterant. vt sublato sequestro.possit agi ad interesse.all.quodam consi. Bal.incip.quidam merchator.

Animis excessiua taxact. expensarum potest appellari. vt s.app.vers.à quorum sententiis.§.35.

Sed nunquid in taxact. expensarum. debeat pars citari?Dic quòd sic.secundùm.Bal.in d.l.terminato. quia ag.de eius præ iud.go.debet audiri.§.oportet.in auth.de iud.& vul. l. de vno quoque.cum similibus.ff.de re iud.

Vtrum in criminalibus sit fien.condem.expensarum? videtur quòd non.per tex.in l.non ignoret.C.de fruct.& lit.expen.Alex.& Ias.in d.§.siue autem.in 4.col.Fel.in cap.cum fort.in 1. col.de calum.Pet.de Anch.consil.248. Phi.in dict.capit.1.in fi.de elect.in 6.

Tu dic contrarium.per l.fi.illo.eo.tit.& per l. qui Crimen. C.qui accus.non pos.&videtur expresse probari.in c.accedẽs. in fi.de accus.de quo.etiam per Inn.& cano. in ca. cum oporteat.de accus.& in ca. cum dilecti. de dolo & contum. Bar.in l.1.ff.ad turp. Sal. in d.l. qui crimen.ang.are.in tract. Malef.in ver.Nec non ad querelam.vers.succombens.&istam partem. tenen.Responde ad d.l.non ignoret. quòd hoc non negat de quo.etiã vide alex.qui plures all.remissionẽ.in d.l. 1. ad turp. Fely.in d.c.accedens.in 3.col.Ias.in d.§.siue autem ī 7.col. vbi dicit.istud esse verum siue proceda.per accusationem siue de nũciationem.siue per inquisitionem.fac.quod vult Bar.ī l.cũ satis.vers.Non quòd moderator.C.de ag.& cen.lib.11.vbi dicit.quòd accusans tene.ad expensas accusato absoluto.mars. in l.patre in 3.col.ff.de quæstio.Bal.in l.seueriter.C.de excus. tuto.

Et quòd Iudex inquirens tenea. ad expensas vlr præmissa. tenet alex.in d.l.1.ad turpi.all.inter cetera.Cy.& Bal.in l. seueriter.C. de excus. tu. de quo. etiam habetur.per ang.are. in d. trac.M.in ver. hec est quædam inquisi.in 19.col.per Fely.in d. c.accedens.in 3.col.Barb.in 1.vol.cons.47.in 1.col.per Ias.vbi s.all.multa quæ omitto.

Ampliat ibi Ias.qa etiã instigator.debet in expeñ condem. all.Bar.in d.l.1.§. incidit per illum tex. & l.senatus.ff. ad turp. addo.ang.in d.ver.nc.non ad querelam.in prin.fac.quod vult Bal.in l.1.§.si curatores in sum.ff.de mag.conue.

Limita nisi præcessissent. legitima. inditia. propter quæ iudex formasset inquisitionem.quia tunc iudex non tenc.dato. quòd reus absoluatur. all. Bal. in l. 1. in 4.col.me in 2.col.C. qui.accu.non pos.& in l.sancim°.in 13.q.C.de iud.P.Andora.

Inquisitus. tene. ad expensas factas. ante sententiam non post.gl.in c.ad aures.de simo.

Vide tamen phi.in c.vt offiñ. de hære.in 6. vbi dicit quòd inquisitus non tene.solue.ñorio scribenti acta. Idem.

An iudex. qui pronuntiat se incompetentem. possit in expeñ condemnare.vide fede.cons.133. Idem.

Expense itineris. & alie quæ fiunt in hospitiis. possunt peti iudicis offõ.ita not.doct.in d.l.non ignoret.in ver.dispendiis de fruc.& litis expen.

Limita quia debet deduci.quòd in domo propria fuisset ex poĩsiturus.l.sed si lege.§.qui autem.ff.de pet.hæred.Ias.in d.§. siue autem.in 6.col.alex.in 2.vol.cons.37.in vlt.col. Idem.

Nunquid autem appellatione expensarum. veniant damna quæ suportauit propter absentiam vt quia prædia sua remansunt inculta.& huiusmodi?Sal.in d.l. non ignoret.tenet. quòd non. de quo vide Ias. in l. 1.§.hoc.iud.in 3.col.ff. si quis iusdic. & in d.§.siue autem alterutra. Idem.

Et app. expensarum veniunt legitime & moderate expense.Alex.in 4.vol.cons.77.in 1.add.in fi.Addo.Bal.in l.2.ff.vbi pup.edu.deb.vbi dicit.ꝙ debetur admitti expense rationabiles aliæ reprobari. Idem.

Quid de expeñ instrumenti.mandati. sal.in d.l. terminato. tenet quòd omnino debeantur. Idem.

Sed quid de expensa facta in instrumento debiti?Bal.in d.l. non ignoret.distinguit notabiliter.dicens.quòd si deb.fuit in mora.tene.alias nõ.sal.autem ibi intelligit dictum Bal.procedere.quando deb. cõuentus vsque à prin.obtulit se paratum soluere.tunc enim est bene fien.distinc.Bal.per no.in l. si reus paratus.ff.de procur.Sed si deb.litigauit.indistincte tenebitur quia ex hoc apparet quòd fuit necesse cre. habere instrm obl. & illud producere. & ista videtur veritas de quo etiam vide Alex.in l.aristo.ff.de acquir.hæred.Fel.in c.nouit.in fi.de iud. & in c.accedens el 1.in 1.col.vt lite non conte.Barb.in 2.vol. cons.7.in 6. col. & Iason.in §.sic itaque.in 9.col. insti. de acti. Idem.

Quid si litigator. fuit in itinere spoliatus. nunquid in.ista condemnat.expensarum veniat istud damnum.gl.in d.c.finẽ litibus. dicit quòd non. per ea quæ habentur. in l. inter cãs.§. non omnia.ff.mand.& ista sententia placet. licet. Alber. in d. l.terminato.videa.inclinare.in op.contraria. Idem.

Ille etiam qui obtinuit in causa. nõ debet habere ñ expensas.quas facere debebat.l.de offõ. & ibi Alex. ff. vbi pup. edu. deb.fac.quod vult Ias.in l.fi.§.in computa. in prin.2.col.C. de iu.delib.vbi dicit.quòd nonveniunt expense nisi rationabiles secundùm.Bar.per illum tex.in l.quæ sub condict.ff.de cond. & demon. Idem.

Quid de aduocato.qui in suamet causa cõsuluit.an debeat habere expensas?Bar.in l.stipulatus es opus.ff.de fideiuf.dicit. quòd non.quando non veniunt nisi sumptus litis sed vbi venirent damna & interesse secus esset.vt quia dum consulebat in causa sua non poterat intendere aliis causis.&ita transeunt Ang.& Im.ibi.

Sed Bal.& Sal.in l.fi.C. de fruc.& lit.expeñ.dicunt contrarium.vide Ias.in d.§.siue autem.in 6.col.

Et idem dicunt in eo.qui habuit aduocatum grat.vt ibi per eos.maxime.Ias.ibi.s.

Subiungit Ias.idem esse.Si notarius cause.nolunt recipere salarium. ob reuerentiã pt. quæ obtinuit quia tunc aduersarius non tene.all.Ang.in d.l.fi.

Limita præmissa.nisi victor huĩt gratiam expensarum in remunerationem beneficij pti vel futuri. quia tunc debet fieri condem.expensarum.ita doct.in locis præall.al.Spec.in ti. de expen.§.fi.vers. quid si victor:Io.Andr.in d.c. finem litibus.& ibi Panor.& Bal.& Ang.in d.l.fi.

Vide in simili quod vult Bal.in l.si vero non remunerandi. ff.mand.Alber.in 1.parte.q.94. P.Andora.

Quis autem tenea.ad expensas consultoris.& sic ad sportulas.vide j.in.ver.Sportule. Idem.

Sed nunquid ille qui difert producere.instrumẽtum.ti.debeat in expeñ condemnari? Dic quòd sic.secundum. Guil.de Cũ.Bal.& doc.in l.cogi.C.de peti.hæred.per.d.l.non ignoret. de quo.per Fely.in c.exceptionem.in 14.col.de excep.& in c. de cetero.in 3.col.de re iud.& in c.ad audientiam.el.2.in 10. & 11.col.de Rescrip. Idem.

Idem in clerico differente producere instrumentum clericale.Fel.in d.c.exceptionẽ.in prin.mars.ample.in l.prẽ.in 16. col.ff.de quæstio.Phi.in cap.1.in 3.col.de Rescrip.in 6.Idem.

In praticha.po.taxan.expense.2.præsta.iur.3.iudex fac condemnationem. auth. post iusiuran. C. de iud.Nec licet iudici taxar in plus vel minus quàm fuit iuratum.de quo. per Alex. in 2.volu.cons.37.in vlt.col.Ang in §.in duplum.in 2.col. de actio. Idem.

Et valet pactum de stan. super expeñ. dicto part. maxime cum iuramento Alex.in 2.vol.cons.37.in pen.& vlt.col. & dixi in verb.pactum.§.44. Idem.

Potest tamen taxa reuocari. si fuit male taxatum. doct. in l.videamus.§.deferre.maxime alex.in 2.col. ff. de in litem iurando.Ias.in d.§. siue autem in prin.9.col. doct. in ca.fi. quod met.causa. Idem.

Et in taxatione.debet pars citari.non tamen debet citari fideiussor. de iud. soluen. mars. in l.pre. in 17. col.de quæstio. P.Andora.

Debitor sine die si conueni.non monitus non soluit expẽsas si confite.Fely.in c.licet hely.in 2.col.de simo.latius in ca. quoniam contra.in 7.col.de proba.Ias.in §. sic itaque ī 9.col. de actio.& in l.certi cond.in 2.col.ff.si cert.pet.& in l.fin.§.labeo.in 1.col.co tit.& in d.§.siue autem.in prin.5.col.mars.in d.l.pre.in 8.col.de q̃o Panor.in c.2.de accus.Ludo. sing.396. Ang.in §.sic itaque.in 6.col.de actio.

Vbi autem est appoĩta dies non requi.monitio. & tene.ad expensas.Fely.vbi s.Mars.vbi s.in 9.col.

Item quando fuisset interpellatus.cepo.cau.84.

Cui autem incombat onus probandi. interuenisse extraiudicialem interpellationem.Ludo.sing.397.dicit.quòd reo.

Sed in apostilla ibi alfur Fely. tenere contrarium. in c. quoniam contra. in 8. col. de proba. P. Andora.

Expense contumatiales debentur in qualibet parte iudicij. l. sancimus C. de iud. P. Andora.

Contumax nõ auditur nisi refect. expens. Fely. in c. 2. de accus. all. multa. Ias. & doct. in d. l. Sancimus.

addit Ias. ꝙ etiam si velit resarcire expensas. adhuc non auditur. ñ satisdet de iud. sisti. & de obfuac. iudicij. §. si vero in authen. de exhi. reis. tex. clarior. in c. 1. de do. & contu. in 6.

item secundũ eum potest iudicis offõ mulctari. l. 1. §. fi. vbi Bar. ff. si quis ius dicen. non obtemper.

item potest. contra eum peruenirí. ad pm. & secundum decretum. auth. ei qui. C. de bo. aucto. iud. pos. cum sy.

item contumax. non audi. appellans. vt dixi. in ver. contumacia. §.

Contumaci denegari debet audiẽtia. don. soluat expensas. d. l. sancimus. & ibi doc. maxime. Ias. col. 1. fac. glo. in l. sed & si per prætorem. §. sed si decreto. ff. ex qui. cau. maio.

Et intellit Ias. non solum in illa causa. Sed & in omni alia quam habet. etiam cum aliis personis coram eodem iudice. all. Bal. in l. consentaneum. C. quomodo & quando iu. in 5. col. in vers. deiñ ad euidentiam promitto. & in ca. fi. de mutuis petit. & in c. cum venisset. in 3. col. de iud. & in c. grauis in 7. col. de rest. spol.

Quid in arbitro an propter contu. possit denegar audientiam. vide Ias in d. l. sancimus. in 1. col.

Multas extensiones ad. d. l. sancimus vide ibi per Ias. qui etiam ponit multas limitationes.

Po. limitat. nisi cõtumax incon. compareret. quia purgaret contu. ita dicit. sentire gl. in l. & si post tres. ff. si quis cau. & hoc sequi. ipse Ias. contra. Bal. in d l. & si post tres. & Pau. de Castr. in d l. sancimus.

secundò. Limitat quando citatus non comparuit. eo quia fuit impeditus sine sui culpa. fm. Bal. in d. l. & si post tres. & dicit. esse tex. in d. l. sancimus. ibi mala conscientia abfuit.

tertiò. Limitat qñ citatus. personaliter. vel ad domum. fuit citatus tali tpe. ꝙ potuisset in termino comparere. si voluisset. l. ex consensu. §. li. ff. de app. alias nõ dicitur mala cõscientia habere. prout requirit. d. l. sancim9. in fi. fm. Sal. ibi. in vlt. col. Idẽ.

Quæ autem & quales expense debeãt refici ratione contu. Vide Ias. in d. l. sancimus. in 3. col. in 1. q.

An contumax possit condem. in expens. sine noua citatione. omnes doct. in d. l. sancimus. maxime. Iaso. in 3. col. in 2. q. tenent quòd sic.

Limitat Ias. qñ citatione. esse apposita cõmunicatio quòd si nõ comparuerit procedetur ad vlteriora. secus si fuisset simpliciter citatus. & fuisset contumax.

Subdit Ias. ꝙ licet doct. communiter ita teneat, nec inueniat contrarium tenentem. ipse tamen tenet cõtra doc. quòd imo sit necĩa cito. vide ibi per eum.

Vtrum. ad hoc. vt contumax de cetero audia. sufficiat oblatio verba expensarum. Ias. in d. l. sancimus. col. 4. in 3. q. dicit, ꝙ si sint liquide & taxate. req. real obl. alias suffi. verbalis cum satisdat. all. multa. Addo Barb. in 2. volu. cons. 36. in 17. col. in prin. Eundem Ias. in l. 1. in 1. col. ff. qui satisd. cogã. & in l. quòd te. in 3. col. ff. si cer. pe.

Quærit etiam ibi Ias. in 4. q. an illa. l. solum habeat locum in vero contumace. vide ibi per eum.

Quinto quærit. an à condenatione. expensarum quæ fit ratione contu. possit appellari. & concludit quòd sic si compareat ante condemnationem expensarum. vt ibi per eum.

Sed quid si tempore condemnationis. contumax erat absens. Tempore tamen taxationis expensarum erat præsens. poterit ne app. Bal. in d. l. sancimus. dicit. ꝙ non. à condemnatione. sed bene poterit app. à taxact.

Quid si aliquis fuit citatus tribus citationibus. & in 1. & 2. non comparuit. sed solum in 3. an tenea. ad expensas 1. & 2. citationis. doct. in d. l. sancimus. tenent quòd sic. & Ias. ibi in 5. col. in 6. q. allegat multa. Addo Fely. in c. 2. de accus.

Quærit insuper Ias. an contumax solutis expeñ. admitta. ad opponeñ contra processum iam factum. & distinguit notabiliter. vide eum.

Vtrum. ista condẽnatio expensarum contu. possit peti post sententiam. Bal. in d. l. sancimus. dicit. quòd non.

Antequam iudex faciat condem. expensarum ratione contu. debet sibi de contu. constar. tex. no. & ibi Bar. in l hæc autẽ §. 1. in ver. liquere prætori. ff. qui. ex cau. Fely. in ca. quoniam contra. in 7. col. de proba.

Nullo tamen petente. potest facere iudex condem. expensarum ratione. contu. quia ad eius officium spectat propulsare contu. ita Bal. in d l. sancimus.

Expense contu. peti possunt quandocũque ante dif. per no. per Inno. in ca. sæpe. vbi etiam Phi. in 12. col. de app. habetur. per Fely. in d. c. quoniam contra. in 7. col.

Si contumax moria. eius hæres non potest condem. in expeñ illius contumacie. Alex. in l. si eum hominem. in prin. de fideius. P. Andora.

Expense Retardati processus reficiende sunt. l. non ignoret & ibi doct. C. de fruc. & litis expen. P. Andora.

Et cum tales expense retardati processus equiparentur cõtumatialibus. vt dicit. Bart. in l. 1. ff. de alie. iud. mu. causa fac. debent incont. refici. l. sancimus. C. de iud.

Fac. quod vult Bal. in l. generaliter. §. his de præsentibus. C. de rebus cred. vbi dicit. ꝙ qñ quis succombit in vno articulo cause. & condemna. in expeñ illius interlocutorie. tene. illas expensas statim reficere. non expectata diff. de quo. per Alex. in d. l. generaliter. §. sed iuramento. qui all. gl. ibi. & Bal. in l. 1. C. de sent. qui sine cer. quanti.

Addo Fely. notabiliter. in c. qualiter & quando el 1. in 11. col. de accus. vbi dicit. ꝙ si iudex reuocat interlocutoriam. debet condemnare in expeñ. & tales expense. ante omnia debẽt refici. & latius idem vult. in c. ad audientiam. el 2. in 11. col. de rescript. & in c. significauerunt. in 4. col. de testi. Ias. in l. error. in 1. col. C. de iur. & fac. igno.

Ad quod etiam fac. quod vult Fely. in ca. præsentium. in 4. col. vers. sed licet. de testi. vbi dicit. quòd non potest recedi à prote. nisi refussis expens. vide quæ dixi. in ver. confe. erronea vers. limita dictam regulam.

Vide tamen ad hoc. vlti. Alex. in l. quod iussit in 7. & 8. add. de re iud. Idem.

Condemnatio expensarum quæ fit ratione alicuius articuli. non debet extendi nisi solum ad expensas factas circha illũ articulum. nõ autem ad expensas factas alia de causa. Phi. per illum tex. in c, 1. §. si quis ig. in prin. de excep. in 6. Idem.

Expense illegitimi interuentus propter illegitimum interuentum condemnatur quis in expeñ. Io. Andr. in add. ad spec. in tit. de actore. §. 1. vers. quid si minor faciunt no. in l. licet. C. de procur. P. Andora.

Expense per victorem facte. ante legitimationem procu. sui non reficiuntur. Ang. in auth. de iud. §. oportet. P. Andora.

Expensa vbi requiritur, & reperitur factum, præsumitur factum ab eo cuius interest. Fely. in c. j. col. 1. de iudic. c. nonnulli. §. sunt & alij. col. 6. de rescrip. P. Andora.

Si quis tenetur aliquid facere, intelligitur suis Expensis. Fely. in c. non potest. in fi. de re iudic. vide quæ dixi in tract. feud. rub. quid sit inuest. ver. de roidis. §. 1. vide Pet. Gerard. sing. 78. P. Andora.

Expensa voluntaria à socio non repetitur. Roman. consi. 475. Idem.

Expensarum condemnationem sibi reseruare in sententia nequit iudex, & si illarum taxationem possit, commune aiunt Lanfr. in c. 2. nu. 6. de expens. Viuius (qui in interlocutionibus limitat) libro 1. opin. clxix. E. Suarez.

Expensas victum victori resarcire iudex iubere necessario debet, si petitæ sint, alias & si possit nõ tenetur. communia renunciant Alex. & Ias. n. 31. in l. properandum. §. sin autem. C. de iudi. ídque procedit tum in ciuilibus causis. tum in criminalibus, vt commune inquiunt Hippo. in pract. §. superest. nu. 1. Viuius lib. 1. opi. cxj. latius Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. lxij. vers. sed nunquid. Alioquin litem de illis suam iudex faciet, quem admodum frequenter placitum affirmant Marant. de iudi. 6. part. 3. memb. n. 12. Viuius vbi suprà. Limita nisi reus iustam litigandi causam habuisset, vt affirmat receptum Cagnol. in l. in alterius. nu. 25. ff. de reg. iur. Quam habuisse videbitur si, cùm vnum testem produxisset, per iusiurandum non sibi, sed parti aduersæ delatum, succubuerit. commune ponit Viuius d. li. 1. opi. 425. vel si peritorum iudicio fult9, litem susceperit, ac tractauerit, quemadmodum receptum aio ex Ias. post alios nu. 8. in l. properandum. §. sin autem alterutra. C. de iud. Alcia. de præsump. reg. 1. præsumpt. lj in fi. Paris. cons. 7. in fi. lib. 3. Tiraq. in tract. de pœn. legum, & c. causa. fi. nu. 108. & seq. Ruin. cons. cij. n. 7. lib. 3. ac Iacob. Menoch. elegantis doctrinæ viro, de recup. poss. nu. 27. E. Suarez.

Expensarum condemnatio dicitur interlocutoria quando fit ante diffinitiuam in processu causæ, secus si fiat cum diffinitiua: secundum communem per Robert. Marant. de ord. iud. 6. part. c. 53. nu. 36.

Expensas & melioramenta, vt Doctores fantur, is tenetur restituere. qui remedio l. 2. C. de rescind. vend. rem retrò accipit, vt frequentibus Doctorum suffragiis exceptum indicat

Arius

Arius Pinel. ad illam l. 2. part. 2. c. 3. n. 1. cum seq. E. Suarez.

Expensarum appellatione, etiam quod earum causa in futurum soluendum est, continetur, vt est gl. singularis communiter approbata in l. quibus diebus. §. 1. in gl. 1. in fin. ff. de condit. & demon. Quam sequit Soc. Iun. cons. 2. n. 6. vol. 4. Musc.

expositus partus à quo nutriendus sit? Dic ꝙ aut scitur ex qua matre natus est, & tunc illa mulier tenetur eum lactare & nutrire vsque ad triennium, text. cum gl. in l. pen. C. de pat. potest. Istud tamen fallit se esset paupercula ita quod oporteret eum quærere sibi victum, vel esset nobilis, cui esset dedecus lactare filium suum: nam tunc non tenetur. Bald. in l. alimenta. C. de negot. gest. & Ang. in d. l. pen. idem Bal. in l. sed si hæreditas. §. quod autem. ff. ad exhibend. aut scitur quis est pater. & tunc tenebitur. Si autem ignorantur pater & mater, tunc ecclesia debet ministrare expẽsas tali partui exposito. ita vult Panor. in cap. 1. de infantib. languid. in subsidium autem dicit Iacob. de S. Georg. in l. 1. ff. de iur. & fac. ignor. putare Rempub. teneri. P. Andora.

expertis in arte credendum. Vnde illud. Experto crede Roberto. l. 1. ff. de vent. inspiciend. Bellonus.

experiendo ius non fit deterius. l. aliam. ff. de nouat. & l. j. ff. si ex noxa caus. agat. Bellon.

expressio eius, ꝙ tacitè inesse videtur nihil operatur, per notata per Doct. in l. 3. ff. de leg. 1.

Fallit qñ talis expressio inest ex voluntate, & mente testatoris. Ita cõiter Bart. & alij. in l. talis scriptura. ff. de lega. 1. & dicunt in d. l. 3. Et pro communi tenet Soci. Iun. in cons. 30. nu. 9. vol. 4. Vbi reprehendit Ias. non bene consuluisse, & melius consuluisse. Curt. Iun. in cons. lxix. habita diligenti consideratione. nu. 2. E. Muscul.

expressio causarum. In appellatione ab interlocutoria sufficit expressio causarũ, vel causæ grauaminis, vt ex actis, siue ꝑ relationem ad acta, fm Pau. de Leaz. & Lap. in cle. appellanti. de app. faciũt no. ꝑ Inn. in c. fi. de ope. no. nũcia. Card. tñ & Im. in d. cle. Io. And. in c. peruenit. lo. 2. ext. de ap. Gemi. ĩ c. cordi. e. ti. in 6. Ang. in l. j. ff. de lib. & posth. & Bal. in repetitione. l. edita. C. de eden. tenent contrarium. de quo plenè per domi. Præposi. in c. vt debitus. extrà, de app. & per dñm de Rota in nouis. decisio. 7. Balb. decis. 208.

expressio eorum. quæ tacite insunt. nl. opera. l. 3. ff. de leg. 1. l. non recte. C. de fideius. Alex. in d. l. 3. & in 3. vol. cons. 2. Ias. in l. 2. ff. de cond. indeb. Alex. in 1. vol. cons. 25. in vlt. col. & in eo. vol. cons. 33. & in 3. vol. cons. 35. in 1. col. Bolog. cons. 31. in 6. col.

Limitat Alex. in d. l. 3. in 1. col. nisi testator vellet talem expressionem reddere actum conditionalem. al. l. in conditionibus. & ibi Bal. in §. 1. ff. de cond. & demonst. vide tñ ibi ꝑ eum.

Limita etiam nisi fiat expressio alio modo quã tacite inesset. ita Alex. in d. cons. 2. all. l. si ita legatum. §. illi si volet. ff. de leg. 1. & l. 3. §. filius. ff. de lib. & posth. idem vult in 5. vol. cons. 22. in vlt. col.

Limita pariter. qñ tacitum inest ex necessitate legis. secus. quando inest ex præsumpta voluntate ita Ias. in d. l. 2. all. l. præcibus. C. de impub. & al. sub. P. Andora.

expressio conditionis quæ tacite inest ex voluntate. disponent. fac dispositionem. absolute conditionalem. dec. cons. 2. in 3. col. all. d. l. in conditionibus. P. Andora.

expressum non solum dicitur illud quod verbis insinuatur, sed & illud quod euidentibus signis colligitur. Ias. in l. prætor ait. n. 5. ff. de noui oper. nunt. communem dicit. B. Villalob.

expressum quid. & qualiter dica. vide Ias. in l. prætor ait. in 1. col. ff. de oper. no. nun. P. Andora.

expressum dicitur. quod ex coniecturis apparet. l. licet imperator. ff. de leg. 1. l. si quis locuplex. ff. de manu. te. habetur per Panor. & Barb. in c. licet causam. de prob. Lud. Rom. cons. 271. P. Andora.

expressum dicitur. quòd ex mte collig. gl. & Ang. in d. l. prætor ait. §. 1. Fely. in c. translato. de consti. Idem.

expressi & taciti an sit par virtus Barb. in 2. vol. cons. 40. in 6. & 7. col. doct. maxime Ias. in l. cum quid. ff. si cer. pet. faciunt quæ habentur. per eundem Ias. in l. stip. §. habet. in 1. col. ff. de oper. no. nun. fac. etiam quod vult Bal. in l. cum te. C. qd met. causa. In ꝑrium faciunt quæ habentur per eundem Ias. in l. 3. §. fi. in prin. ff. de cond. caus. dat. vbi ponit exẽpla ꝙ multa possum aliquo tacente, quæ non possum eo expresse contradicẽte. Et istam regulam ꝙ sit par virtus taciti & expressi limitat Alex. cons. 59. vol. 3. & in l. 1. in prin. ff. de verb. obl. & Ias. in l. cum ex filio. §. filio impuberi. ff. de vulg. & pupil. P. Andora.

expresso vitiato non vitiatur tacitum quando non est par ratio vitiãdi. Alex. in l. 1. §. nuntiatio. col. 9. ff. de oper. no. nuntiat. P. Andora.

expressum si vitietur, & quod verbis enuncietur, & quod euidẽtibus signis colligitur. cõe dicit Ias. in l. prætor ait, n. 5. ff. de noui oper. nunciat. Villalob. in sua collect. E. Suarez.

expressum si vitietur, tum demum id, qd tacitè eo cõtinetur, labem ac vitiũ facit, cùm vel non æquè principale est, vel consistere per seipsum nequit, sed sic ad illum est affectum, vt pars aliqua subiecta, aut consequutio. aut appendix cõe effert Ant. Gomez de testam. c. 3. nu. 3. in prin. & in vers. nec obstat. & nu. 31. vers. 2. facit. E. Suarez.

expressum in statuto criminali dicitur, qd inest, tanquam necessarium consequens, vel antecedens, vt est cõmunis opi. gl. in l. prætor ait in pr. ff. de operis no. nun. In ver. expressum. vbi no. Bar. Ange. & omnes. D. Laurentius Occa. Inter cons. cri. cons. 100. n. 30. vbi fusius. Tomo 2. Bonacoss.

expromissores dicunt, q ꝑ nõ obligato ꝑmittunt vt cõe ꝑ nuntiat Ias. in l. 4. §. ait prætor. nu. 3. ff. de re iudic, E. Suarez.

extensio de casu ad casum alterum non procedit in cõsuetudine. Hanc cõem dixit Alex. in l. qd dicitur. ff. de verb. obl. vt refert post Ruinũ Tiraq. ĩ trac. d iure primoge. q. 17. n. x. I. F.

extensio de vno casu ad alium, non prohibetur: etsi in casu extenso sit maior ratio. Gomez. in c. statutum. n. 39. de rescri. in 6. communem dicit.

Amplia in facultate dispensandi: quia ex identitate rationis extẽditur de vno casu ad alium. Rip. in respons. n. 4. cõem dt.

Amplia secundò, in correlatiuis: quia lex pœnalis extenditur de vno correlatiuo ad aliud. Io. Nico. in l. generaliter, nu. 26. C. de secun. nupt. communem dicit.

Limita in correctoriis, quia etiã ex maioritate rationis non extenduntur. Iaso. in l. de quibus. n. 14. de legib9. ff. & in auth. quas actiones. num. 21. C. de sacros. eccl. communem dicit.

Restringe istam limitationem, nisi alias fiat extensio de stricta significatione vocabuli ad latã: qa etiam ĩ correctoriis fit extensio. Ias. in rub. de re iudic. num. 13. ff. communem dicit.

Restringe secundò, qñ agitur fauore animæ, & pro ea saluãda: quia tunc fit extensio sine aliqua distinctione. Curt. Iun. in l. 1. n. 80. ff. de of. eius cui man. est iurisdic. communem dicit.

Restringe tertiò, quando lex noua correctoria reducit nos ad legem antiquam: quia tunc tanquam fauorabilis est extendenda. Cur. Iun. cons. xcix, num. 3. communem dicit.

Restringe quartò, in l. noua æquiparante duos casus, quia disponens super vnum censetur disponere super alios. Curt. iun. cons. cl. num. 6. communem dcit. B. Villalob.

extensio in correctoriis non solùm à simili, sed à maioritate rationis non est licita, secundum gl. & Doct. in auth. quas actiones. C. de sacrosanctis eccles. & in l. si constante. ff. soluto matrimonio. Ias. in l. fratres. C. de inofficio. testamen. & in authent. non licet. C. de liberis præteritis. Imol. cons. lxiiij. Areti. cons. 27. Corneus consilio cclxxj. volum. 4. Curt. Iuni. consil. 6. istam opinionem asseuerat esse communem. Ias. in l. de quibus. numero 14. ff. de legib. & in dicta authen. quas actiones. num. 21. Decius in l. non debet cui quod plus. nu. 4. ff. de regulis iur. quicquid aliter voluerit idem Deci. precipitanter, & sibi contrarius cons. 333. F. Viuius.

extensio fieri non debet in odiosis, & in pœnalibus, & vbi lex figit pedem, non debemus vltra procedere: quia odiosa restringi debent, vt in reg. odia. de regulis iuris. in 6. & est optimus text. ad hoc in l. at si quis. §. Diuus autem Marcus. ff. de religiosis, vbi licet hæres delinquat prohibendo testatorem funerari ab eo, quem testator elegerat, seu per quem funerari volebat, tamen non punitur: ratio, dicit text. quia pœna in hæredem statuta non est, & gloss. ibi ait nota quòd illicitum non punitur, & illum text. dicit notabilem Bald. in l. 3. in princip. C. de Episcop. & cleri. Vnde in pœnalibus, quia odiosa sunt non est licita extensio, vt in regu. in pœnis. de regulis iuris libro 6. & hoc notat Decius & Cagnolus in l. factum suum. §. in pœnalibus. ff. de regulis iuris. Istam etiam opinionem ait esse communem Iason. in l. cum quidam. numero decimo & 24. ff. de liberis & posthumis. & in l. finali. ff. de in ius vocand. & latè prosequitur Crauct. in tracta. de antiquitate temporum. in 3. parte. numero 87. Quæ quidem communis regula limitatur non procedere, quando ratio est expressa in l. pœnali, quia tunc fit extensio ad alios casus, in quibus viget eadem ratio, ita tradidit Domin. & Gemin. in capitulo si ciuitas. §. primo. de sententia excommunicatio. in 6. Alexand. in l. cum mulier. in 2. notabi. per illum textum. ff. soluto matrimonio Deci. in d. §. in pœnalibus. limitat, vij. Iaso. in d. l. cum quidã. limita. 5. & in l. 1. ff. de in ius voc. & Crauet. latius in d. tracta. de antiquitate temporum. parte 5. num. 107. cum sequent. Interpretatur & limitatur quoque ista cõmunis non

procedere in pœnalibus, in quibus fit extensio de casu ad casum.ca. 1.§.porrò,quæ fuer.prima causa bene.amitten. vbi in materia priuationis feudi proceditur de similibus ad similia. & ibi Bald.dicit illum text.meliorem de iure ꝙ in pœnalibus proceditur de similibus ad similia,quem sequitur Saly.in l.2. C.de noxal.Alex.in auth.non licet.C.de lib.præt.Cyn.&Saly. in l.fi.per gl.ibi in verb.voluerit.C.de reuoc. donation. & istã opinionem ꝙ fiat extensio de vno casu ad alium latè probat. Crauet.in loco præcitato,& dicit communem Gomez.in ca. statutum.n.39.de rescript.in 6.& ista communis probatur vi ua ratione,namvbicunque aliàs lex fieret elusoria,tunc fit ex tẽsio de casu ad casum. ita voluit Ias.in d.l.cum quidam.in fi. Deci.in d.§.in pœnalibus.in 3.limitat.per gl.in c.quanquam. de vsur.in 6.vbi dum dicit aliàs facile esset hanc cõstitutionẽ eludere,& ibi not.Domini.Idem in effectu tradit Butri.in disputa.sua inci.Bononiensis,in fi.tertio dubio: vbi dicit,quod fit extensio in materia pœnali, quando aliàs magna plaga legis inferretur,& sic quando fieret elusoria,sequitur.Soci.cõs. ccxl.vol.2.& Crauet.in d.l.tranct.in 4.part.n.cx. Limitatur etiam præfata communis in quatuordecim aliis casibus,quos ponit Gem.in c. 1.de temp.ord.in 6.Sed vltra istos vide sex alios,quos refert Iaso.in d.l.cum quidam.nu.24.cum aliis seq. Idem.V.

extensio ex identitate rationis.potest fieri ratione pu.vtilitatis.etiam in pœnalibus.Bar.notabiliter. in l.2.§. exercitum. ff.de his qui no.infa.& in l.si constante.in.9.q.1.partis prin.ff. sol.mat.Ang.ml.& Alex.in l.si à po.ff.de lib.& posth.pulchre Barb.in 2.vol.cons. 48.in 1.col.Ias.in l.si filiusfa. in 2.col.ff.si cert.pet.& in l.si certis annis.in 2.col.C.de Pac.& in l.si fratres. in 3.col.C.de inof.test.Maximè si dica.vel alio quouis modo re.Barb.in 2.vol.cons.23.in 1.col.de qua.mã. habetur late. p Alex.in d.l.si constante.& in l.cum mulier.ff.so.mat.& in l.sororẽm.C.de his qui.vt ind.Fely.in c.translato in vlt.col.de cõsti.Barb.in 1.vol.cons.6.in.7.col.cons. 11.in 2.& 3.col. cons. 39.in 3.col.& latius cons.42.in 2.col.& clarius in cons.vltim. in 6.& 10.col.& in 2.vol.cons.26.in 10.col.&cons.30.in 2.& 3.col.& cons.36.in 13.col.& cons.43.in 6.col.& cons. 53.in 7.& 8.col.Iaso.insti.de actio.in prin. in 9.col. & in.§. sequens in 2.col.Io.Calde.in cons. 12.vide pulchrum text.& ibi Bal.in l.si furiosi.C.de nupt.

Idem fauore animæ.Phi.in c.sciant.de elect.in 6.

et amplia ꝙ fiat extensio ex identitate.vel maioritate ratio nis.etiam si disp.taxatiue loquatur.Iaso.in l.2. in 25.col. C. de iu.emphi.& in vsi.feu.in 26.col.& in l. 1.in pen. & vlt. col.ff. de offõ.eius.cui re.fac. quod vult ipse Iason.in l.cognitio.illo eo.tit. & in l. 1.in 3.col. ff. si quis iusd.& in l. 1.in 4.col.C.de transac.& in l. 1.in 3.& 4.col.C.de bo.pos.contra tab.Barb.in 4.vol.cons.2.in 9.col.

et vltra præmissa an in correctoriis licita sit extensio ex maioritate rationis.vide Ias.in auth.Quas actiones.in 4.5.6.&7. col.C.de sa.san.eccl.& in auth.nõ licet.in 2.& 3.col. C.de lib. præte. & in l. cetera.§. sed si quis.in 3.col.ff.de leg. 1.& in l. 1. C.de in ius voc.& §.ex maleficiis.col. 10.insti.de act.& in l.fi. ff.de in ius voc.& in l.si prius.ĩ 22.col.de oper.no.nun. Alex. in 2.vol.cons. 50.in 3.col.ibi.& pro ista op.& in cons. 113. in fi.vide etiam Phi.in c.j.in 2.col.de temp.ord.in 6.Aliquid per Alex.in l. 1.in 3.col.de verb.obl.

et in correlatiuis an fiat extensio.vide eundem Ias.in l.fi. in 1.& 2.col.C.de ind.vid.tol. P.Andora.

extens.o regulariter.nõ fit in indispensationibus.Fely.in c. postulasti in 11.col.de Rescrip. P.Andora.

Quod non est extendi non potest.l. cum præcario. ff. de præca.

extensio non fit in fictione.Alex.in j.vol.cons. 10.in 2. col. ibi & in fictione.

Vbi non est eadẽ ratio non fit extensio vt in spẽ.vult Alex. in 2.vol.cons. 115.Ibi 2.potest responderi.

et vbi est eadem ratio. non dicitur extensio Alex.in 5.vol. cons. 5.in fi.& cons.lxxv.in 1.col. P.Andora.

extensio de vno casu ad alium non prohibetur,& si in casu extensio sit maior ratio.Gome.in c.statutum.n.39.de præscr. in 6.communem dicit. Bonacoss.

extensio fit ex identitate rationis in materia correctoria,& odiosa,vbi agitur de salute animæ,& euitando peccato,vt est communis opi.de qua.Cur.iun.in cons.203.nu. 20. In 3.vol. Et fit lata interpretatio in materia odiosa, quatenus proprietas, & vis verborum significat. Celsus & honoratus Doctor. Orator,Poeta & musicus.Riminal.Vrbius nouissimus in cõs. 23.nu.272.Et no.ꝙ ex sola dissimilitudine in aliquo, non fit extensio materia aliàs extendibili. Moder. lucen.de Inuentario par.7.nu.36.fol.230.facia.2.Et ideo in statuto appellatione damnorum non veniunt expensæ, quia proprie & strictè debet intelligi statutum.Soci.Senior in ca. in nostra.nu.4.de Iniuriis & damno dato. Bonacoss.

extensio fit in pœnalibus,vt est communis opinio. Viuius in suo Communium opi.lib. 1.ver.Extensio,vbi hoc declarat procedere in casibus,vt per eum.Soarez in vers.Extensio.nu. 233.vbi fusius & numero 241.D.Hieronimus de Monte, in suis variis quæstionibus.q.28.nu. 19.communem dicit.Gratus responso. 155.n.27.in 2.vbi contradicit,limita vt per Pet. Duen.Regu.286.&287.Ias.in l.cum quidam,nu. 19.& seq.ff. de lib.& posth.vbi ponit ampliationes & limitatio.vide Gratum Responso.154.& Respon.165. Et si non fuerit extensio in materia pœnali,legi magna inferretur plaga,Soc. cõs.406. nu.7.& cons.239.n.4.vol.2.vide omnino Alberi. in l. Cæsar. nu.8.ff.de publica. vbi fusissime de hoc, statutum etiam pœnale extenditur ex identitate rationis.Gratus Responso. 65. in 1.vol.vide Dec.in cons.406.nu.7.Ex extensione scilicet actiua tanquam fauorabile, quando eadem ratio in casu, ad quem volumus extẽdere, & hoc si odiũ est rationabile. Cast. in l.si quis à seruo.nu.7.C.de furtis & seruo corrupto. Limita in statuto contra ius commune.quia non extenditur.Dec. in c.Translato.in 2.lectura.nu.7.de constit.Item limita statutum nõ debere ampliari, siue extendi ad exceptiones ibi non expressas,sed restringi debet.Bart.in l.Cæsar. C. de vectiga. & commissis.Gabrielli.in cons. 17.in 1.numero &seq.vbi de statuto,quòd nõ debet extẽdi in materia vsurarum.vide Benedictum de foro Sempro.in Repert.Fely.in verbo.Extẽsio.vbi Extẽsio fit in statutis ad casum omissum & odiosũ ex maioritate rationis: etiam si essemus in correctoriis, quando alias dispositio noua nihil induceret.Guido Papę in tracta.de compromissa.literis.q.19.Tomo 13.vide etiam Alber.in l.si quis non dicam rapere.nu.7.C.de episc.& cleri.vbi dicit,ꝙ in omnibus illis casibus, vbi est omnimoda similitudo.& subest eadem ratio,procedi debet de similib9 ad similia.& vbi est simile legis.secùs si esset simile hominis,vt ibi latius.& ibi.nu.24. dicit communem esse regulam,ꝙ in odiosis &pœnalibus nõ fit extensio.Nisi,vt ibi per eum.vide omnino Corsetum in Reperto.ad Abb.in verbo.Dictio pręcisè vbi etiam,quando possit fieri extensio in statutis, & quando loquitur statutum per verbum pręcisè.vide Gabr.cons.180.n.9. Et cõstitutio,quamuis pœnalis,etiam exorbitãs,& correctoria,quæ operatur effectum suum in casu expresso, extenditur etiam ad oẽs alios casus,in quibusversetur idem fauor animæ,vt est cõis opi.de qua Cur.Iun.in cõs.244.n.20.ĩ 3.vol.Et vbi ratio in constitutione expressa est generalis,licet decisio sit specialis,fit extensio ad omnes casus, ad quos generalis ratio adaptatur, vt est communis opi.Cur.Iun.ibi.nu.21. Item extensio etiam fit in pœnalibus de vna persona ad aliam,ne elusoria reddatur dispositio.Riminaldus nouissimus in con.21.nu.65.Et extensio in pœnalibus fit ex identitate rationis, quæ sui natura continet delictum,ne delictum remaneat impunitum.Secus in materia quę ex se non cõtinet delictum.Sed solum eatenus,quatenus lex disponit,vt delictum haberi aliquáve coherceri pœna,vt sunt negationes iudiciales, quarum aliquæ permittunt à iure,& pertranseunt impunitæ,& solum Deum habent vltorem.D.Phanucius.de Phanuciis Lucensis.de inuentario.part. 6.n.13.vbi latius. Bonacoss.

extensio de persona ad personam fieri non debet in oneribus,secundum Aret.in l.Gallus.§.& quid si tantum.ff.de libe. & posth.& ita in terminis nostris respondet,& declarat Dec. in cõs.217.ver.& ex prædictis decisionibus,& in ꝓs.ccclxxvij. vers. nec obstat, si dicatur, dicens: Ita communiter teneri, vt per eum.Quem etiam refert Soc.Iun.in con.29.nu.23.vol.4. E.Muscul.

extensio in iis, quæ à iure abhorrẽt(exhorbitantia Doctores vocant)ex eadem, vel pari ratione rectè ac validum. fiet, vt latè ponũt cõe dogma Tiraq.in l.nũquã.ver.libertis.n.36. & n.37.C.de reuoc.don.Roger.in tract. de interpret.iur.§.5. Arius Pinel.in rub.2.par.n.27. C. de bon.mater.At in iis quæ corrigũt,etiã à maiori ratione non procedet cõe renuntio ex Bart.in l.si cõstante.n.39.ff.so.mat.Ias.in auth. quas actiones. n.21.& 22.C.de sacros.eccl.Ario Pinello in l. 1.par.1.n.78.C. de bon.mater.Viuio lib. 1.opi.cvij.Excipe nisi vel ratio sit expressa,vel.extali extensione ad ius cõe illa l.que corrigitur.an tiquus reduceremur.Excipe rursum,nisi vnica tãtùm ratio illius cõstitutionis,de cuius extensione agitur, assignari possit, quia tunc semper à pari vel eadem, vel maior ratione procedet extensio, vt frequenter placere asseuerat Ant. Gomez de testa.c.5.n.11.& c.11.n.12.ad fi.Excipe 3.quando à significatione

tione verbi stricta ad latam ampliatio fiet commune ait Ias. in rub.nu. 1.ff.de re iud.Excipe quintò si pro animi salute agatur.quod commune effert.Cur.Iun.in l.j.n.8.ff.de offic. eius, cui mand.est iurisd. E.Suarez.

extensio in iis,quæ vel pœnam irrogãt, vel odiosa habent ex eadem ratione admitti nequit, vt commune inculcãt Ias. in l.cum quidam notab.7.ff.de lib.& posth.Viuius lib. 1.opi. xciiij.post med.ac latius eod.lib.opi.108. E.Suarez.

extensio in materia pœnali & correctoria ex identitate.rationis nõ est faciẽda,prout communiter notatur,in l.Si verò §.de vno.ff.so.mat.Auct.Quas actiones.C.de sacros.eccles.& clem. 1.de elect.refert Benedictus Capra.regul.xc.nu. 112.

extensio in pœnis locum non habet,&sic lex pœnalis non extenditur vltra terminos,&personas in ea compræhensas,& lex imponens pœnam in vno casu, non intelligitur eandem pœnam imponẽs in alio casu ad quem fit extẽsio,hanc Reg. declara,vt per Ias.in l.in eum.col. 1.&2.vsque ad nu.6.ff.de in ius voc.& in l.cum quidam à nu.9.vsque in fi. d.l.ff. de lib.& posth. vbi etiam quãdo in pœnis maleficiorum fiat extensio. Quid quando lex est pœnalis & correctoria simul? Dic non fieri extensionem ex no.per Ias.d.l.cum quidam nu. 5.cui Ad de, quòd lex, vel constitutio declaratoria, licet trahatur ad præterita:si tamen ea lex declaratoria exponat pœnam de nouo, non trahitur præteritos casus respectu pœne, secundum Ias.vbi supra.nu.8.& seq.vbi latius declarat.

extenditur consuetudo,vbi eadem ratio viget &est fauorabilis,secundum magis communem per Burs.cons.40.nu.10. l.6.1.non autem extenditur de casu ad alium casum consuetudo exorbitans,nec egreditur terminos vsus,secundum magis communem per eundem cons.82.nu.5.nu.6.eodem.

Nominata persona prohibita alienari, vel cui fit substitutio, ad aliam non extenditur etiam ex identitate rationis, secundum communem per Burs.cons.51.nu.39.lib.1.

extensio fit de nepote ad pronepotem vbi adest ratio vniuersalis,vt bona perpetuò remaneant in familia, secundum communem per Burs.cons.13.nu.15.lib.1.

extensio fit de casu ad casum ex identitate rationis expressæ in,statuto,fm communem per Burs.cons.93.nu14.lib.1.

PRO.Extinctæ res vendicari non possunt.in §.si tamen.Instit.de rerum diuis. Bellonus.

PRO. Extra territorium ius dicenti impunè non paretur in l.fi.ff.de iurisd.omnium iud.in c.fi.de consti.in 6.

OBIEC.Contrà de l.emancipati.§.apud proconsulem. ff. de adop.& l.2.ff.de offic.procons. & leg. vbi magistratus habet iurisdictionem extra prouinciam suam.

SOL.Habet voluntariam,non contentiosam,vt ibi.

OBIEC.Præterea,contra de l.si quis ex aliena.ff.de iud.vbi vocatus à prætore ex aliena iurisdictione debet venire.

SOL. Verum est, cum dubium est inter partes de iurisdictione,aliàs secus,vt hic.

OBIEC.Tertiò contrà de l. 1.ff.de iudic.

SOL.Ibi cum partes prorogant iurisdictionem. Idem.

Extrahens aliquem de ecclesia punitur morte, vt est communis opi.Clar.q.68.ver. Extrahens. Neque extrahi possunt rei à domibus Cardinalium.S.Rom.eccle.& ita hodie cõiter obseruatur.Clar.q.30.ver.Item adde. vide Alex.in cons. 145. per totum in vlt.vol.& est cõis opi.vt ibi per Alex.n. 10. vide etiam Oldra.in cons. 154.Moro.in tract.de Fide, treuga & pace.q.103.Fallit in latrone publico, & nocturno depopulatore. vt ibi per Alex. & Oldr. Quisnam verò sit latro publicus, ponit Bossi.in tit.de inquisitione.n.32.Fallit in quibusdam aliis casibus,vt per Castr.in Rub.de iis qui ad eccle.confugi. vi de omnino.Abb.in c.inter alia.n.29.de immuni.eccle.vbi distinguẽdo dicit,quod ecclesiasticus iudex tunc extrahere potest violenter de ecclesia,propter delicta in ecclesia commissa.quando reus esset sacrilegus, & in ecclesia deliquisse sacrilegium fecisset. Bonacoss.

extraneus læsus. Licet forensis contrahẽdo in certo loco ligetur statutis & consuetudinibus loci,per ea quę habentur in l.venditor.§.si constat.ff.cõia prædio.per Innoc.& Io.And. in rub.de cens.si tamen lædatur,poterit petere restitutionem in integrum propter ignorantiam eorum, secundum Inno.& Io.And.in rub.extrà de consue. Balb.decis.376.

extremum.extremis probatis.probantur media.vtj.probatio.§.68. P.Andora.

Extremum.in vltimum.gl.in l. 1.§.is vide.& ibi doct. maxime Ias.in 3.col. ff.si quis iudic. fac.fm cum qd dicitur. iste laborat ĩ extremis.i.vltimis vitæ.fac. etiam fm eum.illud,extrema gaudij luctus occupat.fac.etiam illud virgilianum in bucolis extremum hunc aretusa mihi concede laborem.& aliud poeticum.extremum hoc omnes ingrediemur iter. & dicit.ibi Ias.ꝙ intelli ẽt de 1.quia extremum componi.ex integro& corrupto.& dicitur extremum.quod est extra medium. P.A.

Quis autem dicatur laborare.in extremis.Ias.in d §.is vide. in 3.col.dic.ꝙ ille qui ex aliqua infirmitate decessit,absq; hoc ꝙ aliquod interuallum sanitatis habuerit. dato ꝙ multis diebus superuixisset.al.tex.in l.alũnæ.ff.de ali.leg.quem dicit.vnicum in iure.Bal.in c.j.in vlt.col.extra.de pac.& infert ad sta.ꝙ in extremis laborãtes nõ possint aliquem cõtractum facere. sine pũtia propinquorum vide in ver. mors vide Pet. gerar. sing. 12. De laborante in extremis, Bald.in l.cum non solùm. C.de bon.quæ liber.

Et dicitur laborasse in extremis licet postea superuiuat. Cor.in 4.vol.cons.liij.

Testm, ꝓctus, & quælibet alia dispositio eius qui est in extremis valet.Ias.in l.quoniam.C.de testa.& ĩl.iubemus.C.eo. Alex.in 1.vol.cons. 12.in 2.col.Barb.in 3.vol.in cons.43.maxime.in 9.col.Decius in c.si pro debilitate. in 1.col.de off.deleg.Card.cons.34.

Intellige dũmodo sit intelligibilis.& articulate loquatur. l.iubemus.C.de testa.Ias.in d.l.quoniam.& in d.l. iubemus.in quibus locis.multa all.vide in ver.mors.§.

Maxime procedit ad pias causas.Barb. in 4.vol.cons.87.in 1.col.& seq. P.Andora.

COMMVNIVM OPINIONVM,

SIVE IVRIS VTRIVSQVE RECEPTARVM

Sententiarum,ex diuersis Authoribus collectarum,

Liber Sextus.

F

FAber vicinus ob ægrotantis salutem compelli potest, vt vel cesset, vel aliò sese transferat receptum ait Lucas de Pen.in vlt.ad finem.C. de stud.liberal.vrb.Rom.lib. 11. E.Suarez.

Faber vicin9 ob studij impedimentum,non solum à Doctore,sed à quocque literatũ studioso,potest exigi atque aliò propelli,vt commune ait Ias. in l. 1.n.46.ff.so.mat.& qui,cùm aliter consuetudo suadet.aliter seruandum esse testatur Io.de Amicis con.104.n.9.E.Suarez.

faber impediens scholarem vel doctorem ne studeat, an possit expelli? Latè doct.in l. 1.maxime Bart. Alexan.& Ias.ff. sol.matr. P.Andora.

facies quæ dicatur,Fely.in c.cum non liceat.extra de præscrip.c.significasti.2.de homicid.Ang.in tract. malefic.in vers. in facie. P.Andora.

facilius quid acquisitum retinemus, quàm de nouo acquiramus l.licet.C.de acquirenda possession.in l.patre furioso.ff. de his qui sunt sui vel alien.iuris.in c.consuluit.& c.rursus extra qui cleric.vel vouent.

OBIEC. Contrà de l.non distinguemus.in §.sacerdotio. ff.de arbitr. vbi vitiatur iam factum, quod tamen non impedit faciendum, & sic faciliùs de nouo acquiritur, quam retineatur acquisitum.

SOL.Pro sol huius contrarij dic,quod in d. §. sacerdotio. causa impediens,respicit causam finalem & tunc sicut impedit à principio faciendum, ita tollit iam factum, secùs quando causa impediens respicit causam efficientem, vt consensum,qui est causa efficiens matrimonij,l.nuptias,de regu.iur. ff.& licet ab initio aliquid impediat faciendum, non tamen tollit iam factum per regulam,factum legitimè.vbi vide Dy. de reg.iur.lib.6.

OBIEC.Præterea opponitur de l.sunt personæ.ff.de religio.& sumpt.fune.

SOL.Imò illa lex potius concordat secundum Iac.Butrig.

in d.l.patre. Bellon.Tolos.

PRO.Facilius tollitur ius speciale, quàm ius commune. l. eius militis.§.militia missus.ff.de militar.testam. Idem.

PRO.facilius compensamus quam soluimus.not. gl. in l. fideicommissa.§. item si certam.ff.de leg.3.

PRO. Faciliùs remittimus,quæ speramus,quàm debemus quæ possidemus.not.glo.in l.fideicommissa.§. item si certam per illum tex.ff.de leg.3. Idem.

PRO.Faciliores non sunt testatorum voluntates in onerandis hæredibus.l.vnum ex familia.§.si rem.ff.de leg.2. Idē.

facilitas veniæ incentiuum præber delinquendi.23.q.4.c. est iniusta.c.vt clericorum.de vit.& honest.cleric.feder.cons. 257. P.Andora.

Facile est iuuentis addere. l. 1. C. de veter. iur. enucleand. Ang.in §. 1.instit.de legit.agnat.success. Idem.

faciens,quod communiter fieri per alios videmus excusatur à dolo & culpa.Riminal.cons.164.num.42.in 1. Bonac.

factum alienum promittens,non valet promissio,nisi adiiciatur pœna,quo ad pœnam.Cur.Iun.in cons.124. num. 19. communem dicit. Bonacoss.

factum promittens alienum, & se facturum & curaturum, cumpotam nec tenetur, quò ad pœnam, si fecit posse.etiam, ꝙ adsit clausula,quod faciēdo possibilia non excusetur,vt est communis opinio.de qua Inter cons.crimi.cons.145.nu.20. 23.& cons.142.n.1.Contrarium tenet.D.Hercules de Sylue-stris noster Ferrariensis.Inter cons.crim.cons.97.nu.16.Et factum alienum promittens non obligatur. Fallit quinque modis,vt per Roma.in cons.510.n.22. Bonacoss.

PRO.Factum contra naturam seu substantiam actus non valet l.cum præcario.ff.de præca. Bellon.

PRO. Factum legis excusat negligentiam hominis. l. fin. C.si manc.fuer.alien.& ibi not. Idem.

PRO. Factum,iudicis reputatur factum partis. in l. si ob causam.C.de euict. Idem.

PRO.Factum,seu ministerium iudicis necessarium nō est, vbi lex certa est, & operatur suum effectum. l. adolescentiæ tempus, vbi Bald. not. C. in quib. caus. integr. restit. non est necessa. Idem.

PRO.Facta pro infectis haberi non possunt.l.in bello.§.factæ.ff.de cap.& postl.reuers.

OBIEC.Contra de l.non dubium.C. de legi. vbi factum contra legem.habetur pro infecto.

SOL.Illud est de fictione iuris. Idem.

PRO.Facta non præsumuntur, nisi probentur, in l. in bello.§ factæ.ff.de capt.& postl.reuer. Idem.

PRO.Facta sunt incerta.l.vbi autem non apparet. §. qui id quod.ff.de verb.obl. Idem.

PRO.Facta aliena prudentissimos etiam homines fallunt, imò quandoque ipsum legislatorem.in l.2.ff.de iur. & fact.igno. Bellon.

Factum alienum si quis promittat, non valet prmissio: si tamen adiicitur pœna:valet quo ad pœnam. Curt.Iun. cons. 124.nu.19.communem dicit. B.Villalob.

Factum ad ꝙ se quis obligauit,omninò ac præcisè fieri ne cesse non est,etenim illius,quod interest. solutione, liberatio quæritur,vt commune placitum censent Rom.n.8.Alex.nu. 27.Ias.n.20.in l.stipulationes non diuiduntur.ff.de verb. obl. Alex.Vincen.& Ias.in l.si quis ab alio.§.vlt.ff.de re iud.Iacob. de san.Geor.ī l.vna.n.61.C.de sent.quæ pro eo quod interest, & qui complures exceptiones subiungunt Soc.cons.xcix.nu. 8.cum seq.lib.1.Ant.Gomez.de contract.c.10.nu.22.Quod intellige iure Cęsarum processurum.quippe quia si canonum definitiones spectentur:aliud longe diuersum futurum est.vt frequentius dogma renuntio ex Panor.in c.veniens.nu.9. de iureiur.Rom.& Ias.n.23. ad fin.in appel.latam. stipulationes non diuiduntur.Ant.Burg.in rub.de emp.&vendit.Rebus.in l.vna.n.467.C.de sent.que pro eo quod inter. Intellige deinde atque excipe, nisi si iusiurandi vinculum accessit, vt commune inquit Fortun.Grac.in l.1.nu.26.ff.de pact.& vide inferius vers.iusiurandum. E.Suarez.

Factum suum qui præstare duntaxat tenetur,ne alter in alicuius rei dominio perturbetur,& suorum successorum factū quoque.præstabit.commune profert Boer.decis. lxvij. nu.3. cum seq. Idem.

Facti alieni promissor si se adiuncta pœna obliget,& maxima adhibeat curam,ac diligentiam,si factum tamen non præstabitur,semper ad pœnam conuentum præcisè tenebitur,vt receptissimum penit Balduin.in §.si quis alium.inst.de inutil. stip.& ante eum.Cur.Iuni.cons.139.n.19.Alci.in l.4.§. Cato. nu.132.ff.de verb.obl.Paris.cons.lxxvj.lib.3.Did.à Couar. in c.quamuis pactum.2.par.§.5.n.5.cc ncl.7.de pact.lib.6. Idém que colligitur ex Abb.cons.xliiij.ac iura omnia id liquidò p̄bāt, vt non mediocri sese obstrinxisse errore vi leatur Neapolitanum consilium aliter censens apud Matth. de Afflict. decis.ccxcv.& gruauiter eadem in re hallucinentur Tho.Gramma.q.2.n.8.post decisiones,ac Stephanus Budæus in d.§. si qs alium.& Viuius cum iis,quos citat,lib.j.opi.cclv. Cauendum erit à Deci.in l.impossibilium.n.3.ff.de reg.iur.à Ias.in l.stipulatio ista.n.10.ff.de verbo.obli.si quidem quæstio,ac varietas Doctorum,quos laudāt,ea in specie versatur cum quis se curaturū adiecta pœna spondet:in qua receptior est sententia, vt diligentia,pœnam excludat.quemadmodum constabit ex eorum numero atque authoritate,quos citat Did.à Cou.d.§. 5.n.3.ac præterea ex Fel.c.ex rescripto.n.28.de iureiu. Alc.in d.§.Cato n.129.& in l.quod te mihi.n.21.ff.si cer.pet.& ex iis, quos allegat Viuius vbi s̄.in prin.Quod tñ non procedat etiā hac in vltima specie, si expressum fuerit,vt illud, de quo conuentio initur,oīno fiat,quia tunc nulla cura ac diligētia à pœna promissorem excusabit,iuxta veram resolutionem,de qua Rip.in d.l.quod te mihi.nu.46.ff.si cert.pet.latè Did.à Couar. vbi s̄.n.6.quamuis perperam contrarium opinētur Afflict.decis.ccxcv.Paris.cons.cx.n.42.lib.1.Viuius.d.opi.Quinimò sufficiet ita ex contrahentium mente, ac proposito colligi,vt æquum & bonum affirmo,& magis commune reor ex Dec.in l.vlt.§.vlt.n.11.ff.si cer.pet.Alc.in d.§.Cato. n.135.Gomez.in §.in personam.n.57.Inst.de action.Rip.in d.l.quod te mihi.n. 47.Did.à Couar.vbi s̄.n.6.&n.7.Vnde tanquam parum vtilis in super habenda est cautela Viuij, quam ad illius opin. cclv. fi.effert. E.Suarez.

Facti alieni promissor per formulam illam se facturū & curaturum,si diligētiam & curam nō adhibuit statim ac potuit, in mora cōstituitur absque vlla etiam interpellatione,vt frequenter placitum asseuerāt Cur.Iun.cōs.124.n.6.Viuius lib. 1.opi.cclv.Falcidia locum dūtaxat habet, & ī fideicommissis singularibus.vt commune ait Bellon. in rub.n.10.ad fi.& nu. 11.insti.de fideicomm.hæredit.Atque in iis etiam locum nō habebit,si legatum integrè solui testator iubeat, vt frequenter placitum dicit Ias.in l.cum quis.nu.5.C. de iur.fact. ignorant. Idem.

Factum nō presummi,nisi probe.l.deniq;.ff.ex qui.cau.maio.l.in bello.§.factæ.ff.de cap. & postl.reuer. Barb.in 3. volu. cons.49.in 5.col.

Limita vt per Ias.in l.scien. in 1.col.ff.de verb.obl.videlicet nisi sit factum ꝓsuetum fieri.quia illud bene præsummi.alleg. Bal.in rub.C.de fi.instr.in 3.col.allegantem tex.in l.fi.ad fi. C. de fideius. alleg. etiam eundem Bal. in l.incendium.ad fi.C.si cert.pet.

Limitat etiam nisi in scriptura appona.tale verbum,quod de necessitate includat illud tale factum. quia tunc præsummi.all.tex.in d.l.scien & in.ll.allegatis in gl.ibi.per quas dicit. limitari illam regulam §.factæ. P.Andora.

Factum leg.nō debet ex nouo euentu retractari.& vt verb. legis vtar.Nō enim debet quod rite & fm.ll.ab initio actum est,ex alio euētu resuscitari.l.sancimus.C.de admi.tuto.l.nec enim corrumpi. ff. de iti. actuq; priua.& regl̄a, actum leg. de reg.iur.in 6.no.in l.si prius.C.de iu.fi.li. 10.fac.l.terminato.C. de fruc.& litis expen.vbi not.doct.ꝙ sopita mā. nō debet nouum iurgiū super ea suscitari.& est gl.& ibi Bar.in l. Barbari⁹. ff.de officio præto.Barb.in 3.vol.cons. 13.in 5.col.

faciunt quæ vult Barb.in 4.vol.cons.40.col. 19.P.Andora.

Ex facto ius oritur.l.si ex plagis.§.in cliuo.ff.ad l.acq.l.præcibus.C.de impub.l.vt rñsum.C.de trans.l.domitius labeo.ff. de testa.& l.fi.C.de præci.imper.off.pulchrè Fede.in cons.clij. in prin.Card.in cons.37.in themate.

Et ex modica facti varia. totum ius varia. l. ea est nā.ff. de regul.iur.

Nec possumus bene consule.nisi facto prius cognito.l.arethusa.ff.de sta.ho. Idem.

Facta pro nō factis haberi nō possunt.& hoc solo priua.de⁹. l.verum.ff.de reg.iur.Bar.in l.non dubium.in 2.col. C.de ll.Alex.in 3.vol.cons.15.Ias.in l.1.§.hoc autem.in prin.ff.de oper. no.nun.& in l.1.§.si vir.in 1.col.ff.de acquir.poss. Idem.

Facta autem pro infect.haberi possunt.vt est tex.ad literam in d.l.non dubium.de quo vide late.Phi.in c.vt nostrum.in 1. col.de appel.all.multa.maxime gl.ī cle.j.de Immu.eccl.Barb. in 3.vol.cons.8.in 2.dubio all.tex. in c.vides. 10. dist. & idem vult in cons.13.in 3. col. Phi.in regl̄a quæ contra. quæ est 64. Idem.

In factis.nedum doctores. Sed etiam principes errant qñz. c.2.de constitu.libr.6.Alex.in l.post dotem.in 15.col.ff.solut, m..&

matr.& ideo de facto iuris consultus non respondet. Ias.in l. Barbarius phs̄.in 5.col.ff.de officio.præto.

Facto suo,an quis possit contrauenire. Vide ȳ. in ver. iuramentum opera.§.29.

Et ȳ.in ver.procurator.§.11.

facto suo nullo. quilibet contrauenire potest. Alex. in 1. vol.con.123.& in 2.vol.cons.103.in 4.col.& cons.137.Fely. remissiue.in c.à nob.in.3.col.de excep.de quo etiā vide Paul. de Castr.in 2.vol.cons.74.in 4.col.vers.circa tertium.& cons. 136.ver.tertium etiam.& segno.con.137.Alex.in 1.vol.cōs. 123.in 2.col.in fi.& in 2.vol.cons.93.& in 5.vol. cons. 81.in 1.col.Bal.in l.2.C.si aduer.rem iud.

Et ex causa superuenienti potest quis contra factum proprium venire.Phi.in c.nulli.de elect.in 6.

Item fauore rei pu.Calca.cons.225.fac.quod vult Ang.insti.qui al.licet.al.non.

Reficiens an dica.de nouo facere.Vide Fely.in c.consuluit de iude.&in c.cum accessissent.in 15.col.de consti.& ȳ.in ver. reficiens.

Multa fieri prohibentur.quæ tamen facta tenent. Paul.de Castr.in 2.vol.cons.328.alias.326.Ias.in l.pr̄e furioso.ī 3.col. ff.de his qui sunt sui.vel alie.iu.faciunt quæ vult Ludo.Rom. cons.409.in 2.dubio.

In contrarium est tex.in l.1.§.ant. seuerus.& ibi hipo.ff. de quæstio.

factum de facto.debet de facto reuocari.Bal. in l. verum.§. quod si minor.ff.de Mino.Barb.in 1.vol.con.51.in 29.col.& in 2.vol.cons.7.in 17.col.Ludo.Rom.cons.69. & cons. 158. Bal.in 4.parte cons.208.Calde.in ti.de dilla.cons.1.Sōz. in 2. parte.cons.266.in fi.Ias.in l.si pacto quo pœnam.in 3.col. de pac.&in l.1.in 2.col.ff.de feriis.& ample.Fely.in c.qualiter.& quando.col.7.& 8.de accus.Alex.in l.j.§.nūc.de ope.no.nun. & in c.vol.con. 5.Fel.in c.fi.in 7.col.de iud.Barb.in 4.vol.cōs. 37.in 1.col.& cons.76.in 6.col.& cons.83.in 4.col.Phi.in c.j. de supl.neg.præla.in 6.& in c.vnico in vlt.no. de relig. domi. in 6.hypo.sing. 12.195.Alex.in l.1.§.nunc.in 7.col.de ope.no. nun.& in l.quod iussit in 10.col.de re iud.Lud.Ro.cons.220. & cons.320.Quam concl. amplia etiam procedere in successore in officio quòd factum de facto reuocare possit parte tamen citata,& nō aliter,Bal.in l.si deserta.C.si prop.pub. pēsit.

factum non debet attendi sed quod fieri debuit.l.nemo iudex.C.de sen.& interlo.om.iud.fede.cons.152. Idem.

facto non minus quam verbis.datur voluntas intelligi.Ias. in l.de quibus in 10.col.ff.de.ll.& in l.in testamento.in penul. col.C.de testamento mil.& in l.reprehendenda.C.de insti.& substi. Idem.

facto vbi opus est.verba non sufficiunt.l.1.§. hæc autē verba.& ibi doct.maxime.Ias.in 4.not.ff.quisq.iur. Addit gl.in c. 1.de eo.qui mit.in pos.& in c.vt circa.de elect.in 6.& ideo secundum eum.vbi requi.oblatio non suffic. verbalis.l. qui decem.vers.idem respondet.in fi.ff. de sol. l. fuus qui hæredi. in fi.ff.de sta.lib.Bar.& doct.in l.prætor.§.si quis paratus.ff.de oper.no.nunc.habetur.in l.acceptam.C.de vsu.gl.fi.c.pastoral⁹. de officio ord.fac.secundum eum.ca.1. de seque.pos.& fruc. Idem.

factum censetur.quod de proximo est fieñ.Ias.notabiliter. in l.admo.in 14.col.in lectu.ff.de iu.iur. Ad quod multa accumulaui.in vers.Proximus.

Qui non potest facere. an possit facienti consentire? Vide decium.cons.124.in 3.col.vbi.dicit. ꝙ quando consentiens alteri facienti modo habet ius perfectum. tunc licet ipse facere non possit tñ. alteri facienti. consentire potest. Si vero ille qui consentit reperi. habere plenum ius. tunc sic.non potest facere.ita nc. facienti consentire. all. Bar. in l.fi.in 2.col.C.de Pac.

Et quòd possit consentire.tenet Alex.in 2. vol. cons. 57.in 3.col.ibi accedit.

facien.an sit grauius delictum.quam ommittenc⁹?Vide Ias. in l.sancimus.in 6.col.C.de iud.& in l.si quando circa fi.C.vn de vi.& in l.si mora in 6.col.cum seq.ff.so.mat. in quibus locis.dicit.regulam esse quòd sic.gl.in l.si mora.præal.& in l.lege.Corn.ff.ad silla.& in l.2.C.de liber.& eo.lib.Addo Alex.in 5.vol.cons.172.in fi.

Dic.tamen Ias.in d.l.sancimus.quòd ista regula.videtur cōfundi per illum tex.ex quo.not.Ang.& Pau.de Cast. ꝙ graui⁹ puni.iudex qui.omisit. facere.condemnationem expēsarum. quia tene.insolidum ad totale interesse.quam qui tulit sententiam iniustam.vide ibi per eum.& in d.l.si mora in 7. col. vbi plura adduc.contra.dictam regulam.

facere vide.qui per alium fac.Alex.in 5. vol. cons.88.in 4. col.vers.item poterat Cor.in 2.vol.cons.169.in prin.& in pœnalibus.Phi.in ca.sciant.de elect.in 6.Bal. in l.postulare.ff. de fideiu.tuto.Ang.in prohe.insti.vers.cunque.& vers. 5.

Limitatur per Panor.in c.licet.de decis.& vide ȳ.§.21.

facere. permittens.videtur iam factum confirmar.Alex.in 5.vol.cons.146.in 1.col.& vide.s̄.in tract.emphi.q.153.

facere promittens.intelr ȳ.tempus congruum. Cor. cons. 208.in pen.col.ver.Quia promissio.vide lati⁹ in ver.pactum. §.15. P.Andora.

Illud dicitur fieri in pa. mea. quod fit meo nomine. Alex. in l.sed si vnius.ff.de iniur. Idem.

Quando sunt plures hæredes grauati facere capellam vel huiusmodi.quilibet tene.insolidum.Ang.in §.tam autem insti.de lega. Idem.

Quæ de iure fieri non debetur. facta vtilitatem non præstatur.Bal.in l.fi.C.de iure do. P.Andora.

factum hominis & naturæ, in materia alluuionis æquiparantur ad vtilitatem habentium prædia vicina. Ita in simili determinat Bar.in l.quominus. 10.q.ff.de fluminib.vt per eū, cum quo est communis opi. vt ibi per Ias. & nouissimos. Et Bart.etiam refert,& sequitur Socinus Sen.in con.lxxix. super quæstione quæ vertitur.vers.quin imo dicit Bart.3.vol.Et est in simili decisio Bart.Ang.Pau.de Cast.& aliorum in l.fluminum.in prin.ff.de damn.infe.Soci.Iun.in cons.27.nu.8.vol.4. E.Muscul.

facultas insinuandi donationem durat tantum 20.annis, & postea præscribitur.communem dicit Ias.post Bald.in l. licet. C.de iur.delib.vt refert Hyppo.Rimi.in §.1.nu.210.Licet ipse ibidem post Ang.Canarium sequatur & firmet contrariam opinionem,vbi tamen dupliciter limitat.vide. I.Fich.

PRO.Facultas adimplendæ conditionis non transit ad heredem petendi autem transit, in l.si decem cùm petiero. vbi Bart.ff.de verbo.obli. Bellon.

facultas. An ea quæ sunt meræ facultatis præscriban .Vide in ver.præscrip.§.105. P.Andora.

facultas alicui competens non est angustanda.l.fi. & ibi Bal. ff.de vsu & hab. Idem.

PRO.Falcidia ipso iure resecat legata l.Plautius.ī l.lineam margaritarum.in l.quātitate.§.magna.ff.ad leg.Falc. Bellon.

falcidiam ne hæres detrahat, testator prohibere potest.Cōmunem dicit I. Clar. §. testamentum.q.lxxiij.vers. sed quæro. P.Fichard.

ADDITIO.

Ista communis opinio probatur in §. si verò expressim.in auth. de hæred. & falcid. Restringitur tamen hæc communis opinio vt non procedat in filiis primi gradus.Ita Ias.in l.Marcellus.nu.53.& 55.ff.ad Senatusc.on.Trebel.post Bald.in l.iubemus.ver.nota,ꝙ testator.& vers.& ego dico.C.ad Trebell. atque ita respondit P.Decius cons.lxxxj. Mouetur Ias. per gl. in d. §. si verò expressim. quæ hoc apertissimè probat ex §..aliud quoque capitulū.in auth.vt cùm de appellat.P.Prateius.

Etiam de institutionib. factis in re certa detrahitur Falcid. Est communis opinio secun.Cor.in cons.136.constat.vers.tamen his minimè.volu.3. M.Chærianus.

falcidiam quæ debetur hæredi ex legatis,si testator dicit,ꝙ integrè legatum soluatur tenetur hæres dimittere.Ias.in l. cū quis.nu.5.C.de iur.& fact.ign. magis cōmunem dicit. Vilall.

falcidiam ac Trebellianam licet hæres inuentarium conficiens possit regulariter detrahere Auct.de hæredibus & Falc. §.si verò non fecerit inuent.collat. 1. id tamen inter alia fallit quādo testator detractionem alterutrius prohibuisset. Auct. Sed cùm testator.§.si verò expressum.C.ad l.Falcid. Bart. & Imol.in l.Marcellus.§.quod autem.ff.ad S.C.Treb.quos communiter sequuntur canonistę,in c.Raynaldus.de testam.sicut refert Bened.Capra reg.cx.nu.3.Similiter fallit si legatum factum aut relictum esset ad pias causas. vel pro redemptione captiuorum,quia.nō detrahet Falcid. aut Trebelliana. Auct. de eccles.tit.§.sin autem.collat.9. quod & voluit Domi.Ant. in d.c.Raynaldus,cōmuniter ab vtriusque iuris Doctoribus, tenetur,per not.in c.si pater,de testamen.lib.6.& Bald.in l. id quod pauperibus.C.de episco.& cleric.quemadmodum quidem,nu.5.refert idem Capr.

falcidia licet in eo quod pœnę nomine per iudicis condemnationem post specialem affectionem decedit vel accrescit non detrahatur.l.cùm pater,cum l.seq.ff.ad l.Falcidiā,tametsi pœnæ nomine iussu testatoris relictum sit, putà vt legatario contradicente alteri detur, tunc quia non tam pœna quàm legatum sit,rectè detrahetur,prout voluerunt Inn.Anchar.& Abbas d.c.Raynald.de testamen.quos ibidem Io.And. & Domin. Ant.sequuntur ꝙ communiter quoque teneri ibidem refert.

refert.Benedictus Capra.n.13.Falcid.non solùm non detrahitur nisi hæres ĩ.annum à die monitionis per iudicem facta legata exoluerit. sed nec vllum ex testamento emolumentum capitur gl.in c.Raynaldus de testam.Barto.in Auth.Hoc amplius.C.de fideicommissis.c.si hæredes.ca.nos quidem de testamentis.gl.in Auct.de hæredibus & Falcid.§.si quis non implens.ꝙ communiter teneri ibidem,nu.22.refert Capr.quod est verum,nisi aliud tempus ĩ. quod voluntati satisfaciẽdum sit testator prefixerit,quia illud tunc obseruabitur iuxt.l.statu libe.§.herede.ff.de statu lib.l.fi.§.Sin autem.C. de iure delibe. prout d.c.nos quidem.voluerunt Anc.Imol. D.Nicol. & cõmuniter Doctores,vt ibidem numero 28.refert Capra.

Falcidia potest prohiberi per testatorem. §. si vero expressim.& ibi Ang.in auth.de hæred.& falc.gl.in l.decem.ff.de fideicom.lib.doct.in auth.sed cum testator.ad l.falc.& in l.marcellus.ff.ad treb.Pau.de Castr.in 2.vol.cons. cl.incip. in causa quæ vertitur. P.Andora.

Item prohibe.tacitè.falc.quando testator mandat præstari integra legata.fin.doct.in locis.præal.ad quod vide omnino. Pau. de Castr.in d.cons.

falcidia non detrahitur per piam contra aliam piam causam.Bened.in cons.86.

falc.non detrahi. de dona. causa mortis facta præsenti. per stip.Bened.in d.cons.86. P.Andora.

falsantes literas inferiorum,non autem Principum,leuius debent puniri.secundum communem opinionẽ. de qua Soc. in c.ad falsariorum.nu.9.de crimine falsi. Bonacoss.

falsans literas Apostolicas per alios eadem pœna punitur, qua punitur falsans per se,vt est communis opinio.Soc. in c. ad falsariorum.nu.19.de crimi.falsi. Bonacoss.

falsificans instrumenta,vel testes,causam licet non perdat, vt tenuit Bart.in l.in fraudem.§.quoties.& ibi gl.verbo cadat. ff.de iure fisci:si tamẽ acta causæ falsificauerit,vel corruperit, causam ipsam amittet qualiscunque causa vel persona fuerit, vt idem Bart.dicit in d.l.in fraudem,quod & Anch.placuit in cons.ccclxxxviij.in casu præmisso.vers.Item non obstat predictis.&Boer.in q.ccxcj.parte 2.vbi attestatur hanc opinionem esse communem,quamuis Card.contrarium tenuerit,quo ad instrumenta.in c. olim.de rescri. F.Turzan.

falsificans monetam principis. Flammis comburitur.Cur. cons.138.all.l.1.&2.C.de fal.mo.habetur per Panor.in c.quãto.de iu.iur.

Idem in falsante rescriptum principis.quia pœna mortis puni.Panor.in c.ad falsariorum.de fal.

fabricans autem aliam monetam quam principis capitali pœna puni.Cu.vbi.s.per.d.iura.subiungens. ꝙ hoc casu app. pœnę capitalis venit exilium perpetuum:nec credit ꝙhoc casu.veniat publicatio bonorum.

Et ꝙ tũc nõ intelliga.de morte,sed de deporta.tenet in terminis. Alex. in 1. vol. cons. 104.dixi.in ver. Pœna arbit.§.20. P.Andora.

Aurifex qui fac.aurum vel argentum de minori liga,quam sit sta. vł ordinatum,incidit in falsum. Bart.in l.lege Cor.ff.de falc.

Expendens falsam monetam.nõ tene.de falso.sed extraordinarie.puniendus est. Bart.l.facularij. ff.de extraor.cri.Barb. in 3.vol.cons.lj.in 5.col.Panor.in c.ad falsariorum.de fal.

Limita nisi exponat scienter monetam plombeam vel stagneam quia tene. crimine falsi.Bar.ĩ l.lege.cor.ff.de fal. Ang. aret.in tract.malef.in verbo falsario.in 10.col.Addo. Curt. in cons.præal.

Subiungit ibi Aug.ari. ꝙ talis expendens excusare.si docet à quo habuit,nec est necesse ꝙ doceat habuisse à tali. sed suffic.ꝙ per testes doceat habuisse.all.Iac.bu.in l.maiorem.C.de fal.Barb.in d.cons.lj.Alex.in l.lege cor.ff.de fal.

Quod intelligit ipse post Ang.in d.l.maiorem.si per^a.est honesta & bone fame alias non.Nam de facili quidam ignotus. posset submitti & tempore submissionis testes adhiberi.

Adde quòd expondens bona fide non puni. ita,Barb. in 2. vol.cons.29.in 3.col.

Nec etiam punitur pœna falsi expendens monetam à principe reprobatam.vt vult Cur.in l.cum quid in 7.col.ff.si cert. pet.Addo ample.Alex.in 1.vol. cons. 104. vbi vult ꝙ sta. puniens falsificantem monetam. non habeat locum. in moneta reprobata& loqui.in bagatinis.vide ibi per eum.quia notabiliter.loqui. P.Andora.

falsitas in vna parte instrumenti,totum vitiat instrumentũ, vt est communis opinio.Fely.in c.fraternitas.num. 16.de hæret.fallit in pluribus,vt ibi per feli.num. 17.& seq.& si quis dicat instrumentum,quo vteris falsum, ꝙ nihilominus potes eo securè vti,& sine pœna,si non credas falsum quousque apparuerit de contrario.Cautum tamen est protestari,ꝙ si appareret falsum,non intendis vti. Specu.de instru.edi.§.videndum. vers.si rectis,de quo Io.Fab.inst.de publi.iudi.§.item lex Cornelia.de fals.n.6.vbi etiam ponit,quæ sit pœna committentis falsum.pulcherrimè distinguens. Bonacoss.

falsitas commissa in scriptura quæ deficiebat in forma & circa substantialia,non facit commitẽtem reum criminis falsi.communem dicit Alber.in 2.parte statutorum.q.cxlvij.Soci.cons.ciiij.nu.3.Clar.ibidem. P.Fichard.

falsitas dici non potest illud quod iuuatur primordio veritatis.comm.dicit.Foller.in pract.crim.nu.35. Clar. ibid. vers. præterea. P.Fichard.

falsans acta perdit causam.Bald.in l.qui testamento.ff.de excus.tut.Bart.in l.1.§.2.in fi.ff.de calum.Imo.in l.diuus.col.16. ff.de re iud.Ang.in l.1.in fi.ff.de his quæ in testamento delen. pariter.qui conatus est substrahere probationes aduersarij,secundum Inn in c.intimauit.ext.de testi.Ang.in l.1.§.si reus.ff. de eo per quem fac.erit. licet Bald.in d.c.teneat contra Inno. Balb.decis.361.

falsitas per partem in causa commissa circa acta ipsius causæ,facit vt causa amittatur.comm.dicit Alex.in l.diuus.nu.6. quem refert Didac.in repetit.c.quamuis.n.6.vers.Item punitur.& Pract.Conradi.n.31.Boer.decis.ccxcj.nu.2. Vantius de nullitatib.n.141.Ruin.cons.15.n.3.lib.5. secus si circa testes aut instrumenta commissa sit,vt dicit comm.teneri Dec.in c. cum venerabilis.n.21.de exceptioni.&licet aliqui dicant hoc locum habere quando causa sit contra fiscum, tamen magis communis est etiam si sit cum priuato,vt testatur Ruin.d.ↄs. 15.n.3.lib.5.Refert Cla.lib.5.sent.§.falsum.ver.item propter. P.Fichard.

falsitas quę nemini preiudicat,nõ facit commitẽtem reum criminis falsi.commu.dicit Alex.con.cxlv.vers.confirmo per id Barbatius cons.lij.nu.4.lib.3.Soci.cons.ciij.nu.1.& 2.lib.1. Clarus ibidem vers.Item excusatur. Talis tamen falsitas non excusabit à pœna extraordinaria, prout comm.dicit Plott. in repetitio.l.si quando.n.721.Clarus ibid.in fi. P.Fichard.

falsitas sine dolo committi non potest.comm.ait Soci.Iun. cons39.n.83.lib.2.Clar.lib.5.§.falsum.vers.excusatur.P.Fich.

falsitas in accessoriis nõ vitiat principale, vt est communis opi.Clar.in §.falsum.ver.sed quid si testis apostillãtes ad Pau. de castr.in cons.9. n. 27. & nota ꝙ instrumentum simulatum non comprehenditur in statuto loquente de instrumento. Firma.in verbo instrumentum simulatum. & simulatio appellatione falsitatis venit etiam in statuto. Firm.in vers.simulatio.nu.34. Bonacoss.

falsi pœna non tenetur testis non iuratus falsum deponẽs, cuius dictum est nullum,communis est opinio. Grassus communium opinionum.libro 2.c.17.q.21. Bonacoss.

falsitas etiam non nocibilis per testem, vel notarium commissa in actu nullo, punitur non pœna falsi ordinaria, sed extraordinaria. Bologni. cons. 30. communem dicit. Plotus in lege,si quando.n.718.C.vnde vi. Soarez ver.falsi crimen.nu. 14. Bonacoss.

falsi crimen euitatur interpretatione verbali quoquo modo accepta,quia est necessaria probatio euidens, & de necessitate cõcludẽs nec cõiecturis & indiciis opus est, vt est cõmunis opinio.Soarez vers.falsi.nu.18. Bonacoss.

falsi crimen non censetur indultum à Principe,licet delinquenti venia generaliter reo sit concessa.communis est opi. Soarez vers.falsi.nu.31.

falsitas cõmissa circa scripturam,quæ de se non probat,non punitur gl.in c.quanto.vbi omnes.de iureiu.Parisi.cons.169. nu.61. in vlt.vol.D.Hiero.Gabriel.in cons.169.nu.12.& seq. Soarez nu.14. Bonacoss.

falsitas tripliciter puniri potest. Nam pro instrumẽto falso potest quis puniri,quia fecerit,quia fieri fecerit,& quia illo vsus fuerit,vt est communis opinio.Bossius de falsis.n.115.vide Soci.iunio.in cons.61.in 2.si quis etiam cælat instrumentum alienum,ad finem,ne veritas appareat,tenetur pœna falsi,quia plus est in totum cælare,quàm aliquid inde abradere. Aut nõ fecit,vt veritas nõ appareat,sed forte est latro,qui credens substrahere saccum cum pecunia,in quo erat instrumentũ,quod non vult exhibere, vt furtum nõ manifestetur,& tenetur furti.Bald.in l.cum qui C.ad l.Corn. de fals. Bonacoss.

falsitas nõ punitur, si quis in priuata scriptura, quæ nullam facit fidem dolo malo veritatem immutat, vt est communis opinio.Gabriellius ĩ ↄs.169.n.21.& ideo si mercator scribat, quodvnus fideiussit seu promisit pro alio, cum nõ possit hoc scribere,nec alius.licet habeat Principis decretũ,ꝙ libris mercatorum præstetur fides,quod decretum,cum debeat intelligi cum quadam limitatione, & subauditione multum æqua &rationabili.videlicet,nisi contrarium videatur iudici ex probabilibus aliquibus causis. Alba in cons.95.non est falsa,quia est nulla, ideo puniri non potest, quia falsitas circa scripturã, quæ de se non probat,non punitur,vt est dictum.per gl.& docto.in c.quanto.de iureiuran.Parisius cons.169.n.61.vlt.vol. & scriptura libri mercatoris præsumitur facta præsente parte. Bal.in l.si quis.col.2.ver.item quia scriptura.ff.de edẽ.sed habens præsumptionem pro se non tenetur de falso. Bal.in.l.fi. col.2.q.5.ver.1.casu.C.de edicto diui Adri.tollen.& in l.si prętor, in Apostillis ad fi. & licet etiam debitor Principis, vel rei publicæ scribat super libro partitam non veram prima facie, licet verificari possit ex alio non dicitur falsarius,quia non dicitur fraudatus liber, cum dolus adfuerit, cum postquàm id quod principale,& in facto suo consistens erat verum,nõ potest dici falsitas,licèt secundum verum non esset.Puta si dixisset se esse debitorem de centum libris, acceptis à tali debitore Principis,quas dicit se apposuisse super tali banco,sed non posuit fortè quia habebat animum opponẽdi.iuxta l. pen.ff. de iusti.& iur.relatione scilicet facta ad id quod non fecit,sed quod facere debebat.ex eo enim ꝙfalsitas non consistebat in facto suo secundariò.sed in facti serie & veritate.quia non dicitur falsum,quia falsum non dicitur quod mutatur per modum veritatis. l. cum filius. §. hæres meus.ff.de lega.2. sed est mendacium dicere,ꝙ opposuit in banco.licet primum fuerit verum,quod scilicet reperit, & cum potuerit constare de veritate per librum banchi, falsitas nõ dicitur cõmissa,sed mendacium.quod non potuit esse nociuum Principi,&ideo non dicitur commissa barataria,nec furtum,postquàm etiam Princeps non est adhuc dominus pecuniæ debitæ, antequàm tradatur per officialem, sed officialis qui recepit ad numerum.Ita in terminis consuluit Pau.de Cast.in cons. 9. per totum. in 3.vol.de quo cõs.facio magnum festum quia casus nunc sub iudice pendet.Et iste nõ est casus,ꝙ quis incidat in pœnam legis Corneliæ de fals.Soc.in rub.de crimine falsi.n. 5.Nam omne non verum non est falsum. Sed requiritur dolus in committente.vt per Soc.ibi.& per tex.in l.nec exẽplum. C.de falsis.Bal.cõs.33.nu.2.Alex.cons.73.nu.4.in 1.Nam non sequiť falsum committit & de falso punitur,qui verum suppressit,q̃ qui falsum deposuit,nõ tñ sequitur,vt æqualiter peccet & puniatur.Tiraquellus de pœnis temperan.causa 44.num.71.Et falsum nõ admittitur. quod admixtum habet aliquid veritatis,vel implicitè,vnde testis,qui deposuit rem esse Titij. sciẽs esse communem Titio,& aliis saluatur hac ratione à falsitate, vt est communis opinio.Phanutius de Phanutiis de Luca.in tract.de inuentario.par.6.q.130. Bonacoss.

falsitatem committens perdit causam. communis est opinio.Clar.vers.Item propter.Ruin.cons.86.per totũ in 4.vol. Quando est tñ commissa circa testes,aut instrumenta,non amittit causam.Secus si circa acta causæ,quia tunc causam perdit,vt est communis opinio.Clar.in §.falsum.vers.Item propter.Et si falsi crimen morte extinguitur.l.1.C.si reus,vel accusator fuerit mortuus.Cæpolla cons.cri.23. nu. 5.Soarez vers. falsi.nu.32.& 33.Boeri.decis.291. Bonacoss.

falsitas non committitur sine dolo,vt est cõmunis opinio. Clar.in §.falsum.vers.Excusatur. Et falsum non dicitur, si primordio veritatis adiuuatur.cõmunis est opinio.Clar.ibi ver. Præterea.plura Ant.Gabriel.li.7.concl.Conclusione 4.& seq. Soarez vers.falsi.nu.18. Bonacoss.

falsitas excusatur,si nemini præiudicat,vel preiudicare posset.communis est opinio.Clar.in §.falsum.vers.Item excusať. D.Hiero.Gabriel.in con.169.n.20.Item excusatur, si scriptura deficiebat in forma,& circa substantialia,&sic si erat nulla, neque ex ea poterat inferri damnum alicui.communis est opinio.Sic & testis cuius depositio fuit nulla,vel nemini præiudicabat.non punitur de falso,sed extra ordinem stellionatus, vt est communis opin.vide omnino Clar.ibi ver. Item debet iudex omni studio vigilare,vt reos à pœna falsi excuset.Et vt dicta testium ad concordiam reducantur interpretatione & distinctione,ne falsum dixisse iudicentur,vt est communis opinio.Clar.ibi. Et not. quod statutum dicens,quod condemnatus pro falsitate nõ admittatur ad officia,intelligitur de cõdemnato pro falsitate strictè.Bart.in l.quid sit falsum.ff.ad legem Corn.de falsis. Bonacoss.

falsitas non dicitur si quis in testamento sibi adscribat, nisi scriptura sit talis,quæ faciat fidem,vt est cõmunis opinio Bos. de iis,qui sibi adscribunt in testamento.nu.3. Bonacoss.

falsitas, quæ nemini est nocibilis, non potest de iure communi puniri pœna falsi ordinaria, siue per testem, siue per Notarium,vel alium sit commissa secundum Bar.in l.si quis legatum.ff.ad l.Corn.de fal. Ita est communis opinio omniũ Docto.vt attestatur Alex.cons.clxv.visis.vol.6.& Soc. cons.ciij. in facto,& ciiij. post reditum.vol.1. quamuis Saly.in l.1.C.de sepul.violat.& malè,imò absque vlla concludenti ratione videatur asserere contrarium, vbi tenet, ꝙ si quis in libro suo falsò scripsisset Titium esse suum debitorem, siue tabellio in sui fauorem falsum instrumentum confecisset, puniri debent pœna falsi. F.Viuius.

PRO.Falsus denarius non est denarius.not.gl.in l.3.C.de hæret.& manich. Bellon.

PRO.Falsus rumor nocere nõ debet.ĩ l.fi.ff.de hæred.insti.

PRO.Falsa credulitas non confirmat quod agitur. l.si cum te.§.fi.ff.de pact. Idem.

PRO. Falsa demonstratio non vitiat actum.l.demonstratio.& l.falsa.ff.de condi.& demonstrat.& §.huic proxima. instit.de lega.

OBIEC.Contrà de l.si sic.§.1.ff.de legat.1.vbi demonstratio falsa vitiat actum,qui geritur.

SOL. Demonstratio falsa adiecta speciei, si de ea constat, vel quantitati certæ expressæ, non vitiat actum. Vbi autem quãtitas certa nõ est expressa,vitiať actus indistinctè. d.l.si sic.

OBIEC.Præterea contrà de l. si pater.C.de hæredibus instituen.

SOL.Vbi demonstratio falsa est ex errore testatoris,vitiatur actus,vt in contrario:secus si ex certa scientia,vt hic. Idẽ.

PRO.Falsa causa non vitiat actum.l.cum tale.§. falsum. 1. ff.de condi.& demon.§.longè.instit.de leg. Idem.

falsus non dicitur testis, nec notarius, si testis asserat alitèr scripsisse Notarium, quàm fuerit testificatus. communis est opi.Clar.in §.falsum vers.Pone. Bonacoss.

falsis testibus creditur contra corrumpentem,vel subornãtem,ad inquirendum,& torquendum etiam cum aliis adminiculis, vt est communis opinio. Clar.in §. falsum. vers. subornans. Bonacoss.

falsus testis de iure canonico non tenetur,nisi de falso testimonio,non autem de damno inde sequuto,vt est communis opinio.Clar.in §.falsum.vers.Pœna autem. Bonacoss.

falso instrumẽto vtẽs.potest interrogari. An eo vti velit ꝓ vero?communis est opi.Et debet relegari,vt est cõmunis opi. Clar.in §.falsum. vers.vtens. Et si respondit, quod vult vti instrumento & intendit,si & inquantum veritatem cõtineat,& non aliter,nec alio modo. An sit sufficienter responsum?vide Fulgo.cons.177.& Cæpollam.Cautela.53. Bonacoss.

falsum committit notarius,si apponat in instrumẽto numerationem,quę facta nõ fuit.cõmunis est opi.Clar.in §.falsum. ver.Notarius.Itidem si apponat præsentiam alicuius,qui erat absens.cõis est opi.Clar.vers.sic etiam. Itidem si non apponit clausulas & solẽnitates reqsitas in instrumento,incidit in falsum.cõis est opi.Licet nõ puniatur de falso.nisi in casibus expressis.cõis est opi. Itidem si conficit instrumẽtum de re illicita extra casus à iure permissos,incidit in pœnam falsi.communis est opinio Clar.ibi ver.Pariter.Itidem si negat se esse rogatum de instrumẽto,de quo in veritate fuit rogatus,puniť pœna falsi.Nisi esset bonæ famæ & opinionis,& esset factum de longinquo.cõis est opinio.Clar.ver.Item Notarius. Bonac.

falsum cõmittit qui abradit literas ↄfirmatorias principis, vel literas iustitiæ,vt est cõis opi.Clar.in §.falsum. ver. sunt etiam.in verbo Abradens.vide Corn.cõns.45.in 3.Et no.ꝙ qñ rasura fit à notario in instrumento,ꝙin fine instrumẽti,Notarius debet de ea facere mentionem.qualiter ipse rasit tale verbum,vel talẽ lineã, in margine apponit. Et ita se habet hodie cõis stilꝰ notariorũ.qñ rasura est in loco suspecto.quę cautela non est necessaria,vbi ex præcedẽtibus,vel sequẽtibus potest elici veritas eorũ,quæ sunt cãcellata.Abb.in c.cũ venerabilis. nu.8.de religiosis domibus.ꝙ dicit notandum. Bonacoss.

falsum committens non nociuum,licet excusetur à pœna ordinaria.Tñ de culpa & temeritate venit puniendus pœna extraordinaria iudicis arbitrio. Iuxta qualitatem facti & personæ,vt est communis opi.Apostil.ad cõs.P.Paul.de Cast.nu. 30.lib.1. Bonacoss.

falsus testis punitur.eadem cœna.Fely.in ca.sic.in 1.col.de testi.Ias.in §.item si quis.el 2.in 14.col.insti.de act.& ĩ l.si duo. §.fi.in fi.ff.de iu.iur.all.Bal.in c.1.de pac.ten. vbi dicit.ꝙ falsus testis.debet puniri illa pœna quam subiret reus de crimine intentato puta capitis vel furchar. all.ẽt Bal.in c.1. §.iniuria.de Pa.iur.fir.vbi dicit.ꝙ testis falsus in causa homicidij punie.tãquam homicida. Alex.in 1.vol.cons.11.in 1.col.ibi potest etiam.Ias.in l.& si legibus.C.si contra ius.

Vide in ver.periurus §.14.

In aliis autem causis test. periurus puni.lege Cornelia. de fal.l.1.ff.de fal.Bal.& Sal.in l.2. C.de re.cred. Ias.qui alia all.in d.§.item si quis.& in d.§.fi.in fi. P.Andora.

Ad excusañ.testem à pœna falsi,quando deponit verum, si bi tamen incognitum.vide Pe.de anc.cons.24. Fel.in c.fraternitatis.in fi.com.de hære. P.Andora.

Quid si aliquis accepit pecuniam, vt dicat testimonium etiam verum,an incidat in falsum.tex.est ꝙ sic.& ibi Bar.in l.1. ff.de fal.Ang.in d.ver.falsario.in fi.6.col.ibi quæro aliquis.vide in ti.de testi.§.80. Idem.

An testis cuius dictum non valet, possit puniri de falso. vide Ang.vbi s.col.7.vers.quæro test. vbi concl.ꝙ saltem puni. crimine stellionatus.

Quid si stat.cauea.ꝙ producens falsos testes punia. an producens vnum tantum, debeat puniri.Bar.in l.2.§.si vnus. per illum tex.ff.vi bon.rapt.tenet ꝙ sic.Ang.vbi s.col.7.ver.quæro.vt phñ.

Vtrum testis qui dicit vnum in iudicio, & aliud extra iudicium, incidat in falsum. Bar.in l.cos. ff.de fal.tenet ꝙ sic. vide tamen latius per Ang.vbi s.col.7.ver.an testis qui dic.rc.

Vide etiam quæ dixi.in tract.de testi.§.16. vers. Quid autem si testis.

Quid si testis dicat falsum.coram iudice arbit.vel arbitratore an & per quem possit puniri.Vide Ang.vbi s.in 8.col.vers. quæro testis dix.

Testes an & quibus casibus.torqueri possint. vide Cepo. cons.61.aliquid.per Alex.in 1.vol.cons.77.in vlt.col.

Quid si testis examinatus dicat se nũquam dixisse id quod est scriptum per notarium cui magis crede.Cy. in l.si quis decurio.C.de fal.dicit.ꝙ notario. si est bone fame Idem volunt cano.maxime.Imo.in c. ad audientiam. vbi Fely. in 2.col. de præscrip.addo Bal.in 1.parte.cons.149.& Fely.in c.super hiis. in 9.col.de accus.

Quod limita nisi ageretur de punien° testem de falso.quia tunc non staretur dicto tabellionis nec eius scripture. n°. econtra.ita spec.in tit.de instr.edic.§.restat vers.quid si rc.cum duobus seq.Imo.in d.c.ad audientiam Alex.ample.in 1. vol. cons.70.cons.74.& cons.77.& in 2.vol.cons.65.Fely.in c. cũ causam in fi.de testi.Ias.in l.duobus.§.fi.in 3.col.ff.de iu.iur.

Sublimita nisi Iudex assisteret. Fely.in d.c.ad audientiam.in 2. colum. addo Curt. notabiliter. in consil. 55. in 9. colum. P.Andora.

falsus testis.tene. de falso quando accusatur. Sed quando cõtra eum inqui.extraord.punitur. ita firma.in literas falsitas literarũ.§.73.all.Ang.in auth.de testi.§.& licet.col.3.coll.7.& dicit.ꝙ ita obtinuit in ciuit.sua p°.anno.quo fuit doctoratus. sc.ꝙ sta.puniens testem falsarium intelľr.s.quando est accusatus.non quando est inquisitus de falso. P.Andora.

falsum testem, vnum tantum producens, punitur statuto, vt est communis opi.Clar.in d.§.falsum.vers.producens.vide omnino Ias.in auth.si qua mulier.n.37.C.de sacros.eccle.vbi dicit ꝙ statutum de producente falsos testes, etiam habet locum in producente vnum falsum testem.& ibi plura congerir.nu.38.& seq. Bonacoss.

falsam fabricãs monetam punitur pœna deportationis, vt est communis opi.Et abradens monetam bestiis subiicitur,vt est communis opi. Clar.d.§.falsum.vers. Abradens. vide Gratum.Respon.72.per totum in 1.vol. Bonacoss.

falsum committit dissigillans literas alienas,vt illas aduersario ostendat.communis est opin.Clar.in §.falsum.vers.aperiens. Bonacoss.

falsi pœna tenetur ascribens sibi legatum in testamento alieno,Nisi testibus illud verè sibi relictum probetur,vt est cõmunis opi.Clar.in §.falsum.ver.ascribens. Bonacoss.

falsi tenetur prohibens aliquem testari,& punitur extra ordinem,& ei aufertur hæreditas,tanquam ab indigno.Et constate debet ꝙ vellet testari & ꝙ fuerit prohibitus.communis est opinio.Clar.§.falsum.ver.prohibens. Bonacoss.

falsi tenetur, vendens rem duobus, vt est communis opi. Clar.vers.vendens.in §.falsum. Bonacoss.

falsi suspicio pro veritate non habetur. communis est opi. Clar.in §.falsum.vers.trita.Dec.cons.189.nume.1.in volum. 1. Bonac.

falsum sumitur pluribus modis.Alex.cons.73.num.4.in 4. vol.Nec sufficiunt cõiecturæ,vel suspitiones ad probandum falsitatem. Sed requiruntur legitimæ probationes,& quæ necessariò concludant,vt est communis opi.In ciuili verò ad elidendã aliquam probationem,falsi suspicio pro veritate habetur:communis est opi.Clar.ĩ §.falsum.vers.Itẽ propter. Ruin. in cons.86.per totum in 4.vol.vide Antonium Gabriellium. In suo communium concl.li.7.con.6.pagi.686.Socin.iun.ꝯs. 61.in 2.vol.&cons.189.n.61.n.2.Nisi contrarium euidenter appareat.Punitur tñ quandoque quis de crimine falsi ex sola præsumptione.vt per Abb.in c.porrecta.n.3.de confirma.vtili,vel inutili. Nisi accusans de falso haberet etiã præsumptionem pro se,quia tunc non puniretur.Bald.in l.fi.q.5.C.de edicto Diui Adria.tollen. Bonacoss.

falsum committitur cum veritas immuta.per no.per gl. in c.in memoriam. 19.dist.& in c.licet.extra de crimine.fal.& in l.quid sit falsum.ff.de fal.Alex.in 1.vol.cons.73.Cur.notabiliter.in cons.lv. P.Andora.

Rasura reddit instrumentum suspectum. Si est in loco suspecto facta.gl.sing.& ibi Panor.in c.cum venerabilis.extra de relig.domi.de quo vide Bar.in l.in fraudem.ff.de testa.mil.vide etiam.tex.& doct.in c.ex literis.extra.de fi.instr.vbi habetur, quòd rescriptum apľicum propter rasuram. in loco non suspecto non censetur vitiosum.Pars tñ non potest abradere. imò careret cõmodo rescripti. vt ibi. & vide in mã.Iaso.in l. fi.in 7.col.C.de ed.di.adr.tol.

Secus si in loco non suspecto.Cor.cons.28.

No. gl.in d.c. licet. de crimine fal. quæ dicit. quòd si literæ essent clause.rasura non noceret.de quo etiam est gl.in d.c.ex literis. P.Andora.

Rasum presummi.falsum.Bal.in l.si veritas.C.de fideicom. all.c.cum olim.de priuil. Idem.

Radens nomen alterius & inscribens suum,quomodò punia.no.in l.titio.ff.ad muni.Flor.in l.In lege acqui.si deletum. §.sed & si quis.ff.ad l.acqui. Idem.

An autem instrumenta confici possint in cart.rasis.vide Alex.in l.prætor.§.si initium.ff.de eden. Idem.

An si pars instrumenti sit falsa,totum instrumentum reputetur falsum.Bal.in 1.parte.cons.96.& cons.264.tenet ꝙ nõ. Licet falsitas non sit in capľo de quo ag.,sed in alio. tamen vtens scienter tali instrumento tene.de falso. Ale.in l.si vnus. in fi.cõm.C.de testa.

Vide Alex. infinita allegantem. in l.si ex falſ. in 4. & 5. col. C.de transact. vbi residet in op.quòd falsitas in vna parte. vitiet totum instrumentum. de quo.etiam per Ias. ibi in 3. col. vbi fac.concl.præmissam.& ita indistinctè.tenet Bal.in 3.parte cons.28.Alex.in 4.vol.con.43.Fel.in c.fraternitat.in 3.col. de hæret.in c.cum Io.in 17.col.de fi.instr.& in c. 1.in 5.vol.de re iud.Barb.in 1.vol.cons.43.in 3.col.Panor.in ca. fraternita. præalleg.

Limitat quando falsitas.est circa.capľm substantiale.Secus si in aliis secũdum Inn.& Io.And.in c. fraternitatis.de testi.& Pau.de Castr. in d.l.si ex falſ. all.alia quæ omitto inferens ad practicam ꝙ ad hoc. vt testis possit de falso puniri. requi. ꝙ falsum dixerit in eo.quod est substantiale negotij.Secus si super appenditus.vt si testis int.an attineat perti.& respondeat quòd non poterit tamen extra ordinem.iudicis arbit.puniri. all.multa addo eundem.Iason.in l.si duo patroni.§. idem Iul. in vlt.col.ff.de iu.iur.Fely.in d.c.fraternitatis.

Limitat 2.nisi aduersa pars confitea.cetera capľa instrumẽti esse vera.ita secundum eum salua.gl.in l.2.C.de fal.vide ibi per eum Fely.vbi s.in 4.col.

Limita 3.in falso vero.secus in præsumpto.vel q̃i falso.puta in rasura in vna parte all.multa.Addo Fely.in d.c.fraternitatis.de hæret.

Limita etiam ñ esset vitium in accessorio puta in fideiu.Fely.in d.c.fraternitatis.

Quærit ibi Ias.an propter falsitatem à notario commissam in vno instrument.Alia instrumenta eiusdem notarij reddantur suspecta.de quo.dicit.esse gl.no.in §.pen.in auth. de tabel. & quòd ponit Bal.in l.2.§.miles.ff.de infa.&in l.iubemus.§.sane.C.de sacr.san.eccl.& in c.1.de l.conra.& in l.militibus vbi Alex.C.de test.mil.

Quærit etiam Iaso. quid in teste. cuius dictum reperitur in parte falsum.de quo vide latius quæ dixi.in trac.de testi.§.16. vers.nunquid autem testis.

An autem canzellatura reddat instrumentum suspectum. Vide doct.in d.l.fi.C.de ed.di.ad.tol.& in l.si vnus.maxime Iaso. C. de testa. in quibus locis.conclud. quòd non si notarius atteste.illud propria manu canzellasse.

Insuper sufficeret si ex præcedentibus & sequentibus.appareret quòd illa canzellatura esse debet.de quo etiam habetur in c.inter dilectos de fi.instr.

Adde etiam quòd si canzellatura non est in parte substantiale.notarius non tenetur facere mentionem. de ea. ita Fely. in capitul.quoniam contra.in 21.colum.versicul.limita 6.de probationibus.

Quando

Quando notarius omittit in instrumento veritatem.vel debita capľa apponere. committit falsum. ita Bar.in l.presbyteri.C.de epi.& cler.de quo vide Pe.de anch.cons.285.& Ias.in l.præscrip.in 2.col.C.si contra.ius.vľ vti.pu.

Quid si dica.ꝙ inter fuerunt omnes canonici.vel.consiliares & huiusmodi.& appareat vnum nõ interfuisse.an instrumentum redda.falsum.Vide Alex.in l.inter omnes.ff. qui satisd.cog.vbi dicit.ꝙ sic.all.Bal.in l.fi.C. sine cẽ. vel reliqui. ar. l.si.is qui cc.§.vtrum ff.de reb.dub.

Dic.tñ Bal.in l.1.C.communia de leg.ꝙ si appareat aliquem consiliarium exemptum.nõ interfuisse.saluabi. instrumentũ. per id quod no.ibi gl.in ver.in omnibus.

De quo etiam vide Ias.ibidem.in 2.& 3.col.

Sed quid si nõrius dicat quòd fuit factum cõcorditer & vnanimiter.&tamen vnus non consensit.an instrumẽtum redda.falsum.videtur.quòd sic.per c.ad aures.quod met.causa. Vide Alex.in l.iurisgen.§.hodie.ĩ 2.col.vbi infinitas all.remissiones.ff.de Pac.& eundem Alex. vbi ponit de verbo concorditer.in 2.vol.cons.124.Fel.in c.non potest.in 6.col.de re iud. Barb.in 1.vol.cons.1. in 30.col. & Ias.in l. de fideicommisso. C.de transact.

Quid si nõrius dicat quòd inquisitus sponte confessus fuit.tamen confe° fuit in tortura vide notabiliter. hypo. in l. 1.§.si quis vlt.in 18.col.ff.de quæstio.

Notarius mutans signum puni.pœna falsi.§.item lege cornelia.insti.de publ.iud.de quo vide Fely.remissiue.in ca.3.loco.in 1.col.extra.de proba.& in prohe.decre.in 13.col.

Instrumentum redditur suspectum. quãdo prothocollum non inuenitur.Ita Bal.in l.cassius.ff.de sena.

Dic tamen idem Bal.in rub.C.de fi.instr.in 5.col.ver.2.quęro.ꝙ quamuis non reperia.prothocollũ tñ instrumẽtum fidẽ fac.quod etiam vult Fely.in d.c.quoniam contra.in 7.no.&in c.cũ P.tabellio de fi.instr.Pau.đ Cast.ĩ 2.vol.ꝯs.230.ĩ vlt.col.

Licet subiungat ibi Bal.quòd hoc casu notarius posset puniri tanquam transgressor consue.de quo vide Alex.in l.sempronius.ff.de leg.2.

Et adde quòd si sta.vel consue. disponat debe. confici prothocolla.per notarium.vt est in tota patria celsitudinis ducaľ sab.vigore decreti.Tunc si nõ inuenia.prothocollum.instrumentum nullam fidem faciet.Ita dicit.elľnr.Ludo.Ro.in suo repertorio. iuris canonici. super ver.instrumentum quod est no.&sequen.doct.nouissimi.in l.si quis ex argentariis.§.si initium.ff.de eden.

Videñ est Prothochollum. quando de viribus instrumẽti. dubita.Bar.in l.sempronius.ff.de legat.2.& tene.nõrius exhibere alias de falso tene.Bar.in l.fi.in vlt.col.C.de eden.& in l. eum qui.C.de fal.Phi.in regula cum quid.quæ est 84. & in data sexti.in 2.col.

Si sit differentia inter instrumentum& prothocollum.staľ prothocollo.vt volunt doct.in l.si quis ex argentariis.§. prætor ait maxime Alex.& Ias.ff.de eden.Alex.in d.l. semproni⁹. & est tex.in auth.de tab.§.pe.& ibi glo. in ver. prothocollum fac.tex.in l.veluti.ff.de eden.& idem vult Alex.in 2.vol.cons. cv.Fely.in d.c.quoniam contra.in 7.no.& in d.ca.ex literis.in 1.col.de fi.instr.& in c.pastoraľ.ĩ 4.col.de iud.Cepo.cons.21. Sõz.in 2.parte cons.199.& cons.277.in 4.col. Ang.in §.nihil aũt.insti.de testa.Panor.in c.cũ ex literis.extra de in inte.resti.

No.ꝙ error p̄summi.ĩ plura summa rc.Bal.ĩ d.l.semproni⁹.

De matrice autem seu imbreuiatura.vide aliquid per Cur. cons.55.in 7.8.& 12.col.& Alex.in d.cons.cv.& in 5.vol.cõs. 79.vbi dicit.stañ esse matrici.Cor.in cons.28.

Et quando committi.alicui vt leuet de prothocolľ defuncti.originaľ nota exhiben. est si petatur. Alex. in 2. vol. cons. cliij.in vlt.col.

Et in tali leuac. debet pars citari. vel saltem remanet & ius saluum dicendi de nul.Bolog.in cons.25.in vlt.col.

Contrarium tenet.Sõz in 2.parte cons.277.in 3.col.

An autem tenea. quis prothocollum producere. vide Bal. in l.fi.C.de fi.instr.& Ang.are.in §.præterea.in 35.col. insti. de excep.Ludo.Rom.cons.174.in vlt.col.

Et qñ prothocollũ fidem faciat vide Alex.in j. vol.con.41.

Et prothocollo imperfecto non esse fidem adhibẽdam.ponit Bar.in cons.46.Alex.in 2.vol.cons.cliiij.Cor.in 3.vol.cõs. 226.Bolog.ꝯs.30. in 1.col.Barb.in 4.vol. ꝯs.9.in 6.col.Ang.

Notarius dcesse non rogatum de instrumento.cum fuerit committit falsum.ita Bal.cons.220.in l.eum. C. de fal. & in l. qui accusare.vbi etiam Ale.C.de eden.& in 1.vol.cons.74.in vlt.col.Sõz.in d.l.qui accusare.Ludo.Sing.371.

Limita nisi pręcedat diuturnitas tẽporis.fm doc.loc.pręal.

Notarius canzellando instrumentum committit falsum.ita Io.de Ana.cons.12.

An aut celans. instrumenta alterius possit puniri de falso. vide Alex.& Ias.in d.l.qui accusare.eundem.Ias.in l.1.§. si ꝓc. in 6.col.ff.si quis iusdicen. non obtemp. Fel.in c.sic.in 4.& 5. col.de re iud.& in c.quærelam de simo.& in tract. quando conatus.punia.in 1.col.& Soz.in d.l.qui accusare.

Quid in mutante sibi nomen.an committat falsum.Dic ꝙ sic.Alex.in prohe.ff.in add.in vers.Nos vero.tex.cum gl.in l.j. C.de mu.no.Fely.in prohe.decre.in 13.col.

Aperiens literas an debeat puniri tanquam falsarius. Vide Panor.in c.cum olim.el 2.de officio deleg.Bar.in l.2.ff.de fal, & in l.1.ff.de præuarica.vbi dicit.quòd sic.

Et idem dicit. in eo qui cognouit iura vnius. & contulit cum parte contraria.

De qua mã,vide Ang.are.in trac.M.in ver.falsario.in 4.col. Ludo.Ro.cons.365.Ias.in l.non dubium in 12.col.C.de ll.vbi dicit.quòd aperiens literas non tene.de falso.sed extraordinarie puniri potest nisi intimauerit aduerse pti. de quo etiam per eundem.in repe.l.admo.in 73.col.de iu.iur.

Quid in lacerante.vide j.in ver.lacerans.

Quid in volente subtrahẽ probationes.aduerse partis? Vide Fely.in c.intimauit in fi.de testi.vide latius j.in ver. falsum committit.§.12.

Falsificans acta perdit causam.j.falsum committit.§.10.

Idem dic in eo qui dedit iura vnius. aduerse pti. quia tene. de falso.Fely.in c.accedens. el 1.in 1.col.vt lite non conte.

Falsificans literas.priuati.Pape.vel alterius principis.an punia.de falso?Vide Ias. d.l.admo.in 73.col.vbi all.Bar.tenentẽ. quòd sic.in l.paulus.ff.de fal.&alia Alex.in l.titio.ad municip.

An nõrius scribens contractum illicitum, tenea. pœna falsi.vide j.§.68.

Et an nõrius condemnatus de falso, possit perficere. instrumenta.de quibus antea fuerat rogatus.vide j.in §.66.

Propter simplicitatem. notarij potius præsummi.ignorantia quam dolus.j.notarius.§.

Quomodocũque verba possint tollerari vt euite. falsum. illud fieri debet.gl.est ponderata per Bal.in l.iurisgen.§. quod fere.in ver.probe.ff.de Pac.refert & sequi.Alex.in l.singularia in 12.col.ff.si cert.pet.& in 1.volum.cons.70.& in 5.volum. cons.93.

Fac.quod vult ipe Alex.in 1.vol.cons.73.& 74. in quibus locis.multa adducuntur ad defensionẽ notarij à falso. & Pau. de castr.in 1.vol.cons.368.incip.præmitteñ est.

Fac.quod vult.Fely.in c.ad audientiam.in 2.col.de præscri. vbi dicit. quòd si probe. aliud fuisse dictum per partes. quam fuerit scriptum. quia fuit omissum præsumme.omissum. per errorem.all.Ana.in c.cum dilecti.de accusa.& idem vult ipse Fel.in d.c.ex literis.in 2.col.de fi.instr.

Fac.quod vult Ias.in d.§.quod fere.vbi dicit.quòd quando verba possunt trahi ad falsum. & non falsum in du°. fit interpretatio quod non continet falsum.& infert quòd proba.falsi.debet de necessitate concludere.quod etiam vult.in l. 1. in 5.col.ff.si quis iusdicent.& ira per multa not.tenet ipse Ias.in d.l.singľa.in 24.col.habetur aliquid per eundem.in l. 1.§. hoc autem.ff.de oper.no.nun.& in l.errore in 1.col.C.de testa. vbi dicit.quòd in dubio presummi.error.&non dolus.&quòd instrumẽtum debet saluari quãtum potest.all.multa.& quòd præsummi.potius diuersitas temporis vel loci quam quòd instrumentum præsumma. falsum. faciunt multa adducta per Barb.in 4.vol.cons.77.in 1.col.

Limita tñ nisi sint p̄sumptiones in ꝯrium.quia tunc p̄sum. falsitas.Ita Barb.in 1.vol.cons.43.in 6.col.Ana.cons.49.

Fac.quod vult Cur.in cons.55.in 7.col.vbi dicit.quòd probatio in genere de bonafide notarij.nl.fac.postquam constat de falsitate.all.Alex.in 3.vol.cons.lx.

Et subdit ꝙ in crimine falsi.procedi.sine accusatore.& ꝙ suspitio falsi. pro falsitate habetur. & poterit ex ea procedi ad puniendum.all.l.iubemus.C.de prob.& alia multa. que vide & in cons.65.in 17.col.

Et ibi in 12.col.vers.Quia modernus.dicit ꝙ licet.ex suspicionib.nõ puniaľ capitaľr.tñ extraordinarie punieť.qñ suspi. falsitatis est Patẽs seu oriť ex facie instri.al.Inn.&Io.And.in c. 2.de fi.instr.Et idẽ si sit latẽs proueniens pte notarij.soliti similia fabricare.Vel ex parte producentis deplorati. quia tunc vtens instrumento tene.falsi.all.mľta quæ vide.

Addo Paul.de Cast.in 2.vol.cons.203.incip.Ponitur in facto.vbi dicit.quòd præsummi.contra solitum falsificari facere.& idem vult Alex.in 1.vol.cõs.77.repetito in 3.vol.ꝯs.62.

Et in mã.vide Ang.in tract.Male.in ver.falsario.aliquid.per Lud.Rom.cons.301.vbi loqui.in mã.testium.

Et quòd

Et quòd vtens falso instrumento præsuma. falsarius. tenet Barb.in 3.vol.cons.liij.in 6.col.

Quid si aliquis portat notario minutam.& ei dicat vellem quòd faceres mihi instrumētum in hac forma.rc. An incidat in falsum.vide Alex.in j.vol.cons.74.vbi concludit quòd nō. faciunt quæ vult.in eod.volu.cons.70. in fi.faciunt quæ vult Barb.in 4.vol.cons.77.in 3.col.

Contrarium tñ tenet in cons.77.repetito in 3.vol.cons.62.

Adde etiam quòd ille qui portat. tene. de falso. Bolog. in cons.lj.in 3.col.

Plus fuisse,dictum quàm scriptum.qualiter probetur? Vide Barb.in 1.vol.cons.29.in 2.& 3.col.

Qui scienter dictauit notam seu minutam ex qua. redactū est instrumentum nullum non puni.de falso Alex.in 3.volu. cons.50.& in 1.vol.cons.70.in fi.& cons.74.in vlt.col.

Et an ratione inchoationis falsitat.possit quis puniri,quamuis non fuerit sequutus effectus vide Pau.de Cast.in 1.vol.ↄs. 130.incip.vide.diceñ.vbi concludit quòd non.& illud consi. est repetitum in 2.vol.cons.151.puni.tamen extraord.vt ibi.

Et ponit ibi late Paul.de Castr. quòd falsificans scripturam priuatam. puta librum rationum suarum non puni. de falso. quia ista taľ falsitas nemini est damnum allatura. l. damus. C. de fal.fac.qđ vult Alex.ī 1.vol.ↄs.70.circa fi.ibi ꝑterea ad oīa.

falsum commiti. in priuata scriptura Alex. in 1. volu.cons. 77.repetito in 3.vol.cons.62.Bolog.cons.lj.in 4.col.

Tu ad māz.d.l.damnus.vide latius Sōz.in 1.parte cons.62. & cons.103.& seq.& in 2.part.cōs. 185.& seq. & aliquid per Bal.in 1.parte.cons.353.& Cur.in tract. feudorum in 4. part. ibi 10.quæro.circa fi.Ang. in tract. male. in ver. falsario.in 2. col.& seq.vbi aug.ari.dicit.quòd licet quando nulli para. prę iud.non debeat regularirer pœna falsi puniri tamen pœna extraord. punie. crimine stellionatus. all. Cy.in l. 1.C. de sepul. viol.Bolog.in cons.30.

Et in instrumento nulliter facto.Alber.in 2.parte.q.147.

Vide aliquid per Barb.in 4.vol.cons.77.vlt.col.

Error in indic. an vitiet instrumentum? Vide Dy.in cons. 13.Ias.in l.admo.in lectu.in 23.col.& in repe.in 82.col.de iu. iur.Phi.in data sexti.in 2.col.

Vtrum.notarius possit instrumentum corrigere. sine iudi. auctoritate.habetur.in l.si librarius.ff.de regu.iur. in l.errore. C.de testa.&in l.imperator.ff.de sta.ho.&in terminis per Sōz in 2.part. cons.277. in 3.& 4.col. vbi dicit. ꝙ licet dici soleat notarium posse suum instrumētum corrigere.sine iudicis auctoritate.antequam parti copia data sit.vt vult Io And.in data 6.libri. & Bal.in rub.C.de fi.instr.& Bal.& Imo.in c. ex literis extra de fi.instr.Istud tamen debet intelligi.in casibus in qbus concedi.tabellioni quòd possit corrigere errorem suum. Postquam autē est data copia. nō potest sine iudice. quia tūc adeo est functus offō suo quòd neq; punctum neq; sylabam mutare potest sine iudice.all.Bal.in d.c.ex literis.per d.l.imperator.Sed in casibus in quibus simpliciter denega. notario. ꝙ nō possit corrigere.de quibus.per Bar.in d.l.si librari⁹. nō potest siue sit data copia siue nō. Ita declarat Im.in d.c.ex literis. vide Phi.in d.data sexti.ī 2.col Card.in prohe.cle.in ver.data.

Et incont.potest errorem corrigere.Alex.in j.vol.cons.70.

Potest etiam corrigere circa clausulas consuetas. Alex. in 3.vol.cons.89.in vlt.col.

Vbi in instrumento leuan. aliquid deest vel legi nō potest. nō debet notarius addere ex capite suo.Ita Fely.in c.cum P. tabellio.in 4.col.de fi.instr.faciunt no.per eum ibidē.in fi.coñ. Addo Panor.in 1.part.cons.10.vers.Non obstant verba.

Bolog.cons.30.

Si notarius falsum scribat motus forte ex nuntij rela.nō punitur.ita Fely.in c.quoniam contra.in 19.col.vers.2.limita.extra.de proba.all.Bar.in l.si mulier.§.si suus.in fi.ff.re.amo.

Idem si motus.ex rela.connotarij.Alex.in 1.vol.cons.70.

Notarius non potest scribere.in instrumento substantialia contractus.quę sunt omissa in prothocollo sed solum circunstantias quę colliguntur ex m̄te contrahentium & ex consuetudine patere ita Bal.in terminis. in rubr.C.de fi.instr.versi. 4. quæritur.

Intelľr tamen notarius rogatus.vt apponat clau.ↄsuetas etiam si à partibus nō sit dictū.ſm.Bal.in l.si quis sub cōdict.in fi.ff.de cōd.inst.p l.fi.C.de fideius.q est melior tex.q in mōdo ad hoc possit reperiri.vt dicit.Bal.& sequi.Alex in l.huiusmodi.in prin. in fi.coñ.ff.de leg. 1. & idem vult ipe Bal. & sequi. Panor.in c.cū.M.ferrarieñ.de ↄsti.Ias. in repe.l.admonēdi. in 82.col.ff.de iu.iur.& in l.gallus.§.idem credeñ. in 4.col. ff. de lib.& posth. Alex.in l,si prius.la 2.j̄.recte.ff.de aqua plu. ar.in 2.vol.cons.27.&seq.in 3.vol.cons. 89.& alibi sepe. per doct. Alex.in 2.vol.cons.105.in fi.Hypo.sing.123.Alex.in l.si finita.in 1.col.de dam.infect.

Et propterea si notarius dicat se vt aīcum.nō vt notarium à partibus rogatum cedulam scripsisse.Pars vero.eum vt notarium rogatum esse dicat.præsummitur vti notarius rogat⁹. quia ita consueuit fieri.& illud quod solitum est fieri præsummi.factum.ita Bal. elľnr.in d.Rub.Addo Fely.in d.c.ex literis in 6.col.& Barb.in 2.vol.cons.7.in 9.col.

Illud autem ꝙ notarius potest apponere clausulas consuetas limita in ipso notario rogato. Secus in alio, qui leuat instrumentum de prothocolľ alienis.Barb.in 4.vol.cons.9.vlti. dubio.hypo.d.sing.123.

Nec etiam potest apponere renun.nisi sit dictum.ꝙdictamine sapiētis rc.Bal.in rub.C.de his q̄ in frau. alie sunt.ī vlt. col.

Adde tamen,ꝙ quando notarius fac.mentionē de notariatu & apposi. signi tunc dicitur pu. scriptura. Nam quando fit mentio de offō.videtur quis facere actum tanquam officiaľ.l. cum post §. 1.ff. de admi.tu.l.post mortem. ff. quando ex fac. tu.not. gl.in l.quacunque.ff.de procur.& in l.scieñ.§.tutores, ff.qui satisd.cog.Bar.in l. 1.§.nun.ff.de oper.no.nun.

Et propterea dicit.Bal.in l. 1.§.editiones.ff.de eden. ꝙ si tabellio scripsit tanquam tabellio.tunc scriptura est pu.Secus si scripsit tanquam testis vel vti simplex p..al.l.scripturas.C.qui po.in pig.ha. & ita vult Alex.in 5.vol. cons.48. vbi etiam dicit. ꝙ non refert si instrumentum fiat in vulgari ſmone all. l. iudices cum ibi no.C.de sen.& interlo.om.iud.& l.hac cōsul. in fi.C.de testa.& in 1.§.fi.cum ibi.no.ff.de verb.obl.

Vide aliquid per Ang.cons.220.

Caueat notarius ne in instrumentis apponat clausulas insolitas.ita dicit.gl.sing.in d.l.si quis sub condi. de cond.insti. Alex.in 5.vol.cons.28.Barb.in 1.vol.cons.1.in 42.col.Fel. in c. si cautio.in 24.col.de fi.instr.in c. 1.in 2.col.de spons.in c.2.in 6.col.vers.stillus.de rescrip.in c.3.loco.in fi.de proba.& in ca. causam quæ.el 2.in fi.de testi.Ias. in l. 1.§. is videiur. in 1.col. ff.si quis iusd.Cur.in cons.17.quod est pallioti.in 3.col. & ↄs. 73.in 34.&35.col.Barb.in 4.vol.con.lij.in 9.col.mars.ample. in l.de minore.in 5.col.de quæstio.pe.gerar. sing.77. Ang. de excep.col.22.tamen istud non suffic.pro plena proba.Alex.in d.cons.28.in 3.col.vers.præterea.

Multe clausule apponuntur ex ceruice notarij. Barb. in 1. vol.cons.59.in 9.& 10.col.& in 2.vol.cons.16.in 1.col. & in cons.34.in 19.col.& cons.43.in 8.col.& cons. 52.in 3. col. & cons.60.in prin.Palliotus in cons.Cur.cons.3.Barb.inter cōs. Cur.cons.66.in 7.col.idem Barb.in 4.vol.cons.lij.in 8.col.

Vide tamen Alex.in 5.vol.cons. 1.in 5.col.& Barb.sepe.maxime in 4.vol.cons.lviij.in 8.col.phi.in c.si pater in 37.col.de testa.in 6.

Notarius non potest rogari. nisi de eo quod ipe partes faciunt Bar.in auth.si quis in aliquo.C.de eden.nc sua scriptura fidem fac.ñ de eo de quo roga.§.nos autē. in auth.de tabel.& ita etiam dicit.Bal.in d.auth.si quis in aliquo.Fely.in d.c.quoniam contra.in 15.col.de proba.Cur.in cons.55.in 5.col.

Et licet instrumentum nō concernat nisi vtilitatem vnius, requi.tamen ꝙ ab vtraq; parte roge. ita Alex.post gl. in l.prætor.ff.de eden.Bar.in l.2.ff.de stip.ſuo.

Aduerte tamen.quia.Cur.in l.admonendi.in 47.col. de iu. iur.dicit ꝙ ad validitatem instrumenti.suffic. notarium rogari ab ea parte qua.med.instrumentum confici.all. Bal.in rubr. C.de fi.instr.

Posset sic distingui aut loqui.in prote.quæ solummō exp² protestantis dependet.&procedat op°.Cur.aut.loqm̄ in aliis contractibus ab vtroque contrahente dependentibus & procedat alia op°.& hanc distin.videt facere.Alex.in d.l. prætor. de quo.per eundem in 2.vol.cons.cx.&per Ias.in d.l.prætor.

Not.etiam,ꝙquando contractus concernit vtilitatem alterius tm̄.vt est quitatio. nō tene. notarius dare instrumentum nisi ei cuius vtilitatem concernit. secundum. Bar. in l. instrumenta.C.de fideicom.Alex.& Ias.in d.l.prætor.

Idem in instrumento crediti.quod ñ cred.leuañ non est Fely.in c. 1.in 7.col.de proba.

Limita ñ de interesse.liberant.& quitant.appareat. vt quia sub pœna est obligatus liberare.vt vult Bar.& Bal. in l. plures apoc.C.de fi.instr.& Bar.in l.controuersia.ff.de trans.referūt. Alex.& Ias.in loc.præal.

An autem notarius possit compelli ad edeñ.periculam testamēti? Vide Ang.in cons.164.& Fel.in c. 1.in 8.col.de prob.

Et suffic.quod legatario edat particulam.laso.in l.fin.C.de præci.imper.off.

An autem cogi possit ad oñdeñ testm̄ legatario? Vide Ias. in l.publicati.in 1.col.C.de testa,

Vtrum autem acta interesse prætēdentibus eden.sint. vide Ias.in l. 1.§.editiones in 2.col.& in d.l.prætor.ff.de eden.

In dubio præsummi. notarius rogatus vt instrumentum conficiat Io.And.in Add.ad Spec.de fi.instr.super Rub. doct. in l.scien.ff.de verb.obl.Fely.in c. 1.in 7.col.de prob. & in ca. quoniam contra.in 19.col.vers.2.quæro.eo.ti.Addo Bal.in j. parte.cons.143.& Ias.in d.l.scieñ in 15.col.

Intellige si ipse hoc atteste.aliàs sec⁹.Alex.in 2.vol.cōs.cliij.

Et licet notarius nō scribat tunc instrumētum. dummodo fiunt rogatus.suffic.exceptis casibus.in quibus requi.scriptura.l.contractus.& ibi no.C.de fi.instr.Alex.in 5.vol.cons. 93. & in 1.vol.cons.73.& seq.

Nunquid notarius. limita ñ ignorare condem. Alex. in 1. vol.cons.138.in 2.col.ibi ad idem quod not.gl.

Et stante statuto.ꝙ notarius cōittēs falsum sit priuatus officio.potest interim.conficere.instrumenta.Hippo.mars.in l. 1. §.si quis dicatur.in 1.col.ff.de quæstio.

Nunquid notarius de falso condemnatus.possit postea instrumenta recipere? Dic ꝙ non.doc.in l.prætor.§. cogetur.de eden.Alex.in l. 1.ad l.Iul.repe.

Potest tamen antiquas rogationes perficere. Ang. in §.sed hactenus.insti.de test.mil.Ang.& Alex.ibi Fel.in c.fraternitatis de hæret.Pau.de Cast.in 2.vol.cons.203.&cons.207.Ias.in l.barbarius.in 14.& 15. col.ff.de officio præto. Bar. cons. 77. & 174.

Posset etiam iudex. in condem. resuare facultatem instrumenta conficiendi.Bar.in l.si qs in prin.testī.§.miles.de leg.3. & in l. & si seuerior.C.de infa. refert & sequitur. Alex.in d.§. cogentur.de quo vide Ang.in trac.M.in ver.falsario.in 6.col. ibi quæro aliquis notarius Alex.in d l. 1.ad l.Iul.repe.

Verba grossa notarij nō vitiat instrumentum.tex.& Doct. in l.si cum ante.C.de don.ante nup.Alex.in l. si quis in bona. §.sed quid si mandauit.ff.de acquir.hæred.& in l.quoniam in dignum.C. de testa. & dicit.Bal. prout refert Alex. in d. §.sed quid. se consuluisse. ꝙ si notarius dix. ꝙ testator relinquebat filio iure restitut.non vitiab.testm̄.

Notarius conficiens instrumentum de contractu illicito debet puniri.Fely.in c.si aduersus.extra de hære.

Vide.in verbo vsurarius.§.22.

Non licet falsificare instrumentum etiam iniustum. Fel. in c.olim.in 1.col.de rescrip.

Quid si notarius actor dicat ꝙ titius produx.instrumentū. & tamē in veritate realiter nō produxit an possit puniri de falso.Ang.in tract.M.in ver.falsario. in 5.col.ibi quęro in act.tenet quòd sic.

Contrarium tenet ibi Aug.Ari.quem vide.

falsum cōmittit qui ponit nomine alterius in instrumento vel appoca.vt ille tenea.l.qui veluti.C.de fal.

Non præsummi.pro modico falsum committi. Alex. in 1. vol.cons.74.

In crimine falsi tenet processus. sine loco & tempore. j̄. in vers.inquisi.quæ substantialia.vers.7.Ibi limita quoque.

In crimine falsi suspi.habetur pro veritate.l. iubemus.C.de proba.Alex.in 1.vol.cons.77.repetito in 3.vol.cons.62.

Vide tamen notabiliter Decium in c.porrecta.de confirm. vti.vel inuti.& latius in cons.189.

Instrumentum diuersimode leuatum.dummodo non mute.substantia valet Panor.in c.dudum.in 2.col.de conuer.con iug.fac.quod vult Ang.cons.39. P.Andora.

falsum committit. Qui gerit se pro doctore cum non sit l. eos in fi.ff.de fal.Fel.in prohe.decre. in 13.col.in c.3.loco. de proba.& in c. 1.de mag.Ias.in l.2.in 6.col.C.si contra ius.& in l.Barbarius in 5.col.ff.de offō.præto.Phi.in c.vt apľice de priuil.in 6.Panor.in c. 1.de cler.non ord.mini.Ang.in §. sed & si quis.insti.de test.mil. P.Andora.

Adde quòd qui gerunt se pro comitibus vel pro tabellionibus cum non sint pœna mortis puniendi sunt. Alex. in 3. vol.cons. 50.de quo vide Fely.d.c.j.de mag.& in c.super literis.in 17.col.de rescrip. P.Andora.

Vendens rem duobus committit falsum. l. qui duobus. ff. de fal.gl.in l.quotiens.C.de rei vend.

Et ad māz sta. punientis vendentem rem duobus vide Alex.in 5.vol.cons. 109.

Limita si ps. emptor soluerit vel obtulerit prætium. Alioquin est licitum venditori. rem alij vendere absq; metu falsi. Ita notabiliter dicit.Odofr.in l.venditor.ff. de hæred. vel act. vend.sequi.Bal.in d.l.quotiens & ibi Ias.in 13.col. & idē vult Fel.in c.si facta.in ti.si de feu.defunc.fuer.cont.Alex.inter ↄs. Cur. cons. 22. & in l. à diuo pio §. sed si emptor. ff. de re iud. Aug.ari.in tract.Male.in ver.falsario.in 11.col.

Vide Alex. notabiliter. in l.à diuo pio.§. sed si emptor.in 3. col.de re iud.& in d.l.qui duobus Ang. in §. actionum. in 13. col.de actio.

Limita etiam non procedere in infeudante rem duobus. quia non incidit in pœnam falsi. dictum est aureum Bal.in c. 2.in ti.quo temp.mil.sequi.Alex.in d.l.qui duobus.tamen vide Ias.in d.l.quotiens.in fi.vbi dicit.dictum bal.non bene probari.in illo tex.

Limita quoque in prin.vendente. secus si procur. vendat, quia ipse.non dominus de falso tenetur.Ang.in cons.43.

Limita præterea non procedere.in pignore.quia pignorās eandem rem duobus nō incidit in pœnam falsi.Ias.in d.l.quotiens.in fi.all. Bar. in l.si quis in pignore. §. sed & si quis. ff. de pign.act.Aug.ari.vbi s̄.Alex.in d.qui duobus.incidit tñ in crimen stellionatus nisi res vtrique sufficiat Bal.in l.si quis.ff.de pig.act.

falsum committit, qui alicuius cum non sit se fac. crede. Ias.notabiliter in l.nam & postea §.sed & si quis in fi. ff. de iu. iurando.

Si venditor dicat rem memini obligatam. cum sit.tene.crimine falsi.Fely.in c.cum.Io.in x.col.de fi.instr.

falsificans mensuras & pondera pœna arbitraria punitur. Ias.in l. 1.in 4.col.ff.de officio.procu.ces.vide in ver.pœna arbitraria.§.3.

Et debent rumpi ab officiariis. Bal. in l. item quæritur.§. si quis.ff.loca.

Vide Panor.in c.2.de emp.& vend.gl.& Bal.in l.arbitrio.§. de eo.ff.de dolo.

In crimine falsi est spetiale.vt teneat processus sine loco & tempore. Ang. are. in tract.malef. in ver.hæc est quædam inquis.vers.item Adde.in 12.col. & in ver.falsario,in 13.col.ibi & tene menti.

Item in crimine falsi procedi.sine accātore. & suffic. suspicio falsi.pro falsitate.vt dicit.Curt. in cons. 55. in 7. col.& in cons.65.in 17.col.& dixi s̄.eo.§. 1.vers.

Allegans.falsas.ll.an incidat in falsum.Ias.in §.in p.in 3.col. de actio remissiue.Ang.in d.tract.in ver.falsario.in 5. col. ibi quæro procu.

falsificās acta perdit causam ipso iure.Bar. in l. in fraudem §.quotiens.ff.de iu.fi.Fely.in c.licet causam in 17.col.de proba.& in c.cum veñ.in 4.col.de excep. Barb.in 3.vol.cons.liij. col.2. & in col.6.Alex.in l.diuus. in 1. & 2. col. ff. de re iud.& ibidem in fi.coñ.

Adde.ꝙsi ex forma sta.committens falsum debeat perdere causam.& actor producat falsum instrumētum & pariter re⁹ producat instrumentum falsum quita.tunc licet.vterque possit puniri de falso.tamen solum actor perdet causam.ita mirabiliter Ias.in §.in bonæfidei. in 17.col. de actio.all.Bal.in rub. C.de fi.instr.in 15.m̄.in 7.col.vers.incidenter etiam.

Quid in volente subtrahere proba.an perdat causam? Vide Fely.in c.intimauit in fi.de testi.& Ias.in §.item si quis. el 2. in 14.col.instit.de actio.& in l.si duo patroni. §.fi.in fi.ff.de iureiur.l. 1.§.si quis procu.in 6.col.ff.si quis iusd.& concluditur.ꝙ sic.Barb.in d.cons.53.in 6.col.Are.in l.prouiden.C.de postul. vide in ver.instrumentum lacerans.

Limitat Ias.nisi procu.surripiat.quia dominus. non perdet causam.

Fac.quod vult Ana.in cons.12.vbi dicit.quòd falsitas procuratoris.non nocet domino.

falsum committit qui petit debitum solutum ꝑ falsas proba.secus si per obreptionem iudici factā,qa tunc tene.crimine stellionatus.Bal. in l. 1.C. de cond.indeb. vide aliquid per Alex.in l.qui duobus.ff.de fal.

Quid in eo qui cessit iura contra eum quem liberauit? Vide s̄.in verbo Cessio actionis.§.41.

Vtens falso instrumento.tene.de falso. l. si falsos.C. de fal. Sed abstinen.releua.vt ibi per Sal.& Ang. in tract.M.vers.falsario in 14.col.

Præsummi. enim quòd fieri fecerit nisi ostendat auctorē, Alex.in 1.vol.cons.77.repetito in 3.vol.cons.62.

Et incont.quòd dix.nolle vti tale instrumentum caret viribus & effectu l.si aduersarius.C.de fi.instr.Ang.vbi s̄.

Et est cautela.ꝙ interroge.producēs.an velit vti ipo instr̄o. pro bono & vero. & tali interr°. est clare r̄ndeñ. vt đt. Ang. vbi s̄.all.Bar.in l.diuus.ff.de fal.Addo noľr.fulg.cons.177.incipiente publicato processu.Fely.post Panor.in.c.præsentium. 3.col.de testi.

fac.quod vult Bal.in 5.parte.con.68.vbi dicit.quòd si interrogatus an velit vti testibus pro bonis respondeat quòd vult vti in quantum pro eo faciant re.taľ r̄nsio non est sufficiens.

Aromatarius qui miſcet ceram corruptam cum incorrupta.non dicitur committere falſum Bar.in l. 1.C.de condi. in pu.horre.lib. 10.Corſe.in ver.commixtio.

Adde tamen ꝓ poteſt tal' aromatarius puniri per epm. Ita Fely.in c.cæterum extra de off.ord.Ludo.ſing. 526.

Adde etiam Cu.in conſ.138.vbi dicit.verba formalia.item in eo qui apponit picem in cera.vel ſepum.vel trementinam. vel quid ſimile. vel aur.cum ere vel econuerſo, vel ſtagnum vel plombum cum argento. vel falſe commiſcen. vnam rem cum alia.venden. rem mixtam falſificatam pro bona. & tales diuerſimodè puniuntur.vt de extraor.cri.l.anonam.§. onera. ff.de pœnis.l.In dardanios.alias inter enearios.ff.de fal.l.j.§.q̃ in rationibus & l.qui teſtam.& l.quicunque.&l.paulus.de crimine ſtel.fi.ff.de pig.act.

In generali ſmone remiſſionis.nunquam comprehẽdi.crimen falſi.Fel.in c.inter dilectos.in 5.col.de fi.inſtr.

Inquiri non poteſt de crimine falſi poſt 20.annos. cõtra gl. in l.querelam.C. de fal.ita dicit. Ang.are.in tract.male. in ver. hæc eſt quædam inquiſi. in 15.col.

Fallit in eccleſia.in qua nunquam præſcribi.Lud.ſing. 182.

Inſtrumentum diuerſa manu ſcriptum præſum.falſum.Ludo.ſing.236.Alex.in l.fi.in 9.col.C.de edic.di.

Vtens alieno ſigillo tanquam ſuo committit falſum.Alex. in l.ſi vnus.in 2.col.C.de teſta.

Scribens noñ ſuum in literis alteri deſtinat.committit falſum.l.titio.in prin.&ibi gl.&Bar.in ver.venio ad 3.q.ff.ad municip.Flor.in l.lege.§.Sed & ſi quis.ff.ad l.aquil.Bal.in Rub.C. de fi.inſtr.in antepe.col. P.Andora.

Falſi ſuſpicio habetur pro falſitate in ciuilibus. Curt.Iuni. conſ.clxvj. & conſ.133.n.10.communem dicit. B.Villalob.

Falſum committens in cauſa, perdit cauſam, quæcunque cauſa,vel perſona ſit,Boer.deci.ccxcj.n.2.cõem dit. Idem.

Sed debet puniri pœna falſi.l.3.ti.12.lib.4.For.ll.quæ habetur in l.13.ti.8.li.2.For.ll.&Iudex poteſt punire ex officio producentes.l.28.titu. 1.part.7.ac teſtes punire, etſi non petatur. l.xlij.tit.16.parte.3.

Intellige,ſi corrumpit,vel falſificat acta:ſecùs tamen,ſi falſificat inſtrumenta,vel corrumpit teſtes.idemBoer.deciſ.ccxcj. nu.3.communem dicit. Idem.

Falſum ſi quis commiſerit in aliqua ſcriptura,vel teſtiũ depoſitionibus aut alio actu, quid deficiat in forma, vel in ſubſtantialibus ex falſitate huiuſmodi tanquam nõ preiudiciali, neque nociua,puniri non poterit:vt ſentit Bart. in l.ſi quis legatum.ff.ad l. Cor. de fal.cuius opinionem ceteri communiter approbarunt,& ab ea non diſſentit Soci.in conſ.104. poſt reditum,in 1.part.licet contrarium tenuerit Salic.in l.1.C.de ſepul. viola. vbi not. ꝓ ſi quis in libro ſuo falsò ſcripſerit aliquem ſuum eſſe debitorem,vel ſi notarius in ſui fauorem falſum inſtrumentum confecerit, quod non valet:vt probatur in l.filij.§.1. de falſis:tales puniuntur pœna falſi: quantum enim in eis fuit,validius falſum cõmittere nõ potuerunt. F.T.

Falſi crimen etiam propter aliud inſtrumentum quàm teſtamentum alicui imputatum,cenſeri publicum.comm.dicit Aret.in §.Item lex Cornelia.ante nu. 1.Inſt.de pub.iud.& Rubeus conſ.12.n.2.tenuiſſe Azo.item gl.& Doctores in l. 1. ff. de pub.iud.refert Clar.lib. 5.ſent.§.1.verſ.3. P.Fichard.

Falſi ſuſpicio non habetur pro veritate,ita communiter tenetur contra Archid.in can.in memoriam, 19. diſt. atteſtatur Gratus conſ.lx.nu.16.lib.2. P.Fichard.

Falſo inſtrumentò ſcienter vtens,mitius punitur quamuis qui fabricauit vel fabricari fecit.comm.dicit Salic. in l.vteris. nu.4.C.de fid.inſtrum.Refert Clar.lib. 5.ſent.§.falſum.ver. vtens. P.Fichard.

Falſi pœna tenetur, qui accipit ſcripturas ſui aduerſarij, & collitigantis,& eas penes ſe retinet.Dum tamen ex tali facto generetur præiudicium domino ſcripturarum,& tunc poteſt agi contra detinentem ciuiliter &criminaliter,vt eſt communis opi.de qua Fran.de Mariano. inter conſ.crimin.conſ.100. nu.1.in 2.tom. Bonacoſſ.

Falſi pœna non plectitur,qui vnum in iudicio dixit, ꝓ contrarium extradixerat, vt eſt communis opi. Clar. in §.falſum. verſ.teſtis Secus,ſi contrarium dicat eius,ꝓ dixerat in alio iudicio,vt eſt communis opinio.ibi. Bonacoſſ.

Falſi pœna non punitur, qui deponit ſuper negatiua. Niſi alias conuincatur,vt eſt communis opinio.Et in dubio verba teſtis ſuper negatiua ſunt intelligenda, vt euitetur falſitas, vt eſt communis opinio. Clar.in §. falſum verſ.ſolet etiam dici. Bonacoſſ.

Falſi pœna nõ plectitur,qui circa ſubſtantialia falſum non dicit,vt eſt communis opinio.Clar.in §.falſum.verſ. ſed quid ſi teſtis. Bonacoſſ.

Falſi pœna nõ incurrit,qui aliquid fecit, ꝓ alteri nõ nocet. l.damus.vbi Bart.& Doct.C.de falſis.Soci.conſ. 103.& ſeq.vbi fuſius.lib. 1.vt eſt communis opi.Alex.cõſ.145.vol.6.Soc. conſ.105. delictum enim effectu carens regulariter non punitur.l.qui falſam.ff.de falſis.Ang.in malefi.in ver.falſario.Caſt. conſ.150.in 1.vol.l. 1. ff.ꝓ quiſque iur.de pœni.diſt. 1.& hæc verba. ita in mutatione vnius diei, in aliam diem in quadam apocha.D.Machellus patrocinio 40.per totũ.Pariſ.con.151. per totum. in 4. Nam falſus commiſſa circa ſcripturam, quæ de ſe non probat.non punitur.gloſ.& Docto. in c. quanto de iureiu.Pariſ.conſ. 169.n.61.in vlt.vol. Soc.conſ.62.n.2.ver.ſecundò hæc concluſio.Clar.in §.falſum,verſ.excuſatur.vbi dicit communem eſſe opinionem.ꝓ vbi non eſt dobus.ibi non poteſt eſſe falſitas.Soc.iun.conſ.39.n.83.lib.2.& quando dolus eſt de ſubſtantia delicti,vt eſt falſum,periurium,& ſimilia. tunc ſiue cauſa ſit iuſta,ſiue iniuſta,excuſatur à pœna. Burſa. conſ.111.nu.11.D.Hieron.Gabriell.in conſ.180. Bonacoſſ.

Falſi crimen admittens in ſcriptura, vel teſtium depoſitionibus, vel alio copiam actu, qui aut forma ſua careat,aut neceſſariis ſubſtantialibus deſtituatur nullas pœnas luet. vt cõmuniter cum Bartor.receptum teſtificatur Soc.cõſ. 104.poſt reditum.lib.j.Turzan.opi.lxxx. Iul.Cla.in pract.§.falſum.ver. item excuſatur.poſt princ.Quod tñ neceſſario intelligẽtes cũ eiuſmodi nullitas euidens eſt,ſtatim ex ipſiuſmet ſcripturę inſpectione illuceſcit.quippe ſi lateat, vel ex ipſius ſcripturæ perfectione nõ comprehẽdat,ſtatutas ac ſanctas in falſos pœnas dabit,qui illud admiſit,vt luculẽter probat.l.ſi quis legatum. ff.ad l.Corn.de falſ.vbi qui falſi crimine ſe obſtringit in teſtamento.in quo filius eſt præteritus, falſi pœnis plectitur, cum maior teſtamenti nullitas conſiderari nequeat.l.j.ff.ſi tabu.teſta.null.extab. notat Alex.in l.poſthumo nato.n.13.C.de bono.poſſ.contra tab. docet.l.C. in l.inter cætera, ibi principale ius.ff.de libe.& poſth.& ita rectè atque elegãter.d.l.legatum. ff.ad l.Cor.de falſ.acceperunt & commendarunt Aret.in l. filius,qui in poteſtate.ff.de lib.& poſth.Roder.Soarez in l.poſt rem iudicatam,ff.de re iud.& ante eos Bal.in l.vna.nu.2.C.de errore calc.eáque ſpecie accipi debet deciſio.Sali.in l.1.C. de ſepulc.violat. E.Suarez.

Falſi crimẽ ſi de eo principaliter agatur,iuſtis probationib' ritè demõſtrandum eſt,nec præſumptionibus,aut cõiecturis illud argui ſufficiet.commune effatur Soc.Iun.conſ.39.num. 44.& nu.77.& conſ.lxj.n.9.lib.2.At ſi ad eleuandã dũtaxat ac refellendam alicuius ſcripturæ fidem intẽtetur,ſola eius ſuſpicio probationis loco erit,vt commune inquiũt Cur.Iun.cõſ. 133.n.10.& in conſ.clxj.n.9.Iul.Clar.in pract.falſum.ver.trita eſt concluſio. Idem.

Falſi crimen effugitur verbis per interpretationem cui cui modi acceptis,neceſſariúmque eſt,vt huiuſmodi delicti probatio ſit neceſſaria,nec cõiecturis,indiciiſve nitatur.commune aio ex ſuprà proxime laudatis,& ex Iaſ. in l.iuriſgẽtium.§. quod ferè n.10.ff.de pact.Dec.in c.porrecta.de confir.vtil.vel inutil.& in conſ.clxxv.n.4.&ſeq.Siluan.cõſ.7.n.17.Cur.Iu.in l.ſingularia.n.16.ff.ſi cer.pe.Cæpol.cõſ.cri.22.verſ.& q̃d hoc ſit.& Emanuel à Coſta meo olim iuris Doctore in l.ſi ex cautione 19.limi.C.de nõ nu.pecu.qua in re cæcutierũt Iaſ.conſ. clxviij.n.2.lib.4.Cur.ſen.conſ.lv.n.16.Hipp.in rub.n.19.ff.ad leg.Corn.de falſ. Idem.

Falſi crimen eleuatur,atque eius pœnæ effugiuntur.ſi quis in dolo nõ fuerit,vel ſi primordio veritatis iuuet, vel ſi quod falsò geſtum, dictúmve eſt, nemini damnum. aut præiudiciũ inferat,vt communia dogmata ex multis aſſiduis iuris interpretibus oſtendunt Iul.Clar.in pract.§. falſum verſ. excuſatur autem cum ſeq.Viuius lib.1.opi.cx.& opi.419. Idem.

Falſi crimen nõ idcirco à Principe indultum cenſetur; q̃d delinquẽti,generali delictorum venia ab eo conceſſa proponatur,vt commu.aiunt Nellus de bannitis. 3. parte 2. temporis,q. 12.Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.lix.ver.ſcias etiam. Idem.

Falſi reus quicũque ſit, quancũque cauſam perdit, in cuius actis falſum commiſiſſe euincitur.cõe ait Boer.dec.cxcj. nu. 31.Quod tñ nõ procedet ſi inſtrumentum ipſum, vel teſtes falſi crimine polluerit,vt cõe ponit Turzan.opi.lxxxij. Idem.

Falſi criminis accuſatio 20.ann.ſpatio aboletur,vt frequenter placitũ affirmant Boer.deciſ.26.n.5.& ſeq.Viuius lib.1.opi.19. Idem.

Falſi pœna non tenentur inquiſitis, niſi damnum legitimæ per fiſcum probetur, vt eſt communis opinio, de qua Burſa. conſ.112.nu.12. Bonacoſſ.

Falſi pœna vt quis teneatur,de illa liquidò conſtare debet, vt eſt communis opinio.Burſatus conſ.122.nu.11.Bonacoſſ.

Falſi

Falſi pœna tenetur dicens falſum iudicium,licet non iurauerit.vt eſt communis opinio.Burſa.conſ.89.nu.30.

falſa cauſa notoria in ſententia illam nullam facit, vt eſt cõmunis opinio.Burſa.conſ.99.nu.28. Bonacoſſ.

falſum(vt eſt dictum)ſine dolo nõ punitur,& potius errore negatum, & dictum præſumitur, q̃ dolosè, vt eſt cõis opi. Burſ.con.112.n.14.vide Rui.in con.83.n.1.in 4.vol.vbi conſuluit ꝓ ſer. Dominico Corrigiario inquiſito de falſo.defendendo eum à ſtatuto Ferrariæ,de hoc loquente,cùm in ſcripta alterius manu continebatur,ꝓ Borbus Calcagninus confeſſus erat ſe teneri, & obligatũ eſſe in certa quantitate pecuniarum d.ſer.Dominico &eſſe eius verum debitorem pro pecuniis,& rebus ab eo acceptis,poſt celebrationem cuiuſcunque inſtrumẽti facti inter dictas partes,renũtiando exceptioni nõ habiti & nõ recepti,&c.& cum promiſſione.&c.& ſub obligatione oĩum bonorũ &c.Et cũ pacto, ꝓ ſcriptũ habeat vim publici inſtri,& ꝗ illud nihil poſſit opponi.&c.Bonacoſſ.

falſi pœna extraordinaria punitus,adhuc puniri poterit ordinaria.cõis eſt opi.Boſſius de falſis.nu.104. Bonacoſſ.

falſi pœna punitur expẽdens falſam monetã,extra ordinẽ, vt eſt cõis opi.Clar.verſ.expẽdens.Alex.conſ.121.in vlt.vol.

Et delictum dicitur cõſumatum,portando quis falſam monetam ad locum prohibitum.Et hoc ſaltem eſt in dolo portationis,cum ſciret,falſam eſſe,& ſic eſt condemnandus iudicis arbitrio. vide Bald. in conſil. 155.in fine.in 3. volum. Menochiũ.vbi te index ad ei' librũ d̃ arbitrio iudicis te ducet.Bona.

falſi criminis accuſatio tollitur viginti annis. communis eſt opinio.Soarez verbo falſi.nu.34. Bonacoſſ.

Falſi ſuſpicio habẽtur pro falſitate in ciuilibus.ſecus in criminalibus,(vt dixi)vide fuſius per Menoch.de adipiſcen. poſſeſſio.remedio.4.nu.700.Curt.iun.conſ. 166.& conſ. 132.n. 10.communem dicens.Eichar.advillalob.iſto verbo.Portius communium opinionum lib. 1.conclu.9.Neuiza. in conſ.8. nu.38.& in conſ.27.n.13.& conſ.68.n.24.vbi dicit.quod qñ falſitas eſt apparens,vt raſura inſtrumẽti, præſumitur falſitas in eo.vide Hercula.de negatiua.n.131.vbi ex Soci.iunio.cõſ. 45.n.8.li.3.qui de communi atteſtatur,dicit quod falſi ſuſpicio non habere pro falſitate.vide etiam Pariſ. in conſ. 162. in 4. Corn.in conſ.261.vbi de notario & teſtamento de falſo ſuſpecto.Gratum Reſpon.60.n.16.in 2.vol.vide Soarez verbo Falſi.nu.16. Bonacoſſ.

falſi pœna tenetur teſtis,qui falſum depoſuit, etiam non iuratus modo falſitas ſit nocibilis,vt eſt cõmunis opinio.Si non eſt nocibilis extra ordinem. Clar. §. falſum. verſ. Tu ſcis. vbi communem dicit. Bonacoſſ.

falſi pœna non tenetur notarius, ſi aliter quàm ſcripſit teſtis aſſerat,quia Notario potius creditur quam teſti,vt eſt cõmunis opinio.Cla.§.falſum.verſ.Pone teſtes. Bonacoſſ.

falſi pœna tenetur teſtis, qui probatur falſum dixiſſe,licet non probetur,quod fuerit corruptus. communis eſt opinio. Niſi pars dicat falſum dixiſſe,& corruptam fuiſſe.communis eſt opinio.Si dicat vtrumque ſimul dixiſſe. Secus ſi copulatiuè ſcilicet,teſtem falſum dixiſſe &corruptum fuiſſe,non ſufficit alterum probare.communis eſt opin.Clar.§. falſum. verſ. quæro nunquid.Et no. ꝓ ſi iudex aſtringitur p ſtatutum præciſè ad terminum, ꝓ iudex condemnare debet.Saluo & reſeruato,ꝓ ſi poſtea apparet teſtem falſum dixiſſe, ꝓ condemnatio habeatur pro non facta. Et interim poteſt fieri executio. Bald.in l.1.n.77.C.qui accuſare non poſſunt. Bonacoſſ.

falſi pœna non tenetur teſtis,qui falſum non dixit,licet pecuniam acceperit,ſed extra ordinem eſt puniendus.Clar.§.falſum.verſ.Sed quid è conuerſo.Soci.iunior in conſ.37. in 2.& conſ.38.eo.vol.

PRO. Fama communis probationem adiuuat. l.3. §.eiuſdem quoque.in verſ.aliàs veluti.de teſtibus. Bellon.

Fama publica regulariter ſemiplenam facit probationem, non autem plenam.l.3.§.eiuſdem.iũcta gl.ff.de teſtib.c. 1.vbi gl.de appellatio.c.illud.de præſum.& c. ex literis. de iureiur. quę quidem cõcluſio in iſtis iuribus expreſsè probatur,eámque ſequuntur communiter Doctores omnes in d.§. eiuſdẽ. & in c.veniens. el 1.extrà de teſtib. Bart.in l.de minore.§.tormenta de quæſt.Deci.con.cxlvj.Soci.con.22.n.7. vol. 1.Fely. in c.ex tenore. nu.6.extrà de reſcrip.& Caſſadorus deciſio.2. n. 1.in ti.de probatio.De iſta communi atteſtantur Deci.in c. dilecti.n.36.cum aliis ſeq.de app.Fulgo.conſ.clxv.quoniam plurima.& Alex. cõſ. 18.viſo proceſſu. vol. 1.interpretatur & limitatur iſta cõmunis non procedere in factis antiquis,quorum non extat principij memoria,tunc publica fama ipſa habetur pro plena ſcientia,& veritate.Vnde teſtis poteſt deponere,ſcio Chriſtum crucifixum,& Conſtantinum Imperatorem,quia nouit indubitanter,quamuis non viderit,ita Inn.in ca.fi.extrà de iuram.calum. & quod iſta fama in antiquis plenè probet,eſt communis opi,teſte Crauet.in tract.de antiquitate temporum,in 1.part.n.302.Iaſ.in l.Prætor.nu.25.ff.de eden.Deci.in l.ex his.C.de teſtamento milit.Cur.Iun.conſ. 17. Marſ.in l.de minore.§.plurimum.nu.60.& ſeq. ff. de quæſtio. & in rubr.de probation.nu. 194.&ſing. 505.declaratur etiam præcedens communis opin. ꝓ ſola fama publica in antiquis, quorum inſtij memoria non extat,non probet dominium antiquiſſimum,videlicet ꝓ iſta domus fuerit Dantis Poetę Florentiæ,& Virgilij in Manuta,ſecundum gl.& Ange.in l.at qui natura. §. cùm me abſente. ff. de negot. geſtis.Bald.Angel.& Paul.de Caſtro in l.proprietatis.C.de probatio.Bald.in.c. 1.§. Vaſallus.ſi de feudo controuer.& in l.conuenticula.C.de epiſcop.& cleri.Alex.conſ.4.volu.2.& in l. rem quæ nobis.ff.de acquir. poſſ. vbi ait iſtam eſſe communem opinionem. Soci. quoque,& Deci.in ca.cùm cauſam.de probation. in ſecundo nota.idem Deci.conſ.xlij.& in ca. 1. de appellatio. ſequitur etiam communem Areti.conſ.15.Calca.conſ.11.Iaſ.in l.cum aliquis.C.de iure deliberan. & Caſſadorus deciſ.2.in tit.de p̃bat. contrariam verò ſententiam tenuit Cornæ.conſ. 304. libro 3. ꝓ ſola fama in antiquis non plenè probet, niſi alia adminicula concurrant,iſtas tamen opiniones conatur ad optimam conſonantiam reducere diſtinguendo Ripa in d. l. rem quæ nobis.quæ videtur veriſſima, & ſemper mihi placuit. F.Viuius.

fama duobus teſtibus ſufficienter probatur.Eſt communis opi.ſecundũ Salic.in l.ea quidem.verſ.ad ſeptimã.C.de accuſ. Sequitur Deci.conſ.cclxxij.viſo proceſſu.vol.2.M.Charlan.

Licet ſit inter Doctor.controuerſia, an teſtis deponens ſuper Fama,debeat reddere cauſam ſui dicti, etiam non interrogatus:tamen certiſſima,& communis eſt opinio,ꝓ interrogatus ſuper publica voce & fama tenetur reddere cauſam ſufficientem,aliàs non probat.Eſt autem cauſa ſufficiens,ſi reſpondeat ſe audiuiſſe à maiore parte populi,vel viciniæ.Ita notab. dixit Aret.in conſ. 122.in præſenti conſultatione.circa princ. verſ.eſt tamen altercatio.Et latè Hyppol.conſ.8.in cauſa matri.Io.verſ.concurrit & alia ratio,vbi poſt omnes gl.& Doct. concludit,ꝓ niſi teſtes deponant,ſe à maiore parte populi auuiſſe illud dici, non probant famam, & eſſe communem, etiam atteſtatur Alex.in conſ.clxxxiiij. viſo proceſſu. vol.7.& Deci.in conſ.37.in cauſa rigoroſa.circa med.verſ. tertius teſtis.vol. 1.Idẽ Dec.in conſ.ccx.viſo puncto.in fi.vol.2. Idem.

fama cum vno teſte de veritate in criminalibus non ſufficit.Eſt communis opinio ſecundum Decium in conſ.ccx.viſo puncto.in fin.vol.2. Idem.

Licet in probanda morte alicuius ſufficiat probatio per Famam illius loci,in quo dicitur mortuus, quando talis mors ita eſſet de longinquo, vt facilè memoria haberi non poſſet, tamen ſi locus ſit de propinquo,& mors non multùm de longinquo, requiritur probatio per teſtes, nec fama ſufficit. Eſt magis communis opinio ſecundum Alexandrum in conſil. 25.in cauſa vertente vol.4. Idem.

fama facit ſemiplenam probationem.Io.Cora.l.admonendi.nu.8.ff.de iu.iur.communem dicit,vide Marc.Anto. de indiciis.nu.313.& octo caſus per Deci.in c. 1.verſ.in ꝗ Io.in verbo famam, de appella. in quibus facit ſemiplenam probationem. B.Villalob.

fama ſola non eſt ſufficiens indicium ad torturam. Hypp. ſingul.xcvij.communem dicit,& Marcus Ant.in l.fi. de quæſtio.ex indiciis ex proceſſu.nu.313.

Concordat cum l.3.tit.30.parte 7.quæ lex requirit cum fama,perſonã eſſe vilẽ:Nota tñ quo ad probandã famã,tria pręcipuè requirũtur: Primùm ꝓ teſtis dicat à pluribus audiuiſſe, & nominet particulariter aliquas perſonas:etſi nõ fuerit interrogatus.Inn.in c.qualiter & qñ.el.2.Bart.in l.de minore.§.plurimùm.ff.de quæſtio.Secundò requiritur,quòd teſtis dicat ſe audiuiſſe à maiore parte populi(vt in caſu ſequenti) & requiritur tertiò ꝓ teſtis exprimat cauſam pp̃ quam fama ſit orta: vt puta,ex inimicitia,ex minis,ex iniuria,vel ex alia conſimili cauſa.Sal.in l.ea quidem.C.de accuſ.Item, & requiritur quartum:ꝓ fama præceſſerit accuſationem.Ancha.conſ.253.&de hoc vide plenè per Hyp.in ſing. xcvij. & in pract. §.diligetur. n.8.& in conſ.20.& Th.Gamma.in voto 34. & Marcus Ant. in l.fi.de quæſt.ff.in verbo fama,n.3. cum ſeq. & plures alios quos poteſtis videre per citatos,ne fruſtrà membranas occupem. Idem.

fama ſola, ſi agatur de probando dominio annorum quadraginta non ſufficit: ita communiter teneri dicit Ripa in l. reni quæ nobis.nu. 57.ff. de acquir. poſſ. Nec probatur etiam

domin

dominium de præſenti.Communem ait Dec.conſ.428.& Ripa in d.l.rem quæ nobis.nu.58. Idem.

ADDITIO. Quo ad probationem dñij de præſenti, diſtingue, vt per Rip.in allegat.l.n.59.videlicet aut ſtatus rei repugnat famæ, aut non, & in reliquis dic vt addidi s̃. in litera D.ſub nu.107.

Fama in antiquis plenè probat. Communis eſt, vt per Aymon.in tracta.de antiq.tempor.in 1.par.nu.302. Idem.

Fama probatur duobus teſtibus, Communem dicit Sal.in l.ea quidem.verſ.venio ad 7.q.C.de accuſa. & Dec.conſ.lxxij. nu.4. Idem.

Fama, ad hoc quod dicatur eſſe probata requiritur, ꝙ teſtes dicant ſe audiuiſſe à maiori parte populi, Cur.Iun.conſ.clxxij. nu.9.communem dicit. Idem.

Fama in antiquis plenè probat dñium.Aymō.de ant. tēp. in 1.parte verſ.viſio.ī hac parte 1.nu.3.com.dicit ex Decio.in c.1.de app.per quem vide 8.caſus, in quibus fama plenè probat: quem refert Coua.in l.admonendi in fine ff.de iureiuran.

Amplia, ꝙ nō ſolùm probat dñium ī antiquis, ſed ſufficit ad probādum dñium de præſenti, vt ſi volo probare meum dominium: ſufficit ꝙ probem de dñio antiquorum per famam. idem ibi n.4.com.dicit ex Dec.conſ.428.reiecta cōiectura, de qua per Ripam in l.Rem quæ nobis.ff.de acquir.poſſ. Idem.

Fama cum vno teſte, nō probat plenè in criminalibus, niſi ſint aliæ cōiecturæ vel adminicula.comm. dicit Crot.in trac. de teſtibus.n. 102. & gñaliter fama etiam ſi iūcta ſit cum alia ſemiplena probatione, nō ſufficit in criminalibus ad plenam probationē.per gl.in c.veniēs.j.in verb.illorum.de teſtib.quā communiter approbatam dicit Decius conſ.210.in fine.Marſil.ī l.de minore.§.plurimum.nu.55.de q. Clarus dicto §.fi.q. 63.verſ.fi. P.Fichard.

Fama debet vt minimum per duos teſtes probari. & quod per duos teſtes tātum probari poſſit. communē dicit Salicet. in l.ea quidem.C. de accuſat.in 6.charta. verſ. venio ad ſeptimam, vt illum refert Decius conſ.cclxxij.nu.4. & in hoc omnes cōcordare dicit Alberic.in d.l.ea quidem.num.24. idque ſecūdum gl.l.3.§.eiuſdem. ff. de teſtibus. Debēt tñ teſtes illi de fama deponētes reddere ſufficiētem cauſam ſciētiæ, aliàs nō probāt.comm.dicit Simācas de hæretic.capit.lxiij. numero 16.Corn.conſ.232.ī litera D.lib.& conſ.216.ī litera H.lib. 3.Debēt item dicere ꝙ audiuerūt à maiore parte populi, aliàs nō probāt, & ideò dicit Bartolus in l.de minore.§.plurimum. numero 19.ff. de quæſtio. ꝙ nō ſufficit teſtes dicere ꝙ publicè audiuerint, quia poteſt eſſe ꝙ audiuerint in loco publico, ſed tñ à paucis, vel etiam ab vno tātum, igitur requiri ꝙ dicāt, ſe audiuiſſe à maiore parte populi.& ita cōmuniter teneri affirmat Imo.in l.hæredes palàm.in pr.n.1.ff.de teſta. quem refert.Alex.conſ.212.nu.5.lib.2.& conſ.20.num.4.lib.4.Corn. conſ.lxxxiiij.lib.1.& conſ.lxviij.lib.2.& conſ.304.libro 2.vbi dicit ſe obtinuiſſe contra Benedictum Capram, in cauſa eius propria.Hāc etiam communem dicit Alex.conſ.123.num.3. libr.7.Soc.conſ.liiij.num.27.lib.4.Deci.conſ.37.nu. 10. verſ. tertius teſtis.Bertran.conſ.lxxiiij.nu.10.libro octauo.Soci.iunior conſ.lxix.num.24.libr.1.Gram.conſ.crim. 26. num.14. Card.Alex.in c.cùm in tua circa fi.de ſponſalib.Dec.in c.1.n. 35. de appella.& conſ.143.num.4. in fi.& conſ. ccx. num.9. Curt.ſen.conſ.lxxxij.num.9.Craueta conſ.xlj.num.4.& conſ. cclxij.num. 5.& licet Bal.in c.literas. num. 2. de præſumptionib. teneat contrarium, atque etiam Caſſa. d. deciſ.3.num.7. de probat.atteſtetur opinionem Baldi ſeruari ī practica, & cōmunem obſeruantiam eſſe contra Bart. ſimiliter etiam Calc. conſ.8.num.11.dicat communem opinionem eſſe cōtra Bar. imò etiam Alex.ſibi cōtrarius dicat in conſ.cij.num.17.lib.7. videri ꝙ magis communiter damnetur opinio Bart. Tñ propter maiorem numerum doctorum videtur mihi Fichardo magis cōmunis opinio Bartoli, de iure, ſecus fortè apud quoſdam in Practica, Preterea debent etiam teſtes deponētes de fama nominare eos à quibus audiuerint, aliàs enim nō probāt. com.dicit Alex.conſ.100.num.4.verſ. ſextus teſtis.libro primo.ita etiam magis cōmunem eſſe dicit Aret. in c.cùm oporteat.num.58.ver.communiter tñ de accuſat.Et hoc procedit etiam ſi nō interrogētur, tñ ſi non etiam nominauerint eos à quibus audierūt nō probāt: ita ſeruari atteſtatur Io.Andreas in d.c.cum oporteat.de accuſat. vt illum refert Marſil.in d.§. plurimum, nu. 50.& conſ.lxxvj.num.22.& Gram. conſ.crim. xlij.n.19.& voto.34.n.14.debet.n.fama habere originē à perſonis honeſtis & fide dignis nō autem à maleuolis, vel improbis, niſi ageretur in cauſa turpi, vt de geſtis in lupanari, tunc etiam lenoni & meretricibus fides habenda, cum honeſtæ perſonæ illuc nō veniāt. Poſtremò debēt etiam tales teſtes de fama deponētes, ſcire quid ſit fama, aliàs nihil probāt.communem dicit Marſ.ī d.§.plurimū.n.104.& ſeq.Hæc omnia Clar. d.§.fi.q.6.ver.ſciēdū, cū ſex.ſequētib⁹.vbi tādem d̃t, famæ ꝑbātionē difficilimā. eē, ita vt ad eā recte ꝑbādā vix ſufficerēt teſtes qui eſſent iuriſperiti.d.q.6.ver.poſtremò ſcias.P.Fichard.

Fama in criminalibus etiam ne ſemiplenè quidem probat, ſecūd.gl.ī c.veniēs.1.ī verb.illorum.de teſtib.quam communiter approbatam eſſe dicit Berous in c.qualiter & qñ.nu.78. de accuſat.Decius in d.c.veniēs.1.nu.25. vt illum refer Blancus de indic.num. 313.& dicit Salicet.in l.ea quidem.numer. 133.de accuſa.quod ita ſe habet communis practica quem refert & ſequitur atteſtās ita ſe habere com.opi.Bertrā.ↄſ.126. n.11.li.7.Clar.d.§.fi.q.21.ver.fama ſola. poſt prin. P.Fichard.

Fama ſola abſque aliis adminiculis, nō eſt ſufficiēs indiciū ad tortoram.comm.dicit Iaſ.in repet.l.admonēdi.num.207. ff.de iureiur.quem refert Craueta conſ.xlj.num.6.Marſ.conſ. 3.num.4.in fi.Blāc.de indiciis.num.413.& Duēnas reg. 300. in pr.Foller.in pract.crim.n.38. Crottus in tract. de teſtib.nu. 147.Marſ.in l.de minore.§.plurimum.num.30.ff.de quæſtionib. & ſingul.xcvij. Carer.pract.crim.num. 111. quem refert Plotus in repet.l.ſi qñ.nu.891.& licet alij atteſtētur ↄrium de cōſued.ſeruari, vt Gandin. de malefic.in verb.fama publica. num.41.& Caratiua ſuper l. xlj.ritu magn.cur.num.8.& Brunus de indiciis num.32.Ioā.Andr.ad Specul.in titulo de not. crim.§.fama.in verb.veniēs.quem refert Pari.de Puteo de ſyndicat.c.num.2.& Marſ.conſ.num.16.tamē Clarus dicit ſe ſemꝑ vidiſſe dictā cōem obſeruari.d.§.fi.q.21.ver.fama ſola. P.F.

Fama ſola ſufficit ad hoc vt poſſit formari inquiſitio contra ſubditum.commun.dicit Card. Alex.in ca.de accuſat.2.q. 8.in fine.Si verò reus nō eſt ſubditus, tunc ſtat in arbitrio iudicis, vt commu.dicit Martianus in c. qualiter & qñ.extrà de accuſ.num.19.Clar.d.§.fi.q.6.verſ.Item quæro. P.Fichar.

Fama ſola non facit indicium ad torturam ↄ aliquem. Et hāc comm.Doct.opi.eſſe, multis adductis authoritatib.& nō nullis adiectis limitationib.inquit Hippo.de Marſ.ſingul. 97. incip.fama ſola non facit indicium ad torturam.Et idem Hippo.calamo copioſiore in.l.de minore.ī §.plurimum quoque. nu.27.28.29.& 30.ff.de quæſt. Kirchouius.

Fama facit probationem in factis antiquiſſimis, hoc eſt, excedētibus memoriam hominum.ita reſpōdet ↄſulēdo Alex. de Imol.in conſ. 16.nu.22.& in conſ.24.nu.21.in 5.vol.conſ. etiam plenam.Idem Alex.de Imol.in conſ.139.num.10.in 6. vol.con.Ita quoque ↄſulendo ſcribit And.Barba.Sycu.in ↄſ. 8.nu.73.ver.præterea adduco.in 2.vol.cōſ.Licet multi Doct. reclamauerint, quos referūt Fel.in c.veniēs. 1.nu. 16.verſ.ſed cōtra cōcluſionem.ext.de teſtib.Hier.Schur.ff.in cōſ. 90.nu. 24.in 3.Cent.cōſ.apoſtill.in verbo, famā.in d.cōſ.16.Tñ præcedēs opinio magis communis eſt, atteſtantib.Alex.de Imol. in cōſ. 101.nu.15.ver.ſed in antiquis. ſm magis communem opinionem in 7.vol.cōſ.& Fel.in d.c.veniēs.nu. 16.verſ.nihilominus prima opinio tanquam communis.& in l.rem quæ. nu.18.ff.de acquir.poſſ.Dec.in cōſ.42.nu.12.verſ. hinc eſt.& in cōſ.428.nu.3.ver.ſed tñ his nō obſtātibus.vbi ipſe inter cętera refert, nō multùm eſſe curandum de aliorum opinione cōtrariam ſnīam defendētium, cùm ea ſit cōtra communem. Propterea ſecundùm communem ſententiam Doct.requiri tur tempus centum annorum.Ita tradit Dec.poſt alios in c.1. nu.18.ext.de appel. Kirchouius.

Fama bona, vox, qualitas, nobilitas, ac merita ipſius rei, eſt bona defenſio ipſius rei.Nam licet fama publica faciat indicium cōtra aliquem ad torturam, ſi cōtra probet quis ſe eſſe bonæ vocis, cōditionis & famæ non poterit torqueri, vt eſt communis opinio.Clar.q.60. verſ.frequēs.vbi dicit, ꝙ per probationem bonæ famæ expurgātur & tolluntur inditia quamtumuis vrgentia cōtra accuſatum, vel inquiſitum, vt eſt communis opinio.Si tamen vltra famam eſſet aliquod aliud indicium, ſuper delicto poſſet torqueri, nō obſtāte ꝑbatione bonæ famę.& ita ſeruatur etiam coram rigoroſis iudicibus.vide Burſ.conſ.34.n.18.Boſſi.de inquiſitione.n.34. & ſeq. & Plotus in l.ſi quando.nu.881.C.vnde vi. Bonacoſſ.

Fama probatur per teſtes ſingulares, dummodo concordent in eundē finem, licet in aliis diſcordent, vt eſt magis cōmunis opinio. de qua Riminaldus nouiſſimus inter conſ. diuerſ.cri.cōſ.85.n.16.tomo 2. idem dicit in iuriſdictione probanda mero Imperio, infamia, decimatione & ſimilibus. qa ad probandum quid in genere & in vniuerſo teſtes ſingulares probant, vt eſt communis opinio.ibi num.23. Bonacoſſ.

Fama ſola non eſt ſufficiens indicium ad torturam, ſecundum communem per Burſat. conſil.20.numero 32.conſ.55. nu.16.lib.1.poſt Clar.in pract.§.fi.q.21.in prin.

Fama

Fama in cauſa ardua nec cum vnico teſte probat, ſecūdum communem, per Burſ.conſ.98.n.17.lib.1.

FAMA.

Summaria.

Famam plenam fidem non facere.q.1.

famam in factis antiquis, & his quæ hominum memoriam excedant, plenè probare: cùm in huiuſmodi rebus probationes admittantur minus integræ.q.2.

famam in criminalibus non facere probationem, ne ſemiplenam quidem.q.3.

famam non facere indicium ſufficiens ad torturam.q.4.

in probanda fama non ſufficere ad plenam probationem, ſi teſtis deponat tantùm de publico auditu: ſed reddendam cauſam per aliquid, quod ſenſu percipitur: vnde fama orta ſit, &c.q.5.

QVAESTIO I.

QVAERO, an fama faciat plenam fidem? Reſp. ꝙ regulariter plenè non probet, ita tenet Bartol. in l.de minore.§.plurimùm.n.30.ff.de quæſt.ibi Hypol.n.36.Gand.in tract. maleſi. in rub.à quo vel à quibus poſſit fama incipere. ver.quid ſit fama.Iaſ.l.admonendi.n.242.ff.de iureiur.Fel.c.veniens.el. 1.n. 7.de teſtib.Deci.c.1.n.36.de appellat.Vbi dicit hanc eſſe communem opi.Corn.conſ.46.n.16.vol.3.& conſ.51.nu.1.vol.1. Mar.Mant.conſ.62.n.41.& conſ.248.n.7.Caſſanæ.in cōſuet. Burgun.in tit.des fiefz.rub.3.§.4.fo.106.col.2.n.4. Deci.cōſ. 427.n.2.Soc.iun.conſ.148. vol.2.& conſ.66.n.3.& conſ.79. n.18.& n.26.vol.1. Corraſ.d.l.admonendi.n.80.vbi dicit cōmunem eſſe.eandem opi.tenet Caro. Ruin.in conſ.158.n.23. vol.5.Pariſ.in conſ.65.n.17.& conſ.104.n.166.vol.1.& communem dicit Aret.d.c.veniens.n.21.

QVAESTIO II.

Sed quæro, an id quoque locum habeat in factis antiquis, in quibus aliàs admittunt probationes minus integræ? Reſp. ꝙ fama in his quæ hominum memoriam excedūt plenè probat.Hanc opi.tenet gl l.atqui natura.§. cum me abſente. ff.de neg.geſt.Corn.conſ.304.n.5.vol.3.& conſi.35.n.22.vol.1.timore.in c.quid pernouale.& c.veniens.de verb.ſig.Soc.conſ. 89.n.5.& conſ.86.n.2.vol.1. conſ.187.n.18. conſ.156.n.12. & 28.vol.2. Bal.auth.quas actiones. vlt.col. C.de ſacroſ.eccl. & l.cùm ſemper.C.de rei vend.Are.in conſ.42.n.1.Rom.cōſ. 324.n.5.Cæſar Lamb.in tract.iur.patronatus.2.par.2.li.9.art. 10.q.1.fol.335.Cur.ſenior conſ.70.n.16.Cæpolla conſi. ciuili 38.n.10.Lud.Gozad.cōſ.8.nu.47. And.Tiraq.in tract.de primoge.in præfati.n.103.Bertr.conſ.260.n.7.vol.4. Pariſ.conſ. 27.n.10.conſ.104.n.20.vol.1.Matt.de Affiict. deciſ.277.n.1. Pau.Pariſ.conſ.103.n.16.vol.1.conſ.44.n.15. & 17.conſ.92. n.9.conſ.151.n.2.conſ.173.n.2.vol.4.Matth.de Afflic.c.1.no. n.28.de pace iuram.firman.Grat.conſ.95.n.15.vol.2.Io. Samſon in cōſuet.Tauronen.arti.13.Bald.l.4.C.de proba.Ant.de Bu.c.veniēs.n.10.de verbo.ſig.Dec.vbi dicit hāc communem opi.eſſe in c.j.n.46.de app.& in c. veniens.n.11.de fide inſtr.& cōſ.42.n.10.ↄſ.428.n.3.vol. Vbi ſimiliter communem dicit Alciat.reg.2.& preſump.3.Crauet.cōſ.53.n.10.vol.1.& tract. de antiq.tempor.1.par.ſect. viſo de fama.Iaſ.conſ.114. nu.5. vol.1.conſ.65.nu.1.vol.3. Quando autem dicatur tempus de antiquo, ſuprà dictum eſt in præcedent.c.n.7.Et vltra ibi relatos Doc.ꝙ.ſ.ſit tempus cētum annorum, tenet Socy.reg.144. 7.limita.Corſet.in rep.ad Ab.verb.fama. Spec.ti.de probat.§. 1.ver.valet etiā.Alex.ↄſ.12.n.8.vol.4.ↄſ.84.n.6.eo.vol. Imo. & Ab.c.veniēs.el.1.n.8.de teſtib.Iac.de S.Geor.l.3.§.eiuſdem. n.16.ff.de teſtib.Deci.ↄſ.428.Vbi ſimiliter communem dicit nu.2.Cæpolla in tract.de ſerui.vrba.præd.c.19. Eandem dicit communem eſſe Bertr.cōſ.41.n.8.vol.1.eandem opinionem tenet Præpoſi. ca.1.n.11.de appellatio.Carol.Molinæ.in conſuetud.Pariſi.§.5.n.63.eandem.dicit magis communiter teneri idem Bertr.conſ.283.n.4.vol.3.primæ impreſſ.

QVAESTIO III.

Quæro, an fama in criminalibus faciat ſemiplenam probationem? Reſp.Gl.in c.veniens.el.1.verb.illorum. de teſtib. tenet, ꝙ non.eam opinionem ſequitur ibi Bal.Imol.Ant.de Bu. n.10.& Ab.nu.8.Fel.n.12.Deci.n.25.Bald.& doc.ca.1. de appellat.Bart.l.de minore.§. plurimùm.nu.30.ff.de quæſtio.ibi Hyppoli.n.55.cum aliis per eum allegatis.eandem opinionē tenet Aym. Crauetta conſ.41.n.6. Iaſ.repet.l.admonendi.nu. 250.ff.de iureiurād.Cæpolla conſ.34.n.5.Iac.de S.Georg.l.3. § eiuſdem.n.10.ff.de teſtib.Salyc.&doc.l.ea quidem.C.de accuſatio.Et hanc dicit eſſe communem opi. Marc.Ant.Blanc. in tract.de indi.& tortur.n.313. Ratio huius deciſionis eſt qa probationes in criminalibus debent eſſe luce meridiana clariores, ita cōcludunt omnes Doct.s.adducti: & Deci.cōſ.429. nu.9.& conſ.136.n.2.vol.1.Pariſ.conſ.153.n.11.volum.4.

QVAESTIO IIII.

Quæro, an fama faciat ſaltem indicium ad torturam? Reſp. Gl.in l.qui ſine accuſationibus.verb.ſuſpiciōibus.ff.de quæſt. videtur clarè probare ꝙ ſic.contrariam tamen opinionem, ꝙ ſcilicet fama in criminalibus nō faciat indicium ad torturam cōtra aliquem, tenet Io.And.in addit.ad Spec.tit.de probatio. §.videndum.n.19.& in tit.de notorio crimine.§. fama eſt. ſup ver.caſus ad fir.eandem opinionem ſequitur Pan. ca.1.n.fi.de purg.cano.& in c.cùm in contemplatione. de reg.iur. Ant.de But.c.3.loco.n.19.de proba.Ang.in trac.maleſi.verb.ꝙ fama publica.n.41.idem tenet Bart.l.milites.C.de quæſt.Alex cōſi. 5.n.3.vol.1.eam dicit communiter teneri Iaſ.repe.l. admonēdi.n.25.ff.de iureiu.Hyppol.l.de minore.§.plurimùm.n.27.ff. de quæſt.& in ſing.97.& in conſ.31.nu.2.vol.3. Marc. Mant. cōſ.148.n.7.Paris de Put.trac.ſyndica.verb.an fama.Eandem opinionem dicit Ant.Bland.de indic.n.213.

QVAESTIO V.

Quæro, quid teſtis ī probāda fama debeat deponere? Reſp. Bald.in c.literis.ext.de præſumptionib.tenet, ꝙ fama probet, ſi teſtes ſimpliciter deponant de publico auditu.eandem opinionē ſequitur Rota, vt refert Caſſiod.deciſ.3.n.7.de probat. Et faciunt ea quæ no.Inn.& Anch.c.veniens.pe. col.de verb. ſig.vbi concludunt, ꝙ licet teſtis in probanda communi opinione debeat dicere ſe à multis audiuiſſe. Si tamen non nominet, ſed reſpondeat ſe non meminiſſe de aliquo, ſaltem ita cōmuniter dictum eſſe, teſtimonium valere. contrarium tamen opinionem, ꝙ.ſ.non ſufficit, ſi teſtis ſimpliciter dicat, ꝙ ſit publica vox & fama, quia non reddit cauſam per aliquid quod ſenſu percipitur, ſed debet dicere, ꝙ audiuit publicè dici per ciuitatem, vel à maiori parte, tenet Bar.in l.de minore.§.plurimùm.n.10.ibi Hyppol.n.46.ff.de quæſt.& ſequiť deciſ. Tholoſa.329.Hier.de Mont. Vbi communiter teneri opinionem Bart.dicit, in tract.de finibus.c.56.n.2.& ſeq debet etiam talis teſtis exprimere aliquam cauſam, propter quam fama orta ſit, & ꝙ fama ſtatuta ſit orta.idem voluit Carrer.in pract.crim.§. curabis.n.111.Corn.conſ.193.incip.viſa.vol.2. Alex.cōſ.19. n.21.conſ.25.n.4.& conſ.152.n.14.conſ.61.n.25.conſ.169.n. 44.vol.4.communem aſſerit Hier.de Mont. vbi ſuprà. poſſet tamen conciliari opinio Bart.cum opi. Baldi vt procedat opinio Baldi eo caſu, vbi fama faceret ſemiplenā probationem. Opinio verò Bartoli & communis quando fama plenam induceret fidem, prout eſt de mente Bart.ibī, verb.quæro ſtatutum.nu.31.quem ſequitur Marſyl.nu.104.item opinio Baldi poſſet intelligi, quando fama eſſet orta ex probabilibus & veriſimilibus cauſis.per ea quæ notat Aym.Crauet.conſ.260.incip.ad dubia.n.7.vol.2. Michael Graſſus.

Fama publica non probat plenè contra inquiſitum, vel alium, ſed ſolùm ſemiple.ſecundum. Bar. in l.de minore.§.tormenta.alias in §.plurimum.ff.de quæſtio. ſal.plenius in l.ea quidem.C.de accuſ.Cano.in c.veniēs el 1.de teſti.no.in l.3.§.eiuſdem.ff.de teſti. P.Andora.

ad probationē famæ requi.ꝙ teſt.ēt nō interrogatus vltro aſſignet rationem dicti ſui.vt dixi in trac.de teſti.§.92.verſi.3. fallentia.& ita vult Inno.in c. qualiter & quando.de accuſ.& Ant.de Bu.in c.licet.eo.ti.Bar.in d.§.tormenta.Bal.in l.ſolam. C.de teſti.& ratio eſt.quia fama debet habere ortū ab honeſt. & fidedignis.d.c.qualiter & quando.ideo ſciri non poteſt.niſi teſt. adiiciat plenam & iuſtam cauſam ſciē. & ſic oportet.ꝙ teſt.aſſignet cauſas probabiles.ex quibus populus fuerit inductus ad ſic credeñ alias diceretur potius vana vox populi non exaudien.l.decurionum.C.de pe.& declarat Bar.in d.§.tormēta.Bal.in l.proprietat.C.de prob.in l. diffamari. C. de inge. & ma.But.in d.c.veniens.& Sal.in d.l.ea quidem.

Nam fama eſt id quod à maiori parte populi.pu.dicitur.gl. & doc.in d.§.eiuſdem Bar.late in d.§.tormēta.alias plm. & ita in terminis vult Alex. vol.4. conſ.20.& conſ.117.& in 5.vol. conſ.150.in 4.col.& conſ.151.153.& cōſ.155.in quibus loc. concludit.ꝙ teſtes qui dicunt ꝙ audiuerunt pu.dici.non probant famam niſi dicant quòd audiuerūt à maiori parte populi.idem vult Cur.in conſ.82.in 6.col.& ample.Alex.vol.3.ↄſ. 70.Dec.in conſ.57.in 2.col.& in conſ.133.in 5.col.Marſ.in d. §.plm.in 8.col.

Et ſi teſtis dicat audiuiſſe à mult. non probat famam, quia multi dicuntur duo.l.1.§.hoc reſcriptum vbi gl.no. ff.ad ſilla. Bar.Ang.Sal.& doc.in loc.præal.

Et idem ſi diceret inter homines audiuiſſe quia dictio inter verifica.in duobus.l.inter illam ff.de verb.ſig.l.libertas §.fi. ff. de manu.te.

idem ſi diceret audiuiſſe à pluribus.ar.c. pluralis. de reg.iu. in 6.&

in 6.& l.vbi nūs.ff.de testi.& no.per Ang.Aret.in tract. mal.in ver.pluribus.& ita vult Alex.in d.cōs.70.vol.3.& in aliis p̄al.

idem quando test.nescit à quibus audiuerit dici.secundum. Bar.& doc.in loc.præal.Inn.in d.c.qualiter & quando. Spe.in ti.de inquisic.§.nunc tractemus.

vide tamē Fel.in c.3.loco.in 2.col.de prob. vbi tenet ꝙ valeat depositio. test.super fama. si dicat sic dicitur per populū. addo Ias.in l.nō hoc.in 3.col.C.vnde leg.vbi dicit ꝙ valet deposi.super fama si test.dicat ꝙ audiuit pu.dici.vide per eum.& Barb.vol.4.cōs.28.in 4.col.& cōs.72.in 1.col.& seq. & Mars. in d.§.pm.in 8.col. P.Andora.

ad probañ famam in tota ciuitate. non suffic. ꝙ vnus test. deponat de vna parte ciuitat.& alius de alia.ita Fel.in ca. licet ex quadam.in 5.col.de testi. P.Andora.

Per duos testes. potest probari fama totius vicinie. & non requi.ꝙ maior pars vicinie deponat.ita not. Abb.& post eum Fel.in ca.3.loco.extra. de præsump.& dicit ibi Feli.in fi.2.col. ver.3.principaliter. post Pan. quòd contrarium æstimant minus intelligentes. P.Andora.

Et qualiter probe. fama vide Fel. remissiue infinita al.in ca. cum oporteat.in 6.col.de accus.

Si testis interrogatus quid est fama. respondeat ꝙ est audire ea quæ dicuntur per istum & illum. quia appet eum nō intellige.quid est pu.fama nō probat. ita Bar.in l.1.ff.si cert.pet. Bal.in l.1.ff.de his qui sunt sui.vel alie.iu.& ī rep.l.data opera. C.qui accu.nō pos.Imo.in l.stip.ista.§.hoc quoque.ff.de verb. obl.& ita vult Alex.vol.4.cons.117. P.Andora.

in factis antiquis cuius principij non extat memoria.pu.fama habetur pro plena sciā & veritate.vnde test.pōt dice. scio Christum crucifixum quia nouit indubitanter. licet non viderit.ita Inn.in c.fi.extr.de iur.cal. P.Andora.

Et in talibus antiquis.fama pu.& communis op.probat dominium.vt ꝙ ista domus fuerit dāt.vel vergilij.gl.& Ang.in l. at qui natura.§.cum me absente.ff.de neg.gest.Bal.& Ang. in l.proprietat.C.de prob.Bal.in c.vasallus.si de feu.fue.contro. & in l.conuenticulam.C.de episcopis.& cler.Alex.vol.2.cōs. 4.in 4.col.& cons.187.& cons.208.vbi tamen dicit requiri cē tum annos.& in 3.vol.cōs.70.vbi dicit.requiri.saltem 40.annos.& in cons.83.vbi dicit requiri centum vel circa.addo Ias. in l.admo.in.rep.in cx.col.ff.de iu.iur.vbi dicit quòd communis op.est.ꝙ requirat.centum anni.ad hoc.vt dica.in antiquis. & dixi.ī.in ver.antiquum.

Et quòd fama probet in antiquis.addo Alex.vol.4.cōs.75. in 1.col.in fi.Mars.in l.de minor.§.pm.ī 13.col.ff.de quæstio.

Bona fama compara.vite.& infamia morti.gl.no.in l.iusta. C.de manu.vind.adeo ꝙ sic per mortē expirat iurisd. delegata.& compromissum arbitri ita superueniente infamia.c. vno delegator.& ibi gl.& doc.extra.de officio.deleg.

Et no.ꝙ licet salarium aduocati.non possit excede.centum aureos l.1.§.pe.de va.& extraord.cog. Tamen secus in criminalib.capitalibus.quia defende.quem in causa capitali est mer ces eximij laboris l.si pater.ī fi.& ibi Ang.ff.de don.& pari mō vbi ageretur de infamia per ea quæ no.gl.in d.l.iusta.& in d.c. vno delegator.ita mirabiʳ Bal.in l.1.C.mand.per tex.in d.l.si pater.dicēs quòd sic. pro vita tutāda salarium est debitum ad uocato.ita pro statu dignitat.conseruando quia à pari procedunt mors & infamia.quod est no.addo Barb.vol.2.cons.54. col.3.Ias.in §.tripli.ī 9.col.de actio.& ī l.trāsige.in 3.col.C.de transac.præpo.in c.1.in fi.in ti.de feu.guardic.Barb.vol.3.cōs. 2.in 4.col.

fama deduceñ.est.per cautum aduocatum. super vno quoque articulor. Fel.in c. cum causam.col.1.de testi.Barb.vol.2. cons.70.in 10.col.

Bona fama opera.multum.vt vicini non debeant torqueri pro furto.Ias.in l.in actionibus in pe.col.ff.de in litem iur.

Opera.etiam in casu.de quo per Alex.vol.3.cons.14.ibi ad defensionem dicti Iacobi.vbi dicit ꝙ per probac.bone voc.& fame minuuntur indicia.de quo.etiam per Iaso.in l.1.in fi.C. communia de lega.vbi dicit quòd prob.bōe vite & fame.fac. ne malefactor ex indiciis possit torqueri. al. multa. addo Cæpo.cons.31.col.pe.Imo.cons.137.in fi.

Et quando proba.mala fama.cautela est vt deduca.de fama contraria.Barb.vol.4.cons.72.in 2.col.

fama æquipolet verbis enunciatiuis emiss̄ in priuilegiis Papæ.& illa non probant ergo &c.ita Fel.in ca. per tuas in.4.col. ver.3.concl.de proba.

Maledictus hō.qui negligit famam.Barb.ample.vol.1.cons. 27.in 5.col.& cons.29.in 10.col.Panor.in c.magne. in 2. col. extra de voto.

Fama excusat quem à dolo. Fel.in c.cum contingat. col.1. de Rescrip.& in c.quia verisimile.de præsump. Alex.ample.vol. 4.cons.115.in vlt.col.

fama in ciuilibus fac. semiplenam probationem. Alex.qui multa al.in vol.3.cons.66.circa fi.& in cons.83.

fama opera.vt aliis probac.ceteris paribus præferra.qui habet probationem fame.Barb.no.vol.3.cons.37.in 5.col.

fama debet præcede.inquisitionem:capturam.& torturam. c.qualiter &quando.& c.inquisic.cum ibi no.de accus.Bar.in l.de minore.§.tormenta.ff.de quæstio.Ang.in l.si vacantia.C. de bo.vac.libr.10. Ang.in tract. M.in ver.hæc est quædam inquisi.in 12.col.al.cons.Oldr.213.& ibi Ang. addit pulchrum cons.Pe.de Anch.254.addo Barb.vol.1.cons.47.in 5.col.& idem vult ipse Ang.in ver.fama pu. col.1.addo etiam quod illud consi. Pe.de Anch.est.253.incip.in quæstione presbyteri. vide tamen ī.§.22.

Limita præmissa nisi inquisi. præcedat. de sciētia principis. quia tunc necio non debet præcede fama.ita Angel.in d.ver. fama pu.al.Bal.in l.nullus.per illum tex.C.ad l.Iul.maie.

Sed aug. ari. ibi in 2. col. sublimitat quando fit motu proprio principis secus si ad postulationē.alterius vide per eum.

adde quòd non creditur iudici asserenti se informatum de fama.Fel.in c.quoniam contra falsam.in 1.col.ver.ex prædic. de prob.

adde etiam quòd si non præcedat fama. pene declarate ob contumaciam sunt mille ita Bal.in 2.parte.cons.371.

aduerte tamen ad s̄.dicta.quia licet indicia debeant præcede.torturam.tamen ad capturam suffic. aliqualis informatio. nec indicia necio debēt præcede.capturam.ita Aug.in d. ver. fama pu.in fi.2.& in prin.3.col.al.Bal.in l.& si certus ff. ad Sillany.& Saly.in l.nullus C.de exhi.reis.

aduerte etiam quia valet inquisi. non præcedente fama. si non oppona.c.fi.de accus.in 6.Ang.vbi s̄.in 2.col. P.Andora.

fama an faciat indicium ad torturam. vide ī. in ver.inquisi. sine fama.vers.fama an sit. Idem.

fama in criminalibus.an sufficiat cum semipl̄a probac.vide ample Mars.in d.§.pm.in 12.col.

Et multos casus in quibus probat fama.vide ibi per eum.

Et in 16.col. ponit. an in ciuilibus fama probet semiplene. vide ibi per eum. Idem.

fama cum vno teste.non probat plene excep. obiectam in vim dilatorie.Lud.sing.198. P.Andora.

fama publica non probatur nisi tribus concurreñ de quibus per doct.ī l.de quæstiōe.§.plurimum quoque.ff.de quest. quod enim testes aliquid publicè dici audiuerint,nō probat, secundum communem per Dec.cons.133.Nat.cons.388.nu. 4.nisi personas fide dignas nominent,rationemque dicti reddant,etiam non interrogati,ac dicant communiter & à maiori parte populi id audiuisse,iuxta communem per Burs. cons. 20.nu.30.lib.1.cui adde,quòd fama probatur,si testis dicat id publicè dici audiuisse, & publica voce à populo ex magis cōmuni & seruata opi.secundum.eundem Burs.consil.87.n.47. eodem lib.post Clar.in prac.§.fi.q.6.ver.debent.

fama quomodo formiter probetur in materia concubinatus vide Burs.cons.98.n.15.lib.1.

fama bona in specie probata: malam famam etiam in specie probatam, & indicia tollit, iuxta communem per Burlat. cons.20.n.13.lib.1.

Fama publica vt probetur, opus est deponant testes se id à maiori populi parte audiuisse, vt commune attestantur Imo. in l.heredes palam,in princ.ff.de testam.Alex.cons.357.visis. n.5.libr.2.Curt.iun.cons.122.n.9. Et si longe verior. illorum sit opi. qui sufficere arbitrātur si se ita publicè audiuisse testes deponant.de qua Chassa.titulo de probat.decis.3.Turza.suis in opinionibus ac Viuius latè de materia agēs lib.1. opi.377. latius & accuratius Iul.Clar. pract.§.vlt.q.6.vers.debēt etiam. vbi & in ver. subsequentibus cum receptis dogmatis vberrimè prosequitur quæ in idonea famæ probatione requirātur. E.Suarez.

fama sola non est sufficiens indicium ad torturam,vt commune aiunt Hippol.singul.93.Duennas reg.300.in princ.copiosius Iuli.Clar.in pract.§. vlt. quæst.21.probat tamen semiplenè etiam in iis, quæ sunt difficilis probationis vt frequenter placitum inquiunt Alex.cons.18.lib.1.& cons.143.libr.2. Andreas Sicul.cons.8.libr.1. Ioannes Coras.in l.admonendi. nu.8.ff.de iureiuran. Did.à Couarru.de sponsal.2.part. cap.8. §.tertio. nu.9.at in antiquis perfectè probat, vt commune asseuerant Aym.Crauet.de antiq.temp.parte 1.nu.302. Viuius libro 1.opi.119. in criminalibus verò nunquam plenam probationem gignet.& si alia semiplena probatio illi adiungatur, quemadmodum communiter receptum copiosè attestatur Iulius

Iulius Clarus in pract.5.l.vlt.quæst.63.versicul.vlt. Idem.

fama publica, vt perfectè probetur, duorum testium num. contenta est.commune dicunt Salicet.in l.ea quidem.ver.venio ad septimam quæstionem.C. de accusat.ac Dec.cōs.162. nu.4. Idem.

fama pecuniis compensari potest, vt communiter receptū ponit.Did.à Couar.lib.1.resolu.c.2.Io.n.8.Quod & si nō me diocriter oratorum,poetarum ac philosophorum placitis refragetur, vsui tamen omnia pecuniis deferenti, apprimè consentaneum est. Idem.

fama publica probatur per duos testes.communis est opi. Clar.q.6.versi.sciendum est autem.qui testes debent reddere sufficientem causam scientiæ.Clar.ver. illud tamen. communem dicit.& est probata fama publica,si testes dicāt, quòd audiuerunt dici publicè à maiori parte personarum illius loci, per eum cognitarum,vt est communis opi.Clar.ibiver.debēt etiam. Et hoc publicè & non secreto, vt est communis opin. Clar.ver.item requiritur.& debent nominare personas à quibus id publicè dici audiuerunt. alias non probant famam publicam.Clar.ibi.ver.amplius,vbi communem dicit.Et non interrogari debent nominare personas, vt est communis opin. Clar.vers.sed quid.Et debent respondere quid sit fama publica,vt est communis.Clar.ibi.vers.postremò.& fama sola non sufficit ad aures iudicis peruenta ad formandam inquisitionem.Sed requiritur etiam clamosa insinuatio,vt est communis opi.Clar.ver.item quæro.& fama cum vno teste in criminalibus non sufficit.Chærianus in ver.fama. Bonac.

fama sola non sufficit ad torturam, sed cum aliis adminiculis sint.Clar.q.31.vers.fama sola. & est communis opi.secundum Clar.& communem dicit Crottus cons.33.nu.3.& Plotus in l.si quando.nu.891. C.vnde vi. & communem dicit.D. Lauren.Occa.Ferrarien.inter cons.cri.cons.60.nu.55.& communem dicit.Riminaldus nouissimus cons.88.nu.8.Et fama debet procedere à personis fide dignis & honestis, nō autem maleuolis & suspectis personis, vt est communis opi.de qua Brunus inter cons.crimi. cons.115.nu.45.& 46.tomo 2.Nec probatur fama,si testes deponant se publicè audiuisse, sed debent dicere, quòd hoc audiuerunt publicè dici à maiori parte hominum loci,vt est communis opi. de qua ibi per Brunū. nu.46.& seq.vbi dicit hanc esse magis communem opinionē. & debēt testis deponens super fama nominare vnum,& postea subdere.& audiui à pluribus aliis & à maiori parte populi, licet dicat de aliis non se recordari,nisi interrogetur à quibus audiuit,& responderet se non recordari, quia famam nō probaret.& fama non est sufficiens indicium ad torturam, nisi cū aliis adminiculis (vt dixi) & est communis opi.Brunus ibi.n. 52.Mars.sing.97. vbi ponit fallentias. Nam fama sola sufficit ad inquirendum, aut ad capturam. vt per Brunum.ibi.nu.53. D.Ludoui.Catus inter cons.crim.cons.99.nu.32.& pluribus seq. tomo 1. & an fama faciat indicium ad torturam, vel plenam, aut semiplenam probationem. tradit Bart.in cons.218. per totum.in 1.part.fusius Dec.in c.inter cætera.nu.19.de appella.Perusi.ī c.dilecti.n.9.de appella. & quomodo probetur fama.Lucius inter cons.crim.cons.161.n.29.vide Donatum. in suis regulis.li.4.in verbo fama. fol.301. & fama facit semiplenam probationem, vt est communis opi. de qua Pet. Rauen.in suo Alphabe.aureo.fol.188.versi. communiter.& per famam potest probari, quòd filius percusserit matrem. Ber. Diaz.regu.333.& quos effectus operetur fama.ponit Guido Pap.q.301.Brunus d.consil.115.in 2.tomo.Et fama cum vno teste facit plenam probationem.Et si crimen esset probatum plusquàm semiplenè, cùm vno scilicet teste de veritate cum alio indicio, fama benè compleret probationem, & iungeretur cum teste ad probandum in criminalibus. Et fama sufficit ad committendum capturam. & quando agitur ad purgandum,& sufficit ad torturam,si sit vehemens fama.Benedic. de Vado.foro Sempro.in reperto. Fel.in verbo fama in criminalibus. Et si fama esset super delicto,in quo quis aliàs esset consuetus delinquere, bene faceret indicium ad torturam, communis est opi.Clar.d.q.31.verbo,fama.Secus si delictum esset difforme. Nisi pœnitens esset triennio trāsacto. & extaret de eo bona fama, vox & conuersatio.communis est opi. vt ibi p Clar.Chirchouius centuria 2.conclu.30. & fama cum vno teste non probat plenè,nisi sint aliæ coniecturæ, vel adminiculæ, vt est communis opi. Clar.q.63.versic.hinc infertur. Grassus communi.opi.lib.2.c.19.q.1.& 3.& q.4.vide Dona.in Enchiridio suo.lib.4.in ver.fama.vbi ponit falletias. & Turrium inter cons.crim.cons.81.nu.49.vbi æquiorem & magis communem dicit,ꝙ ex fama sola nullum resultat indicium ad torturam.vide Paris.cons.153.in 4.vol.vbi fusissimè.Corn.consi. 68.in 2.vol. Brunus cons.115.nu.3.inter cons.cri.tomo 2.& si aliqui testes deponunt,quòd publicè dicebatur,quòd tales commiserunt tale homicidium,vel maleficium, non probāt famam quia non sequitur,aliquid publicè dicitur.ergo ita fama est. quia vnus vel duo homines possunt ita publicè dicere,vnde oportet dicere,ꝙ audiuit dicere à maiori parte hominum loci,vbi fama oritur,vt est communis opi.de qua Alex. in cons.2.nu.16.in 7.vol. plura de fama ponit Ang.in l.ea quidem.C.de accusa.fol.263.& Fel.in ca.veniens.nu.12.de testibus. vbi quando fama faciat, vel non faciat semiplenam probationem.vide Soarez.ver.fama.nu.37.& num.40. Riminal. nouissimus cons.88.num.44.Mars.singu.97.Blancus de indiciis.nu.313.& octo casus in quibus fama facit plenam probationem ponit.Dec.in c.1.de appellat.vide Cur.iun. cons.122. Burs.cons.116.n.21.& cons.34.n.19.& cōs.87.n.47. & fama in causa ardua, nec cum vnico teste probat, vt est communis opi.Burs.cons.98.nu.17.& cons.20.nu.31.& cons.35.nu.16. Bonac.

fama bona rei in specie probata,multum prodest inquisito, & indicia elidit,vt est communis opi. Burs.cons.116.n.21.& cons.34.n.19.D.Brunorus à Sole in vnico eius cōs.cri.n.153. vide omnino. Bonac.

fama ꝓbatur, si testis dicat id publicè dici audiuisse, ex magis seruata opinione.Burs.cons.87.n.47.vide Cur.iun. in cōs. 344.n.7.& seq.in 3.vol. Bonac.

famam non probant testes, si ipsi testificati fuerint, ita publicè dici.Bart.in l.de minore.§.plurimum.nu.21.ff.de quæst. Et hanc doctrinam Bartoli communiter approbatam esse inquit Io.de Imol.in l.hæredes.nu.1.in fi.Quia potuit audiuisse dici in loco publico per paucos. Propterea vt testis deponens de fama probet,necesse est dicat,quòd audiuerit hoc publicè dici,à maiori parte populi, seu hominum illius loci in quo erat fama.Alex.de Im.in ꝓs.94.n.11.vbi & apostill.in verb.maiori.in lib.2.& idem Alex.in cons.151.n.11.& ibi Carol. Molin.in verb.famam.& in cons.35.& ibi Carol.in verb.publicè. & in cons.101.n.15.& ibi Carol.in verb.publicè.in 7. vol.ꝓs. Philip.Dec.in cons.37.n.10.& ibi apostill.in verb.publicè. & in cons.57.nu.4.& Hippo.de Mars.in cons.58.nu.12.& Rol.à Valle,in cons.54.in 1.Tom.cons. kirchouius.

famis necessitas à furto excusat,secūdum communem per Burs.cons.16.n.63.lib.1.vbi plura in materia.& ibi an eximat aliquem, quantumuis priuilegiatum & exemptum ab oneribus? & post plura concludit quòd non, quando onus seu collecta imposita sunt causa famis.

Familia ecclesiæ non gaudet priuilegio fori: secùs tamen, in familia Episcopi.Pan.in c.2.de foro competen.nu.6. com. dicit.

Nota,& vide.l.51.tit.6.par.1. Villalob.

Familia aliqua puta nobilium, potest condere pro sui status & dignitatis conseruatione statuta,& ordinationes,etiam fœminas excludentes. communem dicit Io. Bolognius in l. omnes populi. n.57.& 58.ff.de iustitia & iure.est enim familia tanquam ciuitas quæpiam, vt auctoritate Aristotelis dicit Bal.cons.50.in primis videndum.vol.4.& commendat Tiraq. in præfat.lib.1.de retrac.n.27.Et talia pacta,etsi nō essent iure communi approbata (prout sunt, quia non sunt cōtra bonos mores)tamen ꝓsuetudine essent cōirmata,com. dicit Alciat. in l.pactum.C.de collatio.Vide de prædicta communi latè Tiraq.in tract.de iure primoge.q.17.adde Ias.in l.si quis à patre §.1.& ibidem Zas.dicentem hāc opinionem esse verissimam. ff.de leg.1. I.Fich.

Familiæ appellatio, & si ex digestorum iure strictam illius significationem ac magis propriam intuenti agnatos tātum comprehenderet,tamen ex Iustinia vlt.constitutione.in ti.de versi. signi.latam huius verbi indicationem ex præsumpta disponentium mente interpretatis & cognatos complectetur, vt commune aio ex gl.Barto.Bald.Pau.Corn.nu.2.Ias.ac reliquis scribentibus ad illam l.vltimam.C.de verborum significatione.Chassan.de Burg.in rub.7.§.12.n.quartò vnde vbi vsus aliter suaserit, vel vbi propria verborum interpretatio tātum erit spectāda, solos agnatos includet, vt receptum pono ex suprà laudatis ac Pau.in l.cuin ita.§.in fideicommisso nu.21. ff.de leg.lib.2.Alex.cons.160.n.5.lib.2.Soc.cōs.84.n.8.lib.3. Paris.cons.91.n.12.lib.2. Guliel.in c. Raynutius. in verb.duas habens filias.n.173.de testam.quos sic exaudiendos arbitror. E.Suarez.

Familiæ personis, aut iis qui in familia sunt fideicommissum relictum ad illum primo totum pertinet, qui primum familiæ locum habet, vt commune ait Alex.consi.88.num.12. lib.1. Idem.

Familiæ totius ꝯsensu et si alienare possint quæ extra familiam alienari prohibentur, tamen eiuscemodi alienatio filiis consentientium postea natis haud nocebit.quippe quia poterunt illi iure suo alienata reuocare ac sibi ipsis illa vindicare, vt commune effero ex Fulg.Corn.& Ias.n.2.in l.quoties.in 1. C.de fideicommis.Crot.in l.filiusfam.§.diui.nu.146.Loazes nu.191.ff.de leg.libr.1.Guliel.in c. Raynutius in ver.soboles quam gestabat in vtero.nu.48.de testam.& ante eos Bal.in c. 1.§.hoc quoque.nu.20.de success.feud.Fulg.rursus consil.67. Dec.cons.78.& cons.468.n.29.& cons.498.n.20.& iis.quos cōgerit Tiraq.de retract.prox.§.1.gl.9.n.54. Quamuis si rem ad viuum resecem⁹ ac iuris ratiões accuratius perscrutemur, aliud proculdubio verissimum sit,sed ea de re alibi & latius& opportunius. E.Suarez.

familiares officialis pro eo testificantur in syndicatu, si causa non tāgit eos,& sint vitæ probatæ,secundū Inn.in c.in literis.extrà de testi.Salic.in l.2.C.eo.Bald.in l.obseruaře.§.proficisci.ff. de offic. procon.in 17.quæst.& in l.etiam. C. de testi. Balb.decis.387.

famulus durante infirmitate,non habet salarium.Pan.in c. 1.de cler.ægrot.nu.6.com.dicit. B.Villal.

Famulus seruiens pro mercede valetudine impeditus operas promissas præstare,salarium pro eo tempore,& sic durante infirmitate habere non debet,secundum gl.& Bar.in l.opere.ff.de vsufru.leg.& Bar.in l.si vno.§. item cùm quidam. ff.loca.Bal.in l.liberti.C.de oper.lib.Ant.de Bu.Anch.& Imo.in c. propter sterilitatem.ex.locat.& Pau.Cast.in d.§.item cùm quidam.vbi dicit quòd merces dicitur esse pretium operæ, meritò si opera non præstatur merces non debetur, quæ est correlatiua.arg.l.si summa fides.ff.de actio. emp.& ob hoc concludit Bal.in d.l. liberti. quòd non laboranti salarium non debetur,& Alex.inquit,in d.§.item cùm quidam. in add. ad Barto. quòd promissio salarij illam tacitam conditionem habet si operas præstabit,sed opinio istorum videlicet,quòd famulus proportionabiliter pro rata temporis operarum præstitarum per eum debeat consequi salarium,videtur nimis periculosa, cùm pro vtraque parte allegentur vrgentissima fundamenta, vt vix veritas dignosci possit,vt refert Ias.in l. diem functo. ff. de offic.assess.& Barb.in d.c.propter sterilitatem.n.25.vbi per multa iura inclinat in hanc partem cōtrariam,quòd pro tempore infirmitatis famulo salarium debeatur, & in huiusmodi sententiam inclinarunt quoque originaliter gl.in d.§.item cū quidam.& in l.arboribus.§.illi.ff.de vsufru.Inn.in d.c.propter sterilitatem. Io.And.& Host.in summa de locat. §. quæ actiones.vers.quid autem. & Azo. in summa.C.de loca.gl.& Port. in §.Apum.nu.11.inst.de rerum diuis.tamen prima opinio gl. Bar.& sequacium est communis,secundum Abb.in c.1.de cleri.ægrot. nu.9.& Curt. Sen.in d.l.diem functo. ait quoque ꝙ de rigore iuris,communis opi.est,quòd infirmus famulus nō debeat habere salarium deperditi tēporis,licet de ęquitate salarium consequatur pro tempore,quo operas præstitit,quanquam ipse de hac communi opinione dubitet per tex.in l. cū hæres.§. stichus. ff.de stat.lib.vbi quos curamus nobis seruire dicuntur,at ego non recedo ob talem suasionem,& alias quā plures,quę frustrà in medium adduci possent à communi pręmissa, quam in practica millies obseruari vidi, & est verior de iure, teste Io.de Imol.in d.c.propter sterilitatem.cùm ei inhæreat etiam Cagnolus,in d.l.diem functo.nu.215.& Bolog.nu. 72. F.Viuius lib.1.opi.208.

famulus.vtrum sit pascēdus à domino tempore infirmitat. vide Bar.in l.si cum dotem.§.sin autem.ff.sol.ma. & in l. in rebus.ff.commod.& in l.legatis.ff.de Alim.& cib.leg. Alex.in l. diuortio.§.fi.ff. solu.matr. in quibus locis effectualiter distinguunt inter magnam & modicam impensam.vide Pan.in c.j. de cler.ægro.pro op.ꝙ sic.fac.quod vult Ang.cons.217.circa fi.dum al.l.cum hermes,&c. P.Andora.

an autem famulo infirmo debea.salarium? communiter tene. ꝙ non:quia casus contingens in persona illius qui locauit operas suas,liberat conductorem à mercedis præstatione.l. si vno §.item cum quidam.vbi Bar.Alex.& doct.ff. loca.de quo etiam per Bar.Alex.& lance.Dec.in l.opere.ff.de vsufr.lega.& per Ias.in l. diem functo in vlti.col. ff.de officio.assesso.Phi.in c.vnico.§.qui vero.in prin. de cler. non resi.in 6. Panor.vbi s. P.Andora.

Quid si promisit seruire per annum.& aliquo tempore fuit infirmus. an teneatur supplere? gl.in c.si propter tua.de rescr. in 6.dicit quòd non.vt l.cum hæres.§.sticus si hæredi.ff.de sta. lib.faciunt quæ habet per Ias. in l. si ita stip. in 4.col. ff.de verbo.obl. P.Andora.

Sed quid si famulus discedat ante annum an debeat habere salarium præteriti temporis Bar.in d.§. item cum quidam.tenet ꝙ non.cōtrarium tenet Bal.in l.2.C.loca.& in l.idem.ver. sed pone.eo.tit.vt refert Ias.in d.l.diē functo.in vlt.col.vbi dicit.quòd licet de rigore iuris nullum debeat habere salarium, tamen attenta æquitate debet habere præteriti temporis. nisi domini multum interesset propter recessum famuli. & ita sequi. ipse Ias. quid autem si recedat ex inimicitia. seu alia iusta causa non affectata?vide in simili.Bal.in 2.parte cons.35. Idē.

an si conduco operas alicuius. debeat eas me præstare suo victu.dic ꝙ sic.& ita communiter tenent doct.vt refert Alex. in l.si non sortem.§.libertus ff.de cond. indeb. per l.suo victu ff.de oper.lib.licet gl.tenuerit contrarium & male secundum Bal.ibi in l.quoniam liberi.in gl.fi.C.de testi.de quo vide doc. in d.§.libertus.

Quid autem si conduco famulum vel operas alicuius. An possim eum alteri concede. seu delegare eo inuito. vide Bar. & Alex.in d.§.libertus.vbi etiam Ias.

Quid si promitto famulo solummodo alimēta possim eo discedente sibi auferre vestes?Dic ꝙ non aūcte.propria.l.extat ff.quod me.causa.quod limita.per l.pretor ait §.si debitorem. ff.de his que in frau.cred.

Qui autem vestes debeant tunc reddi. vide Bar.& Alex.in l.si vero.§. seruus.ff.sol.ma. Bal.in aut. habita C.ne fil.ꝓ patre. Dec.in l.seio ff.de anni.leg.al.l.id vestimentum.ff. de peculio. & ibi.hoc.vult Bal.

Quid si fuit receptus vnus famulus à tribus dominis, & vnus recedit an debeat famulus habere tātum salarium à duobus.quantum à tribus.Bar.& Lanc.Dec.in d.l.seio concludūt quòd non Ias.in l.quominus in 29.col.ff.de flumi.

delictum factū per famulos an pręsuma.de vol.domini.vide Fel.in c.Petrus de homic.Alex.vol.3.cons.1.Ro.cons.152. Cur.cōs.41.& s.ver.dominus.§.8.& in ver.præsumptio.§.22. & seq.Barb.vol.3.cons.13.col.11.& sequentibus & in 4.vol. consil.45.vide Alex.in l.de pup.§.si quis ipsi prætori.in 6.col. de oper.no.nun.

famuli quando gaudeant priuilegio domini? vide Fel. in c. 1.in 1.col.& seq.extra de for.compe. Panor.in c.1.num.9.de locato.

famuli noti amissio tendit ad domus destructionem. Ias.in l.legato gnařr.in 2.col.ff.de leg.1. P.Andora.

Quid si famulus vnius efficia.notarius.& recipiat instrumēta ad opus sui domini an possit pete mercedē instrumentor. vide Lud.Ro.in cons.25.vbi tenet quòd sic. P.Andora.

famulus infirmus non cōsequetur eius temporis salarium quo ægrotauerit.commune dicunt Panor.in c.1.nu.6.de cleric.ægrotan.Cur.Sen.& Cagnol.nu.215.ac Bolognet.n.72.in l.diem functo.ff.de of.assel. Viuius lib.2.opi.108.& si contrarium magis ex pietate admittendum cēseam cum multis, de quibus alibi.

Famulus quicquid domini scientis occasione agit.ex illius voluntate egisse creditur.commune ait Cur. Sen. cons.41.n. 10.& Gram.cōs.cri.8.at si quæ delinquat Domino inscio,vel prohibere nequeunti,Dominum nō obligabit, vt commune efferunt Cagnol.in l. culpa caret. n.13.ff.de reg.iur.& qui isthanc materiam rectè differit.I.Clar.in prac.§.vlt.q.86.in prin. E.Suarez.

famuli Episcoporum gaudent priuilegio Episcoporum dominorū, etiam si sint meri laici. communis est opi. Clar.q.35. & hoc est speciale,in eis.Secus ī aliis famulis aliorum clericorum.vt ibi.Et alias dixi.fusius in meo tractatu de seruis vel famulis. Bonac.

fatale tertium etsi de iure nulli competat,tamē pauperi impedito appellationis causam in primo & secūdo fatali sequi, & terminare paupertatis intuitu, indulgetur implorata restitutione in integrum ex generali clausula prætoris,si qua mihi iusta causa,&c. communem esse testatur Dec.cons.436.& refert & sequitur Corn.Benincas.in trac.de pauper.9.6. Speciali.3.n.18. I.Fich.

fatuus.an possit testari? Ias.in l.furiosum.in 2.col. C.qui te. fa.pos.tenet quòd sic. P.Andora.

fatuus est qui fatua loqui.Ias.in l.si fundum.§. fi. in 1.col.ff. de leg. 1.Bal.in l.ob quę intra.§.id autem.quam l.cum l. 1.ff.de edil.edic.

fatuus pareñ.decidit quæstionem.hospit. qui volebat eum compelle. ad solueñ eo quia comederat ad odorē assati. Pan. in c.ad nostram.de consue. Idem.

P R O. fauendum est magis religioni, bona enim est ratio quæ pro religione facit.l.sunt personæ.ff.de religiosis & sumptibus funerum. Bellon.

PRO. fauendum est in necessitate positis. in l.si fideiussor. §.si ne

§.si necessaria.ff.qui satisdare cogāt.& l.nec enim.ff.ex quibus causis maior. Idem.

OBIEC.contrà de l.2.& l.mater.C. de oper.libert. vbi non fauetur ei,qui de necessitate coactus aliquid facit.ad idem textus in l.nam quod.§.qui compulsus. ff.ad Trebel.

SOL.ibi quia bonum volūtarium est magis præmiandum, quàm necessarium,vt ibi. Idem.

fauor.quod fauore vnius introductum est nō debet in eius odium redundare. l. quod fauore.ff. de ll.l.non tantum §.si emācipatus el 1.ff.de contra.tab.Alex.in 5.vol.cōs.32. vbi pulchra no.adduc.ad propositum.Fel.ī c. significauerūt in 5. col. de iud.& in c.ecclesia sanctæ Ma.in 5.col.de cōsti.latissime in c.dilectus el.2.in 4.col. de rescrip.& in c.tuis in 1. col.de testi. fac.quod vult Bal.in l.apud hostes.in fi.C.de suis & leg.vbi dicit quòd priuilegium concessum nō tollit ius cōmune quod est vtile priuilegiato.addo Pau.de ca.vol.2.cons.213. & cons. 323.alias 321.Barb.no.in 2.vol.cōs.15.in 11.col. Panor.in 2. parte cons.89.fac.quod vult Ang.insti.quib.mo. ius.patr. po. sol.in fi.prin.

Fac.quod vult Ias.in §.actionum.in 8.col.ibi,vlti.diligēter, insti.de actio & in l. si ruffinus.ibi,2.no.C. de testamento mil. & in l.2.in 3.col.ibi.vnum tamē circa istud C.de iu.emphi. & in l.legata inutiřr.in 2.col.ff.de leg. 1.fac.quod vult Lud.sing. 406.vbi dicit ꝙ missus. in pos. ob contu.rei potest n̄loīus coge.partem ad prosequeñ.in causa.ĵ.annum.vide in ver.diminutio. P.Andora.

fauori suo.glz renuntiare.Panor.in 2.part.consil.11. Barb. latissime in 1.vol.cons.12.in 1.& 2.col.

vide etiam Ias.in l.ad eg.in 1.col. ff.de iu.iur. vbi quærit an benefi.illius legis renun.possit. P.Andora.

PRO.fauorabilia sunt amplianda,& odiosiora sunt restringenda, odia enim restringi & fauores conuenit ampliari in l. cùm quidam.ff.de liberis & posthumis.in c.odia.de regu.iur. lib.6.

OBIEC.contrà de l.2.§. exercitum. ff. de his, qui notan.infam.vbi odium ampliatur.

SOL.Hęc regula vera est,nisi odiosum respiciat vtilitatem publicam,vt ibi. Bellon.

PRO.fauorabiliores sunt rei quàm actores.reg.fauorabiliores.de reg.iur.ff. Idem.

PRO. fauorabiliores esse debemus ad soluēdum, quàm ad obligandum.l. Arrianus. ff. de actionibus & obligationib. in c.ex literis.extrà,de probationibus. Idem.

PRO. fauorabilius est directum, quàm obliquum.l.fi. & ibi gl.C.qui.ma.non poss. Idem.

PRO. fauore alicuius introductum ī eius odium retorqueri non debet.l.quod fauore.C.de legib.capitulo,quod ob gratiam.de regulis iuris.in 6. Bellon.

fautores quandoque appellantur in bonam partem.Bal.in l.cum apud C.de communi seruo manu.

Et qui dicātur fautores vide Card.in clem.1.in 17.q.de fo. compe. P.Andora.

febris app. non venit febricula. l.1.§.sed scieñ. ff.de ædil.edic.faciunt quæ dixi in ver.minimum.& in sta.sub Rubr. pro vulne.solua.tantum. P.Andora.

fenestra in muro communi per vnum ex sociis inuito alio fieri non potest,l.in re communi. & ibi Angel. ff. de seruitut. vrb. prædior.Bartol.& Bald. in l.altius. C.de seruitut.& aqua, Bart.& Bald.in l.si iter.ff.de seruit.vrb.prædior. P.Andor.

fenestra fieri non potest in alio loco diuersa etiam in proprio muro,quando vna tantum concessa est Cæpol. in titu.de seruit.vrb.præd.c.30.5.q. Idem.

fenestra non potest fieri si fiat solùm ad æmulationem vicini.Hippoly.sing.154.vide Ang.Aret.in tit.instit.de leg. fus.canin.toll. Idem.

P R O. ferè philosophicum est temperamentum. l. obligationum ferè.ff.de actionibus & obligationibus. Bellon.

PRO.ferendus est pudorem suum purgans.in l.quę omnia. ff.de procur. Idem.

P R O. ferro abscindenda sunt vulnera, quæ fomenta non sentiunt. in c.in canonibus.16.q.1. Idem.

feriæ. not. ꝙ si rusticus cite. tempore feriato. & in 1. dicta non alleget excep.feriar.poterit tamen postea oppone. ita dicit no.Ang.in l. 1.ff.de feriis.Imo.in c.fi.extra.eo.tit. Fel.in ca. accedens.el 2.in 5.col.extra vt li.non cōte.Ias.in l.ita demum. in 2.col.ver.12.C.de procur.

fac.quod vult ipse Ias.in l.si cōuenerit.in fi.ff.de iurisd. om. iud.vbi dicit quòd licet.rusticus.omiserit oppone.except. incompetētie iudic. poterit tamē oppone.post litem conte.al. optimas auctoritates.licet ipse solus impugnet. P.Andora.

Feriis quibus rustici gaudent.vt messium,& vindemiar.gaudent milites & alij. Alex.vol.2.cons.2.

feriæ vindemiar.prosunt etiam non habentibus vineas.Fel. in c.fi.in 6.col.extra. de iud. Iaso.in l. 1.in 1.col.ff.de feriis.fac. quod vult Pan.in c.fi.n.24.de fer.

feriis statutariis renunciari potest. Alex.volu.2.cons.36.& cons.188.circa fi.Barb.in 1.vol.cōs.12.in 4.col. Ias.in l.1.in 2. col.ff.de fer.Fel.in c.si dilig.in 4.col.in fi.de fo.compe.

adde quòd induci.renunciatio. si procedi. in causa non allegan.ferias.Pau.de ca.vol.2.cons.323.aliàs 321.

feriis autem repentinis. & in honorem Dei induct. renun. non potest.Fel.in d.c.si dilig.in 4.col.in fi.al.Spec.in tit. de fer. §.nunc videamus.Host.eo.tit.§.fi. gl.in Clem. sæpe.de verbo. sig. & in l. omnes C. de fer. & in l. si vt proponis. la 1.C. quomodo & quando iu.Ias.in d.l.1.in 1.col.vide etiam Ang.in §. 1.in 23.col.insti.de excep.

Renunc. feriar.non extendi. ad futuras.nisi dica.Bar.in l. 1. ff.de fer.& ibi Ias.Alex.in d.cons.188.in 2.vol.in fi.Ang. in §. appella.in 11.col.insti.de excep.

Non dicitur quis feriis renunciasse si citatus non compareat.Alex.vol.2.cons.213.

Tempore feriato testes iurare non debent Alex. in d.cons. 213.Fel.in c.dilector.in fi.de testi.cog.

Omnis actus extraiudicialis. potest fieri die fer. Bar. in l.cū filius §.fi.ff.de verb.obl.Fel.in c.cum M.ferrāt.in 18.col.de cōsti.per l.dies.C.de fer.Ias.in d.l.1.in 1.col.& in l.more romano. in 3.col.eo.ti.& in l.diuus.eo.tit.

Feriata die.capi potest fideiussio à carcerato.de se repręsentan.Ias.in d.l.1.§.sed excipiuntur.in 2.col.

Feriata die.an liceat doctoribus consule.Ias.in d.l.diuus Panor.in c.1.de fer.

carcerator.causa potest die fer.agitari.Ias.in d.§.sed excipiūtur & in d.l.diuus.

Tortura potest in criminibus quæ secreto committuntur inferri.Ias.in d.l.diuus.

Die fer.in honorem dei.non potest fieri exeq.sententiæ.Alex.vol.5.cons.53.in 1.col.

Idem in feriis repentinis Alex.in l.1.§.nunc.in 5.col.de oper.no.nun.

Secus in fauorem hominum.Alex.vbi s.& in l.1.§.nunc.in 4.col.ff.de oper.no.nunc.Ang.in §.1.in 23.col.insti.de excep. & in §.appella.in 11.col.eo.ti.

Diem dominicam circa plurimum venerandam & obseruandam ponit Panor.in c.licet.de fer.

Omni die qūocunque feriato potest fieri commissio de capien.Alex.in d.§.nunc.in 5.col.

sententia lata die feriata in honorem Dei.est nulla l.si vt ꝓponis la 1.& ibi doc.C.quomodo & quando iudex.c. fi.extra de feriis & l.si feriat. & ibi Docto. maxime Alexand.ff.de feriis.

Limita nisi instantia sit peritura.quia vltima die feriata ferri potest gl.in c.fi.de iud.Alex.in l.1.ff.de fer.

Limita etiam nisi pro causa pia.& miserabili persona.Spec. in ti.de fer.§.pe.in prin.& est tex.in l.1.§.fi.ff.eo.de fer.

Sententia lata de mense Augusti.quo fiunt messes tantum dilatate propter pluuias cum debuerint fieri de mense Iulij, valet nec dicitur lata tempore feriato.Bal.in add Spec.in ti.de sententia.vers.non valet sententia. P.Andor.

Feriarum exceptio. Qui tempore feriato ob hominum necessitates citatus comparuit,& aliquem actum iudicialem fecit etiam litem contestando, non per hoc excluditur ab exceptione feriarum in aliis actibus iudiciariis,per tex. qui dicitur singularis cum Ang.in l.1.ad fi.ff.de fer.& secūdum Imol. in c.fi.in fi.extrà eo.Do.Præposi.in c.ex parte tua.in 2.col. extrà de appella. Balb.decis.511.

feriis ob necessitates hominum possunt partes renunciare ab initio, non post actum factum tali tempore, vt conualidetur, secundum Bald.in l.cum antea.C. de arb. domi. Præposi. in cap. dilecto extra.de app.co.penul.posset tamen actus tunc valere in vim pacti, per l. 2. C. communia vtriusque iudic. Balb.decis.313.

ferrum Non dicitur hasta ferrata.Bal.no.in add.ad Spec. in tit.de homic.§.1.quod est notandum.quia si sta.caue. ꝙ pcutiens cum ferro puniatur tali pœna. non punic. percutiens. cum hasta etiam feriata. P.Andora.

feudum hæreditarium non transit nisi ad illos,ad quos trāsit hæreditas,& feudum ipsum hæreditarium,secundum Bartol.in l.vt iusiurandi.§.si liberi.ff.de oper.liberto.Bald.in ca.1. §.decedenti.qui feudare possunt.Moder.in l.quicquid adstringendæ.& in l.ita stipulatus.§. Chrysogonus. ff. de verborum

obligatio.& per Alex.consilio decimo ponderatis. volum.3. vbi asserit istam esse communem opinionem. & cons. 19. super eo.& consilio 28.in causa & lite. volum. 5. cum aliis congestis per Afflict.decisio. 140. 19.& 240.& per Deci. consilio 295.in causa Magnifici, & per Craue. consilio 197.num. 5.& Parisi.consilio 4.numero 28.volum. 1.vbi etiam ait istam esse communem,& consilio primo,numero sexto.eod.volu. Vnde sciendum est hic ad præmissorum intelligentiam,nec ab re putamus quale dicatur feudum istud hæreditarium. feuda igitur hæreditaria constat illa esse, quam ex tenore inuestiturarum fuerint concessa, & acquisita pro se hæredibus & successoribus,& cætera, secundum Andræam de Iser.in cap. 1.in princ,& §.hoc quoque.de successio.feudo.& in capit. 1.de eo qui hæres suus,& per Alex. consilio decimo, ponderatis.volum.3.& consilio 55.perspectis. eod.vol. & nonnullos alios, quos congerit Parisi.4. numer.27. volum. 1. vbi scribit istam esse communem opinionem. & consil. 2. numer. 17.eod. lib. F.Viuius.

feudum in dubio præsumitur antiquum, non autem nouum,ca. 1.§. 1.de successio.fratrum,seu grad.success. vbi Bald. hoc firmat & est tex.in cap. 1.vbi Aluaro.post alios si de feudo fuerit controuer. inter domi. & agna.& dicit ibi Iacob. de Belui. & Nicol. de Neapol. quòd benignior est præsumptio, quòd ex quo apparet fuisse feudum censetur potius quòd antiquum sit,quàm nouum, vt agnati succederent, qui aliàs excluderentur,vt ibi per eos.Ex quo igitur infertur quòd si prælatus aliquem in feudo inuestiat, & antiquum esse asserat eo casu quippe stabitur huiusmodi confessioni, & inuestitura ipsa valebit,licet si nouum esset non valeret aliquo pacto. Ratio est, quoniam statur confessioni prælati in ecclesiæ præiudicium,præsertimque quando cum illa confessione præsumptio iuris concurreret. ca,si diligenti.vbi Abb.in 3.nota. ℣.de præscriptio.& c.2.℣. de capellis Monachorum, & ita resident ibi Moder, communiter omnes, In contrariam verò sententiam inclinauit Bal.in prooemio,feudorum in 3.diuisio.quia non statur simplici contrahentium adsertioni, vt actus per talem confessionem licitus fieret qui aliàs esset illicitus.l. si fortè.vbi Bart. ff.de castr.pecul.& l.si donatione,C.de collatio.& hoc Bal.dictum sequitur Mart.Laud.in capi. primo.qui feud. dare possunt.Imol.in capit.2.de feud.in antiq. Alex.consi. 10. vol.3. & Afflict. in commentariis constitutionum Neapol.in titu.de success.nobilium, num.60. Rubr.26.dicens ibi, quòd in dubio feudum præsumitur nouum, nisi sint indicia quòd maternum sit,& quod indicium bonum erit si probaretur antiquitas temporis, item si probaretur quòd feudi pars est antiqua, tunc enim ratione partis præsumitur idem de toto, & mouetur dicta Bald.auctoritate,& ista opinio verior apparet, vt per Docto.præcitatos,quæ procedit etiam si prelatus cum capitulo iurasset,secundum Ias.post alios in prooemio feudorum, in 7.car.& istam opinionem vltimam Bald. sequitur, & tuetur Alciat. in tract. de præsumpt.in 3.regul.præsumpt.28. Idem Viuius.

feudum nouum,quando conceditur iure antiqui feudi,nõ adsumit naturam, & qualitatem feudi antiqui, secund. Oldr. consil. 178.quidam nobilis.circa finem.vbi supplet quòd ista verba iure antiqui feudi facti veritatem non immutant, per l. si fortè. ff. de castr. pecul. & l.si donatione. C.de collatio.& istam opinionem Oldra.sequitur Ias. consil. 37.lib. 1. & consil. 152.& consil. 160.lib.2.contrarium verò quòd imò per talia verba feudum nouum adsumat naturam antiqui feudi,tenet Bald.in c. 1.in prin.de aliena. feudi pater. in cap. 1.an agna.vel filius in vsibus feudorum,quem sequitur Alexand.consil.30. volum. 1.quod est repetitum consi.2.vol. 5.tradit idem Alex. consi. 55. volu.4. & istam sententiam asserit esse communem Deci. consil. 194.sequitur idem Deci.consil. 185. Ias.etiam sibi contrariis reuocando sententiam in melius consil. 1.libr. 3. & consil. 136.lib.4.Curti.iunior in tracta.feudorum in 1.parte q.8. primæ part. num. 8. eandem opinionem attestatur esse communem, & sequitur Crotus in l.si is qui pro emptore. ff. de vsucapio. & in l.re conuincti.ff.de legat. 3. Ripa in l. 1.ff.de lega. 1.Aret.consi. penulti.& Alciat.in tracta.de præsumpt.in 3.reg.præsumpt. 27.n.4.& istam communem latè limitant,& declarant Mod.in d.l.re conuincti.& præcitati Doc.in multis casibus. Viuius.

feudo priuare non potest vasallum princeps sine causa, & absque eius culpa.cap.primo de feudo sine culpa nõ amittendo. cap.primo de natu.feudo & notat, & tenet Bald.cõs. 326.Rex Romanorum. & consil. 345.ad euidentiam.volu. 1.& consil. 182.lib.2. Pau.Castren.cons. 229.lib.primo & cons.46.lib.2. Abb.cons.3.lib.2.Soci.cons. 38.vol.4. Deci.cons. 410.& cons. 445.& consilio 544.Alex.consilio 203.lib.6.Ias.cons. 177.& cons. 227.& cons. 233.lib.2.& cons. 86.libro tertio,& in l.pecuniam.ff.de'condictio.ob causam dat. Curt.iun.in tract.feudorum in 2.parte.quæstio. 12.& consil. 1. Gozadi.consil.9.& consil. vigesimoseptimo. ista conclusio videtur communis, quòd Vasallus non possit priuari feudo absque causa etiam de plenitudine potestatis. ratio est, quia feudum dicitur contractus innominatus.capit. forma.vigesimasecunda quæstio. quinta.Abb.& Docto.in cap.quæ in ecclesiarum,de constitu. & sic princeps, subiicitur contractibus. capit. primo. vbi latè Moder.de probatio.sed tamen contrarium asseruit precipitater Socin.sibi contrarius consilio 87.libro 3.Deci. consi.390. Ias.cons.236.lib.2.& cons. 107.lib.4.similiter Gozadi. consil. octauo.in fine.& consilio.92.tamen difficile esset in actu practico obtinere contra istam communem,quæ videtur verissima,& posset infinitis rationibus,& auctoritatibus fulciri,quę omittuntur breuitati studendo, & ita sublimitet edisserebat domin. Raynaldus Rodolphus Perusinus, Legum interpres Perusij & Pisis, doctrina & integritate singularissimus, dum eum publicè audiebam. F. Viuius.

de feudo vasallus regulariter non potest testari, vt in c. 1.in success.feud.& in ca. 1.§.donare qualiter olim feud. pote.alie. & per Soc.cons. 19.adsit. libr. 1.tamen hoc interpretatur non procedere in feudo hæreditario, nam vbicunque feudum esset hæreditarium patet absque dubio in testamẽto posset prelegare vni filiorum:cùm in tali feudo,quis succedere nõ possit,nisi sit hæres,secundum Bart.in l.iusiurandi,§.si liberi. ff.de operis liberto. Bald.in ca. 1.§.decedenti. qui feu. da. poss.Moder. in l. quicquid astringendæ, & in l. ita stipulatus. §. Grisogonus.ff.de verb.oblig.& per Alex.consi. 10.ponderatis.vol. 3.vbi scribit istam esse communem opinionem:& cons. 19.su per eo. & cons.28. libr. 5.& hoc factum testatoris impugnari non potest,nec debet,l.cum à matre.C.de rei vẽd.&per Alex. cons. 124.quod citant Mod.in tract.de feudis.& ponit Præpositus in c.Imperialem,in princ.de prohib.feu.aliena. per Fede. Viuius.

Feudum si processit à fœmina, fœmininum est iudicandum.Ripa in libr.prim.de leg.c. 1.num.64.communem dicit. B.Villal.

feudum in dubio præsumi hæreditarium,communiterque id obtinere dicit Minsing. obser.2. cent.4. subiungit tamen quod Camera sequitur contrariam opi. I.Fich.

feudum, si sit maternum vel fœmineum, scilicet ab initio concessum vni fœminæ, tunc fœminæ quoque admittuntur ad successionem sed tunc demum,quando non extarent masculi.comm.dicit in §.feudum.quęst.73.ver.Prætereà quæro. P.Fichard.

Dispositio cap.potuit,de loca.priuans ipso iure emphyteutam non soluentem canonem,nõ procedit in feudo,pro quo annua pensio debetur.est magis com.opi.secund.Alex.in cõs. 9.viso themate.vol.3. & Dec.in cons. 138. diligenter. volu. 1. M.Chærian.

in feudo empto & acquisito,prætio mediante,æquè succedunt fœminæ,vt masculi.est com.opi.secund. Dec.in ℣.390. quoniam ex facto.ver.capio secundam. Idem.

in alienatione feudi subinfeudati, requiritur cõsensu prioris & directi domini: nec sufficit consensus domini posterioris.qui subinfeudauit.est magis com.opi.secund.D.Iaco.de S. Georgio, in tractatu de feudis.in §. & cum pacto de non alienando.vers.quæro de quæstione quotidiana. vbi limitat duobus modis:scilicet si prior dominus sit absens,vel alterauit naturam feudi,dando licentiam vasallo alienãdi cui vellet:quoniam tunc sufficit cõsensus domini posterioris & immediati: Nota,quia quotidiana sunt. Idem.

consuetudines feudales, etiam ecclesias & personas ecclesiasticas ligant. est magis communis opi. secundum Cur.iun. in cons. 177.habita diligenti.n.20.vol.2. Idem.

feudum hæreditarium,id est,receptum pro se & hęredibus nunquam transit ad agnatos,nisi sint hæredes recipientis, vel illius prædefuncti,de cuius portiõe tractatur.est vera & communis conclusio secundum Curt. iun.in consil. 1. numer. 11, vol. 1. Idem.

feudorum liber fuit compilatus à quodam Oberto de Orto Ciue Mediolanẽse,vt notat text.in cap.primo.quæ sit causa beneficii.amittend.in vsibus feudorum. & Alua.in cap. 1.in princip. de feudi cognitio. Posteà verò iste liber fuit lectus in publicis scholis,& communiter approbatus,ab hoc igitur exploratum est habere plenam fidem sicut aliæ leges secũdum Andre. de Ysernia in præludio feudorum, in prima quæst. & alios ibi communiter,& istam esse communem ponunt Ripa in l.si

in l.si.nu.696.& seq.C.de reuocand.donatio.Maranta in trac. iudiciorum.in 3.par.prin.nu.63. & Zasi.in vsib. feudorum.n. 3. idem videmus in aliis scripturis, seu libris in studiis approbatis,vt sunt dicta Aristotelis, seu Hipocratis, quibus stãdum est,secund.Bart.cæterosque post eum in l. 1.ff.si certum petatur.per l.septimo mense.ff.de statu homi. & l.si pater.ff.de solutio.quæ iura aliqui Doctores dixerunt nõ probare, cum id sit de auctoritate,& approbatione legis facta prout But. Paul. Cast.Deci.in 1.lectur.in d.l. 1.nu. 16.& idem Deci.in c.ne inni taris.in 1.lectur.de constit. & in ca. 1.7. notab.de officio delegat.Retenta igitur prima opinione affirmatiua Barto.quæ est communis, prout testatur Niger in d. l. 1.quòd auctores passim citari possint. Quæ communis sanè venit declaranda, vt procedat in arte sua,vt si Poetæ sunt,illis credendum sit in arte poetica, & literis humanioribus, secùs si de Medicina, vel Philosophia loquerentur,in his enim Hypocrati, Galenoq; medicis,Platoni,Aristoteli Philosophus potius credẽdum esset,ita tradit Niger in dicta l. 1.quæ quidem communis ea iuris regula confirmatur, qua cautum est vnicuique in arte sua credendum esse.cap.vt constitueretur. 50.distinct.l. 1.in fi.vbi Barto.ff.de ventre inspicien.Lucas de penna in l.curioli. C.de decurio.lib. 12.& Alex.consil. 15.volumine primo. cum similibus,quæ congerit Afflict.decisio.253.nu. 10.Hoc autem declaratur non procedere, quando lex reperiretur in contrarium,secundum Paulum de cast. & Decium in dicta l. 1.ponitur exemplum in auctoritate Pauli ad Gala.4.ca.si filius, ergo hæres,quam consequentiam lex non admittit.l. 1. C.si min.se ab hæred.& in §.sed sui.institut.de hæred.quali.probatur quoque ex auctoritate Aristotelis in topicis dicentis, quòd mulier nubens marito videtur dare omnia bona sua in dotem, quam auctoritatem lex non recipit aliquo modo, vt inquit gl.in l.mulier bona.ff.de iure dotium, eamque sequitur Deci. consi. 521.nu. 11.& in auth.prætereà,in 3.notabi.C.vnde vir, & vxor.per illum tex.& Gozadi.cons. 33.nu.20.& istam opinionem contra Aristotelem refert esse communem Deci. in dicta auth.prætereà.n.6. F.Viuius.

Feudum absolutè hæreditarium (vt si datum sit pro se, & hæredibus.quibuscunque)transit ad quoscunque hæredes extraneos,& ad hoc,vt quis in tali feudo succedat,sufficit quòd sit hæres.com.dicit Clar.in §.feudum.q.9.vers.hoc præmisso. P.Fich.

feudum acquiri posse, mediante pecunia.contra gl.in ca. 1. de benefi.frat. Hodie consuetudine receptum esse dicit Clar. in §.feudum.q. 16.Et tale feudum est verum feudum,& regulatur secundum leges,& cõsuet.feudi, ita omnes feudistas vel le ait in §.feudum.q. 16.in fi. Idem P.Fichard.

feudum à patre acquisitum, siue pro se, & hæredibus, siue pro se & liberis, potest filio imputari in legitimam. at si prouenit ab auo, tunc ex quo censetur aduentitium, non potest imputari.communem dicit I. Clarus in §. feudum. quæst.46. Idem.

feudum datum pro se, & hæredibus, est quidem hæreditarium,sed non ita,vt etiam ad extraneos hæredes transeat. cõmunem dicit in §.feudum.quæst.9.versi.Nunc prosequendo. Idem.

feudum datum pro se,& filiis,& hæredibus,ab eis legitimè descendentibus,censetur hæreditarium,& in tali feudo descẽdentes non succedunt,nisi etiam sint hęredes.com.dicit Clar. in §.feudum.q.9.ver.sed quid si feudum. Idem.

feudum datum pro se, & hæredibus masculis, non dicitur hæreditarium.com.dicit in §.feudum.q.9.versic. item quæro quid si.idem Clar.tamen distinguit in vers.seq. Idem.

feudum datum Titio vsque in quartam generationem, finita quarta generatione,filij vel agnati Vasalli vltimo defuncti possunt petere sibi confirmari feudum,& si non fiat,poterunt appellare ad superiorem.comm.dicit in §.feudum.q.87. Idem.

feudum decimarum, quod solitum sit laicis infeudari, potest prælatus alteri laico in feudum concedere. comm. dicit I. Clar.in §.feudum.q. 13.ver.Sed quæro. Idem.

feudum est contractus nominatus.com.dicit Clar.in §.feudum.q.6.Non tamen est contractus bonæ fidei.com.dicit eadem q.in fi. Idem.

feudum Francum est,quãdo in inuestitura expressè dicitur ꝙ sit Francum, & quando vasallus nõ tenetur nisi ad seruitia in inuestitura expressa.com.dicit in §.feudum.q. 12. Idem.

feudum ita concessum,concedo tibi tale castrũ in feudum, transit ad hæredes eos tantùm, qui aliàs ex natura feudi succedunt.comm.dicit in §.feudum.q.9.ver.sed quid dicendum. Idem.

Feudum nouum si detur à Principe expressè iure feudi antiqui & paterni, debet tanquam feudum antiquum regulari. Magis com.dicit contra Oldr.cons. 178.in §.feudum.q.8.ver. Sed hic. Idem.

feudum si datum sit pro se,& filiis,& hæredibus,tũc requiritur vt succedere volens, filius sit, & etiam hæres.com. dicit contra Bald.in §.feudum.q.9.ver.quandoque & tertio.Idem.

feudum,si datum sit pro se,& filiis,vel pro se & liberis,nulla facta mentione hæredum,tunc sufficit,quòd succedere volens sit filius vel descendens ab illo primo acquirente, & non requiritur quòd sit hæres.com.dicit in §.feudum.q.9.ver.quãdoque verò. Idem.

feudum si datum sit pro masculis cum fœminis, tũc fœminæ veniunt simul cum masculis, sed si datum sit masculis & fœminis,tunc veniunt fœminæ ordine successiuo, s.prius masculi & his deficientib.fœminæ.com.dicit in §.feudum.q.73. ver.Et in hoc proposito. Idem.

feudum nec in dotem pro filia dari posse, comm. esse dicit Zas.in Epis.feu.tit.de alie.feud.post princ.in 4.ampl. & domi. Minsing. obser. 86. (vbi scribit eam seruari in camera) Cent. quarta. I.Fich.

feudum non confiscatur cæteris bonis vasalli confiscatis, magis communem dicit Iac.de S.Georg.in trac.feud.in verb. dictique vasal.promiserunt.n.63. I.Fich.

in feudo clericum succedere posse,etsi quæstionis sit maximè controuersæ,ita vt Laurent.Sylua.cons.3.n. 52.lib. 1.scribat,de ea dici posse,quod dicit Poeta, tot sunt sentẽtiæ quod capita,communem dixit, Salicet. ingressi. C.de sacros.eccles. vt eum refert Iacobin.de S.Georg.in tract.feudo.in ver.&quĩ buscunque hæredibus.& ibi aliquot plures doct. maximè tamen Canonistas c.in præsentia, de proba.eam tenentes.item quod ipse,cum contigisset casus in Priore S.Andræ,ꝓ ea consuluerit,quodque proindePrior ille in parte quadam Comitatus à Duce Sabaudiæ fuerit inuestitus. itaque ipse Iacobinus ibidem hanc opinionem tanquam communiorem retinet.Et communiorem esse fateri videtur etiam Zas.in Epito.feud.ti. qui feud.dare possunt.circa fi. I.Fich.

contrariam vero opinionem, ꝙ imò nõ succedat Clericus in feudo,sed eius planè incapax sit veriorem, & magis cõmunem dicit Carolus Ruinus consi.42.n.9.vol. 1.quem latè defendit Curt.in trac.feudo.in 3.par.prin.in 10.q.& Bart.Chass. super consue..Burg.in rub. *Des fiefz.* §.quinto.in ver.*Excepté les Religieux.* per totum vsque §.6. Et tenuerunt eandem vltra allegatos per Iacobinum pro parte negatiua,Fel.in d.ca.in præsentia.n.44.vbi in fine refert plures canonistas hanc tenentes, insuper Matth.de Afflict.c.1.de milite vasal. quia arma depos. & in c.qui clericus.si de feud.fuerit cõtrouers. Andræ. Alciat. cons.222.in prin.Ferra.in collecta.feuda.lib.2.ca.2.Et prolixè Sousbeccius in Commen.feud.parte 12.n.137.cum seq.pro qua etiam ꝙsuluit expressè Rol.à Valle,℣.23.n.19.20.& seq. lib. 1.in eandem inclinare etiam Zasium, in suprà allegato loco satis apparet,& allegatis ab eo tam iuribus quàm rationib. etsi iudicium suum suspendat. ego vero hanc posteriorem opinionem, tãquam veriorem pariter communioremque sem per secutus sum itidemque alios,in primis autem præstantiss. & celeberrimum in Germania nostra iurisconsultum Ludouicum Grempium, Reip. Argentoratensis Aduocatum, amicum nostrum incomparabilem, fecisse memini. Et procedũt hæc adeo, vt ne per substitutum quidem clerico feudum deseruire concedatur, secundum doct. supra pro Negatiua allegatos. I.Fich.

feudum, etsi sit antiquum: agnati transuersales non succedunt:nisi vsque ad septimum gradum, Ias.in l. certum est.n.3. C.vnde legi.communem dicit.

Fallit, si sit concessum pro se, & pro descendentibus: quia tunc excedit etiam decimum gradum, Coua.in resolu.libr.2. c.5.n.4.com.dicit. B.Villal.

in feudo nouo transuersales (nisi expressè id dicatur in inuestitura)non succedunt.com.dicit Curt.seni. cons.2.in fi. Et Rol.à Valle cons.60.n.1.lib.1. I.Fich.

feudum concessum à Principe cum clausula, quod tale feudum habeat naturam paterni,& auitii:iudicatur,vt antiquum, &auitum:vt in illis succedant qui possunt succedere in auito, & antiquo.Ias.cons. 1.vol.3.com.dicit. B.Villal.

Hanc communem refert & sequitur etiam D.Minsingerus in obserua.84.cen.4. I.Fich.

feudum hæreditarium venit in restitutione fideicommissaria.Cur.iun.cons.101.n.10.com.dicit. B.Villal.

Feudum hæreditarium non transit etiam ad descendentes, vel agnatos,nisi sint hæredes defuncti vasalli.com.dicit Alex.

conſ. 10.vol. 3.refert & ſequitur Rol.à Valle.conſ. 2.n. 39.lib. 1. I.Fich.

Feuda ſingularia, quæ ſunt pura in regno Apuliæ: ſunt in directo dominio Regis,quamuis regnum ſit feudum,ita communiter teneri dicit Deci.conſ.centeſimo decimoſeptimo.in fi. B.Villal.

feuda acquiſita pro ſe,hæredibus,& ſucceſſoribus,non trãſeunt niſi ad illos, ad quos tranſeunt feuda hæreditaria. Pari. conſ. 1.n.6.lib. 1. Idem.

feudum conceſſum pro ſe, & hæredibus quibuſcunque, tunc cum verbis geminatis poteſt tranſire ad fœminas, & nõ eſt reſtringendum:ſed ampliandum Moder.in addit. ad Alex. conſil. 30.in verb.quibuſcunque.volum. 1. communem aſſerunt. Idem.

Ex quo feudum receptum pro ſe, & ſuis hæredibus venit in reſtitutione fideicommiſſi.Cur.iun.conſ. 183.n.6.com. dicit. Idem.

in feudis nomine filiorum veniunt etiam nepotes,ita vt ſi quis accipiat feudum pro ſe, & filiis intelligitur etiam nepotes incluſi. Hanc communiorem eſſe teſtatur Franciſ. Cur.in ſuo tract.feud.in 1.part.3.partis. princip.in quæſt.27.n.51.licet,ipſe putet diuerſum opinionem iuri magis eſſe cõſonam. I.Fich.

feudum non amittitur, etſi ſeruitia debita pro feudo, per biennium,ac triennium non ſoluantur.Zaſ.in vſib.feudo.numero 62.dicit magis communem, licet ipſe diſtinguat inter ſeruitia perſonalia,& realia: quia perſonalia non perduntur:in realibus diſtinguit,aut ſunt parui pretij,& nõ perditur: ſi tamen eſt maximi perditur,quod nota. Villal.

Feudum nunquam amittitur ipſo iure (excepto ſolo caſu alienationis irrequiſito domino) ſed ſolummodo per ſententiam.Moder.communem.&veram dicunt in conſuet.Pariſ.§. 30.n.23.par.1. I.Fich.

feudum & ſi nominatus contractus ſit, vt commune aſſerit Curt.iun.de feud. 1.part.princip. quæſt.9. Io. Ronchegall. Gioldus mihi multis nominibus obſeruandus in l.reos. §. cũ tabulis.n.37.ff.de duob.reis.tamen bonæ fidei non eſt. vt frequenter placitum enunciat Zaſ. de feud. 1. parte. ad finem. E.Suarez.

feudum quin pecunia interueniente conſtitui poſſit, nihil vetat.commune aiunt Zaſ. de feud. 12.part. verſic.3. concluſio. Modern. in conſuetud. Pariſi. ſed §. 30.numero 100. in fi. Idem.

feudum non præſumitur in re dubia, ni liquidò probetur, vt frequenter placitum affirmant Curt.iun. conſil. 184.nu. 1. Bel.conſil. 10.n.9.Iul. Clar.de feu.q.18. Viuius lib. 1.opi. 113. Idem.

feudum in re dubia potius præſumitur antiquum. quàm nouum,vt receptum ponit,&ſi intricatè Viui.libr. 1.opi. 114. Idem.

feudum hæreditarium dicitur, quòd alicui, & eius hæredibus ac ſucceſſoribus conceſſum eſt,vt frequentibus interpretum calculis ſuffultum aiunt Pariſ.conſil.4. numer.27.libr. 1. Iul. Clar. de feud. quæſt.9. Viuius libro 1. opin. 112. in fine. Idem.

feudum hæreditarium ad alios non tranſit, quàm ad quos hæreditas peruenit. commune reſtificantur Alex. conſil. 10. ponderatis.lib.3.latè Iul.Clar.de feud.quæſt.9.verſic.hoc præmiſſo,& verſic.ſed quæro. Viuius lib. 1.opin. 112.& opi. 129. Idem.

feudum hæreditarium fideicommiſſario reſtitutioni ſit obnoxium,vt frequenter placere teſtis eſt Cur.iun. conſ. 171.n. 10. quemadmodum erit etiam feudum ſibi & ſuis hæredibus exceptum,vt commune inquit idem Curt.conſ. 183. numer. 6. Idem.

feudum hæreditarium poterit primus ſucceſſor cum domini cõſenſu in ſucceſſorum perniciem alienare, & ſi aliud in alio feudo iuſſit,vt commune renuncio ex Alex.conſ. 106.n. 8.& conſ.ſeq.lib.4.& conſ. 13.n. 11.lib. 5. Matth.de Afflict.in ca. 1.n.74.de prohib.feud.ali.Hier.conſ.feud. 136.n.7.Syluan. conſ. 15.n.4. Cur.iun.conſ. 55.n.8.Goff.conſi.feud.10.n.24.apoſtill.ad Alex.conſ.8.n. 15.lib.3. Idem.

feudum omne nouum iure antiquo conceſſum, vel cum clauſula, vt auiti & paterni feudi legibus cenſeatur, omnibus prorſus in rebus antiqui feudi naturam & qualitatem induit. atque inſtat paterni & auiti cenſetur commune inquiunt Iaſ. conſ. 1.lib.3.& in vſus feudorum.n.90. Deci.conſ.185.& cõſ. 194.ateque vberrimè I.Clar.de feud.q.8.ver.ſed hic occurrit. Viui.lib.1.opi. 115. Idem.

Feudum ob præclarè merita conceſſum ex ingratitudinis cauſa reuocari nequit,vt frequenter placitum inquit,à iure tamen alienum veriſſimè affirmans melius iuris Doct. Arius Pinel.in l. 1.par.3.ver.infertur. 17.C.de bon.matern. Idem.

feudum abſque domini conceſſu repudiari nequit, vt commune enunciat Panor.in ca. 1.de feud.Iaſ.in l. 2. nu.4.C. de iure emphyteu.Arius Pinel.in l. 1.part. 2.verſi.limi. 8. C.de bon. mater.& in l.2.part. 1.cap.4.nume.2.ad fi.C.de reſcind.vendi. tio. Idem.

feudum à fœmina originem adeptum fœmineum cẽſetur, commune inquit Rip.lib.1.de legib.c. 1.nu.74. Villalob.in ſua collect. Idem.

Feudum ſi cauſa aliqua non adſit, nec ex poteſtatis plenitudine Princeps auferre poteſt,vt commune aiunt Curt. iun. de ſud. 2.part.quæſt. 12.Viui. libr. 1.opi.centeſimadecimaſexta. Idem.

feudum eius, qui ob læſæ maieſtatis crimen bonis exutus eſt, non fiſco, ſed Domino defertur, vt frequenter placitum renuntiat Boer.deciſ.264.n.7.Gyg.de crim. læſ. maieſt.q.5.n. 1. Idem.

feudum vel à Principe conceſſum non admittit accreſcendi ius,vt magis commune ponunt addit.ad Alex.conſ. 30. nu. 8.libr.1.Iul.Clar.de feud.quæſt.70. & ſi Iaſ. contrarium commune perperam effutierit in l.ſi mihi.& Titio.ff.de verb.obligat. Idem.

feudum antiquum non poteſt alienari in præiudicium proximioris agnati, ſine conſenſu ipſius, etiamſi vaſallus refutaret feudum antiquum in manib. domini. Quia tum refutatio non præiudicat agnatis, niſi in vita ipſius refutantis & deſcẽdentium ſuorum.ita declar. poſt alios Bal. in ca. 1.§. hoc quoque.verſ.prima concluſio.numer. 12.de ſuc.feud. & in verſic. ſed quid ſi ille qui habebat feudum paternum refutauit ipſi domino.numer.6.de aliena. feudi paterni.& Iacob. Aluaro.in cap. 1.§.denique ſæpè.qui eſt finalis. verſic.trigeſima ſeptima concluſio. numero 27. quæ fuit prima cauſa beneficij amittendi. Hanc communem concluſionem & ſententiam eſſe ſcribit Iaco.Heinrichmannus in conſil. 1.verſic.trigeſimo nono.num. 58.in 1.Tom.con.& ante illum Franciſchin. Curt.in tractat.feud.in 4. parte.ex quib.cauſ.feud.amitt.§.tertia igitur eſt regula principalis.verſic. eſt ergò ex præmiſſis.nume. 147. kirchouius.

Feudalium poſſeſſio datur filiæ vel ſorori inſtitutæ non obſtañ contradictione agnatorum, ſecundum communem per Burſ.conſ.89.n.31.lib. 1.

feudum ſuſceptum pro ſe & hæredibus maſculis legitimis & naturalibus,dicitur hæreditarium,ex veriori & magis communi.per Burſ.conſ.3.n. 1.lib. 1.

feudi hæreditarij diſpoſitio tenet, ſi fiat inter comprehẽſos in inueſtituris ſecundum communem per Burſat. conſilio 3. numero ſecundo. libro primo. vel ſic.diſpoſitio teſtatoris ſuper feudo hæreditario mixto valet, iuxta magis communem ibi, vbi quòd nec hæres ei contrauenire poteſt. quam concl. latius declara,vt per eum ibi,& conſil.quadrageſimonono.n. 47.eodem.

Hæres non poteſt contrauenire diſpoſitioni teſtatoris ſuper feudo hæreditario mixto, ſecundum magis communem per Burſ.conſ.3.n.2.lib. 1.

feudi deuoluti ſine culpa vaſalli melioramenta ad hæredes extraneos tranſeunt,ſecundum communem per Burſat.conſ. 43.numer. 19. libr. 1. ſecus ſi ob culpam vaſalli quia tunc trãſeunt ad dominum vel agnatos cum re ipſa, iuxta communẽ per eundem d.conſ.n. 18.

Hæres ſine beneficio inuentarij in feudo ex pacto & prouidentia ſibi præiudicat, ſecundum Burſat. conſilio tertio.numero 29.libr. 1.& vide quæ idem ſcribit conſil.2.numero 45. eodem.

feudum pro ſe & hæredibus ex eo legitime deſcendeñ dicitur hæreditarium, ſecundum magis communem per Burſat.conſil.76. numero 1.libro 1.poſt Rol. conſil. 55. numero 7.lib.3.

feudo hæreditario mixto quis non admittitur niſi ſit hæres primi acquireñ. vel vltimo loco defuncti, ſecundum magis communem per Burſ.conſ.76.n.2.lib. 1.de quo per Oſaſc. deciſ.23.n.33.Rol.conſ.23.n.29.lib.3.conſ.28.n.7.conſi.53. n.6.n.7.eodem lib.3.

Hæres vltimi defuncti eſſe debet: ſuccedens in feudo hæreditario mixto,ſecũdum vnam communem opi.per Burſ.cõſ. 2.n.43.lib. 1.pro qua vide eundem.conſ.76.n.2.eodem.

feudo hereditario mixto,inuentarij confectio non prodeſt, ſecundum magis communem per Burſ. conſ.3.nu.28.libr. 1. quam concl.declara,vt latius per eum ibi.

Hæres

Hæres etiam cum beneficio inuentarij in feudo hæreditario mixto tenetur pro facto defuncti, maximè cum alia bona libera adeſſent, & de commoditatibus feudi ſatisfacere, ſm magis communem per Burſat.conſ.9.nu.28.lib. 1.Rol. conſ. 44.per totum.lib.3.

Feudum nouum ad tranſuerſales non pertinet ſecundum magis communem per Burſat.conſil.76.numero 47. libro 1. vbi quòd nec in eo locum habet ius accreſceñ etiam quòd ab Imperatore concederetur.ex crebriori ſententia ibi.

Feudum hæreditarium mixtum dicitur, vbi in inueſtitura qualitas hæredis adeſt, ſecundum magis communem per Burſat.conſ.49.nu.26.lib. 1. vel quando acceptum eſt pro ſe & hæredibus,iux.communem per eundem conſ.91.numero 13.eodem.

Feudum pro ſe,& hæredibus tantum,eſt informe, ſecundũ communem per Burſ.conſ.49.n.41.lib. 1.& pro ſe & hæredibus vtriuſque ſexus.eſt hæreditarium mixtum, iux. communem d.conſ.poſt nu.47.ac etiam ſi diceretur pro hæredib.maſculis,de quo diſponi poteſt ſecundum magis communem,at ſecus de feudo ex pacto & prouidentia, de quo non diſponitur, ex communi ibi relata, etiam ſi eſſet nouum, & cum domini aſſenſu,ſecundum magis communem ibi d.conſ.

Ordo ſucceſſionis nõ attenditur in feudo hæreditario,ſed præfertur qui hæres eſt, ſecundum magis communem per Burſ.conſ.92.nu.33.lib. 1.

Factum defuncti in feudo hereditario nocet ſucceſſori,vbi non eſt factum inuentarium, ſecundum magis communem per Burſat.conſil.2.poſt nu.44.lib. 1.vbi latius declarat quod quidem inuentarium in feudo hæreditario nihil operatur, iuxta communem per eundem.d.conſi.2.numer.46.eodem.

Factum patris præiudicat filiis, & omnibus in feudo hæreditario,ſecundum communem per Burſat.conſil.3.num. 27. libro 1.

feuda hæreditaria mixta veniunt in petitione hæreditatis, reſtitutione fideicommiſſi renunciatione generali,& in aliis excepto domini aſſenſu, vti allodialia bona iudicantur, ac in legitimam imputantur,ſecundum communem per Burſ.conſ. 3.nu.3.lib. 1.

Feuda filius legitimatus à comite palatino dicitur verè legitimus & naturalis, ac ſuccedit in feudo & omnibus bonis, ſecundum communem per Burſat.conſ. 10.num.2.lib. 1.poſt Clar.§.feudum q.82.quam concl.dicit Burſ. vbi ſupra procedere etiam ſi feuda accepta ſint pro filiis legitimis,& de legitimo matrimonio natis,ſecundum communem ibi.

Hæres primi inueſtiti tantum,licet nõ vltimi,poteſt in feudo ex prouidentia ſuccedere,ſecundum communem per Burſat.conſil.82.numero 13.libro 1.Oſaſc.deciſ.26. numero 10. deciſ.180.

Feuda & emphyteuſis legitimatum per ſubſequens matrimonium admittunt,ſecundum communem per Burſ.conſil. 17.nu.3.lib. 1.

feudalia dantur inſolutum creditoribus,ita ſponte volente debitore, & accedente conſenſu domini, ſecundum communem per Burſ.conſ.44.n.7.lib. 1.poſt Alex. & alios in l.ſi fi nita.§.de vectigalibus.ff.de dam.infec.

Licentia ſuper feudo retrotrahitur, iux. communem per Burſ.conſ.76.nu.48.lib. 1.

feudalia non veniunt de iure communi in generali obligatione ſine domini aſſenſu,ſecundum communem per Burſat. conſ.44.nu.25.lib. 1.emphyteutica verò ſic,licet ſine domini aſſenſu non tradantur,iux.communem per eundem conſ.31. nu.18.eodem.

Feudalia non probantur ex inueſtitura ſola,quæ in clauſulis generalibus continetur,niſi probetur tempore conceſſionis feudi illa fuiſſe tradita vaſallo,ſecundum communem per Burſat.conſ.41.n. 1.lib. 1.cui Adde, quòd feudum non præſumitur,niſi probetur, & non ſequitur aliqua res conceſſa & in feudum: ergo alie ſunt feudales, ſecundum communem per eundem conſ.46.nu.9.eodem vbi declarat numero 8.nume ro 23.

Feudum plurium alienatum:deuoluitur tãtum quo ad dominos qui non conſenſerunt,non autem quo ad illos qui dederunt licentiam,ſecundum communem per Burſ.conſ. 40. nu.32.lib. 1.

Feudum alteratum tenet pro ſolita natura feudi, licet pro alteratione minimè, ſecundum magis communem per Burſ. conſil. 40. numero 34. libro 1. & d. conſil. numero 35. vbi quòd natura feudi alterata in parte: non operatur vt totum feudum annulletur,iuxta communem ibi relatam.

feudum francum in teſtamento relinqui poteſt, ſecũdum communem per Burſat. conſil. 2.numero 35. libro 1.cuius feudi franchi alienatio tenet ſi iura domini reſeruentur, iux. communem per eundem conſil. 4. numero 1. numero 6. eodem.

Feudum hæreditarium mixtum, non datur niſi hæredi, etiam quòd eſſet agnatus, ſecundum magis communem per Burſat.conſil.2.numero 37.lib. 1.vbi quòd legari poteſt in teſtamento: quia hæres facto defuncti contrauenire non poteſt, ſecundum communem, vbi quòd in legitima imputatur,ex communi opi.ibi relata.

feudum pro ſe, & hæredibus maſculis ex eo legitime deſcendeñ dicitur hæreditarium mixtum, non autem ex pacto & prouidentia ſimpliciter,ſecundum magis communem per Burſ.conſ.2.nu.41.lib. 1.

feudum hæreditarium in dubio præſumitur, ad quod non admittitur quis etiam tranſuerſalis,niſi ſit hæres,ex magis cõmuni per Burſ.conſ.3.n.4.lib. 1.

Feudum quando ſit hæreditarium, vel naturæ, quòd quis non ſuccedat in eo, niſi ſit hæres, non differunt in effectu, cum nec filius, niſi hæres patris, ad feudum ex pacto & prouidentia admittatur, ſecundum magis communem per Burſat.conſil.3.numero 5.numero 31.libro 1.vbi numero 7.numero 46.contrariam dicit veriorem & communiorem pro qua vide quæ ſcribunt Roland. conſil. 28. libro 3. Oſaſc. deciſ. 162.

feudum hæreditarium, vel etiam ſimplex, vt quis conſequatur, opus eſt ſe hæredem probare, non autem ſe filium tantum, ſecundum communem per Burſat.conſ. 3. numero 25.libr. 1.

feudum conceſſum pro ſe & quibus dederit,põt alienari in præiudicium agnatorum in quaſcunque perſonas, etiam fœminas,& clericum præter naturam feudorum, licet adeſſet iuramentum fidelitatis,ſecundum magis communem per Burſat.conſ.4.nu.4.lib.1.

feudum non tranſit in fœminas, niſi conceſſum ſit pro ſe & quibus dederit, ſecundum magis communem per Burſat. conſ.4.nu.4.lib. 1.

feudum non dicitur, niſi expreſsè dominium directum reſeruetur, & poteſt alienari vbi clẽ dedit ex. ad habendum ex.poſite ſunt in verbis diſpoſitionis inueſtituræ, ſecus ſi in executiuis,ſecundum communem per Burſ.conſil. 4.nume.9. libro 1.

feudum, vel emphyteuſis in extraneos non tranſiens, non venit in confiſcatione bonorum, ſecundum magis communem per Burſat. conſilio 122. numero tertio. libro primo.

feudum emptitium,vel pro pecunia conceſſum,magis emptionis contractus: quàm donatio cenſetur, ſecundum magis communem per Burſat. conſilio 4. numero 15. libro primo.

feudum emptitium ſeu hæreditarium: ſi legatur ſine aſſenſu regio, debetur legatario eſtimatio, ſecundum communem per Barſatus. conſilio quarto. numero 17. libro primo.

feudum non dicitur, vbi clẽ inueſtituræ, & verba donationem ſignificantia innuunt,ſecundum communem per Burſ. conſ.46.nu.3.n.4.lib. 1.

feudum pecunia conceſſum: non dicitur merè feudum ex liberalitate procedens,ſecundum communem per Burſ.conſi.46.nu.13.lib. 1.

Feudum ſi factum ſit de caſtro cum omnibus pertineñ quę ſunt in territorio,bona quæ ſunt in dicto territorio non præſumuntur feudalia, ſed allodialia, niſi contrarium probetur, præſumuntur tamen eſſe ſub iuriſdictione, ſecundum communem per Burſat.conſ.46.nu.26.lib. 1.

feudum & emphyteuſis,non eſtimata tamen, ſicut dantur per filiam ſine aſſenſu domini in dotem, illa donantur propter nuptias,ſecundum communem per Burſ.conſi. 120.num. 28.lib. 1.

feudum non cadit in commiſſum ex omiſſa renouatione, niſi dominus declaret,ſecundum communem per Burſ.conſ. 91.nu.16.lib. 1.

feudum acceptum pro ſe & filiis dicitur ex pacto & prouidentia,ſecundum communem per Burſ.conſ.82.nu. 1.libr. 1. pro qua vide Clar.§.feudum.q.9.ver.quãdoque.Oſaſc.deciſ. ibi.in prin.

feudum ſuſceptum pro ſe & hæredibus quibuſcunq;,tranſit etiam ad extraneos,ſecundum communem per Burſ.conſi.76.n.7.lib. 1. vbi quòd in fideicommiſſi reſtitutione venit, iux.aliam communem opi.ibi relatam.

Feudum pro se & hæredibus vtriusque sexus: dicitur hæreditarium mixtum, secundum communem per Burs. cons. 89. n. 33. libr. 1. quinimo & illud, pro se & hæredibus masculis ex eo legitime descendeñ, secũdum magis communem ibi relatam, licet plures ex alia receptiori opi. contrarium tenuerint.

feudum & emphyt. quæ pacto alienari in quoscunque potest in extraneos transit, secundum communem per Burs. consi. 76. nu. 7. lib. 1.

feudum hereditarium mixtum venit in dispositione testatoris, secundum communem per Burs. cons. 49. n. 47. lib. 1. ac emphyteusis hæreditaria, secundum communem ibi, & in legitimam filij imputatur, iux. aliam communem ibi.

feudum paternum & hæreditarium mixtum: ob delictum vasalli etiam in committendo, puta per alienationẽ deuoluitur ad filios, vel agnatos, non ad dominum, secundum magis communem & seruatam per Burs. cons. 91. n. 14. lib. 1. vbi idẽ si negligendo inuestituram non poterit, ex communiori opi. ibi relata. d. cons. de qua vide quæ scribit Rol. cons. 64. libr. 2. Osasc. decis. 23. num. 20. Rolan. cons. 1. num. 3. libr. 3. cons. 64. libr. 3.

feudum hæreditarium mixtum in legitima filij imputatur, secundum communem per Bursat. cons. 89. n. 37. lib. 1. Quod quidem feudum hæreditarium mixtum in præiudicium omnium successorum cum domini assensu alienari potest, iuxt. communem per eundem cons. 31. n. 14. eodem.

feudum antiquum datur Agnatis vltra 7. gradum etiam vsque ad centesimum, cum primordialiter de primo inuestito in filios descendit, secundum communem per Burs. cons. 63. n. 6. lib. 1. licet secus in feudo nouo, vel vbi agitur de succedẽdo primo per lineam transuersalem, iux. aliam communem opi. ibi relatam.

feudum pro se, & hæredibus masculis, & fœminis, stañ statuto exclusio fœminarum: non deueniet ad fœminas donec supersit masculus, secundum communem per Bursat. d. cons. 63. nu. 7. lib. 1.

filia semper excluditur per patruũ vel agnatos descendeñ à primo in feudo antiquo, secundum communem per Bursa. cons. 63. nu. 8. lib. 1.

feudum pro hæredib. vtriusque sexus susceptum nũquam transit ad fœminas donec masculus supersit secundum magis communem per Bursat. cons. 63. numer. 9. libro 1. vbi quòd nec fœmineum simpliciter, ex communi ibi relata.

feudum antiquum datur hæredi primi inuestiti, licet non sit hæres. vltimi, secundum communem per Bursat. consi. 63. num. 16. libro 1. vel hæres primi inuestiti admittitur ad feudum, licet non sit hæres vltimi, ex communi d. consil. numero 16. Osasc. decis. 26. numero 10. Clar. §. feudum. q. 9. q. 76. in fi.

Fœmina semel exclusa per masculum, qui etiam incontinenti decedat, durat perpetuò exclusa, secundum communem per Bursat. consil. 63. numero 17. libro 1. vbi quòd nec ad feudum amplius admittitur, ex alia communi ibi relata, vel sic, feudum non datur fœminæ semel per masculum exclusæ: licet masculus incontinenti decedat, secundum communem ibi.

fœmina comprehenditur sub nomine quoscunque extraneos vbi in facultate testandi fœminarum fuit habita mentio secundum magis communem per Burs. cons. 22. n. 3. n. 6. nu. 7. nu. 15. lib. 1.

feudum verum, seu personale, pro quo iuramentum fidelitatis præstatur, non transit ad monasterium, secundum communem per Bursat. consil. 63. numero 27. libro 1. aliud verò quo seruitium reale tantum sic, secundum aliam communem ibi, quæ intelligitur respectu commoditatis feudi vasalli vita durasi, ex alia communi opin. ibi d. consil. numero 27.

Renuntians feudum vel emphyt. nunquam admittitur, donec supersint de comprehensis in prima inuestitura, nisi ad effectum vt non deuoluat, secundum communem per Bursat. cons. 63. nu. 3. lib. 1.

feudum hæreditarium, seu mixtum alienatum, infringi potest per hæredes cum beneficio inuentarij, secundum communem per Bursat. consil. 31. numero 13. libro 1. vbi dicit aliquos tenere contrarium ex alia magis communi opinio. de qua ibi.

feudum hæretici non venit in confiscatione, nec transit ad filios, secundum communem per Burs. cons. 43. nu. 15. libr. 1. pro qua vide quæ scribit Clar. §. feudum q. 84. §. emphy. q. 29. quam concl. declara, vt per eundem Burs. n. 16. d. cons. vbi dicit quòd fiscus nec commoditates.

feudi condemnati consequitur, iux. communem opin. ibi.

Feudum aperitur agnatis non domino facta alienatione sine assensu, secundum magis communem per Bursa. cons. 50. nu. 7. lib. 1.

ad feudum paternum ob delictum patris in committendo per alienationem deuolutum, filij admittuntur, secũdum magis communem per Burs. cons. 91. nu. 14. lib. 1.

ad feudum ex pacto & prouidentia filius nisi hæres non admittitur: secus in agnato, secundum communem, licet alij in filio contrarium teneant ex crebriori, quòd tantum in hæreditario debeat esse hæres, secundum communem per Bursat. cons. 3. nu. 46. lib. 1.

ad feudum hæreditarium mixtum filius vel agnatus non admittuntur. nisi sint heredes ex communi per Burs. cons. 89. nu. 34. lib. 1.

feudi deuoluti sine culpa vasalli melioramenta transeunt ad extraneos hæredes, secundum communem per Burs. consi. 43. n. 19. lib. 1. pro quo vide quæ idem scribit cons. 880. nu. 34. & 35. lib. 1.

ius priuandi vasallum feudo non transit ad hæredes domini, si dominus de ea no. in vita non sit conquestus, secundum communem per Bursatus. consilio 91. post numero quinto. libro 1.

feudum concessum pro te, & quibus dederis, non solùm secundùm communem sententiam, transit ad hæredes extraneos, de qua decisione diximus in verbo feud. quando est concessum, &c. verùm etiam de eo testari vasallus sine consensu domini potest. Ita est text. in c. j. tit. de feud. non habente propriam naturam feudi. in vsibus feud. vbi dicitur si quis ea lege alicui feudum dederit, vt ipse & sui hæredes, & cui ipse dederit, habeant: respondeo, iste, qui sic accepit, poterit id vendere vel donare: vel aliter si sibi placuerit, etiam sine voluntate domini alienare. & ibi doctor. Deci. in cons. 171. numer. 2. & cons. 193. numer. 5. Gozadin. in cons. 4. vers. decimò considero. numer. 8. inquiens: certè etiam si esset feudum, cùm sit data potestas concedendi quib. voluerit, potest disponere ad libitum, & in testamento relinquere. sequuntur & alij Aym. Crauet. cons. 84. numer. 11. par. 1. & Rol. à Val. cons. 96. num. 34. in 1. Tom. cons. Kirchouius.

feudum hæreditarium dicitur, quando conceditur pro se & hæredibus. sed si concessum est pro se & liberis, non dicitur hæreditarium, sed ex pacto & prouidentia concedentis. Andr. de Isern. in capitulo primo. §. hoc quoque. numero sexto & septimo. titul. de success. feud. & in capitulo primo. in principio. titul. an agnatus vel filius defunctus. in vsib. feud. Alexand. de Imol. in cons. 10. numero octauo. in tertio volumine. in cons. decimonono. numero tertio, quarto, & decimosexto. cum sequent. & in cons. vigesimooctauo. nume. 18. in 5. volum. cons. Deci. in cons. 14. numero quarto. & in cons. 390. numer. quinto. vers. nam feudum dicitur hæreditarium. Franc. curt. in tract. feudali. par. 1. quæst. 8. numer. 19. Et hanc communem doctrinam doct. appellat idem Dec. cons. 447. num. 8. Kirchouius.

feudum nouum si fuerit alicui datum, & in inuestitura illa verba (iure feudi paterni vel antiqui) adiecta essent, faciunt feudum quantumuis nouum sortiri vim & effectum paterni vel antiqui. Bal. in c. 1. n. 2. ver. extra nota ꝙ si rex. in tit. de alie. feu. pat. Aluar. in c. 1. nu. 3. de vas. decrep. ætat. in vsib. feud. Iac. de S. Georg. in tract. feud. ver. nobilis. num. 8. in fi. Curt. in suo tract. feud. in 1. part. quæst. 8. incip. octauò principaliter quæro. num. 8. vbi ipse hanc doctrinam in vtramque partem disputat, addens ab ea tanquam communi in iudicando non esse recedendum. Freder. Schenk ex liberis Baronib. à Tautenberg in Viridario conclusionum Iuridicarum. conclus. 98. licet autem alij doct. contrarium referentib. Alex. de Im. cons. 10. nu. 4. & 5. lib. 3. & Ias. in cons. 152. nu. 1. in 2. vol. cons. verius esse voluerint: tamen magis communis opin. est in contrarium, vt communiori voto doct. concludunt. Dec. in cons. 194. nu. 3. Ias. sibi contrarius in cons. 136. nu. 3. vers. tenendo istam partem quæ est magis communis. in 4. vol. cons. Rol. à Val. cons. 60. n. 17. 1. Tom. cons. cùm legi & naturæ feudorum tenor inuestituræ deroget, & feuda magis dependeant à lege conuentionis, quàm à iure proprio vel consuetudinario. An hoc Commenta. in consue. Paris. §. 5. nu. 84. Kircho.

feudum hæreditarium si fuerit in eo sufficit quem hæredem esse primi inuestiti, licet non fuerit heres vltimi deceden tis & defuncti. Hanc conclusionem magis communiter esse approbatam dicunt Alex. de Im. in cons. 10. n. 8. vol. 3. Albert. Brun. cons. 18. numer. 14. inter cons. feuda. & Rol. à Valle, in cons. 97. numer. 65. in 1. Tom. cons. kirchouius.

Feudum ligium est pro quo vasallus de feudo inuestitus, omnes homines fidelitatem domino debet, nullius alterius fidelitate excepta. gloss. in clemen. pastoralis. in §. rursus. ver. homoque ligius. & ibi not. numer. 3. versic. quæro quis dicatur homo ligius. Card. Zabarel. & Apostilla. in litera E. ver. qs dicatur homo ligius. de sen. & re iud. Bal. in prælud. feudo. ver si. alia diuisio feudorum. n. 52. & Prepositus n. 54. ver. 13. diuisio. & Bal. in cons. 291. n. 1. 2. & 11. in 2. vol. cons. Ias. super vsibus feud. n. 106. ver. septima diuisio feudorũ est, aliud ligium, aliud non ligium. Quam descriptionem iuris interpretes cõmuniter approbare, cum adiecta vlteriori declaratione quid legalitas, quid homagium, quid fidelitas dicatur, Item an vasallus ligius duorum dominorum ex necessitate vel ex incidẽti effici possit, nec non si vasallus ligius promiserit priorẽ dominum & nullum alium iuuare, possit tamen ad hoc auxiliari secundò per substitutum, scribit Rol. à Valle, in cons. 43. in 2. Tom. con. Kirchouius.

feudum paternum transitorium ad omnem hæredem etiã transit in monasterium, & hanc sententiam communem esse inquit Fel. in c. ĩ præsentia. n. 48. ver. fallit quartò. extrà de probat. & sequitur Io. Cephal. in cons. 151. n. 43. ver. quinto prædicta. in lib. 2. cons. Kirchouius.

feudum acceptum vel relictum pro se, vel alicui pro se suisq́ue descendentibus & hæredibus, ita demum debetur, si copulatiuè sint hæredes & descendentes, quia vtrumque requiritur, nec alterum sine altero sufficeret. Barto. in l. vt iurisiurãdi. §. si liberi. n. 4. ff. de oper. lib. Bal. in l. tale pactum. §. fin. nu. 1. ff. de pact. Hanc communem Doct. sententiam esse inquiunt Alex. de Imo. in cons. 128. n. 6. in 1. lib. Ias. in cons. 57. n. 1. in 1. vol. & Crauet. in cons. 197. in 1. par. cons. Kirchouius.

feudum. Vasallus cessans in solutione eius qd̃ debet domino singulis annis pro ipso feudo, per biẽnium in ecclesia, triennium in laico, nõ cadit à feudo, si res quæ solui debet, sit modica, secundum Spec. in tit. de loca. §. nunc aliqua. versi. 85. quia hoc non reperitur iure cautum. Gemi. in c. ad apostolicæ. de re iud. in 6. Do. Cato in l. de quibus. ff. de legi. Secus si sit magni valoris: quia tunc non est propriè feudum, sed contractus innominatus, vt not. Bald. in l. liberti libertæq́ue. C. de ope. lib. in 11. col. quo casu procedat opi. Inn. in d. c. ad apostolicæ. tenentis, ꝙ cadat. & Io. And. ibi in gl. in verbo reprehendi. ac Bald. in c. quę in ecclesiarum. ext. de consti. Balb. decis. 138.

Feudum antiquum secundum magis communem opinionem, propter homicidium vasalli transfertur in agnatos. Rolan. à Valle in cons. 1. n. 31. in 3. vol. & non in fiscum. Bonac.

Feudum hæreditarium an dicatur, quando reperitur, receptum pro se & hæredib. masculis. Et non dici hæreditarium, sed ex prouidentia & pacto, hoc modo probatur, quia illa verba (hæred. masculis) operãtur, vt feudum intelligatur tantùm concessum pro liberis, per tex. in c. 1. §. Et si clientulus fecerit libellum, vel aliud de medietate feudi sine domini volũtate, eo mortuo sine legitimo herede masculo (ꝙ verbum ita intelligẽdum est in feudo, i. sine filio masculo) reuertitur feudum ad dominum. in tit. de alie. feud. in vsib. feu. Quare si illud feudum esse debebat hæreditarium, illa verba, heredib. masculis, superfluo fuissent adiecta. l. si quando. ff. de leg. 1. Item vnum quodque verbum in contractu intelligitur vt aliquid operetur. Propterea illud verbum, hæredib. non potest intelligi de extraneis, sed de suis hæredib. iuxta naturam feudi. c. 1. titu. de succes. feud. in vsib. feud. Bald. in l. Gaius. ver. & per hoc determinatur quæstio. ff. fol. ma. & l. Gallus. §. etiam. n. 2. ver. aut fit mentio à concedente. ff. de liber. & posthu. & Bal. in l. libertæq́ue. ver. quid ergò. C. de ope. libert. vbi ipse inquit: Quid si facta fuerit concessio alicui recipienti pro se & hæredibus suis masculis, illam non transire ad hæredem suum extraneum masculum. Quia adiectio masculi de iure & de facto, refertur ad descendentes, de iure, i. scripto, & de facto, i. consuetudine. Dec. in cons. 185. n. 3. & cons. 239. n. 4. ver. sed prædictis nõ obstantib. vbi ipse testatur hanc cõem opin. esse. Sequitur Rol. à Valle in cons. 67. vbi ipse in vtramque partem hanc doctrinam copiosè prosequitur, & refertur ab ipso ibi cons. Socyn. iun. in quo ipse n. 27. de iure respondet, si feudum concessum fuerit alicui pro se & hæredib. non simpliciter, sed adiectis aliquib. verbis, ex quib. constare potest, quod verbum hæredib. respectu liberorum prolatum fuit, tunc absque dubio feu. nõ dici hæreditarium cons. 72. d. n. 27. in 1. par. cons. Kirchoui.

feudum per vasallum alienatum etiam cum consensu domini directi non aperitur domino, sed agnatis, qui illud petere possunt saltem post mortem alienantis, secundum veriorẽ. & magis communem opinionem, vt post gl. ibi per tex. illam firmant Iac. de Beluiso, And. de Iser. Bal. Præposit. & alij in c. j. §. hoc quoque, de success. feud. Alex. cons. 30. quoniam omne datum. lib. 1. cum cõcordantib. per Soc. iun. in cons. 52. n. 23. & in cons. 91. nu. 6. vol. 4. E. Muscul.

Feudum nobile gratis, & libere cõceditur. & pro eo solum debetur seruitium personale. & in eo differt ab emphyteusi, quia in ea præstatur annua quædam pensio. Ita in effectu voluit Ias. in vsib. feud. ver. item aduerte. Et dicunt communiter Feudistæ, vt per Zasium in tract. de feud. in 7. part. respectu totius tract. ver. sed quantum ad seruitia præstanda. Curt. iun. in simili tract. in 6. q. princ. Dum quæritur quid sit feudum. & dicit inter alia, si fiat pactum, ꝙ præstetur annuum, non erit feudum, cùm illud personæ cohæreat, non patrimonio, vt per eum, Hæc refert Soc. iun. in cons. 76. numer. 6. volum. 4. E. Muscul.

feudum hæreditarium venit in restitutione fideicommissi vniuersalis, vt traditur in l. si patroni. ff. ad Treb. & ita se habet communis opi. vt attestatur Soc. iun. in cõs. 79. n. 17. allegans adhuc aliud cons. vol. 4. E. Muscul.

Matertera ad feudum admissa propter defectum masculorum, non debet postea priuari, licet superueniant masculi. Ita decidunt Iac. de Beluis. Nic. de Neap. Bal. in ca. 1. de duob. fratrib. à c. inuest. vt per eos. Et licet plerique teneant cõtrarium tamen ista est communis, vt ibi dicit Aluar. & Iac. de S. Georgio in sua inuestitura. ver. & fœminis. in fin. Soci. iun. cons. 22. nu. 184. vol. E. Muscul.

feudum si irrequisito domino alienetur, siue nouum sit, siue antiquum, ad dominum reuertetur. gl. in c. 1. §. j. de suc. feu. quod procedit etiam si alienatum fuisset saluo iure domini, prout voluit Bald. in c. 1. §. fi. Quæ sit prim. causa beneficij amit. idem Bald. in l. 2. C. de iure emphyt. iuxt. text. cap. ex parte tua, de feud. & id ex Bald. verum & communiter teneri refert Beped. Capr. reg. 77. nu. 35.

feudum ciuitatis vel castri vacantis, per Papam vel Principem concessum, perinde vt etiam alia quælibet beneficia latissime venit interpretandum, ita vt etiam si id expressum nõ sit tam iurisdictio quàm castra, pagi, vel villæ, quæ subsunt tali ciuitati vel castro, aut in eius districtu & comitatu sita sunt, concessa censeantur, argumento l. fi. ff. de constit. l. si quando & ibid. Bart. C. de bonis vacantibus lib. 10. l. 1. §. initio. ff. de offic. præfect. vrbis. c. cùm dilecti, in fi. & ibid. gl. de don. & gl. in c. cum olim. de verb. signific. quod Barto. & Doctores in prædict. locis communiter tenere refert Benedict. Capr. reg. 102. num. 3.

feudum potest confiscari, si transit ad extraneos, vt est communis opin. Bossi. titu. de bonorum publica. num. 53. & seq. D. Hieron. Gabriellius in cons. 172. num. 39. communem dicit. Bonac.

Feudum, si qua iusta causa amittatur, puta læsæ maiestatis, nõ fisco, sed domino defertur. communis est opi. Soarez ver. feudum. n. 67. Etiam si sit antiquum, vt est communis opi. Capra Reg. 77. n. 35. D. Hieron. Gabr. in cons. 172. n. 40. vbi hoc limitat. Idem.

Feudum, de feudo ad emphyteusim validum est argumentum, ita demum si ius feudorum in iusta & naturali ratione fundetur, teste Rom. cons. 212. n. 4. Dec. cons. 435. in fi. Osasc. decis. 32. & est communis opi. per Alex. cons. 106. col. pen. & cons. seq. col. 2. libr. 4. declarando vt ibi per eum, cui adde Ias. in l. 1. n. 55. & seq. C. de iur. emphy. secus si ius commune resistat, & ratio diuersitatis assignari possit, & ius feudorum non fundetur iusta & naturali ratione. Ias. in l. de quibus. nu. 16. ff. de legi. in l. pactum quod dotali. 3. par. gloss. C. de colla. qua in materia dixit Bal. in rub. extra de iudi. 1. lect. col. 3. ꝙ in materia iurisdictionis licitum non est arguere de feudo ad emphyteusim, sequitur Dec. in c. cæterum. ante n. 13. de iudi.

feudum concessum pro se & quibus dederit, potest alienari sine vlteriori consensu Do. Iac. de S. Georg. post alios in tract. feudali. §. ita etiam ꝙ ipsi vasalli & eorum heredes & successores. Et copiosius Franc. Cur. in suo tract. feudo. in 4. part. ex quib. caus. feud. amit. in 11. principali canone. incip. aggrediamur itaque secundam regulam principalem. §. quintò quero. n. 141. vbi ipse in vtramque partem hanc q. explicat, additq́ue eam communem docto. opin. esse, à qua in practica non esset discedendum. kirchouius.

Feudi paterni & antiqui facta alienatio per parentem cum consensu Domini, etsi filiis & aliis agnatis obesse non possit. Docto. in cap. 1. §. hoc quoque. de success. feud. hoc tamen non procedit, secundùm communem sententiam, quando filij & agnati essent hæredes alienantis, & aliquid possiderent de bonis ipsius, & inuentarium non confecissent. Doc. in c. 1. an agnatus vel filius possit repudiare feudum. Franc. Cur. in tract

in tract.feuda.in 4.par.ex quib.cau.feu.amit.§.tertia igitur est regula principalis in hac materia alienatiōis.ver.limitate præ dictam commu.conclu.n.148.copiose.Rol.à Valle in d.con. 97.nu.46.cum seq. kirchouius.

In Feudo hæreditario,concesso pro se,hæredibus & successoribus,vt quis admittatur ad illius successionem, requiritur ꝙ sit hæres primi inuestiti,vel vltimi defuncti,de cuius persona tractant Alex.& alij Doct.in l.quod dicitur.ff.de verb.obligat.Et hanc esse communem opinionem affirmat Rol.à Valle in cons.23.n.44. vbi ipse plures authoritates Doc. id affirmantium adducit in 1.Tom.cons.Et hoc adeò verum est,vt non sufficiat ꝙ quis sit hæres sanguinis,sed etiam hæreditatis, quia vtrunque requiritur repudiata sententia Baldi, contra quem communis & contraria opi.est,attestante Alex.de Im. in cons.19.nu.16.in 5.vol.con. kirchouius.

Feudi dominus, si feudum hæreditarium non sit, de eo testari nequit,vt frequenti Doctorum sententia comprobatum testificantur Iul.Clar.de feudis,q.11. Viui. libr.1. opin. 117. E.Suarez.

feudi alienatio absque patroni consensu non aliter nec antea damno est,quàm postquam traditio subsequuta est,vt cōmune efferunt Ias.in l.vlt.C.de iur.Emphy. Tiraq. de retract. consang.§.1.gl.2.nu.45.Iul.Clar.de feud.q.13.Viui.lib.1.opi. 97.in fi. Idem.

feudi successori etiam non citato præiudicat sententia contra eiusdem possessorem lata, vt commune placitum verè asserunt Did.à Couarru.pract.q.c.13.n.5.Arius Pinel.in l.j.par. 3.n.48.ver.sed contraria C.de bon.mater.tametsi Dec.perperam,contrarium commune effutierit cons.445.n.29.& Soc. Nep.cons.151.n.93.lib.2.Atque Aym.Crauet.cons.197.n.7. cuius opinio tunc admitti poterit,ac debebit.cum victi possessoris culpa probabiliter arguatur.argumento tex.in l.si seruus plurium.§.1.de leg.lib.1.tradit Soc.in l. Gallus §. & quid si tantum.ff.de liber.& posthum.conferunt scripta à Rhoderico Soarez allegat.tertia. Idem.

feudi possessor nec suam salutem domini vitæ postponere tenetur,vt ait receptū Loazes in allegat.pro Marchione Velez.n.35.nec eum egenum alere obligatur,commune renunciat Alnar.in c.licet.n.6.si de feu.fuer.controuer.quem refert Loazes vbi s.nu.25. Idem.

Feudi possessorum ius in alium transferre atque alienare nequit.dominus illis inuitis,vt frequenter placitum aiunt.Cur. iun.de feu.6.par.prin.2.q.Grat.cons.147.n.5.&seq.lib.2.excipe nisi si ditionem suam vniuersam vnà alienet.commune effantur Moder.in consuet.Paris.feud.§.1.gl.3.nu.25. ac latius Iul.Clar.de feud.q.28. Idem.

Feudo non excidit indebitis officiis præstādis duos, trésve annos deses,vt frequenter placere tradit Zas.in vsus feud.nu. 62.feudo tamen priuari poterit si amicitiam cum domini inimico contrahat.commu.ait Grat.cons.1.n.81.lib.1.ac præsertim si eam iniisse proponatur in Domini perniciem,vt asserit receptum Cur.iu.de feu.4.par.in causa 15. priuationis feudi. quin & ille feudo euerti poterit. qui cùm nosset periculū vel honori,bonis domini impendere,& illum eius rei præmonere posset,non præmonuerit.commune renunciat Cur.vbi supra in 28.causa. E.Suarez.

FEVDVM.

Summaria.

Librum feudorum esse authenticum, ita vt possit ad decidendas causas allegari.q.1.

Iura feudorum extendi etiam ad personas ecclesiasticas. quæst.2.

Feudum esse contractum nominatum.q.3.

feudum,licet nouum sit,si tamen conferatur tanquam feudum antiquum, paternum, auitum, vel proauitum,assumere naturam & qualitatem feudi antiqui,&c.q.4.

Prælatum posse res ecclesiasticas, antiquitus in feudum dari solitas,concedere in feudum,tam consanguineis& affinib. suis,quàm extraneis.q.5.

Vasallum cessantem per triennium à solutione pensionis, feudo non priuari.q.6.

Inuestituram præsumi ex sola possessione annali.q.7.

Bona feud.in generali omnium bonorum obligatione nō venire.Item feuda nec generaliter,nec specialiter, nec tacitè, nec expressè obligari posse.q.8.

Monachum succedere in feudo,& retinere feudum, cuius natura sit talis,vt seruitium pro eo debitū æquè præstari possit per monasterium, ac poterat per ipsum vasallum:ꝙ tamen ita accipiendū,s.non quò ad dominium & perpetuò:sed quò ad commoditates.& ad dies vitæ vasalli,seu quò ad vsumfructum.quæst.9.

Feudum nō posse alienari à vasallo,sine cōsensu dñi. q.10.

Feudum alienatum non præscribi,etiam longissimo tempore.ibid.§ amplia.

Partem feudi alienatam amitti,& reuerti ad dominum,partem non alienatam non amitti.q.11.

Feudum in dotē dari non posse sine cōsensu domini.q.12.

Feudum non posse à Vasallo locari ad longum tempus.Et quæ sit huius ratio.q.13.

In locatione feudi, longum tempus, dici spacium decem annorum.q.14.

Feudum pignori vel hypothecæ dari non posse sine cōsensu domini.q.15.

Alienantem priuari feudo,ipso iure.q.16.

Alienans, hoc modo, saluo & reseruato consensu domini, nihilominus priuatur: Nisi alienauerit hac conditione, non aliter,nec alio modo.q.17.

Vasallū,feudo post alienationē recuperato,nō euitare pœnā priuationis:Nisi traditione possessionis nōdū secuta.q.18.

Vasallū alienātē feudū pp necessitatē aliq̄,ñ excusari.q.19.

Vasallum posse alium de feudo subinfeudare.q.20.

Feudum alienatum à vasallo,sine consensu filiorum,vel agnatorum,posse ab ipsis reuocari.q.21.

feudū à vasallo alienatum,reuocari posse à filiis & agnatis, etiam post alienationem factam conceptis & natis, siue alienatio facta sit in extraneū,siue etiā in agnatū remotiorē.q.22.

Feudum à vasallo alienatum in vnum aliquem,ex pluribus agnatis pari gradu distātibus,pro parte debita & æquali,reuocari à cæteris æquè proximis.q.23.

feudum reuocari ab agnatis, indistinctè, siue alienatum sit legitimè,siue illegitimè.q.24.

filium,vel agnatū,etiam hæredē alienatoris existētem, feudū sine cōsensu suo alienatū posse repetere,si sit ex pacto & ꝓuidētia.Idēq; eē ī feudo hæreditario illegitimè aliēato. q.25.

feudū hæreditarium mixtū,i.pro se & filiis & hæredib.receptū,adita hereditate cū beneficio inuētarij reuocari posse.At qui aliud esse in feudo simpliciter & merè hereditario.Hic.n. nec confectionem quidem inuentarij aliquid prodesse.ibid.

Confectionem inuentarij conseruare adeunti omnia Iura sua & actiones,perinde ac si non adiuisset.ibid.

QVAESTIO I.

Quæro,an liber feudorum sit authenticus,ita ꝙ possit allegari ad decidendas causas in iudiciis? resp.ꝙ sic,quò ad leges imperatorum,quæ continentur in isto libro.Sed dubium est, quò ad decisiones compilatorum Oberti &Gerardi,quorum authoritas cùm sit probabilis tantùm,nec constet eos authoritatem legis condendæ habuisse, dicendum videtur,illas decisiones legum vigorem non obtinere. communis tamen opin.in contrarium viget,ꝙ scilicet totus liber sit authenticus, vt firmat Alb.de ros.in reper.iur.cano.ver.feudum.Ias.in prælud.feud.q.1.eandem dicit communem idem Alb.in l.de quibus.ff.de leg.Iac.de beluis.c.1.§.fi.de his qui feu.da.pos.vbi dicit ꝙ ita tenent omnes doct.tam citramontani,quàm vltram. & gl.tam iu.ciuil.quàm can.pro qua opi.facit, ꝙ iste liber fuit obseruatus pro authentico tanto tempore, cuius in contrarium non extat memoria, ꝙ tempus habet vim constituti & priuilegij.

QVAESTIO II.

Sed nunquid extendantur illa iura feudorum etiam ad personas ecclesiasticas?resp.communis & recepta doct.opi.est,ꝙ sic,vt latè firmat Ias.in prælud.n.5.Marant.in Spec.3.part.nu. 93.Mart.Laud.in procem.feud.Bal.c.cęterùm.de iudi.Aluar. c.1.in prin.de his qui feud.dare.

QVAESTIO III.

Quæro,an feudum sit contractus nominatus? resp. Bal.l.fi. q.1. C.quan.lice. ab epi.tenet, ꝙ sit contractus innominatus, ex quo non parit actionem nominatam secundum nomen contractus,sed vel conditionē ex l.vel consuetudine,idē tēt in rub.C.de perm.ꝓrium tenet Bar.l.iurisgentium.§.quinimò ff.de pact. cuius sententiam cōi calculo approbatam esse firmat Ias.l.2.n.34.C.de iu.emph.Curt.in tract.feud.par.1.q.9.

QVAESTIO IIII.

Quæro,si in inuestitura dicatur,feudi noui,qd̄ sit,vel cōferatur tanquā feudū antiquum,paternū,auitū vel proauitū.an feudū quod est nouum,assumat naturā & qualitatē feudi antiqui?resp.diuersæ sunt sniæ.nāq́ aliqui existimant tale feudum non assumere naturā,& qualitatē feudi antiqui. Oldr.in cons.177.inci.factum tale est,quidam nobilis, & ita determinatum esse firmat Alb.de ros.in suo dictionar.ver.nouum.

Alij verò contrà censuerunt, & illorum opinio crebriori calculo

calculo approbata est,vt dicit Ias.in prælud.feud.nu.90.& ita tenet Bal.in c.1.de aliena.feud.pat.& in c.1.An agnatus.Aluarot.c.1.de vasal.decrep.

QVAESTIO V.

Quæro,An prælatus possit res ecclesiasticas in feudum cōcedere?Resp.licet Doct.variè loquuti sint:Tamen cōmunior & verior est sententia,ꝙ prælatus possit infeudare rem antiqtus solitam infeudari,non solum extraneis, sed etiam consanguineis suis,& affinib. Ita tenet Bald.l.1.de rer.diuis.q.25.debet enim fauorabilior esse suis, quàm extraneis, dūmodò nō sit suspicio,ꝙ ius ecclesiæ per hoc deterius reddatur.Eandem sententiam firmat Aluar.c.1.si de inuest.inter do.& vas.lis oria.ex quo.n.non læditur ecclesia,cùm consanguineus capiat eiusdem conditionibus, quibus extraneus, cur hoc fieri prohiberetur?Fred. de Sen.in cons.152.incip. quidam prælatus. Ab.c.vt super.de reb. eccles. non alie. & hæc est communior opi.vt firmat Ias.prælud.feud.n.19.Zas.de feud.parte quinta, quar.conclu.

QVAESTIO VI.

Quæro,An vasallus cessans per triennium à solutione pensionis priuetur feudo?Resp.Quidam existimant ꝙ debeat priuari,sicut emphyteuta, Mart. Lauden. c. ad apostolicæ. de reiud.Alij verò contrà,& hęc est magis communis sententia,vt dicit Ias.prælud.feud.nu.59.60.& 62.Alex.cons.9.lib. 3. viso themate suprascripto.Et dicit de iure veriorem Gemi.d.c.ad apostolicæ.

QVAESTIO VII.

Quæro, Vtrum ex sola possessione annali præsumatur inuestitutura?Resp.ꝙ sic, etiam non accedentibus aliis adminiculis secundum communem ac receptam Doct.sententiam. text.est in c.1.§.fin.si de inuest.inter dom. & vasall.lis oriat.Et tenet Aluarot.& Præpos.c.1.§.si quis per triginta.si de feu. defunct.Franc.Balb.tract.de præscr.4.par.4.par.prin.12.q.princ. q.1.nu.2.vbi communem asserit.Eandem dicit communem Ludo.Schrader.cons.32.n.74.inter cons.Iuriscon.Germa.

QVAESTIO VIII.

Quæro,An in generali bonorum obligatione veniant bona feudalia?Resp.Communis &recepta Doct.sententia est,ꝙ feuda nec generaliter,nec specialiter,nec tacitè, nec expressè obligari possint,vt attestatur Ripa.l.obligatione.n.36.ff.de pignor.Et hanc opinionem tenet Salyc.l.fi. C. de iure emphy. Alex.l.constante,in prin.q.3.ff.solut.mat.& in cons.21.nu.1. & 2.vol.6.Eandem tenet Matth.de Afflict.in constit.Neapol. li.3.Rub.5.Et eam dicit esse communem Palatios Ruu.Rep. c.per vestras.§.30.ampl.7.de don.inter vir.& vxor. Tiraq.de vtroque retrac.tit.de retractu linagier.§.1.gl.3.n.5.Licet contrarium teneat Bart.d.l.si constante.n.33.cuius opi. communiter in hoc reprobatur.

QVAESTIO IX.

Quæro,An clericus seu monachus succedat in feudo, seu feudum retinere possit?Respon.Doc. in hoc puncto sunt varij.Pro habenda igitur veritate cōcludo, Quòd si feudum est talis naturæ, ꝙ seruitium pro eo debitum æquè præstari possit ꝑ monasterium sicut poterat per ipsum vasallum , vt quia seruitium est reale, vel ēt personale,quod tamē honestè vel ꝑ se vel substitutum,si impedimentū interuenerit,præstare monasterium poterit,tunc succedit monasteriū,aliàs secùs. Hāc dicit esse cōmunem opi.Card.Alex.in c.1.§.& quia.& ibi Lauden.Iac.de S.Georg.in tract.suo feud.verb. & quibuscunque hæredibus.Eandem dicit esse communem Capy.allegans Aret.in decis.31.n.2.Salyc.in auth.ingressi.C. de sacros. eccles. Matth.de Afflict.decis.320. nu.2. & 3.vbi refert idem firmare Io.And.in addit.ad Spec.in tit.de statu mona.§.1. & Alex. cons.10.incip.viso instrumento.Fel.in c.in præsentia.de probat.Et eam tenet Cald.in cōs.12.Bal.in auth.nisi rogati.C.ad Treb.Ant.de But.&Arch.c.si mulier. 19.q.vlt.Vbi omnes volunt iuxta hanc distinctionem intelligendos esse text. contrarios.videlicet.c.1.§.qui clericus.si de feud.fuer.contro.c.1.de milit.vasal.qui ar.bel.c.1.an mut.vel surd.

Prædicta communis conclusio limitatur etiam, vt procedat,non quò ad feudum perpetuò,eiusque dominium retinēdum,sed tātùm ad hoc,vt monasterium habeat iliud quò, ad commoditates durante seu datarij vita.Ita tenet Bald.in d.ca. 1.de milit.vasal.quem sequitur Alex.in d.cons.10.vol.5.&in hoc nemo est qui contradicat,vt firmat Capy.d.decis.10.numer.10.

QVAESTIO X.

Quæro , An vasallus possit feudum alienare sine consensu domini?Resp.ꝙ non,& est expeditum per tex.in c. imperialē. de prohi.alie.per Frid.& ibi Doct.tenent communiter.Zas.in cons.15.n.11.& 16.vol.2.Carol.Mol.in consuet. Paris.§. 13. 5.gl.nu.1.& seq.Mar.Mant.in cons.223.

Amplia hanc communem, ꝙ adeò vera sit, vt talis alienatio etiam longissimo tempore non possit præscribi.Ita tenet And.de Iser. d.c.imperialem.verbo nullius temporis præscriptionem.quem sequuntur ibi Docto.communiter, vt firmat Maria.So.iun.cons.115.n.4.vol.2.Card.Parisius cons.23.numer.185.vol.1.Eandem dicit communem Matth. de Afflict. d.c.imperialem.nu.24.& eam tenent Bart.Socy.cons.86.numer.8.vol.1.

QVAESTIO XI.

Quæro, An procedat etiam in parte feudi?Resp. Communis recepta Doct.opi.est,ꝙ si pars alienetur,pro illa parte perdatur feudum & reuertatur ad dominum.Ita probat text.d.c. imperialem.& eam tenet Matthæ.de Afflict. ibi,n.28.Bald.c. 1.§.hoc quoq;.n.13.de succes.feu.&communem dicit Tho. Gram.decis.49.n.2.And.Tiraq.l.si vnquam,verb.omnia.nu. 14.C.de reuoc.donat.Paul.Paris.cons.14.nu.2.vol.1.

QVAESTIO XII.

Quæro,An possit ī dotem dare sine cōsensu domini?Resp. ꝙ non.de hoc est tex.in c.1.§.donare. qualit. olim feud. & ita tenet Soc.in cons.19.n.13.vol.1.Maria.Soc.iun.cons.72.nu. 74.vol.1.Ias.l.fi.n.109.C.de iur.emphy. Hanc dicit esset commu.opi.Sigism.Goffred.cons.52.n.6. Iac. de Leonardis consi.114.n.86.inter cons.Bruni.Et eam tenet Pau.Paris.cōs. 16. nu.31.& cons.4.n.47.vol.1.Bald.d.§.donare.

QVAESTIO XIII.

Quæro, An feudatarius possit rem feudalem locare ad longum tempus?Resp.ꝙ non,ita tenet Matth.de Afflic.d.c.imperialem.n.61.Ias.d.l.fi.n.112.Paris de Put.lib.de integra.feudi. c.an possit reuocari locatio.fol.140.Curt.iun. in tract. feu.4. part.vlt.cau.amis.feud.reg.q.3.Vbi asserunt hāc esse communem & receptam Doc.sententiam.Locatio enim ad longum tempus parum distat ab alienatione, & ideo prohibita alienatione, censetur etiam prohibita locatio ad longum tempus. Ratio, quia in locatione conductor dicitur naturaliter possidere,& habet vtile dominium in re conducta.

QVAESTIO XIIII.

Quando autem dicatur longum tempus,dicit gl.magna.l. si vt certò.§.si duobus.ff.commod.l.si quis antea.gl.3.ff.de acqui.posses.l.quæro.§.inter locatorem.vers.biennij.ff.locat.ꝙ sit spacium decem annorum. quas gl.sequitur Bart.l.1.§.'.ff. de superfi.Ang.& Imo.l.si domus.§. fi.ff.de leg.1.Ias.l.manumissiones.n.7.ff.de iust.& iur.Fel.c.quæ in ecclesiarum. n.86. de constit.Matth.de afflict.tract. de iur.proto. in 8. not.n.25. Vbi dicit communiter reprobatam gl.in l.Codicillis.§. instituta.ff.de leg.3.que tenet contrarium.Nicol.Boer.decis.235. And.Barb.repet.Rub.de reb.eccle.alie.4.chart.Fran.Zabarel. & ibi Lapus,allegat.31.Clem.1.post gl.ibi,de reb.eccl.ñ alie.

QVAESTIO XV.

Quæro,An supradicta etiam procedant in pignorib.& hypothecis?Resp.ꝙ sic,non.n.potest feudum pignorari,nec hypothecari sine consensu domini. Ita probat text.in d.c.imperialem.ibi pignorare.c.1.§.item si quis.quib.mo.feud.amitta. Et hanc opi.tenet Aug.Bero.decis.94.n.11.Chassanæ.in consuet.Burg.tit.des fietz.Reg.3.§.8.n.11.fo.118.Soc.cons. 19. n.12.vol.1.Vbi dicunt hanc esset commu.opi.

QVAESTIO XVI.

Quæro,An alienans priuetur feudo ipso iure,an verò reqratur sententia?Resp.ꝙ amittat feudum ipso iure. Ita est text. in c.1.§.si vasallus.quæ sit pri.cau.benefi.amit.Hanc opinionē tenet Hiero.Grat.cons.9.n.134.vol.1.Ias.l.fi.n.103.& seq. C. de iur.emphy.Alber.Bru.cons.8.nu.6.Carol.Molinæ.in consuet.Paris.feud.§.30.n.27. Vbi dicit hanc esse communiorem & verissimam sententiam.Paris de Put.in tradi.integr.feud.c. an ipso iure perdatur feud.Fel.c.Rodulphus.n.36.de rescript.

QVAESTIO XVII.

Quæro, Quid si alienet saluo & reseruato consensu domini,an nihilominus priuetur?Resp.ꝙ sic.nec operatur quicquā ista reseruatio, quia factum est contrarium protestationi. Ita tenet Bal.l.vnic.16.q.C.de his quæ pe.Abb.c.2.de feu.Et hāc dicit communem approbatam opinionem Ias.l.non solùm.§. morte.nu.35.ff.de no.oper.nun.

Limita tamen hanc communem, nisi dicatur in alienationis instrumento, non aliter nec alio modo:Namque talis reseruatio conseruat ius,facit ne amittat feudum,quia perinde est,ac si domino esset denūciatum,& eius consensus interuenisset:Ita tenet Alb.de Ros.l.fi.C.de iur.emphy.Bal.c.1.§.hæc quoque.de suc.feu.Aluar.d.c.imperialem.Ratio diuersitatis, quia hoc secundo casu alienatio tota est cōditionalis,&nihil ponit

ponit in esse,itaque domino non consentiente,non dicitur alienasse,ex quo deficit conditio.quod non est in primo casu. Ita est de mente And.de Iser.d.c.imperialem.§.scriba.Hanc dicit esse communem opinionem Ias.Rub.2.lectu.num. 25.ff. solut.matri.

QVAESTIO XVIII.

Quæro,nunquid feudatarius si post alienationem recuperauerit feudum, euitet pœnam priuationis? Resp. Communis & recepta Doct.opi.est,q̃ non.De quo est tex.in c.1.quid iur.sit si vasal. post alie.fact. & ibi Doct. tenent communiter, vt attestatur Pet.à Duen.in tract.regula.reg.40.ampli.13. Tiraq.in tract.de iure constit.2.part.ampliat.26.nu.1.Curt.iun. tract.feud.4.part.n.13.intelligunt tamen prædicti Doct.hanc opinionem procedere,quando Vasallus recuperauerit feudũ postquam fuit traditum, secùs si recuperauerit ante traditionem possessionis factam,quia tunc excusatur.

QVAESTIO XIX.

Quæro.Nunquid excusetur vasallus,si alienet feudum propter aliquam necessitatem?Resp.q̃ non,ita tenet Bal.ca. 1.in princ. qualiter olim feud.poterat alie. & ibi communiter sequuntur Doc.vt testatur Pet.à Duen.d.reg.40.ampliat.14.& sequitur Curt.iun.in tract.feud.4.part.nu.107.

QVAESTIO XX.

Quæro, An vnus vasallus possit alium vasallum infeudare de feudo,q̃ ipse habet & recognoscit à domino?Resp. q̃ sic. Ita tenet gl.communiter approbata in c. 1.§.præterea. de cap. Corradi.vt testatur idem Duenas.d.reg.40.limitat. 1.Eandem opinionem tenet gl.& ibi omnes Doct.d.c.imperialem.& tenet & sequitur Io.Scarampis in conf.111.n.1.inter conf.Bruni Gozad.conf.62. n. 5.Et eandem dicit esse commu.Curt.d. tract.feud.4.par.nu.83.

QVAESTIO XXI.

Quæro,An feudum à vasallo sine consensu agnatorum alienatum per agnatos repeti possit?Resp. quòd sic, ita probat text. expressus in cap. 1.§. Titius filios. si de feudo defuncti conten.

Amplia hanc communem,vt non tantum per agnatos,sed etiam per filios alienatoris repeti possit d.§.Titius.

QVAESTIO XXII.

Sed quid si filij alienatoris sint concepti & nati post alienationem feudi factam?Resp q̃ nihilominus possint reuocare, ita tenet And.de Iser.c.1.§.hoc quoque.n.9.ibi.Aluarot.Præpos.n.6.& Frider.Schenk.n.2.de successf.feud. Hier. Schurff. conf.82.n. 5.lib.2.Andræ.Tiraq.in tract.de vtroque retract. 1. par.§.1.gl.9.n.90.Aluarot.d.c. 1.§.Titius.n.6.& ibi Præpos.n. 3.Et hæc est communis opi.secundum præfatos Doct.

Amplia secundò hanc opinionem,vt procedat siue alienatio facta sit in extraneum, siue agnatum remotiorem. Namque agnatus proximior talem alienationem potest reuocare. d.c.1.§.si Titius.& ibi Doct.communiter,Aluarot.Præpos.& alij,vt testatur Curt.iun.d.tract.feu.4.par.n.146.Carolus Rui. conf.8.nu.4.lib.1.

Amplia tertiò, vt procedat,si vasallus feudum consentiente proximiore in remotiorem agnatum alienet. Namque illi agnati,qui sunt medij gradus inter remotiorem & proximiorem,feudum alienatum repetere possunt, ita tenet Card. Ale. d.c.1.§.Titius.lac.de S.Georg.in tract.feud.verbo,& cum pacto.el 2.n.32.& 33.And.Tiraq.in tract.de vtroque retract. 1. par.§.26.gl.2.n.3. Hanc dicit esse cõmunem post supradictos Doct.Cur.iun.d.4.par.n.149.Et eam tenet Bald.d.c.1.de alie. feud.

QVAESTIO XXIII.

Quæro, Nunquid, si vasallus feudum integrum alienet in vnum ex plurib.æquali linea ipsi cõiunctis, alij agnatis æquè proximi possint feudum alienatum proportionibus ad ipsos spectantibus reuocare?Resp.Verissima mihi videtur sentẽtia, q̃ possint repetere,nõ aliter, ac si in remotiorem alienatio facta sit,eam ob causam,q̃ is,in quem alienatio facta est,quò ad portiones aliorum agnatorum eiusdem gradus agnatũ quoque remotiorem dici,vt not.Bald.c.1.n.7. de alienat. feudi pater. Vnde sicut reuocario cõceditur facta alienatione totius feudi in remotiorem,ita quoque in alienatione partis cõcedi debet.arg.l.quæ de tota.ff.de rei vend.non tamen reperio ab aliquo tactum.

QVAESTIO XXIIII.

Quæro,An agnatus indistinctè possit feudum reuocare, siue alienatum sit legitimè siue illegitimè?Resp.q̃ sic,& est cõmunis opi.vt firmat Curt.iun.4.part.concl.4.& Fran.Sonsbeck.in tract.feud.part.13.n. 77. licet ipse amplectatur contrariam partem,& velit feudum illegitimè, i.sine cõsensu domiri alienatum,non agnatis deferri, sed domino feudi applicari.Pro hac sententia est tex.expressè hoc decidens in cap.1.§. porrò.qualiter feud.olim. & eam tenet Mat.de Afflict.c.1.§. hoc quoque,nu.10.de success.feud.

QVAESTIO XXV.

Quæro, An filius vel agnatus etiam hæres alienatoris sine consensu suo alienatum feudum possit repetere?Resp.Communis & recepta Doc.opinio est,quod si feudum sit ex pacto & prouidentia,reuocare possit,vt attestatur Arius Pinellus in repet.l.1.par.3.n.99.ver.facit sua ratio.C.de bo.mater. In feudis enim ex pacto & prouidẽtia,factum vasalli agnatis etiam hæredib.nõ obest,cùm ius eis quæsitum sit ex tenore primæ inuestituræ,& ita ex prouisione maiorum suorum,non ex facto ipsius patris vel alienatoris.

Sed dubium est in feudo hæreditario.Ego distinguendum puro.Aut enim feudum hæreditarium est alienatum illegitimè,i.non consentiente domino feudi,& potest reuocari à filio vel alio agnato ipsius alienatoris,etiãsi ipse sit hæres eius. Ex quo enim alienatio irrequisito domino facta est nulla,nec alienatorem,nec hæredem eius ex ea obligari certum est.Præterea alienatio hæc tendit ad excludendum hæredem à legis beneficio,quo casu hæres contra factum defuncti venire potest,vt not.Tiraq.de vtroque retract. 1.part.§. 1.gl.9.nu. 57.

Aut verò feudum hæreditarium legitimè alienatum est, & tunc neque filius, neque agnatus, qui est hæres alienatoris illud reuocare potest,etiamsi ipsi hæreditatem adierint inuentario conscripto.Et hæc est communis sententia vt attestatur Alex.conf.38.lib.5.Caro.Ruin.conf.38.n.15.lib.1.Matth. de Afflict.decis.Neap.112.n.3. & decis.240.n.11. Eandem dicit esse communem opinionem Scribentium Ari.Pinel.d.repet. l.1.par.3.n.93.ver.ex his patet.Licet ipse ibidem n.95.cõtrarium adferat,q̃ s.hæres alienantis feudum admittatur contra alienationem defuncti, etiam in feudo hæreditario legitimè alienato absque inuentarij confectione. Cuius ego sententiã omninò falsam esse existimo, siue loquamur in feudo simpliciter hæreditario,recepto pro se & quibuscunque hæredib.siue mixto.quod.s.c.pro se & filiis & hæredib. receptum est, ex quo enim ipse inuentario non confecto hæreditatem adiuit, propriè repræsentat personam defuncti, ideoque facto eius contrauenire non potest,secundum not per Doct.communiter.l.cũ à matre C.de rei vend.Secùs verò si inuentarium confectum sit, Namque tunc confectio inuentarij conseruat ad eunti omnia iura sua, & actiones,perindè ac si non audiuisset, vnde licet supradicta communis opi. habeat q̃ etiam hoc casu reuocatio non concedatur.Ego tamen contrariam sententiam verissimam iudicio, q̃.sc. reuocari possit feudum cum confectione inuentarij, si sit mixtum pro se, filiis & hæredib. ex quo iste hæres tale feudum non tantum acquirit ex persona ipsius defuncti, sed etiam ex beneficio primi acquirentis, & hoc maximè in agnato,qui non tanquam hæres alienantis, sed primi acquirẽtis,mediãte persona auctecessorum suorum, feudum posset habere, quod sufficit in feudo taliter recepto, sin receptam Doct.opi.vt testatur Alex.in conf.10.n.7.vol.3.

Sin verò feudum sit simpliciter & merè hæreditarium, puto procedere communem opinionem,q̃,s.confectio inuentarij nihil omninò prosit hæredi.Ex quo de tali feudo iudicatur æquè,ac de aliis bonis mobilibus. Michael Grassus.

Feudum merè hæreditarium dicitur,quando cõcessum est alicui pro se & hæredibus quibuscunque, & quod transit ad quoscunque hæredes etiam extraneos,teste Bal.in l.1.q.35. ff.de rer.diuis.in c.imperialem in prin.de prohib.feud.alie.per Fe l.vbi q̃ sub tali concessione nedum includuntur tria genera hæredum,de quibus inst.de hær. qual.& diff. sed ẽt legatarius qui in re legata dicitur quodammodo hæres,secundum Rol.de inuent.4.par.q. 50.nu.2.& 3.

Feudum quãdo est concessum pro se & hæredibus quibuscunque,veniunt etiam extranei,licet instituti cum filiis vel in re certa, secundum communem per Rol. de inuent. 4. part. quæst. 50.

Feudi alienationi contrauenire non potest hæres cum cautela inuentarij,si feudum est concessum alicui pro se hæredibus,& quibus dederit,secundum communem per Rol.de inuent.4.par.q. 50.n.6.conf.42.n.10.conf.79.n.20.libr.2.nam à pari procedunt q̃ feudum sit concessum pro se & hæredibus quibuscunque,vel pro se & quibus dederit,iux.not. per Rol. d.q.nu.7.

Feudum hæreditarium dicitur quando est concessum pro se & hæredibus, item quando est concessum simpliciter pro se, item quando pro se & suis, secundum communem per Roland.de inuent.4.part.quæstio. 50. numero 22.23.& 24. & in eo

& in eo non admittantur nisi qui sunt hæredes, vt per eundem d.q.num.25.quam concl. declara, vt latius d.q.num.27. & seq.

Feudi alienationi non potest contrauenire hæres in beneficio inuentarij,quando est concessum cum clausula,& quibus iuratiua concedere volueris.vel si dictum sit,& habitaris causam ab eo,secundum Rol.de inuentar.4.part.q.50.n.8.& seq. nam dicta feuda possunt vẽdi,donari, & de eis disponi etiam sine consensu domini,iuxta not.per doct.in c.1.de feu.habeat prop.nat.feud.per eundem Rol.d.q.n.11.& seq.cõs.42.n.26. lib.1.vbi dicit communem.que feuda hæreditaria veniunt in restitutione fideicommissi.teste eodem Rol.conf.96.n.37.li. 1.conf.79.nu.24.lib.2.

Feudum merè hæreditarium venit in publicatione bonorum,secundum Rol.de inuentar.4.part.q.5.nu.14.

Feudi alienationi contrauenire potest hæres cum beneficio inuentarij, quando feudum est ex pacto & prouidentia, secundum Rol.de inuentar.4.part.q.50.nu.15.

In Feudo emptitio secundum veriorem & magis commu. Doct.sententiam fœmina succedere non potest.D.Præpos.in c.& quia.n.62.ver.octaua fallent.qui feud.dar.poss.Licet multi Doct.in contraria sententia.fuerint,quos refert Rol. à Vallem conf.23.nu.2.& 3.in 1.To.con.Sed priorem sententiam commu.esse inquit Marian.Socy.Iun.in conf.65.nu. 16.in 1. vol.con.& magis commu.eam appellat Albert.Brun.in conf. 18.n.9.inter consi.feud.Quia ad hoc,vt fœmi.in feudo emptitio succedere possit,duo requiruntur. Primò, q̃ sit integro pretio emptum.Secũdò,q̃ nullum seruitium sit præstandum. Ita post alios tradunt Soc.iun.in d.conf.65.n.16.&Rol.à Val. in d.conf.23.nu.33. kirchouius.

In Feudo clericus primæ tonsuræ,& qui habet quatuor ordines minores potest succedere.Bald.n.2.Aluarot.n.4.& Præpos.n.1.in c.qui clericus.si de feud.fuer.contro.inter dom.& agna.Bald.in c.vnico.n.3.ver.quærit hic gl.de benef.fœm.Et Præpo.in c.1.§.& quia n.19.qui feud.dar.poss. Et hanc commu.Doct.opi.esse inquit Rol.à Valle in conf.23.n.23.in To. 1.con.vbi ipse communis doctrinæ aliquot limitationes recẽset. Et pulchrè hanc quæstionem prosequitur Alber. Brunus in conf.26.inter conf.feud. Kirchouius.

A Feudi alienatione exclusus non potest illud repetere ẽt ab extraneo,& excluditur per spacium triginta annorum,per quod tollitur tale ius reuocandi bona feudalia alienata in extraneos,vt per Doct.in c.Titius.si de feud.contro. fuer.inter do.& agnat.& per Curt.seni.in conf.suo 82.in 3.col. in fi. vbi attestatur istam esse com.opi.& per Ias.in l.petens. C.de pact. & in l.si mater.C.de instit.& sub.condit.facta.Rol. à Valle. in conf.3.nu.90.in 1.Tom.con. Kirchouius.

feudum quando est concessum pro te & hæredib. quibuscunque trãsit ad extraneos. Bal.in l.1.n.27.ver.34.ff.de diuis. rer.& qualita.& in c.imperialem.de prohib.feu.alie.vbi si feudũ est concessum pro re & hęredib.quibuscunque,includuntur non solùm tria genera hæredum.de quibus instit. de hæred.qualit.& differ.sed etiam legatarius,qui in re legata dicitur quodammodo hæres.l.id tempus.§.1.ff. de vsucap. Alex. de Imo.in conf.7.n.8.in 7.vo.con.& Cur.Iu.in cõs.4.& in tracta.feu.in par.4.n.130.ver.quartò signãter limitãda.& n.141. ver.aut simpliciter sint apposita.vbi attestatur hãc esse cõmunem opi.Ias.in l.quædam.§.nihil interest. n. 5.ff.de eden.Item etiam transit ad fœminas,& ad descẽdentes ex fœminis,vt latius prosequitur multas authoritates allegans.& contraria argu.refutans.Rol.à Valle in conf.3.nu.65.cum seq.in 1.Tom. conf. kirchouius.

Feudi dominus directus potest respectu sui iuris & interesse consentire q̃ feudum transeat ad personas, ad quas de sui natura nõ esset transiturum. Nam postquam ipsum feudum fuit apertum domino, habet ipse dominus liberũ arbitrium disponendi de eo.l.in re mãdata.C.mandati.Alb.Brun.in cõs. 65.n.3.in conf.feuda.Curt.iun.in conf. 1.n. 15.& per multas alias authoritates adductas per Rol.in d.cõs.41.n.23.Ex quorum authoritatibus cõstat hanc sententiam communiter approbari. kirchouius.

feudorum iura procedunt etiam de iure Cano.& in ecclesia quatenus Canones expressè nõ contradicunt, quia approbata esse videntur ab ecclesia, teste Dec.conf. 131.col pen.n. 2.vbi refert Bal.diceñ quòd consuetudines feudorum locum etiam habent in feudis ecclesiasticis.

Feudorum liber summam fidem & auctoritatem in feudorum causis habet.commune asserũt Rip.in l.vlt.n.699.& seq. C.de reuoc.dona. vberrimè Iul.Clar.de feud.q.3.Viuius libr. 1.opi.111.nõ tamen eandem auctoritatem in aliis causis præter feuda obtinebit,vt affirmat receptum Curt. iun. conf.64. num.15. E.Suarez.

Feudorum consuetudinibus obnoxia est ecclesia,obnoxiique prorsus sunt ecclesiastici.vt frequẽter placere literis prodiderunt Cur.iun.conf.177.n.10.Marant.in Spec.3.part. numer.93. E.Suarez.

Feudorum bona nec specialem, nec generalem obligationem ferunt,vt commune aiunt Ant.de Fan.de pig.2.par.mẽbro 2.n.43.latius Iul.Clar.de feud.q.30. Extraordinariam tamen hoc est longissimam, præscriptionem admittunt, vt frequenter placitum affirmãt Ias.in l.j.n.43.C.de ser.fugit.Chassan.in cõsuetud.Burg.Rub.3.§.1.n.16.& conf.4.n.9. Cur.Sec. conf.82.ver.quia Arius Pinel.in auth.nisi tricennale.n.19.C. de bon.mater. quæ tamen longissima præscriptio tantum oberit possessori,contra quem inita ac perfecta est,non verò etiam aliis iure postea successuris nocebit,vt cõmune ex multis affatim tradit idem insignis Pinellus in eodem loco n. 49. cum sequentibus licet ibidem n. 55.verius nec minus receptum affirmet contrarium. E.Suarez.

feudorum fructus vltra nouem annos nec ritè,nec rectè locabuntur.commune dicit Ias.in epit.feud.part.9. numer. 12. E.Suarez.

feudorum possessores tributa,atque onera pro rebus debita,ex fructibus,quos percipiunt,soluere tenentur,vt commune pronuncio ex Ias.in l.1.n.25.C.de iure emphyt. Cassan.in consuet.Burg.rub.quarta §.6.Io.de Amicis conf. 8.nu. 62.& num.62. Idem.

feudorum,quæ alicui & quibuscunque illius hæredib.concessa sunt, successione fœminæ potientur. commune ponit Apostillat.ad Alex.conf.30.ver.quibuscunque.lib.1. Idem.

feudorum possessores feudis nequeunt renuntiare absque Dominorum consensu,vt receptum ait insignis Pinel. in l.1. 2.part.vers.limitatur 8.& in l.2.in 1.part.c.3.n.1.ad finem. C. de rescind.vend. Idem.

feudorum possessores seruitutem & vsumfructum licet in dominorum præiudicium nequeant constituere, tamen earenus duraturum,quatenus ipsis ius feudorum durauerit,rectè constituent,vt commune ponit Arius pinellus hac in re omnino videndus in l.1.parte 4.nu.70.C.de bon.mater. Idem.

DE FEVDIS.

Quid sit feudum. Feudum est beneficium ex beniuolentia alicui datum proprietate danti retenta. translato vsufructu in recipientem pro se & hæredibus mascul.& fœmin. (si de eis dictum sit) ita vt dictus recipiens.eiusque hæredes,domino seruire teneantur.ista diffinitio probatur in c.1.in titul. quib.caus.feud.amit.& eam proseq.late Bal.in prælud.feu.habetur aliquid per Alex.in 1.vol.conf.136.col.2.& per Prepo. medio.in prælud.feu.col. 5.per Ias.in l.1.col.11.& 12.C.de iu. emphy.& in prælud.feu.col.6.& per Soz.in 2.part.conf.167. in prin.Bolog.in conf.61.Alex.late in l.si finita.§.si de vectigalibus.col.10.& seq.de dam.infect. P.Andora.

Circa hanc diffinitionem, quæro, nunquid illud verbum, vsufructu,ster proprie?& dic q̃ non,sed ponitur pro vtili dominio. Nam differentia est inter feudatarium & vsufructuarium, quia feudatarius habet vtile dominium rei infeudate. & consir fructuum in ea pendentium:sed vsufructuarius habet solum dominium fructuum perceptor. l. si fructuarius messem.ff.quib.mod.vsufr.consti.ita vult Bal.in c.quæ in ecclesiarum.circa 6.col.extr.de constit.

Et propterea idem Bal.in l.1.q.43.ff.de rer.diuis.vult q̃ dominus, qui concessit castrum in feudum, non possit cognoscere de primis causis rusticorum,sed prima cognitio pertinet ad vasallum.& istud vltimum tenet Præpo.in prælud.col.7.& ita in terminis vult Cur.iun.in conf.2.in principio. vbi etiam allegat. Mar. de Lau. in tractat. de principibus. in 1. rubric. concl.138. incip.dux mẽi. & propterea dicit Io. Fabr. dixisse. Insti.de attil.tuto. dominum directum non posse in terris baronis sibi subiecti dare turorem pupillo,nec exercere alium actum iurisdictionalem, ne in casum defectus iustitiæ inferioris mouc.per ea quæ habentur in c.pastoralis.de off.ord.& in c.romana.eo.tit.in 6.

Quæro, dictum est in diffinitione.proprietate danti retenta.quid si princeps donat filio suo aliquod castrum ratione recti feudi ad ipsum principem pertinens.transferr.directam & vtilem actionem.an iste dica.contractus feudal?Old.in consi, dicit q̃ non.sequi.Bal.in prælud.feu. in ver.& dixi 20. de quo tamen vide latius Cur.in tract.de feu. in 1.part.q.6.vers.circa vero 2.requisitum.

Nunquid

Nunquid feudum possit consistere. in redditibus annuis. Bal.in prælud.feu.ver.sed hic quæro.dicit ꝙ sic.per c. 1.de cõtro.inter vas.& epi.dic.n.Bal.ꝙ omnes res. ex quibus fructus percipiuntur,inter immo.computantur. & ꝙ ex annuis reddi tibus.percipiantur fructus.patet.quia singulis annuis renasci. prout alij fructus.per nota.in l.diuortio.§.si vir.ff.sol. mat.Ita refert&sequiturCur.vbi s.ver.circa vero quartum vbi alia al. &(infert licet in specie tactum non inueniat)ꝙ in molendinis potest feudum cõsistere.quia inter immo.computan. vt vult Bal.in l.certi iuris C.loca.vbi vult ꝙ molendinum dicitur pre dium rusticum.al.etiam Bal.in c.contingit in pen.col.extr.de do.& contu.subiungit esse videñ Ang.in §. 1.in Auth.de non alie.vbi dicit.ꝙ mobile coherens immobili censetur.immobi le.al.etiam Ang.in l.non solum.ff.de peti.hære.vbi vult.quòd licet molendina inter immo. computentur. tamen quia sunt in continuo periculo possunt per prælatum. & tutorem. sine decreto alienari.

Sed an fructus rei feudalis.à solo separati.& res mobiles existentes in castro dicantur esse feudales? Cur.vbi s.vers.item notabit.dicit.ꝙ non.al.Bal.in conf.422.incip. casus tal' est. ad fi.in 1.volum.& in consil.33.incip.ad euidentiam.in eod.volumine.

In contrarium tamen fac.quia quod dicimus de feudo.idẽ & de fructib.rei feudalis.vt vult.Segno.conf. 12.faciunt multa quæ ponit sonz.in 1.part.conf.93.in 9.col.vbi dicit.ꝙ fructus sunt eius naturæ.cuius & bona.fac.etiam quod vult Fel. in c.quæ in ecclesiarum in 3 1.col.ext.de consti.

Solue.& dic vt dixi j.in Rub.de alienatione feu.ver.vsumfructuarium facere.fo.41.

Vlterius quero an si in concessione feudi princeps recipiat pec.tunc sit feudum:Bal.in l.qui se patris.vers.hoc scias.C.vn de libe.dicit ꝙ non.& idem vult in l.si quam C.de oper.liber. vbi vult ꝙ si quis emat à principe mansum in feudum.nõ erit proprie feudum tanquam mercenarium & non gratuitum. refert & sequitur.Cur.vbi s.ver.circa septimum.

Sed quid si princeps. concedat in feudum. pro annuo censu.an tunc dicatur proprie feudum? Cur.vbi s.al.Bal.in l.liberti.in vlt.col.vers.Item no. si instrumentum.C.de oper.libert. & in aliis plerisque locis.tenere ꝙ nõ.sed tunc erit potius cõtractus emphyteoticus.vel innominatus al.etiam multa alia. max.Alex.in conf. 136.

Quærit Cur.vbi s.ver.sed circa præmissa.Quid si pactũ apponatur.contra aliquid ex requisitis in feudo.an tale pactum transformabit cõtractum feudi in diuersam speciem contractus. an vere remanebit feudũ licet improprie? Al. multa pro & contra.Tandem concludit ꝙ licet pactum apponatur.contra. aliquod ex septem requisitis quæ ipse añea enumerauit. firmus tamen remanet contractus feudi.licet improprie.al.c. 1.in tit.de feu.non.hñ.prop.naturam.feu.& alia multa. max. Pau.de Cast.in conf. 162.incip.circha id quod primo. quæritur.in princ.

Quærit etiam.Cur.ibi.in 7.q. 1.partis. vnde dicatur.feudũ. & dicitur à fide.seu fidelitate.vt proba.in c. 1.§.nulla. Alias in c.nulla in fi.per quos fiat inuc.& subiungit multa.ad illud an procedat argum. ab ethimologia. de quo. dixi. in verbo.Argumentatio.§.

Vnum nota.Quj omnis res præsumitur allodialis nisi probetur.feudalis.& sic ꝙ nõ præsumitur.feudum.nisi probetur. quia feudum est species seruitutis.Ita Bal. in c. inter filiam in tit.si de feu.defunc.fue.contro.& in c. 1.de contro.inue.& in c. 1.in prin.extr.de iud.& in l. 1.C.de seruit.& in Auth.sic alienatio.C.de sac.san.eccl.& in l.si prius ff.de oper.no.nun.Pan. in c.sic.ext.de iu.iur.& est bona gl.in l.si ex prædiis C.de euic. Addo.Pau.de Cast.in terminis.in 2.vol.conf. 163. & Alex. in 1.vol.conf. 129.& in 5.vol.conf. 15.Barb.in 1.vol.conf. 50.in 5.col.& Iasonem in d.l.si prius.in 17.col.& præpo. in prælud. feu.col. 17.& eundem Iasonem.in l.quominus.in 37.col. ibi quæro. 31.ff.de flumi.Iacob.pulchre. in tract.feud.in verb.dictique vas.promis.recog.rc.in 3.col.Alex.in 4.vol.consil. 55. in 8.col.

In antiquis tamen proba.per famam rem esse feudalem.Alex.in 5.vol.conf. 15.in prin.

Rub.Quot sint diuisiones seu species feudorum.

In hoc. articulo varij varia dixerunt. Vt ingenue fatetur. Cur.in trac.feu.in 1.part.q. 8.Vbi omiss.aliis diuisionibus ipse breui compendio.omnia complecten.duas tantum species ef se dix.prima. est. species. feudi proprij. & habentis propriam naturam.

Secunda.est species feudi improprij vt toto tit.de feu.non habente.prop.naturam feu.

Sub prima.specie feudi proprij.continetur. feudum. ꝙ aliquando appella.regale siue dignitatis Aliquando app.non regale nec dignitatis.

Feudum regale.seu dignitatis.dicitur duobus concurrentibus.primo ꝙ aliqua dignitas, vt mchionatus vel cõitatus & huiusmodi in feudum conceda, 2°. quòd talis dignitas. in feudum concedatur.ab imperatore.rege. vel alio principe.c. 1.ti.de feu.march.

Feudum vero non regale nec dignitatis dr duplici 2. 1.vel. ꝙ dignitas aliqua.non sit concessa in feu. sed aliquid priuatũ. puta mansus terræ.vel si aliqua.dignitas concessa sit nõ sit cõcessa ab eo qui habet potestatem conferendi dignitatem.c. 1. quis dicatur.dux.mar r.co.c. 1.§. si quis de manso. de contro. inue.& ita(dicit ipse)declarant Bal. Alua.& communiter scribentes.

Sub prima.specie.continetur.feudum quod aliquando dicitur Nouum.Aliquãdo antiquum & Aliquando paternum.

Feudum nouum dicitur.quod de Nouo conceditur. & initium habet in pm.primi inuestiti c.1.in ver.nouam inuestitura.in ti.quot te.sint nec.ad prob.no.inue.

Feudum paternum.dicitur vsque ad quartum. gradum ascendentium.Abinde vero supra dicitur feudum antiquum.licet sepius feudum antiquum & paternum pro eodem ponantur.cum sint eiusdem naturæ & potentię.& sic(dicit ipse)feudũ antiquum siue paternũ. dicitur ꝙ sit quæsitum ab aliquo ascendente.qui fuerit parẽs. communis agnationis.c.j.§. hoc quoque.& ibi Bal.in ti.de suc.feu.ca. 1.§. 1.& ibi etiam Bal.& doct.in ti.de grad.suc.in feu.& c. 1.de na.suc.feu. Bal.in auth. defuncto.C.ad tertul.Alex.in 1.vol.conf.30.repetito.in 5. vol.conf.2.Adde quòd in dub.præsumitur.antiquum nisi do minus reperiatur.in pos.Alex.in 3.vol.conf. 10.

Et subiungit multos effectus,an feudum sit nouum,an antiquum vel paternum,vt ibi per eum. P.Andora.

Quærit insuper de quæstione quotidiana. Quid si in concessione feudi noui dicat concedens, ꝙ concedit iure feudi antiqui & paterni. an tale feudum regula. fm. Nãz feudi noui,an vero fm nãz feudi antiqui? Et p°.dicit tale feudum censeri nouum.al.Oldr.conf. 178.incip.quidam no. & Alb.in dictionario in ver.feudum.& Pau.de castr.in conf. 1 56.incip.ꝙ istud feu.& Alex.in 3.vol.conf. 10. addo Præpo.in c.feudum ea l.si de feu.fue.cont.& Bal.in 1.vol.conf. 5.& ita videtur velle Bolog.conf. 1.col. 13.in fi.& col.seq.ver.vel & 4.Barb.in 4, vol.conf.66.col. 13.& seq. ad quod etiam vide Cur.iun.conf. 1.col. 5.& 6.

contrariam tamen sententiam amplecti. ipse Cur. valet, ꝙ per talia verba censeatur feudum antiquum. all.Bal.in c. 1. in tit.de alie.feu.pater.& in c. 1.col.pen.in tit.an ag.vel fil. Alua. postard.in c. 1.col.vlt.de vas.decre.eta.& Alex.in 1.vol.conf. 30.& Iser.in c. 1.tit.de contro.feu.apud pa.termi. & alia multa.multa max.Alex.in 4.vol.conf. 55.& in 5.vol.conf. 1.& 29. & Arc.conf.pen. & dicit ꝙ ab ista opi.tanquam cõi non esset recedeñ.addo Deci.conf. 53.Lud.Rom.conf. 1.in fi.

Quid si finita generatione fiat renouatio feudi, an reassumat nãz paz.vide no.Alex.in l.si me & Titio.col.6.de ver.ob. Eandem opi.tenet Franc.de curt.in conf.48. col. 14. & late in conf.seq.col.27.& in conf. 50.& Ias.in prælud.feu.col.32.33. Tu dic,ꝙ op.præmissæ bene possunt concordari.nam in prælat.eccles.prohib.alienare procedat opi.Oldr.& Pau.de castr. & sequacium.vt per illa verba non alteretur na.feudi noui.

In principibus autem & aliis valentibus libere dispone.illa verba facerent feudum censeri antiquum. & ita colr & dict. docto. s.all.

Istud tamen limita ne prælatus conced. rem emphi.in feudum.quia tunc potest,fm Dec.conf.53.vide tamen in contrarium Alex.in 3.vol.conf.9. P.Andora.

Item sub prima specie proprij feudi contine.feudum quod multiplici respectu app.rectum. de quo est ti. de concess.recti feu.Ita Cur.vbi s.vers.3.sub hac prima specie. vbi ponit quot modis feudum dica.rectum.

Item sub eadem 1. specie contine. feudum hæreditarium, quod dicitur quando accipi.pro se & hæredibus suis,sed si dicatur pro se &liberis,tunc dicitur feudum non hereditarium, sed proueniens facto & prouidentia concedent. Curt, vbi s. ver.4.sub hac.al.multa. max.Alex.in 3.volu. conf. 10.& conf. 55. Effectus autem est magnus an feudum sit hæreditarium, vel ne. Et quando dicatur hæreditarium. vide aliquid per Deci.conf. 185.

Item sub hac specie contine. feudum ligiũ: ad cuius essentiam tria requiruntur.primò,ꝙ vasallus iuret fidelitatem.nullius alterius fidelitate reseruata. secundò, ꝙ expresse in inuestitura

stitura dicatur.ꝙ feudũ sit ligium. 3°.ꝙ vasallus principi personam suam.& in consnr̃iam etiam bona non feudalia subiiciat põti domini.de p°.est gl.in cle.pastoral'.de sent.& re iud. in ver.rursus.de secundo.est decisio Bal.in c.inter dilectos.in 6.col.de fi.instr. de tertio.habetur per spec.in ti.de feu.§. quoniam ver. 17.sequitur.Mar.de lau.in c. 1.in 9.col.in ti.qui feu. da.po.Ita Cur.vbi s.ibi 5.sub hac.vbi subi ũgit ꝙ ideo dr feudum ligium.quia plus ligat vasallum quamalia feuda.& Addit multos effectus feudi ligij.

Primus.effectus est.quia licet in aliis feudis.vasallus possit feudum refutare &hoc modo amplius non seruare domino. c. 1.de vas.qui.contra consti.loth.& no.Can.in c.quæ in eccle siarum.de consti.

Tamen in feudo ligio.non admittitur. pœnitentia nec refutatio ita signãter Bal.in c.cæterum in 8.col.de iud.refert singulariter.Cur.vbi s.allegando.etiam Mar.de lau.in ca. 1. in 7. col.in ti.qui feu.da.pos.

Secundus effectus feudi ligij est.quia licet.in aliis feudis.pares curie sint iudices.c. 1.de contro.feu.apud par.termi.tamẽ in feudo ligio solus dominus est iudex. Ita Bal. d.c. cæterum. in 5.col.de quo.vide Cur.vbi s.

Tertius.effectus est.quia in ipso veniunt omnia bona vasalli.potem domini.vt dixi s.in ver.item sub hac specie.contine. feudum ligium.ibi de tertio. habetur per.spec.

Quartus.effectus est.quia licet in aliis feudis fœminæ regulariter non succedant.vt dicam.j.in Rub.de success.feu.q.Tamen in feudo ligio de consuetudine.succedũt fœminæ.secũdum.Alex.in 1.vol.conf.30.refert Curtius vbi s.vbi dicit.hoc sane intelligen. quando constaret de tali consuetudine.vt loquitur Specul.in d.§.quoniam. vers.21. & dicit.probari.in c. significauit ext.de rescri.quod etiam vult expresse.Alex.in d. conf.30.repetito in 5.vol.conf.2.in 6.col.ibi ad quartum.

Secũda principalis species est feudi improprij.& ista etiam multa nomina.complectitur.

Et p° complecti.feudum franchum siue liberum. quod dicitur duobus concurrentibus.p°:ꝙ in concessione dicatur. ꝙ sit franchum. ita Bal.in d.capit.inter dilectos. in 6.column. & Alex.in d. conf. 30. secundò, quòd ille qui habet feudum franchum non teneatur. ad aliqua seruitia.ñ ad expressa. ita Curt. vbi s. ibi secunda. principalis vbi ponit effectus feudi franchi.

Primus.effectus est.quia licet regulariter. in feudis secularibus.ecclesia non succedat c. 1.§. 1.de Alie.feu.Tamen in feudo francho.succedit ecclesia.ita Bal.in Auth.nisi rogati.in vltima col.C.ad Treb.Alex.in d.conf.30.in 1.vol.repetito in 5. vol.conf.2.circa fi.

2. effectus est. quia licet regulariter. Vasallus de feudo testari non possit.c. 1.§.donare.in tit.qualiter olim feu.po.al.tamen in feudo francho.potest testari. ita Bal.in d. authen. nisi rogati.

Tertius est effectus. quia in isto non admittitur. potestas renuntiandi feudo.secundum.Bal.in d.c.ceterum in 8.col.de quo tamen vide cur.vbi s.ibi tertius.effectus.

Quartus.effectus est.quia vasallus.irrequisito domino.saluo tamen iure domini.potest feudum franchum alienare Bal. in l.1.in 2.col.C.si à non compe.iud.& Host.in c.fi.de reb.eccles.non alie.quam op.Sequitur.cur.vbi s.

Secundo.sub ista specie.feudi improprij. contine.feudum non rectum.de quo.est text.in c. 1.in ti.qui.mo.feu.consti.& in c. 1.de feu.guar.

Tertio.continetur feudum hĩta.quod app.personale.quia non transit ad hæredes accipientis.c. feudum habitationum. in ti.de feu.& benefi.vt refert.Cur.vbi s.

Quarto.continetur.feudum soldate.de quo est tex.in c. 1. §.soldata.in ti.quis dicatur.dux.rc.

De aliis autem plibus diuisionibus feudorum:poteris vide re.per feudistas.in prælud.feu.

Si feudum antiquum diuidatur.inter fratres.& fiat inuestitura cuilibet censetur.feudum nouum Bolog in conf. 1.in 4. col.al.Bal.in 1.part.conf. 117.

In contrarium faciunt dicta s.eo.§.2.in 2.op.

Rub.Quæ sint regalia.

Quero quę dicantur regalia.dic ꝙ habetur.in c. 1.in ti.quę sint reg.& per Bal.in c. 1.in ti.episcopum.vel abba.

No.ꝙ quando princeps infeudat regalia.nõ valet infeudatio ñ.sit apposita clausula motu proprio.vel ex certa scientia. l.j.C.de peti.bo.subla.lib. 10.& ita vult Albe.de rox. in l.quotiens.C.de præci.imp.offer.

In generali vẽditione.nõ veniunt regalia.Calca.conf. 101.

De mero & mixto imperio.& omni da.iurisdictione.

Quero an merum imperium.possit acquiri præscriptione. seu consuetudine? Bal.in l.imperium.in 2.lectu.ff.de iurisdic. om.iud.tenet ꝙ sic.idem vult Imo.in c.cum contingat.ext.de fo.compe.per l. 1.C.de emancip.libe.& l.viros.C.de diuer.of fi.lib. 12.de quo vide Ample Iasonem.in d.l. imperium. in 9. & 10.col.vbi post multa fac.conclu.ꝙ merum imperium potest per præscrip.acquiri.

Limitat non procedere. in his quæ competunt principi in signum supreme potestatis vel in signum vniuersal' recognitionis.nam talia nunquam possunt contra principem præscribi.l. comperit & ibi Bal. C. de præscrip. 30. an. & alia multa quæ al.

Secundo. limitat procedere. in eo qui habet castrum vel territorium.vt ille possit præscribere.quantum ad sibi subditos tantum.secus quo ad alios.al.Butr.in d.c.cum contingat. vide in materia.Iac.in trac.feu. ver.cum mero rc.in 3.col.ibi moueo etiam.

Quero vlterius an habens merum & mixtum imperium ex inuestituta vel prescriptione.possit subditis suis collectam imponere.vide supra.in verbo collecta.imponitur.

Sed an possit à subditis.petere adiutorium.quando dat nuptui filiam vel quando duc.vxorem? Bal.in c. 1. §. similiter.in ti.de capis.conra.dic.ꝙ non.Nisi esset spis consuetudo.& ita vult Pau.de ca.in l.Neminẽ C.de sa.san.eccl.bene faciunt no. per Bal.in com.Pac.constan in ver.Pactiones.vbi dicit.ꝙ indebita seruitia.præsumuntur per metum extorta.al.Io.Andr.in nouel.in c. 1.de præscrip.in 6.Et idem.Bal.in c. 1.in ti.qua.vas. iu.deb.fidel.dicit.ꝙ noua iuramenta à subditis extorta præsumuntur impressiua.

Vbi autem esset consue.tenerentur. subditi. vt vult Bal. in d.§.similiter.bene fac.quod no.Spec.in tit.de feu.§.quoniam. ver.& no.ꝙ vasalli cõitum.& Io.de Mars.in tit.quib.mo.feu. amit.ver.erunt etiam.&Io.ray.in c.imperialem.§.insuper.ver. quero de filia maritan.in tit.de prohi.alie.feu.per Fed.vbi dicit,ꝙ nedum vasalli.sed etiam subditi.debent adiuuare & cõtribuere in dota.& in nuptiis.fm consue.& iure proba.in l.mater.fm.Cy.C.de iu.do.& in §.illud.in aut.vt li.ma.& aui.& ita vult Alex.in 2.volu.conf. 35. Quid de filia spuria,vide in ver. princeps.§.49.& quid si intrat religionem.ibid.§. 50.

An possit princeps imponere præstantias cleric.vide Parp. in l.placet.col. 38.de sac.san.eccl.

An autem habens merum imperium,possit dare licentiam tollendi corpora suspensor.ad furcas.tex.est no.ꝙ non.in l.2. C.de cada.puni.Iac.in tract.feu.in ver.cum mero. col.3. cum lic.iudic.tolli possunt.Mars.in l.fi.col.7.de quæstio.

Vtrum habens merum imperium, debeat succedere hõi suo,sine leg.hærede decedenti.Bal.in l. 1.C.de hered.decurio. videtur velle,ꝙ sic. subdit tamen ibi Bal.ꝙ tales subditi poterunt de eorum bonis testari.quia sunt ingenui,nisi consue.haberet contrarium.

Videtur tamen diceñ. contrarium. valet ꝙ dominus loci, non debeat succedere subdito suo,nisi demum deficientib.liberis,parentibus,propinquis,& coniuge.l. 1. C.vnde vi.& vx. & l.vitrico.& l.affinitat. C.com.de suc. faciunt no.per Bar.& Ang.in l. 1.C.de bo.vac.lib. 10.vbi dicunt ꝙ tale ius succeden di.subdit.non competit, nisi ex consuet.vel priuil. & ita dicit Ang.temperari dictum Bal. in d.l. 1.& ita vult Iac.vbi s. in 4. col.ibi.sed an iste nobilis.

Pone ꝙ ex priuil.dns habeat ius succedendi subdit. Quidã subditus habens domicilium in territorio ipsius dñi.decessit, & habebat quodam nomen debitoris in alieno territorio. vtrum dictus dns succedat in illo nomine debitoris? vr ꝙ non, per no.per Bar.& doc.l.cunctos populos.C.de sum.tri.&fi.ca.

Quid si extet sta.vel consue.ꝙ decedenti ab intestato succedat eccl'ia.an condito testõ.& hr̃d.repudiante hr̃d.aditam.an admitta.eccl'ia.Bar.in l.j.ff.de suis & leg.tenet ꝙ non.seq.Rui. in l.gallus.§.& quid si tantum.col.33.de lib.& posth.

In contrarium fac.quod vult Bal.in l.mercatores.C.de cõmer. & merca. vbi dicit,ꝙ bona mob.concernunt pm. illius cuius sunt.Immob.vero concernunt territorium,vbi sunt situata. & licet nomina debitorum sint spẽs de per se. l. à diuo pio.§. 1.ff.de re iud.cum si.tamen si ac.personalis competat ad mo.nom deb.computa.inter mo. secus econtra.ita vult gl.& Bar.in l.potest. ff.de aucto.tuto. & gl.in ver. connumeranda. §. 1.in auth.de non alie.no.per glos.& doct.in l. 1. C.si aduer. transac. si ergo nom deb. concerni. pm subditi ig.rc. Iac.vbi s.ibi sed formo.vide j.in rub.quid sit inuestitura. ver.de roydis & homagiis.

Furcharum errectio. est signum meri imperij. secundum Bal.in l. 1.C.vt ne lice.sine iud.aucto.al.præd.fig.impo.& in l.

à procu.C.mãd.& in c.1.in ti.quid ſit inueſt.de quo habetur. per Ang.in l.arboribus.§.de Illo.ff.de vſufr.Iac.vbi ĩ.prox.

Habens merum imperium.poteſt imponere pœnam mortis ſi delicti qualitas hoc exigat l.imperium.ibi animaduertẽdi in facinoroſos homines.ff.de iuriſ.om.iudi. Iac.in trac.feu. in ver.cum mero.rc.in 1.col.

Poteſt etiam incarcerare. item ſententiam abſolutoriam ſic.condemnatoriam in cauſa criminali dare. item bannire.item relegare.item fuſtigare.Iac.vbi ſ.in 2.col.

An autem poſſit condere.ſtatuta.vide vbi ſ.vbi tenet ꝓ ſic contra Ang.in l.imperium in 3.col.ff.de iuriſd.om.iud.

Nunquid autem poterit facere confiſcationem bonorum. Iacob.vbi ſ.tenet ꝓ ſic per gl.in l. 1. C. Ne ſine iuſ. princip.licc.confiſ.

Taliter inueſtitus non poteſt facere grãm condemnato.in cauſa capitali.Iac.vbi ſ.per l. 1.§. 1.ff.de quæſt.& l.diui fratres ff.de pe.& ita dicit.colligi ex not.per Bar.& alios.in l.actor. §. de amplianda.ff.de re iud.& per Bal.in d.l.imperium. vbi enumerat omnia principi reſeruata.

In cõceſſione meri imperij. non venit cognitio cauſarum app.Iac.vbi ſ.al.Ang.in l. 1.§.qui mandatam.ff. de off. eius rc. & cano.in c.ceterum.de iud.

Non poteſt taliter inueſtitus noua imponere vectigalia Iacob.vbi ſ.in 5.colum. ibi ſed vltſ dubitatur. poteſt tamen tale ius præſcribere.

Quid ſit merum & mixtum imperium. vide per Old.cõſ.x.

De caſtro & fortalitiis.ac aliis edititiis.

Quæro nunquid in ſolo proprio liceat edificare caſtrum. vel fortalitium:habetur per Inn.in c.piſſanis.de reſti.ſpol.& p Iaſonem.&nouiſſimos.in l.ex hoc iure.in 1.col.cum ſeq.ff.de iu.& iure.& concludunt ꝓ ſic. niſi fiat ad emulationem alterius.ad quod Iaſ.adduc.multa not.Addo.Ludo.Ro.in conſil. 52.vbi dicit.ꝓ licet. in ſuo edificari permittatur. tamen fallit ſi fiat animo alteri nocendi.

Addo etiam Fel.in c.cum acceſſiſſent.in vlt.col.de conſti.& in c. conſuluit de iude. in quibus locis vult ꝓ poſſit caſtrum reedificari.niſi fiat in alterius iniuriam. Habetur etiam de materia.per Iaſ.in l.2.C.ne fiſ.vel res publica. & in l.de pupillo.§. meminiſſe.in vlt.col.ff.de ope.no.nun.& in l.quominus.in 5. col.ff.de flu.

No.ꝓ in re mea poſſum edificare & operari.licet vſus alterius incomodetur Ita Iaſ.in d.l.quominus.in 16.col.al.Bar.ibi in 11.q.in fi.vbi dicit. ꝓ ſi edificium vicini. per meum non deſtruit. nec in ſe incomodat. quamuis vicinus minus percipiet ex agro ſuo.& ſic minus lucretur.de hoc non eſt curañ.

Ad idem al.Bal.in l.vnica.in 13.opp.C.de ſent.quæ pro eo vbi egẽ.dicit. ꝓ ſi molendinum inferius eſt prius edificatum. non poteſt edificari aliud ſuperius per quod auferrat. inferiori comodum naturale.i. comodum aque quæ eſt communis vel pue. ſed bene poteſt auferri comodum concurſus molentium.Al.etiam Bal.in 2.vol.conſ. 129.incip.quatuor.ſunt.vbi dicit.ꝓ ſi tu habes domũ.vel hoſpitium. ex quo multa lucraris.& ego facio aliud hoſpitium iux. te. tamen nl. immitto in tuo. licet poſtea pauciores homines veniant ad tuum hoſpitium.per hoc.tamen non habes ius prohibẽdi.& ſic dicitipſe vnus Cerdo non prohibet alium. nec vnus miles obſtat quin etiam alius ſtipendia querat quia dona ingenij &fortune.omnibus patent & omnibus ſunt communia. fac. quod fortius vult idem Iaſ.in d.l.quominus.in 7.col.ibi quinto principaliter.& Ang.in l.quidam.§.fi.ff.ad treb.

Addo fortius ꝓ in re propria.poteſt edificari.etiam ſi ſeruitus vie debeatur.alteri.dummodo via non impediat.ita ſonz. in 1.parte. conſil. 105.& ſequenti. & latius in conſil. 141.in quibus locis allegat l.ſi eo loco.ff.ſi ſerui.vend.& alia multa.

In communi autem.an liceat aliquid facere.per quod vſus alterius incomodet.Vide Pau.de caſt.in 2.vol.conſ.196.& Iaſonem.in d.l.ex hoc iure.in 2.col.&in l. 1.in fi.C.qui te.fa.poſſunt.& in l.ius autem in 4.col.ff.de iuſt.& iur.in quibus.locis. dicit. de duobus fratribus habentibus caſtrum commune. vt vnus expulſus. non poſſit ad emulationem alterius vendere partem ſuam. & idem dicit. de fratribus habentibus turrim communem. quæ pro parte erat lignea. vt vnus non poſſet. formam veterem immutare.alio inuito.

Addo Bal.in 1.part.conſ.215.& in 3.parte.conſ. 152.in quibus locis.vult ꝓ in re communi non poſſit inuito ſocio.quid fieri.contra.veterem formam.& ꝓ melior ſit cond.prohibentis.in propria autem poſſit edificari. dummodo non ſit ad alterius emulationem.

Et quòd ad emulat.non poſſit tenet.etiam hypo.ſing.154. Ludouic.Rom.conſ. 52.

Vnum etiam addo.ꝓ in dubio non preſumitur.quis facere ad emulationem.alterius.ita notabiliter.vult Iaſ.in d.l.ex hoc iure.in 2.col.allegat.Bal.in l.item lapilli.in 2.col. ff. de rerum diuiſ.& idem vult ipſe Iaſ.in d.l.quominus in princ.7.col. vbi etiã al.gl.Bar.& doct.in l.fluuium.§.fi.ff.de dam.infec.& Imo. in l.ſi in meo.de aqua.plu.ar.fac.quod vult Cor.in 4.vol.conſi.282.ver.tamen his.Ang.inſti.de l.fu.ca.tol.in fi.

Vide tamen.Alex.in 2.vol.conſ.174.ibi tertio.probat.Ludo.Ro.conſ.52.in fi.

Quid ſi caſtrum vel aliud edificium. ſit per ſententiam vel pactum dirrutum an poſſit reedificari?Bal.in 1.part.conſ. 65. determinat ꝓ non.addo Iaſ.in l.Nam & poſtea. §.ſi petitor. in 2.col.ff.de iu.iur.vbi al.multa.quæ omitto.& phi.in ca.commiſſa.§.porro.de elect.in 6.& in c. 1.§.& quia.de vſu.in 6.vide Alex.in l. 1.§.ſi quis edificium.de oper.no.nun.

Et in materia.an prohibitus facere.prohibeat.reficere.vide Iaſonem.in d.l.ius autem in 3.col.& in d.l. quominus. in 12. col.vbi dicit ꝓ non.al.multa iura. vide ibi per eum. Panor. in c.per tuas.de dona.

An autem muri poſſint fieri circa opidum ſine licẽtia principis.vide Bar.in l.opus Nouum. ff.de oper.publ.

Quæro an tẽpore guerre poſſit princeps imponere cuſtodes in caſtro.quod ab eo tene.in feudum.Ang. in auth. nunc ſi hæres.per illum tex.C.de litig.determinat ꝓ ſic. Quid de cãpanili.vide ĩ.in verb.de iuriſdict.§.

Et ſubiũgit ibi Ang.ꝓ ille qui habet decimas in aliquo territorio.poteſt ibi apponere cuſtodiam pro ſuo intereſſe.ne decipia.al.l.ſi ita §.dominus.ff.de vſu & habita.& ibi Bal.

Vbi etiam Alber.de rox.ita determinat. Panor.in ca.ex parte.de deci.

Adde quòd etiam poteſt mitti cuſtodia. ad videñ.quod agat colonus.ſecundum Alex.in l.diuortio.§.fi.in fi.ff.ſol.mat. fac. quod vult Bal. in 1. parte. conſ. 87. vbi dicit. quòd ſi ſint plures ſocij vnius pedagij.poteſt vnus pro ſuo intereſſe ponere cuſtodes.

Addo ꝓ imo tempore guerre poteſt princeps capere caſtrum. quod ab eo tenet. in feudum. inuito vaſallo l. 1. C. de Nau.& excuſ.lib. 10. & poteſt inuito vaſallo Illud fortificare. ſecundum.Albe.in l.fi.ff.de vſu.& habita.

An autem princeps poſſit poſtea. talem impenſam repetere à vaſallo?dic ꝓ non.ſecũdum.Bal.in l.ſi aliquam in fi. com. ff.de off procon.&leg.per rationem.etiam quia inſpici.quod principaliter fit.

No.etiam ꝓ dominus caſtri.tenetur.ad impẽſam.cuſtodie caſtri.non autem ſubditi.ita Iaſ.in d.l.diuortio. §.impendia.ff. ſol.mat. Pe.gerar.ſing.37.

Et ſi mulier habeat partem caſtri tenetur.ad partem.impẽſe.Ang.in conſ. 149.Iaſ.in d.§.impendia.

Et qui habet cuſtodiam tene.de ſuo reficere expenſas ſi labi permittat phi.in c.generali de elect.in 6.

Quid ſi caſtrum debeat alicui reſtitui ad tempus.an impenſa facta medio tempore pro cuſtodia illius caſtri poſſit repeti? dic ꝓ non.ſecundum.Ange.& Imo.in l.ſumpt. ff. de leg. 1.res dotal.non poteſt propter impenſam.retineri. ſonz.in l.ſi non ſortem de cond.indeb.char.39.n.9.ſi tamen aliquis fac.expẽſam pro recuperan.caſtrum aĩci. poteſt ſibi retinere. donec ei reſtituat. expẽſa.Ana.conſ.32.refert Iaſ.in l.diuortio §.interdum in 1.col.ſol.matr.

Faciunt quæ habentur per Alex.in 2.vol.conſ. 168. ibi vltimo.& in 5.vol.conſ.20.quod eſt idem.Barb.in 4.vol.cõſ.46. in 5.col.& conſ. 56.& Ang.in conſ.35.

Ille princeps dicitur poſſidere.caſtrum. ad cuius inſtantiã. ibi ponitur caſtl'ſ.ſecũdum.Bal.in l.traditionib.in prin. com. C.de Pact.

Quæro an fideiu.caſtellani.tenea. de extorſione ſeu robaria per caſtl'm.facta?Bal.in l. 1.in prin.ff.de mgr̃a.conue. deteriant.ꝓ nõ.quia ſolũ fideiuſſit apud rempu.non aũt apud priuatos.& idẽ vult Fel.in c.cum ordinem.in 4.col.extr.de reſcr.

Si princeps tempore belli vel ciuitas fortificauit caſtrũ alicuius no.ille no.non tene.ad illã expenſam, Niſi tanquã vnus de populo.Bal.l.ſi in aliq̃.ff.d̃ off.pcõ.& leg.fac.cremñ.ſing.25.

Addo Iaſ.in l.age.cum geminiano.C.de tranſact.al.Bal.vbi vbi ſ.& adduc.ad hoc.pulchra ſimilia.

Poſſet tamen iſtud dictũ limitari. Niſi forma fideiuſſionis. eſſet late cõcepta.per no.in l.fideiuſ.mgrãtuum. ff.de fideiuſ.

Quid autẽ ſi finito anno pro quo. quis fideiuſſit. remaneat ille caſtl'ſ in caſtro.an fideiuſ.videat.iterũ obligatus.vide no. in l.itẽ quæritur.§.qui impleto.ff.loca.& Alex.late. in l.ſi mora in 8.col.ff.ſol.ma.Barb.in 1.vol.conſ.31.in 1.col. cum ſeq. & Iaſ.in l.ſi vnus.in ſi.principij.ff.de pac.&in l. 1.in 5.col.C.de iud.&

iud.& ſonz.in 1.part.cõſ.21.in 4.col.in quibus locis.communiter concludr.ꝓ fideiu.non remaneat obligatus.faciunt quę dixi ĩ.in verbo fideiuſſio.§.16.

Sed quid ſi volentia fiat caſtl'no. per inimicos.an tenebi. dic ꝓ aut violentia præceſſit culpa caſtellani.& tenebi. ar.l.ſi merces.§.culpe.ff.loc.aut non præceſſit culpa.& non tene.l. quæ fortuitis.ff.de pig.act.vide ample Lud.Rom.conſ.395.

Quid ſi cuſtodes caſtri.inter ſe diuidant cuſtodias nocturnas & caſtrum capiatur.vide Iaſ.in l. 1.§.ſi procu.in 2.col.ff.ſi quis iudicen.non obtemp.vbi dicit. ꝓ illi qui poterant dormire non tenentur.al.Alb.in 2.part.ſta.q.159.incip.ſi ex forma ſtati.elligantur cuſtodes rc.quæ ñ eſt.158.Adde Pet.Gerar.ſing.37.

Nunquid ille qui habet caſtrum in cuſtodium à principe. debeat credere literis generalibus principis. per quas mandat caſtrum relaxari?dic ꝓ nõ ſed debet caſtl'ſ recipere. ſigna ſpecialia ſibi à principe data.

Ita el'nr vult Bal.in c.ſignificauit extr.de reſcrip.

Ego intelligerem dictum Bal.in terminis ſuis.ſ.quando caſtl'no.eſſent data ſigna ſpl'ia.alias autem hobedien.literis generalibus crederẽ ipſum caſtl'm excuſari.Et ad iſtud in ſpecie. in ſimilib.terminis al'ro.Bar.in l.ſi quis vxori.§.apud labeonẽ ff. de fur. vbi excuſat bidellum reſtituentem librum famulo ſolito.vel alteri portanti ſignum.

Ad idem addo Pan.in c.fin.ext.de fur. vbi per illud dictum Bar.dicit. ꝓ licito quis reſtituit rem alterius defferrenti ſignũ illiũs cuius eſt res.fac.bonus tex.in c.ſignificauit.ext.de appel. vide aliquid in materia.per pe.gerar.ſing.87.

Poſſet tamen iſtud limitari (licet in ſpecie tactum non inueniam.)nõ procedere.in re pretioſa vt eſt caſtrum.quia tũc. non debet quis ita literis generalibus credere.& ita procedat opi.Bal.

No.etiam ꝓ caſtl'ſ.qui ſubſtituit vnum no.eius conſanguineum ad cuſtodiam caſtri.excuſat. à proditione illius. nec de proditione ſocij.Alex.in l.fi.de cuſto.reo.Ita Old.in conſ.92. Addo Fel.in c.Petrus.in 1.col.ext.de homic.Barb.in 1.vol.cõſi.63.in 4.col.& in 2.vol.conſ.3.in 16.col.& cõſ.18.in 12.co. Iaſ.in l.ſi pec.§.fi.ff.de cond.cauſa.da.& præpo.med.in ca.1.in 4.col.in ti.de feu.guar.faciunt quæ dixi.in ĩ.in verbo fuga.

Et quæ vult Barb.ĩ 3.vol.cõſ.91.in 2.col.Pe.gerar.ſing.30.

Caſtellanus inuitatus ab inimicis de produc. caſtri. poteſt ad illam inuitationem attendere & facere duplicem tractatũ. hoc tamen prius notificato domino caſtri.ita dicit.Ang.in l.q cunque C.de ſeruis fug. & in l. ſi quis ſeruo perſuaſerit C. de fur.Et ibi Pau.de Caſt.in prin.

Vbi dicit. idem eſſe in vxore alicuius quam alius quærit adulterare.vt ipſa vxor poſſit dare aures.& reuelare marito.ꝓ baſtonari facien.illum quærentem adulterare faciunt quæ dixi in ver.dolus.§.7.

No.ꝓ caſtellanus.qui videt obſeſſionem caſtri eſſe fiendã. per inimicos. non propterea debet recedere. ſed debet viril'r ſe deffendere.alias eſt puniendus.ſi tamen inimici iam inuaſiſſent caſtrum.poteſt recedere. ſecundum Ang. in l. metum.ff. quo d met.cauſa.

Dic.etiam Bal.in c.illud.& ibi ſequitur.Fel.ext. de maio.& obed. quòd caſtl'ſ non debet exire de caſtro etiam pro dano. ſubſidium toti ciuitati.

Adde ꝓ Sal.in l. 1.C.de cuſto.& exhib.reo. dicit. caſtellanũ debere de nocte.duplicare cuſtodias alias ei poſſet imputari.

Adde etiam Fel.in c.cũ contingat in 2.col.extra.de for.cõpe.vbi.dic.ꝓ Ciuitas obſeſſa. poteſt ſe dare ſine domini conſenſu.quando nõ eſt ſpes deffendendi.& idem vult in c. cum non liceat in vlt.col.ext.de præſcrip.

vide aliquid per Calça.in ſimili.conſi.80.

Vnum notabile non omittto.ꝓ ſi ciuitas vel locus ſit rebellis.poteſt princeps eximere caſtra à ciuitate. Ita vult Fel. in c. inter quatuor.in prin.extr.de maio.& obed.al.Panor.ibi.

Et per illud dictum.dixi alias.cũ locus car.rebelaſſet.Ill'me. d.d.Ludouico.marchioni ſalutiarum.& ipſe princeps.exemiſſet genitorem meum à collect.quod iſtud facere poterat.nc. communitas poterat huic exemptioni ſe opponere.

An ille qui promiſit comodare caſtrum.contra omnem p̃ſonam.teneatur.comodare contra ſeipſum?Iac.in trac.feu.in ver.de caſtro.in 4.col.ibi Moueo nob.rc.concludit quòd nõ.

An caſtrum dicatur.habere pertinentias.Alex.in j.vol.conſi.43.tenet ꝓ non.& dicit.Panor.in 2.part.conſ.62.in 5.col.ꝓ non dicitur quid de pertinentiis caſtri.ñ ſit deputatum.vt ibi eſſet perpetuo.vide tamen Barb.in 4.vol.conſi. 57.in 4.col.& ſeq.iuriſd.caſtri.dicitur de pertinẽtiis.Alex.in 5.vol.conſ.23. in 1.col.vide eundem in l.3.in 7.col.de acq.poſſ.

Confirmatio facta ei qui per vim occupat caſtrum eſt nulla.Bar.in l.auctoritatem.C.vnde vi.Alex.in 5.vol.conſ.1.in 8. col.& latius in conſ.3.ver.8.& ſ.in ver.confirmatio §.10.

Et conceſſo caſtro cum iuribus & pertinentiis an veniant molendina & huiuſmodi vide Cor.in 4.vol.conſ.321.

Quando caſtrum occupa.ab aliquo. libellus dandus eſt cõtra occupatorem & coram ſuo ſuperiore. Angel. in §. præiudiciales in 4.col.inſti.de act.

De iuriſdictione.An princeps concedens caſtrum in feudũ intelligat. conceſſiſſe iuriſdictionem?Vide Bar.in l.ſi quando in fi.com.C.de bo.vac.lib.10.& Bal.in l.cum multa.C. de bo. quæ libe.in quibus locis dicunt ꝓ ſic.& Ang.in l. 1.§.quo mãdatam.in com.ff.de off. eius cui. mand. eſt. iuriſd. idem tenet Pet.de Anch.in c.præterea.ext.de off.deleg.de quo.etiam habetur aliquid per Bar.in l.2.ff.de verb.ſig.& per Bal.in l.1.§.cũ vrbem.ff.de off.præfec.vr.& in l.fi.ff.de cõſti.princi.& in l.pe. C.de cond.infer.& in c. 1.in tit.de cap.qui cur.vend.de quo.etiam.per ſpec.& Io.Andr.in tit.de iuriſd.om.iud. in §. ĩ. & per flor.in l. 1.§. 1.ff.ſi vſufr.pe.

addo Fel.in cap.quod ſedes.in 2.colum.extr.de off.ordi.vbi plures allegat remiſſiones.

Addo etiam Pau.de ca.in 2.vol.conſ.134.in 1.col.quod incipit Notãdum.eſt.vbi tenet ꝓ donato caſtro intelliga.donata iuriſdic.de quo.etiam per Alex.&Iaſ.in l. 1.in 8.col.ff.de iuriſd.om.iud.& in l.fi.in 1.& 2.col.per Iaſ.ff.de conſti.prin.habetut etiam per Bar.in l.inter eos.ff.de acq. re. do. & per Iaſo. in l.quominus 26.col.de flu. Alex.in 5.volu.conſ.7.in 2. col. Oldr.conſ.252.

Et quid de molendinis.an conceſſo caſtro.intelligãtur.cõceſſa molendina quæ ſunt in aquis dicti caſtri. habetur. per Bal.& Alua.in c. 1.in ti.de cap.qui cu.vend.de quo. latius per Cor.in 4.vol.conſ.321.in 4.dubio.

An autem recognoſcens.tenere caſtrum in feudum.intelligatur.recognouiſſe iuriſdictionem & territorium?Bal.in d.c. 1.poſt Oldr.tenet ꝓ non.&idem vult Albe.de rox.in l.fi.C.de iuriſd.om.iud.vide latiſſime.Iac.in tract. feu. in ver. dictique vaſalli promiſerunt recognoſcere.

Nunquid ille cuius protectioni committitur. caſtrum. dicat.habere iuriſdictionẽ illius?vide Bar.in l. 1.C.de excuſ.mu.

Quæro an dominus temporalis habens iuriſdictionem in loco.poſſit tempore guerre ponere gẽtes ſuper campanili. in uito prælato. videtur ꝓ non. quia vt res eccleſiæ prohiben. alienari.c.ſine excep. 12.q. 2. Ita & occupari. item rei proprie quilibet eſt moderator.& arbiter.vt ĩ.in verbo moderator.

Sed cõtrarium videtur verius.quia hoc.fit pro vtilitate publica.quæ priuate eſt præferenda.l.vnica.§.pen. C. de cad.tol. & iſta op.videtur verior.ſecundum.Cy.& antiquos. in l. nullus.C.de ſum.tri.& fi.ca.

Addo.Bal.in terminis.in 1.part.conſ.356.Panor.in c. cum eccleſia.nu.3.de immu.eccl.

Vaſallo habenti iuriſdictionem pertinet cognitio 1.in ſubditos ſuos & non poteſt à ſuperiore impediri.vt vult Bal.in l. 1.in 43.q.ff. de re.diuiſ. dixi latius ſ. in 1. Rubr. Quid ſit feudum.§.2.

Si dominus decedat relictis trib.filiis.an vnus ſine aliis poſſit exercere iuriſdictionem?Vide.Iac.in tit.de feu.in ver.princeps.vbi multa al.& inter cætera.al.Bar.in l.pomp. alias in l.ſi vni ff.de re iud.tenentem ꝓ ſic.niſi agatur.de comodo mulctarum.ſeu penarum.al.tamen Bal.tenere.contrarium.in l.vnica.in 7.q.ff.de off.conſul.Vide ampliſſime Barb. inter conſi. Cur.cõſ.66.in xj.col.&ſeq.& dixi ĩ.in Rub.de alie.feu.in ver. diuidere.fo.47.& Alex.in d.l.ſi vni in vlt.col.

Si vnus ex fratribus vendat iura vnius caſtri alicui ſuo fideli.ille emptor habetur pro domino caſtri.quo ad alios. nõ qo ad fratres vendent.qui ſunt domini ſui.ita Bal.poſt dy.& alios in l.cum ex oratione ff.de excuſ.tuto.allegant gl.in arm.ibi.in ver.habetur.ibi quo ad patronos.

Imo alij ſubditi non tenentur ei obedire.vt dixi in ver. Baro.§.2.

Quid ſi dominus. habeat in aliquo loco furchas & ſolitus eſt exercere iuriſdictionẽ an ſi vendat illum fundum cum iuribus intelligatur.vendidiſſe illam iuriſdictionem?ſonz.tenet ꝓ non.in l.cum quid in 1.col.ff.ſi cer.pet.al.Bal.in l.à procuratore.C.mand.

De venationibus.ſi dominus prohibeat proclama ꝓ nemo audeat venari.dicitur eis violentiam inferre.eſt tamen caute la pro dominis vt fiant talia proclamata.quia ſi ſubditi non ꝗ dicant. & a vena.deſiſtant.dominus conſtituitur.in q̃i poſſeſſione. prohibendi. per longa tempora. l. 1. & 2. C.de ſerui.& aqua.habetur p gl.& doct.in l.qui hũbus.ff.de ſerui.vr. præd.

ita dicit.Host.in c.non est ext.de deci.

An & quando sit permissa venatio etiam clericis.est gl. melior.de corpore iuris.in ca.qui venatoribus.86.distinct. & in clem.ne in agro §.porro.de sta.mona.habetur in ca.1.extr.de cleri.vena.

Si no.amisit falconem vel accipitiem.& rusticus eum cepit præbuitque causam mortis dan. comedere. carnes salsas vel huiusmodi.An teneatur. rusticus ad æstimationem vide Bar. in suo trac.de falcone.incip.Comes Guido. & Iaco.de sancto Geor.in suo laudabili trac.feudorum. in verbo. & cum venationibus.

Pone q̃ intraui fundum tuum te inuito.& ibi multas venationes cepi.Nunquid efficienter mei capientis.gl.in §.fere.insti.de re.diuis.dicit quòd non.

Sed gl.tenet contrarium.in l.3.ff.de acq.re.do.& in l.diuus pius aucupibus.ff.de ser.ru.præd.& iste vltime gl. sunt approbate.vt refert Iac.de sancto geor.vbi s.vbi etiam al.ita tenere Bar.in l.1.§.omnia.ff.de acq.re.do.& Ang.in d.l. diuus vbi dicit.hanc q.fuisse de facto.Subiungit tamen.flor.in d.l. diuus. concordare dictas gl.contrarias.hoc modo.Aut fructus fundi consistit in venatione.& tunc si dominus. prohibeat mihi ingressum.Venationes,non efficient meę. & ita intelliga.j.gl.

Aut fructus non consistit in venatione.& tunc venationes efficientur mei capientis & ita loquantur gl.contrarie. Addo Fel.ita dicentem.in c.omnes ll. in vlt.col.1.dist.

Dic tamen Io.Fabr.in d.§.fere.præmissa procedere.quando priuatus prohibuit ingressum fundi. sed si iudex prohibuisset tibi ad mei instantiam. tunc id quod caperes non efficeretur tuum.al.optimum tex.in l.qui fundum.§.qui sciens.ff.de vsucap.pro emp.

In fundo enim alieno quis aucupari potest.dummodo fundo damnum non inferat Ang.in d.§.fere.

Ponit etiam Fel.in d.c.omnes ll.in 6.& 7.col.an per alienũ agrum transire liceat.& dicit.q̃ non regl̃r.d.l.diuus.&ita vult Alex.in 4.vol.cons.35.in 2.col.

Fallit in sex casibus.enumerat.per gl.in d.c.omnes ll.dixi a. liquid.j.in verbo transitus.

An autem talem me inuito.in fundo meo ingrediẽtem.retinere possim donec mihi restituat venationem?dic q̃ non.secundum.Ang.in d.l.diuus.

Potero tamen contra eum agere actione iniuriarum. quia me prohibẽte ingressus fuit.l.iniuriarum actio.§.fi.ff.de iniu. possem etiam armata manu resistere ne ingredia. vt vult gl.in l.3.§.plane.ff.de acq.re.do.refert & sequitur.Iacobinus vbi s.

Vbi ẽt ponit quid si in laqueo meo detinea.fera.& alius capiat eam.cuius esse debeat.& dicit.q̃ erit capientis.quia illud quod detinetur.in laqueo meo non efficitur.meum.nisi mea manu capiam.al.tex.in l.in laqueum.ff.de acq.re.do.

Ponit etiam quid si lup⁹ vel canis, vel miluus accepit pecudem vel Auẽ alicuius.& habet in ore.ego erripio eam de faucibus suis.an tenear eam restituere.priori domino.& dicit.q̃ sic.alt.tex.in l.pomponius.in fi.ff.de acq.re.do.

Si aliquis barro. concessit alicui monasterio siluã. retento tamen vsu venandi omnes de illo monasterio.poterũt etiam ibi venari.ita Pau.de Ca.& Alex.in l.ex facto.§.1.ff.de vulg.& pup.per nota.per Bar.in l.quominus in 5.q.vbi hoc.etiam refert Iaſ.in 11.col.ff.de flumi.

In materia.an communitas. possit quicquam super venat. disponere.vide Dec.cons.197.

De molendinis.Quæro in primis.Quid si dominus habeat Molendium & homines longissimo tempore.cuius initij memoria non extat in contrarium semper fuerunt ad dictũ molendinum.& Alius velit construere.aliud molendinum.nunquid possit ꝓhiberi.tex.videtur.q̃ sic.in c.significãte. in prin. & ibi cano.ext.de ap.& ibi Bal.no.ex illo tex.q̃ potest præscribi q̃ ciues non possint Ire ad moleñ. ñ in meo molendino:& q̃ non possit aliud cõstrui.in meum præiudm.& idem vult in repe. l.de quibus. ff.de ll. vbi dicit valere consuetudem. q̃ omnes volentes molere.teneantur venire ad meum molendinũ.

Præterea antiqua consue.non debet in præiud.tertij immutari.vt habetur.in l.si manifeste C.de serui.& aqua.

Insuper.hoc cõfirma.ex doctrina Bar.in l.quominus. in 1. q.ff.de flu.vbi vult q̃ qui.habet molendinum tanto tempore. cuius initij rc.certe habet licite.l.hoc iure.§.ductus aque.ff.de aqua.quot.& esti.ergo. cum habeat illud molendinum licite potest prohibere. alium volentem facere aliud. ita vult Bar. in d.l. quominus. & remissiue in l.1.§.sed & si. ff. de aqua plu.arc.

In contrarium tamen est veritas. quia in fundo proprio licitum est.edificare. etiam in præiudicium alterius vt late dixi supra.in ver.de castro.§.2.

Præterea.in his q̃ sunt mere facultat.nõ cadit præscript.vt late dixi.in ver.præscrip.§.105.Et ita in terminis. tenet Iac.in d.tract.in ver.& cum molendinis & Iaſ.in d.l.quominus.in 6. col.vbi dicit.q̃ ita consuluit illo anno.in ciuitate casale nsi.& quòd ita fuit iudicatum.

vide etiam Alex.in 2.vol.cons.194.

Limita.tamen secundum eos.ista conclusio.Nisi volẽs edificare.nouum molendinum.fuisset à me prohibitus & prohibitioni acquieuisset per tempus aptum ad præscriptionẽ complendam.tunc bene acquireretur m̃ ius prohibendi. per not. per gl.ordam. in l.qui hũbus. ff.de serui.vrb.præd. & per not. per gl.& doct.in c.Abbate sancti Syluani.extr.de verb. sig.& per not.in l.si quis diuturno.ff.si serui. ven. & in l. hæc autem iura.ff.de serui.vrb.præd.faciunt not.in l.2.C.de serui.&aqua. & in c.ad audiẽtiam.ext.de præscr.& ita expresse.volunt doc. max.Pan.in d.c.significante.& idem.Pan.in c.fi.in fin. de rest. spol.& in d.c.Abbate sancti Syluani.

Addit ad istam q.Iaſ.vbi s.not.dictum Bal. in l. item lapilli in 3.q.ff.de re.diuis.vbi quærit Bal.nunquid.aliquis præscribere possit.vt ipse solus habeat molendinum.ita q̃ alius nõ possit aliud facere.& dicit.videri q̃ sic.per l.si quisquam.ff. de diuer.& temp.præscri.& dicit.hoc.esse verum si prohibuit alios facere & illi aquieuerunt.nam à tempore inhibit. incipit currere tempus præscrip.& sine prohibit.aquiri non potest.& p hoc infert q̃ tali modo.possit acquiri ius ĩ præiudiciũ aliorũ.

Et istud ampliat Pan.in d.c.Abbate sancti Syluani.& refert Iaſ.vbi s.etiam si prohibitio esset facta. extraiudicialiter. & etiam si ei sit obtemperatum pro bono pacis.

Limita.etiam ñ principaliter construeretur.aliud molendinum ad iniuriam alterius.Alex.in 2.vol.cons.174.

Nũquid autem dns possit ordinare.q̃ nemo vadat ad moleñ. nisi ad sua molẽdina?videtur.q̃ sic. q̃ domin⁹ potest suis subdit.munera indicere.item in iur.fidelitat.contine.q̃ subditus dominum suum exaltabit quantum poterit.gl.in c.1.in ti. qua.vaſ.iu.deb.fide.

Sed cõtrarium est verius.quia ire ad moleñ.est libere põt. ar.l.viam publ.ff.de via pu.præterea capta fidelitat.sunt determinata.c.1.in ti.de for.fidel.& c.1.in ti.qua.vaſ.iura.deb.fide. sed in illis non includi.istud.ig.rc.ar.l.cum prætor.cum similibus.ff.de iud.

Insup in homagiis Nulla debet induci nouitas. vt vult spe. in ti.de feu.§.quoniam.ver.ego tal.iuro.& est tex.in l.cum satis.§.caueant.C.de ag.& cens.lib.11.denique.cũ subdito præcipitur.q̃ vadat ad molendum. in tali molendino. ab omnib. aliis prohibe.l.cum ita legatum sit si titio.ff.de cond. & dem. sed hoc.etiam per pactum fieri non potest l.pen. ff. de pac. ig. rc.& ita in terminis.tenet sonz.in 2.vol.cons. 272. vbi multa al.quæ omitto.

Sed quid si subditi iuerunt longissimo tempore ad molendinum domini. Nunquid in futurum cogi poterunt?concludo q̃ non.quia in his quæ sunt mere facultatis non induci.cõsuetudo nec præscrip.vt dixi in ver.præscrip.§.35.versi.Adde pariter. & ita in terminis vult Pan.in c.quoniam.nu.7. de vit. & ho.cle.& in c.ex parte astenf.n.7.de concess.præb.in c.abbate.de verb.sig.

Limita tamen nisi subditi fuissent prohibiti ire ad alia molendina.& prohibitioni acquieuissent per longum tempus.p supra dicta.in hoc.eodẽ ver.§. Quod etiam vult Fel. in terminis.in c.pastoral.in 3.col.extr.de off.ord.& in.c. cum accessissent in fi.com.ext.de consti.& phi.de perux.in c.significante. in 1.col.extr.de appel.

Sed pone.q̃ cõueni cum domino.vt tenea.moli facere gratum pro me & familia mea.omni anno.pro decẽ. & tempore conuentionis.Nõ habebam nisi duos filios.In processu autẽ temporis aucta fuit.familia mea.vtm.dominus tenea. moli facere. omnib. de familia eodem prætio?vide. q̃ sic. quia ista nomina vniuersalia. vt est familia. recipiunt augmentum & etiam diminu.l.pen.cum gl.ff.de fun.instr.& l.peculium.ff.de leg.2.fac.l.si seruitus.ff.de ser.vr.præd.vbi habetur.q̃ seruitus imposita hũbus.intelligitur. tam de præsentib. quam futuris. pręterea inspici debet.quod eueuire potest.l.si quis domum. §.1.ff.loca.no.in l.inter stip.§.sacram.ff.de verb.obl.

Idem vide.tenere.Alb.in l.ruttilia pola.ff.de contrah. emp. vbi dicit.q̃ si conduxi molendinum in quo.erant.quatuor rote cum pacto de soluen.decem sachos grani.pro qualibet rota.si postea fatram construi nouam rotam.in illo molendino nihil tenebor soluere.vide tamen Iasonem tenentem contrarium in d.l.quominus.in 29.col.ibi quæro 23.fac. quod vult idem Alb.in auth.hoc ius porrectum.in ver.vnam aliam pulchram

chram.q.C.de sa.san.eccl.vbi.dicit.q̃ si paterfa.conuenit vt s. cũ molendinario.& creuerit familia tenetur. molendinarius mole.pro illa summa & sic decid.hanc. q. in terminis. hypo. sing.134.

In contrarium est tex.in l.nõ modus.C.de serui.& aq. præterea verba in dubio debetur intelligi fm.tempus ꝑctus. d. l. ruttilia pola.fac.l.si ita ff.de au.&arg.leg. insuper infinitas est euitan.vt dixi j.in verbo infinitas.Et ad istud bene fac. quod volunt dy.& Albe.in l.cui fundus.ff.de cõd.& dem.vbi dicũt q̃ si cõcessum est alicui.q̃ possit in silua incidere lig. pro se & familia sua. & eius familia creuerit. tamen inter omnes non poterunt incidere.nisi quantum tempore conuentionis.

Dic q̃ põt distingui. aut ꝓmissio est facta sub noĩe vniuersali vt pro me & mea familia.& tũc locũ hẽat 1.op.vt ẽt vult Pe.de Anch.in c.q̃to.extr.de censi.& Pan. in d.c.q̃to. de censi.

Aut est facta sub nomine particulari.vt pro me.& duobus filiis meis & tunc limitata conuentio limitatũ pariet effectũ. l.in agris.cum si.ff.de acq.re.do.

Aut est facta sub nomine indiffinito.vt ꝓ me& filiis meis. & isto casu.intelligr.de filiis.qui erant tempore ꝑctus.nõ autem de aliis.d.l.ruttilia.faciunt not.per Bar.in l.si pl̃ibus. ff. de leg.2.& ita intelligatur.2.op.

Aut est facta sub noĩe gñali.vt ꝓ me.&omnib.liberis meis. & tũc Aut est facta ad certũ tp̃s.& intelr de liberis q̃ ꝓ tpe reperirẽtur.q̃a ptes cogitare poterãt.hũc caũm euenire posse. p not.p Bar. in d.§.sacram. & quia verba generalia debẽt gñalr intelligi.l.1.§.& generaliter. ff.de legat.præstan. Aut est facta in ppm.& tunc idem.Non ob.arg.de infinitate. quia debet intelligi Nisi verba sonẽt ad oppositum. potest.n. quis in ppm. se obligare.l.1.§.qui in ppm.ff.si ager.vecti. Aut est facta simpliciter prox.in anno.& tunc.pro illo anno non augebir. nec dimiue.secus pro aliis l.item quæri.§.qui impleto locati.

Præmissa intellige.quando familia creuit per Natiuitatem. secus si per aliquod accidẽs puta quia ille cui est facta promissio.habuit aliquam dignitatem.propter quã oportet eum amplorem habere familiam.iux.§.cogitatio.in ver.largioris. in auth.vt iud.sine quoquo suffr. nam tunc tal augmẽtatio.non debet nocere.promissori.per no.in l.fed si lege.§.quod autem ff.de peti.hæred.hanc distinctionem. & ita fere formaliter ponit.d.Iacobinus.in d.trac.in verb.& cum molendinis.

Addo Alex.in 2.volu.cons.178.vbi multa not. adduc. pro & cõtra.& tandem videtur.facere præmissam. decisionem.& distinctionem.al.infinita iura. habetur.ẽt aliquid per Fel.in c. fi.in vlt.col.ext.de consti.& per Iaſ.in l.fi.in 1.col.cum seq. C. de ver.sig.& in d.l.quominus.in 28.& 29.col.vbi dicit.q̃ tal. conuentio.nõ trahitur ad futuram familiam.& q̃ ista pars est equior & esset in iudican. tenen. quamuis alia in stricto iure possit deffendi.

intellige etiam quando filij postea nati habitarent cum patre.alias secus.ita Iaſ.in d.l.fi.in 2.col.vbi dicit.q̃ illa dicitur ꝓ prie familia quando simul habitant.

An valeat pactum. per eum qui habet molendinum inferius.ne liceat superiori. in fundo suo facere molẽdinum? Bal. in l.pen.ff.de pac.tenet q̃ sic.refert & sequitur Iaſ. in d. l. quominus in 7.col.ibi septimo Adde. vbi dicit.bene facere.quod vult.Bar.ibi.in 14.q.vbi vult q̃ valet pactũ factum per habentem molẽdinum inferius.ne liceat superiori in suo aquam retinere l.1.§.si quis hoc.concesserit.ff.de aqua.quot.& esti.

Nunquid liceat auctoritate iurisgen. facere molẽdinum in flumine pu.non nauigabili.vide Bar.in d.l.quominus.in 2.q. vbi cõcludit q̃ sic.&licet Pau.de Ca.in l.fluminum ff.de dam. infec.videar.hoc limitare.quando quis vult construere super aquam.vt cũ cathenis.secus si in solo.Attñ Iaſ.vbi s.in 8. col. mult.fundamentis sequitur.indistincte op.Bar.

Nemo potest facere molendinum vel clusam.in fundo alieno. vel in aqua aliẽa etiam comes vel rex.c. cum olim abbas. in prin.ext.de off.deleg.& ibi Bal.refert& sequi.Iaſ.in d.l.quominus in 9.col.ibi vltimo vbi etiam al.Bal.in Rub.de of.dele. in 7.col.& si fiat cedit lucro domini soli al.Bal.in d.c.cũ olim. quod dicit.esse no. ad ampliationem. illius regulæ. quicquid planta.de qua.dixi.in verbo ædificium.

Quid si quis vult edificare molendinum ita q̃ meum.impediat.quomodo m̃ succurrar. Vide Bar. in d. l. quominus in 4. q.& ibi Iasonem in 9.& x.col.

Sed quid si duo hñt molendina iux.flumen.& in tempore aqua non sufficiat. dic quod illud quod est prius cõstitutum in tempore.erit prius. in iure. si autem eodem tempore. tunc illud quod est altius habebit primam vtilitatem.Iaso.vbi s.in 12.col.al.Bal.in l.si plures.in 1.q.C.de cond.infer.

An volens facere molendinum possit immittere. tigna in ripam vicini.Bar.in d.l.quominus.in 7.q.& ibi Iaſ.in 12.col.

Quid si ad plures pertinet molẽdinum. vel aliud edificiũ. quod impetu aque.vel aliter destructum est.& vnus vult reficere.alter verò non vult.vel differt.reparare.qualiter succurra.volenti reparare.vide Bar.in d.l.quomin⁹ in 17.q.& ibi Iaſ. in 23.col.vide latius.s.in ver.communi diuidũdo.§.35.& seq.

App.molendinorũ quid veniat.Vide Bar.in d.l.quominus in 19.q.& ibi Iaſ.in 24.col.

Et non dicitur molendinum.qd̃ non habet molas pro molen.Alex.in l.1.in 1.col.ff.de acq.poss.

Et an molendinũ.veniat app.pertinẽtiarum. vt si princeps concedat castrũ cũ pertinẽtiis.an veniat molẽdinũ.Bal.in c.j. in ti.de cap.qui cur.vend.ponit hãc.q.& latius.Iaſ.in d.l.quominus.in 25.col.ibi Quæro 20.vbi concludit q̃ sic. Cor. in 4. vol.cons.321.

Molendinum cõputar.inter immo. & dicitur prædium rusticum.potest tamen alienari sine decreto.vt dixi s.Rub.quid sit feudum.§.

Quærit. an licẽtia hĩta à principe de cõstruẽdo molẽdinũ. in flumine pu.nauigabili extẽda.ad molẽdinũ prius illicite& sine licẽtia fabricatũ.Iaſ.poĩt hãc q.in d.l.quomin⁹ in 26.col. ibi Quæro 27. & adduct.mult.ꝓ & ꝑ.decidit q̃ tal licĩa.extẽde.ad lã factum.vide q̃ dixi.in tractatu.emphyteotico.q.153.

Quid si eccĩa ꝓcessit alicui q̃ ĩ flumine ecclesiæ edificaret molendinũ sub annuo censu.& postea molẽdinum sit destructum.an conductor molendini possit cogi ad reficien. & soluen.cẽsum?vide Iaſ.in d.l.quominus.in 30.col.ibi quæro 24. & faciunt quæ dixi.in tract.emphy.q.x.

Sed qd si hẽo.molendinũ emphyteoticũ.& illud est in totum destructum.dem̃ à me refectum.an possit dominus.illud vt emphyteoticũ repetere.Iaſ.vbi s.in 31.col.ibi quid autem si habeo.al.remissiue.Bar.in l.hoc.iure.§.si aquam.in fi.ff.de aqua.quot.& esti.vide etiam remissiones in simili.per me positas.in trac.emphyteotico.q.6.Ibi quid si tota.

Quid aũt si quis condux.molẽdinum destructum.cum pacto q̃ ipsum reparare tenea.An si reparauit & postea destructum sit.tenea.iterum reparare.& soluere pẽsionem?Bal.in l.licet in 4.q.C.loc.tenet q̃ nõ.sed q̃ debeat ei fieri remissio mercedis.per l.fideicommissa.§.si quis ita.ff.de leg.3.fac. Regula. l.Boues §.hoc.sermone.ff.de verb.signi.de qua. multa dixi.in verb.infinitas.

Limitat tñ.Bal.vbi s.Nisi promisit redaptare. & redapt.itũ manutenere. tunc.n. tene. redaptare. quotiens opus est l inter castellianum.ff.de arb.refert & sequi.Iaſ.in d.l.quominus. in 31.col.Ibi quid autem si aliquis.

Quærit etiam ibi Iaſ.quid si archiepiscopus,extra ciuitatem hẽ aliqua.molẽdina.sir ẽt cõitas.in eodẽ flumine. hẽ alia molendina.hoĩes pñt ire ad molendũ quo volũt cõitas fac.nouũ stam.q̃ hoĩes.q̃ irẽt ext.ciuitatẽ causa molẽdi.tenerenr solvere in ingressum porte.certũ datiũ.Nisi irẽt ad molẽdina cõis. & iõ molẽdina archiepiscopi patiebãtur dãnũ.q̃rit.an valeat tale stam.al.Pet.de anch.in c.canonũ sta.in 11.q.ext.de consti. cum toto coꝑio bonoñ.tenuisse q̃ nõ.al.etiam eundem.Pet. de anch.in cõs.13.inci.super dubio transmisso. & in cõs.145. incip.optimis rationib.& cons.193.incip.pro cõite. idem dt. consuluisse Gasp.cal.cuius consi.est 12.inter consi.Pe.de anc. &hãc partẽ.dt.tenere.Pan.ĩ eccĩa sctẽ.ma.in 22.col.de ꝑsti.& Ale.cõs.352.inc.visa facti narrat.quod est in 2.vol. cons.120.

Tu dic.quod illud consim. Petri.quod incipit optimis rationib.est secundum.ordinem meum 155.Aliud vero.q̃ incipit pro cõite.est.298.& alias incipit in territorio rc.

Et adde q̃ hanc partem.tenet Fel.in c.cum omnes.in 2.col. de consti.& in c.Nouerint.ext.de sen.exc.faciunt quæ dixi.in ver.statutum.§.Vbi pono non valere statutum. ꝑ libertatem ecclesiasticã etiam ꝑ indirectũ.& alaui.dicta consilia.Petr.de anch.antequam.viderem Iaſ.in d.l.quominus.

Contrarium.in casu isto dicit.ibi Iaſ. consuluisse Bal. & illud consi.est 11.inter consi.Pet.de Anch.vbi Bal.moue. optimis fundament.& dicit.hanc partem etiam tenuisse Io.Cal.in cons.21.posito in ti.de consti.

Ipse tamen Iaſ.dicit. q̃ licet passus sit dubius. tamen tenet. pam.op.quam confirmat pulchro fundamento.vide ibi p eũ.

Quærit vtrs.Iaſ.ibi 33.col.de pulchra.q.Tres habent molẽdinum commune. duo ex eis inuito tertio. locant molendinum.pro 30.sachis frumenti in anno.Tertius vult plus de parte sua.puta 15.vel vult tenere partem suam molendini pro se. quæritur quid iuris?& dicit.q̃ istam.q. format Bal.in c.1.§. si quis de manso in fi.in ti.de contro.inue.& determinat. q̃ tertius non tene.stare illi prætio. quia quando aliquid est cõmune pl̃ibus.vt sing̃lis. tunc factum a maiori parte nõ præiu-

dicat minori l.p fundum.ff.de serui.ru.præd. secus in his quæ sunt communia plibus.vt vniuers.l.quod maior.cum similib. ff.ad munic.& subiũgit Bal.q̃ ille tertius poterit retinere.pro se non impedien.tamen alios in locat.

Subiungit tamen ibi Ias. q̃ si illud molendinum consueuit locari.vide. q̃ iudex debeat cogere illũ tertium stare locationi.facte per illos duos.dũmodo.sit fctã iusta mercede. al. Bal. in l. 1.in fi.C.qui te.fa.pos.vbi tenet q̃ si duo habent hospitiũ commune.quod consueuerit locari.& vnus vult locare.alius non certe præferre.ille qui vult locare attenta consue.al.not. per gl.in l.arboribus §.vsufructuarius.ff.de vsufr.& dicit. Ias. q̃ ista 2.op.videtur verior.Tamen q̃ idem Bal.vide.alr determinare in c.cũ omnes in 11.col.de consti. vbi quærit an vnus sotius possit locare domum. quæ est communis pro indiuiso.altero socio inuito &tenet q̃ si cõsueuit locari.poterit partem suam pro indiuiso locare socio requisito si vero non est consueta locari.& tunc secus. Vide ibi per eum & quæ dixi.in vt. communi diuidundo.§.39.

Quid si quis promisit m̃ manutenere.clusam molendini arbitrm.transeat ad emptorem? Iason.in d.l. quominus. in 36.col. multa hinc inde adduc.& nihil firmare videtur.

Omne molendinum præsumitur. liberum. & allodiale. sic & quelibet alia res præsumitur. libera & allodialis. Ias. in d.l. quomin°.in 37.col.& dixi s̃.in ti.seu Rub.quid sit feudum.§.

Vlt.quærit Ias.quid si molendinum fuit destructum.& ille cuius erat vult aliud ibi edificare.an possit sibi nouũ opus nũtiari?& multa al. & distinguit aut primũ fuit funditus destructum, & tunc possit nonum opus nuntiari,aut non.& tunc secus vide ibi per eum.

De aquagiis & fluminibus.Nunquid in concessione feudorum regalium.veniant flumina.Puta si princeps dix.Cõcedo. castrum cum territorio de tali flumine.vsque ad tale. Arch.in c.ecclesias. 13.q. 1.dicit.q̃ sic.propter dictionem.de & dictionẽ vsque.& veniunt vnde incipiunt.& vbi finiunt.& ita vult Bal.in c. 1.§.si quis de manso.in ti.de contro.inue.in pen.col.

vide in contrarium.lud.sing.63.

Si flumen est in confinio.duorum territoriorum præsumitur.esse cuiuslibet territorij. vsque ad medium fluminis.ar.l. arbor.ff.communi diui.& ideo in his quæ committuntur.vsque ad medium fluminis.præsump. est. pro vtroq; territorio quo ad iurisdictionem.Ita Bar.in tract.tiberiadis.in vers.item videñ est.& vult Bal.in c.ex literis.in pen.col.de proba.

Limitat tamen.d.Iacobinus.in suo tract.feu.in ver. & cum piscationibus.Nisi per aliud seu alterum ex territoriis.fuisset illud flumen possessum.quia tunc iurisd.pertinet solum ad illud territorium.

Et ibi subiungit. qualiter dica. possideri. vel q̃i illud flumen. & dicit. q̃ ille qui habet imperium & iurisdictionem in flumine.præsumitur.illud possidere.al.Bar.in d. tract. tiberiadis sub Rub.de Alueo.& dicit.esse de mente Bal.in l.si plures. in 4.col.C.de cond.infer.

An alluuio padi.possit immutare iurisdictionem. & accrescere.alij loco.cui ipsa alluuio.acquirit?vide notabiliter.pro& contra. per Cur.in cons. 56.vbi consuluit col'lium papiens.& concludit q̃ sic.multis rationibus aũctibus.& fundament.vide in ver.alluuio.§.3.

Quid si dominus castri locat vel in emphyteosim cõcedit castrum cum territorio.an tũc veniant flumina.Bar.in l. 1.C. de manc.& col.pa.lib.xj.dicit.q̃ in tali contractu non veniunt riui aquarum.neque pontes neque flumina.neque loca sterilia penitus ad culturam inhabilia Nisi qths̃ aqua est expediẽs ad culturam rerum conductarum.& idẽ vult Lud.Ro.in singli.63.& Mart.de lau.in trac.de princi.in Rubr.de castellanis. & mouentur.per dictum Bar.in d.l. 1.

Dominus Iac.vbi s̃.dicit.q̃ in quæstiõe facti,dicebat q̃ aut præfati.doc.loquuntur in concessione plenaria. puta facta tidona.vel vendit.& tunc iud. suo male loquantur. quia in tali concessione.veniunt etiam flumina.& loca sterilia. per nota. per Bal.in c. 1.in ti.de cap.qui.cu.vend.&in c. 1.§.ad hæc.in ti. de pa.iur.fir.Ad idem al.Bal.d.c. 1.§.si quis de manso.vbi dicit q̃ concesso castro.venient omnes munic.pp̃.destinat.patrissa.ibi poõte.vt sunt trabuchi bombarde. balistre. & similia. & dicit bene facere not.per eundem Bal.in l.fi.ff.de consti. prin.

Sed si prefati doct.intellexerunt de concessione.non plenaria puta de ea quæ fit ti.locat.vel emphyteos. tunc credit eos bene dicere.per dictum.Bar.s̃.relatum.

Et q̃ ita doct. sti. intellexisse potuerint probat, quia verbum concedo.est verbum generale.& debet intelligi. secundum.naturam.actus super quo apponitur.vt vult archi.in c.j. in verb.concedat de vsu.li.6.& in c. 1. de iniur. & dam. da. de quo verb.habetur late.per Bar.in l.vx.§.fi.de leg.3. & per Bal. in c.titius.in ti.si de feu.defunc.fue.cõtro.per eundem in l.nõ ambig.in fi.ff.de ll.cum aliis per eum al.cui addo.Ias.in l.sed si me putem.§.cum iter in 1.& 2.col.ff.de cond.indeb.

Fluminum quædam sunt priuata.quædam pu.l. 1.ff.de flu.

Proprietas.fluminum.pu. est cesaris quia ipsa flumina sunt de regalibus c. 1.in ti.quæ sint reg. hodie autem eum merum imperium sit præscriptum.per ciuitates lumbardie.gl.in §.iusiuran.alias in §.nulla.ĩ aut.de def.ci.flumina pu. quo ad ,propriatẽ sunt illius ciuitatis seu populi, per cuius territorium discurrunt.vt vult Ang.in l.fluminũ. in prin.ff.de dam.infe.Plus vult Bar.in d.l.quominus in 1.col.q̃ hodie omnes ciuitates Italie præscripserunt merum imperium. & acquisiuerunt omnia regalia.refert Iac.vbi s̃.

In aquagiis fluminibus.nemoribus & similibus. consuetudo.antiqua.seruandam est.Barb.in 1.vol.cons.9.in 1.col.& in cons.vol.cons. 51.in 7.col.

An lignamina vi fluminis impulsa retinere liceat.Fede.cõsi. 107.vbi dicit.q̃ non.nisi habeãtur.pro derelict.& q̃ tutum est fieri facere proclama.q̃ ĩ tale tempus auferran.alias quòd pro derelict.habebuntur.& securius esse. vt tunc pauperibus errogentur.

Vide Ias.in l.si quis nec.causam.§.res pignori. ff.si cert. pet. vbi dicit.q̃ talia remanent domini.nec acquiruntur ei. in cuius agrum.impulsa sunt.

Aqua an postquã est in meo.possim de ea facere.quod volo.Bal.in l.4.C.de serui.& aqua.determinat q̃ sic.& est tex. in l. 1.§.permittitur.& in l.lutio.ff.de aqua.quotti.& esti.de quo habetur.per Ias.in d.l.quominus.in 17.col.ibi. 12.querit.Bar. & in l.rescripta.ver.2.no.regulam.de præci.imper.offer. & in l.2.in pen.& vlt.col.ff.sol.mat.& per Bal.in 1.par.cons. 109.& in 3.part.cons.57.

Ius nauigandi in flumine pu.præscribi non potest. Card. in consil.38.

De piscationibus. In flumine pu. cuilibet competit ius piscandi.l.2.ff.ne quid.in lo.pub.& §.flumina.insti.de re.diuis.

Et locus est præoccupanti.d.l.2.§. 1.

Limita. si flumen esset priuatum. quia tunc ei cuius est. licet piscari,& non aliis. text.est in l.iniuriarum actio. ff.de iniur.in fin.

Limita 2.quando quis præscripsisset.vt solus piscaretur. in tali loco fluminis.& non alij.d.l.iniuriarum actio.§.fin.cum l. sequent.

Limita 3.quando illud ius piscandi esset priuatum.puta qa princeps vendidisset alicui certam piscariam.in certo loco.talis fluminis.& ita potest intelligi.c.pm. ĩ ver.piscationum reditus.in ti.quæ sint reg.

Limita 4.quando vicinus meus.se obligasset per stip.q̃ sibi vel hæredibus suis.nũquam liceret piscari.in tali loco seu flumine.tal'enim conuentio est valida.tex.cum gl. in l. venditor in prin.ff.communia prædio.& dicit.ibi Pau.de Ca.q̃ hoc.nedum habet locum in mari.sed etiam in aliis aquis.

Limita 5.quando esset consue.q̃ non liceret alicui piscari.ĩ tali flumine nisi pro vsu pu.tal'enim consue.bene valeret. d.l. venditor.§.si constat.

Nunquid autem domini terrarum possint prohibere piscari.in talibus fluminibus pu.dic.q̃ de principe non est dubium quòd sic.l.seruitutes §.pen.ff.de seruit.ti.genera.

Quo ad alios dominos.vide.etiam diceñ.q̃ sic.quia quo errore dicunt q̃ in terris suis sunt imperatores.quia hodie diui sum est imperium.vt no.gl.in Rub.C.de stud.liber.vr.ro.libr. 11.& dixi.s̃.in verb.dominus.in §. Ita eodem errore. videtur q̃ possint prohibere piscari.sed Io. Fab. in §. flumina insti. de re.diuis.dicit totum contrarium.quia sic præsides prouinciarum.non possunt hoc facere.ita nec.isti domini allegat l. 3.§. planc.ff.quod vi.aut clam.

Limita nisi ex consue.esset eis ius quæsitum.per not.p Bal. in d.l.item lapilli.in 4.q.ff.de re.diuis.faciunt quæ habẽtur in l.fi.ff.de vsucap.& in c.significante.de app.& in specie.per fel. in c.2.in 6.com. 1.dist.

Et q̃ domino prohibente. non possit quis piscari in flumine pu.tenet Alex.in l.3.§.nerua filius.circa fi.de acq.poss.

In fundo alieno. non licet piscari. nisi fundus esset inundatus à flumine & ibi aqua pisces aportasset.Ang.in §.fere.insti. de re.diuis.

De Mineris,& auri vel argenti fodinis.

Pone quidam priuatus habet vnum prædium in monte. & ibi sunt vene subterrance.vbi reperiũtur metalla. Quidã vult talia metalla fodere.dominus prædij prohibet?quæritur quid iuris.&

iuris.& videtur.q̃ dominus possit prohibere.quia sic.quicqd est s̃.illud prædium.vsque ad celum est illius priuati.cuius est fundus.l.altius.C.de serui.&aqua.ita quicquid est inferius.debet pertinere ad ipsum dñm fundi.hinc est q̃ licitũ est m̃ fodere.in fundo meo. & auferre commodum vicino. quod haberetur esset de fundo meo.dummodo non tangam fundum vicini.l.fluminum.§.fi.& l.proculus.ff.de dam.infec.

Contrarium tenet.Pau. de cast.in l.diuortio.§.si vir.ff.solu. mat.vbi dicit.consuluisse,q̃ cuilibet licet.sub terra fodere.ad perquireñ metalla.sine læsione tamen superficiei.al.tex.cum gl.in l.quosdam.& in l.cuncti.C.de metal.lib. 11.& respondet ad contraria.

Sed contra istam opi.d.Iac.in d.tract.in ver.& cum argenti fodinis al.tex.in c. 1.in ver.argentario.& in ver.sallinarum. in ti.quæ sint rega.

Tandem dicit.q̃ d.Flor. de sancto pe. in l. sed si inter duos. alias in l.æquissimum.§.inde est quæsitum.ff.de vsufr. dicit.q̃ quando ista metalla auri vel argenti reperiuntur in fundis priuatorum. pertinent ad ipsos qui sunt domini fundorum. sed si reperiantur in fundis publicis pertinent ad principem. d.c. 1.quæ sint reg.

Dominus mar.de lau.in d.c. 1. videtur.idem velle dicens q̃ si salline reperiantur in pu.spectant ad principẽ,alias secus.& pro ista opi.ipse Iac.allegat tex.in l.3.in fi.ff.de rebus.eo.

Tu in hac materia.Adde Pau.de cast.in 1.vol.cons.351.incip.comodum dicte mene.& in 2.vol.cons. 5.cons.95.&cons. 178.cum seq.vbi multa ponit in materia.vide etiam Imol. cons.87.

Rub.Qui feudum dare possunt vel non.

Quæro an princeps possit alienare.ea quæ sunt principat°? Bal.quem alij seq. in prælud.feud. vers.expedita diffinitione. dicit.q̃ si princeps vult alienare ex proprian.seu obdican. à se omne dominium iurisdictionem.& proprietatem. nõ potest hoc.facere.quia esset deformare.principatum.&ita no.in c.intellectum.ext.de iu.iur.de quo.etiam per eundem Bal. in prohe.fforum.in proœ.C.fac.quod habetur in c.in apibus.7.q. 1.

Aut vult alienare retinen. proprietatem seu directum dominium.transferren.vtile in alium.per viam infeudationis.& tunc potest.& q̃ princeps possit infeudare.est tex.in c. 1.in ti. de natura feu.& in c. 1.in prin.quis dicatur.comes dux.rc.

Limita nisi tal' infeudatio. in magnum principatus vergeret detrimentum quia princeps passim infeudat.modo vnam ciuitatem vel terram. modo aliam. & istud esset destruere. principatum.vt no.in c.grandi.ext.de sup.neg.prela.fac.l.summa cum ratione.ff.de pecu. Nam secundum. Bal. & Iser. in d. prælud.infeudatio non debet minuere coronam regalem.

Et ita in effectu. vult in terminis.Alex.in 5.vol.cons.1. in 6. col.vbi alia al.& in cons.24.in fi.

Vide in hac materia.Pau.de cast.in 2.vol.cons.74.inci.quia frustra.Panor.in 2.part.cons.3.q.26.Fel.in c. 1.extr.de proba. in 3.col.ver.3.declara.& in c.ad audientiam.in 1.& 2. col. de præscrip.& Ias.in prælud.feu.in 30.& 31.col. & ibi præpo. in 9.& 10.col.Aliquid per phi.in c.Abbate sane §. pro parte. de re iud.in 6.& in Rub.de testa.eo.lib.in 31.col.

Adde q̃ rex vel princeps non potest constituere seruitutem.etiam durante suo.vt vult Old.in cons.231.

Nunquid quilibet etiam priuatus possit feudum constituere,Bal.in c. 1.in tit.qui feu.da.pos.tenet quòd sic.vbi dicit.procedere.etiam in rustico.per tex.in ca. 1.in tit.per quos fiat inuestit.

Et hanc op.mult.prius in contrarium adduct.tenet. Cur.in trac.feu.in 2.par.q.4.prin.

Archiepiscopus.& alij prælati.possunt infeudare.vbi est antiqua consuetudo infeudandi.d.cap. 1. in prin.in ti.qui feud. da.poss.

An autem in tali infeudatione.requiran.solemnitates requisite.in alienatione rerum ecclesiasticarum communis concl. est q̃ non.vt volunt cano.in c.2.de feu.refert Cur.vbi s̃. in 2. part.q. 1.vbi al.etiam Pan.in c.vt super.de reb.eccl.non alien. Lud.cons.70.Pau.de cast.cons. 136.fede.cons. 109. & Calde. cons. 1.in tit.de his quę fiunt à præla.in quibus loc.dicit.com muniter teneri.q̃ feudũ reuersum ad ecclesiam. possit de nouo infeudari sine illis solemnitatibus.& licet.ipse multa adducat in contrarium.dicit. tamen ab ista op. non esse. recedeñ. quam multipliciter confirmat.

Et ibi subiungit in 2.q.an tunc solus prælatus, sine consensu capituli possit talem infeudationem facere. & dicit hanc q.poni per Bal.in d.c. 1.in ti.qui.feu.da.pos.& post longam distin.tenet quòd sic.

Et in 3.q.quærit quãtum tempus requiratur.ad hoc.vt dicatur inducta consuetudo.infeudandi adeo q̃ non sint necessariæ solemnitates. vide ibi per eum referentem varias op. & non decidentem.sed ponit decisionem.in q.seq.

in 5.aũt q.ponit qd requiratur.ad hoc.vt res solita infeudari rediens ad ecclesiam perdat istam qualitatem. vt non dica. amplius solita infeudari.& sic de cetero non possit alienari sine debitis solemnitatibus.in qua etiam refert varias op.

In 6.ponit.quid si cõsuetudo.ecclesiæ.sit infeudare in masculos.& fiat infeudatio in masculos & feias.an valeat.& pro qua parte.

In 7. ponit.an infeuda. possit fieri consanguineis prælatorum.

In 8.ponit.an decisio.d.c. 1.qui feu.da.poss.dicent.q̃ res solitę infeudari.rc.habeat locum in decimis,&sic in rebus spiritualibus.

In 9.ponit an prælati.possint infeudare suo capl'o.rem quæ redeat ad ecclesiam.

In 10.ponit.an prælatus superior.possit infeudare sine consensu prælati inferioris.

In 11.ponit de potestate papæ.circa infeuda.

In 12.ponit quid si episcopus primo. concessit in feudum. deñ papa quæ concessio valeat.

In 13.ponit an legatus de latere. possit infeudare feuda ecclesiarum suæ legationis.

In 14.ponit nunquid regula d.c. 1.habeat locum in archiepiscopo.

In 15.ponit an finito feudo.per generationem tenea.prælatus potius inuestire cõsang.defuncti,q̃ alium extraneum.& concludit per multa quòd sic.de quo.dixi in tract.emphy.q.

In 16.quærit an si fiat Noua infeudatio.requiratur. canon condecens.& decidit quòd non.al.Alexand.in 1.volum.consil.79.

In 17.ponit nunquid prælatus possit infeudare rem nõ solitam cum pacto.vt non incidat in commissum.propter canonem non solutum.

In 18.quærit si ecclesiæ solueba. certus canon.an prælatus accipien.minorem canonem longo tempore. possit præiudicare ecclesiæ.& concludit q̃ sic.si per 40.annos.fuit ita solutum.per c.olim causam.ext.de censi.al.Ale.in cons.112.

In 19.ponit an prælati possint infeudare.rem non solitam. occupatam à potente sine debitis solennitatibus.

20.quærit.nunquid prædicta concl. q̃ prælati ecclesiarum non possint de nouo infeudare sine debitis solẽnitatibus procedat non solum in rebus propriis ecclesiæ.sed etiam in aliis quas ecclesia tanquam vasalla recognosceret in feudum ab alio.

21.quærit an decisio.illius c. 1. habeat locum in rebus paruis.& concludit quòd non per c.terrulas. 12.q.2.al.Alex.in l. senatus.§.marcellus de leg. 1.

22.querit.an decisio.d.c. 1.habeat locum in rebus patrimonialibus clericorum & dicit quòd non.per c. 1. in tit.de cler. qui.inue.fec.

23.quærit an res relicta ecclesiæ sub condict.ne aliene. possit infeudari.& dicit.q̃ non, post Iac. ardiz. & Alua.in d.c. 1. qui feu.da.poss. per tex. in §. sanctissimas in Auth.de alien. & emphy.

24.quærit an ecclesia vel mon. possit infeudari. & dicit. q̃ non,post Alua.& præpo.in d.c. 1.

25.quærit an prælatus qui ex delicto venit deponẽdus possit infeudare feudum sibi apertum.si nõdum est accãtus.& dicit.q̃ sic.al.Alua.post Bal.in ca. 1.in tit.hic potest esse. tit. qui succe.tene.

26.quærit an solus prælatus possit remittere feloniam vasallo.& al.Bal.in d.c.1.qui feu.da.po.distinguentem, aut solus prælatus est collator feudi. & potest alias non. & adduc. ibi Cur.pro ista dist.pulchra no.

An prælatus possit infeudare rem pertinentem.ecclesiæ sibi in med.subiecte.Barb.in 4.vol.cons. 54.in 3.& 4.col.tenet. quòd sic.

Imperator.potest infeudare res.etiam mediate sibi subiectas Cur.Iun.cons. 1.in 2.dubio.col.8.

Rub.de acquisi.feudi & quot modis acquiratur.

Primo.feudum acqui.per inuestituram.c. 1.qui.mod. feud. cons. po. vbi habetur quòd sine inuestitura non potest feudum constitui.

Qualiter autem probe.inuestitura. dic q̃ inuestitura feudi noui proba.per pares curie aut per breue testatum à paribus comprobatum siue subscriptum.c. 1.quid sit inue.

Inuestitura autem.feudi antiqui.proba.etiam per testes.extraneos.dummodo mares c. 1.ad fi.in ti.quot test. sint nẽc. de istis hab

istis habetur.per Cur.in d.tract.in 2.par. ver. viso quæ personæ.cum sequentibus.

Secundo. requiritur per pecuniam. de quo. tamen vide latius Cur.vbi ſ.in secunda parte.versicu.quinto principaliter.

Tertio.acquiritur per stipulationem.de quo tamen vide latius vbi ſ.ver.2.cadit necessaria dubit.

Quarto.acqui.per ius accrescendi.de quo dicam.ĵ.

Acqui.etiam aliis modis.de quibus.in c. 1. de consue. recti feu.ſ.successione.item per adeptionem pos.præcedente licentia domini.item & ſi quis steterit in pos.feu.per annum.domino præsente & non contradicente.de quo & est tex.in cap.2. in fi.in titul.ſi de inuest.inter do.& vas.lis or.

De præscriptione. autem feudi.vide Dec.cons. 144.in 3.colum.& seq. vbi ponit quæ sint necessaria ad præscriben. feudum.& faciunt quæ vult Alexand. in 2.volum. cons. 169. ibi tum etiam quia.

Et an feudo præscriba.vide Cur.cons.82.in 2.col.vbi tenet quòd sic spatio 30.an.

Sed Alex.in 5.vol.cons.2.in 6.col.versi.ad sextum. tenet ꝙ non præscribatur. minori spatio cẽtum annorum & late soz. in 1.part.cons.86.in 4.concl.&illud consi.Alex.est repetitum in 1.vol.cons.30.

Vide Ludo.Roma.consil. 166.in tertia columna.& consilio 371.

Rub.de successione feudi.

In successionibus feudorum.ducatus. Marchionatus & comitatus. & huiusmodi quæ dicuntur. dignitates regales. vt dicit. Bal.in c. 1.in tit.de feu.marchie An sit dare successionẽ? tex.in c. 1. in fi.in ti.de feu.alie.dicit.ꝙ non. ḋt tamen ibi text. quòd de consuetudine. contrarium vsurpatum est. quod tamen.secundum. gloss. & ḋoct. ibi intelligendum est in bona consuetudine.

Et ideo Bal.in d.c. 1.de feu. march. dicit. hæc verba formalia.Not.quòd in istis regalibus dignitatibus. vt sunt. ducatus marchionatus rc.in successionibus est attenden.cõsue. quod est bene notandum.secundum.eum.

Intellige tu attendendam esse consuetudinem. ſ. vt primogenitus succedat.Valet namque tal cõsuetudo.vt etiam vult Bal.in terminis.in 1.parte.consi. 143.Panormit.in 2. part.consil.3.præpo.in cap. 1.§.& quia.in 1.colum.qui feu.da.poss.

Licet in successionibus.non admittatur. quis nisi vsque ad x.gradum.vt habetur.in § fi.inst.de succes.cog.

secus tamen est in istis feudis regalibus.quia admittitur. etiam vsque ad centesimum gradum.vt vult.Bal.in d.cap. 1.de feu.mar.& ibi.Mar.de lau.Dec.cons.85.in 2. col. vide tamen de hoc Ias.in l.fi.in 1.&2.col.C.vnde cogna.vbi dicit.ꝙ in feudis agnati transversales.non succedunt nisi vsque ad septimũ gradum.c. 1.§.hoc autem scieñ.in ti.qui feu.da.pos.& ca. 1.§. hoc.quoque.de succes.feu.gl.not.& ibi Bal.in d.ca. 1. de feu. mar.Bal.& alij.in c.satis bene.de prohi.feu.alie.per Loth.Bal. in aut.defuncto.in 1.col.C.ad tertul.etiam si esset feudum antiquum.vt vult Bal.in d.c. 1.de feu.mar.& dicit.Ias.ꝙ ita communiter tenetur.licet.contrarium.tenuerint Are.in cons. peper text.c. 1.in ti.de na.suc.feu.qui tamen tex.non vide.obstare.secundum ipsum Iasonem.

Qui licet dicat hoc.non procedere.in feudo. regni. secundum dictum Bal.vbi ſ.quod sequuntur & extollunt Alua. & laudeñ.tamen ipse semper admiratus fuit de illo dicto. & vr̃ sibi,ꝙ Bal.ex toto non firmet illud dictum.vide ĵ.ver.Collaterales.ibi in casibus tamen.

De primo genito.stante valida consuetudin.ꝙ primogenitus succedat. Quæritur qd si primogenitus esset demẽs mente captus.l.furiosus.An ducatus vel marchionatus rc.regeretur per tutorem vel curatorem illius de mentis? videntur primo diceñ quòd sic per cap.grandi.extr.de supplen.negl.præla.in 6.

Contrarium est verius quia consue. quæ defert successionem talium regalium dignitatum primogenito.intelligit̃.de habili & sufficienti.sed quando patitur.vitium pp^m. quia ita natus est.Certe secundogenitus succedere debet.ita dicit.notabiliter Bal.in c. 1.in tit.de success.feud.Idem vult ipse Bal.in repe.l. 1.C.de sum.trin.& fi.cath. & in Auth. hoc amplius. C. de fideicom.

Vide tamen.Ias.in l.nemo potest.in 1.col.ff.de leg. 1.vbi dicit.ꝙ quando primogenitus. est demẽs. pater potest in testamento. ordinare ꝙ secũdogenitus succedat. Alias si pater nõ disponeret. deberet. admitti demens. & regeretur per curatorem.d.c.grandi.alle.Bal.in d.auth.hoc.amplius in 2. col.& in prohe.grego.in 3.col.in fin.

Ego autem in hoc.dicerem.ꝙ si primogenitus sit demẽs.à natura.debeat secundogenitus admitti. licet pater nihil ordinauit.Et ad c^m.grandi.responderem. ꝙ intelligitur quãdo ex accidenti demẽtia superuenisset.&ita in veritate videtur.sentire Bal.in d.c. 1.in fi.principij.de suc.feu.

Quid si habens regnum decessit relicto vno filio nato ante acquisitam illam dignitatem. relicto etiã alio filio. nato post acquisitam dig.quis præferre.in ea.Vide.d.Iac.in ti. de feu. in 1.carta.ver.sed iuxt.hoc quæro.& Alb.in 1.part.q.157.Fran. Crem.sing. 50.

Quæro an stante dicta cõsue.secundogenitus Clericus.excludatur à primogenito? hanc.q.late disputat Fel.in c.ecclesia sanctæ Mariæ ext.de consti.in 37.col.& seq.& dicit. communiter teneri ꝙ sic al.Io.And.in reg.sine culpa. in mercu.de regu.iu.in 6.& max. hoc vult ea ratione quia tal secundogenitus in natiuitate sua. Iam ligatus erat dicta consuetudine per quam primogenito debebantur.bona.etiam patre inuito.& ideo clericatus subsequens.Illud ius quæsitum primogenito auferre non potest.vide ibi per eum.allegantem.pro declaratione dicte decis.Calde.in disp.inci.Sta. ciuitat. cauet. in vlti. col. vbi dicit. eam esse extendendam solum ad casus qui sortiuntur virtutem suam ante clericatum sic.in hoc ex^o. de primogenito.secus vbi actus habuisset initium.ante clericatum. & consumare.post clericatum. vt ibi per eum quem omnino videas. Et bene aduerte.quia Io.And.& Fel.in loc.præal.indistincte præsupponunt clericum esse admitteñ ad feudum. de quo.tamen.tu dic.latius vt ĵ.hac eadem Rub.ver.Clericus.

Sed quid si duo simul nascantur. quis eorum succedet stante.dicta consuetudine.Alex.in l.qui filiabus.§. si quis ita. ff.de leg. 1.vbi plures al.remissiones dicit.ꝙ vterque admitti.per l. 2.§.hæreditas.ff.de suis.& leg.fac.l.cum inter C.de fideicom. lib.& idem tenet ipse Alex.in l.ex duobus.ff.de vul.& pup.& in l.is potest.ff.de acq.hæred.& in l.hoc.articulo.ff. de hæred. insti.in quibus.loc.multa al.quę omitto.Fel.in c.cap^lm.in 16. col.de rescrip.vbi vide.

Addo ꝙ idem Alex.in l. Aretusa ff.de sta.ho.dicit.ꝙ si ignoretur quis sit p^s.pater potest eligere al.Bal.in l.in quibus.C.de seccund.nup.& hanc.decisionem Bal.refert & sequi vide.Ias. in l.si extraneus.in 4.col.ff.de cond.causa da.

vide in simili.de duobus simul castrum ingredientibus.Alber.in 1.par.q.106.& ſ. in ver.duo.& ſ.in ver.Brauium.

Pone ꝙ decessit Rex.dux.vel Marchio.Relicto filio secundogenito.Et Nepote nato ex primogenito defuncto. Quis istorum succedet.Patruus an Nepos? Bar.in Auth.post fratres. C.de leg.hæred.determinat pro patruo contra nepotem.& idem vult Oldr.in cons.94.in prin.penultimæ col.al.l.cum ita §.in fideicom.ff.de leg.2.& l.agrum ff.quando dies leg.&alia multa.& dicit.hanc op.præstantiorem.de veritate iuris.Hanc etiam partem.videtur sequi.Bal.in 1.par.cons. 143.vbi al.multis in contrarium.dicit. ꝙ ius primogeniture soluitur morte. vide ibi per eum quia multa not.adduc.idem etiam vult Pet. de anch.in cons.82.

Eandẽ op.tenet Alex.in 4.vol.cons.4.vbi dicit.ꝙ eam semper sequutus fuit tanquam communem. quam etiam videt. sequi in 2.vol.cons.204.

Istud etiam expresse vult.in l.is potest ff.de acqui.hæred.vbi sequitur.distin.Aut filius primogeniti.est natus.ante secundogenitum.& tunc aut verba sta.vel consue.dicunt ꝙ primogenitus succedat.&tunc excludetur.patruus.Aut dicũt filius primogenitus succedat.& non excludetur patruus.Aut filius primogeniti.natus est post secundogenitũ.& tũc admitte.patruus,& dicit.hãc esse distinctionẽ.Bal.in l.3.C.de suis.& leg.

Contrariam op.recte intuenti.tenet Io.And.in add.ad spe. in ti.de feu.Pan.in cons.85.Pau.de Ca.in 2.vol.cons.161.Are. cõs.164.Barb.in 2.vol.cons.10.in 11.col.sonz.amplissime.in 2.part. cons. 252. in quibus loc. infinita adducuntur pro hac parte Bolog.cons.62.in 6.col.Panor.in c.licet.de vo.

De hac etiam.q.vide Ias.in l.maximum vitium. vbi corrupte vt credo.allegantur aliquæ decis.pro vna parte.quæ tamen sunt pro alia. & tandem dicit. passum esse dubium. prout in veritate est vt patet ex varietatibus tantorum patruum & doctorum si tamen casus occurreret. ego sequerer opin. quæ fac. pro nepote.

Et de hac q. vide ad saturitatem. per Corsetum. in tract. de põte regia.q.cv.vbi relat.op.dicit. ꝙ aut cõstat de consue. vel sta. & illis stañ est Aut primogenitus in vita sua est adeptus dñium.& tunc casus est clarus ꝙ nepote.c.licet.extr.de voto. Aut primogenitus decessit ante adeptionem dominij & tunc Old.variauit quia in cõs.224.tenet pro nepote.& in cons.94. tenet contrarium.al.etiam Petr.de anch.cons.82.vbi tenet ꝙ patruo.vide aliquid per Phi.in c.grandi.de sup.neg.prela.in 6.

Bal.in l.tutella.§.si duo ff.de leg.tuto. Ale.ĩ d.l.maximũ vitiũ.

Quæro an dux. vel Marchio possit testari. de ducatu vel marchionatu quem tenet ab imperatore in fedum? dic ꝙ nõ. tex.est in c. 1.in ver.Nulla ordinatione defuncti.rc.in ti.de suce.feu.&ita vult Bal.no.in 3.par.cons.38.& in 1.par.cons.33. Old.cons.237.Card.cons.100.in fi.segno.cons.11.Ang.cons. 287.Pau.de Cast.in 1.vol.cons.456.Lud.Ro.cons.494. Pan. in 1.part.cons.82.Ana.cons.37 Alex.in 1.volu.cons. 30.in 3. vol.cons.10.& in 5.vol.cons.15.Ias.in l.de quibus in 21. col. ff.de ll. in l.qui se patris in 27. colum.C.vnde liber.sonz. in 1. part.cons.19.& in 2.par.cons.252.in 1.col.Cur.cons.25.&cõsi.75.in 2.col.sonz.in cons.posito post.ti.ff.sol.mat.in 1. & 2. col.Phi.in Rub.de testa.in 6.in 31.col.

Idem in emphyteosi.Alex.in 4.vol.consi. 106.in vlt.col.

Limita nisi ex tenore inuestiture.appareret.concessam sibi fuisse potestatẽ testãdi.Nã in materia feudi.Accipe hãc maximam. ꝙ à tenore inuestiture non est recedeñ. quia derrogat omni iuri.& omni naturæ feudorum.tex.est not.in c. 1.in fi.ibi propter tenorem inuestiture. in tit. de duobus fratribus à cap.inue.& dicam ĵ.in ti.quid sit inuestitura.§.

Limita etiam nisi filij approbarent testamentum patris.qa tunc sibi præiudicarent.vt vult notabiliter Cur.in d. cons.75. in 2.& 3.col.al.Bal.in c.imperialem.& ibi Alua.lauden.& præpo.med.in ti.de prohi.alie.feu.per Fred.vbi concludunt ꝙ filiis approbantibus testamentum paternum.fieri potest super feudis testamentaria ord.per patrem.& refert Alua.in c. 1.de succes.feu.Zab.in facto consuluisse.ꝙ vasallus non possit disponere ꝙ vnus filiorum habeat duas partes feudi.& alter tertiam.Quod procedit secundum eum.non accedente consensu ipsorum filiorum vide ibi per eum.& Alex.in 5.vol.consi. 12.& consi.29.in 4.col.ibi si eum.

An autem pater possit vni filiorum feudum prælegare.Ias. in l.2.in vlt.col.C.de iure emphy.& al.infinitas.decisiones.vbi habetur.ꝙ non.in feudo.recepto simpliciter.vel pro se &filiis secus.in feudo hæreditario.vide ibi per eum.&Pau.de ca. in 2.vol.cons. 163.incip.in causa quam mag.

Vt^m.dignitas maioricatus seu primogeniture possit alterari.vide notabiliter Bolog.in consi.62.max.in 2.& 3.col.

Debetur tamen alij filij sustentari per primogenitum & sibi aliqua assignari pro victu.phi.in d.Rub.de testa.in 31.col. Panor.in c.licet.ext.de Voto.

Quid si vnus est natus ante coronationẽ patris, alter post quis succedet? vide Bal.in l.imperialis §.his illud C.de nup.

Fœmina.Regulariter non succedit in feudo.quia non põt portare arma.Hinc dicit.gl.in c. 1.§.hoc.autem notandum.in ti.qui.feu.da.pos.ꝙ fœmina non leuat phaydam.i. inimicitiã contra hostes.Ang.cons.67.2.quia honestas non patitur.mulierem virorum cetibus immisceri. præterea fœmina. habet cor instabile.& est fragilis& in ea versatur.periculum.secreti. has rationes ponit Bal.in l.quotiens in pen. col. C. de suis & leg.Et ꝙ fœmina nõ succedat in feudo.vult in terminis Ale. in 1.vol.cons.29.& in cons.30.repetito.in 5.vol. cons.2.Ias. in vsib.feu.in 40.col.vbi al.spec.in tit.de feu.§.quoniam. vers. 25.& idem vult.in l.si quis id quod.in fi.2.& in prin.3. col.ff. de iurisd.omn.iud.& in l.fi.in 11.col.C. de edic. diui adri. tol. sonz.in 1.part.cons. 19.& in 2.part.cons.257.in 2.col.&habetur alibi sæpe.per doct.Addo.Dy.in cons.2.& cons.139.Cor. cons.239.Card.cons.64.Cald.in ti.de feu.cõs.3.alias305.Phi. in c.grandi de sup.negl.præla.in 6.

Amplia istam regulam.vt non solum excludatur.fœmina. sed ẽt nepos ex ea.& sic eius filius masculus. vt dicit.tex.in d. c. 1.§.hoc.autem notandum.qui.feu.da.poss.& potest esse ratio quia tunc masculus procedit ex radice infecta.l.si viua.C. de bo.mater.Card.in cons.92.

Amplia etiam in dubio feudo.Alex. in 5.vol.cons.15.in vltima colum.

Limita. 1.hęc regula.quando ex pacto.inuestiture.feudum esset datum etiam pro fœminis.vt est ibi tex.& ibi gl.magna. in §.cum vero conradus.Aduertendum tamen tunc est. qualiter verba pacti concepta fuerint.Nam si fuit simpliciter dictũ ꝙ fœmina succedat.tunc ordine successiuo admittetur. filia nept.pronept. & deinceps. si autem esset dictum. ꝙ talis filia succedat. tunc illa admitteretur. non autem descendentes ab ea pactum.n.personale.personam non egreditur.l. si vnus. §. ante omnia.ff.de pac.l.qui ĩ futurum.§.si ab altera.e.tit.l.quia personale.cum similibus.ff.sol.mat. & ita volunt Iser. & lauden.in d.c.1.

Et ꝙ fœmina succedere debeat quando ita est actum.tenet Alex.in 5.vol.cons.x.in ij.col.Calde.in d.cons. 3.

2.Limitatur.nisi feudum esset maternum.ita vult gl.no.ĩ d. §.1.§.& quia vidimus qui feu.da.pos.per tex.in c. 1.de natura. succ.feu.Et licet.Iser.reprehendat ibi hanc limitationem.eam tamen sequitur.Cur.in d.trac.in 3.part.ibi 2.singulariter. pro qua.al.Pet.de anch.in cons.341.inci.pro maiori intelligentia. quod.ñ est 339.vbi secũdum.eum vult ꝙ si quis recipiat emphyteosim.pro se & filiis.licet regulariter.nõ veniant fœmine.quia in contractibus regulariter.masculinum. non concipit femininum.secundum.Archi.in c.si quis suadẽte. 17.q.4. & dixi in ver.masculinum.Tamen illud non procedit vbi emphyteos esset fœminea.vel à fœminis originem habuisset.qa tunc veniret fœmina.Cald.in d.cons.3.

Intellige tamẽ hanc limitationem.vt demum admittatur. fœmina.si defficiat masculus alias masculo existente.excludr̃ fœmina.etiam à feudo materno.text.est.in ca. 1.de benefi.fe. quem ita intelligunt.omnes feu.ibi.& videtur.gl.in d.§ & qa vidimus.& in c. 1.de natura.suc.feu.& ita vult Ludo.Rom.in cons.367.inci.circa primum. refert & sequitur Cur.vbi ſ.fac. quod vult Ale.in d. cons. 29. ibi fortificantur prædicta. Lud. cons. 1.& cons.33.

Et ibi Cur.hoc.sublimitat non procedere.in filiis naturalibus tantum.qui non succedunt etiam in feudo fœmineo. al. Alua.in c. 1.an mari.succe.vx.post Iac.ardiz in ti.de succe.feu. sub rubricella.an naturales succe.in feu.Quod dicit.esse notãdum ad limitat.l.si qua Illu.C.ad orf.vbi in bonis maternis.ita succedunt naturales sic.leg.

3.Limitatur. quando fœmina redemisset feudum à domino per pec.itagl.ibi.

4.Limitatur. Quando dominus propter seruitium patris dedisset feu.filiæ.secundum.dictam gl.& ita vult Fulg. in terminis.in consil.4.de quo.vide latius cur.vbi ſ.Bolog. nor̃. in cons. 1.in 9.col.& seq.

5.Limitatur.quãdo feudum esset franchum & liberum. & sic ad nullũ seruitium.quia tunc fœmina succederet. vt vult Bal.in d.§.& quia vidimus.in fi.com.al.tex.in c.si cui militi.in titu. de capl̃is extraord. Cuius capl̃i verba. refert Bal.in d.l. quotiens.C.de suis & leg.Et hanc limitationem.sequitur.Ludo.Ro.in singl̃i 177.alias 178.incip.hodie fœmina. vbi dicit. ita consuluisse.&ita consuluit in d.cons.367.Et ita etiã videt. tenere.Alex.in 1.vol.cons.29.& sequenti.vbi concludit ꝙ tale feudum franchum potest alienari.Hanc partem.addit Cur. vbi ſ.tenuisse Barb.in c.ex parte in prin.ext.de feu. & Corne. in cons.41.incip.Aperte.Dec.cons.32.& cons.85.in 2.dubio.

Hanc tamen limitationem impugnat.ipse Cur.post Lau.& Card.medio.bono fundamento. & hanc impugnationem ante eum posuit d.Iac.in suo tract.feu.in ver.& fœminis & Ale. in d.cons.29.in fi.& cons.30.Cor.cons.139.

Limita etiam ñ iur.esset præstan.ita Dec.cons. 139.& ista limit.coll̃r ex dict.Alex.in d.cons.30.in 5.col.ibi ad 3.

6.Limitatur.Nisi dominus de Nouo inuestiret fœminam consentientibus illis ad quos succẽo feudi esset peruentura.ita vult Lud.ro.in d.cons.367.per tex.in c. 1.de alie.feu. pater. & in d.c. 1.§.hoc.quoque.de success.feu.& vult Cur. vbi ſ.ibi 13.Fallit.

Amplia vt per Bolog.in cons. 1.in 10.& 11.col.

7.Limitatur.in feudo Emptitio. Nam in tali feudo. fœmina succedit magis ex natura contractus quam ex natura feudi.vt vult el̃r Odof.in summa.in ti.qui pos.suc.in feu.& Bal. in d.§.& quia vidimus.dicit quòd si istud dictum esset verum. esset valde not.Alex.in l.vt^m.de verb.obl.

Adde tu.ꝙ hãc limitationem.sequi.Lud.Ro.in d.cõs.367.

Et licet.ĵ hanc limita.teneãt.Iser.& laudeñ.in d.c. 1.q feu. dare.pñt.eam tñ seq.Cur.vbi ſ.bonis rationib.& fundamẽtis.

Sed eam sublimitat duob.modis. 1.vt solũ ꝓcedat qñ feudum est emptũ integro ꝓtio. i. ꝙ datũ est iustũ pretium quod æquiualeat feudo. sine alio seruitio secus aũt vbi pars ꝓtij data esset & pro parte præstaretur seruitium.al.Bal.qui ita velle videtur.in d.§.& quia vidimus.

2.sublimitat quãdo feudum esset susceptum pro se filiis & descendentib.masculi quia tunc propter verbum masculis filiæ excluderentur per tex.in simili in c.Reynaldus de testa. & alia quæ al.& ad ista dicit.esse videñ.franc.Cur.consi.48.

Aduerte etiam.quia dicta limit.saluari posset.quando quis emisset cõitatum pro certo censu annuali Nam licet tal cõitatus sit cẽsualis nõ tamen est feudalis. prout nec esse præsumitur.vt dixi ſ.in Rub.quid sit feudũ.§. Et ideo fœmina posset.in tali cõitatu succedere.Ita Bal.ĩc.significauit ext.de resc.

8.Limita.qñ fœmina.esset in armis assuefacta.vt dr̃ de vxore mitridat.Regis teste.valerio maximo.in ti.de amore coniugali.& put dr̃ de pãtasilea amazonũ Regina.&de sil̃ib.&ita in terminis.vult Iser.in d.§.hoc autẽ no.alias in §.& qa vidimus.

Sed hanc limit. reprehendunt Laudeñ. ibi. & modern. vt Iac.& Cur.vbi ſ̃.

9.Limita.niſi feudum eſſet pro certo ſeruitio,quod ita poſſet explicari per feminam ſic.per maſculum. ita vult Ludo.in conſ.præal.367.& Alex.in 1.volu.conſ.30. repetito in 5.vol. conſ.2.addo Cum.conſ.99.& conſ.164. & Fulg.conſ.8. Cor. in 1.vol.conſ. 16.Are.tamen conſ.1.reprobat hanc limita. vide Cur.vbi ſ̃.ibi 9.fallit.de quo per Alex.in 5.vol.conſ.9.col. 2.& Cor.conſ.239.

10.Limita.quando conſue.eſſet, ꝙ mulier ſuccedat in feudo,vt in regno Siciliæ,tal.enim conſue.ſeruan.eſt.c. 1.in ti.de feu.cog.& ita vult Iſer.in d.§.& quia vidimus.& ibi Alua.poſt eum.& Cur.vbi ſ̃.Addit Bal.in 1.par.conſ.143.incip.ꝙ pro regula.de quo etiam vide Ro.in d.conſ.367.& Iaſ.in l.de quib. col.20.ff.de ll.& Fran.Cur.in conſ. 50.circa fin.2.col.& Card. medio. in d.§.& quia vidimus. col.16. vide etiam Cur.vbi ſ̃. ibi 8.fallit.

Et ibi ſubiungit Cur.an in hoc attenden.eſſet conſue.vnius familiæ.& ſic nunquid vna familia poſſit introducere conſuetud.vt fœmina ſuccedat.& relat. hincinde opin. dicit, ꝙ hanc q.pro tunc non vult decidere.quia in breui erat de facto ventura.ſed dic.eſſe videñ ꝑſ.Bar.71.inc.ex facto proponi.& Are. conſ.163.Adde tu ad iſtam q. bene face. quæ vult Barb.inter conſ.Cur. conſ.66. col. 16. & Iaſ.in l.ſi quis à filio.§.ſi parti.ff. de leg. 1.in quib.loc.dicunt,ꝙ conſue.vnius progeniei eſt ſeruanda inter eos.

11.Limita.in feudo condictionato, dato pro ſe & hæredibus & ſucceſſorib. max.ſi dica. quibuſcunque. quia tunc admitte.femina.Ita Sonz.in 2.part.conſ.257. col. 5.6.& 7.& filij fœminæ.Cur.iun.conſ.1.col.3.

Sublimita,niſi iur.eſſet præſtañ.dominо.ita Dec.conſ.139. faciunt no.per Alex.in 5.vol.conſ.9.col.2.ver.præterea.Cor. conſ.239.

12.Limita.in feudo ligio,in quo ita ſuccedunt fœm.ſic.maſculi.vt vult Alex.in d.conſ.30.in 1.vol. & dixi ſ̃.in rub.quot ſint diuiſiones ſeu ſpecies feudorum.Et iſtud etiam in terminis vult Iaſ.in prælud.feud. col.40. quod intellige ſecundum eum ibi.ſtante tali conſue.

13.Limita.in ſententia,in qua dici.ꝙ feudum pertineat tali & filiis ſuis:quia tunc venient filiæ.vt vult Alex. in 5.volum. conſ.1.ſed hoc impugnat Cur.vbi ſ̃.ibi 12.rc. vide in ver.maſculinum.§.

14. Limita. vt non procedat in feudo exiguo. ita Rom. in d.conſ.367.&pro iſta limit.quam tamen ipſe impugnat.Cur. vbi ſ̃.ibi xj.limitate.all.multas auctoritates.

Et ad limitationem regulæ prædictæ not. quòd licet ſi aliquis recognoſcat feudum à ſuperiore,& poſtea ipſe alteri infeudet, ipſo moriente, femina non ſuccedat, nec vaſallus tenea.recognoſcere illud feudum à femina. tamen ſi aliquis infeudaret allodium ſuum,& poſtea decederet relict.maſcul.& feminis.in tali feudo ita ſuccederent femine ſic.maſculi,& tenebi.vaſallus recognoſcere feudum,etiam à feminis.ita ſing. Aluar.in c. 1.in princ.& in antepen.col.in tit.de eo,qui ſibi & hæred.ſuis.refert Cur.vbi ſ̃.ibi 14.vbi hoc tamen impugnat.

Aduerte etiam, quia ſi princeps dixiſſet, donamus tibi & tuis leg.hæredib.admitteretur etiam filia,ſeu femina. Decius conſ.32.& conſ.85.in 2.dub.

Et ſubiungit Decius,quòd femina eſt capax iuriſdict.quando venit iure hæreditario. Decius vbi ſ̃.in fin.ſ.in conſ.32. & vult Alex.in 5.vol.conſ.1.col.6.& conſ.24.col.3. ver.nec obſtat quòd feminæ.

Pro ſe & hæredibus maſculis & feminis.An tunc admittentur feminæ cum maſcul.An vero ordine ſucceſſiuo? Cur.vbi ſ̃.ibi 17. dicit hanc dubitationem reperiri deciſam. per Alex. in conſ.29.volum. 1.vbi concludit,quòd admittentur ordine ſucceſſiuo. addo quòd iſtud etiam videtur decidere idem Alex.in d. 1.vol.conſ.29.ibi fortifican.prædicta. vbi vult,quòd ita demum admitta.femina, etiam in caſibus in quibus de iure ſuccedere poteſt, quando deficiunt maſculi, & non aliter. & idem vult in eodem 1.vol. conſ.127. vbi loqui.de emphyteoſi & ſtante ſtatuto,quòd filia excluda.ab inteſtato rc.alias autem tenet, quòd in emphyteoſi hoc modo recepta. ſuccedat femina æqualiter cum maſculo.Et de hac quæſtio.vide etiam Ludo.conſ. 1.& conſ.22.& Iaſonem in l.2.colum.73.C. de iur.emphyt. & Dyn.conſ.2.Deci.conſ.129. Card.conſilio ſexageſimoquarto.

Vide etiam Bal.in 2.parte.conſ.326. vbi dicit,quòd ſi vltimo loco remaneant duo fratres, & vnus decedit relicta filia: poſtea alius decedit relicta filia, quòd filia vltimi morientis excludet aliam.vide ibi,quia eſt not.conſilium.

Adde tamen ipſe Bal. vide. tenere contrarium in d. 1. part. conſ.328.quem etiam vide in conſ.331.

Præmiſſam deciſionem Alex.in d.conſ.29.volum. 1. intellige in terminis ſuis, quando feudum eſt pro ſe & hæredibus ſuis, maſculis & feminis: ſecus ſi dictum eſſet in inueſtitura, quòd quis recipit feudum cum maſculo ſimul cum femina, vel diceretur quòd femina ſuccedat ſicut maſculus, vel recepiſſet feudum pro maſculis cũ feminis. Nam iſtis caſibus ſuccederet femina cum maſculo. ita Bal. in d. l. quotiens. C. de ſuis & leg.Franc.crem.ſing.70.

Adde quòd Ang.in conſ.184.tenet quòd femina ſuccedat cum maſculo,quando dicitur pro maſcul & vna femina.

Quid ſi inueſtitura dicat pro ſe & hæredibus ſuis vtriuſque ſexus, an tunc venient feminæ ordine ſucceſſiuo. Cur.vbi ſ̃.refert ſolum Alex.hoc decidere in conſ.9.vol. 5.vbi dicit, quòd feminæ non admittentur niſi ordine ſucceſſiuo.

Vide vnam pulchram quæſtio.per Calde.in ti.de feu.conſ. 13.alias 315.

Sed quid ſi fuit quis inueſtitus, vt ſ̃. pro ſe & hæredibus ſuis maſcul. & feminis, & deceſſit relict. vno maſculo,& vna femina, ſed maſculus illico deceſſit. vtrum femina admitta. gl.not.in c. 1.§.quin etiam. in tit.epiſcop.vel abb. determinat quòd ſic. & ibi hoc volunt Aluar.Iac.de Beluiſ.Nic.de Neap. & Bal.licet Iſer.ibi teneat contrarium.

Quid autem ſi feudum ſit conceſſum duobus, vt ſ̃.& vnus ipſorum decedat relicta filia, an patruus excludet eam, an econtra.dic quòd filia excludet patruum.c. 1.in tit.de duo.fra. à cap.inue.fac.l.pactum.ff. de prob.faciunt not.per Alex.in 5. volu.conſ.119.col. 1.ver.& decedente.Bened.in conſ.82.col. 2.& ſeq.

Sed quæritur,quid ſi maſculus petat inueſtituram pro ſe & ſorore,an ſibi præiudicet. Alex.in 5.volu.conſ.9.determinat quòd non. refert & ſequitur ſimpliciter Curt. vbi ſ̃. ibi 19. quæro.

Pro maſculis & vna femina.Quid ſi contingat plures feminas adeſſe. Bal. in d.§.& quia. dicit, quòd erit locus gratificationi.ſed Cur.vbi ſ̃. ibi 18. dicit, quòd primogenita admitte. per not.per Lud.conſ.408.vbi dicit,quòd ſi teſtator leget alicui centum,pro prima filia maritanda,intelligitur legatum factum pro primogenita. dic tamen,quòd pro opi.Bal.fac.tex. in l.ſi quis ſeruum.§.ſi inter duos.de legatis ſecundo. & relinquit cogitañ.

Vide etiam Ang.conſ.311.vbi loqui.de emphyteoſi.

Deficientibus maſcul quòd fœminæ admittantur. Quid ſi decedat relicta vna filia, quæ ſucceſſit in feudo, & contingat illam filiam decedere relicta vna filia,relictoque nepote ex filio præmortuo,quis ſuccedet?dic quòd nepos.gloſſ.in cap.1. in titul.de eo,qui ſibi & hæredibus ſuis. & ibi doctor. faciunt quæ in ſimilibus terminis vult Bal.in 1.parte.conſ. 1.& 2.fac. etiam quod vult Cur.vbi ſ̃.ibi 22.quæro. vbi alleg.Fulgoſ.in conſ.229.

Pro maſcul.& fe.ex ſuo corpore deſcenſuris.An continea. nepos ex filia.Bal.in c. 1.§.filia vero.de ſucceſſ.feu. dicit quòd ſic.quia non decedit ſine filiis,qui nepotem ex filia reliquit.l. 1.C.de cond.inſer.vbi idem Bal.& Pau.de caſt.refert & ſequi. Cur.qui alia al.vbi ſ̃.ibi 23.quæro.

In caſibus, in quibus mulier ſuccedit in feudo, quid ſi relinquat filios ex diuerſis matrimoniis, qualiter ſuccedent filij in feudo.Curt.vbi ſuprà. ibi, vigeſimoquarto quæro.dicit eſſe text.mirabilem. in capit.mr. ſi de feud.fuer.controuerſ. decidentem in fauorem filiorum primi matrimonij. ſed dicit communiter doctor.ibi illum text. intelligere in conſuet.locali,non autem in generali.

Pro ſuis liberis hæredibus ex linea maſculina deſcendeñ. An compræhenda. filia femina recipient. Curt.vbi ſuprà. ibi, vigeſimoquinto quæro.dicit,quòd hanc quæſtionem in emphyteoſi format Paul.de caſtr.in l.maritus. C.de procuratori. vbi dicit conſuluiſſe,quòd non.& ibi Curt.alleg.multa.max. Alex.in 3.volum.conſ.43.& vide quæ dixi in tractat.emphyteotico.q.139.

Pro te & aliis de genere tuo. An veniant deſcendentes ex femina.Iſer.in c. 1.de ſucc.feud.dicit ꝙ non.vide de hoc Cur. vbi ſ̃.ibi,26.vbi latiſſime diſputat hanc q.Et in ver.27.quærit an femina ſemel excluſa, per exiſtentiam maſculi. ꝑꝓ duret excluſa. ita ꝙ etiam mortuo maſculo, qui eam excluſit, non poſſit femina admitti, & poſt multa hinc inde adducta. concludit ꝙ ſic.dicens hanc eſſe communem opin.quam limitat. vide ibi per eum.& quæ dixi in ſta.ſub rub.filia dotata.q.

An autem fœmina ſemel admiſſa, excluda. à maſculo ſuperueniente.ex.duæ filiæ ſucceſſerũt in feudum,vna moritur relict

relicto filio. an iſte nepos excludat materteram. Cur. ibi poſt longam recitationem verſic.27.dicit ꝙ non.& dicit hanc eſſe communiorem opinionem.

Ad vnum notabiliter aduerte. quia dominus directus feudi.poteſt reſpectu ſui iuris & intereſſe. conſentire. ꝙ feudum veniat ad fœminas vel natos ex fœminis.c. 1.§.hoc autem.no tandum.ibi ñ ſpr dictum fuerit.qui feu.da.poſſ.c. 1.de feu.fe. & c. 1.q̃ad.feu.ad feu.pti.& ita vult d.Franc.Curtius in conſi. 1.& ita refert ſe conſuluiſſe.in d.tract.ibi xxx.& vlti.

Pro te & filiis maſcul.Quæro quomodo in materia feudali intelligatur.iſtud nomen filiis. ſ.an nepotes pronepotes & deinceps comprehendan.vide. 1.ꝙ non.per nota.per Bar.in l. liberorum.ff.de verb.ſig.dum tangit articulum.an in contractib.app.filiorum continean.nepotes.& hanc opi.tenet Alex. in 2.vol.conſ.204.

Contrarium eſt verius.quia in materia feudali.ſub hoc verbo filiis.continentur omnes deſcendentes maſculi.ita gl.no. in c. 1.ver.& ſi clientulus.in gl.ſuper ver.ad dominum.ibi ſed tu inſtabis.de alic.feu.& ibi hoc.vult Bal.& in c.quæ in eccleſiarum in antep.col.de conſti.Iſtud etiam proba.in d. verſ. & ſi clientulus dum illa litera equiparat hos duos caſus.ſ.quando quis recepit feudum pro ſe & hæredibus ſuis maſcul. & quando recepit pro ſe & filiis.Nam primo caſu intelligitur de omnibus hæredibus maſcul.verbum.n.hæres in materia feudali intelligitur de filio maſculo.c.ſimiliter.§.profecto in tit. de l.conra. comprehenduntur etiam nepotes pronepotes rc. quia illa verba ſine hærede deceſſerit. in materia feudali ſunt poſita.in condictione vnde debemus intelligere de filiis & vlterioribus in gradu.non autem de extraneis quia alias feudũ. nunquam reuertere.ad dominum.cum intelligeretur.de extraneo.cum nemo ſine hærede decedat.l. 1.C.vnde vir. & vx. vide tamen Alex.conſ. 19.col.3. lib. 5.vbi ꝙ non intelligitur de hærede ſanguinis.Pari modo eſt diceñ.quando feudum recipi. pro ſe & filiis. vt comprehendan. etiam nepotes & vlteriores ad no.per Bar.in d.l.liberorum.poteſt reſponderi ꝙ loqui.in materia cõtractuum.ſed ꝑctus feudal.non eſt proprie ꝑctus. imo magis dicitur gratia. quia magis participat de lucro & benefi.quam de onere.vt declarat Bal.in prohe.feu.dũ ponit an feudũ poſſit dici grã.gº.rc. l.q̃ritur.ff.de ſta.ho.& ab iſta opi.aqua.vidit aliquos diſcrepare & quam mult.compro bat iuribus.dicit.non eſſe recedeñ.d.Iac.in d.trac. in ver. præſentes &recipientes.Adde Alex.in l.gallus §.inſtituens.in vlt. col.ff.de libe.& poſth. cuius verba. fere formaliter. tacto auctore.refert Iac.vbi ſ̃.& de hac.q.vide latiſſime.per Iaſ.in l. de quibus.in 6.& 7.col.ff.de ll.& pro iſta parte.quam ſequi.al.infinita.max. Alex.in 4.vol.conſ. 121.incip.ſuper primo.quæſito.quod ñ eſt 124.al.etiam eundem Ale.in 5.vol.conſ. 17.& conſ.26.

Addo eundem.Iaſonem.in l.ſi extraneus.in vltim.col.ff.de cond.cauſ.da.vbi in apoſtilla.allegantur.multa conſilia. quæ mihi parum eſſet.tranſcribere.idem vult in d.§. inſtituens. in 4.colum.

Addo etiam.Cur.in d.tract.in 2.part.ver. circa hanc materiam.vbi infinita al.pro & contra.dicens.ꝙ alias conatus fuit. defendere.primam.op.Nunc autem diutius conſideran. conſiderauit præd.op.federe.diſt.poſſe concordari.

Diſtingue ig.inquit ipſe. ꝙ aut loquimur. in feudo habito à ſupremo principe.& tũc app.filiorum veniant nepotes.Aut loquimur.in conceſſione feudi facta ab alio inferiore.&tunc ſecus.&hanc ſuam diſtinctionem probat optimis fundamẽt.

In emphyteoſi autem app.filiorum.non venient nepotes. Ita Alex.in d.conſ. 17.in 5.volu.& dixi latius.in tract.emphy. §.121.

Quæro an feudum receptum pro filiis.intelliga.etiam pro naſcituris?Laudeñ.in c. 1.de grad.ſucceſſ.in feu.tenet ꝙ ſic.& eſt de mente Bal.in l.manumiſſus q̃i in ſi.com.C.de libe.&eorum libe.

Quid ſi dica.pro filiis naſcituris.& naſca. quis ex ventre ſerto.dic ꝙ admitti.ita Fel.in c.ſic.ex tua. extra.de homic. Adde Cur.in 3.part.q.14.

Pro ſe & nepotibus. An tunc veniant filij fratris. vide Alexan.in l.2.C.de ſucce.edic.& quæ dixi.in ver.Nepos.

An autem veniat filius fratris præmortui.cum alio filio.& ſic cum patruo.Cur.in 3.par.ibi 12.quæro.dicit.ꝙ ſic.al. Corneum in 2.part.conſ.24.

An filij recipient.excludant filios fratris.Bal. in l. cum acutiſſimi de fideicom.

Pro ſe & ſuis hæredibus. An tunc fœmina admitta. vide Alex.in 1.vol.conſ.30.repetito in 5.vol.ꝑſ.2.& dic ꝙ ñ.qa in hac materia feudali.app.hæredis.intelligitur de filio maſculo c.ſimiliter.§.profecto.in ti.de l.conra.Card.in conſ.64. Cald. in ti.de feu.conſ.8.alias cccx.Ang.conſ.cx.in iij.col.

Cor.tamen.in conſil.xvj.tenet.quòd ſi dica.pro ſe & hæredibus & ſuccõibus veniat fœmina.

Et hæredibus quibuſcunque.An intelliga.etiam. de extraneis?Bal.in c.imperialem.ver.ſed ſi conceſſum.in ti.de prohi. alic.feu.per Fred. determinat ꝙ ſic in tantum. ꝙ poterit legari.etiam extraneo.quia in re legata.leg.cenſe.quodammodo hæres.l.id tempus.§. 1.ff.de vſuca.idem.vult ipſe Bal.in l. 1.in 34.q.ff.de re.diuiſ.de quo vide late Alex.in l.Gallus. §. etiam ſi parente. ff.de libe.& poſth.in 2.col.cum apoſtilla mea.eandem opi.tenet ipſe Alexan.in l.quædam. §.nihil intereſt. ff.de eden.& in l.etiam ff.ſol.mat.in l. quod dicitur.ff.de verb.obl. & in l.ſi patroni ff.ad Treb.faciunt quæ vult Barb. in 2. parte conſil.23. vbi ponit de ſta. dicente quòd quælibet p. cuiuſcunque ſit condict.rc.& dixi in ver.verba dubia.§.Cur.iun.§. 1.in 1.col.& ſeq.

Addo.Pan.in 2.vol.conſ.3.

Idem vult Iaſ.in l.2.in 77.C.de iure.emphy.

De hac materia.vide quæ dixi.in tract.emphy.q.133.

Et pro heredibus & ſucceſſoribus. Not. quòd tunc oportet.quòd ſit hæres ille qui intendit conſequi.feudum.vt in terminis.vult Alex.conſ. 10.in 3.vol.& in 5.vol.conſ.13.& conſ. 19.conſ.26.in 1.colum.& conſ.28.in vlt.colum.& conſ. 124. Et Cur.in conſ.82.in 4.colum.& Cur.iun.conſ. 1.in 4.col.ibi ſecundam itaque. fac.quod dixi in ver.Baro. §.allegan. Bal.in auth.hoc amplius de fideicom.& in dubio præſumi.pro hæredibus.Alex.in 5.vol.conſ. 18.& conſ.26.Cur.Iun.conſ.3.

In contrarium fac.quod vult Alexand.in 2.vol.conſi. 193. in 1.col.

Pro te & quibus dederis. An tunc tranſeat ad extraneos? doct.communiter per illum tex.tenent quòd ſic.in c. 1.in tit. de feu.non haben.pro.naturam feu.& eſt tex.in c.feudum ea lege.ſi de feu.fuc.contr. & ita etiam in emphyteoſio eccleſiaſtica.tenent Nic. de Neap.& Alua. ibi. & iſtud eſt indubitatum.quando in teſtamento. eſſet inſtitutus hæres extraneus. vt vult Alex.in 2.volu. conſ.189. & vide Bal.in prima parte. conſil.70.

Cur.iun.conſ. 1.circa prin.

Sed nunquid.habeat locum ab inteſtato.Cur. in 4. conſil. multa al.pro & contra.tamen concludit hanc opinionem eſſe veram & procedere. etiam ab inteſtato. vt tunc veniat etiam hæres extraneus.ab inteſtato.al.Nico.de Neap.Alua.& Card. Alex.in d.c.feudum ea lege.& alia infinita.reſpõden. pulchre & ſubtiliter ad adducta in contrarium.

Sed quid ſi ille qui tali modo fuit inueſtitus non diſponit an hæres diſponere poſſit?Alua.in c. 1.in ti.de eo. qui ſi.fe.ag. de feu.pater.in vlt.col. dicit. ita fere formaliter & cui dederit aliquid non operantur poſtquam vaſallus non fuit vſus illa potentia ſibi attributa. ar. ff. de arb. l. non diſtinguemus §. ſi cum dies.

Non requi. tunc conſenſus domini in alienatione. Decius conſ. 164.

Pro ſe & deſcentibus.quid ſi deceſſit relictis pluribus filiis qui diuiſerunt inter ſe & feudum peruenit ad vnum.dic ꝙ do nec extant aliqui de linea illius cui feudum peruenit alij non admittentur.tex.eſt in c. 1.de natura.ſuc.feu.vt al.Cor.in 3.volum.conſil.37.verſic.ex alio rc. fac. quod vult Oldr. in conſilio 178.

Et ita in emphyteoſi firmat Cor. in tertio volumin. conſilio 190.

Contrarium tamẽ in emphyteoſi videtur tenere ipſe Cor. licet non audeat firmare.in 4.vol. conſ.42.

Exhæredatus. An ſuccedat in feudo. Iacob. de ardiz. in ſumma.in titul. de ſucceſſ. feud. in Rubric. an filius ſucce. in feud. dicit,quòd ſic ſi teſtamentum ſit irritum. ſecus ex eo.ſit adita hæreditas. l.ſi exhæredatus ff.ad ſylla.idem tenet Iſer.in c. 1.in prin.in ti.de ſucce.feu.

Intellige tamen. quòd exhæredatus poſſit in feudo ſuccedere.quando iniuſte fuit exhæredatus. alias ſecus omnis.n. cauſa quæ eſt ſufficiens. ad exhæredandum eſt ſufficiens ad priuandum feudo.text. eſt not. in cap. primo. §. prædictis autem modis. in titul.quæ ſit prima cauſa.benefi.amit. Non tamen intelligas quòd quælibet cauſa, ex qua opinio. & fama exhæredati grauatur. ſit ſufficiens ad priuat.feudi. vt eſt text. in præallegato.capit.primo.§.illud enim.vide Iaco.vbi ſ̃.in d. verbo.præſentes & recipientes.& Cur.vbi ſ̃.in 3.par.ver.tertio principaliter quæro.

Nunquid autem exhæredatus à patre. ſuccedat in feudum aui.vide Iacob.de ardiz.vbi ſ̃.& Iacob.& Cur. in locis primal.

Et an

Et an exhæredatus à patre excludatur à ſuccõe collateral. dic ꝙ non. Alua.in d.§.& quia. Cur. in 3.parte. ibi.8.quæro an filius exhæredatus.

Inſtitutus in re certa, an ſuccedat in feudo cum aliis æqualiter? dic ꝙ ſic,per c.1.in tit.de ſucceſ.feu.& ita vult Bar.in l.vt iuriſiurandi.§.ſi liberi.ff.de oper.lib.cum aliis alle.per Alex.in 1.vol.conſ.129.col.vltim.& in 5.vol.conſ.19.col.3. ver.non ob.etiam ſi in contrarium. & in conſ.22.col.2. verſ.& hoc etiam operatur.

Emancipatus,an ſuccedat in feudo? Bal.in aut.in ſuccõe.te. ſuis & leg.tenet ꝙ ſic.& Iac.de ardiz.in tit.de ſucc.feu.§.item quæritur ſi emancipatus. hanc q. latiſſime decidit Cur. vbi ſ. verſ.2.principaliter quæro.& Iaſo.in l.qui ſe patris. col.27.C. vnde liberi.

Nepos ex filio prædefuncto,an ſuccedat cũ patruis in feudo,quemadmodũ in allodialib.Cur.vbi ſ. ibi nono princip'r conclud.breuiter ꝙ ſic,per gl.in c.1.de na.ſucc.feu.quæ gl.dicit hoc eſſe de mente tex.in c.1.circa prin.de grad.ſuc.in feu. all.etiam tex.in c.1.de ſucc.feu.& ibi.Bal.all.etiam Are. conſ. 163.& Alua.in c.1.de na.ſucce.feu.vbi Alua.dicit.ꝙ filij tunc ſuccedunt in ſtirpes non autem in capita & ꝙ in feudo admitta.Nepos cum patruis.eſt tex.in c.vnico.§.his vero deficientibus in ti.de grad.ſucce.in feu.& vide. caſus.in §. reliquum in auth.de hæred.quæ ab.inte & in auth.vt fra. filij. in prin. col. 9.Et ita vult Alex.in 1.vol.conſ. 88. repetito.in eo.vol.conſ. 137.Addo tex.in c.decedente.& ibi Bal.in tit.de. na. ſuc. feu. doct.in c.1.de ſuc.feu.Bal.in c.1.§.ſi tamen. in tit. qui feu. da. poſſunt & in 1.parte.conſ.clxj.& conſ.395.in quibus locis. late ponit.ꝙ nepotes.ex filio prædefuncto.ſuccedunt in ſtirpes cum ſuis patruis tam in feudalibus. quam in allodialibus addo Barb.in 2.vol.conſ 10.in 4.col.vbi ad hoc.etiam all.c.1. de feu.march.

Addo etiam eundem.Bal.ĩ 4.parte.conſ.32.ibi ſuper quinto.Et ita in terminis vult Sonz.in 2.parte.conſ.252.in 1.col. Alex.in 5.vol.conſ.129.in fi.& in 3.vol.con.26.Cor.in 2.vol. conſ.24.in fi.& conſ.131. Sonz.in conſ.poſito.poſt tit.ff.ſol. matr.in 1.col.

Concluditur ergo. ꝙ tam in allodialibus quam in feudalibus. filius ſuccedit in locum patris ſui.per §. cum filius. inſti-de hæred.quæ. ab inte. cum aliis præal. & vult Bal. in 1. parte conſ.5.per quem tex.Bal.in l.1.in 2.col. C. de 2.nupt.dicit. ꝙ tunc non corrumpi.gradus.ſed repreſentatur.

Iſtud tamen. intelligeñ videtur. quando tractatur. de ſuccõe aſcendentium.Secus quando tractaretur.de ſuccõne trãſuerſali.quia tunc filius non ſuccedit in locum patris præmortui.nec equaliter admitti.cum patruo ſuo.§.ſi plures.Inſti.de lega.ag.ſuc.l.ſi auie.C.de ſucce.edic.& l.auunculo.C.communia de ſucce.Iaſ.in l.fratres.in 3. col.C.de inoff.teſta.facit conſilium Ang.37.

Sed dicit.Iaſ.in d.l.ſi auie in 2.col.quòd iſta iura prox.all.limitan.non procedere quãdo tracta.de hæred.patrui vel auunculi.ſeu amite vel matertere.quia tunc filius ſuccedit loco patris & admitti.ſimiliter & ſemel. equaliter cum aliis patruis. auth.ceſſante.& in cor.vnde ſummi.C.de leg.hæred. quod intellige ab inteſtato.Iaſ.in d.l.fratres.in 3.col.

Quantum autem ad alios tranſuerſales.filius vel nepos nõ ſuccedit in locum patris præmortui. Imò excluditur. per patruos qui viuunt.auth.poſt fratres.& ibi Bar.C.de leg. hæred. & declarat Cy.d.auth.ceſſante.Bal.in l.3.C.de leg.he.& Io.fa. in d.c.cum filius. & ita in effectu vult Alex.in 5.vol.conſ.44. in 4.col.Ang.in d.conſ.37.

Et in materia.ꝙ nepos admitta.cum patruo.in allodialibus. vide ſubtiliter. Bolog. in tract. ſuc. ab inte.in add. ad matheſ. col.31.cum duabus ſequentibus.&aliquid per decium conſ. 87.in fi.

Aduerte tamen.Quia Alex.in 5.vol.conſ.129. vult ꝙ ſi alicui ſit data emphyteoſ pro ſe filiis & nepotibus. intell'r ordine ſucciuo.imo filius fratris. præmortui.non admitte.cum patruo.al.Bal.in l.cum ita.§.in fideicommiſſo.ff.de leg.2.

Idem vult bened.de perux.in conſ.5.

Et idem in feudo.in terminis propriis.tenet Petr. de anch. in conſ.82.& Alex.in 2.vol.conſ.204.& in 4.vol conſ.4.& in 5. vol.conſ.17.addo Ant.de bu.conſ.47.

Idem in emphyteoſi eccleſiaſtica.tenet.Bolog.in conſ.48.

Fateor ingenue hunc articulum eſſe difficilem. Et niſi.fiat aliqua diſt.videntur doct.in locis præal.multum contrariari.

Ego autem pro nunc ita diſtinguerem. ꝙ aut loqui.in ſuccõne aſcendentis. & tunc filius repræſentet perſonam patris. & eius loco ſuccedat.

Aut loqui.in ſuccõne.tranſuerſali.&tunc aut loqui.de ſuccõne patrui. & tunc etiam filius ſuccedat in locum patris ſui prædefuncti.Aut loqui.de ſuccõe aliorum tranſuerſalium. & tunc filius non ſuccedat in locum patris ſui.& hanc diſtinctionem colligo ex dictis per Iaſ.in d.l.ſi auie.& per Dec.in conſ. 1.& ita videtur velle Alex. in 3. vol. conſ. 5.in fi.& in 5.vol. conſ.44.in 4.col.& Cor.in conſ.302.in 1.vol.& in 4.vol.cõſ. 186.Ang.in §.cum filius inſti. de hæred.quæ ab inte. Bal. in l. conſanguinitatis.C.de legi.hæred.

Et quia illam diſtinctionem. an quis ſuccedat ex prouiſione.l.vel.hominis.mordent.multi doct.vt patet.in locis præal. de quo habetur etiam aliquid per Iaſ.in l.qui liberis.§.hæc verba.in 1.& 2.col.ff.de vul.& pup. Ideo pro nunc eam. non attingo. de quo etiam habetur per Dec. conſ. 79.& Alex. in 3. vol.conſ.26.& Cor. in 2.vol.conſ.131.& in 3. vol.conſ. 131.

Limita etiam.niſi pr̃ eſſet de crimine læſæ maieſtatis damnatus.quia tunc eius filius excluderetur.Ita fulg.conſ.8.ad fi. refert & ſequitur cur.in 3.parte.ibi nono pro perfecto.

Sed retento themate. quòd filij ſuccedãt in locum patris. quæritur nunquid tales filij.qui patrueles appellan. Succedãt in ſtirpes an vero in capita.Iac.de ardiz. vbi ſ. ſ.in rub. de ſucce. feu. dicit. quòd ſuccedent in capita.& idem vult Bal.in d. auth. ceſſante. dicens hoc ita communiter teneri. & aſſignat rationem quia ſic.ſeruitium feudi diuitur per capita.Ita & ſucĩo.l.ſecundum.nãz. ff. de reg.iur. ad idem al'ur. tex. in c.1.§. his vero.deficientib.de grad.ſuc.in feu.vbi text.videtur velle. quòd deficientibus deſcendentibus admittan. fratres.& filij fratrum.vlteriores autem admittan.per capita.& etiam quando filij fratrum ſuccedunt alicui colaterali ad idem eſt tex. in c.decedente fideli.in tit.de cap'is.extraord.

Contrarium tamen determinat d.Iac.vbi ſ. in ver.præſentes & recipientes.al.Iſer.in c.1.de grad.ſucc.in feu.& Bal.in c. 1.in ti.de na.ſuc.feu.vbi dicit.ꝙ quia gloſator in d.aut.ceſſante.tenuit ꝙ in allodialibus ſuccedunt in ſtirpes. non vult ipſe Bal.recedere ab op.gl.Et idem vult ipſe Bal. in ti.de gra.ſuc.in feu.c.1.& in c.1.de ſucc.feu.Et ibi hoc etiam vult Aluar.nam cum in allodialib.vt dictum eſt,ſuccedant in ſtirpem, nec habeatur.tex.in ɔ̃rium in feudalib.non eſt à iure cõi recedeñ. c. 1.§. ſtrenuus autem. in ti.de feu.cogn. & reſpondet ibi Iac.ad motiua.in contrarium adducta. Et ſubiungit,ꝙ ſecundum iſtam opi.ſæpe conſuluit.concludens,ꝙ ſi nepotes ſine patruo ſuccedunt alicui patruo, vel ſuccedunt cum patruo alteri patruo: tunc ſuccedunt in ſtirpes, etiam in feudalibus. Si vero ſuccedunt alicui alteri collaterali ſuccedunt in capita. & prædicta.dicit eſſe de mente Bar.in l.poſt cõſang. ff.de ſuis & leg. & Io.de Im.in cle.plures.de iure patr.vbi refert conſ.doct.bonoñ.& ita ſm eum etiam concludit Mar.laudeñ.in d.cap.1.de grad.ſucc.in feu.Addo Alex.not.in 4.vol.conſ.55.cum conſ. Barb.ſubſequenti.& in 5.vol.conſ.29.col.3.ver.ſi autem fuiſſent.Et idem vult Cur.qui multa alia al.in 3.par.ibi 4.circ.iſtã materiam.Et in allodialib.ꝙ ſuccedant in ſtirpes vide not.Bolog.in tract.ſuc.ab inteſt.in add.ad Matheſ.in 35.col.

Clericus,An ſuccedat in feudo,cum aliis fratribus laicis? vide.ꝙ ſic.vt voluit Bar.in repe.aut.ingreſſi.C.de ſac.ſan.eccl.& pro iſta parte vide.gl. in c.1.in tit.an mutus,rc.& in c.1.de benefi.fe.Idem volunt Cano.quos refert ibi Fel.in 19.col.in ca. in præſentia.ext.de prob.Archi.in c.ſi qua mulier. 19.q.vlt.& Sal.in d.auth.ingreſſi.vbi dicit quòd doct.communiter ita tenent.Idem vult Iſer.in c.ſi quis deceſſerit. in tit.ſi de feu.fuer. controuerſ.Et dicit d.Iacob. vbi ſupra. in verbo, & quibuſcunque hæredibus.vbi dicit.ita conſuluiſſe. multa allegando & reſpondendo ad motiua in contrarium adducta.de quo etiam habetur latiſſime per Car.Alexand. in titul.qui feud.da. poſſ.capit.1.§.& quia. column.4.cum ſequentibus. Et pro iſta parte adducuntur infinita fundamenta, relata per doct. in locis præallegatis.& per Curt.in 3.parte. verſ.decimo principaliter.qui tamen tenet contrariam opinionem. vt infra ſubiiciam.

Contrariam opinionem , quòd clericus non ſuccedat in feudo.tenet Iacob.de Beluiſ. in dict.capit.ſi quis deceſſerit. & Ioan.Blanchi.in titul. de ſucceſſ. feud. §.ſed forte. & Iſern. in capit.ſi.de cle.qui inue.fec.& in capit. 1.de benefic.fe.& in capit.ſi clericus. vbi de hoc vide.text.expreſſus in titul.ſi de feu. fuer.controuerſ.vbi text.dicit,qui clericus effici.hoc ipſo feudum amittit. & Bal. ibi exponit dummodo ſit in ſacris. vt in ſubdiaconatu, qui eſt ſacer ordo. capit. à multis. de ætat. & qualitat.ord.Et pro iſta parte alleg.etiam text.in capit. 1.in titul.de milit.vaſal.qui arm.bel.depo.& alius text. qui multum vrget. in capit. 1. in fin.in titul. an mu.ſuc. vel aliter imper.& in capit. 1.in titul.de benefic.fe.Et hanc partem tenet expreſſe Bal.in d.c.qui clericus. & Alb.de Roſ.in dict.authen.ingreſſi.

Et pro

Et prò iſta parte. Curt. vbi ſ.all.innumerabiles deciſiones. & dic. huius articuli veritatem. pendere. ab illa difficultate. an clericus vaſallus. poſſit domino ſeruire per ſubſtitutum. in quo.dicit.veriorem concluſionem eſſe quòd non.quam ſubtiliter.probat concludens.clericum. non poſſe in feudo ſuccedere.all.Alex.tenuiſſe.hanc partem.in 5.vol.conſ. 10. & Fely.in d.c.in præſentia.in 21.col.& reſpondet ad omnia. in cõtrarium all.

Tu dic.quòd Imo Alex.in d.con. 10.vide.tene.cõtrarium. concludit.n.quòd ſi ſeruitium preſtan.poſſit preſtari.per ſubſtitutum.admitte.monaſterium.ad feudum.&idem etiam in veritate videtur tene.Fely.in d.c.in præſentia.m̃.in 19.col.vbi dicit.quòd niſi ſit electa induſtria perſonæ. poteſt. ſeruiri per ſubſtitutum.& quòd nunquam dicatur.electa. induſtria perſonæ.vbi ſit mentio hæredis.vide ibi per eum.

Pro iſta tamen parte.quòd clericus non ſuccedat in feudo videtur.facere.quod vult Pau.de Caſt.in 2.volu.conſ. clxj. in vlt.col.vbi dicit. valere. conſue. quòd clericus non ſuccedat in feudo.arguen.ſic.quòd poteſt fieri per pactum.poteſt fieri per conſue.& contra.l.non impo.ff.de pac.ſed per pactũ.non poſſet vaſallus.excludere.filium à feudo.vt dictum eſt ſ.ergo nec per conſue.cum g°.Pau.de Caſt.velit id poſſe fieri per cõſuet. in clerico. g°. diceñ vide.quòd clericus.debeat excludi. Tamen iſtud fundamentum videtur poſſe retorqueri in contrarium.quia ſi poteſt fieri per conſuetudinem.ergo.preſuponitur.contrarium de iure.

Limitat.tamen.hanc ſuam concluſionem.Cur.multis modis. 1.vt procedat in vero feudo,ex quo debea.ſeruitium perſonale,ſecus in ſeruitium reali.vide Cald.in ti.de feu. conſ.2. alias 304.

2.Limitat non procedere in clerico pe tonſuræ tantum.

3.Limitat quando pater in fraudem faceret filium clerica.

4.Limitat in feĩa.quæ intraſſ.monaſt.eo caſu quo feĩa admitta.ad quod vide Lud.Ro.in ſcpe al.conſ.367.& Card.Alex.in d.§.& quia.col.13.qui feud.da.poſ.& adde quid de canonico regl'i.ad quod vide Cur.conſ.61.& ſeq.

5.Limitat non procedere in feudo franco & libero.al.multa.max.Alex.in d.conſ.10.vol.5.& Fel.vbi ſ.

6.Limitat in monacho,qui ex diſpenſa.pape eſſet effectus comes,quia ſuccederet in feudo aperto, poſtquam fuit effectus comes.al.Bal.in 1.part.conſ.143.

7. Limitat vt non procedat in cruciferis qui militant contra infideles.vide tamen ibi quia vide.impugnare.

8. Limitat ñ de nouo clericus inueſtia. à domino ſciente eum clericum.al.Aluar.in c.1.§.1.de benefi.fe.

9.Limitat in feudo acquiſito, pro ſe & ſucceſſorib.quibuſcunque.de quo tamen ſe remittit.ad quod vide quæ dixi ſ.in ver.& hæredib.quibuſcunque.Subiungit ibi Cur.qñ vaſallus priua. feudo per ingreſſum religionis ad quem feudum deuolua.an ad dñm,an ad agnatos.& dicit,ꝙ gl.c.1.§.j.de benef. fe.tenet ꝙ reuertatur ad dñm. ſed dicit,ꝙ illam gl.intelligunt ibi Alua.& cõiter doct. ꝓcede.in feu.nouo,ſed in antiquo deuolui.ad agnatos.ita ẽt dic.tene.Alua.& ceteros in c.j.de mil. vaſ.qui ar.be.depo.& Cu.conſ.167.incip.Ioſeph.& ant.

Adoptiuus.An ſuccedat in feudo?Cur.vbi ſ.ibi. xj. quæro. d't ꝙ nõ.al.tex.c.adoptiuus.& ibi Aluo. q idẽ d't in arrogato.ĩ ti.ſi de feu.fue.contr.Aug.in §.1.inſti.de hæred.quæ ab inte.

Legitimatus,an ſuccedat in feudo? Cur.in d.3.part.ver.17. ponit hanc q.& dicit,ꝙ legitimatus per reſcriptum principis, regulariter non ſuccedit.c.naturales.ſi de feu.contro.

Fallit ſm eum,qñ in reſcripto hoc diceretur.ſm glo.in d.c. nat'es.& ſuffic.ꝙ in legit.dica.ꝙ poſſint ſuccedere in feudis.licet non dica.in quib.ſm omnes doct.ibi.niſi ſm laudeñ.ibi.eſſet maxima dignitas.al.Bal.in l.eam quam.C.de fideic.

ad regulam ꝙ legitimatus non ſuccedat in feudo.addo Lu. Ro.in d.con.367.vbi dicit,hoc procedere, etiam quantum ad legiti. per ſubſequens matrimonium.de quo tamen dicam j. addo Alex.in 1.vol.conſ.128.

Ampliat Cur.ibi.d.reg.vt procedat ẽt in feudo materno.al. Iac.de ardiz.Iſ.Alua.laudeñ.& modernos in d.c.naturales.

ampliat 2. etiã ſi nulli alij eſſent leg.per tex.ibi.nec ſoli,nec cum aliis.addo Alex.in terminis in 2.vol.conſ.60. cõtrarium tamen in hoc vide.tene.Bal.in 1.par.conſ.81.& Pau.de ca.in 1.volu.conſ.456.in quib.loc. volunt ꝙ leg.tal'r ꝙ ſuccedat in feudo.admitta.cum aliis leg.& naturalibus.

ampliat 3.vt non ſolum procedat in ſucceſſione ab inteſtato.ſed etiam ex teſtamento.al.Laudeñ.in d.c.naturales.

Limitat ipſe Cur.hanc reg. non procedere,quando dominus conceſſit feudum vaſallo pro ſe & filiis nat. & naſcituris. & dominus ſciebat quòd vaſallus non habebat ñ ſolum naturalem,quia tunc tal'naturalis ſuccẽdet. all. Aluar.in d.c.naturales.vide ibi per eum.

Legitimatus per ſubſequẽs matrimonium.ſuccedit in feudo.ita.Cur.vbi ſ.ver.2.prin.regula.al.Iſer. quẽ omnes ſeq. in d.c.naturales per tex.in c.tanta generaliter.loquentem.qui filij ſint leg.

Addo.ꝙ iſtud in terminis.vult Bal.in 1.part.conſ.330. fac. quod vult franc.de Curte.in conſi.13.max.in 5.col.vbi dicit. ꝙ differt legitimatio.per ſubſequẽs matrimonium ab alia legitime.& ita vult.Iaſ.in l.generaliter.§. cũ autem. in 7.col. C. de inſti.& ſubſti.Calde.in ti.de feu.conſ. 5.alias 307.

Contrarium tamẽ in hoc.tenet.Lud.Ro.d.conſ.367. dicẽs legitimatum etiam per ſubſequens matrimonium nõ ſuccedere.in feudo.& Ang.conſ.29.

vide quæ dixi.in ver.legitimatio.§.

Hanc regulam. limitat Cur. vbi ſ. non procedere. quando forma inueſtituere.inſpiceret principium. puta ſi inueſtitura feudalis diceret.concedo feudum.tibi & filiis ex te leg.deſcẽdentib.tunc.n.legitimati per ſubſequens matrimonium.non admitterentur.al.Bal.in d.c.naturales ſed dicit.hãc limita.impugnari.per lauden.& Iſer.ibi.

Subiungit.has op.poſſe concordari.ſecundũ.Alua.ibi.hoc modo. Aut tempore matrimonij. filius erat conceptus & natus.& procedat op. Bal. aut erat conceprus. ſed nondum natus.& procedat op.contraria.

Secundo.limitat dictam regulam vt procedat.in filiis naturalibus tantum.ſecus autem in ſpuriis.al.in ſpecie. laudeñ. in d.c.naturales.per tex.in d.c.tanta.

Aduerte tñ circa hoc.quia ſi feudũ ſit datũ pro ſe &heredibus ſuis veniet etiam ſpurius legitimatus.ita Iaſ.in l.qui ſe patris.in 4.col.vnde liberi.al.Cu.conſ.216. incip. Reuerendus. pater.quod m̃ eſt 168.

Poſſet etiam limitari.d.regula.non procedere. quando extarent alij filij leg.& naturales. vt in terminis vult Iſer. in d.ca. naturales.quem ibi ſequitur.Bal.refert Iaſ.in d.§.cum autem. vbi dicit.de hoc valde dubitare.attẽta ratione.ꝙ legitimatus per ſubſequens matrimonium.cenſeatur.in omnibus pro vero legitimo.

Quid autem de legitimato. per nominationem patris. nominantis filium leg.& naturalem. an ſuccedat in feudo? Vide Bal.in 1.part.conſ.392.vbi dicit.quòd non.

Quid de emphyteoſi. etiam eccleſiaſtica. an legitimatus. ſuccedat in ea.vide in verbo,legiti.§.& in tract.emphyteotic. §.136.

No.ꝙ in ſimplici potẽ legitimandi.nõ includitur.poteſtas legitimandi ad feuda.ita Cur.vbi ſ.all.Segno.in conſ.220.incip.quidam dictus Ioannolus.& Pau.de Caſtr.in d.conſ.456. in 1.vol.Alex.in 2.vol.conſ.6.& Are.conſ.pen.

Vide tamen dec.in conſ.76.

An autem in legitimatione.ad feuda.requiratur.ſp'is derogatio.ad d.c.naturales.an ſufficiat generalis.Bal.poſt dy. in d. c.naturales.tenet quòd requiratur.ſp'is.

Cur.tamen vbi ſ.dicit.iſtud dictum eſſe periculoſum.quia cõtrarium tenent ibi Alua.& Card.med.& laudeñ.& Cuma. conſ.168.& alia multa adduc.quæ vide.

Aſcendens.Non ſuccedit deſcendenti in feudo. tex.in c.1. in ti.de natura ſuc.feu.in prin.& quærit Cur.vbi ſ.ver.expedito primo tractatu.rc.quæ ſit ratio diuerſitatis inter bona feudalia & allodialia Nam in allodialibus eſt contrarium.l.Nam & ſi parentibus.ff.de inoff.te.& l.ſcripto ff.vnde liberi.& relatis multis rationibus.ſequitur.illam tanquam magis perſuaſiuam quia non præſumitur. ꝙ pater. & aſcendentes recipientes feudum tanquam ſeniores poſſint tam bene adiuuare dominum ſic deſcendentes iuuenes. cum virtus in iuuenib. ſit potentior.l.1.C.de ath.lib.x.vide ibi per eum.

Limitat 1.quando pater renuntiaſſet feudum in manu domini.cum pacto.ꝙ filium inueſtiret.ea cõdictione vt moriẽti filio.pater ſuccedere poſſet. inferens poſſe limitari generaliter.quòd ex pacto poſſint aſcendentes ſuccedere.

Limitat 2.quando ſilius eſſet inueſtitus contempla.patris. quia tunc pater ſuccederet.

Limitat 3.in feudo nouo.ſecus in antiquo.ĩ quo ſuccedũt aſcendentes vide ibi per eum.

Quærit ibi Cur.nunqd pr̃ hẽat vſumfructũ in bonis feudalib.filij.&poſt multa tenet ꝙ ſic.al.Bal.ĩ l.cũ oportet.C.de bo. q.lib.& ꝓbat bono fundamento.Nam fructus feudi.poſtquã ſunt ſeparati non dicuntur feudales.ſed allodiales.al.Bal.in 1. par.conſ.33.per tex.optimum.in c.1.in tit.an agna. vel.filius.

Limitat tamen non procedere. qñ feudum eſſet acqſitũ à principe.quia.n'.acqreretur pr̃i.l.cũ multa. C.de bo.quæ lib.

Limitat

Limitat 2. ñ esset feudum dignitat. cohærẽs pe. feudatarij. quia nihil acquirentur patri.iux.l.3.§.si quid.ff.de mino.

Limitat 3.nisi feudum esset acquisitum in castris virtute armor.quia tunc censetur castrense.all.Bal.in d.l.cum oportet.

Collaterales, vsque ad quotum gradum succedant. text.in c.1.§.& quia vidimus.qui feu.da.pos.dicit vsque ad 7.& idem vult Bal.in aut.defuncto.ad tertul.& in c.1.§.fi capitanei.alias est c.si capitanei.de feu.march.idem vult Iser.in d.§. & quia vidimus.Calde.in tit.de feu.cons.9.alias 311.

contrarium tenet gl.in c.1.de succe.feu.tenens.q̃ succedãt vsque in infinitum.&gl.d.§.alias c.si capitanei.Odofr.in sum. in ti.qui.in feu.succe.possunt.refert.Cur.vbi s.ver.successiue. vbi all.haberi.archi.in sum.in ti.qualiter succe.in feu.& Bal.& Ang.cõs.106.incip.sanctissima.inter cons.Ang.qd ñ est cx.

Intellige tamen istud procedere. quando feudum de pa. primi acquirentis transitum fecit ad ipsius acquirentis descendentes. Nam tunc ad transuersales illorum descendentium à 1.acquirente progreditur feudum vsque in infinitum.

Secus quando feudum ex persona.acquirentis non fac.trãsitum ad descendentes ipsius acquirentis sed ad collaterales ex pacto vel alia de causa. quia tunc non progredi. nisi vsque ad 7.gradum ipsorum collateralium.ad hoc allur.Io. faxo. in sum.in ti.qui in feu.suc.poss. Iaco.de belu.Nico.de Neap. Bal. &Alua.in d.c.fi capitanei.&Alua.in d.§.& quia.& ibi laudeñ. refert & sequi.Cur.vbi s.all.etiam Aret.cons.pen.

In casibus tamen in quibus transuersales non succedunt nisi.vsque ad 7.gradum.istud limita non procedere in succõibꝰ regni. quia si tota domus regia sit extincta. & adsit aliquis de sanguine.antiquo.Puta de domo borbonie.& non adsit aliqs proximior. tũc admitteretur.etiam ille qui esset vltra millesimum gradum.ita sing.vult Bal.in c.j.de feu.march.&ibi Alua. & laudeñ.refert & sequi.Cur.vbi s.Tu vide quæ dixi s.hac eadem rub.de succe.feu.§.

Limitat etiam Cur.ibi non procedere.in feudis iurisdictionum.in quibus succeditur.in infinitum.all.Are.in d.con. pen. in antepen.& pen.col.

Quia tex.in d.c.1.qui feud.da.poss.dicit.collaterales succedere.vsque ad 7.seu septimum gradum.quæritur an dictio vsque stet inclusiue an vero exclusiue.Ias.in d.§.& quia vidimus. dicit.q̃ stat exclusiue subiungens honorium papam ita pronuntiasse tempore rebellionis sicilie.contra ecclesiam romanam.& illa pronun. principis diffinitiua. fac. ius generale.l.fi. C.de ll.

contrarium.tenet.laudeñ.ibi.quia benefi.principium sunt latissime interpretan.l.fi.ff.de const.prin. & in mã. fauorabili. dictio vsque stat inclusiue.glo.in auth. quod ius.C.de proba. no.in l.meminisse.ff.de offõ.procon.&leg.Et hanc opinionẽ. sequi.Iac.vbi s.& Cur.in 3.parte.vers.successiue. Ibi circha istam secundã.vbi inter cetera.all.Alex.in 3.vol.cons.cxiiij. vbi per multas aures concludit.quòd dictio vsque in mã. computationis graduum circa succõem semper stat inclusiue. & vltra Alex.all.Bal.in c.1.§.si quis de mãso.in vlt.col. de contr. inue.Vbi allan.Archi.dicit q̃ dictio vsque adiuncta vniuersitati. siue signo vniuersali stat inclusiue. Addit etiam eundem Bal.in l.2.in j.col.C.de iu.emphy.Vbi dicit.quòd dictio vsque stat inclusiue.ex na.acquisitionis. de quo etiam per Angel. in §.emphyteosim.in auth.de non alie.

Et de hac dictione vsque. vide quæ dixi. in dictionario.in verbo vsque.

Subiungit.ibi Cur.vers.2.circa istam mãz. Quid si quis concedat feudum vsque in tertiam generationem. An dictio vsq; stet inclusiue.vt includat pam.recipientis. Et dicit.quòd hanc q.in emphyteosi.format Bal.in d.l.2.in 2.col.de iu. emphy. de quo.tu vide etiam Ias.ibi.in lxv.col.ibi decimo.rc. Vide in dictionario.in ver.vsque.

Et gradus computa. secundum ius ciuile. secundum. Ias. & Bal.in d.§.& quia vidimus.refert Cur.vbi s. vbi confirmat. ga regula est in qualibet succõe.quòd gradus debent computari secundum ius ciuile.all.Bar.Bal.& communiter doct.in l.si aiie.C.de suc. edic. & alia multa. & in terminis feudalibus all. Are.in d.cons.pen.in pen.col.

Vterinus frater. An succedat in feudo.Bal.&Ang.in d.cons. incip. sanctissima. determinant quòd non. quia iure cogationis.non est dare succõem.in feudalibus.c.1.§.1.in tit. de grad. succe.in feu.refert Cur.vbi s.ibi quinto circa istam mãz.vbi addit.laudeñ.& Alua.in d.§.& quia vidimus.& Nico.de neap. & Ardiz.in sum.de mõ succe.in feu.sub rubricella.de agnatis an succe.& dicit.Cur.hanc esse veritatem à qua nullus discrepat.

Vtrinque cõiunctus.In succõne feudi. an excludat fratrem consanguineum? Iac.de Ardiz.in ti.de succe.feu.sub rub.an frater.ex vtroque parem determinat quòd non.sed quod ambo admitten.Et hoc.tenet.Bal.in rub.C.de leg.hered.&idem Bal. & Alua.in c.1.de grad.succ.in feu. Rõ est, quia in mã. succõis feudi ius cognationis nl. infert & quanquam. in fratre vtrinq; coniuncto concurrant due qualitates. tamen quia altera ipsarum est impertinens non auget effectum. Istam opinionem. sequi.laudeñ.in d.§.& quia vidimus.& ita vult.d.Iac.in verbo pro se.& eorum filiis.refert Cur.vbi s.ver.sexto quæro.vbi addit.quòd eandem.op.tenet prati.pap̃.in forma libelli.quo.ag. ad reuocationem.feudi in verbo nec superstitibus.in 3.col.& Alex.in 5.vol.cons.9.crotus in l. re coniuncti in 2. col. de leg. 3.& in l.filiusfa.§.diui.in 40.col.de leg.1.

Pro se & fratre suo.An intelliga. pro tota linea transuersali. an vero pro fratre tantum.Bal.in c.quæ in ecclesiarum in ante pen.col.de constit.dicit. quòd solum includitur frater non autem tota linea.Et istam decisionem.confirmat Cur.vbi s.ibi 7. quæro. quia in dispositione hominis. filij non veniunt loco patris. per dictum Bal.in l.cum ita.§. in fideicõmisso. ff. de leg. 2.de quo.tamen.dic.vt dixi s.hac eadem rub.ver.Nepos. ex filio prædefuncto.

Nota. q̃ sic.in allodialibus filius fratris excluditur patrium defuncti.auth.post fratres.C.de leg.hæred.

Ita in feudalibus.Ita Bal.notabiliter.in c.j.ad fi.in ti. impera. lotho.eug.pap.rc. Moue.optimo fundamento.quia sic.in feudo non succedunt ascendentes c.1.de na. suc.feud. ita eodem modo. patruus qui est in linea transuersali ascendentium excludi.per filium fratris.qui est in linea transuersali descendentium &hanc decisionem dicit.ppo.no.Cur.vbi s.Ibi nono pro perfecto. Vbi addit hæc verba formalia. vide tamen omnino Alua.in d.c.1.in vltimo not.impera.lotho.eug.pape.dum notat ex textu.quòd transuersales per lineam ascendentem. succedunt transuersalibus descendentibus.Et propterea. vide.ex hoc dicto Cur.inferre.cõtra dictum Bal.sed ego respondeo.q̃ illa decisio Alua. potest procedere. quando non extarent filij. fratris defuncti.sed eis extantibus.licet.locum.decisio Bal.per d.auth.post fratres.

feudum præscriptum. an suprà dicta circa feudi succõnem. locum habeant. in feudo præscripto? Bal. in ca. fi. in titu. de feu.da.in vi.l.cõ.determinat quòd sic. quia præscrip.æquipollet veritati.vt not.in l.prima.C. de serui. & aqua. Et idem vult Bal.met.in l.liberti.C.de oper.liber.& laudeñ.in cap.primo.in prima colum. in titu. qui. mo. feud. consti. potest. idem vult Curt. vbi suprà. Ibi postremo pro perfecto. Vbi etiam alleg. Bal.in l.1.in 31.q.ff.de re.diuis.

Limita tamen ibi Curt. quando constaret qualiter ista res esset solita concedi. quia tunc præsumeretur concessa secundum consue.vide ibi per eum.

Rub.De alienatione feudi.

Vasallus non potest alienare feudum. sine consensu domini.in c.imperalem.de prohi.alie.feu.per fred.

Et alieno.facta sine domini consensu.est nulla vt ibi.Adeo quòd feudum non potest præscribi.etiam longissimo tempore.secundum.Isern.ibi.per illum text. in ver.nullius temporis præscriptione.Et ita vult in terminis.Sõz.in 1.parte. cons. 86. Alex.in 1.vol.cons.30.vlt.col.

Et procedit ista regula.etiam in feudo nouo quod non potest inter agnatos & conuasallos alienari. vt vult Curt. in 4. parte.in vlt.causa priuationis.ibi pa.go.principal. alleg. Sonz. in prima parte.cons.19.Addo Fely.in c. quæ in ecclesiarum in 29.colum.in fi.de consti. & in 31. colum.cum seq. aliquid per Ias.in l.voluntas in 1.colum.C.de fideicom.dec.in d.c.quæ in ecclesiarum in 2.col.in 6.not.

Fac.quod vult Alex. in 4.vol.cons.cvj.in prin.

Subinfeudare.An vasallus possit sine consensu domini aliũ subinfeudare? Videtur quòd non. quia hoc modo transfertur vtile dominium.c.1.§.fi.in qui.cau.feu.amit.go.prohibita.alie natione.videtur prohibita subinfeud.

In contrarium tamen est tex.in c.j.§.1.in ti.qual.olim pote. feu.alie.& in c.2.§.similiter.& §.profecto.in ti.de l.conra.& in d.ca.imperialem.§. callidis. & in §.firmiter & in §.illud & vult Ample.Ias.in c.1.in 11.& 12.col.in tit.qui feu.da.pos.Alex.in 5.vol.cons.1.maxime.in vlt.col.

Quæ autem requiran.ad hoc.vt sine domini licentia. possit vasallus subinfeudare.vide per glo.no.communiter approbatam.in c.1.§.præterea.de cap.conra.

Limita hanc concl.q̃ feudum possit subinfeudari.Non procedere.quando in inuestitura esset pactum de non alienan.feudum. quia tũc nõ poterit subinfeudari. sine cõsensu dñi nã qñ noua ꝓhibitio adiicit antiquæ ꝓhibitioni. hẽt ampliare.l.1.§. nunc.ff.de op.no.nun.ita vult ekur Bal.quẽ cęteri seq.in d.c.1.

§.præterea.de capi.cõrã.& Fel.in c.quæ in ecclesiar.in 24.col. de consti.quem refert Curt.in 4.part.ibi Aggredior pam.ver. 4.declaratio.

Vide tamen.Iasonem in c.1.in pe.col.qui feu.da.pos. vbi dicit quòd licet mag.sit auctoritas Bal.tamẽ.habet hũc passum. pro valde ambiguo.& inuehit contra op.Bal.bonis fundant. subiungens non inuenire alicubi hunc passum.bñ discussum.

Limita 2.dictam concl.fm Bal.sub dubio.tamen.forte,in d. §. præterea Nisi esset feudum ecclesiasticum. quia non posset subinfeudari.

contrarium tñ tenet Iac.de Belui.in d.c.j.qui feu.da.pos.nisi esset feudum decimale.quia non posset subinfeudari. sine cõsensu prælati per ea quæ habentur in c. prohibemus. de deci. & cum ista op.transit Alua.in d.§.præterea.allegans Specu. in ti.de pig.§.1.ver.quid de decimis.&dicit.dominus Iacobinus in d.tract.in verbo & cum pacto.de non alienan. quòd secundum istam op.quanloque consuluit &eam etiam sequi.Cur. d.4.part.ibi aggredior.versi. Tertio no.est.de quo vide latius Ias.vbi s.in pe.& vlt.col.

Limita 3.nisi vasallus vellet subinfeudare.ecclesiæ.quia tũc non potest sine consensu domini.ita Ias.in d.pe.col. al. Pan.in d.c.quæ in ecclesiar.in vlt.col.

Limita 4.in laico habẽte ab ecclesia in feudum.decimas ante concilium lateranense. quia nõ potest eas alteri infeudare. ca.prohibemus. extra de deci. de quo tamen vide latius Iasonem.vbi s.in vlt.col.& Curt.vbi s.ibi octauo limita.

Limitat etiam ibi Cur.in ver.quinto limitan.est.vt nõ procedat in feudo. existente in curia domini. vel in loco in quo. dominus habet iurisd.

Limita vlrs.nisi fieret in faudem.Alex.volum. 5.cons.15.in 2.col.ver.sed dubium fac.

Vnum not. q̃ tal subinfeudatio. non durabit nisi ad vitam subinfeudãt.&eo mortuo sine liberis agnatis poterũt reuocare. quia resoluto iuredatoris resolui. ius acceptoris. vt dixi in ver.resolutio.& istud volunt Iser.& doct.in ca.1.§.1.per quos fiat inue.& laudeñ.in c.titius si de feu.defun.fuer.contro.Fel. in d.c.quæ in ecclesiar.in 24.col.Ias.in d.c.1.qui feu.da.pos.in fi.12.col.de quo etiam vide Cur.vbi s.ibi.6.declaratio.fac.qd vult Alex.vol.4.cõs.106.in 1.col.vbi dicit q̃ licet feudum ex licentia domini possit alienari tamẽ tal alie. non durabit ñ in vita alienant. & eo mortuo fratres poterunt vendicare. & ita etiã vult Alex.vol.5.cons.15.col.2.ver.2.mõ.& in fi.consilij.

Limita vt per Alex.in 5.vol.cons.8.s.nisi frater consenserit illi alienationi.

Quid si ps. vasallus infeudat 2. & 2.tertio.& tertius postea vendat pro allodio cui pertinebit vendicatio? dic quòd domino feudi.nõ autem vasallo infeudanti.ita.Io.And.in ti.de feu. §.2.ver.38.& ita vult Ias.vbi s.& Cur.in ver.septima datur.allegat Fel.in d.c.quę in ecclesiar.in ver.4.declaratio & tunc vẽdicabit dominus etiam id.quod per præscrip.erit acquisitum. ita Bal.& Alua.in d.c.1.§.fi.de cõtro.inue.refert Cur.vbi s.ibi. decima.& vltima.

In emphyteosim concedi. an possit feudum in emphyteosim concedi sine cõsensu domini? gl.in c.imperialem in prin. de prohi.alie.feu. per Fred.deteriant quòd non. quia tal concessio in emphyteosim est alie.§.alienationis.in aut de non alie.col.2.& l.fi.C.de reb.al.ñ alie. & illam gl.seq.omnes ibi & istud est verum.licet.Io. fabri.in §.adeo. inst.loca. teneat contrarium. cuius fundamento potest responderi. quòd quando vasallus subinfeudat hoc fac.sub eisdem qualitate & condic. & sub tit. quo habet. sed quando concedit in emphyteosim. hoc fac.sub diuerso tit.& in habentibus simbolum facilior fit transitus.l.spadonem. §.qui iura.ff. de excu.tu.l.in rem.§.item quecunque.ff.de rei vend.

aduertẽ.tamẽ est.quia Pe. Iac.in ti.de cond.ex l.imperiali. §.callidis.dicit quòd de consue. videmus obseruari. quòd vasalli.Pascua terras incultas.& harenas concedunt quotidie.in emphyteosim.& consue.hoc tollerat.de ista cõsue.attesta.Io. fabri.vbi s.& Io.rey.in d.c. imperialem.§.1.allegans genitorẽ suum ita tene.& dicit.Cur.vbi s.ibi 2.principal quæro. istud dictum esse ppo.no. quia possent Saluari plures vasalli qui de dissent in emphyteosim. à pœna caducitat. retento pro vero. dicto Bar. in quibus. ff. de ll.quòd doctori alleganti consuetudinem.creda.de quo.vide s.in verbo.doctor.§.1.

Cessante autem.consue.tenẽ est.feudum non posse in emphyteosim concedi.vt etiam tenet.d.Iac.in verbo ita etiam q̃ ipsi vasalli. vbi dicit quòd ista fuit vna de causis. quia ill. marchio mõtisferrati.priuauit.no. dominos sancti Sebastiani corum feudo. quia multa feudalia concessant in emphyteosim. & multa alienauerant sine licen.eorum domini.& de ista materia.vide etiam Fel.in d.c.quæ in ecclesiar.in 30.col.

ad liuellum. an feudum possit per vasallum sine consensu domini ad liuellum alias libellum concedi? dic quòd non. per text.in d.c.imperialem. ibi.sub quadam colusione nomine liuelli.&c.& ita volunt doct.ibi.maxime.Io.rey.

Et quando dica.contractus liuellarius.vide Bar.in l.si finita. §.de vectigalibus.ff.de dam.infec.& clarius Bal.in ca.1.§.aut si liuellario in tit.qui.mo.feu.amit.

Sed quid si vasallus.concedat feudum.ad liuellum.cum domini consensu. & res committa. cui aperietur? vide Sonz. in fa.parte.cons.256.& consi.261.vbi loqui.de emphyteosi.sed in terminis de feudo.vide Iasonem.in l.3.§.ex cõtrario.in 11. col.ff.de acqui.poss.& in l.2.in 61.col.C.de iu.emphy.

Vsufructuarium face.nunquid vasallus.possit in feudo sine consensu domini vsumfructum concede.aliqui voluerunt dice.quòd sic in præiudicium ipsius constituent.per ea quæ dicentur j.in verbo.

Sed gl.no.in c.j.§.præterea.de ca.conra. dicit quòd tal concessio nullo modo valebit.& hoc.sequi.Ardim.in ti.qui.mo. feu.amit.§.cum prædictum sit.versi. nunquid possit,&c.idem vult Io.blã.in ti.qui.mo.feu.amit. ver.nunquid poterit & Alua.in d.c.imperialem.& ita vult.d.Iac.vbi s.vbi post.Io.rey. dicit.quòd non posset.sine licẽtia domini.concede. annuos reditus in re feuuali. quia talis concessio æquipollet concessioni.vsusfructus.l.cum ita.ff.de vsuf.leg.& l.quintus ff.de annu. leg.& ĩ hac.q.vide Cur.vbi s.ibi decimoquinto quæro.&quæ dixi.in tractatu emphyteotico.q.202.

Et aduerte quia licet vasallus sine cõsensu domini.nõ possit vsumfructum constitue.vt s.prox.tamen posset vendẽ.fructus rer.feudalium. pro tempore quo feudum apud eum remanet.vel ad certum tempus.quia ista non dicitur alie. feudi. l.in edibus.§.1.ff.de don.& ita vult Alua.in d.c.imperialem.

Hinc dix.no.Bal.in c.1.in prin.circa fi.com.in tit.de successf. feu. q̃ si vasallus in suo testamento grauet filium suum. q̃ de vnio. nascituro.in tali vinea feudali. det oĩ anno amore Dei. duas ãlmas. alias mensuras. tale relictum valebit: quia tunc non dicitur.dispone. de re feudali. sed de fructibus. separat.à fundo.& non dicitur alienare rem.qui alienat fructus separatos.d.l.in edibus.§.1 & ita.vult.d.Iac.vbi s.Fel.in d.ca. quæ in ecclesiar.in 31.col.& Cur.in d.trac.in 4.part.ver. 15.quæro.in fi.valet.in vers.ita etiam quòd ipsi vasalli.verific.subsequenter quæro.sequi.Alex.vol.5.cons.18.allegan.Bal.in d.c.1.

Pro hoc.fac.quia fructus rei feudalis à fundo separati.dicũtur allodiales.vt vult Bal.in 1.par.cons.33.refert & sequi. ipse Cur.in 3.par.vers.expedito,&c.circa fi.

Tu aduerte.quia licet doc.communiter.ita transire videan. cum decisione Bal.in d.ca.1.de succe.feu.tamen.mihi semper visa fuit periculosa. nam clarum est, quòd idem quod dicimus de feudo dicimus & de fructibus.vt vult Segno.in cons. 12.faciunt multa quæ ponit Soz.in 1.par.cons.93.in 9.col.vbi dicit quòd fructus sunt eius naturæ.cuius & bona.sic ergo. vasallus in præiudicium succoĩs.non potest.dispone.de feudo. vt dixi s.in rub.de succe.feu.ver. de primogenito §.ita nõ poterit dispone.de fructibus rei feudalis.

Et si aliter diceremus sequere.quòd pater posset priuare filium comoditate rei feudalis.quia sic. posset.legare. aliquam partem fructuum.ita & omnes fructus.ar.l.quæ de tota. ff.de rei vend. sed istud non est diceñ.ig. &c. & ad istud in contingentia facti.allegabam.gl.in d.c.1.§. præterea.de capĩis conra. & s.dicta.in eodem vers.§.1.

Ad dictum Bal. respondebam, vel.quòd est falsum. vel quòd potest procede. eo casu quo filius sit hæres patris. sed si filius non esset hæres sed veñet tanquam succõr. nescio vide. quomodo procedat dictum Bal. & consir. quomodo. pater possit grauare filium.in fructibus rei feudalis.

Posset etiam dici q̃ dictum Bal. procedat in suis terminis. secus, si testator relinqueret vsumfr. quia vsufr. dr pars fundi. l.4.ff.de vsufr.Im.dici.pars integralis Bar.in l.si alij.ff.de vsufr. & alibi.

Vel etiam potest responderi.quòd Bal. loqui.de feudo nouo concesso pro se & hæredibus: quia pater potest disponere in præiud.filij.secundum Doct.in cap.1.de alie.feu.paterni.ad quod vide Alexand. in 5. volum. consil. 18.& consil.sequen. vbi dicit quòd quando feudum est hæred.filius tene.sat. facẽ. creditoribus.

Seruitutem impone. an vasallus in re feudali possit seruitutem impone. sine consensu domini. intelligen. de ea. quæ debetur à re rei.l. qui in aliena.§.fin. ff.de neg.gest.in quo.dic quòd non in præiud.domini.quia censę.quædam alien.l.fina. C.de re.alie.non alie.

Sed in præiud.vasalli.bene valet tal seruitut.imposi.cap.1. §.quid ergo.in ti.de inuest.de re alie.fac.not.in l.in prouintiali C.de serui.& aqua.& per gl.in d ca.præterea.de cap.conra.

Et ex hoc.sequi.effectus.quia si aliquo modo feudum aperia.domino.non tenebi.pati illam seruitutem.d.§.quid ergo. quia resoluto iure datoris,&c.

Limita istud procede.quando feudum reuerti.ad dominum.vt dominum.secus si reuerta.ad eum.tanquam priuatum.vt quia vasallus.ipsi domino donasset feudum vel eum heredem instituisset.quia ex qua.p.quis lucrum sentit.debet illius factum approbare.l.ex qua.persona.ff.de reg.iur.habetur in l.cum à matre C.de rei vend.& in l.quæ à patre.de resti. mil.& ita vult.Petr.de Bel.per.in l.3.ff.de serui.tit.generali.& Pe.Iacob.in tit.de act.in rem quæ da.pro re.quæ ceci.in commis.vers.item est no.& Io.rey.in d.ca.Imperialem §.hīto.in 4. carta.& ita vult d.Iac.in d.ver.ita etiam quòd dicti vasalli,&c. vide tamen Cur.vbi dicit crede.hanc concl.esse periculosam. & eam impugnat.

Ea tamen.pro vera retenta.dicit esse notañ.ad quæstionem quæ fuit de facto.in quodam vasallo.qui pro certa pec.quantitate remisit hominibus suis.quodam subsidium.quod sibi debeba.ratione feudi.cōtingit tale feudum ad dominum reuerti.certe non tenebi.dominus stare illi remissioni.quia resoluto,&c.& ita vult Io.rey.in d.§.hīto.ad idem.al. Bal.in l.fi. §.sed quia nostra.C.communia de leg.vbi post Cy.quærit de tali q.quidam no.tenebat castrum in feudum à principe.ipse not.alienauit quosdam de hominibus deiñ commisit felloniam.per quam feudum fuit apertum.domino.an illa alie.facta de dict.hominibus rescinde.deteriant quòd sic.quia resoluto,&c.Nam secundum eum quia non habet liberum dominium.non potest libere transferre rem.sed cum sua qualitate tantum.l.si quis domum §.1.ff.loca.& ita.vult Curt.vbi s.& Iac.vbi dicit se ita consuluisse.in quadam causa.mag.domini cōit.de chalant.

Limita etiam in regibus & principibus qui non possunt constitue.seruitutem.etiam durante iure suo.Oldra.cōs.231.

Locare.an vasallus.sine consensu domini.possit rem feudalem.locare?Dic quòd sic ad modicum tempus.quia prohibita alienac.non est prohibita loca.ad modicum tempus.Clem. 1.de rebus.eccl.non alie.ca.fi.cum ibi no.ne præla.vices suas. habetur per Bar.& doct.in l.cottem ferro.§.qui maximos.ff. de publica.quia per eam non transfertur dominium nec pos. l.non solz.ff.loca.

Et modicum tempus.dicitur.intra decennium.per not.in rub.& in l.1.C.que sit lō.consue.& C.de præscrip.lō.temporis.& ita vult Cur.in d.4.part.ibi 3.prin.r quæro nunquid vasallus sine lic.domini possit hodie.locare.

Limitat signanter vt non procedat.quando loca.ad modicum tempus.fieret in potentem.ita quòd non esset spes redimendi.tunc.n.prohibita alienac.cense.prohibita tal loc.all. Bal.fulg.& modernos.in l.manumissiones.ff.de iust.& iur.ar. l.qui habebat.ff.de leg.3.

Ad longum autem tempus.non potest vasallus locare.sine consensu domini.quia talis loca.æquipollet alienationi.cum ex ea trāsferra.vtile dominium.iuxta.no.in l.1.§.fi.ff.si Ager. vecti.& ita tenet Bar.& communiter doct.in l.Codicillis.§.in stituto.reprobata.gl.ibi ff.de leg.2.cum aliis al.perCurt.vbi s. vbi hoc.ampliat procede.etiam si diceretur.quòd tot essent loc.quot anni.al.Bal.in c.1.qui feu.da.poss.cuius opi.confirmat.m.r.similibus & aūctibus.maxime.Alex.vol.1.cons.68. addo Alex.vol.3.cons.105.

Subiungit tamen.ad hoc dari pulchram limitat.de qua tamen semper ipse dubitauit.valet quando in tali locac.esset dictum.quòd vtile dominium non transferra.in cōductorem. vide ibi per eum.

Et quòd non possit locari.ad longum tempus.tenet.etiam Fel.in d.ca.quæ in ecclesiar.in 31.col.

in dotem.an feudum possit dari in dotem.sine cōsensu domini?in hac.q.Doct.variare loquuti fuerunt.vt referunt.Iaco. & Cur.in loc.præall.veritas est.secundum.Curt.quòd potest dari inæstimatum.al.d.de Rot.decis.199.incip.pater potest. alias item quòd pater.vbi dicunt quòd tal datio in dotem.durabit in vita vasalli.all.etiam Inn.& omnes in c.nuper.de don. inter vi.& vx.& doct.in d.ca.quæ in ecclesiar.& alia multa.& quòd tal datio non duret nisi in vita vasalli.vide Alex.vol.5. cons.28.in fi.Fel.in d.c.quæ in ecclesiar.

Et de hac.q.vide etiam per Ias.in l.fi.in 36.col.C.de iu.emphi.& in aut.res quæ.in 8.& 9.col.communia de leg.Sōz.in 1.parte.cons.25.in 2.q.addo Bal.in 1.parte.cons.213.& quæ dixi.j.in rub.quid sit inuesti.in ver.de roydis &c.versi.an homo meus de bonis &c.Bolog.in cons.1.in 4.col.

Quid autem in re emphi.an possit dari in dotem.vide tract. emphi.q.196.

Qui autem mulier quæ habet feudum.possit illud sibi in dotem constitue.s.inæstimatum.tenet Ard.in tit.qui.mo.feu. amit.sub rubricella.mulier.habens feudum.& Alua.in c.1.§. donare.in tit.quar olim poter.feu.alie.& vult Fel.in d.c.quæ in ecclesiar.27.col.& Iac.& Cur.vbi s.

Pignorare.an vasallus possit feudum.pignorare.sine consensu domini?tex.est quòd non.in d.ca.Imperialem.in verbo vel pignorare.& ibi Bal.& Alexād.in l.si constante.in 12.col. solut.matr.de quo.per Fel.in ca.quæ in ecclesiar.in 30.col.de constit.

Limitat.tamen Cur.vbi s.ibi 6.principaliter quæro.an vasallus possit pignorare.&c.4.mois.1.vt procedat quādo subsequta fuit tradd.quia sola pignoratio sine traddic.non fac. vasallum cade.in pœnam caducitat.al.signanter.Bal.in cap.1. §.aut libellaīo in fi.qui.mo.feu.amit.& in l.2.in prin.communia de leg.addo.Barb.qui idem videtur velle.in 1.parte.cons. 12.in 16.& 17.col.

Secundò limitat vt non procedat.quando vasallus obligaret feudum pro necessitatibus.ex causa feudi incombētibus. & pro seruitiis domini.al.Bal.in.d.l.2.

Tertio.limitat non procede.in fructibus.qui bene possunt pignorari.al.Io.fabri.in §.item seruiana in 14.col.insti.de act. de quo.per Iason.ibi in 24.col.& in l.fi.in 27.col.C.de iure emphi.

Quarto.limitat.quando pignoraret domino suo.quia tūc vide.consentire.al.Bal.& Alua.in d.c.imperialem.& text.in c. 1.& ibi Cano.extra de feu.& in ca.conquestus.de vsu.& Alua. in c.1.de feu.da.in vicem.l.commis.

No.quò illis casibus qbus tenet pignoratio.creditor cui pignoratur castrum.pt in homines exerce.iurisdictionem.secūdum.Iasonem.in d.§.item seruiana.in 24.col.al.Bal.remissiue tamen.in c.1.de feu.da.in 6.l.commis.addo quòd hoc decidit. in terminis.Pau.de ca.in 2.vol.cons.376.incip.vis act.& actitita.vide tamen quæ dixi.s.in tit.quæ sint regalia.in ver.de iurisdict.versic.si vnus ex fratribus.& quòd possit tenet Ludo, sing.554.

Quid in emphyteosi.an possit pignorari.vide in tracta.emphite.q.194.& quid si pignore.pro tanto quātum valet.vide j.in ti.quid sit inuesti.in ver.laudimium.vers.quid si pignore.

In solutum dari.feudum non potest dari in solutum creditori.sine consensu.domini.ita Bal.in c.1.de prohi.alie.feu.per Fred.ver.sed nunquid ex consue.Fel.in d.c.quæ in ecclesiar.in 3.col.in prin.

fac.quod vult ipse in c.1.in vlt.col.in ti.an fil.vel agna.vbi dicit quòd feudum non potest alienari.pro satisfacien. creditoribus.ad quod addo.segno.cons.71.&consi.253.Are.cons. 14.in fi.6.col.& Alex.vol.4.consi.124.Limita nisi sit feudum hæreditarium.Alex.in 5.volum.consil.19.in 2.col.versi.in ea dubitat.

in causam tamen iudicati.quando aliud non haberet vasallus.posset capi.Curt.in 4.part.in rubr.an pignus iudiciale. Alex.in l.si finita §.si de vectig.de dam.infec.

Transigere.an vasallus sine licentia domini.possit super feudo transige.d.Iac.& Cur.in loc.præall.referunt plures text.& varias op.& dicunt tandem.posse fieri tres concl.

Prima,quòd vasallus possit transige.cum aduersario.dummodo retineat feudum Zas.de feu.alie.pat.9.no.21.Ant.ī 14. col.7.ress.prætera poato.

Secunda.quòd potest dimitte.feudū apud pos.l.si pro fundo.C.de transac.

Tertia,quòd non potest transige.transferren.in alium.

Cur.tamen ibi.dicit.sibi videri.2.concl.confundi.ex dicto Bar.in l.nulli.ff.de trans.vbi vult quòd prælati ecclesiar.q̄ sunt prohibiti alienare & per consequens transige.non possunt ex causa transac.dimitte.rem penes aduersarium.licet ab eo possideretur.

Tu vide quæ latius dixi.in tract.emphiteotico.q.209.

Et limita 2.conclusionem.nisi iura vasalli essent liquida.qa tunc sine licentia domini non posset dimitte.præsumeretur n.fraudulēter fecisse.& omnis machinatio per quam deuenitur ad alienationem feudi.est interdicta vasallo.d.c.imperialem in prin.& in §.callidis.

Et no.quòd transac.eo casu quo fieri potest.non præiudicat ag.Iser.& Alua.in c.si vasallus.in tit.si de feu.fuer.contro. etiam ag.scientibus.per doctrinam Bar.in l.quæ dot.ff.solu. matrim.

Compromitte.nunquid autem possit vasallus compromittere.super

tere super re feudali,sine consensu domini? text.in c.1.§.si inter.de leg.conra.videtur velle q̄ sic in arbitros.& idem videtur velle tex.in c.1.in tit.de inue.in ma.fac.& in c.1.in ti.apud quem rc.& gl.in d.c.imperialem.§.pen.& in d.c.si inter.Spec. in tit.de arb.§.restat.ver.sed nunquid.Iac.in ver.& cum pacto de non alienando.vbi dicit, q̄ in secreto iuris putat q̄ vasallus possit in arbitros compromittere,vt in specie tenet Alua. in d.c.si inter.vbi subiungit,q̄ dominus posset prohibere vasallo ne in arbitros cōpromittat.al.l.1.ff.si quis ius di.non ob. Cur.tamen in d.4.parte.ibi,octauo principaliter quæro.nunquid vasallus possit compromittere.in fi.dicit decisionem huius articuli reddi multum dubiam & periculosam.

In arbitratorem autem tenendum est vasallum non posse compromittere sine licentia domini:quia licet vasallus agen. vel se defendendo super re feudali possit esse in iud.sine licentia domini.c.1.in tit.de contro.inter vas.& al.de benefic.Tamen coram arbitratore non est iud.nec q̄i.vt vult Innoc.in c. quintauallis.de iureiur.præterea ex constitu.feudor.sunt certe determinate p.e.ad cognoscen̄ in causa feudi:quia quandoque cognoscit dominus feudi,quandoque pares curie,quandoque ord.vt not.in c.cæterum.de iud.& in c.1.de contro.apud pa.term.aliquando arbiter.d.§.si inter.& s.dictum est.sed in arbitratorem nullibi caue.ergo nec dicere debemus.ar.l.si seruum.§.non dix.præter.ff.de acq.hæ.vide Ias.in l.fi.in fi.col. 39.cum seq.C.de iur.emphy.& Cur.vbi s.tenentem q̄ in casibus,in quibus doctor.concludunt valere transactionem sine consensu domini,in eisdem valeat &compromissum in arbitratorem,cum sit quædam transactio.auth.si vero contigerit.C.de iud.Alex.in 5.vol.cons.1.col.vlt.

Et in materia, an vasallus possit compromittere de re feudali,in alium quam in dominum.vide Alex.in l.1.§.& post operis.in fi.de oper.no.nun.

Not.tamen,q̄ vasallus per simplex compromissum,factum in arbitratorem, sine licentia domini, non amittit feudum, sed demum quando per sententiam arbitratoris transfertur poss.feudi in alium.vt vult Iser.in d.§.si inter.& Alua.ibi.

Quid in emphyteosi.vide s.in tract.emphy.q.208.

Permutare.An vasallus possit feudum permutare sine consensu domini.Alua.in d.c.imperialem.post Ardiz.ibi.&Spec. in tit.de feu.§.quoniam.ver.32.dicit quòd non.

Sed Cur.ibi.ver.xj.mouet difficultatem de l.sed & permutare.cum auth.ibi posita.de sac.san.eccl.

Vide quæ dixi in simili in emphyteosi.in tractat.emphyt. quæst.195.

Iuramentum deferre.An vasallus possit iur.deferre sine consensu domini.vide Cur.vbi s.ibi decimo principaliter.& quæ dixi in d.tract.emphy.q.210.

Diuidere.An vasallus sine domini consensu possit feudum diuidere.dic q̄ feudum dignitat.diuidi non potest.c.1.§. præterea ducatus.de prohi.alie.feu.per Fed.& ibi omnes doc.

Amplia.etiam si omnes consortes consentiant.vt probat. tex.in d.§.præterea in prin.iuncto ver.Aliud autem feudum. ponderan.aduersatiuam.quæ.aduersatur.in iure & in facto.l. hoc amplius.§.de his autem.ff.de dam.infe.cum si.cum ig.in ver.aliud autem.permittatur.feudum inferius posse diuidi si tamen consortes consentiant.ergo in casu præcedenti.prohibetur diuisio.etiam consortibus consentientibus.& ita est de mente omnium.in d.§.præterea & gl.& doct.in c.si hæredes. de testa.& in c.licet.de voto.& Alua.in c.omnes.si de feu.fuc. contro.

Addo.Card.in cons.64.& cons.129.circa fi.Pan.in 1.parte. cons.12.in 3.col.Alex.in 5.vol.consi.6.& cons.25.in quib.locis multa al.Fel.in d.c.quæ in ecclesiarum in 32.col.ibi hanc declarationē.limita.& istud per multa tenet.Cur.vbi s.in ver si.Trigesimo quæro an & quando feudum.rc.Barb.in 4.vol. cons.14.in 3.col.phi.in c.grandi.de sup.neg.præla.in 6.

Limitat 1.non procedere.quando totum feudum.assignaretur.vni ex cōsortibus integraliter.ex cōmuni omnium consensu.al.Bal.& Alua.in d.§.præterea ducatus.& est glo.& ibi Bal.in l.si familiæ.C.fam.ercisc.& dicit.q̄ hanc fallentiam sequtur.sonz.in 2.part.cons.165.ver.3.respondetur.in 9.col. Adde.q̄ illud consilium est etiam in 1.vol.cons.67.Addo Alex. in 3.vol.cons.60.

Sublimitat tamen Cur.ibi.Nisi tal diuisio fuisset in fraudē domini.vt quia ex diuisione totum feudum deuenit ad illum qui habebat filios.& bona allodialia.ad illum qui non habebat nec habere sperabatur.& feudū erat nouum.ita q̄ ad dominum portio sua erat reuersura.c.1.de benefic.fratris.Quia tunc tal diuisio non teneret in præiudicium.domini.ar.d. ca. imperialem.§.callidis.&l.1.ff.de his quæ.in frau.cred.al.Alua. post Iser.in d.§.præterea ducatus.

Limitat 2.dictam regulam.vt non procedat quando consue.alicuius loci se haberet in cōtrarium.nam valeret & esset obseruan.al.Bal.& Alua.in d.§.præterea.Host.& Card.in d.c. licet.Old.cons.237.Alua.in d.c.omnes.

Tu adde Alex.in 3.vol.cons.60.& sonz.late.in d.consiliis. & in consi.278.in 2.part.in quibus locis volunt.q̄ etiam talia feuda dignitatis.de consuetudine.Italie diuidan.de quo vide j.ver.limitat 8.

Sublimitat tamen Cur.hanc secundam.fallentiam.quia nō sufficeret probare.q̄ seruatum fuerit de consuetudine.q̄ talia feuda à sponte volentibus & consentientibus fuerint diuisa. quoniam tal consue.non derrogaēt iuri communi.quantum ad hoc.vt vno vasallo cōtradicente.posset procedi.inter eos ad diuisionē.necessariam.& sic esset necē probare talem consuetudinem.esse inductam in contradictorio iud.o.al.Alex.in d.cons.6.in 5.vol.vbi al.Old.in d.cons.237.

Sublimitat etiam.procedere.quādo tal consue.esset introducta.& obseruata sciente & patiente superiore alias secus.secundum.doct.in loc.præal.& Io.And.in Add.spec.in Rub.de feudis.ver.Non omittā.& sic opus esset probare scientiam & tollerantiam.in principe vniuersali.in quo præsumitur.ignorantia c.1.de consti.in 6.secus.in principe particulari in terris suis.al.Bar.in extrauag.ad repri.in ver.non obstantibus.

Limitat 3.vt non procedat quando per sta.m. alicuius loci permitteretur tal diuisio.dūmodo statutum.esset factum sciēte & patiente superiore.ita dicit. intelligendam Notā.Bal. & Alua.in c.1.§.item si fuerit qui.mo.feu.amit.& ita secundum eum.vult expresse Alua.in d.§.præterea.in ver.quæro an per statutum.

Limitat 4.quando ex sp.li.priuillegio principis.feudum esset factum diuisibile al.Iser.Bal.& Alua.in d.§.præterea.& Alua.in d.ca.omnes.& sonz.in d.cons.165.versic.sexto respondetur.

Limitat 5.quando per aliquos consortes peteretur tal diuisio.cōsentiente domino feudi.vt dicit.probari.in d.c.imperialem.in princi.& ad istud.al.Alex.in 5.volum.cons.25.versic. fortificantur.

Limitat 6.Nisi talia feuda.essent solita diuidi.per spatium tanti temporis.cuius initij rc.al.Alua.in d.c.omnes.& ante eū Iser.ibi per l.hoc.iure.§.ductus aque.cum concor.ff.de aqua. quotti.& esti.

Limitat 7.quando esset dubium ne partes deuenirent ad ama.quia tunc esset licita diuisio.alias prohibita.& hanc limitationem.dicit.summi ex dictis Alex.in 5.vol.cons.7.quam dicit.late confirmari per sonz.in d.cons.165.versic.decimo & vltimo.& ver.præcedenti incip.nono respondetur.

Limitat 8.ex dictis.Alex.in d.cons.25.in 5.vol.vbi dicit. q̄ communiter in Italia.& in ceteris partibus Alamanic.de gn̄ali consue.permittitur.diuisio.& addit q̄ de hac generali consue.testa.Ang.cons.286.inci.pro clariori decisione.quod mihi est.287.subiungit in hoc.cur.necessarium esse subintrare illam difficultatem.an credatur.doctori attestanti consue.de quo vide quæ dixi.in ver.doctor.§.

Et ad hanc limitationem.adde quæ dixi.s.ver.limitat.2.ad do Alex.in 2.vol.cons.18.

Limitat 9.vt procedat dicta regula.quantum ad substantiam ipsius feudi.secus autem quantum ad diuisionem administrationis vsus & exercitij.iurisdictionis feudi habentis dignitatem.quia tal diuisio bene est permissa.al.Bar.in l.inter tutores ad fi.ff.de admi.tuto.Bal.Alua.& communiter feudistas in d.§.præterea ducatus.& sonz.in d.cons.165.& confirmat multiplici.Addens in tantum hoc esse verum.vt procedat ēt ad requisitionem vnius tantum.al.Ang.& Imo in l.2.§.ex his. ff.de verb.obl.Iac.in ti.de roydis in vlt.col.addo Alex.in 2.volu.cons.18.& in 5.vol.cons.25.in 2.& 3.col.

Subiungit ibi Curt.vnum esse.pp.o.notandum.quod vult Alb.de rox.in dictionario.in ver.feudum.dum tractat.q.quā vidit inter No.marchiones de Carreto.& Sauone.vbi dicit.q̄ licet forte aliquibus nouum videatur.tamen iud suo.§.Præterea ducatus.non est intelligendus ita large.vt 1.facie.sonat litera.quia bene dicit.q̄ ducatus.march.& cōitatus sunt indiuisibiles.ne per diuisionem.dominus debito seruitio fraude.

Sed si aduerta.tex.in c.1.in 1.responso.de feu.march.& in d.§.præterea ducatus loquuntur & debetur intelligi.solum de ipsis dignitatibus.& tit.dignitatum.Non autem de bonis temporalibus earum.puta ciuitatibus castris.& aliis locis ad ipsas dignitates pertinentibus.quia illa sunt bene diuisibilia. nec.de illis loquuntur dicta iura.vide.ibi per eum.

Sed quid.si domini.discordant in exercitio iurisdictionis

quod erit remedium.dic ꝙ ſuperior poterit eos cogere ad cõ cordañ.ita dicit.Ang.d.l.2.§.ex his.ff.de verb.obl.

Et dant.quatuor.modi per quos fiet ipſa diuiſio. primo. ꝙ vni ex conſortibus locentur res feudales&penſio.inter ipſos diſtribua.pro rata.

2.quòd omnes conſortes locent feudum tertio. vt penſio pro rata diſtribua.

3.ꝙ quilibet ex conſortibus vta.re feudali alternis temporibus.iuxta l.lutio.§.fi.cum l.ſeq.ff.de aqua. quot. & eſti. hos tres modos ponunt.Bal.& communiter feudiſtæ in d.§.præterea ducatus.& max.procedunt qñ res feudal' reſpectu exercitij. non capit comodam diuiſionem per regiones. vt quia eſt vnum caſtrum tantum.vel huiuſmodi.vt dicit Imo.in d.§.ex his.& ita vult Alex.in 5.vol.conſ.7.verſi.confirmo. Ludo.ſingu.759.

Sed quando res feudalis poſſet comode diuidi per regiones.datur.alius & quartus modus vt diuidatur.feudum. quo ad exercitium iuriſdictionis per regiones. cautionibus interpoſitis de non ſe inuicem impedień.l.communi diuidundo. §.cum de vſufructu.ff.communi diuid.pro quo fac.ſecũdum eundẽ Curt.quod no.Bar.in d.l.inter tutores.ad fi.vbi loqui'. de duob.caſtris cõceſſis in feudũ cõitatus.q̃ reſpectu adminiſtrationis diuiſa fuerũt inter duos filios primi cõitis inueſtiti. aſſignando vnum caſtrum vni,& alterum alteri.&ſic vult ibi Bar.ꝙ feuda duorum caſtrorum hoc modo diuidi poſſint. & ita etiam dicit.eſſe.de mente.Bal.& Alua.in d.§. præterea ducatus.cum hoc.tamen.ꝙ ille cui adiudicatur adminiſtra.caſtri vtilioris.officio iudicis condemne.in eo.quod cõueniens eſt alteri. inſti. de officio iud. per totum & eſt caſus. in l. ad officium.C.communi diuidun.

Quid ſi vnus marchio decedat cum tribus liberis hæredib. an vnus ſolus poſſit exercere iuriſdictionem? vide Gul.de cu. in l. 1.ff.de off.conſul.vbi dicit.quòd non.& ibi.Bal.

Bar.autem in l. pomp.ſcribit ſi vni. alias incipit: ſi vni.ff.de re.iud.tenet totum contrarium.& ibi Aug.&Pan.in c.prudẽtiam ext.de off.deleg.vide Ampliſſime Barb.inter conſi.Curtij conſ.66.in 11.col.& ſeq.dixi etiam s̃.in Rub. quæ ſint reg. ver.de iuriſdict.fo.10.

Sed quid ſi iſti filij.inter ſe diuidant caſtra.& cõtingat vnũ ex illis delinquere. in territorio alterius an poterit ab eo puniri? Bar.in d.l.inter tutores.dicit.ꝙ non intelligitur facta diuiſio iuriſdictionis.quæ eſt indiuiſibilis.ſed intelligitur facta q̃tum ad exercitium & hãc op.ſeq.Cano.in d.c.prudentiam.de quo per Alex.in 5.vol.conſ.7.in 2.col.ver.& per hoc.

Quid autem ſi ſint duo domini eiuſdem caſtri. & vnus ex eis ibi delinquat an poterit ab alio puniri? Bal.ĩ c. 1.in fi. coñ. in ti.qualiter.vaſ.iura.deb.fidel. dicit.quòd non. quia par. in parem.rc.

Sed quid ſi vnus ex fratribus vendat iura ſua alicui ſubdito.an ſi ille emptor delinquat poterit ab aliis puniri. Bal. in l. cum ex oratione ff.de excuſ.tu.tenet ꝙ ſic.quia ſolũ habetur pro domino quo ad ſubditos. non quo ad fratres vendentis. dixi s̃.in Rub.quæ ſint regalia.in ver.de iuriſdict.fo. 10.

Fallit ſecundum eum quando vnus eſſet maior in adminiſtratione.

Fallit ſecundo,quando periculum eſſet in mora.&idem in terminis.vult Iaſ.in l.de pupillo §.ſi quis riuos.ff.de oper. nonunciat.

Fallit tertio, ſi non recognoſceret ſuperiorem. all.not.per Gul.de Cu.in l.fi.ff.de re.diuiſ.

Poteſt addi quarta fallentia. quando difficil' eſſet aditus ad ſuperiorem.vel ſuperior eſſet taf.qui non poſſet reſiſtere.per nota.per Bal.in l. 1.C.vnde vi.fac.l.nullus.& l.Nemo.C.de iude.& quod habetur.in l.ſi alius.§.Belliſſime.ff.quod vi aut clã & de hoc.habetur.per Ang.& Pau.de Caſt.in l.eſt receptum. ff.de iuriſd.om.iud.& per Gul.de Cu.& Bal.in d.l.fi.ff.de re.diuiſ.ita Iac.in ver.marchio.

An per ſtatutum.vel conſuetudinem.poſſit induci.diuiſio. Iac.in 2.car.ver.vltꝰ quẽro.tenet ꝙ ſic.al.Io.and.in add.rub.de feu.lſer.Alua.& lauden.in c.imperialem.§.præterea.de prohi. alie.per Fede.

Feuda non habentia dignitatem.poſſunt diuidi.text.in d.c. imperialem.§.præterea ducatus.

Amplia etiam ſi ſit feudum iuriſdictionis.dummodo nõ ſit dignitas.ducatus marchionatus.vel cõitatus.vt ſpec.in tit.de feu.§.quoniam.ver. 34. vbi concludit ꝙ etiam feudum iuriſdictionis.poteſt diuidi.ar.d.l.communi diuidundo.§.cũ duo. & §.cum de vſufructu.ff.communi diuid.refert Cur.in 4.par. ver.Trigeſimo quæro.ibi. 2.principal' regula.vbi dicit. ꝙ Bal. ĩ d.§.præterea ducatus poſt multa hinc inde adducta. videtur. hoc modificare.ꝙ ſubſtantia iuriſdictionis.non poſſit diuidi. ſed ſolum vſus & comoditas.ſecundum.ea.quæ s̃.prox.dicta ſunt.& ita in effectu.dicit.tenere.Alexan.in 5.volum. conſ.7. circ.med.

Limita. 1.ſecũdum eum.iſta regula. vt procedat ita demũ. ſi omnes cõſenſerint.& nõ aliter.vt dicit.probari.in d.§. præterea ducatus.ibi ſi conſortes voluerint.qui tex.non ſolet põderari.ſecundũ.Pan.ita tenentem.in conſ.82.inci. conditoris omnium.in pen.col.& hanc fallẽtiam dicit.tenuiſſe.Fel. in d. c.quæ in eccleſiarum.in pen.col.& in d.c.prudentiam. col.2. de off.deleg.& ita ſequitur.hypo.ſing.9.

Ipſe tñ Cur.dicit.multum dubitare. de hac limitatione. & reperire.ꝙ in cõtrarium de directo tenet Iſer. in d.§.præterea ducatus. vbi dicit, ꝙ illa diuiſio feudi. de qua.'ibi eſt alie. neceſſaria.quia etiam inuitus cog. per iudicẽ ad diuiſionẽ.l. Iul. §.idẽ celſus.ff.de act.emp.&l.ſi pupillorũ.in prin.ff.de reb.eo.

Et iſtam opi.etiam dicit.teneri per Alex. in conſ.7.& in conſi.25.in 5.vol.Nec.ob.fin.Alex.d.§. prætera ducatus.qa dicit. ꝙ ille tex.nõ regit conſenſum omniũ conſortũ.& licet hoc. innuere videa.Illud ſolũ inuit arguen.à ꝑio ſenſu.quod arg. non eſt bonũ.qñ reſultat correctio.iuris cõis.l. conuẽticulã. de epi.& cler.de iure aũt cõi diſponi.ꝙ quilibet poſſit prouocar iad diuiſionem rei communis. l. & ſi non omnes. cum ſi. ff.communi diuid.

& eandem opi.vlt' all.per Alex.dicit.tenuiſſe Bal.in add.in d.§. præterea ducatus.& ꝙ pro iſta opi.conſuluit.franc.Cur.conſ. 68.& ſonz.in d.conſ.278.Vide etiã ſonz.in 2.part.conſ.165. & Barb.inter conſi.Curtij.conſ.66.

Subiungit Cur.ibi.ꝙ retenta op.pro vera.ꝙ iſta feuda inferiora non poſſint diuidi,niſi de conſenſu omnium conſortũ. eſſet pluribus modis limitan. prout fuit limitata prima regula.quia fundamenta & rationes prædictarum limitationum. poſſent etiam ad hoc propoſitum adaptari.

Vnum Adde ꝙ ſi in diuiſiõe feudi paterni. aſſignatur totũ feudum vni.donec.ſupereſt aliquis de linea illius cui fuit aſſignatum.excludentur omnes alij.etiam ſi eſſent proximiores. c. 1.de natura ſucc.feu.& ita vult ſonz.in 2.part.conſi.240.in fi. 14.col.

Teſtari.An vaſallus poſſit de feudo teſtari? tex.eſt ad literã. ꝙ non.in c. 1.ibi Nulla ord.rc.in tit.de ſuc.feu.& late dixi s̃.in Rubr.de ſucceſſ.feud.verſicul. de primogenito.ibi quæro an dux.rc.

Amplia.vt etiam nõ poſſit teſtari.pro anima.c. 1.§.donare. ibi vel pro anima.in ti.qualiter.olim feu.poter.al.& ibi Bal.& Alua.idẽ vult Io.reynaldi.in d.c.imperialem.§.habito.&hanc opi.tenẽt multi.quos refert Cur.vbi s̃.ibi penultimo.quæro. & max.Fel.in d.c.quæ in eccleſiarum.in 25.col.&in c.inter dilectos.in 7.col.de fi.inſtr.& hanc opi.ſequitur ipſe Cur.

Addo ꝙ hanc partem.tenet indiſtincte.Bal.in 1.parte.conſi.389.inci.fratres.& Iaſ.in l.de quib.in 21.col.ff.de ll.& inter alia.al.Old.in conſ.270.incip.in quæſtione propoſita.Alex.in 1.vol.conſ.30.repetito in 5.vol.conſ.2.n'. tamen dicit.de legato.pro anima.

Et quamuis multi tenuerint contrarium. quos refert. ibi Cur.cui addo.Calde.in ti.de feu.conſ.x.alias cccxij.

Attamen.ego ſequerer hanc opi. ꝙ feudum non poſſit legari.etiam pro anima.rationibus & fundamentis.adduct. per doc.max.cur.vbi s̃.

Amplia etiam de iure cano.ludo. ſing. 527.

Limitat 1.Cur.ibi.ex dictis.Hoſt.in ti.de immu.eccl.§.inq̃tum.in 7.col.ver.ſed nec illa immunitas.vbi dicit.prædicta locum habere in feudo.quod non eſt ꝑꝑm.ſed ad tempus. & in quo ſeruitium.non poteſt præſtari per alium.ſed vbi iſta duo ceſſant.poteſt feudum relinqui.pro anima.quia cum nõ agatur.de præiud.domini.nõ debet locus pius eſſe.deterioris cõditionis.quam alius.de quo.dicit.poni larius per Fel.in d.ca. quæ in eccleſiarum ĩn in 26. col. & iſtud eſt quod in effectu. vult Cald.in d.conſ. 10.qui tamen non al'ur per eum.

Limitat 2.in feudo francho & libero.quia poterit tale feudũ legari.al.Bal.in d.c.inter dilectos. & ita vult Fel.in d.c.quæ in eccleſiarum.in 26.col.

Limitat 3.niſi feudum tranſiret in eccleſiam ſimul cum vaſallo.qa tenet alie.donec. naturaliter viuit vaſallus ingrediẽs mon.de quo.vide Alex.in 5.volu.conſ. 10.Feli.vbi s̃.Et Iaſ. in l.fi.in 31.& 32.col.C.de iu.emphi.

An autem quando legatur.feudum eccleſiæ pro anima.ſaltem debeatur.eſti. Cur. vbi s̃. refert. varias opiniones. & pro ea.quòd non debeatur.al.Bal.in l.prima. in lectu. in antepen. col.C.de ſa.ſan.eccle.& in c. 1.§.donare.qualiter olim feu.poter.alie.& ibi Alua.

Et ipſe

Et ipſe putat aduerteñ.ꝙ veritas huius dubitationis dependet.à not.per Bar.& doct.in l.apud Iul.§.conſtat.ff.de leg. 1.vbi ponitur.materia,quando legatum aliquo reſpectu eſt nullum.an & quando debeatur eſti. & dicit ꝙ conſiderat cõmunem eſſe opinionem. ꝙ quando aliquid non poteſt alienari. ſine conſenſu principis.dicitur generaliter in comertio.ita ꝙ non debetur.eſti.imo fortius Alexan.ibi vult quòd procedat nedum in ſupremo principe.Sed etiam in domino particulari alicuius loci.Cum ergo.dicit ipſe.clariſſimum ſit ꝙ vaſall'. non poteſt alienare feudum. ſine conſenſu domini.d.c. imperialem.ergo.bene ſtat.ꝙ feudum generaliter.dicitur non eſſe in communi commertio.

Ex quo.ſecundum eum ſequitur. ꝙ ſi legetur. non debeatur.eſtimatio.Et ex hoc.dic.pate. ſolutionem.ad l.filiusfa.§.ſi quid alicui.ff.de leg. 1.quia debet intelligi.quando erat res.in communi commertio. licet non eſſet in cõmertio legatarij. vt patet.ex no.in d.§.conſtat.

Et ig.regula. quòd teſtari non poteſt vaſallus de feudo. vt etiam dixi s̃.in rub.de ſucceſſione.feudi.verſ.de 1.genito.

Limitatur 1.iſta regula.vt non procedat. quando dominus viuente vaſallo. p'. eo mortuo ratificaret teſtamentum. quia talis ratificatio.trahetur retro. & mandato. equiparetur.l.fi. C.ad maced.ita Bal.in d.§.donare.

Quod dicit ſane intelligeñ. laudeñ.ibi vt valeat talis ratificatio ad præiudicium. ratificantis. Sed ſi fuiſſet feudum antiquum. vel paternum.quod non poteſt alienari. etiam accedente conſenſu domini.ñ interueniat conſenſus agnatorum. c. 1.de alie.feu.pater. talis ratificatio.domini ſecundum eum non præiudicaret agnatis.ar.l.in conceden. ff.de aqua plu.ar. & ſequitur Cur.vbi s̃.

Limitatur 2. dicta regula. quando vaſallus teſtaretur de re feudali preſente domino. & præſentib.agnatis.quia talis preſentia videtur.eis præiudicare.vt habetur per Cur.vbi s̃. & dixi s̃.in rub.de ſuccõ.feu.verſ.de 1.genito.ibi limita etiam.

Limitatur 3. quando vaſallus relinqueret filio vel agnato. ad quem in omnem euentum.feudum erat peruenturum.ita vult Io.Reynaldi.in d.§.hĩto.ſic.in ſimili dicimus.in c. 1. de alie.feud.patern.Et ita vult.d.Iacob.in ver.& cum pacto.quòd de ipſo feu.& curtius vbi s̃.

Limitatur 4.vt non procedat quando feudum fuiſſet conceſſum.pro ſe.& quibuſcunque hæredibus.vt dixi s̃.in d. ver. de 1.genito.

Et iſtud late proſequitur.Curt.vbi s̃.

Quæro nunquid pater.poſſit vni filiorum totum feudum aſſignare? d.Iac.vbi s̃.dic.quòd ſunt qui tenent quòd ſic.dummodo pater ex probitate ſua illud acquiſiuerit. ar. l. diui fratres.ff.de iu.pat.

Alij.ſecundum eum tenent ꝙ hoc.poſſit facere dummodo aſſignet bene merito.per l.viu' libertus. ff. ſi quid in fratr.pat. & per l.ſi ruffinus.C.de teſt.mil.

Bal.autem in d.c.imperialem.dicit.ꝙ pater non poteſt hoc facere.niſi devoluntate omnium aliorum fac.quod vult Iſer. in c. 1.de ſucce.feu.vbi dicit. ꝙ pater non poſſet vni filiorum aſſignare duas partes feudi.&alteri filio tertiam.quia hoc privilegium eſt legale. ergo ab alio quam à lege auferri non poteſt.§.ſin autem in auth.de nup.& l.ſi arrogator ff.de adop.Et ita vult Alua.in c. 1.de ſucc.feu.in prin.& in §. & quia vidim' vbi dicit. quòd filij equaliter ſuccedunt in feudo. quamuis ſint inequaliter inſtituti.

Addit Ang.in l.item videñ.§.fi.ff.de peti.hered.vbi dicit.ꝙ pater.non poteſt aſſignare totum feudum vni ex liberis.& ita vult Io.rey.in d.§.hĩto.vbi atteſtatur doct.ita communiter tenere.Et pro iſta op.Curt.vbi s̃.al.multa maxime. Ang.conſil. clxxxj.

Et Barb.in rub.de feud.in vltima carta.& cuma.conſ.clxiij. incip.guarnerius & Io.de Ana.conſ.37.& Curt.conſ.25.Et iſtud.vult Bar.in l.vt iuriſiurandi §.ſi liberi.ff.de oper.liber.

Contrariam autem opinionem dicit tenuiſſe Pau.de Caſt. conſ.clxiij.incip.in cauſa.quod ĩn eſt in 2.vol.repetitum in 1. vol.conſ.clxxv.vbi conſuluit quòd pater. qui accepit.feudũ pro ſe & filiis potuit illud relinquere.vni filiorum.& excludere alios. imo fortius conſuluit quòd vaſallus poſſit generaliter diſponere in teſtamento. ꝙ 1. genitus tantum ſuccedat in feudo.Mouetur.per l.2.C.de 2.nup.vbi in his quę mulier fuit conſequuta à 1.viro.& quæ tenetur reſeruare filiis primi matrimonij. poteſt eligere vnum quem vult. & alios excludere &licet illa.l.corrigatur.quantum ad illum caſum.per auth.ibi poĩtaz tamen non corrigitur.in ratione.Mouetur.etiam aliis pulchris fundamentis.

Et iſtam opinionem tenet Barb. inter conſ. Alex. in 4.vol. conſ. 55.

Et pro iſta parte.ſtringit doctrina Bar.in l.qui rome §.flaui' ff. de verb. obl. vbi dat doctrinam. ꝙ vbi ex facto meo.alicui tertio eſt ius quæſitum.ego poſſum tali iuri renuntiare.etiam in præiudicium illius tertij.per l.3.cum ſimilibus. ff. de ſeruis expor.Addo.ꝙ opinionem.P'au.de Caſt.in feudo nouo ſequitur.Alex.in 5.vol.conſ. 28. addo eundem Alex. in 5. volum. conſ. 12.

Curt.autem vbi s̃.relatis.dictis op.dicit iud.ſuo.ad veritatẽ huius deciſionis diſcutień.eſſe illum articulum quid ĩ emphyteoſi. An pater poſſit prælegare vni filiorum. & all. infinitos teneuiſſe quòd non.multos autem tenuiſſe ꝙſic.dicens determinationem.huius dubitationis eſſe difficilimam. Quam ſedere diſtinctio.põitę per Arc.in l.apud Iul.§.ſi qd alicui. ff. de leg.1.nititur.concordare. aut ig.filij.ſuccedunt.ex mero beneficio concedentis.quia pater n'. dedit de ſuo. tunc admittan. filij equaliter. Aut pater aliquid exponit & tunc ſecus ſi filij non erant ſui iuris quia tunc videtur reuocata donatio, Si autem non erant ſui iuris.dicit iſtum caſum pendere.ab his quę ponit Bar.in d.§. flauius.ſecundam. ponit concordiam.ex dictis.Barb.in d.conſ. 55.in 4.vol.Alex.ſequitur.tamen concordiam Aret. hoc addito quòd quãdo feudum eſſet pro ſe filiis & hæredibus.& confnr' eſſet hæreditarium. tunc pater poſſit prælegare.all.multa & ita vult Alex.in 5.vol.conſ. 28. in vlti. col.Barb.late.in 4.vol.conſ.66.in 5.col.& ſeq.

Tu adde quæ dixi in trac.emphy.q.140.

Quærit ſubſequenter. Cur.vbi s̃. An feudum veniat in reſtitutione.fideicommiſſi.Puta pater habens plures filios. eos inſtituit.aliquos vniuerſaliter.aliquos particulariter grauãno eos onere fideicommiſſi.an in reſtitutione.fideicommiſſi.veniat etiam feudum? & ſecundum.eum prędicta cõmunis conclusio.fac.ꝙ nõ.quia ſi nõ poteſt vaſallus de feudo teſtari. Ita non poterit ſubſtitutionem fideicommiſſariam facere.Et dicit.de hoc.haberi.per Bar.& doct.maxime Alex.in l.ſi patroni.ff.ad treb.& dicit.ꝙ ſolet diſtingui. aut feudum eſt hæreditarium.& tunc veniat in ſubſtitutione.aut nõ.&tũc ſecus.ñ fideicom. ſit de deſcendentibus capacibus. ad ſuccõem feudi. & ita remittit ſe ad no.per Alex.ibi.& in 5.vol.conſ.29.adde quod de hoc habetur per Bal.in l.cum virum.C.de fideicom. & per Alex.in 5.vol.conſ.19.

Idem de emphyteoſi eccleſiaſtica.Calde.in ti.de loca.conſ. 14.alias 292.

Nunquid autem feudum veniat in petitione hereditatis? vide gl.in l.item.videñ.§. fi. ff. de peti.hæred.& ibi Bar. & in d.l. vt iuriſiurandi.§.ſi liberi.ff.de oper.liberto.& in d.l.ſi patroni. vbi melius loquitur. Vide notabiliter.dy.in conſ. 2.vbi dicit. ꝙ in conuentione & ſententia de diuiden. hæred. non venit feudum.Vide etiam Iaſ.remiſſiue.in §.actionum.in 41.col.de act.& in prælud.feu.col. 19.

Sed an feudum compute.filio in legitimã? Curt.ibi dicit ꝙ illa concl.quæ habet ꝙ de feudo non poſſit teſtari.fac.ꝙ ñ.qa non videtur. filius habere feudum ex teſtamento patris. ſed potius ex legis diſpoſitione.Ita dicit.Nico.de neap.in l. pater filium.ff.ad l.fal. vbi dicit. quòd per illum tex. ſolet notari ꝙ feuda.quæ pater ex neceſſitate tenetur. relinquere filio. non imputantur ei in leg.Quod tamen ipſe non credit verum.ſic. in ſimili pater tenetur. dotare filiam. l. qui liberos. ff. de ritu nup.l.ſi.C.de dotis promiſ.& tamen ipſa dos imputatur filiæ. in leg.l.quoniam nouella.C.de inof.teſt.&cum op.nico.videtur tene.Gul.de Cu. & Bal.in l.omnimodo. §. imputari. C.de inof.teſt.de cuius veritate.dicit Curt.ſe remitte.ad ea quæ latius ſcribit.Alex.in d.l.ſi patroni. vbi concludit hanc opinionem.eſſe veriorem.ꝙ feudum regulariter imputetur in legitimam:dummodo tale feudum proueniat ab ipſo teſtatore.Secus autem ſi proueniat ab aliquo.alio aſcendente.

Et quòd feudum imputetur.in leg.addo Alex.in 5.volum. conſ.27.& conſ.29.vbi hoc.tenet in feudo prouento.à pfe.

Imo. etiam quando eſt receptum pro ſe & liberis computatur.filio in leg.Ita Alex.in 5.vol.conſ. 19.in vlt.col.ver.com probatur &c.

De materia.vide etiam Alex.in 3.volu.conſ.8.vbi tenet.ꝙ feudum &huiuſmodi.quæ tranſeunt ad filium.vt filium.non imputantur ei in leg.all.multa maxime gl. & ibi Ang. in d.l.ſi patroni.ff.ad treb.& idem vult in 4.vol.conſ.89.vbi all.gloſſ. vulgatam. & ibi Ang. in §.optime.in auth. de nup.& ita vult Iaſ.qui præmiſſa conſ.all.in d.l. quoniam nouella. circa.fi.ibi in 2.parte.& in l.illud in 2.col.C.de colla. Et ita etiam in emphy.debita filiis vt filiis.tenet.hypo.ſing.32.Calca.in con.73.

Vide etiam quæ dixi.in ver.legitimam.§.61.

Subſequenter querit Cur.an vaſallus poſſit renuntiare feudo.inuito

do.inuito domino.& dicit.ꝙ tex.in c.1.in tit.de vaſ.qui contra conſt.loth.tenet quòd ſic per rationem.quia feudum conceditur.in fauorem ſuum.ergo.ſuo fauori rc.vt dixi in ver.fauor.& dicit ita tenere.omnes feu.ibi.& ad iſtud all.Fely.in d. c.quæ in eccleſiarum.vbi in 27.col. hoc.vult ponens quinq; fallentias.Addit tamen.ſignanter.Cur.ibi quod vult Bal.in c. cæterum in 6.col.de iud. vbi dicit. quòd quando feudum eſt franchum ſiue ligium non admittitur.renuntiatio.nec ex parte domini.nec ex parte vaſalli.&illud dictum Bal.refert.Card. med.in c.fi.de cap.qui cu. vend.ſubdens ꝙ cões regulæ ſtringunt in contrarium.& propterea dicit.ſe dubitare.

Subiungit ꝙ Card.in loco præal.vult ſecundum quoſdam quos refert.ꝙ de iure cano.propter bonam fidem feruãdam. non poſſit renuntiari feudo etiam recto.& ſimplici.

An autem quando inueſtitura eſt pro filiis poſſit vnus filiorum donare partem ſuam in prẽiud.fratrum.dic.quòd non.ſecundum.Bal.in c. 1.in vlt.col.in tit.de alien.feu. pater.all.iura quæ omitto.

Faciunt quæ vult Alex.in 4.vol.conſ.106.in prin.vbi ita tenet expreſſe & dixi ỹ.in verſ.conſenſus agnatorum. verſ.& ex præmiſſ.

Propter neceſſitatem. An propter aliquam neceſſitatem præſertim famis poſſit feudum alienari? Bal.in c. 1.in tit. quaolim feu.poter.alie.per illum tex.dicit.ꝙ non.& ſeq.communiter doct.ibi.Et idem vult ipſe Bal.in ca. 1. §. aut ſi libellario. quib.mod.feu.amit.Cur.tamen.vbi s̃.in 4. parte.Ibi 16.quæro.dicit.contra hoc facere.multa quẽ ibi enumerat in quibus neceſſitas fac.actum probabilem.qui alias non eſſet. de quib⁹ vide quæ dixi in verbo neceſſitas.

Alienatio nulla. facta ſine conſenſu domini. an faciat rem committi? Alua.in ca. 1.in tit.quid iu.ſit.ſi poſt aliena.fac. vaſ. recuper.concludit,quòd non.Vide latius ỹ. in rub. Qui.mod. feu.amit.

Alienatio.autem cum conſenſu domini.excuſat vaſallum. d.c.imperialem.& ibi.omnes doct.de prohi.alie.feu.per fede.

Vtrum autem.requiratur.conſenſus expreſſus.an vero ſufficiat tacitus.Cur.in d.4.parte.verſ.aggrediamur.Ibi & in primis.refert plures opiniones. ſed ipſe ſequitur primam. quam ponit gl.in c. 1.de prohi.alie.feu.per loth.quæ tenet ſufficere tacitum conſenſum.& dicit.ꝙ hanc opinionem.ſeq.communiter ſcribentes ibi.& Alua.in c.j.§.præterea.quib.mod. feud. amit. Et hanc opinionem.comprobat. optimo fundamento. vide ibi per eum. & per Iacobinum.in d.trac.in verbo.& cum pacto.de non alienando.verſ.quæro quando vaſallus rc.

Vtrum cõſenſus domini. debeat præcedere alienationem? Iſer.& Alua.in d.ca. imperialem. tenent ſufficere. ꝙ ſequatur conſenſus.ſequitur.Cur.vbi s̃.firman. alio fundamento. vide ibi per eum. & per Iacob.vbi s̃. & quæ latius dixi in tract. emphy.q. 153.faciunt etiam quæ dixi.in verbo conſenſus.§.

An autem.per talem conſenſum. videatur domin⁹ ſibi præiudicaſſe.in directo dominio? Alua.poſt Iſer.in d.ca. imperialem.dicit quòd non.

Curtius tamen vbi s̃.dicit.reperiiſſe.Io.ray.tenuiſſe contrarium.in d.c.imperialem.§.hiſo.& pro iſta parte.dicit. fortiter ſtringere.tex.in c. 1.de feu.non hñ.propri.nãz.feu. tandem relinquit cogitañ. ſed.d. Iacob. vbi s̃. ſeq. primam.opinionem. quam.(vt dicit.)ſequutus fuit ſepe in conſulen.

Pone quòd conceſſi tibi caſtrum in feudum. Tu illud ſubinfeudaſti. titio titius vult alienare. an habeat neceſſe requirere conſenſum. mei prioris domini. an vero ſufficiat habere tuum.gl.in d.c.imperialem.§.illud videtur inclinare.ꝙ requiratur.conſenſus mei prioris domini. In hac quæſtio. ſunt variæ opiniones.quas vide per.Iacob.vbi s̃.verſ.quæro.de quæſtione.rc.

Et in ſimili de emphyteoſi. vide. in tract. emphyteutico. quæſt. 180.

Quid ſi dominus.det licentiam alienandi.in talem.an poterit alienari in alium.gl. & Alua.in d.ca.imperialem. determinant ꝙ non. quia fines mandati rc. item quia poteſt intereſſe domini.non vendat alteri.ar.l.fi.C.de iu.emphy.& l.ſi ſterif.§. ſi tibi.ff.de act. emp. item cum conceditur. vt vendatur. vni. cenſetur. prohibitum vendere. aliis. l. cum prætor.cum ſy.ff. de iud.

Sed quid ſi in inueſtitura ſint verba.pro te.& quibus dederis.an videatur. data licentia alienandi ſine alio conſenſu domini. ſpec. in titu. de locato. §. nunc aliqua. verſ. xciiij. dicit. quòd non.

In contrarium tamen.eſt tex.& ibi communiter doct.in d. c. 1.de feu.non habente.propri.nãz. feu. & ita in emphyteuſi. tenent Bal.& Ang.in l.cum eſſent §. 1.ff.de ſerui.ruſti.prædio. & Alber.in l.fi.C.de iu.emphy.

Fac.quod vult Ang.in l.qui rome.§.duo fratres.in 5.q.ff.de verb.obl.vbi dicit.ꝙ ſi in inſtro diuiſionis.dictum fuerit,ꝙ vnus frater alteri. & econtra. bona in parte peruenta conceſſit pro ſe &illis quibus concedere voluit.videtur data licentia alienandi.& renuntiatum fideicommiſſo.& illam deciſionem ſequitur.Alex.ibi in vlt.carta.

Et iſtam opinionem.expreſſe tenet Bal.in l. 1. in xlv.q.ff.de re.diuiſ.& in l.liberti.ff.de.ope.liber.& Imo.in c.potuit.de loca.& ſal.in l.fi.C.de iu.emphy.

Et hanc opinionem.ſeq.Iacob.in verbo ita etiam ꝙ ipſi vaſalli.& eorum hæredes rc.& Curt.vbi s̃.ver. quinto quæro ſi in inueſtitura. vbi etiam all. Bal. & Alua.in c.feudum.in tit.ſi de feu.fue.contro.& Lud.Rom.ſingul. 350.& in conſ.493.incip.in caſu conſultationis præpoſitæ. Bald.in add.ſpec.in tit.de loca.in 11.col.& Alex.in 2.vol.conſ.174.

Vide quæ dixi in trac.emphyteutico.q. 155.

Subiungit ibi Curt. ad tria eſſe aduerteñ.pm. eſt quia.dicta communis op. non procederet. quando eſſent iſta verba. & cui ius dabit. quia per talia verba. non intelꝛ alterata natura feudi.cum ad ius videantur.relata.all.Bal.in d.l.liberti.in pen. col.per no.per Bar.in ſimili.in l.gaius. ff.ſolut.mat. & ita vult Iacob.vbi s̃.

2. Dicit.aduerteñ.quia per talia verba.non videtur.dñs remiſiſſe laudimium. all.Sal.in d.l.fi.C.de iu.emphy.Et iſtud dictum.etiam refert.Iacob.vbi s̃.

3.Et mirabilius dicit.aduerteñ.quia tex. in d.ca. 1. de feud. non hñ. probat vnum ad quod non ſolet in practica aduerti. ꝙ non ſolum illa verba.& quibus dederis operantur licentiã alienandi irrequiſito dño.Imo fortius operãtur.ꝙ ille in quẽ erit facta tal⁹ alienatio.retinebit illam rem liberam & expeditam.& tanquam allodialem.non autem iure feudi.& ita illum tex.intelligunt gl.ibi.Iſ.Bal.& Alua. & communiter feudiſte quod ipſe reputat mirabile ſingul.& pp⁹ memorie commendandum.

An autem per lapſum decennij preſumatur conſenſus dñi. interueniſſe? Iaſ.in l. 1.in 6.col.C.qui admitti.tenet quòd ſic.

Quid ſi ſint plures dñi. an omnium conſenſus requiratur? vide.Curt. vbi s̃.ibi 6.quæro ſi vaſallus habeat.& quæ dixi in tractatu emphyteutico.q.ccxj.

Si dñs dat licentiam vaſallo alienandi feudum. an poterit vendere partem? Iſ.quem refert.Alua.i d.c.imperialem.tenet ꝙ ſic.dt.tñ ibi Alua.ꝙ rigor qui ſolet ſeruari in contractibus. multum contrariatur.hanc opm.de qua. etiam dubitat Curt. vbi s̃.ibi 7.quæro ſi dominus dedit rc.

Nunquid in alienatione feudi noui ſufficiat conſenſus dñi. abſq; eo ꝙ interueniat conſenſus filiorum vaſalli? Alua. poſt. Iſ.in c. 1.de alie.feu.paterni.dicit,ꝙ ſic.de quo vide latius curtium. vbi s̃.ibi 8. quæro nunquid in alienatione.

Et ibi ſubiungit.in verſ. non o quæro.ſi eſt data licentia alienandi inter viuos.an poſſit vaſallus.alienare in vlt.voluntate. & dicit.ꝙ hanc dubita.decidit.Bal.in c.j.de prohi.alie.feu. per Fede.verſ.quid ſi vaſallo.vbi dicit.ꝙ ſi ſit data licentia donandi.non tñ poterit donare cauſa mortis.mouetur. per l. filius. ff.de don. vbi etiam imo.no. illum text.ꝙ permiſſa donatione.non intelꝛ permiſſa don.cauſa mortis.& dicit. ꝙ per præmiſſam.deciſionem.Ita conſuluit. ſonz.in 1.volum.conſ.19.

Conſenſus agnatorum.eſt necꝛus in alienatione feudi anti qui vel paterni nec ſuffic.ſolus conſenſus domini.c. 1.de alie. feu.pater.& ibi omnes doct.

Pone quòd vaſallus. alienet feudum in agnatum remotioris gradus.cum conſenſu agnatorum proximiorum. Attñ agnati. 2. vel tertij gradus non conſenſerunt vtrum conſenſus proximiorum ſufficiat? collegium mediolanenſe in quæſtione facti conſuluit quòd ſic.&Bart.de ſal.& Chryſto.de caſtel. Adducen.pro iſta opinione.tex.in c. 1.verſ.& licet.in tit.de alie.feu. pater. Nam illa dictio. & licet. debet aduerſari.in iure &in facto.quod non faceret ſi deberet interuenire conſenſus omnium. adducebantur. etiam pro iſta opinione. multi alij tex.vt referunt Iacob.in d.ver.& cum pacto. de non alienan. & Cur.in 4.parte.ver.3.ig.eſt regula.

Pro contraria vero opinio.referunt conſuluiſſe collegium bononienſe.& iſtam partem tenuit bertran.caprioli.vt refert Io.ray.in d.ca.imperialem.§.hiſo.per l.fi.C.de aucto.præſtan. & ſecundum eos.Ioan.fax.de piſſ.in tit.de alie.feu.ſic inquit. item vaſalſus alienabit & vendet feudum agnatis & conſanguineis qui ſe mortuo fuiſſent ſucceſſuri in illo feudo. Ecce. quòd non permittit alienationem fieri.ñ in agnatos qui fuiſſent ſucceſſuri.ig.rc.& idem tenet Odofr.in ſumma.in tit. q. perſo.vaſ.vend.feud.& Iac.de bel.v.in d.c.imperialem.& Bal. post long

poſt longam diſputationem.in d.ca. 1.de alie.feu.pater.& Io. de lig.in clem. 1.de iu.pat.& Mart.de Lau.in c.titius.in ti.ſi de feu.fue.contr. vbi dicit.ita conſuluiſſe in cauſa do.de ſcarampis.Et d.Iac. dicit. ꝙ hanc ſententiam ſæpe tenuit conſulen⁰. adducen.bonũ tex.in d.c. titius vbi proximior agnatus reuocat alienationem factam in agnatum remotiorem. & ibi reſpondet ad motiua in contrarium adducta.ſubiiciens tres concluſiones. 1. ꝙ aliena. feudi antiqui poteſt fieri in proximiorem agnatum.qui erat ſucceſſurus in illo feudo.

2.concl.ſi ſint plures agnati in pari gradu.&aliena.feudi antiqui fiat in vnum ex eis reliqui exiſtentes in pari gradu poterunt pro eorum portionibus.reuocare alienationem.

3.concl.ſi aliena.feudi antiqui. fiat in agnatum remotioris gradus.cum conſenſu proximiorum agnatorũ. tamen agnati.2.vel 3. gradus qui non conſenſerunt poterunt talem alienationem reuocare.

Et ex præmiſſ.dicit d.Iac.decidi pulchram.q. quam habuit de facto ſunt tres fratres habentes feudũ antiquum. vnus donat partem ſuam illius feudi alteri.deinde ingreditur religionem.An donatarius ſolus habebit illam partem.an vero ſpectabit ad ambos fratres.conſuluit,ambos debere admitti alle gando.Bal.in d.c. 1.de alie.feu.paterni in vlt.col. & mouetur. quia ſi ſolus donatarius.haberet illud feudum eſſet contra.intentionem primi parentis. qui pari intentione ſibi & hæredibus ſuis.proſpicere voluit.nec mentis eius fuit. vnum per alium ſupplantari c. 1.in ti.de duo.fratri.à cap.inue.adduc.etiã tex.in c. 1.in ti.de mil.vaſ.qui.ar.belli.depoſ.addo Alex. multa in ſimilibus terminis allegantem.in 4.volum.conſ. 106.in prin.& conſ.ſeq.faciunt quæ dixi s̃. eo.in verb. ſubinfeudare ver.vnum no.limita vt per Alex.conſ. 13.vol. 5.

Vtrum autẽ filij illius qui alienauit feudum.debeant in reuocan. alienationem præferri agnatis ipſius alienatoris? Iac. vbi s̃.dicit.ꝙ ſi aliena. eſt facta iure & conſuetu.permittente. tunc filij præferrentur.ſi vero facta fuit.iure & conſuet.refragante.tunc agnati pferrentur iſta concl. ſecundũ eum cõprobatur.à doct.in d.c.titius.& in c. 1.§.& ſi clientulus.in tit.de alie.feud.

Quod autem dictum eſt. agnatos admitti. ad reuocationẽ &c.limita niſi ſint hæredes ipſius alienatoris.per l.cum à matre.C.de rei vend.& l.ſi ab eo.C.de libe.cauſa.fac.l.ex qua per ſona.ff.de reg.iu.& l.quæ à patre.C.de reſti.mil.

Sublimita tamen.niſi agnati antequam adirent hæred.conficiſſent inuent.de bonis defuncti.quia tunc bene poſſent reuocare.talem alienationem quia confectio inuẽtarij conſeruat hæredi omnia iura.& act.vt vult pulchra gl.in l.fi.§.in cõputatione C.de iure del.& ita volunt doct.in d. c. 1.in ti.an filius vel agna.& Bal.in l.qui ſe patris C.vnde liberi. & Io. de Imo.in c.2.circa 17.col.ext.de feud.& vult Alex.in 4.vol.conſi.124.& in 5.vol.conſ.28.in princip.vltimæ colum.Dec.conſil. 185.

Quatenus aũt hereditas eſt ſoluen.tenẽtur non ob.inuent. Alex.in 3.vol.conſ.60.ibi & dato.& in 5.vol. conſ. 19.in fi.& in materia inuent.quãdo hæred.eſt ſoluen.vide Bal.in l.ſi pec. de leg.2.

Hinc occurrit pulchra dubitatio. an filius poſſit acceptare feudum paternum.& repudiare hæred. paternam. text. eſt ꝙ non.ſecus in agnato.tex.eſt in d.c. 1. in tit. an agna. vel fil. de quo per Card.in conſ.64.Pau.de Ca.in 2.vol.conſ.361.Alex. in 1.vol.conſ.30.& in 4.vol.conſ.124.& in 5.vol.conſ.19.& Are.conſ.14.in 8.col.Et eſt ratio, quia filius habet feudũ medio patre ſuo vnde venit ex perſona.patris.ſed agnatus nõ ſic c. 1.in ti.de grad.ſucce.in feu.& c. 1.in ti.de ſucce.feu.& illud conſi.30.eſt repetitum.in 5.vol.conſ.2.

Limita tamen.regulam prædictam.vt procedat.quando inueſtitura eſt facta alicui pro ſe & hæredibus ſuis.ſecus.ſi eſt facta.pro ſe & filiis.vel pro ſe & liberis ar.l.vt iuriſiurandi.§.ſi liberi.ff.de oper.liber.hanc limitationem.ponit Iac.de ardiz.& Iſer.in d.c. 1.& idem Iſer.in c. 1.§.hoc quoque.tit.de ſucc.feu. idem Bal.in d.c.1.in tit.an agna.vel fil.faciendo. tres caſus. ps. eſt.quando quis accepit feudum ſimpliciter.2s.quando accepit pro ſe & hæredibus ſuis.&iſtis duobus caſibus.habet locũ ille.ti,an agna.vel fil.3s.eſt caſus quando accepit feudum.pro ſe & filiis.vel pro ſe & liberis.& hoc.caſu.liberi poterunt retinere feudum,& repudiare bona paterna.& idem vult Imo.in c,ex parte.in 15.col.extra de feu. vbi dicit. hanc eſſe communem opi.Addo Pau.de Caſt.in 2.vol.conſ.162.Adde etiam in ſimili.de emphyteoſi.Alex.in l.ſi tibi. §.ſi pactus in 4.col.ff.de pact.& Barb.in 2.vol.conſ.63.in 9.col.& Iaſ.in l.2.in col. 74. C.de iu.emphy.&in l.ſi non ſortem.§.libertus.in vlt.col.ff.de cond.indeb.& in Auth.vnde ſi parens.in 2.col.C.de inoff.te. & ita videtur.velle Alex.in conſiliis præal.max.in 5.vol.conſi. 19.& conſ.26.in 2.col.& per totum.& quando feudum eſt hæreditarium poteſt alienari.vt habetur in loc.hic al.&etiam quando eſt nouum.Alex.in 5.vol.conſ.28.**

Sublimita tamen.niſi filius renũtiaſſet bonis paternis.quia etiam tunc intelligitur renuntiaſſe feudo vel emphyteoſi.ita vult notabiliter.Iaſ.in loc.prox.al.al.ſpec.in ti.de loca.§. nunc aliqua.ver.158.Pe.gerar.ſingu.89.idem Iaſ.in prælud.feud.colum.19.

Vide tamen Cor.in 3.vol.conſil. 11.in 14.col.& ſeq. vbi tenet.quòd non intelligatur renuntiatum feudo antiquo.

2.Limitatur.regula.c. 1. an agna. vel filius.vt intelligatur. quando filius incepit primo acceptare feudum.nã tunc non poteſt repudiare hæred.paternam.ſed habet neceſſe.vtrumq; acceptare.ſed ſi primo.incepiſſet acceptare hæred. bene poſſet refutare feudum.etiam inuito domino.c. 1.ĩti.de vaſ.qui. contra.conſt.Loth.& hanc limitationem.ponit Odof.in ſumma.ſub rubricella vtm.quis poſſit repud.hæred.patris. & placet Bal.& alua.in d.c. 1.

3.Limitatur.quando ad filium aliquid peruenit. vel peruenire poteſt de hæred.paterna. Alioquin ſi pater nihil in bonis haberet. & alienaſſet feudum,tũc filius admitteretur ad illud feudum.quamuis nl.in bonis hæreditariis haberet.ita dicit.Iacob.de Beluiſ.in c.titius in fi.com.ſi de feu.defunc.fue.contr. & ſequi.Bal.in l.cum ſecundum.in fin.C. de fideic. idem vult Io.Ray.in d.c.imperialem.§.pena.in 7.col.& laudeñ.in d. c. 1. an ag.vel fil.

4.Limitatur.quia debet intelligi.quãdo filius poteſt habere hæred.patris.puta quia fuit hæres inſtitutus à patre.vel ſuccedit ab inteſtato. Alioquin ſi eſſet inſtitutus in re certa.vel ſolummodo in legitima.alio vniuerſaliter inſtituto.tunc licet filius non dicatur hæres patris vt habetur in l.ſi quis priore.ff. ad treb.& in l.quotiens ff.de hæred.inſti. Tamẽ poterit habere feudum paternum.ſecundum Iac.de ardiz.Iac.de Beluiſ.& Alua.in d.c. 1.an ag.vel fil.Et hoc.caſu ſecundum eos.non tenebꝛ filius reſpondere.pro oneribus hæred.& idem dicit.Bal. ibi.quando filius eſſet pſs.nam tunc ſuccedet in feudo.& idẽ in exhæredato.& de iſtis duobus vltimis. dixi s̃. in tit. de ſucceſſ.feu.

5.Limitatur.quia ſi vigore ſtatuti.filia excluditur ab hære. paterna. & pater haberet feudum ꝙ tranſire poſſet ad fœminas.poſſet illa filia habere feudum.quantumcunque ſit excluſa ab hereditate.paterna.vt vult Bal.in d.l. cum ſecundum. in fi.& in d.c.primo.&ibi Alua.in ti.an agna.vel fil.& dixi.in ſta. ſub Rub.filia dotata.q.9.

6.Limitatur.ſecundum.Bal.in d.c. 1.an agna. vel fil. vbi dicit.ꝙ ſi filius viuente patre.renuntiet hæred. paternæ cum iuramento.iux.not.in c.quamuis de pac. in 6. Tamen mortuo patre. poterit habere feudum paternum quamuis renuntiauerit.hæred.paternæ. & dicit. ibi Bal. ꝙ iſta cautella non fuit ab aliis adinuenta.neque cogitata.& pro iſta limitatione.fac. quia in generali renuntiatione hæred. paternæ. non comprehenditur.feudum.ſecundum.Bal in auth.in ſuccõne.C.de ſuis & leg.fac.text.in cap.in generali.in titu.ſi de feu. defunc. fue.contro.

Ego iſtud ſublimitarem.per dicta s̃.eo.ver. limita tamen.ibi ſublimita tamen, ſcilicet, quando filius renuntiaſſet bonis paternis. quia appellat. bonorum veniret etiam feudum. vt ibi dixi.

7.Limitatur.ſecundum Iſer.in d.c. 1. an agna. &c. & cæteri ſeq.dic.n.ibi Iſer. ꝙ filius poteſt acceptare. feudum paternũ. & hæredit.paternam acceptare.cum beneficio. inuentarij. & iſtud inuenta.erit magni effectus.quia liberabit bona feudalia ab onerib.hæred.& dixi s̃.eo.verſ.quòd autem dictum eſt.ibi ſublimita tamen.

Sed pone ꝙ filius refutauit feudum & hæred.paternam.de inde reperitur.tenere ipſum feudum vel hæred.paternam.nũ quid tenebitur.ad ſeruitia feudi.& ad onera hæred.Iac.de Ardiz.& Alua.in d,c. 1.determinant quòd ſic.per l.ſi is qui.ff.de acq.hæred.

Vlterius. poteſt dubitari. an filius poſſit repudiare hæred. patris.& ſuccedere auo in feudo auito. Odof. dicebat ꝙ non propter generalitem dicti ti.an ag.&c.idem videtur velle Bal. in d.l.qui ſe patris.C.vnde liberi.

Sed ipſe Bal.in d.cap. 1. circa hoc eleganter diſtinguit. aut filius deceſſit in tali ſtatu.in quo poteſt habere hæredem. aut non.primo caſu ſubdiſtinguendum eſt. quia aut ipſi filio erat feudum.acquiſitum.& tunc nepos non poteſt venire.ex perſona. aui ad illud feudum ſed oportet quòd veniat tanquam hæres hæredis.l.fi.C.de hæred.inſti.

Aut ipsi filio non erat feudum acquisitum. & tunc quia ex
persona patris non potest venire. quia respectu patris feu-
dum est caducum. ideo nepos admittetur ex persona aui.
2. casu principali. quando decessit filius in tali statu in quo
non poterat habere hæredem. tunc dicit Bal. ꝙ feudum est se
paratum ab hæred. & ideo Nepos potest illud obtinere ex per
sona aui. Et hanc dist. sequuntur Aluar. & lauden. ibi. & Bal. in
l. si in personam. C. de fideic. vbi dicit. ꝙ etiam nepos conceptus
post mortem aui. est successibilis in feudo.

Nunquid si agnatus consentiat alienationi feudi antiqui. 10
tal consensus an. habeat præiudicare filio ipsius consentien-
tis? conclude ex mente Iac. de Beluis. Bal. & aliorum. in d. c. 1.
§. hoc quoque. in ti. de succes. feu. in distinct. quam fac. ibi Bal.
Qñ aut fuit simplex & rudis consensus vt quia agnatus so-
lum dix. ꝙ consentiebat alienationi. & tunc tal simplex con-
sensus. non præiudicat filio.

Aut fuit ꝓsensus obligatorius puta quia agnatus nedũ cõ-
sensit alienationi feudi antiqui. sed ẽt se obligauit promitten
do. non contrafacere nec vnquam contrauenire. & tunc talis
consensus obligatorius. bene nocebit filio si sit hæres patris. 20
quia non est sibi licitum. venire contra factum patris. l. quæ à
patre. cum similibus. C. de resti. mil. An viuente patre. filius
possit agere. ad feudum diuisum per patrem? vide Cur. Iunio
rem. cons. 3.

Quid si vasallus feudum antiquum. refutet in manibus do
mini, an ista refutatio præiudicabit agnat. dic ꝙ non. nisi do-
nec viuit ipse refutans. & eius descendentes. vt vult Bal. in d.
§. hoc quoque. & in c. 1. in 2. col. in ti. de alie. feu. pater. Addo
eundem Bal. in 1. part. cons. 82.

Quãdo feudum est pro se & descendentib. si inuestitus de-
cessit relictis pluribus qui diuiserunt. & feudum peruenit ad
vnum. donec extant descendentes ab illo cui peruenit feudũ
alij non admittentur etiam proximiores. ca. vnico. de natura
suc. feu. Cor. in 3. vol. cons. 37. ver. ex alio.

Sed quid si agnatus offerat iustum pretium. extraneus aũt
qui vult emere feudum offert vlt. iustum pretium quis isto-
rum præferet. Bal. in l. 2. in fi. com. C. de rescin. vendi. disputat
istam. q. & tandem determinat contra agnatum. quia res tan-
tum valet, &c. l. pretia rerum. ff. ad l. falc. l. si seruus. ff. de cond.
fur. auth. hoc ius porrectum. de sac. san. ecc. l. prætor. §. in eam. 40
ff. de bo. aucto. iud. poss. & l. 1. & 2. C. si propter pu. pensi.

Limita tamen. dummodo nõ interueniat fraus neque col-
lusio cum eo qui offert vlt. iustum pretium. al. super ista ma-
teria nota. per Io. And. in add. spec. in ti. de emp. & vend. §. Nũc
diceñ restat. ver. item no. ꝙ sta. in fi. & sequitur. Alua. in c. 1. §.
sed & res. in tit. per quos fiat inue. mouetur. per illum text. ibi
æquali pretio.

Ang. tamen. in l. qui romæ. §. cohæredes. ff. de ver. ob. vide-
tur velle contrarium. al. not. per Io. And. vbi s. sed in veritate.
Io. And. determinat contra agnatum.

Pro agnato autem videtur. esse gl. in d. l. 2. C. de rescin. ven.
de hoc. vide latius per Alex. in d. §. cohæredes in penult. & vl-
tim. col.

Not. ꝙ quando fit aliena. in agnatum remotiorem proxi-
mior agnatus. potest illam reuocare. vt dixi s. hoc eodem ver
si. in prin. Cautus tamen esse debet. proximior. quia à die qua
sciuit illam alienationem non habet nisi vnum annum ad re-
uocañ. d. c. titius. si de feu. fue. contr. Et ita vult Ias. in l. petens
in fi. 3. & in prin. 4. col. C. de pac. vbi al. similem tex. in c. 1. §. fi.
si de inuc. inter do. & vas. lis oria. fac. secundum eum text. in 60
c. constitutus extra. de in inte. rest. al. etiam Pau. de ca. in cons.
159. incip. ista quæstio vertitur vt audio. alias incipit quæstio
ista &c. & per illum tex. dicit. Lud. Ro. in l. prætor. §. fi. ff. de o-
per. no. nun. tenuisse. ꝙ illa facultas. quã habet quis finita em-
phyteosi per generationem, &c. perditur. per lapsum anni. de
quo vide in trac. emphyt. q. 51. ver. 3. fallit.

Et adde ad hanc q. eundem Ias. in d. l. ait prætor. §. fin. in vlti.
col. & Bal. in 3. part. cons. 16. & Cur. in cons. 82. in 1. col. vbi ita
consuluit. in facto turris. spec. dominorum de solario. contra.
illu. dominum carderi. Lud. Ro. cons. 22. in fi.

Si aũt alienatio est facta in extraneum agnatus habet xxx.
annos ad reuocañ. gl. in d. c. titius. & ita tenet. Alex. in 5. vol.
cons. 15. in vlt. col.

An autem reuocans alienationem teneatur restituere præ
tium. vide laudeñ. in d. cap. titius. Alua. in cap. 1. §. hoc quo-
que. de suc. feu. & in d. c. titius. Imo. in c. 1. in gl. 2. extra de te-
sta. Lud. Ro. in d. cons. 22. in fi. Cur. iun. in cons. 3. circa fi.

Rub. Quibus modis feudum amittatur.

Prima causa. per quam vasallus est dignus priuatione feu-
di est ingratitudo. c. de forma. circ. fi. 22. q. vlt. & ponit Cur. ad
hoc multa similia. in 4. par. in prin. de quo vide quę dixi in ver.
ingratitudo. & ista causa est generalis. ad quam reducuntur.
omnia iura. loquentia de priuatione. speciales autem causas ꝗ
enumerabo.

Alienatio facta sine consensu domini. est iusta causa priua
tionis feudi. c. 1. de prohi. alie. feu. per Loth. c. imperialem. de
prohi. alie. feu. per Fede.

Idem si recognoscat tenere feudũ ab alio. Iac. in trac. feud. 10
in ver. dictique vas. promis. recog.

Quid si alienatio sit nulla aliquo respectu. an vasallus inci-
dat in pœnã priuationis? Alua. in c. 1. in ti. quid iuris sit si post.
alie. factã. vas. recuper. dicit. ꝙ non. motus auctoritate Bal. ita
tenentis in l. 2. C. de epi. aud. & pro hac opi. Cur. in 4. part. ibi
17. quæro. al. Ang. in consil. 162. incip. super puncto isto.

Et subiungit Cur. ꝙ licet ista opin. sit colorata. ipse tamen
multum dubitat de veritate. & al. Are. in cons. 18. & hanc opi
nionem. comprobat optimis fundamentis. vide ibi per eum.

Adde tamẽ ꝙ primam op. tenet Ias. in l. fi. in 46. col. ibi 22. 20
quæro. C. de iur. emphyt. de quo dixi latius. in tractat. emphy.
q. 223.

Nunquid autem ad hoc. vt vasallus propter alienationem
priuetur sit necesse ꝙ peruenia ad actum traditionis. Bal. in c.
1. §. aut si libellario. in vlt. col. qui. mo. feu. amit. determinat ꝙ
sic. quia per solam venditionem. vasallus non priuaretur. al.
tex. in l. alienatum. & ibi Dy. ff. de verb. sig.

Adde ꝙ de hoc. est tex. & ibi Iser. & Bal. in d. c. imperialem.
§. calidis. & ita volunt Alua. & laudeñ. ibi. Et ita vult Alua. in
c. 1. §. fi. in 43. concl. quæ fue. prima cau. benef. amitt. & in c. 1. 30
post gl. ibi. de prohi. alie. feud. per Loth. & confirmatur. per si
mile de emphyteosi. de quo dixi in tractat. emphyteutico.
q. 218.

Et in terminis addo. Barb. in 1. vol. cons. 12. in 16. col. in fi.
vbi etiam al. Bal. in d. c. imperialem. in prin.

Sed quid si interueniat constitutum? spec. in tit. de emp. &
vend. §. 1. in prima forma instrumenti. venditionis in ver. dare
tradere. & in alia forma contractus venditionis in verb. em-
phyteotice, videtur velle. ꝙ in contractu feudali. vel emphy.
constitutum non operetur. nisi ficte & improprie. adeo ꝙ res
non habeatur pro realiter tradita. fac. quod vult Bar. in l. præ- 40
dia. ff. de acq. pos. vbi vult ꝙ illa verba. dedit & tradidit nõ im
portent realem traditionem: & sic spec. videtur velle ꝙ vasal-
lus non amittat feudum.

In contrarium fac. quod vult Pet. Iac. in ti. de cond. ex l. im-
periali. in §. calidis. sub rubr. de actione eadem. ver. item cum.
vbi iubet ꝙ quando vasallus. concipit instrumentum vendi.
cum constituto. ꝙ addat. ista verba. saluo tamen iure domini.
saluisque & retentis consensu & vol. domini, à quo moue-
tur ipsum feudum. quia istud verbum saluo, magnum opera-
tur. effectum. l. si debitor ibi saluo iure pignoris. ff. qui. mod. 50
pig. vel hipca. sol. cum aliis al. in dictionario in verbo salu-
o iure.

Pau. de ca. in l. 1. §. si rem. ff. depos. videtur. velle. ꝙ vasallus
alienãdo cum constituto priuetur feudo. idem & clarius vult
laudeñ. in d. c. imperialem. vbi dic. ꝙ sic. vasallus. alienan. & tra
den. realiter feudum. sine licentia domini amittit feudum. ita
est secundum eum quando tradidisset per cõstitutum. l. quod
meo, in prin. ff. de acq. poss. & potest esse ratio. quia vasallus
hoc. casu. quantum in eo est alienauit feudum & licet per cõ-
stitutum. dicatur. interuenire ficta trad. tamen bene transfer- 60
tur vera pos. vt habetur. in d. l. quod meo. & istud in terminis
tenet. d. Iac. in verb. & cum pacto de non alienan. & Cur. in d.
4. parte. ver. 20. quæro. in fi. vbi al. Ant. de But. cons. 34. Addo
Ias. in d. l. fi. in 44. col. C. de iure emphy.

Addo etiam ꝙ cessio actionis. habetur loco traditionis. ita
in terminis vult Bal. in 1. parte consi. 208. & cons. 216.

Saluo iure domini & non aliter. An vasallus alienan. cum
hac protene. excusetur à pœna. Bal. c. 1. §. donare. qualiter o-
lim feu. poter. alie. tenet quòd sic. & idem vult Bal. in emphy-
teosi. in l. fi. C. de iure emphy. & in pace constan. in verbo li- 70
uellarie.

Contrarium tenet ipse Bal. in c. 1. §. fin. in tit. quæ sit prima.
causa benef. amit. quia cum vasallus teneretur. denũtiare do-
mino. & non denuntiauerit videtur. ipsum dominum contẽp
sisse. & consnr debet perdere feudum. d. §. fi.

Et in prejudicialibus protesto. nl prodest. c. olim. ext. de cen
si. & idem vult ipse Bal. in l. 1. in pen. col. ver. quæro quid si pro
hibita. C. de his quæ pe. no.

Secus autem si diceretur. & non aliter nec alio modo. vt
vult Bal. in d. §. fi. per l. si quidem. cum ibi not. C. de excep. & l.
idem

idem labeo. §. 1. ff. fam. hærc. & l. si quis locuples. ff. de manu.
testam. & ita vult Panor. in c. 2. extra. de feu. & in c. insinuante
ad fi. extra qui cler. vel vouẽ. & in istis terminis loquitur. Bal.
in c. 1. §. hoc. quoque. de succ. feu. Addo. d. franc. de curte. qui
infinita. all. in con. 8. & quę dixi in trac. emphyteutico. q. 225.

Curtius tamen in d. 4. parte. vers. 21. quæro. dic. quòd istud
non est tutum. quia in hoc. contrarium vult Bal. in l. voluntas
C. de fideicom. motus quia etiam stantibus verbis prædictis.
factum est contrarium protest. vide ibi per eum.

Et adde Ias. in l. non solum. §. morte. in 18. col. ibi istam limi 10
tationem. ff. de oper. no nun. vbi aperte. reprobat dictam opi-
nionem. Bal. in d. c. 1. §. fi. quæ sit prima causa. Mouetur. per do
ctrinam Bart. ibi quia ista proteo. non dependet à voluntate
protestantis. sed alterius. ergo quibuscunq; verbis concipia.
nihil debet operari.

Allegat etiam in contrarium Bal. in c. fi. in 9. col. ver. Aduo
cati dicunt de confess. vbi dicit. ꝙ ista verba. & non aliter nec
alio modo non prosunt ad cautelam. eo quia in præiudiciali-
bus talis proteo. non valet. per gl. in d. l. si quidem. & ibi etiam
Bal. & quia in re facta non prosunt artes verborum. nec. simu 20
latę protestationes. secundum. Bal. in d. c. fi. Alleg. etiam Bal. in
l. vnica. in 14. col. in vers. demum quæro C. de confe. vbi idem
dicit. Addo Bal. in 1. parte. cons. 293. & decium. cons. 160.

Et propterea subiũgit Cur. vbi s. ꝙ semper sibi placuit cõ-
cordia. quam ponit Fel. in c. quæ in ecclesiarum. in pen. car. de
consti. vbi dic. considerandos esset tres casus.

Primus. quando vasallus fec. contractum. alienationis. cum
clausula. saluo iure dñi. & non aliter & non deuenit ad tradi-
tionem. & tunc dominus non possit eum priuare.

Secundus casus quando vasallus tradidit rem. & per hanc 30
traditionem. ag. de præiudicio. domini vt quia tradidit ca-
strum. non facile recuperañ. & tunc amittitur feudum.

Tertius. casus est. quando deuentum fuit ad traditionem.
cum dicta prote. & res potest sine difficultate haberi pro non
alienata. Et tũc cum pariter intersit domini. qui pot alienatio
nem. ad. libitum rescindere forte sustinerẽtur. opiniones. præ
dictæ. quòd illa verba. & non aliter nec alio modo. habeant
excusare. Et bene faciunt quæ vult Calca. in con. 50.

Et de dictis verbis & non aliter nec alio modo. Vide etiam
Alex. in 1. vol. cons. 3. in 2. col. & Ias. in §. item si quis el 2. in 4. 40
col. insti. de act. Panor. in c. fi. circa. fi. de rerum permu.

Quid si vasallus dicat. vendo. saluo consensu domini. an i-
sta verba sufficiant? Bal. in d. l. vnic. C. de his quæ pœ. no. dicit.
quòd non.

Idem si dicat saluo honore domini. per not. per host. & Io.
Andr. in c. causa quæ extra. de iu. iur.

Sed quid si dicat vendo si & in quantum. de iure possum?
Bal. in d. c. 1. §. hoc. quoq; in ti. de succ. feu. refert Iac. de Ardiz.
tenere. ꝙ excusatur. sed hoc. limitat Bal. nisi Captio domini
posset interuenire puta in traditione. castri. difficulter recupe-
randi vt dixi s. & hanc limitat. sequitur Aluar. in d. c. imperia- 50
lem. & Ias. in d. l. fi. in vlt. col. vers. 25. de iure emphy.

Quid si dicat. Vendo feudum si domino placuerit: Dic ꝙ
excusatur à perditione feudi. Ita videtur tenere. Bal. ĩ d. §. hoc.
quoque. & expresse Alua. in d. c. imperialem. all. d. l. fi quis lo-
cuples.

Et dicit. d. Iacob. ꝙ ita consuluit. dum quidam vendidisset.
feudum saluo semper bene placito principis: & nõ aliter nec
alio modo & dicit. obtinuisse in sacris audientiis. quia ablatiui
absoluti resoluuntur. in vim conditionis &c. & defectus con-
ditionis habet annulare actum seu contractum. Et ꝙ trad- 60
ditio. dominij & pos. possit fieri sub conditione. est text. not.
& ibi Bar. in l. qui absenti. §. 1. ff. de acq. poss. Et ita in terminis
præmiss. quando sunt verba si domino placuerit. tenet Ias. d.
l. fi. in vlt. col. ibi 26. quæro. vbi all. multa quæ omitto.

Vide tamen Bal. in 1. parte. cons. 293. vbi dicit. quòd si ex ta
li venditione infertur præiudicium. domino. quia emptor de
tinet castrum inuito domino talia verba. non excusant. faciũt
quæ dixi s. hoc eodem tit. vers. saluo iure domini &c. ibi Cur.
tamen. in d. 4. parte. & c.

Quid autem. si dicat. Vendo si dominus non reuocauerit.
Alias sit res inempta? Vide Ias. ĩ d. l. fi. in vlt. col. ibi 27. vbi post
Bal. in d. l. si quis locuples. ff. de manu. test. tenet quòd excu
setur. vasallus à commissione rei feudalis.

Vtrum. si vasallus vendat feudum cum pacto de reemen-
do. priuetur feudo? Bal. in 1. parte. cons. 82. ibi item pactum re
trouendendi. videtur tenere. quòd non.

Vide quæ dixi. in tract. emphyteutico. q. 221. ibi & tenen. i-
stam partem. & q. 222.

Quæritur etiam quid si vasallus alienat feudum pro parte. 80
an cadat à toto? Vide quæ dixi in tract. emphy. q. 213.

Quid si mulier rusticus vel miles alienent feudum. sine
consensu domini. an cadant à iure suo? vide in d. tract. emphy
teutico. q. 217.

An autem per promissionem de venden. res cadat in com-
missum? Dic quòd non vt dixi in d. tract. q. 219.

Sed quid si vasallus alienat irrequisito domino rem feuda
lem postea tamen redemit an euitet pœnam caducitatis? vide
vbi s. q. 221.

Quid si vendat cum pacto. l. commissorie. vel adiectionis 10
in diem? vbi s. q. 222.

Quid autem si vendat domino præsente. an dominus de-
beat protestari. vbi s. q. 224.

An per generalem alienationem. bonorum vasallus cadat
à feudo? Dic quòd non. per text. in ca. generali. si de feud. fue.
contro. vbi tex. dicit. quòd in generali alienatione. non venit
feudum. Et ita vult Bal. in l. 1. in vlt. q. ff. de re. diuif. in l. volun-
tas C. de fideicom. & in c. super si de feu. fue. contro. fac. l. obl.
generali. ff. de pig.

Limitat tamen Barb. singulariter. in ca. ex parte. in 5. col. ex
tra. de feud. vt procedat nisi ex quantitate pretij. recte iudica-
ri possit vasallum etiam alienasse feudum. argum. glo. in l. 1. §.
quod ait ff. de superfi. & quod no. Bal. in l. j. C. qui test. fac. pos.
Faciunt quæ dixi. in verbo emptio. §. Et hanc limitationem.
in specie refert & sequitur Curt. vbi s.

Aduerte. quia in praticha debes dicere. quòd vasallus sciẽs
talem rem esse feudalem. eam alienauit &c. quia si alienaret
erranter. excusaretur. à pena. text. est no. in c. 1. in tit. de contr.
inter. do. & emp. & ita vult. Fely. in c. à nob. in 1. col. de excep.
Ias. in l. fi. in 42. col. vers. 15. quæro. de iure emphy. faciunt quę
dixi ꝗ. in rub. quid sit inuestitura. §. & quæ dixi in trac. emphy.
q. 216.

Faciunt quæ vult Barb. in 3. vol. cons. lj. in 1. col. & in 4. vol.
cons. 62. in 7. col.

Limita vt sit deduceñ. de scientia. in casu dubio. sed vbi quis
dat operam rei illicite, non. Ita Barb. notabiliter. in 4. vol. con.
74. in 8. col.

Omnes autem casus in quibus vasallus potest. vel non po-
test de feudo disponere. Vide s. in rubr. de alienatione feudi.
per discursum.

Relinquens dominum. præliantem non mortuum nec ad
mortem vulneratum. debet feudo priuari. c. j. in prin. qui. mo.
feu. amit. ca. 1. §. si quis miles. de feu. sine cul. non amit. ca. 1. §.
item qui dominum. quæ fuit 1. causa. benefi. amit.

Et quando dicatur. dominus ad mortem vulneratus. ponit
Bal. in d. c. 1. quib. mod. feud. amit. dicens quòd si impossibilis
vel difficilis sit curatio. dicitur mortifere vulneratus. argum.
not. in l. martius. ff. de loca. & l. ab hostibus. §. fi. ff. solu. matr. Et
subiungit ibi laudeñ. stañ. esse iudicio peritorum. l. semel. de
re mil. libro 12. refert & sequitur. Curt. in 4. parte in prin.

Quid si aliquis insultet dominum. an vasallus teneatur eum
iuuare sub pena priuationis feudi. tex. in d. c. quib. mod. feud.
amit. à contrario sensu videtur innuere quòd non.

Contrarium putat verius. Curt. vbi s. per tex. in c. licet in 2.
responso si de feud. fue. contro. dum dicit. quòd vasallus vi-
dens magnum periculum domino imminere debet opem
præstare. etiam non requisitus. alias perdit feudum. nec. distin
guit inter prælium campestre. & priuatum. 2. per text. in ca. 1.
de no. for. fidel. vbi ponit inter cetera quæ requiruñ de for-
ma fidelitatis. quòd vasallus promittat iuuare dominum. con
tra omnem personam quæ velit ei damnum inferre Nec fit
distinctio inter prælium campestre & priuatum. & ita dicit. es
se de mente. omnium loquentium in hac materia.

Nunquid vasallus teneatur. defendere. dominum. in bello
etiam iniusto. vel in rixa iniusta. Curt. vbi s. ibi 2. cadit. necia.
dubitatio. dicit. quòd text. in c. domino guerram. in ti. hic fini
tur. lex. decidit tres casus principales. primus. est quando est
clarum. quòd dominus fouet iustitiam. secundus. quando du
bitatur. tertius, quando est clarum quòd fouet iniustitiam.
quia tunc etiam tenetur dominum vasallus defendere. licet
circunscripta defensione non teneatur. aduersarium offen-
dere.

Et est spke in vasallo. vt teneatur. defendere dominum. etiã
iniuste rixantem. secus autem in alio. qui ex aliqua dispo. te-
neretur alium iuuare. quia non teneretur quando iniuste ri-
xaretur. tex. est in l. si quis in graui. §. si maritus. & ibi Bar. ff. ad
Silla.

Et ita secundum. Cur. dicit franc. aret. in cons. 164. incip. si-
cut Ioannes scripsit &c. & Alua. & communiter Moderni. in
d. c. domino guerram.

All.tamen Iser.in d.c. 1.qui.mod.feu.amitt.tenentem indistincte.q̃ vasallus non tenea.iuuare dominum.ĩ bello iniusto. etiam ad defendeñ.&idem tenet ibi Iac.de beluis.quia non dicitur.opem ferre.qui ad peccañ.nos adiuuat. 14.q.7.ca. si res. gl.in c.de forma 22.q.vlt.

Et dicitur.bellum iniustum quinque modis secundum eũ. vt dicit.gl.no.23.q. 1.§.ex his.no.in l.ex hoc.iure. ff. de iust.& iu.& in d.c.domino guerram.

Limitat tamen prædicta.nisi.dominus esset excommunicatus vel bannitus.quia tunc vasallus non teneretur iuuare dominum.tex.est.in d.c.domino guerram.

Vtrum vasall⁹ teneatur.sequi dominum.suis propriis sumptibus? vide Alex.in l.recusare.§.si quis alio.alias in l.sed scieñ. ff.ad treb.& in l.si non sortem. §.libertus. circa fi.& ibi Iaso.in 11.col.ff.de cond.indeb.vide etiam eundem Iac.in l.cum seruus.ff.de leg. 1.& d.Iac.in d.tract.feu.in ver. & promiserunt ei dem domino. & communiter concludere.q̃ sic. nisi feudum esset ita tenue.q̃ non sufficeret ad expensas.& alibi Bar. in l. meuia.§. 1.ff.de ann.leg.Bal.in l.qui manumittitur.ff.de oper. liber.Ludo.Ro.in l.recusare.§.si quis alio.ff. ad treb. & Oldr. consf.234.incipiente.factum tale est quidam miles.

Bal.tamen.in c.cum ex officij in 1.col.de præscrip. argum. illius tex.not.quòd vasalli debent ire ad exercitum sumptib⁹ domini.refert Iaf.in d.§.libertus.in 11.col.

Sed anvasallus.teneatur.sequi dominum in bello.extra.patriam? Iser.in c. 1.§.similiter.de ca.qui cur.vend.& in c. 1.§.sed nec.iustior.quæ fuit 1.causa.benefi.amit.videtur.distinguere. quòd aut dominus fac. guerram extra suum territorium. vt acquirat aliquam ciuitatẽ,vel locum.& tunc non tenetur ire vasallus.extra territorium.Aut vero mouet bellum.pro vindican.iniuria illata vasallo. & tunc tenentur conuasalli ire extra territorium.idem tenet Iser.in d.c.j.quib.mod.feud. amit. de quo.vide.latius Cur.vbi s.in vers.3.cadit necessaria dubitatio.cui addo Barb.in 1.volu.cons. 11.in 1.col.vbi tenet indincte quòd teneatur.sequi.dominum.extra territorium.

Subdit ibi Curt.in ver.4.cadit.an vasallus.debeat præponere salutem domini.saluti proprie.& sic an teneatur.iuuare dominum.contra se ipsum.& concludit quòd non.de quo. dixi j.in rub.quid sit inue.vers.de iuramento.fidelitatis.

Et an teneatur iuuare dominũ contra prẽz,& contra patriã. vide j.in tit.quid sit inue.ver.de iuramento fidelitatis.Ibi An autem vasallus qui iurauit.&c.

Nunquid autem vasallus teneatur ale.dominum egenum. Curt.vbi s.concludit per multa quòd non.de quo vide etiam Iaf.in prælud.feu.in 28.col.vers.vlti. circa &c. Et habetur. de materia.per eum & doct.in d.l.si non sortem.§.libertus.in pr. ff.de cond.indeb.de quo vide etiam Iacob.in vers.& cum pacto quòd ipsi vasalli singul⁹ annis &c.Et latius in ti.de homag. in 6.q.ibi 5.homo.

Ponunt etiam d.Iacob.& Cur.in locis.præall.multas sites. q.& maxime.quid si vasallus. cepit iuuare dominum. in prælio iniusto.deiñ penitentia ductus eum deseruit.

Item si vasallus sit inhabilis.an teneatur iuuare dominum.

Item si vasallus reliquit dominum in prælio campestri.sed statim reuersus est.

Item si reliquit dominum.quem putabat mortifere vulneratum.& tamen non erat.

Item si reliquit dominum non turpi de causa.sed forte timens crudelitatem tiranni.

Item si dominusvicit bellum.non ob.fuga vasalli.an vasallus sit puniendus.

Item si vasallus reliquit dominum vulneratum,qui postea decessit an præsumatur.decessisse ex illo vulnere. vt vasallus priuetur feudo.

Item si dominus relictus à vasallo sit mortiferevulneratus ita quòd non poterat euadere tamen post fugam. vasalli fuit iterum vulneratus.ex quo 2. vulnere citius decessit dominus an vasallus priuetur.feudo.

Item si sint duo fratres vasalli.in prælio cum domino.quorumvnus reliquit dominum.alter vero sua probitate eum defensauit.an ille qui reliquit.priuetur.parte sua feudi,&dum dicit. ibi Curt. quòd ex persona. sua quis non consequitur. id quod quãdoque ex aliena persona consequitur. vide & adde quæ dixi in ver.persona.

Vide etiam.ad hanc.q.Lud,Sing.241.

Copulans cum vxore domini.debet feudo priuari.d.c.1.§. 1.quib.mod.feu.amit.

Amplia etiam vxore volente. secundum. Iser.& Alua. ibi. per tex.in l. 1.§.vsque adeo.ff.de iniur.

Amplia etiam si copulet mortuo domino. ipsa tamen existente vidua. secus si ad 2. vota transiisset. per ea quæ habent in c.2.in fi.de feu.sine cul.non amit.in l.apud celsum §.adiersus.ff.de except.dol.& quod not.in l.fideicom.C. de fideic.& in l.fororem.C. de his qui. vt indig. & dicit. Alua. quòd licet Bal.contrarium teneat in vidua,primum tamen dictum putat verius.Et hanc.opinionem.contra Bal.dicit.ibi Curt.tenuisse Alex.in d.l.fororem.de quo vide latius Curt.ibi vers.2.principalis causa.

Amplia etiam in sponsa nondum transducta. ita Alua.in d. §. 1.cum aliis all.per Curt. ibi vbi dicit. hoc posse confirmari. per communem concl.doct.que habet quòd stante sponsa.quòd vxore præmoriente maritus lucretur. dotem. habet locum in sponsa nondum transducta.de quo.tamen.tu vide latius.in sponsa.Sub rub.muliere premoriente.q.

Amplia etiam si vasallus non fecerit. sed tamen opem dedit facienti.Ita Bal.in d.c.1.in prin.quib.mod.feud.amit. & sequitur.Alua.in d.§. 1.

Limitat.Cur.concl.prædictam non procedere.quando vasallus ignoranter adulierasset vxorem.domini sui.vt quia forte reperiit eam in lecto suo credens eam esse vxorem suam. quia tunc non priuaretur feudo. alle.Alua. in d.§. 1.in vlt.col. nisi sua ignorantia esset supina.

Addo fel.in c.si vero.cl 2.extra.de senten.excom.in fi.com. bene faciunt quæ dixi.in verbo incestus.§.

Quid autem in concubina domini.an vasallus eam carnaliter cognoscens priuetur.feudo.Curt.vbi s.relatis.op. tenet illam.quòd priuetur.per tex.in c. 1.§.prædictis.quæ fue. prima. causa benef.amitt. dum vult quòd ex quibus causis filius exhæredatur. ex eisdem priuetur feudo. sed si filius habeat coitum cum concubina patris potest exhæredari.§.causas. in authen.vt cum de appell. cogno.ergo. etiam poterit feudo priuari.

Sed quid de pedissequa domini? Iser.& Alua.in d.c. 1.§.j. vt refert Curt.vbi s. tenent quòd ista non sit iusta causa priuandi feudo.

Quærit insuper.Curt.ibi.quid si vxor.domini.& alie personæ.enumerate.in d.c. 1. quib.mod.feu.amit.sint pub.meretrices.an tunc vasallus per dat feudum. & concludit q̃ sic post Iser.in d.ca. 1.& adduc.multa not. ad hoc.quòd grauiora sunt mala.quæ ab illis inferunt.quos amicos arbitramur. vide ibi per eum.

Quid si vasallus.non concubuit cum vxore domini.sed solum tentauit? Dic quòd debet priuari feudo.d.capi. 1.§. 1.qui. mod.feud.amit.

Nec mirum secundum Cur. ibi quia in delictis atrociorib⁹ punitur.affectus licet non sequatur effectus. l. si quis non dicam rapere.C.de epi.& cle.l.diuus.ff.de sicca.

Pone.postquam tentauit. q̃ eum peniteat an priuabi. feudo.gl.in d.§. 1.dicit.q̃ non si destitit per penitentiam. secus si per impossibilitatem.l.qui falsam.ff.de fal.

Alua. autem ibi latius distinguit. vide ibi per eum. & per Curt.vbi s.Ibi.circa.istam 3.causam.

Et subiungit an istud procedat non solum si se exercuit cõcubere.cum vxore.domini.sed etiam cum personis.enumeratis in d.c. .& seq.laudeñ.contra Bal.ibi.tenet quòd sic.

Nunquid autem vasallus turpiter luden. cum vxore domini. priuari debeat feudo. tex.in d.ca. 1.§. 1.in tit.quib.mod. feu.amit.tenet quòd sic.& gl. ibi exemplificat ponen. manus ad pectus.vel ad femur.

An idem sit si turpiter ioquatur. & non tangat dñaz. Iser. Bal.& Alua.in d.§. 1.tenent.quòd non.

Contrarium tamen. tenet Curt. ibi. subiungens præfatos doct.velle.quòd tunc vasallus teneatur.actione iniuriarum.

Quid si vasallus concubuit cum nuru domini.an debeat priuari feudo.text.in d.§. 1.tenet quòd sic.Et extendit Alua. ibi. etiam si talis nurus sit nupta filio qui non esset successibilis in feudo.& ita vult Iser.ibi.

Idem si cõcubuit cum filia.domini.vel cum nepte. ex filio. d.§. 1.

Sed quid si cõcubuit cum sorore domini. in eadem domo manente? dic.idem.per tex.in d.§.j.& in c. 1.§.rursus. quæ fue. 1.causa.benefi.amit.vide Cur.vbi s.ibi septima principalis.

Vbi subiungit quid si ista soror erat maritata.sed adhuc stabat in domo fratris cum marito suo.vt sepe euenit.an vasall⁹ priuetur.feudo.& dicit.Alua.in d.§.rursus determinare q̃ sic.

Sed ipse ponderat tex.in ꝓrim.in d.§.rursus.ibi quæ ĩ capillo dr̃.quę verba videnr intellig.de sorore nubili.vide ibi p eũ.

Addit ibi Curt. q̃ Aluar.d.§.rursus.extendit decisionem illius tex.vt procedat etiam in sorore domini.quæ remansisset vidua.& postea.esset reuersa.in domum ipsius domini.

Item

Item extendit etiam si esset sponsa nondum transducta.

Item extendit etiam accedente voluntate mulieris.

Limitat tamen quando fecisset cum voluntate domini ar. cap. 1.§.& si clientulus de alie.feud. & ita dicit.tenere Iacob. de Ardiz.

Idem si concubuit cum matre domini.quæ ad 2.vota non transiuisset.Ita vult Alua.in d.§.primo in vltima colum.alleg. in argumentum.§.sin autem in auth.de consulibus.& l. fi. C. de priuil.schola.

Insultans.dominum.debet priuari feudo.d.c. 1.§. similiter. qui.mo.feu.amit.

Et quid sit insultus.vide Bar.in l. 1.§.cum arietes. ff. si quadru.pauper.feci.dicatur.ex cuius dictis.dicit.Curt. vbi s. hoc esse limitañ vt non procedat.quando dominus & vasallus in uicem rixarentur.

Limitat etiam secundum.Bal.& Alua.in d.§.similiter.vt solum procedat quando sunt adeo proximi. quòd se attingere possunt.alias non diceretur insultus in personam.sed potius insultus ad locum.

Quid si vasallus insultauit castrum domini:vel alium locũ domini dic q̃ debet priuari feudo.d.c. 1.§. similiter. iuncto §. porro.in c. 1.quæ sit 1.causa.

Amplia.etiam si vasallus ignorauerit dominum ibi esse.gl. & Alua.in d.§.similiter.& ibi communiter doct.

Et sufficit.quòd vasallus se ad castrum tantum approximet q̃ possit iacula proiicere. & expugnare. secundum Bal.in d.§. similiter.refert & sequitur.Cur.vbi s.

Occidens.fratrem suum proprium priuandus est feudo.& pariter occidens filium fratris sui. d. §. similiter & occidens conuasallum Aluar. in capit. 1. in titul. an ille qui interf. fratrem,&c.

Occidens autem fratrem domini non priuatur feudo. c. 1. an ille qui interfe.fratrem domini sui.

Sed quæ est ratio differentiæ? Bal.in d.§.similiter.dicit q̃ interficere fratrem suum.nl.aliud est quàm sanguinem suum p dere. & maius est delictum quod contra sanguinẽ suum cõmittitur.l.vtrũ.ff.ad l.pomp.de parric.l. 1. C.de his qui paren. vel liber.occi.item hoc est statutum.quia aliqui interficiebãt fratrem suum. vt eis portio paterna accresceret & huic morbo lex obuiat.quia priuat eos feudo habito& habendo.vt ibi latius per Bal.

Occidens autem se ipsum.non perdit feudum.Bal.in d.c. 1. sepeliri tamen debet cum canibus.glo.in c. placuit. 23. quæstione. 5.

Manus in dominum iniiciens. debet feudo priuari.d.c. 1.§. porro.quæ sit prima.causa.benefi.amitt.f.vulnerando.secundum.Alua.ibi.

Ampliat Alua.etiam si per alium.vulnerari fecerit al.Iser.ibi.ar.l. 1.§.deiecisse.ff.de vi & vi ar.& confirmat ibi Cur. optimo fundamento.

Limitat tamen. vt procedat quando vasallus actualiter dominum verberauit.secus si solam manum s.dominum eleuauit.sed non percussit.al.Alua.in d.§.porro.

Ipse autem Cur.dicit q̃ in contrarium fortiter stringit tex. in l.apud labeonem.§. 1.ff.de iniur.inducendo.vt ibi per eum. quem vide.

Iniurians domino.priuatur.feudo.d.§.porro.s.inferen.graues iniurias vt ibi.Grauis autem iniuria extimatur. ex tribus. quæ ponit tex.in §.atrox.insti.de iniur.

Insidians vitæ domini.Veneno gladio.vel aliter.debet priuari feudo.in d.c. 1.§.Porro.quæ fue. 1.causa.benefi.amit.

Quod limita procedere.qñ insidias posuit actualiter.secus autem si solũ iurasset deoccid.dominum. sed vlt̃ non processisset.ita Iser.in d.§.porro.

Cur.tamen vbi s. videtur.hoc impugnare quia iurm.denotat enixam voluntatem iurant.vide ibi per eum ver. 14. causa priuationis,&c.

Limita etiam non procedere.si fuisset insidiatus.animo se deffendendi cum aliter periculum suum non posset euitare.ita vult gl.in d.§.porro & ibi cõmuniter feudiste.& idem vult gl.in §.si quis hominem.in ti.de pace tenen.fac.l. præses.C.de serui.& aqua.

Adhærens inimico.domini.seu cum eo contrahens amicitiam priuatur feudo.ita vult gl.in d.c. 1.§. 1.qui.mo.feu.amit. & est tex.in c. 1.in tit.quot te.sint necessarij.ad proban.ing.& ita volunt Bal.& communiter doct.in l.liberi.C.de inoff.test. & in l. 1.§.cum patronus.ff.de of.præfec.vr.&ita vult in terminis.Barb.in 2.vol.cons. 11.in 11.col.& seq.Iaf.in l. si non sortem.§.libertus.in 1.col.ff.de cõd.indeb.& in d.l.liberi.& Cur. vbi s.ibi 15. causa. vbi extendit vt procedat etiam in ecclesia feudataria.al.spec.in titul.de dona.§.primo.versic.quid si aliquis baro.

Limitat tamen procedere.quando tal amicitia esset cõtracta in perniciem domini.Alias autem sola amicitia contracta cum inimico ad alium effectum.non priuaret vasallum feudo.ita secundum eum.limitat glo.in c. 1.in tit. hic potest esse ti.qui.mo.feu.amit.quam seq.communiter feudistæ. & gl.in d.§.porro & vbique Alua.

vide notabiliter hypo.in l. 1. §. præterea in 3. colum. ff. de quæstio.

Adde quod vult Fel.in cap. Ita quorundam extra.de Iudæ. vbi dicit.quòd portans vinum.arma & similia. hostibus. puniendus est.

Inobediens. domino. potest feudo priuari Bal. in 1. parte. cons. 357.

Aduocans sponte contra dominum.priuatur.feudo. gl. in d.c. 1.§.sed & qui delator.quæ sit 1.causa.& ibi doc.fac.quod habetur in c.fi.extra de postul.& per spec.in tit.de postul.§. 1. ver.item q̃ postulat & in l.fi.ff.de inoff.test.& in l. qui cũ maior.§.si procurator.ff.de bo.liber.

Cur.aũt vbi s.ibi 33.caus.dicit.sibi videri.q̃ vasallus etiam sponte aduocans contra dominum.non debeat perdere.feudum.eo quia considerat q̃ glos.& scribentes. in hac materia. semper equiparant vasallum liberto.prout etiam generaliter. solet equiparari.vt dicit Bal.in l.liberti liberteque.col.pen.de ope.liber.& tamen habemus tex.clarum. q̃ inter libertum & patronum non est prohibita aduocatio.l.qui cum maior.§. si patroni.ff.de bo.liber. & assignat rationem tex. neque. enim. aduocatus accusat. ergo idem diceñ. in proposito. vide ibi per eum.

Iudicans.contra dominum.si tanquam male lata sententia ex eisdem actis.rescissa sit.est priuandus feudo.ita gl.in d.c. 1. §.sed & qui delator.quæ sit prima causa.vbi vide Alua.qui dicit.istud esse intelligeñ.de cã criminali.quoniã in causa ciuili si vasallus non faciat iustitiam domino.in alia re quam feudali non priua.feudo.vt no.gl.in §.item qui domino.eo.ti.

Testificans.contra dominum.adiuuando accusatorem.priuatur.feudo.gl.in d.§.sed & qui delator.Quod limitat Aluar. ibi.quando sponte.testificatur. secus si coactus à iudice. vt etiam vult gl.in l.post legatũ.§.his vero.ff. de his qui. vt indig. & in c. 1.§.similiter.de confiic.rec.feu.& subiungit Alua.q̃ vasallus debet resistere. ne testificetur. contra dominum. vide Cur.vbi s.ibi.32.causa.

Inducens accusatorem contra dominum priuatur. feudo. gl.in d.§.sed & qui delator ar.d.l.qui cum maior.§.sed & si.ff. de oper.lib.& ita tenet Alua.ibi.

Delator.domini.si ex tali delatione. graue damnum dederit domino priuatur.feudo.d.§.sed & qui delator. de quo vide latius Curt. ibi 29. causa vbi limitat Nisi detulisset iuste & suam intentionem probasset.secundum Iser.& Alua.ibi. quã tamen limitationem.ipse videtur impugnare.

2.Limitat quãdo vasallus.accusasset. dominum de delicto commisso in principem vel rempublicam.

Limitat etiam mult.aliis modis.max.quando vasallus esset minor.vide ibi per eum.

Fideiubens pro eo qui accusauit dominum. quòd prosequeretur.app.priuatur.feudo.ita tenet gl.in d.§. sed & qui delator.per d.l.post legatum.§.sunt qui putant ff.de his qui.vt in dig. & ibi Aluar. de quo tamen vide Curt. vbi s. ibi 30. causa.

Proditor. siue contra dominum siue contra alium. priuatur.feudo.glo.sing.in capit.primo.§.primo in tit. quib. mod. feud.amitt.quam in specie ad hoc.not.ibi.laudeñ post Iacob. de Beluis.

Quis autem dicatur proditor. Bar. in l. respicieñ. §. delinquunt.ff.de pœn.dicit,quòd ille qui in mente gerit vnum. & facto aliud ostendit & hoc.sequitur. Bal. in Auth. item nulla communitas.C.de epis.& cler.& in d.c. 1.

Dic.etiam Iac.Bu.in l.athletas. §.calumniator. ff. de his qui no.infa.q̃ ille qui dat potionem venenatam.dicitur proditor. & idem vult in l. 1.C.de malef.& math.& sequitur.Bal.in d.c. 1.& Alua.in c. 1.in ti.an ille qui interfe.

Vide latius quis dicatur.proditor.j.in repertorio.in verbo proditor.

Parricida.committens crimen. q̃ app. parricidij contineatur.perdit feudum.d.capit. 1.§.fin. quæ sit prima. causa. & ibi Bal.signanter dic.quòd dicitur quis parricida. siue sequuta sit mors siue tractata & in tractatu perseueratum. licet Deo reuelante non fuerit cõsummatum.l.si sciente. ff.ad leg.pomp. de parricid.

Quærit etiam ibi Bal.an dicatur.parricida. ille qui non procurat mortem sed malam captionem. puta carcerem fratris sui.& consnr̃ an possit feudo priuari.& decidit quòd sic.

Non liberans. dominum inclusum cùm potuit priuatur. feudo.d.§.sed & qui delator Curt.vbi s̃.ibi 36.causa. vbi mouet difficultatem quia tunc vasallus sine interpellatione constituatur.in mora.& dicit. q̃ hoc operatur. virtus iuramenti fidelitatis: intelligit tamen. quòd vasallus debeat in persona. se exercere.non autem soluere de suo secundum.Alua.ibi.

Reuellans secreta.domini.priuatur.feudo.c. 1.in ti.hic potest esse tit.qui.mo.feu.amit.& ibi Alua.qui dicit. tria esse ad hoc.necessaria.primum ipsa manifesta.secundum q̃ fiat animo damnificandi dominum tertium.q̃ ex reuelatione sequutum sit damnum.

Et subiungit q̃ etiam si sequutum sit damnum.tamen si reuellatio non fuit facta animo damnificandi non priuabitur. feudo.onus tamen probandi. q̃ non animo damnificandi rc. incumbet vasallo.Vide Curtium. vbi suprà. ibi trigesimaseptima causa.

Præsumptio. Contra vasallum q̃ sit inimicus domini. est causa iusta priuationis feudi:gl.in d.c. 1.§. 1.in ti.qui. mo. feu. amitt.& est tex.in cap. 1.in tit.quot testes sint nec. ad proban. ing.de quo tamen vide Curt.vbi s̃.ibi 16.causa.

Incestum committens.Priuatur feudo.Ita Bal.in l. 1.in 51. q.ff.de re.diuis.refert Alua.in d.c. 1.§.item si fidel.quib.mod. feu.amit.

Cur.tamen vbi s̃.ibi 18.causa.dicit.esse.aduerteñ. quia iura per eos.al.not.loquuntur de feudo. licet dicant ex incestu bona confiscari.Et ideo dicit.esse recurreñ ad ea quæ no.feudistæ.max.Alua.in c. 1.in tit.an ille qui interfe. fratrem. domini sui.& ex ibi dict.dicit.posse simul stare. q̃ ex aliquo crimine publicentur bona.& tamen non possit agi ciuiliter ad priuationem feudi.

An autem ignorantia excuset ab incestu. vide quæ dixi. in verbo incestus §.

Negans scienter rem esse feudalem.perdit feudum.cap.vasallus 1.& 2.in titul.si de feud.defunc.fue.contro.iunctis notatis.per Bal.in d.c.vasallus el 1.Fely.in cap.cæterum in 5.colum.de iud.

Et idem in emphyteosi.de quo tamen.vide latius in tract. emphy.q.47.

Limita tamen procedere.si negatio fiat in specie.secus autẽ si diceret nego narrata,&c.fm Bar.el'nr in l.si ita dubitetur. §.Ita demum.ff.de fideiuſ.& fuit originale dictum.Iac. But.in auth.offeratur.& sequitur.ibi Bal.C.de lit.conte.

Sed Fel.in d.c.cæterum in 6.col.dicit.q̃ ista limitatio communiter reprehenditur.vide latius.in verbo lit.conte.§.

Male vtens re feudali.ipsam deteriorando.debet ea priuari.Cur.vbi s̃.ibi 22.causa.quod dic.probari.ex dictis Inn.in c. ad apostolicæ.de re iud.in 6. vbi per illum tex.vult.q̃ licet vasallus habeat vtile dominium. non tamen debet dilapidare nec deteriorare rem feudalem quod dictum sequitur Bal. in c.fi.in pen.col.extra de re iud.& Gemi.in d.c.ad apostolicæ.§. sed licet.in 3.col.& ita vult Pau.de cast.in auth.qui rem.C.de sa.san.eccl.& pro ista parte.secundum.Cur.est bonus tex.quẽ ibi no.Bal.in cap. 1.§.fi.de pace tenend.& probatur.in simili. de emphyteosi.in qua.secundum eum.clarum est. q̃ emphyteota male vtens potest priuari.dicta.auth.qui rem.ergo,&c. Cald.in ti.de feu.conf.6.alias 308.

Tu autem vide quę latius dixi.in tract.emphyteotico.quęstione.40.

Recognoscens feudum ab alio quam à domino.debet priuari feudo.Iac.in d.tract. in ver. dictique vasalli promiserunt in pen.col.ver.Aduerte.tamen.

Inuestiturã non petens infra annum & diem priuatur feudo.c. 1.in prin.quæ fue.prima causa.benefi.amitt.de quo dixi latius j̃.in ti. quid sit inuestitura.

Seruitium debitum denegãs.priuatur. etiam feudo.d. c. 1. §.sed nec alia.de quo.vide j̃.in d.ti.quid sit inuestitura.in ver. de Canone soluendo.

Et denegans fidelitatem.nisi feudum esset paruum. Ludo. sing. 118.

Ingratitudinẽ committens.Priuatur feudo.ex eisdem causis ex quibus fit exhæredatio.Matrimonij.dissolutio.& donationis reuocatio.ita videtur.velle tex.in d.c. 1.§.prædictis modis.in titul.quæ fue. 1.cau. & ita communiter colligunt doct. ibi de quo tamen vide subtiliter per Cur. in d.4. part. ibi. 38. causa.

Et in ver.40.causa,&c. subiic.q̃ ex omni alia causa non expressa. quæ posset dici similis.vel maior expressis. poterit vasallus priuari feudo.vt dicit.colligi.ex d.c. 1.§. sed quia natura.&dicit.hoc.relinquen̄ iudicis arbitrio.an l.sit causa similis vel maior.

Et propterea dicit.vasallos remanere subiectos multis periculis. & eos posse de facili illaqueari. & bonum esse habere iudicem fauorabilem.cuius officium latissimum est l. 1.in pr. ff.de iurisd.om.iud.

Et q̃ valeat argumentum. de exhæredat. ad perditionem feu.vide s̃.exhæred.§.23.An propter delictum domini vasallus priuetur feudo.hypo.sing. 122.dicit,quòd non.

Testes quot requirantur.ad probandam felloniam.vide j̃. in Rub.quot testes &c.

Sententia an sit necessaria.An vero vasallus priuetur.ipso iure.in casibus in quibus incidit in pœnam priuationis. gl.in d.c. 1.§. 1.qui.mo.feu.amit.conclud.q̃ requiratur sententia.p c. 1.de feu.sine cul.non amit.& per tex.in c.3.in ti. quo temp. mil.& cum illa gl.transeunt ibi Iser.& Alua.proba.etiam in c. 1.in prin.in ti.de capitulis conra.in ver.perdat. quo casu secũdum communem doctrinam traditam.in l. in criminali C.de iurisd.om.iud.requi.sententia & max.in materia penali vt ibi notatur.

Præterea ex quo.vasallus.fuit semel inuestitus legitime. n̄ potest sine causa & culpa diuestiri.& ita vult natura feudi. c.1. in ti.de natura feu.fac.quod no.in c. 1.ext.de prob.& habetur in c. 1.in ti.de feu.sine cul.nõ amit.Quæ causa & culpa debet cognosci & terminari per pares curię.per ea quę habentur in c.imperialem §.callidis.&§.pen.in tit.de prohi.alie.feu.per Fede.Præterea hoc casu.nõ videtur q̃ vnica citatio sufficiat.sed requiritur trina.per id.quod habetur in ca. 1.§.est & alia.quæ fue.prima causa.

Et ita in terminis tenet Pau.de ca.in 2.vol.conf. 159.incip. quæstio Ista.& Alex.in 1.vol.conf. 124.& in 3.vol.conf.60.ibi circa tertium.Card.conf.74.& conf.92.in antep.col. versi. item non est verum.& in conf. 128.

Contrariam opinionem.tenet Bal.in d.c. 1.in ti.quo temp. mil.vbi etiam tenet quòd non admittitur. purgatio more. & assignat plures rationes ad hoc. quòd ipso iure dicatur.priuatus.allegat.gl.in d.§.callidis in ver.ipso iure.& in c. 1. de contro.inter.do.& emp.

Et hanc partem.tenet expresse.Ana.in conf.32.& ibi Lud. Bolog.

Idem in terminis vult Alex.in 3.volum.conf.44. vbi dicit. quòd quicquid sit.quando vasallus priuatur. feudo. propter alias culpas. tamen quando priuatur. eo quòd alienauit sine consensu domini priuatur.ipso iure.vt dicit.esse de mente Innoc.in c.ex parte.extr.de feu.& clarius ponit Bal.in cap. 1. in fin.princ.quib.mod.feud.amit.& in d.§.callidis.&ita videtur. tenere Iason. qui multa alleg. in l.fin.in 35.colum. C. de iur. emphyt.

Et tenendo istam partem.potest responderi.ad iura quæ loquuntur per verbum futuri temporis. per ea quæ habentur. per tex.glo.& Bal.in d.l.fi.C.de iur.emphy.vbi tex.vtitur. verbo.futuri temporis.& gloss.ibi exponit ipso iure. & subdit ibi Bal.multum notabil. Quòd aut pœna cadentis à iure suo imponitur.actui iudiciario & legitime. & tunc si per verbum futuri temporis.requiritur. sententia. & hoc modo loquantur iura contraria.Aut imponitur.contractui.& facto extra iudicium.gesto.& tunc quantumcunque.per verbum futuri temporis.loquatur.nihilominus imponitur. ipso iure absque aliquali sententia.quod est singulariter.notandum.&ita dicunt doct. in locis præallegatis posset etiam aliter responderi. q̃ aut dubitatur.vtrum.vasallus petierit infra tempus statutum inuestituram.quia ipse affirmat se petiisse. dominus vero negat. quo casu res efficitur dubia.& tunc requiritur. sententia. nec ante dicitur priuatus.Et ita debent intelligi.iura loquentia per verbum futuri temporis.Aut certum est& notorium. quòd non petiit.& tunc ipso iure dicitur priuatus.nec.aliqua requiritur.sententia.Ita signanter.vult Bal.in ca.fi.de feu.sine cul.nõ amit.Cald.in ti.de feu.conf.6.alias 308.& in ti. de ver. sig.conf.x.

Vnum etiam not. quòd vbicunque factum est certum. q̃ vasallus tenetur. petere inuestituram & dominus citat eum. vt infrà tempus.illud faciat ad quod de iure tenetur. si non faciat termino elapso.censetur ipso iure priuatus.absque alia citatione, vel sententia etiam declaratoria. & dominus potest illud ius alteri conferre. text. est aureus. in capitul. ordinarij. in verbo, quod si forte. de officio ordinarij. libro sexto.

Tenendo autem primam opin.quòd requiratur sententia. Limita procedere,qn̄ vasallus priuar̄ pp felloniã vel delictũ, secus autem quando per alienationem factam irrequisito domino. quia tunc ipso iure priuatur. ita Alua. in d. §. callidis. post gl.ibi.vbi etiam Bal.contra tamen istud dictum.Cur. vbi s̃.ibi post enumeratas causas,&c.adduc.multa.

2.Limita. quando ex cursu temporis. esset feudum extinctum.quia tunc non requiritur.sentẽtia.Ita Cur.vbi s̃.al.Barb. in c.ex parte.in 4.col.ext.de feu.post Bal.in c.quæ in ecclesiarum.in 12.col.de consti.

3.Limita quando feudum perditur. propter finitam generationem.quia tunc nõ requiritur.sententia.ita Curt.vbi s̃.al. Paul.de castr.in consil. 133.incip.in casu præsenti.quod mihi est. 135.

4.Limita.quando vasallus priuaretur. feudo ex inhabilitate personæ.quia tunc non requiritur. sententia. ita Curt. vbi suprà. alleg. Bal. in capitul. qui clericus. si de feud. fuer. controuer.

5. Limita. quando priuaretur. propter crimen læsæ. maiestat. Ita Bal. in d. §. calſidis. refert & sequitur. Curt. vbi suprà.

6. Limita. quando priuaretur. propter hæresim. quia excedit crimen læsæ Maiest.c.vrgenter.& c.excommunicamus. de hære.Cur.vbi s̃.

7. Fallit in casu. capit. fœlicis. de pœnis. in sexto. Curt. vbi s̃.

8. Fallit in casu capitul. pro humani. de homic. in 6. Curt. vbi s̃.

9. Fallit in casu. cap. si quis suadente.circa princip. de pœnis.Cur.vbi s̃.

10.Fallit quia si dominus vel communitas habẽs feudum ab ecclesia. faciat statutum contra libertatem ecclesiasticam. priuatur.feudo. ipso iure. cap. grauem in fin. de sententia excommunicationis.Bal.in cap. 1.in principio.qualiter.do.propri.priue.

11.Fallit quando priua.ob inuestituram non petitam.quia tunc cadit ipso iure.Cur.vbi s̃.all.Bal.in capit. 1. quo tempore.mil.

Tu in hac materia.Adde & vide quæ in simili dixi.in tract. emphyteotico.q.42.

Hæres domini.An possit priuare vasallum.si ipse dominus non fuit conquestus.in eius vita?gl.in d.c. 1.§. 1.quib.mo.feu. amit.conclud.quòd non.al.l.oĩdo.C.de inof.test.l. 1.C. de reuo.don.& l.procula.ff.de proba. idem vult gl.in cap. 1.§. Porro.quæ.fue. 1.causa.& in d.c.imperialem.§. insuper fac. quod dixi.in verbo.dos.§.& in ver.donatio reuocatur.§. Et hanc opi.videtur.sequi.Cur.vbi s̃.ver.2.princi.dubitatio. vbi refert. Barb. de ea dubitantem. in capitul. 1.in 9. column. extra. de donat.

Limitat tamen singulariter.Curt.vbi s̃. vt non procedat in fellonia per quam vasallus esset ipso iure priuatus.puta quia alienasset sine consensu domini.quia tunc hęres domini posset expellere vasallum.all.Bal.in d.§.insuper. ad fi. quia quando pœna imponitur ipso iure trãsit ad hæredem, etiam quòd nulla feratur.sententia.gl.in l.3.§.quod autem ait.ff.quod qsque iur.& dicit.quòd hanc limitationem sequitur.Card.in d. c.fi.extr.de don.Pau.de Cast.in d.l.omnimodo.& Are.consil. 14.ad fi.

Ipse autem Cur.impugnat hanc limitationem.&al.Im.in d. c.fi.in 13.col.de dona.vide ibi per eum.

Limita 2.quãdo dominus sciuit Culpam esse commissam. & habuit spatium querellandi.secus autem si ignorauit vel si sciuit non habuit spatium querellandi.all. Iacob. de Beluis. Bal.Alua.& communiter scribentes.in d.c. 1.§. 1.qui.mo.feu. amit.Io.And.in add.spec.in ti.de feu. §. nunc dicamus. in prima add.mag.& Are.in d.conf. 14.ad fi.& Alex.in l. rei iudicate.in 2.col.ff.sol.matr.

Addo Pau.de ca.in 2.vol.conf. 158.incip.viso & examinato.vbi limitat dictam.regulam procedere. quando dominus sciuit se habere ius. in re feudali. secus si ignorauit. quia tunc ignorans non videtur.remisisse.

Et pro ista limitatione.Cur.& aliorum. faciunt quæ dixi in ver.dos.§.

Subiungit.ibi Cur.quid si dominus non fuit conquestus in vita vasalli qui commisit felloniam.an possit agere contra hęredem.& concludit q̃ non.al.multa.max.Io.And.in add.spec. in ti.de feu.§.fi.Cuma.consil. 164.& confirmat multis auctoritatibus.

Rubr.Quando vasallus priuatur feud.cui deferatur.

Dic quòd quando priuatur. per culpam. respicientem offensam domini siue feudum sit antiquum siue Nouum.semper reuertitur ad dominum exclus̄ agnatis vt dominus habeat suæ iniuriæ vltionem.cap.primo.§.denique.quæ fue.prima causa.& ibi glo.& alia glo.in §.fin.in vltima glo.in fi.in titulo de pace iuramento firmanda.Bal. & alii. in d. §. denique qui est.fi.& in cap. 1.§.aut si libellario quib.mod.feud. amitt. & in cap.si vasallus culpam.vbi etiam gloss.in titulo,si de feu. fuer.contro.Bal.post Iacob.de Aret. & Odof.in cap.primo. si vas.feud.priue.&c.& videtur de mente Bar.in l.eum qui.ff.de interd.& releg.

Et de hoc.videtur.text.in capitul.imperialem §. præterea si quis infeudatus.de prohib.alie.feud.per Fede.& probatur.ex his quæ habentur. 12.quæstione 2. capit.longinquitate.& est glo.in cap.ex parte.extra.de feud. & ibi Cano. concludentes quòd vbicunque vasallus. committit aliquid contra dominum. vel aliquid facit contra conuentionem inuestituræ. tunc feudum reuertitur ad dominum. exclusis agnatis.allegant quod habetur in l. 1. ff. si quis aliq. te. prohi. bene facit quod habetur.per Bar.in l. 1.de bon.dam.& hanc opinionem tenet expresse.Bal.in prima parte.consilio.357.& in capit.primo.§.porro.in titulo.qualiter.olim feud.amitt. & in d.prima parte.consilio 118.& Ana.in consilio 32.Alex.in 3.vol.conf. 10.& d.Iacob.in tit.de feu.in ver.qui quidem inuestiti.versic. rursus quæro.

Contrariam tamen opinionem, videlicet, q̃ imo in feudo antiquo. delictum vnius agnati. etiam commissum in personam.domini.non noceat aliis agnatis. sed solum descendentibus agnati delinquentis.tenet glo.in cap.1.§.1.de succes.feu. & in d.capit.primo.si vas.feud.priue.Iser.in d.cap.primo. §. fi. quæ fue.prima causa.& in d.capit.primo.si vasal.feud. & Hostien.in summa.in tit.de feud.& ita videtur.tenere.Paul.de castro in 2.volum.consilio 154.incip.circa.præsentem.

Et respondent præfa.docto.ad d.§.primum.quæ fue.prima causa.dum dicit.quòd excluduntur proximi.quòd debeat intelligi solum de descendentibus agnati delinquentis.non autem de aliis agnatis transuersalibus.

Cur.tamen vbi suprà.in quinta.parte.in principio. sustinedo.primam partem.quam dicit.esse communem. & quam dicit.tenuisse.Iacob.Ardiz.in summa.in titu.quib.mod.feud.amit.& Io.reynaldi.in d.cap.imperialem.§.pœna.dicit.posse responderi. ad obiecta in contrarium. ex quo feudum attenta originali natura.est beneficium.cap.primo.§.fin.qui.cau.feu. amit. licet omnes agnati videantur vocati virtute primæ. inuestituræ. tamen feudum ipsum procedens à principio ex liberalitate concedentis censetur datum cum ista qualitate. & conditione, vt si ingratitudo committatur contra dominum.ad ipsum dominum deuoluatur. Vide ibi per eum. qui etiam dicit.esse.videñ Franciscum Curt.in consilio 49. in secunda ampliatione consilij.versicu. 11.dicunt.& versicul.Ad 11.&c.

Et extendit Cur.hanc conclusionem.vt non solum procedat in culpa commissa.contra personam. domini sed & si vasallus requisitus vt velit associare imperatorem Romam proficiscentem pro suscipienda corona.contumax fuerit & inobediens. quia hoc casu priuatur feudo, & ad dominum deuoluitur, siue antiquum siue nouum sit feudum.al.gl.in cap. primo §.fin.de pace iuramen.firmand. & ibi communiter docto.max.Alua.& in d.cap. 1.§.fin.in 45.conclusione.quæ fue. 1.causa.

Limitat 1. Curtius. hanc conclusionem. nisi ex tenore inuestituræ.constet de mente concedentis.quòd non velit delictum vnius. alteri nocere. vt si diceret concedo de vno in alium.vel omnibus principaliter.vel concedo.attentis meritis singulorum.& ita dicit.tenere.Bal.in capitulo primo.si vasal. feu.priue.&c.& in capitulo primo.de vasal.qui contra consti tut.Loth.& Aluar.in dicto capitulo primo.§.fin.quæ fue. prima causa. in septima conclusione. & alia multa allegat. quæ omitto.

2. Limitat vt non procedat quando feudum esset datum patri & filio nominatim vt filius partem habeat in feudo etiam viuo patre. quia tunc delictum patris non nocebit filio. alleg. Isern. in capit. primo. in prima. columna. si vasal. feud. priue. arg. l. si quis titio. ff. de vsufr. acrce. & alia multa.

3.limitat nisi feudũ esset concessum.generi.vide ibi per eũ.

4.Limitat quando vasallus studiose. domino assentiente. committeret delictum in personam domini.vt priuaret agnatos feudo.tunc.n.non debet feudum ad dominum reuerti.al. Bal.in cap. 1.§.aut si libellario quib.mod.feud.amit.ar.l.fin.in princ.ff.de eo.per quem fac.erit. & idem secundũ eum.tenet Iac.ard

Iac.ardiz.in ti.qui.mod.feu.amit.ſub rubricella ſi vaſallus excogitat culpam.refert & ſequitur.Alua.in d.c.1.§.fi.in 5. concl.quæ fue.1.cauſa.

5.Limitat quando culpa domini. vaſallus incideret in caſum amiſſionis feudi quia tunc. non ad dominum. ſed ad agnatos feudum reuerti debet.al.Ardiz.vbi ſ̃.& Alua.in d.§.fin. in 6.concluſione.

6.ad limitationem d.regulæ.dicit ſummopere notandum. quod vult Bal.in c.1. ſi vaſ.feu.pri.rc.vbi ſubiungit de mente Iac.de rauentino.ꝙ aliquod eſt feudū.quod nulla culpa. nullaque ingratitudine eſt amiſſibile Puta ſi ſit cōceſſum ex eo. ꝙ dātem à morte liberauit.vel ab hoſtibus vel latrunculis. al. tex.ſing.in l.ſi pater.§.1.ff.de don.vbi don.facta ex cauſis præmiſſ.nulla ingratitudine poteſt reuocari.ergo eodem modo. quamcunque ingratitudinem committat vaſallus cōtra dominum.non poterit feudum ad dominum reuerti.Et iſtud dictum.ſecundum eum refert & ſequitur.Idem Bal.in cap.1.in tertia columna. in titul. an mutus ſur. vel aliter imper. & ibi lauden.

Quando vaſallus priuatur.feudo ex alia cauſa.quam ex iniuria.quæ concernat perſonam.domini.ſi feudum eſt nouum adhuc reuertitur.ad dominum excluſ deſcendētibus & agnatis omnibus c.1.§.fi. in 2. reſp. ibi ſi tamen paternum ſit, quæ fue.1.cau.& ibi Bal.Alua.& doct.& Iſer.in d.cap. 1. in titul. ſi vaſ.feu.pri.vbi etiam Bal.& alij Cur.in d. 5.part.ibi 2.prin.vbi dicit.quòd in hoc.non inuenit diſcrepantem.

Quando priuatur.feudo ex alia cauſa quam ex delicto.vel iniuria cōcernēte perſonam.domini.ſi feudum eſt antiquum reuertitur.ad agnatos.non autem ad dominum.c.1.§.fi. in 2. reſponſo quæ fue.1.cauſa.& eſt bonus tex.ſecundum Cur. vbi ſ̃.in c.1.in ti.an ille qui interf.fratrem do.ſui.& ita communiter tenent doct.in loc.præal.& Alua.in d.c.1.§.fi.in 11.concl.quæ fue.1.cau.

Subiungit ibi Cur. an omnes agnati admittan. ad tale feudum.vide ibi per eum.

Quādo vaſallus priua.feudo propter alienationem factam irrequiſito domino.fit diſt.inter feudum nouum.& antiquū. quia Nouum reuertitur.ad dominū.d.c.1.§.fi.quæ fue.1.cauſa.c.imperialem.§.callidis.de prohi.alie.feu.per Fede.ca.1. de vaſ.qui contra conſti.Loth.& c.1.in ti.quid iuris ſit ſi vaſ.feu. alie.recuper.

Si vero ſit feudum antiquum.tunc reuertitur. ad agnatos. cap.1.§.hoc.quoque.de ſucceſ.feud.& gl.ibi ab omnibus approbata, doct.in d.c.1.§.fi.quæ fue.1.cau.vbi Alua.in 16. conclu.Et ſequitur.Cur.vbi ſ̃.ibi 4. prin. licet ſecūdum.eum Bal. in d.§.fi.videa.tenere contrarium. & dare cautelam. quæ non eſt tuta. & ꝙ tunc feudum reuerta. ad agnatos tenet Alex. in 1.volu.conſ.30.repetito.in 5.volum.conſ.2.in 4. col.& in 4. vol.conſ.106.in 1.col.

Quando priuatur ob inueſtituram nō petitam. Eadem eſt fien.diſt.ſ.de feudo nouo.& antiquo.Cur.vbi ſ̃.ibi Quinta ſit concl,al.Iſer.& Alua.in c.1.quo tempore mil.& Alua.in d.§. fi.in 20.concl.vt nouum reuertatur.ad dominum.Antiquum vero ad agnatos.

Et idem quādo priuatur.propter imperfectionem.vt quia ſit mutus ſurdus vel aliter imperfectus. & ad hoc. in ſpecie. Cur.vbi ſ̃.al.Iſer.in §.mutus.in ti.epiſcopum. vel Abb. & in c. 1.an mutus rc.& ibi Alua.in vlt.col.& in d.c.1.§.fi.in 23.concl.quæ fue.1.cau.

Idem ſi amiſit feudum propter clericaturam.ſuperuenientem.iuxta dicta ſ̃.in Rub.de ſucce.feu.ver.clericus.tunc.n.vocatur.dominus & non agnatus.ſi feudum eſt nouum. Niſi eſſent filij. quia tunc filij excluderent dominum. ſecus ſi feudū eſſet antiquum. quia tunc vocarentur agnati. excluſo domino.ita tenet Alua.in d.c.1.§.fi.quę fue.1.cauſa.in 44.concl.vbi dicit.hanc concluſionem firmaſſe.in c.1.de mil. vaſ. qui ar. bel.dep.ſuper tex.& in ca.1.in fi.de benefi.fe. Refert & ſequi. Cur.vbi ſ̃.vbi dicit.per prædicta. poſſe decidi omnes caſus ſimiles. in quibus vaſallus alio modo. quam ex delicto priuatur.feudo,

Adde Bolog.in cōſ.1.in 5.col.vbi tenet.ꝙ feudum nouum reuerti.ad dominum.

Delictum patris. An & quando in feudis habeat nocere filio.Bar.in l.eum qui.ff.de interd.& releg.relat.diſtinct. Dy. in in c.non debet.circa fi.de reg.iu.in 6.& Cy.in l.2.in fi.C.de libe.& eo.lib.quas diſtinct.dicit.eſſe contra.tex.in c.1. ſi vaſal. feu.priue.& contra no.per gl.in c.ſi vaſallus.ſi de feu.fue. contro. Tradit talem diſtinctionem. Aut vaſallus committit aliquod delictum propter quod debet feudo priuari directo.vt quia delinquit contra dominum.vel aliquid fac.contra conuentionem feudi.& tunc indiſtincte delictum patris nocet filio.ita loquitur tex.in c.1.ſi vaſ.feu.priue.& quod habetur in d.c.ſi vaſallus ſi de feu.fue.contro.& iſtud comprobat per ſimile.vt ibi per eum.

Addo Alexan.in 3.volum.conſil. 60. in 4. dubio. & in d.l. eum qui.

Vide aliquid per phi.in d.c.non debet.

Iſtud tamen primum. membrum limitat Bar.vt procedat in feudo iam patri acquiſito.ſi autē erat quæren̄. quia adhuc erat apud auum ipſius nepotis. tunc delictum patris non nocebit filio. eidemque nepoti.Imo nepos incipiet tenere primum.locum ex perſona ſua.l.Gallus.§.& quid ſi tantum.ff.de lib.& poſth.fac.l.non tantum.§.emancipatis.ff.de bo.poſ.contra tab.

Secundum membrum diſtin.Bar.eſt.quando vaſallus committit aliquod delictum propter quod de directo non eſt priuandus feudo.ſed in cōſequentiam cadit ab illo. vt quia non delinquit contra dn̄m, vel ꝯ promiſſiones factas in feudo. & tunc dicit.Bart.tenendam eſſe diſtinctionem.Cy.diſtinguentis vbi ſ̃.ꝙ aut quis debet habere feudum ex ſuo iure.ſiue ſua perſona.vt quia pater eſt ſtip.ſibi.& ſuis filiis.& per cōſequēs. eſt quæſitum ius filio.vt filio. & tunc delictum patris non nocet filio ar.d.l.eum qui.Aut vero filius debet habere feudum ex ſucceſſione paterna.vt quia pater ſtip.eſt.pro ſe & hæredibus.& tunc delictum patris noceret filio. ar. d.l. eum qui.Ita refert Cur.in d.5.part.Ibi ſextus principalis ſit rc. vbi dicit. ꝙ cum hac diſtinctione Bar.tranſit Pau.de Caſtr.in conſil. 162. incip.circa id quod primo.quæritur.& Sal.in l.2.C.de liber.& eo.lib.& Bal.in l. lege 12.tab.C.de leg.hære.Addo Alex.in 5. vol.conſ.19.in 3.col.ver. & per hæc. Quid de delicto prælati an noceat ſuccōri in feudo?vide Ang.in §.1. inſti.qui.mo.tu. finitur.

Ipſe autem Cur.putat aduerten̄. ꝙ veritas huius difficultatis ſatis dependet ab illa q.an teſtator.poſſit vni filiorum feudum prælegare.de quo dixi late ſ̃.in Rub.de alie.feu.ver.Teſtari.Ibi quæro.nunquid pater.Videtur enim ſecundum Cur. quòd in caſibus.in quibus contrahendo.poteſt pater filio prę iudicare. in eiſdem poſſit etiam delinquen. cum valeat arg. à delictis ad contractus.& econtra.l.omnem cum ibi not.ff.de iud.Vide Ale.in 1.vol.conſ.30.repetito in 5.vol.conſ 2.in 4. col.in fi.& in 4.vol.conſ.106.in vlt.col.

Tu adde.Pau.de caſt.in 1.vol.conſ.310.inci.circa. id quod primo.quod eſt repetitum.in 2.vol.conſ.162.ſ̃.al. Et quid de renunc.patris an noceat filio.vide Bal.in 1.par.conſ.82.& Alex.in 5.vol.conſ.13.& conſ.18.in 2.col.

Confiſcatis bonis.An intelligatur.confiſcatum etiam feudum?vide.Alex.poſt Bar.in l.ſi finita.§.ſi de vectigalibus.ff.de dam.infec.vbi relatis variis opi.diſtinguit. quòd aut propter ſententiam criminalem cum bonorum confiſcatione non poteſt vaſallus inſeruire domino. vt quia vaſallus ſit poſitus in banno territorij vbi eſt feudum.& vbi habet ſeruire domino.& bona eius ſint confiſcata. tum quia taľ equiparatur. deportato.vt not.gloſſ.in §. relegati. inſti. quib. mod. ius pa. po.ſol.& pře.per docto. in lege prima.C. de hæredi.inſtituen. & tunc verum ſit dicere. quòd indiſtincte. feudo priuetur. Tamen feudum tunc non tranſibit ad fiſcum,quia ad fiſcum ſolum tranſeunt ea. quæ ad hæredes tranſeunt. cuiuſmodi non eſt feudum. Aut vero propter dictam ſententiam criminalem nō impeditur.vaſallus ſeruire domino.& iſto.caſu dicit.Alex.quòd procedit diſtinctio Imo.ibi per eum relata.ita refert & ſequitur. Curt. in d. quinta. parte. Ibi. Septimus & vltimus.

Adde quæ dixi in trac.emphy.q.126.

Subiungit Curt.vbi ſuprà.quid ſi vaſallus propria auctoritate inuadat rem feudalem.quo caſu debet priuari iure ſuo. l. ſi quis in tantam.C. vnde vi. cui applicabitur feudum. an domino an vero agnatis. an vim paſſo? & refert Alexand. in d. §.ſi de vectigalibus.poſt Imo.in l.eorum.illo eodem titul.dicentem quòd cōmoditas feudi applicabitur violentiam paſſo.apud quem durabit vſque ad vitam vaſalli ar.l. neceſſario §.fin.ff.de peric.& commo.rei vend. dicit tamen ibi.Im.quod Bar. ibi in prima q. ſentit contrarium. & non bene. vide per Alexand.vbi ſ̃.

Rub.Quibus cauſ dominus proprietate priue.

Ex quibus cauſis vaſallus priuatur. feudo ex eiſdem dominus priuatur. proprietate. capitul. primo. qualiter dominus propri.priuetur.quas cauſas vide ſeriatim ſ̃. in Rub.qui.mo. feud.amittat.

An va

An vaſallus poſſit expellere dominum eum intollerabiliter opprimentem.vide Bal.in l.ex hoc iure.col.2.ff.de iuſt.& iu.vbi concludit quòd non.

Ipſe tamen Bal.in 1.Rub.ff.ad fi.ver.quicquid ſit.vult ꝙ licet ſubditi non poſſint expellere dominum.eos opprimentē. ſibi tamen interim obedire non tenentur.

Alb.etiam.in l.bene à Zenone.C.de quadr.præſcrip. dicit. quòd taľ dominus.poteſt ab imperatore vel papa priuari. vide Cur.in 6.parte.ibi quæro ig.vbi al.Fely.in c.cum nobis. in 3.col.de præſcrip.

Et vlt̄ Fel.addit Bal.in c.1.§.publici latrones.de pac. tenen. volentem ꝙ ſi habens caſtrum.in feudum.male tractat homines.ſuperior poteſt eum monere.quòd eos tractet modo debito.& conſueto.alias curia domini.poteſt ſibi caſtrum auferre.quia male vti.ſubſtantia domini.ar.l.ſi cum dotem.§.ſi vero dotem.cum ſi.ff.ſol.mat.

Quinimo ſecundum eum.dix.flor.in l.ſi filia nupta in prin. ff.fam.erciſc.ꝙ licet quis plus.ſolito grauetur.à ſuperiore.tamen per hoc.non poterit plus ſolito grauare ſubditos.

Vtrum.autem dominus.poſſit vaſallos inuitos in alium alienare? vide Curt. vbi ſ̃. & quæ latius dixi. in verbo. dominus.§.

Quærit ſubſequenter.Curt.an dominus alienans ſubditos ſuos.contra iuris diſpo.priuetur proprietate.& refert Bal. tenere.quòd non.in capit. 2. quo tempore miles. ſubiungit tamen quòd opinionem.Bal.reprobant ibi Alua.& moder.vide ibi per eum.

Propter delictum domini. non publica. ius vaſallagii.Imo vaſalli remanent liberi.Alexand.in l.ſi finita.§.ſi de vectigalibus in fi.de dam.infec.

Rub.quot teſtes requirantur ad probandam felloniam.

Dic quòd requiruntur. quinque ſummæ & integræ. opinionis.tex.eſt elegans in cap.1.in tit. quot teſtes ſint neceſſarij,&c.

Et not.ꝙ quando lex vel ſta.requirit teſtes eſſe ſanæ & integræ opi. debet eſſe cautus aduocatus. vt articulet teſtes eſſe. rc.& ita probare tenc.alias ſuccumberet. ita dicit Ang.in l.cū ab initio.& in l.ſi quis ex ſignatorib.& in l.1.§.ſi quis neget.ff. quemad.te.aper.

Et Io.de Im.in d.§.ſi quis neget.refert Franc.de ramp.ſuum præceptorem conſuluiſſe contrarium.quia quilibet præſumitur.eſſe bonus.iuribus vul. ſed ipſe Imo.dicit.quòd licet quis præſumatur.eſſe bonus.tamen non præſumitur.eſſe ſummæ. op.& ſic in ſuprľtiuo.quod no.

Addo ꝙ iſtud vult in terminis Cepo.conſ.58. vbi all.Arg. in l.Vel negare.ff.quēad.te.aper.& pulchre & ſubtiliter ſonz. in 2.part.conſ.274.in 11.col.& Alex.in 1.vol.conſ.82.& in 4. vol.conſ.43.in pen.col.& in 5.volum.conſ.154.in 2.colum. ver.nec prædict.

Fac.quod vult idem Alex.in 1.vol.conſ.64.in fi.vbi dicit ꝙ quando lex requirit teſtem idoneum non creditur.verbis ipſius teſtis aſſerentis ſe idoneum.niſi aliter probetur.quia qualitas requiſita.debet deduci & probari per tex.in l.1.§.1.ff.ne quid in loco publico.& in l.fulcinius §.1.ff.ex qui.cau.in poſ. ea.bonus text. vbi glo. & Panormitan. in capitul. piſanis. de reſtitut.ſpoliat.Panormitan.in capit.Abbas.in 3.colum.extr. quod met.cau.

Et ad iſtud ꝙ ſit articul.in̄.& probandum. de idoneitate teſtis.addo.Barb.in terminis.in 1.vol.conſ.32.in 10.col.& in cōſi.45.in 2.col.& conſ.47.in 12.col.& conſ.54.in 4.col.& in 4. vol.conſ.6.in 6.col.hypo.ſing.187.Dec.in c.1.in pen.colum. verſicul.quarto requiritur.extra. de appel. & in conſil. 37. in 4.colum.

Aduerte.tamen.quia Cur.in conſ.55.in 4.col.tenet contrarium.dicens ꝙ illud dictum Ang. eſt falſum. quia ſecundum eum ſtamus dicto teſtium. ſi nl. in eorum perſonas. eſt obiectum.cap.præſentium.extra.de teſti.& auth.ſi dicatur. C. eodem.titul.

Et quia in dubio teſtes dicūtur.omni exceptione maiores qui non repelluntur aliqua excep.leg.

Et dicit.quòd contra Ang.tenuerunt ſolennes doct. Io. de ligna.& Franc.de ramp.in d.§.ſi quis neget.

Subiungit ꝙ in terminis quando lex.vel ſta.loquere.in ſuperľtiuo.poſſet ſaluari opi.Ang. quam ſequi.Alex.in d.conſi. 82.in 1.vol.

2.reſpondet.ꝙ opi.Ang.poſſet procedere in teſtibus nō deſcriptis ſeu ſupernumerariis ſed in teſtib. numerariis. nuľľts. poſſet procedere.op.Ang.

Tu quicquid dicat Cur.tene.quòd opi.Ang.eſt vera.quando ſta.vel lex.loqui.in ſuprľtiuo.vt tunc ſit articulan̄. & proban.de tali qualitate teſtis. vt volunt doct.in loc.præal. & illa eſt communis opinio.

Rub.Quid ſit inueſtitura.

Inueſtitura propria eſt poſ.Abuſiua vero.cum haſta.vel aliud corporeum.tradi.vaſallo à domino inueſtiente.c.vnico. in prin.& ibi Bal.& doct.in ti.quid ſit inue.de quo.vide late.Iacob.in trac.feud.in verbo inueſtiuit.vbi ponit effectus abuſiuæ inueſtiture.

Inueſtituræ tenor inſpiciendus eſt.c.1.in tit.de duo.frat.de no.beneficio.inueſt.ad quod allego infinitas auctoritates. in ver.inueſtitura.

Inueſtitura antiq.eſt illa quę regulat.& debet attēdi.vt vult Bal.in c.1.quando vaſ.iu.deb.fidel.

Fac.quod vult ſpec.in ti.de feu.§.quoniam.verſi.& no. vbi dic.ꝙ in ſimilib.non debet induci nouitas.de quo ȷ̃.in ver.de roydis.& homagiis.

Hinc dix.Bal.in c.2.§.ſi vero.in ti.de feud.guard.ꝙ renouatio feudi aľr facta quam more ſolito.nō nocet poſſeſſori.Addo Pau.de Caſt.in terminis.in 2.vol.conſ.162. incip. circa id quod.1.vbi dicit.ꝙ dominus.in præiudicium vaſalli non poteſt immutare naturam feudi.

Ita etiam vult Bal.in c.1.in ti.An filius vel agna.vbi dicit ꝙ ſi feudum erat antiquum.& fiat renouatio inueſtituræ. tanꝗ de feudo nouo. taľ renouatio non præiudicabit agnat. non conſentientibus quia dominus in præiud.agnatorum nō poteſt alterare naturam feudi.ar.l.fi.ff.de pac.& l.ſi poſt mortem §.fi.ff.de contra tab.

Eodem modo vaſallus.in præiud.agnatorū.nihil poteſt facere in feudo antiquo.vt probatur in c.1.§.ex contrario & ibi Bal.in ti.de inue.de re.al. fac.faciunt no.in c.1.in ti.de vaſ.decre.eta.

Idem vult Bal.in l.1.in pen.col. C. quando non peten. par. vbi dicit.ꝙ renouatio inueſtiture.aliter facta.non habet præiudicare tertio & idem vult in 1.part.conſ.82.vbi dicit.ꝙ ſi antiqua.inueſtitura diceret in maſculos tantum.Noua non poteſt dicere in maſculos & fœminas.

Addo etiam Alex.in 1.vol.conſ.30.repetito.in 5.vol.conſi.2.vbi al.Bar.in l.ſi mihi & titio ff.de verb.obl.gl.Dy. & Bal. in l.quod dicitur.la 1.ff.de impen.in re.do. fac. & Bal.in l.1.in 9.q.ff.de re.diuiſ.& Iſer.in d.c.1.de vaſ.decrep.eta.& gl. & docto.in cap.1. §. inſuper. de prohib. alien. feud. per Fede. & alia multa.

Idem in terminis.vult Cur.in cōſ.1.in 3.& 4.col.in d.trac. in 2.part.ver.7.quæro ſi 1.inueſtitura & c.vbi al.Bal.in d.conſ. 82.& Card.conſ.92.incip.Nobiles viri.in prin. vbi dicit.Nouam inueſtituram.habentem etiam aliam formam quam antiquam non immutare formam antiquam.per tex.in d.c.1.de vaſ.decre.eta.& per alia quæ al.ad quod etiam adduc.Alua.in d.c.1.in fi.2.col.de vaſal.decre.eta.& dicit.bene facere.quod vult Pau.de ca.in conſ.154.inci.circa pn̄tēm caūm.dum dicit ꝙ in dubio poſtquam conſtitit de antiqua inueſtitura præſumitur ſequens facta. ſecundum conditiones appoſitas. in 1. & ꝙ renouatio inueſtiture aliter facta quam more ſolito non noceat poſteris.recognoſcent.tenet etiam Iac. in tract.feu.in ver.dictique vaſal.promiſ.recog.in 4.col.al.Bal.in c.1.in ti.de feu.guard.fac.quod vult Alex.in 5.vol.conſ.18.ver.tamen in propoſito Dec.conſ.185.& conſ.193.

Limitat tamen niſi taľ recognitio.fieret ex certa ſcientia & ſponte.vide ibi per eum.

Sed quid ſi in conceſſione feudi noui. dicat concedens ꝙ concedit iure feudi antiqui & paterni an tale feudum regulabr̄.ſecundum naturam feudi noui. an vero ſecundum naturā feudi antiqui?vide quæ late dixi ſ̃.in Rub. quot ſint diuiſ.ſeu ſpēs feudorum.ver.quærit inſuper de quæſtione quotidiana.

Et quid ſi feudum antiquum ſit diuiſum.& quilibet eſt pro ſua parte inueſtitus an tunc dica.nouum& filij vnius ex fratribus.excludan.à parte alterius?vide notabiliter.Bolog.in cōſ. 1.in 4.col.& ſeq.vbi tenet.ꝙ ſic al.Bal.in 1.part.conſ.117.

Inueſtitura ꝓbat rem eſſe feudalem.c.1.q.mo.feu.cōſt.po. & ita vult in terminis ſegno.in conſ.79.prope fin.vbi dicit.ꝙ etiam per teſtes feudum probari poteſt al.ca.1.§.1.in tit.quid ſit inue.Barb.in 4.vol.conſ.57.max.in 5.col.

Quid ſi inueſtitura eſt facta de aliquo loco. poſſe & territorio cum iuribus & pertinentiis ſuis An bona exiſtētia.in dicto territorio ſeu finib.cenſeantur.feudalia?Cur.in 2.part.verſ.6. quæro quando inueſtitura.rc.fac.concl. quòd quādo totum. vel maior pars eſt feudalis. omnia p̄ſumuntur feudalia.niſi ꝯ-

rium

rium probetur.c. 1.de contro.inter masc.& fœmi.& ibi doct. al.multa alia.max.Panor.in 1.vol.cons. 82.& Pau.de Castr.in 1.vol.cons. 153.incip.super primo quæsito.quod tamen consilium non inueni.in 1.vol.sed est in 2.al.etiam eundem. Pau. consil. 163.Are.consil. 15.Barb.in 2.vol.consil. 18. & segno. cons.6.

Addo bene facere.quod vult Barb.in 4.vol.cons. 54. in 1. col.dum al.l.ede sacra §.intra.ff.de contrah.emp. & in specie. hoc vult.in cons. 57.in 1.col.& seq.in eo.4.vol.

Dic.tamen aduerten.quia per inuestituras.nō videtur probari dominium principis cōtra tertium.al.Bar.in l.legata inutiliter.ff.de adim.leg.Alex.in l.si alienam in principio.ff.solut. matri.& in 4.vol.cons. 12.vide etiam Alex.in 4.vol. cons. 55. in 8.colum.

Et idem dicit. per confessionem inuestiti.all. in spē. Are.in l. rem quæ nob. in 4. col. ff. de acq.pos.& Alex.in d.cons. 12. Spec.in tit.de loca.§.nunc aliqua.vers. 57.Barb.in 1.vol.cons. 50.& Are.d.cons. 15.

Addo ꝙ vult Ias.in l.quotiens.in 8.col.C.de reivend.vbi dicit.ꝙ per solam inuestituram puta per impositionem annulli ensis &c. non transfertur dominium nec pos.rei feudalis. all. gl.in c.aūcte.extra de insti.& alia multa.Alex.in 5.volu.cons. 9.in 3.col.& in l.3. in 4.col.de acquir.pos.

Limitat ñ inuestitura fieret in re præsenti.alleg.Cy.in l.j.C. de don.

Limitat 2.in inuestituraverbali.secus in reali.all.Bal.in prę lud.feu.& in c.cæterum in 5.col.extra de iud. Alex. in d.l.3.in 4.colum.

Et subiungit ꝙ inuestitura facta in absentia rei operatur.saltem concessionem licentiæ ingrediendi propria aūcte. alleg. Cy.in d.l. 1.& Imo.in c.ex literis in fin. de consue. & alia quæ omitto.

Addit etiam vnum quod dicit esse ꝑꝑo.not.ꝙ in feudis. filius viuo patre intelr inuestitus.ac etiam possidere.& sic continuatur.in eum pos.sine alia inuestitura.all.sing.Bal.in l.cum antiquioribus in vers. 10.C.de iu.deliber.Et dicit.esse magnā limitat.ad l.cum hæredes in prin.ff.de acqui.pos.

Et ad illud ꝙ per inuestituram. non probetur. dominium &c.fac.quod dixi in verbo dominium.qualiter.probetur.§.

An inuestitus præsummatur.fuisse præsens.Iac.in ver. præsentes in princ.tenet.quòd sic all.Bal.in rub.C. de contrahen. emp.in 18.q.

Inuestitura.principis vel alterius.intelr.sine tertij præiudicio.vt dixi in ver.priuilegium.§.33.fac.quod ī specie vult Bal. in l.1.in prin.ff.de consti.princ.vbi dicit.quòd in confirmationibus principum semper intelr saluum ius alterius. Et ita in terminis vult Alex.in 2.vol.cons. 125.& con.160.Addo Pau. de Castr.in 2.vol.cons. 160.Barb.in 2.vol.cons. 11.in 19.col. Fely.in c.causam,quæ.in 5.col.extra de rescrip.& in c. veniēs el 2.in 2.col.vers. 1.concl.extra.de testi.

Inuestitura peten.est. j. annum. & diem. à morte domini. Alias vasallus priuatur feudo c. 1.in princ.quæ fue. 1.causa.& quia fuerit stam.istud tempus.Alua. ibi dicit. non bene posse reddi rationem.Bolog.cons. 1.in 8.col.

Ratio autē quia inuestitura sit peten.est. quia petere inuestituram est quidam q̄i census deuotionis.recognitionis& reuerentiæ.quæ debet domino præstari.& si non fiat res incidit in commissum.c. 1.de prohi.alie.feu.per loth.

Istud amplia.etiam si vasallus iurasset seruare fidelitatē.domino.& succōibus suis quia non obst.hoc iuramento.tenet. tamen petere renouationem inuestituræ. licet non teneatur. ad aliud iur.fidelit.ita Alua.post Bal.in d.c. 1.quæ fue. 1.causa.

Contrarium tamen.tenet Fel.in c.Ne dei.de simo. & Alex. in 1.vol.cons.79.circa fi.

Fallit in minore 14.an.& sic in pupillo.qui excusare.à pœna priuationis.si non petiisset renouationem inuestituræ.c. 1. §. præterea.de prohi.al.feu.per Fed.no.per gl.in c.si minori.in ti.si de feu.fue.contro.quando non dolosè, Dec.cons. 144.n. 6.vt quia alius erat inuestitus,&sic requiritur dolus,teste soc. cons.66.nu.17.lib.3.

Quid in maiore 14.minore tamen 25.an.& sic in adulto. si non petat renouationem.inuestituræ tempore debito. an restitua.in inte.Cur.in 4.parte.vers.23.causa.tangit & non decidit.glo.in d.§.præterea.tenet quòd sic.de quo. ponit ibi Alua.

Vide quæ dixi in simili.in tract.emphy.q.28.& sequenti.

Fallit 2. quando ex iusta causa. vasallus non petiisset renoua.inuestiture. Ita probatur in capit.fin. de prohibi. alie. feu. per Loth.

Et quæ sint iuste causæ.ponit tex.etiam ibi doct.in c. 1.quo temp.mil.vbi tex.exprimit.causam.mortis.capitalr inimicitię. infantiæ infamiæ.& iustæ absentiæ.& de istis.caus.ponit latissime.d.Iac. in suo trac.feu.in ver.& promiserunt eidem domino.&c.ver.24.

Et dum dicit.quòd absentia domini. siue iusta siue iniusta. excusat vasallum Adde quòd tunc etiam non requi.protestatio.Ita vult Fely.in capit.ex transmissa.in tertia columna. extra.de præscrip.

Fallit 3.in milite vasallo.qui habet. annum & mensem. d. cap. 1.quo tempore mil.& ibi docto.& in d.capit. 1. quæ fue. 1.causa.

Fallit 4. nisi vasallus celeri satisfactione. moram purgauerit.quia tunc non priuare.feudo. Ita Ardiz.in Sum.in ti. quib. mo.feu.acq.sub rubricella.ex iusta causa.de quo. tamen vide Bal.in c. 1.quo tempore mil.vbi dicit.ꝙ licet ista opi. sit equa. tamen non proba.aliquo iure.& idem vult Alua.in d.c. 1.quę fue. 1.causa.de quo.vide latissime.Cur.in d.vers.23. causa.ibi 5.limitan.& quæ.dixi in d.trac.emphy.q.25.& Ana.cons.32. vbi sequitur.op.Bal.

Fallit 5.dicta conclu.vt non procedat quādo vasallus mortuus esset j. annum& diem.quia adhuc hæres suus.habebit integrum annum &diem ita Ardiz.in ti.qui.mo.feu.acqui.sub rubricella.ex quo tempore currit annus.Alua. tamen. in c. 1. quo. tempore mil. distinguit ꝙ aut loquimur. in feudo antiquo.& tunc succōr.habeat integrum tēpus.secus in nouo.de quo latius per Cur.vbi s̄.

Fallit 6. quando elapso tempore ad petendam inuestituram. dominus recepisset vasallū ad obedientiam & seruitium consuetum.quia tunc videtur dominus remisisse ingratitudinem & culpam & consnr nō posset amplius feudo priuari.ita vult gl.in d.c. 1.quo tempore mil.& ibi Alua.vbi Limitat ñ dominus fuisset contrarium protestatus.vel ñ dominus culpam.ignorasset.faciunt quæ dixi in d.tract.emphy.q.63.& seq. & ita etiam vult Alex.in 2.vol.cons. 14.in vlt.col.

Fallit 7.quando j.tempus anni & diei vasallus non possidebat feudum.sed ab alio tertio possideba.tunc.n. vasallus non priuatur.feudo.ita volunt.Gul.de Cu.Bal.Paul.de ca.& doct. in l.solennibus.C.de rei vend.Alua.in d.c. 1.quæ fue. 1. causa.

Addo Pau.de Cast.in 1.vol.cons. 310.in fi.& in 2.vol.consi. 162.circa fi.& cons.215.circa fi.Bal.in 3.part.cons.364.Panor.in 2.part.cons.67.in fi.& cons.94.in 4.col.fac. quod vult Alex.in 1.vol.cons.71.in fi.Barb.in 4.vol.cons.84.in 2.col. & Card.in cons.92.in antep.col.ver.item ex iusta causa.

Fac.quod vult Dec.cons.58.in vlt.col.& ita etiam tenet in cons. 144.in 4.col.fac.etiam quod vult Alb.in 1.part.statu. q. 177.Iacob.à sancto Geor. ver. qui quidem inuestiti num. 32. Guid.Pap.q.165. Brun.cons.42.col.2.Cla.§.feudum.q.49.moder. in consuet.paris.§.32.nu.159.

Istud tamen intellige quando vasallus amisisset feudum facto domini vel sine culpa ipsius vasalli. Alioquin si culpa &negligentia sua amisisset feudum.non liberaretur à sacramento fidelitatis ne sua negligentia sibi prosit.ita dicit.Iacob. in ver. al.Ang.consi.321. incip. illustris & magnificus. quod tamen consi.non inueni. Addo tamen. quòd istud vult in terminis. Paul.de Cast.in 2.volum.cons. 158.& Fely.in cap.ex transmissa.in prima.colum.extr.de præscrip.Alexan.in 5.volum.consi. 11.in fi.

Intellige etiam, Nisi fuisset interpellatus à domino: quia tunc licet non possideat tenetur.ad inuestituram.alias priuatur feudo. ita in terminis vult Bal. in tertia parte. consilio ccccxxv.

Fallit 8. quando vasallus ignorabat esse feudum. & ideo non petiit inuestituram.quia tunc non priuaretur. feudo. ita Bal.in l.fin.C.si penden.app.& Alua.in d.cap. 1.in vlt.col.quæ fue. 1.causa.

Fallit 9. quando vasallus petit feudum nouum sibi dari.ga tunc.non habet taxatum tempus.ad peten inuestituram. Bal. in c. 1.§.præterea.de prohi.alie.feu.per Fede.Card.post Alua. in d.c. 1.quæ fue. 1.causa.

Fallit 10. quando vasallus ignorabat mortem domini. vel etiam rem feudalem Iacob. vers. qui quidem. numero quadragesimoprimo. Alexan.cons.71. numero nono.libro primo Deci. consilio 164. Card. vbi s̄. refert & sequitur. Curt. vbi s̄.

Quærit etiam ibi Curt. Quid si dominus decedat. relicta vxore prægnante à quo petenda. sit inuestitura. & cui fienda sit fidelitas.& dicit. quòd Card. vbi s̄. vult omnia esse fienda. nomine ventris al.Bal.in l.qui in vtero. ff. de sta. homi. & secūdum eum dabitur. curator ventri qui fidelitatem recipiat. al.Bal.in l.fi.in fi.C.de testamen.mil.

Quid ꝓ eo. qd qs habet ex iure accrescēdi, an tenea.petere inuest

inuestituram Dec.in cons. 144.in vlt.col.tenet quòd non.

Hæres. Vasalli j. annum & diem. debet petere. renouationem inuestituræ alias priuatur.feudo.d.ca. 1.in prin. quæ fue. prima causa. & est text. in capitul. imperialem. §. præterea, si quis infeudatus.de prohi.alie.per Fede.

Extende vt procedat etiam in fœmina.ita Bal.in d.§.præterea.& ibi Alua.

Item extēde etiam si vasallus mortuus iurasset fidelitatem pro se & successoribus.quia tale iur.non releuat heredem.ita Ioan.And.& Cano.in c.veritat.ext.de iu.iur.Alua.in d.c. 1.in 3.colum.quæ fue.prima.causa. refert & sequi. Cur. in versic. 24.causa.

Extende etiam si validitas testī penderet à natiuitate posthumi.pñi.quia propterea non debet differri inuestitura filij iā nati.Ita.Bal.in c. 1.an agna.vel fil.& Alua.in d.c. 1. quæ fue. 1. causa.refert & sequi.Cur.vbi s̄.

Aduerte tamen. quia istud tempus anni & dici non incipit Currere.ñ post etatem. 14.annorum.ita vult notabiliter.Bal. in c. 1.§.personam.in ti. per quos fiat inuc. refert & sequitur. Cur.in d.vers.24.causa.

Item aduerte.quia non suffic.lapsus anni.&diei à morte patris. sed oportet etiam probare ꝙ filius se immiscuit hæred. paternæ.habendo scientiam paternæ mort.item oportet probare ꝙ habebat scientiam qualitat.feudi.& nisi ista probētur. nō poterit priuari feudo. licet sit lapsum tempus anni & diei. ita vult elegnr Bal.quem ceteri sequuntur.in ca. 1.in tit.de cap. conra.quod est bene notandum.in practica.refert Alua. in d. c. 1.in vlt.col.quæ.fue.& sequuntur Iac.& cur.vbi s̄.

Addo Alex.in terminis.in 1.vol.cons.79.in fi.

Nec tale tempus currit ignoranti.Alex.in 2.vol.cons. 14.

Nec impedito iusto impedimento.Card.consil. 128.& ibi ponit an tenea.protestari.

Quid si dominus qui fecerat verbalem.inuestituram.offerrat se velle facere realem peten.à vasallo iur.fidelitatis.& vasallus ter monitus non præstatur. dic ꝙ priua.feudo d.c. 1.§. est & alia.quæ.fue. 1.causa.Cur.in ver.25.cau.

Vbi dicit.ꝙ quando vasallus.fuit realiter inuestitus.si moneatur.ad præstañ iur.fidelit.non habet annū.vide ibi per eū.

Quæro an agnatus emens ab agnato.tenea. petere inuestituram? vide Iac.vbi s̄.in ver.&cum pacto.de non alie.ver.quero vlt s̄.sunt duo.fratres.& Cur.in 4.part.in 2.regula. vers.circa hanc tertiam.regulam.& concluditur.ꝙ aut isti erant inuestiti.& tene.petere. & idem si ex delicto vnius applice. alteri. aut nondum vnus agnouerat suam portionem vel eam amisit propter inuc.non petitam.& tunc alter non tenetur petere inuestituram.

Sed quid si dominus.aditus per vasallum recuset eum inuestire? dic ꝙ vasallus liberatur à commisso. & nihilominus tenetur.dominus ad interesse.cap. 1.§.fi.in tit.de no.for.fidel.

Item si dominus per annum & diem differat inuestire vasallum priuabitur. proprietate illius feudi. quia dominus erga vasallum tene.ad pares vices.c. 1.§.dominus.in ti.de for.fidel.& c.de forma.22.q. 5.& dixi j.

Sed vasallus non petens inue.j.dictum tempus priua. vt s̄. dictum est.ig.rc.& pro hoc est tex.in c. domino comittēte.in ti.si de feu.defunc.quem ad hoc.al.gl.in c. 1.§.fi. per quos fiat inue.seq.doct.max.Bal.& Alua.in c. 1.§.fi.in tit.de noua for.fidel.Addo Pau.de ca.in 2.vol.cons. 159.

An autem propter inuestituram non petitam vasallus priuetur.ipso iure? Pau.de Cast.in d.cons. 159.tenet quòd non.

Contrarium tenet Ana.in cons. 32.vide Ias.in l.2. in 5. col. C.de iur.emphy.& Bal.in 3.part.cons.425.& quæ latius dixi s̄.in Rubr.quib.mod. feud. amit. versicul. sententia an sit necessaria.

Valet pactum ꝙ ob inuestituram non petitam. non perda. feudum.ita Pau.de Ca.in 2.vol.cons. 162.& vide quæ in simili.dixi.in tract.emphyt.q.68.vbi dixi valere pactum quòd ob non solutum Canonem res Non cadat in commissum.

Quid si vasallus non petat tempore debito inue.cui applicabitur.feudum.an agnat.vel domino? Vide Alex.in 3.vol.cōsi. 10.Ana.cons.32.Iac.in ver.qui quidem inuestiti.ver.rursus quæro.vbi concludit.quòd applica.domino.

Tu vero vide quæ latius dixi s̄.in Rubr.quando vas. priua. feu.cui appl.

Et quando non fuit petita inuestitura.dominus potest aliū inuestire.Bolog.cons. 1.in 8.col.

Et quid in emphyteosi.vide in trac.empy.q. 50.

Laudimium.An solui debeat pro inuestitura feudali? videtur ꝙ sic ar.eius quod dicitur in contractu emphyteotico. in quo soluitur.domino laudimium l.fi. §. sed ne auaritia. C. de iure emphy.

Tu conclude ꝙ si aga.de Renouatione antiqui feudi. vt p mortem domini vel mortem vasalli. Nullum debetur.laudimium.ita vult Bal.in c.quæ in ecclesiarum.extr.de consti. Io. rey.in c.imperialem §.præterea si quis maior.in pen.col.de ꝓhi.alie.feud.per Fede.& ita vult Calde.in titu.de feud.cons.7. alias 309.

Aut ag.de inuestitura noui feudi.& tunc debe.laudimium. & ita vult Iser.in c. 1.de benefi.fratris. & qualiter frater. fratrisuc.& ibi Alua.cum aliis al.per.d.Iac.in ver.qui quidem inuestiti.ver.item quæro.

Et in materia.vide Alex.in 5.vol.cons. 5.circ.prin.vbi in effectu.videtur.idem tene.

Adde ꝙ qui circa laudimium soluen.vult principem decipere debet feudo priuari. vel saltem. in quadruplo puniri. ita vult d.Iac.in trac.de roydis.in 3.carta al.tex.in c.imperialem. §.calidis.in ti.de prohi.alie.feu.per Fede.& tex.in l.qui in contractibus C. de iur. fi. lib. 10. fac. quod dixi in tract. emphyt. quæst. 163.

Quid si pignore.res pro tanto. quantum valet. an debeat. laudimium.eo ꝙ censeatur.alienata? tex.videtur.ꝙ sic.in l.qui habebat ff.de leg.3.quem al.ad hoc Bar.in l. rem legatam. ff. de adimen.leg.& in l.legata.§.fi.ff.de sup.leg.& Bal.in l.voluntas.C.de fideic.& in l.fi.C.de re.alie.non alie.vbi dicit.ꝙ in sta. odiof & penalibus app.alienationis.non contine.pignus.nisi res sit pignorata pro tanto quantum valet.al.d.l.qui habebat. Et idem Bal.in l.manumissiones ff.de iust.& iur. dicit ꝙ si trado tibi rem.cum pacto.ne exeat manus tuas& tu pignoras eā pro tanto quantum valet dice.exiisse de manibus tuis.&Nic. de Neap.in d.l.qui habebat dicit.ꝙ si per stam. prohibean. forenses acquirere. prædia non poterunt accipere pignori. pro tanto quantum valent. quia tunc diceretur alieno. cum non subsit verisimiliter spes luendi.ita Iac. vbi s̄. & vide quæ dixi. in tract.emphy.quæst. 194.in fin. vide etiam. in ver. legatum reuocatur.

De iuramento fidelitatis.No.quòd triplex est species iuramenti fidelitatis. Prima, eam quam præstat vasallus ratione feudi.ei enim.qui non præstat iuramentum fidelitatis.potest inuestitura denegari.cap.Nulla.per quos fiat inue.&iura.fidelitas secundum formam.c. 1.de for.fide.& c. 1.de no.for.fide. & vlt. ea. quæ in dict. capitulis continentur est aliud capitulum. scilicet quòd ipse vasallus exaltabit dominum suum rc. vt est glo. sing. in capit. primo. in titul. qualiter vasal. iu. deb.fide.

Non tamen debet dominus.exigere iuramenta insolita.qa per vim extorta.præsumerentur.Ita Bal.in c. 1.prox. al. refert & sequitur.d.Iacob.in ver. qui quidem inuestiti præstiterunt iuramentum.addo Aret.in terminis.in consil. 24. & in simili. Paul.de Ca.in 2.vol.consi. 162.& quod dixi j.in verb.de roydis & homagiis.

Secunda est forma quam præstat ratione familiaritatis. quamuis non teneat feudum à domino. vt habetur in capitulo primo. §. si vero domesticus. in titul. qualiter vasal. iur. de.fidel.

Tertia est species. quando quis iurat fidelitatem ratione habitationis.quam habet in territorio domini.

Est & 4.species iuramenti. quod quis præstat propter prædia.quæ possidet in aliqua iurisdictione.licet ibi non habitet. c. 1.in fi.in tit.qualiter vas.iu.deb.fidel.& hanc opi.seq.Iser. & Alua.ibi.

Sed d.Iacob.in dicto verbo.qui quidem inuestiti.rc. dicit. quòd in quæstione facti consuluit contrarium. & mouebatur.auctoritate.Hostien.quem seq.Ioan. Andr. Panormitan. & Imo.in cap.nimis. extra.de iur.iuran.vbi dicunt quòd non hoc ipso.quòd quis possidet bona intra prouinciam alicuius domini.tenetur.sibi præstare iuramentum fidelitatis.seu fidelitatem.quia non præsumitur feudatarius nisi probetur.& iure naturali primeuo omnis persona.& omnis res &terra erat libera.cap.ius gentium.prima.distinctione. bene fac.auctoritas Genesis quam al.glo.in cap.quanquam.de censi.libro sexto.faciunt quæ dixi.suprà.in Rubric.Quid sit feudum ver. vltimo. vbi late pono. quòd omnis res. præsumitur. Allodialis nisi probetur feudal.

Nec obstat. secundum dominum Iacob. si dicatur. quòd fundata est intentio domini in toto suo territorio: quia respondet quòd hoc est verum. quo ad iurisdictionem. secus quo ad proprietatem. rerum. vt in simili habetur in l. bene à Zenone.C.de quadr.præscrip.& in ca.omnes Basilice. 16.q.7. & ita vult Panormitan. in capit. si diligenti. in princip. com. extra.de præscript.

2. Moneba. quia aut dominus terræ volebat sibi præstari iurm. fidelitat. rōe pe. illius qui possidet prædia. in territorio suo. & tunc peti. domini est iniusta: quia ille non habitat in suo territorio. aut vult eam sibi præstari ratione bonorum: & tunc etiam domino non est mos gerendus. quia ex quo ipsa bona non sunt feudalia, sed allodialia. Non tene. possessor prestare iuramentum fidelitatis. Et dicit ꝙ eo consulente, ita fuit iudicatum in fauorem no. Bernardini ex marchionib. romag. qui possidet quædam prædia. in dominio Astensi. in quodam territorio nobilium de Scarampis.

In contrarium tamen vide Parp. in repe. l. placet. col. 18. in fi. cum seq. C. de sac. san. eccl.

Nunquid autem iuramentum fidelitatis possit præstari per procuratorem? Bal. in l. 1. qō. 56. ff. de rer. diuis. determinat ꝙ non. & idem vult in c. 2. in fi. com. ext. de ord. cog. quia præstatio fidelitatis requirit exhibitionem reuerentiæ. & ideo requirit personalem comparitionem. Et ita videtur tenere Phi. in c. vnic. §. verum. de stat. reg. in 6.

Sed ipsemet Bal. in l. vnica. §. ne autem. C. de cad. toll. tenet expresse contrarium. & de hoc est tex. in c. 1. §. sed vtrum. in ti. per quos fiat inuest. Et idem vult ipse Bal. in ca. 1. in titul. quo temp. mil. & ibi Alua. & in c. omnes filij. si de feu. defunc. fuer. controuer. Et secundum hanc opi. dicit d. Iac. ita consuluisse.

Addo Alex. in l. qui bona. §. si alieno. col. 8. ff. de dam. infec. & in 5. vol. cons. 10. & idem vult Cur. in repe. l. admonendi. col. 13 1. ff. de iureiur. & Ias. in l. fi. col. 11. C. de iur. emphy.

Limita tamen, vt requira. spꝛe mandatum. Ita vult Archi. c. tibi domino. 63. dist. refert & seq. d. Iac. vbi s̄. allegans ad hoc Bal. in c. 1. §. fi. in tit. per quos fiat inuest. & Bal. & Aluar. in c. 1. in tit. quo temp. mil. & ibid. Laudeñ.

Tutori autem, dicit ipse, qui habet liberam administrationem, non est necesse habere speciale mandatum. secundum Bal. in d. §. fi. & nunquid tutor infant. tenea. prestare iur. fidelitatis. vide j̄.

Limitat etiam, nisi dominus vellet vasallum in vultu videre: quia forte habet eum suspectum, & vult eum admonere & terrere. Nam hoc casu potest dominus requirere, vt vasallus veniat personaliter. al. stupeñ. dictum. Bal. in suis concl. feud. quas posuit in fine operis, videlicet in pen. concl. tit. quo tem. mil. faciunt not. in simili in l. fi. C. de procur.

Vtrum vasallus teneatur præstare iuramentum fidelitatis filio domini, ipso domino viuente? dic ꝙ non, per ea quæ habentur in c. 1. in prin. in tit. de cap. conra. & in c. imperialem. §. præterea. in ti. de prohi. al. per Fed. & in c. 1. in ti. quo tem. mil.

Limitat. d. Iac. vbi s̄. nisi feudum esset concessum. ea lege. ꝙ fidelitas debeat præstari domino, & filio: quia pacta dant legem contractui. l. 1. §. si conueniat. ff. depos. & dicit prædicta esse de mente Iac. de Ardiz. in tit. qualiter vas. iur. deb. fidel. & Alua. in c. 1. in tit. de form. fidel.

Sed nunquid homines subditi vasallo domini teneantur præstare fidelitatem ipsi domino? dic ꝙ non, quia homo vasalli mei, non est propterea homo meus, nisi in inuestitura sit aliter conuentum. Vel ñ. dominus superior haberet generalē iurisdictionem. ita sunt pulchra verba Bal. in com. pac. constan. in vlt. car. ibi exeunte Ianuario. al. Spec. tit. de feu. §. quoniam. vers. 14. refert & sequi. d. Iac. vbi s̄. Adde quæ dixi j̄. in vers. de roydis & homagiis.

An autem vasallus qui iurauit fidelitatem domino, tenea. iuuare dominum, contra patrem & fratrem? dic ꝙ sic. text. est ad literam in c. 1. §. fi. in tit. hic finitur lex.

Nunquid autem teneatur iuuare dominum, etiam iniuste? vide Are. in cons. 165. vbi dicit ꝙ sic, & ꝙ istud est speciale in feudorum consuetudine. al. Bal. in ca. domino guerram. in tit. hic finitur lex. de quo vide latius s̄. in tit. quib. mod. feud. ami. in ver. relinquens dominum. ver. nunquid vasallus tenea. rc.

Sed an vasallus teneatur iuuare dominum, contra patriam propriam. gl. no. in c. de forma. 22. q. 5. tenet quòd non.

Et vtrum teneatur iuuare dominum, contra semetipsum, dic ꝙ non. text. est iuncta gl. in c. petitio. ext. de iureiur. quia in generali sermone non includ. pa. loquent. l. inquisi. C. de solu.

An autem teneatur iuuare contra priorem dominum, cui prius fidelitatem iurauit? Paul. de cast. in 2. vol. cons. 298. alias 296. col. 4. determinat quòd non.

Et in hac materia vide Ias. in prælud. feud. col. 39. & in l. frater à fratre. col. 7. & 8. in lectu. & in 10. col. in repe. ff. de condi. indeb. Lud. Rom. cons. 47.

Quid si vasallus decedat pluribus relictis hæredib. an quilibet ipsorum tenebitur iurari fidelitatem. communis est opinio. ꝙ sic, secundum Ang. in l. 2. §. ex his. de verb. obliga. & in l. loci corpus. §. si fundus. ff. si serui. vend. & Aluo. in c. omnes filij. si de feu. defun. refert d. Iac. vbi s̄. Addo tex. & ibi Ias. in l. stipulatio. §. habet. in fi. com. ff. de op. no. nun.

Quid si feudum sit obligatum domino, ad aliquod seruitium, qualiter hæredes præstabunt. conclude secundum Iser. & Alua. ꝙ aut illud seruitium est diuiduum: & tunc quilibet tene. pro parte. l. 1. C. si cer. pe. l. ea quæ. C. fam. erc.

Aut vero est indiuiduum, puta ire ad prælium, & tunc dabunt eque idoneum ex seipsis: & hoc sufficere debet domino. l. iam tamen. §. si plures. ff. iud. sol. Nam ipsi plures vasalli, qui successerunt vasallo habentur pro vno. l. cui fundus. ff. de cond. & demonstr. & ideo debet sufficere domino, ꝙ habeat eque idoneum, sicut erat prior. l. qui autem. §. 2. ff. de const. pe.

Quid si vasallus decessit relicto vno filio infante, vtrum ille infans tenebitur iurare fidelitatem? Bal. quem cæteri seq. in in c. 1. per illum tex. in ver. infantia. in tit. quo temp. mil. dicit ꝙ infans erit excusatus, si non prestet iuramentum fidelitatis: quia ex seipso omnia ignorat. l. fi. in fi. ff. rem pup. sal. fo. fac. l. 1. C. de fal. mon.

Nunquid autem tutor infant. tenebi. ad præstañ. iuramentum fidelitatis? dic ꝙ poterit illud præstare, sed non necītabi. secundum Alua. in c. si minori. si de feu. defun. faciunt no. per Bal. in c. 1. §. nulla. in tit. per quos fiat inuest. & ad propositum dic. Bal. in l. 1. qō. 20. ꝙ infans non potest inuestiri de feudo, quia in inuestitura requirunt verba. al. pulchrum tex. in l. mulier. ff. de verb. sign. refert & sequi. Iac. vbi s̄.

Sed quid diceñ. in pupillo, dic ꝙ non tene. iurare fidelitatem, neque petere renouationem inuestituræ tamen feudum retinebit. tex. in d. c. si minori. & in ca. si decesserit. in titul. si de feu. Alex. in d. cons. 10. col. 3.

Nisi sit doli capax, secundum Iser. in d. ca. si minori. per l. vt iurisiurandi. §. dabi. ff. de oper. liber. & per l. fi. ff. de lib. cau.

Sed d. Iac. vbi s̄. tenet impuberem quantumcunque doli capacem esse excusatum, vt non prestet iuramentum fidelitatis. per d. c. si minori. & ibi hoc tenet Aluar. cum quo concordat Bal. in d. c. 1. in tit. quo tem. mil. al. gl. l. in negotiis. ff. de reg. iu.

Quid si esset proximus pubertati. Iser. in d. c. si minori. dicit ꝙ tenetur præstare iuramentum fidelitatis. per d. §. dabitur.

Sed præfa. d. Iac. tenet contrarium per d. ca. si minori. & c. si decesserit. eo. tit. vbi sunt tex. aperti. & quotienscunque in materia feudali, habemus text. decidentem dubitationem emergentem, non debemus recurrere ad decisionem legum. ca. 1. §. strenuus autem. in tit. de cognit. feu.

Sed pone, ꝙ dominus decedat relict. pluribus hæredib. an teneatur vasallus præstare iuramentum fidelitatis omnib. hęredibus? vide Bar. in l. cum vnus. ff. de alim. & cib. leg. & Alex. post Bar. in l. de pupillo. §. si plurium. ff. de oper. nou. nunc. vbi multas al. remissiones & conclu. est, ꝙ vni solum præstare tenea. de quo tamen vide latius per d. Iac. vbi s̄. ver. quid autem econtra. & per Fel. in c. 1. col. 2. extr. de maio. & obed. & Ias. in d. §. si plurium. col. 2. 3. & 4. & in l. stip. §. habet. in fi. ff. de oper. no. nun. Guid. cons. 207.

Quid si vasallus iurauit fidelitatem prælato, & successoribus suis canonice intrantib. vel domino seculari recipienti pro se & successoribus suis, vtrum moriente prælato vel domino. tenebi. iterato vasallus præstare iuramentum fidel. successori. dic ꝙ non. licet tenea. petere renouat. inuestituræ. iux. dicta s̄. in vers. inuestitura peten. est. Et ita in istis terminis tenet Iac. de Ardiz. in tit. quib. mod. feud. amit. sub rub. quando vas. iu. deb. & Spec. in tit. de feu. §. quoniam. ad fi. & Alua. in c. 1. quæ sit prima cau. proba. etiam in c. veritatis. & ibi cano. extra de iureiur. faciunt no. per Bal. in l. litigator. C. de fruct. & li. expen. Car. in clem. 1. ver. fi. in 6. q. de iureiur.

Addo Alex. in 1. vol. cons. 79. circa fi. & Fel. in c. iudei. extra de simo. in quibus locis etiam tenent, ꝙ tunc non tenea. vasallus petere renouat. inuestituræ.

Abbatissa quæ tenet feudum à domino temporali, tene. ei prestare iuram. nec ad eam vt ega.m. pa.m. mandañ. est. Phi. in c. vnic. §. verum. de stat. reg. in 6. Lud. sing. 798. Et ꝙ ecclesia tenea. tali casu. vide Bal. in l. fi. in fi. C. sine cen. vel reli.

Si rex, papa, imperator, vel huiusmodi, faciat sibi iurari fidelitatem alicuius terræ, quæ sua non sit, talis fidelitas nihil valet. Pe. gerar. sing. 38. al. Bal. in l. nec si volens. C. de lib. cau.

Vbicunque aliqui. sub iuram. fidelit. sunt de iurisdictione alicuius, non possunt sine eius consensu iurisdict. in alte. prorogare. Alex. in l. 1. §. & post operis. col. vlt. vers. adde Bal. ff. de oper. no. nunc.

De canone soluendo. Vasallus cessans per triennium soluere canonem, cadit à iure suo. ita vult Inno. in c. ad apostolice. per illum tex. de re iud. lib. 6. idem vult Bal. in c. quæ in ecclesiarum. col. 5. de consti. vbi dicit esse tex. sing. cui nec Apollo, nec

nec Christus respōderet. in c. 1. §. sed nec alia quæ fue. pri. causa. Idem tenet ipse Bal. in c. fi. in pen. col. ext. de re iud. vt refert Curt. in 4. parte. Ibi 39. causa. vbi etiam al. laudeñ. in ca. 1. qui. feu. da. possunt. tenentem contrarium. post spec. in ti. de loca. §. nunc aliqua. ver. 85. & Gemi. in d. c. Ad apostolicæ. & subiūgit ꝙ pro ista vltima parte. consuluit collegium mediolani. & ꝙ ita tenet Io. de Imo. in c. 2. in 20. col. de feu. & Lud. Ro. in l. 1. §. 1. ff. de publica. & Io. Fab. in l. 2. C. de iure emphy. & Alua. in d. §. sed nec alia. & Alex. cons. 9. in 3. vol.

Ipse tamen Cur. tenet primam. opinionem. ꝙ imo vasallus non soluens. cadat à iure suo. & ibi respondet ad all. in contrarium.

Sed dominus Iacob. de sancto Geor. in suo trac. feu. in ver. & cum Pacto ꝙ ipsi vasalli. singulis annis, &c. tenet opinionem. laudeñ.

De hac. q. vide etiam amplissime per Iasonem. in vsi. feu. in 22. co. cum multis seq. vbi relatis omnib. opi. distinguit ꝙ aut loquimur in feudo proprie quod est quando gratis per principem conceditur. & feudatarius tenetur. solum ad seruitia personalia. & tunc vasallus cessans etiam per mille annos. præstare talia seruitia non cadet à iure suo. ad quod multa all. quæ omitto.

Limita tamen. licet ipse non dicat, Nisi vasallus iurasset soluere annuum censum. Nam tunc si vno solo anno cessasset. posset contra eum agi ad penas. l. si quis maior. C. de transact. ita vult Bal. in c. querelam. vbi etiam Fel. in 3. col. extr. de iur. iur. & Alex. in 1. vol. cons. 85. repetito. in eo. vol. cons. 126. & idem vult ipse Ias. in d. l. si quis maior. in 3. col. & in l. 2. in 15. col. C. de iure. emphy. & in l. quod te. in 9. col. ff. si cer. pet. Addo Alex. in 3. vol. cons. 106.

Vide in trac. emphy. q. 18. ver. Limita insuper.

Aut feudum est tale. pro quo vlt. seruitia personalia. expresse conuentum est vt etiam prestetur. aliquid reale. consistens vel in pec. vel in fru. vel animalibus. iux. c. imperialem. §. firmiter. de prohi. alie. feu. per Fed. & c. 1. §. similiter. de cap. conra. & in hoc. membro putat aduerteñ quid sit maius & principalius. an seruitium personale. an pensio realis. vel econtra. & si seruitium personale sit dignius. puta quando reale esset quid modicum. vt quando præstatur. accipitur vel enf., &c. & tunc etiam tenet ꝙ istud sit proprie feudum. & idē ꝙ in casu s̄. proxi. relato.

Si vero pensio real. esset maior. & tunc istud non esset proprie feudum & consequenter cessando per triennium. priuaretur.

Subiungit hanc suam distinctionem procedere in casu claro quando appareret quid esset maius & principalius.

In dubio autem quando concessio est facta in feudum. tenet quòd esset contractus feudi.

No. ꝙ vasallus non tenetur offerre. seruitium domino. sed debet expectare ꝙ sit interpellatus. Nisi sciat mag. periculum domino imminere quia tunc debet se offerre. etiam non interpellatus. tex. no. in c. licet. in ti. si de feu. fue. contro. & ibi dicitur. ꝙ licet dominus stet in periculo incidendi in periuriū eo quia pec. debitam non potest in termino soluere. licet vasallus sibi non subueniat de illa pec. cum possit non tamen debet perdere feudum quod est. notandum. & sic no. quòd vasallus non tenetur de necessitate prouidere saluti animæ domini sui.

Quid si vasallus ad interpellationem domini. non exhibuit seruitium. dominus tamen sponte postea suscepit seruitium. an vasallus amittat feudum. Cur. in 4. part. ibi 28. causa. in fi. illius vers. post Alua. per eum allegatum. tenet quòd non, Nisi dominus recipiendo seruitium. protestatus fuerit. ius suum saluum fore.

De roidis & homagiis. Cuius sumptibus opere seu royde præstari. debeant. an domini. an hominis? Bal. in l. liberti libertęque. C. de oper. liber. Distinguit aut præstantur. ex curialitate & tunc hō. debet habere recompensationem. in alimentis ar. l. in rebus. §. possunt ff. commod. aut præstantur. ex necessitate & tunc secus l. suo victu. ff. de oper. liber. de quo. vide Alex. in l. si non sortem §. libertus. & ibi Ias. in 11. col. ff. de cond. indeb. & per eundem Iasonem. in l. cum seruus. ff. de leg. 1. & not. per Fel. in c. nō potest in fi. extra de re iud. vbi dicit. quòd quotiens quis tenetur. aliquid facere. intelligitur semper quòd faciat suis expens. alleg. Archi. in c. cauendum. 10. quæstione. 3.

Vide etiam Barbat. in quarto volum. consil. 62. in tertia colum. & seq.

Quid si homo præstando. operas destruat ferramenta. an dominus teneatur reficere? dic ꝙ non. gl. est in l. quoniam libe ri. in fi. C. de testi. quæ al. optimum tex. ī l. 2. ff. ad l. Rod. de Iac. & ibi Alex. idem vult Ias. in d. §. libertus. in 12. col. vide Alex. in l. stipulationes. de verbor. oblig. & Bal. in d. l. 2. versiculo si conseruat.

Vtrum homo meus qui dēt mihi aliquas roydas. possit me iubente. cogi eos alteri præstare? dic ꝙ sic. d. §. libertus in fi. & ibi Bar. & doct.

Non tamen posset cogi se obligare alteri ad præstationem illarum roydarum l. 1. & l. nec cred. C. de Noua. & ita vult Io. And. in add. ad spec. in ti. de cessione actio. §. 1. in fi. & Imo. in l. 2. in princ. ff. solut. matr. licet Bar. in d. §. libertus videatur. vel le contrarium.

De quo vide Alexand. in l. in stipulationib. §. operarum. ff. de verbor. obliga. & in dicta lege secunda. in 8. colum. solut. matrim.

An autem homo cogi possit ad facieñ roydas extra territorium domini? d. Iacob. in titul. de roydis. tenet quòd non. per text. in lege quod nisi. cum seq. ff. de oper. lib.

Quid si homo cessat. duobus vel tribus annis præstare roydas. an dominus possit agere ad roydas preteritas? Vide Bar. in l. stip. non diuiduntur. ff. de verb. obl. & gl. in d. l. in stipulationibus. eo. tit. vbi deciditur quòd non. sed debet peti æstimatio roydarum. & ita consuluit. d. Iac. vbi s̄.

No. tamen ꝙ si homo tenetur. ad albergariam. & dominus certo tempore non vadat. non potest dominus petere æstimationem ita Fely. in capit. cum ex officij. in prima col. extra de præscrip.

Sed quid si homo qui tenebatur. præstare vnam roydam. decedat relictis tribus hæredibus filiis. qui se diuiserunt. vtrū. quilibet tenebitur. in solidum. ad dictam roydam? videtur ꝙ sic quia opera est indiuisibilis. & diuisim præstari non potest l. 3. ff. de oper. liber. vt in simili dicitur. si fundus debeat seruitutem viæ. est vnica via. l. si cui. ff. de serui. & tamen si de illo fundo fiant duo. incipient mihi deberi duæ viæ. l. nam satis. §. pen. & fi. ff. quemad. serui. amit. item hoc patet. in pluribus hęredibus in re indiuisibili. quia quilibet est obligatus in solidū l. hæredes. §. an ea. ff. fam. erciſc. idem in pluribus delinquentibus quia quilibet tenetur. in solidum. l. item mella. §. si plures. ff. ad l. aq. Et idem in actione noxali. l. seruus communis. ff. de noxa. idem in exercitoria. l. 1. §. final. cum l. sequent. ff. de exerci.

In contrarium fac. quia ex persona hæredis non debet ius obligationis immutari. l. 2. §. ex his ff. de verb. ob. Præterea nō debet plus obligationis transferri in filios quam fuerit in defuncto. ar. l. 4. §. si communem. ff. finium reg. Nec debent filij esse deterioris conditionis quam pater. l. hæredem. ff. de reg. iu. insuper ipsi filij hæredes vicem vnius personæ. s. defuncti. gerunt ergo, &c. ar. l. si plures. ff. de pact. & per ista videtur. ꝙ omnes filij teneātur quilibet pro virili. & sic omnes. ad illam roydam. præstan.

Imo videtur ꝙ solum teneatur. quilibet ipsorum pro hæreditaria. portione. l. 1. C. si certum pet. l. pro hæred. C. de act. hæred. absurdum. n. videretur quem vltra portionem hæred. graua ri. l. 2. C. si vnus ex pl̄i. hæred. & l. si vxor. C. de bo. aucto. iud. possi.

Nō ob. primum fundamentum quòd opera sit indiuisibil. Quia Respondetur. quòd æstimatio. operarum est diuisibil. vt notatur. in d. l. stipulationes. non diuiduntur. & in d. l. in stipulationibus.

Quid diceñ? inquit. d. Iac. vbi s̄. Mart. de Fa. secundum. eum distinguit. ꝙ aut tale seruitium. debetur. ratione feudi. aut homagij primo casu illi ad quos transeunt talia bona. tenentur ad illud si sint hæredes defuncti. etiam pro parte. l. 1. & 2. C. de anno. & trib. lib. 10.

2. vero casu concludit ꝙ aut seruitium est diuiduum. & tūc quilibet tenetur. pro virili. l. nonnunquam. & l. quotiens. ff. ad treb. l. cum pater §. hæreditatem. ff. de leg. 2. Aut est indiuiduum. & quilibet potest in solidum conueniri. vno tamen in solidum exacto. cęteri liberantur. vide ibi per eum qui subiic. aliam distinctionem.

Not. ꝙ dominus. pro seruitiis personalibus sibi debitis per hominem suum potest tempore necessitatis exigere subsidiū in pec. & conuertere illa seruitia personalia ad pec. imminente necessitate. ita Bal. cōnr. in l. 1. in fi. com. C. de oper. libert. & est de mente. eiusdem Bal. in c. 1. §. fi. in pen. col. in ti. de pa. iur. fir. vt refert. d. Iac. in tract. de homag. in 6. q. in ver. 7. homo. ibi & Aduerte.

Non potest quis esse homo ligius duorum dominorum. gl. in clem pastoral. §. denique. de re iud. probatur. in ca. si quis inuestitus cum c. seq. in tit. de cap. extraord. & ita vult Bal. in c.

cæterum.de iud.

Homo autem non ligius. bene potest. esse duorum dominorum.c.grandi.de sup.neg.præla.lib.6. & ita vult Ioan. Reimondi.in cap.imperialem.§.fi.in 3.car.de prohib.alienat.feu. per Fede.

Et dicitur homo ligius.qui domino iurat fidelitatem. nullius alterius.personæ.fidelitate reseruata d.cap.imperialem.§. final. & vult specul. in titul. de feud. §. quoniam. versiculo. & not.

Alios effectus.feudi ligij.vide per d.Iac.in tract.de homag. & dixi aliquid.in Rub.quot sint diuis.seu species feu.ibi item sub hac specie.continetur.feudum ligium,&c.

Per pactum vel stipulationem.potest quis se facere hominem meum.secundum spec.in d.§.quoniam.vers. 5.quæritur & Io.rey.in d.c.imperialem.§.fi.ver.quæro vlterius.& est tex. in d.c.grandi.& ita vult Alb.in l.fi.ad fi. C.de patri.qui fil. distra.& ista est veritas.licet Bal.teneat contrarium. & male. in l.fi.C.de transact.dic.etiam Bal.in l.liberos. C. de liber.causa. quòd sola confessione vel vol.non potest quis fieri homo alterius.

Vtrum filius hominis mei.sit homo meus? vide Iac.in d.tracta.de homag.ver.2.quæro.& spec.in d.§.quoniam.versi. 14. quæro. vbi decidit ꝓ non.Et dicit Bal.in l. 1.C.de patri.qui fil. distrax.qui fidelitas patris non fac. filium fidelem. fac. quod vult Ale.in 5.vol.cons. 139.dum dicit. ꝓ vasallus vasalli mei. non dicitur meus vasallus & quod vult Fel.in c. ex parte. de fo.compe.vbi dicit.ꝓ vxor hominis mei.non est mea & ad 1. vide eundem Fel.in c.quæ in ecclesiarum.in 24.col.de constitu.fac.quod vult Ias.in l.transactione.C. de transact.ꝓ recognitio alicuius in vasallum. non præiudicat filiis. idem vult in l.2.§.quod si in patris.in 3.col.ff.sol. mat.& præpo.in prælud. feud.in 19.column.& Curt.in 4.parte.ibi Nona datur declaratio.

Fac.etiam quod vult Alex.in l.si seruum.§. 1.de verbo.obl. in vltima col. vbi dicit. quòd fideiussor. fideiussoris mei non dicitur meus fideiussor. Nec socius socij mei dicitur socius meus.Bal.in l.qui admittitur.cum seq.ff.pro socio.

An autem ego possim esse vasallus vasalli mei.Ias. in l.eius in 18.col.ff.si cer.pe.dicit ꝓ sic per illum tex.al.etiam Bal.in l. sed si hac.§.liberos.ff.de in ius voc.

Super homagiis Nulla debet induci nouitas.Ita spec. in d. §.quoniam. & Bal.in com.Pac.constan.in verbo pactiones.& est tex.in l.cum satis §.caueant.C.de agri.& cens.lib. 11. & iuramenta.insolita.per vim præsumuntur extorta.Bal.in c. 1.de Noua for.fide.Pau.de Ca.in simili.in 2.vol.cons. 162.& Aret. cons.24.

Nouitates enim inducendæ non sunt. vt vult notabiliter Ias.l.in rebus.ff.de const.princ.Sonz.in 2.part.cons. 257.in 4. colum.

Fac.quod vult Paul.de Castr.in 2.volum.consil.63. vbi dicit. quòd colonis ecclesiæ. non debent fieri pacta insolita.

Instrumentum recognitionis probat homagium inter laicos.Ira.d.Iac.in d.tract.de homag.ibi 4.quæro.vbi subiicit. in practica qualiter probetur. homagium. & dat modum articulandi.

Homo subditus tenetur. domino suo præstare reuerentiam.exo.liberti erga patronum l.liberto.ff.de obseq. à liber. pa.præst.notatur.in l.si non sortem.§.libertus.ff. de cond. indebit.

An autem possit vocare dominum in ius.venia non petita. d.Iac.vbi s.ibi 6.principaliter quæro.tenet ꝓ sic. de quo.vide latius in verb.in ius vocando.

Nunquid dominus.possit collectam imponere. vel charitatiuum subsidium.petere. vide suprà. in verbo collecta. imponitur.

Sed quid si vna terra vel ciuitas consueuit omni anno soluere.certam quantitatem.& dominus pręster alicui immunitatem.an alij grauentur.vide in d.verbo priuilegium.§. 38.

Et an dominus.pro bonis quæ acquirit.teneatur. ad collectam.vide in ver.collecta quibus.§. 14.

An domini terrarum.possint cogere homines ad facien custodiam in castro? vide d.Iac.in d.trac.de homag.versi.an autē vbi concludit ꝓ nō.Nisi immineret magnum periculum.per c. 1.in tit.qua.vas.iu.deb.fidel.iuncta gl.not. quam ibi ad hoc ponderat Bal.in l.Aduocati in fi.C.de aduo.diuer.iud.& idem Bal. in l. si tuis C. de oper. liber. dicit. quòd pecª. est vita hominis.

Et subiungit.ꝓ domini non possunt cogere subditos vt vadant ad tripudiañ in castro.quia ab omni superioritate ius honestatis intelligitur esse exemptum.al.Bal.in l. quod ex liberta.C.de oper. liber.

Quid si dominus ex pacto vel consuetudine.succedere debeat homini suo morienti sine filiis. & homo decedens habeat nomen debitoris in alieno territorio.an dominus succedet in illo nomine debitoris? videtur ꝓ non per not. per Bar. & doct.in l.cunctos populos C.de sum.trin. 2.per theoricam Bal.in l.ex facto proponebatur.ff.de hæred.instit.fac.pro hac parte.l.inter tutores.ff.de administrat.tutor.& l. quæro ff. de solut.

Contrariam tamen sententiam.tenet.d.Iac.in trac.de roydis.ver.Quia dixi s.per multa quæ al.Addo in terminis Alex. in 1.vol.cons. 31.repetito in 4.vol.cons. 111.vide s.in Rubr. quæ sint regalia.versic.de mero & mixto imperio,&c.

Quid autem si homo meus moriatur in terra mea vbi habet bona.haber etiā bona immobilia.in territorio alieno.An ego dominus succedam etiam ī illis bonis alterius territorij? d.Iac.vbi s.tenet ꝓ non.al.Sal.in d.l.cunctos populos. in ver. ex prędictis infero ad decisionem al.etiam not.per Alex.in 1. vol.cons. 16.incip.viso puncto.Alias inci.viso titulo.quæstionis,&c.

Sed quid si homo. ingreditur religionem. dic ꝓ si non habet filios eius bona debentur domino vt succōri.ita.d.Iac.vbi s.al.spec.in tit.de instr.edi.§.compendiose.versi.sed quid si homo. Adduc. simile quia curia succedit curiali. & patronus liberto.per l.si quis presbyter.C.de epi.& cler. & l.2. in quib. cau.col.cens.lib. 11.

Nunquid homo meus possit testari.de bonis suis? videtur ꝓ non:quia nihil dicitur habere,nam cum eius persona. possidea.à me domino.consir ipse nl.potest possidere.l.cum hæredes.§.item quæro.ff.de acq.poss.

D.Iac.vbi s.determinat contrarium.al.Spe.d.§.qm̄.ver. 19. quæritur.addit Bal.idē volentem.in l. 1. C.de hrd.decurio. vbi dicit.ꝓ homines nostri possunt testari. quia ingenui sunt. al.gl.ord.insti.de iu.person.

An homo meus.de bonis quæ possidet.possit dare in dotē pro filia sua absque consensu mei domini.& an teneatur. soluere laudimium.dic ꝓ si dat inestimata.non requi.consensus domini.nec soluet laudimium.secundum.spec.in tit. de loca. §.nunc aliqua.versi. 109.Ioan. Andr. & Imo. in capit. potuit de locato. bene fac. §. emphyteosis. in Authentico. de non alienan.

Si vero dat æstimata.secus.quia æstimatio.fac.emptionem vt habetur.in l.si inter virum. C.de iu.do.ita doct.in loc.præal.vt refert d.Iac.vbi s.vbi etiam.al.no.in c.nuper. extr.de do. inter vi.& vx.& quod volunt domini de rota concl. 188.inci. item ꝓ pater.quæ me est.in nouis. 199.inci.pater potest.& de hac.q. vide latius s. in Rubric. de alienatione feudi. in verbo in dotem.

Quid si homo.tenetur. ex consue. vel pacto. aliquid relinquere domino.& faciat testamentum.in quo.nl.relinquat.an reddatur.nullum.vide Iac.in loco præal. vbi dicit. vidisse seruari in multis locis ꝓ testamentum nl.valeat.tamen in stricta ratione putat contrarium. & ꝓ non rescinditur testamentum in totum.sed solum ad illud ꝓ domino debetur. arg.l. 1.C.de bo.pos.contra tab.quæ datur.pa.& eius liber.

Quærit subsequenter.Præsupposito. ꝓ dominus terræ habeat succōem in omnibus bonis hominis sui defuncti.qñ moritur intestatus.& quando testando.non reliquit partem debitam domino. quid si in testamento dicat. Relinquo domino meo id quod de iure habere debet. An hoc sufficiat. Arguit ad partes.& concludit ꝓ sic.quia app.iuris venit consuetudo. al.multa.max.gl.in prohe.clem.in ver.iuris.de quo.ꝓ app.iuris veniat consue.dixi in verb.ius.

Quid si sit consue.ꝓ si frater sit diuisus à fratre.& moriatur sine liberis. ꝓ dominus succedat ei excluso fratre vel sorore. Modo contingit ꝓ pater habens filium & filiam instituit filiū masculum hæredem vniuersalem.filiam autē instituit in certa quantitate pro dote. iubens eam esse tacitam & contētam. Moritur frater.sine liberis.dominus concedit se debere succedere.soror vero.dicit.contrarium.quid iuris? d.Iac.vbi s.vers. quid de tali casu dicit.sæpe consuluisse. ꝓ filia intelligitur esse diuisa.ex quo.amplius non habet communionem in bonis cum fratre.per ea quæ habentur in l.fi.& in l.quotiens C.fam. ercisc.fac.quia per assignationem.legit. videtur facta diuisio. Barb.in 3.vol.cons.80.in 6.col.

Sed quid si dominus habeat tertiam venditionem. & fiat vendi.demum recedatur à contractu.an dominus debebit habere laudimium.seu tertiam venditionem? vide. quæ dixi in tractatu emphy.q. 182.& sequentibus.vbi etiam dico quid de datione

datione in solutum.& quid de permutatione.

An subiectus ratione homagij possit se liberare.d.Iac.vbi s. distinguit.Aut homagium est præstitum propter feudum.& sic est homagium reale.& tunc renunciando feudo potest se liberare ab homagio.Aut est homagium personale.& tunc secus al.Dy.& Bar.in l.is cum quo.ff.de aqua plu. arc.vbi dicunt ꝓ emphy.vel feudatarius. non possunt cedendo rei emphyt. vel feud. se liberare ab obligatione.quando fuit concessa vel concessum.ad certum quid determinatum. & istud etiam secundum eum.vult Im.in c.ad audientiam.qī in fi.com.ext.de reb.eccl.non alie.Adde quæ dixi in tract.emphy.q. 52.vbi pono an emphy.possit inuito domino rem emphy.dimittere.vt à pensione liberetur.

Subiungit.d.Iac.ꝓ si vasallus iurasset non contrauenire.nō posset refutare feudum.al.Bal.in ca. quæ in ecclesiarum in 6. col.de consti.& in prohe.feu.& in l. vnica & ibi etiam Sal. C. de sent.quæ pro eo.&c.

Subdit etiam d. Iacob. quòd homagium finitur. si de consensu domini.homo loco sui alium subroget.al.specu. in d.§. quoniam.ver.30.

Item finitur. perempta re propter quam fuerat præstitum. l.1.C.de iure emphyt.& l.qui vsumfructum areæ.ff.de vsufr.

Item finitur.per excommunicationem domini.quia ea durante.non tenentur homines domino suo obedire.c. 1.in tit. hic finitur.l.

Item finitur.præscriptione.centum annorum si tanto tempore subditi domino non obedierint al. Flor. in l. hæc autem iura.ff.de serui.vrb.præd.& Cano.in c.ad audientiam. d præscript.

Quod limitat. nisi homines Ideo non præstitissent seruitia domino per tantum tempus quia casus non euenit.nec dominus indiguit.al.Bar.in l.in filiis C.de decu.li. 10.& in l.cum scimus.C.de agri.& cens.lib. 11.Ad quod vide quę dixi.in verb. præscript.§. 105.

Item finitur homagium expressa remissione. facta per dominum.non tamen liberaretur homo.à iure reuerentiali.l.fi. in ver.reuerentia.C.de bo.lib.nec etiam liberaretur ab eo,qd̄ de facili posset expediri al.tex.singularem.& ibi Bar.in l.decu. C.de decu. libr. 10. vbi Bar. colligit quòd immunitas alicui concessa.non eximit eum ab actu qui de leui.potest expediri.

Quærit etiam ibi Iac.an ista remissio seu liberatio ab homagio possit fieri in vlt.volun.& dicit.quòd Bal.in l.2.C.de ope. lib.tenet quòd sic.

Item finitur homagium. propter mala tractamenta domini.qui seue & tirānice tractat subditos.Et ita vult Alb.de roz. in l.bene à Zenone.C.de quadr.præscrip.vbi dicit.ꝓ quando dominus male tractat subditos suos.potest priuari dominio. Et Bal.in l. 2. ff.de his qui sunt sui vel ali.iu.per illū tex.dicit,ꝓ propter nimiam seueritatem domini. potest sibi auferri iurisdictio.al.Cy.ibi.Ille.n.q abutitur.dominio.indigne fac.se dominum nominari.

Idem Bal. in capit. 1.§. publici latrones. in titul.de pac.tenend. dicit, quòd dominus qui male tractat subditos suos, potest moneri per superiorem, vt eos tractet modo debito. alias quòd auferret sibi castrum. Idem Bal. in authentic. statuimus.C.de episcop.& cleric.dicit,ꝓ cum comes Flandrenſ denegaret iust.subditis suis. ipsi subditi habuerunt recursum ad Regem Francorū parisius.& dicebant ꝓ ipse comes debebat priuari iurisdictione.eo quia sepe requisitus denegauerat iustitiam subdit.& ipse Bal.post Pe.de Bellaper.ibi dicit.ꝓ prefatus comes non debebat de hoc curare, quantum ad priuañ eum iurisdictione.sed est bene verū ꝓ ipse incurrerat indignationem superioris.& tenebatur.læsis ad interesse.al.text. in §. sic tibi.in Auth.de mand.prin.sed ex eo ꝓ incurrerat indignationem.superioris.poterat eius arbitrio puniri.al.text.in §. super hoc.in Auth.de quæsto.

Pau.de ca.in auth.qui rem.C.de sac.san.eccl.dicit.ꝓ quando dominus male tractat subditos.d̄bet priuari dominio.Mouetur exo. eius quod dicit de emphi.qui notabiliter rem emphy.deteriorauit quia debet priuari emphyteosi.Ita formaliter.dicit d.Iac.in d.tract.de Roydis.ver.7.finitur.vbi etiam al. bonum tex.in c.ad apostolicæ.de re iud.lib.6. Et subiungit inter hasop.videri sibi distinguen. Aut dominº delinquit in omittendo.puta quia non fac.iustitiam subditis.& tunc ex hoc non debet priuari sua iurisdictione.licet læs teneatur.ad interesse.& incurrat indignationem superioris.& ita intelligit Bal. in d.auth.statuimus: aut delinquit in faciendo.Puta seueriter & tirannice tractando. subditos. & tunc tenet eum posse priuari.& ita intellig.Alb. & Bal.in locis p̄al.dicit tamen cautelā Bal.in d.§. publici latrones. esse bonam. Vide etiam eundem Iac.in trac.feu.in ver.Marchio.ver.quæritur etiam ponamus, &c.Lud.Ro.cons.37.

Dominus debet defendere.homines suos ab oppressionib. propter seruitia quæ sibi præstant.c. 1.§.dominus.quoque.in ti.de for.fidel.& c.de forma.§.dominus quoque 22.q. 5. Iac. vbi s.

Item debet bene regere & gubernare subditos suos. & eis iust.mi.facere.alioquin non est verus dominus.c.regum.& c. Rex debet 23.q. 5.& c.scelus.2.q. 1. faciunt quæ habentur in c. 1.in ti.de mil.vas.qui cōtu.est. Et si ipse dominus nesciat gubernare terram suam propter defectum intellectus.puta quia furiosus est. vel mente captus. subditi possunt habere recursum ad superiorem temporalem.illius domini si habet. alias ad papam.vt ipsi domino furioso,&c. det coadiutorem. cap. grandi de sup.negli.præla.in 6.habetur in cap. 1.de cler.egro. eo.lib.ita Iacob.vbi s.al.spec.in d.§.quoniam.ad fi.

Subiungit Iac.ꝓ si dominus.non impendat subditis.officij debitum.Non tenentur sibi subditi ad seruitia.al.Bal. in prohe.forum.non tamen est licitum subditis propria auctoritate recedere à domino. & alium eligere.all.Bal.in l.ex hoc iure.in pen.col.ff.de iust. & iu. Tamen si dominus sepe requisitus non possit regere.& bene gubernare subditos & eis bene dominari.tunc eis licitum est.se submittere.alias autem regulariter non est licitum subditis dominum mutare.all. Hos.& Io And.in c.fi.extra de iud.& Io. And.& doct.in c.præsidētes. de hære.in 6.& not.per Bal.in d.l. ex hoc iure. de quo. dixi in ver.dominus.§.

Item secundum eum. potest finiri homagium. propter nimiam seuitiam domini. qui quotidie infert violentias iniurias & offensas subditis suis. Nam propter hoc possunt petere se eximi.& liberari.ab eius iurisdictione.& homagio.l.2.ff. de his qui sunt sui vel alien.iur.& l. 1.cum ibi no.per Bar.C.si quacun.præd.potest.

Adde vltra dicta per dominum Iac.ꝓ dominus astringitur. vasallo.vt ecōtra.ita in terminis Barb.in 1.vol.cons.63.in 16. col.vbi dicit,ꝓ si dñs non seruat conuentionem vasallo.eodem mō non tenetur vasallus seruare domino suo fidelitatē. ai.mirabilem tex.in c. 1.de for.fidel.in verb.dominus.vero.& ibi dicit.Bal.illum tex.esse optimum.& continere ius equum & sanctum.ꝓ in quibuscūque vasallus debet esse.fidel.domino. in eisdem dominus debet esse fidel vasallo. Alioquin dominus iudicabitur malefidus.& vasallus poterit eum diffidere quia debet perdere.proprietatem feudi.Notent ergo ingt ipse valde illum tex. domini terrarum quia terribilis est eis.secundum Bal.ibi.& idem repetit in 2.vol.cons.36.in 19.col.& aliquid in l.prætor ait §.fi.de dam infec.

Addo Iasonem.in l.fi.in 6.col.C.de iu.emph.vbi post Pau. de Cast in l.sed si hac §.patronum.ff.de in ius vocan.dicit ꝓ si vasallus quando frangit fidem domino.priuatur.suo vtili dominio.ita & econtra.si dominus frangit fidem vasallo. debet priuari directo dominio.de quo.secundum.eum est text.in c. domino committente.si de feu.fue.contro.quem tex.dicit.esse mirabilem.Lud.Rom.in l.si finita.§.si de vectigalibus ff.de dam.infec.& ipse Ias.ad idem addit tex.in c. 1.in tit qualiter. do proprie.priue.iuncto c. 1.ad fi.in tit.de no for.fidel.

Et quòd dominus feudi debeat auxiliari vasallo vt ecōtra tenet etiam Alex.in 5.vol.cons. 15.in 2.col.vers.sed dominus feudi.

Nunquid homines mei teneantur iurare fidelitatem domino meo superiori? Bal.in comm. Pac.consban. tenet quòd non. quia homo vasalli mei non est homo meus. secundum spec.in d.§.quoniam.refert Iac.vbi s.in pen. col. vbi pro hoc dicit. facere quod vult idem.Bal.in l. 1.in 43.q. ff. de re. diuis. vbi dicit.ꝓ postquam princeps inuestiuit me de castro.nō potest se intromittere.de primis causis rusticorum meorum.

An dominus.habens. omnimodam iurisdictionem. possit accedere.ad locum illum.cum gentibus armat.inuit.suis subdit.Iac.vbi s.tenet ꝓ sic.al.Io.An.& Gemy.in c.grandi.de sup. neg.præla.in 6.

Vtrum. dominus habens decimas possit pro suo interesse apponere custodes.d.Iac.vbi s.tenet ꝓ sic al.not. per Bal. in l. si ita §.dominus.ff.de vsu & habita.& Ang.in auth. nunc hæres C. de litig. & subiungit quòd eo consulente. ita fuit iudicatum.

Quærit vltimo.d.Iac. quid si homo meus delinquat in alieno territorio. Nunquid tenear eum tradere illi iudici. in cuius territorio deliquit. & concludit ꝓ aut fuit repertus in flagranti crimine.& tunc Bal.in c. 1.§ si iudex.in ti.de pa.te. videtur velle quòd familia illius iudic.in cuius territorio deliquit & repertus est.poterit eum inseq. quocunque vadat. ex q. incepit

incepit eum insequi.in suo territorio,& sic principium fuit licitum.per l.quod ait lex.ff.de adul.& sic videtur velle Bal.q̃ si familia illius iudicis territorij.in quo homo meus deliquit incepit insequi hominẽ meum.in territorio illius iudicis.q̃ poterit eum insequi.& capere.in territorio meo.quod tamen ipse Iac.non putat verum.& ad hoc.al.Bal.in propriis terminis. in l.sicuti.§.Aristo. ff.si serui.ven. vbi dicit q̃ capiens malefactorem.in alieno territorio.tene. actione iniuriarum ei cuius territorium offendit per tex.no.in c. ex parte in xp̃o. de verb. sign.Nec ego dominus. hoc casu teneor tradere seu remittere hominem meum illi in cuius territorio deliquit.

Sed bene debeo eum repellere.à territorio meo.nec debeo sibi dare receptaculum l.congruit ff.de off.presi.de quo.dicit esse viden.no.per Bar.& omnes.in l.A diuo pio.§.sentẽtiam. ff.de re iud.& no.in auth.qua in prouincia vbi de crimine.ag. op.& in §.si vero quis comprehẽsorum in auth.vt Nulli. iud. & in clem.pastoral.de re iud.

Adde Barb.in 1.vol.cons.26.& Iasonem.in l. extra territorium.in 1.col.ff.de iurisd.om.iud.& in l.plerique.in 2. col. ff. de in ius voc.& in l.vbi pactum.in 6.col.C.de transact. in quibus loc.volunt. q̃ si prosequar aliquem fugientem. à finibus car.& capiam super finibus cargnam quòd debeat relaxari.

Si vero homo meus nõ fuit repertus in flagranti crimine. sed pro delicto fuit proscriptus seu condemnatus à principe in cuius territorio deliquit. & tunc idem q̃ in casu præcedenti.l.3.ff.de off.præsi.

Si vero.nõ fuit repertus in crimine.nec condemnatus.sed solum inculpatus de crimine Tunc si habet habitationem.in terra mea. non teneor eum tradere petenti. Imo debeo eum conseruare & tueri, quia dominus non debet esse becharius sui subditi secundum Bal.in d.§.si iudex.Si vero non habet habitationem in terra mea, teneor eum tanquam profugum & vagabundum tradere petenti. nisi timeam de violentia irrationabili. & istam decisionem secundum eum faciunt Bal. & Aluar.in d.§.si iudex.

Quis sit iudex in causa feudi. In hac materia. Curt. in suo tract.in 7.parte fac.tres regulas cum fallentiis.

1. Regula, quòd vbi est contentio super feudo inter duos comites.& bartones. qui proprie Capitanei appellãtur solus imperator est iudex.tex.est clarus in c. 1.apud quem vel quos contro.feu.deb.termi.& ibi omnes feudiste.

2. regula est, quòd vbi est contentio feudi inter alios vasallos qui non sunt duces comites & Barones. & per consns immediate subiecti imperatori. dominus feudi tũc est iudex inter tales vasallos.text.est in cap.imperialem.§.pen.de prohibi.aliena. feud. per Fede. & in capit. 1. de contro. feud. apud pa.termi.

Limitat 1. Cur. quando constat vtrunque litigantem. esse vasallum eiusdem domini de aliis feudis de quibus nulla est quæstio.vel est contentio solum de aliqua parte feudi.sed nõ de toto.vel de sinib.ipsius feudi.ita q̃ certum est. q̃ vterq; est vasallus. saltem in parte sine litigio:secus autem si constaret vnum tantum esse vasallum. de feudo aliquo de quo non est quæstio.& quæstio est de alio feudo.quia tunc dominus.non est iudex.sed pares curie.tex.est in cap. 1.in 2.responso.Apud quem vel quos,&c.Et ita determinat gl.in d.§.pen.& ita probat tex.in c.cæterum.in verb.constat. de iud. & dicunt Cano. ibi esse casum.pro eo.quod vult Pe.de ceruo.in c. 1.de inue.in mari.fac.q̃ licet soleat dici.q̃ quando est dubium de iurisdic. citant. debet citatus comparere. ad affan exceptionem declinatoriam.l.si quis ex aliena ff.de iud.istud procedit qñ quis citatur.coram iudice ord.generaliter.sed quando est ord.singularis.vel inter paucos.sic.est dominus feudi vel curia domini. Non tenetur.citatus comparere.nisi vere sit iurisdictio. citantis. & ad hoc dic. videñ Barb. in dict. capit. cæterum. in 3. & 14.column.

Limitat 2.quando est dubium inter litigantes.quis eorum sit vasallus. vt quia ambo prætendunt inuestituram nouam alicuius feudi.siue ab eodem domino.siue à diuers.quia tunc iudex ord.vel arbiter cognoscit.vt in c.j.§.si inter.& ibi feudiste.in ti.de l.conra.

Limitat 3.quando vnus vasallus. diceret feudum esse antiquum. & alter nouum. qui haberet causam ab ipso domino. quia tunc cum ipse dominus possit prætendere interesse.non poterit esse iudex. in tali causa sed cognoscet vel iudex ord. vel arbiter.tex.est & ibi communiter doct.in d.c. 1.in prin.de inue.in mari.fac.contra tamen hoc.inuehit.de c. 1.in ti.An apud iud.vel dominum.vbi dicitur q̃ hoc casu.soli pares curie debent cognoscere.& post multa dicit. forte esse tutius tenere.quòd vnus tex.per alium corrigatur.

Limitat 4.quando quæstio vertitur inter litigantes.quorũ vterque dicit. esse feudum antiquum. & ad se spectare. quia tunc dominus cum curia cognoscet.d.cap. 1. in fi. de inue. in ma.fac.

Limitat 5. quando est quæstio inter vasallos producentes diuersos inuestitores quia tunc iudex ord. cognoscit. vt in §. si duo.& in §.si tres.de pa.te.vel arbiter.vt c. 1.an apud iud.vel dominum.& in c. 1.de l.conra.de quo etiam est gl.&ibi cano. in d.c.cæterum.

Limitat 6.quando quæstio est inter vasallum.&alium quẽ constat non esse vasallum quia tunc iudex ord.rei cognoscet. c. 1.de contro.inter vas.& alium.

Limitat 7.quando est quæstio inter vasallum.& vasallum. non tangens feudum.quia dominus nõ erit iudex. ita dicunt communiter cano.in d.c.cæterum.

Limitat 8.nisi dominus feudi iniuste recusasset vasallum investire & deinde coactus inuestiuit. quia isto casu dominus non erit amplius iudex in causa ipsius vasalli.al.Bal.in §.si qua controuersia ad fi.de pa.constan.per tex.in c. 1.de contro.inter vas.& episcopum.

Limitat 9.nisi quæstio feudi dependeret à virtute iur.quia tũc itur ad ord.ecclesiasticum.al.Cald.cons.2.in ti.de iud. qd̃ forte.non procedit.secundum Fel.in d.c.cæterum in 4.col.nisi quando agens vult declinare dominum.secus si esset contẽtus q̃ dominus cognosceret.& ageretur solum de quæstione exeq.iur.secus si de validitate eius.nam tunc itur ad episcopũ per ea quæ dicit.Inn.in repe.c.cum contingat de iu.iu.& Pan. in c.cum venissent.in 4.col.de insti.

Limitat 10.nisi habens feudum esset miserabil̃ persona. qa tunc potest agi quæstio feudi coram ord.ca.ex parte B.& ibi doct.max.Pan.& in c.cæterum.de iud.

Limitat 11.dicens esse aduerten.q̃ in omnibus casib. in quibus dicitur pares curie.vel alias personas esse iudices in causa feudi.istud debet sane intelligi. Nisi consue.vel priuilegio derogatum sit & prouisum de certo iudice.al.Bal.in d.ca.imperialem.§. præterea.& Pan.in c.Nouit.circ.fi 3.col.de iud.

Limitat 12. quando dominus nolet iustitiam facere inter vasallos.quia tũc alius remediis esset vas.succurren.&dicit.reperire.quatuor.remedia.quorum vltimum est. q̃ tũc poterit dominus iure suo priuari.vt dixi s̃.in rub.quid sit inue.in verbo.de roydis & homagiis.Ibi item finitur. homagium propter mala tractamenta.

Quærit circa istam secundam regulam.Cur.vbi s̃. An in cã feudali.dominus laicus. possit esse iudex inter vasallos clericos.& dicit.Inn.& Panor.in d. cæterum tenere q̃ sic. & subdit hanc esse communem opinionem.quam al.multos tenere.licet Barba.multa adducat in contrarium quæ referre omitto.

2.quærit in quo loco debeat dominus sedere quando vult cognoscere de causa feudali inter vasallos. vide ibi per eum.

3. quærit quomodo procedi debeat & an lis sit contestanda.& ordo iudiciarius obseruandus.& dicit.libellum esse porrigen̄.litem contestandam.totũque iuris ordinem obseruan̄. al.Alua.in d.c.imperialem.§.pen. & Inn.& Cano.in d.c.cæterum.Non tamen exig.iuramentum.calum.alleg.Aluarot. vbi s̃.

4.quærit. quid si non est deputatus notarius qui scribat in causa.quis conficiet acta.&dicit.q̃ possunt eligi.duo non notarij.vel vnus notarius.al.Bal.in l.non.n.aliter circa med.ff.de adop.al.etiam Alua.in d.§.pen.

5.quærit an vasalli possint prorogare iurisdictionẽ.alterius iudicis.sine consensu domini feudi.& concludit q̃ non.quærit etiam an sufficiat tacitus consensus vide ibi per eum multa ponentem.

6.quærit.qd si agatur.causa possessorij inter vasallos an dominus feudi sit iudex. & refert varias opiniones. tãdem dicit. q̃ cõmunis opi.est.q̃ causa possessorij feudal̃.ita sit terminanda coram domino feudi.sic.causa petitorij.& dicit.q̃ hanc opinionem tenent communiter doct.in d.c.cæterum.al.multa similia & not.quæ omitto.

7.quærit quid si contra dominum cognoscẽtem de feudo opponatur declinatoria. & conuentus neget se vasallum an dominus cognoscet an sua sit iurisd.& concludit q̃ non.alleglo.& docto.communiter.in c. 1.de inue.in mari.fac. vide ibi per eum.

8.quærit. an iurisd. domini sit ord. vel delegata. & dicit. q̃ est ord.per tex.in d.c.cæterum.& ibi Panor.

9.quærit an sententia lata super feudo contra vasallum.non ceat agnat.suis?& dicit.q̃ Iser.in c.si vasallus de suo.in ti.si de feu.fue.contr.concl.q̃ tal̃ sententia præiudicabit agnat. scientibus illã litẽ agitari.ignorantib.aũt nõ.per l.sepe.ff.de re iud.

10. quærit nunquid sententia lata inter duos contendentes de feudo castri præiudicet hominibus illius castri.& dicit q̃ Bal.in l.2.C.de lib.cau.determinat q̃ non etiam si sciuerint causam agitari.& sequi.Panor.in ca.quamuis.in 17.col.extra de re iud.

11. quærit si dominus feudi pronunciat in causa vasallorũ ad quem sit app.& dicit. q̃ ad proximiorem superiorẽ dominum illius feudi.& vltimo ad imperatorẽ.al.Io.And. & doct. in d.c.cæterum.& Io.rey.in d.c.imper.§.pen. bene fac. secundum eum.tex.in c.fi.quo temp.mil.

12. quærit si vasallus sit inuestitus de mero & mixto imperio.& omnimoda iurisdict.& ipse deputauit potestatem.qui potestas ferat sententiam, ad quem appelletur. ista dubit. inquit videtur.decidi ex not.per Ang.l. 1.§.qui mandatam.ff.de off.eius cui,&c.vt dicamus.q̃ sit app. ad superiorem. Arguit tamen in contrarium.vide ibi per eum.

13.quærit an tempora app.de iure communi sta.sint seruãda in causa feudali.& dicit.q̃ cõmunis concl.doct.in c.fi.quo tempo.mil.est q̃ sic.eo fundamento q̃ vbi in iurib.feudorum non reperitur.contrarium decisum.debemus seruare iura 10 manorum etiam in causa feudali.c. 1.§.strenuus & ibi cõmuniter feu.de feu.cogni.fac.quod vult Ias.in Rub.C. de carb.edic.in fi.vbi dicit. q̃ si contingat aliquis casus in materia feudali non decisus in feudis,decidatur per ius commune.

Subiungit Cur.q̃ non ob.tex.in d.c.fi.qui prima facie videtur contrarium probare dum vult q̃ quando app.in causa feudali dantur.sex septimane appellanti quia secundum eum.respondẽt Iser.& Bal.& doct.q̃ ille tex.ponit casum spẽm quando app. ad imperatorem.vide ibi per eum.

3.prin.regula est.Quod vbi est contentio feudi inter dominum & vasallum.pares curie sunt iudices d.cap. imperialem. §.penult.

Extendit hanc regulam. etiam si controuersia sit super inuest.vel super amissione feudi.vel super violẽtia facta per dominum vasallo in dicto feudo.al Bal.in d.§.pen.& Inn.in d.c. cæterum.

2.extendit vt procedat etiam si dominus feudi non recognosceret superiorem.al.Alua.in c. 1.in 4.col.in ti.apud quem vel quos contr.feu.termi.deb.

3.extẽdit vt procedat etiam si vasallus dicat se vasallum.& dominus neget.al.ca. 1.de contro.inter vas. & episcopum. & Bal.in d.c.pen.

4.extendit q̃ itur ad pares etiam si sint minores litigantib. al.Bal.in prohe.decre.quem secundam cum refert Fel.in d. c. cæterum in 9.col.de iud.

Limitat exposit dictam regulam nõ procedere.quando pares non auderẽt cognoscere.vel Nolent vel essent domino nimium fauorabiles.quia tunc cognoscit papa ratione peccati. vt in c.nouit de iud.idẽ diceñ est.propter defectũ iustitiẽ.c.ex transmissa.de fo.comp. ita Iser.& Bal.in d.c.pen.sic etiam fm eum.dicit Bal.in c. 1.an apud iudi.vel eum.q̃ quando pares curiæ sunt suspecti.cognoscet ord.

Limitat 2.nõ procedere quando dominus extorqueret fuitia indebita à vasallo vltra modũ quia vasallus potest implorare offin̄ præsidis vt prouideat.per l.illicitas ff.de off.præsi.al. Bal.in d.§.pen.

Limitat 3.vt procedat in feudo iam constituto.secus si tractaretur.de feudo constituendo al.Pan.in d.ca.cæterum quia tunc erit adeundus ord.& non pares.

Limitat 4.non procedere. quando dominus vel vasallus haberent necesse producere pares in testes.ne fungantur duplici officio c.dilecto.de testi.& tunc ord.cognoscet.al. Aret. in d.c.cæterum.

Limitat 5.nisi vasallus coram parib. negaret se fuisse inuestitutum & prouocat ad ord. tunc.n.pares curiæ cognoscent summatim de hoc.& constito de inue.procedent Alias non. al.Ang.in l. 1.C.si à non compe.iud.& Bal.in d.c.imper. & Fely.in d.c.cæterum in 8.col.

Limitat 6.vbi non ageretur condictione ex.l. feudali.nam tunc nõ itur ad pares curie sed ad ord.puta(dicit ipse)si intentaretur remedium.l.si quis in tantam.C.vnde vi.al.Bal.in c. 1. de inue.in mari.fac. allegantem Inn.d.c.cæterum.ad fi.& ita transit ibi Fel.in 8.col.vltra quem al.Bal.in d.c.imperialem.§. pen.& in §.si qua controuertia in ti.de pace.constan.

Et de hac materia.quis sit iudex competens.in causa feudi. vide Ample.Iac.in trac.feud.in verb.& dicti vas.pro dictis rebus feudalib.&c.& Alex.in 1.vol.cons.79.& in 5.vol.cons. 1. in 4.colum.

Rub.de iure accrescẽdi. An in feudis habeat locũ ius accr.

Doct.communiter tenent q̃ non.per tex.in ca. 1.§.& quia vidimus.qui.feu.da.possunt.& est tex.in c. 1.de bench.fratre. in c. 1.de duob.fratrib.& in c. 2.de feu.march. Assignatur duplex ratio. 1.quia ius accrescẽdi proprie habet locum in acquirendis.non aũt in acquisitis hinc dicitur.q̃ ius accrescendi regl̃r.non habet locum nisi vbi portio ipso iure deffic.gl. in l.si duo patroni.ff.de iu.iur. 2.ratio est.quia in cõtractib.regl̃r nõ habet locum ius accre.l.si m̃ & titio.ff.de verb.obl.Rõ rationis est.quia debent sibi contrahentes imputare. qui legem apertius non dixerunt.l.veteribus ff.de pac.

Vide latius.Cur.in 2.parte.ver. 3. principalis cadit dubitatio.vbi ponit.an ista regula limitetur.in feudo cõcesso à principe.&sic an l.vnic.C.si socius imperial̃.liberali.lib. 10.habeat locum in feudis & retenta opi.cõi. quæ est affirmatiua. sublimitat vt procedat in feudo à principe concesso.nemine perẽte.& sic motu proprio. per gl.& Bal.d.l.vnic. vide etiam Inc. in ti.de feu.in ver.princeps.ibi 51.& Cor.in 2. vol.cons.195. Alex.in d.l.si m̃ & titio.in 2.col.

Limitat etiam d.regulam. vt solum procedat in feudo novo.secus in antiquo vel paterno.tex.à contrario sensu.in c. 1. de duo.fra.de no.bene.inue.

Subiic.aduertẽn.quia proprie.tunc non est ius accr.sed potius ius successorium.

Limitat 3.non procedere.vbicũque feudum.esset concessum duob.fratrib.cum clau.vt quandiu ipsi vel eorum heredes masculi viuerent feudum haberent.vide ibi.quia noralis liter loquitur.vide in ver.emphyteof.§.167.

Limitat 4.vt nõ procedat quando feudum esset cõcessum sub hac forma.Cõcedo in feudum vobis Petro & Ioanni. & cuilibet vrm̃.quia tunc habet locum ius accre al.Bal.& Alua. in c. 1.§.filie vero.de success.feu.& Bal.in l.vnic.in 15.col.vers. si.dubitatur.C.quando non peten.& Alex.in cons.30.in 1.vol. repetito in 5.vol.cons.2.& idem vult in 5.vol.cons. 22.in 3.col.ver.4.ratione.vide Bolog.in cons. 1.in 15.col.

Sublimitat singulariter.nõ procedere.quando feudum esset concessum titio & sempronio pro se.& pro cuiuslibet eorum tertia generatione. vel pro se & cuiuslibet eorum filijs leg.& naturalibus.quia vno decedente sine descendentib.nõ habet locum ius accre.al.Pet.de anch.in cons.246.incip. duo 1.dubia quod m̃ est.245.& Alex.in 5.volu. cons.13.& consilio 17.

Limitat 5.vt non habeat locum in feudis dignitatum.& aliarum rerum indiuisibilium al.Iac.de Beluis.Iser.& Bal.in c. 1.de fra.de no.bene.inue.& alia multa max.Alex.in d. consil. 30.vide tñ eum.qui dicit.istud non esse ita supine intelligẽdum.

Quid in emphyteosi.an in ea locum habeat ius accrescendi. vide in tract.emphy.q.94.

Liber feudorum. An sit autenticus &allegabilis ad decisiones causarum.Cur.in 1.part.in prin. Adduc.multa pro parte neg.tamen concludit partẽ affir.esse verã & cõiorem.al.feudistas in prælud.feu.& Io.And.& Cano.in c.ex parte.de rescr. & in c.fi.de feu.& alias multas auctoritates & rões.P.Andor.

Quærit ẽt Cur.in d. 1.part.ibi 3.principaliter quæro. An iura feudalia sint allegabilia ad decisionẽ alterius materiæ q̃ feudalis.al.multa ꝓ & ꝑ Tandẽ distinguit q̃ aut iura feudalia aliquid disponũt.ꝑ regulas iuris cõis.& isto casu nõ sunt allegabilia in alia mr̃ia q̃ feudali. Aut aliq̃d disponũt qd̃ nõ est ꝑ regulas iuris cõis.sed fm ipsas vel præter.& isto casu pñt allegari.& dicit.reperire hãc distinctionẽ traditã p Alex.in l.diuortio.§.si fundũ.ff.sol.ma.& q̃ collig.ẽt ex tradit. p eundẽ Alex. in cons.106.in pen.col.in 4.vol.& in cõs.seq.& idẽ vult Alex. in l.si m̃ & titio.de verb.obl.& in l.q Romæ.§.flauius in ante pen.col.e.ti.& pro ista dist.Cur.al.multa.quæ vide.& Adde in materia Ias.in l. 1.in 13.& 14.col.C.de iu.emph vbi pro & cõtra.& in l.pactum.in 2.col.C.de colla. vbi indistincte tenet q̃ non possint allegari.vide etiam prepo.in prælud.feu.in 2.col.

Subsequenter.in ver.4.principaliter.quærit Cur.Nunquid in istis consuetudinib.feudalib. licitum sit arguere à cõtrario sensu.al.multa.ꝓ & ꝑ.Tãdẽ distinguit, aut quærimus vtrum. in feudalibus iurib. possit sumi argu. à ꝑrio sensu ad decisionem alicuius casus in materia non feudali.& tunc seruetur distinct.data.in q.præcedenti.Aut quærimus nunquid in iurib. feudalib.sit licitum arguere à ꝑrio sensu ad decisionem casuũ in materia feudali.& tunc tenet q̃sic,dummodo non resultet correctio regulę vel decisionis.iuris cõmunis.al.Bal.in c. imperialem.§.præterea ducatus in pen.col.de prohi.alie.feu.per fede.& etiam nisi resultaret correctio alterius dispo.feudalis. ar.eius quod dicimus.q̃ etiam in materia scripta non licet arguere à cõtrario sensu. vbi resultaret correctio alterius iuris. vt dixi in verbo.argumentum.§.

Et idem in effectu vult Iaſ.in l. 1.in 14.col.C.de iu. emphy.

Quærit etiā ibi. an indiffinita equipoleat vniuerſali in feudalib.& dicit.ſoz.in 2.part.conſ.278. tenere ꝙ nō. ſibi autem videtur.diſtingueñ.vt in duabus quæſtionib.præcedentibus.

An dicta in feudo habeant locum in emphyteoſi.& econtra.vide Alex.in 5.vol.conſ.5. vbi videtur ſequi diſtin.š.datā. vide etiam Iaſ.in d.l. 1.in 13.& 14.col.vbi tenet ꝙ ſic vide etiā ſonz.in 2.par.conſ.167.in 9.col.vbi dicit.ꝙ ſic. ñ contrarium reperiatur deciſum.vide etiam.Cur.conſ.25.vbi dicit.ꝙ à pari procedūt ꝯct' emphyteoticus & feudi al.multa. đ quo per Alex.in 4.vol.conſ.106.ibi nec pręd.ob.ſi diceretur ꝙ tex.

Dic.tamen ipſe Alex.in 1.vol.conſ.30. repetito.in 5.volu. conſ.2.in 4.col.ibi non ob.l. 2.&c.ꝙ nō procedit arg. de vno ad reliquum.de quo.etiam late.in d. 5.vol.conſ. 5.in 2.col.

Aduerte quia.Alex.in d.conſ. 106. dicit. ꝙ dicta in feudo. non procedunt in emphy. quando ſunt contra ius cauſa alias ſecus.& ita poſſunt op.cōcordari & ꝙ non procedat quando eſt cōtra ius.tenet.Alex.in l.qđ dicitur.in 28.col.de verb. obl.

Si contingat aliquis caſus in materia feudali nō deciſus in feudis deciditur per ius commune.Iaſ.in Rub.C.de carb.edic. in fi.& dixi š.in Rub.quis ſit iudex.ver.13.quærit.P.Andora.

Iura feudalia. habent locum etiam in feudo eccleſiaſtico. Dec.in conſ.78.in fi. P.And.

Feudi inueſtitura ſi contineret,ꝙ illud pro ſe, & hæredib.q buſcunque collatum eſſet,voluerunt multi Doc.verba illa reſtringi oportere ad habiles.l. 1.& ibi gl.in verb.habeat.& Docto.C.de ſacr.ecc.cū generales dictiones ad habiles reſtringātur,etiam in materia feudali.Bal.ti.qual.feud.alie.poſſ.§.donare.n.3.in fi.Præpoſ.tit.qui feu.dare poſ.§.& quia.n. 34.Matth. de Afflict.ti.de prohib.feu.alie.per Frede.§.imperialem.n.38. in fi.Iac.de S.Georg.in tract.feud.§. & quibuſcunque hæredibus.n. 1.Et hanc ſententiam de iure veriorem eſſe inquit Deci.in c.in præſentia.n.48.ver.& iſta opinio verior.ex.de prob. quam & ipſe conſulendo ſequitur in conſ. 171.n.6.185.n.4. & 208.n.6.Plures authoritates adducit Tiraq.in trac.de vtroque retract.§. 1.gl.7.n.27.Sed ꝯriam ſententiam magis cōmunem eſſe plures Doct.teſtantur Bart.Socy.in conſ. 10.n. 2. & 3.inter conſ.feu.Soc.Iun.in conſ.72.n.22.in 1.par.& cōſ.103. n.28.in 2.par.conſ.Alc.in conſ. 176.n.j. Lau.Sylua.in conſ.3. n.66.& in conſ.30.n.26.27.cum ſeq.Crauet. in conſ. 256.n. 8.& Octauian.Cacher.in Dec.ſenat.Pedemon.in dec.26. nu. 18.& Dec.27.n.11.aliàs Doc.allegationes addit Tiraq.in d.§. j.gl.7.n. 21.22.cum ſeq. kirchouius.

Feudi dominus directus ſi voluerit propter ſeruitium vel amorem patris,eo defuncto ſine filio maſculo,filiam inueſtire de aliquo feudo,hoc facere poteſt.c. 1.quemad.feud. ad filiam pertineat. Quæ conceſſio etiamſi facta eſſet de feudo paterno & antiquo,agnatis primi inueſtiti officere non potuit. vt communiter feudiſtæ in c. 1.tradiderunt.Propterea Doct. illum textum de feudo nouo,non aūt antiquo vel paterno intelligunt,alioquin conceſſio non valeret,cùm de præiudicio agnatorum agatur,quib. ex prima inueſtitura ius fuit quæſitum.Signoro.de Homod.in conſ. 11.n. 1.Nam dominus nihil poteſt in præiudicium agnatorum.c. 1.de alie.feu.pater.& ita velle omnes Feudiſtas inquit Lu.de Gozad.in cōſ. 8.n. 11.verſi.9.nec princeps.& Iaſ.in conſ.8.n.26.ver.2. inter conſ.feud. Quam concluſionem,ꝙ in feudo paterno vel antiquo dominus non poſſit præiudicare agnatis non conſentiētib. ſibi locum vēdicare,qñ agnati quamuis trāſuerſales.eſſent de deſcēdentib.à primo inueſtito,ſcribit poſt alios Rol.à Valle,in conſi.41.n.27.in 2.To.vbi ipſe adducit Pariſ.in conſ.3.n.44. vol. 1.conſ.26.n.123.& in conſ.13.n.2.in eod.vol.aſſerentē hanc communem opi.eſſe. kirchouius.

Feudi Frāci natura eſt,ꝙ vaſallus niſi ad ea quæ ſunt expreſſa in cōceſſione,vel quæ continentur in forma fidelitatis, nō teneatur.Ita affirmat Io.And.in add.ad Spec.in litera A.§. his dieb.in tit.de præſcr.lib.4.par.2.& non habetur in forma fidelitatis,qđ non poſſit alienari ſine cōſenſu domini,ergo alienari poterit,ſm Bal.dicētem: Feudum Francū dici à lege legis,i. à pœna caducitatis,quę alterat naturalem libertatem conſenſus, nō aūt eſt liberū à lege cōuētionis. ergo licet alienauerit vaſallus irrequiſito domino non amittit feudum.Bald.in c.inter dilectos n.6.& 8. extrà de fid.inſtr. Quia argumentum ab vltima voluntate ad ꝯctus,vbi eadē rō reperitur,valet.l.ſeruū filij §.eum,qui.ff.de leg. 1. Sed in vltima volūtate vaſallus de feudo Franco per viam teſtamenti diſponere poteſt,licet regulariter in feudis vaſallus teſtari nō poſſit: vt in c. 1.ibi,nulla ordinatione defuncti manente vel valēte.Bal.in auth.niſi rogati.n. 15.ver.& fuit quæſtio.quem refert & conſulendo ſeqtur Iaſ.in conſ. 57.n.2.ver.ſecundò principaliter moueor.in l. vo.con.Nam licet regulariter vaſallus non poſſit de feudo teſtari,nec alterare naturam feudi,illud eſt verū niſi feudum eſſet Frācum,in quo benè cōpetit vaſallo facultas teſtādi.Si ergò feudū Frācum & liberum per viam teſtamēti in extraneū trāsferri poteſt,ergò & pariter per viam ꝯctus,cùm nō poſſit aſſignari rō diuerſitatis.Cōtrariam tamē ſentētiam & cōmuniorem opinionem eſſe in ꝯrium liquet ex ſentētia Bal.in pręlud.feu.n.53.ver.alia diuiſio feudorum. quem ſequuntur ibi alij Scribētes,vbi reprobādo Hoſt.in c.fi.de reb.eccl. nō alie. dicūt, ꝙ tale feudum Frācum irrequiſito dño alienari nō poſſit,quia ſi poſſet alienari,ſequeretur incōueniens,quod ſi deliquerit vaſallus puniri in amiſſione feudi nō poſſit,& ſic contemneretur ab eo dominus.Paul.de Caſt.in cōſ. 163. vbi dicit:Quòd feudū Frācum nō poteſt alienari ſine volūtate domini,ne dominus inuitus alium quem voluerit habeat in vaſallum,vt in c.2.de fratre.de nouo beneſ.inueſt. Quam communem ſententiam latius deducit Rol.à Valle in conſ.2. nu. 134.cum ſeq.in 1.Tom.conſ. kirchouius.

Feuda etiam antiqua ad agnatos ex latere intra ſeptimum dūtaxat gradum ſucceſſione redibūt,vt commune aſſerit Iaſ. in l.certam.n.6.C.vnd.legit.Excipe cum& deſcēdentes cōceſſio admittit.quippe quia tūc decimi gradus ratio ſubducetur vt frequēter placitum atteſtatur Did.à Couar.lib.2.reſolut.c. 5.nu.4. E.Suarez.

Feuda,ad quæ adoptiuus ſucceſſione adſpirat.nō recipiunt diſtinctionem vetuſtatis,aut nouitatis quo ad illam adoptato factam.ſuccedēdi copiam,vt commune profert Cur.Iu.conſ. c.xxxvij.nu.7. Idem.

Feuda ad eccleſiam reuerſa non modo extraneis,ſed & honeſtis antiſtitum conſanguineis,concedi ius faſque eſt, vt cōmune eſſert Zaſ.de feu.part. 5.n. 51. Idem.

Feuda ſingularia regni Apuliæ nō ideo minus in dominio regis directo ponuntur,ꝙ regnum ipſum ſit feudum,vt commune prodit Dec.conſ. 117.in fi. Idem.

Feuda illa mutus ac ſurdus & fœmina illorum alias incapaces conſequentur,quæ facinus?aliquod patrāti ſtatutum detulerit,quod ipſi peregerint.commune aiunt Iaſ.in l. filiusfa. n. 3.ff.ſi cert.pet.Viui.lib. 1.opi.325. Idem.

Feuda eiſdem regulis cēſentur,quib.emphyteuſes,vt ſuperius latè receptum poſui ī ver.emphyteuſis,vbi ſcriptis addes Io.Rōchegal.virum magna eruditione,ac doctrina,in l. reos. §.cum tabulis.n.37.de duob.reis. Idem.

Feuda ſubiiciūtur cōſtitutioni l.2.C.de reſcind.vend.vt frequentius placitum ponit meus &iuris Doctor,&commemorabilis interpres Arius Pinel.ad illam eandem l.par.2.c.vlt.numer.23. Idem.

In feudo filij æqualiter ſuccedūt iuxta l.vt iuriſiurandi. §.ſi liberi.& ibi tradit Bar.n.2.ff.de oper.liber.Licet aliàs filij hæredes inæqualiter inſtitui poſſint: tñ vni filiorū feudū etiam nouum prælegari non poteſt.And.de Iſer.& Aluar.in ca. 1.de ſucceſſ.feu.in vſib.feud.Et q̄uis Doct.in hoc articulo variè loquantur,hæc tñ magis cōis Doct.opi.eſt.Ita cōſulēdo ſcribit Maria.Soc.iun.in conſ.72.n.35.Nā dubium ſolet fieri de feu. nouo.in 1.par.& in conſ. 160.n.44.ver.& qđ in eiuſmodi feudo non valeat parētis relictū factū vni ex filiis.in 2.par. conſ. Hæc aūt deciſio valdè dubia eſt,& in vtrāq; partē à Doct.diſputat.Quare de ea qōe videātur illa,quæ copioſè à Iaſ.in cōſ. 213.n.13.ver.ad p̄dicta.in 2.vo.cōſ.Frāciſchino Curt.in tract. feu.in 4.par.prin.n.131.132.And.Tiraq.in tract.de vtroq.retract.§. 11.gl.6.n.23.ver.& huc ſpectat alia cōtrouerſia Apoſtillatoris ad cōſ.Alex.in cōſ.8.verb.legare.vol.3.cōſ.referūtur. De qua deciſione quoq; multa cōſulēdo ſcribit Cephal. in cōſ.252.n.50.51.52.53.& 54.in lib.2.cōſ.vbi ipſe p̄dictam cōem ſnīam ſm alios Doc.quos refert Tiraq.d.loco,remoto ꝯſenſu dñi,intellexit.Sed ſi dñi ꝯſenſus rōe noui feudi interueniſſet,tū ſnīa ꝯria,ꝙ pater vni liberorum p̄legare feudū nouum poſſit,cum interueniētis dñi ꝯſenſū,oēs Doct.admittūt illud ad liberorum præiudicium alienari poſſe,procederet,& communior eſſet,per multas authoritates quas ibidem idem Cephalus latè deducit. kirchouius.

Feudalia bona nō poſſunt obligari,nec gñaliter,nec ſpecialiter.Ant.de Fa.de pig.in 2.par.mem.2.n.43.com.dicit.B.Vil.

Feudalem rem eſſe aliquam non præſumimus,quia feudū eſt ſpecies ſeruitutis,quæ non præſumitur. Ita omnes ſcribētes tenere in §.E.q.18. P.Fich.

Feudalis res, vel emphyteutica in dubio non præſumitur modo aliquo,ſed allodialis & libera,quia oē prædium à qualibet ſeruitute libertum cēſetur.l.altius.C.de ſerui.& aqua.& ita tenet Alex.cōſ.129.pōderatis his.vol. 1.& cōſ.55.perſpectis his.vol.4.vbi patet ex congeſtis per eum iſtam eſſe cōem

opin

opinionem,& ita aſſeuerat Cur.iun.conſ.clxxxiiij.nu. 1.Idém que firmat Bellonus con. 10.nu.9.vbi ſubdit,ꝙ omnes Doct. legendo,&conſulendo communiter ſequuntur iſtam opinionem,Idem quoque firmat Dec. conſ. 468. ſuperiori anno, & conſ.498.viſo caſu,vbi ait feudum non præſumi, niſi probetur & allegant concordan. & conſ. 583. viſo puncto. & conſ. 424.proponitur,& Paul.Caſtren.conſ. 179.in cauſa vol. 1.nouiſſimorum, & ſic ex iſtis concludendum eſt ꝙhuiuſmodi pręſumptio transfert in aduerſariam partem probandi onus , vt bona feudalia,&non allodialia ſint,vt tradit in terminis Cur. Senior eleganter conſ.75.& ita conſuluit Bellonus in præcitato conſ. 10.per totum. F.Viuius.

Feudalis res in dubio,non creditur.ſed allodialis.Cur. iun. in conſ. 174.nu. 1.communem dicit.

Amplia etiam,ſi feudum ſit factum de caſtro cum omnib' pertinentiis,quę ſunt in territorio,non pręſumuntur bona in d.territorio feudalia, ſed allodialia, niſi cōtrarium probetur. Bello.conſ. 10.n. 11.communem dicit ex Curt.iun.conſ. 108. & 158.& 184.& Matthæ.de Afflict.deciſ.257. Villal.

Feudales cōſuetudines ligant eccleſiam,& perſonas eccleſiaſticas.Curt.iun.conſ. 177.nu. 10.communem dicit, & vide ſuprà in verbo Clericus,nu. 53. Idem.

à Feudali ſententia partium appellari poſſe perinde atque à cæteris ſententiis, & quod in tali appellatione tempora de iure communi ſtatuta obſeruantur,communem eſſe Doct.in cap.fi.quo tempo.num. concluſionem dicit Franciſc.Cur. in tract.feud.in vlt.parte.in 11.12.& 13.q. At ita ego in iudicio camerę imperialis iam olim obtinui.In cau.Nobiliū à Shcualbach contra Nobiles à Lindenfels Harſtein & conſortes. I.F.

feudalia bona ſi reuertantur ad Eccleſiam poſſunt infeudari non ſolum extraneis, ſed & conſanguineis prælatorum, dū modo ſint honeſtæ perſonæ,&non eccleſiis onerosæ.Zaſi.de feud.parte 5.nu. 51.communem dicit ex l.in ca.decenter.89. diſt.& Panor.in c.vt ſuper.de reb.eccleſiæ non alie. Villal.

Contrariam opinionem poſt multas allegationes communes eſſe aſſerit Dec.conſ. 131.nu.2.(etſi inibi ſtatim in principio ſcribat,in hac q.Doct.tam variè loqui.vt quæ verior ſit opinio,& quæ communior eſſe videatur,non facilè perſcrutari poſſit)& ibidem refert Roma.quoque in conſ.22.propoſitæ mihi conſultationis &c.cōcludere hanc eſſe communem. Et ſimiliter Alex.in con.80.vol. 1.in eadem reſidere dicērem hanc eſſe communem,& quod ab ea quouis modo nō ſit recedēdum.Item allegat And.Sicul.in c. 1.de loca.qui & ipſe atteſtatur,hanc eſſe communem Doct.opinionem.Quam retinuit idem Dec.conſ.328.Et auctor hoc loco.Et hæc maximè in Eccleſia procedere debent, cùm ſit in ipſa æquitate fundata,cuius Eccleſia magis ſtudioſa debet eſſe,quàm Laici.ſecundum tex.in c. 1.de alie.feud. I.Fich.

Certum eſt tamē,ſi eccleſia vellet retinere feudum pro ſe, nec cuiquam de nouo concedere quod hoc poſſet,per tex.in c.2.de feud.Hęc quoque communis opi.eſt ſecundum præceptorem Zaſium in conſ.8.num.44.lib.2.Et Carol.Ruin.con. 152.vol. 1.plura,& quæ ad obtinendam reuocationem requirantur,vide ĵ.in verſ.Vaſallus.vbi notaui. Villal.

feudali in contractu poſſunt adhiberi pacta extranea &cōtra naturalia,ac propriam & communem naturam feudorū, dummodo ꝯ ſubſtantialia non apponantur,teſte Rol.cōſ. 16. nu.8.nu.9.lib.3.vbi ꝙ per pactum recedimus à propria natura feudorum, quia natura feudorum eſt genus,& tenor inueſtiturę eſt ſpecies,quæ ſemper derogat generi.iux.no.per eundem Rol.d.conſ.n.9.n. 10.& ſeq.vbi quando alteratur natura feudi ex conceſſione & forma inueſtituræ & ex pacto.

feudatarius fictè contumax non poteſt vigore iſtius contumacię priuari feudo,niſi ter monitus fuerit,&non ꝯparuerit, per tex.in c. 1.de milite vaſall.qui contumax eſt.vbi & tex.dicit. dominus vocat militem qui ab eo feudum poſſidebat,dicendo eum in culpam incidiſſe, per quam feudum amittere debeat,hic non reſpondet,quæritur quid faciendum ſit domino?Reſpondeo eum ad curiam vocari debere,& ſi non venerit, iterum debere eum vocari vſque in ſpacio tertio, ſeptem vel decem dierū,&arbitrio eiuſdem curiæ terminādo.Quòd ſi neque venerit ad tertiam vocationem,hoc ipſo feudū amittat,& ideò debet curia dominum mittere in poſſeſſionem.& ibi gl.in verb.tertiam vocationem.quærit an vnum duntaxat edictum pro omnibus ſufficiat.l.cōſentaneum.C. quomodo & quādo iudex.& reſpondet illud in feudo non obſeruari,ſcilicet,ꝙ pro omnibus edictis vnū duntaxat proponatur. Quā ſententiam communiter iuris feudalis interpretes ſequuntur And. de Iſer.ibid,nu. 1.ver.hæc citatio. nu.2.verſ.vel ſpeciale. & nu.4.in fi.verſ.negari non poteſt.Bald. nu. 1.& 2. Aluarot. nu.6.ver.quæro cum gl.2.Præpoſ.nu. 1.& 2.& Matth. de Afflict.ver. 8.no.ex tex.Quòd ad hoc vt vaſallus dicatur contumax , debet eſſe ter citatus cum ſpacio 7. vel 10. dierum pro qualibet citatione,nec ſufficit ſemel citare cū ſpacio 30. dierum , quia tex. iſte expreſsè requirit triplicem citationem, & ſic vna citatio pro omnibus cum peremptorio nō ſufficeret. & ibi ab ipſo nōnullæ limitationes eius doctrinæ adiiciūtur. Iacob.de S.Georg.in tract.de feud.in verb. dictíque vaſalli ꝑmiſerūt nō committere Feloniam.nu.46.verſ.21.cauſa eſt, ſi vaſallus trina vice citatus pro cauſa feudali nūquam comparuerit,Dominus poſt trinam citationem mittetur ī poſſeſſionem ipſius feudi. & ita omnes aſſerere meminit Rol.à Valle, in conſ.47.nu.61. Kirchouius.

feudatarius per alienationem partis rei feudalis,non cadit, ſm communem,à tota re,ſed à parte tātùm alienata, per tex. in c. 1.de vaſal.qui ꝯ ꝯſtit.Lotha.regis beneſ.alie.Et hāc communem opi.eſſe inquit Thom.Grammat.in Deciſ.49. nu.2. quæ in eo caſu procedit vbicunque in alienatione partis rei feudalis facta fuiſſet commemoratio,quod res eſſet feudalis, aliàs ſecus.Ita refert poſt Pariſ. Roland. à Valle in conſ. 17.in 2.Tom.conſ. kirchouius.

Fictio ad hoc quod habeat locum requiruntur duo extrema habilia.Iaſ.in l. 1.num. 123.ff.de vſuca. communem dicit. Villalob.

Fictio duplex circa eandem rem non debet cōcurrere. Ant. Gomez.in l.xlv.tau.nu.92.communem dicit ex glo.in l.cum poſt.§.gener.ff.de iure dotium. Idem.

PRO.Fictio eſt ſuper certo,præſumptio,ſuper incerto,doctrina.glo.in l.vnica.§.accedit.in verbo,præſumat.C.de rei vxor.actio. Bellon.

PRO.Fictio operatur tantum, vbi veritas locum habet in l.qui ad certum.ff.locat. Idem.

PRO.Fictio non operatur contra ius gl.no.in l.talis ſcriptura.§.ff.de leg. 1. Idem.

Fictio,& extremum à quò,&extremum ad quod deſiderat aptum , atque appoſitum , vt frequenter placere renunciat Did.à Couarru.de ſponſ.2.part.ca.8.§.2.nu. 19. E.Suarez.

fictio duplex circa eandem rem non poteſt contingere , vt commune dicit Ant.Gome.in l.xlviij.Tauri nu.92.ſed nos alibi id falſum atque adeo abſurdum latè oſtendimus. Idem.

fideicommiſſarius non detrahit Trebellianicam fideicommiſſario ſecundo : niſi quando hæres primò Trebellianicam non detraxit,Io.Durand.in arte.teſtan.tit. 5.cau. 28. communem dicit.

Nota iſtam commu.ad intel.l.vlt.titu. 5.part.6.& l.8.titu.6. part.ea.

Item non detrahit quando teſtator prohibuit detractionē trebellianicam,Iaſ.conſ.84.vol. 1.nu.9.communem dicit.

Item & non detrahit,quando teſtator mandauit reſtituere plenam hæreditatem, vel quicquid ad eum peruenerit, Gozardi.conſ.xcvij.nu.6.communem dicit. Villal.

fideicommiſſarius donans in vita fideicommiſſum dicitur donare , & non reſtituere.Suarez in l. quoniam in prioribus. C.de inof.teſt.communem dicit. Idem.

fideicommiſſarius qui rogatus eſt reſtituere hæreditatem poſt mortem ſuam pauperibus:ꝙ ſi in vita reſtituat, nō adimplet voluntatem teſtatoris.Dec.in l.cum tempus de regu.iur. ff.communem dicit.ſed Hiero.Cagno.ibi num.6.dicit magis communem contrariam imò quod adimplet, ſed pro communi,Dec.eſt communis.š.proxima cogita. Idem.

fideicommiſſarius,cum cōditione,ſi filij teſtatoris non ſuperuixiſſent, non tenetur probare non ſuperuixiſſe: quia lex præſumit non ſuperuixiſſe,Alci.de præſum. reg. 1.præſumpt. xlix.nu.6. in fi.communem dicit. Idem.

Fideicommiſſarius non conficiens inuentarium perdit detractionem trebellianicæ.Magis cōmunem dicit Corne. cōſ. clxviij.vol.3.Et Dec.conſ.236.vt refert Io.Durand.in ar.teſt. tit. 5.cau.37.Subiungit tamen,licet hæc opi.dicatur communis per Doct.š.relatos valde tamen dubia eſt (inquit) & de ea ſunt diuerſe iuris interpretum ſententiæ , vt patet ex his quæ congerunt Doct.in l. Marcellus. ff. ad treb. Et Alex. conſ.67. vol.4. dicit communem eſſe opinionem, quod hæres non amittat Trebellianicam ſi inuentarium non fecerit.Et q.adeò ambigua eſt,vt deciſionem principis deſideret,vt dicit Rota. in titu. de teſtam. Deciſ. 4. in collectis per Caſſado. Hæc ille. Io.Fich.

fideicommiſſarius in feudo non ſuccedit regulariter.com. Clar.in §.F.q.85.ſecus tamen eſt in feudo ſimpliciter&abſolutè hæreditario.ca.q. P.Fich.

fideicommiſſaria ſubſtitutio nō eſt propriè ſubſtitutio.Eſt

communis opi.secũd.Alex.in repet.l.Gallus.§.quidam rectè. ff.de liber.& posthu.vers.3.pro hac sentẽtia.& Doct. in Rub. C.de impub.& Corne.cons.320.vol.4. M.Chærian.

fideicommissarius hæredis appellatione propriè nõ venit. Est comm.opi.secũd.Alex.in repet.d.§.quidam rectè.vers.3. pro hac sententia.de lib.& posthu.Soci.cons.cx.in causa filiorum.vol.3. Idem.

fideicommissarius,cui faciẽda restitutio ĩalium ab eodem iussa est, sic omnes actiones accepti & expẽsi,quas actiuas & passiuas nominãt trãsfert, vt nullæ vllo modo apud illum remaneãt.cõe dicit Ant.Gome.de testa.c.5.nu.5. E.Suarez.

fideicommissarius, qui fideicommissum in vita restituit, non restituere. sed donare dici ac duci debet. commune inquit Rhoderi.Soarez in l.quoniam in prioribus.C.de inof.testa. E.Suarez.

fideicommissarius tunc duntaxat detrahendæ trebellianæ ius habet, cum ilam hæres antea non detraxit. commune ait Soc.& qui eum refert Io.Dilect.de art.testi.tit.5.cau.28. Idẽ.

fideicommissarius vniuersalis etiam nõ citatus,lata contra hæredes sententia læditur.commune asserit Ripa. in l. filiusfa. §.diui.nu.59.ff.de leg.1.probant.Paul.& Alex.nu.2. in l.si patroni.§.vlt.ff.ad Treb.Alex.in l.sæpe.nu.16.ff.de re iud.Deci. cons.34. Idem.

fideicommissarius vniuersalis beneficio inuẽtarij ab hærede facti vsque adeo fruitur, vt nec aliud facere ipse teneatur, nec opus sit,vt ei illud hæres cedat. commune effantur Alex. in l.cẽturio.ff.de vulg.& pup.Ant.Gome.de testam.ca.5.nu. 12.vers.si autem hæres. At si inuentarium ab hærede factum nõ sit,quin illud fideicommissarius facere possit.vt illius prærogatiuis potiatur,nihil prohibet.commune ait Alex.l. in ratione.§.quod vulgò.q.8.nu.19.ff.ad leg.Falcid. Idem.

fideicommissarius etiam particularis non potest agere cõtra hæredem,nisi sibi cedatur actio, & sic fiat restitutio actionis à primo legatario grauato de sibi restituendo legatum,l. imperator.in prin.ff.de leg.1.l.si legatarius.ff.de leg.2. Bar.in l.1.col.3.in fi.vers.de leg.1.& ibi Ias.nu.73.hoc autem est intelligẽn ꝓ non potest agere actione directa, nisi cedatur, sed vtili actione bene potest agere,secundum Bar.per illum text. in l.si quis seruum.§.certarum.ff.de leg.2.fac.tex.in l. ex legato.C.de leg.Ias.d.l.1.post.n.74.vers.responde secundum Bar. per tex.in l.nomen.§.1.C.quæ res pig.ob.poss.

fideicommissario agenti contra hæredem grauati sufficit probare bona fuisse reperta in hæreditate fideicommittentis tempore mortis suæ, secus si agit contra tertios possessores, quia tũc de dominio fideicommittentis probari debet,secundum Rol.cons.46.nu.10.lib.3.vbi nu.11.dicit,quòd substitutus extraneum conuenire nõ potest pro rebus subiectis fideicommisso,nisi probet quòd defunctus fuerit domin' vel quasi,quod nõ probatur ex sola possessione ex ibi alleg.vbi num. 12. quòd actio ex testamẽto nõ datur cõtra extraneum possessorem, nec officium iudicis cõtra extraneum possessorem titulatum.l.1.§.si hęredi.ff.ad treb.aut ex edicto diui Adr.& nõ potest.aut condictione ex l.si coloni. vel officio iudicis & nõ potest,cum possessor habeat titulum ex no.per doct.in l.2.C. de fur.in l.rem que nobis ff.de acq.poss.Nat. cons.400.col.fi. vbi quòd si fideicommissarius agit cõtra extraneum qui possidet rem hæreditariam cum titulo, tunc quia fideicommissaria hæred.petitio nõ competit contra possidentem cum titulo:op' est rem vẽdicare à possessore l.2.l.hæreditas.C. de pet. her. necesseque habet probare de dominio vel quasi defuncti, alias obtinere non potest.iux.tradita per Rol.d.cons. 46. vbi latius declarat.

fideicommissarius non tenetur ad alimenta filij naturalis, ad quę pater defunctus grauatus tenebatur pro fructibus perceptis ex portione sua secundum communem per Burs.cons. 83.nu.18.lib.1.

fideicommissarius petit omnes fructus tam pendeñ quàm perceptos à die mortis grauati. secundum communem per Burs.cons.71.nu.25.lib.1.

fideicommissi remissio inducitur ex multis clausulis & promissionibus generalibus in instrumentis diuisionis rerum fideicommissi appositis, secundum communem per Bursat. cons.64.num.34.lib.1.puta,ex clausula,promisit non contra uenire. supposita fideicommissi scientia, quæ clausula tollet fideicommissum.iuxta communem per eundem Bursa.cons. 86.n.13.& seq.eodem vbi latius declarat.

fideicommisso non censetur renuntiatum ex simplici diuisione,secundum communem per Bursat.cons.64.numer.28. libr. 1. vbi dicit. Contrarium verius vbi adesient clausulæ de quibus ibi iuncta scientia fideicommissi.iuxta aliam communem opinionem. d. cons. numer. 29. numer. 34. & cons.12. nu.45.cons.86.nu.13.eodem.

fideicommisso paterno subiacent bona emphyteutica hæreditaria mixta, secundum communem per Bursat.cons.48. nu.7.lib.1.

fideicommisso inter filios facto comprehẽduntur emphyteuses ecclesiæ, quæ alienatæ in legitimã imputantur,secundum communem per Bursat.cons.48.num.24.lib.1.

fideicommissa conditionalia non transmittuntur ad filios defuncto grauato ante conditionis euentum secundum communem per Bursat.cons.71.post num.7.lib.1. nisi ex præsumpta mente testantis, quia ex ea transmittuntur ad filios decedeñ etiam grauato ante conditionem, teste Bal.in l.1.C.de his qui ante apert tab. quæ mens testatoris colligitur ex not. per eundem Burs.d.cons.post nu.7.

fideicommissum ante restitutionem cedi & donari potest, secundum communem per Bursat. consilio 55.numero 24. libr.1.

fideicommissum vniuersale in ecclesiam sine restitutione transit,secundum communem per Bursat.cons.55.num.26. libr.1.

fideicommissum inducitur ex clausula codicillari, secundum communem per Bursat. consilio 88. numero 22. libro primo.

fideicommissum in casu contrauentionis tantum factum, non habet locum mortuo grauato,& minus non sequuta alienatione,secundum communem per Bursat.cons. 97. numer. 13.lib.1.

fideicommissum diuisione tollitur ex clausulis prægnañ. & data scientia illius, secundum communem per Bursat. cõs. 12.num.45.libr.1.cuius fideicommissi Remissio inducitur ex multis clausulis, & promissionibus generalibus in instrumentis diuisionis rerum fideicommissi appositis,ex communi per eundem cons.64.nu.34.eodem.

fideicommissum reciprocum inter institutos non inducitur, nisi fiat substitutio in tota hæreditate vel cum alio signo vniuersali, secundum magis communem per Bursat. consil. 51.numer. 8.libr.1. & nisi fiat vltimo morienti, non autem post mortem omnium,ex magis communi ibi relata,factaq; post mortem omnium:non veniunt portiones aliorum,quę vltimo iure fideicommissi obuenerunt substituto,nisi præcedat substitutio grauamen,iuxta communem d.cons.post nu. 8.pro qua vide etiam quæ scribit Osasc.decis.110.

fideicommissum vel substitutio reciproca non inducitur si fiat tantum post mortem omnium, vel deficieñ filiis nisi in tota hæreditate & vltimo morienti fiat, secundum communem per Burs.cons. 52.nu.16.lib.1.

fideicommissum simplex non inducitur ex sola prohibitione de non alienando,quia vult testator bona ad alios deuenire.ex vna communi.secundum Burs.cons. 52. nume.39.lib.j. nisi dicat,quia vult in familia remanere, iuxta magis communem per eundem Bursat.d.cons.nu.40.vbi latius declarat.

fideicommissarij intentio, dicentis grauatum sine liberis decessisse, fundata est ipso iure quia ei qui dicit grauatum filios reliquisse,& sic fideicommissi conditionem defecisse,incumbit onus probandi.Est commu.opin.secund.Dec.consil. 652.viso consi.circa med.volum.4.vide infra.in verb.liberti. M.Chærian.

fideicommissario primo ante hæredem defuncto, fideicommissum apud hæredem remanet, cum onere restituendi secundo substituto.l.vnic.§.pro.2.C.de caduc.toll.Barto.in l. quamdiu, vltima, per illum textum de acquiren.hæred.Et est commun.opi.secun.Decium cons.ccccxxvij.licet in casu.volu.3. M.Chærian.

in fideicommissaria substitutione attendi magis testatoris, quàm hæredis proximiores,veriorem & communiorem dicit Durand.in art.testand.titul.quinto. cau. vigesima prima. vbi vide. I.Fich.

fideicommissaria in restitutione veniunt mobilia,& se mouentia,pecuniæ,merces,fructus,& similia,instit.de singu.reb. per fideicomm.relict.in princip.& not.Alex. cons. 401.497. numer. 5.Aym.cons.295.circa fi.vbi loquitur de animalibus, mobilibus,fructibus,paris.cons.septuagesimonono, numer. 44. libro secundo. cons.vigesimoquinto. numero 68. Soci. Iun. cons. 130. numer. 13.libr. 1. De quo vide Capr. consil. trigesimosecundo. numer. septimo. vbi loquitur de suppellectilibus, pecuniis, & cæteris mobilibus imputañ in legitimam consumptis. & not. Paris. cons. 55. numer. trigesimosexto.libr.3.Alciat. consil. 631. Sed an veniant bona quæ testator vendiderat cum pacto retrouendeñ intra certum terminum

minum,si post eius mortem hæres grauatus redemit dicta bona. vel ipse hæres possit dicta bona pro se retinere. restituen pretium fideicommissario. seu teneatur restituere ipsa bona etiam sine retentione pretij soluti in redemptione? Dic, vt per Cagnol.in l.2.numer.254.quæst.94.C. de pac. inter emp. qui dicit huiusmodi bona fideicommissario deberi,quia post recuperationem ex prima causa apud hæredem esse dicũtur. teste Bar. in l.in diem. ff.de aqua pluui. dicit tamen hæredem recuperaturum pretium à fideicommissario,quia de propriis pecuniis redemisse videtur & præsumitur vt ibi per eum, cui adde Decium consil.238.numer. 5.Grat.consil.160.in fi. libr. secundo.Rom.consil.276. colum.2.versicu. quo ad nouum. Alex.consil.81. numero 13.libro 2. Catel.versicu.hæres grauatus.

fideicommissum relictum eis,qui sunt de familia,intelligitur relictum ei,qui in agnatione,vel familia tenet primũ gradum & proximiorem Alex.cons.lxxxviij.nu.12.volu.1.communem dicit. Villalob.

fideicõmissum conditionale transit ad hęredem decedente fideicommissario ante factam sibi restitutionem.Communem ait Alex.in l.cum filio.de leg.1.Deci.cons.ccccxc.nu.10. vers.postremo. Idem.

fideicommissum remitti non videtur per diuisionem factã inter grauatos onere futuri fideicommissi,dato ꝓ partes promittant non contrauenire diuisioni. Communem testatur Dec cons.495.vers.sed tamen his non obst. Idem.

fideicommissaria substitutio non dicitur propriè substitutio:Communem dicit Ripa in Rub.de vulga.& pupil. nume. 10. Idem.

Si fideicommissum relictum sit vltimo morienti videtur facta substitutio reciproca inter institutos.Cur.Iun.cons.3.n. 4.communem dicit. Idem.

fideicommissum resultat ex sola coniecturata mente testatoris, etsi ex verbis non constet. Cur.Iun.consi.121.n.10.cõmunem dicit.Ex quibus quando testator ordinat,ꝓ sua bona vsque in perpetuum maneant infra scriptis filiis & hæredibus suis.& eorum descendentibus, resultat substitutio fideicommissaria,Curtius consil.tertio,numer.20.communem dicit. Idem.

fideicommissum relictum alicui,si sine filiis decesserit,expirat relictis filiabus,Cur.Iun.cons.139.nu. 14.communem dicit. Idem.

fideicommissum vniuersale transit in ecclesiam,vel ciuitatem absque restitutione.Ias.in l.vt inter diuinum,nu.11.C.de sacros.eccle.communem dicit. B.Villal.

fideicommissum non dicitur resolutum,vel renunciatum per diuisionẽ factam inter fratres:etsi promissum sit nõ contraueniri diuisioni.Bello.cons.19.nu.8.communem dicit.ex Bart.l.qui Rome.§.duo fratres.q.j.de ver.obl.ff.& Dec.cons. 86.nu.4.

fallit,si fideicommissarius sciebat,ad se pertinere fideicommissum:& diuisit:nam videtur resolutum,Idem ibi num. 10. communem dicit ex Bar.in d.§.duo fratres. Idem.

Prælegata quæ præcedunt fideicommissum, veniunt in restitutionem fideicommissi, licet tale fideicommissum non fuerit iniunctum per verba omnino vniuersalia.Est commu. opi.secund.Dec.cons.252.viso puncto.vers. sed tamen prædictis.M.Chærian.

Quando honor pręcedit grauamen,prælegata & fideicommissa veniunt in restitutionem fideicommissi,& per verba indefinita,& non vniuersalia relicti.Est comm.opi.secun.Alex. cons.25.circa prin.vers.quantum ad 2.vol. 1. Idem.

acquisitum ex substitutione compendiosa, quæ valet iure fideicommissi post aditam hęreditatem,quando talis substitutio compendiosa præcessit fideicommissum, venit in restitutionem talis fideicommissi.Est com.opi.secun.Deci. in cons. 81.in casu proposito.130.vol.1.Idem, tenet Decius,in cons. 80.circa medium vol.1. Idem.

acquisitum ex pupillari substitutione,venit in restitutionẽ fideicommissi, quando tale fideicommissum fuit per verba vniuersalia iniunctum.Est comm.opi.secund.Alex.in l.ita tamen.§.qui suspectam.ff.ad S.C.Trebel.vide j.in verb. Substi. pupill.nu.2.

In fideicommissaria substitutione,filium succedere in locũ patris esse magis communem opinionem dicit Alex.cons.36. vol.3.& Ias.cons.158.vol.2.Dec.autem cons.2.& cons.227. & cons.229. contrariam opinionem magis esse communem dicit. I.Fich.

fideicommissum conditionale decedente fideicommissario pendente cõditione,non transmittitur ad hęredes,iuxta l. 1.§.sin autem aliquid sub conditione. C.de cad.toll.Etiam ad proprios liberos.vt benè probatur in l.hæredes mei.§. cum ita.ff.ad Treb.& est gl.communiter approbata in l.1.C.de his qui antè aper.Tab.vbi Bal.Saly.& alij Bart.& alij in l.is cui. ff. de actio.& obl. & tradunt communiter Doct. in locis prædictis. Soci. Iun. in cons. 54. numer. 13. & cons. 63. numer. 1. volum.4.

Limitatur,quando voluntas testatoris colligi potest in cõtrarium.per aliquas habiles coniecturas,Nam sicut fideicommissum,quod de sui natura est transmissibile,potest ex voluntate testatoris fieri non transmissibile.l. in conditionibus.§.1. ff.de conditio.& demonstr.vbi Doct. notant. Ita & per Contrarium,fideicommissum sui natura non transmissibile,potest per testantis voluntatem fieri transmissibile:vt tradunt Bald. & alij in d.l.j.C.de his,qui antè apert.Tab. & de hoc communis doctrina in l.3.ff.de leg.1.vt refert Soci.Iuni.in d.cons.63. sub nu.2.& 3.vt per eum. E.Muscul.

fideicommissum conditionale,siue spes ad illud,non transmittitur fideicommissario decedente pendente conditione. Bart.in l.is cui.ff.de actio.& obliga.& alij in l.1.ff. de leg. 1.& est communis opi.gl.Bal.Saly.& aliorum in l.vnica.C. de his, qui ante apert.Tab.Soc.Iun.in cons.66.nu.6.dicens, se aliàs quoque hanc opinionem communem probauisse,& sæpe defendisse à fundamentis in cõtrarium,per Soc.patruum suum allegatis,vt per eum in 4.vol. E.Muscul.

fideicommissum licet aliquando ex coniecturata mente testatoris,possit dici inductum,tamen id non procedit,quando tali interpretationi repugnat ratio recti sermonis, vt est doctrina Bart.communiter approbata & recepta in l.fi.ff.ad Trebel.pro quo bene facit l.Plautius.in fi.ff.de auro & arg.lega. Soc.Iun.cons.14.nu.9.vol.4. E.Muscul.

fideicommisso subiecta, post mortem possidentis possunt per eum in testamento alienari,& sic titulo legati,vt fideicõmissi relinqui,& valebit tale legatum,si aliud non obstaret.Ita in terminis de hoc est casus in l.cum pater.§. cum pater. ff. de leg.2.& ibi no.Bar. & alij sequũtur.maximè Io.de Im.licet per alios non allegetur.Nam ibi testator,qui prædium quoddam ex causa fideicommissi debebat filiæ, reliquit filio exheredato, & ibi determinatur prædium illud deberi exhæredato. Nec dicatur, ꝓ ille textus in hoc debet dici correctus per auth.res quæ.C.com.de lega.vt voluit glos.in d.§. cum pater. Quoniam respondetur, ꝓ hoc omnino falsum est,quia nulla dicatur facta correctio,vt Dyn.Bartol. & alij communiter dicunt,ibi,reprobando illam glos.Quod etiam tenent Doctor. in l.final.§.finautem sub conditione.C.communi. de legat.vt ibi per Salyc.in secunda oppos.Hæc refert Socin.Iuni.in consilio sexagesimooctauo. numero quinto. volum. quarto. E.Muscul.

fideicommissum ex sola testatoris voluntate coniecturis collecta exoritur,etiam si verba nulla in id spectantia proponantur.commune ait Curtius Iunior cons. 121. numero 10. E.Suarez.

fideicommissum quo pater hæreditatem suam ad aliquem pertinere, aut peruenire simpliciter constituit, si eius filius sine liberis decesserit, à filij hærede non ab ipso filio relictum censetur, quamobrem omnis prorsus hæreditas debebitur, ac pleniori iure eiusdemodi fideicommissum valebit.commune inquiunt Paris.consil. quadragesimoprimo. numero 44.& consilio septuagesimoprimo,numero 9. & sequent.libr.tertio.Grat.cons.134.nume.quadragesimoquinto.libr.primo.& consilio 103.numero 13.lib.secundo. ac latissimè Iulius Clarus de testament.quæst.62.versic. tertius est casus.& si contrarium magis commune asseueret Galeaul. in l.centurio.nu.409.ff.de vulg.quem meritò carpit Iul.Clar. vbi suprà. Idem.

fideicommissum conditionale nullo modo transmittitur.commune proferunt Curtius Iunior consilio lxxix.numero primo,& consilio centesimotrigesimoquinto numero quinto,atque Anto.Gome.de testament. capit. 5.numero 9. Quod ampliabis, vt nec huiusmodi fideicommissum ab ascendente in descendentem traiiciatur, vt frequenter placitum renunciant Dec.cons.115.in principio,& cons.574.Cur. Sen.cons.75.nu.4.Curt.Iun.cons.135.nu.5. Idem.

Fideicommissum post impuberis mortem à memine expressim relictum, à filij hæredibus in dubio relinqui videtur quapropter & ipsa legitima filij portio restitui debebit.commune dicunt Alex.in l.1.§.vlti.nu.3.ff.de vulg. idem Alex.& Ias.nu.16.in l.cohæredi.§.cum filiæ.ff.illo tit.Rhodericus Soarez Quoniam in prioribus.limit.1. C.de inoff.testa. Guliel.in c.Raynutius.ver.absque liberis,in secundo tractatu

compendiosè.nu.45.de testa. Etsi contrarium commune esse miserint in literas Rip.n.126.Galeaul.nu.409.in l. Centurio,ff. de vulg. quorum sententiam non probo, ac videndos consulo ſ.relatos,ver.isto.nu.105. Idem.

Fideicommissum vniuersale non idcò minus debetur, ac firmum validúmque est, ꝙ testamentum vel inofficiosi querela ruptum sit,vel ob filij præteritionem nullum declaretur, vt crebris Doctorum suffragiis exceptum inquiũt Alex.Ias.n. 11.Cur.Iun.n.53.in auth. ex causa.C.de lib.preter.Dec.cons. lxxxv.nu.3.Guliel.in c.Raynutius,vers.eodem testamento in 1,n.237.de testa.Ant.Gome.in l.xliiij.Tauri.nu.5. Idem.

Fideicommissum vniuersale transit in ecclesiam vel ciuitatem absque restitutione,vt commune dicit Ias.in l.vt inter diuinum.nu.10,de Sacros.eccle.& generaliter cuicunque illud sit relictum antevllam restitutionem,atque adeo ante aditam hæreditatem , in hæredes transinittitur.commune inquiunt Aret.nu.8.Alex.n.21.Ias.à nu.306.Mar.Ant.nu.154.Bal.Nouell,nu.46.nu.47.Soc.Iun.nu.235.Aymon.in 1.par.nu.36.& 2.par.à nu.263.& antea Rip.nu.73.atque eleganter Alciat.n. 21.in l.cum filiofam.ff.de lega.lib.1.Rip.in l. hæredes mei. §. cùm ita,n.57.& in l.vbi purè.nu.3.ff.ad Senatusconsult.Trebellia.Guliel.in c.Raynutius.ver.si absque liberis: in 2.à n.6. & à n.70.de testa.Alciat.lib.4.Paradox.c.5.in fi. Marian. Iun. cons.cxlj.n.27.lib.2.Ant.Gomez.de testa.c.5.nu.9.& nu. 14. vers.item quæro. Idem.

Fideicommissi restituendi onere præssi ascendentes non fruuntur beneficio.l.cum acutissimi.C.de fideic.vt nec descẽdẽtes si vel purè in vita, vel post certum tempus restitutio fieri iubeatur.communia fatur Ant.Gomez.de testa.c.5.nu.35. ver.imò quod magis est.nu.37. E.Suarez.

Fideicommisso abvltimo morienti relicto alterna inter institutos institutio facta censetur.commune dicit Cur.Iun.ꝙs. cxj.nu.4.Villa.in sua collect. E.Suarez.

Fideicommissum.an & quando inducatur.ex prohibitione alienationis?vide subtiliter dec.con.23.& con.38. Sonz.in 2. part.cons.227.& cons.249. P.Andora.

Fideicommissum.an fiat caducum.si substitutus præmoriatur.hæredi.vide Paul.de Castr.in 2.volu.cons.353.alias. 351. Idem.

Si fideicommissarius emat rem sibi aliquo casu restituendam.poterit eueniente casu agere ad prætium.gl.in l.qui Rome.§.duo fratres.& ibi doct.maxime.Alex.in 21.col.de verb. obl. Idem.

Filius fideicommissarius. non potest reuocare fideico. per ꝓrem alienatum si adiuit eius hæred. sine inuentario.vel cum inuentario. sed subsunt tot bona quæ ascendunt ad fideic.ita in terminis.tenet Lud.Rom.cons.18. Idem.

Alienatio bonorum subiectorum fideicommisso in diem vel sub conditione reuocatur adueniente die vel conditione nisi pro dote filiarum vel donatione propter nuptias.aut. res quæ.C.communia de lega. habetur ibi per Cyn.& no.per Bar.in l.seruo legato.§.1.ff.de lega.1.& l.si fundum.ff.de conditio.& demonst.& in l.fi.§.sin autem.C.commu.de lega.& ꝙ Bar.in l.marcellus.§.res que.ff.ad treb. & pretium eo casu debet restitui emptori. text. in l. emptorem. §. ibidem. ff. de actionibus emp.& in terminis substitutionis seu alienationis rei subiecte fideicommisso est text. in l. fi. §.emptor. C. communia de legat. etiam inscienter emente rem fideicommisso subiectã quo ad pretium non quo ad duplum & interesse. d. §.emptor.& ibi gl. P.Andora.

Fideicommissi ius vniuersalis , etiam ante agnitionem vel restitutionem, transmittitur ad hæredem substituti. & Com. opin.secun.Dec.in cons.478.in causa domini Aurelij.vers.& cum dicta.vol.3. M.Chærian.

Ampliatur, vt procedat etiam in fideicommisso in codicillis relicto,vel virtute clausulæ Codicillaris inducto.Est com. opin.secun.Dec.ibid.& idem Dec.cons.409.visis,vol.3.Vide J.in verbo Transmissio. Idem.

in Fideicommissis filius nõ subintrat locum patris vel matris.Est mag.com.opi.secun.Dec.in cons.408. in causa.vol.3. & in cons.1.memini.vol.1.& in cons.lxxix.in pr.eo.vol.& in cons.217.& 412.& in cons.478.in causa domini.in fin. Vide Parisium in cons.9.nu.20.volu.2. Contrarium tenet Alex.& dicit esse comm.in cons.137.præclarè.vol.1.cum Alex.tenet latè Crauetta,in cons.lxvij. Idem.

Vbicũque grauamen precedit,relictum acquisitum ex substitutione non venit in restitutionem Fideicommissi. Est cõ. opi.secun.Deci.cons.lxxx.visis in prin.vol.1,Hoc verum, nisi grauamen fuerit iniectum per verba vniuersalia. quia tunc non veniret,vt patet suprà acquisitum. Idem.

Vbi honor sequitur grauamen, taliter relicta non veniunt in Fideicommissum.Vel relicta post onus iniunctum, nõ veniunt in restitu.Est mag.com.opi.secun.Com.con.228.quod dominus Serantonius.vol.4. Idem.

In fideicommissis filius in locum patris non succedet , sed proximior in gradu præfertur.Est mag.comm.opi.cum Bald. in l.cum ita.§.in fideicommisso.reprobata.ibi gl.de leg.2.fm Dec.in cons.408.in casu.vol.3.& in cons.1.memini. Sed opi. gl.contra Bar.dicit mag.com. Socy.Iun.in cons.116.viso pũcto.nu.9.vbi reprobat Dec.vol.1.Rayn.cons.clxxj. casus. nu. 10.vol.2. M.Chærian.

Fideicommissum conditionale non transmittitur ad hæredes.Cur.Iun.cons.lxxix.nu.1.communem dicit.

Amplia & etsi fideicommissum sit ascendentis , quia non transmittitur ad ascendẽtes.Cur.Iuni.cons.135.n.5.& Seni. cons.lxxv.nu.4.& Deci.in cons.115.in prin.& con.574.communem dicit. Villal.

Fidelitas. vtrum iuramentum fidelitatis possit per procuratorem præstari?vide in tit.de feu.in rub.quid sit inue.in ver. de iuramento fidelitatis.ibi,nunquid autem. P.Andora.

P R O.Fidelitas & diligentia præualet diuitiis.in §.fi.Instit. de suspect.tu. Idem.

P R O.Fides est credere,quòd non vides.canone,domo.de pœnit.dist.4. Bellon.

P R O.Fides veritatis verborum adminicula non desiderat. l.1.C.si min.se ab hæred.abst. Idem.

P R O.Fides etiam hosti seruanda est.c.noli.36.q.1. Idem.

P R O.Fidem fallere grauissimum est.l.1.ff.de constitu.pecu. Idem.

Fides,quam priuatus hosti dedit , seruanda necessariò non est. commune ait Zas. relatus à Did. à Couar.in contrarium, cùm rei publicæ damnũ non vertitur bono exemplo abiens. in tract.de spons.2.par.ca.3.§.4.nu.14.cum præced.quam in rem nos alibi multas hincinde auctoritates colligimus multa ex præclaris rei Romanæ monumentis exempla aduocamus. E.Suarez.

Fidem , quæ à iudicibus de impunitate reis idcirco datur, quo facilius ac luculentius flagitiorum veritas innotescat, seruari non est necesse, & si ordinariis pœnis locus tunc nullus sit.commune aiunt latè & eleganter id pertractantes Ant. Gome.de delict.c.12.nu.6.& nu.7.Did.à Coua.lib. resolut.c. 2.n.16.Iul.Clar.in sua pract.crim.§.vlt.q.55.vers.circa secundum.& vide quæ latius J.obseruamus ver.Iudices. E.Suarez.

fides data hosti,fidem frangenti non est seruanda, commune est opi.Soarez n.177.Limita, nisi reipublice damnum sit, vt ibi. Bonacoss.

Fides data à iudice reo , vt confiteatur , non est seruanda, communis opi.Soarez.ver.fides.n.178. Bonacoss.

Fides quanta adhibeatur testibus,statur Iudicis arbitrio, vt est communis opi.Burs.cons.20.nu.53. Bonacoss.

Fides rumpitur quando quis negligit seruare promissa.l.1. ibi sed solum.vbi etiam doct.C.de dolo. P.Andora.

frangenti fidem , fides frangatur eidem. l. si conuenerit in fi.ff.pro socio.l.si instituta.ff.de inoff.test.l. cum proponas.la 2.& ibi doct.maxime.Ias.C.de Pac.l.quæro.§. inter locatorẽ. ff.de loca.Pau.de Castr.in 2.vol.cons.74.in fi.2.col.Barb.in 1. vol.cons.33.in 7.col.Bal.in c.cum adeo.de rescri. vbi dicit. ꝙ haber locum etiam si quis deffic.in modico.& pro hoc dicto Bal.est tex.in l.fi.ff.de cond.ob cau.quem all.Ias.ĩ l.si pro fundo.in 2.col.C.de transf. vbi habetur ꝙ paria sunt non implere. vel non perfecte. Vide quæ latius dixi.in verb.Pactum.§.36. vbi etiam posui limitationes. ad hanc regulam. Adde Ludo. Rom.cons.244. P.Andora.

Graue est fidem fallere.Bal.in 4.parte.cons.492.hypo.sing. 148.Ludo.Rom.cons.52.scilicet seruanti fidem.& non aliter hypo.sing.177.

Fides non est seruan.hosti.à priuata per. l.1.ff.de dol.Ias.latissime in l.conuentionum.in 1.col.ff.de pac.

Secus in pub.persona,quæ etiam hosti fidem seruare tenetur.vt habetur.in locis præal.Bal.in d.l.1.§.non fuit.

Fidei præstatio.an equiparare iuramento.Fely.in c.2.col.5. de sponsa.

Fides adhibenda non est multum pollicenti. Bart.in l.non omnes.ff.de re militar. Idem.

Fide bona quando quid fit,an dicatur bene fieri. Ias.in l.esi qui.§.in pluribus.ff.de iureiur. Idem.

Fidem de pretio qualiter quis dicatur habere.tex.& glo. in l.quod vendidi.ff.de contrah.empt. Idem.

Fidem de pretio an possint habere vendentes alieno nomine,Bart.remissiue in l.si ꝓcurator.§.si ab eo.ff.de iur.fisci. Idẽ.

Fideiuss

Fideiussor potest agere contra suum principalem , vbicunque creditor confiteretur sibi satisfactum esse ab isto fideiussore,& sic confessio ipsius creditoris asserentis sibi satisfactũ fuisse à fideiussore, sufficit ad agendum contra principalem,ita expresè tenet Bart.cons. 160. Titius promisit Sempronio eundem indemnem reseruare,& ibi Apostillantes ad eum, & eandem opinionem sequitur Saly.& ibi Pau.de Cast.Rom.n. 1.Alex.& Ias.n.9.in l.duob. reis.ff.de duob.reis.Fel.in c.si cautio.n.89.de fide instr.Cepola cons.ciuili 12.Deci.in l.2.§.fi.ff. si cert.pet.& cons.493.n.6.Tyraq.in tractat.de vtroq; retract. in ti.de retractu lignager gl.16.n.84.& in ti. de retractu conuentionali.gl.6.num.17.& Alc.in lege solutionis verbo ff.de verb.sig.& in l.1.in fi.C.de transact.& Afflict.in decis.91.n.3. & in decis.94.n.3. vbi dicit magnum verbum, ꝙ ita communiter tenetur per Doct. & istam opinionem veriorem & magis communem audacter attestatur Mars.in repet.rub.n.265. C.de fideiussor.In contrariam verò partem inclinauit gl. d.l. duobus reis.§.in fideiussore.in ver.solutionis,quam sequitur Bartol.præcipitanter,& sibi contrarius ibi,& in l.& per iusiurandum.§.antep.ff.de acceptilatio.& in lege cùm filius.in fin. prin.ff.de verb.oblig.& in l.reos.in 5.q.ff.de duobus reis,Roman.in l.prædia.ff.de acq.poss.Fulg.in d.l.duobus reis.& Moder.in addi.ad Alex.cons.90.in addi.ad n.3.vbi refert Alex.in multis consilio tenere istam secundam opinionem:tamen qc quid dicat Bart.cum aliis sequacibus in præcitatis lecturis obtur verior de iure,& sequenda est in consulẽdo,& iudicando tanquam communis , & ita per istam communem consuluit in Ciuitate Florentiæ Pau.de Cast.vt ipse refert in d.l.duobus reis.& pro hac parte consuluit Fran.Tigrinus, vt referunt Alex.& Ias.in d. l. duob. vbi se pro hac opinione communi his consuluisse,& ita in effectu cõsuluit cons.90.n.3.vol.3.& cons.123.vol.6. F.Viuius.

Ille cui debetur ex fideiussione,dicitur propriè creditor,& fideiussor dicitur propriè,& indistinctè debitor secũdum Bartol.in l.1.n.34.ff.si cert.pet.per l.si fideiussor.in prin.ff. de leg. 1.& ista Bart.opinio corroboratur plurib. rationibus, primò quia sicut tollitur obligatio principalis, ita tollitur obligatio fideiussoris,l.cùm quis.ff.de solu.Secundò facit quia lex prohibens minoris debitorem esse tutorem,comprehẽdit etiam fideiussorem,vt per Angelum in auth. vt hi, qui oblig. perhires minores.§.1.Tertiò confirmatur secundum Dec.in d.l.1. quia ab eo inuito creditor exigere potest,toto titu.ff.& C.de fideiusso.& ista Bart.sententia sic corroborata est communis teste Aret.in §.1.nu.8.Instit.de oblig.Alex.in d.l.1.nu.48.Nigro,Bolognetto,& aliis Moder.ibi,qui quidem Moder.respõdent omnibus in contrariam partem allegatis,& Dec.in 1.lectu.nu.30. F.Viuius.

fideiussor si efficiatur nõ soluendo, non potest creditor petere,vt alius præstetur,si sumus in fideiussore conuentionali. communem dicit Alex.cons.60.lib 5. B.Villal.

Fideiussor non dicitur idoneus,qui non habet immobilia: nisi fideiubeat pro diuite.Hippo.in Rub.de fideiuss.ff.nu.228. com.dicit.

Nota istam communem ad intel.l.1.ti.18.l.3.For.ll.quæ loquitur de identitate fideiussoris. Idem.

ADDITIO.

Nota quod si pauper fideiussit pro diuite , omnia bona inter eos aggregantur ac pro vnico patrimonio reputantur saltem quo ad redden.creditorem cautum,vt per eundem Marsil.in d.Rub.n.179.In qua materia,nota ꝙ licet communis opi.sit ꝙ per solutionẽ factam à principali de re aliena suo creditori in solutum recipienti liberetur , & principalis debitor ac fideiussor,Instit.quib.mod.toll.ob.in prin.Bart.in l.si quis. ff.de solut.contrarium tamen ex equitate tenuerunt Domini de Rota in vrbe,rationibus,de quibus per M.Ant.Bar.in trac. de temp.Vti.& contin.in c.18.sub nu.23.vt dixi ĩ.in litera D. sub nu.14.

Fideiussor in duriorem causam iurans obligatur tanquam principalis Alc.in c.cum contingat.n.174.de iureiur.comm. dicit. Idem.

Nota istam communem ad intel.l.7.ti.12.par.5.& pro eius limitatione,& limita etiam d.l.vt per Segu.in l.si ex legati causa.ff.de verb.obl.vbi dicit, ꝙ fideiussor potest se obligare sub guarentigia:licet principalis non sit ita obligatus: quia illud non dicitur plus,sed efficacius.vt in l.Marcellus.ff.de fideiuss. Idem.

Fideiussor,inuito creditore mutari non potest.Hiero.Cagnol.in l.plus cautionis.numero 7.ff.de regu.iur.communem dicit. Idem.

Fideiussor potest petere vt liberetur à fideiussione : si diu stetit in obligatione:quod relinquitur arbitrio iudicis.Anto. de Tremo.in addi.ad Bonacoss.in pract.excep.in Rubr. quib. mod. suo nomi. numero 3.in verbo diu stetit communem dicit.

De iure regio dicitur stetisse diu per annum,l.8.tit.18.libr. 3.For.ll.& cum hac communi cõcor.l.14.tit.12.par.5.vbi ponit alios casus in quibus potest fideiussor petere vt liberetur à fideiussione.Sed has leges & communem intellige,nisi aliàs obligatio sit guarentigia:quia potest petere: vt statim liberetur.Did.de Segu.in l.si ex legati.n.74.ff.de ver.obl.& Suarez in l.post rem iudicatam.n.14.ff.de re iud.quem intellige post quam creditor habet facultatem agendi,secund.Bal.in l.cum notissimi.§.illud.C. de præscrip. 30. anno. quod dictam nota pro intel.l.tit.13.lib.3.ord.de præscriptiõe delicti per decem annos.& l.63.tau.de executione non facienda post decem annos.& l.de madrid.anno 1534.de apocha recognita,& de cõfessione facta in iudicio, quæ in compilatione noua habetur sub tit.9.l.5.lib.3.& 4. Idem.

fideiussor potest agere contra debitorem ex sola confessione creditoris dicentis recepisse debitum à fideiussore.Hippo. in Rub.de fideiuss.numer.265.& Anto.de Tremo.in add.ad Bona.in pract.except.in Rub.quib.mod.suo no. numero 39. vers. sub iudicibus secularibus. versic. fallit. 20. communem dicit. Idem.

Hanc similiter communem dicit Ias.in l.sciendum. nu. 30. qui satisd.cog.Quam ampliat vno modo,& limitat quatuor modis Hyppollit.in Rubr.de fideiuss.sup.alleg.num.27.cum seq. I.Fich.

Fideiussor est idoneus testis pro fideiussore,ad probandum quòd non fideiusserint principaliter. Iason. in lege, dictantibus, numero octauo. C. de testamentis. communem dicit. B.Villal.

Fideiussori non citato non nocent facta contra principalem,Rip.in l.his,apud.numer.34.C. de eden. communem dicit. Idem.

Fideiussor licet in causis criminalibus vbi pœna capitalis imponenda est, vel etiam corporalis , interuenire non possit (quæ & ipsa communis est opinio) tamen potest , quando consuetudine loci ita receptum esset. communem dicit Petr. à Duennas. libro primo. Regul. Iuris. Regul. 231. in fine. I.Fich.

PRO.fideiussor pro fideiussore accipi potest.l. Græcè. §. fi. ff.de fide. Bellon.

PRO. Fideiussor non potest obligari in grauiorem causam , quàm principalis. lege , Græcè. §. illud. ff. de fideiuss. Idem.

Fideiubens Titio de eum repræsentando toties,quotiens. seu de eum sistendo iuri, & non repræsentauit, nec fecit eundem iudicio sistere tenetur vltra pœnam debitam fisco rationes fideiussionis,& prædictæ remissionis parti,ad cuius instantiam fuit captus,ad interesse,secundum gl.fi.in l.fi.ff.si quis in ius voc.non ierit,quam communem esse asseuerat Afflict.de cis.234.& ibi quoque explicat ita sacrum consilium iudicasse,& sequitur istam communem Foll.pariter in sua pract.crimina. in fragmentis. rubric. de fideiussoribus. numero 260. circa finem. dict.practica. F. Viuius libro secundo. opinio. 209.

Fideiussor tutoris qui patitur nomen suum apud acta scribi nisi præsens contradicat,perinde iuxta communem tenebitur ac si stipulatio intercessisset vt refert Bened.Capr. reg. 56. nu.18.vide infrà Tutor.

Fideiussor in causa criminali, si is pro quo fideiussit postea imputatus sit de alio crimine , & bannitus, tunc ille fideiussor datus in prima causa non tenebitur illum consignare sub pœna in fideiussione contenta. imò sequuta condemnatione contra reum remanet fideiussor liberatus, nec tenetur illum amplius præsentare. Communem dicit Albert. in quart.part. stat. quæst. 64. & Bossi. in titul. de carcer. fideiuss.relaxan.numero 41.Clar.d.§.fin.quæst.46.versic. quæro. P.Fichard.

fideiussor in prima instantia , regulariter non tenetur in secunda. sed lata sententia expirat eius fideiussio. communem dicit Boerius decis.315.numero 1.Pari.cons. 171. numer.30.lib.3.Clar.d.§.fina.quæstione 46.versic. sis tamen. P.Fichard.

fideiussor de iudicio sisti,& iudicatum soluendo,acceptus in causa principali , non tenetur in causa appellationis , nisi aliud

aliud ſit actum, per caſum ſingularem ſecundum Bar.in l. cũ apud.ff.iud.ſol.& l.2.cum gl.ordinaria.C.de procur.& §.ſi verò aliquis.in fi.Inſt.de ſat.Quicquid contra ſenſerint Guil.de Cu.& Marſil.in d.l.cum apud. Idem in fideiuſſore de rato ſecundum Dyn.ibi per iura præall. Præmiſſa limitari poſſunt ſecundum Bart. vbi ſ.niſi victus appellaſſet, & appellationem deſeruiſſet non proſequẽdo. quia tũc teneretur etiam in cauſa appellationis. quia agitur tunc ex prima ſententia, non ex ſecunda.l.fi.C.de temp.appel. Balb.deciſ.99.

Fideiuſſor ſi habuerit confeſſionem à creditore,quod ei ſatisfactum ſit, poteſt agere contra debitorem, non aliter probata numeratione,quia confeſſio creditoris de recepto verã probat numerationem,vt fideiuſſor contra debitorem agere poſſit Alex.de Imol.poſt Pau.de Caſt.in conſ.90.in 3.lib.&in conſ.26.in 2.lib.& in conſ.123.in 6.vol.con.Dec.in con.493. nu.6.in 4.par.conſ.Hipp.de Marſ.in Rub.de fideiuſſ.nu.310. verſ.35.quæro.vbi ipſe inquit:hanc ſententiam veriorem & magis communem eſſe, ꝙ ſufficiat talis confeſſio creditoris dicentis,ſibi ſatisfactũ eſſe à fideiuſſore, vt ipſe fideiuſſor poſſit agere contra principalem.Matth.de Afflict. in Deciſ. ſacri conſ.Neapoli.Deci.94.nu.2.& 3.Quam ſententiam quoque communem eſſe ante Hipp.tradit Iaſ.in l.duobus reis.nu.9.ff. de iureiur.ſequitur Rolan.à Valle,in conſ.17.nu.9.in j.Tom. conſ.Licet multi alij Doc.contrariam ſententiam ſecuti fuerint,quos referunt Hipp.de Marſ.in d.rub.d.n.310.Et apoſtil. Alexan.in d.conſ.90.in ver.Florentiæ.in d.3.lib.conſ. kirch.

Fideiuſſor docens de ſolutione per inſtrumentum confeſſionis creditoris tantùm,non poteſt agere contra debitorem principalem: quia debet de reali ſolutione conſtare,ſecundũ gl.cum Bar.in l.duobus.ff.de iureiur.Cy.in l.ſi quando.C.vn-de vi. Balb.deciſ.305.

Fideiuſſor omni priuilegio competente principali gaudebit,ſi faciat quod reus principalis ſuſcipiat in ſe iudicium motum contra ipſum fideiuſſorem,&opponat tale priuilegium vel exceptionem ex perſona ſua.textus eſt not.in l.idémque. §.ſed generaliter.ff.mand.& gl.magna,in l.ſi fideiuſſor. ff. illo eo.tit.Idem quando fideiuſſor ſe opponeret in iudicio,non vt fideiuſſor.ſed vt defenſor principalis rei,per caſum in l. verũ. §.1.ff.pro ſocio. Balb.deciſ.17.

Fideiuſſor ordinis vel excuſſionis exceptionem ſolum ante litem conteſtatam allegare poteſt. vt commune placitum eſſe arbitratur Raphael Cuman.ad fin.Soc.nu.9.Zaſ.n.17. in l.1.ff.de excep.Iaſ.in l.decem.n.6.ff.de verb.obl.Fel.in c. exceptionem nu.42.de excep.Ang.in §.appellatur.nu.16.Sed ego contrarium æquius melius exiſtimo, ac non min' receptum affirmare auſim.nam id docet gl.in l.3.ff. de excep. ad finem. quam illic ſequitur Alb.& Ang.Spec. idem affirmantem laudans:& probant Bal.nu.3.Salic.nu.6.ver.ſed caute.Paul.nu.3. in l.2.C.comm.diui.Benedict.de Plumb.in trac.de diſcuſ. nu. 18.additio ad Iaco.de Aren.in tract.de excuſſio.nu.32.Anto. de Trem.in pract.ad Bonacur.verſ.aduerte & antea Paul. Ca. in d.l.decem.nu.6.& in l.vlt.n.9.ad fin.ff.ſi cert.pet. Montan. in ſua pract.c.de except. Aymon Crauet.in conſ.263. fauentque maximè iuris rationes,de quibus alibi &latius & opportunius. E.Suarez.

Fideiuſſor indemnitatis(vt doctores loquuntur)& ſi omnibus fideiuſſorum beneficiis ac legum auxiliis renunciet,non tamen poterit ante principalem debitorem cõueniri.vt commune dogma affero intrepidè ex Bar.& Plat.in l.1.C.de conueniend.fiſc.debit.lib.11.Ang.Alex.Iaſ.Dec. Alci.in l.vlt.ff.ſi cer.pet.Bal.l.1.C.de iis,quæ in fraud.cred.Salic.in l.1.C.quod cum eo.Alex.conſ.29.nu.22.lib.7.Rhod.Soarez in tit.de los emplaſamentos. Amplia vt idem proceſſurum ſit,& ſi huiuſmodi fideiuſſor iureiurando ſe obſtrinxerit.vt frequentius receptum arbitror ex Alex.Iaſ.Dec.Alci.ĩ allegata l.vlt.ff.ſi cer. pet.Fel.in c.ex reſcripto de iureiur.conferunt ea,quę tradunt Tiraq. in l.ſi vnquam.n.147.C.de reuoc.donat.Did.à Couar. in c.quamuis pactum in 1.part.§.4.de pact.lib.6.Meminériſq; ſemper quod abſque dubio hui' generis fideiuſſor excuſſionis exceptionem poterit opponere poſt litem ꝓteſtatam,& ſi alios fideiuſſores non poſſe concedamus,vt frequenter placitum opinor,ac veriſſimum aſſeuero cum Bald.in c.ex reſcripto,de iureiur.Iaſ.n.1.Alc.n.35.in l.vlt.ff.ſi cer.pe.Aret.in l.decem.Hipp.in rub.nu.314.ff.de fideiuſ.qua in re labitur.Alex. conſ.29.nu.24.lib.4. E.Suarez.

Fideiuſſor pater ante liberorum executionem,pro quibus promiſit,aut interuenit,conueniri.inſolidum poteſt. vt commune aiunt Pirrhus in l.2.C.de decur.lib.x. Viuius lib. 3. opi. 239. Idem.

Fideiuſſor,mercator,vel campſor,cõueniri atque exigi ante debitoris ipſius executionem poteſt.vt commune pronunciare non verebor ex Bal.& Sal.in l. fruſtra.C. de non numerata pecun. Ang.in §.item ſi quis.in fraudem.Inſt.de Action.Iaſ.in ſingularia.num.39.ff.ſi cert.pet.Cur.Sen.conſ.6.Dec.in l.vlt. nu.23.ff.ſi cer.pe.Hypp.de fideiuſ.n.8.Caſſan.in conſuet. Burgund.rub.1.§.5.Ant.Gome.de contract.c.13.n.4.verſ.4. limi. Eman.à Coſta in l.ſi ex cautione.limit.17.nu.2.C. de non numerata pec.quod placet,& ſi apertè reluctetur text.in Iuſtin. nouella 36.de argentar.contract.§.1.ſed hac de re vberius alibi.Idem.

Fideiuſſor à debitore ſolutionem diu remoranti, vt ſeſe fideiuſſione expediat,rectè ac iure exiget,eaque in ſpecie iudicis arbitratus temporis ſpacium metietur. vt commune inquit Ant.de Trem.in addit.ad Bonac.in pract.excep. in rubr. quib.mod. ſuo no. num.3. verſ.diu ſtetit.Villa.in ſua collect. Idem.

Fideiuſſor ad corporis pœnam propter alterius delictum. ſubeundam interuenire nequit. vt commune aiunt Didac.à Couar.lib.2.reſolut.c.8.n.8.Iul.Clar. in practi.§.vlt.q.46.ver. ſed nunquid. Idem.

Fideiuſſor non quis inde conſtituetur,quod etiam apud iudicij acta præſens,gnarus ac tacit' fuerit, cum alter illum proſe fideiubere diceret,niſi ſi & expreſſim conſenſerit.commune ait Boer.deciſ.314.nu.5. Idem.

Fideiuſſor de aliquo ſiſtendo totiens, quotiens, ſi eum requiſitus non ſtiterit,nõ ſolum ad pœnam fiſco tenebitur,ſed & parti ad id, quod eius intereſt, obligabitur. cõmune inquit Afflict.dec.234.Falle.in pract.criminalis fragment.in rub. de fideiuſſ.nu.260. Idem.

Fideiuſſor ex remedio l.2.C.de reſcin. vend. abſque dubio iuuari.poterit.vt commune ponunt Alex.&Iac.in l.1.C.de fideiuſ.minor. Idem.

Fideiuſſor ita pauper, vt de ſuo nequeat ſoluere, ne in carcerem alioquin trudatur,poterit de principalis debitoris bonis ſoluere. vt frequenter placitum affirmat Hippol.in rub.n. 429.ff.de fideiuſ. Idem.

Fideiuſſor,cum reus principalis ſoluendo eſt,& ipſe excuſſionis beneficio non renunciauit,& teſtis,& iudex pro principali eſſe poterit.communia inquit latè Viuius lib.1.opi.399. poſt iuris vtriuſque apprimè carum Io.Ronchegall.in l.reos. nu.53.ff.de duob.reis. Idem.

Fideiuſſor ſimpliciter datus,atque accept' in prima inſtantia, ſi appellatio interuenerit, & deſerta non amplius in euentum vllum tenebitur.commune ponunt Viuius lib. 2. opin. xcviij.ac Iul.Clar.in prac.§.vlt.q.45.verſ.ſis tñ cautus. Idem.

Fideiuſſor in prima inſtantia, non cenſetur repetitus in ſecunda,&eſt communis opinio.Etiam in criminalibus,Boeri'. deciſ.315.Pariſi.cõſ.171.n.30.li.4.Clar.q.46.verſ.ſi tñ caut'. Et ideo qñ iudex maleficiorum recipit fideiuſſores, debet facere eos obligari ad omnẽ pœnã,quæ poſſet ſequi ratione ꝓceſſus.vt docet Paul. de Caſt.poſt Bart.in l.rẽ in iudiciũ.ff. de in litẽ iuran.Et liberãtur fideiuſſores de præſentãdo ſe ad mãdatum poteſtatis.&de ſoluẽdo omnẽ ꝓdemnationẽ,ſi poſtea reus fuit ꝓdemnatus, & eius bona ꝓfiſcata.Caſt.in l.ſi debitori.n.2.ff.de fideiuſſ.Et no.qꝙ ſtatutũ imponat pœnã centum ꝓ vulnere,& mille ꝓ homicidio,& aliquis accuſat' vel inquiſitus de vulnere dedit fideiuſſores, & eſt relaxatus, qa pœna eſt pecuniaria, & poſtea ille vulneratus eſt mortuus,& iudex ꝓdemnauit accuſatũ in mille,non tenentur fideiuſſores,Caſt. in l.fideiuſſores nu.1.ff.de fideiuſſo.vide tñ poſtea. Bonacoſſ.

Fideiuſſores in inſtrumẽto pacis adhibiti in caſum contrauentionis ſecundum communem opinio. non poſſunt cogi ad ſoluendum pœnam, niſi legitimè & plenè conſtet de pace rupta,&de contrauentione per teſtes,vel veram confeſſionẽ principalis.pro quo fideiuſſerunt.adeò quod eius ficta cõfeſſio,quæ inducitur ex contumacia, ſeu bãno contra contumacem dato,non ſufficeret, vt eſt communis opi.de qua Rolan. à Valle in conſ.94.nu.24.in 3.vol.Et no.ꝙ fideiuſſor,qui fuit præſens, & ſcriptus fideiuſſor pro condemnatione ſoluenda, ſi non contradixit, obligatur. Bart.in l.1. ff.de fideiuſ. Arno. commentario.174. Et ſi carceratus offert fideiuſſores, & aduerſarius nõ cõparet,poteſt iudex recipere.& illum relaxare. Caſt.in l.eum,pro quo quis.ff.de in ius vocan.nu.2. Bonac.

Fideiuſſor ib. relaxatur reus, & procurator admittitur vbi non imponitur pœna corporalis,vt eſt communis opinio.de qua Marſ.conſ.75.n.j.in 1.Et debent eſſe idonei fideiuſſores, aliàs nõ debet iudex maleficiorũ relaxare reũ accuſatũ. Ang. in l.edicto.quæ eſt l.1.ff.in ius vocati vt eant, vel ſatiſ.quia nõ intelligitur cautum,qñ eſt vitiosè cautum. Ang. in l.quoties. ff. qui ſatiſd. cog. Et recipiens fideiuſſorem minus idoneum, ſibi imputet. vt ibi per Ange. Et debet eſſe idoneus fideiuſſor faculta

facultatibus, poſſidendo ſtabilia, vel mobilia, vt mercator. Ang.in l.fideiuſſor.ff.eo.qui ſatiſd.cog.Et quis ſit pauper,vel diues iudicis arbitrio relinquitur inſpecta qualitate cauſæ, & cõditione perſonarum.Ang.in l.ſi verò.§.1. ff. qui ſatiſd.cog. Menochius de arbitrio iudicis.Et debet quis dare fideiuſſores ciues,& non forenſes.Ang.in l.fideiuſſor.§.1.ff.qui ſatiſd.cog. & eſt communis opinio.de qua Riminal. nouiſſimus in conſ. 93.nu.16.& ſeq.vbi facit differentiam inter fideiuſſionem neceſſariam & voluntariam,ſi neceſſaria, & tunc forenſis eſt idoneus.Et caueant officiales,ne relaxent carceratos cum fideiuſore de iudicio ſiſti tãtum,quia liberantur per ſententiam cõdemnatoriam. Sed debent recipere fideiuſſores debitum ſolui,vt inquit Bal.in c.dilecti. n. 12. de appella. vbi dicit bonam practicam. & no.quia quidam poteſtas, qui hoc ignorauit, ꝓ incauta relaxatione cuiuſdam carcerati, in ſyndicatu fuit cõdemnatus,&deſolatus.vide Caſt.in conſ.328.in 2.vol.Vbi tradit cautelam,ꝙ iudex faciat apparere in actis, qualiter ex tali, & tali iuſta cauſa, quæ animum ſuum mouerunt,pronunciat non eſſe talem perſonaliter detinendum. ſed ſub fideiuſſoribus dimittendum. Et not.ꝙ ſi Notarius Curiæ maleficiorum recipit fideiuſſorem pro communi Ferrariæ, ꝓ omnibus quorum intereſt, vel intereſſe poſſet, non committere malum in eius diſtrictu: Offenſus Bononię,non poteſt agere ex dicta ſtipulatione ad pœnam contractus.Bald.in l.1.§. huius ſtudij. ff. de iuſti.& iure.& dictus fideiuſſor non tenetur ad pœnã quanti pluris.Bal.in l.ſiue in duplum.ff.qui ſatiſd. cog. Et no.quod reus conuentus ſuo nomine, tenetur ſatiſdare iudicatum ſolui. Et licet pœna ſit parua & ipſe reus ſit ditiſſimus, non tamẽ debet Poteſtas dimittere propriam promiſſionem ſine fideiuſore,quia iſta eſt forma data, ꝙ recipiatur fideiuſſor,à qua nõ eſt recedendum Bal.in l.minor.§.fi.ff.de procurato.Et licet qs ſit obligatus ad dandum fideiuſſorem teneatur dare illum, q ſit idoneus facultatibus.Tñ ſi aliquis ad iudicem ducatur,debet relaxari,ſi perſona ſibi coniuncta pro eo præſentãdo fideiubeat, licet non ſit idoneus facultatibus. text. eſt in l. 1. cum duabus ſeq.ff.in ius vocati eant,vel ſatiſdent.de quo Cur.iun. in conſ.257.nu.28.in 3.vol. Bonacoſſ.

Fideiuſſor non intercedit,vbi venit imponenda pœna corporalis.Soarez.verſ.fideiuſſor.nu.145. Bonacoſſ.

Fideiuſſores in inſtrumento pacis adhibiti.in caſu contrauentionis,non poſſunt cogi ad ſoluendum pœnam, niſi legitimè & plenè conſtet de pace rupta per teſtes,vel veram cõfeſſionem principalis,vt eſt communis opi.Rolan. à Valle. in conſ.94.nu.24.in 3.vol.Adeò, ꝙ eius ficta confeſſio, quæ inducitur ex contumacia,ſeu banno contra contumacem, non ſufficeret,vt eſt communis opin.Rolan.ibi.Et fideiuſſor promittens præſentare reum toties quoties non liberatur, ſi domus reo fuerit aſſignata loco carceris.D.Hieron.à Monte. In ſuis quæſt.variis.q.28.Et quoties ſit reus perſonaliter captus, & incarceratus,eius fideiuſſores per hanc incarcerationem liberati eſſe dicuntur.D.Nonius in conſ.103. nu.8. Etiam ſi dictum fuerit toties quoties. Bonacoſſ.

Fideiuſſor & correus:an pro fideiuſſore & correo teſtificari poſſint?Dic,ꝙ ſic,quando in cauſa principaliter non teſtificantur, etiam ſi fideiuſſor pro confideiuſſore deponat: qui non interceſſerunt vt principales, ſed vt confideiuſſores, ita Alex.conſ.78.col.1. verſ.& ideo lib.1.Qui fideiuſſor ratione ſui intereſſe: non eſt idoneus teſtis, teſte eodem Alex. conſ. 154.nu.4.lib.5.ꝙ autem fideiuſſor non ſit idoneus teſtis:ſcribit idem Alex.conſ.176.col.2.nu.3.lib.7. De quo plura not. Iaſ.in l.ſi cui legetur.§.ſi titio,n.15.ff.de leg.j.Viui.inter com. opi.lib.18.verſ.teſtis. idem Iaſ.in l.dictantibus.poſt n.8.C.de teſtam.

Fideiuſſor qui ſimpliciter promiſit ſiſtere in iudicio,vel ꝓmiſit ſiſtere quandocunque.fuerit requiſitus, vel toties quoties placuerit iudici, an liberetur lata ſententia? & dic, quòd non,ſecundum Iaſo.in l. fideiuſſor.§.in fideiuſſorem.colum. ſecunda. poſt numer. 9. ff. qui ſatiſdar. cogan. & an fideiuſſor poſſit ſe obligare ad pœnam mortis, ſi reum non præſentauerit? vide eundem Iaſo. in l. non impoſſibile. numer. 2. ff. de pac. vbi concludit quòd non, de quo vide quæ ſcribit Rom.ſing.129.Doc.in apoſtil.ad text. in l.ſi quis reum.ff. de cuſtod.reor.

Fideiuſſor in duriorem cauſam cum iureiurando accept' inſtar debitoris principalis tenetur,non amiſſo tñ epiſtolæ Diui Adriani, aut excuſſionis beneficio. vt commune pronuntiat Alciat.in c.cum contingat.nu.174.de iureiur. E.Suarez.

Fideiuſſor in pecuniam acceptus, cùm principalis rem debet nullo modo ac nulla via tenetur. commune ponit Arius Pinellus in diuerſa omnia abiens in rub.part.1.c.3.n.18.cum ſeq.C.de reſcind.vendit. Idem.

Fideiuſſor de iudicato ſoluendo obnoxius executioni eſt abſque alio nouo proceſſu,commune inquiunt Cagnol.in l. nemo alienæ in fin.ff.de reg.iur.Iul.Clar.in pract.§.vlt.q. xcv. ad fi.in prin.At qui fideiuſſor ex contractu eſt,ſententiæ contra principalem latæ executioni non item ſubiectus eſt, vt commune affirmant Imo.in c.peruenit.de fideiuſ.Turzan. opin.cxl. Idem.

Fideiuſſor ex conuentione acceptus ſi fiat non ſoluendo, non poterit idcircò creditor alium idoneum poſtulare,vt cõmune teſtatur Alex.conſ.lx.lib.v. Idem.

Fideiuſſor in id, quod intereſt, rectè accipitur, cum principalis factum debet.commune pono ex Aret.in l. in illa ſtipulatione.in 1.n.3.ff.de verb.ob.Alex.in l.ſi inſulam.n.42.ff.illo eod.tit.Iaſ.in l.non amplius.§.vlt.nu.15.ff.de leg.lib.1.Dec.l. certi condictio.nu.7.ff.ſi cert.pet.& in c.1.lect. 1.num.22. de iudic. Idem.

Fideiuſſor in maiorem ſummam acceptus nec vllo modo, nec aliqua in quantitate obligatur.commune aiunt Fulg.in l. hactenus.§.1.ff.de conſtit.pecu.& Alex.& Iaſ.nu.9.in l.1.§. ſi ſtipulanti.ff.de verb.oblig.Sed aduerſa opinio, quæ fideiuſſorem in pari ſumma ipſi debitori obligari cenſet.& verior mihi videtur,& æquè recepta eſt,quippe quia ab ea ſtant Azo in ſumma de fideiuſſ.nu.7.Cyn.& Albe.in l.vlt.C.de fideiu.Dec. & ad eum Apoſtil.in l.in eo quod plus.n.13.ff.de reg.iur.Galeaul. Alciat. Coraſi. & Duare.in allegato §. ſi ſtipulanti mihi, ac Balduinus Coſta, & Stephanus Bodæus in §. fideiuſſores, Inſti. de fideiuſſor. & notabili eam vberrimè comprobamus.

Fideiuſſor cum debitore rectè iuréque paciſcetur,vt pro ea quantitate, quæ debetur.emptum ſibi pignus ſit ſi intra certũ tempus non liberetur,ac non liberatus ipſe ſoluerit, nullúſq; erit conſequenter in fideiuſſore locus conſtitutioni. l. vlt. C. de pact.pignor.vt commune inquit,ex multis cõtrarium cordatè ipſe probans Arius Pinel.in Rub.2.part.ca.1.nu.31.C.de reſcind.vendit. Idem.

Fideiuſſor ſoli bona non habens. non aliter nec alias dicetur idoneus. quam ſi pro diuite ſpondeat, vt commune dicit Hippol.in rub.nu.228.ff.de fideiuſſ.vt nec qui caſtrum munitiſſimum habet,vel alia ratione difficile conueniri poteſt idoneus fideiuſſor dicetur,vt verius cum Ang. atque Angeli ſectatoribus in l.2.ff.qui ſatiſ.cog.pono. Quamuis contrarium commune pronuntiet Boer.q.238.& qui eum laudat Iac.Menoc.nu.315.Nec ita procurator litigioſus aut cauilloſus fideiuſſor idoneus habebitur, vt receptum ponit Viuius lib.2. opi.cxij.Nec rurſus idoneus fideiuſſor cenſebitur qui patrimonium non habuerit,& ſi ſumma fide dignus habeatur ac vitæ honeſtate excellat,vt commune pronuncio ex Alb.Soc.num. 3.& aliis in l.2.ff.qui ſat.cog.Alex.Aret.& reliquis in l. ſi quis ſtipulatus.§.ſi quis ita.ff.de verb.obl.quicquid Iaſ.in l.1.n.19. ff. qui ſatiſd. cog. Hippol.in rubr.ff.de fideiuſſ.num.180.ſcribant. Idem.

Fideiuſſor patiẽs ſe nominari,poni,ac deſcribi in actis curię à notario pro fideiuſſore alicuius,&incontinenti non contradicens tunc obligatur,teneturque licet expreſſe non dicat,ita promitto, atque fideiubeo, & ſic iſte fideiuſſor nominatus apud acta eo præſente, & non contradicente nominationi de ſe factæ cenſetur promiſiſſe,&quod omnia fuerint ſolenniter acta,ſicut ſi fideiuſſor expreſsè deſcribi conſenſiſſet,vt voluit Bar.in l.cùm oſtendimus.§.fi.ff.de fideiuſ.tut.&curatorum,& Ruinus,n.11.Marcellus Berincutius. cum aliquibus aliis Moder.in l.1.ff.de verb.obl.Bald.conſ.204.vol.1.Ang.in trac.maleficiorum.in gl.pro quibus Antonius fideiuſſit,nu.12.Benedi.de plumbi.in l.manumiſſio.ff.de manum.vind. & Alberic. de Roſate,in tracta.de teſtibus.ſub nu.129. in rubr.qui teſtes non cogantur teſtificari. Sed opinio hæc Bart. & ſequacium communiter à noſtratibus reprobatur,in d.§.fi.& variis in locis iuris noſtri.vt latè deducit, & apertè fatetur Boeri. deciſ. 314.n.5.videlicet,quod non inducatur aliquo modo ſtipulatio, etiam ob iudicij calorem vbicunque fideiuſſor ipſe deſcriptus nihil reſpondeat. F.Viuius lib.2.opin.111.

Fideiuſſor non eſt idoneus quotieſcunque cuſtodiam caſtri haberet,vbi fideiuſſio ꝓ eum dari,ac præſtari debet,qm̃ iudex,ſeu eius familia nullo modo poteſt accedere ad exequendum ꝓ eum,ſm gl.Bart.n.1.Ang.Roma.Paul.& Alex.in prin. in l.2.ff.qui ſat.cog.& Boer.deciſ.238.nu.5.poſt medium.vbi ait ſententiam iſtorum communem fore,& Alex.in d.l.2.nu. 1.& ſequitur Marſ.in repeti.rub.ff.de fideiuſſor.nu.302.idémque videtur dicendum in notario,vel procuratore valde rixoſo,litigioſo,cauilloſo,ſiue potenti,qui tanquam non idoneus haudquaquam ad fideiubendũ admittitur,ſm gl.Bar.Alex.n.

2.in d

2.in d.l.2.&Nattam conf.cxliij.n.10.& ob doctrinam istam si cuti veram,& communem declarauí in facti contingentia in ciuitate Therami,dum eram ibi iudex criminalis quendã Horatium Delficum ciuem ibi, & procuratorem non fore idoneum fideiussorem:item non est idoneus fideiussor,qui caret bonis immobilibus, ideò ob hoc potest tãquam nõ idoneus recusari à creditore,vt voluit gl.in §.suscepto.in auth.de exhi. reis.Spec.ti.de satisd.§.dicto vers.sed si scholaris.Bald.in c.coram.de of.dele.Ang.Paul.Castrẽ.Alex.n.5.& Ias.n.1.in d.l.2. sed hoc non procedit, vbi principalis valde diues,& idoneus foret,siue reperiretur, tunc equidem quis quantũuis pauper seu nõ idoneus facultatibus admittitur ad fideiubendum pro eo,secundum glo.in vers.præstitisse.in l.mulier.C. de iure do. Paul.Castren.Roma Alex.nu.4.Ias.num.5.& alios in d.l.2. & Mars.in d.rub.ff.de fideiuf.nu.269. vbi ponit istam esse communem opinionem. F.Viuius lib.2.opin.112.

Fideiussor repetens à debitore principali ꝙ ꝑ eo soluit nõ admittitur ad probandum solutionem per solam creditoris confessionem, & sic per huiusmodi confessionem non probatur solutio, & fideiussor ob hoc duntaxat repetere nequit à debitore illud,quod asserit soluisse pro eo,secundum glo.in l.duobus reis.§.j.ff.de iureiur.quam sequitur Bart.ibi,& Fulg. Bart.in l.reos.in 5.q.ff. de duobus reis.& Rom. in l. prædia.ff. de acq.pos.sed Bar.ipse reuocando,seu mutando iudicium in melius tenuit,& voluit contrarium cons.clx.Titius promisit, videlicet. vt fideiussor possit agere contra debitorem vigore talis confessionis creditoris dicentis sibi satisfactum esse à fideiussore,& sequitur Sal.Pau.Castr.Roma.Alex.& Ias. in d.l. duobus reis.& ita consuluit Alex.cons.25.viso instrumento. vol.2.& cons.128.vol.6.& opinionem istam inquit communem Fulg.&Alex.in d.l.duobus.§.j.n.2. Bellonus cons.lxxvij. nu.6.&seq.Tiraq.in tracta.de vtroque retra.in tit.de retractu conuentionali.§.1.gl.18.n.84. & Mars.in repetit.rub. ff.de fideiussori.n.310.& 312.vbi etiam sequitur & declarat,& secũdum communem istam consuluit quoque Paul. Castr. cons. cccxcvj.queritur vtrum fideiussori,prout ipse refert,aut testatur,in d.l.duobus reis. & sequendo ego communem sententiam prędictorum breuiter concludo,quod licet multi ex doctoribus dicant Bar.contrariari,in hoc tñ non meretur allegari contrarius, nam in d.l.duobus reis.non firmat pedem, vtiẽ enim verbo forte, & opinionem istam communem plenius posui,quàm hic in 1.li.communium opinionum, & eam ibi quoque sequutus fui in opinione fideiussor potest agere. F.Viuius lib.2.opin.113.

Fideiussor pauper à creditore vocatus, & conuentus in iudicio potest soluere de bonis principalis stante paupertate sua.& impossibilitate,difficultate, seu impotentia solutionis de suo proprio,ne in carceribus maceretur,& in eis perpetuò detineatur,secundum Bar.per illum tex.in l.si procuratorem. §.si ignorantes.in prin.ff.mandat.Ang.in auth. vt omnes obe. iudi.Bal.in c.si qui testium. in fin. extra de test. & Bart. & Bal. in i.fi.in auth.qua in prouincia.C.vbi de crimi.agi opor. quorum sententiam sequitur,declarat,& ait esse cõmunem Mars. in repeti.rubr.ff. de fideiussor.num.429. F. Viuius libr.2.opin.114.

Fideiussor eius, qui verè debitor est, ad debitam quantitatem infra sex menses soluere promittens non liberatur, nec eximitur ab obligatione fideiussoria, licet creditor sine licentia,& consensu ipsius fideiussoris diem solutionis debitori ꝓrogauerit,& sic fideiussor iste non liberatur,si creditor mutat obligationem ex conuentione facta cum debitore principali circa cõsensum ipsius fideiussoris secũdum Host.Anch. Imo. & Abb.in c.constitutus.de fideiuss.Bar.in l. Lucius.§. Paulus. ff.de administ.tut.Alex.Ias.nu.2.in l.lecta.ff.si cer.pe. & Mars. in repe.rub.ff.de fideiuf.nu.19. & seq. cum aliis relatis ibi per eum quorum opinio communis est,teste Ias. & Dec. in d.l.lecta.& Mars.in d.rub.vbi citat etiam doctores contrarium asseuerantes,eosdémque allegat Augu.Beroius,in c.de causis nu. 34. & seq.de offic. iud. deleg. vbi hoc indecisum derelinquit. F.Viuius lib.2.opin.110.

Fideiussor datus,seu acceptus in prima instantia, non tenetur in eo, quod postea iudicatur in causa appellationis, nisi aliud actum sit.l.cum apud. ff. iudicatum solui, quem tex.dicit singularem ibi Bart.in pr.& quamuis.d.l.cum apud,loquatur, vbicunque prima sententia fuit absolutoria, & actor appellauit,nihilominus idem est si prima sententia condemnatoria fuerit,& reus appellauerit,secundum Bart.nu.4.&Ang.ibi per tex.gl.in l.2.C.de procu.& ibi Cyn.& communiter omnes, & insti.de satisdationibus.§ sin autem,de quo ibi per Fabrum, & Aret. nam non oritur actio iudicati ex prima sententia, sed ex sententia appellationis confirmatæ, ideoque imputetur actori ꝓtra reum in causa appellationis si non petierit caueri.l.eos §.fi.C.de appel.hocque verum apparet,vbi appellatio non est deserta,aliàs secus,secundum Bar.in d.l. cum apud. Imò memorata communis sententia ampliatur intantum procedere, vt cautio de iudicio sisti,aut repræsentando minimè se extendat in causa appellationis,quia expirauit per sentẽtiam.l.græcè. §.& post litem.ff.de fideiuss.& ibi per Pau.Cast.& Imo.verùm huiusmodi cautio quotiescunque præstita est pro absente,tunc expirat,ex quo semel reus extitit præsentatus,secùs si fuerit præstita pro reo præsente,quoniam durat vsque ad sententiam,secundum Alex.in add.ad Bart.in l.1. ff. si quis in ius voc.non ierit,hoc verò limitatur nõ procedere,quando cautio de sistendo reo in iudicio toties,quoties iudici visum fuerit præstita foret, nam durat etiam post sententiam iuxt. not. Bart.in l.si quis res.ff.de cust.reor.& per Ang.in l. 1. §. 1. eod. tit. F.Viuius lib.2.opi.118.

Fideiussor promittens præsentare reum toties quoties, &c. non tenetur representare eum, qui propter vulnus inflictum detinebatur, si deinde vulneratus sit mortuus, vt est communis opi.de qua D.Hiero.Gabriel.in cons.181.num.5. Bonacoss.

Fideiussores tenẽtur representare reum,quem promiserũt representare toties quoties. si reus est bannitus, si sibi tamen fuerit factus Saluusconductus à iudice de voluntate Principis,& fidantia oblata: vt est communis opi. de qua D. Hiero. Gabriel.in cons.181.n.23.vbi allegat Ange.dicentem ita cõmuniter seruari,quia data fidãtia impossibilitas cessat sistendi in iudicio.Si tamen facta omni diligẽtia, ipse reus bãnitus nolit sub aliqua fidantia comparere,excusantur ipsi fideiussores de præsentãdo toties quoties à mora,& per cõsequens à pœna, quia difficultas excusat à mora, & consequenter à pœna, vt ibi.n.24.& seq.Et ibi dicit.n.17.ꝙ licet ꝗs promiserit representare reum toties quoties, ꝙ si pro vulnere sit reus accusatus,sic moriatur, vel in bãno ponatur. Et postea reuersus homicidium committat,non tenetur ipse fideiussor.Etiam ꝙ ipsa fideiussio sit præstita in instrumẽto cũ clausulis gñalib.quia in his prætoriis stipulationib.gñalia verba restringũtur ex æqtate.Caballi.de eo quod interest.n.172.vide Gram.in cõs.66. n.64. In ciuilib.vbi idẽ dicit,ꝙ æquitas seruatur, non rigor in istis iudicialibus & prętoriis stipulationib.Et vide per eũdem Gabriel.vbi s.n.17.18.& 19.vbi ꝑ D.Baptista ab epo. Bonac.

fideiussor,ꝙ promisit fideiubere ꝑ accusato,si antequam fideiubeat, ꝓtestetur iudici,salua reuerẽtia, ꝙ si ipsum receperit in fideiussorem,nõ intẽdit se teneri de tali fideiussione,postea fideiussit,nõ tenetur,vt est cõis opi.de qua Ias. in l. qui in aliena.§.Celsus.n.47.& seq.vsq; ad fi.ff.de acq.hære. Et licet ista opi.neminem habeat ꝑdicentem.tñ Ias.dicit eam non esse rationem veram. Angeli tamen auctoritatem esse magnam fatetur.quæ sua est opi. Bonacoss.

Fideiussores rei delicti, liberãtur cõdemnatione, bonóve, aut morte rei sed ꝓꝓ accusatione solam nõ,vt est cõis opi.de qua Gabriellius cons.181.n.2.Et vbi reus est condemnatus,fideiussor remanet liberatus,vt est communis opin.de qua fusius Moronus de fide,treuga & pace.q.128.n.12. Bonacos.

Fideiussor in causa criminali,si is pro quo fideiussit,postea sit imputatus de alio crimine,& bãnitus,tũc ille fideiussor datus in prima causa nõ tenebitur cõsignare illũ,sub pœna in fideiussione cõtenta.Imo sequuta condemnatione ꝗ reum,remanet liberatus fideiussor.nec aliter tenetur prẽsentare,vt est communis opi.Clar.q.46.ver.quæro. Bonacoss.

ad Fideiussorem non culpabilem periculum casus fortuiti nõ spectat.Est vera,& magis communis opi.secundum Alex. in cons. 57.qñ in quæstione.ver.confirmo.vol.1. Chærian.

Fideiussorẽ dare promittens,cẽsetur ac intelligitur promisisse eum in loco ꝓmissionis,& celebrati ꝗctus,& de hominibus ciusdẽ loci,sm Bar.Ang.& oẽs cõiter,per illum tex.in l.si fideiussor.§.si necessaria.ff.qui satisd.cog. vbi Alex.istam communem sequitur,n.3.vbi refert sup hoc se aliàs de facto consuluisse,prout apparet cons.suo 37.&opinionem hanc approbat etiam Ias.in d.§.si necessaria.n.2.3.& 8.& sequitur,approbat,declarat,&dicit veriorem Mars.in rep.rub.ff.de fideiuf.n. 307.cum aliis seq. F.Viuius.lib.2.opin.116.

Fideiussores dare promittẽs,certè dãdo pignora, ẽt inuito creditore liberatur,sm glo.Bar.& oẽs,in l.1.ff.qui satisd.cog, gl.& Bar.in l.prætoriæ,la 3.ff.de prætor.stipu.Cy.Bal.& cæteros scribẽtes,in l.1.C.de procu.Io.And.in add.Spec.in ti.de satisd.§.dicto,in prin.& in tit.de pig.sup rub. & opinionẽ istorũ sequunt,& asseuerãt esse cõem Ale.n.6.& Ias.n.17.ĩ d.l.1.ff.q sat.cog.Ant.Negusantij de San.in tract.de pig.& hypothecis, in 5.part

in 5.par.principali,n.5.& Marsi.in repe.rub.ff.de fideiussor.n. 349.& seq.quoniam melius,ac tutius est incumbere pignori, quàm in personam agere, & sic quàm habere fideiussorem.l. plus cautionis.ff.de regu.iur.& voluit Bar.in l.in eod.§. 1. eo. tit.& in casu hoc debitor dans pignora creditori,si vellet postea dare fideiussorem,& repetere pignora sibi permissum nõ foret,nec facere posset inuito creditore,secundum gl.in §.suscepto,in gl.magna,circa med.in auth.de exhib.reis.F.Viuius. lib.2.opi.115.

Fideiussores indẽnitatis,hoc est, qui sese obligant ad id qd creditor à debitore seruare nequierit, eo ipso liberabuntur, quod probabunt creditorem in culpa, ac negligentia fuisse, quo minus debitum suum exigeret,ac præsertim si etiam ab illis ad id fuit præmonitus ac requisitus.At fideiussores cæteri,qui se hodie simplici fideiussione obstrinxerint,etiam executionis ordini renunciarint,nec premonitionibus,nec interpellationibus culpæ,& negligentiæ creditoris adiunctis quidquam ad se liberandum efficient.Si verò non item executionis beneficio renuntiauerint, sed tantum simpliciter fideiussorint, & desidem ac negligentem creditorem præmonuerint, ac requisierint,quantumcunque piger, ac negligens in debito seruando creditor proponatur, non item liberabuntur. vt communia ponit,ac meritò valde commendat meus olim iuris doct.Ant.Gomez.de contra.c.13.n.9. E.Suarez.

fideiussores, qui in ius vocati non fuerunt, principalis debitoris actis non lædentur. cõmune dicit Rip. in l.apud quẽ. nu.34.C.de eden. vt nec quouis periculo ex fortuitis casibus prouenienti offendentur. commune ponit Alex. cons. 365. lib.2. Idem.

Fideiussores,qui pro aliquo absente aut ignorante fideiusserunt,actione negociorum gestorum,quod soluerint, recuperabunt. qui verò pro aliquo inuito aut contradicente fideiusserint,nihil consequendum habent.commune ponit Ant. Gom.de contract.c.13.n.11.ex gl.Odofr.Bar.Bal.Ang.&Salic.in l.vlt.C.de nego.gest.atque aliis alibi. Idem.

Fideiussores conuentos principalis debitor poterit defendere, & ob id quod eius interest, exceptiones etiam eas proponere,quæ fideiussoribus non communicantur.vt commune pono ex iis,quæ latè atque eleganter scribit meus doct.& alter parens Arius Pinel.in l.2.n.44.C.de rescind.vend.Idem.

Fideiussores, qui se euictionis nomine obligauerint, aut nullam molestiam illatum iri alicuius rei emptori sub pœna promiserint,nullam pœnam omnino incurrent si contractus & oppugnatus & rescissus fuerit remedio.l.2.C.de rescin.vẽdi.& si illam incursuri sint,si contractus& remedio restitutionis in integrum ratione ætatis,aut aliquo alio speciali beneficio impugnatus sit.vt frequenter placita ponit insignis Pinel. ad illam eandem l.2.par.2.c.3.n.43.cum seq. Idem.

fideiussorem dare obligatus,si locuples manifestè sit,satisfaciet suorum bonorum obligatione.vt commune placitum esse constat ex Soc.& Ias.in l.1.ff.qui satisd.cog.Dec.in l.plus cautionis.in fi.ff.de reg.iur.Fel.in c.ad nostram n.10.de iureiuran.& in c.ad hæc.de sent.exc.Hipp.in rub.n.178.ff.de fideiuf. Palat.Ru.in repet.Rub.§.38.n.j.de do.inter vir.& vx.Contra quos & ius& bonũ atque æquum esse alibi ostendo.Sed & is, qui fideiussorem dare promisit,si pignora præstet,promissionis satisfaciet.vt receptum affirmat Dec.in d. l.plus cautionis. n.3.ex gl.vlt.in l.1.ff. qui satisd.cog. quam ita inibi. quamuis perperam.doctores communiter post Bar. intelligunt,ac sequuntur. Eritque hæc opinio à fortiori iisdem authoribus recepta,quibus superior.Sed & superior vt.dixi, falsa est, atque id ita esse efficaciter ostendunt Alex.& Arc.in l.diuortio.§.interdum.ff.solu.mat.Aret.rursum in l.si quis stipulatus sit Stichum.§.vlt.ff.de verbo.obligat. Et hæc vltima opinio falsa etiam est & compluribus improbata. nam contra eam tenaciter contendunt Alex.nu.6.Ias.n.12.d.l.1. ff.qui satisd. cogan. Rip.in rub.n.8.ff.de pig.idem Rip.n.22.Alc.n.10.in l.2.§.mutui datio.ff.si cer.pet.Cagnol.in d.l.plus cautionis.n.7. & Neguzant.de pig.5.par.prin.n.6. qui, vt dixi, à fortiori primam quoque opinionem de propriæ facultatis obligatione reiciant,& confutent,necesse est. E.Suarez.

Fideiussorem semel promissum creditor dimittere, atque alium æquè idoneum accipere cogi potest. commune aiunt Hyppol.de fideiuf. num.213. Ant.Gome.de contract.ca.13. n.2.Arius Pinel.in l.2.part.2.c.1.n.23.C.de rescind. ven. At si non solum promissus, sed & datus iam sit illum liberare creditor non cogetur,& si alius fideiussor magis idoneus offeratur.commune renuncio ex superius laudatis,& ex Ias. in l. 2. n.2.ff.fol.mat.& in l.si domus. §.fi fundum.n.31.ff.de leg lib. 1,& in l.debitorum.n.5.C.de pact.vbi etiam Alc.ac Matth.de Afflic.lib.3.consi.rub.15.n.5.Cagn.in l.plus cautionis.n.57. ff.de reg.iur. Idem.

fideiussorem qui dare vel promisit,vel tenetur,non potest eum alio in loco,nec aliis ex hominibus dare,quam vbi contraxit,vel promisit, atque ex eiusdemmet loci hominibus, vt commune ponunt Alex.n.3.Ias.n.2.& n.8.in l.si fideiussor.§. si necessaria.ff.qui satisd.cog.Hypp.in rub.n.307.cum sequẽtibus.ff.de fideiussor.Afflict.in 2.part.constit.regni rub.10.n. 6.&qui eum refert Iul.Cla.in prac.§.vlt.q.46.ver.pone quod. Idem.

fideiussores non impropriè debitorum nomine comprehenduntur.vt frequenter placitum enunciant Alex.in l.1.nume.48.ff.si cert.pet.Ang.Aret.in §.1.nu.7.insti.de obl.Viuius lib.1.opi.140. E.Suarez.

Fideiussores dare se non posse, probabit vnusquisque suomet cum iureiurãdo:quod receptum inquiunt Soc.cons.79. ver.3.confirmatur,& qui eum laudat Iul.Clar.in pract.§. vlt. q.46.ver.sed quo modo. Idem.

Fideiussores ob temporis prorogationem absque illorum consensu à creditore indultam debitori principali non liberantur.commune renuncio ex.Ias.in l.si vnus.§. 1. ff. de pact. & in l.lecta.n.9.ff.si cer.pet.& in l.1.§.post operis.ff.de nou.oper.nun.& in l.1.C.de iudic.atque ex Berol.in c.de causis. nu. 37.& seq.de offic.iud.deleg. Idem.

fideiussores instrumentum publicum, vel priuatũ de solutione ostendẽtes, quamuis ipsam solutionem reipsa planam non faciãt ꝗ debitorem audiantur,ac summã debiti, pro qua fideiusserunt,ab eo exigẽt. vt cõe dicũt Ias.in l.duob.§.1.ff.de iureiur.Fel.in c.si cautio,de fide instr.Hipp.in rub.n.264.ff.de fideiuf.Ant.de Tremo.in addit ad Bon.in pract.excep. in rub. quib.mod.fu.no.n.39.ver.sub iudicib.secularib.verb.fallit,& Ant.Gome.de ꝗct.c.13.n.3. Non tamẽ idẽ erit si fideiussores in iudicium vocati iureiurando sibi à creditorib. delato se liberauerunt,debitorẽ nõ teneri simpliciter iurantes. vt est Accur.sententia in d.l.duob.§.1.in ver. solutionis. ff. de iureiur. quæ cõiter recepta est,vt cõstat ex Alex.n.3.Ias.n.5.illic ex Iaso.rursus.in §.itẽ si qs postulãte.n.8.Inst.de act.quãuisMatth. de Afflict.dec.150.n.35.dicat eam cõiter improbari cuius opi.tũc erit admittẽda,cũ fideiussores se soluisse iurauerint iuxta Alex.d.§.1.n.3. Quin ꝑterea fideiussores semper ꝗ principalẽ debitorẽ agerẽ poterũt vbi creditor ꝗfiteat sibi ab illis satisfactum esse,vt frequẽter placitũ asseuerãt Matth.de Afflic.decis.94.n.3.Hip.vbi s.latissimè Viui. multos in ꝗria euntes recẽsens lib.1.opi.139.& lib.2.opi.113.atque ita cõsuluit Pau. Cast.consil.64.lib.1.in nouis &Bart.atque Alex.quos cum Iaso.refert Io.Chal.cons.101.num.5.Idem.

fideiussores vt à debitore conueniri queant, necessaria est iudicis debitorem non soluẽdo esse pronũciantis sñia:nec in actis posita nũcij delatio ad id sufficiet.cõe dicit Ias.in l.stipulatio.§.habet autem.num.7.ff.de nou.oper.nuncia. Idem.

Fideiussionem,cautionẽ,seu satisdationẽ dare nõ tenetur, qui est manifestè idoneus facultatib.etiam ex dispositiõe iuris cõis, & municipalis, qñ nulla verisimilis causa suspitionis subest,sed sibi remittenda est satisdatio hæc,& obligatur,ac tenetur dũtaxat nomine proprio absq; fideiussorib. cum gñali hypotheca omniũ bonorũ suorũ,sm Bar.& Io.de Plat.in l.qcunq;,la 2.C.de fund.patrim.libr.11.& Bar.in l.priuate.C.de murileg.lib.10.Rom.cons.67.viso themate prenarrato.Pau. Cast.& Ias.n.16.& seq.in l.1.ff.qui sat.cog.& Alex.cons.179. viso & opportunè discusso ꝓcessu.vol.2.& licet Alex.ipse titubanter.in d.l.1.& in l.diuortio.§.interdũ.ff.fol.mat. asseueret ꝗrium,tñ opi.Bar.&sequaciũ quicqd frustrà suadeat Ale. est cõis sm Ias.in d.l.1.n.20.& ita obseruat ꝗsuetudo,teste Ange.in d.l.prætoriæ.& sequitur Mars.in rubr.ff.de fideiussor.n. 270.in quib.quidem locis,tam Bar.quàm alij post eum tradiderunt super hoc cõgruum exemplũ,videlicet,ꝙ si ex forma statuti officialis teneatur ante officij sui ingressum satisdare, tunc certe,& absque dubio aliquo si ipse idoneus fore crederetur ac staretur ei soli cum generali obligatione bonorũ suorum. in regno verò Neapolitano practica, & stylus obseruat contrarium,& officiales oẽs in officij principio,& ante ipsius administrationẽ omni facultate,diuitiis, & idoneitate remotis,ac reiectis, & exclusis præstãt necessariò idoneã cautionẽ ante susceptã officij tutelã ꝑ parẽdo sindicatui finito corũ officio.imò officiales ipsi iurare debẽt in ꝑsentia decẽ testiũ,sm formã traditã in c.regni exordiente:itẽ recipiant sacramentũ in forma subscripta,aliàs nõ præstita cautione ꝑdicta in camera summariè,& iuro corã vno ex regentib. regiã cancellariã, nõ ꝓnt officiũ exercere;sub pœna vsurpatæ iurisdõis prĩcipis posita,in d.c.itẽ recipiant, & tam cautio,ꝙ etiam iurm hoc in commissio

commissione officialium specialiter exprimenda sunt ob dispositionem,d.c.item in fi.& verba.d.c.refert. Afflict. in constitutio.baiuli locorum,vbi pulchrè loquitur. F.Viuius. li. 2.opin.117.

FIDEIVSSIO.

Summaria.

Fideiussorem iudicio sisti, habere & excussionis beneficium:sicuti cætera omnia,quæ fideiussoribus competunt, beneficia.q.1.

In electione actoris esse, velítne agere ad pœnam in stipulatione adpositam,an ad interesse cõtra fideiussorem iudicio sistendi causa datum.q.2.

In excussione,quæ fit contra principalem,ad hoc,vt deueniatur ad fideiussorem,citandum esse ipsum fideiussorem.Agi enim de eius præiudicio.q.3.

Etiam pignora prius vẽdi debere,quàm ad fideiussores veniatur.q.4.

Fideiussorem beneficio excussionis renunciantem, posse conueniri,etiam non excusso principali:cùm quilibet fauori pro se introducto possit renunciare.q.5.

Patrem fideiubentem pro filio,conueniendum sine excussione filij,seu principalis.q.6.

Publicatis & confiscatis omnibus bonis debitoris,conueniendum fideiussorem,non facta excussione.q.7.

Si constet principalem debitorem non esse soluendo,conueniendum fideiussorem sine excussione principalis.q.8.

Fideiussorem,qui cum iuramento fideiussit,conueniri posse,non facta excussione principalis.q.9.

Mulierem fideiubentem cum iuramento obligari, licet non expressè renunciet beneficio Velleiani.ead.q.

Iuramentum in actu aliquo interpositum,habere vim expressi,ead.q.in fi.

Fideiussorem,propterea,ꝓ non possidet immobilia,recusari non posse,tanquam minus idoneum.q.10.

Confessionem creditoris, cui fideiussor soluit, sufficere fideiussori,ad hoc vt agere possit contra principalem.q.11.

QVAESTIO I.

Quæro,An fideiussor de iudicio sisti habeat beneficium excussionis? Resp.Gul.de Cun.in l.2.§.si quis ex his.videtur tenere ꝓ sic,dicit enim ꝓ fideiussor de iudicio sisti,habeat omnia beneficia fideiussoribus competentia,ergò & per consequẽs beneficium excussionis.Idem tenet Bald.d.§.fi quis.&sequuntur ibi Pau.Cast.Alex.& Ias.n.7.Ro.6.Eandem opinionem tenet Io.Fab.§.sed hodie.insti.de satisd.vbi dicit ꝓ quando principalis est præsens & soluendo,tunc non potest agi contra fideiussorem de iudicio sisti,secùs si esset absens principalis,vel alia non extarent bona:Eam dicit esse cõmunem Roder.Suaretz.l.2.tit.de los emplazamientos.lib.2.for.ll. in §. quæritur vlteriùs.n.1.2.& 3.fol.187.

QVAESTIO II.

Quæro,An fideiussor de iudicio sisti vltra pœnam,si ea est apposita,teneatur etiam ad interesse parti? Pau.de Ca.in l.2.§. in fideiussorem.existimat,fideiussorem de iudicio sisti ad certam quantitatem non teneri ad aliud interesse.Cõtrariam verò opinionem tenet gl.in l.fi.ff.si quis in ius voc.non ierit. Et hanc communem approbatam esse dicit Matth.de Afflic.decis.Neapol.234.in1.& tenet Ias.in d.l.2.reprobata opi.Pau.de Ca.ibi.Eandem opinionem tenet Alex.in addi.ad Bar.in d.l.fina.vbi dicit id adeò verum esse, vt procedat etiamsi interesse excederet pœnam per gl.ibi.Et ibi Pau.de Cast.dicens esse in electione actoris,an velit agere ad interesse vel ad pœnam.

Notissimi iuris est fideiussorem ante principalem cõueniri regulariter nõ posse,vt est tex.in Auth.præsente.C.de fideiuss. Auth.hoc ita,si debitor.C.de pig.ibi Bar.& Doct.Ab.in c.per uenit.ibi Doct.de fideiuss.

QVAESTIO III.

Sed quæro,An in excussione, quæ fit contra principalem, ad hoc vt deueniatur ꝑ fideiussorem , citari debeat ipse fideiussor? Resp. Bar.in l.decem,n.4.ff.de ver.obl.tenet ꝓ sic.& licet in l.de vnoquoque.ff.de re iud.teneat, ꝓ sufficiat generalis citatio:tamen contraria opinio, ꝓ s. nominatim citari debeant fideiussores, ex quo de illorum præiudicio agitur, approbatur.& eam tenet Bal.Ang.Pau.de cast.in d.l.de vnoquoque.& l.nam ita diuus.& ibi Alex.quoque in l.de vnoquoq;. & Hip.n.73.Alex.in cons.156.n.4.vol.2.& cons.86.n.3.Hanc opinionem communem & verissimam esse firmat expressè Claud.de Seysello.in d.l.decem.num.16.ff.de verbo. obliga. Ias. l. nequicquam. §. vbi decretum. numero 36. ff. de offic. procons.

QVAESTIO IIII.

Quæro,Quid si creditor habeat pignus, An non obstante pignore possit conuenire fideiussorem? Resp.gl.Auth. si quis igitur.ver.sum.colla.tenet ꝓ creditor potest agere contra fideiussorem,non obstante,ꝓ habeat pignus. Hãc opinionem gl.sequitur Bal.l.inter eos.§.creditor.ff.de fideiuss.quando incontinenti &de facili vendi potest,aliàs priùs debet vendi,& tenet Anch.c.peruenit.eod.vt Cy.d.auth.præsente.

Contrariam opinionem,ꝓ scilicet indistinctè debet vendi pignus,& si non reperiatur emptor,debet pignus æstimari,& adiudicari creditori in solutum,iuxta æstimationem arbitrio iudicis faciendam,tenet Cardi.d.c.peruenit. Et ibi Imo. dicit eam esse communem & veriorem.Eandem opi.tenet Vitalis de Cambanis in tract.clausularum,clausula fina.n. 2.in fi.Barba.d.c.peruenit.nu.9.

QVAESTIO V.

Quero,Quid si fideiussor renunciat beneficio excussionis? Resp.gl.in d.Auth.de fideiuss.§.si quis igitur.verb.accedat.expressè tenet, ꝓ hoc casu,etiam non excusso principali, possit conueniri,cùm quilibet fauori pro se introducto possit renũciare.Eandem opinionem tenet Bal.d. Auth. præsente. nu. 6. Cor.cons.111.n.8.vol.1.Hip.in rub.de fideiussor.n.1.Spec.ti. de renun.§.1.ver.viso de beneficio.Barba.d.c.peruenit.n.5.& 6.de fideiuss.Hanc opinionem dicit esse cõmunem Amedeus de Castel.in tract.de syndicatu.n.208.Step.Ber.cons.244.nu. 2.lib.2.primæ impressionis.Cur.se.cons.6.nu.1.Phil.Dec.l.fi. n.20.ff.si cer.pet.Hiero.Grat.cons.136.vol.4.nu.1.

QVAESTIO VI.

Quæro,Quid si pater fideiussisset pro filio? Resp.Bal.in l. 3. §.sed vtrum.ver.perinde.per illum tex.ff.de minor.tenet,ꝓ pater possit hoc casu conueniri,non facta excussione principalis.Eandem opinionem tenet Barba.d.c.peruenit.nu.7.& in l. stipulationum.la 2.§.satis accipio.col. 5.ver.item nisi pater fideiussisset.ff.de verb.obl.Et hãc communem esse opi. firmat Pyrrhus Englebermæus.l.1.C.de decur.libr.10. Et tenet Stepha. Aufred. decis. 196. in addit. Boer. decis. 221. numero 6.& 14.

QVAESTIO VII.

Quæro,Quid si omnia bona debitoris sunt publicata? Respon.Bar.in l.si ego.in prin.ff.si cer.pe.tenet ꝓ si fideiussor possit conueniri,non facta excussione.Eãdem opinionem sequitur ibi Iacobi.nu.3.ver.3.fallit.Contrariam opinionem tenet expressè Cu.d.l.fi.l.quia debet conueniri fiscus,qui semperꝑ sumitur idoneus,ad soluendum.Eandem opi.tenet Barb.d.c. peruenit.n.7.Et eandem dicit communiter reprobari Cur.iu. d.l.fi.n.8.vbi defendit Barto.Hanc opinionem tenet quoque Dec.d.l.fi.num.15.& ibi Ias.num. 11. Et eam dicit magis veram esse Claud.de Seysel.d.l.tenet Rom.d.l.fin.numer.5. vbi dicit se ita consuluisse contra Bar.vt patet in cons.93.num.4.

QVAESTIO VIII.

Quæro,Si constet principalem debitorem non esse soluendo,An possit fideiussor conueniri? Resp.Bar.in d.l. fi. tenet,ꝓ sic , etiam nulla excussione facta in principalem , & ante eum tenuit gl.fi.d.l.decem.& d.l.fi.verb.sed etsi cùm sero.& Ang. de Perus.post gl.l.nisi hoc actum.ff. de pact. & sequitur Bal.l. 1.C.de his quæ in fraud.credit.Hanc opinionem tenet Fel.c. cùm olim.n.11.de re iud.Alex.l.si ego.ibi Ias.n.11. Claud. de Seysel.n.4.ff.si cer.pet.Ias.§.item si quis.el 1:n.68.Instit.de actio.Capyc.decis.54.n.5.Curt.Sen.cons.6.nu.3.Hyppo.Rubr. de fideiuss.n.10.Hermanotus Detus l.hoc edicto.§.nunciatio. n.130.ff.de noui oper.nunc.Pet.de Rauen. in alphabeto suo, ver.fideiussor.Cor.cons.46.n.13.li.2.&vbi eam communem dicit in cons.151.num.5.lib.4.& tenet Socyn.in tract.regu.regu.134.limitatione5.& Gratus in cons.87.nu.23.vol.1.

QVAESTIO IX.

Quæro,Quid si fideiussor fideiussit cum iuramento? Resp. Bal.sibi contrarius in c.cùm contingat.nu.20.vers. ex hoc sequitur,ꝓ fideiussor.extr.de iureiu.tenet,ꝓ Fideiussor non obstante iuramento habeat beneficium excussionis.Idem tenet Alex.sibi contrarius.d.l.fi.ff.si cer.pe.&ibi Ias.nu.2.Dec.n.11. Eandem opinionem sequitur Fel.c.ex rescripto.n.19. de iure iur.Tom.Gram.cons.770.n.4.in ciuilibus.Alc.d.c. cùm contingat.Coua.c.quamuis pactum. 1.par. 1.§.4.nu.4.Cùm enim lex concedat fideiussori hoc beneficium excussionis,iuramẽtum quoque secundum naturam huius obligationis debet intelligi,ita vt licet corroboret actum , non tamen tollat beneficium illud. Eandem opinionem tenet Alex.cons.29.n.7. lib.7.Carol.Molinæ.in addit. ibi.

Contrariam opinionem tenet Bal.d.c.ex rescripto.n.2.ver. item quia iurauerunt.Eandem tenet Anch.ibi, & Abb.Alex. cons.29.n.38.lib.7.& in addit.ad Bar.l.marcellus.n.7.ff. de fideiuss.Gozad.cons.32.n.14.Hãc etiam opinionem tenet Corset.in tract.de iureiu.q.8.n.36.Soc.d.reg.234.limit.1.Io.Baptista in tract.de arbi.q.79.versi.quinta conclusio.Steph. Auff. addit.ad decis.Tholos.139.Tiraq.l. si nunquam. in præfatione.n.137.& n.152.Grat.cons.28.n.16.vol.1.Rol.l.1.§.si quis ita.n.24.ff.de verb.obl.Ant.Bauer. in tract. de virtute iuram. in prin.n.23.Hanc opinionem dicit esse communem Io.Hannibal.l.si insulã.n.162.ff.de ver.obl.& tenet Cy.l. si ex cautione.n.6.C.de non nu.pecu.Et hæc verior est opinio per tex. d. c,ex rescr.vbi mulier,quæ fideiussit,licet expressè non renunciauit Velleiani beneficio, tamen quia iurauit, videtur etiam illi beneficio renunciasse,licet aliàs requiratur expressa renũciatio Velleiani:iuramentum enim quandocũque in aliquo actu interponitur,habet vim expressi.Bal.l.1.q.2.C.commo.

QVAESTIO X.

Quæro,An fideiussor non possidens immobilia possit recusari,tanquam non idoneus? Resp.gl.in Auth.de exhiben.reis. §.suscepto.verb.personali.colla.5.tenet ꝓ sic.Idem tenet glo. in l.si quis stipulatus sit Stichum.§.si quis stipulatus.ff.de ver. obl.Hanc opi.tenet Spec.ti.de satisda.§.dicto.ver.sed si scholaris.Bal.c.coram.n.8.de of. deleg. Ias. post Bar. ibi dicit hanc esse communem opinionem in d.l.sciendum.in prin.n.30.Et eam tenet Alex.cons.160.nu.5.vol.5.

QVAESTIO XI.

Clarum est,ꝓ fideiussor soluens pro reo habet mandati actionem.l.si fideiussor.C.de manda.sed quæro,an sufficiat confessio creditoris,dicentis sibi satisfactum esse à fideiussore,ad hoc, vt ipse fideiussor possit agere contra principalem? Resp. gl.in l.duobus reis.§.in fideiussore.verb.solutionis.ff.de iureiur.tenet,ꝓ non.Hanc sequitur ibi Bar.sibi contra morem cõtrarius.& in l.cum filius, in fine principij.ff.de verb.obl.Hanc opinionem tenet quoque Rom.l.prædia.ff.de acquir.possess. Fulgos.d.l.duobus.Caro.Mol.addit.ad Alexan.in cons.90. n. 3.vol.3.

Contrariam opinionem tenet expressè Bar.in cons.160.in ci.Titius promisit. Et ibi additio, ꝓ videlicet confessio creditoris sufficiat fideiussori ad repetendum à debitore debitum. Hanc opi.tenet Sal.Alex.& Ias.Pau.de Cast.& Ro.d.l.duobus reis.§.1.de iureiur.vbi dicit Alex.& Ias.ita consuluisse Franc. Tigrinum.Ita tenet Alex.in cons.90.n.3.vol.3.& 123.vol.6. Cæpolla con.12.con.ciuilibus,Dec.l.2.§.fi.ff.si cer.pe.Matth. de Afflict.decis.94.n.3.Vbi dicit opi.Bar.in hoc communiter reprobari,ꝓ non sufficiat cõfessio creditoris fideiussori,quia in confessione ad liberandum,idem dicendum est,ꝓ in pacto de non petendo,vt ibi per eum.Quia aliud est confiteri ꝑ creditorem accepisse & habuisse,aliud facere pactũ de non petẽdo,quia illa verba,accepisse &habuisse,fauore liberationis in ducunt dispositionem post 30.dies.Pau.Cast.l. si ex plurib.ff. de solu. & per consequens, sicut acceptilatio & solutio facta vni reo credendi , nocet alteri, ita & dicta confessio. Eandem opi.tenet Fel.c.si cautio.n.89.de fid.instr.Tiraq.tract.de vtroque retractu.ti.de retractu linagier.gl.16.n.84.& ti.de retrac. conuen.gl.6.n.17. Et hanc opinionem veriorem & communiorem affirmat Hip.rep.rub.ff.de fideiuss.n.265.& tenet Alc. l.solutionis.in fi.ff.de verb.sig.& in l. 1.in fi.C.de transactionibus. Michael Grassus.

Fideiussio. fideiubere nihil aliud est quam perdere.l.si cui.§. flauius ff.de solut.fac.quod vult Ias.in l. in personam. §. qui pec.ff.de Pac.vbi dicit.ꝓ seruus fideiubendo, non obligat dominum ignorantem etiam de peculio.quia istud non venit in administratione peculij. cum non sit administrare sed dilapidare vt inquit tex.in l.3.§.filius.ff.de pecu.

Quj fideiussorẽ minus idoneum accipit. sibi imputet. l. 3. ff.de fideiuss.quia eum approbasse videtur.Mars.in l.si quis.in 8.col.ff.de quæst.

An autem distingueñ sit an scienter an ignoranter. eum acceperit? vide Bar.& doct.ibi.& Alex.in l.de die. §. fi seruus. ff. qui satisd.cog.

Vide etiam Alex.in 5.vol.cons.60.vbi dicit, ꝓ etiam si accepit ignoranter.sibi imputet,nisi interuenisset dolus præstãtis fideiussorem.affirmantis illum esse idoneum.vt ibi per eũ.

Quid autem in accipientem pignus non idoneum. vide s. Creditor.§.1.

De delegatione.autem debitoris non idonei.est tex.in l. ꝓmittendo.§.1.ff.de iu.do.& in c.1.extr.de alie.iud.mutan.causa fac.

Fideiussor.de iud.sisti.non tenetur.post sententiam. l. græce.§.& post.& ibi Bar.& doct.ff.de fideiuss.Iason.in l.eum pro quo.ff.de in ius voc.& latius.in l.2.§.fi.ff.qui satisd.cog.Cæp. cau.98.

Et sic talis fideiussio non durat in exeq.nec in causa app.secundum Ias.in d.§.fi.

Ampliat ibi Ias.non solum lata sententia.& etiam instantia perempta.dato quòd de nouo inchoaretur.al.glo.in l.pen.C. de fideiusso.

Ampliat 2. non solum in causis ciuilibus sed etiam in criminalibus.al.gl.in l.si quis reum.ff.de custo.reo.& Bal.in c.dilectis.de appellationibus.dicentem.quòd officiales debent capere fideiussionem de iud.sisti.& iudicatum soluen.

Ampliat 3.etiam si fideiussor.promisit.iudici aliquem sistere in iud.& parere mandat.curiæ.quia adhuc lata sententia. fideiussio. expirat.al.sing.Bal.in Add.spec.in ti.de reo.in 1.col. & Alex.in d.§.fi.

Ampliat 4.etiam si promisit facere.omnia quæ in iud.sunt facienda.quia ista verba debent ad ius referri. alle. solum Bal. in d.§.fi.

Limitat Ias.d.regulam primo quando fideiussor.de iud. sisti.ante fuit in mora exhibendi.quo.casu commissa est stip.ad totale interesse.contra reum.licet lata sententia liberetur fideiussor.ab obl.prin.de sistendo.tamen non liberatur.ab interesse.prius commisso.al.multa quæ vide.

2.Limitat quando fideiussor.simpliciter promisit sistere.in iud.secus si promisit sistere quandocunque fuerit requisitus. vel totiens quotiens placuerit iudici.quia tunc lata sententia non liberatur al.Bar.in l.4.in vlt.col.ff.de custo.reo.& Lud.in d.l.græcè.§.& post litem.Quamuis secundum eum ꝓtrarium teneat Bal.in l.qui crimen.in 3.q.C.q accu.non poss.per duas rationes.quibus respondet.Alex.in d.§.fi.Aliter etiam secundum eum & male.tenet Ang.in l.quod si nolit.§.si quid ita.ff. de edil.edic.Fran.crem.sing.11.

Qui promisit titium sistere in iud.eo mortuo libera.nec tenetur sistere.eius hæredem.docto.max.Ias.in l. si decesserit ff. qui satisd.cog.

Idem si titius banniatur.Alber.in 4.part.q.64.

Limitat in fideiussor.de Iud.sisti simpliciter.secus si copulatiue sit fideiu.de iud.sisti.& iud.soluen. quia tũc per mortem rei.quamuis liberetur à iud.sisti tamen tenetur.soluere.iud.vbi latius per eum.

Sublimitat.nisi disiunctiue.sit obligatus vel sistere.vel iud. soluere.quia tunc per mortem liberatur.ab vtraqne.al. multa quæ vide.

Quid si promittat quis sistere titium ꝗ.decem dies.& sit in culpa.quia titius distat per x.dietas.&passus est labi octo dies. ita ꝓ non supersunt ñ duo dies ꝗ.quos in po.est sistere.& in illos duos dies moritur.titius.an teneatur.fideiu.vide gl. & docto.max.Alex.col.3.& 4.in d.l.si decesserit.

Ante tamen finitum terminũ. pœna exigi non potest. phi. in c.commissa.de elect.in 6.

Fideiussor.de iudo.sisti.tenetur successiue vsque ad sententiam.d.l.græcè.§.& post litem.gl.& doct.max.Ias.in d.l.2.§.fi. ff.qui satisd.cog.

Limitat Ias.secundum doct.ibi.quando actor prosequitur in lite.contra principalem.debitorem secus si esset negligens per duos menses quia tal fideiu.liberaretur.l.pe.C.de fideiuss. cum dist.de qua ibi per gl.

Fideiussor.de iud.sisti.pro vna causa. non tenetur. pro alia. Lud.Ro.cons.210.fac.quod vult Ias.in d.l.2.§.fi.in fi. qui sat. cog.vbi dicit.ꝓ si pro vulnere.est pena cẽtum.pro homicidio est pena mille.si quis fideiubeat pro vulnere. non tenetur. in mille.licet ex illo vulnere.sequatur mors.& idem vult in l. 1. in 3.col.ff.de in litem iur.fac.etiam quod vult idem Ludo.cõsi.270.in fi.

Fideiussor.de iud. sisti debet esse idoneus facultatibus & facilitate conueniendi l.fideiussor.ff. qui satisd. cog. Et ad hoc vt sit idoneus debet possidere immo. secũdum Ang.ibi.al. gl. in Aut.de exhib.re.§.suscepto.alias in §. sancimus.in verb. fideiussione.ar.instj.de replica.ad fi.

Nisi tal fideiussor. inueniri non posset. quia tunc accipiendus esset possessor mobilium. puta mercator. secundum Ange.in d.l.fideiussor.al.not.per ipec.in ti.de satisd.§.dicto versi. quid si scholaris.

De quo vide Iasonem.in d.l.fideiussor.& Alex.in 5.volum. cons.160.

Et potentior.non dicitur idoneus Iason.in l.2.in 7.colum. solut.mat.

Vbi tamen prin.esset diues.admitteretur fideiussor.etiã nõ idoneus facultatib.vt probatur.in l. mulier. cum ibi not. per gl.in ver.præstitisse.C.de iu.do.Pro quo fac.quia vbi prin.est euidem

euidenter diues.nõ tenetur præstare fideiussorem. vt vult Alex.in l. 1.ff.qui satisd.cog.de quo tamen vide Alex.in l.diuortio.§.interdum ff.sol.mat.& secus est in actore.qui licet possi deat tenetur satisdare.Alex.in l.de die.§.qui mulierem in fi.ff. qui satisd.cog.

Contra fideiussorem.de iud.sisti.ag.ad interesse.si pena apposita non fuit.l.cum quis ff.si quis in ius voc.

Fideiussor.de repræsentando.debet esse idoneus nisi sit cõiuncta persona quæ pro coniuncta fideiubeat.quia est verisimile.q̃ citatus comparebit ne is qui pro eo fideiussit illaquea tus remaneat.l. 1.& ibi doct.max.Alex.& Ias.ff. in ius voc. vt eant,&c.

fac.quod vult Bal.in l.filius.circ.fi.ff.de his qui sunt sui.&c.

Fideiussor.de repræsentando.liberatur. ex vna repræsentatione.l.fideicommissa.§.si quis x.ff.de leg.3. Alex. in l. græcè. ff.de fideiuſ.

Limita nisi essent verba quandocunq;.vel totiens quotiẽs. &c.vt vult Alex.in l.fideiussor.§.fi. ff.qui sat.cog.vbi all.quotas doct.& idem vult ibi Ias.& in l.duobus.§. 1.in 3,colum.ff. de iureiur.& in l. 1.in 1.col.ff.si quis in ius voc.non ie.

An aũt q̃ñ sunt dicta verba totiẽs quotiẽs liberetur fideiussor.ex bona præsentatione?Fel.in c.licet dilectus. in fi. 1. col. de testi.tenet q̃ sic.al.Ang.in l.oratione.ff.de ser.& in l.si finita. in prin.ff.de dam.infec.Addo Lud.Ro. in consf. 15. in vltimo.dubio.

Contrarium.tenet Alex.in 2.vol.consf. 145.inci.Quoniam abunde.& in d.l.si finita in prin. & in l.qui bona.§.fi.de dam. infec.Ias.in d.l.duobus §. 1.in 3.col.de iureiur.Dec.in c.2.in 2. lect.in 1.col.ext.de consti,

Vide in ver.arbitrator.ver.compromissum.§.x.

Promittens præsentare aliquem ꝗ. octo dies sub pena.non incidit in penam nisi fuerit requisitus de præsentando.ita notabiliter Pau.de ca.in 2.volum.consf. 168. Fel.in c.si autem.in 3.col.de rescrip.Ias.in l.vniuersa. in 2.col.de preci.imper. offer.& in l.si ex legati causa.col. 5.ff.de ver.obl.& Dec.in consf. 145.in 1.col.

Aduerte tamen.quia ipse Dec.vbi s.in vlt.col.videtur impugnare dictum consi.Pau.de ca.

Quid si repræsentet antequam requiratur.an fideiu. libere tur.vide Lud.Ro.in consf. 137.

Difficultas non excusat fideiussorem. de repræsentando tali die.Ias.in l.quod re in 14.col.ff.si cert.pet.al.Bal. in l. sancimus per illum tex.C.de fideiuſ.

Nec etiam quãdo procurauit talem difficultatem.Barb. in 3.vol.consf. 57.in 7.col.

Fideiubens ad certum tempus transacto tempore non tenetur.l.si cũ hermes C.loca.l.Labeo in fi.ff. de arb.Albe. in 2. part.q.143.& q.163.

Et prorogato termino prin. non remanet amplius fideiussor obligatus.Fel.in c.2.in 13.col.de sponſ.Barb.in 1.vol.con. si.31.in 1.col.de quo vide eundem.in 2.vol.consf. 15.in 7.col. Dec.in specie.consf.93.& in c.de cauſ.in 4.& 5.col.de offic.de leg.Imo.in consf. 12.in fi.Alex.in l.3.in fi.prin.de dam.infect.

Limita.vt per Card.in clem. 1.ver.Nos itaque in fi. de iure iur.ſ.quando fideiussit in omnem casum.

Fideiussor. non potest teneri. in grauiorem causam quam prin.l.græcè.§.illud & ibi Bar.& doct.ff.de fideiuſ. & ibi quærit Bar.quid si reus promisit 10.& fideiussor.20. an in aliquo. teneatur fideiussor.& concludit.quòd non.

Et ad primum fac.quod no.doc.max.Ias.in l.centum capue ff.de eo.quod cert.loc.vbi vide.in 3.& 4.col.& ibi limitat nisi fideiussor.ita promiserit.de quo etiam per eundem Ias.in l. 2.§.in fideiussorem.ibi quid autem si quãtitas.ff.qui sat.cog.

vide tamen Lud sing. 152. vbi dicit. q̃ id qd̃ accrescit prin. obl.accrescit etiam fideiussori.vide etiam Ang.in §. sequẽs in 2.col.de Actio.

Pactum vnius ex fideiussoribus.non præiudicat cred.contra alium fideiussorem.agenti. l.si stip. esses à me.§. si ex duobus & ibi Bar.& doct.ff.de fideiuſ.

Quando fideiussores.à prin.diuidunt inter se obl.tunc ob. vnius non cedit in damnum alterius.l.inter fideiu. cum gl. fi. & l.inter eos ff.de fideiuſ.

An factũ rei prin.noceat fideiuſ.vide doct.in l.fi.ff. de pac. & quid de delicto.vide Bar.& doct.in l.si quis iniquum §. si is pro quo.ff.quod quisque iu.&Alex.in l.quotiens.C.de præci. imper.off.

Mora prin.nocet fideiussori.l.mora.& ibi doct.ff.de verb. oblig.

Quid de confe. ficta an præiudicet fideiussori.Cor.notabiliter.in 3.vol.consf.211.quòd non.

Exceptio.competẽs principali.competit fideiu.etiam spõtaneo.Lud.sing.317.

Quid de excep.fori.vt in fideiu.clerici.dic q̃ non competit fideiu.Lud.sing.627.

Adde Ang.in l.si reus ff.iud.sol.

Quid si principalis faciat inhiberi. me pendente lite super absolutione.à iuramento moleste.an prosit princ.hypo.sing. 125.dicit quòd non.

Vtrum dilatio data principali. prosit fideiu. vide Alex. in l. cum filius §.si stip.ff.de verb.obl.Ias.in l.lecta.in 6.7.& 8.col. ff.si cer.pe.& in l. 1.in 5.& 6.col.C.de iud.& Dy.in consf. 11.v. bi etiam ponit de securitate personali data princip. an prosit fideiussori.

Quid de absolutione.à iuramento.vide Iasonem.in l. 1.C. de diuer.rescrip.vbi dicit.quòd concessa vni.non prodest alteri insolidum obligato.quin contra eum possit fieri exeq.

Quid de cessione bonorum deb.an prosit fideiussori. vide Iasonem.in §.fin.in 4. colum. instit. de Actio. vbi dicit. quòd non.

Quid in acceptilatione.Ias.vbi ꝗ.& Ange.in l.si hæres pec. ff.ad treb.

Quid in pacto de non petendo.vide Iasonem.in l.quod dictum.ff.de Pac.

Quid in casu.l. maiorem ff. de pactis. vide Mathes. notabili. 105.

Quid de appellatione. principalis. an prosit fideiussori. vide Phi.in cap.cum teneamur.in 3.colum.de appella.vbi dicit. quòd sic.

Fideiubens.pro accusato.an teneatur.ad pœnam quæ cresc. cit per inficiationem vide Ber.in l.quæro.ff.loca. Alex. & Ias. in l. 1.ff.de in litem iur.& eundem Iasonem.in §.quadrupli.in 1.& 2.colum.insti.de act.Ludo.Rom.consil. 507. & Fel.in c. cum ordinem.in 4.colum. de rescrip.& communis concl. est quòd non.

Limita.nisi sit promissio.de soluẽdo omnem penam.etiam per contumaciam vel negationem.& huiusmodi.ita doct. in loc.præal.max.Ias.in d.§.quadrupli.qui dicit.istud bene notãdum.in practica.

Fideiussor.non potest se obligare ad penam mort. Alex.in l.3.ff.de custo.reo.

Non videtur dare fideiussorem.qui dat priuilegiatum.l.de die.§.qui mulierem.ff.qui satisd.cog.l. 1.& ibi Alex.ff. si quis in ius voc.non ie.

Max.dando.clericum.Pan.in c. 1.in fi.de fideiuſ.

Et potentior non est idoneus fideiu.Ias.in l.2. in 7.col.ff.solu.mat.

Vtrum si fideiussor desit esse soluendo.sit iterum caueñ.vide Alex.remissiue.in l.fideiussor.in princip.ff.qui satisd.cog.

Qui recusat accipere fideiussorem. tenetur actione iniuriarum.l.si vero §.qui pro rei qualitate.& ibi doct.max.Ias.ff.qui satisd.cog.Idem Ias.in l. 1.in 1.col.ff.si quis in ius voc.& in l.j. ff.de in ius voc.Fel.in c.legebatur.in prin.de maio.& obed.

Si constituam me soluturum id quod titius tibi debet.non propter hoc titius est liberatus.tex.cum gl.in Aut.de fideiuſ. in prin.Alex.in 2.vol.consf. 10.

Per acceptationem.2.fideiussoris.an liberetur primus late sonz.in 1.part.consf. 18. in 2.q.& in consf.21. vide etiam Alex. in 1.vol.consf. 70.ibi.q̃ autem.& in l.4.§.si ex conuentione.in 2.add.de re iud.

Et an per nouationem liberentur fideiussores?Bal.notabiliter.in 1.par.consf.290.& in 3.par.consf. 238. aliquid per Barb. in 2.vol.consf. 15.in 6.& 7.col.

De excep.autem credendarum actionum.vide sonz.consf. 200.in 2.part.

Et quòd cedi debeant.vide Alex.in 5.vol.consf.38.in fi.

Fideiubere.non tenetur.qui securitatem promisit.Ias.in l.j. in ij.& iij.col.ff.qui satisdar.cog. & in l.prætor ait.§.deinde.in 2.col.ff.de oper.no.nun.

Limitat Ias.nisi 1.se obligasset per instrumentum.Postea ꝑ mitteret facere securũ quia si ista 2. promissio intelligeretur. de cautione verba.essent superflua.

Limitat 2.ñ promisisset plene vel idonee facere securum.

Limitat 3.quando promittens esset forens.ita q̃ verisimiliter.posset suspicari de eius fuga.

vide per eundem Ias.in loc.præal.in quib. etiam ponit no. distinctionem.

Fideiussor.indemnitatis.non potest ante principalem conueniri.quamuis renunciauit.Lud.Ro. in consf. 241.fac. quod vult idem Lud.cõsf.211. Bal.in l. 1.C.de reuo. his quæ in frau.

Fac.quod vult Bal.in 3.par.consf. 389.& in l.si pro ea in 12.

q.C.mand.

Bene fac.etiam quod vult sonz.in 2.part.cõsf.273.in 3.col. ibi confirmo.hoc.& in 4.col.Ibi ad idem,&c.&idem vult in l. cum filiusfa.§. 1.ff.de verb.obl.

vide ꝗ.co.§.62.

Non debet quis arctari ad bis satisdan.l.si arbitro.§.fi.ff.qui satisd.cog.Nam superuacuę cautiones præstan.non sunt.l.nõ cogeñ.§.fi.ff.de procur.l.hæc stip.§.diuus.ff.vt leg.no.ca.

Limita procedere. quando prima. satisdatio. est sufficiens & valida.alias secus l.quotiens ff.qui satisf.cog.

Fideiussio præstanda.non est.ab eo qui suam non deteriorauit condictionem.Fel.in c.quod ad consultationem in 5.& 6.col.de re iud.Pau.de Cast.in 1.vol.consf.40.ver.3.quæritur. fac.quod vult Ias.insti.de act.in prin.in fi. 12.col.ibi prædicta concl.& in l.quæ de legato.in 4.col.de leg.j.fac.quod vult Panor.in c.propter sterilitatem n.9.de loca.& Alex.in l.qui bona §.de illo.de dam. infec. fac. quod habetur. in verbo creditor.§.19.

Si autem valde deteriorauit tenetur.fideiubere.Barb. ample.in 3.vol.consf.70.in 14.col.& seq.

vide Bal.in l.si pro ea.in 1.col.C.mand.

Fac.quod vult Bal.in l.mulier.in 1.col.ver.ex hoc no. C.de sponſ. vbi dicit. q̃ qui contrahit scienter cum inope non potest habere suspectum.

Satisdatio peti non potest lite conte. secundum Alex. in l. de die.§.si seruus ff. qui satisd.cog.Ias. in l. vniuersa. in 1. & 2. col.C.de præci.imper.off.& in l. 1.in 1.col.ff.de in litem iur.

Limita nisi tal̃ excep.superueniat lite conte.l.2.& ibi doct. C.de consor.eiuſ.li.

Quod tamen intellige secundum Ang.ibi.nisi illa excep.de nouo superueniens post litem conte.sit tal̃ naturę.q̃ possit in alio iud. refricari per viam agendi. nam tunc post litem conte.non poterit opponi.al.not.per Inno.in c.2.& in cap.fin.de ord.cog.

Limita etiam nisi litis conte.sit nulla.per not.per Fel.in c.illud.in 3.col.de præscr.& per Ias.in l.fideiussor.§. 1.ff.qui satisf. cogant.

Limita præterea.nisi ex noua causa petatur. ita Ias.d.l. 1.ff. de in litem iur.

Quid autem si lis contestetur.& satisdatio petatur.eodem contextu.dic q̃ tunc præstanda est satisda.Ita Alex.in 2.volu. consf.37.faciunt quæ vult in 4.vol.consf.96. ibi item respondeo,&c.Et quæ habẽtur per Fel.in c.cum M.Ferrarieñ.in 17. col.de consti.vbi dicit.sufficere.q̃ protesta.apponatur.in fine scripturæ.fac.etiam quod vult idem Fel.in c.exceptionem in 8.col.ver.fallit x.de excep.& in c.inter mon.in 3.& 4. col.de re iud. & in c.vnico.in 3.& 4.col.de lit.conte.

Fac.quoque quod vult Ias.in l.nam & postea §.si petitor.in 3.col.ff.de iu.iu. vbi dicit.q̃ paria sunt.quid fieri ante litẽ conte.vel incon.post & ad præmissa vide eundem Ias.in l.si ita.in 1.col.ff.de leg. 1.&bene fac.tex.in l.quidam in testamento.ff. de pecu.leg.

Fac.etiam quod vult Alex.in 5.vol.consf. 112.ver. non ob. etiam si dicatur.

Fac.præterea.quod vult Ias.in l.2.§.prius in 3.col.ff.de vul. & pup.dum impugnat decisionem Bal.& Are.ibi.

Ille ad quem peruenit vtilitas contractus. dicitur prin. Alter vero dicitur fideiussor.quicquid in contrarium verbis actum sit.l.sed Iulianus in prin.& §.non solum.ver.item si duos & ibi gl.ff.ad Maced.& in auth.de fideiuſ.in prin. & ita tenet Pau.de Ca.in 2.vol.consf.81.& consf.226.& in terminis sonz. in 2.part.consf.244.in vlt.col.Barb.in 3.vol.consf.26.in 2. col. & in consf.91.in 5.col.Crem.sing. 38. Alex. in l. marcellus ff. de fideiuſ.

Et est ageñ contra eum ad quem vtilitas peruenit.si fideiussor.instet eum excuti suis sumptibus.Ita Barb.in 2.vol.consi. 43.in 4. 5.& 6.col.Addo Ana.& Bolog.in consf.60.Barb.in d. consf.91.col.6.Ang.in §. 1.insti.de duo.reis.

Vide tamen Ludo.Ro.in consf. 114. vbi tenet contrarium. quando sunt principaliter & insolidum obligati. & ita tenet Alex.in 4.vol.consf.32.in vlt.col.idem Lud.consf.392.Cur.cõsi.6.& seq.

Idem quando principalis esset difficil̃.Ang.vbi s̃.

Fideiussor.qui habet quita.à cred.an possit agere.cõtra debitorem.principalem. vide notabiliter Bar. in consf. 160. vbi concludit q̃ sic.Alex.in 2.volu.consf.25.repetito in 3.volum. consf.90.

Vide latius ꝗ.eo.§.67.

De except. autem cedendarum actionum. vide sonz. in 2. parte.consil.200.

Fideiussor. ꝑ prin.præsumitur.velle recuperare.l.si fideiussor.cum ibi no.ff.mand.no.in l.indebitam.ff.de condi.indeb. & in dubio est potius præsumen.fatuitas quam renunc.sui iuris.Bal.in l.generaliter.C.de non num.pec.

Et præsumitur fideiussor.habere mandatum.de soluen.d.l. indebitam.& ibi Ias.in prin.

Sed an debeat soluere ante sententiam.vide Albe.in 2.par. q.155.Ang.in §.pen.insti.de fideiuſ.

Fideiussor.tamen grauatus à testatore.fideiubere. si soluat non repetit à prin.tex.sing.in l.tribus ver.pen.ff.de vsuf.ea.re. & ibi Bal.Ias.in l.quod dictum ff.de pact. & in d.l. indebitam. & in l.si fideiussor.ff.de leg. 1.Addo Alex.in 3.vol.consf. 58.in fi.Pe.Gerar.sing.85.Ang.consf.278.

Si sint duo fideiuſſ.pro decem.& sic quilibet teneatur.pro dimidia potest debitor inuito cred.soluere pro parte vnius fideiu.Ias.in l.quidam estimauerunt.in 6.col.ff.si cert.pet.& est tex.quem ipse al.in l.in his vero.§.si duos.ff.de solut.

Creditor recipien. solutionem pro sua parte. ab aliquo ex plurib.in solidum obligat.sibi preiudicat.ne possit amplius in solidum petere ab vno ex eis.sed intellig.summam inter eos pro rata diuisisse.l.si creditores.& ibi doc.max.Alex.& Ias.C. de pact.

Limitant doct.max. Ias.quatuor modis.s.quãdo ille soluit partem suam virilem.& non plus si minus.alias non induceretur diuisio.al.gl.no.in l.inter eos.§. 1.& ibi doc.ff.de fideiuſ. Et dicit.ibi Ang. q̃ habuit de facto Florentiæ. allegant etiam glo.magnam & ibi Bal.& Sal.in d.l.si cred.& Imol.in l.2. ff.de duo.reis.

2.Limitant quando soluit tanquam partem ad ipsum spectantem.& creditor.similiter recipit.secus quãdo simpliciter solueret. & dicunt q̃ per istam limitationem.tollũtur omnia contraria.al.iura & rationes.vide per eos.

3.Limitant procedere. quando cred. recepisset ab vno ex correis.partem suam de sorte princ.secus si recepisset partem de accessorio.puta de vsuris.

4. Limitant nisi cred. recepisset saluo iure solidi. allegant multa quæ vide.& in ver.Pactum.§.32.& in ver. protestatio. §.33.ver.3.exm.

Fideiubere tenetur.de iud.soluen.qui ad defensionem alterius venit.l.filiusfa.& ibi doct.max.Alex.& Ias.ff.qui satisf. cogan. Nam sine ipsa fideiu. nemo(etiã locupletissimus)est idoneus defensor.Iaso.in l.de pupillo.§.qui remissionem.ff.de ope.no.nuncia.

Limita non procedere. in allegante absentiam. qui solum super illo articulo tenetur satisdare.Ias.in d.l.filiusfa.& dixi ꝗ. in verbo.procurator.§.64.

Fideiussor.esse potest maritus pro vxore.l.2.§.prętor ait.& ibi Ias.ff.qui satisd.cog.

Non econtra.nisi in casu fundi dotal̃.l.de die.§.qui mulierẽ & ibi Ias.ff.illo.eo.ti.

Fideiussio capi potest die fer.à carcerato videlicet de se prę sentan.Ias.in l. 1.§.sed excipiuntur ff.de fer.

Fideiussor.an veniat appellatione debitoris.vide Ias.in l. 1. in fi.ff.si cer.pe.

Et an appellatione creditoris,&c.Ias. in l. si fideiussor.ff.de legat. 1.

Fideiussor.in causa criminali non admittitur.sc. corporali. Ias.in l. 1.in 2.& 3.col.ff.de in litẽ iur.Bal.in 1.part.consf.204.

Fideiussor.expensarum quatenus actor succumberet in cã an teneatur. si sit pronuntiatum instantiam peremptam. Bal. notab.quòd non in 2.part.consf.272.

An fideiussores renuntian. debeant exprimere. renunc. & an sufficiat generaliter.renuntiare.Bal.in 3.part.consf.4.

Fideiussor.an sit testis Idoneus in causa sui prin. vide in tit. de testibus.§.55.

An licite qs pecuniam accipiat vt sit fideiussor.Bar.in l.hoc iure.§. 1.ff.de dona.dicit quòd sic.al.l.si remunerandi. §.fin.ff. mand.

Quj patitur.se scribi pro fideiussore.obligatur.l.cum ostendimus §.fi.ff.de fideiuſ.tuto.& ita vult Alex.post alios. in l. 1. § fi.in fi.ff.sol.ma.Card.in clem. 1.in 1.q.de procur.idẽ. in ecclesia.fisco.& pupillo.Bal.in d.§.fi. Limita nisi fuerit iudici ꝑ testatus.Pe.gerar.sing. 52.& in ver.protest.§.25.

Fideiussio non valet sine stipulatione. l. 5. § satisacceptio. ff.de verbor.obligatio.l. Blanditus.C.de fideiuſſ.Decius consil.93.

Amplia vt non valeat.etiam de iure canonico.Ias.in l.lecta in fi.ff.si cer.pe. Dec.vbi s.

Limita nisi fiat in iudicio.Bal.& Fel.in c. 1.in 5.col.extr.de Pac.Ias.in l.pacta nouissima.in 3.col.C.eo.& in l. 1.in 1.col.

ff.de verb.obl.fac.quod vult Bal.in 4.part.consf.432.

Non valet fideiussio per epistolam.Bal.in 1.par.consi.204.

Fideiussor qui promisit.q̃ in fine sex anno.prin.reddet pecuniam.potest conueniri.licet prin.ante moriatur.Alex.in 2. vol.consf.34.

Ad dicta.s̃.in §.38. vbi habetur. q̃ fideiussor. indemnitatis non potest ante prin.conueniri. Adde q̃ tenetur. tamen in se iud.suscipere secũdum.Bar.et Pnr.in l.pater.ff.de dote.præleg. refert & sequitur.Alex.ibi.& in l.quæro.ff.loca.& nouissimi. in l.si pater.C.de colla.

Debet etiam opponere.talem exceptionem.ante litem cõte.Alex.in 4.vol.consf.32.in 2.col.

Idem operatur.verbum immunis.quod verbum indemnis Alex.in 2.vol.consf.149.

Ille cui promissa est indemnitas non potest agere.contra p̃ mittentem.si aliunde est sibi prouisum.Alex.in 3.volu. consil.115.

An autem ille qui promisit facere securum teneatur.cauere.Iason.in l. 1.in 2.& 3.col.ff.qui satisd.cog.

Adde q̃ contra fideiussorem indemnitatis demum mota lite & non ante agi potest fonz.in 2.part.consf.244.in penult. colum.

Et tenetur etiam ad lucrum cessans.phi.in c.fi.de fo.comp. in 6.& ad omne interesse.Bal.in l.ea lege.ff.loca.

fideiussor soluens vsuras.non repetit à prin.Alex.in 1.vol. consf.57.repetito.in 2.vol.consf.220.

Limita ex permissu principis posset cogi ad illarũ solutionem.Alex.vbi s̃.vide etiam.in consf.221.

Fideiussor.qui habet quittationem & confessionem.à creditore, an possit ex ea agere ad solutionem. contra principalem.an vero teneatur.probare de vera solutione?Bar.in l.duo bus reis §.à fideiussore. ff.de iur.iur. sub dubio forte dicit. esse proban.de vera solutione.sequitur.Pau.de Ca.in 2.vol.cõsi.290.alias 288.in fi.4.& in prin. 5.col.

Contrarium tenent communiter doct.in d.§.à fideiu.max. Alex.& Ias.& contrarium tenet ipse Bar.in consf.160.incip.titius.Alex.in 2.vol.consf.25.repetito in 3.vol.consi.90.Pau.de Cast.in 1.vol.consf.64.& in 2.vol.consf.84.& consf.pen.Fel.in c.si cautio in fi.com.de fi.instr.

Faciunt quæ dixi in verb.cessio actionis.§.22.

Quid si fideiussor.se obligauit per instrumentum quod habet exeq.dic q̃ potest statim agere contra prin.Bar.& Alex.in l.fideiussor.ff.de fideiuf.

fideiubens eo qui non potuit contrahere.non obliga.Ale. notabil.in 4.vol.consf.66.

Fideiussor contractus.an possit conueniri lata sententia cõtra principalem. Cor.in tertio volumine consil. 211.tenet q̃ nõ non.

Quid in fideiussore.de iud.soluen.vide Ang.in §. 1.insti.de vsu & habita.

Fideiussor.non potest requirere se eximi antequam soluat l.lucius.ff.mand.spec.in ti.de actore.ver.item excipitur cõtra fideiussorem.

Limita ñ velit ire ad studium.Lud.sing.100.

Limita nisi facto debitoris orta sit inimicitia.hypo.in l. 1.§. præterea.in 10.col.ff.de quæst.Panor.in c.fi.de fideiuf.item limita nisi diu steterit in obl.Ang.in §.pen.instit.de fideiuf.

Limita etiam ñ molestetur.à cred. Pan.c.constitutus.de fideiuf.& in c.fi.eo.ti.

Quid in fideiussore.iudicij.vide Bal.in l.si mãdato.§.si iud. ff.mand.

Fideiussor. an dicatur.debitor. vide Alber. in prima parte. q.179.

Contra fideiussorem.potest fieri exeq.sententiæ latæ contra principalem.Alber.in 3.part.q.25.scilicet contra fideiussorem.iudicij.non autem contractus.Ange.in §.penult.insti. de fideiuf.

fideiussoria obl.transit contra heredes fideiussoris.l.4.cum similib.ff.de fideiuf.

Fallit in fideiussione facta pro malefi. hypo.sing. 158.

Suffic.offerre fideiussorem.quando quis tenetur cauere.vt aliquid consequatur.Alex.in l.de pup.§.si is cui.in prin. de oper.no.nun. P.Andora.

Quilibet fideiussor.debet à prin.indemnis conseruari.Calca.consf.34. in 1.col.

An fideiussio præstita officiali duret finito eius off.vide Ludo.Ro.consf.210. P.Andora.

Verbum fideiubeo.est prægnans.& importat omni meliori modo.&c.Ang.in §.fi.insti.de fideiuf. P.Andora.

Filiusfamilias regulariter non potest testari,etiam patre volente,ac permittente,l.qui in potestate.ff. de testa. imò patris consensus non operatur vt testamentum valeat l.testamenti. eod.ti.& c.licet.de sepultu.lib.6,vbi latè per Alex.& alios in l. senium.C.qui testa.face.poss.Amplia hoc quod non solum filiusfamilias non potest testari de aduentitiis, quorum vsufructus patri quæritur, sed etiam de aduentitiis ad ipsum pleno iure spectantibus,vt habetur in l.fi.& in l.3.vbi omnes Doct. communiter ponunt.C.qui testa.face. poss.Cal.de.consf.10.in ti.de testa.Io.Monteferratus in repet.l.frater à fratre,in fin.& Crotus ibidem n.121.ff de cond.indeb. Ista est magis cõmunis opi.prout scribunt Alex.Corn.Ias.& Riminald.in d.l.pen. in fi.C.qui testa.face.poss.& vltra præcitator Doc.idem tenet Roma.consf.512.n.3.Rubeus consf.93.n.2.Ruynus consf.24.n. 2.vol. 5.& Soc.Iun.consf.77.n.10.vol.2.Fallit primo ista conclusio,quando pater ingrederetur monasterium, tunc.n.eius filij propter talem ingressum efficiuntur sui iuris. possuntq̃ testamentum condere,secundum Bart.in l.patre furioso.ff.de his qui sunt sui,vel al.iur.vbi hanc limitationem probat trib. rationibus,& in l.patri,per illum tex.ff.de adulter.circa fi.Iac. verò Butri.& Bald.post gl.ibi in auth.excipiẽ.C.de bonis,quę liber. inclinauerunt in contrariam sententiam , Sed primam Bart.& sequacium asserit esse communem Ia.in d. l. patre furioso.n.45.Moder.in c.in præsentia de proba.Alberi. in auth. ingressi.n.13.C.de sacros.ecc.& Boeri.in decis. 121.n.2.& seq. Limitatur secundo loco quando filiusfamilias, patre consentiente conderet testamentum de peculio aduentitio ad piam causam.eo casu procul dubio valet testamentum. d.l. licet.in fi.& tenet Ang.Bal.& Sal.in d.l.senium Roma.in auth. similiter,in 13.priuilegio,C.ad l.Falcid.Fed.de Sen.consf.298.& istã opinionem scribit esse communem Crotus in d.l.frater à fratre vbi respondet omnibus ferè fundamentis Fulgos.ceterorumque Moder.contrariũ asseuerantium in d.l.senium. Hoc etiam procedit in filiafamilias,quæ quidem licet nupta sit,& conducta ad viri domũ propterea potestas nõ finitur,sed remanet in potestate patris.l.si vxorem.C.de conditio.inser. & non potest de bonis maternis seu super dote facere testamentum,vt per gl.in l.filiæ,ff.sol.mat.& Alex.consf.17.visis vol.2. nisi ad pias causas,& cum patris consensu.d.c.licet.§.fi.Ista est communis opi. vt patet ex allegatis per Alex. & alios d.l.senium,& per Barb.in rub.de testa.Sed vtique posset testari ipsa filia.vbicunque esset emancipata secundum glo.& Docto. communiter in d.l.si vxorem.& Fel.in c.super eodem.2. ext. de test similiterque filia ipsa maritata fit sui iuris de consuetudine Neapolita. vt refert.Gram.consf.ciuili.63.n. 15. vbi hoc intelligit procedere,quo ad debitum carnis, operasque obsequiales in cæteris verò dicit , q̃ remanet sub patria potestate, & latius hoc explicat consf.ciuili.87.n.4.cum aliis seq.& dato propter huiusmodi consuetudinem filiafami. nupta, & conducta ad domum viri non remaneat in patris potestate nihilominus ipsa filiafami.mortuo marito,iterum reuertitur in potestatem patris,vt tenet Spec.in ti.de tuto. §.quid si mulier,& Afflict.in constit.Syciliæ exordiente prosequentes.& ita seruatur vbique,prout refert Boeri.in decis. 197.n.4.Gram.decisi.54.n.9.Limitatur,ac declaratur tertio loco.quando filiusfami. testaretur de bonis sibi donatis per principem de quibus quidem testari potest,vt sentiunt omnes Doct. communiter in l.cum multa.C.de bonis quæ liber.per illum tex.& Alex.in l. 1.§.hoc autem.ff.ad Treb.Istam esse communem ponit Crotus in repet.d.l.frater à fratre n. 112.vbi ait,q̃ contrarium est verius.Interpretatur quartò.refringiturque quando filiusfami.testaretur de peculio castrensi,vel quasi castrensi, tunc.n. valebit testamẽtum l.fi.C.de inof.testa.vt per Corn.consf.87. iura dubia.vol.3.& Alex.consf.2.in cõsultatione,vol.6. Quintò limitatur q̃ licet filiusfam.nõ possit testari etiam patre cõsentiente,potest tamen donare causa mortis patre permittente.l.tam is.§ fi.ff.de dona.caus.mort.Sed hic pulchrum est disquirere de rõne.quare filiusfa. de patris voluntate testamentum facere non possit.& nihilominus causa mortis donat,patre quidem permittente?respondeas breuiter,q̃ comm.ratio est,quæ originaliter fuit Accur.in §. 1.insti.qui.non est per.fa. testa.& d.l.tam is.§.fi. quia donatio causa mortis & si vltimæ volun.natur.am redoleat,magis tamen accedit contractui, & de huiusmodi cõi ratione testatur Coras.in repe.l.qui liberos. nu.29.cum aliis seq.in 2.lectu.ff.de rit.nupt.vbi contra rationem communem præcitatam assignat aliam meliorem.Quatenus autẽ diximus,q̃ filius de patris consensu potest donare cã mortis.d.l.tam is.§. 1.nota hic, q̃ licet possit donare filius, tamen non põt legare,vt probatur in l.2.ff.de leg. 1.à p̃rio sensu iũcta l.qui in potestate.ff.de testa.& insti.qui.est per.fa.test. in pr.Istam differentiam pariter firmauit gl.in d.l.2.ff.de leg j.

cum

cum quo communiter alij Doct.transeunt, vt refert Ruynus in prin.ibi,& gl.ĩ d.l.senium.vbi Ias.n.8.Similiter testatur istã esse communem opinionem, idemque tenet Alex.consf. 53. n.8.vol.7.Domini.Perus.& alij in ca.si pater. de test. in 6.vbi Gomesius dicit circa hoc non esse dubium,sicque omnes cõcludere,aliosque refert eiusdẽ sententiæ Dilectus in tract.de arte testandi cautela 1.titul.1.& ponit Guliel.Bened.in repet. ca.Raynut.de test.n.43.Solus Cumanus in d.l. tam is.§. 1.& in d.l.qui in potestate.tenuit contrarium,videlicet q̃ nec etiã donare causa mortis possit filius patre quantũuis consentiente per multas rationes, tamen concludebat ipse Cuma. non esse contra stimulum calcitrandum, & sic in communem sententiam declinabat,quam sequuntur respondendo omnibus fundamentis Cuma.Soc.Iun.in l.2.n.15.ff.de legat. 1.& Celberrimus Iuriscõsultus Gulielm.Pontanus Præceptor meus. n.15.Sexto loco limitatur communis,q̃ quamuis filiusfam. testari nequeat etiã patre consentiente, põt tamen disponere inter viuos de bonis in quibus patri vsusfructus non quæritur secundum communem opinionem omnium Doc.quam citat,& latè declarat Crauet.consf.84.nu.9. F.Viuius.

Filiusfamilias non potest stare in iudicio citra consensum patris.l.fi.§.necessitate.C.de bonis.quæ liber.& l. 1.§.fin.C.de anna.excep.vbi.Bal.imò cõsensus requiritur expressus,& specialis,ideò non sufficeret generalis in quibuscunque causis.l. si qui mihi bona.§.iussum.ff.de acq.hæred.Sed vbicunque cõsensus patris est præstitus in causa principali durat etiam in cã executionis,nec requiritur nouus consensus,vt per gl. in l.3. §.sed vtrum.ff.de minor. Hic autem aduertendum est consensum patris minimè esse necessarium in causis summariis, vt p Bald.in præcitato §.sed vtrum.motum auctoritate gl.in l.j.C. qui admitti. Tamen communis sententia omnium Docto.videtur in contrarium illic,& alibi,vt attestantur Moder. in l.q liberos.ff.de rit.nup.& Bal.parum sibi constans reuocauit iudicium in melius in l.nec quicquam.§.de plano.ff.de off. Pro con. videlicet q̃ consensus patris semper, non tamen in causis plenariis,sed etiam in summariis,& executiuis interuenire debet.Hęc omnia habent locum non solùm in suo,sed etiam in emancipato, vt latè deduximus s̃. in ver. emancipationis. in fi.& quamuis ipse filiusfam.nec agere,nec conueniri possit in iudicio absque patris consensu,secundum Bal.in d.§.fi.fallit tamen hoc quando interuenit,vt procurator.c.qui generaliter.§. 1.de procur.in 6.& circa istam materiam aliquid tetigimus in d.ver.emancipationis. Viuius.

filius vltra quatuordecim causas expressas in §.illud.in authen.vt cùm de appellat.cogno.(ex quibus velut ingratus ex heredari potest)si consimilem grauitatem,vel grauiorem cõmittat,licet ibidem non expressam potest exhæredari, voluit hæc Gulielm. de Cug.& quàm plurimi, quos refert, & communem opinionem dicit Ias.in auth.non licet.C.de liber.preterit.& Ripa in repetit.l.fi.nu. 137.C.de reuoc.dona.sequitur Alex.in l.si id,q̃.ff.de iur.omn.iud. Gerard.in sing. 1.in princ. Mars.sing.78.Fely.in c.pastoralis,de rescr.Alex.consf.203.sup Themate,vol.2.Cassan.in consuet.Burg.in rub.7.§.2.ver.sed quæro pone,Guliel.Bened.in l.ex donatione.ff.de don.Affli. in c. 1.§.sed quia,quæ fuerit prima causa benefi.amit. in vsib. feud.& Ripa.in d.l. fi.in q.41.Ratio istius communis videtur hæc vltra assignatas per doct.allegatos.Quia vbi est eadem ratio,vel maior,non dicitur lex extẽdi, sed enucleari, secũdum Old.consf.185.thema tale est.in fi.& Calderi.consf. 1.in ti. vt lite penden.vbi ait.Quòd vbi est eadem ratio,non dicitur quis extendendo nouum casum addere,sed quod in primo casu in ratione concludebatur secundũ æquitatem deregere,seu declarare:lex enim dicitur esse, quod in ratione constitu.c. consuetudo. 1.dist.Ergo vbi habet locum legis ratio,circa id prædicta dici debet lex:alibi scribit Calderi.consf. 1.in tit.de regulari.Quòd ratio dicitur lex communis ad omnes casus,ob id non inspicitur dispositio, an in ea sit idem casus, vel non,sed ratio duntaxat consideratur, alibi scribit Ioannes de Anan.in ter consilia Pau.de Cast.consf.261.lib.secundo. q̃ vbi est eadẽ ratio,& omnimoda similitudo,nõ dicitur lex extendi,sed casus ille sub eiusdem legis dispositione includi,per gl.in c. 1.de temp.ord.lib.6.Vnde si quis subtiliter insurgeret cõtra istam rationem dicendi, q̃ hic non sit enucleatio , sed extensio propriè. Ergo ista ratio non concludit. quia aliud est extensio aliud enucleatio: responde fundando præallegatam communem sententiam meliori ratione,q̃ in casu communis opinionis,& in aliis similibus,quamuis sunt pœnales,fit extensio de similib.ad similia ex idẽtitate rationis,vt notat Alex.in l. si qs id quod.n.17.& seq.ff.de iutisd.om.iud.Ias.in §. sequens & in §. tripli.Inst.de act.& in l.1.C.de transact.in l.à Titio.in 3.not.

ff.de verb.obl.Dec.in c.translato.in prin.de constit.post Abb. ibi,vbi Deci.allegat Rom.consf.429.in 2.dubio, vbi Roma. multa exempla adducit idem tenet Dec.in c.2.requiris,de appel.in c. 1.de prob.Et patet q̃ in casu dictæ c.communis non solùm militat eadem ratio,sed &maior,ergo à fortiori potest fieri extẽsio,idem videmus in feudo,videlicet,q̃ vasallus priuetur feudo, ex omni alia causa non expressa , quæ posset dici similis,vel maior expressis, secundum Iacob. de Leo consi.117.n.34.quod quidem consil. reperitur inter consf.feudalia Alberti Brun. Viuius.

Filius exhæredatus excluditur à successione in feudis hæreditariis,quando mala mente fuit facta exhæredatio, & causæ exhæredationis fuere iustæ & expressæ , secundum Iacobum Ardizo.in summa de succes.feu.sub rub.an filij succe.in feud. & per Andre.de Iser.in c. 1.in prin.de succes.feu.Paris.consi. 1. n.7.vol. 1.& per Ang.in auth.de nupt.§.soluto,dicentẽ filium iustè exhæredatum non succedere in feudo , & optimè facit quod vult Bart.in l.vt iurisiurandi.§.si liberi.ff.de operis liberorum.cum aliis congestis per Moder.in tract.feudorum. vbi asseuerant istam esse communem opinion. quæ quippe probatur hac ratione : nam licet vasallus non possit de feudo testari,vt in c. 1.de succes.feu.& in ca. 1.§.donare,qualiter olim feud.poterat alien.& per Soc.consf. 10.ad sit.lib. 1. Tamen q̃ñ feudum est hæreditarium,pater sine dubio in testamento potest prælegare vni filiorum,cùm in tali feudo quis non possit succedere,nisi sit hæres,secundum Bart.in d.§. si liberi. Bal.in c. 1.§.decedenti.qui feu.da.poss.Moder.in l.quicquid adstringendæ,& in l.ita stipulatus.§.Grisogonus.ff.de verb. obl. & p Alex.consf.x.ponderatis, vol. 3. vbi scribit istam esse communem sententiam,& in consf.9.super eodem & consf.28.lib. 5.ideoque factum testatoris impugnare non debet.l.cùm à matre.C.de rei vend. &per Alex.consf. 124.quod quidem citant Moder.in d tract.de feud.& ponit Præposit. in c. imperialem. in prin.de prohibi.feud.aliena.per Feder.& his occurrit quod non sufficit exprimere causas in testamento per patrem , sed necesse est eas probare,vt est tex.iuncta gl.in vers.dicatur in l. 1.in prin.ff.si quadru.pauper.fecisse dicatur,& in c. dilecti.ibi opposita,& probata de excep.& est tex.vbi Alex.& alij. in l.si prius.ff.de oper.noui nunciat.& Parisius consf. 1.vol. 1.n. 136. onus enim probandi causas exhæredationis incumbit hæredi.§.si vero igitur.in vers.demonstrauerit. in authent.vt cum de appellat.cognosci.& ibi Bart.& Angel.& plenius per Bart. & Angel. & plenius per Bart. Are. & alios in lege , prima. 1. de testibus. fallitque quotiescunque testator, eo viuente, fecisset examinare testes super illis causis ad futuram rei memoriam,quod potest fieri,& sic causæ ingratitudinis possunt probari viuente patre,secundum Alex.consf. 104. super themate. vol.2.cæterùm dicta examinatio debet fieri ritè,& rectè exhibito formiter citato,vt d̃t Ale.consf. 104.in fi.& Paris.d.consf. 1.n. 137.& habetur per Canon.in c.Albericus.& in c.significauit.de testib. F.Viuius.

Filius furiosus potest exhæredari ex causa ingratitudinis commissæ contra patrem ante furorem.vnde propter furorẽ superuenientem non purgatur vitium ingratitudinis præcedens , secundum Bart. & communiter omnes in l. ex facto. in prin.ff.de vulg.&pup.subst.quam quidem cõem sequitur, & citat Ias.in l.patre furioso n.42.ff.de his, qui sunt sui,vel alie.iu.& Rip.in l.fi.C.de reuoc.don.n.227.Sed propter reconciliationem dictæ causæ ingratitudinis possunt reuocari,atq; remitti,& huiusmodi remissio,ac recõciliatio aufert omnem ingratitudinem.& causas exhæredationis,vt dicit.Bart.in l.3. in fi.ff.de adim.leg.& latè Modernior.Pap.in l.de quæstione, C.de pact.& in l.in arenam,C.de inoff.test.& in l.filio,quẽ pater.ff.de libe.& posth.cessat etiam præfata exhæredatio quãdo non apparet ex testamento patris esse aditam hæreditatẽ, vt est tex.in l.filium quem pater.§.sed cum exhæredatio ff. de bonor.poss.contra tab.& in l.si quis Sempronium,cum concordantibus,ff.de hæredi.institu. F.Viuius.

Filij possunt repudiare patris hæreditatem retentis emphyteuticis bonis pro eis,præsertimque quando pater sibi,& filiis emphyteusim stipulatus esset secundum Dy. quem refert, & sequitur Bart.in l.item videndum.§.fi.ff de petitio.hæred. idẽ videmus vbicunque frater renunciaret fratri hæreditatem paternam,aut faceret quitantiam de omni eo,quod posset petere,vel consequi ex hæreditate paterna,ob hoc non impediretur petere partem feudi,aut partem possessionum emphyteuticarum, quia censentur hæreditaria:nec profectò debẽtur iure hæreditario,nec tanquam ex hæreditate paterna, sed vigore contractus,vt per Bartolum d.l.item videndum.§. fi. quod etiam procedit si in huiusmodi renuntiatione hęreditatis pa-

ternæ interuenisset iuramentum, vt per Baldum in ca. 2. in titul. an agna. vel filij, in vsib. feud. amplia hoc etiam procedere quando emphyteusim pater accepisset pro se, filiis, & hæredibus masculis, tunc enim si non sint hæredes admittuntur ad emphyteusim eius liberi, vt per Deci. cons. 229. primo, Limitatur præallegata conclusio primo loco, quando pater stipulatus esset emphyteusim sibi filiis, & hæredibus, eo casu filius possidendo emphyteutica bona videtur hæreditati se immiscuisse, & ad omnes hæreditarium soluendum obligatur, siquidem stipulatione sic concepta, emphyteusim habere non potest, qui non sit hæres, vt per Bart. in l. vt iurisiurandi. §. si liberi, ff. de oper. liber. Alex. in l. Gallus §. etiam si parente. ff. de liber. & posthu. cum aliis per eundem allegatis cons. 19. super eo. & cons. 129. perspectis lib. 5. vbi asseuerat istam esse communem opinionem, & sequitur Ias. in l. si post mortem. ff. de leg. 1. & cons. 57. in causa. lib. 1. interpretatur secundo, quando filius renuntiaret hæreditati, & bonis paternis. Renuntians enim bonis paternis intelligitur renuntiare etiam emphyteusi secundum Spec. in titu. de loca. §. nunc aliqua & Ias. in auth. vnde si parens. C. de inoff. testa. & in l. si non sortem. §. libertus n. 34. & seq. ff. de condict. indeb. vbi attestatur istam esse com. opi. Et ratio istius limitationis videtur ist hæc. quoniam appellatione bonorum continetur emphyteusis. tex. est in l. bonorum appellatione. la 1. ff. de verb. sig. F. Viuius.

Filij debent habere, seu recipere legitimam ex bonis, & substantia patris defuncti non autem in pecunia numerata, l. cùm scimus. §. repletionem. C. de inoff. testa. etiam si pater legasset eis in testamento certam pecuniam pro eorum legitima, vt p Doct. communiter in d. §. repletionem, quam quidem communem in ibi sequuntur, & attestantur Moder. & consulētes variis in locis. Et dato ꝙ pater, seu mater simpliciter reliquissent iure institutionis filiis, vel filiab. minus q̃ legitimā, possunt tunc recurrere pro supplemento legitimæ non solùm ꝯ hæredem vniuersalē, sed etiam ꝯ legatarios pro rata ꝓ supplemento legitimæ, secundum Bar. l. in quartam. q. fi. ff. ad legem Falc. cum quo sentiunt omnes scriben. communiter ibi, teste Corneo. cons. 148. vol. 4. imò dic fructus perceptos per filios non computari in legitimam, ac Trebellianicam l. iubemus. C. ad Trebel. & d. §. repletionem: tamen computantur in dotem iuxta communē opinionem omnium in locis superiùs citatis. quam citat, & nōnihil declarat Boer. in decis. 44. n. 16. & ꝙ filij grauari de restituendo post tempus non teneantur fructus perceptos computare in quartam Trebellianicam, tenent Doct. præcitati, Ias. in l. Marcellus n. 53. ff. ad Treb. Dec. cons. 480. n. 15. Picus d. l. in quartam, n. 10. Paris. cons. 126. n. 35. vol. j. & cōs. 16. n. 65. cōs. 547. 149. & 145. & seq. vol. 3. & in multis aliis cons. suis. & Ripa in l. nemo potest. n. 53. ff. de leg. 1. sciendum est etiam ad præmissorum intelligētiam, ꝙ filius nō potest patris, seu matris testamētum approbare, in præiudicium aliorum fratrum suorum in minori parte institutorū vt concludūt omnes Docto. communiter per optimas rationes in l. filio præterito, ff. de iniusto rup. test. contra Bar. & Saly. ibi, & istam communem citat. sequitur, & declarat Boer. in decis. 96. n. 8. & seq. Insuper filius alienās rem alienari prohibitam censetur in dubio ipsam elegisse pro sua legitima, l. Marcellus. §. res, quæ, vbi Bart. ff. ad Trebel. qui quidem Bart. licet loquatur ibi in trebellianica, idem tamen est, & multò fortiùs in legitima, in qua præfato filio competit electio, quasi creditori, secundum Bal. in l. si quis filium, in prin. ff. de inof. testa. & in l. filium quem habētem. C. fam. ercisc. & ista est communis opi. vt per Doct. in locis citatis, & vbique. F. Viuius.

Filius institutus in re certa habebit totam hæreditatem hærede vniuersali nō adeunte, vt notant Doct. in l. quotiēs. C. de hæredi. instit. hinc sciēdum est, quod si quis instituatur hæres particularis in re certa tātum, ita quod nihil aliud petere possit, tunc si nullus alius sit hæres vniuersalis, aut sit quippe, sed repudiet, huic hæredi particulari accrescet tota hæreditas nō obstante taxatiua, & ratio videtur ista, quoniam testator non potuisset prohibere ius accrescēdi in isto casu, per quam prohibitionem decederet pro parte testatus, & pro parte intestatus, secūdum Bald. post Cy. in l. si quis ita hæres instituatur. ff. de hęred. instit. in l. dominus, §. j. ff. de vsufr. in cons. 480. testator. vol. 1. cōs. 468. quidam Titius. eod. vol. & latiùs cōs. 379. vol. 4. Alex. in d. l. quoties. & in l. si quis in priore, ff. ad Treb. vbi asseuerat istam esse communem opinionem, & Aug. Beroius in c. Raynut. ext. de testa. n. 247. & alios Doct. hanc sentētiam tunētes latè cumulat Ias. cōs. 8. vol. 3. Calca. cōs. 33. & seq. Curt. sen. cōs. 75. Ias. cōs. 72. circa fi. lib. 3. & Capra. cōs. 9. & hæc communis opi. cōtra Bart. procedit etiam in foro poli. vt per Fed. de Sen. cons. 131. casus talis est. Cōtrariam verò partem, ꝙ imò ius accrescendi possit expressè prohiberis, & ꝙ ex dictione taxatiua cēsetur prohibitū, & ꝙ eo casu testm̄ sit nullū, nullo existēte hærede vniuersali per huiusmodi prohibitionē expressam, vel tacitā tenet Bart. in d. l. si quis in priore. cir. fi. per illum tex. & in l. pater filium. ff. de inof. testa. & in plurib. cōsiliis suis, & complures alij Doct. quos refert, & sequitur Ias. in præcitato cōs. 8. Curt. Iun. cōs. 12. Gozadi. cōs. 21. eādemque sentētiam sequitur Ripa in l. re cōiuncti. ff. de legat. 3. licet dicat communem opinionem esse contra Bart. cæterum Ias. in d. cōs. 8. fateatur cōtrarium ꝙ imò opi. Bart. est magis communis. idem etiam Ias. in l. si mora in 4. not. ff. sol. mat. dicit ꝙ ius accrescēdi prohiberi potest in institutione, sed requireretur prohibitio expressa, nec sufficit tacita, quæ inducitur ex dictione taxatiua, aut prohibitione de plus nō petendo: retēta tamen prima opi. ꝯ Bart. quæ videtur verior & communior, vt efficacissimis rationib. eam tuendo, ac sequendo demonstrat Beroius in d. c. Raynut. n. 247. cum aliis seq. dic procedere inter hæredes, secus in legatis, nam testator inter legatarios potest expressè prohibere ius accrescēdi, lege Lucius. §. quę habeat. ff. ad Treb. Barto. in l. pater filium. in 2. lect. ff. de inof. testa. Ang. Aret. in tract. de testamentis, ver. item inter dictos B. & D. prohibuit ius accrescēdi, cum aliis cumulatis per Barbatiam cons. 71. illud in medio. vol. Ampliat secūdo loco istam esse communem Beroius in d. c. Raynut. n. 251. nō solū in institutione facta de re certa, sed etiam in substitutione pupillari. v. g. si quis solùm substitutus esset pupillariter in re certa, tunc iste substitutus simpliciter ad totam hæreditatē, & ad omnia pupilli bona admitteretur loco hærędis. §. cùm filię. ff. de vulga. & pup. substit. secundum communem intellectum, quem ipse Beroius sequitur vbi s̄. Viuius.

Filius debet instituere patrem, & sic institutio parētum est necessaria in testamento filiorum, vnde filius faciens testamētum in casib. à iure permissis, teneatur parētes in aliquo instituere hæredes, si quidem, illis prēteritis, testamētum viritib. carceret. §. siue igitur, & §. hæc autem disposuimus. in Auth. vt cū de appel. cognosci. not. Calder. cōs. 5. an si testator. in tit. de testam. Bal. cōs. 84. veritas. lib. 4. & ista est communis opi. vt constat ex allegatis per Doct. in auth. nouissima. C. de inoffi. testa. & per Barba. & Moder. in c. Raynu. de testam. cōtra Bart. in d. auth. nouissima, quia parētibus debetur legitima propter honorem, & reuerentiam, quam filij. erga illos præstare tenētur. d. §. hæc autem. Secūdò, quia debetur miserationis, & pietatis causa, l. nam, & si parentib. ff. de inoff. testa. & l. scripto. ff. vnde liber. debetur tertiò præcipueque matri, ne à luctuosa filij hęreditate dicatur excludi. l. fi. C. de instit. & substit. sub condi. factis. & l. liberi, §. 1. C. de inoff. test. Quartò debetur propter pericula, & sæpe propter mortē, quib. matres in partu subiiciuntur, §. sed nos. instit. de Senatusconsul. Tertull. Postrémò, quia legitima, vel successio parētibus debetur nō iure agnationis, & sic vinculo ciuili, sed cognationis, quæ est de iure naturali. §. sciēdum. Institut. ad Senatusconsul. Orfitia. Limitatur præfata communis conclusio vbicunque extarent descendentes, qui obtinerent in successione primum locum. auth. in successione primum locum, Auth. in successione, C. de suis, & legit. hæred. tunc. n. non est necesse in aliquo instituere ascēdentes, vt per Bart. cons. 18. viso testamento, cùm prima causa successionis sit filiorum, l. filius. ff. de suis, & legi. & in auth. de hæredi. ab intesta. in prin. Alex. cons. 90. in causa. vol. 2. Fallit secūdò ista communis, quotiescūque in testamento filij nō contēte parentum institutionem fuerit apposita clausula codicillaris, quæ quidē facit videri eos, qui ab intestato succedunt rogatos esse hæreditatem restituere ei, qui in testamento hæres scriptus est, vt not. in l. in testamento. C. de fideicommiss. & licet Bart. in l. 1. ff. de iure codic. q. 1. & cons. 12. teneat clausulā codicillarem non operari transmissionem hæreditatis cōuersæ in fideicommissum, tamen opi. hæc, vt dicit Alex. in d. l. cū filio, iure non probatur: & sic cōstat communem esse ꝯ Bart. ex relatis per Alex. ibi, & istam communem allegat, sequitur, & declarat Soc. in d. l. cum filio. non procedere, cum clausula codicillaris concepta esset verbo, ꝙ futurum tempus significaret, secundum Bart. in l. 1. q. 12. ff. de iure codi. & Corne. cōs. 62. aliàs consului, vol. 2. & declarauimus ꝯ latiùs in ver. statutum, in conclusione incip. institutio patris, & matris, &c. F. Viuius.

Filiusfamilias ea, quæ lucratur ex pecunia patris sibi data, ac concessa ad negotiandum, aut occasione negotiandi, dicitur peculium profectitium: ideoque erunt fratrib. communicanda post patris mortem, secundum Spec. in ti. de iudici. in §. sequitur. ver. quod si aliter asserētis, post gl. in l. cùm oportet. C. de bonis quæ liber. sequitur Fulg. ibi, vbi fatetur hoc idem sentire Bal. neminemque contradicere, & denique asseuerat istam opinionem esse in practica seq. In contrariam verò partem inclinauit Bal. in l. 1. §. nec castrense. ff. de coll. bono. in l. si tibi. §. si pactus ff. de pact. in d. l. §. cùm oportet in princ. l. illud. C. de colla. & in trac. de duob. fratrib. simul habitantibus, in 2. q. in prin. videlicet ꝙ dimidia pars lucri attribui debeat operæ, ac industriæ filij negotiantis, ideò illud tanquam aduentium fratribus non erit aliquo pacto conferendum, l. fi. C. de collat. altera autem pars dimidia attribui debeat paternæ pecuniæ, proinde illa tanquam profectitia communicabitur aliis fratribus mortuo patre, l. certum. ff. fam. erc. & cum Bart. sentit Bal. & Pau. Cast. in d. l. cùm oportet, vbi Moder. Perusini attestantur istam esse magis communem opinionem quam sequitur Ange. etiam cons. 85. pater habet plures filios, ex eò ꝙ nititur magna æquitate. Soc. cons. 92. vol. 1. Fulgo. Pau. Ca. Ias. & Dec. in d. l. illud, Abb. cons. 36. in prin. Roma. cons. 469. vbi dicit non esse recedēdum ab opinione Bar. Sed Bal. in d. l. cùm oportet, & in auth. ex testamento. C. de collatio. in l. omnimodo. §. imputari. C. de inoff. testa. & in c. 1. de beneficio fratris, videtur contradicere Bar. in locis superiùs citatis tenēdo ꝙ hoc totum remittendum sit arbitrio iudicis, qui plus, aut minus poterit assignare personæ ipsius filij, propterea nō parum laborarunt Doct. in concordando opiniones istorum in d. l. illud, præcipueque Dec. & Ias. ibi, vbi fœdere distinctionis reduxerunt hoc ad veram, & legitimam cōsonantiam. Tamē retenta communi opinione Bar. quæ est verissima, & obseruatur in iudiciis, & actu practico interpretatur, non procedere vbicunque filius ex pecunia habita à patre negotiando vsuras exerceret, tunc proculdubio illud, quod ex ea superlucraretur non acquireret patri, nec post eius mortem teneretur fratribus communicare, l. quod seruus, ff. de acq. poss. vbi Docto. omnes hoc tenent, & firmant, & Bart. Sal. Bal. Pau. de Ca. & alij in d. l. cùm oportet Bal. in d. Aut. ex testamento, & Ias. in add. ad Portium in §. 1. n. 29. Instit. de his, qui sunt sui vel alie. in reprob. gl. in l. cùm oportet, & in d. l. quod seruus, vbi Claudius Aquensis asserit istam esse communem opinionem. & ratio communis præcitatorum Doct. videtur ista, quia filius ex delicto non querit patri, sicut nec seruus domino, vt est casus in d. l. qui seruus, sed vsuræ sonant in quoddam furtum, seu rapinā, & de iure diuino sunt prohibitæ, ergo ex tali illicita causa filius patri non quærit, ideoque, mortuo patre, filius huiusmodi lucrum non tenebitur fratribus conferre, cum aduentitia non cōferantur. l. fi. C. de collatio. & istam cōmunem perplures, & vrgentiores rationes corroborant Doct. præcitati, idemque videmus in quæsitis per filium in ludo: nam ea, quę acquirit in ludo filius, nō acquirit patri tanquàm acquisita ex turpi quæstu, & ex illicita causa, vt per Bal. & Rom. in d. auth. ex testamento. Ale. cons. 77. in fi. vol. 5. Dec. in d. l. illud, & omnes communiter in d. l. frater à fratre, ff. de cond. indebit. & in locis præcitatis. F. Viuius.

Filij naturales propriè dicuntur illi, qui nati sunt in domo ex concubina in ea retenta, & ex legitimo concubinatu, & cōcubina dicitur illa, quæ indubitato affectu in domo est retenta ab vxore parum distans, l. in cōcubinatu. ff. de concubi. ita dicit Bal. cons. 129. factum proponitur lib. 2. Abb. in c. tanta q filij sint legi. Caccialupus in l. si qua illustris, C. ad Orfitia. & Alex. cōs. 55. vol. 2. isti itaque naturales, qui ꝯsiderātur à lege veniunt appellatione cōiunctorum, & propriè appellātur cōiuncti secūdum Inn. Host. Io. And. & alios in c. nōnulli de rescri. vbi Fel. circa fi. scribit istam esse communem opinionem, hinc præcitati Doct. cōcludunt, ꝙ determinatio illa, quę se habet ꝙ cōiunctus admittatur pro coniuncto ad agēdum, vendicat sibi locum in filio naturali etiam. Resultat alius effectus similiter ex prædictis in fauorem naturalium liberorū, videlicet ꝙ substitutus absolutè excluditur à naturalibus liberis hęredis instituti, vt sentit gl. in c. Raynut. de testa. & in c. in præsentia de probatio. quam sequitur Io. And. in addi. Spec. in tit. de success. ab intesta. §. 1. vers. quid si duob. Barto. & alij communiter in l. ex facto, §. si quis rogatus, ff. ad Trebel. & Dec. in d. c. in præsentia, n. 101. & 107. vbi istam communem limitat non procedere in sex casib. nu. 108. cum aliis seq. & Moder. similiter plurimum istam communem declarant, & expressè citant. Resultat postremò ex præmissis alius vtilissimus effectus, s. ꝙ filia naturalis dūtaxat dummodo ex damnato coitu procreata nō sit, succedat matri exclusa auia, ēt quoad legitimam. §. nouissimè instit. de sena. Orphi. & d. l. si qua illustris, vbi Bar. Sal. & alij omnes trāseunt intrepidè cum ista sententia, quam dicit communem Cassadorus in decisio. vnica, in ti. de success. ab intestato, vbi refert in contingentia facti ita fuisse decisum, & confirmatum. F. Viuius.

Filio quæritur dominium in aduentitiis, vt in §. 1. insti. per quas perso. nobis acquir. Hoc verò fallit, nisi quæratur ex stipulatione paterna, secundum Aret. in d. §. 1. Sed contrarium tenet Bart. in l. dominus, ff. de ver. obl. gl. & Doct. omnes ibi secundum Saly. in l. 2. C. de contrah. & com. stipu. Istam opinionem communem esse scribit Alex. & Ias. in l. quod dicitur, ff. de verb. oblig. & rationem assignant Doct. nam sicut pater stipulādo filio ex causa castrēsi, vel quasi totum quæritur, ita stipulādo ei ex causa aduentitia debet acquirere proprietatem, arguendo de toto ad partem, l. quæ de tota. ff. de rei vendica. Fallit secundò, nisi fuerit stipulatus patri, & non sibi, quia tunc acquirit etiam proprietatem secundum Dy. & Bart. in l. quodcunque in prin. ff. de verb. obl. vbi Alex. ponit istam esse magis communem opi. pro qua facit regula, l. pen. C. de pact. vbi licet suo fauori renūciare, ergo si filius patri stipulatur sibi imputatur, & dominio priuari debet, cū posset stipulando sibi illud querere, quia etiam absque filij stipulatione proprietas erat filij, d. §. 1. vt aliqd ergo operetur stipulatio, iuxta l. si qñ, C. de inoff. testa. debet etiam acquiri proprietas patri, ex qua ratione tollitur vnum fundamentum Ias. in d. l. quodcunque contra communem, qui post Alex. & Cuma. dissentiunt à dicta communi, à quo non est recedendum in iudicando & cōsulendo quicquid dixerit Ias. & alij ante eum. F. Viuius.

Filiifam. etiam senes comprehendūtur sub dispositióne. l. fi. §. filius autem. C. de bon. quæ liber. vt non possint alienare directum dominium bonorum, in quibus pater habet vsumfructum, viuente patre, Corn. ibi communem dicit. B. Vill.

Filio instituto repudiante, pater præfertur substituto communem dicit Ripa in l. 1. n. 142. de vulg. & pupil. Idem.

filio ius quæsitum ex contractu patris, potest pater reuocare. Ale. in l. adoptiuum. §. patronum. ff. de in ius voc. Ias. in l. 2. q. 23. C. de iute Emphy. & in l. qui Romæ. §. Flauius de verbo. obli. & ibi Soc. concl. 5. Ripa in l. fi. q. 65. C. de reuoc. dona. dicunt communem. Contrariam tamen esse communem dicit Bened. in c. Raynu. de testa. Illam autem Cagnol. in l. id quod nostrum. de reg. iur. probat.

Filius non conficiens inuentarium perdit trebellianicam: quod ista sit magis communis dicit Phil. Dec. cons. 481. n. 16. cum seq. Corn. cons. 168. inter dubio. vol. 3.

filius nō assumit locum patris in fideicommisso. Dec. cons. 1. & cons. 217. & cons. 480. n. 10. & Alex. cons. 26. volu. 3. Io. Duran. in arte testan. tit. 5. cau. 27. communem dicunt. sed Ias. cons. 158. vol. 2. & Bello. cons. 50. tenent ꝙ contraria est magis communis. Idem.

Filius vel filia nō tenetur dotare matrem. Ripa in l. 1. n. 83. sol. mat. communem inquit. Idem.

filius legitimatur per subsequens matrimonium quādo parentes poterāt copulari vel tempore cōceptionis vel tempore natiuitatis. Coua. in epi. 4. c. 8. §. 2. n. 2. communē dicit. Idē.

Nota ꝙ idem est ad hoc ꝙ filij dicantur naturales, l. 11. tau. dummodo pater recognoscat eum in filium. Idem.

ADDITIO. Et sic actus retrotrahitur si à principio potuerit intercedere, alias non: adeò ꝙ duo extrema sint habilia, extremum à quo, & extremum ad quod, & ad dictum tempus fauore filiorum & legitimationis tale matrimonium retrotrahitur, vt per M. Ant. Bard. in tract. de tem. Vti. & contin. in c. 9. n. 10. & de tali legitimatione pro Anto. Rosel. & Marti. Lauden. in tract. de legitimatione per totum.

filius natus ante consecutionem factam à patre, vel de regno, vel dignitate non succedit in dignitate, vel regno. Io. de Ripa in c. inter ceteras n. 14. de rescr. communem dicit. Idem.

Filij nati ante delictum à patre commissum, in l. quisquis. §. filij vero. C. ad l. Iulia. maiest. nō comprehenduntur, Sed tātum postea nati, communem dicit Gigas in tract. de Crimi. Iæsæ Maiest. lib. 3. q. 5. in fi. I. Fich.

Filius in dispositione hominis non subintrat locum patris, magis communem dicit Deci. cons. 1. & Bello. cons. 10. n. 2. licet ad quæstionem in l. Gallus. §. quidā rectè. ff. de lib. & posthu. teneri contrariam esse communem. B. Villal.

ADDITIO. An & quando filius repræsentat personam patris defuncti in successione, Paris. cons. 20. ꝓ vera resolutione n. 23. & 25. cum duob. seq. vol. 2. & cons. 30. dubitatur, nu. 23. & 29. cum duob. seq. eod. vol. quia filius dicitur quodammodo caro patris augmētata, ac eadem caro ex artificio iuris Ciuilis & dominium continuatur de patre in filium, vt dixit M. Ant. Bard. in d. tract. de Temp. Vti. & contin. in c. 12. n. 2. cum aliis seq. vbi etiam dicit de continuatione possessionis inter eos in c. 13.

Amplia istam communem, etsi intermedium fuerat aliud matrimonium, Ferdinan. de Ioazes, in tract. de matrimonio,

dubio 12.n.18.& Coua.in epist.4.c.8.§.2.n.15.com.dicit Ias. in l.Pomponius §.quæsitum.ff.de acq.posses.nu.5.c.8.

Intelligeistam ampliationem sine præiudicio alterius filij legitimi nati inter mediũ:idẽ Couar.ca.8.§.2.n.28.com.dicit.

Amplia istam cõmunem, & si vnus ex ipsis sit coniugatus altero autem ignorãte secuto posteriori matrimonio,filij efficiuntur legitimi,idem Coua.n.17.communem dicit ex Cassado.deci.vnica de sponsa.

Amplia tertiò,non solùm quoad alia:sed etiam quoad ordines,episcopales absque dispensatione legitimi efficiuntur, idem ibi,n.24.& Boer.decis.159.communem dicunt.

Amplia quartò, etiam ad reuocãdam donationem factam post natiuitatem.matrimonio secuto post donationem,idem ibi n.29.& ex Ripa l.si vnquam de reuoc.dona.C.cõem dicit.

Amplia etiam ad successionem feudi.Cur.iun.cons.136.n. 2.communem dicit.

Fallit primò,nisi conficiantur instrumenta dotalia,Curt.iu. ibi n.2.com.dicit.& Ias.in l.cũ autem,de insti.C.n.10.com.d̃t.

fallit secundò,si mulier sit talis,cum qua nõ possit esse matrimonium,secundum bonos mores ciuitatis.Cur.iun.cons. 139.nu.14.communem dicit.de istis duab.limitationibus,vide quæ habes in verbo legitimatus.infra.

Fallit tertiò,in filio filij mortui ante contractum matrimonij.Io.Nic.ĩ add.Alc.de præsum.par.21.in fi.com.d̃t.B.Villal.

filius ad hoc,quod dicatur legitimus:requiruntur duo:primum ꝙ matrimonium sit contractum in facie ecclesiæ:& secundum ꝙ bona fide contrahatur: etsi inter partes non possit esse matrimonium.Coua.in epist.4.c.8.§.1.nu.2.ex Iaso.in cons.156.vol.4.communem dicit.

Concor.cum l.2.tit.15.part.4.& cum l.3.tit.3.part.4.& vide in verbo legitimatus. Idem.

filius legitimatus ingratus patri, perdit legitimam. Coua. in epist.4.c.8.§.2.nu.2.communem dicit.

filius,stantibus aliis liberis legitimis,habebit de hæreditate arrogantis quartam quartæ partis:quam habiturus erat ab intestato,non stantibus liberis Segu.in l.1.§.si vir.n.69. de acquir.poss.ff.communem dicit.

De iure regio adoptatus nullam partem habebit,cum arrogatio reddatur nulla, nisi pater velit ei aliud legare de quinta parte bonorum l.j.ti.22.lib.3.For.ll.& vide Segu.in d.§.si vir. de aliis legibus colluctantibus cum ista:& ex illa l.reuocatur, l.9.tit.16.par.4.de hac communi vide l.8.eo.tit.

filiusfamilias non potest donare patri cuius auctoritas requiritur.Corn.cons.194.vol.1.Io.Duran.in arte testan.cau.j. nu.4.communem dicit.

Amplia, & in filia nupta: quia non potest testari de bonis maternis nec de dote.Io.Duran.in arte testan.ti.1.cau.j.communem dicit. Idem.

filiusfamilias de bonis aduentitiis,de quibus pater non habet vsumfructum:nõ potest testari,Ias.in l.nemo ex lege.n.2. C.qui testa.facere possunt,communem dicit.

fallit, quia de consensu patris, potest testari ad pias causas. Ias.in l.seruum ætatis, nu.5.C.qui testa.facere possunt. & in l. perfecto.nu.10.C.de testa.communem dicit. Idem.

Nota quod testando filius ad pias causas,si aliud legat,non valet legatum:& est venientis ab intestato,Ias.in d.l.perfecto, nu.10.communem dicit. Idem.

filiusfamilias solus.patre ignorante potest adire hæreditatem.Ias.in l.bonorum.C.qui admit.n.17.cõem dicit. Idem.

filius in fideicommissariis substitutionibus non assumit locum patris.Dec.cons.1.nu.5.communem dicit. Idem.

fallit,in substitutione ascendentium quia tunc bene filius assumit locum patris.Bello.cons.50.communem dicit.Et sic sunt concordandæ istæ duæ communes opi.de quibus per Io. Duran.in arte testan.tit.5.cau.27.quæ concordia & est ex mẽte Decij cons.217.nu.2. Idem.

filius naturalis excludit substitutum,cum substitutus est Titius,si Gai⁹ decesserit sine filiis.Dec.in c.ĩ præsentia. de prob. Io.Duran.in arte testan.tit.5.caut.15.communem dicit.

fallit in filia instituta, quia testator non debuit intelligere de filio naturali filiæ.Dec.in d.c.in præsentia.nu.41.communem dicit.

fallit secundò,in filiis spuriis.Dec.ibi.nu.39.cõem dicit.

fallit tertiò,qñ naturalis non excluderet substitutũ ab intestato.Cornæ.ꝓ.176.vol.3.lr̃a b.cõem d̃t.persona enim q̃ nõ excludit substitutũ ab intestato: si nõ adesset substitutio nec illa existẽte.idẽ Cor.con.138.vol.2.litera e.com.dicit.Idem.

filij naturales, & spurij comprehenduntur in pœnis impositis filiis propter delictum patris,vt est in filiis hæreticorum. Io.Cora.de sena.ff.in l.liberos.n.11.communem dicit. Idem.

filiusfamilias,si cũ pecunia patris acquisiuit, absque aliqua sua opera,nec industria,lucrum est profectitium,& conferendum aut ex sua opera, & industria, & est aduentitium, & non conferendum.aut dubitabitur,& medietas est aduentitia,Segu.in l.1.§.si vir.nu.69.ff.de acq.poss.communem dicit.

Nota istam communem ad intel.l.3.tit.15.part.6.& l.6.ti. 4.lib.3.For.ll.& vide l.36.cum seq.ti.12.part.5.vbi disponitur an mater, vel auia, vel vitricus, habentes in domo filiam, vel priuignam, si tenetur ad soluendum obsequium. Et nota ꝙ seruitium est soluendum post decem annos l.2.tit.23.libr.4. For.ll.& l.fi.tit.fi.vidi ad arbi.iudi. Idem.

filiusfamilias non potest petere,vt pater remoueatur ab administratione per solam alienationem p eum factam de bonis primi matrimonij. Cum ipse filius possit reuocare alienata à possessoribus.Io.à Ripa in l.generaliter,de secun.nu.C.n. 54.communem dicit.

fallit si pater dissipet ita ꝙ filiis nullus regressus possit dari. idẽ ibi n.55. commun.dicit. Et vide alias limit.per eum ibi,& vide s̃.in verbo Binubis,nu.19.& l.23.tit.3.part.5.

Nota quod pater cum peruersè administret: nõ satisfacit, dando cautionem,sed interdicitur administratio. Ripa in d.l. gñaliter.n.68.cõem dicit.& vide in verbo binubis,nu.19.Idẽ.

filio nulla reuocatoria,nulla querela competit contra alienationẽ onerosam paternam,etsi probauerit fraudẽ. Moder. in ꝓsuet.Paris.tit.j.§.8.n.18.gl.3.comm.dicit licet in cõtractu simulato ipse teneat contrarium,quem vide. Idem.

filius patre monacho,habebit legitimam:& patre viuente secũdum ius canonicũ:secùs tñ de iure ciuili, quia expectabit mortẽ patris,Ias.in auth.si qua mulier.nu.51.de sac.sanc.eccl. C.com.di.& sibi plus placet cõis legistarum.nu.52.& 57.

De iure regio,pater,vel mater si ingrediatur monasterium intra annum & diẽ,pōt cõdere testamẽtum tempore hoc ela pso,si testamẽtum nõ sit factum: filij habebunt hæreditatem paternã.& si filij nõ sint alij cõsanguinei propinqui.l.11.tit.6. lib.2.For ll. Idem.

filius ad supplementum legitimæ,agit condictione ex lege. Ant.Ruber.cons.115.communem dicit.

Nota ꝙ si considerabitur quantum plus, vel minus valuit substãtia patris,tẽpore mortis ipsius patris.Ias.in l.cum quæritur.C.de inof.testa.& Io.Bernardũ episcopũ Calaguritanũ in reg.264.sed no.l.29.ĩ dec.tau.qd̃ si dos dicit̃ inofficiosa,ꝓsiderabit̃ tẽp⁹ mortis ꝓstitutæ,vel mortis patris qd̃ fili⁹ voluerit.

Nota quod supplementum legitimæ potest peti in perpetuum:sicut legitima, & non arctatur ad quinquennium sicut legitima,intra quod agitur querela inoffi.testamenti,Ias.in l. si quis filium. nu.6.C.de inof.testa.communem dicit.

Nota ꝙ ista perpetuitas, de qua in communi præcedenti non transcendit 30.annos. Balb.in tract.præscri.q 23.part.4. vbi dicit Paul.Alex.ac Aretinum dixisse esse communem.

fallit.si viuente patre,acceptauit aliud loco legitimæ: non potest plus petere:etsi facultas patris augmentetur.Rip.de legi.libr.1.c.6.n.4.Curt.Seni.cons.vlt.nu.3.communem dicũt. reiecta opi.Bal.in c.cum in.de const. Idem.

filius non perdit legitimam,etsi non conficiat inuentariũ. Calca.cons.36.& Guido.dec.53.& Segu.in l.3.§.fi.nu.110.ff. de libe.& posth.10.Duran.in arte test.tit.11. communem dicit licet Iaso.in l.iur.C. qui admi.teneat contrarium. Idem.

filius grauatus restituere,potest detrahere duas quartas.vnam legitimæ,& alteram trebellianicæ. Curt.iuni.cons. 160. nu.1.&Dec.cons.203.nu.3.communem dicunt,&cons.236. Idem.

Et ante illos Angelus in l.cohæredi.§.cum filiæ.ff. de vulg. dixit hanc esse communem tam in iudiciis, quàm in Scholis. I.Fichard.

Concor.cum l.1.tit.11.par.6. Et de iure regio pater in extraneos non potest disponere nisi de 5. parte bonorum per l. 9.tit.15.For.ll. B.Villal.

Similiter communem & quod consuetudine dicta opinio approbetur,dicit Ias.qui plura pro ea allegat,in l.filium quem habentem C.famil.ercisc.quæ approbatur etiam iure canonico,c.Raynutius & c.Raynaldus,vbi glossæ & Docto.Limitatur tamen tribus modis vt per Ias.in d.l.filium quem. I.Fich.

fallit quando testator mandauit totam hæreditatem restitui:quia non detrahit nisi legitimam.Steph.Bertr.in l.hac edictali.§.si tamen.C.de secun.nup.nu.10. communem dicit.Et in hoc casu est intelligenda communis opinio relata per Bertran.in l.hac edictali.de secund.nup. C.vers.tamen nu.10.vbi dicit quòd filius grauatus de restituendo, debet computare trebellianicam in legitimam. B.Villalob.

Filius non computat in legitimam quæ detrahit à nouerca ex disp

ca ex dispositione legis: sed habebit illud, & legitimam. Stepha.Bertr.in auth.hac edictali.§.ita tamen nu.10.C.de secun. nup.communem dicit. Idem.

Nota quod stante statuto, vel pacto de lucrando dotem per nouercam,vel vitricum,stantibus liberis primi matrimonij hi primitus legitimam consequuntur reliqua verò bona fratres inter se diuident. Idem Bertr. nume. 11. communem dicit.

filius sub potestate patris de iure canonico potest contrahere matrimonium:secus de iure ciuili.Cur.iun.cons.136.n. 3.communem dicit.

Amplia,&ad filiam,quæ potest contrahere matrimonium sine licentia patris.& nullam pœnam incurrit, Abbas in ca.1. de spon.communem dicit.

Amplia secũdò,ad filiam emãcipatam ante 25.annum. Coua.in epi.4.7.part.ca.3.§.8.communem dicit. per hanc communem l.2.tit.*de los matrimonios*. For.ll.& l.4.tit.1.lib.5.ordi.& For.ll.19.tit.1.part.4.

fallit,nisi elegerit turpem vitam,Petr.Rauen.in compe. iuris canonici de spon.2.communem dicit. Idem.

filij per substitutionem factam,si sine filiis decesserint:institutus non censetur vocatus.Cur.iun.cons.96.nu.1.Io. Cora. in Miscel.c.19.l.2.communem dicunt. B.Villal.

filius consequitur dotem matris,tanquam hæres & non ex dispositione aui,si stipuletur dotem tradi auo,non extantibus liberis,Io.Nic.in l.generaliter nu.46.de secun.nup.C.communem dicit.

Et sic filij hæredis veniunt ab intest. & non ex testamento. cum testator instituit filios,& substituit Sempronium si filius sine filiis decesserit Gui. dec.39.& Segu.in l.3.§.fi.ff.de libe.& posth.nu.178.communem dicunt.

Et filius filij,licet sit positus in conditione,non dicitur positus in dispositione,& sic non dicitur vocatus ad fideicommissum.Gozad.in cons.104.nu.7.communem dicit. Idem.

filio instituto cum grauamine,si habet cohæredem,competit querela inofficiosi testamenti,si tamen est solus:non competit querela,sed bonorum possessio secundum tabulas,Iaso. in l.filiis matrem.n.4.de inof.test.C.communem dicit.Idem.

filio instituto sub conditione casuali, & in eius defectu exhæredato reiicitur conditio,vt testamentum valeat.Cur.iun. cons.148.n.9.communem dicit. Idem.

filiofamilias instituto, repudiante hæreditatem, potest pater eã acceptare,ẽt si tali filio esset datus substitutus.Communis est Doc.opinio fm Ias.iuxta gl.in l.fi.§.1.in vers.recusare. C.de bo.quæ libe.Et Diaz.Reg.293.licet aliqui teneãt ꝓriũ.

Limitatur tamen, nisi substitutus esset Testatoris coniunctus.idq̃ue communiter teneri dicit Ias.in l.3.C.de hæred. instit.licet dicat in puncto iuris hoc sibi non placere. I.Fich.

Fili⁹ spuri⁹ sicut nõ pōt habere aliud ex bonis patris stante legitima prole,ita nec nepos,etsi sit lgtĩmus,&naturalis ex tali filio,Ias.ĩ l.hæreditas,n.8.C.de iis q.vt ind.com.d̃t. B.Villal.

fili⁹ spurius,ꝙ possit instituì hæres ex testamento,nec statuto,nec lege municipali statuitur.Coua.in epi.4.c.8.§.5.nu.6. com.dicit.ex Baptista de S.Blasio in l.omnes populi.ff.de iust. & iure.

De iure regio per l.10.in decisionib.tau.pater potest legare filio etiam ex dãnato coitu procreato:etsi sint legitimi quintam partem bonorum.

fallit quoad alimenta,quia filij ex quocũque coitu procreati,sunt alimentandi.Coua.in epit.4.decret.c.8.§.6.nu.6.communem dicit.ex Aret.in prin.insti.de iure nat.gen.& ciuil.

Amplia ad dotem filiæ, quia sicut tenetur ad alimenta: ita ad dotem.idem Couar.ibi nu.11.ex Io.Bapt.de S.Seuer.in l.si qua illustris.C.ad Orfiti.

fallit secundò,in successione fratrum si sunt vterini ex quocunque coitu succedunt agnatis vel fratribus ab intestato. idem ibi,nu.19.ex Corneo,cons.71.vol.1.communem dicit.

De iure regio habes l.12.tit.13.part.6.vbi disponitur,ꝙ frater vterinus succedit fratri ex parte solùm,& si adest fratri legitim⁹,&nr̃alis patri, repellit alios fratres nr̃ales ex patre.Idẽ.

filius nõ d̃r ex damnato coitu natus, si sit susceptus ex coniugato,& soluta.Coua.ibi nu.16.comm.dicit,ex Decio cons. 311.hanc opinionem videtur sentire l.9.tau. Cùm filij dicantur solùm nati esse ex dãnato coitu, cùm mater incurrit pœnam mortis, vel si sit susceptus à religioso, vel moniali, licet lex 24.tit.3.lib.1.ord. videbatur innuere contrarium nostræ communi,sed cum l.9.sit posterior illi standum est.

filius spurius,& naturalis comprehenditur in pœnis impositis filiis propter delictum patris,vt hæreticorum filij.Io.Cora.de Senato.ff.l.liberos.nu.11.communem dicit.

Nota istam communem ad ampliationem l.2.tit.2.part.7. & nota ꝙ licet filij hæreticorum sint priuati à successione paterna, non tamen à successione aui catholici secundum Iaco. Butr.in l.1.C.de hæredibus instit.quem refert Segu.2.in l.cohæredi.§.cùm filiæ.de vulgari & pup.ff.nu.73.vide doctor.de pala.rubr.de obtenti.re.Nauarriæ.part.5.§.6.& 7.in ref.ad obiecta. Idem.

filio legitimo potest conferri beneficium per patrem vicarium.Dec.cons.129. Idem.

filius nat⁹ ex dãnato coitu non potest agere pro fratre sine mandato.Ias.in l.exigendi.nu.9.C.de procu.comm.dicit.Idẽ.

filiusfamilias potest agere sine cõsensu patris in peculio castrensi.in aduentitio tamen,si pater est præsens in iudicio,cõpellitur prestare consensum:si tamen est in territorio,expectabitur consensus qui præstandus est ante litem contestatã.Ant. de Tremo.in add.ad Bona.in pract.excep.in rubr. quib. mod. suo.no.aui.nu.13.in vers.generaliter.communem dicit.

Et ideò clericus pro fructibus beneficij,potest esse in iudicio sine licẽtia prælatorũ,vt longè traditur à Pala.rubr. in repeti.rub.& vt habetur in l.2.lib.5.part.4. vbi tractat de patre percipiẽte fruct⁹ beneficiorũ filij qd̃ teneẽ ad rõem reddẽdã.

fallit in filia quia potest esse in iudicio sine consensu patris, cum agit pro dote aduentitia,quæ processit ab auo,vel à matre.Ias.in l.quod locum.nu.11.C.de collatio.comm.dicit.

fallit secundò,ꝙ filiusfamilias potest agere nomine alieno sine consensu patris,Ant.nu.14.in verbo sine consensu patris, communem dicit.

Dum tamen sit maior 25.ann.per c.qui generaliter,§.licet. de procur.in 6.& est l.5.& tit.5.part.3.& sic communis intellecta facit pro intellect.l.7.tit.2.part.3.

fallit tertiò quia filiusfamilias potest accusare de consensu patris.Ant.de Trem.ibi communem dicit. Idem.

filiusfamilias ad hoc ꝙ possit donare causa mortis:requiritur consensus patris.Ant.Rube.cons.46.nu.4.com.dicit.

Nota ꝙ iste consensus præstandus per patrem, potest præstari.per epistolam.Ant.de Tremo.vbi s̃.num.15.in verb.rerum,non putò,communem dicit. Idem.

Decidit Bart.in l.j.§.si verò.ver.3.quæro quid in dubio.ff.de don. ꝙ si fili⁹ viuẽte patre soluat debitũ ipsius patris, nec appareat an animo donãdi,vel ex ꝓposito repetẽdi,& sic in dubio soluisse præsumatur aĩo donandi,alleg.text.in l.si filius.ff. de neg.gest.Hanc tñ suam opi.Imo.& Doct.cõiter in d.l.si filius.& Rom.in l.quæ dotis.ff.so.mat.dãnant,concludentes,ꝙ siue appareat ꝙ aĩo repetẽdi soluerit,siue nõ appareat,&sic in dubio,cõpetit filio soluti repetitio,per tex.illum in d.l.si fili⁹, ibi aĩo donandi,arg. à contrario sensu & per textũ in l. hæredes.§.si fili⁹.ff.fa.ercisc.Doct.tñ antiqui.Iac.Pet.Cyn.But.Rayne. Bald.limitãt hãc cõem nõ procedere, vbi debitum solutũ vel impensa ꝓ patre facta esset exigua,ꝙ tex.in l.vtrũ.ff.de dona.int.vir.& vx.gl.l.sed &si de sua.C.eo.& cum d.cõi cõcord. Alex.in d.l.si fili⁹.dicens Bart.in hoc sibi ꝓrium fuisse.F.Turz.

PRO. Filius est qui ex viro & vxore legitimo matrimonio iunctis nascitur.l.filium.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.

OBIEC. Contra appellatione filij etiam naturalis continetur.l.ex facto.§.si quis rogatus.ff.ad Treb.l.Lucius.§.fi.& l. cum pater.§.volo.ff.de leg.2.l.fi.ff.de iure delibe.

Præterea legitimi quoque tantum,s.adoptiui continentur. l.1.ff. de adopt. De hac filiorum diuisione, vide gl.in auth. ex complexu.C.de incestis nup.& in §.1.instit.de adopt.

SOL.Filius propriè est qui & naturalis simul,& legitimus est,vt hic accipitur.Impropriè verò & largè ex interpretatione legis naturalis tantùm,vel legitimus tantùm. Bellon.

PRO.Filius est,ergo est hæres,ad Gal.4.& l.cum ratio.ff. de bo.dam.vbi hæreditas debetur filiis.& l.ex facto.§.fi. ff. ad Treb.vbi conditio,si sine hærede, id est,si sine liberis decesseris,intelligitur. Idem.

PRO.Filius non portabit iniquitatẽ patris.3.Reg.14.Deutero.24.Ezech.18.& l.crimen.ff.de pœnis.

OBIEC.Contrà de l.quisquis.C.ad leg.Iul.maiest.

SOL.Ibi speciale in crimine læsæ maiestatis.

OBIEC. Præterea pater & filius vna & eadem persona reputantur.l.fi.C.de impuber.ergo filius debet puniri ex delicto patris,cùm pœna in suum auctorem retorqueri debeat.l. sancimus.C.de pœnis.

SOL.Filius non habetur pro eadem persona cum patre in odiosis,vt in pœnis,quia odiosa sunt restringenda.l.interpretatione.ff.de pœnis. Idem.

PRO. Filium temporalem nostris temporibus habere nõ conuenit.l.si tibi filius.ff.de adoptio. Idem.

PRO.Filiusfamilias nõ potest agere in iudicio sine licẽtia patris

patris.in l.cùm non ſolum.§.neceſſitate.C.de bonis quæ liberis.De iure verò canonico patris conſenſus non requiritur.in c.fi.de iud.in 6. Idem.

PRO.Filiusfamilias ſuo nomine nullam habet actionem. l.filiusfamilias.ff.de actio.& oblig.

OBIEC. Contra de l. ſi longius.§.ſi Fliusfamil.ff. de iud. & l.cum filiusfamilias.vbi glo. ff.ſi cert.pet.vbi filiusfamilias agit.

SOL. Ibi propter iuſtam cauſam abſentiæ, vt ſtudiorum, vt ibi. Vel dic,q̃non habet directam actionem:vt hic:ſed exercitium tantum actionis,vt ibi.

OBIEC.Item contra de l.miles.§. 1.ff.de caſtr.pecu.vbi in caſtrenſibus actio filioſamilias datur.

SOL. In his, quæ acquirit patri filiusfamilias non competit illi actio.In his verò,quæ ſibi ſoli tantum acquirit,habet actionem,vt in contrario. Idem.

PRO.Filij ſequuntur familiam patris,non matris.l.cum legitimè.ff.de ſtat.homi.l. familiæ.ff.de verb.ſign.& §. 1.inſt.de legitim.agna.tutel. Idem.

PRO.Filij,viuo patre,quodammodo domini exiſtimãtur. l.in ſuis.ff.de lib.& poſth. Idem.

PRO. Filiifamilias teſtari non poſſunt. l. qui in poteſtate. ff.de teſta.l tam is.§. 1. ff. de donat.cauſa mortis.l. ſenium.C. qui teſta.fac.poſſ.

OBIEC.Contrà teſtamentum eſt publici iuris.l. 3.ff.de teſta.In his autem,quæ ſunt publici iuris,filiusfamilias habetur pro patrefamilias. l. filiusfamilias. ff. de his,qui ſunt ſui vel alien. iur.

SOL. Dic quod patria poteſtas non curatur quantum ad ius publicum. Verum quantum ad magiſtratus obtinendos, vel tutelas:vt ibi.Secus quo ad teſtamenta,vt hic. Idem.

PRO. Filios caſtigatores eſſe parentum moribus noſtris non conuenit.in §.ſed quòd ſancitum.auth.de nup.

OBIEC. Contra de l.3.§.ſi quis.ff.de cond.cau.dat. cauſa non ſecu.

SOL. Iure corrigere poteſt pater filium, vbi meliori nititur ratione,vt ibi. Idem.

Filius emancipatus à filioſamilias hodie non differt quo ad exhæredationem.com.dicit Clar.in §.teſtamentum. q. 40. verſ.item quæro. P.Fich.

Filius emancipatus ſi preteritus ſit ſine inſertione cauſę,teſtamentum eſt ipſo iure nullum.Siverò cauſa inſerta ſit,valet teſtamentum, ſed poteſt,per bonorum poſſeſſionem contra tabulas impugnari.com.in §.T.quęſt.42.ver.Et hæc quidem. Idem.

Filiusfamiliàs Aduocatus poteſt teſtari de ſalario, quod à clientulis ſuis percepit,com.dicit idem Clar.in §.T.q. 14.ver. Sed quid de ſalario. Idem.

Filiafamiliàs non poteſt teſtari de dote ſua aduẽtitia.Com. in §.T.q. 18.verſ. 1. Idem.

Filiafamiliàs donare non poteſt inter viuos,ſi tamẽ habeat aliqua bona,quibus patri non quæreretur vſusfructus,poſſet illa donare etiam ſine conſenſu patris.Com.Clar. in §. donatio.q.6. Idem.

Filiusfamiliàs non poteſt donare cauſa mortis ſine conſenſu patris. Comm.in §. D. q. 6. At cum conſenſu patris poteſt. com.ead.q.verſ.Si autem. Idem.

Filiusfamiliàs non poteſt donare patri cauſa mortis,magis com. dicit in §.D.q.6.verſ. quæro etiam. Contrar. dixit Alex. in l.j.§.fuit quæſitum.ff.ad Treb.cum quo concor.Bertr.& Iaſo. Idem.

Filiusfamiliàs non poteſt teſtari,at ſi in teſtamento appoſita ſit clauſula codicillaris,vel vt valeat tãquam donatio mortis cauſa, vel cuiuſcunque vltimæ voluntatis, tunc ſuſtinebitur in vim donationis cauſa mortis.Com.in §.D.q.6.verſ.Sed quæro.cum ſeq. Idem.

Filius grauatus fideicommiſſo ſemper poteſt detrahere legitimam,ſiue teſtator prohibeat,ſiue non prohibeat.imò ſi ipſe non detraheret, poterit ipſius hæres, vel ſubſtitutus eam detrahere.com.in §.T.q.72.ver.circa primum. Si verò non ipſe filius,ſed ius hæres vel ſubſtitutus pupillaris grauatus ſit fideicommiſſo,tunc hæres ille vel ſubſtitutus totam hæreditatem reſtituere tenetur.comm.dicit q.72.verſ.in ſecundo caſu. Idem.

Filius ingratitudinem aduerſus patrem committens ſi poſteà fiat furioſus,nihilominus poterit exhæredari, nõ obſtante furore ſuperueniente,com.dicit in §.T.q.4.verſ. Sed pone. Idem.

Filius in poteſtate cõſtitutus poteſt quidem inſtitui etiam ſub conditione,ſed poteſtatiua tantùm, non etiam in caſuali vel mixta.comm.in §.T.q.39.in prin. Idem.

Filius in poteſtate patris ſi ſit præteritus,ſiue cum cauſa, ſiue ſine cauſa,ſemper teſtamentum eſt ipſo iure nullum.com. in §.T.q.42.verſ.Et hæc quidem in fine.

Filiusfamiliàs nõ poteſt facere teſtamẽtum,ẽt ſi cum cõſenſu patris faceret, q̃a teſtamẽtum nõ põt ex alieno arbitrio pẽdere.Com.d̃t in §.T.q.18.in pr.Imò nec de peculio aduẽtitio teſtari põt,etiã ſi ſpectatet ad ipſum filiumſa. pleno iure,neq; pater haberet vſufructum in eo.ead.q.verſ.vera. Idem.

Filius non poteſt pro patre teſtimonium ferre in teſtamentis,ſiue ſit in poteſtate,ſiue emancipatus.com.dicit Clar. in §. teſt.q. 55.verſ.Sed nunquid filius. P.Fichard.

Filius præterit⁹ſi in ipſo actu teſtamẽti cõſentiat preteritoni,tũc valebit teſtamẽtum quò ad æquitatem prætoriam,nõ aũt de iure ciuili. Com.dicit l.Clar.§.teſtamentum.q.43.ver. ſed qd ſi fili⁹. At ſi poſt ꝓditum teſtamẽtum ꝓſentiat, tũc qdẽ teſtamẽtum de iure ciuili nullũ remanet,q̃a ab initio nullum fuit,ſed de iure prætorio recõualeſcit.com.ĩ d.q.43.verſ.ſecũdus,& in tali caſu de iure ciuili nõ põt aditi hæreditas,ſed requiritur,vt petat̃ bonorũ poſſeſſio.com.d.q.43.verſ.obſerua tñ, qd̃ talis approbatio præteriti filij nõ præiudicat cæteris filiis inæqualiter inſtitutis,quo minus ipſi poſſint intentare bonorum poſſeſſionem contra tabul.ex perſona ipſius præteriti, quia tale ius per præteritum ipſis ſemel quæſitum non poteſt illis rurſus auferri.Com.dicit.in d.q.43.vol.vlt. Idem.

Filius qui ingratitudinem commiſit,& poſteà pœnitentiã egit antè,quàm pater eius condidiſſet teſtamentum, non poteſt poſteà ex eadem illa cauſa exhæredari.com.dicit.in §.teſt. q.41.verſ.prætereà. Idem.

Filius tenetur probare merita, propter quæ ipſi pater aliquid donauerit,nec ſtatur in eo aſſertioni patris.Com.in §.D. q.8.verſ.Hinc infertur. Idem.

Filius vaſalli ſi offendat dominum, pater vaſallus non poteſt idcirco exhæredare filium ſuum.Com.in §.teſt.q.41.ver. Item quæro. Idem.

Filiusfamilias mortis cauſa patre permittẽte donare põt.l. tã is.§.filiusfamiliàs.ff.de dona.cau.mor.nõ tñ põt donare filiusfamiliàs cauſa mortis ipſi patri cuius cõſenſus requiritur. Bar.in l.1.n. 5.ff.de auth.& ꝓſen.tut.Alex.de Imo.in conſ.106. in pr.in 1.lib.conſ.cùm nemo poſſit in facto proprio, ſibi authoritatẽ ſuã accõmodare.d.l.j.l.pupill⁹. l.qd̃ dicim⁹.ff.de autho.& ꝓſen.tutor.q̃ doctrinã veram Guid.Pap.in deci.ſuis.q. 223.n.j.cõem Pe.Phil.Cornæ.in con.224.n.2.& magis cõem Phil.Dec.in conſ.279.nu. 5.appellarũt.Licet multi alij ꝑiam ſnĩam amplexi fuerint,quos referũt Apoſtil. ad Decſ. Guid. Pap. in d.q.223.in verb.ẽt credo verã. & Moder.Pariſ. qui & hãc poſt Alex.approbarũt,in ſuis addit.ad conſ.Alex. in d. ꝓſ. 106.ver.mortis.& in ſuis addit.ad con. Dec.in d.conſ.279.in verb.negatiuã.& iidẽ Moder.Pariſ.in Phil.Decij conſ.245.in verb.negatiuã.p rationẽ,q̃ patria poteſtas fauore patris introducta ſit,ergò nõ noceat ꝓmodis patris. Sed priorẽ ſnĩam cõmuniter Doc.ſequunt̃,referẽte Soc.ſen.ĩ ꝓſ. 112.n.4.in j.vol. conſ.& in l.j.§.fuit quæſitum.nu.6.ff.ad Senatuſc.Treb. Kirc.

Filiæfa. cùm ex ꝓſuetudine ob ꝑctas nuptias à patriæ poteſtatis vinculis eximuntur, mortuo marito redeunt rurſus ad priſtinam parentum poteſtatem, vt ibique ſeruari teſtantur Boer.deciſ.197.nu.4.Grammat.deciſ.54.nu.9.& ponit commune Viuius lib.1.opinione 121.quamuis mihi contrarium probari poſſe non de nihilo videatur. E.Suarez.

Filiabus relictum non participant regulariter poſthumæ, vt frequenter placitum affirmat omni laude dignus Arius Pinel.in l.3.nu.7.C.de bo.mater. E.Suarez.

Filius inſtitut⁹ & reſtituẽdo hæreditatẽ grauat⁹, nõ põt detrahere quartas duas,vnã ,p legitima tanq̃ fili⁹,iure naturæ ſibi debitam,alterã p Trebellianicã ſeu Falcidiã,tanq̃ liberex traneus inſtitut⁹ & de reſtitutione grauat⁹.gl.in l.Papinian⁹.§. meminiſſe.in verb.Falcidiæ.ff.de inof.teſt.quãuis iſte text⁹ ad propoſitũ iſtius q.nihil faciat, q̃a verba(ſolũ perdere)in textu ponunt̃ nõ ad excluſionẽ alteri⁹quartę,ſed ad excluſionẽ portionis reſtituẽdæ, q̃ nõ ꝓfiſcatur niſi intẽtans q̃relã ſuccubuerit,ne alteri,vt d̃t tex.ex facto quærelãtis fiat iniuria.Prædicta tñ ꝓcluſio ,pcedit & eſt vera,q̃n grauat⁹eſt q̃s purè reſtituere, aut ſub ꝓditione,vel in diẽ fm iuris ciuilis diſpoſitionẽ,p l.iubemus.C.ad Trebel.inducẽdo eo mõ,vt ibi p Bald.& Pau.de Caſt.ĩ d.§.meminiſſe.n.6.inducit.& Rip.ĩ l.fideicõmiſſariã.n. 30.ad Senatuſ.Treb.de qua queſtiõe variè & ambiguè Doc. loquũt̃,vt nouiſſimè ꝓſulẽdo tradiderũt poſt alios Aym.Crauet.in ꝓſ.16.n.x.in j.part.ꝓſ.& Rolan.in ꝓſ.12.n.7.& 8.ĩ j.To. ꝓſ.Sed de iure canonico p tex.ĩ c.Raynu.& in c.Raynal.ext. de teſtamẽtis.& cõiter p ſcribentes Iuris canonici traditur,q̃ filius

filius ſub conditione grauatus,poſſit detrahere duas quartas, videlicet legitimam & Trebellianicam,quæ capiunt dimidiã partem hæreditatis. Et hanc ſentẽtiam æquam & benignam, in Scholis & Palatiis approbari,& ex generali cõſuetudine etiam in tertis Imperij per totum mundum obſeruari, ſcribũt Bened.Capra.in conſ.79. & Hiero. Cagno. in d.§.meminiſſe. nu. 10.qui multas authoritates multorum Doc.adducit,& inter cæteras allegans inſigne conſilium D.Iaſo. 146.in 4.volu. conſ.& Io.Dilec.in trac.de arte teſtan.ti. 5.de ſubſtit.caut. 31. Kirchouius.

Filius qui patris hæres eſt bona ſua aduentitia vel materna ab eodem patre alienata, non poterit vindicare, aut aliquo modo reuocare. commune ponit eleganter illud exponens quonam modo,quaque fini intelligendum ſit,vt elegantis ingenij ac maturi iudicij Arius Pinel.in l. 1.part. 2.nu. 79. C. de bon.mater. E.Suarez.

Filius non idcirco hæreditatem paternam agnouiſſe cenſetur,quod pacem cum ipſi⁹ patris offenſore inierit,& ſi auctoramentum aliquod inde nactus ſit,vt receptum aiunt Ant.de Padilla in l.tranſigere.n.63.C.de tranſac. Iul.Cla.in pract.§.vltimi.q. 58. verſ.ſed hic.nec enim neceſſe eſt,vt patris hæreditatẽ agnoſcendo adeat,vt pacem cum illius offenſoribus poſſit facere,quemadmodum frequenter placitum affirmat Boer.deciſ.121.nu.4.Iul.Clar.in laudata.q. 58.ver.quero nunc.Idem.

filius nec quæ caſu aliquo nactus eſt,nec ea,quæ ſua ſibi opera atq; induſtria peperit,fratrib.cõferet,vt receptum ait Segur. in l. 1.§.ſi vir.nu. 69.ff.de acquir.poſſ. Nec item illa alicui cõmunicabit, aut conferet.quæ ex delicto comparauit,veluti ex ludo,aut ex vſuris pecunia etiam paterna collectis.commune inquiunt Claud.Aquenſ.in l.quod ſeru⁹.ff.de acq.poſſ. latè Viuius lib. 1. opi. 127. Sed nec etiam conferet libros ſibi à patre donatos,vel quæ in aſſequẽda doctoris dignitate conſumpſit, vel quæ ſimiliter in equis,& re militari poſuit,vt latè ponit communia Viuius lib. 2.opi. 126.quæ tamen ab iis pendent quæ ſuperius donatione ſtudij cauſa facta dixi. Idem.

filius quæ ex paternis pecuniis ad negociandum conceſſis queſuit,pro dimidiata parte ſibi integrè retinet,pro altera dimidiata cæteris fratribus confert, vt cõmune ponunt Rom. conſ.466.Bertr.conſ.303.lib.3.ac Viu. varia doctorum dogmata hac in recenſens, & hoc tandem magis commune aſſeuerans lib. 1.opi. 136.idemque erit ſi ambigetur num illa fili⁹ ſuamet induſtria quæſierit, num ex pecunia paterna comparauerit.commune pronunciat Segur.in l. 1. §. ſi vir vxori. nu. 69.ff.de acq.poſſ. Idem.

filius ad iuſtæ portionis expletionem eget condictione ex lege, vt commune ait Ant.Rub.conſ. 115.agetque nõ ſolum contra vniuerſalem hæredem,ſed & contra legatarios omnes pro vniuſcuiuſque rata,vt receptum pronunciant Corn.con. 148.lib.4.Viuius lib. 1.opi.133. Idem.

filius de parentum hæreditate agens de lucro comparando agere,nõ de damno declinãdo contendere cenſetur. commune dicit Aret.in l.Titia.ad fi.ff.de verb. obl. & ſi tum diuino,tum naturali,tum humano iure debita illi paterna hæreditas exiſtimetur,vt receptũ ait Ant.Gomez.de teſta.c. 1.Idem.

filius & ſi inuentarium non confecerit,nihil prorſus de legitima ſui ipſius portione periclitabuntur. commune ponũt Guid.Pap.deç.63.Calcan.conſ.36.Io.Duran.de art.teſtan.tit. 5.caut.27.Non tamen quartam trebellianicam conſequetur. vt frequenter placitum enunciant Corn.conſ. 164.lib.3.Dec. conſ.481.nu. 16. Idem.

filius in fideic.parentis locum nõ vindicat vt nec in cęteris hominum diſpoſitionib. quod frequenter interpretribus placuiſſe miſerunt in literas Alex.conſ.26.libr.3.Dec.conſ. 217. & conſ.480.nu. 10.Io.Duran.de art.teſtan.tit. 5.caut.27. Et ſi mihi magis illorum opinio probetur, qui frequentius itum in omnia diuerſa aſſerunt,è quorum numero Iaſo.conſ. 158. libr.2.Bellon.conſ. 10.n.2. Idem.

filius delictorum à ſe ipſo patratorum damnatus,vt ſe à vitæ honorisvè diſcrimine expediat, nõ poterit res reſtitutioni ſubiectas alienare,vt commune aiunt Iaſ.in auth.res quæ. nu. 20.C.commu.de legatis.Arius Pinel.in diuerſa humanè tranſiens ad auth.niſi tricennale.nu.40.C.de bon.mater. Idem.

filius&viuo patre,à cuius morte ad illius dignitatem adſpiraturus eſt comes;dux; & princeps appellari poteſt.commune ait Ant.Gome.de teſta.c. 1.nu. 5. Idem.

filius emancipatus ſi à patre ſine cauſa prætereatur iure nouo teſtamentum nullum dicit,vt frequenter placitum renunciant Paul.nu.7.Corn.nu.29.Iaſ.nu. 18.in auth.ex cauſa.C.de libe.pręter.Im.in l.filio præterito.ff.de iniuſt.rup.Iaſ.lect. 1. n. 4.Emanuel à Coſta part.3.nu.64.ad §.& quid ſi tantũ l.Gall⁹. ff.de lib.& poſth.Ant.Gome.de teſta.c. 11.n. 34. Et ſi contrariam opinionem,quæ emancipato tũ hodieque bonorũ poſſeſſionem ꝑ tabulas defert.neſcio quo duct⁹ ſpiritu commune affirmet Porc.inſti. de bo.poſſ. At ſi iuſtam ob cauſam fili⁹ emancipatus prætereatur, auxilio tantum ipſi erit bonorum poſſeſſio contra tabulas,vt receptum ait vir & ingenioſus & laborioſus Eman.à Coſta.in d.§.& quid ſi tantùm.part.3.nu. 245.ver. 5.& vlt. Idem.

filius emancipatus ritè à parente exhæredatus,ſi contra paternas tabulas inofficioſi querela vti velit,bonorũ poſſeſſionem litis agnoſcendæ gratia & hodie prius petat, neceſſe eſt. commune pono ex Ang.de Perig.in relect.l.in ſuis.nu. 52.ff. de libe.& poſth.Alex.nu.8.Corn.in fi.ad l.certum.C.vnde legit.Corn.rurſus in auth.ex cauſa.nu.30.C.de lib.præter.Iaſ.in l.2.nu.8.C.de inof.teſta.Lancel.Galeaul.in l.Gallus.§.& quid ſi tantum.nu.49.ff.de liber.& poſth.à quo tamen recepto dogmate multi merito aliquando defecerunt, vt fuſius alibi oſtendo. Idem.

filius fratris non intrat in locum patris ſui in fideicommiſſo,qñ agitur de ſucceſſione hominis,ſecus verò,qñ agitur de ſucceſſione legali,fm Bal.in l. cùm ita.§. in fideicommiſſo.ff. de leg.2.quem ſequuti ſunt ibi Cum.& Floria.Iaſ.in l.2.C.de ſuc.edic.Alex.conſ.204.conſideratis verbis.nu.6.vol.2.&Deci.conſ. 1.ferè per totum,conſ.478.in cauſa dñi Aurelij.nu.2. & ſeq.& conſ.480.in caſu,qui contingit,ſub nu.9.cum ſeq.in quibus concor. allegat, & mouentur ea ratione, quoniam in fideicommiſſo, ſeu diſpoſitione hominis conſideratur affectio,quã quis videtur habere ad proximiores in gradu, ſed in titulo hæreditario,ſeu diſpoſitione legali cõſideratur diſpoſitio iuris,quæ eſt q̃ filius ſubintret locum patris, vt per citata vbi ſ.& opinionem iſtam Bald.dicit magis communem,& veriorem Dec.in d.conſ. 1.nu. 5. & ſequitur quoque conſulendo,ait pariter eſſe magis cõem Natta conſ. 127.nu. 4. & ſeq. conſ.ſeq.nu.4.&Bellonus conſ. 59.nu. 1.& ſeq.vbi refert quãplures Doct.ita cõſuluiſſe.præſertímque Iaſ.Rubeum,& Crotum, vt habetur inter conſilia. d. Rubei conſ. 86.cum tribus ſeq.in cõtrariam verò partem inclinauit gl.in d.§.in fideicommiſſo in ver.proximo,videlicet,q̃filius fratris,licet agatur de ſucceſſione hominis, aſſumat locũ patris, quam ſequutus eſt Alex.ſibi ꝑius conſ.26.videret fortaſſe.vol.3. vbi inqt doctores magis cõiter ſequi opinionẽ gl.quã Bald.& citat Bald.ſibi etiã ꝑium ĩ conſ.vt ibi idẽ Alex.conſ. 124.viſo proceſſu cauſæ,ſub nu.3.vol.7.vbi pariter ſequit̃ ſentẽtiam gl.Dec. q memor ſui primi conſilij.nõ erubuit taquam veriorẽ amplecti gl. conſ. 217.in caſu ,ppoſito,vbi in terminis ꝓſuluit. hãc ſi⁹ ſcribit cõem Iaſ.conſ.clix.magnifica,lib.4.& conſ.215. lib. 2. Curt.Iun.conſ. 57.& alij.innumeri,quos refert.& ſequit̃ Crauet.conſ.67.vltra per me ſcripta,n. 5. vbi ſupponit cõem opi. cum gl.ꝑ Bald.& Dec.vbi ſ.& ſic fm cõem præmiſſam, qñ ſumus in diſpoſitiõe hõis,& præſertim,q̃n agit̃ de hæreditate aui,vel patrui filius indifferẽter aſſumit locũ patris,& licet ſuper hoc Doc. ita varij fuerint, vt vix diſcerni poſſit, q̃ ſit cõis opinio,tñ veritatẽ ,pfitendo iſta 2.opinio gl.videt̃,& apparet cum effectu magis æqua,magis vera,magiſque cõis, ,put atteſtatur,& eã ſequit̃ Dilectus,in tract.de arte teſtan.in ti. 5.caut. 27.& Io.Cephal.copioſiſſimè,atque doctiſſimè,ꝓſulendo ac reſpondẽdo ꝑriis oĩbus,conſ.16.n.28.cum aliis ſeq.&fm eam ꝓſului,& obtinui dẽ præſenti anno 1565.ĩ cauſa nõ Iouis momenti,reiectis tñ ꝓiiiis aliquorũ clariſſimorũ virorũ ,p iudices cauſæ prædictæ in ꝑium ſcriptis copioſiſſimè,& in ,pceſſu ,pductis,imò aliàs ſuperioribus annis fm eãdem opinionẽ gl.iudicaui,ſentẽtia mea ,p iudices ſuperiores ad quos, extitit approbata,& ꝓfirmata,& hoc nõ abſque ratiõe cuenit.nãDeci.nõ valẽs aliquo modo remouere obiectionẽ,& obſtaculũ glo.prædictæ,auſus fuit atteſtari opinionẽ cõem eſſe ꝑ ipſam gl.qñ ſ. agitur de ſucceſſione hominis, prout fecerat in dicto ſuo 1.con.ex ſe ipſo ibidem citato,nõ adnimaduertẽs ipſe Deci.quam ibi.in c.conſ.480.& in conſ. 1.dicit cõem opi.fuiſſe à ſe ipſo reiectam, in d.conſ.217. vbi nõ erubuit tanquam veriorẽ,& cõiorem ſeq opinion.d.gl.& hoc minimè ab re concluditur p Dec.gl.& alios præcitatos Doct.p rationes allegatas ,p eos optimas, & veriſimas, nã gloſæ ſunt naues, ,p quas nauigam⁹ ,p hoc vaſtũ pelag⁹ iuris ciuilis,ducẽtes nos ad portũ claræ veritatis,vt elegãter dixit Saly.in l. 1.C.de pact.& Ripa,li.3.de donationib.n.45.& ſomniare dicũt volẽtes infringere opi.gloſę,vt dixi Bald.in c.contingit.ext.de dol.& cont. F.Viuius libr.2.opi.121.

filius cui à patre dati libri apparent, vt literis vacaret illos quippe fratribus ſuis conferre non teneretur,ſecundum Bartol. in l. 1.§. nec caſtrenſe.ff. de collat. bonor. Paul. Caſtr.

Alex.nu.20.& Ripam.nu.168.in l.in quartam.ff.ad leg. falc. Iaſ.in l.filiæ licet. C.de collat. Coraſ.in l.filium quem habentem.num.92.& 100.C.famil.ercifc.Ang.Bald. & Saly. nu.8. in l.omnimodo.§.imputari.C.de inof.teſt.Dec.&Alex.in l.ſi donatione.C.de colla. vbi dicit iſtorum ſententiam communem eſſe,quæ quidem procederet,quando filius erat emancipatus,& ſic vbicunque filio emancipato donatio fieret,arg.l. quæ pater.ff.famil.ercifc.cum gl.iuncta.l.illud.C.de colla.Cõtrarium verò firmauere,& malè quamplures Doct.citati per Ruinum.in d.l.in quartam,nu.18. & per alios Doct. præcitatos.intelligitúrque ſeu ampliatur præmiſſa communis opi.ſimiliter habere locum ĩ filio ſcholari,cui ſi pater libros in ſtudio donaſſet,& poſtea viuo patre doctor euaderet,illos fratribus conferre minimè teneretur,ſecundum communem opinionem omnium ſcriben.quam ſequitur,& citat Alex. conſ. cxliij.vol.2.& Ripa.in d.l. in quartam. imò ipſe filius minime teneretur conferre fratribus expẽſas factas ad gradum doctoratus ipſius adipiſcendum , quia quaſi Caſtrenſe id reputareť, vt voluerunt Bald.Ang.Saly.& Pau.Caſt.in d.§.imputari.Bar. in d.§.nec Caſtrẽſe,& iſta eſt communis opi. cui inhæret etiã Ripa,d.l.in quartam.nu.166.Coraſius,in d.l.filium,quem habentem,nu.110.quamuis Ruinus ibi,&leuiter ſentiat contrarium.imò quoque ipſe filius equos , & arma à patre ſibi conceſſa,vt ad bellũ proficiſceretur,fratribus nullo modo cõferre teneretur,ſecundum gl.& communiter Doct.in d.l.quę pater.Bal.Ang.& Saly. in d.§.imputari,& Ripam,in d.l. in quartam,nu.167.imò etiam expenſæ factæ à patre. vt filius ſcriptoriam apoſtolicam,vel non apoſtolicam,vel decurionatum adipiſceretur conferendæ fratribus non eſſent, cùm nec vendi,nec ad heredes tranſmitti poſſit,ſecundum aliquos doctores. in d.§. imputari, & Nicolaum de Vlbadis de ſucceſſio.ab inteſtat. Contrarium verò ſenſere , vt conferendæ veniant huiuſmodi expenſæ Pau.Caſtr.& Iaſ. in d.§.imputari, & Rip. in d.l.in quartam,n.163.& iſta eſt communis opi. F.Viuius lib.2.opi.126.

Filius tenetur alere matrem,l.ſi quis à liberis.in princ.ff.de lib.agn.ſed non dotare.l.tutor,ſecundum.§.fi. de adm.tu.Bal. & Ang.in l.2.C.de præſcr.long.temp.Ang.& omnes communiter in l.1.ff.ſo.mat. F.Viuius lib.2.opi.128.

Filius ſi patrem occiderit vniuerſam ſucceſſionẽ fiſcus cõſequitur.Bal.nu.28.& alij in l.1.C.de hæred.inſtit.Et hanc ſententiam omnium, & cõmunem opi.eſſe ſcribunt cõſulendo And.Barb.in conſ.8.à n.1.2.3.4.5.6.7.vſque ad ver.capio nũc ſecundum dubium.in 3.vol.conſ.Et Io.de Ana.in conſ.73.n. 1.quam doctrinam latiùs explicat Rolan.à Valle.in conſ.57. in 1.Tom.conſ. Kirchouius.

Filius vocare in ius patrem,aut matrem abſque venia non poteſt.l.fi.C.de in ius voc.gl.in §.penales,in verſ.vel parẽtem, inſti.de act.& Cotta,in memoria.iuris. in verſ.filius, imò hoc procedit quoque in patre,matréque ſpirituali ſuſcipiente eũ de ſacro fonte,nam per filium ipſum vocari in ius ſine venia nequeũt,ſecũdum Ang.& Fulg.in l.adoptiuum,p illum text. ff.de in i° voc.Guliel.de Cu.Bal.Ang.Paul.Caſtr.Roma.Alex. Iaſ.in l.generaliter.eo.tit.Ang.Aret.Iaſ.Zaſ.& Gom.nu.24.in d.§.pœnales,Alex.in l.1.in pr.C.de in ius voc.Fran.in c.poſtremo,de appel.Pari.de Puteo,in tract.ſindi.in ver.ſuſpicio.Guliel.Bened.in rep.c.Raynu.de teſta.in ver.& vxorem.nomine Adelaſiam,nu.76.5.& Tiraq.in repe.l.ſi vnquam.C.de reuoc. dona.in ver.ſuſceperit liberos, numero 28.& in tract.de pœnis temperãdis,aut remittendis.cauſa.21.nu.3. & ſeq. vbi audacter fatetur iſtorum ſententiam fore communiorem,&veriorem. Ampliatur etiam dicta regula ꝓ filius vocãs patrem in ius abſque venia,licet paratus ſit,& vellet ſoluere pœnam, l.pe.ff.de in ius voc.non propterea proceſſum cõualidare poſſet,vnde pœna ĩ caſu iſto exigibilis eſt,& prorſus annullatur, ſecundum Cyn.Ray.Alber.Fulgoſi.Alex.nu.2.&Moder.in d. l.fi.C.de in ius voc.Io.Fabr.in 4.q.in l.2.eo.tit.& Gram.conſ. ciuili.xl.nu.4.vbi atteſtatur opinionem iſtam eſſe meliorem, & communem dicit Purp.in l.fi.nu.36.in tract.quẽ fecit poſt lecturam illius l.C.de eden.&Capici.deciſ.56.nu.6.ſed aduerte ꝓ proceſſus iſte valeret, & teneret parte citata non opponente,vt voluit Cyn.Bar.Ray.& omnes in d. l. fi. C. de in ius voc.vbi opinionem iſtorũ ſequiť Alex.nu.2.& ďt cõem,&veriorem,cõmunémque inquit Capic.in d.deciſ.56.n.6.ac amplectitur Guido Papæ,in ſing.565.vtrum ſi procurator. Ampliatur regul.prędicta ſimiliter procedere in ciue vniuſcuiuſque vniuerſitatis, qui volens ſuam vniuerſitatem in ius vocare,debet & tenetur prius & ante omnia petere veniam,ſecundum Ang.in d.l.generaliter,& Aret.in d.§.pœnales,&ita conſuluit per pulcherrimas rationes Gram.in d.conſ.40.Aliàsverò quamplures ampliationes,& limitationes ad d.regulam vtiles,& neceſſarias tradidit Petr.Duennas ĩ ſuis regulis,in ver. filius non poteſt vocare patrem in ius, quas videre poteris. F. Viuius lib.2.opi.119.

Filius emancipatus ab inteſtato ad ſuorum ſimilitudinem hodie ſuccedet,& ſi nec ſuus ſit,nec eius filij,qui ſuus eſt prærogatiuas ac dignitatem obtineat. commune dicit Emanuel à Coſta. in l.Gallus.§.& quid ſi tantùm.parte 3. nu.208.cum ſeq.ff.de liber.& poſth. E.Suarez.

Filij inſtitutio hodierno iure cõditionibus à caſu tm̃, vel à caſu ſimul & poteſtate ſuſpenſis,non offenditur,& ſi iure antiquo offendereť.ſed illis omnino deletis pura perſtat, vt frequenter placitũ renũcio ex Pau.in l.ſuus quoq;.ff. de hæred. inſti.Dec.lac.n.14.Lancel.in fi.ad l.ſi pater.C.de ꝏ.inſt.Gul. in c.Raynu.ver.reliquit.nu.28.de teſta.Roderic.Soarez.in l. qm̃ in prioribus.ampliat. 1.C.de inof. teſta. & idem commune ponũt latius de materia agentes Iul.Clar.de teſta.q.39.Viuius lib.1.opi.205.At turpes conditiones perinde hodie atq; olim filij inſtitutionem depopulantur, ac prorſus labefactãt, cõmune inquiunt Alb.in l.ſi pater.n.193. C.de cond.inſt.Gul. in c.Raynu.ver.reliquit.nu. 33. de teſta. ac magis commune effatur Emanuel à Coſta in l.Gallus.§.& quid ſi tantùm. parte 3.nu.106.ff.de lib.& poſth. E.Suarez.

Filij inſtitutio ſi ſpeciali ꝓuitio dehoneſtetur,nulla eſt,nullúmque teſtamentum facit,vt commune pronũciat in diuerſa omnia rectè abiens Emanuel à Coſta.lib. 1.ſelect.interpret. c.3.nu.7.& nu.8.in quæ iam antea receſſerãt Cuma.in l.quotiens.§.ſi quis hæred.ff.de hæred.inſti.& in l.turpia.nu.3.ff.de leg.lib.1.Soci.in l.3.in pr.ff.de lib.& poſth.ac vir acuti ingenij Texera in l.Paul.2.de reb.du. Idem.

Filij exhæredatio quando teſtamentum euertat, quando ſecus vide ſ.ver.exhæredatio. Idem.

Filio legitima portio inſtitutionis tit.relinqui omnino debet. commune aiunt Iaſ.ĩ auth.nouiſſima.C.de inof.teſt.Did. à Couuarr.in c.Raynu.in pr.n.1.de teſta.Ant.Gom.de teſta.c. 10.nu.1.verſ.quod.1.extende & ca.24.in fi. Viuius lib.1.opi. 127.Amplia vt idem iuris ſit,quamuis teſtamentum inter liberos cõdatur.commune affirmãt Bertrãd.ꝏ.19.lib.6.Io.Dilect.de art.teſtan.tit.3.caut.1.n.7.latius Iul.Dilect.de art.teſt. tit.3.caut.j.nu.7.latius Iul.Clar.de teſta.q.38.Intellige tamen vt non tota portio legitima inſtitutionis tit.relinqui neceſſariò debeat,ſed certam aliquam rem ſic relinqui ſatis ſuperq; futurum ſit,vt ſ.n.219.frequenter placitum retuli.E.Suarez.

Filiofa. hodieq; à matre legitima portio relinqui poterit ſub cõditione,ſi è manu patris mittatur,ac ſui iuris fiat,& nihil ex bonis ipſi relictis pater eius cõſequatur.cõmune aiunt Sal.in l.filiis matrẽ.in fi.C. de inof.teſta.Boer.dec.194.Io.Dilect.de art.teſtan.ti.de leg.cau.16.Quamuis cõtrarium veri°, &receptius arbitrentur.Eman.à Coſta.in l.Gallus.§.& quid ſi tantùm.part.vlt.nu.8.ff.de lib.& poſth.Ant. Gomez de teſta. c.11.nu.27. Quin & exhæredari filius à matre poterit , ne ad eius patrem diſſipatorem vſuſfructus bonorum peruenìat, dũmodo inſtituatur , qui filio iam ſui iuris facto bona illa reſtituat,vt commune aſſerit Gul.in c.Raynut.verſ.in eo.teſta. in 2.nu.27.de teſta. E.Suarez.

filiofa.quidquid à patre ob merita datur,eatenusvalet,quatenus meritis non præponderat commune aio ex Alex.in l.ſi donatio.nu.5.C.de collat.Iaſ.& Dec.nu.17.in l.petens. C.de pact.Caſſan.in conſuet.Burgund.rub.7.§.5.nu.49. Tiraq.in l. ſi vnquam.verſ.donatio.n.71. & num.72.C.de reuoc.donat. Cagnol.in l.2.nu.196.C.de reſcind.vend.atque ex aliis.quos ſupra retuli.verſ.donatio,vbi obſeruata vide. Idem.

filij, qui ſe legitimos nondum mota lite aliqua pronunciari petunt, non temere audiri debent, vt frequenter placitum inquit Did.à Couar.in tract.de ſponſ.2.part.c.8.§.3.nu.2.cenſebuntur autem præiudicato legitimi ex coniuncta viuorum parentum cohabitatione,vt commune pronũciat idem Did. à Couarr. eadem ſecunda part.capit.primo. numero quinto. E.Suarez.

filij non ideo inſtituti,aut vocati cenſentur,quod in conditione ponantur commune dicuntGuid.Pap.dec.39.Cur.Iun. conſ.96.nu.1.& vide quæ ſuperius obſeruaui verſ. conditione compræhenſi. Idem.

filij ſi ex capite vnde liberi , vel vnde agnati ob triginta annorum preſcriptionem à patris hereditate repellantur,ad eandem nihilominus ex capite vnde legitimi admittentur. commune aiunt,ac meritò refellunt Alciat.lib.3.parad.c.4.Vigl.in §.vlt.nu.4.inſti.de exhæred.lib. Idem.

filij ſeu fam. ſeu iam à patre manumiſſi , ſi ſine cauſa à matre prætereantur,iure quo vtimur, teſtamẽtum illius nullum dicunt

dicunt,vt commune renũcio ex Corn.in l.3.n.30.C.de iu.delib.Ang.in §.1.Inſt.de inof.teſta.Did.à Couarru. in c. Raynutius.in pr.nu.3.& nu.4.de teſta.Vigl.in §.mater,vel auus.nu.j. ad fi.inſt de exhæredat.lib.Ant.Gome.de teſta.c.11.nu.34.Et ſi ab hoc communiter placito nõ malè deſciuiſſe videantur Im.l.1.ff.de teſtam.Vigl.& Eguinar.Baro in adducto §. mater vel auus:idem Vigl.in rub.n.4.inſt.de inof.teſta.Did.à Couar. in reg.poſſeſſor.2.parti.§.5.verſ.præſertim,de regul.iur. lib.6. Idem.

Filij ante delictum etiam læſæ maieſtatis à parẽtibus conflatum vel nati,vel concepti,pœnis non ſunt obnoxij,quibus delinquentium liberos plecti ius ſancit.commune inquit Alcia.conſ.467.n.7.& Iul.Clar.qui alios contrarium receptum affirmantes refert,ac meritò improbat. in pract. crimi.§.læſæ maieſtatis.verſ.fuit etiam.Idem.

Filij patris iuſſu adulterum in eiuſdem parentis nuptias debacchantem,impunè necant,vt commune refert aliò ipſe recedens Did. à Couar.in tract.de ſponſa.2.part.c.7.nu.5.Idem.

Filij vel quicunque deſcendentes,quibus bonorum reſtitutio poſt mortem inſ̃ucta eſt vſque adeo tacitè ſub cõditione ſi ſine liberis deceſſerint,ad eam reſtitutionem faciendam iuſſi atque onuſti intelligũtur, vt illis ſuſceptis piam quoq; cauſam excludant.commune fantur Dec.conſ. cccxcj.in fi.Soci. Nep.conſ.135.nu.28.lib.1.Carol.Ruin.conſ.182.num.8.lib. 2.Tiraq.in l.ſi vnquam,verſ.liberis.nu.64.C.de reuoc.donat. Ant.Gomez.de teſta.c.5.nu.34. Idem.

Filij naturales,& ſpurij pœnis parenti ob delictum impoſitis æquè ac legitimi liberi plectuntur.commune inquit Ioan. Coraſ.in l.liberos.num.11.de ſenat.ac magis commune affirmat Claud.quem refert Iul.Cla.in prac.§.læſæ maieſtatis.ver. ſed nunquid. Idem.

Filij naturales tunc demum ſubſtitutum excludunt,cùm& conditio liberorum ab ipſo teſtatore expreſſim adiecta eſt, nec teſtator eo ſanguinis ſplẽdore clarus eſt,nec ea officij amplitudine prędituſ,nec ea denique vitę conditione,aut honeſtate affectus , vt de illis cogitare nequierit. commune dogma eſſe videtur ex gl.vlt.Rayn.Alb.Franciſc.de Ramp. Nico. de Neap.Raph.Cum.Claud.Rip.nu.27.in l. ex facto.§. ſi quis rogatus in 1.ff.ad S.C.Treb.ex gl.in verſ.iuſta ſobole. in fi.& Odofr.Alber.Bal.Ang.Sali.Pau.Iaſ.nu.6.communius id aſſerentes in l.generaliter.§.cum autem.C.de inſti.& ſubſtit.Ant. Gomez.de teſta.c.5.n.40.ver.ſed certè in puncto iuris. Quãuis verius ac proculdubio iam receptius ſit, vt idem omnino ius locum habeat ſeu cõditio à teſtatore exprimatur,ſeu à lege preſumatur,tantúmque ſemper ratio ſtatus,&conditionis teſtatoris habeatur, vt intrepidè conſtituo ex Bar. q. Im.ac Paul.Alex.n.11.Vicen.ab Hercu.qui id receptius pronũciant in d.§.ſi quis rogatus.& Petr.de Bella.pert.Cyn.Aret.Corn.n. 4.in d.§.cum autem.Soc.in l.cum auus.nu.63.in fi.ff.de condit.& demonſtr.Aret.nu.40.Deci.nu.37.Pariſ.nu.56.in ca. in præſentia.de probat.Eman.à Coſta,qui latè & eleganter quæſtionem hanc excutit.in l.Gallus.§.& quid ſi tantùm.vlt.part. du.769.cum duobus ſeq.ff.de lib.& poſth. atque etiamViui. lib.1.opi.137. Idem.

Filij naturales,quibus aliis receptis ſententiis regantur,vide ĩ.verſ.naturales. Idem.

Filius ex eo quis probabitur ꝓ inſtar filij à parentibus tractatus fuerit,ſiue poſſeſſorio iudicio,ſiue petitorio agatur.cõmune ponuntDec.con.54.Boſſius in pract.crim.in ti.de part. ſuppoſ.nu.9.nu.11.& 27.cum ſeq.& qui illud verè ac præclarè cõſtringit Did.à Couar.de ſponſ.2.part.c.8.nu.6.quamuis Alciat.&alij aliud receptum perperam aſſeuerint,quorum de errore alibi copioſius. E.Suarez.

Filius non ſe filium à ſola nominatione efficaciter probabit, niſi ſi adminicula etiam alia accedant. vt commune inquiuntDec.in c.per tuas.de prob.Did.à Couar.de ſpon.2.c.8. §.3.n.7.Duennas reg.cccxlij. Idem.

Filius nec probabitur,nec præſumeť adulterinus,inceſtuoſus,vel illegitimus ex matris aſſertione in ipſius mortis crepuſculo, vel aliis circunſtantibus facta , vt commune affirmant Boer.q.219.part.2.Turz.opi.120.Quin nec idcirco illegitim° cenſebitur,ꝓmater adulterij conuicta fuerit,niſi illud liquidò aliunde probetur.commune aſſeuerat Did.à Couarr. in trac. de ſponſ.2.part.c.8.§.3.nu.8. Idem.

Filius à domo patris alibi ſumptus eidẽ ſuggerere volẽtis propelli nõ poteſt,vt commune renũcio ex Paul.& Iaſ.nu.6. in l.quidam cum filius.ff.de verb.obl.Si tamen filius ipſe alibi habitare velit,ac pater nolit, nõ aliter alimẽta cõſequetur, quam ſi patri aſſenſus vel ſuis in gratiis in eius domo habitet. commune effatur AriusPinel.in l.1.part.1.num.53.& ſeq.C. de bo.mater. Idem.

Filius inuito patre atque ad expenſas obligato operam litis nauabit,vt frequẽter placitum affirmare auſim ex Feli. in ca. 3.de magiſt.Bal.Nouell.de dote part.6.priuileg.46.in pr. Rebuf.de priuil.ſcholaſtic. priuil.53.& ex iis,quos ipſi laudant. Idem.

Filius contra alienata ex parte admittetur,atque illa reuocabit,niſi ꝓbentur verè ex nõ gratuito cõtractu alienata:nec quidquam ea in re patris aſſeueratio etiam iureiurãdo circũſepta proderit,vt commune pono ex Iaſ.in l.1. ff. de eo ꝑ quẽ fact.erit.& in l.ſi arrogator.nu.25.ff.de adopt.& in auth.vnde ſi parẽs.C.de inof.teſta. atque ex aliis compluribus, quos laudat Tiraq.de retract.lig.§.1.gl.18.n.8. At ꝗ illa quæ cõtractu nõ gratuito alienata proponũtur ꝙ nulla via,ac nulla ratione admittetur.commune aiunt latè moder.in conſuet.Pariſ.§.8. gl.3. n.81.Did.à Couar.in c.Raynu.§.x n.9.de teſta.Arius Pinel.in l.1.part.3.nu.76.C.de bo.mater.Amplia commemorabiliter vt idem prorſus ius futurum ſit,quamuis pater in fraudem alienauerit,& emptor fraudis particeps fuerit, ſi modò preciumverè numeratum oſtendatur,vt commune aio ex Iaſo.in d.l.ſi arrogator.nu.23.ff.de adop.Rub.in l.Titia.§. imperator.nu.33.ff.de leg.lib.2.moder.in conſuet. Pariſ.§.7. gl. 3. nu.18.atque Ario Pinel.vbi ſupra. Idem.

Filius qui patris conſcientia geſſit , patre mortuo rationem geſtorum reddere fratribus cogetur,vt frequenter placitum renuncio ex Dec.conſ.255.& conſ.469.Hypp.ſing.493. atque ex aliquam multis aliis , quos laudat multum laudandus Pinel.in l.1.part.2.nu.39.C.de bo.mater. Idem.

Filiuſf.teſtamenti faciendi ius non conſequitur,quod eius pater in hoſtium manum ac poteſtatem redactus ſit,vt receptum aſſero ex Ang.in l.vlt.C.de ſent.paſſ. Corn.conſ.204.nu. pen.lib.4.Alex.nu.10.Iaſ.nu.9.in l.lex Cornelia.ff.de vulg.& pup.Imo.ver.& plus dico.Iaſ.nu.234.Io.Crot.nu.18.& n.19. in l.ſi quis pro emptore.ff.de vſuc.& idem teſtatur ex aliis Viuius lib.1.opi.121. Exemptus tamen patriæ poteſtatis vinculis ducitur , vt commune ait contrarium ipſe probans Emanuel à Coſta.in l.Gallus.§.& quid ſi tantum.2.part. nu. 94. ff. de lib.& poſth. E.Suarez.

Filiusfamilias patri,cui° auctoritas requiritur,donare moris cauſa nequit,vt commune efferunt Corn.conſ.294.lib.1. Io.Duran.de arte teſtan.cau.1.nu.4.ac latiſſimè Iulius Cla.de donatio.q.6.verſ. quæro etiam , vbi multos contrarium non de nihilo aſſerentes citat.Nec item generaliter, ac regulariter alia alij donare poterit quã q̃ pleno iure ipſe poſſideat , commune inquit Crauet.conſ.84.n.9.& conſ.xcij.n.1.Sed & hæc quæ pleno iure poſſidet,nõ aliter cui quam cauſa mortis donare poterit,quam ſi pater cõſentiat,vt commune eſſe literis tradiderũt Rub cõſ.xlvj.nu.2.Soc.conſ.172.lib.2. & vberius Iul.Clar.de donat.c.6.verſ.aut verò quæris, quamuis contrarium iure probabilius ſit,vt alibi luculenter oſtendo.Non autem ſufficiet tacitus patris conſenſus (ſi doctores ſequamur) ſed expreſſo opus erit,vt frequenter placitum copioſè inquit Tiraq.de legib.connubial.gl.7.nu.9. Idem.

Filiusfa. ſi teſtamẽto (quod patris voluntate condidit) aliquid alicui relinquat,& clauſulam codicillarem ſubiũgat, atque ille cui illud relinquit,vel expreſſim teſtamenti tempore relictum agnouerit,vel ſaltem præſens fuerit, ſuſtinebitur relictum illud tanquam mortis cauſa donatio:ſi verò nec agnouerit,nec præſens fuit nullius ponderis momentique erit, vt commune inquiunt Soci.conſ.125.li.3.Iul. Clar.donat.q. ad finem. Idem.

Filiuſf. nec patre cõſentiẽte de iis bonis teſtari põt, quorũ dñium atque vſuſfruct° plenè ad ipſum ſpectat,vt cõe pono ĩ.verſ.teſtari. poterit tm̃ abſq; dubio tũc de huiuſmodi bonis teſtamẽtum exarare,cũ ad pias cauſas illud faciet, vt receptũ aiũt Vaſq.de ſucce.lib.1.tit.qui teſtari poſ. §.1.n.50.latè Viui° lib.1.opi.121.latius Iul.Clar.de teſta.q.5.verſ.ſed nunquid filiusfa. Idem.

Filiusfa. nõ magis põt legare patre ꝏſentiente,q̃ teſtari, vt cõe affirmãt Iaſ.in l.ſeniũ.nu.8.C.q teſta.facer.poſ.Gome.ĩ c. ſi pater.de teſta.li.6.Viui.cũ aliis lib.1.opi.121.At inter viuos de bonis,quorũ vſuſfruct° patri nõ quæriť, ꝑ animi ſui ſentẽtia iure diſponet, vt frequẽter placitũ renũciant Aymo.Crauet.cõſ.80.nu.9.& cõſ.xcij.n.1.ac Viui° lib.1.opi.121. Idem.

Filiusfa.patrem bona diſſipãtem compellet,vt eam bonorum partem,quæ ſuis alimẽtis par ſit quæque debitæ ſibi portioni cõueniat,reprobat,ac ſegreget,vt communius ait ac rectè exponit doctor meus Arius Pinellus in l.1.part.3.n.76.de bon.matern. Idem.

Filiusfam. abſque parentum conſenſu matrimonium iure

Pon

Pontificum valiturum ꝯtrahet.& si Cæsarum leges refragentur.commune asserunt Curt.Iun.cons.136.nu.3.Eman.à Costa non pœnitendus mihi iuris doct.in l.cum tale.§.si arbitra. ampliat.9.num.5.ff.de cond.& demonstr. Did.à Couarru.in tract.de spons.2.par.c.3.§.8.n.1.&nu.2.ac Viui.lib.1.opi.124. Idem.

Filiusfa. vt alterius procurator, tutor, vel curator. iudicio superesse absque sui parẽtis consensu ritè rectéque potest, vt frequenter placitum enunciant Ant.de Tremo. in pract. excep.in rub.quibus mod.suo no.nu.14.vers. sine consensu patris.Villa.in sua collect.& Viuius lib.1.opi.122. Idem.

Filiusfa.si debitum soluerit, contra ꝙ S.C.Macedoniani exceptio illi competebat,eam ad solutionem facti errore duct⁹ fuerit, indebiti condictione id omne repetet quod soluit, vt commune renuncio ex Alex.l.qui exceptionem.ff. de condi. indeb.& in l.filiusfa.ff.si cert.pet.tametsi contrarium alibi verius ostendam. Idem.

Filius occidens patrem,succedit quidem patri.sed fiscus ab eo aufert hæreditatem tanquam ab indigno. com.dicit Butr. ꝯs.63.neque admittũtur nepotes ex illo filio ad successionẽ, vt contra Bald.in l.si quis incesti.nu.4.C.de incest. nup. communiter teneri ait Boer.decis.25.nu.8. & 17.Clar. libr. 5. sent.§.homicidium.vers.Priuatur etiam. P.Fichard.

Filius potest facere pacem de patre offenso mortuo,etiam si non velit esse hæres patris.Com.Ias.in l.si filius qui patri.ff. de vulg.n.21.Villalpand.super l.22.c.xlj.n.7.Boer.decis.121. nu.4.in fi.quem refert Ant.de padilla.in l.transigere.C.de trãsact.nu.62.nam ius faciendi pacem non est hæreditarium, vt Communem dicit Ruin.in repetitio.§.Cato.nu.102.Clar. d. §.fi.q.58.vers.quæro nunc. P.Fich.

Filiusfamilias potest accusare alium criminaliter etiã sine consensu.cõmunem dicit Hiero.post Ang.de malef. in verb. & ad quærelam.n.81.quem refert Carauita super 201.tit.magn.curiæ.Ant.de Tremo.in additio.ad Bonac.in pract.Exceptionum in rubr.quibus modis suo nomine ani.nu.133.& Areti.cons.138.& licet gl.in l.fi.§.necessitatem.in ver.imponẽda.C.quæ liber.tenuerit,ꝙ non.Imò etiam Pract.Carer.num. 108.attestatur illam glo.opinionem esse magis communem, tamen veritas est in contrarium & gl.illa communiter reprobatur.vt dicit Card.Alex.in c.de accusatione.vers.Item secundum aliquos,2.q.8.& dicit Clar.se nunquam vidisse in practica super hac opinione dubitari.d.l.fi.quæst.14.ver.sed. quid. P.Fichard.

Filius fideicommissarij morientis,pendente cõditione, nõ admittitur ad fideicommissum,etiam iure transmissionis,qñ ad illud, seu in fideicommissaria substitutione vocabatur superstes,vel superueniens,aut similibus verbis.Ita vltra Bal.voluit Alex.in cons.252. præclarè allegatum. in prin.lib.6. Soc. Sen.in cons.77.in pr.1.vol.concludens contra filium morientis,pendẽte cõditione,in casu, quo superueniẽs erat vocatus, dicens,ꝙ ita tenuit Fulg. & ꝙ contraria opinio nõ est secura, quia cõtra illam communiter tenetur,vt per eum.Ita etiã voluit Carol.Ruyn.in cons.136.perspectis diligenter.nu.7.&8. 3.vol.Nam in casu suo erat dictum,ꝙ bona veniant ad remanentes,quod verbum æquipollet verbo superstites. vel superuiuens.Eandem opi.firmat Curt.iun.in cõs.lxix.habita diligẽti consideratione.nu.2.hoc idem firmat Paris.in con.37.si bona & res.nu.50.& 51.2.volu. Et ita cõsuluit Soc.Iun.in cons. 133.nobilis vir,in primo dubio,maximè n.4.cum multis seq. 1.vol.& in cons.30.nu.7. hanc opinionem reiectis omnibus, firmat authoritate maiorum,& dicit non esse recedendum à communi opinione,maximè cùm pro ea sit casus.in §.cum ita.in l. hæredes mei.ff.ad Trebel. & sint rationes vrgentes. vt per eum.in 4.vol. E.Muscul.

Filij fratrum præmortuorum,de iure communi succedunt pariter cum patruo.Vt est trita &communis doctrina in l.hæredes mei.§.cum ita.ff.ad Treb.cum similib.per Soci.Iunior. cons.66.nu.5.lib.4. E.Muscul.

Filius præsumitur legitimus.etiam ꝙ mater sit adultera, vt est communis opi.Ant.Gabriel.in suo Communium opi. lib. 1.de præsump.concl.14.Limita.vt ibi. Bonac.

Filij ob delicta paterna quandoque puniuntur,&præcipuè in crimine hæresis,vt est communis opi.Rolan. à Valle in ꝯs. 8.nu.45.in 3.vol.Nam in terris ecclesiæ.&Imperij filij &agnati excluduntur à successione hæreticorum , vt est communis opi.de qua ibi.Rol.n.48.Et econuerso patres pro filiis. Vnde stante statuto , quod pater teneatur pro delicto filij, stabitur confessioni filij in præiudicium patris.Soc.in l.1.§.absens.nu. 9.ff.si ex noxali,causa agatur. Bonacoss.

Filius occidens patrem, succedit patri, licet tanquam indigno fiscus auferat, vt est communis opi.Ana.cons.63.in prin. Clar.§.homicidium.vers.Priuatur etiam. Bonacoss.

Filius pro iniuria verbali patri,illata potest exhæredari, vt est communis opi.Curt.iun.in cons.148.in 2.vol. Bonac.

Filius delinquens.Vbi pater ex forma statuti teneretur soluere cõdemnationem pro Filio delinquente, pater in processu citari debet,& cum eius cõsensu filius esse in iudicio, aliàs nõ nocet processus patri,sm Bal.in l.filiusfamiliàs.ff. de his q sunt sui vel alie.iur.cum ipsius patris intersit.l.devnoquoque. ff.de iudi.Licet Bar.in l.cum filius.ff.de verb.obl.dixerit citationem patris esse consilij,non necessitatis. Et idem dicit posset,quando magister pro famulo teneretur eadem ratione.Et est ad limitationem iurium dicentium,in causa criminali cõtra filiumfa.non requiri patris consensum. Balb.decis.196.

Filiusfa.si patris debitum soluat non præsumetur in dubio id animo donãdi fecisse,vt frequẽter placitum ait Turza.opi. lxxxix.

Filiusfa.quidquid patris occasione,ac patre sciente agit,de illius voluntate egisse creditur.commune pronunciant Cur. Sen.cons.41.n.7.Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.86.vers.2. infertur, ad finem. F.Suarez.

Filiusfa.monasterium ingressus à patriæ potestatis vinculis eximitur,vt frequenter placitum aiũt,Ias.in l.in pupillari. nu. 9.ff.de vulg.& pup.Ant.Gome.de testa.c.3.n.20.ad fin.Arius Pinel.in l.1.part.1.n.46.C.de bon.mater. quod alibi cum nõnullis in ordinem redigimus. Idem.

Filiusfa. generaliter ac regulariter ex omnibus contractib⁹ à se gestis præterquam ex mutuo efficaciter obligatur, ac ni soluerit,in carcerem detrudi,vt quiuis alius, potest. commune ait latè & extricate meus iuris doctor Ant.Gome. de contract.c.vlt.nu.1.cum seq. Idem.

Filiusfa.patris sui curator non minus rationes reddere cogetur, quàm quiuis alius extraneus, qui eo officio fungetur. commune ponit post Firmian.de episc.nu.64.præclarus iuris intercessor Arius Pinel. in l. 1. part.2. nu.39.C.de bon.mater. Idem.

Filiusfa.de castrẽsi peculio sine patris consensu aget,de aduentitio,si præsens in iudicio pater sit,illius vel inuiti consensum habeat si ab vrbis finibus pater sit,ante illius reditum,atque ante illius vel expressum vel tacitum cõsensum nõ poterit litẽ cõtestari,vt frequẽter placitum scribit Ant.de Tremo. in addit.ad Bonac.in pract.excep.in rub.quib.mod.suo nu.3. vers.generaliter.Villalob.in sua collecta. Idem.

Filiusfa.sol⁹ atque ignorãte patre hæreditatem qua ipse ab alio cohonestatus est,adire potest.commune dicit Ias.in l.bonorum n.17.C.qui admitti. quam si repudiet, substituto cuiuis alij præferetur ipsius pater.commune inquit Ripa. in l. 1. nu.142.ff.de vulg. Idem.

Filius suus hæres, pro hærede non vsucapiet, vt commune aiunt complures,quos diligenter cõgerunt,ac diligẽtius refutãt Ant.Gome.de testa.c.3.nu.20. & c.x.nu.19. atque Arius Pinel.in rub.2.part.cum seq.C.de bon.mater. E.Suarez.

Filius & si iusta exhæredationis causa nuncupatim expressa prætereatur, testamentum nihilominus nullum prorsus erit, quia s.verum est eum necesse institutum, nec exhæredatum, vt commune cõstituo ex Ias.in l.sicut.n.1.C.de testa.milit.& in auth.ex causa.C.de liber.præte.& in l.in arenam.C.de inof. testa.& ex accuratis nomenclatoribus Gulie.in c.Raynutius. ver.in eo.testõ.in 2.nu.46.de testamẽtis.Did.à Couar.ad illud idem c.Raynu.n.1.Ant.Gome.de testa.c.11.n.2.Eman.à Costa.in l.Gallus.§.& quid si tantum part.3.nu.164. ff.de libe.& posth.Reddit aũt hæc & quæuis alia filij præteritio sic testamẽtum nullum,vt opus non sit illud nullum dici,vt cõe pono ex Alex.cons.27.nu 1.& 3.li.6.Ias.in l.posthu.nato.à nu.23.C.de bo.poss.contra tab.Guliel.in d.c.Raynutius.vers.in eodem testa.in 1.nu.90. Boer.decis.xcv.& ex iis,quos superius laudaui, atque inferius laudo,vers.præteritio. Idem.

Filius non idcirco institutus censetur quominus testamentum euertatur, quod eius pater illud testamentum condens Titium hæredem instituit. si hic ipsius filius hæres esse noluisset : sed perinde ac si huiusmodi filius præteritus omnino fuerit, quæcunque testamento clauduntur inania sunt,commune inquiunt Aret.in l. 1.ff.de vulg.& pup.idem Aret.& Alex.ac Ias.in l.Gallus.in prin.ff.de lib.&posth.idem in l.si quis. §.vlt.ff.de vulg.& pup. Idem.

Filius si aliqua in re certa tantùm instituatur,testamentum validum ac ratum erit,vt commune assero ex Paul.nu.3.& n. 15.Fabia.n.259.ac reliquis interpretibus in auth. nouissima. C. de inof.testa.Paulo Pico in l.in quarta.num.6.ff.ad leg.Falcid.atque aliis alibi passim. Idem.

Filius

Filius ex conditione sub asse institutus, si substitutũ in conditionis defectum nõ habeat,expuncta statim cõditione omnia bona cõsequitur:sed si vel tim cõditione omnia bona cõsequitur:sed si vel substitutum,vel cohæredem habeat,circũducetur conditio quo ad reliqua alia hæreditatis bona expectabit,tandẽque si cõditio defecerit,bona cætera, vel ad substitutum insolidum peruenient,vel ad cohæredem pro parte ex iure accrescendi spectabunt:sin conditio implebitur,bonis omnibus filius potietur. vt frequenter placita latè attestatur Anto.Gome.de testa.c.9.nu.49.ver.quod tamen limita.c.11. nu.32. Idem.

Filius,cui onus restituendæ hæreditatis iniũgitur,& legitimam sui ipsius portionem,& iustam S.C.trebelliani quartam corradet,vt commune effatum pronunciat Curt. Iun. consil. 160.nu.1.Villa.in sua collect.testanturque idem alij,quos inferius refero. Idem.

FILIVS ET PATER.

Summaria.

Filium naturalem legitimatum per subsequens matrimonium,posse absque dispensatione promoueri ad ordines, beneficia & episcopatum.q.1.

Liberos naturales, mortua vxore, quam pater ipsorum duxerat,legitimari per subsequens matrimonium posse,non obstante matrimonio intermedio.q.2.

Naturalib⁹legitimatis competere remedium.l.si vnquàm. C.de reuoc.donat.scilicet,quò ad legitimam.q.3.

Legitimationem non reuocari, aut infirmari per superuenientiam filiorum legitimorum & naturalium.q.4.

Filium naturalem legitimatum , excludere substitutum, hac conditione datum,si filius decesserit sine liberis ex legitimo matrimonio natis.q.5.

Filium naturalem qui potest legitimari per subsequẽs matrimonium, non posse legitimari per rescriptum principis.q. sexta.

Filios naturales legitimari per subsequens matrimonium, vel in mortis articulo,aut à sene decrepito contractum.q.7.

Filios naturales legitimari per subsequens matrimonium, etiamsi mater sit vilissimæ conditionis,rustica scilicet,vel meretrix & pater nobilis : inter quos aliàs matrimonium honestè contrahi nequit.q.8.

Legitimatum ex subsequenti matrimonio non tollere Ius primogenituræ iam nati.Cùm legitimatio retrò non trahatur in præiudicium alicuius.q.9.

Legitimatos per subsequens matrimonium succedere in feudis.q.10.

Patrem naturalem teneri alere filium spurium.q.11.

Filium incestuosum non succedere parentibus.q.12.

Filium spurium non posse aliquid capere ex testamento, vel vltima voluntate de bonis patris.q.13.

statutum disponens filium spurium ex testamẽto posse succedere,non valere.q.14.

Filio spurio hærede instituto à patre, deferri hæreditatem liberis legitimis,vel proximioribus cognatis.q.15.

Institutionem filij spurij sub cõditione factam valere.q.16.

Nepotem legitimum & naturalem ex filio spurio,posse hæredem institui ab auo,deficiente prole legitima.q.17.

Filium studiis operam dantem, non teneri conferre libros à patre datos.q.18.

Filio non deberi legitimam in vita patris.q.19.

Filio non esse obligata bona patris,pro legitima:sed filium habere tantùm conditionem ex lege, contra hæredes patris. quæst.20.

Renũciantem successioni paternæ generaliter, non videri renunciasse legitimæ, sed opus esse renunciatione speciali. quæst.21.

Legitimam patre viuo non venire in confiscatione bonorum pro delicto filij.q.22.

Statutum , quo cauetur patrem teneri soluere ex legitima pro delicto filij,valere.q.23.

Patre ingrediente monasterium,deberi filio legitimam, etiam eo adhuc viuo.q.24.

QVAESTIO I.

Quæro, An filius naturalis legitimatus per subsequens matrimoniũ possit ꝓmoueri absque dispẽsatione ad ordines, beneficia,& ad episcopatum?Resp.Gl.in c.tãta.& in c. innotuit: verb.cõiugata.de elect.tenet ꝙ sic,quam sequitur ibi Abb.Eãdem opi.tenet Calderi.cõs.2.sub Rub.qui filij sint legit.quia ꝑ subsequẽs matrimonium factus est legitim⁹,& post matrimonium perinde habetur,ac si nunquam fuisset illegitimus.Hãc opinionem tenet etiam Chassanæ.in cõsuet.Burgũd.in ti.des successiõs.Rub.8.§.3.fol.287.n.6.Rip.l.si vnquã.nu.87.C.de reuo.donat.Lud.de Sardis in tract.de natur.lib.c.de legitimationis effectu.nu.5.Aegid.Bellamera.c.2.nu.3.36.dist.Dec.c. cum in cunctis.nu.24.de elect.Io.Corr. l.pro parte.nu.14.de serui.vbi affirmant opinionẽ gl.cõmuniter esse approbatam.

QVAESTIO II.

Quæro,Quid si matrimonium sit intermediũ,vt qa marit⁹ postquã habuit filios ex muliere soluta,ꝯtrahit cum alia, quã demùm mortua ducit illam, ex qua habet filios naturales, an legitimentur per subsequẽs matrimonium,non obstante matrimonio intermedio?Resp.Io.Andr.in reg.sine culpa.de reg. iur.in 6.tenet ꝙ sic.Eandem opi.tenet Abb.d.c.tanta.n.3.Ias. l.eum qui ita.§.qui hominem.n.7.ff.de verb.obl.Ang. in cõs. 18.in 2.q.eandem opi.tenet Ias.in l.Pomponius.§.quæsitũ.ff. de acq.pos.Brunel.in tract.de spons.concl.2.nu.22.Præpo. in d.c.tanta.q.7.n.14.& hanc opi.dicit esse communem Lud.de Sardis.d.tract.de natur.liber.c.de legitima. per verum matrimonium.n.9.Licet ibi contrarium teneat ipse. Eandem dicit esse communem Ant.de Rosell.tract.de legitimatione,lib.1. c.de causa materiali legitimationis.nu.44.Carol. Molinæ. in consuet.Paris.vt 1.§.8.gl.1.q.7.nu.34.& eam tenet Mayne. l. quoties.ff.de reg.iur.

QVAESTIO III.

Quæro,An filij naturales legitimati ꝑ subsequẽs matrimonium,possunt vti remedio.l.si vnquam,ad reuocandam donationem omnium,vel maioris partis bonorum?Resp.Bal.in c. innotuit.de elect.tenet,ꝙ sic,eandem opi.tenet Aug.& Salyc. in l.si totas.C.de inof.donat.Aldobrand.in §.fi.nu.8.vbi dicit eam esse communem.Et eam tenet Ias.in l.Gallus.§.& quid si tantùm.2.lect. n.42.quod dicit verũ esse Bald.l.1.C.de reuo. donat.etiamsi nati fuissent ante donationem.nõ tñ ita vt tota donatio reuocari possit,sed in ea parte,quæ ad legitimam attinet,eum sequitur Boer.decis.159.n.12.Ripa.d.l.si vnquam. q.32.nu.89.& ibi Tiraq.verb.susceperit liberos.nu.71.

QVAESTIO IIII.

Quæro,An reuocetur legitimatio ꝑ superueniẽtiam filiorum legitimorum & naturalium?Resp. Hoc expeditum est ꝑ tex.l.cùm quis.C.de natur. liber. ꝙ non reuocetur.Hanc opi. tenet Bart.& Docto.l.ex facto.ff.de vulg.& pupil. & ibi Hier. verius dicit eam communem esse n.175.& eam tenet Tiraq. trac.de primog.34.4.nu.51.

QVAESTIO V.

Quæro,An filius legitimatus per subsequẽs matrimoniũ, excludat substitutũ?vt pone ꝙ pater in testamẽto filio instituto hæredi substituit Titiũ, si filius decesserit sine filiis ex legitimo matrimonio natis, & filius decedat cum filio legitimato.Resp.Ant.de Burr.d.c.innotuit.de elec.tenet.ꝙ sic,idem tenet Dec.c.cùm in cunctis.n.28.de elec.Boer.decis.159.n.20. Rip.Rubr.ff.si cert.pet.nu.3.Deci.cons.284.n.9.vbi dicit hãc esse cõem opi.& in cõs.155.n.7.Eãdem dicit esse cõem Rui. cõs.163.n.6.&7.vol.3.& tenet Laur.Sylua. ꝯs.3.n.22.& hæc opinio verior est.licet ꝯriũ teneat Bald. in cõs.357.n.2.vol.5.

QVAESTIO VI.

Quæro,an filius naturalis, qui potest legitimari per subsequens matrimoniũ , possit legitimari per rescriptũ principis? Resp.Gl.in auth.quibus mod.natur.effi.legi.§.sit igitur. verb. permittimus.colla.6.expressè tenet, ꝙ non. Eandem opi. firmat Bart.ibi n.5.&Ang.n.10.hanc opi.dicit esse communem Ias.d.l.Gallus. §.& quid si tantùm. 1.lect.n.107. Chassa.in cõsuet.Burgũd.tit.des successions.Rub.7.§.3.fol.286.n.9. eam quoque tenet Bal.c.per tuas.n.3.de maior.& obed.

QVAESTIO VII.

Quæro , An filij naturales legitimẽtur per matrimoniũ in mortis articulo,vel à sene decrepito contractum? resp.Bal.in l.nuper.C.de natur.liber.tenet,quòd non,per tex.ibi.Idem tenet in l.eam quam.nu.27.C.de fideic.

Contrariam opi.tenet Io.And.Ant.de But.& Præpos. in d. c.tanta.Abbas.c.2.de frig.&malef.Eandem opi.tenet Mayne. in l.quoties.nu.22.ff.de reg.iur.Couar.in epit.de spõs.par.2.c. 8.§.2.n.10.Lud.de Sardis in trac.de nat.liber.ca.de legiti. per verum matrimoniũ Ang.§.fi.n.fi.Inst.de nup.Hanc dicit esse cõem opi.Alex.ĩ l.qui posthumos. ff.de lib.& posth. Ias.l.sed etsi quæsitum.ff.e.ti.Ant.de Rosel.ĩ trac.de legit.ĩ pr.c.de causa materiali legitimatiõs.n.23.Eãdẽ tenet Brun.ĩ trac.de spõs. 2.cõcl.n.x.Io.Guald.in tract.de arte testãdi.tit.1.caut.14.n.2.

QVAESTIO VIII.

Quæro,Si mater est vilissimæ conditionis,vt quia rustica, vel meretrix ,& pater nobilis , inter quos matrimonium honestè contrahi nequit , an filij legitimentur per subsequens matrimonium?Respon.Bal.in auth.si quis.C.de natur. liber.

tenet

tenet q̃ non.idem tenet in l.2.C.quibus res iudic.non nocet. Eandem opinionem tenet Ruin.cons.111.num.5.& 6.lib.1. Lauden.tracta.de legitima.nu.158.Cur.Iun.con.136.nu.10. Hanc opinionem dicit esse communem Maria.Socy.Iunior. cons.52.nu.2.vol.1.& tenet eam Cæpolla caut.150.incip.de bes scire.

Contrariam opinionem tenet Ias.in cons.234.volu.2.Gul. Cassiado.decis.vnica,n.6.tit.de sponsa. Et eam tenet expresè Nic.de Vbald.in tract.de suc.ab intest.n.61.& 62.si enim matrimonium tenet,filios antea natos legitimari per subsequẽs matrimonium dubij iuris non est per tradita Io.And.in d.reg. sine culpa.vbi dicit q̃ ex quocunque coitu natu legitimatur per subsequẽs matrimonium, si modò tempore coitus inter eos matrimonium esse potuit,eo casu quo legitimus consensus interuenisset.Preterea licet iure ciuili inter tales personas matrimonium sit prohibitum.l.imperiales.C.de nup. tamen iure Canonico valet,q̃ hoc casu maximè sequimur. Hanc opinio.tenet quoq; Ripa.l.si vnquam.C.de reuoc.dona.Laur. Sylua.cons.3.nu.44.& hæc opinio videtur mihi satis æqua.

QVAESTIO IX.

Quæro,An legitimatus ex subsequenti matrimonio tollat ius primogenituræ iam nati?Pone q̃ habens filium ex concubina, postea duxit vxorem ex qua filium suscepit, ea mortua contrahit cum conbubina,& sic filius ille naturalis legitimatur?Respon.Ias.in l. quoties.nu.40.C.de rei ven. dicit q̃ non, idem tenet Io.And.d.reg.sine culpa.Anch.d.c. tanta.nu.12.ibi Card.Eandem opi.tenet Boer.decis.159.nu.fi.Cur.Senior. in l.40.tauri.nu.20.Et tenet eam Tiraq.l.si vnquam.verb.susceperit liberos.nu.64.Maria.Socy.Iun.cons.52.n.7.lib.1.Brunel.tract.de sponsalibus.2.concl.nu.32.Alb.l.cùm quis.C.de natur.lib.Alex.cons.25.nu.2.lib.1.legitimatio enim non trahitur retrò in præiudicium alicuius.

QVAESTIO X.

Quæro, An filij legitimati per subsequens matrimonium succedant in feudis?Resp.Bald.in ca.1.§.naturales. si de feud. defunct. conten. inter domi. & vasall. agnat. dicit esse distinguendum.aut in concessione feudi fuit dictum de descendentibus legitimè,vel de natis legitimè,vt tunc non succedant,idem tenet Bald.dubius in ꝓl.367.n.2.li.5.Ang.cons.29.Barb. l.cum acutissimi n.241.contrarium verò quod imò indistinctè legitimati per subsequens matrimonium succedãt,tenet Io.And.ĩc.lator.qui fil.sint leg. Et eam dicit esse communem Bar.Socy.in cons.3.n.11.& tenet Panor.c.innotuit.& d.c.tãta.Ias.in cons.148 nu.6.vol.4.Boer.decis.123.nu.4.Io.Cur.in l.Gallus.§.& quid si tantùm.nu.82.ff.de lib.& posth.Ant.Rube.l.Titia Seio.§.Imperator.nu.46.ff.de leg.2.Cur.Iun.in ꝓsi. 136.nu.1. Eandem dicit esse communem Ias.l. generaliter.§. cum autem.nu.10.ff.de instit.& substi.& Ripa.d.l.si vnquam. n.88.& in l.ex facto §.si quis rogatus.n.18. ff.ad Treb.Eandẽ dicit esse communem Cur.in tract.feud.3.par.q.17.nu.41.Eãdem dicit communem Matth. de Afflict.d.§.naturales. & tenet Zas.in tract.feud.8.par.nu.87.Alciat.d.l.ex facto.nu.7. ff. de vulg.Lau.Sylua.cons.3.nu.49.

QVAESTIO XI.

Quæro, An pater teneatur alere filium spurium?Resp.hoc expeditum est de iure canonico,q̃ teneatur,tex. est in c. cum haberet.de eo qui duxit in matrimonium quam polluit. Ratio est,ne filius fame pereat.Hanc opi.tenet Abb.d.c.cùm haberet.quæ dispositio hodiè etiam, in foro ciuili in terris non subiectis Papæ locum habet,& tenet Glo.d.c.cùm haberet.& Dec.vbi communem dicit.c.clerici.nu.4.de iudi.Ripa vbi similiter communem dicit.d.l.si vnquam.q.37.n.68.Capy.decis.163.Claud.in l.1.ff.fol.mat.dicens opinionem Cano. esse veriorem,& q̃ ita iudicaret Abb.con.115.vol.2.dicens,q̃ ita communiter tenent Legistæ in Auth.ex complexu.C. de incest.nup.Hanc opi.tenet etiam Corset. sing.incip. spurius. & communem dicit Ias cons.26.nu.4.lib.j.Io.Gualden.tract.de arte testand.tit.1.Cur.14.nu.13.Lambert.in trac.iuris patro. 3.q.prin.lib.3.fol.392.

QVAESTIO XII.

Quero,An filius incestuosus,id est,natus ex consanguineo & consanguinea succedat parẽtibus?Resp.Gl.& Doc.in l.qua illustris.verb.cum legitimis.C.ad Orficia.tenent,q̃non,idem tenent scribentes.§.nouissimè.insti.eo.& hanc opinionem dicit esse communem Baptist.Caccialup. rep.d.l. si qua illustris. num.9.

QVAESTIO XIII.

Quero, An filius spurius possit aliquid capere ex vltima voluntate de bonis patris?Resp.q̃ talis filius non possit capere aliquid ex testamento patris.tex.in Auth.licet.C.de nat.lib. & in §.sui.in fi.Auth.quib.mod.natur.effic.sui. colla.7. & tradit Bar.l.fi.ff.de his quib.vt indig.Dec.c.in præsent.n.105.de proba.Couar.de sponf.2.par.c.8.§.5.& 6.Nic.de Vbald.de succe. ab intest.1.par.nu.44.

QVAESTIO XIIII.

Sed quid si statutum disponat q̃ filius spurius ex testamento possit succedere?Resp.Fred.de Senis in cons.265.nu.1. tenet tale statutum non valeret,& hanc opi. dicit esse communem Io.Baptista de Caccialu.l.cunctos populos.nu.176.C.de sacros.eccles.de quo vide latiùs,quæ dixi in c.de statutis.

QVAESTIO XV.

Quæro,Cui deferatur si filius spurius in testamento patris instituatur hæres?Resp.Bal.in l.j.per tex.ibi.C.de natur.liber. tenet q̃ si filius spurius à patre instituatur , id à legitimis liberis,vel cognatis proximioribus deferatur.Idem tenet Bar.l.fi. ff.de his quib.vt indig. Eandem opi.dicit esse communem Alex.l.hæreditas. C. de his quibus vt indig.& in cons.74. nu.6. vol.3.& eam tenet Bermondus in tract.de publ.concub.pag. 318.nu.21.

QVAESTIO XVI.

Sed quæro q̃ si filius spurius instituatur sub conditione? Resp.q̃ tunc benè valet talis institutio, ita tenet Bal.l.seruus. C.de leg.Albe.l.libertas testamento.ff.de manumis.testa.Bal. Imo.& Alex.l.Gallus.§.instituens.ff.de lib.& posth.Hanc opi. dicit esse communem Lancelo.Dec.d.§.instituens.& ibi Iaso. nu.5.eandem dicit esse communem Io. Guald. de art.testan. tit.1.cau.14.nu.15.Curt.Iunior,cons.84.nu.3.Galiaul.repe.l. Gallus.§.& quid si tantùm.n.4.ff.de lib.& posth.Catellia.Cotta.verb.spurius.el.3.

QVAESTIO XVII.

Quæro, An pater possit nepotem ex spurio legitimum & naturalem deficiente prole legitima hæredem instituere?Respon.Bart.in cons. 118.incip.odiosus habens filium.tenet,q̃ sic.Idem tenet in d.l.Gallus.§.quid si his.ff.de lib. & posth.ibi sequitur Alex.& Ias.Hanc opi. dicit esse communem Roder. Zuaretz.in lectu.l.9.tit.11.lib.1.fori.fol.73.nu.3.Eandem dicit communem Ias.l.hæreditas.n.8.C. de his quibus vt indig. & Alex.cons.74.n.2.volu.3.Io.Gualden.de art.testan.d.caut. 14.nu.12.Boer.decis.127.nu.16. Eandem dicit esse communem Bermond.tract.de publ.concub.

Scias tamen q̃ hæc conclusio non procedat in nepote ex filio incestuoso ita not.Bal.l.si quis.C.de incest.nup. Hanc opi.dicit esse communem Sal.d.l.si quis. hanc etiam tenet Couar.in epit.de sponf.2.par.c.8.§.5.nu.30.Hip.sing.144.Corn. cons.25.n.15.vol.1.Gul.Benedict.c.Raynutius.verb.& vxorem.decis.5.n.131. Eandem opi.dicit esse communem Bald. d.l.si quis Marti.Laudens.in tract.de legit.nu.73.licet contrarium teneat Paul.de Cast.d.§.quid si is in filio incestuoso. nu. 6.Ias.ibidem.nu.25.

QVAESTIO XVIII.

Quæro, An filius scholaris teneatur libros à patre datos, post eius mortem conferre?Respon.q̃ non: ita tex. & ibi gl.l. quæ pater.ff.fam.ercisc.Hanc opi.tenet Bart.l.1.§.nec Castrẽse.ff.de colla.Sal.in l.filiæ cuius.C.fam.erc.Eandem dicit esse communem opi.Ias.in d.l.filiẽ.licet Fabia.de Mont.rep.auth. nouissima.q.26.C.de inof.testa.Alex.l.si donatione.C.de col. & in cons.50.nu.17.volu.6.Vitalis Nemausensis. in tracta.de colla.q.5.num.10.& tenet Rebuf.in tract.de priuileg.schola. priuil.35.

QVAESTIO XIX.

Quero,An filio debeat legitima in vita patris?Resp.q̃ nõ. & de hoc est tex.in l.cum quæritur.C.de inoffi.testa.Auth.de trien.& semiss.§.1.hanc opi. tenet Ang.l.Cornelia.ff.de vulg. & pup.quem omnes Doct.sequuntur.Et hanc opi. tenet Bal. in l.quanquam.C.ad l.Fal.Bar.Auth.si qua mulier. C. de sacr. eccl.Bal.cons.257.n.1.& 2.ver.3.Aldobr.§.præterea.n.53.insti.quibus mod.ius patriæ potest.soluit.Alber.Bru.in con.80. n.15.Mantua.Auth.nouissima.pag.23.Et hanc dicit esse communem Tho.Gramma.in decis.101.nu.66.

QVAESTIO XX.

Quæro, An bona parris filio sint obligata pro legitima ipsius?Resp.q̃ non,sed habet filius solùm condictionem ex l. ꝗ hæredes patris.Pro hoc est tex.in §.cæterùm.Auth.vt cum de appel.cognos.Hanc opi.tenet Sal.in l.omnimodò,in pr.C.de inof.testa.& Doct.in l.quartam.ff.ad l.Fal. & l.suus quoq;.in prin.C.eo.tit.Ang.l.Papinianus.§.si conditioni.ff.de inof.test. & hanc esse communem opin. firmat Matth.de Afflict.decis. Neapo.162.nu.4

QVAESTIO XXI.

Quæro,An generaliter renuncians successioni paternæ,videatur

deatur renunciasse legitimæ?Resp.q̃ non, quia requiritur, q̃ fiat specialis mentio,aliàs non includitur.Ita est text. qui hoc probat in l.si quando.§.generaliter.C.de inof.testa.& ibi.Bal. Sal.&Alb.de Rosa.§.cæterùm.Auth.vt cùm.de ap.cognos.Et hanc opi.firmat Boer.decis.3.nu.7.vol.1.vbi etiam stante iuramento concludit hanc esse communem opinionem Ang. de Aret.in §. cùm autem.insti.de inof.testa.& tenet Aret.l.1. §.si quis ita.ff.de verb.obl.

QVAESTIO XXII.

Quæro, An legitima viuo patre pro delicto filij veniat in confiscatione bonorum?Resp.q̃ non,ita tenet Gul.de Cu.l.si qua pœna. C. de his qui sunt sui vel alie. idem tenet ibi Bart. & Bal.in cons.252. vol.3.priuatio enim præsupponit habitũ, sed filius viuente patre nullam habet legitimam,ergò non potest venire in confiscatione.Et eam sententiam dicit communiter teneri Socy.iun.cons.51.n.5.lib.1.Sylvester.§.præterea. nu.55.insti.quib.mod.ius patriæ potest.sol. & eam tenet Lucas de Penna in tract.de fisco.c.de publica.bonor.n.2.& Doc. in l.in suis.ff.de libe.& posth.

QVAESTIO XXIII.

Sed quid,Si esset statutum,q̃ pater teneatur soluere ex legitima pro delicto filij?Resp.Gl.in rub.C.de decurio.lib.10. tenet expresè, q̃ tale statutum valeat. Idem tenet expresè Ias. in d.Auth.nouissima.nu.8.& 12. hanc dicit esse communem Aldobr.d.§.præterea.nu.56.Chassanæ.in consue.Burgund.in ti.des successions.Rub.7.§.2.fol.320.nu.5.Eandem dicit esse communem, & in practica seruari Alex. l. lex Cornelia. ff.de vulga.& pup.

QVAESTIO XXIIII.

Quæro,Quid, si pater ingrediatur monasterium, An viuo eo,debeatur filio legitima?Resp.q̃ debeatur,est tex.in c.cum simus.de regula.per quem ita tenet glo.in c.transmissæ.verb. mota.qui filij sint legit.& hanc dicit esse communem opi.Iaso.in Auth.si qua mulier.nu.50.C.de sacros.eccl.& d.auth.nouissima.nu.8.C.de inof.testa.fol.D.c.in præsentia.nu.55.eam tenet Couar.c.2.nu.7.de testa.Corset.sing.incip.legitima.Michael Grassus.

Filiusfamilias licet cum patris consensu.exceptis castrensibusvel quasi testari non possit.secundum Ioannem Andeam, in c.si pater,de testa.libr.6. quia testamentum cùm sit publici iuris non potest pendere ex alieno arbitrio. l. vlla institutio. ff.de hæred.instit.l.receptum.ff.communia prædiorum.l.captatorias.C.de test.milit.cum quo videtur residere Zerzell.Io. de Fantinis Anch.Im.in c.licet de sepul.lib.6.&Bald.in l.1.C. de sacros.eccl.&ita communiter teneri refert Benedictus reg. 103. nu. 62.concordant tamen communiter in eo quod patris consensu mortis causa donare possit pro anima, quia donatio talis sapiat naturam contractus l.2.in pr.de dot.præleg. Benedict.ibidem,nu.57.nec desunt qui eum pro anima quoque testari posse contendunt,inter quos Frider.de Senis,Imo. Domini.Bar.&Bald.ibidem numerat,idq̃ue per diuersitatem iuris ciuilis & Canonici conciliari posse putat,ibidem.

filius potest negare alimenta patri hæretico.Bened.de foro Sempr.in Repert.Fel. in vers. filius qui habet patrem hæreticum,communis tamen opinio est,q̃ filius non potest præferre extraneum in eleemosyna patri hæretico pauperi. vt ibi. Bonacoss.

filius natus in domo patris ex viro & coniuge in figura matrimonij,præsumitur generatus ex semine viri,& non concubinarij.Etiam q̃ amasius consuetudinem cum ea habuerit, vt euitetur crimen, & inhonestas,vt est commun. opin. de qua Paris.cons.12.nu.232.& seq.in 2.par.& Bal.in l.si matre.C.de suis & legiti.vide omnino Petr.Iac.in sua Practi. in tit. de Generatione.fol.87.& Concennalium.lib.2.c.9. Bonacoss.

filius ideò non censetur illegitimus ex matris assertione, vel si ipsa fuerit adultera.comm.est opi. Soarez verbo Filius. nu.182.& seq. Bonacoss.

filiusfamilias ex crimine damnatus non potest, vt ad delicti pœna se eximat res fideicommisso subiectas,& alienari prohibitas,vt est communis opinio.Soarez verbo Filius nu.241. Bonacoss.

filij ante delictum patris,etiam læsæ Maiestatis nati,vel concepti,non puniuntur, vt est communis opinio. Soarez verbo filij.nu.168. Bonacoss.

filij naturales & spurij puniuntur ob delictum patris,prout legitimi,vt est communis opinio.Soarez verbo filij.nu.270. Bonacoss.

filius potest facere pacem de patre offenso mortuo, etiam si nolit esse patris hæres, vt est communis opinio.Clar.q.58. vers.quæro nunc. Bonacoss.

filiusfamilias potest accusare alium criminaliter absque consensu patris,vt est com.opi.Clar.q.14.ver.sed quid.Et ita practicatur. Bonacoss.

filij naturales tantum admittuntur ad accusandum de morte patris,&præferuntur cæteris consanguineis,vt est communis opi. Non etiam si essent spurij, adulterini, vel incestuosi, quia non admittuntur,vt est comm.opi.Clar.q.14.ver.quæro an filij. Bonacoss.

filij naturales & spurij possunt pacem facere pro offensis factis eorum matribus & patribus,quando sunt certi filij,vt est comm.opi.Clar.q.58.vers.scias autem. Bonacoss.

filius ob delictum patris & feloniam non priuatur feudo, vt est comm.opi.de qua Syluanus in tract.de Feudi recognit. q.40.ad finem. Bonacoss.

filij naturales & spurij comprehenduntur in pœnis impositis filiis,propter delictum patris,vt filij hæreticorum.Io. Coras.in l.liberos.nu.11.ff.de Senato.comm.dicit. Bonacoss.

filius,an & quando subintret locum patris:vide Dec. cons. 1.408.412.Vbi q̃ in successione legal.repræsentat patrem,secus in dispositione testatoris,nisi dictum sit salua gradus prerogatiua:quia proximior succedit solus, & ibi an tunc succedat in capita vel in stirpes. Attenditur quomodo sint vocati vt ibi & an quando subintrat locum patris debeat esse conceptus in vita patris?& quid quando agitur de successione patrui magni vel veri patrui: vide Paris.cons.39.lib.2.cons.30. n.32.33.eo.lib.vbi q̃ in quocunque gradu sint descendentes ascendenti succedentes semper intrant locum patris,&quod filij fratrum succedant patruo vel amitæ in capita vel in stirpes?& dic,q̃in stirpes,teste Bertr.cons.2.lib.1.&an &quando in fideicommissis filius repræsentet patrem: vide Dec. cons. 217.Ias.cons.124.lib.4.& in fideicommisso filij diuersi matrimonij succedunt æqualiter,cum succedant testatori,non fratri,Dec.cons.304.col.1.

filius semper præsumitur esse in potestate patris.l.si emancipati.& ibi not.C.de collat.& l.si filius.ff.de probat.

Vnde cautela est secundum Ang.q̃ quando sententia est lata contra aliquem,vt ille alleget q̃ is pro quo lata fuit, erat filiusfa. quia nisi ille probet se esse sui iuris, irritabit processus, & sententia erit nulla.Ita Ang.in l.sed si de sua.ff.de acq.hære. de quo vide doct.in d.l.si emancipati.Alex.in l.is potest.ff. de acq.hæred.& latè in d.l.sed si de sua.&spec.in ti.de actor.vers. sed quid si præsente patre.Fel.in c.ex literis. in §.col.de prob. & Ias.in l.qui se patris.in 8.col.C.vnde libe.& in d.l.si emancipati.in 2.col.Fac.quod vult Cor.in 3.vol.cons.204.Barb.in 3. volu.cons.10.Phi.in cap.fin.§.fi.in fi.de iud.in 6.Cepo.cautela 118.

Vide tamen Cor.cons.45.in 4.col.vers.ideo super hoc. vbi tenet contrarium.&dicit.q̃ onus probandi incumbit alleganti & in con.218.ver.Nam patria potestas.&in 3.vol.con.208. Mars.in l.si quis.in 9.col.& seq.ff.de questio.

Limitat Ias.in d. l. si emancipati nisi filius habitauerit seorsum à patre per x.annos. quia tunc præsumitur emancipatus si hoc alleget.al.Bal.in l.post mortem.ff.de adopt. & alia.quæ omitto.Addo Barb.in 2.vol.cons.33.col.2. & eundem Ias.in l.si cert.annis in 3.col.vers.7.C.de Pac.de quo etiam dixi s.in vers.emancipatio.

Et ita vult Barb.inter cons.Alex.in 4.vol.cons.vlt in 4.col. P.Andora.

Filia etiam nupta remanet in potestate patris.Fely. in c. super eo.cl 2.extra.de testi.habetur.per Bar.& doct.in l. si vxor. C.de cond.inf.Alex.in 4.vol.cons.133.in 1.col.Et acquirit patri.vt vult Alex.in d.con.Ang.insti.ad tertulianum in pr.&in §.1.insti.de iniur.

Vide quæ dixi in ver.pater.§.8.& in vers. mulier. §. primo. P.Andora.

Et filius illius qui effectus est episcopus.vel abbas remanet in potestate patris Bal.in l.fi.§.necessitate.in 1.col.C.de bo. q̃ lib.refert phi.in c.fi.§.fi.de iud.in 6.& vide s.in ver.episcopus. §.5. Idem.

filiorum.appellat. An veniat posthumus. Sonz in 2. parte cons.301.tenet q̃ sic.all.l.nomen filiarum.ff.de verb.sig.l. iubemus.C.ad treb.& alia multa.concludens. q̃ legatum factũ filiabus fratris testatoris.debeatur. etiam posthumis. de quo vide doct.maxime Iaso.post Alex.in l.qui filiabus.ff.de leg.1. Card.in cons.60.

filiorum appellatione.in statutis.nunquid comprehendantur nepotes.Ang.in cons.88. concludit q̃ si statuto. cauetur. q̃ mulier non possit testari sine consensu filiorum. q̃ etiam requiratur consensus nepotum.& sic.quòd veniant nepotes. appellatione filiorum.

Fely.in rub.de fi.instr.in 2.col.in fi.dicit.quòd licet appellatione filiorum comprehẽdatur filia.l.si quis ita in pr.ff.de testa.tu.l.si ita scriptũ.ff.de leg.2.l.filij.ff.de verb.sig.Ias.in l. qui filiabus in pr.3.col.de leg.1.& in l.si quis id quod.in 1.col.de iurisdict.omn.iud.Cur.cons.63.in 10.col.& consil.64.in vlt. columna.

Tamen in sta.secus est.alleg.Card.cons.135.incip.Redemptoris.&c.Puto filias.& Pe.de anch.in repe.c.1.in 45.carta.de consti.& Gemy.post alios in ca.generali.de electione.in 6.

Aduerte tamen.quia Ias.in l.si quis id quod.in 1.col.ff.de iurisd.om.iud. per multa quæ all.tenet.q̃ masculinum.comprehendat.fœmininum.etiam in sta.vt si sta.dicat q̃ nullus vadat de nocte sine lumine.comprehendatur.etiam femina.de quo.dixi in vers.masculinum.

Quid in feudis.an appellatione.filiorum comprehendant̃. nepotes.Ias.in l.si extraneus.in vlt.col.ff.de cond.causa.da.tenet q̃ sic per infinita quæ alleg.& in l.gallus.§.instituens in 4. col.ff.de lib.& posth. & in l.de quibus.in 6.col.ff.de ll. dixi latius in tract.feu.in rub.de succes.feu.in ver.pro te & filiis masculis.

Secus in emphyteosi quia appellatione. filiorum non veniunt nepotes.Ias.in locis præall.& in d.l.si quis id quod.in 5. colum.& est ratio quia in contractibus.appellatione.filiorum non veniunt nepotes. & idem dicit. in l. quæ de legato. in 3. col.de leg. 1. & q̃ in contractibus filiorum appellatione.non veniant nepotes addo.Alex.in 1.vol.cons.61.& in 5.vol.cõs. 17.& dixi latius in tract emphy.§.121.

Quid in testamentis. seu vltimis voluntatibus.an appellatione.filiorum veniant nepotes?Ias.in l.si pater tuus.in 1.col. C.de hæred instituendi.dicit.q̃ licet appellatione.filij.non continea tur.nepos.fm.Bar.in l.alimenta in pr.ff.de alimen.leg.Tamen si sit nepos. quem auus solebat semper tractare & nominare filium.venit app.filij.

Limitat tamen nisi concurreret & filius & nepos.quia tũc app. filij intelligeretur de vero filio. potius quàm de tali nepote.Addo.Sonz.in 1.part.cons.vlt.

Quod autem veniat nepos. est doctrina Bar. in l. libe.ff. de verb.sig.Ias.in d.l.de quibus.in 6.col.& in d.l.si quid id quod. in 5.col.& in l.quæ de legato.in 3.col.de leg. 1.Barb.in 2.vol. cons.10.in 7.col.& notabiliter.in con.55.in 8.col.Ludo.Ro. cons.148.Addo.Bal.in 4.part.cons.74.& in con.254.& in q̃s. 256.& in 5.part.cons.19.Sonz.in 2.part.cons.249.in pr.Alex. in 1.vol.cons.9.& in 3.vol.cons.5.& cons.26.& cons.178.in prin.Bened.in con.22.& con.123.Phi.in c.si pater.in 26.col. de testa.in 6.

Vide tamen in hac mãa.Sõz.in j.par.con.vlt. cũ multis subscriptionibus.& decium. cons.95.in 2.dubio.in quibus locis tenent q̃ in illis terminis filiorum appellatione non veniant nepotes.Addo Alex.in 1.vol.cons.1.in 6.col.

Et pro ista parte.multa allegantur.per Alex.in 5.vol. cons. 56. licet in fi.videa concludere.contrarium.

Vide etiam eundem Alex.in 5.vol.cons.125.maxime.in 3. col.vbi dicit.q̃app.filiorum ex propria significatione.nonveniunt nepotes.

Ad mãm vide etiam Cor.in 4.vol. consi.162.& cons.290. Ang.in §.1.insti.ad tertul.

Et quòd nepotes ex filia.non veniant appellatione.filiorũ masculorum tenet.notabiliter.Bened.in cons.18.Alex.remissiue in l.libe.in fi.2.col.ff.de verb.sig.

Alias autem si non sit dictio masculorum appellatione. filiorum veniunt nepotes ex filia.Bened.in cons.123.Lud.Ro. cons.129.& cons.148.

Vbi agitur de præiud.tertij. filiorum appellatione. non venit nepos Bal.in l.sed & milites.ff.de excu.tuto.

Filiorum appellatione. nunquid comprehendantur.spurij & naturales. vide Alex. qui per multa tenet quòd non. in 2. vol.cons.60.

Vide etiam Fely.in c.in præsentia in 7.col.cum seq.de proba.vbi ponit regulam quòd substitutus.per verba si hæres decesserit sine liberis. excluditur. à filio naturali tantùm. Limitat tamen sex modis vide per eum.

Vbi est eadem ratio in naturali.quę est in legitimo.appellatione.filij venit naturalis tantùm.Panor.& post eum Fely. in d.c.in præsentia.in 8.col.col.Alex.in 2.vol.cons.150.naturali non debetur.leg.Bal.in l.fi.C.de natura.liber.

Si statuto.cauetur. quòd pater teneatur ex delicto filij pro legitima.includitur.naturalis.Fely.vbi s.alleg.Ludo.Rom.in l.filio la 2.in 17.q.sol.mat.& Io.Andr.ad spec. in rubr. qui fil. sint leg.

Addo quòd contrarium tenet Alex.in d.cons.60.in 3.col.

Vide in materia remissiue per phil.in cap.sta. cl 2. de hære. in sexto.

Vide in materia.Bal.in l.libertinum.C.de interd.ma.

Sta.arctans filium ad compromittẽdum. comprehendit naturalem. Fel.vbi s.all.Pet.de Anch.cons.183.incip.apud me dubitabile.quod m̃ est 187.

Secus de aliis de parentella.all.Paul.de Castr.cons.66.incipiente.in Christi nomine.&c.super eo quod m̃ est in 2. volu. cons.69.

Idem dicit.Fely. in statuto. quòd filius non soluat gabellã de relicto sibi à patre facto quia venit naturalis.all.Bal.in l.parentes.ff.de in ius voc.& alia.Addo.Bar. in cons. 229. Angel. cons.30.

Idem de actione iniurie facte patri quia competit etiam naturali.all.Bar.in l.cum scimus.C.de agri.& cens.lib. 11.Et ideo potest accusare de morte patris.all.multa.

Idẽ in impetran.rescripto.& agen.tanquam coniuncta persona.quia admittitur naturalis.all.host.Bal.& imo.in cap.non nulli.de rescrip.

Idem in incurren.pena parricidij.all.Bal.in c.naturales.in titu.si de feu.fue.contro.& in d.ca.nonnulli. & in l.ius ciuile.ff. de iust.& iu.& in d.l.parentes.

Idem in testamento inter filios naturales. quia fieri potest coram duobus testibus sic.inter legitimos.all.spe.in tit.de instru.ed.§.compendi.ver.quid si pater naturalis.& sal.in l.fi.C. fam. ercis. subiungit tamen quòd est aliqualiter dubium.sed in matre omnino clarum all.multa.

Si pater præstitit cautionem pro se & filiis. de aliquo.non offenden.non tenetur.ex offensa facta per naturales.Fely.vbi suprà.alleg.Cyn.in l.cum pater §.nolo.de legat.2.hypo. sing. centesimotrigesimonono.

Priuilegium.pro se.& filiis.quòd tempore interdicti possit celebrari facere.non inciudit naturales tantùm. Fely. vbi suprà.all.lac.de are.& Cy.in l.ex facto.§.si quis rogatus.ff.ad trebel.Addo Alex.in 2.vol.cons.60.

Priuilegium datum parẽtibus propter numerum filiorum non intelligitur de naturalibus Fely.vbi suprà.all. Bal. in l. 2. ff.de excus tut.

Idem in priuilegio statuti. quòd pater. habens tres filios. non teneatur ire ad exercitum all.Bal.vbi s.

Filius naturalis.non dicitur.de genere.Panor.& Fely. in d. c.in præsentia.in 9.col.all.Bal.in l.fi.C.de natura.liber. Ias.in l. fi.in 2.col.C.de verb.sig.

Limita ñ sit legitimatus. per text.& ibi Bal.in l.communi. C.de natura.liber.de quo.vide latius Fely.vbi s.

Emphyteosis ecclesiæ.concessa pro se & filiis non extenditur ad naturales.Panor.& Fely.vbi s.allegant.spec.in tit.de loca.§.nunc aliqua.vers.67.Et Bar. in d.§. si quis rogatus.Bal. & Imo.in l.lutius.§.fi.de leg.2.Bar. in d. l. parentes de in ius voc. & alia multa.Addo Alex.in 1.vol.cons. 128. in pen.col. & in 2.vol.cons.60.

Limita vt per hypo.mars.in l. 1.§. si seruus. in 1. col. & seq. ff.de quæstio.

Quid autem in emphyteusi priuati?Vide Fely.in d.c.in præsentia.in 9.col.ibi 6.& vlt.

filius naturalis non quærelat testamentum patris. Iaso. in l. 1.in 3.col.C.de contra tab.ex stipulatione.patris.acquiritur vtilis actio filiis.Alex.in 5.vol.cons.135.

filius naturalis. potest institui. in defectum legitimorum. Bal.in 2.part.cons.55.

filius legitimatus an excludat substitutum. vide latissime in verbo substitutio.fideicommissaria.§.

filiis naturalibus.pater donare potest. Lud.Rom.cons.43.

filius naturalis non potest in alimentis grauari.Dy. in consil.viiij.

filius naturalis quis proprie esse dicatur. vide infra. in vers. spurius.§.

filiorum appellatione.in legato alimentorum an comprehendantur.nati tempore testamenti tantũ, an vero etiam nati post, vide Alex.in 2.vol.cons.171.in vlt.col.

filiorum appellatione.an comprehendatur.filia vide s. eo. §. 2.& quæ dixi in verbo substitutio.Fideicom.§.17.

Filius natus ante sacerdotium patris. non dicitur filius sacerdotis.Bal.in l.imperialis.§.si miles.C.de nup.

Filius obligatur fideiuben. Dy.in cons.33.

Filius obliga.ex iuramento. fede.de senis.cons.272.

Filiusfa.non obliga.ex mutuo.eo.tit.Ad maced.glo.in §.actiones autem.& ibi Ias.in 6.col.insti.de Actio.

Etiam si sit comesvel doctor.Ang.in §.Item si in 6.col.inst. de excep.

Limita

Limita quia si mutuum fuit ob necessitatem filij. peccat mortaliter ñ non restituit. quia tenetur. in conscientia. Ita Ias.in d.§.actiones in 6.col.& l.qui exceptionem.ff. de condi. indeb.all.Ina.in c.quia plerique.circa fi.com̃.extra.de immu. eccles.

Limita etiam in filiofam.mercatore. in quo non habet locum excep.macedoniani. Ias.in d.§.actiones.all.Bar. in l. macedoniani.C.ad maced.& ibi hoc etiam vult Bal.

Limita quoque. procedere. in mutuo pecuniæ. secus in aliis rebus. quia non habet locum macedonianum. ñ fieret in fraudem.ita Ias.in l singularia.in 13.col.ff.si cert. pet.all. l. sed Inl §.quod dicitur.ff.ad maced.& Bar.in l.talis scriptura.in pr. ff.de leg.1.Ang.in §.item si.in 6.col.insti.de excep.

Limita insuper. quando vnus frater mutuaret alteri. quia tunc non habet locum macedo.ita Iaso.in l.frater. à fratre. in 16.col.ff.de cond.indeb.all.gl.ibi.& assignat rationem.

Limita præterea in contractu inito per filium.gerentem se pro libero quia non iuuatur maced.l.2.C.eod.Bal.in l.2. C.si aduer.rem.iud.Ang.vbi s.in 8.col.& ibi ponit quomodo probetur.quòd se gesserit pro tali.

Item limita in mutuo facto in causam studiorum.d.l.macedoniani.Ang.in §.pen.insti.quod cum eo.& in d.§. Item si. in 9.colum.

Et quòd non obligetur.voto.Alex.in l. 1.in 2.col.C.qui admit.vide Ang.in §.item inutile.instit.de inuti.stip.

Filiusfa.obligatur.ex omni contractu.exceptis voto &mutuo. & si non habet vnde satisfaciat detrudetur. in carcerem. Ias.in l.veluti quam legit.cum §.huius studij.ff.de iust.& iure. &in l. 1.in 1.col.C.qui admitti.all.l.tam ex contractibus.ff.de iudi.& l.filiusfa. ff.de act.& ob.Et q̃ fiat executio med.captura.all.l.3.§.sed vtrum.ff.de mino.& ibi Bar.& in l.si filio.ff.solmat.& in tract.de Carcere.in 4.q.

Liberat̃ tamen si faciat se emancipari.dummodo non contraxerit debita in fraudem.sub hac spe emancipationis Ias.notabiliter in l.qui iurasse.§.si pater.ff.de iu.iur.

Filius obligatur. pro dote promissa sorori. ita Panorm. in cons. 12.dixi in verbo pactum.§.39.ver.& fubiicit.&c.

Filius etiam aduentitia in quibus patri non quæritur vsusf. donare non potest sonz in 2.part.cons. 172. in pr. Addo Ias. in l.pen.in 1.colum.cum seq.C.qui test.fa.pos.vbi dicit.quòd filius non potest testari etiam de bonis in quibus pater non habet vsumfructum.idem.Sõz.in prima parte.consil. 112. in princip.

An autem possit testari in piam causam.Paul.de Castr.in 2. vol.cons.201.

Tu vide ad saturitatem.per Ias.in l.senium in 2. col. & seq. C.qui te.fa.possunt.

Filiusfamil.cum consensu patris potest donare causa mortis.Old.cons.26.

Quid in filiofa.clerico.an possit testari.vide s.in vers.clericus disponit.§.

Filius gallicus.potest testari.vt infra.Gallus.

An disp.l.fi.§.filiis autem. C.de bo.quæ libe. militet vbi est appositum iur.vide.Cor.in 4.vol.con.310.ver.non enim ob. vbi videtur tenere quòd non.

Filius qui contraxit viuente patre.effectus sui iuris non tenetur.vltra quam facere possit &c.Alex.in l.qui cum se. de re iudic.

Et in materia vide crotum.in l.frater.à fratre.in 27.col.

Si filius delinquat viuente patre. & publicentur eius bona non pōt fieri executio in bonis ab intestato ei deuentis. Crotus in repe.l. frater.à fratre.in 22. col. de cond. indeb. vide in ver.confiscatio.§.12.

Præceptum guarantigie quod fit filiofa. sine consensu patris non valet Bal.in l.cum non solum.§.necessitate. in 3. col. C.de bo.quæ lib.

Filius reuocat. alienata per patrem. in fraudem. quo ad legitimam.vt no.in l.non vsque adeo.ff.si quis à paren.fue.manu.Alex.in 5.volu.cons.57.Ludo. Rom. in cons. 26.& cons. 95.vbi dicit quòd quando don.est inofficiosa re tantum. non autem fraude.& est facta extraneis reuocatur.solum quantũ ad legitimam.Et idem in effectu.tenet Are.in cons.47. Ias.remissiue in §.item si quis in fraudem.in 1.col. insti. de actio.& in l.nam & postea.§.sed & si quis in fraudem.in 1.colum.ff.de iu.iur.vbi dicit.quòd licet detur pro cautella.quòd pater alienet tit.oneroso.quia hoc modo filij non reuocant etiam quo ad legitimam.Tamen non suffic.si pater confiteatur.habuisse pretium.all.multa quæ vide.Et idem Ias.in Auth. vnde si parens.in fi. C. de inof.test. vbi dicit.quòd si sit inofficiosa re & cons.reuocatur.in tòtum.& idem tenet Cur.in 1.cons.in vlt. col vide aliquid per Panor.in c.de his.de sepul.

Limita ñ filius paternum iudicium approbasset.Ludo.Ro. d.cons.26.

Vide quæ dixi in ver.legitima.§.65.& seq.

Idem patre perdente omnia bona in ludo. quia filius potest reuocare vsque ad legitimam.Ias.in l. si arrogator. in 11. col.ff.de adop.& in d.§.sed & si quis.in 2.col. & in l. si rem. ff. de præscript.ver.

Quid econtra.an pater possit facere talem reuocationem. quando filius alienauit bona?Cy.in l.prima.C.de inoff.do.tenet quòd sic.

Contrarium tenet Iaso.in l.qui se patris.in vlt.col.C. vnde liberi.

Filius non potest fraudari in legitima. in vsufructu. auth. nouissima.C.de inof.te.

Nec etiam in legitima. potest fraudari respectu. legatariorum.secus autem respectu.creditorum.l.pap.§.quoniam 4.ff. de inof.test.

Filius non potest renuntiare legitimę.viuẽte patre.l.si quãdo.§. 1.C.de inof.test.

Filio quantumcunque diuiti debetur.legitima.d.auth.nouissima.&qualiter capien.sit ipsa legitima.vide infra.in verbo legitima.§.

Filio autem diuiti non debentur alimenta per patrem. l. 1. & ibi Bar.C.de mẽdi.vali.lib. 11.& l.si quis à liberis.§.si vel parens.ff.de lib.ag.

Si pater male vtitur substãtia sua. siquidem est talis abusus qui cadat in prodigalitatem. & male vtatur. dote. quia forte fundum dotalem vendidit.tunc viuente patre.non possunt filij quicquam dicere sed mortuo patre poterunt fundum vendicare. l. prima. C. de bon. mater. & in auth. de nup. §. & ita certa.

Sed si dotem alio modo subuertit.vt quia dos est in quantitate. & dissipat patrimonium. potest patri interdici bonorum administratio.l.imperator.ff.ad trebel.ita vult Bart.in l.si const.in 13.col.vers.9.quæro.vxor decessit.ff.solut. matr. all. l.fi.§.quibus.C.de sent.pas.& l.fi.circa prin.ff. vt leg. no. caue. & est glos.in l.patrem. ff.de his quæ in frau.cred. de quo vide Alex.in d.l.imper.& in l.2. § quod si in patris.in 4.col. remissiue tamen.ff.sol.mat.Are.cons.72.in 3.col.sonz.notabiliter. in 1.part.cons.34.in 4.q.Bal.in l.vbi adhuc in 5.colum. C. de iu.dot.

Adde q̃ licet Bar.in d.l.si const.dicat q̃ filij in vita patris ñ. dicere possint.Tamen Ang.ibi dicit.q̃ Bal.in l.fi.§ in computatione.C.de iu.del.tenet ꝯrium.videlicet q̃ filij possint vendicare fundum in vita patris. imo plus q̃ pater teneatur consentire ipsis filiis.Et fortius q̃ pater ipse veluti leg.administrator possit contra venditionem suam venire.Ad quod fac. q̃d dic.idem Bal.in l.fi.C.si quid in frau.pat.ita Ang.ibi.

Si vero pater dissipat bona sua.si filij vellent petere legit. viuente patre non debent audiri. quia eo viuente non habent aliquod ius in leg.l. 1.§.si impuberi.ff.de colla.bo.no.per Dy. & Bar.in l fi.ff.de liber.agno.& posset pater vẽdere.omnia bona sua &pretium proiicere in mari.ita dicit.gl.no.in l.2.C.de inoff.do.& q̃ nõ debeatur leg.Addo Bal.in 4.part.cons.103. vbi tamẽ dicit.q̃ pater tenetur.alere filium. dummodo filius opere.ad patris vtilitatem.

Et in materia.an filius.viuente patre.habeat ius pro leg.vide Ang.in d.§.item si quis in fraudem. in penultim. & vltima colum.

Possunt tamen filij petere sibi assignari aliqua bona pro alimentis attento q̃ pater dissipat bona.ita dicit.Bal.in l. defuncto.in vlt.col.C.si quid in frau.pat.

Et petere. q̃ patri interdicatura dministratio bonorum filij.ita Bal.ibi ver.sed pone.de quo.vide Alex.remissiue in l.2. §.q̃ si in patris.Sol.mat.& latius in d.l.imperator.in 6.col.vbi al.Bal.in l.non potest ff.de adop.dicere.q̃ eo casu pater nõ tenetur assignare vnam rem pro alimentis sed tantum de mense in mensem assignare alimenta.Sed ipsi Alex. magis placet. opi.Bal.in d.l.defuncto.vide etiam Ias.in l.lex.Cor.in 3.no. ff. de vul.& pup.

vide aliquid in ver.emancipatio.§.14.

Filij non possunt reuocare.diuisionem eorum nomine per patrem factam.Cor.cons.252.

Quid si mater.donat alicui antequam cum eo contrahat secundum.matrimonium an habeat locum dispositio l. hac edictali.C.de secund.nup.Bened.in cons.81.tenet quòd sic.

Filius & pater.censentur.vna & eadem persona.Fel.notabiliter.in c.afferte.in 1.col.de præsump.

Parentes quandoque magis terrentur in filiis quam in se

ipsis.Fel.vbi s̃.al.l.isti quidem in fi.ff.quod me.causa.fac.text. in §.fi.ibi quis.n.patiatur.filium suum.insti.de Noxa.

Et secundum eum dicit Alb.de ros.in l.eum qui C.de epi.& cler.ꝙ si filius verberat patrem.& si pater stuprat filiam.nec ille filius nec ille pater præsumitur.

Et hinc est.secundum eum.ꝙ vasallus non tenetur. iuuare dominum.contra proprium filium.al.Bal.in capit. 1.in tit.de no.for.inue.& in l.1.in 23.q.ff.de re.diui.& alia.

Estimum patris.est estimum filij.Fel. vbi s̃.Adde quæ dixi in ver.estimum.§.

Non dicitur quis libere relaxatus de carcere. quando cogitur filium relinquere in carcere pro obside.Fel.vbi s̃.al.d.Marianum.in cons.53.incip.Mag.Capitanee.

Vbi etiam est electa industria personæ. potest quis seruire per filium.Fel.vbi s̃.all.Lud.Rom.in l.1.ff.in ius voc. vt eant. vbi dicit.esse casum notabilem.in l.scien.§. legati ff. de legat. quem tamen tex.ipse Fel.non putat ita extendendum.

Prohibitus alienare in potentiorem.potest alienare in filiũ quamuis potentiorem. Fel.vbi s̃.all.Bal.in l.ea lege.col.8. C. de cond.ob causam.per gl.in l.si ita quis §. ea lege. ff. de verbo.obl.

Si statutum prohibet inuitari ad nuptias vltra xij.feminas, & pater & filius faciant eo die nuptias, non poterunt inuitari vltra 12.quia censentur vnice nuptie. Fel.vbi s̃. alleg. Bart. in l.inficiando.in fi.ff.de fur.de quo.tamen dicit.ipse.per Angel.ibi.

Ieiunium filij liberat patrem obligatum ad illud. Fel.vbi s̃. dicens quòd aliqui habent gl.in c.3.de pœni.dist.4.

Si patri fit violentia corporal'.& filius aliquid fecit.vt liberet patrem.dicitur actus factus per metum.ac si illa violentia illata fuisset filio. Fel.vbi s̃.all.Inn.in c.cum locum.in prin.de spons.

filius potest tueri pos.patris.etiam repellẽdo aduersarium. Bal.in 1.part.cons.8.

filius etiam papa.debet reuerentiam patri. Ias. in l. adoptiuum.quam legit cum §.prætor ait in fi.ff.de in ius voc.

Filij chariores sunt quam pia causa.quo ad relinquendum. Barb.in 1.vol.cons.34.in 1.col.

Et cui magis faueñ sit filiis an piæ causæ? vide Ias.in l.licet. in 1.& 2.col.C.de pac.

Filius non tenetur.credere.matri.dicenti eum non esse filiũ patris.Pan.&Fel.in c.per tuas.de prob.Cor.in 2.vol.cõs.201. in vlt.col.latius j̃.filius probatur §.9.

filius non dicitur de familia matris. l. 1.§. de matris & ibi Bar.ff.ad Sylla.

filius non honorans matrem impius est.Bal.in l. congruẽtius in fi.C.de pa.potest.

filius non habet meliorem amicum.quam patrem.gl. in l. quidam cum filium.ff.de hæred.insti.

filij scientia lætificat cor patris. in authentico. consti. quæ de digni.§.generaliter.Bal.in l.Macedoniani.C.ad maced.

filius naturaliter.contristatur de morte patris sed magis pater de morte filij.Bal.in l.1.C.de his qui ante aper.tab.

filius præsumitur.habere eandem affectionem. & voluntatem.quam habuit pater.Bal.in l.liberti.C.de oper. lib. per l. si operarum.ff.eo.ti.

filius dicitur à filos quod est amor.Bar.in l.liberorum.ff.de verb.sig.

filius ingressus religionem inuito patre, tenetur potius obedire patri reuocanti eum quam Deo.gl.20.q.2.c.de his.

Sæpe solet similis filius esse patri. Et sequitur leuiter filia matris iter.6.q.1.c.si quis.

filij debent portare arma paterna non materna.quia denominantur à patre.Phi.in c.sta.el 2.de hære.in 6.

filius debet patri & matri pariter subuenire. nec debet alterum præferre.Bal.in l.furioso. ff.de cura.furio.

filius paciscendo an præiudicet patri.vide in verb.pactum. §.38.

filius qui non subuenit patri captiuo vel infirmo priuatur eius hæred.Ang.in §.alio quoque.insti.qui.mo.te.infir.

filius potest esse nobilior patre. Bal.in l. filium. C. de suis & leg.

filius debet studere. complacere patri. Bal. in l.nec ei. ff. de adop.

filius probatur.filiatio non potest concludẽter probari. gl. & docto.in l.1.ff.de prob.Alex.in l.non nudis C.de prob. vbi multas auctoritates al.& in l.filium. ff. de his qui sunt sui vel alie.iu.& est glo.in l.1.C.quo.bo.& tex.in l.lutius ff.de cond. & demonst.

Et propterea suffic.prob.præsumptiua. vt habetur in locis præal.& in specie vt Ang.in cons.136.

Idẽ in probat.fraternitat.vt vult Pau.de ca.in j.vol.ꝓs.150.

Refert tamen Alb.de ros.in d.l.1.ff.de prob.quosdam dicẽtes quòd filiatio tribus modis probari potest.

Primò.per aduersarij confessionem.c.1.ext.de confes.

Secundò,si probe.maritum & vxorem fuisse clausos in vna turri, & ibi fuisse custoditos per vnum annum, istud tamen non videtur verum.quia custodes non semper potuerunt vel aliquis ex ipsis potuisset reddere prægnantem mulierem,ergo ista probatio non concludit.c.in præsentia.cum si.de probat. sed quòd concludat tenet Barb.in 3.vol.cons.3.col.3.

Tertiò,est modus quem dicunt quidam probari in auth.itẽ si quis.C.de nat.lib.sed etiam videtur,quòd illa sit presumptiua,non autem concludens probatio.

In hac materia dicꝙ filiatio non potest concludenter probari,vt dixi s̃.oportet ergo tam probare per cõiecturas,s.probando,ꝙ est natus in domo coniugum vicinis scientibus.l.si vicinis.C.de nupt.item proba. per tractamentum,sc.probando,ꝙ tales coniuges tractarunt me vt filium,& econtra. ego eos vt parentes.vt est opt.rex.in l.1.ibi charam filiam habuisse. ff. de quęstio.& hoc modo proba.non proprietas,sed quasi pos. filiationis.& ita vult Dec.in cons.54. Barb.in 3.vol. cons.14. col.7.adde tamen ꝙ licet quis fecerit aliquam prolem nutriri tamen per hoc,non præsumi.ille filius.Ale.in 2.vol.cons.74.

No.ꝙ sic.est dare quasi pos.filiat.ita & fraternitat. gl.not.in l.non nudis.& in l.non eplis.C.de probat.Ang.in l.1.C.quor. bon.Fel.in c.per tuas.in fi.com.ext.de prob.

Et ista quasi pos.fraternitat. est magni effectus, quia retorquet onꝰ,pbandi ꝓrium in aduersariũ.vt no.in d.l.non nudis.

Filiatio proba.etiam per vulgi op. seu cõem hoĩm famã & reputationẽ.l.cũ de laniõis.§.asinã molẽdinariã.ff.d̃ fun.instr.

Proba.etiam filiatio ex confe.iudiciali directe facta de filia. alicuius.quia ille tal'r in iud.nominatus pro filio constituitur in quasi pos.filiationis.l.j.§.Iulianus.alias idẽ iul. ff.de lib.agn. & ita vult Panor.in d.c.per tuas.vbi addit idem esse in confes. extraiudiciali,principaliter ad hoc facta, præsente nominato. l.certum.§.si quis absente ff.de confes.

Plus dicit Bar.in d.§.idem iul. ꝙ idem esset in nominat. facta etiam inciden. quando illa nominatio magis conuenit filio quam extraneo. puta quia dix. bene venerit filius meus, quem volo habere & tenere bona mea.& hoc dictum Bar.sequitur Ant.de Bu.d.c.per tuas.de quo vide latius per Fel.ibi.

Item per institutionem in testamento probatur filiatio.Sozi.in 1.part.cons.89.col.2.Barb.in 3.vol.cons.14.col.7.

In practica ad proban. filiationem, potest hoc modo articulari.primò,ꝙ inter Petrum & Mariam fuit contractum matrimonium leg. item & solennizatum in facie sanctæ matris ecclesiæ.item & dicti Pet.& Maria.erant tempore dicti matrimonij habiles ad ipsum matrimonium contrahen.item ꝙ ipsi iugales,vti vir & vxor simul habitabant, & sic ad inuicem se tractabant,appellabant & nominabant vt vir & vxor.

Item quòd ipse talis natus est in domo dictorum Petr. & Mariæ iugalium, vicinis scientibus. item & dicti coniuges eum tractabant & nominabant vt filium.& econtra. ipse eos tractauit vt parentes. & ita comm.teneba.ac tene.& reputa.à cognoscentibus.

Item quòd fuit & est publica vox & fama, quòd ipse talis est filius dictorum Petri & Mariæ iugalium.

Et ita in effectu vult Bar. in l. filium. ff. de his qui sunt sui, vel alien.iur.& in l.1. ff.quor. bonor. cum aliis alleg. in dictis locis,per Alexand.quem etiam ample vide in 1.volum.cons. 51.Sonz.in 1.part.cons.39.Dec.in cons. 54. Hypol.in l.1.§.1. in 5.column.ff.de quæstionib.Panorm.in ca.peruenit. qui fil. sint legit.

Nota,quòd non dicitur probata filiatio, si testes dicant, quòd per ciuitatem publice dicitur, quòd iste est filius talis, vt in terminis vult Alexand. in 4. volum. cons. 25. quod refert & sequitur Iaso.in l.neque professio.circa principium.C. de testamen. faciunt quæ vult Paul. de Castr. in 1.volumine. cons.431.

Et aduerte ad id quod dixi s̃. quòd natus in domo coniugum vicinis scientibus,præsumitur filius. Quia hoc habet locum, etiam si mater esset vna meretrix seu adultera. text. est singul.in l.miles.§.defuncto.ff.de adul.de quo vide Fel. in d.c. per tuas.& Alex.in 5.volu.cons.157.& in d.§.defuncto. addo Bal.in 5.par.cons.39.in fi.Barb.in 2.volu.cons.58.col.1.Alex. in 1.volum.cons.37. repetito in 3.volum. cons.87. Hypol.in d.§.1.in 6.col.in princ.Panorm.in c.transmisse.qui fil.sint leg. & in cap.intelleximus.num.7. de adult. & in c.officij.de pœn. Alex. in dicto §.defuncto.

Amplia

Amplia quia natus.ex concubina in domo concubinarij præsummi.filius illius concubinarij.gl no.in ca. Michael. de fil.presbi.quam ponderauit Panor. in d.c.per tuas. & ita vult Fely.ibi in pr.com.& Alex.in d.cons.157.Bened.in cons.2. in 1.col.hypo.in d.§.1.Panor.in d.c.transmisse.

Amplia fortius quia non admitteretur probatio in contrarium.Ita hypo.vbi supra.

Amplia etiam si incontinenti.post mortem mariti vxor vidua fornicetur,& nascatur puer.j̃.ix.menses.quia pręsumitur mariti.Cremñ.sing.126.

Limita nisi.probaretur.abntia.mariti vel concubinarij vel impedimentum copule.d.l.filium diffinimus.&ita vult Fel.in d.c.per tuas.in 1.not.

Limita etiam nisi probaretur. filium. esse natum. in domo alterius quam mariti.& ꝙ ille talis & mater. tractabant illum vt filiũ.& ita erat fama.quia tunc non præsumetur filius mariti sed illius. Ita pulchre.Bened. d.cons.2. & idem in effectu videtur tenere Pau.de Castr.in d.cons.175.in 2.vol.Cor.in 3. vol.cons.1.in 3.dubio.alias in 11.col.vers.& modo Barb.ample.in 4.vol.cons.68.in 2.col.& seq.

filiatio debet probari per asserentem.Ias.in d.l. neque professio.in 1.col.C.de testa.& dixi.infra.in ver.probatio.§.32.

Aduerte ad vnum quod vult Ias.in l.gallus.in 14.col.ff. de lib.& posth. vbi dicit. quòd quando filius est similis patri seu marito præsummitur illegitimus.all.Iacob.Butr.in l.fin.C.de carb.edict.& est ratio.quia quando vxor adulterat propter timorem mariti semper habet cor.ad eum.& ex illa cogitatione.& imaginatione. generat filium similem marito. & refert Iac.Butr. quòd ita sibi dicebat quidam suus amicus.magnus medicus.

Addit Ias.illud quod refert diuus hiero.in quæstionibus super genesi scriptum fuisse in libris hypocratis quòd quædam mulier erat punienda propter suspitionem adulterij cum peperisset filium pulcherrimum & oĩo dissimilem vtrique parẽti & toti generi sed hypocrates ad hoc vocatus decidit quæstionem. Monens videri ne forte talis pictura esset in camera cubiculari.qua inuenta.liberata fuit à pœna adulterij.

Addit fortius quod refert fabius quintilianus qui liberauit quãdam matronam accusatã de adulterio quòd filium ethiopem peperisset.Nam ex imagine tali.in Camera existente. iudicatum est illud contigisse.

Alibi secundum eum diuus Aug.in libr. 11.de ciuitate dei. refert non esse mirum sobolem procreari similem conspecte imagini.cum diuus hiero.scribat hoc ipsum. in equorum gregibus apud hispanos obseruari.

Vnum nota, ꝙ matri dicenti filium suum non esse filium mariti.non creditur.l.fi.ff.de prob.& ita vult Bal.in 3.part.ꝓs. 59.Ias.in d.l.gallus.in 14.col.vbi refert quęstionem.de eo qui renuntiauit regno ex dictis matris dicentis illum non esse filium regis. & all. Bart. in l. filium diffinimus. de his quæ sunt sui vel alie.iu. dicere.quòd ipse hoc fecisset. Addo Barb.in 2. vol.cons.58.in 1.col.& ita videtur.tenere.Paul.de Castr. in 2. vol.cons.175.Fely.post Panorm.in c.per tuas.de proba. Cor. in 2.vol.con.201.in vlt.col.hypo.in.l.1.§.j.in 6.col.ff.de quæstio.Panor.in c.officij.de peniten.Alex. in l.neque profe.C.de testa.

Imo dicit.Fely.in c.per tuas.in 3.col.vers.Amplia 1.de proba.quòd filius non tenetur. credere. vtrique parenti. dicenti eum non esse filium eorum Panor.in c.transmistæ.qui fil.sint leg.& in c.accedens de purg.cano. P.Andora.

filius præsummitur.esse mariti mortui.etiam si nascat̃.post nonum mensem. & j̃.decimum.Alex.& Sõz.d.l.gallus.& ibi etiam Ias.in 14.col.vbi tandem dic.esse.relinquendum.phisi. Cremñ.sing.126.vbi loquitur. quando nat' est filius j̃. nouem menses.vide in ver.mulier.§.18.

Quid si pater excedat 60.annum.& mater 50.vide in ver. mulier §.17.

Quid autem si maritus erat sexagenarius & vltra. an filius præsummatur suus. vide infra. in ver. Mulier §. 17. versic.vir autem.

Quando mater scit filium non esse mariti debet totis viribus agere.vt filius intret religionem.Panor.in ca.veniens. de eo qui dux.in matr.quam polu.per adul.vel saltem filio relinquere solum legitimam.Vide latius Panor.in c.officij.de peniten. P.Andora.

filius naturalis ali non debet ab hærede patris defuncti,qñ ex operibus, & ingenio suo. vel saltem ex famulatu sibi victum acquirere potest,per doctrinam Bar.in l.si quis à liberis §.sed si filius.vbi ipse voluit,ꝙ filius legitimus, qui se ex operib.suis alere potest,alimenta petere non possit.ff.de li.agnos. vnde idem Bar.scribit filio robusto & sano nihil operãti à patre alimẽta denegari posse,modò fm ꝓditionem natalium operari ei nõ esset verecũdum.Bar.in l.vnic.n.7.C.de mẽdican. valid.li.11.Laur.Calca.in cõs.59.nu.10.in fi.Phil.Dec.in cõs. 576.& Bal.Nouel.in tract.de dote in 6.par.in 16.priuil.Vnde hæc sntia multis tãquam communis videtur,sed Aym.Craue. in cons.199.per multa argumenta tuetur,ꝙ nihilominus pater si velit,possit ei relinquere pro alimentis, quia non poterit semper lucrari,nec semper se alere, & ita quotidie practicari scribit Car.Mol.in annot.ad con.Dec.i d.cons.576.in verb. qñ à seipso.De qua quæstione copiosè quoque scribit Rolã. à Valle,in cons.54.in 2.To.cons. Kirchouius.

filij hæredis instituti si in ꝓditione positi sint,nõ cẽseturvocati à testatore,sed solũmõ est illis referuatũ ius legitime successionis ab intestato.com.in §.test.q.77.vers.Pone ergo.P.F.

filij in conditione positi à testatore grauati,non propterea censentur vocati.Magis com.dicit ꝓtra Bart.in l.Lucius.ff.de hæred.instit.in §.test.q.78.vers.Sed quicquid. Idem.

filius grauat' de restituẽdo purè, nõ detrahit nisi legitimã: sub ꝓditione verò grauat', detrahit legitimã & Trebellianicã. est com opi.secũ.Alex.cons.250.quo ad primũ.vol.6.& Dec. cons.320.dũ legerẽ Paduæ.de qua Cano.in c.Raynu.c. Raynaldus.extrà de testa.Legistæ in l.filium quẽ habẽtem. maximè Ias.C.fam.ercis.Ratio assignat̃:quia quicquid habet filius ex bonis paternis,statim debet in legitimã imputari.l.qñ ĩ nouella.C.de inof.testa.Bart.in l.quanquam.C.ad l.Falc. & vno eodémque tempore legitima,& Trebellianica simul detrahi non possunt.Considera tamen, ꝙ oppositum æquius videretur: quia magis grauatur filius per purum fideicommissum, quàm per conditionale,ideò magis eo casu foret releuandus. arg.l.eum qui.de iureiur.& contra com.opin.vide etiam tex. subtiliter ponderando in d.l,filium.& ibi aperit Ias.C.fa.ercis. & hanc opi.contra communem,per multa fundamenta tenet Oldr.in cons.205.incip.1.&c. M.Chærian.

Ex sola delatione hæreditatis paternæ,nõ est fundata intẽtio creditorũ ꝓ filiũ.nisi probẽt illũ se immiscuisse.Est comm. opi.secundum Alex.in l.si cùm dotem.§.transgrediamur. vet sic.in gl.in verb.extiterit.ff.fo.ma.Et hoc propter beneficium abstensionis,quod necessitatis vires suspendit.l.si filius qui patri.ff.de vulg.& ibi vltra omnes latiss.dixi. Idem.

Statutum excludens filias,stantibus masculis,licet tantum loquatur de filiis, simpliciter tamen extenditur etiam ad nepotes.Est decisio Bald.communiter approbata in l.2.C.de in ius voc.& esse communem,attestatur Deci.cons.372.visis & diligenter.vers.postremò in terminis sequitur.Ias.in l.de quibus.ff.de legi.& esse communem dicit Alex.in cons.203.viso themate.vol.7. Idem.

filij nati ex legitimo matrimonio,succedunt de iure in feudis.c.1.§.naturales si de feu.fuerit controuersia inter domi.& agna.in vsib.feud.Ampliatur hoc procedere etiam ĩ legitimatis per subsequens matrimonium, qui quidem legitimati admittuntur ad feudi successionem,vt notant omnes Canonistę communiter in c.lator, qui filij sint legiti.quam communem sequuntur,& citant Ant.de Butr.Card.& moder.ibi, Alex. in l.ex facto.§.si quis rogatus,nu.18.ff.ad Treb.Ripa in repeti.l, si vnquàm,n.86.cum aliis seq.C.de reuo.donatio.Io.de Imo. in l.q̃ dicitur,ff.de verb.obl.post Host. & Io.And.ĩ d.c.lator. Hoc idem tenet Boeri.in decisio.240.nu.16. cum duobus aliis seq.post alios cõgestos per Petrum à Duenas in suis regulis in reg.in ver.filius naturalis legitimatur per subsequẽs matrimonium in 6.ampliatio.& Laur.Sylu.rub.32.vbi istam cõmunem latè sustinet,sequitur & tuetur.Ratio huiusmodi cõmunis videtur isthæc,qñ legitimati per subsequẽs matrimonium,(quantum ad effectum iuris) dicuntur verè, & propriè nati. Imò isti. legitimati propriè agnati dicuntur legitimi, & naturales,c.tanta,qui filij sint legiti.& notat Pau. de Cast. in l. fi.C.de iis,qui ven.æta.& Abb.in d.c.tanta,vbi ait,ꝙ statutum loquens de legitimis,comprehendit legitimatum per consequens matrimonium. quia perinde censetur, ac si matrimonium à principio contractum fuisset ante ortum filiorum,vt in d.c.tanta,& in §.dubitatum itaque,in auth.de incestis nuptiis,& ibi Iacobus de Bello visu.Sed nota ꝙ Veneti nõ admittunt istos legitimatos per subsequens matrimonium ad corũ nobilitatem licet illos admittant vti legitimos, ad bonorum successiones,fideicommissa,& feuda,iuxta terminos.d.c.tanta.Imò tales legitimati non admittuntur ad nobilitatem, nec ad eorum consilia,vt dixit Fulg.cons.62.stante statuto. Vnde dic ex prædictis,ꝙ statutum excludens fœminas propter masculos,excludit etiam legitimatum per subsequens matrimonium,secundum Anch.con.242.ex tenore,& Deci.con.155.

diligenter,& pro tenui:similiterque isti filij per subsequēs matrimonium legitimati. succedunt etiam in emphyteusi ecclesiastica,secund.Alex.& Mod.in d.l.ex facto.§.si quis rogatus, Anch.cons.241.nu. 5.seu in d.cons.242. Imo.in d.l.q dicitur, nu. 10.ff.de verb.obl.& alios quamplures relatos per Petrum à Duenas in præcitata regula. filius naturalis legitimatur,nu. 7.Ampliatur secundo loco dicta conclusio habere etiam locum in filiis emancipatis.qui quidem in feudis admittuntur, secundum Bal.in c. 1.de succes.feu.in vsibus feudorum,cuius sniam supponit esse communem Marcus Mantua, in Apophtheg.apophtheg.64. quia secundum scriben. inclinātes in istam communem hodie in successionib.ab intestato videtur sublata differentia emancipationis, & patriæ potestatis. §. si verò in auth.de hæred.ab intesta.veni. Viuius.

Filij sunt necessariò à parentibus instituēdi, vel exhæredandi,vt valeat testamētum,l.inter cætera.ff.de lib.& posth.& de iure nouissimo Authēticorum isti parētes tenētur,ac debent honorabili tititulo institutionis filiis legitimam relinquere. §.aliud quoque capitulum.ī auth.vt cùm de appellat.cogno. & hoc tenēt gl.& Areti.in §.tam autem,& in §. igitur.inst.de inof.testa.vbi latè Moder.gl.& Doct. omnes communiter in auth.nouissima,prout ibi refert Ias.n. 13.C.de inof.test.d.l.inter cætera.& in l.omnimodo,post Pau.Castrē.C.de inof.test. Ratio est ista, qn visum est iuris prudētibus institutionis titulus honorabilior,secundum gl.in l.filium.§.sed etsi portio.ff. de lega.præstan. & quamuis titulus quoque legati honorabilis sit,l.amicissimos.ff.de excus.tut.& ibi Nic.deNeap.Nihilo minùs institutio etiam vtilior.Nam filius institutus in re certa totam hæreditatem habebit,hærede vniuersali non adeunte,vt notant Doctores in leg.quoties.C.de hæredi.insti. & latius dicemus ī.Et sæpè euenit,q testator sobolem masculinā non habēs,agnatos hæredes instituat, & certam summam filiabus relinquat,ipsas nō instituēdo in dicta quātitate quā relinquit,&cita testamētum tam iure Ciuili,q̄ Canonico subuertatur,fm opi.magis communem, quam sequitur, declarat & citat Ias.in d.auth.nouissima,Ancha.Ant.& Mod.in c.Raynu. de testa.vbi Barb.de hoc latissimè disputat.Limitantur prædicta non procedere,vbicunque filius de consensu ipsius preteriretur in testamento patris,vel matris,tunc enim possunt preteriri secundum Doct.communiter in l.posthumo. C. de bo. pos.contra tab. de qua communi attestantur Boeri.in decis. 203.n.40.& Ias.in d.l.posth.n.26.cum aliis seq. Viuius.

Filiorum appellatione in contractibus filiæ non veniunt. Est com.opi.secun.Deci.in cons.433.visa copia. Chærian.

In substitutionibus Filiorum appellatione nepotes non cōprehenduntur. Est magis com.opi.teste Soci.in cons.104.qm̄ præsens.in pr.vol.3.Contrarium tenet Dec.& dicit esse com. cum Bart.pręsertim qm̄ appellatione filiorum confertur in futurum.in cons.391.in casu proposito post Alex.cons.9. visis. vol. 1.Idem Dec.latè in cons. 95. vers. venio ad secund.Doct. communiter in l.Gallus.§.quidam.&§.instituens.de li.&post hu. & quod filiorum appellatione in dispositione hominis, non contineantur nepotes,dicit veriorem Deci.in cons. 545. viso testamento.vide§.nu.8. Idem.

Vbicunque in dispositione testatoris fit mentio de filiis,in eorum fauorem eis relinquendo,semper filiorum appellatione nepotes continentur.Est comm.opi.omnium cum Bar.secundum Soci.Iun.in cons. 116.viso puncto.num.23. volu. 1. Idem.

Filiorum appellationevbi expressè sunt filij nominati,non veniunt nepotes.Cur.Iuni.con. 114.nu. 5.communem dicit. Villalob.

Amplia primò,in statuto excludente filiam propter filium masculum:quia si est nepos,excluditur&filia:Ias.in l.de quib. ff.de legib.nu. 16.communem dicit.

Amplia secundò,in fideicommisso, etsi non sint nominati propriis nominibus:quia nō comprehenduntur nepotes.Bello.in cons. 50.nu. 5.communem dicit.

Fallit primò, si testator nominet filios honorando illos in institutione,vel substitutione.Cur.Iun.cons. 128.n. 12. com. dicit.

Fallit secundò,quādo sequeretur aliquid durum.Cur.Iun. cons.3.nu.8.communem dicit.

Fallit tertiò,in casibus,in quibus masculinum concipit fœminium.Idem Cur.Iun.nu. 12.communem dicit.

Fallit quartò , quando dicit velle conseruari in agnatione bona sua.idem ibi nu. 11.communem dicit.

Fallit quintò,quando testator fecit mentionem de filiis nasituris.Idem Cur.Iun.ibi.nu.9.communem dicit.

Fallit sextò, quando dispositio testatoris fuit collata in futurum euentum incertum , tamen si decesserit sine filiis. Goza.cons.4.nu. 13.& 31.communem dicit ex Decio cons.391. Idem.

Filij naturales tantùm admittūtur ad accusandum de morte patris,&preferuntur cæteris consanguineis,receptissimam omnium sniam esse dicit Plaza in c.41.n. 5.Si verò essent spurij adulterini vel incestuosi nō admittuntur.Communem dicit Felinus in c.nōnulli.§.sunt & alij.nu. 58. de rescripris. Sed si certum patrem agnoscerent,nō essent ab accusatione repellendi.com.dicit Petr.Bellus de re militari.n.64.Clar. d.§. fi.q. 14.vers.quæro an filij. P.Fichard.

Filij naturales & spurij possunt pacem facere pro offensis factis eorum matribus,etiam patribus qn̄ sunt certi. Comm. dicit Petrus Bellus de re milit.num.64.Clar.d.§.fi.q.58.vers. scias autem. P.Fichard.

Filium pater etiā propter alias causas quā illas 14. in auth. vt cùm de appell.cogn.expressas, exhæredare potest, quæ tn̄ sint illis similes vel maiores , vt quod fuerit proditor patriæ, &c.comm.in §.test.q.41.vers.sed quæro. P.Fichard.

Filium pater exhęredare potest,etiam propter verbalem in iuriam tantùm, si tamen grauis sit,vt si illum appellauerit proditorem,&c.com.in §.test.q.41.ver.Sed an. Idem.

Filium si mater, vel auus maternus in testamento præteriit nulla inserta causa , testamentum nullum est. com. dicit. in §. test.q.47.volu.vlt.Sed causa legitima inserta, tunc præteritio habetur pro exhæredatione.Com.dicit ibidem. Idem.

Filio exhæredato,causa testamento non inserta, testamentum ipso iure nullum est , & non opus est querela inofficiosi testamenti ad rescindendum illud.com.in §.testa.q.40.versa liquando enim idem est, etiamsi causa aliqua inserta sit , sed non legitima.Eadem q.40.vers.Aliquando verò. Idem.

Filio vno ex pluribus à patre præterito, & reliquis institutis inæqualiter,poterit ille cui minùs relictum est quàm aliis, etiam tacente filio præterito.testamentum dicere. com. in §. test.q.43.vers.successiuè. Idem.

Filij filiorum positi tantum in conditione,non censentur à testatore grauati.Est vera & communis opi.secundum Alex. in cons.202.viso themate,circa pr.vol.7. M.Chærian.

Filius etiam post immistionem vel aditionem hæreditatis paternæ,præsumitur adhuc testamentum patris,& in eo contenta ignorare.Est comm.opi.pro Bart.cont. Bald. secun. Ias. in l.eius qui in prouincia.in §.fi.vers.tenendo tamen.ff.si cert. pet.Io.Crotum,in l.qui Romæ.§.duo fratres.nu.47.vers. obstat.ff.de verb.obl. M.Chærian.

Conditio Filiorum in futurum euentum collata,comprehendit etiam nepotes.Est com.opi. secun. Alex. cons.9. visis verbis.vers.veriorem.vol. 1. Idem.

Filius non conficiens inuentarium,amittit Trebellian. Est magis com.opi.secun.Dec.in cons.480.in casu.vol.4.

in materia onerosa seu præiudiciali,veluti fideicommissaria, appellatione Filiorum non veniunt nepotes.Est verior,&cōmunior opi.secundum Dec.in cons.95.vers. venio ad secundam vol. 1. Idem.

Filij naturales præteriti, vel iniustè exhæredati,nō possunt testamentum dicere nullum , vel contratabulare. com. dicit in §.L.Q.4..V.Sed quid in filiis. P.Fichard.

Filij positi in conditione, regulariter loquendo (nisi aliud appareat)non dicuntur vocati.vt est gl. communiter recepta ibi per Bart.Bald.Paul.de Castr.Imol.& alios in l.Lucius,la 2. ff.de hæred.insti.& hanc opinio.tanquam communem & veram sequitur & defendit Soc.Sen.in l.cùm auus.ff.de cond.& demonst.cum concordantibus,vt per Soc.Iun. in con.27.Magnifica domina.nu. 14. 1.volu.&in cons.65.sub nu.4.volu.4. E.Muscul.

Filij,& descendentes masculi,de cōsuetudine, præsertim in Italia obseruata,succedunt ita in feudo Comitatus, sicut in aliis:ita dicit Andræ.de Iser.in ca. 1.post pr.in ver.hodie succedunt,de feud.Marchiæ.vel duca.Et Soc.Iun.in cons.31.nu. 8. vol.4.hoc intelligit,q plures filij possunt æqualiter succedere & ita etiam voluisse Iser.dicit patere ex eo,q statim subdit:sed non diuidunt. Non enim talia verba conuenirent nisi habentibus feudum commune.Et cum Iser.transeunt ibi communiter Doct.vt ibi per Præposit.in 1.nota.& per de Afflic.in 3.notab.vers.hodie autem.Et dicit Præposit. q ita communiter tenent Feudistæ. Et prædicta consuetudo probatur etiam in c.j. §.fi.de alie.feud.ibi.sed hodie est vsurpatum : vbi latè Præpo. & ante eum Andr.de Iser.in fi. E.Muscul.

Filij grauatorum in cōditione ponuntur in eorum fauore, vt ipsi habeant.ita est gl.notab.in l.filiusfa.§.cum quis.ff.de lega. 1.sive velimus intelligere,vt habeāt,s.ab intestato, sive ex testamento grauati.de quo primus testator dicitur confidisse vt vult opinio illa,quæ à pluribus appellatur communis,s.q positi in conditione non dicantur vocati ex testamento grauantis.iuxta gl.in l.Lucio,quam ibi sequuntur Bart.Bald.Pau. de Castr.& alij plures.ff.de hæredib.instituen.&de quo plenè tract.Soc.Sen.in l.cum auus.ff.de cond.& demonst. Et tradit Soc.Iun.in cons.41.nu.9.vol.4.dicens,quòd hodie de hoc sit communis opinio,vt per eum. E.Muscul.

Filiorum appellatione veniunt nepotes,quādo in testō fit mentio de filiis testōris in dispōne eius fauorabili. vt est doctrina Bart.communiter recepta in l.liberorum.ff.de ver.sig. Et tradunt Doctores maximè Moderni.in l.Gall.§.institues. ff.de lib.& posth.Soci.Iun.in cons.44.nu.8.volu.4. cum concordantibus per eum.

Ampliatur procedere quādo simpliciter, & generaliter fieret mentio de filiis, eis prouidendo.non autem quando de filiis proprio nomine vocatis,& specialiter nominatis,tunc enim sub nomine filiorum,non continentur aliquo modo nepotes,vt est communis doctrina Bart. & aliorum in d.l. liberorum,& locis præall. Et hoc dicitur esse indubitatum, & extra omnem disputationem Doct.vt dicit Cur.Iun.in cons. 57. nu.2.Quem etiam refert Soci.Iun.in cons.66.num.3.volu.4. E.Muscul.

Filij non legitimè procreati, etiam quod essent legitimati per rescriptum,& sic essent habiles ad succedēdum patri, tam ab intestato,q̄ ex testamento,non faciunt deficere conditionem(sine filiis de legitimo matrimonio procreatis) & sic nō excludunt substitutum,quia de his testator non sensit loqui, nec fuerunt in dicta conditione comprehensi:secundum cōmunem opinionem,vt per Soc.Iun.in con.82.n.17.cum concordantibus per eum.in 4.vol. E.Muscul.

Filij sola,ac simplex nominatio non operatur,vt quis filius esse dicatur,& sic filiatio ex sola parentum nominatione non probatur,nisi alia adminicula concurrant,fm Bart.in l. 1.§.idē per contrarium.ff.de lib.agn.Anto.de But.in c.Michael.in fi. de filiis presb.Ang.& Pau.Castr.in l. non epistolis. C.de proba.Bald.in l.non nudis,eo.tit.gl.in c.per tuas,de probatio.vbi Dec.nu. 28. exprimit istā esse cōem opi.Rebuffus quoque in tractatu nominatio.vers. 1.fallit.Couarr.in epist.4.c 8.§.3.nu. 7.& Petr.Duennas in reg.342.filiatio non probatur,in quibusdam locis vtiliter,& copiosè limitant communem istam in 4.casibus non procedere,quorum vnus cōiter approbatur,vt clarè in locis premissis colligitur,sed in casibus prędictis,in quibus præcitati Doct.aiunt nominationem filiorum probari, venit facienda necessariò talis interpretatio vt hoc intelligendum, verificandúmque sit in filiis legitimis,&naturalibus,vel in naturalibus tm̄,non autem ī filiis spuriis,inter quos nominatio ipsa nihil prodest,ita Ang.cons. 199.quem sequitur Ias.cons. 102.lib.4.& Gratus cons. 158.lib.2.ideò debent esse cauti ad uocati in probanda filiatione,quos instruit Bart.in d.§. idem per cōtrarium,& in d.l.non nudis,&Dec.cum aliis relatis per eum.in d.c.per tuas,nu.40.Item filiatio minimè probatur per solum tractatum non concurrentibus aliis adminiculis,&per consequens,qn̄ quis producit fuisse tractatum vti filium parentibus postmodum hoc negātibus nō ob hoc videtur sufficienter probatus tractatus ipse filiationis,fm Alb. Bald.Ang. & Saly.in l.non ignorat.C.qui accus.non pos.Bald.in d.c. per tuas.Bart.in d.l.non nudis,in 2.lect.& in l.quidam.ff.de cond. inst.Flori.in l.quidam.ff.de proba.Ias.in l.neque professio. C. de testa.& cons. 106.in fi.lib. 1.& cons. 102.lib.4.& Alciat.in tract.de pręsump.in 3.reg.præsumpt.38.vbi scribit istam fore veriorem,magisque comm.opi.In contrariam verò partem, videlicet filiationem plenè probari per tractatum inclinauerunt Fely.post alios relatos per eum in d.c.per tuas,nu. 13.Iaco.de S.Georgio,in d.l.quidam.Natta.con. 159.n. 15.& Dec. cons. 54.vbi ait istam opi.esse communem,& sequitur Aegidius Bossius,in pract.crim.in tit.de partu supposito,nu. 9. 11. 27.28.& seq.sed prædictas opiniones ad optimam consonantiam videtur reducere Couarr.in d.§.3.n.6.& Alciat.in d.præsump.38.n. 5. cum aliis seq.vbi occasione sumpta concordādi opiniones istas ponit quatuor casus necessarios. Et Vasq. in trac.de successionum processu.lib.1.§.4.n.4. & seq. F.Viuius.lib.2.opi.124.

Filii non acquirunt,cùm patri succedūt,sed acquisitum capiunt,fm gl.fi.singularem ab omnibus cōiter receptam,in c.j. de feudi cognitione,quam gl.Bald.ibi cōmendat, & dicit mēti tenendam, ex qua,& Aluar.ibi,in fi.refert q mortuo vasallo ius feudale in filium continuetur.arg.l. 1.§.largius,de succ. edi. dicens feudum in filiis de nouo non acquiri , & idem tenet Præpo.loco prædicto, volens, q in feudo antiquo, & paterno non sit opus filios in possessionem mitti,quam prius habebant,exprimensque d.gl.signandam fore,q materia suitatis,etiam in feudis locum habeat,faciunt,quę tradit Bald.in l. cum antiquioribus.q. 10.C.de iure delib.qui per gl.pręcitatā voluit,q in feudis possessio ad suum hæredem transmittatur, qui & viuo patre inuestitus esse, & possidere censeatur, & ,propterea possessionem in eum absque alia inuestitura continuari,idem Bal.in c. 1.an mut.vel surd.aut.ait filium in vita patris nominari feudatarium,ita q post mortem patris potius dicatur feudum retinere,q̄ de nouo succedere Ampliatur prædicta q& iure communi,nondum feudali possessio hereditatis paternæ continuetur,vt est gl.in l.in suis,de lib.&posth.vbi dicit filios hæredes suos sicuti in vita patris sunt quodammodo dn̄i,ita & possessionem habere dicantur,& idem inquit gl.in §.sed sui,insti.de hæred qualit.& diff.videlicet filium viuo patre possessionem habere videri,per l.2.§.filium.ff.pro hæred. &dicit Bart.filium se non posse nominare hæredem de nouo, id est,dn̄m,& possessorem,qui ante erat,idem & Paul.Castrē. ibidem,qui filium viuente patre quodāmodo dn̄m,& possessorem esse ait,& sic per præmissa satis apparet q à patre in filium, & in feudis, & in aliis rebus possessio continuatur.Sed si rem syncera iuris veritate considerare volumus,ista amplia tio,q possessio hæreditatis à parente in suū hæredē continuatur vera non est,& licet gl.in d. l.in suis.& in d.§. sed sui huius modi continuationem admittere videantur,nihilominus hæ gl.iure non probantur,& contrarium docuit ipsamet gl. in l. cùm miles , ex quibus causis maior. & in l.cum hæres. & ibi Bart.& cōiter omnes;de acq.pos.& inquit Bal.l.in suis,possessionem nō transire in suum hęredē sine apprehensa possessione,quod & Alex.ibi asseuerāter tenuit,qui pro hoc plura allegat,Bal.in auth.ingressi.C.de sacr.eccl.& in l.fi.in pr.C.de edidiui Adria.toll.quod sustineri potest ista ratione,nam possessio sine animo retineri non potest.l.si quis vi.§. 1.de acq.poss. & l.licet.C e.tit.sed animus patris morte finitur,nec ad hæredem transit.l.4.ff.loca. vnde morte patris rumpitur, & extinguitur possessio.l.qui vniuersas.§.quod per colonum,de acq. poss. F.Viuius lib.2.opi.123.

Filij duorum fratrum venientes ad successionem patrui, nullo superstite patruo,succedunt eidem patruo ab intestato post mortem in capita,non autem in stirpes , fm Azonem in summa.C.de legi.hæredib.§.iure verò nouissimo.gl. in §.hoc etiam,insti.de legit.agnat.succes. Host.in summa de succes.ab intesta.§.& qualiter,Io.And.in addi.Spec.ti.de succes.ab intesta.§. 1.vers.sed an filij fratrum.Iacob.But.Bal.& Saly.in auth. cessante.C.de legi.agna.succ.& Couarruuias,in suis epi.in tit. de succes.ab intestato, sub nu. 8. cum aliis congestis per eum & per Tyraq.in lib. 1.de retract.§. 11.gl. 11.n.3. quorum opinioni astipulatur etiam Capra cons.21.num. 13.proferens ibi hoc cōiter teneri. In contrariam verò sniam , videlicet filios fratrum aut sororum succedere patruo in stirpes,non in capita inclinauerunt glo.Dy.Iacob. Arct.Cyn.Albe. Io.Fab. Paul. Castr.Corn.& Ang.in d.auth.cessante.gl.Bart.& Ang.in l. 1.§. fi.ff.si pars hæredi peta.Faber,& Port.in d.§.hoc etiam,& istorum opinionem falsi fuere cōem esse Nicol.de Vbal. in tract. de succes.ab intesta.tertia parte.Zas. in lib.responsorum.c. 7. Tiraq.in d.gl. 11.Alex.cons. 55.n.4.vol.4.& Bertr.con.2. vol. 1.vbi ita consuluit,& in effectu ista est veritas prout deducit pluribus rationibus,& authoritatibus Bart. in l. post consanguineos.§.hæreditas.ff.de suis,& legit.hære.& Alex.ibi,in addit.ad ipsum Bart.super litera G.& Cy.Alber.& alij communiter,in d.auth.cessante,& aduerte ne te decipiat Capra,in d.§. suo 21.in fi.& cons. 104.nu.j. qui asseruit primam opinionem Azo. & sequacium cōiter approbari, quia assertio hæc falsa redditur,& ipse Capra decipitur in hoc teste Tiraq.in d. glos. 11.nu.3.cum aliis seq.vbi inhæret isti vltimæ opinioni gl.cōmuni simul cum aliis innumeris Doct.relatis per eum. F.Viuius.lib.2.opi.125.

Filij incestuosi & alij nati ex damnato coitu & accusabili, possunt parentes in ius vocare sine venia.vt est gl.communiter approbata.de qua Soc.l.in ius vocari.§.prætor ait.nu. 5.ff. de in ius voc.Fortunius,de vlti.fine in cano.& ciui.n.117. Et patri denegare alimenta.vt ibi. Bonacoss.

Filij non obstante præscriptione,seu lapsu 30.ann. possunt agere,& agnoscere hæreditatem maternam,vel paternam ex capite,vnde legitimi, dato q excludantur præscriptione à capite vnde liberi,vt per Bart.cons. 128. Alex. cæterosque omnes,in l.licet.C.de iur. delib. & ista est communis opinio, fm eundem Alex.cons.89.vol. 2.Corn.cons.70.volu.4. Gozadi. cons. 59.nu.7.& Dilectum,in tract.de arte testandi, tit. de acquirend.vel repudianda hæreditate,caūtela 6.n.2. quo ad ex-

traneum verò si extat ignorantia restituitur aduersus præscri tionem 30.ann. non autem maiorem, vt per Alex.cons. 106. vol. 5.Fulg.cons.64.Dec.cons. 103.& Dilectum cum aliis accumulatis per eum,in d. caute.6.n.3.vbi docet istam commu nem sententiam fore. F.Viuius lib.2.opi. 127.

Filij in conditione positi cum qualitate masculorum & aliis concurren censentur vocati,secundũ magis communem per Burs.cons. 13.nu. 53.lib. 1.

Filij hæredum institutorum:substitutione expirata per defectum conditionis,magis veniunt ab intestato quàm ex testamento vel fideicommisso,secundum communem per Bur sat.cons. 1.nu.6.lib. 1.

Filij in conditione positi non censentur vocati,licet substituti cum conditione masculinitatis, secundum magis communem per Burs.cons. 1.n. 8.lib.j.

Filij positi in conditione licet grauentur, non tamen censentur vocati,ex magis communi.opi.per Burs.cons. 1.n. 10. libr. 1.

Filij in conditione tantum positi.non censentur vocati. secundum communem per Burs.cons.75.nu. 14.lib. 1.

Filij masculi in conditione positi simpliciter. non censentur vocati,secundum magis communem per Bursa.cons.86. nu.2.lib. 1.

Filij in conditione tantum positi.non censentur vocati.regulaī,secundum magis communem per Burs.cons. 51.nu. 6. libr. 1.

Filij in conditione positi non censentur vocati licet pluries sint substituti extranei,secundum magis communem perBur sat.cons. 51.nu.21.lib. 1.

Fili in conditione positi ex coniecturis censentur vocati se cundum communem per Burs.cons. 52.nu. 3.lib. 1.

Filij in conditione positi licet grauati:non censentur voca ti secundum magis communem per Burs.con. 52.n.22.&seq. libr. 1.

Filij nascuntur illegitimi ex muliere desponsata quam quis per adulterium viua prima vxo. polluerat si vterque id sciat, vel filij sint concepti & nati ante sequutum matrimonium, secundum communem per Burs.cons.98.nu.20.lib. 1.

Vocati ab intestato tantum censentur filij in cõditione positi,licet etiam grauati,secundum magis communem per Bur sat.cons. 51.nu.7.lib. 1.

Filium à patria potestate eximit ac liberat episcopalis dignitas.auth.sed episcopalis.C.de episco.& cler.& c.venerabilẽ qui filij sint leg. & no.Bart.in l.patre furioso.ff de his,qui sunt sui,vel alieni iuris.& in l.si maritus.C.de pa.po.Fran.in rub.de testa.& omnes alij Canonistæ communiter in c.si annum,de iud.lib.6.& in c.Iudæorum,de æta.&qual.& Legistæ post Bar. in d.l.patre furioso,vbi Ias.nu.48.&seq.inquit istam esse com munem opi. Item filiusfamilias creatus Cardinalis Romanæ ecclesiæ immunis est à patria potestate,secundum gl.in extra ua.execrabilis de preb.inter communes,ver.sublimitatem.& Barb.in trac.de prestan.Card.in 1.part.q. 1.nu.69.& hoc idem operatur religionis professio,secundum glo.in l.si ex causa.§. Papinianus.ff.de minor.quam dixit singularem Barb.in d.q.j. nu.69.& hæc omnia procedunt, seu limitantur in his duntaxat, in quibus vtile est ipsi filio à patria potestate liberum cẽseri,nõ autem in his, in quibus libertas hæc esset ei damnosa, & grauis, secundum Bart. in l.item in potestate.ff. de his qui sunt sui,vel alie.iur.in fi.Alex.in l.sub conditione.ff.de libe.& posth.Barb.in d.q.j.& istam fatetur com.opi.Cotta in memo riali,in vers.episcopalis dignitas,& quamuis prædictæ dignitates liberent filios à patria potestate, nihilominus sacer ordo non eximit filium à dicto patris nexu seu potestate,auth. presbyteros,C.de episc.& cler.Abb.in c.cùm desideres,& in c. cum voluntate.§.fi.de sent.excom.& in d.ca.Iudæorum.contra glossam ibi,& ista est communis opinio,quam sequitur,& citat Io.de Arnono,in dialogo,dcxci.exordiente sed si filius familias esset sacerdos,& Cotta in memoriali.in vers.sacerdotium.Ias.in l.filiæ.C.de collat.Guliel.Bened.in ca.Raynutius. de test.vers.insuper de re mil.nu. 17.Boer.decis. 121.nu. 12.& Cassan.in consuet.Burg.nu.4. F.Viuius lib.2.opi. 120.

Filio supplementum legitimæ acquiritur,seu debetur ipso iure eo declarã e,& sic eo ipso ꝙ filius declarat velle tale supplementum,ei acquiritur,ac conceditur,secundum gl. 2. in l. scimus.C.de inof.test.cunctis Doctorum suffragiis receptam ibi.Corn.cons.265.vol. 1.cons.265.in hac videtur, volu. 3.& 1.& hæc communis glosæ sntia procedit, vt statim mortuo testatore memoratum supplementum ipso iure debeatur absq; filij declaratione,licet commutabiliter,& illa declaratio,quę secundum gl.communem requirit, operatur, vt ipsa acquisitio fiat incommutabilis,quod clarum est,quia defuncto filio nulla per eum declaratione facta, huiusmodi supplementum purè:atque statim filio ipso iure acquiritur, non autem conditionaliter si petatur,& transmittitur ad quoscunque hæredes,vt declarat,& firmat Saly.in d.l.scimus, & sequitur Alex. cons.55.vol.2.& Ias.d.l.scimus.imò &fructus legitimæ cum ipsa legitima debentur ipsi filio à tempore mortis testatoris, secundum Bald.in l.Papinianus.§.vnde si quis,ff.de inof.testa. & consuluit Corn.in d.cons.265.vol.3.in fi. F.Viuius libr. 2.opi.122.

Filiorum iuris atque, vt ita & clarè & barbarè loquar, filiationis controuersia non euanescit quinquennio à morte patris decurso,vt commune inquit Did.à Couarru. cum pluribus contra non paucos in tract. de spons.2.part.c. 8.§.3.nu.2. E.Suarez.

Filiorum appellatio nepotes complectitur,& cum filios institutione vel substitutione testator honorat, vt commune ait Cur.Iun.cons. 128.n.12.& cum aliter absurdum inde proficisceretur,& in casibus quibus masculino fœmineum gen' comprehenditur,& cùm testator vel se velle dicit in agnatione conseruari bona,vel mentionẽ nascituræ prolis facit,quẽ admodum frequenter placita asserit idem Cur.Iun.cons. 111. nu.8.& nu 9.& nu.11.ac seq.Et denique cum fœminæ obmasculos excluduntur,vt receptum ponit Viuius lib. 1.opi.315. non tamen in fideicommisso comprehendentur, commune pronunciat Bel.cons. 50.nu.5: Idem.

Filiorum conditio, quæ est, si quis absque liberis animam exhalauerit,nepote ex filia superstite deficit.Excipe,nisi si testator filiis & filiabus auctus, alterũ è masculis alteri restituere iubeat, tunc enim & ratio agnationis ducta censebitur, & hic nepos susque deque habebitur. communia ponit sedulò Arius Pinel.in l.3.nu.24.C.de bo.mater. Idem.

Filiorum conditio quando naturalibus liberis expleatur, vide s.vers.filij naturales. Idem.

Filiis seu descendentibus per masculinam lineam accepta emphyteusis non pertinet ad accipientis filiam.vt commune inquiunt Io.Crot.nu.10.in l.fi.Loazes.nu.67.in l,filiusfa.§.dui.ff.de leg.lib. 1.Paris.cons.22.nu.44.lib.3.Quin & filiis simpliciter, & sibi suscepta ab aliquo emphyteusis non admittet filias.vt commune ponunt Loazes in d.§.diui.nu.98.& congesti à Tiraq.de retract.lignag.§. 1.gl. 19.nu 181.ac magis commune renunciant Alex. And.Iaso.& alij. quos allegat Arius Pinell. meus non pœnitendus iuris præceptor, contrarium verius ipse docens in leg. tertia. numero 33. C. de bon. matern.

Filia dotata si superuixit patri, etsi renuntiauit legitimæ obest nepotibus eiusmodi renuntiatio. Bello. cons. 15.nu. 14. commun.dicit ex Bald.in l.pactum.gloss. 2.C.de colla. Villalob.

Filia renuntians legitimæ, si moriatur viuo patre,non nocet nepotibus quin possint petere, si velint succedere non ex capite matris,sed suo.Idem Bello.nu. 5.ex Bald.in l.fi.C.de pactis. Quia renuntiatio videtur facta, si hæreditas ad eam peruenerit,vt per Bertrand.cons.cxxxviij. vol. 1. Goza.cons. 75. Idem.

Filia cui ab intestato nihil debetur, potest à patre præteriri, & eius præteritio non reddit testamentum nullum. Ita voluit Paul. de Castr.in consil.centesimooctauo. super eo,de quo queritur,in princip.in antiquis.In nouis est consil.6.in secunda parte, vt per eum. Idem voluit, si fuisset exhæredata vt scilicet ei non competat querela inoffic. testament. Ita dicit in l.prima.circa medium. in ver.patet etiam per istam glo. ff.de inofficio. testament. Et fuit hoc antè prædictos, de intentione Bald.in l.fi.§.quando.vers.quæro,quid si ista filia,ff. ad Tertul.prout ipsum refert & sequitur Alexand.in consilio decimonono.circa primum dubium.numer.quinto. libr.sexto.Idem voluit Aret.in consilio 160:longa est ista disputatio. versicu.venio ad vndecimum : quia asserit hanc esse communem opinionem,vt per eum , prout verè est , ex prædictis apparet. & quam ipsemet Aret.sequitur in l.fratres.in 1. notab. C.de inof.test.similiter Bart.in loco prædicto refert,& sequitur Ias.in d.l.fratres.in 8. limitatione, vbi etiam alios concordantes alleg.& idem firmat Cur.Iun.in d.l. 1.n.8.ff.de inof.te. Et ab ista opinione communi, & tot tantorumque patrum authoritate munita, non est aliquo modo recedendum iudicando & consulendo,per iura notissima, quicquid in contrarium dixerint Bald.& Sal.in d.l.fratres,in contrarium allegati, Nam et si vbi rectè considerentur, eorum authoritates facilè euitari possent, vt inqt Soc.Iun.cons.87.n.5. vol.4. E.Musc.

Filia

Filia quæ peccauit in corpus suum potest exhæredari per patrem,vt est tex.ī l.si filiam.C.de inof.testa.imò pater eidem potest denegare dotem, & alimenta, & sic à patre non est alimentanda,nec dotanda aliquo modo, vt voluit Spec.in titul. qui filij sunt legiti.ver.quid si filia,tamen hoc fallit, si viuente patre resipuerit,vel ad bonos mores,honestamque vitam cõuersa pœnitentiam egerit.non potest per patrem exhæredari secundum Spe.in loco præcitato,Ant.in c.quintauallis.de iureiurand.& alios Doctor.communiter.ibi.Bald.l.si filiam superius citatam,Alex.in l. 1.ff.sol.matr.& ibi Ripa.vers.fallit in filia, & Campegius in tractat. de dote.quæst. 15.in fine.ideoque dixit Bald. in d.l. filiam, quòd si mulier turpiter vixit, & deinde se correxit, & ad honestam vitam reuersa sit, non debet reputari turpis persona,quia vltima cõsuetudo inspicienda est:argu.l. Mela.ff.de alimen. & ciba.lega.& Bald. sequitur Alex. in locis s.citatis, & Iaso. qui dicit esse mirabile in auth. non licet. C. de liber. præter.& Ripa in repet.l.fin.nu.223.& seq. C.de reuoc.donatio.qui asserit istam esse cõmunem opinionem. Viuius.

filia semel exclusa, perpetuò manet exclusa. Hæc non tam communis,quàm communissima opinio est. vt testantur Frãcisc.Curt.in tracta.feudo.in 3.par.prin.ver. vigesimoseptimo quæro.num. 32.Petr.Pau.Paris.consil. 16.nu. 5.(qui tamen ibi num. 13.suam sententiam declarat)volu.4.And. Alciat.cons. 170.per totum,vbi inter alia expresè scribit, hãc opinionem communem esse approbatam & canonizatam per Doct. vt de ea non sit dubitandum maximè in iudicio , &c. Quem sequitur in eadem facti specie Mar. Mantua.cons. 333.libr. 1.& nouissimè Iac.Henrichmannus.cons. 1.nu.477. Tomo 1.qui omnes potissimum innituntur vnico textu, in c. 1.§. Quin etiam(qui tamen hoc non dicit)in titu.Episc.vel Abba.in vsib. feudo. Io.Fich.

Contrariam tamen sententiam tenuerunt multi clariss.Iurisconsulti,tam veteres,quàm recentiores,Nempe vero Iacobus de Beluiso, cuius excellens est inter feudistas auctoritas, adeo vt vulgo dicatur,eum omnium optimè textus feudales (vt quos sæpius publicè prælegerit) intellexisse. Item Iacobus de Ardizone(cuius similiter auctoritas in materia feudorum maxima est,vt de eo scribit Tiraq. in l.si vnquam in ver. donatione largitus.n.decimoquinto. C.de reuo.dona.)in sua summa feudo.in 3.par.sub tit.de feud.successio.vers.vnde videtur,&c.

Mart.Lauden.in d.§.Quinetiam.Pet.de Monteforti. quem refert Matth.de Afflict. in d.§.quinetiam, qui tenuit omnino sororem succedere fratri in dict.casu.quia licet(inquit)Soror nõ sit de descẽdentibus fratris,de cuius successione agitur,tamen est de descendentibus eius cui concessio facta est,modo prædicto. videlicet, vt eius descendentes masculi & fœminæ feudum habere possint ; item quia non est exclusa ex forma concessionis feudi,sed admissa potius, cõditionaliter tamen. Et sic interim stat in suspenso , &c. Et istam eius sententiam non video ibidem à Matth. reprehendi , sed eundem potius sequitur (in casu scilicet expressi pacti) maximè numer. 10.& seq. Ex recentioribus autem contra prædictam communem in fauorem filiarum consuluerunt Carol.Ruin.cons.9. vol. 1. P.Pau.Paris.cons.22.& cons.23.vol. 1.Hiero. Gratus cons.9. vol.1.Maria.Soci.nepos siue iunior,cons.76.nu. 112.volu. 1. Io. Baptista Ferre. Vincentinus.cõs. 106.in prin.Et Io.Cephalus Ferrarien.cons.30.nu.34.cum seq.& plenius nu.46.& 47.lib. 1. Denique omnium diligentissimè & elegantiss. hanc posteriorem sententiam contra prædictam communem opinionem,propugnat Franciscus Sonsbeccius. in nona parte Commentariorum feudalium. nu. 13. quem puto cuiuis veritatis amatori satisfacturum . Quam opinionem & ego , tanquam veriorem & æquiorem, aliquoties consulendo sum secutus, non attenta communi opinione , quæ vtcunque magnæ sit existimationis,tamen & falli potest,& falsissima sæpenumero (quod demonstratione non indiget, cum sit manifestissimũ) inuenta est.

Nuperrimè cum editi essent in lucem doctiss.& diligentiss. I. C. Iulij Clari Alexandrini aliquot in iure Ciuili Tractatus, reperi illum quoque lib.4.in §.feudum. quæstio.80. versicul. sed quid econuerso , &c. hanc nostram contrariam opinionem asserere.Etsi enim ibidem ipse quoque fateatur superiorem esse communem,tamen mox subiungit.hæc verba.Quæ tamen mihi semper visa fuit dura. Saltem quando agitur inter fœminam ipsam (quæ sola superest ex progenie primi inuestiti) & dominum. Bene posset procedere text.in d.§.quinetiam. & communis opinio , quando ageretur inter fœminã & alium agnatum , in casu in quo masculi & fœminæ essent vocati in inuestitura , secundum gradus proximitatem, vt proximis annis contigit disputari in quodam feudo in partibus Pedemontium : Sed quo ad ipsum dominum, crederem absolutè, quod existente fœmina , licet per masculum semel exclusa, quæ esset ex vocatis in inuestitura, feudum non aperiretur domino,&c. Et hanc ego quoque credo esse veram. B.Villalob.

Filiæ exclusæ super statutum donec supersint masculi.&c. etiam si post 40. annos illi deficiant, tamen ad successionem admittuntur.secundum Bart.in l.fi. ff.ad Tertul. & com.dicit Soci.cons.63.vol. 1. I.Fich.

Filia excludit substitutum cum conditione si sine filiis. ita communiter concludit inquit idem Deci. cons. 520. numer. 3.& 5.

Filiafamiliàs licet nupta & traducta domum , cum nihilominus remaneat in potestate patris , non potest super bonis maternis,vel dote testari,sine consensu patris,nisi ad pias causas.com.dicit Io.Duran.de arte testan.tit. 1.cau. 1. Io.Fich.

Filia potest contrahere matrimonium absque licentia patris.& nullam pœnam incurrit.Abb.in c. 1.de spons.com.dic. Et illud quod dicitur ꝙ filia emancipata ante 25.annum, non potest contrahere matrimonium sine licentia patris,procedit de honestate:non tamen de necessitate glo.approbata in l.vidua.C.de nupt.quam com.dicit Couarr.in epi.4.part.2.c.3.§. 8.& vide quòd habes 5.num.

Not.ꝙ hęc communis destruit l.2.tit.de los matrimonios. For.ll.& l.4.tit.j.lib. 5.ord.de qua vide plura in d.c.per vestras. de don.inter vir.& vxor.& Alex.cons. 1.vol.3.,quæ leges haberent locum in matrimonio per l.49.tau.quia tunc non militat ratio,ex qua dicitur leges illas sublatas esse, cùm licet sit verum ꝙ reges & principes seculares nõ possunt disponere in concernentibus spiritualia,qualia sunt matrimonia:vt per Io. Andr.communiter receptum in c.statutum. de hæret:in 6.& Pan.& Fel.in c.ecclesia.de constit.tamen bene possunt imponere pœnas ad obseruationem legis canonicæ:per gl.singularem in cle.ne Romani.de elect. B.Villal.

Filia testamentum rumpit,si prætereatur,etiam stante statuto , ꝙ filiis masculis stantibus , filia dotata censeatur exclusa: Alex.& Ias.in l.si quis posthumus.ff de lib.& posth.Io.Duran. in arte test.tit.3.cau. 5.com.dicit. Idem.

ADDITIO. Quo ad præteritionem noto,ꝙ Bart.in l.filio præterito.ff.de iniust.testa.& in l.posthumo. circa med.C. de bon.pos.contra tab.dicit,ꝙ filius præteritus tacens per annum excluditur à iure dicendi nullum,& approbat testamentum.Quę opi.reprobatur vt per Bald.in d.l.filio.n. 5.Ang.n.6. Im.& alios,& Bald in ead l posthumo.n.1.Ang.n. 5. Franc.de Aret.n.4.Alex.nu.ibid.& alios dicentes filiam non esse exclusam à iure postantum.

Fallit si instituatur vltra dotẽ in quinque solidos.Io.de.Im. in c.Raynutius.de testa.com.dicit. B.Villal.

Filia quæ ex lege municipali à successione parentum excludit,dum supersunt masculi etiam post 40.anno.admittitur. Soci.cons.63.vol. 1.com.dicit. Idem.

Filia cui mille pater in testamento reliquit: & posteà data sit nuptui,& dos sit ei soluta habebit tantùm supplementum legitimæ.Alex.& Ias.in l.huiusmodi.§.si pater.ff.de leg. 1.& Io. Duran.in art.test.tit.36.com.dicit. Idem.

ADDITIO. Circa filiam noto, quòd Barto.in l.obligamur. vers.seu.§.lege, super glossis. ff.de actio. & obligatio.& in l.nupta.ff.solut.matrim. tenet,quòd filia nupta sine consensu patris, vel aui, non potest petere dotem à patre, vel auo. Quæ opinio reprobatur, vt per Angel. in d.l.obligamur.numer. 1.Imol.in l. 1.numer.3. ff.soluto matrimonio.& ibi Alex.num.31.Bal.& Iaso.in auth.res quæ. C.com.de lega. Nicol.de Neap.in rub.solut.matrim.gloss.in d.§.lege, cùm gl. in c.fi. 12.quæ.2.& gloss.in c.de raptoribus.& ibi Archid.36. q. 1.nisi saluando Bart.dicas,& distinguas, quando filia maritum indignum elegisset,vt per Moder.in rub.& l. 1.solut.ma. Et limita etiam aliis modis,vt per Io.Campeg.in tract.de dot. q. 13.nu. 1.

pater tenetur dare dotem Filiæ iam nuptæ, de eius consensu, secundum gloss. communiter approbatam , in l.obligamur. §.lege. ff.de actio. & obligatio. quam sequitur, allegat, nonnihilque declarat Ripa in l.2.ff.soluto matrimonio, & in l. 1.numer. 12.55.& sequent.eod.titul. Bald.cons.1.56.recolo,volum. 5.& Brun.in tract.de success.ab intestat.in 1.part.in 9.art.2.q.n. 50.Nec ista communis videtur habere dubitationem,cùm ita pater adstringere tacitè videatur, l.2.in princ.ff ad mudic.Sed dubium insurgit,quando filia contraxerit matrimonium absque patris consensu,tunc huiusmodi cõsu red-

ditur anceps,& dubia,& ab omnibus Doct.in vtramque partem agitata, Cæterùm(vt veritas elucescat)filiæ licet, spreto patris consensu,secundum communem sententiam Doct.nubere,teste Corasio in rep.l.qui liberos n.99.ff. de ritu nupt.in 2.lect.& hoc probatur in c.sufficiat.27.q.2.& in gl.in c.fi. 32. q.2.Ista verò communis procedit de iure Canonico,videlicet vt filij possint matrimonium cõtrahere sine consensu patris, vt dicit gl.in l.Paulus ff.de statu hom.& in §. 1.inst. de nup.in ver.secũdum datum,& ibi An.Io.de platea,& Io.Fabri,& Ias. in add. 1.ad Portium per tex.in c.videtur qui matri.accu.non posit.tantò magis habet locum ista conclusio,quando filia nu psit post 25.annũ,cùm eo casu nihil sit quod ei imputari possit,sed potius patri,qui tantùm distulit filiam in matrimo.col loca.§.si verò vsque,Auth.vt cùm de appel. cognoscitur:& istud (vt pateat rectè intuenti) procedit etiam de iure Ciuili, videlicet,vt filia non possit cõtrahere matr.absque patris cõsensu,nisi ad 25.annum vsque peruenerit,Auth. sed si post.C. de inoff.testa.Et quamuis iste tex.loquatur in filia,idem tamẽ dicendum est in filio,cui magis, atque etiam magis sanguis,q̃ filiæ feruet,& bullit,vt in d.§. 1.inst.de nupt.& tenet Io. Fabri ibi per istam rationem, quia frigidior homo de mundo, calidior est calidissima muliere,secundum Naturales: & ita dicit Auicenna prima primi c.de ætatibus, vt refert Gabriel de Tragna in tex.Hæc conclusio declaratur,ac limitatur in 5. casibus per Corasium in d.l.qui liberos,n.99.cum aliis seq.in 2.lectu.quos omitto breuitati studendo. Amplia etiam d. concl. q̃ in tantum procedat, q̃ si stet statutum imponens pœnam contrahenti matr.absque patris consensu non valere,nec tenere,quia metu pœnæ mat.libertas impediretur,vt voluit Io. And.in c.statutum,primo de hæret.lib.6.cum aliis latè conge stis per Ruyn.cons.144.n.20.lib.5.vbi asseuerat istã esse com. opi.& Curt.sen.cons.27.n.3.& Dec.in c. Ecclesia sanctæ Mariæ,de const.n.128.& seq.Et ita elegãter,ac doctè declarabat istam materiam D.Rayn.Rodol. Peru. dum eum publicè audiebam Perusij,à quo omnia ista simul ac alia,quæ posuimus & scripsimus in præsenti tractatu didicimus. Interpretamur ac limitamus insuper prædicta non habere locum, vbicũque filius, facto suo proprio liberatus à patria potestate, reperiatur,hoc casu pater nõ perdit vsumf.quẽ habere debet iure patrię potestatis.l.fi.C.de vsufr.&l.2.C.de bonis mat.Sin autem pater consentiret mat.filij,& sic ex patris facto esset patriæ potestatis,nexu liberatus,tunc perderet totum vsumf.sine reseruatione partis dimidiæ vsufr.prout reseruat per l.cùm oportet.§.cùm autem,& §.hoc quoque.C.de bon.quæ libe. & per Bar.in auth.idem est.C.eo.ti.à cuius sententia nemo ex Doct. discedit,& sic ista opi.est cõmunis,vt constat ex allegatis per scriben.inibi.& in multis consil.

Filiæ relinquens in testamento pater mille.si nupserit,& cẽtum si ingrediatur monasterium, quo casu (inquam)si ingrederetur religionem, posset petere mille, ac si nupsisset, vt per Bart.in l.2.n.1.ff.de is,quæ pœnę nomine,Mathesi in sing. 52. exordiente,nota q̃ si testator.& Mars.in rub.ff.de fideiusso.n. 127.& Augustinus Beroius in c.in præsentia.vnic.&seq.de p̃bat.C.Ista est communis opi.teste Ripa in l.1.n.62.ff.sol.mat. Mars.in legn.45.de rap.virg.& Dec.in d.c.in præsentia,n.59. & cons.684.In testamento Bernardini,interpretatur ista communis non procedere, quando testator expresè declarat filiam non posse consequi dicta mille,nisi matrim. cõtraxerit, & si monasterium ingressa fuerit, non posset petere, nisi centum,nam seruanda est voluntas testatoris,quando de illa aperte constat;§.disponat,in auth.de nupt. & l. in conditionibus. ff.de condit.& demonstr. & quilibet rei suæ potest, quam velit legem imponere.l.quoties.C. de donatio. quæ sub modo, & quilibet est rei suæ moderator & arbiter.l.sed etsi lege.§.cõsuluit.ff.de petit.hæred.nec æquum est,q̃ monasteriũ habeat bona testatoris,inuiti,i.illa mille,quæ relicta sunt,si virgo nuberet,inuitus enim nemo cogitur benefacere, cap.de Iudæis 45.distin.& ista est verior,& magis communis opin.vt scribit Deci.consil.419. viso eleganti consil.post relatos per eum,& nouissimè Beroius in d.cap.in præsentia, numer.494. & seq. Et in hac opinione sunt etiam quamplurimi Doc.quos refert Ias.cons.43.Ioan.lib.3. vbi audacter fatetur, q̃ totus mundus sequitur istam opinionem.

Priuilegium concessum alicui, simul ac omnibus suis descẽdentibus,tam masculis,quàm fœminis,quo casu filię possunt gaudere huiusmodi priuilegio si sunt virgines, aut viduæ, secùs si essent maritatæ, quoniam mutant statum, & sequuntur forum viri,vt tradit Bart.in l.quoties.C.de priuileg.scholasti. lib.12.& latè Ias.in l.j.n.18.C.de const.prin.Mars.in rub.de fideiussi.ibi.& in l.vnic.n.200.C.de rapt.virg.& Ripa in l.2. responsorum, ca.3.nume.2.& ista est communis opinio,teste Hieronymo.Chucalon in addi.ad Deci.in l.fœminæ,numer. 95.in litera L.ff.de reg.iur.quamuis Dec. & malè in ca.nouit. num.4.ext.de iudiciis, affirmauerit contrarium, quòd mulier nupta retinet omnia priuilegia, ac omnes prærogatiuas, ex quibus non distrahitur à seruitio mariti, & hoc idem tenet Alex.in l.cùm quædam,nu.14.ff.de iurisdictio.omnium iudicum. Viuius.

Filia quæ per statum propter existentes masculos,vel agnatos excluditur,si à patre in testamento præterita sit,& illi masculi vel agnati, propter quos ipsa excluditur, instituti, non potest testamentum dicere nullum, neque contratabulare, com.l.Clarus.§.testamentum.q.42.ver.quæ quidem. P.Fich.

filia quæ sine patris consensu alicui nupserit,non potest ob hãc causam exhæredari nisi etiam turpiter & obscænè viuat, commu.dicit idem Clarus.in §.T.quæst.41. versi.sed quid si. Idem.

filia quæ vigore statuti ab intestato excluditur, legitimam petere non potest: & si prætereatur in testamento,testamentum nõ annullatur.est com.opi.secun.Deci.cõs.264.reuocatur in dubium.circa prin.vide latis.per Soc.cons.cl.per totum vol.1.vbi dicit magis communem, versi.prætereà ille. Et esse magis com.dicit Alex.cons.47.abundè.n.11.vol.2. M.Chæ.

Statutum disponens quòd filia dotata non succedat, cùm sit odiosum,contra l.maximum.C.de lib.præter. non porrigitur ad bona, sita extra territorium statuentium. est com. opi. secun.Alex.cõs.16.viso tit.quęstionis.in prin.& fi.vol.1.Dec. cons.276.proponitur quòd dominus. & cons.314.pro resolutione.in fi. Idem.

filia exclusa ab hæreditate paterna per statutum, vel renuntiationem,non prohibetur succedere fratri qui paternam hę reditatem adiuit. Est com.secun. Dec.cons.309. viso puncto. in prin. Idem.

filia enormiter læsa veluti cum pro vna dote pluribus hæreditatibus renuntiat, potest tali renuntiationi contrauenire etiam nõ obstante iuramento. Est com.opi.secun.Dec.consi. 379.requisitus.circa fi. Idem.

Statutum simpliciter disponens, quòd filia dotata non succedat,intelligitur de hæreditate dotantis.non alterius:nisi vltra procedat,exprimendo illas personas, à quarum hæreditate velit ipsam excludi.est com.opi.secun. Deci.cõs.346.omissis his.ver.est ergo insistendum. Idem.

Filia in bonis patris debet habere legitimam.auth.nouissima.vbi Doc.C.de inof.testa.& Dec.in consil.89.circa fi.Item & Trebellianicam, quæ faciunt dimidiam partem totius hæreditatis,cum sit grauata restituere ipsam hæreditatẽ sub conditione,secundũ cõmunem opi.Canonistarum. in c.Raynut. in c.Raynaldus.extrà, de testa. quæ etiam de iure ciuili communiter tenetur. Dec.in consi.55.n.8.& in cons.218.nu.5.& Rol.à Valle,in cons.85. vbi ipse multas authoritates Doc.adducit.n.12.in 1.Tom.cons. kirchouius.

filia impudica exhæredari potest,nisi resipiscat,vt est communis opi.Suarez verbo filia.n.287.& seq. Bonacoss.

filia ob parentum crimina,etiam læsæ Maiestatis, nõ plecti tur,vt est communis opi.Soarez.ver.filiæ.n.30. Bonacoss.

filia contrahens matrimonium sine licentia patris,non cõtrahit ingratitudinẽ ex qua possit exhæredari.Nisi elegerit virum turpem Pan.in c.1.de sponsa.Pet.Rauen.in compe.ti.de Sponsa.col.2.communẽ dicit Vezinus Hispanus in suo Aerario.Communium opinionum. Bonacoss.

filiæ ob parentum crimina,etiam læsæ Maiestatis, non puniuntur, vt est cõmunis opi. Soarez in eius Thesauro.in verbo.filiæ.n.303. Bonac.

filia licet nupserit & collocata fuerit in matrimonium, tamen pater,secundum veram & communem sententiam,eam dotare obligatur: quia ipse ad duo tenetur,scilicet ad dãdum maritum filiæ,& constituendam dotem.glo.in verb.l.obligamur.vbi bona additio.in l.obligamur.ff.de actio.& oblig.l.fi. ver.neque enim.C.de dot. promiss.ita refert Ias.in l.si donatu rus.§.si quis indebitam.nu.5.ver.item moueor. ff.de condict. causa data. kirchouius.

Filiafamliàs licet nupta sit, & traducta ad domum viri, cùm remaneat in potestate patris. l. si vxorem.C.de cõd.inser.non potest super bonis maternis,vel super dote facere testa.Bal.in l.senium. n.5. vers.sed an filiafamiliàs possit testari. C.qui testam.face.pos.Alex.de Imo.in cons.17.in libr.2.cons.& idem in d.l.senium.nisi ad pias causas & patris consensu.c.licet.§.fi. de sepul.in 6. Et hanc communem opinionem Doct. esse inquit Io.Dilect.in arte testandi.tit.1,de his,qui non habent testamenti fact.Caute.1.n.1. Kirchouius.

Filiafam

Filiafam.(decet enim vt segnioris.semper generis fœminas masculis subiungamus) absque patris consensu matrimonium contrahens non idcirco iustè exhæredabitur. commune inquiunt Petrus Rauen.in compend.titul.de sponsal. Feli. numero 59. Dec. numer.trigesimosexto in capit.ecclesia, de constit.Ias.in authen.sed si post.C.de inoff.testa.Did.à Couar. in tracta. de spons.2.parte. capit.3.§. octauo. numero 5.& 6. E.Suarez.

filia,quæ impudicitiæ notam sibi inussit,non solùm à patre etiam inhonestè viuente exhæredari potest. sed & alimentis destitui.vt commune latè ponit Viuius lib.1.opi.130.non tamen ob illam eandem causam à matre meretrice exhæredari poterit, vt idem Viuius eodem in loco frequenter placitum renunciat.quin si se hæc filia correxerit,& ad bonam frugem redierit, nec à matre, nec à patre, & si vterque summa honestissimæ vitæ laude polleat,exhæredari potest.commune asseuerant Rip.in l.vlti.nu.223.& sequ. C. de reuocan.donation. Viuius vbi supra,ac magna interpretum caterua, quam suprà retuli ver.exhæredationis causæ pœnitentia abolentur.Quãuis certè hac in specie contrarium omnino asseueranter censeam.sed ea.de re alibi. Idem.

Filia, cui pater mille sestertia testamento reliquit, si postea nuptum cum dote collocetur,non amplius ex illo legato cõsequetur,quam quatenus dotis summa ipso præponderatur. commune fatur Alex.& Ias.in l.huiusmodi.§.1.ff.de leg.lib. 1.Io.Dilect.de art.testan.titu.6.caut.36.Sed tu perleges,quæ copiosius hac de re obseruaui suprà ver.dos. Idem.

filia substitutum excludet,vbicunque illa conditio,si absq; filiis, adiecta proponitur, commune inquit Dec.cons.520.n. 3 & n.5. Sed vide, quæ superius alicubi ea de re vberius scribo. Idem.

Filia si in dote, quam iam penes maritum habet, instituatur, non præterita censetur, nec testamentum aliqua ratione inde periclitatur.commune affirmant Alex.cons.168.nu.11. lib.5.Ias.in auth.nouissima.n.49.C.de inof.testam. Guid.Pap. cons.63.n.3.Turzan.opi.38.l.Clar.de testam.vbi etiam receptam illam sententiam asserit, quæ ad maiorem cautelam iubet,vt præterea in duodecim imperialibus instituatur. Idem.

filia dotata si masculis,superstitibus statuto excludatur,atque illi masculi mortem obeant,sic ad ius,succedendi patri redit, ac si nunquam exclusa esset vt frequenter placitum testificantur Soc.cons.63.in causa,circa fi.lib.1.Turzan.opi.162. Idem.

filia dotata si Statuto excludatur, cuius ĩstatuti rubrica sit, vt filia dotem adepta in ascendentium bonis nõ succedat, ab omni omnium ascendentium successione excludetur: & si in ipsamet statuti constitutione nõ alterius deinde fiat mentio, quàm matris vel auiæ,vt commune latissimè ponit Viuius li. 1.opi.314. Idem.

filia emancipata absque patris cõsensu ritè & olim potuit, hodieque potest, iure etiam ciuili, matrimonium cõtrahere, vt commune ponunt Eman.à Costa.in l. cùm tale §.si arbitra tu.amplia.9.nu.3.ff.de condit.& demonstra. Did.à Couar.de sponf.2.par.c.2.§.8.n.3. Idem.

filiæ tum virgines,tum viduæ iis priuilegiis fruuntur, quæ illarum maioribus tum masculis,tum fœminis cõcessa sunt, at quæ iam matrimonio aliquorum coniunctæ sunt, non itidem iis priuilegiis potientur, commune aiunt Chucalon ad Dec.in l.fœminæ.n.95.ff.de reg.iur.Viuius libro 1.opin.126. magis commune pronunciat Soc Nep.cons.168.n.57.libr.2. Sed contrarium proculdubio semper æquius, ac verius est, quod etiam magis commune asseruerunt Dec.cons.223.Cagno.in l.cùm quædam puella ff.de iurisd.om. iud. & affirmant complures laudati à Tiraq.in l.1.connub.37.& qui copiosissimè allegantur ab Ario Pinelo(qui contrarium crebrius qui dem fatetur,sed falsum omnino probat)ĩ l.3.n.34.C.de bon. mater. E.Suarez.

filiæ, si paternis bonis cum iureiurando renuncient, iuramenti absolutionem impetrare poterunt,ac deinde suum ius solẽniter prosequentur,quia scilicet eo ipso enormissimè læsæ cẽseantur, vt frequentibus doctorum suffragiis probatum inquiunt Dec. consi.203.nume.5. Viuius libr.1. opin.221. Idem.

filiæ,quæ superstitibus masculis statuto excluduntur, si in paternis testamentis prætereantur, ac masculi illi hæredes instituantur, non poterunt ratione aliqua ciuscemodi testamẽta idcirco impugnare,vt commune affirmant Alex.n.6. Dec. n.4.in l.filiæ dotem.C.de collat.idem Alex.nu.16. Ias.nu.58. Claud.nu.21. Crot.nu.109.in l. Gallus.§.& quid si tantum.ff. de lib.& posthum.copiosius Iul.Clar.de testam. qu.42. verb. quæ quidem conclusio. Si autem extranei homines hæredes scribantur, aliud prorsus erit, vt receptum asseuerant Berous in c.Raynutius.nu.237.de testam.Viuius libro 1.opi.315.& si valde atque immeritò dubitet I.Clar.vbi supra, ver.secundus est casus. Idem.

filiæ ob parẽtum crimina etiam læsæ maiestatis,& ob quæ filij plectuntur, nullam omnino pœnam incurrunt, vt receptum interpretum dogma effert Gygas de crim. læsæ maie. q. 14.n.15.quid enim mali de hoc sexu vel suspicari, vel in futurum timeri fas est? Idem.

Filia,statutum quòd filia dotata existẽ masculis non succedat:tunc dicitur filia dotata,quando pater ei reliquit mille pro dote, pater enim ita legando exercet actum paternum constituendi dotem filiæ,& ideo statuto satisfactum videtur, teste Bar. in l.titio. §. titio genero. de cond.& demon.Bal.nouel.de dote 6.par.priuileg.17.col.pe.& part.11.§.hactenus.n. 22.& est communis opi.secundum eundem Bal. par.1.col.4. Brun.de statut.exclud.fem. Artic.6.q.3.q.7. vbi dicit contrariam opi.de iure veriorem sed pro Bar.stat gl.in l.cum plures. §.pe.ver. alio patre vbi Bar. ff. de admin. tut. & vide quæ scribit Bal.vbi etiam Saly.col.vl.in l.sancimus.C.de nupt.Bar.autem opi.sup.alleg. intelligi potest: vbi statutum diceret, fœminam extañ masculis non succedere, dotari tamen debere, & si ita conceptum fuerit statutum, fœmina dotata non succedat extañ masculis, tunc falsa est opin. Bar.si quidem dicta dotis qualitas adesse debet: tempore quo filia excluditur à successione, nec dotata dicitur ea fœmina saltem vere: quæ dotem habet sibi sub conditione relictam, vnde hoc casu cõtra Bar. tenet Castr. d. §. titio genero Brun. de statut. exclud. fœm.articu.11.q.3.eo tamen casu quo vera sit opin.Bar.filia percipere debet alimenta ab hæredibus patris interim dum matrimonij conditio non euenerit, Saly.d.l. sancimus.col.fi. Quæ autem dicatur filia dotata? vide Alex. cons.13.post nu. 12.lib.1.vbi doct.in apostil.Ias.in l.commodissimè col.2.post num.3 ff.de lib. & posth. & quando locum habeat statutum, quòd filia dotata nõ succedat, & quid si statutum dicat:quòd dotetur?Alex.d.cons.13.num.10.12.14.libr.3. quid de statuto, quòd filia vel soror dotata excludatur ab hæreditate patris?& vide eundem Alex.cons.151.lib.2. Doct. in apostil ad Bal.in l.1.litera H. C. de ser. fug. & Dic, quòd statutum quòd filia dotata non succedat:intelligitur de dotata tempore mortis,& congrue:saluo supplemento legitimę,secus si statutum dicat,quòd debeat stare contenta dote data,Alex. consil.69. libr.1.151.libr.2. & si dicat statutum quòd debeat dotari:poterit dotari post delatam successionem,etiam si nolit nubere, teste Alex.consil.121.libr.6.cui adde,quòd filia dotata si per statutum excluditur: Dos non debet esse minor legitima, Alex.dict. consil.69.numer.2.libr.1. vbi apostil. dicit hoc. non habere locum quando filia dotatur à parente & future successioni renuntiat, Alex. consil.29.libro tertio.& in terminis conclusio. prædictæ, quando filia per statutum excluditur: quòd Dos congrua dicitur, quæ non sit minor portio quàm sit legitima:nor.Alexand.dict.consil.centesimo vigesimoprimo.libro sexto. Dec.consil. vigesimosexto. colum. prima.in princip. vbi apostil. plura not. & ibi Dec.numer. secundo.loquitur de filia quando dotatur ab alio quàm à patre: quòd debeat dotari secundum quãtitatem patrimonij patris, item de filia quando dote contenta cum iuramento renuntiat successioni paternæ quòd non poterit petere supplementum legitimæ, nisi maximus esset excessus, de quo plura scribit Port. libro quarto. concl. trigesimasecunda. & quòd filia licet à successione paterna excludatur stañ masculis, debeat tamen competenter dotari, no.Dec.cons.centesimo octuagesimo.n.2.

Filia primi matrimonij licet excludi possit per statutum à successione, tamen admittitur ad bona quæ deferuntur filiis primi matrimonij, in pœnam patris & matris transeuntis ad secunda vota.Sal.in l.fœminæ.§.illud.C.de secun.nupt.vbi refert se casum in facto habuisse,quod statuto prouisum fuisset, vt filius masculus succederet patri & matri exclusa filia, mortua matre successerat masculus, cui masculo postea ex statuto pater solus successit. postea pater se ad secundas nuptias contulit,& discessit superstite vno filio ex illo matrimonio, & dicta filia ex priori matrimonio, & in eo casu dubitatum fuisse, an illa habere deberet bona materna ad patrem prouenta mediante successione filij: & dicit ipse de iure responsum fuisse, filiam ex priori matrimonio admitti. cuius sententiam communiter alij doct.sequuntur Marian. Socyn. in consilio trigesimoquarto. numero tertio. versiculo. insuper etiam. Barthol. de Salyc. in primo volumin. consilio.

Phil.Dec

Phil.Dec.in conſ.87.num.3.ver.non obſtat.& Albert.Bru.in trac.ſuper ſtatutis excludētibus fœminas & cognato. lineam à ſucceſ.in art.8.prin.q.15.n.57.& 58.& in art.13.q.5.nu.75. verſ.& prædicta ſunt limitanda.ex Deciſ.Sal. Et hanc Saliceti opinionem communiter approbatam eſſe dicit quoque Rol. à Valle,in conſ.95.n.43.in 1.Tom.conſ. kichouius.

FILIAM dotatam patri ab inteſtato ſuccedere non debere, ſi ita ſtatuto prouiſum fuerit,pater condidit teſtamentum,inſtituit filios,& filiam præteriit,filia præterita impugnat teſtamentum,fratres contra illam,quod vigore ſtatuti ſit excluſa, opponunt, reſpondet ipſa, ſtatutum excludere ipſam ſolummodo ab inteſtato, vnde ſtatutum non eſt ad caſum confecti teſtamenti trahendum. Quam ſententiam plerique approbarunt.Bal.tamen contrariam ſententiam cōſulendo amplexus fuerat,cuius ſententia communis eſſe videtur referente Chriſtoph.Portio,inſti.de exhære.libe.n.22.ver.& infertur ad quęſtionem frequentem,circa fi.titul.per rationes. Quia cui non competit ius petendi legitimam , non competit ius rumpendi teſtamentum.l.Papinianus.§. ſed nec impuberis.ff.de inof. teſt.Deinde ipſe addit materiam patri ne conficeret teſtamētum dari,ſed tandem inquit potius conſuli,vt pater filiam dotatam, volens condere teſtamentum , inſtituat in duodecim imperialibus vna cum dote, ne præterita, dicat teſtamentum nullum.ſecundum gl.in l.3.§.proinde. in verb.patrimonium eſt.ff.de minoribus 25.annis.Quam doctrinā latiùs ibid.Alb. nu.13.& 14.proſequitur,& inquit Bar.in d.l.3.§.ſed vtrum.in fi.ita obſeruari de facto,cuius queſtionis mentionem faciunt Iaſ.in auth.nouiſſima.n.13.& 46.C.de inof. teſta.eamque latiùs explicarunt Io.Dilect.in tract.de arte teſtandi.tit.3. Cautel.5.numer.2.& Iul. Clarus in libr.3.ſenten.§.teſta.quæſt.44. kirchouius.

Filiatio ex parte matris ita probatur per præſumptiones, ſicut probatur ex parte patris,Aug.Bero.in q.90.n.1.communem dicit ex tex.in c.afferte.de præſump.& Bar. in l.non nudis.C.de probat. B.Villal.

Filiatio per contractum non probatur.Coua.in epiſt.4.c.8. §.3.n.6.commun.dicit.Sed Dec. in conſ.54. dicit contrariam com.Tamen pro concordia,dic quòd in petitorio ſolus contractus nō ſufficit,in poſſeſſorio autem,cum agitur ad alimēta ſufficit.Doct.in c.2.qui filij ſunt leg.Vel dic,quòd ſolus cōtractus ſine adminiculis non probatur,cum aliis adminiculis ſic , vt in ſimili dicimus de nominatione.niſi ſit actus, in quo filius nominatur qui ſoli filio competit vt eſt in emācipatione, ac melioratione,vel ſimiliter.Coua.ibi nu.7. comm.dicit ex Iaſ.conſil.102.volum.4. vide Lud. de Goza.conſil.13.per totum.

Nota iſtam communem ad intellectum l.fi.titul.19.par.4. loquentem de patre negante filium : & ad intellect. 24. titul. 5.part.1.

filiatio probatur, ſi naſcatur in domo , & de concubina retenta in domo.Coua.ibi.n.8.communem dicit ex gl.in c.Michael.de filiis presbyt. Idem Villal.

filiatio & quaſi poſſeſſio eiuſdem probatur,quòd quis tractabatur & alebatur vt filius.Fer.Vaſquius lib.2.Illuſtr.contr. c.85.n.20.communem dicit. I.Fichar.

Concor.cum l.9.tit.14.par.3. Villal.

Etiam in deciſoriis,vbi principaliter agitur ad hæreditatem obtinendam , ſufficit agenti probare quaſi poſſeſſionem filiationis,per tractatum reputationem.Eſt com.opi.ſecun. Dec. conſ.54.in cauſa D.Antonij. M.Chærian.

filiatio probatio quaſi poſſeſſionis operatur , vt actor , vel reus obtineant,tam in petitis,quàm in poſſeſſione,ſecundum magis communem per Burſ.conſ.98.n.8.lib.1.

Probatio transfertur in aduerſarium ex quaſi poſſeſſione iuris probata per alterum , ſecundum communem per Burſ. conſ.98.n.7.lib.1.

filiationis quaſi poſſeſſio probatur ex communi opinione, tractatu,ac nominatione parentum, ſecundum communem opi.per Burſ.conſ.88.n.6.lib.1.

Spuria filiatio,probatur vt filiatio legitima,ſecundum magis communem per Burſ.conſ.98.n.6.lib.1.

filiationem probant tractatus, vox, fama,nominatio, & ſimilia,iuxta communem per Burſ.conſ.83.nu.5.lib.1.

PRO.finis eſt ſpectandus : vnde Exitus acta probat, ſecundum Ouid.l. ſi quis. ff.de rit. nupt.l.non intelligitur.§.ſi quis palàm.ff.de iur.fiſc.l.Mela.ff.de alim.& cib.leg.in §.quia verò hactenus.in auth.de nup.in c.literas. de deſp.impub. extrà.& c.præterea.de teſt.cog.vel non.

OB.contra imò principium eſt ſpectādum.in l.1.ff.de orig. iur.in l.creditor.2.C.de pigno.actio.cum ſimilibus.

SOL.principium ſpectandum eſt in omni negotio,ex quo actio oriri poteſt,vt in cōtractibus,vel quaſi,delictis,vel quaſi,& in decretis, & conſtitutionibus, niſi propter fauorem aliud inducatur,ſicut in matrimonio.c.literas. & c.acceſſit. de deſpon.imp.& in libertate.l.homo liber.ff.de ſtatu homi.§.1. inſtit.de ingen.in ver.ſufficit. finis autem attendēdus eſt, cùm quæritur an id dedit, vel nō dedit,ſeu quādo dediſſe videtur, vel quando poſſidet, vel reſtituit , ſiue cum capere potuit,vt hic:ita declarat gl.in c.dudum, in verbo, electionis tempore. de electio. Bellon.

Fines agror. quomodo probentur inter duas ciuitates, villas,oppida,vel caſtella habes gloſſ.in l. cum aliquis C.de iure delibe. & ibi Bal.gl.in l.prædiis §.titio.ff.de leg.3. in l. optimā. C.de contrahen.& commit.ſtip.& in c.cum cauſam. extra.de prob.aliam in ca.cum olim el 1.de cenſi.aliam.in c. ſi Papa de priuil.in 6.de quo.vide imo.Ro.& Alex.in l.ſcieñ.ff. de verb. obl. Barb.in 2.vol. conſ.6.in 1.col.vbi dicit quòd probantur per antiqua.inſtrumenta.& in 2.vol.conſ. 18.in 22.col.Bal.in 1.par.conſ.154. Bolog.in conſ.4. Pan.in ca.ſuper.eo.extra de parroch. P.Andora.

Terminus.ideſt finis.late Cor.conſil.158. verſic.pro cuius rei,&c.

fines præſumuntur eſſe illius ciuitatis quæ p°. occupauit. Alex.in l.rem quæ nob.in fi.6.& in princ.7.col.de acqui.poſſ. P.Andora.

finis.omne Agens agit propter finem.& finis mouet agentem.proba.in l.eam quam.C.de fideicom. & in l. nec apud C. de hæred.inſti.Barb. ſæpe maxime.in 3.vol.conſi.1.in 15.col. P.Andora.

Finis declarat quae res ſit cenſenda. l. ſed & ſi quis.§.interdum.& ibi flor.ff.de vſufr.Spec. in tit.de fruc. & intereſſe.§.1. verſ. ſed quid ſi debitor. fac.illud ouidianum.exitus acta probat,&c. P.Andora.

Quorum finis malus eſt, eorum ſubſtantia mala eſt. Bal. in rub.C.pro ſocio. Idem.

finium regundor.libellus ſic forma.propono contra Pe. cum poſſiderem. talem fundum ruſticum. & ipſe poſſideret. vnum ibi vicinum in tali loco , &c. confines dictor. prædior. ſunt turbati. Adeo quòd bene agnoſci non poſſunt. Quare peto dictos confines declarari & poni. ita quòd amodo diſcerni & cognoſci poſſint. poteſt etiam concludi hoc modo. P.Andora.

Quare peto vſque ad tales fines & terminos in adiudicari. & tales debere eſſe terminos & confines declarari. & ſuper ipſis confinibus dicto Petro ſilentium imponi.& hāc formam libelli ponit Ang.Are.in §.quædam.inſti.de actio.Bar.in l. demonſtra.falſa verſi.Moueo vlterius.ff.de cond.& demon.habetur aliquid per Fel.in c.quia indicante.in 1.col.de præſcrip. vbi tracta.materia agrimeſſorum. P.Andora.

Statur terminis ſeu finibus antiquis niſi aliter probe. Iaſ.in d. §.quædam in 15.col.

De pœna l.agrariæ de termino amoto.vide Fel.in d.c.quia indicante in 1. col. vbi etiam dicit quòd poteſt puniri in corpus arbitrio iudic.ſecundum qualitatem perſonæ.& delicti.& Iaſonem in d.§.quædam.in pe.col. vbi remiſſiue ponit an per illam pœnā quinquaginta aureorum.ſit ſublata pœna corporalis extraordinaria. P.Andora.

PRO.fiſcus præfertur priuato.l.ſi is, qui.ff.de.iur.fiſ.tot.titul.C.de priuileg. fiſc. Quandoque tamen iura quæ obtinent in fiſco,obtinent & in priuato,vt in l.item veniunt.§.ait ſenatus.ff.de petit.hæred.&econtrario in l.exemplo.C.de probat. Bellon.

PRO.fiſcus eſt ſemper diues,& ideo non ſatiſd.l.j.§.ſi ad fiſcum.ff.vt lega.nom.caueat. Bellon.

Fiſcus in feudo non ſuccedit. commun. in §. F. quæſt. 84. P.F.ex Clar.

fiſcus præfertur ſubſtituto, ſi inſtitutus indignus fuerit:cōmunem teſtatur Ripa in l. 1.n.155.de vulga. & pupil. Quæ opinio indubitāter procedit,adita hæreditate per indignum,vt ibi per eum. B.Vill.

Fiſcus, & priuatus quando concurrunt, & non apparet de potiori iure alterutrius,ſi ſumus in cauſa onerosa , præfertur fiſcus priuato:ſi autem cauſa eſt lucratiua,præfertur priuatus fiſco,Ant.de Fano.in trac.de pigno.in 2.par.n.4.& 118.communem dicit. Idem.

Fiſcus qui habetur loco hæredis in bonis condemnati non poteſt facere,Curt.Iuni.conſilio 120.communem dicit. Idem.

Nota iſtam communem ad intellectum l.7.tit.8. par.8.& l. 16.titul.7.part.6. & leg.2.titul.2.part.17. & l.3.tit.20.part.7.

loquen

loquentem de bonis quæ ex delicto fiſco applicantur &vide quæ habes ſupra in verbo emphyteuſis. Idem.

fiſcus ſuccedens in bonis priuati per viam publicationis bonorum,ſiue alio modo,tenetur ea obligatione,qua teneba tur priuatus.text. eſt in l.via conſtitui.§. ſi fundus.ff.de ſeruit. ruſt.prædio.& in l.cùm quidam.§.fiſcus.ff.de vſu.& in l. ſi marito.ff.ſo.ma.idémque concludendum eſt in oneribus legatorum,& fideicommiſſorum,& reliquis omnibus,vt onera creditorum fiſcus ipſe ſubire debeat,quando bona vacantia ſibi referuntur.l.recuſare.§.ſi fiſco.ff.ad Treb.l.ſi Titio,vbi Bar.& alij.ff. de leg.2. & l. ſi ſeruus plurium.§.ſi quis ante, & ibi omnes Doct.ff.de leg.1.& hoc certè ac tutè intelligendum eſt,vbicunque culpa hæredis bona vacare,& ad fiſcum tranſuolare cœperunt,l.ſororem.C.de his,qui.vt indig.& d.§.ſi quis ante.& tenet Iaſ.in l.eam quam.nu.13.C.de fideic.& Alex. in d. §.ſi fiſco,vbi appellat iſtam eſſe communem opinionem. cōtrariam verò partem,vt etiam ſi ſine culpa hæredis ipſa bona vacare cœperint adhuc fiſcus onera ſubire debeat,& ſic vt teneatur legata,atque fideicommiſſa agnoſcere,tenet Sali.in §. pen.per tex.ibi.C.de cadu.tollen.vbi firmat hanc eſſe communem ſententiam.ſed ſi propter crimē,leſę maieſtatis,vel aliud ſimile publicarētur bona teſtatoris,ille tam inteſtatus,inteſtabilis decedit quoad legata,& fideicommiſſa, quàm quoad inſtitutiones.l.2.per quam ita firmāt ibi Bart.Alberi.Paul.Caſt. Cuma.Alex.Iaſ.Ripa,& alij communiter.ff.de leg. 1.F.Viuius lib.2.opi.129.

fiſcus in ambiguis vel quæſtionibus,vel doctorum opinionibus,vel probationibus,ſi aut de lucro,aut de pœna exigenda agat cōdemnari debet.commune aio ex Iaſ.in l.de die.ff.q fatiſd.cog.Rip.in rub.nu.5.de iudi.Hipp.in rub.nu.393.C.de probat.Sylueſt.in §.res fiſci.inſti.de vſuca.Fan.de pign.2.part. mem°.4.n.118.Did.à Couarru.lib.1.reſolut.c.16. E.Suarez.

fiſcus in damnati bonis locum hæredis ſubiens, plus iuris, quàm ipſemet iudicatus habere nec poteſt , nec debet. commune inquit Cur.Iun.conſ.120.Et ad omnia illi debita prorſus tenetur,cuius bona aſciuit.vt receptum latè atteſtatur,ac diligenter explicat.Iul.Clar.in prac.§.vlt.q.78. verſ.ſed an teneatur,cum ſeq. Idem.

fiſcus& ſi ex partium ſtipulatione facta in compromiſſo de pœna fiſco applicanda nō acquiratur fiſco ius ad pœnam,altera partium cōtrauenente.l.arbiter intra,cum gl.ff.de arbit. tamen ſecus eſt notario de conſenſu partium ita ſtipulante,ſecundum Bar.& Doct.in l. 1.in pr.ff.de iure fiſ.Balb.deciſ.164.

fiſcus. Quidquid acquirit officialis fiſci,præſumitur in dubio acquirere de patrimonio &prouentibus fiſci:niſi aliunde ſe doceat acquiſiuiſſe , ſecundum gl. mirabilem in l.facultas. C.de iure fiſci.quod videtur ſanè intelligendum de eo officiali, qui habet adminiſtrationē rerum & prouētuum fiſcalium non de iis qui tantum iuſtitiæ præſunt. Balb.deciſ.101.

fiſcus ad quem peruenerūt bona alicui', ſi ea capit tāquam bona cōfiſcata,tenetur ad onera legatorum &fideicommiſſorum,& creditoribus hæreditariis,quaſi hæres,& habetur loco hæredis Com.dicit Crauetta conſ.265.n.7. & ſic tenetur ſoluere omnia debita cōdemnati,vt communem eſſe dicit Alber.in l.actione.§.publicat.ff.pro ſocio.Sed quando capit bona vt vacantia,eo caſu non tenetur ad legata, neque ad fideicommiſſa.ita communiter receptum.atteſtatur Rip.in l.ex facto.§.ex facto.n.6.ff.ad treb.At ſi deferuntur ad fiſcum ex ſuccoſſorio edicto, ſ. deficientibus aliis ſucceſſoribus, tunc licet Salic.in l.vnica.§.pe.nu.29.C.de caducis tollēd.ſecutus Baldū in l.eam quam.nu. 5.in fi.C.de fideic.dixerit communem eſſe ꝙ etiam tunc teneatur fiſcus.Cōtrariam tñ,ꝙ nō teneatur,cōmunem dicit Claud.in l.recuſare.§.ſi fiſco.nu.3.ff.ad Treb.& hanc magis cōmunem atque in practica obſeruari dicit Clar. d.§.fi.q.78.verſ.ſed an. P.Fichard.

fiſcus an habeat bona delinquentis tacitè obligata vel hypothecata,licet aliqui ſimpliciter dixerint ꝙ non, & ita communem aſſerat Sali.in l.ſi quis poſt.nu.6. C.de bon. proſcr. & Boſſ.in tit.de bon.public.nu. 81. Clarus tñ ita diſtinguēdum dicit. Aut loquimur ante delictum commiſſum,& tunc certū eſt ꝙ non habet in eis aliquam hypothecam, vt communem dicit Butrig.conſ.61.nu.3.& Picus in repetitio. l. poſt contractum.n.40.ff.de donat.Aut loquimur poſt delictum commiſſum, antequam inchoatum ſit iudiciū criminale, & ſimiliter dicendum eſt, ꝙ nullam habet hypothecam, vt communem dicit Alex.in l.reſcriptum.in pr.n.8.ff. de pact. Aut loquimur poſt ſententiam,& dic.ꝙ à die latæ ſententiæ habet fiſcus bona delinquentis hypothecata,vt comm.dicit Augu. ad Ang. de malef.in verb.Dictum Sempronium nu. 11.Hęc.Clar.d.q. 78.verſ.ſi. P.Fichard.

fiſcus præfertur creditoribus delinquētis ex delicto.etiam in pecuniariis,nō tamē præfertur eius creditoribus ex contractu.com.opi.atteſtatur Didacus lib. 1.reſolut.c.16.n.8. Clar. d.q.78.verſ.vbi. P.Fichard.

fiſcus ſi alicui ſuccedat, quocunque caſu bona ad illum deferantur , nunquam tenetur vltra vires hæreditarias etiamſi non confecerit inuentarium.comm.dicit laſo.in l. ſcimus.in prin.nu.1.C.de iur.deliber.Apoſtillat.ad Abbat.in c.1.in fi.in verſic. hæreditarius de ſolut. Clar. d.q.78.verſic. vnum ſcias. P.Fichard.

fiſcus præfertur creditoribus delinquētis ex delicto, etiam in pecuniariis. Non præfertur creditoribus ex contractu , vt eſt comm.opi.Clar.q.78.ver.vbi. Bonacoſſ.

fiſcus ſi alicui ſuccedit quocunque caſu bona ad illum deferantur,nūquam tenetur vltra vires hæreditarias.Clar.q.78. verſ.vnum ſcias. Bonacoſſ.

fiſcus vbi fideicommiſſum eſt ſimplex,quia continet ſolam tacitam prohibitionem alienationis.à lege capit bona bāniti quatenus viuat ipſe bānitus:vbi verò fideicommiſſum ſit expreſſum in caſu alienationis,tunc non rapit fiſcus,ſed admittitur ſequens in gradu fideicommiſſi.D.m.Alcia. in conſ. 146. in 5.lib.vbi communem & certam opinionem aſſerit.Et ſi fiſcus comparet pro ſuo intereſſe,reuocat ad ſuum iudicem,ſcilicet ad procuratorem fiſci,idem eſt in eccleſia. vt per Dec. in conſ.vlt.nu.8. Bonacoſſ.

fiſcus poteſt vindicare rem incidentem in commiſſum intra quinque annos.Bar.in l.commiſſa.n.4.ff.de publica.vbi & apoſtil.Bal.in l. 1.ff.de rerum diuiſio.ver.& no.quod fraudata gabella colum. 5. in pr. aliàs elapſo quinquennio non poteſt, quia etiam in bonis delictis fiſco propter vectigal non ſolutum præſcribitur ſpacio quinque an.Marſ.ſin.307.vbi latius. Benè verum eſt,quod iſtud tempus quinque annorum intelligitur à die ſcientiæ fiſci.Natta con.225.n.2.in 1.vol.Marſ.cōſ. 87.nu.15.communem dicunt. Bonacoſſ.

fiſco non probante, reus abſoluitur,vt eſt comm.opi.Burſ. conſ.65.nu.3. Bonacoſſ.

fiſcus non rapit bona banniti expreſsè prohibita alienari, com.eſt opi.D.m.Alcia.in conſ.68.nu.1.& n.8.& 9.Bonacoſſ.

fiſcus contra eximentem aliquem in ius vocatum , vel incarceratum poteſt iurare in litem,vt eſt commun.opi. de qua Plotus.in l.ſi quando.nu.588.C.vnde vi. Bonacoſſ.

fiſcus non priuilegiatur plus quàm damnatus,in cuius ſuccedunt bonis.com.eſt opi.Soarez.verb.Fiſcus.n.307. Et ideò à ſententia lata cōtra fiſcum nō datur appellatio in terminis.l. 1.ſi de momenta.poſ.fue.appella.vt eſt comm.opi.de qua D. Contardus.in d.l.1.q.21.per totum.fol.312.

fiſcus qui habetur loco hæredis in bonis condemnati,non poteſt facere,ꝙ condemnatus non poterat.Cur.iun. in conſ. 120.communem dicit. Bonacoſſ.

fiſcus ad quem peruenerunt bona alicuius , ſi ea capit tanquam bona confiſcata tenetur ad onera legatorum & fideicommiſſorum,& creditoribus hæreditariis quaſi hæres,& habetur loco hęredis,vt eſt comm.opi.&ſic tenetur ſoluere omnia debita condemnati,vt eſt com.opi. Sed quando capit bona vacantia,eo caſu non tenetur ad legata,neque ad fideicommiſſa,vt eſt comm.opi. & ſi deferantur ex ſucceſſorio edicto, ſcilicet deficientibus aliis ſucceſſoribus,nec tenetur fiſcus,vt eſt magis comm.opi.& practicabilis.Clar.q.78.verſ.ſed ante. Bonacoſſ.

fiſcus non habet bona delinquētis tacitè hypothecata,vel obligata,vt eſt comm. opi. quæ eſt vera ante commiſſum delictum.ſed poſt,ante tamen quàm ſit inchoatum iudicium criminale,idem eſt aut poſt ſententiam,& à die latę ſententiæ fiſcus habet hypotecata delinquētis bona.vt eſt com.opi.Clar. q.78.verſ.ſi.

fiſcus eſt burſa Cæſaris vel principis. 16.q.7.c.maiores.Vel hodie eſt ſaccus ſine conſcia.quia omnia malè quęſita imburſat.l.in hæredem.ff.de Calum.& l.pap.ff.de inof.teſt. Bal. in c. 1.in vlt.col.quæ ſint reg.dicit.ꝙ fiſcalia dicuntur pœne maleficiorum. item bona vacantia. bona contrahentium inceſtanup.bona confiſcata.redditus plauſtrorum & nauigiorum & collecte.

Et quare dicat fiſcus.vide Ang.in §.fi.inſt.de vſuc.P.Ando.

fiſcus & reſpu. ſunt Idem.gl.in l.properandum.in verſ. ſuper iure in fi.C.de iud.de quo.vide Bal.in l. 1. q̃i in fi. com. C. de pe.iud.& in l.fi.C.de hæred.vel act.vend. P.Andora.

Debitor fiſcalis manifeſtè conuictus non appellat. Ita Sal. in l.quoniam. C.de app. Idem.

Vtrum.in exactione debitorum fiſcalium.ſit ſeruandus ordo iudiciarius videtur ꝙ non.per.d.l.quoniam in verſ.iuſſi.

Sed

Sed Sal.ibi dicit ꝙ aut est debitor fisci ex causa priuata.puta emptionis vel huiusmodi. & hoc casu debet seruari ordo iudiciarius.contra debitorem fiscalē negantem.sed si sit ex causa pu.vt propter tributa,&c. Secus quia procedi.vello leuare. & executiue. tex. est no.Il.missi opinatores.C.de exacto.trib. li.x.Et quot remedia habeat fiscus contra non soluentem tributa.vide Bal.in l.i.C.si propter publ.pensi. Idem.

In fisco nihil est spe nisi expresse inuenia. Ias.in l. 1. in 2.col. ff.de officio. procu. ces.& in l.final.in prima. colum.C.de iudelib.

Imo in dubio contra fiscum iudicaī est.Fel.in c. fi.in 2.col. de re iud.Ias.in l. 1.in 10.col. Sol.ma.& in l.si qui.in vlt.col. C.qui te.fa.po.& in l. 1.in 4.col.C.de hæred. insti.Panor.in 1. parte.consil. 106.in fi.& est tex.in l.non puto. ff.de iu.fi. Lud. Ro.cons. 185.in 4.dubio.faciunt no.per eundem Fel.in c.Cæterum in 2.col. vers.Limita 2.de officio. ord. vide etiam Mathes.not.72.& que dixi.in ver. testamentum reddi.nullum.in vers.si reperian.duo testamenta.ibi aduerte tamen.

Limita vt per Iasonem.in l.de die.circa fi.ff.qui satisd. cog. videlicet. qñ fiscus agit ex causa lucratiua descendente ex delicto. Secus si fiscus ageret ex cōtractu vel huiusmodi.quia si probat.essent pares sentētia debet ferri pro fisco.al.multa que vide.& idem vult in d.l. 1.in 10.col.fol.ma.de quo.vide ī ver. Reus.§.2.ver. limita tamen hanc regl'am Ang.in §.fi.insti.qui. mo.te.infir. Idem.

Quot requiran.ad hoc.vt valeat vēditio rei fiscal'. vel deb. fisci:dic vt per gl.in l. 3.C. de iu.fi.li. 10.& no.in l. 1.C.si aduer. fis.& in l.si quis C.de rescin.vend. Idem.

Vtm.fiscus tenea.ad inuentarij confectionem.vide Alex.in rub.ff.de acq.hæred. Idem.

An autem possit reuocare alienata in eius fraudē.vide Bar. & doct.in l.post contractum ff.de don.& in l.si quis post.ff.de bo.dam. Idem.

Fiscus non tene.stare colono. Ias.in l.diuortio.in 10.col.ff. sol.ma. Idem.

Fiscus cui incorporata sunt bona delinquent.an possit conueniri à creditoribus.vide Ludo. Rom.consil.73.idem Lud. consi.93. vbi etiam ponit an requira. excussio contra fiscum. Idem.

Vbi pœna aplica.fisco.dicitur causa criminal'. l.2.§.fi. & ibi Bar.ff.de sepul.vio.licet aliegetur gl.contraria.& ibi doct.in l. si qua per calumniam C.de epi.& cle.

An tunc actio sit popularis? Lud.Ro.cons. 152.tenet.ꝙ nō. vide in ver.popularis actio.§. 14. Idem.

Fiscus nunquam moritur c.si gratiose.& ibi arg.de rescrip. in 6.& l.proponebatur.ff.de iud. Idem.

Ecclesia an habeat fiscū.vide Fel.in c.cæter.de iud.& Card. in clem.2.§. 1.de hære.vbi dicit.quòd prælati ecclesiæ habent fiscum. Idem.

An emphyteof transeat in fiscum.vide doct.in l. si finita §. si de vectigalibus ff.de dam.infec. & Alex. in l.in insulam.vbi plures al.remissiones ff.fol.ma. Idem.

Fiscus potest vendicare bona à fratribus. qui in vita patris. hęred.paternam diuiserunt.Ias.in l.fi.in 2.col.C.de Pac.dixi latius.§.in verbo communi diuidundo.§.81. Idem.

Quod ab indigno aufertur.fisco applica. Ias. in l.si pater.in 3.col.C.de hæred.insti.al.no.per Bar.in l.aufertur ff.de iu.fi.& l.pap.§.meminisse.ff.de inoff.te.Ang.cons.pen.

An autem tunc.fiscus dica.proprie hæres. Ias.in l.ex facto. §.Iul.ff.de vul.& pup.tenet quòd non.

Limitat tamen Ias.procede.quādo indignitas procedit culpa hæredis. secus si per errorem testatoris. quia tunc applica. venientibus ab intestato.habetur etiam.per Sōz.in 1.par.cōs. 22.in 4.& 5.col.vbi dicit quòd quādo aliquis est incapax.hæreditat.illa applica.venientibus ab intestato.secus si ab eo auferatur tanquam ab indigno. quia applica. fisco.al. multa que vide.

Vide etiam in materia.quādo aufertur à spurio cui debeat applicari.Cor.vol.2.cons.236. Idem.

Ius fisco quesitum.ex facto alterius non aufertur.etiam secuto accordio inter partes.Barb.nor. volu.2. cons.18.in 10. col.al.Bal.in l.in insulam §.fi.ff.fol.mat.& idem vult Ias.in l.fi. in pe.col. ff.de pac.in quibus loc. dicunt.quòd si duo nobiles fecerunt pacem.& promiserunt eam nō rumpe.sub certa pœna. applican. ecclesiæ. quanquam rupta pace reconcilient se. per hoc.nō præiudicaī ecclesiæ. cui erat ius iam quæsitum.& idem vult ipse Ias.in l.2.in 85.col.C.de iure.emphi.Barb. vol. 4.cons.66.in 1.col.Alb.in 2.parte.q. 127.

Fac.quod no.vult Bar.in l.inter omnes.§.recte.ff.de fur.vbi dicit quòd ex eo quod fit priuato queritur ius reipu.& ibi ponit. q. de eo qui intitula.de furto. An excuse.comparente domino rei furate. & dicente fuisse factum de eius voluntate.& concludit.quòd non.nisi concurrerent alie coniecture. vt qa erant consanguinei vel vicini.& res erat modica,& erat consuetus ita concede.

Et ad istud dictum Bar.addo.Alex.in 3.vol.cons. 1.in 4.col. & in 2. volum. consil.24. Felin.in capit. 1. in vltim. col.de præsump.Ludo.Rom. consil. 506.in 2.dubio.Angel.Aret.in tracta. M. in ver. comparent dicti inquisiti in territorio, &c. in 5.& 6. col. & Iasonem in l. 1.in 1.col. C.de fur. ibi 4.nota. Pe.gerar.sing. 55.Ang.in §. 1.insti.de obl.quæ ex delic.Bal.no. in l.transige.in pe.col.C.de transac.

Limita ñ pœna sit in omitten.Corse.in ver.pœna carta 20. Idem.

Fiscus succedit morienti sine hærede.Alex.vol. 1.cons.31. repetito in 4.vol.cons. 111. Idem.

Fiscus habet bona delinquent.obligata. saltem post sentētiam.Alex.vol. 1.cons.75.in 1.col. Idem.

Fisco tene.teus ede.nisi in causa criminali. Alex.vol. 1.cōs. 132. Idem.

fiscus. post quinquennium non potest vēdicare bona.quæ in commissum ceciderunt.Bar.in l.commissa.in fi.ff. de publica.per.l.2.C.co.Addo.Alex.vol. 5.cons.31.Alex.in l.forma §. fi.ff.de censi.

Secus si res emphi. cadat in commissum. quia etiam vltra quinquennium potest per dominum cum fructibus vendicari Sonz.ample.in 2.parte.cons. 167.in 3.& 4.col. Addo Bal.in repe.l.emilius in 3.col.ff.de mino.faciunt no.per Barb.vol.4. cons.70.in 24.col.& seq.

Si tamen interim res pereat casu fortuito libera.deb.Bal.in l.2.C.de vecti.& com. Idem.

fiscus succedens loco filij preteriti. non potest dicer. testamentum nullum.frāc.cremī.sing. 12.al.Bal.in l.si qua pœna ff. de his qui sunt sui vel alie.iu.idem vult sing.octuagesimonono. P.Andora.

fiscus in criminalibus non restitui in inte.franc.cremī. sing. 22.al.Bal.in add.ad Spec.in ti.de accus.vers.sed quid si ipsum. in fi.2.col.

Vide tamen quæ dixi in ver.sententia.§.62.

Multa priuilegia fisci. vide per Bal. in l. 1. C. de hæred. vel ac.vend. P.Andora.

fiscus an teneatur facere inuentarium, Duæ sunt opi.quarum prima est negatiua, Bar.in l. prima. §. an bona ff. de iure fisci Bal.in l.fi.in princip.quæst. quarta. vbi etiam Castr.C.de iur. delib. vbi quòd fiscus siue capiat bona tanquam vacantia, siue ex delicto alterius non tenetur vltra vires hæreditarias non confecto inuentario,qua in re,Dic quòd in omnem casum quando fiscus succedit alicui, siue tanquam in bonis vaccaī, siue ex confiscatione. nunquam tenetur vltra vires hæreditarias, etiam si non confecerit inuentarium, & hanc communem dicit Ias.o. in dict.l. fi.in princ. col.secunda.Clar. practic.crim.§.fi.quæst. septuagesimaoctaua. ver.vnum scias. pro qua vide Boss.titul.de bon.publ. numero 23.& titulo,de fisco.

Altera opi. est affirmatiua, ex text.in §.pen. in auc. de hær. & fal.in qua quæst. Dic,quòd prima opi. locum habet quando fiscus accipit bona non tanquam hæres sed tanquam bona vacantia,vt quia venieñ ab intest. vel ex testamento repudiauerant: quo casu ad eum non tanquam ad hæredem veniunt,l. 1.C.de bon.vacan.libro decimo. & idem si capiat bona ex delicto, quia tunc non tenetur vltra vires hæreditarias, teste Clar. dicta quæst. septuagesimaoctaua. vbi dicit hanc communem, secus quando fiscus capit bona tanquam hæres quia tunc cum tanquam hæres institutus accipiat, tenetur vltra vires hæreditarias inuentario non confecto, & tunc procedat secunda opin. & hæc concordia videtur colligi ex Bar.in rub.de acq.hær.Quæ omnia declara, vt latius per Rol. de inuent.q. 10.

Flagranti in delicto deprehensi, & absque sententia puniri possunt vt frequenter placitum copiosè ponit,atque accuratè declarat Iulius Clarus in practic. §. vlti. quæstione octaua. post Aegid.Bossium.in practic. titu. de denunciat.numer. 10. E.Suarez.

Flebotomia. Die decimotertio. februarij fac. quem non posse illo anno mori ex febre. Ioan. Andr.& Panorm.in capi. cum ad monasterium.de statu.monach. & Panorm.refert ibi Anto.de Butr.dicentem, quòd Ioan. Andr.sic seruabat ex reuelat. Angeli. sed non est consulenda non indigenti: cum vitam minuat. ita firmanus in hoc. verbo, flebotomia. P. Andora.

Flum

Flumina nauigabilia,etiam si inter regalia, soli Imperatori reseruata, numerentur,quo ad vniuersale,tñ in particulari sunt earum ciuitatum.per quarum territorium transeunt.Ita dicit Bald.in l.si plures. C.de condit.inser.Ange.& Io.de Imo. in l. fluminum.n.3.ff.de dam.infec.Signorolus cons.70.Alex.con si.194.visis verbis instrumēti.n.6.vol.2.Ias.in l. quo minus.n. 39.ff.de flumi.lac.de S.Georg.in ver.fluminibus.In tract.feu. Et est communior. I.Fich.

Fœmina est capax feudi, si pro eo nullum præstetur seruitium.com.d.in §.F.q.73. ver. vlterius. Imò etiam si præstetur seruitium,quod tamen æquè per fœminam vt per masculum præstari possit,fœminæ admittūtur.communem dicit I. Cla. §.Feudum.q.73.ver.item quid si. P.Fich.

fœmina potest esse testis in testamento inter liberos.com. dicit in §.T.q.8.ver.Secundò infertur. Idem.ex eod.

fœmina semel admissa non excluditur postea per superuenientem masculum. communem dicit in §. F. quæstio. 80. Idem ex eod.

Fœmina semel exclusa semper remanet exclusa.com. in §. F.q.80.ver.sed quæro.Claro tamen nō placet,sed dicit si agretur inter fœminam,& dominum feudi,tunc dicit, se credere absolutè,ꝙ fœmina non maneat exclusa,neque feudum aperiatur domin. Idem.

fœminæ admittuntur ad successionem feudi,si ita sit consuetudo vel statutum in prouincia. communem dicit in §. F. q.73.ver.sed quid si adsit. Idem.

fœminæ etiamsi bona non sint feudalia,habeant autem annexam dignitatem & administrationem cum mero, & misto imperio, tamen non sunt eorum capaces, Ita communem esse dicit Clarus in §.F.q.73.ver.Sed quero.Addit tamen cōtrarium hodie seruari de consuetudine. Idem.

fœminæ regulariter in feudo non succedunt.com.in §.feudum.q.73. Idem.

fœminæ si in inuestitura expresè sint vocatæ,tūc deficientib.masculis fœminæ admittuntur.com.dicit in §. F.q.73.ver si.item quæro. Idem.

Fœminæ succedunt in feudo empto.Magis com.dicit Cla. in §.F.q.73.ver.sed quid in feudo empto. Idem.

fœmina semel exclusa semper manet exclusa,&c.vide quę notaui suprà in versicul. filia semel exclusa, &c. numero 60. I.Fichar.

PRO.fœminæ vno partu septem filios edere possunt,cum septem habeant receptacula,secundum Medicos.in l.antiqui ff.si pars hæred.petat. Bellon.

PRO.fœminæ non habent filios in sua potestate.l.illud.§. ad testamenta.ff.de bo.poss.contra tab.§.fœminæ.instit. de adopt §.ceteris.Instit.de hæred.qualit.& diffe. Idem.

PRO.fœminæ tutores dari non possunt.l.fœminæ.ff.de tutori mater & auia auth.matri & auiæ.C.quando mul.tutel. off.fung.poss. Idem.

fœminæ etiam comprehenduntur in conditione(si sine filijs)nisi sit adiectum,masculis,non obstante, quod testator ꝓ priam filiam excluserit, ac etiam, quod lege municipali masculi excludant fœminas.Textus est in l. 1.&ibi plenè tradunt scribentes.C.de condit.insert.cum similib.per Soc.iun.in cōsi.108.n.32.2.vol.& Et hanc opinionem pulchris,&plurimis rationibus firmauit Curt.Sen.in consil. 14. & eandem firmat consulendo Rom.cons. 148.Alex.in cons.227.ver. secundū quod videbatur.vol.2.& in cons.55.vol.3.Dec. in cons.370. viso testamēto.& in cons. 570.vbi dicit,quod Doct.communiter ita tenent.Curt.iun.in cons.49.& in cons. 163.vsque ad finem.Et latè Carol.Ruin.cons. 143.& 144.152.153.& 154. vol.2.Vbi concludit in terminis nostris,filiam excludere substitutum.& firmauit Alc.in l.inter stuprum.§.fi.de verb.sign. Paris.cons.41.Ioannes testator.nu.25.& 26.vol.3. Vide plura per Soc.Iun.in cons.26.sub num.4. vol. vbi communem ait. E.muscul.

fœmina exclusa per statutum temporaliter, videlicet(donec,& quousque masculi extarēt,)deficientibus masculis,venit reintegranda ad portionem suam à qua per masculos fuisset exclusa, iuxta doctrinam Bald. magis communiter receptam in l.fi.§. 1.ff.ad Tertyl.Quam approbat etiam Soc.iun.cōsi.82.nu.7.vol.4. E.Muscul.

fœmina tametsi,secundum gl.in l.tutela.ff.de tutelis,& gl. in c.Religiosus,de testa.lib.6. executrix testamenti esse de iure nequeat,verius tamen est, quod & consuetudine obseruatur,secundum Spec.ti.de instrum.edi.§.nunc verò,vers.quod de muliere,& ibidem Io.And.in addit. quod de iure esse possit,iuxta gl.in l.vnic. §.pro secundo.C.de cad.toll. quod Bald. l.filio.in prin.ff.de alimen.& cibar.lega.& in l.id quod.paupe-

ribus.C.de episc.& cleric. sequi videtur, vbi dicit ꝙ fœmina non tantùm in negociis sed etiam in iudiciis ad pias causas cum suo nomine habeat actionem,possit esse executrix,nam leges quæ repellunt fœminas à limine iudicij loquuntur,quādo non suo nomine habeant actionem,sed nudo volunt fungi ministerio,iuxta l.qui aliena.§.quanquam.ff.de nego. gest. cum quo cæteros transire refert Bened.Capr.in tract.execut. vltimarum voluntatum.memb.2.nu.45.post regulas posito.

Fœminæ atque earum liberi priuilegiis omnibus fruuntur quę concessa sunt illarum maioribus,ipsorum descendentib. vel posteris,vel liberis,vel denique filiis, vt commune ostendit,ac latissimè,& diligentissimè contra nonnullos common strat meus olim iuris præceptor Arius Pinel.in l. 3.n. 32. cum duob.seq.C.de bon.mater. quò te conferes de materia aciturus. E. Suarez.

Fœminarum quæ exclusæ sunt,liberi non admittentur. cōmune dicunt And.Tiraq.de primog.q.22.Moder.in consuet. paris.§.16.n.1.Did.à Couar.in tract.de sponsal.2.part.c. vlt.§. 1.n.5.ver.4.& amplè ac fructuosè Arius Pinel.in l.3.n.19. C. de bon.mat.Viuius etiam lib. 1.opi.315. E.Suarez.

fœminas statuta ob masculos excludentia rem fauore dignam tractare censentur.commune ait Curt.iun.cons. 57.n.8. Et si contrarium magis commune asseuerat Soc.Iun.cons. 1. n.46.& 108.lib. 1. quem meritò carpit Viuius compluria notatu digna ad huiusmodi.statutorum materiam aggregans li. 1.opi.315.Siquidem fœminas masculis superstitibus ab hæreditate abigi, & legi sacrosanctæ,& antiquis 12. tabularū sanctionibus consentaneum est. Sed ea de re latius alibi,vtentur autem hac statuti prærogatiua,& clerici:vt frequenter placitum enunciant Paris.cons.47.n.62.lib.3.Brun.in tract. quodstantib.mascu. 12.art.prin.q. 11.& item Iudæi priuilegio hoc fruentur,ac fœminas suæ religionis omni hæreditate intercipient. quemadmodum frequenter placitum infit Marquard. de Iudæis.2.par.c.2.n.4.Sed & legitimati vel subsequenti parentum matrimonio, vel à principe eadem prærogatiua potientur.cōe ponit Viuius in d.opin.315. Quamuis legitimati ab alio quam à principe idem iuris consequuturi non sint:sic enim frequenter interpretib.probari attestātur Dec. in l.liberos fin.C.de collat.Cur.Sen.cons. 16.nu.5.Brun.vbi s.q. 12.art.4.Sufficiet autē hac in specie,cùm fœminæ simpliciter masculis superstitibus excluduntur, vt vel per aliquod temporis momentum filius superuiuat, quamuis ante agnitam successionem occumbat, ac vitam cum morte commutet. vt commune asseuerat Viuius in eadem opinione cum Alex. cons. 20.lib. 1.Soci.cons. 143.lib. 1.& cons.296.lib.2.Brun.vbi s.art. 12.pr.q.6.Tiraq.in tract. res inter alios acta.limit.42. & sequēt. Sed si verba statuti ita concepta fuerint, vt donec masculi supersint,fœmineum genus excludatur, etiam post quadraginta annos deficientibus masculis fœminæ admittentur. quemadmodum pronuntiant receptum Soci.cons.63. Soci. Nep.cons. 110.nu.4.& num. 16.lib.3.Io.Dilect.de arte testan. cau.6.tit. 11.nu.5.vbi autem masculi non extiterint,fœminæ absque omni dubio rem prorsus omnem indistincte adipiscentur.quod asserit commune Soc.Nep.cons.80.nu. 6. lib.2. Quinimo & vbi excluserunt, ad legitimæ suæ portionis expletionem agere poterunt.commune scribit Gram.dec. 101. nu.46.Quod intellige nisi si non solùm simpliciter excludantur,sed & dote contentæ esse iubeantur.commune ponit Viuius d.opi. E.Suarez.

fœminas excludentia ob superstites masculos statuta ad bona aliis in locis sita non proferentur. vt frequentius placuisse testificatur Alex.cons. 16.viso tit.lib. 1. Idem.

fœmina exclusa facit partem ad considerādam legitimam matris,secundum magis communem per Burs.cons. 115. nu. 4.libr. 1.

fœmina neptis non excluditur propter masculos à successione patris sui, licet filia propria testatoris excludatur, nisi aliter de mente testatoris appareat,secundum magis communem quę concl.procedit etiam quòd concurreret filię substitutio,secundum Bursat.cons. 86.nu.7.nu.9.lib. 1.

fœmina monialis, excluditur ab agnato, propter statutum exclusiuum fœminarum, secundum magis communem per Burs.cons.93.nu.28.lib. 1.

fœminā excludit clericus agnatus propter statutum exclusiuum fœminarum stañ masculis,iuxta magis cōmunem per Burs.cons.93.nu.27.lib. 1.

fœminæ semper nomine filiorum comprehenduntur ad substituti exclusionem.dummodo ille non sit descendens vel agnatus, qui aliter dictam fœminam ab intestato excluderet secundum communem per Burs.cons.64.nu.11.lib. 1.

feminæ

Fœminæ capaces ſunt emphyteuſis hæreditariæ mixtæ ſecundum communem per Burſ.conſ.92.nu.24.lib.1.

fœminæ dicuntur de familia & de genere nomine patris, ac de poſteris,& ſicuti fœminę ſuccedũt:ita maſculi ex eis de ſcendeñ,fallit quando ſunt nuptæ cum non dicantur de familia vel agnatione,nec deſcendentium etiam fœminarum appellatione veniant,ſecundum magis communem per Burſa. conſ.1.nu.33.lib.1.

Fœminis excluſis à feudo & emphyteuſi. illius quoq; deſcendeñ excluduntur,ſecundum communem per Burſ.conſi. 1.nu.40.lib.1.

fœmina ſemel excluſa à feudo: in perpetuum excluſa cenſetur,nec mortuo maſculo,qui eam excluſit:amplius admittitur,etiam nullo exiſteñ agnato maſculo,ſecundum veriorem ſentẽtiam per Rol.conſ.58.n.65.68.vſque ad.n.74.lib.3. pro quo vide quæ ſcribit Roma. conſ.1.33.367.col.4. poſt med. 6.fall.Dec.conſ.516.col.5.Cur.iun.conſ.181.n.2. pract. pap. for.lib.ad reuoc.feud.ver.ac nomine.n.4.& ver. nec ſuperſtitibus.poſt nu.2.

Fœmina eſt capax iuriſdictionis quando venit iure hæreditario.Dec.conſ.32.in fi. Alex.in 5.volu.conſ.1.col.6. & conſ. 24.in 3.col.ver.nec obſtat quòd fœminæ.Cor.in conſ. 16.in vlt.col. P.Andora.

fœmina an ſuccedat in feudo.vide ỹ.in tract. feu. in Rubr. de ſucceſ.feud.ver.fœmina.in fo.26. P.Andora.

fœmina non venit appellatione virorum.l.ſcripturas &ibi Bal.in fin.com.C.qui potio.in pig.ha.Bar.in l.1.ff. de legibus. Idem.

An autem veniat appellatione hominis.vide ỹ.homo.§.j.

Fœmina in conſ. eſſe non poteſt,& vocem non habet.Bar. in d.l.1.in fin.ff.de ll.Alexan.in l.quod maior.ff. ad Municip. Idem.

fœmina an & quibus caſibus.poſſit eſſe teſtis.vide ỹ.in tit. de teſti.§.78. Idem.

Fœminarum appellatione.non veniunt maſculi.Iaſ. in l. ſi quis id quod.in 6.col.ff.de iuriſ.om.iud.vbi ponit quæſtionẽ de ſta.imponente pœnam contra tenentes capras in villa. an comprehendat tenentem hircos.in quo dicit.ꝙ Alber.de Roſat.in 1.part.ſta.q.114. mihi. 104. refert fuiſſe determinatum ꝙ non de conſ.Alb.pap.ipſe tamen Albe.de Roſat.dicit ꝙ vidit ſeruari contrarium.& licet.nl.alleget.Iaſ.al.pro hoc.Ant. de But.c.fi.9.car. de ꝛſue.vbi dicit ꝙ quando ratio eſt indifferens tunc etiam fœmininum continet maſculinum.P.Ando.

Vide tamen.Fel.in c.quoniam.de ſimo.vbi dicit ꝙ app.monialium non veniunt monachi. Idem.

Fœneratitius ad hoc, vt contractus præſumatur, vel ſimulatus tria coptulatiuè requirunt: pactum de retrouendendo, modicitas pretij,& ꝙ perſona ſit aliàs ſolita fœnerari.Eſt magis com.opi.ſecundum Dec.in conſ.308.in caſu ad nos tranſmiſſo.verſiculo ſecundo datio.& ſecundum Iaſ.in conſ. 150. & ſeq.in 4. vol. Tamen aliam opinionem, ꝙ duo prima ſufficiant,tenent plurimi excellentes Doctores,quos idem Iaſ.ibidem enumerat:& ego puto veriorem & in conſcientia tutiorem: quia magis communiter illa duo prima arguuntur,non habere animũ emendi ſeu vendendi,ſed mutuo dandi vel accipiendi.Et hanc partem dicit magis communem Alex.in cõſi.46.circa præſentis,vol.3. M.Chærian.

Fœneratores criminaliter puniri nõ poſſunt. vt receptum dicit.Straccha de mercat.par. 1.n.37. de quibus ac fœnore illorum mercede, videbis quæ inferius obſeruo verſi. vſura. E.Suarez.

Forenſis non poteſt denũtiare nouum opus,quando ædificatur in publico,niſi ædificetur in via Iaſ.in l.in prouinciali.§. ſi in publico.nume.1.ff.de noui oper.nunc.communem dicit. Villalob.

Forenſis habebit poſſeſſionem, data ordinatione, vt danti ciuitati aliquid detur poſſeſſio aliqua:etſi ſit prohibitum forenſi acquirere in territorio.Hiero.Cagno.in l.fi.ff.de reg.iu. nu.8.communem dicit. Idem Villal.

Forẽſes comprehendũtur ſtatuto in iis,quæ ſunt voluntariæ iuriſdictionis,vt Teſtamentum,adoptio,emãcipatio, &c. communem concluſionem dicit Iaſ.in l.cunctos populos,n. 86.C.de ſum.Tri. Quam tamen mox limitat ex Bartolo procedere tãtùm quo ad ipſum actum teſtãdi,nõ autem quo ad perſonas teſtantium,eas habilitando,vel inhabilitando.Et ſic ſi ſtatutum minueret numerum teſtium quo ad teſtamẽtum tunc illo ſtatuto etiam forenſis gaudebit. Cæterùm, ſi ſtatueret,ꝙ maritus nõ poſſet vxori legare, tunc forenſem nõ comprehendet,poſſet enim ille,condito teſtamento,in loco ſtatuti,nihilominus vxori ſuæ legare,&c. I.Fich.

Forenſis & onera non ſubiens,non gaudet beneficiis ſtatutorum,conſuluit Io.de Imol. vt ipſe aſſerit in c.quod Clericis, de foro comp.prout refert & ſequitur Alex.in conſ.41.nu.6. lib.7.& hanc opinionem voluit Dec.in cõſ.114.&pro tenui, poſt prin.& alibi ſæpè.Idem determinat Soc.Se.conſ.124.n. 4.vol.4.Corn.in cõſ.114.circa primum dubium,liter.F.G.H. I.2.vol.vbi dicit,hanc theoricam eſſe communem.Vide Soc. iun.in conſ.49.n.5.vol.4. E.Muſcul.

forenſis cõtra pœnam ſtatuti aliquid quod & legibus prohibitum inuenitur damnantis,nõ meretur ex cap.iuſtæ ignorantiæ reſtitutionem.communem refert Bened.Capr.cõcluſio.5.n.35.vide ỹ.Statutum,quia eſt in ſupina ignorãtia.Idem ſi ſtatuto prohibita ſunt quæ etiam in vicinis locis prohibita inueniuntur.ibidem nu.37.& in verbo Statutum.

Forenſis excuſatur à pœna ſtatuti loci.Niſi ſtatutum damnaret factum à iure damnatum ſecundum communem opinionem.Capra conclu.5.n.34. & ſi ſtatutum damnat factum per loca propinqua,ab eius pœna forenſis non excuſatur,cõmunis eſt opi.Capra ibi n.35.vide Bar.& ibi per apoſtillan. in auth.vt factæ nouæ conſtitutiones.nu.10. Bonacoſſ.

forenſis excuſatur ab edictis , & proclamationibus , vt eſt communis opi.in l.1.C.de Sutri.& in c.1.de conſtitu.in 6.Pacethus in conſ.190.nu.16. Bonacoſſ.

forenſis non excuſatur à ſupina ignorãtia ſtatuti pœnam imponentis,vt eſt communis opi.Capr.regu.5.nu.34.& maxime ſi ſtatutum damnat factum à iure damnatum.ibi. Bonac.

Forenſes tenentur ſtatuto puniẽte delictum vt ſi ſtatutum dixerit ſi quis furtum fecerit,&c.vt eſt communis opi.Soc.Senior.in c.à nobis.n.13.& ſeq.de ſen.excom. Vide d.Gab.Caſſa.inter conſ.crim.conſ.21.Tom. 2. Et quib.ſtatutis forenſes ligentur Roma.conſ.491.per totum. Bonacoſſ.

Forẽſis aliquid committẽs,quod nõ eſt prohibitum de iure communi,ſed tantum ex forma ſtatuti forẽſis habẽs ignorãtiam d.ſtatuti excuſatur,vt eſt communis opi.de qua D.Rolan.à Valle.in conſ.42.n.26.in 3.vol.vbi ob id excuſatur forẽſis à pedagiis & guidagiis. Bonacoſſ.

forẽſes non reguntur cõſuetudine, ſeu ſtylo, qui ad cauſæ deciſionem ſpectat,& ſi ea cõſuetudine obſtringãtur,quæ ad iudicij ordinem pertinet. commune efferunt , relati à Viuio lib.1.opi.110. E.Suarez.

forẽſes,(vt doctores fantur,)ſeu exteri mortales nõ fruuntur ſtatutis,quæ aliquem inhabilem aliàs ad aliquid habilem reddunt.commune aiunt Ruin.conſ.120.201.libr.1. Viuius lib.1.opi.318. E.Suarez.

forẽſis.Quis dicatur.vide ampliſſime per Ang.Are.in trac. M.in ver.de Bononia.col.2.Alex.in 4.vol. conſ.54.& in 5.volum.conſil.34.Fel.in c.quoniam.de off.ord. P.Andora.

Forenſ habitans pinerolij, poteſt dici de pinerolio.& Oriũdus pinerolij.habitãs thaurini.poteſt dici de pinerolio.Bar.in l.prouinciales.ff.de ver. ſig.Pau.de ca.in 1.vol.conſ.308.inci. videtur.diceñ.fac.ꝙ vult Barb.in 4.vol.conſ.73. in 2.col.& ſequen.vbi tenet.ꝙ ciuis gaudet ſtatutis ſuæ ciuitatis. licet alibi habitet. Idem.

forenſ nõ gaudet beneficiis ſta.Ang.in conſ.73.Pau.de ca. in 2.vol.conſ.347.alias 345.Fel.in c.eccleſia ſanctæ mariæ.in 29.col.de cõſti.Barb.in 2.vol.conſ. 51.in 1.& 2.col Lud.Ro. cõſ.224.Sonz.in 2.part.conſ.231.in 6.col.& ſeq. & in conſi. 292.vbi notabiliter loquitur.Dec.in conſ.114.Alex.in 5.vol. conſ.44.in 3.col.in prin.Barb.in d.conſ.73.in 3.col. Idem.

Quid in clerico.an gaudeat ſta.vide Decium. in dicto conſil.114.

forenſ nõ ligatur ſta.Lud.Ro.cõſ.491.Alex.notabiliter.in 4.vol.cõſ.86.ver.fortificantur prædicta. fac.qd̃ vult in 5.vol. conſ.16.in 2.col.ver.& per hæc.Et ita tenet.in 5.vol.conſ.44. in 1.col.& ſeq.& in 3.vol.conſ.101.Cor.in 2.vol.cõſ.94.amplia.etiam pro bonis ſcitis in loco ſta.Barb.in 3.vol.conſi.75. in 3.col.& ſeq.

forenſ poteſt petere.reſt.in inte.aduerſus ſta.ex clauſula generali.ſi qua mihi iuſta cauſa:Iaſ.notabiliter.in l.quãdiu. in fi. C.qui admi.

Forenſ enim præſumitur. ignorare ſtat. Curtius in cõſ.27. in 10.col.Cor.conſ.152.& conſ.199.vide in materia in verb. ſta.phi.in c.1.in 4.col.in fi.de conſtitu.in 6.

Nupta extra territorium non dicitur forenſ in loco originis.vt dixi in tract.ſtat.ſta.ſub Rub.Alienatio in forenſem fieri non poſſit.q. Idem.

forenſ ligatur ſta.vbicunque ſta. concernunt ſolẽnitatem actus adhibendi tẽpore contractus & in his quæ ſunt voluntariæ iuriſdictionis Cor.in 3.vol.conſ.64.

Et in materia an forenſ ligetur ſta.vide Alb.in 2.part.q.1.

Vide etiam Ang.in §.1.inſti.de obl.quæ ex.quaſi delict.vbi dicit ꝙ forenſ non poteſt prætendere ignorantiam ſta.quæ communiter vigent per Italiam.vt ſoluere gabellas.non portare arma & huiuſmodi.

Et ꝙ punia. pœna ſta.vbi delinquit vide Bal. in l. debitor. ff.de pigno.forenſ.conuerſans in loco.liga.ſta.Barb.in 4.vol. conſil.64.in 6.col.multo magis habitans.Ludo.Rom.conſil. 228.in 2.col.

Et quot vicibus dica.frequentatio.vide Pan. in c.monaſteria n.5.de vi.& hone.cler.vbi dicit.de duabus.

Scolaris tamen. licet conuerſe. in loco præſumi. ignorare. ſta.loci.Pan.in c.1.n.8.extra de loca.

An autem requira.conuerſatio decennalis.vt ibi poſſit cõueniri.Vide Bal.in l.2.C.vbi ſena.vel clar. Idem.

forma eſt quæ dat eſſe rei. l. Iulianus ſcribit ſi hominem.§. 1.ff.Ad exhibẽ.l.ſi is qui ccccta.§.quædam ff.ad l.falc.& ita tenet Inn.in rub.ext.de conſe.eccl.vel.alta. P.Andora.

forma & lex data.& conſue. antiqua. in electione officialium eſt ſeruanda.l.ſuper creandis.C.de iu.fi.libr.10. quam.l. no. contra eos qui ducunt iudices quia debent eis face. ſumptus etiam pro famulis. P.Andora.

Geſta contra formam ſunt nulla.c. piſanis. de reſtit. ſpol.l. cum hi.§.ſi prætor ff.de trãſac.c.cum dilecta vbi Feli.in 9.col. de Reſcrip.

Nec enim eſt recedeñ.à forma.Barb.in 1.vol.conſ.44. in 2. col.Iaſ.in d.§.ſi prætor.& in l.ſi vnus in 1.col.C.de teſta.

Et ad cognoſceñ. ſigna. quando aliquid detur pro forma. vide Fel.in d.ca. cum.dilecta in 5.col.cum ſeq.& remiſſiue in c.ſuper eo.de teſti.cogen.

Vbi aliquid datur pro forma.an ſufficiat per equipolẽs ſeruari? vide Iaſonem.in l.iubemus.in 4.col.C.de teſta.

forma ſubſtantialis quæ dica.vide Iaſonem.in l.vniuerſa.in 4.col.C.de præci.imper.offer.

forma permiſſiua non ſeruata.ſumus in forma deſtructiua. l.prætor ait §.ſiue autem.& ibi Iaſ.poſt Bal.in 1.col.ff.de oper. no.nu. P.Andora.

fornarius obligatus ad coquendum panem pro familia , ſi augeatur cum exceſſu , non tenetur niſi vſque ad numerum familiæ exiſtentis in tempore promiſſionis. Albert. Brun.in tract. de augmento. concl.10. principalis. magis communem dicit. B.Villal.

Fornicatio cum meretrice , non eſt de iure ciuili punibilis. com.dicit Ang.in l.ſi vxor.§.ſed & in ea. nu.1.ff.de adulter.adeò vt ſi quis etiam per vim meretricem ſtupraverit non puniri debeat,vt communiter teneri contra Bald. dicit Alc.cõſ. 469.nu.1.Clar.lib.5.ſent.§.fornicatio.in prin. P.Fichard.

fornicatio ſimplex,& ſi iure ciuili nullas pœnas det, tamen & peccatum mortale proculdubio eſt , & tum ſacris initiatũ arbitrariæ pœnæ iure canonum ſubiicit,tum clericum ſuſpẽſionis damno obnoxium facit. vt communia ponit latiſſime de materia ſcribens Iulius Clarus in pract. cri.§. fornicatio.in prin.& primo.verb. E.Suarez.

PRO.fortior præſumptio tollit minorem.l.diuus.ff. de reſtit.in integ.in c.alma mater.extrà de ſent.excom.& c. literas. de præſump. Bellon.

Fortuitorum caſuum generalis renunciatio contractibus addita,tot,ac tantas vires habet, vt ſpecialis neceſſaria nõ ſit. commune pono ex Alex.nu.12.Iaſ.n.14.& in l. ſed & ſi quis. §.quæſitum.ff.ſi quis caution.Imol.in c.1.num.23.commod. Corn.conſ.128.num.43.lib.2.Iaſ.conſ.107.lib.1.Si autem vnus caſus peculiariter exprimatur, ac generalia deinde verba ſubiungantur.perinde erit,ac ſi omnes ſigillatim expreſſi ſint. vt magis commune atteſtatur Alex.conſ.3.viſo inſtrumento in fi.lib.1.Turzan.opin.143. Quin autem huiuſmodi renunciatio valere debeat,dubitare nemo poteſt.vt frequenter placitum inquit Straccha de merca.parte 3.nu.77.& 4.part.n.6. E.Suarez.

Forum ſortimur ratione delicti,&licet Docto.velint,quòd delinquens poſſit etiam puniri de delicto alibi commiſſo , in loco vbi plurimum conuerſatur,& ratione aſſiduę conuerſationis videatur ſortiri forum : tamen illud procedit , quando talis conuerſatio ſaltem fuit per annos decem.Eſt verior opinio ſecundum Alex.in cõſ.166.videretur fortaſſe. circa med. volu.7.Et ibi ponit Alex. quot modis quis dicatur ſortiri forum,ad hoc vt poſſit de delicto puniri:videlicet ratiõe originis,ratione domicilij,ratione diuturnæ conuerſationis,ratione delicti perpetrati, & ratione vagationis , quia delinquens ſit vagabundus per mundum: quia talis poteſt vbique conueniri. M.Chærian.

Forum quin patrati delicti ratione omnes ſortiantur, nulla eſt dubitatio. vt late cum receptis ſententiis explicant Duenna reg.378.Iul.Clar.in pract. §.vltim. quæſt.38.per totam. E.Suarez.

Forum vetitum. Trahens aliquem ad forum vetitum poteſt pœnitere vſque ad litis conte. pœnam tamen euitare nõ poteſt ſecundùm Ia.de Are.Pe.& Bal.in l.in criminali.C.de iuriſ.om.iud.& ibi Io.Fa.gl.in verbo, perdant, in ca.ſi diligenti. extr.de foro.comp.& ibi Inn.&Io.And.gl.& Archi.11.q.1.c. molita.Spe.in tit.de compe.iud.adi.§.1.verſic.ſed quomodo poteſt.do. Alex.in l. quamuis ff.de in ius vocan.in 3.col.licet gl.&Bar.in d.l.in criminali.& Pan.in d.c.ſi diligenti.tenuerint poſſe pœnitere , & pœnam euitare quandocunque ante ſententiam. Balb.deciſ.229.

forum quis ſortitur etiam in criminalibus ratione domicilij,vt eſt communis opi.Clar.q.39.verſ.fortitur. vel vbi plurimum. conuerſatur de delicto alibi commiſſo. Cherianus. in in ſuo communium opinionum, in verſ.forum. quando fuit talis conuerſatio per decem annos.Pet.Duen.Reg.378.Soarez verſ. forum. vide omnio Graſſum in ſuo communium opi.lib.2.c.10.q.1.vbi ponit limita.& amplia. Bonacoſſ.

Forus omiſſus. Locus deputatus de iure communi ad iura reddendum , vt eſt locus maiorum poteſt obmitti de conſenſu partium ſecundum Bal.& Sandil. in l.fin.ff. de iuriſdict. om. iudic. per l.ſi vt proponis, præſes certum locum. C.quomo.& quando iud. Balb.deciſ.378.

FORVM.

Summaria.

Delinquentem ſortiri forum ratione delicti : & in quibus delictis hoc non procedat.q.1.

Etiam mandantem delictum,perinde vt ipſum delinquentem,ſortiri forum in loco admiſſi delicti.q.2.

delinquentes de conſuetudine non remitti ad locum delicti perpetrati, ſed puniri, vbi deprehenduntur,& incarcerantur.q.3.

furem repertum & deprehenſum in alio loco cum re furtiua,non poſſe ibi puniri.q.4.

in foro pœnitentiali nõ opus eſſe remiſſione furis puniendi in loco commiſſi delicti.q.5.

Si quis poſſidet bona in alio regno , vel ducatu , quàm in quo habet domicilium,electio eſt actoris,vbi velit eum conuenire,ratione iſtorum bonorum.q.6.

familiares,vel domeſticos alicuius priuilegiati,exceptis domeſticis epiſcopi , non gaudere priuilegio fori conceſſo ipſi priuilegiato , niſi ſint perpetui , aut niſi ſpecialiter ſit expreſſum.q.7.

Clericus venditor , laudatus author , debet defendere emptorem in foro ipſius emptoris.q.8.

Licet aliàs regulariter poſſit quis conueniri eo loci, vbi cõtraxit, ſi ibi reperiatur,tamẽ legati habent priuilegium reuocandi domum ſi ante tempus legationis ibi contraxerunt:niſi ipſi ad iudicium vocauerint alios.q.9.

Si quis vt aduena à mercatore quid emit , vel cum eo contraxit,an ibidem poſſit conueniri.ead.quæſtione.

Promittens ſoluere certo loco,ſi non ſatisfecerit ſolutioni, vbi poſſit & debeat conueniri ibid.in fi.

Pauperes poſſe alios conuenire extra proprium forũ.q.10.

Quæ perſonæ dicantur miſerabiles.ibid.

Viduam habere priuilegium vocandi quẽ extra proprium forum q.11.

Fœminã Virginem, quæ cælibem vitam egit,habere quoque priuilegium viduæ.ibid.

eccleſiam ſpoliatam habere priuilegium conueniendi ſpoliatorem quemcunque extra forum ſuum,coram iudice ſeculari,vel eccleſiaſtico.q.12.

Clericus laici hæres , lite coram ſeculari iudice cum defuncto nondum cœpta,vocandus eſt pro actione hęreditaria ad iudicem eccleſiaſticum. q.13.

Iudex domicilij an teneatur ad requiſitionem iudicis loci contractus,citare contrahentem, vt in loco cõtractus reſpondeat.q.14.

Si contrahens habeat bona in loco contractus, poterit iudex.loci iſtius præcedente citatione,& reo contumace, actorem mittere in poſſeſſionem bonorum rei, exiſtentium in loco contractus.ibid.

Renunciatio fori, ſeu proprij domicilij , quid in contractibus operetur.q.15.

Quid iuris , ſi quis cum iuramẽto renunciauerit priuilegio fori,&promiſerit apud tribunal iuratus,ſe in loco contractus reſponſurum.q.16.

QVAESTIO I.

Et legibus cautum, & à Doctoribus cõmuniter receptum est,forũ quem sortiri ratione delicti.text.est in l. 1.& in Auth. qua in prouincia.C.vbi de crimine agi.ca. fi.de foro comp.Et hanc dicit esse communem opinionem Gand.in tract. malef. rub.vbi punia.delinquens.n.2.Et tenet Abb.& Doct.ca.fi.lib. 6.Boerius decis.29.Marianus Soc.c.postulasti. nu. 5.& seq.de foro comp.Hipp.l.vnica,n.23.C.de raptorib.

Limita hanc conclusionem non procedere in leuibus criminib. Ita probat text.l.desertorem.à contrario sensu.ff.de re militari.Et expressè tenet Cassanæus in consuet.Burgund.tit. des aduentz.rub.12.§.vnico.n.7.Melchior Klin.c.fi.nu.10.Et ita communiter teneri firmat Abb.d.c.fi.n.15.

QVAESTIO II.

Sed quæro,an prædicta conclusio habeat locũ in mandante,vt forum sortiatur in loco delicti,sicut delinquens? Resp ꝙ sic,& est communis opi.vt expressè firmat Lancel.Deci.l.hæres absens.§.apud Labeonem.ff.de iudic. dicens ab ea non esse recedendum.Eandem dicit esse communem Maria. Soc.d. c.postulasti.n. 5.Abb.c.fi.n.27.eo.tit. Et tenet Hipp.sing.404. incip.forum.Bart.l.si vt proponitur.n. 2.ff.de fideiuss.

QVAESTIO III.

Sed quid si delinquens effugerit,& alibi carceretur,vtpote in loco domicilij. nunquid iudex ille debet remittere punien dum ad iudicem delicti? Resp. Hæc quæstio variantibus sententiis merificè disputata est.Nam Io.de Ana.ca. 1. de raptor. existimat, quòd iudex possit cognoscere de crimine alibi cõmisso.Et sequitur Bald.& Ang.l.fi.ff.de iurisdictiõe omnium iudic.Bald.d.l. 1.C.vbi de crimi.Ang.in tract.malef.verb.hæc est quædam inquisitio.n.83.Et ibi Aug.Arimi.dicens,hanc esse communem opinionem. Eandem sententiam firmat Bart. & Bald.l. cũctos populos.C.de summa trinitate.Bald.in cons. 313.vol. 5.Bart.l.si cui §.sacrilegium.nu. 1.ff.de accusat.vbi dicit,quòd de vrbanitate iudex debet remittere.non de necessitate,& ita reliqui, vt per Hipp.pract.cri.§.opportunè.n.33.

Contrariam tamen opinionem quòd de necessitate iudex debet remittere ad locum delicti, tenet gl.expressè in Clem. pastoralis.verb.de more.de re iudicata. Et sequitur Oldradus d.l.cunctos populos.Odofredus, Iac.de Belnisio.d.l.fi.Eãdem sentẽtiam tenet Ioãnes And.ti.de ꝓpeten.iud.§.j. Sal.l.seruos. C.ad legem Iuliam de vi.Guido Papæ decis. 102.Nicol.Boer. in decis.29.n.2.Et eam dicit esse magis communem, Hipp.§. cõstante.n.90.in sua pract.cri.Thom.Gram.decis.26.n. 11.Et pro hac opinione est text.in Auth. vt nulli iudicum.§.si verò quis comprehensorum.Verum tamen est,quòd de consuetudine seruetur prima opinio,vt quoque testatur Paul.de Cast. l.hæres.§. 1.de iudic.

QVAESTIO IIII.

Quæro,quid in crimine furti, nunquid fur repertus in alio loco cum re furtiua,possit ibi puniri? Resp.Doct. in hoc articulo valdè sunt varij,vt per Aug.Arimi.in add.ad Ang.verb. & vestem.n.15.Namque Bart. in l.si dominium.per illum tex. ff.de fur. tenet quòd possit puniri, & eum sequuntur quamplures Doct.relati per Arimi.d.verb.vestem.asserentes sentẽtiam Bart.in iudiciis ab assessoribus pro Euangelio seruari.

Verum in contrarium est communis opi. vt firmat Bald.d. l.si dominium. Eandem contra Bart. dicit fuisse communem vsque ad tempora Bart.Abb.c. 1.de raptor.Et quòd Moderni quoque firmẽt opinionem Bart. de stricto iure non procedere.Eandem opinionem reprobata Bartoli sententia communiter teneri dicit Paul.de Cast.l.siue manifestus.§. 1.de furt.

QVAESTIO V.

Quæro,quid in foro pœnitentiali? Resp.communis & recepta est Doct.opinio,non requiri remissionem,sed debet confiteri delinquens suo sacerdoti,vt testatur Abb.c. 1.n.4.Et ibi Io.de Ana.n.4.extrà,de raptor.Barbat.c.fi.n. 5.de foro comp. & Rubr.n. 53.Roma.sing.458.

QVAESTIO VI.

Quæro,an quis possit conueniri in loco domicilij, ratione bonorum,quæ sita sunt in alio regno,vel ducatu? Resp.communior &receptior est opinio,esse in electione actoris,agere in loco, vbi cõuentus domicilium trahit tempore iudicij mo ti,vel in loco,vbi bona sita sunt.Ita tenet gl.in l.fi.C. vbi in rẽ actio.quam sequitur Bal.Saly.& doc.ibid.Et eam communiter approbatam esse firmat Thom.Gram.in decisiõe sua, 103. nu.132.

Sed quid si bona sint feudalia? Vide s.c. 2.de feud.quæstio.

QVAESTIO VII.

Quæro,an familiares alicuius priuilegiati, gaudeant priuilegio fori competente ipsi priuilegiato? Resp.Si loquamur in familiaribus episcopi,speciale est ꝙ indistinctè gaudeant priuilegio fori competente domino episcopo. De hoc est text. in c.fi.de offic.Archi.Et ibi hoc firmant communiter Doc. vt dicit Ant.Capyc.in decis. 12.nu.2. Sin verò loquamur de familiaribus aliorum priuilegiatorum, controuersia est inter Doct.Namque Imol.in c.2.de foro comp.existimat,quòd tales familiares, interim dum seruiunt,sunt de ecclesia, argu.d. c.fi. quòd indistinctè loquitur,licet non bene audet se firmare. Idem videtur firmare Bald.in familiari alicuius temporalis priuilegiati, quòd scilicet gaudeat priuilegio durante tempore,quo inseruit ei,quem sequitur Soc.in c. 1.de for. comp.

In cõtrariam tamen sententiam magis communiter itũ est,quòd scilicet familiares alicuius priuilegiati,si nõ sint perpetui,sed seruitores mercenarij,non gaudeant priuilegio fori competente ipsi domino. Vt firmat Capyc. d. decis. 12. Et eam tenet Ant.de But.in d.c.2.de foro comp. Et ibi expressè Abb.& Fel. qui dicit opinionem Abbatis esse tutiorem. Eandem dicit Spec.tit.de compet.iud.adit.Soc.d. ca. 1.declaratione quinta.

QVAESTIO VIII.

Quæro,vtrum clericus venditor,author laudatus possit declinare forum emptoris ex sua persona, an verò teneatur ibi emptorem defendere? Hæc quæstio apud Doctores valdè fuit controuersa,&vtraque opinio maximis nititur authoritatibus. Namque nonnulli existimarunt, clericum euictionarium posse declinare forum iudicis laici,ita tenet Ang.in l. venditor.de iudic.quem sequitur Ang.Are.in §.actionum.instit.de actio. Vbi dicit quòd ita seruetur de cõsuetudine.Eandem opinionem sequitur Ant.Capyc.in decis. 197.Spec.ti.de primo & secũdo decreto.§.restat.ver. quid si dominus.& ver. quia clericus.Ang.& Pau.de cast.in d.l.venditor.Imol.in l.nõ solùm.§.quod vulgò.de vsucapio.

Alij verò contrà censuerunt, quòd imò clericus non possit ex persona sua forum emptoris declinare, sed teneatur defendere emptorem ĩ foro ipsius emptoris, ita tenet Baldus & Fulgosius in dict.l.venditor.& ibi Alber.de Rosatis, & Florianus, de sanct. Petr.Baldus in Auth. clericus.C.de episcopis & clericis. Eandem sententiam firmat Maran. in Specul.part.6. Rub.de laudatione. Et eam multùm sibi placere dicit Gram. decis.21.n.8.maximè cùm maioribus authoritatibus fulciatur. Eandem dicit esse communem Socy. in cons.91 volu.3. quem refert Capycius dict.decis.197.nu.7.cum pluribus per eum allegatis. Eandem dicit quoque communem Imola d.§. quod vulgò.clericus venditor venit solùm ad defendendum emptorem, contra quem institutum est iudicium, vnde non potest dici,cum conueniri coram iudice laico, ad hoc vt possit forum declinare.

QVAESTIO IX.

Communis & recepta est doc.sententia, forum sortiri quẽ ratione contractus,vt contrahens in loco illo reperiatur,conueniri possit.tex.est & ibi Doctor.c.dilecti. de foro compet.l. hæres absens.§.si quis.ff.de iudic.

Limitatur in legatis, namque ij habent priuilegium reuocandi domum si ante tempus legationis in eo loco contraxerint,l.2.§.omnes.§.item si extra.& ibi Lãcelot.Deci.communem asserit esse opinionem.ff.de iudic. Et tenet Maria.Soc.c. fi.de foro compet.

Sed quid si ad iudicium ipsi vocauerint alios? Resp. ꝙ non poterunt vti priuilegio reuocandi domum suam,sed coguntur respondere non tantùm his,aduersus quos egerint,sed & omnibus. text. d.l.2.§.sed si agant. Sicut ibi intelligit Accurs. quem sequuntur Albe.Ang. Pau.de Cast.Fulgos.& Iacobi.de sancto Georg.Eandem sententiam firmant Inn.&Maria.Soc. d.c.fi.Et eam dicit esse magis communem Did. Couar.pract. quæst.c. 5.n.4. Licet cõtrariam sententiam amplectantur Iac. de Rauen. Butrig.quos refert Albe. item Guiliel.de Cune.& Dyn. quos refert ibi Pau.de Cast. quod scilicet non omnibus teneantur respondere,sed his saltem,quos ipsi vocauerint.

Sed quæro nunquid dicta regula procedat in eo,qui à mercatore quid emit, vel cum eo contraxit vt aduena? Respon. quòd nõ,sed domicilium eius sequi debet.l.vnica.C.vbi conuenien. qui cert. loco. & ibi Doct. communiter. Limita non procedere, si contrahens vt aduena in eo loco, alia ex causa, quàm ratione contractus forum sortitur, Namque poterit ibi conueniri,si fuerit in eodem loco inuentus,ita tenet gl.cõmuniter recepta.c.Romana.§. nec etiam suffraganeorum. de foro compe.in 6.vt firmat Maria.Soc.d.c.fi.n.76.Did.Couar. d.c. 5.nu.3.

Sed nunquid promittens soluere in certo loco,si non satisfecerit solutioni, poterit conueniri i n quolibet loco? Resp.ꝙ non,sed

non,sed debet conueniri in loco idoneo,scilicet, vbi aliàs fortitur forum, ita no.gl.communiter recepta,d.l.vnica.verb.& in alio teste Pau.de cast.ibi.

QVAESTIO X.

Quæro,vtrum pauper tanquam miserabilis persona possit conuenire reum laicum extra proprium forum coram iudice ecclesiastico etiam in rebus temporalibus? Resp.ꝙ sic,text. c.ex tenore,ibi omnes doc.de for.comp.Ant.de But.c.per nostras.de donat.inter vir.& vxor.

Amplia vt pauper vel miserabilis persona,simulq; oppressa per vim vel alio modo re sua spoliata, possit ad hoc coram iudice ecclesiastico agere etiam aduersus laicum de re temporali,quamuis ipse actor quoque laicus sit,nulla etiam data negligentia iudicis secularis, ita probat tex.quem ad hoc cõmuniter notant Doct.c.ex parte B.de foro competenti.vt testatur Pan.ibi.Et tenet Soc.c.licet ex suscepto.de foro comp.

Sed quæro,quæ dicantur miserabiles personæ? Resp.communis est sententia, iudicis arbitrio relinquendum esse, quæ sint miserabiles cẽsendæ præter eas,quæ expressim in iure nominatæ,ita Cyn.Alberic.Bald.Bart.& Doct.l. vnica. C. quan. imp.Abb.& Doct.c.significantibus.Alberic.tract.stat.part. 1. quæstio.112.

QVAESTIO XI.

Quæro, nunquid vidua habeat illud priuilegium vocandi quem extra proprium forum? Resp.quòd sic.tex.est ĩ l. vnica. C.quan.imperat.inter pupil.& vid.

Sed nunquid locum id habet etiam in fœmina, quæ cælibem vitam egit? Resp.dubia est,quæstio,ĩ qua nec Accur. ipse certam elegerit sententiam,vt patet in l.malum. ver.viduam. ff.de verbo.signi. Glo.tamen in d.l.vnica. videtur velle,quòd nõ habeat priuilegium illud, ex quo vltimo loco ponit illam opinionem. contraria verò sententia communi Doctorum consensu probata est,vt dicit Fulgos.d.l.vnic.Et eam tenet ibi Azo.in summa, & ibi sequitur Cyn.Oldr.Bar.& alij.Eandem tenet Io.Lup.d.ca. per vestras.de donation.inter virum & vxor.Matthæ.de Afflict.in consti. Neap.lib. 1.tit.37.n.29.Guido Papæ decisio. 566.

QVAESTIO XII.

Quæro, nunquid ecclesia spoliata possit quoque eligere iudicem ecclesiasticum vel secularem cùm velit conuenire laicum expoliatorem? Resp.communis & recepta est sententia,esse in eius electione coram quo velit agere, ecclesiastico vel seculari.ita tenet Ioan.And.& Doc. in c.cùm sit generale. de foro compet.Et eam communem esse testatur Alexand.in cons. 103.ad finem.lib. 5.& Ioan.Imol.c.si clericus. ext.de foro compet.

QVAESTIO XIII.

Quæro,an clericus hæres laici defuncti,nondum cœpta ad uersus cum lite. possit conueniri coram iudice laico vel seculari? Resp.quòd non,sed conueniendus erit apud iudicem ecclesiasticum,etiamsi vt hæres laici vocetur his actionib⁹,quæ aduersus defunctum iure dantur.ita tenet gl.communiter recepta,c.is qui in ius succedit.de reg.iur.in 6.gl.Archid.Domini.& Præposit.c.clericum nullus. 11.q. 1. Bart.l.hæres absens. in prin.ff.de iudic.Cyn.nu.7.Bald.Fulg.&Iasn.39.Auth.quas actiones. C. de sacros.eccl.Ang.Alber. Fulgos.& Iacobin.de S.Georg.d.l.hæres absens.& ibi Curtius iunior,qui dicit hanc esse communem opinionem.Et eam tenet Deci.asserens non esse in hoc dubitandum,post Abbat.& alios.ca. quia.v. de iudic.Bald.l.2.C.vt in possessio.legat.Nec obstat text. in d.l.hæres absens.quia intelligendus est eum nõ excusari priuilegio particulari per principem sibi indulto,non de generali per legem concesso & iuri communi inserto, vt not. glos.ibi verb. excusatur.

QVAESTIO XIIII.

Paulò antè dictum est,non posse quem ratione contractus conueniri apud iudicem illius loci, vbi contraxerit, nisi ibidem reperiatur.

Sed quæro nunquid iudex loci contractus possit requirere iudicem eius loci,vbi habitat,qui contraxit, vt contrahentem citet, & iubeat ad iudicem contractus accedere responsurum actori? Resp.Hac in quæstione reperio Ant. de Butr.in ea fuisse sententia, ꝙ iudex domicilij cogatur ad requisitionẽ iudicis loci contractus reum remittere vel citare, & si fuerit reus contumax, iudex loci contractus possit ad sententiam procedere,quem sequitur Abb.c.fi.n.36.de for.comp.verùm hæc illorum opinio communi suffragio improbata est,vt firmat Franc.Ripa in c.1.n.6.de iudic.Et tenet cõtrariam Fel.d.c. fi.n.21.de fo.cõp.Deci.d.c.1.d̃ iudi.n.23.ver.2.hæc limitatio.

Nota tamen ꝙ si contrahens habeat bona in loco contractus,poterit iudex loci istius præcedente citatione,& reo contumace,actorem mittere in possessionem bonorum rei existẽtium in loco contractus,ita loquitur tex.c.Roma.§ cõtrahentes.& ibi Doct.communiter notant,de for.comp.lib.6. Si verò non habet bona in loco cõtractus,licet iudex loci istius de causa cognoscere non possit, nec propria sententia definire, nec locus sit remissioni,poteſt tamẽ si latitat reus in loco domicilij missionem in possessionem bonorum ex primo decreto decernere, & iudicem loci in quo bona sita sunt, pro executione requirere secundum cõem & receptam Doctor.sententiam in d.§.contrahentes.& d.l.hæres absens.§. 1.vbi Paul. de Cast.& alij.

QVAESTIO XV.

Quæro,quid si contrahens se submisit foro illius loci contractus,renunciando expressè foro domicilij? Resp.Gl.in l. 1. ff.si quis in ius vocat. non ierit.tenet remissioni locum esse, quam sequũtur ibi Doctores communiter,& in d.l.hæres absens.§. 1.vt firmat Pau.Castr.n.8.& Lanc. Deci.& hanc sentẽtiam amplectitur Pan.n.37.Fel.n.22.c.fi.de fo.comp. Eãdem dicit communem Ripa.n.65.Beroius n.196.& Alc.n.52.c.1. de iudic.Iasl. 1.ff.si quis in ius vocatus non ierit.Did.Couarr. pract.questio.c.10.n. 5.Et Bald.tenet c.præterea de offi.deleg. Iasl.1.ff.de eo quòd cer.loco. fori enim exceptio tollitur per renunciationem.

QVAESTIO XVI.

Quæro, quid si apud tribunal loci ꝑ actus præstito iuramento promiserit se respõsurum & litigaturum reus in illo loco, absque alia fori renũciatione? Resp. communis & recepta est doc. sententia, causam ad iudicem loci contractus remittendam esse,quam tenet Pau.de Cast.d.l.hæres absens.§. 1.Rom. singu.283.Fel.d.c.fi.n.22.extrà,de fo.comp.Iasl.d.l. 1.ff.de eo, quod cer.lo.Beroius n.196.Ripa.n.66.d.c.j.de iudi.Maria.Soc.dilecti.n.39.ext.de for.compe.& eam communem esse post alios asserit. Michael Grassus.

Forus.quomodo quis sortitur forum? Respondet gl.in c. 1. 3.q.6.per versus.contractus,crimen,reus,res, religioque. Vir. ratio similis vel prouocat atque recusat. excedit iussus. vel si consentit vterque.& vide ibi expositiõẽ cum alleg. P.And.

Vtrum.quis sortia.forum in loco domicilij ratione contractus.mutato ipso domicilio vide ample & no.Are.cons. 135. vbi ponit nunquid recedens cum rebus vi.dea.mutare domicilium.de quo.& per Alex.in 5.vol.cons.34. P.Andora.

Et in materia fori domicilij.vide Fel.in c.postulasti.de for. compe.& in c.dilectus.Io 2.maxime.in 6.col.de rescrip.

Aliquid per Barb.in 2.vol.cons. 52.& per Iasonem in l.qui certo.in fi.ff.de cond.indeb.

Quando in persona.vnius.cõcurrunt locus originis & domicilij ratione habitationis præfertur.locus originis.Alex.in 3.vol.cons. 101.in prin. Idem.

An ex frequenti conuersatione. possit quis conueniri in illo loco.vide Phi.in c. 1.§.nec etiam de fo.comp.in 6. Idem.

Contrahentes in loco.si ibi inueniantur possunt conueniri.d.c. 1.§.contrahentes.& ibi Phi.

Sorti.quis forum in loco contractus celebrat. per eius procu.generalem.Iud.sing.237.

Sorti.etiam ratione distractus. Alex.in l.pomp.§. præterea. de acq.pos. P.Andora.

Vbi fit mentio de domicilio.intellr in dubio de domicilio habitat.Alex.in l.assumptio.§.filius.ff.ad municip.vide in ver. domicilium. P.Andora.

Et app.fori in dubio intellr.de foro domicilij.Bal.in l. quæ conditio §.cum ita.ff de cond.& demon. P.Andora.

Francigenæ non poterunt pupillariter substituere liberis suis,quia eos non habent in potestate, Communem ait Ripa in l.2.n.21.ff.de vulga.& pupil. Villalob.

Frater nõ excludit̃ur à successione legitimæ fratris propter ingratitudinem,Io.de Garro in auth.ex testa. C.de coll. n.40. com.dic. B.Vill.

frater,& fratris filij,simul instituti,ad hæreditatẽ simul vocantur.non ordine successiuo,propter effectũ orationis coniunctiuæ.Com.dicunt(contra Bar.)Alex.consil.22.volu.1.& cons.43.vol.5. Et Corn. cons.47.vol.2. Et Dec. cons.254.& cons.248. I.Fich.

frater tenetur dotare sororem pauperem, com.ait Fulgos. cons.224.Ant.de Mora. & Ripa in l. 1.num.83.soluto matri. B.Vill.

frater,vel socius,qui habet domum comm.potest compelli per fratrem, vt recipiat conductorem idoneum in sua parte. Iasl.in l.quanquam.n.24.C.qui testa.face.possunt.com.dicit.

ſi.vbi Bald.ff.vbi pupil.edu.deb.&gl.in l. 1.C.de alen.liber.ſed non cogitur eam dotare ſecundum communem opinionem, de qua per Ang.& Alex.in l.à filio.ff.ad Treb.Fulg.conſ.224. Ant.de But.Abb.& cæteros.in c. peruenit. de arb. & per omnes.præcipueque Iaſ.& Ripam,in l. 1.n.83.ff.ſol.mat. F.Viuius lib.2.opi.131.

Frater ſi fratri in teſtamento legati nomine aliquid reliquerit,& turpem perſonam inſtituerit,tunc nihilominus poterit ſuperſtes frater querelari ad reſcindendum totum teſtamentum,nec tenetur ſaltem agere ad ſupplementũ legitimæ,quę eſt quarta pars totius hæreditatis. Hæc opinio Iaſonis, Decij & Gul.de Cu.& placet Claro ſed contrariam dicit eſſe magis communem.Pariſ.conſ.64.lib.3. P.Fichard.

Frater fratrem occidens, priuatur ſucceſſione hæreditatis fraternæ,& præfertur fiſcus,adeò,vt ne filij fratricidæ ad eam hæreditatem admittantur,com.dicit.Barb. conſ.8.lib.3.in dubio 1.Clarus lib.5.ſent. §. homicidium.verſi.puniatur etiam. P.Fichard.

Frater vtrinque coniunctus ſolus ſuccedit fratri præmoriẽti.tex.eſt auth.ceſſante. de legi.hær.& in auth.itaque.C.com. de ſucceſ.& vtrobique tradunt Bar.& communiter alij. Paul. de Caſt.in l.fi.C.de verb.ſig.Alex.in conſ. 5. conſideratis omnibus.n.3.lib.6.cum concordantibus,vt per Soc.Iun.in conſ. 50.nu.1.vol.4. Muſcul.

Fratres non poſſunt contrauenire diuiſioni inter ſe factæ, & iuramento confirmatæ,etiam non obſtante minore ætate, iuxta auth.ſacramẽta puberum.& tradita ibi per Bart.& alios communiter, C.ſi aduerſ. vendic. Omne enim iuramentum ſeruandum eſt, quod non vergit in detrimentum ſalutis æternæ,vt refert Soc.iun. in conſ. 50.n.22.& 23.vol.4.allegans c. cum contingat,extra de iureiuran.& c.quamuis,de pact.in 6. E.Muſcul.

Frater conſanguineus tantum, pariter ſuccedit fratri prædefuncto,cum vtrinque coniuncto,cùm pares ſint in vinculo agnationis,ꝙ ſolum dicitur attendendum,reiecto penitus vinculo cognatiõis.l. 1.C.de legit.hære.vbi Bald.Fulg. Corn. & alij.Et licet prædictæ opinioni Bald.plerique videantur cõtradicere,vt Pet.de Anch.in conſilio relato & approbato per Soc.ſen.in conſ.553.viſis inſtrumentis,ver. ſecundo ego reſpondebo,ibi,pro hoc induco.vol.2.Tamen illa opinio Baldi eſt verior,& magis communiter recepta ſecundum Soc. iun. in conſ.72.n.8.vol.4.cum concordant.ibi.Et eandem opinionem ſequitur Pau.Caſt.in d.l. 1.C.de legit.hæred. E.Muſc.

frater qui emit fundum vel domum, ſuo proprio nomine tantùm tenetur communicare alteri fratri,quando omnia ante & poſt fuiſſent hinc inde collata.Ita voluit Pet.de Anch.in conſ.302.Vnde refert Alex.de Imo.ex Bal.in l. 1.ver. item nõ eſſet.C. ſi quis alteri vel ſibi. Si duo fratres ſimul habitarent, & eſſent ſocij omnium bonorum,ſi tamen vnus de communi pecunia emeret pro ſe tantum, quamuis ipſo iure non acquiratur alteri fratri,tamen per actionem pro ſocio teneretur cõmunicare,cum multis ſimilibus deciſionibus,in conſ.49. nu. 11.lib. 1.con. Et hanc communem ſententiam ſcribentium eſſe ſcribit Iaſ.in conſ.2.in 7.col.in prin.ver.decimò etiam animaduertendum.in 3.vol.conſ.Quam doctrinam per aliquot caſus latius explicando proſequitur idem Iaſon.in l. 1. C. qui teſtam.fac.poſ. kirchouius.

frater fratrem occidẽs,priuaretur ſucceſſione fraterna,quę debetur fiſco.& nõ filiis eius,communis eſt opi.Clar.in §.homicidium.ver.puniatur etiam.Boer.deciſ.25.n.8. communẽ dicit.Soarez verbo.fratris.nu.341. Bonacoſſ.

frater non cogitur teſtificari contra fratrem in criminalib. vt eſt communis opi.Soarez in ver.frater n.338. Bonacoſ.

Frater pro fratre ad defenſam teſtis eſſe poteſt in criminalibus.communis eſt opi.Graſſus communium opi.lib. 2.c.17. q.3.Et eſt vera opi.& mẽti tenenda.ſecundum Alex. in conſ. 4.in 6.vol.nu. 11.poſt Bal.vide omnino Dec.in conſ.469.nu. 7. & ſeq. in cauſa tamen ardua frater pro fratre non teſtificatur.Barb.conſ.46.n.17.in 2.vol.Idem in crimine hæreſis.Bar. in tract.de teſtibus.nu.8.Bened.de foro Sempro.In Reperto. Fel.in ver.frater.& fuſiſſimè Fel.in c.cum oporteat.n.3. de accuſa.vide Crotum in tract.de teſtibus in 4.part.n. 10.& ſeq.& in 3.par.n.13.præſertim contra fiſcum.n.150.Sed contra fratrem non cogitur teſtificari,vt eſt communis opi. de qua ſupra,& Graſſus.q.4.Portius.communi.conclu. Reg.26. lib.4. Anto.Gabriel.communium opi lib. 1.tit.de teſtib.concl. 14. lib.7.concl.21.vbi ampliat & limitat.Petr.Duen.Regul.383. & regu.384.Et frater fratrem non poteſt denuntiare puniendum.Riminaldus conſ.566.nu.8.in 3.vol. Bonacoſſ.

Frater non idcirco ſororis ſucceſſione excluditur,ꝙ ſoror fratris hæreditatem ob ſtatutum non conſequatur. commune ait Cagn.in l.ſi ſecundum naturam.num.30.ff.de reg. iur. E.Suarez.

Frater à fratre turpem aliquam perſonam hæredẽ inſtituẽte præteritus,totum penitus fratris teſtamentum querela inofficioſi rumpet: & ſi aliquo legato ibidem cohoneſtatus ſit, cõe aiunt Iaſ.conſ.71.n.3.lib. 1.& in l.fratres.nu.9. C.de inof. teſta.Dec.conſ.530.n.12.Quamuis verius proculdubio ſit,vt frater hic præteritus ſolùm ad legitimæ portionis explementum poſſit agere ac reliqua omnia de ſuo loco non moueantur,quod etiam magis commune cum Pariſ.ſcripſit Iul. Clar. de teſt. quæſt. 50. verb. pone ergo, & ver. ſed quæro tu ſcis. E.Suarez.

frater contra fratrem inuitus nec in ciuilibus,nec in criminalibus teſtificari cogetur.commune effert Iac.de S. Geor.in l.lege Iulia.nu.2.ff.de teſtib. E.Suarez.

Frater germanus, aut eodem patre natus,ſororem inopem de ſuo dotare cogetur. vt frequenter placitum inquiunt Fulgo.conſ.224.Rip.in l. 1.n.83.ff.ſol.mat.Palat.Ru.in repet.c.peſtras.§.76.nu.3.de don.inter vir. & vx. ac diligenter Arius Pinelus in l. 1.part.3.n.101.C.de bo.mat. Vterinus autem frater ad alimenta duntaxat,non etiam ad dotem adigetur.commune auſim affirmare ex Ang.& Alex.in l.à filio. ff. ad Treb. Fulg.conſ.224.Iaſ.ac Rip.n.83.in laudatam l. 1.ff.ſolut.matr. E.Suarez.

Fratris homicida,eiuſque hæredes,ad fratris mortui ſucceſſionem incapaces habentur.commune inquit Boer.deciſ.25. nu.8. E.Suarez.

Fratres.qui poſt patris mortem bonis indiuiſis,lucris communicatis,ac nec petita,nec data ratione viuunt,iniiſſe ſocietatem cenſentur.commune ait Alc.reg. 1.præſumpt.25.in pr. E.Suarez.

Fratrum filij in patrui hæreditate,ſi nullus alius patruus ſuperſit,pro ſtirpis, non pro capitũ ratione ſuccedũt.cõe aiunt Nicol.de Vbald.in tract. de ſucceſ. ab inteſta.parti.3.& innumeri alij quos congerit And.Tiraq.optimus nomenclator de retract.ligna §. 11.gl.12.n.5.licet aliquammulti,ac perperam, mea quidem ſententia,contrarium atteſtentur, quos refertidem Tiraq.eodem loci n.4.ac Did.à Couarr.in ſua epit.tit.de ſucceſ ab inteſtat.n.8.qua de re nos alibi latiſſimam contexi-mus diſputationem. E.Suarez

Fratribus ſi quid legetur,vel ũ de cõmiſſo relinquatur, vel aliquod feudum concedatur, vel quodpiam ſtatutum ſeufaueat,ſeu ſuccenſeat,de primis fratribus,&,vt vocant,vterinis intelligi debet,commune dicit Tiraq. l.boues. §.hoc ſermone.nu.80.ff.de verb.ſig. E.Suarez.

frater.App.fratris venit etiam ſoror.l.tres fratres.ff.de pac. l.lucius ff.famil.erciſc.l. Lucius §. quæſitum.ff.de leg. 3. Alex. late in 4.vol.conſ.85.Bolog.in conſ.60.in 2.col.

Amplia nedum quando profertur.à lege. ſed etiam ab homine.Angel.in d.l.tres fratres.per l.lutius §.Mæuia.ff.ad treb. Alex.in d.conſ.85.Iaſ.in d.l.tres fratres.

Amplia etiam in ſta.Iaſ.in d.l.tres fratres.in 1.col.al.Pau.de Ca.in conſ.338.alias 340.Bolog.in d.conſ.60.in 3.& 4. col.hypo.ſing.39.

In contrarium tamen fac.quod vult Bened.in conſ.62. vbi vide in ver.4.ad quartum.ſed vide in ſtatuto.ſub Rub.filia dotata.54.& in ſtatuto.muliere.præmoriente.&c.q.12.verſi.an autem.

Amplia quoque.ſi de ſingul. tranſiret ad plurale.vt ſi diceretur fratri & fratribus.Iaſ.vbi ſ.al.Segn.conſ.173. inci.teſtator in ſuo ſolenni teſtamento.

Limita j.vt veniat ſoror propria carnalis.ſecus in alia.exm. ſi relinquatur aliquid fratribus tertij ordinis.non veniunt ſorores tertij ordinis.Iaſon.qui multa al.in d.l. tres fratres. in 1. colum.

Limita 2. niſi ex cõiecturis aliud præſumatur.vt ſi teſtator dicat relinquo fundum fratribus meis. & volo ꝙ ſemper remaneat in agnatione.quia tunc non veniet ſoror.vide ibi per eum ponentem.aliud no.ex.

Limita 3.niſi agatur.de odio.Vt quia princeps mãdaret decapitari aliquem & fratres eius.quia nõ veniret ſoror.Iaſ.ample.in d.l.tres fratres.allegat multa.Addo Barb.in 2.vol.conſ. 57.in 7.col.

Limita 4. procedere. quando profertur in plur. vt fratres. ſecus ſi in ſingli.ita Pau.de Ca.in d.l.tres fratres.refert Iaſ. ibi. qui etiam al.Alex.conſ.568.quod mihi eſt.in 4.vol.85.quod allegaui ſ.

Ipſe tamen Iaſ.videtur.hanc limitationem impugnare.

Limita 5.quando per ſtatutum maſculi excluderẽt fœminas.nam

nas.nam ſi pater tunc faciat mentionem de fratribus.non veniet ſoror.Iaſ.poſt Pe.de Anch.in d.l.tres fratres.in 2.col.& late dixi in tractat.ſtat. ſub Rub.filia dotata.q.22. & ita vult Alex.in 4.vol.conſ.15.

Limita 6. quando in aliqua materia fieret mentio diſcretiue.de per ſe.de fratre.& de per ſe de ſorore.Iaſ.vbi ſ.al.in ſimili Bal.in l.in multis ff.de ſta.ho.

Limita 7.in officiis.quia appellatione fratris.non venit ſoror.Iaſ.vbi ſ.Addo eundẽ.Iaſ.in l.ex facto.in 20.col.ff.de vul. & pup. P.Andora.

Fratrũ appellatione quãdo quis habet plures.qui veniant. vide Pau.de ca.& Iaſonem.in l.fi.in vlt.col.C.de verb.ſig.vbi dicit.ꝙ venient illi qui ſunt proximiores.ſ. vtrinque coniuncti. P.Andora.

App.fratris in ſta.non venit vterinus Fel.in c.veniens.de ſimo.al.Ang.conſ.97.Addo.Alex.in l.ex facto.in 14.col. ff. de vul.& pup.& vide in ſta.ſub Rub.filia dotata.q.32.in fi.

Nec etiam veniunt patrueles Cor.in 4.vol. conſ.169.vide Bal.in l.vxor C.qui accuſ.non poſſunt.

Appellatione fratris an veniat Illegitimus.Pau.de Ca.in 2. vo.conſ.183.ponit multos caſus in quibus venit illegitimus in illo tamen caſu.ſ.in ſtatuto arctãte ad compromiten. dicit ꝙ non venit illegitimus.de quo vide in ſtatuto.ſub Rub. cauſæ inter affines compromittan.q.

Et ꝙ non veniat frater illegitimus. tenet.Bolog.multa allegans in conſ.58.in 3.col. P.Andora.

Quæſtionem de fraternitate iurata &c.vide Alex. in l. nec apud quam legit cum l.ſi pater tuus.C.de hæred.inſt. Idem.

Frater ſororem inopem vtrinque coniunctam tenetur.dotare.Sed ex altero parente tantum coniunctam,non.tex.cum gl.ſing.& ibi doct.in l.cum in plures.§.fi.ff.de admi.tuto.not. per doct.in l. 1.ff.ſolut.matr. per Bar. in l. non omni C. de admi.tutor.

Imo etiam natam ex altero parente tãtum. ſecundum.Bal. & Angel.in l.qui filium ff.vbi pup.edu.deb.& Bar. in d. §.fin. P.Andora.

Frater tenetur.alere fratrem inopem.gl. & Bar. in l. 1.C.de alen.liber.Imo.in l.quamuis.ff.ſol.mat.Bar.in l. fi quis à liberis.§.vtrum.ff.de liber.ag.Bal.in l. 1.C.quando non peten.par. Idem.

Frater non quærellat cõtra teſtamentum fratris.l.fratris & l.fratres C.de inof.teſt.

Limita niſi ſit turpis pa.inſtituta.d.l.fratres.& ibi omnes docto.Bolog.in conſ. 15.vbi in fi.dicit.ꝙ tal per.inſtituta non debet habere etiam minimam rem.Sublimita non procedere in fratre vterino Ang.inſti.de inof.te.

Idem in naturali tantum.Bal.in l. 1.ff.de inof.teſta.

Amplia licet non ſint fratres ſed promiſerint ſe tractare vt fratres.Ale.in l.nec apud.quam legit cum l.ſi pater.C.de hær. inſti. P.Andora.

Et dicitur turpis per.inſtituta.quando inſtituitur.vſurarius Bal.in l.improbum.& ibi Alex.C.ex qui.cau.infa.irro.Mathe. not.49.

Idem ſi inſtituatur.concubina.Ang.conſ.171. Idem.

Sed quid ſi in teſtamento.ſit clau.codicillaris.an cætera firma maneant per auth.ex cauſa.C.de liber.præte.Pau.de ca.in 1.vol.conſ.263.incip. Ad primum videtur dictas ſorores. repetito.in 2.vol.conſ.61.dicit ꝙ nõ ſubiungens ꝙ gauiſus fuit comperuiſſe Angel.huius ſententiæ.in d.Auth.ex cauſa & ꝙ non meminit vidiſſe cõtrarium.& ita ſequitur crem.ſing.90.

Tu vide Iaſ.multa in contrarium allegantem.in d.l.fratres. in 2.col.licet concludat primam opinionem eſſe communiorem. & dixi. in verb. exhæredatio §. 19. verſicul. Ampliat 4. Idem.

Frater poteſt inſtituere.fratrem ſpurium.Bal.in 1.part.conſi.5. Idem.

fratres in poteſtate patris an ſibi donare poſſint.Iaſ.in l.frater à fratre.in lectu.in 4. col. ff. de condit. indebit. concludit quòd non.

Quid autem accedente patris conſenſu. vide ibi per eum. Idem.

Quid ſi fratri relinquatur.vſque ad legitimam.eſt enim dare legitimam.in fratre.vt dicit Cor.in 4.vol.conſ.176.ver.Nãimo dicit Bal.&c.an inſtituta turpi ꝑſona frater poſſit querelare teſtamentum.fratris?Cor.in d.conſ.176.in 1. ratione ſeu in primo fundamẽto.tenet ꝙ non.Bal.in l. 1.ff.de inoffi.teſt. Idem.

Sed quid ſi frater.agnouit teſtamẽtum.an poſſit querellare. Cor.in d.conſ.176.verſ.2.medio.tenet quòd non. Idem.

Oportet etiam probari. ꝙ erat turpis perſona. tempore inſtitut.Cor.in d.conſ.176.pen.col.ver.querellatur.enim.

Quid ſi frater.inſtituta turpi perſona.non habeat legitimã an aget ad ſupp.vide Ang.inſti.de inof.teſt.

Frater.ex trib.cauſis poteſt exhæredari.ſed propter illas ab inteſtato non priuatur.hæred.fratris.Ang.vbi ſ. P.Andora.

Nepos ex fratre.non querellat teſtamentum patrui.Ange. vbi ſ.in fi.prin. Idem.

Fratres duo ſi fuerint inueſtiti pro ſe,& filiis, & vnus eorũ decedat ſine liberis, ſuperſtite filio alterius fratris prædefuncti, tunc portio fratris defuncti non pertinet ad nepotem ex prædefuncto,ſed ad ſuperſtitẽ fratrem:videntur enim illi duo fratres ſibi & ſuis tantum proſpexiſſe.com.dicit Clar.in §.feudum.q.79.ver.Et ideò. P.Fich.

Fratres conſanguinei in bonis paternis præferuntur vterinis: in maternis verò,vterini præferuntur conſanguineis. Eſt com.opi.ſecun.Corn.conſ.47.videtur prima facie.verſi.quia ſecundum communem.vol. 1. M.Chærian.

Statutũ diſponens,ꝙ per exiſtentiam fratris ſoror excludatur.intelligitur etiam de fratre patruele,licet non dicatur prior frater. Eſt tutior,& æquior opi.ſecun.Alex.in conſ.203. ver.etſi appareret.vol.7.incip. viſo themate. Idem.

Quando plures fratres volunt venire ad diuiſionem,frater maior non tenetur facere partes,& minor eligere(prout vulgariter creditur:)ſed electio debet fieri ſorte,vel officio iudicis.Eſt mag.com.opi.ſecund.Iaſ.in l.duob.circa med.C.com. de leg.Latè diſcutit idem Iaſ.inſtit.de act.§.quedam.vbi concludit contrariam opinionẽ,ſ.ꝙ frater minor eligat,eſſe com. de iure canonico,& claram per tex.in c. 1.de parochi. & ideo amplectendam per illam regulam, ꝙ quando aliquid eſt dubium de iure ciuili,& clarè determinatum à iure Canon.tunc ſeruandum eſt indictinctè ius Canon.in vtroque foro,ſecun. gl.in c.licet.in verſu,vacante.extr.de for.comp.Item, quia dictum vnius ſancti,munitum auctoritate noui,vel veteris Teſtamenti,præfertur cuicunque conſtitutioni, etiam Papali.c. de libellis.xx.diſt.Sed pro opi.iuris Canonici, extat dictum S. Aug.in lib.16.de ciuitate Dei, c.20.in fi.allegãdo exemplum Abrahami & Lothi.Sed pro opinione iuris Ciui.Vide omnino Gomeſ.Hiſpan.in d.§.quædam.inſtit.de actio. qui reſpondet ad omnia prædicta fundamenta, & defendit opinionem ciuilem,quam & ego etiam cõſulendo ſequutus ſum. Idem.

non cenſetur inter Fratres contracta ſocietas,eo ipſo ꝙ hæreditatem paternam retinent indiuiſam.Eſt magis com.opin. ſecun.Iaſ.in conſ. 5.factum ſic ſe habet.in prin.vol. 1. Idem.

Fratres conſanguinei ſuccedunt fratri in bonis paternis,& vterini in bonis maternis.communis hęc eſt opi.teſte Tiraq. li.j.de retract.in fi.gl. 2.n.4.Et in fine ſcribit,ſe nullum reperiſſe qui in hoc confrarium teneat, præter Fulg. in auth. itaque. C.com.de ſucceſſ.& Soc.conſ.89.circa premiſſum.lib.4.licet tandem dicat, non eſſe tutum recedere à priore ſententia, vt quæ ſit com.&c. I.Fich.

ſi Fratres diu bona eorum pro diuiſo poſſederunt an præſumatur diuiſio.gl.in l.pen.ver.ſed quid.C.com.diuid.tenuit, ꝙ vbi vnus probat rem aliquam vti propriam per decem annos inter præſentes,& viginti inter abſentes poſſediſſe,& munera,atque onera ſolus ſubiit,&commoda ſenſit,præſumitur diuiſionem præceſſiſſe.arg.tex.in l.cum de in rem verſo,ff.de vſu.cum aliis per eam allegat.Et facit text.quem dicta gl.non allegat in l.ſi certis annis.C.de pactis.Sed Pet.& Cy.in d.l.pe. reprehendunt opinionem dictæ gl.inquiunt enim ipſi,ꝙ licet ex vi temporis vbi præſtatio interceſſit,præſumatur titulus,ſi allegetur d.l.cum de in rẽ verſo.& l.ſi certis annis,quod ideo contingit,quia ſoluere, & præſtare durum eſt,cùm nemo facilis in donando ſit,argum.l.cum de indebito.§.fi.ff.de prob. cum ſimilib.ideoque ex præambulo titulo & cauſa præſumatur, quæ cauſa probatur probata dicta annua diutina præſtatione,ꝙ ſic non accidit in ſola patientia,cùm pati graue,& dãnoſum non ſit.Alex.tamen de Imol.conſ. 134.viſo, & diſcuſſo,verſ.nec obſt.lib.2.ſequendo ordinem primæ reſpõdendo rationi Pet.& Cy.fatetur ꝙ ſi quis putà Titius,paſſus eſt Sempronium longo tempore rem ſuam poſſidere, ex illa ſola patientia donaſſe,neque alio titulo in Seium tranſtuliſſe nõ preſumitur,niſi verè titulus probetur,l.nullo.C.de rei vend. Sed vbi ego patior te longo tempore rem aliquam pro tua poſſidere,& tu frater meus,aliam rem, vel quotam ſic poſſides, ꝙ non præſumatur titulus negat,concludens ꝙ præſumatur ex cauſa diuiſionis poſſediſſe, & ſic ex ipſo præambulo titulo, ſi allegetur propter illos poſſidẽdi actus reciprocos ſic ſeorſum factos.l.itaque.ff.pro ſocio. Et denique hac concluſione, ꝙ ſi duo fratres diu bona eorum pro diuiſo & ſeparatim tenuerunt & poſſederũt,præſumatur diuiſio.Magis comm. atteſtã-

tur d.conſ.134.nu.14.ſubdens, q̃ vbi glo. firmat pedes, ab ea non eſt in iudicando,& conſulendo recedendum,ex doctrina Iac.But.in l.vnica.C.qui pro ſua iuriſdict.&aliorum,quos ibi refert. quos per te vide. Hanc eandem concluſionem ſequutus eſt Bald.in ſuo compendioſo conſ.272.proponitur.lib.2. opi.d.gl.in præal.l.pen.C.com.diuid.ſequutus. F.Turzanus.

PRO.Frater fratrẽ inopem tenetur alere. in l. qui filium.ff. vbi pup.edu.deb.l. 1.§.ſed nonnullos.ff.de tut.& rat.diſt. Bell.

PRO.Fratris appellatione ſoror quoque continetur.l.Lucius.§.quæſitum.ff.de leg.3.l.tres fratres.ff.de pactis. Bellon.

Fratres prædicatores poſſunt capere vt vẽdant, & pretium in corũ vſum cõuertant,com.dicit Dec.cõſ.559.nu.3.Villal.

Fratres minores non poſſunt eſſe executores teſtamentorum.communem inquit Deci.conſ.499.nu.34.

Fratris filia non cenſetur dotata de bonis fratrum exiſtentium in communi.Iaſ.in l.quod locum n.6.C. de colla. com. dicit. Idem.

Fratrum filij ſuccedunt.patruo defuncto in ſtirpes,& nõ in cap.Zaſi.de feu.par.8.n.19.com.dicit ex gl.c.ſatis bene. de phi.feud.alie.per Loth.licet ipſe teneat contra, cum Azone in Summa, & Accur. in §.hoc, & in ſi. Insti.de legi.agna.ſucceſſi.per tex.in auth.de hære.ab inteſt.§.ſi autem cum fratrib.cui opinioni ego aſtipulor cum vera ſit. Idem.

Et q̃ maior atque etiam potior pars Doc.tenuerit priorem opi.latiſſimè probat Nic.Boer.conſ 2.per totum,&adhuc copioſius ibidem in Additio.Et nouiſſimè vir doctiſſ.D.Valentinus Foreſterus.li.3.concluſ.4.de ſucceſſio.ab inteſta.vbi refert omnes,qui vel Azonis vel cõtrariam Accur. opinionem in hac omnium maximè controuerſa quæſtione, ſecuti ſunt ordine recenſet.

Hanc tamen quæſtionem & contentionem perpetuam,tãdem Diui Caroli V. Imperatoris laudatiſſimi, cõſtitutio Anno M.D.XXIX.ex Comitiis Imperialibus Spirę tum habitis, in imperium promulgata,diremit,atque ſopiuit.qua Sancitũ eſt, nepotes ex pluribus vel fratribus vel ſororibus vtrinque coniunctis,patruo ſuo diſpari numero hæredibus exiſtentib. omnes in capita ex æquo,ſecun. Azonis ſententiam, non autem in ſtirpes ſuccedere debere.Sed & idem ſupremo Pariſiorum Senatui iam antea placuit, nempe Anno M. D. XXII. & rurſum Anno M.D.XXVI. quo etiam conſtitutum eſt, id fore perpetuum, niſi aliud moſib. aut aliter caueretur, vt refert Io.Lucius lib.8.Placitorum ſummæ apud Gallos curiæ.tit.x. Deciſ.6.vbi meminit etiam ſ. dictæ conſtitutionis Caroli V. Nihilominus tamen poſteà ingenioſi aliquod doctiſſimique Iureconſulti hæc ſtatuta,decretaq; argutis rationibus non tãtum conuellere,quàm euertere conati ſunt,nempe Antonius Cõtius,in tract.de hære.ab inteſt.in 2.ordine Succedẽdi,ver.quęſtio hic extitit difficillima.Et Franc.Sonsbeccius.in commen. Feudalibus in 9.par.n.104.cum ſeq.verum eiuſmodi otioſas diſceptationes Scholis relinquemus,& in prædicta Caroli Imper.conſtitutione,iam receptiſſima,conquieſcemus. I.Fic.

Fratres prædicatores ſunt præferendi minoribus. phi.in c. 1.de deci.in 6.& in c.vnico §.confirmatos.de relig. domi.co. lib. P.Andora.

Fratres prædicatores.ſunt capaces bonorum immobilium ſaltem vt vendant pro eorum neceſſitatibus.Alex.in 2.volu. conſ.88.de quo vide Barb.in 1.vol.conſ.12.in 17.col.Fely.in c.in præſentia in 21.col.cum ſeq.de prob.Iaſ.in l.ſi fundum §. fi.in 7.col.de leg. 1.Addo Bal.in 1.part.conſ.100. & in 2.parte conſ.120.eundem Bal.& Pau.de Caſt.in auth.niſi rogati.C. ad treb.Cald.in Rub.de teſta.conſ.46.Fed.conſ.145. & conſ. 12.Pe.de anch.conſ.56.Et idem.in fratribus minoribus.Cor. in 2.vol.conſ.117.in 1.& 2.col.Bened.in conſ.24. vbi etiam. loquitur.de fratribus ſeruorum.Barb.in 3.vol. conſ. 50.in 6. col.Card.conſ.102. Phi. in d. §. confirmatos. vbi loquitur de omnib.mendicantibus quòd poſſint capere.vt vendant exceptis minoribus.

Subdit Cor.in d.conſ. 117. q̃ fratres prædicatores poſſunt tranſigere quia arctantur alienare immobilia. P.Andora.

Fratres ſancti Auguſtini. Et ſimiles ſuccedunt & monaſterium habetur loco filij.Pe.de anch. in conſ.321. de quo vide Ampliſſime.Pan.in 2.part.conſ.27.al.per Iaſonem.in auth.ingreſſi.in 4.col.C.de ſa.ſan.eccl.Bolog.in tract.ſucce.ab inte.in 46.col.al.Cald.in conſ. 1.in Rub.de regula.Bened. in d.conſi. 24.& in conſ.147.& dicit calde.in d.conſ. 1.q̃ non poſſunt dicti fratres retinere quicquam etiam ex conſuetudine. vide tamen ad hoc.vlt.Lud.Ro.conſ.235.in 4.dubio.

Si tamen auiditate bonorum fratres allicerent iuuenem ad intran.religionem non haberent bona illius.Fel.in d.c.in præſentia.in 4.col.Iaſ.in d.auth.ingreſſi.in 1.col.Barb. in 4. volu. conſ.65.in 5.col.phi.in Rub.de teſta.in 6.in 32.col.Pan. in c. in noſtra.de ſepul. Idem.

Fratres Minores. Non ſuccedunt ingredienti religionem. clem.cxiui de paradiſo.de verb.ſig.Fel.in c.in preſentia.in 21. col.de prob.Bened.in d.conſ.24.& in conſ.147. I.

Sed ſuccedunt venientes ab inteſtato.Ludo.Ro.conſ.296. Guid.pap.conſ.16. P.Andora.

fratres minores poſſunt petere officio iudicis quod ſibi relictum eſt.Fel.in c.2.in prin.de of.iud.ord.fac.quod vult Ana. conſ.30.& Panor. in 2.part. conſ.63.Iaſ.in l. 1.in 4.colum.C. qui admi.

Et an & quando fratres alicuius religionis agant nomine proprio.vide Feli.in c.cum dilecta.col.20.cum ſeq.de reſcrip. Idem.

Fratres minores non poſſunt adire hæreditatem ſine monaſterio.nec donare ſonz.in 2.part.conſ.245. Idem.

Fratres minores poſſunt eſſe conſiliarij principis.Barb.in j. vol.conſ.11.in 15.col. Idem.

Guardianus minorum dicitur habere dignitatem.Fel.in c. cum olim in prin.de maio.& obed.& in c.inſuper.in 1.col. de teſti.Iaſ.in Rubr.ff.de off.eius cui mand. eſt iuriſd.phi. in cap. nullus de elect.in 6. Idem.

Cuſtos generalis & ſimiles.dicuntur prælati.Barb.in 3.vol. conſ.41.in 4.colum.Addo Card.in clem. 1.in 10. q. de elect. Idem.

Pro fratribus minorib.bona præſumptio capien.eſt. Barb. in d.conſ.12.in 15.col.

Idem pro aliis religioſis & bone vite.Barb.in 2.vol.cõſ.59. in 6.col. Idem.

Fratri minori non poteſt committi declaratio fienda. Cur. conſ.68.in fi.

An autem poſſit eſſe arbiter vel arbitrator. vide ſ. in verb. arbiter.§.36.

Sed vtrum.ſint teſtes idonei in inſtrumentis laicorum vide Fel.in c.cum nuntius extra de teſti.& Iaſ.in d.auth.ingreſſi in 3.col.& in l.hac conſul.in 2.colum.C.de teſta.Card.in conſil. 97. Idem.

fratres minores poſſunt ſuccedere,in particularibus ſucceſſionib.vt inde ſubueniant eorum neceſſitati.Cor.notabiliter in 2.vol.conſ.117.in 1.col.& ſeq.

Quòd non poſſint inſtitui.vide Bened.conſ.31.Calde.in ti. de teſta.conſ.20.alias.348. Idem.

Fratres mendicantes. fratri mendicanti nõ poteſt relinqui etiam pro alimentis Iaſ.in l.ex facto.§.fi.ff.de vul. & pup. & q̃ non ſuccedant in aliquo tenet Bened.in conſ.24. P.Andõ.

Multa de mendicantibus vide per Card.in clem.vt profeſſores de decimis.

Fratres minores mendicantes.dicuntur maiores.Cor. in 2. volum. conſ.117.ver.& alias.al.Bal.in auth.ingreſſi.C.de ſac. ſan.eccl.vbi hoc vult in 5.col.ver.quia ergo.

frater mẽdicans effectus epiſcopus. an recuperet ius ſubſt. vel aliter acquir.poſſit. vide notab.Iaſ.in d.§.fin.ſubiungit an ſuccedat parentibus & ag.

Et ibi ponit quid ſi apoſtatauit an poſſit ſuccedere. Idem.

Fratres tertij ordinis.ſunt exempti.à iuriſdict.iudic.ſecularis.12.q.1.cap.duo ſunt genera.Ang.in conſ.218. de quo vide Fel.in c.2.in 3.col.de fo.compe.

Max.ſtante priuilegio.quia tunc etiam non tenẽtur ad collectas Cor.conſ.205. P.Andora.

Fratres tertij ordinis non gaudent priuilegio Canonis, ſi quis ſuadente diabolo. 17. quæſt.4. Ita Felin. in cap. non dubium.in fi. de ſent.exc.De quo vide aliquid per eundem. Fel. in ti.quando literæ apoſtolicæ.in 7.col.

Et adde q̃ tales non dicuntur religioſi. vt vult Lud. Ro. in conſ.367.de quo.vide Bal.in 4.parte conſ.325.Card.in conſ. 13.Calde.in ti.de iud.conſ.7.alias 121.& in ti.de regula.conſ. 6.alias 390.vbi loquitur de conuerſo.Alex.in l.ſemper.§.fin. ff.de iu.immu.& in l.pen.C.de teſta.mil.

Illud autem certum eſt q̃ in odioſ.nõ veniunt app.religioſorum.Fel.in c.eccleſia ſanctæ mariæ.in 1.col.de conſti. Pan. in Rub.ext.de regula.

Et contra beghinas.vide gl.in clem. 1.de relig. do. quæ dicit cauen.eſt à qĩ proſtibulis ſic.ſunt hoſpitia beguinarum.q̃d periculoſum genus eſt mulierum.nec de facili alios quam religioſos admittunt.à quibus omnibus modis eſt cauen.18.q. 2.c.diffinimus.& c.perniciosam & contra.beghinas vide Car. in clem.cum de quibuſdam.de ſta.mo.in 2.no.

Dic tamen phi.in c.1.in 1.col.de immu.eccl.in 6. q̃ fratres tertij ordinis dicuntur perſonæ eccleſiaſticæ.& q̃ ſunt immunes à collectis taleis & aliis.pro rebus patrimonialibus.

Vide tam

Vide tamen Bar.in l.ſemper. §. quibuſdam. de iure immu. & Bal.in l.placet C.de ſa.ſan.eccl.Alex.in l.pen.C.de teſt.mil. P.Andora.

Fraternitates laicorum. An relicta eis facta dican. in piam cauſam.Vide Fel.in c.de quarta.de præſcrip.& in c. Accedentes eo.ti.Pau.de Caſt.in 2.vol.conſ.182.Bened.in conſ.20. & conſ.54.Card.conſ.13.

Et quòd fraternitas poſſit inſtitui Vide Pau.de ca.in 2.vol. conſ.181.

Quòd non gaudeant priuilegiis eccleſiarum vide ample Cor.in 2.vol.conſ.119.in 7. col. ver. tamen his non ob. & in 4.vol.conſ.307.in fi.

Fac.quod vult phi.in c.1.in 1.col.de reſti.in inte. lib. 6. vbi dicit.quòd non reſtituuntur in integrum. P.Andora.

Fratres religionis antiquioris in honorib.præferendi ſunt. clem. 1.de relig.do.clem.cum ex eo.de ſent.exc.ca.conſuluit. qui cler.vel vouen.c.perniciosum.18.q.2.ſpec.in tit.de ſta.regu.§.1.ver.37.Abb.in c.nimis el 2.de exceſ.præla. dicit. q̃ ordo in iſtis religioſis quo ad honores præfertur is cuius regula fuit prius approbata.Io.And.in c.cum eſſes de teſt.idem vult quod ſ.

Et qui 1.fuerunt approbati ex ordine literę præferunt.phi. in c.quorundam.de elect.in 6. P.Andora.

Religio prædicatorum.eſt antiquior.vt probat tex.in cap. quorundam.de elect.in 6.ab ordine literæ.&c.Et dicit firmanus.in verb.Ordo prædicatorum.q̃ ordo ſancti Dominici incepit anno Domini 1206. & obiit ſanctus Dominicus. anno Domini 1221.vide Pan.in d.c.nimis praua.de exceſſ.præla.

Limita tamen præmiſſa cæteris paribus. ſed ſi de nouo fiat locus,qui nõ poteſt fieri niſi auctoritate apoſtolica c.fi.de relig.do.fac.c.cum ex eo.de exceſſ.præla.in 6.& quod vult Old. cõſ.190.inc.thema tale eſt.Imo requi.expreſſa mentio.d.c.cũ ex eo.quod confirmat cle. cupientes. in pr.de pœnis.tunc intelligeretur ſine præiudicio. monaſteriorum prius ædificatorum.l.2.§.merito & §.ſi quis à princip.& ibi Bart.ff.ne quid in loco pub.

Et tũc fratres monaſteriorum prius ædificatorum poſſent de facto ſe deffendere Bal.in l.obſeruare.§.antequam.ff.de offic.procon.

Adde etiam q̃ in talibus conſuetudo.ſeruanda.eſt Barb. in 4.vol.conſ.34.in 6.col.& dicit.Ang.in conſ.111. q̃ in dignitatibus ordo conſuetudinis ſeruandus eſt.

Adde inſuper q̃ vbi non eſt datus ordo. locus eſt præuentioni.niſi dignitas aliud ſuadeat.Bal.in l.per agrum.in fi.C.de ſerui.& aqua. P.Andora.

Fratrum diuiſio, ſeu diuiſio inter fratres debet fieri ſorte, vel iudicis officio,& ſic in diuiſionib.fratrum ſortes mitti debent,aut iudicis officio expediri,vt voluerunt Bart.& Ang.in l.1.C.de his qui ſe deferunt,lib.10.Bald.in l.penult.in prin.C. commu.diuid.Leo Speluncanus,in prac.artis notariæ,in for. inſtrumenti diuiſionis duorum fratrum,& Iaſ.latiſſimè,in l.j. n.39.ff.ſi cert.pet.in l.4.§.Cato.ff.de verb.obli.& in l. ſi duob. n.7.C.com.de leg.in quibus locis deducit iſtam eſſe communem ſententiam,& demum cum opinione hac trãſeunt omnes Legiſtæ communiter & nouiſſimè Ripa,in d.l.1.ff.ſi cert.pet.n.70.Canoniſtæ verò videntur aſſeuerare, concludereq; contrarium.videlicet,q̃ maior natu facere debeat portiones & minor eligere,vt latè hoc tractat Iaſ.in §.quædam.insti.de actio.Ang.in l.3.in vlt.not.C.com.de leg.Bald.in c. licet cauſam,de probatio.Ang.in d.§.quædam.Petrus de Vbal.in trac. de duob.fratrib.in 6.part.q.12.n.13.Picus,repet.in l. in quarta,ver.ego dum aliàs.ff.ad l.Falc.& Bald.in d.c.licet,vbi dicit, q̃ fortuna eſt Dei nutus nobis incertus, ſeu altera potius natura in cœlo caducorum dominium habens,& ob hoc nullo pacto debemus de ſuo officio immiſcere,ſed opinio hæc Canoniſtarum procedit de conſuetudine,non autem de iure cõmuni.ſecundum Berthachi.in 1.part.ſui reperto.in ver. diuiſio,ſub n.7.& eſt veriſſimum, vt apparet ex rationib.citatis p omnes memoratos Doct. & pro ſententia hac q̃ maior natu diuidere debeat,minorq̃ eligere dicit facere text.in c. 1.de paroch.Afflict.in tract.de iure protomiſeos.in pr.ſub n.45.faciuntq̃ alia coniecta per Rigam,in d.l.1.nu.70. F. Viuius lib.2.opi.130.

Fratricida, & eius hæres eſt incapax fratris mortui ſucceſſionis,Boer.deciſ.25.nu.8.communem dicit. B.Villal.

Fraternitas præſumitur,vel probatur ex quaſi poſſeſſione, & quod ſemper pro fratre ab omnib. eſt tractatus & reputatus,ſi contrarium non fuerit probatũ.Ita docet Bart.& alij in l.non nudis.de prob. & ita ibi declarant cæteri communiter, vt per Alex.in conſ.51.viſo & diſcuſſo n.2.lib.1.Iaſ.cõſ.114. ad obiecta ſeu motiua ſub n.6.1.vol.& per Dec.in conſ.54.in cauſa Domini Ant.ad ſi.Soc.iun.conſ.67.ſub nu.22.volu.4. E.Muſcul.

PRO.Fraus,& dolus alicui patrocinari non debent.l.1.& l. ne ex dol.ff.de dol.c.ſedes.c.ex tenore.c.ſuper literis.extrà,de reſcr.c.tuæ.de cler.non reſi.c.cum olim.de off.& poteſta.iud. deleg.

OB. Contrà. quia contrahentibus licet inuicem ſeſe decipere.l.in cauſæ.§.penultim.ff.de minor.l. item ſi pretio. §. fin. ff.locat.

SOL.Hoc verùm:dummodo abſit dolus.Bello.

Fraus per indicia detegitur,ſicut & dolus,quorum indiciorum poteſtas relinquitur iudicis arbitrio.ſecundum communem opinio.in l.fi.C.& ff.de queſt.Calcane.conſ.84.communem dicit.Cephalus conſ.198.n.16.Portius conſ.21.n.33.vbi fuſius. Menoch. de arbitrio iudicis caſu 116. & caſu 194. Bonacoſſ.

Fraus Non poteſt eſſe ſine dolo.Sed bene dolus ſine fraude ideo fraudi ineſt dolus,ſic.ſpecies generi.ita Pan.in c.ex tenore.de reſcri. vide Bal.in l.quæ fortuit.in 2.col. C. de pigno.ac. P.Andora.

Fraus & dolus nemini debet patrocinari.d.c.ex tenore.fac. 16.q.6.c.1.faciunt quæ vult Barb.in 3.vol.conſ.1.in 25.col.

Subdit tamen ibi Barba.quòd non præſumitur.in homine digno. Idem.

Fraus & dolus.quot modis accipiantur.& an differant ſaltem vt genus & ſpecies.vide doct.max. Alex.& Iaſ.in l.iuriſg. §. ſed ſi fraudandi ff.de pact & eundem Iaſ.in §.item ſi quis in fraudem.in 3.col.insti.de actio. Idem.

Fraudibus impune ſi quib. fraude reſiſtas.iux.illud & fraudi fraude reſiſtit.l.2.§.titio.ff.de leg.2. de quo.vide Alex. in l. qui totam.ff.ad treb.

Fraudibus enim obuiari publica.ſimul & priuata ſuadet vtilitas.l.ſi libertus ff.de iu.pat.Iaſ.in §.in bonæ fidei in 17. col. insti.de actio.in l.fi.§.pen.ff.de eo per quem fac.erit & in l.cũ proponas la 2.in 2.col.ibi item adde C.de pact.Phi.in cap.cupientes.per glo.in verbo malignantium.de Elect.in 6. hypo. ample.ſing.177.fac.quod dixi ver.cautela §.5.

Et licitum eſt etiam per viam exquiſitam venire ad optatũ Ang.in §.pe.insti.de adop. Idem.

Quod fraude factum eſt. vt ſententia ſuper illicito ad colluſionem Reſcindi poteſt Felyn. in capitulo lator in fin. de reiud.

Et de multis in fraudem factis q̃ non valeant.vide Barb.in 2.vol conſ.18.in 9.& 10.col.& conſ.71.in 6.col. Iaſ. in l. non dubium.in 1.col.C.de ll.Alex.in 3.vol.conſ.82.in 1.col.ibi ad idem adduco Barb.in 4.vol.conſ.40.col.11. Et in conſ.65.1. col.& ſeq.

Valet tamẽ contractus fraudulentus in præiudicium illius qui ita fac.Ang.inſtit.qui manu.non poſſ.in fi.prin.& in §.pe. in fin.eod.tit.& in §.actionum.in princip. 2. colum. de actio. P.Andora.

Fraus fieri non debet verbis diſpoſitionis.Barb.in 2. volu. conſ.55.in 14.col.fac.quod vult Iaſ.in d.l. cum proponas. & in l.captatorias.in 2.col.de teſtamẽto mil.dum ponit q.de ſtatuto. prohibente relinqui vxori per maritum & quod vult Cur.in conſ.l.in fi. 1.& in prin.2.col.Barb.in 3.vol.conſ.60.in 18.col.

Fraus probatur ex coniecturis.gl.no.in l.apud Iul.§.fi.ff.ex qui.cau.in poſ. ea. Iaſ. qui remiſſiue ponit qualiter probetur fraus.in l. 1.in fi. 1.col.C.ſi omiſſa ſit cauſa teſt.

Fraus præſumitur.ex nimia cautela inſtrumentorum.vt ſ. cautela.

Fraudem facere non dicitur.qui fac.quod debet. l. qui autem §.apud Labeonem.& ibi Bar.ff.de his quæ in frau.cred.

Fraudans gabellam non tenetur.Deo nec mũdo.Bar. in l. vectigalia.ff.de public.quia tales gabellę ſine permiſſu principis ſunt extorſiones.

Quod verum intelligit in forenſibus, ſecus in ciuibus qui poſſunt ſibi ipſis grauamen imponere& burſam communem facere.l. 1.in fi.ff.quod cuiuſque vni.no.& quod ibi notatur.

Et ad primum vide Bal.in l.veluti.ff.de iuſt.& iur.Fel.in ca. canonum ſtatuta.in 11.col.de conſti.Pan.in c.innouamus. ex tra de cenſib.vide aliquid per Ang.in conſ.49.

fraus fit ſi ex ſtatuto. prohibeatur vendi vinum vltra certũ pretium.&hoſpes vendit vnam caſtaneam cum vnio vltra illud pretium.Alex.in 3.vol.conſ.120.

Fraus præſumitur propter conſanguinitatem. & affectionem Barb.in 3.volu.conſ.45.col.2.& propter amicitiã.Barb. in 4.vol.conſ.22.in 2.col.

Fraus presumitur.ex paruitate pretij.Barb.in 4.vol.cons.8. in 6.col.al.tex.sing.in c.1.ver.quis enim dubitat.in ti.qual.olim.feu.poter.alie.dixi in ver.alie.§.77. P.Andora.

Fraus non presumitur coram superiore,Barb.cons.45.vol. 4.nec in nobili persona.Barb.cons.65.eod.lib. P.Ando.

Frequentatio viæ est suspecta, quando quis in ea fuit inuētus mortuus,& facit indicium ad torturam,vt est communis opi.Bossius de indiciis.n.51.Blancus in repet.l.si. ff.de quæst. in verbo frequentatio viæ. Bonacoss.

PRO.fructuarius causam proprietatis meliorem potest facere,nō deteriorem.in l.æquissimum.§.fructuarius.ff.de vsufru.l.vxor patrui.C.de lega.l.res quarum.aliàs res quas.C.de iure dot. Bellon.

Fructus ante,vel post aditam hereditatem perceptos bona fide,hæres legatario restituere non tenetur. Alex.in l.si tibi.§. cū seruus.ff.de leg.1.Io.Duran.in arte testan.tit.6.c. 11.com. dicunt. B.Villal.

fructus etiam extantes præscribuntur spatio trium annorum.Balbus in tract.de præscr.in 4.par.q.35.com.dicit.Idem.

fructus bonorum paraphernalium (si extant) restituuntur vxori vel eius hæredib.si sunt consumpti, restituuntur si fuerunt percepti contra voluntatem vxoris,si cum eius voluntate , lucratur maritus industriales , secus naturales. cōem inquit Deci.cons.521.ver.sed dubium est. Idem.

fructus rei feudalis non possunt locari Zas.in epist.feu.parte 9.nu. 12.com.dicit, si verò inter partes est conuentum, ꝙ non transeat dominium, vel si sit vsque ad nouennium locatio,bene valet,& sic est intelligenda gl.in l.codicillis.§.institutio.ff.de leg.3.quæ dicebat locationem nō esse alienationem. Idem.

Fructus rei petitæ post litem contestatam restituuntur victum.Couar.in epist.4.c.8.n.8.§.1. cōmunem dicit ex gl.in l.ex diuortio.ff.de rei vend. Idem Villal.

fructus beneficiorum vacantium applicari possunt ad tempus per Episcopū mensæ Episcopali ex aliqua rationabili causa,vtputa,si debitis sit onerata ecclesia, & accedente Capituli consensu.Ita voluit glo.in c.vnico.vt eccles.benef.sine dimu. cons.in verbo,constituat. vbi Doc. communiter ita tenent. & præsertim Imol.& gl.in c.si propter tua debita,in verbo cōcedimus,de rescrip.in 6.vbi etiam Domi. & Butr.in c.1.de eccle.ædifi.Quod tamen non procederet,si fructus huiusmodi singulari iure alteri deberentur, vt tradit Fel.in c.cum accessissent.n.23.de constituti. Vel si illorū applicatio in perpetuum fieret,vt idē Fel.latè scribit in d.c.cum accessissent. vbi etiam dicit omnimodam suppressionem beneficij fieri non posse,nisi eo vacante , fructuum verò diminutionem ex iusta causa (vt s.dictum fuit) & beneficio non vacante:idque probari in c.1.de reb.eccle.non alie.in 6.& ex traditis per Abb. in ca. ad hæc de excess.prælat. F.Turzan.

PRO.fructui & vsus inest,& vsui fructus deest:&fructus sine vsu esse non potest,vsus sine fructu.l.per seruum.§.1. ff.de vsu,& habita. Bellon.

PRO.fructus omnes gratia hominum comparati sunt. l.in pecudum.§.vltim.ff.de vsur.§.in pecudum.instit.de rer.diuisi. Idem.

PRO.fructus intelliguntur,deductis expensis.l. fructus. ff. sol.mat.l.si à domino.§.fi.ff.de petit.hæred. Idem.

PRO.fructus pendentes,pars rei esse videntur.l.fructus.ff. de rei vend. Idem.

PRO.fructus reddunt fundum pretiosiorem.l.in lege Falcidia placuit.ff.ad leg.Falc. Idem.

PRO.fructus dotis ad maritum pertinent,ad supportanda onera matrimonij l.dotis fructus.ff.de iur.dot.l.pro oneribus C.eod.tit. Idem.

fructus ecclesiæ æquè ac bona ecclesiæ reputantur, secundum Osasc.decis.32.in prin.&si proprietas exempta in vnum transit,similiter &fructus cum eadem exemptione transeunt ne causa fructuum à proprietate ipsa separetur, teste Alc.cōsil.266.n.6. quod nota,quia cum facta esset sequestratio fructuum rei ecclesiasticæ locatæ laico per prælatum instañ creditore conductoris,qui cōductor nec dum integram mercedē soluerat prælato,fuit magna disputatio inter peritos,Imo in excell.consilio status. sereniss. Ducis Sabaudiæ Taurini sedeñ. an de iure subsisteret ea fructuum sequestratio ? pro cuius nullitate & inualiditate quidam allegabant, Osasc. d. decis.Bal.l.eædem. C.loc.Bar.in l.in prediis. ff.in qui.cau.pig.Ias. in §.item seruiana n.37.n.60.inst.de act.

fructus post id crimen admissum perceptos cuius bona damnatorum, non ipso Iure, sed per sententiam proscribuntur, adiudicari fisco cum cæteris bonis oportet, vt est cōmunis opi.de qua Soarez ver.fructus.n.331. multò magis & indistinctè fructus eos fiscus non vindicabit,quos post illud crimen collectos esse constiterit,cuius causa bonis ipso iure delinquens exuitur , vt est communis opin. ibi. numero 452. Bonacoss.

fructus omnes tam pendeñ. quā percepti à die mortis grauati cedunt fideicommissario,iux.communem per Burs.cons.71.nu.25.lib.1.

fructus non acquiruntur fideicommissario,nisi post morā grauati,vel interpellati,secundum communem per Burs.cons.44.nu.11.lib.1.

fructus non imputantur in trebellianicam , si sint percepti à filiis primi gradus, secundum magis communem per Burs. cons.44.n.17.lib.1.& cons.67.nu.30.eodem.

fructus rei in commissum declaratę à die declarationis tantum veniunt,secundum communem per Burs.cons.26.nu.8. libr.1.

fructus penden.iudicio contra hæreticum. ad fiscum,vel si clericus ad ecclesiam pertinent , secundum communem per Burs.cons.43.nu.11.lib.1.

fructus si legentur simpliciter, puta , talis castri vel prædij ad vitam, videtur ius vsusfructus relictum, secundum Rom. cons. 230. in prin. qui fructus intelliguntur deberi , deductis prius expeñ,ex not.per eūdem d.cons.n.2. vbi ad quas expeñ teneatur fructuarius,vsuarius, vsufructuari' vel proprietarius.

fructus pendentes tempore redemptionis diuidi debent pro rata temporis inter primum venditorem& emptorem,qui se ad retrouendēdū obligauit.Ita voluit Cu.in l.qui Romę.ff.de ver.obl.per dictum Bar.qui ibi voluit,ꝙ si dictū fuerit, quod fructus prædij habentur pro vsuris.& debitor soluit ante fructus collectos,& sic his pendentibus, quod debeat fieri diuisio.secundum l.diuortio.& l diuisione.ff.sol.mat.Quam conclusionem vti communem pluribus arg.& authoritatib.Rolan.à Valle,in d.cons. 27.nu. 17.cum seq. latiùs prosequitur. Kirchouius.

fructus in retractu conuentionali debentur à tempore moræ,scilicet à die oblationis aut consignationis.l.2.C.de pac.inter emp.& ven.vbi communiter per Doc.Quam sententiam latius declarat tanquam communem Rol.à Valle.in cons.27. nu.7.cum seq.in 2.Tom. Kirchouius.

fructus prediorum consistentes in frumento,vino,oleo,& similibus quæ sunt de rebus , quæ seruando seruari non possunt,non censentur,seu præsumuntur durare vltra triennium secundum gl.in l.1.C.si aduer.vsucap. cum qua sentiunt omnes Docto.ibi,& Corne.consulendo cons. 104.numer. 25.& seq. volum. 2. vbi scribit istam esse communem opinionem, vnde si quis ageret ad fundum,& fructus perceptos ex eo annis decem , pluribusue transactis non debet petere suum aduersarium condemnari ad ipsos fructus , verùm petere tenetur condemnari ad æstimationem, quia non est verisimile quòd extent.secundum gl.in d.l. 1. quæ ad hoc allegatur per omnes Docto.teste Pau.Castren.ibi n.4. F.Viuius libr.2.opin.132.

fructus percepti per ascendeñ grauatum:imputantur in trebel.imo etiam in legitimam,secundum communem per Rolan.cons.39.n.21.lib.3.& n. 23.vbi ꝙ fructus percepti per filios primi gradus,secundum communem non imputātur eis in trebel.

fructus iisce rebus constantes , quæ seruando seruari nequeunt,vltra triennium durare non præsumuntur, commune ait Corn.cons.140.n.25.lib.2. E.Suarez.

fructus ante vel post aditam hæreditatem bona fide perceptos hæres legatario restituere non compellitur.commune effantur Alexand.in l.si tibi.§.cum seruus.ff.de leg.libr. 1.Io. Dilect.de art.testan.tit.6.caut.11. Idem.

fructus naturales restituere non cogetur bonæ fidei possessor , nisi qua fini rem suam illis auxit , quaque tenus locupletior ob illos euasit. vt frequenter placitum dicunt Alex.in l. Nesennius.§.vlt.n.7.ff.de re iud.Soc.Nep. cons.vlt.n.21.lib.j. Carol.Ruin.cons.24.in fin.libro secundo. Syuan.cons.79.n. 48.Matth. decis. 240. numero 2. Quod tamen in fructibus iam consumptis exaudiri duntaxat oportet.nam extantes adhuc fructus omnes indistinctè restituet. vt receptum constituo ex Angel.in §.si quis à non domino institut. de rerum diuisio.Alexand.cons.24.lib.4.Fel.in ca.significauerunt.numero 6.de testib.Deci. in l.si me & Titium ff. si certum petatur. Idem.

fructus extantes triennio præscribet bonæ fidei possessor. commune inquit Balb.de præscri.parte quarta.quæstione trigesimaquinta. Idem.

Fructus post id crimen admissum perceptos, cuius damnatorum bona non ipso iure,sed per sententiam proscribuntur, adiudicari fisco cum cæteris bonis oportet.commune ait Io. Bernar.in pract.crim.can.c.123. Multò autem magis & indistinctè fructus eos fiscus non vindicabit , quos post illud crimen collectos esse constiterit,cuius causa bonis ipso iure delinquens exuitur. vt planè ait receptum Did.à Couar. in tracta.de spons.2.part.c.6.§.9.n.8. Idem.

Fructus non restituuntur ab emptore, qui rem reddit adactus remedio. l.1. C.de rescin. vendit. commune pronunciat copiosè,& accuratè contra multos differens Arius Pin.in eādem l.2.par.2.c.vlt.nu.1.cum seq.Quod tamen intelliges,nisi ipsemet emptor agat,vt resoluit idem Pinel.ibid.n.28. Idē.

Fructus industriales,seu quos industriæ,ac diligentiæ acceptos ferri oportet,eatenus bonæ fidei,possessor restituet,qua tenus ditior illis factus reperietur.vt commune inquiunt Panor.in c.grauis.n.6.de rest.spol.Fulg.in l.sed & si lege.§.quod autem.nu.1.ff.de petit.hæred.Alex.in l.Nesennius.§.vlt.n. 7. ff de re iud.Cur.Seni.cons.7.&si nullos huius generis fructus à bonę fidei possessore, quamuis illis locupletatus luculenter sit,restitui debere,frequentius placitum testētur plerique omnes interpretes in l.insulam.l.fructus.ff.sol.ma.ac prolix.Ari' Pinel.in l.2.c.vlt.nu.47.C.de rescin.venditione. Idem.

Fructus naturales magni momenti,ac valoris,quos ex bonis paraphernis volentis vxoris maritus percepit, tum demū vel vxori,vel eius hæredibus restitui par erit, cùm maritus illis rem suam locupletauit,At industriales quosuis,vel naturales paruæ indicationis, ac precij,nullos indistinctè restituere maritus cogitur. vt communia ex multis effatim enunciat Did.à Couar.in tract.de spons.2.par.c.7.§1.nu.2. Idem.

Fructus minoris & sine decreto alienari possunt, & non vltra trium annorum spacium durare præsumptio est.commune renuncio ex Alex.cons.xlix.lib.1.Dec.in auth.qui rem. C. de sacros.eccl.& ex aliis compluribus, quos laudat Andr.Tiraquel.de retract.lign.§.1.gl.7.nu.51. Idem.

Fructus quorum mentio à lege , vel statuto fit , ij demum esse intelliguntur,qui deductis omnibus expensis,ac sumptibus supersunt.commune ponit Viuius lib.j.opi.301.sequuntur aliquammulti,quos allegat Tiraq.de retract.li.1.§.15.gl. 1.n.1.& seq. Idem.

fructuum restitutionē non remoratur bona fides ex errore iuris profecta,cùm contractus de rebus ecclesiastīcis initi', nullus declaratur.vt commune esse constat ex Fely. in c.cum causa.nu.27.de re iud.Gram.decis.79.Curt.Sen.cons.71.& si generaliter,ac regulariter vbi ecclesiæ fauor non vertitur, secus sit.vt frequenter placitum asserere ausim ex Ias.in l.1.§.si vir vxori.nu.22.& in l.3.§.ex contractu,nu.27.ff.de acq. pos. Fely.& in loco superius laudato.& in c.de 4ª. n.29.de præscr. Cur.Sen.vbi s.atque alij quos refert Did.à Couar.lib.1.resol. c.3.nu.28. Quin & in rebus ecclesiasticis si præter bonam fidem ex errore iuris ortam color aliquis,ac prætext' non omnino improbabilis accesserit , fructuum restitutio impedietur.commune ponit ex Imol.Fel.Moli.& aliis,insignis Pinel. ad l.2.par.2.c.vlt.nu.26.C.de resc.vend. E.Suarez.

Fructus legatorum debentur legatario ab adita hæreditate.l.herennius. ff.de vsu.l.si tibi homo.§.cum seruus.ff.de leg. primo.

Fructus non lucratur emens à tutore sine decreto iudicis, secus si quis emat ab eo qui à tutore emit,teste Alexan. cons. 247.

Fructus separati à solo sunt in dominio conductoris,& pereunt eius periculo,non autem periculo locatoris, Bal.in l. licet in prin.C.loc.ex l.si seruus communis §.locaui.ff. de furt. Bar.in l.si merces. §.vis maior. col.3.post n.7.ff.loc.vbi alleg. l.ex conducto.§.j.ff.eo.qua in materia,vide Cur.iun.cons.85. lib.1.Rui.cons. 147.col.3.nu.9.lib.1.

In fructibus percipiendis & separandis à solo:seruanda est generalis consuetudo,secundum Bal.in l.si pater col.1.C. de vsufr.vbi quòd colonus partiarius non potest percipere fructus nisi suo tempore , per text.in l.si merces.§. conductor.ff. loc.licet aliud videatur in colono nummario.per text.in l. in fructu.vbi gl.ff.de vsufr.leg.

fructus collecti.sunt periculo conductoris in conductione teste.Rui.cons. 147.lib.1.

Fructuum restitutio. In iudicio singulari non valet sententia condemnatoria ad restituendum fundum cum fructibus, quo ad fructus, si non appareat in actis probatoriis declarata fructuum quantitas , quamuis esset ipsa quantitas declarata & expressa in actis assertoriis,vt in libello vel positionibus negatis,secundum Angel.in l.in summa.§. qui sortis. per illum tex.ff.de re iud.Inn.& Panor.in 5.col.in c.significantibus. extrà de libell. obl. Butr.in c.cum ad sedem.de restit.spol.Bart. in l.3.§.armamenta.ff.de rei vend.per illum text.& per l.1.§.si quis argentum.ff.deposi. Hanc tanquam communem sequitur etiam do. Constantius in d.§. qui sortis. quicquid contra senserint secundum nouissimos Inn.in c. certificari. de sepul. in c.tanta.de excess.prælat.& Io.Fab.instit.de actio.§.curare.ꝙ Innoc.secundum eos videtur sibimet in hoc contrarius. Sed possent dictę opiniones concordari,vt prima.procedat in fructibus perceptis ante litem motam,secunda in perceptis lite pendente,secundum Bart.in l.ex diuerso.§. 1.ff.de rei vendic. Balb.decis.25.

Fructus à quo die fideicommissarius consequatur, & Dic, per tex.in ca.Raynutius vers.litis contest.de testam.inspicieñ esse tempus litis contest.Sed Socy.cons.42.nu.5.libr.3. dicit, quòd si fideicommissarius fuit negligens in faciendo sibi assignari fideicommissum, & sic hæres non fuit in mora, fructus percepti medio tempore spectant ad hęredem,per casum l.in fideicommissaria vbi Bar.& alij.ff. ad Treb.requiritur autem ad hoc vt hæres sit in mora: quòd fideicommissarius petat quòd hæres restituat fideicommissum vniuersale saltem verbo,& eo casu vide Ias.cons.231.lib.2.qui videtur consuluisse pro parte contraria, in aliquibus tamen locis adsunt statuta, quòd non fiat aliqua restitutio , Quo verò ad articulum de pensionibus & fructibus:vide pract.pap.for.lib.ex subst.vers. ac per fideicommissum.nu.7.Alex.cons.82.libr.2.Rip.d.l. in fideicommissaria.nu.14.Oldr.cons.56.cephal.con.49. Guid. Pap.q.497.vbi an euentus conditionis fideicommissi vniuersalis constituat hæredem hæredis rogati in mora, & cōcludit quòd non , & ꝙ dictus hæres non potest argui de mora Ale. cons.526.Rip.d.l.in fideicommissaria num.4.vers. 1.concl. vbi ponit 18.limit.& de pensionibus tractat Aret. de testa. in gl.vers.& per fideicommissum.Ale.cons.631.Sed quomodo probari possit tot fructus fuisse perceptos,vel tot percipi potuisse:vide Pal.in l.2.C.de pig.act.Ias.in l.admonendi.n. 311. ff.de iureiur.Nat.cons.536.Bal.in l.si fundum.C.de rei vend.

Fructus qui dicantur naturales, qui industriales, qui partim naturales, & partim industriales, qui ciuiles &c. vide Bartol. in lege ex diuerso.C. de rei vendicat. & in aliis locis. de quibus per Alexand. in l. diuortio. in decima colum. ff.solut.matrimonio. Aretin.consilio centesimo sexagesimo. P.Andora.

Fructus & redditus an sint idem.Bart.in l. fundi trebatiani. in prima col.versic. sed quære.ff.de vsufr. leg. dicit quòd sic. P.Andora.

Spec. autem in titul.de loca. §. primo. in pen. col. vers. illud autem. dicit quòd redditus appellatio est generalior. quam fructus. & istud etiam tenet gloss. in capitul. generali de electione.in sexto.& in clement. 1. de rebus eccles. non alien. & Cor. consil. 289. versicul. & præsertim dicit quòd plus est in redditu quam in fructu. subiungit tamen in versic. & sic effectualiter quòd sunt sinonima idem importantia. P. Andora.

Fructuum appellatione. veniunt pensiones & fictus tex. in l. si nauis. ff. de rei vendica. & in l. videamus la prima.ff. de vsu. de quo vide Alexand. post gloss.in dicta lege diuortio. in vndecima column. & in secundo volum. consil. 181. & Iasonem. in dicta lege diuortio. in secunda colum. P. Andora.

Fructuum appellatione. comprehenditur quodcunque interesse. text. not. in l. loci corpus §.primo.ff.si serui. vend. & ibi Bal. & in lege si quid. C. de seruitu. & in lege deducta. §. hæreditatem. ff. ad trebell. Alexand. in dicta lege diuortio. §. si vir. quem legit cum §. si fundum in 5. colum. ff. sol.mat.

Et quòd censeatur. facta mentio in libello de fructibus si fit mentio de interesse. vide Iasonem. in §. eque. in vltima columna.institut.de actoi.Bald.in l. loci corpus. §.in confessoria ff.si serui.vend.

An autem differat quòd petantur. vt fructus an vt interesse.Bar.in l.titio.§. 1.ff.de actio. emp.& in l.videamus.§. 1. ff. de vsu. Idem.

Fructus dicuntur deducta impensa & pro eis fit compensatio ipso iure. Bal.in lege si constat.C.de compensa.& quomodo hoc intelligatur. Bart. & doct. maxime Alexand. & Ias.in 5.col.in l.fructus.ff.so.ma.text. optimus in l.fundus qui ff.famil.erciscun. Fely.in c.ad nostram.in 2.col.de iu.iur. & in c.ad aures. in 8.col.de rescri.Sōz.in d.l.fructus.fac.quod vult Ias.in l.illud in 1.col.de colla.Ang.in d.l.fructus.& aliquid.in l.si.ff.de impen.in re.do.fac.

Non tamen deducitur.expensa bouum.Crem.sing.133.
Vide etiam Cor.cons.289. P.Andora.

Fructus dicuntur.de rebus quæ seruan.seruari non possunt cum triennio corrumpantur.gl.not.in l.1.C.de aduer.vsuca. Cur.notabiliter.cons.71.in 4.col.Alex.in 1.vol.consil.49 & in quarto volu.cons.trigesimoseptimo in secunda col.versic. 3.negari. Idem.

Et ideo fructus triennio præscribuntur.gl.Bar.& doct. in l. sequitur.§.fructus.ff.de vsuc.Ang.Are.in §.constituitur.insti. de vsufr.Bal.in l. 1. in 1. col.C.de vsu.& fruc.lega.& dixi j. in ver.fructus præscribuntur. Idem.

Fructus veniunt post sententiam & iuramentum.licet non petiti.Ias.l.nam & postea. §. si petitor in fi.3.col.ff. de iureiurando.

An autem quantitas fructuum sit in libello exprimen.vide Bar.in l.ex diuerso §.vbi autem ff.de rei vend.& in ver.rei vendica.§.7.

Et de modo libellandi.vide Ias.in l.diuortio.§. ob dona. ff. so.matr.Ang.§.si quis à non domino.insti.de re.diuis.& in §.j. in 11.col.insti.de actio.

Vide.Maria.soc.in c.significantibus col.12.vers.2.infertur. de lib.ob.& Bal.in l.vnica.C.si 2.nupt.mul.

Fructus olei an dicatur.industrialis.Cor.in d.con.289.ver. & talis &c.tenet quòd sic. P.Andora.

Fructus extenuant & computantur in sortem. l. 1. & 2.& ibi doct.C.de pig.ac.c.cum contra.extra de pig.l.1.C.de distr. pig.l.2.C.de par.pig.vbi dicitur ꝙ extenuant ipso iure. Ale.in l.diuortio.§.ob donationes.& ibi Ias.ff.so.mat.Ang.Are.in §. appellantur in 22.col.insti.de excep.& in §.actionum Alex.in 2.volumi. cons.73.repetito in 4.volumin.cons. 121 & in 5. volumin.cons.74.& in cons.141.in quibus locis loquitur.in vxore. quæ percepit fructus. ex re mariti.nulla sibi facta deliberatione. vt teneatur. illos in sortem computare. fac.quod vult Card.in cons.78.

Limita nisi cred.supportet labores.ratione pecuniæ numerate.quia tunc lucratur.fructus.lud.sing.536.

Intellige etiam in fructibus consumptis.Bald.qui dicit. ita esse articulañ.in l.quamuis.C.in qui.cau.pig.tac.contraha.

Limita quando vtilis dominus pignorat directo domino. lud.sing.325. P.Andora.

Quid de pensione domus. an computetur. in sortem. vt si pignoro tibi domum quam inhabitastì?vide notabiliter. Ias. in l. in summa.§. in frumento.ff. de cond.indeb. & Alex.in 5. vol cons.141.in vlt.col.Panor.in c.cum contra nu.10.de pig. & in c.seq.in vlt.not.Bal.in l.si is qui §. 1.ff.de pig.

Et in simili.vide Sonz.in l.si quis nec causam.in 2. col. ff. si cert.pet.

Adde quòd non valet pactum. quòd fructus non computentur in sortem.vt vult expresse Panor.in c. 1. de vsu. quem seq.doct. in l.rogasti.§. 1.ff.si cer.pet.licet sit gl.in contrarium in lege,prima.C. de distr.pig.quæ alleg. legem si ea lege.C.de vsu.

Imo plus si vltra illud pactum de non computan. fructus in sortem. eodem tempore facerem donationem de illis fructibus creditori.talis donatio censetur facta in fraudem vsurarum.vt est de mente Bal.in d.§. 1.alleg.l.eos.§.interdicta.C.de vsu.& ita sæpe consului allegan.not. per Cano.in c.ad nostrã. el 1.extra.de iureiur.& Cuma.cons.119.incip.quidam no. & Alex.in 4.vol.cons.27.

Fructus computantur.in sortem.si mandem alicui vt emat fundum nomine meo.& soluat de sua pecunia.Iaso.notabiliter.in l.2.§.mutui.in 6.col.vers.15.fallit.ff.si cert.pe.& in l.diuortio.§.ob donationes.ff.so.ma.& in l. non amplius. §. cum bonorum.ff.de leg. 1.Cremñ.sing.168.all.Bal.in rub.C.de contrahen.emp.pe,gerar.sing.31.Bal.in l.si procuratorem.§.si tutores.ff.mand. P.Andora.

Fructus pendentes rei venditæ spectant ad emptorem.Cuma.cons.20.incip.mgr Ant.per l.fructus.ff.de rei vend.& l.Iulianus.§.si fructibus.ff.de actio.emp.Bar.in l. 1.§.cum prædiũ. ff.de pig.Addo.Ludo.Ro.cons.309.gl.Alex.& Ias.in l. diuortio.in fi.principii.ff.so.mat.& eundem Iaso.in §.actionum.in 27.col.inst.de actio.& in d.l.diuortio.in §.interdum in 5.col. vide in ver.emptio.§.24.Lud.Ro.cons. 10.Ang.in d.§. actioactionum.in 4. col.

Quod intellige pro rata prætij soluti.Alex. in 2. vol. cons. 73.repetito in 4.volum. cons. 121.Cor.in 4. volu.cons. 150. P.Andora.

Quid in pensione domus venditæ? vide in ver. pensio. §.decimoquinto.

Fructus pendentes tempore mortis testatoris ex legato. pertinent ad legatarium non autem percepti.Bal.in l. 1. C. de vsu.& fruc.legat.& in l.si quis bonorum.ff.de lega. 1.Alex.in l.si filius §.cum fundum.ff.de verb.obl. P.Andora.

Fructus pendentes tempore testamenti.an veniant appellatione.bonorum mobilium.Paul.de Castr.in 1.vol.cons.132. incipente.videtur diceñ.concludit quòd sic.vide ibi per eum quia notabil. & subtiliter loquitur.& est repetitum in 2.vol. cons.239.

De quo tamen vide Bal.in addi.ad Spec.in tit.de fruc.& interesse. §. 1.vbi tenet quòd fructus pendentes non veniunt in legato bonorum mobilium. P.Andora.

Fructus pendentes pertinent ad dominum quandocũque vasallus moriatur.Flor.in l.defuncta.in fi.prff.de vsuf. de quo vide latius Alex.& aliquid per Ias.in l.diuortio.in pr.in 1.col. ff.so.ma. Idem.

Et ibi Alex.ponit remissiue.quid de fructibus præbendarũ.

In stipulatione fundum dari non veniunt fructus qui in fundo erant tempore stipulationis. l. si filius §. cum fundum. & ibi Alex.de verb.obl.

Fructuum emptor non habet illorum dominium donec à solo fuerint separati.Alex.in 5.vol.cons.118.quia secundum eum paria sunt emere fructus vel conducere rem. De quo etiam late per Card.in clemen.prima.§.fi.in 2.q.de rebus. eccl. non alie.

Fac.quod habetur in ver.conductor.§.13.&§.15.ver.fallit. 10. P.Andora.

Fructus cadentes.Si fructus mei cadant in fundum tuum, & animalia tua illos depascantur, datur mihi actio in factum. Ias.in l.qui seruandarum.ff.de præsc.verb.

Et tales mei fructus.possunt per me colligi.te inuito.Bar.in l. 1.in fi.ff.de glan.leg.habetur per spec.in tit.de iniur.§.2.ver. item si.

An pertineant ad fructuarium. antequam collegerit. vide Bal.in l.si vsufructuarius.ff.qui.mo.vsufr.amit. P.Andora.

Fructus præscribuntur triennio.gl.Bar.& doct. in l. sequitur.§.fructus ff.de vsuca.Bal.in l. 1.C.de vsu. & fruc.leg. Ang. Aret.in §.constituitur.insti.de vsufr.Ias.in l. si me & titium.in prima colum.ff.si cert.pet.Curt. in cons. septuagesimoprimo in 4.col. P.Andora.

Fructus probantur. Quæ prob. requiratur in probatione fructuum.vide Alex.in 1.vol.cons.72.in fi.repetito in 2.vol. cons.175. vbi dicit, quòd non sequitur. ex aliqua re fuerunt alias percepti tot fructus ergo & nunc.

Vide etiam Ias.in l.cum seruus §.fructus.in 2.col ff. de leg. 1.vbi dicit.quod probatur.per iuramentum.fructus fuisse perceptos. P.Andora.

Fructus sequestrantur.an in causa appellationis possint fructus rei de qua litigatur sequestrari.vide Barb.in secundo volum.consil.9.in 12.colum.& consil. 11.in 15.col.vbi dicit.videri quòd sic ca.quotiens.2.q.sexta.

Sed dicit.gl.ibi respondet hoc non procedere hodie per c. volumus 16.q.4.respondet etiam.quòd procedit ille tex.qñ dissipantur fructus.

Et quòd possint sequestrari. quando possessor est suspect' de dilapidatione.vide Phi.c.cum teneamur in 2.col.ibi sed limita.de appel.

Adde Felyn.in capitulo si qui in secunda colum. de testib. vbi dicit, quòd si litigator est pauper & habuit vnam sententiam pro se, debet ali super bonis de quibus est lis. P. Andora.

Fructus vendicantur.An reuocata dona.ex aliqua iusta causa. vendicari possint fructus interim percepti. dic quòd non gl.est in l.generaliter.§.plane.ff. de fideicom. liber. & ita vult Iason.in l.cum quis quam legit cum l.si hæres. ff. de cond.ob causam.

Fac.quod vult ipse Ias.in l. 1.§.si vir in vlt.col.ff.de acq.pos. vbi dicit.quòd licet pos.quam habet vxor non producat effectum præscriptionis.contra bona mariti.produc.tamen quantum ad acquisitionem.fructuum.& ibi.Alex.in 3.& 4.col.

Fac.etiam quia ille qui emit bona fide rẽ alienari prohibitã fac.fructus suos.vt dixi in ver.alienatio.§.31.

Fac.insuper quod vult Alex.in l.1.§.si quis vltro.ff. de quæstio.vbi dicit.quòd eo casu quo legitimatus excludat eos quibus delata erat hæreditas ab intestato.quòd illi non tenebuntur restituere fructus medio tempore perceptos.

In contrarium fac.quod vult Bal.in l.cum quidam.§.in tacito. ff. de vsu. vbi dicit quòd indigno etiam fructus auferendi sunt. P.Andora.

Ad quos fructus teneatur.malæ fidei pos.vide Bar.in l. domum.C.de rei vend.& in l.2.C.de fruct.& litis expeñ.

Et in mat

Et in materia.vide Fely.in c.de 4a.in 8.& 9.col.de præscr.

Quilibet bonæ fidei pos. lucratur fructus vt per multa notabiliter deduc.Cur.in cons.71.& maxime.in 6.col.vbi dicit. quòd error iuris non nocet in acquisitione fructuum. Alex. 3.vol.cons.44.in fi. vide ample Barb.in 4.volu.cons. 51.in 1. colum.& sequent.vide aliquid per Bal.in l.2.C.si quis ig.rem mi.&c.

Tenetur.tamen restituere.quatenus est factus locupletior Alex.in 4.vol.cons.21.in fi. Ang.cons.160.in fi.

Adde etiam quòd Barb.in 3.volu.cons.80.in 9.colum. tenet quòd quis non lucratur fructus quando contractus est nullus. P.Andora.

Fructus percepti per emptorem pendente condi.sunt venditoris deficiente conditione nisi in casum conditionis. emptor perderet pretium. quia tunc lucratur fructus. lud. sing. 538. P.Andora.

Fructus feudi à solo separati dicuntur allodiales.Bal.in prima parte consil.33.Curt.in tract.feud.in 3.parte.versic.expedito 1.tractatu.circa.fi.

An autem vasallus in præiudicium agnatorum possit de fructibus feudi disponere.vide quæ dixi in tract.feud. in rub. de alienat.feud.versiculo. vsufructuarium facere fol. 41. P. Andora.

Fructus feudi ad quem spectent mortuo vasallo.vide glos. & doct.in l.defuncta.ff.de vsufruct.& Ias.post Alex.in l.diuortio.in 1.col.ff.so.ma.

Idem in fructuario.§.is ad quem & ibi Angel.institu.de re. diuis.

fructus feudi capi possunt in exeq. sententiæ. quando alia non extant bona. Alexand. in l. commodis. ff. de re iudicat. P.Andora.

Fructus legati.fructus rei legate quando debeantur.legatario.Iaso.in §.ex maleficiis.in sexta & septima colum.instit.de actio.dicit.quòd passus non est sine scrupulo. an à die addite hæreditatis.an à tempore more seu litis contest.

Ipse tamen Iaso.in l.cum seruus. §. fructus. in secunda col. ff.de leg. primo tenet indistincte quòd si res legata erat testatoris.veniunt fructus à die addite hæreditatis. vide Angel. in §.primo instit. de lega. Vide in ver.pensio. §. decimoquarto. P.Andora.

Fructus immaturi. An possint colligi per vsufructuarium finito vsufructu ante tempus quo essent maturi? Vide notabiliter.Bal.in l.si pater C.de vsufr.

Fructus beneficiorum.vel præbende percepti an transeant ad hæredes.gl.& Bart.in l. 1.C.de anno.ciui.lib. 11.dicit.ꝙ sic, Bar.Im.& doct.in d.l.diuortio. so.ma.de quo vide latius quæ dixi in ver.prælati.§.

Vide etiam.Phi.ample.in c.fi.de officio ord.in 6.& in rubr. de testa.in 6.col.28.

In fructibus beneficij.non potest fieri missio in pos.propter contu.nec possunt sequestra.cap.vnico. & ibi Phi. de co. qui mit.in pos.lib.6.

Limita procedere.in fructibus pendentibus secus in separatis.à solo.ita Phi.in d.c.vnico.post.Bal.ibi.

Si ante adeptum benefi. quis contrahat debita. demum alia contrahat post habitum beneficium. posteriores creditores.preferentur.in fructibus beneficij.Lud.sing.86.all.Gul.in l.sed an.ff.quod cum eo.qui ita tenet.per tex.in l. 1.§. si filius. ff.famil.ercisc. P.Andora.

Fructus dotis.Si quis ducat puellam nondum nubilis ætatis, an lucretur fructus. vide Bald. in l.dotis fructus. ff. de iur. dotium. P.Andora.

Frugum sterilitatis vnius anni cum vbertate præcedentis vel sequentis anni, etiam interpellati & mediati, compensatio iuxta probabiliorem,& veriorem,& communem Doctorum sniam,facienda est vt voluit Host.in sum.tit.de locato.§. quæ actionis vers.fit autem.secundum Imolam d.c. propter, quod verum esse ac procedere refert Bened.Capra.reg.88.n. 52.quando anni sterilitatis & fertilitatis comprehenduntur sub vna ac eadem locatione secùs autem si sub diuersis locationibus continerẽtur,non obstante quodvtraque locatio inter easdem personas, ac de iisdem prædiis, facta foret,vt voluit Bald.in l.licet.C.locati,& Imol.in d.c.propter eodem tit. ex quo enim separatę atque diuersę sunt,non licet de vna ad aliam referre Arg.l.fi.ff.de calum.l.Papinianus exuli.ff.de minoribus,vt vult Imol.in capitu.per venerabilem.Quj filij sint legiti.

Frugum vbertas vnius anni per casum fortuitum,vltra duplum vel dimidium eius quod percipi consueuit,proueniens, perinde augmentum pensionis parit atque sterilitas diminutionem,vt voluit Io.And.in c.propter,de locat.& gl.ĩl.si merces.§.vis maior. ff. locati. quam sequuntur communiter Doctores contra Cynum vt refert Bened. Capra reg.88. nu. 57. & seq. vide supra Pensio.

Frumentum si extra aliquem locum exportari prohibeatur,& farina prohibita censebitur.commune aiunt Rip.in tracta.de peste.tit.de remed.ad conseru.vbert.nu.75. Viuius lib. 1.opi.286.nec opus erit,vt apprehendatur,qui illud exportauerit.sed satis superque erit,si testibus cõuincatur,& expres sim in apprehensos pœna irrogetur. commune testificantur Rip.vbi s. nu. 104.& nu. 105.Viuius d.opi.quamuis reuera aliud magis consentaneum iuri sit.quod etiam frequenter placitum agnoscit idem Rip. & obseruat accuratè Iul. Clar. in pract.§.vlt.q.82.stat.7.

Intellige porrò,ac memoriæ inscribe vtilibus huius statuti pœnis eos non irretiri,qui frumentum suimet causa exportauerint.commune pronunciat Ias.in l.cætera.§.sed & si quis ad opus.nu.7.ff.de leg. lib. 1. Item nec eos his pœnis esse obnoxios recordare,qui frumentum per transitum duntaxat trãstulerint. vt ait receptum Viuius d. opi. 276.& Iul. Clar. qui hanc materiam luculentius tractat,& contrarium consuetudine seruari atrestatur.in laudata q.82.statut.7. E.Suarez.

Frumẽtum prohibitum extrahi,etiam farina prohibita extrahi censetur.comm.est opi.Soarez ver.frumentum.n. 364. nec est opus,vt prohibitus comprehendatur,sed sufficit,vt testibus conuincatur,etiam ꝙ constitutio loquatur expresè de comprehensis,vt est comm.opi.nu. 365. Sed magis communis est in contrarium ibi.nu.366.nec statuto comprehendetur,qui frumentum sui vsus causa exportauerit,per quem trãsitum conducit,vt est comm.opi.Soarez vers.illo.nu.367.& seq. Bonacoss.

PRO. Frustra legis auxilium implorat,qui in legem committit.l.auxilium.in fi.ff.de minor.c.bonæ memoriæ.& c. dudum.de elect.extrà. Bellon.

PRO.Frustra precibus impetratur,ꝙ de iure cõmuni concedit.l. 1.ff.ad muni.& ibi not.in l.vnic. C. de thes. libr. 10. Idem.

PRO. Frustra velociter currit, qui priùs, quàm ad metas peruenerit,desinit.c.incassum.de regul.iur.in 6. Idem.

PRO.Frustratoria esse non debent priuilegia. c.in iis.extra de priuil. Idem.

Fuga est sufficiens indicium ad torturam,si concurrat cum fama Marc.Ant.in tract.de iud.nu.278. & 277. comm. dicit. B.Villalob.

Nota istam communem ad intellectum.l.4.ti.17.lib.4.For. ll.& l.3.tit.8.lib.2.eiusdem fori.

Fallit,quando post accusationem institutam,& post inquisitionem ipse inculpatus fugam abripuit.Idem Marc.Ant.nu. 179.vers.hæc conclusio restringitur,comm.dicit ex Bart.in l. 1.C.de bon.eorum:vbi etiam dicit alias limitationes,si iudex est terribilis,vel habet inimicos,ex Bald.in l.bonæ fidei.C.de iureiur.Et nota verbum satis solenne dicti Ant. in n. 193.ꝙ si reus,qui aufugerit,fuerit citatus,& bannitus propter illud delictum,ꝙ sine alio indicio ex fuga,& contumacia potest quæstionari: & sic debet intelligi domi.Iac.de Belu. quem refert Bald.in l. 1.C.de requiren.reis,ꝙ ex tali absentia & fuga potest quæstionari:& habet onus probandi innocentiam,qñ fuit remissus,siue sponte venit,siue captus.Et notat etiam illud verbum Ias.in l.admonendi.in repetitio.nu. 169. ff. de iureiur.ꝙ si sponte reuersus est in breui, omnem suspitionem purgat,ꝙ tendit ad intellectum pragma.de contumace ꝑ quem proceditur,de qua in verbo absens,vbi vide dictum solenne Coua. qñ dicatur tps breue ad hoc ꝙ purgetur omnis suspitio. Idẽ.

fugæ suspicio facit vt iudex incompetens possit capere debitorem.Cur.iun.in l.2.ff.de iur.om.iu.n.31.comm.dicit,vbi ponit ea quæ requiruntur ad hoc,ꝙ fugitiuus possit capi:suspicio, testes, cum iuramento, ꝙ debitum sit liquidum, aliàs pro damnis & interesse non potest capi.ibi.n.38.

Not.istam cõem ad intel.l.14.tit.14.part.5.& l.2.tit.19.lib. 3.For.ll.& l.12.tit.vlt.lib.3.eiusdem fori.& l.1.tit.11.lib.5.ordi.& l.4.styli.quæ omnes loquuntur de debitore fugitiuo, & de eius bonis.Item not.ꝙ sicut potest capi ad petitionem creditoris,ita & cessionarij.Seg.in l.si ex legati.ff.d̃ ver.obl.n.94.

Not.ꝙ suspicio non probatur iuro partis,sed requiritur cognitio summaria cum iuro.Ant.de Trem.in add.ad Bonac.in pract.excep.rub.de recusa.n.3.& Io.à Rip. de legi.c.13.n.27. com.dicunt:& vide s.in litera.c.de clerico fugitiuo. Idem.

Fuga. Si ille qui dicitur commisisse crimen, aufugerit, timens ne caperetur,aut poneretur ad torturam,& ob id illum iudex habuerit pro confesso, & condemnauerit, & ex post

captus

captus neget se tale crimen commisisse,& de hoc offerat pro bationes,audiri debet,fm Guid.de Susa.Iac.de Aret. Albe. & do.Nicellum.in l.2.ff.de requi. reis. Quja cum in criminibus regulariter probationes exigãtur luce clariores.l.sciant. C.de probat.sola fuga non videtur sufficiens ad condemnationem ad quod est doctrina magistralis Bal.in l.ita demum.C.de ꝓcur.in 2.col.&in repetitione l.secũdæ.ff.de iureiur.in 11.charta:vbi mirabilia dicit ĩ hoc passu.Vbi verò esset casus,in quo præsumptio doli de iure sufficeret ad ꝑdẽnationem,tũc cum fuga faciat dolum præsumi.l.consiliarios.C.de assesso.&in autẽ.de exhi.reis.§.si verò.ẽt quidam iurent. cum gl.in verb.factum.collat. 5.sufficeret & fuga ad condemnationem,fm pręfatos Doc.Sed per statuta in plerisque locis aliter disponitur. Balb.decis.167.

Fuga officialis facit eum pro confesso haberi casus reputatur singularis cum Bart.in l.consiliarios C.de assesso.Balb.decis.102.

Fuga famæ inditio adiuta,ad infligendum tormentum sufficiet cõe ait Marc.Ant.in tract.de indic.n.277.& seq. Quod tamen non procedet, vbi quis post institutam accusationem, ac post inquisitionem delatus fugerit. commune inquiunt idem Marc.Ant.vbi s̃.nu.179.vers.hæc conclusio Boer.decis. 215.nu.10.Viuius lib. 1.opi.120.Qui etiam eo.li. 1.opi. 120. fugam solam sufficere ad torquendum latissimè receptũ ponit.quod asserit quoque frequenter placitum Iul.Clar. in practi.§.vlt.q.21.vers.fuga delinquentis, sed indicium præterea aliquod requiri & verius & receptius mihi videtur.cùm fuga nec plenam , nec semiplenam sed qualemqualem suspitionẽ præferat.vt frequenter interpretibus probatũ affirmant Cur. Sen.in l.admonendi.n.155.ff. de iureiur. Viuius copiosè vbi s̃.Memineris autem quod indicium ex fuga natum reuersione purgari potest.vt receptum pronunciant Rip.in d.l.admonendi.nu.6.Boer.decis.215.n.17.& qui de materia vberrimè agunt Viuius vbi s̃.Iul.Clar.d.vers.cum seq. E.Suarez.

Fuga famuli tum plenam probationem facit,vt commune asseuerat Curt.Sen. contrarium ipse testans in l.admonendi. nu.171. ff.de iureiur. & de bonis subtractis præsumptionem inducit.commune ponit Viuius lib. 1.opi.120. Idem.

Fugæ suspitionem non iureiurando, sed breui cognitione de plano,ac duobus saltem testibus de legitima aliqua suspitionis causa allegata testificantibus,probari oportet, vt debitor capi possit.commune aiunt Ias.in l.apertissimi.C. de iudi. Ant.de Tremo.in addit.ad Bon.in pract.except.rub.de recus. nu.3.asserunt Rip.in suis sing.resp.tit.de legib.& Ion.consue. c.13.nu.28.Paris.cons.101.nu.5.lib.3.Thomas Parpalia in repet.l.2.ff.so.ma.& si perperam ac licentiosè scripserint eam iureiurando creditorum apposito probari Paul.Cast.cons.474. nu.1.lib.1.Caccialup.in trac.de debit.suspect.& fugit.q.6.nu. 18.poterit autem feriatis etiam diebus hac de re agi , & in illis facultatem capiendi debitoris indulgeri. commune ponit Viuius lib. 1.opi.9.atque ante illum Alci.in c.cùm non ab homine.nu.71.de iudic. E.Suarez.

Fuga delinquentis , in casu quo suspiciones non sufficiunt sed plena probatio requiritur,probat tm̃ semiplenè ꝗ fugientem.com.dicit Ripa in l.admonendi.nu.168.ff.de iureiur.&ideò facit in eo casu sufficiens indicium ad torturam.ita com. dicit Ias.in d.l.admonendi.nu.158.quem refert Duennas reg. 390.in pr.& Blanc. de indic.nu.278. & Gomes. Arias super l. 74.Tauri.n.18.intellige tamen de ea fuga quæ sit ante formam inquisitionem, vel assumptas informationes, talis enim fuga verè arguit conscientiam delicti commissi.comm. dicit Boss.in tit.de indiciis.nu.49.si quis igitur fugiat post transmissam inquisitionem,vel informationes assumptas per officiũ. talis fuga non est sufficiens ad torturam. com. dicit Blanc. de indic.nu.281.Ripa.in d.l.admonendi.nu.168. vt illum refert Siman.de hæret.c.63.nu.19.Ant.Gomes. super l.76. Taur.n. n.12.Ant.de Padil.in l.transigere. n.3.C.de transf.Hoc autem locum habet solummodò in causis capitalibus, nam in non capitalibus,si cum fuga concurrat publica fama,semper facit indicium ad torturam,siue sit ante siue post accusationem.In capitalibus autem quando sumus post accusationem , nunquam facit indicium ad torturam, vt magis communem attestatur Io.de Ami.cons.37 n.5.& cons.131.n.3.Notandum autem si is qui aufugit postea citatur spontè comparet, tunc fuga præcedens nullum contra eum facit indicium neque etiã leue.com.dicit Io.de Amicis cons. 85.n.8.& cons. 7.n.19.secundum Bart.in l.quid sit fugitiuus.§. 1.de ædilitio edict.Clad.§.fi.q.21.vers.fuga delinquentis. P.Fichard.

Fuga facit plenam probationem contra fugientem,si à carcerib.aufugerit,videtur enim fateri delictum. com.dicit Rip. in d.l.admonendi.nu.170. de iureiur. Cato Saccus in eadem l.nu.81.quem refert Duennas.reg.389.in limit.2. Ideoque talis habetur pro confesso & conuicto.per l.in eos. ff. de custo. reor.& Com.dicit Boer.decis.215.nu.9.Ant.Gomes.c.9.delictor.nu. 11. Intellige tamen de eo qui iustè carceratus est, vt communem dicit Andr.de Beset.in repe.l.j.n. 59.C.de sacros. eccl.nam si indebitè & nõ seruato iuris ordine carceratus sit, tunc propter talem fugam etiam cum fractione carceris, nõ punitur,neque habetur pro confesso.Communem dicit Rolan.cons.7.n.47.lib. 1. & potest talis carceratus licitè auffugere.vt communiter receptum esse ait Didacus lib. 1. resolut. c. 2.nu.11.quem refert Duennas regula 393. in limit. 4. neque tenetur redire ad carceres etiam si iurasset se rediturum secundum gl.in clem.pastoralis in verb.per violatam de re iud.quã dicit esse ab omnibus receptam Didac.in d.c.2.nu.7.Plaza.li. 1.delict.c.23.nu.6. subdens ꝙ Doct.communiter addunt, ꝙ reus qui verisimiliter est iniustè damnandus,tenetur fugã arripere si potest.Item intelligenda est hæc conclusio,vt procedat in eo qui auffugit ex carceribus publicis , secùs enim de priuatis.vt Com.dicit Boer.decis.215.n.13.Notandum quoque si fugiens statim ad carceres redeat, non sit puniendus tãquam fugitiuus,vel effractor.vt Boer.comm.dicit decis.215. nu.18.& 19.hæc Clar.d.q.21.vers.3. P.Fichard.

Fuga etiam sine clamore ante accusationem,vel inquisitionẽ,facit indicium verisimile & probabile,vt est com.opi.Plotus inter cons.cri.cons.132.nu.26. Bonacoss.

Fuge suspicio ad capiendum debitorem non probatur iuramento,sed requiritur cognitio summaria cum iuramento. Ias.in l.apertissimi.C.de iudi.& Anto.de Tremolis in addi.ad pract.Bonacursij tit.de recusa.nu.3.comm.dicit. Bonacoss.

Fuga famuli facit plenam probationem,vt est comm.opi. Soarez vers.fuga.nu.376. Bonacoss.

Fuga rei cum fama adiũcta facit indicium ad torturam. Et ita se habet communis practica.Blancus in l.fi. nu.279. ff. de quæstio. Nam sola fuga. & fama sola non facit indicium ad torturam.Amplia limita.vt per D.Io.Donatum.In suis regulis lib.4.in vers.fuga.Petr.Duen.regu.390.391.392. Soci. regu.303.Mars.sing.115.vbi & ponit limit.Fuga autem post accusationem,vel inquisitionem formatam,non facit indicium vt est communis opi.Soarez verbo fuga.num.371.Et si reuertitur reus,tollitur indicium ad torturam ibi vide ipsum fusius ibi.nu.372.&seq.Et ex fuga non potest fieri condemnatio,vt est communis opi.de qua Benedic.de foro Sempronio.In Reperto.Fely.in verbo fuga.vbi de fuga.fusissimè.Fely.in c.nullus.de præsump.num. 1.& seq.vbi communem dicit, & limitat.Fallit multipliciter.Et primò. si officialis esset notorius de Barataria,& pendente iudicio aufugeret. quia haberetur pro confesso.Item fallit in fractoribus carcerum,quia isto casu fuga probat delictum & facit,quòd ille habeatur pro confesso. nisi fugeret aperto ostio carceris.Et oportet,quòd ad hoc, vt quis habeatur pro confesso,ꝙ sit inquisitus pro speciali inquisitione,& nõ generali.Fallit,si quis fugit de manibus familię, quia fuga non facit indicium.Fallit quando lex, vel statutum punit ipsam fugam , tanquam specificum delictum , non autem tanquam signum delicti.Fallit,quando agitur de probando crimine solius suspicionis. videlicet an aliquis sit suspectus, vel non: vt ex ista sola suspicione sequatur aliquis effectus.quia fuga probata.est statim probata suspicio.Fely.d.ca. nullus.de præsumptio. Bonacoss.

Fuga. Non probat contra fugientem. nec propter fugam habetur pro confesso.tex.& Bart.in l.raptores. C.de episc. & cler.habetur latè per Bart.in l.lege cor.ff.ad silla.& in l. admonendi. de iu. iur. in quibus locis distinguit aut fuga obiicitur. alicui vt delictum & tunc fac. semiplenam probationem l. quid sit fugitiuus ff.de edi.edic.l.desertorem.ff.de re mil.& ita intelligitur gloss. in d. l. admonendi. & in l. in bonæ fidei. C.eod.

Aut fuga inducitur.ad probationem alicuius alterius delicti de quo ag.Tunc si ad probationem illius suffic. sola suspitio.eo casu fuga probat illam suspitionem plene.l.impuberibus in fi.ff.de suspec. tut. Sed si requireretur plena probatio. tunc fuga non probat etiam semiplene sed aliqualem suspitionem induc.d.l. lege cor. & l. 1. & ibi Cy.C.de rapt.virg.ita Bar.vbi supra.& ibi Bal.& Lud.Ro.in d.l.admonendi.& alibi sæpe.per doct.

Et per istam doctrinam videtur confundi dictum Bal. in add. in lege cum probatio. ff. de proba. decidentis fugam inculpati fore inditium legitimum. ad torturam. Et contra Bal.tenet Guid.de suz.in tract.malef.in rubr. qualiter reus subiiciatur,tormẽtis.dicens fugã per se non facere indiciũ ad torturam

torturam nisi cum fuga aliud concurrat indicium. puta pu. vox & fama.&c.

Et istud est de mente Bar.in locis præalle.& in l.fi.ff.de quęstio.vbi nõ ponit fugam solam facere indicium ad torturam prout ponit de confe.absente parte. de vnico teste.de visu solum ergo.sola fuga fac. suspitionem.per quam quis non debet damnari.l.absentem.ff.de pœnis.l.fi.ff.de quæstio.

In hoc autem articulo. an fuga faciat indicium ad torturã. dic quòd vltra præmissa.Iacob.de Belu.in §.si verò.in authen. de exhibend.re.tenet quòd non.per l. 1. in princip. & l.diuus. ff. de quæstio. vbi dicit ad habendam quæstionem. requiruntur indicia in plurali.ergo non sola fuga.

Contrarium tenet Bal.in d.l.cum probatio.& Dyn. in l.diuus.ff.de custo.re.& dicit.Io.Andr.in add.spec.in titu.de præsump.§. 1.& 2.versic.violenta. quòd de consuetudine. seruatur.op.Dyn.& quòd regulariter faciat indicium ad torturam tenet Iaso.in d.l.admo.in 23.col.in lectura.

Limita istam materiam fuge.vt non faciat plenam. nec semiplenam probationem.imo nec.indicium nec suspitionem. Vbi quis aufugeret. ex aliqua causa probabili siue rationabili.Puta ratione partialitatis. vel quia locus non esset sibi securus.Vel quia officialis esset valde crudelis quia tunc fuga nullam causat suspitionem.ca.Accedens el primo.vt lite non cõtest.ita dicit.Bal.in d.l.in bonæ fidei in pen.col.alleg.clement. pastoralis.de re iudi.Fely.in c.nullus.de præsump.Ias.in d.l.admonendi.in lectu.col.24.

Limita secundo. nisi ille qui aufugit statim sponte redeat. quia tunc fuga.nullam induc. suspitionem.Bar.in l.quid sit fugitiuus.§. 1.ff.de edi.edic. & declarat ipse Bar. in l.aut facta.§. tempus.in prima col.ff.de pe.Bal.notabiliter.in l. 1. in 3.& 4. col.C.de edil.act.& in l. 1.C. de seruis fug.vbi subiic. quòd si sta.puniat fugientes à carcerib.non includit eos qui exierunt animo redeundi.id est,qui statim sponte redierunt.argumen. §.pauonum.insti.de re.diui.& sic si cito reuertantur.& non aliter.secundum.Bal.vbi supra.& ita intelligitur. gloss. in l.3. §. emansor.& l.qui cum vno.§.edictum.ff.de re mili.& pro hoc adducitur.bonus tex.in ca.vulgaris.§. diuortium. de peni. distin. 1.& in ca.præsenti.de præben.in 6.& glo.in ca.postquam de elec.eo.lib.6.Ias.in d.l.admonendi.in lect.in 24.col.Cor.in 2.vol.cons.198.vers.quia in indiciis.

Limita tertio,vbi quis aufugeret post inquisitionem vel accusationem factam de delicto ex quo veniret impo.pena sangui. quia tunc fuga nullam induceret præsumptionem. Cum liceat vnicuique per fas &nephas suum redimere sanguinem Ita singulariter.Bar.per tex.not.ibi.in l. 1.ff.de his qui mor.sibi consciue.& iuste tunc timet detineri.& illud dictum exclamat Ludo.Ro.in d.l.admonendi.&Mathe.not. 144.alia. 146. idem lud.in d.l.lege.Cor.Ang.Are.in verbo.fama pu.ver.An fuga.in 13.& 14.col.de quo.habetur aliquid per Fel.in c.Nullus.de præsump.& per Ias.in repe.d.l.admonendi.in 84.col.& in l.si is qui.in 2.col.C.qui te.fa.possunt.hyp.sing.115. Alex. in l.si quis ff.de fur.

Limita 4.quia præsump. talis fuge tollr per iur.Hypol.notabiliter.d.sing.115.all.Cy.in l.fi.C.de requi.re. P.Andora.

Fuga officialis durante officio probat illum incurrisse crimen quasi læsæ maiest.§. 1.in auth.de admi.ciui.col.7.

Si vero aufugiat post finitum officium,&tempus quinquaginta dierum assignatum pro syndicatu. l. 1. C. vt omnes iudic. Ex tali recessu non inducitur.aliqua suspitio. Bal.in l.obseruare §.proficisci.ff.de offic.procon.& leg.

Si vero recedat ante tempus.illorum quinquaginta.dierũ. si postea statim sponte redeat.tunc non oritur etiam semiplena probatio.licet causetur quædam leuis suspitio.d.l. 1.§.vltimo & §.necessitatem. in auth. vt iud. sine quoquo suffr. Non tamen fac. indicium ad torturam. ita Bart. in l. quid sit fugitiuus.ff.de edi.edic.Si autem nunquam redeat.tunc bene fac. semiplenam probationem.§.super hoc.in auth.de colla.& ex tali semiplena proba. quam Bar.in d.l.quid sit fugitiuus. & in l.admonendi.ff.de iureiu. vocat indicium deferri póteſt iuramentum.secundum.Bal.ibi.

Quinimo gl.sing.in ver.oñdi.in d.§.necessitatem.voluit solo iuramẽto.contra officialem fugientem probari barataria & furta.& illam ponderat Ang.ibi. quia ex illa fuga ante syndicatum.posset poni ad torturam.all.nota.per gl.in d.l.admonendi.& in d.l.in bonæ fidei.

Imo dix.Ang.in d.l.lege.cor.ff.ad silla.quòd fugiens ab officio ne reddat rationem vilicationis. habetur pro confesso. all.l.consiliarios.C.de assesso.

Et plus voluit gl.in d.§.necessitatem.ꝙ testes singulares plures de se ipsis deponentes super furtis & barataris seu extorsionibus probant contra officiales.quam gl. ad hoc notabiliter.allegat Ang.in suis add.ad Bal.in d.§.proficisci.

Adde tamen quòd Ang.in d.§.necessitatem intelligit illam gl.procedere in officiali fugitiuo tantum.Et propterea not.istam doctrinam Ang.ad saluandos officiales non fugitiuos.

Et de hac fuga officialis.vide aliquid.per Fel.in c.nullus.de præsump.& per Ias.in d.l. 1. C.vt omnes iud.&c. vbi indistincte dicit.quòd contra officialem qui aufugit probantur.furta & baratarie per iuramentum. sed istud dictum intelligo vt s̃. scilicet in fugiente durante officio vel syndicatu.secus si post.

Quid si aufugiat postquam allegauit syndicatorem suspectum?vide Bar.notabiliter in cons.105. P.Andora.

fuga carcerati operatur vt habeatur pro confesso. & possit condemnari.pro delicto pro quo intitulatur.l.in eos.ff. de custo.reo.& in l.milites agrum § pen.ff.de re mil.spec. & Ioã. And.in add.in tit.de præsump.§.2.vers.violenta.Io.de Ana.in cons. 1.vbi etiam all.l. 1.ff.de effracto.doct.maxime.Ias.in d.l. admonendi.in 24.col.in lect.& in 85.col.in repe. Panor. in c. à nob.de apostа.

Limita primo.si aufugiat rupto carcere.secus si hostio aperto.ita.Ias.in locis præal.all.doct.maxime.Bal.in l.succurritur. ff.ex qui.cau.maio.& alia multa.Addo.Bal.in 1.parte consil. 230.Vide late Ang.& Augu.Ari.in tract.Malef. in vers. fama pu.in 31.col.Alex.in l.pen.ff.de custo.reo.

Aduerte tamen.quia Fely.in ca.nullus.de præsump.dicit.ꝙ contra hoc.fac.quia intelligen. illam l. in eos. dum dicit. puniendi scilicet pena delicti pro quo detinebatur. sequitur. ꝙ etiam si de innocentia appareat punietur quod tamen est inconueniens quòd ficta confes.operetur. plus quam vera. sed si vere esset confessus docto de innocentia non puniretur.l.in de neratius. in fi.ff.ad l.aq.c. 2.& ibi Innocen.de purga.vul.& Bal.in l.vnica.in vlt.col.C. de confes.ergo &c.Vnde dicit ipse Fely.non cauilan.d.l.in eos. videtur intelligen. quòd sint puniendi.scilicet de carcere fracto.seu de fuga.non autem pena delicti.

Subiic.tamen ibi Feli.quòd quia non reperit hoc.motiuũ. transit cum opinione. contraria & secundum. eum oportet. tunc dicere.quòd plus operetur. ficta confe.quam vera.vide ibi per eum.

Addo Raph.cum.in cons. 105. vbi idem tenet. quòd non debeat plus operari ficta confe. quàm vera. subiungit tamen quòd sola ruptura carceris importat pœnam capit.

Limita secundo. Quando quis vere erat detentus in carcere.secus si erat sibi assignatum palatium.vel vna camera.quia tunc si aufugiat etiam fracto muro. vel hostio non punitur. pena delicti.ita Ias.in loc.præal.post Bal.& ludo.ibi.

Limita tertio.nisi post fugam quis denuo captus sit & reductus ad carceres licet inuitus.quia tunc prior fuga non suffic. ad condemnationem.Ias.vbi s̃.all.Bar.in l. raptores.per illum tex.C.de epi.& cler.& ita videtur velle Bal.in l.quis sit fugitiuus.§.idem ait nec eum.ff.de edil.edic.

Multo magis quando sponte rediit.Alex.in l. 1.ff. de effracto.& in l.pen.de custo.re.

Limita quarto.per ea quæ vult notabiliter.Alex. in 2. vol. cons.144. vbi dicit. quòd si quis fuit indebite tortus. deinde aufugiat.non debet puniri.vide ibi per eum.

Limita etiam nisi fugiat pro voto adimplendo.hypo.sing. centesimoquadragesimono.

Licet officialis.det suam familiam commentariensi seu custodi carceris. tamen ipse custos non excusatur. si carceratus aufugiat Bar.in l.si vt certo.§.si de me.ff.com. P.Andora.

faciens fugere carceratum.seu eximens tenetur.satisfacere creditoribus.vt dixi.in ver.eximens.§. P.Andora.

Si sint duo custodes. & vnus aufugiat cum carcerato. alter non tenetur.Lud.sing.30.creim.sing.99. per l.fi. §. interdum. ff.de custo.& exhi.reor. Idem.

Fuga famuli inducit plenam probationem. vt præsumatur subtraxisse bona quæ non reperiuntur extare in domo , quæ aderant ante fugam.glo.no.secundum Ang.ibi.in §.si vero qdam etiam iurent. in authen. de exhi. & introd.re.doct. omnes maxime Ias.in d.l.admonendi.in 85.col.Fely.in c. nullus. vers.Fallit 3.de præsumpt.

Aduerte tamen quia franc.de Cur.in repe.d.l.admonendi. in 70.col. dt ꝙ credit omnes repetentes tenentes hoc, malè loqui & contra doctrinam Bar.ibi quia regulariter fuga non fac.plenam probationem.& gl.& Ang.non loquuntur de plena probatione.sed de præsumptione.& sic locus erit tormentis & ita ipse tenet. P.Andora.

Ille qui fugit.malam fidem habere.videtur.Bal.in l. 1.C. de præscr.lon.temporis.quæ pro lib. P.Andora.

Fugiens. Ad ſacerdotem portantem corpus ſacratiſſimum domini noſtri Ieſu Chriſti redditur tutus, Adeo quòd ibi capi non poteſt. Hoſt. in c. ſanè de cele. miſ. Alex. in rubr. ff. de ope. no. nun. in 4. col. Lud. ſing. 335. P. Andora.

Fugiens ad eccleſiam quando ſit tutus. habetur. in l. pen. C. de his qui ad eccl. confug. & in auth. de mand. princi. §. ſi quis autem circa medium. col. 4. & latiſſime per Ang. are. in tracta. M. in verbo fama pu. in 20. & 21. col. & in ver. In ſcalis ſancti petronij. verſ. & aduertas. Old. conſ. 154. Lud. Ro. in con. 227. & conſ. 234. & per Iaſo. in l. plerique. in 2. col. ff. de in ius voc. Alex. in 2. vol. conſ. 24. in 6. col.

Quid de fugiente ad hoſpitale? Idem ſecundum. Bolog. in conſ. 33. in 1. col. Idem.

An rem meam poſſim auſe propria capere. ab eo qui eſt fugitiuus? Alex. in 3. vol. conſ. 64. tenet quòd ſic.

Vide in ver. furtum eſt. in §. 17. & ver. equus. §. 1.

Imo debitorem fugientem. poſſum occidere. Bal. & ſal. in l. ſi vt allegas. C. ad l. Cor. de ſicca.

Et quæ perſonæ. auctoritate propria capi poſſint. vide Iaſ. inſtit. de act. in prin. col. 21. & adde Bar. in l. generali. C. de curio. libr. decimo. vbi dicit quòd malefactor fugiens poteſt capi.

Debet tamen præſentari iudici. Bal. in l. nec timorem. ff. quod met. cauſa.

An autem clericus fugitiuus capi poſſit? Vide Fel. in c. cum non ab homine. in 1. & 2. col. de iud. Idem.

Quid ſi fugientem à finibus pin. proſequar. vſque ad fines monaſterij Beate Mariæ. & ibi eum capiam? Dic quòd debet relaxari Barb. in 1. vol. conſ. 26. & Iaſ. in l. extra territoritum. in 1. col. ff. de iuriſd. om. iud. & in d. l. plerique. in 2. col. & in l. vbi pactum. in 6. col. C. de tranſ. vide etiam per Ang. & Augu. in verbo fama pu. in 22. col. vbi Aug. tenet quòd licita eſt captura. ex quo initium fuit licitum. & ita videtur tenere Bal. in l. quis ſit fugitiuus. §. apud labeonem in 2. lectu. ff. de edil. edic.

Vide aliquid per Alex. in 2. vol. conſ. 24. vbi all. Old. diſputaſſe. q. no. quam vide ibi per Alexan. & in l. quod ait. §. quod ait. de adul.

Et quod captura ſit illicita vide Cor. in 2. vol. conſ. 159. Alber. late. in 4. parte. q. 78. Bal. in l. ſicuti. §. Ariſto. ff. ſi ſerui. ven. Et quòd quis in alieno territorio capi non poſſit tenet. Bal. in l. quis ſit fugitiuus. §. apud labeonem. ff. de ædil. edic. in 1. lect. Idem.

Fugere cuilibet eſt ignominioſum. ita probatur. in l. Apud labeonem. §. j. ff. de iniur. de quo. per doc. in l. vt vim. ff. de iuſt. & iure. & per Alex. in 1. vol. conſ. 109. addo Bal. in 4. part. cõſ. 203. Fely. in c. ſuſcepimus. de homic. & Iaſ. in d. l. vt vim. in fi. Cor. in conſ. 162. verſ. & quòd aufugere Card. in clem. vnica. in 26. q. de homic.

Quid ſi fugiens à familia curie offendatur. vide Bal. in l. fi. C. de exhi. reis. P. Andora.

Fugiens ad ſacroſanctum ſacramẽtum euchariſtiæ gaudet immunitate eccleſiaſtica, prout ſi ad eccleſiam confugeret reus, vt inde diuelli non poſſit. Coua. in reſolu. lib. 2. c. 70. nu. 6. com. dicit ex Gomeſio in §. pœnales. nu. 50. Inſtit. de actio. B. Villalob.

Fugiens à carcere publico habetur pro confeſſo, & conuicto, tex. eſt ad literam in l. eos. ff. de cuſtod. reorum, ſecundum Doct. magis communiter ibi, & iſtam communem ſequuntur. & allegant Moder. in l. admonendi. ff. de iureiur. & Boeri. deciſio. 215. nu. 9. Vnde iudex iſto caſu poſſet ferre ſententiã contra fugientem, ac ſi fuiſſet vere confeſſus in iudicio, etiã ꝓ ſit abſens. ſecundum gl. & Bart. in d. l. eos, vt ſequatur confeſſionis effectus, & eſt tex. in l. ſi apparitor. C. de cohorta. lib. 12. Iſte caſus eſt exceptus contra iuris communis regulam, vt abſens poſt crimine damnari poſſit. l. abſentem. ff. de pœn. Interpretatur & limitatur primò iſta communis non procedere quando quis aufugit de cuſtodis licentia, quia iſto caſu tenebitur cuſtos, & non ipſe fugiens, ſecund. Guli. de Cu. in l. quoties. C. de exact. trib. lib. 10. Bal. in l. ad commentarienſem. C. de cuſt. reo. facit tex. in l. conſiliarios. C. de aſſeſſo. Coarctatur ſecundò precedens communis, vt locum habeat duntaxat in eo, qui aufugit ex publicis carceribus: non autem in eo, qui ex priuatis carceribus aufugerit ſecun. gl. Gul. de Cu. Bald. & omnes in l. ſuccurritur. ff. ex qui. cau. ma. Iaſ. & Mod. in l. admonendi. ſup gl. in ver. fuga. & iſta eſt com. opi. teſte Boer. in præcitata deci. 215. n. 13. Scias aũt, ꝓ publici carceres non ſolùm dicuntur illi, qui fortibus clauibus aperiũtur, & habẽt perpetuos cuſtodes, verum etiam dici poſſunt carceres publici aliqua alia Carnera in palatio Poteſtatis, imò totum palatium, quando Prætor vel iudex ſtatueret alicui locum pro carcere, quia carcer publicus dr̃ locus ordinatione, & decreto iudicis deputatus, in quo cuſtodiatur perſona, ſicut eſſet palatium poteſt. vel alia dom⁹, vt no. Doc. in d. l. 1. ff. de cuſt. reorũ. Ideò ſi tyrannus, vel aliqua priuata perſõa caperet aliquem & violenter detineret in aliqua arce, hoc caſu dicuntur carceres priuati qui deſtinati ſunt per hominem nullam habentem iuriſdictionem ſuper homine capto, ſecundum Bald. in d. l. ſiccuritur, Bar. & Doc. in l. 2. C. de priu. car. Interpretatur tertiò, & limitatur non procedere in muliere aufugiente de carceribus cauſa euitandæ libidinis, tunc per huiuſmodi fugam non hr̃ pro confeſſa, ſecundum Bald. in l. 1. C. de ædil. edic. Aliæ verò interpretationes ĩ ſeq. cõcluſ. ad iſtã com. latiùs ponent. F. V.

Quærit Bar. in l. admonẽdi. ff. de iureiur. de fuga, vtrum per illã fiat plena probatio. Tandẽ ponit tres cõcluſiones. Prima eſt concluſio, ꝓ ſi fuga opponitur alicui, vt delictum, tũc ꝓbat delictum, & facit plenã ꝓbationem. l. quis ſit fugitiuus. ff. de edil. edi. l. deſertorem. & l. qui cũ vno. §. qui poſt deſertionem. ff. de re milit. & l. 1. & 2. C. de deſerto. & ita no. & concludit in d. l. admonendi. & in l. bonæ fidei. C. de iureiur. gl. in c. fi. de ſucceſſio. ab inteſt. & in c. fi. de iureiur. & ibi Doct. & Old. quem ſequitur Io. And. in addit Spec. in tit. de præſump. §. præſumpta. verſ. violenta. Iſtam opinionem ſequitur etiam Ripa in d. l. admonendi. nu. 165. & Iaſ. in repetitio. nu. 166. & Bart. in l. j. ff. de bonis eorum. Secunda concluſio Bart. clara eſt. & communiter approbatur. Tertia eſt concluſio Bart. ꝓqñ ſumus in delictis, in quibus requiruntur plenæ, & ordinariæ probationes, vt l. ſciant cuncti. C. de probat. c. in literis. de teſtib. & c. licet clamor. eo. tit. tunc per fugam non fit plena probatio, ſed nec ſemiplena quidem, ſed qualis preſumptio, ſiue ſuſpicio. l. Cornelia. ff. ad Sylla. & l. vnic. C. de rap. virg. & ibi Cyn. Bal. & Saly. hoc idem tenent, & Bar. in l. fi. ff. de quæſt. Iſtam opinionem ait eſſe communem. Cur. Seni. in d. l. admonendi, n. 155. & Moder. ibi, & hæc fuga de conſuetudine indicium ad torturam facit, vt dicit Iaſ. in repe. d. l. admonendi. n. 188. Cur. & Ripa, nu. 168. Grammati. conſ. crimina. 32. nu. 7. & conſ. 42. n. 8. & ſeq. Ampliatur iſta communis, vt vera ſit, etiam ſi quis moueat vnum pedẽ ad fugiendum, & ſic ſit in prin. fugæ. d. l. quis ſit fugitiuus, §. 1. vbi gl. Bald. conſ. 220. lib. 3. & ſecundum aliã impreſſionem conſ. 38. libr. 4. Soc. Sen. conſ. 99. libr. 4. & Boer. deciſ. 215. nu. 2. & 12. Ampliatur ſecundo loco quoque, vt faciant indicium ad torturam fuga ſocij in delicto illius, qui in carceribus retinetur, ſecundum Alexand. conſ. 65. in fi. lib. j. Grammati. conſ. 14. crim. n. 4. & 17. ſeq. Boerius tamen in d. deciſ. 215. n. 15. tenuit contrarium, ideò dicas ꝓ Alex. vult ſentire, extantibus multis aliis indiciis, & ita loquitur Gram. & ſic concordabuntur opiniones iſtæ, quia & quæ non proſunt ſingula, multa iuuant, teſte Ouidio: licet alia indicia non ſint ad torturam ſufficientia. Præmiſſa omnia ita declarata limitant primo, vbi quis aufugeret ante inquiſitionem, & accuſationẽ factam de delicto, ex quo pœna ſanguinis veniet imponẽda: quia tunc fuga nullam induceret preſumptionem, cùm liceat vnicuique per fas, & nefas redimere ſanguinem ſuum, ita ſingulariter Bar. per tex. ibi in l. 1. C. de iis qui mor. ſibi conſcic. cuius dictum exclamat pro ſingulari, & ſequuntur Rom. & Iaſ. in d. l. admonendi. nu. 69. Matheſi. notab. 146. idem Rom. in l. lege Cornelia ſ. citata Ang. in l. fi. C. de quæſt. & in d. l. admonendi. Aret. in tract. de malef. in verſ. fama publica verſ. an fama ſit ſufficiens indicium, & Fel. in c. nullus. extrà de præſum. Iſtam ſcribit eſſe communem opinionem Boeri. Deciſ. 215. nu. 10. Marſ. ſingul. 115. Soci. in regu. 163. & ſeq. & hoc eſt ſtiminter memoriæ commendandum ad amicorum defenſionem, ſecundum Curt. in d. l. admonendi numero 55. Hoc autem intelligas generaliter, quoties adeſt aliqua præſumptio propter timorem carcerum, non delicti, ſecundum Cornæ. conſil. 58. volu. 2. Boer. in dicta deciſio. 215. & quoties adeſt aliquis iuſtus timor. Ripa, & Iaſo. in dicta l. admonendi. His accedit congruenter quòd idem videtur obſeruandum, ſi ante libellum & accuſationem, ſeu inquiſitionem comminatam, licet nõdum factam, aufugiſſet, quia iuſtus fuiſſet timor fugiendi, & iuſtè debuit timere comminationem, per text. in l. miles. §. ſocer. ff. de adulter. niſi alia indicia, ſeu ſuſpiciones lãborarent contra fugientem argumento l. fi. C. qui num. tut. ſe excuſan. ita expreſse Rom. in d. l. lege Cornelia, & ſequitur Aret. in d. verſ. an fama ſit ſufficiens indicium. Limitantur ſecundò prædicta, vt fuga ipſa faciat indicium, ſed purgari poſſit per reuerſionem, ſm Bald. in l. j. C. de ſeruis fugit. Fel. in c. 2. nu. 7. de fid. inſtr. & ita ſe habet communis opin. de qua teſtat Ripa in d. l. admonendi. nu. 65. Grammati. conſ. crimi. ſ. citato. & Boeri. deciſ. 215. numer. 17. Indicium hoc purgatur, ſi ſufficiens

ſufficiens intra annum redeat ſecundum Rip. in d. l. admonendi. nu. 65. Sed hoc videtur falſum, vt conſtabit ex ſ. dicendis, & qualiter hic probetur, ꝓ fugiens habeat animum reuertendi, dic, ꝓ per teſtes, quia forſan antè, quàm fugeret, declarauit animum ſuum coram teſtib. ꝓ diſcedebat animo reuertendi, iuxta notata per Bartolum in l. j. §. ſi quis ipſi prætori. ff. de oper. noui nuntiat. Si verò id per teſtes probari non poteſt conſideratur conditio perſonæ an ſit nobilis, honeſta, & legalis, vel potius vilis, & ſuſpecta, & ſecundum illius conditionem iudicatur fuga l. non omnes. §. à barbaris. ff. de re milita. Item attenditur, an ſit diuturna, vel breuis abſentia, quia ſi citò reuerſus fuerit ſponte ſua, preſumitur ꝓ aufugerit animo reuertendi, prout reuerſus fuit, & quia etiam non intendit fugere, qui aliquo momento vult facere ſe abſentem. l. ſi quis ita legauerit dum vxor mea. ff. de conditio. & demonſt. & optimè declarat Bart. in l. aut facta. §. tempus. ff. de pœnis, Bald. in l. 1. C. de edi. actio. & in l. 1. C. de ſeruis fugi. vbi ſubiicit, ꝓ ſi ſtatutũ puniat fugientes à carceribus, non includit eos, qui exiuerũt animo redeundi. Idem etiam tenet Io. de Anani. conſ. 1. nu. 6. Marſil. conſ. 122. in pr. Bart. in l. eos. ff. de cuſtodia reorum. Fely. in c. nullus. de præſumpt. Gram. conſ. crimi. 57. vbi hoc limitat multis modis. Marſil. in ſua pract. crimi. in §. diligenter. nu. 46. in Rub. C. de probationib. nu. 261. & in l. 1. in pr. ff. de ſicariis. Secùs autem, ſi diutius ſteterit abſens, quia tunc præſumitur ꝓ animo fugiendi, & non reuertendi receſſerit. d. l. deſertorem. §. emanſor, & ibi gl. & Bart. qui hoc optime notant. & in d. l. quis ſit fugitiuus. in pr. & tenet Bal. in l. 1. C. de ſeru. fugiti. & Cur. Sen. in d. l. admonendi dicit hoc nunquam eſſe obliuioni tradendum, quia ſibi in practica, & conſulendo ſæpe maximum honorem fecit. Limitatur tertio, vbi quis aufugeret ex aliqua cauſa probabili, ſiue rationali ſic ſuadente, puta ratione partialitatis, ſeu factionis exiſtẽtis in ciuitate vel quia locus non erat ſibi ſecurus, vel quia officialis erat valde crudelis, vel ſimilibus ex cauſis, tunc fuga nullam cauſat ſuſpitionem: quia ex quo inculpatus de homicidio, ſeu delicto ibi ſecurè, ac tutè ſtare non poſſit, neque poteſt fuga ſibi imputari. c. accedens, el 1. extrà vt lite non conteſtata. ita in terminis decidit Bald. in l. bonæ fidei. C. de iureiurand. allegans in cle. paſtoralis. de ſententia & re iudica. gloſſ. & Io. Andr. in capitulo ſtatutum. §. 1. de reſcript. libro ſexto. De fuga iuſta cum cauſa facta ſtatur dicto fugientis cum iuramento, ſecũdum aliquos Doctores in d. l. admonendi, & ſecundum alios ſine iuramento, vt per Marſil. ſingul. 115. & ꝓ ſtetur ſimplici dicto abſque iuramento, Teſtantur Boeri. deciſio. 215. numero 9. & ſeq. & Grammati. conſ. crimi. 42. numero 18. Pariſ. conſ. 163. nume. 10. vol. 20. libr. 4. Quarto loco limitatur, quoties eſſet quis il legitimè accuſatus, carceratus, vel iniuſtè retentus. l. non omnes. §. à barbaris ibi captos euaſiſſe. ff. de re milit. Aulus Gell. lib. 2. capitu. 17. Paris de puteo in tractat. Syndic. in verſ. carcerem. & Ripa in d. l. admonendi. vbi numero 172. ampliat per l. nihil ff. de capt. & poſtlim. vt ſi iniuſtè retinetur, nec poſſit aliter aufugere, poſſit occidere cuſtodes. ſed hoc interpretatur Boer. in dicta deciſ. 215. num. 32. habere locum, quando eſſet moriturus, nec aliter poſſet euitare mortem. Quintò limitatur, vt non habeat locum in præiudicium tertij, vt per Curt. Seni. & Ripam in d. l. admonendi. nu. 164. & 174. & Io. Andr. in capit. ad audientiam. extrà de fide inſtrumentorum. Sextò fallit, vt non procedat, quando quis aufugit præſentiam ſæuientis iudicis, qui conſueuit eſſe multum crudelis cum ſubditis, in quo plus ſæuitiæ, quàm iuſtitiæ reperitur ineſſe, nam caſu iſto fuga non nocet, ſecundum Paridem de puteo in dicto tractat. Syndic. in verſ. an iudex, Paulum Girlandum in tractat. de relaxatio. carcerat. in titul. de fuga carcerat. nume. 13. Boeri. latè in d. deciſ. 215. num. 9. & ſeq. & Fely. in capitul. nullus. extrà, de præſumptio. Iſte quippe dicitur iuſtus timor, & fuga iſto caſu dicitur eſſe facta ex iuſta cauſa, ſecundum And. de Iſer. in conſtitutio. regni, in capi. grandis. & in capit. pœna eorum, & Lucas de penna in l. ſi coloni. C. de agric. & cenſi. libro 11. vbi ait, ꝓ ſi quis timet ſæuitiam impij iudicis, in quo nulla eſt iuſtitia, ſed mera crudelitas, aufugeret ex curia, ĩqua tenebatur, aut cuſtodiebatur, detentus non debet haberi pro confeſſo, quia de malò iudice, malum præſumendum eſt. l. ſi quis per impreſſionem. C. quod metus cauſ. l. non omnes. §. à barbaris. ff. de re milita. pro quo facit etiam quod notat Bart. in l. 1. §. ſi quis ipſi prætori. ff. de oper. noui nuntiat. vbi dicit, ꝓ ille omninò, aut probabiliter timet præſentiam iudicis, dubitans, ne contra ipſum inuitum ſæuiat, actus ille, qui fiendus erat coram iudice, ſufficit, ſi fiat coram vicinis, & amicis. Idem tenet Paris de Puteo in d. ca. an ſi iudex, qui demùm oſtendit optimam cautelam officiali, cui⁹ fugam faceret præſumptionem contra ipſum, vt vbicunque videret officiales ſyndicatores ſibi inimicos, & ſibi ſuſpectos iter abripiat ad ſuperiorem, cum proteſtatione, ꝓ non intendit per illum receſſum abripere fugam, vt fugiat iuſtitiam, ſed accedere ad ſuperiorem, vt audiatur in cauſa ſua pro iuſtitia ſine ſuſpitione, ſiquidem qui abripit iter ad ſuperiorem, videtur appellare, & acceſſus ille loco appellationis habetur ſecundum Hoſt. in ca. vt dilectus. de appellationib. de quo Bald. dixit eſſe text. in l. ſed & ſi per prætorem. §. fi. ff. ex quibus cauſ. maio. Sextò limitatur, ſi conſtat de fuga legitimè ſaltem per duos teſtes, vel legitimam ꝓbationem aliter non poſſet facere indicium ad torturam, ſecund. Brun. in tract. de indiciis. q. 3. num. 12. Septimò fallit in famulo fugiente, in quo fuga facit plenam probationem, ſecundum gloſſ. in §. ſi verò etiam, in authent. de exhibend. reis, vbi Angelus hoc firmat, & Paulus Girlandus in dicto tracta. de relaxatio. carcerat. in titul. de pœna carcerato. & Boeri. in dicta deciſio. 215. numero 29. vbi multos adducit Grammat. conſ. trigeſimo ſecundo. numero ſexto. Barto. in l. cum probatio. ff. de proba. Marſil. ſingul. 496. ſæpiſſimè Bland. in l. final. numero 423. ff. de quæſtio. Marſi. in ſua pract. crimi. §. diligenter. numero 47. & 91. & Grammati. in conſ. crim. vigeſimo ſecundo. numero ſexto. Opinionem iſtam intellige, quando maximè concurrit veriſimilitudo ex parte domini condolentis, & famuli fugientis, præſertimque ante inquiſitionem, & poſt recuſationem, quia tunc facit indicium ad torturam, vt concludunt Doctores ſuperius citati, & iſta eſt communis opinio, ſecundum Curt. Seniorem in d. l. admonendi. numero centeſimo ſeptuageſimo primo. quamuis ipſe ibi teneat contrarium, imò plus dic, retenta communi opinione, ꝓ preſumitur famulus ſubtraxiſſe bona quæ reperiuntur extare in domo, quæ ante fugam aderant gloſſ. eſt notab. ad hoc ſecundum Angelum ibi in §. ſi verò etiam quidam iurent. in auth. de exhibendis reis, & Brunus in tractat. de indiciis. quæſtione tertia, in princi. Octauò limitatur, quando fugiens eſſet bonæ famæ. & conditionis, vt per Brunum in dicto tractat. de indiciis quæſt. 3. num. 22. Pariſi. conſi. 163. numero 19. & Cataldum in tractat. de indiciis, numero ſeptuageſimo tertio. volumine ſeptuageſimo ſexto. Tom. decimo ſeptimo vel 14. Nonò fallit, quòd licet fuga faciat indicium, non tamen habet locum in carcerato aufugiente, ſm Iaſo. in repeti. dictæ l. admonendi, num. 172. & Ripam nu. 170. Paul. Girlandum in dicto tract. de relaxatio. carcera. in titu. de fuga carcerat. numer. 13. & latè Boeri. in allegata deciſio. 215. numer. 9. & ſic carceratus habetur pro confeſſo, ſi aufugit per text. in l. in eos. de cuſtodia & exhi. reorum. ff. nam iſta fuga probat plenè, contra fugientem iſtum, vbi etiam ille textus quærit, an ille fugiens puniatur pœna, qua pro illo crimine accuſatus veniret puniẽdus, & videtur ꝓ ſic, & per hunc text. Doct. dicunt communiter ꝓ fugientes ibi habentur pro confeſſis, tamẽ re vera nihil probat ille tex. nam ñ loquitur de fugientib. ſed de conſpirãtibus, & tractãtibus fugam, patet ibi in litera, dum dicit ꝓ habentur pro confeſſis, & puniendi ſunt, non tamen aperit qua pœna. Nam illa lex eſſet nimis rigoroſa, vt puniantur fugientes illa pœna delicti, quia non ſequutus fuit effectus, ideò dicas, ꝓ puniuntur extraordinariè iudicis arbitrio, & ſic intelligas illum tex. vt iudex mittat illos in carceres ſecuriores, cùm æuſi fuerint frangere carceres, ſecundum Alberic. ibi, & Rayneri. de Forli. & Boeri. in dicta deciſ. 215. Miratur de Iaſ. in d. l. admonendi, ꝓ non poſuerit iſtum intellectum. probatur tamen concluſio hæc per text. in l. 1. ff. de effract. & expilat. vbi fractores carcerum habentur pro confeſſis, & puniuntur vltimo ſupplicio. Sed hoc limitatur, vt ibi per illum tex. & iſtam ait eſſe veram, & communem opinionem, Boer. in præcitata deciſio. 220. nu. 9. & poſuimus latè ſupra in præcedenti concluſione. Ampliatur iſta nona limitatio communis, etiam ſi quis non detineatur in arcto carcere, ſed in camera, vel palatio, ſeu in aliquo thalamo, nam tunc fuga facit plenam probationem: & hæc ampliatio pro veriori firmatur à Boer. in allegata deciſio. 215. & Paul. Girlan. in tract. de relaxat. carcerato. in titulo de fuga carcera. nu. 12. & 16. Sublimitatur prædicta nona limitatio, quando aufugeret cauſa adimplendi votum, arg. l. illud. ff. de officio præſid. dum tamen redeat intra diem, vel intra modicum tempus. & hoc pro ſingulari tenet Marſyl. ſingul. 149. Sublimitatur ſecundò, vt non habeat locum, quoties generaliter recedit à carcere cauſa religionis ſeruandæ, dummodo redeat, ſecundum Bal. in l. 1. C. de ſer. fugi. & Boer. in dicta deciſi. 215. nu. 17. Sublimitatur tertiò, quando quis aufugeret de carcere propter neceſſitatẽ, puta, quia carcer. cõburebatur, vel propter ſuſpitionẽ iſtius timoris, argumento l. habitatores. §. fi. ff. loc. itẽ ſi propter aquã domus, vel carcer

carcer esset frangenda,qui profectò tex.notandus est pro scolaribus conducentibus domos,nam propter pestem potest relinqui,dum tñ tu reddas claues,vel denunties dño,vt per Rip. in tract.de peste. titu.de priui.contra causam pestis,nu.22. & Boe.d.dec.215.n.22.Quartò sublimitatur hoc non procedere,qñ retentus in palatio aufugeret per portam.l.nemo carcerem.in vers.aperta.& libera. C.de exacto.trib.li. 10.per quem tex.ita concludit Bald.in lectura antiqua,Roma.Ias. & Ripa. in d.l.admonendi.Brunus in tract.de indiciis.q.3.nu.12.Pau. Girlandus in d.tract.de relaxatio.carcerato.in tit.de fuga carcerat.& Fely.in d.c.nullus.Secùs autem si muros palatij transcenderet.l.n.ff.de rerum diuisio.Nam fugientes,fractis ostiis, vel muris carcerum,habentur,acsi confessi fuissent crimen. ꝓ quo fuissent carcerati.d.l.in eos. vbi Bart. & alij notant, & sic hoc casu fuga facit plenam probationem,adeò ꝓ punitur fugiens ac si commisisset delictum. I. ad commentariensem. C. de custo.reorum,& ita notat Io. And.in addit.Specu.in tit.de præsump.§.præsumpta.vers.violenta.Aret.in tract.maleficiorum.in vers.fama publica.vers.sed quis fuerit positus in carcere.Sed tali sublimitationi obstat ista ratio,secundum aliquos Docto.in l.admonendi,quia palatium,seu camera largo modo carcer potest appellari nec dicitur in carcere clausus, qui retinetur in palatio. Hoc tamen in contrarium non obstante teneo, ac sequor istam sublimitationẽ tanquam verissimam, quam comprobo hoc medio,quia constat ꝓ carceratus dicitur omnis,qui non potest de loco tutè libereque recedere ad sui libitum, secundum Angelum in l. 1. C.de priua.carcerib⁹. Bald.in l.vnica.C.de confessis.& notat idem Ange.in l.qui in carcerem.ff.quod met.caus.Inn.& Doct.in c.nuper. extrà, de sent.excom.ex quo fugiens de palatio fugit contra præceptũ iudicis,ergo habetur pro conuicto,& confesso,sed Docto.in d.l.admonendi,conãtur opiniones istas ad huiusmodi consonantiam,& concordiam reducere.ꝓ detentus in palatio, vel sub aliqua fida custodia,propriè non dicitur carceratus,adeò ꝓ si iudici prohibita esset carceratio sub pœna non tenetur ad pœnam in syndicatu, licet aliquem sic custodiendum arrestasset:nam propriè carcerasse non diceretur.ita Bart. per illũ text.vbi gl.in l.fi.C.de decurio.& statio.lib.12.quem sequitur Aret.in tractatu malefi.in d.ver.fama publica.vers.quotuplex sit carceratio,impropriè verò,& largè carceratus est,sed non puniendus est, veluti cõfessus tanquàm probatum sit delictũ ex tali fuga,& ita procedit 1.opi.2.autem habebit locum,qñ retentus in palatio aufugeret fractis ostiis,& muris,secũdum Roma.in d.l.admonendi,& Docto.in d.l.eos, imò Roma. ibi hoc ampliat etiam procedere,si retent⁹ fugam abriperet post accusationem,& inquisitionem,& hoc casu habetur,ac si cõfessus fuisset crimen,pro quo fuisset carceratus,d.l.in eos.De cimò posset limitari,quando esset factum bannimentum,vel decretum ꝓ quis non posset deferre talem rem per talem locum:nam si inueniatur aliquis ab officialib⁹,& iste renuat per quiri,& aufugiat,erit puniendus illa pœna banni, secundum Bartolum in l.1.C.de curat.publ.& Angar.lib.10.quia habet pro confesso ille fugiens,& de hac materia vide latè per Boeri.in d.decisio.215. vbi ad saturitatem vide, videlicet ꝓ frangens carceres possit cõdemnari absque citatione.Vndecimò limitatur in officiali seu iudice fugiente ab officio suo, quia tenetur crimine læsæ maiestatis.§.1.in auth. de administratorib.& notat Ripa in d.l.admonendi,ne propter discessum scelera committantur à subditis,quia tunc pœna est delictum,& sic plenè probat,vt per Bartolum & Ias.in d.l. admonendi, & Marsyl.sing.115.& ista limitatio videtur communis, vt per Doct.præcitatos.ꝓ ampliatur etiam finito officio,dum tamẽ stet in syndicatu,ſm l.1.C.vt omnes iud.tam ciui.quam crim. Alb.vltra omnes in rub.nu.2.ff.ad leg.Iul.maiest.allegans l.2. eod.tit.Sed tex.ille non probat,melius probat tex. in d.§.1.in auth.de administr.tenet Gig.in tract.de crim.læsæ maiestatis. lib.1.c.13.Vbi allegat All⁹.in d.rub. tamen errauit non recordatus de doctri.in d.l.admonendi,quia isti iudices non tenentur crimine læsæ maiesta.vt per Rip. in d.l.admonendi. & per tex.in d.§.benè tamen verum est,ꝓ ista fuga facit præsumptionem contra de obiectis in syndicatu,& sic põdera.d.§.sed hoc in auth de col.& in l.j.C.vt omnes iudices tam ciui.quàm crimi.vbi in his duobus allegatis habetur pœna statuta istius fugæ,nec obstat l.2.ff.ad l. Iul. maiest. nam non loquitur in his terminis.Concludo ergo non esse veram opinionem Albe.& Gig.cæterùm defendi posset vno modo istorum sententia:videlicet,qñ essemus in criminalibus,vt videtur sentire Ripa in d.l.admonendi.Saly.& Rom.dum allegant text.in l.Consiliarios.C.de assess.Sed tex.ille non habet locum in hoc,cùm loquatur in fugiente officialem. Meritò teneo contrariam partem ꝓ ista fuga officialis faciat semiplenam probationem.d. §.sed hoc,& defertur iuramentum in defectum semiplenæ ꝓbationis,quod quidem limitatur in officiali reducto ad carceres, secundum Rom.& Ias.in d l.admonendi.Fel. in c.nullus. de præsumpt.& Brunum in tract.de indiciis.q.3. mouentur ꝓ §.necessitatem per eos citatum,id tamen Ripa in d.l.admonẽdi non admittit,& respondet ad dictum §.necessitatem,nisi ꝓbatum fuerit per iuramentum patris,& ille tex.hoc modo intelligitur,secundum §.sed hoc s.citato, quamuis fiat illi text. aliqua violentia. Viuius.

Fugientes rei ad ecclesiam sunt tuti,& inde extrahi nõ possunt,vt est com.opi.Clar.q.30.ver. 1.vide tamen ipsum ibi.Et hoc etiam habet locum in ambitu & confinibus ipsius ecclesiæ ibi ver.Hinc est.Et domus ecclesiæ,&palatia Episcoporũ, etiam ꝓ sint separata ab ea,dũmodo sint intra 40.passus ab ecclesia,Clar.ibi.ver.Scias etiam.Idem est si ecclesia nondum sit consecrata, nec officia diuina in ea celebrata. cõis est opin.ibi versi.quæro.Idem est in ecclesia interdicta, cõis est opi.ibi. vers.Idẽ etiam.& est idem in ecclesia destructa. absque superioris auctoritate.cõis est opi.Clar.ibi.vers. Maius est.Oratorium autem nõ habet hanc ecclesiæ immunitatem,vt reus ibi securus sit.Clar.ibi vers.sed quid communem dicẽs, quia est locus priuatus,etiam si ibi diuina celebrentur officia. Omnes igitur confugientes ad ecclesias sunt tuti,vt est cõis cõclusio, Clar.ibi vers.quæro.Fallit in latronibus, aut viarum depopulatoribusque nocturnis agrorum, & homicidis, qui ex insidiis interfecerunt,vt ibi latissimè. & fallit in proditoribus, & homicidis. ex insidiis,vt est cõis opi.Clar.vers.Scias tamen.Idem si animo deliberato quis interfecerit aliquem. Clar.ibi versi.punctus est,vbi cõem dicit.Idem in insidioso,vt est cõis opi.Clar.vers.Hoc autem. Idem in fure. quia non gaudet immunitate ecclesiæ,si consensus prælati accedat.Clar.ver.quæro an fures.Idem si quis delinquat in ecclesia, nõ gaudet eius immunitate.Clar.ibi ver.Item quæro.cõem dicens. Idem est si vna ecclesia delinquat, & ad aliam confugiat, non gaudet immunitate ecclesiæ. Clar.ibi vers sed quid. Idem, si ipsimet clerici delinquunt,possunt extrahi de ecclesia,vt est consuetudo.Clar.ibi.vers.vlterius. Itidem, si iudæi cõfugiunt ad ecclesiam.sunt extrahendi,cõis est opi.Clar.ver.Præterea.Excommunicati tamen gaudent immunitate ecclesiæ,si delinquunt, vt est cõis opi.Clar.d.q.30.ver.quæro etiam. Idem.si quis insequutus à familia Curię maleficiorum fugit ad ecclesiam,est tutus,nec inde extrahi potest.Clar.ibi.ver.Pone. cõem dicẽs, & iudex laicus in casibus,in quibus rei non gaudent immunitate ecclesię,potest propria auctoritate delinquentes extrahere ab ecclesia,vt est cõis opi.Clar.ibi.ver. quæro nunc. Debet tamen modestè se gerere. & facere sine tumultu, & offensa personarum ecclesiasticarum,Clar.ibi.Et vbi essent restituendi ecclesiæ debet eos restituere.Et debent dicti rei in ecclesia se recipientes interim custodiri, & teneri sub bona custodia. vsque ad ius cognitũ & declaratũ. An gaudeãt immunitate? Cla.ibi ver.quæro modo. Gaudent etiã immunitate ecclesiæ carcerati fugientes ad eã.vel condemnati per ecclesiam transeuntes, vel per cæmiterium. vt est cõis opi. neque violenter extrahi possunt.Clar.ibi.vers. scias autem. Et extractus de ecclesia in casibus,in quib.potest extrahi,potest puniri,vt est cõmunis opi.Clar.ibi. vers. quæro modo. Et dictæ ecclesiæ immunitate gaudent, qui post delicta ad ecclesiam confugiunt. Sed etiam carcerati,immo & condemnati,& banniti capitaliter,& qui ad supplicium conducuntur.& transeunt per ecclesiam vel cæmiterium,vt est communis opi.Clar.vers.scias autem. Bonacoss.

Fugientes ad sacerdotem Eucharistiam in manibus portãtem.gaudent immunitate ecclesiarum,vt est communis opi. Clar.vers.vlt.quæro.Idem in eis, qui ad domos Cardinalium confugiunt.ibi.Clar.versic.Item adde q. 30.Arno. sollilo. 80. Bonacoss.

Fugientes ad statuas principis sunt securi pro delictis. nec inde extrahi possunt. com.est opi.d.q.30.per Clar.ver.vlt.sed non seruatur. Bonacoss.

Fugere non tenetur insultatus:nec tenetur de occiso.Iaso. in l.vt vim.numer.38.ff.de iustitia & iure. communem dicit. Villalob.

Fugere non tenetur is, qui est insultatus ab aliquo, sed aggressorem impunè occidere potest,dato,ꝓ posset:quin dedecus & iniuria est, insultatum ab aduersario terreri vel fugari. I.clam.§.fi.cum l.sequ.de acq.possess.Et est magis com.opi.secund.Alex.in cons.109.visis.vers.quinimò secundum magis communem vol.1. M.Chærian.

Fugere non tenetur inuasus, vt sequutæ cædis crimine liberetur.commune effantur Ias.in l.vt vim. nu.38.ff. de iustit. & iur.& qui accuratè declarat Ant. Gomez. de delict. cap.3. nu.23. E.Suarez.

Fugiens iudex,vel quispiam ali⁹ magistratus, vel cùm iam officio functus esset,vel cùm nondum ad eius finem peruenisset,obstringitur læsæ maiestatis crimine.vt commune late ponit Viuius lib.1.opi.120. E.Suarez.

Fugientes è carcere pro confessis habentur. commune attestantur Boer.decis.225.nu.9.vberrimè.Viuius.li.1.opi.119. & opi.120.Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.21.vers.3. autem modo. si autem ij è carcere fugientes statuto puniantur, non illi cõprehendẽtur,q reuertendi animo discesserunt.vt voluit Bald. in l.1.C.de seru.fugit.cuius sententiam ponit communem Viuius.d.opi.120.& si contrarium iure verius proculdubio sit. vt alibi ostendo. E.Suarez.

Fugere non tenetur inuasus,communis est opi. Soarez in ver.fugere.num.381.Grassus commun.opi.libr.1.q.4.cap.2. Bonacoss.

Fugiens officialis,tenetur crimine læsæ Maiestatis. Soarez ver.fugiens comm.dicit. Bonac.

Fugiens cum ense euaginato & sanguinolento potest torqueri,vt est comm.opi.Blanchus in l.fi.nu.292.ff. de quæstio. Bonacoss.

Fugiens è carcere potest captus torqueri,quia fuga eius facit indicium ad torturam,vt est com.opi.Rolan.à Valle cons. 7.nu.8.in 1.vol.Duen.regu.393.Soarez vers.fugientes num. 383.sed non comprehendit statutum,de iis loquens,eos,qui reuertendi animo discesserunt,vt est com.opi.ibi Soarez nu. 384.quæ sibi non placet. Bonacoss.

Fugitiuus potest capi tempore feriarum in honorem Dei. D.m.Alcia.in c.cum non ab homine. de iudi.nu.71. com. dicit. Bonacoss.

fumus fieri potest per dominum partis inferioris, nisi fiat ad alterius iniuriam vltra solitum.Barb.in l.sicut.§.aristo.ff.si seruit.vend.de quo per Cæpol.de seruit.vrb.c.31.& in titu.de igne. & ibi ponit quòd fumus prohiberi debet ne vicinos lædat. P.Andora.

PRO.Funiculus triplex,difficulter soluitur. Ercl.4.in ca.1. de treuga & pace.extrà. Bellon.

PRO.Funus filj æs alienum patris est.leg.filiuf.ff.de in rem vers. Bellon.

PRO.Funestam vocem potiùs interdici,quàm audiri oportet.l.fi.C.qui accus.non pos.c.placuit.2.q.7. Idem.

funus debet fieri in sumptibus secundum dignitatem & facultatem defuncti.l.si quis sepulchrum.§. sumptus ff. de relig.& sump.fu. P.Andora.

funeris impensa semper ex hæreditate. deducitur. quæ etiam omne creditum solet præcedere cum bona soluen.non sunt.l.funeris cum.2.ll.sequentibus.ff.de relig.& sump.fu.Angel.in §.fi.insti.de lege falc.

Idem de impensa infirmitatis Ias.in l.fi.§.in computa.in 1. col.C.de iure delib.& ibi Alex.

Limita in sumptibus necessariis.non ad pompam factis.d. §.in computatione.& ibi Ias.vide aliquid per Ang.in d.§.fi.insti.de l. falc. P.Andora.

De suo expedit mortuum funerari. ideo mulier de dote. quasi de proprio patrimonio funeretur.l. in eum. ff. de relig. & sump.fu. P.Andora.

Maritus ad quem ex titu.lucratiuo dos pro parte peruenit. tenetur.pro parte.ad impensam funeris Alex.in 1.vol.consil. 31.repetito in 4.vol.cons.111.in vlt.col.Addo gl.in l.pro hæreditariis.C.de actio.hæred.Bal.in l.licet.C.de iu do. Idem.

Pannus aureus vel similis qui defertur ad sepulturam,funeralis iudicatur.Oldrad.in consil.211.circa fin. fac. quod vult Card. in cons. 90. vers. Ad secundum. vide Bal.in l.1.§.sed & qui domini in fi.C.de lat.lib.tol.

Et quæ dicantur.funeralia & quanto tempore durent vide Calde.in tit.de sepul.cons.4.alias 379. Idem.

An pro funeralibus possit episcopus aliquid exigere. vide Cor.in 4.vol.cons.296.

An succõr in benefi.teneatur.ad impensam funeris. an vero hæres?vide decium.cons.157. P.Andora.

fur excusatur, si propter extremam necessitatem furetur. com.dicit Marian.in c.si quis propter.nu.12.de furt. Cagnol. in l.quæ propter necessitatem.nu.3.ff.de reg.iur.quem refert. Benincas.de paupert.n.22.Clar.d.§.furtum.ver. Quandoque. P.Fichard.

fur manifestus dicitur etiam ille quem aliqui viderunt furari,licet non deprehensus sit in vel cum furto.per gl. in l. fur manifestus.ff.de furt.in verb. deprehensus. quàm communiter approbatam dicit Alber.in ead.l.Clar.lib.5.sent.§.furtum. vers.1. P.Fichard.

fur non tenetur nisi ad restitutionem rei furatæ,in foro cõscientiæ.com.dicit Gomes.in §.ex maleficiis. nu.14. instit. de action.quem refert Benincasius de pauper.nu.9.Clar.d.§. furtum vers.pœna autem. P.Fichard.

fur præsumitur esse ille in cuius domo res furtiua inuenta est,intellige si sit malæ famæ,secùs si esset bonæ famæ, com. dicit Aug.ad Ang.de malef. in verb. & vestem cœlestem,nu. 19.nec tamen talis præsumptio est sufficiens ad pœnam, sed benè ad torturam, refert Clar.d.§.furtum. vers. sed nunquid ille. P.Fichard.

fur pro tribus furtis debet furca suspendi.com.dicit Cepo, in auct.sed nouo iure.C.de seruii.fugit.n.84.& 85. P.Fichard.

fur pro vno tantum furto,licet magnum sit, non debet suspendi.com.dicit Ang.de Vbald.in cons.71.n.21. inter consilia criminalia diuersorum posito.lib.2.&Gregor.Lopez,quẽ refert Ant.de Padilla in pract. vt dicit Aret. in auct. sed nouo iure.C.de seruis fugit. nu. 4. quem refert Chassan. super consuet.Burg.n.15.& Roland.cons.51.circa fi.lib.1.& dicit Caccial.in l.cùm seruus.ff.de cond.cau.dat. quod vidit quendam qui commiserat furtum mille ducentorum aureorum,qui euasit pœnam mortis,& fuit solummodò punitus pro 1.furto. Clar.d.§.furtum.vers.Sed an. P.Fichard.

fur si furetur creditori suo à quo solutionem recipere non poterat, excusatur, modò non excedat summam debitam. comm.dicit Did.lib.1.resolut.c.2.nume.15.vers.4.cod.Clar. d.§.furtum.vers.excusatur. P.Fichard.

furem vt liceat occidere illi cui furatus est,requiritur si nocturnus sit,vt fiat pro defensione corporis vel rerum, secundò quod occidens prius clamet,tertiò ꝓ eum non cognouerit,neque habeat testes qui potuerint cognoscere,vel contra eum deponere,quartò ꝓ eum non potuerit capere. hæc omnia requiri secundum communem attestatur Bolencus in repet.l.capitalium.§.famosos.nu.164.ff.de pœn.Pract.Iodoc.c. 78.n.2.Si verò diurnus sit licet illum interficere,si telo se defendat.com.ait Bolencus in d.l.capitalium. num. 165. Alex. cons.138.nu.9.lib.6.refert Clar.d.lib.5.§.homicidium. versi. vlt.est. P.Fichard.

furca.Pœna furcarum est maior decapitatione.Bal.in 3.parte cons.361.Dec.cons.65.& in cap.at si clerici in 5.col.de iud. P.Andora.

furcarum erectio. est signum meri imperij. vt dixi in tract. feu.in rubr.quæ sint rega.vers.de mero & mixto imperio. ibi furcarum erectio Dec.cons.249. Idem.

furiosus ingrediẽdo religionẽ testari,vel aliàs de bonis suis disponere potest,sine auctoritate curatoris,dummodo appareat ꝓ tempore dispositionis,& ingressus non fuerit furiosus comm.dicit Clar.in §.testamentum.q.28. vers.Sed nunquid. P.Fichard.

furiosus non potest testari ad causas pias.Comm.dicit Clarus.§.testamentum.q.5.vers.vlti. P.Fich.

furiosus occidens aliquem non punitur,nec tenetur de homicidio,cùm eum fati infelicitas excusat.l.diuus.ff.de of. præsid.& tradunt omnes Docto. in l.ex facto.ff.de vulg.& pupil. substi.& in l.furiosum.C.qui testa.facere pos.Ampliatur hoc in tantum procedere, vt furor superueniens excuset furiosum ipsum, à pœna corporali delicti anteà commissi, priùs, quàm efficeretur furiosus,non autem à pœna confiscationis bonorum,secundum Bal.in l.humanitatis.C. de impub. & aliis substit.& in c.1.de eo qui fratrem suum occidit,vbi Alua. & Imol.in c.Raynutius.de testa.& no.idem Bal.& Doct.in d. l.furiosum.in fi.& ista est comm.opi.vt per Ias.post Alex.in d. l.ex facto.Bald.in c.ex literis.de rescr.Ripam in repeti.l.fi. nu. 229.C.de inof.testa.& in d.l.ex facto.n.30.Carerium in prac. crim.in tract.de homicidio.in §.6.nu.14.& Marc. Ant.Blancum in pract.crimi.in c.incip.imbecilitate.nu.11.Ratio istius communis videtur ista, secundum Doct. prælegatos, quia non potest formari processus contra furiosum. In contrariã verò sententiam inclinauit Petrus Duennas in tract. suarum reg.in reg.ętas seu fragilitas.in 3.amplia.per pulcherrima fundamenta,licet ibidem suadeat non esse recedendum in consulendo,& in actu practico à prædicta opin. Bald. cum sit cõis. Amplia hoc etiam procedere si ante furorem fuerit ꝓdemnatus secundum Doct.citatos,&alios complures congestos per Carerium in d.§.6.nu. 5. Sed si constaret de simulatione bene poterit condemnari & puniri,vt per Bald.in d.l.furiosum,vnde cauti peritique iudices mirabili quodam artificio detegũt malitiam malefactorum fingentium ante ꝓdemnationem,& post,se esse furiosos.qualiter autem probetur ipse furor?vide

Barb.in c.cùm dilectus.de succ.ab intesta.Ias.in d.l. furiosum. Carerium late in loco s.citato.nu. 16. & Marc. Ant. Blanc. in d.ca.imbecillitate.numer. 12.& seq. quia quis non præsumitur furiosus,secundum Bald.per illum tex.in fin.C. de hæred. instit.ideo alleganti incumbit onus probandi, vt per Bald. in l.nec si codicillos.C.de codicil.& Cardi.in clem. 1.de homic. in 6.q.2.& an probetur ipse furor per testem non reddentem rationem dicti sui?Vide Bald.declarantem in l.solam.C.de testib.Paul.de Cast.in d.l.furiosum. Carerium in dicto loco nu. 16. & Marc. Ant. Blanc. in præallegata practica crimi.nu. 13. & istam conclusionem ita ampliatam limitat in quinque casibus Carerius in d.§.6.nu. 13.cum ij.& aliis seq. hisque accedit vnum notatu dignum, q̃ si quis dum esset sanæ mentis commisisset peccatum mortale, & posteà efficeretur furiosus, & moreretur in furore,videtur mori in peccato mortali, secundum Bart.in l.nunquam.§.si vi.ff.de vsucapio.per illum tex.q̃ dictum Bart.refert pro singulari.Ias.in l.patre furioso.nu.41. ff.de his,qui sunt sui,vel alie.iuris. F.Viuius.

Furiosus qui habet dilucida interualla,si contrahit, præsumitur contraxisse tempore furoris.Curt.iun.cons. 151.nu.7. Preposit.in c.dilectus.el.2.de sponsi.Ias.in l.patre furioso.ff.de iis qui sunt sui vel alieni iur.nu. 1. comm.dicunt. B.Villal.

Intellige istam communem, quo ad actus, qui paulò post furorem fiunt,Aret.& Imo.in l. 1.ff.de verb.obl. §. fi. vel si laborat furore continuo, vt per vnum mensem, vel vnum annum: secùs tamen,si per aliquos actus, quia non præsumitur durare.Alcia.in tractat.præsumptio.regu.2. præsumpt. 18.ex quibus declaratur l.6.tit.2.part.4. B.Villalob.

furiosus licet tempore sanæ mentis occidat aliquem non potest pœna corporali affligi.Ias.in l.furiosum. C.qui testa.facere poss.vbi originaliter Bald.comm.dicit.

Amplia, etiam si post delictum efficiatur furiosus non debet pœna corporali affligi, in bonis autem condemnabitur. Ias.ibi nu.7.& 11.comm.dicit. Idem.

furiosus non citatur cùm de curatore prouidendum sit illi.Hiero.Cagno.in l.furiosi.ff.de re iud.in fin.commun. dicit. Idem.

furiosus licet tempore sanæ mentis occidat aliquem, non potest pœnam corporalem pati.Ias.in l.furiosum.C.qui testa. face.possunt,vbi comm.dicit. Bonacoss.

furiosus non debet puniri de his quæ ante furiam perpetrauit.com.dicit Ias.in l.furiosum.C.qui testa. facere possunt, nu.8.& in l.ex facto.nu.30.de vulg.& in l.si seruum.nu.7.ff.si ex noxal.caus.agatur.quem refert Gomes.Arias super legem 45.Tauri.nu.2.Ripa.in d.l.ex facto.nu.73. Didacus in repet. clem.si furiosus.nu.2.Pract.Carrer.nu.14. Cagnol.l.in negotiis.nu.3.ff.de reg.iur.Menchiac.controuers.illust.c.96.num. 31.Duennas reg.159.Clar.dicto.§.fi.q.60.versi.item quæro. P.Fichard.

furiosus vel mente captus,licet non possit testari.ne quidē ad pias causas.l.furios.C.qui test.fac.pos.c.fi.ff.de suc.ab intestato,idque procedit etiam si statuto contrarium disponeretur,nam cùm talis defectus à natura proueniat, non potest p ius positiuum tolli,per id quod dicitur,in §.sed naturalia,inst. de iur.nat.gent.& ciuil.tamen si dilucida interualla habuisset, ita vt vel ante defectum mentis vel reueniente sana mente. testatus doceatur valebit testamentum d.l.furiosum.& l. 1.§. exigit.ff.de bo.pos.secundum tabul.l.j.C.de sacros.eccl.quod verum est,si ante superuenientem furorem testamentum perfecisset.quia superuenient evel recurrente ante perfectionem furore, etiamsi ad pias causas. testaretur nil valeret, vt voluit Pet.Anch.c.quia ingressa,de testa. secundum quem testamētum imperfectum ne quidem inter liberos valebit. & not. in l.fi.C.fam.ercisc.l.si his.& l.ex ea.ff.de testa.quia fauorabilior est causa filiorum quàm ecclesiarum, 18.q.4.c.fin.& not. in l. si quis ad declarandum.C.de episc.& cler. & ita secundum Imolam in d.c.ingressa,de quo per Bartolum,d.l.in testō.ff.de fideicommis.libert.communiter teneri refert Benedictus Capra reg. 103.nu. 15.

furioso perinde atque mente capto,modò furor breuis ac freneſi similis non sit,exemplariter substitui posse, dicit Imo. in c.Raynutius de testa.per textum,& gl.l.fi.§. 1.C.de curat.furios.& l.humanitatis.C. de impub. & aliis substitutionibus l. ex facto,vers.nam etsi furioso.ff.de vulg.& pupill.quod communiter teneri refert Bened.Capr.in tractat. substitutionum post regulas posito specie 3.nu.41.

furiosus equiparatur absenti.l.2.§.furiosus.ff.de iure codicil.de quo per Bar.& docto.in l.2.§.fin.ff.soluto matrimonio. P.Andora.

furiosus &mortuus equiparantur.l.bonorum.ff.rem ra.haberi.Ias.in l.fi.ff.si ex nox.causa ag.&in l.furiosum.in 1.col.C. qui te.fa.possunt.

Vide tamen Ias.o.in l.ex facto.in 12.col.ver.non obst. illud &c.de vul.& pup. P.Andora.

Quod ius in furioso statuitur.& in de mente siue menteca pto locum habet & econtra vt collig.in l.si furiosi.C.de nup. & probatur. ex coniunctione. l.humanitatis. C. de impub.& al.substi.quæ loquitur.de mente & mentecapto & l.fi.§. 1.C. de cura.furio.quæ fac.mentionem. de præd. l. humanitatis in qua Bal.eleganter dicit.dupliciter dici mentecaptum & cum sæua dementia & quasi rabies. & cum quieta amentia est. vt in authen. vt ij qui prohi. obl.habere res mi.§.&hoc dicimus. & ita vult fulg. qui multa allegat in cons. 80. incip. Quidam ser ventura. & Ias.in d.l.furiosum.in 1.col. Alex. in cons. 54. P.Andora.

Omnia priuilegia competentia minoribus competunt etiam furiosis.per not.per gl.sing.in l.2.C.de cura.furio.Et istā extensionem faciunt Bart.& Bal.in l. 1. C. in qui. cau.in inte. re.non est nec.Et idem Bal.in l.iubemus nulli. circa. 2.col. C. de sa.san.eccl.& in l.qui neque.ff.de re.eorum.& in c. 1.in tit. de benefi.fratris.& qualiter frater fratri succ.vbi attestatur.d. gl. esse sing.de quo vide Alex.in l.si cum dotem.§. si maritus. ff.sol.mat.

Et quomodo intelligatur illud, quòd furiosus & pupillus æquiparantur.vide Ang.in §.pupillus. insti.de inutit. stipulat. P.Andora.

Qualiter probetur.quis esse furiosus?Vide Alex.in l.mut°. ff.de bo.pos.furio.&in l.si cum dotem.§.si maritus.in 3.col.ff. so.ma.& in l.si is qui.§.diuus.ff.de leg.tuto.& in l.cum seruus §.constat.ff.de leg.j.Bar.in l.nec.codicillos.C.de codicil.Ang. in cons. 135.Petr.de Anch.cons. 5.in quibus locis dicunt q̃is qui traddit lapides.per viam.præsummitur.furiosus.per glos. in d.§.si maritus.& ibi Alex.dicit.quòd Bal.pro illa glo.alleg. text.in l.2.inver.saxis.vel alio furoris genere.C.de iude.Ang. in §.furiosi.insti.de cura.& in §.1.in fi.inst.qui.non est permis. fa.te.& in §.pen.in 27.col.insti.de excep.

Capitulaſ tamen est.secundum.Bal.in §.item furiosi. insti. qui.non est permis.fa.te.vt refert Alex.in d.§.si maritus.quòd non calore iracundie sed more insanorum seu ex consuetudine.lapides proiicit. Quod tene menti secundum eum. quia etiam sapientes aliquando proiiciunt pro sui corporis tuitione.vel alia rationabili causa.&Ias.in d.l.furiosum.in 3.col. ibi nota tamen illud.all.pro hoc text.in l.ob quæ vitia.in ver. more insanorum.ff.de edil.edic.

Subiicit ibi Ias.quòd inuenit Ang. in §.si quis de prædictis in auth.vt cum de app.cogno.dicētem.quòd furor per visum percipitur.ideo secundum eum si testis interrogetur. Si titius est furiosus & dicat quòd sic eo quia vidit eum furentem.iste testis probat.

Subdit ibi Ias.quòd non creditur testi super furore nisi assignet rationem etiam non interrogatus secundum.Bal.ful. & Paul.de Cast.ibi.& Bal.in l.solam.in 1.col.C.de testi. & per alia quæ alleg.Addo Alexan.in tertio.vol.cons.33.in 4.col.ibi & testes.

Probatur.etiam furor si probetur.quòd vadit deriden. per vicos more insanorum.tex.est melior de corpore iuris secundum.Ang.in d.§.si maritus.in d.l.ob quæ vitia.

Item probatur.furor.quando probatur.illum teneri in carcere à coniunctis suis.secundum.Bal.in l. diuus. ff. de officio præsi.

Item quando habet memoriam inordinatam. vt quia modo vnum dic.modo oppositum. per tex.no.in c.filij.de hære. in 6.& ibi hoc ponderat Gemy.Furor enim præsummitur.ex sermonibus.Bar.in l.apud Iul.alias in l.si fundum.§.fi.&ibi Ias.o.ff.de leg. 1.

Item si apparet. quòd in testamento suo iussit corpus suū proiici in mari l.quidam in suo.in prin.ff.de cond.insti.

Item si probetur.quòd nescit exprimere. id quod exprimere conatur.text.est no.in c. 1.§.si vero.de cle.egro.lib.6.& ibi Gemy.

Item probatur furiosus is quem pater vt furiosum tractauit in testamento.dec.in cons. 86.in 6.col.

Item ex datione curatoris.dec.vbi s̄.

Item nimium verbosus præsumitur. mente captus. Campen.in 2.parte q.83.

Et vltra prædicta de materia.vide.per gl. 17.q.2.c.consald°. & per Alex.in d.l.furiosum.late. per Angel. Are.in tract.M. in vers.scienter dolosè.&c.in 4.& 5.col.per Alex.in 1.vol. cons. 54.& cons. 141.Et in 2.vol.cons.85.& seq.& in 5.volu. cons. 92.per Sonz.in 1.parte.cons.42.i.1 2.& 3.col.per Ias.in l.qui fund

fundum.§.fi.in 1.col.de leg. 1.Cor.cons. 63.phi.in c.vnico.§. si vero.de cler.egro.in sexto.Card.in clem.vnica.in tertia q. de homic.

Et inter cætera.dicunt quòd si infirmus prohibet ne aliquæ medicine sibi dentur presummitur.furiosus.gl.in c.prouideñ 83. distin.Angel.in d.cons.135.& Alexand.in dicto cons. 92. P.Andora.

Ille qui semel fuit furiosus semper præsumitur esse furiosus.nisi contrarium probetur tertia q.9.capit.indicas.gloss.& ibi doct.in capit.fi.extra de success.ab inte.sal.in dicta l. furiosum.Alex.qui plura.alleg.in 1.vol.cons. 141.& in 2.vol.cons. 85.& seq.& in 5.volu.cons.92.habetur per Petr.de Anch.& Card.Floren.in clem. 1.de homic.& per eundem Petr. de Ancha.in cons. 5.per Ias.in l.patre furioso.in prima colum. ff. de his qui sunt sui vel alie.iu.Cor.cons.69.& in secundo volum. cons.21.in pr.Card.in clem.vnica.in 2.q.de homic.Alex.ample.in d.l.furiosum.

Vide tamen aliquid in contrarium per Are.in l.j.ff.de testa. Ang.in cons. 135. P.Andora.

furiosus testari nō potest.nec aliud negotium gerere. quia non intelligit quid agit.vt institu.de inuti.stip.§.furiosus.l.in negotiis.ff.de reg.iu.l.qui ad certum. ff.loca. Alex.in 1.volu. cons.141. doct.in dicta l.furiosum. Alex.in 5.vol.cons.92.in 2.colum.ibi quinimo videtur.Cor.in 4.volu. cons. 22. Card. cons.56.phi.in rub.de testa.in 6.in 5.col.

Limita nisi habeat dilucida interualla.Ita Ias.in d.l.patre furioso.in 1.col.& in l.si is qui in prin.C.qui te.fa.po.& in d.l. furiosum.in 1.col.

Et an actus præsumatur factus tempore furoris, vel non, quando habet dilucida interualla?Vide notabiliter.Cor. in dicto consil.vigesimoprimo in 1.colum.Card.cons. 56.& Are. in l. 1.ff.de testa.

Limita etiam quia testamentum furiosi.sapienter factum valet.Barb.in 2.vol.cons. 59.in 4.col.& seq.Ias.in d.l.patre furioso.in 2.col.& in d.l.furiosum.in 2.col.

Vbi tamen de hoc dubitat.Cor.in 3.volu.cons.216.in vlti. col.Barb.in 3.vol.cons.43.in 16.col.

Vide in simili sonz.in 1.parte.cons.42.in vltim.col.aliquid Alex.in 1.vol.cons. 12.in vlt.col. contra istam limitationem. tenet Panor.in c.sic.tenor.de regula.

Limita pariter.nisi quis fecerit testamentum.antequam efficeretur furiosus. Ias.in d. l.furiosum.in 2.col.Cor.in 3.vol. cons.216.in vlt.col.Phi.in d.rub.in 5.col.

Limita quoque.in fatuo.cuius testamentum valet.Ias.in d. l.furiosum.in 2.col.all.Io.fa.& Ang.Are.in §.præterea. instit. qui.non est perm.fa.te.vide ibi per eum.&in l.ex facto.in 16. col.ff.de vul.& pup.Cor.in 4.vol.cons.91.

Quid in prodigo.vide j̄.in ver.prodigus. P.Andora.

furiosus non potest vxorem ducere. & sic matrimonium contrahere.Ias.in d.l. patre furioso.in 1.col.& dixi latius j̄. in ver.matrimonium.non separatur.§.primo.ver.limita præterea in mr̄io &c. P.Andora.

In furioso non exig.interdictio bonis aut curatoris datio ad anullaſ. contractus.per eum factos.vt no.in l. is cui bonis. ff. de verb.obl.& in l. 1.in pr.ff.de cura.furio.secus in prodigo.d. l.is cui bonis. P.Andora.

Quid si ante furorem.erat in peccato mortali.an damnabitur.apud Deum.Bar.in l.nunquam.§. 1.ff.de vsuc. tenet quòd sic.refert Ias.in d.l.furiosum in 4.col.& in l.fi.ff.si ex nox. causa agatur.& in lege ex facto.in 11.colum.ff.de vulg.& pupill. Idem.

Sed quid si delinquat ante furorem.an possit puniri?vide late per Alex.& Ias.in d.l.furiosum in pen.& vlt.col.& in d.l.fi. ff.si ex nox.causa ag.& in d.l.ex facto.in 11.& 12.col.

furor & dementia an equiparentur.Vide Ias.in l.2.§. volun tatem in 3.col.ff.sol.mat.& Cor.in 4.volu.cons.22. vbi tenet quód sic.

An quando datur curator furioso. debeat quis citari?Vide Alex.in 2.vol.cons.86.vbi concludit quòd non.

furiosi sunt in vincul.detinendi.Alex post Bar.in l.cōgruit. ff.de officio præsi.& possunt à consanguineis ligari & carcerari.Bal.in d.l.congruit §.furiosi.

Testes deponentes quem esse furiosum.debēt reddere causam scientie.etiam non interrogati:Cor.in 3.volu. cons.216. in fin.

Contrarium tenet.ipse Cor.in 4.vol.cons.22. P.Andora.

furiosus omnibus iis prærogatiuis fruetur, quibus minor ob etatis imbecilitatem potitur.vt frequenter placitum constituo ex Alex.& Ias.in l.Imperatores.ff.de re iud.Alex.in l.cēturio,nu. 13.ff.de vulg.& pupi.Ias.in l.is cui bonis.ff.de verb. obl.Fely.in c.pastoralis.de iud.Ant.Gomez.de contract.c. 14. nu.3. E.Suarez.

furiosus si per aperta interualla furore corripiatur, furoris tempore contraxisse in dubio presumetur.commune efferūt Præpos.in c.dilectus.in 2.de sponsi.Ias.in leg.patre furioso,n.j. ff.de iis,qui sunt sui,vel alie.iur.Cur.iun.cons. 102.n.7. Idem.

furiosus nec ad pias causas validè testabitur.commune inquiunt Grat.cons. 30.nu. 52.lib.2.Viuius lib.j.opi.373.Idem.

furiosi citatio,ad curatorem illi assignandum,necessaria nō est,commune ponit Cagn.in l.furiosi.in fi.ff.de reg.iu. Idem.

furiosus quis dicatur quis mente captus:vide catel.vers.furiosus. & quomodo cognoscatur quis furiosus, & an furor. præsumatur semper durare:Dic,vt per Bar.in l.is qui. §.diuus. ff.de tut.& cur.dat.ab his. Abb.in c.fi.col pen.circa fi.de succ. ab intest. vbi ponit differentiam inter stultum & fatuum de qua per paris.cons.88.lib.3.post Alex.cons. 54.libr. 1. vbi docet prac. articulaſ vt probetur quis mente captus, quam ēt not.Ias.in l.furiosum:C.qui test.fac.poss.in l.apud Iulianum. §.constat.de leg. 1.Cur.in l. 1.col. 5.circa fi.vbi loquitur de testibus deponeñ aliquem esse furiosum vel mente captum,Cagnol.in l.in negotiis de regu.iur. quomodo autem fit in hoc capiendum?Vide Alex.in l.si cum dotem §.si maritus nu.7.ff. sol.mat.cons. 147.lib.7.Boer.q.23.Rob.in Rep.l.is potest.nu. 141.de acq.hær.Alex.cons.92.col.3.lib. 5. & qualiter probetur furor?Dic,vt per Bal.in l.solā.col. 1.C.de testi.& de testib° super furore deponeñ vide Ias.cons.2.lib. 1. cons. 178. lib. 2. Blanc.pra.crim.c.8.n. 12.& seq.Quid de testibus deponeñ de sana mēte?& dic, quòd eis magis creditur quam deponeñ de furore,teste Por.libr.2. concl. 16. Quibus adde, quòd furiosi nulla est voluntas,tex.in l.furiosi de reg.iu.pro quo fac.Boer. q.23.nu.44.58.Qui furiosus si habeat dilucida interualla: & ciuilem aliquem actum exerceat & dubitetur, an illum gesserit quietè vel in furore,cui incumbat probatio,in ea q. dic. id ex ipso actu colligendum esse, attendique debere qualitatem actus, an scilicet sit conueniens homini sanæ mentis & præsumetur quòd in quiete,& tempore interualli gesserit,an contra,&sit secus,iuxta not.per Misin.cen.2.obser.41.vbi secundum hanc opi.iudicatum fuisse dicit,de qua vide quæ scribit Villal.inter comm.opi. vers.furiosus, probatio autem furoris ad quem spectet?Dic vt per eundem mising.cent.3.obser.77.vbi post plura concludit, quòd ei qui fundat intentionem suam in furore vel sana mente spectat probatio iuxta tradita per spec. titu. de proba. §. 1. Quæ fatuitas in homine non præsumitur,nisi probetur teste Rom.cons.281.nu.7.vbi alleg.l.nec codicillis.C.de codicil.de furioso autem habeñ dilucida interualla, quando vult testari:quòd debeat per alium quàm per notarium qui instrumentum recepturus est, interrogari.communem dicit Alex.consil.decimotertio.cons. 141.lib.primo. Quæ concl.procedit,nisi personæ qualitas & conditio aliud suadeant, ex not. per Abb.in capitul. dilectorum de test.cog.qua in re,vide dilect.titul.primo capitu. 6. & dic, quòd omnibus iis prærogatiuis fruetur ipse furiosus, quibus potitur minor ob ætatis imbecilitatem, iuxta nota. per Suarez,libr.commun.opin.ver.furiosus. Tremol.ad practic. Bonacurs. titul. quibus modis cur.fur. Qua in materia, quærunt aliqui, an l. humanitatis. C. de impub. loquens in mente capto, locum habeat in furioso. de quo habetur per Doc.ad Mathes.sing. 179. quo in casu laudatur distinctio Catel.in ver.furiosus,quòd furiosus dicatur qui est cum rabie & furore euidente, mentecaptus verò, cui mens deficit, & animi consilium,per text.in §.furiosi.institut.de cur.& cum quæstio esset in facto, de quodam parricida, qui dicebatur furiosus tempore delicti: quæsitum fuit,an ratione furoris excusaretur à pœna.l.penultim. §.final. ff.de parricidiis. de qua in §. alia deinde lex. institut. de public. indic. in qua quidem l. penultim. habetur, quòd si quis per furorem parentem occiderit impunitus erit, quo in casu qui stabant contra intitulatum:dicebant,in dubio quem̄r præsumi sanæ mentis nisi probetur contrarium.l.nec codicillos C. de codicil. & allegaſ furorem incumbere probationem,& nihilominus distinguen esse casus quos ponit Bal.& Ias.in l.furiosum in prin.C. qui test.fac.poss.soc.cons.42.col.3.circa fi.lib.j.de actibus scilicet præcedeñ & subsequeñ delictum,præterea text.in d.§.fi. loqui in furioso qui perpetuo furore laborat & non in furioso per dilucida interualla, quia furiosus per dilucida interualla non excusatur à pœna,l.pompeiæ. iuxta distinctio.l.Diuus marcus 2.responso. ff.de off.præsid.vbi habetur vera huius articuli prac.& per Ias.in d.l.furiosum C.qui test.fac.poss. vlterius, dato quòd perpetuo furore detentus fuisset perpetuis tamen carceribus & vinculis detineri debet. ex not.in d.

l.diuus. 1.responso ff.de offi.præsid.vbi I.c. docet modum & formam custodiæ furiosi & d.l.pen.§.fi.ad l.pomp.de paricid. & fac.quæ idem Ias.scribit in l. si seruum. ff. si ex noxal. caus. ag.vbi inter alia,quærit.an furiosus qui ante furorem commi sit homicid.dum est in furore puniri possit?& quomodo?vide ibi in apostil.vbi habetur conclu.& limit.notab.& vide.catel. ver.homicidium.

Furor per visum percipitur,&ideò si testis interrogetur an Titius sit furiosus, & ille responderet se vidisse eum furētem, iste testis probaret. Ita inquit Ang.de Peru.in §.si quis.nu. 10. in Auth.vt cum.de appel.cognos.Sed communis opin. est in cōtrarium,quia difficile est probare quem esse furiosum,vel mente captum,& directò probari non potest, quē esse demētem,cum id sensu testis non percipiatur,sed consistat in intellectu.Zabarel.Card.in cōs. 56.Et in tali ratione videtur testis iudicare potius quàm deponere, quo casu testis non probat. Bar.in l.qui testamento.§.fi.ff.de testa.Bal.in l.solam.C. de testib.Et hanc communem opinionem esse dicit Phi.Dec.in cōsi.448.nu.33. kirchouius.

furor postea superueniens,pœnam corporis,delicto antea patrato,infligendam extinguit.commune aiunt Ias.in l.furioso.C.qui testam.fac.poss.& in l.ex facto.n.30.ff.de vulg.& pupil.Rip.in l.vlt.n.229.C.de inof.testa.Chuchalon ad Decium in l.in negociis.ver.delicto.ff. de reg.iur.Ant. Blanc. in pract. crim.in c.quod incipit imbecillitate, n. 11. latè Did. à Couar. in repet.clem.si furiosus,n.2.de homicid.Ant.Gomez.de delict.c.1.num.72.Duennas reg.259.Viuius lib.1.opin.118.Iulius Clar.in practi.§.vlt.q.60.versi.item quæro,cum sequent. E.Suarez.

Furor superueniens reo pœnam corporis afflictiuam temperat,vt est communis opi.Soarez in versic.furor.num.411. Bonacoss.

furor excusat à delicto,si furor tunc adsit,vt est communis opi.Clar.q.60.ver.item quæro.itidem si postea sit effectus furiosus, cōmunis est,vt ibi.idem si post sententiam sit effectus furiosus licet bona possint ex sententia confiscari, vt est communis opi.Clar.ibi.ver.sed quæro.vide Grassum in suis communibus opi.lib.2.c.6.q.4. Bon.

fur vbicunque cum furto reperitur,accusari, ac puniri potest.commune ait Did.à Couarr.lib.2.resolut.c.20.n.15.&in pract.q.c.11.n.9.Viuius lib.1.opi.Iudex domicilij,in fi.& qui multos in vtranque partem refert, ac latè ea de re agens, immeritò tandem in contrariam partem, contra publicam vtilitatem discedit Iul.Clarus in pract.§.vlt.quest.38.ver.tu scis. E.Suarez.

fures ita condictione conueniri poterunt,vt & conclusio, & condemnatio ad dandum fiat commune pronunciant Ias. Alc.n.1.in l.si quis nec causam.§.vlt.ff.si cert.pe.&si illic Bart. tantùm concludi posse sentiat,vt possessio restituatur.stentq; ab illo Paul.Castr.Aret.& Soci.in fi.commune id asserens,ac Purpur.n.3. Cuius sanè controuersiæ ea mihi probabilior cōcordia videtur,quam eodem in loco scripsit Ias.n.34.& Ale. numer.3.Ias.in l.scire debemus.§.vltim.ff.de verbor.obligat. vt libello id vitio non vertatur,sententiæ vertatur. E.Suarez.

fures iuramento in litem sunt obnoxij.vt frequenter placitum asserunt Paris.cons. 109.n.30.lib.3.Iul.Clar.in prac.§.furtum.ver.item contra furem. Idem.

Fures non ideo minus furti pœnis plectentur,quod dominus rerum furto euersarum protestetur furtum illud sua ipsius voluntate,atque authoritate fuisse patratum,vt communiter interpretibus probari renunciant Curt.iun. in l. 1. nu. 5. C.de furt.Iul.Clarus in pract.§.furtum.versi. item excusatur. Ant.Gom.de delict.c.5.p.2. Idem.

fures ob defensionem rerum, quæ aliter recuperari nequeunt, necari impunè possunt. commune inquit Ias. in l. vt vim.n.25.ff.de iusti.& iur. & qui complures authores laudat hac de re copiosè tractans I.Clar.in pract.§.homicidium.ver. vlt.est defensio. Idem.

fures furtis committendis assueti, & famosi fiunt, & furca plectuntur. commune asserit Cepoll. in auth. sed nouo iure. n.19.C.de ser.fug.Habebitur autem & famosus,& furca dignus,qui vel tribus tantum vicibus furtum admiserit.commune pronunciant idem Cepol.vbi s.n.84.I.Clar.in pract.§.furtum.ver.scias tamē.Cæteri autem fures nusquam crucis pœnas dabunt. vt communiter probatum testificantur Gomez. in §.ex maleficiis,nu.2.& n.3.Instit.de act.Ana. in c.ex literis, post n.9.de furt.Amplia & si furtum immēsæ quantitatis susceperint vt frequenter placitum effantur Ant.de Vbal.consi. crimin.diuers.consil.71.num.22. libr.2.& alij,quos accuratè refert Iul.Clar.in d.§.furtum.ver.sed an pro vno. Idem.

Furās ac surripiens comestibilia &cibaria in extrema famis necessitate constitutus, seu subtrahens nuditatis necessitate vestimenta,vt quia infirmus est,& non potest quærere victū, vel charistia,est excusatus à pœna furti tam in foro poli,quā fori,dummodo sufficientem nō excesserit quantitatem, vt in c.discipulos.de consecra.dist. 5. &in c.si quis.extra de furt.per Archi.in c.pœnale. 14.q. 5. & sic tēpore necessitatis extremæ licitum est furari. & ista est communis opi.Doct. teste Cagn. in l.quæ propter necessitatem.n.3. 5.7.& 8.ff.de reg.iur. & ita tenet etiam Abb.in fi.& Ana.circa fi.in c.3.de furt. & Ang.in l.2.§.cùm in eadem.ff. ad leg.& Rhod.de iact. Bonifac.de Vitel.in tract.malefici.in rub.de furibus &latronib.n.29.Couarru.in regula peccatum.de reg.iur.lib.6.in 2.part.§. 1. celeberrimus D.Cornelius Benincasius Perusinus,in tract.de paupertate.q.7.11.speciali.n. 10.cum aliis seq.& Folleri.in pragmatica.de censibus.in ver.Nicolaus episcopus.n.218. in quib. locis infinitis propè authoritatib. approbant istā sententiam,& fatentur communem esse, & aduerte, q̄ necessitas extrema, tunc dicitur vbicunque periculum vitæ imminet,cui aliter,q̄ per istam acceptionem cibariorum subuenire non potest, vt per Tho.in 22.q.66.art.7.sed iste fur, qui propter ineuitabilē necessitatem aliena subtraxit,licet prædicta licitè surripuerit, tamen si ad pinguiorem fortunam peruenerit, restitutionem substractorum bonorum facere tenetur, secundum Abb.& omnes Canonistas communiter, in c.si quis. extra de furt.& Cagnolum in d.l.quæ propter necessitatem.n.8. alios quamplures relatos per Couarruu. loco de quo supra, vbi explicat istam esse communem sentētiam. Item licet alicui rem alienam furariæ quiualentem, quando rem suam occupatam ab aduersario opulenti, & potenti aliter habere non potest, vt est gloss.in cap.ius gentium. prima distin.& ita tenet Inno.in c.cum olim,el 1.n.8.de rest.spol.Alex.cons. 135.n.1.vol. 1.Fely.in c.quoniam.n.13.de simo.& in c.2.de spons.in fi. Afflict. in constitutio.Neap.lib.1.rub.8.n.36.Marsi.in sing.178.& in sua practica criminal.in §.constante.n.36.& seq.& Folle.in d. loco.n.216.& Cotta in memoriali,in ver.dolum bonum.circa fi. vbi tenet q̄ creditor potest furtiuè accipere propria authoritate rem sui debitoris.& idem firmat Mars.in d.§.constā te.n.37.similiterque furtum impunè potest committi in bonis meretricis,vt voluit Mars.in repet.l.vnicæ.C.de rap.vir.n. 48.& 52.nec non ex furto perpetrato per quoscunque tēpore quo luditur in domo in qua luditur, non datur nec conceditur aliquo modo actio furti.l. 1. §. prætor ait. ff. de aleat. & not.Grammati.decis.40.n.6. & Foller. in pragmat. de censib. in rubr.Nicolaus.numero 211. vbi recitat alios casus, in quibus furtum est punibile. F.Viuius lib.2.opi. 133.

Furatus aliquid tempore necessitatis nō tenetur illud si ad pinguiorem fortunam venerit restituere, in foro contentioso.com.dicit Summa Siluestr.§.furtum.q. 5.quem refert Didac.in repet.in c. peccattum. Sed in foro conscientiæ teneretur restituere.com.dicit Marian.ca.si quis propter. de furt. & Beninca.de paupert.numer.37.Clar.d.§.furt. versic. Sed vidi. P.Fichard.

Furibus pœnam quadrupli iure impositam consuetudo iam antiquauit, atque aboleuit, ac si alicubi in vsu adhuc est, ad illam fures in conscientiæ foro non tenentur. commune asserūt Gomez.in §.ex maleficiis.n. 14.instit.de actio.Hippol. in pract.crim.§.ex maleficiis.n. 14.instit.de actio.I.Clar.in practi.crim.§.furtum.ver.pœna autem quadrupli. Quod tamen & à iure tum diuino tum humano abhorret, & vtilitati iuris parenti maximè reluctatur.sed ea de re alibi latius,atque opportunius agemus. E.Suarez.

Furem occidere licet, si bona aliter saluari non possunt, vt est communis opi.de qua Abb.in c.interfecisti.de homicidio fallit in clerico.Idem Abb.in c.significasti.n.2.eo.tit. Bona.

PRO.Furem nocturnum impunè licet occidere. l. furem. ff.ad legem Corneliam.de sicar.in c.si perfodiens.extra de homicid. Bellon.

PRO.Fures hodie castigari debent, in auth.sed nouo iure. C.de ser.fugit.in cano.fraternitas.7.q.2. Idem.

Fur præsumitur,si penes ipsum res furto subtracta reperitur,si est persona malæ famæ,aliàs non,vt est communis opinio. & ista mala fama facit indicium ad torturam. Clar. in §. furtum.vers.sed nunquid.Soarez vers.furto.num. quadragesimonono. Bonacoss.

fur domesticus etiam debet puniri.Clar.d.§.furtum.versic. posset etiam,nam non excusatur. Bonacoss.

fur etiam pro leui re non excusatur.Sed punitur.vt est communis opinio.Clar.in §.furtum.vers.pariter. Bonacoss.

fur excusatur propter necessitatem famis, vt est communis opinio.Clar.d.§.furtum.vers.quandoque. Bonacoss.

furto commisso in caupona, hospes potest iurare, & sibi creditur contra eum, vt est communis opin.Cla.in §.furtum, vers.pro complemento.

furtum est minus delictum quam rapina,vt est communis opi.de qua Soc.in c.tuæ discretionis.num. 5.de pœnis. Bonacoss.

fur de iure communi punitur pœna mortis. Clar. in §. furtum.vers.sed quæro communem dicit. Quando est fur famosus,& tersit furatus,vt est communis opinio. versic.sed pone quid in terminis statuti. Et licet de duobus furtis quis fuerit punitus, tamen pro tertio suspenditur, quia aggrauant delictum,vt est communis opinio.Clar.ibi versic.quæro etiam.itidem si fuit pro duobus primis furtis per gratiam principis absolutus. quia per eum commisso tertio furto, suspendi debet,vt est communis opinio.ibi Clar.vers.sed quid.& debent tria furta esse distincta re & tempore, vt est communis opin. Clar.ibi vers.vnum tamen. Bonacoss.

fur debet furca suspendi.non decollari,vt est communis opinio.Clar.in §.furtum.ver.est igitur.& not. quòd suspensus, vel decapitatus,seu aliqua alia pœna afflictus pro scelere,dūmodo ipsum pœnituerit, si illa pœna est sufficiens pro delicto, prodest, vt in alia vita non puniatur de eodem delicto, quia scriptum est. Non iudicabit bis in idipsum.Abb.in cap. ex parte.num.3.de sepulturis. Bonacoss.

fur excusatur à furto,si dominus rei furatæ erat suus debitor,& ab eo non poterat aliter satisfieri.vt est communis opinio.Clar.in §.furtum.ver.excusatur.item excusatur,si erat res amici,vel consanguinei,vel res modici valoris,vel de voluntate domini rem accepit, vt est communis opinio. Clar. ibi. in vers.excusatur.item quis excusatur à furto, si numerata sibi fuerit pecunia,vt alteri restituat, quia cum sit consuetudo, quòd ad numerum deponatur pecunia penes aliquem, si ea vtatur,non facit furtum,quia ex numeratione censetur translatum dominium in dubio. & tantundem reddere tenetur. vt per Bal.in l.incendium.C.de rebus credi.& est gloss. in l. 3. C. depos. Secus si pecunia non fuerit data ad numerum, sed signata in sacculo,quia tunc si quis eam recipiens vtatur,furtum committit,vt ibi per glo.& per Bal.vbi suprà.nu.3.quandoque tamen ex numeratione non censetur translatum dominium.Parisi.cons. 131.in 4.vol. Bonacoss.

fur dicitur manifestus ille, qui visus est furari, licet non sit deprehensus cum furto.com.est opi.Clar.in §.furtum.vers. 1. Bonacoss.

fur non tenetur.nisi ad restitutionem rei furatæ,in foro cōscientiæ,vt est communis opi.Clar.in §.furtum.vers.pœna autem. Bonacoss.

furem vt occidere liceat illi,cui furatur,requiritur,quòd sit nocturnus, & faciat pro defensione corporis, vel rerum, & prius clamet. & quòd ipsum non cognoscat. & per ipsum capere non possit,vt est comm.opi.& si diurnus sit fur,si se telo defendat occidi etiam potest.comm.est opi.Clar.in §.homicidium.vers.vltima est. Bonacoss.

furatus aliquid tempore necessitatis, non tenetur illud, si ad pinguiorem fortunam deuenerit,restituere in foro contēcioso,vt est commu.opin.Clar.in §.furtum. versicul. sed vidi. Bonacoss.

fur repertus cum re furtiua alibi quàm in loco, in quo fecit furtum,non potest puniri,vt est communis opinio, vt per Grassum in suo communium opinionum libro 2.capi. 10.q. 4.Marsil.sing.77.vnde fur qui furatus fuit Florentię,& portauit furtum secum Bononiæ puniri non potest. & dum iste casus de facto occurrisset in ciuitate Ferrarię.Illustrissimus Dux Hercules ita iudicauit,vt attestatur Petr.Rauennas in suo Alphabeto aureo.in verbo fur,si furatus. vbi communem opinionem dicit.vide Bossi.de furtis.nu. 18. Riminal.cons.7.per totum. Capici.decis.Neapoli. 104. Alex. inter consilia crimi. cons.71.nu.18.in 2.tomo.communem dicens.& not.quòd si quis scienter vendit rem alienam.furtum committit.& de furto punitur,si ipsam rem tradat verè & non fictè per constitutum.Tiraquel.de constituto.in 3.part.26.limi.nume.3. vide Soarez,vers.furto.numero 407.& seq.& vide D.Brunorum à Sole consil.vnico.nume. 52.& num. 155.vbi quis sit repertus cum re furtiua,si tamen talis sit bonæ vocis,conditionis & famæ.ista inuentio non facit aliquod indicium ad torturā contra ipsum,vt est comm.opi.de qua ibi fusius. vbi ponit exemplum in strazarolis. Bonacoss.

fur non potest pœna mortis puniri pro primo furto, licet magno, vt est com.opi.de qua Alex.inter cons. cri. cons.81. nu.21.vol.1. Bonacoss.

fur furans ex necessitate famis non incurrit in pœnam, vt est comm.opi.de qua Abb.in ca.si quis in summario extra de furtis. Bonacoss.

fur,qui cum furto reperitur,accusari ac puniri potest,communis est opi.Soarez ver.fur.nu.386. Bonacoss.

fures ita condictione conueniri poterunt, vt & conclusio,& condemnatio ad dandum fiat,vt est comm.opi.Soarez vers. fures.num.387.vide tamen postea.num.388. Bonacoss.

fures iuramento in litem sunt obnoxij, vt est comm. opi. Soarez vers.fures.nu.390. Bonacoss.

fures non ideò minus furti pœnis plectuntur, licet dominus rerum protestetur sua voluntate furtum factum esse,&eius auctoritate,vt est communis opinio. Soarez verbo fures. nu.391.

fures ob defensionem rerum necari possunt,vt est communis opi.Soarez in vers.fures.nu.392. Bonacoss.

fures furtis committendi assuetis& famosi,furca suspendūtur, vt est comm.opi.Soarez verbo fures. & ij loco sunt, qui tria fecerunt furta,vt est communis opinio.ibi.nu.394.cæteri fures nunquam debent suspendi,vt est comm.opi.num.395. etiam quòd furtum sit immensum,vt est comm.opi.ibi.num. 396. Bonacoss.

furibus pœna quadrupli hodie non infligitur nec tenentur ad eam,etiam in conscientia,cum sit sublata, vt est com. opi. Soarez ver.furibus.nu.397. Bonacoss.

PRO.Furtum sine affectu furandi non committitur. l. furtum.ff.de vsuc.

OBIEC.Opponitur de l.qui saccum.ff.de furt.vbi,qui saccum cum pecunia subtraxit, non animo furandi saccum, tenetur.

SOL.Ibi animus ei fuit secundario,licet non principaliter, vel directè.

OBIEC.Secundò opponitur de l.fullo.§.qui ancillam. ff. eodem titul.vbi furti tenetur,qui ancillam,non meretricem, non furandi,sed libidinis tantum causa surripuit.

SOL.Illud ideo,quia domini interest,cùm minus modò valeat,secundum gloss.in l.verum.ff.eodem.

OBIEC.Tertiò, & vltimò obstat.l.cum seruus.ff.de cōd. cau.da.cau.non sec.vbi furti quis tenetur,licet animo lucrandi non fecerit.

SOL.Ibi etiam erat lucrum quia voluntatem suam expleuit dolosè agendo. vt ibi gloss. dicit. Vel dic, quòd illis tres casus sunt speciales,& à regula nostra excipiuntur. Bellon.

PRO.Furtum sine contrectatione rei nō fit.l.si quis vxori. §.Iulianus.ff.de furt. Bellon.

furtum dicitur casus fortuitus tunc solum quando à persona domestica fit.Est communis opi.secundum Ias.in con.42. factum quæstionis.vol. 1. M.Chærian.

furtum in re magna dicitur graue delictum.commu. dicit Abb.cons.25.nu. 1.in fi.lib. 1.Clar.d.§.furtum.vers.quæro.an. P.Fichard.

Furti pœna de iure communi non est pœna mortis. com. dicit Gomes.in §.ex maleficiis,nu. 12.institu.de actio.Et licet in cap.primo.§.si quis quinque solidos.de pace tenend. videatur constitutum quod pro furto quinque solidorum quis debeat suspendi,tamen illud intelligendum ibi est,quando cum furto concurrebat violatio pacis.comm. dicit Gomes.in d.§. ex maleficiis.nu.2. & 3. Et quod illa pœna in omnem casum hodie de consuetudine non seruetur,attestatur Gandin.de malef.in tit.de furib.nu. 10.Bald.in d.§.si quis quinque.num. 1.& in auct.sed nouo iure. nu. 3.C.de seruis fugit.Notandúmque est quòd Paris.de Puteo in tit.de synod.nu. 5.dicit,quòd proles illius Federici constituentis illud cap.& alij reges successiuè qui illam constitutionem sequuti sunt,malam vitam finierunt, nec generatio eorum ad tertium gradum peruenit.refert Clar.libr. 5.sent.§.furtum. vers. Sed quæro quæ sit pœna. P.Fichard.

Furta duo prius extra territorium commissa, computantur ad tertium in territorio commissum,ad hoc vt pro tertio furto suspendatur fur,si stet statutum q̄ quis pro tertio furto suspendatur.ita Modernos communiter tenere ait Cepol. in auth.sed nouo iure.C.de ser.fugit.n.89.in fi.Clar.d.§.furtum. vers.Sed pone stat statutum. P.Fichard.

furta duo præcedentia,etiamsi fur per gratiam super iis absolutus fuerit, nihilominus erunt computanda ad tertium commissum.comm. obseruari attestatur Chassan. super consuet.Burgund.num. 23.quem refert Didacus libr. 2. resolut. cap. 10.num.2.circa fi.Clar.dicto.§.furtum.versic. sed quid si. P.Fichard.

furta tria vt dicantur, debent esse distincta tam tempore,

quam re.comm.dicit Cæpol.in auth.ſed nouo iure. C. de ſer. fugit.num. 105.Clar.d.§.furtum.verſ.vnum tamen. P.Fich.

furtum factum de re magna dicitur graue delictum, vt eſt communis.vbi latius.Clar.in §.furtum.verſ.quæro an. Bonacoſſ.

furtum vel ſubtractio facta perſona domeſtica, dicitur caſus fortuitus vt eſt communis opinio legiſtarum & canoniſtarum.de qua Iaſ.in conſ.42. nu 3.in 1.vol. alias ſecus ſi fiat à perſona non domeſtica.

furtum.ſtatutũ,q̃pro tribus furtis fur moriatur,non habet locum in contrectãte rem vnam per tres diuerſas iuriſdictiones,vt dicatur tria furta commiſiſſe,ſecundum Bal.Ang.Fulg. & Sal.in auth.ſed nouo iure.C.de ſeruis fugi.Bal. in c.cum eccleſia ſutrina, ext.de cauſa poſ.& propr.maximè cum tale ſtatutum tanquam odioſum ſit ſtrictè & propriè intelligendũ.c. odia.de regu.iur.Non enim in caſu præmiſſo eſt plus quàm vna res,vnus dominus, quo inuito res eſt contrectata, conſequentet vnum furtum, quicquid cõtra dixerit Bart.in l.ſi dominum.ff.de fur. Balb.deciſ.270.

furtum dicitur caſus fortuitus tunc ſolum,quando à perſona domeſtica fit,vt eſt communis opinio. Chærianus in ſuo communium opinionum.verſ.furtum.& quando furtum dicatur facere incidens arborem.Ruinus conſilio 105.num. 3. in 4.volu.Quomodo probatur caſus fortuitus, clandeſtinus, vel occultus.Alexand.conſilio 146. per totum. in 6. volum. Bonacoſſ.

furtum eſt licitum eius ſummæ,quæ liquido apparet,& aliter exigi non poteſt,vt eſt comm. opi. Soarez verbo furtum. nu.399. Bonacoſſ.

furtum ſi ab eo famulo vel ſeruo fiat,qui rem deferendam ad aliquem ſuſcepit. ſiue famulus,vel ſeruus rem illam mittẽtis ſit, ſeu rem accepturi.Si eius tamen conditionis fuit, vt ſimilia negocia tranſigere ſoleret, furti damnum ille patietur ad quem res mittebatur. non verò qui rem mittebat, vt eſt communis opinio.Soarez verbo furtum. Limita niſi res illa. quæ portanda committitur, ac furto intercipitur pecunia ſit, aut res aliqua,quam in genere deberet eius miſſor,vt eſt communis opinio,ibi.num.401. & ſi æquitas videatur in contrarium.item limita.Niſi expreſſim conuentum eſſet, vt aliquis nominatim declaratus,vel ipſemet debitor rem apportaret.ibi. Bonacoſſ.

furti actio etiam pro re minima ſubſtracta,gallina.vel ouo datur,vt eſt communis opinio.Soarez verſ.furti actio.nume. 404.Licet pœna minuatur.vide tamen ipſum,& hoc eſt,quia de minimis curatur quando tractatur de conſeruandis regulis iuris communis.vt declarat Curt.iun.conſilio.287.num. 19. Bonacoſſ.

furtum eius ſummæ,quæ alioquin liquidò debetur, & aliter exigi nequeat,licitum vnicuique eſt.commune aiunt Dida.à Couarru.lib.1.reſolut.ca.2.num.15.verſ.4. eodem iure, & latè Vinius lib.2.opi.133.vbi alias ſpecies recenſet,in quibus furtum aut licet,aut non punitur. E.Suarez.

furtum ſi ab eo vel famulo,vel ſeruo fiat,qui rem deferendam ad aliquem ſuſcepit,ſiue famul⁹ ſeruiſve rem illam mittentis ſit.ſeu rem accepturi: ſi eius tamen fuit conditionis,vt ſimilia negotia tranſigere ſoleret,furti damnum ille patietur ad quem res mittebatur,non verò qui rem mittebat.vt commune ponit Ant.Gomez.de contract.cap.6.nu.3.Excipe niſi res illa,quę reportanda committitur,ac furto intercipitur,pecunia ſit,aut res aliqua, quam in genere deberet eius miſſor. vt frequenter placitum dico ex Paul.Caſtr. & Alex.ad Barto. in l.argentum.ff.commod.Baldus & Salic. in l. ſi is cui. C. de furt.Iaſ.in l.1.ff.de eo per quem factum erit. Anto.Gomez.d. c.7.& ſi æquitas,atque ipſa vtilitas iuſti propè mater & æqui refragari videatur veri ea de re alibi vberius. Excipe ij.niſi ſi expreſſim conuentum eſſet vt aliquis nominatim declaratus vel ipſemet debitor rem apportaret,vt probat luculẽter text. in leg.cum qui.§.vltimo cum l.ſequenti.ff.commod.& ponit receptum Gomez.vbi s̃. Idem.

furti actio etiam pro re minima, veluti pro ſubtracta gallina, atque etiam ouo intercepto dabitur. vt receptum teſtificantur Tiraquel.in tract.de indic.in rebus min.exigend.verſ. 10.Didac.Couar.libr.1.reſolut.cap.3. num. 12. & qui vſu id ſeruari ſcribit,licet pœnam imminui ob rei furto ablatæ exiguitatem affirmet Iulius Clarus in pract.criminal.§. furtum. verſ.pariter etiam quamuis Didac.à communi placito diſſentiẽtis opinio mihi magis arrideat eamque alibi probare multum,lateque adnitar. E.Suarez.

furto ſublatam rem qui bona fide emit,ſi res extet,illam reſtituere tenebitur,ſi verò euanuit,quaten⁹ locupletior factus eſt, rei precium domino illius refundet. vt frequentiſſimis quæ Theologorum,quà canoniſtarum calculis ſancium aſſeuerat Didac.à Couarru.in cap.peccatum, de reg.iur.libr.6. E. Suarez.

furto res amotæ,atque apud aliquem ſpectatæ fidei hominem repertæ, illum furti non arguent. ſecus ſi vilis atque improbatæ vitæ homo ſit.commune affirmat Auguſt.ad Ange. de malef.in verſ.& veſtem cœleſtem,poſt nume.19.ac latius Iulius Clarus.in pract.§.vlt.q.21.verſ.vlt. Idem.

furto res ſibi ſubtractas vnuſquiſque in alterius domo poterit inueſtigare, ſi facultatem prius à iudice adipiſcatur. vt commune doctorum placitum renunciant Auguſt.ad Ange. de malef.in verſ.& veſtem cœleſtem.numero trigeſimoquarto. practica conradi poſt numero 14. Quamuis huiuſmodi copiam non eſſe à iudicibus faciendam aſſerat receptum Abbas in c.qui cum fure.ext.de fur. quem refert accuratè de materia agens Iulius Clarus in pract.§. furtum verſ. quæro nunquid. Idem.

furtum eſt contrectatio rei alienæ fraudulo ſa inuito domino cum animo & intentione lucri faciendi.l.1.§.1.ff.de fur.§. furtum.inſti. de obl. quæ ex delic.na. vide Ang.in tract.male. in ver.& veſtem.in 1.col.Alex.in 4.vol.conſ.127. P.Andora.

Libell⁹.in actione furti ſic formari poteſt. Propono. quòd talis equs ad me ſpectabat & ſpectat iure dominij. vel quaſi. vel poſ.tantum.vel quòd habebam ius in eo.vel habebam in commodatum.prout caſus erit. Et q̃ ipſum equm.Petrus de hoc.anno præſenti.1494.& de præſenti menſe aprilis. de tali domo mea.ſita &c. contra meam voluntatem furto abſtulit clã.ſi fur.non erat manifeſtus.Alias dicas palam & manifeſte. Si tũ velles addere ſcienter & doloſè, & appenſate animo.lucrandi poſſes.& q̃ ipſum equm de loco ad locum amouẽdo. contrectauit.Quare peto dictum.Pe.puniri ad duplum,ſi non erat furtũ manifeſtum, alias ad quadruplum æſtimationis dicti equi. qui valet ducat. 20. vel ad duplum & quadruplum dicte poſ.vel intereſſe.quando agis quia tua intereſt.

Poſſes etiam ꝛcludere,quare peto cum puniri & condemnari ſecundum formam iuris & ſta.Vel ſic.q̃ Peto per vos declarari dictum pe. commiſiſſe dictum furtum. & condemnari.ad formam iuris & ſta.Iſtas formas ponit Ang.Aret.in §.ex maleficiis.Inſti.de actio. P.Andora.

Libellus.in cõdictione furtiua.Concluditur.ſic.Quare peto dictum Pe. furem vel dictum eius hæredem condemnari. ad dicti equi reſtitutionem.ſi extat.alias in eius veram æſtimationem. Ita dicit Angel.Aret.in §.ſic itaque. inſtitut.de actio. P.Andora.

Poteſt quis criminaliter accuſare & petere rem ablatam ſibi reſtitui cum damnis expeñ & intereſſe. l. qui crimen. C. qui accuſa.non poſſ. cum aliis alleg.per Angel. Aret. in tract. malef.in ver.& veſtem cæleſtem. in 3.col.& latius in 15.col. vbi all.l.interdum.§.qui furem.& ibi Bart.ff.de fur.

Quæ ſit pœna furti de iure communi. vide ample. Angel. vbi ſupra in 3. & 4. colum. & Iaſonem. in l. cum ſeruus in ſecunda colum.ff.de cond.ob.cauſam.vbi dicit.quòd in famoſo latrone clarum eſt quòd debet furcha ſuſpendi. l. capitalium.§.famoſos.ff.de pœnis.

Eodem modo fur famoſus ſecundum Bar.ibi.

Idem in graſſatore.d.l.capitalium.§ graſſatores.

Et quis dicatur famoſus latro.declarat tex.in §.fures.in authen.vt nul.iud.

Et dicitur fur famoſus ſuſpendendus furcha. qui tria furta commiſit.ſecundum.Bal.in l.nemo.C.de epi. aud. & in auth. ſed nouo iure.in prin. C.de ſeruis fug.ſequi.Ang.in l.quod ſi nolit §.quia aſſidua.ff.de edil.edic.

Ipſe tamen Iaſon.dicit.quod aliter videtur tenere Alex. in conſ.non reperitur.incipiente.ſtante ſtatuto ciuitatis parme. allegans.quòd ita tenet Iacob.Butr.Angel.& Sal.in d.authen. ſed nouo iure ſcilicet quòd fur famoſus non debet furcha ſuſpendi. Et iſtud dicit Iaſon.ſibi placere.& pro hoc ponderat text.in d. §. graſſatores. iuncto §.famoſos. quæ iura ſic induc. dic.text.in §.famoſos.quòd famoſi latrones debent furcha ſuſpendi in ſolatium interemptorum, & vt tranſeat in exempl. cæteris. ponderat ipſe Iaſon. iſtud verbum interemptorum. quia videtur loqui de his qui in ſtatutis publicis non ſolũ diripiunt bona ſed etiam occidunt homines.item in d.§.graſſatores quæritur. qua pœna debent graſſatores puniri. & dicit. text. quòd debent puniri capitali pœna ſi in via pu. cum armis bona diripiunt. Ergo ſimplex fur, etiam ſi ſæpius furripuiſſet non debet puniri pœna capitis. Et maxime quia in criminalibus debet ſumi mitior pars. & ſic fur non debet ſuſpendi ſed debet fuſtigari. & aliter puniri ſecundum formam dict

dicte auth.ſed nouo iure.qui eſt ad hoc.melior text.qui ſit in iure.ſecundum Bal.in l.2. ad fi.C.de noxa.

Tu adde quò illud conſ.Alex. eſt in 4.vol.conſ.110. Adde etiam eundem Iaſonem in §.ex maleficiis. in 1.col.inſti. de actio. Cepo. in auth.ſed nouo iure. in decimanona col. de ſer. fug.

Limitat Iaſon niſi eſſet vnum furtum valde enorme. Quia tunc poteſt furcha ſuſpendi.dato etiam quòd ſta.tria requiret. quia vnum furtum valde magnum æquipollet tribus.argumento.l.ſi is qui tres. §.fi.ff.de excuſ.tutor. & quia licitum eſt ex cauſa.ll.& ſtatuta.tranſgredi.ſecundum Inn.in ca.1.de conſtitu.Ita tenet Bald.in d. auth. ſed nouo iure in prima col. & in cap.1.§.iniuria in 2. col. de pac. iuramento. firm. vbi refert ita tenere Cy.in d. auth. ſed nouo iure. & ad hoc alleg.etiam dict. leg. cum ſeruus. Et iſtud ſequitur Panorm. in cap. inter alia in vlt.col.de immu.eccl.& Ang.in d.ver.& veſtem. in 5.col.

Vide tamen.eundem Iaſonem.in dicto §.ex maleficiis.in ſecunda colum.& quæ dixi.in verbo pena arbitraria.§.14.verſ. item per dictum.Cepo.in auth.ſed nouo iure in 13.colum.& ſequent.de ſeruis fug.Angel.inſtitu.vi.bo.rap.& in dicto.§.ex maleficiis.

Subdit Iaſon.in dicta lege cum ſeruus. quòd furtum dicitur enorme. licet ſit modicum quando eſt valde ſcandaloſum.quia ex eo ſequitur fractio pacis pu.all.Bal.in c.j.§.ſi quis quinque ſolidos.per illum tex.de pace tenen.

Ipſe tamen Iaſon.tenet contrarium.poſt Sal.ful.& Paul.de Caſt.in d.auth.ſed nouo iure.& Io.de ana.in c.fi.de fur.

Limita etiam niſi quis rem ſacram vel religioſam furto abſtulerit quia capitali pena punitur.§.item.l.Iul.peculatus.inſt. de pu.iud.Ang.vbi s̃.in 3.col.in add.Ariminenſ.

Vide aliquid per ludo.ſing.319.

Quid ſi ex ſtatuto.debeat quis pro tertio furto ſuſpendi.Et fur paſſus fuit penã primi & ſecundi furti quia fuit fuſtigatus vel huiuſmodi. Poſtea fecit vnum furtum quod eſt tertium. debeat ſuſpendi.vide Ang.vbi §.in 5.col. qui concludit quòd ſic. De quo etiam vide Fely. allegantem infinitas remiſſiones.in c.ſic.in 2.col.de teſti.Cepol.in d.auth.ſed.nouo iure.in 21.col.

Sed quid ſi furetur plures res eodem tempore. & loco. an dicantur plura furta.vide ſonz.in 1.part.conſ.33.in 5.col.vbi tenet quòd non.all.Bar.in l.eum qui.§.idem dicitur. ff. de fur. & Bal.in d.auth.ſed nouo iure.addo.Ang.inſti.vi bo.rap.

An autem furta alibi commiſſa. aggrauent delictum & ſic furtum commiſſum in loco originis?Bar.in l. ſi cui. §. fi. in fi. ff.de accuſ.tenet quòd ſic.& hanc opinionem.tenet Ang. vbi s̃.in fi. 5.& in prin. 6.col.& in ver.exiſtens florentie.in prin. & pro hac.opinione,aug.ari.in d.ver.& veſtem.in 13.col.all.infinitas deciſiones licet dicat quòd opi. Bart.eſt nimis rigoroſa. eam tamen ſequitur.Iaſon.in l. ſi idem cum eodem in 2. col. de iuriſdict.om.iudic.& in l.eum qui. §.in popularibus.in vlt. col.de iureiur.Panorm.in c.1.de cler.percuſ.Cepol.in d.auth. ſed nouo iure.col.20.

Contrarium tenet Aug.Ari.in d.ver.exiſtens Florentiæ. in 1.addit.alleg.Bal.in l.1. C.de ed.act.& Ioan.Andr. in additio. Specul.in rubr.de furt.& Sal.in l.ſeruos.C.ad leg.iul.de vi.dic. etiam Barb.in 1.vol.conſ.47. col.19.& 20. q̃ multi moderni tenent contra dictum Bar.

Vide etiam Fel.in c.cum contingat.de fo.comp. vbi etiam dicit,quòd licet poſſit puniri, ſeu quòd delicta alibi commiſſa aggrauent.tamen debet limitari, niſi de illis fuerit punitus. alleg.Are.in d.c.ſic.

Sed in hoc tenet contrarium Iaſon.in d.l. ſi idem cum eodem. & in d. §.in popularibus. alleg. Bal. in authentic. qui ſemel. C. quomodo & quando iud. vide Alexand. in d. l.ſi cui. §.fin.

Quæritur, aliquis commiſit furtum in Pinerolio, & cum re furtiua poſtea ſe tranſtulit ad alienum territorium, nunquid poterit puniri per illum iudicem vbi reperitur cum re furtiua.Bar.in l.ſi dominium.ff.de fur.tenet quòd ſic.& in l.ſi abducta.C.de fur.& in l.ſed nec.ff.de cond.fur.Nam ſicut mutatione dominij noua naſcitur actio furti.d.l.ſi dominium.ita etiam mutatione territorij ad vindictam publicam. Et dicit Angel.vbi s̃.in 6.col. quòd ſemper ſequutus fuit opinionem Bar.quæ multos ſuſpendi fecit.& quòd licet doct.Bononienſes conſuluerint contrarium,per rationes,quas refert, tamen quòd opinio Bartol. eſt ſequenda: & allegat multos, qui illam tenent.Idem Angel.in §.1. inſtitut.de obligat.quæ ex delict.Bal.in l.vnic.col.6.in fi.C.de confeſſ.

Aug.ari.ibi limitat opinionem Bar.procedere, ſi fur in initio fuit propoſiti, vt in aliud territorium ſe transferret: quia tunc ibi maleficium conſummatur, & ibi poterit puniri. alle. Ang.in d.l.ſi dominium.

Et inter alias limitationes dicit, q̃ opi.Bar.procedit in fure vagabundo.all.Ang.in d.l.ſi abducta.

Limitat etiam vt reſtringatur opinio Bar.ſi fur proroget iuriſdictionem iudicis,& dat pro cautela,vt iudex faciat prorogari.all.Ang.in d.l.ſi abducta.

Limitat quoque notabiliter, quando fur fuiſſet inuentus cum re furata,ſecus ſi cum pretio.alleg.Bal.in l.j.C.de confeſ. tu dic q̃ iſtud etiam tenet ibi Ang.Are. qui pro hoc alleg.tex. in l.qui vas.§.fi.ff.de fur.

Limitat præterea, ſi fur fecit reſidentiam in alio territorio, per ſpacium vnius diei, quia tunc ibi poterit puniri, alias ſecus.alleg.ſing.Bal.in l.qui furem.ff.de ſta.ho.

Tandem ipſe Aug.ari.relatis hinc inde omnibus opinionibus, concludit opinionem Bartol. non eſſe ſequendam, licet eam ſequantur aliqui latrunculatores Sitibundi ſanguinis humani.Adde Cæpol. multa allegantem,& dicentem hanc opinionem contra Bar.eſſe veriorem & communiorem, in conſil.59.in penultim.& vltim.column.Panorm.in c.1.num.11. de rapt.

Quærit Ang. vbi s̃.in 10.col. an cuſtos rei ſubſtractæ poſſit torqueri ſine indiciis, & dicit quòd ſic. alleg. Bar. in l.1. ff.de off.præfec.vigil.

Sed Aug.ari.ibi dicit, quòd Bart.non dicit quòd ſine indiciis poſſit torqueri: & ſi hoc diceret,ipſe intelligeret quando cuſtos eſſet vilis vt ſeruus,alias ſecus.

Tu in hac materia, adde Iaſonem in l.ſi quando. col. 9. C. vnde vi.vbi dicit, quòd ſi fiat furtum alicui de nocte, eſt præſumendum quòd fuerint vicini, & poſſunt torqueri. allegat Bart. in l. dominus horreorum. ff.locat. & in l.1.ff.fur.aduer. nau.& Bald.in l.1.in princip. in bona lectu. C.locat. vbi dicit, q̃ illi vicini debent torqueri,de quibus magis ſuſpicatur.alle. etiam Bal.in l.pignus.C.de pign.act.

Vide tamen in ver.inquiſitio ſine fama.§.37.

Et in ſimili in denegante reſtituere rem quam ſuſcepit cuſtodiendam, vt poſſit torqueri, vide Ioann. de Imol. in conſil.2.

Quærit etiam Ang.ibi in 11.col. Quid ſi quis emit ſcienter rem furtiuam, an teneatur furti,& dicit q̃ ſic. l. inciuilem. & ibi doct.C.de fur.

Et idem in recipiente rem furatam in pignore. l.ſeruus cuiuſdam.ff.de cond.indeb.& ita tenent Bar.& Ful.in l.eos.C.de fur.de quo per Ana.conſ.70.& Iaſ.in d.l.ſeruus.

Secus ſi ignoranter emeret, debet tamen nominare furem, ne ipſe incidat in ſuſpicionem.d.l.ſeruus.

Limitat ipſe Ang.niſi ſit bonæ famæ,& iuret ſe non cognoſcere illum qui vendidit.

In omni tamen caſu tenetur rem reſtituere ſine pretio.d.l. inciuilem.

Tenetur furti qui conſtituit vnum librum pro pignore, & poſtea alium ſubmiſit.Ang.vbi s̃.col.12.

Et ſubdit ibi Aug.ari.quòd tenetur crimine ſtellionatus,ille qui perſuaſit ebrio,aurum eſſe,cum eſſet æs, & ſic extraordinarie punitur. vt etiam dixi in ver. pœna arbitraria. §.10.& aliquid in ver.Barataria.

Si debitor ſpecialiter obligauit aliquam rem mobilem creditori,licet non tradiderit: ſi tamen eam poſtea vendat,committit furtum.l.ſi quis rem pignori.ff.de fur.

Furtum committit, qui vincit in ludo pecuniam filiofam. Alex.in add.in d.l.ſeruus.& ibi Iaſ.alle.Bal.in rub.C.de cond. ob turp. cauſam. Idem vult Alexand. in l. ſi quis cum ſciret. ff.pro empt.

Dominis enim reſtituenda ſunt. Bald. in rubr. de rer.diuiſ. col.7.

furtum committit, qui ligna vi fluminis impulſa retinet. Feder.conſ.107. facit quod vult Iaſ. in l.ſi quis nec cauſam.§. res pignori.ff.ſi cer.pe.

Et tunc eſt cautela, quòd fiat proclama. quòd domini veniant ad capiendum.Alex.in l.prætor.§.de his.de dam.infec.

furtum committit, amicus qui vendit equum amici, eo non habente ratum.Ang.& Iaſ.in l.1.col.1.C.de fur.

Meum equum, furto captum, apud alium exiſtentem, capere poſſum.Iaſ.in §.quadrupli.col.7.de actio. vide in ver.fugiens.§.3.& in ver.equus.§.1.

Is cui datur pecunia alicui portanda, ſibi retinendo, furtum committit.l.ſi is cui.C.de fur. Paul.de Caſtr. in 2.volum. conſ.337.alias 335.Iaſ.in l.ſi ego.in fi.ff.ſi cer.pe.& latius in l. eius qui in prouincia.col.11.& 12.eod.titul.

An autem is cui portanda erat possit agere vide notabiliter Dy.cons. 17.

Furtum committit recipiens scienter indebitum.Cor.in 2. vol.cons. 121.ver.cum recipiens.

Receptans scienter rem furatam. tenetur furti. l. eos & ibi Bar.& doct. C.de furt.Angel.in d.verbo & vestem.in 12. colum.

Et ibi vide Aug.qui dicit ꝙ extraord. punitur. ex quo præstat auxilium post factum maleficium.de quo latius. in verb. & dicto maleti.

An præsumatur.contra illum apud quem res furata reperitur.vide Ang.vbi s.in 14.& 15.col.de quo etiã aliquid in ver. fama publ.in 6.col.

Quid si reperiam. animalia. quæ dent mihi damnum an possim retinere.vide Angel.vbi s.in 15.& 16.col.

Vtens re comodata ad alium vsum. committit furtum. l. si vt certo.§.denique ait.ff.comod.l.si furtũ.ff.de cond.fur. Ange.vbi s.in 16.col.

Idem in deposito s.depositum §. 10.

Limita nisi verisimiliter crediderit dominum permissurũ. gl.in d.§.denique.Ang.vbi s.de quo vide no. per Bar.& Ange. in l.inter omnes §.recte.ff.de fur.

Vtens re pignorata.furtum cõmittit l.si pignore.& l. interdum. ff.de fur.Pan.in c.j.de deposito.

Quid si confiteatur comodasse.vide notabiliter.Cor. in 3. vol.cons.260.

Quid si famulus hodie furatur vnam rem pauci valoris, & cras aliã.& alio die aliam,dic ꝙ debet suspendi.Aug.ari.vbi s. in 17.col.al.Bal.in l.pen.C.de fur.Addo Fel.in c. at si clerici.§. de adulteriis in vlt.col.de iud.fac.quod vult ipse Fel.in ca.Ad abolendam.de hære.& Barb.in 1.vol.cons. 11.in 6.col.&in 2. vol.cons. 11.in 12.col.& in vlt.col.& Ias.in §.ex maleficiis.in 2.col.inst.de actio.

Vide tamen Alex.in 4.vol.cons. 110.in fi.

Quid si quis intituletur de furto,& compareat dns rei furate dicens fuisse factum de eius vol. vide Bar. in l. inter omnes.§.recte.ff.de fur.& quæ dixi in verbo.fiscus.§. 17.versicu. facit quod notabiliter.Panormitan.in cap. dudum nume. 18. de elect.

Si quis accedat animo furandi & non furetur quia non potuit. punitur pœna extraord.Bar.in l.saccularij.de va.& extraord.cri.& in l.vulgaris §.qui furti.ff.de fur.Ang.& Aug.ari.vbi s.in pen.col.

Addo Ias.in l.3.§.si rem.ff.de acq.poss.

Falsus procurator exigendo sine mandato, committit furtum.l.falsus C.de fur.Angel. & August. vbi suprà in penulti. colum.

An pro inuestiganda re furata liceat domum alicuius perquirere vide Bar.in l. 1.ff.de seruis fugit.& Angel. & August. vbi s.in vltima columna. & in §.feræ. instit.de rerum diuisione.& in §.conceptum.de obli.quæ ex delic.na.

Fur an auctoritate propria capi possit.Ias.instit. de actio. in prin.in 11.col.dicit quòc sic.vide ibi per eum.

Iudex potest iubere rem furto subtractam restitui. Ias.in §. ex maleficiis in 16.col insti.de actio.

Furtum pro quo imponitur.pena furcharum.est maius de lictum quam homicidium.Dec.in cons.65.& in c.at si clerici. in 5.col.de iud.

Ad materiam.l.rei communis.cum 2.seq.ff. de fur.&l.merito.ff.pro socio.vide notabiliter Alex.in 4.volu.cons. 127.in pen.col.vbi dicit ꝙ habent locum.quãdo malo animo & per fallaciam quis subtrahit rem communem.& ꝙ in dubio non præsumitur facere malo animo.

Vide etiam Bar.in l.si socius.ff.de furt.vbi dicit verum esse, quòd non præsumitur facere malo animo.& sic committere furtum.quando vtitur.re ad eum vsum. ad quem est destinata.secus si vteretur aliter ita ꝙ socio auferret commoditatem part.suæ.vt ibi per eum.

Papa non potest dispensare super furto quominus restitutio.fiat.Alex.in 2.volum.cons. 1.alleg. cap. cum tu. de vsu. & alia.

Adde tamen ꝙ si iuste tenereris m in aliquo. nec haberem probationes , & sic non possem ius meum consequi.est m licitum in conscientia tantum furari de tuo.l. si non sortem in prin.ff.de cond.indeb.Inn.in c.olim.de rest.spol.

Quod intellige. dummodo fieri possit sine scandalo.& ita vult Alex.in 1.vol.cons. 135.& in 4.vol.cons. 127.de quo per Fel.in c. 1.in 6.col.de iud.& in c.2.in 1.col. de præscrip.& in c. ex tenore.in prin.de test. Barb.in 2.volu.cons. 12.in 3.col.Ias. in l.1.in 5.col.C.de testa.Cæpo.cons.26.

Vide in verb.compensatio.§.2.

Furti inquisitio quæ & qualia continere debeat.vide notabiliter Sonz.in 1.part.cons. 8.vbi primo dicit quòd debet poni valor rei subtracte.allegat Bar.in l. pedius. ff. de incen. rui. naufr.& alia.& subiungit non sufficere quòd ex verbis narratiuis processus appareat de valore nisi apponatur. in conclusione processus.

Sed in hoc Aug.ari.in verbo valoris & communis æstimationis.dicit quòd sufficit apparere in processu. de valore.vti bi per eum.

Furtum constante matrimonio licet vxor non dicatur cõmitere:tamen si aliquid furatur quando vir laborat in extremis,tenetur actione furti hæredibus viri. Angel. in §.hi qui in fin.instit.de obligat.quæ ex delict.nascunt. P.Andora.

Secundò dicit esse apponen. quòd res pertinebat ad talem iure dominij. vel quasi alias si simpliciter diceretur quòd pertinet,non procedit inquisitio pro furto.al.Bar.in cons. 154.in cip. videtur diceñ dictos accusatos.

Et multa alia notabilia deducit, quæ vide per eum. P. Andora.

Adde ꝙ sic. inquisitio debet continere locum & tempus. Ita confessio intitulati.Bar.not.in cons. 228. Et ita tenet Cor. in 4.vol.cons. 134.circa fi. P.Andora.

Furtum an connumeretur inter casus fortuitos.vide Barb. in 1.vol.cons. 53.& Ias.in §.sed iste.col.x.insti.de act.& in effectu fit distinctio. Aut culpa præcessit. & non connumeratur inter casus fortuitos Aut non præcessit.&furtum fit à familiari.vel rupta apotheca &huiusmodi.&tunc secus.vide per eos & per Ang.in d.§.sed istæ.in 3.col.vide etiam Bal.in l. 1. C.de positi. P.Andora.

Quid si compareat dominus rei furatæ & attestetur. dedisse licentiam.an ei credatur.vide s.in verbo.fiscus.§. 17. & s.e. §.26.

Furtum committitur.etiam in vno ouo.gl.in §.gallinarum insti.de re.diuis.

Sed quæ est ratio quòd actio furti datur pro re minima.& non actio de dolo. dic quòd in furto inspi. iniustitia. & non quantitas.secus in actio.de dolo. ita subtiliter Petr. gerar.singul. 19.

Ad materiam leg. secundæ.C.de furt. vide Cæpol. clausula. 10.

Furtum domesticum est punibile si sit exig. Ang.in §.j.inst. de hæred.qual.& differentia,& in §.ij qui. insti.de obl. quæ ex delic.na.

Et qui emit scienter rem per filium furatam,etiam patri tenetur. Aug.in d.§.ij qui. P.Andora.

Furta ita,& taliter leges, & iura abhorrent, vt contra fures actiones ciuiles,ad vtilitatem priuatam,& criminales pro bono public.inducere curauerint, & sic aduersus fures,ciuiles& criminales actiones competunt.l.licitatio. §. quòd illicitè. ff. de public.& l.si.ff.de fur.& per Deci.cons. 520.si quidem contra fures agitur aliquando petendo pœnam dupli,& aliquando quadrupli.§.dupli.& §. quadrupli. instit. de act. ideoque si aliquem furem condemnari contigerit ad mortis pœnam vigore ca.regni,incipien.ad hoc quod nostrorum, iudex in eodem iudicio,instantia,& sententia condemnare debet,&tenetur ipsum accusatum de furto,ad pœnam mortis,& ad rei furtiuæ restitutionem,vt est cautum.in c.regni.si de furto,& ante dictum c.voluit glo.& Bar.in l.interdum.§.qui furem. ff.de furt.& Inn.in ca.cùm oportet,extrà de excus.aliter iudex ipse tenetur de suo proprio. Caue igitur cùm eris iudex in casu isto in iudicando diffiniendoque negotia ne erres.verùm prædicta pœna quadrupli in foro conscientiæ non est permissa,secundum gl.in c.fraternitatis.duodecima quæstione secunda, quam singularem esse scripsit Ias.in l.vt vim.n.22.ff. de iustit. & iur.& Mathesil.sing.23.& hinc Bal.in l.post decisionem.C. de furt. dixit, quòd fures in foro poli duntaxat ad restitutionem bonorum furto subtractorum tenentur, & ista est communis opinio,teste Gomes.in §. ex maleficiis. numero 14.instit.de act. & dato quòd res ista furto subtracta , & iniustè occupata absque culpa furis, seu violenti occupatoris perierit, nihilominus fur tenetur ad æstimationem dictæ rei peremptæ,etiam in foro conscientiæ,& animæ, secundum Tho. sed secundæ,q.sexagesimasecunda, articulo sexto, Syluestr.in ver.furtum.§. 16.gl.Anch.in 5.oppos. & Couarruuias.in reg. peccatum.de reg.iur.lib.6.vbi in 2.part.§.6.n.j.&seq.declarat istam opi.& explicat cum ea omnes transire. F. Viuius. lib. 2.opin. 134.

Furto subtracta res potest quæri in domibus suspectis per familiam potestatis ad instantiam domini,non autem est dan da licen

da licentia ipsi domino perquirendi ob scandalum euitandum.Clar.in §.furtum.versi.quæro.vbi communem dicit. & no.ꝙ actio furti competit ei,cuius interest rem saluam esse.licet non sit dominus.§.furti actio.institu.de obliga.quæ ex delic.nascuntur. Bonacoss.

Furto sublatam rem,qui bona fide emit,si res extet,illam restituere tenebitur,& si non extat,quatenus sit factus locupletior rei,precium domino restituere tenetur,vt est communis opi.Soarez ver.furto.n.406. Bonacoss.

Furtum de nocte factum potest probari per testes domestico,vt est communis opi.de qua Curt.iun.cons.270.num.3.in 3.vol.

Furtum debet esse patens,& de furto prius constare debet, saltem legitimè ante omnia.Crauetta cons.260.n.40. in 2.& ista est communis opi.de qua Io.Amicus cons. 131.nu.7.nec de eo statur iuramẽto accusantis,quia esset testis in causa propria.contra l.nullus ff.de testib.Gratus in cons. 10.n. 12.in 2. vol.& co minus,si esset mulier quæ accusaret,& maximè peregrina.idest meretrix.Placa Epito.delic.c.34. Soc.iun.consi. 1.n.102.in 1.vol.facit,quod dicit Corn.in cons. 14.litera x.in 2.vol. & quando sit furtum oportet, vt præcedat domini acclamatio, vel vociferatio,vel lamentatio. Specul.in tit.de pignoribus.ver.& nota.& in tit.de furtis.ad fi.n. 25. Blancus in pract.crim.fol.35.n.25.ver.acclamatio.& not.ꝙ statutum de fure habet locum in raptore. vt est communis opin. de qua Burs.cons.94.nu.6.& seq. Bonacoss.

Furtiua res si non extet, statur iuramento domini cui res furata est.quò ad æstimationem.com. dicit Paris.cons. 109.n. 30.lib.3.& attestatur Boss.in ti.de rapin.n. 37.Clar.§. furtum. ver.item contra. P.Fichard.

Furtiuam rem dominus cui furata est potest cum authoritate iudicis in aliorum domibus perquirere. communem dicit August.& Ang.de maleficiis,in verb.Et vestem cælestem. n.34.Pract.Conrad.n.20.Papo.lib.23.ti.6.Arrest.3.& ita magis communiter in practica tenetur.

Licet alij dicant contrariam communem,vt Abb. in c.qui cum fure.nu.6.de furt.quem refert Pract.Conrad.d. numero 20. Clar. libro 5. sent. §. furtum. versicul. quæro nunquid. P.Fichard.

Furtiua res reperta penes aliquem facit indicium ad torturam,contra illum, penes quem reperta fuerit , nisi etiam ipse doceat,à quo habuerit.Bar.in l.fi.n. 5. ver. veniamus ad initia specialia.ff.de quæst.Ang.Are.in trac.malefic.in verb.ꝙ fama publica præcedente.§.quæro an vnũ indicium.Hipp.de Mars. in cons. 52.n.33.in 1.vo.cons.vbi ipse multa similia cumulat. Quia eo ipso quòd libri hæresis reperiuntur apud aliquem, ille præsumitur hæreticus:similiter ille,qui habet penes se falsa instrumenta,præsumitur falsarius,nisi ostendat à quo habuerit.Idem Hipp.in sua pract.crim.§.diligẽter.n.92. Quæ doctrina procedit,quando res furtiua reperiretur apud hominem, qui sit malæ vitæ & conditionis , secùs si bonæ famæ , & qui non sit solitus similia facere.Quia tunc talis inuentio non facit indicium ad torturam.Ita communiter distinguunt & declarant Bal.in l.fi.circa fi.Io.de Imol.nu. 12.vers.circa tertiam quæstionem.ff.de hære.insti.Prædictus Ang.in d.tract.de malefic.in verb.etiam vestem cælestem.§.quero an eo ipso,ꝙ res furtiua reperiretur penes aliquem.Hanc communem sententiam,& receptam conclusionem Doct.esse inquit Rol.à Valle,in cons.47.in 1.volu. vbi ipse plures authoritates adducit. Kirchouius.

PRO.Fustium castigatio,non infamat.l.ictus fustium.ff.de his qui not.infa. Bellon.

Fustigationis pœna , non dicitur pœna capitalis. communem dicit Marant.in suo specul.numero quinto.Bart.in l.trãsigere.C.de transaction.Clar.d.§.fin.quæst.70.versi.est etiam. P.Fichard.

Fustigationis pœna non dicitur capitalis,vt est communis opi.Clar.q.70.in prin.ver. est etiam.& fustigatus post sententiam,& sic in pœnam efficitur infamis.Paul.de Cast. in l. nullam.C.ex quibus cau. infamia irrogatur.n.2.Maranta fol. 49. n. 5.Quibus casibus quis fustigetur ponit Clar.d.q.70.remissiuè licet. Bonacoss.

PRO.futurum ius remitti potest.l. 1.ff.de pact.l. & hæredi. §.filia.ff.eod.

OBIEC.contra de l.si ita scriptum.§.si sub conditione.ff.de leg.2.§.decretalis.ff.de succes.edic. vbi quod nondum acquisitum est repudiari non potest.

SOL.Remitti potest, scilicet per pactum, vt hic: secus per repudiationem,vt in cõtrariis.Ratio diuersitatis est,quia hęc vnius cõsensu,illud duorum vallatur. vnde duo vincula sunt fortiora vno.

OBIEC.Præterea,contra de l.pactum.C.de collat. vbi non valet pactum futuræ successionis.

SOL. Ibi quando agitur de succedendo, hic verò , de non petendo ius futurum,vt fideicommissum,per quod in aliis rebus hæres esse non prohibetur.in contrario autem agebatur, vt non esset hæres.ita not.gl.in d.l. 1.de pact. Bellon.

Futurum.verbum futuri temporis positum in lege,importat ferendam sententiam non latam Fely.in ca.insinuatum de simo.

Limita in ver.spolietur.quod importat sententiam latam. Fel.vbi s. & de dicto verb.spolietur. vide late eundem. Fel. in c.ex parte in 1.col.de rescrip.& Barb.in 1.volu.cons. 11.in 8. colum.

Limita etiam si sit dictio omnino penitus vel huiusmodi. gl.in l.in criminali C.de iurisd. om.iud.Ias.in l.2.in 5.col.C.de iu.emphy.& in l. legem.C.de pac.Lud.sing. 1.

Limita etiam nisi dicatur eo ipso. Ias. in l. Centurio. in 32. col.ff.de vul.& pup.

Limita insuper nisi verba futuri temporis sint geminata.Iason.in l.non dubium in prin.6.col.C. de ll. & in l. cum postea in fi.C.de pact.& Cur.in cons.30.

Limita quoque in testatore dicente si molestauerit priuer. &c.Fran.crem.sing.7. P.Andora.

Verba autem præteriti temporis important ipso iure & sine sententia.Ant.de But.cons.4.in prin. Idem.

Quid de verbo careat.vide Fel.in c.ex tenore in 8.col.extr. de rescript. Barbat.in 2.volum.consil. 11.in 11.& 16.colum. P.Andora.

De verbo autem non valeat.vide A liquid per Fel.in c.non nulli.§.sunt & alij.in x.col.de rescr.

Et de aliis clau. importãtibus actum esse nullum vel annul landum vide late Fel.in c.Rodulphus.in 15.16.17.&seq.col. extr.de rescr.& Calde.in ti. de verb.sig.cons. 10.

Et de verbo incurrat Cor.in 3.volum.cons. 89.vers. potest etiam. Idem.

Futuri temporis verba.ad præsentia.vel præterita. non trahuntur.l.2.ff.de au.& arg.leg.l.pamphilo.ff.de leg.3.l.qui Romæ §.augerius & ibi gl.ff.de verb.obl.Pau.de ca.in 2.vol.cõsi.298.alias 296. Idem.

Verba præsentis temporis. ad futura non trahuntur. Paul. de ca.vbi s.in 3.col.ver.plus diceñ.Alex.in 5.vol.cons. 170.& Cor.in 1.vol.cons. 14.Bened.cons.45.l.si stip.§. 1.& ibi Alex. de verb.obl.

Limita nisi promissio sit vicissitudinaria.Ange.cons.261. & ibi consuluit in pulchro casu. vide per eum. refert licet alio ordine.Ias.in l.si pater in 2.col.C.de inoff.te.

Limita etiam , quia verbum præsentis temporis quandoque capi.pro futuro.ex coniecturata mẽte testatoris. Ias.in l. qui filiabus.§. 1.ff.de leg. 1.

Et subiungit quòd lex vel statutum præsentis temporis trahitur ad futurum allegat multa quæ vide & per eundem. in l. talis scriptura. in 6.& 7.col.eo.tit.

Item limita quando esset aliquod debitum purum.secus si nullum erat purum quia tũc comprehenderetur.debitum in diem.Alex.in d.§. 1. Idem.

Verba præsentis temporis ad futura non trahuntur. Iaso. in l.si quis id quod.colum.6.ff.de iurisd.om.iud.Alex. consil. 170.vol. 5. P.Andora.

Statutum loquens de bannitis non intelligitur de futuris. Felin.cap.fin. column. 12. de constitut. Angel. consilio 261. Idem.

Indefinitè prolata referuntur ad Futura.Barb.cons. 51.col. 5.6.& 7.lib. 1. Idem.

ad Futura an simplex dispositio trahatur.Ias.in l. 1. §. illud. ff.quod quisque iuris. & in l.ait prætor.ff.de iureiur. Alexan. consil. 59.in fin.& cons.170.volum. 5.Barbat. cons. 6.libro 3. Idem.

Futurum subiunctiui quomodo intelligatur.Iaso.in l. 1.§. hæc autem verba.ff.quod quisq.iur.l.3.§.ex plurib.col.3.ff.de acq.posses.Barb.cons.81.lib.3.Alber.in 2.part.statut. quæst. 228.& seq. Idem.

Renuntiatio simplex ad futura an trahatur.Panor. in c. ex multiplici. de decim. Idem.

COMMVNIVM OPINIONVM,

SIVE IVRIS VTRIVSQVE RECEPTARVM

Sententiarum, ex diuersis Authoribus collectarum,

Liber Septimus.

G

GAbellam contractuum non tenentur soluere ecclesia, vel clerici. Communem ait Dec. consil. 406. nu. 3. B. Villal.

ADDITIO. Aduertas tamen ꝙ si ecclesia releuatur ab onere gabellæ, in altero postea potest dici grauata, qa tunc vendit fortè rem minore pretio sub ea ratiõe & colore ꝙ emptor teneatur ad gabellas, ꝙ in vnum recidit, ac resoluit: quia communis opin. est, vt dicit Tiraq. in retracta. municip. §. 1. in gl. 13. n. 12. ꝙ emptores rerum Ecclesiasticarum non gaudent immunitate gabellarum, siue vectigalium ordinariorum, licet ecclesia sit exempta, vt per iura & auctoritates comprobat.

gabella est soluenda etiam in foro conscientiæ quando est imposita ab habente potestatem imponendi. Bertach. in trac. de Gabellis par. 9. q. 1. communem dicit.

gabella si debetur de re distrahẽda à loco: & res publicetur, propter non solutionem: si contingat plures res distrahi, si de vna soluatur gabella reliquæ publicantur non tamen res de qua soluta est, si licitè poterat extrahi: aliàs omnes publicantur, etsi sit soluta gabella de omnibus. Firma. de gabel. in 9. part. in fi. communem dicit. Idem.

gabella si debet solui secundum statutum per extrahentem aliquam rem à territorio non extenditur ad res, quæ ad proprium vsum extrahuntur. Ias. in l. cætera. §. sed si quis ad opus ff. de legat. 1. n. 7. communem dicit. Idem.

gabella, si secundum statutum debeat solui de aliquibus bonis extractis de aliquo territorio, non comprehendit res, quæ originaliter non sunt de dicto territorio, sed per transitũ aliunde deportantur. Ias. ibidem num. 71. communem dicit. Idem.

Gabella, vt fari increbruit, asportãtibus aliquid statuto imposita, non ab eo debebitur, qui res in suummet vsum auehit. commune effatur Ias. in l. certa. §. sed & si quis ad opus. n. 7. ff. de leg. lib. 1. Nec item ab eo soluẽda est, qui aliunde per illum locum res aliò transfert. vt receptum infit idem Ias. eodem in loco, nu. 71. E. Suarez.

Gabella quo casu de contractibus soluenda est, de illo duntaxat precio soluetur, quod deductis omnibus sumptibus in substitutiones, tabelliones, proxenetas, & alia id genus collatis, penes venditorem restat vt etiam gabella legatis indicta de ea tantùm legati parte soluetur, quæ onere cõpleto superfuerit. communia testatur Ant. Gomez. de testa. c. 1. n. 25. ver. 2. infertur. Idem.

gabella. & si nõ debeatur, cùm res ex reuendendi pacto vẽditur, tamen si soluatur, non repetitur. commune pronunciat meus iuris doctor Arius Pinellus in l. 2. part. 2. c. 3. n. 36. C. de rescin. ven. Idem.

gabella ab ecclesiasticę rei emptore soluenda necessario est, & si ab ipsa ecclesia non sit soluenda, vt frequenter placitum affirmat Andre. Tiraquel. de retract. lign. §. 1. gloss. 13. numero 12.

Gabella si ab illo indicta sit, qui eius imponendæ potestatẽ habeat, etiam ab animo, seu (vt doctores loquuntur) in conscientiæ foro, debetur. commune ponit Firmian. de gabel. par. 9. q. 1. Idem.

gabella nec vni ex gabellariis soluta debitorem eius liberat, nec ab vno ex gabellariis in solidum peti potest. commune ponunt Ias. in l. si vnus. numer. 2. ff. de pact. Firmian. de gabel. 4. part. numer. 19. & si contrarium tum consuetudine, legibus maiori seruetur, tum iuxta veram legum doctrinã probabilius, veriusque sit. quemadmodum asseruit Paul. perperam à Iason. intellectus in d. l. si vnus. ad fin. princ. & luculenter probat singularis Accur. doctrina in l. nemo ex sociis. in verb. alienare. ff. pro socio. vbi docet Accurt. socios sibi ad ea mandatum inuicem dedisse videri, quæ societati expediunt. quod extollunt Alex. in l. de pupillo. §. si plurium. numer. 3. ff. de noui operis nunciatione. & complures laudati à Ias. in l. stipulationes non diuiduntur. numero 9. ff. de verb. obl. Deci. in l. si socius. numero 2. & seq. ff. si cert. peta. nec Barto. authoritas, quam Ias. in contrarium adducit, de gabellariis verba facit. nec Bart. rursus authoritas quam Firmian. ex illius commentariis ad l. vltim. ad fi. ff. vti poss. promit, gabellariis conuenit, si quidem loquitur illic Bart. de duobus aduersariis cõtendentibus de pedagij recipiendi iure quod inquit Bar. non posse duobus insolidum competere, vt de dominio cẽset Iul. Cla. in l. si vt certo. §. si duobus. ff. commodat. at non loquitur Bar. de sociis mutuò negocia societatis transigentibus. Iuuat porrò quod s̃. cum Paul. proposuimus, text. in l. iustissime. §. proponitur, ver. æquum enim. & ver. id genus. ff. de ædil. edic.

Iuuat præterea quod scribit Bald. in l. cum te. ad fi. ver. caue tamen. C. si cer. pet. sed hæc atque alia latius, & accuratius alibi. Idem.

Galli sua in potestate ac mancipio liberos non habent: atq; idcirco illis pupillariter non substituent. commune inquit Rip. in l. 2. numero 21. ff. de vulgar. & pupil. & quamuis contrarium alibi latissimè ostendam verius, atque æquius. E. Suarez.

Gabella est soluenda etiam in foro conscientiæ, quando est apposita ab habente potestatem imponendi. Bertachin. in tract. de gabellis. parte 9. quæstione prima. communem dicit. Bonacoss.

gabellam non fraudat. qui pro vsu suo portat. Soarez vers. isto communem dicit. Imola cons. 64. Bonacoss.

gabella soluitur detractis detrahendis. communis est opinio. Soarez. versi. gabella. numero tertio & numero quinto. Bonacoss.

gabellam tenetur soluere emens ab ecclesia, licet ea sit immunis, communis est opi. Soarez ver. gabella. nu. 6. vbi plura de gabella, & plura etiam per Rol. à Valle. cons. 91. in 2. Duen. reg. 100. Bonacoss.

gabella in contractibus emptionum per emptores omnino solui debet, vt est communis opi. Nouellus in addit. ad regulas Duen. regu. 6. & ab vtraque parte soluitur. vt ibi. fallit in ecclesia, quæ non tenetur soluere gabellam de contractibus & donationibus lucrariuis. & statuta in contrarium non valent, vt est communis opi. de qua Nouellus ibi. n. 3. Dec. signãter in cons. 496. n. 1. in vlt. vol. vbi communem dicit, Soc. consil. 72. n. 3. in 4. vol. Burs. cons. 42. & alibi. Aemylianus consil. 102. & est excommunicatus gabellarius qui exigit gabellam ab Episcopo. Imola cons. 84. Fed. de Sen. in cons. 207. Dec. cõsi. 48. in 1. Zannet. in tract. de differentia inter ius ciuile, & canonicum. n. 184. vbi dicit, ꝙ clerici non tenentur soluere aliqua datia, vel gabellas, licet in Italia practicetur communiter contrarium, vt not. gl. in clem. fi. de censibus, vbi dicit gl. ꝙ tota Italia est interdicta, & omnes ciuitates Italię sunt interdictę ipso iure. Vnde celebrantes in eis sciẽter sunt irregulares, nec possunt absolui ab alio, quàm à Papa. ca. is qui. de sent. exc. in 6. & sepelientes eos sunt excommunicati. clem. 1. de sepulturis. Deus ergo (inquit) prouideat tanto malo. Et clerici de bonis præbendarum suarum, quæ vendunt, vel vendere faciunt, non tenentur soluere gabellam, nec etiam ad portam. Franc. Platea in tract. de excommunicatione. tit. de exigentibus pedagia & guidagia. §. 38. n. 6. & quicunque à personis ecclesiasticis, vel ecclesiis per se, vel per alium suo nomine, vel alieno pro personis, vel rebus, quas non causa nogociationis deferunt, vel deferri faciunt, seu transmittunt, exigunt aliquod pedagium, sunt ipso facto excommunicati. c. quanquam, de cens. ib. in 6. vide Nic. Diplona. in trac. excommunica. n. 12. tomo 3. Gallum in cons. 11. & 12. Tiraq. de retrac. §. 1. in gl. 13. n. 11. & seq. vbi communem dicit esse opinionem, ꝙ emptores rerum ecclesiarum tenentur ad gabellas. vide omnino Capram reg. 96. & Soc. in c. nouerit. n. 5. de sent. exc. vbi dicit, ꝙ ipso facto sunt excõmunicati publicani, qui pẽdagia, vel gũidagia, &c. similia faciunt soluere clericis. Similiter nec scholares & aliæ personæ habentes immunitatem à gabellis & datiis ex priuilegio, prout nostri doctores ex decreto Illustrissimi Ducis Herculis concesso collegio iuristarum Ferrariæ. quia isti nullo modo tenentur ad gabellas. & hoc etiam de consuetudine antiqua. quæ semper est obseruanda. Dec. cons. 48. in 1. vol. Nouellus vbi s̃. nu. 4. Bonacoss.

Gabellas

Gabellas fraudare non licet (vt dixi) & est communis opin. Soc. reg. 164. fallit vt ibi. Et gabella est onus, quod imponitur pro rebus personæ. Ruin. cons. 112. n. 1. in 5. vol. & not. ꝙ si in inquisitione, seu inuentione fraudatæ gabellæ, deducitur dolus & fraus appensatè. Et probaretur supina ignorantia, per q̃ ille, qui fraudauit vectigal, aliquo modo non posset puniri, ni si in tantum quantum commisisset fraudem, & non tamẽ occasione d. inquisitionis posset sequi condẽnatio. quia fuit præposita vna actio & probata alia, vel vna accusatio, & alia probata, vt est communis opi. de qua Aret. in cons. 153. n. vlt. col. 10 fi. ver. & est aduertendum. plura per Riminal. cons. 33. in 1. vol. per totum. & not. ꝙ stante statuto, ꝙ de quolibet cõtractu soluatur gabella, non debet de eodem contractu sæpius solui gabella. Sed debet intelligi statutum de cõtractibus separatis, non autem de connexis, aut accessoriis. & qui tendunt ad vnum & eundem finem. Riminal. cons. 86. in 1. & statutum similiter non habet locum in contractu conditionali, quia cõtractus conditionalis non est contractus. Aret. cons. 11. nu. 2. Menochius de adipiscen. poss. in 4. remedio. n. 306. quia conditio nihil ponit in esse, & in suspenso tenet omnia, vt ibi per 20 eum. Similiter priuilegium concessum fisco transit ad singularem successorem, prout feudatarius & emphyteuta & similes. Riminal. in cons. 415. per totum. item not. ꝙ extrahẽs frumentum pro vsu suo non incidit in pœnam statuti gabellarũ si postquam extraxit frumentum pro vsu suo mutauit propositum, & illud vendidit. Mars. sing. 86. quia requiritur dolus & fraus in eo, qui non soluit, vel soluere non vult gabellã. Abb. in cons. 68. n. 2. in 1. vol. nec sufficit, ꝙ quis sit in culpa etiam lata. vt ibi. nec est verisimile, ꝙ quis velit notoriè fraudare gabellam. & consequenter suam communitatem, vt ibi. n. 3. & 30 præsertim, si est solitus soluere gabellam. Et statur iuramento ipsius conducentis pro vsu suo, ꝙ prius habuerit propositum pro vsu suo vti velle, vt ibi per Mars. & per Alber. in 1. par. statutorum q. 72. facit, quod inquit idẽ Mars. sing. 450. vbi plura deducit, ꝙ simplicitati semper est recurrendum. Et contra fraudantes datia & gabellas sufficiunt probationes per coniecturas, quia talia clam committuntur. ideo lex est contenta facilioribus probationib. & indiciis. Mars. sing. 568. Licet fraudans gabellas iniustas non peccet. Abb. cons. 13. n. 5. in 2. volu. & licet pro rebus pro suo vsu non saluatur gabella (vt dixi) 40 Bart. in l. 1. §. cum in eadem. n. 2. ff. ad l. Rho. de iactu. Bertach. in reperto. in ver. bladum. ver. 1. debet tamẽ pro eis accipi bulletta. Riminal. cons. 8. n. 36. alias res incidit in commissum, vt ibi per Riminal. & in cons. 26. n. 17. & seq. & vide Rol. à Valle in cons. 80. n. 48. in 3. vol. & cum gabella sit res odiosa, in dubio est iudicandum contra gabellam ipsam. & ideo etiam in statutis de gabellis nõ proceditur de similibus ad similia. Curiun. in cons. 329. n. 5. & seq. in 3. vol. & ideo etiam pro datione in solutum, non debet solui gabella, licet adsit statutum, ꝙ de vẽditione soluatur gabella, quia est strictè interpretandũ, 50 & strictè non comprehenditur datio in solutum Dec. consil. 18. n. 3. in 1. vol. Ferretus in tract. de gabellis. quia odia sunt restringenda. c. odia. de reg. iur. in 6. vbi D. m. multiscius. D. Iacob. Cagnazinus decus non modo Ferr. sed totius ordinis iurisconsultorum extat. Et priuilegium immunitatis competit etiam emptoribus. Dec. cons. 48. in 1. vol. nec debet interpretari priuilegium, ita ꝙ noceat ipsi priuilegiato. Dec. cõs. 458. n. 13. Dec. cons. 428. n. 7. vbi de statuto gabellarum, & ꝙ non procedatur de similibus ad similia. Item si statuto caueatur, ꝙ pro qualibet libra soluatur quid, si res, de qua soluitur, & fiat 60 contractus, non ascendit ad libram, non debet solui gabella. Bar. in l. ita autem. in prin. ff. de admi. tuto. Et de promissione de vendendo non soluitur gabella, quia promissio ipsa de vẽdendo non est venditio. Gomez. in tract. de empt. & vendi. n. 28. fol. 175. & in tit. de qualitate fructuum contractuum. ver. Tertius effectus. fol. 260. Item resoluto cõtractu per pactum appositum in contractu, si displicuerit infra tres menses secuta displicentia, contractus habetur pro non facto, & ideò non soluetur gabella. neque de iure communi, neque statutario. Riminal. cons. 86. num. 21. Alex. in l. in insula. §. fi. num. 2. ff. fo 70 lut. matrim. Et si dicatur in contractu, vt liberum sit venditori intra certum tempus, vel quandocunque precium restituere, & contractus sit ipso iure rescisus, vel precij pars remaneat apud emptorem, ea lege, vt nisi intra certum diem residuum soluatur, res sit inempta & omnis dissoluta obligatio, quia nulla gabella soluitur ex contractu dissoluto Rom. cons. 78. Doct. in l. fi. §. fi. C. communia de legat. arg. l. 3. C. de pact. inter empt. & vendito. Sed cõtra videtur tenere Riminal. consi. 85. n. 17. Ang. in auth. de Nuptiis. §. quia verò. in fi. vide tamẽ Riminal. in d. cons. 86. Item si quis emit rem pro precio declarãdo per talem, interim nulla debetur gabella, nec potest ille talis cogi referre & declarare precium. Nisi hoc esset factum in fraudem gabellæ, de qua debet omnino prius constare, quia nõ præsumitur fraus. Et not. ꝙ creditur scripturis Exactorum gabellæ de ipsa exactione, licet nõ sint notarij. Et ita communiter obseruatur. Angel. in l. si quis ex argentariis. §. Nummularios. ff. de eden. Et licet propter non solutum vectigal ipso iure dominium rei vectigalis transire debeat in fiscum, non tamen transfertur ipso iure possessio. Ange. in l. commissa. ff. de publica. Item not. ꝙ si quis impetrauit licẽtiam, vt possit portare decem. modios frumenti Ferrariam, & portauit viginti, quòd totum amittere debet & confiscatur. Ange. in l. fi. C. de Nautico fenore. vbi idem dicit habere locum, si cum licitis illicitas ferat merces. Et stante statuto, quòd si quis vendiderit rem in mercato, soluat tantum nomine gabellæ, quomodo hoc intelligat in mercato, vide per Ange. in auth. non fiant pignora. Item si per statutum esset soluenda gabella de quolibet contractu. Non habebit locum in distractu, cum non sit nouus contractus. Cast. in l. 1. nume. 2. C. de pac. inter empto. & vendit. Secus, si fieret pactum de retrouendendo, vt ibi qa esset nouus contractus & veniret soluenda gabella, & non diceretur resoluere primum. vide Caccialup. in trac. de transac. in 4. q. num. 3. vbi dicit, ꝙ si consuetudo loquẽdi, ita se habet, ꝙ nomine contractus intelligatur omne instrumentum, vt communiter dicunt Doctores. Tunc appellatione cõtractus in statutis comprehenderetur, etiam distractus, quod dicit notandum. Item stante statuto, ꝙ inuentus portare frumentum extra districtum, habebit locum, etiam si nõ perfecerit actum portandi extra districtum, quia illa verba etiam verificantur. quando actus est in fieri. Sed secus est si statutum diceret, si qs portauerit extra districtum. Alex. in l. qui Romæ. §. Calimachus. numer. 5. ff. de verbo. obligat. Item stante statuto, ꝙ debeat solui gabella de mutuo. Nunquid in pane consistat mutuum? Resp. quòd si in ciuitate est limitatum pondus panis, est mutuum, si non, est contractus innominatus & accommodatio. Iuxta illud Lucæ in Euangelio. cap. 11. Amice accommoda mihi tres panes, &c. An habens priuilegium immunitatis reale & personale, & exemptionis amplum Decretum, possit vendere fructus rei priuilegiatæ absque alicuius dacij, vel gabellæ solutione? Resp. quòd sic. Aemilia. cons. 107. Et ratio est secundum D. m. Alcia. in cons. 18. nume. 8. lib. 4. quia causa fructuum non debet separari à proprietate. Item stante statuto, ꝙ in loco contractus debeat solui gabella, & in loco destinatæ solutionis non, illa debet solui in loco contractus, nec alibi. vt est communis opin. de qua Riminal. nouissimus cons. 93. num. 24. Item no. ꝙ Mulio portans res meas contra decretum, tenetur fisco ad æstimationem rerum, vt sic damnum sit suum. & non meum, quia Mulio tenetur de periculo rerum, quas portat, vt est communis opinio. de qua Bertach. de Gabellis in 9 par. princ. in §. 1. numero 14 Et no. ꝙ si repertus in via non patitur se perscrutari à Gabellario, non dicitur fraudasse gabellam. sed punitur de sola resistentia. Et hoc sæpe de facto contingit. vt dicit. Idem Bertach. ibi num. 23. Et si quis habet immunitatis priuilegium vel instrumentum contractus immunitatis à Principe concessum non videtur valere, vbi includeret casum publicæ vtilitati contrarium. Et dato quòd valeret, posset reuocari ipsa immunitas ex causa belli, pestis, vel alterius magnæ necessitatis insolitæ reipublicæ superuenientis, Plotus in l. si quando numer. 22. C. vnde vi. vbi subdit numer. 18. quòd vbi Decretum diceret, quòd immunitas esset ab omnibus, & quibuscunque omnibus, tunc ipsa immunitas extenderetur, etiam ad onera, ratione belli, pestis, & alterius magnæ necessitatis Reipublicę, propter ipsa verba geminata ab omnibus & quibuscunque oneribus. Fallit, vt ibi. Et not. quòd pœna non solutæ gabellæ, etiam transit ad heredes. Abb. in cons. 68. in 1. par. Bonacoss.

Gabellam cõtractus soluere tenetur, qui in loco statuti verè contrahit, non qui fictè, nec cum alibi contrahitur, cum pacto, & contractus intelligitur in loco statuti factus, vt est communis opinio. Gabriellius consilio 20. numero nono. Bonacoss.

Gabella non soluitur, cum ex re vendendi pacto venditur. Si tamen soluitur non repetitur, vt est communis opinio. Soarez. verbo gabella. numero quinto. Bonacoss.

Gabella vni ex gabellariis soluta debitorem eius non liberat, nec ab vno ex eis insolidum peti potest, vt est communis opinio. Soarez, verbo, gabella. numero nono. & sequenti. Sed de consuetudine contrarium seruatur. ibi latissimè. numero vndecimo. Bonacoss.

Gabella

Gabella an soluatur de leguminibus.stante statuto,vel proclamate,ꝙ si quis extraxerit Bladum absque solutione,vel licentia incurrat in talem pœnam.vide Firma. in Reperto.verbo Bladum.Et in reperto.Alberi.per Castellionem.Et not.ibi Alb.Abb.in c.multiplici.de decimis.Alb.in qq.ad statu.lib.2. q.5.vbi appellatione Bladi venit legumen,vel millium,maximè ex communi vsu loquendi.qui attendi debet.ibi.nu.6.secundum quē proclamata intelliguntur.Et bladum est, quod terra seritur.Bertachi.in trac.de gabellis Membro.2.8.par.sub n.17.vbi bladum largius habet significatum quàm frumentum.vide Iuli.Ferre.de gabellis.nu.38.&n.37.dicit,ꝙ si statutum disponit, ꝙ si quis portat vnum currum frumenti cadat in pœnam decem,&perdat frumentum.Non habebit locum in aliis bladis,vt puta in ordeo,spelta,trisigo, mellega, lenta, saracino,leguminibus,vt de fasellis,& similibus,nisi in frumēto,vt ibi quia statutum est strictè interpretandum, & cum sit pœnale non fit extensio, nisi secundum ipsum aliter se haberet consuetudo patriæ,vsus loquendi, & rationis identitas.Item stante statuto,vel proclamate,ꝙ debeant denuntiari blada officio,non comprehendit fœminam absentem à loco vltra duas dietas,quia prę sumitur ignorare proclama.Aemilia. cons.124.per totum. Bonacoss.

Gabella.gabellarum exactio est odiosa.Dec.cons.48.in vltima.colum.Cor.consil.199.versic.& fac.Guido. consil.150. P.Andora.

gabellam fraudans an teneatur.vide s̃.in verbo.fraus.§.10. Idem.

Nunquid pœna,quam incurrunt fraudantes gabellam,applicetur emptoribus gabellarum.vide Alex.in l.si quis id qđ ff.de iurisd.om.iud.vbi reprehendendo.Ang.ibi.tenet ꝙ sic ꝑ iura & auctoritates de quibus ibi per eum.de quo etiam vide Fel.in c.ad audientiam.in 3.col.de prę scrip.& per eundem Alex. in l.cred.ff.de act.emp.& in l.2.§.si ego in 1.col.de oper. no.nunc.aliquid in l.1.§.1.de publ. & in l.agraria de ter.amo. Bal.in l.penul.C.de vecti.& commiss.& in Rubr.de rer. diuis. in 2.col.

Quid de aug. gabellæ an acquira.emptoribus.Dec.cons.4. & in c.cum m̃.1.col.de consti.

An genuenses. possint imponere gabellas. per eorum maria transeuntibus. vide Bal. in Rubrica ff. de rerum diuisio. P.Andora.

Si mulio portat res meas & fraudet gabellam An res meæ confiscentur vide Bar.in l.1.de Naui.non excu.libr.10.Ale.in l.cotem ferro.§.dominus.ff.de publi.&in l.1.vt nemo priuat. Fel.in ca.significauit de iude.& Cu.cons. 5.aliquid per Bal.in 3.part.cons.352.

Quid si animal.non erat conducentis res commissas,an dominus cuius est illud ꝑdat.vide Alber.in 2. part. q. 1. in fi.Idē.

An portans licita & illicita.perdat omnia.Bar.in d.§.dominus.tenet ꝙ non.Fel.in d.c.significauit.vide ample Albe.in 2. part.sta.q.4. Idem.

Naui tempestate ventorum in portum delata inuito nauclero & milite classis. non tenetur conducens ab gabellas.ita Bar.in l.1.C.de naufr.Fel.in d.c.significauit.hypo.ample. in l.1.§.præterea.in 4.& 5.col.de quæst. Idem.

In gabellis consuetudo seruanda est.Ang.in cons.9.

Accedens per viam indirectam.præsumitur.velle fraudare gabellam.Fel.in c.postulasti.in 2.col. de fo.com.post Bar.in l.2.C.de cur.pu.lib.12.addo Bar.in l.qui fiscales.C.de naucul. lib.11.

Secus quando transit per loca consueta & palam quia non præsumitur in dolo.Alex.in 4.vol.cons.86.cir.fi. P.Andora.

Transiens per alienum territorium. tenetur explorare de pedagio.& non explorando est in culpa Bal.in l.3. C. de nau. fœno. Idem.

Et debent consignari res etiam pro quibus nōn est soluen. gabella l.fi.§.diuus & ibi Bar.ff.de publi.Card. in clem. fin. de censi. Idem.

Adde ꝙ non excusat ignorantia facti sta.d.l.fi.§.si quis &ibi Bar.ff.de publica.Bal.in l.cunctos populos in vlt. carta. C. de sum.tri. vbi dicit forensem transeuntē sine solutione pedagij puniendum esse.secundum sta.loci per quem transit.& videtur sentire Bar.in l.1.in vlt.col.de Mulie.& in quo lo.li.11.& Bal.in c.1.in vlt.col.in tit.quæ sint reg. vbi dicit ꝙ pedagium solui debet à forensibus cum rebus transeuntibus nec excusat ignorantia facti sta.licet pena mitigetur.quia dimidia. secundum spec.in ti.de consti.§.1.ver.pone.& dicit Bal.in d.l.3. C.de nau.fœno.ꝙ pena arbitraria intelligitur de dimidia eius quæ taxata est à statuto. Idem.

Gabella non remittitur.principis priuillegio.l.omnium.& ibi Bal.& Sal.C.de vecti.Bar.in l.vacuatis.C.de decurio.lib.x. spec.in ti.de censi.§.1.ver.quid si vniuersitas.Bal.in l.etiam C. de exeq.rei iud. Idem.

gabella solui non debet. pro rebus quas quis sui vsus causa defert.Pet.de anch.cons.264.Ias.in l.cætera.§.sed si quis.de leg.1.Card.in d.clem.fi.de cens. Imo.cons.84.Bal.in l.2.§.sed si vol.ff.ad l.rhod.de Iac. Idem.

Et probatur eius iuramēto ꝙ portet pro vsu suo. Ias.vbi s̃.

Debet solui pro fardellis.Bal.in l.vsurpationem.C.de vect.& commis.

gabella soluenda est per dominum cuius sunt res quæ portantur sonz.in 2.part.cons.247. Idem.

gabella non debet solui ab eo qui tempore ęstat.& siccitat. portauit granum ad alienum molendinum. & reportat farinam secundum Bar.in l.1.C.de Naui.lib.11.& ibi Ang.hypo. notabiliter.in l.1.§.præterea.in 5.col.ff.de quæst. Idem.

gabelle collectori facta professio excusat à commissione. Bal.in 1.part.cons.408. Idem.

Priuillegium immunitatis gabellæ datum alicui ꝙ possit extrahere.allumen vel huiusmodi.an competat emptoribus. vide notabiliter Dec.in cons.48. Idem.

Ius exigendi gabellam an possit præscribi.Bal.in 1.part.cōsi.110.late ponit hanc materiam. vide ibi per eum.& Alex.in 1.vol.cons.6.& aliquid per Bal.in l.fi.C.de vecti. Idem.

Quid ecōtra.vide eundem Bal.in 1.part.cons.125.& ꝙ possit præscribi.vide Cor.cons.199.ver.tamen aduersus.

Studentes itinerando non tenentur ad gabellam.Bal.in auth.habita in 4.no.C.ne fil.pro patre.

gabella per adunantiam pp̄li generalis induci potest non per decuriones.nec per consilium pp̄li nisi habeat auctoritatem ab adunantia generali.quæ est superior. Saly. in l. vectigalia.C. no.vecti.impo.non poss.

de consuetudine. gabelle. per dominos. locorum imponi possunt Ang.cons.290.in 4.col.

Præscrip.& ius imponendi gabellam procedit tantum in illis rebus de quibus consueuit solui gabella non de aliis,Bar. in l.si publicanus.§.in omnib.ff.de public. & in l.licitatio.§.earum eo.tit.& in l.1.§.si quis hoc.ff.de iti.actuque priua.Sal.in. d.l.vectigalia.faciunt not.in c.audit.de præscrip.&quæ dixi in verb.præscrip.§.150.

gabellarum ius concessum.per principem alicui.nō potest vendi sine principis consensu.Bar.in l.in diem ff. de aqua plu. arcen.in fi.vbi tamen non firmat.

gabellarum locatio potest ante tēpus reuocari si tempore debito non fuit solutum pretium.l.vectigalia §.non solutis& & ibi Bar.& doct.ff. de publica. Bar. in l. fundum vectigalem C.de iu.reipu.libr.11.

gabellarum conductores coguntur etiam ante tempus soluere si necessitas subsit Bal.in l.1.C.de cond.ex l.

gabellarij dicuntur proprie hij qui de præsenti principaliter eas habent.Nō autem participes nec fideiussores. nec qui in pp̄m conduxerunt.si finita est eorum conductio.l.eum qui ver.qui conductum & ibi doct.de verb.signi.

gabellarum conductor non potest esse clericus.§.alium.in auth.de sanct.epis.

Nec etiam potest fideiubere.pro conducente.d.§.alium.& ibi Angel.

Tutor vel curator non potest conducere gabellas.siue duret tutela siue sit finita si ratio administrationis reddita nō sit alias punitur pœna falsi.l.1.& ibi glo.Bar.& doct. C.ne tu.vel cu.vecti.condu.

Gabellariorum libris credeñ. est.Bar.in l.quædam.§.nummularios.ff.de eden.

Gabellarij prin.sunt exempti ab onerib.l.1.&ibi Bar.C.qui mu.excu.reci.lib.x.

gabellā soluere tenetur clericus vel alius exemptus qui in fraudem gabelle dix.res alienas esse suas l.fin.& ibi Bar. C.de anno.& tribu.lib.10.

Imo exēpt' portās.res alienas.dicēs eas esse suas.dr̃ fraudare gabellam &res incidunt in commissum.l.1.& ibi Bar.C.de naui.non ex. lib.11.& in l.fi.& ibi Bar.C.de anno.& trib. libr. x.Corse.in verbo.gabella.

Et ꝑ reb. quas negotiationis seu merchātiæ cā defert Clericus tenetur soluere gabellam.Card.cons. 12.& dixi in trac. sta.statuto.sub Rub.gabella pro contractibus,&c.q.8.

In dubio respondeñ est contra gabellam.Cor.in 4.vol.consi.194.ver.& fac.al.Bar.in l.si pupillus.ff.ad l.falc.

Emens gabellam à communi potest vēdere bona non soluentium.Alex.in l.2.§.si ego.in 1.col.de oper.no.nunc.Bal.in l.1.in fi.C.si propter publi.pensi.

An si

An si cōitas vendat gabellam vini,teneatur ipsa soluere pro vino qđ emet postea.vide in statuto. gabella ꝑ ꝯctibus.q.19.

Gabellarum emptores dicuntur publicani. Bal. in l. si quis ab alio.§.cum publicanus.ff.de calum.

Et publicanorum improbum est genus. Bal. in l.dissolute. C.de cond.ex leg. P.Andora.

Galline & anseres non veniunt appellatione animalium. flor.post Guliel.de Cun.in l.hæc actio.in fi.ff.si quadrup. pauper.feciss.dic. Idem.

Guliel.in l.de quibus.ff.de legib. P.Andora.

Veniunt tamē appellatione auium.l.auibus.ff.de leg.3.Idē.

Geminatio ex interuallo maiorem vim habet. commune ait Alci.lib.4.de verb.signi.quas autem vires illa regulariter, ac generaliter,& sigillatim habeat disces ex Ias.nu.10.Rip. n. 26.Zasio nu.20.in l.quod iussit.ff.de re iud.Fel. in c. si cautio, nu.43.de fid.instr.& in c.si quando.vers. rescripti geminatio, de rescr.Hip.in l.1.§.quæstionib.n.5.ff.de quæst.Cors.in tract. de verb.geminat.n.17.lib.j.tract. Nicunis.in c.quoniam contra.nu.14.de probat.Euerard.in Topicis.c.91.Eman.à Costa in repet.l.si ex cautione, fallent.14.per totam, C.de non numera.pecu.Ario Pinelo in rub.part.1.nu.14.vers. inde etiam. & nu.43.C.de bonis maternis.& leg.2.part.1.c.2.nu.22.& c. 4.nu.32.C.de rescind.vend. E.Suarez.

Geminatio actuum plus operatur.quàm simplex.l.cum scimus.& ibi gl.& Bar.C.de agri.& cen.lib.11.l.si mulier.la 2.C. ad vellei.Alex.in l.cum filio.circa.6.& 7.col.ff. de leg.1.& in 1.vol.cons.101.in 4.col.cur.in repe.l.admonendi.in 107.col. ff.de iu.iur.Barb.in 1.part.cons.1.in 5.& 25.col.&in cons.51. in 18.col.& cons.60.in 2.col.& in 2.vol.cons.18.in 18.col.& cons.34.in 7.col.& cons.38.in 6.col.& cons.53.in 17.col.Panor.in 1.part.cons.71.Fely.in c.si cautio in 12.& 13.col.de fi. instr.& in c.si quando in vlt.col.& in c.nonnulli.in 18.col.de rescrip.Ias.in l.1.in 5.col.C.de pac. & in §. in personam in 10. col.insti.de actio.Cor.in 1.vol.cons.81.in 6.col.vers.ex quib' tot verbis.Bolog.in cons.1.in 12.col.in fi.Barb.in 3.vol.cons. 7.in 2.dubio.& cons.14.in 4.col.& cons.37.in 2. col. Ample hipo.mars.in l.1.§.quæstioni.ff.de quæst. P.Andora.

Limita tamen nisi geminatio fiat eodem cōtextu.ita Barb. in d.cons.1.in 42.col. faciunt quæ vult Ias.in l. si certis annis. in 2.col.C.de pac.& in l.qui bis idem.in 1.col.de verb.obl. Alex.in l.1.in 5.col.ff.de verb.obl.fac. quod vult Bal. in rub. de no.C.compo.circa fi.

Sed ad hoc.vide Ias.in l.j.in 8.& 9.col.ff.de officio eius.& c. vbi hoc intelligit verum in actibus.in quibus requiritur.interuallum.& pro dicto Barb.alia adduc.Secus autem in verb.qa geminatio verborum etiam eodem contextu facta plus operatur.per l.balista.ff.ad treb. vide ibi per eum.& in l.pen.in fi. C.de pac. P.Andora.

Geminata confes.extraiudicialis an probet. vide s̃.in verb. confessio absente parte.§.

Geminata confe.an possit reuocari.prætextu erroris. vide Alex.in rub.ff.de verb.obl.vbi dicit.quòd non.per gl.in c.ex literis.de diuor.all.Bal.in l.error.C.de iu.&fac.ig.idem vult ipse Alex.in l.1.de error.cal.& in l.si duo pratroni.§.marcell'. ff.de iu.iur. Addo Ludo.Ro.cons.346.in 5.du.Curt.cons.55. in 6.colum.Contrarium tenet Iason.in d.l.error. colum.vlti. P.Andora.

Geminatio quittationum non facit præsumi bis solutum l.ne casu.C.de discus.lib.10.secundum vnam lect.& ibi Bald. contra gl.ibi.idem vult Bald.in l.fi.C.de eden.Alex.in l. veluti.§.hæc vox.ff.de eden. de quo vide Bart.Ang.Alex.& Ias.in l.plane.§.1.ff.de leg.1.Bart.in l.triticum.ff. de verb. obl. Barb. cons.25.vol.1. P.Andora.

Contra geminatam confessionem. non potest opponi excep.non nu.pec.gl.in l.in contractib. C.de non nu.pec. Alex. qui multa al.in l.si duo patroni.§.si quis iurauerit. ff.de iu.iur. Fely.in c.si cautio.in 12.col.de fi.instr.& Ias.in l.& si post tres. in 5.col.ff.si quis cau.& in l. qui pecuniam in 1. col. ff. si cert. pet. P.Andora.

Vide tamen eumdem Fely.in d.c.si cautio.in 18.col.ibi fallit quinto. Idem.

An pactum nudum geminatum producat actionem.Alex. in rub.ff.de verb.obl.& in l.legem.C.de pac. tenet ꝙ sic.per.§. de constituta.insti.de actio.cum aliis all.per eum. P.Andora.

Geminate literæ principis habent vim clausulæ motu proprio.Fely.in c.causam quæ el 2.in 3.col.de testi.Ias.in l.nec dānosa.C.de præci.imper.off. Crem.sing.135.

Limita quando secundæ literæ faciunt mentionem de primis aliter non.ita Ias.in d.l.nec damnosa.in fi. P.Andora.

PRO.Generalis ratio prævalet speciali.in §.furtiuæ.inst.de vsuc.& in §.affinitatis.instit.de nupt.vbi nota.

OBIEC.Cōtrà,specialis prævalet,vt ĩ l.quædam.ff.de edē.

SOL. Actio propria specialis alicui competens præfertur generali,vbi enim actio ordinata locum habet.recurrendum non est ad extraordinariam,seu subsidiariam. in l.in causæ. ff. de minor. maximè cum clausula generalis non referatur ad specificata.in l.doli clausula.de verb.obl.ff. Bellonus.

PRO.Generale dictum restringitur ad habilia in l.j. vbi gl. C.de sacros.eccl.in l.vt gradatim.§.1.ff.de mun.& honor.

PRO.Generalia verba trahuntur, & ad præsentia. & ad futura.in l.fi.C.quæ res pignor.obl.poss.vel non.

OBIEC.Contrà,quia generalitas non trahitur ad futurū, nisi exprimatur.in l.si à colono.ff.de verb.obl.

SOL.Ibi loquitur in stipulante per verba de præsenti, quæ de futuris non intelliguntur:& est ratio, quia magnum damnum esset promittenti, quod non est obliganti, cum per hoc non plus debeat,vt hic. Bel.

Generalis decisio non comprehendit casus priuilegiatos, vt commune ponit Negusan.de pign.memb.1.part.8.qua de re adito semper Ias.à num.9.Alciat.à.num.6.in l.1.ff.sol.mat. Dec.in l.2.in fi.C.vnde liberi.Ar.Pinel.in auth. nisi tricennale,C.de bonis mater.Viuius libr.1.opi.321.Ex quibus omnibus colliges id procedere cùm priuilegiatus casus prærogatiuam expressim ea in re atque specie habet, de qua decisio,generalis concepta est,alias secus, vt etiā elegāter docet Acurt. in l.à diuo Pio.ff.de re iudic. cuius sententiam multùm commendat ibidem Paul.& optimam reputat Arius Pinel.in rub. 2.part.cap.1.num.15.C.de rescin.vendit.tradunt.Ias. in l. vlt. num.14.C.de edict.diu.Adr.toll.Decius num. 8. Cag. ad fin. in l.1.ff.de reg.iur.idem Dec.cons.5.Stracha de mercatura numer.5. E.Suarez.

Generalis quitantia reciproca facta in contractu diuisionis non porrigitur in effectu ad species dolo vnius contrahentium substractas.l.tres fratres.ff.de pac.& ibi doct.fac.l.qui cū tutoribus.§.qui per fallatiam ff.de trans. P.Andora.

Si tu debes mihi decem ex causa mutui &20.ex alia causa, puta venditionis, & feci tibi pactum liberatorium.de illis decem ex causa mutui, licet apponam ista verba generalia. Et generaliter ab omnibus vsque in præsentem diem. Illa verba generalia sunt restringenda. ad illam obligationem de 10.non autem extenduntur ad aliam de viginti. secundum Angel. notabiliter. in l. emptor.§.lucius. ff.de pac. post Iaco. Butr.in lege obl.generali. C.de pig.Fac.l.si de certa.C.de transact.& l. qui cum tutoribus. & l.cum aquiliana. & ibi Bart. ff.co.fac.quod vult Lud.Rom.cons.371.Imo.cons.138.in fi.

De quo vide gloss. magnam. in dicta lege tres fratres. quæ in quantum dicit, quòd quando petitio est specialis. & transactio. similiter specialis, quòd non extenditur ad alia. Limitatur.quia bene extendetur ad ea quæ sunt dependentia & connexa illi rei super qua transactum est text. est sing. secundum.Iacob.Butr.in lege si cum tibi C.de iudic.fac.optime gloss.in capit. accusatus. in ver.iudicari.de hære.in sexto. Et ita vult Cor.cons.168.

Item in quantum illa gloss. dicit.quòd quando peti. fuit generalis. & transact.generalis. quòd tunc præiudicat in omnibus. Intellige hoc verum. quando saltem fuit in genere cogitatum alioquin si de illis rebus ad quas vna partium non vult extendi transactionem non fuit cogitatum neque in specie, neque in genere ad illas res non porrigetur transanct. quantumcunque generalis. & est ratio quia remittere est donare.lege si mulier ff.de condict.ob. causam. Sed ille qui ignorabat non intelligitur voluisse donare.l.nec ignorans cum similibus.C.de dona.

Addit Ang.in d.l.tres fratres quòd quando verba transactionis sunt generalia: tunc partes præsumuntur habuisse scientiam saltem in genere nisi ex coniecturis appareat de cōtrario &poterit secundum eum coniectura esse in contrariū. Puta si partes dixerunt transigamus. audacter. quia inter nos non est, nec esse potest dr̃ia, nisi de tali re & tali.Nam de aliis non præsumuntur cogitasse, neque in genere, neque in spē. quod est notandum.

Limita etiam dictum gl.sstē.procedere.quādo proseq. fuit generalis. Alioquin si fuit specialis. tunc transactio.generalis restringetur.ad prosequta.l.licet.C.de iud.& fac.dictum Ang. suprà relatum in d.§.lucius.

Sublimita nisi dolosè fuisset omissa proseq. in aliis rebus. per tex.sing.in l.de rebus.ff.de arb.

Addit Angel. in dicta lege tres fratres. quòd si volumus facere trāsactionem & liberationem generalem optima cautela est appone.ista verba. Et dictæ partes voluerūt ꝙ d.trāsa.

& lib

& liberatio ſit plena & pleniſſima & porrigatur. ad incognita & incogitata.ēt ſi dolo alterius eſſent incognita. item voluerunt eam porrigi. ad cognita tam in genere quam in ſpecie.& ad omnia iura&obl.etiam ex futuro pendentes.ex qua cunque cauſa.

Addo Alex.in 1.vol.conſ.42.in 4.col.& in 2.vol. conſ. 11. & in 5.vol.conſ.68.& in 1.vol.conſ.46.Fel.in c.ſedes.in 8.col Ium.de reſcr.Iaſ.in d.§.lutius in fi.&in l.ſi de certa ibi 2.querit C.de tranſact.Cor.in conſ.6.& conſ.29.Ang.arc.in §. 1. inſtit. qui.mo.tol.obl.

Subdit Ang.vbi ſ.q ſi fiat tranſact.ſuper teſtamento & dependentibus ab eo apponi debent iſta verba vif cognitis & intellectis verbis teſtamenti.Addo eundem Ang.in conſ.94.in 2.col.Barb.in 1.vol.conſ.48.in 9.col.& in 2.volu.conſ.16.in 15.col. vbi fortius dicit q etiam in aliis contractibus debent apponi dicta verba.vif.& intellect.verbis,&c.

Et ad primum.addo eundem Barb. in 2.vol.conſ. 55.in 14. col.& ſeq.ſonz.in 2.par.conſ.282.in 1.& 2.col.Calca.ample. in conſ.16.Cor.in 2.vol.conſ.135.& in 4.vol.conſ.139.Bñd. conſ.29.ver.quod ex alio demonſtra.Ang.conſ.218.col.2.

Adde q iſta verba vif cognitis , &c. requiruntur in ſententia & in laudo.vt vult Iaſ.in l.de his in 2.col.ff.de tranſact.

In ꝓtrarium tamen fac.quod vult ipſe Iaſ.in l.ſub prætextu in 3.col.ibi 3.aduerte.C.e.vbi vide &Ale.poſt Bar.in l.qui romæ §.duo fratres. in 36.col.de verb.obl.

Adde etiam q Ang.in conſ. 59. dicit ſufficere habuiſſe notitiam teſt.licet non dicatur.vif.cognit.&c.& idē dicit in conſi.94.in 2.col.ver.non tamen nego.

Quid in muliere & ruſtico.an debeat dici q fuit vulgariatus tenor teſtamenti.vide Iaſonem.in d.l.de his.in 3.col.

Quid in hr̄de extraneo an requirantur. dicta verba vif cognitis,&c.Iaſ.in d.l.ſub prætextu.in 2.col.al.Bar.in duob.loc. tenere q non.licet ipſe Iaſ.hoc reputet nimis durum.vide ibi per eum.

Aduerte etiam quia Barb.in 2.vol.conſ. 16.in 2.col.dicit q non extendi.tal generalis clau.ad incogitata.& in 1.col.dicit quòd tales clau.apponuntur ex capite notarij.

Vnum notabliter addo.q ſi in inſtrumento dicatur.inſpectis & cognitis verbis teſtamenti Tamen ſi renuntians narrat aliquid in teſtamento contineri.cuius contrariū apparet præſumitur ignoraſſe.ita ſonz.in 2.parte.conſ.214.in 4.col.ibi iſta concl.al.Ang.in l.qui Rome.§.duo fratres.ff.de ver.ob.vide ibi per eum.Calca.conſ. 16.vide late p Alex.in d.§.duo fratres in 36.col.& ſeq.Addo Ang.conſ.94.max.in 2.col. & ſeq.

Adde vnum notabile.verbum q tranſac.generalis ſuper re de qua litigabatur.licet extendatur ad cōnexa tamen non extenditur ad expenſas. Marſ.in l.patre.col. 14.de quæſt.vide in verb.tranſact.§. 10.

Quid ſi interueniat iur.an limitetur. l. de his ff. de tranſact. Cor.in 4.vol.conſ.133.in fi.tenet quòd ſic.

vide tamen latius in verb.renunc.§.3.

Aduerte etiam quia q̄do in quittatione. eſt generalis clau. & omni alia & quacunque cauſa,&c.tunc extenditur.ad omnia quia ſalua ratione recti ſermonis. non poteſt aliter intelligi.& vno.§. 1.ff.de accep.& l.aurelius.§.mæuia.ff.de lib.lega. & volunt doct.in loc.al.ſ.§.2.ver.Addit Ang.

Limita ñ verba generalia diſtinguantur per ſpeciem oppoſitam generi.vel habentem limitare genus.Bal.in l.fi.in fin.C. de hæred.vel ac.vend.

Generalia verba.generaliter intelliguntur.l.de pretio.ff.de publicia.l.ſi quis ſic.& ibi Alex.ff.ſol.mat.Iaſ.in l.quamuis ff. de in ius voc.Cor.ſepe max.in conſ. 143.

Limita in ſta.quia non adaptantur ad impoſſibilia ſtatuentibus Barb inter conſi.Alex.in 4.vol.conſ.123.in 2.col. verſi. quinimo plus dico.

generalis clau.reſtringitur.ad ſimiles expreſſis.c.ſedes de reſcrip.l.ſed ſi adiiciatur ff.pro ſocio.de quo vide Paul. de ca.in 2.vol.conſ.231.

generalia verba reſtringuntur à iure Barb.in 2.vol.cōſ.57. in x.col.de quo vide ample.Iaſ.in l. 1.§.nunc.in 4.col. cū ſeq. ff.de per.no.nun.

generalia recipiunt à ſpecialibus intellectum. Iaſ. in l.ſi cōuenerit.in x.col.ff.de iuriſd.om.iud.& in l.ſi de certa in 1.not. C.de tranſact.

generalis clau.trahitur.ad omnia quæ quocunque modo. ſub generalibus verbis includi poſſent quando aliqua in ſpecie præmittuntur.ſonz.in 2.part.conſ.200. in pen.col.fac. q̄d ipſe vult in conſ.297.in 3.col.& conſ.300.in 2.column.Lud. conſ.271.

In contrarium tamen fac.q̄d vult ipſe ſonz.in d.conſ.297. in 1.col. vbi dicit q quando poſt ſpecialem prouiſionem adiicitur. clauſula generalis. reſtringitur. quatenus fieri poteſt ad ſimilia expreſſis non ad diuerſa. cap. ſedes de reſcrip. cum aliis quæ al.

In generali ſermone.non venit perſona.loquentis.l.inquiſi.cum gl.C.de ſolut.auth.ſi quando C.de non nu.pec.Iaſ.in l. frater à fratre. in lect.in 7.col.ver.induci.ff.de cond.indeb.hypo.marſ.in l. 1.§.ſi ſeruus in 1.col.ff.de quæſt.vide in verb.perſona §.3.nec ēt veniunt coniuncti.Oldr. in conſ. 95.in 2.col.

Limita quando aliter non poſſet verificari quam in p̄a loquent.hypo.vbi ſ.

Generalis quitantia legatorum non comprehendit legatum dot.Pau.de caſt.in 2.volum.conſ.241.Iaſ.in l. 1.in 3.col. ff.ſol.mat.

Fac.quod vult Pau.de ca.in 2.vol.conſ.245.vbi dicit quòd grauatus ſoluere legata.non tenetur ſoluere legatum dot.de qua. eſt inſtrumentum.

fac.etiam quod vult Alex.poſt imo.in l.ſtip.hoc modo cōcepta.in 4.col.ff.de verb.obl.vbi dicit q filia quæ generaliter renuntiauit.non prohibetur petere dotem.

Limita in quita.facta patri per filium.Ludo.ſing.110.

generalis quitantia nō cōprehendit id ad quod dari poteſt rei vend.l.aurelius §.meuia.ff.de lib.leg.Fel.in c.fi.in 2.col.de præſcrip.Barb.in 1.vol.conſ.41.in 19.col.Iaſ.in l.ſub prætextu la 2.in 1.col.C.de tranſact.Alex.in 1.volu.conſ.46.& in 2.vol.conſ. 170.& in 5.vol.conſ.20.in contrariū fac.quod vult Bolog.in conſ. 13.

Adde quæ dixi in verb.legatum liberationis.§. 1.&Bal.in l. pactum.in 12.q.de colla.

generalis quitantia non cōprehendit id quod erat impoſſibile renuntiantem donare. Barb.in 1.vol.conſ.23.in 1.col.& conſ 24.in 3.col.Et in 2.vol.conſ.38.in 18.col. ſonz.in 2.parte conſ.251.in 17.col.Curt.in conſ.68.in vlt.col.

Et q in generali diſpo. non veniant prohibita addo Ludo. Ro.conſ.166.& late Barb.in 2.vol.conſ. 11.in 9.col.& in d.cōſi.38.in 12.col.Alex.in d.conſ. 20.in 2.col.in 5.vol.

Nec illicita.Barb.in 3.vol. conſ.76.in 5.col.

In gñali aūt donatiōe bonorū meorū q̄d veniat.vide Barb. in 1.vol.conſ.36.in 1.col.vbi ponit an veniant act.& iura.

Sed an in gñali donatiōe vel hyp.veniat emphyteoſ.Barb. in ſpecie.in 1.vol.conſ.43.in 26.col.dicit q non al.gl.in l.ob generali.ff.de pig.&alias multas auctoritates.max.gl.in auth. de reſti.& ea quæ pa.in prin.& mira.q Bar.& Bal.Non aduertūt de illa gl.& idē vult in 2.volu.conſ. 11.in 9.col.Alex.in 2.vol.conſ. 16.

cōtrariū.tñ tenet Iaſ.in l.fi.ī 28.col.C.de iu.emph.vbi vide.

Idē dic.in feudo.ad q̄d ēt in ſpē addo Dec.conſ.139.in fi.vbi dicit q in generali diſp. nō veniunt bona feudalia vide latius j.in verb.hypotheca.§. 16.& Alex. in d. conſ. 16.& in 2. vol.conſ.168.& in 4.vol.conſ.2.&conſ.124.in vlt.col.Bal.in auth.in ſucceſſione.C.de ſuis & leg.

Hāc regulā.q in generali obl.non veniunt ea quæ quis nō eſſet ſpr obligaturus l.obl.generali.ff.de pig.limita ñ obligās non haberet alia bona.ita hypo. Marſ.in l. 1.§. ii ſeruus in 1. col.ff.de quæſt.pe.gerar.ſing.35.

In gñali ſermone non veniunt inimici & offenſores Barb. in 2.vol.conſ. 11.in fi. 19.& in prin.20.col. P.Andora.

Gñalr fieri non ſuffic.q̄d ſpr fien.eſt Barb.in 2.vol.cōſ.15. in 9.col.& cōſ. 16.in 5.col.fac.q̄d vult Lud.Ro.cōſ.326.in fi.

generali ſermone excipitur honeſtas.Bal.in l.ſi cui ff.de ſenni.

Quæ.n.ſpr nota digna ſunt.ſi omittan.neglecta viden.litē apud labeonē §.hoc edictū. ff.de iniur. & vult idē Barba.in 2. vol.cōſ.36.in 2.col.& cōſ.47.in 10.col.Iaſ.in l. . in 5.col. ff. ſi qs in ius vo.& in l.actione in 3.col.C.de trāſac.in l.ꝓtor ait in 1.& 3.col.ff.d̄ op.no.nūc.& ī l.q̄d in rerū §.fi.ff.de leg. 1.Sōz. in 2.par.ꝓſ.251.ī 17.col.Barb.inter cōſi.Ale.in 4.vo.ꝓſi.123. ī j.col.& ſeq.Card.ī cle.ſi dñm ver.nos itaq; d̄ reliq.&ve. ſan.

fac.quod vult Bar.in l.qui romc. §.duo fratres.in 5.q.& ibi Ale.in 38.col.de verb.obl.

Limita vt p Iaſ.in l.Gallus.§. 1.in 2.col.ff.de lib.&poſth.vbi dicit q illud dicitur fieri nominatim prout l.requirit.quando eſt factū ī gñe.& illud genus nō ꝑt verificari niſi in vna ſpē.al. l.2.ff.de lib.& poſth. & ibi doc.& §.noīatim.inſti.d̄ exhr̄d.lib.

Similiter dicit ipſe diſp.gñalis.quæ poteſt ſolū in vna ſpecie verificari.dr̄ ſpalis.al.multa vide ibi per eū.qa nolr.loqui.

fac.q̄d vult Lu.Ro.ꝓſ.271.ī fi.& dixi in ver.exp̄ſio.§.4.Idē

generalitas nō comprehendit ea. quæ ad elegantem vſum deſtinata ſunt Barb.in 2.vol.conſ.36.in 2.col. Idem.

Generalis diſpoſitio non comprehendit qualificatum Barba.in 2.vol.conſ 58.in 5.col. P.Andora.

An quis

An quis cogi poſſit ad facien. generalem quitantiam vide j.in verbo inſtrumentum facien eſt §.2.verſicul. Non tamen poteſt. P.Andora.

PRO.Generalitas parit cōfuſionem,& obſcuritatem.l.Titiæ textores.ff.de leg. 1.l.ita fidei.ff.de iur.fiſc.l.cum Sticus.ff. de ſolut. Bel.

PRO.generalitati ſpecialitas derogat.leg.vxorem.§.feliciſſimo.& lege ſeruis vrbanis.§.vernæ.ff.de lega.3. l. ſanctio legum.ff.de pœ.in c.1.de reſcrip.& c.ſtuduiſti.de off.lega.extr. in c.dudum.& cap.quamuis de præb.in 6.

OBIEC.Contra quia imo enumeratio ſpecierum generalitati non derogat.in l.quæſitum.§.fi.ff.de fide inſtr.& l.legata. ff.de ſuppel.lega.& l.verba.ff.de alim.& cib.lega.

SOL.Vbi remouendæ dubitationis cauſa ad maiorem euidentiam ſpecies enumerantur à ſciente,genus non minuitur per ſpeciem.d.l.& verba.Si verò ab errante fiat ſpecierum enumeratio, eo caſu ex abundante fit, ideoque per eam nihil generi derogatur.d.l.legata.in prin.Vel dic breuius, q noſtra regula non habet locum in ſpecie ſubiectiua , quia exempli cauſa ponitur,ſecundum Doctores.vt in contrariis.

OBIEC.Prętereà obſtat,quia generalibus ſpecialia inſunt. l.hoc legatum.ff.de leg. 3. vbi generale verbum, quæ vxoris cauſa parata ſunt,continet ſingulas ſpecies.Ad idem tex.in l. fi.C. quæ res pig.oblig.poſſ.& l.fi.C.de hæred.vel actio. ven. & l.ſi ſeruitus.de ſeruitu.vrb.præd.ff.reg.in generalib.de reg. iur.in 6.

SOL.Tu dic, q licet per ſpeciem generi derogetur, vt hic, tamen ſpecies ſub genere bene continetur , vt in contrariis. Bellon.

Generalis diſpoſitio nō comprehendit cauſam dotis. communem dicit Neguſan.in tract.de pig.in 1.part.8.partis.prin. nū 1.ad fi. Villal.

generare non valens,non poteſt contrahere matrimoniū. Io.de Neui.in ſylua nupti.part. 1.communem dicit. Villal.

generandi facultas cui abeſt, matrimonij contrahendi copia non adeſt.commune ait Sylu.de nupt.part. 1. Villalob.in ſua collect.

Graduū diſtinctio quoad conſanguineos vel propinquos ex latere cenſendos,ſi matrimonij cauſa agetur,ex iure Pontificio peti debet,ſi ſucceſſionis materia tractetur,ex iuris ciuilis conſtitutionibus in vtroque foro prometur ſi vero de cōtractibus,& aliis cauſis diſſeratur,iuris Pontificij regulis in ecclesiaſtico foro, Cæſareis diffinitionibus in laicorum iudiciis metietur. vt magis commune aſſeuerat prolixè de hac de re agens Did.à Couar.in tract.de ſponſal.2.part.c.6.§.6.nu.8. & vbi de horum gradibus in ſtatuto aliquādo mentio fiet,ſemper iuris ciuilis ſupputatio inietur. commune inquiunt Cotta in memor.ver.graduum computatio,ac Viuius lib. 1.opin. 329. E.Suarez.

PRO.genitiuus importat dominium.in l.2.§. in locum. ff. de relig.&ſumpt.fun.latè tractant doct.in rub.de operis noui nuntiatione. Bellon.

genitiuus denotat dominium.l.ſeruum titij ff.mand.l.ſi hęredis ſeruus.ff.de leg. 1.ſeruus cōmunis meuij & caſtrenſ pecuij.cum ſi ff.de ſtip.ſeruo.de quo tamen vide Ample.Bar.& doct.max.Alex & Iaſonem.in Rub.ff.de oper.no.nun.& in l. 2.§.in locum.ff.de relig.& ſumpt fu.& in l.prætor.§.in hac. ff. vi bo.rap.& in l.quotiens ff.de verb.obl.Pau.de Ca. in 2 vol. conſ. 1 .Barb.in 1.vol.ꝓſ.50.col.6.& Alex.in 5.vol.conſ.40. in fi.&cōſ. 54.& in 4.vol.conſ.35.col.3.& in 5.vol.ꝓſ.98.Fel. cap.quia G.extra de iud.Ang.in Rub.inſti.in 3.col. P.Andor.

genitiuus denotat etiam poſſeſſionem.vt dicit.Alex.in locis præal.max.in d.conſ. 54.per l.2.in prin.iuncto §.ait prætor cum ſeq.ff.Nau.cau.ſtab.& d.§.in hac.& idem vult in 2.volu. conſ. 129.repetito in 4.vol.conſ. 5.

In materia ſtricta denotat dominium Lud.Ro.conſi.180. in fin.

An genitiuus referatur ad vſufructuarium.vt ſi dicatur terræ tal domini ſunt interdicte. an ſint interdicte ille in quibus habet ſolum vſumfructum vide Alex.in d.Rubr.de oper.no. nunc.in 9.col.

Et Alex.in d.col.9.ponit an genitiuus importet cauſam finalem vt ſi dicatur.lego titio.filio tal.&c.

vbi contractus poteſt ſtare reſtrictiue.& demōſtratiue.ſtat reſtrictiue.Alex.vbi ſ.in 10.col. Idem.

Gens. An quatuor dicantur facere gentem. vide Bal. in 1. part.conſ. 186.Alex.in l.prætor la 2.ff.vi bo.rap.Ange. in §. ſi grex inſti.de lega.Bal.in l. 1.ff.de prob. P.Andora.

gentis app.comprehenditur etiam mulier.l. 1.§.iuſgētium. & ibi Pau.de Ca.ff.de iuſt.& iure. Idem.

Gentiles dicuntur. qī ſint tales quales geniti ſunt.i.infideles. 1.q. 1.c.nonne.& vult Pan.in c.nouit de iud. P.Andora.

PRO. genus à digniore parte ſui denominationem ſumit. nota.gl.in l.1.de verbo.oblig. Bellon.

PRO.genus in medio poſitum,reſtringitur ex præcedentibus,& ſequentib.l.quæſitū.§.Mæui.& ibi not.ff.de leg.3. Bel.

genus generaliſſimū eſt quod omnia continet.& nullū genus habet ſ.ſe.l.cum poſt.§. gener.ff.de iu.do.l.legato generaliter & ibi not.ff.de leg. 1.Bar.in l. 1.in 1.col. ff. de iuriſd. om. iud. P.Andora.

Ad remotionem generis ſequitur remotio cuiuſlibet ſpeciei.l.iuriſgentium.§.ſed ſi fraudandi.& ibi no.ff.de pac.l. 1.in fi.cum gl.ff.de ſuis & leg.no.per gl.in l.ſi cauſa.ff. de tranſact. ſ.neg.vt ſi dicam.hoc non eſt animal.ſequitur.ergo nō eſt homo.Pau.de Ca.in 1.vol.conſ.321.alias 319.

Affirmatiue autem ad poſitionē generis non ſequitur. poſito ſpeciei vt ſi dicam hoc eſt animal non ſequitur. ergo eſt homo.l.inter agnatos & ibi no.ff.vnde leg.

Sed bene econtra. ad poſitionem ſpeciei ſequitur. poſitio generis.l.ſi quid earum.§.inter emptum.ff.de lega.3.ita Alex. in d.§.ſed ſi fraudandi.

Ad remotionem ſpeciei non ſequitur remo.generis.l.duobus §.ſi quis iurauerit & ibi Bar.ff.de iureiur.Ang.in §. prætera.in 8.col.de actio. Idem.

Generi per ſpeciem derogatur.l. vxorem. §. feliciſſimo. ff. de leg.3.l.ſanctio legum.ff.de pœ.l.quæſitum in fi. & ibi Bar. ff.de fi.inſtr.c.paſtoralis.de reſcr.Dy.in conſ.2.vbi dicit.q ſpecies de genere eximitur.Iaſon.in l. coheredi. §. qui patrem.ff. de vul.& pup.vbi al.c.dudum circa medium.de prēb.in 6.vbi dicit text. q licet ſpecies deroget generi. tamen non reperitur.econtra quòd genus deroget ſpeciei.al.etiam Bal.in l.pactum in 14.q.C.de colla.& tex.in l.ſi adulterium.§. liberto.ff. de adul.vbi diſpoſitio generalis permittens occidi adulterum non concedit liberto inuenienti patronum.qui ſpr prohibetur occidere patronum.

Fac.quod vult crem. ſing. 113. vbi dicit. quòd procurator ſpālis nō reuocatur p conſtitutionem procurat. gñalis factā. Addit Iaſo. q licet per mandatum ſpeciale. derogetur generali.c.ſtuduiſti.de off.deleg. Tamen hoc limitatur.non procedere in mandato fiſcali.per l.quoniam augerio. C. de conue. fiſ.debi.li. 10.quem tex.ad hoc no.Bal.in l.2.C.quando fiſ. vel priua.Addo Lud.ſing.320.

Et ad prædictam regulam.q generi per ſpeciem derogetur Addo Barb.in 2.vol.conſ.51.in 4.col.vbi al.Pet.de anch. in c. ſtatutum.§.cum autem de reſcr.in 6.referētem ſe conſuluiſſe apud teruiſium.ſta.caueba.q forenſis nō poſſet acquirere immobilia.alio ſta.caueba.q vir lucre. dotē mortua vxore. mō forēſis ꝓxit matrimonium cū triuiſina quę eidē in dotē dedit immo. mortua eſt in matrimonio ſuperſtite viro cōſuluit q vir.lucrare dotem per dictam reg. dixi in trac.ſta.ſub Rubr. alieno in forēſem q.faciunt no.per Alex.in l.talis ſcriptura.in fi.ff.de leg. 1.& Ample Barb. in 4.vol.conſ.86.in 4.& 5.col.

Addo etiam Fel.in c.paſtoralis.in 2.col.de off.ord.vbi inter cætera.poſt Bal.in c.pen.de off. deleg. dicit q ſpecies derogat generi. quando euellitur de genere. tanquam ſpecies ſeparata à toto vel ſicut vna ouis remota ab ouili. ſed quando ſpecies ponitur.gratia coadiuuandi vel ſupplendi genus.tunc ſecus vide ibi per eum.

fac.quod vult Barb.in 4.vol.conſ.40.in 12.col.

Amplia dictam regulam.non ſolum procedere.circ.res. d. §.feliciſſimo.Sed etiam circa tempus.ita Iaſ.per illum tex.in l. ex facto §. 1.ff.de vul.& pup.

Et idē dicit ipſe circa perſonas.l.coheredi.§.qui patrē.e.tit.

De quo etiam vide notabiliter.Barb.in 3.vol.conſ.23.in j. col.& ſeq.

Idem circa cauſas & earum cognitionem.

Limita vt per Pau.de ca.in 2.vol.conſ. 104.incip.viſo dicto puncto vbi dic.regłam eſſe veram. qñ diſpō gñalis & ſpecialis erāt vniformes.puta ambe de p̄prietate vl ambe de vſufructu.ſecus ſi difformes per l.ſempronio ff.de vſuf.per quē tex. dicit ibi Bar.q vxor.cui relictus eſt vſufr.omnium bonorum generaliter. habebit ipſum etiam in rebus aliis ſpecialiter legatis vide ibi p eum.& q̄ latius dixi in ver.legatū vſusfructus.

Limita etiam non procedere in diuerſ voluntatibus quia tunc gñi per ſpeciē nō derogatur.Alex.in 2.vol.cōſ. 13.cir.fi.

Et ad id q̄d dixi ſ.allegan.c.dudū.de prēb.in 6.q nō reperir q genus deroget ſpeciei.Aduerte.qa Iaſ.in l.nō ſolum.§.morte.in 24.col.ponit multa.in quibus per generalitatem poteſt ſpr̄itati derogari.per l.ſi hoīem. ff.man.vbi p̄cur. gñalis ex cā iuſta inhibet procu.ſpr̄i.& adduc.multa not.vide ibi per eum.

faciunt

Faciunt ample adducta per Barb.in 3.vol.conf. 59.in 4.co. vbi dicit ꝓ vbicunque competit actus in genere. ſi certe ſpecies poſtea conferantur alteri. illa collatio non venit. priuatiue à generalitate.& idem vult in 4.vol.conſ.34.in 6.colum.

Vide tamen eundem Barb.in 4.volum.conſi.40.in 12.col. Idem.

Genus tantum operatur.in ſuo genere.quantum ſpecies in ſua ſpecie.Iaſ.in l.iuſiuran.quod ex conuentione.§.procur.in 4.col.ff.de iureiur. Idem.

Genus perire non poteſt.l. incendium. C. ſi certum petatur.

Limita niſi debeatur. quantitas reſpectu certe ſpeciei. Iaſon in l.ſi pluribus in fin.4.col.ff.de leg. 1.

Sublimita vt per ipſum Iaſonem.in l.titiæ textores. §. fina. ff.eo.tit.

Et vide notabiliter. Bald. in tertia parte. conſilio 123. Idem.

generis appellatione.qui veniant.Barb.in 2.vol.conſ. 57.in 1.col. vide Dec.notabiliter.in c.nouit in 3.col.de iud.Alex.in l. 1.ff.de iure.immu.vide etiam phi.in ca.ſi pater.in 53. col.de teſta.in 6.vbi loquitur de genere quid veniat eius app.Cor.in 4.volum.conſ.233.verſic.his tamen Bal. in l. 1. ff. de probat. P.Andora.

PRO.Gerundium importat neceſſitatem.l.inter cætera.ff. de lib.&poſthu.in §.adoptiui.inſtit.de exhæredat.lib.no.doc. in rub.C.de eden. Bellon.

geſta per minorem ſine curatore coram arbitro & ſententia contra eum valent, & ſi poſſit reſtitutionem in integrum petere,per caſum iuncta gl.in l.3.in princ.ff.de arbitr. Balb. deciſ.308.

Geſta per procuratorem reuocatum & certioratum licet regulariter nō valeant,nec domino præiudicent.c.ex inſinuatione.cap.in noſtra,de procurat.id tamen fallit ſi eiuſmodi reuocationem ignoraſſet iudex vel aduerſarius,aut ſi aliter quā per viam inſinuationis reſciuiſſent,vti communiter adhibita tamen Bartoli diſtinctione,teneri refert Benedictus Capra regula 58.n.3.& regula 59.n.2.3.& 6. quod tamen fallit, ſi per procuratorem,iudicē, vel aduerſarium maliciosè fieret quo minus intimatio ad eos vel alterutrum eorum perueniret,& ita communiter teneri refert ibidem n.10.Et ſi ſoli iudici,nō etiam parti certioratum eſſet, geſta poſt reuocationem ipſo iure nulla eſſent.quia iudex ſcientiæ contra perſonam non legitimam ſententiam tuliſſe diceretur.Si autem ſoli parti,tunc ope exceptionis geſta infringerentur, & id ſimiliter communiter teneri refert ibidem n.35.Capra, vide de his allegationibus infrà procurator.

gloſſæ diſtinctio in l.Lucius.ff.de his qui not.infam.de periuro.quando cenſeatur &ſit infamis,eſt communis, & recepta,vt dicit Lanfr.in repet.c.quoniam contra.in verb. teſtium depoſitiones.n.81.extra de prob. I.Fichard.

gloſſa in c.1.§.1.in verb.poſtpoſuerit. de feudo vel beneſi. fœmi.vbi dicit, ꝓ ſi vaſallus fiat monachus, feudum reuertatur ad dominū.Intelligi deberet.Vbi agnati non ſupereſſent, vel vbi feudum eſſet nouum communē dicit I.Clar.in §.feudum.q.78.ver.Sed hæc. P.Fich.

Gloſſæ opinio communis cenſetur, & ab ea in iudicando, conſulendoque iudices recedere non poſſunt,ſecundum Iac. But.in l.1.qui pro ſua iuriſdict. & Bald.in l. quanquam. C. de ſent. quæ ſine certa quantita.& in l.hæreditas.C.depoſit.imò gl.ſolet eſſe talis,tantæque præeminentiæ,& authoritatis, vt abſque dubio aliquo omnes alias authoritates antecellat,ſecundum Bart.in l.vt vim.n.8.ff.de iuſti.& iure.Abb.in c.1. de conſtit.Bertran.conſ.115.n.24.vol.2.Zaſ.conſ.3.n.63. lib.2. Iaſ.n.34.Dec.eodem num.&Claud.Aquen.in lect.1.n.334.in d.l.vt vim:ſed hoc nō eſt ſimpliciter credendum opinionem gloſſæ fore communem,& ſequendam quia gloſſæ nihil allegantiſ fides adhibenda non eſt,ſecundum Barto.in l.nemo. C. de ſent.& arg.l.illam.C.de colla.cius enim authoritas non eſt neceſſaria,ſed magiſtralis,vt per Io.Andr.& alios communiter,in c.2.de reſcrip.&opinionem iſtam ꝓ doctoris auhoritas duntaxat probabilis ſit, & non neceſſaria dicit communē fore,ponitque pro regula cum ampliatio.& limit.Pet.Duen.in reg.66.authoritas doctoris,&hoc vberius,ac cōmodius ſcripſimus, & docuimus in 1.libr. communium opinionum, in ver.iudex in iudicando nōn poteſt recedere,circa fi.F.Viuius lib.2.opi.135.

gloſſa.Ponens varias op.vltimam approbare videtur.ita dicit.gl.in l.qui filium.§.1.ff.ad treb.Bal.in auth.ex teſtamento. C.de col.Barb.inter conſ.Ale.in 4.vol.conſ.55.circa 4.col.& idem Barb.in 1.vol.conſ.28.in 10.col.

Fel.in ca.canonum ſta.in vlt.col.de conſti.Iaſ.in l. 1. in 16. col.C.de iur.emphi.& in l.pacta nouiſſima in 2.col.C.de pac. & in §.ſed iſte in 11.col.inſti.de actio & in d.l.ſi idem.§.ſi vna. & in l.ſi tibi pec.in 4.col.ff.ſi cer.pe.& in l. cum fundus §. ſeruum tuum imprudens in 4.col.eo.ti.Curt.in conſ. 1.in 4.col. Ang.in §.reſponſa.inſti. de iure natura.& in §. item pretium. inſti.de emp.& vend.

Limita niſi expreſſe reprobet vltimam opinionem l. ſi idē cum eodē.& ibi gl.fi.ff.de iuriſd.om.iud.Ang.Are.in §. actionum in 34.col.inſti.de actio.

Limita etiam niſi præcedens oppoſitio ſit plenius examinata,& melioribus rationibus firmata.Ita Iaſ.in l. 1. §. & poſt operis.in 4.col.ff.de oper.noui nuncia.phi.in c.1.in fi.de pœnis in 6.

Limita præterea niſi j.op.ſapiat æquitatem.2.vero merum rigorem.quia tunc prima tenenda eſt.Iaſ.in l. non amplius §. cum bonorum.ff.de leg.1.Dec.in d.c.canonum ſta.in fi.in 1. lectu. P.Andora.

Ab auctoritatibus gloſarum in iudican.non eſt recedeñ.ſecundum.Iac.Bu.in l.vnic.C.qui pro ſua iuriſd.Bal.in l.2.C.de ſent.quæ ſine cer. quanti.vbi dicit ꝓ in magnis dubiis ſemper eſt ſequenda.op.gl.idem Bal.in l.cum hæreditas.C.depoſ.vbi dicit.ꝓ auctoritas gl. omnes alias antecellit. & idem Bal.in l. cum non ſolum §.neceſſitate.C.de bo.quæ libe.circ.3.col.dicit formaliter adhereas carrotio veritatis & gloſatori & in ęternum non errabis.& idem Bal.in c. 1.§.iudices in ti.de pa.iuram.fir. dicit hæc verba. Moneo te ꝓ in dubio non recedas à tex.neque à regula & idem Bald.in l.de eo.C.de pœ.iudic.& in c.1.in fi.de natur.ſucceſſ.feu. dicit ꝓ non poſſumus habere meliorem teſtem,quam gloſſatorem.Adde Bart.in l. vt vim. ff.de iuſti.& iur.vbi dicit ꝓ authoritas gloſ. eſt maior cæteris. Bald.in c.1.tit.imper.Lothar.dicit ꝓ Azo & gl.habuerunt illuſtre ingenium.Et ideoCy.in l.non moriturū.C.de contrah. & committ.ſtipul.appel.gloſſatorem, idolum ſuum. Bal.in l. precib.col.6.C.de impub.& al. ſubſtit. dicit,inhæreas ſemper glo.ordinariæ ſicut Bonon. inhærent carrotio, & tutor nauis timono.idem Bald.in auth.ceſſante.C.de legit.hæredib. dicit ꝓ timet recedere à gl.De quo vide Alex.in l. cum prolatis. ff. de re iud.&conſil. 51.volu.4.Fel.in c.canonum.de conſtit.Iaſ. in d. l. vt vim Paul. de caſtr. conſil. 61. circa fin. volumin. 2. P.Andora.

Grammatica. Falſa vitiat reſcriptum cap. Ad audientiam. extra de reſcrip.& ibi doct.max.Fel. P.Andora.

Ampliat Fel.etiam ſi conſtaret de mente pape.al.Lud.conſi.376.incip.quæſtio eſt nunquid.ad fi. Idem.

Ampliat 2.in literis aliorum principum. ſecundum Ab.ibi in fi.& dicit idem ſentire Bar.in l.plautius.in fi.ff.de au.&arg. lega.& Bal.in l.eam quam.in prin.C.de fideic. ipſe tamen Fel. dubitat de hoc.vide ibi per eum.

Ampliat 3. etiam ſi falſitas grammatice eſſet ſolum in vno capitulo ſeparato. quia vitiat totum reſcriptum. alleg. Bal.ibi.

Ampliat 4. etiam in priuilegio.ſecundum gl.& omnes docto.ibi.& alia multa quæ vide.

Ampliat 5.etiam in ſta.quæ propter malam grammaticam vitiantur.ſecūdum Bal.ibi ſed quia in hoc tenet contrarium Barb.ibi vide latius per eum.

Limitat Fel.hanc regulam 11.modis.primo dummodo falſa latinitas ſit manifeſta.ſecus ſi dubitabilis. al. But. imo. Gemy.& Pan.ibi per illū tex.in verb.manifeſte.& Bar. in d.l.plautius in fi.Card.conſ.93.

Limitat 2. niſi error grāmatice procedat ex defectu vnius literæ ſiue litera deficiat. ſiue loco vnius literæ ſit poſita alia al.Abb.ibi & eleganter.Card.in conſ.95.incip.not.& præſtās amice optime quod ñ eſt 93.vide ibi ꝑ Fel.& Cor. conſ.315. in prin.& in 3.vol.conſ.80.

Limitat 3.niſi ſit defectus orationis aliter quam per falſam grammaticam & non impediat perceptionem mentis literarum.al.Inn.in c.ex parte.de fid.inſtr.& Lud. in conſ. præal.& alia multa no.quæ vide.

Limitat 4. niſi literæ papæ tranſirent extra ſuam cancellariam.puta per cameram al.But.& dom.ibi.

Subiungit ꝓ contrarium eſt tenen. ſecundum imo. & Pan. ibi quos ſequitur ipſe Fel.

Limitat 5.niſi falſa grammatica poſſit ſaluari per figuram. alleg.Panormit.ibi.& in cap.1.in 5.col.de iud.per illum text. cum glo.qui exponitur quem pro qui.& ponit multa de figura antipto.quæ ponit caſum pro caſu.Card.in d.conſ.93.

Limitat 6. niſi mala latinitas poſſit ſaluari per ſubauditionem.al.Bal.in l.eam quam.C.de fideicom.circ. prin. vbi dicit ꝓ melius

quòd melius eſt ſaluare per ſubauditiones quam per figuras quia figuræ corrumpunt regulas.vide ibi per eum.P.Andor.

Limitat 7. niſi eſſet erratum in ortographia. quia licet ſit pars grammatice non vitiatur.reſcriptum.allegat Bal.in l.imperator la 1.in 1.com.cir.prin.ff.de ſta.ho.

Limitat 8.niſi ſit reſcriptum in corpore iuris clauſum.quia non vitiatur.alleg.Bal.in d.l.eam quam vide latius per eum.

Limitat 9. vt non procedat in ſcripturis diuin. ſecundum Io.And.ibi per eum tex.in c.indignum 38.di.vbi dicit Aug.in dignum vehementer exiſtimo vt verba cæleſtis oraculi reſtringantur ſub regulis donati.adduc.etiam alia quæ vide.

Limitat 10.vt non procedat in vltimis voluntatibus alleg. gloſſ. ibi. & ſcribentes in l. errore C. de teſtament. maxim. Corneum.

Limitat 11.& vlt.in proceſſu vel ſententia.quia non vitiantur.propter malam grammaticam.ſecundum Bal.ibi quia ius ciuile vadit ad realitatem.

Et ꝓ non vitientur contractus nec libelli propter malam grammaticam addo notabiliter Sonz.in 1.part. conſ. 146.in 2.& 3.col.

Nec alia inſtrumenta vitiantur.propter malam latinitatem Bar.in l.ſi librarius.ff.de reg.iu.& in d.l.plautius. ff.de au.& arleg.& in l.imperator.& ibi Bal.ff.de ſtat.ho. Fel.in c.ex literis. col.3.& in c.ex parte.col.1.de fid.inſtr.al.Ange.in l.qui habebat ff.de ma.te.& alia multa. vide in verbo inſtrumentum edendum.§.14.

Grammatici excuſantur à tutela cura, & aliis muneribus. l.ſi duas.§.grammatici.& ibi gloſſ.& doct.ff.de excuſat.tutor. P.Andora.

PRO.Gratia ſi non gratis datur, vel accipitur,gratia nō eſt cap:gratia.1.q.1. Bellon.

Gratia à principe vel Senatu impetrata non facit vt impetrans,hæreditatem ſibi tempore banni delatam,ſed propter ipſius incapacitatē ad alios in proximiore gradu tranſmiſſam, recuperare poſſit,quia princeps non cēſetur velle auferre ius alterius.ita communem dicit Boſſ.in tit.de remed.ex ſola clemen.prin.nu.13.Clarus dicto §.fin.verſicul. ſed quæro pone. P.Fichard.

gratia alicui cuius bona ad fiſcū delata ſunt cōceſſa à principe vel ſenatu , non ſe extendit ad bona illa à fiſco alienata. communem dicit Fel.in c.inter quatuor. n. 5.de ma.& obed. Nellus de bannitis in 1.part.3.tempo.q. 5.Iaſ.in l. Gallus.§. & quid ſi tantum.nu.72.& ſeq. quem refert Plotus in repet. l. ſi quando.n.9.in fi.Boſſ.in tit.de remed.ex ſol.clem.prin.nu.11. Ex cauſa tamē princeps poſſet aliquem etiam ad illa bona reſtituere.cōmunem dicit Rubeus conſ.154.n.6.Poſſet tamen etiam talis reſtitutus agere ad precium rerum venditarum, non autem donatarum , & ita quatenus fiſcus factus eſſet locupletior.communem atteſtatur Nellus in d.part. 11.tempo. 3.q.6.licet ibi ſubdat,ꝓ apud eos non ſeructur Clar.d.lib. 5.§. fi.q.59.ver.Item quæro. P.Fichard.

gratiæ factæ à ſtatutis vel decretis,non detrahuntur ad delicta futura,communem dicit Im.in c.fi.n.11.de conſtit.Si tñ aliquis deliquerit ſub pretextu eiuſmodi decreti gratioſi non eſt illi indulgendum.Guliel.de Bened.in 2.part.c.Raynutius, n.115.& in 3.part.nu.38. vbi dicit ꝓ vidit Toloſæ quendam decapitari, qui ſub ſpe & confidentia habendi gratiam à Rege alium occiderat,&de hoc ante delictum ſe iactitauerat,ꝓ pro decem aureis deinde gratiam obtinuiſſet. cùm autem in ſupplicatione dictum homicidium non expreſſiſſet,fuit iudicatum gratiam per eum obtentam fuiſſe ſubreptitiam.Notādum autem eſt, ꝓ in generali conceſſione gratiæ non intelligitur crimen falſi quoq; remiſſum, ſed requirit propter enormitatem ſuam ſpecialem remiſſionem. ita communem dicit Nellus de bannitis in 3.par.2.tempo.q. 12.quem refert Apoſtil.ad Angel.de malefic.in verb. & ad quærelam. numer. 80. Clarus d.§.fin.quæſt.59.verſic.fortius dico,cum ſequen. P. Fichard.

gratia,ſeu remiſſio delicti,ſiue indulgentia à Principib.duobus fit modis. Vno modo, quando Princeps alicui facit gratiam pro delicto,& ſpecialem remiſſionē,ſeu indulgentiam. Secundo modo,quando Princeps ex aliqua cauſa, puta pacis initæ, aut ducendæ vxoris, aut natiuitate primogeniti, aut in ingreſſu poſſeſſionis alicuius ciuitatis facit gratiam generalem,& appellatur Decretum gratioſum.Clar.q.59.verſ.ſcias autem. Et ſi Princeps dicat alicui, facio tibi gratiam pro delicto,dicitur plenè reſtitutus,etiam quo ad bona,cōis eſt opin. Clar.d.q. 59.ver.Quæro etiam quo ad bona.vide Paulū Grillan.in tract.de relaxa.carcera. tit. de beneficio & indulgentia Principis.q.2.§.ſecundo quæro.vbi idem dicit,quia verba dubia in materia gratioſa, ſunt latiſſimè interpretanda, & ſic videtur re bānitus etiam quo ad bona reſtitutus. Niſi Principis conſuetudo aliter ſeruaret,vt ibi Clar.& bannitus,vel reus dicitur plenè reſtitutus ex gratia Principis , etiam quò ad bona incorporata fiſco , vel in alium alienata , ſi hoc in ea expreſsè dicitur,vt eſt communis Clar.ver.Item quero,vt ſi diceretur, ꝓ pleniſſimè reſtitueret ſpecificādo bona,&c.Marſ.ſing.246. Iaſ.in l.poſthumo.n.39.C.de bono.poſſeſ.contra tabu.vbi allegat Barb.dicentem ſe obtinuiſſe Ferrariæ.Fel.in c.de his,ad fi.de accuſa. Si quis autem non reperiatur deſcriptus in libris condemnationum. Maſſariæ Farrariæ non dicitur, rectè bannitus & ideo non poteſt impune offendi, nec aliquod ſibi beneficium denegari,nec aliquod præiudicium inferri.vt in volumine ſtatutorū.d.ciuitatis ſub rub.De iis,qui non reperiuntur ſcripti & in libr. 3. de quo ſtatuto etiam meminit Menochius de arbitrio iudicis.q.90.n.12.lib. 1.Et omnis forma à lege,vel ſtatuto cenſeri debet in dubio ſubſtantialis,& de eſſentia actus.Fel.in c.quo ad conſultationem.nu. 12.de re iud Et bannitus reſtitutus per gratiam non recuperat fructus ex bonis iam alienatis,vel non alienatis,vt eſt communis opi.Clar. ibi.ver.quæro etiam.Nec recuperat hæreditatem ſibi iam delatam tempore banni,& alteri proximiori quæſitam,vt eſt cōmunis opi.Cla.ver.ſed quero.nam reſtitutio ipſa per gratiam nunquam trahitur retro in præiudicium iuris quæſiti.Grammati.deciſ.103.n.119.communem eſſe probans opinionem. vide Gabrielli.in conſ.112.n.1.& ſeq. & Boſſi. de indiciis nu. 101.an & quando gratia alicui facta non ſeruata forma ſtatuti valeat.Dec.conſ.10.n.1.& ſeq.in 1.vol.Et not.ꝓ abſque pace poteſt Princeps facere gratiam reo imputato,& preſertim, quando pœna nondum eſt applicata parti.Gabrielli.in conſi. 172.n.49.Et ſi quis faciat pacem adiecta conditione, ꝓ nolit eum, cum quo fecit pacem venire in ciuitatem non valet, & ideò eam reiicere poteſt Princeps &gratiam facere.D.m.Alc. in conſ.134.lib. 5.Et multa propter pacem permittuntur,quę aliàs non concederentur.D.m.Alcia.conſ.135.num.12.lib. 5. Et no.quòd qui vult gratiam impetrare,oportet vt exprimat omnia in ſupplicatione,quæ potuiſſent veriſimiliter retrahere animum Principis ab eius gratiæ cōceſſione ſi ea ſciuiſſet. Clar.d.q. 59.ver.debes autem.vide Fran.Mar.deciſ. 537.in 1. par.vide Burſatum in conſ. 54.num. 10.vbi dicit,quòd gratia conceſſa bannito,intelligitur,quo ad pœnam,nec extenditur ad bona,niſi de eis ſit facta mentio,ex communi opinione.vide Plotum in l.ſi quando.num.9.& ſeq.Menochi. de recuperan.poſ.in 10.remedio.n.111.& pluribus ſeq.fol.102.& 103. Bonacoſſ.

Gratiæ factæ à ſtatutis,vel decretis non trahuntur ad delicta futura,vt eſt communis opi. Si quis autem prætextu talis decreti gratioſi deliquerit,non eſt ei indulgendum.Et in generali conceſſione gratiæ non intelligitur crimen falſi quoque remiſſum,ſed requiritur ſpecialis remiſſio,propter enormitatem delicti,vt eſt communis opi.Clar.q. 59.ver.fortius dico. cum ſeq. Bonacoſſ.

gratiæ plures ſi quādo emanent in eadem eccleſia nulla apposita clauſula, tunc ſi ambæ referantur ad idem beneficium expreſsè,vel quò ad mentem, ſecunda gratia non valebit pp ſubreptionē.c.ad audientiam,de reſcr.c.ex parte 1.de off.del. aut non referuntur ad idem beneficium ſaltem quo ad mentem. puta, ſi mandetur prouideri vtrique de præbenda proximè vacatura,& tunc aut ſecunda gratia emanat prima pendēte.& nō valet propter ipſam pendentiam & grauamē,in quo communiter concordare Doctor.affirmat Benedictus regul. 52.n.33. Aut prima executioni mandata emanat ſecunda, & iuxt.communem.opinionem ſimiliter non valebit quoque ſecunda.quod videtur procedere & ibidem,n. 24. dicit idem Capr.etiam ſi ſecunda emanet proprio motu, vt no.in capitulo,motu proprio,de præbend.libr.6. & hoc tenet Io. Cald. & Dom.Ant.in capitulo mandatum,de reſcript.Benedict.Capr. num.25.

gratiam facere non videtur , qui facit id ad quod naturali ratione adſtrictus eſt Bald.in c.1.§.item ſacramenta.de pa.iur. firm. Firm.in verb.per gratiam eccleſiæ, facit tex.in l. Titius. ff.de obſeq.pat.præſtand.Bald.in l.proximè.ff.de rit.nup. P. Andora.

Et quando dicatur quid de gratia fieri Barb.conſ. 56.vol.2. conſ.j.col.34.vol.3. conſ.32.columna prima.volum.quarto. Idem.

gratiæ ſe ſubmittens non videtur fateri delictum. Alex.conſi.70.volum. 1.allegat Bart.in l.furti.§.pactus.ff.de his qui no. infa.Et perinde eſt ſecundum eum,ac ſi diximſſet, committo iudicio tuo.quæ verba important arbitrium boni viri.vt no.Innoc.in

noc.in c.veniens de renuntiat. Angel.in l.si cui. ff.de seruitu. Lud.Rom.in rub.ff.de arbit.vers.sed pone.Philip.in cap.licet de sententia excommunicat.Panormitan.in cap. exhibita.de homicid.

Et subiungit Ang.modernos dicere in l.fi.ff.de prætor.stip. ꝙ ille cuius misericordiæ vel gratiæ me commisi, nisi misericordiam vel gratiam faciat,debet me in pristinum statum reponere.alleg.not.in d.c.veniens.&in c.sanè.de renuntiat.Et si remitto me in manibus tuis vt condemnes me,intelligitur arbitrio boni viri.Bald.in l. societas. §. 1. ff. pro socio. P. Andora.

Quid de confessione facta sub promissione gratiæ? dic ꝙ non valet.Hippol.in l. 1.§.quæstioni.ff.de quæstionibus. P. Andora.

Quod ob gratiam alicuius conceditur in consequentiam, trahi non debet.c.petiisti.7.q. 1.regula priuilegium.de reg.iu. in 6.Card.cons. 130.Fely.in ca.cum accessissent in fi. 14. & in prin. 15.col.de consti. P.Andora.

Quod per gratiam fieri debet turpiter fit per pecuniam. c. dilectus el 2.& ibi Fel.extr.de simo.Addo Pau.de ca.in 2.vol. cons.293.alias 291. Idem.

Gratia facta per principem de homicidio.tacita prima gratia.de alio homicidio est nulla.Fel.in c.postulasti.in 3.col. de rescr.Ias.in l.nec damnosa.C.de præci.imper.offer. sonz.in 2. par.cons.246.in 3.colum.hypo.sing. 111.vide latius in verb. princeps.§.43.Crotus.in c.2.§.statutum.in 6.col. de consti.in 6. Idem.

gratia non valet nisi exprimatur quelibet facti seu delicti qualitas Ias.in l.de pupillo.§.si in pluribus.in 3.col.ff.de oper. no.nun.

Vide aliquid per Barba.in 3.volum.cons.42. in penulti. & vlti.column. vbi ponit quòd secundæ literæ valent si primæ erant nullæ. Idem.

Gratia facta cū clausula ꝙsi similia attentauerit,&c.an talis adiectio sit nulla vide Fel.in ca.cum super de testi.& Iasonem in l.si vnus § pactus ne peteret.in fi.ff.de pact. Idem.

gratia an debeat probari per scripturā. Bal. in l. humanum in fi.C.de ll.tenet ꝙ non.de quo habetur per Fel. in c. ex diligenti.extra de simo.& in rub.de consti.in 3. colum. Alex.remissiue.in l.contrahitur.ff.de pigno.Phi.in prohe.6.§.vniuersitati.

Vide tamen phi.in cap. 1.§. postquam. de censi. in 6. & aliquid per Card.in prohe.clemen.§.alias. ver.nec sane in fi. P. Andora.

gratiam facere dicitur. qui minus nocet quam posset. l. si depositi. & ibi Bal.C.depos. Idem.

Quod non potest fieri nisi per gratiam dicitur impossibile Barb.in 3.vol.cons. 56.in 7.col.dixi j̃.in verb.impossibile §.4. Idem.

gratia plus est quam indulgentia & intelligitur plenarie Barbat.in 4.vol.cons. 11.in 9.col. Idem.

Et qualiter intelligatur verbum gratia.vide Barb.in 4. vol. cons.32.in 1.col.& seq.& quando dicatur fieri de gratia.vide s̃.eo.§. 1.ver.& quando dicatur. Idem.

gratia fienda est.patri qui filium duc.ad iudicem. hypo. in l. 1.§. 1.in 5.colum.ff.de quæst.Fely.in cap. accusasti de accus. Ias.in l. 1.in 2.col.de his qui.vt indig. Idem.

gratia simpliciter facta intelligitur perpetua.nec extinguitur per mortem etiam re integra.c.si gratiose.de rescr.in 6. & ibi phi.

Idem in dispensatione. Phi.in cap.licet canon. §. 1.de elec. in 6.

Idem in priuilegio & similib. Pan.in c.cum ad hoc. de cle. non resi.in verb.priuilegium.§.28.

Limita nisi fiat ad bene placitum.quia extinguitur morte. Phi.in d.c.si gratiose.in prin.vide in verb.Beneplacitum.§. 3. Idem.

gratia gratis data.& gratia gratum faciens. quæ dicatur vide Panormitan. in capitul. vnico n. 2. de commod. Idem.

gratia generalis an extendatur ad crimen falsi & læsæ Maie.vide Alex.in l.de pupillo §.si pluribus.in 2.& 3.col.de ope. no.nunciat.

Gratiarum executores si opposita,sibi exceptione,quæ nō tantùm eorum Potestatem,sed etiam ipsam gratiam respiciat se incompetētes, vel non esse executores pronunciarint,gratia non extinguitur, etiam si appellatum non sit. licet omissa appellatione eorum potestas extincta censeatur,iuxta gl.not. in capitulo,si soli,de concess.præb.lib.6. communiter approbatam,vt refert ac sequitur Bened.Capr.regula 22. nu. 25. & seq.vide s̃.in verbo Executor.

PRO.gratificationi locus est.in l.fi.ff.de relig.& sumpt.funer.

OBIEC.contrà de l.si duob.C.commu.de leg.& l.quoties. ff.de vsufruct.

SOL.Vbi actus vitiatur propter incertitudinem,gratificationi locus non est l.duo sunt Titij.de testa.tut. ff. Nec obstat l.si quis seruum.§.si inter duos.ff.de leg. 2. quia ibi necessitas non imponitur,vt ibi not.

Grauamen. In appellatione à diffinitiua etiam cognoscitur, & diffinitur de grauamine illato per interlocutoriam, à qua non est appellatum: no.Inn.in c.quod ad cōsultationem. extr.de re iud.& Salic.in l.generaliter.in 2.col. C. de re. cred. Balb.decis. 133.

grauatus in vno in alio alleuiari debet.l. eum qui & ibi docto.maximè Ias.ff. de iureiur. Addit Ias. qui onus vult, & honorem,& econtra.l.amicissimos.in prin.ff.de excu.tut.& qui recusat onus, puta tutelæ, perdit emolumentum legati. l. nesennius.§.fin.ff.de excusat.tuto.& l.etiam patriæ. ff. de legat. primo.

Limitat Ias.non procedere quando quis recusat onus tutelæ pupilli:quia per hoc nō perdit substitutionem pupillarem factam à patre.alleg.text.in d.l.amicissimos. in princ.vbi Nic. de Neap.in lect. Bart.ad hoc not. & dicit quòd quilibet diceret contrarium. & Lud.Rom.cons.207.inc.si volumus hanc substit. vbi subdit quòd si tutor negligat petere prouideri de aliò tutore pupillo,excludetur à substitutiōe, vt ibi per eum. P.Andor.

PRO. grauius est diuinam, quàm temporalem offendere maiestatem.auth.gazaros.C.de hęre.c.vergentis.de hęr.extr. Bellon.

Grex proprie intelligitur de pecudibus seu animalibus minutis: Armentum vero intelligitur de Animalibus magnis. gloss. in l.fin.C.de mil.veste.libro 12. quam Bar.ibi multum no.ad hoc.& est similis gl.in cle. 1.de decimis.

In contrarium tamen est tex.in l.si grege.ff.de leg. 1.vbi nomen gregis comprehendit bouem.

Vide ibi Iasonem.vbi dicit quòd ille tex.intelligitur large. Quia grex largo modo comprehendit omne genus animalium quod gregatim pascitur.l.legatis.§.pecorib.ff.de leg.3.

Et quot animalia faciant gregem vide gl.in §.in pecudum. insti.de re.diuis.vbi Ange. dicit quòd quatuor vel quinque equi faciunt equitium.vide eundem in §.si grex.insti.de legat. P.Andora.

grex conseruatur.etiam in vna oue.si à prin.fuerunt plures Ang.in §.si grex.insti.de lega. Idem.

Guardianus specialiter nominatus non venit appellatione fratrum.Imol.in l.cohæredi.§.si patrem.ff.de vulg.& pupilla. P.Andora.

Guardianus cui est commissa electio pauperum,potest eligere fratres sibi subditos.Bart.in l.cum quidam.la 2.ff.de leg. 2. Idem.

Guarentigia quid sit Iaso.in l.error.C. de iur. & fac. ignor. Rom.cons. 133. P.Andora.

Gubernator & legatus etiam de latere æquiparantur: & possunt facere ordinationes perpetuò duraturas. Corn.consil.235.col.3.vol.2. P.Andora.

Guelfus filius guelfi potest se facere gibellinum.Fel.in pro œmi.Decretal.col. 13. P.Andora.

pater an possit esse guelfus,& filius gibellinus.Alex. in addit.ad Bald.in l.filium.C.de suis & legit. Idem.

guelfus & gibellinus sunt passiones animi. Bald. in l. vnic. C.ad leg.Iul.Viscel. Idem.

COMM

COMMVNIVM OPINIONVM,

SIVE IVRIS VTRIVSQVE RECEPTARVM

Sententiarum,ex diuersis Authoribus collectarum,

Liber Octauus.

H

HAbenti tutorem alius tutor dari non potest, l.si sororis.C.qui petan.tut. Bellon.

Habeat, vel volo habere, est verbum directum vel saltem commune aptum comprehendere directam institutionem.Bar.in l.centurio in vlt. col. ff. de vulg. & pup.Alex.in 5. vol.cons. 168.in 1.col. P.Andora.

Habilitas. Quando verba generalia recipiant restrictionem.de habilitate.vide Fely.rem issiue.in ca.in omni extra.de testi.Barb.in 2.vol.cons. 1.in 7.col.& cons. 57.in 10.col.Ias.in prælud.feu.in 20.col.in l. 1.in 2.col.cum seq. C.de sa.san.eccl, in §.in personam in 5.col.cum seq.inst.de actio.in l.de quibus in 12.col.ff.de ll. in l.2.§.prætor ait ff.qui satisd.cog.in l.filius fa.in 1.col.ff.si cert.pet.& in l. 1.§.nun.in 4. col. cum seq.ff.de oper.no.nun.Alex.in 1.vol.cons.104.ibi ergo sequitur. Vide etiam Barb.inter cons.Alex.in 4.vol.cons. 123.in 2. col. vers. licet ergo statutum. Et Mars.in l.vnius. §.cogniturum.col.6. de quęstio.Alex.in l.j.§.nunc.col. 5.& 6.de oper.no.nun.Cur. iunior.cons. 1.in 2.col. P.Andora.

habilitatus præsummitur. quis quando actus est legitime gestus.sonz.in 2.parte con.258.in 2.col.dixi latius in ver.præsumptio.§. 51. Idem.

Dispositio tendens ad extensionem actus iam concessi non recipit restrictionem de habilitate, Alex.in specie, 5.vol.cons. 53.in 3.col.& habetur in locis supra all.

Fallit quando resultaret absurdum.vt vult Alex.vbi s̃.Idē.

habitans extra territorium vnius Principis potest puniri lege municipali pœna confiscationis, & indignationis Principis,ex communi opinio.Bursat.cons.34.n.26. Bonacoss.

habitaturum qui se in aliquo certo loco promittit, non in eo habitare præcisè cogetur, non & si ad illud quod interest agentis teneatur.commune dicit Did.à Couarru. in tract. de spons.2.part.c.7.nu. 5. E.Suarez.

habitator quis dicatur.Vide Bal.in 1.parte cons.61. vbi dicit.quod dicitur proprie.ille qui est cum sua familia &residet ad focum & alia similia. de quo per decium.in cons. 37.in 6. col.vide aliquid per Ludo.Rom.cons.264. P.Andora.

habitatione legata vxori an debeantur alimenta. Bal. in l. fi.vers.sed quid si testator C.de indic.vid.tol.tenet quòd sic.

Contrarium tenet Alex.in 5.vol.cons.72.circa fi.Bolog.in cons.48. Idem.

Ille qui ex legato habet habitationem potest alteri locare. vt infra.in ver.legatum habitationis. Idem.

habitator dicicitu ille qui pro famulo moratur. Bar.in consil.42.incip.visa inquisit. Idem.

habitare non dicitur.qui non habet animum permanendi. Cor.cons.209.vers.habitare autem.

Subiungit tamen quòd habitatio sumi.multis modis.

Vide Bal.in l. 1.ff.de sta.homi. P.Andora.

habitator non dicitur ille qui habitat gratis. Lud.Ro. sing. 27.alleg. l. qui mercedem. §. si habitatoribus. ff. de act.emp. Idem.

habitatio si relinquitur alicui mulieri, poterit secum ducere maritum,secundum Ang.in §. 1.instit.de vsu & hab. Idem.

habitationis appellatione intelligit etiam de futura. Paul. Cast.cons.282.vol.1. Idem.

habitatio dicitur probata, licet non probetur de omni momento. Bal.in l.si quis ita. ff. de condition.& demonstration. Idem.

habitus. Talis quis esse præsumitur, qualis habitu inuenitur.c.si vero. el 2.& ibi Fely.de senten.excomm.al.l.item apud.§.si quis virginem. ff.de iniur.& alia multa. & idem vult in cap.in audientia.illo. eo. tit. Barb. in primo volum.consil. 17.in penult.col.vbi dicit. quòd accidentia magnam partem conferunt ad cognosceñ.quod quid est de quo dixi.in ver.accidentia.

Et ad pm. vide Dec.multa allegantem. in cons. 125.in pen. col. P.Andora.

habitus non fac.monachum.§ primo in authent.de mona. clem. 1.&ibi Card.Floren.de sta.mona.ca.constitutionem.& ibi phi.in 2.no.de regula.in 6.c.porrectum.& ibi Panorm. de regula. Idem.

hæres extraneus grauatus restituere hæreditatem, solam Trebellianicam detrahit, & hoc ex Senatusconsulto inductum fuit, vt inuitentur hæredes ad adeundam hæreditatem. §.sed &quia.institu.de fideicom.hæred.l.filium.C.fam.ercisc. quod intelligendum est,si sponte adiuit,secùs si coactè.l.quia poterat.ff.ad Trebel.hinc est, quòd hæres rogatus alteri restituere hæreditatem,inuentarium facere cogitur,vt Trebellianicam non amittat.§.si verò non fecerit.in auth.de hæred. & falcid.qui text.generaliter de fideicommissariis loquens vniuersalem quoque fideicommissarium comprehendit.l.j.§.generaliter.ff.de legat.præstan.canon. si Romanorum,decimanona distinct. & not. Doct. in l. Marcellus. ff. ad Trebellia. Quòd autem hæres qui non fecit inuentarium Trebellianicam perdat sicut Falcidiam,tenent Oldr.per pulcherrimas rationes,consil.234.Hælena Mattarelli,Paulus de Castr.consil. 207.super primo.& in l.cum tale.§. 1.ff.de condit.& demonstrat.Imola etiam ibi,& in authent.similiter.C.ad legem Falc. Fulgosius consil.23. humanissimè, & consil.96.pro decisione.post princip.Cornæ.consil.303.volum. 1.consil.22.vol.2. & consil. 168.volum. 3.Mathesi.in singul. 158.Deci.consil. 236.in 5.q.480.& 495.in quibus consiliis istam esse magis communem opinionem,idem attestatur Cassadorus decis.3. num. 1.4.& 6.in tit.de testa.& Crauet.cons. 17.num. 1.Capra. cons.7.in fi.Soci.in rubr.in fi.ff. ad Trebell. & in l. Marcellus. §.quod autem,eodem titul.& Curt.Iunior cons. 54.In contrariam vero sententiam inclinarunt Iaco. de Areti. Ioan. Andr. in addi.ad Specul.in titul.de instrum.editio.§.final.vers. nunc videamus.Bart.sibi contrarius consil. 2.& in authent.sed cùm testator.C.ad l.Falci.& ibi etiam Bald.& Sal.& idem Bald.affirmat istam opinionem esse veram cons.99.super primo quæsito.vol.4.licet ibi,& in l.cùm tale.§. 1.ff.de condi. & demon. subiiciat de cōsuetudine inducta per errorem opinionem seruari contrariam,& istam partem audacter asserit esse communem Alexandr.consil.67.visis.libr.4.& in dicta auth.sed cum testator.Ias.etiam in rubr.ff.ad Trebel.num.7.& in repet.rub. num. 17.& in d.l.Marcellus.eodem titu.num. 57.& refert Crauet.in præcitato cons. 17.& pro ista parte reperio consuluisse Paul.de Castr.consil.202. volu. 2. in nouis incip.in Christi nomine,& cons.209. & ista quæstio adeò ambigua est propter conflictum opinionum, & diuersas iuris interpretum sententias vt constat ex iis quæ congerunt Doct.in d.l. Marcell°. adeò, vt decisionem principis desideret vt refert Cassadórus in præallegata decisio.3.in tit. de testa. circa fi. retenta itaque prima parte tanquam magis vera,&communi,amplia,vt procedat etiam si hæres sit filius testatoris. vt per Baldum consil. 404.in substitutione lib.2.& Cornæ.cons. 168.in hac consultatione. vbi ponit istam esse magis communem opinionem, idem dicit Dec.cons.236.non parua difficultas.& Cornæ.consilio 22.in hac consultatione,libro secundo. eandem opinionem sequitur Barba.consilio 46.difficile.lib. 3.& Augustinus Beroius in capit.in præsentia.numero 448.in fi. de probatio. & licet filius ob omissionem inuentarij perdat Trebellianicam,tamen non perdit legitimam,& in hoc Doct.conueniūt communiter,vt refert,& attestatur Corsetus in tractat.de potestate regia in materia Trebellianicæ.quæstio.73.& Laurentius Calc.cons.86. tota ista quæstio,& istam opinionem originaliter tenuit gloss.in authent.hoc amplius.C.de fideicom miss.Oldra in dicto consil. 134.Bart.in dicta authent.sed cùm testator,& alij complures congesti per Corn.in loco suprà citato.Interpretatur & limitatur præfata conclusio, quando testator hæredi remitteret necessitatem inuentarium faciendi, quia tunc omissio inuentarij hæredi non noceret. l.fin. C.arbit.tute.l.cum tale.§. 1.vbi Bald.& Imol.ff.de conditio. & demonstrat.Curtius consilio 29.in regno Hispaniæ,in fi.cum allegatis per Dec.consilio. 308.visa iterum lecta.& Soc.consil.lj. viso testamento.lib.3. F.Villalob.

Hæres rogatus hereditatem restituere ex Senatusconsulto Trebelliano,quarto retinere pōt.§ sed quia stipulationes. in-

ſtitut.de fideic.hæred.& ſi filius eſſet,ſeu de liberis,quibus legitima deberur iure naturæ quartam facile vltra legitimam poſſet detrahere.c.Raynal.de teſta.q̃ quidem procedit,quando vno,eodemq̃ue tempore vtriuſque quartæ detractio non concurrit, vtputa quando filius eſſet in diem, vel ſub conditione rogatus reſtituere:tunc enim poteſt duas quartas detrahere,ſecus autem,quando purè eſſet rogatus, quia tunc non poteſt de iure cano.nec de eius æquitate detrahere,niſi vnam quartam,ſecundum gloſſ.& communiter canoniſtas in d.ca. Raynutius.Legiſtas in l.quanquàm.C.ad l.Falci.& l.Papinianus.§.meminiſſe. ff.de inof.teſta. & iſtam communem ſequitur Bart.in l. 1.§.interdum.ff.ſi cui pluſquam per leg.Falc.in d. l.quanquàm.& in d.§.meminiſſe.Fulgo.conſ.26.ſtante ſtatuto. & Alex.l.in ratione.§.quod vulgò.ff.ad leg.Falci. conſ.43. attenta.in fi.vol.2.& conſ. 142. circa primam dubitationem. vol.2.& iſtam ſententiam approbauit vſus totius mundi volentis in hoc ſtare canonibus,vt legitur inter conſilia Bal.conſil.282.& conſ.387.quidam.Alexand.lib.3.& iſtam communem atteſtatur Afflict.deciſ.367.nu.4.& ad vtranque partem diſputat,ſequitur,allegat, plurimumq̃ue declarat Auguſtin. Beroius c.in præſentia.nu.437.cum aliis ſeq.de prob. & Ripa in l.iubemus. C.ad Treb. Limitatur hoc vbicunque pater expreſsè filio primi gradus grauato Trebellianicam prohibuiſſet, quia quamuis pater ipſe filiis primi gradus Trebellianicam prohibere nequeat, vt l.iubemus. ad Treb. nihilominus hoc verum eſt,quando vna tantùm detrahi poſſet,vt quia pure fuiſſet grauatus per fideicommiſſum. Sed quando duas regulariter poſſet detrahere, vt in caſu, quo grauatus eſſet ſub conditione,vel in diem, iſto caſu pater prohibere Trebellianicam poſſet,vt filius haberet duntaxat legitimam, vt voluit Paul.de Caſtr. & Alexan.in l.mulier. §. cùm proponeretur. ff. ad Treb.& idem Alexan.conſ.28.& 165.vol. 5.& Corn.conſil.22.vol.2.vbi ſcribunt iſtam eſſe communem. Contrariam verò partem,quòd inefficax ſit iſta prohibitio, tenuit Pau.de Caſtr.reuocando ſententiam in melius in d.l.iubemus,& fuit de mente Bart.& Alex.in l.quod de bonis. §. quod auus. ff.ad leg.Falc. & ideò Alex.conſ.250.vol.6. non fuit auſus conſulere pro prima opinione. Iſtam ſecundam partem tenuit etiam Ang.conſ.121. & Alexan.in d.§.quod auus. vbi respondet ad d.l.iubemus.Bal.& Saly.in d. l. iubemus. Roma. conſ. 216.Barba.in d.c.Raynut.circa fi.Alex.conſ. 5.vol.3.& conſ. 201.& 67.vol.6.Dec.q̃ſ.81.& 170.& cõſ.218.& iſta eſt communis opin.vt ponunt præcitati Doct.Alex.& Soc. in l. Marcellus.ff.ad Treb.ſeu in d.l.iubemus.vbi etiam Moder.Curti. iun.conſ.160.n.3.& Gozad. conſ.45.& 97.n. 4. vbi refert q̃ teſtator indiſtinctè non poteſt aliquo modo prohibere Trebellianicam filio,etiam ſi deducendę forent duæ quartę,& fatetur tandem iſtam eſſe communem opinionem, & iſta in effectu videtur communior,ſecùs autem,quando teſtator prohiberet extraneo hæredi inſtituto, & grauato detractionem Trebellianicæ,quia iſto caſu valeret prohibitio,& hæreditas deuenire poteſt ad hæredem abſque Trebellianicæ detractione.§.ſi verò expreſſim in auth.de hæredi.& Falcid.gl.in §. ſed quia ſtipulationes. Inſtit.de fideicommiſſ.hæredi.in verbo,liceat.Bart.in auth. ſed cùm teſtator.C.ad l.Falci.& iſta opinio ratione non caret,quia text.in d.§.ſi verò expreſſim loquens de Falcidia,& de Trebellianica extendendus:nam per hoc ad ius cõmune reuertimur.l.verbis.ff.de verb.ſig.& vbi reditur ad ius commune,Lex etiam correctoria recipit extenſionem ſecundum gl.in ca.ſtatutum.de præb.lib.6.præſertimq̃ue vbi ſublata ſignificatione vocabuli caſus,de quo fit extẽſio comprehenditur.gl.in clem. 1.de elect.& appellationem Falcidiæ ad Trebellianicam porrigi certum eſt per nota.in auth. vnde ſi parens.C.de inoff.teſta.& ſentẽtiam iſtam communiter approbari ſcribit Alex.in d.l.Marcellus.poſt Io.de Imo.ibi,& q̃ iſta communis ſit fatetur etiam Barba.conſ. 10.illud.lib.4.Iaſ. conſ.84.omiſſa.lib. 1.& conſ. 146.præſuppoſito.vol.2. Alex. in l.ſi filius à patre.n.3.ff.de lib.& poſth.& in l.extraneum. C. de hæredib.inſtituen.n.8.Iaſ.in l.ſi fundum §.ſi libertus.n. 10. ff.de lega. 1.in d.l.Marcellus.n.40. & Bald. Nouellus in tract. de dote.in 6.parte.in 13.priuilegio.n.2. Interpretantur prædicta etiam procedere,ſi teſtator hæreditatem reſtitui mãdauerit totam,vel integram,vel pleno iure,vel vius fuerit his verbis,hæres reſtituat oĩa bona vel reſiduũ bonorũ, aut quicq̃d ex bonis peruenerit,videtur tunc Trebellianicam prohibuiſſe.per ea.quæ no.gl.in l. decem.C.de fideicom.miſ.libertatib. quam ſingularem eſſe dicit Ang.ibi,& Bald.in auth. ſed cum teſtator.C.ad leg.Falc.facit l.ſi eo.ti.& hoc approbat Alex. in l.Centurio.ff.de vulg.& pup.& conſ.201.perſpectis verbis,libro 6. & iſtam opinionem communem eſſe ſupponit, idem Alex.conſ. 5.circa primum.lib.3.Gozad.conſ.97.nu.6.& magis communem dicit Alex.conſ.67.n. 1.vol. 1.& com. etiam dicit Bellon.conſ.64.n.2. & hæc opi.comprobatur ex multis rationibus relatis per Corſetum, tractatu de poteſtate regia. q. 73.§.2.contrariam verò ſentẽtiam q̃ retrahatur,tenuit Roma.conſ.75.neſcio.& conſ.79.totum fundamentum.& conſi.239.in hac re.& Fel.in c.auditis.de præſcr.& Iaſ.conſ.84.puto.vol. 1.Dec.conſ.495.& Pau.de Caſt.in auth. ſed cùm teſtator.C.ad l.Falc.& iſtam opi.ait eſſe commu.Roma.in d.conſ. 239.& magis com. dicit Bellonus conſ. 55.n. 1.& conſ. 66.n. 1.& ſeq.& conſ.80. F.Viuius.

Hærede non adeunte hæreditatem, omnia iura teſtamenti pereunt,& ſic,ſi nemo hæreditatem,ipſam adierit,nihil valet ex iis,quæ in teſtamento ſcripta ſunt l.ſi nemo,la 1.ff.de teſtamen.tut.l.eam quam.C.de fideic.& l.ſi nemo ſubiit.ff.de reg. iur.& not.Roma.conſ.428.Dec.in viſo proceſſu.vol.7.Fallit hoc quippe principaliter in filiofam.etiam infante. quiabſq; aliquo dubio tranſmittit hæreditatem patris non agnitam ad quoſcunque hæredes iure ſuitatis.l.apud hoſtes.C. de ſuis & legiti.& iſta eſt communis opi.vt apparet ex relatis per Deciũ conſ.331.pro reſolutione conſ.245.& conſ.250. in antiq.& Iaſ.conſ.130.magnificus.volu. 1.ſed imò pupillus,ſeu infans moriens hæreditate non adita tranſmittit ad hæredem ſuum beneficium reſtitutionis in integrum aduerſus omiſſam hæreditatem,& per conſequẽs hæredes eius poſſunt petere reſtitutionem in integrum,ex clauſula generali,ſi qua iuſta cauſa, &c. aduerſus hæreditatem non aditam à minore, vt tenet Bart.in l.ſi infanti.C.de iure deliberandi & alij multi,quos referunt Paul.de Ca.Alex.& Iaſ.ibi dicentes iſtam eſſe communem opinionem,prout etiam atteſtatur Soc.conſ.9.vol.1.& latè plures citans Gulielm.Bened.in ca.Raynut. num.179.de teſta.Cornæ.conſ.312.in fin.Rom.conſ. 58. viſis narratis.& Riminal.conſ.20.n.15.& conſ.120.n. 3.Bald.verò conſ.226. quæſtio.vol.2.arbitratur q.iſtam eſſe difficilem.& conſ.213. caſus talis,li.3. habet pro abſurdo ratione minoris ætatis dari reſtitutionem in integrum.& Soc.conſ.216.non poteſt negari aſſerit in iſta quæſtione eſſe locum gratificationi,& propter auctoritatem eorum,qui ſunt in contraria ſententia & obvalidiſſimas rationes, quibus reſponderi nequit indigere deciſione Cæſarea, nihilominus Doctores communiter tenent, q̃ competat reſtitutio in integrum etiam hæredibus infantis, vt per Cor.conſ.87.circa primum,& latè ꝛ.deduximus, & ab iſta cõmuni fatuum eſſet recedere in actu practico. His accedit congruenter, q̃ infans non poteſt adire hæreditatem ex ſe metipſo,ſed pater pro eo,aut tutor,ſecundum Bart.in d.l.ſi infanti,& omnes doctores communiter in l.bonorũ.C.qui admit.& iſtam ſcribit eſſe communem Bellonus conſ. 24.n.16. Interpretatur quoque prædicta regula non procedere in legatis ad pias cãs.vt no.Bart.in l.j. C.de ſacroſ.ec.Sed contra Bartolum ipſum audacter aſſeuerat eſſe cõmunem opinionem Canoniſtarum.& Legiſtarum Alex.in cõſ.354.ſtatutis n. 17. vol.2.Iaſ.in d.l.eam quam.& in d.l. 1.in 1.lectu.& in 2. lect.q̃ imò relicta ad pias cauſas non debeantur hæreditate non adita,opinionem verò Bart. ſequitur Dec.in d. l. ſi nemo. & Lupus in allegatione 19. vbi expreſsè fatetur ſententiam Bart. ſeruari in practica,& eſſe magis æquam.His accedit ſimiliter, q̃ hæreditas poſtquam eſt adita per hæredem non dicitur amplius hæreditas ſecundum communem opinionem Docto. quam citat.& ſequitur Iaſ.in l.poſſeſſio appellata.§.veteres.n. 18.ff.de acq.poſſ.Fallit etiam præfata cõcluſio in viginti aliis caſibus quos ponit Barb.in rub.extrà de teſtam.ver. nunc ad vltimam quæſtionem. F.Viuius.

hæres mariti defuncti lucratur,vxore ſuperſtite,fructus dotis rerum mobilium tempore anniculæ dilationis ſecundum communem opinionem omnium Docto.in l.diuortio.ff.ſol. matrimo.quam impugnare pluribus rationibus conatus fuit Iaſ.ibi, tamen(quicquid ipſe ſuadet coloratis fundamẽtis)ob hoc diſcederem à dicta communi, cum qua ſentiunt Doctores & Moder.in d.l.diuortio.reſpondendo omnibus contrariis.Cæterum.tranſacto anno, vxor ipſa abſque aliquo dubio poſſet ab hærede mariti petere prędicta bona mobilia,& ſi hęres mariti exciperet, ſeu opponeret aduerſus vxorem dotem petentem, q̃ ipſa perdidit dotem propter adulterium,de quo maritus eo viuente, querelam non porrexit,nihil prodeſſet iſta exceptio hęredi,ſed tenetur vxori reddere dotẽ ſuam non obſtante iſta friuola exceptione, vt per Canoniſtas communiter in c.plerunque de diuor. quam communem ſequuntur Modern.ibi,& Ripa atteſtatur in l.ſi.n.201.& ſeq.C.de reuocan.don.Prędictis etiam accedit q̃ hęres tenetur alere vxorẽ dum in viduitate maneret,ſi quidem, durãte tempore viduitatis

tatis,durat proculdubio onus alimentandi, dicitur durare vidua in matrimonio, dum vitã vidualem obſeruat, vt per Iaſ. §.fuerat. n. 5.& ſeq.& 25. Inſtit.de act.vbi ponit vltra annum vxorem alendã fore ab hæredibus mariti defuncti,quod procedit,durante viduitate,aliàs non,& iſta communis opi.omnium Doct.vt per ſcriben.paſſim,accedit ſimiliter præfatis aliud not. ſatis vtile, q̃ mulier non poteſt alimenta, ſeu vſuras dotis poſt annum petere,cum habuerit in poteſtate ſuam dotem petere,& non curauit,lege prima,cum ibi not.per glo.& Doct.C.de ſententiis quæ ſine certa quantita.& ita tenet bartol.in lege at qui natura.§.non tantum.ff.de nego.geſt.glo.& communiter omnes legiſte in l.inſulam.§.vſuras.ff.ſol.ma.& cõmuniter omnes Canoniſtæ in c.ſalubriter.de vſuris,de qua communi faciunt mentionem Moder.in d.§.vſuras,& conſulentes vbique. F.Viuius.

Hæres quilibet poteſt per ſe vel notarium, vel alium interrogare teſtatorem ad inſtituendum ſe hæredem. & ſi in caſu dictæ interrogationis teſtator faciat interrogãtem hæredem valet,& tenet iſta inſtitutio ſecundum Doct.in l.iubemus.C. de teſtamentis.Hæc verò opinio communis & veriſſima procedit,ſi teſtator articulatè loqui poterat,& conſtabat de intẽtione ipſius q̃ volebat ita facere ſecundum gl.in d.l.iubemus, cum qua ſentiunt omnes ſcribentes ibi Bal. conſ. 120. ſuper primo,volumine quarto,Pau. de caſt.conſ. 363. viſo puncto, per legem Pamphilo.§.propoſitum.ff.de leg.3.& iſta eſt communis opinio teſte Corneo conſ.261.n.18.libro quarto,poſt alios ibi relatos per eum & Boerius in deciſio.35.numer.5.& iſtam conſtat eſſe communem ſententiam etiam ex cõgeſtis per Alexandrum conſ.12. viſo inſtrumento. libro primo per Iaſonem conſ.124.factum ſic ſe habet in fine, libro primo.& per Corn.in præcitato conſ.Iaſ.in d.l.iubemus.n.20. & Bellonum conſ.26. Procedit ſecundò præalleg.concluſio,quando notarius non ſeorſum, ſed in conſpectu teſtatoris ſcribat teſtamentum,& quando appareat teſtatorem eſſe ſanę mentis, aliter enim non valeret teſtamentum ipſum, ſi teſtator tunc fuiſſet infirmitate valde grauatus,vt per Ioannem Andræam in additio.Speculatoris,in §. 1.de teſtamen.Marſ.in ſing.449. Afflict. deciſione 143.Iaſ.in d.l.iubemus.& per Soc. conſ. 20. in facto. & conſil. 28. viſo. libr. 3. de quo etiam per Calcan. conſ.92.viſo puncto. Procedit ſimiliter præallegata concluſio, quando notarius non ſcribit teſtamentum illius, qui balbutiendo loquitur, ſecùs autem quando ſcriberet teſtamentum iſtius balbutientis: nam ſi hoc probaretur, rueret teſtamentum,vt per Baldum in lege quidam.ff.de condit. inſtit.& Iaſ.in l.quoniam.C. de teſtam. Procedit quoque iſta concluſio, quando notarius non ſcribit hæredem ad nutum capitis teſtatoris, ſed facit teſtatorem, ita clarè reſpondere q̃ exaudiatur à teſtibus, quia teſtamentum non fit nuda voluntate,ſed verbis, vt per gloſſam in l.in fraudem.§. 1.ff.de militari teſtament. fallit hoc in fideicommiſſo, nam fideicommiſſa nutu relinqui poſſunt,l.nutu,& ibi Bart.ff.de legat.3. cum citatis per Alex.in d.l.iubemus. F.Viuius.

Hæres cogi non poteſt ad ſoluendum relicta ex teſtamento non ſolenni. lege, ſi veritas. C. de fideicommiſſ. & ibi omnes Doctores notant, & Bald. conſil. 284. & ſequent. & conſilio trecenteſimo octauo. iſta ſcriptura. libro tertio. Interpretatur vtiliter hoc, quando teſtator in teſtamento non ſolenni legatariis, & fideicommiſſariis expreſsè permittat,vt poſſint propria auctoritate accipere poſſeſſionem rerũ relictarum.l.3.§.Lucius.ff.de legat.2. & ex poſſeſſione legatarios fideicommiſſarioſque retentionis commodum conſequi,nemini dubium eſt.l.militis codicillis. §. veteranus, ff. de militari teſtam.& per Doctores in l.poſt diuiſionem,& in l.cũ quis.C.de iuris & facti ignorantia:& per Canoniſtas in ca. fi. de ſolu.& ab opinione hac non eſt recedendum,teſte Alex.in l.nemo.ff.de leg. 1.& quamuis Barb.in d.ca.fi. dicat nonnulla contra iſtam ſententiam, tamen ſecundum eam iudicandum eſt, quia opinio prædicta communiter approbatur, & magis communiter approbatam eſſe aſſerit Iaſ.in d.l.cum quis.& in allegata l.nemo.his accedit vnum valde vtile,q̃ ad probandã licentiam per teſtatorem traditam apprehendi poſſeſſionem rerum relictarum propria auctoritate ſufficit etiam actus inualidus,l.qui à patre,vbi Bald.ff.de confirmat.tutorum,l.fi.& ibi Bart.ff.de rebus eorum.Deci.conſ.171. in cauſa venerabilis.& Iaſo.conſuluit conſil. 127. dubitatur. volumine ſecundo. F.Viuius.

Hæres non compellitur ſatisfacere pro mortuo in quo non apparuerunt ſigna contritionis.Panormita.in cap.à nobis de ſententia excommunicationis. communem dicit, licet ipſe teneat contrarium.

Nota iſtam communem ad reſtrictionem l. 14.titulo ſecũdo.parte 6.dicentis hæredem teneri pro teſtatore. B.Villal.

Hæres tenetur de damno dato à defuncto: etſi nec ad ipſum,nec ad mortuum aliquid peruenerit,ſecundum ius canonicum.Panormitan. in capit. parochiano. de ſepult.communem dicit.

Nota q̃ aliud diſponitur per l. 3.titul. 15.part.6.cum intel. l.ſtyli.68.& de l.6.tit.20.lib.3.For.ll.vbi diſponitur,q̃ ſi lis nõ fuit conteſtata cum defuncto, vel ipſi hæredes nullum commodum receperunt,q̃ non tenetur de dicto damno illato defuncto,quod procedit de rigore iurisciuilis,ſecùs de ęquitate canonica,cũ apparuerint in defuncto,ſigna contritionis,quia tunc tenetur hæres exonerare conſcientiam defuncti,ſecùs ſi non apparuerint, Idem eſt de iure canonico quod de ciuili, p̃ tradita per Gulielmum Mainerium in l.ſicuti.n.2.ff.de reg.iuris.vſque ad numerum 9.vbi dicit noſtram concluſionem cõmunem.Item nota,q̃ in delictis in quibus memoria poſt mortem poteſt damnari de quibus eſt gloſſa,in ſumma.24.q.2.& in §.interdum.Inſtit.de hæred.quæ ab inteſtato deferun.&gl. in c.à nobis el 2.de ſent.excom.& Fel.in c.cum à nobis. num. 12.de præſcr.& ſi lis non ſit conteſtata:& procedatur contra abſentẽ,& moriatur hæres tenetur, vt manifeſtè dicit l.vlt.in pragma.conclu.de codi.iudi.

Reſtringe vſque ad vires hereditarias, & non confecto inuentario.Ant.de Fano.de pig.mem.4.part.2.n.124.in fi.communem dicit.

Amplia non ſolùm quoad delictum, ſed etiam quoad alia de iure canonico.Præpo.in cano.Epiſcopus 12.q.2.communem dicit:& competit contra creditorem totũ petentem remedium euangelicæ denunciationis.Alc.in c.nouit.de iudic. nu.34.com.dicit.

Nota q̃ ſi vnus ex hæredib.non ſit ſoluendo alius tenetur exonerare conſcientiam defuncti.Alciat.in l.2.§. 1.n.31.ff.de verb.oblig.communem dicit. B.Villal.

Hæres,etſi ſit filius, tenetur obſeruare contractum factum per patrem.etiam ſi tangat ſuam legitimam Suarez.in l. quoniam in prioribus.n.7.in 7.ampliatione.C.de inof.teſta.communem dicit.

Nota iſtam communem ad intellect.l.24.titul. 13.parte. 5. & vide rationem ſupra in verbo, binubis. de quo vide per Ioan.Na.in lege, generaliter. de ſecund. nupt. numero 17. C. Idem.

Hæres vnuſquiſque inſolidum tenetur adimplere factum iudiuiduum ad quod tenebatur teſtator, & vno adimplente eſt ſatisfactum,& alij non incidunt in pœnam.Alciat.in l.3.§. Cato n.41.ff.de verb.obl.communem dicit.

Hæres, qui confecit inuentarium, etſi doloſè omittat ponere vnam vel duas res in illo:non tenetur inſolidum.vt aliàs teneretur,ſi nullum inuentarium confeciſſet. Iaſ.l.in cõputatione.§.licentia nu.4.C. de iure deliberan. communem dicit. Idem.Villalo.

Hæres heredis,ob tranſmiſſionem iuris deliberandi excludit ſubſtitutum, & eidem præfertur, communem dicit Guli. Bene.in c.Raynut.in ver.&c.Si abſque liberis moreretur.nu. 69.de teſtam. I.Fich.

Hæres condemnatus per ſententiam, beneficio inuentarij iuuatur.Alex.in l.ex diuerſo.§.fi.ff.ſolu.matr.communem dicit.Iaſ.in l. 1.ff.de iuris & facti igno.n.17. B.Villalo.

Hæres ſuus,etſi repudiaret hereditatem: poteſt,re integra, reuocare repudiationem,etſi habeat coheredem extraneum. Iaſ.in l.pupillorum de repu.& abſtin.hæreditat.n.2. communem dicit. Idem.

Heres ſucceſſurus intra tempus primi hæredis,interrogatus ſi velit ſuccedere, & ipſe dicat quòd non, ſibi præiudicat. Iaſon. in rubric.de ſucceſſ. edi.in princip. communem dicit. Idem.

Hæres non conficiens inuentarium, non perdit Trebellianicam,com.ait Alex.conſ.2.lib. 5.& conſ.62.lib.4.Cõtrariam verò inquit magis communem Fulgoſ.in authentic.ſed cum teſtator. C. ad leg. Falcid. & Deci. conſil. 436. in principio. Idem.

Hæres ſcriptus in teſtamento valido de iure ciuili, ſi agnoſcat bonorum poſſeſſionem,de iure prætorio non eſt propriè hæres,communem teſtatur Rip. in l. 1.n. 12.ff.de vulg.&pup. Idem.

Hæredis appellatione in materia ſeudali, ſoli filij veniunt, ita communiter teneri dicit Deci.conſilio. 516. numero 10. Idem.

Hærede non adeunte hereditatem,inſtitutus in re certa eſt vniuerſalis hæres. Alex.in l.quoties.C.de hære.inſtit.Io. Dur.

in arte testan.tit.6.caut.2.Mainerius in l.ius nostrum.nu.6.de reg.iur.ff.communem dicit.

Cum hac concor.3.tit.5.part.6.& plus dicit l.14.3.par.eo. q̃ institutus in re certa.si alius hæres non inueniatur:nec in illo,nec in alio testamento,ille erit hæres,& vide l.17. eiusdem tituli.infrà litera.I.nu.39. Idem.

Hæres si cedit actionem forensi contra statutum, si hoc faciat ex mandato testatoris non incidit in pœnam statuti,Iaso. in l.iustè possidet.numero 29.de acq.poss.ff. communem dicit. Idem.

Hæres institutus tanquam filius reputatus à patre,non succedit, sed venientes ab intestato ac ipsis deficientibus, fiscus succedit.Ias.in l.si pater tuus n.10.C.de hæred.instit.commu. dicit. Idem.

Hæres defuncti præsidis habet integrum salarium totius tẽporis officij,si tempus non sit finitum.Curt.iun.in l.diem functo.n.30.de officio assef.ff.com.dicit.vide in verbo salarium. nu.1. Idem.

Hæres tenetur ad alendum vxorem defuncti intra annum Iuctus.Ias.in §.fuerat,Insti.tde actio.nu.18.communem dicit. Idem.

ADDITIO.

Limita nisi hæredes vellent incontinenti solu.mat. dotem restituere non expectato lapsu anni q̃ facere possunt nec tenentur hinc ad alimenta ex quo dilatio illa anni in eorum fauorem sit introducta per Bald. in auth.& qui iurat.n.61.in fi. C.de bon.auct.iud.pos.Limita secundò,nisi intra annum nuberet.Cy.in l.fi.C.de bon.mater.Imo.in l. diuortio.n.4.ff.fol. mat.cum aliis. Idem.

Hæres tenetur ad soluendum æs alienum. & non vsufructuarius Dec.cons.620.Io.Durand.in arte testan.tit.6.cau.42. communem dicit. Idem Villalob.

Hæres mariti potest accusare adulterium vxoris commissum in vita mariti etsi ignorauerit adulterium.Boer. decisio. 338.nu.7.communem dicit.

De iure regio, post mortem mariti mulier adultera potest accusari de adulterio commisso in vita mariti per sex menses vtiles à tempore adulterij commissi,non tamen post l.3.titu. 17.part. 7. & nota quòd licet de adulterio non possit mulier accusari absque voluntate viri:vt in l.3.tit.7.lib.4.For.ll.correcta.l.2.17.part.7.maritus tamen venit puniẽdus. si fuit adulterij.causa.l.7.tit.17.part.7.de quibus ll.vide Io.Lupum in repet.cap.§.21.nu.13. Villal.

Hæres institutus,etiam dato substituto vulgariter,ius deliberandi transmittit ad hæredes si decesserit hæreditate non adita.sciens ad se hæreditatem delatam Io. Durand.in arte testan.ti. 5.caut. 1.communem dicit.

Hæredi,ad hæreditatem vendicandam,dantur,plura reme media: & respectu possessionis adipiscendæ, datur primò remedium l.fi.C.de edi.diui Adr.tol.vt ostenso testamento non cancellato, nec abolito, nec in aliqua parte sui vitiato hæres mittatur in possessionem rerum hæreditariarum,quod remedium competit ex testamento,non tamen ab intestato.Deci. in d.l.fi.& Bello.cons.35.cõem dicunt.Item datur remedium quorum bonorũ,vtile l.1.& Doct.ibi.C.quo.bo.quod interdictũ datur p̃ illum,qui possidet pro hærede,quia putat se hæredem,vel pro possessore,quia incumbit possessioni solum.§. adipiscendæ.Instit.de interdictis. Si verò habet titulum verũ, vt si possidet pro emptore,pro dote,sicut petitio hæreditatis non datur contra eum, vt per Ias. in §.actionum. n.18. vbi dicit communem,nec interdictum quorum bonorum,sed tamen dicta regul.patitur plures.exceptiones,de quibus Ias.ibi & Tiraq.in tract.le mort saisit le vif.par.2.n. 13.& Aymon.de Craueta cons.73.

Hæredis appellatione non venit fideicommissarius, Bello. cons.42.nu.13.communem dicit.

Limita in statutis, quæ sunt conformia iuri communi vel præter ius commune idem.Bello.nu.15.communem dicit.& Alex.in cons.82.vol.2. Idem.

Hæres etsi de iure veteri ob omissam inuentarij confectionem in nihilo plus creditoribus,neque legatariis teneretur vt probatur ex tex.in l.1.§.qui.ff.ad Treb.iure tamen nouissimo Authenticorum secùs & aliter introductum & dispositum fuisse legimus.§.hinc autem nobis.in auth.de hæred.& Falci. vbi habetur quod hæres non conficiens inuentarium tenetur creditoribus,legatariis & insolidum vltra vires hæreditarias. probatur etiam ex tex.in l.fi.§.si quis autem temerario. C. de iure delibe.non tamẽ intelligas,q̃ adeo illis obligetur,vt etiã debitum iure naturæ perdat quia illud nõ amittit,sed de legatis detrahitur,& illa diminuet,& sic diminuta legata insolidũ hæres præstabit, & ita hac declaratione generali,quam ibi tradit Bart.in auth.sed cũ testator.C.ad leg. Falc. quæ fuit prout refert Rich.Mal.& Cy.intelligis illud quod dicitur hæredem inuentarium conficientem insolidum oneribus hæreditariis teneri quia non procedit,quo ad legata vt ibi concluditur,& tradit gl.in l.fi.§.si quis autem temerario. in ver.sacramentũ. C.de iur.delib.in fin.in quam opin.omnes conueniri dicit Alex. F.Turzan.

10 Hæres vniuersalis institutus, licet non expresse,sed per interpretationem quis dicitur,ex eo,quia non habet cohæredem, iuxta l.1.§.si ex fundo.ff.de hæred.inst.& propterea nõ potest legitimam suam solam acceptare,& reliquum hæreditatis respuere,iuxta communem doctrinam Cy.Bart.Sal.& aliorum l.hæres instituta.C.de impub.& aliis subst.Et tradunt Do.maximè Alex.in l.quia poterat.ff.ad Treb.Soc.iu.cons.7.nu.14. vol.4. E.Muscul.

Hæres ea in parte,in qua hæres est,defunctum reddit,ac repræsentat,in cæteris hereditatis partibus extranei loco est.cõ 20 mune aiunt Io.Nic.in l.generaliter.n.120.C.de sec.nup.& latissima allegatione vsi Ant.Gomez. de contrac.c.10.n.3.ver. confirmatur,atque Arius Pinelus in l.1.part.3.C.de bon.matern. E.Suarez.

Hæres ex minus solenni voluntate,minusq̃ ritè ac solenniter conscripto testamento naturaliter tenetur,vt frequẽter placitum effantur Alex.n.2.in l.non dubium.C.de testam.Ias. in l.cum quis à num.9.C.de iur.& fact.ignor.idem Ias. in l.1. à num.16.ff.de condict.indebit.idem Ias.n.70.Rip.n. 96.in l, nemo potest.ff.de leg.libr.1.idem Ias.cons.82.n.3.lib.3.Deci. 30 cons.348.n.1.Alc.in c.nouit n.30.de iudic. quam sententiam mirificè confirmat commemorabilis Plinij Iunioris auctoritas libr.3.epist.10. ad Sabinum in hæc verba scribentis,confido accursurum te sententiæ meæ, cùm religiosissimè soleas custodire defunctorum voluntatem,quam bonis hæredib.intellexisse pro iure est.Neque enim minus apud nos honestas, quam apud alios necessitas valet.Meretur ergo libertatem sentib.nobis,fruatur legato quasi omnia diligentissimè caue rit.cauit.n.quæ hæres bene elegit.Confirmat alia non minus etiam luculenta eiusdem prudentissimi Plinij sententia lib. 5. 40 epist.7. subsequentia verba literis consignata cũ Caluitio suo conferentis, hoc inquit,si ius aspicias, irritum.si defuncti voluntatem,ratum & firmum est.Mihi autem defuncti volũtas, (vt reor æquam in partem iurisconsulti, quod sum dicturus accipiant)antiquior iure est.quam ob rem non temerè scripsisse Ang.duco in l.quidam. §.illo.C.de neces.seru.peccare hẽ redem,qui voluntatem testatoris & si minus solenniter exaratã,facto non seruet.nec multũ me morantur, qui p̃ æquum adeo,honestum atque vtile frequenter placitum sese subtiles ostendere nituntur.quos referunt non inculpatè sequuti Al- 50 cia.lib.5.paradox.c.17.Did.à Couuarr.in ca.cùm esses.n.9.de testam. Quinimo si huiusmodi tabulis minus solenniter exaratis relicta hæres vel stipulatione, vel nudo duntaxat pacto promiserit,ad ea soluẽda efficaciter obligabitur,& si quis,simpliciter illa relicta solum agnouerit,obligationis ciuilis vinculis non irretiatur.vt magis cõmune dogma assero ex iis,quos referunt Corn.ad fi.Alex.Ias.nu.4.post Salicet.ac Fulgos.in l. non dubium.C.de testa.Ias.rursum cons.72.lib.3. Quod ampliabis vt idem futurum prorsus sit,si hæc hæredis promissio testatori ipsi, antequam ille mortẽ obiret, facta proponatur 60 vt probat tex.in l.vlti.C.de fideicommis. iuxta vnam Bart.interpretationem,quam valde commendant & amplectuntur Imol.Alex.n.9. in l.nemo potest.ff.de leg.lib.1.affirmant alij, quos sequutus refert Guliel.Bened.in c.Raynut.in ver.si absque liberis.in 2.n.172.de testam. quidquid negligenter reluctetur Ias.in d.cons.82.Memineris porrò,ac memorie perpetuo commendabis, quod huiusmodi promissiones non solũ ad præstationes transacti temporis, sed & ad postea decursuras promittentem hæredem obligabunt vt commune pono ex glo.ac reliquis commentatoribus in l.2. C.de dot.promis. 70 Ias.in l.1.n.5.C.de fideicommiss.Dec.in lege si certis annis n. 12.C.de pact.Guliel.Bened.vbi s.n.174.& n.178.& nu. 190. E.Suarez.

Hæres certa in re institutus,si coheres non adiungatur,hæres ex asse prorsus erit.commune pronunciant Alex.in l.quotiens.C.de hæred.instit.Mayner,in l.ius nostrum.n.6.ff.de regul.iur.quod adeo verũ est, vt & si expressim à testatore plus capere prohibeatur,totam hæreditatem nihilominus capturus sit,quemadmodum magis commune censent Alex.in l.si quis priore.ff.ad Senatusconsult.Trebellia.Viuius latè lib.1. 80 opi.134.post princ.latius Iul.Clar.de testa.q.73. ver. punctus est.quamuis complures ea in specie,& nullum esse testamentum asserant,& rem totam ad intestati causam reduci obnixè contendant,quorum dogma magis commune ponunt Phili. Corn.in l.quotiens.C.de hæred.instituen.& ij,quos laudat Iulius.Clar.vbi s. ver. contrariam autem. mihi autem summopere illud placet,vt tanquam inutile fuerit testamentum iusti hæredes hæreditatem omnem consequantur sed rem tamen illam,in quam quis particulariter illo modo institutus fuit,veluti fideicommisso obligati eidem restituant:quod etiam cõmuniter placere enunciat meus iuris doctor Ant.Gomez.de testam.c.10.nu.10.& nu.11. Idem.

Hæres certa in re institutus si adiũgatur vel vniuersalis,vel ex parte cohæres,nihil amplius re illa ĩ qua instituitur capiet, si tamen adiunctus hæres adire noluit, seu non potuit, totam hæreditatem iure accrescendi vindicabit. commune renuncio ex Imol.in l.1.§.si ex fundo.ver.3.fallit.& ver.item intelligе.ff.de hæred.instit.Salic.q.3.prin.Pau.Cast.n.2. Corn. nu.5. Alex.& Ias.in l.quoties.C.de hære.insti.Sin autem adiunctus cohæres adierit,& nihil amplius,vt dixi,iste in re certa institutus adipiscetur, & legatarij numero habebitur. commune ait 20 Ant.Gom.de testa.in c.1.2.& c.10.n.12.quamuis verius longe arbitror,quod frequenter placitum affirmat Cur.Iu. cons. 190.n.3.huiusmodi institutum hæredem nec simpliciter legatarium, nec omnino hæredem esse censendum, sed in specie vtrinque communicante ponendum fore. E.Suarez.

PRO.Hæres.idem est quod dominus in §.fi.insti.de hæred. qual.& diffe. Bellon.

PRO.Hæres eadem est persona cum defuncto. in l. hæres. ff.de vsucap.in §.1. in auth. de iureiur.à mor. præstant.collat. quarta.

OBIEC.contrà de l.qui futurum.§.1.de pact.ff.vbi pactum in persona testatoris non porrigitur ad hæredem.

SOL. Ibi. quia erat personale pactum, quod cum persona extinguitur.l.idem.§.personale.ff.eod.tit.l.quia tale. ff. solut. matri.

OBIEC.Præterea opponitur,quia hæres hæredis,est hæres testatoris in l.fi.C.de hæredib.instit.& tamen in substitutione facta per hæc verba,quisquis mihi hæres erit,non venit hęres hæredis l.qui liberis.§.hæc verba.de vulg.substit.

SOL.Ibi.quia non veniebat ex voluntate defuncti,nec tenebat locum primi quoad effectum testantis,vt ibi not.Bart. Idem.

PRO. Hæres adeundo hæreditatem quasi contrahit cum creditoribus & legatariis.l.ex maleficiis,§.hæres.ff.de actio.& obli.l.apud Iulianum.in §.fi.ff. in quibus causis in posses. eat. §.hæres.instit.de obl.ex quas.cont. Idem.

PRO.Hæredis institutio est caput & fundamentum testamenti.§.ante hæredis.instit.de leg. Idem.

PRO. Hæredi à semetipso legatum dari non potest. l. legatum.§.hæredi.ff.de leg.2. Idem.

Hæres. Ex submissione defuncti ad omnes curias cum renunciatione fori potest hæres ibi conueniri.cap.dilecti.& ibi Butr.& Panorm.ext.de foro comp.Bar.in l.postulante.per illum tex.ff.ad Treb.facit l.fi is qui Romæ.ff.de iudi.Sed ex submissione defuncti ad arestũ,non poterit hæres arestari,secundum Bar.Ang.&d.Alex.in l.si decesserit.ff.qui satisd.cog.facit d.l.si decesserit.& l.1.§.ne autem.C.de cad.tol.Quę submissio ad arestum valet,si fuerit iurata,& est seruanda de iure cano. c.ex rescripto,ext.de iureiur.qui tex. est ad limitationem traditorum per Doct. circa hunc passum in l. nemo potest. ff. de legat.primo. in l. ob es. C. de actio. & obligat. Balb. decis. sexagesimanona.

hæres non confecto inuentario:non tenetur ex delicto defuncti vltra vires hæreditarias secundum communem per Rol.de inuent.par.vlt.q.18.quam prius retulit d.trac.vbi s.q. 14.vbi latius declarat & limitat concl.iuris cano.& eam locũ habere quatenus substantia defuncti patiatur,& non vltra,etiam non confecto inuentario.

Hæres non vindicans mortem defuncti, antequam adiret hæreditatem,priuatur hæreditate,& succedit fiscus, per l.hæredem.ff.de his quibus vt indignis.& l.1.C.eodem.Hodie tamen de consuetudine non obseruatur illa pœna,ita attestatur Foll.in pract.crim.Canon.n.32.& seq.Imò quotidie hæredes remittunt occisoribus defuncti,& cum eis pacem faciunt.esset enim illa lex nutritiua peccati.Clar.d.§.fin.q.79.vers.item quando. P.Fichard.

Hæres grauatus restituere hereditatem per fideicõmissum etiam si adiuit hæreditatem sine beneficio inuentarij, potest deducere à diuersus fideicommissarium id quod sibi debetur à defuncto,secundum communem per Rol.de inuent.par.vl. q.11.n.5.& seq.& n.9.vbi ponit exemplum in vxor. instituta & grauata,quæ & si non conficiat inuentarium,suam dotem deducere potest,secundum communem ibi,& cons.65.lib.2. & d.trac.de inuent.par.vl.q.15.nu.12.

Hæres improprius venit in dispositione in qua fit mentio de quocunque herede, secundum veriorem sententiam per Rol.cons.54.n.37.lib.3.de quo verbo. heres, vide quæ idem scribit cons.53.col.fi.post med.eodem lib.vbi in fi.quærit q.d quando verbum heres est appositum in emphyteusi recepta 10 à priuato:& quid in recepta ab ecclesia pro se & heredibus,vide ibi & quæ not.prac.pap.for.lib. ad præsta. versic. recusauit num.7.

heres ex delicto defuncti,etiamsi ex ipso delicto nihil ad eũ peruenerit.& lis cum defuncto nõ fuerit contestata,dummodo alia bona defuncti ad eum peruenerint, iure canonico tenetur,& ideo poterit compelli vt hoc ex bonis defuncti satisfaciat vt voluit gl.in c.Parochiano.de sepult.& gl.1.q.4.§.itẽ pacto.gl.in c.in literis.de raptoribus.&gl.14.q.2.c sanè.& 12. q.2.c.episcopus qui filios & 16.q.2.c.si episcopus.& ita com 20 muniter teneri refert Bened.Capr.reg.67.n.1.& 10.quod maximè procedere dicit,quando defunctus,fuisset confessus,seu penituisset, ac fuisset absolutus,licet verius sit quod communis procedat etiam si defunctus non penituerit, vt est ibidem videre.nu.15.

Heres legantis res alienas licet regulariter de euictione nõ teneatur,iuxta not.in l.cùm alienam.C.de leg.& in c.filius de testam.id tamen inter alia fallit, quãdo legaretur res aliena in genere ex natura seu qualitate ipsius rei.l.qui concubinam.§. si heres ff.de leg.3.& ibid.gl.& Bart. quia si tunc legatario res 30 euinceretur,tenetur de euictione hæres,cùm obligatus in genere teneatur rem facere accipientis. l.si substituto. §. hæres. ff.de legat.1.argumento.l.ex empto.in prin.ff.de actio.empt. quod verum esse & communiter teneri refert Bened.Cap.regula 107.nu.3.quod verum est, nisi legaretur quid incerti ex pluribus certis.putà vnus ex pluribus seruis quia illud legatũ æquiparabitur legato speciei.l.in ratione.§.diligenter & §.sequen.ff.ad l.Falcidiam.Quo casu tamen ad hoc,vt hæres de euictione teneatur,legatario iucumbit,vt ante litem abs se cõ testatam, cùm magis de lucro captando quam de damno vi- 40 tando videatur solicitus. litem motam legitimè denunciet secundum glossam,in l.si rem.§.fi.ff.de euict.& gl.in l.qui concubinam.§.si hæres.ff.de legat.3.& ibidem Dynum,& Bartolum quod sequitur Cy.in l.emptor.C.de euict. & D.Nic.consilio quod incipit videtur primo dictum. & illa communiter teneri refert.n.35.Bened.Capra.

Hæres nisi infra anni tẽpus legata integraliter soluerit,non tantùm Falcidia,sed etiam commodo priuatur:secundum gl. in c. Raynaldus in verbo legitimum. de testam. & Auct. hoc amplius.C.de fideicommiss.& c.si hæredes.de testam.qui an- 50 nus incipit currere à die factæ monitionis,per iudicem d.Aucten.hoc amplius.& ibidem Bart.c.nos quidem de testamentis.gl.in Auct.de hæred.& Falcid.§.si quis non implens, & ita communiter teneri refert Benedict.Cap.reg.110.n.22. id tamen inter alia fallit, nisi aliud tempus à testatore foret præfixum ad implendam eius voluntatem,quia tunc illud esset attendendum,per not.in l.statu libero.§.hæredi.ff.de statu liberis.l.fi.§.sin autem C.de iure deliberandi. prout voluit d.cap. nos quidem.Pet.de Anch.Imol.D.Nic.& communiter Doctor.vt refert ibidem,nu.28.Benedictus.

Hæres institutus moriendo ius deliberandi ad suum hæredem,iuxta formam.l.cum antiquioribus.C.de iure deliberãdi.transmittens,si eius hæres ex iure deliberandi velit hæreditatem adire excluditur substitutus,vt notabiliter voluit Bart. in l.1.ff.de vulg.& pupil.substit.per l.si pater.& l. cum proponas.C.de hæred.instit.argu.l.si quis filium.§.1.& §. cum principio.ff.de acq.hæred.secundum Imolam in c.Raynut.de testam.quod sequitur Bald.d.l.cum antiquioribus. & in l. cùm proponas,& ita quicquid dicat d.l.1. Angel.communiter teneri refert Bened.Capr.in tract.substitut. post regulas posito. 70 specie.1.nu.46.

Hæres ex asse, non solum si partem adeat, & de alia taceat, sed etiam si partẽ aliquam adeat,& aliam expressim repudiet. hæres in solidum efficitur.vt commune ex compluribus pronunciat Anton.Gomez de testament.capitul.10.numero 19. E.Suarez.

Hæres si quis instituatur à testatore,qui ab eodemmet instituto postea hærede,vel à notario,vel ab alio,quopiã rogatus fuit quem vellet hæredem facere, & ille cum sibi hæredem esse velle responderit,hæres iure haud controuerso erit.com 80 mune ponunt,& accuratè declarant.Iul.Clar.de testam.q.27.

Viuius lib. 1.opi. 145. Idem.

Hæres vt à iudice in possessionem hæreditatis mittatur, satis superque est, si testamentũ ostendat, ac se dicat eum esse q illic instituatur, quamuis aliud longè diuersum futurum sit, si ab intestato ad illum redeat hæreditas. vt frequẽter placitum constituunt Dec. cons. 82. Gozad. cons. 21. Matth. de Afflict. decis. 119. n. 6. Viuius lib. 1. opi. 179. antequam verbo bonorum possessionem naturaliter apprehendat, eam nõ habebit. commune dicit latè Tiraq. in tract. mort. saisit. in 3. præfat. de clar. nu. 2. & nu. 3. Idem.

Hæres institutus spurius non prohibetur sub conditione, si natalibus restituatur. commune pronunciat Curt. Iun. cons. 83. nu. 5. Villalob. in sua collecta. Idem.

Hæres constitutione habitus filius & si reuera non institutus sit, tamen possessorio diui Adriani beneficio potietur. cõmune inquit meus olim iuris doctor atque acutissimi ingenij vir Eman. à Costa. in l. Gallus. §. & quid si tantum. part. 1. n. 51. ff. de lib. & posthu. Idem.

Hæres ex tempore, vel ex die sui ipsius mortis institutus, subducto tempore, institutus purè censebitur, quamuis ex tẽpore vel die mortis alterius alicuius sub cõditione institutus videatur. commune aio ex Bartolo oppos. quarta. Imo. n. 1. ac reliquis interpretibus in l. hæreditas ex die. ff. de hæred. instit. ex Bart. Cy. Alb. Bal. Pau. & cæteris commentatoribus in l. extraneum. C. de hæred. insti. Ang. in §. hæres. Instit. de hæred. institu. Idem.

Hæres intra luctus annum testatoris vita functi vxorem necessariò alet. commune fatur Ias. in §. fuerat. n. 28. Instit. de actio. & vide quæ infra scribo ver. vxor. Idem.

hæres sententia damnatus repertorij beneficio iuuatur, cõmune pronunciat Alex. in l. ex diuerso. §. vlt. ff. sol. mat. Si autem inuentarium vel repertorium antea non confecerit, quãuis in exteriori foro obligari possit, in conscientię tamen iudicio nec creditoribus nec legatariis tenebitur, vt frequẽter placitum aiunt Aret. rub. ff. de acquiren. hæred. Caro. Ruin. consi. 20. lib. 4. Alc. in c. nouit. n. 35. de iudic. Vigl. in §. extraneis n. 5. insti. de hæred. qualit. & different. Did. à Couarru. in c. 1. nu. 16. de testam. & in tractat. de sponsal. 2. part. c. 6. §. 8. nume. 10. Idem.

hæres, qui defuncti factum ob legem resistentem alioquin nullum impugnare atque euertere prorsus valet, impunè admittetur. commune renuncio ex Soc. cons. 79. num. 47. lib. 4. Grat. cons. 91. n. 25. lib. 1. Cur. iun. cons. 175. n. 10. in fi. Gram. decis. 93. n. 8. & n. 9. Matth. Afflic. lib. 3. constit. Neap. rub. 5. n. 7. & in c. 2. §. si Titius n. 15. si de feu. fue. contr. & decis. 240. nume. 8. Idem.

hæres in re grauari à testatore potest, quam donatione antea ab eodem consequutus est. vt commune cum Paris. attestantur l. Clar. de testam. q. 71. ver. vlt. Idem.

hæres grauatus restituere si absq; liberis è vita migret, non videtur ipsis liberis susceptis & superstitibus restituere iussus vt frequenter placitum renuncio ex Rip. in l. centurio. n. 159. ff. de vulg. & pup. Boer. in decis. 155. Quod ampliabis ad singularium rerum tam legata, quam fideicommissa, ex Curt. Sen. in rep. leg. 1. n. 5. C. de pact. Claud. in l. ex facto. §. ex facto in pr. ff. ad Senatusconsul. trebel. Galeaul. in laudatam l. centurio n. 98. ad fi. Alciat. in l. 1. §. quis ita. n. 1. ff. de verb. obl. atque ex aliis innumeris quos diligenter cumulat hãc quæstionem copiosissimè pertractans Iul. Clar. de testam. q. 77. & q. 78. ac 79. Idem.

hæres hæreditatis vniuersæ restituendæ oneri obnoxius, nisi inuentarium concinnarit, non minus quartam trebellianicam perdit, quàm de legatis particularibus falcidiam amittit. commune repeto ex Imol. in fi. 503. in l. Marcellus. ff. ad senatusconsul. Treb. Roman. in auth. similiter n. 104. ff. ad Falci. Ang. de Perus. in l. 1. §. hæc stipulatio. ff. si cui plus quam per l. Falc. Ang. Aret. & in §. extraneis. Instit. de hæred. qualit. & differen. & in §. sed quia stipulationes. Instit. de fideicommiss. hered. Dec. cons. 436. in prin. asserit copiosè Viuius amplians in liberis, ac limitans vbi venia non conficiendi inuentarij, à testatore data est, lib. 1. opi. 141. Quamuis generaliter contrariam sententiam frequenter doctoribus probatam enunciet Ias. in appellata superius l. Marcellus. n. 10. & magis communem affirmet Iac. de S. Georg. in l. vlt. §. licentia. C. de iur. delibe. sed quidquid in literis prodiderit superius dogma & frequentius & verius arbitror. Idem.

Hæres, qui & ipse testatoris agnatus, aut cognat' post mortem suam restituere quidpiam, aut totam hæreditatem proximiorib. agnatis vel cognatis iubetur ad proximiores suimet ipsius hæredis agnatos vel cognatos: nõ verò ad testatori proximiores peruenturam fideicommisso hereditatem obtinet, vt commune interpretum dogma efferũt Soc. Iun. cons. 126. n. 56. lib. 1. Goz. cons. 4. n. 31. l. Clar. de testam. q. 76. reg. 6. ver. sed hic occurrit. Quamuis non admodum mihi improbetur contrarium: quod frequenter placitum scribit Io. Dilect. de ar te testan. tit. 5. caut. 21. n. 3. sed hac de re alibi vberius ex veris iuris principiis agemus. Idem.

Hæres rem soli extero homini, seu forensi (vt doctores fantur) contra statuti formã vendens, non idcirco ab indictis pœnis excusabitur, quia id illi onus testator imposuerit commune asserit Viuius lib. 1. opi. 282. Idem.

Hæres, cui bonorum distributio post suam mortem iniuncta est, non poterit in ipsius vita eo se onere expedire in pauperum illorum necem, qui post illius mortem futuri sunt cõmune ait cum Alex. Dec. in l. cùm tempus n. 2. ff. de regul. iur. vbi contrarium verius arbitratur: quod ante eum affirmauit Bald. n. 10. Fulg. & Cor. in l. post mortem. C. de fideicommiss. Pau. in l. filiusfam. §. diui. ff. de legat. lib. 1. Ant. Gomez. in l. 17. Tauri n. 7. cum quibus ipse etiam in cõtraria omnia discedo, quamuis communem sententiam multis comprobare nitantur Ias. in l. post mortem. C. de fideic. incõstans Dec. cons. 416. n. 20. & 22. ac seq. Paris. cons. 23. n. 20. ac. 22. lib. 3. Ruin. cons. 24. n. 2. lib. 2. Poterit tamen hæres qui inter pauperes aliquid distribuere iubetur, id totum & in vnum pauperem conferre, vt commune pronunciat Claud. Aquens. in l. in quartam. §. 1. ff. de leg. 1. contra quod multa effutit Viuius lib. 1. opin. 337. Idem.

hæres suus comprehensa testamento ignorare præsumitur commune inquit Curt. Iun. cons. 8. extraneus neutiquam prę sumetur, si se hæreditati miscuerit commune affirmat Cagn. in l. qui in alterius nu. 12. ff. de reg. iur. Idem.

hæres suus pro hærede non vsucapiet. commune ponunt. contrarium verè affirmantes, Ant. Gomez. de testam. c. 3. nu. 20. & cap. 10. n. 19. atque adcuratius & elegantius Arius Pin. in rub. 2. part. ver. sed omissis. C. de bo. ma. qua de re etiam vide quæ superius obseruaui ver. hæreditatis petitio. Idem.

Hæres suus quando sui iura amittat, quando secus quæ illa sint iura obseruo inferius ver. suus. Idem.

Hæres ob non confectionem inuentarij, nõ perdit Trebellianicam. & licet varia sit Doctor. opinio: Tamen hęc videtur æquior & verior, & forsitan magis communis, vt per Alex. in cons. 29. inci. perspectis, lib. 5. & refert Ias. in l. Marcellus in pr. in quæst. fi. ff. ad Treb. vbi ita tenet Bart. Et idem Bar. in auth. sed cum testator. C. ad leg. Fal. dicens: q̃ ista opi. communiter obseruatur. Item vult Corn. in cons. 150. multitudo quæsitorum, vers. veniamus ad octauam. vol. 4. Dicens: q̃ ista opinio fulcitur maioribus authoritatibus, & seruatur de consuetudine, & ideo ab ea non esse recedendum consulendo, & iudicãdo, prout ẽ dixit Ias. in vlt. verb. in d. l. Marcellus. Et licet Soc. iun. & alij Contrariam opinionem tenuerint, & dixerint eam esse communem: Tamen in con. 7. n. 19. vol. 4. & in cons. n. 9. vol. 1. post Corne. vbi ẽ dixit superiorem opinionem de iure, & practica esse tenendam. E. Muscul.

Hæres vel actor antè omnia in executione iam latæ sententiæ (tamersi illa vniuersalis fuerit,) debet specificare res, quas vti hæreditarias prætendit sibi vigore dictæ sententiæ restitui, aliàs non constaret, super quibus rebus peteretur executio. Ita volunt DD. cõmuniter. in l. 1. ff. ad Treb. vt ibi per Ias. nu. 30. & 31. cum concordantibus per Doct. Consulentes, & voluit Soc. iun. in cons. 36. nu. 3. vol. 4. vbi multa cumulat, vt per eum. E. Muscul.

hæres Emphyteutæ non soluens canonem, licet cadat à iure suo, etiam quod sit minor, nec tanquam minor restituatur in integrum: tamen si ignorabat se obligatum ad talem canonem, restituetur ex clausula illa generali, si qua mihi iusta causa, &c. ex illo capite ignorantiæ, vt per Doct. in l. si filiusfa. §. in hac. ff. de verb. obl. & per Ias. qui multos allegat, & dicit esse communem opinionem in l. 2. n. 107. C. de iure emphy. Soc. iun cons. 47. nu. 7. vol. 4. E. Muscul.

Hæres confecto inuentario: quando hæreditas non est soluendo, potest venire contra factum defuncti; & rem suam à patre venditam vendicare, secũdum communem per Rol. de inuent. 4. par. q. 41. post nu. 4.

hæres scriptus in testõ non abolito, nec cancellato, nec in aliqua sui parte vitiato, mittendus est in possessionem bonorum, quæ defunctus tenebat, & possidebat tempore mortis suæ secundum communem per doc. in l. fi. C. de edic. di. Adr. toll. Rol. cons. 2. n. 6. li. 3. vbi n. 7. d̃t, q̃ hæredi scripto datur remedium d. l. fi. nõ mõ vt inducatur de nouo in possessionem hæreditatis defuncti. sed etiam vt in possessione iã apprehẽsa

propria

propria auctoritate confirmetur, Quam sententiam communem dicit Curtius iunior. consilio quadragesimoprimo columna secunda. Quod quidem remedium quod dicitur adipiscendæ, vt per docto. dicta lege finali. Decius consilio 84. colum. penul. est summarium, & celeriter expediendum, teste Bar. dicta lege finali. quem omnes sequuntur relati per Rol. dicto consilio numero octauo. numero decimo. vbi quòd eo respectu instrumentum testamenti dicitur habere executionem paratam respectu allodialium, in quibus hæres habet intẽtionem fundatam cum allodialia, non feudalia præsumantur, & beneficium d. l. fi. est possessorium, quasi recuperandæ possessionis, vt per Rol. d. cons. nu. 38. de qua vide quæ habentur ibi n. 42. q̃ hæres scriptus mittitur in possessionem bonorum defuncti, non ob. q̃ testamentum sit falsum, vel inofficiosum, aut alio vitio affectum, Quam concl. Declara, vt latius per eum ibi, & consilio vigesimosecundo. numero decimoquinto & sequent. libro tertio. vbi quòd hæres institutus à testatore ex vi dict. leg. fi. C. de edic. di. adr. tol. debet mitti in possessionem omnium bonorum testatoris, etiam si testamentum non sit publicatum, cuius l. virt' locum etiam habet in bonis feudalibus, & d. cons. 22. nume. 17. q̃ licet beneficium d. l. non videatur locum habere in institu. sub conditione: validam tamen esse in institutione facta de spurio sub conditione, cum capax fuerit, secundum communem d. cons. nume. 19. cum paria sint q̃ actus sit purus vel factus sub conditione: quæ fuerit purificata, ex iuribus ibi all. d. cons. num. 20. Cui adde q̃ missio in possessionem de qua in d. l. fi. non impeditur per exceptionem requireñ altissimam indaginem, sed differtur ea exceptio & quæstio in iudicio petitorio, teste Rol. d. cons. 22. num. 36. & seq. lib. 3. Quo in articulo illud est notañ q̃ quis obtinere nõ potest possessionem rerum hereditariarum ex remedio d. l. fi. per solam exhibitionem exempli, iuxta tradita per eundem Rol. cons. 69. nume. 55. lib. 3. Qua in materia, vide eundem cons. 78. nu. 11. nu. 12. & seq. cons. 98. nu. 6. 7. 8. & seq. lib. 3.

Hæres cum beneficio inuentarij in feudo hæreditario: tenetur satisfacere creditoribus defuncti, secũdum magis communem per Rol. cons. 44. post. num. 7. num. 8. libr. 3. vbi dicit hoc procedere, quando feudum est hæreditarium, quia concessum pro se & hæredibus, secus quando feudum est ex pacto & prouidentia, quia acquisitum pro se & liberis, quia tũc ex beneficio ipsius inuentarij non tenebitur creditoribus, Rationem ponit ibi Rol. d. cons. vbi inter alia, all. pract. Pap. for. lib. 6. ad reuoc. feud. ver. nec superstitibus post nu. septimum. potest enim hæres venire contra factum defuncti, si sit hæres cum beneficio inuentarij, & feudum sit antiquum, & ex pacto ac prouidentia, per albam mandel. consilio septuagesimo sexto numer. sexto. Secus si feudum est hæreditarium, secundum communem per Roland. ibi dicto consil. colum. penult. in princip. Cui adde, quòd feudum hereditarium confecto inuentario: non dicitur esse in hæreditate separabiliter, secundum communem per Rol. dicto cons. colum. 3. post princip. ante n. 8. & num. 8. quòd quando feudum est hæreditarium si contingat alienari, non poterit filius hæres alienantis, cum beneficio inuentarij contrauenire facto defuncti, quia hæres in re hereditaria non potest plus, quàm defunctus si viueret, qui contra factum suum proprium venire non posset. Quid de filio qui hæreditatem patris non adiuit, & feudum ex pacto & prouidentia retinuit, an teneatur in subsidium satisfacere creditoribus hæreditariis? Et secundum opi. Castr. in l. pro hærede. §. si quid tamen colum. 2. ff. de acquir. hære. videtur quòd sic, & idem quando filius hæreditatem adiuisset cum beneficio inuentarij, cum qua dec. transit Alexand. consil. decimonono in fi libr. quinto, cuius contrarium plures. sustinent in dicto. §. fi quid tamen inter quos est Alex. Iaso. & alij ibi. Rub. Alex. consil. 164. colum. 5. in fi. Declarando autem Bal. in lege qui se patris colum. 6. C. vnde libe. dic. illius dicta procedere in feudo ex pacto & prouidentia, & non in hæreditario, teste Alex. dicto cons. decimono versic. nec ob. libr. 5. vbi declarat Bal. in dicta lege. pro quo vide etiam Alcia. consil. 160. nume. 15. vbi dicit reprobari Dec. cons. 185. colum. quarta. in princ. qui aliter Bal. interpretatur & sic firme remanent prædictæ concl. & quòd in feudo hæreditario inuentarium non prodest.

Hæres non conficiens inuentarium tenetur creditoribus vltra vires hæreditarias, secundum communem per Rol. de inuent. par. vl. q. 25. ante num. 4. quam prius retulit d. trac. par. vlt. q. 1. ex §. si vero non fecerit in auc. de hær. & fal. & non tantum tenetur creditoribus sed & legatariis & fideicommissariis, item & soluere legitimam filio si hæreditas sit adeo legatis exhausta quòd ex aliis rebus hæreditariis integra legitima haberi non possit, & hoc volente ipso filio, secus si vellet agere contra legatarios corporum hæreditariorum vbi hæreditas non est soluendo: quia est in eius electione agere contra hæredem vel legatarios vt per Rol. d. q. 1.

Hæres institutus metu alterius perdit hæreditatem, vt est comm. opi. de qua Bossius tit. de iis, qui prohibent aliquem testari. nu. 4.

Hęres delinquentis tenetur solum lite non contestata, qua tenus ad eum peruenit dato, q̃ inuentarium non fecerit Bossius tit. de pœnis. nu. 34. Bonacoss.

Hæres banniti vniuersalis pro suo interesse, potest vti literis & rescriptis ad nouas defensiones bannito concessis, mortuo etiam ipso bannito, forte propter confiscationem, nam potest eas appresentare, & innocentiam docere, nam mortuo bannito, non conceditur secundum consuetudinem, nam si velim' tales literas esse, siue per rescriptum siue priuilegium, tanquam contra decreta tollentia appellationem, & hæres poterit pro suo interesse vti, vt est comm. opi. de qua Bossi. de remediis iustitiæ contra sententiam ex concessione Principis nu. 15. Bonacoss.

Hæres non compellitur satisfacere pro mortuo, in quo nõ apparuerunt singna contritionis. Panor. in ca. à nobis de sent. excomm. communem dicit, licet ipse teneat contrarium. debet tamen episcopus hæredem impenitentis cogere ad exonerandam animam illius pro modo facultatem ab ea relictarum. vt tenet Lupus in c. per vestras. §. 65. nu. 159. Limi. 24. de sententia excommunica. vbi ita omnes scribentes velle dicit. Bonacoss.

Hæres tenetur de damno dato à defuncto, etiam si nec ad ipsum, nec ad mortuum aliquid peruenerit secundũ ius cano. Panor. in c. à nobis de sententia excommunica. commu. dicit. Bonacoss.

Hæres mariti potest accusare adulterium vxoris commissum in vita mariti, etiam si ignorauerit adulterium Boeri. dec. 338. nu. 7. communem dicit. Bonac.

Hæredi censetur semper testator non minus onus imponere voluisse quàm fieri potest, ac potuit. quemadmodum commune axioma inquit Socin. iunior. consilio nono num. 4. libro. 1. & cæteri vtriusque iuris interpretes cateruatim. E. Suarez.

Hæredi obligatio iure pontificio facessitur, vt damnum etiam illud à defuncto ortum, cuius nihil prorsus ad testatorem, vel ad ipsum peruenerit, resarciat. commune dicit Panorm. in capit. parrochialis. de sepult. & copiosè Iulius Clarus in pract. §. vltimo. quæstio. 51. verticulo vlterius quæro. Idem.

Hæredes masculi intelliguntur, vbi fieret mentio de hæredibus masculis, id est, descendentibus, etiam in materia aliàs transitoria ad quoscunque hęredes extraneos. Alex. de Imol. in l. Gallus. §. etiam. nu. 4. Barth. Socy. num. 7. Iaso. num. 22. ff. de libe. & posthum. Alex. de Imol. in consil. 105. num. 2. in 1. libro. Decius in cons. centesimooctuagesimoquinto. n. 3. Et hanc Doct. communem conclusionem esse inquit Crauet. in cons. 38. num. 5. vers. 5. Docto. communiter dicunt in 1. part. cons. Kirchouius.

Hæres non conficiens inuentarium: sicut priuatur falcidia, ita etiam trebel. secundum Doctor. in apostil. ad Rom. consil. ducentesimoseptuagesimosexto. column. final. vbi disputant referen. diuersas communes opiniones. & tandem distinguunt, inter filios primi gradus, & extraneos, vt primo casu trebellianica non amittatur, 2. sic, ex Gui. Pap. q. 53. Rub. con. 43. nu. 9, & not. Alex. cons. 67. nu. 2. lib. 4. cons. 29. nu. 6. lib. 5. Rom. d. consil. 276. colum. fi. numer. octauo quærit, an in aliquo puniatur vx. de qua ibi, quæ multas res præsupponitur in inuentarii confectione omisisse, & dicit Rom. quòd in duobus, primo, quia si vltra omissionem in inuent. cælat, vel surripit res ipsas hæreditarias, & de hoc conuicta fuerit illas tenetur restituere duplicatas, lege finali. §. illo. C. de iure deliber. secundo quòd priuetur detractione trebellianicæ in vniuersa hæreditate, quam opinionem sequitur Iason in lege, finali. §. licentia. in tertio nota. C. de iure deliber. Grat. consilio decimoseptimo ad fin. libro secundo sicut enim hodie omittens falso rem vnam in inuentario ponere priuatur falcidia de omnibus rebus gloss. in Authen. de hær. & fal. Bar. in lege paulus Respondit & in lege beneficio. ff. ad leg. fal. & in lege rescriptum. ff. de his qui. vt indig. ita & omittens rem vnam ponere in inuentario dolosè priuabitur potestate detrahendi trebellian. ita Rom. dicto consil. ducentesimoseptuagesimosexto. col. fin.

vbi æquiparari dicit ista duo, cum in quibus cessat fal. cessat etiam trebel.l.marcellus versf.quod autem. ff. ad treb. Rursus quærit Rom.ibi an si hæc omissio rerum in inuent. facta non foret, posset ea mulier de qua ibi detrahere trebel. dum restitutio venit fienda ad pias causas, & post plura concludit pro opi. negatiua,pro qua vide eum etiam conf.206.ante fi.conf. 239.2.dub.

Hæres.Appellatione.hæredis qui hæres comprehendatur. vide Alex.in 3.vol.conf.36.vbi dicit.q̃ veniunt omnes hæredes in infinitum regulariter.in quacunque dispositione.l.hæredis appellatio.& l.sciendum.ff.de verb.sig.l.1.C. de hæred. inst.l.2.& 3.ff.de peti.hæred.l.paterfa.ff.de vul.& pup.l. si qs filium.§.fi.ff.de ca.pecu.& l.qui per successionem cum similibus.ff.de reg.iu.all.etiam l.in animalibus C.de lega.per quem tex.Bal.in d.l.fi.C.de hær.insti.dat.no.& generalem theoricã. q̃ quandocunque fit mentio hæredis ipsius in quem verba diriguntur. tunc intelligitur de omni hærede secus quando fit mentio hæredis ipsius disponentis.puta testatoris. l. qui liberis §.hæc verba.ff.de vul.& pup.

Limita vt per Alex.in 5.vol.conf.125.in fi.

Subdit etiam Alex. q̃ semper vbi fit mentio hæredum super materia transitoria ad hæredes intelligitur de quocũque hærede in infinitum.nisi in casibus exceptis.all.Bar.Bal. Ang. & scribentes.in l.gallus §.etiam si parente.ff.de lib.& post.secus si super re de sui natura non transit.ad hæredes.quia tunc intelligitur de 1.l.antiquitas.C.de vsufr.ad quod etiam alleg. Bal.in d.l.fi.& Angel.in consil.182.quod mihi est.306.Adde Paul. de Castr.in 2.vol.conf.190.incip.videtur diceñ.Vide in materia Cor.in 4.vol.conf.272.Ang.conf.110.

Limita etiam in vsufructu vt vult Cor.conf.154. Angel.in conf.2.in prin.

Quid si fiat mentio de hæredibus & successoribus. an veniat singl's successor.Alex.in 2.volu.conf.193.tenet quòd sic. P.Andora.

hæres hæredis censetur hæres primi testatoris.d.l.fin.C. de hæred.inst.& habetur in locis præall.& in specie Iaſ.in §.actionum.in 34.& 35.col.inst.de actio.Dicens q̃ ille qui est hæres hæredis.potest in libello dicere se hæredem primi testatoris. Addit quòd singulariter.vult gloss.in l.3. ff.de peti.hæred.vaq̃ si primus puta seius mortuus est ab intestato.& ille cui immediate ego successi puta titius fecerit testamentum in quo me hæredem instituit.q̃ ego in libello possum dicere me hæredem illius seij ex testamento quamuis ipse nullũ condiderit testamentum.Eodem modo econtrà.si ille primus seius fecisset testamentum.Et ille titius ab intestato decessisset.ex cuius persona.ego venio.Certe possum in libello me dicere hæredem ab intestato illius primi sei.quamuis ipse condiderit testamentum.& hoc ideo.quia debet attendi causa proxima & non remota.& idem vult ipse Iaſ.in d.l.fi.in 1.col.C.de hæred. inst.vbi addit tex.& ibi Gemy.in 3.no.de homic.in 6. vbi no. q̃ quis potest se app. successorem alicuius licet per infinitos medios.sic ibi innoc.Papa.appellat se successorem Petri.

Ad p^m,addo Iaſ.in l.qui liberis.§.hæc verba. in 1.col. ff. de vul.& pup.& in l.paterfa.eo.tit.Alex.in 1.vol.conf.56.repeto.in 2.volu.conf.23.& in l.3.§.ex puribus in 2.col.ff.de acq. poss.Ang.in d.§.actionum.in 33.& 34.col.

Ampliat Iaſ.in d.l.fi.etiam in eo qui non est hæres hæredis. sed ei successit alio tit.vniuersali quam hæreditario.tamen dicitur hæres principalis defuncti.quamuis non sit hæres hæredis.tex.& ex^m.in l.1.ff.de castren.pecu.quem pro sing.ad hoc all.Ludo.Ro. in conf.692.incip.hæres hæredis. quod in vol. meo non inueni.idem vult.in d.l.paterfa.

Ampliat etiam per tex.in l.si statu libera.§.non solum in fi. & in §.si filiusfa.ff.de sta.liber.vbi probatur. q̃ licet conditiones debeant impleri in forma specifica.l.qui hæredi in pr.&l. meuius.ff.de cond.&demonst.Tamen dan.hæredi hæredis dicuntur impleri.& adduc.tex.expressiorem.in l.cum ita datur. §.fi.ff.de cond. & demonst. vbi etiam plus deciditur. q̃ etiam si adiiciatur.proprium nomen. quia dicatur. si hæredi titio. x. dederit,adhuc dan.hæredi hæredis.impletur.conditio .Secus quando proprium nomen præcessisset.secundum.gl. & Bart. ibi per.l.si communis seruus.ff. de stip.seruo. & addit pro hac ampliatione.tex.in l.si peculium. §. hæredi.ff. de sta. lib.idem vult in d.l.paterfa.

Extendit etiam si dicatur scriptis hæredibus. tamen venit hæres hæredis.all.l.1.& ibi Bal.C.quorum lega.

Et pro ista extensione.vide ample Cor.in 4.vol.conf.69.

Limitat 1.istam regulam.nisi fieret mentio de hærede cum adiectione suprascripto vel infrascripto.all. Bar. in l. qui liberis.§.hæc verba.ff.de vul.& pup.& in conf.incip.Andreas martini. & alia.

Addo.Alex.in 5.vol.conf.173.& eundem Iaſ.in d.l.paterf. Crotus.in l.filiusf.§.diui.in 35.col.de leg.1.

Dic.tamen Cor.in 4.vol.conf.69.q̃ legatũ annuum debet solui per hæredem hæredis licet dicatur in testamento quòd infrascriptus hæres soluat.

Limitat 2.in penalibus.nam si testator grauasset hæredem, sub pena aliquid facere.non comprehenditur.hæres hæredis, quia in penalibus non procedim^t ita per ꝓiecturas.sed debet, in eis liquidissime constare.l.in testamento.la 1.& l. multa in prin.ff.de cõd.& demõst.fm.Bal.in d.l.fi.in 22.q.sed dicit. melius distingueñ.vt per Bar.in d.conf.quem late refert & sequitur.Alex.ibi.& Lud.Ro.in l.si quis filium.§.fi.ff. de acq. hære.

Fallit etiam quando de hærede testatoris est facta mentio in substitutione quia tunc non venit hæres hæredis.Alex. in d.conf.173.in fi. P.Andora.

Quid autem in prohibitione testatoris.ne domus vel prædium alienetur.an transeat ad hæredem.vide Iaſ.vbi s̃. & quæ dixi in ver.alienatio §.14.& seq. Idem.

Quando autem testator vult rem peruenire.ad successores qui comprehendantur.Vide sonz.in 2.par.con.249.in 9.col. Et conf.seq.in pr.1.col. Idem.

Vbicunque fit mentio de heredibus.nunquam intelligitur electa industria personæ.Cy.in l.quisquis.C.de epi.& cler. Fely.in c.in præsentia.in 19.col.de prob. Idem.

App. hæredis in dubio venit hæres vniuersalis non autem hæres in re certa.l.quotiens.C.de hæred.insti.cum aliis al.per Alex.in 5.vol.conf.124. Idem.

Hæredibus nostris semper prouidere videm.l.si pactum.& ibi doct.ff.de probat. Omne.n.pactum.regulariter est transitorium ad hæredes.vt ibi per gl.siue obl.consistat in dando.siue in facien.l.veteris & l.fi.C.de contrahen.& com.stip.

Fac.l.sic.§.si deb.ff.qui.mo.pig.vel hypo.sol.& l.necessitas. §.de venden.ff.de pignor.act.Et ita vult Paul.de Cast.in 2.volu.conf.282.incip.in facto præsenti.Bal.in 2.part.conf.278.vbi all.l.iurisgen.§.pactorum.ff.de pac.vbi habetur q̃ in dubio pactum censetur in rem.Et persona videtur adiici vt demonstretur. is cum quo fit cõuentio non vt pactum personale cõstituatur. Et istud maxime procedit in beneficiis. secundum Bar.in l.qui in futurum §.si ex altera.ff.de pac.

Addo Iaſ.in l.stipulationum.alias.2. §. item si in facto in 1. col.ff.de verb.obl.Vbi etiam dicit.quod iuris est de aliquo.Idem & de eius hærede.licet de hærede non sit facta mentio.al leg.l.postulante.in pr.& ibi doct.maxime.Alex.ff.ad treb. idẽ vult ipse Iaſ.in l.stip.ista in 3.col.eo.tit.& in l.diuortio.§.interdum in 1.col.fo.ma.Alex.in l.quamuis.ff.ad treb.& in d.l. postulante.

Etiam in pacto de non peten.Alex.in 5.vol.conf.148.in 1. col.Cor.in conf.30.

Amplia vt procedat nedum actiue.sed etiam passiue.vt volunt doct.maxime Iaſ.in locis præal.& in specie Addo Bal. in 3.part.conf.397.Alex.in 5.volu.consil.18.maxime.in vltim. colum.

Amplia fortius ẽt si sit dictum pro se tm̃. vt volunt Bal. & Iaſ.in l.fi.C.de actio.emp.& Iaſ.sequitur.in loc.præal.& in l.si tibi decem millia.§.si quis ff.de pac.per d.§. de venden.& d.l. stip.ista. Vide tamen Ang.in §.præterea.in 1.col.insti.de exce.

Amplia etiam si in vna parte instrumenti fiat mentio de hęredibus.in alia non.Cor.notabiliter.in 3.vol.conf.2.

Et licet obl.sit restricta ad personam.certam proprio nomine nominatim tamen transit ad hæredes l.eum qui ita.§.te.& titium.& l.continuus.§.fi.ff.de verb.obl.Iaſ.in d.§.si quis.

Fallit ſtã regula in obl.faciendi.q̃ñ est tale factũ.q̃d nõ potest explicari p alium puta de eo qui promisit scribere librũ manu propria si moriat̃.non tenebitur.hæres.idem de eo qui ꝓmisit ꝗhere nuptias cum filia alicuius.nam talis obl.nõ transit ad hæredem.l.vnica.§.ne autem C.de cad.tol.

Et ex hoc.in quæstione facti. Cum aurifaber promisisset instruere vnum iuuenem in illa arte vsque ad quinque annos. & aurifaber.tertio anno decesisset.dicebatur.illam obligationem non transmisisse ad hæredes.allegabatur. Alb. de rox.in l.veteris.addo Panor.in 1.parte. conf.90.

An autem ille qui promisit facere.possit adimplere per aliũ Iud.in sing.74.tenet quòd sic.

Fallit etiam quando actum esset.quòd pactum esset personale.l.qui in futurum §.si ex altera.ff.de pac.

Item fallit.in casib^s.enum.p gl.in d.l.si pactũ. Et p Bal.in 2. part.conf.278.vbi d̃t.illam regulam nõ procedere.q̃ñ forma verborũ nõ patit̃.d.l.eũ q ita.§. q ita.2.respõso.ff.de verb.obl. item si natura ꝗctus nõ patit̃. l.actione.§ morte. ff. pro socio.

Item

Item si impedimentum perueniat ex natura rei in contractu deducte.§.finitur.inst. de vsufr.

Fallit etiam in meris factis. vt si tibi concedam q̃ possis aliquid facere in fundo meo.quia non transit ad tuum hæredẽ. Iaſ.in l.apud Iul.§.si quis alicui. ff. de leg. 1. per §. sed cum factum.inst.de stip.seruo.

Fallit quoque in pacto de non peten.dotem facto per virũ socero.quia non transit ad hæredes soceri.Alex.in l.j.in fi. 13. & in pr.14.col.ff.fo.ma.per l.si marito.§.1.eod.tit. Idem.

Hæres censetur eadem persona.cum defuncto. vt habetur in auth.de iu.iur.à mor.præsti.in princ. Barb. qui alia all.in 2. part.conf.66.in 5.col.

Et propterea rescriptum impetratum contra aliquem viuentem valet contra heredem.licet mortuus sit re integra.Panor.in c.tua nos nu.5.de vsu. Idem.

Hæres potest cogi facere.id ad quod tenebatur.defunctus. l.postulante in pr.ff.ad treb.de quo vide notabiliter.Sõz.in 2. part.conf.293.in 1.col. Calca. qui multa adduc. in consil.17. Angel.in §,fuerat. in fi.primæ & in prin.secundæ col.instit.de actio. Idem.

Hæres tenetur.dotare prout defunct^s.Bar.in l.post dotem. & ibi Alex.in 12.col.ff.fo.ma.Paul.de Castr.in 2.vol.conf.58. in vlt.col. Idem.

Hæres non potest improbare factum defuncti.l.cum à matre.C.de rei vend.l.quæ à patre.C.de resti.mil.l.2.C. si in frau. pat.& l.si venditrici.C.de rebus alie.Lud.Ro.conf.18.circa fi. Alex. in 3.vol.conf.32.& in 5.vol.conf.29.in 3.col.vers. si autem dominus.& conf.170.in fi.dec.conf.184.in fi.Ludo.Ro. conf.18.vbi ponit q̃ non potest reuocare alienationem fidei commissi.si non fecit inuentarium. & est text.& ibi Bal.in l.si ab eo.C.de lib.causa.

Limita nisi factum defuncti. tendat ad fraudañ hæredem. legis beneficio.ita dicit.Bal.in 1.parte.conf.82.Addo Alex.in terminis.in 5.vol.conf.57.in fi.&pulchre.Cur.in conf.1.in vlti.col. vbi dicit. q̃ iura ſtã. quæ habent q̃ hæres non potest &c.debent intelligi. quando hæres habet id quod tenebatur. defunctus ei relinquere alias secus allegat Bar. in l.2.C.de inoff.do.& tex.in l.2.C.si quid in fraud.patro. Vide aliquid per Bal.in l.vnica.C.ne fiscus rem &c.lib.10.

Videretur etiam posse limitari.quando factum defuncti esset nullum.quia sic.quis potest cõtra suum proprium factum venire quando est nullum.vt dixi s̃. in verbo factum.§. ita & multomagis.contra factum defuncti nullum.

Limita etiam quando contractus est simulatus.quia persona.in cuius fraudem & præiudicium est celebratus.potest venire contra talem contractum.etiam si esset hæres contrahentis ita in specie Alex.in 5.vol.conf.57.in fi.Ang.inst.de excep. in 22.col. Idem.

Pactum personale ad hæredes non extendi.l.ep^la.§.fi.ff.de pac. vbi est casus. q̃ hæres non tenetur. ad alimenta ad quæ defunctus tenebatur. fa.l.qui in futurum.§.si ex altera.ff.e.tit.

Hæres non potest venire contra iuramentum. defuncti. Pau.de Cast.in 2.vol.conf.67.de quo j̃. in vers.iuramentum.

Nec allegare defunctum fuisse mendacem l. rem alienam. in fi.ff.de pig.act.

Hæres qui se immiscuit.hæreditati. videtur. factum defuncti approbare.Alex.in 3.volu.conf.32.& in 5.vol.con.12.per l.parentibus.C.de inof.test.& l.fi.ff.eo.tit.& dicit gl.in l.is cõsnr̃.§.sed cum monumentum. ff.fam.ercisc. quòd hæres adeundo intelligitur quasi contrahere cum defuncto idem in hęrede hæredis.Lud.Ro.conf.158.in fi.

Limita vt per Bal.in l.defuncto.C.si quid in frau.pat.

Hæres an teneatur.stare colono.Vide Bar.in l.si filiusfa.§.fi. ff.solu.matr.& in l.si quis domum.& ibi Alex.ff.loca.& in l.si merces §.vis maior.eo.tit.dixi in ver.conductor.§.

Hæredes tenentur. ad debita pro portionibus hæreditariis nullo habito respectu ad prælegata.l.1.C.si cert.pet.l.pro hæreditariis.C.de hæredi.act.l.ea quæ. C.fam.ercis.l.debitori.& l.pacto.successorum.C.de pac.

Limita procedere. in hæredibus vniuersalibus. Secus autẽ in institut.in re certa.Ita.Soc.in 2.part.conf.243.

Limita etiam in casu no.l.1.§.filiam.ff.de colla.dotis.& ponit Alex.post Lud.Ro.in l.post dotem.in 12.col.ff.fo.ma.dixi in ver.dos relicta.in vers.Quid si pater dotauit filiam promittendo.

Limita pariter in alio casu de quo per Iaſo.in lectu.in l.frater à fratre.in 6.col.ff.de cond.indeb.vbi dicit. quòd quando hæredes sunt obligati.ex facto defuncti.quilibet liberatur.soluen.partem.limitat ipse.nisi vnus ipsorum contraxisset debitum quia si conuenitur.ex illo contractu tenetur.in solidum vide ibi per eum.

Limita præterea in alio casu.de quo.per Iaſ.in l.2.§.1.in 3. col.ff. de verb. obl. vbi ponit ex^m. quando testator. legasset mille.pro facien.capellam.quia tunc quilibet hæredum tenetur insolidum.vide tamen latius ibi per eum.

Submissio quam fac.debitor quibuscunque curiis an transeat contra hæredes? Dic q̃ non si est simpliciter facta. Secus si submisit se & hæredes suos. quia quis potest hæredẽ suum obligare ad factum.l.veteris.C.de contrahen.& com.stip.Faciunt no.per Bal.in c.1.in tit. qui succeſſ.te.dum all.ca. dilecti filij.de fo.compe.& in l.defuncto.C.si quis in frau.pat.

In contrarium tamen fac.quod vult phi.in c.fi. de fo. compe. vbi dicit quòd forus ratione iuramenti. est personale & non transit ad hæredem.

An autem quis in actu inter viuos.vel in vlt.volũtate.possit vnum solum ex hæredibus suis grauare.tangitur. per doc. maximè.Ang.in l.auus neptis.ff.de pac.

Stipulatio conditionalis ad hæredes transmittitur. secundum.Alb.in l.si pactum.ff.de prob.all.§.ex conditionali.insti. de verb.ob..Addo Iaſ.in l.quæ de legato.in 4.col. ff. de leg.1. Quid de stipulatione.annua? Vide Alex.in l.si stichum.§.1.de verb.obl.

Legata autem conditionalia ad hæredes non transmittuntur.l.vnica.§.fin autem aliquid sub conditione.C. de cad. tol. & ibi doct.Addo Bal.in 3.part.conf.132.

Nec spes substitutionis. fideicommissarie. Alex.in 3.volu. conf.92.in 2.col.& conf.93.in subscriptione.vlt.& in 5.volu. conf.165.in 1.& 2.col.&conf.175.in 5.col.Cor.in 2.volum. conf.118.& in 4.vol.conf.89.

Et ratio differentiæ est quia testator legan. videtur habuisse respectum ad personam.legatarij.non autem ad personam hæredis ipsius legatarij.l.nec adiecit.ff.pro socio.

Sed stipulator intelligitur.nedum sibi sed etiam hæredibus suis prouidere.lege si pactum. præalleg. Et ita dicit. Alber.de rox.ibi.

Vide Card.in clem.fi.in 16.q.de elect.& in q.17.

Adde quôd spes substitutionis.pup.non transit ad hæredes l.sed si pf̃es.& ibi doct.maximè Alex.ff.de vulg.& pup.

Vide tamen quæ dixi in ver.substi.pupillaris.§.46.

Limita d.l.sed si plures.Nisi substi. pup. sit iuncta cum iure accrescendi quia tunc propter ius accrescendi transmittitur. ita Iaſ.ibi all.tex.in l.qui ex duabus.ff.de acq.hæred.

Vide tm̃ no^r eundem Iaſo. in l. qui plures. ff.de vul.& pup.

Spes substitutionis reciproce ad hæredes non transmittitur.l.qui plures. & ibi Bart.& doct.ff.de vulg.& pup.

An fideic. non agnitum transmittatur. Vide Guidonem. conf.122.& conf.132.

Illud autem quod s̃.dixi legata conditionalia non transmittit. d.§. sin autem aliquid sub conditione. §. ex conditionali. cum gl.inst.de verb.obl.cum si.

Amplia vt per Bened.in conf.79.fac.quod vult Ang.consi. 120.dum loquitur.de tẽpore incerto adiecto prestazioni.&c.

Limita nisi ex coniecturis colligatur.testatorem aliter voluisse.ita dicit Bal.in l.vnica.col.vlt.vers.quid de tali quæstione.C.de his qui ante aper.tab.

Vbi tamen dicit.q̃ non suffic.simpliciter ista coniectura ex eo q̃ legatarij sint nepotes.sed debent esse alie coniecture. & ita dicit.in terminis.dec.conf 55.in pen.col.Barb.in 2.vol. ꝗ. 55.in 2.col.& Curt.iun.in conf.16. Bene facit quod vult Bened.in conf.123.

Limita etiam nisi ius accrescendi sit annexum.ita Iaſ. in l.q plures liberos.ff.de vul.& pup.all.tex.in l.qui patri. ff. de acq. hære.& idem vult in l.emancipata.in 4.col.C.qui admit.

Limita præterea.vt per Iaſ.in l.si stichum. §.stip.col.2.ff.de verb.obl.vbi dicit. q̃ licet legatum annuum tanquam conditionale non transmittatur.tamen secus si sit factum cum præfinitione certi temporis. puta decem annorum quia trãsit ad hæredes nisi sit factum causa alimentorum.vide ibi per eum.

Legatum non agnitum transmittitur.ad hæredes.Iaſ.in l.apud Iul.§.si quis in prin.ff.de leg.1.Ana.conf.75.Ang. consil. 124.circa prin.

Ius arbitrandi, an transmittatur. ad hæredes.Iaſo.in repe. l. quominus in 36.col.ff.de flum.& in col.seq.ponit istam.q.& concludit quòd non vide per eum.

Quid autem in iure offerendi. & implendi. an transeat ad hæredem.vide notabiliter Iaſ.in l.ep^la.§.si inter.ff.de pac.vbi dicit.q̃ facultas casualis in contractibus bene transit ad hæredes.§.ex conditionali.inst.de verb.obl.Sec^s in conditione potestatiua.l.qui Romæ.§.augerius.secundum vnam lect. & ibi Bar.ff.de verb.obl.

Istud

Istud tamen vltimum est limitañ. nisi promissor infra tempus decesserit nec possit ei mora imputari, quia facultas implendi hoc casu, licet conditio sit potestatiua, transibit ad hæredem. ita Bar. in terminis, cons. 16. incip. Angelus Iacobi.

Et ita intelligo aliud consil. Bar. 29. incip. in nomine domini, amen. proponitur, ꝙ in testamento vbi dicit, ꝙ facultas implendi conditionem, non transit ad hæredem.

Vide aliquid per Im. in cons. 15.

Quid de iure dicendi testamentum nullum, an transeat ad hæredem. Ias. in l. cum mota. col. 4. C. de transact. all. Bal. tenere ꝙ sic, in c. siscitatus. col. pen. de rescri. propter suitatem. ipse tamen Ias. dicit, ꝙ putat Bal. bene dicere, quantum ad liberos, secus quantum ad hæredes extraneos. vide tamen eundem Ias. in l. si infanti. col. 9. C. de iur. delib.

Quid de iure petendi legitimam. Ias. in l. emancipata. col. 1. C. qui admi. tenet ꝙ transmittitur ad hæredes, alle. Sal. ad literam. in l. scimus. in prin. C. de inoffi. testa. quem sequitur Alex. in cons. 197. incip. viso titulo quæstionis, quod m̃ est in 2. volu. cons. 55. Et dicit ita esse de mente Bal. si recte inspiciatur, in l. si arrogator. in 2. opp. ff. de adop. & in l. 2. in vlt. q. C. de liber. præte. quod dicit esse bene notandum. Et idem vult ipse Ias. in l. ex facto. col. 14. ff. de vul. & pup. Addo Alex. in 2. volu. cons. 150. Cor. in 2. vol. cons. 116. col. pen. & vlt. vbi loquitur de iure petendi supp. leg. & Bened. in cons. 76. Ang. cons. 242. Ang. Are. instit. de inof. test. in prin. ver. quæro an hoc.

Quid de substitutione non agnita, Iaso. in d. l. emancipata. col. 4. dicit, ꝙ transmittitur, si est iuncta cum iure accrescendi. & idem vult in d. l. qui plures. per l. qui patri. ff. de acq. hær.

Ius petendi rest. in integr. in non præparan. petere supp. leg. transmittitur. Cor. in d. cons. 116. in fi.

Item ius petendi rest. in integ. aduersus ius adeundi. Cor. in 2. vol. cons. 162. in fi. & in cons. 200. in pen. col. Bened. cõs. 88. & cons. 140. Bolog. cons. 32. col. 2. Cor. in 4. vol. cons. 312. in fi. & cons. 314. in fi. Ang. cons. 242. Lud. Rom. cons. 58.

Vide tamen Bened. cons. 148. col. vlt. vbi distinguit, aut decessit infans, & non transmittit, aut erat maior infante & transmittit. late Barb. in 3. vol. cons. 60. max. in 10. col. & seq. Vide not. Ang. Are. in §. si quis agens. col. 7. de act.

Vide etiam Ange. cons. 241. vbi dicit, ꝙ j̃. 30. ann. moriens transmittit, &c.

Quid in iure retinendi rẽ. pro expens. in ea fact. Lud. singu. 174. dicit, ꝙ transit ad hæredem ius eligendi transit. l. si stipulatus. & ibi Alex. de verb. obl.

Quid de iure petendi collationem. Iaso. in l. si maritus. C. de colla. per illum tex. dicit, ꝙ transit ad hæredem, s. actiue. addit tex. in l. 1. §. ibidem. ff. de colla.

Transit etiam passiue. l. cum emancipati. in pr. ff. eo. de coll.

Quid de facultate reuocandi donationem propter ingratitudinem. vide s̃. in ver. donatio non reuoca. §.

Quid in pacto de incarcerando, dic ꝙ non transit ad hæredem. Ias. in l. si decesserit. col. 3. ff. qui sat. cog.

Hæres reuocat confessionem erroneam defuncti. Ias. in l. si quis. §. 1. in vlt. not. ff. de leg. 1. & in l. non idcirco. quam legit cum l. cum testamentum. C. de iur. & fac. ign.

Hæredi non præiudicat ficta confessio defuncti. Phil. nota. in c. cum speciali. §. porro. col. 5. de appel.

hæres non declarat libellum. Iaso. in d. l. non idcirco. & est gl. in l. pomp. scribit si fur. §. fi. ff. de rei ven. & in l. inter stip. ibi dum dicit viuenti. ff. de ver. obl. addo eundem Ias. in l. edita. in 9. col. C. de eden. & in l. si quis. §. 1. ff. de leg. 1. & Barb. in 2. vol. cons. 38. col. 15. Bolog. in cons. 6. col. 4.

Fac. quod vult Ang. cons. 203. in fi.

Hæres illius qui promisit compromittere, non tenetur compromittere, si de eo non fuit dictum. Paul. de ca. in 2. vol. cons. 31. incip. super primo quæsito.

In contrarium fac. quod vult Io. de A na. in cons. 19. vbi dicit, ꝙ iura quæ dicunt compromissum non transire ad hæredes loquuntur in litigatoribus, secus autem in contrahentib.

hæres non potest conueniri ex eo ꝙ defunctus promiserit soluere illud quod declaratum foret. ita Ias. in l. petens. col. 4. C. de pac. al. l. qui Romæ. §. augerius. & ibi Bal. Ang. Im. & Pau. de cast. ff. de ver. ob. quod dicit esse notandum pro mercatoribus. Pe. gerar. sing. 27. Alex. in d. §. augerius. col. 2.

Pœna non transit contra hæredem. l. vnica. C. ne ex delict. defunc. l. 1. ff. de priua. delic.

Quod intellige procedere in pœna imponenda, secus si per legem ipso iure, vel per sententiam imposita sit. tex. gloss. Bar. & doct. in l. si quis iniquum. §. quod autem. ff. quod quisque iur. Bar. in d. l. 1. ff. de priua. delic.

Vide latius Alexand. in d. §. quod autem. & ibi Ias. vbi ponit an saltem requiratur sententia declaratoria. de quo dixi in ver. positio. §. 38.

Vide etiam Ang. are. in trac. malefi. in verb. & vestem cælestem. col. 11. vbi dicit, ꝙ si fur confiteatur mihi furto abstulisse certa bona, & antequam condemnaretur moritur, ex tali confessione habebo ius contra eius hæredem. all. Spec. in tit. qualiter in accus. proce. in prin. ver. quid si latro. quia in istis iudiciis quasi contrahitur. l. 3. §. idem scribit. ff. de pecu. & quia ex confessione oritur actio in factum, sicut ex sententia. l. proinde. §. si procurator. ff. ad l. aq. all. etiam Bar. in d. l. 1.

Adde ꝙ Aug. ari. ibi hoc limitat. Nam si iudex procedit per viam accusationis, s. Titij contra Gaium, qui Gaius confite. se plura furta fecisse, & Titio & multis aliis: illa confessio Gaij nocet hæredibus tantum, quo ad Titium, qui accusauit. Aliis autem non prodest: secus si per viam inquisitionis, quia illa confessio nocet hæredibus quo ad omnes. all. Io. And. in add. Spec. in tit. de accus. in add. quæ incipit, quid si latro. Et istam limitationem secundum eum, magni fac. Imol. in l. defuncto. ff. de pub. iud.

Intelligit tamen ipse Aug. præmissa procedere, nisi hæres contra confessionem, probaret contrarium. al. Bal. in d. l. vnic. ne ex delic. defunc.

Vide etiam in materia Cor. cons. 314. & Alex. in l. 1. ff. de priua. delic. Ang. in §. interdum. insti. de hæred. quæ ab intesta. & in §. fideiussor. de fideiuss. & in §. 1. de perpe. & temp. act.

Ficta confessio non transit contra hæredem. Alex. in l. eius qui delatorem. de iur. fisc.

Hæres defuncti potest instare declarari defunctum non deliquisse. Alex. in l. ex iudiciorum. ff. de accus.

Hæres semel effectus, an possit desinere esse hæres. vide s̃. in ver. hæred. aditio. §. 9. Et aliquid per Bal. in 2. part. cons. 55. Ang. not. cons. 168. in 3. dub.

Hæres effectus in vno iudicio est hæres quo ad omnes. vt dixi in ver. confessio probat. §. 4. ver. limitat ipse Alex.

hæredi ad deliberan. quantum tempus dari debeat, vide Lu. Ro. cons. 493. vbi dicit esse 9. mens. per l. fi. §. sed quia quædam. C. de iur. deli. poterit tamen secundum eum iudex causa cognita moderare.

Vide Ias. in rubr. C. de succ. edic. col. 2. vbi post multa dicit hanc esse veram & cõem conclus. ꝙ aut quærimus nunquid ad instantiam creditor. possit iudex statuere minus tempus hæredi, quam sit præfixum in edicto prætoris ad istum finem & effectum, ꝙ si hæres infra talem terminum non adeat, possit dari curator bonis qui creditoribus satisfaciat, & tene ꝙ sic. alias creditores nimium longam dilationem haberent.

Aut quæris, dicit ipse, nunquid hæredi possit statui minus tempus ad finem, ꝙ eo elapso excluda. hæres à facultate succedendi, & sic ad instantiam substituti: & dic. ꝙ non, per reg. l. licet. C. de iur. del. & dicit ꝙ ita concludunt doct. quos alleg. vide per eum ibi. & aliquid in l. si curatoris. C. de iur. delib. Ang. in §. extraneis autem. instit. de hæred. qual. & dif.

An autem infra tempus conficiendi inuentarium, possit hęres à creditoribus conueniri. Bar. in l. fi. §. donec. C. de iur. del. dicit ꝙ non: potest tamen conuenire, nec habet locum pœna retorqu. Sed vide Ias. in l. si quis iniquum. in pr. ff. quod quis. iur. vbi dicit, ꝙ Ang. & Im. in l. 1. §. hæc stip. ff. si cui plus quam per l. fal. & Raph. in l. fi. §. si vero postquam. C. de iur. delib. tenent contrarium. per tex. not. in l. 2. §. sed si agant. ff. de iud. & ita videtur transire ipse Ias. Qui venit vt hæres, debet probare se talem, vt j̃. in ver. probatio. §. 32. Nisi sit filius, qui debet probare se filium, & agen. vt hæres obtinet, vt ibi §. 34.

Quando ago contra aliquem, veluti hæredem, debeo verificare eum esse hæredem. vt ibi. §. 35. Tenens bona, licet non sit hęres, potest conueniri à creditorib. gl. in l. controuersia. & ibi Ias. in 5. col. ff. de transac. al. etiam l. fi. C. de peti. hæred. fac. quod vult Barb. in 4. vol. cons. 52. col. 7. & Bolog. in cons. 50. Guid. cons. 163.

Limita nisi teneat pro iuribus suis. per not. per Alex. in 3. vol. cons. 32. vbi vide. faciunt quæ vult in 4. vol. cõs. 89. col. 2. ibi. nec ob. prædictis. Cor. cons. 147. col. 1. & cons. 321. & Car. cons. 37. fac. etiam quod vult Ang. in §. fi. ver. & probatur. instit. de hæred. qual. & dif.

Instãtia cãæ trãsit in hr̃dẽ. l. si cũ hoĩem. ff. de fideius. l. si rem. la 2. ff. de rei ven. l. 2. §. fi. ff. de præt. stip. de quo vide Alex. in l. si constante. §. si bona. ff. solu. ma. vbi ponit an instantia transeat in fiscum. & dicit ꝙ in hoc quot fuerunt capita, tot sententiæ.

Et ꝙ instantia transeat in hæredem. Addo Sozin. in 1. part. cons. 31. col. 4. Calca. cons. 17.

Et transit cum omni sua qualitate. Bald. in l. fin. §. fin. ff. de fideiussorib. tutor.

An autem

An autem transeat in hæredem clericum. Vide ample Feli. in c. quia G. extra de iud. & aliquid per Iason. in auth. quas actiones in 11. col. C. de sa. san. eccl.

Et quibus casibus transeat in non hæredem. vide notabiliter dec. in d. c. quia Gu. in 3. col.

Sed an mortuo reo post litem contestatam. possit actor renuntiare primæ instantiæ. Bar. & Alexan. in l. prætorie. §. sed si vnus. ff. de præto. stip. tenent quòd sic.

Impetratio rescripti an transeat ad hæredes. Vide pulchre Ias. in l. 1. & 2. C. quando lib. prin. datus. vbi dicit. ꝙ si impetro rescriptum. contra titium & quosdam alios. quantum ad illos alios. rescriptum. non transit ad hæredes. per c. significauit de rescrip.

Dic. etiam ꝙ si tempore impetrati rescripti persona contra quam impetratur. esset mortua. non valet nec transit contra eius hæredes. Vide per eum. & Alex. in dicta. l. si eum hominem.

Resti. in integ. aduersus hæred. non additam an transmittatur ad hæredes ex persona minoris vel ex personis hæredum vide subtiliter. Cor. in cons. 87.

Si princeps concedit alicui no. pauperi aliquos reditus. nõ transeunt ad eius hęredes Corse. in ver. hęres. §. 1.

Vnus hæredum an possit redimere vnam rem hæred. exclusso alio hærede. quando hæredes habent ius Redimendi. Vide j̃. in ver. Pactum. inter emp. & vend. §. 7.

Adde ibi dictis. ꝙ qui vult dicere ꝙ sunt plures hæredes, quàm hij qui agunt. habet necesse hoc ostendere. gl. in l. cum de lege. ff. de prob. Alex. in rub. ff. de ope. no. nun. & l. is potest. ff. de acq. hære. Fac. quod dixi in verbo prob. §. 8. vers. septimo. limita.

Hæredi non conceditur. absol. à iuramento. sonz. in 1. part. cons. 115. in 4. col. Sed propter læsionem auditur. Cor. in 4. vol. cons. 27.

Dic. tamen Cor. in 4. vol. cons. 112. circa fi. quòd iuramentum. firmat contractum. vide tamen ibi per eum.

Per nominationem alicuius de hærede inter viuos factam. an videatur. ille effectus hæres illius eum taliter nominantis. Ias. pulchre. in l. tale pactum. §. fi. in 3. col. & seq. ff. de pac. relatis hincinde opinionib. sequitur op. Bar. tenentis quòd sic. in liberis. & pia causa. vide ibi late per eum.

Quid si testator dixit pono omnia bona mea in manibus titij. an videatur eum instituisse hæredem. Bal. in 1. parte. cons. 334. tenet quòd sic.

Hæres qui rem hæreditariam. plib̃ hypothecatam emit ab anteriore creditore potest ab aliis creditoribus. pro illa re cõueniri. gl. & ibi Pau. de Cast. & Ias. in l. 1. C. de repud. hæred. vide j̃. in ver. hypotheca. §. 24.

Viuentis non est dare hæredes. Ias. in l. plane. §. si duobus in 4. col. de leg. 1. & est text. in l. 1. C. de hæred. vel actio. vend.

Et de hæreditate. viuentis. nemo debet esse solicitus Ias. in l. 2. §. 1. de vulg. & pup.

Hęres pro parte. & pro parte quis esse non potest. Ias. in d. §. si duobus. in 7. col. P. Andora.

Agens vt hæres repellitur ex facto suo. Corn. consil. 170. vol. 4. P. Andora.

Hæredum appellatio, quæ in contractu pro se & filiis & hęredibus gesto, inseritur, ad hæredes extraneos non dilatatur. cõmune dicit Alex. cons. 56. n. 2. lib. 2. eadem porrò hęredum nuncupatio si in materia ad hæredes non transmeabili fiat, ad posteros, seu liberos relata censebitur. vt receptum scribit Arius Pinelus in l. 3. nu. 32. versic. infertur 9. C. de bo. mater. E. Suarez.

Hæredum pars maior, si pacem cum defuncti offensore inierit, satis superque est, vt offensor veniam delicti possit impetrare, quemadmodum frequenter placitum asseuerant Areti. in l. pro hærede. in prac. §. vlt. n. 11. ff. de acq. hæ. Io. Crot. repe. 1. n. 151. & rep. 2. num. 82. Hier. Butigel. n. 175. Bolog. n. 199. in l. 4. §. Cato. ff. de verb. obl. Alciat. cons. 577. nu. 2. Io. de Amicis cons. 88. n. 6. & vberrimè Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. 58. vers. frequenter. Quanquam ab omnibus prorsus pacem obtinendam esse necessariò affirment communiter receptum Feli. in c. cum omnes. nu. 27. de const. Ias. nu. 57. Rip. nu. 103. Alciat. nu. 172. Soc. iun. nu. 273. in d. §. Cato. Did. à Couar. lib. 1. resolut. c. 13. n. 8. Menchiaca controuers. vsu frequen. c. 30. nu. 39. placet tamen superior opinio, vt humanitati magis consentanea. nec enim tanti esse debet suspitio odij & maleuolentiæ piis omnino sponte eradicãda, vt quum quem deliquisse pœnitet, benignior hæredum pars frequentibus suffragiis iuuare nequeat. vbi tamen praxi, optima rerum doctrice, aliud receptum est, aliud prorsus & absque dubio sequendum erit.

Idem.

Hæredes scripti tamen illi dici possunt, quorũ nomina sunt notata in testamento, nõ autem illi, qui possunt dici hæredes ex legis ordine iuxta l. 1. §. 1. in pr. vers. sed si non legi. & ibi tradita. per Doct. ff. de his, quę in test. delen. ad quod est doctrina Bart. Communiter recepta in l. qui liberis. §. hæc verba. in vlti. q. ff. de vulg. & pup. Dum ibi vult: Quòd substitutio facta à testatore de hęredibus suis j̃. scriptis, solum vocat eos, qui nominatim scripti sunt, si aliqui scripti reperiuntur, cum oculis corporeis legi possint, & non, qui erant per certam personã eligendi, eo, ꝙ ipsi non possunt dici scripti, quia oculis corporeis legi non possunt, vt per eum cum concordantibus per So. iun. in cons. 54. nu. 9. & 10. vol. 4. E. Muscul.

Hæredes & si in obligationes omnes quibus, & alij testatoribus vita functi tenebantur, & ipsi testatores aliis obnoxij erant, generaliter ac regulariter veniant, tñ illas haud induent, vel suscipient: quarum contractibus taxatiuam dictionem alterutra pars addiderit. v. g. tantũ promitto, ego solus pollliceor, vel tibi duntaxat. vt communia latè ait Anto. Gomez. de contract. c. 11. nu. 12. & seq. E. Suarez.

Hæredes plures instituti in quibus naturæ & charitatis ordo sit, non omnes simul instituti intelliguntur, sed successiuo ordine alij ante alios. vt si instituam meum filium atque eius filios: mortuo demum meo filio, eius filij hæredes erunt. cõe ex multis pronunciar Ant. Gomez. de testa. c. 2. nu. 3. vers. 5. limita, & c. 5. nu. 24. vers. infero. 27. & c. 10. nu. 31. vers. ex quo infero. Excipies tamen vt hoc procedere nequeat cum institutio facta proponitur per dictionem coniunctionis, simul, vel vna. qm̃ ea in specie omnes cõiunctim hæreditate potientur. cõe testatur idem Ant. Gomez. d. c. 2. n. 3. Excipe deinde, vt id locum generaliter ac regulariter in aliis non habeat, quàm in iis, quorum vtrunque instituere vel ratio suadet vel necessitas cogit, ne alias testamentum ruinam faciat, vt in filio ac nepote ꝯtingit. in aliis etenim præter hos, secùs longè erit. quippe quia si quis fratrem suum aut quemuis alium, & eiusdem liberos instituerit hæredes, tunc omnes admittentur, hic in dimidiatam partem, illi omnes in alteram dimidiatam partem, vt frequenter placita inquiunt Alex. cons. 2. lib. 3. Io. Dilect. de arte test. tit. 4. caut. 6. nu. 1. Ant. Gomez. d. c. 2. vers. 7. & finaliter limita. & qui latissimè circa hanc quæstionem, & eius distinctiones diuagatur Iulius Clarus. de testament. quæst. 80. Idem.

Hæredes verbis coniuncti in accrescendi iure illis præferũtur, qui re tantùm coniuncti sunt: vt magis commune placitum renuncio ex Iaso. num. 125. Lancel. Polit. in l. re coniuncti. ff. de leg. lib. 3. ex eodem Iason. in additio. ad Porc. in §. si eadem res. institut. de legat. quamuis neutrum illorum prærogatiuam habere, sed vtrunque æquo iure succedere frequẽtius dogma affirmet Petrus de Beluis. Io. Crot. nu. 47. in dicta lege re coniuncti, & Ant. Gomez. de testament. cap. decimo. n. 32. Idem.

Hæredes ab intestato primi duntaxat gradus, non verò & vlteriores, tacito testatoris iudicio vocati censentur. vt frequenter placitum pronunciant Ias. in l. licet imperator. num. 40. ff. de leg. lib. 1. & in auth. ex causa. C. de lib. præter. Ant. Gomez. de testa c. 10. nu. 27. vers. sed aduertendum, quod eleganter declarat Arius Pinel. in l. 1. parte. 1. nu. 73. C. de bo. mater. Idem.

Hæredes & si ex defunctorum delictis iure ciuili non tenentur, tamen pontificio iure tenentur. commune renunciant Ant. Gomez. de delict. c. 1. nu. 85. Didac. à Couar. lib. 3. resolu. ca. 3. n. 7. non tamen vltra hæreditarias vires obligatio vnquã dilatabitur. seu inuentarium illi confecerint, seu neutiquam illud exarauerint. commune efferunt Did. à Couar. d. c. 3. nu. 8. Bossius in pract. tit. de pœnis. nu. 34. Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. 51. vers. scias tamen. Idem.

Hæredes, quorum nomina testator deleuerit, & si hæredes esse non desinant. tamen indigni habebuntur, atque illis alioquin obuentura hæreditas ad fiscum deferetur. commune ponit Iul. Clar. de testa. q. 94. in finem. Idem.

Hæredis appellatio in feudorum materia ad filios solùm refertur. commune ait Dec. cons. 310. n. 10. Alias autem regulariter nec eum vnquam comprehendet, cui hæreditas fideicommisso restituenda est, vt frequenter placitum scribit Bel. cons. 42. nu. 13. E. Suarez.

Hæredis institutio aut præsumpta, aut tacita, quamuis generaliter ac regulariter ꝑ nihilo prorsus sit, tñ in quibusdam formis rectè collecta procedet. quas species latè recẽsent cõe placitũ ĩ vnaquaque ponẽtes Ant. Gomez. de testa. c. 5. n. 23. & seq. I. Clar. de test. q. 35. ver. ĩ primis. ẽt q. 36. cũ ꝯplurib. seq.

vberrimè

vberrimè ex receptis ſententiis tractatvt fieri debeat hęredis inſtitutio,& qui facta valeat,vel ſecus. Idem.

Hæredis ex aſſe inſtitutio, quæ verbis directis concepta in codicillis,aut imperfecto teſtamento eſt,ſi codicillaris clauſula adiungatur,in fideicommiſſum conuertetur. quo legitimi hæredes cogantur hæredi illi non ritè inſtituto hæreditatis bona reſtituere vt frequenter placitum renuncio ex Accurtio,Bart.Ang.Imol.& cæteris interpretibus in l. ex ea ſcriptu. §.j.ff.de teſta.ex eiſdem Accurt.Bart.Bal.ac reliquis commentatoribus in auth.ex cauſa.C.de lib.præter. ex Accurt. rurſus & pleriſque omnibus ſcribentibus in l.ſi iidem codicilli.C.de codicil. Idem.

Hæredis bona non minus diſpoſitionibus teſtantis ſubiecta ſunt quàm ſua ipſius teſtatoris bona. quippe quæ de illis atque de his teſtator diſpoſuerit hæres adita hęreditate ęqualiter obſeruare atque explere omnino tenetur. commune effantur Ay.Crauet.conſ.173.nu.9.Iul.Clar.de teſta.q.71.Non tamen hæredi alienatione ſuorum bonorum interdicere teſtator poterit vt frequenter placitum teſtificatur Rip.in l. filiusf.§.diui.nu.54.& ſeq.ff.de leg.lib. 1. Idem.

hæredis bona ſi expreſſim teſtator obligauerit, valebit obligatio, & cōpetet hypothecaria actio, ſi obligatio hæredi ipſius nomine facta fuerit,alias generaliter pignoratitie contrarie locus erit vt pignus à defuncto conſtitutum tradatur, vel ſi iam traditum fuerit.exceptio contra hæredem repetentem dabitur.commune aſſerunt Neguſant.de pignori.ſecun. membr.2.part.nu.57.in fi.Iul.Clar. de teſta.q.61.ver.ſed nunquid. Idem.

hæredi cuicunque ſub quacunque conditione inſtituto competit bonorum poſſeſſio ſecundùm tabulas,iuxta quam quoad conditio pendebit,bonis curator conſtituetur.&cùm fuerit expleta conditio.non egebit alia bonorum poſſeſſione poſcetque iure illam ac proculdubio impetrabit,cùm vel ſub ſtituto vel iuſtis teſtatoris hæredibus cauerit ſe alioquin conditione defectum bona hæreditatis omnia cum fructibus eſſe reſtituturum.vt communia inquit prolixè Ant.Gomez.de teſta.c.2.n.13.& n.14. E.Suarez.

Hæredibus alicuius & ipſi conceſſa emphyteuſis ad quoſcunque hæredes ſeu teſtamento honeſtatos, ſeu ab inteſtato tanquam proximiores ſuccedentes ſpectabit,ac deferetur,cōmune renuncio ex Alexand.conſ.26.libr. 5.& in l. quod dicitur.n.26.ff.de verb.obl.Dec.in c.in præſentia.n.48.de probat. Ario Pinel.in l.2.nu.12.C.de bo.mater. E.Suarez.

hæredibus illius,qui rem genericè debet,de ſolutione diſſentientibus,iudex petēte creditore diſcordiam illorum pro ſuiipſius arbitratu dirimet.commune dicunt Roman. nume. 13.Alex.nu.10.Soc.Vincent.ab Hercul.n.5.in l.2.§.ex his. ff. de verb.obl. At ſi vnus ipſorummet hæredum petat controuerſiam ea de re inter illos ſopiri,eam cæteri hæredes ſorte diſtrahere, atque extinguere cogentur:vt frequenter interpretibus placere ſcripſerunt ad illum eundem §.Ang.Imo.Areti. Rom.Alex.ac Iaſ. Idem.

hæredes ſui & neceſſarij non præſumuntur habere ſcientiam eorum quæ in teſtamento continentur,ſecùs in hæredibus extraneis. quia illi præſumuntur habere ſcientiam fideicommiſſi,& cęterorum ꝓtentorum in teſtamēto.Secundùm doctrinam Bar.in l.eius qui.verſ.5.nota.num.29. ff. de rebus crediris.& in l.qui Romæ.§.duo fratres.verſ.3.quæro. nume. 13.ff.de verb.oblig. Quam ſententiam latius declararunt Alex.de Imol.nume.8.verſ.6.nota.Iaſ.in §.ꝙ ſi ſtipulatus.nu.4. in d.l.eius qui.& in d.§.duo fratres.Alex.n.53.verſ.1.inquantum.& Iaſ.nu.56.verſ.3.quærit Bar. Et Bar. ſententiam communem Docto. opinionem eſſe referunt Maria. Socy. Iun.in conſ.118.nu.30.in fi.conſ.& in conſ.128.nu.117.in 1. parte conſ.& Hiero.Cagn.in l.qui in alterius locum.nu. x.ver.com munis ſcribentium ſententia eſt.ff.de regul.iur. Quam tamen concluſionem fuſius explicarunt prædicti Doct.Ripa. in d.§. duo fratres.verſ.circa tertiam quæſt.n.50.cum ſeq.& Rolan. à Valle,in conſ.36.in 2.Tom.conſ. Kirchouius.

hæredi ab inteſtato ſuccedenti non competit beneficium. l.ſi.C.de edic.Diui Hadr.tol.ita refert Cy.in d.l.fi. nu. 9. verſ. 3. iuxta præmiſſa. Et hanc ſententiam veritatem eſſe ſcribit quoque conſulendo in hunc modum Calderic.in conſ.36.titul.de teſta.Tradit Io.Petr.de Ferrar. in ſua Pract. in form. libelli,quo petit.hæred.ex teſta.§.in omnibus eius bonis.num. 2.Et hanc ſententiam opinionem communem Doct.eſſe,tradunt Doct.in d.l.fi.Alex.de Imo.num.22.& Dec.nu.39.Iaſo. nu.23.verſ.teneas tamen.Gozadin.in conſ.7.num. 5.Cephal. in conſ.152.nu.31.lib.2.conſ. kirchouius.

hæredes & ſi ex defunctorū delictis iure ciuili non teneantur,Secus de iure canonico,vt eſt comm.opi.Soarez verſ.hæredes.num.97.Non tamen vltra vires hæreditarias confecto, vel non confecto inuentario,vt eſt comm.opi.ibi nu.99.Et licet regulariter hæres non teneatur ex delicto defuncti, niſi quatenus ad eum peruenit hoc procedit, ſi ſine contritione mortuus eſt.alias ſecus,vt per Soc.in c.à nobis,nu.29.vbi dicit,ſingulari nota dignū,&quotidie poſſe contingere & multi falluntur.de ſent.excom. Et ꝙ hæres non teneatur ex delicto defuncti, eſt com.opi.vt per Cla.q.51.ſecus de iure canonico etiam ꝙ lis cum defuncto conteſtata non fuerit, vt eſt com. opi.ibi Clarus verſ. vlterius.D.Oſaſcus deciſ. Pedemon.149. & 252.nu.3.Capra reg.67.nu.1.vbi comm.dicit.Amplia,vt ibi.num.10.ſi defunctus non pœnituerit,licet ſit confeſſus,vt eſt comm.opi.& nu. 15. Non tamen tenetur aliàs vltra vires hæreditarias,etiam ꝙ non fecerit inuentarium.vt eſt communis opi.Clar. ibi verſ. ſcias tamen. Et ſi plures ſint hæredes,& vnus eorum non ſit ſoluendo, alius tenetur exonerare conſcientiam defuncti,vt eſt comm.opi.Clar.d.q.51.verſicul. ſed pone.Bonacoſſ.

PRO.Hæredes iuris ſucceſſores ſunt l. quoties.§. hæredes. ff.de hæred.inſt.l.cum hæres.de di.reſ.in l.hæres de acq.hære. Bellon.

PRO.Hæredes pro hæreditaria parte tenentur ad onera hęreditaria.l.pro hæreditariis.C.de hære.actio.l. 1.C. ſi cert. pet. Idem.

hæredem ſi teſtator in teſtamento ſuo nominatim non expreſſerit,illum tamē deſignauerit per relationem ad aliā ſchedulam,vel ſcripturam,in qua ſit ipſius hæredis nomen expreſſum,ita tamen vt veniat demum poſt teſtatoris mortem certificanda,talis inſtitutio ſuſtinebitur.comm.d.Clar.in §.teſtamentum.q.36.verſ.Sed quid. P.Fichard.

hæredes Donatoris non poſſunt donationem reuocare, ſi donator paſſus ſit Donatarium res donatas poſſidere. Com. dicit Clar.in §.donatio.q.13.verſ.fi. Idem.

hæredis inſtitutio, ad interrogationem notarij facta à teſtatore ſanæ mentis,mortis proximitate non oppreſſo, valet. Et comm.opi.ſecundum Alex.conſ.12.viſo inſtrumento.verſi. & quod dictum teſtamentum.vol.1. M.Chærian.

hæredi vniuerſali mala fides defuncti nocet. Eſt magis vera concluſio,ſecundum Alex.conſ.11.ex his quæ in themate. vol.6. Idem.

hæreditas patris ex potētia ſuitatis etiam nō adita, ad quoſcunque hæredes tranſmittitur.Eſt magis comm.opi.teſte Iaſ. in conſ.130.factum ſic ſe habet.vol.1. M.Gribald.

Quotieſcunque aliquis hæreditatem adiuit inſolidum vel pro parte, & eius intentio erat, hæreditatem ex quacunque parte ſibi delatam acquirere,ſemper valet aditio pro ea parte quæ in veritate adeunti delata erat,& error nihil nocet,ſedvalet aditio,inſpecta veritate. Et comm.opin. ſecundum Dec.in conſ.14.circa fi.prin.vol.1.

Conditio adiecta à teſtatore per hæc verba, Si ſine hærede vel hæredibus deceſſerit,intelligitur de filiis,non extraneis:& requiritur etiam ꝙ dicti filij ſint effectualiter hæredes, alias non verificatur.Et eſt communis opinio ſecundum Decium in conſ.38.circa primum.volumin.primo. licet poſtea teneat opinionem contrariam pro veriori.verſi. & iſta opin. veriot. M.Gribald.

hæreditatem adeundi ius,ſeu poteſtas,quæ competit extraneis, ac ſe immiſcendi quæ ſuis competit triginta annorum ſpatio durat.l.fi. C.de edic.diui Adria.toll.gl.nota.in l.3.ff.de acq.hæred. Bart.Ang.Paul.Caſt.in l.filio præterito.ff.de iniuſto teſtamento.gloſſ.Alex.& Iaſ.n. 1.& 5.in l.licet. C. de iure delib.& in l.prima.C.quando non peten.partes,& opinio iſta communiter approbatur,vt per Alexandrum in d.l.licet. Bolognetum in dicta lege prima numero trigeſimo, vbi omnes Moder.hoc idem atteſtantur Hyppol.Riminald.in §. 1.nume ro 210.inſtitu.de donationib.Grammat.deciſ.103.nume. 46. Alex.conſilio 163.viſo proceſſu.volumi.2.Iaſo.conſilio.19. præſentis.volu.primo.Ruinus conſilio 62.num.8.& 19.lib.3. & Gozadi.conſ.56.num.5.& 13.& conſ.80.num.6.vbi iſtam communem latiſſimè declarat hoc ampliatur non ſolum procedere in hæredibus ſcientibus ipſis delatam eſſe hæreditatē, verum etiam in ignorantibus, qui caſu, quo ab obitu defuncti 30.anni fluxerint profecto hæreditaria petitione caderent text.eſt in l.hæreditas.C.de petit.hære.& ita hoc notant & firmant Doct.in d.l.licet & in d.l.filio præterito.Interpretatur& limitatur verò iſtud non procedere qñ iſti ignorātes p huiuſmodi ignorātiā ex clauſula,ſi qua mihi iuſta cauſa,&c.aduerſus præſcriptionē in inte.reſti.peterēt,q̄ abſque dubio aliquo ꝓcedenda foret,vt per Fulg.conſ.64. in fi.per doctr.Bar.in l.j. §.ſi

§.ſi quis propter.ff.de itinere actuque priuato. & comprobatur melius hoc ex his,quæ tradit Specul.in tit.de præſcr.§.primo.verſ.pone,colonus.Fulg.conſ.63.Francus circa fi.& Alexand.conſil.89.volum.ſecundo & ita ſe habet communis opinio,vt aſſerit Soci.in l.cum filius,§.primo.ff.de verb. oblig. & Deci.conſilio 203.in caſu.Sed aduertendum eſt hic, quòd iſtud remedium non prodeſſet contra præſcriptionem 40.annorum,quoniam illa pleniſſimam ſecuritatem parit,l.omnes C.de præſcrip.triginta vel quadraginta anno.& hoc tenet Alexand.conſilio 172.volum.2.& Soci.in l.cum filius.§.in hac ff.de verbor.obligation.in fine. Deci.conſil.29. & pro tenui, & conſilio 375.viſa bulla.ante finem.& conſil.36.diligenter conſideratis.in fi. faciunt ſcripta per Soci. conſilio 299.circa fi.Sciendum autem eſt ad præmiſſorum vtilem intelligentiā, quòd beneficium hoc reſtitutionis in integrum eſt vtile à principio nec currit,niſi à die ſcientię,quia tempus quadriennij,datum conceſſumque ad petendam reſtitutionem in integrum eſt vtile à principio l.fi.C.de temp.in integrum reſtitut. vt per Bald. conſilio 226. quæſtio. volum. 2. quod putat eſſe memoriæ commendandum, Alexand. conſ. 110. perſpectis. lib. 5.& tempus vtile non currit ignoranti,l.vtile.ff.quis ordo in poſſ.ſerue.& ita remedium hoc ſecundum Doct.allegatos dabitur etiam contra præſcriptionem 40. annorum, ſi is qui petit reſtitutionem iuſtè ignorauerit hæreditatem ſibi delatam eſſe, & ſic habes, quòd quadriennium non currit, niſi à die ſcientiæ ſecundum Deci.conſ.303.Tholomæus conſ.76. Iaſ. in §. rurſus inſt.de actio. in quibus locis atteſtantur iſtam eſſe communem opinionem,& Illuſtriſs. Reſtaurus Perusin' Præceptor meus dum eum publicè audiebam Peruſij,qui pleniſſimè more ſuo declarabat omnia prædicta. Interpretatur etiam præcitata concluſio, quòd ſui,vel extranei hæredes excludūtur à ſucceſſione lapſu 30.an. quando filij.agnoſcunt hæreditatem ex capite vnde legitimi. Nam filij poſſunt ſuccedere ex capite vnde liberi,à quo 30.an.præſcriptione excluſi. admitti poſſunt intra alios 30.an. ex capite legitimorum, argument.l. 1.§.ſed videndum.ff.de ſuc.edict.vt per Alex.alioſque Docto.in d.l.licet,Bar.conſ.128.quidam habuit.Cornæ. conſ.70.veniunt.lib.4.cum relatis per Iaſ.conſ. 34.vol.2.& iſtam ſcribit eſſe communem opinionem Alex.conſ.89. viſo puncto.& vol.2. F.Viuius.

Hæreditate aui priuatur nepos parricidio commiſſo à patre,Boeri.dec.21.nu.8.comm.dicit. B.Villalob.

hæreditas defuncti occiſi per familiam, non debet adiri priuſquam familia ac ſerui fuerint torti,ſiue palam,ſiue clam fuerit facta occiſio.ſi tamen ab extraneis fiat,ſi palam,non eſt adeunda ante,quàm accuſatio fiat.Si tamen fuerit facta clàm: poteſt adiri &poſtea fit accuſatio Iaſ.in l.cum frater.n.4.C.de iis,quib.vt indig.comm.dicit. B.Villalob.

hæreditate adita, non dicitur amplius hæreditas. Iaſo.in l. poſſeſſio appellata.§.veteres nu.18.ff.de acq.poſſ.com. dicit. Idem.

hæreditatis aditio eſt animi.Io.Durand.in arte teſtandi.tit. 11.cau.1.comm.dicit ſed non probatur,niſi per actum,Anto. Nice.in ꝓcordan.gl.concord.19.vol.1.comm.dicit. Idem.

hæreditatis aditio etſi animo fiat, tamen illius animi declaratio per actus externos requiritur communiter teneri dicit Alex.in l.pro hærede.ff.de acq.hære.Et Bal.in l.ſi certis annis. C.de pactis. Voluntas enim in corde retenta non inducit aditionem hæreditatis vt ibi dicit.Et idem Bald.in l. cū antiquioribus.C.de iure delib.nihil gerendo,inquit,non poteſt induci hæreditatis aditio,quod clare colligitur ex d.l.cum antiquioribus ibi. Sed nec aliquid geſſerit quod aditionem &c. Et ex tex.l.ſi auia.C.eod.tit.& §.fi.vbi gl.inſti.de hære.qual.& diffe. Qui autem ſint actus talem aditionem non declarantes, vide apud Bald. in conſ.224.ſuper eo quod quæritur, &c.volu. 2. I.Fichard.

hæreditas poteſt adiri vſque ad 30.an.Alex.in l.licet.de iure delib.C.elapſis, tamen poſſunt filij ex capite vnde legitimi intra alios 30.adire.Alex.conſ.89.volu.2.Extraneis autem ex capite ignorantiæ,reſtitutio conceditur.Io.Durand.de art.teſtan.tit.11.cauſa 6.com.dicit.Balb. autem in tract. de præſcri. in 4.part.4.part.quæſtione.19.dicit cum filius poſſit adire hęreditatem ex capite,vnde liberi,vnde legitimi, & vnde cognati,quod ex quolibet c.habet 3.an.ad adeundam hæreditatem paternam.& dicit hanc eſſe communē Iaſ.in l.licet.nu. 1.& 5. de iur.deli.C. dicit quod extraneis ius adeundi durat per 30. annos. ius autem immiſcēdi quod competit ſuis durat etiam per 30.annos ſolum,& hanc dicit eſſe communem. Sed Suarez.in l.8.tit.de las herencias.lib.3.For.Il.nu.41. cum ſeq. concludit com.opi. eſſe ꝙ filij habeant ex teſtamento 30.annos ad adeundam hæreditatem: at illis completis habeant alios triginta annos ab inteſta.&ſic filij habent ſexaginta annos ad adeundam & petendam hæreditatem paternam. Plus dicit, quod ſolùm ab inteſtato habet ſexaginta annos etſi non ſit teſtamentum.& dicit communem in num. 54. Et nota quòd inquantum dictum eſt per Suarez,quòd ex teſtamento habet triginta annos filius: & iſtis completis habet alios cum ſolus in teſtamento fuit inſtitutus hæres ſecus tamen quando habuit alios hæredes:Quia non habebit niſi illos priores triginta annos vt per Bald.in l.licet.C. de iur.deli. & Lud. de Goza. in conſilio 80. numer. 6. quod nota quòd per iſtud notabile concordant omnes opiniones ſupradictæ, & concluditur ꝙ ius adeundi, & immiſcendi præſcribitur contra filios per triginta ann.quando ſunt alij hæredes ſecùs tamen, ſi non ſunt alij hæredes nec deſcendentes,vt legaliter notat d.Lud.deGozad.in conſ.56.nu.5.& 13.

De iure regni habes l.7.titul.14.parte.6.diſtinguentem,vel detinens poſſidet cum bona fide,&titulo:& præſcribit per decem annos inter præſentes,& viginti inter abſentes:aut poſſidet cum titulo, & mala fide aut ſine titulo, & cum mala fide: & præſcribit per triginta annos.Quibus elapſis,non datur regreſſus ad hæreditatem adeundam.& ex hac lege videtur approbata communis opinio relata à Iaſone: quod ſolum ſint dati triginta anni ad adeundam hæreditatem ex quocunque titulo. Villal.

hæreditas paterna non adita,filio mortuo,tranſmittitur ad hæredes extraneos Iaſ.in l.cum antiquioribus.C.de iur.delib. nu.1.comm.dicit,& Tiraq.in tract.le mort ſaiſit le vif.part.2. decla.5.nu.21.

Amplia etiam ſi non ſit agnita iure ſuitatis. Decius conſil. 331.& conſilio 245.& Iaſo.conſilio.30.volum.1.commu. dicunt.

Amplia ſecundo in hærede minoris: qui mortuus eſt ante aditam hereditatem.Quia ſuccurritur reſtitutione.Io.Duran. in arte teſtan.tit.11.cau.1.com.dicit Iaſ.in l.ſi infanti.nu. 17. C.de iure deli.comm.dicit.

Reſtringe iſtam ampliationem: ſi eſt apposita in teſtamento clauſula codicillaris:Quia hæredes in hoc caſu petunt hæreditatem ex fideicommiſſo. & non eſt neceſſaria reſtitutio. Alex.in l.cum filio.ff.de leg. 1.Io.Durand. vbi ſupra commu. dicit.

Limita primam concluſionem in filio emancipato: qui hodie non tranſmittit hæreditatem non aditam ex potentia ſuitatis. quia licet ſit ſublata differentia ſuitatis, ac patriæ poteſtatis & emancipationis quo ad ſucceſſionem ab inteſtato non tamen in aliis vt in tranſmiſſionibus:Iaſ.in l.emancipata.numero ſexto.C.qui admit.communem dicit. B.Villalobos.

hæreditate paterna repudiata cæteris filiis debetur hæreditas qualiter.Coua.in epi.de ſucceſſ.ab inteſtato, conſ.6.commu.dicit. Idem.

hæreditatem adire poteſt præcipuè ſeruus vſufructuarius cuius contemplatione relictus eſt ſeruus vſufructuarius & non requiritur voluntas proprietarij. Iaſon. in lege poſſeſſio appellata. §.veteres. numero trigeſimoſeptimo. de acq.poſſeſſion.ff.communem dicit. Idem.

hæreditatem adire infans non poteſt ſed ſolùm pater, aut tutor, aut eſt maior infante & minor ſine tutore, nec tutor ſine minore adire poteſt.Bello.conſilio.vigeſimoquarto.numer. 16.communem dicit ex Soci.conſil. 89. & Bartol. in l.ſi infanti.C.de iure deli.& Doct.in l.bonorū.C.qui admit.

Nota quod per quemcunque actum per quem poteſt quis adire hæreditatem nomine proprio, cenſetur adire pro alio. Bell.conſ.24.nu.15.comm.dicit ex Bart. in l. gerit.in fi. ff.de acq.hæred. Idem.

PRO.Hæreditas eſt ſucceſſio in vniuerſum ius, quod defunctus habuit tempore mortis l.hæreditas.ff.de verb.ſig.l.nihil aliud.ff.de reg.iur. Bellonus.

PRO.Hæreditas nulla eſt viuentis.l.j.C.de hære.vel act.vē. l.opinione.C.pro hære.l.neminem.ff.de acq.hære.improbus enim eſt qui ſolicitus eſt de viui hæreditate. in l.2.§. Iulianus. ff.de vulg.ſubſt.l.Ita tamen §.à patre.ff.ad Treb. Idem.

PRO.Hæreditas repræſentat perſonam defuncti,& eſt pro domina.in l.non minus.§.fi.ff.de hæred.inſt.l. hæreditas. 1.& 2.ff.de acq.rer.dom.l.cum hæreditas.C.depoſ.l.mortuo.ff.de fideiuſſor.in §.ſeruus alienus.inſt.de hære.inſtit. Idem.

PRO. Hæreditas plerunque eſt onerosa. l. ſi hæreditas. ff. mand.§. 1.inſt.de auth.tut. Idem.

PRO.Hæreditas,legatum,&donatio cauſa mortis,nō ſine cauſa obueniūt,ſed ob merita accedūt.l.nec adiecit.ff.,p ſoc.

OBIEC.contra.valet illa institutio, filius impiissimus,&de me male meritus hæres esto.l.his verbis.§.illa institutio.ff.de hæred.instit.

SOL.d.l.nec adiecit intelligitur in hæreditate extraneorũ, non autem suorum hæredum.Ratio diuersitatis,quia hæreditas debetur filiis à natura l.cum ratio.de bon.dam.ff. ergo necessario debetur.cum naturalia sint immutabilia.§. pen. Inst. de iur.na.Nec obstat,ꝙ sit male meritus.exprimenda enim & probanda est causa ingratitudinis auth.licet.C.de lib.præter. vel exhær. Idem.

PRO.Hereditas solo animo adiri potest.in l.auia.C.de iur. deliber.in l.gerit.ff.de acqui.hæred.in §.vlt.Insti.de hęr.quali. & diff. Idem.

PRO. Hæreditas non adita, regulariter non transmittitur ad heredes.l.vnica.§.in nouissimo.C.de caduc.toll.Fallit in tribus casibus primò in transmissione iure suitatis.in l.vni.C.de his qui ante apert.tabul.l.ventre.ff.de acq.hære.Secundò fallit in transmissione iure sanguinis.in l. apud hostes. C. de suis & legi.hær.Tertiò & vltimò in transmissione iuris deliberandi.in l.cum antiquioribus.C.de iure delib.Alios casus fallentiales,vide per gl.in l.sed etsi.ff.de bono.possess. contra tabu. Idem.

PRO.Hæreditas neque dari,neque adimi codicillis potest. l.hæreditatem,C.de codicil.

OB.Contra de l.Scæuola.ff.ad Treb.

SOL.Directo quidem dari non potest,vt hic:per obliquum verò potest,vt hic per fideicommissum. Idem.

PRO. Hæreditatis appellatione bonorum quoque possessio continetur.l.hæreditatis appellatione.ff.de verbo. signifi. Idem.

PRO. Hæreditatis appellatione legata & fideicommissa non continentur l.si Titius.ff.de leg.3. Idem.

PRO.Hæreditatis aditio retrò trahitur ad tempus mortis. l.hæres.ff.de acq.hæred. Idem.

hæreditas parentum non debita filiis,sed quasi debita censetur.quo circa si de ea illi agant de consequendo lucro, non de damno declinando agere dicentur. commune ponunt Aret.in l.Titia.n.3.ff.de verb.obl.Palat.Ru.in repe.c. p vestras, §.21.n.5.de don.inter vir.& vxo. E.Suarez.

Hæreditas iacens nec dicitur, nec est, cùm quis suus hæres in rerum natura est.commune ait Anton. Gomez.de testam. c.10.n.17.Quin & postquam semel adita est,amplius hæreditas non est commune scribunt Ias.l.possessio. §.veteres.n.18. ff.de acq.poss.Viuius lib.1.opi.143.ad fi. Idem.

Hæreditas adeatur necesse est, seu ab institutis, sed à iustis hæredibus,vt vel testamento,vel ab intestato relicta deberi incipiant.commune inquiunt Corn.conf.97.lib.3. Dida.à Couar.in c.3.n.3.de testa.Ant.Gomez.de testam.c.12.n.11.ver. item etiam in tantum. Alias nec ad pias causas legata debebũtur.commune asserit Alex.conf.324.statutis,n.17.lib.2.Excipe tamen vt hæc non procedant cùm suus aliquis hæres est, vt receptum ait ex Dec.conf.245.& conf. 250. & conf. 331. ex Ias.conf.130.lib.1.Viuius libr.1.opi. 143. & est textus expressus in l.in suis.ff.de lib.& posthu. Idem.

Hæreditas si in aliquem casum simpliciter hæredi adimatur,quo casu adimetur, peruentura intelligetur vel ad cohæredes,vel ad substitutos,si adsint, alioquin ad iustos hæredes spectabit.commune fantur Ias.in l.vlt.nu.3.ff.si cert. peta. Iul. Clar.de testa.q.69.ver.vlt.

Hæreditas vi vel metu alicuius eidem relicta tum fisco addicetur, cũ qui metu vel vi institutus est, testatori proximior erit:aliàs secus.vt frequenter placitum attestatur Iul. Clar. in pract.§ vlt.q.69.ver.si testator. Idem.

Hæreditatis vel legatorum priuatio non ob quamuis, sed tantùm ob grauem iniuriam inducitur,per not.in l.3.ff.de adimend.legat.secundum Imolam capitulo,Raynutius de testamentis. & ita communiter teneri refert Benedictus Capra in tractat.substitut.post regul.posito,specie ij.nu.134.

hæreditatis aditio animi tota est.commune inquiũt Corn. conf.312.lib.4.Io.dilect.de art.testan.ti.11.caut.1.non tamen idcirco aliunde, quàm ex aliquo exteriori actu probabitur. commune pronunciat Nicet.in gl.concord.90.Villalo.in sua collecta. E.Suarez.

hæreditas quin mutuis pactis inter aliquos viuẽtes adhuc initis distribui,darive tota superstiti illorum possit,nihil impedit.commune aio ex Old.conf.139.Alb.& Sali.ac Ias.in l.vlt. C.de pact.in l.sancimus.C.de donat.&in l.hæreditariam.ff.de bon.aut.iudic.pos.Ias.in l.stipulatio hoc modo.ff.de verb.ob. Dec.conf.63.n.4.Soc.iun.conf.143.num.28.cum seq.libr.1. Hipp.sing.333.latè Io.Cepol.conf.43.numer.4. E.Suarez.

Hæreditatis adeundæ iuri per triginta annos præscribitur. commune ait Balb.de præscrip.part.4.quartę part.prin.q.19. & si enim nondum aditæ hæreditatis ius in bonis alicuius ponatur,vt receptum esse videtur ex Alex. nu. 2. atque aliis in l. precia rerum.ff.ad leg.Falc.ex Pau.n.3.Ias.in l. 3. C. de fideic. ex Ias.rursus in l.cum filiofam.n.112.de leg.1.lib.1.& in l. 1. §.veteres.n.27.ff.de acq.pos.& in l.Gallus.§.& quid si tantùm n.123.ff.de lib.& posth.& in l.si arrogator.n.33.ff. de adopt. & in l.emancipata.n.15.C.qui admitti.atque inibi cæteris recentioribus interpretibus ex Iac.etiam in l.qui se patris.n.15. C.vnde lib.ac Rebuf.in l.vna.n.22.& seq.C.de sent. quæ pro eo quod interest.tamen quoad præscriptionem in consideratione est.l.licet.cum gl.C.de iur.delibe.tradit latè Andr.Tiraquel.in l.si vnquam.ver.reuertatur,nu.312.C.de reuoc. don. Balb.vbi s. Suarez.

Hæreditatis immixtioni æque atque illius aditioni per triginta annos præscribetur.commune assero ex Aret.in l.quandiu.in 1.ff.de acq.hæred.Cor.& Alex.in l.licet.C.de iur.delib. Dec.ac Iac.de sanct.Georg.vtroque,num.8.in l.vna.C. quando non pet.par.Tiraq.in l.si vnquam.ver.reuertatur nu.312. C.de reuoc.don.Balb.de præsc.part.4.partis.4.prin.q.19.ver. & pariter iuri immiscendi. Viuius li.opi.146. pro quibus stat aperta Græcorum authoritas apud Harmenop.libr.5.tit.8.vt contra sententium opinio explodenda omnino sit. Dabitur tamen restitutio ex illa generali clausula,si qua mihi iusta causa videbitur.vt receptum effantur Soc.in l.cum filius.§.1.ff.de ver.ob.Dec.ↄs.303.Viui.d.opi.146.& lib.2.opi.127.Quin & filij,decurso eo temporis spatio poterunt ex alio capite,absq; vlla restitutionis ope ad hæreditatem aspirare:vt alibi latè scribo. E.Suarez.

Hæreditatis immixtio à creditoribus contra suos hæredes agentibus probanda est, vt illorum intentio iusto innixa fundamento procedat,commune dicit contra multos Ant.Gomez.de testam.c.9.n.25.ver. sed his non obstantibus. Probabitur autem efficaciter si ostendetur filium dixisse se retinere domum aliquam paternam pro legitima.vt cõtra Bal. & Ange.asserit frequenter placitũ Vigl.in §.vlt.n. 5.Insti. de hæred. qual.& different. E.Suarez.

Hæreditatis petitio & censetur & est realis actio,vt arbitratur Bart.in l.sed & si lege.§.petitio.ff.de petit.hęr.cuius doctrinam communiter receptam pronunciant Ias.nu.13.Rip.n.7. Purp.n.14.Iac.de Nigr.n.3.in rub.ff.si cer.pe.Ang.in §.sed iste inst.de act.Ias.in §.quædam.n.42.in fi.inst.illo eo.ti.Quamuis meo quidem iudicio inter mixtas actiones ponenda sit vt rectè contendunt Curt.iun.n.13.& Hier.Butig.nu.etiam 13.ad alleg.rub.ff.si cer.pe.verùm ea de re alibi vberius.Obseruabis autem quod hæc hæreditatis petitio,æquè suis hæredib.conceditur,atque aliis quibusuis hæredibus,vt luculenter probat l.1.& l.3.ff.de acq.hær.& nemo hucvsque repertus est,qui ea in re controuersiam cieret.Vnde etiam titulus pro hærede eisdem suis hæredibus necessariò concedetur, cùm hæreditatis petitio fundamentum omne habeat in titulo pro hærede, vt docet receptus Bar.l.pro hærede.ff.de acq.hęr.Quamobrem, vt dixi,titulus pro hærede suis hæredib.competet,quibus hæreditatis petitio nemine refragante competit, vt verissimè contra commune interpretum placitum aliis argumentis ducti tentarunt Fulg.in l.nihil.C.pro hærede.& Cum.in l.2. §.filium quoque.ff.pro hæred.Vigl.in §.sui autem.inst.de hæred. qual.& dif. Ant.Rub.in rep.l.pater filium.nu.100.ff.de inof. test.atque alij,quos j.refero,vers.hæredis titulus,seu pro hærede titulus. Idem.

Hæreditate hæredem testator priuare potest, si quid ille ab ipso iniunctum aut fecerit aut non fecerit, commune affirmant Aym.Crauet.conf.1.n.3. valebitque huiusmodi priuatio in fideicommissi vim.vt frequenter placitum asserit Bertr. conf.191.n.5.lib.6.idem Craue.vbi s.n.6. E.Suarez.

Hæreditate non adita minor 25.annis decedens tanquam ab ipso læsus restitutionis beneficium ad hæredes transmittit vt&maior annis ex iusta aliqua causa transmisisse intelligitur commune pono ex Corn.Alex.Ias.Iac.de S.Georg.n.13.in l. infanti.C.de iur.del.Ias.in l.cum antiquiorib.C.illo e.ti.atque ex aliis,quos laudat Viuius lib.1.opi.143.post prin. Idem.

Hæreditate non adita si quis hæres eo in testamento scriptus decessit,cui clausula codicillaris inserta erat quamuis ipsius hæredes ad petendam hæreditatem ius non habeant, tamen fideicommissum totius hæreditatis rectè poscent, quia scilicet ad illius transmissionem restitutio nulla requiratur. commune inquiunt Alex.in l.cum filio. ff.de leg.lib.1. Io.Dilect.de art.test.tit.11.caut.1. Idem.

Hæreditate aui priuatur nepos ob commissũ à patre homicidium. vt frequenter placitum renunciat Boer. decis.28. nu.8.Villal.in sua collecta. Idem.

Hæreditati se immiscens, non potest venire contra testamentum,etiam vltra suam portionẽ hæreditariam in iis,quæ testator putauit,se posse disponere, arg.l.fideicommissaria.la 1.§.seruum peculij.ff.de fideic.lib. Et ita per illum tex.voluit Bart.in l.si tibi homo.§.si fundus.in 3.opp.ff.de legat.1.quem ibi expressè sequitur Raph.Cum.Et licet Ias. in d.§.si fundus. dubitet de ista opi. & tentet tenere cõtrariam,tamen fatetur, quod communiter doct. tenent cum Bart. vt refert Soc.iun. conf.3.nu.23.vol.4. Muscul.

Hæreditatis petitio regulariter non datur neque exercetur contra titulo possidentem,vt voluit Iurisconsultus in l.generaliter.prout ponderat gl.fi.in l.pro hærede.ff.de pe.hær.cum concor.vt per Alex.in conf.73.punctus talis est.n.1.& 2.& in conf.184.viso processu.vol.5.& Carol.Ruyn.in conf.25.n.2. vol.4.Soc.iun.in conf.75.illustriss.dom.Bonifacius.n.7.vol.j. Et est gl.& communis opinio doc.in l.hæreditatis.C.eod.vbi Bart.& alij allegant rationem. & licet Bald.in l.fi. in 9.& 11. opp.C.de edic.diui adr.tenet petitionem hęreditatis dari posse: tamen communis opi.est contra Bal.vt plenè demonstrat Alex.in d.conf.73.& 184.in quib.locis opi. Bald.rationibus & auctoritatibus conuincit,& communiter reprobatã ostendit,saltem quando titulus non habetur ab eo,ↄ quem potuisset intẽtari petitio hæreditatis,prout ipse dicit in d.conf.134.

Et ꝙ prædicta conclus. procedat, etiam habito titulo post mortem defuncti,tenet etiam Carol. Ruy. & dicit esse communem in præal.conf.25.& in conf.160.visis iis,n.1. volu.5. cum concord.per Soc.iun.conf.10.nu.6. & in conf.37. nu.7. vol.4. E.Muscul.

Hæreditas vi,vel metu alicuius eidem relicta,fisco tum demum applicatur, cum qui vi, vel metu est institutus proximior sit testatori,alias secus.com.est opi.Soarez. ver.hæreditas.nu.9. Bonacoss.

Hæreditate priuatur,Aui nepos ob commissum à patre homicidium,vt est com.opi.Soarez,ver.hæreditate.n.34.Bona.

Hæreditas postquam est adita,non dicitur amplius hæreditas,sed patrimonium hæredis.l.sed si plures.§.filio.ff.de vul.& pup.subst. Vnde hæreditas appellatur, antequam adita sit per hæredem, & adita hæreditate amplius non dicitur hæreditas. gl.& doc.in l.1.§.veteres.ff.de acqui.pos.Quam decis.omnes doct.amplecti inquit Ias.in rub.n.5.ff.de acq.hær. referunt & alij doct. Alex.de Im.in conf.198.n.8.&ibi Carol.Mol.in ver. desierunt.in 6.vol.conf.Phil.Dec.in conf.230.& in conf.266. & ibi Carol.Mol.in ver.adiuit.& idem Dec. in l.qui se patris. n.16.C.vnde lib.& in l.hæreditas.n.2.vbi & Hier.Cagn.nu.3. ff.de reg.iur.& Maria.Soc.iun.in conf.65.n.80.in 1.par.quamuis Alex.de Im.in conf.21.n.3.in 6.vol. conf. Voluerit etiam post aditam hæreditatem dici & appellari hæreditatem.l.fi.§. sinautem.C.de iure delib. tamen ista est impropria locutio referentibus Lud.de Gozad.in conf.58.n.4.& Rolan.à Valle.in conf.99.n.2.in 1.tom. Kirchouius.

Hæreditas per metum alicui relicta, aufertur ab illo quem defunctus propter vim vel metum instituit, & applicatur fisco.com.dicit Boss.in tit.de his qui prohib.aliq.testa.n.4.Intellige,nisi defunctus haberet hæredes in gradu proximiores vel æquales institutos,tunc enim illi succederent, non fiscus. Ita tenere docto.testatur Chass.super consuetu.Burg.ver.27.Clarus d.§.fi.q.79.ver.fi. P.Fichard.

Hereditate aui priuatur nepos ex parricidio commisso à patre.Boer.decis.21.n.8.com.dicit. Bonac.

P R O.Hæreditarium propriè est ꝙ ante aditam hæreditatem acquisitum est:adita enim hæreditate desinit esse hæreditarium, & proprium fit hæredis. Not.gl. in l.1.§.veteres.ff.de acq.poss.& in l.hæres per seruum.ff.de acq.hæred. Idem.

PRO.Hæreditariæ rei furtum fieri non potest. l. hæreditariæ. ff. de fur. l. 1. §. Scæuola. ff. si quis testa. lib. esse.iuss.fuer. Idem.

Hæreditatem non aditam iure suitatis non transmittent emancipati filij.vt commune pono ex Corn.nu.4.Alex.Ias. Iacob.de S.Georg.ad l.3.C.de iure delib.Corn.rursus nu.10.Alex Ias.in l.emancipati.C.de collatio.Ias.in l.emancipata. lect. 1.nu.6.C.qui admitt.& Ang.Aret.in §.emancipati.inst.de hęredit.quæ ab intesta. E.Suarez.

Hæreditatem alicuius simpliciter repudians,aut renunciatione à se remouens,hęreditate exclusisse se tum ex testamento,tum ab intestato cẽsetur vt est gl.doctrina in l.j.§.sed videndum.in vers.succedat.ff. de successo.edicto.quam frequenter placitam constituo ex Bart. & reliquis interpretibus in l. nec is.§.vlt.ff.de acq.hæred.Bald.in rub.q.6. C. qui admitti. Paul. in l.3.ad fi.C.de iur.& fac.igno.Paul.Aret.& cæteris commẽtatoribus ad l.3.ff.de acq.hæred.Paul.rursus nu.6.Ias.nu.7. ac reliquis in l.1.C.qui admitt. Idem.

Hæreditatem qui ex parte repudiat, cùm illi plures eius hæreditatis partes deferrentur,nihil egisse videtur,&ideo hęreditatem rursus pro animi sui arbitratu adire poterit. commune assero ex gl.ad fi.Bart.nu.3.Bald.Paul.Cuma.& Are.in l.2.ff.de acq.hæred.ex Pau.in l.si solus.ff.illo eodem tit.Alex. Fulg.nu.3.Corn.ante nu.4.Alex.& Ias.nu.j.l.quidam elogio. C. de iure delib. & non de nihilo contrarium moliantur Iacob.Rauen.Alb.Ang.Sal.Io.de Imol.Alex.& Ias.in d.l.2.quã legunt simul cum l. 1. ff. de acq. hæred.sed hac de re alibi copiosius Deo fauente agemus. Idem.

Hæreditatem viuentis in pactum deducentes nihil agunt. & si filij sint commune dicit Ias.l.de qõne.n.5.de pact.nec iusiurandum vires huic pacto vllas addet.vt commune ponit latè de materia agens Viuius lib.1.opinio.233. Idem.

HAEREDITAS.

Summaria.

Hæreditatem esse nomen iuris, at recipere augmentum: ideoque donantem hæreditatem suam, videri donare omnia bona,tam futura,quàm præsentia.q.1.

Hæredem hæredis, esse etiam testatoris hæredem: Ac ideò prohibitionem factam hæredi,intelligi factam hæredis hæredi,&c.q.2.

Prohibitionem nominatim in hæredem factam.veluti,Titium hæredem prohibeo,ad alios hæredes non extendi: Nisi testator adiecerit,velle se talem rem,vel fundum in familia remanere:vel de nomine,aut genere suo, vel gente non exire. ead.q.

Hæreditatem iam aditam, non amplius hæreditatem dici: sed effici proprium patrimonium adeuntis.q.3.

Ius adeundi hæreditatem, vel ei immiscendi se, durare.30. annos.q.4.

Ius adeundi, & repudiandi firmum manere ipsi hæredi, sublato iure deliberandi,quod durat annum.q.5.

Iudicem non posse abbreuiare tempus statutum ad deliberandum in edicto prætoris, ad hoc,vt eo elapso in totum excludatur hæres à facultate adeundi. Secus,si præfigat tempus breuius,ad hoc,vt eo elapso ad instantiam creditorum,curator bonis detur.q.6.

Suus transmittit hæreditatem delatam, nec dum aditam, ad hæredes,Idemque est in emancipato & quolibet alio descendente,qui vel hæres scriptus,vel cui legatum in testamento datum est,vt scilicet transmittat ad descendentes.q.7.& q. sequent.

Beneficium l.vnic.C.de his qui ante apert.tab.hæred.trans. locum quoque habere,in successione prætoria.q.9.

An facultas transmittendi tollatur per substitionem vulgarem.q.10.

Beneficium competens suo non tolli, dato cohærede extraneo q.11.

Clericum adeuntem hæreditatem sine beneficio inuentarij,teneri creditorib.insolidũ,&vltra vires hæreditatis.q.12.

Adeuntem hæreditatem non confecto inuentario, in foro conscientiæ non teneri vltra vires hæreditatis.q.13.

Ius adeundi hæreditatem delatam filio,non in persona patris,sed in ipso filio residere.q.14.

Filiusfa.institutus adeundo hæreditatem iussu patris,excludit substitutum.q.15.

Si testator ignorauerit institutum,esse filiumf.sed patremf. esse putauerit,& dederit ei substitutum, tunc substitutum de iure.ff.admitti in partem, cum instituto iussu patris adeunte. Nouo autem iure, diuidi vsumfructum inter patrem instituti,& substitutum.q.16.

Filiumfamilias posse hodie hæreditatem adire sine iussu patris.q.17.

Pupillum non posse hæreditatem adire sine tutoris authoritate.q.18.remissiuè.

Mulier,quæ statuto vetatur citra consensum duorum consanguineorum obligari,ea nec hæreditatem adire potest sine duorum consanguineorum consensu.q.19.remissiuè.

Repudiationem hæreditatis pendente conditione factam, non valere,nisi fiat in iudicio.q.20.

Filius,licet ipso iure suus sit hæres,tamen creditoribus hæreditariis non obligatur,si abstinuerit.q.21.

Hæredem, qui promisit in actu testamenti legatariis persoluere legata, posse ex tali promissione conueniri, ni testamentum fuerit reuocatum.q.22.

QVAESTIO I.

Quæro,An hæreditas sit nomen iuris? Resp.ꝙ sic,&semper recipit augmentum.Ita est tex.l.item veniunt.§.fructus.ff. de petitione hæreditatis.Hinc infertur.ꝙ si quis donet hæreditatem suam, videtur donare omnia bona sua,tam præsentia, q̃ futura.Ita tenet Bart.in l.fi.n.4.C.de pac.cum quo cõiter transeunt Doc.vt attestatur Pe.à Duen.in trac.reg.in reg.219.ampliat.4.& sequitur Cag.in repe.d.l.fi.nu.224.Socy.iun.consi.143.nu.22.vol.1.Hæreditas enim est successio in vniuersum Ius, & in dubio à proprietate verborum recedere non debemus.Licet contrarium teneat Ias.& Lancel.Dec.d.l.fi.

QVAESTIO II.

Quæro,An hæres hæredis sit ꝓpriè testatoris hæres? Resp. ꝙ sic.& de hoc est tex.clarus in l.hæredis appellatione. & ibi gl.ff.de verb.sig. & l.fi.vbi Doct.commun. C.de hæredib.insti.Eandem opi.tenet Bart.post gl.l.si quis.§.in omni.&ibi Ias. qui dicit opi.Bart.esse veriorem, arguendo ad vtramque partem.nu.9.

Hinc infertur,ꝙ alienationis prohibitio facta hæredi.intelligitur facta hæredi hęredis.Hanc opi.tenet Bar.in l.filiumf.§.diui.n.21.ff.de leg.j. Et eam dicit cõmuniter approbari Petr.à Duen.reg.39.in pr.& sequitur Alex.in cons.56.vol.1.Alciat. in d.§.diui.n.43.& Ias.ibi in lect.1.n.110.& lect.2.nu.148.

Idem dic procedere, si prohibitio in hæredem nominatim facta fuerit, puta Titium hæredem prohibeo, & testator adiecerit.ꝙ volebat talẽ rẽ in familia remanere, vel de noĩe,vel de gñe suo non exire.Namq; nihilominus ad hęredem hæredis extẽditur.ita tenet Rom.cons.457.n.j.Ias.d.§.diui.2.lect.n.152. vbi dicit se ita in facti ꝯtingentia ꝯsuluisse,& ita iudicatũ fuisse.Eandem dicit esse com.opi.Io.Crot.d.§.diui.& Ferdi.& Loazes n.501.Pet.à Duen.reg.d.39.in 3.sublimita.j.limit.Ex quo ratio generalior est, quæ ampliat & declarat dictum, apparet enim, ꝙ testator ad dictam rem affectionem habuerit, quare eam quoque alienari prohibuit,quæ ratio etiam in hærede hæredis militat.Secus verò est, si prohibitio simpliciter facta sit nominatim in personam hæredis,vt est tex.l.Lucius. §.1.ibi Bart.& omnes Doct.ff.de lega.3.Ias.d.§.diui.in 1.lec.n.112.& 2.lect.n.159.Alciat.nu.41.& Io.Guald.in tract.de arte testan.fol.8.caut.2.nu.3.

QVAESTIO III.

Quæro, An hæreditas dicatur postquam iã est adita? Resp. ꝙ non,sed efficitur proprium patrimonium adeuntis.Ita dicit gl.l.j.§.veteres.Et ibi Ias.dicit hãc esse com.opi.ff.de acq.poss. & not. Doc.recentiores in l.hæredes.ff.de acq.hære.Eandem dicit esse comm.idem Ias.in d.§.in omni.nu.20.

QVAESTIO IIII.

Quæro, Quamdiu duret ius & facultas adeundi hæreditatem? Resp.ꝙ duret 30.an.Ita tenet gl.l.3.ff.de acq.hære. verb. potest.& ibi Cuma.& Alex.dicunt eam esse comm.opi.Hanc etiam tenent Cyn.Bart.Bal.Ang. & omnes recentiores in l.licet,& ibi Ias.dicit eam esse comm.C.de iur.delib. in pr. licet ibi contrarium teneat Saly. Et hoc ꝙ iuri adeundi præscribatur 30.an.latè firmat Bal.in d.l.1.licet gl.& Doc.l.vnica.C.q̃n non petent.Bart.l.vnic.C.de cond.ex l. Et eam dicit esse com. opi.Gram.decis.103.n.46. Quia adire hæreditatem est ius, & non facultas facti.

Et hæc quidem procedunt in extraneis,& sic in iure adeundi.Sed dubium est in iure immiscendi,quod competit suis hęredibus? Resp.Communis & recepta Doc.opi.est, ꝙ nedum iuri adeundi,sed etiam iuri immiscendi præscribatur 30.an.Ita firmat Ias.d.l.licet.nu.3.& 4.Licet ipse magis inclinet in cõtrariam partem.

QVAESTIO V.

Sed quæro,An sublato iure deliberandi,quod durat anno. l.cum antiquioribus.C.de iur.delib.maneat firmum ius adeũdi & repudiandi ipsi hæredi? Resp.ꝙ sic,& est comm.opi.gl.& omnium Doct.in d.l.cum antiquioribus. & l. si curatoribus. eo.tit.vt attestatur pract.Papi.in for.libell. quo petit hære. ex testa.verb. purè instituit. Cùm enim ius deliberandi sit introductum fauore hæredis,non debet in eius odium retorqueri &consequenter non debet absorbere ius adeundi, quod perpetuum est.d.l.licet.

QVAESTIO VI.

Sed quæro.Nunquid tempus illud statutum ad deliberandum possit per iudicem abbreuiari? Respõ. Aut quæritur,An iudex possit minus tempus præfigere, q̃ in edicto prætoris præfixum est,quò ad hoc,vt eo elapso in totum excludatur à facultate adeundi,& dic ꝙ non potest,sed si est extraneus,debet,ei dari tempus centum dierum.Si verò de descendentib⁹, annus d.l.licet.C.de iure delib.Aut quæritur,Nunquid iudex possit minus tempus prefigere,q̃ in edicto pretoris prefixum est, quò ad hoc,vt eo elapso, ad instantiam creditorum curator dari possit,qui creditoribus satisfaciat, & dic, ꝙ sic,ita tenet Iac.de But.Imol.Ang.& Saly.Rubr.C.de succ. edic. & ibi Ias. dicit hanc esse comm.opi. Eandem dicit esse magis communem &veram Alex.in cons.3.incip.consideratis.vol.2.

QVAESTIO VII.

Quæro, An filius suus transmittat hæreditatem non aditã in eius hæredem? Resp.Comm. & recepta Doct.opi.est, ꝙ filius suus & in potestate transmittat hæreditatem ad quoscunque etiam extraneos hæredes, vt dicit Ias.in l.si infanti.n.7.& 15.& l.si quis.§.si filius.nu.6.reprobata ibi gl.verb. abstinere. Ratio est,quia mortuo patre, filius suus absque alia aditione ipso iure efficitur hæres.perinde ac si adiuisset, & hoc procedit in hæreditate paterna,quam iure suitatis transmittit.

QVAESTIO VIII.

Sed quid in alia quauis hæreditate, vbi suitas locum nõ habet? Resp. ꝙ nihilominus transmittit non quidem beneficio & iure suitatis, sed ex beneficio l. vnicæ. C. de his qui ante aper.tab.propter coniunctionem sanguinis,& tantùm ad descendentes.

QVAESTIO IX.

Sed nunquid beneficium d.l.vnicæ.habet locum in successione prætoria? Resp.ꝙ sic, & ista est comm.opi. vt firmat Ias. l.emancipatæ.C.qui admitti.n.18.Iac.de Aret.Cyn.Bart.Bald. ibi,&ibidem Alex.dicit gl.d.l.vnic.verb.in liberos.communiter approbatam.

QVAESTIO X.

Sed quæro, quid si datus sit substitutus vulgaris, nunquid per illam donationem tollatur essentia suitatis,&facultas trãsmittendi hæreditatem non aditam ex potentia suitatis? resp. ꝙ sic,ita tenet Bart.l.si filius.ff.de liber.& posth.Et hanc dicit esse comm.opi.Ias.d.§.si filius.n.4.Eandem dicit communem idem Ias.l.1.ff.de vulg.& pup.nu.40. Licet Ias. existimet eam limitandam esse eo casu,quo superest nepos propter tex.l.qui se patris.C.vnde liber.

QVAESTIO XI.

Quæro, Vtrum datio cohæredis extranei tollat beneficiũ suitatis? resp.ꝙ non,& ista est communis opi.vt dicit Ias.l.pro hærede.§. Papinianus.nu.4.ff. de acq. hæred. Et hoc procedit quidem,quò ad ea,de quib. testator non potuit prouidere, vt in transmissione,secùs in iis, in quibus potuit prouidere secũdum Ias.l.si fratris.C.de iure delib.vbi communem asserit.

QVAESTIO XII.

Quæro,An clericus adiens hæreditatem non confecto inuentario.teneatur vltra vires hæreditarias? Resp.Communis & recepta Doctorum sententia est,ꝙsic,ita firmat Alex.&Ias. in l.fi.§.fi.C.de iure delib.& tenet Abb.c.eccle. S.Mariæ.&ibi Fel.extrà,de consti.Abbas in cons.73.col.pen.vol.2. Eandem sententiam firmat Bald.expressè in d.l.fi.& Doct.in c.1.de testa.Et eam dicit magis com.esse Rober.Marant.in disput.sua. 8.nu.21.

QVAESTIO XIII.

Quæro,Nunquid hodie hæres,qui non facit inuentarium, teneatur in foro conscientiæ vltra vires hæreditarias? Resp. videtur ꝙ sic,quia non faciẽdo,præsumitur surripuisse res hæreditatis,aut eas occultasse,ita tenet Fred.de Sen. cons.21.incip.nunquid hæres.& sequitur Paul.Castr.& Aret.in Rubr.ff. de acq.hæred.

In contrariam tamen partem à Doct. nostris crebriori calculo itum est,vt firmat Ias.d.rubr.n.23.Et hanc opinionem tenet Bart.l.1.q.4.C.de sacros.eccl.&sequitur Bal.l.fi.q.6.de iure delib.

QVAESTIO XIIII.

Quæro,An ius adeundi hæreditatem filio delatam,resideat in patre vel filio? Resp. Comm.recepta Doc.opi.est,ꝙresidet in filio,& non transit in personam patris,vt attestatur Ias.in l. si quis mihi bona.§.iussum,nu.4.ff.de acq.hære. & eam tenet Bart.&Doct.in l.is qui hæres.§.neque filius.&l.is potest.ff.de acq.hæred.

QVAESTIO XV.

Quæro,An aditio hæreditatis facta per filiumf.iussu patris, si sit hæres institutus, excludat substitutum? Resp.quod sic,Ita not.Doct.communiter.l.si quis filiumf.ff.de acq.hæred.

QVAESTIO XVI.

Sed quid si testator ignorabat institutum esse filiumf. resp. Videtur dicendum,ꝙ substitutus non excludatur ex toto,sed admittatur ad quartam partem.Ita est tex.in l.si paterfa. ff. de hæred.inst.ita tenet Ang.Imol.Cuman.Lud.Ro.& Alex.d.l.si quis.&ibi dicit Ias.com.esse opi.& licet d.l.paterf.loquatur in

seruo

seruo : Tamen cùm eadem militet ratio,extenditur etiam ad filium.

Prædicta procedunt de iure fforum,sed quid de iure nouissimo,quo filius totam proprietatem sibi acquirit? resp.ꝙ indistinctè excluditur substitutus,siue testator sciuit,siue ignorauit institutum esse filiumf.&hoc quò ad proprietatem,secùs quò ad vsumfructum, quia potest seruari distinctio scientiæ & ignorãtiæ, ita ꝙ diuidatur vsusfructus inter patrem & substitutum.Ita tenet Bal.Imol.Paul.de Castr.&omnes Doc.Moderni indifferenter,& est com.opin.vt not.Alex.in d.l.si quis. & ibi Ias.n.2.Licet contrarium teneat solus Fulg.l. cùm proponas.C.de hære.inst.

QVAESTIO XVII.

Quæro,An hodie filiusf. possit hæreditatem adire sine iussu patris? Resp. ꝙ communiter in eam itum est sententiam, ꝙ possit,vt firmat Ias.l.qui in alieno.nu.11.ff.de acq.hæred.Et ibi eam tenet glo.verb.inuitum,Bart.Alber.de Rosat.Paul.de Castr.& Doct.Eandem dicit communem idem Ias.d.l.si quis mihi.§.iussum.n.30.contrariam opi.tenet solus Ang.sibi contrarius.l.j.C.qui admitti.quem sequitur Ias.vbi supra.ꝙ s.licet adire possit patre requisito,& recusante, non tamen eo ignorante,& ita volunt non esse correctam.d.l.qui in alieno.per l. fi.§.1.& §.fin autem.C.de bonis quæ lib.

QVAESTIO XVIII.

Quæro, An pupillus possit hæreditatem adire sine tutoris authoritate? Vide de tutela suprà lib.1.c.9.q.24.

QVAESTIO XIX.

Quæro, Stante statuto, ꝙ mulier non possit obligari sine consensu duorum consanguineorum,An possit hęreditatem adire,Vide supr.lib.1.c.Statutum.3.q.21.

QVAESTIO XX.

Quæro,An repudiatio hereditatis facta pendente conditione valeat? Resp.ꝙ non valet,nisi fiat in iudicio.Ita tenet gl.l.is qui hæres.ff.de acq.hæred.verb.nihil egit. & ibi Bart. & Iaso. qui dicit,quòd hæc sit comm.opi.Et hoc calore iudicij.

QVAESTIO XXI.

Quæro,An filius,ex quo præsumitur ipso iure suus hæres, obligetur creditorib.hæreditariis? Resp.ꝙ non,nisi probetur, ꝙ se immiscuerit hæreditati. Et hæc est magis comm. opi. vt firmat Alex.in l.impuberib. & l.si cùm dotem. §.transgrediamur.ff.so.ma.Habet enim suus hęres fundatam intentionem suam propter beneficium abstinendi, ita vt si non probetur immixtio,conueniri non possit.Eandem opi.tenet gl.in d.l.§. transgrediamur.Bal.&Imo.in l.si filius.ff.de vulg.& pup.&Alex.con.72.vol.5.inci.viso processu.Licet contrarium teneat gl.§.1.verb.parentes.auth.vt hi qui obl.

QVAESTIO XXII.

Quæro, An hæres,qui promisit in actu testamenti legatariis persoluere legata,possit ex tali promissione cõueniri? Respon.ꝙ sic,& hæc est comm.opi.vt firmat Crot.in repet.l.nemo potest.n.29.ff.de leg.1. Et eam tenet ibi Bart.Ego tamen puto eam ita demùm procedere,si hæres extiterit,alias si forte testamentum fuerit reuocatum,non ita, quia non videtur promisisse solutionem de proprio. Licet contrarium velint Doct.eò, quia talia legata transeunt in vim contractus. M. Grassus.

Hæreditas ab intestato.defertur.filiis primi gradus equaliter.in auth.de hæred.ab intest.§.j.col.8.& in auth.in successione.C.de suis & leg.

Et ꝙ successio parentum.equaliter.inter filios & filias fien. fit & diuiden.est tex.in l.inter. C.famil.erciscun.& in l.1.C.de leg.hæred.& in l.lege.& ibi Bart.e.tit.fac.l.maximum vitium. C.de lib.præte.

Auus tamen paternus habet integrum vsumfructum , nisi filius sit emancipatus.quia tunc auus non habet nisi dimidiam vsusfructus.vt infra.in verbo vsusfructus. P.Andora.

Monachus.vel monacha.succedunt ab intestato.cum aliis. de iure ciuili.l.fi.§.hoc autem.C.de epi.& cler.

Fallit in masculo ingrediente religionem.fratrum minorũ qui post factam legitime.professionem incapax est.clem.exiui.§.quia ergo in successione.de verb.sig. P.Andora.

Si mater moriatur.relictis duobus filiis &vnus.adeat alter vero repudiet matris hæreditatem.filij istius repudiantis.concurrent cum auunculo. Cy. in auth. itaque C. communia de succes.refert & sequitur.mathesi.in tract. succes. ab inte. in 3. col. Idem.

Si nepotes concurrant cum patruis in hæreditate ascendentis. succedunt nepotes in stirpes & non in capita. §. cum filius inst.de hæred.ab inte.& §.si quis ig.in auth.de hæred.ab inte.Bolog.in add.ad dictum trac.in 1.add.col.9.vbi dicit.procedere.siue succedant ascendentibus per lineam masculinam siue per lineam fœmininam. d. §. si quis ig.& l.si matre.C.de suis & leg.quem text.in verbo ipso iure.reputat ibi sing.Bal. Idem.

Filij.ex damnato coitu nati non succedunt parentibus nec aliis ascendentibus quia sunt indigni omni legis beneficio.vt in auth.quib.mod.natura.effi.sui.§.fi.col.7.

Et quòd etiam matri non succedant est gl. in §. nouissime. insti.ad orfi.& in l.si qua illustris.C.eo.& in auth. quomodo. naturà.effi.leg.§.vlt.& 15.q.vlt.c.cum multe.

Fac.quia tales.pater & mater alere non tenentur.d.§.fi.qui.mo.natura.effi.sui licet de iure cano. alendi sint. c. cum haberet extra.de eo qui dux.in ma.quam pol. per adul. sed quo ad successionem nihil est innouatum.ita Mathes.vbi s. in 4. col. addo Alex.in 1.vol.cons.139.in prin.& in 4.volu.cons.57.in fi.& in 5.vol.cons.174. Bened.de perus.cons.1. & cons.108. & cons.136.Calca.cons.58.cum multis seq.Ang.in §.nouissime.inst.ad orphi.

Limita nisi mater credidisset coire cum marito. vel fuisset violenter cognita.ita Bolog.in add.in 10.col.all.Bal.in l.eam quam C.de fideicom. Idem.

Nati autem ex coitu non damnato. & non punibili succedunt matri vel ascendentibus per lineam maternam.sic.alij legitimi.&naturales.d.§.nouissime.& l.modestinus.&l.hac parte.& l.si spurius.ff.vnde cog.

Fallit quando mulier est illustris.quo casu distinguitur.aut habet filios naturales tantum.ex amaxio cum quo erat vt cõcubina.& tunc succedunt filij.cum aliis legitimis. & naturalibus.

Aut habet filios vt meretrix. & tunc si mater habet legitimos.& naturales.non succedent spurij alias secus.l.si qua illustris.præal. Idem.

Filij nati ex concubina clerici.non succedunt matri.ita Bolog.in 1.ad.in 9.col.all.Bal.in l.quique.ff.de in ius voc.vbi tamen Bal.hoc non dicit.sed faciunt quæ vult in l.parentes.eo. titul. Idem.

Quid in hæreditate.paterna.an nati ex non damnato coitu succedant patri ab intestato vel ascendenti per lineam paternam. dic ꝙ aut pater est penitus incertus. vt quando mater est pu.meretrix. & tunc non succedit illi fatuo.qui accepit illum tanquam filium.§.vulgo.insti.de suc.cogna.

Aut pater est certus.& tunc aut filij sunt nati ex libero &libera.& succedunt in duabus vntiis & sic in 6.parte totius hæred.trib.tamen concurrentibus. 1.ꝙ mater fuit retenta.vt cõcubina in domo. alias si seorsum habitauerit non succedunt. §.si quis autem defunctus in auth. quib.mod. natura. effi.sui. col.7.gl.in l pen.ff.de concub.& ibi Bar.

Secundo quòd non supersit patri tempore mortis. aliquis de liberis legitimis & naturalibus.Secus ergo si extarent legitimi. puta adoptiui. quia naturales tantum. non excluderentur ab eis.Bolog.in 1.add.col.9.

Filius naturalis non potest in aliquo succedere.contra volũtatem patris Alex.in 2.vol.cons.74.addo Ias.in l. 1.in 2.col. C.de contra tab.

Tertio quòd tempore mortis huic patri non supersit vxor legitima.vt est casus.in d.§.si quis autem. & in §. hoc ipso custodien.in auth quib.mod.natura. effi.sui. & in auth. licet. C. de natura.liber. Deficiente ergo. vno de istis tribus. non possunt tales filij naturales ab intestato succedere. quod procedit in filiis naturalibus primi gradus. Idem.

In liberis autem naturalibus.secundi gradus.vel vlterioris. vt nepotibus & pronepotibus. secus est. quia illi nunquam possunt auo proauo &c. succedere ab intestato. Imo plus filius legitimus.& naturalis procreatus ex filio naturali tantũ. non potest auo paterno.ab intestato succedere.l.fi.in fi.C. de natura.liber.quæ l.hodie remanet incorrecta.§.de nepotibus. in auth.quib.mod.natura.effi.sui.quod dicit.Mathesi.vbi s.in 5.col.esse bene notandũ quia multi dicerent contrarium.inter quos est gl.in d.§.de nepotibus in vers.disposita.Addo decium cons.85.in fi.Ang.in §.nouissime.inst.ad orphi.&dic,ꝙ filiis naturalibus non debetur legitima.Bal.in l.fi.C. de natura.lib.Nec filij naturales.habent benefi.l.hac edictali.C.de secundis nup. Idem.

Aut filij sunt nati ex libero.& ancilla eius concubina.tenta in domo cum affectu &c. & tunc si filij non sunt manumissi & consĩr serui remanent.non possunt patri ab intestato succedere.l.pactum.C.de rei vend.&inst.de seruo communi &c. in prin.

Aut sunt manumissi.Et tunc possunt ab intestato succedere matri.si moriatur manumissa.item possunt succedere patri,&

paren

parentibus pàtris naturalis.insolidum.si alij non sint.vel cum aliis.legitimis,& naturalibus.vt insti.de serui.cog.in pr. Et ita vult.Mathes. vbi s. Dicens. ꝓ in tali casu. sunt multa priuilegia.pm.quia filij naturales tantum succedunt patri ab intestato in solidum.secundum. quia succedũt cum aliis filiis postea natis ex legitimo.mrio.et cum alia muliere postea cõtracto.

Tertium quia tales liberi naturales tantum. succedunt ab intestato etiam parentibus patris.vt auo & auiæ paternæ & ꝑ auo & proauie.inst.de serui.cog.§. 1.iuncto.§.fi.inst.qui.da.tu to.pos.Et tamen in omnibus istis secus est in liberis naturalib' tantum vocatis & procreatis ex libero & libera.vt s.dictũ est.

Aut filij nati sunt.ex seruo & libera. Et idem quòd in casu prox.præcedenti.

Et idem si nascantur.ex seruo & ancilla.vt habetur.in d.tit. insti.de serui.cog.& per Mathes.vbi s. ponentem rationem diuersitatis inter 1.casum.& alios tres vltimos. vbi vide ꝑ eum.

Subiungit mathesi.vbi s.in 5.& 6.col. quando dicatur coitus esse damnatus ab aliqua.l.temporali.Et dicit. ꝓ vbicunq; aliqua pena temporalis imponitur per aliquam cõstit.iuris ciuil.vt patet.quando pro tali coitu habet locum. pena adulterij.vel incestus vel stupri.§.item l.iul.de adul.insti.de publ.iud. & §.fi.in auth quib.mod.nat.effi.sui.

Et idem dicit. quando pro tali coitu non imponitur. pena ordinaria. adulterij vel incestus vel stupri sed imponitur. extraord. & extraord. potest imponi quando aliquis simul tenuit plures concubinas. Nam tunc coitus iste est damnatus. temporali pena quo ad vtrumque. & ideo tales filij.non succedunt patri ab intestato.nec etiam matri.§. si vero effusa. in auth.quib.mod.nat.effi.sui.& ibi gl.& fac.§.consideremus. in auth.de trien.& semis.col. 3. Nam tales concubine & eorum amasij saltem extra ordinẽ puniri poterunt. quia res est mali exempli.ff.de extraord.cri.per totum & l.3.§. 1.ff.de crimine. stel.Dic.tamen ꝓ Barto.tenet contrarium.in l.fi.ff.de his qui. vt ind.vbi vult ꝓ tales filij possint matribus succedere.ab intestato.§.vl.inst.de suc.cog. qd tn nõ placet ipsi Mathesilano.

Subdit præterea.ꝓ licet coitus concubinarius.vel meretricalis.sm leges.nullam temporalem penam patiatur l. 3.ff. de concub.l.si ea.& l.qui adulterium.C.de adulteris. Tamen secus est quo ad penam spiritualem. Vnde iure diuino & cano. mortaliter peccant. sit quomodocunque. præterquam cum vxore propria, 37.q.3.c. nro.& in c.meretrices. & pulchra gl. in c.ad nostram.§.7.de hære.

Et quòd coitus a dulterinus dicatur damnatus tenet. in specie.Bened.in conf.2.in 2.col.& in conf. 108.

Vide tamen notabiliter sonz.in l.gallus.§. quid si is delibe. & posth.char.169.nu.35.& Ang.in §.nouissime.inst.ad orph. Guid.Pape.conf.17. Idem.

In liberis autem legitimis.tantum.distinguendum est.quia aut loquimur.de adoptiuis aut de arrogatis. 1. casu. in adoptiuis.subdistinguen. est.aut enim loquim.in eo qui non transiuit in potestatem adoptantis.vt quia fuit ab extraneo adoptatus.& tunc filius succedit ab intestato vt suus.hæres l.pen. §. sed & si quidem C. de adop. & sic succedit cum filiis legitimis.& naturalib.vt habeẽ ibidem.& in l.si te.C.de suis & leg. gl.in §.aliquem.inst.de hered.ab inte.&hoc non est correctũ. auth.in successione C.de suis & leg.

Aut adoptatus transiuit in potestatem. patris adoptantis vt quia adoptatur.ab aliquo de ascendentibus.& tunc planũ est.eum ab intestato succedere vt suum.l.pen.§. si vero pater. natutalis.C.de adop.

Aut loquimur.de filiis arrogatis.& diceñ est.eos ab intestato succedere vt suos.l. 1. §. suos. ff. de suis & leg.nec de facili præsumitur. esse facta fraus in arrogatione facta per principem cum ista fiat causa cognita l.si pater.§.fi.ff.de adop.Idem.

Prima causa successionis est liberorum.adeo ꝓ si præterea tur.mater testamentum remanet validum.ita notabiliter Bar. in conf. 18.Et ꝓ 1.causa successionis sit filiorum. tenet Alex. in 2.vol.conf. 137.in fi.& in 4.vol.conf. 57.in pr.& in 5.volu. conf 167.in 2.col.vers.item non potest.Cor.conf.335.in pr. & in 4.vol.conf.34.in pr.& conf.232.in 2.dubio.& est tex. & ibi Bal.in auth.in successione.de suis & leg.

Adde tamen ꝓ in gl.seu apostilla ibi posita ad conf.Bar.dicitur ꝓ communis opinio.est ꝓ ale testamentum sit nullum.

Opinionẽ Bart.licet eũ non alleget.tenet. Guid.Pap.ꝓ.50.

Ponit etiam Bar.in d.conf.an auia paterna pręferatur.in bonis paternis auie materne.& econtra.

An filia que renuntiauit hæreditati.paterne. cum iuramento.possit succedere ab intestato.Alex.in 3.vol.conf.29.tenet late.quòd non.

Sed an tunc possit succedere.ex testamento.Ias.in l.stip.hoc modo concepta.in 7.col.tenet quòd sic.etiam si iurasset non succedere.ex testamento.de quo.vide in ver. pactum.§. 50.

Si quis habeat duos filios,& vnus.interficiat patrem. an filius vel filia interficientis. excludatur. à succeden. vide. Bened.in conf.42.

Ascendentes succedeunt.descendntibus sine liberis defunctis ab intestato.§.j.& §.nulla.in auth.de hære.ab inte.Mathes. vbi s.in 2.arti.pr.in 11.col.& succedunt æqualiter.pater & mater §.consequens.in d.auth.de hære.ab inte.nisi essent bona à patre prouenta quia sol' pater succedit.& econtra.l.quod scitis.C.de bo.quæ lib.Mates.vbi s.in 12.col.

Limitat ibi Bolog.nisi ascẽdentes luxuriose viuerẽt.qa tũc priuantur beneficio succedendi probatur. sm eum arguen. à maiori.nam si ascendentes per transitum ad 2.vota priuantur successione descendentium.vt pollicet. se j. dicturum, quanto magis debent priuari luxuriose viuentes.ne plus habeat castitate luxuria.§. cum ig.in auth.de non el. 2.nub. & auth. iisdem penis.de secundis nup.

Limitat 2. vbi mater non petiisset tutorem dari pupillo j. annum.qui in pup.etate mortuus fuisset.quia priuaretur.eius successione.l.sciant.C.de leg.hæred.& §.fi.inst.ad tertul.Bart. in l.2.§.quod si forte ff.ad tertul.

Limitat 3.nisi parentes assumpsissent tutelam filij.& postea transiuissent ad secunda vota non peten. dari tutorem filio. nam non succedunt ei ab intestato.§.sin autem tutelam in authen.de nup.col.4.& ibi Ang.in terminis.

Limitat 4.qñ parentes transeunt ad secũda vota.l. femine. §.illud.C.de 2.nup.Quod intelligit de bonis ad filium prouentis à patre.& in aliis lucris nuptialibus. nam in his non succedunt nisi in vsufructu.Sed in bonis ipsius filij.bene succedit sive transeat ad secunda vota.siue non.tex.est in d.§.cum ig.de non eli.2.nub.& in §.hinc nos in auth.de nup.

Limitat 5.quando mater non petiit dari curatorem ventri suo.al.l.2.§.quod si pregnans.ff.ad tertul.& Bal.in l.matres.C. illo.cod.titul.

Quid in feudo.vide in tit.de suc.feu.ver.ascendens.fol.37.

Mater excludit auum paternum.etiam in quæsitis à patre.§. consequens.de hære.ab inte.in auth.Et in auth. defuncto.C. ad tertul.Mathes.vbi s.in 12.col.& ibi Bolog.post Bal.in d.authen.defuncto.licet ratio Bal.sibi non placeat.al.etiam.Alex. 2.vol.conf.114.inci.fer.ant.quod mihi est 115.al.etiam eundem Alex. in j.volu.conf.80 incip.viso & oportune animaduerso &c.all.etiam Paul.de Castr.conf.344.incip. 1.est de intellectu &c.Barb.in 4.vol.conf.50.in 1.col.

Ascendentes excludunt omnes trãsuersales exceptis infratribus vtrinque coniunctis illius persone.de cuius successione.ag.§.consns in auth.de hæred.ab inte.Alex.in 3.vol. conf. 23.in pr.Cor.conf.336.

Vide Cor.in 3.volu.conf.219.vbi dicit.quòd auia paterna excludit patruum.

Quid si supersunt parentes secundi vel tertij gradus. dic ꝓ si sunt æquales in gradu succedunt equaliter.Et fiunt due partes & vnam habebunt parentes ex linea paterna. siue sint plures siue vnus.Aliam habebunt parẽtes ex linea materna. siue sit vnus siue plures.Vnde si quis ab intestato decessit superstitib' duob' proauis.vel duab' ꝑauis ex linea patris. & sola ꝑauia materna.e sola habebit dimidiam& alij proaui aliam dimidiam.d §.consequens.

Fallit sm.Mathes. vbi s. in 13. col. in quæsitis ex vna linea tm qa tunc in illis bonis succedunt tm parentes ex illa linea. all.casum sing.secundum.Bart.in d l.quod scitis.de bo.quæ liber.& Bart.in auth.itaque mortuo.C.communia de succes.& franc.de ramp.in d.l.quod scitis.Et istud sequitur. Bolog. vbi s.contra.Bal.in d.l.quod scitis.

Sed quid si extet frater vtrinque coniunctus. an succedat cum eo auus vel auia.Mathes.vbi s.in 13.co.cum seq.tenet ꝓ sic.per §.consequens.cum gl.in Auth.de hæred.ab inte.

Sed.Bolog.ibi dicit ꝓ Spec.in tit.de succes.ab inte.§.sequitur.vers. 1.format q.& non audet decidere.Et ꝓ Iac.de Bel.in §.si vero.in Auth.de hæred.ab inte. decidit de directo. contra gl.in d.§.consequens.Volens ꝓ licet.frater.vel soror. vtrinq; coniuncti concurrant cum patre & matre tamen excludunt auum & auiam & alios ascendẽtes.per illum tex.ex quo sumpta est auth.defuncto.C.ad tertul.

Host.vero in Sum.de succes.ab inte.§.sic vidisti.& Bal.in d. auth.defuncto.tenent ꝓ imo admittantur omnes simul.& sic cum gl.in d.§.consequens.

Et propterea dicit.Bolog.istum passum.non esse ita apertũ vt dicit Mathes. vnde ipse attingendo medulam. dicit ꝓ fratres vtrinque coniuncti admittuntur cum ascendentib. al. gl. in d.authdefuncto.Et ita vult Alex.in 3.volu.conf.86. Et alia multa.vide per eum.vbi subiungit, ꝓ filij fratrum admittuntur cum ascendentibus & patruus fratribus defuncti.all.text. in §.hoc itaque.in auth.vt frat.filij.col.9. & ita vult Bened.in conf.27.Secus autem in pronepotibus.gl.in authen.post fratres.de leg.hæred.Mathes.vbi s.in 16.col.

Quid de fratrib. vel sororib. coniunctis ex vno latere tantum,an admittan.cum ascendentib. Mathes.vbi s.col.14.in fi. dicit ꝓ non.per d.§.consequens.& ibi Bolog.dicit hoc probari in §.si vero.e.ti.& in d.auth.defuncto.& ibi Bal.& Ange.in auth.de non elig.2.nub.col.1.Alleg.tamen in contrarium casum in l.si quis vel si qua. C. ad Tertul. vbi dicitur ꝓ frater etiam ex vno latere tantum coniunctus, admittitur cum matre,sed dicit ꝓ ille tex.est correctus per iura sstã.

Quid autem si sit pater & auus, & frater vtrinque coniunctus defuncti,& pater repudiat cui accrescat,an fratri an auo. Mathes.vbi s.col. 16.dicit ꝓ auus admittetur cum fratre,quia paria sunt repudiare & mortuum esse,vel nunquam fuisse.ar. l.1.C.quando non peten.par.& per alia quæ all.

Mater transiens ad secunda vota,si habeat solum filium illi succedit ab intestato pleno iure,etiam si viuente filio transiuit ad secunda vota.l.femine.in fi.C.de sec.nupt.Mathes.vbi s.col. 17.vbi dicit hoc verum, licet gl.paruula sentiat contrarium,in auth.ex testamento.C.de sec.nup.quam reprobat ibi Bar.dicens pluries contrarium consuluisse.

Si autem mater habet plures filios ex eodem mrio,si transeat ad secunda vota,succedit filio,quantum ad bona filio quę sita aliunde quam ex substantia paterna,etiam pleno iure.illorum autem bonorum quę ex substantia paterna prouenissent habebit solum vsumfructum,vt in aut.de nup.§.sin autem intestatus.col.4.ita Math.vbi s.Et ita tenet Bened.d.conf.27.

Limirat ibi Bolog.nisi filius consensisset matri in transeundo ad secunda vota,quia tunc succederet etiam in proprietate,in omnib.bonisvndecunque prouenientibus.all.gl.sing.in §.hæc constitutionibus,&c. vbi tamen hoc,non probatur,sc. in illa gl.in ver.copulantur.

Limitat 2.Bolog.Nisi omnes filij præmorerentur matri sine descendentibus.nam tunc mater succederet eis in omnib. bonis,vndecunque prouenientibus,etiam quo ad proprietatem.all.tex.in §.hoc autem.in d.auth.de non elig.2.nub.& ibi Ang.& Bal.in auth.ex testamento.C.de sec.nupt.

Sed quid si vrs testa.& mri solum relinquit leg.extraneum vero instituit.vide Mathes.in 19.col. tenentem ꝓ proprietas ad matrem reuertatur,sed Bolog.tenet contrarium.

Quid si mater habens duas filias successit vni, cum altera superstite.an transeundo ad 2.vota,priuetur illa proprietate. tex.est ꝓ sic,in §.si quis autem intestatus. in auth. de nupt.ita Mathes.vbi s.in 18.col.pro quo dicit bene facere text.in aut. de nupt.§.si vero expectet.ibi & proprietas,&c.

Quid de bonis aui ad filium prouen.an mater transeundo ad 2.vota,priue.illorũ proprietate.Mathes.vbi s.tenet ꝓ non.

An autem in patre transeunte ad 2. vota, locum habeant, quæ in matre dicta sunt. Math.vbi s.in 20.col.tenet ꝓ sic.all. gl. & Bar.in l.femine.C.de sec.nup.& alia multa. Et Bolog.ibi al.Old.conf.33.inc.quidam habuit vxorem.& Lud.conf.182. Et Are.conf.72.vers.2.ratio prin.vide in vers.mater transiens ad 2.vota.§.21.

Transiens ad 2. vota operatur priuationem proprietatis tantum,& eorum bonorum tantum quæ à marito transeun. peruenerunt ad eum de cuius successione ag. non autem bonorum ipsius mortui.Mathes.vbi s.in 21.col.per no.per Bar. in auth.ex testõ.C.de sec.nup.& per s.dicta in vers.ascendentes succedunt.ibi limitat 4. Et subdit ibi Bologn.hanc esse rationem, quia per illum trãsitum afficitur principaliter anima &memoria mariti præmortui & non aliorum ascendentium. §.prospeximus.in auth.de non eli.2.nub.& §.soluto. in auth. de nupt. Et ideo nimirum si non priuatur proprietate bonorum alterius,quam mariti sui.adde Ludo.Rom.consi.279.& conf.405.in fi.Et in ipsa materia quotidiana,Bolog.vbi s.tradit hanc concl. ꝓ prædicta procedunt. Si supersit alius filius, vel filia,alias autem coniugunt superstes, habebit etiam proprietatem bonorum coniugis præmortui,peruentorum ad filium.l.2.§.pen.C.de sec.nup.l.mater.C.ad tertul. & d.auth.ex testamento.C.de sec.nup.al.Paul.de cast.in terminis cõs. 199. incip.si testator habens.col.vlt.alias incip.in casu præsenti.Et Io.de Ana.in conf. 101.& Pe.de anc.conf.271.inci.vt.mulier. quod mihi est 278.incip.præmittam casus indubitatos.alleg. etiam Alex.in l.adoptiuum.§.patronum.col.2.ff.de in ius vo. & ita vult Alex.in 4.vol.conf.68.ibi propterea expedit.

Faciunt quæ dixi in tractat.statu. sub rub.muliere præmoriente.quæstio. 11.in fin.

Non tn poterit talis vsusfructus alienari.Bened.conf.46.

Matre mortua relicto infante, qui in ætate infantili moritur præfertur auus maternus auo paterno in dote. Bald. in 2. part.conf. 106.

De materia vide Bar.in consil. 18.vbi ponit,an auia paterna præferatur in bonis paternis auiæ maternæ,& econuerso.

In bonis à patre descendentibus,auus & auia materna præferuntur fratribus consanguineis tm.Bal.in 2.par.conf. 112.

Et paternus auus præfertur auo materno in bonis à se vel filio prouentis,&econtra.Cor.conf.286.ver.& licet ignorem. all.multas auctoritates ad hoc Lud.Rom. conf.40. Guid.pa. conf. 50.Tamen ipse Cor.tenet contrarium,concludens ꝓ æqualiter succedant non habita illa distinct.vnde bona prouenerint. Et ita etiam tenet post d.Bened.Capr. in 3.vol.conf.7. & ita tenet Bened.in conf. 34.& Cor.in 4.vol.conf.265.

Quid si decedat infans hæred.non adita superstite matre & alio fratre etiam infante,an mater excludatur. Barb.latissime in 3.vol.conf.60.in 3.dub.tenet quòd sic.

Parentes naturales tantum, si liberos ex damnato coitu habuerint,nullo modo eis succedere possunt.§.fi.in auth.qui. mod.nat.effi.sui.probatur in auth.ex complexu.de incest.nu. & in l.si spurius.ff.vnde cogna.& ita vult Mathes.vbi s.in 22. col.& ibi Bolog.qui etiam all.Azo.in sum.de leg.hæredib. & Bar.in l.fi.col. 1.ff.de his quib.vt indi. & in l.si quis sub conditione.circa med.ff.de testa.tu.& in l. 1.in fi.prin. ff.de contratab.& Bal.in authen.licet. C.de nat.lib.& Alex.in 2.vol.conf. 148.incipi.si stat.dicit,ꝓ muliere. quod mihi est 150. Ample Calca.in conf. 58.& seq. Bened.conf. 1.ample in conf. 108.& conf. 136.

Parentes autem naturales tantum,qui habuerunt filios ex coitu non damnato ab aliqua l.temporali,succedunt filiis.insti.ad tertul.§.fi.& insti.de suc.cog.§.vulgo.& l.si spurius.cum simil. ff.vnde cog. Siue mater sit illustris,siue non.licet gl.dicat contrarium,& male.instit.ad tertul.§.fin. & hoc in matre, quæ succedit filio non nato ex coitu damnato. vt etiam volunt Mathes.& Bolog.in 23.col.

Quid in patre & aliis ascendentibus per lineam paternam naturalibus,dic ꝓ aut pater est incertus,vt quando mulier est publica meretrix,& tunc non potest succedere.§.vulgo.insti. de success.cog.

Aut est ortus ea certitudine, quæ potest communiter haberi.l.lucius.ff.de condit.& dem. & tunc eo modo quo filius potest succedere patri,ita & econtra. ita Mathes.vbi s.col.24. all.§.1.instit.de serui.cog.& §.in quibus enim casibus.in auth. quib.mod.na.effi.sui.

Si aliquis solutus habuit filium ex concubina soluta,& post accepit vxorem,& ex ea habuit filium,an talis pater succedat filio naturali,si superuiuat filius legitimus, vel vxor. Mathes. in 25.col. dicit quòd non. de quo tamen vide latius per Bolog.ibi.

Si decessit filius naturalis tantum ab intestato superstite patre & matre,& non superstite vxore legitima,nec aliquo filio legitimo & naturali patri,mater, scilicet concubina, succedit filio in x.vnciis.§.fin.institu.ad tertul.pater autem succedit in duabus.d.§.in quibus enim casibus.

Pater adoptiuus,qui non habet filium in potestate,non succedit ei ab intestato. Mathes.vbi s. in 26.col.cum sequent.& ibi Bolog.

Secus in patre adoptiuo habente filium in potestate. vt ibi per eos.

Et ibi ponunt quid de patre arrogatore.

An coniuncti per damnatum coitum excludantur sicut excluduntur filij & parentes?Bened.in conf. 1. tenet notab.ꝓ sic.& in conf. 108.& conf. 136. P.Andora.

Transuersales videliet fratres vtrinque coniuncti,& filij fratrum vtrinque coniunctorum vocantur ad successionem in stirpes,& non in capita.§.reliquum.in authen.de hæred.ab intest.auth.post fratres.C.de suis & leg.

Limita vt per Bened.in conf.21.col.vlt.& conf. 104.

Et vide pulchram q.per Bal.in auth.cessante. C.de leg.hær.

Et vide Ang.§.cum filius.insti.de hæred.quæ ab intest.

Et adeo succedunt nepotes cum patruo,ꝓ etiam si extaret statutum,ꝓ agnati succedant,prout sunt proximiores,nihilominus admittetur filius fratris cum patruo suo.ita Bolog.vbi s.col.31.alleg.text.cum glos.in l.cum ita.§.in fideicommisso. de legat.2. & Bal.in consil.incip.quidam decessit.alleg.etiam Alexand.in 1. volum. consil.87. mihi 88.repetito 137. addo Alexand.in 3.volum.consil.26. & Decium consil.79. Cor.in consil.331.& in 2.volum.conf.115. Bolog.in conf.17.in fin.

Alexand.consil.vltim.libr.5.vbi videtur tenere contrarium.

Tu autem.in materia.an nepos succedat.cum patruo. tam in feudalibus quam allodialibus.vide quæ latius dixi.in trac. feudorum.in rub.de succ.feu. ver.nepos ex filio.fo.32.& seq.

Vide etiam Bar.in cons.173.& Bal. in 1. parte. consil.395. & in 4.parte.cons.16.

Et in materia an & quando filius succedat loco patris.vide Ang.in §.cum filius inst.de hæred.quæ ab inte. P.Andora.

Si nullus extat frater vtrinque coniunctus. vocantur. soli filij fratrum vtrinque coniunctorum. & excluduntur fratres ex vno latere tantū coniuncti.§.reliquum.ver.itē consequēs. in auth.de hære.ab inte.Mathes.vbi s̃.in 34.col.& ibi. Bolog. qui etiam al.auth.post fratres.C.de leg.hæred.addo Bal.in authen.cessante in fi.eo.tit.

In bonis tamen à patre prouētis.frater ex latere patris præfertur.Et in bonis à matre prouentis præfertur frater vterinꝰ. l.de emancipatis.vers.exceptis maternis.C.de leg.hæred.quē tex.al.Bolog.vbi s̃.& idem vult ipse Mathes. in col. 37. idem vult Ias.in l.ex facto.in 20.col.ff.de vul.& pup.Cor.in 4. vol. cons.311.Ludo.Rom.cons.40. Angel.in §.si plures. instit.de leg.ag.succes.

Quid si vnus habet duos filios ex 1.vxore.& duos ex 2.eos instituit & inuicem substituit &vnus repudiauit.an accrescet vtrinque coniuncto. an omnibus. vide in ver. substi. §. Vbi concludo quòd omnibus.

Vide notabiliter Bolog.in consil. 69. in 3.col.vbi tenet.ꝙ tex.in d.ver.exceptis qui extenditur.ad filios fratrum non habet locum in aliis transuersalibus.

Vtrum frater consang.tantum.præferatur.fratri vterino in bonis, q̄ ad defunctum peruenerunt ab auo vel auia paternis. & quid econtra.an frater vterinus præferatur.fratri consang. in bonis prouentis ab auo vel auia maternis.Mathes.vbi.s̃.in 38.col.determinat quòd sic.& ibi Bolog.

An autem frater consang.præferatur. fratri vterino in bonis quę ad defunctū peruenerunt à transuersalib.sibi coniunctis ex linea paterna tm̄.vt à patruo vel amita vel ex fratre cō sang.mortuo.Mathes.vbi s̃.tenet.ꝙ non. qa hoc non est iure cautum.Et ibi hoc.etiam tenet Bolog.vide per eos.

Quid in patruis an vtrinque coniunctus præferatur. vide Bal.in 5.part.cons.90.vbi tenet ꝙ non. vide etiam Alex.in 5. vol.con.166.vbi dicit.ꝙquando succeditur.ex linea transuersali alteri quam fratri vel patruo. non attenditur.duplex vinculum.sed prior gradus.

Clerico ab intestato succedunt agnati & cognati. in bonis patrimonialibus.Math.& Bolog.in 42.&43.col.&ibi Bolog. dicit.idem esse.in bonis ex industria quæsitis c.relatum §. cæterum & c.quia nos.extra de testa.& ibi doct.& c.cum in officiis eo.tit.Bal.in l.sacrosanctæ.C.de episc.& cler.

An fratres minores, vel alij mendicantes, succedant ab intestato.vide in ver.frater.

Fratres ex coitu damnato nati.sibi inuicem non succedunt Mathes.in col. 50.in fi.Et subdit ibi Bolog. ꝙ nō possunt se in testō hæredes instituere.al.Odofr.Ray.& Cy.in l.fi.C.de nat. lib. vbi dicūt ꝙ si quis habet nepotē legitimum. & naturalē. ex filio spurio nō pōt auus relinquere huic nepoti. all. ēt ad hoc.Bal.in l.gallus.§.quidam recte in antepe.col.ff.de li.&posthu.& Alex.in 3.vol.cons.75.incip.vtrum nepotes.quod mihi est.74.& de hoc.articulo an nepoti ex spurio relinqui possit vide in ver.Spurius.Et ꝙ tales fratres ex damnato coitu nō succedant vide Bened.cons.1.& cons.108.& cons.136.

Et in materia quomodo transuersales naturales sibi succedant. Vide Ang.in §.vulgo quæsitos.de succe.cogª.

Si pater meus.antequam duceret vxorem.habuit filium ex concubina.Ego illi meo fratri naturali.succedere nō potero. nec ipse mihi.quia non sum illi agnatꝰ.gl.in §. per adoptionē. insti.de leg.ag.succ.& ita vult Math.in 51.col. vbi pro hoc dicit esse casum in auth.qui.mo.na.ef.sui.§.filium vero.col.7.& ibi hoc sequitur.Bolog.qui dicit.istud probari.ex no.in l.fi.C. de nat.lib.

Fratres vterini excludunt patruum Cor.in 4.vol.con.234. vers.tamen.hoc non ob.

Idem si quis habuit filium naturalem ex vna concubina.& ista defuncta habuit alium ex alia. quia isti filij. sibi inuicē nō succedūt.ita Mathe.in 52.col.al.gl.no.ī l.hac parte.ff.vn̄ cog.

Fallit.in natis in seruitute.postea manumissꝭ qui sibi inuicē succedunt vt volunt ibi.Math.& Bolog.ꝑ §. 1.inst.de sui.cog.

Fratres ex linea materna.tm̄.siue oēs sint naturales. siue vnus naturalis tm̄ & alij legitimi.sibi inuicem succedūt.inst.de suc.cog.§.vlt.& l.hac parte. & l.si spurius.ff.vn̄ cog.ita.Math. in col.54.& ibi sequitur.Bolog.

Limita nisi aliquis esset inimicꝰ fratris defuncti quia excluditur.ita mirabiliter hypo.in l. 1. §. præterea.in 10.col.ff.de q.

Pone beata fuit concubina titij ex quo genuit seium.Mortuo titio fuit concubina meuij.ex quo.genuit petrum & martinū.Moritur martinus superstite petro.patre & matre. & dicto seio.qualiter ei succedatur. rn̄det.Math. vbi s̃. ꝙ pr̄ nr̄alis succedet in duabꝰ vntiis tm̄.§.quibus.in auth.qui.mo.na. effi. sui.in reliquis autem 10. vntiis. succedēt equaľr mr̄ & frater. vtrinq; coniūctus.§.si vero.cum ascēdentibꝰ.in auth.de hære. ab inte.seius aūt frater vterinus.tm̄.excludet.d.§.reliquū.& ita sequit.Bolog.qui.ex hoc.colligit ampliationē ad auth.de. functo ad tertul. vt procedat. etiam in ascendentibus & descendentibus naturalib.tantum scilicet de iure ciuili quo cōcubinatus permittebatur.vt ibi per eum.

Filij fratrū.excludūt auunculum.ita Math.col. 55.vbi concludit oīa q̄ dicūtur.in auth.de hære.ab inte.col.8. habere locum in descēdētibus & ascendētibus & trāsuersalibꝰ tm̄ modo naťr coniunctis.ar.l.tutelas. in ver.ex nouis.ff.de cap.dim.

Et hoc sequitur. Bolog. amplians habere locum etiam in patruo defuncti.vt excludatur à filiis fratrum Ang.cons.221. etiam in patruo.contrarium.tenet.Ang.in con.37.Sed aduerte quia non tenet contrarium.sed est diuersus casus.

Etiam in feudo.vt in tit.de feu.in rub.de successione feud. vers.pro se & fratre suo. fol.39.

Soror defuncti excludit patruum.Alex.in 2.vol.cons.c.in 1.dubio.

Et filius sororis.excludit filium patrui.Alex.in 5.vol. cons. 44.in 4.col.

Filius ex sorore naturali repellitur per filium matertetę.Old. cons.153.Patruus ex vtroque parente. non excludit patruum ex vno parente tantum.Bart.in l.post consanguineos.§.agnati.ff.de suis & leg.

Idem dicunt.in filiis adoptiuis.quoniam excludent patruū & amitam defuncti.vt ibi per eos.

Vxor succedit viro.& econtra.demum deficientibus.agnatis & cognatis.vsque ad 10.gradum l. 1.C.vnde.vir.& vx.&§. nullam.insti.de hæred.ab insti.

Non tamen haberet locum.in sponso & sponsa. de futuro. Sed per verba de præsenti.sic secundum.Bal.in l.certum.C.vn de leg.& in d.l. 1.C.vnde vir.& vx.

Multominus locum haberet.d.l. 1.Vnde vir & vx.inter cōcubinarios. secundum gl. sing.in §.consideremus.in auth. de trien.& semis.& ita vult Ludo.Ro.in d.l. 1.vnde vir & vx.

Limita dictā materiā.nisi vxor esset pauper & sine dote.maritus aūt est diues qa si nō supersunt liberi nec ascēdētes.vxor succedit in 4.part.vt habet in auth.præterea.C.vn̄ vir & vx.& in terminis per Math.in 59.col.& ibi Bolog.vbi hoc ampliat vt vxor habeat illā 4.partē ēt ex testō.vbi d̄t.ita esse cōem.op. in d.auth.p̄terea.& ipe adduc. aliqua. ī ꝯriū.qbꝰ optīe rn̄det.

Quod dixi ex testamento,&c. limita nisi maritus expresse aliud ꝓhibeat.Bolog.ī 65.col.post.Bal.& Sal.ī d.auth.p̄terea.

Et istud ꝓcedit ēt si marito supersint filj ex alia vxore.Nam tūc si sunt tres filij aut pauciores.succedit vxor ī 4.part. Si aūt sunt plures succedit ī virili ꝓ num.ꝑsonarū. §.qa vero.ī auth. vt lic.ma.& auię.Math.ī 61.col.&ibi Bolog.vbi d̄t.ꝙ ista ꝯcl.ē fundata.ī d.auth.p̄terea.& ibi doc.& ꝙ de hoc.nemo dubitat.

Si aūt supsint filij.ex eadē vxore.tūc ista vxor nō efficit hæres viro.Sed solum potest agere.cōdictione ex lege.ad peten̄ vsumfructum 4. partis bonorum mariti si sunt tres filij. vel pauciores.vel virilis partis si sunt plures.d.§.quia vero.& ita. Mathes.in 62.col.Et ibi Bolog. P.Andora.

Quid autem si mulier pauper. dedit aliquam & modicam dotem.an habeant locum præmissa.Vide.Math.in 64. col. & ibi Bolog.Cor.ample.in 3.vol.con.249.Barb.in 4.vol.ꝯs.74.

An dicta in vxore paupere. locum habeant in marito paupere volente vxori succedere.Math.in d.col.64.& ibi Bolog. tenent quòd sic.Bal.in l.licet.C.de iure.do.

Quid si tempore mortis mariti vxor esset pauper. deinde effecta fuit diues an habeat locum decis.d.auth.præterea.Decius decidit notabiliter quòd sic.in cons.24.

Sed quid si maritus donauit bona sua.an vxor possit petere reuocationem.pro sua 4.Cor.in 2.vol.cons.178.tenet ꝙ nō.

Valet consue. quòd vxor succedat viro etiam extantibus filiis.Rota.in nouis decis.18.

Multa subtilia in materia, an vxor excludat.fiscum. vide per Cor.in 4.vol.cons.pen. P.Andora.

Ab intestato an perdatur hæreditas,si adeatur ex testamento inutili.vide Bald.in 1.part.consil.340. & est materia l.clodius.ff.de acq.hær.

Causa testati facit cessare causam intestati. l. quandiu. ff.de acq.hær

acq.hær.Alex.in 1.vol.cons.91.& cons.121.Cor. sæpe. maxime.in cons.49.in 1.col.all.l.antequam C.communia de succ. &l.quamdiu.C.qui admitti.l.hæres instituta.&ibi Alex.de impu.& al.subst.Guido Pape.cons.6.Limita per tex.in auth.hoc inter liberos §.si quis autem & ibi Alex.in prin.de testa.

Limita nisi aliter appareat de vol.defuncti.Ias.in l. quidam testamento in 1.no.ff.de vul.& pup.

An autem possit quis decedere pro parte testatus.& ꝓ parte intestatus.Cor.notabiliter.in 3.vol.cons.85.tenet.ꝙ sic qn̄ non succeditur.secundum regulas iuris sed irregulariter vt in filio habente peculium castrense vel quasi.& alia bona aduentitia.de quo etiam vide notabiliter Bal.in l.j.col.3.& 4.C. de secundis nup. P.Andora.

Hæreditatis repudiatio. tacita. an & quomodo inducatur. vide aliquid per Cor.in 2.vol.cons.202.

An repudiatio hæreditatis.possit reuocari.vide Ang.in §.fi. in gl.destina.insti.de hære.qual.& dif.

Repudiatio.simpliciter facta.intelligitur.sc.omni iure tam ex testamento.quam ab intestato.gl.sing.in l. 1.§.sed viden̄.ff. de suc.edic.Bal.in l.j.ver.sustinen.gl.djc.C.quando non petē. par.Imo.in c.quamuis de pac.in 6.

Sed Bal.in l.fi.ver.venio ad secundam.q.principalem.C.de pac.&in l.pactum.in 3.q.C.de colla.Tenet quòd solum intelligitur ab intestato non autem ex testamento.

Vide Alex.in l.stip.hoc modo concepta.ff.de verb.obl.

Vide etiam quæ dixi.in ver.pactum.§. 50.

Repudiatio p̄t reuocari.l.fi.C.de rep.hæ. de quo vide Ale.ibi.

Repudiatio filij nocet nepoti.Bart.& doct.in l. 1.in prin.C. de his qui ante aper.tab.

Sed Bart.& Ang.tenent contrarium.in l. 1.§.qui sint.si quis omis.causa testa.quem §.legit.cum §.prætermittere. P.And.

Hæreditatis.aditio.Non inducitur.ꝑ actus qui pietatis causa fiunt Bart. in l. gerit in 30. pr. art.ff.de acq.hær.Paul.de Castr.in 2.vol.cons.4.

Hæreditas aditur 4.modis.s.per actum acquisitiuum.per actum translatatum in alterum per actum possessiuum. & verbo.Bal.notabiliter.in 1.parte.cons.91.incip.super eo.Fac.qđ vult Rudo.Ro.in cons.247.Vide Alex.in 3.vol.cons.32.

In dubio non præsummitur.quis adire.Bal.in d.con.91.Ias. in l.1.in 19. col.ff.de vul.& pup.vbi dicit.ꝙ in dubio hæreditas.non præsummitur.adita.fac.quod vult Ang. cons.173.& ita vult.Lud.Ro.cons.154.in contrarium fac.quod vult Lud. Ro.cons.247.vbi dicit.ꝙ tenens rem hæreditariam.in du.presumitur adiuisse.

Fac.quod vult Ludo.Ro.cons.224.vers.2.quia deffic.

Quid si hæres aliquid recipiat quod debeatur.causa conditionis implende.an videatur adire? Vide Ias.in l.3. §.si liber.in 3.col.ff.de cond.causa.da.

Hæreditatis aditio fit per solutionem.l.2.& ibi doct.maxime Ias.C.de iure delib.Mathes.no.35.

Hæreditatis aditio an inducatur. per constitutionem procuratoris.ad mouen̄ actiones hæreditarias. Vide Bald. in 3. parte.cons.172.

Hæreditas non aditur nec repudiatur per procuratorem. generalem.Barb.in 2.vol.cons.18.in 11.col.Alex.in 5.vol.ꝯs. 176.in 1.col.Cor.cons.347.in 2.col.vers.& propterea. calca. cons.76.in 3.col.

Fallit in principe qui potest adire per procuratorem.Barb. 2.vol.cons.20.col.9. Ias.in l. 1.col.j.in 4.no.ff.de of.proc.cęs.

An hæreditatis aditio insolidum facta. ab eo qui pro parte tm̄ hæres erat.valeat? vide Dec.cons.14.& cons.127.circa fi.

Qui semel fuit hæres non potest desinere esse hæres.l. & si fine.§.sed quod pap.ff.de mino.Ias.in l.2.in pr.com.C.de pac. & in l.si maior.C.de repud.hęred.vbi ponit fallentias.vide ibi per eum.Alex.in 3.vol.cons.32.in fi. habetur aliquid per Bal. in 2.parte.cons.55.l.in subst.& ibi doct.ff.de vulg.& pup.

Hæreditatis aditio ex capite institutionis facta non operatur.aditionem ex substitut. ita notabiliter Alex. in 2. volum. cons.188.ibi fortius dico.

Faciunt no.per Alex.in 4.vol.cons. 1.in 2.col.in fi.vbi dicit. ꝙ si actus est nullus ex capite quo factus fuit. non sustinetur. ex alio capite.Et qui repudiat ex testamento non potest ab intestato venire. subtiliter Cor.in cons.88.

Amplia etiam si sit clau.prout melius de iure potest.Phi.in c.1.de postul.præla.in 6.

Ignorans ex qua causa sibi deferatur.hæreditas nō dicitur adiuisse Alex.in 5.vol.cons.176.in 1.col. phi. vbi s̃.text.in l.si is ad quem.ff.de acq.hær.

Limita vt per Ang.cōs.183.Et Lud.Ro.cōs.235.ī 5.dubio.

Pater admin.filij, præsumitur adiuisse hæreditatem matris dicti filij.Cor.in cons.165. & ꝙ non soluendo dotem præsumatur.adiuisse.vide Cor.in 4.volu.cons.312.vers.his tamen. Bal.in l.dos à patre.C.sol.mat.

Et in materia,an pater vel mater possiden.præsumatur adiuisse pro filio.vide not.Barb.in 3.vol.cons.5.& in 4.vol.cons. 41.col.8.Cor.in 4.vol.cons.312.Cur.iun.cons.10.col.vlt.

Per aditionem hæreditatis confunduntur actiones.nisi hęres conficiat inuentarium.Barb.in 4.vol.cons.52.col.10. Vide notabiliter sonz.in l.deb.in fi.C.de pac.

Hæreditatis aditio non potest conditionaliter fieri.Barb.in 4.vol.cons.73.in 7.col.

Hæreditatis.aditio.fit per illum qui donat asseren. se hæredem.Cor.in 4.vol.cons.254.Fac.quod vult Ang.in cons.173. vbi dicit.ꝙ qui reliquit in vlt.vol. aliquid hæreditatis ad eum deuolute eo ipso videtur adire.

Hæreditatis.aditio potest fieri pendente iud.Angel. in §.actionum.in 36.col.in prin.de actio.

Hæreditatis aditio non inducitur.ex eo ꝙ fiat pax.de morte defuncti.Bar.in l.pro hærede.§.fi.ff.de acq.hær.& in l.penu. ff.de sepul.vio.ita dicit Bertach.in ver.pax.qualiter.§. 11.

Tu dic.quòd Bart.in d.§.fi.tenet contrarium. P.Andora.

Hæreditas.In codicillis non datur neque adimitur. de quo vide s̃.in ver.codicillus.§.

Hæreditatis. emptor.Non cogitur creditoribus hæreditariis respondere.Ias.in l.2.in prin.C.de pac.vbi vide sonz.

Hæreditatis emptor.non potest vendicare singulas res nisi probet de traditione.Bal.in 1.part.cons.153.

Vend.hæreditatis.hæredem non liberat.l.2.C.de lega.

Quid si hæres antequam vendat hæreditatem. soluat aliqua debita hæreditaria.vel legata.an poterit ab emptore recuperare.Alex.tenet ꝙ sic,ꝯ Pau.de cast.ibi in d.l.2.C.de lega.

An aūt veniant res an̄ vendite vel pretiū.Cor.ꝯs. 14.vol.3.

Hæreditatis.transmissio.fit tribus modis.Ias.in l. 1.in 8.col. ff.de vulg.& pup.

Hæreditas matris non adita non transmittitur. Cor. cons. 87.& cons.146.vers.his tamen non ob.& in cons. 165. in pr. Etiam in patrem.Cor.2.vol.cons.242.col.3.& in 3. vol.cons. 42.in 5.dubio Bolog.in cons.32.in 1.& 2.col.

Pater autem capit talem hereditatem iure patrio.Cor.cons. 275.fac.quod vult in 4.vol.cons.312.

Hæreditas patris transmittitur, etiam non adita iure suitatis Cor.in cons.182.in fi.& in 3.vol.cons.7.in fi. Bened.sæpe maxime.in cons.24.vbi ampliat etiam ingredien.monasteriū. Bar.in 3.vol.cons.60.in 7.col.Ang.cons.287.Lud.Ro.consil. 58. Quid in infante.vide Barb.in d.consil.60.in 9.col.& seq. Ang.cons.241

Hæreditas fratris non adita non transmittitur. l. vnica. §. in nouissimo.C.de ca.toll.l.quoniam sororem. C.de iu.del.& l.emancipata.C.qui admi.Bened.cons.28.Ang.cōs. 124.in pr.

Ius tamen petendi restitutionem in inte.aduersus aditionē non factam transmittitur.vt j.in ver.hæres.§.27. P.Andora.

Hæreditatis.petitio.Non datur regulariter.contra ti.possidentem.l.regulariter.ff.de peti.hær.l.2.&l.hæred.C.eo.& l.hęred.C.in qui.cau.ces.lon.tem.præscr.Alex.in 5.vol.con.73.& con.184.De quo vide late Ias.in §.actionum in 36.col.inst.de actio.& in l. 1.in 4.col.C.de inof.te.Addo Bal.in 5.part. cons. 134.Alex.in 3.volu.cons.83.& in 5.volu.cons.186.Cor.in 4. vol.cons.278.Ang.cons.161.

Limitat Iason post alios in locis præallegatis multipliciter & inter alias limitationes. No.istas videlicet.quia fallit si titulus habeatur ab eo.qui.potuisset petitione hereditatis. conueniri.Ita Bar.in l.cogi.circa fi.C.de peti.hæred.Et Paul.de Cast. in l.fi.C.de edic.di.adr.tol.Et subdit Ias.in d.§.actionum in 38. col.quòd non esset ponere os in cælum. tenere quòd ille qui alienauit possit conueniri petitione hæreditatis vide ibi ꝑ eū.

Alia limitat. est, vt non habeat locum. quando titulus habitus fuit post mortem defuncti. Sed ipse Ias.in locis præall. eam reprobare videtur.

Istam tamen limitationem.dicit.sing.Bal.in d.l.fi.ī 9.& 11. op.& dicit.mirari.quòd doct.in hoc non aduerterint.Et hanc limitationem.ample sequitur.Barb.in 2.volu.consil.65. Cor. cons.207.vers.omitto,

Addo quòd Alex.in 5.vol.cons. 73. reprobat opinionem. Bal.& sic tenet idem quòd Ias.licet Iason eum non alleget. & idem vult in eo.vol.cons.184.& cons.186.

Limita nisi bona de quibus ag.essent litigiosa.quia tunc datur.peti.hæreditatis contra tit.possidentem. Cor. cons. 207. vers.sed ad hoc.

Dicit etiam ibi Cor.quòd si venditur.ius. non potest emptor prætendere titulum.

Limita quoque nisi titulus superueniens ortum habeat ab eo.in quem antea possessor.alienauerat.Ludo.sing.340.

Limitat.ẽt nisi titul' mala fide ꝓcuret.vt vult ĩ terminis Lu. Ro.in ɔs.424.& idẽ in effectu vult Ias.in d.§.actionum.in 39. col.licet de ludo.nullam faciat mentionem. P.Andora.

Petitione hæreditatis.agi nõ põt.ꝓ re quæ fuit ꝑ hæredem possessa.Alex.in 5.vol.cons.185.al.gl.magnã.in c.1.de ɔse.in 6.& Bar.post gl.in l.nec.interest.ff.de fideic.hæred.peti.&alia multa.Et subdit ibi Alex.quòd tunc est ageñ ad nudam & meram restitutionem possessionis.

Et ad istud ꝙ peti.hæred nõ de᷑.ꝓ re quæ fuit possessa vide Ias.in d.§.actionũ.in 41.col.cũ seq.& in l.eius.in 21.col. ff. si cer.pe.& in l.1.§.veteres.in 6.col.ff.de acq.pos.& ĩ l.vt rñsum. C.de transa.& Alex.in 5.vol.cons.183. vers.sed præmiss. non ob.Ang.in d.§.actionum.in vlt.col.

Vide tñ Ant.de Bu.ĩ cons.63.vbi defendit libellum in quo quis narrat se rem possedisse & petit pronunciari ad se pertinere iure hæreditario.Fac.qđ vult Bal.in 3.part.cons.12.& seq. & Ias.in d.§.actionũ in 42.col.ibi aduertite etiã diligẽtissime.

Limita etiam vt in simili per Mathes.no.69.

Petitio hæred.nõ dat.ꝓ legitima.franc.de Cur.in cons.13.ĩ 3.& 4.col.de quo vide latius Ias.in d.§.actionum. in 40.col.

Petitio hæred.& rei vendicatio nõ concurrũt.Bal.in l.2.C. de peti.hæred.Alex.in 5.vol.cons.184.& 186.Ias.in d.l.vt responsum.C.de transact.Alex.in 3.vol.cons.83.

Petitio hæred.non datur ei qui non adiuit.l.1.2.& 3.ff.eo. quæ iura al.Alex.in 5.vol.cons.176.in prin.

Conuentus petitione. hæred. põt excludere agentem à limine iudicij.si statim opponat quo ti.possideat. Paul.de Cast. in 2.vol.cons.143. P.Andora.

Agẽs petitione hæred. an teneat. dicere ꝙ agit ex testõ vel ab intestato.Ias.in l.si auie in 3.col.C.de succ.edic.dicit.ꝙ nõ. nisi aũr re' nõ posset deliberare an cedat vel ɔtendat. đ quo tñ vide lati' eũdẽ.ĩ §.actionũ.ĩ 35.col.đ actio.& Alex.ĩ d.l.si auie.

Quibus inter.vteñ.& quibus responđeñ.sit in petitione hereditatis.Ponit Bal.in 1.part.cons.192.& cons.193.& Ias.in d. §.actionũ.in 39.col.in fi.remissiue tamẽ.& ibi Ang.in 35.col.

Conuentus petitione.hæred.cogitur.dicere ti..sue pos.l.cogi.C.de peti.hæred.Ias.in d.§.actionum.in 39.col.

Alias aũt reg͛r.non cogit.qs dicere ti.sue pos.intim ꝙ dix. sing.Bar.in l.1.C.de conduc.& ꝓcu.ꝑdio.fi.li.11.ꝙ si rex faceret citari aliquẽ baronẽ vt oñdat iura quæ habet in castris.q̃ possidet alioqn ea sibi auferret ꝙ talis citatio.est ipso iure nulla.Ias.vbi s.de quo tamen vide latius in trac.emphi.q.88.

Remedium.l.fi.ff.de rei vend.habet locum in petitione.hered.Barb.in 3.vol.cons.36.in vlt.col.al.Bar.in d.l.fi. P.Ando.

Hæreditatis in petitione libellus sic formatur.Propono.ꝙ decessit Petrus cuius hæreditas.ad me spectat.vel ex testõ.vel ab intestato. & eius hæreditatem. adiui. & ꝙ tpe eius vite & mortis tenebat & possidebat tales res.&illas in eius hæreditate.reliquit.Quas martinus sine aliquo iusto vel saltem valido ti.occupat. Quare peto pronunciari. dictã hæreditatẽ ad me pertinere, vel me dicti Petri hæredem declarari. Et dictum martinũ ɔdemnari.& cogi.ad mihi dimitteñ relaxañ. & restitueñ.dictas res cũ fructib' &c.ita dicit.Bar.in l.3.& in l. licet minimã.ff.de peti.hæred.& in l.ex diuerso.§.1.ff. de rei vend. cum aliis remissionibus datis per Ias.in d.§.actionum in 41. col.Alex.in 5.vol cons.183.in prin.&cons.seq.in prin.Cor.in 3.vol.cons.18.in prin.

Nec est necesse.in libello specificare res hæreditarias.ita dicit.Alex.post gl.in l.1.in 4.col.ff.de eden.de quo per Ias.ibi.in 6.col.& in §.actionum in 35.col.insti.de actio.

Et no.ꝙ in tali libello non debet deduci dominium.vt vult in terminis Paul.de Castr.in 2.vol.cons.6.Ang.in §.actionum in 36.col.de actio.

Aduerte.quia dixi in libello quare peto me declarari.hæredem.vel hæreditatem.ad me pertinere. Nam istud peteñ est vt tenent doct.allegati per Ias.

Procederet tamen libellus.si solum peterentur res hereditarie.restitui.quia eo ipso ꝙ quis petit restitutionem. rerũ hæreditariarũ tanquã hæres. tacite videtur petere pronunciari. se hæredem.ita Bar.in d.l.ex diuerso.§.1. Ias.in d. §.actionũ in 41.col.& in §.omnium.in 24.col.inst.eo.addo Alex.in rub.C. qui admitti.Fac.quod vult Ang.cons.250.in pr.vbi dicit.ꝙ ex sequentibus determinatis.collig.intellectus præcedentiũ simpliciter prolatorum & quòd ex conclus.iudicatur præcedens petitio.

Libellus aũt in iud.Quorũ bonorũ sic format.fm.Ang.Are.in §.quadrupli inst.de actio.ago ɔ titiũ.q possidet talẽ hereditatẽ.& ei' bona ꝓ hærede vel ꝓ possessore.vel q detinet talẽ rẽ hẽditariã.sei.& q̃ erat in bonis dicti sei.tpe ei' vite & mortis.Cuius sei ego sum hæres, aut ex testõ, aut ab intestato. vt agnatus ꝓximior &c.cuius hẽditatẽ adiui.verũ qa hæres dẽt constitui possessor. bonorũ defuncti peto ꝑ vos & offĩn vrm. me in possessine.dicte hæred.vel talium bonorũ cõstitui. vel possessionem.earum mihi traddi.& dictum detentorem condemnari ad tradđeñ dictarum rerum possessionem.

Et in petitione.rerũ hæreditariarũ suffic.intẽtare remediũ. l.fi.C.de edic.di.adr.tol.Vel dicas sic.dico ꝙ titi' me hæredem instituit.in suo testõ.qđ exhibeo.nõ abolitum &c.Et ꝙ tpe eius vite & mortis tenebat & possidebat multa bona.maxime talia & talia.quare peto me induci in corporalem possessionẽ dictorum bonorum.& quemlibet contradictorem. condemnari.ad dimitteñ id quod detinet.&c.ita Ang.vbi s.

Quæ veniãt in hac peti.hæred.vide ꝑ Ias.in d.§. actionũ. in 40.col.& in 41.col.ponit remissiue.nũqđ feudũ.vel emphyteos.ĩ petitionis hære. & remissiue posui.ĩ trac.feu.ĩ rub. de alien.feud.in vers.testari.fol. 50.Ibi nunquid autem feud.& est communis conclu.quòd sic.

Imo.đt.Gul.de cu.in l.fi.C.de edic.di.adr.tol.vt refert & sequit.Io.And.in add.ad spec.in ti.de testa.§.pe.ꝑpe fi.ꝙ si ille q reg͛r nõ succedit in feudo.hæres scribat.vt puta filia.ꝙ nihilo min' si intẽtet bñficiũ.d.l.fi.mittet.in possessionem.ẽt feudalium c.2.si de feu.fue.contro.& ibi dicũt Iser.& Card.Alex.ꝙ agnati in hoc iud.non sunt idonei contradictores.P.Andora.

Hæresis crimẽ est mere ecclesiasticũ:ita ꝙ iudex laicus non potest se intromittere ad cognoscendum de illo.Alc.in l.perniciosam.de of.ord.nu.37.comm.dicit. Idem Villal.

ADDITIO. Hæretici quadruplici pœna puniuntur,scilicet, excommunicatione, depositione, rerum ablatione.& militari persecutione. Alber.in dictionar.verbo.hæretici puniuntur prout his temporibus illam quartam pœnam, aciustam persecutionem à catholicis cum Ecclesiæ auxilio. vt dicitur contra schismaticos in Gallia indictam & iam execu tam videmus. Quo verò ad sententiam inquisitionis contra ipsos dicit Bar.in l.magistratibus. circa fi. ff.de iurisdict.omn. iudic. quod executioni dicta sententia non mittitur à iudice laico, sine nouo processu. Quæ opin. non videtur vera, quia contra eum est casus in cap. vt inquisitionis. de hæret.in 6. & arg.d.l.magistratibus.nume.6.nisi saluando,Bart.dicas, quòd verum sit de iure antiquo,quod hodie correctum est per constitutionem Fed.de qua Bartol.notitiam non habuit, vt dicit ibi Angel.

an si aliquis tanquam in Hæresim relapsus per hæreticæ prauitatis inquisitorem damnatus sit, & ob iurisdictionis, & potestatis ipsius inquisitoris ad pœnam sanguinis defectum, ad laicum iudicem remissus sit, idem laicus de crimine hæresis,& illius veritate rursus ex integro cognoscere,& condemnare, an verò solum exequi debeat, Bart. in l. diuus. & in l. non dubium.de custo.& exhibit.reor.dixit iudici laico inquisitoris remittentis exequendi sententiam absque nouo processu,necessitatem non imponi verum,si vult de nouo inquirere, & procedere, prout quoque sibi videbitur condemnare posse eiusque hac in re sententiæ fuit Gulielm. de Cuneo, in l.magistratibus ff.de iurisdict. omn. iudic. quem ibi secuti sunt Bal.Paul.de Castr. & Angel. Subdit tamen Angel. quòd inquisitores quandam habent extrauagantem Federici, quæ contrarium disponit.Idem tamen Angel.in l.1.C.de exhib.& introduc.reis. contrarium voluit per text.in c.præsidentes.& in c.vt inquisitionis.de hæret.in 6.Pro opinione tamen Bart. & Gloss.in auth.clericus.ver.per episcopum. C.de episcop.& cleric. ibi conspiciente acta coram præside, & an recte processerint ;& an probetur reus: hancque sententiam legistas communiter sequi testatur Imol.in c.1.de offic.ordin.quamuis canonistæ contrarium sequuti sint per text. in d. c. vt inquisitionis. §. prohibemus. de hæret.in 6. & in §. si autem ecclesiastica.cum gloss.in auth.de sanctiss.episcop.quibus in locis iudici seculari de hæresi cognoscere inhibetur,responden tes ad text.in §.si verò crimen.in authent. de sanctiss.episcop. quòd in alio procedit crimine, de quo tam secularis quàm ecclesiasticus iudex cognoscere potest, vt in crimine sacrilegij. ff.ad legem Iuliam peculatus. cum aliis concordant. De quibus autem criminibus vterque cognoscere possit habes ex traditis per Doctor. in cap. cum sit generale. de foro competen. F.Turzan.

Hæresis crimen, & crimen læsæ maiestatis æquiparantur. vt est communis opinio,de qua Ias.in consil.106.numer.3.in 4.volum. Bonacoss.

Hæresis crimen est merè ecclesiasticum, & ideo laicus non est iudex competens. vt est communis opinio Clar. in §. hæresis. ver.hoc crimen. Inquisitor tamen super hæresi deputatus, non potest se intromittere de diuinationibus & sortilegiis, non sapientibus hæresim manifestam. vt est text. in cap. accusatus. §.sanè. de hæretic. de qua re Iason.in l.huiusmodi. §.fin. numer.18.ff.de legat.1.vide Abb.in cap.1.numer.4. de sortilegiis. vbi ponit, quando ista sortilegia sapiunt hæresim manifestam.& Squilacea.in tractat.de sortilegiis. & in tracta. de fide.c.1.nu.1.D.m.Alciat.in c.perniciosam.n.73.de off.ordi.communem dicit.Et inquisitor hæreticæ prauitatis deputatus per Papam in aliqua prouincia, vel diocesi, dicitur habere delegatam & non ordinariam iurisdictionem. Abb.in c.causa restitutionis.nu.1.de restitu.in integr.& in c.cum I.& A.de sententia & re iudi.nu.9.Et talis Inquisitor hodie deputatus à Papa debet.simul procedere cum Episcopo,& ad actum præiudicialem non debet vnus procedere sine alio.Abb.in ca.excommunicamus,in fi.de hære. Nec potest ipse Inquisitor deponere ipsum Episcopum negligentem,nec contra eum procedere. nec quisquis alius excepto Papa, vt est cõmunis opi. de qua Abb.ibi.n.13. Bonacoss.

Hereseos crimen,quoad fidem christianam,in alterius,quã eiusdem fidei homines,non cadit:vt frequentibus doctorum suffragiis probatum affirmant Simancas de hæreticis,c.31.n. 3.Iul.Clar.in pract.§.hæresis.ver.ad hoc autem. quemadmodum nec in eos cadere intelligitur, qui non scienter, ac pertinaciter contra generales ecclesiæ Romanæ traditiones quippiam frendent,commune pronunciant Simanc.d.c.n. 5. ac I. Clar.vbi s. E.Suarez.

Hæreseos conuictos,licet nec Episcopi absque inquisitoribus,nec inquisitores absque episcopis possint cõdemnare,tamen alteri absque alteris rectè riteque absoluent. commune ait pract.Carrer.nu.72. Idem.

Hæreseos nemo accusari,nemo damnari potest, nedum vt vllas iure sancitas pœnas incurrisse videri debeat, si animi sui cõcepta multum quidem à religione abhorrentia nec dicto, nec facto eliminauerit, ac foras dederit, sed intra sui pectoris sinum continuerit:vt receptissimam theologorum omnium sententiam asseuerant Simanc.de hæreticis.cap.20.numer.9. Iul. Clar. in pract.§.hæresis. versic.quæro,an occultus, atque alicubi in sacris literis luculentissimè disertis verbis probatur. Idem.

Hæreseos admissæ si quem pœniteat, nullas ille impositas à iure pœnas subibit,& si carceri perpetuo deuouẽdus sit.cõmune affirmat Igneus in l.1.§.cùm dominus.n.33.ff.ad senatusconsul. Syllanian. Nec etiam bonis suis labetur, vt magis commune asseuerat Paris.cõs.2.n.185.& seq.lib.4.eritque & post cõdemnationem æquè liberum, atque vtile suscepti criminis pœnitere,quemadmodum frequentibus doctorib.probari scripserunt Boerius decis. 343. numer.3. & sequent.Iul. Clar. in practica, §. hæresis. versicul. sed vsque ad quod tempus. idem.

Hæreseos causa ab ecclesiastico iudice damnatus,non in aliud periculum ob eandem patrati criminis culpam vocabitur.receptum dicit Ias.in l.magistratibus.nu.10.ff.si cert.peta. Idem.

Hæreseos condemnati bona fisco addicuntur,nec ratio superstitum liberorum habetur, quamuis nullius culpæ ipsi arguantur.commune asserunt prac.Carer.n.140.Simanc.de hæret.c.9.n.2.I.Clar.in pract.§.hæresis ver. & scias. quin ipsimet illius liberi tam post crimen susceptum, quàm ante vllam illius culpam nati pœnis in hæreticorum liberos sancitis plectentur.vt commune affirmat cum Galind.& Simanc. I. Clar. in d.§.hæresis,vers.quæro nunc qui tamen probabili humanitate cum eodem Simanc. & ab eo relatis in contrarium conticescet.cur enim in legis diuinę causis lex diuina susque deq; habebitur,ac prorsus conticescet Deut.24.cur in controuersiis, quæ ad pietatem Dei optimi maximi referuntur, Dei optimi maximi iusiurandum arguetur? Ezech. 17.sed hæc forsan alibi copiosius. Idem.

Hæresi infectis fidem seruari necesse non est.commune inquiunt Simanc.de hæret.c.45.n.14.Placa.lib.1.delict.c.37.n. 11.quamuis sint qui distinguant,nũ cùm ea daretur fides hęreseos crimine euidenter polluti essent,num secùs. verùm ea de re alibi. E.Suarez.

Hæreticus propriè dicitur. quando quis de articulis fidei, vel de sacramentis Ecclesiæ aliter sentiret quàm Romana ecclesia,ita communiter tenere Doctores Boss.in tit. de hæreticis.n.1.Alij verò quos & Clarus sequitur, dicunt etiam illos hæreticos,dicẽdos,qui habent peruersum dogma, vel gignit nouas opiniones falsas, aut veteres falsas & ab Ecclesia damnatas sequitur, vt si quis afferat simplicem fornicationem nõ esse peccatum, aut periurium non esse mortale peccatum, & ita communiter Doctores tenere attestatur Bellon. cons.77. nu.6.secundum gl.in cle.vnic.de vsuris. & Franc.Squillacen. in tract.de fide Cathol.c.14.Clarus lib. 5.sent.§. hæresis in pr. P.Fichard.

Hæreticus pœnitens euitat quidem pœnas de iure hæreticis impositas,nihilominus tamen ad perpetuos carceres condemnandum,tam Legistas quàm Canonistas communiter tenere ait Igneus in l.1.§.quum dominus.n.32.ff.ad Sylle.Clar. d.§.hæresis.ver.sed quæro. P.Fichard.

Hæreticum occultum,i.qui corde tantùm deuiat à fide Catholica non tamen verbo aut facto aliquod signum hæresis ostendit nõ incidere in pœnas hereseos,omnium fere Theologorum receptissimam esse sentẽtiam attestatur Simanc/de hæret.c.42.nu.1.& seq.quia de occultis non iudicat Ecclesia. refert Clar.d.§.hæresis.ver.quæro an occultus. P.Fichard.

Hæretici bona de iure communi cõfiscantur,communem dicit Brunus cons.feudal.13.n.17.Clar.d.§.hæresis. vers.Item Bona.Idque obtinet etiamsi haberet filios Catholicos & orthodoxos,vt communiter teneri ait Pract.Carer.n.140.& Simancas de hæret.c.9.n.2.Clar. ibidem ver.& scias.P.Fichard.

Hæreticus ad hoc ꝙ quis dicatur: requiruntur saltem duo testes de hæresi deponentes,Boer.deci.342.n.1.communem dicit. Vill.

hæreticus condemnatus per iudicem Ecclesiasticum, non debet de illo cognoscere Iudex laicus.Ias.in l.magistratib.nu. 10.de iurisd.om.iud.communem dicit. Idem Villal.

Hæreticorum bona confiscantur, & eis statim interdicitur administratio,vt est communis opi.Cla.in §.hæresis.ver.item bona.nec filiis aliquid relinquitur,vt est communis opi. vt ibi ver.Et scias.officiis licet, & beneficiis non priuantur,etiam per sententiam.ibi vers.item clericus,vt est communis opi. q̃ tempera in filiis post hæresim,vt est communis opi. ibi versi. quæro nunc. Bonacoss.

hæretici vxor,quæ iudicio ecclesiæ fuit à viro separata,potest ingredi religionem,vt est communis opi.ibi vers.item & ob hæresim vxor à viro separatur.Clar.d.§.hæresis. Bonac.

Hæreseos vt quis conuinci possit,sufficiunt duo tantùm testes.communem dicit Anan.in ca.excommunicamus.§. adiicimus.n.1.de hæret.Crauet.cons.262.refert Clar.libr. 5.sent. §.hæresis.ver.habet etiam. P.Fichard.

hæreticus dicitur,qui malè sentit de fide,vt est communis opi.de qua Clar.in §.hæresis.in pr.qui dicit simplicem fornicationem non esse peccatum, vel periurium non esse mortale peccatum,vt est communis opi.ibi Clar.non est autem hæreticus,qui dicit causa solatij.solatiemus& gaudeamus,quia nihil habet de nobis Deus facere,si quis nõ ex animo,sed iocose magis dixit,& qui eũ sic defenderet,de iure disputando nõ esset hæreticus.Alberi.in l.si testamentum ff.de cond.&dem. Bonacoss.

Hæreticus non est, qui non est baptizatus. communis est opi.Clar.§.hæresis.ver.Ad hoc.Nam ad hoc,vt quis sit hæreticus requiritur,quod scienter erret in fide catholica, & asserat vera pro falsis, incerta pro certis, & ecõtra communis est opi.Cla.Et quod in ea opinione sit pertinax,vt est communis opi.Clar.ibi ver.Item dubius in fide,si est pertinax est hæreticus,vt est communis opin.ibi Soarez vers.isto.n.108.& 109. Bonacoss.

hæreticus imputatus non potest diuisim ab Episcopo, vel Inquisitore innocens absolui,vt est communis opi.Clar.in §. hæresis.ver.Scias tamen.Soarez verbo hæreseos.n.110.Bon.

Hæreticus pertinax comburitur,vt est communis opi.Cla. d.§.hæresis.versi.sed quæro.Sed si resipiscat, & abiuret euitat pœnam,vt est communis opi.punitur tamen extra ordinem. Nisi esset relapsus, quia omnino est cremandus. Etiam si pœniteat, & ad fidem ecclesiæ redire velit. Et suis bonis venit ẽt priuandus,vt est communis opi.ibi Clar. Bonacoss.

hæretici ad pœnitentiam admittuntur,etiam post cõdemnationem,vt est communis opin.nisi sit relapsus.Clar. in d.§. hæresis. Bonac.

hæreticus admittitur,& potest abiurare,si confitetur hæresim incursam. sed negans non auditur,vt est cõis opi.Cla.d.§, heresis.& admittitur etiam post sententiam,vt est communis opi.Syluanus in cons.89.in 2.vol.vbi de admissione redeuntium ab hæresi ad gremium sanctæ matris ecclesiæ euitat pœnam mortis,& bonorum confiscationem.vt ibi per Clar.ver. sed quæro.in fi. Bonacoss.

hæreticus signum sibi pro pœnitẽtia deferre nolens,vel aliter sibi iniunctũ obseruare,nõ est ignis flãmis dãdus. nisi cũ hoc aliæ cõcurrerẽt cõiecturæ,ꝑ quas cõstaret ipsum de fide

non rectè sentire.Clar.§.hæresis,ver.Idē et cōem dicēs.Bona.

Hęreticus impœnitēs non statim debet tradi curiæ seculari,cū nō dicatur relapsus,sed prius est mōnēdus& pluries hortādus,vt ad fidē reuertatur & vbi pœniteat,ad reconciliationem est admittēdus.Clar.in §.hęresis,vers.idem etiam.Bona.

vt hęreticus potest condemnari ille apud quem libri de hęresi reperiuntur.Lud.sing.322. P.Andora.

hæretici filius si instituatur, an applicetur fisco.Ang. in l.1. C.de hæred.insti.dicit ꝙ non:sed deuoluitur ad venientes ab intestato. Idem.

hæreticus si est clericus officio & beneficio priuatur,vt est cōis opi.Clar.in §.hæresis ver.item clericus. Bonacoss.

hæreticis non est seruanda fides à priuatis, vt est cōis opin. Clar.in d.§.hæresis vers.Præterea.Soarez.n.118. Bonacoss.

Hæreticus notorius non potest defendi à procuratore,vel aduocato.alias sic cum licentia inquisitoris.Clar.in §.hæresis ver.vlterius. Bonac.

Hæreticus potest inquiri ex mitioribus probationibus,& duobus testib,conuinci potest, vt est communis opi. Clar. in §.hæresis, ver. habet etiam. Et post mortem etiam damnatur eius memoria. etiam si sit præsumptus hæreticus, vel contumax. Bonacoss.

Hæreticus occultus qui verbo, aut facto aliquod signum hæresis non ostendit, non incidit in pœnam aliquam, vt est communis opi.Cla.§.hæresis.ver.quæro an occultus. Bonac.

hæretici facta,sunt baptizare imagines,rebaptizare pueros & similia facere,vt est communis opi.Clar.in §.hæresis,versi, sed hic incidenter. Bonac.

hæreticus censetur,qui inuocat Diabolum, vt sciat futura. Clar.in §.hæresis,ver.successiuè. Secus si vtitur incantationibus ad amorem,quia inuocatur tunc diabolus ad id, quod ei maximè conuenit,cum sit propriè tentator animarum. Et in hoc crimine sortilegii,pœna est vtriusque fori.vt est communis opi.quæ pœna nō est confiscationis bonorum.Sed vel fustigatio,vel mitra quis decoratur.vt ibi.Et no. per incantationem animum mulierum ad libinem flecti,& ideò non trufferis,cum audis istas facturas fieri,quia veræ sunt,vt dicit Ang. in l.eorum.C.de malefi.vbi etiam dicit, posse incantari grandines,vt non noceant,ꝙ intellige in virtute diuina.Itē ostendens latronem per diuinationem,nō tenetur iniuriarum, qđ est verum si est latro,alias acrius debet puniri.Ang.in l.nemo de male. Et contra facientes imagines cæræ, qui pungendo eas,vitas hominum labefactant,puniuntur.l.multi.C. de malefi.vbi Ang.& ideò non derideas ista.Et non est malum scire sed operari, vt ipse ibi declarat.Et dicit Io.Fabr. in §. Item lex Cornel. instit.de pub.iud.ꝙ ibi no.esse mirabile,ꝙ homo possit mori per verba,seu incantationes.vide plura in tract.de lamiis.& in tract.de sortil. Bonacoss.

Hæreticus condemnatus per iudicem ecclesiasticum, non debet de illo cognoscere iudex laicus.Iaso.in l.magistratib.n. 10.ff.de iureiur. communem dicit. Bonacoss.

hæreticus, accusari vel damnari non potest, qui animo de fide dubitat,& in pectore suo continet,nec dicto,aut facto limites transgreditur.Soarez ver.hæreseos.n.111. Bonacoss.

Hæreticus damnatus ab ecclesiastico ob id crimen, non in aliud periculum incidit,vt est communis opi. Soarez in vers. hæreseos.nu.115. Bonacoss.

Hæreticus condemnatus de hæresi, postmodum reuersus, & ecclesiæ catholicæ incorporatus,honores & dignitates, & pristina bona recuperat,& eo mortuo admittuntur eius filij, & alij hæredes & successores, vt est com.opin.Rol.à Valle in cons.63.n.27.vol.3.Paris.cons.2.n.288.vol.4. Bonacoss.

Hæreticus qui tenetur abiurare,est quando noua opera & falsa de fide catholica gignit,credit,vel sequitur, ex mente omnium.Bursa.cons.38.n.9. Formam autem abiurandi hæresim tradit Gundissaluus in tract.de hæret.q.20.nu.7.& ibi tradit,quisnam dicatur relapsus.n.5.Tom.15. Bonacoss.

Hæreticus,nisi apud omnes diffidatus,& declaratus apostata, non potest occidi,nec priuari bonis,vt est communis opi. Burs.cons.14.nu.19. Bonacoss.

hæretici bona applicātur fisco,vbi sunt sita,vt est cōmunis opi.Burs.cons.43.n.14. Bonacoss.

Hæretico reuertenti bona omnia sua condonantur, qui illa etiam à fisco recuperat,secundum communem per Bursa. cons.14.n.32.lib.1.

hęretico quandocunque reuertenti ante executionem sententiæ corporalis,ecclesia nunquam claudit gremium,secundum communem per Burs.cons.14.n.31.lib.1.

Hæreticus impenitens vel fictè conuersus, brachio & curiæ seculari traditur, secundum communem per Bursat. in consil.7.numer.7.libr.1.

hæreticus,qui tenetur abiurare,est, q nouas opiniones vel falsas de fide catholica gignit, credit, vel sequitur, secundum communem per Burs.cons.38.nu.9.lib.1.

Hæreticus occultus à die commissi delicti statim excōmunicationem incurrit,&dominium bonorum suorum amittit, secundum magis communem & veriorem sentētiam ꝑ Bursat.cons.14.nu.5.lib.1.

hæreticorum relapsorum pœna est ignis & bonorum cōfiscatio,iuxta communem per Bursa.cons.7.nu.30.lib.1. pro qua vide quæ scribit Rol.cons.75.nu.5.lib.3.

Hæreticus nisi apud omnes diffidatur, & declaretur apostata,non potest occidi,nec bonis priuari,secundum communē per Burs.cons.14.nu.19.lib.1.

Declaratio iudicis requiritur etiam in crimine læsæ maiestatis diuinę,vt effectus pœnarum sequatur,non autē sententia condemnatoria,secundum communem per Bursat.cons. 14.n.21.lib.1.à cuius declarationis vel pronuntiationis die incipit præscriptio currere in bonis hæreticorum,non autem à die mortis, fructusque similiter ab eadē die declaratoriæ vel commissi delicti potius debeantur domino vel fisco, secus vbi requireretur sententia condemnatoria, cum nisi post sententiam percepti debeantur, & hæc est differentia inter declaratoriam & condemnatoriam,quam concl. declara, vt latius per eundem d.cons.nu.22.& seq.

Bona hæreticorum ipso iure publicantur, nec filiis,natis etiam tempore delicti reseruantur,secundum comm.per Burs. cons.7.n.31.lib.1.pro qua vide Rol.cons.8.art.2.n.35.lib.3.

Abiurantis bona dimittuntur sibi & eius filiis.iux.communem per Burs.cons.7.nu.32.lib.1.pro qua vide Rol.cons.65. nu.27.lib.3.

Hæretico fratri carnali potiùs quā catholico extraneo subueniendum est.c.1.& ibi gl.in verb.fideles.dist.30.Pan.in c.si quis.n.2.ext.de hęret.Et hanc communem sententiam esse dicit Nic.Arelatan.in tract.de hæret.in notab.22.in volu.tract. crimin.venet.Anno,&c.70.impressorum.pag.141. kircho.

hæreticus Ab hercifcor dictus est Fel.in Rubr.de hære.vide Panor.in c.firmissime.eod.ti. P.Andora.

In cā hæresis an appelletur.vide Fel.c.ad abolendam.e.ti. Idē.

hæreticus est qui omni anno communionem non recipit. Fel.d.rub.vide tamen Cald.ti.de hære.cons. 5.alias 494.. Idē.

hæreticus est qui dicit vsuram esse licitam.Bal.in 1.par.consi.201.& in auth.ad hæc.C.de vsu.

Limita nisi ex loco.vel lapsu lingue ita dicat.secūdū.Card. in clem. 1.in 5.q.de vsu. Idem.

hæreticus est qui dicit.Deum non esse Deum.& qui credit in demonibus aliquid boni esse Bal.in 3.part.cons.81. Idem.

Conuersatio cum hæretico,est indicium ad torturam. Bal. d.cons.81.in 3.part. Idem.

Diuinator an possit vt hereticus puniri.Barb.in 1.vol.consi. 56.Phi.in accusatus §.sane de hære.in 6. Idem.

Inquisitus de hæresi potest post mortem absolui. Bal.in 3. part.cons.343. Idem.

Pro hæresi ab inquisitore inquietari non potest.qui sibi penitentiam pro hæresi impositam non egit.Dec.cons.137.Idē.

Ad defendendum idiotas ab hæresi.vide Ias.in Rubr.C.de summ.trin.& fid.catho.& in simili. vide Oldrad.in cons.210. Card.in clemen. 1.ver.nos ig.de sum.tri.dicit ꝙ si idiota truffando publicè dicat, quòd habebit vxorem in alio seculo, non poterit puniri vt hæreticus: Tamen nō debet dimitti impunitus. Idem.

An autem ignorantia excuset ab hæresi.vide Card.in d.clem.ver.porro.in 4.q. Idem.

Si hæreticus remittitur seculari.An secularis debeat denuo cognoscere.Ias.l.magistratib.in fi.com.ff.de iu.om.iu.P.And.

Suspitio hæresis.ex leuibus signis oriri potest.signa tamen ipsa pſe proban.sunt.Fel.c.literas.col.4.de præsump. Idem.

Contra hæreticos vide notabiliter.Fed.cons.252.vbi intercætera.dic. eum esse hæreticum qui dicit animam simul cum corpore mori & nullum esse paradisum. & incestum non esse peccatum.concludens.tal memoriam posse damnari. & eius bona.à die commissi criminis esse confiscata. Idem.

hæresis crimen est.facere conuenticulam de papatu.viuente papa.Ias.in l.2.§.interdum.in 2.not.ff.de vulg.& pupill. Imo incidit in crimen læsæ maie.Ale.l.j.ff.ad l.iul.maie.Idem.

Suspectus de hæresi fugiens. excommunicari potest.& si per annum perseueret habetur pro conuicto.Oldr.cons.65.c. cum contumacia,& ibi Phi.de hæret.in 6. Idem.

hæreticus proprie.quis dicatur.Calder.in tit.de hære. consilio 5.alias.494. Idem.

In crim

In crimine hæres.ex leui &modica præsumptione procedi potest.Phi.in c.accusatus.de hære.in 6. Idem.

hæreticus dicitur etiam qui errat in vno articulo fidei.phi. vbi s. Idem.

Subiungit phi. ꝙ dicitur hæreticus Ille qui desponsata vna per verba de præsenti contraxit matrimonium cum alia.& cōtra eum tanquam contra hæreticum potest inquiri. Idem.

Hæreticus non dicitur qui dat pocula amatoria.phi.in d.c. accusatus.§.sane. Idem.

Hæreticorum bona à die commissi criminis publicantur. & ab emptoribus vendicantur nullo restituto prætio.cum secundum.ll.& ibi doct.max.phi.de hære.in 6. P.Andora.

herba mala cito crescit.gl.ī l.2.C.de his qui ven.ętatis.phil. in rubr.de testa.in 6. & in c.vnic.de desponſ.impub.eo.lib.Panor.in c.2.de desponſ.impub.Bald.in l.qua ætate. ff. de testa. Angel.in §.masculo.instit.de pupil.substit. P.Andora.

Hermaphroditus an succedat in feudo.Iac. de S. Georg.in tit.de feu.ver.marchio in Italia.ibi, Item quæro.Bald. consil. 435.lib.1.& in l.fi.C.de suis & leg. vbi etiam ponit an in parte sua possit eligere vnum ex fratribus:& quod nomen in baptismo ei imponendum sit. P.Andora.

PRO.homo homini debet obsequium.l.si seruus.ff.de ser. expor. Bellon.

PRO.homo non est dominus membrorum suorum l.liber homo.ff.ad leg.Aquil. Idem.

PRO.Homo liber æstimationem nō recipit l.liber homo. ff. de verb.obl. Idem.

SOL.Hominum gratia ius omne constitutum est.l.2. ff. de stat.hom. Idem.

Homo liber licet ob causam ciuilem vel criminalem à priuata persona capi aut detineri non possit. tamen inter alias multas fallentias,si quis in flagranti crimine ob quod pœna capitalis vel corporalis infligi possit,reperiatur,poterit capi,ac detineri ad viginti horas,intra quas ad iudicem deducendus erit communem refert Bened.Capr.reg.75.n.10. vide s. in verbo Carcet.

Homo.hominis app.an veniat fœmina?tex.est ꝙ non:quia vir est ad imaginem Dei:non fœmina.33.q.5.ca.hæc imago. & c.si aliquis ibi homini aut mulieri extr.de homic.

Sed Card.in clem. 1.in 9.q.de homic.dicit.contrarium esse verius.&quod id quod habetur in dictis iuribus.est causa maioris expressionis. P.Andora.

homo est res dignissima creaturarum.l.iustissime.ff.de edi. ed.& prædominatur omnibus rebus.vt dicit.ibi Bal. P.Andora.

homo homini insidiari non debet.l.vt vim.& ibi Ias.in fin. 4.col.ff.de iust.& iu. P.Andora.

homines.qui nihil habent.nihilque operantur.cum validi sint poreſt respubl. compellere ad operan.& si nolunt operari.de ciuitate expellendi sunt vt in auth.de quæstore.§.si vero crimen.alias si vero aliquis.col.7. Idem.

Homo non potest inducere fictionem.l.si forte ff.de castr. pecu.no.Bar.in l.si is qui pro emptore.in 1.q.prin.ff.de vsuca. Alex.in 5.vol.cons.1.in 2.col. Idem.

hominis prouisio an faciat cessare prouisionem legalem. Ias.notabiliter.in l.2.in 56.col.C.de iur. emphi.dicit regulam esse ꝙ sic.l.fi.C.de pact.conuen.l.maritus.C.de procu.l. & habet.§.cum quis.ff.de præca.de quo per eundem. Ias. in l. cum filio.§.filio impub.ff.de vul.& pup.

Limitat Ias.procedere.quando prouisio legis est inducta in priuillegium.&de iure spſi secus si esset prouisio legis. de iure cōmuni quia tunc per prouisionem hominis. ab illa l.nō intelligeretur esse recessum. & est ratio diuersitatis. fm eum. qa priuillegia. facilius tolluntur quam iura communia. vide ibi latius per eum ponentem.alias pulchras limitationes.de quo etiam per eundem. in l.item quia.in 3. colum. ff. de pact. aliquid per Alexand.in l.si extraneus.in 1.col.ff.de cond.ob causam. P.Andora.

Homo non dicitur in fructu.Bal.in l. vetus. ff. de vsufruct. P.Andora.

Homicida verus si nesciatur putà,quando mortuus tantū vnicum vulnus habuit.& rixatores fuerunt plures,vel etiam plura sint vulnera,tunc propter incertitudinem omnes liberantur.communem dicit Aegid.Boss.in tract.malefic.titul.de Homicid.n.26.Item gl.in l.item Mela. §. Sed etsi seruum plures.ff.ad l.Aquil.communiter recepta,vt dicit Hipp. de Mars. in rub.C.de prob.n.148.per plurima ibi allegat.Et dicit se ter consuluisse pro hac opinione,& aliquoties allegasse viua voce,& semper obtinuisse. I.Fich.

Homicida non est priuatus beneficio,sed requiritur sentētia.Alc.in c.cum non ab homine.n.15.de iudic. communem dicit. B.Villalob.

Homicida simplex.i.qui casu,sine culpa & dolo, nulla animi deliberatione ex interuallo præcedente,aliquem interficit gaudet immunitate ecclesiæ.Communem dicit Didac. lib.2. resolut.c.20.n.7.in fi.Si verò factum esset cum animo deliberato,& concurreret etiam qualitas proditionis, talis homicida proditorius nō gaudet immunitate. vt communem dicit. Did.in d.c.20.n.7.Ant.Gomes.c.10.delicto.n.2.Igneus in l.1. §.si dominus.nu.7.ff.ad Sylleian.Clar.d.lib.5.§.fi.q.30.versic. scias tamen. Si autem cum animo quidem deliberato,sed tamen non proditoriè factum esset homicidium, alij dixerunt talem homicidam non posse extrahi ex Ecclesia, & ita communem dicit Alex.cons.145.nu.4.6.11.libr.7.vt illum refert Pract.Conrad.Blanc.in pract.crim.n.26. Contrariam tamen, scilicet ꝙ possit extrahi magis communem dicit Did.in d.ca. 20.nu.7.& licet ipsemet ibi videatur sequi opinionem Abbatis,tamen subdit,ꝙ propter Doctorum authoritatem,& eorū communem opinionem sæpissimè tales homicidæ ab ecclesiis extrahantur, & ita etiam iudicatum fuisse attestatur Guido Papæ decis.111.Io.Gall.q.172.§.per arrestum.Papo.lib.1. tit.1.Arrest.18.Boer.decis.109.n.7.Mayner.in l.nemo de domo.n.20.ff.de reg.iur.Prac.Pap.in forma inquisitionis.in verbo hæc est quædam inquisitio.n.31.& hæc opinio etiam Claro magis communis videtur.in d.q.30.vers.punctus est. P. Fichard.

Homicida omni iure tam humano quam diuino debet mori,vt est communis opi.de qua Bossi.ti.de homicidio.n. 109. Bonacoss.

Homicida. Dicens ꝙ occidit se defendēdo,nisi probet defensionem,habetur pro confesso homicidium.Bart.in l.Aurelius.§.idem quæsiit.ff.de lib.leg.Bal.in l. 1.col.15. C. de cōfes. Panor.post gl.in c.cum venisset.extrà de constit.do.Alex.in l. 10.ff.de verb.obl.nisi respondisset præmissa negatione & cōditione si,iuxta doctrinam gl.& Bal.in l.si quidē.C. de except. & tunc qualiter puniri possit,vide s. conclusione. 360. Balb. decis.380.

Homicida. Dicens,occidi defendendo,non punitur morte,sed aliter,defensione non probata.Ita singulariter Pan.quē extollit & videtur ibi sequi Fel.in c.auditis.in vlt.col. extr. de præscrip.& do. Alex.in l.non solum.§. sciendum. ff. de operis nou.nuncia. in l. decem. ff. de verborum obligat. Balb. decis.360.

Homicida etiam excusatur,si occidit bannitum,vt est communis opin.Clar. ver.plerunque.in §.homicidium. & statuta hoc permittentia tenent,vt est communis opi.Etiam cū præmio,vt est communis opi.ibi.Etiam si statutū dicat,quod bannitus offendi possit,quia etiam excusatur homicida,vxor verò banniti adulterari statuto nequit.& bannitus est,hostis ciuitatis,communis est opinio,vt per Clar.ibi.versi.stante hoc statuto.Filius tamen non ideò patrem bānitum occidere potest,licet communis opi. stet contra. Nec vasallus dominum, stante d.statuto.inimicum verò bannitum pace recōciliatum impunè offendi posse.d.statuto permittente clarum est,vt est communis opi.Dummodo ex alia causa fuerit bannitus, pro qua fuit pax inita bannitū quoque impunè offendi posse proditoriè.communis se habet opi.dummodo fides ei non sit data.bannitum autem à Principe gratiatum, sed non cancellatum de libro reorum bannitorum sciens offendere quis nequit vel scire volens, aliàs punitur extra ordinem, & antequam ad istud perueniatur. quis accusatus, esse debet inquirens,vt est cōis opi. Clar.ibi.ver.item quæro.nec tenet protestatio banniti,ꝙ sit gratiatus, nisi gratiam ostendat, quia hoc non obst.impunè occidi poterit.Clar.ibi.vers.sed quid.communem dicit.Homicida verò banniti, cuius bannum est nullum,sciēs occidit,debet puniri pœna ordinaria. Ignarus autē extra ordinē,vt est cōis opi.quā refellit Clar.ibi.vers.maior.q̄ dicit in practica seruari.Et pēdente appellatione bāni,bannitus offendi nō potest.Idē est pēdente tpe ad appellandum, vt est cōis opi.quæ hodie statutis est sublata. quia in criminalib. non datur appellatio ex statutis, item nec bannitus, qui sit in fortiam bernariorum impunè offendi potest,vt est cōis opin. Clar.d.§.homicidium. ver.quæro etiam bannitum verò interficiens extra territorium,à quo est bannitus non debet decapitari,cōis est opi.Cla.ibi.ver.vlterius quæro.Bannitum autē occidēs ex ipso statuto se eximit à banno.Sed præmium non consequitur bānitus bannitum occidens,vt est cōis.opi.Clar. ver.fuit etiam.Bannitum etenim occidens ex statuto permittente impunè offendi in centum bannitum, ex duab. causis, vna ī quinquagīta,alia.in aliis quinquagīta.nō fit cumulatio,

vt possit

vt possit offendi, quia in odiosis non fit summarum cumulatio, vt quis ex statuto puniatur. Si tamen iudex pro multis maleficiis separatis illum condemnasset in summa centum, quæ omnes comprehenderet, & summam cẽtum excederet, excusaretur tunc occidens bannitum, vt est communis opin. Clar. ver. sed quæritur. Exceptio vtique hæc offendi bãnitum, cuius à statuto permissa sit offensio, est peremptoria, & impedit litis contestationem, vt est cõmunis opi. Clar. ver. sed quæritur, Quæ tamen exceptio etiam per procuratorem opponi potest coram iudice procedente contra ipsum reum. & per quemcunque comparentem, tanquam quemlibet de populo, vt est commo. pi. Cla. ibi. ver. item scias. nec est permissa impunè bannito in his terminis defensio, vt est com. opin. Clar. ver. in hoc. Sed dura sibi videtur isthæc opinio. Nec aliter occidens bannitum per iudicem inquiri potest. statuto etiam dicente bannitum licitè offendi posse, vel bannitum aliter simpliciter non audiri, vt est communis opin. Clar. in d. §. homicidium. ver. alia quoque. Bonacoss.

Homicida nobilis etiam punitur pœna capitis, vt est communis opi. Clar. in §. homicidium. versi. sed quæro. Nec valet statutum, ꝓ pœna pecuniaria tantummodo puniatur. Cla. ibi vers. sed nunquid. Bon.

Homicida, si est clericus non ipso iure perdit beneficium, sed venit priuandus per sententiam, si est simplex homicida, vt est communis opi. Clar. in d. §. homicidium ver. de iure autem canonico. Bonac.

Homicida filius priuatur hæreditate paterna, quæ fisco applicatur, vt est communis opi. Clar. §. homicidium. ver. priuatur. Et etiam eius filij, & sic nepotes non succedunt auo, vt est communis opin. ibi. Clar. idem in filiis fratris occisi, vt est communis opi. & homicida maritus amittit lucrum ex bonis vxoris. & illud applicatur hæredib. ipsius vxoris, non autem fisco, vt est communis opi. ibi. Bonac.

Homicida tenetur ad interesse animæ occisi, s. pro eo orare & facere orare vt pro eo fiant ieiunia, eleemosinæ, iuxta vires eius facultatis. Item ad medicum & medicinas. & ad alia, quæ eius curam spectant, vt est communis opi. Cla. d. §. homicidiũ versi. tenetur communem dicens, & Chircouius Centuria. 5. concl. 50. & fusius Roland. à Valle. in cons. 39. per totum in 2. volum. Nouellus regula 128. vbi ponit fallent. Plotus. in l. si quando. numero 694. C. vnde vi. & numero 694. & numero 695. & 696. & idem in vulnerante. ibi nu. 967. & seq. Bonacoss.

Homicida, qui ad sui necessariam defensionem interficit inimicum, excusatur. etiam in foro conscientiæ, vt est communis opi. in vtroque foro, de qua Clar. in §. homicidium ver. excusatur, & Soar. ver. homicidium. n. 122. & seq. Idem si ad necessariam defensionem suarum rerum id faciat, vt est communis opi. ibi ver. hæc autem conclusio. Idem si pro honore quis alium interficit, vt est communis opi. ibi ver. idemque. Idem, si quis defendendo eius cõsanguineum, vel alium in rixa quẽpiam occidat, vt est communis opi. Clar. ibi ver. item locum. Ideem, si quis se defendendo necessariò clericum occidat, Papam, vel imperatorem, vt est communis opi. Clar. ibi. ver. præterea etiam. nec hic erit excommunicatus, vt est com. opi. ibi. Idem si quis interficiat in rixa mediatorem, seu trãsmeantem vt se defenderet ab insultante. vt est communis opi. Clar. ibi versi. adde. Idem si insultatus potuisset fugere, quia excusatur ab homicidio. ibi versi. atque adeo, vt est communis opin. ibi. Bonacoss.

Homicida non habet necesse probare, ꝓ fecit homicidium ad sui necessariam defensionẽ, sed ad sui defensionem, vt est communis opi. Cla. in §. homicidium. ver. sed quomodo. Nec est probare necesse, se fuisse in discrimine vitæ, sed sufficit probare, ꝓ aduersarius veniebat contra eum armatus, vt est communis opi. Clar. ibi. Nec quis etiam tenetur expectare, ꝓ percutiatur. Sed sufficit, ꝓ iusta causa sit timoris, vt ibi communem dicens. Bonac.

Homicidæ defensio debet esse moderata circa modum, tẽpus & locum, vt est cõmunis opi. Clar. in §. homicidium. ver. scias tamen ꝓ si excessit modum, punitur de excessu culposo & doloso. com. est opin. vt ibi. Nam insultantem me cum baculo, non licet mihi cum gladio ferire, vt est comm. ibi. item sedata rixa non licet insultato ex interuallo vulneratus insultum facere vulneranti, quia illud esset ad vindictam, & non ad defensam, vt est communis opi. ibi. Bonac.

Homicida cõstitutus coram iudice negat homicidium cõmisisse, & conuictus dicit se fecisse homicidium ad sui defensionem, debet audiri, vt est communis opi. Clar. in §. homicidium. vers. sed hic occurrit. Bonacoss.

Homicida excusatur si insidiatorem occidat, qui eum expectabat, vt interficeret, nec poterat euitare, vt est communis opi. Clar. in §. homicidium. ver. potest etiã. Secus si vitare posset, quia extra ordinem puniretur. Bonac.

Homicida post homicidium effectus furiosus, punitur pœna extraordinaria arbitrio iudicis, vt est communis opi. Nouellus in tract. ad defensam. n. 40. Tiraq. in tract. de pœ. temperandis isto loco. Diaz. reg. 321. 322. vbi etiam de præstante opem homicidio. & de eo, qui sibi mortem consciuit. Corn. cõsi. 195. in 2. & Dec. in cons. 438. per totum. Bonac.

Homicida beneficio ipso iure nõ priuatur. sed sententia est priuandus. vt est comm. opin. Fran. Mar. decis. Delphina. 398. in 2. par. n. 1. & si ex certa forma statuti procedi possit contra homicidam, prius debet constare illud homicidium fuisse cõmissum, vt per Menochium de adipiscen. poss. in 3. remedio. nu. 169. Bonac.

Homicida (vt dixi) qui non est in dolo, sed in culpa puniri non debet, nisi pro modo culpæ, vt est communis opi. Bos. ti. quomodo proceden. per actio. in delict. n. 38. Paul. de Cast. in cons. 277. in 2. Dec. cons. 9. n. 1. in 1. vol. vbi dicit ꝓ stante statuto, quod precisè punit, homicidam, debet intelligi, quando dolo, & ex proposito homicidium committit, aliàs secus. vt ibi. secus etiam si non habuit animum occidendi, vt ibi, qui ponit, quando quis non habet animum occidendi. Et calore iracundiæ prolata & facta, non debent statim executioni mandari. Corse. in reperto. Abb. in ver. calore iracundiæ. & Doct. in l. quicquid calore. ff. de reg. iur. vide Dec. in cons. 432. n. 7. & est singulare dictũ, ꝓ vbi abest dolus, quis de homicidio non puniatur. Dec. cons. 622. n. 1. & seq. vbi dicit conclusionem esse verissimam. n. 3. Et ibi subdit, ꝓ maritus qui interfecit mulierem deprehensam in adulterio, non est decapitandus. Et stante statuto, ꝓ si quis fuerit inuentus committere homicidium, capite puniatur. Dic ꝓ inuentus dicitur, qui committit, licet non repertus fuerit in flagranti crimine. Sed vbi inuenio vnà cum eo, ꝓ fit, facit crimen, necesse est, ꝓ inueniatur, vt si statutum dicit, si quis fuerit inuentus arma portare, tãta pœna puniatur. quia tunc sine inuentione crimen nõ est, quoniam statutum crimen facere voluit. ita dicit. Ang. in auth. de sanctissimis Episcopis. §. reuerendissimus. vide omnino Rimi. in cons. 8. & not. ꝓ si quis diutino tempore aliquis in reatu fuit, pœna eius est subleuanda & alienanda. Rochus de Curte in tractatu de consuetudine. n. 69. to. 1. Bonac.

Homicida reputatur qui intulit vulnus, ex quo mors sit sequuta, vt est communis opi. & punitur vt homicida. Potest tamen ex cõmuni sententia doctorum probare mortuum fuisse ex malo regimine, vel mala cura, vt est communis opin. secus si vulnus non erat mortale, quia non tenetur de occiso, vt est communis opi. in dubio autẽ an esset læthale vulnus. vel si non apparet de aliqua negligentia aut culpa, & vulneratus non tenetur de occiso. & punitur vulnerans extra ordinem. & an vulnus esset mortale & læthale, statur medicis, vt est communis opi. Clar. vers. scias autem. qui debent esse duo. secundum communem opinionem de iure, secus de consuetudine quia statur vni, etiam de iure, quando vnus solus adest in loco, vt est communis opi. & debet iurare medicus, vt est communis opi. s. de credulitate tantum, non de veritate præcisè, vt est communis opi. ibi nisi in principio iurasset officij, hoc tamen maximè iudicis officium versatur. communis est opi. si verò post vulnus illatũ breui spacio moriatur vulneratus, vulnerans tenetur de occiso. & si moritur ỳ. 40. dies, præsumitur mortuus ex vulnus læthali, vt est communis opi. si autem post vulnus per triduũ ambulauit, & postea sit mortuus, præsumitur non ex vulnere decessisse, vt est communis opi. & lata sententia ex relatione peritorum, qui deposuerunt decessisse ex vulnere, contrarium poterit probare reus, vt est communis sententia. quam opinionem non recipit. Clar. ibi. nisi ante sententiam, quia post sentẽtiam nullus admitti debet ad se defendendum, statuto hoc prohibente, & reo in carcerib. se defendẽte, & si vulnerãs læthaliter nõ vulnerauerit, & alius apparẽs interemit, qui tñ nõ fecerit ex mãdato, & primus nõ tenetur de occiso. sed secũdus, aut primus læthaliter vulnerauit. ex quo ictu euadere absq; dubio vulneratus non poterat mortem. & iste de occiso tenetur, vt est communis opi. Clar. in §. homicidium. vers. sed quid si reus. Bonacoss.

Homicida nõ est priuat' bñficio ipso iure, sed regrit sentẽ. D. m. Alcia. in c. cũ nõ ab hoie n. 15. de iudi. com. dicit. Bonac.

Homicidiũ volẽs committere ex deliberata, & perfecta voluntate, & accedẽs cum armis hac de causa contra Titiũ, nec occidat, nec ei membrum aliquod amputet, quia non potuit ob hoc irregularis nõ efficitur, voluntas enim sola non facit irreg

irregularem, secundum gl. & omnes cõmuniter, in c. si qs aliquis, de homic. Arch. in c. fi. 23. q. 8. Dom. in c. si quis acceptũ. 50. dist. & eundem Archi. in ca. periculose contra gl. fi. ibi, de pœ. dist. 1. Fel. in ca. sicut dignum, n. 11. de homic. & in tractat. quando conatus puniatur. ver. fallit sextò. Mars. in l. is, qui cũ telo. C. de sica. & Alb. Trotum. in tract. de vero, & perfecto clerico. lib. 2. c. 20. n. 5. vbi testatur de communi, nam lex canonica quantum ad hoc exigit verum actum homicidij, aut membri mutilationis, vt not. Henric. post alios, in capit. 1. de eo qui mittitur in poss. & ibi Card. & hinc deducitur, ꝓ si quis habeat animum deliberatissimum, & omni conatu curet percutere clericum, & non percutiat eum re, & effectu, nõ incurrit excommunicationem, si quidem ad incurrendum pœnas excommunicationis, censuræque ecclesiasticæ, requiritur factum, vt habetur per gl. communiter ibi ab omnibus receptam, in c. in audientia, de sen. exc. Card. in cle. 1. q. 3. de vsuris, & Fel. in d. tract. quando conatus. & in tãtum procedit prima communis opinio, ꝓ si quis digitum amputet Titio prædicto non efficitur irregularis, secundum Doct. in d. c. si quis. Bart. Ang. & Imol. in l. 1. de pub. iudic. Ang. in trac. maleficio. in ver. membrum, & Rubeum cons. 83. quia digitus. non est membrum, sed officium membri, ideo requiritur separatio membri, vel totalis debilitatio ipsius. in casu isto pro irregularitate incurrẽda. ideo statutum puniens aliquem pro membro debilitato nõ procedit in debilitante hominem aliquo digito, quia debilitans penitus digitum non dicitur debilitare membrum, cùm digitus ipse non sit membrum, sed membri pars, ac officium, ita voluit Bart. & Imol. in d. l. 2. & Iacob. Nouellus in præct. crim. super forma inquisitionis pro insultu, & vulnerib. n. 30. cum aliis relatis per eum, & p Rubeum, in d. cons. 83. vbi ita consuluit, hoc verò fallit in notabili artifice, seu pictore, & cui si foret pollex debilitatus, aut mutilatus, tunc haberet locum memoratum statutum, quia ex debilitatione istius digiti redditur inefficax, & inutilis manus. vt firmauit Follerius post Ang. Aret. in pract. crim. in for. capitulorum in vulnere, num. 23. & Rubeus, in d. cons. 83. in fi. F. Viuius.

Homicidium deponens seu confitens commisisse ad sui defensionem, & sic se defendendo, nisi probet defensionem, habetur pro confesso homicidium, debetque capitaliter puniri secundum gl. & Pan. in c. cùm venisset, extrà de constit. Bart. in l. Aurelius. §. idem quæsiit. ff. de liber. legat. Bal. & cæteros in l. 1. C. de confess. Bald. Franc. Aret. & Alex. in l. decem. ff. de verbo oblig. Io. de Imo. & Roma. in l. 1. §. si quis simpliciter. eod. ti. & Boer. post alios innumeros congestos per eum decisio. 164. n. 10. cum aliis seq. vbi exprimit istam esse communem opinionem, & sequitur & ait in praxi obseruari Aret. in trac. maleficio. in ver. comparent dicti inquisiti, & partim negant. post prin. contrariam verò partem tenuerunt Abbas Sicul. in cap. auditis. & ibi Fel. de præscr. Dec. in ca. cùm venerabilis. de excep. Mars. sing. 185. confessio inquisiti. Th. Ferrar. caute. 5. Iaffredus decis. 360. dicens, Tiraq. in tractatu de pœnis temperandis, causa 17. n. 7. & seq. Grammat. decisio. 5. n. 13. & seq. & Capic. decis. 155. nu. 11. Maranta in tractatu iudiciorum. in 6. part. ver. confessio. num. 29. & alij citati per Boerium in d. decisio. 164. n. 10. & seq. videlicet, ꝓ si de homicidio aliter non constat in processu, sed reus captus, & inquisitus deponit se patrasse homicidium ad suam defensionem, tunc nõ punitur quidem pœna mortis, verùm alia mitiori pœna defensione non probata. & prædictam Abbat. opinionem Doctores precitati eam sequentes appellant limitationem. & licet Deci. in dicto capitulo cùm venerabilis. & Boer. in dicta decisio. 164. numero decimo, cum aliis seq. conentur opiniones istas ad veram consonantiam, & concordiam reducere, & disputando admitti posse huiusmodi concordia opinionum per eorũ optimas rationes, iura nõ leuia, & auctoritates omnium Modernorum, nihilominus caue ne incidas in scyllam credens euitare charybdim, fretus fortasse opinione ista vltima, quam tanquam periculosam nũquam obseruari vidimus: nam Bal. signanter consuluit cons. 245. dauanti di voi, volum. 2. confitentem delictum, etiam cum qualitate, puta quòd occidit ad sui defensionem, nisi qualitatem probauerit, puniri, in delictis enim præsumitur dolus l. 1. C. de sica. & l. 1. C. de iniur. & pariter per confessionem factum est notorium ergo puniri debet maleficium, ne delicta impunita remaneant, ideoque ob hæc noli discedere à præmissa Bar. sententia communi in actu practico, quam communem fore asseuerant ferè omnes contrariæ opinionis auctores in memoratis locis. & Iaso. in l. vt vim. ff. de iusti. & iure. numer. 13. F. Viuius lib. 2. opin. 136.

homicidium, si per statutum mandetur corporaliter puniri: debet intelligi: si per dolum fuit commissum. Ias. in l. 1. nu. 70. ff. de leg. communem dicit. B. Villal.

Homicidium commissum à Titio per solas minas emissas cõtra eum, est licitum, nec aliquo modo est punibile, imò excusatur iste homicida, quando huiusmodi persona erat solita verisimiliter tales minas executioni mandare, aliàs secùs: & sic ille, qui ipsi Titio mortem minatur, potest in illo actu occidi impunè. nam expectare non debet se vulnerari, percuti, aut occidi, ita voluit Bald. in l. 1. C. quando liceat sine iudi. vindi. Ang. in l. quemadmodum. ff. de inoffi. testam. Ioan. de Ana. in c. penulti. de homi. Abb. in c. causa matrimonij. ff. de offi. de legat. Ang. Aret. in §. ius gentium. instit. de iure naturali gent. & ciui. Cyn. in l. 1. C. vnde vi. Mars. in sua pract. crim. in §. diligenter. numer. 87. Ias. in l. vt vim. numer. 14. ff. de iustit. & iur. vbi scribit istam esse communem opinionem, quam sequitur quoque Petrus Duennas in regula 192. num. 4. post alios innumeros relatos per eum. & Corset. in sing. in ver. metus. vbi testatur etiam de communi, & declarat eam procedere solummodo de iure ciuili, non autem de iure canonico & diuino. meliusque apertius & latius interpretatur, & audacter cõmunem fore exprimit Pet. Duen. in d. reg. 192. n. 4. & Io. de Amicis cons. 116. numer. 4. & seq. F. Viuius libro secundo opin. 137.

homicidium animo deliberato committens non est tutus immunitate Ecclesiæ, magis communem dicit Clar. d. §. Homicidium. ver. ex proposito. P. Fichard.

Homicidium commissum sine dolo, & sine animo occidendi, mitius punitur quàm quòd dolo committitur communem dicit Cæpolla consilio criminali 37. Clarus refert. libro quinto. sentent. §. Homicidium. versiculo Culpa dicitur. P. Fichard.

Homicidium non lata culpa, quæ dolo æquiparatur, sed leui aut leuissima, commissum, non debet puniri criminaliter. Communem dicit Boss. in titu. quomodo procedatur per actio. numero 38. nam talis culpa æquiparatur casui, vt si quis proiiciendo lapidem in turbam, hominem aliquem interfecerit, punitur pœna extraordinaria. Communem attestatur Mẽchiaca controuers. illustr. capit. 19. numero vigesimo secundo. refert Clarus dicto §. homicidium. vers. culpa dicitur. P. Fichard.

Homicidium commissum esse præsumitur ex eo solummodo, quòd quis dixerit, sumam vindictam de te & præsertim hoc procedit. si is solitus erat minas executioni mandare, & sic præsumptio hæc sufficeret ad imponendam pœnam ordinariam, vbicunque ille qui minatus fuerat interfectus occisusque reperitur, secundum Imol. cum aliis relatis per eum, in l. fi. nu. 10. ff. de hered. instituend. vbi firmat istam communem opinionem fore. Contrariam verò partem, videlicet, vt huiusmodi præsumptio. seu probatio non sufficiat ad imponẽdam pœnam ordinariam homicidij sequitur, atque ait communiter teneri Anania, in c. 1. nu. 7. de maledicis. & Doct. omnes in l. 1. C. de his, quibus vt indignis: & cum hac opinione tanquã veriori, atque mitiori libenter concurrimus, est bene verum quòd præmissum indicium, & præsumptio ad torturam sufficeret in præsenti casu, secundum eũdem Ananiam, vbi supra testantem hanc sententiam communiter receptam esse. F. Viuius, lib. 12. opin. 138.

Homicidij nomine statutum imponens pœnam pecuniariam, non valet: quia præstaret occasionem delinquendi. Est commun. opin. secund. Dec. in ca. cognoscentes. circa princi. extrà de constit. Fel. in Rubr. extrà de homic. vol. vel cas. M. Chærian.

Homicidij accusatus potest opponere simpliciter negando, & quatenus probetur, se ad defensionem fecisse: quoniam licitum est reo, intentionem actoris simpliciter negare, & deinde conditionaliter excipere. Est com. opi. secund. Soc. in l. nemo prohibetur. in fin. de excep. Bald. Angelus & Salicet. in l. si quidem. C. de furt. Decius in l. nemo ex his. in princ. de regul. iur.

Insultatus ab aliquo, etiamsi possit fugere nõ tenetur: quinimò si se defendendo, aggressorem, occidat. de Homicidio non punitur. Est magis com. opi. secun. Alex. in cons. 109. visis. vol. 1. Idem.

Homicidium fieri mãdans Christiano, vt Christianum, vel alterius sectæ hominem occidat, data certa mercede, assassinus dicitur, & pœnas assassini dabit. Soarez. in verbo homicidium. Bonac.

Homicidij pœna hodie est pœna mortis, tam in nobili quã ignobili. communem dicit Boss. in tit. de homicid. nu. 109. & ita in practica receptum ait, Bolẽc. in repet. l. capitalium. §. famosos

mosos.nu.64..ff.de pœ.Clar.d.§.homicidium.ver.sed quæro quæ sit. P.Fichard.

Homicidium quãdo plures fuerunt in Rixa,in qua aliquis fuit interfectus:& nescitur à quo,tũc poterit deuenire ad torturam contra vnum ex rixañ. qui aliàs commisit simile delictum,teste Saly.in l.fi.col.vlt. C.de qq. quem refert & sequitur hypol.in l.1.in pr.col.vl.ff.de quæst.& quãdo assistens homicidio puniri debeat:vide Corn.conf.159.lib.1.& qua pœna puniatur assistens quando à principio non fuit author occidendi?Castr.conf.278.lib.2.& an ratione incertitudinis omnes puniantur:& qua pœna:Alber.in l.in rixa.ff.de sicar.& in l.item mella.§.si plures ff.ad l.aquil.vbi etiam quando constat de vno percussore:& ꝙ plures astiterunt, vel de pluribus percussoribus ibi d.§.si plures.& an in pœnis solutio vnius alium liberet: Alber.d.l.si in rixa qui trahit l.quoniam multa facinora C.ad l.iul.de vi pub.ad aliud delictum perpetratum per plures ex proposito,vt si alter occidat: alij teneantur de ope& assistentia, & de alterius delicto. & si quis sit cum aliquo committeñ homicidium:ille non tenetur.nisi præsciuerit tale delictum debere committi, Bal.in l.quicunque,colum. pen. C. de ser.fug.& fac.tex.l.general.C.de tabul.li.10.& in l.fi.ff. de dec.ab ord.fac.vel nisi præcesserit tractatus quis non tenetur de delicto alterius,hypol.in prac.§.constãte.nu.42.&præsens delicto alterius præsumitur casualiter interuenisse,Fel.in c.sicut dignum.col.3. de homic. in principali autem articulo de homicidio facto in rixa in qua interfuerunt plures:&nescitur à quo emanauerit occisio:vide Nat.conf.240.n.9 & aliis seq. post Alex.conf.15.lib.1.cõs.14.lib.3.de homicidio verò perpetrato per aliquem qui habuit socios qui opem præstiterũt vide eundem Nat.conf.458.vbi quis & quomodo dicatur auxilium ferre in maleficio, & qua pœna puniri debeat auxiliator,& an eadem qua principalis,& quid de statuto punieñ homicidas.vide ibi.

Homicidium si nõ apparet quis verè fuerit interfector,propter incertitudinem nullus iudicari debet occisor,nec aliquis condemnandus est pœna mortis, Quæ incertitudo licet illud operetur vt oẽs non teneantur pœna mortis.Fallit tamen ea cõcl. si ex proposito omnes rixantes ordinauerãt homicidiũ perpetrare,secundum communem per Rol.conf.63.n. 13.n. 17.lib.2.post anch.conf.215.col.1.Fel.in c.significasti.el 2.colum.3.ver.dicas tamen.de homicid.

Homicidium absque dolo. & lata culpa admissum criminaliter puniri nec potest,nec debet: vt commune doctorum effatum pronunciant Ias.in l.1.nu.70.ff.de ll.Bossius in pract. tit.quomodo proced.per actionem n.38.Iul. Clar. in pract.§. homicidium ver.culpa dicitur.cum seq.tametsi Viuius nec lata culpam corporeis pœnis locum facere scribat receptum lib.1.opi.325.Quæ sententia verior & æquior est, vt alibi copiosè ostendo. quin leuis etiam quæuis causa à dolo excusabit, vt capitis pœnis ob homicidium nullus locus relinquatur.commune pono ex Ias.in l.1.nu.24.ff.de eo per quem factum erit.& in l.qui iurasse,n.6.ff.de iureiur.Soc.iu.cõs.117. n.13.lib.3.Afflict.decis.36.n.6. Gramma.decis.29.nu.16.Iac. Menoch.multæ doctrinæ viro de recupe.possess.remed.5. E. Suarez.

homicidium qui perpetrauit ob sui ipsius defensionẽ, vel ob suarum rerum tutelam,vel ob sui decoris, atque honoris propugnationem,vel denique ob tutandos sibi sanguine cõiunctos nullis pœnis plectitur.vt communia placita efferunt de materia semper consulendi.Did.à Couarru.in cle.si furiosus.n.j.de homic.Anto.Gomez de delict.c.3.à n.20.Plac.lib.1. delict.c.28.n.3.I.Clar.in pract.§.homicidium. ver. excusatur. cum ver.sequentib.Viuius li.2.opi.85.Nec illi poterit imputari quod fugere potuerit, ac noluerit nullam dedecoris maculam inde contracturus.vt receptum inquiunt Alex.consil. 109.n.4.libro 1.Fel.in c.suscepimus.de homic.Ias.n.38.Dec. n.35.in l.vt vim.ff.de iust.& iur.Io.de Amicis.conf.77.n.5.Tiraq.de nobilit.c.20.n. 64. & omnes supra proximè laudati ꝙ etiam quib.probationibus satis superque sit hãc excusationis obtentionem probari,& alia huic materiæ affinia,cum receptis interpretũ dogmatis,accuratè memoriæ produnt,quin & (quod diligenter menti insculpes)si solæ minæ ab eo p̃cessisse dicantur,qui illas exẽqui soleat homicidium incontinenti factum impune erit, quemadmodum latè efferunt commune Duennas reg.182.n.4.Io.de Amicis conf.116.nu.4.& seq. E.Suarez.

Homicidium qui Christiani hominis perpetrandum, seu Christiano,seu alterius religionis homini mandat,pacto eam in rem precio, & dicitur & censetur assassinus, vt vulgus fatur,atque omnes assassini pœnas luit.commune axioma affirmant Aret.conf.163.n.17.c.15.decis.155. & qui latissimè in materia cum receptis sententiis sese diffundit l.Clar.in pract. §.Assassinus. E.Suarez.

homicidio commisso,ad quod adfuerunt plures.si deliberatè & ex proposito omnes tenentur de occiso, siue vnũ sit læthale vulnus,& alia nõ læthalia,& siue omnes vulnerauerint, siue vnus,siue sit dubium.Clar.in d.§.homicidium.ver.alia etiam defensio. Si autem aliqua certitudo non esset de eorum deliberato occidendi proposito. Et tunc omnes torqueri possunt sup qualitate animi deliberati,qui si non cõsiteantur,extra ordinem puniũtur ratione incertitudinis. Quando autem vnicum est vulnus & plures fuerũt in rixa,& vulneratus moritur,omnes extra ordinem puniuntur, vt est communis opi. si autem appareat quis fuerit inceptor rixæ, valida iuris præsumptio arguitur contra ipsum,vt ipse fuerit solus homicida, & ideo secundum iuris rigorem debet decapitari,vt est communis opi.quam tamen non recipit Clar.ibi.Et quando sunt plura vulnera partim læthalia, & partim non,& constat. qui fuerint vulnerantes in vtroque casu,& de occiso tenentur læthaliter vulnerantes, alij de vulneribus. & ista est communis opi.Clar. ver. aut verò. Et isto casu auxiliatores loco censentur,qui non læthaliter vulnerauerunt,ideo extra ordinem pecuniaria plectendi erunt iudicis arbitrio.vide Mars.sing.403. Bonacoss.

homicidium non dolosum,& sine animo occidendi punitur mitius,vt est communis opin.Clar.in §.homicidium,ver. culpa dicitur.quando adest leuis,vel leuissima culpa, secus si lata culpa,vt est communis opi. Et ideò iaciens lapidem versus hominum turbam,ex quo ictu homicidiũ sit sequutum, punitur extra ordinem,vt est communis opi. Clar. ibi. qui & alia ponit exempla.Soarez ver. homicidium. nu. 119. & seq. Bonacoss.

Homicidium ex proposito dicitur committi,quando quis animo deliberato,non obuius,occidit inimicum,etiam ꝙ in sidiæ non præcesserint,vt est communis opi.Clar.d.§.homicidium.ver. ex proposito, & ille non est tutus in ecclesia, vt est communis opi.ibi. Bonacoss.

Homicidium proditorìè effectũ dicitur,quando nulla præcedente inimicitia quis alium interficit,vel in itinere tãquam socius itineris socium interficit,vel in mensa,vel à tergò percutit,vt est communis opi.Clar.in §.homicidium.ver. Proditorìè. Bonac.

Homicidium veneno committens punitur capite, secus si is,cui venenum est datum non moritur, quia extra ordinem non punitur,vt est communis opin.Clar.in d.§. homicidium ver.punitur autem homicida.

Homicidium excusatur si quis nocturnum furem occidat, pro defensione personæ vel rei,& clamet prius,& eum nõ cognoscat per se nec per testes,& eum capere nequeat.vt est cõmunis opinio.Clarus in §.homicidium,versicul.vltima est defensio.Furem autem diurnum licet occidere,si se telo defendat, vt est communis opin. & quis dubitet an velit furari vel occidere personam, & non poterat euadere absque propriæ vitę discrimine,vt est communis opi.iibi.dem&si pro recuperatione personæ vel rerum suarum hoc faciat, vt est communis opi.Clar.ibi. Bonac.

Homicidium excusatur etiam si pater filiam adulteram perimat,in adulterio deprehensam, & adulterum eodem impetu,&filia sit in potestate,& in eius domo,& in rebus venereis reperta, etiam quòd esset clericus adulter. communis est opinio. Clar. in §. homicidium. versicul. dixi etiam. Etiam si esset iudex vel magistratus, vt est communis opinio. idem quoque iuris est in marito, qui deprehendit vxorem in adulterio, quia eam impune perimit, etiam si adulter esset clericus., communis est opinio. Clar. versiculo,sed quid. & omnia supradicta procedunt in foro fori, secus in conscientiæ foro, vt est communis opinio. Clar. ibi. versicul. sed hæc quidem. & pater vel maritus,hoc alicui committere vel mandare nequeunt, vt est communis opin.Clar.ver.dubium.nisi mandaret pater filio.Contrarium tamen seruat consuetudo, quia etiam alteri extraneo committitur.vt ibi per Clar. Bonacoss.

Homicidio commisso oritur criminalis accusatio ad pœnam legis Corne.de Sica. ac etiam actio in factum ad interesse,per quam tenetur occisor vel vulnerans ad expensas medicorum,& operarum ilius interfecti vel debilitati.l.fi.ff.de his qui deiecerint. lege ex hac lege. ff. si quadrupes pauperi.fecit. dica. Specul. in titulo de iniur.§. sequitur. versiculo sed nunquid pro libero homine occiso.numero 3.Panormita.in capit.1.numero 6.versiculo vlterius quæro. extra de iniur. & da n-

dam.dato.Hipp.de Mars.in conf.115.nu.19. & in conf.131. ver.nam de iure communi.n.44.& in suis sing.sing.575.inci. proximis superioribus diebus.Robert.Maran.in tract.de ord. iud.in 4.par.1.dist. ver. similiter si is cõmissum homicidium. n.4.Io.Bap.Plotus in tract.de in lit.iur.§.41.inci.homicidium ergò Henning.Cœden.in conf.102.in ord.versi.non fit ergò hic æstimatio.n.24.Carer.in sua pract.crim.§.sequitur de aliis pœn.corporalibus.n.47.pag.lib.mei.236.in fi.& Rol.à Valle, in conf.39.vbi ipse inquit n.14.communem opinionem esse, æstimationem vitæ occisi fieri debere iuxta l.hæreditatum cõputationi.ff.ad l.Falcid.in 2.Tomo conf.Ita quoque ante illũ & alios per Rol.citatos asserit Spec.in d.§.sequitur.n. 6. versi. sed vsque ad quod tempus æstimabuntur operæ. Sequitur etiam Pet.Rebuf.in l.vnic.ver.& hæc æstimatio.n.22.& secundùm impressionem Lugnen.Anno,&c.66.n.40.C.de senten. quæ pro eo quòd interest. Kirchouius.

Homicidium.homicidij pœna puniendus non est qui in hastiludiis & colluctationibus alium occidit.Pet.de Anch.conf. 283.Dec.conf.9. P.Andora.

Vbi non est animus occidendi.non est pœna homicidij.Decius in d.conf.9.in princ.alleg.l.1.§.diuus.ff.de sica.& l.1.C.e. & c.significasti el 2.de homic. Idem.

Et animus deprehenditur ex qualitate armorum & percussionum.late Dec.in d.conf.9.Fel.no.in ti.quando conatus.in pen.col.al.are.conf.147. idem vult in c. sicut dignum. de homic.Alex.notabiliter in 2.vol.conf.140.Bal.in l.vnic.C. de emend.seruo.

Et ex qualitate armorum pręsumitur vulnus lętale.Bolog. in conf.5.in 4.col.

Occidens tamen manu vacua,dummodo cum dolo tenetur sicut cum gladio.Alexand.in l.prætor.§.primo ff.de iniur. Idem.

Vbi non est dolus non cadit pœna homicidij Ias.in l.1.in 4. col.ff.de ll.vbi dicit ꝙ si volebã percutere Titium, & percussi vel occidi amicum meum.non debeo puniri de homicidio.licetBar.tenuerit contrarium in l.respiciendum.§.delinquunt. in fi.ff.de pœ.alleg.Ang.d. §.delinquunt. & in l.si cum seruo. ff.de iniur.& flor.in l.scientiam.§. sed & si defendendi ff.ad l. acqui.&subdit Ias.ꝙ ista opin.contra Bar.in iudican.est tenenda.Idem vult in l.si pater.in 2.col.C.de hæred.insti.de quo vide per eundem in l.sororem.C.de his qui.vt indig.addo sonz. in 1.part.conf.16.Cæpo.conf.30.31.& consi.33.

Addo Ias.in l. quod si §.quod prætor.ff.ne quis eum &c.vbi alleg.Bal.in l.fi.per gl.ibi. ff. quod quisque iu. dicentem.ꝙ statuta penalia semper intelliguntur habere clausulam in se. si delicta dolo commissa fuerint. idem Ias.in l. in actionib.in 8.col.ff.de in litem iuran.

Subiũgit Ias.ꝙ statutum puniens homicidium.intelligitur si dolo sit commissum. non casualiter etiam si culpa interuenerit.l.cum autem §.excipitur.ff.de edi.edic.Bar.in l. quid ergo §.pœna grauior.ff.de infa.Bal.in l. omnes pl̃i. in 17. col. ff. de iusti.& iur.& in l.data opera in 4.col.qui accu.non poss.& in repe.l.cunctos populos.in vlt.car.C.de sum.tri. & in l. quicunque.in 5.col.C.de ser.fug.& late.in c.fi.de consti.& in l.2. vbi etiam Sal.C.de Nox.al.etiam Ang.in l.is qui cum telo.C. de sica.& in l.1.& ibi Pau.de ca.ad fi.ff.de ll.Pau.de ca.in conf. 190.incip.in causa incarceratorum.quod mihi est in 2.volu. conf.192.al.etiam Alex.in conf.282.incip.videtur in casu ꝓposito quod mihi est.in 2.vol.conf.140.Ias.in d.l.in actionib. & in d.l.sororẽ addo Alex.in 1.vol.conf.109.in 3.col. Bolog. in conf.63.max.in vlt.col.Dec.in c.2.in 4.col.ver. ex quib.infertur.de consti. Alex.in l.j.§.j.ff.si quis testa.lib.esse.Cæpo.in l.si fug.in 5.col.de ser.fug.

Allegat etiam Ias.Paul.de cast.in l.& si seuerior.post Bal.& Sal.ibi.C.de infam.dicentem ꝙ habuit casum in facto.de quodam qui proiiciendo lapidem rixando percussit transeuntem & occidit.Iudex captiosus inhærebat verb.sta. dicentis ꝙ qui hominem occidit decapitetur.dic.Paul.de ca. ꝙ nisi ostendisset auctoritatem Bal.in d.l.data opera.ꝙ vix potuisset euadere illum ne decapitaretur.

Et secundum Ias.ista etiam ponit Pau.de ca.in l. si fugitiui. in 2.col.C.de seruis fugit.refert & sequitur Alex.in 2.vol.cõsi.144.in fi.idem Ias.in d.l.in actionibus.in 8.col.& in d.l.fororem.Are.in l.& si seuerior C.ex qui.cau.infa.irro.faciunt not. per Bal.in l.3.ff.ad l.aquil.

Addit Ias.quod dicit Card.Flor.in c.lator.de hom.& ibi Io. de Ana.refert accidisse de facto.cũ duo socij in vna naui inuicem rixarẽtur,& alter cũ ligno in quo erat ferrũ ad traheñ ramos arborum qui naui obstabant percussit socium.qui mortuus est An debeat decapitari sub forma statuti superius relati.refert fuisse consultum ꝙ non.quia illud statutum debet intelli.de homicida doloso.al.l.2.ff.de noxa.& c.in nostra extr. de iniur.Ias.in d.l.in actionibus.

Dic.etiam.ꝙ signo.de hom.in consil.27.incip.stat.ciuitatis papie,&c̃ refert euenisse de facto.cum quidam transiens vellet euitare canem ferocem ne ipsum morderet. proiecit lapidem contra canem. in loco in quo pub. iter fiebat & sic fuit in culpa.& hominem transeuntem percussit & occidit. ꝙ tamen decapitari non debeat.quia non fuit in dolo.Ias.in d.l.in actionib.faciunt no.per Alex.post Ang.in l.respicien.§.delinquunt in fi.ff.de pœ.

Addit insuper Ias. quod in fortioribus termin'is. tenuit. d. Nellus.de sancto Gemi.in trac.banni. in 2.part.2.temporis.q. 37.stante statuto.ꝙ bannitus possit impune occidi.dum esset bannitus quidam titius Ioannis aliquis credens ꝙ iste esset.Ille titius bannitus appensate iuit ad eum occideñ cum ipse nõ esset ille bannitus sed alius. ꝙ tamen iste occidens non debet decapitari.ex quo re vera non fuit in dolo. quamuis fuerit in magna culpa.& dicit ꝙ ista decisio est fortis sed periculosa. al. etiam text.l.scientiam. §.sed se defendendi. ff.ad l.aq.Ias.d.l.in actionibus.

Faciunt quæ vult Bolog.in conf.36.vbi tenet ꝙ sta.aliquid puniens.intelligitur si dolo factum sit.Mars.in l.de minore.in 6.col.& seq.ff.de quæst.

fac.etiam quod dixi in verb.percussio §.6.

Limitat Ias.prædicta.nisi statutum diceret ꝙ quicũque occiderit. quouis modo. vel qualitercunque, decapitetur. tunc enim non debet distingui an dolo vel culpa fecerit.all. Bal.in l.2.in 3.col.ff.de noxa.& dicit se dicturum in l.2.§.prætor. ait. ff.qui satisd.cog.vbi hoc vult in 2.col.vers.limita prædicta.& idem vult in l.in actionib.in 8.col.ff.de in litem iur.Dec. in d. c.2.in 4.col.ver.prædicta concl.de consti.

Limita etiam secundum Iaso.in d.l.in actionibus.in 8.col. vbi dicit ꝙ licet non debeat puniri de homicidio.tamẽ debet puniri de culpa licet mitius arbitrio iudicis.al.l.si adulterium cum incestu.§.impuberes.ff.de adul.&l.3.§.sed & si senatusc̃sulto.ff.de Sica.

Et ꝙ quis non teneatur pro homicidio casuali vltra præmissa.addo Bal.in 2.part.conf.348.Et quod vult Ias.in d.l.1. in 5. co.ff.de ll.vbi dicit quòd homicidium in personam amici.vel consanguinei præsumitur casuale. & ita late tenet Cæpol. in d.conf.33. Idem.

Iudex potest euadere homicidam à morte. si ex iracundia homicidium fecerit Fel.in c.dilecti.de excep.&dixi latius s̃.in verb.defensio.§.3. Idem.

Homicidium nõ imputatur.ei qui fuit à fratre subiunctus. vt dixi in d.ver.defensio.§.4. Idem.

Ille qui est causa mort. alicuius debet puniri pœna mortis. Feli.in c.accusasti.de accus.fac. quod vult Curt.conf.41. vbi post Pan.in c.Petrus.de homic.dicit ꝙ si clericus fec.rixam illicitam.& eius prætextu consang.clerici aliquem occiderunt quòd clericus efficitur irregularis. Idem.

Pater qui potuit prohibere filium.& nõ prohibuit tenetur de homicidio filij Cur.in d.conf.41.vbi vide. Idem.

Mandans vulnerari tantum an teneatur de homicidio eo sequuto.Vide Cepo.in conf.34.cum trib.seq.& Paul.de ca.in 2.vol.conf.192.incip.in causa incarceratorum.vide in verbo Assassinus §.4.ver.Aduerte.hypo.sing.176. Idem.

Quot modis dicatur homicida.vide Bal.in 3.part.conf.52. vbi not.loquitur. Idem.

homicidiũ ꝓbat̃ licet testes ñ cognoscãt occisum.gl.l.libellorũ.2.q.8.Ang.ĩ trac.malef.ĩ ver.hęc ẽ q̃dã inq̃si.col.22.Idẽ.

Quid si cõsiteat̃ occidisse aliquẽ quẽ tñ in veritate ñ occidi.vide Ias.in l.iusiuran̄ §.procu.in 9.col.ff.de iu.iur.& in l.iul. verum deb.in 9.col.ff.de cond.inde.Cæp.in conf.33.in 4.col.

Quid si dicã.anteq̃ vadã ad prãdiũ.occidã talẽ & ille reperitur mortu°.an p̃sumatur ꝗ me. Ias.in l.1.col.12.ff.de offic.eius cui,&c.dicit ꝙ tex.in c.qd̃ dr̃.ext.de verb.sign.probat ꝙ non.

Ipse. tamen putat esse consideran. an ille sit solitus minas exequi.vide ibi per eum.

Quid de eo, qui loquutus est in aure suo famulo.deñ famulus fecit homicidium.an p̃sumatur.ꝗ illum. Ias.in l. 1. in 6. & 7.col.C.de ser.fug.Vide latius.ꝗ.in ver.p̃sumptio.§.22.& seq.

Homicida an sit ipso iure priuatus beneficio.& an interim possit illud retinere Fel.in c.inquisitiõis.in 1.col.ext.de accus. Bal.in l.emptorem.ff.de act.emp.

Simplex sacerdos an possit ab homicidio absoluere. Fel.in c.perpendimus de sent.exc.

Secunda gratia homicidij tacita.1.est nulla.Fel. not.in cap. postulasti in 3.& 4.col.de rescrip.

Homicidii pœna est corporal. vt dixi in verbo. inquisi. pro homicidio.

An autem valeat statutum imponēs pœnam pecuniariam pro homicidio. vide in tract. statutorum. sub Rub. pro homicidio. soluantur centum.

Pœna homicidij imponenda. non est. licet in defensione excedatur. modus. Lud. in sing. 3. al. Bart. c. 1. ti. de pac. & eius vio la. vbi al. Ioan. Andr. in ca. significauit. de pœn. & remis. in nouella.

Homicidii tractator. quis dicatur. vide Angelum consilio vigesimo secundo.

Venenantes carceratum. vt pro eorum honore ibi moriatur. tenentur de homicidio. Bal. in l. libertas. ff. de statu hom.

Pœna mortis non habet locum. contra eum qui ponit offendiculum ad fenestram vt capiat furem nocturnum. si fur ob id cecidit & mortuus est. Alex. in 2. volum. consilio 140. P. Andora.

Honestatis ius ab omni superioritate excipitur. l. quod ex liberta. & ibi Bald. C. de oper. libert. P. Andora.

sine honestate nulla nobilitas. Bald. l. si qua. C. de sec. nupt. P. Andora.

PRO. Honestus cuiusque modus seruandus, non immoderata cuiusque luxuria sequenda. l. ex damni infecti stipulatione. ff. de dam. infect. Bellon.

Honestes habet presumptionem pro se. q̃ nihil dolo faciat specul. titul. de cess. act. §. primo versiculo sed opponitur. P. Andora.

PRO. honor lucro pecuniario præferendus est. l. Iulian. ff. si quis omissa caus. test. Bellon.

PRO. honor debitus iudicibus reseruandus est. l. fi. C. quando pro. non est necess. cap. vt debitus. honor. extrà de appella. Idem.

Honoris sui defendendi causa licitum est aliquem interficere, cum periculum famæ æquiparetur periculo vitæ. lege. iusta. ff. de manumiss. vindict. communem dicit Bolenc. in repe. l. capitaliū. §. famosos. n. 161. ff. de pœ. & ideò si immineat periculum alicuius iniuriæ personalis poterit, quis licitè aggressorem interficere, ita dicit Bart. in l. 1. n. 8. C. vnde vi. Ang. in l. si quis aggressorem. n. 2. C. de sicar. Mars. cons. 81. n. 16. refert Clar. lib. 5. sent. §. Homicidium. vers. Idemque. P. Fichard.

honoris sui defendēdi causa est licitum aliquem occidere. cum periculum famæ vitæ periculo æquiparetur, vt est communis opi. & ideò si immineat periculum alicuius iniuriæ personalis, poterit quis licitè aggressorem occidere. Clar. in §. homicidium. ver. idemque plura de honore. Chassaneus in prin. sui catalogi gloriæ mundi. Bona.

Honor præferendus est omni commodo pecuniario. l. reprehendenda. vbi doct. maxim. Ias. C. de insti. & substit. l. Iul. ff. si quis omis. causa. testa. P. Andora.

Parum succurritur alicui cum aduersus damnum pecuniarium ei prouiderur si non conseruatur aduersus damnum honoris & famæ. Ita no. doct. max. Alex. in l. iusiuran. la 2. §. procu. in 3. col. ff. de iur.

Nam secundum eum tale damnum fame. præferendum est pecuniæ. l. si in duobus ff. de reg. iur. fac. l. iusta in prin. cum gl. ff. de manu. vind.

Cor. in cons. 162. in vlt. col. versi. nam crudele est. Pe. gerar. sing. 82.

Non. n. minus extimamus honorem quàm vitam. Alex. in l. si victum. ff. de re iud.

Et dic. Alex. in l. sepe. in 4. col. eod. ti. quòd periculum infamiæ & periculum mortis æquiparantur.

Facit quod vult Fel. in c. quoniam contra in 22. col. extra de prob. vbi dicit q̃ honor magnificandus est. 12. q. 2. cap. nolo. Barb. in 1. vol. cons. 27. in 5. col. & cons. 29. in 10. col. & consi. 47. in 19. col. & cons. 54. in 14. col. & in 2. vol. cons. 46. in 1. colum. Idem.

honorem meum alteri non dabo. d. l. Iulian. ff. si quis omis. causa te.

honor est habere filios. quia ciuis habens filios prefertur nō habenti. l. in albo. & ibi Bar. C. de decurio. lib. 10. Ludo. Ro. in l. 1. ff. in ius voc. vt eant. Idem.

Honor consistit etiam in sedendo. ante alios. vt not. in l. decernimus. C. de sa. san. eccl. & dicit ibi gl. q̃ ille qui est dignior debet sedere à manu dextera.

Et ordo sessionis denotat preeminentiam dignitatis. ita dicunt Ang. & Imo. in l. soluen. la 2. ff. de hered. insti. refert Alex. in l. publius. ff. de cond. & demon. Fel. in Rub. de maio. & obe. in 4. col. Idem.

Adde q̃ quilibet inferior dignitate, vel nobilitate. potest p officium iudicis cogi vt cedat maiori in sedendo. & aliis reuerentialibus. Ita Ias. in l. si nō sortem. §. libertus. in fi. 8. col. ff. de cond. indeb. al. Io. Fab. in §. aliam. insti. de bo. poss. vbi dicit hoc sepe euenire de facto in vxoribus nobilium. quarum vna vult prima sedere in ecclesia. & prima offerre. Pet. gerar. sing. 33. Idem.

Et quòd debeat quis tueri in tali iure & possessione præcedendi vide notabiliter Cor. in 2. volumin. consilio 193. in pe. colum.

Adde quòd ille qui vult occupare locum alterius. debet reponi in loco infimiori. cap. fi. 93. distin. Lud. sing. 389. Pet. gerar. d. sing. 33. vide infra. §. 9. ver. Addit etiam. Idem.

Dic. tamen Io. Fab. q̃ propter hoc. non posset agi actione iniuriarum. per tex. no. in l. iniuriarum actio. §. si quis de honoribus. ff. de iniur.

Sed ipse Ias. tenet q̃ in hoc vlti. contrarium est verius. alle. Bal. in l. obseruare §. antequam. in fi. ff. de off. procon. & leg. vbi tenet q̃ imo potest agere actione iniuriarū. & armata manu resistere.

Addit etiā Ias. tex. no. in c. præcipimus. 93. dist. q̃ si inferior vadit temere. ad locum maioris. debet inde expelli. & perdere locum consuetum. & vltimum habere. vide in verbo. nobilis. §. 13. & 8. §. 8.

honores mutant mores. ita no. Bal. in l. pater. ibi mutata, &c. ff. de testa. tu.

honor. est iudicare. Bal. in l. sed & reprobari. ff. de excus. tut. Idem.

honorem omnem excludit reatus. Bal. in l. sed & milites. ff. de excu. tut.

Crescentibus diuitiis crescit & honor. & diminut. diminuitur & honor. in ver. diuitiæ.

honores sunt gradatim adipiscēdi. Bal. in l. qui vtiliter. ff. de neg. gest.

Honor est illius qui fac. Bal. in l. si remunerandi ff. mandat. P. Andora.

Hora intempesta. Quando proceditur ad aliquem actum alia hora, quàm statuta, nō tenet actus, & dicitur clādestinus, l. fi. §. fi. & ibi Bart. ff. quod vi aut clam. Spec. in tit. de sent. prola. §. iuxta. vers. est etiam nulla. nisi iudex ad aliam horam prorogasset dietam, citato non comparente, per c. consuluit. iuncta gl. extrà de offi. deleg. secundum Ang. in l. de vnoquoque. ff. de re iud. Butr. & Pan. in c. cùm dilecti. exttà de dolo. & contu. Balb. decis. 431.

Hospes solitus tenetur hospitari Bar. in l. mariti. §. 1. ff. de adul. & in l. 1. §. 1. ff. fur. aduer. nau. Nec potest aduena repelli per solitum hospitari. Auth. omnes peregrini & ibi Bal. in versicul. nota quòd aduene. C. communia. de success. Alexan. in d. l. 1.

Secus in amico hospitante quandoque amicum. quia non tenetur. de cætero hospitari nisi velit. Fel. in c. cū M. Ferrarien. in 3. col. de consti. Pan. in 2. part. cons. 6. in 2. col. vbi dicit q̃ ex his quæ gratis fiunt nō nascitur in futurum aliqua obligatio. P. Andora.

hospes an teneatur de damno dato. in hospitio hospitantibus. Bar. in l. que fortuitis. ff. de pignor. actio. tenet quòd non.

Vide tamen. Barb. in 1. volu. cons. 53. vbi dicit q̃ eo ipso q̃ caupo vel alius stabularius recipit aut patitur intromitti res in hospitio. videtur ipso facto promittere. eas quamuis sper. non consignatas. salvas fore al. l. 2. §. recipit ff. Nau. cau. & ibi Bal. dicentem. q̃ si tu patiente hospitatore mittis ronzinum in stabulo. & postea recedis. & deinde reuertens non inuenis ronzinum tenetur tibi hospitator. etiam si nihil sibi dixeris.

Et subdit ibi Barb. q̃ tenetur etiam si sine eius culpa res amissa sit. Nisi sit casus fortuitus qui præuideri non potuit. Et querit an tunc furtum dicatur. casus fortuitus. de quo aliquid dixi 8. in verbo furtum. §. 38. Idem.

Quid si valixia reponatur sigillata & clausa. & restituatur. aperta. vide j̃. in verbo valixia. vbi inter cæteras auctoritates allego. Iasonem. in l. in actionibus. in 12. colum. ff. de in litem iurand.

Et ibi Iaso. dicit. in ista materia considerare quatuor casus. Primus. quando valixia restituitur signata. vt fuit tradita. ita q̃ non apparent aliqua sig. in contrarium. & tunc ex quo cessat probatio doli nihil probabitur per iur.

Secundus casus quando valixia restituitur. aperta. & constat depositarium fuisse in dolo. & tūc de æstimatione rerum ablatarum stabitur iur. deponentis. l. 1. §. si Cista. & §. in depositi. ff. depos.

Tertius casus est, quando sumus in casu claro q̃ non constat de culpa depositarij. & si constat de culpa non apparet de dol. &

dolo. & tunc iste casus est clarus. q̃ non statur. iur. pt. nisi concurrat dolus.

Quartus casus est. quando sumus in casu dubio. quia iudici nihil aliud apparet nisi q̃ valixia est disigillata vel aperta. Et tunc concludit Ias. q̃ si probatur. per testes vel ex confessione hospitis q̃ valixia fuit tradita clausa vel sigillata & hospes reddidit disigillatam vel apertam. hoc ipso probatur dolus. quia dolus non potest probari nisi ex coniecturis. l. dolum. C. de dolo. & ita concludit cum opinione. Bar. quam dicit communem. & respondet ad fundamentum Alex. q̃ dolus non præsumitur. nisi probetur. quia est verum si non apparent coniecturæ.

Intelligit tamen sane Ias. Attenta qualitate personarum. qa in hoc multum statur arbitrio iudicis. & nisi natura sua disigilari potuisset. quia tantum appositum esset sigillum Cert. secundum. Bal. in Rubr. C. depos. circ. princ. per l. si duobus. §. 1. ff. quemad. te. aper. & idem vult Bal. in l. 1. C. loca.

Et ad illud q̃ multum attendatur. qualitas personarum. bene facit secundum eum. quod vult Bal. in l. dominus horreorum. in prin. ff. loca. vbi dicit. q̃ illud quod dicit. ibi Bar. & in l. fi. ff. de quæst. q̃ si factum est furtum alicui. q̃ suspitio est contra vicinos. adeo vt possint torqueri.. est verum quando illi vicini essent ribaldi. & male vite. secus si bonæ & probate vitæ.

Secundò intelligit sane quando viator consignasset valixiā sigillatam hospiti acceptanti. Secus si nō consignasset. sed simplici. dimisisset supra dorsum equi. aut eā posuisset super porta hospitij. secundum. Bal. in l. 1. C. loca.

In tantum secundum eum. q̃ alibi tenet gl. sing. in l. 1. §. fi. in ver. in Naui ff. Nau. cau. stab. q̃ non suffic. q̃ viator consignet valixiam hospiti sed est necesse q̃ eam aperiat. & ita q̃ hospes sciat quæ res sint in ea.

Sed illa gl. communiter reprehenditur. quia esset periculosum viatori si forte in ea haberet res prætiosas. item nostra interest ne secreta patrimonij pandantur l. 2. C. quando. & qui. 4. pars deb. lib. 10. & ita secundum eum. Illam glo. reprobant. Gul. & antiqui. & Nicol. de Neap. in §. item seruiana. insti. de Actio. Cy. & Bal. in l. certi iuris. in 2. opp. C. loca.

Tertio Limitat Ias. nisi viator faceret deferri fardellum seu valixiam in cameram & reciperet claues camere vel dimitteret famulos proprios ad custodiam camere. tunc si aliquid ex valixia substractum reperiatur. Non tenetur hospes. secundū Bal. in Rubr. C. depos. argum. l. 1. §. si me rogaueris. cum §. seq. ff. depos.

Sed in hoc ipse Ias. tenet contrarium per gl. ord. in l. fi. §. 1. in gl. mag. quā ibi sequitur. Bar. ff. Nau. caup. stab. de quo per Cy. & Bal. in l. ex diui. C. loca.

Dic. tamen aduerten. quia illa glo. bene tenet q̃ hospes teneatur. sed non dicit an stetur. solo iur. deponent.

Subiungit Ias. q̃ de materia habetur. per Ana. in cons. 2. vbi dicit q̃ hospes nō tenetur de vulnere illato per famulū suum viatori ibi hospitanti. nec tenetur ad expensas factas in medicinis. nec ad aliud interesse. per l. licet. §. sed si damnū. cum gl. in verb. non pertinet in prima solut. ff. Nau. cau. stab.

Sed addit verba formalia. Tamē vide gl. quæ aliud vult in c. offerrebat. 32. q. 7. Idem.

Adde in materia. q̃ familia hospitis torqueri potest. pro furto commisso in hospitio. Ias. in l. si quando. in 11. col. C. vnde vi. al. Bar. in l. 1. §. 1. ff. fur. aduer. nau. & in l. 1. §. si cista. ff. depos. & Bal. in Rub. C. depo. & in l. 1. C. loca. Idem.

Hospes non tenetur pœna de receptatoribus ex eo q̃ dederit ad comedēn bannito. ita Alex. in l. 1. ff. de recep. al. l. feie. §. idem quæsiit. ff. de fun. instr.

Hospes potest retinere ensem vel huiusmodi viatori. pro mercede. Bal. in l. certi. in 2. q. C. loca. alias in ver. sed quæro an ille qui, &c. faciunt quæ dixi j̃. in verb. sutor.

Si quis tenetur. ex pacto hospitari. & hospitandus non venerit non potest agere ad æstimationem. Lud. sing. 253. P. Andora.

HOSPES tenetur hospitibus suis si eorum alicui aliquid furatum sit ex valisia. & statur tunc iuramento hospitis asserētis, q̃ sibi aliquæ res furto substractæ sint ex valisia. communē dicit Ias. in l. in actionibus. n. 41. ff. de in litem iur. quem refert Paris. cons. 74. n. 11. & seq. lib. 1. & Dias regula. 186. & Phanu. de in lit. iur. n. 62. & licet alij contrarium teneant. vt Bart. in l. 1. §. fi. n. 5. ff. si famil. furt. fec. dic. & Alex. ibid. in Apostil. tamen magis communem esse contra Bart. dicit Cla. lib. 9. sent. §. furtum. ver. pro complemento. Vbi addit. nō esse necesse vt hospes aperiat valisiam cauponi, vt sciat quæ res sint in valisia: quicquid dicat gl. in l. 1. §. fl. in verb. naui, ff. naut. caup. stabul. nam illam communiter reprobatam dicit Ias. in d. l. in actionibus. nu. 43. P. Fichard.

Hospes, cui capsa, vel aliqua alia sarcinularum species clausa consignataque, non ostensis aliter rebus ibi contentis traditur, si eam apertam, aut resignatam reddat, etiam si ignoretur quis eam aperuerit, aut resignauerit, tenebitur domino in litē iuraturo de rerum illic clausarum tum quantitate, tum valore, vt commune aiunt Paris. cons. 74. libr. 1. Io. Bapt. Plot. latè hanc rem agens in repe. l. si quando. n. 391. & n. 400. cum seq. C. vnde vi. Viuius lib. 1. opi. 192. I. Clar. in pract. §. furtum. ver. pro complemento. quamuis Ias. in l. in actionibus. n. 41. ff. de in lit. iur. Bernar. Diaz reg. 186. atque alij contrarium receptū censeant, quos citat & merito improbat I. Clar. vbi s. vtilitas enim publica, quæ vera & suprema lex omni iure esse debet, astutissimis hospitum cauponantium malitiis ac fraudib. obuiam iri dictat. E. Suarez.

Hospes recipiens valisiam, capsam, vel similem clausam & disigillatam reddens. tanquàm dolosus tenetur, & cōtra eum tanquàm dolosum iuratur in litem. communis est opi. Clar. in §. furtum. vers. pro complemento. vbi dicit magis communem opinionē. Nec est necesse. quod hospes aperiat valisiam cauponi, vt sciat, quæ res sint in valisia, vt est communis opinio. de qua ibi. Soarez versiculo hospes. numero 128. Bonacoss.

Hospitale priuatum non est impetrabile à Papa nec de illo se potest intromittere: licet possit dici pius locus Curt. iun. cons. 20. n. 1. communem dicit. B. Villal.

hospitale. Bona hospitalium gaudent eo iure quo bona ecclesiæ. l. omnia. C. de epi. & cler. clem. quia contingit. de relig. domi. Alex. in 2. vol. cons. 8. Dec. in cons. 36. in fi. 7. col. Bolog. in cons. 33. in prin. Barb. in 3. vol. cons. 15. in prin.

Vide tamen Cor. cons. 206. P. Andora.

Et priuilegia concessa hospitali. vide per Fel. in ca. de quarta. de præscrip.

Et an hospitalia dicantur pia loca. vide Paul. de Castr. in 2. volu. consil. 299. alias 297. Sonz. in 2. part. consil. 247. in pen. colum.

Et aliquid in materia. per Lud. Ro. in cons. 477. Alex. in 1. vol. cons. 120. & late. in 2. vol. cons. 209. & in 4. vol. cons. 90. Bened. cons. 54. & cons. 97. Card. cons. 13. quod dicatur. facit quod vult Lud. sing. 93.

hospitale an veniat app. beneficiorum. Bal. in 1. part. consi. 402. P. Andora.

Omnia priuilegia concessa ecclesiæ trahuntur ad hospitalia. Bolog. in d. consil. 33. in princip. & in prima colum. P. Andora.

hospitale si in eo celebratur. præsumitur. constructum auctoritate episcopi. Lud. sing. 321. de quo vide in verb. oratorium §. 2. P. Andora.

PRO. Hosti fides seruanda est. in l. conuentionum, de pac. ff. vbi not. Doct. Bellon.

Hosti fides, quam priuatus quispiam illi dedit seruanda necessariò non est, vt commune interpretum dogma refert, ac meritò cum nonnullis, vilipendit Did. à Couarru. in tract. de spōsal. 2. part. 3. c. 3. §. 4. n. 14. cum præced. Quid enim turpius factu, quid fœdius & absurdius dictu, quàm fidem alicui spōte prestitam violare? Quid frigidius & ineptius, quam quia ceteri fidem alicui nec dederint, nec seruare idcirco teneantur, te, quia illam obstrinxeris, posse frangere affirmare? sed hac de re latius alibi. E. Suarez.

hosti fides non est seruanda frangenti, vt est communis opi. Clar. in eius thesauro. ver. hosti. nu. 130. vide tamen postea. Bonac.

SO. humana forma ad similitudinem pulchritudinis cælestis est figurata. Gen. 8. l. si quis in metallum. C. de pœnis. Idem.

PRO. Humana natura quodammodo labimur ad delicta. in §. si verò is quidem: in auth. de monac. coll. 4.

PRO. humana fragilitas mortis perturbatione terretur, & plures res minus cogitatione potest consequi. l. hac consultissima. §. at cum humana fragilitas. C. qui testam. face. poss. vel non. Idem.

PRO. humanum est fortuitis casib. mulieris maritum, vel vxorem viri participem esse. l. si cum dotem. §. si maritus. sol. matr. Idem.

Hypothecare potest emphyteuta rem emphyteuticam etiam sine consensu domini. com. in §. donatio. quæst. 18. P. Fichard.

hypotheca expressa, si non est in potestate debitoris recipere pecuniam: incipit à tempore promissionis: si tamen erat in sua pot

ſua poteſtate,à tempore ſolutionis per l. 1.ff.qui po.in pig.ha beantur. quam legem intellige generaliter in omni credito. & non in ſola dote.Ant.de Fan.de pig.in 2.par.mem.4.n. 78. commu.dicit. B.Villal.

Hypotheca tacita in dote incipit à die promiſſionis:ſi poſteà ſequatur traditio.Idem ibi numer.80.communem dicit. Idem.

Hypotheca tacita generalis, quam mulier habeat pro dote, non præiudicatur, ſi mulier habeat pro dote ſpeciale pignus: ſed concurrunt ambæ cum mulier non poſſit facere ius dotis deterius.Ant.de Fan.in 4.mem.7.par.n.83.com.dicit. Idē.

Amplia,in inquilino,qui prouiſus eſt de ſpeciali hypotheca alicuius rei conductor.s:nam per hanc non tollitur hypotheca generalis de rebus inuectis in domo conducta. Idem ibi n.89.com.dicit. Idem.

hypotheca generalis, quam habet mulier pro dote, eſt ita efficax,ꝙ præfertur aliis creditoribus habentibus etiam tacitā hypothecam,idem nu.93.communem dicit.

Amplia iſtam communem ad matrimonium putatiuum cum bona fide contractum,idem ibi num. 103.commu.dicit. Idem.

Nota ꝙ licet iſta hypotheca tranſeat ad filios,eiuſdem matrimonij,non tamen ad filios alterius matrimonij.idem ibi n. 95.com.dicit.

Hypothecæ generali ſubiiciuntur merces vænales. Cro.in l.ſi conſtante,ſolut.mat.dicit com.& Iaſ.in l.qui Romæ.§.Callimachus.de verb.oblig. Idem.

hypotheca tacita in bonis tutoris,vel curatoris, & eorū fideiuſſoris incipit tempore,quo incipit eſſe tutor non tempore,quo incipit male adminiſtrare.Neguſan.in tract. de pig.in 4.memb.2.part.principalis,num. 12.vbi dicit commun.& tenendam.

hypotheca,ſiue tacita,ſiue expreſſa in contractibus conditionalib.retrotrahitur ad diem contractus.Hanc com. & magis veram inquit Neguſ.de Fan.in tract.de pignor.in 1.mēbr. 5.part.princ.n.24. Idem.

hypotheca expreſſa anterior præualet hypothecæ tacitæ pro dote cum ſit poſterior:idem ibi nu.98.com.dicit. Idem.

Hypotheca tacita pro dote competens non præfertur priori expreſſe.communem dicit ex Iaſ.Gumeſſio, Zaſio & aliis Did.lib. 1.varia.reſolut.c.7.in 3.concluſ. Sed bene præfertur expreſſæ poſteriori,vt ibi. in 4.concl.Expreſſa quoque hypotheca pro dote nequaquam præfertur expreſſæ priori communem dicunt Soc.Ripa.Fauenſis,Iaſ.&Coraſ.ſecundum Didac.in d.c.7.in 5.conſ. I.Fich.

Amplia ꝙ hypotheca expreſſa anterior præfertur hypothecæ etiam expreſſæ pro dote.Idem ibi n.100. & 102. commu. dicit. B.Villal.

hypotheca, quam habet locans in rebus illatis, & inuectis in domo conducta,non ſolum habet locum quando pro mercede in genere facta fuit locatio, ſed etſi facta fuerit pro certa mercede in ſpecie Anto.de pig.in 4.memb.4.par.n. 137.communem dicit.

Fallit in bonis alienis inuectis,ac illatis,quia non inducitur tacita hypotheca.niſi dominus ſcias, & taceat:quia tunc bene inducitur.Idem ibi nu. 152. communem dicit. Idem.

hypotheca pro legatis. licet conſtituatur in bonis teſtatoris,non tamen in legatis.Idem ibi nume. 158.commun.dicit. Idem.

Fallit,niſi à teſtatore remittatur,quia tunc non inducitur,idem ibi nu. 162.communem dicit.

hypotheca generalis omnium bonorum comprehendit tā præſentia quam futura,& nomina debitorum.Idē ibi n. 165. communem dicit. Idem.

hypotheca ad hoc ꝙ poſſit intentari contra tertios poſſeſſores requiritur ꝙ fiat excuſſio in bonis principalis,& ꝙ ſit ꝓnūtiatum per iudicem legitimè excuſſum.idem 8.par.mem. 1.n.12.communem dicit.

Item requiritur citatio poſſeſſorum,& fideiuſſorum, idem ibi n.12.communem dicit.

Amplia etſi hypotheca ſit expreſſa.Ant.de Fan.de pig.in 8. part.mem. 1.n.31.communem dicit.

Amplia ſecundò,etſi pro dote idem ibi n.23.commn.dicit.

Amplia, etſi bona eſſent confiſcata:quia prius fiſcus debet excuti idem ibi nu. 15.

Fallit,quando actualiter fuit pignus traditum creditori,nā ſi poſtea cadat à poſſeſſione,vel detentatione poteſt vendicari à poſſeſſore ſine excuſſiōe,Idē ibi n.8.com.dicit.Idē Villal.

ſi in generali bonorum hypotheca apponatur cōſtitutum operaſ,vt hypotheca extēdatur ēt quo ad bona futura,ſic inquiunt Sal.& But.in l.ſi.C.quæ res pig.ob.poſ.& ꝓſoluit Bar. conſ.76.punctus talis eſt,pater filio ſuo emancipato.eamque Fanen.in ſuo trac.de pig.& hypot.2.mēbro poſt principium tanquam com.ſequutus eſt ſententiam. F.Turzan.

res ſpeciali,vel generali hypothe.ſuppoſita,ſi in contractu cui adiicitur,non ſit pacto expreſſo dictæ rei alienatio prohibita,ſi alienetur,valet alienatio, habebit tamen ille cui res hypothecata fuit retentionem,& ea vti poterit pro pœna, & intereſſe,ſeu ipſam pœnam loco dicti intereſſe,quouſque de illo ſibi ſatisfiat,conſequetur:tradunt Bart.& alij in l.ſi non ſortem.6.ſi centum.ff.de cond.indeb.& Neguſ. qui ſic communiter à Doct.concludi aſſerit in tract.ſuo de pign.& hypothe. parte 2. F.Turzan.

hypotheca bonorum generalis cum clauſula conſtituti,ad bona futura dilatatur.commune infiunt Fanen.de pig. & qui eum laudat Turzan.opi.146. E.Suarez.

Hypotheca prior præſentium,& futurorum bonorum, tacita vel expreſſa,potior atque antiquior habetur quam hypotheca æquè generalis, ſed poſterior etiam in iis bonis, quæ poſt vtranque obligationem quæruntur. cōmune ponit Neguſ.de pig.2.memb. 5.part.prin.n.4.C.qui potior.in pig.hab. & in l.licet.n.4.eo.ti.ac Io.Crot.in rep.legis 1.n.72.ff.ſol.ma. de nihilo reluctentur. Idem.

hypotheca cuiuſuis priuati prior ſeu tacita. ſeu expreſſa ſit potior & dignior erit,quam poſterior fiſci tum tacita,tum expreſſa hypotheca.vt cenſent Acc.Dy. Alb.ac Bar.n. 1.in l.ſi is qui ff.de iur.fiſ.& cum aliquam multis receptum ponit Did.a Couarru.lib. 1.reſolut. c. 16. Idemque ius erit in tacita atque expreſſa dotis hypotheca. vt com.autumant Neguſ. de pign. memb. 1.4.part.nu. 100.& n.102. Ripin l.quæſitum.nu.7.ff. de priuil.credit.Io.Coraſ.in l.qui liberos. n. 118.ff.de rit.nup. quamuis contrariam hac in ſecunda ſpecie verius ſit,vt ſ.ver. Dotis cauſa & à generali. Idem.

hypotheca in iis bonis poſita,quæ diſpoſitione l.2.C.de reſcind.ven.reuocantur,nō ob eam reſtitutionem extinguetur. cōmune ait Boer.deciſ. 181.n.10.tametſi contrarium verius, & receptius ſit,vt aſſerit Soc.Nep.conſ.119.n.16.lib.2.ac defendit rectè Arius Pinel.ad illam l.2.C. de reſcind. vend.part. 2.c.3.nu.11.cum ſeq. Idem.

hypotheca tum generalis,tum ſpecialis alienationem reiilla conſtrictæ non impedit.vt frequenter placitū affirmat Neguſ.de pig.part.2. Idem.

hypothecæ argumentum ad rei totius alienationem non procedet.vt communiter ab interpretib.definitum ſcribit Arius Pin.in l.2.par. 2.nu. 19.C.de reſcind.vend. E.Suarez.

Hypothecæ priuilegium,cuius in l.aſſiduis.C.qui potiores in pig.hab.fit mentio,non ſolùm pro dote data,ſed etiam pro dote confeſſata,cōpetit.Bar.in d.l.aiſſiduis.n. 11.Alex.de Imo. in conſ.123.n.4.in 6.vol.conſ.Et hanc communē eſſe ſententiam liquet ex dictis Marth.de Afflict. in dec.ſacri conſ.Neapol.deciſ.402.Refert quoque Rol.à Valle,in conſ. 17.nu.10. in 1.Tom.conſ. Kirchouius.

Hypothecaria actio inter pſentes 10. annis, inter abſentes 20.annis,ſecundum ſententiam cōmuniter approbatam pręſcribitur.l. 1.& ibi gl.in verb.diuturnū.& in verb.incumbant. & l.2.C.ſi aduerſus creditorem præſcriptio opponitur.gl.in l. cùm notiſſimi.in verb.ſpaciis.C. de præſcrip. 30.vel 40.anno. Alex.de Imo.in conſ. 58.n.9.in libr. 5.in conſ.83.n. 10.& 220. lib.2.conſ.Hanc eſſe Doc.communem opin.inquit,referente Rol.à Valle,in conſ.79.n.7.in 1.To.Pariſ.in conſ. 50. in 1.volu.conſ.Quæ tamē recipit aliquot limitationes & declarationes,vti ſatis eruditè Rol.latè poſt alios,Balbum in tractat. de præſc.in 4.part.prin.in §.tertiò principaliter quæro.nu.6.ver. ſexta concl.in 8.vol.tract.Soc.iun.in conſ. 17.in 2.vol.& Cravet.in conſ. 148.n.6.in 1.par.con.in d.conſ.79:cōſulendo ſcribit.De hac Dec.etiam facit mētionem Bernhar. Vuurmbſer. in pract. obſer.lib. 1.ti.de præſcr.c.2.incip.præſcriptio contra hypothecariam. Kirchouius.

Hypothecam anteriorem habet mulier, & præfertur pro dote ſua habenti quancunque ſpaſem, ratione rei ſuæ, ſeu ꝙ res ipſa ematur de pecunia propria, ſecundum communem opi.per Burſ.conſ. 56.nu. 13.lib. 1.

hypothecaria pro alimentis in bonis viri ſol.mat.nō datur, ſecundum cōmunem per Burſ.conſ. 120.n.40.lib. 1. vbi inter alios allegat.Rom.conſ.454.n.28.Abb.conſ.43.lib. 2. Aliud concludens Idem Burſa.in alimentis conſtante matrimonio, quæ alimenta priuilegium hypothecæ in bonis viri ſicut dotem ipſam habere ex magis communi cōcludit d.conſ.n. 38.

hypotheca tacita legalis,non euaneſcit per expreſſam ſubſecutā,iux.cōem per Burſ.cōſ. 120.n.29.li. 1.poſt Boer.q.332.

Hypoth

Hypotheca. Vnde dicatur.vide Iaſ.in §.item ſeruiana.in 14. col.inſt.de actio.vbi dicit. quòd dicit ab hipos. quod eſt ſub. & theſis quod eſt poſitio. quaſi ſit ſuppoſitio.i. obligatio. vide latius per eum ibi. P.Andora.

Libellus in expreſſa hypothecaria.ſic formatur.quādo agitur contra debitorem.vel eius hæredem rem hypothecatam. detinentem.Propono contra Io.ꝙ eidem mutaui decem ducatos.pro quibus reſtituendis mihi talem rem hypothecauit q̄ res tēpore ipſius obl. & hyp.per eum tenebatur.& poſſidebatur.& de præſenti tenetur.cuius poſſeſſionem.mihi aſſignare denegat.

Quare peto poſſeſſionem.dicte rei.mihi per dictum.Io.aſſignari.per me detinendam. donec fuerit mihi ſatisfactum.& ipſum Io.ad præmiſſa condemnari. Idem.

Quando vero ag. contra extraneum detinentem. dic ſic. Propono contra.Petrum.ꝙ alias mutaui Ioanni. 10.pro quibus mihi obligauit talem rem.quam ipſe.Pe.tenet.& quæ tēpore obl.erat in bonis dicti Io.deb.mei. Quare peto dictum Pe.condemnari.ad mihi aſſignandum & tradeñ.nudam poſſeſſionem. dicte rei detinendam. in cauſam pignoris. donec fuerit mihi ſatisfactum.

Procederet etiam libellus.ſi 1.cred.in concl.libelli peteret declarari dictam rem ſibi obligatam eſſe.& dictum Pe.poſſeſſorem condemnari. & cogi ad reſtitueñ. & relaxañ ipſius rei poſſeſſionem.per l.ſi cum venditor.in pr.ff.de euict.

Poteſt etiam alio modo concludi.videlicet.Quare peto dictum. Pe. condemnari.vt poſſeſſionem. dicte rei reſtituat vel data ſibi optione debitum totum mihi ſoluat.hoc videtur ꝓbari in l. 2. §. ſi vnus ex pſibus. iuncta l. Paulus §. 1.ff.qui. mo. pig.vel hypo.ſol.Iſta ſunt de mente Bar.in l.rem alienam.ff.de pig.act.Quod vltimum. qualiter procedat. vide late. per Bar. in l.ſi fundus.§.in venditione.ff.de pig. & adde quæ habentur in c.ex literis.extra.de pigno. Idem.

In ſaluiano vero interdicto. quo tutius vtim. ſic forma libellum.Propono ꝙ mutuaui Io.decem.pro quibus bona ſua mihi obl.& tempore obl.tenebat &poſſidebat talē rem. quā nunc detinet Pe. Quare peto eum condemnari ad poſſeſſionem. dicte rei dimitteñ & reſtitueñ. per meque detinendam. donec fuerit mihi ſatisfactū.ita vult Barb.in l. 1.& ibi alij doc. C.de ſal.interd.& idem.Bar.in l. 1.ff.eo.ti.Et has libellandi formas.ponit Ang.Are.in d.§.item ſeruiana. Idem.

In tacita autem hypotheca.libellus ſic formatur. dico contra Ioann. quòd ſibi locaui talem domum meam, pro tanta annua.mercede. vſque ad tantum tempus & ꝙ in dictam domum intulit tales res.quas tenet & poſſidet.Et mihi locatori fuerunt & ſunt tacite obligate.pro dicta penſione.quam ipſe Io.non ſoluit.Quare peto poſſeſſionem.dictarum rerum mihi aſſignari tenēdam donec mihi fuerit ſatisfactum. ita Ang. vbi ſupra.

Vide tamen ibi Iaſ.in 27.col.vbi dicit.ꝙ iſte libellus eſt defectuoſus quia agens debet dicere. quòd illa res erat in bonis debitoris.cum non ſufficiat detentatio.

Et in materia dic.ꝙ agenti hypothecaria incumbit onus ꝓbandi tria debitum ſcilicet ſubeſſe.Rem hypothecatam.& in bonis debitoris tunc fuiſſe cum hypotheca. fuit contracta. l. ante omnia.ff.de prob.Et ita vult Bal.in 1.parte conſ.39.&in 3.parte.conſ.36.ſonz.in 1.parte.conſ. 134.

Amplia.& intellige.quod debet probari debitum ſpecifice quid & quantum.ita in terminis Alex.in 5.volu.conſ. 108.in 1.colum.

Addit flor.in d.l.ante omnia.4.ſed ꝙ debitor fuerit in mora ſoluendi.all.l.ſi debitor.C.de pig.

Addit quintum.ſ.excuſſionem fuiſſe factam contra debitorem.auth.hoc ſi debitor.C.de pig. de quo vide latius ſupra in verſ.excuſſio.

Hypotheca.an probetur per appocham debitoris.non ſub ſcriptam teſtibus.Pau.de Caſt.in 1.vol.conſ. 134.incip.in cauſa ſer Ludouici.repetito in 2.volu.conſ. 393. alias 395. tenet quòd non.

Et illud conſ.refert licet alio nu.ſonz.in 2.part.conſ. 198.vbi in ſi.conſilij videtur illud impugnare.

Apocha autem tribus teſtibus ſubſcripta probat hypothecam.Ita Bal.in 3.parte.conſ. 162.imo plus dicit. ipſe Bal. in d. 3.parte.conſ. 170.in 2.col.quòd licet non ſit teſtibus ſubſcripta dummodo ſit vera probat hypothecam.

Dum tamen quæritur quid oporteat probare agentem hypothecaria.dic latius.ꝙ gl.in d.§.item ſeruiana.dic quòd oportet creditorem.probare.de dominio debitoris.

Glo.vero in l.cum res.C.ſi res alie.pig.da.ſit.dicit.quòd ſufficiebat illam rem.

Glo.autem in l.rem alienam.ff.de pig.act.dicit.quòd eſt neceſſe probare.de ti.& poſ.debitoris cum bona fide.

Text.vero in l.& quæ nondum.§.quod dicitur.ff.de pig. dicit.quòd eſt neceſſe probare quòd res obligata tēpore obl.erat in bonis debitoris.

Tu autem concludꝙ aut creditor agit hypothecaria.contra debitorem.& tunc ſuffic.probare.ꝙ debitor poſſidebat tēpore hypothecæ.l.ſi inter colonum.§. 1.ff.de pig. & eſt ratio. quia non poteſt refricare quæſtionē dominij ratione mendacij & doli.

Iſtud tamen limita in ſpſi hypotheca. ſed in generali. bene poſſet debitor allegare. ꝙ res pro qua ag. hypothecaria. non eſt ſua.Sed eſt talis perſonæ. & debet illam perſonam nominare. & hoc quando colligit fructus nomine illius perſonæ. nam hoc caſu non conuincitur de mēdatio. nec poteſt opponi de dolo contra eum,& ſic ceſſat ratio.d.§. 1.hanc limitationem.ponit Sal.in d.l.cum res.Et ita vult Iaſ.in d.§.item ſeruiana.in 15.col.

Et idem ſi agatur.contra hæredem debitoris.quia cenſetur eadem perſona.vt in auth.de iure iurando.à morien.præſti.

Si autem agatur.hypothecaria. contra tertium poſſeſſorē. Tunc ſi habet cauſam à debitore.Cy.in d.l.cum res diſtinguit an habeat cauſam lucratiuam an vero oneroſam. 1.caſu dicit. ſufficere probare de poſſeſſione.debitoris.cū bona fide. 2.vero.caſu.oportet probare nedum de poſſeſſione.debitoris. cū bona fide.ſed etiam de ti.Bar.autem.in d. l. rem alienam non habita diſtinctione.inter titulum oneroſum &lucratiuum.dicit.ꝙ hoc.caſu quando ag.contra tertium poſſeſſorem.habētem cauſam à debitore,oportet probare de ti.Et bona fide debitoris. Vel ſaltem probare de dominio directo vel vtili ipſi debitoris.in directa actione hypothecaria.&iſta ſententia Bar. ſeruaretur.in practica vt puto.

Sed Bart.de ſal.in d.l.cum res dicit.ꝙ hoc caſu quando ag. hypothecaria. contra tertium habentem cauſam à debitore. ſuffic.probare quòd debitor.tempore hypothece poſſidebat illam rem bona fide mouetur quia ſi agens probet de titul. ipſius tertij poſſeſſoris ſiue per inſtrumentum ſiue per teſtes ſiue per confeſſionem.ipſius rei conuenti. Apparet iudici, ꝙ ille tertius poſſeſſor.recepit rem.à debitore.vt propriam ipſi debitoris,vnde ſicut debitor non poteſt excipere nec refricare queſtionem dominij,ne conuincatur de mendacio d.l.rem alienam.in fin.ita etiam iſte tertius poſſeſſor non debet poſſe excipere.

2.mouetur Sal.quia ſi oporteret probare de ti.debitoris,daretur materia creditoribus inueſtigandi titulos alienos.ſ. eorum quibus volunt mutuare pecunias ſub hyp. contra l.3.C. quando & quib.4.pars deb.lib. 10.

3.mouetur, quia ſuffic. probare præſumptiue, id quod eſt fundamentum intentionis agent.l.ſiue poſſideris.C.de prob.

Alias in quæſtione facti vidi practicari opin.Sali. & ſecundum illam lata fuit ſententia.

Si vero agitur contra tertium poſſeſſorem non habentem cauſam à debitore, tunc oportet agentem probare de dominio debitoris,vel quaſi,puta ꝙ ipſe debitor tempore hypoth. poſſidebat cum ti.& bona fide.& ita vult Bart & Salic.in d.l. cum res.adde Paul.de caſt.in 2.vol.conſ.276.Alex.in 2.volu. conſ. 98.

Adde etiam in hac materia conſilium Alex.in 2.volu.conſ. 137.cum conſ.ſeq.quod eſt Ang.Are.quæ conſilia ſunt ꝓria.

Vide etiam latiſſime Iaſo.in d.§.item ſeruiana.col. 14. cum multis ſeq.vbi dicit,ꝙ in actu practico,& quando agitur contra principalem debitorem,debet deduci & allegari de dominio.& hoc ante Iaſ.voluit ibi Ang.in 3.col.

Adde ꝙ præmiſſa procedunt,quando agitur hypoth.ſed ſi ageretur interdicto ſaluiano,ſufficeret probare,ꝙ debitor tpe obl.poſſidebat,ſecundum Bar.in d.l.rem alienam.& Sali.in d. l.cum res.de quo per Ang.Are.in d.§.item ſeruiana.circa col. 5.Et Alex.in 5.vol.conſ.70.

Subiungit Alex. in d.conſ.70. ꝙ adhuc magis vtile erit intentare ad recuperandam poſſeſſionem rerum ſibi hypothecatarū remedium. l.ſi.C.de acq.poſſ.quia tunc non poteſt opponi de excuſſione non facta.al.Iac.Bu.& Ang.in d.l.fin.cum aliis per eum adductis.ibi.& in conſ.73.in eod. 5.vol.

Legatarius agens hypothecaria ratione legati, habet ſolum neceſſe probare rem proceſſiſſe à teſtatore.Iaſ.in l. 1.col. 4.ibi 3.no.C.com.de lega.

Actioni hypothecariæ, ſine titulo & bona fide, præſcribitur annis 40.l. cum notiſſimi. in princip. C.de præſcript.40. ann. l. 2. C.de liui. pign. & ita vult Raph.Fulgoſ. in conſil. 84.

incip.Bonacursus.Pau.de ca.in 2.vol.cons. 117.in fi.Panor.in 2.part.cons. 14.

Cum ti.vero & bona fide.præscribitur. 10.annis.l. 1.& 2.& ibi not.C.si aduer.cred.gl.in l.fi.C.de præscrip.long.temp. super verb.vel creditorem.& in d.l.cum notissimi in gl. 2.Paul. de Ca.in d.cons. 117.Pan.in d.cons. 14.Franc.crem.sing.61.

Et ꝙ contra hypo.præscribatur tenet Alex.in 2.vol. consi. 126.& in 5.vol.cõs. 100.& Ias.in d.§.item seruiana.in 26.col.

Et in hac materia.an præscribatur.contra hypothecam. vide quæ latius dixi.ĩ.in verb.præscriptio. §.7.cum.seq.

Præsupposito ꝙ præscribatur.hyp.vt s̃.Tamẽ creditor agere poterit ex remedio l.fi.C.de acq.pos.ĩ.30.ann.franc.crem. d.sing.61.

Ad interrumpendum præscriptionem quæ currit contra hypo.requi.litis conte.l.more litis.C.de rei vend.l. nec.bona C.de præscrip.lon.temp.l.2.§.pe.ff.pro emp.plene Bar.& doc. in l.fi.in prin.ff.de eo per quem fac.erit Alex.in d.cons. 100.in 5.volum.

Mora tamen respõdere.debentis.habet vim lit.conte. vt ĩ. in ver.lit.conte.§.

An re empta de pec.per me mutuata.præferar omnib. Bar. in l.si cum dotem §.fi.ff.sol.mat.&ibi Alex.in 3.col.dicit communiter doct.concludere ꝙ non per l.procu.§. plane. & §. sed & si dedi.ver.& si quidem ff.de trib.& per l.quidam fundum. ff.de in rem verso.cum aliis allegatis ibi per eum.

Fac.quod in venditore fructuum.vult Card.in clem. 1.versi.fi.in 3.q.de rebus eccl.non alie.

Limita nisi pec.mutuata fuisset expresse ad rem emendam vel merces comparandas,&c.quia tunc mutuans in illis præfertur cæteris cred.personali agentibus l.quod quis cum glo. communiter approbata.ff.de priuil.cred.Lud.Rom.cons.40. in fi.Cæpo.cau. 124. Lud. sing. 169. Angel. in §. 2. insti.quod cum eo.

Fortius dicit gl.no.in auth.quo iure C.qui potio.in pig.ha. ꝙ talis mutuans expresse ad merces comparãdas habet in eis tacitam hypothecam.ita vult Alex.in d.§.fi.Addo campez.in tract.de dote.in 4.part.q.8.&Ias.in l.creditor.ff.si cer.pe.Lud. sing.569.

Non potest agi ad pretium in actione hypo.quia in ea pretium non succedit loco rei ñ re perempta vel præscripta.gl.& doct.in l. 1.ff.de distr.pig.quam pro singñ sequitur.Bal.in l. q à deb.in pr.ff.quæ in frau.cred.& ita vult Alex.in 5.vol.cons. 70.& cons. 108.Ias.in d.§.item seruiana in fi.6.col.& in l.item quia.in 5.col.ff.de pac.& in l.si cum seruum.in fi.ff.si cert.pe.

Limita nisi mulier cõsentiat alienationi bonorum sibi hypothecatorum quia poterit agere.hypo. pro pretio.Ita nota. vult Alex.in 2.vol.cons.4.in 4.col.

An autem mulier agens hyp.ad bona mariti.debeat omnibus bonis incumbere.vide s̃.dos.§.dot.priuilegia. priuilegio. 19.ver.An autem mulier.

In hypo.generali non venit feudum.secundum Bal.in c.imperialem.in ti.de prohi.alie.feu.per frede.quia propter pœnã priuationis.non est verisimile.ꝙ quis in specie esset obligaturus l.obligatione generali.ff.de pig.l.j.& quod ibi vult Bal.C. quæ res pig.obli.poss.& ita vult spec.in ti.de pig.§.1.ver. pen. Et Alex.in l.si constante.in 12.col.ff.sol.ma.& est tex. in ca.in generali.in ti.si de feu.defun.fue.contro.addo Alex.in 2.vol. cons.16.& in 4.vol.cons.2.Fel.in c.quę in ecclesiarum.in 30. col.de consti.Barb.in 1.vol.cons.43.in 26.col.& late in 2.volu.cons. 11.in 9.& 10.col.Lud.Ro.cons. 166.Sonz.in 1. part. cons.19.col. 5.Dec.cons. 139.in fi.faciunt quæ dixi s̃.in vers. generalis.§.

Quid in emphyteosi. an veniat in generali obl. vide in d. verb.generalis.§.

In generali obl.non videtur.quis obligasse.rem prohibitã alienari sub pœna.Bar.in l.codicill.§.instituto.ff.de leg.2.Bal. in l.voluntas.C.de fideic.Ang.in auth. de resti. & ea quæ par. in prin.vbi dicit.ꝙ in generali obl. non dicitur quis obligasse bona liuellaria. vel alia bona restitutioni subiecta. per illum tex.faciunt not.per Alex.in d.l.si const.in 12.& 13.col.& in 2. vol.cons.16.& quæ vult Ias.in l.fi.in 27.col.C.de iu.emph.an veniant lecti & supellectilia.Bal.ꝙ non in l. 1.C.quæ res pign. obl.possunt.

Limita præmissa. quando obligans non haberet alia bona quia tunc veniunt in obl. hypo.marsi.in l. 1.§. si seruus ff. de quæst.in 1.col.

An autem in hypo. generali veniant merces venales? Lud. Ro.in d.l.si constante tenet ꝙ non per l.debitor.ff.de pig.arg. l. ex facto la grand.cum simil.ff.de hæred.inst.cum aliis alleg. per Alexand.in d.l.si constante.

Contrarium tamẽ tenet ibi Alex.al.Bal.in l.cum tabernam ff.de pig.& in Rub.C.de verb.sig.in 4.q.

De quo vide Ias.in l. 1.C.de verb.sig.& in §. item seruiana. in 7.col.insti.de act.& Bal.in l.vbi adhuc.C.de iu.do.in 5.col. ver.sed pone maritus.

In generali.hypo.bonorum mariti. non veniunt bona dotalia.Alex.in d.l.si constante.§.si maritus.ff.sol.mat.

In generali obl.bonorum.venit etiam nomen deb.Pau.de Ca.in 2.vol.cons.395.incip.notañ. 1.ad euidentiam.

An melioramenta facta post hypo. sint pariter hypothecata.Ias.in l.cred.ff.si cert.pet.dicit.ꝙ sic.per l.si fundus.§.2.ff.de pigno.

Quod intelligit ꝓcedere.quando ille qui hypothecauit est ille qui meliorauit.Sed si alius fecit melioramenta forte alius ad quem res peruenit.tunc melioramenta non essent obligata.l.fi.& ibi Bar.C.de præd.& omnib.re.naui.lib. 11. & sequitur.Pau.de ca.in l.si conuenerit.§.si fundus.ff.de pig.act.

Et in hoc vide quæ dixi in tract.emph.q. 101.vbi posui an emens rem aliteri hypo.liberetur præstãdo 1.æstimationem.

habens hypothecariam habet ius offerendi Bal.in 1. parte cons.282.

Et in materia.vide eundem Bal.in 1.part.cons.307.

hypo.an tollatur.si cred.emat rem hypo.vide Bal.not.in 3. part.cons. 111.vide s̃.in ver.hæres.§.53.

Quid si vẽdat rẽ hypo.an tollat.hypo.vide Lu.ro.cõs.140.

An per sentẽtiam in hypo.tollatur.actio personalis contra deb.prin.Panor.in 2.part.cons.72.in fi.dicit.ꝙ non.fac.tex.in l. 1.C.si aduer.cred.vbi habetur.ꝙ creditori cui obiicitur præscrip.remanet personal actio salua cõtra debitorem. & ita per illum tex.dicit.Alex.in 5.vol.cons.58.

Quid si pro pace facta sub pœna non frangen.hypothecẽtur bona. & ante pacem ruptam aliquis alienet. an possessor possit conueniri hypo.vide not.Dy.qui dicit ꝙ sic.in consi.4.

Inuecta in domo cõducta.an sint pro pensione tacite obligata vide Ias.in §.item seruiana.in 3.col.insti.de act.& in §.itẽ quia.ff.de pac.& concl.est ꝙ sic.per gl.in d.§.item seruiana.in verb.quis.quæ est.2.

Et quę requirantur.ad hoc.vt talia inuecta.sint obligata.vide not.per Ias.in d.l.item quia vide etiam Ang.in d.§.item seruiana.

Hyp.agere.potest anterior cred. contra alium posteriorem cred.cui res in solutum deliberata fuit.quia tunc res transiuit cum onere hypo.Alex.in 5.vol.cõs. 106.in 2.col.& in 2.dub.

hypo. quæ alicui competebat extinguitur. Si illa res detur ei.in solutum & competit sola actio ex empto pro euict. Ale. in d.cons. 106.in fi.

hypo.extinguitur.nouato debito prin.Bolog. in cons. 59. in 2.col.al.tex.in l.nouatione.C.de nouat.& Bar.in l.aliam.ff. eod.tit.

Et si renouatur.per gratiam.attendi.vltimum tempus.phi. in c.quamuis in 2.not.de rescr.in 6.

hypothecata censent.bona tutoris. curatoris & huiusmodi.Barb.in 3.vol.cons.91.in 1.col.

hypothecaria agi potest contra illum qui emit bona illius qui promiserat non rumpere pacem sub hyp. bonorum.vt in verb.Pax §. 14.

hypotheca trahitur.ad bona futura. siue expressa siue tacita.Lud.sing. 146.Bal.in l.fi.C.quæ res pig.obl.poss.

hypo.contrahitur.per pactum ꝙ liceat ingredi rem.Franc. crem.sing.2.

Si hypothecaui tibi omnia bona mea.deinde tua vol.accedente.alieno vnã rem si res illa reuertatur. postea ad me non est amplius subiecta dictæ hypothecæ. Alex.in l.stip. hoc modo concepta in 8.col.de verb.obl.al.l.fi.C.de remis.pig.

habens anteriorem hypo.generalem.præfertur habẽti posteriorem spẽm.Lud.Ro.cons.240.in 2.dubio.

hyp.non tollitur per particularem solutionem.l.quandiu. C.de distrac.pigno.cum aliis al.per Lu.Ro.cons.276.in 1.col.

Si obligo bona mea duobus priuatis. diuers. temporibus an in postea quæsitis.præferatur prior creditor.Angel.§.item seruiana.in 6.col.insti.de actio.tenet.quòd sic.

In tacita hypo.veniunt præsentia & futura.Bal.in l.hac edictali §.his Illud.in verbo habitura. C. de secund. nupt. Ludo. sing. 146.

Idem Bald.in l.vbi adhuc.in vlt.col.C.de iu.do.

hypothecata intelliguntur bona. per licentiam datam de ingredien.auctoritate propria.Bal.in l.creditores.C. de pign. P.Andora.

hypo.agere.non prohibetur. qui actionem personalem intentauit.Bal.in l.quamuis.C.de pigno. P.Andora.

COMM

COMMVNIVM OPINIONVM, SIVE IVRIS VTRIVSQVE RECEPTARVM Sententiarum, ex diuersis Authoribus collectarum,

Liber Nonus.

I

IActaræ suum nemo præsumitur.l.cum de indebito.ff.de probat.

OB.Contrà de l.si verò non remunerandi. §.idem Papinianus. ff. mand. vbi præsumitur quem donare voluisse.

SOL.ibi præsumitur donatio ratione primę liberalitatis: vna enim donatio facit aliam præsumi, vt vbi nota.

OBIEC.Item,contrà de l.si quis vxori.de aur.& arg. leg.vbi quis legãdo quæ sunt propria vxoris,videtur legare etiam sua,ergo quis suum donare præsumitur.

SOL.Ibi ratione coniugalis affectionis,& vide glo.in l.sed si ego,ff.ad Velleia.

Iactare suum Nemo præsumitur l. cum de indebito. ff. de prob.l.campanus.ff.de oper.liber.fac.quia in dubio non præsumitur donatio,sed potius fatuitas.vt dixi s̃.in verb.donatio non præsumitur.§. 1.& ita vult Alex.in 1.volu.cons. 53. & in cons.83.vbi etiam al.l.si cum aurum. ff. de solu. idem vult in 2.vol.cons. 168.repetito in 5.vol.cons.20.circ.fi. vbi dicit. ꝙ non debet capi coniectura donationis.si.alia capi potest.

Facit quod vult Alex.in 4.volu.cons. 124.in prin. vbi dicit quòd solutum præsumitur potius tanquam debitum. quam ex causa liberalitatis.vel donationis.

fac.quod vult Bolog.in cons.24.vbi dicit. ꝙ gener institutus dotan.spuriam testatoris pręsumitur accõmodasse fidem. nam alias non præsumitur dotare de suo,quia non præsumitur iactare suum. P.Andora.

Iactans se faciliter,& lubricum linguæ non debet ad pœnã trahi, licet de hoc tali leuis sumenda esset quæstio. Imola & communiter Doct.dicunt in l.fi.ff.de hære.insti. Nouellus in pract.in fol.20.nu.36. Bonac.

PRO.Ictus fustiũ non infamat.l.ictus fustium.ff.de his qui not.infam.

OBIEC.Contrà de l.fustibus.C.quib.ex cau. infam. irrog. vbi fustibus cæsus infamis fit.

SOL.Ibi quia erat ictus fustium causa cognita ex qua quis fit infamis sententia prolata. Bellon.

Idoneitas quæ in rescripto apponitur, non requiritur ꝙ probetur.quamuis posita sit sub conditione. Alci. in tract.de præsump.re.3.præsumpt.3.communem dicit. Villalob.

Ianuenses. An possint imponere gabellas transeuntibus per eorum maria,& merces confiscare? vide Bal.in rub.ff.de re.diuis.in 2.col. P.Andora.

Identitas nominis arguit identitatem corporis, Alex.l. diuus.vers.in eadem leg.&c.alleg.l.qui habebat.ff.de manumissis testa.& dicit probari in l.qui habebat.ff.de reb.dub.&facit in argum.quod dixi in verbo diuersitas. P.Andora.

Idem dici potest quod participat de identitate alterius, in cæteris casib.licet non per omnia.Philip.in c.Romana.de appel.in 6. P.Andora.

Idoneus dicitur quem virtus probat.Bald.in l.precibus.colum.5.C.de impuber.& aliis substitut. P.Andora.

idoneus præsumitur ambasiator.Philip.in c.ad apostolicę. in 2.not.de re iudic.in 6. P.Andora.

Idoneior tutor præferendus.text.in l.quòd si plures quam Bald. legit cum lege, testamento. ff. de testament. tutel. Idem.

Idoneum se quis probet,non est necesse,tametsi in rescripto sub opportunitatis atque aptitudinis cõditione ratio eius habita sit,cõmune effert Alciat.de præsumpt.reg.3.præsump. 3.Villalob.in sua collect. E.Suarez.

Idus quid sit,vide per Barto.in repeti.l.Cæsar. ff. de public. P.Andora.

idus vt testatur varro,ab iduare,quod Etrusca lingua diuidere significat, vel ꝙ mensem diuidat: vel quasi viduus à videndo, ꝙ plena luna videatur.vel à Ioue, quòd Ioui omnibus idibus immolabatur. Ouidius.

Idibus agna Ioui grandior alba cadit. P.Andora.

Ieiunans in ieiuniis,postquàm non est hora præfixa ab ecclesia,potest hora nona,& in nonis sumere cibum absq; peccato, vt est communis opin. & generalis obseruantia. de qua Zanneti.in tract.de foro conscien.n.74.tomo 1.vbi etiam dicit, quod sumere aliquid de sero pro collatione magis ad sustentationem,quàm ad delicias, non esse peccatum.nec frangeret ieiunium dummodo fiat temperatè,secundum consuetudinem loci. Bonac.

ieiunans ob piscium penuriam lacticiniis vti potest,præter quàm quadragesimali tempore, vt est communis opinio. de qua Zannet.in tracta.de foro conscientiæ.nu.79.tomo 1.lacticinia autem sunt,caseus oua,lac & simi. Bonac.

ieiunare die veneris non est de præcepto sed de consilio,vt est communis opi.de qua Zannet. in tract.de foro conscientiæ.nu.83. Bonac.

ieiunans toties non peccat mortaliter quoties comedit in die fracti ieiunij sine causa,nisi semel nisi comedẽs nouo contemptu mentis pluries comederet. quia tunc toties peccaret mortaliter,vt est communis opi.de qua Zannet.in trac.de foro conscientiæ.nu. 102.

ieiunium non impeditur ex medicina. Panormitan. in cap. ex parte.de celebrat.missar.& in rubric.de obseruat.ieiunior. P.Andora.

Ignis an fieri possit iuxta communem murum,seu parietẽ, habetur in l.si seruus.§.si seruum.ff.ad leg.Aquil.& per Cæpola in tractat.de seruit.vrban.c.de furno de materia ignis, vide ĩ.ver.Incendium. P.Andor.

Ignorans delinquens excusatur à dolo.communis est opinio.Clar.quæst.60.ver. quæro nunquid.fallit vt ibi per eum. Bonacoss.

ignorans & dubitans æquiparantur.Ias.in l. si per errorem. col.2.ff.de iurisdict.om.iud.& in l. 1.colum.vltim. ff. de condictio.indebit.& in l. quandiu. colum. 1.C. qui admitti. P. Andora.

ignorantia,ad hoc ꝙ excuset quando de lucro captando agitur: requiritur ꝙ consuluerit volens se iuuare ex ignorantia plures peritiores:& non sufficit vnus.Io.Nic.cons. 1. nu.7. de sec.nupt.communem dicit.

Amplia ad restitutionem concedendam rustico in contractu contra ius inito:quia debebat consulere duos peritos:& non sufficit vnum consulere Io.Mauri.de resti.in integ.c.88. com.dicit. Idem.

Ignorantiam contentorum in testamento patris,præsumitur filius habere Cur.iun.cons.8.hæres autem extraneus nõ, postquam se immiscuit.Hiero.Cagno.in l.qui in alterius. nu. 12.ff.de re.iu.communem dicit. Idem.

Ignorari non debent leges sacratissimæ sed ab omnibus sciri debent, text.est in l.leges.C.de legi.quod intelligendum esse arbitratur Aret.in §.suspectus.Insti.de suspect.tut.de iurib. vulgaribus,in casibus,qui frequenter sunt in facto,& Alex.in l.si quis ita.n.4.ff.de ver.obl.& Ias.in l.quod te,n.35.ff. si cert. pet. tenent ꝙ circa hoc quis debet se à peritis informari. Sed ista conclusio habet locum in iure scripto , secus in iure non scripto.vt per Bar.in l.de quibus.ff.de leg.refert Ias.in addi.ad Portium.in §.sed & quod principi,n.24.Instit. de iure natura. genti.& ciui.& Ripa in c.sæpe.nu.92.de resti.spol. & hinc est, qđ errans in iure vel ignorans leges,statuta,& proclamationes non dicitur in dolo, sed in lata culpa secundum Iac. Butr. Bart.Bald.& alios omnes in d.l.3.& in l.lata.ff. de verb. sig. & ista est communis opi.vt scribit Alc.in tract.de pręsump.in 3. reg.præsump.31.nu.6.isto itaque.casu errans in iure,videtur carere dolo,& ignorãtia ipsa iuris excusat ignorantem.prout excusat etiam,& in altero casu,id est, in acquisitione fructuũ secus in præscriptione secundum Bart.Imo.& Paul. de Castr. in l.si fur.§. 1.ff.de vsucap.Panor.aliique Canonistæ in c.si diligenti.de præscrip.& Fel.in c.de quarta.de præscrip. Istam ponit esse communem opi.Curt.iun. cons.6. & Moder.in d.c.si diligenti,&similiter ista iuris ignorantia minimè excusat mulierem,nisi in casibus,in quibus reperitur in iure cautum.l.fi. C. de iur.& fact.igno.ꝙ verificatur etiam in l.si quis in tãtam.

C.vnde vi. vbi gl. & Doct. communiter concludunt pœnam illius legis procedere contra mulierem, & istam communem sequitur,citat,& declarat Alexand.in l.iustè possidet.numero 34.ff.de acquirend.possess.& Moder.in d. l. si quis in tantam. F.Viuius.

Ignorantia proprio iuramẽto probari potest. communior est Dida.libr.2. varia.resolut.c. 10.ver.Tertio admittenda est. I.Fich.

PRO.ignorans vel inuitus nemo obligatur.l. nec ignorãs. C.de donatio. Bellon.

PRO.ignorantibus etiam & absentib.acquiri potest l.cum pater.§.surdo.ff.de leg.2. Idem.

PRO.ignorantia est omnium errorum mater.can.ignorãtia.38.dist. Idem.

PRO.ignorantia facti excusat,non iuris.in l.regula.ff.de iuris & fact.ignor.l. in bonorum.ff.de bo. possess.can.turbatur. §.notandum. 1.quæstio. 4. vbi vide pulchram distinctionem. Idem.

PRO.ignorantia peccatum excusat.l.quicunque.C.de ser. fugit.

OBIEC.Contrà imo ignorantia peccatum nõ excusat. per l.fin.C. vnde vi. vbi si quis per ignorantiam alienam rem tanquam propriam occupauerit,non auditur,sed punitur vt prędo. Similiter non excusatur qui propriam rem rapere licere sibi putauerit:incidit enim in pœnam.l.si quis in tantam.C.vnde vi.

SOL.Ibi erat ignorantia iuris seu constitutionis, quæ in delictis neminem excusat.ca. turbatur.& c.fi.2. q.4.hic verò facti. Idem.

Ignorantia non præsumitur quando res palam innotescit, imo præsumitur sciẽtia, ex not.per gl.in clemen. 1.ver.publicè de sepul.Bal.in ca quoniam contra §. 1. vt lit. non contest. gl.in l.si tutor peritus. C.de peric.tut.gl.in l.vl.ff. de decret.ab ord.fac. vbi ignorantia eius quod publicè proponitur:verisimilis non est,alias ignorãtia excusaret,quinimo quelibet causa etiam iniusta ignorantem excusat à dolo.gl.2.in c. 1.de concef.præb.nisi esset ignorantia supina,ca. 2.de consti.lib.6. Gomes.in Reg.Cancell.de impet.benef.viuen.q.3.& 31.Quæ ignorantia vsque adeò præsumitur: vt filius quæ in paterno testamento continentur scire non præsumatur,teste Cur.cons. 8.quem sequitur Cagnol.in l.qui in alterius n. 12.ff.de regul. iur.qui dicit hoc locum non habere in extraneo hærede post quam hæreditati se immiscuit, & hanc dicit esse communem opi.ibi cui Adde,ꝓ & si ignorantia solo probetur iuramento c.si verò 2.de sent.exc.c.vlt.qui matr.accus. poss. contrarium tamen probari posse dixit gl.in ca.eos ver.affectata.de temp. ord.lib.6.Rom.cons. 102.Bar.in l.si cui §.iisdẽ ff.de accus.Fel. & Dec.in 2.lect.in c.cognoscentes.col.vlt.de consti.Tiraq.de troq.retrac.§.4.gl. 1.

Ignorantia in delictis excusat à dolo.communem regulam dicit Cæpolla consilio ciuili. 18.n. 5.Alij verò dicunt,si fuerit ignorantia constitutionis vel decreti absque culpa, tunc proculdubio excusat reum ad omnem pœnam euitandam. & hanc communem dicit Gratus,cons.49.n.35.lib.2. quem refert Plotus in repet.l.si quando n.858.Clar.autem addit,si delictum quod punitur per constitutionem vel decretum,prohibitum sit etiam de iure communi,eo casu ignorantiam nõ excusare,referendo se ad q.85.ver.secundus casus.§.fi. d. libr. 5. vbi dicit hanc Bartoli distinctionem communiter receptã, hæc Clar.in d.§.fi.q.60.ver.quæro nunquid. P.Fichard.

Ignorantia facti proprij licet non sit probabilis non excusat l.quanquam.ff.ad Velleia.item quæritur.§.si falso. ff.loca. cap.ab excommunicato de rescrip.& vtrobique not. id tamẽ fallit inter alia si factum proprium valde intricatum esset, ita quod de facili memoriæ mandari nõ possit,eo enim casu probabilis est,& toleratur l.emptor.§.Lucius.ff.de pact.l.fideicõmi.& ibidem Bart.ff.de confess.& Bart.in l.si quis.ff.de nouationibus.gl.in c. excommunicato. de rescrip. & ibidem communiter Canonistæ tenent.vt Bart.in l.non fatetur.ff. de confess.vt refert Bened.Cap.regula 79.nu.2.

ignorantia illorum, quæ paterno testamento cauentur, in filio hærede præsumitur:quamuis in extraneis hæredib. post quam hæreditatem creuerunt non præsumatur. commune pronũciat Cagnol.in l.qui in alterius,n. 12.ff.de reg.iur.Ignorans iura,leges,vel proclamationes,& si lata culpa vacare nõ censatur,tamen doli argui nequit.vt frequenter placitum inquiunt Alc.de præsumpt.regul.3.præsumpt.31.nu.6.latè Viuius lib. 1.opi.154.ac Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.60.ver. quæro. Vbi etiam tractat, quæ in hunc pœna conueniat,quamuis ignorantem generaliter nec delinquere, nec puniri doceat. gl. in l.ex maleficiis.§. 1. vers.longè minus.in ver.ignorans.ff.de actio.& oblig.quam cum multis valde commendant Feli.in c.cum vigesimum,in prin.de offi.deleg. & in e.à nobis nu.9. de excep.Dec.in c.2.de constit.Ias.in l.si quis id,quod.à n.31. ff.de iurisd.om.iud.Hip.in l.vna. n.205.C.de rap.virg.Mant.de soluendo.arg.& ante eos Roma.in l.si verò.§. de viro fallent. 15.ff.sol.mat. E.Suarez.

Ignorantia in delictis, excusat à dolo, vt est communis opi. & si fuerit ignorantia constitutionis, vel decreti absque culpa,proculdubio excusat reum ad omnem pœnam euitandum,vt est communis opi.Si autem delictum, quod punitur per constitutionem,vel decretum esset prohibitum,etiam de iure communi.ignorantia non excusaretur.Clar.q.85.ver.secundus casus.communem dicit. Bonacoss.

Ignoranti datur restitutio in integrum ex clausula, Si qua mihi iusta causa esse videbitur, etiam in criminalibus, vt est communis opi.de qua Mars.in cons. 99.n.23. & no.quod qñ statutum punit factum non damnatum aliàs à iure communi non ligatur ignorans,vt est communis opi.de qua Soc.in ca. à nobis.n.48.aliàs secus vt ibi per Soc.de sent. exc. vbi etiam dicit, ꝓ vtrum quis præsumatur scire, vel ignorare statutum bonus iudex arbitrabitur ex mora,quam traxit in loco,si fuit scilicet modica vel magna. Et in dubiis dicit standum esse iuramento suo.Arbitrabitur.enim iudex,si erat de loco vnico, si cõmuniter erat prohibitio in locis, & vt ibi latius per Soci. Bonacoss.

Ignorantia an probetur iuramento? vide in apostil. in l.si cui.§.iisdem.ff.de accus.vbi Bart.plura not.Quomodo &qualiter probetur ignorantia? Roman. consil.273.481. numer. 10.Fel.in c.2.de constit.Dec.in ca.cognoscentes.col.fi.eo.tit. Ias.in repet.l.admonendi.n.303.& seq.de iureiur. Alex.cons. 71.lib. 1.post Bart.in l.celsus.n.6.ff.de vsucap.Fel.in c.significasti.el 1.de homic.& ꝓ probetur solo iuramento, est text.in c.si verò.el 2.de sent.exc.ca.vlt.qui mat.accus.poss.Potest tamen probari contrarium,teste Bart.d.§.iisdem.Rom.d.consi. 48 1.n. 10.Ias.in l.ait prętor.§.iurari.de iureiur.Fel.in c.2.n.11. de constit.post Bart.qui plura scribit de ignorantia in l.1.ff.de legib.vbi doct.in apostil. Quib. adde ꝓ ignorantia præsumitur eo ipso ꝓ contrarium nõ probatur.l.pen.C.qui milit.pos. lib. 12.Alex.in d.l. si cui.§. iisdem. de accus. vel probatur iuramento.Dec cons.452.col.pen. Put.

ignorantia non meretur pœnam.c.2.ext.de const.l.generali.C.de tabul.lib. 10.Lud.Ro.cons.473.Dec.in d.c.2.in 3.col. Alex.in l.de pupillo §.nunc.in 3.col.in prin.de oper.no. nun. Dec. 164.in vlt.col.in prin. P.Andora.

Ignorantia excusat delictum.cap.à nob.vbi Fel.in prin.ext. de excep.Crotus.in c.2.in 1.col.de consti.in 6.

Amplia etiam dando operam rei illicite quia excusat à tanto.Fel.in c.in nonnullis. extr. de Iude. & sic limitatur. dictum Bar.in l.eum qui.§.pen.ff.de iniur.& Alex.in l.fi.ff.de decre.ab ord.facien. vide tamen Dec.in d.ca.2.in 5.col. Alex.in l. item apud §. si quis virgines. de iniur. vide s. in verbo incestus. Idem.

ignorantiam non.sed scientiam cupimus alligari.d.l.generali.fac.l.statu liberum.§.si quis cohæredi.ff.de sta.lib.Roma. d.cons.473.Ana.cons.72.Barb.in 2.vol.cõs. 50.in 3.col.Oldr. cons.242.in prin. Idem.

Quid si volebã percutere vnũ,& percussi alium. an teneat. Ias.in l.si per errorem.col.4.ibi in gl.in ver.error.dicit ꝓ sic.al. Bar. in l. respicien. §. delinquunt. in fin. & ibi Angelus. ff. de pœnis.

Dic.tamen Ias. ꝓ non possum puniri pœna sta. cũ non sim in dolo.sed tantum arbitrio iudicis propter culpam.al.notab. Ang.in d.§.delinquerit & in l.si cum seruo ff.de iniur.& notabilius.Bal.in l.4.§.quacunque.in verb.quo ad tertium ff.de iureiur.& dicit ꝓ per istam limitationem alias in facto defendit vnum à magno discrimine.

Subdit tamen Ias.ꝓ aliter & forte melius tenet Bal.in l.si qs non dicam rapere in pen.col.C.de epis.& cler.vbi dicit quòd in delictis suffic.dolus in genere.licet sit erratum.in corpore. Idem.

Vide tamen in verbo homicidium.§. 5.

ignorantia præsumitur.durare.Pau.de cast.in 2.vol.consil. 193. Idem.

ignorantia iuris non fac.ꝓ quis dicatur in dolo.sed dicitur in lata culpa.ita dicit.gl.in l.libellorum.§.not.super verb. non iuris.ff.de his qui no.infa.fac. l.late culpæ.& l.lata.ff. de verb. sig. Idem.

ignorantia iuris excusat in damnis vitandis.l.iuris ignorantia.ff.de iur.& fact.igno.

Limita

Limita nisi quis se peritum asseruerit.per no.per gl.in l.2.ff. quod.quisque iu. Idem.

Iuris ignorantia excusat.vbi habetur consilium peritorum Fel.in c.de 4.in 8.col.ext.de præscr.

ignorantia iuris obscuri excusat.Fel.in c. 1.in 8.col.extr.de re iud.Sonz.in Rub.ff.de rebus dub.char.251.nu.4.

ignorantia non excusat vbi possunt consuli peritiores.Fel. in c.per tuas el 2.& in c.quoniam.ext.de simo.Alex. in l. iuris ignorantia C.qui admitti.

ignorantia præbet iustam causam restitutionis. in inte. aduersus præscrip.Alex.in 1.vol.cons.71.de quo vide latius j.in verb.resti.in inte.§.

ignoranti non currit tempus.late Barb. in 1.vol. cons.8. in 3.col.Alex.in 2.vol.cõs. 14.in 2.col.& in l.quandiu.C.qui admit.Ludo.Ro.cons.228.in prin.Cur.iun.cons.8.Bal.in l.genero.ff.de his qui no.infa.

Fac.quod vult Alex.in 5.volum.cons.87.in fin.vbi dicit ꝓ absenti & ignoranti non currit terminus.nisi à die notificationis Bal.in l.scire oportet §. 1.ff.de excus.tut.

Ignorans enim non dicitur negligens.Cor.in 4.vol.consil. 87.ver.quoniam ignorans. Idem.

In facto proprio.quis non potest prætendere Ignorantiam c.ab excommunicato ext.de rescrip.l.quãquam.ff.ad Velley. & l.si.cum si.ff.pro suo.

Fallit secundum.Bar.not.in l.si res obligata.ff.de leg. 1. Qñ esset factum proprium antiquum.quia tunc præsumpta & iusta est ignorantia.ar.l.peregre.in prin.ff.de acq.posess.& not. Dy.in c.non præsumitur.de reg.iur.in 6.& idem Bar.in l.non fatetur ff.de confe & in l.si quis delegauerit.ff.de Noua. phi. in c. 1.de renunc.in 6.Ang.in §.si quis agens.in 7.col. in fi. insti.de actio.

Quod tamen singulariter sublimitat Bar.in l. qui fundum. §.seruus meus ff.pro emp.per illum text.cum gl.esse verum si tractetur. de damno euitando secus si de lucro captando. vt ibi Addo Iasonem.in §.si quis agens.in 3.col.insti.de actio.Alexand.in d.lege,peregre.Angel.in d.§. si quis agens in 8. colum.

Sublimitat etiam Bal.in l.vnica.C.de confe. non procedere in facto de antiquo obligatorio vigore promissionis illius qui allegat errorem proprium facti antiqui. allegat leg. magnam. in fin. C. de contrahen. & comit. stipul. Alexand. vbi suprà.

Sublimita quoque nisi esset factum notabile &graue.licet de antiquo.per c.cum illorum ext.de sent.excom.secundum. Butr.& imo. in d.c.ab excommunicato. de quo vide per Fel. in d.c.cum illorum.in 2.col.& Barba.in 1.vol.cons.41.in 17. col.Alex.in d.l.peregre.

Fallit 2. quando esset factum proprium valde intrincatum. Nam tunc esset probabilis ignorantia.ita volunt.Bar.Ang.& imo.in d.l.si quis delegauerit.& potest allegari optimus tex. in l.cum fideic.in verbo difficil computatio.ff.de confess.phi. in c. 1.in 2.col.de consti.in 6.Lud.Ro.cons.273.Ang.in d.§.si quis agens in prin.8.col.

Fallit 3.nisi tractetur.de damno euitãdo.l.Sed & si me presente.& ibi Bar. ff. de cond. indeb.& ita vult Ias.in d.§.si quis agens.in 3.col.

Fallit 4.propter multitudinem & varietatem negotiorum. vt in officiali.ita vult Alex.in 2.volu.cons.215.Phi.vbi suprà. Idem.

in facto autem alieno.est probabilis ignorantia. l. in omni parte.§. plurimum. ff. de iure & fact. ignor. alias est lex plurimum.

Fallit si illud factum alienum esset pu.notum.quia tunc esset crassa & supina ignorantia.c. 1.extr.de postu.præla.gl.ord. in l.si tutor C.de pericu.tuto.& vult Ias.in l. si per errorem. in 3.& 4.col.ff.de iurisd.om.iud.Cor.cons.269.in 2.col.& in 2. vol.cons. 109.phi.in c.fi.§.conseruatores de off.deleg. in 6.& in c.2.§.doctores.in fi.ne cle.vel mo.eo.li.Dec.cons.160. Ludo.Ro.cons. 59.& cons.340.in fi.Bal.in l.sed & si.§. 1.ff. de instito.& in l.cum sex.ff.de edil.edic.

Fac.quia ignorare quod pu.dicitur est lata culpa.nisi nõ esset verisimile Barb.not.in 2.vol.consil.46.in vlt.colum.Card. consi. 114.

Fac.quod vult idem Barb.in d.vol.cons. 50.in 4.col.vbi dicit.ꝓ in notoriis non præsumitur.ignorantia.& idem vult in cons. 51.in 6.col.

Fac.etiam quod vult Fel.in c.exceptionem.in 14.col. extr. de excep.& in c.quosdam.extr.de præsump.in quibus locis dicit.ꝓ non est probabil ignorantia in excommunicatione publice lata. Fac.quod vult Barb.in 3.vol.cons.17.el 2.in 2.col. & ita vult in 4.vol.cons. 5.max.in 3.col.&in proclamate vult phi.in regula præsumitur.quæ est 47.Panor.in c.fi.qui. ma.accu.possunt.

fac.etiam quia ignorantia affectata.est par scientiæ.Feli.in c.à nob.in 1.col.extr.de excep.& in c.fi.ext.de testi.addo Ludo.Ro.in cons.87.phi.in c.vt animarum.in 1.col.de consti.in 6.& ibi Crotus in 2.& 3.col.

Fac.insuper quia paria sunt scire.vel scire debere.Ias.not.in l.quod te.in 3.col.ff.si cert.pet.

Fac.quod vult Alex.in 1.vol.cõs.36.vbi dicit ꝓ non potest allegari ignorantia de eo de quo est.pu.fama& in 2.vol.cons. 187.Barba.in 4.volu.cons. 5.in 2.& 3.col. Angel.consil. 160. circ.fin.

Fallit 2.quãdo esset factum alienum.quod quis tenebatur. indagare tunc enim non est probabilis ignorantia.text. cum gl.in c.innotuit ext.de elect.& ita vult Panor.in d.c. ab excõmunicato.addo Lud.Ro.in cons.342.

Fallit 3.si sit sepe ruminatum.Barb.in 1.vol.cons.29.in 14. col.Ias.in l.error.in 4.col.C.de iu.& fac.ign.& in d.§. si quis agens in 2.col. idem.

Regulariter præsumitur ignorantia.Late Fel.in d.c. à nob. ext.de excep.fac.quod vult ipse Fel.in c.quod ad consultationem.in 14.col.ext.de re iud.addo Pau.de cast.in 2.vol.consil. 34.& cons. 193.Barba.in 2.volu.cons.46.in 13.col.fac.quod vult.Dy.in cons.6.in fi.vbi dicit ꝓ semper præsumitur ignorantia affinitatis si de scientia non probetur.

Etiam in magistratu.Bal.in l.1.§.magistratib.ff.de magistra. conue.

ignorantia præsumitur.in succedente in ius alterius. l. qui in alterius.ff.de reg.iur.c.cum quis.eo.ti.in 6.Barb.in 1.volu. cons.9.in 3.colum.Alex.in 1.volum.cons. 71. ibi ipsa autem ignorantia.

Limita tamen vt per Alex.in 2.vol.cons.4. circa vltimam. col. vbi limitat non procedere in hærede extraneo. qui præsumitur scire testamentum.idem in hærede suo.si adiuit ex testamento. vel soluit aliqua legata. vel si interfuit testamento.& huiusmodi vt ibi per eum.quem vide.& Barb.in 1.vol. cons.8.in 5.col.vbi dicit ꝓ in testamento nuncupatiuo præsumitur.scientia.

ignorantia non præsumitur.in facto coniuncti.secundum. Alex.in 2.vol.cons. 163.in vlt.col.Barb.in 1.volu.cons. 11.in 15.col.

Item vicinus præsumitur.scire.Fel.in ca quosdam.in fin.de præsump.de quo dixi latius in ti.de testi.§.98.

ignorantia non præsumitur.in eo.qui habet penes se instrumenta.Fel.in c.vigilanti.in 2.col.ibi Limita 3.ext. de præscri. Barb.in 1.vol.cons.41.in 17.col.

Fac.quod vult Alex.in 1.vol.cons.102.in 2.col.ibi nec potest prætendere.& in 2.vol.cons.4.in vlt.col.& in cons.147.ibi pro hoc etiam Ang.cons.218.in vlt.col.

ignorantia non præsumitur.in his qui iurant non separare matrimonium.Ias.in l.auunculo.in fi.ff.de cond.indeb.idem.

Quando dubitatur.an quis ignorauerit vel nõ.quis debeat hoc probare.vide gl.in verbo affectata.in c.2.de temp.ord.in 6.Rotam.concl.254. in nouissimis. incip. item si propter negligentiam.

Propter famam quæ est in loco præsumitur.scientia.Deci. cons.154. idem.

ignorantia probatur.per iur.c.si vero.& ibi gl.extr.de sent. exc.Bal.in ca. 1.in ti.qui.mo.feu.ami.Bar.in l.si cui §.iisdem ff. de accus.Alex.in 1.vol.cons.71.Non tamen potest procu. generalis præstare tale iur.Alex.in l.qui bona §. si alieno in fi. de dam.infec.

Et practicam probandi ignorantiam.vide per Bar.in l.is potest.circ.6.col.ff.de acq.hæred.per Bal.Ang.& imo. in l.titius §. 1.ff.de lib.& posth.Ang.in l.tres fratres.in 1. col. ff. de pact.

Et ꝓ ignorantia probetur.per iur.vide Fel.in ca.2.in 6.col. de consti.&in c.pastoral.in 1.col.de excep.& in d.c.quosdam de præsumpt.& Ias.in §.sed iste.in 24.col.insti.de actio.& in l. ait prætor §.iurari.in 2.col.ff.de iureiur.& in repe.l. admo. in 140.col.eo.tit.& Cur.in cons.71.in 9.co.Dec.in d.c.2.in pen. col.de consti.Panor.in c.quia diuersitatẽ n.7.de concef.pręb. Alex.in l.si cui §. 1.de accus.Lud.Ro.cons.273.

Limita nisi præsumptiones essent in contrario.phi.in ca. vt circ.§.alioquin.de elect.in 6.

Limita etiam nisi agatur.de alterius præiud.phi.in cap.eos qui.de temp.ord.in 6.

Ad hoc.vt quis dicatur.habere.scientiam alicuius rei.oportet.nedum ipsam scire sed & eius qualitates.Fel.in c.quod ad consultationem.in 15.col.ext.de re iud.& in d.ca.à nob.in 1.

col.de excep.

Et qualiter hoc probetur vide Ias.in l.quod te in 15.col.ff. si cer.pet.

Licet præsumatur.ignorantia. tamen est alleganda. ita Ias. n l.cum quid.in 1.lectu.in 7.col.ff.si cert.pet.Addo.Alex.no. in l.qui bona.§.de illo quæritur ff.de dam.infec.

Vbi requiritur.scia non suffic.simplex scia, sed reqritur. q̃ sciat factum cum suis qualitatib. Adeo q̃ perfecte intelligat. Alex.in 1.vol.cons.114.addo Fel.in c.quod ad consultationē in 15.col.de re iud.

Ignorans non dicitur consentire.Alex.in 5.volu.cons.9.in 3.col.ver.Aut dictus Iulius.& dixi in ver.error. Idem.

Ignorantia proclamatum.& huiusmodi præsumitur.in absente.Alex.in 5.vol.cons.31.in 1.col.ibi præterea cu nō sterit.vide aliquid in verb.absens §.4.

ignorantia iusta excusat à mora.sonz.in l.quod te.si cer.pe. char.21.nu.3.

An valeat sta.q̃ ignoran.non possit allegari.vide remissiue Alexand.in l.de pupillo.§.nunciationem in fin.de operis nou. nunciat.

ignoranti non quæritur priuilegium. Alex.in l.qui absenti in fi.prin.de acq poss.

ignoranti iuris nō priuat aliquem iure debito.l.qui fideic. & ibi Bal.ff.de leg.2. idem.

PRO. illicitæ rei iusiurandum seruari non oportet. auth. quod eis.C.de nup. Bellon.

Imaginem Christi,aut sanctorum percutiens,frangens aut vulnerans,punitur pœna mortis,Clar.q.68. versi. imaginem. Bonacoss.

Imbreuiatura notarij recipit suppletionem renūtiationū. & aliarum clausularum & à iure & à cōsuetudine, secundum Bald.in rub.col.11.&in l.in contractibus.C.de fid. instr.quod verum est in eodem tabellione: secus autem in alio qui non fuit rogatus quia ille supplere non potest.ita limitat. Ias. in l. 3.col.122.C.de iur.emphy. Et an & quando credatur imbreuiaturis notarij.vide Bald.in l.fideicommissa.§.1.de leg.3.Castren.cons.111.& 207.lib.1.Alex.cons.14.lib.6.Rub.cōs.10. n.7.& seq.Abb.in c.cum P.tabellio.de fid.instr. Et an diuersitas scripturæ in matrice vitiet:vide Rom.sing.236.Fel.in c.in ter dilectos col.vii.de fide.instru.Ang.in auth. de tabellio. in pr.Alex.in l.quædam. §. nihil. ff. de edend Quid de scriptura quæ asseritur notarij defuncti reperta penes tertium?Paris.cōsi.27.lib.2.Ruin.cons.144.lib.4. Put.

immunitate ecclesiastica non gaudet,qui per insidias interficit,vel percutit alium:& iste est communis sensus.c.1.de homic.teste Coua.in reso.c.70.lib.1.num.7.ex Anani.& Fe.in d. cap.1.

Amplia istam communem,ad clericum homicidam per insidias:quia debet actualiter deponi,& tradi curiæ seculari,nō expectata incorrigibilitate propter atrocitatem criminis.idē Coua.in d.n.7.communem dicit ex Pan.in c.cum non ab homine, extrà de iud.licet sibi non placeat & communem dicit contrariam ex Aret.in d.c.cum non ab homine.& Dec.in c.at si clerici.de iud.cui ego adstipulor. B.Vill.

immunitas à collectis non habet locum in collectis, quæ ob publicam vtilitatem imponūtur.Hanc æquitati consonā, &vt magis communem firmat Ias.in l.Si ex toto.n.12.de leg. 1.vt refert Minsing.Obser.70.cent.4. I.Fich.

immunitas cōcessa alicui ab onerib.& collectis ordinariis, & extraordinariis, solitis & insolitis, non extenditur ad onera,quæ imponuntur ratione belli diuini, putà pestis, vel belli humani,secundum Cy.Dy.Alber.Soci.Alex.Ias.& Ripa. in l. si ex toto.ff.de leg.3.vbi Ripa.nu.17.scribit istā esse com.opi. quam sequitur Tho.Parpalia in l.placet.C.de sacrof.eccl.Cæpola in caute.80.incip.quia priuileg.Fel.in c.causam,quæ nu. 17.de rescrip.Roma.cons.436.quod indultum per tex.in l.iubemus.nullam,vbi Bald.& alij not.C.de sacrof.eccl.Alex.consi.215.nec argumenti.n.21.& de hoc est tex.cum gl.& ibi no. Doc.præsertimque Lucas de Penna.in l.1.C.vt nemini liceat in emp.Spec.de excus.lib.10.& Parisius cons.68.n.14. vol. 1. & ista est magis com.opi.teste Ripa in tract.de peste,in tit.de remediis ad conseruandam vbertatem,n.231.Curt.iu. cons. 61.habita.Leonardus cons.117.nu.25. & seq. quod quidem consilium reperitur inter consilia feudalia Alber.Brun.& Ias. in d.l.si ex toto.vbi dicit immunitatem concessam etiam verbis generalibus,& amplis nō extendi ad onera,quę imponuntur ratione belli,vel alterius publicæ necessitatis incogitatæ, & q̃ in hoc est magis communis opi.vt per eum ibi nu. 8.& 12.Io.And.in add.Spec.in tit.de censib.§.2. ver.sciendum est, per Ant.de But.in c.peruenit.per illum tex.vbi alij Doc.de immunitate eccle.Alber.de Rosa.in 2.part.Statutorum.q. 138. Statutum est in Ciuitate.Bal.cōs. 106.latè fuit.vol.5.& Alex. in d.cons.206.vel 215.Interpretatur & limitatur ista commu. non procedere, quando immunitas ipsa esset concessa alicui ab omnibus, & quibuscuque oneribus, tunc immunitas ista extenderetur etiam ad onera ratione pestis, belli, & alterius magnæ necessitatis reipublicæ propter ipsa verba geminata ab omnibus.& quibuscunque onerib.secundum Alex.consi. 25.primo aspectu.n.113.& cons.68.quæritur primo.n.17.& 29.vol.1. F.Viuius.

immunitas concessa propter paupertatem, cessat superuenientibus diuitiis,& sic,cessante causa paupertatis secundum complures Doct.relatos per Ias.in l.sciendum.§.si fundum.n. 6.ff.qui satisda.cog.qui quidem scriben. mouentur ad ita decidendum per tex.in l.cura.§.deficientium.ff.de mune.& honorib.vbi deficientium facultatibus,ad munera,quæ inducūtur excusatio non perpetua est,sed temporalis, nam si ex voto patrimonium auctum fuerit cessabit excusatio,per text. in l.his oneribus.§.auctis.ff.de vacatio. & exc. munerum. cuius hæc verba sunt,auctis post appellationem medio tempore facultatibus paupertatis obtentu non excusantur.vt per tex.expressum in l.non tantum. §. eos qui. vbi immunitas concessa ob paupertatem cessat auctis facultatibus,& hoc idem notāt, & firmant per illum tex.ibi Iac.Aret.Nic.de Mattha.in Lectura Bart.Bal.& Alber.& Alex.in l.si cùm dotem.§.si maritus.n. 6.ff.sol.mat.Tyraq.in tract.de causa cessante.in 1.part.prin.n. 193.& istam scribit esse com.opi.Ias.in d.§.si fundum.nu.6.& seq.vbi eam ab omnibus ferè contrariis efficacissimis responsionibus,& rationibus tuetur. idem.

immunitas,& exemptio potest præscribi concurrente titulo,& bona fide 40.annorum spacio, vnde ciues omnes si soluunt gabellam,seu vectigal impositum,excepto vno,qui nō soluit per 40.annos,erit in huiusmodi casu præscripta immunitas non soluendi secundum Bart.Ang.Pau.de Cast.& alios in l.licitatio.§.corum.ff.de publica.Bald.cōs. 125.quæstio vertens.vol.1.Alex.cons.30.pōderatis.vol.5.& cons.126.in causa.vol.2.Cornæ.cons.44.in hac consultatione,vol.2.& consi. 12.in præsenti.vol.3.& cons.199.vol.1. & ista est communis opin. vt per Balbum in tracta.de præscriptionibus. nu.29.& seq.& Gram.in decis.100.n.25. & talis immunitas, & exemptio præscripta tolli non potest,secūdum Bal.in l.quod semel. ff.de decre.ab ord.fac.& in l.si qui,in fine.ff.de iure immuni. & per Bertachi.in tract.de Gabellis.in 9.q.1.part. idem.

immunitas alicui ab omnibus onerib. & collectis ordinariis, & extraordinariis, solitis & insuetis amplissimè indulta, non extenditur ad ea onera.vel collectas,quæ pestis nomine, aut belli causa,aut alterius publicæ necessitatis aliàs inopinata gratia indicuntur. vt frequenter placitum asseuerant Rip. in tract.de peste.in titu.de remediis ad conseruand.vbert. nu. 231.Curt.iu.cons.61.Ias.latè nu.8.& n.12.Rip.n.17.in l.si ex toto.ff.de leg.li.1.Viuius lib.1.opi.149.Quin eam illic restringit, vbi concessio huiusmodi ab omnibus & quibuscunque oneribus concessa fuerit.Sed certè,quidquid ille dicat,verius & æquius est semper inopinatos alioquin casus exceptos in id genus immunitatib. videri. vt alibi cōmodius disserimus. E.Suarez.

immunitas,quę paupertatis noīe indulgetur ob diuitias superuenientes euanescet.cōe produnt Ias.in l.sciendum.§.fundum.n.6.& seq.ff.qui satisd.cog.Viuius lib.1.opi.cl. idem.

immunitas & exēptio, si titulus ac bona fides concurrant, per 40.annor. curriculum præscribetur. cōe effantur Bald.de præscr.n.19.&seq.Gram.decis.200.n.25.Viui.lib.1.opi.cl.id.

immunitas à collectis si alicui cōcessa fuerit,& postea agerentur vel inducerentur nouæ collectæ propter bellum ille q̃ habet immunitatē à collectis,ad superuenientē collectam pp̃ bellum tenebitur.non ostante eo,q̃ impetrauerit antea priuilegium immunitatis à collectis, quia in tali priuilegio immunitatis non censetur cogitatum de tali collecta propter bellū nisi forte tempore cōcessionis immunitatis iam bellum esset cœptum. Et ideò priuilegium immunitatis quamuis amplū, non extenditur ad incogitata.l.cum Aquiliana.l.q̃ cū tutoribus.§.transactio.ff.de trāsac.l.Rutilia Polla.ff.de cōtrah.emp. cum si.ita affirmat Dy.in l.si ex toto.ff.de leg.1. Et hanc Dyni sententiam magis communem opi.esse scribit Ias.ibid.n.12. in fi.& n.18. vbi ipse pro hac decis. communi sex argumenta refert,quæ transcribere non est necesse. Kirchouius.

immunitas Ecclesiæ,adeò se extendit,vt si aliquis condemnatus ad supplicium ducatur,&transeat per ecclesiam vel cœmiterium, non possit inde violenter extrahi. communem attestatur mig. de immunitat. ecclesiar. in 30. fallent. & ita se vidisse

vidisse in facto iudicari affirmat Chass.super consuet.Burgun. nu.121.quem refert Boer.decis.110.nu.octauo Clar.d.§.fi.q. 30.vers.scias autem. P.Fichard.

Immunitas simpliciter concessa ab oneribus. Intelligitur de extraordinariis tantum, non de ordinariis lege in honoribus.§.qui muneris.ff.de vac.mun.lege hi qui muneris eod. tit.lege 1.vbi gloss.C.de vac.pub.mun.libr.10. lege cui muneris.ff.de mun.& hon.nec intelligitur de patrimonialibus lege qui immunitatem quæ est 3. C. de mun. patrim. libr. 10. lege his honoribus. in pr. ff. de vac.mun.item ista immunitas non intelligitur nec porrigitur ad honores dicta lege cui muneris &ideo necesse est in talibus vti verbis multum pregnantibus, & specificare omnia, ex not. per Bar.in lege 2. quæ incipit hi qui.ff.de iure immun. pro quo vide Alex.cons.30.lib.3.

Immunitas. exemptio,seu franchisia cōcessa per ciuitatem cuidam nobili expresso nomine proprio, vt pro prædiis quæ per eum, vel eius homines tenentur in tali loco, remaneat exemptus,& franchus ab omni onere tam imposito,quam imponendo in dicta ciuitate, censeri debeat realis,& non personalis adeo quòd mortuo dicto nobili transeat ad eius hæredes,vel non?Dic vt per Ias.in l.si sic stipulatus.nu. 12.13.& aliis seq.ff. de verb. obl. vbi in casu occurrenti immunitas vel exēptio erat facta per viam transactionib.& sic per viam contractus.vnde consuluit Ias. quòd non obstante nominatione personæ,censetur esse realis,& sic transitoria ad hæredes.Qua in materia immunitatis vide quæ scribit Bursat.cons.16.libr. primo. Put.

Immunitas concessa à summo pontifice à solutione decimarum an operetur exemptionem à decimis laicorum? Ias. cons.93.libr.1.Et adde quòd princeps habens iura imperij,& potestatis plenitudinem,potest quemvult eximere.l.medicos C.de profess.& medic.toto tit. ff. de iur.immunit.& id potest facere in preiudicium aliorum quibus solutionis onꝰ incumbit:quod non potest facere vniuersitas vel aliꝰ princeps: quia alij tenentur soluere eo excepto quod soluēdum erat per priuilegiatum.Spec.tit.de censib.§.nunc dicendum.vers. quid si vniuersitas.l.naturaliter,vbi gl.C.de decurio.lib.10.Bart.in l. 2.ff.de iur.immunit.Abb.in ca.accedentes de præscriptionib. Put.

Immunitatis concessio in hæc verba, & quibuscunque aliis, quæ dici & cogitari possint quocunque nomine censeantur,& ex quacunque ratione &causa,illa operantur,vt immunes non teneantur ad onera propter bellum imposita, teste Rol.consil.secundo. numero trigesimo. libro quarto. vbi disputat an immunitas concessa quo ad munitionem viarum valeat,& concludit quòd sic, lege qui muneris. ff.de mun. & hon.& dicto consilio colum.final.respondendo contrariis.dicit ea loqui in immunitate concessa per priuilegia & non per viam contractus,vt in casu de quo ibi quia tunc cessant dispositiones leg. penult. C. vt nem. lic.iu.emp. spe. libro decimo. lege secunda.C. de quibus muner. lic. se excus. Quæ locum non habent in immunitate resultañ ex vi contractus. ex doc. gacealup. in lege omnes populi numero centesimooctuagesimoprimo ff.de iust.& iur.vbi in casu suo dicit,quòd licet exemptus per priuilegium nō gaudeat immunitate in casu ibi alleg.gaudere tamen debet exemptus per pactum,& ita limitantur not.per doct.in lege si ex toto.ff.de leg.primo.& cum cacialup.tenet Neuiz.consilio duodecimo colum.sexta in fi. refert Rol.dicto consilio secundo colum.fin.in fin. vbi quòd exemptio concessa per viam contractus extenditur etiam ad onera.bellica & respicientia necessitatem Neuiz.consilio 66. nume.quadragesimoquarto.Nat.consil.397.nu.9.Bos. tit.de prin.151.

Immissionis petitio ex l.fi.C.de edicto diui.Adr.toll.habet solummodò locum in hæredibus vel successoribus ex testamento secùs in venientibus ab intestato. Comm. dicit Ias. in d.l.fi.nu.23. I.Fichard.

PRO.imò aduerbium correctinè ponitur.l.si ita scriptum. ff.de hær.inst.l.stichus.ff.de manu.testa. Bellon.

Impeditus impedimento iuris aut facti in causis arduis nō tenetur procuratorem mittere,quamuis præpeditus facti impedimento in causis non arduis illum mittere teneatur.commune pono ex Matth. de Afflict. decis.29. Rebuf.in 3. Tom. constit.Gall.tit.de excusat.Ario.Pinelo in auth.nisi triennale. nu.43.vel.ampliatur.3.C.de bonis maternis.Intellige autem ac memoriæ ppetuo inde, quod necessaria protestatio est vt impedito ius suum saluum sit. commune ait rectè explicans Minsing.cent.3. obseruat. 59.Nicol.Ant.Grauat.ad Vestrium lib.6.c.vlt.nu.24. E.Suarez.

Impedito ad agendum non interlabitur prescriptionis tempus si iuris impedimentum illud sit:quod si facti sit,necessaria erit tum Cæsareo,tum pontificio iure restitutio, vt frequenter placitum constituunt Ias.in §.rursus.nu.24.inst.de action. Boer.decis.40.nu.3.Bald.de præscrip.part.1.sextæ partis,casu 22.à num.16.Chassan.in consuet.Burgund.rub.1.§.8.nu.26. Ario Pinelo in auth.nisi triennale.nu.42.& num.43.&47.C. de bo.mater. E.Suarez.

Impeditus legitimo impedimento debet statim cessante ipso impedimento comparere coram iudice, coram quo fuit citatus,nec exigitur alia citatio,secundùm Innocent.in capit. dilecti. in gloss. in verbo præsentare. extra de dolo & contuma.dom.Cato.in l.2.§.si quis ideo. ff.si quis cau.licet Ang.ibi contrà. Balb.decis.345.

Impedimentum,ac casus fortuitus probari debet solo iuramento,concurrente optima qualitate personæ iurantis, arbitrio iudicis,vt voluerunt Spec.in titul.de appella.§.nunc ver. quis ergo Ant.Imol. & reliqui omnes in capitul. querelam, de procurat. Bart. Paul. Castr. Ias. numer.primo & sequen. in lege quod diximus ff.si quis cautionibus, vbi vocat istam sententiam communem esse, quam sequitur etiam, & citat Marc.Ant.Bauer.in tract.de virtute iuramenti,dec.53.limitatione quarta. F.Viuius,lib.2.opi.139.

Impedimentum etiam propria impediti ipsius culpa natum, si culpa tamen non ideo admissa arguatur vt id impedimenti oriretur, impeditum excusabit, quemadmodum frequenter placitum renuncio ex Bald.de præscrip. parte prima, sextæ partis capi.22.numero vigesimoprimo Chassan.in consuet.Burgund.rub.11.§.secundo numero 38.Aymon.Craue. consilio 201.nume.21.& cons.247.ad finem.Didac.à Couaru.in tract.de sponsal.secunda parte capitulo tertio §.quinto numero septimo.Ario Pinelo in auth.nisi triennale.numero quadragesimosexto.C.de bo.matern. E.Suarez.

Impedimentum iureiurando ipsiusmet impediti probabitur, si pro illius honestate ita iudex arbitrabitur. commune aiunt Ias.on in lege secunda §. diximus. numero primo. ff. si quis caut.Bauer. de iurament.Curtius decis.quinquagesimaquarta.limit.4. idem.

Impedimentum iuramento impediri probatur quando est persona honesta, nec potest aliter de facili probari.Ita intelligitur leg. quoties. C.de naufra.capitul.quia propter.extrà de elect. secundum cano. ibi, & Bald. in lege 1. C.de dilat. Ang. in lege final. ff.de fer.ad hoc leg. scire oportet. §. sufficit.ff. de excus. tuto. Secus si de facili posset probari, quo casu procedat opin.Azo.in summa,tit.de dila. Balb.decis.307.

Impedimenti probatio. Non sufficit citato probare impedimentum, nisi etiam probet, quòd nisi fuisset impedimē tum potuisset comparere, & comparuisset: quia erat paratus venire, aliàs non excusatur secundum Barto. & Angel.in lege secunda §.quod diximus.ff.si quis cau.per legē qui commeatus.ff. de re mili. Et vbi semel impedimentum est probatum per iuramentum, si iterato allegetur, aliter est quàm per iuramentum probandum, secundum Iaco.de Aret. Angel.& do.in dicto.§.quod diximus. Balb.decis.346.

Impedimentum quomodo probetur, vide Mising. cent. 3.obser.nonagesimasecunda. & an probetur solo iuramento not.doc.in lege secunda. §.quod diximus.vbi Iason.ff.si quis caut. Felyn. in capitulo ex transmissa de præscript. text. in capitulo pastoralis de excep. Afflict. decis. septuagesimanona. numero secundo & dic, quòd etsi aliquando iureiurando probari possit: in contrarium tamen probatio admittitur,secundum Innocen. in capitulo quia propter. colum. penult. de elect.Quo casu sciendum est,tunc impedimentum excusationem præstare:quoties affectatum non fuit,lege 3.§. subuenitur vbi Rom.ff.ad Syl.Io.And.ad spec.de cita.§. 1.vers.item quòd vocatus.Fel.in capit. vltim. de elect. doc. in §. item tria inst. de excu.tut.vbi apostil. Sed an impeditus teneatur protestari,vide afflic.decis. 50.numero tertio Boer.quæst.quadragesimanona.numer.quinto. vbi quòd citatus non solum impedimentum probare cogitur: quia comparere non potuit, sed se fecisse diligentiam, quia ad hoc vt impedito saluum sit ius:necessaria est protestatio,secundum Mising.cent.3.obser. quinquagesimanona.vbi hanc dicit communem,quam temperat Innocent.in capitulo plerunque de rescrip. Card. cons. 128.Fel. in capitulo venerabilis numer.septimo de iud.Quid de impedito per moras & dilationes aduersarij, & dic, quòd ei non currit tempus nec dilatio lege si cum ipse vbi doct. & Alex.ad Bart.ff.de excus.tut.Alex. consilio septuagesimoprimo libr.quinto doc.in lege vlt.C.de adul.in auth.clericus.C. de epis.& cler.Ias.cons.decimo & 35.2.dub.lib.1.Soc. cons. 31.lib.1.Fel.d.cap.venerabilis de iud.Rol.de ord.iudi.5.part.

nu.30.Afflict.Decis.50.vbi quòd si pendeñ termino impedimentum.superueniat: tota dilatio reintegrari debet,& decis. 210.num.4.Dec.in c.ex ratione.de appel.Accedit,quòd quando impedimentum est notorium non est necessaria aliqua ptestatio, vel diligentia, præsertim vt à mora excusetur, & sic probatio impedimenti sufficit,secundum communem per oasc.decis.177.num.11.& 12.& quia suprà fit mentio de iuramentò ad probañ impedimentum?Dic, quòd ad hoc vt iuramentum probet impedimentum ad concedeñ 2.dilationem, vel aliud, oportet delatum esse à iudice, secus si à parte iuretur,quia assignatio dilationis est ipso iure nulla, teste Rolan. cons.65.num.28.lib.3.& quod dicitur de impedimento:dic, quòd licet tempus impedito non currat: currit tamen quando impeditus potuit impedimentum remouere,nec vllam in remouendo diligentiam adhibuit,Fel.in c. ex transmissa. col. 1.vers.facit ad hæc.extra de præsc.Rom.cons.9.cons.352. nu. 10.Balb.de præsc.4.par.4.par.pr.col.fi.vers. 1.quia,& quando impedito seruet ius saluum sine protestatione: vide Mising. cent.3.obser.59.vbi distinguit plures, casus, & cent.4.obser. 57.vbi plura de probatione impedimenti,& an sufficiat probatio per iuramentum:&quomodo illud iudex admittere debeat:& ex quibus circunstantiis?vide ibi,& impeditus comparere:puta,quia morbo vel alio impedimento detentus,quando procuratorem mittere teneatur? dic, vt per eundem Mising.d.cent.obser. 58. ex not.in l.2.§. quod diximus.ff. si quis caut.& in lege de pupillo.§.si quis ipsi prætori nume.2.& seq. ff.de oper.no.nun. Quid de impedimento affectato, vel procurato?& dic,quòd non prodest procuranti,vel affectanti, vt pulchrè docet Ias.in l.si seruus plurium.§.si quis ante nume.4. & seq.ff.de legat. 1.aliqua not.doct.ad Bar.in l. 1.§. cum quis. ff.de quæst.Deci.cons.69.num.8.lib. 1.impeditus autem expedire actum in termino non excusatur, nisi protestetur per ipsum non stetisse,sed propter tale impedimentum, teste Ias. in lege de pupillo §.si quis ipsi prætori.nu.2.ff.de oper.no. nun. vbi colum.3.in fi.tenendo concl.quòd necessaria sit protestatio impedimenti: limitat eam dupliciter, vt ibi, cui. Adde, quòd quando impedimentum superueniens aufert omnem diligẽtiam:debet denuò in totum reintegrari, & sic limitatur Reg.quæ habet, quòd impeditus in tantum debet restitui:in quantum fuit læsus,& non in plus,quia fallit ea Reg.quando totum commodum aufertur,teste Ias. in l. si ita stipulatus essem abs te.nume. 13.ff.de verb.ob. Quid quando quis impeditur facto tertij?& dic,quòd si tertius non est soluendo, habetur regressus contra principalem debitorem in subsidium, quam conclus.limita nisi ille dolum participasset,tunc potest principaliter conueniri, dato quòd impediens sit soluendo, Ias.in l.ex hoc edicto in prin.ff.de eo per quem fac.erit. Quid de citato qui fuit impeditus comparere absque culpa sua, & Dic,eum censeri contumacem, teste Ias.in lege non exigim° §.si quis municipalis numero primo & §. seq.ff.si quis caut.vbi numero secundo quid in obligationibus facti, an qui non facit iusto impedimento impeditus incidat in pœnam &concludit quòd sic,licet iuuetur ope exceptionis.secus in obligationibus dandi, vbi non obstañ iusto impedimento tenetur ad pœnam absque exceptione;Qua in materia impedimenti vide quæ idem Ias.scribit in l.properandum §.sin autem vtraque.C.de iudi. vbi quando stat per iudicem & non per partẽ quominus causa terminetur: debet pars expresse ptestari iudici de qua protestatione apparere debet,& hoc dicit idem Ias.ibi,post Bar.in l.qui cõmeatus.ff.de re mil.Quid de impedimento itineris,& vide eundem Bar.in lege imperator.ff.de appel.vbi docet prac.probañ.tale impedimentum.

Impedimentum allegans,illud probare tenetur.l.in exceptionibus.§.cum quis.ff.de prob.phi.in c. cupientes.§. quòd si per 20.in pr.de ele.in 6.c.ex ratione.inver.constiterit extra de app.l.fin.§.illud. ibi nisi ipse appellator &c.C. de temp.appel. P.Andora.

Qualiter autem probetur. impedimentum. Iac. de hare.in d.§.cum quis dicebat quòd probatur. per iuramentum. per l. scire oportet.§.suffic.ff.de excus.tuto.Iac.Butr.est in op. contraria.& istam op.tenuit Andr.de pissis per l.3.§.si ad diem. ff. de re.mil.& ita transit alber.in d.§.cum quis.

Tu autem in hoc conclude. quòd maior & communior op.est.quòd exceptis casibus in quibus est expressum in iure. qualiter debeat probari impedimentum.Ista probatio sit arbitraria.Et iudex habebit considerare.an illud impedimentum fuerit in loco longinquo& solitario.vel propinquo.Considerabit etiam qualitatem personæ. an sit bonæ vel malæ famæ. Item considerabit an agatur. de paruitate præiudicij. an vero de magno præiudicio.Ita dicunt doct.in l.2.§. quod diximus maxime.Alexand. &Iason. ff. si quis cau. addo Bal. in quarta parte consilio 298.Fede.consil. 114.Panorm.in secunda part. consil.64.phi.in capit.ex ratione.in 3.col.de appel.& in c.cupientes.§.quod si per 20.in 2.col.de elec.in 6.Alex.in l.quæsitum.de re iud.

Ludo.in singul. 208.dicit.quòd tunc non defertur iuramẽtum. quando petitur. secundum fatale propter impedimentum. idem.

Aduerte tamen quòd in eadem causa. impedimẽtum non potest probari vltra quam semel per iuramentum. ita elegãter dicit. Ang.in d.§.quod diximus per tex.ad hoc not.in l. fi. ff.de bo.aucto.iud.pos. idem.

Perdit etiam priuilegium probandi per iuramentum. ille qui semel fuit periurus capitul.paruuli.22. quæstione vltima. idem.

Et sit cautus ille qui vult probare impedimentum per iuramentum.vt non iuret super illo impedimento nisi iudex sibi deferat iuramentum.quia alias talis probatio nihil valeret.ita allegatur Bart.in consil.incip.ex facto proponitur. alleg. legẽ videamus §.deferre.ff.de in litem.iur.quod est notandum.addo Ias.in l.fi.in 11.col.ff.de feriis.& in l.ait prætor.in 1.col. ff. de iu.iur. idem.

Aduerte etiam quia nõ suffic.probare impedimentum interuenisse.Nisi probetur.quòd cessante illo impedimento citatus venisset ad compareñ.Non suffic. ergo probare impedimentum nisi etiam probetur. quòd illud impedimentum fuit immediata causa.propter quam reus non comparuit.vel propter quam talis actor non egit.vel appellans non fuit prosequutus appellationem.&c.ita notabiliter.dicit.innocent.in capitul. ex transmissa. extra. de præscript. & Bar. in terminis in l.qui commeatus.ff.de re.milit.& in dicto.§.quod diximus Panorm. in cap.sciscitatus.in 2.colum.de rescrip.& in ca. plerunque.illo.eod.titul.& in d.c.ex transmissa.addo Alexand.in secundo volum.consilio quadragesimonono.Fely.in capitu. venerabilis.in 2.colum.de iud.& in capit.primo in 5. colum. de præscrip.& in d.capit.ex transmissa.in prima colum.& in c. quam sit de iude.& in d.capit.plerunque.Sons.in secunda parte.consil. 170.in sexta colum. phi.in capitu.cupientes.§.quòd si per viginti. in prin.de elec.in 6. Angel.cons.219.in vlt.col. & cons.310.

Limita tamen nisi impedimentum esset notorium. quia tunc nihil aliud probañ est ita Paul.de Castr. notabiliter in 2. vol.cons.290.alias 288.Fely.in d.c.ex transmissa in 2.colum. idem.

Et adde quòd scientia impedimenti ligat manus iudici. Fel.in c.2.in 5.col.extra.de testi. idem.

Et an fieri debeat protestatio.de impedimento.vide supra. in verbo appellatio.deserit.vers.decem dies.ibi. Adde tamen quòd Ang.&c.& est in §.31.

Vide etiam Alex.in l.de pupillo.§. si quis ipsi prætori. in 8. col. de oper.no.nun. idem.

Impedito propter factum iudi.vel aduersarij.non currit dilatio legalis l. si cum ipse. & ibi Bal. ff. de excus. tuto. l. intra vtile ff. de mino. fac. lex secunda. cum similibus. ff. de collu. detegen.

imo plus impedito etiam eius culpa,non currit præscr.Fel. in capitulo ex transmissa. in quarta column. de præscript. idem.

Generaliter.autem. quando impedito non currat tempus, Vide remissiue Fely.in ca.cum inter.in 11.col.de excep.Barb. in 1.vol.cons.8.in 3.col.& in 2.vol.cons.41.in prin.

Et quòd impedito non currat tempus.tenet.phi.in c.quam sit §.1.in fi.de elect.in 6.& in c.commissa.eo.ti.Lud.Ro.cons. 228.circa prin. idem.

Excusatus propter impedimentum à personali compar.tenetur mittere procuratorem. imo finito impedimento tenetur comparere. Phil. in dicto. §. quòd si per viginti. in secundo.not. idem.

Impedimentum non excusat eum qui se arctauit in tempore.Phi.in d.c.cupientes §.ceterum. idem.

impensarum, aliæ sunt necessariæ aliæ vtiles, aliæ voluntariæ, lege prima & sequent. ff. de impen. in reb.dot.fac.Necessariæ sunt ille, sine quibus res esset peritura, aut deterior futura, vtiles ex quibus melior fit, voluntariæ, quæ ex sola voluntate seu.voluptate procedunt, lege impensæ ff. de verb.sig.

inter necessarias impensas cõnumeratur constructio pistrini & horrei,lege prima in princip.ff.eo.& eadem ratione connumerari posset constructio furni.licet Castr.cons.377.col.j. par.1.in no.non consentiat.

imp

Impensarum, seu melioramentorum factorum à bonæ fidei vel malefidei possessore:materiam vide per Bar.in l.in fundo.ff.de rei vend.factorum ab vsufructuario doc.in l.eum.C. de vsufr.Bar.in l.cotem.§.qui maximos.ff.de publica.à creditore in re pignorata in l.si seruos.ff. de pig.act. à marito in tit. de impens.in reb.dot.fac.Alex.cons.162.libr.7.à conductore in l.dominus. §.in conducto. in l. sed si addes. §. si inquilinus. ff.loc.in l.habitator.ff.de rei vend.Ias.in l.2.n.28.& seq. C. de iur.emphy.ab hærede in re legata sub conditione in l.domos ff.de leg. 1.Quæ omnia latè &per 12.concl.examinat.Negu. de pig.4.membro 5.par.pag.231.

Impensæ factæ ad vtilitatem longioris temporis quàm sit tempus conductionis,debẽtur à locatore,iuxta no. per Vasc. in l.impensæ.ff.de impens.in reb.dot.fact.

PRO.Imperator est dominus toti° mundi.l.deprecatio.ff.ad leg.Rhod.de iact.l.bene à Zenone.C.de quad.præscrip.

OBIEC. Contrà apud duos insolidum non potest esse dominium.l.si vt certò.§.fi.ff.commo.quòd hic esset, quia ego sum dominus rei meæ,& imperator quoque.

SOL.Imperator est Dominus totius vniuersitatis, non rerum singularum. Bellon.

PRO.Imperator subiectorum commoda procurat.l.Imperialis.C.de nup. Idem.

Imperatores Deus de cælo constituit ad hoc,vt per ora eorum diuinitus leges conderentur.§.quia igitur,in auth. de instru.cau.&fid.& ideo ab Imperatore dicuntur leges emanare diuino quodam motu.l.fi.C.de præscr.long.temp.Imperator ipse est lex animata in terris,vt in aut.de consul.in pr.Imperator est pater legis,vt in auth.de incest.nuptiis.§.dubitatum.& Imperator dicitur propriè post triplicem coronam susceptã, sc.ferream in Alemania.argenteam in Mediolano, & auream Romæ,de quibus per gl.in clem. 1.§. nos eodem mandato, in ver.facturus.de iureiur.& per Aluar.in c. 1.in tit. quis dicatur Dux,vel Mar.vbi post Signo.de Homode.concludit, ꝙ in Alemania coronatur corona argentea ab Archiepis. Coloniensi Aquisgrani,Mediolani coronatur ferrea in æde Diui. Amb. ab Archiepis.Mediol. 3. Romæ à Summo pontifice ad altare S.Mauritij,vt latè deducit etiam Illustriss.Restaurus Perusin° Præceptor meus in trac. de Imperatore in q.24.nu.1.& seq. Ante verò coronationem vocatur Rex,vt est tex.in c. venerabilem ext.de electio.no.gl.in clem. 1.§. nos eodem mandato. Bertach.in trac.de Episcopo.in 4.par.2.part.pr.lib.3. Ruynus cons.161.nu.17.vol.2.& latè Corn.cons.177.egregiè discussa per totum.libro 1. vbi disputat an Imperator ante coronationem possit legitimare,vel alteri concedere autoritatem legitimandi,& latiùs cons.1.in præsenti lib.3.& Fely.in ca.eam te.de rescrip.& quamuis variæ reperiantur opiniones Docto. vtrum Imperator ante coronationem possit exercere iura Imperij,&omnia,quæ potest ipse Imperator post coronationem quas abundè refert Prepositus in d.c.per venerabilem,tamen vera, & communis sententia est ꝙ electus in Regem Romanorum ante coronationem potest omnia,quę potest Imperator post coronationem,vt asserit gl. communiter approbata in c.legitimus.93.dist. Host.in c.super quibusdam de verbor. signi. dicens ita seruari, & ita fuisse iudicatum. per Principes Alemaniæ,& istam opinionem sequuntur omnes Canonistæ post Ant.in d.c.per venerabilem,Corne.in d.cons.177.&consil.1.per totum.vol.2.Dec.cons.194. viso.nu.2.Soc.cons. 63. nu.4.vol.3.& Parisius cons.1.nu.4.vol.2.vbi scribit istam esse communem opinionem.Christoph.Por.in rub.insti.de iusti. & iure.num.5.& clarissimus D.Restaurus in d.tract.de Imperatore in q.46.nu.1.& seq.& licet olim super hac quest.variæ essent opiniones,hodie receptum est consuetudine,vt statim administret secund.Deci.post alios relatos per eum d.c.cam te,&D.Restaurum in d.q.46.ampliatur ista communis,vt procedat non solùm ante coronationem. Sed etiam ante approbationem aliquam de eo factam,vt tenet Abb.in d.c.per venerabilem,ante fi.& Bar.in extrauag.ad reprimen.in vers. reges, ante fi. & Imperator ipse debet ire Romam ad suscipiendum coronam,neque posset ei mitti alibi,ita singulariter per illum text.not.Bald.in §.ad hoc.de pace iuram.firman.pro cuius dicto bene facit text.in clem. 1.§.nos itaque circa fi. de iureiur. quem text.not.ad hoc Alua.in c. 1.in princ.in tit.quis dicatur Dux,vel Marchio,& in ca. 1.§.fi.in 2.no.de pace iura.firm.vbi sequitur Bald.in hoc,& Restaurus in d.tract.de Imperatore,in q.35.& 48.n. 1.& hoc dictum pro singulari citat Ias.in repet. l.si is,qui pro emptore.ff.de vsucap.vbi refert Card. & Gemi. in hoc Baldo contrariari, quia secundùm eos potest expediri per manus legatorum.& Imperator denique est Dominus totius mundi.l.deprecatio. ff.ad l.Rhodiam.de iactu.& l.bene à Zenone.C.de quadrien.præscr.can.quoniam. 10.dist. can. ad verum.can.duo sunt,& can.Imperator.26.dist.& cano. funerum.12.q.1.quoniam ei subsunt Reges,Principes, & omnes nationes,vt concludunt omnes Doctores communiter in ca. per venerabilem, qui filij sunt legitimi in ca.nouit. de iud.& in d.cap. per venerabilem, & in l. 1. C.de sum. trinit. & fide. quam communem celebrat, & citat Iaso. ibi nu.6. & 8.Huic verò opinioni obstat ista obiectio, quia eodem tempore essent duo Domini eiusdem rei, putà rei meæ, scilicet imperator, & ego, quod est contra l.si vt certo. §. si duobusve. ff. commo.solue istam difficultatem, vt per Paul. de Cast.consil.56.videtur dicendum, nu. 2. vol. 2.vbi dicit imperatorem esse dominum mundi quoad iurisdictionem,non quoad proprietatem singularium rerum, imò illæ pertinent ad singulares personas, & secund. Fabia. de Monte in tract. de emptio. & vendit.in tertia prin.quæst.nu. 7. vbi ait ꝙ rex,vel imperator non potest vendere rem sui subditi, nisi ob publicam vtilitatem. Plura alia & forsan maioris momenti possem opponere contra istam communem, quæ omnia prætermitto, quia contrahitur hæresis si dicamus imperatorem non esse Dominum,&Monarcham totius orbis,cum dicatur in Euangelio Lucæ 3. ca. exiit edictum à Cæsare Augusto, vt describeretur vniuersus orbis,& Christus recognouit Cæsarem imperatorem, vt dicitur in Euangelio, reddite quæ sunt Cæsaris, Cæsari, & quæ Dei Deo, Paulus ad Roma. 13. ca. in extrauag. ad reprimendum. in princip. & ibi gloss. & de transla. Epi. capitul. Apostolicæ. §. nos, de re iud. clement. 1. de magistris, & clement. 1. de sentent. excommu. in princip. & ibi per Card. & per Barto. in lege hostes. ff. de capti. & postlimi. reuer. & vide plenè per Iaso. in l.cunctos populos C.de summa trinit. & fide. vbi dicit quòd Bald. in capit. solitæ. de maior. & obed. tenet contra Bart. & Panorm. in ca. nouit. ante fi.de iud.& imperator ipse est talis, tantaque præeminentiæ. vt supra docuimus, quòd minimè de imperatore ad Papam potest appellari. can. cuncta. 9. quæst. 3. & hoc idem voluit glos. in ca. quoniam. 11. dist. imò fortius dic, quòd de inferiori ordinario in temporalibus in terris imperij ad Papam non appellatur. ca. si duobus.in fi. j. de appell. minus ergo ab imperatore ad Papam. argum. l. 1. ff. à quo appellare non licet, & conclusiuè procedendo intellige istam vltimam communem vniuersaliter procedere,non autem particulariter secundum Bart. in tract. ad reprimend. in vers. totius orbis,vbi subdit ex hoc, quòd imperator potest mundum ab alio occuparum vendicare. & ista ratione, quòd imperator est dominus totius mundi, dixit Bald.in l. fi.in pr.C.de eunuch.quòd imperator potest punire subditum de delicto vbique commisso. Item intellige dictam communem quòd imperator in temporalibus præest omnibus clericis, & laicis in terris imperij, non autem in spiritualibus secundum Inno. in c. nouerit. de sentent. excommunicatio. quem refert, & sequitur Bald. in sua Marga. in vers. imperator. imperator enim dicitur Vicarius Dei in temporalibus secundum Bald. in l. 1. de iure aureorum annulorum, & in auth.habita. C.ne filius pro patr. Sed aduertendum est quòd in spiritualibus, & concernentibus peccatum principaliter imperator Papæ, & Canoni subest. c. nouit. de iud. ca. omnes de maiori. & obedi.can. quoniam. 10. distin. quo fit, vt quò ad ista imperator forum Ecclesiæ sortiatur, vt in iuramento, in voto, in pacis, & contractus obseruatione, quæ ad forum Ecclesiæ pertinere dicuntur, vt in ca. final. de iureiur. in sexto. & in ca. quòd clericis,vbi gl.& Doct.de foro compe.cum similibus. F.Viuius.

Imperator est dominus mundi. Iaso. in lege cunctos populos. nu.6.C. de summa trinita.communem dicit. B.Villal.

Imperator per quos eligatur.à quo confirmetur,consecretur &coronetur.Vide in c.per venerabilem de electione.& in c.ad apice de re iud.libr.6.vbi gl.enumerat qui sint electores sunt autem tres prælati.& quatuor laici Alamanic.Et post electionem antequam coronetur. dicitur rex Romanorum. Vide aliquid per Cor.in cons.177.

Vbi dicit.ꝙ ante coronationem potex legitimare. & in 3. vol.cons.1.in 1.dubio.Ad quod vide no.per Oldr.in con.180. Card.cons. vlt.decium cons.194.Curt. iun.cons.1.in 12. col. P.Andora.

Imperator debet iurare.quòd erit communicator S.Catholicæ ecclesiæ, vt in auth.iusiurand.quòd præstatur.ab his.§. 1. col.7. Idem.

Imperator an sit inferior à Papa. vide Fely.in c.nouit. in 2. col.extra.de iud. Idem.

Imperator est maior omnibus Alex.in 5.vol.cons.1.in 10. col.vers.præterea si illa potestas. Idem.

Impera

Imperator est dominus totius mundi.l.deprecatio.ff.ad le. rhod.de iac.Ias.in l.1.col.1.C.de sum.trin.& fid.cath. Sonz.in l.1.de acq.poss.car.43.nu.6.s.quo ad iurisdictionem & protectionem,non quo ad dominium rerum.Alex.in 2.vol.consil. 76.& in 4.vol.cons.112.ibi alia ratione.& in 5.vol. cons.1.in 10.col.ver.non ob.etiam dum præfatus. Cor.in 4.vol.consil. 313.circa fi. Idem.

imperator dicitur Dei vicarius in terris, sed non potest dispensare contra legem diuinam,nisi ex magna causa. Bal.in l. 1.C.de iur.au.anul. Idem.

imperator an sit maior rege francorum,& aliis regibus. vide ĵ.in ver.rex.

imperator censetur habere omnia iura in scrinio pectoris. Soz.in l.qui vsumfr.ff.de ver.ob.car.118.nu.1. Idem.

imperator Constãtinus an potuerit facere donationem ecclesiæ.vide late Card.in cle.1.ver.fi.q.3.de iureiur.aliquid per Bal.in rub.de no.cod.comp.in fi. P.Andora.

Non dicitur propriè imperator,antequam Romæ coronetur.Bal.in l.vnic.ff.de offi.præfec.augu. P.Andora.

imperator non potest etiam de plenitudine potestatis alicui preiudicare in iure sibi quæsito de iure gentiũ,vt per Bar. & Doc. in l. fi.C. si contra ius, vel vtil.publ. & eundem Bar.in procem.ff.nu.4.& 5.& Pan.aliosque in c.quæ in Ecclesiarum. ext.de const.vbi Fel.in 3.concl.n.33.vers.secundum verò mẽ brum huius conclusionis erat.& Dec. ibidem n. 19.cum seq. Qui propterea inferunt,non posse rem vni auferri,& alteri dari,nec directo,nec per indirectum,etiam de bonis infidelium. Quãuis enim sit dominus in vniuerso,respectu iurisdictionis & protectionis.l.deprecatio.ff.ad l.Rhod.de iactu.non est tamen dominus rerum particularium,vt communi voto Doc. post Bar.in d.procem.ff.traditur.& si aliter faceret,eius dispositio non esset seruãda,nec in foro ciuili,nec in foro animæ.Inno.in c.quia plerique.n. 5.ext.de immu.Eccl.Zabarel.Card.in con. 142.incip.videtur dicendum.n.1.& 2.Copiosè scribit de hoc articulo consulendo And.Barb.in cons. 55.n.23.in 4.vol. cons. Et hanc communem Doct. sententiam esse inquit Nic. Bello.in cons.2.nu.1.& 2.vbi ipse plures authoritates & consilia Doct.allegat. Kirchouius.

Imperatorem posse etiam sine causa aufferre res siue iura alterius de plenitudine potestatis,& eos qui contrarium asserunt mentiri,inquit Ang.in l.item si verberatum.ff.de rei ven. Sed Angeli sententia communiter reprobata, & magis communis in contrarium est Ias.in l.Barbarius.nu.35.ver.13.ff.de of.prætor.& in l.fi.n.2.C.si contra ius vel vtil.publ.Doc.communiter præsertim Fel.nu.26.cum seq. vers. tertia conclusio. Dec.n.19.cum seq.vers.ex ista prima conclusione.Marcus Mãtua.n.50.ver.2.sit conclusio.cum multis adiectis declarationibus & limitationibus,in c.quæ in Ecclesiarum.ext.de constit. Io.Neuizan.in cons. 12.nu.140.vers. non obstat arrogans dictum Angeli.inter cons.feuda.alberti Bruni. kirchouius.

Imperator & ante adeptam coronam omnia gerere rectè ac ritè potest, quæ post illam posset.commune affirmant Cotta in memorab.vers.Imperator in 2.post prin.Restaur. in tract.de Imperator.q.46.nu.1.& seq.& qui compluscula de Imperatoris potestate inculcat Viuius lib.1.opi.148. E.Suarez.

PRO.Imperialis fortuna,seu liberalitas,culmen habet præcipuum & omnes supereminet alias,in l.cum multa.C.de bonis liber. Bellon.

PRO. Imperiales contractus legis vicem obtinent, neque opitulatione quadam extrinsecus egent.l.pen.C.de donat.inter virum & vxo. Idem.

PRO.Imperitia culpę annumeratur.l.si quis fundum.§.Celsus.ff.locat. Bellon.

imperitia adscribitur culpæ in quocunque aliquod artificium profitente.gl.& Ang.in §.præterea.inst.ad leg.Aquil. P. Andora.

Imperium merum est potestas gladij animaduertendi in facinorosos homines.Alc.in c.quod sedem num. 58.de of. ord. comm.dicit. Villalob.

Lex 2.tit.35.par.4.dicit merum imperium est potestas iudicandi qui sunt ex sua iurisdictione. Idem.

Imperium mistum est iurisdictio:quæ impartitur officio iudicis nobili ad priuatam vtilitatem.Alci.in c. quòd sedem de of.ord.nu.61.comm.dicit. Idem Villal.

PRO.Imperium & fiscus abundabit,si subiectos habeat locupletes in §.cogitatio.in auth.vt iud.sine quo.suffr. Bellon.

Imperium merũ & mixtũ habens cum omnimoda iurisdictione,& perpetua pro se,& descendentibus,vt dux Mantuæ, dicitur habere iura Principis,& potest in suo statu,quod Princeps in toto suo principatu,prout signanter firmat Paul.de Castro in cons.217.super 1.dub.in antiquis, & in nouis est cons. 34.in 2.part.prout refert & sequitur Alex.in cons.1.ponderatis iis,nu.30.& n.31.li.1.Quæ opinio per nostros Doct.communiter est recepta,vt per Dec.qui plures concordes allegat in cons.403.quamuis in casu,&c.Soc.Iun.in cons.75.nu.1.& cons.4.nu.18.& in cons.60.nu.7.vol.4. E.Muscul.

imperium merum est potestas gladij animaduertendi in facinorosos homines Alc.in c. q̃ sedem nu. 58.de of.ord. communem dicens. Bonacoss.

Imperium quanto tempore præscribatur,satis eruditè prædicti Doc.adductis argumentis in vtramque partem, in locis allegatis explicarunt,vbi Ias.n.22.post alios ita distinguit, cuius distinctionẽ repetit quoque Balb.in d.3.q.nu.4. Si aliquis præscriberet merum vel mixtum imperium contra Pontificem Romanum,vel imperatorem absentem & ignorantem, tunc requireretur tantum tempus, cuius initij memoria non extat. Sed si ageretur de præscribendo contra Papam vel Imperatorem presentem,scientem & patientem.Item contra Ducem vel Marchionem præsentem,tunc sufficeret tempus 10. ann.l.viros.cum gl.in verb,obtinuit.C.de diuer.of.& appari. iud.lib.12.Et hanc com.sententiam esse inquiunt Ias.in d.l.imperium.n.22.in fi.ver.in hoc communior sententia est.Balb. in d.q.3.Seb.Sap.in d.l.imperium. n.30.& 31. vol.1.repe.vbi ab Ias.Balb.& aliis duo egregia consilia Pe.de Anc.cons.142. inc.clarior & breuior erit decisio.& Ale.de Im.cons.16.n.27. ver.predictis non habet obstare.vol. 5.cons.allegantur.& ibi. Alex.affirmat hanc esse com. opi. Quod in præscriptione iurisdictionis meri & mixti imperij sufficeret tempus 10. ann. si ageretur de præscribendo contra inferiores dominos.Quæ doctrina latiùs tam per Ias.quàm Balb.per multas adiectas declarationes & limitationes in locis adductis explicatur,vt nõ necesse sit allegata argumenta & iura,sik authoritates,itẽ illarum materiarum explicationem hic addere & repetere. Kirc.

Imperium merum an præscribi possit,variæ & discrepantes fuerunt doct.sententiæ,quas referunt Alb.de Ros. in l.imperium.n.31.cum seq.Bal.ibi.in lect.n.10.in repe.n.13.Ias.n.20. Io.Bap.n.73.Iasp.Valasc.n.122.cum seq.ff.de iur.om.iud.Bal. in repe.l.1.n.8.C.de eman.lib. & in cons.433.inci.Apulus castrum progenitorum tenuit.vol.3.cons.fm nouam impressionem.Panor.in c.cùm contingat.n.10.Cling.n.13.cum seq.extrà,de foro comp.& Io.Franc.Balb.in suo tract.de præscr.in 2. par. 5.par.prin.3.q. sed communis sententia est, q̃ merum & mixtum imperium præscribi possit,vt inquiunt ibid.Ias.d.nu. 20.ver.ꝓcludendo teneas. Zas.n.26.in fi.Io.Bap.n.39.Valasc. n.125.Cling.in d.c.cùm contingat.ver.in contrarium tamen est opi.Balb.in d.q.3.ver.& demum concluditur,communem esse sententiam, q̃ iurisdictio merumque & mixtum imperium nedum per consuetudinem, sed etiam per præscriptionem acquiri possint,vbi ipse hoc latius post Ias.declarat.kirc.

PRO.impersonalitas vitiat contractum.in auth.si quando. C.de const.pecu. Bellon.

impersonalitas in verbo executiuo nõ vitiat obligationẽ, dum præcesserit personalitas in verbo dispositiuo vel obligationis inductiuo,com.dicit Ias.in l.fi.n.2.ff.si cer.pe.& ibi.Zas. n.3.licet ipse ab eadem recedat. I.Fichard.

impersonale verbum in dubio refertur ad illum ad quem illud factum de iure pertinet.doct.max.Fel.in ca.at si clerici.§. de adulteriis.col.1.extr.de iud. P.Andora.

impersonalitas ex parte stipulatoris non vitiat stip. Ias. in l. stip.ista habere lic.§.sic.autem.per illum tex.& in §.si quis ita. ff.de ver.ob.& ibi Alex.Nec ex parte libell.Ludo.Rom.cons. 186.circa prin. P.Andora.

Refert an dispositio sit personaliter vel impersonaliter concepta.Barb.in 1.vol.cons.40.col.16.de quo per Ias.in l.fi.§.labeo.ff.si cer.pe.fac.quod vult Alex.in 2.vol.cons.182.ibi fortificatur. Et quando impersonalitas vitiet actum,vide remissiuè Alex.in d.§.si quis ita. idem.

impetrans beneficium expresso valore,non tenetur probare valorem,etsi dicat verum valorem expressisse.Curt.seni.in cons.126.quem refert Ripa in d.c.ad aures. n.7. communem dicit. Villal.

impetrans non debet facere mẽtionem de nobilitate,idem ibi n.68.com.dicit. idem.

impetrare potest quis beneficium pro alio sine mandato. idem ibi,n.94.com.dicit. idem.

impetratio rescripti absque vsu, an faciat cadere impetrantem in pœnam compromissi.vide in ver.arbitrator.§.33.& in ver.rescriptum.§.7. P.Andora.

Non potest quis cogi, vti rescripto impetrato. Phil. in cap. quoniam.de immun.eccles.in 6. idem.

impetr

Impetratio maioris, vel minoris beneficij non facta mentione de beneficiis quæ habet impetrans:non valet.Pan. in c. ad aures.nu.2.de rescriptis comm.dicit. B.Villal

Amplia, quia est facienda mentio de beneficio in specie. Io.de Rip.in c.ad aures.nu.67.comm.dicit. Idem.

Impetratio litigandi.Si ille qui impetrauit aliquem in iudicem,nolit postea coram eo litigare:tamen ille, contra quem fuit facta impetratio,poterit vti literis delegationis contra eũ secundum Io.And.in cle.constitutionem, de elec.& in cap.ex conquestione.de resti.spol. Bal.decis.76.

PRO.Impium est,vt qui res suas ecclesiæ non attulerit,dãnum inferat.c.episcopus.de reb.eccl.al. vel non. Bellon.

PRO.impossibilis conditio vitiatur,&non vitiat.§.impossibilis.de hæred.inst.

OBIEC.Contrà,imò vitiat actum.vt l.impossibilis.ff. de verb.obl.& §.impossibilis.inst.de inu.stipu.

SOL.Ibi in contractibus,hic in vltimis voluntatibus, in quibus facienda est plenior interpretatio. l. in testamentis. ff. de regulis iuris. Bellon.

PRO.Impossibilium nulla est obligatio.in l.impossibilium ff.de reg.iur.

OBIEC.Contrà de l.Mæuius.ff.de cond.& demonst. vbi si legatum sit sub conditione de dando ei qui de iure capere nõ potest,conditio est adimplenda in forma specificata.

SOL. Ibi non est impossibile quò ad dantem seu facientẽ, sed quò ad accipientem. Idem.

Impossibile dicitur aliquando illud quod non commodè possumus.61.distin.c.cathanens ecclesiæ.& l.nepos proculo. ff.de verb.sig. P.Andora.

Impossibile dicitur.quod non est honestum.l.filius de condi.insti. Idem.

Impossibile.dicitur.q̃ non iuste fieri potest 24.q.2.ca. sane el 1. & est arg. quod illud possumus quod de iure possumus. d.l.nepos proculo.Fely. in ca. quæ in ecclesiarum in 8.col.de consti.in c.ecclesia S.Mariæ.in 31.& 32.col.eo.ti. in ca.quante.de sent.excomm.Ias.in l.1.§.si iusserim.in fi.& in §. fi. ff. de acq pos.Adde.dicta ĵ.in verbo.potest. Idem.

Impossibile dicitur.quod per principem fieri est.& ab eius potestate dependet l.si fundum.§.fi.& ibi doct.maxime.Ias.ff. de leg.1.& ibi subdit Ias. q̃ valde difficile iudicatur impossibile.Addo ad primum.curtium.in cons.73.in 18.col.Alex.in 1. vol.cons.75.col.vlt.Barb.in 3.volu.cons.56.col.7.& in cons. 60.in 23.col.& in 4.vol.cons.7.in 5.col.in fi.& seq.Card.cons. 57.Phi.in c.gratia.de rescr.in 6.

Limita nisi esset tale negotium quod princeps de facili concedere consueuisset ita.dominus Iac.de S.Georg. in suo trac. feu.in ver.princeps.ibi 44.spritas. P.Andora.

Preceptum continens quid impossibile.vt q̃quis exhibeat id quod non est in sua potestate censetur. iniustum. nec obligat Barb.in 3.vol.cons. 57.in 7.col.

Impossibilium.n.nulla est obl.hypo.mars.in l.1.§.præterea in 19.colum.ff.de quæstio.calde.in tit.qui fil.sint leg. cons. 6. alias.470.

Limitat Barb. nisi facto suo illa impossibilitas cause. vt gafecerit ne posset exhibere.allegat multa quæ vide. Idem.

Impossibile dicitur.quod sub duabus conditionibus.continetur.Barb.in 4.vol.cons.56.in 3.col.

Ad impossibile non debet cogi famulus.Bal.in l.titius §. fi. ff.de excus.tu.

Quatuor conditiones impossibiles.vide per gl. & Ang. in §.impossibilis. inst.de hæred.insti. Idem.

PRO.Impubes iudicio caret.l.cum prætor.ff.de iud.§.item impubes.inst.quib.non est permi.fac.testa. Bellon.

Impuberi licet sit sublata potestas testandi: potest tamen cum iuramento, & clausula si in pupillari ætate decesserit testari.Dec.in l.pupil.ff.de reg.iur.Duran. in arte testan. tit. & cau. 5.com.dicit. B.Villal.

Impubes, si nixus est ad copulam si propè perfectam ætatẽ consentit in matrimonium: contrahit illud.Coua. in epist.4. c.4.§.1.nu.20.comm.dicit. Idem.

Impuberem quoque iuramento astringi, communem dicit Decius in l.pupillum.ff.de reg.iur.refert.Duran. in ar. test. tit.1.cau.5.vbi tamen dicit quod de stricto iure contraria opinio facilè posset sustineri. I.Fichard.

Impubes siue pupillus licet testari nõ possit,vt ne quidem ad pias causas.l.qua ætate.ff.de testa.c.si pater,de test. libro 6. secundum Imol. in ca.quia ingressa,eodem tit. etiam si sit sagax & malitia suppleat ætatem,idque ob defectum naturalẽ, qui secundum Anchar.d.c. qui ingresso. statuto tolli nequit, tamen statuto disponente, quod talis pubertati proximus ac sagax testari possit,obtinebit testamentum,quia talis defect°, secundum Barto.in l.si quæramus.ff.de testa.statuto tolli potest,vt tenet ibidem Ange.per id quod habetur,in d.l.fi.C.de testa.mil.cum quibus Doctor.communiter transire refert Bened.Capra reg.c.3.nu.30.

Impubes doli capax causam exhæredatione dignam potest committere:& si doli incapax illam suscipere nequeat. commune ait Ant.Gomez.de testa.c.4.nu.3. E.Suarez.

Impubes ante legitimam ætatẽ etiamsi solenniter religionem profiteatur professio est nulla, c.1.de reg.in 6.& præsertim procedit hoc quoque si puer etiam discretus foret ac doli omnino capax.secundum glo.communiter approbatam in c.postulasti.de reg.quam sequitur Abb.ca.significatum. eod. tit.idemque notat Cardi.in clem.fi.de ætate & qualitat. quæstione 3.Abb.in c.attestationes.de desponsa.impub. Sylvestr. in ver.religio.2.q.12.& in vers.religio. 3.q.2. Caietan.in sum. in materia voti.§.ex parte autem vouentis.in versic.imperfectio autem ætatis. F.Viuius lib.2.opi.140.

PRO.Impudicus oculus impudici cordis est nuntius.cano. nec solo affectu.32.q.5. Bellon.

Impunitatem reo criminis qui ad ecclesiam confugerat per Magistratum, aut iudicem promissam, hocque medio reo extra Ecclesiam deducto, eidem obseruare & præstare Magistratus non tenetur, si saltem eiusmodi crimen erat, ob quod delinquens iure poterat ab Ecclesia extrahi, communiter receptum dicit Did.Coua.lib.1.variarum resolu.c.2. in fin. I.Fichard.

PRO.In,pro valde sumitur.l.Gallus.§.ille casus indifficilis. de lib.& posth. Bellon.

PRO.Inanis est actio, quam inopia debitoris excludit. leg. nam is.ff.de dol.l.itaque fullo.ff.de furt. Bellon.

PRO. Inaudita causa,quemquam,condemnari æquitatis ratio non patitur.in l.1.ff.de requir.reis. Bellon.

Incantator quomodo puniatur. Dic quòd fustigatur, si incantatio non sapit hæresim: aliàs perpetuò carcetatur. 26.q. 5.c.contra idolorum. P.Andora.

Incantator pro sanandis corporibus,vel pro remouenda aeris tempestate, ne fructus perdantur, de iure ciuili non punitur. l. eorum. C. de malefic. & mathemat. & ibi Azo. Sed de iure canonico punitur, etiam qui vtitur incantationibus ad finem boni.vigesimasexta quæstione secunda, capit.& illos.secundum Salic. in d.l.eorum. Et etiam de iure ciuili prohibitæ sunt incantationes ad finem bonum,vt pro inueniendo thesauro.l.1.C.de thesaur.lib.10.

Quid de diuinatore,vide in verb.diuinatio. P.Andora.

Incantator non est medicus.l.1.& ibi Bart. ff. de var.& extraord.cognitio. Idem.

Incantationes non prosunt infirmitatibus.26.q.7.c. admoneant. Idem.

Bona vacantia propter Incapacitatem illius cui acquiri debebant,deferuntur proximioribus ab intestato, exclusis fisco & aliis.Est com.opi.secundum Rom.cons.296. circa declarationem. M.Chærian.

Bona relicta Incapaci,odio ipsius relinquentis,non autem ex delicto ipsius cui relinquuntur, regulariter non transeunt ad fiscum,nisi in casu speciali,posito in lege prima.C.de natu. lib.& in lege si quis incesti.C.de incest.& inutil.nup. & in l.1. C.de secun.nup.Est magis com. concl.sec.Alex.in cons. 202. perspectis.vol.6. Idem.

Fratres religiosi, licet ex regula vel constitutionibus sint Incapaces bonorum immobilium, tamen possunt capere bona immobilia, vt vendant ea, & pretium in eorum necessitatibus conuertatur. Est communis opinio secund.Dec. in consilio cccccclix. in causa. circa med. volumine tertio. Idem.

Hæreditas deportato relicta, ratione suæ Incapacitatis deuoluitur ad alios testamentarios, vel legitimos successores, perinde ac si ipse institutus non fuisset. Est magis communis opi.secundum.Alex.cons.26.circa primum.in prin.volum.1. M.Chærian.

Incarceratio. Non valet conuentio,quæ dietim apponitur in instrumentis, vt debitor, solutione non facta, possit incarcerari, & personaliter capi absque alia iuris solennitate.secundùm Bal. And. & Imol. in l. nemo potest. ff. de leg. 1. in l. Titio centum. §. secundo. ff. de conditio. & demonstr. do. Cato in lege contra iuris. in princip. ff. de pact. nisi sit iura.capitulo ex rescripto. extra, de iureiurand. Et faciens aliquem incarcerari, tenetur ei prouidere de expensis, si ipse debitor non habet vnde se alat, aliàs iudex eum poterit relaxare, secundum gloss. singularem in lege finali. C. de

ero.mil

ero.mili.an.lib. 12.in verbo agnescere.Existens autem in hospitio seu domo aliena tanquam aduena,potest pro causa ciuili,subsistente tamen legitima causa personaliter capi, & extra hi,per l. lex Cornelia.§.domum.ff.de iniur.& fm Bal.in l.pleriq; que.ff.de in ius voc.Regulariter autem non deuenitur ad arestationem personæ etiam pro executione iudicati, nisi prius facta excussione bonorum, secundum glo.in l.3.§.tutor.ff.de suspec. tut. Baro. in lege prima. C. de cessione bonorum. Balb.decis.77.

Incendium.de hac materia vide amplissimè per Ang. Are. in opere.malef.in ver.incendiario cum add.Et aliquid per Alex.in l.prætor.§.prætor ait ff.de eden.Vbi inter alia no.q̃ qñ habitantes in domo consueuerunt esse vigiles. Si alia inditia contra eos non appareant certe non tenētur de incendio indistinctè.all.Bal.notabiliter in cons.incip.Quidam nomine.restorus de cortono.quod est in 2.part.cons.157.& in 5. parte. cons.120.Addo eundem Bal. 1.part.cons.13.& in 3.part.cons. 376.& in 4.part.cons.23.& cons.77.Cepo.cons.70.Ana.con. 71.Alex.in 1.vol.cons. 50.repetito in 2.vol.cons.217.Ias.in l. sed & si quis §.quæsitum.in 8.& 9.col.ff.si quis cau. & in d.§. prætor ait.vide etiam Cor.in cons.242.vbi ponit an teneatur. de leui vel leuissima culpa.

Habetur de hac materia perCalca.cons.38.cum tribus seq. & cons.61.cum 3.seq. P.Andora.

Si incendium immineat possum auctoritate ꝓpria destruere domum vicini l.si quis. §. quod dicitur.ff. de l.iul. de vi pu. fac.l.si quis fumo §. 1.ff.ad l.acq.& l.qui autem §.ait prætor.ff. de incen.rui.& nau.

Hoc tamen casu.dicunt quidam.vicinos debere contribuere ꝓ dāno refartien.ar.l.si ali⁹. §. est & alia.ff.quod vi aut clā. & ff.ad l.rod.de fac. maxime.in l.2.vbi Bar.& ita vult Spec.in tit.de actore.vers. 14.si incendium.&c.Bal.in d.l.2.

Tu vide Ang.in cons.197.& Paul.de Castr.in 1.volu.cons. 215.Ana.in d.cons.71.Fely.in c.significasti el 2.in fi. com. extra.de homic.& in capit.tua nos. extra de sentent. excommu. Idem.

Quidsi ꝓductor habitat in parte superiori & locator retinuit inferiorem, puta appothecam. & tota domus comburi. an conductor teneatur.vide Alex.in 1.vol. cons. 50.repetito vt s.in 2.vol.cons.217.

Et in simili.vide Ludo.Ro.cons.401. Idem.

Quid si communitas ex statuto teneatur emendare damnū incendij.an teneatur ex casu,vt propter fulgur.Alber.tenetq̃ non.in 2.parte.q.81.

Licet quis dixerit nolle teneri de incendio,tamen tenetur, si ipse vel eius familia immiserit lud.sing.29.

Non tenetur.quis succurrere ad ignem. Bal.in l.j.ff.de offi. prefec.vig. Idem.

Incendium præsumitur ex culpa leuissima.Ias.in l.hæreditis domos.ff.de leg. 1.comm.dicit.

Intellige istam communem in culpa leuissima in omittendo,secùs tamen in committendo.Couar.in epist.4.c.6.§.8.n. 13.comm.dicit.

Nota istas communes,quæ faciunt ad intel.l. 10.tit. 5. part. 7.& l.11.tit. 5.li.4.For.ll.vbi imponitur pœna incendiariis:Et nota q̃ crimem incendiarij est crimen publicum:& potest incendiarius à quocunque capi.l.2.ti.29.par. 7.vbi ponit casus in quibus quilibet de populo potest apprehēdere malefactorem & vide l.7.tit. 14.libr.2.ordi.quæ ampliat dictam l.2. Ad omnia delicta in quibus quis inuentus fuerit in flagranti delicto in Algazelo tamen. B.Villal.

Incendium in dubio præsumitur culpa inhabitantiū exortum,communiter tenetur vt di.Iacob Nouel.re. 18.vide tu latè hanc materiam examinantem Matth.de Afflict.decis. 57.I. Fichard.

Si contingat incendium fieri in domo,vel hospitio conductis, vel aliter retentis alienis tamen, conductor vel alio modo domum siue hospitium tenēs ad emendam damni ex tali incendio domino domus siue hospitij,vel vicinis siue aliis habentibus res in dicta domo combustas illati, & de qua culpa teneatur, In hoc vltimo casu distinguendum est, q̃ aut quis domum, vel hospicium conduxit, & de refectione damni dictæ domus, vel etiam vicini eodem incendio combusti quæritur & tunc de leui tantùm culpa tenetur,per tex.in l.si vt certo,§.nunc videndum primo,ff.commoda. iuncta gl.& text.in l.dominus horreorum,cum glos.in verb.receperit,& in l.qui mercedem.& ibi etiam gl.in ver.pro custodia,ff.loca.§. præterea,& ibi Aret.inst.quibus modis contrahi.obliga.licet aliqñ conductor etiam de leuissima teneatur, veluti cum mercedē pro custodia accepit.d.l.qui mercedem.ff.loca.Imo.in l.dom⁹ ff.de leg. 1.& ibi Alex.qui,in quam,Imo. voluit,q̃ culpa inhabitantium incendium in domo conducta factum præsumat, nisi aliter ipse conductor probet,q̃ absque culpa sua ortum& factum fuit impugnat,& ei contradicit ex gl.in d.§.præterea, videtur malè locutus,quia dictam gl.quatenus voluit incendium non fieri sine culpa leuissima, reprobat Bald. in l. cum duobus,§.damna, ff.pro socio. sequutus gl.ibi. quem passim refert, & sequitur Aretinus in d. §. præterea. Aut loquitur de rebus,quas quis commodato habuerat eodem incēdio attritis, vel eo casu quo conductor de leuissima culpa tenetur, de quo paulò ante dixit, & tunc subdistinguendum est, Aut sumus in proprio commodato veluti cùm fit recipientis gratia tantùm,& tunc tenetur de leuissima,d.§.nunc videndum,&ibi Castr.& quando de dolo tantùm, & quando de leui tm̃, & quando de casu fortuito teneatur commodatarius docet gl. in §.item is qui,vers.at is qui vtendum,in verb.exactam. Instituquibus modis re contr.obl.& Castr.in d.§. nunc videndū, sed pro maiori declaratione,& dictæ quæstionis intelligētia,rursus aliter distingue: aut constat q̃ paterfamilias vel dominus siue conductor domus in qua incendium ortum habuit,causam incendij dedit,aut dubitatur siue ignoratur, quis causam illi præbuerit,& primo quidem casu clarum est illum qui causam dedit,siue in cuius domo incendium ortū habuit ad damni alteri ex incendio illati refectionem teneri,per tex.in l.seruus.§.fornacarius.&§.si furtum,ff.ad l.aqui.Sed huic subinseri potest alia incidens quæstio.

An is,qui tertio situ,& loco immeditè habens domū suam timens ne vagetur ignis iam in priori domo exortus,& inualescens domum suam inuadat,& comburat,intermediæ vicini domus parietem de facto destruere,&prosternere impunè pro sui domus tuitione possit, & dic q̃, si domus ipsius tertij erat omnino ex ipso combustura, licitè id facere potest per text.in l.si alius.§.est & alia.ff.q̃ vi aut clàm,ibi. æquè perituris ædibus,&c.& sic debet intelligi textus in l. si quis fumo.§. 1.& quod ibi not.per Flor.de S.Petro.ff.ad legem Aquil.&in l. 2. §. ait prætor. ff. de incend. ruin. naufrag. Sed redeundo ad secundum casum, videlicet, vbi non dominus vel conductor, sed alius extraneus incendium causauit, isto casu, aut est de ipsius domini, vel conductoris familia, aut penitus extraneus, & si de familia. gl. in leg. ne quid, in prin. in verb.à possessoribus. ff.eo. de incend. ruin. naufrag. videtur voluisse q̃ sic. allegat text. in §. fi. inst. de obl. quæ ex qua.deli. nascun. Sed illam damnat & reprobat Barto. ibi inquam ratione, quòd tunc demùm dominus de admisso. & facto familiæ suæ teneatur cum in officio siue ministerio, cui illam præfecit, in quo illius opera vtitur delinquit, est text. in lege prima §. familiæ nomen. ff. de publica. iuncto princip. illius text.quo in loco habetur, quòd actio ex illo edicto contra publicanos, etiam ex facto eorum familiæ pro illicitè extortis, iis à quibus extorta sunt, competit ad duplum, cuius familiæ nomen, vt ibi text. & Bartolus inquid ad seruos, & liberos qui in eodem ministerio adhibentur refertur, & sic videtur ibi probari, quòd nisi familia delinquat in eodem officio ad cuius exercitium est addita per dominum,& patremfamilias, non teneatur paterfamilias, hoc quoque probari videtur in lege si vendita, de pericul. & commod. rei vendit. dum tex. ait, quòd si seruorum negligentia insula vendita, combusta fuit, si dominus diligentiam, quam homines frugi, & diligentes adhibere consueuere adhibuit, quòd quidem verbum ostendit leuem culpam tantùm, abesse debere, vt venditor de incendio non teneatur, cùm ad ipsam culpam tantùm sic adaptetur, adde textum in lege si cum venderet, cum sequent. ff. de pignor. action. not. in lege in rebus. ff. commod. Bartol. in lege quod Nerua. ff. depositi. Alexand. per hæc iura, consilio ducentesimoseptuagesimotertio visis.libro secundo, & consequenter conductori, de quo hoc in loco quærimus, qui de leui tantum culpa tenetur congruit, meritoq̃ue conductor ipse de de incendio non tenetur, nec factum familiæ facit transire periculum casus in dominum, cum de illius facto dominus non teneatur vt ibi Baldus dixit, sed ipsi familiares teneantur, & dominus tradendo noxam à noxa liberetur, vt tradit Bart. in l. cum si exhibuissent, ff.de publican.si verò penitus extraneus est is, à quo ignis causatus est, vt quia nec de familia neque de habitantibus in dicta domo est,&tunc quia culpæ domini siue conductori casus imputari,&adscribi non potest,ad emendam damni non tenetur,l.qui insulam,§.1.ff. de loca.Tertiò autem principali casu,qñ dubitatur, aut ignoratur,à quo ignis originem traxerit,iuris præsumptione ab habitātib.in domo ignis iniectus siue incēdiū exortū fuisse dicimus,&

mus,& eorum culpa incendium factum præsumitur, quotquot siue vnum siue plures sint,probatur ex tex.in l.quam salutem,§.& quia,ff.de of.præfect. vigil.ibi plerumque incēdia culpa inhabitantium fiunt.Dictio enim plerumque, facit regulam esse in contrarium, adde gloss. in lege, non dubitamus, & ibi ad hoc not. illam Imol. ff. de condiction. & demonstration. sequitur Alexand. in consilio duocentesimo sexagesimosecundo. visis, & opportunè, libro secundo. & tradunt Doctores in lege, si quis ex argentariis, §. prætor. ff. de edendo. & ibi Iason.numero trigesimo. versiculo, sed aduertendum ait. ex hac Doctorum conclusione succedere in practica,q̃ incendio probato, fundata est contra inhabitātes intentio,nisi ipsi q̃ absque ipsorum, vel suorum culpa incendium secutum fuit probent, alleg.Salyc.in d.l.si vendita. Im. in l.domus,de leg. 1.& Canonist.in ca.2.de deposito.Ange.in cons.197.incip.incendium est ortum,qui hanc eandem secta ti sunt sententiam,Idque in quocunque qui de custodia tenebatur,locum sibi vēdicat,vt inquit gl.in c.quamuis, quod est pen.in ver.pastor,de reg.iu.in antiq.& sic si domus combusta inhabitata erat,præsumptio erit quod aliquis de inhabitātib. incēdij author fuerit,de certa aūt psona ex eis lex non præsumit, sed incerta, & indeterminata ex illis, vt probare videtur tex.in d.l.si vendita,ibi neque si seruorum negligentia factum est,cōtinuò dominus in culpa erit, quamobrem si diligentiā, &c.ff.de peri.& commo.rei vendi.verumtamen nisi de certa, & præcisa persona doceatur patrisfamiliàs inhabitātis culpæ ascribitur eius imperio &mandatis cæteri de familia subsunt quasi minus diligens fuerit quàm debuerit,in igne custodiendo.quæ negligentia eo ipso ostenditur,q̃ incendium in dicta domo ortum fuit,d.l.3.§.& quia plerunque.ff.de offic. præfe. vigil.cū(vt s.dixi)dictio plerunque in præsumptionibus,præsertim regulam faciat,adde tex.in l.plerumque.ff.de iure dot. & sic pater ipse familias vicinis ad damni refectionem teneri dicendus est,d.l.si seruus seruum.§.si quis insulam, & §.si forcarius,& in l.qui occidit.§.in hac l.ff.ad legem Aquiliam,l.capitalium.§.q̃ ob inimicitias.ff.de pœn.Huius quoque fuit sententiæ Ang.aret.in tract.suo malefic.ver.incendiario,ex trad. per Saly.in allegato per eum consilio.Idem tenuit in præallegat.§.præterea.Instit.quib.mod.re contrahi.obligat.reprobata gl.ibi in verb.debet quæ æquiparando incendium furto dicit neutrum citra leuissimam culpam fieri,sequutus gl.in l.cū duob.§ damna ff.pro socio, quæ ait q̃ furtum, & incendium nō fit sine culpa,saltem leuissima,& sic innuit q̃ potest etiam cum culpa leui fieri,& fieri præsumitur,& gl. ipsam approbat ibi à Baldo prædictam gl.in verb. debet reprobante, idque summè not.& hoc de facto sibi contigisse in causa cuiusdam Appollonię vidue inquit.& q̃ in actionem locati non veniat isto casu culpa leuissima,sed leuis tantùm,firmat Alex. præallegato consil.272.visis, & opportunè,libr.[illegible].qui consuluit in materia, de qua loquimur, q̃ culpa huiusmodi præsumatur, nisi de alio incendij authore doceatur:voluit Bald.in l. si creditor. de pignoraticia actione, vbi q̃ tunc probatur culpam abesse, probando vnde incendium ortum habuerit, putà ab hostium incursu,id quoque ait in lege quæ fortuitis,versi.itē quæro de igne.& ibi Saly.C.eo.de pignor.act.vbi q̃ ignis immissus ab habitantibus,vel in domo cōuersantibus præsumitur, per tex.in lege,si verò,ver.q̃ si ex mediano.vbi text.sic ad literam, Quòd si ex mediano cœnaculo quid deiectū sit, verius est omnes teneri, de iis,qui deiec.vel effuder. nisi immittentem ignem ostendat,per tex.in c.suprà alleg.l.domini horreorum,ff.locat.& in l.si ita,§.fi.ff.de fund. instruct. & in lege ne quid,ff.de incendio ruina & naufr.Sic quoque tradit idem Bal.cons.174.casus est talis, quoddam fœnile,part.2.& cons. 138.factum questionis,& seq.eadem parte.sequitur idem Alex.cons.272.col.3.versi.secundus casus est,vbi etiam voluit quòd in materia,de qua loquimur,eadem sit & par præsumptio contra conuersantes, & contra habitantes in domo combusta propter aptitudinem & potentiam, & sic eadem ratione,& in eisdem terminis quoque consuluit Barto.in l. si quis ex argentariis.§.prætor ait,§.an verò,nec hæredi.ff. de edend. dum inquit quòd aliqui sunt casus qui faciliter euenire non cōsueuerunt,nisi culpa præcedente,vt furtum,l.cum duob.§. damna,ff.pro socio,& incendium d.l. si vendita, ff. de peri. & com.rei ven.& seruorum fuga,& aliorum,qui debuerunt custodiri.putà,carceratorum,& in istis culpa præsumitur,nisi casus probetur,Aliqui verò sunt casus,qui absque culpa contingere consueuerunt,putà vis hostium,impetus aquarum,& in iis probata rei amissiōe presumitur casus,nisi culpa probetur, l.contractus,ff.de reg.iur.l.si merces,§.culpę,ff.locat.Ex iis igitur habes,q̃ vbi casus qualitas talis est, quæ culpā non inclu-

dat,veluti incursus hostium, vis fulguris, loquendo in terminis nostræ quæstionis,& sic facto naturæ.& per vim quādam diuinam,qua aliquando incendium contingit. vt Bald.consi. centesimo septuagesimo quarto.casus talis est, li.2.dixit non est necessariò articulandum, nec probādum culpam abesse siue abfuisset in euentu & cōtingentia casus,qui tunc satis probatur reipsa. ex ipso casu sic qualificato: secùs verò vbi casus includit culpam,vt furtum,& incendium,quia tunc vtrumq; & casum.& culpam abfuisse probari debet,& ita intelligenda est gl.in l.si fundum,§.Imperator,ff.loc.secundum ipsum Baldum.in d.l.creditor.C.de pignor. actio. Verùm quia superiùs diximus,quòd orto,& sequuto incendio nisi de certa,& specifica persona doceatur. patrifamilias ad culpam imputatur. Ioannes tamen de Ana.consilio quinquagesimo primo.visis, & diligenter ponderaris, quem passim refert Iaso.in dicta lege si quis ex argentariis.præallegata,§.prætor, numero trigesimo primo, ff. de edend. dixit quòd ad hoc vt de incendio quis teneatur,oportet quòd probetur culpa certi, & determinati hominis, quia cum incendium inhabitantium culpa factum præsumatur,id tamen absque certæ & determinatæ personæ culpa fieri non potest,quæ culpa expressæ,& determinatæ personæ non præsumitur,prout dicit ipse probari in tex.in dicta lege si vendita.& ita tenere ait Salyce. ibi, quem omninò vide,quia multa bona hac in materia tradit. & ex iis quotuplex,&quando inhabitator in culpa esse dicatur,quem etiā vide in dicta lege quæ fortuitis.assignat rationem,quia quando de certæ & determinatæ personæ culpa non probatur, remanet incertitudo, & sic condemnatio sequi non potest,lege licet.§.fi.ff.naut.caupo.stabu.allegat Bald. in dicta lege creditor.& in lege pignus,sed non,ibi,verum in prædicta leg. quæ fortuitis, de pignor.actio. quòd Ias.no. dicit pro defendendo amico.

Addit insuper cons.Anchar.349.est tamen 348. incip. pro decisione, consulentis quòd si conductor domus noctis tempore in domo conducta duas tantùm puellas 12.annorum,& puerum 10.annorum reliquit, non dicitur esse in aliqua culpa lata saltem vel leui ita quòd de incendio teneatur, quamuis dicti pueri ignem minus diligenter custodierint,quia consueuerunt patresfamiliàs diligētes in eorum domo,tanquam tuto refugio,vt inquit textus. in l.plerique.iuncta lege neque impuberes, ff.de in ius vocan.familiam tam maiorum quàm minorum habere, & meritò communis consuetudo culpam excludit.l.pignus.C.de pign.actio.inquirens Ias. vbi s.sic in facti contingentia in ciuitate Cremonæ obtinuisse, vbi tamen probaretur quòd habitatores circa alia incendia,negligentes esse consueuerunt de incendio alio etiam non apparente, tenerentur,secund.Alexand.consil. 272.ad fin.alleg.Bald.consilio quod incipit,quidam Ristorius,arg.tex.in l.non omnes,§. à Barbaris,ff.de re milita.l.argentum.ff.commo. quod consilium non inueni.Illud.idem consilium Baldi allegat ipse Alexand.in l.si quis ex argentariis, §. prætor versi non omitto. de edend. casum conuertendo, videlicet, quòd si in domo habitantes, in domo vigiles esse consueuerunt,si alia indicia contra eos non appareant de incēdio non teneantur indistinctè. Hinc dixit Angel. dicto tractat. eodem versicul. incendiario. versic. aduertendum est, quod per illud verbum plerumque, in dicta l.3.§.& quia,ff.de off. præfect. vigil. datur intelligi. q̃ regula est in contrarium, videlicet q̃ regulariter non præsumitur incendium inhabitantium culpa causatum, nisi probetur q̃ circa ignem habitans erat solitus negligenter versari,& versatus fuit,ita dicit ipse loquitur textus in dicta l.si vendita aliàs nisi agens contra habitantem,deducat, & probet negligentiam solitam, & etiam tempore incendij adhibitam, habitator de igne condemnari non potest, quod dicit singular. not. hoc tamen mihi non placet, quia cùm vix vel rarò talis negligentia sic præcisa probari posset, nunquam vel rarò, damnum ex incendio aliena culpa causatum, quæ culpa (vt dictum fuit)in casibus, illam annexam habentibus superiùs redactis, & similibus, ipso facto probatur, quòd contrarium non ostenditur ad gloss.in dicta lege, si quis fundum. §. imperator. ff. locat. emendaretur quod non est dicendum, Pro eo autem quod dictum fuit suprà, quòd vbi non ostenditur certus homo ignis auctor,incertitudinis ratione, condemnatio contra patremfamilias, domum habitantem fieri non potest, facit quod voluit Bald. in consilio 441. quidam magister Grammaticæ, versiculo primo. §. item dictus ignis ab incerto auctore, parte prima. vbi consuluit, quòd ignis qui ab incerto auctore causam habuit, illi magistro non est imputandus, etiam si vnus ex scholaribus ignem immisisset, allegat textum in dicta lege, si vendita. vbi dicit casum esse

quæ

quæstionis suæ,& ꝙ quando duo erant in domo incensa,nec constat à quo ignis immissus fuerit,ꝙ neuter sit condemnandus,verum vterque absoluendus inconcussè tenuit Rom.cõsi.401.eo præsupposito,Et pro complemento huius materię, vide quæ remissiuè copiosè adducit Veronens.in tit.de igne. in tract.suo de seruit.ad fi.qui dicit hanc amplam, & profundam esse materiam. F.Turzan.

PRO.Incendium,ære alieno non liberat debitorem. vnde dicitur,ꝙ debitor generis,re perempta non liberatur.l.incendium.C.si cert.pet. Bellon.

Incendium committi non intelligitur absque culpa leuissima.vt commune testificantur Ias. in l. domos hæreditarias. ff.de leg.lib. 1.Ferratius caut.36.Versabitur autem huiusmodi leuissima culpa in omittendo, quocirca nullis pœnis erit obnoxia:commune inquit Did.à Couar.in tract. de sponf. 2. par.c.6.§.8.n.14. E.Suarez.

incendium culpa incendiarij factum, incendiarius tenetur ad emendãdum damnum inde sequutum,vt est com.opi.Nouellus in addi.ad Duen.reg. 18.& incendium culpa inhabitantium prouentum esse communiter tenetur.vt ibi,fallit quando aliter & alio modo ex forma statuti cautum reperitur. secundum communium Doc.Boer.q.26.n.17.Nouellus ibi. in 7.fal.Soc.regu.178. Bonac.

incendio probato, est fundata intentio contra inhabitantes,nisi probent quod absque eorum culpa,vel suorum incendium sit sequutum, & ita practicatur. vt dicit Bened. de foro Sempro.in repert.Fel.in ver.incendium.fallit in casibus, in qbus quis non tenetur de leuissima culpa commodatarius, tamen tenetur de leuissima culpa.idẽ est in furto.& ita Ferrarię aliàs obtinuit Ang.are.vt ipse asserit.§.prætereà.instit.quibus mo.re contrahi.obligat.per gl.ibi singularem. Si tamen conductor domus,in domo conducta tempore noctis dimisit solum duos pueros.vnum annorum duodecim, & alium annorum viginti,non dicitur saltem in leui culpa, vt teneantur de incendio,quamuis dicti pueri minus diligenter ignem custodierunt. quia consueuere patresfamilias diligentes habere familiam, tam maiorum quam minorũ in domo.veluti in tuto refugio.Anch.in cons.394.inci.cõductor domus.Bened. vbi s.vide Cirillũ in eius summa criminali.& Cur.iun.cons. 229. per totum.in 3.vol. Bonac.

Incendium præsumitur ortum ex culpa inhabitantium, vt est cõis opi.de qua Gabriellius cons.159.n.1. idem ex culpa quersantium,&non culpa leui,sed leuissima,vt est cõis opi.vt ibi. Et præsumitur incendium ortum culpa incertæ personæ non certæ,nec culpa ipsius patrisfamilias,vt est cõmunis opinio.de qua ibi.nu.7. Bonacoss.

Incendiarij locorum sacrorum ante denunciationem absoluuntur ab Episcopo,sed post denunciationem, solus Papa absoluit. communem dicit Summa Sylvest. in verb. Excommunicatio.7.Clar.d.§.fi.q.77.ver.incendiarij. P.Fichard.

incendiarij puniuntur pœna mortis.Clar.q. 68.ver. incendiarij. quando data opera commiserunt incendium, secus si culpa vel casu. Bonac.

PRO.Incertitudo vitiat actum.l.duo sunt Titij.ff. de testat.l.triticum.& l.ita stipulatus.ff.de ver.obl.§.incertis. instit. de legat. Idem.

OB.Contrà de l.id quod pauperib.C.de epis.& cler.vbi relictum pauperibus in genere valet.

SO.Ibi fauore piæ causæ.obstat etiam l. quidam relegatus. ff.de reb. dub.Sed ibi in incertis de certis personis. vt ibi not. Idem.

Incertitudo ex re genericè relicta,quæ nullos statos,certosque fines habeat, suboriens, tum contractum, tum vltimam voluntatem peruertit: quamuis eiusce rei plurima copia penes testatorem esse proponatur.commune ponunt Imo. in l. ita stipulatus.ff.de verbo.obl.Ias.in l. legato generaliter. ff.de leg.lib. 1.Quamuis verius longè sit non ea incertitudine legatum vitiari.sed rem mediocrem esse præstãdam. quod etiam frequentius censent Ias.in l.si domus.ff.de leg. 1.Rip.in d.l.ita stipulatus.nu.3. E.Suarez.

incertitudo,quę ad certitudinem reduci potest,reorum cõstitutionem haud vitiat.commune inquit vir excellentis doctrinæ Io.Ronchegallus Gioldus in l. 14.nume.6.ff.de duobreis. Idem.

incertitudo seu dubietas tẽporis positi in inquisitione reddit ipsam nullam,vt est communis opi.de qua Gratus respõso 59.n.13.& propter incertitudinẽ plurium delinquentium absolutio quandoque fit.Mars.sing.217. & vide in sing. 218. Bonacoss.

Incertitudo,quandoque habet vitiare actum. l.ita stipulatus.cum simil. ff.de verb.obl. fac.l.ita fidei.ff.de iur.fisc. Paul. de cast.in 2.volu.cons.150.& cons.319.alias 317. Alex.in 1. vol.cons.28.repetito in 2.vol.cons.31.col.3.

Vide tamen Fel.in c. 1.col.3. ext.de pact. vbi dicit non habere locum de æquitate canonica. adde Soz. in l. si quis arbitratu.de verb.obl.car.112.nu.8.

Sed ꝙ vitiet,vide Barb.in 1.volu. cons.33.col.4. de quo etiam vide Bened.in cons.3.in prin.

Limita secundum Barb.in d.cons.33.col. 5.vt non vitiet legatum factum in piam causam.& in 3.volu.cons.79. col.2.& 3.Phi.in c.cum quis.§.cum ab eo.col.vlt.de sepul.in 6.Panor. in c.ex parte.de cens.vide Bald.in l.quidam.ff.de leg.2.vbi dicit de legato facto in ædificat.ecclesiæ.

Sublimita nisi sit duplex incertitudo. Sonz. in l. si quis de pluribus.de reb.dub.car.275.

Incertitudo non vitiat legatum, quando constat de certo, licet non constet de quo.Ias.in l.si quis.§. 1.ff.de leg. 1.P.And.

Et quos actus vitiet incertitudo.vide in consiliis Alex.in 4. vol.cons.46.Cor.cons.125.col.vlt.Dyn.cons.41.

Bal.in l.fi.ff.de adop.dicit,quòd incertitudo omnia vitiat.

Legatum alimentorum, dot. & piæ causæ incertum valet. Barb.in 3.vol.cons.79.col.2.& 3.

Idem in omni contractu de iure canonico. Alex. in d. l. ita stipulatus.col.3.

An si dicatur,ꝙ hæredes Titij accusantur, accusa.sit incerta.vide in simili Alb.in 4.part.q.49. Idem.

Incestus etiam committitur, carnaliter cognoscendo monialem. ita communiter concludere canonistas dicit Berm. de concub.num.2.in fin.Clar.d.libr.v.§.Incestus. ver.sed nunquid. P.Fichard.

incestus etiam committitur,si mulier rem carnalem habeat cum clerico in sacris constituto.communem dicit Grillandus de diuers.crim.lib.3.q.vlt.vt illum refert pract.Carrer. nu.11. Clar.tamen ait id dici simplicem fornicationem. d.lib.5.§.incestus.ver.sed nunquid.in fi. P.Fichard.

Incestus pœna,est pœna mortis.communem dicit Grillan. de diuers.crim.lib.3.nu. 5.vt illum refert pract.Conrad.nu.15. quod verum est si incestus committatur cum alia pœna fornicationis,puta adulterium vel stupra.secundum glo.in l.si adulterium cum incestu.in princ.ff.de adult. quam communiter approbatam dicit Grilland.in loco præall.& Bermond.de concubin.ver.sum modò.De iure autem canon.in clerico est pœna depositionis.communem dicit Didac. super 4. Decret. nu.3.Si verò incestus committatur contrahendo incestas nuptias,tunc punitur iuxta formam authentic.incest.nupt.C.de nupt. Cuius dispositio hodie non est sublata ex dispositione auth.bona damn.C.de bon.damn.communem dicit Boerius decis.264.n.12. imò contrahens tales nuptias ipso iure amittit dominium bonorum suorum,absque sententia declaratoria. communem dicit Bermond. de concub. nu. 11.& seq.An verò dispositio d.auth.locum tantùm habeat in nuptiis incestis de iure ciuili tantùm, vel etiam incestis de iure canonico. Alij dixerunt ꝙ in vtrisque, & sic communem dicit Deci. in cons. 158.nu. 1.quem refert Dias in pract.crim.canon.c.78.& pract.Conrad.nu.9.Didac.super 4.Decret.n. 18. Bellon.cons. 84. Alij verò contra,ꝙ in illis tantùm, quæ de iure ciuili incestæ sunt, & hanc communiorem & probabiliorem dicit Foll. in pract.crim.canon.nu.95.vbi etiam ait Dec.deceptum esse, quod dixerit.Abb.opi.communem. refert Clar. d.§. incestus. vers.sed quæro quæ sit pœna. cum 2.seq. & notandum est,ꝙ ibidem in ver.quæro.dicit idem Clar.quando plures sunt doctores ex vtraque parte,qui attestantur communem, tunc ante omnia recurrendum esse ad consuetudinem tanquam optimam legum interpretem. P.Fichard.

incestum per ignorantiam committens excusatur. communem dicit Bal.Nouel.de dote in 1.part.11.partis.nu.8. Didac.super 4.Decret.nu.22.imò etiam pœna amissionis bonorum non habet locum vbi in contrahentibus fuisset ignorantia iuris vel facti, etiam ex causa & lata culpa,vbi dixit Bart.in l.si adulterium cum incestu.in prin.nu.11.ff.de adulte. quam communem attestatur Did. in loco d.nu.32. Clar.libr. 5.§.incestus.ver.excusantur. P.Fichard.

incestas nuptias bona fide à principio contrahentes si deinde detecta sit consanguinitas,& contrahentes eo non obstante perseuerauerint in matrimonio, non dicuntur incidisse in pœnas incestus,secundum gl.in clem.vnic.in ver. scienter.de consang.quam docto.approbare ait Did.super 4.Decret.n.19. Clar.d.§.incestus. ver.sed pone. P.Fichard.

Incestus dicitur inter collaterales & affines.§.ergo.institu. de nupt.& cum matrimonio & sine.l.si adulterium cum incestu.in prin. ff.de adult. ita Ang.Aret.in trac.malef.in verb.che hai adulterato la mia dona. P.Andora.

Incestus punitur vt adulterium. d.l. si adulterium. & vult Angel. vbi s. Quod est verum secundum eum quando scienter:si verò per iuris ignorãtiam,pœna mitigabitur.d.l.si adulterium.§.nunquam.& §. incestum. Si autem à fœmina committatur per ignorantiam iuris naturalis vel gentium, punitur vt masculus: si verò per iuris ciuilis ignorantiam,excusatur in totum.& idem in minore.d.l.si adulterium.§. 1.&§.incestum.& §.imperatores.& quò d pœna incestus sit pœna mortis,tenet Corn.cons. 19.in prin.vol.4. Ang.autem ignorantia excuset ab incestu, vltra præmissa vide Federic. consil. 167. vbi tenet quòd sic.facit quod vult Paul.de Cast.cons.34.libr. 2.Alex.in l.item apud.§.si quis virgines. ff.de iniur. Adde Decium in c.2.col. 5.vers.an autem statutum. vbi ponit an statutum liget ignorantes dantes operum rei illicitæ.Et vtrum pœna edita contra contrahentes incestas nuptias locum habeat in illo qui fornicatio coitu cognouit vnam ex fororibus, & cum alia postea contraxit matrimonium publicè:vide Pet.de Anch.consil.391. vbi tenet quòd non vide tamen in contrarium Dec.cons. 158. P.Andora.

Computatio graduum fit aliter de iure ciuili quam de iure canonico quo ad punitionem.Bart.cons.224.incip.an fratres consobrini. idem.

Contrahens incestas nuptias in 4.gradu non punitur de iure ciuili,secundum Cald.cons. 2.tit.de consanguinit. idem.

Incestus committitur inter personas sanguine coniunctas, & etiam cum moniali,vt est com.opi. de qua I.Clar.in §.incestus.versicul.sed nunquid.Et pœna incestus est pœna mortis, vt est com.opi.& clericus deponitur,vt est com.opi.Clar.ibi vers.sed quæro. & contrahens incestas nuptias confiscantur sibi eius bona ipso iure.com.est opi.Clar.ibi.ver.& scias.& cõtrahens incestas nuptias sub conditione si Papa dispensauerit valet matrimonium,com.est opi. ibi versi.sed quid si aliquis. Et pœna incestus non habet locum in sponsalibus, sed consummato matrimonio.com.est opi.Clar.ibi.vers.hæc autem. excusatur incestus si contrahens ignorat factum, vt est com. opi.Clar.ibi ver.Excusatur.Nec amittit bona,si ignorabat ius vel factum,com. est opi.Clar.ibi, nec puniuntur, qui incestas contraxerunt nuptias,ignorantes consanguinitatem,qua detecta perseuerant in matrimonio Clar.ibi. Bonacoss.

Incestus etiam committitur, si mulier se committat cum clerico in sacris constituto, vt est com.opi.Clar.in §.incestus. vers. sed nunquid in fin. qui tamen dicit hanc esse simplicem fornicationem. Bonacoss.

Incestus pœna est pœna mortis,com.est opi. Si incestus cõmittatur cum alia fornicationis pœna, puta adulterium, vel stuprum,vt est com.opi. De iure autem canonico, in clerico est pœna depositionis.Sed si incestus committatur,contrahẽdo incestas nuptias,punitur ad formam auth.incestas.C.de incestis nup. quæ non est sublata per auth. bona damnatorum. C.de bo.damnato.vt est com.opin.imo contrahens tales nuptias ipso iure amittit dominium bonorum suorum absque sententia declaratoria, vt est com.opi.& d.auth.an hẽat locũ tantum in incestis nuptiis de iure ciuili tantum, vel etiam de iure canonico.Quidam dixerũt ꝙ in vtriusque,vt est communis opinio aliqui verò contra ꝙ in illis tantum, quæ de iure ciuili incestæ sunt: Et hanc opinionem communiorem dicit. Clar.in d.§.incestus.versic.sed quæro.quæ sit pœna cum duobus seq.qui subdit,ꝙ quando absunt doctores ex vtraque parte, qui attestantur communem opinionem, ꝙ ante omnia est recurrendum ad consuetudinem tanquam optimam legum interpretem.Soarez verbo incestis.nu.34. Bonacoss.

Incestum committens non vxoratus adulterij pœnas plectitur vt est comm.opi.Soarez vers. incestum. nu.25. vide tamen postea. Bonacoss.

Incestas nuptias contrahentes à rei familiaris amissione iuris vel facti error,etiam ex crassa, ac lata culpa profectus excusat,quamuis à lucri iactura non excuset,vt est com. opi. Soarez verbo incestas.nu.31. Licèt mulier à dotis amissione ob huiusmodi cõtractas nuptias non excusare iuris errorem scribant,vt est comm.opi.Soarez ibi.nu.32. Bonacoss.

Incestis nuptiis, quarum impedimentum parentum alter ignorauit,suscepti liberi,quò ad parentes ipsos legitimi habẽtur,vt communis opin.Soarez.ver.incestis.n.33. Bonacoss.

Incestarum nuptiarum pœnas non illi incurrunt qui matrimonium bona fide contraxerunt ac post impedimentum detectum, in eo constanter nihilominus perseuerant, vt nec illi eas dabunt,qui matrimoniũ incestum contraxerunt quidem: sed cõitu nondum absoluerunt.cõia ponunt Did.à Couar.in tract.de sponf.2.par.c.6.§.8.nu.19.& nu.20.ac I.Clar.in prac. §.incestus vers.hæc aũt pœna &ver.sed pone quin nec illi pœnas vllas eo nõie dabũt.qui nuptias iure canonicũ incestas,& iure ciuili nõ incestas ɔ̃xerint.vt magis cõe humaniter & diligẽter ostẽdit Foller.in prac.crim.Cano.n.96.quẽ refert,& sequitur I.Cla.d.§.incestus.ver. quęro.nec illi deniq; eadẽ causa plectantur,qui nuptias, non reuera incestas consanguinitatis ratione,inierint,commune testificantur Boc.dec.264.nu.15. Iul.Clar.d.§.ver.item quæro. E.Suarez.

Incestas nuptias contrahentes,à rei familiaris amissione,iuris vel facti error,ẽt ex crassa ac lata culpa,profectus excusat:quãuis à lucri iactura non excuset. cõe inquiunt Bal.l. Nouell.in tract.de spon.2.par.c.6.§.8.n.22.I.Cla.in pract.§.incestus.ver. excusat, in fi.Licet mulierem à dotis amissione ob huiusmodi contractas nuptias nõ excusare iuris errorem scribant receptum Abb.in c.etsi necesse.n.7.de donat.inter vir.& vxo.Bell. cons.84.n.3.quos refert & immeritò videtur probare I. Clar. in prac.§.vlt.q.80.ver.dos mulieris.si quidem infligendis pœnis quæuis causa etiam alioquin improbabilis probanda est, vt alibi copiosius ostendo. E.Suarez.

Incestis ex nuptiis, quarum impedimentum parentum alter ignorauit,suscepti liberi quoad parentes ipsos legitimi habentur.commune asserit Viui.lib. 1.opi.212. E.Suarez.

Incestis nuptiis pœna confiscandorum bonorum imposita per auth.incestas.C.de nup.etiam hodie durat ipso iure absque vllius declarationis interuentu,vide j.ver.nuptiis.idem.

Incestum qui absque matrimonio committit,adulterij pœnas iure cæsareo dat.commune ait Did.à Couarru. in trac. de sponf.2.par.c.6.§. 8.nu.2.& qui diuersas hac in re communes opi.recenset I.Cla.in prac.§.incestus.ver.sed quęro.E.Suarez.

Incestis nuptiis,quarum impedimentum est, pœna confiscandorum bonorum imponitur.Soarez in ver.incestis.n.35. com.dicit. Bonacoss.

Incestuosi filij liberos,ac sui ipsius nepotes non potest auus hæredes instituere, nec relicto aliquo honestare, vt commune inquint Corsc.in sing.vers.fornicatio.quem laudat Did. à Couar.in tract.de sponf.2.par.c.8.§. 5.nu.13.in fi. E.Suarez.

PR.inciuile est,parte vna perspecta,tota re non cognita,de ea iudicare.in l.inciuile.ff.de legi.l.non est ferendus.ff.de transactio. Idem.

PR.inclusio vnius est exclusio alterius.l.cum ita.ff.de condi.& demonst.l.Pomponius.§.sed & si is.ff.de proc. Bellon.

PRO.inconstantia reprobatur in l.in causæ.ff.de procur.

OB.Contrà,imò permittitur inconstantia.in l.si sterilis.§.fi. ff.de act.emp.

SOL.ibi erãt duæ obligationes,hic vna administratio:ideo non poterat variari.vt ibi no.Bar.Vel dic,ꝙ ratione connexitatis prohibetur,vt hic.illic autẽ permittitur propter alternatiuæ naturam, quæ varietatem in debente admittit.leg. eum qui certarum in fi.de verb.obl. Bellon.

Incontinenti pro repellenda violentia rerum illud fieri dicitur, qñ id sine magno temporis interuallo commodè fieri posset,nunquam se ad aliud extraneum conferendo,& sumpta occasione agressorem repelleret, & ideò qualecunque tẽpus durat, durante hoc præparamento dicetur repulsio facta incontinenti.Hanc Doct. sententiam communem, & ab omnibus approbatam esse inquit Fel.in c.significasti. 2.n.12.quã quoque Hostien.antea ibi.amplexus fuerat,cuius doctrinam Abb.n.9.approbat.ext.de homic.vol. vel casu. sequitur Hier. Schurpf.in cons. 100.nu.4.in 3.Centu. Kirchouius.

PR.incorporalia propriè non possidentur.l:seruus.§.incorporales.ff.de acq.rer.dom.l.sequitur.§.si viam. ff. de vsuc.§. 1. inst.de reb.corp.& incorp. Bellon.

Incorporalium rerum dominus quin aliquis dici, censerique possit,nihil omnino vetat.vt frequenter placitum consti tuo ex Bart. 1.opposit.Paul.nu. 5.Alex.nu.4.& nu.6. Soc. nu. 29.Rip.nu.26.Berengar.c.2.nu. 12.in l.naturaliter.§.nihil cõmune.ff.de acq.pos.ex Pau.rursus in l.si quis vt.§.differẽtia.ff. illo tit.de acq.pos.atque ex Ang.in l.vlt.ff.vti possidet.& Rhoder.Soarez.in q.maioratus. E.Suarez.

Inculpatio offensi in mortis articulo facit indicium ad torturam,vt est com. opi.de qua Nouel.in tracta.ad defensam.n. 89.fo. 38.aliis s.concurrentibus.Turrius inter cons.cri. cons. 81.nu.27.tom.2. Bonacoss.

PR.indebitum sciens soluens non repetit. l.indebitum. C. de cond.indeb. Bellon.

Indebiti solutio non per errorem facta,tunc demum donationem inducit,cùm & is,cui solutum est,vt indebitum accepit.cõc aio ex Bar.in l. 1.nu.2.ff.de don.Paul.nu. 5.Ias.n.2.in l. si ego.ff.si cer.pe.Ias.in l.7.n.12.ff.de cond.indeb.Dec.in l.cu-

ius per errorem in pr.ff.de reg.iur.Galeaul.in rub.n.39. ff. de verb.obl.Obstabit tamen semper repetenti exceptio doli mali.vt per Pau.Alex.& Alc.ad finem.in d.l.si ego. E.Suarez.

Indebitum.indebiti condictio per renuntiationem tolli nõ potest pulchre Barb.in 2.vol.consf. 16.in 7.col.de quo vide p doct.maxime.Iasf.in l. 1.in 2.& 3.colum.ff.de condit.indeb.P. Andora.

Indebitè promissum peti potest cancellari.Rom.consf.278. circa prin. Idem.

Petens indebite solutum habet necesse probare quòd ille cui soluit non erat creditor.Alex.in terminis in 1.vol. consil. 83.in prin.

Promittens scienter.id ad quod non tenet.obligat.l.sed & si quis.§.fi.ff.si.quis cau.l grece §.a tutore cum gl.ff.de fideiusf. fac.l.si quid possessor.ff.de peti.hæred.

Secus si ignoranter.Alex.notabiliter.in 5.vol.consf.164.fac. l. si quid indebitum.& ibi Iason.ff.de cond.indeb. idem.

In libello in conditione indebiti.debes.in medio concludẽdi dicere.Et ignoranter solui ita dicit elegant. Bar.in l.si prius versf. 5.opp. ff.de oper.no.nun.& in l.certi cond.in pr.ff.si cerpe.& in l.inter.ff.de cond.indeb.refert & sequitur Ang.Are.in §.omnium.instit. de act. Idem.

PR.indecorum est,vt is qui se nescit regere,alios regat.c.in decorum.extra de ætate.& qual. Bellon.

PRO.indecorum est patrem à filio regi.leg.hi qui.ff.de tuto.& curator. idem.

Indefinita in materia probationis, non æquipollet vniuersali Curt.iun.consf. 17.nu. 13.comm.dicit. Villalob.

PR.indefinita æquipollet vniuersali.l. si ita relictum. & l.si pluribus.ff.de leg.3.l.li necessarias.§.si annua.ff.de pign.actio.

OB.Contrà de l.nominatim.ff.de lib.& posth.vbi indefinita singulari æquipollet.

SO.Dic,q̃ indefinita prolata ad personas in odiosis non æquipollet vniuersali,vt in contrario,secus in fauorabilibus.l. si quis ita.§.si quis.ff.de testa.tute.

OB.Preterea obstat,quia omne marmor comprehẽdit nõ solum rudem materiam marmoris,sed etiam statuas marmoreas.l. 1.de auro & arg.lega.ff.& tamen marmor indefinitè prolatum non continet statuas marmoreas.in l.quæsitum.§.illud ff.de leg.3.Item omnis lana tinctam comprehendit.leg.pedi culis.§.Labeo.ff.de auro & argen.legat. Lana verò indefinitè non continet tinctam.l.si cui.de leg.3.

SO.Vbi non est eadem ratio,& conditio particularium in vniuerso comprehensorum, propter aliquod accidens non æquipollet vniuersali indefinita:vt tinctura lanę,& species statuę marmoreę,nõ procedunt ex ipsa rei origine,vel substãtia sed ex accidẽti hominis operatione,vt in contrariis:secus vbi est eadem ratio,quæ non mutatur per aliquod accidens.& vide gl.in c.vt circa.in verbo vniuersorum.de elect.extrà.Bello.

Indefinita oratio, in materia probationis nõ par est oratio ni vniuersali.vt commune ait Cur.iun.consf. 17.nu. 13. Alias autem regulariter ac generaliter illi ex benigna interpretatione æquipollebit,& si ex propria verb.signi.nunquam indefinita hæc oratio æquales vniuersali sermoni vires habitura sit. ex Bar.doctrina in l.si pluribus.n.4.ff.de leg.lib.2.quam communiter placitam,esse liquet ex Dec.in l. 1.n. 26.ff.de reg. iur. Io.Crot.in l.omnes populi.n. 167.ff.de iusti.& iur.Gomez.in rub.de actio.latissimè Did.à Coua.lib. 1.variarum resolut.ca. 13.n.5.mouentur omnes per tex.in leg.si seruitus.ff.de serui. vrb.præd.quem nos aliud velle alibi ostendimus. Suarez.

Indefinita æquipollet vniuersali.l.vbi est eadem ratio.legetres fratres.& ibi no.ff.de pac.l.si plibus.ff.de leg.2.c.solite extra.de maior.& obed.c.vt circa.in ver. aliorum ecclesiastico rum.de elect.in 6.l.si seruitus cũ similib⁹.ff.de seruit.vr.præd. Pau.de Cast.in 2.vol.consf. 188.& consf 314.alias 312.Dy.q̃s. 41.Iasf.in rub.inst.de actio.in 5.col. & in l. Iulianus.in 10. col. ff.de cond.indeb.Alex.notabiliter.in 4.vol.consf.26.

Et qui totum dicit.nihil excludit.l.Iulianus.ff.de leg.3.l.pedicul.§.labeo.ff.de au.& arg.leg.Bar.in consf.216. incip.Adelandus.Panor.in 2.parte.consf.94.in 4.colum.dec.consf. 61.in 1.colum.

Et officium vniuersale dictionis est vt omnia amplectatur. dec.consf.69.in 3.col.bene fac.quod ipse vult in consf.76.ver. & suadetur.Lud.Ro.consf.31.

Et vbi reperitur.prohibitio precedente termino vniuersali puta nemo.nullus &c.talis prohi.omnes astringit.phi. in c. nemo.de elect.in 6.

Maior est ius vniuersalis quam indifinitę.d.l.Iulianus.Cor. in 4.vol.consf. 172.versf.recedere autem.

Fallit in dicto testis.secundum.Alex.qui multa al.in 1. volu.consf. 110.& inter cætera.alleg.innoc. & Panor.in ca.audiatis.de præscr.& ibi hoc.vult Fely. in 12.col. addo sonz.in l. si quis cum totum.ff.de excep.rei iud.Alex.in 2.vol.consf.68.& consf. 108.Iasf.in l.non hoc.in 4.col.C.vnde legitimi.vbi plura al.dicens q̃ miratur.quo.spũ.idem Alex. tenuerit contrariũ & male.in consf. 118.in j.vol.addo Alex.in 3.vol.consf. 112.in 2.col.Cor.in consf. 103.in 2.col.hypo.sing. 171.Cur.iun. con. 17.in pen.& vlt.col.

Aduerte.quia in contrarium facere.videtur.quod dixi j.in ver.probatio.§.70.sed solue.quòd ibi est verbum.totam rem ig.&c. P.Andora.

Et adde q̃ indefinita. æquipolet vniuersali. etiam in teste. quando relatio.habetur ad capl'm.Ita dec.in consf. 100.ibi circa secundum testem.al.Bal.in l.si defensor.§.qui interrogatus in fi.ff.de interro.act.& Lud.Ro.in l.celsus circa fi.ff.de vsuca. & Are.in l.serui.electione.§. 1.ff.de leg. 1.imo secundum eum etiam quando testis simpliciter deponit intelk̃r dictum eius secundum capl'm.vt notabiliter.tradit Bar.in l.labeo.versf.sed quæro.quid si testis.ff.de sup.lega.& vide sonz.in l.si quis cum totum ff.de excep.rei iud.char.84.nu.2.& in l.marcellus.ff.ad treb.char.246.nu.9.

Fallit etiam in instrumentis.quia indefinita non æquipolet vniuersali.ita dec.consf. 146.in 6.col.Vt si dicatur.canonici talis ecclesię constituerunt syndicum &c.& ita volunt doc.maxime Alex.in locis prealegatis.& idem in specie vult Alex.in 2.vol.consf. 198.& in l.rescriptum.ff.de pac.Fely.in d.c.auditis in 12.col.Alex.in 1.col.consf.7.repetito in 2.vol.consf. 198.& in 3.vol.consf. 112.Panor.in c.quoniam de coniug.lepro.

Fallit preterea in indefinita affirmatiue prolata.quia de proprietate sermonis non æquipollet vniuersali. ita dec.consf.3. in 4.col.al.d.l.si seruitus.& in multis consiliis.Cor.dicit.q̃ indifinita non equipolet vniuersali.ex vi verborum. Sed ex humanitate & sic æquitate.& vbi non est equitas non equipollet & maxime ita dicit.in 2.vol.con. 119.in 4.col.ver. si superior sonz.in d.l.si quis cum totum.

Fallit etiam in odiosis,vt habetur in iurib.s̃.alleg.& per Soci.in l.2.ff.de lib.& posth.Iasf.in l. 1.col.4.ff.si cert.pet.l.sed etsi possessori.§.item si iurauero.ff.de iureiur.Soci.d.l.si quis cùm totum.

Fallit quoque in manumissionibus.l. 1.§.si seruus.& ibi Hipol.marf.ff.de quæstio.Item fallit quando iuris ratio non patitur.Philip.in c.2.de rescrip.in 6.

Indefinita in materia feudali, an æquipolleat vniuersali. Curt.in tract.feudor.q.4.in fi. idem.

Indicium remotum à maleficio non est sufficiens ad torturam.Mar.Ant.de indi.nu. 150.commu.dicit in repe.l.fin.ff.de quæstion.

Fallit in indicio, quòd sit solitus delinquere. Idem ibi nu. 148.com.dicit.

Fallit secundo.in graui inimicitia licet non idem ibi n. 175. comm.dicit. B.Villalob.

Indiciorum copia danda est reis. Io.de Ripa.C.de edend.l. 2.nu.8.comm.dicit. idem.

Indicium omne, præsertim cùm à facto ipso est remotum, duob.testib.probari debet commune aiunt Soc.consf. 54.n.2. lib.4.Io.Amicis consf. 127.nu. 10.ac latius Iul.Clar. in prac.§. vlt.q.22. E.Suarez.

Indicium quęstioni seu tormentis idoneum abundè suggerit delinquendi consuetudo. vt frequenter placitum inquit Marc.Ant.de ind.nu. 148. quamuis verius contrarium affirmet cum Hip.Iul.Clar.in pract.§.vltim.q.64.versic. sed pone idem.

Indiciorum copia reo facienda est.commune pronunciant Rip.in l.2.num.8. C. de edend.& qui id accurratè & copiosè declarat Iulius Clar. in pract.§.vltim.quæst.49. cum sequent. E. Suarez.

Indicium non oritur contra reum ex dicto inimici maximè si inimicitię sint capitales,secũdum communem per Bursar.consf.20.nu.34.lib.1.

Indicare delictum vt minis,&præmiis allicientur,qui nouerint,& cum ab ipso delinquente nouerint,indicare non tenebuntur,nec ciusmet delicti participes præmiis pollicitis fruẽtur,imò puniri etiam poterunt,quemadmodum & illi,qui delinquentem non conuicerint. communia ponit accuratè & copiosè Iul.Clar.in pract. §.vlt.q.27. E.Suarez.

Indicium debet probari per duos testes.ita concluditur ex gl.in l.fi.in verb.vel indiciis.C.famil.erciscund.quam Doctores communiter sequi dicit Angel.de castro inter consf.criminal.diuersf.consf.94.nu.26.lib. 1.Soci.consf. 52.nu.2.libr.4.Michellus patrocinio.46.nu.13.Intellige si illi testes non deponerent de vsu ipsius maleficii, sed aliquo actu remoto vel etiam proximo ipsi maleficio.ita dicit communiter intelligendam dictam gl.in l.fi. Soc.consf. 54.n.2.lib.3.Marf.consf. 59.n. 6.Si verò testis deponeret de ipso delicto & de visu, tunc etiam vnicus talis sufficeret, & faceret indicium ad torturam. ita communiter approbari.dict.gloss.dicit Rol.consf.7. nu.3. lib. 1.& ita communiter seruari dicit Albe.in l.si quis.C.ad legem iul Maiest.nu.i.Cepol.consf.crim.40.in 4.dubio.Et hanc distinctionem dicit esse canonizatam in iudiciis & in scholis. Alciat.consil.455.nu. 1.Clar.d.§.fi.q.22.per tot. P.Fichard.

Indicium in materia criminali propriè appellaturq̃ plus sit quàm simplex præsumptio,& minus quàm semiplena probatio.ita Doctores communiter tenere attestatur Corn. consil. 101.in litera L.lib.2.Clarus d.l.5.§.fi.q.20.in pr. P.Fichard.

Indicia & præsumptiones contra accusatum licet sint indubitate,tamen non debet propterea aliquis condemnari. communem dicit Decius consil. 175.num.8.versf. præterea etiam. Marf.rubr.de probat.num.237.in fi.Nouell. in practica crim. nu. 34. Alij tamen dicunt si agatur ad pœnam pecuniariam. q̃ possit reus ex indiciis indubitatis etiam criminaliter condemnari.& ita communem attestatur Gratus.consil. 136.nu. 22.lib. 1.secus si agatur de pœna corporali. Alij dicunt quod neque pecuniariam neque corporalem pœnam iudex ex eo casu imponere possit.vt tenet Inn.in cap. quia verisimile.nu. secundo.de præsumpt.quem dicit communiter sequi Doctores.Marsil.in l.prima.§.diuus Adrianus.n.25.ff.ad legem Corne.de siccar.Cauens.super ritu magnæ curiæ. 274. nu. 15.Palac.Ruuios in allegatione hæreseos.§. 11.& Iacobi.in rub. de probat.nu.7. prout illos refert Plaza.lib. 1.delict.ca. 14.nu. 3. in fin.Duennas regu. 303.in med.Alij verò dicunt q̃ quidem corporalis pœna non possit imponi, sed pecuniaria tantùm. & ita communem esse testatur Carer.in pract.crim.nu. 56.idẽ attestatur Boss.in tit.de conuictis.nu.34.& seq.affirmans q̃ ita seruetur in practica, & q̃ iste est communis sensus Doctorum. Alij dicunt totum contrarium q̃ scilicet reus ex indiciis indubitatis sit condemnandus,neque pœna mitiganda, & ita attestari videtur Bellamera.decis. 689.versf.ad vndecimum dico. Idq̃ maximè procedere in delictis occultis, & difficilis probationis,& tractatibus secretis, & in quibus veritas clari⁹ haberi non potest.ita communiter teneri attestatur Pract.Carer.versf.ex quibus,Refert Clar.lib. 5.sent.§.fi.q.20. versf. scias tamen. P.Fichard.

Indicium ad torturam facit vnus testis contra reum,etiam aliàs inhabilis, & minus idoneus quoad inquirendum. Clar. q.21.versf.vnus communem dicit Parisf.consil. 151.num. 1. & seq.in 4.vol.Et facit indicium ad torturam contra personam vilem,licet duo testes requirantur,qui deponerent à remotis Cyrillus in summa criminali tit.de quæstionibus §. 5.num. 8. fol.153. Bonacoss.

Indicium ad torturam facit testis,qui dicat audiuisse percutientem Caium de nocte, & dicat se cognouisse ad vocem, si notam vocem habebat Titij adeo vt decipi non poterat,vt est communis opinio.Clar.q.21.versf.sed quid.Et si dicat vidisse talem committentem delictum de nocte,non facit indicium ad torturam,nisi deponat q̃ lucebat Luna,vt est com.opinio. ibi. idem.

Indicium facit socius ad torturam, vt est communis opin. In casibus tamen,de quibus per Cla.d.q.21.ver.dictum socij. Regulariter autem dictum socij criminis non facit indicium ad torturam,cõtra socium eiusdem criminis,nisi contra eum alia sint indicia, & ita communiter tenetur Nouellus in trac. ad defensam.fol. 57.nu. 83.Interrogari autem socius,super sociis non debet, vt est communis opinio. nisi in criminalibus exceptis.Clar.ibi ver.seq.Et ibi ponit,quando socius faciat indicium contra socium ab eo nominatum.Et ibi dicit Clar. q̃ iudex nunquam debet interrogare socium de sociis nominatum non præcedẽtib.aliquibus indiciis,quia esset potius suggestio,quàm interrogatio,& faceret processum nullum.vide omnino Clar.ibi. Nec est sufficiens dictum socij indicium ad transmittendum inquisitionem reo, nisi in casibus exceptis. Clar.ver.si verò ad assumendas autem informationes dictum socij,quiultra illud crimen esset periurus,facit indicium ad inquirendum,sed non ad transmittendum inquisitionem.Clar. ibi.versf.scias.tamen,communem dicit. Et talis nominatio socij criminis in casibus non exceptis,non facit indicium ad torturam,sed solum ad inquirendum Licet aliter se habet cõsuetudo,quod torqueatur nominatus.Et in criminalibus exceptis talis nominatio concurrente aliqua præsumptione, facit indicium ad torturam,vt est comm.opinio.Clar.ibi versf.sed quid. idem.

Indicium non facit dictum mandatarij contra mandãtem commitu delictum,nisi alia concurrant,vt est com.opi.Clar. in q.21.versf.& ex hac. Licet in criminibus exceptis leuiores suspiciones sufficiant. idem.

Indicium faciunt duo socij criminis contra socium.non autem ob hoc potest condemnari,vt est com.opi.Cla.q.21.ver. sed pone.Et debent esse iurati,vt est comm.opi Clar.ibi. ver. quæro nunquid.Et ad hoc,vt dictum socij faciat indicium ad torturam,debet esse tortura confirmata.Clar.ver.scias etiam. Et adeò non facit indicium ad torturam, socius criminis nominans socium.Etiam si persona nominata esset malæ famæ, vt est com.opi.de qua Roma.in l.& si certus ff.ad sylla.gl.Anto.de Tremol.ad Bonacur.tit.quibus mo.suo no.for.41.Nisi in casibus expressis.vt ibi. Bonacoss.

Indicium non facit ad transmittendam inquisitionem reo assertio vulnerans,qui reconualescit.Nisi ad inquirendum,& ad assumendas informationes cõtra imputatum.Secus si moriturvulneratus,& in morte asserat se vulneratum fuisse à tali, quia talis assertio est sufficiens ad inquirendum, ita practicatur.Clar.q.21.versf.assertio.Est etiam sufficiens ad excusandũ à calumnia & temeritate hæredem mortui,qui motus est ad excusandum eum,qui fuerat diffamatus à vulnerato committente,vt est com.opi.Clar.q.21.versf.assertio. Ad condemnationem autem non est sufficiens. Nam talis assertio vulnerati morientis,non probat plene delictum,vt est com.opi.Clar.ibi versf.præfato. Nec facit talis assertio vulnerati indicium ad torturam,vt est com.opi.Clar.ibi. Bonacoss.

Indicium facit ad condemnationem fuga militis in bello, vt est comm.opi.Clar.d.q.21.ver. fuga. Item fuga facit suspectum tutorem,vt est comm.opi. ibi. Item fuga facit semiplenam probationem in his,quæ,aliàs requiruntur plenam probationem,vt est com. opi. ibi. Et hoc intellige in fuga ante formatam inquisitionem, vel assumptas.de eo informationes,secus si post.quia non est sufficiens ad torturam,vt est com.opi. Et hæc omnia intellige in causis capitalibus, secus in non capitalibus,quia fuga cum fama publica facit indicium ad torturam.& si quis ante vel post inquisitionem,vel assumptas informationes se presentat,magna est innocentiæ suæ presumptio & elidit omnia indicia contra eum,vt est commu.opinio.ibi. idem.

Indicium etiam ad condemnationem facit fuga incarcerati,qui effracto carcere,& ruptis vinculis arripit fugam.si tamẽ reuertitur,non sufficit ad condemnandum sed ad torquendũ valde,vt est comm.opi.Clar.in d.q.21.versf.& fuga facit contra reum plenam probationẽ, si est legitimè in carcere detentus,aliàs non.quia tunc potuit licite fugere nec aliàs tenetur redire,vt est com.opi.Clar.ibi. Etiam si iurasset redire. Et hæc intellige de fuga in carceribus publicis, secus si de priuatis aufugit carcerib.com.est opi.Nec habent locum predicta in tentante aufugere,vel in eo.qui carceres apertos inuenit,vel qui carceres frangere cœpit,& tentauit,vel qui fractis carceribus rediit,vt est comm.opi.Clar.ibi. idem.

Indicium contra officialem,qui fugit,fuga facit.qui voluit syndicari, & ideò in litem syndicatorib. quærelantibus iuramentum deferri potest,comm.est opi. Clar.q.21.versf. præterea. idem.

Indicium facit grauis inimicitia,capitalisve.sed non leuis, comm.est opi.vt possit inquiri, & inquisito reo transmiti. Et ad assumendum informationes,comm.est opi Clar.q.21.ver. inimicitia. Inimicitia autem non facit indicium ad torturam aliquo pacto.Clar.q.21.ver.inimicitia.& est comm.opi.Bene tamen ob inimicitiam communiter captura, & assumuntur informationes,& iudex debet arbitrari,q̃ faciat sufficiens indicium,inspecta qualitate personarum & delicti. Et facit etiã indicium ad torturam inimicitia,quando delictum fuit clam commissum,& nullus alius imputatur. idem.

Indicium facit contra confitentem sufficiens ad torturam, quando delictum fuit clam commissum,& nullus alius imputatur. idem.

Indicium facit contra confitentem sufficiens ad torturam confessio extraiudicialis,vt est comm.opi.Clar.d.q.21. versf. confessio.Potest tamen reuocari,docto de errore. idem.

Indicium facit confessio facta coram iudice incompetenti ad torturam,comm.est opi.Clar.q.21.ver.sed hic quæro.Nisi esset extorta.comm est opi.Cla.ibi ver.hanc tamen.Et posset tunc reuocari coram competente iudice.Clar.ibi ver. sed qd, & est comm.opi. nec faceret indicium ad torturam, docto etiam de errore. idem.

Indicium facit ad torturam confessio clerici, facta coram iudice laico,vt est comm.opi.Clar.q.21.ver.hanc tñ.Confessio tam

ſio tamen facta coram iudice,non in figura iudicij,non obeſt niſi quia facit indicium ad torturam.com.eſt opi.Cla.d.q.21. verſ.ſed hic cadit. idem.

Indicium ad torturam facit, ſi quis confiteatur in tormentis,& poſtea extra iudicium ductus ad ratificandum reuocat confeſſionem,& negat delictum,quia poteſt torqueri &cogi ad perſeuerandum in ipſa confeſſione.Et hoc intellige,ꝙ poſſit torqueri tanquam ſi nouum indicium ſuperuenerit,nõ autemvt tandiu ſit torquendus,donec in ipſa perſeueret confeſſione.Et poteſt repeti,vſque ad tertiam torturam,nec eſt procedendum vſque in infinitum.ſecundum Cla.d.q.21.verſ. vlterius.prout faciunt,qui reum in tormentis cõfeſſum die noctéque torquendo fuligant,donec perſeueret, quia non poſſunt hoc facere de iure. idem.

Indicium faciunt minæ eius,qui aliàs eſt ſolitus minas exequi,& qui fuit malus in eodem genere mali,vt eſt com.opin. de qua Clar.verſ. minæ. Vnde poteſt torqueri minans.q.21. idem.

Indicium facit ad inquirendum pax,& tranſactio facta ſup delicto cum offenſo de ipſa iniuria,vel offenſione.Non tamẽ facit indicium ad torturam,ſi facta ex tranſactio ſuper delicto ſuper quo licet tranſigi aliàs ſecus,vt eſt com.opi. Clar.q.21. ver.pax.Et vide ibi cautelam pro pace,& tranſactione facienda ſuper pace,quòd non obſit. Idem.

Indicium facit ad inquirendum mendacium , ſeu variatio, inconſtantia & titubatio rei.com.eſt opi.Cla.d.q.21. ver.mẽdacium.An autem faciat mendacium ad torturam.Eſt arbitrium iudici. qui circunſpectus eſſe debet,& inſpicere qualitatem perſonę& rei,ſuper qua eſt mendacium ſeu variatio.Et ſi veriſimiliter,poteſt reus obliuiſci,& an ſit circa ſubſtantialia? Et an incontinenti ſe correxerit. quia eſſet emendatio correctio incontinenti,& non mendacium.Et dicit ibi.Cla.ꝙ ſi eſſet iudex,vix ex ſolo mendatio. vel variatione reum torqueret.niſi aliquod aliud adminiculum concurreret. Aduerte tamen ꝙ ſi ab initio imputatus negaret,ꝙ propter negationem non eſſet torquendus,ſi non precedebant legitima indicia,& de delicto prius non ꝓſtabat.quia pro ſua defenſione poterat negare. Et in dubio debemus, præſumere in meliorẽ partẽ.i. nõ fraude negatum.Ita Guido de Suza.in trac.de iure emph. nu. 52.ad fi.Tom.8. Et negãs illud , quod ſi confeſſus fuiſſet, non potuiſſet ei preiudicare.non facit indicium hæc ſua negatio,nec ei præiudicat.vt dicit in Marſ.in conſ.nu.67.& ſeq.& conſ.15.n.19.Mantua conſ.213.circa fi.in j.vol. vbi dicit hoc eſſe veriſſimũ.refert & ſequitur.Luci⁹ inter conſ.crimi.conſ. 160.n.3 ‹.vlt.tomo.Et aliàs reſpondi in ardua cauſa.Et ſola in conſtantia,titubatio,& trepidatio rei,abſque dubio nõ eſt ſufficiens indicium ad torturam.Sed facit aliqualem præſumptionem,vt eſt com.opi.Clar.d.q.2.verſ.cæterum. Bonacoſſ.

Indicium ad torturam facit viſus exire de domo,vbi reperitur quis occiſus cum enſe nudo ſanguinolento , cum pallida facie,quæ domus non habet,niſi vnum hoſtiũ.Clar.q.21.ver. ſi aliquis.Eſt tñ ſm eum,iudici arbitrarium,vel eum torquerę vel condemnare,ſeruatis ſeruandis.pœna ſ.extraordinaria.In ſpecta qualitate facti & perſonarum.vide Burſatum conſ.20. nu.21. idem.

Indicium facit ad torturã res futurata penes aliquem repta niſi doceat à quo peceperit, vt eſt com.opi.Cla.d.q.21.ver.vlt. fallit,ſi ille penes quem ſit reperta res,ſit bonę vocis,conditionis,& famæ,quia etiam ꝙ non doceat à quo habuerit,non facit contra eum indicium ad torturam,vt eſt com.opi.Clar. ibi.idem ſi eſſet reperta apud aliquem , qui eſſet ſolitus emere & vendere tales res mobiles,& illam palam teneret,quia illo caſu nulla ex eo ſuſpicio contra ipſum oriri poſſet. vt ibi per Clar. idem.

Indicium à remotis,ſeu adminiculum licet minimum,& leue faciens ad cauſam, de neceſſitate debet per duos teſtes probari ad hoc,vt de eo habeatur ratio,vt eſt com.opi.Cla.q.22. in pr.vnus tamen teſtis de veritate deponens,ꝙ vidit Titium vulnerantem Seium. vel audiuit Sempronium blaſphemantem,talis teſtis facit indicium ad torturã,vt eſt com.opi.Clar. ibi.ver.teſtis.aũt de aliquo actu remoto à maleficio, vel proximo non facit indicium ad torturam. ſed duob⁹ eſt opus, vt eſt com.opi.Clar.ibi. & ad hoc, vt vnus teſtis faciat indicium ad torturam,debet eſſe integer & omni exceptione maior,vt eſt com.opi.Clar.ibi.Sed vide per eum remiſſiuè. idem.

Indicia ſolemniter recepta,debent præcedere capturam.aliàs iudex non poſſet deuenire ad torturam,vt eſt com. opin. de qua D.Brunorus à Sole in conſ.vnico crim.n. 100.Bonac.

Indiciorum copia eſt danda reo,vt eſt com.opi.Clar.q. 49. in pr.Aliàs tenetur iudex in ſyndicatu.Alex.conſ.65.n.1.in 1. vol.Etiã.ꝙ. iudex habeat arbitriũ ex ſtatuto liberũ & abſolutum.vt ibi fuſi⁹ p Alex.Dicit tñ Ang.in l ſi vacãtia.C.de bonis vac.libr. 10. cautos debere eſſe iudices & Rectores ad hoc,vt ab eis nõ poſſit capi & peti copia diffamationis, ꝙ in inquiſitione dicant.Hæc eſt quædã inquiſitio, q̃ facit & format talis prãs ex ſuo mero officio.Refert Alex.conſ.120.nu.1.vol.vlt. Fel.in c.qualiter.n.9.de accuſa.Et vide Dec.in l.1.col.3.n.14. C.de edẽ.Et no.ꝙ Notarij nõ debẽt furtim dare copias aduerſariis.l.1.§.is qui.ff.de publ.iud.& in l.aliquid.§. teſtium.ff.de pœ.&no.10.Fab.in §.lex Cornelia.ff.de pub.iud.Et debet dari copia indiciorum.ẽt abſque eo,ꝙ aliqua cauſa allegetur.niſi hæc ꝙvult defendere reũ Blãcus in l.ſi.n.26.ff.de queſt.Et cõſuetudo in ꝓrium nõ valet,ꝙnõ ſit dãda copia indiciorũ,vt dicit Alex.de Neuo in conſ.86.fallit vt p D.Donatũ de indiciis li.3.Regularũ ſuarũ in ver.copia indiciorũ.&li.4.ver.indiciũ. Carre.in prac.cri.fol.40.vbi plura no.digna.Etiam in crimine hęreſis eſt dãda indiciorũ copia.Non aũt ſunt edẽda teſtiũ nomina,vbi adſit periculũ, vt quia inquiſitus ſit potẽs. Idem eſt in aliis criminibus,vt eſt com.opi.Clar.d.q.49.ver. habetque locum.Et practica eſt,quod dentur nomina teſtiũ ꝓfuſa.&ſeparata à dictis teſtium ob potẽtiam reorũ,ne poſſint ſcire,q̃d ab vnoquoque eorũ dictũ fuerit.Clar. ibi, & copia indiciorũ nõ datur ante torturam,niſi reus petat,vt eſt comm.opi.Clar. q.49.ver.ſed nũquid.&tunc omnino eſt dãda,ſi⁹ ante ꝑdemnationem,ẽt omnino dari debet,ẽt ſi nõ petat.& hoc ſiue ſit conuictus,ſiue ꝓfeſſus.& ita ſeruatur ſm Clarum.ibidem ver. ſed nunquid.Et debet decerni copia indiciorum vt ſi pars velit accipiat eius expenſis.vt ibi per Cla.& vide Rimin.nouiſſi. conſ.88.n. 59.Soarez verbo.indicium.nu.44. Bonacoſſ.

Indicorum copiã petẽs ſibi decerni & proceſſum,nõ tenet exprimere cauſam,quia tacitè cenſetur,ſe velle defendere, & elidere indicia aliter q̃ per torturam.Clar.q.49.verſ.ſed quæro.vt eſt cõis vſus.& ſi plures rei ſunt vnius delicti,& vnus eorum ſit præſens alij verò ꝓtumaces, nõ debet differri ꝓceſſus rei præſentis , donec illi q̃ ſunt ꝓtumaces ꝑdemnentur , ne ſi publicetur proceſſus,poſſint ꝓtumaces inſtrui de indiciis cõtra eos exiſtẽtibus,& ſubornare teſtes,& deinde ꝓparere,ipſi⁹ aũt cõtumacib.ꝑdemnatis,fit publicatio ꝓceſſus quoad præſentes daturq̃ eis copia deletis tñ prius , quantum ꝓmodò fieri poteſt,nominibus cõtumacium atque is omnibus, quæ ad eos pertinẽt,quatenus tñ quoad præſentes de huiuſmodi deletionem non tollatur,vel in minima facultas defenſionis. Clar.q.49.ver. ſed pone.Item nunquam publicare proceſſus, neque dare copia indiciorũ, quæ iudex ſumpſit ſuper proceſſu informatiuo.niſi poſtquam ſunt,eo legitimè citato,repetita.Et ita practicatur.Clar.ibi ver.item ſcias.Et nõ datur copia proceſſus reo,nec ẽt ipſi accuſatori,ſi illam petat, niſi publica to proceſſu. Etiam ſi illam petit ꝓ intereſſe fiſci, vt poſſit alia ſubminiſtrare.indicia.com.eſt opi.Cla.d.q.49.verſ.danda eſt. Et ita ſeruatur. Et quæ de proceſſu dicta ſunt, non intelliguntur de proceſſu ſuper inquiſitione generali ad inueſtigãdum, quid fecerit delinquens,quia copia dari nõ debet,vt eſt com. opin.Clar.ibi ver.hæc autem omnia. Bonacoſſ.

Indicium omne,præſertim,cùm à facto ipſo eſt remotum, duobus teſtibus probari debet,vt eſt com.opi.Soarez ver.indicium nu.41.Carolus in addi.ad Alex.in conſ. 5.vol.j.4.com munem dicit. Bonacoſſ.

Indicium facit ad torturam ſolitus delinquere,vt eſt com. opi.Soarez verſ.indicium.nu.42.licet Clar.ibi.contra teneat, nu.43. Bonacoſſ.

Indicia & mala fama in ſpecie probata,tollitur per bonam famam in ſpecie probatam,vt eſt com.opi.Burſ.conſ. 20.n.13. Bonacoſſ.

Indicia à remotis non ſufficiunt ad torturam,vt eſt comm. opi.Burſ.con.29.n.43.Blancus in trac.de indic.n.148.comm. dicit.vel nu.150. Bonacoſſ.

Indicium non oritur ex dicto teſtis inimici , maximè ſi ſit capitalis,vt eſt com.opi.Burſ.conſ.20.n. 24.& conſ. 69.n. 31. Etiam capitalis.conſ.20.nu.17. Bonacoſſ.

Indicium à remotis non probatur vnico teſte,com.eſt opi. Clar.de quo Burſ.conſ.24.nu.22. Bonacoſſ.

Indicium non facit allocutio ſecreta ad aures,niſi tria concurrant,ex magis communi.Burſ.conſ.20.nu.18. Bonacoſſ.

Indicium non facit mandatarij dictum contra mandantẽ, extra confeſſionem,excommuni.Burſ.conſ.20.nu.2.

Indicium non facit ſola mala fama.ex com.opi.Burſ.conſ. 35.nu.16. Bonacoſſ.

Indicium,etiam de propinquo duobus teſtibus omni exceptione maiorib⁹ probari debet, ex communi opinione.Burſ. conſ.38.num.2.quæ dicantur noua indicia. Papias in for.inquiſitio

quiſitionis ſuper verbo. Hæc eſt quædam inquiſitio.nu.21. fol.137.D.Brunorus à ſole in vnico eius criminali conſ.num. 129.vbi dicit, ꝙ quodlibet indicium propinquum vel remotum,debet probari per duos teſtes conteſtes,vt eſt com.opin. Bonacoſſ.

Indicium ſufficiens ad torturam eſt, ꝙ quis ſit ſolitus delinquere,Blancus de indi.n.148.com.dicit. Bonacoſſ.

Indicia quæ ſint ſufficientia ad torturam remittuntur arbitrio iudicis,vt eſt com.opi.de qua Rimi.nouiſſi.conſ. 88.nu. 22.& Menochius de arbitrio iudicis caſu.270. Bonacoſſ.

Indicium ad torturã facit vn⁹ teſtis de viſu, cum aliis adminiculis,ſi ſit omni exceptione maior.Rol.à Valle. conſ.7.n.3. vt eſt com.opi.aliàs,ſi non eſt omni exceptione maior,non facit indicium ad torturam.vt ibi per Rol.nu. 10.& mulier non eſt omni exceptione maior. Rol.in conſ. 24.in 1.vol.nu.36. Bonacoſſ.

Indicium ad torturam faciunt duo teſtes à remotis , vt eſt com.opi.Rol.à Valle in conſ.24.nu.4.in 1.vol.& D.Hier.Gabriell.conſ.183.nu.1. qui communem dicit etiam in crimine hæreſis,vt eſt com.opi.de qua idem Gabriell.in conſ.178.nu. 4.Cur.iun.in conſ.309.nu.2.in 3.vol.com.dicit. Bonacoſſ.

Indicia ad torturam in genere ſuo debent eſſe clara & talia, quæ de iure ſubſiſtant ſicut in criminalibus ad condemnandũ probationes debent eſſe luce meridiana clariores,vt eſt com. opi.de qua Rol.à Valle in conſ.4.nu.36.in 3.vol. Et præſumptio minus eſt quam indicium Brunus.inter.conſ. crim. 115. nu.82. Bonacoſſ.

Indicium ad torturam non facit teſtis, dicens, ſe fuiſſe corruptum à tali,vt eſt com.opi.Rol.à Valle.in conſ.4.n.46.in 3. volum. Bonacoſſ.

Indicium ad torturam non facit dictum vulnerati,licet excuſet à calumnia accuſantem ex neceſſitate , non autem ex voluntate,vt eſt com.opi.per Rol.à Valle in conſ.3.nu.47.in 3.vol. Bonacoſſ.

Indicia,quæ cõiter ſufficerẽt ad torturã , nõ habent locũ ꝑ hominem bonæ ꝑditionis & famæ,vt per illa poſſit torqueri. D.Laurentius ab Occa Ferrarien.inter conſ.crim.con.60.nu. 65.Tomo 2.comm.dicit. Bonacoſſ.

Indicia in cauſa criminali , etiam, ꝙ ſint indubitata, tamen ex illis nõ poteſt fieri ꝑdemnatio.Chirco.centu.2. concluſ. 9. com.dicit.&no.ꝙplures ſpecies probationum tunc ſimul iunguntur ad faciendum vnum indicium ad torturam , quando vnumquodque de per ſe eſt in ſe perfectum. alias non ſecundum cõem opi. de qua D. Lauren.ab Occa Ferrar.inter conſ. cri.conſ.60.nu.64. Bonacoſſ.

Indicium eſt coniectura.ex probabilibus, ſed non neceſſariis orta.Bal.in l.non hoc. C.vnde cog.& in l.neq; natales.C. de proba.& in l.indicia.C.de rei vend.& in l. 1.C.de priuil. do. vbi dicit.ꝙ ruſtici vocant indicia coniecturas quia coniũguntur ſue origini.& ſunt coniectare quaſi colligature.de quo habetur aliquid per Angel.in verbo.fama pu.in tractat.malefic. P.Andora.

Vel aliter,indicium eſt,inueſtigatio.quam ſecundum. iuris ordinem. iudex fac. per varios modos. ad veritatem eliciendam.& elicitam cuſtodiendam.ita diffiniunt.Card.flor.imo. & Panor.in rub.extra.de iud. idem.

Indicium dicitur minus quam ſemiplena probatio.gloſſ.& doc.in l.cum probatio.ff.de prob.in l.ſi tutor.C.de interd.matri.in l.1.§.item illud.ff.ad Silla.Bal.in d.l.non hoc.alber. in d. l.indicia.Ang.in l.ſi.ff.quod me.cauſa.

Et eſt ratio.quia preſump.directe tangit factum probandũ. Sed indicium & coniectura.tangunt factum per indirectum. Ita Bal.notabiliter.in l.2.in pr.ff.de excuſ.tut.

Et iſta no.contra Ang.in §.ſed ſi inſtrumenta. in fi. in auth. de inſtr.cau.& fi.vbi vult quòd omnis coniectura.dicatur. ſemiplena probatio. idem.

Ex indiciis ſeu præſumptionibus nemo damnandus eſt. l. abſentem.ff.de pœnis.ca.afferte.extra.de præſump.Ang. in d. ver.fama pu.in 6.col.de quo vide quæ latiùs poſui.in ver.preſump.§.20.& ſeq.

Siue ex indicio, ſiue ex coniectura. regulariter nõ defertur iuramentum ſuppletiuum.de quo vide ỹ.in ver. iuramentum ſuppletiuum.

Iſtam materiam indiciorum vide ỹ.in verbo,inquiſitio ſine fama vel inditiis.

Teſtis qui non debuit exaĩari an faciat indicium.vide Alex. in l.maritus.ff.de quæſtio. idem.

Indicium non facit ad torturam publica vox & fama, aliis non concurreñ.ſecundum cõem per Burſ.conſ.20.n.32.li.1.

Indicium etiam de propinquo duobus teſtib.oĩ exceptione maiorib.probari debet,ſecundum communem per Burſ.con. 35.nu.2.lib.1.

Indicium non facit ſecreta ad aures allocutio niſi tria concurrant,ſecundum communem per Burſ.conſ.20.n.20.lib.1. vbi requiritur ꝙ ſit ſecreta , ꝙ concurrat inimicitia capitalis, & ꝙ incontinenti ſecutum ſit homicidium, de quo vide eundem.conſ.35.nu.32.eodem.

Indicium non facit ſola inimicitia,etiam capitalis ſecundũ magis communem per Burſ.conſ.20.nu.18.lib.1.

Indicium à remotis non probatur vnico teſte , ſecundum communem per Burſ.conſ.20.nu.23.lib.1.

Indicium non facit mandatarij dictum contra mandañ extra confeſſionem principalis,ſecunduim communem perBurſat.conſ.20.nu.2.lib.1.

Indicia indubitata etſi in cauſa criminali fuerint , tñ ex illis condemnatio fieri nõ poteſt:ita inquit Alb.de Gandi. in trac. de malef.in rub.de præſump.& indi.indub.ex quib. condemnatio poſſit ſequi.n.12.ver.non obſtat.l.abſentem.ff.de pœn. Et hanc communem opi.eſſe ſcribit Phil.Dec.in conſ. 175.n. 8.verſ.non obſtat. quòd ex ſolis indiciis peruenietur ad condemnationem. Kirchouius.

Indicia duobus modis quærit iudex,qñ ſ. non eſt certus delinquens inquirendo indicia,gñaliter ꝑ eum qñ eſt certus ſpecialiter.nec in indiciis, &circa indicia põt dari certa doctrina, ſed arbitrium eſt iudicis,vt eſt comm.opi.Clar.q.20.in pr. Et tria ſunt gña indiciorum. Leuia, grauia, & grauiſſima. Leuia ſufficiunt ad capturam,ne reus arripiat fugam.Et ſufficiunt ad inquirendum.id eſt ex officio, vt aſſumanť informationes,& ſi nõ ſunt vrgentia,ſuſpitiones potius dicuntur q̃ indicia,& ſi vrgent,magis dicũtur præſumptiones, vel argumẽta.Grauia aũt ſufficiũt ad tranſmittẽdum inquiſitionem reo abſenti,vel ſi ſit captus,ad examẽ ſubeundũ tanquàm reum,& ad torquẽdum.Et iſtud propriè dicitur indiciũ,vt ſit plus q̃ ſimplex præſumptio.& minus quàm ſemiplena probatio, vt eſt communis opi.Clar.d.q.20.verſ. 1.Grauiſſima verò indicia ſufficiunt etiam ad condemnationem,vt ibi. Bonacoſſ.

Indicia leuia ſufficiunt ad inquirẽdum, quia ſufficit aliqua probabilis ſuſpicio,vt rationabiliter iudex credat delictum à tali fuiſſe commiſſum contra quem inquirere intendit, vt eſt com.opi.Clar.q.20.verſ.ad inquirendum,Indicia autem non ſolum ad inquirendum.ſed etiam ad torquendum,ponit Plotus in l.ſi quando,nu.896.& pluribus ſeq. Bonacoſſ.

Indicia quantumcunque indubitata non faciũt,vt quis pœna corporali puniatur,vel ordinaria,ſed extraordinaria.Cla. q.20.ver.ſcias tamen.vide poſtea ibi. idem.

Indictio quid ſit vide Bar.in l.j.C.de indictio.li.10.& plenè ſpec in tit.de inſtr.edi.§.1.verſ.poſt annos. P.Andora.

Indictio deleta ratione antiquitatis non vitiat inſtrumentum.Bald.in l.vnum ex familia.§.pen.de leg.2. idem.

Indictio falſa poſita in inſtrumento.non vitiat.Bar.in l.nominatim.ff.de cond.& demonſt.& in l.ſi librarius & ibi Alex. ff.de reg.iur.Dy.ample.conſ.13.Lud.Ro.conſ.235.in fi.

Ipſe tamen Dy.in con.14.in fi.dicit.ꝙ.ſi indi.legitime.non apponať habetur pro nõ apposita.Vide aliquid per Bal.in l.1. C.de iuſt.C.confir.& in l.imperator.de ſta.ho.

Indictio quomodo intelligatur. eſſe. de ſubſtantia inſtrumenti.vide notabiliter.Alex.in 1.vol.conſ.66.

Et ꝙ omiſſio indic. vitiet inſtrumentum, tenet Cor. conſ. 148.verſ.his tamen &c.& in 4.vol.conſ.93.& conſ.118.Ludo.in d.conſ.235.in fi.Bal.in l.imperator.ff.de ſta.ho.

Limita.vt per Ioan.Andr.& Phi.in data ſexti libri.in 1. col. Angel.conſ.220.Notarius omittens apponere indictionem. tenetur.ad intereſſe parti.Bald.in l.fin.in fin. C.de magi. conueniend. idem.

Indignus.Ad materiam tituli de his quib.vt indig.vide Bar to.conſ.119.incip.dominus Dominic. Bolog.conſ.40.col.7. vbi ponit,cui applicetur id quod ab indiguo aufertur. Alb. in 1.part.q 152. P.Andora.

Hereditas quę aufertur ab indigno qui occidit teſtatorem applicatur legitimo hęredi,non autem fiſco.ſecundum Bald. conſ.223.in 1.part.& conſ.264.in 4 parte.Contrarium tenet Barb.conſ.8.in 1.dubio,lib.3.& con.70.col.22.li.4.vide Corne.conſ.222.lib.4.Iud.ſing.461.Alex.in l.hæreditas.C. de his quib.vt indig. idem.

Si agnati non auferant hæreditatẽ à ſpurio intra duos menſes venit fiſcus.Bald.in l.certum.ver.ſed pone Baſtardus.C.vnde cognat. idem.

Qui non poteſt ſuccedere ei quem occidit, nec etiam hæredi eius in bonis quæ habuit ab occiſo.Alex.in l.ſi is qui.& ibi Iaſ.col.3 ff.de vulg.& pup.Alex.in d.l.hæreditas.col 3. idem.

Indignitas hæredis si prouenit ex sua culpa, succedit fiscus: si tñ venit errore testōris succedūt venientes ab intestato. Ias. in l. si pater tuꝰ. C. de hæredib' instituendis. n. 10. comm. dicit.

Fallit, si illa culpa respicit offensam certæ personæ: quia illa succedit, si tamen hæres est omnino indignus, succedunt venientes ab intestato. Ias. in l. hæreditas. nu. 10. C. de his, quibus vt indig. com. dicit.

Nota, ꝙ sicut succedēs tenetur ad legata ad quæ ipse indignꝰ tenebatur. si tñ succedit fiscus, quia non inuenit qui velit acceptare hæreditatem: non teneatur fiscus ad ea. Iaso. in l. eam, quam, C. de fideicom. nu. 13. comm. dicit. Villalob.

Indignitas ab heredis culpa proficiscens, fisco locum facit, vt quæ à testatoris errore nata est, venientibus ab intestato adirum præbet. communia inquit Ias. in l. si pater tuus. n. 12. C. de hæred. instit. E. Suarez.

Indignitatis oppositio seu exceptio à fisco duntaxat hæredibus intētari pōt, vt docuit gl. in l. his ꝓsequenter. §. 1. ī verb. pertinere. ad fi. ff. famil. ercisc. quam semper allegari testatur Paul. in l. fororem. nu. 2. C. de iis quib. vt indig. receptum affirmant Com. cons. 150. lib. 2. latè Did. à Coua. in trac. de spons. 2. par. c. 6. §. 8. nu. 25. Viuius. lib. 1. opi. 106. E. Suarez.

Inducias violanti, induciæ impunè violantur. vt crebrius vsu receptum, & iure verius meritò attestatur I. Clar. in prac. §. vlt. q. 46. vers. sed hic. E. Suarez.

Induciæ Pone ꝙ princeps concessit alicui inducias per annum. modo ille añ ꝓcessionem conuenerat cum creditore. ꝙ haberet dilationem. trium annorum ad soluen. habebit ne illum annum post illos tres conuentos? Cy. & Bal. in l. fi. C. de repu. hæred. dicunt ꝙ sic. arg. illius l. Nam iste dilationes sunt diuersę naturę. Prima enim dilatio conuentionalis inest obligationi. l. cedere diem. ff. de verb. obl. Alia vero. est data miserationis gratia l. si cum militi. §. fi. ff. de compens. & ꝙ iste dilationes. sint diuersæ naturæ. vide Barto. in l. ita stip. in p. q. ff. de verb. obl. Et ita sequitur. Fel. in c. ita quorundam. in fi. extra de iude. vide Alex. remissiue. in l. in senatus §. quanquam. ad turp. Alex. in d. l. fi.

Vide tamen notabiliter. in simili. q. Alb. in 2. part. q. 165. & Old. cons. 50. P. Andora.

Inducie an prosint. contra illos quibus debetur ex delicto. vide Alex. in l. 1. in 16. col. ff. si cert. pet. vbi per vnam apostillā teneo contra ipsum Alex.

Et ꝙ non prosint tenet Lud. sing. 179. & Alex. l. fi. ff. ad turp. Bal. in l. sed ex parte. ff. quod cum eo. idem.

Induciæ non habent locum. in instrumento iurato. vt ʒ. in ver. saluus conductus. §. 5.

Rescripta impetrata. per debitores super induciis. non habent effectum. nisi præstita fideiussione. l. vniuersa. C. de prec. imper. off.

Si tamen princeps in rescripto apponeret. clausulam. non ob. l. vniuersa. esset remissum onus satisdandi. secundum. doc. ibi maxime. Ias. in fi. Addo Feli. in c. quod ad consultationem. in 6. col. extra. de re iud. Et adde ꝙ in casu illius l. vniuersa. nō sufficeret in deffectu satisdationis præstare cautionem iuratoriam. ita no. dicit. Bal. in l. 2. in fi. cōm. C. quod cum eo. Addo Lud. Ro. in cons. 439. in fi. idem.

Sed pone ꝙ ille qui impetrauit inducias. non possit aliquo modo satisdare nec princeps sibi remisit onus satisdandi. qd fiet? Doct. in d. l. vniuersa dicunt ꝙ ipse debitor statim exigeret dimisso tamen sibi interuturio medij temporis. per l. si constante. §. quotiens cum ibi not. ff. so. mat. idem.

Quid autem si debitor impetrauit à principe inducias 10. annorū. an talis impetratio erit tota nulla. an vero valebit ꝙ quinq; annis. Paul. de Cast. in d. l. vniuersa. dicit quòd erit tota nulla quia iustud est vnum tempus & indiuisibile.

Sed dubium facere videtur quia vbi ag. de separabilibus vtile per inutile non vitiatur ita vult gl. in l. pecunie fenebris ff. de vsu. habetur. in l. sancimus. C. de don. sed hic tempora sunt bene separabilia ig. &c. idem.

Maior pars creditorum. potest concedere. inducias quinquennales in præiudicium minoris partis. dummodo omnes fuerint vocati. & eo casu quo debitor volebat cedere bonis alias non Alex. in 2. vol. cons. 205. Vide Ang. cons. 213.

Qui renuntiauit induciis non potest gaudere. si per aliū impetrentur. Cor. cons. 45. in vlt. col. idem.

Indulgentia concessa à falso prælato valet. Ias. in l. 2. in 6. col. C. si contra ius. all. Pet. de Anch. in clem. abusionibus de peni. & remis.

Ipse tamen Ias. in l. si vrbana. circa 3. col. ff. de cond. indeb. ibi alibi tamen. &c. dicit ꝙ non valet. al. Pe. de Anch. in d. clem. abusionibus & in c. quod autem. in 3. q. co. ti. addo Oldr. cons. 76. & phi. in c. fi. in fi. de peni. & remis. in 6. P. Andora.

Indulgentia à pena & à culpa quomodo dicatur. fieri. vide Panor. in d. c. Ad liberandam. de iude. aliquid per Ludo. Ro. cons. 364. idem.

Indulgentia an possit prodesse existentibus in purgatorio. vide Card. in clem. abusionibus. §. ad hæc. in 13. q. de peni. & remis. vide in ver. anima. §. 3. idem.

Indulgentiæ prosunt, & quò ad Deum, & quò ad pœnitentiam temporalem, vt est com. opi. Soc. in c. quod aūt. nu. 8. de pœni. & remis. & pōt quis agere pœnitētiam iuxta canonem d. ca. quod aūt & indulgentias exceptas reseruare ꝙ peccatis, de quibus nō egit perfectā pœnitentiā, & ꝙ indulgentias enetuare studeat, ꝙ potest facere, vt est com. opi. de qua Soc. in d. c. quòd autem nu. 9. de pœni. & remis. Bonacoss.

Industria equiparatur facultatibus. Bald. in l. societas. ff. pro socio. P. Andora.

PRO. ineptæ voluntates defunctorum non sunt seruandę. l. seruo alieno. §. fi. ff. de leg. 1. Bellon.

PRO. infamis potest esse procurator, qui habet tantum onus. §. fi. inst. de excep. non aduocatus, qui emolumentum tantum habet l. 1. §. 2. loco, & §. hoc edicto. ff. de postulando. Bell.

PRO. infamibus portæ dignitatum non pateant, l. 2. C. de dig. lic. 12. c. inter dilectos. extra de excessi. prælato. c. infamib. de reg. iur. in 6. idem.

Infamis regulariter testari potest, fallit, nisi expresse à lege prohibitus esset. vt est infamis condemnatus ob libellum famosum. com. dicit Clar. in §. test. q. 25. P. Fichard.

Infamis si adhibeatur in testem testamento, si modò tunc non reputabatur cōi opinione pro infame, testamentum valebit. com. dicit in §. testa. q. 55. in fi. idem.

Infamia iuris dicitur illa fm Abb. in c. 1. de accus. quæ irrogatur delinquenti fm leges ciuiles, vel ipso iure, prout ipso iure quis infamis efficitur, l. 1. & seq. ff. de his qui no. infamia. vel mediante snia, vt habetur in l. infamem. ff. de publ. iudi. & in can. prohibetur. 2. q. 1. & in l. qui accusare. ff. de accus. & quamuis probetur delictum infamans per testes, non tñ ob hoc diceretur infamis infamia iuris ille aduersus quē probatū fuit, nisi snia (vt s̄. docuimus) accedat, vel ꝓfessio delinquentis, vt per gl. communi calculo à Doct. approbatam in l. sed & si possessori, §. si cum de hereditate. ff. de iureiu. quam quidem communem sequitur, & citat vltra scriben. in d. §. si cum de hæreditate, Iaffredus in decis. 304. Hoc verò interpretatur non procedere ꝗ absentem, & contumacem ꝓdemnatum præcedente inquisitione, quo casu non efficeretur quis infamis, fm gl. in l. 3. §. præterea. de suspect. tutor. quæ vult, ꝙ damnatus per inquisitionem non sit infamis idem tenet ibi Dy. gl. & Cy. in l. fi. C. de suspect. tut. Bart. in l. ictus fustium, de iis, qui no. infa. & in l. non solum. §. fi. de proc. & in cons. inci. quæritur, & in dubium reuocatur. Ant. Franchinus, gl. in l. j. C. de modo mulct. Bart. aūt & quidam alij in d. l. infamem. videntur aliter sentire tamen aduerte, quia loquuntur, quando inquisitus cōparuit, & defensionem suscepit sed quando absens, & in contumaciam fuerit condemnatus, eo casu non infamatur. vt superius ostendimus, & in effectu reperio Iaco. Butri. in quadam disputa. tenere ꝗ istam cōem snīam glossarum, ꝙ condemnatus in contumaciam efficiatur infamis. cum quo videt sentire Bald. in l. cùm mulier. so. mat. nihilominus ipsemet Bal. reuocando opinionem in melius tenuit dictam communem in l. 1. C. de hæred. inst. in l. etiam. C. de furt. & in l. 1. C. de calum. qui asserit istam esse communem opinionem, in tantum ꝙ ista communis habet vnicum contradicentem, ideò fatuum esset ab ea discedere in actu practico. F. Viuius.

Infamis infamia iuris non potest esse testis. Ias. in l. 1. n. 43. C. de sum. trinit. com. dicit.

Amplia istam communem ad executionem ordinis, Fran. Aret. in c. cum non ab homine. nu. 92. de iud. com. dicit.

Limita modò in infamia occulta, quia non repellitur à testimonio, nec ad alios actus extraiudiciales, Are. ibid. commune asserit ex gl. in l. contra. ff. de testa. & intelligit ampliationem etiam in delictis occultis irrogantibus infamiam, in quibus de iure inducta est suspensio, quòd nota. B. Villalob.

Infamis nec quidem contra infamem testis esse potest, secundum Bart. & communitér Doc. in l. cum mulier. ff. so. ma. refert Lanfr. in c. quoniam. in ver. testium. n. 77. Et quod hæc intelligenda sunt de infami infamia iuris.

Limita vt ibidem, nisi veritas rei aliter haberi non posset, quia tunc admitteretur. I. Fichard.

Infamis infamia facti, potest esse testis secundum communem opinionem: vt refert idem, quod intelligendum est, in causa ciuili, multum tamen diminuitur, de eius fide. in criminali autem causa, non potest esse testis vt ibi per eund. Lanfr. idem.

Infans transmitit hæreditatem patris non agnitam, iure suitatis, com. dicit Io. Durand. in arte test. tit. 11. caut. 1. I. Fich.

Infamis de facto, hoc est præditus leuioribus, & improbatis moribus, testis idoneus in ciuilibus causis est, & si non tanta fide dignus habeatur, quanta alius integræ vitæ, sceleriśque purus. vt cōe effatur Did. à Coua. trac. de spons. 2. par. c. 8. §. vl. n. 8. Quamobrem vbi testis omni exceptione maior exigetur eius testimoniū nō admittetur. vt ex doctorum snia asseuerat idem Didacus eodem in loco. Vnde in causis criminalibus regulariter ac gñaliter testimonium non dicet. commune inquiunt Alb. de testib. lib. 1. § ꝓsequenter. n. 7. & seq. I. Clar. in prac. §. vlt. q. 24. ver. quæro modo. Accusare autem alterum is facti infamia notatus iure cæsareo non prohibetur. quamuis Pontificum decretis prohibeatur. cōmune fantur Hier. Chuchalon in additio. ad Ang. de malef. in ver. ad querelam Titij. super ver. accusare non potest. nu. 23. ac Viuius lib. 1. opi. 17. E. Suarez.

Infamis iuris infamia maculatus, testimonij dicendi ius nō habet. cōe inquiunt Ias. in l. 1. n. 43. C. de sum. trin. Viui. li. 1. opini. 357. Intellige cum euidenter infamis est, alioquin à testimonio nō repellet. cōe ponit idem Viui. l. 1. opi. 396. Nec item is accusare quemquam poterit. vt frequenter placitum enunciāt Chuchalon in addit. ad Ang. de malef. in ver. ad querelā Titij super ver. accusare non pōt. n. 23. Viui. li. j. opi. 17. Testari verò ac suis de bonis pro aīi arbitratu disponere vltimū elogium condens non prohibetur. si ob famosum libellum infamiam illam non incurrerit. commune dicūt Abb. in rub. nu. 8. de testa. I. Clar. de testa. q. 25. idem.

Infamis infamia iuris, tam de iure ciuili quàm canonico, repellitur ab accusatione criminali. com. dicit Hier. post Ange. de malef. in verb. & ad querelam, nu. 23. infamis autem infamia facti de iure canonico repellitur ab accusando, sed de iure ciuili admittitur. & ita communiter teneri dicit Berous in c. 1. nu. 44. de accus. & Hier. in prædict. loco. Clar. d. lib. 5. §. fi. q. 14. ver. secundus casus. P. Fichard.

Infamis non solum repellitur à testificando in criminalibꝰ si sit infamis infamia iuris, sed etiā si infamia facti sit infamis. com. dicit Alb. in trac. de testibus. lib. §. consequenter. n. 7. quē refert pract. Conradi. nu. 15. si tamen veritas aliter haberi non posset, tunc probaret, sed cum tortura com. dicit Aret. c. 1. nu. 40. de accus. Clar. d. §. fi. q. 24. ver. Item infamis. & quod nullus infamis probet nisi cum tortura, i. vt prius torturam patiatur com. dicit Boss. in tit. de tortur. test. num. 3. Clar. d. §. fi. q. 25. in prin. P. Fichard.

Infamis efficitur condemnatus, etiam pro modica iniuria, vt est com. opi. de qua Fel. in c. cum te. n. 9. de re iudi. Clar. in §. iniuria, vers. Item condemnatus Fallit, quando condemnatus quis fuit, non seruatis de iure seruandis, vt est com. opi. de qua Viuius lib. 1. communium opinio. in vers. infamia iuris. Cla. q. 72. ad fi. Bonacoss.

Infamis in criminalibus, vbi probationes esse debent omni exceptione maiores, testis esse non potest, vt est com. opin. Soarez in vers. infamis. nu. 53. Accusare tamen potest de iure ciuili infamis, vt est com. opi. Secus de iure cano. vt est com. opi. Soarez. ibidem nu. 54. 55. & 56. Et no. ꝙ maior est amissio famæ quàm oculorum. l. infamia. C. de decurio. li. 10. Bonac.

Infamis ab honore repellitur, siue sit infamis infamia iuris, siue facti, vt est com. opi. Calefactus inter cons. crim. cons. 57. nu. 10. Ias. in l. 1. nu. 43. C. de sum. trini. com. dicit. Villalob. in suo. communium opi. vers. infamis. nu. 29. Bonacoss.

infamis non efficitur condemnatus de leui iniuria. Ant. de Tremolis in gl. ad pract. Bonacur. tit. qui. mo. suo no. litera B. vbi communem & æquiorem in iudicando & consulendo dicit. Bonacoss.

Infamis infamia iuris, tam de iure ciuili, quàm canonico, repellitur ab accusando, vt est com. opi. infamis tamē infamia facti rectè accusat de iure ciuili, secꝰ de iure canonico, vt est com. opi. Clar. q. 14. ver. secundus casus. Burs. cons. 20. nu. 51. com. dicit. Bonacoss.

Infamis non solum repellitur à testificando in criminalibꝰ, si sit infamis infamia facti, vt est com. opi. Cum tortura tamen admittitur infamis. Clar. q. 25. in prin. Bonacoss.

Infamis. Probato delicto infamante per testes non est ille contra quem probatum est infamis iuris infamia, nisi accedat confessio eius vel sententia, secundum gl. communiter approbatam in l. sed si possessori. §. si cum de hæreditate. ff. de iureiu. Balb. decis. 304.

Infamia ob dolum non autem ob latam culpā irrogari solet. §. suspectus, inst. de suspect. tut. & ibidem gl. in l. 1. ff. si mensor falsi. mod. dix. & gl. l. in actionibus. ff. de in litem iurand. & l. quod Nerua. ff. depositi, & ita communiter teneri refert Bened. Capra. regula 78. nu. 33. quod verum est, nisi ob dolum irrogaretur infamia ipso facto, tunc enim lata culpa dolo æquiparatur, iux. tex. & glo. in l. liberorum. §. notantur. ff. de his qui no. infa. vide s̄. Culpa.

Infamia rectè ritéque à quouis populo, etiam qui superiorem agnoscat, abolebitur, vt & illa infamię nota, quę alicuius populi statutis inusta est, eiusdem populi indulgentia eluetur tametsi subiectus alteri is populus sit. communia ponit Fran. Turza. opi. 18. E. Suarez.

Infamiæ pœna grauis est. Clar. q. 72. in pr. tergiuersator punitur pœna infamiæ, vt est com. opi. q. 77. ver. tergiuersator. itē dānatus publico iud. efficitur infamis si fuit accusatus ordinariè, idem si per inquisitionem fuit condemnatus de publici judicij crimine, vt est com. opi. Clar. q. 70. ver. damnatꝰ. si fuit præsens reus aliàs si absens, vt est com. opi. ibi Clar. Bonac.

Infamia abolitur à quouis populo, non cognoscente superiorem, quæ ex statuto prouenit eiusdem populi, vt est com. opi. Soarez. verbo infamia. nu. 49. licet subiectus sit alteri populo. Bonacoss.

Infamia sequitur infamem sic. lepra leprosum. quocunque vadat. Bal. & Ang. in l. ex ea. ff. de postul. Fely. in c. testimoniū. in 9. col. extra de testi. & in c. afferte. in 3. colum. de præsump. P. Andora.

Infamis non potest dici integre op. Bal. ponderans tex. ibi ad probandam ingratitudinem vasalli. in c. 1. in tit. qui. te. sint nec. ad probandam. ing. & illum tex. al. pro singuli. Ludo. Ro. in repe. l. admonendi. ff. de iu. iur. idem.

Emendatus non dicitur omnino integer. nec abolita infamia facti. text. in l. imperialis in ver. quasi nulla inhonesta vita præcedente. C. de nup. Fely. in d. c. testimonium in 9. col.

Nam infamia durat etiam finita causa infamiæ hypo. sing. 107. idem.

Infami non interdicitur munus pu. vez. ꝙ sit seruus pu. vt notarius l. neque infames. C. de decurio. li. 10. iuncta l. fi. in pr. C. qui mil. non pos. li. 12. de quo vide Ang. Are. in tract. malefic. in ver. falsario. in 6. col. & adde Paul. de Cast. in 2. vol. cons. 198. idem.

Infamis potest esse procurator. §. fi. inst. de excep. cum aliis. all. per Alex. in l. reum criminis. in fin. cōm. C. de procur. vide Paul. de Castr. in 2. vol. cons. 224.

Limitat Alex. procedere. de iure ciuili. Secus autem de iure canonico. per ca. infamis 3. q. 7. habetur in c. cum deputati. extra de iud. idem.

Infamis repellitur ab omni actu pu. & à dignitate. Regula infamibus. de reg. iur. in 6. l. 2. C. de dign. lib. 12. Fely. in c. querelam. in 3. col. extra. de iu. iur. addo Lud. Ro. in cons. 297. Decius in c. at si clerici. in 20. col. de iud. idem.

Infamis excluditur à quærela. testamentum fratris. etiam turpi persona instituta gl. ord. in l. nullam. C. ex quib. cau. infa. irro. Bal. in l. 1. de secundis nup. idem.

Infamis potest testari. l. 1. & ibi no. C. de secundis. nup.

Limita nisi sit infamis ex causa. quæ eum reddat intestabilem l. cum lege. ff. de testa. idem.

Ruptor fidei efficitur infamis. gl. no. in l. si pignore. §. si post distractum. ff. de pig. act. idem.

An hodie nubens ʒ. annum luctus sit infamis? Vide Bar. in l. decreto. C. de infa. Bal. tenet. quòd sic. in d. l. 1. C. de secundis nup. idem.

An autem habens vxorem. & concubinam sit infamis. vide s̄. in ver. Concubina. §. 7. idem.

Infamis an dicatur, qui est cōfessus crimen? Bar. tenet quòd non in l. infamem. ff. de publ. iud.

Contrarium tenet Fel. in c. at si clerici. in 8. col. extra de iud. de quo vide per eundem. in c. testimonium. col. 8. ver. 5. conclus. de testi. & Decium in d. c. at si clerici in 17. col. & seq. idē.

Et cautellas ad euitañ infamiam. vide per Ang. Are. in trac. malef. in ver. qui iudex videns. circa. 4. col. Et per Fel. in c. cum tu. in 1. col. de re iud. & in d. testimonium. in 8. col. & per Ias. in l. iusiuran. & ad pec. §. fi. ff. de iu. iur. idem.

Infamis an dicatur ille qui haber duas concubinas. vel vnā cum vxore. vide in ver. concubina. §. 7.

Et generaliter. qui dicantur infames. Vide per Iaso. in l. fratres. C. de inof. testa. idem.

Infamis dicitur, qui ascendit cordas causa ludi, non qui ascendit turrim vel arborem pro auibus capiend. Bar. in l. 1. §. remouet. in fi. ff. de postul. idem.

Damnatus actione iniuriarum efficitur infamis. capit. cum tu. vb

tu.vbi Fely.de re iud.Vide Alex.in l.diuus.ff.de iniur.

Et condemnatus de dolo.Lud.Ro.conf.297. idem.

Infamis est qui supplicat aduersus sententiam quæ in rem transiuit iud.Ias.in l.2.in fi.C.vt lite pend. idem.

Condemnatus in syndicatu non efficitur infamis.Fel.in c. inquisitionis in 3.col.de accuf. idem.

Cardinales& episcopi.an possint quem ad famam restituere?vide Fel.in c.cum te.in 4.col.cum seq.de re iud.Et Card.in conf. 35.vbi dicit,quòd solus princeps remittit infamiam.

Infamis potest esse.decurio secundum.Bal.in ca.querelam. de iureiud.

Sed Fel.in d.c.querelam.in 3.col.videtur tenere contrariũ. infamis an possit denunciare,vel accusare.vide late Ang.& Aug.in ver.nec non ad denunciationem in 2.col.

Quam primum quis est denunciat⁹ de crimine. dicitur notari infamia Alex.in 5.vol.conf.152.in 2.col.verf.imo etiam quam primum.

Vide tamen Dy.in consil.43.vbi dicit quòd condemnatus per inquisitionem in pena pecuniaria non efficitur. infamis. & pulchre.Calde.in tit.de accuf.conf.j.alias 478.Pe.de Anch. inter conf.Calder.in tit.de penis.consil.1.alias 528. siue 529. idem.

Infantes & furiosi dilucida interualla habentes, & similes personæ in quibus nõ cadit delictum, si eorum nomine committatur delictum tempore infantiæ & furoris, non potest id vbi maior factus fuerit vel ad mentem redierit ratum habere ad hoc enim vt ratihabitio possit operari,i.retrotrahi & mandato comparari, requiruntur extrema habilia, tempus verò quò actus gestus,vt ratihabitionis,quare & communiterDoctor.concludunt.secundum Io.And.&D.Nicol.in c.1.de conuersi.infid.vxorem post mortem mariti in ipsius mortem nõ potuisse machinari nec machinationem ratã habere. si furiosa extiterit,vt dicit Bened.Capr.reg.53.nu.60.

infans non potest puniri ex delicto,com.est opi.Clar.q.60. verf.1.vbi & proximo pubertati & pupillo. Bonac.

Inferior non potest concedere restitutionem in integrum aduersus contractum in quo superior interposuit decretum. vt j̃.Rest.in inte.§.17. P.Andora.

Inferior non potest legẽ superioris tollere. c. cum inferior extra.de maio.& obed.l.formam.C.de officio.p̃.affr.gl.& docto.in c.fi.de hære.in 6.sepissime. Cor.maxime. in conf.169. verf. & licet attentari posset.Lud.Ro.conf.37. idem.

Inferior à principe non potest restituere reum fame, vt est com.opi.Bened.de foro Sempro.in reperto.Fel.in verbo inferior.fallit,vt per eum. Bonacoss.

PR.infinitas in iure reprobatur.l.fi.C.de sacr. eccl. l. vnica. C.de sent.quæ pro eo quod int.prof.ca.cum in multis de rescrip.in 6.

OB.Contrà de l.videamus.§.iurare.ff.de in litem iur.vbi iurare in infinitum licet.

SO.Dic,ꝙ imò ibi euitatur infinitas.quia taxatur per iudicem,vt ibi subiicitur.& l.in actionibus.illo eod.tit. Bellon.

Infinitas est vitanda.l.fi.C.de sacrof.eccle. l.properandum. C.de iud.c.finem.litibus.de dol.& contu.l.à diuo pio.§. sed si emptor.ff.de re iud.l.non distinguemus.§.quæsitum.ff. de arbit.l.qui bona.§.huic stipulationi.ff.de dam.infe.l.1.C.de sententia.quæ pro eo quod inter.c.licet dilectus.& ibi Fel.in. 1.col. de testib.Barb.conf.50.9.& 10.col.lib.2.Ias.in d.l.fi.& in l.videamus.§.deferre. ff.de in litem iurand. & in l. diuortio.§.qd̃ in anno.ff.fo.ma.Soc.per illum tex.in l.singulis.ff.de exce. rei iud.Alex.in d.l.qui bona.§.ii.

Limita nisi verba sint apta ad infinitatem,vt quandocunque, toties quoties,& huiusmodi. ita in terminis Alex. conf. 145. lib.2.Hyppo.marsi.in l.vnius.§.cogniturum.ff.de quæst.Alex. in d.§.fi. P.Andora.

Infinitas intelligitur omnis inordinatus processus, alias excessus.c.2.de rescript.in 6.& l.videamus§.iurare.ff.de in litem iurand.& l.1.in fi.ff.de testib. idem.

Infinitiuus.verba infinitiui sunt apta ad omne tempus.Bar. Bal.& doc.max.Alex.in l.stip.§.stipulatio.ff.de verb.obl. & in 1.vol.conf.28.repetito.in 2.vol.conf.31.ibi & est ratio. Cor. sepe.maxime.in 3.vol.conf.91.ver.tamen.his.Non importat de necessitate.esse perfectam. Alexand.in l.qui Romæ. §. 1.in 2.col.de verb.obl. P.Andora.

Infirmitas.infirmitatis aliqua priuilegia.Vide per Ias.in l.1. in 26.col.ff.de officio.eius.Et j.dicit.ꝙ.ic.ord.potest delegare causas meri & mixti imperij ex cã absentiæ necessarie eodem modo.possit propter infirmitatem. vt volunt ibi communiter doct.quia eadem est ratio ergo idem est ius.item quia causa absentiæ & infirmitatis equiparantur.l.fi longius.ff.de iud.

Allegat alia multa, maxime. Bal.in l. quædam.§. nihil interest.ff.de eden.vbi dicit.ꝙ notarius viuens non potest facere quòd alius ex prothocollis suis extrahat instrumentum nisi longo impedimento occupatus. puta ex necessaria absentia. vel propter infirmitatem.

Secundo dicit.ꝙ sicut sententia lata ꝓtra absentem est nulla.ita lata cõtra infirmum.l.quæsitum.ff.de re iud.& ibi Alex.

Tertio.dicit.ꝙ ratione infirmitatis potest quis per substitutum seruire.vbi alias non posset. alleg.Bal.in l.fi.ad fi.ff.de excuf.tuto.

Et Ias.in d.l.1.in vl.col.ampliat dictam conclusionem.ꝙ pp infirmitatem.posit ord.causas delegare.&c.procedere.nõ solum propter infirmitatem suam.sed etiam suorum puta vxoris.vel filiorum.al.c.communis.& ibi gl.in ver.suorum.23.distin.quam sequitur.Alex.in l.quæsitum.circa fi.ff.de re iud.Iason.in l.1.ff.in ius voc.vt eant.

Limitat nisi esset.infirmitas modico tempore duratura.d.l. si longius.vide ibi per eum ponentem alias limitationes. Fac. quod dic.Barb.de leui infirmitate.in 3.vol.conf.17.el 2.in 2. col. P.Andora.

Infirmitas excusat à comparen.l.2.§.si qs in iud.Et ibi Ias.ff. si quis cau.l.quæsitum.ff.de re iud.& c.tenor.eo.tit.fac. quod vult phi.in c.si qs iusto.de elec.in 6.Pan.in c.querelã.de ꝓcur.

Amplia.in infirmitate suorum.per gl.in d.c.communis.& vult Ias.in d.l.1.ff.in ius voc.& in d.§.si quis in iud.& in l.de pupillo.§. si quis ipsi prætori.in 10.col.ff.de oper.no. nun.Alex. in d.l.quæsitum.Crot.in rep.l.frater.à fratre.in 6.col.de cond. indebit.

Tenetur.tamen infirmus mittere procuratorem.gl.& Bar. in l.si quis instituatur.§.fi.ff.de hær. inst. habetur. plenius per Bar.& doc.in d.§.si quis in iud.Sed vide Alex.in d.l.quæsitum P.Andora.

Infirmitas probatur.per medicos.Bar.in l.cõtumacia.§.penam.ff.de re iud.per l.semel.C.de re mil.lib.12.de quo. habetur per Bar.in l.1.ff.de ven.inspi.& in l. quæsitum.ff. de re iud. Panor.in d.c.querelam. idem.

Infirmitas etiam probatur per iuramentum infirmi.vt habetur.per spec.in tit.de app.§.7.verf. quid ergo. vbi loquitur. de app.infirmo.qui non potuit prosequi. idem.

Infirmitas probatur.aspectu faciei.& per domesticos & familiares Bar.ĩ d.l.quæsitũ.ĩ fi.Barb.in 3.vol.cõf.30.col.6.idẽ.

Et quando de infirmitate dubitatur. debet iudex mittere medicum.secundum.Io.And.& doct.in d.c.tenor.&Bar.in d. l.quæsitum.& in d.l.semel.

Detentus graui infirmitate præsumitur.cito mori.phi.in c. 2.de renun. idem.

PR.infirmitati,non calliditati, ius succurrit.l.2.ff.ad senat. Velleia.l.fi sine.C.eo.tit. Bellon.

Infirmus morbo caduco, præsumitur durare in infirmitate:secus tamen in alia infirmitate.Alc.in trac.de pręsump.reg. 2.præsump.10.in fi.com.dicit. B.Villalob.

Infirmus si sit inquisitus etiam de capitali delicto,potest se excusare,nec tenetur personaliter comparere.Sed potest facere fidem de infirmitate, siue per testes, siue per medicum, vt est com.opi.Clar.q.34.verf.dixi. Bonacoss.

Infirmos infirmitate delitescere non est præiudicium, nisi morbo caduco præhensi sint.commune ait Alc.de præsumptio.regu.secunda,præsump.19.in fi. E.Suarez.

Ingrati culpa, quæ præterita iam sit, indulgeri potest quæ verò in futurum incurri potest,remitti nequit, cõe aiunt Cagno.in l.contractus.nu.104.ff.de reg.iur.Ant.Gome.de testa. c.vlt.n.pen.Vtraque tamen, pacto iusiurandi viribus vallato, rectè condonabitur.vt frequẽter placitum inquit Ant. Rub. conf.14.nu.31. Tametsi contrarium verius & vtilius mihi esse videatur,si quidem proposita delicti impunitate& ampla ad delinquendum fenestra pateſcet &natura humana,ad id alioquin suapte sponte prona,præceps ferretur, ac ruet,qua licentia illam vocat& inuitat.Sed hac de re alibi vberi⁹.E.Suar.

Ingratitudo præterita potest remitti futura autem nõ,Hiero.Cagno.in l.ꝗctus ff.de reg.iur.n.104.com.dicit. Viuius.

Ingratitudo præterita potest remitti,futura non.Cagn.in l. contractus ff.de reg.iur.nu.104.com.dicit. Bonacoss.

Ingratitudinem licet committat ille,cui est beneficium collatum,in personam prelati conferentis ipsum beneficium,nõ posset Prælatus ea ex causa collationem reuocare, vt voluerunt Io.And.& omnes communiter,teste.Abb.in c.fi.n. 9.de don.siquidem collatio beneficij, non potest dici donatio,ex quo Prelatus illam fecit potius ex necessitate officij,quàm ex liberalitate, & istam opinionem communem quoque Ripa in l.fi.nu.158.& seq.C.de reuoc.dona. F.Viuius li.2.opi.142.

Ingratitud

Ingratitudo.ingratitudinis detestationem. vide per Barba. in 2.volu.conf.11.in 5.col.vbi dicit. ꝙ Apud Xenophontem oratorem egregium.de viri Regis Cyri scribitur. ꝙ apud Persas olim vigebat lex,quòd contra ingratos competeret accusatio cuilibet de populo.& mouebantur ratione:quia ingrati videntur contemnere Deum, rempublicam & proximum & contra ingratos vide Panor.in c.fi.de don. P.Andora.

Propter ingratitudinem reuocatur.don.l.fi. C. de reuo.do. c.fi.ext.de don.

Limita nisi don. sit propter bene merita seu remuneratoria.quia tunc nõ reuocatur.propter ingratitudinem.l.si pater §.fi.vbi gl.sing.ff.de don.Bal.in l.si cum mihi.ff.de dolo.Ias. in l.ex hoc iure in 12.col.ff.de iust.& iur.Alex.in 2.vol.cõs.216. in 1.col.& in 4.vol.conf.40.in vlt.col.& conf.43.in pe.col.& conf.78.in 2.col.ibi sed posito.Lud.Ro.conf.26.

Sublimitat Ias.esse verum.in donatione remuneratoria facta à priuato & ita dicit esse intelligendam illam gl.sed si donatio remuneratoria esset facta per principem vni suo subdito.Tunc nisi magnum pręiud.verteretur.posset princeps sine causa reuocare.vel si esset magnum præiud. cum causa. al. in terminis Alex.in 2.vol.conf.215.in 10.col. qd̃ mihi est.216. in fi.5.col. Idem.

Propter ingratitudinẽ.reuocatur. priuillegium exemptionis concessum per principem alicui cõitati. Bald.in l.2.C.de lib.& eo.lib.Lud.sing.457.

Limita nisi exemptio esset concessa propter bene merita. quia non posset reuocari per d.gl.in d.l.si pater.§.fi.Ias.vbi s̃.al leg.Alex.in d.conf. Idem.

Propter ingratitudinem debitores gratis liberati.reducuntur in pristinam obligationem Ias.I d.l.ex hoc iure. in 12.col.

Limitat quantum ad debitum principale.non tamen quantum ad pignus vel hypothecam l.1.§.cum vẽditor.ff.qui.mo. mo.pig.vel hypo.soluitur.quem tex.exclamat secũdum eum Lud.Ro.in suis sing. Idem.

Propter ingratitudinem libertus reuocatur.in pristinã seruitutem.l.2.C.de lib.& eo.lib.Ias.vbi s̃.

Propter ingratitudinem legitimatio facta reuocatur.Ias.vbi s̃.al.Bal.in c.filij nati.in fi.si de feu.fue.controu.inter do. & agna.& Lud.in suis singularibus:& pro illo,dicto.ipse Ias.ponderat text. vbi equiparantur patronus erga libertum & pater erga filium legitimatum.in §. 1. in verf.equalis patri. in auth. vt liberi de cætero.vide in verf.legitimatio.§.28.& Lud.sing. 222. idem.

Addo ꝙ facta reuocatione legitimationis propter ingratitudinem,non potest expost filius iterum legitimari. ita Ias.in l.dedi.§.idem.in 3.col.ff.de cond. causa da. & in l. naturalis in prin.ff.de præscri.verb.& in l.1.§.& post operis.in 3.col.ff.de oper.no.nun. idem.

Propter ingratitudinem reuocatur.militia vel dignitas.l.1. §.fi.& ibi gl.not.ff.de obseq. quæ gl.pro hoc infert ad concessiones prælatorum quæ possunt propter ingratitudinẽ reuocari.Ias.vbi s̃.

Subiic.generaliter.ad illud qd̃ dixit beneficia collata.posse propter ingratitudinem reuocari.bene facere.tex.in c.octaua in fi.12.q.2. Idem.

Ingratitudo excludit quem à successione ab intestato.Cor se.in verb.ingratitudo.j̃.inimicitia §.7.

ingratitudo facit vt pater occidens filium ingratũ non teneatur de parricidio.tex.gl.& Bart.in l.diuus.ff.ad l. Pompeiã de parricid.Ias.in l.ius autem ciuile.ff. de iusti. & iur. col.pen. idem.

Ingrossatio instrumenti non valet sine auctoritate Iudicis etiam per hæredem notarij,qui confecit.Boer.decis.45.nu.6. communem dicit.& in decis.36.n.9.& vide alia octo requisita ad hoc quod ingrossatio per alium facta valeat vt adhibeatur fides ingrossationi,per Matthæ. de Afflict. in decis. Neap. vl.& in hac materia vide dictum sing.Pau. de Cast.conf. 195. vol.2.dicentis citationem partis ex toto non esse necessariam ad ingrossationem instrumenti, licet cum primùm producitur in iudicio, possit pars opponere suas exceptiones contra instrumentum.

De iure regio adest l.55.ti.18.part.3.de qua meminit prag. 37.disponẽs ꝙ mortuo Notario iudex debet sequestrare omnia instrumẽta, quæ reperiuntur inter notas Notarij mortui: & illa postea sunt tradenda successori,qui præstito iuramẽto, potest redigere in publicam formam &dare partibus,quibus competunt sub distinctione tamen,l.11.& 12.titu.19.per ea, quæ reassumpta sunt per l.5.& 8.& 9. in prag. 204.& ex istis legib.patet manifestè non esse necessariam citationem partis ad instrumentum publicandum:nisi in casibus,in quib.præiudicium possit generari parti si instrumentum duplicetur,ꝙ enumerat.l.10.tit.19.part.ea.& reassumit d.prag.204..lib. 8.& in istis non procedit dictum Pan.in d.conf.197. Sed in aliis ꝑctibus non inferentibus præiudicium partibus,nisi semel citatio non est necessaria. tam in grossatione instrumenti Notarij præmortui quam Notarij recipientis per d.leges.& in his est singulare dictum Paul.in dicto consilio. Quòd sanè est intelligendum cùm ingrossatur instrumẽtum per successorem Notarij in officio cui tradita fuerunt instrumenta cum solennitatibus:de quibus in d.l.55.& prag.37.secùs tamen in aliis Notariis.Quia tunc requiritur citatio.& ꝙ procedãt illa octo, de quibus per d.Matthæ.quod not. B.Villal.

inhabilis ad testandum,non habilitatur per l.primam.C.de sacrof.eccl. n.10.Ias.communẽ dicit,vide in ver.lex. B.Vill.

Amplia,etsi velit testari ad pias causas idem.in l.2. Iect. nu. 15.communem dicit. idem.

inhabilis ad testandum,nihilominus potest capere ex testamento,si inhabilitas sit propter defectum aliquem,qui nõ cadit in crimen,vt est pupillus,&mutus,& similes,communem dicit Clar.in §.test.q.34.ver.Item quæro. P.Fich.

PRO.inhabilitas ad generandum non inhabilitat ad testãdum.l.eunuchis.C.qui test.facer.poss.vel non. Bellonus.

inhabilitas personæ iudicium subeuntis à iudice ipso vltro opponi potest.commune fantur Dec.in c.causam,quæ.n.i.& n.13.de iudic.Rip.in l.dies.§.hoc autem iudicio.nu.49. ff. de dam.infect.& Viuius,qui reluctantes recenset,lib.1.opi.175. E.Suarez.

Inhibitio. Papæ etiam sine decreto, anullat actum factum post inhibitionem.c.1.de concess.præb.lib.6. P.Andora.

Idẽ operatur inhibitio exequutoris apostolici.c.si soli.e.ti. c.tibi qui.de resc.in 6.de quo p̃ Im.in c.dilecto filio.ext.de p̃b.

Adde idem esse.in inhibitione.cuiuslibet superioris secundum.pau.de Ca.in 2.vol.conf.76.circa fi. idem.

Inhibitio iudicis ecclesiastici non valet nisi citata parte.Ias. in l.si opus nu.6.ff.de no.oper.nunc.communem dicit.

Amplia,etiam qñ inhibitio est facienda per iudicem ecclesiasticum Iudici seculari,vt supersedeat in negotio qñ coram eo dictum,vt est contractus vsurarius Ias.in l.ne quicquam n. 30.ff.de off.Proconf.communem dicit. B.Villal.

PRO.inhumanum est valde à nemine accipere. sed passim vilissimum, omnia auarissimum in l.solent. ff.de off.Proconf. & legat. Idem Bellonus.

inimicitia est iusta causa recusandi iudices,& testes si recusans expresserit causas inimicitiæ:nisi hoc fecerit data opera: vt recuset:Ripa in c.1.de iud.n.14.communem dicit.B.Villal.

inimicitiæ capitales dicuntur cùm cõtenditur de statu, vel de omnib.bonis,vel maiori parte eorũ,vt per Bal.in l.athletę. §.dat remissionẽ.ff.de excuf.tut.pro quo est.l.7.in fi.part.7.ti. fi.de qua meminit.Io.Lup.in repe.c.per vestras.n.455. Idem.

inimicitia capitalis sola,simplex. & de per se tanquã remota.ac remotissima à facto nõ facit indicium ad torturã,secundũ Bald.in c.literas.de præsump.& conf.403.quidã fuit.in pr. vol.3.Ray.& Io.de Imol.in l.fi.ff.de hæred.instit.Gand.in tract.malef.in rub.de quæst.ver.quæ debeant præcedere quæstiones Ang.ĩ d.trac.malef.in ver.fama publica.& ibi Aug.in additio.Io.de Amicis cõsulendo conf.5.1.n.6.& seq.Marsi.in pract.crim.in §.diligẽter.n.69.cũ trib.aliis seq.&in l.1.§.præterea,n.24.& seq.ff.de quæst.& Gram.in voto,30.n.20.&in voto 34.n.1.& 7.& in cõs.crim.3.n.5.& 16.& in quib.locis meminit istorum opi.esse magis cõem.in contrariam verò partẽ inclinauerunt Ang.in l.fi.ff.de quæst.Spec.& Io.And.in addi. in tit.de præsump.in §.species.ver.sed pone.Ro.in l.1.§.hoc rescriptum.ff.ad Syll.& Calca.conf.62.in Christi Saluatoris. & Mar.Ant.in trac.de indi.n.177. vbi firmat istã esse cõem sententiam videlicet,ꝙ si quis reperiretur occisus in aliquo loco & haberet Titiũ inimicũ ibi,præsumeretur tũc ab ipso inimico interfectus, & posset torqueri sine aliis indiciis, sed prima opi.videtur magis cõis,æqua,rõnabilis,&vera.imò Ang in d. add.Ang.pietate,optimisque rationib. ductus protulit magnum verbũ, ꝙ ob inimicitiam dũtaxat capitalẽ præcedẽtem nunquã aliquẽ ad torturã poneret,& Mars.in d.§.diligẽter.& d.§.præterea, retulit opi.Ang.Spec.& sequaciũ esse iniquã,& periculosam,prout& fatua, diuinatiua.& periculosa nimis in hoc & in alio seculo,iudicio meo,& ꝓbat fortissimis argum. Mars.ĩ præcitatis locis,quib.nulla adaptari põt respõsio,vnde habendo ipse veritatem ante oculos amplector totis viribus opi.Bart.& communem,ne redditurus essem rationem in die iudicij vniuersalis deponendo manum cum maxima irretractabili, & irreparabili iactura aliena in re sic alta, profanda,& dubia,quæ soli Deo clarescit. F.Viuius.lib.2.opin.143.

Anto.Gabrielſ.communium opi.lib.7.concl.18. Plotus in l. ſi quando.n.880.C.vnde vi.magis communem dicens.Rimi naldus nouiſſimus in conſ.88.n.5. & pluribus ſeq. & præſertim quando inimicia eſſet leuis, vt eſt communis opi. de qua ibi Plotus.Boſſi.de indiciis.nu.47.vbi dicit ita practicari.Euerar.in centuria legali.in loco de tempore ad tp̃s.ver.hinc etiã. vbi dicit ſe habuiſſe in facto.Soarez ver.inimicitia.n.65.quæ nã ſit grauis,& quæ leuis inimicitia iudicis arbitrio relinq̃tur, vt eſt communis opi.ibi.n.65. nulla autem inimicitia aptum ad tormenta indicium facit,vt eſt communis opi. Soarez ibi. n.67.Clar.q.24.ver.item quæro.Blancus de indiciis.nu. 175. Bonacoſſ.

Inimicitia leuis non appoſitum indicium ſufficit cõtra inimicum:ſecus verò ſi grauis ſit.commune inquit Marc.Anto. de indic.n.175.relinqueturq̃ue iudicis arbitrio,quæ capitalis inimicitia cẽſeri debeat,quæ neutiquam debeat.vt receptum ait Fel.in c.repellantur.n.3.de acc.Nulla tamen inimicitia aptum ad tormenta indicium p̃bebit.quemadmodum frequenter placitum renũciant Ant.Gomez.de delict.ca.13.n.11.Iul. Clar.in pract.§.vlt.q.21.ver.inimicitia,& q.24.ver.item quæro. E.Suarez.

Inimicitia iuſtiſſimam cãm ſuppeditat ad iudicis& teſtium reiectionem, tametſi qui reiicit & cauſa, & caput inimicitiæ extiterit.commune latiſſimè Did.à Couar.in trac.de ſponſal. 2.part.c.3.§.5.n.7.& qui ampliat ad eum, qui ante in gratiam redierit,& copiosè de materia agunt Viui.libr.2.opi.303.Iul. Clar.in pract.§.vlt.q.24.ver.ſed quid ſi ſequuta ſit reconciliatio. Idem.

inimicitia.capitalis contrahitur.etiam ex iniuriis verbalib. Iaſ.in l.procuratoribus C.de procur.

Et ex minis probatur inimicitia capitaſ.Bal.in l.metum.C. quod me.cau.

Et ſuffic.q̃ ſubſit inimicitiæ cauſa.Iaſ.in l.ſororem.C.de his qui.vt indig.Adde Bal.in 4.part.conſ.306. P.Andora.

inimicitia præſumitur.durare.Bal.in d.conſ.306. & inimicus patris.pręſumitur inimicus filij.Bal.in athlete.§.dat remiſſionem.ff.de excuſ.tut.

inimicitia contrahitur.propter litem.Barb.in 4.volu.conſ. 56.in 4.col. idem.

inimicitia qualiter probetur.vide hyp.in l.1.§.præterea in 2.col.& ſeq.ff.de quæſt.& in 6.col.& ſeq.Ang.in §.item propter inimicitias inſti.de excu.tu.

Et in d. col. 7. ponit quis dicatur inimicus capitaſ. de quo etiam vide Ang.§.inimicitiæ.inſt.de excuſ.tu. Idem.

inimicitia.an ſit ſufficiens indicium ad torturam. hypo. in d.§.præterea in 8.& 9.col.tenet q̃ nõ.contra ſpec.&ſequaces.

Et ibi hypo.ponit plures no.effectus inimicitiæ & inter cęteros no.vnum videlicet.q̃ inimicitia excludit fratrem à ſucceſſione fratris.ita dicit.in x.col.Corſe.in ver.ingratitudo.

item quòd inimicus non ſit hoſpitandus.

item q̃ inimicitia ſuperueniens habet annullare laudum ferẽ.ita dicit.in 11.col. idem.

inimicus præſumitur.qui me ñ ſalutat cũ eſſet ſolitus ſalutare.vt dixi in tract.de teſti.§.14.ver.Aduerte quia ſi aliquis.

inimicus cenſetur.ille qui aſſerit aliquem non diligere.Panor.in c.inquiſit.§.tertie. n.6.de acc.fac.quod habetur in ver. iudex recuſa.ver.34.

inimicitia ad hoc vt per eam reuocetur.legatum. probanda eſt per quinque teſtes.vt j̃.in ver.legatum reuocatur.§.16.

inimicitiæ creſcunt ad modum ignis.Bal.in l.in confirmando.ff.de confir.tuto.

inimicus alicuius præſumitur inimicus filiorum, & aliorũ de familia & agnatione.Ang.in §.item propter inimicitias.Inſtit.de excuſ.tut. idem.

inimicus capitalis repellitur ab accuſatione. communem dicit Ang.de Malefic.in verbo.& ad querelam.n.36. & ibid. Hiero.Apoſtillator.Boer.in c.1.de accuſ.n.47.quæ autem dicatur capitalis inimicitia,relinquitur arbitrio iudicis.Cla.d.§. fi.q.14.ver.vlterius dixi. P.Fichard.

inimicus quis dicatur,ſtaẽ arbitrio iudicis.Ita dicit Io.And. in c.cùm oporteat.de accuſ.& eum communiter ſequi Doct. refert Marſ.in l.1.§.præterea n.53.ff.de quæſt.pariter etiam q̃ ſit inimicitia capitalis, relinquitur arbitrio iudicis. ita tenere omnes Doctores,dicit Fel.in c.repellantur.n.3.de accuſ.Clar. d.lib.5.§.fi.q.24.ver.item quæro. P.Fichard.

inimicus ſi ſit capitalis,repellitur à teſtificando in criminalib.communem dicit Aræt.in c.cùm oporteat.de accuſ.n.19. de accuſ.& Anan.ibid.n.6.& Fel.ibid.n.8.Leuis igitur inimicitia non facit aliquem repelli, vt communem dicit Alber. in auct.ſi teſtis.n.3.C.de teſtib.Cla.d.§.fi.q.24.verſ.item quæro. Et nota q̃ etiamſi capitalis inimicus reconciliatus ſit, nihilominus repellitur à teſtificãdo,vt atteſtatur communem eſſe. Fel.in d.c.cùm oporteat.n.10.& 12.item Did.pract.q.18.n.3. Plotus in repet.l.ſi quando.n.880.Aliqui etiam ad hoc vt talis reconciliatus repelli poſſit, requiri vt nondum ſit lapſum triduum à die reconciliationis, & ita communem eſſe dicit Sigiſmun.cõſ.feu.46.n.27.refert Clar.d.q.34.ver. ſed quid ſi. P.Fichard.

Inimicus ſi ſit capitalis,repellitur à teſtificando in crimina lib.vt eſt communis opi.ſecus ſi ſit leuis inimicitia,vt eſt communis opi.& ſi ſit inimicus reconciliatus etiam repellitur,vt eſt communis opi.&debet eſſe elapſum triennium ad hoc,vt præſumatur bene reconciliatus,& tunc admittitur poſtea.vt eſt communis opi.Cla.q.24.ver.ſed quid. Bonacoſſ.

PRO.Iniquum eſt perimi pacto,de quo cogitatum nõ docetur l.qui cum tutoribus.§.fi.ff.de tranſact. Bellon.

PRO.iniquum eſt de alieno facto aliũ iurare.l. Marcellus. §.iurare.ff.rer.amotar. Idem.

PRO.iniquiſſimum eſt patrẽ agere, cùm filius eſt in facultatib.l.ſi quis à liberis.§.& ſi impubes.ff.de lib.agnoſ. Bello.

PRO.iniuria defunctus afficitur,cùm hæredem non habet. in §.1.inſtit.quib.ex cauſ.manumit.non licet. Bellon.

PRO. iniuriarum actio magis vindictæ, quàm iniuriæ habet perſecutionem.l.cum emancipati.§.emãcipatus.ff.de col. bono. idem.

Iniuriæ æſtimatio ſiue agatur actione Prætoria, ſiue ciuili, fit p iuramentum actoris, taxandum & moderandum poſtea arbitrio iudicis.prout ei viſum fuerit.Eſt com.opi. ſecũdum Rom.conſ.97.incip.viſo circa med. M.Chærian.

iniuriam remittens non videtur ſimul actiones inde ſibi cõpetẽtes puta ad damna & intereſſe,remiſiſſe, com.dicit Minſ. obſer.x.cent.4. I.Fich.

iniurioſa alicui verba exprobrans etiam vera,tamẽ animo iniuriandi,dum per hæc Reip.nihil cõmodetur, nihilominus iniuriarum tenetur.communem dicit Bertr.à Plaza,in Epito. Delicto.cauſarumq̃ue crimina.c.1.n.3.adde Couar.c.11.n.6. varia. reſolut.lib.1. I.Fich.

iniuria non quælibet, ſed grauis inducit priuationem legati vel hæreditatis.l.3.ff.de adim.leg.ſecundum Imol.in c.Raynut.de teſtam.&ita communiter teneri refert Bened.Capr.in tract.ſubſtitut.poſt regul.poſito, ſpecie ſecunda,nu.134.

iniuria quando eſt notoria,& pœna eſt arbitraria,tũc quis iudex eſſe non poteſt in cauſa propria.Pan.in c.cùm veniſſent quem Doct.communiter ſequuntur referente Dec.ibid.n.6. ver.Et hoc ſanè intelligitur,quando pœna quæ imponitur p delicto notorio certa ſit, ſecùs ſi arbitrio iudicis imponatur. ext.de iud.Idem Dec.in l.qui iuriſdictioni.n.11.Iaſ.nu.9.in 8. fallent.Zaſ.nu.11.ver.hæc regula.ff.de iuriſd.om. iud. Rol.à Valle,in conſ.48.nu.16.in 2.To.conſ. kirchouius.

iniuriarum actio,quando intentatur ad vindictam,ſiue ciuiliter ſiue criminaliter,non poteſt poſtea alia via agi,ſed vna tollitur per aliam,quia vtraq; tẽdit ad vindictam,vt eſt com. opi.Chirchouius in ſuo communium opi.cent. 5.conclu.54. communem dicit,& probat fuſius. Bonac.

iniuria quãdo eſt notoria,& pœna eſt arbitraria,tunc quis iudex eſſe non poteſt in cauſa propria,vt eſt communis opin. Chirchouius communium opi.centu.5.concl.55.& hoc ſanè intelligitur,quando pœna, quæ imponitur pro delicto notorio ſit certa,ſecus ſi arbitrio iudicis imponatur. Bonac.

iniuria quando eſt facta officialis,nõ prætextu dignitati,ſed odij particularis, iudex quis eſſe non poteſt in cauſa propria, vt eſt communis opi.Chircouius commun.opin.cent.5.conclu.56. Bonac.

iniuriæ ſibi factæ notoriè quis eſſe iudex poteſt,vt eſt communis opi.Chircouius communium opin.cent.5.conclu.57. Bonacoſſ.

iniuriam facit qui obiicit crimen,ſiuè in genere,ſiuè in ſpecie.communis eſt opi.vt per Doct.in l.3.ff.de lib.& poſth. Paſethus conſ.183. Bonac.

Iniuriarũ non tenetur qui proteſtatus fuit non inferendæ iniuriæ animo facere,ſed iuris ſui cõſeruandi gratia ac defendendi.quod intellige, quando obiectum crimen verum fuiſſet,ac eſſet probatum,vt eſt communis opi.de qua Boſ. de iniuriis.Paſethus conſ.182.n.23.allegat Boer.cõſ.4.n.37.& 38. nam iniuria nõ infertur ſine dolo.Alex.conſ.209.n. 12. in 6. vol.l.illud.ff.de iniur.Menoch. de arbitrio iudicis.caſu 263.n. 23.vbi & de Statuto Ferrariæ meminit ſub rub. de officio poteſta.Ferariæ.Dec.inter conſilia criminalia.conſ.102.n.8.Tomo 2.Beluiſ.in practica crimi.titul.de iniur.col. 5.circa princ. libellum autẽ in actione iniuriarum& poſitiones ponit Abb. in pract

in practica.c.35.& 36.Et not.q̃ communis libellandi conſuetudo pro iniuria etiam eſt vt quantitas exprimatur,vt eſt cõmunis opi.Soc.ſen.in c.olim.n.24.de damno dato. Bonac.

Iniuria præſumitur ſemper iniuriandi animo facta.Niſi cõtrarium probetur.vt eſt communis opi.Cla.in §.iniuria verſi. quæro nunc. Bonac.

Iniuriarum actio anno tollitur, vt eſt communis opi. ſi ſit criminaliter intentanda.ſecus ſi ciuiliter,quia eſt perpetua,vt eſt communis opi.Et annus eſt cõtinuus.Clar.d.§.iniuria.ver. item condemnamus. Bonac.

iniuria præſumitur ſemper iniuriandi animo facta,niſi probetur contrarium.communem dicit Soc.conſ. 146.n.7.verſi. circa tertiam.lib.hanc etiam cõmunem dicit.Pariſ.conſ.149. n.19.lib.4.Clar.d.lib.5.§.iniuria,ver.quæro nunc. P.Fichard.

iniuriam alicui dicens quæ vera ſit,licet Curt.iu.in l.fi.n.3. ff. quod quiſque iur. ſimpliciter dicat communem eſſe q̃ teneatur actione iniuriarum,tamen magis communis eſt vt diſtinguatur an interſit Reipublicæ q̃ illud delictũ ſciatur,tunc enim non tenetur,per l.eum qui nocentem.ff.de pœ. Si verò non interſit reipublicæ.vt ſi quis ſit cæcus,claudus,&c.& tũc iniurians tenetur vt communem dixit Alex.in l.3.in prin.n.6. ff.de lib.& poſth.Plaza.lib.1.delict.c.1.n.3.Neceſſe tamen eſt vt illud crimẽ quod Reipub.intereſt.vt ſcitur, probetur, aliàs iniurians tenebitur, vt communem dicit Boir. conſ.4.n.46. & 48.& etiamſi tale crimen fuerit oppoſitum in iudicio excipiendo.puta contra teſtes vel huiuſmodi.de iure tamen canonico iniurians ſemper tenetur & licet vera ſit non excuſatur quia debet procedere charitatiua monitio,vt communem dicit Alex.de Neuo.conſ.82.n.5.in fi.Clar.d.lib.5.§.iniuria.verſi.item quæro. P.Fichard.

iniuriæ plures diuerſæ ſpeciei eodem impetu & continuatione ſi iterentur,tunc pluribus pœnis eſſet afficiendus iniurians,ſecundum gl. & Bar.in l.nunquam plura.n.11.ff. de priua.delic.Quam ſententiam communiter approbatam eſſe referunt Didacus Couarruuias in lib.2.c.10.n.8.variarum reſolutionum.& Pet.à Placa,in Epito.delic.lib.1.c.j.n.17. licet ipſi ſententiam contrariam veriorem eſſe de iure,multis argumentis arbitrentur. kirchouius.

iniuriæ punitio ad ipſum officialem offenſum pertinet, vt ipſe poſſit eſſe iudex in cauſa propria, cùm iniuria ſit notoria ſecundum Cy.in l.vnica.ver.1.caſu.C.ne quis in ſua.cauſa.Docto.in c.1.de pœ.lib.5.Bar.in l.ſi quis.§.ſi quos.ff.de pœ.Ang. Aret.in tract. de malefic. in verb. hæc eſt quædam inquiſitio. n.88.ver.quæro an iudex poſſit.Quæ doctrina vera eſt & cõmuniter recepta referente Rol.à Valle, in conſ. 48.n.14.in 2. Tom.conſ.Quãdo iniuria illata iudici fuiſſet notoria,quia facta publicè & ſub præſentia populi,nam tũc cùm ſit facta notoriè iudex ipſe poſſet punire.Iaſ.in l.qui iuriſdictioni.n.3.verſi.limita tamen quando iniuria eſſet notoria.ff. de iuriſd.om. iud. vel ſi eſſet illata cõram decem hominibus,quia quod decem homines viderunt,dicitur notorium.Cy.in l.ea quidem. n.2.ver.in ſcdo notorio.C.de acc.vel iniuria fit ipſo iudice ſedẽte pro tribunali. Alber.de Gandi.in tract.de malefi.in rubr. de pœ.reor.n.26.Guid.Papa in Dec.Gratianop.q.557.cum ſi. adductis per Rol. Kirchouius.

iniuria quãdo eſt facta officiali nõ prætextu dignitatis,ſed odij particularis,iudex eſſe nõ poteſt in cauſa propria.Cy.in l. vnic.circ.fi.quem alij ibi ſequũtur.C.ne quis in ſua cã iud.vel ius ſibi dicat.cum iniuria perſonalis præualeat.l.eum qui.§.ſi iniuria.mihi.ff.de iniur.Licet ſecundario pertineat ad dignitatem.Et hanc ſententiam communi calculo receptam eſſe teſtatur Roland.à Valle,in conſil.48.numero 7.in 2.Tom.con. kirchouius.

iniuria fit duobus modis,aut re,aut verbo,ĩ libello iniuriarum debet apponi annus,menſis,& locus illatæ iniuriæ,vt eſt communis opi.Clar.in §.iniuria.verſ. vlterius. Et condemnatus actione iniuriarum efficitur infamis,licèt non ſit atrox in iuria.Clar.ibi.ver.item condemnatus.Limita, vt per Clarum. q.72.ver.damnatus. Bonac.

Iniuriarum actio tollitur per lapſum anni, vt eſt communis opi. ſi criminaliter agitur, ſecus ſi ciuiliter, quia eſt perpetua,& iſte annus in criminali eſt perpetuus cõtinuus. Cla.ibi. ver.tollitur.Cæpolla conſ.71.& tollitur per conuerſationem habitam cum offenſore,vt eſt communis opi.ver. item tollitur etiam per remiſſionem.Chirco.cẽtu. 5.concl.52.& 53. in ſuo communium.opi. Bonac.

Iniuriarum tenetur etiam ille.qui dicit ſe nõ feciſſe animo iniuriandi Cla.in §.iniuria.ver.quæro nunc.vel qui nunc.proteſtatur ſe non animo iniuriandi feciſſe.Clar.ibi.verſi.ſed pone.communem dicit.

Iniuriarum non tenetur prouocatus,ſaltem pœna ordinaria.Cla.in d.§.iniuria.ver.quæro etiam. Bonacoſſ.

Iniuriarum non tenetur dicens veritatem de aliquo.quando intereſt reipublicæ.q̃ delictum pandatur.Cla. in §.iniuria. ver.item quæro.& eſt communis opi.& debet probari tale delictum.communis eſt opi. quæ opi. communis, de iure communi procedit.vt ibi.Anto.de Tremol.in glo.ad pract.Bonacur.tit.quibus mod.ſuo no.litera D.fallit multipliciter vt ibi. Bonacoſſ.

iniuriarum etiam tenetur pœnitens ſaltem mitius licet puniatur,vt eſt communis opi. Cla.in §.iniuria.ver.quæro quid ſi iniurians.

iniuriam inferens officiali tempore eius ſyndicatus, debet puniri pœna capitis.Niſi officialis ante ei iniuliſſet iniuriam. Clar.q.68.ver.iniuriam. Bonac.

iniuriarum actione tenetur.qui mendacium alij exprobat. Licet & verè prouocatus illum mẽtiri dicat,vt eſt communis opi.Soarez ver.iniuriarum.n.13.mitius tamen punitur.item ſagaces, qui in auricula eorum inimicis iniuriam dicunt, vel etiam multum planè loquẽdo in modum cuiuſdam rationis. Nam tenẽtur ex edicto, de quo Ang.in l.item apud. §. ex his, ff.de iniu.& ſi qs dicat.alicui.Tu es claudus,cęcus,vel mutus, & ſimilia quæ ſunt peccata naturæ & defectus aut fortè paccidens,quia tenetur iniuriarum.Ang.in l.eum qui.ff.de iniur. & ſtatutum dicens,ſi quis dixerit alicui verba iniurioſa,puniatur tali pœna.Non comprehendit ob loquentem, vel conuicium dicentem,de abſente,nec tenetur pœna ſtatuti, quia tale ſtatutum eſt ſtrictè interpretandum.Soc.in c. 1. de maledicis:n.3.&debet intelligi ſtatutum de iniuriis cum dolo.Bal.in conſ.443.n.4. in 4.vol. & qui tacitè de nocte viam frequentant,velante domum dominarum matutinatas faciunt, iniuriarũ tenentur.quoniam ex nimia frequentia nonnullam prębent infamiam.Ang.in l.item apud.§. meminiſſe. ff. de iniur. Cla.§.iniuria. Bonac.

iniuriarum actionem remittere poteſt curator,vel tutor in diſtinctè,ſi ſit in vtilitate pupilli vel adulti pacem inire. Soarez verſicu.iniuriarum.numero 81.communem dicit. Bonacoſſ.

iniuriarum actionem ad reuocationem inſtitutam ciuilẽ eſſe,nõ criminalem,teſtis eſt Miſing.cent.2.obſer.98.quæ criminalis lapſu anni tollitur & præſcribitur,ſecũdum communẽ per Clar.prac.crim.§.iniuriam ver. tollitur ciuilis verò eſt perpetua,iuxt.communem per Hypol.lib.6.opi.cri.ver.iniuriarum Rol.conſ.39.n.15.lib.2.vbi dicit hoc procedere quãdo intra annum computaũ à die irrogatæ iniuriæ lis fuit cõtęſtata,vt d.cõſ.n.16.ad quod fac.not.per capẽl.Tholoſ.q.127. 140.per eũdem Rol.conſ.94.n.26.lib.1.criminalis verò iniuriarum actio licet finiatur anno:fallit tamen ſecũdum magis communem,quãdo deſcẽdit ex l.Cornelia,quia tũc eſt perpetua,ex not.per Boer.q.28.col.pe.Doc.in l.ſi non conuitij C. de iniur.capel.Tholoſ.q.140.Qui quidem annus,intra quem poteſt agi criminaliter actione iniuriarum:eſt continuus,ſm communem per Cuma.conſ.74.poſt num.5.Cur.iu.in l. 1.in princip.num.20.ff.quod quiſque iur.Quæ autem dicatur ciuilis vel prætoria. dic,vt per Aufr.ad cape.Thol.q.127.item an ad aliud competat quàm ad vindictam:q.145. & quando dicatur competere ad vindictam,quando ad pœnam vide Iaſ.in l.pro hærede.§.ſi ſepulchri num.3. ff.de acq.hære.in l.5.§.hoc iudicium in princip. ff. ne quis eum qui in ius voc. item an tranſeat ad hæredẽ eundem Iaſo. in l. ſi eum §. qui iniuriarum colum. 1.ff.ſi quis caut.vbi quòd non tranſit ad hæredes nec contra hæredes actiuè nec paſſiuè nec lite conteſt.Declarando tamen vt per eum ibi num. 10. cui Adde, quòd veritas conuitij prolata per libellum famoſum non excuſat, ſecundum veriorem ſententiam per Miſing.cent.4.obſer. 4. Rom. conſ.96.qua in materia,vide quę idẽ ſcribit cõſ.97.Old.conſ. 53.Abb.in c.cum te col.pen. ver.vlt. hic vbi Fel.de re iud.Alex.in l.fi.poſt princip.ff.eod.tit.de re iud.in l.fi. ff.ſi quis iuſd. non obtemp.Soc.conſil.146.numer.2.lib.1.Iaſ.in l.&ſi peper cerit 4.not.de lib.& poſthum.Gramm.deciſ.307. numero 9. Aym.conſil.168.colum.2.Boſſi.titul.de iniur.Qui autem tenentur actione iniuriarum vide Iaſo.in l.fi. ff. quod quiſque iur.numero tertio. numero ſeptimo.in l. ſi quis extraneus. 1. reſponſ.numero ſeptimo.ff.de acquir.hæredit. vbi quid de iuria,tu mentiris ſaluo honore,quæ proteſtatio non ſuffragatur proteſtanti quominus de iniuria teneatur,ſecũdum communem per Menoch. conſilio 41.numero 31. libro primo. & dic, quòd ſi aliquis dicit mihi verba iniurioſa: poſſum ei dicere tu mentiris, nec teneor iniuriarum, quia prouocatur, quas concluſiones declara, vt per eum ibi, & per

& per Cur.d.l.fi Fel.in c.cum te ad fi.ext.de re iud.in c.dilecti col.5.& seq ext.de excep.Abb.d.c.cum te col.11.Nat.cons.6. n.4.Bos d.tit.de iniur.nu.7.& seq.si autem quis dicat alicui tu mentiris,simpliciter,dic,q̃ tenetur.etiam actione iniuriarum secundum communem quam refert villal.inter com.opi.lib. 1.ver.actione & in specie de mentita saluo honore vide quæ scribit idem Ias.in l.non solum.§.morte.nu.47.ff.de oper. no. nun.vbi differit de communi opi. de verbis autem iniuriosis, & quæ dicantur iniuriosa:plura ponit idem Ias.in d.l.& si pepercerit n.5.& seq.ff.de lib.& posth.& an dicatur iniuria si alicui dicatur,tædet me q̃ fueris cōdemnatus de tali delicto,vel q̃ sis infamis,vel falsarius,& dic,q̃ ille sic dicens tenetur iniuriarum,teste Ias.in l.1.col.6.in prin.ff.de ope.no.nun.vel si dicatur,vxor tua commisit adulterium,&vide notata per Ias.in l.turpia ff.de leg. 1. Rom. cons. 183. Quid de iniuria facta filio:an pater possit eam remittere, & econtra an factam patri filius remittere possit,& dic,vt per Ias.in l.contra iuris. §. si filius.n.15.ff.de pac.vbi plura not. quid de iniuria facta vni de domo seu familia, quando dicatur facta omnibus de familia, & vide Ias.in l.qui Romæ.§.Chrisogonus.n.52.53.ff.de verb. ob.Quæ omnia latius explicat plot.tract.de in lit. iur.§.45.vbi ponit prac.pro iniuriato quomodo agere & iurare debeat, de qua per soc.cons.146.col.pen.lib. 1. Bos.d. tit.de iniur.in prin.plot.vbi supra quo loci etiam quærit,quid si iniuriatus, & iniurians nulla bona possideant,quo remedio vtrique consuletur,dic,vt per eum,ibi vbi etiam tractat,an impediens alicuem vti iure suo teneatur iniuriarum,& concludit q̃ sic,per Bal.in Rubr.C.de vsufr.pro quo vide l. qui pendentem ff. de act.emp.

iniuriarum actio nisi quis se pulsatum, verberatumve dicat, vel irruptionem factam in ipsius domum conqueratur, omnis & prætoria est, & vnius anni spacio concluditur,commune inquit Cæpol.cons.71.n.4.illis autem tribus casibus ciuilis, & consequenter perpetua est. commune aiunt Balb. de præscript.4.part.q.1.n.30.Iul.Clar.in pract.§.iniuria.ver.tollitur autem.Et licet hæc iniuriarum actio transmitti nequeat alij q̃ di potest,commune dicit Pau.in l.vlt.n.4.de hær.vel act. vendit. F.Suarez.

Iniuriarum actione sese obstringit,qui mendacium alij exprobrat tametsi & verè & prouocatus illum mentiri inquiat. vt frequens dogma testatur Boer. decis. consuet. Bitur. cons. 1.Amplia quamuis in iudicio ad excludendam accusationē, vel ad exceptionis alicuius opem, crimen mendacij improperatum sit.commune effatur Alex.in l.3.ff.de lib.& posth. laudatus ab eodē Boer.vbi ē.punietur tamen longè mitius si mēdacium probauerit.vt commune asserit idem Boerius eodem in loco. F.Suarez.

iniuriarum nec actio,nec accusatio exinanitur,q̃ qui iniuriam intulit,nō se animo affectum fuisse affirmet,vt iniuriam inferret,nisi id liquidò probet.commune testantur.Paris.cons 149.n.19.lib.4.Soc.cons.149.n.7 lib.1.Nec q̃ antea sit protestatus se nolle iniuriam facere.vt commune ponit Iul.Clar. verè personarum distinctionem cum Soc.considerandum asseuerans in pract.§.iniuria.ver.sed pone. idem.

iniuriarum in libello & annus ac mensis, & locus necessariò ponendus est.commune inquiunt Alex.cōs.241.n.1.libr. 1.I.Clar.in prac.§.iniuria.ver.vlterius quæro.vbi alias spectantes ad hoc iniuriarū crimen receptas sententias accurate tradit. Idem.

iniuriarum etiam non atrocium damnatio infamiam irrogat.commune testificantur Fel.in c. cum te nu.9. de re iud. Corset.de minimis,in 2.part.n.26.I.Clar.d.§.iniuria.ver. item condemnatus.Quin si quis iniuriarum damnatus,pecuniam, in qua eam ob causam multatus est, applenè soluere nequierit,luet in corpore,ac bonis cedere non poterit. commune in q̃ nit Gome.in §.pœnales.n.38.Instit.de actio Viuius lib. 1.opi.33. idem.

iniuriarum,quæ adulti,vel pupilli parentibus illatæ fuerūt, actionem remittere,& pacem cū eo inire qui illas intulit,tum curator tum tutor indistinctè poterit, si id magis è re pupilli, adultiue fuerit,quàm vindictam prosequi, vt commune effatum ponit Turzan.opi.32. idem.

iniuriarum actio omnis annalis est, referente Oldendorp. quicquid nonnulli disputent diuersum esse,de iniuria, vt ipsi vocant,reali l.si non conuitij.C.de iniur.in tract.de vsucap.& præscrip.c de act.inter cer.temp.exercend.ver.vnius anni.nu. 12.in 8.vol.tract Et hoc quoque affirmat Pet.à Placa.in epit. delicto.c.6.circ.fi.§.reliquum est post n.43. inquiens:Quo fit si infra annum actio iniuriæ alicui illatæ non proponatur,anno tantùm finiri ac præscribi. Quum cōi consensu receptam sententiam intelligendum fore existimo, siue iniuriarum actio iure Cæsareo descēdat,iuréve prætorio,anno semper præfinitur,nec longiori tempore extenditur ex gl.communi consensu admissa in verbo,triginta.in l.2.C.de constit.pecu.gl.in §.1.in verbo,constitutionibus.Insti.de perpet.& temp.act.& gl.in verbo,introduxit.§. sed & l. Cornelia. insti. de iniur. Et hanc opinionem Doc. communem esse referunt Phil. Deci. in cons.102.n.19.& Io.Baptist.de Plot.in cons.131.nu.19.in Tom. 1.cons.ad causas crimi.recens editorum.Licet alij contrariam sententiam amplexi fuerunt,quos recēset Rol.à Valle,in cons.39.n.15.in 2.Tom.con.Sed cum præstantissimus I. C.Io.Fichard.Sen.cuius virtus & eruditio non solùm Germaniæ,verùm etiam aliis nationib.nota & perspecta est,in addi. ad communes opi.Baptistæ à Villalobos,in verbo,actio iniuriarum.in libr. 1.& eius filius Raymund.P. Fichar.I.C.Dominus & Collega meus,in 2.lib.com.Opi.in verbo, iniuriarum actio tollitur per lapsum anni,de hac sentētia mentionem fecerint,eò studiosos remitto. kirchouius.

iniuriarum actio quando intentatur ad vindictam siue ciuiliter siue criminaliter, non potest postea alia via agi, sed vna tollitur per aliam,quia vtraque ad vindictam tendit.verùm si primò actum fuerit ad restitutionem damni secuti ex iniuria, & sic rem familiarem prosequi,postea tamen ciuiliter vel criminaliter ad vindicandam iniuriam agere poterit.l. prætor.§. 1.& ibi Bar.n.1.ff.de iniur.& famo.libel.& l.1.&ibi Bar.C.q̃ fi ciuil.act.crimina.præiud. Et hanc communem opi. Doc.esse inquit Matth.de Afflict.in §.iniuria punitur.n.5.vers.tu die q̃ veritas est,de pace iuram.firm.& de pœ.iudicibus impos.qui iusti.facere neglexe. Kirchouius.

iniuriarum actio cum sit famosa.l.1.ff.de his, qui not. infa. Doc.in c.cum te.ext.de re iud.in ea nō debet deferri iuramētum necessarium, sed debent in ea fieri probationes luce meridiana clariores.arg.l.fi.C.de prob.Quia secundum communem opi.Doc.in actione famosa non defertur iuramentū necessarium in supplementum probationis.gl.fi.in verbo,actori.in c.cum sunt part.iur.de reg.iur.in 6.Alexan.de Imol.in l. 3.§.ait prætor.n.13. vbi ipse plures authoritates adducit.ff.de iureiur.Et est magni ponderis & grauis præiudicii, propter q̃ iuramentum huiusmodi deferri non solet.Sal.in l.bonæ fidei nu.27.vers.quæro modò & secundo.C.de reb.cre. vti Steph. Ber.in cons.117.in 2.vol.cons.part.altera.&in cons.142.in 6. vol.cons.latiùs prosequitur. Kirchouius.

iniuriam,ac violētiam remittens simpliciter in instrumento pacis,seu remissione iniuriæ non censetur damna,& interesse remittere & sic in remissione ista simplici iniuriarum.vel mortis.nō venit aliquo pacto remissio interesse pecuniarum secūdum gl.in §.fi.instit.de iniur.Dy.in l.si vnus.§.si ante.ff.de iniur.Bart.Bald.& Ange.in l.si tibi.§.quædam.ff.de pac. Boer. decis.52.n.6.& Io.de Amicis cons.88.nu.14.vbi scribit istam esse cōmunem opi.vnde cautè agere discat homicida,aut delinquēs vt in instrumento pacis expresè & specificè remittatur sibi interesse,& damna aliàs nihil agit:nec remissa, intelliguntur damna prædicta,secundum Bald.in d.§.quædam,&refert Io.de Amicis,in d.cons.88.n.14. F.Viuius lib.2.opi.141.

iniuriarum actio tollitur per lapsum anni.per gl.in l.si non cōuitij.C.de iniur.quam dicit communiter approbatam Ruinus cons.21.n.5.lib.53. Hanc etiam cōem dicit Plaza.libr.1. delict.c.6.in fi.Intellige in actione iniuriarū criminali,nā ciuilis est perpetua.vt cōem attestatur Balb.de præscrip.in 4 par. 4.q.principalis q.1.n.3.quem refert Rol.cōs 39.n.15.lib.2.Et ille annus infra quē licet agere actiōe iniuriarū est cōtinuus, vt communem dicit Cum.a.cons.74.n.5.Cur.iu.in l.1.in prin. n.20.ff.quod quisque iur.Clar.in d.libr.5.§.iniuria ver. Tollitur autem. P.Fichard.

iniuriarum actione damnatus sit infamis nō solùm in atroci iniuria, sed etiam pro modica, vt communem dicit Fel.in c.cùm te.n.9.de re iud.Cos.de minimis.in 2.part.ver. 26.quē refert Pract.Conr.n.21.Clar.d.lib. 5.§.iniuria. versi.item condemnatus. P.Fichard.

iniurias remittens non videtur simul actiones inde sibi cōpetentes puta ad damna & interesse remisisse.communem dicit.Mysinger.obserua.10.centuria.4. Bonac.

Iniuriarum actio tollitur per cōuersationem habitam cum offensore.§.fi.cum gl.in ver.dissimulatione.& ibi Io.de Pla.in prin.inst.de iniur.l.non solùm.§.iniuriarum actio. ff.de iniur. Ias.in l.j.ver.nota etiam.in fi.gl.n.15.ff.de pact. Et hanc cōem doct.sententiā esse referunt Pet.à Placa in epit.delict. c.6.ver. cæterùm.n.43.& I.Cla.li.5.sen.§.iniur.ver.item tollitur.quamtamen doctrinam intelligunt Io.Fab.& Ang.are.in prin.d.§.ii. si motu proprio conuersatio illa habita fuerit. Kirchouius.

Iniuriam actio prætoria anno tollitur(vt dixi)& est cōmunis opi.de qua Soc.in c.si culpa.n.30.de iniuriis & damno dato.Nisi quis se pulsatum, aut verberatum dicat, vel irruptionem factam in ipsius domum conqueratur, vt est com. opi. Soarez verbo iniuriarū.nu.70.in casib.aūt ciuilib.est ppetua. Soarez ibi.n.71.Et licet actio iniuriarum transmitti nequeat, alij tamen cedi potest,vt est com.opi.Soarez ibi n.72. Bonac.

iniuriarum tenetur actione, qui mendacium alteri exprobrat, quamuis verè & prouocatus illum mentiri dicat, vt est communis opi.Soarez in ver.iniuriarum.n.73.Amplia quamuis in iudicio ad excludendam actionem, vel ad exceptionis alicuius opem crimen mendacij sit improperatum,vt est cōmunis opi.ibi.nu.74. Punietur tamen mitius, si mendacium probauerit,vt est communis opi.nu.75. Bonac.

iniuria,vt puniatur,debet inferri dolosè,& animo iniuriādi.vt est communis opi.de qua Soc.118.n.7.in 1.vol. Bonac.

iniuriarum actio ideò non tollitur, si quis dicat, se ex animo iniuriam nō fecisse,nisi id liquidò probet.vt est communis opi.Soarez verbo iniuriarum.n.76.idem,si antea protestatus est, se nolle inferre iniuriam,vt est communis opi.ibi. nu. 77. Bonac.

iniuriarum in libello,annus,mensis, & locus necessariò est inferendus,vt est communis opi.Soarez in ver.iniuriarum.n. 78. Bonac.

iniuriam factam officiali,ipse officialis,si est facta sibi iniuria,vt officiali,vel eius familiæ,& sit notoria, ipsemet eum punire potest secus si ipsi,vt priuato inferatur.Et in omnem casum,non debet sibi ius docere,sed debet cōmittere alteri cognoscendum,vel facere recursum ad superiorem, Clar.q.35. ver.solet etiam.Et præsertim parte petente vel sibi dari adiunctum Libellum in iniuriarū actione.ponit.Alex.in cons.212. in 2.vol. Bonac.

iniuria dicitur omne.quod non iure fit.§.1.insti.de iniur.l. 1.in prin.cū ibi no.ff.de ope.no.nun.& l.1.in prin.ff.de iniur. fac.14.q.4.c.quid dicam.

Illud dicitur iniuriosum quod est cōtra bonos mores.Cor. in 3.vol.cons.80. P.Andora.

Libellus.in actione.iniuriarum.sic potest formari.1.Namque Narretur iniuria. Medium concludendi. sit dupliciter. 1. q̃ noluisses esse lucratus.mille ducatos.& talem iniuriam sustinuisse.

2. q̃ voluisses potius Mille ducatos de tuo proprio perdidisse quàm talem iniuriam sustinuisse.

Concl.autem fit hoc modo.Quare peto. dictum philippū condem.& cogi.ad mihi dañ & soluen.dictos ducatos mille. ex causa & iniuria præmissa quam ad dictam Summam.meo æstimo iur. quod ad omnem vri delationem subiturum me paratum offerro.Potest addi.& plus & minus.prout vre videbitur taxationi.Rota in no.concl.152.statur enim iudic.arbitrio.tex.est.in l.sed si vnius.§. seruus meus. ff.de iniur.de quo vide Ang.are.in trac.Malef. in verb. nec non ad querelam. in vlt.col.Ang.cons.95.Lud.Ro.cons.97.Fely.in c.cum te. in 7. col.de re iud.& Ias.institut.de actio.in princ.in 8.& 9.col.Phi. in c.si canonici.§.scituri.de off.ord.in 6. P.Andora.

In libello iniuriarum debet poni locus illate iniuriæ.& tēpus.videlicet annus & mensis.vt late vult Alex.in 2.vol.consi.212.per l. libellorum ff.de accus. & alia multa quæ allegat. P.andora.

Actio iniuriarum extinguitur per annum. l. si non conuitij.C.de iniur.de quo vide Fel.in c.si autem.in 4.col.ext.de rescrip.vbi ponit an saltem per viam except.compella. iniurians excommunicatus satisfacere post annum. idem.

In quo cōcludit contra Pan.ibi per eum allegatum.sequēdo rotam.decis.2.in ti.de iniur.in nouis. quæ mihi est.240.incip.pro iniuriis,&c.quòd non.

Ias.tamen in l.si eum.§.qui iniuriarū in 2.col.ff.si quis cautenet contrarium.post Host.de Ant.de But.& Pan.in c.ea nos citur de sent.exc.

Et q̃ actio iniuriarū extinguatur.per annum.vide not.Cæpo.cons.71.Rotam in No.concl.240.Bal. in l.cum nō solum §.necessitate.C.de bo.quæ lib.

Aduerte tñ quia post litē cōt.j.annū.durat actio iniuriarū. ita Fel.in d.c.ea nosci.de sent.exc.addo Ias.ī l. 1.C.qñ lib. prin. da.vbi dicit q̃ perpetuatur.ad 40.annos.& q̃ eundē effectum opera.impetratio rescripti.qualē opera.lit.cōt.vide p cū. idē.

Actio iniuriarum nō transit ad hæredes,nec cōtra hæredes d.§.qui iniuriarum.Ias.in d.l. 1.C.quādo lib.phi.in d.§.scituri.

Limitat nisi lis fuerit contestata.vt ibi per eum.& phi. in d. §.scituri.

An autem per solam citationem actio iniuriarum fiat transitoria ad hæredes.vide no.in l.fi.ff.de eo per quem fac.erit.& Ias.in d.§.qui iniuriarum in 2.col. Idem.

Volenti nō fit iniuria.l.quamuis.ff.de in ius voc.l.cum donat.& ibi Ias.C.de transact.

Vide tamen j.§.38.ver.Adde quòd etiam.

Distingue. q̃ aut percutit. grauiter & cum sanguinis effusione volentem percuti.& puni.Aut percutit leuiter cum alapa & huiusmodi.& tunc non puni.qa hoc casu volenti nō fit iniuria.ita Bar.not.in l.1.§.vsque adeo.ff.de iniur. idem.

Furtum an sit iniuria.Iac.de har.dicit q̃ sic.per l. licitatio §. quod illicite.ff.de publica. idem.

Tu mentiris.An pro hoc verbo.agi possit actione iniuriar. vide Bar.in l.item apud.§.ait prætor.ff.de iniur. Alex.in l. & si pepercerit.ff.de lib.& posth.vbi dicit q̃ sic per illam l.al. Ang. idem tenētem.in l.qui interrogatus.in prin.ff.de peti. hæred.

Amplia etiam si dicatur. tu mentiris saluo honore tuo. secundum.Bar.in l.si quis extraneus in prin.ff.de acq.hered per illum tex.in verbo contrariam volūtatem.addo Fel.in c. quæ in ecclesiarum in 30.col.de consti.& in ca.dilecti. in 6.col.de excep.& in c.excommunicamus in 2.col.de hære.Ias.in l. vt vim.in 9.col.ff.de iust.& iur.& in l.fi.ff.quod quisque.iu.& in l.non solum.§.morte in 29.& 30.col.ff.de oper.no.nun. & in l.turpia.ff.de leg. 1.Ang.& Aug.in trac.male.in ver. verba cōtumeliosa.in 4.col.Barb.in 4.vol.cons.45.in 7.col.in fi.Alb.in 2.part.q.40.& clarius.q.42.Alex.in d.§.ait prætor.

An autem per hoc verbum tu mentiris inducatur.lit.cont. vide j.in verbo lit.conte.§.17. Idem.

Quid si dicam vni tu es malus homo. an agere possit cōtra me act.iniuriarum?Sonz.in d.l. & si pepercerit in 1. col. tenet q̃ non al.Bar.in l.item apud Labeonem.§. sed quod adiicitur. ff.de iniur, idem.

Sed quid si dicam vni latro. cum in veritate sit. an possim conueniri.actione iniuriarum vide.not. in l. eum qui nocentem.& ibi Bar.ff.de iniur.Cy.in l.si non conuitij C.eo.Ang.in d.l.& si pepercerit.Cano.in c.accedens.de purg. cano. cum aliis al.per Alex. in d. l. & si pepercerit. vbi dicit q̃ communis concl.est.q̃ si improperet alij cuius manifestatio.respic.interesse pub.vt si dic. tu fuisti initiatus. vel tu ex spurius aut latro. tunc non teneatur iniuriarum interest.n.rei pub. q̃ infamia illius manifestetur. ne admittatur ad dignitates quarum est incapax.vel vt delicta puniantur.ar.l.ita vulneratus.ff.ad l.acq. & c.vt famæ.ext.de sent.exc.vide ample Barb.in 4.vol. consi. 15.in 5.& 6.col.

Aut non inter erat reipu.& tunc tenetur.vt si dicatur.tu es claudus vel cecus secundum Bar.in d.l.cum qui nocentem.

Adde secundum Alex.in d. l. & si pepercerit quòd Azo. in Sum.in tit.ex qui.cau.infa.irro. in 1. col. dicit q̃ si dixero te p fidum vel calumniatorem vel nō ex leg. matrimonio natum dicor te diffamare. quia talia reddūt quem infamem infamia facti.l.ob hoc.ff.de infa.& hoc dictum Azo.refert & sequitur Bal.in d.l.& si pepercerit & in l.j.C.de iu. anu.au.& in l.generaliter.§.cum autem C.de insti.& substi.

Vide not.Lud.Ro.cons.96.& Fel.in c.cum te.in vlt.col.extra.de re iud.Oldr.cons.53.Pan.in c.fi.de iniur. Guido. consil. 224. Idem.

Sed qd si dixero tibi aliqd verbum iniuriosum puta te esse latronem Et responderis q̃ mentior. An tenearis actione iniuriarum?dic quòd nō quia diceris tuam prosequi iniuriam. ita Bar.& Ang.in l.quæ omnia.in prin.ff.de procur.Bal.Ange. & moderni in l.fi.ff.quod quisque iur. cum aliis al. per Alex. in d.l.& si pepercerit.

Addo Bal.in termini.in 2.par.consi.45.Fely. in c.dilecti.in 6.col.de excep.& Ias.in d.l.fi.quod quisque iu.Ang.& Augu. in trac.male.in verb.verba contumeliosa in 4.col.

Dic.tamen Pau.de Cast.in d.l. fi. q̃ non erit licitum illi cui dictum fuit q̃ mentiebatur replicare.quòd imo alius mentitur per illum tex.& ita tenet Fel.in d.c.dilecti.in 6.col. idem.

Quid si dixisti mihi iniuriam An potero impune tibi iniuriam dicere vide per spec.in ti.de accus.§. 1.ver.quid si vocaute latronem.per Odofr.& Ang.in l.vt vim.ff.de iusti.&iu.per Bal.in repe.l. 1.C.vnde vi.per Pan.in c.cum te. de re iud. & remissiue.per Fel.in c.sic.ex literis.de iureiur.Ang.& Aug.in d. verb.in 4.col. Idem.

Si duo vtantur ver.iniuriosis & non apparet quis fuerit auctor.neuter tenetur.Fel.in d.c.dilectis de excep.in 7.col.ibi 3. declaratio.al.Lud.Ro.in l.cum mulier.in 31.col.ff.solut.mat. per l.scientiam.§.cum stramenta ff. ad l.aquil. Addit ipse text. in c.constitutus.de pœ. vbi pœna apposita contrauenienti ꝓctui.cessat ambobꝰ pariter ꝓueniētib.ex quo tex.infert Bal.in l.semel mora ff.so.ma.idē eē.ī frāgētib.pit pacē.q̃ erat fctā cū

clau.penali.& not.Bar.in l.cum pater.§.libertis. in fi.ff.de leg. 2.& plene Lud.Ro.in d.l.semel mora.

Vnde secundum.Fel.dix.Bal.in d.l.vt vim q̃ vulnerantes se paribus ictibus non tenentur quo ad se ipsos.sed respectu rei pu.quilibet punietur.de insultu quod verbum.ipse Fel. dicit non extendi ad verba iniuriosa. quia per ipsa non offenditur respublica.

vide aliquid.in ver.Pax.§.9.

Limita præmissa.nisi sit præsump.prouocationis contra alterum.Ita Fel.in c.capitulum.in 16.col.extr.de rescrip.al.not. per Flor.in l. 1.§.cum arietes ff.si quadr.pauper.faci.dicatur.& alia quæ vide.addo eundem Fel.in c. 1.in 1.col.ext.de treu. & pace. Idem.

Quid si opponam contra testes, q̃ sunt homicide criminosi.& huiusmodi.An possim conueniri actione iniuriarũ? Gul. de Cu.Bal.& Ange.in d.l.fi.ff.quod quisque iur. determinant q̃ non.quia iure permittente opposui talem exceptionem. q̃ non videor opposuisse gratia iniuriandi. sed gratia defensionis iurium meorum.l.qui cũ maior §.si libertus.ff.de bo. lib. Intellige tamen præmissa quando in veritate illi testes erant tales.alias autem posset agi contra me de iniuria.per not. per Bar.in d.l.eum qui nocentem.ff.de iniur.Et ita vult Cor.3.volu.conf.80.Oldr.conf.53.

Et ideo ad tollen.omne dubium est.in cõsilium.q̃ talis oppositio fiat cum prote.q̃ nõ opponitur animo iniuriandi.sed gratia se defendendi.

Ista tamen prote. iud.meo erit modici frugi. quia est contraria facto.

De hac materia.vide Cuma.consi.74.incip.Quia superius. Pe.de Anch.conf.325.Fel.in c. 1.in fi.com.de excep.& in d.c. dilecti.in 6.col.e.ti.& in d.c.cum te.in fi.de re iud.Ias.in d. l. fi. quod quisque iu.Sonz.in 1.part.conf.118.in 2.& 3.col. & in conf.146.in 5.col.Oldr.in d.conf.53. Idem.

Quid si dicam vni. tu falsum dicis an per ista verba infera. iniuria? Alex.in l.de tutela.C.de in inte.rest.mino. dic. q̃ non. Addo Fel.in c.cum dilecti.in 4.col.ext.de accus.& Ias.in l.turpia.ff.de leg. 1.Alex.in l.quid sit falsus.ff.de fal. idem.

In parente vsque ad septimum gradum. non præsumitur. animus iniuriandi.gl.in l.vestem.ff.de iniur.& in l.j.C.de sicar.

Quod verum intellige.præterquam in atrociorib.per ti.ff. & C.ad l.pomp.de parricid. idem.

An autem constante matrimonio habeat locum actio iniuriarum inter virum & vxorem? Bar.in l.diuortio.§. si fundũ. ff sol.mat.dicit quòd sic. alias est §. si vir. quem legit cum §.si fundum.

Sed Lud.Ro.ibi tenet contra Bar. de quo vide ibi Alex.tenentem contra Bar.dicentem se ita contra Bar.consuluisse.licet esset immemor dicti Bar.ibi addo Ias.in l.si patronus.ff.de iureiur. idem.

iniuria illata vxori.dicitur illata viro.non econtra.l.2. ff.de iniur.iuncta l. 1.C.e.ti.Ias.in l.fi.in 3.col.C.de indic.vidui. tol. §. 1.& ibi Ang.insti.de iniur.

iniuria illata personæ.quæ est de ecclesia.fit ecclesiæ.Card. in cle.vnic.in 6.no.de fo.compe.Panor.in c.postulasti.n. 3. de iud.in ca.2.de pœnis in c.parrochianos.de sent.exc.vide Ang. in §.seruum.insti.de iniur.

iniuria sine dolo non committitur. l. illud.§. 1. ff. de iniur. Bar.in l. 1.§.non autem.ff.co.& est tex.in l.prætor.edixit.ff.eo. & ita vult Are.in conf.80. idem.

coram quo ageñ. sit. vide Card.in cle. 1.ver.ciuitas. de penis.Pe.de anch.conf. 15.

An pro iniuria illata abbati defuncti possit successor agere Bal.q̃ non.in l.cum non solum.§.necessitate. C.de bo.quæ li.

Omne tamen verbum iniuriosum.præsumitur.animo iniuriandi dictum Bal.in l.si non conuitij.C.de iniur.Fel.in c.cum te.in vlt.col.de re iud.vbi ponit quando dicatur verbum iniuriosum.dicens q̃ est verbum iniuriosum.quando siue in genere.siue in specie impropera.delictum ab aliquo commissum. al.Bal.& alios in l.3.in prin.ff.de lib.& posth.& in l. turpia. ff. de leg. 1.& in l.his verbis.§.1.ff.de hæred.insti.

An autem sit necesse dicere.q̃ animo iniuriandi, &c. Ang. in conf.250.in 1.col.tenet.quòd non. idem.

Pro modica iniuria.an detur actio iniuriarum? Fely.in d.c. cum te.col.3.ibi pro modica iniuria,dicit q̃ communis opin. est quòd sic.addo Ias.in d.l.turpia.ibi item Adde tex. idem.

Verbum iniuriosum potest reuocari.adeo vt non teneatur actione iniuriarum. Fel.in d.c.dilecti.col.7.de excep.al.Ang. d.l.si non conuitij.& dic.q̃ istud exclamat Lanfranc. Brixieñ. in repe.c.quoniam contra.in 14.carta.in verbo confessiones ext.de prob.dixi in verb.prouocatus §.2.

Contrarium tamen tenere.videtur.ipse Fel.in d.ca.cum te. in 3.col.de re iud.vbi formaliter dicit.dum dicit gl.2.calorem iracundie inconsultum carere vitio.intelligit signanter Imo. hic.vbi actus retractari potest sine præiud aduersarij.exemplũ in l.diuortium ff.de diuor.posita,de peni.dist. 1.diuortium.& in casu c.si quis iratus al.in gl.secus si non potest sine præiud. aduersarij.vt in actione iniuriarum quæ competit etiam pro iniuria illata ex repentino calore iracundie, quæ præsumitur aĩo iniuriandi.Et ideo si posset reuocari, nõ esset reuocatum præiud.iniuriati.l. si non conuitij. C. de iniur. & fuit doctrina Sal.ibi quam no.ad l.quicquid calore.ff.de reg.iur. Idem.

iniuriarum tenetur.qui eleuata manu aliquem voluit verberare.licet non verberauerit Ias.l. 1.§.hæc autem verba.in fi. ff.quod quisque iu.al.Bar.in l.item apud labeonem §. si quis pulsatus.ff.de iniur.

De quo vide Barb.in 4.vol.conf. 11.in 8.col. idem.

iniuriarum actione agi potest. contra Actorem. qui nihil penitus probauit.ita Franc.de Cur.in repe.l.admo.in 130.col. ff.de iureiur.ibi vnum pp̃o.memoratu dignissimum.al. Ang. ita de facto consultum respondisse.vt refert in d.l. item apud labeonem.§.si quis libellos.subiungit q̃ istud solũ Ang.decidentem inuenit.& q̃ didicit à profunde memoriæ viro d Rolando curtio patre & patruo suo qui de hoc faciebat magnũ cantare & festum.

Addo Pe.de anc.conf.324.vbi dicit q̃ ille qui non probauit crimina obiecta tenetur. actione iniuriarum vide etiam Cu. conf.74.& Fel.in c. 1.in fi.ext,de excep.Ang.consil.95. Idem.

iniuriarum actione tenetur.qui notarium actorũ sine causa recusat.ita Phi.de perus.in c.cũ spĩ.in 5.col.ext.de app.idẽ.

Tenetur actione iniuriarum qui in libello.dix.verbum iniuriosum.Sonz.in 1.part.conf.41.in pen.col.al.d.§. si quis libellos.& alia Ang.in d.conf 95. idem.

Act. iniuriarum agi potest pro iniusta excommunica. phi. in c. 1.§.superior.de sen.exc.in 6.& in c.statuimus in fi.e.ti. id.

Tenetur.etiam qui nouum opus iniuste nunciauit.Ias.in l. ait prætor.§.hoc interd.in fi.ff de oper.no.nun. idem.

Non tenetur.actione iniuriarum.qui alium capit de mãdato officialis.l.iniuriarum actio.§. 1.& §.si quis.& §.is qui iure. & ibi Bar.ff de iniur.Cepo.cau.28.

Tenetur act.iniuriarum qui aliquem indebite detineri fec. Alex.in 3.vol.conf. 19 in fi. idem.

Pro vi turbatiua competit actio iniuriarum Alex.in 1.vol. conf. 103.in 3.col.ibi insuper dico.all.d.l.iniuriarum.§.si quis me ver.aut si quis.& l.qui pendentem.ff.de act.emp.& no.per Bar.in l.extat ff.quod me.cau.& no.per Ang.in d.l.item apud labeonem §.si quis bona.& per Bal.in l. si quis ad se fundum. C.ad l.Iul.de vi.

Et in specie prohibitus piscari.q̃ teneatur.act. iniuriarum. tenet Cor.in 4.vol.conf.211.ver.& hinc est. idem.

Quid si dicam.tedet me.q̃ fueris cõdemnatus de tali delicto? dic q̃ potest agi actione iniuriarum.Ias.in l. 1.in 7.col.ff.de ope.no.nun.al.Ang.in l.vestem ff.de iniur.idem vult ipse Ias.in l.non solum §.morte.in 30.col.e.ti.& in l.turpia ff.de leg. 1.

Et in d. l. turpia ponit etiam quid si dicam plus valet vnus pillus equi mei.quam tui capilli q̃ tenear act.iniuriarum &dicit esse tex.in d.c.cum te de re iud. idem.

Pater potest agere.pro iniuria illata filiẽ nupte.l. 1.§.fi.ff.de iniur.& §.patitur insti.eo.tit. idem.

ita etiam potest remittere.pater.vt potest agere.Ias.in l.2.§. fi.in vlt.col.ff.sol.ma.adde Alex.in l.lucius.quam legit cum l. liberta ff.sol.ma.& Ias.in l.in personam.ff.de pact.

Limita nisi sit illata à coniuncto.Augu. in ver. comparent dicti inqui.in tertio defensionis in 2.col.Lud.sing.92.Alex.in l.sed si vnius §.filiofa.ff.de iniur. idem.

iniuria illata vni cẽsetur suis cõsanguineis illata.Fel.in c.Petrus de homic.Ias.in l. 1.ff.de in ius voc. & in l. de pupillo §. si quis ipsi prætori.in x.col.ff.de ope.no.nun.Alex.in 4.vol.consi.115.in 1.col.ver.bñ fac.Alex.in d.§.si quis ipsi prætori.in 6. col.Ang.in §.fi.in 1.col.insti.de cura.Bal.in l. vnica C. si quacunque præd potest.& in l.vnica.C.de rap.virg. Idem.

Iniuria illata meo domestico mei occas. dr̃ mihi illata. Ias. in l. 1.in 1.col.C.de indic.vid.tol. Card.in cle.vnic. in 13.not. de exces.præla.Alex.in l.item apud §.fi.ff.de iniur.dicit q̃ iniuria facta famulo vel pastori intellr facta domino. Idem.

Iniuria illata portanti literas iudic.dicitur illata iudici. Fel. in c.mandata.ext.de præsump.

fac.qd̃ vult Bar.ĩ l.hostes.in vlt.col.ff.de cap.& postli.reuer.

Fac.etiam quod vult Ias.in l.sed si hac.quam legit cum l. 2. §.fi.in fi.ff.de in ius voc. vbi dicit q̃ qui offendit vicarium vel nuntium episcopi. videtur ipsum episcopum offendisse.

Adde

Adde q̃ etiam si officialis regis voluisset percuti non ob. officio.dicitur tamẽ iniuria illata regi.Ita Ale.post alios quos al.in l.quamuis.in fi.ff.de in ius voc.

Præmissa videntur limitan.si erat in habitu officialis.per ea quæ vult Alb.in 1.part.q.43. fac.quod habetur in verb.habitus.& in ver.præsump.§.55. idem.

Iniuria illata socio dicitur facta ei in cuius societate erat Pau.de ca.in 2.vol.conf.194.in fi.2.col.Alex.in d.l. itẽ apud. §.fi. Idem.

Procurator generalis potest agere actione iniuriarum phi. in c.is qui in fi.de procur.in 6.

Superior agere potest pro iniuria illata subditis phi.in c.ad apostolicæ de re iud.in 6. idem.

Iniuria remittitur.per salutationem.Bal. quem refert Ale. in l.filio.ff.de lib.& posth.idẽ Ale.in l.nõ solũ.§. 1. ff.de iniur.

In contrarium.tamen ipse Alex.al.Ant.de But.in c.olim.de iniur.vbi dicit per salutationem.remitti solum rancorem. de quo vide Panor.ibi.

Et subdit ibi Alex.q̃.contrariæ sunt decisiones in hoc an p salutationem.videatur remissa iniuria.

addo Fel.in prohe.decre.in 10.col.vbi dicit q̃ per salutationem remittitur ñ lis esset conte.per nota.per Butr. in c. olim de iniur.& per eundem Fel.in c.repellantur.in fi.de accus. Nec remittiur.per saluta.generalem factam plurib.phi.in prohe.fexti circa fi. Idem.

Riden.biben.vel comeden.aliterque dissimulando.remittitur.iniuria.gl.in §.fi.inst.de iniur.

Istud intellige verum si motu proprio.ita fiat.Secus si fuerunt inuitati ad vnum festum.& positi ad vnam mẽsam. nam non intelligitur remissa iniuria quia ex quadã honestatis necessitate ita fec.ita Io.Fab.in d.§.fi.& ibi Ange.Idem si recepit eum ad osculum pacis in ecclesia.non potuit salua honestate recusare.clem.fi.de sent.exc.Barb.in 4.vol.conf.80.in 8.& 9. col. idem.

Iniuria censetur remissa per grata seruitia. Bal.in l.in ipsius C.fam.ercisc.Ias.in d.l.ex hoc iure in 16.col.& seq.& in l. 1.in 2.col.ff.de pac.& in l.si non sortem §.libertus in 5.col.ver.vn decimus ff.de cond.indeb.Ang.in.§.item propter inimicitias insti.de excu.tut.

De aliis modis per quos remittitur.iniuria vide per Alex.& Ias.in d.l. 1.in 2.col.ff.de pac.& per Alex.in d.l.non solum §.j. de iniur.

Habetur aliquid per Bal.in l.athlete.§.dat remissionem.ff.de excus.tu. idem.

Iniuria censetur remissa.per illum qui decessit ab intestato si testan.poterat iniuriantem priuare sua hered.Ale. 5.vol.cõsi.63.ver.item quia filius,&c.

iniuriam remisisse videor si insteti iniuriantem torqueri. Alex.in l.sed si vnius §. 1.ff.de iniur.

Remittens iniuriam non videtur remittere damnum ex iniuria passum.Alex.in 2.vol.cõs. 168.al.Dy.& Bal.in l.si pro fure in prin.ff.de cond.fur.per l.sed si vnius §.si à me.ff.de iniur. & no.Bal.in l.si tibi x.millia §. 1.ff.de pac.Ideo secũdum.eum dicit Bal.q̃ sis cautus vt facias tibi remitti non solum iniuriã. sed etiam damna & interesse.

Et idem Bal.in l.domus ff.de serui.vrb.præd. plus dicit q̃ si remitto iniurias expulsiones & deuastationes.non videor remittere damna & interesse.& subiic.istud esse de mente.Spe. in ti.de accus.§. 1.ver.quid si vulneratus.

Addo Fel.in c.de his.ver.vlt.limita.ext.de accus.& Ias. in l. 1.in 2.col.ff.de pac.faciunt not.per Barb.in 2.volu.conf. 16.in 14.col.Et ita vult Alex.in 5.vol.cõs.20.in 2.col.in prin.quod est idem quod illud consi. 168.Pan.in c.1.de iniur.

Talia.n.remittere non tenetur sed solum rancorem.Pan.in c. 1.de maled.

Limita si petatur & non aliter.Pan.in c. 1.de iniur.

Limita nisi remittens iniuriam dixisset.q̃ faciebat plenam remissionẽ.ita Ias.in d.l.si tibi §.quædam.ff.de pac.& in l.posthumo.in 19.col.C.de contra tab.al.multa no.addo.Fel.vbi s. prox.Et ita potest intelligi.dictum Bal.in l.in metallum.C. de bo.præscrip.

Limita etiam quia non potest petere penam pac.rupte.Bal. in l.peculium.§.si ere.ff.de pecul. idem.

An autem rancor remittendus sit.& an per confessionem factam sacerdoti videatur remissa iniuria.vide Ias.in d.§.quædam.Ang.in §.fi.insti.de iniur. idem.

Sed an tutor possit remittere iniuriam? Ias.in d. §.quædam in fi.dicit quòd non.quando esset dedecus pupillo. all.Bal.& Sal.in l.pactum curatoris.C.de pac.& ibi ipse Ias.subdit q̃ verecundia est remittere.iniuriam inultam.al.l.miles §.socer.ff. de adul.quem tex.ad hoc al.pro optimo.Ang.in conf.247.incip.in splendidissima ciuitate florentiæ.qd̃ tñ nõ est. 248.Idẽ.

Prælatus non potest remittere.iniuriam in quantum concernit ecclesiam.Card.in cle.vnic.in 6.no.de fo.compe.

Nam iniuria illata clerico censetur illata ecclesiæ.Pan.in c. postulasti nu.3.de iud.vide s.in §. 19. Idem.

Iniuria remissa non potest amplius suscitari Ang.in §.fi.insti.de iniur.

An pupillus vel adultus possit remittere iniuriã. vide Bal. in l. 1.C.de in integ. rest.mino.

Qualiter dicantur plura verba iniuriosa.vide Bar.in consi. 108.incip.In quæstione vertente.vbi concludit q̃ quãdo plura verba iniuriosa tendunt ad idem est vna sola iniuria. addo Bal.in 4.part.conf.253.

Vide etiam Ang.& Augu.in tract.male. in verbo verba cõtumeliosa in 3.col.Alb.in 2.par.q.39. Idem.

Licet liberum corpus æstimationem non recipiat. potest tamen agi ad expensas si aliquis ex vulnere illato debilitatus remaneat. vt est casus.in l.fi.ff.de his qui deic.vel effu.& insti. de obli.quæ ex qĩ delic.§.pen. alias §.item is.& ibi Ang.& ita vult Ang.are.in tract.Malef. in verbo. Nec non ad querelam. col.45.addo Lud.Ro.in conf.278.& Spec.in ti.de iniur. §.sequitur.ver sed nunquid el 1.& ibi Bal.in vers. 1.Pan.in c. 1. de iniur.vbi omnino vide.Ang.in §. ex maleficiis. in 6. col. insti. de actio.Bal.in l.qua actione.ff.ad l.aquil. Idem.

Et tale interesse.potest probari per iur.iniuriam passi. taxa. iudicis præambula. ar.l.videamus. §.pen.ff.de in litem iurando.ita vult glo.secundũ aliquas lect. in l.iniuriarũ.ff.de iniur.

Sed Bar.ibi tenet q̃ potius fiat æsti.iudic. officio. al. l. sed si vnius §.seruus meus.ff.de iniur.

Et in materia an interesse. possit probari per iur. vide j. in verbo interesse.§. Idem.

Nota q̃ non ag.actione iniuriarum vbi actum est criminaliter,nisi aliter fiat protestatio l.sed si vnius §. sed si ante.& ibi Bar.ff.de iniur.& vult Ang.are.in tract.Malef.in vers.nec non ad querelam.in vlt.col.vbi Aug. dicit q̃ Bar.ibi nl.dicit.sed q̃ est Angel.qui ponderat illum tex.& q̃ ibi certe est casus all.etiam Bal.in l. 1.ff.de in ius voc.

Fac.quod vult Ang.conf.250.in 2.col.ver.2.præmitto.

Posset tamen postea agere. actione. l.aquil. pro emendat. damni Cæpo.cau.33. Idem.

Quæ dicatur.iniuria personal.& quæ real.Barb. in 4. volu. conf. 11.in 8.col.

Et scindendo vestes an dicatur offensa personalis. Alex.in l. 1.§.opus nouum.de oper.no.nun.

Et an iniuria verbalis dicat.offensa.vid̃ Alb.ĩ 2.par.q. 173.

Iniuriarum act.an teneatur.qui bãnitum restitutum appellat proditorem.vide in ver.Bannitus.§.2.

Iniuriarum agi potest licet iniuria in absentia illata fuerit Panor.in c. 1.de maled.

iniuria tanto dicitur atrocior quanto coram plurib. facta est Panor.in d.c. 1. Idem.

iniuriarum act.tenetur. qui condux. operarios in re aliena Alex.in l.de pupillo §.nunc.in 4.col.de oper.no.nun. Idem.

iniuria potest inferri cadaueri.& defuncto.Ange.in §. 1.insti.qui manu.non pos. Idem.

iniuria potest inferri etiam facien.bonum Bal.l.si seruus. §. & si puerum.ff.ad l.aqui. Idem.

iniurias remittere,ac pacem facere nemo vel à iudice,vel à totius prouinciæ gubernatore cogi potest.cõe inquiunt Hip. conf.98.in 6.Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.88.versi.vlt.Si eas tñ in conscientię foro,vel alibi simpliciter remiserit,ac pacem quõcunque simpliciter fecerit,nõ idcirco damna ẽt, nec id quod interest,ac gñaliter ad rem pecuniariam pertinet,remisisse intelligetur.cõe aiunt Io.de Amicis cõs.88.n.14.I.Clar.d.q.88. ver.quæro qũo,& ver.seq. Videbitur autem iniuriam condonasse,qui post illatã à conuersatione eius non abstinuerit,qui in ipsum fuit iniuriosus,vt frequenter placitũ affirmãt Placa, & q̃ eum refert I.Cla.in prac.§.iniuria.ver.itẽ tollitur. E.Suar.

Iniuriam,qui in aliquem infert,quæ vera sit,cuiusque enũciatio & vtilis reip.sit,& postea ab inferente probetur,iniuriarum nõ tenebitur: quãuis proculdubio tenebitur,si vel iniuriam nõ probet,vel eius cognitio vsui reipublicæ nõ sit,tamẽtsi verissima ac certissima habeatur.cõe pronũciat Boer.post consuet.Bitur.conf. 1.placa lib. 1.de deli.c. 1.n.3.I.Clar.in practi.§.iniuria.versic.item quæro. E.Suarez.

Iniuriam illatam parentibus pupilli, vel adulti remittere, ac pacem de ea facere curatores possunt & tutores indistinctẽ,si vtilitas maior sit, quam vindictam sumere, vt est communis opin.Soarez verbo iniuriarum.nu.81. Bonac.

Iniurias

iniurias remittere quiuis cogi non poteſt à iudice gubernatoréve,vt eſt communis opi.Soares verſ.iniurias.Rimittens tamen iniuriam,etiam in foro conſcientiæ,damna & intereſſe, & quæ ad rem pecuniariam ſpectant, conſequi poterit, vt eſt communis opi. Soarez ibi n. 53. iniuriam autem remiſiſſe is cenſetur,qui cum iniuriante conuerſatur,vt eſt communis opi.ibi nu.84. Bonac.

iniuriam notoriam quis, qui ſuperiorem cognoſcit punire poteſt,vt eſt com.opin.Soc.in c.innotuit,de maledicis.nu. 14.Et iniuria fit tripliciter. re, verbis & literis, vt eſt communis opin.Socin.in rub.de iniur.n.3. Bonacoſſ.

iniurians ſi dicat ſe pœnitere,aut ſe dixiſſe calore iracundiæ, aliqui dicunt communem eſſe ꝙ non ſi tpuniendus vt Io.Arno.epito.58.Quum ſit communis.Sed Clarus non credit eſſe communem,iuxta ea quæ dixit in lib.5.§.fin.q.60. verſ.eſt etiam.& q.16.verſ.item quæro,& q.60. verſ.fuit quandoque. teſte Aufre.deciſ.409.quem refert Mantua.conſ.77.lib2.hæc Clar.d.lib.5.§.iniuria.ver.fi. P.Fichard.

iniurians ſi proteſtetur ſuper iniuria,vt ſi dicat, Tu mentiris,ſaluo honore,tuo,&c.talis proteſtatio non releuat,ſecundum Bar.in l.ſi quis extraneus in prin.n.3.de acq.hæred.Guido Pap.deciſ.465.Si verò ſubeſſent coniecturæ per quas talis proteſtatio adiuuaretur,ꝙ ſcilicet non habuiſſet animum iniuriandi.tũc talis proteſtatio prodeſſet.cõmunem dicit Soci. conſ.118.n.5.in fi.lib.1.Old.conſ.53.n.3.Clar.d.lib.5.§. iniuria.ver.ſed pone. P.Fichard.

iniurians non ex hoc liberatur, ꝙ iniuriam proferat,niſi id ſciret,quod reipublicæ intereſt.communis eſt opi.Burſ.conſ. 94.nu.29. Bonac.

iniurioſa verba alicui exprobrans etiam vera,animo tamen iniuriandi proferens nec ſit reipublicæ vtile ſcire. tenetur iniuriarum(vt dixi)& eſt communis opi.Placa.Epit.delicto.c.1. n.3.Couarru.variarum reſol.c.2.n.6.li.1.Fallit ſi dicebat cauſa ſe iactandi,puta dicendo mulieri.Ego non adulteraui, nec feci homicidium.Vber.de Bobio.conſ.7.inter conſ.criminalia.Secus ſi cauſa vituperandi.Corn.conſ.80.volu.3.Iaſ.in l.ſi quis extraneus.ff.de acq.hæred.n.7.Aiberi.in q.ad ſtatu. in 2. par.q.4. Bonac.

iniurioſa verba ſi aliquis mihi dixerit,poſſum illi iniurioſè reſpondere,tex.eſt in l.qui omnia in §. ſed ſi aduerſarius ff. de procur.vbi Bar.not.Ita Nat.conſ.6.viſo proceſſu 2.col.n. 5.vbi etiam nu.6.dicit, ꝙ culpa ſemper aſcribitur prouocanti, & ſic cum quis vtitur retorquutione conuitij:illius verba prolata non debent capi ad arguendum aliquod delictum, ex not. per Cur.in l.fi.ff.quod quiſque iuris vbi refert plura exempla in mat.iniuriarum.et 1.dicit, ꝙ ſi quis opponat contra teſtes ꝙ ſunt infames,criminoſi non poteſt conueniri actione iniuriarum quia facit gratia iuris ſui defendendi, quod limita ſolum procedere quãdo ille exceptiones erant vere,aliàs ſecus, vt ibi per Alex. circa quod cadit neceſſaria dubitatio, An generaliter dicens alicui iniuriam quæ vera ſit,poſſit conueniri actione iniuriarum?tex.videtur ꝙ non in l.eum qui nocẽtem ff.de iniur.In contrarium eſt communis opi. regulariter vt ꝑ Fel.in c.cum te ad fi.ext.de re iud.vbi dicit,& in propoſito videtur Regula ꝙ veritas conuitij non eximit ab actione iniuriarum,l.3.C.de officio recto. prouinc. fallit 1.vbi dicitur verum eſt cauſa puta correc.fallit.2. ſi dicitur vt à proximis auferatur nocumentum corporale, puta tu es leproſus fallit. 3. vt auferatur nocumẽtum ſpirituale, ne forte ordinetur fallit. 4.vbi dicitur verũ in iud.Ratio iſtorum caſuum eſt,quia hæc ratio datur contra illum qui animum iniuriandi habuit, l.ſi non conuitij C. de iniur. ſecus ſi non cauſa iniuriandi, quod cognoſcitur ex cõiecturis prędictis,hęc ille,& notabis inquit Cur.illum tex.probantem,ꝙ pro qualibet minima iniuria poteſt quis conueniri actione iniuriarum per quem tex.aliàs q̃dam fuit condemnatus vt ibi,& vide eundem Cur. d.l. fi.n. 5. vbi ꝙ retorquutio retorquutionis fieri non poteſt,& ꝙ ſi tu dicis mihi iniuriam, & ego dicam, tu mentiris, non potes tu dicere ꝙ ego rementior, quia iſta dicitur retorquutio retorquutionis,& ita dicit in ſpecie decidere Paul.Caſt.ibi,& ſequitur communiter Doct.moder. quod eſt ſanè intelligendum, quando ego licite dixi tu mentiris & n.6.ibi ꝙ ſi aliquis dicat alteri iniuriam licet ipſe poſſit dicere tu mẽtiris & hoc modo retorquere,non tamen ſibi eſt licitum dicere aliam diuerſam iniuriam,& ſi dixerit,vterque poteſt conueniri actione iniuriarum Ita in ſpecie Spec.in ti.de accuſatore n. 11.vbi ꝙ ſi te vocaui latronem & tu me quiſque noſtrum agere poteſt de ſua iniuria.ſequitur Alex.d.l.fi.col.vl.quem alleg.Cur.d.l.nu. 6.& in l.1.col. 5.n.20.eod.tit. ff. quod quiſque iuris vbi ꝙ eſt communis concluſio, ꝙ iniuriam iniuria repellere non licet, vt probat tex.in l.neganda. C.qui accuſ.non poſſunt & cõcludunt communiter Doc.relati per Fel.in c.dilecti col. 5.ext. de excep.quicquid dicat Iaſ.in l.vt vim col.fi.ff.de iuſt.& iur.pro reſolutione inquit cur potes dicere altero de duobus modis, 1. ꝙ iſta reg.ſolum procedit in iniuria verbali, non autem in reali, vt habetur in d.l. vt vim ff. de iuſt. & iure. & ꝙ verbalis poteſt retorqueri vt dicit Bar.in l.quæ omnia.§. 1. ff. de procur.dicendo tu mentiris,vide latius ibi & melius Fel.in d.c.dilecti col. 5.& 6.& ibi n. 10. ꝙ prouocatus delinquens non excuſatur regulariter quicquid dixerit ſpec.alleg. per Abb.ibi, & ꝙ dicenti mihi iniuriam non poſſum quaſi defendendo dicere aliam, ſicut etiam iniuria corporali non licet percutere percutientem quando non fit defendendo,ſed potius vindicãdo,c.ſignificaſti il 2.de homi. quia nemini fas eſt propriam iniuriam vlciſci C.quando lic.ſine iud.ſe vend.in rubro & nigro.Non obſtat præd.l. 1.§.cum arietes. ff. ſi quad. paup. feci. dic.vbi imputatur Arieti prouocanti,quia loquitur in animali irrationali cuius iram non poteſt ratio compeſcere ad limites moderate defenſionis, Trib. tamẽ modis declaratur iſtud de prouocatione non excuſante. 1.niſi prouocatus dicat verbum iniurioſum animo ſe defendendi, puta iniurianti dicat, mẽtiris vide ibi plura alleg.& ſi dico teſtem eſſe infamem vel Ribaldum & ſimilia,non teneor de iniuria, quia facio defendendo,& ꝙ iſte dicens mentiris,excuſetur, quia prouocatus: firmat Abb.in c.cum te.col. 11.ibi ego vero ext.de re iud.Reſtringe tripliciter inquit Fel. 1.dummodo dicens mentiris dicat verum,ita Old.conſ. 54.conſueuit dubitari & Anch.conſi.ibi alleg.2.Reſtringe ꝙ mihi dicenti mentiris non poteſt replicare ꝙ mentior. 3.Reſtringe dummõ dicens mentiris proteſtetur ꝙ non intendit iniuriari ſed iſtud ñ tenetur. Aut.n.dicit verum,&non eſt iniuria, Aut dicit falſum proteſtatio non iuuat propter dictum Bar.ibi alleg.ꝙ proteſtatio nõ iuuat dicentem mentiris ſaluo honore, quia verbum iniurioſum denotat ꝙ non reueretur honorem alterius, Si aũt verum dicit proteſtatio fuit ſuperflua, vide latius Fel.vbi ſ.d.c.dilecti.n.xj.

iniuriatus an cogatur, vel teneatur in foro pœnitentiæ remittere actionem iniuriarum & facere inſtrumentum pacis offenſori, vt poſſit impetrare gratiam à principe. vide quod ſcribit Did.reſol.lib.2.c.10.& dic ꝙ non,ſm magis commun. ex auctoritate D.Hieronymi in c.officia & c.non eſt iniquitatis 23.q.5.& in c.legi 23.q.8. cui cõueniunt quæ apud D.Th. habetur ſecunda ſecundæ q.25.ver.ad nouum dum docet ſigna dilectionis ex præcepto,& ex neceſſitate charitatis,eſſe exhibenda in communi inimicis veluti ꝙ quis teneatur orare pro toto populo, & pro omnibus fidelibus: in ſpeciali verò ſecus ſit niſi in articulo neceſſitatis, illo arg. vt ſi eſurierit inimicus,ciba eum.ſi ſitit,potũ da illi.Cæterum, ſi beneficia exhibeantur inimicis præter cauſam neceſſitatis pertinet ad perfectionem charitatis,& hanc q.etiam determinat Abb.in c.1. in fi.de maledic.imo etiam rancorem, ſeu odium non teneri remittere niſi petenti tradit ex no.per Bar.l.ñ ſolum. §.iniuriarum actio.ff. de iniur. in l. ſi tibi decem §. 1. de pact. ex dictis Magiſtri.ſen.libr.4.diſtinct.30.& qui Abb. ſequitur Bart. vbi ſ.inferentem ꝙ ſi infirmus dicat ſacerdoti, remitto iniuriam mihi illatam per talem, cenſetur remiſiſſe odium,non ſatisfactionem iniuriæ,Adde tamen Card.Alex. in c. ſi quis contriſtatus.90.diſt.vbi ꝙ offenſus à ſeipſo in animo ſuo,debet remittere odium,licet offendens non petat, imò etiã eo nolente ſatisfacere tenetur offenſus odium remittere non actionẽ iniuriarum. faciunt quæ ſcribit Iaſ.conſ.23.col.1.lib.1.Fel.in c.de cætero.n.10.de teſtib.Item adde Aug.tract.malefic. ver. comparent & in termino.n.28.vbi apoſtil.dicit communem vt ſi in foro pœnitentiali per iniuriatum ſit remiſſa iniuria, hoc proſit in foro iudiciali. Quam opi. veram dicunt doct. ſi dicatur,facio plenam remiſſionem,teſte Rol.conſ.45.nu.28. li.4.ſecus ſi fiat ſimpliciter in foro pœnitẽtiali,vel cõſcientiæ ex not.per Rol.ibi.& vide quæ ſcribit Bart. vbi doct. in apoſtill.in l.non ſolum.§.iniuriarum actio.ff.de iniur.

In ius vocando.Libellus ſic formari poteſt.Propono ꝙ Alex.eſt filius meus.& ꝙ me inuitum in iud.coram vobis. Spec. domino iuſdicente Pinerolij traxit & vocauit. abſque veniæ petitione Minuſque impetratione:ob quod in edicti pœnam incidit.

Quare peto eum condemnari.& cogi.ad mihi dandum. & ſoluen. quinquaginta aureos. ex cauſa pene prædicte. iſtam formam ponit Ang.are.in §.penales.inſti.de actio.

Addit ibi Iaſ. in 17. col. Aliud verbum. videlicet. propter quam citationem ad iudicium veni.vide ibi per eum.

Et in materia an filius etiam emanc. poſſit in ius vocare, &c.vide Ang.in §.ius autem.inſti.de patr.pote. P.Andora.

Nouerc

Nouerca non poteſt in ius vocari.glo.in l.generaliter.ff.de in ius voc.Iaſ.in l. 1.C.eo.

Limitat Iaſ.viuente patre.alias ſecus.al.l.de his.C.de fur. & l.ſi nondum.C.eo.de fur.

Subiungit tamen.ꝙ contrarium eſt verius.al.Fulg.& Alex. in d.l.generaliter.vbi etiam ipſe Iaſ.in fin.& in d.§. penales.in 13.col. P.Andora.

Filius naturalis aut inceſtuoſus.an poſſit impune in ius vocare patrem.Iaſ.in d.§.pœnales. in 11. col. & ſeq. & Tenet in naturali quòd non.

Secus aũt in inceſtuoſo, & nato ex coitu damnato& accuſabili.al.multa quæ vide.Et idem vult.in l.adoptiuum. quam legit cum §.prætor ait in fi.ff. de in ius voc. de quo etiam habetur per Ang.in d.§.penales.in 4.col. idem.

Pater ſpiritualis. & ſic patrinus an poſſit impune in ius vocari.Iaſ.in d.§.penales in 12.col.adduc.plures auctoritates tenentium.quòd ſic.

Ipſe tamen dicit cõmunem opi.eſſe in contrarium.de quo etiam per eundem in d.l.generaliter.& per phi.in c.poſtremo in vlt.col.ext.de appel.Alex.in 3.vol.conſ.42. Idem.

Quid de ciuitate & religioſ.vide Iaſ.in d.§.pœnales.in 13. col.vbi in ciuitate firmat. ꝙ nõ poſſit vocari in ius ſine venia. in ſacerdote autem relinquit cogitañ. idem.

Idem in ſocero & ſocru.Iaſ.vbi ſ.al.gl.in d.l.generaliter. & Spec.& Io.And.in ti.de actore.§. 1.ver. ſed nunquid edictum.

Ampliat Iaſ.procedere.etiam ſoluta affinitate.al.Alex.in d. l.generaliter.

cõtrarium in hoc.vlt.tenet.Ang.in §.ſocrum inſti. de nup. & in d.§.penales.in 5.col. idem.

Quid in clerico & monacho.in caſib.in quib.poſſunt conuenire.mon.vel abbatem?Iaſ.vbi ſ. tenet quòd requi. petitio venie.Addo Lud.ſing. 550. Idem.

Quid in vxore. Alex.in d. l. generaliter. dicit ꝙ non requi. venia.& ſequi.Iaſ.vbi ſ.in prin. 14.col. idem.

Magiſtratus tempore officij.non poteſt in ius vocari. Iaſo. in l.2.ff.eo.vbi hoc limitat. procedere.dum eſt in magiſtratu. ſecus ſi cit.refera.ad aliud tempus.

Limitat etiam quando conuenitur.pro delict. in off. commiſſis.per gl.ibi.& alia multa quæ al. Idem.

Vaſallus ſeu ſubditus an poſſit dominum.in ius vocare. ſine venia Iaſ.in d.l.generaliter.dicit ꝙ gl.in c. 1.in ti de mil.vaſ. qui contu.eſt.tenet ꝙ ſic.& ibi hoc vult Bal.& Io.de pla.in l. 1.C.de colo.tracen.lib. 11.& Io.Fab.in §.& in eum.inſt.de act. & ꝙ pro iſta opi.Bal.Alex.adduc.rationem.de qua.ibi per eũ. de quo.vide d.Iac.de S.Geor.in tract.feu.in ti.de homagiis.in 6.q.& Ang.in d.§.penales in 5.col.

Ipſe tamen Iaſ.intrepide tenet contrarium.al.Spec. in ti.de feu.§.quoniam.in ver. 17.& mouetur.aliis optimis fundamẽtis.& in l.ſi nõ ſortem §.libertus.in 9.col.dicit ꝙ iſta pars poſſet defendi.contra communem opinionem. idem.

Quid in ſcholare. dic ꝙ nõ poteſt vocare magiſtrum in ius ſine venia.ita Iaſ.in d.l.gñaliter.adduc.multa quæ vide Pe.gerar.ſing.62.al.Pe.de Anch.conſ.308.incip.ad hoc.Ang.in d.§. penales.in 5.col. idem.

Pena de in ius voc.non committitur.ſi citatus non compareat.ita Iaſ.in d.§.pœnales in 15.col. idem.

Nec etiam ſi non opponatur.in 1.comparit.Alex.in 2.vol. conſ.166.Iaſ.in l.quamuis.in fi.ff.eo. idem.

Iſta pena 50.aureor. habet tantum locum in perſonis enumerat.in aliis autem eſt pena arbitraria.ita Iaſ. in d.§.penales in 16.col. Idem.

Venia petenda eſt.etiam quãdo imploratur.iudic.offic.Iaſ. in l. 1.in 6.col.ff.de iuriſd.om.iud.& in l.fi.C.de in ius voc.id.

An autẽ ſi pater voce.in ius ſine venia proceſſus ſit nullus. vide Iaſ.in d.l.fi.vbi adduc.multa.ꝙ non. tñ videtur tenere ꝙ imo ſit nullus.proceſſus.quamuis filius velit ſoluere pœnam. quando pater oppoſuit in 1.dieta.alias ſecus. vide ibi ꝑ eum.

Quid ſi priuatus velit agere cõtra fiſcum an teneatur.petere veniam à principe Lud.ſing.9.tenet quòd ſic. idem.

Innocentiæ cauſas quilibet interuenire poteſt ad allegandum pro reo inquiſito,vt eſt com.opin.de qua Iaſ.in l.2.in 3. col.C.qui teſta.face.poſſ.Marſ.conſ.90.n.71.in 2.vol. & licet quis à ſtatuto habeat pro confeſſo & conuicto,ac ſi verè eſſet confeſſus & conuictus.Tamen admittitur probatio in cõtrarium.videlicet de innocẽtia illius.Tiraq.de retractu.§.4.in gl. 1.nu.12. Bonacoſſ.

innominatus contractus, & ante implementum aliquod naturalem obligationem gignit. commune dicunt Soc.Rip. n.4.in rub.fi.de ver.obl.Dec.in l.petens.n.20.C.de pac.E.Sua.

inofficioſi teſtamenti querela ſolum hodie filiis competit, cùm adiecta cauſa exhæredantur,& adiecta cauſa ab hæredibus non probatur.cõe ponit Vigl.in pr.n.2.& n.3.Inſtit. de teſtam.licet ipſe poſt Imo.in l.1.ff.de teſta.ab eo frequenti dogmate deſciſcat. Habebit præterea locũ hæc inofficioſi teſtamenti querela correcto fforum.iure in teſtamẽtis,quæ hodie vel filiifam.vel patresfam.de bonis caſtrenſib.aut quaſi caſtrẽſib.exarauerint.cõe affirmat Iaſ.in l.vlt.n.5.C.de inof.teſtam. Quin ſi illa filio legitimè exhæredato non competierit,vel ꝙ cauſa ſit probata,vel quod temporis lapſu præſcripta ſit,eiuſdem tamen filij liberis ac teſtatoris ipſius nepotib.competet, vt commune ſtatuo ex Alex.Iaſ.n.18.in l. ſi quis poſthumos. §.ſi filium.ff.de lib.& poſth.eodem Iaſ.in l.ſi quis filium.C.de inoffi.teſta.& l.in ſuis.nu.48.ff.de lib.& poſthu. E.Suarez.

inofficioſi teſtamẽti querela ꝯ ipſum inſtitutum hæredem intentari debet:qui ſi reſtituendæ hereditatis onere grauatus ſit atque ante factam reſtitutionem ſuccubuerit, ſententia ꝯ illum lata fideicommiſſario nocebit:ſi verò pendente lite reſtituat,iudicium ad fideicommiſſarium trãſibit. at ſi antequã conueniretur,reſtituit, inofficioſi teſtamenti querela in eum, cui reſtitutio facta eſt,ſtatim dirigetur:quippe quia ea in ſpecie ſi feratur contra hæredẽ ſententia alteri non oberit quod etiam procedet, cùm reſtitutio ꝓ parte tm̃ facta proponetur. communia inquit Ant.Gome.de teſtam.c.6.n.15. E.Suarez.

Inquilino,& colono impedito vti frui propter peſtem: remittitur penſio pro rata.Io.Fran.Ripa in trac.de peſte. part. 1. nu.15.communem dicit. B.Villal.

inquilino pp ſterilitatem,eſt facienda remiſſio:qñ ſi pẽſionem ſoluerit,deciperetur vltra dimidium iuſti prætij,Lud.de Gozad.in conſ.74.n.2.com.dicit,& ꝯcord.cũ.l.20.ti.8.par.5.

Nota,ꝙ ſtandũ eſt vulgi opinioni quando quæritur an creſcere vel minui debeat penſio propter ſterilitatem aut augmẽtum in re locata.Brunus de augmento. 14.concluſi.principa. communem dicit.

Nota,ꝙ ſi fructus rei locatæ ex vi militum perdantur:ſi fructus ſunt ſublati à ſolo: perduntur periculo conductoris, & inquilini & non locatoris.Cur.iun.conſ.35.n.1.com.dicit.Et vide in verb. debitor,n.7.ex quo potes dare limitationem ad iſtam communem.Limita iſtud notabile, quando ex inimicitia domini fructus ſunt deſtructi:quia ſiue ante,ſiue poſt collectionem perdantur,ſunt periculo domini rei & non conductoris.Lud.Goza.conſ.27.n.28.in reſpon.ad 5.com.dicit.

Nota ꝙ emphyteutæ non fit remiſſio pro ſterilitate, ſi aliquid percepit etiam minimum,Bello.conſ.21.nu.3.com.d.ex Bar.in l. 1.C.de iure emphy.quia id quod dat emphyteuta domino.nõ dat reſpectu rei.ſed in recognitionem dominij.Bar. ibi& Pan.in c.propter ſterilitatem,de loca.Sed intellige iſtam cõem quando emphyteuta non ſoluit,niſi quid minimum in recognitionem:ſecus tñ,ſi ſoluit magnum canonẽ:quia tunc parificatur locationi in omnib.& ſic melioramenta, etſi ceſſet ſoluere,non perdit.Ant.Rub.in repet.l.Gallus.§. quidam rectè.ff.de lib.& poſthum.ver.ni infertur.

Amplia etiam,ſi locatio eſſet in longum tempus facta.Bello.conſ.21.n.9.com.dicit.ex Pan.in c.potuit.de loca. Villa.

inquilinus,vel conductor poteſt expelli pp penſionem nõ ſolutam.Dec.in l.qui rem n.17.com.d.de ſacroſ.eccl.C.B.Vil.

Nota ꝙ ſi inquilinus eſt obligatus ad ſoluendam penſionẽ cum inſtrumento guarentigio,per tacitam reconductionem non mandabitur executio,Dec.l. 1.ff.ſi cer.pet.n. 12.communem.dicit. Idem.

inquilinus,vel cõductor rei Vrbanæ,ſi, finita locatione,ſtetit,in re locata per aliquod tempus: pro illo tempore videtur reconduxiſſe, & tenetur actione ex locato pro illo tempore. Et iſte eſt communis intellectus.Pau.in l.item quæritur.§.qui impleto.ff.locati.nu.8. idem.

inquilinus, aut colonus non poteſt denuntiare nouum opus,etiam procuratorio nomine, Iaſ.in l.hoc edicto. §. ſi ego. ff.de no.ope.nun.n. 5.com.dicit:quam intellige,qñ dominus eſt præſens,ſecùs ſi ſit abſens. idem.

inquilinus ſi re locata frui ob peſtis cauſam impediat̃ pro temporis rata penſionem attrondet.cõmune dicit Rip. de peſte.part. 1.n. 15.alia complura de inquilino vide ſ.verb.conditio:& ver.conductor. E.Suarez.

inquiſitio eſt iudicium extraordinarium.Pan.& Dec.in rubric.de iud.n.7.Alc.in c.pernicioſam.nu. 14.de off.ord.communem dicit. B.Villal.

inquiſitio remedium eſt extraordinarium, etiam ſi loquamur de iure communi. com.dicit Aegid. Boſſ.in tract.malef. in tit.de inquiſitio.nu. 16. I.Fichar.

Inquiſitio non poteſt formari per iudicem ordinarium:niſi fama præcedente.Alc.ibi n.43.communem dicit.

Fallit,nisi aliàs iuxta statutum possit procedere, non seruato ordine:quia tunc nō requiritur fama.Alc.ibi.n.47. com.d.

Hanc communem,cum præcedenti,not.ad intel.1.tit.1.li.8.ordi.& l.11.tit.2.lib.4.For.ll. B.Villal.

Inquisitio potest formari contra delinquentem per iudicē territorij:vel domicilij.Sed tamen debet condemnari secundum statutum loci:vbi delictum est commissum.Aug.in add.ad Ange.de malef.in ver.hæc est quædā inquisitio.com.dicit.

ADDITIO.Bart.in l.2.§.publico.ff.de adult.tenet ꝙ per inquisitionem generalē & eius probationem(prout contra officiales in syndicatu)non pt sequi condemnatio,sed ex ea capitur informatio, deinde sequi debet inquisitio particularis ex qua fiet condemnatio secundum eum.Quæ opi.nō seruatur.Bal.in l.edita,n.30.C.de eden.& in l.iubemus,n.3.C. de ꝓba.& dicit Inn.in c.bonæ, de elect.ꝙ totus mundus practicat contrarium,cum de iure Ciuili tales inquisitiones ad punitionem fiant, de iure autem Canonico non, nisi ad reformationem,& vt ad meliorem vitam Ecclesia seu personæ reducantur,per Bald.in eodem loco, n.32.nisi in condemnato per inquisitionem de calumnia,cùm sit infamis, ex quo tenetur similitudine pœnæ,vt ibi per eum.

inquisitio,tum iure Cæsarum,tum iure Pontificum,modus est procedēdi extraordinarius,vt commune inquiunt Pan.& Dec.n.7.in rub.de iud.Alc.in c.1.n.14.de offic.ordina.& Bos. in pract.crim.tit. de inquisit.n.8.ac latè I.Clar.in pract.etiam.§.vlt.q.3.ver.debes autem scire. E.Suarez.

inquisitio & si iure ciuili regulariter à iudicis officio institui ac formari nequeat, vt frequenter placitum enūciant Cuma.cons.136.ad fi.Pract.Conrad.n.1. Tamen pontificum iure in omnia crimina indifferenter ab illius officio concipi, texique potest ad publicam vtilitatem, vt receptum affirmant Marian.in c.qualiter & quando.n.108.de accus.I.Clar.in practi.§.vlt,q.3.ver.debes autem scire,Quin & hodie ex consuetudine generali, licet iam iudicib. per ius etiam ciuile, vt suo ex officio in quemlibet casum inquirant, atque animaduertant.quemadmodum attestantur Bal.in l.ea quidem.n.44. C. de accus.Bos.in d.tit.de inquisit.n.8.Blan.de indic.n.5. Anto. Gome. meus olim iuris doct.de delict.c.1.n.49.I.Clar.in d.q.3.ver.sed certe.& q. 5.ver. quæro. Intellige tamen semper aliquod indicium præire, atq; antecedere,vt specialis ꝯ aliquem inquisitio procedat, quamuis generalis inquisitio certitudine criminis sola sit contenta: vt commune scribunt Alc.in c. perniciosam.n.34.& 47.de off.ord.& qui id diligenter ac latè explicat I.Cla.in d.§.vlt.q. 5.&q.6. Vltra quem id limitabis,cū vel princeps inquirit, vel motu proprio inquisitionem alteri committit.nulla habita indiciorum,vel diffamationis cognitione vt frequenter placitum inquiunt Hipp.in pract. §. constant.n.22.ac Iac.Menoch.de arbit.iud.lib.1.q.78.n.4. Idem.

inquisitioni nullus locus est,cum actionis,seu accusationis seu querelæ ius,vel præscriptione euanuit, vel quacūque alia ratione sublatum est.commune pronunciant Balb.de præscr. 4.part.q.2.n.2.Iaffredus dec.486.& alij quos laudat I.Clar. in pract.§.vlt.q.51.ver.& hæ quidem. E.Suarez.

inquisitionis via condemnatus de publico crimine,nō minus infamis redditur,quàm accusationis formulis de eodem iudicatus,vt frequēter placitū inquiunt Ang.in l.ea quidem. n.28.C.de accus.I.Clar.in prac.§.vlt.q.72.ver.dānatus.E.Sua.

inquisitio etsi à iudice patriç,vel domicilij institui possit,tñ dānatio illius loci,in quo delictū patratum fuit,statutis regetur.cōia affirmat Ang.in addi.ad Ang.de malef.ver.hæc est q̄dā inqsitio.& vide q̄ ī.obseruo ver.iudex,& ver.pœna.E.Sua.

inquisitio. Quando in inquisitione sunt illa verba,Ex mero officio,&c.non exigitur ꝙ diffamatio præcedat, nec tūc tenetur iudex tradere inquisito copiam capitulorū inquisitionalium ante responsionem eius,secūdùm Ang.in l.si vacātia. in 5.art.prin.C.de bo.vacan.lib.10.Butr.& Pan.in c. qualiter. extr.de accus.col.3.Ang.Are.in tract.malef.super verb.mero officio,in contrarium est tex.in c.licet Heli.ibi clamoribus excitati ex officio nostro,&c.extrà.de simo. Balb.decis.261.

inquisitio ex officio. Sicut accusatio falsi & cæterorū criminum regulariter tollitur spacio 20.anno.l querelam.C.de falsis.ita inquisitio ex officio iudicis,secundùm Bart.Salic.Rapha.& communiter Doc.ibi,licet gl & Bald.ibid.dicant ꝙ nō tollitur inquisitio,nisi 30.an. Balb.decis.485.

inquisitio est nulla de iure communi,si non præcedit diffamatio,vt est com.opi.Burs.cons.94.n.37. Etiam ꝙ sit formata ꝑ duos testes omni exceptiōe maiores,vt est com.opi. Gratus Resp 57.n.9.& 11.in 2.vol.si iudex ex offic.suo ꝓcessisset,

inquisitio nec annū,nec mensem delicti cōtinens parte instāte,si ñ declaret,nō ꝓcedit,vt ē com.opi.Burs.cōs.34.n.27.

Inquisitio(vt dixi)formari potest quolibet casu de iure ciuili canonico & ex consuetudine,vbi præcedit infamia,vel alia præsumptio, vt est com.opi.de qua Bossi.tit. de inquisitione.n.8.Alberi.in l.ex lege.§.si publico.ff.ad l Iul.de adult.Et ibi etiam ponit casus,in quibus proceditur sine accusatore.Et quidem formari potest generalis& specialis inquisitio,vt per Abb.in c.graue.n.9.de præb.Et non est generalis,qñ exprimitur certa persona,sed specialis, & inquisitio pōt iterari ex noua infamia,vel nouis indiciis.Abb.in c.literis.n.2.de celebra.miss.Et not.ꝙ clausula,quæ in inquisitionib.apponitur,diabolico scilicet spiritu instigati,non minuit peccatū,sed significat dolum.Bal.in c.1.de cohabita.cleri.& mulie.n.1.Item not. ꝙ si quis falso sit inquisitus,& fuit impeditus se defendere,non obstante sñia condemnatoria,sibi succurritur, & potest restitui.Bal.in l.proponebatur.3.col.ff.de iudi.Et no.etiam,ꝙ inquisitio gñalis potest formari ꝯ officialem,& postea specialis.Et ita seruat cōsuetudo,vt dicit Bal.in c.qm̄.n.58.de proba.vbi etiam dicit.n.61.ꝙ prudēs iudex nō debet sine secreta informatione inquirere ꝯ certam personam,&de ista secreta informatione,non debet facere fidem,sed creditur suæ cōscientiæ.Et ex ista inquisitione gñali, nō potest sequi condemnatio,quia est tm̄ præparatoria,nō iudicialis & solēnis,quia non est facta ꝯ certam personam.Bal.in l.congruit.ff.de off.præsi. Nā dicta generalis inquisitio est facta ad inueniendum,non ad puniendum,nec super ea est pars citanda,nec recipiuntur testes in figura iudicij, sed solum ad informationem curiæ, & ideo non potest ferri diffinitiua ex ea,vt dicit ibi Bald. Bonac.

inquisitio procedit contra furem,in qua dicatur furem furto subtraxisse contra voluntatem domini,licet non sit aliquis dominus nominatus.Clar.q.4.verbo quando verò.Bonacoss.

inquisitio fieri debet statim cōstito de delicto,quæ fieri potest in omnibus casibus,vt est com.opin.Clar.q. 5. Cherianus Communi opinione,Regula 1.Blanc.in l.fi.in prin.nu.5.ff.de quæst.vbi etiam dicit, ꝙ hodie de consuetudine in quocunq; casu proceditur per inquisitionem. Et ita quotidie seruari in locis Lombardiæ dicit.Mars.in procemio suæ Pract.n.4.vers. scitote.Et etiam hodie non potest iudex ex officio per inquisitionem procedere,nisi in certis casibus,vt per Bart.in auth.de collatoribus & aliis capitulis.in §.iubemus.n.1.Et inquisitionē debet præcedere diffamatio.vel querela partis,vel denunciatio,& simi.Aliàs processus esset ipso iure nullus.Clar. d.q. 5.ver.scias. Item fama,clamor,querela partis,vel denūciatio, officialis debent præcedere inquisitionem.Quoties tñ cōstat de delicto ipso iudici, potest formare inquisitionem generalem.Albe.in l.congruit.ff.de off.præsi. & in l.ea quidem.C.de accus.Et habita aliquo indicio ꝯ alquē, debet citare ipsum ad se defendendū.Et ita seruat totus mūdus.Cla.d q. 5.ver.poterit. Et examinātur testes sup delicto qs s.illud cōmiserit & qd de eo sciant,neminem nominando,quia si nominant, vel certus sit delinquens, formatur inquisitio specialis contra eum, & testes examinantur,quid sciant super tali delicto,vt est cōmunis opi.Clar.d.q. 5.versi.poterit igitur.Et sufficit hoc indicium ex testificatione testium super inquisitione prædicta generali,ad capiendum imputatum absque speciali inquisitione vel ad inquirendum contra eum specialiter, vt ibi dicit Clar. Vide omnino Ang.in malef.ver.fama publica.n.10.fol.75.Vbi tradit cautelam iudici antequam formet inquisitionem.

inquisitionē debet præcedere fama publica,vt est com.opinio.Clar.q.6.Cur.iu.cons.324.n.1.in 3.vol.Practica tamē hodierna aliter seruatur,vt per Clar.ibi.vide Pet.Duen.reg.298. 299.& 300.& 301.Soc.iun.in cons.37.n.1.& seq. in 2.vol.Etiam in crimine falsi,vt ibi. Bonac.

inquisitionem format iudex super denunciatione,tam officialis quam alterius hoc modo.Nam facta denunciatione,iudex super ea assumit informationes,& indicia,& postea super ipsis format inquisitionem,vt est com.opi.vt per Clar. d.q.6. ver.1.vide Ang.in malef.super ver.ad denunciationem.n.21. vbi tradit cautelam,ꝙ quando non habet iudex alium testem idoneum,nisi officialem, positum ad denunciandum, ꝙ non procedat super ipsa denunciatione per viam denunciæ, sed ꝑ viam inquisitionis.ex mero officio propter publicam famam præcedentem, & poterit dictum nuntium denuntiantem in testem examinare,quod dicit menti tenendum. Bonacoss.

inquisitio formatur super denuncia vilium personarum,& infamium,vt est com.opi.Clar.q.6.ver.quæro igitur. Bonac.

inquisitio formatur ad dictum denunciantis, quò ad recipiendum informationes contra reum,vt est com.opi.Clar.q. 6.ver.habes igitur.Nō autem quoad condemnandum ipsum reum corporaliter.Et quomodo procedat iudex super inquisitione ad denunciam,& qualis sit cōmunis practica, vide per Claru n

Clarum q.7.ver.quæro nunc. Bonacoss.

Inquisitio est iudicis officium,non actio.Clar.q.12.ver.Itē quæro.communem dicit.Nam iudex procedens super inquisitione.dicitur procedere iudicis officio nobili,non mercenario. Casus autem in quibus quis possit puniri absque accusatore,ponit fusissimè Ang.in l.ea quidem.C.de accusa.Et not. ꝙ in causa inquisitionis potest iudex ex officio suo citare reū & promotorem inquisitionis,supplet enim in hoc ex officio suo.Abb.ī c.veritatis.n.5.de dol.& cōt.vbi& apostillātes.Bo.

inquisitio potest formari per iudicem ciuilem & in causa ciuili, si potest aliàs per inquisitionem procedi coram iudice in criminali.Clar.q.18.ver.vnum tamen. Bonac.

inquisitio non formatur, nisi prius constito de delicto, & legitima præcedāt indicia,vt reus possit citari,vt est com.opi. Clar.q.20.versi.ad formandum.D.Hiero.Gabriell.cons.177. n.4.aliàs est nulla Pasethus cons.190.n.1.vbi n.2.dicit.inquisitionem formari non posse ex dicto socij criminis aut participis criminis.Etiam si iudex procedat ex mero suo officio,& in inquisitione hoc exprimat,vt per Alex.in cons.138.n. 10. in 6.vol.& in cons.120.n.1.in vlt.vol.Procedit tamen inquisitio parte non opponente.quando est præsens. alias secus. n. 13.Alex.d.cons.120.n.1.in vlt. vol. & si inquisitio formatur ex commissione & mandato Principis nō requiritur,ꝙ fama præcedat.quod intelligitur,quando Princeps asseruit,&dixit constare sibi de tali delicto,aliàs non procedit inquisitio.Deci.cons.170.n.1.col.2.ver.Nec obstat.in 1.vol.& in cons.189. col.fi.ver.nec obstat.in 1.vol.Ex vehementi tamen suspicione hodie ex consuetudine absque fama præcedente iudices inquirunt, & sufficiunt indicia leuia, puta diffamatio delicti, vel si moriens asserat talē vulnerasse,vel inimicus sit capitalis.Clar. d.q.20.ver.ad formandam,indicia debilia sufficiunt ad capturam,nam ad capturam sufficit quælibet informatio,& potest citari tūc reus absens,qui si nō se præsentet,notatur fuga,quæ vnà cum aliis indiciis sufficit ad transmittendum inquisitionem,vt est communis opi. Bonac.

inquisitionis formulam tradit Clar.q.31. & eius clausulas singulariter prosequitur.ibi in verbo hæc est quædam inquisitio,ad quem te remitto breuitatis causa & ad cæteros criminalistas, & Papiam in forma inquisitionis. Et in inquisitione debet exprimi nomen proprium.cognomen, patria & habitatio,si fieri potest.ita vt persona sit prorsus cognita& certa.Et si ignoratur nomen , debet describi persona per signa, staturam,vestes,habitationem,& alias circunstantias,quæ possunt exprimi, vt sic constet de corpore, & sic tunc præcedi potest ad condemnationem.Clar.quæstio. 31. ver.contra &.aduersus.com.dicit.& si sit erratum in nomine,& aliis nō confidat, condemnatus euadere executionem volens,quia pœnitebit, vt ibi.Et debet in inquisitione exprimi annus & mēsis, prout in accusatiōe,vt est com.opi.Clar.d.q.31.ver. ꝙ anno præsenti.& locus etiam debet apponi.&debet in inquisitione exprimi,ꝙ sciēter & dolosè imputatus deliquerit. Cla.d.q.31.ver. scienter & dolosè.ꝙ no.ad statutum de receptatoribus bannitorum,quia debet probari,ꝙ scienter & dolosè receptauerit, vt ibi.& not.ꝙ inquisitio in fine debet habere clausulam.sup quibus omnib.& singulis,vt per Ang.in malef.super ista clausula.Nam ista clausula est loco conclusionis,vt est com.opin. de qua Clar.d.q.31.ver.super quibus.vide Carrerium fol.46. n.8.vbi dicit,ꝙ quando adest clausula,super quib.omnibus& singulis connexis, annexis,dependentib.emergentibus.incidentib.&occasionalis,tūc ex eodem processu potest de morte sequuta vulnerans puniri,& inquirens habet præsumptionem pro se ꝙ faciat bono animo.Bald.cons.246.in 4.volu.& ista clausula super quibꝰ omnib.&c.operatur ꝙ si est probatū delictū,licet nō sit probata qualitas,poterit sequi condemnatio,vt est com.opi.Clar.d.q.31.d.ver.super quibus omnib.Nā iudex non videtur se astringere etiam ad certam diem,& ideò si probetur de alio die,potest sequi condemnatio,idem in accus.si apponatur d.clausula,super quib.omnib.& singulis,petit sibi ius & iustitiam ministrari. idem si apponatur clausula non se astringens ad probāda superflua. idem si accusator exprimendo diem & locū,addat prout cōstiterit& probabitur. & ista est practica Vincentina.vide Franc.Aret.in l.pantonius §.rei perduellionis. col.3.ff.de acq.hæred.& Ang.de malef.super d.clausula.& Clar.d.q.93.ver.sed pone.& similiter inquisitio, quæ habet clausulam secundum formam iuris & statutorum tenent.Et talis clausula de cōsuetudine admitti debet. Clar.d.q.31. ver.inchoata.& in inquisitione non est opus aliqua inscriptione.com est.opi.Clar.q.31.ver.inchoata.Bonac.

inquisitio est quoddā ius per officium procedendi ad condemnationem & punitionem.contra aliquos nominatim inquisitos de delict.cert.diffamatos secundum Bar.effectualiter in l.2.§.si publico.ff.de adul.de quo vide latissime.per Angel. Are.in tract.malef:in verb.hæc.est quædam inquisitio.in 1.& 2.col. P.Andora.

inquisi.in criminalib.denega. si alicui denega. audientia in ciuilib.Bar.& Alex.in l.nō solum.§.fi.in prin.ff.de iniur.idem.

inquisitio in quib. delict.possit formari. Regulariter enim non potest procedi per inquisitionem.d.l.2.§.si publico ff. de adul.&vult in specie.Dy.in cons.38.Cæpo.cons.23.addo Bal. in 4.part.cōs.202.& Ang.d.vers.hæc est quædā inquisi.col.3.

Fallit 1.quia potest procedi ad denūtiam officialis.l. diuus & ibi Bar.ff.de custo.reo.Ang.vbi s̄.

Fallit 2.quando incidenter de crimine cognosci.l.1.C.si ad uer.lib.Ang.vbi s̄.

Fallit 3.quando præcedit generalis inquis.postea enim spēr inquiri potest l.congruit ff.de off.præsi.Ang.vbi s̄.

Fallit 4.quando crimen committitur coram iudice.quia ipse tunc potest inquirere.l.nullum.C.de testi.Ang.vbi s̄.

Fallit 5.propter immanitatē sceleris.l.si quis in hoc genus. C.de epi.& cler.

Fallit 6.in instrumēto falso.coram iudice producto.l.iubemus.C.de prob.Aug.ari.d.ver.hæc est quædam inquisi.col.7.

Fallit 7. quando hæres qui adiit hæreditatem cum benefi. inuentarij.aliqua.de hæred.subtraxit.l.fi.§.licentiam.C.de iur, delib.Aug.ari.vbi s̄.

Alios autem casus.in quib.formari potest inquisi.vide per Ang.& Aug.ari.vbi s̄.Et quę sint grauiora delicta.vide Guid. cons.89.

Adde ꝙ licet non possit procedi per inquisitionem.tamen si non oppona.& probe.delictum debet sequi condemnatio. Cor.in 4.vol.cons.33.in prin.

Adde etiā ꝙ si iudex inquirit in casu prohibito potest hæc excep. opponi contra processum etiam post litem conte. ita mar.in l.si quis.in 6.col.ff.de quæst. P.Andora.

inquisitio.per quos formari possit.Vide per Ang.& Augu. in d.ver.hæc est quædam inquis.in 9. col.ibi tertio principaliter. P. Andora.

inquisitio quæ substātialia requirat.Ang.vbi s̄.in 9.col. ibi 4.principaliter.dic.quòd quinque.

Primo ꝙ ex parte iudic.inquirent.sit iudex petens.tot.titu. C.si à non compe.iud.

Secundo ex parte rei ꝙ sit suppositus iurisdictioni inquirentis.quo ad illud crimen aut ratione loci.aut delicti.l. 1. C. vbi de crimine agi op.Alias non posset contra eum inquirere c.si diligenti.ext.de fo.compe.

Vide tamen Bolog.in cons.8.max.in 3.col.vbi dicit ꝙ si originarius alibi delinquit non debet remitti.nisi requirat.

Tertio requiritur ex parte causæ de qua inquiratur. quia non super omni crimine inquiri potest vt s̄.dictum est.

Quarto ꝙ fama publica à fide dignis præcedat.& nō semel sed sepius & sit tanta ꝙ generet scandallum. & sine periculo tollerari non possit c.1.c.ad petitionem.c.qualiter & quando & c.cum oporteat ext.de accus.ita vult Ang.in l.si vacātia. C. de bo.vacan.lib.10.refert Aug.ari.vbi s̄.

Subiungit tamen Ange.in d.l.si vacantia.dicere ꝙ in pluribus casibus. tenet inquisitio quantumcunque non præcedat diffamatio.

Primo quando reus est præsens.& non opponit. c.2.de accus.in 6.

Secundo quando inquiritur generaliter.cōtra caput & mēbra. vt quando sindicatur potestas cum familia quia valet inquisi.sine diffamatione.c.1.de off.ord.Ang.vbi s̄.in 10.col.

Tertio quando iudex procedit ad denuntiam officialium. l.ea quidem.C.de accus.

Quarto quando iudex ex mero officio inquirit. & non ad querelam alicuius.d.c.1.de off.ord.

Quinto quando iudex inquirit ex necessitate sui officij.vel verti.periculum animarum.vt no.in c.ad nostram.ext. de iureiur.Aug.vbi s̄.addo sonz.in 2.part.cons.219.

Sexto in crimine hæres.c.excommunicamus.§.adiicimus. & ibi Card.qui dicit esse tex.sing.& alibi nō legisse.ext.de hære.& ibi Io.de Ana.in 2.col.refert Aug.vbi s̄.in 12.col.vbi dicit quòd ille tex.hoc sibi non dic.

7.vbi inquisitio formatur de certa sciā principis quia non requi.diffamatio de quo late per Ang.& Aug. in verbo fama pu.in 1.col. cum seq.vbi Aug.hoc intelligit verum quādo superior mandat inquiri motu proprio.alias secus.

Vide etiam Dec.cōs.175.& Bal.in l.nullus.C.ad l.iul maie.

Quinto requiritur.ꝙ fama præcedat inquisitionē.alias nō tenet processus licet reus nō opposuerit & responderit ꝓces-

ſui.quia ſemper poterit hoc opponere. Ita Augu.ari. vbi ſ.in ver.hæc eſt quædam inquiſi.in 12.col.al.pulchrũ conſ. Oldr. 213.& Pe.de anch.conſ.254.quod mihi eſt 253.incip.in quæſtione presbyteri vbi conſuluit ꝓ opus eſt ꝓ fama præcedat capturam & inquiſitionem non autem ſequatur.addo Barb. in 1.vol.conſ.47.in 5.col.

Et captus ſine indiciis debet relaxari.Paul.de ca.in l.ſi quis poſt.ff.de teſta.vbi vide Are.in vlt.col.

vide tamen ꝗ.in ver.inquiſi.ſine fama.§.2.

Quid ſi inquiritur de mãdato principis vide hypo. ſing.14.

Adde etiam ꝓ non creditur. iudici aſſerẽti ſe informatum de fama.Ita Fel.in c.quoniam cõtra in 1.col.ver. ex prædictis ext.de prob.Dec.conſ.170.

Et hoc caſu.qñ fama non præcedit pene declarate ob contumaciam.ſunt nulle.ita Bal.in 2.part.conſ.371.

Et idem quando iudex eſt incompetens.vt vult Bal.in d.cõſi.Adde ꝓ tunc rñdens inquiſitioni non videtur cõſenſiſſe.in illũ iudicẽ vt vult Cæpo.in conſ.59.in fi.Ang.in cõſ. 27.in fi.

Imo ſatiſdatio de iuri ſtando.& iud.ſoluen.præſtita corã tali iudice incompetẽte.eſt nulla.ita Iaſ.in l.ſtip. iſta.§.ſi ſtipuler in 7.col.ff.de verb.obl.hypo.not.in l. 1.§.præterea in 5. col.ff. de quæſt.& not.in l.ſi quis.in 5.col.eo.ti.

Nec per talem fideiuſſionem intelligitur prorogata iuriſd. Iaſ.in l. 1.in 2.col.ff.ſi quis in ius voc.

Sexto.Requiritur ꝓ pars citetur.ita Ang.in d.l.ſi vacantia. fac.cle.paſtoralis.de re iud.Aug.vbi ſ.in 10.col.vide ꝗ.in ver. inquiſi.impugna.

Septimo.Quod apponatur.locus & tempus ſic.in accuſat. libellorum ff.de accuſ.Nam iudex inquirens ſuccedit in locum accuſatoris.Ang.& Aug.vbi ſ.in x.col.

Limita procedere in inquiſi.ſpꝑi.ſecus in generali.Aug.vbi ſ.in 12.col.al.Bar.in extrauag.ad reprimen. in ver. inquiſitionem.& in l.2.§.ſi pu.ff.de adul.dum reſpondet ad glo. inſti.de pub.iud.in prin.

Limita etiam non procedere.in crimine hæreſ quia procedit inquiſi.ſine loco & tempore ita Aug.in d.ver. hæc eſt quædã inquiſi.in 12.col.al.Bal.in l. 1.in 3.col.C.qui accuſ.nõ poſſ.

Subdit tamen Ang.ibi.Bal.in l.edita.ver.9.op.C.de eden.dicere ꝓ in inquiſi.non debet apponi neceſſario.locus nec tempus.al.tamen Ang.in conſ. 177.incip.vi fact.mihi. 178.renentem.ꝓ debeat apponi locus & tempus.& in materia.vide Fel. in c.qualiter & quando el 2.§.debet in 2.col.de accuſ.

Limita quoque.in crimine falſi.in quo tenet proceſſus ſine loco & tempore.ita Augu.in d.verſ.hæc eſt quædam.col. 12. in fi.al.Bal.multum eleganter.in c. 1.qui.mo.ſeu.amit. vbi al. gl.quæ non reperitur.alibi ſecundum eum.inſti.de pub.iud.in prin.hypo ſing. 163.

Adde ꝓ ſi inqui. debet continere locum & tempus ita cõfeſſio.ſecũdum Bar.not.in conſ.228 Cor.in conſ. 134.circ.fi. idẽ in act.quæ infamat.Ang inſti.de excep.in rub.in 16.co.

An autem in inquiſi. debeat apponi dies. dic ꝓ non d. l. libellorum.& vult Ang.in ver.de anno præſenti 1.col.

Limitat niſi reus hoc petat pro ſua defenſione.& innocentia purgãda ne ei aufera. defenſio al.Bar.in l.is qui reus. ff. de publ.iud.& alia quæ vide.

Subiungit ibidem Ang.in 2.col.ꝓ ita demum cogitur.apponere diem.ſi reus in iudicio exprimat diem, in qua vult facere ſuas defenſiones al.Sal in l.pen.C.de accuſ. P.Andora.

Quid ſi dies apponatur.reo non petente.& tamen nõ probatur.omnia vero alia probantur, an reus debeat abſolui: Ange.in d.ver.de anno præſenti.in 3.col.tenet ꝓ ſic al.Bar.in d.l. is qui reus.& alia multa.Cor.in 2.vol.cõſ. 197.vbi idem dicit. in loco quia ſi apponatur. & non probetur. non poteſt ſequi condemnatio.& de tempore idem vult ipſe Cor.in 4.vol.conſi. 134.in fi.

iſtud tñ limitat Aug.ari.ibi niſi ſit clau.non ſe aſtringẽs,&c. per no.per Bar.in l.diuus ff.de re iud.& io.And.in c.licet cauſam.ext.de prob.Alex.in l.libellorum præal. Idem.

Sed quid ſi aliqua ſunt delicta vno die.quæ nõ ſunt delicta alio die.vt in feſto alicuius ſanctã.dic ꝓ ille dies eſt exprimendus.Ang.in d.ver.de anno præſenti.in 3.col.al.gl.in l.cum actum.ff.de neg.ge.& infert ad no.per Bar.in l.non ſolum §.ſed vt probari.ff.de ope.no.nun.&per Bal.in l.mare C.de prob. ad quod multa accumulaui.in ver.probatio.§.20. idem.

An autem quando tempus vel alia ſolleñia deficiunt. poſſit ſequi cõdemnatoria ſentẽtia.ex proba.apta.vide not.Aug. vbi ſ.in 7.col.

Quid ſi inſultus eſt factus vno tempore.puta de die.& tanto tempore durauit ꝓ de nocte percuſſit quod tempus debet apponi.vide Ang.& Aug.in d.ver.de Anno pręſenti.in 8.&9. col.& in verb.in platea.communi.in 3.col.

vide ẽt Alex.in 3.vol.conſ.75.circa fi.ibi quo ad aliud.idẽ.

Sed quid ſi vno tempore fuit vulneratus. & alio tempore mortuus.quod tempus debet apponi.Ang.in d. ver. de anno præſenti.in 9.col.dicit.ꝓ tempus vulneris.al.Bar. in d.l.libellorum.ad quod etiam vide Bar.in l.item mella. §. ſi plures in fi.ff.ad l.aquil. Aug. vero ibi dicit ꝓ vtrunque tempus eſt apponeñ.al.l. ſi vulnerato ſeruo.ff.ad l.aqui. idem.

An autem locus loci ſit ponẽdus in accuſa.& inquiſi. vide Ang.vbi ſ in verb.in platea communi.in 1.col.vbi Ang.indiſtincte tenet ꝓ ſic allañ.ſpec.in ti.de accuſ.in vlt.part.§.1.circ. princip. Idem.

Quid ſi in vno loco quis percutitur.& in alio moritur.quis locus debeat apponi? Ang.in d.verb.in platea.in 3.col.dicit ꝓ locus percuſſionis. ſed Aug. ibi dicit quòd debeat apponi vterque locus.per d l.ſi vulnerato ſeruo. idem.

Quærit etiam ibi Ang. quid ſi aliquis exiſtens in platea ſagittat aliquem extra plateam. quis locus confinabi. vide ibi per eum.cum add.Aug.

Et no.ꝓ quãdo malef. eſt commiſſum in loco notorio.nõ eſt opus ꝓ confine.vt puta in palatio committatis.Ang. in d. ver.in platea.in 5.col.vbi Aug.al.multa pro & contra. idem.

Quid ſi delictũ eſt commiſſum in loco religioſo. an iudex laicus habeat cognitionem Ang.in ver.in ſcaſ ſcti petronij.dicit ꝓ ſic al.Bar.in l.ſi cui.ff.de accuſ.in §. fi. & Sal.in Aut.item nulla communitas.C.de epi.& cler.

Imo hoc caſu delinquens tenebitur.de homicidio & ſacrilegio.al.Bar.& Sal.in l.qui crimen.C.de accuſ.

Vide tamen Aug.ibi.in add. idem.

An autem laicus poſſit capere malefactorẽ qui in eccleſia deliquit.dic ꝓ non ſed debet extrahi.à iudice eccleſiaſtico.& remitti ſeculari.ita Ang.in d.ver.in ſcaſ ſancti petronij. idem.

Octauo.Quæritur.an in inquiſitione.requiratur conclu.in quo dic ꝓ non.vt vult Ang.in d. ver.hæc eſt quædam inquiſi. in 10.col.vbi Augu.dicit ꝓ de conſue.conclud.per illa verba ſuper quib.omnib. & c.& ita in ciuilibus vult Alex.in 3.volu. conſ.34.vbi dicit.ꝓ clau ſup quib.omnib.peto iuſt.mi.ſuffic. pro concl.Fel.in c.2.in 14.& 15.col.de reſcrip.

Solẽnitates tamen ſ. enumeratæ.nõ exiguntur in criminibus leuib. nec in modo procedendi nec in modo cõdemnandi.auth.niſi breuiores C.de ſent.ex peric.reci.vt ſi quis fuerit repertus cum armis & huiuſmodi. Imo ſi ſta.eſſet ꝓ de omni delicto iudex faciat proceſſum.intelligitur de graui.non autẽ de leuiori.ita Bar.in l.leuia.de accuſ.de quo vide Ang.& Aug. in d.ver.hæc eſt quædam inquiſi.in 11.col. idem.

Nono adde quod inquiſ.debet continere certam perſonã. vt vult Ang.& Auguſt.in ver.Gaiũ ſempronij in 3.col.al.multa.max.Bar.in l.libellorum.ff.de accuſ. idem.

inquiſitio impugnatur per ſ.dicta.quãdo deficiunt ſubſtãtialia.& vult in ſpecie Ang.in d.verbo.hæc eſt.quædam.inquiſit.in 14.col. P.Andora.

Inquiſitio impugnatur.ſi procedatur.ex accuſatione & inquiſit.quia tũc proceſſus eſt nullus.ita Iaſ.in l. 1.in fi.C.de fur. al.Bal.ibi.& in l.edita.in repetitione paduana.in 22.col. verſi. quæro. C.de eden.

Et poteſt reddi ratio.quia nõ poteſt procedi ciuiliter & criminaliter.l.interdum.ff.de publ.iud.l.vnic.C.quãdo ciuil. accri.præiu.c.imputari.de fid.inſtr.Bar.in conſ.115.

An autẽ in iud.criminaliter moto poſſit peti retractari ſententiam? vide Alex.in l.diuus.in 2.col.ver.vlt.no.de re iud.

Adde ꝓ nõ agitur actione iniuriatum.vbi actum eſt criminaliter.ita Ang.in ver.nec non ad querelam.in vlt.col.dixi ſ. in ver.iniuria.§. 53. Idem.

inquiſitio poteſt impediri petendo citari offenſum. an velit facere partem.gl.in c.presbyter.ſi à plebe.2.q.4.& in l.1.§. denũtiari.ff.de ven.inſpi.&ita vult Bal.in l.ſenatus.C.qui acc. non poſſ.Alex.in l.2.§.ſi pub.ff.de adul.Cepo.cau.25.

Inquiſitioni nõ tenetur. reſpondere qui caſu ſe reperit coram iudice niſi citetur.ita Bal.in l.cum fratrem.C. de his qui. vt ind.& videtur ſequi.Iaſ.in l.Rub.C.de in ius voc.& vide ſ. in ver.cit.requi.§.3.ver.& adde.

Nec tenetur accuſatus reſpondere. quando eſt qui partem fac.ſed debet accuſator probare.vt ꝗ.in ver.reus.§. 5. idem.

inquiſito danda eſt copia indiciorum Barb.in 1.vol.conſil. 47.in 12.&22.col.Iaſ.in l.2.in 2.col.C.de eden.al.multa max. Alex.in 1.vol.conſ.65.addo Cepo. conſ.65.& ſeq. Aug. ari.in ver.fama pub.in 11.& 12.col.& illud conſi.Alex.eſt repetitũ in 2.vol.cõſ.41.Alex.in l.fi.alias qui ſine.ff.de quæſt.in vl.col.

Limita niſi fuerit crimen confeſſatum. quia tunc nõ datur copia inditiorum.ita Barb.in d.conſ.47.in 24.col.

Limita

Limita etiam procedere in indiciis probat.poſt inquiſitionem.ſecus de habitis ante inquiſitionem.ſonz.not.in l.2.in 1. col.C.de eden. Idem.

Inquiſitio an impediatur. per compoſitionem & concordiam factam inter partes.vide quæ dixi.in verb.fiſcus.§. 17.& aliquid per Ang.in d.ver.hæc eſt quædam inquiſi.in 19.col.

An autem iudex inquirens & nõ probans incidat in turpilianũ? vide Ang.vbi ſ.& quæ dixi.in ver.expenſæ victoriæ.id.

Nũquid in delictis cõmiſſis per ſubditum.extra territoriũ. poſſit formari inquiſi. per iudicem originis? vide ample. per Ang.vbi ſ.& ibi aug. allegãtem multa pro & contra. Tamen communis opi.eſt ꝓ ſic.vide not.Bolog.conſ.8.& conſ.57.in 1.col.phi.in c.vt animarum in fi.de conſti.in 6.

Limitat tamẽ Ang.forte nõ procedere de iure cano. alleg. Bal.in l.1.§.2.ff.de off.præfec.vr.& propterea dicit ꝓ in terris eccleſiæ forte non poterit iudex punire malefactorem committentem.delictum.extra territorium.& ſic ſecundum eum concordantur op.vide etiam Alb.in 3.part.q.36. vbi videtur tenere quòd non poſſit inquiri.

Limita etiam vt non poſſit puniri pena ſta.territorij.Alex. in 1.vol.conſ.111.poteſt tamen puniri pena iuris communis. Bolog.in d.conſ.57.in 3.col. Idem.

An autẽ poſſit inquiri de delicto vt de homicidio. in loco originis & in loco cõmiſſi delicti.Vide Bal.not.in 2.part.conſi.418.& in 4.part.conſ.180.& phi.remiſſiue.in d.c.vt animarum in fi.Are.no.in l.fi.C.ex qui.cauſ.infa.irro.in 3.col. Ang. conſ.190. Idem.

An autem carmagnolienſ habitans in pin.citra tamẽ x. annos. poſſit in pinerolio puniri. pro delicto alibi cõmiſſo? Bal. in 4.part.cõſ.201.concludit ꝓ non.de quo etiam vide in conſi.ſeq.& conſ.204.& in 5.part.conſ. 100.Ang.in conſ.27.idẽ.

Sed nũquid tractantes delictum in vno territorio. poſſint ibi puniri.Si delictum in alio territorio conſummetur? vide Bal.in 3.part.conſ.141.& in 4.part.conſ.202.& conſ.204.

vide not.Bolog.in conſ.8.in 4.col. idem.

Quid ſi Carmagnolienſ deliquit in pinerolio.& ibi de delicto conuenitur & eſt contumax an poterit de dicto malefic. car.conueniri.Bar.in l.ſepulchri.ff. de ſepul. viol. tenet ꝓ ſic. Ang.in d.ver.hæc eſt quædã inquiſi.in 21.col.& ibi Aug. qui multa al.dixi in ver.contumacia.§.2.

Nunquid delicta alibi commiſſa.aggrauent delictum commiſſum in pineroli.Vide Ang.& Aug.in verb. exiſtẽs florentiæ.vbi inter cetera allegatur.Bar.in l.ſi cui.§.fi.ff. de accuſ. vide quæ dicam ꝗ.in ver.furtum.§.8. idem.

inquiſitio ſemel & non vltrà pro eodem delicto fienda eſt. Ang.in ver.nec non ad querelam.in 42.col.al.tex.glo. Bar.& Ang.in l.ſi cui.§. 1.ff.de accuſ.& Sal.in l.q crimen.C.de accuſ.

adde Lud.Ro.in conſ.463. vbi dicit. ꝓ de delicto euiſdem hominis.ſepe inquireñ.non eſt.al.l.licet.§.fi.ff.nau.caup.& d. l.ſi cui.§.inter.&alia quæ omitto.addo etiam.Io.de Ana.in cõſi.17.vbi inter cetera al.c.de his ext.de accuſ.cõcludẽs. ꝓ pro eodem delicto.nõ debet iterum procedi.etiam per viam inq ſit.idem vult Dec.cõſ.137.ad quod etiam vide Cepo.in cõſi. 68.idem videtur tenere.Lud.Ro.in cõſ.213.Alex.in 1. volu. conſ.11.in 5.dubio.Cor.in 2.vol.conſ.235.in fi.

fac.quod vult phi.in c.vnico.§.præſenti.in 4.not.de cler.ægro.in 6.

Limita niſi appareret de colluxione.quia tũc poſſet iterato inquiri.ita Pau.de ca.in 2.vol cõſ.119.inci.notãdum ꝓ adulterium.al.multa.quæ vide.de quo.habetur ample.in d.ca. de his.faciunt dicta ꝗ.eo.ver.idem quando fuit affectate præuẽtum.fac.qd vult.Cald.in ti.de ſent.& re iud.cõſ. 10.alias 206.

Limita etiam quia punitus pro homicidio pena pec. in loco domicilij.poteſt puniri pena capitali in loco originis.allegatur Ang.in l.ſi vacãtia.de bõ.vac.lib.10.qui tamen hoc non dic.in libro meo. P.Andora.

Quid ſi fuit inquiſitum per iudicem eccleſiaſticum.& data ſentẽtia. An poſſit iterum per iudicem ſecularem inquiri. videtur.ꝓ nõ per ſtã.&ita in terminis tenet are.qui multa al.in cõſ.58.Calde.tit.de iud.conſ.11.alias 125.Io.de ana.c.de his. extra de accuſ.

Et ex præuent.eccleſiaſtici.impeditur.ſecularis.procedere. Guido.conſ.159.

in cõtrarium.facere videtur.quod vult Bal.in l. 1.C.de ſumma tri. vbi ponit ſi quis cõmiſit inceſtum cum cõſang. & fuit punitus per eccleſiaſticum ꝓ poſſit iterum per temporalem puniri.& ibi moderni alleg.Pan.in c.de his ext.de acc.de quo etiam tangitur.in c.tuæ.ext.de proc.& in c. 1.de off.ord.

addo late Fel.in c.at ſi clerici.in c.3.col.de iud.vbi ſubiũgit ꝓ opus eſt nouo proceſſu.nam acta facta in ſpirituali nõ probãt in temporali.de quo etiam habetur per eũdem. in d.c.de his.& remiſſiue in c.cum ſit generale.in 8.col.ext.de fo.compe.Iaſ.in l. 1.in 2.lect.in 7.col.de ſum.tri.& fi.ca.per Pau.de cã. in d.conſ. 119.vbi dicit ꝓ quando nõ fuit debite punitus poteſt iterum puniri.vide etiam aug.ari.in ver.nec nõ ad querelam.in 43.col.fac.quod vult Barb.in 3.vol.cõſ.21.in 1. col.dũ al.Bal.in l.cunctos populos.& in cõſ.74.in 2.col.Barb.in 4.volu.cõſ.31.Dec.in ca.quæ in eccleſiarum.in 7.col.de cõſti.phi. in c. 1.in prin.in fi.com.de vſu.in 6.

vide not.Are.in l.fi.C.ex qui.cau.infa.irro.& Alex.remiſſiue in l.ſenatus.de accuſ. idem.

Aduerte tamẽ quia præueniẽs poteſt alium tanquam turbantem prohibere.ita ſonz.2.part.cõſ.237.al.Bar.in l.ſi mari tus §.ſin autem extraneus.in vltimis verb.ff.de adul.iũct.dict. per Lud.Ro.in l.quamuis.ff.de dam.infect.allegãtem no. per Inn.in c.dilectus.ext.de penis.& in c. 1.de off.deleg.& ibi Anto.de Butr. Idem.

Aduerte etiam ꝓ ſolus proceſſus nõ induc.præuẽtionem. niſi etiam ſit citatio.Fel.in c.illud in 6.col.de præſcrip.& in c. quoniam contra.in 3.col.de proba.

Et ꝓ citatio inducat præuẽtionem.vide Iaſ.in l.ſi pluribus. in 7.col.ff.de leg. 1.poſt Bar.ibi per l.ſi quis poſtea.ff.de iud.& c.propoſuiſti.de fo.comp.& c.gratum.de off.delega. Sonz.in rub.C.de in ius voc.phi.in c.quamuis. de off.deleg.in 6.Pe.de anch.cõſ.16.vide in verb.iudicium.§. 12.Guido.conſi.153.& conſ.159.

Limita niſi alter iudex citauerit realiter.i.per capturam. vt vult Ale.qui multas al.remiſſiones.in l.ſepulchri. ff. de ſepul. viol.Guid.Pap.conſ.30.& ꝓ capiens perſonaliter dicatur.pręueniſſe vide ang.in §. 1.inſti.de re.diuiſ.

Quid de commiſſione citãdi.an per eam dicatur. perpetua ta iuriſd.Bolog.quòd ſic.in conſ.28.in 3.col.

Quid ex ſimplici præcepto.extraiudiciali an inducatur.pręuentio.Bertach.in ver.præuẽtio §.fi.dicit ꝓ ſic al.Fed.de ſe.cõſi.140.But.in c.propoſuiſti de fo.comp.Io.and.in regula cum ſint partium iura.& Lud.Ro.ſing.incip.iuriſdictio. Idem.

Præuẽtio tamẽ non inducitur.per actum inualidum.Barb. in 2.vol.cõſ.45.in 3.col.Phi.de perux.in c.vt debitus in 3.col. ex.de app.phi.in c.cũ plures.in 3.col.in fi.de off.deleg.in 6.id.

Præuẽtio nihil operatur vbi cõtumacia part. criminis punitio protella.ita Bar.in l.2.ff.de ſepul.viol.Fel.in ca.qualiter. extr.de iud.& in c.cum M.Ferrarieñ.in 12.col.de cõſti. idem.

Idem quãdo fuit affectate præuẽtum.Fel.in c.excep.in 12. col.de excep.& in c.fi.ext.de teſti.Iaſ.in d.l.ſi plurib. in 8. col. de leg. 1.& in l.ſi ſeruus.§.ſi quis ante.eo.ti.Guido.conſ.153.

Faciunt dicta ſ.eo.ver.limita niſi appareret,&c.in §. 1.

Nec etiam ſi eſſet lata ſentẽtia. dummodo nõ fuerit ſatisfactum.quia condem.ſine ſatisfact.nõ parit excep.rei iud. ang. conſ.217.in prin.4.col. Idem.

Aduerte etiam quia illud eſt indubitatum. ꝓ ſi quis eſt abſolutus in foro pœnitẽtiali.poteſt iterum puniri.ang.in d.ver bo nec nõ ad querelam.col.43.al.tex.& ibi Pan.in c.1. de purga.cano.& alia multa.Dec.in ca.quæ eccleſiarum. in 7.col.de conſti.Panor.aliquid in c.accuſaſti.de accuſ.in c.fi.n.2.de purga cano.

Limita tamen. niſi eſſet in vtroque foro abſolutus. vt not. vult Sonz.in d.conſ.237.vbi dicit.ꝓ tunc delegatus papæ poterit quoſcunque excommunicare.vide ibi per eum.

Pręuẽtio non operatur.vbi alter ex iudicib.fuit impeditus, Lud.ſing.142. Idem.

Inquiſitio contra auxiliatorem ꝑt fieri eodem contextu.ita ang.in verb. Andream auxiliatorem.all.l.ſi quis homicidij.& quod ibi no.doct.C.de accuſ.& not.in l.nihil.§.fi.ff.de adul.

Si tamen non probatur.de facto prin. nec etiam poteſt dici probatum de auxilio.Alex.in 1.vol.conſ.99.col. 1.ibi pręterea teſt.& in l.ſi is qui.ff.de fur.& abſoluto prin.poteſt quis cõdem.de auxilio.Alex.in l.adulter. §. ſi eo tempore. de adulter. P.Andora.

Quando inquiritur.contra plures propter abſentes & contumaces non propterea debet retardari.proceſſus cõtra præſentes.& econtra.ange.vbi ſ.alleg. Bar. in l. non idcirco ff de iud. Idem.

Subiũgit ibi ang.in 2.col.quot modis dicatur. quis præſtare opem.&dicit ꝓ duobus modis.allegãdo.Bar.in l.in furti.§. ope.ff.de fur.& ibi aug.all.ang.in l. 1.C.de Nilli age.non rumpe. Idem.

Et in 3.col.ponit an aduocan.teſtifican.& huiuſmodi.dica. quis præſtare auxilium.

An auxiliator teneatur.de homicidio quãdo conſtat ex cuius ictus perierit occiſus? dic ꝓ non l.item mella.§.ſi plures. ff.

ad l.aqui.l.quoniam C.de vi pub.no.in l.si in rixa.ff.de sica.& ista iura al.Ang.vbi s̃.in 5.col.addo Alex.in terminis.in 1.volu.cons.15. Idem.

Quid si vnus intulit 1. vulnus letale. & alij intulerunt alia vulnera non letalia, an omnes de occiso tenean.text. est ꝙ sic in l.qua actione.§.si quis seruum egrotum.& ibi flor.ff.ad l.aqui.refert & sequi. Ang.vbi s̃.in 6.col.

Vide tamen Aug.ibi.in 7.col.vbi subtiliter & notabiliter.limitat. Idem.

Quid autem si ille qui 1. percussit non intulit vulnus letale. dic ꝙ alij qui intulerunt vulnus letale tenentur de occiso. d.l.item mella.Ang.vbi s̃. Idem.

Sed quid si non potest apparere.ex cuius ictu perierit,quia nulla vulnera per se erant mortalia sed simul iuncta sic.Inn in c.significasti.de homic. & Bar.in l.si in rixa.ff. de sic. dicunt ꝙ omnes tenentur de occiso.

Aug.tamen ari.in d.verb.Andream.in 6.col.dicit ꝙ illa decisio Bar.est periculosa.& contra determinationem.gl.in d.§. sed si plures.

Et posito ꝙ doctrina Bar.& gl.in d.l.si in rixa sit vera. limitat illam procedere quando omnes qui erant in rixa percusserunt.& tot erant vulnera quot personæ vulnerantes.Sed si erant decem simul in rixa. & reperitur ꝙ homo mortuus nõ habet nisi vnum vulnus tantum,vel tria vulnera.tunc dicit.ꝙ omnes decem non debent decapitari.Imo nemo.al.in terminis Archi.in c.fi.23.q.vlt.& Ang in d.l.si in rixa.& in l quoniã multa.& Spec.in ti.de homic.§. 1.ver.sed pone.ꝙ 4.& ideo secundum eum text.in d. §. sed si plures præsupponit ꝙ omnes vulnerauerũt & ideo Bal.ibi dicit ꝙ in illo §.constabat oẽs deliquisse.ideo omnes puniuntur de occiso.quia omnes vulnerauerunt.& ita dicit ipse consuluit Pe.de anch.cõs.217.quod mihi est.216.& incipit Nos Barth s̃.de Sal.al.etiam alia multa quæ vide.Tu adde quæ dixi.in verb.vulneratus.vers.quando constat & seq.

Limitat tamen Ang.vbi s̃.prædicta.secundum Bar.in d.l.si in rixa Io.and.in d.c.significasti.& Gandi.in trac.Malef.sub rubric.quomodo puniantur plures aliquem vulnerantes. Procedere.quando in rixa ista sunt facta.& sic non animo deliberato.Secus si animo deliberato iuerunt omnes.& vnus pcussit nec apparet ex cuius ictu. tunc omnes tenentur. tanquam videantur præstitisse auxilium vnus alteri. ita etiam secũdum eum tenet Spec.in loco proxim.al. & collig. ex doctrina Ange.post Bar.in d.l.si in rixa.& Bal.in d.§.sed si plures. Idem.

Quid si plures præstiterunt auxilium. qui erant armati ad hoc vt vnus bastonaret aliquem.& ille occidit. an auxiliatores teneantur de occiso.ang.vbi s̃.dicit ꝙ non.al.Pau.de cast. cons.189.incip.in causa incarceratorum. quod mihi est 192. adde Cepo.in cons.34. cum tribus sequentibus.hypo. singu. 176. Idem.

Inquisitio cõtra Mandatorem.Quæritur primo quis dicatur mandarem.ad quod vide ang.in ver.Sempronium mãdatorem.in prin.

Et ibi multa ponuntur de assassino,quæ vide in verb.assassinus. P.Andora.

Quid si aliquis mandat committi malefi quod secutũ non est.An mandans teneatur.& ang.vbi s̃.al.Bar.distinguentem. in l.non solum.§.si mandato ff.de iniur. vide latius per aug.ibi.in 3.col. Idem.

Mandatarius non excusa. in his quæ sunt de genere prohibitorum.Mitigatur tamen pœna in filio & seruo.ang.& aug. vbi s̃.in 3.col.Cepo.cau.40. Idem.

Quid autem si conduco operarium ad incideñ ligna & huiusmodi.an ipse teneatur?tex.est ꝙ non.in l.in rem.§.tignum. ff.de rei vend.Ita ang.vbi s̃.in 4.col.addo Bal.in terminis not. in 3.part.cons.131.incip. præsupposito communis papie sta. & in 5.vol.cons.141 quod est idem in effectu.Fel.in c.constitutus in 6.col.de rescrip. Idem.

Sed quid si fuit protestatum.contra ipsos operarios.an tũc teneantur.ang.vbi s̃.tenet ꝙ sic.allegando. Sal. in l. non ideo minus.C.de accus.Imo.& Lud.Ro.in l.de pupillo.§.si forte.ff. de oper.no.nun.Ias.in l.de pupillo.§.nunc.circ.fi.vbi al. Alex. cons.36.Fel.in c.vniuersitati.de sent.exc.& in c.constitutus in 6.col.de rescr.ang.in §.cum in suo in fi.inst.de re.diuis.

Et dic.Alex.in d.cons.36.ꝙ sine scientia & patientia.non cadit præsumptio mandati.

Sed in hoc.contrarium tenet ibi aug. per multa quæ vide. addo alex.late.in l.de pu.alias in l.in prouinciali §. nunciationem.ff.de oper.no.nun.in 4.col.

Vbicunque apparet ex aliqua præsumptione.operarium scire de iure alterius non excusatur.alex.in d.cons.36.

Aduerte quia si operarij veniunt cum armis. hoc casu non excusantur.ita aug.ari.vbi s̃.in 5.col.al.Bal.in §.si quis in suo. insti.de re.diuis. Idem.

Quærit ang.vbi s̃ post Bar.in d §.si mandato.Quid si mandaui diu vt delictum committeres. & diu stetisti & cõmisisti. an tenear.& conclud ꝙ sic nisi mand.sit expresse,vel tacite reuocatum.vide latius per aug.ibi. Idem.

An ex mandato tenea.quis. etiam ad canonem si quis suadente diabolo &c.ang.& aug.vbi s̃ in 7.col.tenent quòd sic.

An autem mandans & mandatarius eadem pœna tenean. & an mandans dicatur.vere facere?vide ang.& aug.vbi s̃.maxi.in 12.col.Cor.in 4.vol.cons.57.hypo.sing.181. Idem.

Vtrum mandãs teneatur.si mandatarius excessit fines mandati vide Bal.in l.non ideo minus.C.de accus.& ang.& aug.vbi s̃.in 15.col.

Et adde quæ dixi s̃.in verbo inquisit. contra auxiliatorem. ver.si. Idem.

An sententia lata pro mandatario prosit mãdanti.vide plene per ang.& aug.vbi s̃.in 16.col.ibi 29.quæro.sed debet dicere decimo nono. Idem.

Quid si pater vel dominus. dix. filio vel famulo. fac ꝙ habeam noua.de isto negotio. an tenea. ex mandato? vide quæ dixi in verbo præsump.§.22. Idem.

An persuadens fieri delictum vel præstans consilium teneatur & an sit adhibenda distinct.an esset delinquens alias facturus.vide Bar in d.§.si mandato & latissime.ang.&aug.vbi s̃.in 22.q.Cor.in 4.vol.cons.57. Idem.

Quando ag. contra mandantem. debet dici ꝙ mand. præcessit alias non posset puniri ita not.Ias.in l. 1.in 5.col.ibi 2.diligenter no.C.de seruis fug.& vide Cor.in d.cons.57.

Nuntius portans literas homicidij.tene.de homicidio.hypo sing.181. idem.

Inquisitio sine fama vel indiciis fieri non debet.c. qualiter & quando.c.inquisitionis.ext.de accus.ang.& aug.in verb.fama pu.in 1.col.

Adde quæ dixi.s̃.in ver.inquisi.quæ substantialia.vers.4.ꝙ fama.cum aliis seq.

Et fama debet præcedere capturam. & inquisitionem. Ita ang.vbi s̃.& dixi in d.ver.inquisi.quæ substantialia.ver.quinto requi. P.Andora.

Quid si non oppona.an valeat processus nullis præcedentibus indiciis dic ꝙ sic.c.fi.de accus.in 6.ang.in d.ver. fama publica in 2.col.

Aduerte tamen.quia aug.ibi dicit ꝙ ang.nõ vult intelligere ꝙ de necessitate illa indicia quę debent precedere torturã, debeãt etiam præcedere inquisitionem quia sola diffamatio suffic.ad formandam inquisitionem.d.c. qualiter & quando.

Quinimo in criminalib.indicia non debent præcedere capturam.aug.vbi s̃.al.Bal.in l.& si certus ff.ad Sylla.& secundũ eum dix.Sal.in l.nullus C.de exhi.reis.per illum tex. ꝙ in maleficiis statim potestas potest capere malefactorem præhabita aliquali informatione de malefi. addo hypolytum de Marsiliis.in l. 1.in 1.col.ff.de quæst.& sing.93.alex.in l.labeo ff. ad l.iul.pecu.

vide aliquid in ver.captura.& in ver.Carcer.§.2. Idem.

Quæritur quid sit indicium?in quo ponuntur varie diffinitiones per ang.& aug.vbi s̃.in 3.col.vide ibi per eos.& dixi aliquid s̃.in verb.indicium. Idem.

Omne indicium debet probari.per duos testes.gl. sing.& ibi doct. in l.fi.C.fam.ercisc.fac.quod not.in l.cum Sillanianũ. C.de his qui.vt ind.ita dicit Bar.in l.fi.ff.de quæst.refert ange. vbi s̃.in 4.col.

Addo Bal.in 3.part.cons.406. vbi dicit ꝙ testes singulares non probãt indicium.idem vult alex.in 2.vol.cons.180.vbi etiam al.ang.in l.fi.ff.quod met.cau.& Bal.in l. cum proponeretur.ff.de leg.2.idem vult ipse alex.in 3.vol.cõs.1. vbi etiam al.Inn.in c.sic.de simo.& Bal.in l.1.§.itẽ Cornelio ff.de quæst. & in l.admonẽdi.circ.11.col.ff.de iureiur.idem vult ipse alex. in 5.vol.cons.151.vbi al.Bal.in l.cum citra C.de iu.do.Fel.in c.cum causam.in 4.col.de prob.Ias.in l.admo.præal.in lect.in 26.col.Cepo.in cõs.32.col.4.alex.in 1.vol.cõs.5.& 13.repetito in eo.vol.cons.96.& in 4.vol.cons.19.in 5.col. & idẽ vult in 1.vol.cons.18.in vlt.col.& in 4.vol.cons.11.Cor.in 4.vol. cons.134.hypo.in l. 1.§.idem cornelio ff.de quæst.

Limita nisi sit test. de visu.quia tunc vnus fac.leg.indicium. vt no.in l.si quis C.ad l.iul.maie.refert alex.in d.cons.180.Sal. in l.fi.C.de quæst.ang.vbi s̃.alex.in 1.vol.cons.65.repetito in 2.vol.cons.41.in vlt.col.Cor.in 2.vol.cons.101.ver. concludit tamen.hypo.vbi s̃.Pan.in c.1.nu.6.de depo.

Quod intellige quando talis test.est omni excep.maior als

non.Ita Bar.in d.§.item cornelio.& in l.maritus in 1. col. eo. ti.refert aug.ari.vbi s̃.addo Alex.in d.cons.180.& in 3.vol.cõsi.14.& Barb.in 1.vol.cons.47.in 11.col.& Alex.in 1.vol.consi.11.in prin.& in 3.vol.cons.15.

Dic.tamen cor.in 2.vol.cons.101.in pen.col.ꝙ minus idoneus fac.indicium ad torturam.

Item sublimita nisi iudex haberet liberum arb.quia tũc sufic.test.qui non esset omni excep.maior Alex.in d.cõs.65.idẽ.

confessio extraiudicialis fac.leg.indicium.l.capite quinto. ff.de adul.Bar.in l.fi.ff.de quæst.refert Alex. in d.cons.180.in 2.vol.gl.in l.ictus fustium.ff. de his qui no.infa.Lu.Ro.cõs.8.

Limita nisi tal confe.sit reuocata.ita Ias.in l.magistratibus. in 1.col.ff.de iurisd.om.iud.al.Bal.in l.1.in pen.col.C.de confes.vbi dicit ꝙ cautus esse debet aduocatus vt faciat talem cõfessionem reuocari quam potest reuocare. etiam non docto aliter de errore cũ sit confessio nudi facti. iuxt.l.error cũ ma. C.de iu.& fa.ig.&dicit Ias.nota ppᵒ istam limit. in pract. quia per eam posses euadere amicum à tortura. Idem.

Quid in confe.facta coram iudice incompetente.an faciat indicium ad torturam.Ias.in d.l.magistratib.dicit ꝙ sic.al.Bal. & moder.ibi.& Ang.in l.1.C.de confe.cum aliis al. per Alex. in d.l.magistratibus. vide latius s̃.in ver.confessio coram iudice incompetente.

Idem in confe.facta.coram solo notario maleficiorum absente iudice.vel coram iudice solo.non in figura iudicij.quia fac.indicium ad torturam Ias.vbi s̃.al.Bal.in l.iubemus.C. de lib.cau.&alia quæ omitto.

Limitat 4.modis. 1.quando confe.esset facta coram iudice penitus incompetente cuius iurisd. nullo modo posset prorogari.vt in clerico confitente coram laico. nam non faceret indicium coram suo iudice.al.Ang.in d.l. 1.C. de confe. & Alex.in d.l.magistratibus.

2.Limitat quando confessio esset reuocata.per ea quæ s̃.dicta sunt in ver.limita nisi tal confe.&c.

Alias limitationes vide s̃.in ver.confessio coram iudice incompetente. Idem.

Testis examinatus non citata parte non fac.indicium.Cor. in 4.vol.cons.134.ver.Testis autem.hypo.in l. 1.in 2.col.ff.de iud. Idem.

An vnum indicium vel plura requiran.dic ꝙ residet in pectore iudic.l.3.§.eiusdem ff.de testi.Ang.vbi s̃.in 5.col. vbi dicit ꝙ possunt esse plura indicia valde leuia vnde nõ sufficiũt. & potest esse vnum valde demõstratiuum.vt quando est vnus testis integer de visu.per s̃.dicta.& ꝙ sint arbitraria.tenet Ale. in 1.vol.cõs.77.repetito in 3.vol.cõs.62.in 2.col.ibi ex his ig.

Vel est confe.extraiudicialis.d.l.capite quinto. quod intellige.vt s̃.dixi.

Vel res furata est penes eum.ita Ang.ibi.& vult ang. in l. fi. C.de quæst.

Quod limita nisi ille esset homo bone voc.condic.& fame.& alia indicia non vrgerent contra eum. quia tunc non est leg. indicium.Ita Sal.in d.l.fi.C.de quæst.ita Aug.ari.in d.verb.fama pu.in 6.col.de quo etiam per eundem.in verb.& vestem. in 15.col.

Idem si iuuenis iuuentus fuit in domo puelle. quia præsumitur.supposuisse.al.Bar.in l.fi.ff.de hæred.insti.

Vel prope mortuum aliquis reperiatur.cũ gladio euaginato.al.Bar.in l.fur manifestus C.de fur.

Vel si visus est cum gladio sanguinolento exire cum facie pallida de domo.quæ non habet nisi vnum hostium & reperitur.intus homo mortuus.al.Io.de piperata, vt refert Io.and. in add.ad spec.in ti.de proba.§. 1.ver.13.

Idẽ si visus fuit admenare gladiũ.licet non fuerit visus pcutere. & ibi reperitur interfectus & postea visus fuit fugere.& apparet ꝙ erat sibi inimicus & fama laborat contra eum. Vel ꝙ tempore occisionis erat in loco. vel ꝙ receptauit occidentem. Vel ꝙ occidens erat familiaris, vel domesticus Vel ꝙ se iactabat.ꝙ interficere faceret. vel ꝙ inter eos offense præcesserant allegat Io.and.vbi s̃.tenẽtem ꝙ ista indicia sunt leg. ad torturam.Et idem tenet imo.in d.l.fi.ff.de hæred.insti.

Et sm eum.bonus iudex inquiret.cum quib.& per quæ loca conuersa.inquisitus quem torquere intẽdit.quoniam mala conuersatio.est male operationis inditium l.si plures.§.quãuis ff.de admi.tut.& ex mala conuersatione.bonus efficitur vitiosus l.ediles §.quod autem ff.de edil.edic.

Debet etiã multa alia ꝯsiderare de qb.ibi p eũ.quẽ vide.id.

Mendatium etiã est leg.indicium.Alex.in 1.volu.cons.77. repetito in 3.vol.cons.62.

Ex indiciis seu præsumptione violenta. nemo damnandus est.aug.vbi s̃.in 7.col.Tu adde multa quæ accumulaui.in verbo præsumptio.§.20. Idem.

An socius criminis faciat indicium.gl.in l.si filiũ. C. de lib. cau.tenet ꝙ nõ.refert ang.in d.ver.fama pu.in 8.col.vide quę dixi in trac.de testi.§.46. Idem.

Vtrum ex confessione.facta in tormentis.nullis præcedeñ. indiciis.etiam ratificata possit quis damnari ad mortem.Bar. in l.pe.ff.de quæst.tenet ꝙ non.refert ang.vbi s̃.in x.col.

Et licet aug.ibi multa adducat in contrariũ. tñ dicit esse tenẽdã.op.Bar.pro qua al.im.post ang.in l.celsus in fi.ff. de acq. hæred.adde quæ latius dixi.in ver.cõfe.probat.ver. limitat 7.

Vide etiam Card.in cõs.45.in fi.vbi dicit ꝙ si per vnum delictũ leg.qs torquetur,p̃t de aliis delict.licite interrogari. idẽ.

An quis presumatur mortuus ab eo qui minas intulit.vide ang.& aug.vbi s̃.in 12.col. idem.

Fama an sit leg.indicium ad torturam.gl.in l.3.§. eiusdẽ.ff. de testi.dicit.ꝙ non habetur. per Bar.in l.de minore.§.tormenta.& in l.fi.ff.de quæst.& in l.ea quidem.& ibi Sal.C.de accus. vide latissime.per ang.& aug.vbi s̃.in 13.col.vbi aug. dicit.ꝙ per solam famam. nunquam poneret aliquem ad torturam. Mars.in d.l.de minore.§.p̃m.in 5.col.

Limitat aug.nisi fama esset vehemens al.Bar.cons. 186.incip.domino paci.quod mihi est.191.subiungit aug. ꝙ ita reperiit tenuisse Bal.in c.1.in ti.de pa.iur.fir.in 9.col. & habetur in d.§.tormenta.Mars.in d.§.p̃m in 6.col.& in sing.97.

Limitat 2. nisi cum fama esset dictum sindici cum iur. all. Bar.in d.cons.

Limitat 3. nisi ille contra quem est fama esset ali unde male vite & condict.

Limita 4.nisi constet ꝙ fama habuerit originẽ ab honest.psonis.Mars.in d.§.p̃m.in 6.col.& d.sing.97. Idem.

Fuga an sit indicium sufficiens.vide ang.&aug.vbi s̃.in 13. & 14.col.& quæ latius dixi.in verbo,fuga. Idem.

Quid de inimicitia,an sit leg.indicium.vide ang.&aug.vbi s̃.in 16.col. Idem.

Sed quid si reperiatur, corpus mortuũ ante domũ meam. an præsumatur.contra me vide ibid.in 17.col.

Et ibi subiũgit qõnem qd si sint qnq; in vna domo.& vnus repit interfect9 ignora.aũt à qᵒ an p̃suma.ab illis.vid̃ p eos.id.

An malefactor fugiẽs & se ꝓ familiã defendẽs possit ab ea licite interfici.vid̃ vbi s̃.ĩ 18.co.&dixi aliquid in ver.officialis.

Quid in fugiente.vel delinquẽte in ecclesia.an possit in ea capi.vide vbi s̃.in 20.col.& dixi latius in ver.ecclesia §.13.

Quærũt etiam vbi s̃.in 21.col.an non ob. saluo conductu, possit malefector capi.vide per eos.& in mã.salui conductus. vide in ver.saluus conductus.

Quid aũt si officialis vult capere malefactorẽ.& incepit ꝑseq in suo territorio.an ĩ alieno cape.possit?vid̃ vbi s̃.ĩ 22.co.

Insuper quærunt an carceratus pro vno delicto. possit pro alio recõmẽdari.de quo.ẽt vide quæ dixi.ĩ ver.Carcer.in §.9.

An autem liceat laico capere.clericum delinquẽtem. vide ang.vbi s̃.in 23.col.

Mendatium est leg.inditium ad torturam.ĩ.mẽdatium. id.

Torturæ materia ponitur.p ang.in d.ver.fama pu.in 33.colum.& seq.

Et 1.quærit à quo inchoan.sit tortura.&d̃t.ꝙ à debiliori.& à filio.& à femina.vide hypo.in l. 1.in 16.col.ff.de quęst.vbi dicit esse inchoañ.ab eo q hẽt turpe nom.pe.gerar.sing.75. idẽ.

2. quærit an liceat iudici deuenire ad torturam qñ vult. & cõcludit ꝙ nõ quia ita demũ deueni. ad torturã qñ aliter veritas haberi nõ potest.al.tex.&Bar.in l.edictum.ff.de quęst.addo Bal.pau.de ca.& Cur.in l.1.C.de iur.cal.vbi dicũt ꝙ ad torturã non est deueniẽ.quando est probatũ.& idem vult Bal. in l.eum qui in pr.ff.de iureiur.& Fel.in c.olim in 4. col.extr. de rescrip.al.c.nos in quemquam 2.q.1. Mars.in d.l.edictum. in 1.col.Lud.Ro.cons.258.in fi. Idem.

3. Quærit ang.an tortus possit iterum torqueri & repeti in torment.& concl.ꝙ non.al.Bar.in l.vnius §.1.ff.de quæstio.& Sal.in l.2.in fi.C.de custo.& exhi.reo.in tantum ꝙ Bal.in l.de curiones.C. de quæst.dicit ꝙ illa l.est in arg. ꝙ de quacunque tortura quam iudex fac.dolo malo.& sine causa sit pena capitis.vt etiam no.in l. 1.C.de priua.Carce.Et ibi aug. alle. multa max.Bal.in l.milites C.de quęst.concludens ꝙ est communis op. ꝙ sine Nouis indiciis tortura non debet repeti.addo Ale. in 1.vol.5.& in 2.vol.cons.180.in vlt.col.

Limita ñ indicia eeñt multũ vrgentia.Alex.in d.ꝯs.5. idẽ.

Qñ aũt sunt indicia euidẽtiora primis p̃t repeti. ẽt post publicationẽ ꝓcessus ang.vbi s̃.in 35.col.al.Bar.in d.l.vnius §.1.

Quinimo ẽt si publicatus fuerit ꝓcessus.& ñ fuerint testes examinati sup omnib.poterũt sup illis examinari.ita ang.vbi s̃.al. spec.in ti.de noto.cri.§.fama.ver.fi.&Bar.in d.§.tormẽta.

Subiungit ibi Ang. ſeu verius Aug. eſſe aduerteñ. ꝙ ſi feci articulos ſuper maleſi. item alios ſuper pu. voce & fama,& teſtis ſuper maleſi. aliquid dixit. & ſubiunxit ſe nihil plus ſcire. Tamen ſuper articulo de fama poterit repeti.& teſt.examinari non ob.publicatione proceſſus.al.Spec.& Io.And.in tit.de teſte.§.Nunc videñ.ver.illud autem.& Io.and.& Ant. de But. in c.fraternitatis ext.de teſti.quod dicit eſſe not.quia vidit de facto ferrarie. Idem.

Quærit ſubſequenter Ang.ibi.in 36.col.Quæ dicantur Noua inditia ad hoc vt poſſit repeti in tormentis. & dicit ꝙ ſunt ea quæ differunt præcedentib. ſpecie & ſubſtantia.v.g.prima indicia erãt de mala fama rei.vel ꝙ erat inimicus,&c.ſuperuenit poſtea vnus teſtis qui dicit ſe vidiſſe reum percutere. vel ꝙ vidit cum gladio euaginato talia.n. indicia dicuntur noua. Secus autem ſi eſſent indicia ſicut fama. & poſtea haberentur alij teſtes ſuper dicta fama. quia non dicuntur noua indicia. nec poſſet in tormentis repeti.

Subdit ibi Ang.& aug.cõfirmat.ꝙ fames ſitis.& ieiunium cum carcere.dicuntur tormenta.vide per eos.& Alb.in 3.parte.q.31.in fi.phi.in c.vbi periculum in 12.no.de elect.in 6.idẽ.

Addunt ꝙ ſi captus timet torqueri contra ius. conſiliũ eſt ꝙ appellet. quoniam app. pendente etiam ſi aliqua confeſſio emanauerit.erit ipſo iure nulla. nec opus eſt ꝙ ſuperior inhibeat al.Bal.in l.1.C.cõi.vel epi.&in l.ſi quis prouoca.C.de ap. Iaſ.in l.1.in 25.col.ff.de off.eius,&c. Idem.

Quærunt quinto.in 37.col.iudex torſit vnum.& in veritate indicia erant ſufficientia.tamen non apparebat in actis nec erant nota iudici.poſt torturam. ſuperuenerunt vera indicia. & apearent.an tortura illata iuſtificetur&concludunt ꝙ non. vide per eos. Idem.

6.quærũt quæ perſonæ poſſunt torqueri.& dicunt ꝙ regulariter. omnes l.vnius §.1.& l.labeo.ff.de quæſt.

Excipiuntur. minores 14.an.l.cum ſil.ff.ad Silla.& poſſent plura iura aſſ̃ari.đ quo.vide Marſ.in l.đ minor.in 3.col.de qõ.

Item in dignitate conſtituti.vt decurio & eius filij.

Item maior magiſtratus durante off.

Item doctor.de quo vide in ver.doctor.

Item decrepitus.l.3.§.ignoſcitur.ff.ad ſilla.

Et de iſtis perſonis quæ non poſſunt torqueri.vide Marſ.in d.l.edictum in 1.col.de quæſt.

Iſta tñ fallunt.in crimine læſæ maie.l.de minore.in prin. & l.ex libero.§.1.ff.de quæſt.l.proditores.de re mil. Marſ.in d.l. edictum.in fi.

Itẽ fallunt in crimine hæreſ.vt no.gl.in l.3.C.ad l.iul.maie.

Pregnans an ſit torquenda.tex.ẽ ꝙ non in l.prægnãt.de pen.

Quid de militib.noſtri temporis?vide ibi per Ange.& aug. in 38.col. Idem.

7.Quærunt cum quo moderamine ſit habẽda quæſt.& reſpõdẽt ꝙ moderate.d.§.tormẽta. Et hoc totũ reſidet in pectore boni iudicis.adeo vt tortus ſaluus conſeruetur.all.Io.an.c. cum in ꝯtemplat.de reg.iu.per tex.in l.queſtionis modum.ff. de quæſt.al.etiam Bal.in l.vnic.in 6.col.C.de confe. vbi dicit. ꝙ quo moderamine ſit habenda.quæſtio.relinquitur arbitrio iudic.ſ.diſcreti.al.l.1.ff.de leg.2. Idem.

8.Quærit Ang.Quid ſi tortus moritur ĩ tormẽtis an iudex tenea.& al.Bar.tenere.ꝙ ſic.in l.lege cor.ff.de ſicca.allegat tñ Bar.tenere contrarium.in l.quæſtionis. ff. de quæſt.& Bal.& Sal.in l.gracus.C de adul.& ang.in l.3.e.ti.qñ leg.indicia præceſſerunt.addo Fel.in c.cum nõ ab homine in fi.ext.de iud.& in loc.pręd.volunt ꝙ iudex.nõ tenea.l.cor.de ſica.quando nõ fuit egreſſus terminos torturæ.& in dubio pſumitur pro eo.

Subiũgit ibi aug.ꝙ etiã ſi iudex exceſſit modũ. vel torſit in caſu nõ pmiſſo.nõ tene.tñ.l.cor.de ſica.quia nõ tene.tunc de vero dolo.niſi ex malitia ita feciſſet.vide ibi nota.p eum.idẽ.

9.Quęrit Ang.in 40.col.quid ſi alia indicia nõ ſunt.iudex tamen interrogat.& inquiſitus trepidat.balbutiat. & variat. an iſta ſint indicia ad torturam.& dicit ꝙ ſic.alleg. Inn.in c.quoniam contra.ext.de prob.& Bar.in d.§.tormenta.& ſubiic.ange.non eſſe parceñ calamo in ſcriben.variationes. Idem.

10.Quærit in 41.col.an inculpatio quam fac.Socius criminis ſit indicium ſufficiens ad torturam. & cõcludit ꝙ ſic in illis ſex caſib.in quib.poteſt interrogari de ſociis.not.in l.fi.C. de accuſ.aug.dicit de hoc fuiſſe dictum ŝ.vide quæ dixi in titulo de teſti.§.46. Idem.

11.Querit.alicui hoſpitanti.in aliquo loco.reperitur aliqd ſubtractum & ignoratur à quo nec aliqua ſuſpicio eſt contra familiam hoſpit. an tũc ſine aliis indiciis iudex poſſit torquere familiam hoſpit. & dic ꝙ ſic.allegando. Bar. in l.1.in fi.ff.ſi fam.fur.feci.dica.Aug.autem ibi.dicit ꝙ Ange.errauit in allegando.& ꝙ voluit allegare Bar.in l.1.ff.de fur.aduer.nau. vbi etiam hoc non dicit. licet dicat ꝙ familia poteſt torqueri ad deponeñ.quid erat in illa valixia.Subiungit ꝙ ſpec. videtur aliter ſenſiſſe.in ti.de fur.§.1.ver.pone.Et poſito.ꝙ Bar.hoc diceret. ipſe ita indiſtinctè non torqueret familiam hoſpit. ſed haberet recurſum ad dicta ſpec.in d.ver.coniecturando ſi hoſpes eſt fame bone vel male ſi hoſpitatus eſt pauper.

Et licet ſecundum eum generaliter ſit præſump.cõtra hoſpites.per dictum Bal.in l.1.C.locati.

Tamen ſi conſtat ꝙ ſint bonæ famæ.non haberet locũ doctrina Bal.al.pe.de anch.conſ.288.

Vide in ver.furtum.§.10.& in ver.hoſpes.§.3.& ſeq. Idem.

12.Dic. Ang. ꝙ cautus debet eſſe iudex ne aliquẽ ponat ad torturam.prius quam cõſtet maleſi.fuiſſe commiſſum. Et ibi Aug.dicit Bar.hoc velle.in l.ſi.in prin.ff.de quæſt. Idem.

Ponit etiam in 43.col.an confeſſio.dica.metu tormentorũ facta. ſi tantummodo quis ante torturam ſpoliatus fuerit & non ligatus.& dicit ꝙ ſic.al.Bar.in l.nouiſſime.ff.quod fal.tut. aucto.addo Alex.in 4.vol.conſ.47.Cor.in 4.vol.conſ.134.

Et ſubiungit ꝙ confe.facta in tormentis debet ratificari.nõ tamen incon.ſed dato debito interuallo.

Et Aug.ibi al.multa.in 44.col.maxi.Pe.de anch.in conſ.32. qui dix.ꝙ ſi quis confeſſus eſt.per iſtam primam confeſſionẽ non debet condemnari. ſi poſtea dicit. ꝙ confeſſus eſt metu tormentorum.quia tal' confe.præſumitur.metu facta ex quo reus eſt in carcere.& ideo opus eſt ꝙ confe.ratifice.tu dic ꝙ illud conſi.eſt nu.24.incipit viſa inquiſitione.

vide hypo.marſ.in l.1.§.diuus ſeuerus in 1.col.ff. de quæſt.

Ponit etiam ibi hypo. ĩ. quantum tempus debet reduci ad banchum iuris ad perſeuerañ in confe.facta in tormen.quod intelligit quando fuit tortus præcedeñ indiciis alias aũt confe.etiam.milies ratificata non præiudicat vt ibi & dixi late. in ver.confe.probat.§.1.ver.limitat 7. Idem.

Propter confeſſionem factã in torment. cogi. quis per tormenta in confe.perſeuerare max.ſi ante torturã ſuberant leg. indicia. Ang.in d.trac. in ver. comparuerunt dicti inquiſiti & negauerunt totum. in 3.col. allegatur. Bal. in l. in bone fidei. C.de re.cred.ver.item quæro de confe.facta in tormẽt. idem.

An autem teſtes poſſint torqueri.vide Ang.vbi ŝ.in antep. & pen.col. idem.

In his quæ committũtur occulte. Iudex debet eſſe facilior ad torturam. Alex.in 3.vol.conſ.62.duplicato in 1.vol.conſi. 77.& in l.qui ſine ff.de quæſt. Idem.

Si pręcedant indicia.& inquiſitus inſtet ſibi dari terminum ad purgañ.indicia.an differren.ſit tortura.vide no.Alex.vol.j. conſ.65.reperito.in 2.vol.conſ.41. Idem.

Quæ aũt debeant præcedere torturã.vide hyp.marſ. in l.1.col.2.ff.de quæ.vbi ponit octo requiſita.Primũ ꝙ conſtet maleſi.eſſe coiſſũ.vt dixi ŝ.eo.ver.12.dic.Ang.ſecundum ꝙ indicia ſint leg.recepta vt ŝ.eo.in ver.inquiſi.ſine fama.§.& latius in trac.de teſti.§.86.ver.ampliat inſuper Fel.Tertium ꝙ detur copia indiciorũ.de quo dixi ŝ.in ver.inquiſi.impugnatur.ver. inquiſito dan.eſt copia, &c. quartum ꝙ non ſint alie probat. vt ŝ.eo.§.2.quærit. quintum ꝙ accuſator hoc. requirat ſextũ ꝙ lis ſit conteſtata.ſeptimum.ꝙ iudex per ſe.teſtes examinauerit vt dixi in trac.de teſti.§.88.circa fi.octauum.ꝙ detur curator ſi reus eſt minor.vt dixi in ver.minor.in iud.

Ampliat in 8.col.etiam in crimine lęſę maie.l.ſi quis alicui & ibi doct.Max.Bal.C.ad l.iul.maie.

Limitat in inſigne malefactore.& in aliis multis caſibus.

Limitat max.ſi inqſitus fuit cõtumax.nã ſi poſtea cõpareat pt torqri ſine ĩdiciis.& ita ẽt vult ĩ l.qõis ĩ fi.ff.e.&ſing.117.I.

Multa genera tormentorũ.vide per hyp.in d.l.1.in 11.col.

Qũo probetur.tortura.vide hyp.in d.l.1.§.diuus ſeuerus.in 1.col.vbi dicit ꝙ probatur à communiter accidentib.adeo ꝙ creditur dicenti ſe tortum. item probata detẽtione probatur. tortura.item per indicia.& per famam.

In cauſa ciuili.in ſubſidium deuenitur ad torturam. Marſi. in l.diuus pius in 2.col.ff.de quæſt.

vide tñ eũdẽ marſ.ĩ l.marit' ĩ 1.col.ff.đ qõ.& Ale.ĩ d.l.diu'.

Quid ſi notorius ſcripſit ꝙ tortus ſponte confeſſus fuit.vide Alex.in l.1.§.ſi quis vltro.ff.de quæſt. Idem.

Inquiſi.p adulterio.hãc materiã ponit ang.ĩ d.trac.ver.che me hay adulterato.viđ p eũ.& q̃ dixi ĩ ver.adulteriũ.& de ſtupro q̃ dixi ĩ ver.ſtuprũ.& Pariter de inceſtu.ver.inceſt'.P.An.

Inquiſitio pro proditione.iſtam materiam ponit Ang.in d. trac.in ver.che hay tradito la toa patria. Idem.

In hoc crimine.quilibet præcedeñ.leg.indiciis torqueri poteſt.l.nullus.C.ad l.iul.maie.Ang.vbi ŝ.in prin. Idem.

Cõgregãtes gẽtes ꝯ dños locorũ,tenẽt l.iu.maie.ang.vbi ŝ. vide tamen Aug.ibi tenentem contrarium. Idem.

An committens aliquid contra vnum baronem. vt ſunt caſtellani incidat in crimen læſæ maieſt.Bal.in l. data opera. C. qui accuſ.non poſ.vt refert Augu.vbi ŝ.in 2.col.tenet ꝙ non.

Quod ipſe Aug.intelligit verum proprie.ad hoc vt filij puniantur.Secus improprie.vide ibi per eum.

Quæritur an quilibet. poſſit accuſare de hoc crimine. in quo.Ang.& Aug.ibi ŝ.in 2.col.tenent quòd ſic.etiam ſi ſit crimine publico.damnatus.

Cætera in hac materia.vide ĩ. in ver.læſæ maieſtatis crimẽ. Et aliquid in ver.Proditor.

Et ĩ.quantum tempus poſſit damnari memoria.vide Alex. in l.fi.ad l.Iul.maieſt. idem.

Inquiſitio pro falſo.Hanc materiam ponit Ang.in d.trac.in ver.falſario. Tu vide quæ dixi in verſi. falſum committitur. cum ſeq. P.Andora.

Inquiſitio pro incendio.In hac materia.vide Ang.in d.trac. in ver.incendiario.de quo.dixi aliquid.in ver.incendium.idẽ.

Incendiarius etiam pro leui culpa.poteſt damnari ad penã pecuniariam.fiſco.& ad damnum emendañ.Ang.& Aug.vbi ŝ.in 2.col. idem.

Inquiſitio pro percuſſionibus&vulneribus.Differentia eſt inter vulnerare & percutere.quia 1.eſt cum ſciſſura.2.non.l.ſi ſeruus ſeruum.§.rupiſſe.& ibi Flor. ff.ad l.aq.Ang.in ver.& ipſum titium percuſſit. P.Andora.

Stam.puniens vulnus.nõ intelſr de vulnuſculo.Ang.in l.ex'tat ff.qđ me.cã Aug.in d.ver.& ipm̃ titiũ.vbi đt.ꝙ nõ eſt proprie vulnus qđ fit cũ vngue. al.Ang.in l.ſi pignore §.furẽ.ff.de fur.&vide Ang.in ver.vna alia pcuſſione.circa fi.Alex.in j.vo. conſ.104.in fi.& in l.denuntiaſſe §.qđ tamen.ff.de adul.idem.

Quid ſi vno ictu fiant tres percuſſiones cum tridente.vide Bar.in l.Si gemina.ff.arb.fur.ceſ.&Ang.&Aug.vbi ŝ.&Alber. in 2.parte.q.24.& 30.& clarius.q.38.Alex.in l. quod dicitur. de verb.obl.Faciunt quę vult l.infician.§.infans.ff.de fur. idẽ.

Si in inquiſitis dicatur.cũ magna ſanguinis effuſione.iſtud eſt proban. ſecus ſi dicatur ſanguis exiuit. quia verificatur ẽt in gutta.ita Ang.in ver.ſanguis exiuit. idem.

Adde quod ſi adeſſet clauſula.ſuper quibus omnibus &c. tunc condemnaretur.de ſimplici percuſſione probata.Bal.in l.2.C.de proba.

Limita niſi in inquiſitione. eſſet appoſitum delictum fore commiſſum. de die. & probaretur.de nocte. quia tunc debet. abſolui.Alex.in 1.vol.conſil.121.in vlt.col.& ita vult Ludo. Ro.conſ.110.Faciunt quæ vult Cor.in 2.vol.conſ.197.idem.

Quid ſi ex ſtatuto.eſt maior pœna de nocte quam de die.& vnus cepit percutere de die & perſeuerauit quod tempus debeat inſpici. vide ŝ. in ver. inquiſitio. quæ ſubſtantialia. verſ. 7.ibi quid ſi inſultus. idem.

Quæ autem ſit pœna de iure communi pro vulnere. vide Alber.in 2.par.q.21. vbi dicit ꝙ ſi cum armis. eſt pœna.l. Iul. de vi pu.dicit etiam ꝙ de iure feudorum eſt pœna amiſſionis manus.vt in tit.de pace te.§. ſi quis alium vel forte tenetur.l. Cor.de ſicca.l.is qui cum tello.C.de ſicca.

Si vno ictu fiant duæ percuſſiones. an punitio debeat eſſe duplex?Vide Alb.in 2.part.q.30.vbi tenet ꝙſic.& q.38.idem.

Inquiſitio pro homicidio.Iſta materia ponitur.per Ang.in d.tract.in ver.&ex interuallo.dixi aliqua.in ver.homicidium. P.Andora.

Si ex interuallo vulneratus moritur an præſumat̃ mortuus ex dictis vulnerib'.vide Ang.vbi ŝ.& quæ dixi.in ver.vulneratus. idem.

Quid ſi percuſſi vnum debilem.&intuli vulnus quod regulariter in ſano non eſſet mortale.& moritur. an tenear de occiſo.tex.eſt ꝙſic.in l.qua actione.§.ſi quis ſeruum egrotum.ff. ad l.acq.Ang.vbi ŝ.in 3.col.Et dic.aduerten.quia vidit multos errare volentes defendere inquiſitum.quia capſan. ꝙ vulneratus erat debilis.capſant contra ſe.Idem dicit. in ver. qui iudex ad proba.& ibi Aug.in vlt.col. idem.

Pœna homicidij eſt capitalis.l.3.ff.de ſicca.phi.in c. epiſcopus.ne cler.vel mona.in 6.Limita in honeſtioribus Angel.in conſ.14.in prin. idem.

An autem valeat ſta.ꝙpro homicidio ſit pœna pecuniaria? vide Ang.vbi ŝ.in 3.col.vbi multa pro& contra adducuntur. vide etiam in trac.ſta.in ſtatuto ſub rubr. pro homicidio ſoluantur centum. idem.

Quæ autem ſit pœna procurantis abortum?Vide Ang.vbi ŝ.in 4.col.& quæ dixi in ver.Abortiuus. idem.

Inquiſitio non poteſt fieri de homicidio niſi morte ſequuta & multominus condemnatio.Bal.in l.huic ſcripture.§.1.ff. ad l.acq Alber.in 2.part.q.53. idem.

Si facta fuit inquiſitio.de vulnere,&ſequatur mors,an poſſit fieri ſeu ſequi ſententia de occiſo? Alber.late.in 2.parte.q. 46. idem.

Inquiſitio pro furto.Hanc materiam vide p Ang.in d.tract. in ver.& veſtem.Et dicta ŝ.in ver. furtum. P.Andora.

Inquiſitio contra præſtantem opem. Vide de hac materia. per Ang.in d.trac.in ver.dicto maleficio.ſemp aſtitit. P.And.

Quæritur an ſi procedatur.contra plures valeat inquiſitio. ſi dicatur alter alteri præſtitit auxiliũ.vide Ang.vbi ŝ.in 3.col. Et Alex.remiſſiue in l.ſi duo patroni.ff.de iu.iur.Cępo.in conſil.1.in 4.col.& in dictionario.in ver.alter.a.ruz. idem.

Præſtans opem homicidio an puniatur. eadem pœna qua homicida?Bolog.in conſ.5.in 2.dubio.tenet ꝙ ſic.de quo vide late.Decium.in c.1.in 8.col.de offic.deleg.albe.in 4.parte q.33.& ſeq.Faciunt quæ dixi in ver.inquiſitio.contra auxiliatorem.§.8.

Tu in contrarium.vide quæ dixi in ver.vulneratus.§.& notabiliter hypol.marſ.ſing.15. Vide etiam Bal. in l.vnica C. de nili age.non rump. idem.

Illi qui ſunt ſimul,vidẽtur vnus alteri.dare auxilium.Alex. in l.is qui opem ff.de fur. idem.

Stans armatus cum aliis licet. nl. faciat dicitur præſtare opem.Alex.in d.l.is qui opem.de quo.vide latius.in ver. arma. §.3. idem.

Si concedam arma vel famulum tibi dicenti.ꝙ volebas ire aliquo.non teneor ſi committas maleficium. Alex.in l.in furti.ff.de fur. idem.

Inquiſitio an præſcribatur ſi ſit ſta.ꝙ poſt tale tp̃s non inq̃ratur.Vide amplè.Ang.& Aug.ari.in d.trac.in ver.inchoata& facta.Et in effectu ibi concluditur.ꝙ aut maleſi.fuit occultũ. & de facili non potuit deueniri in notitiam.& non præſcribitur.Alias ſecus de quo etiam per Alex.in l.eum qui §.in popularibus in 5.&6.col.ff.de iu.iur.&Bal.in l.fi.C.de dolo.Et ĩ materia.vide Fel.in c.vigilanti.in 2.col.verſ.limita 4.de præſc. & late Firman.in ver.termin' currit.§.20.& Bar.& Ale.ĩ l.labeo. ff.ſi quis teſtõ liber eſſe &c.& in l.optimũ. C.de dolo. P.And.

Et quanto tempore præſcribatur.iuri damnandi memoriã & bona confiſcandi. Vide Fel.in c.cũ à nobis.in 3.& 4.col. de præſc.Barb.in 4.vol.conſ.70.in 23.col.& ſeq. idem.

Quid ſi finito tempore ĩ.quod inquiri permittitur inquiratur.& reus confiteatur.an poſſit condemnari?Alex.in d.l.optimum.tenet ꝙ ſic.al.Bar.in l properañ in fi.prin.C.de iud.

Contrarium.tenet Fel.in c.qualiter & quando.§.1.extra.de accuſ.& late hypo.in l.1.in 15.col.& ſeq.ff.de quæſtio.idem.

Sed quid ſi ſta. permittat inquiri. de delictis commiſſ per tres menſes. an initium officij an ſi refirmetur official. qui erat ad beneplacitum. poſſit inquirere de delicto commiſſo. p tempus vltra permiſſum.Cor.notabiliter in 2.vol.conſ.92.tenet ꝙ non.quia tunc dicitur nouus officialis.Bal.in l.ſi à te.C. de pac.inter emp.& vend.

In contrarium tamen fac.quod vult ipſe Cor.in 2.vol.conſil.235.ver.vlt.quando &c.vbi dicit.ꝙ ſi fiat actus ante finitũ tempus primi.non dicitur nouus actus.al.multa q̃ vide.idem.

Vide in materia.Pe.de Anch.conſ.4.vbi dicit.quòd non poteſt inquiri.in illo caſu.poſt tempus.à ſta.præfixum.in quo.tamen.1.fronte.quilibet diceret contrarium. idem.

Inquiſitus perſonaliter.Comparere.tenetur.in cauſa criminali ſanguinis.vt no.in l.fi. C.de proc. & in l.ſeruum quoque. §.pu.ff.e.Bar.in l.pen.§.ad crimen.ff.de pub.iud.Ang.in d.trac. in ver.qui iudex videns ꝙ inquiſiti.in 7.&8.col Et ibi Aug.in 9.col. ponit remiſſiue fallentias. Tu vide latius quæ dixi in ver.pu.§.98. P.Andora.

Contra defunctũ non proceditur,nec etiam contra eius bona.Cæpo.conſ.23.Cur.conſ.59.in 6.col.De quo. vide Ange. vbi ŝ.& ibi ẽt ponit an contra cadauer ſit aliquid faciẽdũ.idẽ.

Inquiſitus cum fideiuſſor an ſit relaxandus quando eſt pœna corporal.dic quòd non. ita Ana. in conſ.1. Iaſ.in l.1.in 2. & 3.col.ff.de in litem iur.Ang.in d.trac.in ver.fama pu.in 24. col.& ſeq.& in ver.pro quibus ant.fideiuſſit. P.Andora.

Item,vbicunque eſt torquendus.Bal.in l. ſi quis poſt. ff. de teſtamentis.

Nam non poteſt quis pro alio fideiubere.ad penam corporalem.Cæpo.in l.ſi fugm.in 10.col.de f.fug.Bal.in l. nullus C. de exhi.reis. idem.

Si autem pœna non ſit corporal. debet fideiuſſoribus relaxari.vt habetur in locis præallegatis.& no.in l. 1. ff. de cuſto. reo.Pan.in rub.de fideiuſ.

Limita 1.niſi alias.fregerit carceres & aufugerit quia tunc nullo modo erir relaxandus.gl.in l.lex Cor.& ibi ro.ff.ad ſilla. Aug.in d.ver.fama pu.in 25.col. vbi alia al. & idem vult in d. ver.pro quibus.in 1.col. Alex.in l.1.ff.de cuſto.reo.

Limita etiam quando reus confitetur crimen quia etiam si pœna sit pecuniaria non debet fideiussoribus relaxari. ita Aug.in d.ver.pro quibus.all.Bal.in l.nullus.C.de exhi.reis.

Et ibi Aug.ponit formam fideiussionis accipiende.vt sit fis co plene consultum. idem.

Quærit etiam ibi Ang.in 2.col.an vnus ex malefactoribus possit fideiubere.pro alio.& concl.quòd sic.

Quid si quis esset fideiussoribus relaxandus.& iudex nolit. dic ꝙ tenetur.iniuriarum.Ang.vbi s̃.al.Bar.in l.si vero.§. 1. ff. qui satisd.cog.& idem vult in d.ver.fama pu.in 33.col. idem.

Sed quid si in subsidium pœna est corporal.an debeat cũ fideiu.relaxari.Vide Ang.& Aug.vbi s̃.in 4.col.& in d.ver.fama pu.ver.decimo quæro.Pe.Gerar.sing.63. idem.

Pluribus inquisitis potest vnus pro alio fideiubere. Bal. in l.pen.ff.de tuto.& cu.da.ab his. idem.

Potest inquisitus pro crimine capitali.relaxari ante sententiam.si constat eum non delinquisse Lud.sing.490.Bal. in l. si quis post.ff.de testa.

Obligatio fideiussoris.pro maleficio non transit contra hæredem.Hyp.sing.158.Ang.in §.fideiu.inst.de fideiuſ. idem.

Inquisitus condemnari potest si fuerit per testes conuictus. licet ipse delictum confiteri.noluerit.Pau.de Ca.in l.si quis in hoc.genus.per illum tex.C. de cpi.& cler.Hypo.sing.108.all. Bal.in c.ad nostram. de proba.& tex.in l.qui sententiam C.de pœnis.Addo Alex.in l.vnius.§.reus.ff.de quæstio. idem.

Inquisitor hæreticæ prauitatis esse non potest minor. 40. annis.clem.2.in pr.& ibi Card.extra de hære. P.Andora.

Inquisitoris officium non expirat morte constituentis odio hæresis.ca.ne aliqui.de hære.in 6. Alex. in l. & quia.ff. de iurisd.om.iud. idem.

Inquisitor hæreticæ paruitatis non dicitur ord. sed potius delegatus.Dec.in c.causam matrimonij.in 4.col.de off.deleg. idem.

Inquisitor potest committere alij vices suas. phi.in c.præsidentes.de hære.in 6. idem.

Inquisitio formata nullis præcedentibus legitimis indiciis est nulla,com.est opi.vt per Rol.à Vall. cons. 17.n.8.in 3.vol.

Inquisitio formata est nulla non præcedente diffamatione (vt dixi)com.est opi. siue sit ordinarius, siue delegatus iudex. Menochius in cons. 100.n.58.etiam si ex officio procedit iudex,vt est com.opi.D.Laur.ab Occa ferrariensis.inter consil. cri.cons.60.n.26.tomo.2.& no. ꝙ statutum prohibens accusationem, prohibet inquisitionem. Casonus de inquisitione. nu.8.vide Benic.de foro sempro.in reperto.Fel.in ver.inquisitio an debeat.vbi ponit fallentias. Bonacoss.

Inquisitio tñ non præcedente diffamatione procedere potest.Si adsit statutum, ꝙ permittit inquirere non præcedente diffamatione,vt est com.opi.Alc.in c.perniciosam.n.47.de of fi.ordi.

Inquisitio est iudicium extraordinarium.Pan.& Dec.in rubr.de iud.nu.7.& D.m.Alc.in c.perniciosam.nu.14.de of.ord. com.dicit. Bonacoss.

Inquisitio debet procedere ex bono Zelo charitatis,&non ex maleuolentia,vt est com.opi.Portius cons. 110.n.26.&no. ꝙ nõ dat tẽpus ad deliberandum ei,q̃ respondet inquisitioni, q̃a cum interrogat̃ de facto ꝓprio,de eo debet esse cert⁹,ideo debet respõdere.Cast.in auth.offerat̃.nu.5.C. de litis contest. & datur vel non datur copia ſm stylum curiæ.vt ibi.nu.11.

Inquisitionis tenor in citatione inserri non debet.& ista est com.opi.Sed debet reus citat⁹ explorare &inquirere causam. propter quam fuit citatus.Blanc.in prac.crim.fol.11.nu.22.

Inquisitio non requirit,ꝙ omnia requirantur quæ requirũtur in accusatione,vt est com.opi.Benedi.de foro Sempro.in repert.Fel.in verbo inquisitio an debeat. Bonacoss.

Inquisitio solemnis,licet non debeat committi propter infamiam ortam à maleuolis,vt est com.opi.de qua Fel.in c. cũ in iuuentute.de præsump.Tamen occulta indagatio committi potest,vt ibi per Fel.ex illo text. Bonacoss.

Inquisitio tollitur spacio 20.an.prout accusatio,vt est com mu.opi.de qua Bald.in trac.præsc.in §.2.quæro.n.2.tomo.16. fol.94.Limita vt ibi per eum.Actio autem ꝙ met.cau. personalis,tollit spacio decẽ an.Rui.cons. 113.nu.9.in 5.vol. Bon.

Inquisitio non fit de iure communi,nisi contra præsentem vt est com.opi.Cla.q.11.in pr.sed secus de consuetudine.quia etiam fit contra absentem. Bonacoss.

Inquisitionis remedium.i.quando iudex ex officio processum instituit cõtra reum criminalem licet secundum magis communem sit extraordinarium,idq̃ue tam iure ciuili q̃ canonico.vt dicit Alc.in c.1.nu.14.de of.ord.Hier.in apostil.ad Angel.de malef.in verb.hæc est quædam inquisitio.n.17.& ideo pars accusare volens præferenda sit iudici inquirenti,vt commune esse dicit Alb.in 3.par.stat.q.57.Bald.in addi.ad spec. in ti.de sent.vt eum refert Boss.in tit.de inquisi. nu.19. Tñ ex ꝓsuetudine pręsentis tẽporis hęc omnia cessant,propter q̃ hodie permissum est iudici in quocunque casu procedere ex officio,& sic per inquisitionem.prout attestatur Gandin.de malef.in tit.quomodo cognos.de malef.per inquisit.n.6.ver.sed hodie quem refert Bald.in l.ea quidem.n.44.C.de accus.Guido de Suzar.de malef.in rub.qualiter fiat inquisitio.Boss.in titul.de inq.n.8.Blanc.de indi.n.5.&ita ex consuetudine remedium inquisitionis non minus erit ordinarium quàm remedium accusationis.Cla.d.lib.5.§.fi.q.3.vers.Debes autem.&sequentibus. P.Fichard.

In inquisitione speciali debet apponi locus & tẽpus, sicut in accusatione ſm Bart.in l.2.§.si publico.ff.de adul.Iac.But.in sti.de actio.in pr.Bald.in l.is apud quem.C.de eden.licet glo. inst.de publ.iud. videatur tenere contrarium & Inn.in c.præcipimus,de purg.cano.ibi alij dicunt,sed ſm ipsum Iac.But.gl. prædicta procedere potest, quoad inscriptionem ad pœnam talionis,vt in inquisitione non sit necessaria:dictum autem Inno. in generali inquisitione quo ad delicta, licet speciali quo ad personam & tendente ad remouendum aliquem, non ad puniendum criminaliter, ſm Bart.vbi s̃.pro j.opi.est l.prætor. in pr.ff.de iniur.Quæ opi.posset limitari,nisi facto & culpa inquisiti locus esset incertus& tempus incertum,vt tunc procedat inquisitio,licet vnum de prædictis non apponeretur,secũdum Bald.in l.presbyteri,la 1.C.de episco.& cler.per l.1.§. qđ autem.ff.quorum le.Et iudex procedens per inquisitionẽ potest post responsionem processum reformare.cap. qualiter & quando,el 2.extra de accusa. Balb.decis.302.

Inquisitionis remedium,vt qñ ex mero iudicis officio procedit,iudex est remedium extraordinarium,tam de iure ciuili,q̃ etiam canonico,vt est magis com.opi. Et ideo pars accusare volens iudici inquirenti præfertur,vt est com.opi.Sed ex consuetudine hodie contrarium obseruatur,ex qua iudici est permissum in quocunque casu procedere ex officio,& sic per inquisitionem.Et ita inquisitio nunc est remedium etiam ordinarium,prout ipsa accusatio,vt est com.opi.Cla.q.3.ver.debes autem cum seq.Soarez verbo inquisitio.n.96. Bonacoss.

Inquisitio regulariter iure ciuili à iudicis officio instituiac formari nõ potest,vt est com.opi.Soarez verbo inquisitio.n. 97.Secus de iure canonico ob publicam vtilitatẽ,vt est com. opi.ibi.nu.98. Sed etiam de iure ciuili & consuetudinario, vt s̃.dictum est,in quolibet casu inquisitionem facere licet iudicibus,vt est com.opi.ibi.nu.99.Et semper debet præcedere aliquod indicium,vt specialis possit formari inquisitio contra aliquem,generalis autem sine,vt est com.opi. Soarez ibi. nu. 100.Fallit,si Princeps committat inquiri contra aliquem motu proprio,nulla habita indiciorum, vel diffamationis cognitione,vt est com.opi.Soarez ibi.n.101.Mars.sing.14. Bonac.

Inquisitio est nulla,seu accusatio,aut querela,si actio sit pręscripta,vel sublata,vt est com.opi. Soarez in verbo inquisitio num.102.

Inquisitor fidei. Iudex laic⁹ absque nouo processu tenetur exequi sn̄tam inquisitoris fauore fidei.ca.vt inquisitionis. de hæret.li.6.tenet Ang.in l.magistratibus.ff.de iur.om.iud.Gul. &Bart.ibi ꝑ per.§.si verò,in auth.de san.epis.coll.9.Sed prima opi.communior videtur,per d.c. vt inquisitionis. In aliis aũt criminibus,in quib⁹ pœna pecuniaria infligitur,vel alia leuis, idem est vt alius iudex exequatur sine nouo processu,per tex. cum gl.in c postulasti extrà de for.comp.& per no.per Io.Andr.in c.1.de mu.peti.in nouella.& in c.1.de of.ord.Quod intelligendum puto,quando sententia esset iusta, aliàs non tenetur exequi,secundum Inn.in c.cum in iure.extrà de of.delega.Si autem infligitur pœna corporalis, vel alia magna, tunc poterit formari nouus processus,& hoc casu posset procedere opinio Guil.& Bart.quod sequitur d.Cato in d.l.magistratibus. Balb.decis.105.

Inquisitor tenetur perquirere consilium iurisperitorum,licet illud sequi non teneatur,vt est com.opi.Burs.con.24.n.3. Bonacoss.

Inquisitor suas vices alteri demandat,vt est com.opi.Burs. cons.24.nu.32. Bonacoss.

Inquisitus non ideò minus damnatus efficitur infamis, si de crimine publico sit damnat⁹ quàm si esset accusatus, vt est com.opi.Soarez verbo.Inquisitionis.nu.103. Bonacoss.

Inquisitus in loco Domicilij à iudice patriæ debet condemnari,& puniri pœnis loci,vbi deliquit,vt est com.opi.Soarez verbo inquisitio.num.104. Bonacoss.

Inquisit⁹ capt⁹,vel se præsentãs, debet statim ꝓstitui.& sibi fieri,quòd

fieri,ꝙ vulgo constitutum vocat,in actis notarij annotatum. Et de quibus constitutis.Nouellus in practic.& Birracinus ac cæteri. Et si comparet reus,& neget contenta in inquisitione fore &esse vera, prout narrantur.Nihilominus interrogatur, & examinatur super eadẽ inquisitione,& ita seruatur.Cla.q. 45.vers.scias autem. Et si reus constitutis nolit respondere in terrogationibus sibi factis,negando, vel affirmãdo,vel dubiã faciat responsionem,vel nihil respõdeat,vel per verba dubia, puta non scio, vel non recordor, potest torqueri, vt respondeat affirmatiuè,vel negatiuè, nõ ad eruendam veritatem qa necesse est,vt legitima pręcedant indicia,sed vt respondeat super delicto affirmatiuè vel negatiuè,etiam super circonstãtiis delicti,de quibus sit verisimile ipsum recordari,puta qa interrogatur de facto ꝓprio,de modico tẽpore,&de reb⁹,de q̃bus alij ꝓsueuerunt cõiter recordari.& ita seruandũ esse d̃t Cla.ibi ver.sed pone,vbi subdit,q̃aliqua aĩo debent subesse indicia ꝗ̃ reum,alias non tenet respondere,nisi præcederet diffamatio, vel tale quid,quòd loco diffamationis existat.vt ibi per Clar.

Inquisitio non datur terminus ad deliberatè respondendũ in criminalibus.Cla.q 45.vers.sed hic quæro. Bonacoss.

Inquisitio non datur copia inquisitionis vel indiciorũ. Sed ꝓstituitur & interrogat̃ & examinat̃,ante datas defensiones& copiã indiciorũ.Et ita quotidie practicat̃.Cla.q.45.sed qd.Et si iudex aliter male faceret,vt dicit idem Cla.ibi. Bonac.

Inquisito, vel accusato, defertur iuramentum de veritate dicenda,secundum hodiernum & communem stylum Italię. Cla.d.q 45.ver. sed quæro.& si falsum respondet in eius examine, non potest tanquam periurus plecti. Sed propter tale mendacium torqueri potest.Cla.q.45.ver.quid ergo. Bonac.

Inquisitus nõ debet capi in verbis,& interrogari taliter,vt inuoluat̃,& inducat̃ ad ꝓfitendum delictum,& super ipso de licto specialiter interrogari,q̃a id suggerẽtis est potius q̃ interrogantis,Nisi de facto proprio.Nec iudex debet se taliter gerere,ꝙ pp rei responsiones, ei auferat defensiones. nec debet extorquere eius ꝓfessionẽ,vt si respondeat se percussisse talẽ. Interroget an ex ꝓcussione decesserit?vel ex vulnere sit mortuus.Sed stare debet super generalibus. Quis scilicet fecit tale delictum.Cla.d.q.45.vers.debet autem. Bonacoss.

Inquisitus,ꝓstitutus,& interrogatus negans delictũ, debet iudex examinare testes super veritate delicti, vt est com. opi. Cla.d.q.25.vers.ceterum.Sed cauti iudices ante inquisitionẽ recipiunt informationem testium,& in scriptis redigi faciunt ne postea dicant ꝑrium.Et habita formatione formant inquisitionem.Et si pœna sit corporalis faciunt citari reum re non verbo.ne fugiat & postea faciunt illum respondere inquisitioni.Et si neget,iterato examinant testes, eo citato ad videndũ iurare testes.&c.Cla.q 45.ver.cæterũ. Nec sufficerent ad torturam dicta testium habita ꝓ informatione habenda, non iurata,quia debent repeti cum omnibus qualitatibus requisitis q̃a illa tortura ẽt de ipsis testibus facta antea, & omnia agitata ante litis ꝓtestationem,& omne non habetur in aliqua ꝓsideratione,vt ibi per Clarum.latius.Et testes debent examinari per iudicem,repeti tñ possunt ꝑ notarium in iudicio informatiuo. Et testes non debẽt repeti si contumax fuit condemnatus,& petit sibi admitti ad nouas defensiones,qñ fuerunt examinati ꝓ informanda curia maleficiorum. quia imputat sibi cõtumax,q̃ non se defendit, quia in odium eius ꝓtumaciæ licet admittat̃,non debẽt repeti.Et si confrontatio testium, vt ℣.litera T.qua facta,antequam reus in carceribus recommendetur,vel fideiussoribus relaxetur,obseruatur,ꝙ reus inquisitus det iudici licentiam procedẽdi vsque ad sn̄tam inclusiuè. monens eum ꝙ singulis dieb⁹ & horis,ẽt ab eo absente,& nõ citato.Et ita obseruatur,Cla.d.q.45.ver.facta aũt.Et tam circa receptionẽ testium,q̃ quæcunque alia.Et idem obseruatur in accusatore. q̃a solẽt cauti iudices scribi facere in actis,qualiter accusator dat ei licentiam expediendi processum, ẽt ipsis absentibus,&ita oĩa expediunt,&sentẽtiã postea ꝓferunt,eo non citato. Et Cla.hanc cautelam de accusatore non refellit, sed aliam,q̃a absque ea hodierna prac.aliter obseruatur vt ibi per Cla.quia monitio generalis vel huiusmodi scribitur à notario, & cõsignatur reus.& si talis monitio non fieret,omnia acta postea facta,corruerent reo legitimè non citato. Bonac.

In rem verso.Libell⁹ sic potest formari. Propono ꝙ mutua tui sachos duos frumenti.Ioanni filio Anthij ferrerij.Quos dictus Ioannes conuertit in vtilitatem dicti sui patris.Cum eo enim suam pauit familiam.Cum ig̃.pater ex contractu filij teneatur.qths in suam versum est vtilitatem.Peto dictum Anthm.condemnari. & cogi. ad restituen.mihi dictum fru. eque bonum. fac.l.cum quid.ff.si cer.pet. P.Andora.

Alius libellus.Propono.ꝙ Anths ſſts.dedit.Ioanni filio suo liberam potestatem contrahendi cum quocunque. Vel hoc modo ꝙ pu.notificauit vt vnusquisque cum filio suo contraherete posset.Vel dic secundum casus exigentiam.ꝙ te rogauit vel interpellauit vel solicitauit vt cum filio suo contraheres. vel dic ꝙ postquam cum filio suo contraxisti.dictus pater verbo. vel epr̃a.vel nuntio. ratificauit. Et qualiter vendidisti. dicto Ioanni lanam virtute dicti iussus.propter quod dictus pater est tibi ad dicta 20.obligatus.in quibus hoc ideo ipsum tibi condemnari.requiris.Hanc formam ponit Ang.Are.in §.actiones autem insti. de act. idem.

Si vxor alicuius. capit ab aliquo. pro metu suo & familiæ tenetur.maritus.Bal.in l.qui nummis.§.j.ff.de in rem ver.idẽ.

Insidias prequenire,atque idcirco illarum structorem antici pata nece intercipere licet vnicuique,vt frequens doctorum placitum asseuerant Plaza lib.j.deli.c.21.nu.21.I.Cla.optimè declarans in prac.§.homicidium.ver. potest etiam homicida. E.Suarez.

Insidiatorem licet præuenire & interficere. Communiter approbari dicit Plaza.lib.1.delictorum.c.21.nu.12.Cla.d.lib. 5.§ Homicidium.ver.potest etiam. P.Fichard.

Insignia dantur officialibus propter bene merita.Bal.in authen.habita.in 2.col.ibi 2.no.C.ne fil.pro patre.

Adde tamen ꝙ non valet pactum.ꝙ dabitur banderia.ita Alex.in l.iurisgen.§.prætor.in fi.ff.de pac. P.Andora.

Insignia sua ĩ capellis alienis nemo imponere potest.Io. de Ana.in cons.86. P.Andora.

Insignia potest quis sibi assumere,& arma,Sicut est nomina ad bene placitum assumuntur, vt ab aliis dignoscatur. ita Panor.in c.dilecta de excess.præla.al.§.si quis in nomine. insti. de leg.& l.ad recognoscendos C.de inge.& manu.

Subiungit ibi Panor.an liceat alterius insignia assumere.& dic.ꝙ sic.Nisi ille alter.ex tali assumptione damnum patiatur.

Et ponit exm.de facinoroso assumente arma alterius.Nam potest officium iudicis implorari. & iudex potest prohibere ad eum enim spectat.quies populi.l.1.§.quies.ff.de officio prefec.vrb.

Et idem vbi interest rei pu.vel alterius.Vt si aliquis assumat boni artificis insignia qui tamen non est ita bonus.

De hac materia.vide latius per Bar.in trac.de insig.& armis Fely.in c.3.loco.extra.de prob.& per Ias. in l. si vnus in 1. col. C.de testa Are.in l.1.C.vt nemo priua.&c.Alex.in d.l.si vnus. in 2.col.Bal.in l.2.C.quæ res.ve.non possunt. idem.

An autem per insignia.probetur.quis esse de casata.Calca. in cons.8.in 4.col. idem.

Insignia aliena corrumpens.qua pœna puniatur.Ias.i §.pœnales.inst.de actionib.& aliquid in materia in l.si quis id quod ff.de iurisd. om.iud.Ro.sing.474. idem.

Insinuatio donationis potest etiam postea quocunq; tempore fieri.Hanc firmat multis,allegat,& sequitur Hipp.in §.1. nu.202.cum seq.vsque ad nu.309.inst.de dona. I.Fichard.

Amplia, in remissione debiti: quia licet vera donatio non sit.tamen requiritur insinuatio.Deci.in l.creditori, C.de pact. &Coua.resolu.lib.2.c.4.com.dicit. Villalob.

Fallit primò,si sit iurata,quia iuramentum tollit solennitatem insinuationis.Dec.cons.229.& io.Duran.in arte test.tit. 1.cau.x.n.3.Cur.sen.cons.59 n.2. Corn.cons.166.vol.2.Cur. iun.cons.81.n.6.Alc.in c.cũ ꝓtingat.de iu.iur.n.170.com.d.

Fallit secundò,in donatione reciproca,Curt.iun.consil.81. nu.5.com.dicit.

Fallit tertiò,in donatione remuneratoria:quę non requirit insinuationẽ.Bart.in l.si pr̃.§.1.ff.de don.q̃a potius dicit̃ debitum q̃ donatio.l.Aquilius regulus.ff.de don.Tiraq.de vtroq; retrac.n.3.vbi dicit,qd̃ ẽt in donatione remuneratoria nõ habet locũ retract⁹:qd̃ est multum notandum,pro intell.l.6.tit. 7.lib.5.ord.& vide Segu.in l.ab hærede,nu.90.ff.de leg.1.

Fallit quartò,si donatio fiat corã notario ac tabellione publico.l.9.tit.14 part.5.quia tabellio est iudex chartularius:vt dixit gl.in l.1.ff.de iudi.& ex hac causa in instrumẽto guarentigio nõ requirit̃ causa:q̃a adest mãdatũ notarij:vt no.Seg.ĩ l.si filij⁹ dũ ĩ ciuitate ẽ.ff.de ver.ob.n.3.q̃ doctrina.multũ ampliat l. 4.&5.ti.8.li.3.ord.quoad obligationẽ guarẽtigiã sine cã.B.V.

Fallit quintò,in donatione ad pias causas.Rip.l.3.de legi.c. 11.nu.5.com.dicit. idem.

Fallit sextò,in donatione facta filio: vt renuntiet legitimæ cum fit ob causam,requiritur insinuatio.Ripa in d.l.3.c.5.nu. 3.de dona.com.dicit. idem.

Insinuatio donationis fieri pōt corã quocũq; iudice,ẽt cui nõ subsistit donator,nec res donata.Hæc receptior esse videt̃, ſm allegata Hip.ĩ §.1.n.159.inst.de don. ĩ qua ẽt ipse cõquiescit ℣.n.165. tandemq; latè ꝓsequendo defendit. I.Fichard.

Insinuatio ita fieri debet in practica, vt Donatio redigatur ad scripturam & postea coram iudice publicetur, & registretur apud acta. vel etiam sufficit quod donatio ipsa scribatur, & publicetur coram iudice absque alia scriptura vel insinuatione. com. dicit. in §. donatio. q. 15. vers. Quæro etiam. P.F.

Insinuatio non necessariò fit in loco iudicij, sed sufficit vt fiat coram iudice etiam alibi quàm in loco iudicij, com. dicit in §. Donatio. q. 15. vers. vlterius. idem.

Insinuatio requiritur etiam in pactis liberatoriis. vt in pacto de non petendo communem dicit in §. Donatio. q. 16. vers. sic. Item quæro cum seq. idem.

Insinuatio non requiritur in donatione ob causam. com. in §. Donatio q. 16. vers. sed quid. idem.

Insinuatione non opus est si quid immensum donetur Ecclesiæ, vel pię causę. com. dicit. in §. donatio q. 17. idem. ex eo.

Insinuationis defectus iuramenti appositione purgatur. est com. opi. sec. Dec. consi. 239. primò non videtur. & consi. 488. in causa. circa med. vers. postremò donationi. vol. 3. M. Char.

Insinuatio in donationibus maioris summæ desiderata, nõ op' habet iudicis decreto, vt commune interpretum dogma esse miserunt in literas Rogerius in l. modestinus. ff. de dona. copiosè Tiraq. de legib. connubial. gl. 5. nu. 32. I. Cla. de dona. q. 15. in fi. Viui. li. 1. opi. 78. vers. & prædictis accedit. Quin hæc donationum insinuatio fieri potest coram quocunque iudice, quamuis illius iurisdictioni nec donator nec res subiicianturquemadmodum frequenter interpretib' placere memoriæ prodiderunt Ant. de Cau. in tract. de insinuat. q. 12. & alij quos laudant I. Clar. d. q. 15. vers. vlterius quæro. Viui. d. opin. 78. prope fi. Ant. Gome. in tract. de contract. c. 4. nu. 6. Nec denique aliud insinuatio est, quàm donationis in scripturam coram quocunque iudice redactio, vt tradunt receptum Soc. iuni. consi. 67. n. 19. lib. 2. I. Cla. Viui. & Ant. Gome. vbi s. E. Suar.

Insinuatio nõ solum in expressis donationibus statam sum mam supergressis exigitur, vt latè scripsi s. ver. donatio, sed & in debiti quingentos aureos excedentis remissione interueniat necesse est. com. dicunt Alex. Ias. & alij in l. creditori. C. de pact. Cur. iun. consi. 126. ad fi. Tiraq. in l. si vnquam. vers. donatione. n. 144. C. de reuoc. don. I. Cla. de don. q. 16. & hanc q. Perusij in praxi agitatam, & hocce modo decisam testatur Ang. in l. pacta, quæ contra. C. de pact. vt & Vallis oleti Senatus iudicio determinatũ quoque fuisse scribit Ant. Gom. de cõtra. c. 4. nu. 9. Intellige tamen id processurum si deliberato donandi animo remissio fiat, etenim si non eò contrahentium mẽs tendat, longè secùs erit, vt commune renuncio ex Boe. deci. 14. Tiraq. in laudato à n. 2. & de retract. lignag. §. 1. gl. 18. n. 15. Did. à Coua. lib. 2. variarum resolu. c. 4. Ario Pinelo in l. 2. par. 1. c. 2. nu. 24. & nu. 25. & nu. 27. C. de rescin. ven. idem.

Insinuatio, quæ ab aliquo statuto in testamẽtis requiritut, nõ poterit prohiberi, aut excusari per testatorem, vt commune asserunt Ias. lect. 2. nu. 41. Ripa. nu. 57. Io. Annibal, nu. 274. in l. nemo potest. ff. de leg. lib. 1. idem.

Insinuationi renunciari non posse inquit Bar. in l. sancimus §. fi. C. de don. & in l. nemo potest. n. 8. vbi quoque est bona addit. in verbo, renunciari. Sequitur Alex. n. 12. ver. item inquãtum multas authoritates allegans. ff. de leg. 1. Sed si iuramentum interuenisset, tunc renuntiari posset. Quæ opinio verior est, eodem Alex. referente d. n. 12. ibi, tamen verior est prima opinio, quam tenet Io. And. in §. porrò. ti. de instru. edit. in addit, ad Spec. in verb. illud. litera S. Et hanc opi. magis communem esse scribit Dec. in consi. 432. nu. 21. in 3. part. consi. Licet multi contrariam sniam secuti fuerint, quos refert Soci. Sen. multis additis aliis rationibus, in consi. 77. n. 10. & 11. in 1. vol. consi. verùm ille à priori tamen non recedit. kirchouius.

PR. inspici debet vbi res esse solent, non vbi casu desunt, vel absunt l. si ita legatum. ff. de leg. 3. Bellon.

PR. inspicitur id quod euenire potest. l. si quis domum. §. idem quærit. loc. ff. vbi quis prospicere debuit, quod euenire potuit. & in l. si idem in §. fi. ff. de iurisd. om. iud.

OB. Contrà imò non curatur ꝙ euenire potest. in l. sciendum. §. pen. ff. qui satisd. cog. & in l. 1. de in lit. iur. ff.

SOL. in d. §. pen. erat dispositio de præsenti. Cuius effectus non suspenditur in futuro: ideò non consideratur, ꝙ euenire potest & in l. 1. præsens status rei non indicabat exigentiam de futuro. hic sic.

OBIEC. Præterea opponitur de l. inter stipulantem. §. sacrã. de ver. obl. ff. & in prin. inst. de inut. stip. vbi in obligationibus non consideratur, quòd res in alium statum mutari possit, vt quòd de libero seruus, de sacro profanum, de publico priuatum fieri possit.

SOL. ibi quia hoc expectare esset inciuile & irrationabile, vt ibi. idem. Bellon.

Instantia de iure canonico durat in perpetuum, gl. in c. venerabilis, de dolo, & contum. quam communem dicit Panor. in c. venerabilis, de iudi. Barb. in c. de causis, de offi. dele. rationem assignat Phi. Fran. in c. super eo. de appel.

De iure regio causa super confectione inuentarij durat per annum, & in causa ciuili durat per tres annos instantia. l. 9. ti. 6. par. 6. in criminali per biennium. l. 7. tit. 29. part. 7. causa appellationis durat per annum à die appellationis. l. 3. ti. 16. lib. 3. ord. etiam si ex causa iudicis dilatetur, vt in num. 7. Et iudex condemnatus in damnum, & expensas per d. l. 3. & si causa nõ excedit sex milia marauetinorum cùm appellatio debeat ventilari coram decurionibus ciuitatis: & debet terminari infra quadraginta dies vt in l. 6. tit. 16. lib. 3. ord. & in curiis Vallisoleti. anno 1523. p. 95. & nota ꝙ in d. l. 6. dicitur ꝙ decuriones habent eligere duos vt de causa, vna cum iudice qui protulit sententiam cognoscant, coram quibus infra 15. dies per d. 6. & infra 30. per d. ordi. 95. debet pars appellans concludere: quod intellige, si ipsi decuriones elegerunt: aliàs tamen parte ipsa instante, vt eligant: non currit dictum tempus etiam per triginta annos, vt per Hippo. in fin. l. 51. si pars non insistit vt eligant, sibi præiudicat: & currit tempus instantiæ: vt Hipp. in rub. de fide instr. nu. 147. & de cursu instantiæ vide Thomam Gramma. in voto 31. per totum. B. Villalob.

Instantia perimitur etiam ex negligentia iudicis, Thom. Gramma. vot. 31. com. dicit, sed pars restituitur. idem ibi nu. 12. com. dicit. idem.

Instantia non perit mortuo litigatore, nisi triennio, sed continuatur in hæredem. Nisi ille hæres sit clericus. quia tunc perit, & debet de nouo inchoari coram iudice Ecclesiastico. Hãc magis communem dicit Minsing. obs. 45. cen. 3. I. Fichard.

Instantia causę tametsi iure Cęsarum temporaria sit, tamen Pontificium iure perpetua est, ac nullius temporis lapsu euanescit, commune aiunt Abb. in c. venerabilis. de iudi. Barb. ac Fel. in prin. in ca. de causis. de offic. deleg. & vir mihi multi nominibus clarissimus Nic. Ant. Grauat. ad Vestrium. lib. 3. c. 5. nu. 6. E. Suarez.

Instantia processus inquisitionalis finitur biennio de iure communi, secundum Bald. & quendam domi. Bertolucium de Capua, ac domi. Alex. in l. properandum. in prin. C. de iudi. Pan. in c. pe. in vlt. additione. extra eod. Balb. decis. 330.

Instantia perimitur etiam ex negligentia iudicis. Gram. voto 30. communem dicit. & no. quod de iure communi non est dare instantiam de iure canonico, vt est communis opi. Zannet. de diffe. inter ius ciui. & cano. num. 43. secus de iure ciuili etiam in criminali. Bonacoss.

Instantiæ lapsus. Petenti ius dici intra debita tempora non potest imputari de lapsu instantiæ secundum Imol. & Bart. in l. Titia. in §. vsuras. ff. de lega. 2. Bart. in l. mora. ff. de vsuris. Licet Bal. in d. §. vsuras. & in auth. itẽ si appellatione. C. de temp. ap. teneat debere pluries peti ad modum apostolorum, quando est appellatum. opi. Bal. ad maiorem cautelam procedere potest. Balb. decis. 128.

Instantia perempta. instantia etiam causæ appellationis ad huc durat iudicis officium, vt possit illam peremptam pronũciare. & partem cuius culpa hoc contingit, in expensis condẽnare fm Bart. & do. Sandil. in l. properandum. §. illo. C. de iudi. dñi de Rota, in nouis. dec. 101. rub. de app. Balb. decis. 269.

Perempta instantia causæ adhuc poterit iudex sententiam ferre super iudiciali rei confessione, quasi super notorio in quo omittitur iuris ordo, vt in c. Romana. in fi. ext. de app. fm Bald. nota. in l. properandum. in pr. C. de iud. Balb. decis. 331.

Instantia. In causis in quibus lis non contestatur, vt executionis etiam instrumentorum & causis meri possessorij quæ summariè tractantur fm gl. 2. l. 1. C. quorum bo. Bart. in l. 3. C. de pign. & in trac. ad reprimendam, in verbo summariè non currit instantia, fm Bar. & Ang. in l. litibus. C. de agri. & censi. Cald. in addit. ad Bal. in materia syndicatus additione 79. idem dum disputatur de legitimatione personarum & mandatorũ fm Bald. in l. & post edictum. §. 2. ff. de iud. licet Pan. in c. pe. extra de iudi. teneat contrarium, & quod instantia finiatur tempore à iure statuto. Balb. decis. 392.

Instantia iure cano. nunquam perit. c. venerabilis c. vlti. vbi doc. de iudi. Ias. in l. properandum in pr. Rot. decis. 411. In. cassiad. decis. 5. nu. 4. vt lit. pend. & est communis opi. teste Abb. in d. ca. venerabilis Barb. in ca. de causis. de offic. deleg. cuius rei rationem ponit Franc. in capit. super eo. de appel. quod locum habetur nedum in foro ecclesiastico: sed vbiq; locorum ecclesiæ subditorum, & tam in ciuilibus, quàm in criminalib. causis, teste Corn. consi. 210. in fi. lib. 4. Fel. d. c. venerab. in prin.

Contrarium

Contrarium tenet Rom. consi. 220. col. fi. vbi ꝙ nullibi reperitur in iure cano. decisum instantiam fore perpetuam, & ideo sequen esse decisionem iuris ciuilis, vt mæta instantiæ sit triennalis, per iura & rationes ibi alleg licet contrarium velit Rob. de ord. iud. c. 26. nu. 14. & seq. quem sequitur Mising. cent. 2. obser. 48. vbi alleg. Afflict. decis. 283. post nu. 4. dicen dispositionem l. properandum locum habere etiam in consistorio principis, eius tamen opi. non fuisse receptam quem vide etiam cent. 3. obser. 44. vbi quòd instantia in ciuilibus triennio, biennio in criminal. tam coram ordinario, quàm delegato, & quid in arbitro: ibi, vbi ꝙ coram arbitratore nulla currit instantia, cum nullum etiam coram eo sit iudicium, ex locis ibi al. & obser. 45. vbi an instãtia morien litigatore pereat, dũ lis pẽdet, vide ibi, & plura ĩ materia obser. 46. 47. 48. 49. 50.

Instantia an dicatur finita per lapsum termini præfixi à iudice? & Dic, vt per paris. consil. 48. colum. 2. nu. 16. & colum. fin. num. 20. libr. 1. vbi docet cautel. pro iudice assignan ter minum ad aliquid facien cum comminatione, ꝙ eo decurso vlterius non audietur, vide latius ibi, & an instantia perempta pereant acta? Dic, vt per Feli. in capitul. causam quæ extra de testi. Quæ instantia causæ non transit in singularem successorem, teste Bar. in lege si cum hominem ff. de fideiuss. Guido Papæ consil. 24. numer. 8. Soci. in reg. instantia, Ang. in l. nam & si actor. ff. de rei vend. Quid in hered. vniuersali an in eum instantia cæpta transeat: & Dic, quòd necessaria est litis contestatio. lege si operarum iudicio. ff. de operis liber. lege si petitor ff. de iudi. Didac. lib. pract. q. capitul. 8. versic. verum contraria opi. colum. 2. de instantia autem iudicij lite nondum contestata: ꝙ non transeat ad hæredes: vide text. iuncta gloss. in lege tam ex contractibus ff. de iudi. casum not. per Bar. in lege post finitam. ff. de suspec. tut. de muliere quæ constan matrimonio cæpit agere contra maritum: & ante finitam litem solutum est matrimonium: quærit ibi Barto. an possit persequi instantiam iam cæptam, dic, vt per eum cui adde, quòd licet instantia sit perempta: durat tamen iudicis officium, vt possit partem per quam hoc contingit in expen condemnare, secundum Dec. ad Bal. in lege si præses. C. quom & quando iud. Qua in materia, Dic, quòd sententia post tempus instantiæ lata est ipso iure nulla, vt per Alex. consil. centesimotrigesimoseptimo. numero secundo. lib. 2. vbi quòd iudex & partes. non possunt prorogare tempus instantiæ, quæ instantia perit quatuor modis vt not. doct. in apostil. ad Ca. pol. cautel. quadragesimanona. cui instantiæ per actorem renuntiari non potest inuito reo, si processus est validus. per id quod habetur in authent. qui semel. C quom. & quando iud. in lege edita. C. de edend. quæ Regul. fallit vbi iudex videret quòd deberet sequi absolutoria ab obseruatione iudicij propter inceptitudinem libelli aut aliam similem nullitatem processus, secundum Alex. consil. 112. lib. 5.

Instantia lapsa. Si culpa tutoris aut curatoris lapsa sit instantia causæ, non restituitur minor ad instantiam, sed aduersus expensarum condemnationem, vt non teneatur aduersario in expen. tutore aut curatore, & eorum fideiussoribus existentibus non soluendo, secundum communem sententiam Docto. in l. properandum. §. fi. C. de iudi. Balb. decis. 336.

Instantia perempta actio per lit. contestationem perpetua ta durat quadraginta annos, secundum gloss. communiter approbatam in l. properandum §. si quidem in verbo iudicij. C. de iudi. licet gloss. in l. 1. C. de long. temp. præscrip. quæ communiter reprobatur, tenuerit ꝓtrarium. Balb. decis. 332.

Instantiæ restauratio parte non citata per principem concedi potest, secundum Rol. consilio nonagesimoquarto. numero trigesimosecundo. libr. 1. post Capic. decis. 11. 165. 206. Boer. quæst. ducentesima quadragesimaoctaua. Guido. Pap. consilio 83. in fin. Quibus in locis vsu receptum dicunt, vt principes peremptam instantiam restaurent, de quo per eundem Rol. consilio 4. libro tertio. Rob. de ord. iud. capitul. 26. 5. part. princip. sed Vant. de nullit. capit. nono. num. 127. Quæ instauratio, non ipso iure, sed per restitutionem in integr. conceditur, teste Mising. cent. 1. obser. 42. vbi ponit praxim restitutionis.

Instantia causæ iure ciuili triennio, in criminal. biennio finitur, sed iure cano. est perpetua, secundum magis communem opinionem. per Iaso. in lege si fideiussor. §. fi. numer. 22. ff. qui satisdat. cog. quam sequuntur seb. vant. de nullit. capit. 9. numer. centesimovigesimosexto. Rob. de ord. iud. cap. 26. numero decimoquarto. Abb. in capit. venerabilis. de iudi. Fel. in capitu. de causis in princip. de offic. deleg. Rationem ponit Phil. Franc. in capitul. super eo. de appell. quæ opi. in quo foro locum habeat: scribit Corn. consilio 210. in fin. libro quarto. Felyn. dicto capitulo venerabilis in princip. Rob. vbi supra licet Rom. consil. 220. nu. 12. de prædictis dubitare videatur.

Instantiæ effectus. Quod dicitur perempta instantia causæ principalis non perire effectus cõcernentes decisionem causæ, vt per Bartol. in lege cum lite. ff. iudic. sol. procedit quando instantia perit tempore: secus si renunciatione vel pacto: quia tunc omnia percunt, secundùm Angel. notabiliter ibi per l. cum mota. C. de transact. Balb. decis. 441.

Instantia perempta iudex non potest condemnare nec absoluere. lege properandum. in princip. vbi Ias. numero vigesimosexto. C. de iudi. Iasf. concl. 331. Rom. sing. 795. Sed potest absoluere ab obseruatione iudicij, lege fin. C. vt intra certum tempus crim. causa de quo plura per Rob. de ord. iud. capitulo vigesimosexto. Quid de instantia causæ criminalis, & dic, quòd finitur biennio de iure communi, teste Iasf. concl. 310. lege final. C. vt intra certum tempus Ias. in lege properandum. C. de iudi. item per mortem rei, lege defuncto in princip. ff. de publ. iud. lege 1. & tot. titul. C. si reus vel accus. mor. fuer. Ideo alia instantia ciuilis actio principaliter intentari potest. dicta lege defuncto. §. primo Bart. & doct. in lege ex iudiciorum. ff. de accus. in principali autem concl. Adde, quòd finita instantia non perimitur ius partis, capitul. examinata. & capitul. penult. de iudi. Dec. consilio vigesimosecundo. in fin. Qua instantia finita: & lite nõ decisa, debet reus absolui ab obseruatione iudicij, & actor qui prosecutus non fuit condemnari in expesi erga reum, Quam sententiam dicere potest iudex finita instantia, ex not. per Dec. consilio trigesimoquarto. in fin. de quo per Hostiens. in summa titul. de iud. §. porrecto. colum. 2. capitul. final. & colum. seq. & dicto titul. §. fin. pulchrè Iaso. in d. l. properandum responsi. 1. numero vigesimosexto. C. de iudic. vbi ponit regul. cum limitat. & ampliat. & ibi doct. in apostil.

Instantia in causis in quibus proceditur summariè simpliciter, sola facti, &c. videtur quòd non currat de iure communi, quia per illam clausulam videtur sublate omnes solennitates à iure positiuo introducte: quo iure introducta est instantia, lege properandum. C. de iud. pro quo fac. quæ scribit Rob. de ord. iud. capit. vigesimosexto. numero 15. vbi quòd in consistorio principis non currit instantia licet hoc ibi non firmet quam tamen negatiuam opi. de consistorio principis & senatu sequitur Nat. consilio 383. Mising. cent. secunda. obser. quadragesimaoctaua. Quod conforme est antiquis Ducal. subalpinæ patriæ decretis pag nonagesimaseptima. in priori tamen concl. distingue, vt per Ofaic. Dec. 1. numero trigesimoprimo. Afflict. Decis. 210. 346. numero duodecimo. Quid in causis executiuis: an in eis detur instantia, & dic, vt per Rom. consilio 174. numero quinto. vbi post plura in casu de quo ibi concludit instantiam esse peremptam, sed quòd in eis detur instantia not. Soci. consilio nonagesimoquinto. primo dubio. libro primo. Iaso. post alios in dicta lege properandum, numero octauo. C. de iudi. Ioan. de Amic. consilio 66. ante fin. Rob. de ord. iud. capitulo vigesimosexto. numero octauo. cuius contrarium scribit Curt. in lege 1. 4. not. C. de iur. cal. Afflict. dicta Decis. 346. numero duodecimo. versicu. quare, quod nota quia vidi quæstionẽ in facto coram excell. huius subalpinæ patriæ senatu in materia executionis prætextu collectarum, in qua dictum fuit instantiam non esse peremptam. Ad illud autem quod Rom. dicit dicto consilio 174. post numero quinto. dum dicit in casu suo, qui est executionis instrumenti instantiam esse peremptam: Dic, quòd tempora quibus iudex dicit partem fuisse impeditam, ipsius instantiæ cursum non impediuisse aut fore de medio subducenda, quoniam & si pars impedimenta sit aut iudex, nihilominus labitur cursus instãtiæ principalis secundum commu. opinionem per Soc. consi. 31. n. 9. & seq. lib. 1. Grammat. vot. 31. nu. 12. nec datur restitutio, per glo. in auc. vt sponsi. larg. §. hoc quoque in gl. ver. præiudicium. Bar. in l. arbitrio. §. si cuius dolo ff. de dolo. de quo vide eundem Rom. consi. 220. nu. 9. & seq. vbi referendo gl. in d. §. si cuius dolo. dicit rest. in integ. cõpetere, & hanc rationem naturali æquitati magis consonam, cuius tamen contrarium. siue tempus instantiæ lapsum sit facto partis, siue facto iudicis, tenet idem Ro. d. consi. 174. nu. 6. Io. de Amic. consil. 66. in fin. pro quo vide Soc. d. consil. 31. n. 9. li. 1. Gram. d. vot. 31. n. 12. Fel. in c. pe. col. 2. de iudi. in qua in qua q mihi placet. Rom. opi. d. consi. 220. col. fi. vbi concludit propter cauilationes & subterfugia partis cum qua agitur restitutionem concedñ esse, quæ instantia actori non currit: quando reus subterfugiens causam protelat, gl. mag. in c. venerabilis. vbi Mar. Soc. de iudi. Alex. consi. 42. lib. 3. Tiraq. de vtroque retract. gl. 2. §. 12. nu. 1.

Instan

Instantia datur in causis à Cæsarea maiestate delegatis, & currit in omni causa ēt extraordinaria, summaria, & executiua secundum communem per Burs.cons.2.nu.3. & seq.li.1.vbi declarat.

Instantiam peremptam culpa iudicum pars allegans proba re debet se fuisse protestatum se fuisse diligētem, vel omnem conatum fecisse, vt causa expediretur, secūdum communem & æquiorem per Burs.cons.2.nu.10.lib.1.

Instantia in compromisso durat triennio, licet per partes abreuiari possit, item prorogari ad triennium tantum, Si esset statuto abreuiata, ex magis communi per Burs.con.2.n.2.li.j.

Instantiam habet quelibet etiam summaria causa, iuxta magis communem per Burs.cons.2.nu.3.lib.1.

Instantia publico fauore est introducta, cui partes renuntiare nequeunt, secundum magis communem per Burs.cons.2.nu.6.lib.1.

Instantia perempta: Actor reo expeñ reficit, secundum cōmunem per Burs.cons.2.nu.7.lib.1.

Instantia perempta culpa iudicum: pars à principe reintegrari potest absque refectione expeñ secundum communem per Burs.cons.2.nu.9.lib.1.

Instantia, siue tempus illius incipit currere à Die litis contestatæ, secundum Alex.cons.42.col.2.c^a.med.lib.3.vbi doct. in aposti.quibus autem causis currat instantia: Dic, vt per Iafr. concl.392. post Hostieñ.in summa.tit.de iudi.§.fi.catel. versi. instantia. Bar.tract.peremp.instantiæ Curt.in l.1.col.2. C. de iur.Cal. vbi quòd si super legitimatione personarum ante litem contest.partes.litigarent 10.annis & contradicerent: non periret instantia illius legitimationis, accedunt quæ scribit Nat.cons.172. col.fi. quòd quando per subterfugia aduersarij causa protelatur: non currit instantia pro quo fac. not. per Alex.cons.72.col.j.lib.3. Cagnol.in l.ea est natura.num.9.de regul.iur.quæ instantia causæ non currit actori, quando reus subterfugiens: causam protelat, glo.mag.in c. venerabilis vbi Mar.Soc.de iudi. Alex.d.cons.42.libr.3. vbi plura in materia instantiæ, cuius lapsus culpa actori potius quàm reo ascribitur, teste Neuiz.cons.42.nu.5.nu.6. Alex.cons.66.lib.5.& no. doct.in l.2.§ non solum.ff.ad tertul.cautel. tamen quando instantia perit vide Cepol. cautel.49. vbi quòd reiterari debent omnes terminni, Quid in causa appellationis? & Dic, quòd cautela est ne instantia effugiat: quòd exhibeantur acta coram iudice, & illis exhibitis idem iudex interpelletur pro expeditione, ita not.feb.vant.de nullit.c.9.nu.127. post Iaf.qui plura in prac.docet.in l.properandum.§.fin autem vtraque.nu.3.& 4. C.de iud.

Instantia breuiata per statutum, antequam labatur, potest de partium consensu prorogari vsque ad trienniū & non vltra secundum Rol.consil.21.num.13.& seq.libr.3. Ratio est, quia quando instantia reducitur ad ius cōmune, non est contra publicam vtilitatem ex quo non excedit triennium, teste Fel.in c.cum venerabilis col.4.in fi.de iud.Rol.d.cons.21.nu. 13.14.lib.3.& nu.15. vbi quòd instantia iuris communis abbreuiata à statuto: de partium consensu suspendi potest, idem procedere dicit in instantia abbreuiata per rescriptum principis, quę de partium consensu prorogari potest, ex no. per Rol. d.cons col.fi.cui Adde not.per Bar.in l.scius & augerius.num. 6.ff.ad l. fal. dum quærit, an pactum quòd instantia prorogetur: firmetur iuramento? Dic, vt per eum, an autem per interpositionem appellationis impediatur cursus instantiæ? & Dic, quòd non, secundum Rom.consil.174.col.2.à med.vsque in fi. quia sequeretur quòd partes possent prorogare terminum triennalem tacitè; cum non possint expressè iuxta.gl.& doct. in l.properandum, Rom.cons.220.col.pen.nu.9. Rol. de ord. iud.c.26.nu.24. Soc.cons.31.nu.10.lib.1. sicut videmus in simili, quòd propter pendentiam compromissi non impeditur cursus instantiæ principalis per doc.in d.l. properandum Ro. d.cons.174.col.2.in fi. ad prædicta autem de instantia breuiata per statutum, an possit consensu partium prorogari? Dic, vt per Iaf.in l.properandum 1.respon.post nu.23. C.de iudi. vbi post plura tenet opi. Saly.ibi alleg.qui stat pro affirmatiua, ꝙ possit prorogari vsque ad triennium, & sic vsque ad tempus iuris communis.

Instigator non est citandus nisi protestetur, quod velit citari, & vbi succumbit, debet in expensis condemnari, vt est communis opi.Clar.q.10.ver.quæro nunquid Blancus in prac.crimin.fol.6.nu.39. Bonacoss.

Institoris reuocatio vt valeat & efficax sit, fieri debet publicè & palàm, in loco vbi præpositus est, aliàs per eum gesta tenerent in preiudicium domini.l.sed si pupillus.§.prescribere. ff.de instit.secundum Io.Andr.ex mente domini sui, in cap.ex parte Decani. & ibidem Do. Nicolaus de rescrip. quod etiam voluit Martinus Silliman.& refert Lauda.in clem. vna de renunt.& Bart.in l.vna. C. de satisdat. & ita communiter teneri refert Bened.Capr.reg.58.n,24.

Institoria potest agi etiam contra illum qui fuit prepositus negotiationi; vt habetur latè per Paul.de Castr.cons.149. lib. 2.& ibi dat cautelā quòd nominetur institor, videlicet quòd petatur dilatio ad eum instruendū vt veniat ad defendēdum. de libello autem in actione institoria vide spec.in tit.de sol.§. pernotandum.vers.item frequenter. Refert Ang.Aret.in §.actiones.inst.de actio.vbi etiam Iaf.col.7. P.Andora.

Institor qualiter & de quibus teneatur, Panor.cons.5.libr. 1.Et quæ probanda sint, vt teneatur, Alex.consil. 44. volum. 2. P.Andora.

Institutio facta de filio sub potestate, sub conditione mista non valet, etsi stetit per eum quo minus conditio adimpleatur.Iaf.in l.si pater.C.de inst.& subst.n.77.communem dicit. Restringe ꝙ ad legitimam: etiam in institutione sub conditione casuali.Iaf.ibi nu.20.com.dicit. B.Villalob.

Institutio descendentis sub conditione, si suus nascatur, sicut valet, ita valet de spurio si legitimetur, Curt.iun. cons. 84. nu.3.com.dicit. idem.

Nota ꝙ si verbum, relinquo, adiiciatur vniuersitati bonorum: importat institutionem.Iaf.in auth. nouissima, de inof. testa.C.nu.33.com.dicit ex gl.in l.his verbis in prin.ff.de her. insti. idem.

Institutio clerici, de beneficio, confert ius plenum instituto sine apprehensione possessionis quando nullus est in possessione beneficij, Rochus in ver.ius.q.5.nu.9.commu.dicit. M.Chærian.

Institutionem factam in dote de iure sustineri communiter voluere Doc.post gl.in l.3.§.sed vtrum.ff.de mino.Spe.ti. de inst.edi.§.vt aut, ver.sed supra.Ang.in l.2.§.1.so.ma.But.& Imo.in c.Rayn.de testa.l.suus quoque in pr.de hæred.inst.Alex.in d.cons.321, lib.2. F.Turzan.

Institutio hæredis quia dicitur de forma, non potest fieri per relationem ad aliud. Est com.opi.secund.Brun.in tract.de forma ad hæc faciunt. M.Cherian.

Institutio de filio & nepote per copulatiuam, intelligit ordine successiuo. est magis com.opi.secun.Alex.Iaf.& Alc. in l.Gallus.§.quidam rectè, de lib.& posthum. & Dec.cons.236. non parua.

Fallit secundum Iaf.in d.§.quidam rectè. quando institueretur nepos ex altero filio.cum ipso patruo: quia tunc simul vocati intelligerentur secundum ordinem legitimę successionis.§.cum filius.institut.de hæredit.quæ ab intestat. idem.

Institutio beneficij de iure patronatus laicorum, spretis patronis, est ipso iure nulla.Bertr.cons.24.volu.2.commu.dicit. B.Villalob.

Institutio in re certa, licet quoad quædam, habeat vim legati: non potest dici legatum: nec institutio absoluta, sed quædam tertia species vt participium.Cur.iun.cons. 190.num.3. com.dicit. idem.

Institutio hæredis facta implicitè per relationem ad aliam schedulam, valet com.dicit in §.3.q.36.vers.Sed quid si testator. P.Fichard.

Institutio hæredis valet etiam si testator hæredem non ipsemet, sed notarius, aut aliquis alius ex astantibus tempore testamenti conficiēdi, nominet, sufficit enim si testator talem nominatum agnoscat.Com.dicit.in §.test,q.37,vers.sed quid si. idem.

Per institutionem vel substitutionem, factam de fratre, & eius filiis, licet ab intestato admittantur ordine successiuo, tamen ex tali dispositione testatoris, simul & æqualiter admittuntur.Est com.opi.secund.Cor.cons.202. pluries & pluries. vers.sed & alias.vol.3.

Limitatur hæc communis opinio vt non procedat, quando tempore testamenti nulli erant filij fratris nati, vel concepti: quia tunc, quo ad filios institutio non valet. Ita not. limitat.Dec.in cons.253.proponitur Enemundus.circa fin.sequitur Alex.in rep.l.Gallus §.quidam rectè.ver.pro resolutione. ff.de lib.& posth. M.Chærian.

Si quis instituat fratrem & eius filios, censetur eos simul vocasse. & magis commun. opinio. secund.Corn.in consilio 229.in hac consultatione, versicul. & licet Imola volumin.3. idem.

PRO.Institutio hæredis caput est, & fundamentum testamenti.§.ante hæredis.institutio.de leg. sine enim hæredis institutione nullum est testamentum.lege 1.§. 1.ff.de vulg.subst.lege proximè.ff.de his, quæ in test.delentur. §. primo. institut.

quibus

quibus mod.test.infir.§.1.inst.de fid.hæred. Bellon.

Institutio requiritur in donatione tacita, vel expressa Curt. iun.cons.126.nu.14.com.dicit. B.Villalob.

Institutus in re certa, quoad adipiscēdam ipsam rem habetur loco legatarij: sed quoad alia est in loco hæredis.Iaf. in l. quoties nu.3.C.de hæred.inst.com.dicit.

Fallit, in vniuersali hærede repudiante: tamen quandiu vniuersalis hæres non adit hæreditatem: nō habet executionem paratā. vide l.edicto.C.de edi.diui Adr.tol.q̄ haberet ipso hærede repudiante.Iaf.in d.l.edicto,nu.6.com.dicit. F.Turzan.

Institutus in re certa, hærede vniuersali repudiāte habetur loco hæredis & sibi accrescit totum: ac si à principio null' sit datus cohæres.Pet.Raue.in Alpha.aure.in verbo hæres,com. dicit. idem.

ADDITIO, Et similiter Alex.ꝓs.58.vol.3.quē vide.I.Fich.

Institutio.si pater relinquat mille pro dote filiæ suæ. An tale relictum trahat.ad institutionē.Alex.nor.in 2.vol.con.70. concludit ꝙ non. De quo ēt vide Bal.in 2.part.cons.359.Ant. de Bu.in c.rainutius extra de testa.& Ang.in cons.99.inci.Pet. de vrbe veteri.Bened.cons.75.in penu.col.phi.in c.si pater in 20.col.de test.in 6.Sed ꝙ traha.ad institutionē.vide Ale.in 3. vol.cons.17.in fi.& in 4.vol.cons.105.in vlt. col. ibi non ob. quod quinto.& in 5.vol.cons.168.& in cons.176.in vlt. col. Card.cons.60. P.Andora.

Quid de verbo relinquo an trahat. ad institutionem vide Bar.in cons 151.cum duobus seq.& Iaf.in auth.nouissima.in 9.& 10.col.Et communis est sn̄ia ꝙ si verbū relinquo adiiciatur vniuersitati bonorū importat institutionē.gl. in §. si vero nullam.in auth.de hær.& fal. cum aliis al.per Iaf. Si vero adiiciatur.certe rei vel quantitati nō sed importat legatū. §. aliud quoq; cap.in auth.vt cum de ap.cog.vide Alex.in 2.vol.cons. 70.& cons.177.Cor.cons.49.& cons.161.Lud.Ro.cons.179.

Quid de verb.lego.vide phi.in d.c.si pater.in 25.col.

An valeat testm̄.in quo pr̄ instituit eius filiā. Si nubat tali.alias nō. Dic ꝙ sic vt vult Fel.in ca.1.in 8.col.extra.de sponf. & in c.2.in fi.extra.de treu.& pa.Oldra.cons.16.

Fac.quod scribit idem Fel.c.in præsentia.in 16.col.vers. 2. declara.extra de prob. Addo ī materia Pan.ī 2.part.ꝓs.65.idē.

Quid autem si filia instituatur sub conditione casuali vel mixta. An valeat insti. vide Bar.in cons.13. & cons.28. & Bal. in 2.part.cons.79.

Quid si pr̄ instituit filiā.ī dote.q̄ huīt. vt pr̄ asfuit.& tn̄ nullā habuit. an valeat testamentum? Vide Bal.in 3.part.cons.12.

Quod autem institutio valeat.si filia instituatur.in dote. vide j.in ver.legitima.§.32.

Ignominiosa inst.est potius præteritio.Bal.notabiliter.in 3. part.cons.122.

Institutio.posthumi.an trahat. ad quēcunq; posthumum & sic ad mām.l.placet.ff.de li.& posth. Vide Bal.in 4.par.ꝓs.19.cū duob.seq.q̄ sunt ꝑria.& ꝙ trahat. vide Alex.ī 2.vol.cons.171. Barb.in 3.volum.cons.6.in 1.col.& seq.Oldr.consil.212. Vide subtiliter.per Ang.cons.51.

Institutus in re certa nullo dato coherede. non habebit hæreditatem. vide tn̄ Ang.cons.148.& Ang.Are.in §.hæreditas. in fi.inst.de hęr.inst.si testator iussit eum plus habere non posse. Ita Bar.notabiliter.in cons.156.& cons.177.Fac.quod vult Barb.in 3.vol.cons.71.max.in 5.col.& in 8.col. Vide tn̄ phi.in c.si pr̄.in 13.col.& seq. de testa.in 6. & Alex.in l. quotiens in fi.C.de hær.inst. Alias secus. Cor.qui multa al.in 1.volu.cons. 25.in fi.de quo vide j.eod.§.17. Quid.in substitutione.vide in ver.substi.pup.§.73.& in ver. substi.fideicommissaria.§.25.

Institutus in vsufructu.nullo in ꝓprietate instituto. intelr̄ ēt in proprietate institutus.ita Alex.in 4.vol.cons.45.repetito in 2.vol.cons.111.idem vult in 2.vol.cons.161.in 2.dubio Barb.in 3.vol.cons.71.per totum.

Institutio facta ad interrogationē notarij an valeat. Alex.in 1.vol.cons.12.in 2.col.& tenet ꝙ sic dummodo testator esset bone memoriæ.& in 3.vol.cons.33.late Barb.in 3. vol. cons. 43.per totum. Et in materia vide Cor.cons.232.in 2.dubio.& cons.304.& cons.319.& in 4.vol.cons.77.

Institutio.in re propria filij.est nulla. Alex.in 3.vol.con.20. ibi 2.præsupono.vide j.in ver.legitima.§.

Institutio.hæredis sine nomine.vt si testator dicat istum instituo.qui ibi aderat valet. Alex.in d.consil. 33.in 3.col.ibi & quòd Io.Andr.

Plures instituti per nomina propria.non autem sub nomine collectiuo admittuntur in capita, non aut in stirpes. Alex. qui multa al.in 4.vol.cons.55.in 1.col.Cor.in 2.vol.cons.72.

Si vnus instituatur.nomine proprio.& plures nomine collectiuo.illi plures habentur pro vno.l.si pater.cum si.ff.de vul. & pup.Cor.cons.231.Ang.cons.285.

Limita nisi dicatur quòd æque succedant.ita Cor.in d.consil.231.al.l.interdum.ff.de hær.inst.idem vult.in 2. vol. cons. 240.vers.dato autem.

Institutus videtur is qui in actu inter viuos appellatur. hæres. Alex.in 5.vol.cons 168.vers.fortificantur.al.Bart.in l. tale pactum.§.fin.ff.de pac. licet aliqui quos allegat. teneant contrarium. Et licet Iaf.in d.§.fi. multa adducat contra opinionē. Bar.tamen dicit.quòd illam seruaret etiam in iudican. vide ibi per eum.

Institutus in legitima.non dicitur institutus in quota hæreditatis sed in quota bonorum Barb.in 3.vol.cons.89.in 3.col. vide phi.in d.c.si pater.in 15.col.de testa.in 6.

Institutus in re certa habetur loco legatarij.iuribus vul. & in specie vult phil.in c.si pater.col.9.de testa.in 6. Et ponit ibi phi.quòd quo ad quædam habetur loco. legatarij. & quo ad quædam loco hæredis.

An habeat beneficium.l.fi.C.de edic.di.&c. vide Alex. in l. quotiens.in 5.col.C.de hæred.insti.

Si sint duo instituti in re certa ex disparibus tamen partib^9. nullo hęrede vniuersali instituto. Capiunt hęreditatem equaliter.non autem secundum partes assignatas.l. quotiens.§. si duo.ff.de hæred.insti.& vult phi.in d.c.si pater.in 11.col.

Si duo coniunctim sint instituti.puta in duabus partibus vnius domus & alius in alia 3.part. tunc illi duo habentur pro vno.& sic solum in dimidia.hęre.succedent.& alius in alia dimidia.quando non est institutus hæres vniuersalis. phi. vbi s.

Si testator instituat titium in 10.& Io.in dimidia hære.nullo hærede vniuersali. tunc portio accrescit portioni.& non quantitati.& sic Io.totam habebit hæreditatem. phi. vbi s.in 12.col.Alex.& doct.in l.quotiens.C.de hæred.inst.

Quid si instituat vnum in duabus partibus.& alium in 3. parte.detractis aliquibus rebus? Vide Ludo.Ro.cons.49.

Limita præmissa.& sic.d.l.1.§.si ex fundo.ff.de hæred.insti. vt institutus in re certa habeat totam hæreditatem.nullo alio instituto procedere.quando institutio facta fuit per verba directa vel ciuilia.vt instituo.vel hæres esto. Secus si per verba obliqua.puta per verbum relinquo. quia tale verbum adiectum rei particulari non trahitur ad vniuersum. phi. vbi s. in 12.col.faciūt quæ dixi ī ver.substitutio fideicōmissaria.§.25.

Limita etiam nisi testamentum fiat per ingressum monasterium.nam si instituat filium in certis reb.& de aliis non disponit.non accrescit hæreditas filiis.sed debetur.monasterio phi.vbi.supra.

Item limita quando institutus capit à se. Secus si per alium Lud.Ro.cons.200. Si aliquis relinquatur dominus nullo alio instituto intelligitur esse hæres institutus.si autē alius sit institutus intelligit fideicōmissum.Cor.in 4.vol.cons.180.ī 13.q.

Institutio.facta de filio.qui filius non est an valeat? Vide infra legatum filio §.2.l.si pater.& ibi doct.maxime Alex C. de hæred.instit.Ang.notabiliter.in cons.93.in 3.col.Ange.in §.si quis in nomine.insti.de lega.alias in §.huic proxima.

Deportatus non potest hæres institui.l.1.& ibi doct.maxime.Alex.C.de hæred.insti.

Potest tamen capere.in testamento militis.item quo ad alimenta.item pro relicto sibi facto in piam causam.Alexan. ibi in princip.

Quid de bannito nostri temporis.vide Alex.ibi in 6.col.& seq.& dixi in ver bannitus §.3.

Filius hæretici si instituatur.an hæreditas applicetur. fisco? Vide Ang.in d.l.1.de hær.inst.& remissiue Alex.ibi in 6.col.

Non vitiatur.institutio. licet vxor appelletur. affinis. Alex. in l.non ideo.C.de hæred.insti.

An valeat institutio. si testator instituat aliquem vsque ad 10.ann.& non vltra vide Alex.in l.extraneum in 2.col.de hæredib.instit.

Institutio sub conditione. si impediatur facto tertij.conditio habetur pro impleta.l.j.& ibi doct.maxime Alex.C.de instit.& substit.

Limita nisi natura conditionis esset apta nata importare ꝙ ille posset,&c. impedire conditionem impleri. Alex. in d.l.1. in 3.col.ibi ponit exemplum. idem.

Filius in potestate.non potest hæres institui à patre sub conditione.quæ in eius potestate non sit.nisi in defectum conditionis.exhęre.l.si pr̄ & ibi Alex.C.de inst.& subst.Ang.ꝓs.120.

An si filius instituatur.sub conditione non potestatiua. habeatur pro pure instituto vsque ad legitimam. vide latissime Alex.in d.l.si pater in 10.col.& seq.

Institutio.facta.de filiabus in illa quantitate quæ videbitur & placebit alicui &c. est valida. Ang.cons.97. idem.

Institutio

Institutio. facta de eo qui est script' in ced. data guardiano &c. valet Ang. inst. de testa. in prin. in vlt. col. in prin. idem.

Si aliquis instituatur. sub conditione & in defectũ conditionis. nullus sit substitutus. intelliguntur vocati venientes ab intestato l. conficiuntur. & l. si quis cum nullum ff. de iu. codicil. & dixi. in ver. cautio fideicommissaria ver. limitat etiam quando quis. &c. idem.

Instituris fratre, & filiis eiusdem fratris, pater & filij ad successionem hæreditariam censentur instituti simul & non successiue. Io. Durand. in arte testan. tit. 4. cau. 6. nu. 1. com. dicit, & in hac communi fac has conclusiones. Filius & nepos censetur vocatus, & institutus ordine successiuo propter ordinis necessitatem, Socinus in l. Gallus §. quidam rectè. de lib. & posthu. communem dicit ex gl. ibi, & secundum eum tunc dicitur ordo necessarius, quando alias rumperetur testamentum, & dispositio irritaretur, cum viuente filio, nepos non possit instituti. Villalob.

Instituto patre, & filio, ab eo inter quos non cadit affectio charitatis ratione sanguinis. vel successionis ab intestato censentur simul vocati, non tamen successiuè. Socinus ibi nu. 5. com. dicit, vt cum pater. & filius ab extraneo copulatiuè instituti. idem.

Institutis pluribus sub nomine collectiuo, inter quos cadit affectio sanguinis censentur vocati nomine successiuo, non tamen insimul. Soc. ibidem communem dicit. num. 6. Et nota quòd ordo successiuus in hoc casu dicitur quòd excluso primo, sequens admittitur: & admisso primo alij excluduntur secundum Paulum, quem Socin. sic intelligit & approbat, ibi num. 8. idem.

Instituto monasterio, si filiam receperint in monialem reiicitur talis conditio, tanquam turpis: & remanet institutio vera, Ias. in l. conditioni. nu. 3. de insti. & substi. dicit magis communem: licet Alex. dicit communem contrariam in l. conditionis. idem.

Institutus in re certa habet ius accrescendi, & potest capere propria auctoritate Bar. in l. ex facto. de hæred. instit. Et est com. opi. secun. Alex. in cons. 138. opportunè, versi. quo ad aliud. vol. 1. M. Chærian.

Institutus in bonis mobilibus & immobilibus, dicitur institutus in re certa, non in parte hæreditatis, & ideo habetur loco legatarij, non hæredis: quoniam hæreditas continet iura actiua & passiua, quæ tamen non comprehenduntur appellatione bonorum mobilium & immobilium: secùs bonorum simpliciter. Est com. cum Bart. secun. Alex. in cons. 45. habita. vers. Idem sub appellatione vol. 1. idem.

Instrumentum, testamentum. vel quilibet alius publicus contractus requirit necessario pro eius solennitate, vt in eo inseratur inscriptio ciuitatis, platea vel domus, vbi actus celebrat, adeo ꝙ locus loci inseri, ac poni debet in ipso instrumẽto, alias fidem non facit, secun. Io. And. in addi. Spec. in tit. de instru. edit. §. instrumentum, ver. quid si locus, Bar. in l. si quis ex argentariis. §. initium tabularum. ff. de eden. & in l. de pupil Io. §. qui nunciat. ff. de noui oper. nunciat. Roma. & omnes. in l. lecta. ff. si cer. pet. Bal. in l. contractus. C. de fid. instr. & in l. optimam. C. de contrahen. & commi. stipu. & istam scribunt esse communem opinionem Moder. in d. l. lecta. Ruyn. cons. 154. n. 4. & 10. vol. 3, & Boer. decis. 32. n. 27. sed non est necessariũ, vt locus loci particularis, ac specialis in instrumento inseri debeat. V. g. si dicatur actum in aliquo designato palatio, vel domo non oportet addere in tali camera dictæ domus vt tenet Bart. & alij communiter in d. l. de pupillo. §. qui nunciat, & ita consuluit Ruynus in d. cons. 154. nu. 10. F. Viuius.

Instrumentum publicum confectum per tabellionem necessariò requirit eius signum alias non probat, nec facit fidẽ secundum magis communem sententiam Doct. in l. contractus. C. de fid. instr. & in l. 1. C. qui admi. ad bonorum poss. quã citat Boeri. in decis. 36. nu. 8. & ferè omnes Moder. in d. l. contractus. Nonnulli verò scriben. inclinauerunt in partem contrariã, videlicet ꝙ omissio signi notarij non vitiet instrumentum, & ꝙ illius appositio de iure necessariò minimè requiratur, quam quidem opinionem negatiuam sequitur etiam Alex. & scribit esse communem in rub. n. 14. de noui oper. nunciat. Sed primam partem in facti contingentia semper amplecterer tanquam frequentiorem & communiorem, quæ quippe vti verisimilia ampliatur nedum habere locum in originali instrumẽto, verum etiam, in copia collationata per tabellionẽ, vt puta Sempronius produxit instrumentum ipsum, fecitque illud collationari per actuarium cum suo signo solito, & fide in calce ipsius, ꝙ instrumentũ collationauit de verbo ad verbum, & penes se retinuit instrumentum ipsum originale, ne perderetur, isto certè casu illa copia registrata præsumitur de actis, & habet publicam fidem absque eo ꝙ producatur per ipsum Sempronium originale, secundum omnes Doctores communiter in authen. si quis in aliquo. C. de eden. quam sequuntur Mod. & ibi, & attestantur, & Maran. in tract. iudiciorum, in 6. parte 2 part. pr. super 10. actu. nu. 3. & licet in isto instrumento requireretur signum tabellionis secundum magis communem sententiam, non propterea requiritur in eo inuocatio Domini nostri Iesu Christi, imò huiusmodi leuis solennitas omissa in isto instrumento illud non infringet, nec vitiaret instrumentum ipsum, vt per Bart. eleganter, & omnes scribent in l. fi. C. de iure delib. quam opinionem sequitur, & scribit esse communem Dec. in c. si scripturam de fide instr. & Didac. Couar. in pract. c. 21. Secùs autem dicendum arbitror in instrumẽtis publicis, in quibus reperiuntur defectus in nomine Pontificis, vel Imperatoris: hoc enim casu non plenè probarent, vt visum fuit Bar. in l. admonendi. ff. de iureiur. vbi distinguit ꝙ si tabellio viuat, tunc instrumentum propter istum defectum nullam fidem faceret, si quidem imputãdum foret parti, cur non ageret contra tabellionem, vt instrumentum sibi reassumeret, cùm minus perfectè restituerit. l. veluti. in pr. ff. de eden. si vero tabellio ipse foret mortuus, arbitratur Bar. facere semiplenam probationem, l. 1. §. si linum, & §. si rosæ. ff. de bonor. poss. secundum tabu. & cum ista Bar. dist. transeunt omnes Doctores communiter in d. l. admonendi, vbi refert Curt. in ibi nu. 148. licet ipse ab ea discrepet, & malè multa in contrarium adducendo, & hoc ꝙ nomen imperatoris præponendum sit in instrumento publico probat textus in auth. vt præponatur nomem imperator. & præsertim in locis, quæ imperio subsunt, & similiter in locis quæ Papæ subiiciuntur nomen ipsius est apponendum, secundum Abb. in procem. Gregoriano. & in c. 1. de fid. instr. vbi omnes Docto. communiter hoc firmarunt, & aliqua de instrumentis posuimus j̃. in vers. statutum disponens quòd instrumenta. F. Viuius.

Instrumenta per notarium putatiuum inter ignorantes cõfecta vtrum faciant fidem Doctores in l. testes. C. de testa. & l. Barbarius ff. de of. Prætor. c. 1. de fid. instr. & l. Herennius. per illum tex. de Decurio. qui textus. videtur probare negatiuam. dum ibi decidit decurionem non argui, nec factum censeri ex longa & præscripta salarij solutione, neque ex eo quod diu descriptus stetit in albo, nisi secundum legem creatus sit. Ex quo dicto arguit gl. contra eos, qui in ecclesiis canonicè non sint instituti, ꝙ ex longo tempore. longaque fructuum, & emolumentorum perceptione non inducatur etiam præsumpta canonica institutio: licet autem de quæstione prædicta in tabellione putatiuo sit inter doctores magnum certamen attamen Spec. & Io. An. in tit. de instr. edi. §. restat. ver. quid si is. concludunt ꝙ si talis tabellio fuit creatus ab habente potestatem creandi & deputandi notarios, seu tabelliones, licet postmodum appareat illum non potuisse tabellionem creari: vt puta si seruus, nihilominus valebunt eius instrumenta, exemplo Barbarij, qui fuit electus prætor à populo iurisdictionem habente, cuius detecta seruilis conditio non vitiauit gesta, & sententias per ipsum in officio prętorio latas. Si verò non fuit à superiore, & habente potestatem creatus, nec habuit priuilegium, quamuis communi opinione fuerit reputatus notarius, non propterea communis error potuit ipsum cõstituere & facere notarium, & hanc distin. confouet tex. in d. l. Herennius. ff de decur. eamque tanquam magis communem obseruat Alex. in d. l. testes. C. de test. F. Turz.

instrumentum vacillat per vnum ex tribus testibus instrumentariis, Fran. cur. iun. cons. 55. n. j. communem dicit, tamen fidem facit Boer. decis. 12. com. dicit. B. Villalob.

Nota istam communem cum sequ. de iure regio est l. 115. 116. & 117. titul. 8. par. 3. vbi cauetur, quod quando testes dicunt non recordari de confectis in instrumento: cùm essent præsentes, ꝙ si notarius est bonæ famæ, ei est standum, alias si non sit bonæ famæ, vt res non sit de longinquo. omnibus testibus contradicentibus, creditur testibus, & non notario, vel si alias probaret negatiuam coarctam loco vel per instrumentum, vel per quatuor testes non creditur instrumento per d. l. 117. idem.

Instrumenti tenor probari potest per testes, quando instrumentum fuit amissum, & testes ita sint periti, vt cognoscant defectum instrumenti, puta aduocati, vel notarij, & recognoscant literas illius notarij, quod voluit Bart. in auth. si quis in aliquo. C. de eden. per tex. in c. cum olim. 1. de priui. cui ius opi. attestatur esse communem Dec. in d. auth. si quis in aliquo. nu. 29. Sed si notarij deponerent se vidisse & legisse aliquod instrumentum, quamuis sint periti, eis tamen non crederetur

deretur, vt not. Bar. in d. auth. si quis in aliquo. cuius rei illa est ratio quia non sunt examinati tanquam testes, nec rogati vt notarij. nec tali casu rogari potuerũt vt notarij cum notarius rogari non possit nisi de his quæ fiunt inter partes. Vnde si gs notario dixerit vt rogetur qualiter Titius hominem percussit, vel occidit. & is instrumentum hac de re confecerit, instrumentum huiusmodi nullam faciet probationem, vt voluit Bart. in l. item senatus. in fi. prin. ff. ad Turp. Bald. in l. fi. ver. restat quærere C. de prob. & Alex. in l. prætor. in prin. ff. de eden. vbi Pau. de Cast. circ. fi. ver. pone exemplum, refert dum ipse fuisset ex facto consultus Florentiæ ab vno qui notarium rogauerat, vel de filij sui iniquitate instrumentum conficeret respondit, per tale instrumentum filij iniquitatem non probari, nisi Iudicis authoritas accesserit. Quod dictum procedere potest quod plenam probationem indicium verò & præsumptio ex tali instrumento adeò induceretur, ꝙ in probationis supplementum deferri posset iuramentum, secundum Bald. in rub. C. de fi. instr. ver. sed dubitatur vbi ex hoc infert. ad milites stipendiarios, habentes instrumẽta de morte equi in bello, videre licet apud ipsum. F. Turz.

Instrumentum redditur falsum per duos testes instrumentarios. Curt. iun. in d. cons. 55. com. dicit. B. Villal.

Amplia, & per alios duos testes non instrumentarios. Dec. in c. tertio loco de prob. com. dicit.

Fallit, nisi sint alij duo testes coadiuuantes instrumentum. Boer. dec. 118. n. 29. & Ias. cons. 124. com. dicit.

instrumentum dotis probat quando maritus præstitit alimenta vxori etsi sit confessionatum. Goz. cons. 42. n. 30. com. dicit. Idem.

Instrumentũ habens plures articulos, vno approbato, non censetur in omnibus approbatum, Curt. iun. cons. 166. n. 11. com. dicit. & Bello. cons. 56. nu. 12.

Amplia ꝙ si producatur instrumẽtum, vel scriptura, potest acceptari pro parte approbari, & pro parte non, Aymon. Crauetta de antiq. temp. part. 1. in arg. de scriptura priuata, nu. 68. com. dicit, quam limita tripliciter. idem.

instrumentum factum secundum solennitates vnius loci, vbique probat in tract. de antiq. temp. part. 1. in verbo quarto limitatur, n. 9. com. dicit ex Bart. in l. 1. C. de fum. trin. idem.

Nota istam communem, iuncta decis. doc. de Palat. Rub. in repet. rub. de don. inter vir. & vxo. ad ampliationem, l. 5. ti. 8. li. 3. ordi. vbi dicit quod instrumentum alibi confectum extra regnum, habebit executionem paratam in hoc regno quem vide. Idem.

instrumentum, si inueniatur penes aliquem: cum cautione admittitur sine mandato. Fel. in c. coram. de off. deleg. quẽ refert. Alc. in tract. præsump. regu. 1. præsump. 33. com. dicit. & Ias. in l. cautio de procura. C. n. 12. idem.

Nota istam com. ad ampli. l. x. ti. 5. part. 3. & l. 2. tit. 10. lib. 3. For. legib.

instrumenta quibus in iudicio quis vsurus non est, edere non tenetur, secundum Azo. cuius opin. communiter esse approbatam scribit, Albert. in l. 1. §. edenda, per illum text. ff. de eden. I. Fich.

instrumentum inuestiturarum feudalium non probat dominium cõtra tertium possessorem, Cur. iu. cons. 18. n. 5. com munem dicit. B. Villalo.

instrumentum locationis non probat dominum, si conueniatur possessor actione reali ex dominio agentis: secùs tamẽ si conueniatur ex personali actione ex contractu locationis intentata contra inquilinum. Curt. iun. cons. 158. n. 6. comm. dicit. Idem.

Instrumenta ad probationem produci possunt vsque ad conclusionem causæ etiam si ad producendum esset constitutus certus terminus à Iudice, dummodo res sit integra. comm. dicit Lanfr. in ca. quoniam contra falsam. in verb. instru. productiones. n. 25. de prob. in antiq. I. Fich.

ADDITIO. De ista probatione dominij per instrumẽtum ac alia probatione seu præsumptione, addidi s̃. in litera D.

Instrumentum in iudicio producens absque indictione ac consule, vel absque aliis similib. solennitatib. & sic non solenne, censetur illud, ac omnia in eodem contenta ex huiusmodi productione approbare, atque confiteri, quoad fidem probatoriam, vt contra ipsum producentem fidem faciat, secũdum Bal. in l. alia. C. de his quib. vt indig. Ang. cons. 132. Alex. consi. 184. vol. 7. Fel. & Dec. n. 90. & 95. cum aliis per eum, in c. venerabilis. de excep. & Crauet. in tract. de antiq. temp. in 1. par. n. 118. vbi ostẽdit istam esse magis communem opi. atque refert Doct. transeuntes cum ꝑria parte. & adeò instrumentum producens illud approbare censetur, ꝙ minimè releuat protestatio si asseueret se illud producere in parte, & partib. pro ipso producente facientibus tãtum, & nõ aliter, nec alio modo, & maximè qñ aduersarius huiusmodi protestationi non consenserit. & ideò potest ex eo condemnari, secundum Inn. in c. cum olim. ext. de cens. Bart. in l. post legatum. ff. de his qb. vt ind. Bal. in l. 1. C. vt quæ desunt aduo. Ferrarien. in sua prac. papiẽsi. in for. productio. instrum. §. in illis. n. 1. & seq. Iaff. dec. 408. & si pars dicat. Dec. in d. c. cum venerabilis. nu. 99. & seq. Craue. in d. 1. part. sui tract. de antiq. temp. n. 138. & seq. Nattã cons. 31. n. 3. & Ruinum consulẽdo cons. 136. n. 4. vol. 4. hocque non ita gñaliter, atque simpliciter intelligendum est in omnib. instrumentis, verùm in eis dũtaxat. quæ sunt communia, seu quæ pars producere tenetur puta, qm̃ in libello actoris narrata fuere. ita Alex. in d. l. j. C. vt quæ desunt aduo. & cõsi. 124. circ. fi. vol. 7. In ꝑiam verò partem videlicet, ꝙ huiusmodi instrumentum quantumuis proprium produci possit in parte, ac pro parte reprobari, incinauit Fel. in d. c. venerabilis. & in c. imputari. in fi. instrum. cum aliis citatis per eum, vbi concludit istam com. sentẽtiam fore, & præsupponit Ruinus etiam̃ in d. cons. 136. n. 4. & refert Crauet. in d. 1. part. tract. de antiq. temp. n. 146. F. Viuius. lib. 2. opi. 145.

Instrumentum seu scripturam minus solennem etiam cõtinentem capitula separata reus cõtra quem producitur potest eam acceptare in parte, & in parte non secundũ Bar. in l. quædam §. nummularios, sub n. 2. ff. de eden. Ang. cõs. 304. Rom. cons. 346. Gemi. cõs. 9. in fi. vol. 2. Guid. Pap. dec. 53. pone ego sum. n. 2. & Craue. cum aliis citatis per eum, in tract. de antiq. temp. in 1. part. n. 134. vbi concludit istam veriorem, communemque opi. fore, atque limitat in trib. casib. F. Viuius libr. 2. opi. 146.

instrumẽtum publicũ productũ de longinquis ac valde remotis partibus, in aliquo iudicio, si negetur illud esse à notario confectũ, seu negetur qui cõfecit eum esse notarium, tũc illi instrumento standum nõ est, & sic aduersario præsente & ꝑdicente, huiusmodi instr̃m nullam fidem facit pro ipso producente, fm Spe. & Io. An. in add. ibi. §. restat. in tit. de instr. edi. ver. quid si produxit. Ci. Bal. & Sal. in l. cõparationes. C. de fid. instru. Lanf. in c. qm̃ ꝑ. c. 9. de instru. productione, sub n. 14. de prob. Dec. cum aliis copiosè deductis per eum in c. si scriptura. n. 52. de fid. instr. vbi scribit istam com. opi. & Boe. etiã de. 36. n. 16. & refert Mars. in l. si quis ne q. n. 138. ff. de q. Licet ipse ibi ꝑium asseueret. Sed tale instr̃m indubitãter ac plenè probaret vbicũque productor ipse portaret secũ literas testimoniales habẽtes sigillum & alia requisita, & confectas per officialem regentem ciuitatem, vel per ciuitatem ipsam, & facientes mentionem, ac fidem de tabellionatu, morib. & vita illius notarij, qui confecit tale instrumẽtum, & hoc modo dabitur plena fides ipsi instr̃o producto de partib. remotis, fm Bal. & Ang. d. l. comparationes. Cagnol. cum aliis relatis per eum, in l. si librarius. n. 57. ff. de reg. iur. Anch. & Fel. in d. c. si scripturã. & ibi ẽt Dec. n. 52. & seq. vbi refert opin. istorum obseruari in pract. atque in toto orbe similiter obseruari attestatur Marsil. in d. l. si quis ne q. n. 144. & obseruatur etiam in Regno Neap. teste Afflicto, in constitutio. instrumentorum robur. q. 9. obritũ magnæ curiæ vicarię inchoantem item seruat dicta curia ꝙ instrumẽtis confectis extra regnum nõ creditur, vbi de hac eadem obseruãtia in regno facit mẽtionem Annibal Cauensis in suis scholiis. Cæterùm vbi productor huiusmodi instrumẽti in partib. longinquis celebrati careret literis testimonialib. officialiũ loci, vbi confectum est ipsum instr̃m, tũc posset docere per testes idoneos de tabellionatu ipsius notarij, & instrumentũ, probato tabellionatu notarij prædicti faceret plenã fidẽ, aliàs secus, vt voluit copiosè, & doctè sacrũ regiũ cõciliũ Neap. teste Affl. in dec. 251. p totã. F. Viui. lib. 2. opi. 148.

instr̃m, in quo numinis inuocatio prætermittitur. nullo pr̃sus vitio afficitur, vt frequẽter placitũ efferũt Dec. in c. si scripturã. de fi. instr. latè Did. à Couar. in prac. q. c. 20. n. 1. Quod intellige, nisi si consuetudo aliter se habeat, vt in tota ferme Italia. quippe quia tũc ex non implorata numinis ope, instrumẽtum, ẽt de Iudæorum ꝑctibus exaratũ, labefactabitur, cõmune ponit Marquard. de Iudæis. c. 8. part. 1. n. cum seq. Vt etiam illud instrumentum, quod in locis imperio subditis conscriptum Imperatoris mentionem non habet, vel in pontificia ditione exaratũ pontificis memoriam non præfert, nullius erit ponderis ac momenti. quemadmodum com. ponit Viui. lib. 1. opi. 155. cui' tñ ꝑriũ veri' æquus alibi vberrimè ostẽdo. F. S.

instr̃m loci, ac domus, vbi fit, memisse pr̃sus ac disertè ẽbet aliogn fidẽ nullã faciet. cõe inquiunt Ruin. cõs. 154. n. 4. & n. 10. li. 3. Boer. decis. 37. n. 27. ñ tñ illud domus cubiculũ, in quo cõscribit̃, exprimere seu enũciare necessariò ẽbet. cõe ponũt

Ruin.vbi s̃.Viuius lib. 1.opi. 154.in fi. Idem.

Instrumentum publicum vt fidem aliquam facere possit, necessariò notarij ipsius signum habere debet.commune asserunt Boer.dec. 36.n.8.Viuius lib. 1.opi. 155. Quanquam eiusmodi subsignationem de iure non exigi scribat receptum Alex.in rub.n. 14.ff.de nou.oper.nun.quod magis probo,si aliter de rei veritate potuerit constare, debebit tamẽ præterea liquidò innotescere rogatum fuisse notarium, vt instrumento aliquod pondus ac robur insit.quoniam & ob huius solẽnitatis defectum instrumento vires non erunt & ea solennitas aliàs non præsumetur.commune ponit Turz.opi.36.Idẽ.

Instrumentum ab eo factum notario,qui cum notarius esse non posset,notarius per errorem creatus ab aliquo eorum fuit, qui id officij elargiri idoneis possunt, firmum, ac ratum prorsus est etiam postquam detectus creationis error est, ac notarius ille officio lapsus:quanquam instrumentum ab illo exaratum.qui vulgò notarius reputatur,sed nullo priuilegio munitur,fide penitus omni careat,vt frequentioribus doctorum suffragiis exceptum ponit Turz.opin.91.cum Alex.in l. testes.in fi.C.de testam. Idem.

instrumentum alibi gentium conscriptum, nullam fidem faciet,si eius conscriptorẽ neget notarium aduersarius, vt frequenter placitum aiunt Dec.in c.si scripturam.n. 52.de fid. instru.Boer.decis.36.n.10.nisi si vel literis magistratus illiusmet loci,vel testibus contrarium probetur,vt commune ponit Viuius lib.2.opi. 148. siquidem instrumentum ritè in loco vno factum, vbique probat commune effatur Aymon. de antiq. temp.part.1.ver.quartò limita.nu.9. Idem.

instrumentum publicum inter illos duntaxat probat,inter quos exaratur.commune pronunciant Ias.in l.cum aliquis.n. 4.C.de iur.delib.Barbat.in c.ex literis.in fi.de prob.Guid.Pap. q.193.de iurisdictione tamen vel ditione antiqua mẽtionem faciens,& inter alios fide summa dignum habebitur.commune asserunt Syluan.cons. 57.n.9.& seq.Aymon.Crauet.de antiquit.temp.part. 1.n.74. Idem.

instrumẽtum qui producit,si interrogetur, vtrum velit eo vti, necné, præcisè respondere vel aiens vel negans tenetur, ac si eo se vti velle responderit, & falsum sit illud instrumentum, falsi generaliter atque indistinctè tenebitur. commune asserunt Aegidius Bos.in tit.de fal.n.155. I. Clar.in prac.§.falsum.ver.vtens falso instrumento. Idem.

instrumentum qui minus solẽne in iudicio producit,illud amplius improbare nequit.commune ait Crauet. de antiqui. temp. 1.part.n. 118.Quod tamen non procedet, si instrumentum plura capita complectetur,vel si illius productor confestim attestetur se illa eius parte tantum vsurum, quæ cum ipso faciat,cætera prorsus damnare,vt frequẽter placitum efferunt Curt.iu.cons.166.n.11.Aymon Crauet.vbi s̃.n.134.Viuius.qui rectè declarat lib. 1.opi.259.& latius libr.2.opi.145. & 146.& si contrarium complures cẽseant, quos idem Viui. congerit opi.145. Idem.

instrumentum ni desideratas iure solẽnitates habeat, notarius,qui illud conscripsit, falsi pœnis obstringitur, vt magis cõmuniter teneri à doctoribus enunciat Corn.cons.53.Non tamen idcirco aliàs punietur,quàm in casib. iure expressis:vt asseuerant Augu.ad Ang.& qui eum laudat I.Clar.in pract.§. falsum.ver.pariter etiam. Sed meo quidem iudicio semper is notarius damno rogantis erit obnoxius. verum ea de re alibi vberius. Idem.

Instrumẽtum vbi statuto promptam,paratamque habet executionem, quamuis nondum liquidatum sit(vt doctores fantur)si in processu tamen liquidò supputari queant, executioni committetur,commune aiunt Did.à Couarru.lib.2. resolut.c.11.Viuius lib. 1.opi.305.de iure autem cõmuni, nullum instrumẽtum quamuis liquidum paratam executionem habebit,vt commune aio ex Alex.in l. 5.§. 1.ff.de re iud.&in l. si cum dotem.§.eo autem tempore.ff.sol.mat.Ias.in l.2.n.9.ff. de iureiur.Ias.rursus in l.vlt.nu. 6. C. de edict. diui Adria.tol. Rhoder.Soarez in l.post rem iudicatam.ff.de re iud.Campes. de dote. 5.art.q. 11.allegant & commendant ad id tex.in l.40. minor annis. 15.ff.de minor.qui de publico instrmento nulla prorsus verba facit:sed ea de re latius alibi. idem.

instrumentum ostendens, & cautionem offerens. admittitur sine mandato, vt frequẽter placitum inquit Fel. in c.corã. de offic.dele.Ias.in l.cautio.nu. 12.C.de procurat.Alc.de præsump.reg. 1.præsump.33.& vide j̃.ver.mandatum. idem.

instrumentum qui abraserit,vel expunxerit,falsi pœnas dabit.commune ponunt Matth.de Afflict.dec.404.n.4.I.Cla.in pract.§.falsum.ver.abradens. idem.

instrumentum, quo contineatur aliquem pecuniam accepisse,& habuisse, vt vanum ac falsum explodetur,si nulla presenti pecunia confectum probabitur,vt frequenter placitum ponit Emanuel à Costa in l.si ex cautione.limitat. 19.C.de nõ nu.pec.Quin & prætereà notarius ipse falsi punietur, si verba illa,vel similia,pecunię numerationẽ repręsentãtia,instrumẽto inseruerit,ac nullam pecuniam præsentem fuisse tunc temporis,cùm instrumentum exarabatur,liquidò cõstiterit,quemadmodum commune pronunciat Ias.n.48.dec.n.33. Curt. iu.n.36.in l.singularia.ff si cer.pet.Foller.in prac.cri.n.66.Idẽ.

instrumentum publicum, cui etiam fuere plures testes inscripti,poterit duobus tãtum fide dignis,omniq́ue exceptione maiorib.quo ad eius seriem improbari, licet hi testes non sint ex illis,qui descripti sunt in eodem instrumento. c.tertio loco.extrà,de prob.l.optimam.C.de contrah.stip.licet gl.ibidem in ver.testium.ↄ̃rium asserere videatur,tñ com.opi.est ↄ̃ gl.Dec.nu. 11.ver.in gl.fi.& hoc intelligitur,siue ea probatio fiat directè siue indirectè,cui ea refragatur ratio,q̃ ab authoritate ducit̃ tabellionis, à quo instr̃i fides pendet.ca.ad audientiam.extrà,de pręscri.is autem tabellio vnus est, &ideò quamuis sit eius authoritas publica,nõ debet duobus integris testibus præferri.Licet Doc.hoc frequenter committant arbitrio iudicis,tamen præcedẽtem conclusionem ex dictis Doc.d.ca. tertio loco satis liquet,& ex iis,quę à Cyno & Sal.l.in exercẽdis.C.de fide instru.& Imo.in l. 1.§. si quis neget. ff. quemadmodum testam.aper. Zas.in lib.2.singula.responsor.c.23. quibus fundamentis instrumenta firmentur,& quibus infirmentur.Et hanc sentẽtiam scribentium communem opi.esse post Deci.fatetur quoque Did.in d.c.20.n.6.ver.prima conclusio. Quam sententiam ipse latiùs in lib.2.c. 13.n. 11.varia.resolu. in Tom.2.prosequitur,vbi tamẽ communem conclusionem ex authoritate allegatæ gl.satis dubiam esse dicit.kirchouius.

Instrumentum defectuosum in aliqua ex solennitatib. instrumenti,putà in indictione,& similib. si Notarius mortuus est,facit semiplenam probationem,secundùm Bart.in l.admonendi.ver.quæro,quid si in aliquo instrumento.ff.de iureiur. per l.fi.C.famil.ercis.& l. 1.§. si rosæ.ff.de bo.poss.secund.tab. Balb.decis.501.

Instrumentum. Partes non possunt conuenire, ꝙ instrumẽtum habeat executionem paratam absque aliquo ordine iudiciario,secundum gl.in c.de causis,extr.de off.deleg.sentit Bal.in l.tale.§.qui prouocauit,in 2.opi.ff.de pac.& per ea quę volunt Doct.in l.nemo potest.ff.de leg. 1.gl.in l.prolatam.C. de sen.facit.l.ius publicum.ff.de pact.domini de Rota, in nouissi.decis.91.in rubr.de libel. obla. Fortè tñ valebunt in vim pacti gesta virtute talis conuentionis,secundùm Pan.in d.ca. de causis.per l.2.C.commu.vtriusque iudic. Balb.decis.226.

instrumentum non reddit suspectum ↄ̃dictio vnius testis, quoties tot supersunt,quot necessarij sunt ad actũ,vt est com. opi.de qua D.Gabriellius cons. 169.n.70.Ruin.cons. 13.nu.7. in 5.vol. Bonacoss.

instrumentum redditur falsum per duos testes instrumentarios.vel non instrumentarios.Nisi adsint alij duo testes coadiuuantes instrumentum.Villal.in suo com.opi.vers.instrumentum n.74.Qui testes debent esse omni exceptione maiores.Grassus com.opi.lib.2.c. 18.q. 12.com.dicit.Riminal.cons. 1.n.25.Bened.de Vado foro Sempro.in reperto.Fel.ver.instrumentum per quot testes. Bonac.

instrumentum falsum in vno ex substantialib. præsumitur in totum falsum,vt est com.opi.D.Gabr.in suo com. opi. lib. 7.concl.3.Amplia &limita,vt ibi.per eum.Soc.iu.in cons.41. n.4.in 2.vol prout & testis.in dubio autem debet pronunciari pro instrumento.Gratus responso.9.nu. 183.in 1.vol.Bon.

Instrumentum qui abraserit vel expunxerit,falsi pœnas dabit,vt est com.opi.Soarez ver.instrumentum.n. 144. Bonac.

instrumentum non probat delictum,vt est com. opi. Soarez in ver.instrumenti.n. 152.Hæresis autẽ instrumento probat̃,vt est com.opi.& vsura.com.est opi.Cla.q.54.ĩ pr.Bonac.

instrumentum in quo est decretum iudicis debet exhiberi parti cum die & consule,& appellatur instrumentum fori,secundum Bald.&do.Cato.in l.nec quicquam.§.vbi decretum. ff.de offi.procõsul.& est ad limitationem §.editiones.in l. 1.ff. de edend. Balb.decis.247.

Instrumẽtum valdè antiquum fidem facit, nec vitiatur, licet non probetur vel aliter cõstet eum.qui illud scripsit,fuisse vel esse Notarium: quia præsumitur ꝙ fuerit Notarius,nisi de contrario probetur per opponentem,secundùm Inn. in c. veniens.in 2.col.extrà de verb.signifi.Bal.in auth.quas actiones.circa fi.C.de sacros.eccle.faciunt quæ habentur in ca.causam,quæ.& ibi per glo.extrà de proba.in l.census.ff.eod. titu. Balb.decis.491.

Instrum

Instrumentum,de quo fit mentio in libelllo relatiuè seu limitatiuè,est reo exhibendum,antequam respondeat,sicut libellus, si est penes actorem, de quo stabitur eius iuramento, secundùm Inn.in c. 1.de probatio.Specu.de instru.edi.§.nunc dicamus.vers.quid si quis.do.de Rot.decis.36.in nouis. secus si assertiuè,putà, Titius vendidit mihi fundum,&de hoc appareret per instrumentum receptum per talem: quia tunc non est reo exhibendum ante lit. contestat. secundum Bart. Bald.& communiter Doct.in l.edita.C.de eden. nisi de tali instrumento reus verisimiliter non esset informatus, secundum Pan. in d.c.1.6.col.ibi,ego putarem. Balb.decis.297.

Instrumentum producens.Et si pars dicat, produco instrumentumvel acta inquantum faciunt pro me,Iudex tamen potest illis inhærere etiam in facientibus contra producentem: quia constat sibi vt iudici secundum Inn.in c.cum olim.extr. de censi.in gl.in verbo tua.& in ver.instrumenta.Bald. in l. 1. C. vt quæ desunt aduo. per l.properandum.§.cum autem. ibi terribiles in medium &c.C.de iudi. Balb.decis.408.

Instrumenti exemplo,auctoritate iudicis sumpto,plena fides adhibetur.Est com.opi.secundum Dec.in cons.31.vol.1. M.Chærian.

Instrumento quando vnus ex duobus testibus necessariis contradicit, vel dicit se non interfuisse,non statur amplius in strumento.Est magis com.opi.secundum Soc.in con.46.cum in præsenti.in fi.vol. 1. idem.

Instrumenti præsumptio ac solennitas rectè probabitur testibus,vt commune aiunt Ias.in l.sciendum.nu. 10.ff.de verb.obli.Carol.Ruin.cons. 1.nu.8.& seq.lib.2. Quemadmodum etiam illius simulatio,fraus & falsitas,vel duobus testibus eidẽ instrumento subscriptis vel quibuscunque aliis duobus detegi,& conuinci poterit.commune dicit Cur.iun.cons. 55.nu.j. Dec.in c.tertio loco.de prob.Tiraq.quem refert Viuius lib. 1. opi.346.Nico.Ant.Grauatius ad Vestrium lib.j.nu. 123.Intellige tamen id non processurum, cum duo alij testes instrumẽto adstipulabuntur,commune effatur dec. 118.n.26. E.Suar.

Instrumenti amissi tenor iis demum testibus probari poterit, qui & instrumenti defectus intelligant & notarij literas, qui illud confecisse dicitur cognoscãt,commune doctorum pronunciatum meritò affirmãt Deci.in aut.si quis in aliquo. nu.29.C.de edend.Matth.de Afflict.decisio.274.nu.tertio.& decisione 302.nu.3.& nu. 5. idem.

Instrumento si apponeretur iuramentum,contra illud non admittitur compensatio.Ita est text.secundùm vnam lecturã communiter approbatam,in c.ad nostram. Et hanc communem sententiam esse asseuerat Alex.de Imo.in cons.91.nu. 5. in 2.lib.Consequuntur quoque alij Doct.Matth.de Afflict.in Dec.sacri.cons.Neapol.Deci.381.Ias.in cons. 134.nu. 1.versi. concludo ergò ex prædictis.in 4.vol. cons.& Rol. à Valle, in cons.17.n.10. j.Tom.cons.Licet Bar.contrariam sententiam sequatur in l.amplius non peti.nu.8.ff.rem rat.haberi. Quam Alex.de Imo.sibi contrarius in cons. 12. n. 15.ver.non obstat. in eo.2.lib.cons.approbat.Et hanc veriorẽ putat Moli.in suis addit.ad cons.Alex.in d.cons.91.in verbo,damnatur. Kirch.

INSTRVMENTVM.

Summaria.

Inuocationem nominis diuini non esse de substantia instrumenti.q. 1.

Dictio,hæc & cætera,posita in principio instrumenti hanc vim habet, vt omnia requisita, tam de iure scripto, quàm de consuetudine apposita intelligantur.q.2.

Instrumentum non vitiari omisso signo notarij.q.3.

Ex nota instrumenti, in qua neque signum notarij, neque subscripto reperitur,sumi posse publicum instrumẽtum.q.4.

Notarium,vt scriptura eius probet,rogari debere ad conficiendum instrumentum.q.5.

Notarium in dubio non præsumi rogatum.q.6.

Instrumenta antiqua dici, quæ ante 100. annos scripta sunt.q.7.

Instrumento publico facto super contractu inscriptis celebrato,fidem non haberi, si protocollum vel factum omninò non sit,vel factum non reperiatur:at qui aliud esse si factũ sit super contractu sine scriptis.q.8.

Instrumenta per notarium infamia iuris notatum, sed tamen ante irrogatam infamiam confecta,vim &authoritatem suam retinere.q.9.

Instrumentum confectum à sacerdote,vel à tabellione,validum esse q. 10.

In instrumentis publicis non requiri subscriptionem testium:sed sufficere eos inscriptos esse per notarium.q. 11.

Publicum instrumentũ quot testib⁹ reprobari possit.q.21.

instrumentum si contineat plura capita,iudici quidem integrè exhibendum:Aduersario autem tantùm eius capitis editionem faciendam,quo contra ipsum vti velit.q.13.

Instrumenta publica præsentari,& produci posse,non tantùm in termino probatorio,sed etiam post vsque ad conclusionem in causa:Item interdum post conclusionem,si producens iuret ea nouissimè reperta fuisse.q.14.

Instrumentis transumptis & traductis ex protocollo tabellionis,vel notarij,vt credatur,necesse est interuenire authoritatem iudicis:quæ etiam requiritur,si hæręs ipsius tabellionis qui habet protocollum,idem sit notarius publica authoritate:& velit ex protocollo instrumentum traducere.q.15.

Ad traductionem instrumenti ex protocollo notarij, præter alia, requiritur etiam, vt citentur ij, quorum interest, & quos tangit negocium.q.16.

Exemplum instrumenti publici,vt valeat & probet,qua ratione & forma sit transcribendum ex originali,& quibus pręiudicet.q.17.

Exemplo instrumenti publici,reperto inter acta iudicij,creditur:cæteris paribus.q.18.

Exemplo exempli non haberi fidem:Et quomodo accipiẽda & sustinenda sententia Bartoli aliter opinantis, seruata tamen forma.c.fi.dę fid.instru.q.19.

Exemplum traductum ex originali,licet non constet de solennitate traductionis,tamen fidem facere propter antiquitatem:modò notarius in eo testetur solennia requisita fuisse adhibita.q.20.

Instrumenta antiqua, non requirere notariatus probationem.q.21.

Chirographum, vel scriptura priuata, quam fidem faciat. quæst.22.

Ad probandum ea, quæ continentur in scriptura priuata, duos testes sufficere: verùm ad probandum,illam ab eo contra quem producitur scriptã, vel subscriptam esse,tres necessarios esse.q.23.

Epistolam recognitam ab eo contra quem producitur,plenè probare: Et si non fuerit recognita, faciendam literarum comparationem.q.24.

Librum rationum contra scrbentem plenè,at pro scribente concurrentibus aliis adminiculis semiplenè probare.q.25.

Consuetudine induci posse vt libris negociatorum priuatis credatur,& plena fides habeatur.ead.q.in fi.

QVAESTIO I.

Quæro, An inuocatio nominis diuini sit de substantia instrumenti?Resp.ꝙ non,& ista est com.opi. vt firmant Moderni post Alex.in rub.ff.de no.ope.nun.Eandem dicit esse communem Tho.Gram.decis. 106.nu. 10.

QVAESTIO II.

Quæro,An dictio,&c.posita in principio instrumenti operetur, vt omnia requisita tam de iure quàm de consuetudine apposita intelligantur?Resp. ꝙ sic, ita tenet Barto. & omnes, quos refert Alex.in l. Gallus.§. idem credendum. ff. de lib.& posth.& in specie Lancel. Hispanus, qui dicit hanc esse communem opinionem,reprobata sententia Bald.in c.cùm in iure peritus.ext.de of.deleg.Vbi dicit,ꝙ si notarius in principio testamenti dicat tali anno,indictione,&c.tale instrumentum non valet,cùm sub dictione,&c.non censeantur apposita omnia,quæ de iure,& consuetudine solent apponi.

QVAESTIO III.

Quæro, Si in instrumento sit omissum signum notarij, An vitietur instrumentum?Resp.ꝙ Spec.tit. de instru.edit. vers. item quia non est à tabellione signatum.videtur tenere tale instrumentum esse nullum.At in contrarium communi calculo itum est,ꝙscilicet,si signum notarij omittitur apponi in instrumento,non vitiatur instrumentum,vt firmat Alex.in d.rubri.ff.de no.oper.nun.

QVAESTIO IIII.

Sed pone, ꝙ reperiatur testamentum extra protocollum, &absque signo notarij,nunquid ex eo poterit reassumi publicum instrumentum?Resp.Lucas de Pen.l.rura.C. de omni agro.& Paul.de Cast.in l.hac consultissima.C.de testam. existimant, quòd ex nota testamenti, in qua non adest signum notarij,nec subscriptio,non possit sumi publicum instrumentũ.

Contrarium verò tenet consulendo Alex. in cons. 14. vol. 6.Cur.iun.in cons. 162.&hanc dicit esse communem opinionem Aim.Crauet.in cons. 153.incip. visis actis. & eam tenuit Cyn.&Saly.in l.contractus.C.de fide instru.Bald.in cons.464. incip.dubitatur,an dicta scriptura.vol.4.Imol.in l. 1.cum glo. in verb.imperfectæ.ff.quemad.testam.aper. vbi dicit, quòd si

deficiant aliquæ solennitates in nota testamẽti, nihilominus notarius debet eam redigere in publicam formã, cum illa tamen, quali solennitate reperitur.

QVAESTIO V.

Quæro, An requiratur, q̃ notarius sit rogatus, ad conficiendum instrumentum, ad hoc vt scriptura eius probet? Resp. q̃ sic, ita tenet gl. §. nos autem. verb. iniungatur. auth. de tabellionib. quàm dicit esse communiter approbatam Soc. iun. in cõsi. 178. n. 3. vol. 2.

QVAESTIO VI.

Sed nunquid in dubio rogitus notarij præsumetur? Resp. q̃ non, & est communis opi. vt firmat Inn. & alij post ipsum in d. c. 1. de fid. instr. Vbi subdit vtile esse, q̃ notarius asserat se esse rogatum, aliàs si non faceret, nec aliter de rogitu constaret, instrumentum non valeret. Eandem opi. tenet Bart. Ang. Im. & Alex. & Moderni in l. sciendum. ff. de verb. obli. Spec. & Io. And. ver. & not. & in tit. de teste. §. 1. ver. quid ergò si dicatur. & eam dicit quoque cõmunem Tho. Gram. in d. decis. 106. n. 25. Bart. tamen sequitur gl. in d. §. nos autem. q̃ præsumatur rogatus, quando concurrit alterum de trib. vel q̃ notarius dicat, publicaui, vel q̃ dicat rogatus scripsi, vel simpliciter scripsi, & reperiatur in quinternis rogationum instrumẽtorum, & cum Bart. in omnibus transeunt Doct. in d. l. sciendum.

QVAESTIO VII.

Quæro, Quæ dicantur instrumenta antiqua? Resp. secundũ communem & receptam Doct. sententiam ea dici instrumenta antiqua, quæ ante cẽtum annos scripta sunt, vt firmat Inn. in c. veniens. ext. de verb. sig. Ale. & Moderni l. cùm aliquis. C. de iure delib. Alex. cons. 6. in fi. vol. 1. cons. 208. col. pen. vol. 2. cons. 89. col. 2. vol. 5. cons. 140. col. pen. vol. 2. cons. 12. & consi. 75. col. 1. vol. 4. Ias. l. admonendi. n. 203. ff. de iureiur. & in d. l. cum aliquis. Dec. c. 1. ext. de app. Eandem comm. opi. firmat Matth. de Afflict. decis. Neapolita. 245. n. 4. Schrader. in consi. 32. inter consilia Doct. Germanicorum Tomo 1. Ias. in cons. 81. col. 2. cons. 114. col. pen. lib. 1. cons. 34. col. pe. lib. 3. & consi. 148. col. fi. lib. 3. Io. de Im. l. 2. §. idem Labeo. ff. de aqua plu. Spec. de proba. §. 1. ver. valet. Dec. in cons. 321. col. 4. cons. 13. col. pen. & cons. 42. col. 2.

QVAESTIO VIII.

Quæro, An fides habenda sit istrumento publico, de quo protocollum confectum non est, vel factum non reperiatur? Resp. Certarum est variantibus sententiis, quidam enim existimarunt fidem habendam instrumento, etiamsi in scriptis ꝗ̃ctus fuerit gestus, nec etiam constet de protocollo. Eius sententiæ authores sunt Nic. de Matarellis, quem refert Bal. Rub. C. de fid. instru. Pau. de Cast. l. contractus. col. vlt. eod. tit.

Contrariam verò sententiam frequentiori cõsensu approbarũt Doct. q̃ si. vbi actus in scriptis celebratus fuerit, fides instrumento non sit habenda, si protocollum non appareat, ita tenet Bal. d. Rub. C. de fide instr. n. 20. Alex. cons. 175. libr. 7. n. 4. Dec. c. quoniam contra. n. 51. de prob. Pau. de Ca. cons. 125. lib. 2. Ro. vbi dicit hanc opi. ita receptam esse, vt non habeat contradictorem, in cons. 174. Secùs verò, quando contractus celebratus non fuit in scriptis, nec id actum, quia tunc fidem facit, etiamsi protocollum non reperiatur, vt firmat Bal. con. 464. lib. 4. & cæteri communiter.

QVAESTIO IX.

Quæro, An fides adhibenda sit instrumentis per notarium infamia iuris notatum, ante tamen istam infamiam cõfectis? Resp. q̃ sic, secundum receptam Doct. sententiam, vt firmat Did. à Couar. prac. q. lib. c. 19.

QVAESTIO X.

Quæro, Vtrum credatur instrumento per sacerdotem verè tabellionem confecto? Resp. Receptior est sententia, tale instrumentum esse validum, ciq̃ue fidem esse adhibẽdam, ita tenet Bart. l. vniuersos. C. de decur. libr. 10. Dec. l. in ambiguis. §. non est nouum. ff. de reg. iur. Eandẽ sententiam firmat Io. An. & omnes Doc. c. sicut. ext. ne cler. vel monac. Dec. in cons. 17. Et eam dicit esse communem Alex. l. prætor. §. his etiam. ff. de eden. Hip. de Mars. rub. ff. de fideiuss. n. 121.

QVAESTIO XI.

Quæro, An in publicis instrumentis requiratur subscriptio testium? Resp. Accurs. l. gñali. C. de tab. lib. 10. existimat q̃ sic, verùm receptior est opi. sufficere, q̃ nomina illorum inscribãtur per notarium, absque illorum subscriptione, ita tenet Ab. & Doct. c. 1. de fid. instr. præsertim Fel. n. 13. & Dec. n. 12. Paul. de Ca. l. contractus. C. de fid. instr. & cons. 325. lib. 1. incip. non multùm videtur. Capyc. in dec. Neap. 29. n. 1. Eandem sententiam firmat Matth. de Afflict. Rubr. constit. Neap. 79. Et eam communem asserunt Barb. Rub. de fid. instr. n. 93. Dec. c. quoniam contra. nu. 18. ext. de prob.

QVAESTIO XII.

Quæro, Quot testes requirantur ad reprobandam seriem instrumẽti? Resp. Testib. improbari posse instrumẽtum publicum, quoad eius fidem, tradit gl. & omnes Doct. vnanimiter. in c. cùm Io. verb. quodlibet. ext. de fid. instr. gl. §. item verborum. instit. de inutil. stip. c. 3. loco. de proba. de numero autem testium variatum est, verùm obtinuit illorum sententia, qui tradidere, ad reprobandum instrumẽtum, quoad eius seriem sufficere duos notabiles & omni exceptione maiores, siue testes isti sint descripti in instrumento. c. tam literis. de testibus, quam dicit esse communem Fel. d. c. cùm Ioannes. n. 46. siue non, l. optimam. C. de contrah. stip. siue probatio fiat directè siue indirectè, ita tenet Io. An. Ant. de But. Abb. n. 13. Fel. n. 35. d. c. cùm Ioannes. Bar. l. 1. ff. quemad. testa. aper. Ang. l. vel negare. e. ti. Cy. Salyc. l. in exercendis. de fid. instr. Eandem sentẽtiam firmat Imo. l. 1. §. si quis neget. ff. quemad. testa. aperian. Zas. lib. 2. Resp. c. 23. & eam dicit esse com. Dec. d. c. tertio loco. nu. 11.

QVAESTIO XIII.

Quæro, Vtrum instrumenti in iudicio producti, continentis plura capitula & diuersa, copia danda sit aduersario in totum, an verò pro illa parte tantùm, qua producens vti velit? Resp. Communiter receptum est, licet iudici integrè exhibẽdum sit instrumentum. Aduersario tamen illius tantùm capitis, quo producens vti velit, editionem faciendam esse. Ita tradit gl. communi consensu approbata. c. contingit. de fid. instr. vt firmat Alex. & Ias. l. argentarius. §. edi. ff. de eden. Fel. in c. 1. de libel. oblat. & ca. 1. n. 29. de proba. ibi Dec. n. 61. Spec. tit. de instru. edi. ver. quid si produco. Ferrarien. in prac. Rub. de forma petendi copiam instrumentorum.

QVAESTIO XIIII.

Quæro, Vsque ad quod tempus instrumẽta possint præsentari? Resp. communis est sententia instrumenta produci posse non tantùm in termino probatorio, sed etiam quandocũque post vsque ad conclusionem in causa, exclusiuè. Ita probat tex. c. cùm dilectus. ibi Abb. Fel. & Doct. de fid. instr. Bart. & omnes. l. admonendi. ff. de iureiur.

Limita vt admittantur, etiam post conclusionem in causa, vbi producens iurat nouissimè ea fuisse reperta, nec potuisse eum prius eorum cognitionẽ habere facta diligenti inquisitione. Ita tenet Bart. in d. l. admonẽdi. nu. 3. ff. de iureiur. quem sequuntur ibi Doct. Ias. in repet. n. 58. Baptista de S. Seuerino. col. 20. Curt. sen. col. 21. Purpur. n. 8. Eãdem sentẽtiam firmat Pan. Im. & Fel. in c. cùm dilectus. de fid. inst. Fel. in c. pastoralis. n. 9. de excep. Et eam dicit esse cõem Franc. Ripa in d. l. admonendi. n. 48. & sequitur Mathes. no. 57. Roder. Zuaretz. alleg. 5.

QVAESTIO XV.

Iure Pontificio & Cæsareo cõstitutũ est, exẽplarib. instrumẽtis aliq̃ fidẽ adhibẽdã esse, maximè q̃ ex ipsius tabellionis protocollo traducunt̃ seruata forma iuris. c. cũ P. de fi. instr. Vbi inter cetera requiritur authoritas iudicis, vt no. doc. cõiter.

Sed dubium est, nunquid talis authoritas requiratur, si hæres ipsius tabellionis, q̃ habet protocolla, sit idẽ publica authoritate notarius, & velit ex protocollo instrumentum traducere? Resp. Diuersæ sunt sentẽtiæ, nõnullis existimãtib. nõ requiri hoc casu iudicis authoritatẽ, cuius sentẽtiæ authores sunt Panor. d. c. cùm P. Bart. l. si quis ex argẽtariis. §. 1. per illum tex. ff. de eden. Aliis verò ꝗ̃, & rectius, nimirũ, etiam hoc casu necessariam esse iudicis authoritatem. Hanc sñiam tenet Spe. ti. de instr. edit. §. ostenso. n. 15. & §. instrm. n. 15. ibi Io. And. in addit. Pau. de Ca. Alex. & Ias. d. l. si quis ex argẽtariis. §. cogentur. vbi firmãt eam esse cõem, & tenet Card. & Imo. d. c. cum P. tabellio. Bald. Ang. Pau. de Cast. l. quædam. §. nihil. ff. de edendo.

QVAESTIO XVI.

Quæro, Nunquid ad hãc traductionem instrumẽti ex protocollo notarij requiratur, q̃ citẽtur ij, quorũ interest, & quos tãgit negocium? Resp. q̃ sic, ita tenent Doc. auth. si quis in aliquo documẽto. C. de eden. ca. Alber. de testib. & hanc sententiam dicit esse communem Matthæ. de Afflict. in Neap. const. lib. 1. tit. 73. n. 58. & tenet Boer. decis. 36.

QVAESTIO XVII.

Quæro, Vtrum etiam traductio publici instrumenti possit fieri ab ipsa scriptura originali per alium tabellionem? Resp. q̃ sic, dummodò solenniter, iuxta tex. c. fi. ext. de fid. instr. fuerit transcriptum, vt not. ibi Inn. & alij communiter.

Sed nunquid talis exemplatio poterit fieri absque authoritate iudicis à solo tabellione, partium consensu? Resp. Bar. in auth. si quis in aliquo, existimat posse, ita tamen, vt ipsis tantũ vel eius successorib. præiudicet, quem sequuntur Doct. ibidẽ comm

communiter, Imo. & Doct. d. ca. fin. vt firmat Carol. Molinæ. consuet. Paris. tit. 1. §. 5. num. 56.

QVAESTIO XVIII.

Quæro, Vtrùm exemplo reperto inter acta iudicij fides adhibenda sit nõdum viso protocollo nec originali? Resp. q̃ sic, dummodò tamen exemplum illud per notarium causæ fuerit traductũ ab ipsa scriptura originali integrè iudicis authoritate & mandato, parte ad hoc vocata. ita tenet Ang. & Alex. d. auth. si qs in aliquo documento. Abb. & Dec. c. qm̃ contra. ext. de probat. & ibi Fel. n. 50. Fel. c. cùm in iure. de of. deleg. n. 6. Socy. in reg. 185. Et hanc dicit sibi videri communem opinionem Dida. Coua. varia. resolu. lib. 1. cap. 21. & tenet Guid. Papæ. q. 471.

QVAESTIO XIX.

Quero, Vtrùm exemplo exempli credatur? Resp. Licet Barto. in d. auth. si quis in aliquo documento. existimet exemplationem eiusmodi fieri posse, seruata tñ forma in d. c. fi. de fid. instr. eiq̃ue fidem adhibendam esse, quem sequitur Card. & Feli. d. c. Alber. ext. de testib. Cuma. in cons. 58. Cur. iun. d. auth. si quis in aliquo. n. 41. Tamen receptiori calculo contraria sñia approbata est, quam tenet Bald. Deci. & reliqui. d. auth. si quis in aliquo. n. 30. & ibidem dicit esse communẽ Cur. n. 40. Quãnis tñ Bart. opinio, si dextrè intelligatur, nõ admodum improbanda est, qñ s. exemplum traducitur inter eos, & quò ad eos, qui fuerunt præsentes, nec contradixerunt primæ exemplationi. Nam tale primum exemplum, quò ad prædictas personas authenticum est, & vim habet originalis scripturæ. Vnde nihil vetat, quò minus etiam ex iusta causa denuò tanquam originale, quò ad eos exemplari possit, vt Bart. sententiam declarat Carol. Molinæ. in consuet. Paris. tit. 1. §. 5. num. 35.

QVAESTIO XX.

Quero, Vtrùm traductum ex originali exemplum propter antiquitatem faciat fidem, si non constet de solennitate traductionis? Resp. communis & receptа est Doc. sñia, eiusmodi exemplo fidem adhibendam esse, quam tenet Io. An. post Hostiens. c. Alberic. & ibi Butr. Imo. & Fel. qui dicit ita communiter teneri. ext. de testi. Eandem sñiam firmat Ias. Deci. limit. 7. & cæteri, auth. si quis in aliquo. C. de edend. Cuma. cons. 158. Dec. con. 36. & cons. 445. col. 3. Aret. cons. 39. Ias. l. 2. n. 5. C. de testa. & cons. 114. col. 3. lib. 1. Aim. Crauet. de antiq. temp. par. 4. §. vidimus. n. 12. Carol. Molinæ. consue. Paris. tit. 1. §. 5. n. 59. Que sñia absque dubio vera est, qñ exemplum transumptum est à tabellione integræ fidei, & in eo enunciantur solennitates à iure requisitæ, vt quia notarius dicit se exemplum traduxisse mãdato iudicis parte vocata, & examinato diligenter instrumẽto originali, put declarat eã Carol. Molin. d. §. 5. n. 61.

QVAESTIO XXI.

Sed quæro, Nunquid, si in exemplo enuncietur eũ, qui scripsit, esse tabellionem, præsumatur titulus tabellionis propter antiquitatem? Resp. q̃ sic, ita tenet Inn. in c. veniens. de verb. sig. Bald. auth. quas actiones. C. de sac. san. eccl. & in l. Barbar. ibi Ias. limi. 3. ff. de of. præt. alex. in cons. 101. col. 3. lib. 7. Eandẽ sñiam firmat Soc. cons. 187. col. 4. libr. 2. Deci. cons. 36. & c. 1. de fid. instr. Matth. de affl. decis. 245. & 251. Et hanc dicit esse communem Aim. Crauet. in trac. de antiq. temp. §. vidimus. licet ipse vltra id tempus centum annorum velit etiam necessariam esse communem opinionem & famam.

QVAESTIO XXII.

Quero, Vtrum chirographum probet? Resp. vt intelligatur quam fidem faciat priuata scriptura, quæ chirographum dicitur, distinguendum est: aut enim ipse scriptor fatetur scripturam à se vel per se scriptam & plenè probat. l. si ex cautione. C. de non nu. pecu. l. scripturas. C. qui pot. in pig. vt per Did. à Coua. lib. 2. varia. resolu. c. 11. Aut negat scripturam habentẽ partis & testium subscriptionem, & tunc si testes proprias subscriptiones recognoscant, & testificantur ab eo subscriptam esse plenè probat, ita tenet Bart. l. admonendi. ff. de iureiu. quẽ sequuntur Doc. communiter vt asserit Did. Coua. lib. prac. q. c. 22. nu. 4. & hoc absque alia comparatione. Idem est si scripta quidem ab eo, non autem ab eodem, sed à testibus subscripta. Namque si testes deponant esse illius scripturam propriã, interueniente etiam literarum comparatione, ita firmat Bar. d. l. admonendi. n. 26. Pan. & Feli. n. 1. Dec. n. 2. c. 2. de fid. instr. Rip. d. l. admonendi. n. 10. asserens ita communiter tenere gl. Bart. & Doc. in d. auth. & si contractus. C. de fid. instr. & ab hac sñia Bart. non esse recedendum in iudicando asserit Aret. con. 66. Socin. cons. 274. lib. 2. Licet contra Bart. sit gl. d. c. 2. quam sequuntur ibi Io. And. Host. & Im. ibi. n. 7. existimantes sufficere solam testium subscriptorum recognitionem. His accedũt Rom. Ale. n. 31. Cur. iun. n. 35. Ias. repet. n. 88. l. admonendi. asserentes eam esse communem, & intelligit Cur. Bart. opinionem procedere, vbi testes non fuere subscripti, Namque tunc recognitio illorum non est sufficiens absque comparatione, & ita intelligendo asserit ab omnibus probari opinionẽ Bart.

Aut talis scriptura non est ab aliquo subscripta, nec à parte, nec à testibus, sed probatur tantùm per testes vel literarum comparationem tantùm q̃ scripserit illam, & tunc semiplenã tñ inducit probationem, ita intelligenda est gl. d. l. admonendi, vbi Bart. n. 26. Baptista de S. Seuer. concl. 9. Eandem sñiam firmat ab. d. c. 2. ibi Fel. & eam dicit communem Rip. n. 113. d. l. admonẽdi. Aut chirographum nullo omninò munitum est adminiculo, nec comparationis literarum, nec recognitionis testium, & tunc non facit semiplenam probationem, sed præsumptionem tñ inducit, ita tenet Bart. d. l. admonendi. nu. 26. quem sequuntur ibi Alex. Fulg. Paul. de Cast. & Ias. nu. 89. Anto. de Butr. Im. & Pan. d. c. 2. de fid. instr. Et hanc sententiam asserunt communem esse Cur. iun. d. l. admonendi. n. 36. Carol. Molinæ. in ꝓsue. Paris. tit. 1. §. 5. n. 11. Licet ipsi dubitent de ea propter tex. d. c. 2. dum ibi Roma. pontifex respondet, priuatam scripturam nullo communitam adminiculo non habere robur aliquod firmitatis.

QVAESTIO XXIII.

Sed quæro vlterius quot testes requirantur ad priuatæ scripturæ comprobationem? Resp. Aut testes deponunt de contentis in scriptura, & tunc sufficiunt duo testes, ita tenet abb. Im. & omnes Doc. d. c. 2. teste Dida. Coua. lib. prac. q. c. 22. n. 1. arg. l. in exercendis. C. de fid. instr. Bart. d. auth. & si contractus. Baptista de S. Seuer. d. l. admonendi. concl. 10. Aut testes non deponunt de contentis in scriptura, sed q̃ viderint illam scriptam, aut subscriptam ab eo, ꝗ̃ quem producitur, & tunc quidem distinguunt inter Ius canonicum, & Ciuile, existimantes Iure canonico duos sufficere, Spec. tit. de instr. fid. §. nunc dicendum, licet aliud sit de iure ciuili. Ale. verò etiam de iure ciuili duos sufficere censuit in cons. 181. li. 2. nisi contractus excedat libram auri. l. fi. C. si cer. pe. §. si quis igitur. auth. de instr. caut. At præualuit illorum sententia qui existimant vtroque iure hoc casu requiri tres testes, eius authores sunt abb. & Fel. d. ca. 2. Bart. l. scripturas. C. qui pot. in pig. Baptist. de S. Seuer. Franc. Rip. & Ias. n. 88. d. l. admonendi. Et hanc dicit esse communem Dida. Couar. pract. q. lib. c. 22. nu. 3.

QVAESTIO XXIIII.

Quæro, Vtrùm epistola probet? Resp. Si recognita fuerit p̃ ipsum scribentem, expeditum est, eam plenè probare per tex. l. publia. ff. deposi. & tenet Pan. & omnes d. c. 2. de fid. instr. Sed dubium est, si fuerit per eum, ꝗ̃ quem producitur, negata. Et quidem frequentiori consensu in eam itum est sententiam, q̃ & tunc epistola, facta diligenter literarum comparatione, plenam faciat fidem, iuxta l. comparationes. C. de fid. instr. Ita tenet Bart. d. l. admonendi. n. 3. l. nuda ratio. ff. de dona. Hanc sententiam dicit esse communem Fel. in d. c. 2. n. 17. Deci. n. 16. Ripa. d. l. admonendi. n. 132. Cur. iun. n. 41. Alex. n. 38. asserens seriorem. ff. de iureiu. & alex. in cons. 58. n. 1. cons. 114. li. 7. Licet contrarium teneant abb. d. c. 2. n. 8. Ias. d. d. l. admonẽdi. n. 139. Curt. iun. n. 41. alex. cons. 76. nu. 8. lib. 3.

QVAESTIO XXV.

Quero, An liber rationum plenè probet? Resp. Communis & recepta est Doc. sententia, librum negotiatoris alicuius plenam fidem facere contra scribentem. l. quædã. §. nummularios. ff. de edend. vbi gl. Bar. & Doc. no. Bar. & Doc. l. admonendi. n. 27. Carol. Molin. in consue. Paris. ti. 1. §. 5. nu. 18. dummodò si dubitetur de scribente, probetur vel per testes, vel per solam etiam literarum comparationem. vt voluit d. l. admonendi. n. 29. quem sequuntur ibi Doct. communiter teste Did. Couarr. lib. pract. q. c. 22. nu. 8. Pro scribente verò liber rationum non probat plenè, l. exemplo. C. de probat. Hanc sententiã firmat gl. d. c. 2. & clem. 1. §. 1. verb. rationum. de vsur. Et dicit esse cõmunem post Bar. & Doct. in d. l. admonendi. alex. Ias. Cur. iun. & Io. Oldendor. in tract. de actionib. classe. 1. actio. 8. sed vel semiplenam probationem cõcurrentibus aliis adminiculis, vel præsumptionem tantùm inducit, Bart. d. l. admonendi. nu. 27. Ias. repet. n. 111. Cur. 38. Rip. 114. Fel. d. c. 2. nu. 21. Deci. n. 16.

Limitatur prædicta conclusio vt etiam pro scribente plenè probet, quando consuetudine inductum est, vt libris negotiatorum priuatis credatur. Namque id ex iusta causa fieri posse communiter traditum est, Bald. Saly. d. l. exemplo. C. de probat. Dec. c. 1. n. 29. ext. eod. tit. idem annotauit Io. Oldendorp. asserens ita communiter teneri d. actio. 8. circa fi. M. Graff.

Instrumenta antiqua inter alios scripta, seu confecta in quibus fit mentio aliquem locum esse de iurisdictione, dioecesi, territorio, vel districtu plenè probant, non solùm confinia an

tiqua, ſed etiam dominium, & poſſeſſionem rerum particularium, ſm gl. in c. ſi Papa in verſ. prolata. de priuil. in. 6. abb. in c. ſuper eodem. nu. 3. de paro. gl. & abb. in c. cum olim. in verſ. inſtrumenta. de cenſi. & in c. cum cauſam. & ibi Fely. & Deci. de probat. Bald. Saly. alex. & Iaſ. n. 4. in l. cum aliquis. C. de iure de lib. Barb. conſ. 6. vol. 2. & in c. ex literis. in fi. de prob. Guid. Pa. conſ. 88. n. 2. Corn. conſ. 333. n. 9. vol. j. Iaſ. conſ. 81. n. 2. & con. 114. nu. 5. vol. 1. Soc. conſ. 65. n. 7. conſ. 86. & 166. vol. 1. Dec. conſ. 42. n. 7. & ſeq. & conſ. 428. n. 4. & ſeq. Pari. de Put. in c. qa in materia. de fini. feu. Crauet. conſ. 54. n. 11. & in tract. de antiq. temp. in 1. part. in pr. n. 71. & 74. Pariſ. conſ. 104. n. 23. cum aliis ſeq. vol. 1. & iſtam opi. explicant eſſe communem Laurētius Syluanus conſ. 57. nu. 9. & ſeq. & plerique ex memoratis Doct. quam limitat & declarat in aliquibus caſibus non procedere Craue. in tract. de antiquita. tempo. in d. 1. part. nu. 74. cum aliis ſeq. Sed aduertendum eſt, ꝙ inſtrumenta antiqua dicuntur à quorum receptione cucurrerunt centum anni, vt habetur per Bertr. conſ. 159. in fi. & conſ. 171. n. 8. vol. 2. cum aliis latè citatis per Laurentium Syluanum in d. conſ. 57. n. 10. & ſeq. vbi aſſerit contrarium, ꝙ tempus 40. annorum dicitur antiquum, vbi citat alios eiuſdem ſententię. item aduertendū eſt ꝙ regulariter inſtrumenta publica inter partes ipſas, inter quas conficiuntur probant, & ſic ad earum præiudicium tm̃ inducunt plenam probationem, ſecundum gl. in d. l. cum aliquis: quam ſequuntur omnes Doct. ibi, & præſertim Iaſ. n. 4. vbi recitat iſtam eſſe com. opi. & ſequitur Guid. Pap. q. 193. & Barb. in d. c. ex literis. n. 39. poſt medium. F. Viui. li. 2. opi. 144.

PRO. inſtrumenta regulariter executionem paratam non habent l. minor annis 25. cui fideicommiſſum. ff. de min. fallit in inſtrumento depoſiti. l. pen. vbi Bald. C. depoſ. & in teſtamētis in l. fi. C. de edic. diui Adria. toll. & in cauſa iudicati. l. 2. C. de execut. rei iud. cum aliis ſimilibus. Bellon.

PRO. inſtrumenta priuata non probant l. inſtrumenta. C. de probat. idem.

Inſtrumenta de nouo reperta poſſunt produci poſt concluſionem in cauſa, atque poſt citatos litigantes ad audiendam ſententiam, præcipueque ſi productor iuraret ea nouiſſimè reperta extitiſſe, nec prius in ipſius cognitionem veniſſe. facta tamen diligenti perquiſitione, ſm Bar. n. 3. Bald. in l. lectura antiqua. ang. Fulg. Iaſ. in repe. nu. 58. Caccialup. Cur. nu. 67. Purpura. n. 8. in l. admonendi ff. de iureiur. Ab. & Imo. in c. cū dilectus. de fid. inſtr. Matthef. not. 57. Fel. in c. paſtoralis. n. 9. de excep. & Ripam in d. l. admonendi. n. 48. vbi iſtorum opinionem communem eſſe dicit, & communem pariter oſtendit. & in practica obſeruari inibi Cur. & Lanfr. in c. quoniam contra. §. 9. de inſtr. productione. n. 36. de probatio. & ſequitur etiam, ac de iure procedere pluribus manifeſtat Roderi. Suares in allegatione, quinta, & ita obſeruatur in regno Neapolitano vt inſtrumenta quandocunque etiam poſt concluſionem produci, & recipi poſſint, teſte Annibale Cauenſe in ſcoliis ad ritē magnę curię vicarię in ritu exordiente, item ꝙ in quacunque cauſa ciuili, quæ in dictis curiis. & Maranta, in tract. iudiciorū, in 6. par. in 8. actu de inſtrumentorum productione, num. 27. F. Viuius. lib. 2. opin. 147.

Inſtrumenta de nouo reperta, & poſt concluſionem in cauſa, & poſt ipſas partes ad audiendam ſententiam citatas allegari, ac produci poſſunt, commune aiunt Rip. n. 48. Cur. n. 67. in l. admonendi. ff. de iureiur. Rhoderi. Soarez all. 4. Robert. Marant. de ord. 6. part. act. 8. nu. 27. E. Suarez.

Inſtrumentis non probantur delicta: vt frequenter placitū inquit Boer. in c. at ſi clerici. n. 14. de iud. & qui id rectè explicat I. Clar. in pract. §. vl. q. 54. Nec item alia generaliter inſtrumentis probabuntur, quàm quæ inter plures partes gerūtur. commune ponit Franc. Turz. opi. 59. & rurſum opin. 69. E. S.

Inſtrumenta, quibus quis non vtitur, nec eſt vſurus in iudicio, nunquid aduerſarius poſſit compelli talia inſtrumenta edere, communis Doct. opinio eſt, ꝙ actor non poſſit compellere rerum ad edendum inſtrumenta pro eius intentione fundanda, ſed benè poſſet compelli ad edendum inſtrumenta, ꝓ coadiuuanda intentione actoris, & ꝓ eius replicatione: actor autem compelli poteſt edere reo inſtrumenta ſua pro fundāda & coadiuuanda intentione & exceptione rei l. fi. C. de edē. & quæ ibi notant Doc. Bar. & alij. in l. 1. §. editiones. ff. eodem. Hanc communem Doc. ſententiam eſſe refert Lanfr. in praxi. iud. c. 9. de inſtr. product. nu. 46. ver. ſed quid. de inſtrumentis. Explicat copiosè Bart. Socy. in tract. Fallent. Fallent. 112. inci. edere actori inſtrumentum vel libellos reus regulariter non tenetur. kirchouius.

Inſtrumenta. ſi eſſet ſtatutus certus terminus per ſtatutum vel per legem ne liceret vltra illum producere, tamen vltra terminū re integra, ſi ius aduerſarij non ſit effectum deterius, produci poſſunt. Hanc opinionem veram & communem Docto. eſſe refert Lanfr. in ſua praxi. iud. c. 9. de inſtr. product. nu. 29. ver. quæro vlterius. vbi ipſe iura & authoritates Doct. all. Kirchouius.

Inſtrumenta dotalia in matrimonio interuenire debent ad hoc, vt filij prius nati ex ſubſequenti matrimonio legitimentur, ſaltem quò ad effectus ciuiles. §. fin. inſtit. de nupt. ibi dotalib. inſtrumentis confectis, cum multis concordantib. vt per Cur. iun. conſ. 136. quidam vaſallus. nu. 2. Et omninò videndus eſt Card. Alex. in c. tanta in 10. q. ver. deſcendo ad tertium extra qui filij ſint legit. cum concord. ibi. & vult Socy. iun. cōſil. 52. memini me fuiſſe. n. 1. vol. 1. Quibus ſic ſtantibus, ſequitur manifeſta & communis concluſio, quod licet tale matrimonium ſine dotalibus inſtrumentis factum, quò ad eius vinculum iure Canonico inſpecto tenuerit: Tamen quò ad effectus ciuiles non operatur filij prius nati legitimationem, quo ad ſucceſſionem in terris imperij, cùm ſecundum iuris ciuilis regulas, legitimatio iſto caſu fiat, vt d. §. fi. Et ſic iuꝭ ciuile dicitur in hoc iuri canonico contrariari, quo ſtāte, quodlibet ius ſeruandum eſt in foro ſuo, iuxta tradita per abb. & alios in c. 1. & 2. de noui ope. nunciat. cum concord. de quibus per Cur. iun. in d. conſ. 126. n. 4. & per Soci. iun. in conſ. 12. nu. 11. vol. 4. vbi communem dicit. E. Muſcul.

Inſtrumento ſtandum eſt, cum conſtat primum teſtem eſſe falſum, & ſecundus non ſit inſtrumentarius, cum inſtrumento duo ſufficiant, vt eſt communis opi. de qua Fulg. conſ. 136. num. 4. Bonacoſſ.

Inſtrumenta facta per notarium condemnatum de falſo non valent, ſi fiant poſt condemnatum, & in iam factis oritur falſi ſuſpicio, vt eſt com. opi. Gargias inter conſilia criminalia conſ. 123. nu. 16. tomo. 1. Bonacoſſ.

Inſtrumenta ꝓfeſſionata mandantur executioni, nec oppo ni poteſt aliqua exceptio pręter ſolutionem, ſi ſtatuto id inducatur, idq̃ue etiam in inſtrumentis ante tale ſtatutum factis locum habebit, iuxt. communem ac receptam Doc. ſententiam, vt refert Bened. Capr. regula 6. n. 52. qua de re vide ſuprà conſtitutio.

Inſtrumentum publicum ſi ſtatuto inducatur, ꝙ ſine libello executioni mandari debeat, contra Bartoli ſententiam. iuxta receptam canoniſtarum opinionem non ligat clericos, & firmat Bened. Capr. regula 15. nu. 41. Qua de re vide infrà in verbo Statutum.

Inſtrumento, ſi ſtatuto inducatur ne vlla exceptio obiiciatur, pręter talem aut talem, nulla alia exceptio iuxta commune obiici poterit, niſi ex alio capite ipſius ſtatuti proueniret, aut inſtrumentum falſum eſſet, quia tametſi exceptio nullitatis cenſeatur quoque ſublata, tamen exceptio nullitatis ꝓueniens ex defectu nullitatis, & ſic iuriſdictionis, iuxt. communem Doctorum opinionem eſt admittenda. Similiter poteſt contra inſtrumentum tale implorari officium iudicis, non obſtante tali ſtatuto, quemadmodum refert Bened. Capr. regula 51. nu. 19. & 22. vide infrà in verbo ſtatutum.

Inſtrumentum. inſtrumentorum appellatione. an veniant teſtes? vide Fely. in c. peruenit el 1. extra. de teſti. cogē. & Iaſonem. in repe. l. admonendi. in 157. col. ff. de iu. iur. vbi dicit ꝙ ſic regulariter l. notionem. §. inſtrumentorum. ff. de verb. ſign. probatur in l. diuus. ff. de re iud. Cor. in 3. vol. conſ. 301. in pr. Ang. in conſ. 49.

Fallit in alia materia. Vnde dilatio data ad teſtes producendos, non videtur data ad producen̄ inſtrumenta nec econtra. all. Bal. in l. Si ex falſ. in 2. col. verſ. venio ad quæſtiones. & alia infinita. addo Fely. in d. c. peruenit. Corſe. in ver. dilatio.

Et ibi quærit Iaſon quid in ſtatuto. puniente certa pena ꝓducentem falſa inſtrumenta. an extendatur. ad producen̄. falſos teſtes. & dicit. ꝙ fac. Bu. alber. de rox. & Sal. in l. 1. ff. de fid. inſtr. determinant ꝙ non. all. multa alia quæ vide. P. Andora.

Nunquid autem in ſtatutis appellatione. inſtrumentorum veniat apocha ſeu ſcriptura priuata. Iaſ. vbi ſ. in 158. col. all. remiſſiue. Bar. Bal. & alios. in l. 1. C. de iur. cal. & Imo. in cle. 1. de procur. fac. But. & alb. in d. l. j. ff. de fi. inſtr. Lud. Ro. in conſ. 23. incip. Neſcio quid dubitationis. vbi concludit ꝙ non. idem.

Inſtrumentorum appellatione. non continentur acta. Bar. in l. 1. §. 1. ff. de eden. Alex. in l. 1. ff. de fid. inſtr. Vide tm̃ Ang. in d. conſ. 49. idem.

Inſtrumentum probat. l. fi. C. arb. tu. l. cum præcibus. & l. cūres & ibi Bar. & Bal. C. de prob. & eſt tex. in auth. de fi. inſtr. §. ſi vero moriantur. & in c. cum Io. heremita. extra eo. de fi. inſt. & volunt Ana. & Bolog. in conſ. 97. Alex. in 5. vol. conſ. 102. in prin. P. Andora.

Inſtrum

Inſtrumentum pu. dicitur probata probatio. Ita Bal. in l. 2. C. quando fiſ. vel priua. in l. quotiens. C. de iud. & in c. 3. loco. extra de proba. addo Iaſonem. in l. iuriſgen. §. quod fere. ff. de pac. & in repe. l. admonendi. in 74. col. ff. de iu. iur. & dec. conſ. 36. in 1. col.

Amplia etiam in teſtamento. quia per inſtrumentum probatur. teſtamentum Iaſo. in l. fi. in fi. C. de fideicom.

Imo pu. inſtrumentum fac. rem notoriam & manifeſtā Panor. in c. cum olim. extra de Cenſi. adde Bar. in l. 1. in pr. ff. de operno. nun. & ibi Iaſ. in 6. col. Alex. in 2. vol. con. 37. ī fi. 3. col.

Et quòd inſtrumentum faciat rem notoriam. adde Fel. in c. ſignificauerunt in 2. col. de teſti.

Dic. etiam Pan. in c. cum contingat in 3. not. de reſcr. quòd ex inſpectione inſtrumenti collig. euidens probatio. idē vult in c. cùm dilecti. de dona.

Adde etiam quòd inſtrumentum dicitur veritas apparens. quæ eſt probatio probata nō probañ. Ita. Cy. in ad. in l. nam ita diu⁹. ff. de adop. vt refert Bal. in l. imperator. ff. de ſta. ho. Fac. quod vult ipſe Bal. in c. conſuluit. de officio deleg. & in rub. de contro. inue. in lib. feu.

Vbi dicit. notaverbum. quòd inſtrumentum ꝓu. non poteſt dici ſingꝶis proba. vnius teſtis. ſemipſe probantis cum ſit roboratum leg. nu. teſtium.

Fac. etiam quia omnia ſcripta in inſtrumento. cēſentur de voluntate partium. quia ſic partes dixerunt & voluerunt. qñ ſunt verba in factum relata. gl. no. ī l. ſcieñ. ff. de verb. obl. quā ad hoc. all. Bal. in l. 1. in fi. C. de priuil. do. in l. 2. circa fi. C. de exeq. rei iud. ī l. ab exeq. C. quo. app. nō recip. & ī d. l. imperator.

Adde inſuper quòd ex inſtrumento pu. tres oriuntur præſumptiones. Pa. quòd inſtrumentum ſit verum. 2. quòd ſit ſolemne. 3. ꝙ verba in eo prolata cenſeantur. à partibus prolata. ita tradit pulchre Bal. in repe. l. 2. C. de reſcind. vend. in c. 1. verſ. inſtrumentum. in ti. de notis feu. in l. mater. C. de rei ven. in c. cum in iure peritus. de officio deleg. Bal. & Ang. in l. ſed & ſi quis §. fi. ff. ſi quis cau. & ita vult Iaſo. in l. ſi poſt diuiſionem. in pr. C. de iu. & fac. ign. & in d. l. ſcieñ. in 4. col. de ver. ob. idē.

Quæ autem ſint ſolemnia requiſita in inſtrumento. pu. vide in l. generali. C. de tabul. li. 10. ſpec. in ti. de inſtr. edi. §. breuiter circa prin. Bar. in l. ſi quis ex argentariis §. ſi initium. ff. de eden. idem.

Inſtrumentum equiualet dicto duorum teſtium. l. in exercendis. C. de fi. inſt. faciunt quæ habentur. in l. 1. §. ſi quis neget ff. quemad. teſ. aper. & in l. optimam. C. de contrahen. & commit. ſtip. per cano. in c. cum Io. heremita. de fi. inſtr. & in dictis iuribus habetur. quot teſtes requirantur. ad reprobañ. inſtrūm.

Adde quòd imo plus creditur. inſtrumētis antiquis. quam teſtibus. l. cenſus & ibi doct. C. de prob. Et poteſt eſſe ratio qa hominis memoria labilis eſt. l. hac conſul. §. at cum hūa. fragilitas. C. qui teſt. fac. poſſ. idem.

An credatur. inſtrumento recepto per filium in fauorē patris. vide Fel. cum remiſſionibus. in ca. ſuper eo. el 2. circa fi. de teſti. idem.

Creditur inſtrumento. vbi alias non credereť propter loci diſtantiam. Azo. in ti. de inſtr. cau. & fi. Bar. in l. admonendi. in 9. col. ff. de iu. iur. Cor. conſ. 171. verſ. & ſimiliter. Bal. idem.

Limita niſi negetur. publicum. vt infra. in ver. inſtrumentū antiquum. §. 1. verſ. alias autem.

Quid ſi inſtrumētum mādetur de longinquo cum teſtimonialibus? vide Paul. de Caſt. in 1. vol. conſ. 390. Repetito in 2. vol. conſ. 206. vbi tenet quòd tales teſtimoniales nō probāt.

Vide tamen late in contrarium. marſ. in l. ſi quis in 31. col. & ſeq. ff. de quæſtio. & Card. in clem. 1. in 3. q. de procur. idem.

Sed quid ſi aliquis nominetur procu. in mandato. & nege. eſſe talis qualem ſe aſſerit. an præſumatur, ille qui eſt nominatus. vide j. in ver. procu. §. 68. idem.

Inſtrumenta probant quem eſſe de illo loco quem affit inſtrumentum. ſecundum. Bal. in l. fi. C. ſi à non compe. iud. Fel. in c. cum cauſam. in 3. col. extra de proba. idem.

Quid ſi in inſtrumento dicatur. Ioannes filius cond. Barthi. an probetur. per hoc. ipſum Barthm̃ eſſe. mortuum. vide Alexan. in l. viro. ff. ſo. ma. & Iaſ. in l. eius qui in prouintia in 3. col. ff. ſi cert. pet.

Et de hac dictione. cond. vide Fely. in c. ex parte. de fo. compe. & in c. ven. de teſti. cogen. idem.

Quid ſi dicatur. in inſtrumento. Ioannes filius Barthi. & tm̃ Barths eſt mortuus? dic ꝙ non vitiatur inſtrumentum. Alex. in 2. vol. conſ. 20. in 1. col. Panor. in c. cum contra. de pig.

Inſtrumentum an probet delictum. tex. eſt ꝙ non. & ibi docto. in l. 1. §. idem diuus. ff. de teſti. Vide Alex. in l. in ſenatus. ff. ad turp. Fel. ample. in rub. de fi. inſtr. in 1. concl. & in c. cum in eccleſiis de maio. & obed. aliquid per fede. conſ. 255. phi. in regꝶa ſemel malus quæ eſt 8. idem.

Inſtrumentum dotis. an probet matrimonium. vide Fely. in c. illud. in 2. col. de præſum. & j. in ver. matrimonium. ꝓbi. §.

Inſtrumenta tantum probant. quantum. cantant. Cur. con 55. in 10. col. aliquid per dec. conſ. 70. in 1. col. vide latius j. in verſ. inueſtitura.

Inſtrumenta an probent dominium & poſ. vide ſ. in ver. dominium qualiter probetur.

Inſtrumentum venditionis. ſine pretio non probat. ſ. in ver ſic. emptio. §. 3.

Inſtrumentum ſine loco & tempore non probat. Barb. in 3. vol. conſ. 3. in 2. col. Cor. in 4. vol. conſ. 216.

Inſtrumentum ſine teſtibus. non probat. Alex. in 3. vol. conſil. 37. in vlt. col.

Limita niſi fiat in pu. parlamento. hypo. ſing. 56. Alex. in l. omnium circa fi. C. de teſta.

Inſtrumentum factum per giffras an probet Alex. in 5. vol. conſ. 146. in 4. col.

Inſtrumentum ſine ſig. notarij non probat Cor. in 4. vol. cōſil. 70. & conſ. 93. & conſ. 118. contrarium tenet. Alex. in rub. de ope. nō. nun. in 5. col.

Inſtrumentum an debeat legi per notarium Cor. quòd non in 4. vol. conſ. 77.

Inſtrumentum corroſum non probat Cor. in d. conſ. 93.

Inſtrumentum carens nomine diei non valet ſi ex ſtatuto nomen diei apponi debet. Dy. in conſ. 31.

Inſtrumentum habens verba incognita non intelligibilia nō valet. Ale. in l. quicqd aſtringeñ in 2. col. de verb. ob. idem.

Inſtrumētum antiquum probat. etiam ſi ille qui recepit negetur. fuiſſe notarius ita elſnr Bal. in auth. quas actiones. in vl. col. C. de ſa. ſan. eccl. all. Inn. in c. veniens. de verb. ſig. adde Fel. in c. ſic. in 14. col. de re iud. & dec. notabiliter. in conſ. 36. in 2. col. & in conſ. 42. vbi tenet ꝙ in antiquis. non eſt opus probare ꝙ notarius fuerit notarius. & idem vult Iaſ. in l. Barbarius. in 13. col. in 3. limitatione. ff. de officio. præto. Cor. conſ. 171. verſ. his tamen. cum verſ. ſeq. Alex. in l. herennius. ff. de decurio. P. Andora.

Alias autem quando opp. contra inſtrumentum. de ſcriptura priuata. opus eſt ꝙ fiat pronunciatio pro pu. quo ad formam extrinſecam. alias non probat. Ita Ale. ī 2. vol. con. 166. & in 4. vol. conſ. 101. Card. in cle. 1. in 3. q. de procur.

Imo ſm eundem Alex. in 1. vol. conſ. 138. ſi nego illum qui ſcripſit fuiſſe notarium. oportet probare eum fuiſſe notarīū. non ob. ꝙ ſit in quaſi poſ. notariatus idē tenet in d. conſ. 166. adde Pe. de anc. conſ. 213. fac. qd̃ vult Alex. in 5. vol. conſ. 16. in pr. 3. col. ibi poſſet etiam dici. Fulg. ꝙ. 151. Et pro iſta op. ad duco. eundem. Alex. in 1. vol conſ. 138. vbi dicit. ꝙ ad probañ quem eſſe notarium. nō ſuffic. producere. multa ſua inſtrumēta. adde Iaſonem m̃ta pro & contra allegantem. & concludē tem. iſtam eſſe communem opinionem. in l. Barbarius. in 10. col. & ſeq. ff. de officio præto.

Limitat tamen Iaſ. quinque modis. 1. quando eſt defectus in perſona. puta quia ſeruus. vel occulte excommunicatus. fuit creatus tabellio. quia tunc nō ſus valent inſtrumenta.

Secundo. qñ talis qui eſſet ingreſſus quaſi poſ. tabellionatus. hoc feciſſet ſciente & patiente ſuperiore habente poteſtatem creandi notarios. quod confirmat pulchris mediis.

Tertio. limitat non procedere. in inſtrumentis antiquis cōcurrente fama. de quo dixi ſ. eo. §. in prin.

Quarto limitat niſi talis reperiatur ſcriptus in matricula notariorum quia pro matricula præſumitur. ſecundum. Bal. ibi. all. alia quæ omitto.

Quinto multum ſolꝶ limitat. vt per Ang. in §. hinc nob. in 2. col. de hæred. & fal. in auth. per gl. ibi ex qa no. Ang. ꝙ qñ inſtrumentum negat. pu. & ſic negat quē eſſe tabellionem. ꝙ probatur per iuramentum ipſius. tabellionis iurantis ſe eſſe tabellionem. cum comparatione literarum per quam appareat eū plura inſtrumenta feciſſe. quod dicit Iaſ. eſſe no. quia alibi nō legit. Pe. Gerar. ſing. 47.

Ego pro op. contraria. ꝙ imo ad probandum. quē eſſe notarium ſufficiat producere multa ſua inſtrumēta. vltra al. per laſo. in d. l. Barbarius alſo. in terminis. fulg in conſ. 151. inci. egmiles. Are. conſ. 42. Et ꝙ ſufficiat probare quaſi poſ. tabellionatus tenet. Card. in conſ. 74. P. Andora.

Si in inſtrumento antiquo ratione antiquitatis: non apparet indicio. quia deleta eſt litera. Sed alia quæ reſtant. ſupplēt. & repræſentant intellectum valet inſtrumentum. l. vnum ex familia. §. ſi omiſſa. & ibi Bal. ff. de leg. 2. l. cum pater. §. cum in perfecta. ff. eo. tit. Vide j. co. §. 6. idem.

Instrumentum antiquum.potest peti renouari.gl.& Bar.in auth.de hæred.& falc. Et ibi dicit. Bar. ꝓ si quis perdiderit instrumentum debiti nec.aliam habet probationem. potest petere.vt instrumentum iterum leuetur.vt dicam j̃.inver.instrumentum.perditum. idem.

An autem instrumenta demonstratiua confinium territoriorum seu iurisdictionum,nõ propter hoc.principaliter rogata.Sed quia sunt instrumenta venditionum. & permutationũ inter particulares personas. An probent, dic ꝓ sic inter ipsos contrahentes.l.optimam.C.de contrahen.& commit.stip.

Contra alios autem non probant. l.cum aliquis. C.de iure delib.fac.to.tit.C.res inter alios acta.Alex.in 5.vol.conf.89.

Adde quòd Cor.in conf. 171.tenet indistincte quòd vnum instrumentum probet.vide per eum.

Limita nisi essent multa instrumenta antiqua.facientia mẽtionem de finibus narratiue quia probarent ita Bal.Sal. & docto.in d.l.cum aliquis. per l. 1.in pr.in verb.circuncolentium. ff.de fiumi.de quo.vide Bal.in 1.parte.conf. 154.Ias.in l.admonendi.in 110.col.ff.de iu.iur.& in l.ex his.in 1.col.C.de testamento mil.& in d.l.cum aliquis.& idem videtur tenere.Alex. in d.conf.89.are.conf.42.Barb.in 2.vol.conf.6.col.1.& conf. 18.in 22.col.Panor.in 2.parte.conf.62.in 6.col.Sonz.in 1.parte.conf.86.in j.dubio. Alex.in 5.vol.conf.l.in fi.2.col.Barb.in 3.vol.conf. 14.maxime in 5.col.& seq.

Vide tamen notabiliter Sonz.in 2.part.conf.258.in 2. col. & conf.266.in 5.col.in quibus locis tenet non esse stañ.scripturis antiquis nisi plura interueniant.

Aduerte etiam. quia si in priuilẽiis principum. fiat mentio de districtu & iurisdictione stabitur.illis priuilẽiis.qa princeps super tali districtu & iurisdictione disponere potest gl.est no. in c.si Papa.de priuil.in 6.Et quòd talibus instrumentis antiqs standum sit.tenet Alex.in 5.vol.conf.23.in prin. idem.

Instrumentum antiquum corrosum, circa indictionem nõ probat.Cor.in 4.vol.conf.93.Limita vt s̃.eo.§.3. idem.

Instrumenta plura eiusdem summæ, an probent diuersum esse debitum.an vero præsumatur.idem. Quòd præsumantur plura,fa.tex.in l.qnquaginta.ff.de ꝓb.vbi legatũ.in diuersis scripturis relictum intelr duplicatũ.nisi aliud probetur.Secũdo, quia in quantitatibus præsumitur multiplica. non autem iteratio.l.plane la 1.§.sed si non corpus.ff.de leg. 1.Tertio. quot sunt instrumenta.tot videntur esse debita l. scire debemus. ff. de ver.obl.Quarto.imputaň est fatuo debitori q̃r in 2.cautione.non fecit exprimi ꝓ promittebat ex eadem causa.quæ cõtinebatur.in 1.instrumento. & ꝓ valebat primam summam. includi.in 2.per l.lutio.ff.de act.&obl.Fac.l.veterib?.ff.de pac.

Pro parte vero contraria ꝓ præsumatur. vnum & idem debitum.fac.l.qui bis.ff.de verb.obl.Secundo.quia invlt.vol.nõ præsumitur.testõr voluisse duplicare legatũ.ne minus grauet hæredem.l.titia cum testõ.§.q in vita.ff.de leg.2.vbi iurisconsignat rationem præd.Et si hoc dicim? in vlt.vol.multomagis in ꝑtibus.l.in testamẽtis.ff.de reg.iu.& ca.cũ dilecti.in fi. extr.de don. Tertio.cum non probetur bis fuisse mutuatum. præsumetur.2.cautionem fuisse factam ad cautelã prime.ar. l.fi.C.de noua.Quarto hoc æquitas suadet qa est inter easdẽ personas.& ex eadem causa.& est eadem quantitas. per rationem l.fi.C.de anna.excep.

Mart.de fa.cum quo transit Alb.de ros.in d.l.qnquaginta.d̃t ꝓ ex qualitate personarum præsumitur esse vnum, & idẽ debitum.Et aliquando presumen̄t esse plura. Nam si deb. est hõ grossus.cred.vero asturus præsumetur.esse idem debitum.secus si ecõtra.pro ista distinctione.fac.l.cum de indebito.ff. de prob.Tu dic ꝓ ista non est perfecta doctrina.nam non declarat quid si essent eiusdẽ peritie.Adde ergo.ang.in l.plane la 1. §.si eadẽ.ff.de leg. 1.vbi quærit quid si in duobus instrumentis.idem debitor reperiẽt obligatus. ex causa mutui.in eadem quantitate puta in x. an p̃sumatur esse vnum & idem debitũ. Et determinat indistincte ꝓ p̃sumet̃ plura. p d.l.qnquaginta.

Sed Bal.& imo.in l.sempronius proculo.ff.de leg. 2. Limitat nisi illa instr̃a.essent eadem die confecta.quia tũc presumetur.esse vnũ & idẽ quasi videãtur.esse duo exempla eiusdẽ instr̃i.l. 1.§.si in duobus.ff.de bon.pos.fm tab.& l.vnum. ff.de testa.Idẽ voluit Bal.in l.ne casu C.de discus.li. 10. Fac. qd̃ vult Bal.in l.nr̃am.C.de testa.vbi dicit.ꝓ si reperiantur.plures sententiæ condemnatorie contra vnum, præsumen̄t esse diuerse.& ex diuersis causis,nisi circunstantiæ essent omnino eedẽ. al.d.l.quinquaginta. fac.etiam quod vult idem Bal.in l.fi.in fi. C.de eden.vbi dicit.ꝓ mille instrumenta.per omnia concordantia.non probant nisi vnum &idem debitum.Diuersa vero instrumenta fcta diuers tpribus& locis. pbãt plures summas.

Adde ꝓ doct.in d.l.sempronius volunt ꝓ stetur instrumento continenti minorem obligationem vt refert Sõz.in 2.parte.conf.277.in vlt.col.

Et ita in hac materia.videntur.velle Alex. in 1.vol.conf. 4. Barb.late.in 1.vol.conf.25.vsque ad 7.col.Ias.in d.l.plane.§.1. in 4.col.de leg. 1.Vide Alex.in l.triticum.de verb.obl.

In quæstione facti esset aduerten̄. quia si instr̃a. essent facta per diuersos notarios.nõ præsumeretur.esse vnum & idẽ debitum.Ad nota.per Bal.& Imol.in d l.sempronius.posset responderi ꝓ ibi sunt duo instrumenta.per eundem notariũ rogata.patet.quia alt̃ant d.l.vnum.adde ꝓ de hac materia habetur per Ang.in l.si quis.ex argentariis.§.fi.ff.de eden.per spec. in ti.de instr.edi.§.postquam.ver.vbi autem. P.Andora.

Sed quid si quis ꝑfectus fuit recepisse à titio centum,que p̃misit restituere so.mat.& expost nõ recepit nisi quinquaginta,dic ꝓ præcedens confe.præsumitur.sit̃ata.ita Alex. in l. per diuersas.alias in l.ab anastasio per illum tex.C.mand.adde Fely.in c.si cautio.in 29.col.ext.de fi.instr.Barb.in 2.vol.con.19. in 5.col.in pr.Campez.in q. 51.& Bal.quem nemo al.in 2.par. conf.344.Alex.in 2.vol.conf.36.Barb.in 4.vol.conf.37.in 4. col.ludo.sing.26. idem.

Quid si in eadẽ carta reperiant̃. duo instr̃a. eodẽ die ꝑfecta qd̃ præsumetur.anteri?Bar.& Bal.in proh.C.circa fi.dicũt ꝓ 1.scriptũ.intelr.prius ꝑfectũ.Idem.vult Bal.in l. de rebus. C. de don.añ.nup.de quo vide Alex.in l.moribꝰ.§.prius.ff.devul. &pup.Et cano.in c.si duobus.extra.de rescr.in 6.Adde eundẽ Alex.in l. 1.§.non autem ff.de bo.pos.fm.tab.& in l.& quænũ dum.§.quod dicitur.ff.de pig.Fely.in c.pastoralis.in 3.col.extra.de rescrip. idem.

Adde tamen ꝓ fauore dotis. præsumitur. præcessisse.id qd̃ dotj est vtilius.vt dixi in ver.dos.vers.dotis priuilegia.in 1.priuilegio. idem.

Quid in duobus testis.dic ꝓ fauore pie causæ.præsumitur. anterius.id quod est vtilius ipsi pie causæ.Ias.in l.fi.in 12.col. C.de edic.diui adr.tol.& in l. 1.in 1.col.ff.sol.mat. idem.

In dubio etiam præsumitur. añrius illud qd̃ fac. ꝑ pos.Ale. in 2.vol.con.19.in pr.Et ibi dicit.ꝓ debet considerari.quę scripturarum sit dignior vide per eum.

Fauor.salarij doctoris præsumitur.instrumentum anterius franc.creañ.sing.34.

Quando reperiuntur duo instrumenta eodem die & corã testibus eisdem confecta, præsumitur ꝓ incontinenti vnum post aliud factum fuerit.Alex.in l.si ex pr̃ibus.§.fi.de solu.idẽ.

Instrumentum perditum debet iterum leuari.Bar. in auth. de hæred.& fal.Fely.in c.Accedẽs.el 1.in 1.col.extra vt lite nõ conte.vbi ẽt al.Bar.in l.cirographis.ff.de adm.tuto.Alex.in loco j̃.al.& in l.si finita.§.fi.in 8.col.de dam.infec.

Adde ꝓ talis amissio probat̃ per iuramentum.fm Bal.in rubri.C.de fi.instr.ver.quæro si instr̃m.de quo vide per Alex.al t̃antem remissiones.in l.prætor.§.hæc vox.alias est in l.veluti. ff.de eden.& in l.2.§.quod diximus.ff. si quis cau. Et in materia.vide Fely.in c.sic.in 6. col. de re iud. Si tamen leuetur.sine citatione.instrumenrum probat.Bal.in l.nuptie.ff.de ri.nup.

Quærit ẽt.Alex. vbi s̃. an tunc debeat pars citari,qñ iterato leuat̃ instr̃m.in quo dic ꝓ sic. de quo lati? ꝑ eũ.in 5.vol.conf. 106.De quo ẽt vide Barb.ĩ 1.vol.conf.43.in 24.col.& Ias.in l. si quis ex argentariis.§.prætor.ait.ff.de eden.

An aũt probata amissione instr̃i per testes probet̃ ipsum instr̃m.vide doc.max.Alex.in l.bonorũ. C.de bo.pos.fm tab.in l.huiusmodi.§.si ita ff.de leg. 1.in l.prætor.§.prætor.ff.de edẽ. & in l. 1.§.diuus.ff.de iure fi.& late.d.franc.de Curte.in repe.l. admo.in 74.col.& seq.ff.de iu.iur.adde Alex.in l. hæredes palam.ff.de testa.& vbi alt̃ur.Bal.in l.testium.C.de testi.De quo etiam vide Fel.in d.c.sic.in 1.col.& Ias.in d. l. bonorum. in 4. col. P.Andora.

Instrumentum de nouo repertum.Pro instrumentis de nouo repertis, vide Bar.in l.vnica.C.de sent.aduer.fi.la.li. 10.vbi optime loquitur.& Bar.& doct.in l.admonendi.ff.de iu.iu.Fely.in c.suborta.in 6.col.de re iud. P.Andora.

An debeat quis probare ꝓ reperiit instrumenta de nouo. text. d.l.admonendi.videtur facere ꝓ non ibi se inuenisse dicat.sed doct.ibi max.Cur.in 7.col.suplent.&probet.quia talis inuentio debet probari nec.suffic.assertio.l. 1.cum gl.ff.si quadr.pauper.feci.di.l. 1.cum gl.ff.de dolo.& dixi.s̃.in ver. allegationes.§.13. idem.

Instrumentum dicitur nouiter repertum. siue ignorabam me habere.& postea incipiam scire.siue ignorabam vbi erat. siue scieba tñ consequi nõ poteram.puta si erat penes tertiũ. à quo ꝓsequi non poteram.Ita Cur.vbi s̃.al.Pau.de Cast.ibi.

Subiungit ibi Cur.qũo probabo me inuenisse de nouo. & dicit Bar.Bal.Paul.de Cast.& communiter doct.tenere,quòd sufficiat

sufficiat iuramentum.cum sit difficilis proba.per text.in c.pastoral̃.extr.de except.Ias.in d.l.admo.in repe.in 33.col.& seq.

Limitat 1.Cur.nisi pars alias suo iuramẽto probasset, quia sacr̃alis proba.non admitti.nisi semel. alle.Lud.ibi per text.in l.fi.ff.de bo.aucto.iud.pos.al.multa alia quæ omittõ.Ias.vbi s̃. in 34.colum.

Limitat 2.post Ro.ibi nisi semel fuisset periurus.quia tunc perderet beneficium probandi per iur.al.tex.in c.paruuli 22. q. 5.de quo vide quæ dixi in ver.periurus.§.10.

Vide etiam in materia not.Sonz.in 2.part.conf. 194.vbi inter cætera dic. ꝓ quando quis præsumi. 1. habuisse notitiam. de instrumento.non statur eius iur.ꝓ de nouo reperierit vide per eum.quia subtiliter loqui. idem.

An autem & quibus casib.retracte.sentẽtia propter instrumenta de nouo reperta.vide j̃.in verb.sententia. idem.

Quid si dicatur ꝓ instrumẽta fuerunt de Nouo reperta in archiuo cõitat. an probent tanquam de nouo reperta. Cor. not.in conf. 156.in 3.vol.tenet quòd sic. Idem.

Instrumentum cãcellatum An probet debitum & solutio nem? Dic ꝓ sic per l.si Cirographũ.ff.de prob.& ponit Bar. in ti.de præsump.ver.præsumi.debitor.& in l.Labeo.ff.de pact. & in l.Fullo.§.qui tabulas ff.de fur.& in l.si de pos.C. de prob. Alex.in l.pluribus ff.de his quæ in te.delen. & in l.si vnus.vbi plura al.& ibi Ias.in 3.col.C.de testa.& in d.l.Labeo.& in l.acta de re iud.& in l.mæuia.ff.sol.mat.idem Alex.in 2.vol.conf. 59.Addo Lud.Ro.in conf.446.circ.fi.Fel.in ca.accedens el 1. vt lite non conte.Barb.in. 1.vol.conf.30.in 3.& 4.col.Et dicit Fel in d.c.accedens in prin.in 1.concl.ꝓ cancellato instrumẽto de pertium voluntate.eo ipso intelr facta retractatio omnium quæ fuerunt facta in instrumento.al.Ang.l.ab emptione ff.de pac.addo aliquid per eundem Ang.in conf. 132.

Vide tamen Bal.in 1.part.ꝓ.281.vbi dicit ꝓ ex sola cãcellatione instrumenti non præsumi. satisfactum. nisi cum hoc. præsumatur instrumentum redditum per creditorem. vide etiam eundem in 4.part.conf. 194.& Alex.in d.§.qui tabulas. & in d.conf. 59.Bal.in l.vnica §.pen.C.de lati.lib.tol.P.Ando.

Quid si notarius concellet in prothocollo. & dicat de vol. partium cancellaui.vide Alex.in 2.vol.conf. 59.vbi al.multa. max.Pau.de ca.in conf.26.incip.dubium satis. quod mihi est. 38.incip.dubium fac.

Et conclud.Pau.de ca.in d.conf.ꝓ non sta.verbis notarij ap posit.in margine instrumẽti dicentis cassum & cancellatum. & quòd eis non ob.debet iterum leuari.

Adde tamen ꝓ tantum valet verbalis cãcellatio quantum real.ita Pau.de cã.in 2.vol.conf.37.fac.pulchrum consi.Bal.in 2.part.conf.438.

Et ꝓ ista verba per vanis & cancellatis tantum operentur. ꝓtum actual.cancellatio tenent Bar.Ang.& doct.in l.emptor. §.lutius.ff.de pac.vbi doc. nouissimi ponunt differentiam inter cancellare & inducere.

Qui promittit de cancellari faciendo instrumentum videtur.pacisci de non petendo Bal.in 1.part.conf.x. idem.

Et cancellato instrumento.de voluntate partium.intelr fa cta retractatio omnium in instrumento contentorum.Fel.in c.accedens el 1.in prin.vt lite non conte. idem.

Vtrum cancellatio seu interlineatio vitiet instrumẽtum.vide not.Cor.in 4.vol.conf. 118.Alex.in l.si vnus in 3.col.C.de testa.Ang.in §.nihil autem.insti.de testa. idem.

Instrumẽtum.cancellatum an possit autẽticari?vide remissiue Alex.in l.si vnus in fi.3.col.de testa.& latius in 5.& 6.col. idem.

Instrumentum corrosum.in indict. non probat. Cor. in 4. vol.conf.93.

Limita vt in verb.instrumentum antiquum.§.3. idem.

Instrumentum non habet executionem paratam.l.ait prætor.§.si iudex.& ibi Alex.ff.de re iud.l.minor 25.annis. Cui fidei.ff.de mino.gl.& doct.in l.sed & si pos.§.si cum de hęred.ff. de iureiur.Bal.in l. 1.C.de exec.rei iud.& Ang.in l. 1.C.de plus pet.Ana.conf. 16.Ias.in l.quæ de legato.in 2.col. ff.de lega. 1. vbi dicit ꝓ etiam per pactum non posset fieri ꝓ instrumẽtum habeat executionem paratam. & ꝓ contractus non habeant exeq.paratam.tenet.etiam Ias.in l. pactum inter hæredem. in 1.col.ff.de pac.Idem.in laudo.Alex.in 5.vol.conf.85.

Amplia etiam si iur.interuenerit.ita sonz. in terminis. in 2. part.conf.23 1.in 6.col.

De hoc tamen videlicet.de iur.vide latius Ale. cum apostilla mea.in l.2.ff.de iureiur.& Ias.post.Ang.are.in §.item si quis el 2.in 18.& 19.col.insti.de act.

Fallit in deposito.l.pen. & ibi Bar.C. depos. refert & sequi. Alex.in d.§.si iudex.& in l.fi.C.de edic.diui adr.tol.

Contrarium tenent Bal.& Sal.in d.l.pen. C. depos. quia ex quo intentatur actio.debet dari libellus.& istam opi. videtur Ias.in d.l.fi.in 2.col.C.de edic.di.adr. tol. ex quo illam vltimo loco refert.per dicta s̃.in verb.glosa.§.1. P.Andora.

Instrumentum liquidum dicitur quando ex eo agi potest directo & immediatè:secus si aliquo medio.Bal.in l. 1.in 1.colum.ver.item nota.C.communia de legat.quem refert & sequitur Deci.in cap.cum teneamur.circa fin.de app.consuluit soci.conf.94.vol. 1.& conf. 51.col. 1.eodem vol. idem.

Fallit etiam.in cau.d.l.fi.C. de edic. & ibi hoc in specie vult Bar.& post eum doct.max.Alex.& Ias.in 2.col.

Fallit 3.& not.quando legatarius vel fideicommissarius agit cõtra hæredẽ pro legato vel fideicommisso sibi relicto.nã testamentum habet exec.absque libello.Ias.in d.l.fi.in 2. col. al.tex.cum gl.in ver.decreto.& ibi Ang.in auth. de hæred. & fal.& dicit.Ias.Nota hunc casum quia quotidianus. nec alibi in specie inuenies.& idem vult in l.quæ de legato.in 2.col. ff. de leg. 1. idem.

Alios casus in quibus potest fieri exec.absque libello.vide per Alex.& Ias.in d.l.fi.C.de edic.di.adr.tol. idem.

Instrumentum producendum est iudici,nõ autem notario actor.ita Barb.in conf.40.in 7.col.in 1.vol.

Panor.autem in 2.part.conf.112.tenet contrarium.

vide Alex.in l.si finita §.Iul.in 13.& 14.col.de dam.infec.& dixi latius in ver.prob.§.9. P.Andora.

Si instrumentum non producatur.realr.non probat. Lud. Ro.conf. 156.& Ias.in l.non solum.§.morte.in 19.col.ff.de oper.no nun.

Et debet stare penes notarium actor.l. si legatum. & ibi doct.ff.de eden.Fel.in c.quoniam contra.in 3.no.de proba.& in c.fi.eo.tit. idem.

An autem productio & registratio instrumenti.probet cõtenta.in instrumento.vide Fel.in c.quoniam contra.in 22.co. ver.6.quæro. ext.de proba.

Et an in publica.seu exemplari.sit pars citanda vide Feli. in c.Alberic.de testi. idem.

Instrumenta producenda.sunt parte aduersa præsente.vel citata alias non facient fidem.ita proba.ellr.secũdum ang.in l.properañ.§.sinautẽ reus.ibi terribiles scripturæ. C.de iud.de quo habetur per Bal.multum ellr in l.si quando in fi.C.de testi.& in l.iudices C.de fid.instr.

Addo Lud.Ro.conf. 519.Alex.in 5.vol.conf. 108.Fel.in d. c.quoniam cõtra.in 19.col.ver.& pro ista parte & in c.2.in 8. col.de testi.& Ias.in l. 1.in 1.col.ff.de in ius voc.Alex.in 3.vol. conf.64.in 2.col.ibi non ob.etiam.& conf. 106.in 2.col.ibi q nimo.Rota in nouis.decis. 10.hypo.sing.81. idem.

Quid si productio fiat ante terminum statutum. vide Ale. in l.qui ante klen.in 2.col.de verb.obl.

Subiungit hypo.in d.sing. 81.ꝓ est dan.copia parti alias instrumenta non probant al.Bar.in extrauaganti. ad reprimen. in ver.de plano.& alia multa. idem.

Limita vt per Ias.in l. 1.& 2.C.quando lib.prin.da.&c.circ. fi.vbi dicit hoc.esse verum.quando instrumenta producũtur. ad finem probationis. secus si solum producantur ne trãseat tempus præfixum à sta.al.Bal.ibi.& in aliis loc.& idem vult ipse Ias.in d.§.sin autem reus.

Limita 2.qñ instrumẽtum ꝑduceretur.vlt.die termini.Ias. in d.§.sin aũt reus.alt.Bar.in l.itẽ illa.ff.de consti.pec.& in l. 2. C.de temp.appel.& in l.qui ante calendas.in vlt.col.ff.de vet bo.obl.& Bal.in l.fi.in 1.col.C.qui admitti.

Limitat 3.Ias.vbi s̃.nisi tale instrumẽtum postea remaneat in act.sciente aduersario.al.Bal.in l.si qñ in fi.C.de testi.idem. Non suffic producere instrumentum.cum libello nisi lite cõte.reproducatur vt dixi j̃.in ver.Reproductio.

Quando in libello fit mentio de instrumento est produceñ. vt in §.seq.ver.Quando in libello.

An aũt instr̃a.in totum producen.sint vel in parte opp.tñ vide Bar.& Alex.allegãtem infinitas remissiones. in Rubr. ff. de oper.no.nun.& Fel.remissiue.in c. 1.in vlt.col.extr.de proba.& in c.contingit ext.de fid.instrum. idem.

Instrm producẽs videtur cõfiteri omnia in eo cõtenta fore vera.c.cum olim & ibi Pan.ext.de cens.vid. l. cum præcum C.de lib.cau.l.2.C.de insti.& substi.l.cum te.C.de transact.Panorm.in conf.71.in 1.vol.Alex.in l.vnic.C.de his quæ potenno.& in l.vnica.C.vt quæ def.& in 5.vol.conf. 112.Feli.in ca. cum ven.in 5.col.de excep.in c. 1.in 4.col.de prob.in c.si cautio.in 10.& 11.col.de fid.inst.in c.examinata.in 2.col.de iud. Barb.in 2.vol.conf.3.in 17.col.& conf.8.in 11.col.& in conf. 18.in 15.col.Ias.in l. 1.§.editiones in fi.2.col. ff.de edend.Ange.conf.273.Lud.Ro.conf.23.

Fac.quia quicquid reperitur scriptum in scriptura quæ est penes me præsumitur de voluntate mea.vt no.Bal.in Rub.C. de fi.instr.in col.& in l.si vnus.C.de testa.Ang.in cons.132.& cons.207.in 4.col.

Fac.etiam quod vult ipse Ang.in cons.304.vbi dicit ꝙ Scriptura vel cedula. non potest pro parte acceptari. & pro parte non Card.cons.37.

Fac.quoque quod vult Alex.in 2.vol.cons.147.vbi dicit ꝙ subscribens se videtur fateri omnia ibi contenta. de quo dixi in verb.subscribens.

Et ꝙ producẽs instrumentũ videatur fateri &c. tenet Dec. in c.cum super in 2.col.de off.deleg.& phi.in c.fi.in 3.col.in fine de iureiur.in 6.

Amplia etiam si producatur in parte opp. tantum. vt vult Alex.in d.l.vnic.in 4.col.C.vt quæ def.& Ias.in d.§. editiones. in 3.col.Barb.in d.cons.3.& cons.8.Pau.de ca.in 2.vol.consi. 81.quod affirmat per Ias.in l.non solum.§.morte.in 17.col.de oper.no.nun.vbi etiam al.Lud.Ro.in cons.433.

Sed in hoc tenet contrarium Alex.in 2.vol.cons.136.in fi. & cons.186.addo Rotam.in Nouis concl.282.Fel.in c.cũ ve. in 5.col.de excep.

Et in istam opi.etiam videtur inclinare Ias.in d.§.editiones dum dicit ꝙ contra practicam.eorum qui producunt.in parte opp.tantũ inoleuit alia practica vt fiat productio & reproductio in parte faciente.contra producentem. & idem dicit. in d.§.morte.in 17.col.

Et pro dicta practica Addo Barb.in 4.vol.cons.38.in 6.co.

Fallit 1. si producens renuntiaret re integra productioni. quia tunc non videtur fateri contenta in instrumento.ita Ias. in d.§.editiones.in 3.col.ibi istam glosam,&c.per l.si aduersaris quæ est no.ad hoc.C.de fid.instr. & l.qui familiæ ff.famiercisc.al.Bal.in c.præsentium.de testi.& Lud.Ro.in cons.433 in fi. quo ad primum.quòd &c.

Fallit 2. quia quis non videtur fateri ea quæ in instrumẽto enunciatiue scripta sunt ita Alex.in 5.vol.cons.16.in 3.col.al. 5.in ca.cum ven.in pen.col.de excep.per l.aurelius §.fi.ff.de lib.leg. idem vult Ias.in l.fin autem quam legit cum l. contra iuris §.si filius ff.de pac.Fel.vbi s.

Fallit 3.quando scriptura non esset publica.quia tunc non videtur quis confiteri contenta in ea.ita Alex.in 5.vol.consi. 108 al.Imo.in d.c.cum ven.

Contrarium tamen in hoc tenet Ang.in cons.132.& Ias.in l.legata inutiliter in 3.col.de leg. 1. vbi in fortiorib. terminis dicit ꝙ si quis confiteatur.referen.se ad instrumẽtum non sol. [illegible] confe.præiudicat al.Bar.in l.alia C.de his qui.vt indig. P.Andora.

Quando in libello est facta mentio de aliquo instrumento qualificatiue tunc illud instrumentum.cum libello exhiben. est tanquam pars illius.ita Inn.in c.1.ext.de proba.Bar. in l.edita circa pe.col.C.de edend.Alex.in 2.vol.cons.3.Fel.ample. in d.c.in 11.col.ver.2.concl.Ias.in d.l.edita.in 12.col.& in l. 1.§.edenda.ff.eo.addo Pau.de ca.in l.in ciuile.ff.de ll. Rota in Nouis.decis.34. Idem.

Quid si instrumenta multa producantur in sacco cum proteſti.quatenus faciant p producente. dic ꝙ non probant.Lud. sing.310.vide Alex. in l.si finita §.iul.in 10.col.de dam.infec. idem.

Instrumentum reprobatum.An quando instrumentum reproba.corruat confe.orta tacite ex eius productione.Fely.in c.cum ven.in 6.col.de excep.dicit ꝙ sic.al.Inn. Panor. & omnes ibi.& Card.in c.inter dilectos in fi. de fid.instr. & multa alia max.Pau.de ca.in cons.306.incip.aduerten.in 4.col. quod mihi est in 2.vol.310.in 2.col.Barb.in 3.vol.cons.28.in 5.co. & cons.33.in 2.col.

Limitat Fel.in d.ca.cum ven.trib.modis. 1.nisi seorsum qs confessus fuisset contenta in instrumento.eo non nominato. quia tunc reprobato instrumento.non corruit confe. al. Inn. ibi quem omnes seq. & ibi dicit esse menti teneñ. ꝙ aliud est instrumentum aliud contentũ in instrumento.& adduc.multa similia.Et inter cætera.allegat Bal.in l.plane.ff.quod fal.tuto.aucto.vbi dicit ꝙ si vigore sta.instrumẽtum.lapsis x.annis, non habet executionem.adhuc tamẽ produci poterit in vim probationis via ordinaria licet non in vim exeq.ex quo dicto inuilit Lud.Ro.in cons.300. ꝙ iudex qui non potest cognoscere de instrumento guarentigie. potest tamen cognoscere. quando nõ producitur.in vim exeq.sed in vim proba.& illud dictum Bal.sequi.crem.sing.140.

Allegat etiam Ang.in l.1.C.de præscrip. 30.an.vbi dicit ꝙ si mulier contrahat non seruata forma sta.licet contractus sit nullus.tamen confe.facta in instrumẽto probat omnia gesta.

Subiungit Fel.ꝙ si statutum anullat instrumentum.non soluta gabella.non tamen anullatur obligatio in eo contenta.al leg.Imo.Pau.de ca.& Alex.in l.seruum §.eum qui.ff.de leg.1. & Pau.de ca.cons.99.incip.notandum.quod mihi est in 2.volum.101.

2. Limitat Fel.nisi instrumentum reprobetur non quia falsum,sed quia non solenne.adduc.multa quæ vide.

3.Limitat nisi quis producat falsum instrumentum sciẽter quia tũc potest aduersarius se fundare in cõfe. orta ex eius productione quæ non corruit eo reprobato.vide ibi.latius peũ. addo in materia.Barb.in 2. vol.cons.36.in 15.col.vbi dicit ꝙ quãdo instrumẽtum corruit. eodem modo corruit omnis clau.in illo apposita.al.gl.in l.si patronus.§.patronum.ff.si qd in frau.patro.& Bal.in l.ex testamẽto.C.de fideic. & in c. 1.in ti.de feu.da.in vic. l.cõmis.vbi ꝙ qñ non tenet instrumẽtum. eodẽ modo.non tenet præcarium Alex.in 3.vol. cons.81.in 4.col.fac.secũdum eum.quod vult idem Bal.in l. si absent.C. si cert.pet.vbi dicit ꝙ anullato instr̃o.videtur anullata confe. apposita.in eo.al.tex.in l.fi.ff.de cõsti.pec.de quo.ẽt perSonz. in l.1.in 27.col.ff.sol.mat.idem vult Ias.qui multa al. in l.non dubium.in 13.col.C.de ll.& in §.fuerat in 19.col.insti.de act. & in l.eius qui in prouincia.in 9.col.ff.si cer.pet.& in l.impos. ff.de ver.obl.& anullato ꝓtractu.anullãtur oĩa subsecuta eius ꝓtextu.Barb.in 4.vol.cons.14.in 2.col.Mars.in l.questionis in 11.col.de quæst.Lud.Ro.cõs.42.& cõs.57.Crotus in l.nemo potest.in 17.col.de leg.1.fac.quod vult Imo.in cõs.144.dum dicit,quæ enim à malo prin.&c.

Vide etiam sonz.in 2.part.cõs.213.in 3.col. vbi dicit ꝙ qñ instrumẽtum à prin.est solẽne. defectus superueniẽs.anullãs ipsum instrumẽtum.nõ fac. quominus probet quod iam gestum fuit all.Bar.l.fideic.§.1.ff.de leg.2.&Bal.in l.rescripta.C. de præci.imper.offer.& not.in l.fi.C.de re.eo.

Et ad præmissa fac.quod vult phi.in c. deliberatione.§.prohibemus de off.legat. in 6.vbi dicit ꝙ anullato princ.corruit omnis clausula.

Vide ẽt in simili de rescripto subreptitio.an corruat conf.q̃ ex eo resultat per phi.in ca.fi.in 4.colum.de iureiur.in 6.

Et ad omnia stã.& q̃ ꝓ & ꝗ dici pñt vide late p Ias.in l.certi cond.§.si nummos.in 8.& 9.col.ff.si cert.pet. P.Andora.

Renũtians instr̃o debiti.nõ intelligitur renũtiasse debito.Bal.in l.Labeo.§.1.ff.de pac.Fel.in c.caprm.in 14.col.de rescrip.fac. quod vult Pau.de ca.in 2.vol.cons.101.in pr.& quod vult Fel.in c.cum ven.in 6.col.de excep.dum post Inn.& alios.dicit quòd aliud est instrumentum. & aliud contentum in instr̃o.

Vide quæ dixi in verb.Pactum.§.6. P.Andora.

Instrumẽtum edendum est à notario illis pro quibus rogatum est.nõ autem aliis.gl.Bar.& doc.max. Alex.& Ias.in l.prætor.ff.de edend.habetur de materia.per Alex.in 1. vol.consi. 58.Fel.in c.1.in 8.col.ext.de prob. P.Andora.

Et notarius qui nõ edit instrumentum tenetur ad interesse partis si pp defectũ proba.pars ipsa in causa succubuit,Nec ex cusa. si edat post cãm ꝑditam. quia ius partis non põt esse saluum.l.argentarius §.cum aũt & ibi Bal.ff.de eden. P.And.

In practica autem cõtra notarium nõ edentem Instrumentum.sic dicere debes.dñe iudex.dico ꝙ cum haberem causam seu litem cõtra titium feci iniũgi tali notario. vt mihi ederet tale instrumẽtum.quo indigebam & tamen dictus nõrius tale præceptũ cõtempsit.& nũquam dictum instrumẽtum mihi edere voluit ob quod ipsam causam perdidi. Quam obtinuissem si illud mihi edidisset.erat.n.ipsum instrumentum ad victoriam causę sufficiẽs.Quare peto dictũ nõrium condem. mihi ad interesse suportatũ.ista sunt verba Sal.in l.1.in pen.q. C.de eden.vbi dicit ꝙ illa verba. ꝙ dictum instrumẽtum erat sufficiens,&c. sunt de substantia libelli al.d.§.cum autem.idẽ.

Qua autem actione petet notarius solutionem.vide Fel.in c.1.de simo.vbi dicit.quòd ex locato. idem.

Adde tñ ꝙ pauperi.tene.edere gratis.ita Fel.in d.c.1.idem.

Quid si notarius in sua imbreuiatura scripsit hoc modo. Titius vendidit martino talem rem. prætio centum,&c. An possit extẽdere.& apponere clausulas solitas?Bar.in l.argentarius per illum tex.in ver.absimiles ff.de edend.tenet quòd sic.

Tu aduerte.qa in ꝗtũ Bar.ẽt de eodẽmet nõrio.bñ log. in quãtum aũt dic.idẽ esse in alio nõrio.ipsemet Bart.tenet ꝗriũ in l.Gallus §.idem credeñ.ff.de lib.& posth.vbi dicit ꝙ ista ex tẽsio pẽdet à vol.& arbitrio iudicis Bal.Cu.& Imo.in d.§.idẽ credeñ.dicũt ꝙ illemet notarius potest extẽdere ẽt sine mand. iud.sed alius nõrius nõ posset sine mãdato iudic.& ita quotidie serua.& ad hoc vlt.vide Bolog.in cõs.30.de quo vide ample p Alex.in d.§.idẽ credeñ.in 2,col.& in l.si duo patroni.§.si qs iurauerit.vbi & Ias.in vlti.col.ff.de iureiur.& in d.l.argent.

Fel.in

Fel.in c.cum P.tabellio.in 4.col.de fid.instr.Ias.in d.l.arg.& in d.§.idem creden.

Et de hac dictione, &c. vide in dictionario meo. in verbo cætera. idem.

Nunquid autem notarius possit alij committere. vt leuet instrumenta de suo prothocollo Bar.in l.quædam.§. nihil interest.ff.de edendo. determinat ꝙ sic dato longo impedimento vel absentia.idem vult ipse Bar.in l. 1.ff.de off.consul.

Ang.aũt in d.§.nihil dicit ꝙ hoc est verum si ille notarius q alteri commisit se subscribat & apponat signum suum.& idẽ in effectu vult ipse ang.in auth.de tabel.

Bal.vero in rub.C.de fid.instr.dicit ꝙ notarius suam primã & originalem scripturam non potest alij committere.sed per se ipsum debet scribere. & sic debet propria manu conficere notulam.non autem committere alij.Postquam autem compleuit sua prothocolla. bene potest committere alteri notario. vt inde leuet in formam publicam dummodo ipse se subscribat & apponat signum suum.Alex.in 1.vol.cons.41.

In practica autem vide Card.in d.c.cum P. tabellio. & in c. fi.de off.ord.quam approbat Panor.in c.inter dilectos. de fid. instrument.

De quo etiam vide ample per Alex.in d.§.nihil & in 1.vol. cons.129.circa fin.Fel.in d.c.inter dilectos. in pen. col. & Ias. in auth.si quis in aliquo documento.C.de eden. P.Ando.

An autem quando committitur alicui vt leuet instrumenta de protocollis notarij mortui sit pars citan.in leuatione vide Sonz.in 2.part.cons.277.in 3.col.vbi dicit ꝙ licet specu.in ti.de instr.edi.§.ostenso.ver.qualiter Bal.But.& Imo.in d.c.cũ p.tabellio velint quòd sic.

Tamen contrarium tenent Card.&Ab.in d.c.cum p.tab.& Card.in cons.72. idem.

Adde ꝙ tunc potest peti originalem notam exhiberi.Alex. in 2.vol.cons.154.in vltima col.ibi sit cautus.Bolog.in consi. 25.in vlt.col. idem.

Quid si instrumentũ præcipitur duobus notariis an ambo debeant leuare dic ꝙ non. sed suffic. ꝙ vnus leuet, & alter se subscribat, secundum Bal.in l.prætor.§.cogentur per text. ibi ff.de edendo.

Et ꝙ sufficiat ꝙ alter ipsorum leuet addo Bal.in l.iurisiuran di C.de testi. idem.

In vno instrumento possunt fieri plures contractus diuersarum personarum Ias.in l.patris & filij.in fi.ff. de vul. & pup. idem.

Si notarius per imperitiam male concipiat instrumentum tenetur parti ad interesse.propter hoc suportatum.tex.est aureus.in l.fi.C.de magistra.conue.

Illud tamen interesse non suffic.probare per iuramentum. sed debet probari per legitimas probationes secundum Bal. affirm.in l.fi.in pen.col.C.de eden.al.l.arg.§.cũ aũt.ff.de ed.idẽ

Verba grossa notarij nõ vitiant instr̃m.bo.tex.& ibi gl.Barto.& doct.in l.si cum ante.C.de do.ante nup.& in l.si quis mihi bona.§.Sed quid si mandauerit.& ibi Bal.ang.& Alex.ff.de acq.hæred.fac.tex.in l.quoniam indignum.C.de testa.&dicit Bal.vt refert alex.in d. §. sed quid se consuluisse ꝙ si notarius dixerit ꝙ testator relinquebat filio suo iure restitutionis.non vitiabitur testamentum.faciunt quæ dixi in verbo. verba dubia versi.verba sepe impropriantur. idem.

Nec mala latinitas vitiat instrumentum.Bar.in l.si librarius ff.de reg.iu.&in l.plautius ff.de au.& arg.leg.&in l.imperator ff.de sta.ho.Fel.in c.ex literis.in 3.col.de fid.instr.&in c.ex parte.in 1.col.co.tit.

vide in ver.grãmatica ver.limitat 11.ibi nec alia instr̃a. idẽ

Nec refert ꝙ instrumentum sit in papiro secundum alex.in l.in commodato.§.sic.ff.comm.all.plura max.l.donatio.& ibi Bal.C.de don. idem.

Nec etiam refert ꝙ testes ponantur in prin. vel fine instrumenti.ita Bal.in l.iurisgen.§.quod fere.ff.de pac.& in l.præpostere per illum tex.C.de testa. & in aliis locis de quibus per alex.in d.§.quod fere. idem.

Nec vtique refert.ꝙ instrumentum fiat in vulgari. alex. in 5.vol.cons.48.al.multa quæ vide. idem.

Reus non tenetur. regulariter. edere instrumenta. ad fundañ.intentionem actoris l. 1.& fi.C.de eden.Fel.ample.in c. 1. in 4.col.cum seq.de proba.Alex.in 1.vol.cons.58. idem.

An autem acta sint edenda tertio vide in ver.acta.§.2.

Quid in mercatoribus an teneantur edere librum rationũ Fel.vbi s.in 5.6.& 7.col.quòd sic.

Limitat quando ex statuto.vel consue.probant.alias secus. vide ỹ.in verbo mercator. idem.

Instrumentum redditur suspectum quando est diuersa manu scriptum.Alex.in 1.vol.cons.41.in prin. idem.

Instrumentum redditur.nullum quando caret signo notarij Cor.in 4.vol.cõs.70.dixi s.in verb.instrumentũ ꝓbat.§.xx.

Legatario suffic.edere particulam,&c.alex.in rub.de oper. no.nun.in 12.col.Ang.cons.164. idem.

Instrumentum faciendũ est per venditorem. & ad hoc cogi potest.Bal.in l.instrumenta.C.de fideic.quia ita est consue. al.l.quod si nolit.§.qua assidua.ff.de edil.edi.&l.2.C.de discuſ so.lib.x.no.in l.2.ff.de euic.& per Bar.in l.si finita. §.ẽtnr.ff. de dam.infec.per Spec.in tit.de instr.edi.§.postquam.ver.quid si solui.gl.& doc.in c.significauit.vbi Fel.in vlt.col.ext.de testi.

Addo Alex.in 5.vol.cons.39.in prin.Fel.in c.1.in 6.col. de prob.Cor.in 4.vol.cons.120.

adde ꝙ imo venditor cogi põt ad promitten.de euictione. Ita Pau.de ca.in 1.vol.cons.203.incip.visomnibus repetito in 2.vol.cons.49. P.Andora.

Debitor qui soluit potest petere instrumentum quitationis.& fienda.est quitantia. specialis. l.sic.datam. C. de liberal. cau.l.plures appocis C.de fid.instr.Bar.in l. cum acquiliana ff. de transac.Bal.in 1 part.cons.98.& volunt doct.in loc.præal leg.& Alex.in 3.vol.cons.37.Fel.in c.accedẽs el 1.in 1. col.vt lite non conte.Ias.in d.l.cum acquiliana.quã legit cum l.præcedenti.Pau.de ca.in 2.vol.cons.1.circ.prin.

Non tamen potest quis cogi ad facien.quitationem generalem.Bar.in d.l.cum acquiliana.&ibi moderni.Bal.in c.pastoral.§.quia vero ext.de of.del.adde Ale.in 2.vol.cons.xj.& in 5. volu.cons.68.Lud.Ro.cons.155.Barb.in 2.vol.cons.16. in 4. col.& Ias.in d.l.cum acquiliana.& in l.si de certa.C.de transa. Bal.in l.quid ergo.§.1.ff.de cõtra.tu.act.Alex.in l.si finita §. fi. in 8.col.de dam.infec. P.Andora.

Suffic.debitori habere quitantiam.licet instrumentum debiti sibi non restituatur.Ias.in l.instrumenta.C.de fideic. idem.

An autem cred.post debitum solutum possit agere.contra notarium.vt instr̃m sibi eda.vide Fel.in c.1.in 7.col.de ꝓb.idẽ.

Sed nunquid venditor.teneatur.dare instrumenta sue acqsitionis emptori?vide Ias.in l.quotiens.col.13.C.de rei ven.vbi dicit ꝙ licet Pau.de ca.notet ibi esse tex.ꝙ sic tamẽ ille tex. hoc non bene probat.& subiic.vide de hoc tex. in l.titius hæres.ff.de actio.emp.& ibi glo.expresse notat.ꝙ venditor bene tenetur ostendere instrumenta sue acqsitionis emptori sed non tenetur tradere.& ibi dicit Bar. ꝙ est not. all.alia quæ vide. idem.

Quid in hærede an teneatur dare legatario instrumenta rei legatæ.Ias.ponit remissiue.in d.l.quotiens.de quo vide eundem.in d.l.instrumenta.C.de fideicom. vbi est tex.quòd non. sed tenetur solum cauere de exhibẽdo qñ opus fuerit. idem.

Apud quem esse debeant instrumenta communia.vide s.in verb.communi diuidundo.§.86. idem.

Instrumentum regulariter non requi.ad validitatem cõtractus.Ias.in l.cum te.C.de transact.addo Lud.Ro.in cons.106. fac.quod vult phi.in c.1.in vlt.not.de renunc.in 6. idem.

Quid autem si fuit dictum ꝙ fieret instr̃m vide Paul. de ca. in 2.vol.cons.42.dixi latius in verb.contractus.§.9. idem.

Creditor potest petere ꝙ fiat sibi instrumentum crediti. Phi.in d.c.1.Alex.in l.qui tabulas.ff.de fur.

An autem pro iure sibi competenti possit quis experiri vt fiat sibi instrumentum?vide alex.post Bar.in l.si finita §.fin. in 5.col.cum seq.de dam.infec.

Procu.reddẽs instrumẽta domino,potest petere.vt sibi fiat instrumentum de suscepto.Bal.in l.fi.C.de pac.conuen.idem.

Instrumentum lacerans qua pena puniatur vide ỹ. in verb. Lacerans.

Quid in volẽte subtrahere copiã proba.an perdat causam? vide Fel.in c.intimauit in fi.& in c. cum causam.in 11.col. de testi.& in c.peruenit el 1.de testi.cogen.in quib.locis conclu dit ꝙ sic.Barb.not.in 3.vol.cõs.17.el.in 7.col.vide in verb.falsum committit.§.12.& aliquid in verb.lacerans. P.Ando.

Instrumenti verba inspicienda sunt. vt ỹ. in verbo inuestitura.

Vnum quodque verbum appositum in instrumento debet aliquid operari. ita dicit.Bal.in Rubric.C.de contrahen.emp. vbi dicit nullum verbum instrumenti esse sine virtute operandi.

Et dicit idem Bal.in l.lecta.in 2.col.ff.si cert.pet. ꝙ singula verba instrumẽti & contractus sunt diligenter ponderanda. & taliter interpretan.vt aliquid operen.Alex.in 2.vol.cõs.xj.

Addo Alex.in 2.vol.cons.36.& cons.208.& in 3.vol.consi.21.in fi.& in 5.vol.cons.68.& cons. 118.125.col.2.& cons. 133.in fi.& in 4.volum.consil.85.vers.3.verba & in eo.4.vol. consil.110.ibi.sed quartum furtum.

Fel.in

Fel.in c.1.in 5.col.de rescip.Barb.in 2.vol.cons.44.in 5.col. & in 4.vol.cons.47.col.1.Cor.in 1.vol.cons.6.col.1.

Adde ꝙ imo syllaba non debet vacare.l.j.ff.quod me.cau. Pau.de Cast.in 2.vol.cons.39. P.Andora.

Instrumentum simulatum non dicitur instrumentum.Barba.in 1.vol.cons.51.in 22.col.& in 2.volu.cons.7.in 4.col.& cons.53.in 12.col.& in cons.59.in 14.col.al.Bal.in l.fi.§.in cõputatione.C.de iur.delib.addo Sonz.in 2.part.cons.264.in 3. col.& Ias.in l.cum ea.C.de transact.vbi dicit ꝙ instrumentum simulatum, est tãquam corpus sine spiritu.quia consensus est remotus ab actu, ita ergo inquit Bald. in l. 1. C. plus valere quod ag. & ideo tale instrumentum non retinet amplius nomen instrumenti.ita not.Bald.per illum text.in l. cum precibus.C.de prob.al.multa alia.addo etiam Alex.in 4.vol.consi.101.ibi opponebatur insuper Barb.in 3.vol.cons.60.in 18. colum.

Bal.in l.si donationis.C.de contrahen.emp. dicit ꝙ contractus simulatus non habet substãtiam, quia ꝙ procedit ex ore nihil operatur si non radicatur ex mente.

Et actus simulatus est ipso iure nullus. Alex.in 5.vol.cons. 142.2.col.ver.fortificantur. P.Andora.

Nec tale instrumentum simulatum firmatur iuramento. ita Ias.in d.l.cum ea.al.glo.sing.Bal.& doct.in l.emptione. C. plus valere quod ag.& alia quæ vide.addo eundem Ias.in l.2. circa vltimam.col.ff.de iureiur.& in l. nemo potest.in 9.col. ff.de leg.1. Soc.in 1.parte cons.65.in 8.col.& in d.cons.264. in 7.col.Barb.in d.cons.60.in 18.col.Mars. in l.quæstionis.in 12.colum.ff.de quæst.

Aduerte tamen quia simulatio non potest opponi.quando est iuratum omnia & singula esse vera.Nec opponere, &c.ita Ias.in d.l.nemo potest in 9.col.al. infinita quæ omitto. addo Cald.in ti.de iureiur.cons.1.alias.177.Alex.in 2.vol.cons.36. & cons.132.

Contrarium tamen videtur tenere Fel.in c.si cautio.24.colum. de fid.instru. vbi dicit ꝙ si sit iuratum non opponere de simulatione, poterit tamen opponi.

Faciunt quæ vult Barb.in 3.vol.cõs.16.in 10.col. & in cõs. 60.in 8.dubio in 21.col.vbi dicit ꝙ quando princ.est simulatum omnes clausule sunt simulate.

Fac.quod vult idem Barb.in d.3.vol.con.70.in 12.col.vide Crotum.in d.l.nemo potest in 17.col.

Et licet statutum.prohibeat opponi de simulatione poterit tamen haberi recursus ad curiam spiritualem.Barb.not.4.volu.cons.35.in 7.& 8.col.

vide aliquid per Ang.insti.de excep.col.22. idem.

Simulatio instrumenti non potest directæ probari.& ideo sufficiunt verisimiles coniecture.Ias.in d.l.cum ea.al. Paul.de cast cons.82.& cons.326.quod mihi est 328.& ipse Ias.plene cõfirmat.per pulchra similia max.per illud ꝙ in his quæ sunt difficil.probationis suffic.proba.per coniecturas.Ad quod vide quæ dixi in trac.de testi.§.78.

Et ꝙ in simulatione probanda sufficiant coniecturæ.addo Soc.part.1.cons.18.q.5.& in d.cons.264.col.1.& 2.Dec.consi.123.& Fel.in d.c.si cautio.in 24.col.de fid.instr.Bolog.in cõsi.xxv.in prin.Barb.sepe.max.in 4.vol.cons.72.in 3.col.& seq. Imo.cons.138.Bal.in l.& qui.C.de distr.pig.

Et an possit probari per testes.vide Ang.instit. de excep.in 23.colum. idem.

Et ex quib.causis.instrumẽtum præsumatur simulatum vide per Fel.in d.c.si cautio.in 23.col.& per Sonz.in d.cons.264 & Ias.remissiue in l.pacta nouissima in fi.3.col.C.de pac.Barb. in d.cons.72.in 4.col. vbi dicit ꝙ relinquitur iudicis arbitrio. idem.

Regulariter autem non præsumitur simulatio instrumenti Sonz.in d.cons.264.in 1.col.Barb.in 3.vol.cons.60.in 19.col. & in 4.vol.cons.38.in 4.col.

Et non præsumitur simulatum licet venditor remaneat in possessione quaudo respondet de fructibus emptori Alex. in 2.vol.cons.211.

Simulatio in specie deducenda.est.Bar.in cons.65.incip.Petrus nicole.vbi multa in apostilla allegantur.addo Bal. in l.ab Anastasio.in fi.com.C.mand.Angel.are.in Rub.de except. in sti.in xx.col.Alex.in 5.vol.cons.28.in 3.col.Fel.in d.ca.si cautio.in 23.col.Ale.in 3.vol.cons.112.in 1.col.Ang. in §.fuerat in x.col.de actio.

Nec etiam præsumitur simulatio quando est constitutum. licet venditor remaneat in possessione.alex.not.in 5.vol.consi.28.in 3.col.ver.modo sic.ang.insti.de excep.in 23.col.

Et est deducenda ex his quæ ante contractum. non post gesta sunt Ias.in §.item si quis in fraudem.col.2.insti.de act.& in d.l.nemo potest.in x.col.ff.de leg.1.

Fac.quod vult alex.in 5.vol.cons.28.in 2.col.vbi dicit,ꝙ ea quæ ex interuallo fiunt,non possunt adduci ad probandam simulationem.

vide tamen subtiliter Barb.in 4.vol.cons.72.in 5.& 6.col.

Et adde ꝙ imo requi.prob.de simulatione tempore cõtractus.Bar.in l.pacta nouissima.C.de pact.ang.cons.273. idem

Simulatio proprie dicitur quãdo ag.vt nihil fiat.Bal.in l.3. C.plus va.quod ag.Sonz.in 2.part.cons.264.in 3.col. & dicit angel.insti.de excep.in 23.col.ꝙ excep.simulationis tunc ob. quando in veritate nihil agebatur.

Quando autem simulatur vendi.& ag.ꝙ sit pignus est contractus pignoris d.l.3. & c. illo vos.de pig.Quia plus valet quod in veritate ag.quam quod simulate concipitur. ita vult ange. insti.d̃ excep.ĩ prin.in 28.col.addo ĩ terminis ale.ĩ5.vol.cons.57

Et quòd sit dña inter præmissa.videas Imo.cons.55. idem.

An ex contractu simulato.transfera.dominium& pos.vide alex.in 3.vol.cons.46.in 2.col.ibi si ergo contractus.& in verbo.poss.§.22.ang.inst.de excep.in 2.col.in fi.& lati'.in 22.col.

Simulatio contra instrumentum non potest probari per testes.alex.in 5.vol.cons.28.in pen.col.ver.posset etiam rnderi.

Simulatus actus non nocet etiam futuris cred.alex.in 5.volu.cons.142.in 2.col.Ibi fortificantur prædicta.

In practica ad probañ simulationem.vide ang.in §. præterea in fi.insti.de inuti.stip.vbi dicit ꝙ debet apponi verbum in continenti,&c.& idem dicit insti.de excep.in 21.col.

vide etiam instit.de excep.in 20.col.in fi.vbi dicit ꝙ si quis allegaret instrumentum simulatum & probaret nõ posset obtinere quia debet allegare & probare actum siue contractum simulatum & in col.seq.addit ista verba.& quicquid continetur.in eo.vide etiam eũdem.in §.fuerat.in 9.col.in fi.de actio. Idem.

Simulatio potest allegari. tam per cõtrahentem quam per eius hæredem.ang.insti.de excep.in 22.col.& dixi in verb.heres.§.11.ver.limita etiam. Idem.

Instrumentorum productio.Post cõclusionem in causa possunt de iure communi instrumenta produci, quando sunt de nouo,& post ipsam conclusionem reperta, imo & postquam partes fuerunt citatæ ad audiendum sententiam.casus est notabilis secundum vnam lecturam & veram,& ibi Bart. in l.ad monendi.ff.de iureiur.Fel.in c.pastoralis.in 6.col. extr. de except. quod autem sint de nouo reperta, probabitur proprio iuramento,secundum Bart.ibi. Balb.decis.23.

Instrumentorum repertio post sententiam, & non ante, licèt debita diligentia ante intercesserit,est iusta causa,vt competat restitutio in integrum aduersus ipsam snĩam ex clausula gñali,si qua mihi iusta causa,de qua in l.1.in fi.ff.ex q̃b. cau. maio.licet ipsa snĩa trãsiuerit in rẽ iudicatã,fm Inn.in ca.vltra terminum,extrà de testib.Bart.in l.1.C.de sent.aduer.fis.lat.libro 10.ang.Inn.& Nicel.in l.Imperatores.ff.de re iud.D.alex. in l.admonendi.colum.9.ff.de iureiur. Balb.decis.439.

instrumẽtis publicis satis est,si testiũ nomina adiiciantur,licet ipsi illis nõ subscripserint,ita cõiter scribũt Doct.in c.1.extrà,de fid.instr.abbas n.3.ver.nonò testes.Fel.n.14.ver.itẽ requiritur descriptio testiũ.& Dec.n.12.Ant.Capyc.in Deci.sacri Regij cõs.Neap.decis.29.n.1.vbi plures authoritates allegãtur.Et hãc communem Doc.opi.esse scribit Did.in c.xx.de autho.publ.instrum. quæ oritur ex his,quæ vt solẽnia eidem accedere debent.nu.4.practic.quæst. Tom.1. kirchouius.

instrumentis publicis loci mentio adiici debet,in quo fit ꝯctus vel actus ipse,qui in instrumẽto cõtinetur.gl.in verb.seruituti.l.generali.C.de tabul.scrib.Logograph. & Cẽsualibus lib.x.tex.est expressus in c.abbate sanè.& in gl.in verb. censeretur.de sent.& re iud.lib.6.Doct.in c.1.& cap. quoniam contra.extrà,de probationibus.Io.Iac.Canis in suo libello de Tabel.in c.quod inscribitur, practica solẽnitatis temporis.versi. septima solennitas est locus.Et hãc communem opinionem esse scribit Didac.in cap.20.numer.3.pract.quæst. in Tom. 1. Kirchouius.

Insula in flumine nata est dominorum vicinorum. alex.in l.1.col.24.ff.de acquir.possess. P.Andora.

Insultatus non solum ipsum insultantem licitè occidere potest, sed etiam alium non offendentem,si ab illo insultante se aliter defendere non poterat,nisi istum interficeret.cõem ait Dec.in l.vt vim.ff.de iust.& iur.nu.9.ver.& quod delictum.secundum glo.in l.si familia,in verb. poterat ff. si famil. furt. fecis.dicat.Clar.libro quinto senten.§.Homicidium.vers.adde. P.Fichard.

insultatus potest insultantẽ licitè occidere,etiam si fugiendo se saluare poterat. communem dicit Ias. in l. vt vim. ff. de iust.& iur.nu.38.& ibid.Dec.n.35.Pract.Carer.nu.131.Rimi-

nal.cons.44.n.12.Io.de Amic.cons.87.nu.5.Boss.in tit.de homicid.nu.86.Et quod insultatus non teneatur fugere etiam si sine periculo posset,dixit Alex.cons.109.nu.12.lib.7.Alex.de Neuo inter cons.crim.diuers.cons.77.nu.7.li.1.Cla.d.§.homicidium.vers.atque adeò. P.Fichard.

Insultatus si ne interficeretur, oppossuit Caium quendam mediatorem & ille Caius ab insultante interfectus sit,non tenetur de homicido. communem dicit Corset. in singular. in verb.Metus, vt illum refert Pract.Carer.nu.174.relatus & ip se per Plazam in lib. 1.delictorum.c.28.nu.26.Cla.d.vers.Ad de. P.Fichard.

Insultantem cum baculo, non licet percutere cum gladio, si insultatus aliter se defendere possit.communem dicit Grammat.cons.60.n.2.& 3.Cla.d.§.homicidium. vers.scias tamen. P.Fichard.

Insultatus potest insultantẽ licitè occidere,etiam si fugiendo se saluare poterat,vt est com.opi.quia insultatus non tenetur fugere,etiam si sine periculo posset,vt est com.opi.Cla.in §.homicidium.ver.atque adeò.Parisius cons.165.nu.23.in 4. vol.vbi com.dicit.Chærianus communium opi.vers fuga.& in vers.homic.Fel.in c.suscepimus.de homicidio. Bonac.

Insultus quid sit. vide late Barb.in 4.vol.cons.11. in 1.col. P.Andora.

Insultus seu inuasio si non probaretur, & accusatus de homicidio,fateretur se titium occidisse quidem,verum ad sui defensionem, alia pœna, quàm mortis naturalis confitentem punire oportet.Nam quando sumus in criminalib.probationes debent luce meridiana clariores esse.l.fi.C.de proba.hoc verò casu sumus in præsumptionibus, ideò non est quis puniendus morte naturali.Panor.in c.auditis. vers.puto tamen. ext.de præsc.Hanc sententiam communiter approbari nouisse scribit Barth.Romuletus.n.86.cum seq.in l.vt vim.ff.de iusti.& iur.vbi ipse in vtramque partem de hac quæstione disputat. Kirchouius.

Intellectus l.iam hoc iure,ff.de vulg.& pup.substit.non procedit,vbi est diuersa ratio. vt per Imol. in l. Gaius.ff.so.ma.& antè eum dixit Ang.in §.hinc nobis,in fi.in auth.de hæred.& Falcid.prout refert & sequitur plures alios allegando Alex.in cons.179.viso processu causæ vol.5.

Et licet Alex. ipse sibi contrarius, hoc reprobet in d.l. iam hoc iure,& alibi sæpè per illum text.vt per eum: Tamen male loquitur,& com.opi.est contra eum,vt dicit Soc.iun.in cons. 1.nu.8.vers.& licet Alex.sibi contrarius vol.4. E.Muscul.

Intellectus.noui.Generantur propter diuersa fanthasmata p̃hs.in 3.de anima.Bal.in l.1.C.de his qui ante aper.tab.Barb. in 1.vol.cons.59.in 7.col. P.Andora.

Intentionis suę fundamentum ac basim etiam quacunque qualitate innitentem probare vnusquisque necesse habet,vt frequenter placitum constituo ex Alex.in l.non solum. §.sed vt probari.à nu.2.ff.de nou.oper.nunciat.Ias.in rub.nu.6.C.q admitti.Dec.in c.1.nu.20.& in c.in presentia.nu.5.de probat. Fel.c.cum in iure.de of.dele.& in c.vlt.n.18.de præsum. Matth.de Afflict.lib.1.constit.rub.17.n.23.Hipp.& in notab.187. & in rub.de probat.n.441.Rhoderic.Soarez in leges Regni tit.de las arras.Cur.iun.cons.124.nu.11.Tiraquel.de retract. lig §.32.gl.vna.nu.94.Pirrh.Gleb.in l.1.C. de iur.fisc.lib.10. Did.à Couar.lib.2.resol.c.6.nu.3.Viuio lib.1.opi.101.& opi. 215.quorum aliquot tametsi sigillatim circa aliquas tantum qualitates verba faciant, tamen rectè ex illis totius regulæ probatio conflabitur. E.Suarez.

Interdictum vnde vi, vel condictio,c.redintegranda,competit & contra titulo possidentem.Io.à Ripa.de legi.c.1.lib.1. nu.83.com.dicit. B.Villalob.

Intellige, quando principalis non est soluendo, quia tunc singularis possessor conuenitur. Io.Cora.l.naturaliter.§.nihil commune.nu.45.ff.de acq.pos.com.dicit.

Fallit, quando singulatis possedit cum titulo, & bona fide. Io.de Rip.c.8.de don.in fi.com.dicit.quam intellige,quando possessor bonæ fidei,successit bonæ fidei possessori:aliàs non, ita Ripa ibi.

interdicto adipiscendæ quorum bonorum agitur ad consequendam possessionem, cùm per consuetudinem, aut per statutum est acquisita possessio iuris.Ioan.à Rip.in l.1.de legi. c.1.nu.80.com.dicit. idem.

Interesse non debetur quando res non est in commercio acquirentis.Io.à Rip.de legi.l.1.c.2.n.26.com.dicit.idem Vil.

interdictum ecclesiasticum non suspenditur per app.cap.is autem.de sen.exc.in 6.Feli.in rubr.de appel.col.1. vbi dicit,ꝙ appel.ab interdicto, non extinguit nec suspendit iudicatum. Phil in d.c.is cui.§.sane. P.Andora.

Aduerte, quia habemus tres censuras in iure, seu censure sententias.Excõis.f.suspensionis & interdicti.tex.in c.queren ti.de verb.sign.

Differunt tamen inter se multis modis. primo, quia cum excommunicato est prohibita communio.ca.pia. de except. in 6.& c.cum excommunicato.11.q.3.

Sed cum suspenso vel interdicto non est prohibita communio.vt habetur in c.tanta.de excess.præl.

2.quia interdictum latum bene potest suspendi.vt no.gl.in c.ad hæc.de appell. Et tamen excommunicatio lata non posset suspendi ad tempus.vt habetur in c.vt priuil.ext.de priuil.

3.Quia excommunicatio non potest ferri nisi in personam animatam. Et ideo si ferreretur contra vniuersitatem, nil valeret,quia vniuersitas non habet animam.ca.Romana.§.in vniuersitatem.de sen.exc.in 6.Si tamen fiat,valet. Ias.in l.quod in rerum.§.fi.in fi.de leg.1.Sed interdictum bene potest poni in loco,& tota vniuersitate,vt fecit Alex.papa,in oppido Carmagnoliæ,& toto Marchionatu Saluciarum, anno 1495. de hoc est text.in c.non est,extr.de spon.

4.Quia excõication non p̃t ferri in quẽquam,nisi ex sua propria contumacia & proprio delicto.ca.nemo contemnat.11. q.3.Et tamen interdictum p̃t ferri in locum propter delictum alterius.d.c.non est.

5.Quia excõicatio nunquam p̃t ferri nisi præcedente contumacia.ita dicit gl.c.epi.11.q.3. Et tñ interd.p̃t ferri immed. pp delictũ,ẽt non præcedente ꝓtumacia,vt hr̃ in d c non est.

6.Quia excommunicatio semper requirit absolutionem. c.cum desideres.de sen exc.no.in c.1.de iud.Et tamen suspensio vel interdictum si fiant ad certum tempus, vel ob certam causam finito illo tempore,vel cessante causa, cessat interdictum vel suspensio. nec aliam absolu.opus est. gl.ord.in cle.1. in ver.donec.de deci. idem.

Sed pone episcopus vel legatus de latere tulit interdictum in loco Carmagnoliæ,deinde suspendit illud interd.per duos menses,quod facere potuit.vt dixi §.ver.2.quia,&c. Carmagnolenses durante illa suspensione appellarunt,vtrum decurso tempore suspensionis illud interdictum remanebit suspensum vi appellationis? ista qõ.fuit in ciuitate Bononiæ, & fuit multum disputata.& dicit Bal.in l.fin. C.si à non comp.iud.ꝙ appel.non habet suspend.interd.licet secũdum eum, quidam alij doct.Bonon.volentes sibi per nephas fauorem populi acquirere,consuluerint contrarium & male,secundum eum.& hanc opi.Bal.videtur seq.Ias.in l.stip.§.& harum.col.12.ff.de verb.ob.& Phil.in c.ad hæc quoniam.de appel.

Aduerte,quia forte illi bene consuluerunt.& Bal.male.quia Io.and.Panor.& Imo.in c.ad hæc quoniam.de appel.expresse tenent ꝙ in casu pred.appel.habet suspend.interd. & pro hac sententia est text.in ca.dilectis filiis archid.Althisiodonensi.§. quia vero.ext.de appel.

Ad motiuum Bal. potest responderi, ꝙ procederet nisi appel.fuisset interposita pendente suspensione interdicti.

contra tamen istud fundamentum facit quod habetur s.e. §.1.vbi habetur,quòd ab interdicto non appellatur.

Quid si interdictum ad tempus sit suspensum,an post tempus sit nouum interdictum.vide Bal.in l.cum aliis. C.de cura. furio. idem.

Nunquid priuilegium concessum alicui, ꝙ tempore interdicti possit celebrari facere pro se & filiis suis, comprehendat filium naturalem tantum? Alex.in 2.vol. cons.60. col.3.tenet quòd non.adde Fel.c.in presentia.col.8.de prob. idem.

Multo ergo minus comprehenderet filiam naturalem tantum nuptam, nam priuilegium concessum pro se & filiis & feminis,non extenditur ad nuptias.vt in verb.priuilegium.§. 53.vbi tamen vide latius. idem.

Quj fac.celebra.tempore interdicti dicitur cõtemnere.Fel. in c.si quis.circa fi.ext.de ma.& ob. idem.

An qui habet priuilegium audiendi & percipiendi diuina tempore interdicti possit in ecclesia sepeliri? vide Feder.cons. 186. idem.

Beghine an debeant admitti.Fed.cons.273.

Ad hanc materiam interdicti,vide Fed.cons.70. & aliquid cons.121.vbi dicit,quòd possunt alibi diuina audiri.

Vide etiam per eundem cons.208.

Et Phil.in ca.si sententia.§.cæterum.de sent.exc.in 6. & aliquid in c.seq. idem.

An autem ecclesia parochialis interdicta,debeat habere canonicam portionem pro sepulturis,quæ fiunt in ecclesiis fratrum non interdictis, Federic. tenet quòd non, in consilio centesimo quinquagesimoquarto.

Contrarium

Contrarium tenet phi.in c.1.§.si vero.de sepul.in 6. idem.
Ille qui est causa interdicti tenetur.ad interesse ecclesiæ. Iaso. in l.3.§.fi.ff.de cond.cau.dat. idem.
Interdict. aliquibus intelliguntur interdicti eorum subrogati.Ias.in l.quod in rerum.§.fi.in fi.ff.de leg.1. idem.
in ecclesia interdicta prædicari potest. Card.in cle. 1.in 30. q.de so.compe. idem.
Corpus Christi.an tempore interdicti dari & portari possit infirmis cum campanella & candell.&c.Phi.in c. alma. in fin. prin.de sent.exc.in 6. idem.
Interdictum spolij,ad hoc vt habeat locum nõ est necesse, vt possessio quæratur violento quando violentia fuit facta animo deiiciendi possessorem sua possessione,vt est com.opi. de qua Nicellus in tract.de qua concordia glossarum.numer. 435. Bonac.
interdictum licèt nõ seruetur ab eo,propter cuius delictũ est positum tamen debet seruari ab aliis.Si verò non seruatur ab eo,in cuius fauorem est latum, non debet ab aliis seruari, vt est communis opin.Soc.in c.petistis.num.1. de priuilegiis. Bonacoss.
Interdicta est ecclesia,vel ciuitas,aliquid committens contra Episcopum suum.vt capiatur,percutiatur, vel banniatur. vel si quis detinet Episcopum.dũmodo sit dominus illius ciuitatis.Clar.q.76.vbi com.dicit.Et detentione cessante,cessat interdictum ipso iure.absque declaratione, vt est com. opi.vt ibi est legere. Bonacoss.
Interdicti ecclesiastici pœna est inter cẽsuras ecclesiasticas: & est separatio à iure,vel à iudice facta à certis sacramentis,& omnibus diuinis officiis,& ecclesiastica sepultura.Clar.q.76. in prin. Bonac.
Interdictio iudicis facta alicui vt prodigo,cùm tamen non sit,valet ita vt prohibeatur cum eo contrahi secundum gl.in l.si ab eo.ff.de vsucap.in l.Seiæ.ff.de tut.& cura.da.ab his.in §. item prodigus.instit.qui.non est per.fac.test.Dy.& Bart.in l.is cui bonis.de verb.obl.Bald.in l.1.ff.de cura.furio.Licet gl.cõtrarium tenuerit in l.si putas.C.de pe.hær.in l.2.C.quãdo pro uo.non est necef.quam sequuntur Pet.iac.de Are.Ang.&Im. in d.l.is cui.Quod procedere posset, quando in decretatione curatoris esset expressus error,aliàs procedat 1.opi.secũdum Dy.vbi s. Balb.decis.311.
interdicto vnde vi conueniri poterit singularis successor,si principalis haud sit soluendo,vt frequenter interpretibus placuisse refert Io.Coraf.in l.naturaliter.§.nihil commune.n.45. ff.de acq.poss. E.Suarez.
PRO.interdum,aduerbium,denotat specialitatem casus& regulam cõem in contrarium esse.in l.si in certo.§.interdum. ff.com.in l.seruitutes.§.stillicidium.ff.de serui.vrb.præd.Bell.
PRO.Interdum plus valet scriptura,quàm quod actum est. l.si alij.ff.de vsufr.leg. Idem.
PRO. interdum facultatibus suis amplius sperant homines,quàm in his est.§.in fraudem.Instit.quibus ex cau.ma.nõ licet. idem.
interesse potest committi arbitrio creditoris,Ias.in l. iusiurandum.ff.de iureiur.Io.Duran.in arte testan.tit.6.n.48.com. dicit. Villalob.
interesse in solito considerari cõsideratur,non solùm damni emergentis,sed etiam lucri cessantis.Est comm. opi.secun. Dec.in c.cùm venerabilis.extrà de excep.& in conf.441.præsens consultatio.circa fin.Soci.in conf.156.pro fundamento. vol.2. M.Chærian.
Vbi pœna adiicitur facto potest peti quantum est, pro eo quod interest ipsius petentis:sed quando adiicitur quantitati,nullo modo peti potest:quia semper & indistinctè præsumitur adiecta in fraudem vsurarum, quæ omnino prohibentur. Est com.opi.secun.Alex.conf.51.cùm dicatur.vol.4.
Agens ad interesse,non tenetur in libello exprimere quantitatem.Est com.opi.secun.Ias.in l.certi condict.ver.circa vltimum.ff.si cert.pet. idem.
PRO.interest nostra,bonum habere vicinum.l.quod sæpe. §.fi.ff.de contrahen.empt. Bellon.
PRO.interest nostra,litibus & sumptibus non vexari.l.minoribus.ff.de minor. idem.
PRO.interest nostra potius non soluere,quàm solutum repetere.l.3.ff.de compens.
PRO.interest nostra animum liberorum nostrorum non corrumpi.l.vt tantum.ff.de ser.corrup. Idem.
PRO.Interest prohibiti à nemine prohiberi.l. idẽ iuris. de verb.oblig.ff. idem.
PRO.interest reipublicæ,ne cuiquam hominum ius suum detrahatur.l.2.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur. idem.
PRO. Interest reipublicæ dotatas esse fœminas ad prolem suscipiendam,rependamque liberis ciuitatem.l.1.ff.sol.mat.
PRO.interest reipublicæ,vt superna hominum iudicia sortiantur effectum,in illa l.vel negare.ff.quemad.test.aper. idẽ.
interesse,seu id quod interest creditoris arbitrio committi potest,vt commune ponũt Ias.in l.iusiurandum.ff.de iureiur. Io.Dilect.de art.testan.tit.6.caut.48. alia ad hoc propositum spectantia,vide ĵ.ver.Mercatores. E.Suarez.
PRO.interest creditoris duos reos habere l.4.§.fi.ff.de lib. legat. Bellon.
Interresse ratiõe lucri cessantis,etiam de iure Canonico peti potest.Latè tractant post veteres Abb.in c.cũ venerabilis.n. 16.cum seq.Feli.n.7.cum seq.ext.de excep.idem Abb.Pan.in c.conquestus.n.6.ext.de vsur. Et hoc verũ intelligitur in homine solito negociari.Bar.in l.3.§.nunc.de off.n.2.ff.de eo qd̃ cer.loco.& in l.1.ver.venio ad vltimam partem.nu.25.C. de sent.quæ pro eo quod interest proferunt.Alex.de Imo.in cõsi.191.n.5.in lib.2.conf.& in conf.141.n.2.& 3.in lib.5. conf. cum multis aliis authoritatibus adductis per Dec.in d.c.cùm venerabilis.n.14.vbi ipse inquit hanc communem Doct.esse opi.& idem Phil.Dec.in conf.441.n.13.in fi.in 3.par.conf.adiiciens in iudicando & consulendo non esse recedendum ab hac sententia communiter approbata. kirchouius.
interesse taxatum. Sicut pœna adiecta dationi quantitatis præsumitur in fraudem vsurarum.l.cum allegas.C.de vsuris. l.rogasti.§.si tibi decem.ff.si cert.peta.Ita interesse à principio taxatum,secũdum Bal.in l.1.C.de sum.tri.in 6.col. Cy.in suis additionibus in l.seruus ea.l.ff.de ser.expor. Balb.decis.355.
interesse extrinsecum,seu lucrum cessans.in pecunia vbi intrinsecum non cadit,peti potest contra morosum,iuxta communem per Bursat.conf.68.n.10.lib.1.
interesse lucri cessantis vt debeatur,debet esse in actu & pendentia certa,& ꝓ merces fuerint præmanibus,secundum cõmunem per Burs.conf.68.n.31.lib.1.cuius rei prac. ponit idẽ conf.72.n.8.n.9.eodem vbi secundum eam fuisse iudicatum refert in Almæ vrbis prætorio.
interesse lucri cessantis potest excedere duplum veræ sortis,secundum communem per Bursat.consi.68.n.14.lib.1.
Lucrum cessans vt debeatur,probare debet,quis se mercatorem,se verisimiliter lucraturum,ac ipsum creditorẽ habuisse præ manibus certitudinaliter merces quas emisset, secundum communem per Bur.conf.68.n.1.lib.1.vbi opi.contrariam,& communem sustinet d.cõf.n.31. quo loci probare se solitum mercari sufficit, & ꝓ alij tãtum superlucrati fuissent, sed vide eundem conf.72.n.8.n.9.eodem vbi huius rei prac. docet,secundum quam fuisse iudicatum dicit in vrbe.
interesse pœna conuentionalis excedit. accedeñ clausula, Rato manente pacto,& vbi tractaŕ de bono & æquo,iuxt.cõmunem per Burs.conf.53.n.36.39.lib.1.vbi ꝓ d. clã rato manente pacto operatur vt pœna&sors simul peti possint,quod aliàs de iure prohibitum dicunt doc.communiter ibi alleg.q̃ concl.declara,& intellige,vt latius per eum d.conf.à n.36.vsque in fi. consilij.
interesse.est æstimatio damni ex eo contingens.qñ omitti. seu cessatur aliquid fieri.quod fieri debebat. vel id fit. quod fieri non debebat.secundũ Alb.& Sal.in l.vnic.C.de sent.quæ pro eo. quod interest profer. & ista diffi. est plenior quam sit diffi.Bar.& aliorum.de quo etiam habetur per Inn.in c. sacro de sent.exc. P.Andora.
Appellatione interesse.veniunt etiam fructus.Ias.in §.æque in 15.col.insti.de act. P.Andora.
Et quod veniat app.interesse.vide Barb. in 1.vol. conf.41. in 23.col. idem.
Et venit prætium appellatione interesse.Alex.in 2.vol.cõsi.67.ibi tamen bene venit vide tamen eundem.in d. 2. volu. conf.168. idem.
Solus titulus non probat interesse probabile.Ias. in l.fin.in 11.col.C.de edic.di.adr.tol. idem.
Contra dolosum probandum est interesse.aliter quam per iuramentum. l.argentarius §.cum autem. & ibi notatur.ff. de edendo.
Non ob.gl.in §.fi.insti.de verb.obl. & alia in l.semper §.hoc interdicto.ff.quod vi aut clam.quæ gl. dicunt ꝓ contra dolosum probatur.interesse.per sacramentum.Quia respondetur secundum Bal.in d.§.cum autem.ꝓ gl.contrariæ habent locũ quando dolus committitur in faciendo.
Sed §.cum autem loqui.quando committitur.in omittendo.Et magis ponderat dolus qui est in faciendo quam qui est in omittendo.glo.ord.in l.si mora.ff.sol.matr.Lud. sing.401.
Huic solutioni non ob.l.tutor qui repertorium.ff.de admi. tut.quia

tut.quia ibi dolus erat mixtus tam in faciendo quã omittendo.quia tutor administrauerat Bona pupilli. & hoc in faciendo in omittendo quia non confecerat inuentarium.
Addit Ang.in d.§. cũ autem ꝓ vt tollatur aliud cõtrarium de l.qui restituere ff.de rei vend. debet sic distingui. Aut quis originaliter iure actionis tenetur ad aliquid.Et tunc contra talem dolosum.probatur.interesse.per Sacramentum.& ita intelligatur.d.l.semper. § hoc interdicto.cum sua gl. Aut originaliter. tenebatur non iure actionis sed iudic. officio. & tunc habet locum d.§.cum autem.& in d.§.cum autẽ Ang. format quæstionem de reste se malitiose occultante an teneatur.parti ad interesse.de quo vide aliquid in ti.de testi.§.114.
De hac materia an interesse probetur per iuramẽtum.vide etiam per Bal.in 1.part.conf.212.& per Fel.in c.sacro de sent. excom.
Et aliquid ĵ.in verb.iuramentum supp.§.13.ver.23. Idẽ.
Interesse petitũ debet liquidari &probari.Cor.in cõf.179. ver.deduc.n.in fi.Necessario.n.nõ est in libello declarañ.Cor. in 4.vol.conf.246. Idem.
Interesse datum in segete.æstima.pro tempore futuro quãtum potuisset vendi dubius euentus.Alb.in 2.part.q.78.
vide tamen Ang.insti.si quad.paup.fe.di. Idem.
Totum interesse animaĺ interfecti debe. ab occisore. qui cogitur retinere carnes & corium.Alb.in 2.part.q.79.
Interesse taxatum conuentione.remouet omne aliud interesse.Bal.in l.si inter virum.C.de iu.do. idem.
interesse peti potest per creditorem. eo ꝓ debitor non solnit in tempore.tex.no.in c.dilecti filij in fi.de fo.compe.
Et ꝓ vsuræ vt interesse peti possint.est gl.in l.socium qui in eo.ff.pro soc.in l.2.C.de vsu.in l.curabit de actio.emp.& in c. conquestus ext.de vsu. Alex.l.in insulam §.vsuras ff.sol.ma.vbi infinitas all.remissiones.late per eum.in 2.volũ. conf.221. Addo Pau.de ca.in 1.vol.conf.254.repetito in 2. vol.cõf.73. in 4.col.ibi sed potest prædict.Ale.in 1.vol.conf.69.circ.fi.bened.in conf.29.in fi.
Limita procedere.in creditore solito negotiari.alias secus. l.3.§.fi.cum gl.ff.de eo.quod cer.lo.&ponit late.Bar.in l.vnic. in vlr.carta.C.de sent.quæ pro eo quod interest profe.Ale.in d.§.vsuras.& in l.nummis.in vlti.col.ff.de in litem iur. & in l. diuortio.in 10.col.ff.sol.mat.& in 3.vol.conf.41. in quib.locis vult.ꝓ in solito merchari habetur ratio lucri cessant.
Addo Ias.in d.l.nummis.in fi.vbi dicit ꝓ duobus concurrẽtibus habetur ratio lucri.ſ quando est solitus merchari. & lucrum apparuit & sic fuit qĩ certum.alias secus.
Addo etiam Alex.in terminis.in 5.vol.conf.141.& Dec.in conf.116.in quib.loc.dicunt esse articulañ & probañ. ꝓ erat solitus negotiari & lucrari.& idem in effectu.vult Ias.in d.l 3. §.fi.ff de eo quod cer.lo.Alex.in 2.vol.conf.191.Pan.in c.per vestras.n.6.de don.inter vi. & vxo. vide etiam aliquid in verbo.vsura.§.
Dic.tamen Ias.in d.§.fi.ꝓ interesse.lucri cessant.probatur à solit.quando tale lucrum est consuetum & verisimile.
Addit ꝓ lucrum cessans etiam si non specifice probatum potest tamen taxari per iudicem.ex eius offic.al.tex.sing.in l. 1.& ibi Bar.no.C.de colo.illiri.lib.11.& ad hoc secũdum eũ. illum tex.reputat sing.Are.in l.diuortio.§.item si messes ff.solut.mat.facit tex.in l.si seruos in fi.ff.de pig.action. & in l.non sine ratione C.de bonis quæ lib.
Notat etiam ibi Ias. ꝓ lucrum cessans probatur per coniecturas.per gl.ibi.in ver.solebat.
Limita etiam præmissa nisi interesse à prin.taxetur.quia tũc esset vsura & peti non posset.ita not.vult Bal.in l.cunctos populos.in 3.col.C.de sum.tri.& fi.cat.al.Cy.in l.seruus ea lege. C.de ser.expor.
Addo Alex.in 2.vol.conf.61.Fel.in c.cum venerabilis in 2. col.de except.Dec.in conf.39.in pen.col.& in d.conf. 116. & conf.119.& conf.183.circ.fi.
Faciunt no.per Pan.in 1.part.conf.5. P.Andora.
An autem valeat pactum.ꝓ pro interesse stetur iur.part.Iason.in l.iusiurandum quod ex conuentione.in 1. & 2. col. ff. de iureiur.artestatur communem opi.esse ꝓ sic ipse tamen eã impugnat & limitat.vide ibi per eum post Alex.ibi.
Et ꝓ valeat tenet Alex.in 2.vol.conf.67.ibi faciunt no.idẽ.
Ad interesse agi potest contra operarios qui male ædificauerunt.ita Lud.Ro.in conf.297.Panor.in c.fi.de iniur.
Limita non procedere si dietim cõducantur.Lud.sing.31. crem.sing.80.
Adde ꝓ debet refici opus expens.mali operarij.Alex.in l.si ita stip.cum l.seq.ff.de verb.obl. Idem.
Ad interesse ageñ est contra destructorem domus.Ias.in §. ex Maleficiis in 20.col.insti.de act.vbi dicit menti tenendum quia non posset agi quòd domus reficiatur.
Et ꝓ promisit seruire vni non potest alteri promittere.Bal. in l.2.in fi.C.loca. Idem.
An autem possim agere, ad interesse contra eum qui mihi domum facere promisit si expost alienem solum?Ias.in l. non solũ.§.morte.in 2.col.ff.de oper.no.nũc.post alios distinguit. vide ibi per eum & per Alex.ibi.in 2.col.& in l.si insulã. in 3. col.de verb.obl.& si recedat ante opus perfectum nihil ei debetur.Bal.in l.eden.C.loca. idem.
Nunquid autem interesse videatur remissum per receptionem.sortis si fiat protestatio vide Ias.in l.fi.in 11.col.cum seq. ff.de eo.quod cer.lo.vbi ponit multa no. Idem.
Obligatus ad facieñ.an liberetur præstando.interesse.Sonz. not.in 2.part.conf.253.in 3.col.& seq. multa ponit vide per eum.& per Ias.in l.stip.§ habet.ff.de oper.no.nun.in pen.& vltima col.& in l.si ita stip.essem abste.ff.de verb.obl.vbi in pen. col dicit quòd obligatus ad factum. potest duci ad carceres vt faciat.
Aliquid in materia per Ang.conf.238.
Vide etiam Cor.in 4.vol. conf.256. vbi tenet ꝓ licet quid cum iur.promiserit retrouendere.nihilominus liberetur præstando interesse.
Et an possit facere per alium.Lud.in sing.74.vide s.in verb. hæres.§.7. idem.
vbi est iur.non liberetur præstando.interesse. Mathes.not. 54. idem.
Si deposui. 10.Sachos fru.& illos mihi nõ restituis. Ad qd̃ interesse tenearis.vide Ias.in d.l.nummis.in 1.col. de in litem iur. idem.
cessante interesse cessat actio quæ competit ad interesse.imo.vbi ponit ex.in conf.6.Bal.nota. in l. ad comparandas. C. mand. idem.
Qui præstat auctoritatem actui.actu nullo ipso iure. tenetur ad interesse.Bal.in l.1.ff.de tutel. idem.
Venditor.qui carnem venditam nõ tradit in termino.tenetur ad interesse valoris non autem meroris.nec honoris. Bal. in l.cum venditorem.C.de act.emp. idem.
In practica ad verificañ interesse.vide Ang.in §.fi. instit. de verb.obl. idem.
Et qualiter debeat formari petitio ad interesse.vide eundẽ Ang.in §.curare in 5.col.de actio. idem.
Si quis vendat sciẽter tignum vitiosum.& domus propterea corruat tene.venditor.ad interesse totius domus.gl.& cõmuniter doc.in d.l.vnic.de sent.quæ pro eo,&c. idem.
Hij quorum non interest audiendi non sunt.ca.cum inter. R.seniorem ext.de elect.l.1.& ibi no.ff.quo.app.non recip.l. stip.ista.§.alteri.ff.de verb.obl. l. ille à quo §.si de testamento ff.ad treb.l.qui ex liberis.§.testamento ff.de bo.possess. secundum tab.
De quo vide Alex.in l.titia.ff.sol.mat.addo Card.in cle. 1. in 1.col.de decimis.Lud.Ro.conf.499. Fel.in c. cum super.in 5.col.ext.de re iud.
Fallit fauore pupilli.Ita Fel.in d.c.cum super. in 5.col. addo Alex.in d.l.titia.in 1.col.in fi.Mars.in l.si quis in 24.col.in fi.& seq.ff.de quæst.
Adde etiam. ꝓ tertius Cuius interest potest comparere in iud.moto per alios.pro suo interesse.Bar.in l.si perlusorio.§.i. ff.de app.Alex.qui plura al.in d.l.titia.addo Bar.in l.sæpe.in 8. q.ff.de re iud.Bal.in l.cum seruum.in 2.col.C.de ser.fug.Ang. in l.venditor.ff.de iud.Pan.de ca.in 2.vol.conf.207.in fi.Imo. in l.non solum.§.quod vulgo.ff.de vsucap.doct.in l.is qui per illum tex.ff.de rei vend.Alex.in 3.vol.conf.60.in fi.
Amplia etiam lite conte.secundum.Ang.in d.l.venditor.& in l.quidam consulebat in fi.ff.de re iud.Pan.in c. super eo.de off.deleg. P.Andora.
Tertius appellare potest pro interesse suo. à sententia contra alium lata.c.cum frater de re iud.l.à sentẽtia.ff.de app. Fel. in c.veniens.el 2.col.2.ibi 1.concl.de resti.Alex.in 5.vol.consil.185.circa finem.Crotus in l.filiusfa.§.diui.in 14.colum. de lega.1.
Amplia etiam si esset clau.app.remota.Feli vbi s.phi.in ca. pastoraĺ.in 7.col.de appel.al.tex.in c.super eo.ext.de offic. de leg.& Bar.in l.1.ff.à qui.appe.nõ licet. Nulla enim plenitudo verborum tollit ius tertij.vt vult Fel. vbi s. addo ad hoc eundem Fely.in cap.causam quæ.in 5.col.de rescrip.& Alex.in 2. volum.conf.125.& conf.160.Fely.in cap.qualiter & quãdo. in 6.col.extra de accus.Ias.in l.si vnus.§.ante omnia.ff. de pac. & in l.certi condictio.§.quoniam.in 6.col. ff.si certum petat. Dec.in c.super eo.in 2.col.de.de offic.deleg. Idem.

Tertius

Tertius poteſt proſequi app. ab alio interpoſitam pro ſuo intereſſe.d.c.veniens.& ibi Fel.2.col.ver.2.concluſio.de quo tamen vide latius per eum. idem.

Tertius prætendens intereſſe non ſolum impedit exeq.rei ſi eſt actum petitorio ſed etiam ſi eſſet actum poſſeſſorio. ita Fely.in d.ca.veniens.in 4.col.ibi 4.concluſio.al.Rotam.concluſione.419.incip. item fuit dubitatum. quæ mihi eſt in nouis 438.

Et ſubdit ibi Felyn.in 5.concluſione, ꝓ tertius probaturus ſuum intereſſe ad finem.vt admittatur. ad impedieñ.exeq.nõ tenetur.probare plene.vide ibi per eum.& tertius impedit exeq.ſententiæ.quando remedium eſt irreparabile Alex. in 1. vol.conſ. 17.& indiſtincte.quòd tertius impediat exeq.Alex. in 5.vol.conſ.45.in prin.& conſ.101.in 1.col. idem.

Quando tertius ſe opponit exeq.ſententiæ.Si ille pro quo eſt fien.exeq.præſtat cautionem.de reſtituen.non impeditur. exeq.Fel.in d.c.veniens.in 3.col.ibi 3.concluſio.per l.is à quo cum ſeq.ff.de rei vend.de cuius materia aliquid dixi.inver.rei ven.§. 11.vbi vide. idem.

Licet excep.declinatoria ſit omiſſa à partibus litigantibus, poterit tamen opponi per tertium quandocunque in iud. venientem.Fel.in d.c.qualiter.al.Ang.in d.l.quidam conſulebat in fi.poſt Inn.in c.capl'm.extra. de reſcrip. idem.

Licet habens poteſtatem procedendi ſecundum liberum velle non teneatur.ſeruare ſolennitatem iuris poſitiui quo ad partes.tenetur.tamẽ obſeruare quo ad tertium comparẽtem. al.lapum allegatione.61.incip.vif literis.& Ant.& Imo.in ca. 1.in pen.col.de conſti. idem.

Tertius poteſt app.etiam poſt decem dies.Fel.in d.c. qualiter.in 6.col.al.Ant.in c.cum ſuper.in 19.col.de re iud.Crotus in d.§.diui.in 14.col.

Debet tamen app.j. 10.dies.poſtquam habuit notitiam ſententiæ Alex.in 2.vol.conſ.156. idem.

In tertio non habet locum titulus in l.nouari appellatione pendente.Fely.vbi š.al.gl.in l.creditor in prin.ff.mand.

Subiungit Fel.ꝓ diſpoſitio.gl.in clem. 1.in ver.pro infectis de immu.eccl.non habet locum.in iure tertio quæſito. Iaſ. in l.ſi vnus.§.ante omnia.ff.de pac.

Addit etiam quòd licet inſtrumentum guarentiziatum habeat exeq.paratam.tamen non habebit quo ad tertium. ad ꝓ vide multa quæ dixi in ſta.Sub rub.contra pu.inſtrumentũ.q.

Tertius poteſt opponere exceptiones.dilatorias poſt litem conteſt.Fel.vbi š.al.Bal.in l.fi.in fi.C.de excep.& Angel.in l.ſi quis libertatem.per illum tex.ff.de peti.hæred. idem.

Licet ſcriptura priuata.non requirat diem.l. cum tabernã. ff.de pig.non tamen habet locum quando ag.de preiud.tertij. Fel.vbi š.al.Imo.& Panor.in c.fi.de fi.inſtr. idem.

Quando quis dicatur.probare intereſſe ſuum incontinenti.conſiſtit in arbitrio iudicis non tamen audietur.volens probare aliquid vltra montes.ita Fel.in d.c. veniens.in 5. col. ibi 6.concluſio.al.multa quæ vide.& de ver.incontinenti.dixi.in dictionario.in ver.incontinenti. idem.

Tertius poteſt ius ſuum proponere coram delegato ſecundum.Inn.in ca.veniens extra.de ſponſ. licet aliter non ſit eius iudex.ratione connexitatis iuris ſibi commiſſi.ita Fely.vbi š. ibi vlt.in hac materia.

Notat etiam ibi Felyn.in 6.col. ꝓ ſtatutum Padue quo cauetur.ꝓ poteſtas exequatur. ſententiam latam per curiam venetorum remota omni exceptione. non operatur. ꝓ ſententia debeat mandari.exeq.contra tertium poſſeſſorem al.multa maxime.Pe.de Anch.in conſ.207. incip. de iure communi quod mihi eſt 211.Addo eundem Fely.in d.ca. qualiter. in 7. columna.

Notat 3.Fely.ꝓſi tertius compareat ad impedieñ executionem. ſententiæ. ratione ſui intereſſe.& al.nullitatem ſententiæ.non poterit contra eum replicari.ꝓſint late tres ſententię conformes.Adde Iaſ.in l.ſi vnus.§.ante omnia ff.de pac.& in l.certi condi.§.quoniam in 5.col.ſi cer.pe. Card. in clem. 1. in 4 q.de re iud.Alex.in l.à diuo pio.§.ſi sr̃ rebus in 7.add.in fi.de re iudic.

Notat 4.ꝓiſte tertius poteſt producere teſtes ſuper eiſdem articul. etiam publicatis atteſtationibus.al.Bar.in d.l.ſi perluſorio.& alia quæ vide. idem.

Licet interlocutoria.non poſſit niſi ſemel reuocari. ſeu ab ea ſemel app.tamen fallit.quo ad tertium.Fel.in c. qualiter & quando.in 6.col.de accuſ.dixi.in ver.ſententia. idem.

Licet appellatio.ſuſpendat iud.c.venientes de iu. iur. cum ſi.non tamen ſuſpendit reſpectu tertij.Fely.vbi š.al.c. cum teneatur.& ibi Pan.de app. idem.

Si ſecundæ literæ producantur in iud.& non opponitur.de primis, iudicium valet & tenet quo. ad ipſos litigantes. ſed quo ad tertium ſecus.Fel.vbi š.al.Inn.in c.ex literis.de officio deleg. idem.

Licet poſt publicatas atteſtationes, non poſſint produci alij teſtes tamen tertius poteſt producere alios teſtes. pro intereſſe ſuo.Fel.vbi š.al.tex.ſing.in c.conſtitutus.extr. de teſti. idem.

Si iudex in ſententia condemnauerit titium procuratorẽ. ſempronij.licet inter litigantes ex hoc. probetur. titium eſſe procuratorem.ſempronij.Secus tamen.quo ad tertium.Fely. vbi š. in 7. col.al.Bal.in auth. ſi quis in aliquo documento.C. de eden.& Pe.de Anch.in clem. 1.de prob. idem.

Per inſtrumentum dotis probatur.præſumptiue matrimonium quo ad ipſos litigantes non quo ad tertium.Fely. vbi š. al.Bal.ſed non dicit.vbi.vide latius j.in ver.matrimoniũ. idẽ.

Per perceptionem. fructuum & penſionis. non probatur. poſ.quo ad tertium Fely.vbi š.in 7.col.al.Bal.in l. pomponi' per illum tex.ff.ex qui.cau.vſusfr.ami. idem.

Tertius poteſt opponere.exceptionem.non nu.pec.Fel.vbi š.al.Bal.in l.& ſi ſeuerior.C.de infami. idem.

Stante ſtatuto ꝓ ſuper bonis fallentium merchatorum adiudicatis creditoribus.nullo modo audiant cred.poſt 4.menſes.Audietur.tamen tertius offerens ſe probare ꝓ bona adiudicata non erant fallentis.ita Fel.vbi š.al.Pe.de Anch.in conſ. 265.incip.in j.dubio.quod mihi eſt.270.vbi dicit.ita obtinuiſſe florentie. idem.

Exeq.ſententiæ. ſeu inſtrumenti guarentiziati. non poteſt peti contra tenentem.bona obligati Iaſo.in d.l.ſi vnus.§.ante omnia.al.Bal.& Ang.in l.2.C.ſi aduer.cred.per gl.in l.ea lege C.de cond.ob cauſam.quod dicunt notañ.contra ignorantes procuratores.& aduocatos. idem.

Si ſtatutum diſponat ꝓ inſtrumenta confeſſionata mandentur exeq.intelligitur ad petitionem cred.non tertij. Iaſ.in d.§.ante omnia.al.Bal.in l.ſi pro te.per illum tex. C.de do.pro. idem vult ipſe Iaſ.in d.§.quoniam.in fi. 5.col. idem.

Stante ſtatuto,ꝓ contra inſtrumentum non admittatur excep.niſi ſolutionis,non habet locum quo ad tertium. Iaſ.in l. certi cond.§.quoniam.col. 5.ff.ſi cer.pe. & in d.§.ante omnia. adde Fel.in c.cum ſuper.col.6.de re iud. idem.

Tertius poteſt recuſare iudicem vt ſuſpectum. dato ꝓ litigantes non recuſauerunt.Phil.in ca.cum ſpeciali.col.6.de appel. idem.

Tertius pro ſuo intereſſe, an poſſit inſtare ſcripturam ſibi exhiberi.Alex.in 1.vol.conſ.58.de quo vide latiſſime in ver. acta.§.2. idem.

Et multa in fauorem tertij.vide per Barb.in 4.vol.conſ.32. col. 5.& ſeq. idem.

Intereſſe non certificatum, ſeu liquidatum, licet ab initio peti poſſit,vt per glo.communiter receptam in l.certi condictio.in prin.in gl.3.ff.ſi cer.pet.tamen debet in iudicio poſteà liquidari,& certificari,vt ſic iudex certam poſſit ferre ſententiam.iuxta §.curare.inſt.de act.& dicitur in gl.prædicta. tradit communem Soc.iun.conſ.95.nu.4.vol.4. E.Muſcul.

intereſſe præteritum peti poteſt per certi condictionem, iuxta gl.& com.opin.doct.l.certi condictio.in princ.ff.ſi cert. pet.& licet antiqui aliter dixerint. tamen opin.gl. ſequitur,& defendit Bar.in l.ſtipulationes non diuiduntur.q.10.ff.de ver. obl.Soc.iun.conſ.95.nu.10.vol.4. E.Muſcul.

Relatio peritorum in arte. interlocutoria lata ex relatione peritorum in arte(quibus creditur. ff.de ſtat.ho.l.ſeptimo menſe)nedum poteſt per appellationem reuocari,vt habetur in l.arbitro. ff.qui ſat.cog. imò nunquam tranſit in rem iudicatam,quin poſſit per peritiores reuocari, ſecundùm Butr. in c.propoſuiſti.ext.de prob.quæ opin. ſecundum eum fuit originaliter Io.and.in add.ad Spe.tit.de homic.§. 1.ver.ſed pone vulneratus.idem vult Ang.in l.ꝓ ſi nolit.§.ſi mancipium.ff.de ædil.edic.& do.Cato in d.l.arbitro.& Bal.in c.penult. extr.de prob. Balb.deciſ.241.

interlocutoria lata ex falſa cauſa, eſt ipſo iure nulla. l.1.§. hæc verba. ff.ne vis fiat ei. l.cùm verò. §.ſubuentum. ff.de fideic.lib.& ſecundùm Bald.in repet.l.2.ff.de iureiur. circa 30. col.Nicel.in l.2.ff.de re iud. Balb.deciſ.429.

Interloquutiones bis tantùm ante executionem reuocari licet, quanuis poſt executionem, nec vllo modo illas licebit reuocare,vt communia pronunciant Rip.in l.quod iuſſit.nu. 33.& 38.ff.de re iud.Aufr.ad dec.Capel.Tholoſ.38.intellige tamen ꝓ nec illam interloquutionem, qua ſe iudex iudicem pronunciat,ſemel retractari,liceat.com.ait Iaſ.in d. l.quod iuſſit.nu.9.Nec item illam,quæ iudicis ſordibus, turpitudine vè aliqua prolata oſtenditur,com.inquiunt Abb.in c.cum oportet.

teat.n.8.de accuſ.Nic.Ant.Grauat.ab veſtrium lib.2.c.j.num. 33. E.Suarez.

Interpellatio extraiudicialis,etiam per verba enunciatiua, vel diſcretionis facta,cõſtituit debitorem in mora. Eſt magis communis opi.ſecund.Iaſ.in l.vinum.ver.iſtam regulam.amplia.ſi cert pet. M.Chærian.

Interpellatio non requiritur quando obligatio eſt facta cũ iuramento.Dec.in l.quod te.ff.ſi cert.pet.com.dicit,aliàs ſem per requiritur interpellatio ad inducendam moram, vt per Hyppol.ſing. 147.& 341.ꝓ clarè inſinuatur in l.6.ti. 16. lib.3. For.ll.ibi y luego que por delante fuere requirido, Vnum tamen nota, ꝓ ſi promiſſio eſt facta ad diem certum:dies interpellat.l.15.ti.x.par.5.tamen ſi dies non eſt appoſitus, requiritur interpellatio iudicialis.l.9.tit.14.par.5.ibi,o ſi el plazo no fueſſe pueſto ante que ſe lo demandaſſe por iuyzio. Quod eſt contra communem ſequentem comprobatam per Segu. in l.ſi ex legati cauſa.n.164.ff.de verb.obl.& Io.Lup.Epiſcop. Calaguritanum in ſuis fall.reg.226.ver.amplia etiam. B.Vill.

interpellatio extraiudicialis ſufficit, ſi fiat per verba enunciatiua ad inducendam moram.Iaſ.in l.ſi ex legato.ff.de verb. oblig.com.dicit.

interpellatio etiam extra iudicium verbis enũciantib.facta moram conſtituit,ac gignit.commune aiunt.Iaſ.in l.ſi ex legato.ff.de verb.obl.Tiraq.lib.2.retrac.§.4.gl.6.n.39.Atque vna tm̃ ad id interpellatio ſatis ſuperque eſt, vt frequenter placitũ renunciant Ale.in l.qui Romæ.§.cohæredes.n.2.ff.de ver. obl.Feli.in c.ex literis.n.8.de conſtit.Purp.in l.vinum.n.42.ff. ſi cert.pet.Io.Coraſ.lib.2.Miſcel.c.6.à n.4.Debebit tamen fieri congruo loco,ac tempore,iuxta declarationem Bart.communiter recepti,in l.cum filius. §.vlti.numer.2. ff.de verbor. obl.& vide quæ inferius obſeruo. verſi.mora. Ac memineris quod ſi obligatio iureiurãdo ſepta fuerit, nulla prorſus interpellatio deſiderabitur, vt mora incurratur. commune effert Dec.in l.quod te mihi.ff.ſi cert.pet. E.Suarez.

Interpellatio non requiritur vbi iuramentum acceſſerit. Hanc communem Doc.opi.eſſe ſcribit Lud.de Gozad.in cõſi.27.n.10.ver.nõ obſtat.&idem in conſ. 57.n.11.inquit,propter iuramentum non requiri interpellationem. Quare licet ad hoc,vt venditor teneatur ad defendendum emptorem, in cauſa euictionis requiratur, quod per emptorem interpellatus fuerit.Bart.in l.denunciaſſe.§.quid ergò.n.2.ff. ad l.iul. de adul.tamen ſi iuramentum appoſitum fuerit in contractu, & venditor ſciuerit litem futuram abſque interpellatione,ratione iuramenti ad defendendum emptorem obligatur. Dec. in repe.l.quod te.n.43.ff.ſi cert.pet.Crauet.in conſ.64.n.2. in 1. par.conſ.& Rol.à Valle,in conſ. 57.num.45.in 1.Tom.conſi. Kirchouius.

Interpellatio ſine die non conſtituit in mora. Ale.in l. 5.vol. conſ.90.in fi.al.l.aut qui aliter.§.j.ff.quod vi aut clam.& alia. Idem.

Vbicunque ab vtraque parte contrahentium aliquid reciproce implendum eſt eo ipſo ꝓvnus implet alter videtur tacite interpellatus & in mora conſtituitur. Alex.in 5.vol.conſil. 147.in 1.col. Idem.

Dies incerta interpellat. quando quis promittit ꝓ filius ratificabit cum erit etat.leg.Barb.in 3.vol.conſ.74.in 9.col.

Iur.habet vim interpellat.j.iur.opera.§.18. idem.

Interpellatio.vnica regulariter ſuffic.ad conſtitueñ debitorem in mora.l.titia §.vſuras.ff.de leg.2.no.in l.mora.ff.de vſu. Fel.ample.in c.cum M.Ferrarien.in 21.col.& in c.ex literis in 3.col.& ſeq.ext.de conſti.fac.regulam.ꝓ ſufficit vnica citatio monitio.vel interpellatio iudicialis al.infinitas gl.& auctoritates.Alex.in 4.volu.conſ.81.in prin.Cor.in conſ.101.& ſeq. Ang.in §.ſic itaque in 6.col.inſti.de actio.

Failit 1.vbi inferior interpellat Superiorẽ.ſeu contra eum prote.quia tal actus debet eſſe trinus.al.Ant.& imo.ibi.& alia quæ vide per eum qui iſtam fallentiam videtur impugnare. vide etiam Lud.ſing.424.Et Alex.in l.de pupillo.§.ſi quis ipſi prætori.in 1.col.de oper.no.nun.Ang.vbi š.

Fallit 2.in caſu.aut.ſtatuimus. C.de epiſc.& cler.ita.Fel.vbi š. vz quia iudicibus recuſantibus miniſtrare iuſtitiam cleric. non priuantur iuriſdictione niſi poſt trinam monitionem.

Fallit 3.ſecundum eum in caſu c. 1.de mil.vaſ.qui cõtu.eſt.

Fallit 4. ſi habeo proteſtari. contra aliquem. qui ſit abſens, &c. quia debeo poſtea reiterare proteſtationem. vide ibi per eum.in 5.col.

Fallit 5. vbi quis tenetur. de leui culpa ex contractu. vt ibi per eum.

Fallit 6.in caſu l.4.ff.de pig. act. vbi ſi eſt actum inter debitorem & creditorem.de non vendendo pignore poteſt tamẽ vendi.ſi creditor ter denunciauerit debitori vt ſoluat.& illum caſum reputat ibi ſing.Bar.vide latius per Fel.ibi.& Alex.in d. §.ſi quis ipſi prætori.in 1.col.

Fallit 7.in proteſta.quæ fit iudici in cauſa appell.vt cauſam expediat.ita Fel.vbi š.al.Bal.in auth.item ſi app.de app.& alia quæ omitto.de quo vide Alex.in 4.vol.conſ.81.in 1.col.&in d.§.ſi quis ipſi prætori.

Fallit 8.in caſu auth.licet de epi.& cle. vbi ad hoc vt executor teſtamenti conſtitua.in negligentia per quam perdat poteſtatem exequendi.debet ſemel vel bis moneri.

Fallit 9.in moni.quæ fit vt quis priue. vel non agat vel accuſet.iux.l.diffamari.C.de inge.&manu.& l.ſi ea.C.qui accuſ. Nam debet eſſe trina.& propter vnicam.non priua.ita Fel.vbi š.al.Ang.in auth.de hæred.& falc.§.ſi quis autem non implẽs in 2.col.ver.& ex his infero & in auth.de eccl.ti.§. ſin autem.

Adde aliam Fallentiam.ſc.vbi eſt electa via iudicialis. quia tunc per interpellationem non conſtitui.interpellatus in mora niſi poſt litem conte.ita not.Alex.poſt Ang.in l.vinum circa primam.col.ff.ſi cer.pe. P.Andora.

Vbi pena apponitur pro facto negatiuo.nullo appoſito tẽpore,nunquam pena committitur niſi precedat interpellatio Bal.in l.ſi mora.& ibi Alex.in.6.col.ff.ſol.matr.poſt Inn.in ca. extirpandæ ext.de conceſ.præb. idem.

In caſib.in quib.requi.trina interpellatio.ſi denege.in 1.nõ requiruntur alie interpellationes.Alex.in d.conſ.81.ver.item adhuc. idem.

interpellans.procu.nomine debet fidem facere de mandato.alex.in 5.vol.conſ.78.in 2.col.alias non tene.quis credere ad quod vide quæ dixi in ver.credere. idem.

interpretatio & diſtinctio inſtrumenti ſemper per iudicem ita fieri debet vt falſum euitetur,vt eſt communis opi Cla. in §.falſum. ver.item debet,Nam interpretatio ſemper fieri debet,vt excludatur delictum,vt eſt communis opi.de qua Gratus reſponſo. 50.nu.20.in 2.vol.

Interpretatio & diſtinctio inſtrumẽti ſemper per iudicem ita faciẽda eſt,vt falſum euitetur.communem dicit Cur. iun. in l.ſingularia.n.36.ff.ſi cert.pet.Cepol.conſ.crim.22.verſ.Et quod hoc ſit.Clar.lib. 5.ſen.§.falſum.ver.Item debet. P.Fich.

interpretatio omnium excedentium ius commune ſtrictè eſt facienda,vt dicunt Archi.& Domin.in c.quamuis,de præben.lib.6.D.Nic.in c.Rodolphus.22.q.2.c.hoc tamẽ.& c.tua, de decimis. idque præcipuè cùm de præiudicio tertij agitur, argumẽto.l.2.§.meritò,& §.ſi quis à principe.ff.ne quid in loco publico,ſecundum Bart.in l.ſi quando.C.de bonis vacant. lib.10.Inn.Ab.& Io.And.in c.cum dilecti,de donat.& Bart.in l.ſi finita.§.ex hoc edicto.ff.de dam.infect.& in l.fi.ff. de conſtit.prin.Compoſtel.in c.cauſam quæ de reſcr.ca.cæterùm.de vſu pallij,quod per Canoniſtas & Legiſtas communiter teneri refert Bened.Capr.reg. 102.n.16.& n.ſeq.monet interpretationes non calumnioſè eſſe faciendas.iuxt.c.in iis de priuil. & c.ſi.de tranſlat.prælatorum.

interpretatio porrectiua, ſeu extenſiua,quæ fit per legem, ex vero ſimilimente loquentis cõſtare debet,vt per talem interpretationem recedatur à propria verbi ſignificatione. Ita in effectu voluit Bar.in l.ſi quis in tantum.C.vnde vi.& in l. 1. ff.de verb.ſig.Gem.in c.in generali,de elect.lib.6. Alex.conſi. 61.ſuper eo de quo quæritur n.2.li. 1.Corn.in conſ.14.in preſenti conſultatione.2.volu.Soc.ſen.in conſ.78. capiendo primum,poſt prin.vol.4.Iaſ.in l.ſi quis id,in 13.limitatio.ff.de iuriſd.om.iud.Dec.in l.fœminę,ver.2.regula procedit.ff.de reg. iur.& in conſ.453.Ruyn.in conſ.146.videtur prima facie,n. 5.vol.2.Et de hoc eſt communis opi.prout ita tenendo aſſerit Cur.iu.in auth.præterea.C.vnde vir.& vxor,&ita etiam antè ipſum,Cor.in conſ.138.placeat mihi,volu.2.cum concor. multis vt per D.in locis præall.quos refert Soc.iu.in conſ.65. ſub nu.9.vol.4. E.Muſcul.

Interpretatio in contractib.fit ſtricta cõtra eum,qui ſe fundat in verbis contractus per l.veteribus.ff. de pact. & dicit Alex.in conſ.204.n.9.vol.2.& Cor.in conſ.74.de duobus.in litera S.in 1.vol.cum multis concordantibus.

Ampliatur procedere,quando non eſt appoſitum verbum hæreditatis.Ita firmat Dec.plures concordantes allegando,dicẽs.Quod ita communiter approbatur in c.in præſentia,ver. 1.eſt Ibi,pro qua aſſumo fundamentum,extra de probatio.Et iſtam opinionem veluti communem vult eſſe tenendam Soci.iu.illi contrarius in conſ.x.nu.x.in fi.vol.4. E.Muſcul.

interpres.An ſtetur dicto vnius interpretis.vide Alex.in 1. vol.conſ.35.vbi dicit ꝓ communis eſt concl. ꝓ ſi plures poſſunt adhiberi interpretes in loco. debent adhiberi duo. alias ſuffic. vnus vel etiam ſi poſſunt adhiberi duo. ſufficiet vnus

de voluntate partium.al.Bar.in l.1.§.fi.ff.de verbo.obl.& in l. comparationes.C.de fid.instr.& alia multa.adde ꝙ illud consi.est repetitum in 2.vol.cons.179.addo etiam Fel.in c.propo suisti in 2.& 3.co.ext.de prob.vide etiam Cur.in repe.l.admonendi.in 120.& 121.col.ff.de iureiur.Bal.in l.direct.C. de testa.manu. P.Andora.

An matrimonium & similia contrahi possint mediante interprete.Ias.l.1.§.fi.col.ff.de verb.oblig. idem.

Interpretatio in dubio fieri debet. vt actus valeat. Dec. in cons.77. Idem.

interpretatio statutorum pertinet ad statuentes,priuilegiorum ad concedentem,sententiæ ad iudicantem.Alex. consil. 216.vol.2.Alb.in 1.part.q.14. idem.

Interpretatio est de iure naturali.& nulla cõstitutione.prohiberi potest ita dicit Bal.in l.2.§.his legibus ff.de orig.iu.idẽ.

interpretari dicitur quis pluribus modis. Ang.§.sed nostra. instit.de success.libert. idem.

Interpretatio tamen quælibet debet esse verisimilis & non dissona.ita no.Feli.in c.cum tu.col.4.de testi. phi.in c.si pater. col.4.de testa.in 6.& debet habere duos comites.s.bonum & equum.Bal.in l.in his.ff.de cond.& demon. Idem.

interpretatio cohæret personæ Fel.late in c.cum venissent. col.1.extr.de iud. idem.

interpretatio an possit vltra quàm semel fieri. Alex.in l.qc quid adstringendæ.ff.de verb.obl. idem.

interpretatio propriorum nominum pertinacibus est relinquenda.gl.in l.2.in ver.vocabula.C.de consti.pec. idem.

Interrogatoria sunt à iure permissa.l.quoties.§.interrogat. & ibi not.ff.de prob.

Limita procedere quando sunt iudiciorum præparatoria. vt apparet in l.qui petitorio ff.de rei ven. & ĩ l.1.ff.d̃ inter.act.

Secus autem si inter. respicerent negotium prin. seu merita causæ, quia aduersarius non tene.illis respondere.ita dicũt domini de Rota concl.31.incip. voluerunt & ordinauerunt. in nouis.

Et ideo quando interrog.fit super negotio prin.dici potest interroganti, Pone pone, non autẽ interrog.ita dicit pulchra gl.in c.iudicantem 30.q.5.& illam gl.al.Bal.in repe. perux.in l.edita.in pen.car.C.de edend.Et ꝙ non sit responden. tali interrogatorio tenet Pau.de ca.& Ias.in l.iudices.C. de iud. phi. in c.1.in 2.col.de confes.in 6.

Adde tamen ꝙ si quis sponte respondeat tali interrog.concernenti merita causæ sibi præiudicat.vt dicũt d. de rota.in d. concl.31.& Inn.in c.prout.ext.de do.& contu.cũ aliis al. per Alex.in l.si duo patroni.§.idem iulianus.in 5.col.ff.de iureiu. adde Pan.in 2.part.cons.vlt.phi.in d.c.1. P.Andora.

Interrog.ad præparationem possunt fieri viua voce.ante libelli porrec.Old.in cons.204.in fi.Bal.in l.si curatoris.C.de iure delib. idem.

Possunt etiam fieri post libellum.& lite conte.gl. in c. cum causam ext.de iur.cal.Bar.in d.l.qui petitorio.ff.de rei ven. & latius in d.l.1.de interrog.act. idem.

Vbi ag.de periculo animæ.iudex ex offi.etiam nullo petente interrogare potest.ita Host.& Io.And.in c.inquisitiõis.§.ad petitionem ext.de accus.gl.in c.quoniam.in ver.interrogationes ext.de prob.& in clem.sepe.de verb.sig. idem.

Et in qualibet parte iudicij , iudex potest interrogare. Barba.in terminis.in 1.vol.cons.30.in 1.col.& in effectu. id vult Bar.in d.l.1.ff.de interrog.act. idem.

Interrog.an quis stare velit contractui doloso,&c.responden.est Ias.in §.actionum. in 8.colum. ibi , an dolo deceptus. insti.de Actio.& in l.iurisgen.§.prætor ait in fi.ff. de pac. & in l.transact.in fi.C.de transact. idem.

Interrog.an res sit emphy.respondeñ est.text.in c.vasallus el 2.& ibi Alua.& præpo.mediolañ.in tit.si de feu.defun.fue. contr.Bal.in l.2.C.quomodo & quando iud.

Et si dicatur ꝙ loqui.in feudo.Respondeo ꝙ dicta in feudo habent locum in emphyteosi.vt dixi in trac.feud.in fo.93. in verb.liber feudor.ibi an dicta in feudo,&c.

Ad idem est tex.in c.2.in ti.de feu.sine cul.non amit.circ.fi.

Et ita in emphyteosi.vult Bal.d.phs.de Franc.& præpo.medio.in c.significantib.ext.de app.Bal.in c.1.in tit. de contro.inue.Spec.in tit.de loca.§.nunc aliqua.ver.60.

Fac.quia interest directi domini.scire an reus possideat rem tanquam emphyteoticam.quia aľr.bene deliberare non posset.propter rei qualitatem.per nõt.per Bar.Bal.& Sal.& Paul. de ca.in l.cogi.C.de petit.hæred.iuncta regula ꝙ quotienscũque ex facto aduersarii. actor est incertus qua specie actionis agat tener.reus specificare & declarare actori.l.1.§. quia autem ff.quo.leg.

Et hoc max.procederet in ecclesia agenre seu interrogante quia reus ei edere tenc.l.ne quisquam.ff.de eden.

Et si dica.ꝙ loqui.in fisco respondeo ꝙ extenditur ad ecclesiam.quia eidem æquiparatur.secundum Panor.& doct. in c. 1.de proba. idem.

interrog.calumnioso & superfluo responden.non est Pau. de Ca.in 2.vol.cons.227.in 4.col. idem.

Interrog.irreleuatorio respondeñ.non est.Lud.Ro. consi. 249. idem.

interrogatus an teneat hæred. non cogi. respondere. an ex testamẽto vel ab intestato.Pau.de ca.in d.cõs.227.in 3. col.id.

Et regulariter nemo titulum sue pos.tene.ostendere vulgata l.cogi.C.de pet.hæred.& vult pulchre Ias.in §.actionum.in 39.col.insti.de actio.

In tãtum.ꝙ dix.singľr.Bar.in l.1.C.de conduc.&procur.p̃d. fi.li.xj.ꝙ si rex faceret citari aliquem suum Baronem.vt ostẽdat iura quæ habet in castris quæ possidet alioquin ea sibi auferet.ꝙ taľ cit.est ipso iure nulla.eo qa taľ.baro nõ cogi.dicere ti.aut illũ ostẽdere.vide q̃ latius dixi.in trac.emph.q.88.id.

Responsio data interľr secundum l.si defensor.§. qui interrogatus.ff.de interro.act.Pau.de ca.in 2.vol.cõs.315.aľs.313.

Debet.n.congruere respõsio ad interrog.Ias.in l.vinum.in prin.ff.si cert.pet.& in l.cum aliquis in prin.C.de iu.delib.idẽ.

Responsio data ad interrog.probat contra respondeñ. l.de ætate.§.qui interrogatus ff.de interro.act.l.si autem à titio.ff. de rei vend. idem.

Responsio ad interrog.potest vt erronea ante litem conte. reuocari.Pau.de ca.in 2.vol.cons.143. idem.

Aduerte.quia mag.est differentia.inter interrog.& posi.ille enim qui fac. posi. videtur confiteri omnia contenta in ipsis.ita Lanfr.in c.quoniam contra.in 5.col.de prob.Cur.tract. positionũ.quem posuit in l.2.§.quod obseruari. C.de iur.cal. al.Bar.in l.1.ff.de interro.act.de quo in ver.posi.§.57.

Secus in illo qui fac.interrog.quia cum nˡ. ponat non dicitur confiteri. ita Bar.in d.§.quod obseruari. Et ꝙ interrogans non videatur confiteri.vide Pau.de ca.in 2.vol.cons.300.aľs 298.Fel.in d.c.quoniam contra.in 4.no.in 2.col.de prob.idẽ.

Licet quis non interrogetur an possideat si citatus compareat non dicitur se liti offerre.Fel.in ca.aduersario.in 1.col.de excep. idem.

Qui de se ipso interrogari.non potest pro aliis inter.nõ debet Dec.cons.137. idem.

Inter.an quis velit vti instrumẽto pro bono &vero.respondeñ.est Bar.in l.diuus.la 2.ff.de fal.Fel.post Are.in c.præsentiũ in 3.col.versi.3.concl.ext.de testi.al.multa quæ omitto. addo Fulg.in cons.177.incip.publicato.fac.quod vult Bal.in 5.par. cons.68.incip.decreto cauetur.& dixi in ver. falsum committit.§.15.& ita sequitur Ana.in c.ad falsariorum.col. 5. extr.de crimine fal.Alex.in d.l.diuus.Cepo.cau.53.Ang.in §.appella. col.4.insti.de excep.

Super interrogatoriis an sit iurañ. de cal.Are. in l.2.§.quod obseruari in fi.C.de iur.cal.tenet quòd sic. idem.

interrogatoriorum copia dan.non est.vt in titu.de testib.§. 118.ver.interrogatoriorum,&c.

Interrogatoria in causa criminali dari possunt.Bal. in l. leg. virtus.ff.de ll.

An sit respondeñ inter.si non exprima.actio, &c.vide Guido.cons.200.& cons.201. idem.

interrogare potest iudex post cõclusum in causa ad fundãdum ius partis de nouo,Alex.in l.1.§.hoc iudicium.ff.de dam. infec.& Dec.in ca.1.de iudi.communem dicunt.Sed Decium reprehendit Bellon.cons.50.vbi plura vide.

Nota istam communem ad ampliationem l.34.ti.16.par.3. in fi.& nota ꝙ licet post duos annos non admittitur exceptio non numeratæ dotis,l.in contractibus.C.de non num.pec.tamen iudex ex suo officio potest deferre iuramentum parti super hac exceptione.l.184.Styli. idem.

Interrogandi copiam iudex habet ad fundamẽtum causæ alterutrius reorum denuo pariendum,quamuis iam in causa cõclusum sit.commune inquiunt Ale.in l.4.§.hoc iudicium. ff.de dam.infec.Dec.in c.1.de iudi.tametsi contrarium nõ immeritò probet Bellon.cons.59. E.Suarez.

interrogatio non requiritur. an quis velit vti.&c.quando quis inquiritur ꝙ fieri fecerit falsum instrumẽtum,nec admittitur abstinentia,ab vsu,vt est communis opi.de qua Gargias inter cons.cri.cons.123.nu.7.tomo 1. Bonac.

interrogatoria pro testib.examinãdis in criminalib.nõ dantur. Cla. q.23. per totum interrogatoria autem vnde emanarint.ponit Mõtanus.in l.non vr̃ defendere.ff.de reg.iur. Bon.

Intestatus mortem obiisse,& ille dicitur qui iure testamentum

tum condere non potuit,commune aiunt Guliel.in c.Raynutius. vers.& vxorem nomine Adelasiam.de testam. Oliuer.de successio.ab intestato.nu.8. E.Suarez.

Intestatus & ab intestato an differant: Corn.cons.336.col. fi.vol.j.Card.cons.111.in l.generaliter.col.2.C.de inst.& substit. P.Andora.

intestati statutum faciens mẽtionem comprehendit,illum qui non potuit facere testamentum.Barb.cons.67.col.1.in fi. vol.3.Card.cons.111.Rom.cons.4.& 32. Idem.

Intestatus pro parte,& pro parte testatus quis decedere nõ potest.l.ius nostrum.ff.de regul.iur.limita vt per Bald.in l.1.in prin.C.si aduers.rem iudic. Idem.

Licet compromissum per arbitros absentibus partibus prorogari possit,tamen talis prorogatio debet postea partibus intimari alias laudum non subsistit.Est dictum Bal.in l.qui reos §.apostolos. C.de app. communiter approbatum secundum Dec.cons.39.iuridicam.in prin.vol.1. M.Chærian.

Intimatio an sit necessaria vbi quis aliũde certus sit:& qualiter fieri debeat,vt scientiam inducat?Fel.in c.cum cõtingat. de rescrip.& in c.cum M.Ferrariens.de constit. Butigel. in repet.l.quod te.n.67.& seq.ff.si cer.pe.vbi etiam alij doct.Bart. in l.non solum.§.morte.ff.de no.oper.nun.Alex.cons.95.col. pen.lib.2.Quid de intimatione facta authoritate iudicis?vide doc.vbi s.& Fel.in c.fi.col.2.de for.compet.vbi ꝙ tunc nõ requiritur ꝙ detur copia ibi vers.quartò Fallit.Butigel. vbi s.n. 70.quod dicit procedere etiam ꝙ iudex hoc faciat extra territorium per nuntium vel epistolam.Adde Bart.cons.88.Bart. in l.j.ff.de eo per quem fact.erit. Et quando intimatio fieri debeat,vide Bart.in l.denunciasse,quam legit sub l. qui vxori. §. quid ergo.ff.de adulter.Adde quæ scribit Ias.in d.l.1.ff. de eo per quem fact.erit.Ro.in l.quæ dotis n.49.ff.sol.mat. Pur.

Intrusus.Quot modis dicatur. Vide Fel.in c. veniens. extr. de accus.&in c.nostra.in 8.col.de rescr.Dec.cons.121.vide in ver.confir.§.10.vbi poni.an confir.facta intruso valeat.

Et in materia quis dica.intrusus vide Imo.cons.132.in vlt. colum. P.Andora.

Soluens intruso an liberetur vide Ias.in l.si vrbana.in 2.colum.ff.de cond.inde.Alex.in 2.vol.cons.103.in 5.col.& in 5. vol.cons.120.in 2.col.vide in verb.debitor.§.3. idem.

Inuadendo rem suam, si quis sit homo simplex & grossus, potest credere sibi licere,vt est communis opi.Soc. in consil. 122.nu.22.in 4.vol. Bonac.

Inuẽtores rerum ab aliis deperditarum,si eas celauerint,vel proclamationibus,aut alia ratione palam haud fecerint,furti obstringentur. Quod si cum diligentem operam nauauerint inueniendis illarum dominis,eos tamen reperire nequierint, res inuentas cogentur vendere, & earum precium inter pauperes nomines dominorum distribuere, vt communia ponit Ant.Gomez.in tract.de delict.c.5.nu.2. E.Suarez.

Inuenire.inueniens aliquid an possit illud retinere.vide Fely.in c.cum dilecti.in 6.col.ext.de accus.& ibi Pan.n.12.Alex. in l.rem quæ nob.in 7.col.de acq.poss.& in l.interdũ.§. quod ex naufragio in 1.col.e.ti.Ang.in §.nullius.insti.de re. diuis.& in §.fi.eo.ti. P.Andora.

Inueniens aliquid an possit quicquam petere. vide Ias.in l. 4.§.si ter indicium ff.de cond.ob tur.cau.Ang.in d.§.fi. idem.

PRO.Inuentæ sunt ideo obligationes,vt vnusquisque acqrat,quod sua interest.l.stipulatio ista.§.alteri.ff.de verb.obl.§. alteri.instit.de inut.stip. Bellon.

Inuentus non censebitur qui apprehensus non sit,quanuis testib. conuinci queat,vt commune renuncio ex Ale.& Soc. in l.3.§.Neratius.ff.de acq.pos.ex Ias.n.87.Rip.n.54.in rub.ff. illo eo.ti.ex Rip.rursus in tract.de peste.n.334. Palat. Ruu.in repet.c.per vestras.§.70.n.12.de don.inter vir. & vxor. Anto. Gome.in l.45.Tauri.n.48. & idem attestantur alios copiosè laudantes,Viui.lib.1.opi.283.I.Cla.in prac.§.vlt.q.82.E.Sua.

inuentus non dicitur,qui non est apprehensus,licet testib. conuincatur,vt est communis opi.Soarez communium opi. verbo inuentus.n.187.& not.ꝙ si ex forma statuti est licitum cuilibet inuentum dantem damnum in prædio,aut possessionibus percutere. Si quis inuentum dantem damnum in prædio sequutus fuerit, & percusserit extra prædium, non propter hoc punitur.Soc.sen.in c.rixanti.n.20.de iniuriis. & damno dato.Ad quòd statu.vide Calephatum decis.4. post consilia criminalia.in 2.tomo. Bonac.

Inuenta in mari tum demum capientium fiunt, cum incõposita, resignata atq; incõpacta,à veris dominis iacta in illud sunt,seu tempestas,seu alia salutis ratio id coegerit,vt est glo. doctrina communiter,ac potius vnanimiter recepta in l.qua ratione.§.vlt.ff.de acq.pos.in l.pen.ff.pro derelict.§.vlt,instit. de rer.diuis.testatur Ias.nu.9.post antiquiores in l.1.ff.de acq. poss.tu tamen videto quæ nos in contrarium obseruamus infrà ver.tempestas. E.Suarez.

Inuentarij confectionem Testator non potest hæredi suo remittere in præiudicium suorum creditorum. communem dicit Clar.§.testamentum.q.66.vers. Quo ad primum.Sed in præiudicium legatariorum,fideicommissariorum & cohæredum,potest remittere.communem dicit.eod.vers.

inuentarij confectionem testator nõ potest remittere vsufructuario.com.in §.T.q.66.ver.quo ad secundum. P.Fich.

Inuentarij confectionem potest testator tutori remittere. com.d.in §.T.q.66.ver.quoad tertium. Idem.

hæres nisi sit de liberis primi gradus,per nõ confectionem Inuentarij priuatur Trebellianica. Est magis communis opi. s̃m Dec.cons.236.non parua difficultas.vers.alia est opi.vol. 2.Alex.pulchrè in cons.67.visis,& ponderatis.circa prin.vol. 4.vbi concludit,filium non priuari legitima:nec Trebellianica,per non confectionem inuentarij.& attestatur esse comm. opi. & ab ea non esse recedendum. Sed ꝙ hæres etiam extraneus non priuetur Trebellianica , tenet Ias. & dicit esse com. in Rub.ff.ad Treb.versu,breuiter.Et ꝙ per nõ confectionem inuentarij,etiam filius amittat Trebellianicam. dicit esse magis communem Dec.in cons.480.in casu,versu sed tamẽ prędictis vol.3.vidẽ ĩ.Trebellianica. Imò ꝙ prohiberi nõ possit, dicit magis communem idem Dec.sibi cõtrarius in cons.81. in casu proposito.in fi.ver.ex quibus omnib.vol.1. M.Chær.

Filius grauatus non conficiens Inuentarium , Trebellianicam perdit.Est magis communis opi.secund.Deci.cons.236. non parua.& cons.480.in casu.Soci.iu.in cons.132.ad corroborationem.vol.1. idem.

Inuentarium intra 30.dies,computandos à die aditæ hæreditatis.confici debet.Est magis communis opi.secundum Deci.cons.633.consului.nu.2. Idem.

Quanuis hæres per non confectionem inuentarij perdat Falcidiam,tamen Trebellianicam non amittit. Est vera & magis com.opi.secundum Ias.in cons.84.omissa longa.nume.4. vol.1. idem.

Receptior est doctorum sententia ꝙ hæres inuẽtarium nõ conficiens teneatur nõ solùm ad integra legata etiam vltra vires hæreditarias.auth.sed cum testator.C.de leg.fal.sed etiam Trebellianica priuetur,vt tenuit Pau.Ca.in cõs.445. circa primum.lib.2.vbi refert se ita sæpiùs cõsuluisse. Idem attestatur Rosellus,qui sua ipsius subscriptione dictũ consilium approbauit.Hanc ẽt magis cõem esse voluit Cor.in cons.303.in 5. dub.lib.1.cons.22.lib.2.& cons.168.in 3.dub.lib.3. Deci.cõsi.480.ver.Postremò in casu isto &495.Cur.iu.in cons.54.Soci.in rub. ff.ad Treb.in fi.& in l.Marcellus.§.quod autem.eod. tit.Capr.cons.7.in fi.idẽ voluit Guid.Papa in extraneo, secùs in [illegible]iis vt in quæstione 53.Ias.verò contrarium tenuit,in cõsi.114.&Aymo.Crauetta,qui postquam retulit plures doctores hoc in articulo sibi ipsis contrarios, tandem concludit, ꝙ ob non inuentarij confectionem Trebellianica non amittatur,vt videre licet apud eum in cons.17.in 1.par. F.Turzan.

Inuẽtarium tenetur facere hæres rogatus de restituendo, aliàs perdit trebellianicam,Corn.cons.168.vol.3.Io.Duran. in arte testan.tit.5.cau.37.cõem dicunt:sed Alex.cons.67.volu.4.dicit communem contrariam. Sed Deci.cons.480. dicit magis comm.primam,etiam in filiis hæredibus,num.16. concor.cum prima l.x.tit.6.par.6.

Fallit in legitima,qa etsi nõ conficiat inuentarium,nihilominus p̃t detrahere legitimam.Calc.ɔs.36.Io.Dur.in art.test. tit.11.cau.8.& Guid.dec.54.communem dicunt. B.Villal.

Nota ꝙ tp̃s conficiẽdi inuẽtarium currit à tp̃e aditæ hæreditatis.Dec.cons.633.Roma.cõs.84.Io.Dur.in art.test.tit.11. cau.8.& Bello.cons.68.cõmunem dicunt.Et post aditam hæreditatem debet incipere,& finire intra sexaginta dies.

Nota secũdò,ꝙ testator nõ p̃ot remittere vsufructuario inuentariũ,nec cautiones præstandas in vsufr.Bello.cons.54.n. 2.com.d.ex Soc.cons.131.& Bart.l.nemo potest.de leg.j.idẽ.

ADDITIO.Inuẽtarium hæres de iure antiquo nõ cõficiebat & vltra vires hæreditarias ad legata nõ tenebatur nisi quatenus ei visum esset,hodie per ius auth.indictum est, ꝙ si integra legata euadere voluerit, si hæreditas suffectura ñ esset qđ debeat cõficere inuẽtarium,aliàs tenetur ad oĩa legata,& hãc com.d.Ang.tract.de inuẽtario.n.2. Sed an sit verũ indistinctè & de aliis quæst.ĩ m̃ria inuẽtarij p̃ eũdẽ in d.trac.&Fran.Perocel.sifr ĩ eo trac.p̃ totũ,& Gui.Pa.trac.đ forma ĩuẽtarij p̃ totũ.

Inuẽtarij cõfectionẽ &cautionẽ Testator remittere nõ p̃t, p̃ tex.vbi notãt cõiter doc.in l.1.C.de vsuf.Et est com.opi.docto.secundum Soc.cons.131.refert Bel.cons.54.nu.3.I.Fich.

Etsi de iure veteri hæres ob omissam inuentarij confectionem in nihilo plus creditoribus, neque legatariis teneretur, vt probaretur ex text.in l.1.§.qui.ff.ad Treb.iure tamen nouissimo authenticorum secùs & aliter introductum, & dispositum fuisse legimus,§. hinc autem nobis. in auth. de hæred. & falc.vbi habetur ꝙ hæres non conficiens inuẽtarium tenetur creditorib.& legatariis insolidum vltra vires hæreditarias,,pbatur etiam ex tex.in l.fi.§.si quis autem temerario,C. de iure deliber.non tamen intelligas,ꝙ adeò illis obligetur, vt etiam debitum iure naturæ perdat:quia illud non amittit, sed delegatis detrahitur,& illa deminuet,& sic deminuta legata insolidum hæres præstabit,& ita ex hac declaratiõe generali,quam ibi tradit Bart.in auth.sed cum testator.C.ad leg.Falc.quæ fuit prout refert Ric. Mal. & Cin. intelligis illud qd̃ dr̃ hæredem inuentarium conficientem insolidum onerib.hæreditariis teneri:quia non procedit quoad legata, vt ibi concludit & tradit gl.d.l.si quis autem in verbo,sacramentum.& Alex.qui ait communem. F.Turzan.

Inuentarium bonorum conscribere quiuis cogetur, à quo bona poscuntur,vel cõuentione,vel accusatione.vt commune cum multis testatur Arius Pin. non leuiter ipse dubitãs in l.1.part.2.n.23.& n.24.C.de bonis mater.vt etiam fecit Ias.in l.si fideiussor.§.vlt.n.28.ff.qui satisd.cogan.& qui praxi tamẽ receptum profitetur Picus in l.post contractum.nu.96. ff. de donat. E.Suarez.

inuentarium facere hæres non tenebitur,cui bonorum restitutio demandata est,nec quia illud non confecerit, quarta trebellianica labetur,vt commune dicit Alex.cons.67.libr.4. Tametsi contrarium longè verius, atque æquius sit,quod frequenter placitum affirmant Corn.cons.168.libr.3.Io.Dilect. de art.test.tit.5.caut.37.Ac magis cõmune etiam in filiis hæredibus asseuerat Dec.cons.480.Nec item inuentarium exarare hæres tenebitur,si illius conficiendi remissio à testatore indulta proponatur.vt habes ĩ.ver.inuentarij confectionẽ.idẽ.

inuentarium nõ solùm prodest aduersus obligationes merè hæreditarias.sed & aduersus mixtas à propria hæredis promissione ortas iuncta hæreditatis aditione,sine qua alioquin cum effectu non gignerentur commune ait Ias. in l. quæ dotis,nu.52.ff.sol.mat. idem.

Inuentarium.in quo vnam,duasve res hæres per dolũ non scripsit,nihilominus valet,quàm si bona fide fieret,vt frequẽter placitum inquit Ias.in l.in commutatione.§.licentia.nu.4. C.de iure delib. idem.

Inuentarium etiamsi omiserit conficere hæres, tamen per hoc non perdit Trebellianicam.Et licet varia sit DD.opi.Tamen hæc videtur æquior,& verior,& forsitan magis communis,vt per Alex in cons.29.libr.5.& refert Iasd.in l.Marcellus, in prin.in q.fi.ff.ad Treb.Et idem Bart. in auth. sed cum testator.C.ad leg.Falcid.dicens:quod ista opi. communiter obseruatur.Idem dixit Corn.cons.180.multitudo quæsitorum,ver si.veniamus ad octauã.4.vol.vbi dicit,ꝙ ista opi.fulcitur majoribus authoritatibus, & seruatur de consuetudine, & ideò ab ea non esse recedendum consulendo, & iudicando, prout etiam dixit Ias.in vlt.verb.in d.l.Marcellus.

Et licet Soc. iun. & alij Contrariam opinionem tenuerint, & dixerint eam esse communem: Tamen in cons.7.n.9.vo.4. & in cons.137.n.9.volu.1.post Corn.vbi supra dixit,superiorem opinionem de Iure,&in practica tenendam esse.E.Musc.

Inuentarium ac librum rationum si quis non confecerit, cùm sit dolus in omittendo, & dolus præsumptus, non posse deferri iuramentum in litem.Ias. consulendo scribit in consi. 174.n.3.ver.tertiò principaliter facit in 2.vol.cons. Sed ꝙ deferri possit est communis opi.licet dolus in omittendo & præsumptus fuerit, quia potest & debet nihilominus deferri tale iuramentum.Et hanc communem Doct.sententiam esse post alios refert Io.Baptist.Plot.in Rep.l.si quando.§.quarto.inci. primò itaque.n.85.ver.& hæc est vera & communis opin.C. vnde vi. Kirchouius.

inuentarium debet fieri de bonis accusati, vt est communis opi.Soarez verbo accusatus.nu.34. Bonac.

inuentarium. Curator ad litem datus non tenetur inuẽtarium conficere, secundum gl. communiter approbatam in l. de creationib.C.de epi.audi.& secundum do.de Rota in not. dec.48.Rub.de cura.quod limitat Ang.in sua repetitione.l.si vacantia.C.de bonis vac.lib.10.in verb. monumentorum, in 3.charta procedere lite durante.Nam lite per sententiam finita in fauorem domini tenetur inuentarium facere de ipsa re per.sententiam obtenta, vt ipsi domino suarum rerum notitia intimetur, per dictam l.si vacantia.Et dicit esse nota. quia opinio noua. Balb.decis.152.

Inuentarium qui confecit hæres,si non sit pecunia in hæreditate compellere potest creditores hæreditarios vel legatarios ad accipiendum res hæreditarias in solutum secundum communem per doct.in l.fi.§. & si præfatam.per illum tex.C. de iur. delib. & sic aliud pro alio solui potest,contra not.in l. 2.ff.si cert.pet.secus si esset pecunia in hæreditate.l.si pecunia. ff.de leg.2.quam concl.declara,vt per Rol.de inuentar.4.par. q.23.Bald.d §.& si præfatam.col.2.ver.quæro.vbi instruit hẽ redem ꝙ dicat creditoribus,vendite vos, & ego consentiam, protestans ꝙ nolo teneri de euictione.Quod dictum ampliatur procedere etiam si creditum esset ex causa dotis. ex not. per Rol.vbi s.quod not.Quam concl.declara vt per eundem d.tract.4.part. q. 24. vbi an sit dare casum in quo hæres cum beneficio inuentarij cogi possit soluere in pecunia. Dic vt p eum ibi, &q.seq.vbi an si pro prædicta solutione facienda,vẽdantur bona hæreditaria, requiratur subhastatio vel alia solennitas?Et concludit ꝙ non, ex iurib. per eum alleg. Item ad prædictas concl.vide Rol.vbi s.q.26.

inuentarium conficiens hæres,si soluit scienter alicui legatum integrum absque detractione Falcidiæ, hodie sibi præiudicat in cæteris legatis,secundum communem per Rol. de inuentar.4.part.q.7.quam limita vt per eum ibi nu.2.& 3.

Inuentarij confectionis pendente termino,non potest contra hæredem fieri executio sententiæ latæ contra defunctum secundum communem per Rol.d.4.part.q.9.n.3.quam limita,vt per eum ibi n.4.& seq.quem vide & q.14.Et ꝙ executio instrumentorũ non possit fieri contra hæredem qui confecit inuentarium,not.idem d.tract.4.part.q.41.nu.15.

Inuentarium si fiat de rebus absentibus,tunc si subscriptio fiat per procuratorem valet, secus si fiat inuentarium per ipsum hæredem, quia tunc non potest subscribi per procuratorem,sed per alium notarium, secundum communem per Rolan.de inuent.3.par.q.49.Ias.in l.fi.in prin.col.4.ver. sexto requiritur.C.de iur.delib.

Inuentarium non tenetur cõficere pater habens vsumfructum in bonis aduentitijs filij.secundum cõmunem per Rol. tract.de inuent.q.26.in fi.Mising.cent.2.obser.93.Quid in patre qui succedit filio iure peculij,an teneatur conficere inuentarium?Dic ꝙ cum hodie sit dare hæreditatem in filiofam. vt per gl.doct.& Bart.in l.2.ff.de castr.pec.in l.post dotem.ff.sol. mat. & pater possit succedere filio ab intestatò vt eius hæres, resultat ꝙ inuentarium conficere teneatur, aliàs insolidum obligatur,secundum communem per Rol.d.trac.q.28. cir.fi.

Inuentarij conficiendi tempus non currit fideicommissario ante restitutam hereditatem re vel verbo,secundum communem per Rol.d.tract.de inuentar.q.23.part.nu.3.pro qua vide Roma.cons.84.

Inuentarij conficiendi tempus nõ incipit currere nisi à die aditæ hæreditatis secundum communem per Rol. de inuentar.3.part.q.2.vers.quid dicendum.Limita non procedere qñ hæres malitiosè differret adire hæreditatem,quia tunc incipit currere ante aditam hæreditatem. Rol.vbi s.n.6. Quid quando hæres petit tempus ad deliberandum,vtrum tempus ad conficiendum inuentarium currat durante dicto tempore dato ad deliberandum,vel post tempus deliberationis finitum?dic ꝙ si terminus est petitus ad deliberandum debet confici inuẽtarium intra illud tempus datum ad deliberãdum, vel saltem interim currat tempus ad inuentarij confectionem.sed quando non est petitus terminus ad deliberandum, tempus ad inuentarij confectionem currit à die aditæ hæreditatis.secundũ communem per Rol.d.3.part.q.12.declara tamen vt per eundem d.trac.4.part.q.2.vbi de hærede qui petiit tempus ad deliberandum, an priuetur commodo inuentarij: distingue vt per eum ibi.

Inuentarium conficiens non dicitur adire hæreditatem, secundum communem per Rol.de inuent.3.part.q.3.

Inuentarium. An testator possit remittere tutori inuentarij fiendi confectionem.Ang.cons.144.in fi.dicit ꝙ sic.al.l.fi.C. arb.tu. Pau.de cast.2.vol.cons.354.al.352.inc.postquam iste tutor.Alex.4.vol.cons.62.quod tamen non est.Alex.vt patet ex stillo.& subscriptione.idem vult Iud.bolo.in cons.Ana.cõsi.80.in fi.Fel.in c.si dilig.in 7.col.de fo.comp.Ias.in l. pactum inter hæredem.in 2.col.ff.de pact.& in l.nemo potest. in 10. col.de leg.1.& in l.cum necessitatem.C.de fideicom.Card.in consi.51.in 1.dubio.Crotus.in d.l.nemo potest in 18.col.

Intellige ad præiud.legatariorum,&c.Secus ad præiud.creditorum.Alex.in 2.vol.cons.82. repetito in 3.volu. cons.49. col.vlt. & dico ĩ.eo §.4.

Limita nisi ex iusta causa expediat pupilllo inuẽtarium fieri.ita Ang.Pau.de ca.& Alex.in consiliis s.al.Ias.in d.l.pactum per l.in

per l.in confirmando.& l.vtilitatem.ff.de confir.tut.& in d.l. nemo potest.& in d.l.cum necessitatem.Barb.in 4.vol.cõs.4. in 6.col.Crotus in d.l.nemo potest.col.18.

Et aduerte quia ad hoc.vt valeat remissio inuentarij,requiritur ꝙ testator vetet illud fieri.vt vult Sal.in d.l.fin.C.arb.tu. sed vide latius ĩ.eo.§.3. P.Andora.

Testator etiam non potest liberare tutorem.à ratione reddenda max.respectu reliquorum seu doli vel latæ culpæ. Fel. in d.ca.si dilig.in 6.col.ibi septimum correllarium. al. multa. max.Pau.de ca.cons.369.inci.ad primum quod mihi est.371. & Ang.cons.184.incip.brunellus.quod mihi est.185.& Pau. de Cast.cons.306.alias mihi.310.

Ratio est quia dolus de futuro remittti non potest.l.si vnus §.illud ff.de pac.aliàs per indirectum daretur materia spoliandi pupillos.contra l.conuenire ff.de pac.do.Et ita in terminis tenet Io.de Ana.in d.cons.80.&sequitur Ias.plura allegans.in l.actione.in fi.C.de transact.

Addo Alex.in 1.vol.cons.45.vbi multa al.& in 4.vol.consi.62.s.al.& in 5.vol.cons.164.Card.in cons.51.in 6.dub.Ange.in §.si quis debitori.insti.de lega.

Idem vult ipse Ias.in l.cum necessitatem.C.de fideic.vbi dicit ꝙ licet Dy.consuluerit,ꝙ etiam de tutella futura possit liberatio per indirectum relinqui.hoc modo,quia pater pupilli dicat in testõ,se relinquere remissione reddẽde rõis tutori. et si apparuerit aliquid in futurum sibi deberi illud totum sibi legat per l.si quis rationes, ff.de lib.leg.Tamen Sal in d.l.cum necessitatem refert se consuluisse contrarium.per l. quidam decedens.ff.de admi.tut.& p alias rationes. & dicit Sal.ꝙ per illa verba solum intelligitur remissa scrupulosa inquisitio rationis. & ita sequitur ipse Ias.allegando Alex.in 4.volu.consil.62.

Idem vult ipse Ias.in d.l.actione.vbi al.Dy.consuluisse.vt s. in cons.194.incip.Brunellus.tu dic ꝙ illud est cons.Ang.vt s. retuli.n.185.

Subdit Ias.ꝙ illud refert.Alex.in cons.196.incip. circ.id qd̃ mihi est.in 2.vol.cons.54.

Addo Cur.cons.66.in 7.col.in 2.art.vbi concludit talem liberationem.non extendi ad dolo gesta.vel ad ea quæ apud tutores sunt, sed solum intelligitur remissa scrupulosa rationis redditio.idem vult Sonz.in 2.part.cons.201.& in cons. 282. Barb.in 2.vol.cons.62.in 1.col.& in 4.vol.cons.4.in 4.col. & seq.Dec.cons.192.Ang.cons.144.& cons.174.& seq.

Si tamen velles sequi.opi.dy.alias Ang.vide Ias.in d.l.actione.vbi ponit clausulam quæ debet apponi in testamẽto.vz. ꝙ testator mandet ꝙ finita tutella vel cura non possit ab eis exigi.aliqua ratio administrationis.Et si contingeret ꝙ ab eis exigeretur ratio.& propter hoc condemnarentur.ex nunc testator tantum legat de bonis suis propriis quantum est illud in quo fuerint condemnati ratione administrationis vel occãx reliquorum.& dicit Ias.ꝙ istam clausulam. frequenter apponunt notarij.ipse tamen impug. vt s. dixi. Posset addi ꝙ testator grauat hęredem.vt liberet ipsum tutorem,&c.per ea quæ dicit Barb.in d.cons.4.in 5.col.post Angel.ibi allegatum.vide Dec.cons.178. Idem.

Inuentarium inchoari debet intra 30.dies à die aditæ hæreditatis,secundum communem per Rol.de inuent.3.part.q.4. & dic,ꝙ inuentarium inceptum intra mensem à die aditæ hæreditatis, intra alios duos menses perfici debet, & sic dantur tres menses ad inchoañ & perficiẽ inuentarium,iux. Rol.d. trac.3.par.q. 6. Quid si hæres inuentarium non inchoauit intra 30.dies, incepit tamẽ & perfecit postea intra alios 60.dies & sic intra tres menses,an habeat beneficium l.fi.C. de iur.de lib.& Dic ꝙ sic,secundum Rol.d.trac.3.par. q. 7. suprascripta procedũt,quãdo tota hæreditas vel maior pars est in loco domicilij hæredis,sed quid si hæreditas vel maior pars ũt alibi q̃ in domicilio hæredis,& Dic, ꝙ datur Annus ad conficiẽ inuentarium,ex not.per eundem d.3.par.q.9.

inuentarium necessarium est de iure canonico in foro contentioso,cum in eo seruentur iura,quæ de inuẽtario loquuntur,cum ius canonicum in hoc non contradicat iuri ciuili:qd̃ vtique certum est,vt in c.Raynaldus.vbi Abb.col.3.ver.item nota ex hoc tex.de testa. ꝙ ius canonicum in foro contentioso approbat dispositionem iuris ciuilis,quæ vult ꝙ hæres non conficiens inuentarium teneatur creditorib.vltra vires hæreditarias,& hanc communem dicit Rolan. de inuent.part.vlt. quæst.35.

inuentarij exceptionem ita opponi posse post sententiam: sicut & illa ne quis conueniatur nisi inquantum facere poterit, scribit Rol.de inuent.par.vlt.q.22.n.3. vbi dicit communem quam limita tribus modis vt per eum d.q.num.6.& seq.

Inuentarij faciendi tempus ab adita hæreditate incipit,atq; ab eius aditione infrà triginta dies,numeratur, & infra triginta dies finem facit.commune aiunt Roma.cons.84.Dec.consil.633.Bellon.cons.68. E.Suarez.

inuentarij nondum confecti exceptio generaliter impedit litis contestationem,vt commune ponit multas exceptiones subtexens Viuius lib.1.opi.103. idem.

inuentarij confectio remitti tutori à testatore pro sui animi sententia poterit.commune affirmãt Io.Crot.n.49.Io.Annibal.n.388.in l.nemo potest.ff.de leg.lib.1.Erit tamen nihilominus liberum.atque integrum iudici, tutorem cogere ad illud conscribendum,si pupillo expedierit.commune asseuerãt Did.à Couarru.lib.2.variarum resolut.c.14.n.4.i.Clar.latè de materia agens de testamentis.q.67.vers.quo ad tertium.cum ver.sequentibus ac Viuius lib.1.opi.338. Hæredi autem ipsi poterit absque dubio testator inuentarij nõ exarandi veniam facere in eorum omnium fraudem, ac præiudicium, qui vel legato,vel fideicommisso, vel illius eiusdem hæreditatis parte cohonestati sunt, vt frequenter placitum enunciant Paull. cons.68.n.57.lib.2.Did.à Couarru.in c.1.nu.17.de testam.At in creditorum fraudem, damnum ve eiusdem commodi venia præstari nequit.commune effantur Io.Annibal.in l.nemo potest. n.406.ff.de leg lib.1.Aymon Crauet.cons.174.n.11.I.Cla.de testa.q.ver.quo ad primum. idem.

Inuentario non confecto,nec negabitur, nec attondebitur legitima filiorum portio,vt frequenter placitũ ait,in contrarium ipse meritissimò abiens, Vigl.in §.extraneis,n.6.Insti.de hær. qualit. & differ. vt nec quiuis alius hæres ad legata vltra ipsius hæreditatis vires generaliter tenebitur.commune cum Alex.ponit Fran.Turz opi.95. E.Suarez.

Inuentario non confecto Trebellianicæ quartæ ius perit: vt magis communem opi.renuncio ex Corne.cons.303.li.1. & cons.22.lib.2.& cons.168.li.3.Dec.cons.430.& cons.495. Curt.iu.cõs.54.Soc.in rub.ad finem,& in l.Marcellus §.quod autem.in fi.ff.ad Senatusc.Treb.Capra cons.7.in finem.Tametsi contrarium magis arrideat,cum Aymon. Crauet. consil. 17. idem.

in inuentario si quis non ponat ea quæ postea ad ipsius hæredis notitiam deuenerunt, an perdat per hoc ipsius inuentarij beneficium, & dic, ꝙ non nisi circa illam rem,secundum Rol.de inuent.3.par.q.65.quem vide in d.trac.4.par.q. 8. vbi plenè disputat, & tandem concludit ꝙ punitur hæres celans rem hæreditariam circa eandem rem vt teneatur in duplum, non tamen per hoc irritatur.

Inuẽtarium vel eius beneficium vel effectus,iux.communem ibi Relatam,quam tamen latius declarat,& limitat,vt p eum ibi n.3.& 4.cautelam autem pro hærede vide d.q.n.6.& 7.quid in inuentario facto per substitutum:si non ponat omnia bona,& dic,ꝙ priuatur tota falcidia,secundum Rol.d.tracta.4.part.q.44.

contra inuentarium hæredis admittitur probatio in cõtrarium,l.fi.§.licentia.C.de iur.delib.quod secus est in inuẽtario tutoris,secundum communem per Rol.de inuent.3. part. q. 66. n. 7. & plures differentias de inuentario tutoris vel hæredis,vide per eundem d.trac.4 part.q.7.

inuentario confecto hæres potest detrahere falcidiam de legatis & fideicommissis,l.fi §.& si præfatam. C. de iur. delib. quæ falcidia resecat legata vltra debitum modum facta l.1.ff. ad l.fal.quam concl.amplia procedere etiã in testamento militis, limita tamen locum non habere quando legata fuerunt ad pias causas,vel in redemptionem captiuorum,secundum communem per Rol.de inuent.4.par.q.5.n.1.2.& 3.

Non suffic.ꝙ testator remittat tutori confectionem inuentarij.sed oportet expresse dici.ꝙ testator vetuit cõfectionem inuẽtarij.vt dicit tex.in d.l.fi.C.arb.tu.ibi nisi testatores inuentariũ fieri conscribi vetuerint.& ibi Sal.ad hoc no.&not.Ang. are.in §.præterea.el 2. col.43.mihi 23. institut de except.vbi dicit ꝙ vidit multos peritissimos in hoc errasse. Ita refert Ias. in d.l.nemo potest.

Ipse tamen Ias.in d.l.nemo potest in 11.col.dicit non credere,ꝙ istud sit verum.& in contrarium al.Cy in d.l.fi.& Io.An. in add.Spec.in tit.de tutore.§.generaliter.vers.hoc autem notandum & adduc.multa in contrarium. quæ vide per eum.P. Andora.

Subiungit Ias.in d.l.nemo potest in 11.col.ꝙ testator non potest hæredi remittere confectionem inuentarij in præiudicium creditorum.quibus testator non potest præiudicare al. Pau.ce ca.Alex.& are.ibi.& Bal.in l.fi.§.cum ig.C. de iure delib.Crotus in d.l.nemo potest in 19.col.

Secus in præiudm. legatariorum quia potuit eis non ligare

ergo qualificare legatum l.videamus §.iurare.ff.de in litem iurando. al.multa alia max.Alex.conf. 214.incip. perspectis his quæ in themate præscripto.

Idem vult ipse Ias.in d.l.cum necessitatem in fi.C. de fideicom.vbi al.dictum conf.Alex.n.vz.124.in 1.vol. Tu dic ꝙ illud conf.est in 2.vol.conf.82.vbi h.d.in vlt.col.Crotus vbi ſ. tenet contrarium.

Et in materia.an testator possit remittere heredi confectionem inuentarij vide Barb.in 2.vol.conf.64.in 4.col.Guid.cõsi.63. Idem.

Inuent.non potest remitti vsufructuario.Pau.de ca.in 2.volum.conf.191.

Et saltem qui tene.cauere.de vten.fruen.arb.boni viri, &c. tenetur facere descriptionẽ. vt vult Alex.in 3.vol.conf.58.id. inuent.probat contra tutorem.d.l.fi.C.arb.tu.Barb.in 2.volu.conf.59.in 17.col.Dec.conf.60.in 2.col.

Et res positæ in inuentario præsumuntur extare. nec probentur consumptæ.Alex.in 1.vol.conf.45.vbi ponit quomodo probentur consumptæ.

contra alium inuent. non probat. Alex. in 3. volum. conf. 83.in 2.col.

hæres non tenetur.probare alia bona non extare.quam descripta in inuent. Sed hoc probare debet qui contrarium al. Pau.de ca.in 2.vol.conf.211.Lud.Ro.conf.276.in fi. idem.

inuent.quando debeat inchoari.vide Ias.in l.fi.in fi.prin.C. de iur.delib.& aliquid in §.fin vero postquam.Lud.Ro.conf. 84.est tex.in d.l.fi.§.fin autem duobus. idem.

Inuentarij formam.vide per Pau.de ca.in 2.vol.conf. 205. Pan.in 2.part.conf.73.in 3.col.per Ias.in d.l.fi.in prin.in 2.co. de iure delib.Addo Bal.in 4.part.conf.34. Ang.in §. extraneis autem.Instit.de hære.quali.& differentia. aliquid per Guidonem papæ.conf.42.& conf.129.& conf.160. idem.

Beneficio inuentarij non gaudet qui ex propria conuentione obligatus est.ita Dec.in conf.137.& Cor.in 3.vol.cõf.31.

Limita nisi maritus obligaret se pro vxore quæ fecerat inuent.Cor.in 4.vol.conf.36.

Inuent.conseruat ius adeunt.hæred. cum beneficio inuentarij.l.fi.§.in computatione C.de iu.delib.cum aliis al.per Alexan.in 5.vol.conf.166.in 2.col.Barb.in 4.vo.conf.52.in x.co.

Ad quod vide quæ dixi in trac.feu.in Rub.de alie.feu.vers. consensus agnatorum ibi fu. limita tamen.in fo.54.vide Angel.in §.extraneis autem.instit.de hæred.qualit. idem.

Inuentarij omissio obligat hæredem vltra vires hæreditatis,secundum communem opin.& etiam de iure cano. teste Burs.conf.3.nu.44.lib.1.

Inuentario non confecto per filium etiam primi gradus, vel dolosè confecto trebellianica amittitur,iuxta communẽ per Burs.conf.55.n.36.lib.1.

Inuentarium in feudo hæreditario mixto nihil operatur, tam in filio quàm in agnato, secundum magis communem per Burs.conf.49.nu.50.lib.1.

inuentarium pro viribus hæreditariis hæredem de euictione teneri facit,secundum communem per Bursat.conf.49.numer.52.libr.1.

Inuentarium in feudo hæreditario nihil operatur, ex magis communi per Burs.conf.2.n.46.lib.1.

Inuentarij confectio prodest agnatis ad reuocationem feudi.iux.magis communem, licet ex alia communiori & veriori non prosit maximè in hæreditario,teste Burs. conf.49.nu. 48.lib.1.quam concl.declara,vt per eundem nu.49.& 50.vbi etiam in filio & omni hærede procedere dicit.

inuentarium confectum ab hærede non operatur vt creditores teneantur bona insolutum accipere,sed eisdem tradenda sunt vendenda. vel per hæredes vendi, & pretium solui si hæreditas sit soluendo,nec damnum patiatur hæres, quo casu tria requiruntur,ex communi per Burs.conf.9.n.33. lib.1.

Inuentarium prodest hæredi in feudo hæreditario mixto alienato in reuocando illud,ex vna communi, sed contra ex alia communi,de qua per Burs.conf.31.n.13.lib.1.

Inuentariũ nihil prodest hæredi in feudo hæreditario mixto,vel in nouo,ex pacto & prouidentia,secũdum magis communem per Burs.conf.89.n.38.lib.1.

Onus proban. incumbit asserenti esse alia bona in hæreditate,præter descripta in inuentario,non autem neganti etiam ꝙ inuentarium non esset confectum,secundum communem per Burs.conf.123.nu.2.lib.1.

In inuentarij confectione citatio nominatim fieri debet,si creditores & legatarij sint certi, secundum communem per Rol.de inuent.3.part.q.23.n.1. Quid si vnus ex creditoribus sit infans, & dic, ꝙ si non habet tutorem, ꝙ vocandi sunt agnati & cognati ad eum defendẽ.teste eodem d.trac.3.par.q. 24.Quid si est pupillus, & dic, ꝙ citari debet eius tutor, iuxta communem per eundem d.tract.3.part.q.25.n.1.& post nu. 3.vbi dicit reprobari opi.Bar.in l.1.§.sufficit.ff.de admi.tut.& si sunt plures tutores vnius citatio non sufficit, vt not. Aym. conf.225.col.2.gl.in l.2.C.si ex plur.tut.

inuestitura verbalis tantæ virtutis est,vt per eã dicatur concessa & data licentia apprehendendi possessionem propria auctoritate.communis est secundum P.Paul.Paris.cõs.22.n.59. vol.1. I.Fichar.

inuestiturarum literæ non probant dominum,contra tertium,nisi prius probetur inuestientem fuisse dominum. communem dicit Fran.Curt.iu.conf.158.n.5.sequitur Caro. Rui conf.50.n.3 cum seq.& conf.25.n.15.vol.1.Adde Pau.Castr. conf.134.iste Martinus.in prin.lib.2. idem.

Inuestitura.Tenor inuestituræ inspiciendus est c.1. in ti.de duo.fratri.de no.benefi.inue.Pau.de ca.in 2.vol.conf.137. incip.viso puncto.Barb.in 1.vol.conf.4.in pen.col.al. multa iura.idem vult in conf.40.in 14.col.& in conf.44.in 1.col. & in conf.51.in 33.col.Et in 2.vol.cõf.2.in 2.col.& conf.10. in pr. Ias.in prælud.feu.in 36.col.al.infinita max.Io.de ana.in conf. 7.& in conf.37 & in conf.84.Addo Cur.in conf.47.in prin.& latius in conf.48.in 7.& 8.co.vbi al.omnia quæ dici possunt. & inter alia al.tex.in l.ad probationem.ibi quem tenor adiuuat C.de prob.& illum text.ponderat ibi Bal.& Pau. de ca.al. etiam l.sancimus in ver.nisi pacti renor reclamauerit.C. de fideiuf.Tenor.n.(ait ipse)siue priuilegij siue rescripti siue contractus.dat legem priuilegio siue rescripto. contractus & similibus.al.Bal.in c.1.in 7.col.in ti.an ag.vel fil.& in c.1.§.denique.in ti.quæ fuit 1.causa bene.amit.fac.tex.in l.si quis stip.sit stichum aut pamphillum.ibi quærentib.inspiciendus erit sermo stip.ff.de verb.obl.& in l.fideiussores magistratuum.§.cum pro aurelio.ibi lecta scriptione ff.de fideiuf.quæ iura secundũ eum.adduc.Pau.de Ca.in conf.225.inci.super 1.dubio.quod mihi est.227.& But.post Pan.& Inn.in c.per ven. extr. qui fil. sint leg.& ipse Cur.al.meliorẽ tex.in l.si ita stip.§. grisogonus. in fi ff.de verb.obl.

Et subiic.ꝙ ista omnia iura.al. Pau.de ca.in conf.170. inci. in præsenti causa.

Fac.secundum eum tex.in l.2.C.de insti.& substi. ibi ex his quæ in libello complexa est.& tex.in l.gallus.§.quidam recte. ibi qui ex verbis concipi possunt.& ibi doct.ff.de lib.& posth. fac.etiam tex.in c.reynutius.ibi prout ex forma compromissi ext.de testa.quia Tenor verborum dat legem compromisso. Pan.per illum text.in c.vno delegatorum extr.de off.delega. Bar.in l.cum acquiliana.& Ang.in l.de his.ff.de transact.fac.l. si cum dies.§.plenum.&l.non distinguemus.§.de offõ.ff.de at bi.& l.arboribus §.si vestibulo.ff.communi diuid.

Sic secundum eum. tenor testamenti intuendus est. §. nos ig.in auth.de resti.fideic.quem al.Bal.in c.1.in ti. de feu.guar. & in l.si cum dotem.§.si pater.ff.sol.mat.

Sic etiam verba sententiæ ponderanda sunt & tenor eiusdem.sic.& contractus.al.Bal.in l.ab exeq.C.quo. app. non recip.Crotus in l.re coniuncti.67.col.de leg.3.

Et istorum omnium est ratio secundum eum. quia in officiis non format à iure non recedimus à tenore & forma verborum hominis. secundum Bal.not.in l.id quod pauperib.4. col.vers.2.quæro.C.de episcop.& cleri.Calca.consil. 73.in 2. colum.

Idem in emphyteosi.quia qualis sit cognosci.ex tenore inuestituræ.& pacta in ea apposita sunt seruan.l.1.cum gl.& l.2.& 3.C.de iu.emphy.Spec.& Io.An.in ti.de loc.§.nũc aliqua.ver si.89.Host.in Sum.in ti.de loca.§.quid sit de natura. huius cõtractus.ver.quid si pactus.

Fac.quod vult ipse Cur.in conf.55.in 10.col.vbi dicit ꝙ instrumentum.tantum probat quantum eius verba cantant. & non plus.al.Ang.in l.interest.C.de solu.quia vbi instrumentũ non cantat.nec ego cãtabo.vt dicit Bal.in c.per venerabilem. ext.de elect.& vbi nõ loqui.instrumẽtum nec nos loquimur. al.Bal.in c.rodulphus.ext.de rescrip.Addo Dec.in conf.70.in 1.colum.

Nec instrumentum nocet ei qui non nominatur in eo.l.si vnus.§.ante omnia.ff.de pac.Alex.in 3.vol.conf.78. in vltim. col.ibi,quantum autem. P.Andora.

Inuestitura non probat dominium nec pos.Ias.in l.quotiẽs 8.col.C.de rei vend.Addo Alex.in 5.vol.conf.9.in 3.col.& in l.3.in 4.col.ff.de acq.poss.de quo.vide latius in trac.feu.in rubric.quid sit inue.ver.dicit tamen.aduerten.cum seq. P.And.

Inuidia.ꝑ inuidos.vide Ang.insti.de l.fu.cani.tol.P.Andor. Vnusquisque debet conari superare.alium in virtutibus & humanitate.Ang.in §.fi.instit.de fideic.hæred. P.Andora.

Inuidus de pati dedignatur.Bal.in l.de dolo.C.de dolo.idẽ.

PRO.Inuidiam placare paras virtute relicta.not.gl. in l.ne quicquam §.fi.ff.de offi.proconf.& leg. Bellon.

PRO.Inuitus nemo agit vel defendit.l.vni.C.vt nem. inuiager.vel accuf.cog. Bellon.

PRO.Inuitus nemo cogitur ad communionem.l.si nõ fortem.§.si centum.ff.de cond.indeb. in l. qui admittitur. ff. pro soc. Bellon.

PRO.Inuiti & ignorantes per alium liberari possumus.l.solutionem.ff.de solu.l.soluendo.ff.de neg.gest. idem.

Iocalia donari vel legari possunt ad pias causas per filiumfam.viduam,etiam sine consensu patris,secundum Pau.de ca. conf.127.vol.2.Corn.in l.frater à fratre.col.32.ff.de condic. indeb. P.Andora.

Iocalia remissa per maritum vxori, an sint ipsius vxoris an hæredum mariti.vide quę dixi ſ.in verb.donatio inter virum & vxorem.ver.an vestimenta & iocalia. idem.

Ioculatores an sint infames.Bald.in l.1.§.fi.ff.de his qui no. infam. P.Andora.

Ioculatoris animali si occiderit aliquem,est pœna 200.solidorum.Rom.sing.704. Idem.

Ira quæ ex iusta causa prouenit,non quidẽ excusat in totũ sed facit vt delinquens mitius puniatur, vt in viro occidente vxorem repertam in adulterio, sin verò non prouenat ex iusta causa, tunc in nihilo excusat. communem esse attestatur Menchiaca illustr.cõtrouersiarum.c.18.n.29.Alij tamen simpliciter dicunt,ꝙ factum calorę iracundiæ non sit punibile.vt Ias.in l.si duo patroni.§.si quis iurauerit.prim.n.1.ff.de iureiu. Abb.in c.2.de maled.quem.Doctores ibid.sequuntur,vt dicit Gram.super constit.Regni.n.5.Refert Clar.d.§.fi.q. 60.versi. Est etiam. P.Fichard.

Iracundia.De gestis per iracundiam.vide remissiue per Fel. in c.dilecti in 7.col.de excep.& Pan.in c.dudum.in gl.in verb. calore.de conuer.coniug. P.Andora.

Iracundia est iusta causa.minuendi pœnam.Feli.in c.sic. ex literis.ext.de iureiur.vide quæ dixi in ver.defensio.§.3.Ludo. sing.508.Alex.in l.lege iul.§.hodie.ff.ad l.iul.repe.

Et adde ibi dict. ꝙ quæ per lubricum lingue proferuntur. pœnam non merentur Alex.in 2.vol.conf.180. & in 3.volu. conf.15.in fi.Ias.in l.si duo patroni.§.fi.col.1.ff.de iureiur. & in l.si filiam.C.de inoff.te.Adde quæ dixi in ver.contemptus. & in ver.prouocatus.§.3. idem.

Ira non est super iram mulieris.Bal.in l.si apud.C. de reuo. donat. idem.

Irregularitas est de iure positiuo,vt est communis opin.de qua D.Hieron.à Monte in suis variis quæstionibus.q.30.numer.2. Bonac.

irregularitas.Non incurritur.si non mutilat licet percutiat cum sanguine.Card.in clemen.1.in 31.q.de homic. & in consi.19. P.Andora.

Irregularitas non incurritur per homicidiũ criminale.Bar. in l.illicitas §.sicuti.ff.de off.præsi.Card.in d.clem. 1. in 12. q. idem.

Irregularitas non contrahi.nisi in casib.à iure expressis.c.is qui.de sen.exc.in 6.phi.post But.& Imo.c.dilectus.de appel.& in c.si ciuitas.§.is qui.de sent.exc.in 6.

Non incurritur per clericos qui interfunt legi condende,ꝙ quam mors infera.Bar.in auth.habita.in 1.not.ne fil. pro patre. idem.

Irregularis non est clericus vadens ad bellum nisi occidat. Inn.in c.olim.de rest.spol.Card.conf. 19.

Irregularis nõ est clericus accusans de leui crimine coram laico.licet mors sequatur propter aliud gl.23.q.3.c.maximinus.per c.postulasti.de homi.vt vult Spec.in titu.de dispens.§. 4.vide tamen phi.in c.2.in fi.de homic.in 6. idem.

Irregularitas non incurritur si insultatus se deffendens opposuit gladium.& non vibrauit,& occidit vel mutilauit.Card.in d.clem. 1.in 24.q. idem.

Irregularis nullus est.quando nescitur.quis de plurib.proiec.lapidem & occiderit.Card.vbi ſ.q.14.

Secus quando omnes percusserunt & nesci.quis percussit letal.vt ibi. idem.

Irregularitas non contrahitur ex mutilat.digiti sed membri prin.Card.vbi ſ.in 10.q.

Nec ex occisione vel mutilatione pro tuitione bonorum. vt ibi.in 24.q.

Nec pro tuitione parentum vel propinquorum. vt ibi in 28.q.& idem Card.in conf.42.

Irregularis non est qui celebrat in præsentia excommunicati pu.c.is qui.& ibi doct.de sent.exc. in 6.gl. & doct.in cap. episcoporum.de priuil.in 6.Spec.in ti.de legato.§.iux.ver.sed quia.not.in c.si celebrat de excess.præla.

Irregularis à solo papa absolui potest.Card. in d. conf. 42. phi.in c.1.§.fi.in pr.per illum tex.de re iud.in 6.

Et phi.in d.§.fi.multa ponit in materia irregularitat.& in c. si ciuitas §.is qui.de sent. exc. in 6. vbi inter cætera dicit ꝙ est de iure positiuo. idem.

Italia cõprehendit Sardiniam & Siciliam.Philip.in c.1.col. 1.de temp.ord.in 6. P.Andora.

Italia est princeps & domina prouinciarũ.Corn.conf.282. ver.posset etiam dici.lib.4.Ang.instit.de excus.tutor. in prin. col.1.Vide quæ dicit Bald.de Italia,in l.ex omnibus.ff.de off. præsid. idem.

Iudæus cognoscens Christianam absque matrimonio, nõ vi,nec stupro,nec adulterio,non punitur pœna mortis.Boer. decis.306.nu.5.communem dicit. B.Villal.

Iudæi existentes in loco vbi ius ciuile seruatur,dicuntur de populo Romano quo ad hoc,vt legib.illis viuant & habeant filios in potestate.Est mag.cõmunis opi.secundum Alex.cõsil.13.attentis ver.& comprobatur.vol.7. M.Chærian.

Iudæus coiens cũ Christiana sine matrimonio,non vi, nec stupro, nec adulterio, habensque carnalem copulam cum ea non pœna mortis,sed alia arbitraria, & sic extraordinaria punitur,secundum Old.qui ita consuluit conf. 333.& sequitur Barb.conf.63.vol.4.Dec.in c.1.n.61.in 1.lect.de constit.& in c.consuluit,el 3.n.13.de app.Alex.conf.99.visa vol. 6.Marsi. conf.101.Pau.Grilan.in tract.de pœ.omni fariam coitus illici.q.12.n.6.& seq.& Boer.dec.116.n.5.vbi meminit istam esse communem opi.& Couarruuias cum aliis relatis per eum in epito.de matrimonio,in 2.part.c.7.§.11.sub n.3.quæ communis absque dubio procederet quidem secundum ante signatos Doctores,si christiana,cum qua fornicaria copula habita fuerat,erat meretrix,quoniam tunc iudæus puniendus veniret pœna extraordinaria arbitrio iudicis:& ita consuluerũt per optimas rationes,ac non spernenda fundamẽta.Petrus de Vbaldis Perusinus cõs.29.factum sic proponitur,Honofrius de Perusio conf.38.circa hoc dubium,& Franciscus de Placẽtia consi.84.in Christi nomine amen,quæ cõsilia reperiuntur inter cõsilia criminalia diuersorum,collecta per Io. Bapti. Zilettum,in j.vol.& alij consulentes relati per Grilandum vbi ſ. & ita voluit quoque Marquardus de Sulannis,in tract.de Iudæis,& infidelibus,in 2.part.c.3.n.2.cum aliis seq.vbi plenius per distinctionem,quàm alius quem hucusque viderim resoluit quæstionem præmissam imò in fortiorib.termininis consuluit Alex.in d.conf. 99. iudæum adulterium committẽtem cum christiana meretrice non fore adulterij pœna puniendum. F.Viuius lib.2.opi.149.

Iudæus blasphemans non potest puniri per iudicem Ecclesiasticum,sed debet iudex secularis super tali blasphemia cognoscere.communem dicit Alex. in quodam suo conf. quem refert Soc.conf.119.nu.16.ver.vnde ponderandum.lib.4.iudæi enim sunt de foro seculari.Si tamen Iudex secularis in eo puniendo esset negligens,tunc licebit iudici ecclesiastico Iudæum punire magis com.dicit Alex.conf.99.n.15.lib.6. Refert Clar.lib.5.sent.§.Blasphemia.vers. Sed pone. Plura de Iudæis blasphemantibus.vide eod.§.in prin. P.Fichard.

Iudæus cognoscens carnaliter mulierem christianam non quidem pœna mortis.sed tamen alia mitiore, puniendus est. com.attestatur Boer.decis.316.n.3.quem refert Dist.super 4. Decret.n.3.erit ergò puniẽdus pœna extraordinaria arbitrio iudicis,citra mortem.& dicit Alc.conf.458.n. 1.ꝙ Doctores magis communiter sentire videntur, ꝙ debeat puniri pœna pecuniaria,ita etiam in facti contingentia consuluit Alex.cõsi.13.lib.7.Corn.conf.107.lib.1.Oldr.autem in conf.suo vlt. dicit,ꝙ vidit iudicatum ꝙ,cuidam Iudæo amputarentur vilia.& Clar.qui hæc refert,dicit ꝙ vidit quendam Iudæum cõdemnari ad triremes per dicẽnium,cum tamen mulier illa esset publica meretrix.Hæc omnia intellige si esset simplex scortatio,sed si etiam esset adulterium,non debet esse melioris cõditionis iudæus quàm Christianus.refert Cl.in lib.5.sen.§.fornicatio.ver.cum iudæus. P.Fichard.

Iudæus committens adulterium cum muliere Christiana, in ciuitate vbi statutum sit ꝙ adulterium puniatur pœna pecuniaria,non potest puniri pœna iuris cõmunis,quæ est pœna mortis,sed pœna statuti.cõmunem opi.esse dicit Bermõd. de concubi.n.32.& nu.40.& ita consuluerunt Ang.in consi. 114.licet primò.& Alex.conf.99.lib.6.Barb.conf.63.lib.4.refert Clar.libr.5.sent.§.adulterium.versi pone. ipse tamen pũtat talem Iudæum ad triremes perpetuò condemnandum.sed

cùs verò, si cùm Iudæa adulteratus esset tunc.n.meritò communem obseruandam esse putat. P.Fichard.

Iudæus fugiens ad ecclesiam non debet gaudere eius immunitate. comm.dicit Marf.in l.ex S.C.n.7.&seq.ff.ad legem Corn.de siccar.quem refert Remig.de immu.eccle.in 18.fallentia.Aliqui tamen tenuerunt contrarium, vt Did.lib.2.resolutio.c.20.n.11.ver.31.sed malè Cla.d.lib.5.§.fi.q.30.ver.prę tereà quæro. P.Fichard.

iudæus qui post commissum delictum suscepit sacrum baptisma, non potest postea pro eo delicto puniri, per gl.in can.ꝙ autem, in verb.pœnitētis, 32.q.1.dicit Ferrar. cautela 24.n.4. hanc esse communem Theologorum opinionem, vt refert Viuius in lib.com.opi.in verb.Accusari potest Iudæus.intellige vbi nō apparet ꝙ sacrum baptisma in fraudem susceptum sit.Contrariam autem communem attestatur Io.de Ana.in c.de his.n.6.quem refert Ruin.cōs.13.n.3.lib.5.vbi tamen subdit in arbitrio iudicis esse, vt eligat, contrariam tanquam mitiorem & æquiorem.Bene verum est autem, ꝙ in omnem casum, licet talis iudæus liberatus sit à pœna temporali, non tamen erit liberatus à restitutione & emendatione damni, ad q̄ tenebatur ante susceptum baptisma, vt ab omnib.probatum dicit Ruin.d.cons.13.n.2.lib.5. P.Fichard.

iudæus si id genus nuptias contraxerit, quę cùm iure Mosis diuino licitę, concessæque sint, iure alio humano postea interdictæ fuerint, nullis pœnis de causa fiet obnoxius: nec iam generaliter obseruare cogetur.l.nemo.j.C.de iudeis vt commune ponit Iul.Clar.in pract.§.incestus.ver.vlt.post latè tradita à Marquard.in tract.de iudæis,2.part.c.4.n.9.& n.10.& c.5.nu.3.&seq. E.Suarez.

Iudæus ad Christianorum ecclesias confugiens illarum immunitatibus non potietur, tametsi animo desciscendi à sua religione ad fidem Christianam id fecerit, vt frequentius placitum asserunt Hipp.& qui eum refert Marquard.in tracta.de Iudæ.part.1.c.8.n.2.I.Cla.in prac.§.vlt.q.30.ver.præterea quęro. Quamuis multi in contrarium ierint, quos laudat Did. à Couar.lib.2.resolut.c.20.n.2.ver.13.& hi etiam tunc loquuntur cùm deficiendi à suorum maiorum religione animū non habet, quibus vel in terminis verior & æquior mihi illorum sententia videtur, nec.n.quoad ipsas immunitates ratio confugientium, sed ipsorummet locorum ad quos confugitur, in eunda diligenter est, verum hac de re alibi copiosius. idem.

Iudæus, nec si de nouo religione Christiana initietur, contra Christianum testis idoneus habebitur, commune ait Soc. in l.sciēdum.§.vlt.ff.qui satisdare cog.Quod intelliges in causis criminalibus duntaxat processurum, quippe in ciuilibus causis, & in vltimis voluntatib.& quasi contractibus, & quasi maleficiis, quiuis Iudæus etiam qui nunquam à sua religione defecerit, contra Christianum rectè, atque appositè testificabitur, commune ponit Viuius lib.1.opi.385.in fi. idem.

Iudæus blasphemiæ reus, à iudice populi ordinario, non ab ecclesiastico puniri potest. cōe inquiunt Alex. & qui eum refert.Soc.cons.119.n.16.lib.4.Quin & generaliter Iudæorum crimina iudex secularis non ecclesiasticus puniet. commune proferunt Ana.in rub.n.9.de iudæis, & qui eum laudat I.Cla. in pract.§.vlt.q.35.ver.vlt.Si tamē id iudex populi ordinarius susque deque habuerit, iudex ecclesiasticus & de blasphemia cognoscet, & illius conuicto statam pœnam imponet.vt magis communem interpretum sententiam ponunt Alex. cons.99.n.15.lib.6.& qui eum allegat I.Clar. in d.pract.§.blasphemia.ver.sed pone. idem.

iudæus extra domum suam nutrices Christianas habere potest, etiam absque vlla præsulum dispensatione, quamuis domi nec cum illorum authoritate, queat, vt communia interpretum placita autumat Marquar.in tract.de iudæ.part.1.c.4.n.18.& n.19.Si tamen iuris rationes intueamur ex personarū ac locorum, & temporum conditionibus rem hanc totam definiemus, quod alibi accuratè, & copiosè ostendo. idem.

iudæus non idcirco accusationem, ac pœnas ob delicta antea patrata meritas, euadet, ꝙ Christianæ religionis baptismo se imbuerit.multoque minus actionibus liberabitur, quas in illum alij habebant.commune attestantur Io.de Ana.in ca.de his.de accus.Dec.con.130.Marquard.in trac.de iudæis.3.par.c.5.nu.1.& seq.Quamuis quò ad criminum accusationes, ac pœnas immeritò, & contra publicam vtilitatem contrarium cum nonnullis astruant Vi.lib.j.opi.16.ac I.Clar.in pract.§.vl.q.51.ver.vlt.Si quidem religio per se ipsa nullis aliis propositis illecebris, ac nulla præsertim licentiosa facinorosorum hominum impunitate oblata explorari debet.sed hac de re commodius alibi ac latius. Idem.

iudæus, qui cum muliere baptismatis aquis lustrata.nec vi, nec stupro, nec adulterio suscepto, nec inito matrimonio rem habuerit, pœnam mortis haud luet.cōmune dicit Boeri.decis.316.Villalo.in sua collect.& latissimè hac de re ex receptis sententiis agens I.Clar.in pract.§.fornicatio.ver.cùm Iudæis. Si autem adulterium cum illa commiserit, statutorum loci, vbi habitat, non iuris communis pœnis fit obnoxius, vt quiuis alius incola.quemadmodum frequenter placitum testatur Bermond.de concub.n.32.& qui aliud probare immeritò affectat.Iul.Clar.in d.§.adulterium. versi.pone stat statutum. idem.

Iudæus sui ipsius liberos in potestate habet instar cuiusuis Christiani, vt cōem sententiam verè asserunt Alex. cons.13.n.2.lib.1.Soc.cons.62.ver.2.pro hac parte.li.1. Marquard.de iudæis.2.par.c.1.nu.x.& n.xj.& 3.par.c.4.nu. x. Viui.li.2.opi.150. E.Suarez.

Iudæi omnibus statutorum vel immunitatib.vel odiis, vel priuilegiis in incolas illorum locorum, vbi ipsi habitant, collatis potiuntur, vt cōe constituo ex Alex.cons.75.lib.5.& cons.99.lib.6.& cons.13.lib.7.Corn.cons.114.licet pro aspectu lib.1.& cons.65.licet in hac.li.2.And.Sic.cons.63.lib.4.& cōs.75.lib.5.Soc.cōs.62.lib.1.Paris.cons.2.n.9.lib.4.Hipp.cons.cj.quod incipit in præmissa causa.Vnde proculdubio fœminas excludet, vbi Christianus illas abigere, atq; agnatorū hęreditatē intercipere potuerit, quod ēt in specie cōe ponit Marquard.de iudæis,2.part.c.2.n.4.& n.5.& c.4.n.6.Quanuis non nulli minorū gētiū interpretes absq; vlla iuris, ac iustitiæ rōe ꝯrium cornicati sint.Quin & iudæus oīb.æquitatib.scriptis ꝯ quemlibet Christianum fruetur præmisso iuris rigore. vt verissimum asseuero, & magis cōe arbitror ex Corn. cons.260. ad fi.lib.3.Rip.in l.si insulam n.9.cum seq.ff.de verb.obl.Marquar.in d.tract.de iudæis part.2.c.5.n.7.Cum.n.iudæi suis omnib.in causis Romano iure regūtur l.iudęi Romano j.l.nemo iudæorum.C.de iudæis, & est receptum ex doctoribus prędicta iura declarantib.atque ex Inn.in c.quod super.de voto.Io.And.in c.gaudemus.de diuort.Imo.in clem.de iudæ.Dom.in c.1.§.vlt.ad fi.de vsu.li.9.ex Fel.& aliis, quos laudat Marquar.in d.tract.par.2.c.1.n.1.Et proculdubio ius Roma. sit, vt scripta æquitas vel subtilitati vel seueritati iuris præferatur. l.placuit.cū iis, quæ vbiq; copiosè ad hāc rē cōmentātur interpretes.C.de iudi.hoc iure ēt vtēt indistīctè ac gn̄aliter iudæi.idē.

Iudæus in successionib.tā ab intestato, q̄ testato, delatis, sacrosanctas Mosis tabulas prorsus seruare debet.si quidem illarum sanctionib. omnino ea ī materia gubernabitur, iure alio penitus silēte, vt magis cōem sn̄iam asserit Marquard.in trac.de iudæis 2.par.c.4.n.8.qui multos antea.n.5.in eandē sn̄iam laudat.Quāuis in hæreditatis ipsius diuisionib. ius cōe seruari oporteat ac nulla alicui ex fratrib.prerogatiua indulgeri debeat, vt cōe affirmant Ias.in l.si duob.C.com.delegat.& in l.1.ver.adde prædictis.ff.si cert.pet.Tiraq.de iure primoge.q.60.n.x.ver.tn̄ cōis.ac Marquard.vbi s̄.n.11.Si tn̄ rem suis ex principiis metiri vis, & in hac prerogatiuarū disceptatione, ius cōmune prorsus obmutescet ac diuinæ cōstitutiones tenaciter custodient.Sed hac de re alibi tū opportunius, tū vberius.idē.

iudæus, quiuis sigillatim ac separatim ex Christianorū testis capere potest, etsi totum iudæorum collegium nō posse vulgo existimetur, quemadmodum frequentius placitum scribit Marquard.in tract.de iudæis part.2.c.5.nu.24. idem.

iudæus si pōtificis Roma.facultatē impetrauerit, ac deinde principis & populi consensum obtinuerit, vsuras exercere pt̄, cōe ait Marquard.de iudæis.1.part.c.11.n.14.ver.q.d ergo dicendū.Vnde ēt si publicus sit vsurarius testari absq; dubio poterit, q̄uis Christian⁹ nequeat. cōe aio ex iis quos laudat Marquard.in d.tract.part.2.c.1.n.2.ac Viui.li.1.opi.444.Qui q̄ re uera contrarium hic, atque illic prorsus existimem, & summopere probem hac in re iudicium Did.à Couar.post aliquā multos, quos ipse laudat, lib.3.resolu.c.1.nu.8. idem.

Iudæi habēt filios in potestate, & sic filij eorū sunt in potestate parentū, sm̄ Bal.in l.item qui in potestate.ff.de his q̄ sunt sui, vel alie.iu.Doc.oēs in c.2.de conuersi.infide. Card.in cle.1.in fi.de iudi.Alex.in l.multū interest.ff.de verb.obl.in cons.99.n.6.vol.6.&cons.13.n.2.vol.7.vbi citat istā esse magis cōmunem opi.& Paris.cons.2.vol.4.& sequitur Abb.in c.fin.de conuersi.infid. Fel.in c.iudæi, el 2.de iud.Dec.in c.cōsuluit, in 2.notab.de app.& Cotta in memoriali.in ver.vsuræ trientes, ante fi.& q̄uis ꝯrium asseuerauerit Afflict.deci. 151.n.4.& 9. ob hoc igit̄ nouissimè Rodericus Suares in suis allegationib.in l.9.ti.de los pleytos.n.7.seq.& Io.Bap.Bouius in trac.de statut.vrb.præscr.in ti.cōt.om.cred.gl.19.n.55.& seq. Marquar.de Susan.ī tract.d̄ iudæis, & infidelib.ī 3.part.c.4.n.9.& seq.& d̄t cā audacter cōiorē & veriorē rn̄detq; ꝯriis oīb.,put añ eū fecit Alex.cons.71.vol.2.& de hoc non est mirandum, quia ipsi iudæi communi iure Romano vtuntur.text. est in l.iudæi.C.de iudæis.& ita consuluit Corn. post Fulgo. & Alex. cons.114.vol.1.& ponit Ias.in l.si insulam.3.not.ff.de verb.obl.& Fel.in c.1.de constit. F.Viuius.lib.2.opin.150.

Iudæos pro criminibus ecclesiasticis, pro quib⁹ etiam Principes seculares possunt punire, ecclesia potest etiam ipsis imponere pœnam corporalem, dummodo in vindictam sanguinis non procedat.Et ideô Papa habet potestatem super Iudeos, & alios infideles, si peccarent contra legem naturæ, vel si iudæi faciunt contra testamentum vetus, quod obseruant, vt est com.opi.de qua Aret.cons.157.n.3.col.2.vers.preterea.Et iudæi obligantur iuramento.abb.cons.39.nu.2.in j.vol. Bon.

Iudæi vsurarij possunt condere testamentum, vt est cōis interpretatio, & consensus hominum, contra quem iudicare esset valde durum vt in Italia communiter iudæi publicè exerceant fœnus.Aret.cons.157.nu.1. Bonacoss.

Iudæus delinquens debet puniri à iudice laico, non ecclesiastico, vt est com.opi.Clar.q.35.vers.modo quæro. Bonac.

Iudæus post susceptum baptismum, non est puniendus pro delictis antea commissis, vt est com. opi. Sed bene tenetur ad restitutionem, & emendationem damni, ad quam tenebatur ante baptismum.vide Dec.in cons.130.in 1.vol. vbi dicit cōmunem esse opinionem, ꝗpost baptismum potest iudex accusari de furto.& similibus.quia aliàs præstaretur occasio delinquendi.vide s̄.Soarez verbo iudæus.nu.215.vide Menochiū de arb.iudi.casu 290.Ferra.caute.24.nu.4.Viui.vers.accusari.Ruin.cons.13.nu.3.lib.5. Bonacoss.

Iudæus qui rem cum meretrice habuit, est puniēdus in pœnam pecuniariam iudicis arbitrio imponendam, vt est magis com.opi.de qua D.m.Alcia.in cons.11.nu.3.lib.7.vide Rol. à Valle cons.35.in 2.vol.& Ant.Gabriell.in suo communiū opi.lib.7.concl.21.Corn.cons.114.in j.vol.Alex.cons.13.per totum.in vlt.vol. Bonacoss.

Iudæi sustentātur ex gratia & pietate, nisi christianis immineret periculum vel scandalum, vt est com.opi.de qua Corsetus in tractatu.de potesta.regia.nu.18.tomo 5.Et cum abusi fuerint gratia, priuilegium amittere debent, tanquam ingrati, vt est com.opi.de qua Corsetus ibi. Bonacoss.

Iudæi prohibentur omnino percipere vsuras excessiuas & immoderatas, vt in nouella impressa ex græco & latino composita.D.Iustinian.vt particulares vsurarum solutiones in duplum ꝯputentur.C.N.CXXI.Iustiniani imperatoris incip.cū decuriones.& finit.dat.17.Calen.Maij Cōstantinobilis.V.C.cons.& extat decretum cuiusdam optimi Principis perpetuū prohibitorium.editum.anno 1507.3.Aprilis.registratū in registro quodam quod habet initium ab anno 1506.per totum 1526.fol.12.& licet Princeps concederet priuilegia ipsis iudæis super hoc amplissima, & fœcundissima, & locupletissima Cum clausulis prægnantissimis, & efficacissimis, vt nihil fortius.Si oriatur cōtrouersia super dictis priuilegiis.Et ipse Princeps ꝓcedens ad præces supplicantium, rescribat, fiat ius, vel talis iudex iustitiam faciat, cēsetur tacitè derogasse suis priuilegiis, & committere ꝙ fiat ius, id est ꝙ tribuatur vnicuique, quod suum est.Neuiza.inter cons.Brun.cons.12.n.179.&pluribus seq.vnde se ipse Princeps mauult sua priuilegia prorsus exequi, debet ordinariæ iubere ꝙ de facto seruent iudicis officio executiuo, & executiuè procedatur prout in his terminis consuluit Pau.de Cast.in cons.397.col.2.in 2. Nam quod non potest Princeps directò, potest per indirectum, ordinando.ꝙ talis non audiatur à magistratibus, & officialibus suis.Paris.cons.1.nu.38.vol.4.Rui.cons.123.col.3.vol.3.Ant.Gabr.in suo communium opi.lib.3.titu.de iure quæsito non tollendo, concl.1.nu.4.& Alex.in terminis vsuræ vsurarum in cons.107.per totum.in 2.vol.& per supradicta deducetur.an sint j̄.dentes retenta, vel extra clarè expressa supradicta per me deducta sint. Bonacoss.

Iudæus omnibus statutorum immunitatibus, vel odiis, vel priuilegiis quibus alij incolæ vtuntur gaudent, vt est com. opi.Soarez vers.iudæus.nu.191.vbi diffusè. Bonacoss.

Iudæus ad ecclesiam confugiens immunitate non gaudet, vt est com.opi.Soarez vers.iudæus num.205.Clar.q.30.vers. præterea.

Iudæus in criminalibus non est testis idoneus contra christianum, vt est com.opi.Soarez vers. iudæus.nu.208. vide tamen ibi postea. Bonacoss.

Iudeus rem habens cum christiana, non vi, nec stuprator existens, nec adulter, nec matrimonium cum ea ꝯhens, morte non punitur, vt est com.opi.Soa.in eius thesauro.ver.iudeus.n.218.Et si adulterium cum ea cōmittat, pœnas statuti loci dabit, non iuris communis.vt ibi n.219.Cla.in §.fornicatio.ver.cum iudæis. Bonacoss.

Iudæus ꝯmittens adulteriū cū christiana in ciuitate, vbi adsit statutū, ꝙ adulterium puniatur pœna pecuniaria, non pōt puniri pœna iuris cōis, quæ est pœna mortis, sed pœna statuti, vt est com.opi.Clar.in §.adulterium, vers.pone.vbi dicit ad triremes perpetuò condemnandum.Secus si cum iudæa, quia pœna iuris communis procederet. Bonacoss.

Iudæus blasphemus debet puniri à iudice seculari, & non ecclesiastico, vt est communis opi.Soc.cons.119.nu.26.in 4.vol.& nu.33. Bonacoss.

Iudęus perfidus appellatur blasphemus christi.tex.in ca.1.de iude. P.Andora.

Licet iudeus sit hostis fidei christiane. hostis tamen nr̄ non est.Imo eum tollerare debemus.in memoriam passionis christi.c.& si iudeos extra de iude.c.iudei extra de testi.Et ideo gl.in c.iudeorum 28.q.j.dicit ꝙ reliquie Hierusalem debent manere salue.Habetur aliquid.j̄.eo.§.32. idem.

Iudeus cui defertur iuramentum à christiano debet iurare per Deum suum. non autem per Iesum Christum vel sancta Dei Euangelia.gl.in l.ait prætor. §.iurari.ver.superstitione.& ibi doct.ff.de iu.iur.Et d̄t ibi Bal.ꝙ si perfidus iudeus iuraret ꝑ Christum diceretur iurare in cōtemptum fidei christiane. idē.

Licitum autem est christianis recipere iuramentum à iudeis vel infidelibus per Deos suos iurantibus.Ita tenet Inn.in c.& si christus.extra.de iu.iur. Adde quòd non peccat christianus.sic facien.secundum Bal.in rub.ff.de iust.& iure.Et tenentur iudei seruare iuramentum.Cor.in 1.vol.cons.45.in 2.col. ibi nam ex quo. idem.

An autem perfidi iudei subiiciantur constitutionibus ciuilibus vel canonicis circa validitatem iuramenti.disponentibus?Vide bonam gl. in auth.iusiurañ. quod præstatur.ab his.& spec.in tit.de iuramento.cal.§.restat vers.quid si iudeus.per Bal.in c.1.§.item sacram.in tit.de pa.iur.fir.per Bar.in aliquib⁹ lectu.in l.spadonem §.Iam autem ff.de excus.tut.&est optima gl.in d.auth.iusiurañ.in ver.Christus.ex qua colł'it.ibi Ang.ꝙ perfidus iudeus non debet iurare per Virginem Mariam.neque per Christum.& ita dicunt Alex.& Ias.in d.§.iurari.videlicet.Alex.in fi.com.& Ias.in 3.col. idem.

Iudæus tenetur.dotare filiam. quæ effecta est christiana.secundum.Ang.Are.in §.pen.circa 23.col.insti.de excep.vbi dicit. hanc.q.fuisse de facto bononie. De quo etiam vide Alex.in l.1.in 7.& 8.col.ff.so.ma.Fely.in c.iudei.el 2.extra de iude.& Iaso.in §.fuerat in 28, & 29.col.instit. de act.& Campez. in tract.de dote.q.47.in 1.parte. idem.

Ponit etiam Ang.Are.in d.§.pen.in 45.col.vtrū.iudeus possit esse tutor filij iudei vel christiani. & an mater iudei possit esse tutrix.

De quo etiam an iudeus possit esse tutor christiani. vide Barb.in 1.vol.cons.15.Fely.in c.cum sit de iude.& Ias.in rub.ff.de iust.& iu.in 1.& 2.col. idem.

iudeus potest esse procurator. quia procuratoris. officium vile est.§.fi.insti.de excep.no.in rub.C.de procuratore.Bal. in l.spadonem.§.iam tamen.ff.de excu.tu.

intellige in procuratore.priuati. Sec⁹ autem in procuratore principis.quia talis dicitur habere dignitatē.vt probat tex.in l.nemo præfectus.C.de dig.li.12.& not.in d.§.fi. idem.

Nunquid autem iudeus possit esse notarius. Ang.in d.auth.iursiurañ.quod præstatur.ab his.tenet ꝙ non.per rationem ibi poītā.in tex. quia debet iurare per Christum & Euangelia.

Sed istud limitat notabiliter.Io.de Ana.in rubr. de iude. in 3.col. vt procedat in notario principis qui dicitur habere dignitatem.vt probat tex.in l.1.C.de mand.pr.Et vult Bar.in l.j.C.de digni.libr.12.& in l.eadem §.1. ff.ad l.Iul.repet.Bal. in c.1.in tit.de feu. guar. Sed notarius priuatorum bene potest esse.quia illud est officium.& non dignitas vt est gl.no.in l.fi.C.qui mil.non pos.li.12.

Imo tabellio dicitur seruus pu.à seruieñ.l.2.ff.rem pup.salfo.l.nec enim.ff.de adop.§.cum autem inst.de adop.glo.in l.libertas.§.1.ff.de sta.ho.& in §.1.inst. de iu.perso.Vnde per prædictam limitationem. quia est officium vile. qđ etiam tenet Barb.in 1.vol.cons.43.in 5.col.dic.Io.de Ana.quòd potest exerceri à iudeo.

Istud tamen non videtur verum.duabus rationibus.1.quia certum est quòd notario adhibetur fides maior quam testi.habet.n.vim duorum testium.l.in exercendis.C.de fi.instr.faciunt quæ habentur.in l.1.§.si quis neget. ff.quemad.te.aper.& in l.optimam.C.de contraheñ.& commit.stip.& in c.cum Io.heremita. cum si. de fi.instr.in quibus iuribus habetur q°t testes requirantur.ad reprobañ instrumentum.

Sed

Sed certum est ꝙ iudei non possunt esse testes contra christianos.vt habetur.in ca.1.& in c.iudei.extra. de testi. & vult Alex in l.qm.C.de hære.& franc.de cur.in repe.l.admo.in 80. col.ff.de iu.iur.Io.de Imo.in cons.2.Alex.in 1.vol.cons.70.in fi.Fel.in c.cum sit.de iude.& in c.iudei.extra de testi.ig.&c.Alex.in 1.vol.cons.35.repetito in 2.vol.cons.179.in fi.& in e.j. vol.cons.70.in vlt.col.Io.de Imo.in cons.2.hyp.sing.41.

Vide tamen.Bolog.in cons.42.in 4.col.

Secunda ratione. non videtur verum dictum Io. de Ana. quia notarius dicitur habere iurisdictionem. vt habetur per gl.& doct.in l.1.ff.de iud.& in l.rem non nouam.C. eo. tit. & in l.1.C.vbi &apud quem.per Inn.in c.cum à nob.extra de testi.Certum autem est ꝙ iudei non possunt esse iudices. l. fi.C. de iude.& iuribus s.al.& in specie vult Ias.in rubr.ff.de iust.& iu.in 1.col.& in rub.ff.de oper.no.nun.in 1.col.Vnde videtur intrepide tenen.contra.Io.de Ana. idem.

Iudei non possunt habere aliquam dignitatem.d.c.cum sit & c.pen.de iude & c.nulla 54.dist.& c.constituit. 17.q.4. & l. fi.C.de iude.Ex quo.infertur.ꝙ iudei non possunt esse mgrat' Iudices,vel aliter pu.officiales.vt probant iura præd.

Secundo infertur.ꝙ non possunt esse aduocati. quia aduocationis officium dignum est & laudabile.l.laudabile.C.de aduo.diuer.iud.l.fi.C.de postul.& l.nemo la 2.C.de epi aud.& ita vult Ias.in d.rub.de iust.& iure.in 1.col.

Tertio.infertur ꝙ non possunt esse doct.in aliqua facultate.vt etiam in terminis vult Bar.in d.l.fi.C.de iude.in l.generaliter.§.fi.& ibi Alex.ff.de decurio in l.omnes la 3. C. de decurio li. 10.& in prohe.C.in 3.col.Ang.in §. 1.in d.auth.iusurañ. quod præstatur.Pan.in d.c.cum sit & in c.postulasti.ad fi.extr. de proba.Io.de Ana. in rub.extra de iude.quia doctoratus est dignitas.c.quanto. de mgris.& ita vult Fel.in d.c. 1.de iude.& Ias.in d.rub.de iust.& iu.in 1.col.

Iura tamen prædicta recipiunt,triplicem limitationem. vt j. 1.ig.limita ꝙ iudei non possunt habere dignitatem.pu.administrationem seu officium pu.inter christianos.Sed inter iudeos sic.tex.est in d.l.generaliter.§.fi.& ibi gl.& Bar.& volunt Pan & Ana.in d.c.cum sit.& dicit.ibi Ana.d. Flor. ita consuluisse est etiam gl.in l.fi.in vna solutione.C. de iude. & satis innuit Bar.in d.rub.de iust.& iu.in fi. dum se remittit ad illã.l.fi.

Secundo limita vt procedat in officiis pub. honorabilibus & dignus.Secus in vilibus ita Bal.in l.spadonem §.iam tamen ff.de execu.tuto.Inferens ex hoc ꝙ possunt esse procu.vt dixi §.eo.§.8.

Tertio limita ad eorum vtilitatem.sec' ad eorum incomodum.ita no.Bar.& ibi etiam Ang.in l.omnes la 3. C. de decurio.li. 10.& Ana.in d.rub.extra de iude.Fac.optime tex.& q̃d ibi no.Bar.in l. 1.C.de infam.lib. 10.& idem Bar.in l. 1. in ante pen.col.C.de digni.li. 12.vbi vult ꝙ licet quis propter delictũ perdat benef.& repellatur.ab aliquo officio. verum est ad suum comodum Sed q̃ths est sibi incomodum non repellitur. quod dictum seq.Ludo.Ro.in l.si quis in graui.§.de his. ff.ad silla.& Ang.arc.in trac.malef.in vers.Sempronium,in vlt.col. Addo Fely.in c.dilectus el 2. in 2.col.de rescr. Pro hoc. etiam fac.tex.iuncta gl.in l.2.§.pen.ff.de cap.dimi.& in l.relegatorũ ff.de interd.in fi.illius.l.Fac.etiam quod no.Bal.Ang.& Imo.ĩ l.si quis solidum.ff.de hæred.insti.vbi volunt ꝙ stante statuto. ꝙ certe personæ.non admittantur.ad officia pu.intellig.q̃ths cis afferrunt vtilitatem & honorem. alias secus. Fac. insuper. quod no.gl.& doct.in auth.hoc. amplius. C. de fideico.& in specie Pe.de Anch.in c.intelleximus.extr.de iud.vbi dicit.ꝙ illud quod dicitur in d.auth.intelligitur si hæreditas.sit opulenta & lucrosa.Secus si onerosa.

Et ita per multa tenet Fel.in d.c.intelleximus.in 1. col.& in c.dilectus el 2.in 2.col.de rescr.& Ias.in rub.ff.de iust.& iure. in 2.col Quid de iudeis ad fidem conuers. an possint habere dignitatem vide j.eo.§.40. idem.

Iudei possunt quamcunque artem.etiam honorabilem exercere.& ideo possunt merchari.tex.est in c.post miserabilem in ver.Mercimoniis.& ibi.no. Io.de Ana.extra de vsu.& in c. quanto.eo.tit. idem.

Iudeus potest esse medicus etiam christianorum. quia esse medicũ est ars non dignitas.vt habetur per Bar.in l. 1.§.j. ff.de va.& extraord.cog.& per Bal.in l. 1.C.mand.& probatur.optime.in l. 1.§.ne autem.C.de communi seruo.ma. vbi seruus potest esse medicus.Et ita in specie dicit Io.de Ana.licet prædicta non alleget in rubr.extra de iude.in 2.col.

Non tamen intelligas ꝙ possit esse doctor in medicina. qa esset contra ea quæ dicta sunt 8.in §. 10.vers.3.infertur.

Intellige etiam ꝙ potest esse medicus priuatorum, non aũt principis , quia talis dicit.habere dignitatem. vt vult notabiliter.Bar.in l. 1. C.de comitibus & archiariis li. 12.quod exclamat Ludouic.Rom.sing. 649. quod incipit nunquid esse cõquum fit ars vbi per illum tex. dicit, quòd coquus principis. dicitur habere dignitatem.

Aduerte tamen.quia præmissa sunt contra text.in c.nullus. & in c.omnes 28.q. 1.vbi prohibetur.christianis ne in suis infirmatibus iudeos aduocent neque medicinas ab eis recipiãt. licet gl.in d.c.nullus dicat ꝙ medicinalia. possunt christiani à iudeis emere & postea præparare ea.Sed non medicinas præparatas.Cogita & vide Fel.in ca. 1.de iude.vbi dicit.ꝙ possunt esse medici christianorum tempore necessitatis puta pestis. vel defectu medici christiani: & tunc non peccant christiani sumere medicinam à iudeo.alias secus. idem.

Iudei possunt habere propriũ sic.christiani. vt probat text. in l.antepe.& in l.fi.in fi.C.de iude.& in c.j.& 2.eo.tit.& auth. gazaros.C.de iude.non loquitur.in iudeis sed in hæreticis & aliis sectis reprobatis sed iudei non sunt reprobati ratione secte.vt est glo.in l. 1.C.de iude.& Bar.in l.cum senatus ff. de re. dub. nec esse iudeum est delictum punibile vt habet per Bar. in l.apud iul.§.fi.ff.de leg. 1.Alex.in l.multum.de ver.ob.idẽ.

In aliis omnibus.iudei vtuntur iure communi excepta eorum superstitione vt puta in iudiciis& contractibus.l.iudei.la 1.C.de iude.de quo vide Fel.in c.2.de iude. idem.

Item & in vltimis voluntatibus. & ideo possunt testari sic. christiani.vt vult Bal.in l.fideicommissa.in pr.ff.de leg.3.adde Aret.cons.158.Imo.cons. 1.in fi. phi. in rubr. de testa. in 6.in 14.colum.

Imo fortius iudei gaudent immunitate concessa incol. vt vult el' nr Bal.in d.l.spadonem.§.iam tamen.de excu.tut.& sequitur.Io.de Ana.in d.rub.de iude.circa 2.col.adde Alex.in 5. vol.cons.75.Fel.in d.c.iudei el 2.& Ias.in d. rub. in fi.Barb.in 4.vol.cons.63.in 1.col.

Iudeus potest rem christiani præscribere.vt probat text. in l.si fur.§. 1.iuncta gl.& ibi ponderat imo.ff.de vsuca.& est tex. expressus.in c.porro. 16.q.3.& ibi gl.limitat vt non procedat in rebus ecclesiæ.quam gl.pro sing.al.Ludo. Ro. in sing.343. adde Fely.in d.c.2.de iude.& Ias.in d.rubr.ff. de iust.& iu.in 1. colum. idem.

Iudeus potest emere rem christiani Lud.Ro. in cons.489.

Iudei habent ea quæ sunt ciuium Romanorum.Bar.in l.ex iudeis.C.de iud.Alex.in 5.vol.cons.75.Gor.cons. 114.in fi.

Iudeus non potest habere nutricem christianam. s. in eius domo.Sed extra domum sic.docto.in c.ad hæc extra de iude. Fel.in c.at si clerici.§.de adulteriis in vlt.col.extra de iud.

Iudeis an possit licite locari domus.Fel.in ca.quia. de iude. concludit ꝙ non quando intendũt exercere fenus.Licet multa adducat in contrarium.vide ibi per eum.Et latissime Barb. in 4.vol.cons. 16.in 2.dubio.vbi tenet contrarium quando ex permissione Pape.possunt exercere vsuras.

Imo etiam domus ecclesie. potest locari iudeo in emphytheosim perpetuam.Calde.in tit.de loca.cons.3.alias 281.idẽ.

Iudei qui ad fidem conuertuntur possunt licite retinere bona.Fel.in c.iudei el 2.de iude.Alex.in 4.vol.cons.104.

Et succedunt patri iudeo cum aliis filiis phi. in rubr. de testa.in 6.in 14.col.

Iudeo an possit per christianum legari.vide Fel.in d.c.iudei el 2. idem.

Iudei in successionibus.an debeant seruare legem mosaycam.an vero ciuilem Fel.in d.c.iudei. dicit. ꝙ debent seruare mosaycam.Adde Ias.in l.qui se patris.in 5.col. C. vnde lib.de quo etiam vide Calde.in tit.de testa.cons.30.Cor. in 2. volu. cons. 180.in fi.

Et etiam in aliis inter se.Barb.in 3.vol.con.65.in 2.col.Calde.in cons.10. idem.

Iudeus potest ducere neptem in vxorem.Fely.in ca.ad hæc. de iude.

Vide in materia.Barb.in 4.vol.cons. 13.in 1.col.

Contrarium tenet Imo.cons.3.

Iudeus non potest purgare moram.Ias.in repe.l. admonendi.in 136.col.ff.de iu.iur.

Iudeus an admittatur ad defensionem sui filij in causa capitali?Vide Cepo.in cons.75. idem.

Iudeus factus christianus. an possit puniri pro delicto antea commisso.decius in cons. 130.tenet notabiliter.quòd sic. idem vult in cap.quæ in ecclesiarum in 7. colum. & sequent. de constit.

Iudeus fugiens ad ecclesiam,gaudet immunitate.Fel.in ca. 3.extra.de iude.

Contrarium tenet Oldr.cons. 54.in fi.& Bar.in l. 1.C.de his qui ad eccl. confu.

iudei à principibus licite tollerantur.Paul.de Castr.in 2.volu. cons.382. Fel.in d.c.quia.de iud.habetur aliquid.s.e.§.2.idem.

Nunquid autem princeps possit iudeos à suo dominio expellere?videtur quòd non l.nullus C. de iude. Secundo per c. mr̃eorum.& d.c.sic.e.ti. Tertio quia ipsi possunt præscribere. vt dixi s.in §. 17.Item quia per eorum consortium possumus eos lucrari Deo. 23.q. 5. c. infideles item papa non debet eos expellere.Sed tollerare quamdiu potest.Inn.in c. quod super his.extra de vo.&vo.redem.Pe.Gerar.sing. 59.de quo aliquid dixi in ver.princeps §.39.

In contrarium fac.quia propter mortem Christi. facti sunt serui.vt habetur.in ca. & si multorum de iude.vnde princeps potest eos vendere.ergo multomagis expellere.ar.l. 1.& 2.C. si seruus expor.ve.Pro hac parte fac.quod no.Arch.in c.si sincera. 45. dist. vbi dicit. ꝙ per rationem præd. princeps potest eis auferre bona.Fac.etiam quod no.idem archi.in c.quia fraternitatem. 55.dist.& quod habetur in c.iudeis.ext.de iude.vbi habetur ꝙ bona non sunt eis auferen. sine licen.terrene auctori.ergo à contrario.cum licen.&c.Item tollerantur. apud nos ex pietate & gratia.d.c.& si iudeos & d.c. & si multorum ergo.non debet hoc ad necessitatem trahi.ar.l.non quicquid. ff.de iud.Tu dic ꝙ si immineat christianis periculum ex iudeorum cohãta.potest princeps sine peccato eos expellere.Ita Alber.de rox.ex mente.Oldr.in tit.de iude.de quo vide Iaso.in l. si fundũ.§.fi.ĩ 16.col.ff.de leg.j.Old.in cons.87.&cons.264.idẽ.

Iudeus tenetur.edere scripturam.Alex.in 2.vol.cons.3.

Iudeus delinquens circa rem sacram.à quo iudice ecclesiastico.s.vel temporali.puniendus sit?vide Pe.de Anch.cons.15. & Fel.in c.cum sit generale.in 7.col.de fo.comp.& in c.postulasti.extra.de iude. idem.

Copulanti scienter cum iudea imponitur.pœna mortis.Fely.in c.in nonnullis.extra.de iude.Quid econtrà.vide notabiliter Barb.in 4.vol.cons.63.in 4.col.dec.in c. canonum sta. in 7.col.de consti.Alex.in l.si adulterium.§.fratres de adul.

Iudeis quæ permittantur.vide Bal.in 3.part.cons.267.cum seq.Et multa in hac materia.vide per Barb.in j.vol.con.15.& per Sonz.in 1.part.cons.62.in 3.dubio. idem.

Iudei an sint in potestate.parentũ suorum. hoc prodest scire propter testamenta quæ fiunt per eos an valeant.& an possint comparere.in iud.sine consensu patris?Dic ꝙ sic.sic. christiani.ita expresse dicit Bal.in l.nam ciuium.ff.de his qui sunt sui vel alie.iu.Idem vult Fel.in d.c.iudei el 2.in fi.Alex.in 2.volu.cons.71.Vide tamen Barb.in 3.vol.cons. 57.in 4.col.idem.

Sed quid de iudeis ad fidem conuersis. an possint aspirare ad dignitatem.tex.videtur ꝙ non in c.constituit.ver.qui ex iudeis sunt 17.q.4.& ibi gl.& Archi. quam reputat sing Ludo. Rom. sing. 151.alias.44. quod incipiente. Nunc venio ad lucrum panis.

Limitat tamen ludo vt procedat in dignitate. ecclesiastica. Secus in seculari.Tamẽ re vera tex.præal.loquitur.in vtraq;.

Sed aduerte.quia contra hoc.videtur tex.in c.eam te.extra de rescr.& ibi in specie dicit.Panor.ꝙ iudei possunt habere dignitates ecclesiasticas si fuerint ad fidem cõuersi. quia magis laudandi sunt.ꝙ conuersi sint.quàm vituperandi ꝙ iudei fuerint. Imo fortius dicit. ibi Bal. ꝙ tale conuersus non tenetur. facere mentionem quando impetrat beneficium.ꝙ fuerit iudeus. Et idem dicit.in eo qui est restitutus ad famam. hoc tamen vltimum non pono pro constanti. per ea quæ habentur in c.quia diligentia.extra de elec.&in c.fi.extra.de postul.prela.Cogita de cõcordia iurium prædictorum.Et forte dici posset.ꝙ expositio glo.in d.c.constituit. quam ibi sequitur archi. non sit bona.Sed potest exponi qui ex iudeis sunt.i.qui ad legem iudeorum transierunt. Vel ex iudeis sunt.i. illi qui prouincias inhabitant & iudei sunt. non tamen iudeam inhabitant.& ista videtur verior. idem.

Saluus conductus concessus alicui & sociis suis. comprehendit iudeum secum venientem ita not.Ang.in l.vtiñ.ff.de sepul.viol.sequitur.Alex.in 5.vol.cons.75.& Fely. in d.ca.iudei el 2.Et iudei gaudent immunitate concessa incol.Bal.in l. spadonem §.iam autem de excus.tu. idem.

Iudei non possunt agere.nec conueniri.die sabbati.l.die.C. de iude.Bal.in l.quod fauore.C.de legi. idem.

Iudei debent portare signum.vt recognoscantur.à christianis.ne ignoranter inuicem commisceantur c. quoniam in nõ nullis.& ibi doct.maxime.Pan.de iude.

Iudei debent litigare.coram iudicibus christianis.l.iudei.& ibi Bar.C.de iude.

Condecentius tamen est. ꝙ eorum causæ compromittentur terminentur per iudeos. Cor.in 2.vol.cons.65.Et vtuntur eorum iure.inter se.Barb.in 3.vol.cons.65.in 2.col.

Iudeus qui vigore statuti vel pacti potest vendere pignus post certum tempus.Non potest post illud tempus petere vsuras.Bolog.in cons.42.in 4.col.al.Pau.de Cast.in cons.213.incip.si dicta pignora. idem.

Iudea effecta christiana potest filios infantes vẽdicare à patre remanente in iudaismo. Barb.latissime in 3.vol. cons.57. 1.dubio per totum.Panor.in c.2.de conuer.infidel.

Iudei habitantes in loco gaudent statutis.Barb.in 4. volu. cons.63.in 1.col.& ligantur. const. quantum ad pœnam corporalem & pec.dec.in loco.j.prox.al.

Iudei sunt magis odiosi & peiores.aliis infidelibus reputantur.dec.in c.canonum sta.in 7.col.de consti.Oldr.cons.51.all. c.non ne. 1.q. 1.Et licet permittatur. comedere. cum paganis. Tamen non licet cum iudeis. dec.in c.nouit. in 2. col. de iud. vbi etiam subiũgit.ꝙ nec.cum paganis hodie licet comedere.

Iudeo non defertur iuramentum.in litem. contra christianum.Io.de Imo.in cons.2.Nec iuramentum.supp.contra christianum.hypo.sing.41.

Filii iudeorum j.12.annum inuitis parentibus.baptizari nõ possunt sed per patres vendicari possunt.Calde.in tit. de iude. cons.3.alias.489.

Iudei an teneãt.ad decimas? vid' Pan.ĩ c.de terris.ext.de dec.

Iudeus baptizandus an possit constituere procuratorem. ad respondẽ pro eo sic.fit in pueris.Ludo.Ro. sing. 54.tenet quòd non. idem.

Iudæos de ciuitatibus Principes expellere non possunt.sed eos tolerare debent,nisi ex causa.Paris.cons.2.n.16. in 4. vol. Et sumus Pontifex debet persuadere ipsis principibus ne eos expellant secundum veram & magis communem opi. vt ibi. vide Marquard.de iudæis.Nec possunt cogi ad aliquod signũ deferendum,vt cognoscatur ab aliis nisi ex causa,vt per Fulg. in cons. 159.vbi loquitur de iudæis in ciuitate Ferrariæ commorantibus, qui non possunt cogi ad aliquod signum deferẽdum.vide D.Rol.à Valle in cons.25.nu.32.in 3.vol. Bonac.

Iudæus furtum committens, & postea effectus christianus potest puniri,vt est com.opi.de qua Rui.cons. 113.nu.3. in 5. vol. vbi dicit ꝑiam opinionem esse mitiorem & æquiorem. Nũ metu pœnæ hoc fecisset,& in fraudem potius, quam intuitu Dei,vt pœnam corporalem euaderet. vide Marquardũ de iudæis. Iudæus aũt opem præstans & recipiens res furatas eadem pœna,qua fur venit puniendus non potest, nec debet puniri.Rim.cons.80.per totum.in 1.vol.Item si efficiatur monachus.marf.sing. 134.Quid si iudæus ignorabat furtum.ductus crassa & supina ignorantia non probabili rem ipsam furatam vel raptam emerit,dicetur autem crassa & supina ignorãtia.qñ cõiter alij vicini dicebant & credebãt,qres esset de prẽda & bello iniusto,vel qñ ecclesia hoc prohibeat, & tales publicè excommunicabat.Vnde nõ excusatur emptor tali ignorantia ductus si de hoc nihil cogitabat quando emit,nec inqsiuit quantum potuerit,est in culpa, & tenetur restituere Lupus in trac.de bello & bellatoribus.§.si bene.nu.4.vide omnino. Archiepiscopum Flor.in eius summa. par.2.tit.8.ca.4.§.5. vbi de sericis agit.vbi dicit,ꝙ emens sericum licitè emit.dum modò nõ emat ab his,quos verisimiliter credit fuisse furatos vt à filiatoribus,textoribus,vel à reuenditrice,vide Ana.con. 70.n.27.Ruinus cons.82.per totum.in 5.vol. vbi de hæbreorem furtiuam emente. Hebræi tamen Ferrarienses ex Ducali decreto possunt in foro&apothecis palam emere,& excusantur si ignari sint rerum furto subtractarum.Similiter strazaro ii.vide ad propositum D.Contardum in reperti.l. 1. si de momenta.possessio.fue.appella.in amplia.seu quasi.n.86.fol.60. & Pasethum cons. 1. Bonacoss.

Iudæorum filij infantes,vel paruuli non possunt inuitis parentibus cogi ad fidem suscipiendam,& sic ad baptismum ipsum,sm gl in c.iudæorum.28.q. 1.Card.in clem. 1.in fi. de iudæ.Io.And.abb.Io.de Ana.Fel.& omnes in c.sicut.eo.ti.de iudæ.& Calderi.cons.3.in tit.de iud.quorum opinionem scribit esse magis communem Paris.cons.2.vol.4.& seq.in contrariã verò partem inclinauerunt Io. And.d. c.sicut.& Affl.dec. 151. post alios Canonistas, & Theologos relatos ibi p cũ,s.ꝙ filij paruuli iudæorũ ad baptizãdũ auferri possunt absq; patris cõsensu,dũmodò hoc fiat ꝓ saluãdis pueris ipsis,nõ aũt fiat pro ꝓpellendis parẽtibus coãũ ad fidẽ. sed de opinione ista nõ nihil dubitauit Ab.ĩ d.c.sicut,prout per rationes citatas per cũ, & per alios tenẽtes communem dubitari contingit, iõ, ne te decipiant sequẽtes istã partem vltimã noli discedere in ꝓsulendo,& iudicando à communi præmissa,quam non leuibus fundamenis:sequitur etiam Marquardus de Susannis in trac. de iudæis,& infidelibus,in 3.par.c.2.n.7.& dicit veriorem,& magis cõem plurimumque declarat.F.Viuius.lib.2.opi. 151.

Iudæorum liberi paruuli ad fidē Christianam cogi, compelliue nequeunt, vt nec ipsi adulti parentes, quod frequenter placitum affirmat Fel.in c.sicut.de iudęis.Calder.cons.3.in ti. de iudæ.Paris.cons.2.lib.4.Marquard. de iudæ. part.3.c.2. nu. 6.Viuius lib.2.opi.151.Nec.n.aliud est inuitis hominibus religionem obtrudere, q̃ pulcherrimo pietatis prætextu efficere.vt illi suæ religionis nexibus exuti viuant impij atq; ex leges, vt rescriptū in fide Christianæ fauorem olim fuisse legit̃.

Iudæorum vxores tacitæ hypothecæ prærogatiuam ꝑ sua dote in ipsorum maritorum bonis, instar Christianarum, habent. vt frequens doctorum pronunciatum asseuerat Marquard.in tract.de iudæis.2.parti.c.1.nu.9.& c.5.nu.22.&part. 3.c.6.nu.2.& c.8.nu.1. E.Suarez.

Iudæorum iusiurandum contractus aliàs inualidos, & pactum de non succedendo non confirmabit, vt communem esse opi.& ab ea non recedendum asseuerat Marquard.de iudeis.2.par.c.8.nu.7.& nu.9.Quanquam id nulla omnino probabili ratione innitatur, atque vt impium, vanum prorsus & vtilitati publicæ aduersum.illud praxis reiiciat. idem.

PRO.iudex viri boni officio fungitur.l.continuus.§.j.ff.de verb.obl.l.ceteræ.§.1.ff.fam.ercisc. Bellon.

PRO.iudex debet iudicare secundum leges & consuetudines, non secundum exempla.in l.nemo.C.de sen.&interl.omnium iud.l.rem non nouam. C. de iudi.in §. omnis autem iudex.in auth.de iud.§.1.instit.de of.iud. Bellon.

PRO. iudex debet iudicare secundum allegata & probata. l.illicitas.§.veritas.ff.de of.præsi.

OBIEC.Contrà.imò secundum conscientiam suam, & æquitatem.l.quod si ephesi in fi.ff.de eo quod certo loco.l.placuit.C.de iud.l.si irruptione.in fi.ff.fini.regun.

SO.Contraria procedunt, quando aliquis, vt iudex habet conscientiam & æquitatem.quo casu de facto sibi cognito ꝑ probationes factas iudicare debet, nō aūt habet ꝯscientiam, & æquitatē, vt priuatus, & qn̄ habet vt priuatus:ius nō debet dicere:quia de facto sibi cognito tanq̃ priuato iudicare nō debet.ita gl.in l.2.ī fi.de fer.& in §.sit tibi.in auth.de mād.pr.Bel.

PR.iudex non debet declinare, neque ad dextram, neque ad sinistram.gl.in l.vbi.C.ad leg.Corn.de sal. idem.

PR.iudex ad non petita officium suum impertire non debet.in l.4.hoc autem iudicium.ff.de dam.infect.

PRO. iudex maleficiorum non potest cognoscere de causa ciuili.l.solemus.§.latrunculator.ff.de iud. idem.

PR.iudex plena prius discussione causæ adhibita, causam determinare debet.l.iudices.C.de iud.c.iudicantē.30.q.5.idē.

PRO.iudex postquam iudicauit, functus est officio suo:iō sententiam suam, siue iustam, siue iniustam corrigere non potest, nec amplius de causa cognoscere l.iudex.&l.Paulus.ff.de re iud.l.diui.ff.de pœn.c.in literis.& in c.venerabilis.extra de of.deleg.si compromissarius.de elect.in 6.

OBIEC. Contrà de l.quod iussit.ff.de re iud.vbi quod prætor iussit vetuítve contrario imperio tollere potest.

SO.ibi in snīa interlocutoria.sec⁹ in definitiua, vt ibi dicit̃.

OBIE.Item contra de l.si præses. C. quomo. & quand.iud. vbi idem iudex de causa iterum cognoscit.

SOL.ibi in sententia nulla ipso iure.& ita ille idem cognoscit, si est ordinarius.secùs, si delegatus:hic in sententia lata contra ius litigatoris, non constitutionis.

OBIEC.Sed contrà de l.si vt proponis.C.eod.tit.

SOL.ibi in delegato ordinario.sec.Bar.ibi. Bellon.

PRO.iudex appellationis potest pro parte sententiam infirmare, & pro parte confirmare, casus est multum singu.in l.Carmelia pia.ff.de iure patr.in c.Raynutius.vbi not.extrà de test.

PRO.iudicis officium est latissimum.l.1.ff.de iurisd.om.iudi.latissimum autem est, quod omnia continet, quia vltra illud nihil repetitur.l.vbi autem non apparet.ibi, at cum optimum.ff.de verb.obl.ergo quilibet iudex poterit omnia.

SOL.Contrà de l.ea quæ.ff.ad municip.vbi ea quæ sunt mixti imperij ad magistratum municipalem non pertinent. & l. magistratibus.ff.de iuris.om.iud.vbi ad eundem magistratum non pertinet condemnare homines ad mortem.

SOL.Hic loquimur de officio iudicis in genere, non istius, vel illius: & hoc modo sumendo non continet omnia quæ possunt expediri, per quemcunque iudicem, de mundo, non ꝙ possit vnus quisque omnia: sed hæc appellatio officij iudicis continet omnia quæ possunt pertinere ad vnumquenque iudicem, cum sit genus generalissimum. idem.

PRO.iudici fit iniuria, cum ad alterum itur.l.litigatores.ff. de arbit. idem.

PR.iudicādi mun⁹ est publicū, & necessariū.l. quippe.ff. de iudi.l.munerū.§.iudicādi. ff.d mu.& ho.l.quare.ff.de iud.idē.

Iudex non teneť exprimere cām in snīa c.sicut de re iud.& l.in summa.ff.e.ti.& ita tenet gl.in l.si me, & Titium.ff. de excep.rei iud.imò eam exprimendo fatuus censetur.l.2.§.ignominiæ.ff.de his qui no.infa.no.gl.in l.properandū.§.illo.C.de iudi.& habetur per Io.And.& alios in d.c.sicut.& per Bart. in l.qui Romæ.§.duo fratres.ff.de verb.obl.& Papien.in sua practi.in forma sententię definitiuę in gl.relaxandum.n.4.& Cornæ.cons.345.n.3.vol.1.& cons.89.n.1.vol.3.tamen si ipse iudex causam ineptam exprimeret, dicta snīa penitus vitiaretur secundum Fel.in c.cùm ordinem, extrà de rescr.Inno.& alios Doct.communiter c.in præsentia, de renunciat. & in l.si is, ad quem.ff.de acq.hære.& istam opinionem communem sequitur, & citat Curt.iun.in l.1.n.31.ff.si cert.pet.Ratio istius communis videtur hęc quia iudex releuatur à iure ab expressione causæ in sententia, illud est pp præsumptionem iuris, quæ est pro ipso iudice, d.c.in præsentia & l.2.C.de of.cui.iud.quem quidem tex.ad hoc singularem & meliorem de iure dicit Barba.in tract.de prestan.Card.in 1.q.1.partis.Sed quando exprimit causam in sententia, quæ sit inepta, aut minus legitima, tunc sumus in casu claro, ꝙ iudex malè iudicauit, & sic cesset præsumptio in re clara, quæ est pro iudice.l.continuus.§.cùm ita.ff.de verb.obl.Aduerte etiam hic, ꝙ quando iudex asserit in sentētia probatum fuisse aliquid per duos testes se referendo expresse ad acta, tunc si constaret de errore ipsius iudicis esset nulla, secundum communem opinionem omniū Doct. quam citat, & sequitur Dec.in c.quoniam contra, nu.158.de proba.& Mod.ibi.Limitatur primò ista communis ex no.per Ant.de But.in c.per tuas.extrà qui filij sint legit. vbi per illum tex.concludit ꝙ si ad ferendam sententiam iudex ex duabus causis moueatur, quarū vna ad causam faciat, altera minimè, sustinebitur sententia ex ea faciente ad causam, vbi aliàs rederetur nulla, si vna tantum ratio fuisset expressa.ca. ex parte. & ca.dilectus.de concessi.præbend.& hoc idem sequitur Inn. in d.c.in præsentia.Imo.in l.si plagij.& in l.quod dicitur.ff. de verb.obl.Ant.& abb.in c.1.& c.cum inter.de re iud.Alex.in l. qui Romæ.§.duo fratres.ff.de verbo.obl.& in l.si is ad quem. post Roma.ff.de acq.hæred.cum aliis concord.de quibus per eum, & Mod.in dictis locis. Limitatur secundo loco præcitata communis per doctrinam Iacob.Butrig.l.2.§. ignominiæ, ff. de his, qui notan.infam. vbi voluit ꝙ si iudex expressit falsam causam in sententia, per quam sententia reddebatur nulla cum adiectione dictionis, maximè, sustinebatur sententia, quoniam ad illam causam duntaxat nō censetur Iudex se adstrinxisse, & istam doctrinam sequitur Abb.in c.sicut.de re iudi.& in c.ex parte Hostensis. circa de concessio. præb. & c.tū ex literis de rest.spolia.& Alex.in d.§.duo fratres.& hoc dictū Iaco.Butrio. procedit, quando ex actis apparet de alia legitima causa:tunc enim Iudex exprimendo causam falsam apposita dictiōe maximè verisimiliter ad illam causam legitimam, quam non expressit respexisse videtur, & ita declarat Domi. in c.venerabilem, §.fi.de sen.exc.in 6.& in c.in tantum circa fi. 21.dist.Imo.& D.Ant.in c.ex parte de renunt. & in ca.ab excommunicato.de rescr.& Roma.in l.si is, ad quem. ff.de acq. hæred. & istam scribit esse communem opinionem Ruynus cons.63.nu.15.vol.1. F.Vi.

Iudex succedens in officio potest interpretari sententiam sui prædecessoris ex coniecturis, & aliis quæ percipere potest ex agitatis coram prædecessore secundum Bart. Ang. Imo.& alios Doc.communiter in l.ab executore.ff.de appellat.secus verò si ipse successor vellet interpretari dictā sententiam suo sensu mero, secundum Imo.ibi saluātem contrariam opinionem Bald.in l.2.C.de sen.ex breui.recitan.& istam communē celebrāt, sequuntur & citant Doc.in d. l.ab executore & similiter Iudex succedens in officio potest exequi sententia absq; mādato sui prędecessoris, qui videtur idem Iudex, vt per Bart, in l.à Diuo Pio.§.sententiam Romæ.ff.de re iud.cuius opinionem communiter sequūtur Doct.vt per Soc.ibi n.16.amplia hoc in tātum procedere, ꝙ iudex etiam alterius tribunalis habet facultatem sententiam alterius Iudicis exequendi, vbicūque ad ipsam pertineret executio ista de iure communi, seu statuario, secus verò, nisi haberet huiusmodi executionem de iure communi, vel municipali, qm̃ tunc nō posset sine literis iudicantis, vt per Bart.& omnes in d.§.sententiam Romę, vbi Soci.alios referens scribit n.17.& seq.istam esse communem opi.& his, occurrit.congruenter hic, quod sentētia lata super executione sententiæ est interlocutoria secundum Doc.cōiter in l.ab executione.C.quorum appella. vt per Ripā.in l.qđ iussit.n.43.ff.de re iudi. licet Iac. Butr.in d.l.ab executione.& malè teneat dictam sententiam esse diffinitiuam. F.Vinius.

Iudex si aditus fuerit super absolutione à iuramēto in ꝯtu vsurario

vsurario seu simulato ad effectum, posteà agendi super simulatione ꝯctus absolutione obtenta non potest coram alio iudice de simulatione agi, sed coram eodem iudice id petere necesse est: sm Bald.singulariter in l.ordinarij, C.de rei vendi.cuius doctrina cōiter est recepta per omnes Doct. in l. quoties. C.de iud.& præsertim per Alex.ibidem nu.4.& ponunt Mod. in rub.extra de iud.& in rub.C.de eden.vbi oēs vno ore fatentur opinionem Bald.communiter approbatam esse, nō obstātibus traditis per Paul.de Cast. d.l.ordinarij, & opinionem ipsam Bald. tanquam cōem defendit & tuetur à morsibus Dec. in d.rub.de iud.Cur.iun.in pręcitata rub.C.de eden.n.14.vsq; ad nu.22. Hinc Alex.cons.58.n.7.8.& 9.vol.1.dixit ꝙ si corā aliquo iudice sit petita exhibitio alicuius scripturæ vel instrumenti, ꝙ iudex qui fuit aditus in isto præparatorio exhibitionis scripturæ, remanebit iudex in causa principali, & sic in iudicio præparato. idem.

Iudex laicus de causa vsuraria nō pōt cognoscere sm Bart. in l. quoties. C.de iudi. quem sequitur vltra alios ibi Alex.& Ias.asserentes istam esse communem opi.& omnes Doct.in l. Titius.ff.so.ma.In Regno verò Neapolitano seruatur contrarium per literam Regis Ludouici, & Reginæ Ioannæ contra vsurarios, imò de iure cōi iudex Ecclesiastic⁹ cognouit de omnibus causis spiritualibus, & ecclesiasticis ad ecclesiam spectantibus, etiam si inter laicos agitātes.prout est in causa vsurarum, causa matrimonij, causa iuramēti, & legitimationis filiorum, & de aliis similib⁹, siue causa sit principalis, siue emergens, vt est tex.in c.tuam.de ordi.cogni.& ibi per abb.& in c. lator.qui filij sint legiti.& Doct.in l.omni nouatione.C.de sacros.eccl.& not.etiam Bart.in d.l.quoties.& in l.2.ff.de iurisd. om.iud.idem tenet Ang.in §.si quis autem pro pecuniaria.in auth.de san.Epis.reprobata ibi cōmuniter gl.per ipsum, & per allegatos Doct.qui aliter sentiebāt. Hinc est, ꝙ iurans falsum, coram iudice seculari non potest ab eo puniri, sed ab ecclesiastico secundum Bald.in l.fi.C.de iu.iur.& in l.si cum paruo.in q.fi.eo.ti.& ista est communis opinio teste Boerio in decisio. 305.nu.2.4.5.vbi refert nonnullos Doct.contrariam asseuerantes.nec non iudex ecclesiasticus cognoscit in causis spiritualibus annexis, vt habetur in c.quanto.de iud. prout est ius patronatus, vt diximus s.latè. idem.

Iudici vbicunque est sublata facultas cōdemnandi à nouo iure corrigēte antiquum, ob hoc nō intelligitur eidem prohibita authoritas absoluendi, secūdum gl.in cle.1.ver.ꝯ eos.de hæreticis.cum qua sentiunt oēs Canonistæ cōiter ibi, & Legistæ in l.3.de re iud.vt refert Claud.de Seysel.in rub.ff. de acq. poss.Ias.in d.l.3.nu.5.& Moder.repetentes in l.nemo qui condemnare.ff.de reg.iur.vbi Dec.post Bald.assignat rationem istius communis, in cōtrariam snīam ꝙ in materia correctoria prohibita condemnatione, censeatur, prohibita absolutio, inclinauerunt, Steph.Vercel.& Ancha.in d.cle.1.& sequitur Aret.in d.rub.ff.de acq.pos.Bart.Socy. ibi motus tribus fundamentis, vt per eum.& Fel.in d.c.3.de re iud.vbi ponit istam opinionem.Socy.& sequacium esse communem, & cum ea videtur etiam concurrere Rip.in d.l.3.vbi eam.nu.8.interpretatur & limitatur non procedere quando prohibetur condemnatio fauore, & priuilegio personæ condemnandæ:tunc non censetur prohibita absolutio, nec in odium retorqueretur, ꝙ fuit inductum in fauorem.l.quod fauore.C.de legi.& ita procedit tex.in l.quoties.C.vbi secutores & ibi Bal. idem.

Iudex tenetur condemnare victum victori in expensis: nā tex.in l.properandum.§.sin autem alterutra. C. de iud.arctat iudicē ad ꝯdemnandum victū victori in expensis, c.1.ibi sciāt iudices victumvictori in expensis esse ꝯdemnandum, & ibi in summario tex.id omnes.Doct. cōiter admittūt dum dicūt ꝙ victus victori debet ꝯdemnari in expēsis.vt p Bar.Ang. Saly. Pau.de Cast.& Ias.hocq; intelligit, & declarat, si petant dictæ expensę per partē.si verò nō petant ad hoc non tenetur iudex vt per allegatos Doct.per l.dies §.hoc autem iudiciū.ff.de dā. inf.licèt hoc possit facere iudex si vellet, i.ꝯdemnare victū in expēsis nō petitis per l.ædiles.§.sciendum.ff.de ædilit.edic. ita tedēt Dy.& Bar.in d.§.hoc autem iudiciū.in 5.q.Bal.in l. non quicquid.ff.de iud.Ange.& Ray.in d.§ sin autem alterutra.& ibi latè Alex.n.31.& post eum Ias.n.31.ponunt istā esse cōem opi.Rip.d.§.hoc aūt iudicium.n.1.& seq.& ita seruatur in practica, vt tradit Im.l.Paulus.ff.de re iud.& eam silr sequitur Ias. multos Doct.citās in l.vniuersa n.4.C.de pre.imp.of.& iudex non solum pt cōdemnare victū victori in expēsis nō petitis si vult.factisq; ante lit.cont.sed ēt in expensis factis post lit.contest.sm Rip.in d.§.hoc autem iudicium nu.81.verum si iudex non condemnat victumvictori in expensis petitis, censetur facere litem suam, & tenetur resarcire de suo, sec.Bart.in d.§.sin autem alterutra, & alios docto. in d.§.hoc autem iudicium. & istam snīam sequuntur.& aiunt esse communem Mod.ibi Maranta in tract.iudiciorum.in 6.part.3.membri.nu. 12.& Corsetus in singul.in vers.iudex.Ampliantur prædicta quod vict⁹ victori in expensis petitis per iudicem debeat ꝯdemnari non solum procedere in causis ciuilib⁹ verū etiā in criminalibus sm communem adsertionem omnium Doc.quam citat, & declarat mars.in sua prac.crim in §.superest nu.1.Limitatur quoque prædicta nisi litigator, haberet iustam cā litigādi. tūc.n.iudex, non potest ipsum ꝯdemnare in expensis petitis sm communem opi.de qua attestatur Cagnolus in l.qui in alterius.ff. de reg.iur.nu.25. idem.

iudex Laicus seu eius familia potest capere clericum deprehensum in crimine, vel rixa.sed non potest illum detinere, imò statim tenetur iudici competenti ecclesiastico præsentare, vt sentiunt oēs canonistæ cōiter in c.cum ab homine.de iudi.vt referunt Mod.ibi, & dato quod iudex Laicus, caperet informationem contra clericum de delicto ab eo commisso, tunc iudex ecclesiasticus nō tenetur stare ꝓcessui iudicis secularis, dum sibi remittitur clericus cum dicto processu. Ista est cōis opinio Doct.in c.at si clerici.de iudi.teste Fel.& Mod.ibi & Grammatico in cons.Crimi.42.& Ruino cons.7.vol.5. Interpretatur hoc nō procedere in clerico capto, repertoque absque habitu clericali ad cōmittendum homicidium, & cleric⁹ captus sine habitu tempore homicidij perpetrati dolo, & ex proposito nō debet fori priuilegio gaudere, ideò nō pōt aliquo pacto petere remissorium ad iudicem ecclesiasticum secundū Host.Io.And. & Ant.de But.in c.perpendimus, de sent. excom.Istam scribit esse com.opi.Boer.decis.63.n.16. idem.

Idem Laic⁹ potest punire Sacerdotem, Clericúmve crimē assassinij committentem eo ipso absque actuali, & solenni depositione, & degradatione, & hoc ob criminis immanitatem est proculdubio speciali ratione obseruandum, secundum Lapum, & alios canonistas in c.1.de homicid.in 6.Hipp. de marsil.in l.vnica.nu.107.C.de raptu virgi.& in sua pract. in §. diligenter.n.160.& in §.examinanda.n.25.quorum opinionem sequuntur.& communem esse asseuerant Lambert.in c.1.de hæret.in 6.n.88.Io.Bernar. in pract. crim.in c.11.idem notat Stepha.Aufrer.in clem.j.de of.ord.reg.j.fallentia 18.& Grammati.in voto.8.n.4.& seq.& hoc videtur iure cautum ob criminis immanitatem. sed in aliis casibus iudex laic⁹ debet esse certus, & de sua iurisdictione non dubitare, quia qualitas, quę fundat, aut priuat iurisdictionem debet de ea ante omnia cōstare.l.2.§.si dubitetur.ff.de iud.vbi Doct.per illum tex.ita cōmuniter tenent, & in l.si quis ex aliena.e.ti.& in c.super literis. de rescr.vt per Gramm.in cons.crim.1.nu.53.& seq.quod repertur positum in fine suarum decisionum. idem.

Iudex in sententia diffinitiua non potest aliquo pacto sibi reseruare in futurum ꝯdemnationem, vel absolutionem expensarum, sed taxationem sic sm Cy.& oēs cōiter in l.terminato.C.de fruct.& lit.expen.Bald.in auth.generaliter.C.de episc.& cler.licet Bart.(& malè) post gl.in d.l.terminato.senserit ꝯrium, & de ista communi attestantur Mod.ibi, secùs verô videtur in interlocutoria nam per eum non desinit esse iudex, ita tentat Fel.in c.significauerunt.extra de excep.hoc idē dicendum est in delegato, qui quidem non potest sibi reseruare taxationem expensarum, nec suam sentētiam interpretari, secundum Bart.& communiter scriben.in l.ab executore. ff. de app.per tex.ibi, & gl.in vers.preces, nisi secundum præcitatos Doc.talis delegatus esset, qui vtique posset exequi snīam, iuxta not.per gl.in l.à diuo Pio.in pr.& §.1.& ibi Bart.ff. de re iudi.quia delegatus à principe non solùm de iure canonico pt suam sententiam exequi.c.significasti.& c.quærenti.de of. del.sed etiam de iure ciuili.l.fi.C.de iudi.& ita tenent Doct.d. l.à diuo Pio, & Socy.alios referens ibi, vbi asseuerat istam esse communem opinionem. idem.

Iudex vbicunque lex imponit pœnam, ab illa recedere nō potest, nec debet, tex.est cum gl.in c.licet, extrà de pœnis.probatur etiam in l.1.§.calumniatoribus.ff.de priua.delict.& hoc firmat quoque Iac.Nouellus in trac.ad defensam in rub. incip. his hactenus.n.44.post alios per eum relatos ibi:facti.n.quæstio in arbitrio iudicis est, pœnæ verò persecutio non eius voluntati, sed legis authoritati reseruatur:tamen iudex ex causa iusta, seu rationabili potest pœnas à lege statutas augere, vel minuere, tex.est iūcta gl.in l.hodie. ff.de pœnis.per quem tex. ita tenet Inn.in c.ext.de const.Bart.in l.quid ergo.§.pœna grauior.ff.de his, qui not.infa.Bald.& Saly.in l.& si seuerior.C.ex quib.caus.infa.irrogatur, Paul.de Cast.cons.328.vol.2.Doct. omnes communiter in d.ca.1.extrà de constit.in d.l.hodie.& in d.§.pœna grauior.& istam communem sequitur etiam, & citat

citat Dec.in c.de causis,n.94.& seq.de of.deleg. Paul. Grilandus in trac.de relaxa.carcera.in j.rub.q.6. incip.sexto nō omittam.nu. 1.Maranta in tract.iudiciorum in 4.part.pr.n.65.mat sil.in l.pœna legis Corneliæ.§.sed & si quis,n.6.ff.ad l.Corn.de falsis,& in sing.244.Marc.Ant.Blan.in prac.crim.in rub.exordiente,postquam videmur,n.91.cum aliis seq.Mod.Ferra. in d.c.1.de constit. & Iac.noue.d.trac.ad defensam,& huiusmodi arbitrium, seu authoritatem iudex habet à lege, probatur in l.aut facta.§.fi.ff.de pœ.&in d.l.hodie,&in precitato §.pœna grauior. Ratio dicti arbitrij videtur ista,quia delicta cū diuersis circunstantiis,& qualitatibus perpetrātur & quibus crimen ipsum qnque fit excusabile,quādoque magis atrox,& odiosum,quas circūstantias,&qualitates oēs lex ipsa exprimere nō potuit,sed quasdam expressit,vt d.l.aut facta.§.j. cum 2. seq.ideò dedit iudici istam facultatem,& arbitrium, vt sm facti ꝯtingentiam pœnas ipsas arbitrio suo ex causa augeret,minueret,vel mutaret.d.§.pœna grauior,& d.l.aut facta.§.1.& super hoc posse nt exemplificari plures causæ,quas cōgerit Bar. in d.§.pœna grauior.& Fel.in d.c.1.de consti.&in c.accedens, vt lit.non contest. 1.propter senectutem,vel iuuentutem,propter furorem,vel ebrietatem, propter calorem iustū, propter nimiam excellentiam hōis in aliqua arte,vel ingenio,vt dicit Aret.in allegato §.pœna grauior,in addit.ad Bar.quæ incipit, adde hic ꝙ iudex,Ias.in l. 1.ff.de legib.Marc.Ant.Blanc.in præcitata prac.n.82.vbi istas causas ponit,&alias quamplures hic non expressas latius ponit,& comprobat:quotiescunque verò iudex recederet à pœnis in iure statutis, debet exprimere causam,& an,& qn̄ recedere possit à pœnis statutis à lege, & qn̄ debeat aliàs redire,&ad quos iudices Ecclesiastici:vide Moder.Hispanos in decis.criminali,in gl.Canonicis,vel synodalibus.Ampliatur ista communis,&in tantū extendit vires suas, vt procedat non tm̄ de iure communi,sed de iure municipali vel statutario etiam,itaꝙ si statutum imponit certam pœnam pro aliquo crimine.iudex potest illam ex causa permutare,secun.Bar.in d.§.pœna grauior.& in l.fi.de receptatoribus, Bal. in d.l.& si seuerior.abb.in c.2.de delict.puerorum Fulg. cons. 124,præsuppositis.Aret.cons.131.Spiritus sancti gratia.in fi. & in c.at si Clerici.§.de adulteriis.de iudi. cum aliis cumulatis per mars.in singul.244.tu scis illud quod,& ista est magis cōmunis opinio,vt per Deci.in c.de causis.nu.97. de off. deleg. quam sequitur omnibus ferè contrariis respondendo Fulgo. in d.l.& si seuerior. Paulus Grilandus in allega.trac.de relaxatio.carceratorum,in rub.in q.6.nu. 8.& seq.& Dec.in d.ca.de causis. n.97.Ampliatur postremò dicta communis,vt non solùm habeat locum in causis,& pœnis minoribus, & extraordinariis,sed etiam generaliter in omnibus ordinariis,secundū gl.in d.l.hodie,quam sequitur ibi Bar.&in d.l.quid ergo.§.pœna. Bald.& Saly.in d.l.& si seuerior.Et istam partem scribit esse communem Grilandus in allegato trac.de relaxat.carce in rub. 1.q.6.nu. 5.& istam communem limitat in quinque casibus.Fel.in c.2.§.ad corrigendos.de accusatio. Carrerius verò eam limitat in octo casibus in sua practica criminali, in tract. de homicidio. nu.7.n.123.cum aliis seq.& in tribus aliis limitat Marc.Ant.Blan.in d.pract.crimi.nu.81.cum aliis seq.sed istam materiam vsque ad nauseam, & ad saturitatem meliùs, quàm alius declarat,& explicat Tyraq.in.tract.de pœnis temperandis,aut remittendis per totum illum tract. idem.

Iudice negligente,seu recusante deferri iuramentum in supplementum semiplenæ probationis,ab eo potest appellari stāte ista negligentia secundum Bart.in l.admonēdi.ff.de iu.iur. cum quo sentiunt Bald.cæterique Doctores ibi & Saly.&omnes communiter, & vno ore in l.in bone fidei.C.de iu. iur. & Panor.in c.fi.extrà de iureiurand.vbi assignat rationem istam pro corroboranda dicta communi,ꝙsicut potest appellari,qn̄ defertur iuramentum non habenti iustam iurandi causam. l. generaliter.C.de iu.iur.ita quando iudex nollet deferre præcedente legitima & rationabili causa,& istam communem sequuntur,& citant Moder.in locis præcitatis. idem.

Iudex à quo fuit appellatum reiiciens appellationem quæ interponitur non ab executione,seu re iudicata, sed à sententia,debet puniri triginta auri pondo.tex.est in l.quoniam iudices.C.de appellatio.vbi Saly.&Doct.not.vnde debet esse cautus appellans etiam si iudex de facto reiiciat appellationem, vt appellet ab huiusmodi reiectione,alioquin reiectio transiret in rem iud.secundum Card.Zabare.in cle. 1.de dol.&contuma.Hinc inoleuit practica,ꝙcauti iudices,à quibus appellatur,non reiiciant simpliciter appellationem ne incidāt in pœnam. d.l. quoniam. Sed ꝙ dicant se admittere appellationem si,& inquantum tenentur,& debent de iure,& non aliter,nec alio modo, quo casu talis appellatio admissa sit, & inquantū non videtur simpliciter admissa,sed solummodo in casu quo de iure admitti debuit sm Bal.in l.ædita.&ibi not.alij Doct.de edend.Roma.cons.501.declarationem.Ang.con.217.in causa accusationis.Soci.iun.cons.18.visis.n. 14.& seq.vol.1. His accedit vtiliter, ꝙ iudex à quo propter admissionem appellationis,si &in quantum,censetur à se iurisdictionem abdicare, adeò ꝙ processus aliquis coram eo amplius fieri non potest, & factus non valet, & istam scribit esse communem opinionem Roma in d.cons.501.vel 401. idem.

Iudex deferendo appellationi etiam si re integra reuocet grauamen,non propterea recuperat,neque reassumit iurisdictionem in ea causa abdicatam,secundum Gemin.& Io.And. in c.cum appellationibus.de appel.in 6.& alios communiter ibi.Bal.in l.eos.§.Apostolos.C.de appellatio.& istam opinionem audacter asseuerant esse communem.Iaffredus in decis. 480.& Paris.cons.106.n.25.vol.4. & iudex ex quib.rationib. nota posse deferre appellationi, vide Prac.Papien.latè declarantem in forma Apostolorum.§.detuli.n.2.Declarantur prædicta per scriben. ꝙ iudex inferior non habet authoritatem tollendi appellationem à definitiua, secus ab interlocutoria, vt sentit gl.Bar.& Ang.in l.fi.per illum tex.C.de sent.& interloc.om.iud.tamen contrarium tenuerunt omnes Canonistæ communiter in c.sicut Roma.de rescr.& Bar.reuocando sententiam in melius in l. 1.§.fi.ff.à quib.appel.non licet.n.2. istā communem opinionem sequitur,& citat Rip.in d.c.sicut Roma.nu.20.cum aliis seq.Limitatur prædicta communis ita declarata non habere locum,quando vnus iudex ex tribus delegatis detulerit appellationi, tunc enim causa per huiusmodi delationem vnius iudicis non deuoluitur ad superiorem secūdum Bal.in auth.hodie.C.de app.quem sequitur Card.in cle. 1.q.26.de appella.& Imol.ibi Domi.in c. cum appellationib. §.j.de appel.in 6.Ang.in l.si cum dotem.§.eo autem tempore. ff.so.ma.& Peru.in c.fi.q.7.de constit.& istam sententiam asserit esse communem dec.in c.cùm omnes.n.35.de consti. idē.

Iudex debet deputare exploratores, siue æstimatores duos ad probandum valorem rerum in omni casu, etiam in casu l. 2.C.de rescin.vend.& ad probādum damni quātitatem, & æstimationem, qui quidem æstimatores ipsa omnia æstimàre debent,& referre iudici secundum Bart.n.20.Bal.Paul.de Castro,Saly.& omnes in d.l.2.vbi Cagnolus.n.258.scribit istam esse communem opinionem,& seruari in practica quotidiè, &isti æstimatores priùs iurare debent, de æstimando bona fide,sine fraude.tex.est,& gl.Bar.Bald. & scriben. omnes communiter in l.hac edictali.§.his illud.C.de secun.nup.& hoc idem firmat idem Bart.in l.Theopompus.n.7.de dote preleg. in proœm.Digestorum. vnde periti, qui quotidiè adsumuntur in causarum definitionibus,vt secundum artis peritiam ꝓprium iudicium declarent,iurati respondere tenentur.tex.& ibi Doct.in c.fraternitatis.de frigidis,& malef.abb.& alij in c. proposuisti.de proba.Dec.Ias.in repet.l.admonendi.n.237.ff. de iureiur.Crotus in tracta.de testibus.in 7.part.vbi asseuerāt audacter istam esse communem opi.& hoc iuramentū quandoque ad æstimationem peritorum, quandoque ad veritatem pertinet,præsertimque quando rei veritas percipi potest ex peritia artis,vt ex agrimensoribus,sicuti opinatur Bald. in d.proœm.Digestorum. & in d.§.his illud.& Dec.alios referēs in d.ca.proposuisti. & ita istam materiam pulchrè declarabat Raynaldus,& Rodulphus Perusinus præceptor meus in acutissimis interpretationibus suis, dum interpretabatur Perusij maxima cum laude dictam l.admonendi.His accedit ꝯgruenter,ꝙ citari debent partes quando iudex vel æstimatores proficiscuntur ad videndum locum,vel rem pro æstimastione facienda secundum Bar.in d.l.Theopompus,& Cagnolus in d. l.2.num.262.& nota vlteriùs ꝙ etiam post didicita testificata mitti possunt ipsi æstimatores, & exploratores ad æstimandum secundum Bald.eleganter in dicta lege 2. vbi Cagnolus. num.205. idem.

Iudex necessariò citandus est vbicunque in causa appellationis,quæ agebatur coram superioribus ex officio processit, secundum gl.in c.cum speciali.§.porrò,de appellatio.communiter ab omnibus Doctoribus approbatam inibi,quam communem sequitur,citat,& declarat Dec.in d.c.cum speciali.numer.27.cum aliis seq.vbi an omissa dicta citatione processus sit nullus. idem.

Iudex citari debet per superiores ad tuendū honorē suum, vbicūque ageretur de reuocatione sn̄iæ ad pœnam imponendam ipsi iudici:qui malè iudicauerit, vt per glo.in c.sacro. de sent.excommu.communiter approbatam ab omnibus Canonist.ibi,quam quidem communem ibi sequitur & commendat Fel.& Boer.in decis.259.nu.2.& seq. idem.

Iudex

Iudex promittens liberationem,impunitatēque delinquēti,si delictum confiteatur,non tenetur huiusmodi promissionem obseruare,imò ex tali confessione non obstante promissione impunitatis eidem facta potest postea illum condemnare,& excusatur,secundum Præposi.Ale.& Domi.de S. Gemi. in c.si quilibet.& c.vtilē.22.q.2.Feli.in c.accedens. el 2.vt lite nō conte.& in c.afferte mihi gladium.de præsum.Domi.post Vguti.& Archi.in c.nos in quenquā.in fi.2.q.1.per tex.in c.vtilem 22. q.2. & istam ait esse com. opi. Hiero. Chuchalon in addit.ad Deci.in l.ea est natura.ff.de reg.iur.& Mod.in d. c. afferte mihi gladium,quæ cōis ratione non caret:nam iudex ad inuestigādum veritatē pōt vti cauillationibus,ac ēt simulare, vt probatur in d.c.afferte mihi.& in c.non enim volebat De⁹. 22.q.2.& ꝑꝑ vtilitatem publicam ad bonum finē permissa est simulatio d.ca.vtilem,comprobatur quoque secūdo loco,& fortiùs videlicet ꝙ in malis promissis nō expedit fidē obseruari.c.in malis promissis.de reg.iur.li.6.Hinc est,ꝙ pacta ꝯ publicam vtilitatem ēt si iuramēto vallata sint promissa,minime seruari debent.vt dicit Bart.in l.si quis pro eo.ff.de fideiuss.& in l. 1.de dolo.Tertio loco comprobatur dicta cōis ꝙ non refert qūo veritas habeatur,dūmodo habeatur,l.cum seruus.ff. de ver.ob.Postremò fulcitur ista cōis: nam si licet excoriare, torquere,&alia nōnulla in corpore hoīs fieri ꝓ veritate habēda,tanto magis blanditiis,& bonis verbis sm Archi.in d.c.vtilem,&alios in locis præcitatis,imò iudex pōt delatum de criē ad pœnam dānare ex sola ꝯfessione,quam ab eo,præmissa criminis impunitate, extorsit,& de iure id permissum iudici esse absque vllo peccato adseruerunt Archid.in d.c. nos in quenquam.Fel.in præcitatis locis in c.afferte,& in ca.accedens.Paris de puteo in tractatu syndic.c.saluus ꝯductus.& c.de tortura.ver.& aduertēdum est.& Catelli.Cota in Memoralibus,in ver.dolū bonū.In ꝯtriam verò partem inclinauerunt ꝯplures Doc.videlicet ꝙ iudex teneatur dictam promissionē,& fidem seruare.Iac.de Belui.in practica crim.in rubr. de q. vbi admonet iudices abstinere à prædictis persuasionibus in specie, sed gn̄aliter interrogēt qđ crimen commiserit.& istam sn̄iam sequuntur ēt,audacter fatentur esse veriorem Dec.& Cagn.nu. 20.cum aliis seq.in d.l.ea est natura,vbi Hier.Chuchalon in addit.ad Dec. Gram.post alios relatos per eū in q.3.per totam, quæ reperitur in fine suarum decisionū,& ita Io. de Imol. ꝯs. 109.visa inquisitione,&istam vltimam sn̄iam videtur secutus Fortunius in l.conuentionum.ff.de pac. in q.illa an iudex qui promissa impunitate criminis coegit à loco sacro discedere& secum ire delinquentem,tenetur ei fidem seruare, &c. Sed in ista ambiguitate,& in tot variis interpretum sentētiis pro materia resoluenda vnū explicitè præmittendum est, ꝙ ex dicta ꝯfessione reus minimè puniendus est, nisi spe promissionis frustratus in ea perseueret,tenēt elegāter Io.de Imol.in d.cōsil.109.Deci.in d.l.ea est natura,circa fi.&in l.vnica.C.de sen. quę pro eo quod interest.n.25.mars.in l. 1.nu. 15.ff.de quæst. & in sing.101.& 177.Alc.in l.verborum.ff.de proc. & Gram. in d.q.3.Fortunius in d.l.cōuentionum.& ibi expressius Duarenus.Iac.de Belui.in allegata practica crim.in tit.de q.n.140. Vbicunque tn̄ criminis reus confessionem ita extortam reuocauerit absque aliquo dubio opinor non posse,nec debere ex ea damnari,& ita hanc vltimam opinionem veriorem esse arbitror,quæ placet Pari.de puteo in tractatu Synd.in.c. de tortura.vers.sequitur quæstio quotidiana. Sed si in confessione frustratus spe promissionis reus perseuerauerit, damnari poterit ex mente omnium Doct.communiter,qui quæstionem hanc tractauerunt, & ita opiniones s. relatæ ad concordiam reduci possunt. idem.

Iudici interponenti decretum super alienatione rerum minoris,vel ecclesiæ,asserentiq; se ea in re adhibuisse plenā causæ cognitionē non adhibetur fides secund.Paul de Cast.con. 38.vol.2.per l.si forte.ff.de Castr.pecul.& in l.si donatione.C. de collatio.vbi latè Mod.&Pau.Cast.sequitur Dec.cons.556. mars.in sing.399.Rebuf.super cōcordā.in ti.de ꝯclusione Lateranen.concil.&Ias.in l.nec quicquam.§.vbi decretum.ff.de of.procons.& ꝯprobatur hoc ex eo,quod scribit Ias.in repe.l. admonendi.ff.de iureiu.vbi dicit ꝙ non creditur iudici asserēti se detulisse iuramētum suppletiuum causa cognita,cum absque causæ cognitione deferre non posset.Corroboratur ista doctrina Pauli de Cast.per ea quæ no.Ang.cons.107.in fi. vbi dicit,quod nō creditur iudici dicenti se sequestrare possessionem timore armorū & ratione scandali euitandi,sine quo scādalo talis sequæstratio fieri non potest,& ang.sequitur Deci.cons.366.præterea præcitatum dictum Paul.de Castr.in d. cons.38.sequitur etiam Fel. in c.Ecclesia S.Mariæ. de constit. Sed contra Pau.de Cast. d.cons.38.asserit audacter essę cōem opi.Soc.cons.115.circa primam quæst. vol. 1.& contra Paul. de Cast.tenent etiam Moder.omnes in c.quoniam contra. de probatio. &Alex.in l.sciendum.ff.de verb. obl.à qua quidem communi contra Paul. temerarium foret discedere in actu practico,Retenta igitur ista communi,ac reprobata opi.Pau. prout de iure reprobari potest dic vtiliter,ꝙ in alienatiōe rei minoris,vel Ecclesię requiritur causæ cognitio,propterea iudex, antè quàm interponat decretum super dicta alienatione debet adhibere causę cognitionem,vt voluit Ang. & alij scriben.communiter,in l.2.ff.de fer.secundum Modc.inibi,&Iaffredum Balbum decis.353. idem.

Iudicis arbitrio debet pœna imponi quotiescunque de iure cōi nō reperitur pœna à lege limitata.l.j.§.effractores.ff.de effracto.l.sanctio legum.ff.de pœnis,no.per glo.& Doct.in l. nemo Martyres.C.de sa.san.eccl.& per gl.in c.super his in versic.arbitrium,extrà de accus.& not.per Albericum & alios in l.quid ergo.§.pœna grauior.ff.de his, qui notātur infam. & isto casu quando pœna est arbitraria potest extēdi arbitrium ad mortem, & per consequēs iudex potest arbitrari pœnam mortis,vt per gl.in §.in summa.inst.de iniuriis,quam sequitur Bar.& Ang.in l.sacrilegi capite.ff.ad legem Iul.pecula. Alex. cons. 5.& cons.62.Signorellus de Homodeis cons.170.mars. in l.de minore.in pr.ff.de quæst.& Saly.in rub.C.e.tit. vbi supponunt dictam gl.communiter approbari,&istam com.citat etiam Maranta in tract.iudiciorum in 4.part.pr.n. 43.cum aliis seq.ista verò omnia intellige, videlicet ꝙ nō liceat iudici arbitrari de pœna mortis,aut alia pœna sanguinis,nisi quādo concurrerent qualitates & circunstantiæ quæ suaderent talē penam imponi.vt per Io.de Imol.in c.vt inquisitionis.de hæret.in 6.&in l.2.ff.de publ.iud.distinguendo,vt ibi per eum,& inquantum hoc desiderat criminis magnitudo secund.Bal. in l.1.in fi.C.de his qui latro.vel in alie.crim.reos occult.nam iudex tenetur attēdere facti,& personarum qualitatem,& si iudex nō suadētibus præmissis arbitrium extendere imponendo pœnam sanguinis,posset ab eius arbitrio appellari, vt per Doc.in d.c.super his. Aret.in d.§.in summa & mars.in l.quæst. modum.ff.de q.& in pract.crim.in §.constante n.8.& seq.idē.

Iudex non potest motu proprio officium suum ad priuatā vtilitatem impartiri,nisi imploranti,sec.Inn.in c. ad nostram. el 2.de iu.iur.& in c.in literis.de rest.spol.Ant.in c.j.in 1.oppositione.de libelli oblatio.& in c.sollicitè.de rest.spo.Bart.& alios.in l.dies.§.hoc autem iudicium.ff.de dam.inf.vbi n.37.& seq.scribit istam esse com.opi.quam sequitur Io.Bapt.Ferret⁹ cons.42.nu. 5.Iac.Nouellus in sua pract.crim.in rub incip.datis defensionibus.n.84.& seq.& in trac.ad defensam,super rubr.exordiente solet cōi sent.n.3.& Aug.Beroius in c.j.nu.40. de iud.Fundatur dicta communis super illo dicto,ꝙ iudex nō supplet de facto,sed de iure tm̄, vt habetur in toto tit.C. quæ desunt aduoc.& no.per gl.in c.bonæ.de postula.præl.& ita voluit Bar.in d.§.hoc autem iudicium.per l. illicitas.§. veritas.ff. de of.præsid.& ita declarat Ant.in d.c.sollicitè,& in c. 1. de libel.oblat. Comprobatur secūdo loco dicta cōis hac ratione: nam pari modo videm⁹,ꝙ stāte statuto,ꝙ iudex teneatur causas terminare ī.tempus sub pœna,hoc sanè intelligitur,si pars petierit sec.But.& abb.in c.pe.de iud.Cald.ꝯs.3. de pœ. Paul. de Cast.Alex.& Ias.in l.properandum.in pr.C.de iud.& in l.vniuersa.C.precib.Imp.offe.& Rimi.cons.535.nu.9.comprobatur vlterius si ex statuto iudex ferre sent.tenetur secun.cōsilium sapiētis,& aliter lata nō valeat. Intelligit̄, si pars consilium petierit sec.But.in d.c.2.de iud.sequitur Alex.cons.121. vol.2.& Ias.in d.l.vniuersa,Corrobatur postremò ista comm. in iudice,qui tenetur intra certū tp̄s cām cōmittere:nā intelligitur si petitum fuerit sec.Ang.ꝯs.140.quæ oīa fundātur in regula.d.§.hoc aūt iudiciū.Ista com.ita corroborata fallit primum in causis piis, in qbus iudex tenetur supplere, & officiū suū nō petitū impartiri,facit l.qui erat hæres.circa pr.ff. fam. ercisc.&§.si heres.in auth.de ecclesiasticis tit.vbi heres ex prouisione, & officio Episcopi cogitur soluere legata pia omni falcidia vacante, & limitationem istam sequuntur, & tenent Bar.&com. Legistæ.in d. §.hoc autem iudicium. Ant. de But. in c.bonæ, el 2. de postulatione præl. & Beroius,in c.sollicitè nu. 10.de restit.spol. Fallit 2.loco in absentib⁹, pro quibus iudex ex officio potest officium non imploratum impartiri, & nouas probationes inducere,vt l.ampliorē.§. 1.C.de appel.& auth.qui semel.C.qūo,&quād. iudex,& ita ꝯcludunt omnes canonistæ cōiter in d. c. bonæ.& in c.iudicantem.30.q.vlt.& Legistæ in d.§.hoc autem iudicium.Istam communem sequitur celebrat & citat Rip.ibi nu.74.& seq. quæ quidem communis procedit secundum Bart.in d.§.hoc autem iudicium. in casibus, in quibus iudex possit peruenire ad sententiam

definitiua

definitiuam, alias secus, ideoque lite nondum contestata, iudex non posset supplere pro absentib. procedit quoque d. cõmu. in absentia legitima, vnde si absentia litigantis non esset legitima, vtique iudex non posset officium suum non implorarum impartiri, vt per Bal. in d. l. ampliorem. §. 1. Tertiò coarctatur d. comm. non procedere quando iudex opponeret contra inhabilitatem personæ comparentis in iudicio. tunc enim iudex ex suo officio, ne frustra laboret, & faciat iudicium frustratorium, & ferat sententiam nullam tanquam latam cum falso procuratore, potest compellere procuratorem ad exhibendum mandatum, vel ad cauendum de rato, si dubitatur de mandato secundum gl. in c. 1. vers. absentia. de electio. libr. 6. alias autem poterit eum repellere à limine iudicij, & si non opponatur, quam gl. sequitur Bal. in l. licet. C. de procurato. in l. exceptionem. C. de probat. & in auth. offeretur. C. de lit. contest. & in l. vnic. C. quæ desunt aduoca. Ang. in l. Pomponius. §. ratihabitio. ff. de procurat. Pan. in c. causam quæ el 1. nu. 3. de iud. & in c. Ecclesia. el 1. vt lit. pend. in c. 1. & in ca. nulli. de app. Ant. de But. & ibi Barb. in c. cum M. de const. Paul. de Castr. & Roma. in l. inter quos. §. fi. ff. de dam. infecto, Salyc. & Alex. in d. l. licet, & Domini. de S. Geminia. in d. c. causam, quæ. Contra vero gl. prædictam est tex. expressus secundum Bar. lecturam, ibi d. l. inter quos. in fi. vbi tenet q̃ iudex ex officio nõ potest opponere contra inhabilitatem personæ comparentis in iudicio, & ideo Io. de Imo. in d. §. fi. nu. 9. reprobat illam gl. in c. cùm in iure peritus. de of. deleg. quia iudex secundũ eum non debet impartiri officium suum non postulatum d. §. hoc autem iudicium, & quia in casu præcitatæ gl. iudicium non erit frustratorium, cum executio fieri possit contra falsum procuratorem, vt in l. Plautius. ff. de procurato. & in l. si se non obtulit. ff. de re iud. gl. in d. l. licet in gl. fi. & in d. gl. in allegato c. 1. de electio. asserit audacter Fel. in d. c. causam quæ. n. 1. communiter reprobari per Doct. cæterùm his parum obstantibus, & aliis quæ contra glo. illam allegantur sequor omisso multiloquio, & omni disputatione opinionem dictæ gl. in d. c. 1. de electio. tanquam magis communem, quam expressè sequitur Dec. in d. c. causam, quæ. nu. 2. & 13. & vbi dicit d. gl. magis cõmuniter approbari, sequitur etiam Roma. cons. 67. nu. 5. Ripa in d. §. hoc autem iudicium, nu. 49. vbi refert in iudicando, & consulendo non esse ab opinione glo. prædictæ recedendũ, cùm sit magis communiter approbata, & Iacobin' de S. Georgio in d. c. licet. nu. 9. & dato, q̃ sententia in casu præmisso esset lata cum falso procuratore per partem, exceptio falsi procuratoris posset opponi quandocunque etiam post litem cõtestatam, & latam sententiam, vt per gl. in l. licet. C. de procur. communiter approbatam ibi ab omnibus, & passim ab aliis Doct. iuris nostri, quia non solùm isthæc exceptio, sed etiam oĩs alia exceptio, quæ redderet iudicium retro nullum posset opponi quandocunque etiam post sententiam, secundum Doct. communiter in c. nostra, extr. de proc. & istam sequuntur Modern. & attestantur inibi, & Gramm. in voto 18. q̃ nu. 4. interpretatur vlterius dicta communis. Iudex in mero officio partiũ. potest dare, concedere, ac præfigere terminum ad producendos, & examinandos testes. c. licet causam de probatio. vbi Abb. hoc expressè firmauit, & in c. finem litibus. in 1. notab. de dilatio. & Alex. in. d. §. hoc autem iudicium, vbi refert istam sentẽtiam esse communem, dummodò iudex istud ex iuxta causa faciat, v. g. ex negligentia litigantium, præcipuè que actoris, cui in primis onus probandi incumbit, l. ei, qui. ff. de probatio. Similiter iudex ex ista causa potest omnem iuris terminum abbreuiare secundum Bar. in l. 2. ff. de re iud. Limitatur & ampliatur prædicta commu. regula in multis aliis casib. per Soc. in tractatu fallentiarum, in reg. 248. per Ripam in d. §. hoc autem iudicium, & August. Beroium in d. c. sollicitè. nu 7. cum sex aliis seq. quos omitto breuitati studendo. idẽ.

Iudex condemnans victum victori in aliqua parte, non videtur à cõtrario sensu in alia parte absoluere, secundum abb. eleganter in c. cum inter. de re iud. Cornæ. cons. 49. videtur in hoc vol. 2. vbi ꝓcludit non valere consequentiam, iudex condemnat aliquem in vna parte, ergo in alia absoluit, quia dat medium, vt per Dec. in c. si duobus. de appellationib. Gozadi. cons. 1. primò discutiam. & ideò sententia erit nulla, quia non lata super toto. l. in hoc iudicio. ff. famil. ercisc. l. dicere. ff. de arbit. gl. in l. 1. C. si aduer. vendit. & latè explicat Cornæ. in d. consil. 49. & ista est communis opinio, vt per Mod. in l. 1. ff. de of. eius, & ita cum ista opinione residebat D. Raynaldus Rodulphus perusinus præceptor meus, sed per nonnullas alias rationes hic non explicitas, dum publicè interpretabatur Perusij, dictam l. 1. Pono & alium casum, videlicet si iudex in sententia dicat victum victori in expensis, nec adiiciat condemnantes, tunc non valet ista sententia respectu expensarum, quasi non continens cõdemnationem aut absolutionem, seu æquipollens, secundum Bart. in l. præses. C. de sent. quem sequitur Bal. in l. errore. C. de testa. Rom & Nicellus in l. 1. ff. de re iud. & Ias. in §. curare. nu. 55. instit. de actio. vbi multa refert pro vtraque parte. In contrariam verò sententiam titubanter incinauit. idem Bart. in l. 1. §. sin autem. ff. de hæred. instit. Fel. multos Doct. citans in c. ex parte. de fid. instr. & Ripa. in l. 1. nu. 22. in fi. ff. de re iud. & istam opi. conabatur post Roma. in d. l. 1. ff. de re iud. concordare, ac saluare præcitatus Raynaldus in d. l. 1. videlicet si forent in sententiam adiecta illa verba, &c. quæ inducunt omne quod venit de natura actus, iuxta tradita per Bart. & alios in l. Gallus. §. idem credendum. ff. de lib. & posth. idem.

Iudex domicilij, seu originis non potest cognoscere, nec inquirere de delicto commisso per subditum suum extra territorium, secundum Doct. antiquos præcipueque Oldra. l. cunctos populos. C. de sum. Trin. & fide catho. Iacob. de Belui. in l. fi. ff. de iurisd. om. iud. & ibi Gul. de Cu. Io. And. in add. Spec. in tit. de comp. iud. adi. §. 1. in addi. ante quam extraneus, Bald. in l. 1. C. de ædil. actio. Saly. in l. seruos. C. ad legem Iuli. de vi. Alberi. in tract. de statutis, in 3. par. q. 19. & hoc plene traditur per Legistas in d. l. fi. & per Canoni. omnes præsertim per Maria. Soci. in c. fi. de for. compe. & ista est magis communis opinio secundum Soc. in l. à diuo Pio. §. sententiam Romæ. n. 16. ff. de re iud. Mars. in pract. crimi. in §. constante. n. 90. & Grammati. in decis. 26. nu. 9. & 11. & alias in contingentia facti ita fuit decisum in Sacro Regio Consilio Neapolitano, vt refert Gram. in allegata decis. 26. vbi concludit q̃ per magnam curiam vicariæ fuit remissus Reus ad locum delicti, & pronunciatum iudicem domicilij non posse inquirere de delicto alibi commisso, & ista communis non modo procedit de iure Ciuili, verùm etiam canonico, secundum Bald. in l. 1. §. 2. ff. de of fic. præfe. vrbis. quem sequitur Aug. de Arimi. in addit. ad Angel. de malef. in vers. hæc est quædam inquisitio. & Mars. in d. l. fi. nu. 140. & ita interpretandum erit statutum disponens iudicem posse de delictis procedere per inquisitionem. nam intelligitur de illis commissis in territorio non extra, secũdum Bald. in d. l. cunctos populos. Alex. cons. 111. ponderatis. vol. j. Iaffredum in decis. 100. & Ruynum cons. 84. nu. 9. volu. 4. & quamplurima ad id adducit Mars. in d. l. fin. nu. 135. cum aliis seq. in pract. crim. in vers. constante. nu. 90. & seq. & cons. 14. in præsenti nu. 90. & seq. in cons. 67. n. 63. & seq. & cons. 121. in causa num. 1. Ista commu. corroboratur hac ratione, quia dicitur iudex incompetens ratione delicti extra territorium suum cõmissi, imò hoc casu si iudex ille habet reum in carceribus suis, teneretur eundem remittere ad iudicem loci delicti commissi, vt sentit gl. in clem pastoralis. de re iud. & no. omnes scrib. in auth. qua in prouincia. C. vbi de crim. agi oportet. quia secundum Bald. in l. executorem, C. de execu. rei iu. condemnatus, vel absolutus in loco domicilij non prohibetur accusari in loco delicti, vtpote quia de iure locꝰ delicti est principalis locꝰ, in quo punitio fieri debet, nam ad eum iudex domicilij remissionem facere tenetur, dato quod ipse in cognitione præuenisset, auth. si verò criminis, & in corpore vnde sumitur. C. de adulte. l. si cui. §. fi. ff. eod. tit. & habetur in d. clem. pastoralis. secꝰ quando esset lata sententia absolutoria pro accusato, vel inquisito per iudicem delicti, tunc exploratum est de eodem delicto non posse amplius quæri coram iudice originis. l. hos accusare. §. iisdem de accusat. & c. de his. eodem titu. & ista potissimum ratione, si quidem quando quis est condemnatus in vno loco, & facta est executio, vt quia pœna sit soluta, non potest amplius contra eum de eodem delicto per alium iudicem procedi. Nam de delicto eiusdem hominis nõ debet pluries quæri. l. licet. §. possumus. ff. nau. caupo. stabula. & ita sentit Bart. in l. sepulchri. ff. de sepul. viol. sicut ergo accusatus qui soluit, non potest in alio foro accusari, ita etiam si sit absolutus in vno tribunali, quando sententia condemnatoria post quàm est soluta habet vim sententiæ absolutoriæ. l. si qui cum totum. §. planè. de exceptio. rei iud. Ista non tantum procedunt, quando quis principaliter fuit accusatus, sed contra illum etiam fuit processum per viam inquisitionis secundum Antonium de But. Abb. & alios communiter in c. de his. de accus. Inn. in c. cùm dilectus. de elect. Bart. in d. §. iisdem, quia secũdum eum inquisitio succedit loco accusationis per ea, quæ habentur in l. 2. §. si pub. de adulte. & de ista communi attestatur Ruynus in d. cons. 84. n. 5. vol. 4. Sustinetur quoque dicta communis alia viua ratione per doct. relatos, quia respublica sua non videtur offensa ob delictum alibi commissum. nam etiam iudex extra territorium suæ iurisdictionis nullum habet imperium, vt habetur in d. l. fi. ff. de iurisd. omn. iud. & in c. fi. de foro comp. & d. clem. pastoralis, & habetur in l. fi. ff. de of fi. præfect. vrbis. & quamuis dicta communis de iure ciuili pariter, & Canonico sit verissima, tamen ex generali consuetudine totius Italiæ hodie approbata non est facienda remissio rei ad locum delicti secundum Bart. in d. l. sepulchri de sepul. violat. & Alex. ibi in apposti. & in l. si cui, circa fi. ff. de accus. & late. August. Beroius in c. de iis. nu. 2 1. de accus. Sed aduerte ne erres, quia Doct. omnes dixerunt contrarium communiter, videlicet delinquentem debere ad iudicem loci delicti remiti non obstante ɔ̃. ꝓsuetudine, per tex. in l. 1. vbi Bart. & Doct. C. vbi de crim. agi. oport. & tenent hoc etiam Iac. Belu. & Aug. in §. si verò quis comprænhensorum, in auth. vt nulli iudi. Ioannes de Anania, in c. 1. de rapto. gl. in d. clem. pastoralis, in vers. mora, & ibi Io. de Imol. Faber. in auth. qua in prouincia. C. vbi de crim. agi oport. & Cyn. Bart. Bal. Saly. & Ias. in l. 1. C. de summa trinit. & Bal. cons. 205. vol. 4. Cæpo. cons. 59. Paul. de Cast. cons. 307. de iure communi, in nouis. Fel. in c. licet ratione delicti. de foro compe. & abundè Boer. in decis. 29. Sed retenta communi opinione superius relata, eam interpretabor non procedere in fure, qui quidem si commisit furtum Romæ, de inde cum re furtiua inuentus est in ciuitate Aquilæ, ibi sine dubio, potest capi, & condemnari, etiam si ibi nihil possidcat, sec. Azo. in summa. C. vbi in rem actio. Bar. Fulg. & Ang. in l. si abducta. C. de furtis. & Bart. in l. si dominum. Bal. in l. vnica. C. de confes. & in c. 1. §. si furtum. de pace iuram. fir. in vers. feud. & Ang. Aret. in tract. maleficiorum. in vers. & cœlestem vestẽ vers. quid si fur, cùm aliis congestis per mars. in d. l. fi. nu. 212. de iurisd. om. iud. & Boer. decis. 218. nu. 2. & ista est communis opi. & seruatur in practica, vt attestatur expresè Alber. de Rosa. in l. sed si susceperit. §. fina. ff. de iud. & in l. fina. C. vbi in rem actio. & Boer. decis. 13. numer. 47. & in d. decis. 218. numer. 2. & seq. & ita in contingentia facti fuit vocatum. & decisum in sacro Regio consilio Neapolit. vt refert Capicius decis. 104. & fuit etiam secũ. d. com. in sacro Burdegalensium Senatu, vt refert Boer. in d. decis. 218. n. 5. Duas alias verò opiniones huic communi contrarias recensuit Boer. ibi, quas tanquam inutiles breuitati studendo omitto. idem.

Iudex ordinarius propter simplicem commissionem præsumitur delegatus sec. omnes Doct. communiter in l. ius ciuile. ff. de iustit. & iur. quamuis cõem declarat Fel. in c. licet. de probat. & in c. eã te. de resc. imò hoc casu ordinarius verè est delegatus, qñ eius iurisdictio est alterata, vt no. per Ang. in l. 1. §. si quis simpliciter. ff. de verb. obl. & ibi Alex Ias. n. 5. & alij Mod. asserentes istam fore com. opi. & per eundem Ias. & alios in l. ius ciuile. & Boer. decis. 151. vnde scias, q̃ vbicunque aliquid additur, vel detrahitur primæ dispositioni iudicis ordinarij, creatur noua dispositio. d. l. 1. §. si quis simpliciter. & d. l. ius ciuile. Hinc dicebat Ang. & Doct per illum tex. in d. §. si quis, q̃ si Pontifex, vel princeps in ꝓmissione, g̃ facit ordinario iudici addit, vel minuit iurisdictioni, facit eum delegatũ. Vtilitas (tenementi petpetuò & tenacirer) ex his redundat ista. quia ordinarij non possunt capere salarium. c. statutum. §. pen. de rescri. lib. 6. Sed iudex delegatus potest vtique capere species pro visitatione, seu visura processus. d. c. statutum, hoc tenent, & no. omnes Canonistæ communiter in ca. cùm ab omni specie. de vita. & honest. clericorum. & Legistæ in l. solent. ff. de of. præs. & istam com. sequuntur Mod. ibi, & citant. & Boer. decis. 15. nu. 1. Similiter redundat ista alia vtilitas ex præcitatis, q̃ qñ iu dicauit tanquam delegatus, appellatur ad superiorem, c. licet in corrigendis. de of. ord. & est tex. magistralis in c. cùm aliquibus. de rescr. in 6. & sic nulli dubium est ordinarium eiusdem causæ, vt s̃. docuimus posse constitui delegatum, vt est tex. vltra relata in l. si prætor. ff. de of. cui est manda. iurisdictio. idem.

Iudex tenetur mittere in possessionem hæredem simpliciter ostendentem ei testamentum, faciens mentionem expresè de eius institutione, & sic sufficit hæredi ostendere testamẽtum, & eo ostenso, iudex debet eum mittere in possessionem hæreditatis, ita colligitur ex l. fi. C. de edic. diui. Adria. tollend. & hoc non habet difficultatem aliquam, vt dicunt Doct. ibi, & Alex. cons. 101. nu. 9. libr. 1. Dec. cons. 84. Gozadi. cons. 21. & 6. imò omnes scrib. concludunt q̃ sufficit ostendere simpliciter testamentum. & dicere esse illũ nominatum in testamẽto, nec aliæ probationes requiruntur, vt per Doct. communiter in præcitatis locis. idem.

Iudices rescriptis dati, ordinem in rescriptis traditum sequi tenẽtur, etiam si ij iuri aduersentur c. cùm dilecta. de resc. c. de causis, de of. deleg. iuncta l. nemo. C. de sent. & c. qñ ɔ̃. de probatio. & not. Doct. in rub. de resc. sed iudex ipse non habet iurisdictionem aliquam ante præsentationem rescr. sec. com. opi. omnium Doct. quam citat, & declarat Dec. in c. super eod. nu. 24. cum aliis seq. de appel. idem.

Iudex vel similis officialis ɔ̃demnatur in syndicatu ob dolum commissum intuitu officij, non potest appellare. vt p̃ Iac. Butr. Cy. & Bar. & alios cõiter in l. nulli. C. quorum app. & specula. in §. in quibus in tit. de app. Sed vbicunque officialis iste esset iniustè ɔ̃demnatus in syndicatu de commissis, vel omissis in administratione officij, potest supplicare ad superiores, & supplicatio non erit sibi prohibita, sicut appellatio. auth. q̃ supplicatio. C. de præcib. imp. offeren. cum ibi not. per Doc. & ita seruatur in praxi in terris ecclesiæ, vt refert Gramma. alios citans in decis. 35. nu. 4. idem.

Iudex in iudicãdo non potest recedere à cõi opinione. §. 1. inst. de hæred. inst. & l. 3. §. fi. ff. de suppel. lega. & l. Barbarius. ff. de of. præsid. Doct. not. in c. nouimus. de verb. sig. Bal. in l. 2. C. de pœ. iud. qui malè iud. Barb. latè in ca. ne Rom. de electio. & Ias. in auth. nouissima. C. de inof. testa. Alex. cons. 25. n. 2. vol. 6. Socy. nepos cons. 189. nu. 74. vol. 2. Cotta in suis memorabilibus in memoria, in verb. opinio, el j. Laurentius Syluanus cons. 3. n. 52. & Hiero. Brix. in tract. de confinibus. c. 58. nu. 14. nam iudex qui contra communem iudicat, censetur propter imperitiam iudicasse, vt dixit Ale. in l. cum prolatis, & ibi Ange. ff. de re iud. Ias. in l. fi. ff. qui satisda. cog. & Curt. cons. 49. & cons. 46. nu. 13. & dixit Bart. in d. l. 2. C. de pœna iudic. qui malè iudi. q̃ iudicans contra communem opinionem dicitur facere litem suam, & tenetur in syndicatu, quem sequuntur omnes Doct. ibi, Alex. in d. l. cum prolatis. nu. 121. & seq. & Ias. ibi in fi. Iaffredus in decis. 25. Fel. in c. j. de const. Paris de Puteo in tract. de syndica. in vers. iudicare. & Gãdinus in tract. de syndica. in q. 29. Nec est curandum aliquo modo de opinione singulari, vel peregrina alicuius Doctoris, sed sequi debemus cõmunem, sec. Bald. in l. 1. circa fi. per illum tex. ff. de Senato. Ioã. Mod. in c. cupientes. de electio. lib. 6. & Bart. & Doct. not. in l. fi. C. de pœ. iud. qui malè iud. Ioannes And. & Canonist. in c. j. & in c. ne innitaris. de constitutio. Cur. in repetitio. l. admonẽdi. nu. 75. & Cotta in suis memorabilibus. in verbo, opinio cõmunis, post pr Nec est curandum, si contraria opinio esset verior, quia tunc iudex debet iudicare secundum communem, non obstante sententia veriori contraria secũdum Fulg. consil. 30. Io. de Neuizanis in Sylua nuptiali lib. 5. n. 61. 62. 63. & 65. & Alc. & alios Mod. in l. 1. ff. si cert. pet. Nec est curandum si Pontifex teneret contra ipsam communem, quia hoc casu iudex communem sequi debet vt per Fely. & alios communiter in d. c. j. de cõstit. Hinc est, q̃ iudex non cogitur iudicare secundum decisiones Rotæ Romanæ, imò licet iudici contra eas sententiam proferre, quia decisiones, istæ non sunt per Põtificẽ approbatæ, sed eis tanquàm magistralibus decisionibus stari debet secundum Card. in c. pastoralis. de fide instr. & ita in facti contingentia fuit decisum in Rota Romana, vt refert Cassadorus in decis. 7. in ti. de præbendis. & ita etiam tenet Fely. in d. c. pastoralis. Geminia. in c. duobus. de resc. lib. 6. in c. neque 9. dist. & in cons. 94. & Ripa. in l. 1. ff. si cert. pet. Sed circa hoc non parum hæsitandum est, quia decisiones Rotæ æquipollent communi opinioni, & per consequens decis. Rotę est maioris authoritatis, quàm sit communis opinio, vt dic. c. 1. de const. Imol. & Barb. in c. olim. de lit. contest. & Gomæsi. de reg. Cancellaræ, q. 2. in procemio. & Hiero. Chuchalon in add. ad Dec. alios referens in l. iura sanguinis. ff. de reg. iur. Tamen rationes istorum parũ, aut nihil me mouent ad discedendum à prima opinione Card. & sequacium tanquam magis communi, quam si dicebat in iure verissimam, & in practica obseruari. Raynald. Rodulp. interpretando publicè Perusij. d. l. 1. ff. si cert. pet. & de hoc non est valde mirandum, quia minimè authoritas Bart. est postponenda authoritati dominorum de Rota, saltem in terris Imperij vt refert Cornæ. cons. 332. vol. 1. Ex quo authoritas Bart. est maxima in practica sec. Alex. in l. si domus. §. fi. ff. de leg. 1. Butr. in l. 1. ff. de verb. obl. & Ias. in l. quominus. nu. 32. ff. de flumi. quanta autem sit authoritas ipsius Bart. neme est, qui nesciat, inquit Fulg. cons. 180. & 226. nec est tutum recedere ab opinione Bart. vt dixit Paul. de Castr. cons. 353. visis omnibus instrumentis, & assessores nolunt recedere aliquo pacto ab opinione Bartol. in iudicando. secundum Inn. in ca. dilecta. de appel. & authoritas Bart. in legis defectum ad vnguem obseruatur secundum Ferrand. in repetitio. l. filius familiàs. §. diui. nu. 93. ff. de leg. j. & Caccialupus in tract. de modo studendi. imò in Hyspania opinio Bart. præfertur cæterorum sententiis, quid ergo, nos faciemus Itali? Curemus eius dicta colere, adorare, & imitari, vt suadet, & refert Ias. in l. admonendi. ff. de iureiu. quia semper habuit veritatem ante oculos, vt dixit idem Ias. in l. certi condictio. ff. si cer. pet.

& qa bonus Bartolista optimus iurista censendus est, prout publicè commemorat Caccialupus in d.tract.de modo studẽdi.& Ripa.in lib.3.responsorum.c.2.nu.12.&ipse Bar.pro certo fuit Dux,&illuminator iuris,vt refert Ias.in l.frater à fratre ff.de condictio.indebiti.Quamuis autem Bart.vbique sit magnæ authoritatis, tamen plus in extrauaganti ad reprimendum,ibi enim procedit per modum gl.secundum Caccialup. in d.tract. de modo studendi.& in eas valde maturè loquitur sec.Socy.conf.275.in causa fratris.vol.2.& illæ glo.Bar. sunt meliores quàm tex.vt refert igneus in disput.an Rex Franciæ recognoscat Imperatorem,sed reuertendo ad institutum,vn de digressi sunus benè verum est, ꝙ decisiones Sacri concil. Neapol.quæ proferuntur sub nomine regis in casibus dubiis succedũt loco interpretationis imperialis, de qua in l.fi.C.de legib.vt per Afflict.in decis.169.dicta causa. Nec est curandũ si ex variis sententiis Doct. dubium resultet,quia tunc standũ est com.opi.per iudicem, etiam si ex variis opinionibus ipsis dubium resultaret.c.2.de statu Monachorũ. c.nouimus.& ibi Ant.dever.fig.c.fi.de iis,quę fiunt à ma.par.ca.c.iudicis.3.q.3. Balduin.in c.1.§.iudices.de pace iura.firm.& l.in fi.ff.de Sena. alex.conf.95.visis processibus.vol.3.& conf.2.vol.5.Sed hoc non est simpliciter verum, quia vbicunque daretur conflict' opi.non solùm singularis opi. l.expressa conuinceretur,sed etiam per rationes & argumenta necessaria,& concludentia,vt est tex.not.iuncta gl.in c.1.de his, quæ fiunt à maiori parte, & vbicunque nõ apparet de communi opinione,vel aliqui Doctores attestantur vnam esse communem,alij cõtrariam, tũc res dicitur dubia propter conflictum opinionum, sec. Socy. in rub.& in l.si fuerit.ff.de rebus dubiis.& Ang.conf.100.sanctissima.Ideò iudex si tulerit hoc casu sniam contra communem mero iure propter conflictum opinionum,valet &tenet secundum opinionem communem omnium Doc.in locis s̃. citatis.quam citat Rip.in l.qui Romæ.§.duos fratres.n.33.ff. de verb.obl.Igitur tales casus dubios solebat appellare.Ias.esse casus pro amico,vt per eum in l.dotis causa.nu.35.in l.post dotem.nu.105.ff.de so.ma.& in l.in suis.ff.de lib.& posth.tũc enim optimum est habere iudicem propitium,amicum,& fauorabilem,vt concludunt omnes scribentes communiter examinantes hanc materiam:nam potest secundum eos eligere cui ius dicat,hærereque opinioni,quæ sibi magis placuerit, & sic fauere amico,vt ait etiam gl.in c.venerabilem. de elect. & Ias.in d.l.prolatis.circa fi.& in l.diem functo.ff.de of.assesso.tamen hoc intelligitur cum grano salis,videlicet de iudice non claudicante,sec.Socy.in c.1.de libel.oblatio.& Bald.in c. ne innitaris.de const.Hinc est,ꝙ si aliquis ex pluribus alicuius legis intellectus magis communis,reputaretur sniã tamen ad uersus huiusmodi magis communem intellectum lata nõ diceretur nulla,vt per Alex.in d.§.duo fratres.& Ias.in d.l. cum prolatis.Ratio videtur ista,nam lex obscura,& varios intellectus habens ad decidendũ allegari non potest,vt voluit Bald. in l.in ambiguo.ff.de reb.dubiis,& sentit gl.fi.in c.1.de const. in 6.idem Bald.in c.fi.extr.de const.per illum tex. imò hoc casu si iudex pronunciaret contra dictam legem varios habentem intellectus,quasi putans ob causam hoc facere sustinebitur sniã,vt inquit tex.in d.l.cùm prolatis quem tex.ad hoc singularem secundum intellectum Iac.de Arct.faciunt ibi Imo. Alex.in pr.Ias.post Bart.& tenuit hoc idem Bart.& Bald.post Cy.in l.2.C.quando prouo.Alex.Ias.& alij in d.§. duo fratres. Breuiter concludendo dicas,ꝙ quando magni, & excellentes Doctores sunt in diuersis opinionibus,herere vni non est peccatum,nec reputatur.vt dicit Inno.in d.c.ne innitaris.& in c. tuas.de simon. Bal. in l.ab eo.C.quomodo, & quando iudex. Bart.in l.2.ff.de verb.obl.Caccialupus in tract.de transa.q.12. & decis.Neapolitana in q.384.circa fi.quia duobus amicis in duabus opinionibus contrariis existentibus sanctum est pro veritate pugnare. in qua bonus vir habet habenas, vt ait Bal. conf.340.vol.4.& Marius Salomonius in §.responsa prudentum.inst.de iure natu. genti. & ciui. Nec recedendum est per iudicem ab opinione communi propter sentẽtiam gl. contrariam,quia licet opinio gl.videatur communis,& ea in iudicãdo,& consulendo non possit recedi,vt voluit Iac.But.in l.vnica.C.qui pro sua iurisdictio.Bald.in l.cum hæreditas.C.depos. & in l.pen.C.de pœna iudi.qui malè iudic.& in l. quanquam. C.de sent.quæ sine cert.quanti.&licet similiter gl.soleat esse talis,& tantæ authoritatis.vt omnes alias antecellat authoritates sec.Bart.in l.vt vim.nu.8.ff.de iustitia & iure.abb.in d.c.1. de const.Zasium conf.111.nu.18.Troy.Malui.in tract.obl.in 4.dubio.Bertr.conf.115.nn.24.vol.2.& Stepha. de Federi.in tract.de interpretatione iuris.in fi.Dec.in ca.ad hæc.nu.41.de postul.prælato.conf.146.n.7.conf.226.n.13.& i d.l.vt vim nu.34.vbi similiter Ias.co.nu.& Claudi.Aquen.ibi in lectu.1. nu.334 imò opinio gl.perfertur com.opi.sec.Fel.& Dec.in d. c.1.de const.nu.43.tamen hoc non est verũ simpliciter,vt voluit Bolog. in auth.habita.C.ne filius pro parte,nam effectualiter loquendo non præsumi potest.Doct.communiter tenere contra glo.authoritatem cuius nouerunt quanta,& qualis sit,nisi haberent legem, vel rationem per quam conuincerẽt, ergo possumus effectualiter concludere ꝙ opinio communis præferenda est opinioni gl.ita not.Io.de Lesnaudiere in trac. de Doct.in 4.par.q.47. videmus enim iudices & rectè contra opinionem gl.iudicare quotidiè,vt dicit abb.in c.capellanus. de fer.& refert Casiadorus in decis.1.nu.3.in tit.de vsur.&ista omnia moraliter,& pulchrè referebat Raynald' Rodulphus præceptor meus legendo publicè Perusij d.l.1.ff.si cert.pet.idcò non est simpliciter credendum opinionem gl. esse com. sed vbicunque opinioni glossæ accedunt tres Doct.tunc dicitur com.& est communis realiter & cum effectu,vt dicit Gratus,conf.75.vol.2.& refert Franciscus Cossius in d.c.i.de constit.n.26. Quapropter sit tibi cordi semper tenere in iudicando,& consulendo communem opi. quia iudicare ꝑ communem esset ꝑ stimulum calcitrare.vt per Craue.cõs.19.n.2.nec te decipiat Zasius in 2.lib.responsorum,c.1.vbi temerè deducit, & probare conatur, ꝙ opiniones communes plerunque falsæ reperiuntur,quia iudices(vt s̃ docuimus)vt primum vident com.opi.non ab ea sanctum putant discedere,ex quo paria sunt ꝑ legem,vel communem opi.Doct.iudicare, & vtroque casu censetur sententia ipso iure nulla,vt notat Bart.in d. l.cùm prolatis.& ibi Mod.& Rip.in l.dies.§.hoc autem iudicium.ff.de dam.inf.& Franciscus Cossius in d.c.1.de const.n. 17.quamuis ibi Fel.videatur tenere contrariam, dum voluit ꝙ sententia cõtra communem opi.Doct.lata quasi ob expressum iuris errorem non sit nulla, & allegat hoc tenuisse Ange. post Imol.& Doct.in l.qui Romæ.§.duo fratres.ff.de verb. oblig. idem.

Iudex ordinarius regulariter de iure ciuili non potest esse arbiter,tex.est in l.prætor.ff.de tutor.& curato.datis ab his,& in l.sed & si seruum.§.si quis iudex.ff.de arbitr.vbi hoc tenuerunt constanter Bart.Bald.Alber.& alij communiter,gl.& Alex.in l.1.§.& post operis.in 1.not.ff.de noui oper.nuntia.Hostiens.in summ.de arbitr.in §. secundum vers.sed nunquid.Azo.in summa.eod.tit.Lanfr.in tract. de arbitris in §.hactenus. vers.3.Bapti.de S.Blasio in tract.de arbit.q.25. & Ias. in auth. si verò.C.de iud.& istam esse scribunt communem opi.Lanf. in loco præcitato.& Dec. in l.& si prætor.3. nota.ff.de officio eius.Ista verò communis(aduerte)procedit de iure ciuili,sed de iure Pontificio reperitur sancitum, ac dispositum contrarium,quę quidem canonico iudex ordinarius potest esse arbiter. c.cùm tempore.de arbitr.& melior tex.in c.ex part.eo.tit. & hoc firmant.Inn.in c.innotuit.& in c.exposita.de arbit.gl. in c.à iudicibus.2.q.6.glo.Geminia.& Præposi.in §.sed si quis iudex.3.q.7.Alex.in d.§.& post operis.in 1.no.Imol.Butr.Card.Henricus Boic.in d.c.cum tempore,vbi abb.Imol.simul cũ Card.dicunt istam esse communem opi.& hoc idẽ tenet Bart. & alij in d.§.si quis iudex,& omnes canonistæ in d.c.exposita. Istas verò opiniones ferè omnes Doct. præallegati dicunt seruandas esse quamlibet in foro suo,cùm in iis non versetur peccati causa,& vtraque seruari potest secundum adsertionem omnium scrib.vtriusque Censuræ.& per notata in c.1.de noui oper.nuntiat.Sed 1.opi.Cæsarea interpretatur primùm, ꝙ licet nõ possit fieri ꝑ promissum in iudicem ordinarium, tamẽ potest committi causa tanquàm in arbitratorem,& amicabilem ꝑ positorem, vt dicit Sali.in l.si quis ex consensu. C.de episc.audien.& ibi Odofr.Cy.& Bart.& Bald.ac oẽs cõiter post gl. in d.§.si quis iudex licet contrarium sentiant & malè Iac. de Raue.Petr.& Cy.vt refert Sal.vbi s̃. Secundò etiam claudicat dicta communis de iure ciuili in principe,in quem potest ꝑ promitti similiter,vt in arbitrum,& quod plus est, partes cõpellere, vt in eum compromittant etiam tanquam in arbitratorem,vt in c.cùm inter.de electio.notat Cato in rub.ff.de arbit.Io.And.in c.venerabilem.de electioni.Alex.in d.§.& post operis.n.7.Imò iudex quoque potest ꝑ pellere partes litigantes ad ꝑ promittendum,stante diuturna,& intricata lite,& ambiguis probationibus,vt in terminis tenet Paul. de Castr.in l. quidam existimauerunt.ff.si cert.pet.abb.in c.fi.extrà de maiori.& obe.in 4.no.in c.cùm pridem.de pact.& Dec.conf.125. cum aliis,quæ latè congerit Fel.in rub.de treug.& pace.& Deci.conf.445. idem.

Iudici interponenti decretum super alienatione rerum minoris,vel ecclesiæ,& asserenti se adhibuisse plenam causæ cognitionem,non creditur.sec.Paul.de Castr.conf.58.vol.2.vbi hoc probat per l.si fortè.ff.de Castren.pecu.& l.si donatione. C.de collat.vbi latè Mod.& hoc dictum Paul.Castren. sequitur Dec.conf.556.mars.in singula.399.Rebuf. super concor. in tit.de conclusione Lateranen.conci. & sequi videtur etiã Ias.in l.nec quicquam.§.vbi decretum.ff.de offi.proconf.ad idem facit ꝙ scribit Ias.in l.admonendi.ff.de iureiur.vbi.dicit ꝙ non creditur iudici asserenti se detulisse iuramentum suppletiuum, causa cognita, cum sine causæ cognitione deferre non possit,ad idem facit dictum Bart.in l.omnem.C.ad tertul.vbi ait,ꝙ non statur soli adsertioni iudicis dicentis se dedisse tutorem cum causæ cognitione, quod dictum pro notabili refert & sequitur Ias.ꝑ.149.vol.2.ad idem facit etiam ꝙ notat Dec.in c.quæ ecclesiarum.de constit.vbi expresè fatetur, ꝙ non creditur iudici super causa, sine qua actum facere non potest,in qua fundamentum suæ potestatis consistit,alibi scribit Ang.conf.107.in fi.ꝙ non creditur iudici dicenti se sequestrare possessionem timore armorum,& ratione scandali euitandi, sine quo scandalo sequestratio fieri non potest, quem sequitur dec.conf.366.& præallegatum dictum Paul.Castrẽ. sequitur etiam Fel.in c.ecclesia S.Mariæ.de const. Sed contra Paul.de Castren.in d.conf.38.asserit esse com.opi.Socy. conf. 115.circa primam q.in 1.dubio.lib.1.& contra Paul.de Cast. tenet etiam Alex.in l.sciendum.ff.de verb.obl.& Mod. in ca. quoniam contra. de probatio.vbi similiter mentionẽ faciunt de dicta communi. idem Viuius.

Iudex tenetur secundum ea quę ex actis percipit,sententiã proferre:non tamen ex eis, quæ particulari scientia percepit. Coua.resolu.c.1.lib.1.nu.6.magis comm.dicit ex gl.in l.1.de offi.ordi. B.Villal.

Iudex non debet impartiri officium sp̃ũ nisi rogatus.com. dicit Apostilla.ad Fely.in c.ex tenore.in fi.in ver.ad commodum partis.de rescr. P.Fichard.

Iudex,si incipit à præcepto executiuo,nisi sit clausula iustificatoria,actus est ipso iure nullus.Ias.in l.ne quicquam.ff.de offi.proconf.nu.6.magis comm.dicit. Villal.

Iudicis præceptum in confessum vt soluat,interlocutoriã esse volunt cõmuniter Doctores,vt dicit Maran. in spec.part. 6.tit.de sententia.nu.38.ipse tamen ibi distinguit in hunc modum,Quod iudex aut processit in forma iudicij, & tunc censeatur definitiua, aut non processum est iudicialiter, & tunc non sit definitiua. I.Fichard.

Iudex ponens aliquem ad torturam iniustè,punitur pœna capitis.Hipp.in pract.§.expedita.nu.87.magis com.dicit.Vill.

Iudex si dedit licentiam intrandi in possessionem propria authoritate,intelligitur, nisi habeat resistentiam.Ias.in l.iustè possidet.nu.13.de acq.pos.comm.dicit. idem.

Iudicis sententia inualida non excusat à pœna statuti simpliciter loquentis de intrante in rem alienam.Iaso.ibi nu.24. comm.dicit. idem.

Iudicis decretum interpositum ex falsa causa, est nullum. Curt.iun.conf.170.nu.2.comm.dicit. idem.

Iudex ex mero officio excludit actorem actione carentem & non impeditum:secùs tn̄, si habeat actionem elidibilẽ, aut ope exceptionis.Balb.de præsc.par.j.q.8.n.2.com.dicit.idem.

Iudex præparantis, est iudex iudicij præparati. Cur.iun.cõsil.152.nu.9.com.dicit. idem.

Iudex prorogatus ex promissione partium de conueniendo coram eo,cùm possit pars pœnitere:remanet tamen obligata ad interesse,& ipse iudex poterit de illo cognoscere. Panor.in c.1.de iud.nu.2.comm.dicit. idem.

Iudex,si nonvult,non tenetur condemnare reum in expensis factis ante lit.contest.nisi petantur, factis tamen post lit.cõtest.etsi non petantur, tenetur condemnare. Ant.de Tremo. in additio.ad Bonacur.in pract.excep.de recusat.nu.4. in verbo ratificare.comm.dicit. idem.

Nota istam communem ad intel.l.6.tit.13.lib.3.For.ll.& l. 251.stili,& vide quæ habes infrà,in verbo reus. idem.

Iudex secularis, si in causa incidat causa matrimonij: in materia facti,potest cognoscere de illa. Coua.in epist.4.c.8.§.12. nu.3.ex Ias.in l.quoties.de iud.com.dicit: quam intellige nisi fuerit facta inhibitio per iudicem eccl.Ambr.de Vigna. in c. falubriter.de vsuris.nu.125.

Amplia istam communem ad quamcunque causam spiritualem,dummodo liquere possit summariè,& de plano,sine discussione.Naua.in c.cùm contingat.de rescr.in j. remedio literaliter.com.dicit ex Decio.in c.1.de iud. idem.

ADDITIO. Ratio quare iudex laicus cognoscit de causa matrimonij esse poterit,quia tunc sortitur priuilegium causæ principalis intentatæ coram eo,quo ad forum, vt in simili de dote quæ si principaliter & de per se petatur,peti debet coram iudice seculari,si autem accessorie ad matrimonium,peti debet coram ecclesia vt communiter Mod.excepto Dec.& seq.tenent in auth.quod locum.C.de colla.& M.Ant.Bard.in tract.de tempor.vti.& contin.in c.15.nu.fin.

Iudex secularis non potest assignare tempus ad persequendum causam exceptionis propositæ coram eo, de qua per iudicem ecclesiasticum debet cognosci.Nec valet statutum super hoc Ias.in l.pro tribunali.n.17.ff.de re iud.com.dicit. Vil.

Iudex secularis in crimine merè ecclesiastico, dum iudex ecclesiasticus petit impartiri suum auxilium:non potest se intromittere in processu,sed solum exequi mãdatum, s̃m canonistas,secùs tamen secundum legistas. Alc.in ca.perniciosam. de of.ord.nu.100.Ias.in l.magistratibus.nu.10.ff.de iurisdi.om. iud.comm.dicit. idem.

Nota quod l.2.tit.16.part.7.pragma.7. videtur approbare opi.canonistarum absque limitatione,dum prœcipit ꝙ cõdẽnati per inquisitores hæreticæ prauitatis, vel per episcopũ de hæresi puniantur pœnis in d.l.contentis. Et nota istam communem ad intel.l.7.tit.3.lib.1.ord.& l.26.ti.2.lib.3.vbi disponitur ꝙ iudex ecclesiasticus pro captura laici,vel bonorum secularium inuocet auxiliũ iudicis secularis. de quo auxilio præstando circa istam l.vide Io.Lupum in rubr.C. de dona.§.48. nu.17.& Petrum Bellugam in speculo principum. rub. 11.§. tractandum.& Pet.de Anch.in c.quæ.de regul.iur.lib.6. in 11. q.pr. Et si laicus in præstando auxilium excedit, appellabitur ad iudicem superiorem laici: si præstat auxilium iuris, si verò solùm præstat auxilium facti:appellabitur ad superiorem iudicis inuocantis auxilium,vt per Bar.in l.à diuo Pio.§.sententiam.ff.de re iud.de quo meminit Aufrerius in Decis.Thol.q. 411.quem vide.

Fallit, nisi pro condemnato esset aliqua præsumptio:vt appellatio, vel similia: quia tunc non debet exequi mandatum ecclesiasticum.Alc.ibi nu.112.comm.dicit. idem.

Iudex ordinarius de iure ciuili recusari non potest.commune & veram sententiam dicit Ias.in l.apertissimi.nu.4.C.de iudi.secùs est de iure canonico,vt ibidem latius.nu.5. I.Fich.

Iudex secularis non prætendit aliquam iurisdictionem ob id,ꝙ iudex ecclesiasticus petit sibi impartiri auxilium brachij secularis.Alc.in c.perniciosam.de of.ord.nu.17.comm. dicit. B.Villalob.

Nota istam cõmunem ad intell.l.vlt. in curiis toletanis de anno 1525.& l.7.ti.13.li.1.ord.& l.4.tit.1.li.3.ordi.in quibus disponitur, ꝙ iudex ecclesiasticus licet cognoscat de aliquib. casib.inter laicos:tamen facit executionem tam in bonis,q̃ in personis laicorum: sed per inuocationem auxilij iudex secularis mandabit executioni,de qua l.vide Doct.de Pala. Rube.in repet.c.per vestras.de don.inter virum & vxorem.à col.192. vsq; ad 214.Vnum tn̄ nota,iuxta illã l.ꝙ si iudex laicus in istis casib. excedit in executione:appellabit ad iudicem superiorẽ ipsius iudicis laici,non ad ecclesiasticũ, vt eleganter dicit Aufreri.in additio.ad deci.Cap.Tolos.q.411. idem.

Iudex ecclesiasticus non tenetur stare processui facto per iudicem secularem.Fel.in c.at si clerici.de iud com.dicit. idẽ.

Iudex ecclesiasticus potest compellere iudicem secularem, vt præstet sibi auxilium per excommunicationem: laicus tamen clericum non compellit ad præstandum. Alc.in c. perniciosam.de of.ord.n.7.& 8.com.dicit. Et de inuocatione istius brachij,in hoc regno vide Io.Lupum in repetitio.tit. C.de donatio.inter virum & vxorem. Idem.

Iudici vel testi dicenti in articulo mortis protulisse iniquã sententiam,vel falsum testimonium,non creditur,Alc.in præsum.re.3.præsum.4.n.7.communem dicit. idem.

Fallit primò,in suum præiudicium,& Marcus Ant.in tract. de iud.n.393.communem dicit.

Fallit 2.nisi aliàs per idoneos testes, vel instrumentum probaretur ex falsis testib.sententiam prolatam:per l.13.ti.8.& l. 2.For.ll.& vsq; ad quod tempus potest peti:vt sententia reformetur prætextu falsorum testium:vide Henr.in c.licet.di.2.n. 3.de probat.vbi distinguit.& facit plura membra. idem.

Iudex ecclesiasticus non potest exequi in bonis laicorũ sententiam suam,sed debet inuocare brachium iudicis secularis. Fel.in c.significasti.de of.deleg.n.4.com.dicit.

Nota istam communem ad corroborationem l.7.ti.3.li.1. or.& ratio vera istius cõis,& legis,est quia Episcopus non habet territorium,vt tenet Old.ꝑ.18.& vide quæ habes j̃. vers. præscriptio.n.244.& per hanc rationem iustificatur opi.Pan. in d.c.significasti: vbi concludit ꝙ Episcopus non habent iurisdictionem temporalem,non potest habere officiales armatos.licet Deci.ibi teneat contrarium:& Barb.de præstan.card. in 5.par.2.part.n.18.vbi vide quib.licitus est vsus arm. idem.

Iudex ſi non vidit probationes rei, hoc ſufficit ad caſſari faciendū ſñiam ꝑ actore latam.l.hoc aūt.poſt principium,ibi liquereq; prætori.ff.quib.ex cauſ.in poſ.eatur.l.properandum. §.Et ſi quidem ibi negotij acta,&c.C.de iud.firmat Alex. atteſtatus communem hanc ſententiam,conſ.53. quæritur. in fi. libr.1. F.Turzan.

Si vnus ex tribus iudicibus delegatis appellationi detulerit,licet alij nō detulerint,cauſa tñ ad ſedē apoſtolicā deuolui tur,idq; fieri dicitur ob ſedis ipſius reuerentiam,& hoc ex dominorum ſacri apoſtolici cauſarum palatij ſñia,de qua Rota deciſ.222.incip.no.ꝙ ſi vnus.de app.in antiq.arg.c.ſi duobus. de app.& c.ſi à ſede.de præb.in 6.Communis tñ Doct.ſñia eſt in ꝯrium vt tenuit Bal.in auth.hodie. ver.ſed,quid ſi appellauit.C.de appellatio.Peruſ.in c.fi.q.7.de conſt. Ang.in l.ſi cum dotem.§.eo aūt tpe.ff.ſo.ma.Card.in cle.j.q.26.& ibi Imo.de app.& facit tex.in d.cle.j.ibi.corā ipſis,vel maiori part.ipſorū, & latè Doc.ī c.cū appel.§.j. verſ.ſed qd ſi erāt.de app.ī.6.F.T.

Iudex poſtq̄ in cā pronunciauit, & ſñiam pro perfecta habuit,vtpotè,quia per verbum ꝯdemno,vel abſoluo,aut æquipollens ꝓnunciauit: quo caſu dicitur habuiſſe ſent.ꝓ perfecta,vt no.gl.& ibi Bar.in l.actorum. & in l. poſtq̄ iudex. de re iud.in l.mortis.§.iſtæ ferè.ff.de pœ.& in l.1.in pr.ad Turp.illā ampli⁹ corrigere,neq; emendare pōt,q̄a,ſtatim ſent. recitata, deſinit eſſe iudex,præterq̄ in acceſſoriis,ex doc.Gul.de Cu.in l.quia arb.ff. de arbit. Secùs ſi pro perfecta eā nōdum habuit arg.tex.in l.ꝯtus.C.de fid.inſtr.&no.per gl.in d.l.actorum:vbi Paul.Caſt.& in d.l.iudex poſtq̄ vbi etiam Bar.de re iud.Nec ad ſolā ſñiæ ꝑfectionē ſolū illa verba,videlicet,lata,data, &c. ſufficiūt,ſed dicta verba ꝯdemno,vel abſoluo reqrunt̄,ſec.gl. q̄ Alex.ī ꝯſ.118.oīs.n.12.li.3.allegat & d̄r eſſe cō. approbatā in c.fi.in ver.illuſerūt.de re iud.in 6.quæ tñ eſt in ver.ſen.F.T.

Si Iudex in ſñia refert ſe expreſsè ad acta,& ex illis apparet de errore ipſius iudicis,vitiatur ſent.& eſt nulla. Quia quemadmodum error expreſſus in ſent.illā vitiat,& nullā ipſo iure reddit.l.ſi expreſſim.ff.de app.l.2.C.qñ prouocare non eſt neceſ. c.j. de re iu.ita qñ error deprehenditur ex actis, ad quæ fit relatio cum hæc parificētur.arg.tex.in l.ait prætor.§.1.ff.de re iud.& l.pe.C.de ſent.quæ ſine cer.quāt.& l.inſtitutio talis. ff. de cond.inſt.firmat Bar.in l.vnic.C.de error.calc.abb.in c.qm̄ cōtra.de proba.hancq; verā & magis com.concl. teſtat̄ Alex. conſ.123.diſcuſſis.n.4.lib.1.Inn.tñ in c.præſentia de renū.diſtinguit, ꝙ aut iudex expreſsè ſe refert ad acta, in quib⁹ error deprehēdit̄,& tūc vera eſt cō.aut nō expreſsè ſe retulit ad illa & tūc ſecùs,q̄a fortaſſis iudex ex alio fuit mot⁹,qd̄ nō apparet ex actis,hācq; diſt.ſequitur abb.in c.inter cætera de re iu.F.T.

Iudex ſi parte abſente procederet vel procedere poſſet, poteſt de facto ex officio pro ea ſupplere,non ſolùm in cauſa appellationis ſed etiam in cauſa principali, modò abſentia vera ſit nec in hunc finem procurata,prout vult gl.in ca.bonæ. de poſt.prælat.l.ſi.C.de appel. Auct.quod ſemel.C.quomodo & quando iudex.&per Bar.in l.4.§.hoc autem iudicium.de damno inf.quam opinionem communiter teneri aſſerit Benedic. Capr.reg.17.nu.10.

Iudex in pœnis ordinariis tēperandis ante ſñiam ſi animaduerterit eas iuſta de cauſa tēperari aut moderari poſſe,ſuā poterit ſequi ꝯſcientiam,vel ſuo duci ſenſu.iux.no.in l.aut facta §.fi.ff.de pœnis.l.quid ergo.§.pœna grauior. ff.de infam.& in l.etſi ſeuerior.§.pœna.C.e.tit.quod ſequuntur Inn.&Io.And. in.c.j.de conſt.per gl.in c.inquiſitionis de accuſ.& ita communiter teneri teſtatur Bened.Capr.reg.18.nu.25.

Iudex licet in ſui arbitrio commiſſis liber ſit à regul.iur.poſitiui,non tamen liber eſt à reg.iur. & æquitatis naturalis, ſiue iuriſgentium, ꝙ locum habet, etiam ſi verba quantumcunq; latiſſima ipſi iudici cōmitterentur,vt voluit Bart.in extrauag. ad reprimendum,in verſ.videbitur.& D.Ant.in c.1.de conſti. dicens: ꝙ quantumcunque detur liberum arbitrium nihilominus non poterit de iure lædere partem contra iuſtitiam & æquitatem, licet omittere poſſit ſolemnitates iuris,vt voluit gl.not.in clem.ſæpè,in verb.Defenſio,de verb.ſign.& plenius de his per D.Ant.& Imol.d.c.1.& Bart.d.verſ.videbitur, & ita communiter teneri refert ac ſequitur Bened. Capr. regula 18.num.33.

Iudex ſi ad eius iuriſdictionem declinandam opponatur ei exceptio talis quæ ſuggillat vel lædat ipſius exiſtimationē & famam, non poteſt tanquam ſuſpectus de competentia cognoſcere,iuxta ea quæ no.Io. And.in c.pia.de excep.li.6. quod voluit Bart.in l.quidam conſulebat.ff.de re iudi. & ita contra Inn.in c.cùm ſuper.de of.deleg.Doct.communiter tenere aſſerit Bened.Capra regula 19.nu.12.

Iudex non cognoſcet de ſua iuriſdictione, quando exceptio quæ contra iuriſdictionem opponitur pariter concludit in incidenti ſicut& in principali,&ſi opponatur quod nō poſſit eſſe iudex,quia furioſus aut impubes ſit,non poteſt cognoſcere vtrum ſit iudex, quemadmodum voluit Bart.in l.quidā conſulebant.ff.de re iu.quod ſequitur D.Nic.in c.ſupereſt. de of.dele.cum quibus communiter Doct. tranſire dicit Bened. Capra regul. 19.nu.16.

Iudex ſi opponeretur exceptio de totali fundamento iuriſdictionis,putà quod non ſit poteſtas, aut epiſcopus, &c. non poteſt ſuper eo cognoſcere, quia habet affectionem ad cauſam quodammodò propriam ſicut voluit Inn.in c. cæterùm, de iud.& Bart.in l.ex ſententia.ff.de teſta.tutel. quos ſequitur D.Nic.in c.ſuper eo.de of.& poteſt.deleg.& ita communiter teneri aſſerit Bened.Capr.reg.19.nu.17.

Iudex alioquin ſuſpectus niſi recuſetur, poterit cognoſcere,prout voluit Bald.& Ang.in l.2.ff.ſi quis in ius voc.non ierit. quos communiter ſequuntur doct.vt refert Bened.Capr. reg.19.nu.42.

Iudex per reſcriptum falſum deputatus,obiecta falſi reſcripti exceptione,non poteſt de ea cognoſcere,an ipſum reſcriptum ſit falſum, vt de iuriſdōne ſua,Inn.c.ſuper eo.de of.del. arg.c.ſua.de of.vicarij,& tot.tit.C.ſi à non compet.iudice. faber enim falſi reſcripti ſicut nō potuit facere iudicem in principali,ita etiam nec in incidenti, ſec.Io.An.d.c.ſuper eo.vnde quandocunque conſtabit reſcriptum eſſe falſum,omnia agitata eius vigore nulla declarabuntur,ēt ſi nō appelletur, ꝓut voluerunt in d.c.ſuper eo.Inn.& Io.And.arg.eorum quæ notant in cap.2.de dilat.quod Bart.& Legiſtæ communiter in l. præſcriptione.C.ſi contra ius vel vtilitatem pub.ſequuntur.Idem tenuit Io.de Lignano,& D.Floria.in d.ſuper eo. propter dubium dicatur habere iuriſdictionē,arg.l.Barbarius.ff.de of. pret.&eſſe in quaſi poſſeſſione iuriſdictionis,quod tamen verum eſſe negat Bened.Capr.regul.19.nu.49.eò ꝙ iudex delegat⁹ nō vtatur ſua,ſed delegantis iuriſdictione,vt d.l.Barbari⁹. vbi tamen addit quod D.Ant.in d.ca.ſuper eo teneat primam opinionem.cum qua ibidem videretur tranſire Bald.Imol.& D.Nic. & eam expreſſe tenet idem Bald.in d.l.præſcriptione. quam ēt veriorem, & communem dicit d.reg.19.n.49.idem Bened.Capr.tentans, nu.ſeq.prædictorum concordiam, vt ſi reſcriptum ſit omninò falſum, quo caſu faber illius etiam ſi voluiſſet,non potuit dare iuriſdictionem,& tunc procedat dictum Inn.&ſeq.in d.c.ſuper eo.aut reſcribens poterat dare iuriſdōnem, ſed reſcriptū dr̄ falſum,ex eo q̄a falſum expreſſum vel verum tacitum ſiue prætermiſſum eſt, & hoc doloſè per ſub & abreptionem,& tunc procedat opinio eiuſdem Inn. in d.ca.2.de dilatio. & Bart.& ſequa.& eo caſu licet iudex in eo datus,poſſit de qualitate precum cognoſcere,prout dicitur in d.l.ſuper eo.in fi.tamen facta fide de hoc,non poterit cognoſcere de ipſo negotio principali.25.diſt.c.& ſi legibus,Benedi. Capra ibidem,nu.47.vſque ad fi.reg.19.

Iudex delegatus impedimentis à iure gentium vel poſitiuo introductis oppoſitis,inhabilitatur,& quantumcunque toleretur in ipſo officio,nihilominus poterit contra eum de ipſis impedimentis & eorum quolibet opponi, prout notatur, in l.Barbarius.ff.de of.præt. & hoc voluit Inn.in c.ſciſcitatus,de reſcri.& ita communiter teneri dicit Bened.Capr.reg.20.nu. 30.Quod in ordinario locum habere non poteſt,quia quandiu in offi.toleratur contra eum non poterit de talibus impedimentis opponi 8.q.4.c.nonne & c.cum ſuper.de of. deleg. ſecundum Inn.Compoſtel.Io.And.& Petrum d.c. ſciſcitatus refert ibidem Benedict.Capra,ibidem numero 31.vide ſuprà Delegatus.

Iudex in præparatoriis aut ordinatoriis iudicij ſiue litis,tenetur ſequi & ſeruare conſuetudinem loci,vbi proceditur,ſecundum Io.Andr.in rub.de conſuetudine, vbi rectè hanc eſſe communem opinionem dicit,per l.2.in fi.ff.de teſtibus,quod verum eſt,modò conſuetudo ſit rationabilis, alias ſec⁹, prout not.in c.conſtitutus.de fideiuſſ.quod ſecundum Im. in d.rub. de conſuet.extenditur, & locum quoque habet in teſtamentis,vt not.in l.2.C.quę ſit longa conſuetudo,vt refert Bened. Capr.regul.24.nu. 1.& ſeq.

Iudex quando præfigitur tempus inſtantiæ terminandæ à iure communi, non poteſt cauſam vel actum ſine vtriuſque partis conſenſu expedire,poſt tempus iure non valet, quod ꝑ ipſum iudicem ſit poſt tale tempus,l.properandum.§.1.C. de iud.quia perempta inſtantia,per ipſum iudicem acta ſunt nulla.l.2.ff.iud.ſolui.vnde ſententia poſteà lata reperitur ſine inſtantia,& ideò non valet.l.probatam.C.de ſen.nec corrigitur diſpoſitio,d.l.properandum,per c.venerabilis,de iud.non dato aduerſarij dolo aliiſue legitimis impedimentis, quæ ibidē

& cap

& c.iurgantium de reg.iur.lib.6.conſiderantur,vnde contraria opinio deſtruitur,quod ſi rectè conſideretur, in d.c. venerabilis,tenent Inn.Philip.Gofred.Io.And.& Petr.de Anch.ita vti,ſecundùm Bened.Capram communis dicitur regul.25.n. 15.& 19.

Iudex delegat⁹ ſi ſententiam nullam tulerit non poterit amplius cognoſcere, aut ſe intromittere, quia ſemel functus eſt officio.l.qualem.in fi.ff. de arbitris, ſed recurritur ad ſuperiorem qui eum dedit,iuxta l.ſi vt proponis, 1.C. quomodo & quando iudex.prout voluit Inno.& Andr.in d.c.de cauſis,de officio deleg.quod communiter teneri dicit Bened.Capr. regul.26.nu.12.fallit tamen ſi fuiſſet nulla,ex eo quod non ſeruaſſet formam mandati, quia tali caſu iterum poſſit pronunciare,prout voluit Bald.& poſt eum D.Nic.in d.c. de cauſis. ꝑ l.quod tamen de arbitris.Similiter fallit quando talis ſententia nulla, fuiſſet lata ſuper cauſa matrimoniali, vel beneficiali, quo caſu delegatus ſententiam nullam poteſt reuocare, emendare aut aliam dare,ſi ex ſententia euidenter deprehenditur iniquitas,prout voluerunt Domini de rota deciſ.341.quę incipit.Item dubitatur ibidem,nu.ſeq.& nu.49.dicit communem non procedere.præterquam in beneficiis principum.

Iudex ordinarius lata ſententia,licet nulla,ſi ab ea eſt appellatum, non poteſt eam reuocare vel emendare. Si verò non fuerit appellatum & nulla ſit,ob turpitudinem,& ſordes ipſi⁹ iudicis,tunc ſimiliter non ipſe, ſed ſuperior reformat ſententiam,prout communiter tenent Legiſtæ per l.abſentem.Cod. de accuſ.vt plenius ibidem notatur,& refert Bened.Capr.reg. 26.nu.18.aut fuit nulla non alia de cauſa,quàm ex turpitudine ac ſordibus iudicis, & tunc poterit iudex ordinarius iterū pronunciare,& definire cauſam.l.præſes.C.quomodo & quādo iudex,vt voluit Inn.in c.de cauſis,de of.dele.vt ſecundum Ant.ibidem communiter tenent Legiſtæ,de quò tamen vt dicit Bened.Capr.regul.26.nu.19.dubitari poſſit, nam licet Iacobus de Arena & poſt eum Cyn.in d.l.ſi vt proponis.C.quomo.& quand.iudex,hoc tenuerūt,tamen alij Legiſtæ aliud tenent,vt voluit Barto.in d.l.ſi vt proponis,& in lege ſi expreſſum.ff.de appellat.

Iudex eccleſiaſticus ſi aliquem condemnauit,& poſtea remittat illum iudici ſeculari puniendum, tunc iudex ſecularis non tenetur ſtare proceſſui facto coram iudice eccleſiaſtico, ſed poteſt de nouo cognoſcere.com.dicit Fel.in c.at ſi clerici, in pr.nu.14.de iud.quem refert Afflict.ſuper 1.part. conſt.regni.rub.27.nu.32.& Curt.iun.in l.magiſtratib.nu.4.de iuriſd. om.iud.intellige in illis criminibus quæ non ſint merè eccleſiaſtica, ſecùs enim eſt in hæreſi & ſimilibus. vt commun.dicit Cagnol.in l.cum quædam puella in pr.nu.33.ff. de iuriſdi. omn.iud.Et licet Legiſtæ teneant contrarium,vt com.dicit Imola.c.1.nu.19.de of.ord.quem refert Carrer.nu.63. & eandem communem legiſtarum dicit Menchiaca in 1.part.de teſtament.§.6.nu.16.verſ.deñique.Pract.Iodoci.c.61.n.54.Tamen comm.opi.Canoniſtarum eſt in contrarium,vt dicit Berous in d.c.44.ſi clerici.n.79.& ſeq.de iud.Boſſ.in tit. de hære. nu.35.Simancas de hæret.c.36.nu.3.Imò ꝙ etiam iudex ſecularis non poſſit hoc caſu commutare pœnam pro crimine hereſcos.comm.dicit Boſſ.d.tit.de hæret.nu.37.Si verò eſſet crimen ſeculare vel mixtum,non tenetur ſecularis iudex præſtare auxilium epiſcopo,ſi fiat ſibi fides de proceſſu.comm.dicit Alc.in c.1.n.119.de of.ord.Clar.in d.§.fi.q. 96. verſ. quæro etiam. P.Fichard.

Iudex excedens modum conſuetum in torturam tenetur de ſyndicatu,ſecundum opi. Bart. communiter approbatam vt inquit marſ.in pract.crim.§.expedita.nu.89.in fi.& ſi forte reus moreretur & iudex dolo exceſſiſſet modum torquendi, tenebitur de homicidio. ſi verò ex culpa, tenebitur ſecūdum modum culpæ.comm.dicit Bel.conſ.84.nu.12. ideò rectè faciunt qui iubent notarium in acta inſcribere qualitatem & quantitatem torturæ,& communiter ſeruari teſtatur Ant.Gomeſ.c.13.delictorum.nu.6.verſ.ſi verò iudex.Cla.d.§.fi.q.64. verſ.iudex autem. idem.

Iudex in cauſa criminali,poteſt propter paupertatē rei pœnam pecuniariam mitigare & diminuere,ſi mulcta ſit fiſco debita, nec tenetur illam commutare in pœnam corporalem. comm.dicit Menchiacha controuerſ.illuſt.c.24.nu.15.refert Clar.d.§.fi.q.95.verſ.Hæc autem. idem.

Iudex in cauſis criminalibus qui primam ſententiam tulit, debet in cauſa appellationis citari, quando proceſſit ex offic. comm.dicit Craueta ſuper ritu.260.magn. curiæ.n.14.alij verò dicunt ſimpliciter ꝙ iudex ille vel ſyndicus fiſci cuius intereſt,citandus ſit,vt dicit Ang.de malef.in verb.præſente Caio.nu.28.quod ita vidit practicari.Cla.verò dicit ſe nunquam vidiſſe citari iudicem,niſi ageretur etiam de condemnando ipſo iudice propter ſordes vel iniuſtitiam,ſed in fiſco cuius interſit,benè verùm eſſe quòd citari debeat.Clar.d.§.fina.q.94. verſ.quæro nunc. idem.

Iudex in caſu quando pœna committitur arbitrio iudicis, poteſt tunc etiam imponere pœnam mortis,hanc gl. opinionem in §.in ſumma in verbo extraordinaria.inſt.de iniur.communē dicit.barbat.conſ.11.nu.6.lib.1.Alc.conſ.472.Maranta in ſpecu.nu.53.Papo.lib.24.tit.10.arreſto.2.Dec.in c.ex literis.nu.14.de conſt.Bolenc.in repet.l.capitalium.§.famoſos, num.29.de pœnis. Illa tamen gl.limitatur procedere quando delicti qualitas aut circunſtantia talis ſit, vt de iure communi vel conſuetudine eſſet pro eo delicto pœna mortis imponenda, alias enim ſecùs, ita communiter eum limitari atteſtatur Affl.ſuper 2.part.conſt.regni.rub.10.nu.22.& hanc eſſe communem opi.dicit Alex.conſ.121.in fi.lib.7.Crauetta conſil. 220.nu.14.& conſ.224.nu.2.Dec.in d.c.ex literis.Gram.con. 39.nu.8.Ant.de Padilla.in l.transigere.nu.27.C.de tranſ.Contra verò ꝙ iudex non poſſit arbitrari pœnam mortis,communem dicit Fel.in c.inquiſitionis.de accuſ.vt illum refert Villalpand.in repeti.l.22.c.9.nu.4.Affl.deciſ.276.n.6.Pract. Carer. nu.112.Gramm.conſ.48.nu.2.Chaſſ.ſuper conſuet.Burg.nu. 2.Menchiacha cōtrouer.vſu.freq.c.39.n.26.Clar.d.§.fi.q.83. ver.ſed quæro. Idem.

Iudex iudicare debet in criminalibus ſecundum acta & probata etiamſi ſciat veritatem eſſe in contrarium.commu.dicit Didacus lib.1.reſolu.c.1.nu.9.idque in tantum procedit,vt etiamſi ipſe tāquam priuatus ſciret aliquem eſſe innocentem, tamen ſi ex probationibus crederet bona conſcientia illum condemnari poſſe,poterit eum condemnare,ita communem dicit Imola.in cle.paſtoralis §. quia verò.nu.49.de of.dele.& c.1.nu.13.verſ.ſi autem.Menchiaca.controuerſ.illuſt.c.13.n. 1.& c.14. nu. 5.in fi.poſſet tamen iudex hoc caſu inſtare apud ſuperiorē vt ipſe exoneretur ab huiuſmodi iudicio, & cauſa alteri delegetur,vel poteſt etiā ipſemet cauſam alteri delegare,vt comm.dicit Imo.in d.§.quia vero.n.49. in fin.q.66.ver. ſcias autem. idem.

Iudex malè iudicans ex imperitia, tenetur arbitrio iudicis. com.dicit Boſſ.in tit.de officialib.corrup. pecun.nu.22. Clar. d.§.fi.q.83.ver.iudex. idem.

Iudex maleficiorum non poteſt condemnare reum ad reſtitutionem vel ad damna partis, niſi quando illum condemnat per ſuam propriam confeſſionem,ſecùs ſi per fictam,vt ſi ex contumacia condemnaret.nam officium iudicis non deſeruit niſi veræ confeſſioni.com.dicit Rolan.conſ.30.n.18. Cla. d.lib.5.§.fi.q.2.verſ.& hæc. P.Fichard.

iudex maleficiorum non poteſt de reſtitutione rei furtiuæ cognoſcere niſi incidenter, idque ſiue per modum accuſationis,ſiue per modum inquiſitionis procedatur.com.dicit Boſ. in tit.de decreto Mediolan.nu.51.Clar.d.§.fi.q.2.verſ. & hæc in fi. P.Fichard.

iudex non poteſt offenſum vel læſum cogere ad quærulandum vel accuſandum.ita tenet gl.in l.ſi quis homicidij.in verbo.coges.C.de accuſ.quæ frequenti Doctorum conſenſu ꝓbatur,vt ait Didac.lib.1.reſolu.c.11.in fine.Et licet Barto in l. in eum.n.1.ff.de accuſ.tenuerit ꝙ ſpecialiter in crimine homicidij hæres poſſit cogi à iudice ad porrigendum quærelam ſiue accuſationem de homicidio commiſſo in perſonam eius cui ſucceſſit,tamen contra eum eſt communis opinio,vt atteſtatur Salicet.in d.l.ſi quis homicidij.nu.10.Hiero.in apoſtill. ad Ang.de Malef.in verbo & ad quærelam. nu.57.Clar.d.§.fi. q.15.verſ.item quæro. idem.

iudex poteſt etiam ex officio repellere accuſatorem non legitimum,etiamſi accuſatus non opponat.comm.dicit Old. conſ.34.nu.1.Clar.d.lib.5.§.fi.q.15.in prin. idem.

iudex poteſt etiam in criminalibus tanquam ſuſpectus recuſari.gl.in c.qualiter & quando.ver.item ſi ille,de accuſatio. quam dicit communiter approbatam. Card. Alex.in cap. de accuſ.ver.venio ad ſeptimum,2.q.8.& ita etiam comm.dicit Maria.in d.c.qualiter.nu.78.Clar.d.§.fi.q.43.in prin. idem.

iudex poteſt publicare edictum & promittere præmium ei qui delinquentem capiat & tradat.communem dicit Alber. in 4.part.ſtatuto.q.48.quem refert Aug.ad Angelum de Maleſi.in verbo fama publica.n.75.Clar.d.§.fi.q.29.verſ.ſed quid ſi delinquens. idem.

iudex qui facit aliquem iniuſtè torqueri,capite puniendus. eſt.ita com.dicit marſ.in l.quæſtionis modum.n.73.ff.de quæſtio.quem refert Sapia. in l.1.in pr.n.7. ff.quod quiſque iuris. & Apoſtil.ad Crottam de teſtib.n.96.in verb.Modica.& Apoſtil.ad Riminal.conſ.6.nu.18.Boſſ.in tit.de tortur.n.31.Barb.

consilio 47.libr. 1. Sed de consuetudine non seruatur, refert Clar.d.§.fi.q.68.in prin. idem.

Iudicem superiorem Papa non habet preter concilium generale,& ideo si de hæresi accusetur(vt quidem potest,sed de nullo alio crimine, vt magis communem dicit Berous in ca. cùm venissent.nu.31.& 43.de iud.) concilium est iudex competens.Communem esse attestatur Card.Alex.in can.si Papa 40.dist.Ias.in cons.9 .lib.4.Clar.d.§.fi.q.35.vers.1. idem.

Iudicandum est secundum acta & probata. etiamsi iudici de veritate aliter priuatim constet. communem dicit Didac. lib.1.resolut.c.1.num.6.Imo.in clem. pastoralis. §. quia verò nu.49.Clar.d.§.fi.q.66.vers.iudex. idem.

Iudex secularis mortuo episcopo, vel absente,vel ægroto, quia legitimus est testamenti executor, iuxt.communem poterit exequi, & vltimam voluntatem adimplere,de qua re vide supra in verbo executores.

Iudex sequendo in iudicando conscientiam ex actis informatam contra propriam priuatam cõscientiam, non peccat. vt voluit gl.in c.1.de offi.ord.& Bart.in l.Illicitas. §.veritas.ff. de of.præsid.c.si sacerdos.de of.ord.ca.pastoralis.§.quia vero. de of.deleg.vbi Imol.hanc communem dicit.& tametsi Bene dict.Capr.regula 32.nu.8.ita communiter secundum Theologos & canonistas excepto Calderino & D.Ant.teneri asserit.id tamen dicit fallere in causa criminali,si non in absoluendo,saltem in condemnando,quia ibi tractatur de executione irreparabili.quod & D.Nicolao d.c.1.de of.ord.placet.Similiter fallit in iudice supremo qui, non ligatur iuribus positiuis, quare veritatem sequi debet argumento eius quod habetur. in l.1.in fin.ff.de quæstionibus.vt dicit Cyn.l.1.C. vt quæ desunt.id fallit quoque si contrarium esset planè notorium,aut iudex vt priuatus certissimã haberet conscientiam.quam sequendo acta deponere non posset, quo casu ne contra conscientiam peccet,à iudicando abstinere potius debet, de quibus singulis.nu.9.& seq. vsque ad finem regulæ ipsum consule Capram.

Iudex habens conscientiam priuatam & non ex actis informatam,contra reum,etiam si accusator nil probet,non debet eum absoluere definitiuè,prout dicit Bal.in ca.pastoralis. §.quia vero,de of.dele.sed tantum ab obseruatione iudicii.secun.D.Ant.in c.1.de of.ord.quod procedit quando non fuisset aliquis terminus ad probandum accusatori assignatus.aliàs quando fuisset assignatus accusatori terminus probandi, nec probauit, tunc secundum communem tenetur ipsum reum definitiuè absoluere,iuxta no.in l.properandum.§.1.C. de iud.& Imol.d.ca.1.de offi.ord.quod ibidem videtur sequi. D.Nic.vt refert idem Bened.Capr.regul.32.nu.32.& seq.

Iudices remoti consensu actoris & rei literis impetratis siue rescripto possunt dari vltra vnam vel duas dietas, quod communiter teneri & in practica obseruari refert Benedict. Capra regula 53.nu.13.vide infra rescriptum.

Iudex si forma statuti disponatur, vt teneatur committere causam consilio sapientis,si partes vel aliqua ipsarum id velit valet & tenet,modo iudex habeat iurisdictionem & potestatem ab ipsis statuentibus, secus autem si à superiore nisi & is tale statutum confirmasset quo casu similiter teneretur ad obseruantiam statuti,communem refert Benedictus Cap.regula 28.nu.36.& seq.vide infra in verbo Statutum,per id quod habetur in clem.ne Romani.de elect. & stante tali statuto , si iudex dicat, pronũcio secundum consilium quod dicit reum absoluendum,valebit talis sententia, non solùm si consilium redditum sit super interlocutoria,vt tenuit Io Andreas, in additio.ad speculatorem tit.de excep.§.viso.ver.porrò,sed etiam si sit redditum super definitiua,vt tenuit Cyn.in l.prima. C.si aduers.libert.licet Bartolus,ibidem & Io. Andr.in dicta addit. aliud voluerit.sed male,cùm verba sententiæ intelligi debeãt secundum mentem consulentis , quæ talis fuit vt absolui debeat argument.c.intelligentia,& c.in his,de verborum significatione,secun.Imolam in c.si pro debilitate.de offic.delegat. cum quo communiter recentiores transire refert Benedictus Capra,regula 208.nu.39.vbi ex Imola moner, tutius esset vt iudex pronunciet sic pronuntio secundum formam consilij & sic absoluo vt in eo continetur.de quibus,in l.1.§.si quis ita. ff.de verb.sig.

iudex vt quis si aut esse possit, an sufficiat annum ante quẽ iudex esse nequeat iam cœptum esse, an oporteat eum esse completum,vide s.in verbo Minor.& Bened.Capra reg.30.n. 12,& seq.

Iudex licet neminem regulariter sine accusatore condemnare debeat,tamen inter alias multas fallentias,quando generali inquisitione contra malefactores procedit,& aliquem suspectum ac culpabilem reperiat, poterit speciali inquisitione contra eundem procedere, & criminis conuictum punire, communem refert Bened.Capr.reg.74.nu.9.s.accusator.

iudex. Pœnæ capitis appellatione in dubio de pœna mortis non intelligitur, & sic si iudex assereret in sententia diffinitiua condemnatoria,Titium condemnamus in pœna capitis, seu pœna capitali , non veniret plectendus pœna mortis iste reus,sed alia mitiori,ac minori pœna. & per consequens exilij perpetui,quia pœna capitalis in exilium perpetuum interpretatur,secundum glo.in l.vnica C. ne Christi.mancip.post Azonem ibi in summa,quam glo.dicit singularem Imol.in l. 2.de publi.iud.Ias.in l.transigere.C.de transactioni.nu.9.Anani.& Fel.in c.qualiter,il 2.§.licet.nu.39.2.de accusatio.& marsil.cum aliis signatis per eum in practica criminali.§.opportunè,n.40.vbi præsupponit istam esse communem opinionem, & admonet iudices,quòd in sententiis capitalibus vltimi supplicij proferendis apponantur illa verba, scilicet quòd taliter moriatur, & anima separetur à corpore. F. Viuius libro 2. opin. 152.

iudex delicti condemnat delinquentem , etiam priuando ipsum bonis alibi existentibus, sed executio realis, hoc est ablatio possessionis fit per iudicem, sub quo bona sita sunt.ca. postulasti.ext.de fo.comp.vbi Io.de Im.Pan.Melchior Cling. & alij hanc doctrinam latiùs prosequuntur. Et ibi attestatur prædictus Io.de Imo.hoc communiter teneri.Propterea scribit Io.Berberius: si quis habuerit in diuersis territoriis bona, cui ista applicanda sint,an domino vbi condemnatur,an verò domino vbi sita sunt?si Dominus domicilij vel rerũ haberet fiscum.tunc bona quæ sunt in loco domicilij,occupari per fiscum domicilij,& maximè,quia proprius forus est domicilii, per gl.in c.statutum.§.cum autem.de rescr.lib.6.& allegat Berber.l.3.C.de bon.vacan.lib.10. Cum fiscus territorij occupet bona in suo territorio vacantia.l.tutores.§.hæres.ff. de admini.& peric.tut.l.forma.§.si verò.vbi iurisc.Vlpian inquit:si verò quis agrum in alia ciuitate habet,in ea ciuitate profiteri debet,in qua ager est.ff.de censi.Et hanc communem esse opi.in viatorio,seu directorio iuris,in 1.part.in rub.de crimini.læsæ maiest.fol.4. Kirchouius.

Iudex originis alicuius non potest inquirere contra delinquentem de delicto commisso in alieno territorio,præsertim si fuerit inquisitum & processum contra eum per iudicem loci delicti , cum de delicto eiusdem hominis sæpius quæri non debeat.l.licet.§. fin. ff. nautæ, caup.stabularij, vt recepta restituant.l.in delictis.§.fi.ff.de noxalib. Et hanc sententiam communem opinionem Doc.esse scribunt Hipp.de marf. in prac. sua crim.§.constante.nu.90. & 91. vbi ipse plures authoritates scribentium adducit.& Iac.Nouel.in pract.& Theor.causa crim.c.de mod.& form.citan.reos criminis.nu. 51. Quia vbi delictum est commissum,vbi puniri debet , nec consideratur vnde est delinquens,& ea maximè,quando contra delinquentem est processum per iudicem loci , in quo crimen est commissum. Nam tunc per iudicem originis nullo modo procedi potest. Kirchouius.

Iudex secularis de & super possessorio beneficiorũ, & aliarum causarum spiritualium cognoscere potest,secundum opinionem Vincentij,quam recitat Io.And.in ca.fi.extr. de iudi. Quam & alij Doct.Archidia.Inn.& Ant.de Bu.approbarunt, cum possessorium non sit quid spirituale.Arch.in c.1.de rest. spol.lib.6.& Zabarel.Card.in clem.dispendiosam. de iudi. Et hæc omnia refert Guid.Pap.in decis.Gratiano.in q.1.nouissimè Io.Coras.in l.naturaliter.§.nihil commune.num.17.vers. hinc denique videmus.Et ita Doct. communiter concludere inquit Ant.de Petru.in l.1.in 4.Remed.nu.410.in 2.vol.repe. Cuius decisionis quoque mentionem facit, & de ea disserit in vtranque partem Roland.à Valle,in con.23.volentis hanc sententiam tum procedere & locum habere , vbi clericus intentasset remedium reintegrandæ possessionis beneficij contra laicum,coram iudice seculari:secùs vbi laicus vel clericus conueniat clericum pro possessorio beneficiali coram laico in 2.Tom.con.Item an clericus coram iudice laico conuenire possit actione reali indicant,Roland.ibid.n.13.& Minsing. in Obserua.Cameræ.Obserua.22.in.1.Cent. Kirchouius.

Iudex secularis punire potest laicum vulnerantem alium laicum in ecclesia.Bald.in l.si quis in hoc.num.2.C.de episc. & cler. Licet autem alij contrariam sententiam secuti fuerint,tamen prior sententia communiter est approbata referente Rolan.à Valle,in cons.24.nu.6.in 2.Tom.vbi ipse nu.9.valdè eleganter explicat illam quæstionem,an vterque iudex tam ecclesiasticus ratione sacrilegij commissi in ecclesia,quàm secularis ratione vulneris respectiuè procedere possit. kirchouius.

Iudex

Iudex si probabiliter vim vereretur , aut alia imminet necessitas,tum ipse in causa necessitatis vel imminentis timoris,ex turri posset férre sententiam,vel in equo sedens iudicare.Ita gl.est notabilis in verb.recitauit.in l.1.C.de sen.ex breuic.recit.Licet ibi Bar.n.3.contrarium sentiat,sed pro glo.est communis opi.Vdal.Zas.in l.pen.n.24.ff.de iust.& iur.in Tomo.1. kirchouius.

Iudex ex præsumptionibus violentis, & indiciis indubitatis,& vehementissimis non potest ipse deuenire ad condemnationem,ac sententiam diffinitiuam in causa capitali absque aliis probationibus, & sic huiusmodi indicia non sufficiunt ad pœnæ corporalis condemnationem , sed solummodo pecuniariæ,secundum Gandi.in trac.malefic.in rub.de præsum. indubitatis,ex quibus condemnatio sequi possit,Io.Andr.in addit.Specu.in tit.de probatio.§.videndum restat,Bald.in l.2. C.de his,quæ pœnæ nomine, in test.& l.eius.§.1.ff.de testam. vbi hoc idem firmant Fran.de Areti.& omnes,Pau.Castr.consi.197.vol.2.Ang. in l.2.ff.de fur.Io.de Imo.in fi.ff.de hæred. instit.Aret.in tract.malefi.in ver.fama publica,ver.quæro an vnum,& Mathef.sing.122.& seq.Io.de Anania, cons. 59.n.2. Ias.in l.seruum fugitiuum,nu.29.C.de seru.fugit.Io.de Imol. Card.Abb.& Fel.in c.afferte.de præsum.& ita consuluit Pau. Cast.d.cons. 197.& Alex.cons.116.in fi.vol.3.& cons.15.vol. 1.& opinionem istorum sequitur quoque Boer.decis.164.n. 6.& sequitur,approbat, & fatetur æquiorem & communiorem Mars.in repet.rubr.C.de prob.nu.252.cum aliis seq.Iac. Nouellus,in pract.crim.rubr.de testibus in materia criminali incip.crimina obiecta probanda sunt, n.33.& seq.Tiraq.post alios innumeros relatos per eum,in tract.de pœnis temperandis causa.27.n.2.10.& 11.vbi eam limitat,& Grammat.in decis.96.vbi refert quod quidam inquisitus de homicidio in magna curia vicariæ propter indicia vehementissima, & indubitata fuit in eadem condemnatus ad remigandum per septennium,& introducta causa istius cõdemnati per remedium appellationis in sacro regio consilio extitit in eo moderata pœna prædicta,seu sententia magnæ curiæ,& sic fuit condemnatus dictus homicida inquisitus per triennium ad remigandũ per sacrum consilium.Et licet multi Doctores asseruerint cõtrarium,quos recensuit Brunus,in tract.de indiciis,& tortura in 4.q. 1.partis.n.13.Mars.in rub.de prob.n.253.& Boer. in d.decis.164.nu.1.cum aliis seq.tamen quicquid isti suadeant fatuum quidem esset,& inhumanum in actu practico recedere à dicta cõmune. imò si iudex sententiam ferret ex præsumptionibus, certè & absque dubio aliquo non transiret in rem iudicatam,vt habetur,in l.si ij,qui adulterij,de adult.secũdum communem intellectum,de quo per Fel.post alios,in ca.proposuisti,extra de probationib.& quæ dicantur indicia indubitata,& qualia,& quæ sint,latè declarant Criminalistæ in locis præcitatis, & Mars. in d. rubrica de probation. numero 253. F.Viuius.

Iudex iuxta acta , & probata contra eorum conscientiam, quæ ipse vt priuatus nouit,sententiã ferat, necesse est, vt magis commune pronunciant Did.à Couarru.lib.1.variarum resolut.c.1.num.6.I.Clar.in pract.cri.§.vlt.q.8.vers.vlt. & q.66. ver.scias autem.& vir multæ doctrinæ,atque eruditionis Nicol.Ant.Grauatius in annotat.ad praxim Octauiani Vestrij.li. 3.c.1.n.7. E.Suarez.

iudex suum officium ad priuatam alicuius vtilitatem,si nõ postuletur impertiri nec debet, nec potest , nisi vel causa pia sit.vel vertatur absentium fauor, vel litigantis inhabilitas intercedat,vt frequenter placita ostendit latè Viuius lib.1.opi. 175. Idem.

iudex in diem sequentem sententiæ suæ prolationem absque noua citatione differre iure canonum potest, vt commune testatur Bologn.in l.si finita.§.Iulianus.n.102.ff.de dam.infect.quin & iure Cæsarum idem procedet vt frequentius placitum attestantur Bolog.vbi supra & qui contrarium verius meritò censet, & vsu seruari ait,Iac.Menoch.de arbitra.iud.libro 1.q.63.nu.2. Idem.

iudex ecclesiasticus ad quem suæ iurisdictionis quispiam à populari iudice remittitur, non tenetur fidem habere processui,quem iudex ille fecit, commune aiunt Grammat.consilio crim.42.Ruin.cons.7.lib.1.Viuius lib.1.opi.162.I.Cla.in practi.§.vlt.q.35.ver.vlt. Idem.

iudex popularis seu laicus vt loquendi mos est, in crimine & omnino & merè ecclesiastico,si ab ecclesiastico iudice imploretur,non se causæ cognitioni obtrudet sed mandatũ duntaxat exhauriet. commune ait iuxta iuris Pontificij interpretes,aliud fore iuxta Cesarei iuris professores affirmans.Alc.in c.perniciosam.n.100.de off.ord.amicus noster Nic.Ant.Grauatius lib.8.c.vlt.n.41.ad Vestri.praxim.& vide quæ superius obseruo, ver. Acta Meminerisque semper quod si iudicatus, vel præiudicio,vel probabili præsumptione contra iudicis ecclesiastici sententiam protegetur, non tenebitur illam iudex laicus exequi, atque ad finem perducere, vt cõe effatur Alci. in d.c.n.122.& affirmant ij,quos in laudato ver.refero.idem.

iudex in delicta extra suæ iurisdictionis limites patrata inquirere nequit commune pronunciant Soc.in l.à diuo Pio.§. sentẽtiam Romæ.n.16.ff.de re iud.latè Viuius lib.1.opi.177. & qui latius hanc rem agit,& in originis, ac domicilij. iudice secus esse cum receptis sententiis ostendit I.Clar.in pract.§.vlti.q.39.ver.sed quæro. idem.

Iudex alterum iudicem delinquẽtem,inter quem,& illum diuisa est iurisdictionis administratio,punire nequit,commune pronunciat Fel.in c.prudentiam.n.4.de off.deleg.Nic.Ant. Grauatius magnæ eruditionis vir lib.3.c.9.n.20 ad Vestrium etsi Rot.perperam aliud censuerit,decis.154.nunquid si duoi in nouis. idem.

iudex iniquæ sententiæ lator,à qua non appellatũ sit,de dãno illa sententia illato conueniri poterit.commune inquiunt Alex.in l.dies cautioni.n.1.ff.de dam.infect.Dida.à Couarru. in tract.de sponsal.2.par.c.8.§.vlt.nu.18.Quin generaliter iudex imperitè iudicans,ei cuius intererit,arbitrio alterius cõpetentis iudicis tenebitur, vt frequenter placitum renũciant Aegidius Bossius in pract.tit.de official.corrup.n.22.I.Clar.in pract.§.vlt.q.83.ver.iudex. idem.

iudex alterutri parti consanguineus,si nulla ei iudicanti exceptio proponatur,firmam ac proculdubio valituram sententiam feret,vt commune interpretum dogma affirmat Ias.in l. qui iurisdictioni.n.6.ff.de iurisd.om.iud. idem.

Iudex si causæ cognitionẽ internenisse,aut quidpiam aliud simile affirmet, fidem merebitur.cõe pronunciant Soc. cons. 115.circa primam quæstionem,in 1. dubio lib.1.Viuius latè lib.1.opi.184.vbi aliquammulto contrarium arbitratos memorat.quorum opinio vt verior,atq; vtilior mihi magis probatur,sed de illa alibi oportunius,& vberius. idem.

Iudex,vt veritatem rerum latitantium eruat,potest pro animi sui arbitratu inculpatè promittere impunitatem reo,& quæuis alia blandimenta ad id accommodata proponere : vt frequenter placitum asseuerant Additio.ad Dec.in l. ea est natura.n.7.ff.de reg.iur.& qui eam refert, & nõ negligenter hãc rem agit Placa lib.1.de delict.c.37.per totum. Non tamen ex confessione sic extorta reum damnare poterit,quæ fuit sentẽtia Imo.cons.109.quam reputat vnicam,& mirabilem Hipp. in l.1.§.quẽstioni.n.12.ff.de q.& in l.si quis obrepserit.n.13.ff. ad leg.Corn.de fals.& in pract.§.postquam.n.73.asserũt communem Cag.in d.l.ea est natura.n.18.Remig. de immunit.eccle. fallent. 26. & qui mordicus illam defendunt, atque alios contraria sentientes referunt,& meritissimo damnant Auto. Gomez.de delict.c.12.n.6.& n.7.Did.à Couar.libr.1.resolut. c.2.n.16.Iul.Cla.in pract.§.vlt.q.55.ver.circa secundum.idẽ.

iudex extra territorium suum existens partib.consentientibus sententiam ferre potest , dummodò dominus territorii eum non prohiberet.Bar.in l.ius plurib.n.3.ver.in cõtrarium videtur.ff.de iust.& iu.& idem Bar.in l.1.ff.de iud.Et hanc cõmunem opinionem Doct.veriorem esse,licet multi reclamauerint,tradunt Ias.in d.l.ius pluribus.n.10.& Zas.n.26.kirch.

Iudex delegatus sedis apostolicę potest implorare brachiũ seculare pro executione suæ sententiæ , quamuis expressè in sua commissione hoc sibi non concedatur: ita expressè post alios referũt Card.Zabarel.in cle.vnic.n.14.ver.decimò quæro.& ibi Addit.in ver.nunquid executor.de off.& potest.iud. deleg.& Pau.de Ca.in l.episcopale.nu.4.ver. allegatur etiam. C.de epi.aud.Nouissimè Pan.in c.significasti.n.8.ver.ext.glo. quæro.Fel.n.2.& Phil.Dec.n.4.vbi Pan.& Dec.hanc communem Doct.opi.esse testantur.extrà.de off.& potest.iud.deleg. Non obstãte textu in c. officium.§.denique.de hæret.in 6.cui respondet Dec.adiectis nonnullis limitationib. sentẽtiæ communis,quas per te videre poteris. kirchouius.

iudex aut Doctor,cui summa causæ committitur,& qui indicaturus est,non debet animi sui fundamenta exprimere,Vt est trita & communis snia maiorum nostrorum,vt tradunt Io an.And.Ant.de But.Card.Aret.& alij in c.sicut de re iudic.& fuit opi.Spec.in ti.de sent.§.qualiter.ver.verũ,& voluit Bart. quẽ plerq; sequuntur maximè Ias.in l.,pperandũ.§.illo ,pcul dubio.C.de iudi.vñ eã ob causam dicebat Im.in l.si is,ad quẽ. ff.de acq.here.Qd fatuus dicit Iudex, qui motiua animi sui in snia exprimit,idem dixit Ab.in c.ex parte,de conc.pb.Et renet pro communi opi.Soc.iu.in cons.73.n.1.vol.4. E.Musc.

iudex,q operã dedit,vt accusat,vel ingsit aliqs falso accusaret

ſaretur, per quod poſtea innocens ad mortem condẽnaretur, punitur pœna capitis. Idem, ſi per pecuniam, vel iracundiam innocentem ad mortem condemnauit. idem, ſi indebitè aliquem ad torturam ponit. Clar.q.68.verbo iudex. Bonac.

Iudex ſuam interlocutoriam poteſt tantũ bis reuocare regulariter, ſecũdum gl. in verbo ſuper ea, in cle. fi. de ap. Bart. in l. quod iuſſi. ff. de re iud. Bal. & do. Præpoſi. in c. cum ceſſante. extr. de app. Balb. deciſ. 194.

Iudex appellationis debet ſeruare modum, terminos, ſtylũ, ſtatuta, & conſuetudinẽ fori iudicis à quo. quia ei ſuccedit vt confirmator, vel infirmator, in auth. vt cùm de appell. cog. in prin. col. 8. & ſecundum gl. in c. illud. 12. di. Inn. in rub. extrà de conſuet. Bal. in tit. de pace Conſtan. §. in cauſis. in 1 col. in c. ad noſtram. extrà de appellat. Do. Prepoſi. in rub. extrà eo. Do. de Rota in nouiſſi. deciſ. 20. in rub. de appella. Balb. deciſ. 469.

Iudex poteſt etiam in facto pro vna partium allegare & excipere, quando de tali exceptione vel iure conſtat ex actis & productis coram ſe. l. planè. & l. fi. ff. de peti. hære. c. pia. in fine. de excep. in 6. gl. in l. vbi pactum. C. de tranſact. vult Bal. in l. 1. C. vt quæ deſunt aduo. Balb. deciſ. 232.

Si iudex in ſententia dicat, victum victori in expenſis: nec adiiciat condemnantes, non valet ſententia reſpectu expenſarum, quaſi non continens condemnationem, abſolutionem, aut æquipollens, ſecundum Bart. in l. præſes. C. de ſen. Bal. in l. errore, de teſtamen. Roma. & Nicellus in l. 1. ff. de re iudi. Licet ſecundum eos cõtrarium ſenſerit Bart. in l. 1. §. ſinautem. ff. de heredib. inſtituen. cuius opinio ibi poſſet ſaluari, ſi eſſent adiecta illa verba, &c. quæ includunt omne quod venit de natura actus. iuxta tradita per Bart. & alios, in l. gallus. §. idẽ credendum. ff. de liber. & poſthu. & probatur in l. ſi duo patroni. §. ſi quis iurauerit vendidiſſe. ff. de iureiur. Balb. deciſ. 420.

Iudex poteſt moderari tempus anni datum ei, cõtra quem eſt facta miſſio ex primo decreto ad recuperandum poſſeſſionem abbreuiando, ſecundũ Roma. & Nicel. in l. 2. ff. de re iud. per caſum iuncta gl. in verbo, niſi intra certum tempus. in l. à quo fundus. ff. de dam. infect. item augendo eundem Roma. vbi ſuprà per c. cùm veniſſent. extrà de eo, qui mitti. in poſſeſſ. cau. rei ſeru. quẽ textũ dicit ad hoc ſingularẽ. Balb. deciſ. 427.

Si iudex præcipiat alicui, vel citet, vt coram eo compareat reſponſurus ſuper his, ſuper quibus interrogabitur, non valet præceptum & citatio, propter nimiam generalitatem & incertitudinem, ſecundùm Spe. in tit. de citatio. §. 1. verſ. item q̃ in ea. & ibi Io. And. in addi. Bal. in l. filius familiàs. in §. diui. ff. de lega. 1. domini de Rota, in nouiſ. deciſ. 33. in rubr. de li. obl. Balb. deciſ. 211.

Iudex eccleſiaſticus, ſi aliquem condemnauit, & poſtea remittit illum iudici ſeculari puniendum, iudex ipſe ſecularis non tenetur ſtare proceſſui facto coram eccleſiaſtico, ſed poteſt de nouo cognoſcere, vt eſt cõis opi. Quod intellige in his criminibus non merè eccleſiaſticis, ſecus in hæreſi, & ſimilib. Licet legiſtæ teneant cõtrarium, vt eſt communis opi. Tamẽ communis eſt canoniſtarum opinio in contrarium. Immo, q̃ etiam ſecularis iudex non poſſit commutare pœnam pro crimine hæreſis, vt eſt communis opi. Si verò eſſet crimen ſeculare, vel mixtum, non tenetur ſecularis iudex præſtare auxilium Epiſcopo, ſi fiat ſibi fides de proceſſu, vt eſt communis opi. Cla.q.96.ver.quæro etiam. Bonac.

Iudex excedens modum in tortura cõſueta, tenetur in ſyndicatu, vt eſt cõmunis opi. Et ſi reus tunc moueretur, puniretur iudex, vt homicida, ſi verò vt culpoſus, ob culpã puniret, ſecundũ modũ culpæ. Et ideo rectè faciunt iudices, qui iubẽt Notario in actis redigere qualitatem & quantitatem torturæ, vt communiter ſeruatur Cla.q.64.ver.iudex autem. Bonac.

Iudex in cauſa criminali poteſt propter paupertatẽ rei, pœnam pecuniariam mitigare, & diminuere, ſi mulcta ſit fiſco debita, nec tenetur illam commutare in pœnam corporalem, vt eſt communis opi. Cla.q.95.ver.Hæc autem. Bonac.

Iudex in cauſis criminalib. qui primam tulit ſententiam, debet in cauſa appellationis citari, quando ex officio proceſſit, vt eſt communis opi. Sed alij verò dicũt ſimpliciter. q̃ iudex, vel ſyndicus fiſci, cuius intereſt ſit citandus, q̃ ita practicatur. Clar. autem dicit, ſe nunquam vidiſſe citari iudicem, niſi ageretur de condemnãdo ipſo iudice propter ſordes, vel iniuſtas condemnationes, ſed fiſcus, cuius intereſt eſt bene citandus. Cla.q.94.ver.quæro nunc. Bonac.

Iudex in caſu, quando pœna committitur iudicis arbitrio, p̃t tunc etiam imponere mortis pœnam, vt eſt cõis opi. Quæ limitatur, q̃ñ dilecti qualitas, aut circunſtãtia talis ſit, vt de iure cõi, vel conſuetudine eſſet pro eo delicto pœna mortis imponenda. Aliàs ſecus, vt eſt communis opi. Contra aũt, q̃ ipſe iudex nõ poſſit arbitrari pœnam mortis, communem dicere plures de q̃bus Clar. d.q.81. verſ. ſed quæro. vide Graſſ. in ſuo communi opi. li. 2. c. 6. q. 1. Aſſi. deciſ. Neap. 276. n. 6. Bonac.

Iudex iudicare debet in criminalib. ſecundũ acta & probata, etiam ſi ſciat veritatem eſſe in cõtrarium, vt eſt cõis opi. in tantum, q̃ etiam, q̃ ipſe ſciret aliquem fore innocentem, ſi ex probationib. crederet bona conſcientia illum cõdemnari poſſe. poterit eum condemnare, vt eſt communis opi. Poſſet tamen in iſto caſu iudex inſtare apud ſuperiorẽ, vt ipſe exoneraretur ab huiuſmodi iudicio, & cauſa alteri delegaretur, vt eſt communis opi. Cla.q.66.ver.ſcias autem. Bonac.

Iudex male iudicans ex imperitia, tenetur parti arbitrio iudicis, vt eſt communis opi. Clar.q.83.ver.iudex. Bonac.

Iudex maleficiorum non poteſt condemnare reum, ad reſtitutionem, vel ad damna partis. Niſi, q̃ñ illum condẽnat per ſuam propriam confeſſionem, & non per fictam ex contumacia. Nam iudicis officium non deſeruit, niſi veræ confeſſioni, vt eſt communis opi. Cla.q.2.ver.& hæc. Bonac.

Iudex maleficiorum non p̃t de reſtitutione rei furtiuæ cognoſcere, niſi incidẽter idq; ſiue per modũ accuſationis, ſiue per modum inquiſitionis procedatur, vt eſt communis opin. Cla.q.2.ver.& hæc ĩ fi. Boſſius. de Decreto mediol. n. 31. Bon.

Iudex non poteſt offenſum, vel læſum cogere ad querelandum, vel accuſandum, vt eſt communis opi. Etiam quò ſit hæres læſi, vt eſt com. opi. Cla.q.15.ver.item quæro. Bonac.

Iudex poteſt etiam ex officio repellere accuſatorem illegitimum. Etiam parte non opponente, vt eſt cõmunis opi. Cla.q.15.in prin. Bonac.

Iudex poteſt, etiam in criminalib. tanquam ſuſpectus recuſari, vt eſt communis opi. Cla.q.43.in prin. Bonac.

Iudex poteſt facere edictum, & promittere præmium ei, qui delinquẽtem capiat & tradat, vt eſt communis opi. Cla.q.29. ver. ſed ſi quis delinquens. Bonac.

Iudex, qui facit aliquem iniuſtè torqueri, capite punitur, vt eſt communis opi. Cla.q.64.in prin. Bonac.

Iudicem ſuperiorem Papa non habet præter conciſium generale. Et ideò ſi de hæreſi accuſatur, vt poteſt accuſari, & de nullo alio crimine accuſari poteſt. cõcilium eſt iudex competens, communis eſt opi. Cla.q.35.ver.1. Bonac.

iudicandum eſt ſecundum acta & probata, etiam ſi de veritate aliter priuatim conſtet, vt eſt communis opi. Cla.q.66.ver. iudex.

Iudex propter enormitatem delicti poteſt iura tranſgredi, & iſta eſt communis opi. Cla. in §. 1. ver. ſunt etiam. Bonac.

Iudex, quãdo lex ponit pœnam extraordinariam, poteſt etiam capitalẽ infligere. gl. communiter approbata. in §. in ſumma. inſti. de iniur. Alc. conſ. 24. n. 7. li. 7. Maran. in pract. fol. 45. n. 53. Menochius. de arb. iud. Bonac.

Iudex qui condemnauit aliquem, ſi adiicit moderationem per dictionẽ, ſaluo, nihil refert, q̃ in ſeparata oratione hoc fecerit. & hæc quidem eſt magis communis opi. D. m. Alcia. in conſ. 4. n. 18. lib. 8.

Iudex ſecularis in crimine merè eccleſiaſtico, dum iudex eccleſiaſticus petit ſibi impartiri ſuum auxilium, nõ poteſt ſe intromittere in proceſſu. Sed ſolum exequi mãdatum. ſecundũ canoniſtas. ſecus tamen ſecundum legiſtas. D. m. Alcia. in c. pnicioſam. de of. ord. n. 110. communem dicit. Bonac.

Iudex habẽs merum & mixtum imperium in aliquo loco, poteſt cognoſcere de omni delicto inter ſubditos ſuos, niſi in genere illo cauſarum, in quo aliquis eſt ſpecialiter electus iudex, & hoc, quando ex forma conceſſionis iudex ordinarius eſt priuatus iuriſdictione in illo genere. Sed ſi nõ eſt priuatus, talis iuriſdictio dicitur alteri data addendo eam ſuperiori, & ſic vterque erit iudex, vt eſt communis opi. de qua Boſſius de foro compe. nu. 2. Bonac.

Iudex eccleſiaſticus, ad hoc, vt inquirere poſſit, & procedere p̃ fratrem, & p̃ clericum in habitu laicali repertum delinquere, & p̃ eum in foro ciuili proceſſum, debet de nouo proceſſum per eum inchoari, & de nouo indicia recipere, vt eſt communis opi. de qua Rui. in conſ. 7. nu. 6. in 5. vol. Bonac.

Iudicari debet in dubio contra fiſcum, vt eſt communis opi. de qua Iaſ. in conſ. 99. col. fi. verſ. præterea. Netizi. in ſylua lib. 6. pag. 583. Maximè quando tractatur de lucro captando. Iaſ. in conſ. 167. in fi. in 4. vol. Bonac.

Iudex incompetens cenſetur quis, etiam pro iniuria ſibi illata, vt eſt cõis opi. de qua Gomes inter conſilia crimi. conſ. 8. n. 5. per tex. in l. qui iuriſdictioni, ff. de iuriſ. omnium iud. & c. qualiter & q̃ñ ſecundo de accuſa. ibi, non tanquam idem ſit actor & iudex, quod loquitur de cauſa inquiſitionis. Chirco. in ſuo communium opin. lib. 2. Centuria. 5. conclu. 57. Rol. à Valle conſ. 47. n. 6. in 2. vol. Cla.q.35. ver. ſolet etiam Pariſ. in tract. ſyndica. § Notorium Aſſi. ſuper conſtitutione Regni. li. 3. in conſtitutione eos tantum, fol. 187. Natta conſi. 294. n. 1. D. m. Alcia. in Pract. ti. de Notoriis criminib. ver. quod verum intelligo. Gandy de malef. tit. de pœnis rerũ. n. 26. Rol. à Valle q̃ſ. 48. in 2. vol. Et debet cauſa in his terminis de facili à Principe committi. vt dicit Cla.q.35. ver. ſolet etiam. Ne vltra demeritum producatur pœnalitas. c. menſurã. de peni. di. 1. Bal. conſ. 144. in fi. in 2. parte. Bonac.

Iudex debet querere innocentiam rei ex officio, & nemine petente, vt eſt communis opi. de qua Brunus conſ. feudali. 69. numer. 2.

iudex debet arbitrari ſecundum q̃ eſt conſuetum arbitrari & interpretari. Angel Are. inter conſ. crimin. conſ. 51. nume. 26. volum. 1. vbi communem dicit, etiam in criminalib. vt ibi num. 27. Bonac.

Iudices ordinarij non poſſunt inquirere, niſi fama præcedente. D. m. Alci. in cap. pernicioſam. numer. 34. de offic. ord. communem dicit. Fallit in iudicibus, qui poſſunt inquirere non ſeruato ordine. D. m. Alc. in d. c. pernicioſam. n. 47. communem dicit. Bonacoſſ.

Iudex originis non poteſt p̃ originarium inquirere ratione delicti extra territorium commiſſi, vt eſt magis communis opin. de qua Tobias Nonius conſ. 98. n. 1. Bonac.

Iudici, teſti & Notario non creditur, qui dicat ſe tuliſſe ſententiam iniuſtam, vel falſum teſtimonium, vel falſum confeciſſe inſtrumentum. vt eſt communis opi. de qua Plotus in lege ſi quando, n. 651. C. vnde vi. Bonac.

iudex maleficiorum non p̃t condemnare reum ad rei reſtitutionẽ, vel ad damna partis, niſi quando illum q̃demnaret p ſuam propriam confeſſionem, & non per fictam, vt in contumaciam, vt eſt communis opinio Clar. in quæſtio. 2. verſ. & hæc. Bonacoſſ.

iudex nõ poteſt cognoſcere de reſtitutione rei furtiuæ. Niſi incidenter, & procedatur ad quærelam partis, vel per viam accuſationis, vel ex officio & ſic per inquiſitionem, vt eſt cõmunis opi. Cla.d.q.2.verſ.& hæc quidem. Bonacoſſ.

iudex, ſi videt aliquem maleficium committere, nõ p̃t eum punire. Sed habet informationes capere, & p̃ eum procedere, & ſibi dare copiã poſtea proceſſus. Clar.q.8.ver.ſed pone, vbi communem dicit. Et ſi videt reum delinquere abſque teſtib. non poteſt eum punire. Sed cautela eſt, vt amoueatur iudex à magiſtratu, & alius eius loco ſubſtituatur, & tunc ipſe poterit eſſe iudex teſtis, & reus plecti. Cyrillus. in ſumma criminali. ti. de quæſtionibus. §. 6. n. 1. fol. 154. Bonac.

Iudex anteq̃uam ſpecialiter inquirat. & ſic aſſumat indicia cõtra eum, debet citari reus de iure communi, vt eſt communis opi. Cla.q.11.verſ. item quæro. Sed de conſuetudine non ſeruatur. Si reus comparet, quia teſtes examinari pro informatione habenda, antequam iudex formet inquiſitionẽ, abſque rei citatione non faciunt indicium ad torturam, & nullam faciunt fidem, quò ad condemnationem, ſi tamen reus eſt contumax bene eſt. Neque reus eſt citãdus ad formandam inquiſitionem. vt ibi. Bonac.

iudex non excuſatur, quin teneatur in ſyndicatu, ſi pars appellauit ab eius ſententia, & poſtea deſeruit appellationem, vt eſt cõis opi. de qua Coraſius de communi opi. lib. 2. ti. 9 n. 27. contrarium eſt verum, quando habuit opinionem Præceptoris ſui, vt ibi per eum, communem dicens. Bonacoſſ.

iudex non tenetur in ſyndicatu, ſi non reperitur communis opi. & ipſe tenet eam partem, quam vult. Ang. in l. cum prolatis. ff. de re iud. Ab. in c. 1. col. 4. de re iud. Bald. in l. fi C. de pœna iudicis qui malè iudica. Alex. in d. l. cum prolatis. communem dicit. Bonac.

iudex ſiue accuſator poteſt procedere contra calumniatorem, idem cum crimen probatur per inquiſitionem. ſecundũ communem opi. Cap. concl. 74. n. 9. Bona.

Iudex non poteſt partes cogere ad exburſandum ſalarium pro conſilio habendo, quando hoc facit ad ſe exonerandum à labore ſtudij, vel ad euitãdum maleuolentiam partium, per tex. cum gl. in Auth. vt iudi. non expec. ſa. iuſ. in pr. colla. 9. gl. in l. 1. C. de relatio. Secùs ſi hoc faciat propter dubitationem probabilem quam habet in cauſa. d. l. 1. Et pars quæ inſtat cauſam mitti conſultori, quia fortè iudex dubitat contra eam, debet in totum ſoluere ſportulas conſultoris. Si autem vtraque pars hoc petat, vel iudex habens cauſam dubiam in iure, communiter ſoluuntur, ſecundùm Bart. in l. ſi poſtulauerit. ff. de adul. iudex verò poteſt reuocare commiſſionem factam conſultori ante habitum conſilium quando commiſſio eſt facta volũtariè, non ex neceſſitate, putà ſtatuti, ſecundùm Bart. in l. 1. ff. nil no. appel. pen. in l. ad iudicem. ff. de appellationi. per illum textum. Balb. deciſ. 222.

Iudex delegatus non p̃t ſibi reſeruare taxationem expenſarum, nec ſuam ſententiam interpretati, ſecundum Bart. & cõmuniter Doct. in l. ab executore. ff. de appel. per tex. ibi, & gl. in verbo præſes. Niſi ſecundũ eos eſſet talis delegatus, qui poſſet ſuam exequi ſententiam. iuxta no. per gl. in l. à diuo Pio. in prin. & §. 1. & ibi Bart. ff. de re iud. Balb. deciſ. 131.

Iudex qui iudicauit ſecundum vnam opinionẽ, quã plures doctores tenent, punietur in ſyndicatu, ſi contraria opinio erat communiter approbata. Secùs ſi neutra, & in dubio, quia tunc iudex non peccat, ſi in alteram ſententiam inclinauit, ſecundum Innocent. in capit. ne innitaris. extrà de conſtitutio. Balb. deciſ. 15.

Vbi iudex oppoſita fori declinatoria ſe ingerit p̃tendendo pro ſua iuriſdictione ac ſi eſſet pars, non p̃t tãquam ſuſpectus cognoſcere, an ſua ſit iuriſdictio ſecundum gl. quæ dicitur ſingularis in c. ſtatutũ. in verbo copia. de reſc. in 6. idem quando notorium eſt, illum non eſſe iudicem competentem, vel hoc ipſe ſcit ſecũdum gl. in c. ſuper literis. ver. niſi forte. & ibi Pan. ext. de reſcriptis. habetur in c. ſi duob. per gl. in verbo cognouerit. ext. de app. Idem quando exceptio quę opponitur contra eum, illum notat infamia, ſeu defectu poteſtatis iudicãdi, vt quia dicitur excõmunicatus, infamis, vel ſeruus, ſecundùm Io. And. in c. pia. de excep. in 6. Bu. & Pan. in d. ca. ſuper lireris. Ang. in l. 2. ff. ſi quis in ius vo. non ier. Bar. in l. quidam conſulebant. ff. de re iud. quicquid contrà ſenſerit Inn. in c. cum ſup. in 1. col. extr. de offi. de leg. idem quando iudex eſt habiturus commodum ſportularum ſecundum gl. quæ dicitur ſingularis in l. de iure. ff. ad munici. Bar. & Ang. in l. quidam. præalle. Poſſet in hoc attendi qualitas pſonæ iudicis, & quãtitas ſportularum, an ſit parua vel magna, vt cẽſeatur ſuſpectus vel nõ, ſecundùm But. & Pan. in d. c. ſuper literis. idem q̃ñ opponitur de totali fundamento ſuæ iuriſdictionis, vt q̃ non eſt epiſcopus, vel poteſtas, ſeu iudex, aut dominus feudi, ſecũdùm Pan. vbi ſ. Ang. in d. l. 2. Bar. in l. ex ſententia. ff. de teſta. tutel. Inn. in c. cæterùm. in ſecunda gl. ibi alij dicunt q̃ nõ, & ibi Pan. ext. de iud. ideo ſi citatus opponat ſe eſſe exemptũ, iudex de hoc cognoſcere non poterit. Inn. & Pan. in c. venerabili. in 3. col. ext. de cẽſi. idem q̃ñ inter duos iudices contẽditur de iuriſdictione, ſm Ange. & Doct. in d. l. 2. hæc ſunt ad limitationem dictæ l. 2. & l. ſi quis ex aliena. ff. de iudi. Balb. deciſ. 259.

Iudex delegatus. Quando appellatum eſt ab interlocutorio cum ante diffinitiuam, & iudex delegatus ad illam cauſam, appellationis pronunciauit: bene appellatum & male interlocutum, poterit ipſe iudex delegatus etiam de cauſa principali cognoſcere, ſicut poteſt ordinarius. c. vt debitus. ext. de appella. ſecundũ Inn. in d. c. vt debitus. in gl. in verbo alioquin. Pan. But. & Hoſt. ibi. Quam opinionem dicunt veriorem, pro qua eſt gl. in c. fi. §. fi. 2. q. 6. Et hanc ſequitur domi. Conſtantius de Bargis in l. iudex. ff. de re iud. q̃cquid contrà ſenſerint Vincen. ac Fed. de Sen. in ſuis conſ. vt refert Panorm. in d. c. vt debitus. Secunda tamen opinio poſſet procedere, & ſaluari ſecundum Imol. in d. l. iudex. quando in commiſſione diziſſet, Delego tibi cauſam appellationis tantum, aliàs procederet, quod prius dictum eſt: ſecundum præfatos doctor. & do. Præpoſ. Mediolanenſ. Cardin. nunc, & epiſcopum Alexand. in d. cap. vt debitus. Balb. deciſ. 22.

iudex per inquiſitionem indebitè procedens, ſi de hoc conſtet etiam ex proceſſu, tenetur parti ad intereſſe, damna, & expen. l. ſeueriter. & ibi Cyn C. de excuſa. tut. Bald. in auth. generaliter. C. de epiſ. & cleri. cir. fi. in l. non ignorat. C. de fruct. & lit. expenſ. Balb. deciſ. 400.

iudex domicilij & originis poteſt de delicto punire ſubditum, qui extra eius territorium deliquit. vt eſt communis opinio. Graſſus commun. opinio. libr. 2. cap. 8. quæſtio. 1. contrarium tamen magis communem dicit Nouellus inter conſ. crimin. conſil. 169. tomo primo. & Grammaticus deciſ. 16. numero 9. & 10. Vide Riminald. in conſ. 439. Boſſi. de foro competent. in addition. vbi probat magis communem opinionem eſſe. Corne. conſ. 114. in 1. Socinus regul. 87. Aſini inter conſ. criminal. conſ. 108. numer. 4. tomo ſecundo. Ber. Diaz in pract. crimin. cano. capit. 8. & capit. 9. vbi dicit magis communem quòd non poſſit, Roland. à Valle in conſil. 19. in 2. qui tenet hanc partem vti communiorem, & magis communem, quòd non poſſit, tenet Tobias Nonius in conſ. 98. numer. 1. Nec iudex commiſſi delicti impedire poteſt iudicem originis, quo minus contra delinquentem extra territorium procedat. Sylua. conſil. 103. numer. 4. in 2. vide Alexand. in conſil. 166. in ylum. volum. Bonacoſſ.

Iudici,vel testi,dicenti in articulo mortis iniquam protulisse sententiam, vel falsum dixisse testimonium, non creditur. D.m.Alcia.in tract.de præsump.regu.3.præsump.4.nume,7. communem dicit.quia morienti creditur ad suum præiudicium,non alterius.Blancus in suo de indiciis.num.303.communem dicit. Bonacoss.

Iudex ecclesiasticus de crimine habens cognitionem, non potest reum laicum capere,& in carcerem mittere,vt est cõis opin.Grassus communi.opin.lib.2.c.8.q.8.Sed bene clericos potest. Bonac.

Iudex de iure communi debet omni via,studio ac diligentia, perquirere & inuestigare veritatem Rei innocentiam, vt est communis opinio,de qua d.Rolan. à Valle in cons.47. n.9.in 3.vol.& Brunus in cons.feuda.69.n.2.Mars.in l.1.§.fin. n.71.ff.de quæst.Arno.soliloquio.7.9.& 53.Etiam stante statuto excludente omnes exceptiones.Mars.sing.59. Et si præcedit inquisitio,vel accusatio nulla,sequuta contumacia reus non habetur pro confesso.Mars.cons.81.n.60. Et licet procurator nõ admittatur pro reo. Tamen admitti debet quisquis pro reo,ad allegandum causas absentiæ,&causas causæ,vt est communis opin.Rol.à Valle vbi supra nu.17.vbi plura.Vide Mars.sing.354.vbi inuenit contra iudices legum transgressores & in repe.rub.de fideiusso.in fi.& in fi.suæ practicæ.vide ad propositum Vitali.de malefi.in procemio.nu.9.& seq. Ange. in consilio trecentesimonono.in fine. Bal.in consilio ducentesimo septuagesimoseptimo.in 5.Aret.cons.147.Boer.deci. 206.numero 10. Marsi. in pluribus consiliis exagerans contra iudices,qui Innocentiam reorum nõ inquirunt.vide Moronum de Fide, treuga & pace. quæstione 185. per totum. Bonacoss.

Iudex ex nulla causa potest aliquid vltra salariũ ab aliquo accipere,nec cum causa, nec sine causa, vt est communis opi. per tex.in §.scriptum exẽplar.il 2.in auth.vt iudices sine quo. suffra.Nisi esculenta & poculenta.Pasethus cons.181.n.1.& seq. Bonacoss.

Iudex ex officio potest procedere super accusatione legitimè instituta deficiente accusatore, vt est communis opinio. Corse.in addi.ad Reperto. Abb. in ver.abolitio. vbi communem dicit.vide Bar.ad reprimen. verbo.Neglexerit.numer. 5. Bonacoss.

Iudex non debet citari,etiam si ad instantiam partis procedatur in crimine falsi,licet possit assistere causæ ipse iudex.De ci.consilio 143.numero 2.in 1.volumin. communem dicit. Bonacoss.

iudex non debet esse clementior lege, vt est communis opi.de qua Mars.singu.182. Fallit vt ibi.Nec debet capi facere quempiam iniustè, alias tanquam libertate spoliatus potest & debet restitui. Bartol. quæstione 6.numero 1.Lapus fuit captus.

iudex non obstante transactione,vel pace,potest ex officio procedere,vt est communis opi.de qua Albe. in l. transigere. n.2.C.de transact. Bonacoss.

iudex delicti potest punire delinquentem,licet alias non sit de iurisdictione sua,non secundum ius commune,vt est communis opi.de qua Abb.in c.licet n.24.de foro comp.Non tamen debet iudex exequi cõdemnationem,si cognoscit reum iniustè condemnatum.Abb.in c. de cætero.numero 5.de sententia & re iudica. Soarez in verbo, iudex. num 237. & seq. Bonacoss.

iudex debet iudicare secundum allegata & probata, vt est communis opi.de qua Io.Fab.instit.quib.mod. tutela finitur in prin.nu.1. Bonacoss.

Iudex secularis,qui habet solum exequi sententiam contra hæreticum,quæ est facta per inquisitionem hæreticæ prauitatis, potest cognoscere de iniustitia processus, vt est communis opinio.legistarum,de qua Bened.de Vado foro.Sempro. in Reperto.Felin.in verbo Iudex secularis sed contrarium tenent canonistæ.vt ibi per eum.Soarez verbo, iudex.nu.234. Idem.

Iudex etiam cp ei aliquid pro causa debeatur, puta aliqua quota,vel sportulæ,potest nihilominus de causa cognoscere, nec ob id debet remoueri secundum communem & veriorẽ sententiam doct.quam refert Ias.in l.2.ff.si quis in ius voc.nõ ierit,vbi tenet contra Bart.in l.de iure.ff.ad municip.cui adde Aret.cons.106.& quæ not.in l.qui iurisdictioni. ff. de iurisd. om.iud.

iudex requisitus debet esse cautus,vt videat si iudex requirens sit competens.& habuerit potestatem.l.in criminali. vbi Bald.& Castr.C.de iurisd.om.iud vide Bart.in l.à diuo Pio.§. sententiam.ff.de re iud.Ang. in l.si vt proponis.C.de execut. rei iud.Hippol.sing. 138.Fel.in c.postulasti.col.pen.de fo.cõpet. cui adde cp quando nullitas est notoria, potest denegare executionem absque eo cp aliquid rescribat iudici à quo requiritur,secundũ Ludouic.cons.51.qui iudex in exequendo sententiam non tenetur seruare ordinem iudiciarium.Inno.in c. ex ratione.de app.Bald.in l.1.C.de iuris & fact. igno. Et hanc practicam docet I.C.in l.defendente.ff.quando ex fact.tut.Alex.in l.de pupillo.§.meminisse.ff.de no.oper.nunt.Bart.in l.j. C.de exec.rei iudic.vide Afflict. tit. quæ sint regal.versi.bona committent.nu.15.vbi an & quando iudicatum per ecclesiasticum teneatur laicus exequi:& an hoc locum habeat in ciuili,cùm Bart.in l.diuus. ff.de custod.reor. loquatur in criminali.vide eundem Bart.in d.l.diuus.in l.non dubium.eo.tit.& in d.l.à diuo Pio.§. 1. Et de ecclesiastico requirente laicum, vide Fel.in c.cum sit.ver.limita quintò.de for.comp. Calcan.cons. 119.Roma.cons.51.quem sequitur Ruin.cons.7.nu.5.lib.4. vbi si nullitas est euidens & notoria potest denegare executionem.Et quando exhibetur sententia siue processu, dic cp non facit fidem Ruin.cons.124.in prin.lib.5.Aufr.de potest.iudic. secul.& eccles.n.31.Abb.in c.quoniam contra. de proba. vbi refert quinque opi.adde Bald.in auth.clericus quoque. C. de episc.& cler.vbi an,& quãdo iudex requisitus teneatur sequi acta facta coram iudice remittẽte,vel requirente. Et Quid in causa hæresis vbi ecclesiasticus remittit?vide Salic.in l.ea quidem.n.19.C.de accu.vbi tenet opi.Bart.in d.l.diuus.vbi Ang. tenet contrarium. An antem episcopus cui clericus mittitur degradandus teneatur stare processui laici?Sal.in d.auth.clericus.C.de episcop.& cler.Et quid in causa hæresis si laicus requiratur ab ecclesiastico,Fel. in cap. ad abolendam de homicid.colum.vlti.tenet contra Bart.in d.l.diuus.in aliis verò delictis etiam mixtis secus. Et adde Bart. in §. si verò crimen. in auth.de sanct.episc.vbi tenet eandem opi.quam tenet in d.l.diuus.quem sequitur ibi Angel.sed idem Ang.in d.l.diuus.sequtur Barto. excepto crimine hæresis. Et an iudex requisitus de exequẽdo teneatur sequi iura sui territorij,vel fori iudicis requirentis.Ias.in l.à diuo Pio.§.sententiam.de re iud.licet contrarium decidat Pract.Pap.for.libell.spol.poss.quem sequitur Ripa.in c.sæpè.colum.vltim de restit. spol.vbi in foro Cæsaris sententia lata in remedio c.reintegranda.intentato,suspẽditur per appellationem quæ aliàs de iure ciuili in causa possessoria non solet suspendere executionem.&iudex laicus nõ tenetur præstare brachium seculare iudici ecclesiastico in executione sententiæ à qua per clericum fuit appellatum.Alber. in l.episcopale.C.de episc.audient.nu.3.Et cp ecclesiasticus in uocet brachium seculare & econuerso,tex.est in l.episcopale C.de episc.& cler.vbi per doct. Put.

Iudex potest de plano & parte non citata informationes capere,& nõ sedendo pro tribunali super aliquo notorio.Item super infamia. Item super legitimatione personæ. Nec etiam tunc requiritur,quòd testes iurent, secundùm Butrig.in cap. in vestra.extr.de cohabitat.cleric.& mulier. Idem super fama secundum gloss.in verbo de plano.& Innoc.in capit. tua.extra de sponsa.quod ibi sequitur Panormitan.quando non tractatur de magno præiudicio, aliter secùs. Et idem dominus Constantius in tractatu de cautelis iudiciorum.in tit.de citatione.§.8.in fi. Balb.decis.41.

Iudex in ciuilibus potest pro contumacia capi facere personaliter contumacem. Barto. in lege prima. in principio. ff. si quis ius di. non obtemp. per l.sacrilegij la 2.ff. ad l.Iul. pecul. Ang.in l.plerique.ff.de in ius voc.facit l.nullum.cum gl.C.de testi.Balb. decis.157.

Iudex à quo est appellatum ex vna causa, non potest ab appellante in alia causa recusari vt suspectus: quia sola pendentia appellationis non est sufficiens causa,vt possit recusari.Causa est in lege prima,ff.de appellat.& ff.apud eum à quo appellat.est.&c.Ratio,quia si de nouo grauabit, poterit appellare, vt ibi,vel recusare eum tunc si maluerit.Sed si vellet probare veritatem grauaminis, propter quod appellauit coram arbitris,pronunciabitur suspectus.Et ita intelligatur.cap. ad hæc. clem.1.extra de appellat.dum videtur velle posse recusari iudicem à quo est appellatum.secundum Io.And. quem ibi sequuntur Butrig.Panorm.& communiter Docto.posteriores teste eodem Panormit.ibi,& etiam Bar.in d.lege prima.Balb. decis.46.

iudex à quo,non debet lapso tempore appellationis prosequendæ sententiam executioni mandare,nisi citato appellante ad dicendum causam quare sententia executioni mandari non debeat.lege si contra maiorem. C.de appellationibus. & ibi Bald.& Salicet.idem Bald.in lege eos.C.eodem in prin.& Dom. de Rota decis. 422.in nouissi. Bartol. in lege prima, ff.nil no

ff.nil nouari appel.penden. Panorm.in capit. ex ratione.extrà de appel.vult enim dicta. l. si contra. constare debere prætori de negligentia in prosequendo appellationem:quod non potest,nisi parte citata,quæ potuit habere impedimenta,quæ allegabit,& excusabunt à negligentia.facit l.fi.§.illud.C.de tempo.appella.licet Inn.in d.c.ex ratione.& in c.cum super.extrà de re iud.teneat citationem non fore necessariam in dicto casu,quando fit executio in rebus adiudicatis per sententiam:secus in aliis. Balb.decis.465.

Iudex in sententia diffinitiua non põt sibi reseruare in futurum condemnationem vel absolutionem expens.sed taxatio nẽ sic,secundùm Cy.&communiter doct.in l.terminato.C.de fruc.& li.exp.Bal.in auth.generaliter.C.de epi.&cle.licet Bar. post gl.in d.l.terminato.senserit contrarium,secus in interlocutoria: quia per eam non definit esse iudex. Ita etiam sentit Fel.in c.significauerunt.in 7.col.ext.de excep. Balb.dec.335.

iudex requisitus in iuris subsidium per literas alterius iudicis non superioris vt exequatur,non tenetur exequi,si sentẽtia,cuius petitur executio,dicatur iniqua, no.singulariter In. in c.primo,extrà,de offi.de ordi.in c.cum in iure,extrà,de off. deleg.sentit Pan.in d.c.1.& sequitur dominus Cato in l.cum quædam.ff.de iurisd.om.iud. Balb.dec.88.

Iudex delegatus qui pronunciauit se non esse competentẽ non potest talem interlocutoriam reuocare,per c.significantibus.ext.de off.deleg.in c.iudex.in fi.eo.tit.in 6.& secundùm Bal.in l.si vt proponis.la 1.& l.si præses desertam.C. quomodo & quando iudex. Secus si sit ordinarius vel delegatus ad vniuersitatem causarum,secundùm Ange.do.Cato.Sandilia. & communiter Doct.in l.2.ff.si quis in ius voc.non ierit. Sup quo tamen distingue,vt per Bart. in l.quod iussit.ff. de re iud. Primum dictum limita,nisi ab ipsa pronunciatione fuisset appellatum:quia tunc potest eam reuocare ipse delegatus,cum cum eius iurisdictio à se non sit abdicata, sed per appellationem suspensa,per c.cum dilectus,el 3.extr. de præb. quem ad hoc ponderant Imo.& Pan.in c.cum cessante.ext.de app.Bar. in d.l.2.col.7. Balb.decis.264.

Licet iudex à cuius interlocutoria est appellatum, nec detulit appellationi, possit in causa procedere ante inhibitionem,c.non solum.de appellationibus. tamen si debitè requisitus non dederit Apostolos, sic procedendo facit processum nullum.c.ab eo.& c.cordi.& ibi notatur,circa prin. de app.in 6.Nisi per comparationem appellãtis coram iudice à quo in causa principali esset appellationi renunciatum.c.gratum.extrà de off.deleg.secus si comparuisset,vt doceret de grauamine.c.si à iudice.de appel.in 6. Balb.decis.448.

Iudex conuentus. Licet sententia iniqua transierit in rem iudicatam,potest tamen iudex in syndicatu conueniri,secundum Bart.& Ang.in l.1.ff.quod quis.iur.per gl.in verbo noui Inn.in c.sæpe.in gl.sua magna,& in fi.ext.de app.Bart.in l.si iudex.ff.de va.& extraord.cogni.Bald.in l.fi.C.de pœ.iudic.qui ma iudic.Ang.in l.filiusfa.ff.de iudic. Balb.decis.379.

Iudex ecclesiasticus potest compellere iudicem secularem ad præstañ sibi auxilium,teste Alc.qui communem dicit in c. perniciosam.n.123.de off.ord.secularis autem ecclesiasticum cogere nequit,secũdum communem vbi supra de qua etiam per Anch.cons.382.vbi declarat,intelligendo,cp iudex secularis ecclesiastico parere teneatur & auxilium præstare si seruato iuris ordine ecclesiasticus processerit,Fel.in c.cum sit co. 5. de for.comp.Afflic.dec.220.n.9.Rol.cons.34.n.11.lib.1.Qd procedit,quando non agitur de re merè eccl.aliàs secus, vt p Ias.in l.magistratib.n.x.de iur.om.iud.Alc.vbi s.n.100.Marc. delph.decis.269.773.

Sed Quid econuerso,an iudex ecclesiasticus processui facto per secularem stare teneatur,& dic cp non,secundum communem per Fel.in c.at si clerici.de iud.ad quod quidem seculare brachium non peruenitur nisi elapsis quatuor mensib. post sentẽtiam,ratio est,quia menses quatuor ad soluendum condemnatis regulare dari consueuerant,teste Fel.in ca.querenti de of.deleg. Quid de iudice seculari,an processui iudicis eccl.stare debeat,& Distingue, vt per Dec.vbi doc.in apostil. in d.c.at si clerici col.8.circ.med.post Bar.in l.Diuus.n.3.ff.de custod.reor.& vide etiam quæ scribunt Boer.q.90.nu.1.& 2. par.1.foler.pract.crim.ver.pœnis debitis.n.56.& seq.pulchrè Cagnol.in l.cum quædam puella.n.33.ff.de iur.om.iud.cp vero iudex secularis processui iudicis eccl. stare teneatur:qñ delictum est mere ecclesiasticum,not.idem Dec.d.c. at si clerici. col.8.circ.med.ex c.vt inquisitionis.§.prohibemus. de hæret. in 6.licet de hoc dubitet Bart.in l. non dubium. ff. de custod. reor.vbi distinguit inter ciuil.& criminal.Archid.in c.administratores.23.q.5.& disputat Fel.in d.c.at si clerici.n.4. de iudi. qua in re dixit Alex. cp brachium cuius auxilium imploratur non debet adhibere causæ cognitionem,Alex.cons.130.n.3. lib.4.Prædictis accedunt quæ de iudice exequẽte sententiam scribit Lanfr.in pract.c.10.de interloq.& appel.nu.39.vbi an iudex exequens sententiam,de ipsius sententiæ iustitia vel iniquitate cognoscere possit,vel sufficiat pronuntiatum esse per tex.in l.si prætor.1.resp.ff. de iud. Quomodo autem vnus, iudex alterius iudicis sententiam exequatur,no.Hipp.sing.138. Guid.Pap.q.574.Aufrer.ad Capel.Tolos.q.411.Cagnol.in l. cum quædam puella.n.33.ff.de iurisd.om.iud.& quando executio sententię fit per alium iudicem quàm per eum qui eam tulit an sit necessaria citatio?dicp sic,ex not per Alex.in l.à diuo Pio.§.in venditione.n.35.ff.de re iud.Ias.in l.2.n.112.C.de iur.emphy.Rol.de ord.iud.ti.de execut.sent.n.16.& seq.Gui. Pap.q.23.& 19.574. Pro qua citatione adde, quid si cõmissio fiat per iudicem nuntio de citando, an morte iudicis expiret: & an successor absque vlteriori citatione exequi possit? Dic vt per Ias.in l.& quia.quam legit in l.more.nu.62.& seq.ff.de iurisd.om.iud.Quòd autem possit iudex secularis in reali supplere negligẽtiam iudicis ecclesiastici, & cognoscere de reb. clericorum,no.doct.in apost ad Bald.in auth.clericus.lite. A. C.de episc.& cler.pro quo vide Abb.in c.verum.n.16.de for. com.vbi an negligentia iudicis ecclesiastici transferat iurisdictionem in laicum. Casus autem in quib. possit iudex laicus de spiritualib.causis cognoscere,vide per Hipp.sing.70.

Iudæi an possint cogi ad obseruantiam iuramẽti secundum legem mosaycam appositi,dic vt per Rom.cons.155.col.fi.n. 8.vbi concludit cp non,de quo vide Ias.in l.qui se patris.n.24. C.vnde lib.Fel.in c.1.n.17.de consti.Io.Cirier de primog.lib. 1.q.16.& pro negatiua stat etiam Ias.in l.3.§.iurari n.10.ff.de iureiur.Fel.cons.30.n.18.& seq Dec.in c.1.2.lect.post n.8.de consti.soc.cons.65.col.penul.& consil.seq.colum.penultim. libr.1.

Contrarium tamen verius esse scribit Imol. cons. 1. col. 3. Barb.cons.15.col.3.lib.1.Dec.in l.pactum col.4.ver.nono limitatur C.de colla.Corn.cons.45.col.2.lib.1.Qua in re distingue, aut iudæus contrahit cum alio Iudæo, & tunc veriorem dicunt priorem opi.Aut cum Christiano,& secundam veriorem pronuntiant,teste Rob.mar.de ord.iud.3.par.prin.c.3.n. 55.& seq.Quam 2.opi.intellige, sine iudæus iuret secundum legem mosaycam,siue secũdum nostram Christianam, Nam licet iudæus per Christum iurare prohibeatur:tamen si iurat: ad iuramenti obseruantiam compellitur , teste Bar. in prooe. Digestorum. in prin.n.3.Bauer.de virt.iur.ver.59. pro quo vide spe.tit.de iur.cal.§.restat col.fi.Rol.cons.3.lib.2.cons.25. lib.3.Gozad cons.24.Abb.cons.39.lib.1.Coras.miscell.lib.5. c.16.Rob.loco.supra alleg.Nat.cons.434.Quomodo autem Christianus iudex iuramentum offerre possit? & vice versa iudæus Christiano,dic,vt per Bar. in l. iusiurandum & ad pecunias.§.ait prætor ff.de iureiurand. Alexand.in l.ait prætor §. iurari numero 4.eodem titulo.vbi Doct. in apostil. ponunt formam iuramenti pro qua vide etiam Roman. d. consilio 155. colum.fin.Specul.d.titulo de iuram.calum.§. Restat.colum. final. numero 17. & quæ habetur Deuteron. capit. 28. psal.108.

Iudex tenetur ad obseruantiam statuti,licet non sit in causa per aliquem partium productum. Secùs in consuetudine vel reformatione non inclusa in volumine statutorum,secundum Butrig.in l.fin. C.quæ sit long.consuetu.Bal.in l.prima. C.vt quæ desunt aduo.Io.mona.in regula iuris ignorantia,de reg.iur.in 6. Balb.decis.389.

Iudex habens iurisdictionem limitatam vsque ad certam quantitatem,puta in causis vsque ad centum,petita re valoris centum tempore petitionis, si pendente lite eius valor creuerit,poterit de causa cognoscere & iudicare.quia incremẽtum æstimationis non habet excludere iurisdictionem in tali casu,secundum Guil.& Bar.in lege si idem cum eodem.ff.de iurisdictione omnium iud.per l.ampliorem.in §. fin. & ibi Sali. C.de appellat.idem secundum Docto.in d.capi.si idem. Idem in actione crescente propter inficiationem, quia debet attendi principium petitionis.Item veniunt.§. cum prædiximus. ff.de pet.hære.facit gloss.in l.certi condictio. in prin.ff. si cert. petatur. tenent Angelus in l. qui tabulas. ff. de fur. & Panormitan.in cap.cum inter.ad fin.extr.de re iud.Ex quibus potest fieri talis conclusio cp limitatio iurisdictionis non trahitur ad incrementum, sed ad principium: nisi incrementum etiam à principio in petitione comprehenderetur,vt in actionibus arbitrariis, in quibus ex iudicis officio potest interesse excedere,id quod petitum est secundùm Guil.& Angel. in l.si idem. Balb.decis.94.

Quand

Quando iudex absoluit condemnatum in principali ab expensis, debet exprimere causam quare absoluit ab expen. nec sufficit si dicat bonis moti respectibus, &c. alias sententia est nulla tanquam habens iuris errorem, secundum Salice. & Sandil. in auth. nouo iure. C. de iudic. per illum text. ibi declaret, &c. & in §. oportet in auth. de iud. Io. And. in c. finẽ. ext. de dol. & cont. But. in c. examinata ext. de iud. Licet Pan. ibi teneat ꝯrium. Nam qui sub genere dicit, non declarat. l. ita fidei. ff. de iure fisci. & cum Panor. tenet Fel. in c. sicut. in 12. col. extr. de re iud. Balb. decis. 340.

Si iudex ad quem absque cognitione saltem summaria appellationem statim recipiat, potest ab eo appellari, & fortius si concedat inhibitorias, secundum Bart. in l. 1. in fi. C. quorum appel. facit ca. Romana. §. si verò vocatus. de app. in 6. & quod not. Spec. eod. ti. §. de officio. vers. sed quæritur. Nisi ipsi iudici constaret per exhibitionem sententiæ & appellationis, esse appellationem ad se deuolutam, secundùm do. de Rota in nouissi. decis. 111. inci. fuit dubitatum. quod est de mente Io. An. in d. §. si verò. dum dicit, ꝙ cauti appellantes portant secũ sententiam & appellationẽ. quas ostendunt iudici ad quem conster appellationem ad eum deuolutam. Balb. decis. 466.

Iudex pro animi sui sententia reum damnare, vel non damnare potest ad sumptus ante litis contestationem expensos refundendos, si nulla eam in rẽ petitio proponatur, quod longè secus est erogatis à lite contestata expensis. quippe quia in illis nec supplicatio exigitur, nec iudicis arbitrio quidpiam ꝑmittitur. commune ait Ant. de Tremo. in addit. ad Bon. in practi. de recusat. n. 4. ver. rectificari. Villalob. in sua collecta. E. S.

Iudex si vel animam agens, atque in vltimo vitæ crepusculo iam constitutus, asseueret sese iniquam tulisse sententiam, nihil prorsus fidei consequetur, nihilque omnino vel proficiet, vel officiet. communia inquit And. Alc. vir magno ingenio, atque insigni doctrina. in tract. de præsumpt. reg. 3. præsumpt. 4. nu. 7. Idem.

iudex ex causa etiam, non potest pœnam minuere, mutare, aut remittere. qñ statuta sunt intelligenda ad literam, prout iacent. quia sunt intelligenda secundum vulgarem opi. & cõsuetudinem. quia eo casu statuti verba ad literam, sunt intelligenda, & pœna remitti non potest. Nouellus regula 41. ad regulas Duen. Bonacoss.

iudex qui sibi reseruauit taxationem expen. non poterit dãna taxare, licet fuerint in libello petita: quia expensarum nomine non continentur damna. c. in nostra. ext. de iniur. secundùm Bal. l. l. terminato. C. de fruc. & lit. expen. Balb. decis. 281.

iudex conuentus. Etiam finito syndicatu potest iudex in patria & villa sua, pro malè extortis conueniri, secundùm Barto. in l. 1. & 2. ff. ad leg. iul. repetund. Ang. in l. si filius. ff. de iud. Super quo distingue, vt per Bal. in l. obseruare. in §. proficisci. ff. de offic. proconsul. in 4. quæst. Calderi. in quæstionibus syndicatus. q. 249. Balb. decis. 226.

iudex qui detulit appellationi, non potest reuocando delationem iurisdictionem reassumere in ea causa, & casu à quo est appellatum. secundùm Io. Andr. & communiter Cano. in c. cum appellationib. de appella. in 6. in clem. sicut. eod. ti. Bal. in l. eos. §. Apostolos. C. de appel. Do. Præposi. in c. vt debitus. extrà eod. Balb. decis. 480.

iudex impartitur officium suum etiam non requisitus in causis personarum miserabilium. l. nec quicquam. §. fi. ff. de of fi. proconsul. & ibi Bal. & do. Cato. Bart. in l. 4. §. hoc autem. ff. de dam. infect. per l. fancimus. §. 1. C. de admin. tut. idem in aliis casibus ibi per eum enumeratis. Balb. decis. 251.

iudex quis esse potest in causa ciuili, parte non opponente, secus in criminali, vt est communis opi. de qua Bened. de Vado foro Sempr. in Repert. Felin. ver. iudex vtrum possit. Bon.

iudex, quando pœna est commissa eius arbitrio, potest arbitrari vsque ad mortem, vt est communis opi. de qua D. Hieronymo à Monte in suis variis quæstionibus 16. nu. 7. Sed communiorem esse in contrarium postea dicit ibi nu. 49. Bonac.

iudex alter in magistratu, alterum vbi sit iurisdictionis diuisa administratio, punire nõ potest, vt est com. opi. Soarez verbo, iudex. n. 239. Bonac.

iudex, vt veritatem habeat, potest impunitatẽ reo promittere, vt est com. opi. Soarez in ver. iudex. n. 245. Non tamẽ potest ex tali extorta cõfessione reum condemnare, vt est com. opi. ibi. nu. 246. Bonac.

iudicem corrumpens, vt iustam, vel iniustam ferat sententiam, amittit causam, vt est com. opin. Soarez in ver. iudicium num. 254.

iudex per quæcunque verba prægnantia, quæ sibi fuerint commissa, non potest lædere partem contra iustitiam, vt est com. opi. de qua Capr. reg. 18. n. 33. Bonac.

Iudex non potest cognoscere de sua iurisdictione, quando contra ipsum iudicem, ad eius iurisdictionem declinandam, opponitur talis exceptio, quę notaret ipsum iudicem, vt exceptio infamiæ, vel alterius criminis, cum esset suspectus, vt est com. opi. Capr. reg. 19. nu. 12. Bonac.

Iudex secularis non tenetur exequi sententiam iudicis ecclesiastici, quando pro condemnato est præsumptio contra sententiam D. m. Alc. in c. perniciosam. n. 122. de off. ord. com
10 munem dicit. Bonac.

Iudex licet habeat arbitrium, debet tamen seruare ius commune in maleficiis, vt est com. opi. Clar. q. 31. ver. arbitrio. atque balia. Alba. cons. 69. n. 5. & cons. 95. n. 2. Menochius de arbi. iudi. q. 9. & alibi in eo. lib. Et si per statutum habeat arbitriũ in aliquo crimine, non tamen debet esse nimis gratiosus. sed pœnam commensurare cum delicto. Castrensis. in l. si fugitiui, nu. 12. C. de ser. fugiti. Bonac.

Iudex, si sibi videtur, non potest adhibere fidem instrumento publico, quamuis instrumentũ non pronuncietur falsum,
20 Ana. cons. 49. & ibi bologni. Alba in cons. 95. n. 4. & cons. 70. n. 9. vide Albam cons. 99. Bonac.

IVDEX.

Summaria.

Iudex domicilij, vel originis, an & quando possit cognoscere de delicto extra territorium commisso. q. 1.

Pluribus ad vniuersitatem causarum delegatis, etiam vnũ posse ab initio sine aliis cognoscere & procedere: Secùs, si delegati sint ad vnam, vel certas causas. q. 2.

Delegatum non posse minuere, vel augere tempus, quod à
30 lege datur iudicatis. q. 3.

Iurisdictionem delegati expirare per mortem delegãtis, re adhuc integra. Idque locum habere & in delegato ad vniuersitatem causarum. q. 4.

Res adhuc integra esse qñ dicatur in mãdata iurisdõne. ib.

iudicem delegatum, cui est commissa causa appellationis, posse absque noua commissione cognoscere de causa principali, si appellatio fuerit iustificata. q. 5.

iudicem ecclesiasticum etiam delegatum posse implorare auxilium iudicis secularis, pro executione sniæ à se latæ. q. 6.

40 iudicem ecclesiasticum posse censuris & pœnis spiritualibus compellere iudicem secularem ad ferendum auxilium in executione, sed non è contra. q. 7.

Iudex ecclesiasticus, q alioqui iure cognitionẽ de crimine habet, an possit propria authoritate laicos capere, & in carcerem mittere: cùm possit clericos, etiam non implorato auxilio secularis. q. 8.

Delegato inferioris à principe, non licere quem citare realiter, vel capere de persona: sed delegato principis licere. q. 9.

Delegatum, quamuis principis, nõ posse subdelegare cum
50 potestate subdelegandi. verũ quẽlibet ordinarium posse. q. x.

Delegatum principis posse subdelegare causas etiam meri, & misti imperij. q. 11.

Quj iudices possint recusari: Et qd in recusandis iudicib. vel remouẽdis iure canonico statutũ sit, qd itẽ iure ciuili. q. 12.

In proponenda recusatione suspecti, non esse necessariũ de iure ciuili exprimere & probare causam suspicionis in libello: sed sufficit præstare iuramentum. q. 13. & q. seq. in fin.

Recusationem iudicis, tanquam suspecti, cùm sit omnium exceptionũ prima, proponendam esse ante litem contestatã:
60 Nisi causa recusationis demùm post litem contestatam peruniret ad notitiam recusantis q. 14.

Iudex in causa recusationis quis. q. 15.

QVAESTIO I.

Quæro, An iudex domicilij vel originis possit de delicto punire subditũ, qui extra eius territorium deliquit? Resp. huius quæstionis aliquam vide resolutionẽ, c. Forum. 3. q. latiùs tñ sic poterit distingui, quia quæstio est ardua & mirificè controuersa. Aut agitur ad punitionẽ criminis ꝑ viam accusationis, & omnium frequentiori interpretum consensu approba-
70 ta est ea sententia, ꝙ possit, ita tenet gl. communiter recepta. l. 1. & 2. C. vbi de crimi. agi. vt firmat Did. Couar. pract. q. c. 11. n. 5. ver. 6. in hoc tract. & est tex. c. fi. ext. de foro comp. Nec tenetur reum remittere ex necessitate ad iudicẽ loci delicti, nisi hoc petatur, ita tenet Bart. Bald. & alij. d. l. 1. Abb. d. c. fi. Guid. Pap. q. 102. & hanc sentẽtiam dicit cõem Hipp. in pract. §. opportunè. Aut agitur per viam inquisitionis, & de iure canonico nõ est dubiũ, qn iudex originis vel domicilij possit punire subditũ suũ, qa tũc domicilij qs est propriè subditus. c. ex parte. c. dilecti, de fo. com. At de Iure ciuili dubitatũ est, nõ nullis
80 existimãtib. iudicẽ domicilij vl originis posse ẽt ꝑ inquisitionẽ cogno-

cognoscere de crimine per subditum extra territorium commisso, cuius sententiæ authores sunt Bart. in l. si cui. §. fin. ff. de accus. per gl. l. relega. §. interdicere. ff. de interdictis. Io. Bernar. in pract. crimina. c. 8. Bart. l. sepulchri. ff. de sepul. violat. Eandẽ firmat Panor. n. 6. & alij c. cùm contingat. Iac. de Belui. ca. Romana. §. contrahentes. de foro comp. in 6. n. 117. Bald. in cons. 313. lib. 5. & l. fi. ff. de iurisd. om. iud. Ruin. cons. 84. lib. 4. nu. 9. Et eam dicit esse communem Bolog. cons. 54. quem refert August. Arimi. in addit. ad Ang. de malef. §. hæc est quædam inquisitio. ver. quæro an in delictis. Alc. c. 1. n. 67. de offi. ordi. Aliis verò contrarium asserentibus, nimirum nec iudicem originis, nec domicilij posse inquirere de delicto commisso extra territorium. quam sententiam tenet Io. And. in Spec. ti. de compet. iud. Bald. l. 1. C. de ædilit. actio. Hipp. l. fin. ff. de iurisd. om. iud. n. 137. Gand. in tract. de malefi. q. 6. Eam dicit esse magis communem Hipp. in pract. crim. §. constante. nu. 90. Thomas Gram. decis. Neap. 26. Io. Bernar. pract. c. 9. Quia inquisitio pertinet ad publicam vindictam, quæ non videtur competere iudici domicilij, ex eo, ꝙ nulla iniuria illi reipu. facta est, veruntamen priorem sententiam veriorem iudicat Didac. d. cap. 11. num. 5.

QVAESTIO II.

Quæro, Vtrum vnus ex pluribus iudicibus delegatis ad vniuersitatem causarum possit sine alio ab initio cognoscere & sententiare? Resp. Controuersum est, vtrum, quando sunt plures iudices delegati ad vniuersitatem causarum, vnus sine alio à principio possit procedere, nonnullis existimantib. posse, ad similitudinem iudicis ordinarij, cui æquiparatur. gl. Bart. & Doc. l. si vni. ff. de re iud. & in specie Alex. dicit ibi hanc esse communem opi. Et Ias. nu. 7. aliis verò contrarium asserentib. ex eo, ꝙ sicut alij delegati, ita quoque delegati ad vniuersitatem causarum habent iurisdictionem iure alieno, & vice delegati funguntur, non iure proprio, sicut iudices ordinarij. Hãc sententiam firmat Io. de Imo. c. 1. ext. de off. deleg. & Abb. in c. causam. el 1. de off. deleg. Sed prior sentẽtia magis obtinuit, quia delegati ad vniuersitatem causarum sicut ordinarij habent iurisdictionem & exercitium in solidum, non autem delegati ad vnam vel certas causas.

QVAESTIO III.

Quæro, An iudex delegatus possit ampliare & minuere tẽpus, quod datur iudicatis, ex causa? Resp. Vtrum Iudex delegatus in sua sententia possit ex causa augere vel diminuere tempus quadrimestre, ꝙ à lege indulgetur iudicatis, sententiis variatum est. Nam ꝙ possit, tenet Raph. Cuma. in l. 2. ff. de re iudi. ex quo. n. potest in totum absoluere vel condemnare, potest etiam tempus apponere, cùm bonum sit argumentum à re ad tempus. Contrarium verò tenet gl. quam sequitur Bart. ibi in d. l. 2. qui mouetur ex eo, quia Iudex delegatus non potest exequi sententiam suam, sed mandatur executioni per ordinarium. Vnde non potest imponere legem superiori, hanc sentẽtiam communiter approbatam asserit Ias. ibi, n. 5. Et eam tenet Maran. in spe. dist. 5. n. 44. Et hęc est vna differentia inter ordinarium, & delegatum.

QVAESTIO IIII.

Quæro, Vtrum iurisdictio delegati expiret morte delegantis? Resp. Receptum est à Doct. communiter, iurisdictionem delegati ẽt ad vniuersitatem causarum extingui morte delegantis re adhuc integra. Ita tenet Bart. in d. l. more. ff. de iurisd. om. iud. quem sequuntur omnes Doct. vt refert Ias. d. l. si vni. n. 9. & est tex. in l. & quia. ff. de iurisd. om. iud. c. relatum. c. licet ext. de off. deleg. Eandem dicit esse communem sententiam Maran. in Spec. dist. 5. nu. 56. dicitur autem res adhuc integra, quando nondum facta est citatio, vt probatur per d. c. gratũ, & firmat Bart. d. l. & quia. Abb. d. c. relatum. Et hanc dicit communem esse sententiam Marant. d. dist. 5. n. 56.

QVAESTIO V.

Quæro, Vtrum iudex delegatus. cui est commissa causa appellationis possit absque noua commissione cognoscere de causa principali, si appellatio fuerit iustificata? Resp. Verior & receptior est sententia, ꝙ sic, tex. c. vt debitus. de app. qui secũdum cõem intellectum non tñ in iudice ordinario, sed etiam delegato loquitur. vt tenet gl. c. ex tenore. verb. terminetis. de for. comp. Eandem sententiam tenent Ant. de But. Abb. & Imo. d. c. vt debitus. Dec. n. 23. asserens eam esse cõem, post Francũ n. 43. Eandem dicit esse communem Fel. c. causam quæ, de rescrip. li. 6. licet Francus ꝑriam snĩam conatus fuerit defendere.

QVAESTIO VI.

Quæro, An iudex delegatus ecclesiasticus possit implorare auxilium iudicis secularis pro executione sententię? Resp. Archid. c. vt officium. §. compescendi. de hæret. in 6. per illũ tex. existimat id tantùm procedere in iudice ordinario ecclesiastico ꝙ possit iudicem secularem requirere pro executione sententiæ. Contraria tamen sententia frequentiori interpretum consensu recepta est, quam probat text. c. dilecta. de sent. exc. Et eam tenet Inn. Io. And. & Doc. c. significasti. de offi. del. vbi dicunt eam esse communem Abb. & Dec. Io. Lup. c. p vestras. not. 2. §. sed est pulchra dubita. nu. 17. Eandem dicit esse communem Aug. Bero. d. c. significasti. nu. 24.

QVAESTIO VII.

Quæro, Nunquid iudex ecclesiasticus poterit censuris & pœnis spiritualib. compellere iudicem secularẽ ad auxilium hoc exhibendum? Resp. ꝙ sic, non autem econtrà iudex secularis poterit cogere ecclesiasticum. Ita tenet Inn. Pan. & alij in c. 1. de off. ord. Et ibi Alc. n. 26. & 123. asserit hanc esse comm. opi. Et tenet Ias. l. à diuo Pio. §. sententiam. n. 16. ff. de re iud.

QVAESTIO VIII.

Quæro, Vtrum iudex ecclesiasticus qui alioqui iure de crimine cognitionem habet, possit reum laicum capere & in carcerem mittere? Resp. Variatum est, nonnullis existimantibus posse, cuius sententiæ authores sunt Do. & Fran. c. cùm episco
20 pus. de of. ord. in 6. Et eam probat Fel. ca. cũ sit generale. n. 20. de for. comp. Aliis verò ꝑrium asserentib. s. iudicem ecclesiasticum non posse in carcerẽ proprium mittere, nec capere laicum pro criminis punitione, quæ ad ipsum pertinet, excepto hæresis crimine, tex. in c. excommunicamus. 2. de hæret. & firmat Old. cons. 86. Et eam dicit esse com. opi. Fel. in c. significasti. de of. del. & Aufred. repet. Clem. 1. de of. ord. q. 5. licet Fel. loquatur in ecclesiastico iudice delegato. Eandem dicit esse communem Anch. reg. ea quæ. de reg. iur. in 6. & Io. Andr. in
30 spec. tit. de offic. ord.

Sed nunquid possit clericos capere & in carcerem mittere? Resp. ꝙ sic, etiamsi nõ habeat in loco temporalem iurisdictionẽ, nec tenetur auxilium secularis implorare, tex. c. cùm episcopus. de off. ord. in 6. Et est communis omnium opi. quamuis contrarium Carol. Molin. consuet. Paris. tit. 1. §. 4. n. 66.

QVAESTIO IX.

Quæro, An iudex delegatus inferioris à principe possit citare aliquem realiter? Respon. communis & recepta est Doct. sententia. ꝙ non, ita tenet Bart. Alex. & communiter Doct. l.
40 2. ff. de iurisd. om. iud. Bart. l. plerique. ff. de in ius vocan. Communem asserit Maran. in Spec. par. 4. dist. 5. nu. 54. Secùs est in delegato principis, qui sicut iudex ordinarius, potest aliquem capere, vt communiter teneri firmat idem Marant. ibid. & tenet Bart. auth. qui semel. C. quom. & quand.

QVAESTIO X.

Quæro, Vtrũ iudex delegatus possit subdelegare cum potestate subdelegandi? Resp. Frequentiori Doct. cõsensu approbata est ea sententia, ꝙ iudex delegatus etiam principis non possit causam subdelegare cum potestate subdelegandi. vt te
50 statur Alex. in cons. 157. vol. 2. Et tenet idem in rub. ff. de offi. eius. Bald. l. à iudice, ibi, Salycet. & Docto. communiter. C. de iudic. Ias. l. 1. ff. de off. eius. Eandem sententiam firmat Abb. cà cùm Bertholdus. extr. de re iud. Bart. l. folet. ff. de iur. om. iud.

Sed nũquid quilibet ordinarius id potest? Resp. ꝙ sic, etiam minimus, ita tenet gl. c. is cui. de of. deleg. lib. 6. Bart. in l. more. Et ibi Alex. n. 12. dicit hanc esse com. opi. ff. de iurisd. om. iud. Et eam tenet Fel. c. super quæstionũ. §. si verò. vers. fallit quartò de offi. deleg.

QVAESTIO XI.

60 Quæro, Vtrum delegatus principis possit subdelegare causas meri & misti imperij? Resp. ꝙ sic. ita tenet gl. & Bald. l. vni. C. qui pro sua iurisdi. Bart. l. 1. q. 3. ff. de iurisd. om. iud. Et hanc esse cõmunem testatur ibi Ias. licet Alex. contrariam probet. Hanc quoque tenet Abb. c. venerabili. de off. deleg. Et firmat magis communem esse Maran. d. dist. 5. n. 63.

QVAESTIO XII.

Quæro, An quilibet iudex possit recusari? Resp. distinguendũ est in hac quæstione, Aut loquimur in iudice delegato, & nullum est dubium, quin possit recusari, tex. est c. suspicionis.
70 c. cùm speciali. ext. de offi. del. Aut loquimur in ordinario, & variatum est. Namque gl. l. apertissimi. C. de iud. videtur velle iudicem ordinarium non posse recusari: Verùm cõtraria sententia communiter approbata est per c. licet. ext. de fo. comp. vt firmat Ferrariensis pract. for. declinat. iudi. verb. iudicẽ suspectum. Quod tamen cum temperamento intelligendum, recusari iudicem ordinarium, i. suspectum haberi & asseri, non in totum remoueri.

in hoc enim, An in totum remoueatur sicut delegatus, dissi
dent ius Ciuile & Canonicum. Nam iure Canonico etiam or
80 dinarius ꝑrsus remouetur, nec amplius in causa, vt iudicet ad mittit

mittitur,sed causa potius ad superiorem remitti debet:de iure verò Ciuili non tollitur ab eo iurisdictio, imò poterit ipse de causa cognoscere,adiuncto sibi Episcopo loci, vel alio honesto & integræ opinionis viro,vt not. Docto.communiter, Auth.si verò.C.de iudic.

QVAESTIO XIII.

QVAERO,Vtrum in libello recusationis de iure Ciuili requiratur expressio causæ,quando iudex recusatur?Resp.communiter receptum est, non requiri mentionem causæ, sed satis esse,iudicem ipsum dici suspectum,mediante iuramento, ꝙ ea recusatio calumniosè non proponatur,ita tenet gl.l.apertissimi.C.de iud.Et hanc opin.asserunt communem esse Abb. c.si quis contra.n.12.ext.de foro comp.Aufrer.in tract.de recusat.n.13.Dec.c.cùm speciali.de app.Lanfr.de Oria.ca.quoniam contra.verb.recusationes.de probat.

QVAESTIO XIIII.

Quæro,Quo tempore sit proponẽda recusatio iudicis:Respon.Regulariter recusatio iudicis proponenda est ante litem contestatam,quia est omnium prima exceptio,quæ ante omnes proponitur.l.fi.C.de except.ne si alia prius opponeretur, videatur in iudicem consentire.Ita tenet Bar. Alex. & omnes Doct.l.quidam consulebant.ff.de re iud.gl.ibi cõmuniter approbata.c.pastoralis.verb.protestatæ.de excep.Bart.Ias.& reliqui.l.si conuenerit.ff.de iurisd.om.iud.Ias.l.apertissimi. n. 11. C.de iudic.Et hanc asserunt communem esse opi.Aret.& Deci.n.24.c.1.de iudic.Fel.c.inter monasterium.n.4.de re iud.

Limita si recusationis causa post litem contestatam perueniret ad noticiam recusantis,Namque tunc post litem contestatam nihilominus opponere posset,præstito huius ignorantiæ iuramento,arg.tex.c.insinuante.de offi.deleg.ibi gl.& Panor.Et hæc limitatio est absque vlla controuersia,quò ad iudicem ordinarium inferiorem,nec mirum, cùm iure Ciuili absque vllius causæ expressione,solo tantùm iuramento præstito, recusatio admittatur, nec requiratur probatio causæ, vt modò diximus.

QVAESTIO XV.

Quæro,Quis sit iudex super recusatione?Resp.Quoties iudex recusatur,receptum est non iudicem,qui suspectus habetur, de causa ipsa recusationis cognoscere, sed arbitros à litigantibus electos,qui si pronunciauerint, suspicionem iustam esse,non poterit in causa iudicare,tex.est.c.cùm speciali.in pr. de appel.c.si quis contra clericum.de for.comp.c. iudex ab apostolica,ibi, gl.communiter à Doctoribus recepta, de offic. deleg.in 6. Michael Grassus.

Iudex originis contra originarium delinquẽ extra territorium per viam inquisitionis procedere non potest, secus per viam accusationis,secundum communem per Rol.cons.19. n.21.lib.2.de qua vide quæ scribunt Guid.Pap.q.202.Boer.q. 270.n.4.Bar.in l.1.col.17.q.8.C.de sum.trin.vbi videtur concludere ꝙ ratione præuentionis possit iudex originis punire subditum suum delinquẽ in alio territorio, de quo per Neuiz.cons.68.n.54.Clar.in prac.§.fi.q.39. versi. sed quæro post Alex.cons.111.lib.1.

Iudices duo inquirente. Quando duo iudices formarunt processum inquisitionalem contra aliquem,ille præfertur, q̃ præuenit in procedendo.ff.de iudic.l. si quis postea. Quando autem vterque eodem tempore incipit procedere,reus eligere poterit quem velit, & alteri opponere non exceptionem præoccupationis,sed ꝙ coram altero causa pendet, corã quo petet se remitti,secundum Bald.& Sandilia.in l.nulli.C.de iudic. Balb.decis.329.

Iudicis recusati processus est nullus,cum cognitio translata sit in arbitros.Ang.in l.apertissimi.C.de iud.& ita Doc.cõmuniter concludere refert Phil.Dec.in cons.175.num. 2. De qua decisione quoque in ver.processus factus post recusationem,dictum est. kirchouius.

Iudices ordinarij plures constituti tam in temporalib. quã spiritualib.habent iurisdictionem & exercitium insolidum adeò ꝙ quilibet eorum iurisdictionem datam exercere possit, prout vult gl.in cap.prudentiam,de off.deleg.per capitulum, loquitur.24.q.2.& c.1.de iure patron.& l.si libertus.ff.de bonis libert.in fin.& l.viæ.ff.de seruit.l.si sepulchrum.C.de religiosis.l.1.§.si vsusfructus.ff.ad l.Falcid.quam communiter teneri asserit Bened.Capr.reg.27.n.4.quod tamen fallit, si iurisdictio ordinaria daretur plurib.nõ vt singulis,sed vt collegio, quia tunc collegium & non singuli dicantur habere iurisdictionẽ,in c.irrefragabili.de officio.ordi.vt no.per gl.in c.vt officium,de hæret.lib.6.vt voluit Inn.& Io.And.in c.prudentiã, de offic.deleg.& Bart.in l.si vni,alias Pomponius.ff. de re iud. & id similiter communiter teneri dicit ibidem, n. 5. idem Bened.Capr. similiter fallit quãdo aliud reperiretur expressè in iure cautum, vel aliud esset dictum per dantes plures ordinarios. Item si ipsi ordinarij simul incepissent exercere iurisdictionem,vel si procederent circa actum per quem finiretur eorum iurisdictio,aut si daretur vnus ordinarius,vt ex eius persona descenderet ad plures.vti exemplis ac legibus siue iuribus declarat ibidem nu.seq.idem Bened.Capra,vide verbum Delegatus.

Iudices plures. Si plures sint, qui debent iudicare, omnes debent loqui & pronunciare, nec sufficit vno loquente alios esse præsentes,si taceant, secundum gl. in l.cum magistratus. C.quando prouocare non est necesse, & in l.tunc autem,alias incipit, si vni, & ibi Bart.ff. de re iud. & ita cõmuniter tenetur reprobata gl.in l.sicuti.ff.de arbitr.per textum ibi in fi.Quæ tamen gl.secundum doct.vbi s̃.potest procedere,& saluari in arbitris.Sufficit tamen secũdum eundem Bart.vbi suprà,si vno legente & pronunciante cæteri expressè dicant,se consentire tali pronunciationi. Balb. decis.18.

iudicis decretum, quod ex falsa causa interpositum probatur,nullius ponderis, ac momenti est. commune ait Curt.iu. cons.170.n.2.& vide q̃ inferius obseruo ver.Sentẽtia.E.Suar.

iudicis decretum,seu authoritas non impedit,nec remoratur auxilium l.2.C.de rescind.vend.vt magis commune pronunciat Deci.cons.210.n.8.ver.3.Sed verius atque ęquius & vtilitati publicæ magis coniunctum contrarium est,quod frequenter placitum asserunt Rebuf.in 2.tom.ad leges Gall.nu. 40.Ant.Gomez.de contract.c.2.nu.3.& magis commune recenset Arius Pinelus.meus olim iuris doctor,ad illam l.2.parte.c.2.nu.18. Idem.

Iudicis ecclesiastici processui fidem habere non adstringitur popularis, seu laicus iudex, ad quem quis ab illo dãnatus plectendus remittitur,vide suprà ver.alia. idem.

iudicem corrumpens vt pro se vel iustè, vel quo iure, quaque iniuria sententiam dicat,tum quidquid ea causa dedit, tũ litem ipsam amittit.commune inquiunt Did.à Couar.in reg. peccatum.de reg.iur.lib.6.Iulius Clar.in pract.§.vlt.q.74.ver. iudex committens. E.Suarez.

Iudices ordinarij quamuis nisi fama præcedat ad inquisitionem,aggredi nequeunt:tamen qui non seruato ordine poterunt inquirere,iidem & absque fama rectè riteque inquirent. communia dicit Alc.in c.perniciosam.n.34.& n.37.de off.ordina.qđ & alij affirmant superius relati.ver.inquisitio.E.Suar.

Iudices pacto eorum,qui agunt,prorogati,etsi pœnitentia respui possint,tamen qui fidẽ franget,ad id obligatus manet, quod illius interest,qui in fide semel data constanter præstat: eaque de re iidem iudices cognoscent.commune ponit Pan. in c.1.de iudic. idem.

Iudices pecuniariæ corruptionis damnati,& officium & ius ad officium amittunt, ac legis Iuliæ repetundarum tenentur, quadruplumque præterea eius,quod acceperũt,euomere coguntur,vt commune testatus rectè explicat Iul.Clar.in pract. §.vlt.q.73.ver.iudex committens baratariam. idem.

iudices duo ex tribus selectis, si sententiam tertio absente ferant, quamuis postea latam ab ipsis sententiam tertius ille ratam habeat nihil omnino profuturum egisse censentur, ac nulla eiuscemodi sententia prorsus est, vt commune renuncio ex Ang.in l.licet.in fi.ff.de iud.Dec.cons.434. ad fi. atque ex aliis,quos citat Seba.in tract.de nullit.n.179. idem.

Iudicij tractatio(instantiam interpretes fantur)quamuis perimatur, ac sentẽtia à iudicij obseruatione reum liberans subsequatur: non tamen effectus per litis contestationem inducti extinguntur.commune dicit Ant.Gomez.de testam.ca.3. nu.32.ver.quarto facit. E.Suarez.

Iudex recusatur ex causis plurimis max.ĩ.scriptis.

1.si est suffraganeus litigatoris.quia tunc est suspectus.c.accedens el 2.ext.vt lit.non conte.phi.in c.postremo.in 6.col.ibi 15.quando suffraganeus.ext.de app.

2.si ab eo app.sit in alia causa. quia merito est suspectus ca. Ad hæc.ext.đ app.đ q° viđ phi.in d.c.postremo.ĩ 7.col.ibi.27.

Requi.tamen hoc casu grauaĩs prob. vt per Fel.& phi.in d. c.ad hæc.& per Phi.in c.proposuit eo.ti.

Limita etiam nisi ipse reuocauerit grauamen. vt vult phi. in c.cum cessante.in 12.col.de app.

3.si habet familiaritatem cum litigatore.3.q.5.c.accusatores & c.insinuante.extr.de app.phi.in c.postremo.in 6.columna de appel.

Limita si exprimatur qualitas familiaritatis.Alex.in 5.vol. cons.154.in 2.col.

4.si est affinis.ca.absens.3.quęst.9.phi.in ca.postremo.in 3. colum.de appel.

Limita nisi esset magnæ sanctimoniæ.Ita vult Barb.in 1.volu.cons.23.in 9.col.Et Ias.in repe.l.admo.in 89.col.ff.de iureiur.vide in ver.persona.§.5.ibi 4.adduc.

5.si litigatores fuerunt homines seu subditi iudic.l.senatus ff.de off.præsi.

6 Si est excommunicatus.ca.cum R.canonicus.extr.de offic.deleg.

7.Si est consang.vnius partis.ca. postremo & ibi præpo. & doct.extr.de app.

Amplia etiam si est consang.inimici ita phi.in d.ca. postremo.in 4.col.

Limita tamen.nisi sit honeste vite.Ita.Barb.in 1.vol. consi. 23.in 9.col.Addo Ias.in l.q iurisdict.in 3.col.ff.de iurisd.om. iud.& in l.2.in 8.col.ff.si quis in ius voc. & in auth. iubemus in 3.col.C.de iud.idem vult phi.vbi s̃.in 4.col.

8.Si est compatriota.ita Spec.in tit.de iud.deleg.§.superest videre & sequitur præpo.in d.c.postremo.in 5.col.versi.31.

Ad quod tamen vide Fel.in d.c.accedens el 2.in 1.col.vt lite.non conte.& phi.in d.c.postremo.in 6. col. ibi decimonono quando,&c.

9.Si habet similem causam.c.causam que.ext.de iud. arg.l. propter litem.ff.de excus.tu. & ita vult Ias. in l. apertissimi. in 3.col.ibi 8.causa.C.de iud.phi. in d.ca.postremo. in 7. colum. ibi 25.

Nam valde periculosum est.coram iudice suspecto litigare. d.l.apertissimi.bene fac.tex.in c.2.requiris.in fi.& in c.cũ sp̃li. de app.& in c.quia suspecti 3.q.5.

10.Si iudex procurauit causam sibi committi.Fel.in c.irrefragabili.in fi.ext.de off.ord.& in c.fi.ext.de testi.phi.in d.c.postremo.in 7.col.ibi 23.

11.Si est nedum inimicus meus sed etiam amicus inimici mei.Fel.in d.c.accedens.el 2.in pr.vt lite non ꝯte. Ias.in d.l.apertissimi.in 2.col.de inimico autem ꝙ possit recusari.vide ĩ. ver.31.causa,&c.phi.vbi s̃.in 8.col.ibi 34.Bal.in l. vnica. C. si quacunque præd.pote.

Adde ꝙ cõitiones inducunt inimicitiam ex qua iudex potest recusari.Pau.de ca.in 2.vol.cons.22.in prin.fac. quod habetur ĩ.prox.ibi Adde ꝙ animositas.

12.Si nimis Animose ꝓcedit.Imo.in c.2.in 3.col.& ibi Pan. in 2.col.extr.de in inte.rest.præpo.in d.ca.postremo.in 7.col. ver.58.& phi.ibidem in 7.col.in prin.

Adde ꝙ animositas probatur si 1.citatio est peremptoria.c. 1.extr.de dila.faciunt dicta s̃.in versi.11.si est ibi. Adde quòd comminationes.

13.si iudex est indiscretus.quia potest recusari. Fel.in ca.ad nostram in 1.col.ext.de prob.Ias.in d.l.apertissimi.in 2.col.

14.si esset pater filius vel patronus maritus gener.socer.vitricus vel priuignus.Ita phi.in d.c.postremo.in 5.col.ar.l. lex. Cor.in prin.ff.de iniur.al.Spec.in ti.1.§.superest ver.item si sit consang.& ver.item maritus.

15.si iudex esset cõsang.prælati impetrant.vel litigant. etiã in causa ecclesiæ vt in specie.vult phi.in d.c.postremo.in 5.colum.al.multa quæ omitto.

16.si prælatus esset iudex in causa.suæ ecclesiæ.phi.vbi s̃.in 4.col.ibi quinto quæritur.

17.quando iudex fuit vel esset aduocatus in causa illa. ita philip.in d.c.postremo.in 1.col.& in 1.not.& aliquid in 5.colum.ibi 6.quando iudex fuit.Dec.in d.c.n.3.limitat.

Quid si filius iudicis esset aduocatus vel procurator.vide ĩ.

18.quando iudex.fuisset consultor.vel præstitisset consilium in causa.aut prius per actorem vel reum respondisset quid iuris.phi.vbi s̃.in 5.col.vbi vide latius per eum.

19.si iudex fuit testis in illa causa.Ita phi.vbi s̃.in 6.col.arg. l.fi.in pr.& in fi.C.de asse.& l.fi.ff.de testi.al.Spec.in d.§.superest ver.item si fuit test.

20. Canonicus potest recusari. in causa alterius canonici. eiusdem ecclesiæ.c.cum R.de off.deleg.phi.vbi s̃.in 6.col.

Limitat phi. nisi esset Iudex in causa alterius concanonici. quia tunc pars affectionis causa.tollit omnẽ suspitionem. faciunt quæ dixi.in trac.de testi.§.68.ibi 3.casus.

21.si iudex esset commensal alicuius par.d.c.insinuante. & in c.1.& c.accusatores 3.q.5 phi.in d.c.postremo.in 6.col.versi.12.quando iudex.

Subiic.phi.idem etiam si iudex esset comes aduersarij, siue aduersarius sit de familia ipsius iud.sine libertinus. l. senatus. ff.de of.præsi.& l.1.C.si quacun.præd.pote. all.spec.in d. §.superest ver.item comes.

amplia etiam si sit commensal alicuius qui est inimicus ꝑtis.phi.vbi s̃.in ver.14.quando iudex.

22.Quando iudex esset vasallus impetrantis ar.23.q.5.c.de forma.phi.vbi s̃.in ver.13.al.Spec.in d.§.superest.in prin.

Et idem dicit ipse si iudex esset clericus impetrantis secun. Io.And.in d.c.leg.

23.quando iudex est dominus impetrantis.c. causam quæ inter.R.de off.deleg.phi.vbi s̃.in ver.16.

24.Non solũ si iudex sit subditus aduersarij.sed etiam quãdo iudex esset subditus.& de districtu inimici alterius part.litigantis coram eo. licet tal inimicus alr non litiget. cum parte. vel coram illo iudice.tex.est in d.c.Accedẽs. & ibi Pan.refert & sequitur phi.vbi s̃.in 6.col.ibi.17.non solum,&c.

25.quando iudex esset socius impetrant.Spec.in d.§.superest ver.quid si est Socius.vbi dicit ꝙ socius in domo.non potest esse iudex consocij & poterit recusari.durante habitatione.& ita etiam vult Pan.in d.c.accedens.refert & sequi.phi.vbi s̃.ver.18.

26.quando iudex qui est ciuis.esset iudex.inter ciuem & forensem.s.non ordinarius.sed delegatus.c.sta.§.cum vero de rescrip.in 6.& ita vult Pan.in d.c.Accedens.& sequitur phi. vbi s̃.licet.secundũ eum.Ant.de But.in d.c.accedens. dicit ꝙ hoc esset arbitrarium inspecta qualitate ipsius iudicis.

27. Quando iudex esset nimis fauorabilis alteri parti. d.ca. accedens.& c.ad hæc ext.de rescr.Io.Andr.in d.c. legitima.de appel.in 6.

Subic.phi.vbi s̃.in ver.21.ꝙ iudex potest reducere parti ad memoriam.factum de quo recolit vt priuatus. vt puta pactũ de non petendo factum defuncto. vel aliter nec per hoc dicetur nimis fauorabil.ipsi parti.al.Imo.in l.4.§. hoc autem.in fi. ff.de dam.infec.

Subiungit. quòd quando dicatur iudex nimis fauere parti relinqui arbitrio iudicis cognoscent. de ipsa suspitione. secundum But.& Pan.in d.c.Accedens.

Debet tamen(secũdum eum)in excusatione exprimi sp̃lis causa fauoris secundum Io.And.ibi.& in d.c.leg.

Et sp̃lis causa fauoris est.quando iudex nimis animose procedit per dicta s̃.in ver. 12.si nimis,&c.

28.Si scholaris contra non scholarem impetret doctorem suum.phi.vbi s̃.in 7.col.al.spec.in d.§.superest.versic. quid de magistro.

29.Quando vnus esset iudex alterius.vt quia impetraui te contra titium.& tu impetrasti me contra seium.phi.in d.c. postremo.in 7.col.ibi 26.

Et propterea subiungit ꝙ nullus potest esse conseruator deputati sibi conseruatoris.c.fi.de off.deleg.in 6.& ita tenet Io. Andr.in d.c.leg.& spec.in d.§.superest.ver.si vnus.Arbitrio tamen iudic.relinqui.secundum eum.se remittentem ad But.in c.causam.el 2.in fi.de iud.

30.quando recepit pretium.vel fuit institutus hæres vel donatarius ab impetrante phi.vbi s̃.ibi 28.

31.causa est quelibet inimicitia. quia inducit suspitionem. etiam si nõ sit capitalis vel grauis sed suffic. ꝙ sit probabilis.c. cum super de off.deleg.& 3.q.5.c.quia suspecti.gl. & Gem.in c.2.de procu.in 6.refert & sequitur phi.in d.c.postremo.in 7. col.ibi 32.vide tamen.ĩ.ver.sed pone.

Amplia per dicta s̃.in ver. 11.si est nedum,&c.

Debet tamẽ causa inimicitiæ in ipsa recusatione.particulr exprimi.& non sufficeret in genere allegare inimicitiam.phi. vbi s̃.al.Io.And.in d.c.leg.

Addit ꝙ non inspici. an tal inimicitia habuerit fomitem. ex veritate an ex falso aut ab ipsis partib.aut tertio. al. Inn. in c.cum I.& A.de re iud.vide latius ĩ.eo.§.19.

32.quando iudex esset inimicus domini ipsius part.quia ꝓpter dominum.recusatur aliquis de tota familia.& econtra.l. 1.C.si quacun.præd.pote.phi.vbi s̃.ibi 33.al.specu in §. superest.præal.ver.item si inimicus domini.& ver.item si sit inimicus meus.& Io.and.in d.c.leg.

33.si fuit inimicus licet sit recõciliatus.3.q.5.c.accusatores el 1.Spec.in d.§.superest.ver.item si quõdam.phi.vbi s̃.ibi 36. vbi dicit & vide illam gl.no.de inimico reconciliato.in c. pertuas.de simo.& not.per Bar.in l.4.ff.de adim.leg.

34.Quando iudex habuit dicere ꝙ si posset libẽter noceret parti aut ꝯ eã sniam ꝓferret.Phi.vbi s̃.ĩ ver.37.al.gl.& doc.in d.c.cum super de off.deleg.fac. quod habetur in ver. inimicitia.§.9.& ita vult Bal.in l.vnic.C.si quacunque præd.pote.

35.si iudex cum altera partium litem habeat phi.vbi s̃.ver. 38.art.l.propter litem.ff.de excus.tut.al.Spec.in d.§. superest. versicul.Idem est si cum altera.& Ioan.Andr.in d.capitulo legitima,

Ampliat etiam si causa quæ foret cum iudice esset sub nomine dignitatis seu beneficij.al.glo.& imo. in d. cap. cum super quod dicit.bene notandum.

6. quando altera pars ſecrete loquitur cum iudice ad aures. quia poteſt iudex recuſari niſi reuelet illud quod pars ſibi dix.phi.vbi ſ.ibi 39.al.Spec.in ti.de poſi.§.7.ver.quid ſi ponens & alia.

7.quia poteſt allegari ſuſpitio ratione loci non tuti. vt habetur in d.c.accedens phi.vbi ſ.ibi.40.& vlt.

Et dicit ibi phi.q̃ locus dicitur ſuſpectus non ſolum quando non eſt tutus in loco iudicij.ſed etiam quando non poſſet haberi acceſſus ad locum iudicij niſi per terras inimicorũ vel alium locum ſuſpectum.d.c.accedens.

Alias cauſas ſuſpitionis.vide per Specul.in d.§.ſupereſt.Io. And.in d.c.legitima doct.max.præpo.& phi.in d.c.poſtremo. Ang.in §.præterea.in 7.col.inſti.de excep.

Et generaliter dic q̃ omnes Cauſæ quæ repellunt quem à teſtamento repellunt etiam à iudicando. vt nota.vult.d. Anto.de prato.in conſ.vltimo poſito poſt conſi.Barb.in 1.vol.

Fac.quod vult phi.in d.c.poſtremo.in 2.col.ibi & ex his tradit. &c. vbi dicit q̃ Goffre. tradit ibi regulam. q̃ omnis cauſa ſufficiens ad remouẽdũ procuratorem vel arbitrum. erit ſufficiens ad recuſandũ iudicem. cum etiam ex faciliori cauſa iudex ipſe recuſeẽt.vt per gl.in c.inſinuante.ext de off.deleg. & hanc regulam. dicit ipſe ſequitur Spec.in d.§.ſupereſt. ad fi.& imo. & Panorm.in d.c.poſtremo.quod dicit eſſe menti tenen.

Et aduerte q̃ omnes aliæ cauſæ reputantur legit. quæ ſunt grauiores expreſſis in iure.& quando hoc ſit iudic,arbitrio relinquitur.ex quo ſi male arbitre.poteſt app.ita phi.vbi ſ.in vlti.col.al.Inn.in ca.cum ſpl̃i.extr.de app.vbi etiam vide ipſum. phi.in 1.col. P.Ando.

Quando cauſa ſuſpitionis eſt certa. & in iure determinata. ſi iudex pronunciaret ſuſpitionem non eſſe legitimam.ex illa cauſa ſententia eſſet ipſo iure nulla quia contra ius ſcriptum 2.q.6.c.diffinitiua.& l.ſi expreſſim ff.de app. Phi. vbi ſ. alleg. Inn.in d.cum pſeciali. idem.

Si iudex recuſatus procedat & ex hoc appelletur.dicitur p̃bata cauſa recuſationis phi.in c.cum ſpl̃i.in 8.col. de appel.de quo per eundem in c.interpoſita.in 2.col.de app. idem.

An autem quando quis recuſat iudicem. vt ſuſpectum. ſit inferenda.cauſa?gl.eſt q̃ non in l. quia poterat. & ibi Bar. Bal. & doct.eam ſeq.de iure ciuili ff.ad Treb.Fel.in c.quæ in eccleſiarum in 17.col.de conſti.

Sed ſecus de iure cano.vt ibi per eos.habetur.in d.cum ſpl̃i.& in.c.2.requiris de app.& in c.ſuſpicitionis.de offic. deleg.& in l.apertiſſimi.C.de iud.& in d.c.leg.de app.in 6. idem.

Sed quid ſi recuſatus vt ſuſpectus ꝓcedat. an proceſſus ſit ipſo iure nullus.an vero veniat annullandus? Bart.in d.l. quia poterat.dicit. quòd eſt ipſo iure nullus. de quo vide eundem Bar.in conſ.105.Bal.in 3.part conſ.431.Pau.de caſt. in 2.vol. conſ.22. Alex.in 1.volu.conſ.89.& in 2.volu.conſ.183.& in 4.vol.cõſ. 104.doct.in d.l.apertiſſimi &in d.c.ſuſpitionis.phi. in d.c.cum ſpl̃i.& in 6.& 7.col.& in c.iudex.in 2.3.col.de of. deleg.in 6.Ang.in §.ergo.inſtit.de fideic.hæred. vide etiã Bal. in l.vnica.C.ſi quacunque præd.poteſt. idem.

Exceptio recuſationis.ante litem conteſtatam opponenda eſt.d.l.apertiſſimi & ibi doct.C.de iud.Fel.inter mon.in 2.col. cum ſeq.de re iud.

Limita niſi de nouo ſuperueniſſet.poſt litem conteſtatam c.inſinuante de off.deleg.& ar.l.2.C.de conſor.eiuſ.litis& l.de ætate §.ex cauſa.ff.de interrog.act.vide aliquid per phi.in c.iudex.in 1.& 2.col.de off deleg.in 6.

Et idem eſſet ſi erat Antiqua excep. quæ fuerat occulta & lite conteſtata ſuperuenit ad notitiam.gl.eſt valde not.in §.excep.Tertia.q.6.& eſt gl.ſocia. in ca.ſtatutum §. cum autem in verb recuſet de reſcrip.in 6.& ita volunt moderni.max.Iaſ.in d.l.apertiſſimi in 4.col.

Limita etiam d.l.apertiſſimi.dum dicit q̃ ſemper poteſt opponi.ante litem conteſtatam excep. recuſatoria contra iudicem. Nam hoc debet limitari niſi iſte iam conſenſiſſet in iudicem.vel feciſſet aliquem actum cõſenſiuum corã eo.vt habetur.in d. ca.inter mon.de re iud.& in l.ſed ſi ſuſcepit.ff.de iud. Fel.in d.c.inter mon.in 2.col.cum ſeq.Iaſ.ample.in l. ſi conuenerit.ff.de iuriſd.om.iud.

Sublimita in ruſtico.qui poteſt quandocunque opponere talem exceptionem ita Iaſ.in d.l.ſi conuenerit.in fi.al. Ang.in l.fi.C.de excep.poſt.Spec.in ti.de compe.iud.add.§.1. ver. ſed nunquid.

Ipſe tamen Iaſ.videt impugnare. quia ſicut mulier & ruſticus ſciunt ire ad nemus ita ſcire debent ire ad ciuitatem. pro conſilio.per not.per Bal.& doct.in l.iuris ignorãtia.C.qui admitti. Idem.

Exceptio incompetentie non intelligitur remota.quamuis alie exceptiones remoueantur gl.in clem.j.ad compenſandas de ſeq.poſ.& fruc.Bal.in l. 1.C.quando prouo.non eſt ne. Ange.in l.non erit §.dato.ff.de iureiur.Fel.ample.in c.paſtoral.in 2.& 3.col.de except. idem.

De iure ciuili iudex ord. non poteſt in totum vt ſuſpectus recuſari.ſed ei dari debet a diunctus propter ſuſpicionem.l.apertiſſimi cum gloſſ.iunct a auth.ſi vero contigerit.C. de iud. Bene fac.text.& ibi Bar.in l.ſi tutor.ff.de ſuſpect.tuto.

Fallit quando ord.eſt inimicus mag.inimicitia.quia tũc poteſt recuſari.l.vnic.C.ſi quacun.pred.põte.per quem tex.dicit ibi not.Bar.q̃ ſi iudex eſt magnus inimicus meus poſſum eius iuriſdictionem declinare proteſtando q̃ non procedat cõtra me.& poſſum petere me eximi cum tota familia à ſua iuriſdictione propter inimicitiam capitalem.quod no.phi.in c.cum ſpl̃i.in 6.col.de app.

Fallit 2. quando iudex eſſet mihi ſuſpectus ex eo quod nõ eſt veriſimile.q̃ eſſet ſibi contrarius puta quia iam pronũciauit in cauſa contra me.vt habetur in l.eos.C.de app.& per laſ. in l.ſolet.ff.de iuriſd.om.iud.phi.in d.l.cum ſpeciali.in 6.col.

Fallit 3.ratione præcedent. aduocationis.l.prætor.ff.de iuriſd.om.iud.phi.vbi ſ.

Fallit 4.in caſu l.qui iuriſdictioni ff.de iuriſd.om.iud.

Fallit 5.in caſu auth.habite.C.ne fil.pro pa.

Et aduerte.q̃ quando ord.datur adiunctus debet fieri mentio de ſtatu lit.ita laſ.in l.2.C.vt lite pen. idem.

De iure autem Canonico Certum eſt ordinarium poſſe ex toto recuſari.c.cum ſpl̃i ext.de app.c.licet.& ca.ſi quis de for. comp.& in terminis vult.d. Ant.de prato.in ſuo conſ. inſerto poſt conſ.Barb.in 3.col.&Iaſ.in d.l.apertiſſimi in 2.col.Idem.

Vicarius epiſcopi. poteſt recuſari.quando militat iuſta cauſa.contra epiſcopum.phi.in c.dilecti.in 7.col.ibi 14.quæritur ext.de appel.

vide in materia aliquid per phi.in c.ſi contra vnum.in fi.de off.deleg.in 6.

Alias differentias.in caſu iſto ſuſpitionis.inter ius cano. & ciuile vide per phi.in d.c.cum ſpl̃i.in 6.col.

Adde q̃ quando.recuſatur Vicar.epiſcopi.debet adiri epiſcopus. qui de cauſa ſuſpitionis cognoſcat non autem itur ad arbitros.ca.2.de conſue.in 6.Ang.in l.præcipimus.C.de app. quæ iura alleg.bertachi.in verb.iudex ſuſpectus.in 2.col.verſ. item ſi iudex eſt vicarius epiſcopi. idem.

An autem collegium vnius ciuitatis vel collegium iudicũ vnius ciuitatis poſſit vt ſuſpectum recuſari.vide per gl.& docto.max.Fel.in 2.col.in c.1.ext.de iud.& per Cano.in ca.licet ex ſuſcepto.ext.de fo.compet.& per legiſtas max.Iaſ.in d.l.apertiſſimi.in 3.col.Alb.in 2.part.ſtat.q.101. idem.

Et quid de doctoribus vnius ciuitat.an poſſint omnes allegari ſuſpecti?Alb.in 2.part.ſta.q.101. Idem.

Aſſeſſores & conſultores iudicum ordinariorum poſſunt vt ſuſpecti recuſari.c.ſtatutum §.aſſeſſorem.de reſcrip.in 6.& ita vult Alber.vt referunt moderni, in d.l. apertiſſimi. Addo phi.in d.c.cum ſpl̃i.in 5.col.de app.vbi etiam dicit q̃ de neceſſitate.non ſunt.dandi confidentes,ſed ſuffic.dare ſuſpectos.& ſic dantur confidentes,non arcta.iudex eligere vnum ex illis. ſed ſatis eſt quòd eligat non ſuſpectum.

Notarium actorum poſſum vt ſuſpectum recuſare ex iuſta cauſa.gl.not.in §.& quod ſæpe in auth.de trien. & ſemiſ. Bal. in l.ſcire §.ſemper.ff.de tuto.& cura.da.ab his. idem.

Adde q̃ ſuffic.ſolum iur.circa allegationem ſuſpitionis notarij.Ita Alex.in 5.vol.conſ. 104.

Et vide materia.Pe.de Anch.conſ.263.Fel. in c. quæ in eccleſiarum in 16.col.de conſti.phi.in d.c.cum ſpl̃i in 5.col. vbi dicit quòd ille qui recuſat notarium actorum abſque cauſa tenetur actione iniuriarum allegat Bal.in cap.ſuper quæſtionum.de off.deleg. idem.

Adde etiam q̃ notarius actorum debet eligi per iudicẽ non per partem.Fel.in c.quoniam contra in 1.col.de prob.

Commiſſarius ad examinandum teſtes poteſt vt ſuſpectus recuſari.glo.in d. §.& quod ſepe.in verbo artificis ſecundum Bal.in d.l.apertiſſimi.in 3.not.Lafran.in d.c.quoniam contra. in verbo recuſatio.

Adde præmiſſ.q̃ ſta.declarationi iudicis.quando aliquis allegatur ſuſpectus.an ſit cauſa iuſta ſuſpicionis.ita Ang. are. in §.eadem l.circa fi.inſti.qui.& ex qui.cau.manu.non poſſ.alt.l. etiam.ff.de manu.vind. idem.

Nota elleganter.q̃ ſic.princeps poteſt committere cauſam cum clau.appellatione remota.vt not.in l.apertiſſimi.in gl.in verb.recuſare.C.de iud.& dixi in verb.appellatio v er. Appellatione remota.

Ita etiam poteſt committere cauſam cum clauſula recuſatione remota.ita not.in d.l.apertiſſimi.& ita ſequi.Phi. adductis tamen multis in contrarium.in c.poſtremo. in 2. colum. de appell.

Adde q̃ ſi intelligimus remotam eſſe recuſationem friuolam tunc res eſt clara.per tex.in c.ex parte el 2. extra de offic. delegat.

Sed dubium eſt nunquid princeps ex certa ſcientia poſſit committere cauſam ſuſpecto.Hoſt.in c. cum inter de except. dicit q̃ princeps poteſt hoc facere. Sed non eſt honeſtum. q̃ ita faciat.Panor.ibi not.diſtinguit.Aut loquimur in cauſa. in qua princeps habet liberam & plenam poteſtatem ſic. papa habet in beneficialibus. clem. 1. vt lite pend. & tunc poterit hoc facere.

Sed ſi eſſet cauſa.in qua non haberet plenam poteſtatẽ puta quia ageretur de ſtatu perſonę vel de rebus temporalib.inter laicos. tunc princeps non poſſet committere cauſam ſuſpecto Niſi ex cauſa rationabili. quia recuſatio propter ſuſpitionem eſt de iure naturali.c.quia ſuſpecti 3.q.5.& c.2.requiris in fi.ext.de appel.

De materia.vide Fel.in d.c.cũ inter.in 4.& 5.col. de excep. & Iaſ.in d.l.apertiſſimi.in 5.col.phi.in c.iudex.in 1.col.de of. deleg.in 6. Idem.

Sed pone. inimicitia eſt cõtracta inter iudicem delegatum & me.mea culpa & dolo. Vel alia ratione eſt mihi factus ſuſpectus culpa tamen mea.vtrum hoc caſu potero eum recuſare vt ſuſpectum.gl.valde notab.in c.vt debitus honor. in verbo minus rationabiliter. ext. de app. determinat q̃ non.& illam glo.ſeq.Goffr.& Io.And.ibi.Mouentur quia ex improbitate ſua nemo lucrũ aſſequi dẽt.l.itaque.Fullo.ff.de fur.2.mouentur per tex.no.in l.ſi mulier.ff.quod met.cauſa vbi tex.dicit q̃ ſi liberta commiſit aliquam ingratitudinem contra patronum.& timẽs reuocari in ſeruitutem aliquid det patrono non poterit poſtea dicere q̃ hoc fec.per metum quia ipſa fuit cauſa illius timoris.

Sed Ant.de But.Pan.& imo.in d.c.vt debitus Tenent totũ contrarium. Mouentur in primis per id quod vult eleganter Inn.in c.cum I.&A.ext.de re iud.vbi dicit.q̃ teſtem.qui eſt inimicus meus poſſem à teſtifican.repellere.non habita diſtinctione cuius culpa contracta ſit inimicitia.de quo vide in trac. de teſti.§.14.

2.Adducunt l.nec timorem.§.1.ff.quod me.cau.vbi dicitur q̃ ſi ego dedi cãm edicto demum timẽs aliquid ſoluerim vel promiſerim potero poſtea dicere.hoc fuiſſe metu factum. & iſta ſentẽtia placet contra gl.&Io.An.&ita tenet phi.d.c.cum ſpl̃i.6.col.

Ad l.itaque fullo poteſt reſponderi q̃ nõ loquitur in remedio cauſato ex naturali æquitate ſed loqui. in remedio iuris poſitiui. Nam actio furti datur propter intereſſe. & fur. in re furtiua non poteſt prætendere intereſſe.

Ad l.Si mulier poteſt reſponderi q̃ loqui.in eo cui iuſte erat illatus metus & cui de iure poterat noceri.Sed nos loquimur. quando propter ſuſpitionem probabiliter de iniuſtitia dubitatur.

Addit Imo.in d.c.vt debitus.q̃ gl.ibi poſſet defenſari.quando iudex eſſet mihi ſuſpectus propter friuolam app. quam interpoſui coram eo.Et ſuperior quia vidit appel.meam friuolam remiſit me ad priorem iudicem.nam eum ex hoc recuſare non potero. quia culpa mea hoc proceſſit. Si tamen eſſet multum iratus contra me adeo q̃ propter hoc fuit factus inimicus meus certe dt. imo.ibi q̃ hoc caſu poſſem eũ recuſare.

Et à ſentẽtia iſtorum doctorum non eſſet recedeñ.de quo vide aliquid ſ.§.1.ver.31.cauſa.

Diſputationis tamen gratia.pro gl.& Io.And.in d.c. vt debitus honor.poſſet adduci no.dictum Bar.in l. 1.§.cum quis ff. de quæſt.vbi dicit q̃ ſi cum velles producere titium in teſtem contra me. & ego ſtudioſe dederim alapam illi titio. & eum prouocauerim ad iram.tamen non potero eum repellere à teſtificando.quia dolo & culpa mea hoc proceſſit ad quod Ange.Are.in Rub.inſti.de excep.in 32.al.Bar.in mult.loc.

Poteſt etiam adduci,quod vult.Bar.in l.cum in tabul.§.1.ff. de his.qui.vt indig.vbi dicit q̃ ſi teſtator faciat mihi legatum. & deinde orta ſit inimicitia inter teſtatorem & me culpa ipſius teſtatoris non erit reuocatum legatum.

Adduci etiam poſſet.quod vult Bar.in l.miles §.fi.ff. de Adul.& Bal.in l.vnic.C.de his quæ pe.no.vbi dicũt q̃ ſi teſtator legauerit eccleſiæ centũ ſi ibi ſepeliretur, deinde teſtator fuit excommunicatus adeo q̃ non fuit in eccleſia ſepultus tamen eccleſia habebit legatum.

In iudicã.non eſſet recedeñ.ab op.Ant.de But.Pan.& im. pro qua fac.quod dixi in trac.de teſti.§.14. idem.

Nunquid autem Pares curiæ. qui cognoſcunt de cauſa feudi inter dominum & vaſallum.iux.c. 1.in ti.de contr.feu.apud pa.cu.termi.& c.de inue.in ma.fac.poſſint vt ſuſpecti recuſari Iac.de Belu.in d.c. 1.prox.al.determinat q̃ non.quia ſunt vice iudicum ordinariorum.

Sed Bal.in c.imperialem.§.præterea in ti.de prohi.alie. feu. per Fed.tenet contrarium. Idem.

Totam materiam recuſationis iudic.vt ſuſpecti,Limita niſi ſuſpitio allegata contra iudicem eſſet notoriè iniuſta. quia tunc non eſſet admittenda talis recuſatio vt vult elegãter Inno.in c.propoſuit ext.de app.& ita vult phi.in c.iudex.in 3.colum.ver.2.limita de off.deleg.in 6.& in c. legitima.in gl.2. de appel.eo.lib.vide.j.§.37. idem.

Pone q̃ allegaui iudic.incõpetentiam.Tu ſcis q̃ poteſt cognoſcere an ſit competens vel incompetens l. ſi quis ex aliena.ff.de iud.habetur.in c.ſup literis ext.de reſcr.& dixi in ver. delegatus.§.22. Pone q̃ pronũciauit ſe iudicem cõpetentem An potero poſtea eum vt ſuſpectum recuſare?videtur q̃ non quia ex tali cognitione eius perſonam approbaſſe videor per l.ſed & ſi ſuſceperit ff.de iud.

Contrarium decidit not.Sal.in l.fi.C.de iud.moue.quia iſta excep.incompetentiæ nullo modo tangit negotium prin.ſed legitimationem perſonæ.iudic.& ordo iuris & naturæ requirit vt de neceſſitate. prius quærat̃ de eſſentia vel ineſſentia rei quam de qualitate.l.nec vllam.§.ſi quis abſent.ff.de peti.hær.

cautela tñ eſt fm Sal.vbi ſ.qd̃ dica.hoc mõ.dñe iudex.dico q̃ nõ eſt.meus iudex cõpetẽs.& ſi & qths ſit. cõpetẽs recuſo vos vt ſuſpectum quod tene menti in practica. idem.

Quid ſi iudex proſequatur in cauſa. non obſtante allegatione incõpetẽtiæ.vide Ang.cõſ. 195.inci.dña.guielmina.id.

An autẽ quando pronunciat ſe incompetentem poſſit cõdemnare in expen.Barb.in 1.vol.conſ. 50.in 4.col.tenet q̃ ſic per multa quæ al.Addo Fed.conſ.133. idem.

Comparens poſt recuſationem.videtur approbare recuſatum.Alex.in 2.vol.conſ.183.phi.in c.iudex.in 3.col.ver. 1.ñ iudex,&c.de off.deleg.in 6. idem.

Delegatus ad vniuerſitatem cauſarum.non poteſt vt ſuſpectus recuſari.gl.in l.fi.C.de iud.

Sed Iac.But.ibi vt̃ tenere p̃rium.&in hãc partẽ inclinat Sal. ibi quia iuriſd.delegata etiam ad vniuerſitatem cãrum eſt extraordinaria. & iõ facilius tolli.q̃ ord.ar.l.eius milit.§.militia miſſus.ff.de te.mil.item eſt odioſa & ideo reſtringẽda.ar.l.cũ quidã.ff.de lib.& poſt.& pro iſta parte fac.q.a delegatus à principe.habet poteſtatẽ ſubdelegãdi.Sic.delegatus.ad vniuerſitatẽ cauſarum & tñ p̃t recuſari.vt volunt moderni.in d.l.fi.idẽ.

Iudex põt recuſari.nõ ſolũ.qñ eſſet ſolus.vt c.ſi quis p̃ clericũ ext.de fo.comp.ſed ẽt ſi haberet.alios collegas nõ ſuſpectos in cã.c.cãm.de off.del.phi in c.poſtremo in vlt.col.de appel.addo eundẽ phi.in c.cum ſpl̃i.in 4.col.ibi 8.quæri.de ap.

Imo ſecundum.phi.eſt tex.no.in c.cum.ſuper.de off.deleg. q̃ ſi in cauſa ſunt duo iudices vel plures.cũ clau.q̃ ſi non omnes vel q̃ ſi ambo.licet vno recuſato.poſſit alter vel alij ſoli in cauſa procedere tamen ſi fuit proceſſum in cauſa vna cum iudice recuſato. redderetur totus proceſſus inualidus. quia admixtio iudic.recuſati habet vitiare totum.dato q̃ alius ſine illo procedere potuiſſet.fac.ſecundum eum ratio.l.ſicuti & l.ſi in tres.ff.de arb.Addo bene facere.quod vult Bal.in 4.part.cõſi.437.vbi dicit q̃ ſi fuerint tres arbitri quorum vnus erat frater minor doctor theologiæ.non valet laudum. idem.

ſuſpitionis cauſa.cõtra delegatum allegata.coram arbitris cognoſcenda eſt.c.cum ſpl̃i.& ibi doct.max.phi.in pr.extr.de app.c.ſuſpitionis ext.de off.deleg.

Limita qñ recuſa.vnus ex duob.vel plib.delega.cum cla.q̃ ſi nõ oẽs.vel ſi ambo.&c.Nã tũc cã recuſationis.corã collega p̃ponen.& p̃ban.eſt.c.ſi p̃ vnum.de off.deleg.in 6.phi. vbi ſ.

Limita 2.qñ recuſa.vica.ep̃i tunc cã recuſationis debet p̃poni & probari corã ipſo ep̃o.d.c.ſi p̃ vnũ.phi.vbi ſ.in 1.col.

Limita 3.qñ recuſa. delegatus ab epiſcopo vel ab alio. nam cauſa recuſationis eſt coram ipſo epiſcopo vel ord. proban.d.c.ſi contra vnum.& phi.vbi ſ. idem.

Quid ſi duo arbitri electi diſcordant.ad quem pertinet electio tertij.dic q̃ non pertinet ad partes nec ad iudicem.ſed debet eligi p̃ ipſos arbitros.d.c.cũ ſpl̃i.& ibi Phi.ĩ 1.col.in 4.no.

Et dicit ibi Phi.q̃ ille tex.eſt contra gl.in l.item ſi vnus.§. & prin. ff.de arb. vbi voluit q̃ duobus arbitris diſcordantib. debeat ſtari ſentẽtiæ tertij arbitri.& dicit q̃ illa gl.nõ eſt vera,nõ enim valeret ſententia ſolius tertij arbitri.ſed debet ad minus cum eo cõcordare vnus ex primis duob.arbitris.&ita eſt tex. in d.c.cum ſpl̃i.ſecundum.Bal.ibi & in d.c.ſuſpitionis. idem.

Probata cauſa ſuſpitionis coram arbitris ipſi arbitri nõ cognoſcunt

gnoſcunt tunc de ipſa cauſa prin.d.c.cum ſpr̃i.& c.licet ex ſuſ cepto.in fi.de for.comp.phi.in d.c.cum ſpr̃i. in 1.col.

vbi dicit ꝙ tũc iudex recuſatus aut remittat cãm ad ſupiorem. vel alteri deleget de recuſatoris aſſenſu. de quo tamen vide latius per eum in 2.col.

Et ꝙ arbitri non cognoſcant de cauſa prin.vide phi. in d.c. cum ſpr̃i in 6.col.ibi tertia differentia.& in ca.iudex. in 3. col. ver.vlt.adde de off.deleg.in 6.

Faciunt quæ dixi in ver.delegatus.§.43. idem.

Nota ꝙ iudex debet 1.recuſari.& ſi poſt recuſationem eam non admitteret ſed procederet tunc debet ab eo app. & non ante.ita phi.poſt Pan.in d.c.cum ſpr̃i.in 1.col. idem.

ſi arbitri male arbitrentur poteſt ab eis app.c.ab arbitris.de off.deleg.in 6 phi.vbi s̃.

Iudex recuſatus habet aſſignare terminum arbitris. j̃. quẽ cauſam expediant c.legitima.de app.in 6.

Terminis autem aſſignandus partibus ad probaſ̃ de cauſis ſuſpitionis debet ſtatui.per arbitros.c.ſuſpitionis.de off.delega.& d.c.cum ſpr̃i & ibi phi.in 2.col. idem.

Ordinarius recuſatus poteſt inuitis partibus cauſam delegare.phi.in d.c.cum ſpr̃i in 2.col.ibi ſed dubitatur. idem.

Aduerte quia quando ſuſpitio eſt notoria.non itur ad arbitros.ita Fel.in d.c.accedens el 1. in 2.col.vt lite non conte.

Tñ ſi iudex procedit ad vlteriora non admiſſa recuſa.vide. necĩa appel.phi.vbi s̃.in 2.col.vide quæ dixi s̃.in ver.ſed quid ſi recuſatus.vbi pono.an ꝓceſſus recuſati.ſit ipſo iure nullus.

Recuſatio ex vna cauſa.an poſſit coram arbitris ex alia cau ſa iuſtificari.phil.in d.c.cum ſpr̃i.col.3. tenet ꝙ non.all.multa. faciunt quæ dixi in ver.probatio.§.23.

Imo ſecũdum phi. ſi iudex vno die recuſetur ſine cauſa.& alio die inſeritur cauſa.non ſuffic.al. Bal.ibi.in pen.col.Poſſet tamen forte dici(inquit ipſe)ꝙ in paucos dies ante electionẽ arbitrorum poſſet addi cauſa.prout in ſimili in gl.not.in c.ſi is cui.de off.deleg.in 6.quod tamen relinquit cogitan. idem.

Si cauſa ex qua recuſatur iudex apparet fruſtratoria & eui denter iniuſta iudex ñ debet admittere.nec tũc deuenieñ.eſt ad electionẽ arbitrorũ.phi.vbi s̃.col.3.ibi 3.q̃rit.viđ s̃.§.21.id.

An iudex poſſit recuſari.poſt concluſionem incauſa. Io.an dr.in c.2.de ord.cog.tenet ꝙ non.phi.qui multa al.in d.c.cum ſpr̃i.in 4.col.ibi ſeptimo.quæritur.

Limitat phi.niſi excep.recuſa.eſſet notoria non requirens probationem tunc.n.admitteretur. etiã poſt cõcluſum.in cã.

Limitat 2.niſi taſ̃ excep.haberet ortum poſt concluſum in cau.viđ tñ latius ꝑ eũ.& in c.iudex.co. 1.& 2.đ off.del.ſi 6.idẽ.

An autem iudex poſſit interrogari cũ iur.an cauſa ſuſpitionis ſit vera.phi.in d.c.cũ ſpr̃i.in 4.col.poſt imo.in c. 1.de exce. aut ſunt electi arbitri & poterit cogi.vt cum iur. tñdeat. Aut nõdũ ſunt electi.& poterit iudex extra iud.interro ſine iur.id.

Poſt recuſationem.& probationẽ ſuſpitionis.poteſt iudex. de vol.recuſant.cognoſcere vel cauſam alteri committere.ſecus poſt pronunciationem ſuper recuſatione phi.in c. iudex. in 1.col.de off.deleg.in 6. idem.

Ille qui eſt iudex cauſæ principal. eſt etiam iudex cauſæ incident.l.quotiens & ibi doct.C.de iud.bene fac.tex.in c.pe.de in inte.reſti.& quod vult Bal.in l.minor 25.an.§. 1.ff.de euict.

Adde ꝙ ille q̃ eſt iudex cauſæ præparat. debet ẽt eſſe iudex cauſæ præparatę.Et ideo ſi petã abſolutionem à iur.in ꝑctu ſimulato p̃ſtito iudex q̃ abſoluit debet de ſiſ̃a. poſtea cognoſcere.qa idẽ debet eſſe iudex iudicij p̃parant.& p̃parati.ita eſſ̃t vult Bal.in l.ordinarij.in 1.col.C.de rei ven.& ita vult Ale. in 2.vol.conſ.197.in fi.& in 2.vol conſ.63.Feli.in c.ſuper literis in x.col.de reſcrip.Bolog.poſt Ana.in conſ.48. Iaſ.in l.Nã & poſtea §.ſi minor.in 3.col.ff.de iureiur.& in d.l.quotiens.in 1. col.C.de iud.Adde ꝙ illud conſi.Alex.197.eſt duplicatũ in 1. vol.conſ.58.Pe.gerar.ſing.88.Ale.in l.ſi qs pro eo.de fideiuſſ.

Limita niſi pars remiſiſſet iur.pti.qđ facere põt ca.2.ext.de ſponſ.& c.1.& ibi not.ext.de iureiur.Nã tunc ſi ille cui eſt facta remiſſio iur.ppartẽ poſtea petat adhuc abſolutionẽ.à iur. ab eꝑo.certe qa illa nõ eſt remiſſio iuris.ſed facti.ñ extẽdet iu riſdictionem ipſius eꝑi.ita eſſ̃t vult Pau.de ca.in 2.vol.conſi. 71.in xp̃i nomine.viſis & põderat.omnib.&c.Feli.in c.1.in x. col.de iureiur.& in c.cum ſit generale.in 4.col.de fo.comp.& in ca.parrochianos in fi.de ſent.exc.Iaſ.in d.l.quotiens.in fi.1. col.Pe.gerar.vbi s̃. idem.

Si corã iudice ſeculari oppona.excep. excõis.qđ fieri p̃t. vt s̃.excep.excõis.Et actor neget ſe excõicatũ.vel dicat excõica. eſſe nullam An prob.poterit fieri coram ipſo.Bal.in d.l. quotiens.in fi.dicit ꝙ non.quia proba.facta coram iudice incompet.eſt nulla. Audet plus dicere Bal. ꝙ ſi de illa excõica. ꝓducereť inſtr̃m corã ipſo iudice laico taſ̃ ꝓba.nõ eſſet valida.qa eẽt corã incõp.& ꝓba.ẽ fien.iudici l.2.C.đ ed.& l.qnquagita. de ꝓb.Aduerte qa iſta deciſ.Bal.in q̃tũ loqui.de inſtr̃o.nõ vr̃ vera. qa licet qñ eſt qõ an quis fuerit ordinatus in clericum, vel non.iudex ſecularis non poſſit de hoc cognoſcere.c.ſi iu dex laicus de ſent.exc.in 6. Tñ ſi clericus ſit detentus per iudi cem ſecularem. poterit coram eo producere. inſtrumentum clericaturæ.& illa productio multum operabi.qa ſit ad inſtru eñ.temporalem vt hẽat ſciẽtiam de clericatura.& ſi poſtea de tineat clericũ erit excõicat' l.ſi qua p calũniã.C.de epi. & cle.

ita ergo videtur diceñ.in propoſito.quia licet iudex ſecula ris nõ poſſit cognoſcere de inualiditate vel validitate excõis. tamen excipiens de excõica. contra actorem. debet poſſe per inſtrumentum vel literas autenticas fidem facere. de illa excommunicatione.vt ille actor repellatur.ad idem fac.quia in ſtrumentũ pu.dr̃ probata ꝓba. vt dixi s̃.in ver.inſtr̃m ꝓbat.id.

Sed qd ſi in cã criminali principaſ̃ intentata incidat qõ pecuniaria.vel econtra'dic vt in l.ſi lis pecuniaria.C.de fal.& in l.quoniam Alexandrum.C.de adul.in l.interdum.§. qui furẽ. ff.de fur.& ibi per Bar.& in l.præſes.C.ad l.fau.de plag.& in l. ſolemus.§.latrunculator.ff.de iud. idem.

Pone coram iudice ſeculari.incidit quæſtio matrimonij vr̃ vſurarum. an ipſe iudex ſecularis poſſit aliquo modo cognoſcere? Bar.in d.l.quotiens.C.de iud.& in l.titia ff.ſol.mat. diſtinguit aut eſt quæſtio facti.aut iuris. 1.caſu poteſt ſi negetur matrimonium fuiſſe contractum inter petrum & bertam.vel dubitaretur.an vſuræ eſſent receptæ vel non de huiuſmodi cauſa cognoſcere iſta enim eſt quæſtio facti.

2.vero caſu. quando eſt quæſtio iuris. puta quia dubitatur an matrimonium ſit validum & inualidum. propter affinitatem.vel conſanguinitatem. vel aliam cauſam.vel dubitať.an contractus ſit vſurarius vel non,tunc iudex ſecularis non poteſt cognoſcere.clem. 1.de iud.

Et dicit Alex.in d.l.quotiens.ꝙ mag.communiter doc.ſeq. op.Bar.de quo per Fel.in c.ſignificauit in 1.col.ext.de teſti.

Et ꝙ quando eſt quæſtio facti.pertineat cognitio ad iudicem ſecularem.tenet per multa Alex.in 4.vol.conſ.9.

Aduerte tamen quia Pan.& Im.in c.cum ſit generale.de foro comp.determinant.contra Bar.& ita etiam contra Bar. tenet Pau.de ca.in 2.vol.conſ. 144.

Retenta tamen op.Bar. pro vera. limita dictum ſuum non procedere.in excep.hæreſ. quia ſiue ſit qõ iuris ſiue facti non poterit laicus iudex ſe intromittere.c.vt officium.§. prohibemus.de hære.in 6.habetur per Pan.in c. 1.de off.ord.

2.Limita quia arbitri compromiſſarij ſi ſit coram eis quæſtio de matrimonio poterunt de tali quæſtione cognoſcere.Ita mirabiliter.dr Bal(relinquit tñ cogitañ)in l.vnic.C.de ꝑfe.

Sed iſtud dictum vr̃ confundi.per rex.in c.cõtingit. de arb.

3.Limita niſi eſſemus in ſummariis.& extraordinariis.quia tunc coram iudice ſeculari.bene poſſet cognoſci. de quæſtione filiationis.ita Bal.in l.2.C.de carb.edic.

Et ꝙ proba.filiationis.quando venit incidenter.poſſit fieri coram temporali tenet Alb.de rox.in l. 1.ff de prob.

4.limita niſi per confeſſionem part.vel ſummariæ.vellet iudex ſe informare de quæſtione iuris ſuper matrimonio. nam tunc hoc facere poſſet.ſecundum Bal.in d.l.titia.& Spec.in ti. de recon.§.2.ver.ſed nunquid.

Adde ꝙ quando talis excep. ſapiens ſpiritualitatem opponeretur per euidentem calũniam. tunc iudex ſecularis poſſet procedere ad vlteriora. & idem eſt ſi ſtatutum diſponeret ꝙ poſſet de huiuſmodi eccleſiaſticis cauſis cognoſcere qñ ſunt incidentes.ſm Bal.in l.non ingnoret C.qui accu.non poſſ.

Vide aliquid per Pe.gerar.ſing. 58.

Et qñ dica.qõ facti.vide Pau.de ca.in 2.vol.ꝓſ.333.aſ̃s 331.

In materia Adde Bal.in 1.part.conſ.25.in vlti.col. vbi dicit quæſtionem vſurariam poſſe coram vtroque iudice tractari.

Vide etiam Ample Iaſo.in l.ſi non ſortem.in pr.ff.de cond. indeb.vbi ponit an vſuræ poſſint coram iudice laico repet.& in d.l.quotiens.in 2.col. idem.

Et not. ꝙ licet. de quæſtione vſuraria non poſſit compromitti in arbitrum laicum. tamẽ bene poteſt compromitti in arbitratorem.ita not.dicit.Bal.in c. 1.§.ſimiliter in tit. de contro.inue.habetur.per Pan.in d.c.contingit ext.de arb.idẽ vult Pe.de Anch.conſ.98.incip.iſtam quæſtionem fac.dubiam. de quo vide latiſſimè.ꝑ Alex.in d.l.titia.& in 4.vol.conſ.9.Paul. de ca.in 2.vol.conſ.71.Lud.Ro.cõſ.173.Feli.in c.cũ ſit gñale in 2.3.& 4.col.de fo.cõp.& per Iaſ.in d.l.quotiens.in fi.2.col.

Et in materia vide Feli.in c.1.in 6.col.de iureiuran.vbi ponit iudex ſecularis poſſit ſe de iuramento intromittere. & in d.c.cum ſit generale.in 4.col.

vide etiam per eundem Fel.in c.quanto.in fi.ext.de iud.vbi dicit ꝙ

dicit ꝙ ſecularis poteſt ſe intromittere. in quæſtione iuris patronatus quæ ſit facti non iuris.

vide inſuper Iaſ.in auth.quod locum.col.6.de colla.vbi dicit ꝙ quæſtio pecuniaria dot.eſt mere fori ſecularis. Idem.

Quid de cauſa decimarum.vide Calde.in tit.de iud. & for. comp.conſ.15.

Quid de cauſa euictionis.vt quia clericus vendidit.& mota fuit lis coram ſeculari an pro euictione poſſit clericus trahi corã ſeculari.Cor.in 4.vol.conſ.79.in vlt.dub.tenet ꝙ ſic.idẽ.

Iudex poteſt & debet ſupplere circa ea.in quib. pars & aduocati in iure deficiunt vt in rubro & nigro.vt quę deſ.aduo. par.&c.dixi in ver.allega.§.

Ita etiam debet ſupplere circa ea quæ ſunt conſue.ita not. doct.in auth.iubemus ibi moribus & legib.C.de iud.

Quod intellige quando eſſet conſueo' notoria.ita vult Bal. in l.vni.C.vt quæ deſ & poteſt ſe tunc informare.j̃.§.16.

Secus ſi eſſet conſue.non notoria.quia tunc debet probari per partem.c. 1.de cõſtitin 6.l.de quib.& ibi no.ff.de ll.P. An.

Iudex poteſt à morte euadere homicidam quem impulit iracundia.Fel.in c.dilecti.in 6.col.de excep.fac.cõſi.Pau.de ca. in 2.vol.conſ.192. idem.

Iudex ex cauſa.poteſt minuere & commutare pœnam. docto.in l.quid ergo.§.pena grauiot.ff.de his qui not.infa.Fel.in c.ſic.in 8.col.& ſeq.de re iud.& in c.qualiter & quando 2.§.ad corrigẽdos.in 6.col.de accuſ.Lud.Ro.in terminis.conſ.429. Pau.de ca.in d.conſ.192.Fulg. conſ.157.incip. ſuppoſito ſta. Fel.in c.canonum ſta.in 14.col.de conſti.Iaſ.in l. 1.in fi.ff.ſi qs iuſd.Bolog.in conſ.34.in 5.col.Dec.not.in c.de cauſ.in 2.co. de off.deleg hypo.ſing.182.

Limita niſi princeps.ſit præſens.in loco.ita Iaſ.in repe.l.admo.in 96.col.ff.de iureiur.

Limita etiam quia impoſita vna pœna nõ poteſt maior imponi.Ita Bal.in 3.part.conſ.34.

Sine autem cauſæ cognitione non poteſt minuere pœnã. & ſi minuat ipſe puniẽdus eſt.Are.in l.& ſi ſeuerior.C.ex qui. cau.infa.ir.Lud.ſing.77.

Max.poſt ſententiam latam.Alex.in l.acta.§.de amplianda. de re iudic.

Nec poteſt dare electionem pene. Lud.ſing. 133.

An autem propter enormitatem delicti licitum ſit pœnas tranſgredi.vide j̃.in ver.pœna arbitraria.§.16. idem.

Dans alapam iudici poteſt decapitari.Bal.in §.iniuria.in ti. de pa.iur.fir.Iaſ.in l.qui iuriſdictioni in 1.co.ff.de iur.om.iud. idem vult Fel.in c.inquiſitionis.in 6.col.ext.de accuſ.

Et ſi ſta.dicat ꝙ offendens poteſtatem capite puni. Bal. in l. vni.C.ſi rector prou.dic.ꝙ non extenditur ad alios,&c.

Limita tamen vt ipſe iudex.non poſſit eum decapitari facere.ſed debet remittere ſuperiori ita Iaſ.in d.l.qui iuriſd. c.dilectus.vbi Inn.& Pan.in c.2.not.ext.de pe.al.etiam Bal.in l. 1.C. ne quis in ſua cauſa.& gl.ord.2.q.7.c.ſi quis erga. idem.

Iudex ex off. poteſt repellere teſtem inhabilem.Fel.in c.dilecti.in 3.col.de excep.& in c.Nulli.de accuſ.& in c.cũ I. & A. in 3.col.de re iud. idem.

iudex poteſt & debet repellere except.malitioſas.Barb.in j. vol.conſ.x.in pr.& in conſ.8.in 9.col.& in conſ.18.in 11.col. & in conſ.43.in 9.col.& in conſ.51.in 31.col.Et in 2.vol.con ſi.35.in 10.col.ſonz.not.in 2.part.cõſ.208.in vlt.col.phi.in c. cum ſpr̃i.in 3.col.de app.Alex.in 1.vol.conſ.65.repetito in 2. vol.cõſ.41.Fel.in c.de cetero.in 3.col.de re iud.& in c.nullus. de præſump.fac.qđ vult in c.licet cãm.in fi.2.col.de ꝓb. idẽ.

Iudex poteſt repellere.actorem.ius non habentem.Iaſ.in l. vbi pactum.col.4.C.de tranſac.dixi latius j̃.e.ver.iudex ex officio.debet repellere partem agentem.alias §.10.

Sed an hoc facere tenea.de neceſſitate.vide Bart.in d.l. vbi pactum tenentem ꝙ ſic. Sed Alex. ibi videtur tenere contrarium.Iaſ.ibi in 6.col.videtur ſequi.opi.Bar.vide etiam Feli. in c.exceptionem extra de excep.

vide Ang.inſti.de excep.in Rub.in 17.& 18.col. idem.

Iudex non poteſt regulariter cogere partes ad concordiam. Fel.in Rub.de treu.& pace.al.Bar.in l.congruit.de off.præſi.& Pan.ibi.& Ang.in auth.vt litiga.iurent.in §.fi.

ſimiliter ſecundum eum.dix.Bar.in l.furti §.qui iuſſu. ff. de infa.ꝙ iudex non poteſt cogere.partes ad tranſigeñ.neque ad compromitteñ.in arbitratores propter gl.ibi.quam dicit eſſe no.& ſeq.ibi Bal. Addo Iaſ.in auth.ſi vero contigerit.col.2.C. de iud.in l.quidam eſtimauerunt in 3.col.ſi cert.pe.

Similiter dicit Bal,in l.ex ſtipulatione. C.de ſent.ꝙ concordia poteſt perſuaderi non imperari.ideo nõ poſſunt partes cogi ad compromitteñ in arbitratorem etiam ſi timeatur ſcandalum. Neque poteſt cogi offenſus ad pacem faciendam Imo debet poteſtas punire.

Siť.dr.ipſe.Bal.& Ang.in l.æquiſſimũ.ff.de vſuf.dicũt ꝙ in ciuilib.iudex põt hortari.ſed nõ arctare.ad cõcordiã aĩcabiť faciẽdã ſeu ꝑ viã iuris ſeu ꝑ viam facti.ad quod all.multa alia.

ſiť.dicit Bal.in l. 1.§.quies.ff.de off.præ.vrb. ꝙ offenſus eſt ſuadendus.non cogendus vt remittat iniuriam. quia æquitatis ratio non pati.vt quis coga. inuitus parcere iniuriantiniſi in foro pœnitentiali ſed ante factum bene debet obuiare iudex ne iniuria committatur.vt ibi per eum.

Similiter dicit Bal.in c. 1.§.fi.in ti.de pa.tenen.ꝙ licet partes poſſint ad pacem.hortari.ante factum. tamen poſt factum debent puniri & non poſſunt cogi compromittere.in amicum. controuerſiam.quam habent & idem vult in l.3.ff.quod me. cau.& in l.æquiſſimum.ff.de vſufr.

Et ſubiic.Fel.ꝙ ext.caſum ſta.cogent.compromittere non poſſunt regłr partes cogi compromittere.al.Alex.conſ.82.in cip.in cauſa vertente.

vide ẽt Ale.in l.1.§.& poſt operis.in 2.col.ff.de ope.no. nũ.

Fallit j.in cauſa criminali.quia per talem cauſam poſſet reſpu.ledi.Bar.in d.l.congruit Pan.in d.Rub.de treu.& pa.vbi tamen vide Fel.qui videtur ałr ſentire.

Fallit 2.in principe.Inn.in c.cum inter R.in pr.de elect.Pau. de ca.in l.quidam æſtimauerunt.ff.ſi cer.pe.vbi Iaſ.in 4.col.

Temperat Fel.vbi s̃.in his in quib.princeps habet liberã ad miniſtra.vt papa.in beneficialibus.al.butr.in c. 1.ad fi, extr.de mutu.peti.vide latius per eum.

Fallit 3.quando lis mag.tẽpore durauit.& eſt adeo intrincata.ꝙ de facili extirpari non poteſt.Nam tunc iudex poteſt cogere partes ad concordiam.licet cauſa ſit ciuilis.c.placuit 90. diſt.Fel.vbi s̃.al.But.& Imo.in d.c. 1.de mutu.peti.Pau.de Ca. & Alex.in d.l.quidam æſtimauerunt.& alia multa.Addo.Barba.in 2.vol.conſ.24.in 4.col.Iaſ.in l.ſi quis maior.in 4. col. C. de tranſac.& in d.auth.ſi vero contigerit & in d.l.quidam eſti mauerunt in fi.3.& in prin.4.col.

Fallit 4.quando imminet timor armorum & rixæ.Fel.vbi s̃. al.Ang.in d.anth.vt litigan.iu.& Pan.& Alex.in d.l.quidam & ibi Iaſ.in 3.col.

Fallit 5.quando eſt diſſenſio inter perſonas inſignes ex qua reſpu.turbatur.Fel.vbi s̃.al.Bal.in d.l.æquiſſimum.& alia multa.Addo Barb.in 2.vol.conſ.20.in 16.col.

Fallit 6.vbi eſt diſcordia non rixoſa.ſed diſſenſus.Fel.vbi s̃. quem vide.

Fallit 7.in treuga.ad quam.poteſt eccleſiaſticus compellere ẽt laicos ex cauſa Fel.vbi s̃.al.Abb.in c. 1.in 2.not.eo.ti.idẽ.

An aũt iudex poſſit inhibere vni ne tranſeat ante domũ alterius.vide Iaſ.in l.cum aquiliana.ff.de tranſac.vbi loqui.in arbitro & arbitratore.nõ aũt in iudice.ſed de iudice loqui.Cur. in ꝓſ.60.in add.faciũt q̃ dixi.in ver.ꝑceptũ.& in ver. ſcãdallũ.

Et ita vult Alex.in l.quod iuſſit in pr.de re iud. idem.

Iudex ex of.debet repellere. partem agentẽ quam videt nõ fouere ius.late.Barb.in 1.vol.conſ.36.in fi.& conſ.37.in pr.5. col.& conſ.38.in 6.col.& conſ.42.in 9.col.& pulchre in conſ. 63.in 1.col.& in 2.vol.conſ.16.in 6.col.Iaſ.in l. 1.in 2.col. ff. de ꝓff.aſſe.& in l.vbi pactum.in 4.col.C.de tranſac.Lud. Ro. conſ.22.in 3.dubio.& conſ.67.circ.fi. idem.

Et repellere eum qui non comparet leg.gl.in c. 1. de elect. in 6. Alex.in l. 1.vlt.col.vt quæ deſ.

Iudex poteſt facere de nigro album.Iaſo.in l.iulianus. in 2. col.ff.de cond.indeb. idem.

Iudic.arbitrio in quib.caſib.ſtetur.vide Barb.in 2.vol.conſ. 21.in 7.& 8.col.vbi enumerat multos caſus. Aliquos ẽt enumerat in eo.vol.conſ.37.in 18.col.& in 3.vol.conſ.70.in 15. col.in fi.& in 4.vol.conſ.45.in pen.col.hypo.in l. 1.§.ſi quis vltro.in 13.col.ff.de qõ.latius.in l.qõis.in 1.col.cũ ſeq. eod. tit.

Adde ꝙ quando aliquid relinqui.in mero iudic.arbitrio iudex denegan.non dicitur grauare partẽ.Iaſ.inſti.de act.in prin. in x.col.ałłat Inn.in c.fi.ext.de feriis quem refert Ang.ibi.

Vide ẽt eũdẽ Iaſ.in §.ꝑterea in 3.col.inſti.de act.vbi dr.ꝙ lz multa ſint arbitraria iudici.tñ ad illa.facieñ.cogi nõ poſſet.id.

In his quæ iudic.arbitrio commiſſa ſunt cenſe.iudex ſemp moneri ex iuſta cauſa ita Pau.de ca.in l.videamus §.deferre.& ibi Alex.ff.de in litem iur.Fel.in c.ſic.in 9.col.de re iud.

Fac.qa præſumi.ꝑ iudice.& eius facto.Fel.in c. dilectus.in 1.col.ext.de reſcr.& in c.qñ contra.in 9.10.& 11.col.de ꝓba.

Limita inter cætera.quia non præſumitur.pro iudice.quãdo non ſeruat ordinem iudiciarium Bal. in l. ſancimus. C. de iud.gl.in l. 1.C.de fi.inſtr.& iu.ha.fiſ.lib.10.

Imo ſententia iudic.ſine cauſæ cognitione eſt nulla.Feli.in c.eccleſia.in 8.col.ext.de conſti. idem.

Iudex an poſſit irrequiſitus officium ſuum impartiri. Pan.

in 2.part.conſ.112.de quo vide phi.in c. per tuas in fi.extr.de app.& Barb.in 3.vol.conſ.44.in 1.col.

vide tamen eundem Barb.in d.conſ.44.col.7. Alex. in l.4. §.hoc.autem iud.in 1.col.de dam.infec.

Iudex poteſt nemine petente. dare tutorem furioſo & prodiguo.Iaſ.in l.is cui bonis.ff.de ver.obl.in 3.col. Idem

Iudex poteſt de conſuetudine notoria. ſe informare. Cur. conſi.73.in 18.col.vide s.§.1. Idem.

Iudex poteſt priuare auditorio aduocatum verboſum.Iaſ. in l.1.in 2.col.ff.de off.aſſe.

Et tunc non app.Iaſ.in l.1.§.ſed etſi.ff.de oper.no.nun.

vide tamen Alb.in 2.part.q.153. idem.

Iudic.offm̄ implorare.vtile eſt in multis caſib. de quib.per Iaſ.in l.1.in 6.& 7.col.ff.de iuriſd.om.iud.aliquid per eundē. in l.bonorum in prin.3.col.C.qui admitti. Idem.

Iudic.offm̄ oritur.quando verba ad eum diriguntur Iaſ. in l.ſoror.quam legit cum l.ea demum.C.de colla. idem.

Iudex an poſſit pro ſententia pecuniam recipere? vide Feli. in c.tua nos.de ſimo.

Et an valeat conſuetudo in contrarium. Feli.quòd non.in c.ad apoſtolicam.de ſimo. Idem.

Iudex eccleſiaſticus an poſſit pecuniaľr punire? vide Feli.in c.cæterum.de off.ordi.& dixi in ver.eccleſia.§.26. idem.

Iudex qui iurauit ſeruare ſta.intelligitur de licit. & honeſt. iuraſſe.c.1.de iureiur.in 6.Fel.in c.ex tenore.de ſent.exc.Barb. in 2.volu.conſ.53.in 2.col.vbi dicit ꝙ generale iur.reſtringi. ad licita.idem in principe confirmante,niſi faceret motu proprio.Alex.in 5.vol.conſ.41.in fi.

item intelligitur de validis per not.per Iaſ.in l.legata inutiliter.in 2.col.ff.de leg.1.faciunt no.per Alex.in 1.vol.cōſ.59. repetito in 4.vol.conſ.39.intelligitur etiam de præſentib. nō de futuris.Alex.in l.ſi ſtip.§.1.de verb.obl.

An autem iudex qui iurauit ſeruare ſta.loci poſſit ſeruare ius commune illis contrarium.vide late. in ver.ſtatutum.ibi & ideo dicimus,&c.

Iudex pro exeq.ſententiæ an poſſit aliquem cogere vide j. in verb.iuramenta.& in verb.animal.§.2.

Iudic.quando extingua.iuriſdictio per aduentum vel prohibitionē alterius,vide Barb.in 2.vol.conſ.45.in 3.col.idem.

Iudice præſente dicitur quid factum ſi ſit iudicialiter aliter non.Barb.in 2.vol.conſ.53.in 12.& 13.col.addo Iaſ.in l.iuſiurañ.quod ex conuentione. §. pupillus in 4. col. ff. de iureiur. Cur.conſ.59.in 8.col.Fel.in c.1.in 3.col.de fi.inſtr.& in c.quoniam contra.in 19.col.ext.de prob.vbi dicit ꝙ ita demum dicitur confe.facta in iud.ſi fiat iudice pro tribunali ſedente.de quo etiam vide quę dixi in verb.confeſſio ſine cauſa.ibi addo etiam quòd ita demum.Barb.in 4.vol.conſ.70.in 2.col.

Fac.quod vult Iaſ.in l.ſtip.iſta.§.ſi ſtipuler.in 7.col.ibi limita iſtam concluſionem.ff.de verb.obl.vbi dicit ꝙ ita demum iudex poteſt alteri ſtip.ſi faciat per actum iudiciarium.

Et non dicitur quid factum coram iudice niſi iudex intelligat.Barb.in 4.vo.ↄſ.6.in 5.col.al.Bal.in l.1.C.q admi.ī 13.co.

Adde tamen ꝙ quando teſtamentum donatio.vel alius actus inſinua.coram iudice ſuffic.ꝙ fiat eo præſente iudicialiter licet iudex non loquatur.Iaſ.in l.omnium.col.1.C.de teſta.

Et iudic.præſentia nihil operatur quando ad actum non erat neceſſaria.Bal.& doc.in l.ſiue apud acta.C. de tranſact. gl. in §.multis.inſt.ď liberti.fa.tex.in l.vni.ī pr.C.de rei vx.act. id.

Multa contra iudices negligentes.vide per Fel.in c.excommunicamus.circa vlt.col.C.de hære.&per Iaſ.in §.præterea.in 4.col.inſti.de acti.Barb.in 4.vol.conſ.76.in 5.col. idem.

Iudex proceden.ad vlteriora vide .tacite pronunciaſſe ſuper excep.vt s.in ver.excep.reiicitur.

Iudex an debeat iudicare.ſecundum acta & probata an ſecundum conſcientiam.vide Iaſ.in §.ſi minus.in 5.col. inſti.de actio.& in l.2.ff.de in litem iur,addo Gemy.in c.1.§.ſi quis. de ſent.& re iud.in 6.& Cæpo.conſ.32.in 8.col.

vide in ver.conſcientia.§.11.Ang.inſti.qui.mo.tu.fi.

Et ꝙ ſecundum acta.debeat iudicare.tenet Cor.in 2.volu. conſ.163.in 2.col.

iudex Nemo eſſe debet in cauſa propria.to.ti.C. ne quis in cauſa propr.l.qui iuriſdictioni.vbi Iaſ.cum fallentiis.ff. de iuriſd.om.iud.Alex.in 1.vo.conſ.11.in 7.dubio.Niſi ſecundum eum non poſſet haberi recurſus.ad ſuperiorem & tunc eſt ꝓteſtañ.vt per Alex.in l.de pupillo §.ſi quis ipſi prætori.in 3.colum.de oper.no.nunc.

Vide not. Alex.in 5.vol.conſ.1.in 3.col.ver.Alia ratione.& Dec.in c.cum veniſſent in pen.&vlt.col.de iud.Old.aliquid in conſ.7.phi.c.1.de pœnis in 6.

Subiungit ibi Alex. ꝙ illi qui non recognoſcunt ſuperiorē poſſunt eſſe iudices in eorum cauſa.

Eps in cauſis ſuæ eccleſiæ pōt eſſe iudex.Old.conſ.156.idē.

Iudex nl.habet quærere.quando partes ſunt concordes.l.j. §.& poſt operis.ff.de oper.no.nun.& ibi Iaſ.in prin.ſonz.in 2. part.conſ.169.in 2.col.

Limita fauore alimentorum.l.cum hij.& ibi Iaſ.in 4.no. ff. de tranſact.

iudex in quacūque parte ſui territorij.iudicare poteſt.Cal de.in ti.de off.ord.conſ.2.Old.in conſ.187.Phi.in c. cum epiſcopus.de off.ord.in 6.Ang.in §.item ſi.in fi. 5.col.

iſtud videtur limitañ.'quando non habet certum tribunal. maiorum ſuorum per no.per Bar.in l.vbi ceptum.in pr.ff. de iud.Ad quod vide firmanum.in ver.ſententia.vbi §. 2. & phi. in d.c.cum epiſcopus.

iudex qui dedit tenutam die fer.an poſſit die fer.reuocare. vide Alex.in l.1.§.nunc.ff.de oper.no.nun.& in 2.vol.conſ.5. & Fel.in c.fi.in 7.col.de iud.& in c.qualiter.in 6.col.de accuſ. & dixi.in ver.factum.§.11.

Iudex à quo fuit app .poteſt ſuam defendere ſententiam. l. fi.C.de off.vica.de quo habetur.in l.1.ff.ne vis fiat ei.

iudic. copia deficiente ad regentes oppidum recurreñ eſt. Iaſ.in l.bonorum.in 2.col.C.qui admitti.

iudex vnius territorij.debet alterius iudic.requirent.ſentētiam exequi.Iaſ.in l.properañ.§.ſin autem reus.C.de iud.

iudex debet hr̄e à pōte ſeu vica.expēſas victus ēt eundo & redeūdo Iaſ.in l.ſi nō ſortē.§.libertus.col.xj. ff.de ↄd.ind. idē.

Iudic.iuſſus excuſat obedientem.Iaſ.in l.ſi quis id quod. in 8.col.ff.de iuriſd.om.iud.& in l.fi.ff.qui ſatiſd.cog.in 1.col.Et in l.ſi quis maior.in 5.col.C. de tranſac. vbi per multa fundamenta tenet,ꝙ ille qui non implet tranſactionem propter iuſſum iudic.non dicitur periurus.Bal.in l.fi.ff. de l.commiſ.

Addo Bal.in 4.part.conſ.484.vbi loqui.de iuſſu ſuperioris phi.in c.1.in 2.col.de ſepul. in 6. & in regula quod quis. quæ eſt 24.Alex.poſt Bar.in l.quanquam de aqua plu.arc. Ang.cō ſi.219.fac.quod dixi.in ver.iur.opera.§.27.Bal.in l.lib.homo. ff.ad l.aqui.Guid.pap.con.31.in vlt.col.

vide tamen Lud.Ro.conſ.352.in 2.col.ver.nec ob.& conſi.409.in 3.du.iædic.lic. tantum excuſat in quantum data eſt & non vltra Bal.in l.1.C.ad l.iul.de vi.&c.

Præſuppoſita iudic.incompetentia impo.eſt ꝙ ſeruetur.ordo iudicij quoniam omnia videntur omiſſa quia pro nō fact. habentur ita Bal.in l.teſtamenta C.de teſta.al.Inn.in c.prudentiam.de off.deleg.& no.per gl.in cle.1.de ſeq.poſ.& fruc. fac. quod habetur per Alex.in l.fideiu.§.1.in pr.ff.qui ſatiſ.cog. Et qñ quis conueni.corā non ſuo iudice.nl.debet dicere de incōpetētia,ſed pati ꝙ fiat ꝓceſ',qa acta reddēt nulla.P.ger.ſin.l.

iudex qui pronūciauit ſe competentē non poteſt amplius talem pronunciationem reuocare c.ſignificantib.de off.dele. Phi.in c.ex ratione. in 19.col.de app.vbi omnino vide.

vide etiam Lud.Ro.ſing.129.& in ver.delegatus.§.23.

Adde ꝙ qui pronunciauit ſententiam exequendam nō poteſt reuocare.Bal.in 3.part.conſ.58.

Qui pronunciauit ſe incompetentem.poteſt in expeñ.condemnare.Fed.conſ.133.& Barb.in 1.vol.conſ.50.in 4.col.

Quando iudex velle leuato tulit ſententiam.reddi. ipſo iure nulla.Barb.in 2.vol.conſ.27.in 2.col.Iaſ.in l.nec quicquam §.vbi decretum.in 15.col.in fi.ff.de off.procon.

Amplia etiam in interloq.Alex.in terminis.in 1.vol.ↄſ.33.

Et vide in ſimili not.Barb.inter conſ.Alex.in 4.volu.conſi. 123.col.8.ver.quinimo plus dicūt.Bolog.conſ.36.col.2.idē.

iudex poſtquam protulit ſentētiam.non poteſt aliquid addere.Alex.ample.in 1.vol.conſ.90.

Limita quo ad expenſas in quib.eadem die ſupplere.poteſt l.paulus la 1.ff.de re iud.Alex.in d.conſ.90.

idem ſi reuocauit attenta.quia poterit poſtea condemnare in expenſ.rota in no.deciſ.13.

Iudex in cauſa dubia.poteſt dicere ꝙ fiant allegationes Deci.in c.1.in 11.col.de conſti.

Et vbi op. ſunt variæ.Iudex pōt adhærere cui op. voluerit, nec tunc tenetur in ſindicatu.Dec.in d.c.j.col.xj.ver.4.concl. s.dicta & ibidem in 2.lect.in vlt.col.

iudex corruptus fuit alias per regem Perſarum iuſſus excoriari.phi.in c.1.§.1.in fi.de re iud.in 6.

iudex.ex off.poteſt producere & examinare teſtes.licet accuſator non producat vt s.in ver.abolitio §.2.

Et quanta ex off.ſuo poſſit iudex.vide Pan.in ca.bonæ memoriæ nu.9.de poſtul.præla.

Iudex poteſt inobedientem mulctare.j.mulcta.§.4.

iudex poteſt ex cauſa abbreuiare vel prorogare terminum ſtatutarium. & dicitur iuſta cauſa ſi ſic ſolitum eſt fieri. Imo. conſ.86 conſ.86.in 4.dub. idem.

A iudice ſuſpecto poteſt recedi etiam per viam appellationis, quando ſuſpitio inſurgeret ex dolo vero vel præſumpto de præterito ipſius iudicis:vt quia monendo vel interloquendo antea illum grauauit.Et hoc caſu procedat gl.in c.quoties epiſcopi.2.q.6.dum vult,ꝙ à iudice ſuſpecto poſſit recedi per viam appellationis,vel etiam recuſationis:& ita poteſt intelligi.c.cum ſpeciali,ext.de app.non violando dictum tex. prout dicitur violari.intelligendo prout ibi illum intelligit Inn.ſ.ex diuerſis cauſis commonitum habere remedium recuſationis & appellationis:recuſationis propter ſuſpitionem:appellationis propter grauamen.non autem ex eadem cauſa.Si verò inſurgeret ſuſpitio ipſius iudicis propter aliquam cauſam,quæ non argueret verum dolum vel preſumptum de pręterito in ipſo iudice,vt in caſibus de quibus per gl.in c.cauſam,extr.de offi.dele.& in c.cum ſuper,eo.tit.& per Spe.in tit.de iud.dele. §.ſupereſt. tunc dici poſſet competere tantummodo remedium recuſationis,non appellationis.Et hoc caſu procedat intellectus & opi.Inn.vbi s.quem ſequitur Pan.ibi.&quod vult Spec.in ti.de recuſa.iudicis.§.qualiter.in fi.hāc diſtinctionem & concordiam opinionum reperio ſubtiliter inductam, per do.Conſtan.in tract.ſuo de caute iud.in ti.de recuſ.iud.§.nūc ſecundo loco,in 1.col. Balb.deciſ.47.

PRO.Iudicium plurimorum firmius eſt.c.prudentiam.extrà de off.deleg. Bellon.

PRO.iudicium redditur in inuitum.l. inter ſtipulantem.§. 1.ff.de verb.oblig. Bellonus.

PRO.iudicium inter patrem & filium nō conſiſtit.l.lis nulla.ff.de iud.hoc intellige vernm de iure ciuili, ſecus de iure canonico.vt in can.quæritur.1.q.7. Bellonus.

iudicium firmari,& iuriſdictionem perpetuari per primam etiam vnicam citationem firmat gl.in verb.citationes.in cle. 1.de re iud.& in clem.2.in ver.citatio.vt lite pend.& ibi ꝙ ſufficit quo ad perpetuandam iuriſdictionem emanaſſe,licet nō fuerit exequuta.ſecùs tamen quo ad inducendam litis pendētiam,quia quo ad hoc requiritur ꝙ ſit exequuta.d.cle.2.adde ꝙſolùm ſufficiat decretum,&emanatio citationis reſpectu actoris,quo ad inducendum litis pend. in tantum, vt ſi aliquid attentet ipſe actor poſt decretum citationis,ante illius executionem veniat per viam attentatorum reuocan.Rota.in antiqui.deciſ.227.& in nouel.deciſ.75.& vltra gl.præd.in cle.præallegatis habes aliam gl.in c.propoſuiſti.de for.comp.& ibi licet.Pet.contrarium teneat Abb.tamē gl.ſequitur dicens modernos iſtam communiter tenere. F.Turz.

In ordinatoriis iudicij attenditur locus iudicij:in deciſoriis verò attenditur conſuetudo loci litigantium. Eſt communis opi.ſecundū Alex.cōſ.217.ver.ſed ſi quærat.vol.7. M.Chær.

Cauſſa dotis vel matrimonij ad ſeparationem thori,ſpectat ad iudicem eccleſiaſticū,& non ad ſecularem:veluti ſi agatur de lucranda vel amittenda dote, propter matrimonium violatum,ſiue adulterium.Eſt com.opi.ſecun.Deci.conſ.212.in cauſa:in prin.vol.2. idem.

Iudicium firmatur iuramento minoris iurantis de ſtando iuri,& de non contraueniendo geſtis & gerendis in ipſo iudicio,licet curatorem non habeat ad litem, ſecundùm Iaco. de Are.Bart.& Bal.in auth.ſacramenta.C.ſi aduer.ven.facit.ca. ſi annum.de iudi.in 6.c.2.de pact.e.libr.& c.cum contingat.extrà,de iureiur.& quia in iudiciis quaſi contrahitur.l.3.§.idem ſcribit.ff.de pecul.Contrarium ſenſerunt Iac.Butr. Iac.Bal.in d.auth.Ang.in l.1.ff.ſi quis in ius voc.non ier.ſpec.in ti.de actore,§.1,ver.Quid ſi minor. Balb.deciſ.68.

iudicium agitatum cum falſo procuratore valet, quò ad eius præiudicium:nam ex eo obligatur l.Plautius.ff.de procurat.l.4.ff.de re iudicat.tenet Inn.in c.prudentiam.de off.delega.ibi,item non obſtat. Balb.deciſ.234.

Iudicium cum filiofa.minore non firmatur authoritate patris tantùm, niſi etiam interueniat curator ad litem, quando agitur de re, in qua nil poteſt ad patrem pertinere etiam quo ad vſumfructum,ſecundum Bart.in l.fi.§.pupillus.ff. de verb. obl.Spec.in ti.de actore.§.1.facit l.clarum.C.de autho. præſt. l.in vniuerſis. C.qui da.tut.ſi tamen ſententia feratur pro minore,valet ſine curatore.l.ñ iō minus.C.de ꝓc.Balb.dec.307.

iudicium eſſe poteſt de iure Canonico inter patrem & filium,in eius patria poteſtate conſtitutum in terris eccleſiæ,vt eſt communis opi.de qua Bap. de S.Blaſio in tract. contradic. Contradictione 12.vbi communem dicit.zanneti.in tract.de differentia inter ius cano.& ciuile.n.39.Tom.1.com.dicit.in criminali tamen filius non poteſt regulariter patrem accuſare.Fallit,vbi adeſſet peccatum.vt ibi. Bonacoſſ.

Iudicium Eſt inueſtigatio quam ſm iuris rigorē iudex fac. per varios modos.ad veritatem eliciendā & elicitā [illegible]odiendam.ſecundum Card.Imo.& Pan. in rub.ext.de iud.P.Ando.

iudiciorum aliud ciuile Aliud criminale Aliud mixtum.

Ciuile iud.eſt quando inter partes eſt contentio de re pecuniaria,puta quia peto quantitatem.vel [illegible].

Criminale vero iudicium eſt. quando venit imponen.pœna corporis afflictiua.

Item quando pœna etiam pec.venit fiſco applican. l.agraria.ff.de termi.amo.& ita vult Deci.in conſ.83. in 2.col. Barba.in 4.vol.conſ.11.in 2.col.

Secus ſi pœna veniret applican.parti ēt ex delicto.qa tunc nō diceretur proprie iud.criminale.iſta eſt gl.ſing.in l.prætor in pr.in ver.centum aureorum ff.de ſepul.vio.&d.Io.de imo. in Rub.ff.de pub.iud.ꝙ illa gl.non eſt alibi.ſed allr̃ ſocia.in l. 1.C.de ſep.viol.vide ēt Fel.in rub.ext.de iud. & in c.ſuper his in 2.& 3.col.& in c.qualiter &qñ.el 2.§.ad corrigēdos.ext.de accuſ.& Iaſ.in Rub.C.de iud.& inſti.de actio.in prin.in 2.col.

Et quando pro parte applica.fiſco.eſt iud.mixtum.Alex.in 1.vol.conſ.66.& conſ.82.in fi.imo.in conſ. 132. tenet quòd etiam tunc dicatur criminale.

Et no.ꝙ quotienſcunque pena venit applican.fiſco.tūc cuilibet de populo datur facultas accuſandi.gl. ord. approbata ꝑ Bar.in Rub.ff.de popu.act.& licet.quidam dicant eam ſing.tamen allegatur ſocia.in l.fi.C.de litigio.

Vide tamen j.in ver.popularis actio.§.14.

De iud.mixto.eſt tex.in c.tuæ ext.de procur.Nam ibi maritus agebat ad ſeparationem thori.& vt lucrare.dotem.propter adulterium vxoris.de quo vide Iaſ.in rub.C.de iud.idem.

iudiciorum aliud ſummarium aliud ord.de quib. in cle.ſepe.de ver.ſig.&ꝑ Bar.in extrauag.ad reprimē.in ver.ſūmarie.

iudicium ſummariū dr̃.mult.modis.1.qñ ↄ abſentē ꝓcedi. ad 1.& 2.decretū.iux.l.ꝓperañ.§.ſin autem reus.C.de iud.&in auth.q ſeť.C.quomodo.& qñ.talis.n.cauſa dicitur ſummaria.

2.qñ iudex non audit excep.altiorem indaginē reqrentes. l.2.& fi.C.de edic.di.adr.tol.& l.3.§.ibidem.ff.ad exhib.

3.qñ ſnīa lata ñ parit plenū præiud.qď contingit qñ nō requi.plena ꝓba.vt in cau.l.pe.ff.de his q ſunt ſui.vľ alie.iu.&in l.ſi quis à liberis §.ſi vel parens.& §.meminiſſe.ff.de lib. agno.

4.quando ſuperior cauſam delegat ſummariæ cognoſcendam.d.cle.ſepe.de verb.ſig.& per Bar.in d.ver.ſummariæ.

An autem iſto caſu. quando princeps committit cauſam ord.ſummarię vel cum alia altera.ſue iuriſdic.ſit delegatus,& ſic nouus iudex.vide s.in ver.delegatus.§.

Vtrum in cauſis ſummariis in quib.non ag.de plenō præiudicio.ſufficiat prob.per iur.ſeu ſemiplena.proba.habetur.in l. theſaurus.ff.ad exhib.per Bar.in d.ver.ſummariæ & in l ſi conſtāte ff.ſol.ma.Alex.qui multas al.remiſſiones.in l.à diuo pio. §.ſi ſuper reb.in prin.ff.de re iud.Fel.in c.quę in eccleſiarum in 16.col.de conſti.Iaſ.in §. præterea in 11.& 12.col.inſti.de act.

Cauſa poſſeſſoria dicitur ſummaria.Alex.in 5.vol.conſ.66. incip.Redemptoris inuocato ſuffragio.viſ dubita.&c.

in iud.ſummario libell' debet eſſe.ita plene formať.ſic.qñ procedi.ordi.l.3.in princi.ff.ad exhib.Bar.in d.ver.ſummariæ.

Et in ſummario.danda eſt petitio.vt no.in l.2.C.de ſent.ex peric.reci.& in c.afferte.ext.de præſump.

Vbi.n.nulla eſt petitio nulla ſequi poteſt condem.c.licet helv.de ſimo.l.vt fundus cum ſi.C.communi diui.Fulg.in conſ. 85.vbi dicit ꝙ illa verba ſummariæ,&c.non habent ſupplere tales defectus vt no.in d.cle.ſepe.Nam petitio eſt de ſubſtantia iudicij.l.prolatam.C.de ſent.& inter.om.iud.gl.in ver.petitiones.in c.quoniam contra falſam ext.de prob.& ita dt. Bal. in auth.generaliter.ver.quinto quæro.C.de epi.& cler.

Et requi.part.cit.& cauſæ cognitio. Alex.in 4.vol.conſ.41.

Nō tñ debet necio petitio dari in ſcrip. vt per Bar.in d.l.2. de ſent.ex pic.reci.vbi infert ꝙ licet illa petitio nō habeat omnia ſolēnia quæ de iure requirūtur.vt not.in l.1.in pr.ff.de ed.

Tamen ſuffic.ſi eſt gñalis.ar.l.fi.in prin.C.de anna.except.

idem ſi concl.leg.facta non eſt.l.1.§.1.ff.ſi men.fal.mo.dix.

idem ſi peta.cogi.ante condemnationem contra l.1. C. de exeq.rei iud.

Et ſuffic.ꝙ poſſit comprehendi.quid actor velit ar.l.vnicę. §.1.C.de rei vx.act.& d.clem.ſepe.

Nec requi.concl.& ſi fiat inepta non vitiat Are. conſ. 126. Fel.in c.1.in 3.col.de liť.conte.dixi etiam in ver. libelli concl. §.3.ver.Fallit x.

Aduerte tñ qa q̄uis petitio nō debeat dari in ſcrip.debet tñ in act.redigi.Alex.in 1.vol.ↄſ.66.Iaſ.in l.1.col.2.& 3.ff.de ed.

Vbi ag.ſummariæ non da.dilatio ad inquireñ aduocatos licet alias detur l.ab hoſtibus in fi.& l.ait prætor.ff. ex qui.cau. maio.&ita vult Bar.in extrauag.ad reprim.ī ver.ſine ſtrepitu.

Debent in iud. ſummario partes citari clem. paſtoral. de re iud.& d.clem.ſepe.& vult Bart.in d. extrauag.in verb.& figura.Alex.in 4.vol.conſ.42.

in cauſis ſummariis procedi.tempore fer.in fauorem hominum ſecus in honorem dei d.clem.ſepe.

An autem requira.lit.conte.dic ꝙ non.vt habetur in d.clem.ſepe.& per Bar.in d.ver.& figura.de quo vide Bar.in l.nec qcq̃.§.de plano.&ibi Ale.q̃ al.remiſſiones.ff.de off.ꝓcon.&leg.

Et ſuffic.primus actus attingens merita cauſæ.vt in loc.preal.& in ſpecie.hoc in terminis vult Are.conſ.30. in vlt.col.Feli.in c.olim.in 2.col.de accuſ.Iaſ.in l properañ.in pr. in 2. col. C.de iud.Alex.in 2.vol.conſ. 50.Cor.conſ.89.in 2.col.ver.ita que probationes.Lud.Ro.conſ.174.

Quando ag.coram iuſdicentib.caſtrorum vel ruralib.non attendi.an libellus ſit aptus Alex.in 2.vol.conſ.61.

Vide Fel.in c.quoniam contra falſam.in pr.de prob.vbi dicit ꝙ tales poſſunt eſſe iudex. & notarius actorum. de quo etiam ibidem.in 23.col.& per iaſ.in l. 1.in 2.& 3.col. ff. de off. aſſe.Ang.in §.tripli.in 2.col.inſti.de actio.

Quid ſi detur libellus ineptus quando non requi.vt in ſummariis.vide Iaſ.in l.vinum in pen.& vlt.col.ff.ſi cer.pet.vbi dt ꝙ non vitia.vide quæ dixi in ver.via.§.2.& in ver.excuſſio.§.

In ſummariis an præſentatio reſcripti habeat vĩ libelli. Iaſ. §.præiudiciales.col. 5.inſti.de actio. dt.ꝙ ſic in quantũ attinet ad iudicem.ſed quo ad partem.dicit ꝙ requi.libellus.vide per eum.& j̃.in ver.libellus req.§.3.addo Ale.ĩ 2.vo.ꝓſ.201. ĩpr.

Adde ꝙ ſic.omiſſio ordinis iudiciarij. ĩ iudiciariis vitiat ꝓceſſum.ita omiſſio qualis qualis ordinis ĩ extraordinariis Pe. de anc.in cõſ.167.Fel.ĩ d.c.qm̃ ꝑ.falſam.ĩ 5.col.Cor.ĩ d.ꝓſ.89.

Vbi cauſa committitur ſummariè cognoſcen. de æquitate excluduntur ſolennitates rigoroſæ iuris.Alex.in 3.vol.cõſ.6. non tñ tolluntur probationes & ea quę concernunt defenſionem.Ale.in 4.vo.conſ.80.in fi adde Lud.Ro.conſ.519.Fel.in c.qualiter &quando.el 2.§.ad corrigendos.col.2.de accuſ.Iaſ. l.fin.col. 1.ff.de fer. vbi dicit ꝙ debet interuenire plena prob. Alex.in 4.vol.conſ.42.dicit ꝙ debet interuenire ſententiæ ꝓlatio part.cit.& cauſæ cog.Bolog.in conſ.36.in 3.col.

vide aliquid in dictionario in ver.ſummariæ,&c.

Adde tamen.ꝙ Are.in conſ.84.dicit.ſufficere ſummariam ſeu perſuaſiuã probationẽ.Dec.in c.dilecti filij.in 2.col.d̃ iud.

Adde ẽt ꝙ vbi procedi.ſummarie ſuffic. probatio ciuil mutui,i.pcõfeſſionẽ.q̃uis de reali mutuo deducto in iud.nõ fuerit ꝓbatũ ita Alex.in l.ſi ita ſtip.§.griſogon°.in 7.col.ff.de verbo.obl.& dixi in verbo prob.§.23.ibi limita præmiſſam cõcl.

vbi cauſa cõitur ſola facti veritate inſpecta cã ꝑt inchoari ab articu.Cor.in 3.vol.cõſ.181.ver.nec ẽt ob.Hyp.ſing.102.

In omni iud.quantumcunque ſummario.debet interuenire legitimatio perſonarum.i.ꝙ debent leg.comparere. ita eleganter vult Bar.in d.ver.& figura.& clarius Bar.& Sal.in l.2.ſu per gl.pen.C.de edic.di.adr.tol. idem vult Bal. in l. Nec quicquam.§.de plano.in fi.com.ff.de of.procon.& lega.addo Pau. de ca.in 1.vol.conſ.78.& in 2.vo.conſ.314.alias 312.Alex.in 2.vol.conſ.59.& Fel.in c. 1.in vlt.col ext.de accuſ.Iaſ.in §.preterea.in 12.col.inſti.de Actio.& in rub.C.qui admitti.in 1.& 2.col.& not.in d.l.2.C.de edic.diui adr.tol.Ample Marſ.in l. ſi quis in 2.col.ff.de quæſt.Ang.in §.præterea.in 1.col.inſti.de excep.& in §.præiudiciales.in 2.col.inſti.de act.

Fac.quia iudicia ſunt leg.initian.l.in vniuerſis.vbi Bal.hoc colligit C.qui dare.tuto.poſſ.

Et prius ſunt perſonæ legitimandæ.quam de merit. cauſæ diſcepte.l.ſi quæramus ff.de teſta.l.quedam.ff.de iure codicil. c. 1.ext.de accuſ.&ibi Fel.& in c.cũ dilectº.e.ti.Old.in ꝓſ.124.

Quamuis poſt concl.in cã iudex ad part.inſtantiam nõ poſſit interrogare aliam partem.ſecus autem ex eius of. ad ſui informationem.c.cum Io.heremita.de fi.inſt.Tamen hoc fallit in cauſis ſummariis quia etiam ad part.inſtantiam hoc facere poteſt gl.ord.in d.cle.ſepe. quam ſequitur ibi imo. idem vult Panor.in d.c.cum Io.circ.4.col. idem.

No.ꝙ ſi ag.iud.ord.& non ſum.& in fin.libelli petatur inſt. ſum.mi.tal libellus erit ineptus ita eleganter vult Ang. in repe.l. 1.C.de iud.Bal.in l.præſcrip.C.ſi contra ius.

In patria.autem ducatus ſab.vbi clem.ſepe.de verb.ſign.in dominicalibus decret.de ver.ad verbum inſerta eſt. Et vbicũque ꝓcedi.ſummariè procederet tal requi.ſm doc.in loc.p̃al. imo plus ſi facti narratio eſt apta.etiam ſi concl.ſit inepta tamen ſuſtinere.libellus quando procedi. ſummarie ita eleganter vult Bar.in d.ver.ſũmarie.& Ale.ĩ d.§.griſogon°.in 8. col.

Adde ꝙ vbi requi.libellus. ſi dicatur.non in modum ſolennis libelli,&c.Non valet tal libellusita Iaſ.in l.ait prætor. la 2. col.3.ff.de iureiur.& in l.eleganter.§. 1.in 2.col.ff.de cond.indeb.& in l.non ſolum.§.morte in 29.col.ff.de oper.no. nunc.

Licet cauſa ſit ſummaria tamen ſi partes nolunt ꝙ agite.ordinariæ.& plenariæ poſſunt hoc facere.Barb.in 3.volu. conſ. 12.in 2.col.& conſ.48.in 1.col. idem.

Iudiciorum Aliud ord.aliud extraord.de extraord.eſt text. in l.ſi filius ff.ſi cer.pe.gl.mgr̃a.in ver.extraord.in c. quoniam contra falſam ext.de prob.

item iudiciorum aliud eſt princ.aliud incidens. de quo per Spec.in ti.de iud.in 2.part.§. 1.& 2.

item iudiciorum aliud eſt ſingl're.aliud generale. Et aliud vniuerſale.de quo per Bar.& doc.in l. 1.ff.de eden. per Cano. max.Panor.in c.2.de lib.obla.

Et quia dixi ſ̃.ꝙ iudiciorum aliud eſt ciuile aliud eſt cr̃iale.

Nota ꝓ non poteſt quis agere ciuiliter & criminaliter.l.interdum.ff.de publ.iud.& l.vnic.C.quãdo ciui.ac.crimina.præiud.fac.c.imputari.ext.de fid.inſtr.& c.ſolicitudinem.extr.de appel.Bar.in l.prætor.§. 1.ff.vi bo.rap.

pendente 1.iud.debet ſuper 2.iud.præiudiciali ſuperſederi l.ordinata cum ibi no.ff.de lib.cau.l. cum ſtatus. cum ſi. C. de ord.cogni.Alex.in l.titia.ff.ſol.ma.

Nota tamen ꝙ per minorem cauſam.maiori fieri præiud.ñ oportet.l.per minorem.ff.de iud.& ibi Bal.dicit ꝙ iud.criminale potentius eſt ciuili. & ideo nõ debet ſilere propter illud & ꝙ cauſa criminalis ſit maior.& ciuilis minor.tex.eſt expreſſus.in l.fi.C de ord.iud.fac.quod vult Barb.in 1.vol.conſ.43. in 11.colum.

Nota ẽt.ꝙ qñ ciuil qõ intẽtata.nõ eſt p̃iudicialis ad cr̃ialẽ. Tũc ciuil ñ impedit cr̃ialẽ ita not.in d.l.vnic.C.qñ ciuil.aco.

Præiudicialis aũt dr̃.qñ ſnĩa lata ſuper vna parit excep. rei iud.in alia.ita dicit glo.in §.præiudiciales.inſti.de act.vbi vide Iaſ.vide etiam quæ dixi in verb.præiudiciale.

Si lis pendet coram vno iudice.non debet reus coram alio iudice fatigari.l.vbi ceptum.cum ſi.ff.de iud.Quia etiam poſſent ferri duæ ſnĩæ ꝑriæ.per not.in c.cum M.Ferrar.de conſti.

adde ꝙ iſta præuentio induci.per ſolam citationem.vt habetur in c.ꝓpoſuiſti.ext.de fo.cõp.&in l.ſi qs poſtea.ff.d̃ iud.

Fac.quod vult Fel.in c.illud in 6.col.de præſcri. vbi dicit ꝙ per ſolã citationem induci.præuentio.non autem per formationem proceſſus ſolam & idem vult in d.c.quoniam contra in 3.col.de quo vide aliquid per laſ.in l.cum quædã. ff.de iuriſd.om.iud.vide in ver.inquiſi.ſemel §.4.

Fallit tamen regula d.l.vbi ceptum. 1.ſi fuiſſet cõtumax in 1.iud.quia non poterit petere ſe remitti.ſm.Bar.in l.quamuis ff.de dam.infec.& in d.l.vbi ceptum.de quo late per Fel.in ca. ex tenor.in 7.col.ext.de reſcr.Alex.in l.2.in 2.add.ff.de re iud.

Præuentio.n.nihil operatur.vbi contumacia ꝓt.crĩs punitio ꝓtellat Bar in l.2.ff.de ſep. vio.Fel.in c.qualr.ext.de iud.& in c.cum M.Ferrarien.in 12.col. de conſti.& in d.c.ex tenore.

vide Alex.in l.prætor.§.celſus.in 2.col.de dam.infec.

2.Fallit quando 1.iudex denegaret mihi copiam actorum. quia tunc poſſum habere recurſum ad alium iudicem.§. non permittas in auth.de mand.prin.

3.fallit qñ 1.iudex retardaret litẽ.§. 1.in auth. vt differ.iud.

4.fallit quando nollet iudicare.vt in auth.in medio lit.non ſi.ſacras iuſſio.& ita volunt doct.in l.nulli.C.de iud.

5.fallit ſi non opponi.dependentia lit.vel ſi opp.iudex ꝓcedit.qa tũc opus eſt app.Sonz.in 2.part.cõſ.274.in vlt.col.idẽ.

Sed pone ꝙ non appareat coram quo iudice reus fuit 1.cõuentus,dic ꝙ debet eſſe cautus in opponen.Non.n. debet allegare excep.præuẽtionis.quia ſuccumberet:ſed debet opponere.ꝙ non debet trahi pro eodem negotio coram diuerſ.iudicibus. & ꝙ actor eligat coram quo malit litigare. & ſi non opponeretur huiuſmodi excep.valeret proceſſus agitat.corã vtroque iudice.ita dt.Inn.in d.c. cum M. Ferrarien. & volunt doc.in d.l.nulli,& eſt de mẽte.Sõz.in d.ꝓſ.274.in vlt.col.idẽ.

Qua autem pena debet puniri trahens aliquem.coram diuerſ.iudicib.pro eadem cauſa?Pet.& Cy. in d.l.nulli dicunt ꝙ debet perdere cauſam.& iſtam partem.videtur tenere. Alex. in d.l.vbi ceptum.

Sed doc.communiter.in d.l.nulli.dicunt ꝙ ſolum condemnabi.in expeñ.vt vult gl.no.in c.ex tenore ext. de reſcr. & ita tenet Iaſ.in d.l.nulli.in 1.col.& ita videtur ſequi.Sonz.in 1.pte.conſ.41.in 1.col.Alex.in l.ꝑtor.§.celſus.in 3.co.de dã.infe.

Vide Fel.in d.c.ex tenore.multa pro vtraque parte allegantem vide.tamen tenere op.ꝙ ſolum condemnetur. in expeñ. ex quo illam vlt.locõ refert.per dicta ſ̃.in ver.gl.

Vide etiam Ang.in conſ.162. in fi. vbi tamen non decidit. eo quòd non fuerit de hoc requiſitus. idem.

Quid de clerico qui traxit clericum ad iudicium vetitum vide Ludo.Ro.in conſ.369.in 8.col.ver.quo ad decimum.&

Fede.conſ.90. Et in materia. quando trahitur quis coram iudice incomp.vide in ver.actor.§.x.

Quid autem in impetrante diuerſos iudices contra eundẽ. pro diuerſ.cauſis perſonalib.vide in c.diſpẽdia.vbi doct.max. phi.de reſcrip.in 6.

Si conſenſi tacite in iudicem incompetentem qui propter aliquam nul.me abſoluit ab inſtantia.ſi iterum conuenior.corã eo ñ poſſum amplius declinare eiusforũ.Lu.Ro.ſing.144.

iudicium ſuper libello inchoatum.proſequen.eſt vſque ad ſi.cauſæ.auth.qui ſemel.C.quomodo & quando iud.

Vide aliquas limitationes per Alex.in l.ſi prius.in 11.col. de oper.no.nun. Idem.

Iudicij inſtantia in ciuilib.perit triennio à tempore lite conteſtatæ l.properañ.in prin.& ibi doct.C.de iud. P.Andora.

in criminalib. autem inſtantia durat ſolum biennio.vt no. in d.l.properañ.cõcor.l.2.C.vt j̃.cer.tem.quæſtio.cr̃ia.termi.

Adde ꝙ licet in ciuilib.perempta inſtantia duret ius agendi de nouo.d.l.properañ.§.illo proculdubio.ibi nihilominus ſuum habere vigorem.

Tamen ſecus eſt in criminalibus.vt vult Iaſ.in d.§.illo proculdubio quem omnino vide.

in cauſis ſpiritualib.inſtantia eſt perpetua.c.ven.ext.de iud. vbi doc.max.Fel.Iaſ.in d.l.properañ.in pr.in fi. com.addo Ange.in conſ. 124.in fi.Alex.in 3.vo.conſ.23.in pr.vbi dicit ꝙ de iure cano.nõ eſt dare inſtantiam.& ꝙ de iure can inſtantia.ſit perpetua tenet Cor.in 4.vol. conſ.210. in fi. Contrarium tenet.Lud.Ro.conſ.220.circa fi. idem.

Quid in bonis patrimonialib.clerici.Fel.in c.eccleſia ſanctę Mariæ in 5.col.de conſti.dicit.ꝙ eidem currit.inſtantia ſic.laico.al.Pan.in c.ven.ext.de iud. idem.

Quid in cauſa dot.Iaſ.in l. 1.in 5.col.ff.ſol.mat. per pulchra fundamenta tenet quòd non pereat biennio nec triennio. vide per eum. Idem.

Quid in ſummariis.Alex.in 2.vol.conſ. 50.vbi multa al.tenet ꝙ etiam in exequtiuis & ſummariis currat inſtantia.& cõfirmat Iaſ.pulchris fundamẽtis in d.l.properañ.in pr.in 3.col.

Quid ſi iudex procedat per viam inquiſi.dic ꝙ inſtantia finit.biennio.Bal.& Alex.in d.l.properañ.in fi.prin. idem.

Si ſta.vel reſcripto cauſa debeat j̃.duos mẽſes terminari inſtantia incipiet currere à die lit.conte.& non ante.ſecundum. Bal.eleganter.in auth.clericus.C.de epi. & cle. Fac.d.l.properañ.in prin.& ibi hoc.volunt doc.max.Iaſ.in 2.col.ibi 5.nota. Addo Alex.in 3.vol.conſ.42.

Si ante litem conte.diſpu.inter partes ſuper legitimatione. perſonæ , etiam per decem annos non propterea periret inſtantia.ſecundum Bal.eleganter.in l.poſt edictum.§.circũducto.ff.de iud.bene fac.tex.cum ibi no.per cano.in c.prudentiã §.ſextam.de off.deleg.vbi habetur ꝙ ſuper huiuſmodi excep. non eſt fien.lit.conte.idem in cauſa app.ſi ſuper illo incidenti fuit pronunciatum in fauorem opponent. ita eleganter vult Bal.in auth.ei qui.de temp.app.

Et ita vult Pau.de ca.in 2.vol.conſ.21.in pen.col. Fel. in c. ven.in fi.com.de iud.& in c.ex ratione.de app.

Quid autem ſi protelle.lis ꝑ ſubterfugia vnius,an currat inſtantia.vide late per Alex.in 3.vol.conſ.72. repetito in 5.vol. conſ.71.Fel.in c.licet cauſam.in 12.co.ver.limita 14. de proba.addo Bal.in 3.part.conſ.341.& no.Cur.in l. 1.in 1.col.C.d̃ iur.cal.phi.in d.c.ex ratione.in 7.& 8.col.& Iaſ.in l.ſi eum §.q̃ iniuriarum in 3.col.ff.ſi quis cau. vbi dicit ꝙ tunc non currit inſtantia alteri parti.&adduc.pulchra ſimilia.vide phi.in c.cupiẽtes. §.quod ſi per 20.in j.col.de elect.in 6.& fac.quod vult in c. 1.in 3.col.ibi &don.diſputa.de confe.in 6.& in c. 1.§. 1.in 3.col.de excep.in 6.ibi ſi tamen.&c.

Et vbi curret debet concedi reſt.in inte.Alex.in 3.vol.conſi.42.in 3.col.

Inſtãtia triẽnalis de qua in d.l.ꝓperañ.in pr.ñ ꝑt pacto partium ꝓrogari vt vult ibi gl.& doc.cõiter ſeq.max.Iaſ.in 5.co. ampliat Iaſ.ẽt ſi ꝑtes ꝓmitterẽt ñ appare ꝙ inſtãtia ſit pempta. Etiam ſi promitterent ſub certa pœna. l. ſcius & Augerius. & ibi Bar.ff.ad l.falc.Bal.in l. 1.C.de indic.vid.tol. & Anto.de But.in c.pen.ad fi.ext.de iud.

Ampliat fortius etiam ſi interponatur.iur. ſecundum.Bar. ibi.& in l.ſi quis pro eo.in 2.membro.& ibi Raph. & Paul. de ca.ff.de fideiuſſ.& per alia quæ al.

Limitat Iaſ.quinque modis. 1.vt poſſit prorogari per viam compromiſſi.auth.ſi tamen.C.de temp.app.&cle.q̃diu.de ap.

Subdit Iaſ.ꝙ compromiſſum.impedit curſum inſtantiæ. in cauſa app.prout loquuntur tex.præal.& non in cauſa.prin.vide per eum.& per Alex.in 2.vol.conſ.137.

2.Limitat.quando de nouo renouarentur vno ictu omnia acta iux.gl.in l.mutari.ff.de procur.ſm Bar.in d.l.properañ.tñ dt.ipſe Iaſ.iſtud non eſſet prorogare ſed de nouo inchoare.ſecundum Fulg.ibi.& imo.in c.de cauſ.de off.deleg.

3.Limitat.quia licet inſtantia non poſſit per conſenſum ꝓtium prorogari.tamen bene poteſt per conſue.vel ſta. gl. in l. præſcrip.& ibi Bal.C.ſi contra ius vel vti.pu.& Ang.& imo.in l.2.ff.de re iud.

4.limitat quia licet non poſſit prorogari. poteſt tamen abbreuiari quia tale pactum eſt conſonum.pu.vtilitati.l.ſi. §.fin. C.de temp.app.& ita ſecundum.eum firmat Ludo.in d.l.2.de re iud.cum concor.de quibus.per Alex.in d.l.properañ.

5.Limitat.vt ꝓcedat in inſtãtia triẽnali inducta à iure communi.Sed inſtantia breuior ſtatutaria.poteſt prorogari.vſque ad triennium.al.Sal.ibi.& iſtam.opinionem.ſequitur ibi Alexan.& ipſe Iaſ.qui moue.noua ratione.

Contrarium tenet Io.And.in add.ad Spe.in ti.de app.§.nũc breuiter.ver.illud aũt,& Io.de im.in l.4.in prin. ff.de dam.inf. & iſtam opi.ſequi. Alex.in 4.vol.conſ.24. idem.

Nunquid ſententia lata poſt triennium. ſit ipſo iure nulla. glo.in d.l.properañ.in gl.mag.ibi.item quid ſi eſt lata.tenet ꝙ ſic.& iſta eſt communis ſententia.& concl. vt per multa quæ al.tenet ibi Iaſ.in 6. & 7.col.poſt Alex.ibi addo Pau.de ca.in j. vol.conſ.301.in fi.Alex.in 2.vol.conſ.137.in 3.vol.conſ.82. & in 5.vol.conſ.104.& conſ.114.&in conſ.39.in pr.vbi dicit ꝙ iudex. videns inſtantiam peremptam nõ debet ſententiam ferre.etiam ſi pars non opponat.

Limitat 1.Iaſ.ex doctrina Bar.ibi. quando tempus ſolũ ſtatuere.iudici & non.iuriſdictioni.

Limitat 2.quantum ad ſententiam diff.quæ ferri nõ poteſt finita inſtantia. ſed bene poteſt ferri abſolutoria ab obſerua. iudicij.& condem.pars in expeñ.

Limitat 3.niſi ſententia diff.ferra.in confeſſum.quia etiam perempta inſtantia.poteſt ferri tanquam ſuper notorio.in qº non requi.ordo iuris.al.Bal.ibi & Pan.in c.pen.de iud.

Limitat 4.qñ dubiũ eſſet de pemptiõe inſtãtię.al.Bal.ibi.& ĩ auth.clericº d̃ epi.&cle.&ĩ l.ſupuacuã.C.d̃ rẽp.ĩ inte.reſt.pe.

Limitat 5.& vlt.quando propter magnitudinẽ cauſæ,& ꝓp exigẽtiam multarũ dilationum non potuit cauſa intra triennũ expediri.tunc poterit vlt.ex quo nl ꝑt imputari iudici aut ꝑtib.al.Bal.in l.ſi cũ ipſe ꝑ illũ tex.ff.d̃ excuſ.tut.& alia q̃ vide.

Quid in iudice habẽte liberũ arbitrium an poſſit ferre ſententiam poſt inſtãtiam.vide Bar.& Alex.in l.ſi in lege ff.loca. & Alex.in 1.vol.conſ. 50.circa fi.

Quid de ſententia app.lata poſt tempus inſtantiæ. Alex. in 5.vol.conſ. 114.dicit quòd non valet vide per eum. idem.

Nunquid aũt ſnĩa lata poſt tp̃s p̃fixum à ſta.ſit valida ſi reperiatur lata.j̃.triẽnium.Bal.in d.l.properañ.dicit cõem ſententiam eſſe.ꝙ nõ valeat ſentẽtia.Idẽ vult ipſe Bal.in l.nec qcq̃.§. ꝓficiſci.ff.de off.procon.& leg.de quo vide Fel.in c.ven.in 5. col.de iud.& Panor.in 2.part.conſ. 5.& conſ. 16.

Licet poſt tempus inſtantiæ iuris.vel ſtatutariæ.non poſſit ferri ſententia diff.ſuper merit.vt dixi ſ̃.eo.§. 13.

Tamen poterit ferri ab obſerua.iudicij.tex.ſing.ſm.Ange, in l.ſi.C.vt j̃.cer.tempus.quæſtio.cri.termi.& vult Iaſo.in d.l. properañ.in 7.col.& dixi ſ̃. ver.limitat 2.

Adde ꝙ quãdo acta ſunt nulla debet reus abſolui ab obſerua.iudicij Pau.de ca.in 2.vol.conſ.96.

Adde etiam ꝙ quando inſtantia eſt perempta poteſt iudex declarare inſtantiam peremptã & condemnare in expen. Iaſ. in d.l.properañ.§.illo videlicet.cir.fi.Alex.vol.2.conſ. 136.circa prin.phi.in c.diſpendia.in 1.col.de reſcr.in 6. idem.

Adde ẽt ꝙ ẽ vnus caũs peregrinº.in quo nõ oportet iudicẽ ferre abſolutoriã ab obſua.iudicij imo à iure inteꝑr lata l.pe. C.de naufr.& ſubmer.li.xj.ita dt.Ang.in l.ſi.C.vt j̃.cer.tẽpus.

Et ſi iudex tene.expedire cauſam j̃.duos menſes.ſi abſoluat ab obſerua.iudicij non dice. expediuiſſe cauſam. ita Bar. in l. generali.C.de decurio.lib. 10.

No.perpetuo.ꝙ iud.agitatũ.poſt tp̃s inſtãtiæ præfixæ à ſta. valet & tenet ſi non oppona.ita vult Tancre, de Corne in ſua compendioſa in Rub. 10.q. 19.al.Guido.de Suz.& dy.& ſeqr d.lac.de S.Geor.in d.l.properan.in fi.prin. quod eſt nota.dignum.addo Pau.de ca.in 1.vol.conſ. 180. incip. videtur diceñ. ꝙ dicta declaratio.Repetito.in 2.vol.conſ.328.alias 326.idẽ.

Quando delegat.cauſa terminan.j̃.duos menſes.tales duo menſes habẽt vim termini dati ad proban.adeo ꝙ actore non probante.reus abſolue.diff.ita Bar,l.admo.cir.3.col.de iu,iur. & in l.ſi de meis.§.fi.ff.de arb.al.Inn,c.ſuper eo,el 2.de app.& d.Fran.de Cur.in d.l.admo.in 35.col.al.Spec.in ti.de ſent.pro la.§.nũc viden.ver.illud,Raph.Ful.dt.in d.l.admo.ꝙ nunq̃ potuit obtinere ſm iſtam op.Bar.Paul.de ca.ibi dt.ꝙ iſta qõ fuit

in ciuitate papie.& ꝙ Bal.consuluit secundũ opi.Bar.sed non potuit obtinere.quia omnes consuluerunt ꝓrium. Tandẽ tñ concludit esse tenendam opi.Bar. cum limita. si coram delegato fuit lis conte.alioquin ad diff.non posset peruenirl.l.fi.§. illud C.de temp.app.& eo.ti.vt lite non conte.de quo vide latissime.Cur.in d.l.admo.in 35.36.& 37.col. idem.

Et per dictum Bar.ꝗ.relatum.quod ego puto verum.dix.eleganter Bal.in auth.ei qui.de temp.app. ꝙ si partes compromiserint in arbitratorem.adeo vt ꝗ.mensem debeat terminare causam. & ipse ferat laudum vlt. die mens. reo absente vel non citato.nihilominus laudũ erit validũ. qa tal terminus habet vim peremptorij ad audiendum sententiam secus si arbitrator ferat laudum citeriori die. quia tunc nl. valeret parte ñ citata.subdit Bal.ibid. ꝙ q̃dã humana bestia ꝓsuluit ꝓriũ.id.

Per absolutoriam ab obserua.iudicij.non expirat iurisd.iudic.delegati.ita not.vult Inn.in c.consuluit.de off.deleg.& sequi.ibi Pan.

Vtrum inferior à principe possit delegare causam.cũ præfixione certi temporis Puta duorum mensium Cy.de pisto.in d.l.properañ.§.ſin autem vtraque videtur velle quòd non.

Contrarium tenet expresse Bal.in d.§.ſin antem vtraq; per no.in c.ſi pro debilitate.de of.deleg.Et lapso illo tempore.ipsi delegato præfixo.delegans cognoscet de causa.ex eisdẽ act. & sic soluitur iud.quo ad delegatũ non autem quo ad partem & ita intelligitur.l.iudicatum solui.ff.de iud. & ista sententia Bal.placet per not.in c.de causis.ext.de off.deleg.

Adde tamen ꝙ inferior à principe non potest committere causam summariæ simpliciter & de plano.gl.in clem.sepe.de verb.sig.Ad hoc etiam solet allegari pulchra gl.in c.fi.de her. in 6.vbi gl.dicit ꝙ legatus etiam de latere nõ potest committere causam sum.simpliciter.&de plano.&ita in terminis vult Ang.in auth.offera.in prin.com.de lit.conte. idem.

Vbicũque iurisd.alicui tribui. in certo & determinato casu nõ ꝓcedit libellus corã illo productus nisi narretur ille casus in quo iurisd. est attributa.ita Io.An.in c.cum sit generale. de fo.comp.Ang.in consf.6.&consf.27.Alex.in 4.vol.consf.32.Are.in consf.64.in 5.col.Fel.in c.licet causam.in 1.col.de proba. Barb.in 1.vol.consf.15.in 7.col.& consf.44.in 6.col.& in 2.volu.consf.17.in 3.col.& ita in terminis vult Iasf.in l.1.in 2.co.ff. de eden.Barb.in 3.vol.consf.56.in 3.col.

Fac.quod vult Pau.de ca.in 2.vol.consf.315.alias 313.inci. ad confirmationem vbi dicit ꝙ processus quem quis est habiturus coram delegato.debet esse tal.ꝙ comprehenda.sub verbis rescripti.alias non valet.al.Inn.in c.super literis.de rescrip.

Fac.etiam quod vult Iasf.in l.2.in 7.col.in fi.ff. ſi quis in ius voc.vbi ãt ꝙ ad hoc vt cit.non arcter citatũ suffic.ꝙ non concludat ipsum. regl̃r non esse subiectum. licet aliquo casu spñ. possit esse subiectus.al.But.in c.fi.in vlt.col.de dila.

Addo etiam bene facere.quod vult pau.de ca.in 2.vol.consf.328.alias.326.incip.vide.diceñ.vbi dicit.ꝙ quotienscunq; per l.nouam da.iudici aliqua iurisd.sub certo modo & forma quam iurisdict.ipse prius nõ habebat.quicquid fit illa forma non seruata.est ipso iure nullum.al.gl.in clem. 1.de iu.patro.

Et quando negatur qualitas tribuens iurisdict.iudici ecclesiastico puta rem esse ecclesiæ.non potest cognoscere.in causa.Barb.in 1.vol.consf. 30.in pr.Alex.in 5.vol.consf. 1.in 3.col. an aũt stetur narrat.pro tribuen.iurisd.vide no.Cor.cõsf. 141. & ꝙ ste.ſi non negentur.tenet Barb.in 3.volum.consf. 56.in 3. col. Pro resita in Pinerolio potest forens. ibi conueniri.quia ag.in rem.l.1.& fi.C.vbi in rem ac.Bar.in l.forma. ff. de censi. c.fi.& ibi no.de for.comp.Alex.in 5.vol.consf.1.Lud.Ro.consf.197.fac.quod vult Bal.in l.2.C.de interd.Debet tamẽ prius constare illam rem esse ibi sitam.alex.in d.consf.1.in 3.col.

Ad materiam.l.ſi conuenerit.ff.de iurisd.om.iud.vide Feli. in c.1.in 3.col.ext.de iud.& Iasf.in d.l.ſi conuenerit.max.in 4. col.ibi 6.limita.& in 6.col.ibi in fi.glo.& in 9.& 10. col.& in fi.vbi ponit verba formalia.ponenda in instrumẽto obl.vide etiam eundem Iasf.in l.1.in 3.& 4.col.ff.ſi quis in ius voc. non ie.& in l.qui certo.in fi.ff.de cond.indeb.

Adde ꝙ per fideiussionem datam.coram iudice incompetente non intell̃r prorogata eius iurisd.Iasf.in l.1.in 2.col.ff. ſi quis in ius voc.

Instantia iudicij.quib.casib. transeat in non hæredem.vide not.Dec.in c.quia gu.in 3.col.ext.de iud.

Quod gesta.post terminum.seu instantiam.non valeant vi de Bal.in l.ſcire oportet.§.consñs.ff.de excu.tu. idem.

Iudicij calor.Operatur vt valeat testamentum.vel don.causa mort.corã duob.testib.ſi corã iudice insinuẽtur.l.oĩm. C.d testa.Iasf.in l.Pacta nouissima.in 3.col.C.de pac. P.Andora.

item confe.facta in iud.sine causa valet.Iasf.vbi ꝗ.dixi in ver. bo confessio sine causa.

item licet iuri de futuro renũciari nõ possit l.ſi ita scriptũ §. ſi sub cõdic.ff.de leg.2.l.is q̃ hæres.& l.q̃ supstit.ff.de acq.hær.

Tñ tal renun.facta in iud.valet.gl.l.in plurium. in fin. ff.de acq.hær.& glos.in l.1.ff.de cura.bo.dã.Iasf.in d.l.pacta nouissima.vbi etiam al.Bar.& alios.in l.1.C.de pac.

Item in iud.fing.stip.l.cum ostendimus.§.fi.ff.de fideiuſ.tu. cũ aliis al.per Iasf.vbi ꝗ.addo Fel.in c.1.col.5.ext.de pac.dixi ĩn verbo fideiussor.§.

item confessus mutuum in iud.non habet excep. non numera.pec.Iasf.vbi ꝗ.dixi in verb.excep.non numera.pec.§.

item licet pactum nudum sit inefficax ad ageñ.tamen ſi fit in iud.vesti.calore ipsius iudicij.Iasf.vbi ꝗ.dixi latius.in ver.pactum nudum.

Adde Cor.in 2.vol.consf.166.in vlt.col. idem.

PRO.iurans per principem,fustib.castigatur.l.ſi duo.§.fi.ff. de iureiur. Bellon.

PRO. iuramẽtum tria debet continere,veritatẽ,iustitiam, & iudicium.can.animaduertendum.22.q.1.& c.etſi Christus de iureiur.gl.in auth.quod eis.C.de nupt. idem.

PRO. iuramentum validat & confirmat actum alias inutilem.l.1.& auth.sacramenta.C.ſi adu.vend.c.pactum. de pact. in 6.& c.licet.de iureiur.in 6. idem.

PRO.iuramentum ꝓ leges & bonos mores prestitum,non valet.l.iurisgentium.§.& generaliter.& §.ait prætor.ff.de pac. l.non dubium.C.de ll.l.ſi quis inquilinos.§.fi.de leg.1.ff.ca. ſi diligenti.de for.cõp.c.non est obligatoriũ de reg.iur.in 6.idẽ.

PRO.iurisiurandum loco solutiõis cedit.l. iurisiurandum. ff.de iureiur. idem.

PRO.iurisiurãdum habet vim rei iudicatę.l.2.ff.de iureiur.

PRO.iusiurandum alterius,alteri neque nocet, neque prodest.l.ait prætor.§.1.ff.de iureiur. idem.

PRO.iurisiurandi religio satis Deum vltorem habet.l.2.C. de reb.cred.& iureiur. idem.

iuramentum appositum donationi factæ filio à patre,facit vt donatio confirmetur.com.dicit I.Clar.Sen.§.donatio.q.8. ver.sed quæro tu scis. P.Fichard.

Licet statuto caueatur, ꝙ in aliquo casu stetur iuramento dãni passi, vel iuramento alicuius tamẽ poterit contrariũ probari.Est com.opi.secundum Iasf.in l.ſi qñ.C.vnde vi. M.Chær.

iuramentũ suppletium post conclusium in causa peti nõ potest. Est com.opi.secundum Hypo.in l.maritus.ver. teneas primam opi.ff.de quæst.Ratio:quia iuramentum suppletiũ obtinet vim probationis:ergo post conclusionem causæ regulariter non admittitur probatio. idem.

iuramentum appositum super ꝓctu de iure inualido,illum validat,ſi potest sine dispendio salutis æternæ seruari. Et licet iuramentum non transeat ad hæredes iurantis,tamen qñ contractum validat, operatur ꝙ virtus ipsius ꝓctus per iuramentum validati,transeat ad hæredem.Similiter qñ iuramentum non apponitur super actu inualido,sed tẽdit ad obseruantiam actus de se validi, qui tñ poterat aliquo remedio oppugnari, Nam tũc licet iuramentum sit à iurante obseruandum, tñ nõ firmat ꝓctum neq; nocet hæredi.Est com.opin.secundũ Cor. consf.2.circa primum ver.& insuper licet in d.§.vol.3. idem.

iuramẽtum in litẽ nõ habet locũ in actionib.ꝓriis.Est com. opi.secundum Alex.in consf.214.quando dolus,vol.7. idem.

Absolutio à iuramẽto cõcedi nõ potest illi qui ꝓuenit iuramento,prius,quam petierit absolutionem.Est com.opin.secund.Alex.consf. 107.vol.3.Alb.Brun.consf. 46. ver. secundo non potest. idem.

propter iuramẽtum minor excluditur à beneficio restitutionis in integrum.Est com.opi.fm Dec.consf.31.vol.1. idem.

in criminalib.nõ defertur iurm suppletiuum. Est com.opi. secundum Dec.in consf. 37.in causa rigorosæ.in fi.consf.vol.1.

Fallit,nisi esset plus quã semiplenè probatum: quia tunc ẽt in arduis & criminal.deferri posset iuramentum,secũdum Deci.c.1.ver.secunda concl.glos.ext.de app.ed quod in criminalib.indistinctè tale iurm non deferatur,concludit Soc.& dicit esse com.in consf.136.vol.j.& in cõsf.155.præstantisf.vol.2. id.

iuramentum addit forum foro, & facit vt laicus virtute iuramenti possit cõueniri,etiam coram iudice Ecclesiastico.Est com.opin.Legist.& Canon.secundum Iasf.in consf.9.circa primum.ver.circa secundum.vol.1.

iurm de iure cõi habet executionẽ paratã. Est magis com. opi.secũdum Iasf.in consf.9.circa primum.in pr.vol.1.& latius in consilio eo.ver.non obstat vltimum motiuum. idem.

Iuramentum & sententia obligant quem præcise ad factũ, vt non liberetur præstando interesse. Est com. opi.secundum Iasf.in consf.9.ver.istud idem deduco.vol.1. idem.

Iuram

Iuramentum de iure ciuili impedit moræ purgationem. Est com.opi.sec.Iasf.consf.9.circa primum.vol.j.& sec.Alex. in consf.131.in causa.in prin.vol.4. idem.

Iuramentum habet vim specialis certiorationis,ideò excludit beneficium Velleiani in integrum restitutionis.Est magis com.opi.sec.Alex.in consf.27.viso libello,versf.quia iuramentum.vol.1.& in consf.42.super eo.vol. idem.

Statutum prohibẽs aliquem actum,siue in rem, siue in personam loquatur, non habet locum in actu iurato. Est magis com.opi.sec.Alex.in consf.27.viso libello.versu non obstat id quod vult.vol.1.& consf. 59.viso instrumento.vol.1. idem.

Maior iurans non contrauenire,non potest allegare se deceptum vltra dimidiam iusti pretij.Est comm.opi.sec.Imo.in consf. 14.in casu præmisso. idem.

Statutum non potest infringere vires iuramenti,quoniam de re spirituali laicorum dispositio non valet. Est communis opi.secundum Cornæum in consf.quæstio est.vol.2. idem.

Etiam in criminalibus vbi agitur de pœna pecuniaria.Iuramentum suppletiuum accusatori defertur.Est magis com.opin.sec.Alex.in consf.66.viso processu.vol.1. idem.

A iuramento sponte prestito,& sine fraude recipientis,absolutio peti non potest.Crebrior opinio teste.Alex. in consil. 59.viso.vol.1. idem.

Iuramentum de iure communi habet executionem paratam,& præcisam inducit obligationem. Est vera & com. opi. secun.Iaso.in consf.9.venerabilis.& consf.85.pactus præsentis. vol.1. idem.

Iuramentum conualidat donationem factam sine solennitatibus,à iure vel statuto requisitis.Est vera & com.opin.sec. Iasf.in consf. 51.tota dubitatio,vol.1. Chærian.

Iuramentum super ꝓctu simulato interpositum est nullũ, vt voluit gl.no.in l.emptor.C.plus vale.ꝙ agitur. Et hoc procedit, quando contractus dicitur simulatus de seipso ad seipsum, veluti quando re vera nullus contractus celebratur, sed cõtrahi fingitur,& ista propriè,& vere dicitur simulatio quę facit contractum nullo modo valere,de qua loquitur l. nuda. ff.de contrah.empt.l.imaginaria.ff.de reg.iur.&d.l.emptor,& tunc iuramentum appositum super tali contractu, ac simulatione non facit ꝓctum valere,neq; iurantem obligat ad obseruationem eius, qd̃ agitur, nec in huiusmodi casu est petenda absolutio ab isto iuramento sec.Iasf.in §.fuerat,n.86.insti.de actio.marf.sing.327.&Socy.consf.68.frustra,ver.principaliter, quia ꝗsensus deficit,ex cuius defectu non valet.l.ſi. C. de non num pec.Et per istam rationem ita tenet Ruyn.consf.126.nu. 6.vol.1.& ita potest intelligi gl. in d.l.emptor. quam Legiſtæ communiter ita declarant.vt ibi per Bal.Saly.Odofr. & Ang. & idem Ange.in l.1.C.de dote cau.non nu.Alex.l.nemo põt. ff.de leg.1.&Gramm.decisf.76.nu.21.Et istam communem sequitur citat,vberiusq; declarat Aug.Beroius in c.ad nostram, nu.12.& seq.de empt.&vend.Ex quibus autem cognoscatur contractum esse simulatum vltra allegata declarat Bart.in l.ſi cut.§.superuacuum.ff.ex quibus causis pignus vel hypot. solui.& de contractu simulato cum iuramento Iasf.in l.2.ff.de iureiur.in fi. sed vbicunque esset facta renunciatio exceptionis, fictionis,&simulationis in contractu vtrum valeat,responde breuiter ꝙ non valet aliquo pacto,ita determinat Bart.in d.l. nemo potest,n.2.quem sequuntur omnes doc.communiter, vt referunt Alex.Iasf.& Rip.ibi,cum qua communi sentit etiã Ant.de Bu.in c.cum contingat,ex.de iureiur.& Io.de Imo.ibi in 7.membro,Anch.D.Card.& Io.de Imo.in d.c.ad nostram, &Rom.in l.ſi quis cum aliter,ff.de ver.ob.&hoc tanto magis procederet, quando quis renunciando simulationi, & fictioni iuraret,tunc enim ista renunciatio,vt ꝗ. docuimus non nocet,nec valet sec.communem opi.omn.doct.in d.l. nemo potest,quam citat inibi Rip.& alij.Mod.quando verò iuramentum ipsum non esset in contractu appositum simpliciter,sed iurarent partes omnia,& singula prædicta esse vera,& in nullo contrafacere,vel contrauenire in hoc casu renuntiatio valeret per dictam clausulam prægnantem,&ista est com.opi.teste Alex.& Iasf.in 1.lectu.in d.l.nemo potest,marf.sing.327.Iaso.in d.§.fuerat,n.82.& seq.Crem.no.152.& Cur.iun.consil. 100.n.5.& prędictis occurrit ꝙ dicta simulatio cõtractus potest per literas probari sec.cõem opi.omniũ scrib.cui inhæret Boeri.eam audacter attestando consf.12.nu.9.licet Cyn.& male in l.1.C.plus valere quod agitur,& in l. optimam. in 3. oposi.C.de contrah.& commit.stipul.& Anch.consf. 117.asseuerent contrarium,vt ipse Boer.refert. F.Viuius.

Iuramentum non dicitur propriè probatio,& per iuramẽtum quis non dicitur probare,sed ab onere probandi releuari,sec.Io.And.abb.& alias relatos per Deci.in rub.nu.2.ext.de probat. & istorum opinionem ponunt esse communem Gomes.in §.item si quis postulant.n.4.inst.de actio.marf.in repe. rub.C.de prob.Aug.Bero.in rub.de prob.n.76. cum aliis seq. ex Alex.in l.imperator.ff.de leg. 1.& Capic.in deci.91.in ꝓriã verò partem inclinauit gl.in c.statutum.§.cùm verò. in ver. ꝙ prio de rescriptis,li.6. quem sequitur ibi Dominicus, idemq; tenet gl.in l.in ꝓctibus,§.illo,in verbo,offerri,C.de non numerata pec.Bald.in auth.non licet nouo,C.ſi cer.pe.Ang.in l.nõ erit §.dato.ff.de iureiur.& deci.in d.rub.de probatio.& istam sententiam præcitati doct.videtur probare per multa iura,rationes & argumẽta,quibus oĩbus q̃ optimè respondet Beroius in d.rub.de ꝓbatio.n.76.& seq.Tenendo igitur primã partem tanq̃ tutiorẽ dic eam esse magis cõem, & in iudicãdo,& ꝓsulendo sequendã fore,vt attestatur Fran. de Accoltis Aret. in c.2.in 12.no.de prob.quæ quidem cõis limitatur non procedere in casibus, quibus de iure cõi, vel de forma Statutorũ iuramentũ habetur ꝓ plena probatione,tunc.n. in illis casib⁹ apppellatione ꝓbationis venit iuramentũ, vnde ſi statutum velit credi iuramento damnũ passi,profectò statutum hoc loquens de ꝓbatione dãni dati,vel de damno,ꝓbato haberet locum, & procederet ꝗ damnũ dantem in probatione damni, quæ fieret per iuramentum,sec.deci.in d.rub.de proba.ext.& Aret.in d.c.2.& dato, ꝙ statutum ipsum faceret plenissimam probationẽ.nihilomin⁹ admitteret ꝓbationem in ꝓrium,sec. Rom.in l.qui bona.§.quidã.ff.de dam.inf.& dictum hoc Roma.Sequitur,& refert Ruy.consf.87.n.12.vol.3. & alia ad materiam istam concernentia latè scripsimus ꝗ.in versf.Statutum disponẽs ꝙ de dãno dato stet iuramẽto damnũ passi,&c. idẽ.

Iuramento necessario non statur, nec iuramentum hoc in supplementũ probationis põt deferri vbicunq; statutum,seu Lex requirit manifestissimas ꝓbationes, quæ probatio tunc facienda est per plures testes idoneos, vel per ꝗfessionem aduersarij,vel per instrumẽta,vt est ꝓ gl.no.in l.fi.in pr.ff.ꝙ mer. caus.quam sequuntur cõiter doct.in c.pia.de excep.li.6.Aug. Bero.in c.cùm sit Rom.n. 10.de app.Soc.consf. 136.vol.j.Rip. in l.fi.n. 189.vbi audacter asseuerat istam esse communem opi.nec sufficerent in casu isto præsumptiones à iure probatæ.quæ alias habentur ꝓ idoneis.& ligitimis probationibus, quia vbi per modum ꝗditionis probatio nominatur vera,& concludens probatio requiritur,& iuramentum,& probatio præsumpta nullo modo admittuntur,l.Lucius,vbi Dy.&Bar. per illum text.ff.de cond.& dem. & Bar.in l.ait prætor.§.ſi iudex,in fi.ff.de re iud.Bal.in l.ex sentẽtia,circa fi.C.de sent.quę sine cer.quanti.& in c.quo ad ꝗsultationem,de re iud.Roma. in rub.de arb.Bal.& Saly.l.pen.C.de rebus cred.Iasf.in l.admonendi.n.112.vbi Mod ff.de iureiu.& ista est com.opi.vt ꝗ.deduximus,& attestatur expressè dec.in d.rub.ext.de probatio. versf.3.ſi fiat mentio,& versf.retenta prædicta. Sed communis ista coarctatur non procedere in casibus,in quib.verę.& concludentes probationes haberi non possunt,vt puta ſi tibi constiterit,vel ſi probauerit Titium fuisse filium sempronij,vel ſi probetur Bertam adulterium cõmisisse, tunc sufficiunt quippe præsumptiuæ probationes,& non procederet com. ista opi.ita inquit deci.in d.rub.extr.de probatio.versf. ſi tamen per tex.in c. Michael.& in c.ex tua.de filiis presby. vbi gl. & doct. & ita istam communem limitat,& declarat Fely.in d.rubr. de proba.nu.3.& sequitur Cotta in libro memorialium,in verb. lex.quæ loquitur conditionaliter. Viuius.

Iuramentum iudiciale est illud,quod in iudicio à parte defertur partt iudice approbante,vt dicit gl.in l.1.ff.de iureiu.& in c.fi.co.tit. & hoc non dicitur propriè probatio,seu probationem propriè facere,sed habere vim rei iudicatę,transactionis,ac litis finitæ,vt in l.2.ff.de iur.imò in aliquib⁹ casibus maiorem vim habere dicitur quia his adest religio iuramenti,& affirmatio iurantis,quæ aliqualem præsumptionem,& fidem facit l.non omnes.§.à barbaris.ff.de re militar. item calor iudicij,consensus aduersarij,tacita confessio deferentis,qui censetur ꝗfiteri omnia,quæ iurans iurare fm not.per Bar.in l.ait prætor.in pr.& in l.nam postea.ff.de iure. & hæc omnia simul iuncta dicuntur facere iuramentum iudiciale habere magnã vim,& ferè maiorẽ,q̃ res iudicata,quod est notandum ꝓ his, quæ habẽtur per gl.Bar.& alios in l.2.ff.de iureiu.& quamuis iuramentũ in aliquib⁹ vim rei iudicatæ excedat,tamen in multis è ꝓ sñia virtutem iuramenti, excedit, vt habetur plenè per gl.&Bar.in d.l.2.qui etiam dicit iuramentũ habere executionẽ paratã sicut res iudicata,ꝓ l.post rẽ iudicatã. ff.de re iudi.& ideò iurm appositum ĩ aliquo ꝓctu habebit (vt ipse arbitrat̃) executionem paratã,licet de iure cõi instrumentum publicũ nõ habeat executionẽ paratam.l.minor vigintiquinq; an.cui fideicõmissum.ff.de minorib.& ibi ait se mirari ꝙ cautelã istã

consuetudo non adinuenerit,hoc idem tenet,&sequitur,Ias. in d.l.2.n.9.& l.nulli n.8.C. de iudi. vbi audacter asserit istam esse communem opi.& Alex.in d.l.2.Bar.in rub.ext.de in.iur. Pau.de Cast.l.nam & postea. §.si petiero.ff.de iureiur.& l.post rem.ff.de re iud. Mathes.in.not.20.mars.in sing.356. iuramētum.Ias.in §.item si quis.n.87.inst.de actio.& Cur.in repe.l.admonendi.num.47.ff.de iureiur. Viuius.

Promittens soluere certam quantitatem cum iuramento, compensando postea cum suo creditore non videtur liberatus à periurio,tex.est apertus & clarus in c.ad nostram.ext.de iureiu.in pr.& ibi omnes cano.tenent abb.etiam in c. dilect'. de ordi.cogn.& Bened.de Plū.in l.si peculium.§.quod si hæredi. ff. de statu liber. quia iuramentum ipsum debet seruari in forma specifica, & sic compellit præcisè ad factum ita quod non euaditur periurium soluendo interesse gl.est in l.si pecuniam in verbo.necesse habeas.ff.de condi.ob causam & ita tenet,Ias.in §.in bonæ fidei insti.de action.Alex.in addi.ad Bart. in l.amplius non peti.ff.rem ratam haberi, & cons.91. vol.2. Alber.Brunus,cons.17.nu.28.vol,&cons.20.n.13.e.vol.doc. in d.l.si pecuniam.89.num.4.Marcus Mantua cons.in pr.cum concordantibus ibi latè adductis,& per Pan.post Inn.Ant.de But,& alios in c.veniens.de iureiu.in contrarium verò sententiam inclinauerunt Bar.Fulg.&Ange.in d.l.amplius non peti. abb.sibi contrarius in d.ca.ad nostram, Fab.d.§.in bonæ fidei. & Alex.sibi ipsi parum constans cons.12.libr.2. & nouissimè Auguſt.Beroius.per pulcherrima fundamenta, & optimas rationes in c.1.nu.68.& seq.& n.78.de vsuris.& ita in facti contingentia per doctrinam Bart. & sequacium fuit determinatum superioribus annis in sacro regio consilio Neapolitano vt constat in decis. Capicij 167. & licet opinio hæc possit sustineri per tam illustrium doct.authoritatem,nihilominus 1. opinio contra Bartolum. & sequaces videtur magis communis.vt attestantur,Fel.in d.c.ad nostram nu.8.Ias.in l.eum qui. §.si iurauero nu.5.ff.de iur.& d.§.in bonæ fidei. Gozad.cons. 32.nu.15.& seq.& affl.in decis.381.nu.1.& seq.& ita consulpit Boer.cons.14.Retenta itaque communi opinione pro verissima &canonica,dic limitaque eam procedere,quando ius compensandi,peruenisset postquam promissum foret per iuramentum, & si ex post facto secundum abb. & alios citatos per Tindarum in tract.de compensa.vers.attende.Soci.in l.Iulianus in fi.ff.de cond.& demonst.& Paris.con.121.n.40.vol. 1,& istam distinctionem,seu limitationem sequi videtur Capicius etiam in d.decis.167.affl.in d.decis.381.& Ant. Galle. in tracta.de formulis cameralis obligationis,super for.came. oblig.q.2,nu.6.cum aliis seq.

Iuramentum potest præstari per procuratorem habentem speciale mandatum c.fi.de iuram.cal.lib.6.vbi Doc.& tunc iurare nō tenetur nomine proprio,sed pro domino,& per consequens in aīam ꝓstituentis,sec.Bar.& Alex.in l.qui bona.§.si alieno,ff.de dam.inf.in l.ad egregias,in pr.ff.de iureiur.& in l. vulgo.ff.de in litem iuran. & hoc non ab re determinatū fuisse arbitror,quia sec.Io.And.in d.ca.fi.quando procurator habet speciale mandatum in effectu ipse dominus dicitur iurare & his sic breuiter præmissis,collige vnum,ꝙ etiam iuramētum fidelitatis potest prestari pro absente per procuratorem habentem speciale mandatum ad se præsentādum coram domino, & ab eo obtinēdum inuestituram,seu renouationem, & hoc præcipuè procedit quando ille cui debet præstari consentit.vel quando debens præstare impeditur aliqua causa secun.Rom.in repe.l.admonendi.ff.de iureiu. & in d.l.§.si alieno.in addi. nouissi.qui allegat tex.in c.vnico.§. verum etiam de ista reg.lib.6.& c.si tibi domino,63.dist.& ibi tenet Archidia.& idem voluit Bald.in c.1.in tit.quo temp.miles,& in c.1. §.nulla per quos fiat inuesti.in vsib.feud.Iac.de S.Geor.in sua inuest.ver.qui quidem inuesti.præsti.&Maranta in tract.iudiciorum in 6.par.n.30,& opinionem istam ait esse magis communem,Cur.in repet.d.l.admonendi.n.363. & hoc idem videtur sentire Bur.in l.qui absenti.ff.de dona.vbi dicit, ꝙ quando conceditur absenti inuestitura,nuncius debet esse specialiter destinatus,sequitur affl.in ti.quid sit inuesti.in vsib.feu. & Fran.in c.si tibi absenti.de præb.li.6.& no.quod iuramentum hoc dicitur extraiudiciale, quod quippe tenetur vasallus, seu procurator ipsius prestare dño,seu sit vasallus feudatarius seu burgensis sec.And.de Iser.in c.1.qualit.vasa,iura.debe.fide.in quo iuramento sex necessariò debent concurrere. primum,s. quod iuret seruare dñm incolumen, tutum, vtilem,honestū, facilem, & denique præstare auxilium, quæ sex requisita numerantur in c.1.de forma fideli.& ibi per Andr.de Iser.& habetur abunde in deci.Rotæ Neapolitanæ.265.& huiusmodi iuramentum non solum tenetur præstare vasallus, verum ēt ipsius hæredes post mortem suam. Vnde aduerte, ꝙ mortuo vasallo, hæredes eius tenentur iurare fidelitatem dño insolidum,licet possideant feudum pro parte secundum Ang. in l. 2.§.ex his.ff.de verb.obl.arg.illius §.& ibi etiam Aret.vbi quærit, quid contra, an vnus vasallus teneatur iurare fidelitatem omnibus hæredibus patroni, &concludit secundum communem opi.ꝙ non tenetur nisi vni,& ꝙ erit in eius electione,cui iurabit per gl.in c.j.§.omnes filij,si de feudo fuerit controuer. inter dominum &agna.& de dicta communi attestatur etiam Petr.Cor.in addi.ad Deci.in l.ea quæ in partes.ff.de reg. iuris. Sed aduertendum est,ꝙ quando tale iuramentum præstatur, tenetur iurans,excipere personam Imperatoris,seu regis,quę semper presumitur excepta,videlicet.vt promittat dominum tueri & defendere aduersus quascunque personas,præterquā contra Regem c.imperialem.§.fi. & ibi Andre.de Iser. de prohibi.feud.aliena.per Federi.in d.c.j.de noua forma fideli.&tradit hoc post Spec.Bald.late in vsibus feudorum.nu. 107.Bart. in l.cùm acutissimi.C.de fideicommiss.& in tract. de præstan. Card.1.q.primæ partis.& Cotta.in li.memoralium,in verbo, imperator orbis iam ad institutum reuertendo limito præallegatam communem in teste,qui quidem per procuratorem iurare non potest etiam habentem speciale mandatum, secundum communem doctrinam doct.quam sequitur,& citat Panor.in c.licet ex quadam.de testi.In contrariam verò partem inclinauit Rota Rom.quam sequitur Romanus in sing.8.qd iuramentum testis possit præstari per ptocuratorem sed non potest testis deponere dictum suum per procuratorem. Mouetur Rota ibi per nonnulla vrgentia fundamenta & rationes,quas reassumpsit.Cur.in d.l.admonendi,nu.359.quasi in hærendo denique vltimæ opinioni Rotæ Roma. interpretat & limitatur similiter dicta communis ex not.per Pan.in ca.licet ex quadam.suprà citato, vbi infert generalem doctrinam per illum tex.ꝙ quando à iure, seu speciali statuto requiritur pro forma proprium iuramentum tunc non sufficit iurari per procuratorem habentem speciale mandatum,allegat no. per gl.in c.vt circa. de electio.libr.6.idem tenuit Gemin. post Archidia.in c.statutum.§.cùm verò. de rescriptis li.6.Bal. in rub. ff.de iu.iu.& Archidia.ī c.nulli in ver.,pprio iuramēto.li.6.idē.

Iurare in litem nemo cogendus est per iudicem qñ vellet ,pbare per testes.l.semper.§.in hoc interdicto.iuncta gl. ibi in ver.iudicis.ff.quod vi aut clam.veruntamen gl.in l.fi.ff. de in litem iuran.inclinauit in contrariam sententiam,quę communiter reprobatur ab omnibus doc.teste Alex.ibi in pr.&dato, ꝙ quis vellet potius iuramentum deferre,quàm aliter probare,etiam si probationem testium,vel instrumētorum propriā haberet,tunc securè iurare posset sec.doct.communiter in c. sicut de probatio.quam sequuntur dec.&omnes Mod.ibi,sed vbicunque aliquis nollet iuramentum deferre, sed potius onus probandi assumere, nec probet, eo casu Reus absolui debet,nec cogitur iurare ex quo actor probare non potuit, nec ad iuramentum aliquo pacto redeundi habet facultatem. l. si quis iusiurandum.in pr.C.de rebus cred.& decisioni huic omnes scrib.communiter inhærent variis in locis præsertimque Soc.cons.32.vol.2.

Valisia,fardellum,seu capsa posita apud hospitem, vel aliū quēuis custodem sigillata,&clausa,si fortè redderetur dissigillata eo casu standum esset contra ipsum hospitem iuramento in litem ipsius deponentis super quantitate, qualitate pretio, valore,& æstimatione rerum,q̄ in dicta valisia dicerentur per deponētē extitisse,ēt si ipse deponēs res ipsas particulares nō ꝓsignauerit hospiti,nec aliqd dixerit qd̄ in ea capsa essent aliq̄ res,& quæ, & ēt qd̄ res ipsæ ꝑ aliquē visæ nō fuerint, & sīr si hospes ipsæ esset bonæ ꝓditionis,& famæ, ꝙ debet nihilominus ꝓdēnari ad soluendū res ipsas,ac rerū q̄titates,& extimationem,de quib.in ipso iur'o deponētis fit mētio,ex quo hospes dicīt in dolo eo ipso ꝙ apparet dictā valisiā fuisse apertā ēt si nō reperiat,nec probet hospitē valisiā aperuisse & ignoretur q̄s aperuerit,seu sit dubium,& dicīt hospes ipse ꝓueniri ex ,pprio ei'dolo,q̄ quidē ,pbatur eo ipso,ꝙ appareat valisia fuisse aperta,ēt ꝙ ignoret q̄s fuerit ille,ꝙ illā apperuit an hospes,vel quilibet ali',& ita tenēt,& ꝓcludunt Inn.Ant.de But. Anch.abb.imo.Henr.Boic.& alij.in c.fi.ext.de his quæ vi,metúsve causa fiūt.Bart.Bal.Ang.& Rom.l.in actionib.ff.de ī lit. iur.vbi Ias.n.39.&41.&Fran.Duare. Cur.Bolog.n.86.&Fran. de Accoltis,Aret.asseuerant istam esse com.opin.Cor. etiam cons.318.prouecturali.vol.4.Paris.cons.47.inficiari,per totū, vol.1.& nouissimè Io.Bapt.Plot.in repeti.l.si quando.n.391. C.vnde vi. post alios quamplures ibi relatos, congestosque per eum,ibi etiam istam communem limitat in vndecim casib',quos ibi à n.400.vsq; ad n.416.abūdè poteris videre. idē.

Iuram

Iuramentum sufficit præstare super quacunque scriptura, licet non sacra de consuetudine, qm̄ iam diu communis inualuit stylus, & consuetudo ꝙ iurare sufficiat super quacunque scriptura habito respectu ad sacra Dei Euangelia, solet quippe dici per notarium. Titius iurauit ad sancta Dei Euangelia manu tactis scripturis,opinio iurantis,& relatio ista quā habet ad scripturam faciunt,ꝙ illa scriptura habeatur loco Euangeliorum, quantum ad firmandum iuramentum, nec iurans dicit iuro super hæc Euangelia, Sed in gñe dicit iuro ad sancta Dei Euangelia,& huiusmodi ꝓsuetudo seruanda est,ita voluerūt elegāter Bald.Sali.Cor.& Cur.in auth.sacramenta puberum.C.si aduersus venditio.Imo.in c.cùm contingat. de iu.iur.Bald.& Affl.in c.j.§.item sacramēta.n.20.de pace iuram.firm.gl.no.in clem. 1.§.porrò. in ver.tacta.ad fi.de hæret. & post eam Imo.Card.Bonifa.de Vitali.& cæteri cōiter,Cors. latè in add.ad abb.in rub.de iu.iur.in 1.part.q.4.circa fi.Ruin. cons.103.n.11.vol.4.Paul.Castr.& Alex.in l.iurari.ff.de iureiur.cum aliis ꝓcondantibus,de quibus ibi per eum.Sed ista cōmunis,&indubitata ꝓclusio interpretatur non habere locum in casibus in iure expressis,qui tactum sacrorum Euangeliorū requirunt,vt latè declarat Ruyn.in d.cons.103.nu.12.& Marquardus de Susannis in trac.de iudæis,& infidelibus,in 2.par. c.8.n.15.& mars.sing.415.iuramentum est magnæ importantiæ:sufficit alias loco Euangeliorum scripturas tangere secundum præcitatos doct. licèt cautela sit, & rationabilis(vt inqt Bald & Sal.in d.auth.sacramenta puberum)in loco contract' ad esse librum Euangeliorum,vel aliquam scripturam deuerbo Euangelij tractantem super quo, vel qua iuretur, meritò standum est inueteratæ consuetudini de qua d.Docto.passim attestantur,ꝙ quamlibet scripturam tangere sufficiat. idem.

Iuramentum debet habere tres comites, veritatem, iustitiam,& iudicium.Cur.iun.cons.141.n.9.com.dicit. B.Villal.

Iuramenta omnia quæ sunt à iure introducta possunt per procuratorem specialiter constituū præstari. com.dicit Frācisc.Curt.in l. admonendi.nu.363.ff.de iureiur.refert Phanu. in tracta.de iuram.in litem.nu.20.in 2.par. I.Fichard.

Iuramentum inducit obligationem.Io.de Selua.de iureiur. par.3.cons.2.com.dicit.

Fallit,si sit sine causa:adde Fel.in c.1.de pactis.comm.dicit. sed hanc intellige de iure ciuili: quia iuramentum non vestit pactum nudum.Ias.in l.si quis maior.C.de transa.nu.23.com. dicit,& vide quæ habes in verbo actio. B.Villal.

Iuramentum debet obseruari in forma specifica, & non sufficit per æquipollens,Ias cons.4.vol.3.com.dicit. idem.

Iuramenti absolutio aliter concedi nō debet nisi parte pri' citata & audita.com.dicit,&sequitur Coua.lib.1.var.reso.ca. 4.nu.5.vbi refert Curt.Deci.& Seluam, hanc dicere communem. Prætereà firmamus quoque in verb. Absolutio à iuramento,&c.hanc similiter dicit communem.

Contrariam verò opinionem magis esse communem testatur Mat.de affl.decis.220.n.10.& 11.vbi pro illa allegat Io. And.in add.ad specu.Oldr.Cald.Ant.deBu.Io.de Imo.Pau.de Cast.in consiliis,Anto.de pra.veteri inter consilia Alex.Et ipsum quoque Alex. cons.222.vol.2.& cons.53.vol.3.Petr.Ancha.Lap.Laurentium de Rodolph.Ias.Ant.de Alex.de Neap. Marian.Soci.Florianum de S.Petro,Ludo.Ro.Barth. Cæpol. Ant. Corset. in suo Repert. ad abb. in vers.Absolutio,Io. Milis,in suo repertorio.in ver.Iuramentum.Et denique Fel.in ca. 1. de iureiu.Qui tamen ibidem nu.23.tenet potius priorem opinionem,quatuor tamen limitationibus adiectis.

Limitat autem idem Matth.in d.nu.11.nisi fuisset Pontifici in tali impetratione absolutionis subreptum,quia tunc absolutio non valeret,&c. I.Fich.

Adde ꝙ negatiuam magis comm.dicit affl.decis.220. post Anch.cons.18.vers.2.præsupposito. quam etiam laudant ca. Tolos.q.62.Ias.in l.nec quicquam.§.vbi decretum.ff.de of.ꝑ cons.in l.patre furioso.ff.de iis qui sunt sui vel alieni iur.Natt. cons.144.173.Rol.cons.13.n.38.cons.59.nu.28.libr.1.cons. 2.n.11.lib.2.declara vt per Osasc.decis.125.n.7.Viuium com mu.opi.lib.2.concl.1.Gabr.com.concl.lib.2.tit.de citat.cōcl. 1.nu.91.Burs.cons.72.n.25.lib.1.vbi ꝙ non requiritur partis citatio,secundum communem quam seruari dicit in pract.vide quæ scribunt Curt.Sen.cons.43.Curt.iun.cons.152.libr.2. Natt.cons.166.& cons.seq.

Iūramentum firmat contractum:si per statutum prohibeatur,contrahere Ias.in auth.sacramenta.nu.53.C.si aduer.ven. comm.dicit.

Per istam communem videtur euacuari l.6.tit.1.libr.3.ordi.de qua vide per doct.de Pala.rub.in repet.c.per vestras. de dona.inter vir.& vxor.§.fi.nu.30.propè finem repe.Sed dicta lex limitatur in contractu minoris.vt in l.59.ti.18.par.3.& in omnibus contractibus in quibus requiritur iuramentum ad eius validationem,vt in pragm.

Amplia,etsi interuenerit iuramentum ante,vel post contractum,Alc.c.cum contingat.de iu.iur.nu.133.com.dicit.

Amplia secundò,ꝙ in tantum hæc communis,& præcedēs est vera: ꝙ iuramentum tollit purgationem moræ.Ant. rub. cons.113.com.dicit.Et non requiritur aliqua interpellatio ad hoc ꝙ incurratur in moram si contractus, vel promissio fiat cum iuramento,Gozza.cons.25.nu.10.com.dicit,vbi tamen distinguit:aut quæritur ad hoc ꝙ pœna contractus debeatur, requiritur interpellatio,secus tamen ad hoc ꝙ promittens teneatur ad interesse,& sic intelligitur dictum Bald.in ca.1.§.ad hoc.in fine.& Alex.in l.quòd te.ff.si cert.peta. quæ distinctio est ex mente Boer.de mora.ver.10.principa.

Amplia tertiò ꝙ iuramentum supplet omnes defectus, ac solennitates,quæ possunt opponi ꝑ instrumentum,in quo interuenit iuramentum: etsi aliunde peruenisset quam ex defectu ætatis,Cur.iun.cons.47.nu.2.com.dicit contrariam. Imò ꝙ omissio solēnitatis probatoriæ de iure ciuili licet iuramento sit actus decoratus vitiat actum, Alc.in ca.cum contingat. de iureiur.n.151.com.dicit.Sed pro concordia est præsupponendum vnum: per quod diluitur omnis hæsitatio: ꝙ iuramentum nusquam tendit ad supplendum probationis defectum, sed ad ipsius actus confirmationem, vt plenius asserit noster Coua.in repe.c.quamuis.de pactis. par.2.§.6. Et ideò non est mirum, sed dicamus ꝙ omissio solennitatis probatoriæ nonvalidatur iuramento,in aliis autem solennitatibus sic vt prima communis tenet.

Amplia quartò,ꝙpromittens soluere cum iuramento non recompensat,Gozza.cons.32.n.15.& 16.com.dicit reprobato Bar.in l.amplius non peti.ff.rem rat.habe.

Fallit primò,quando prohibetur ex ratione,vel natura rei: vt quia ea non sit in commercio,Alc.in c.cùm contingat.nu. 179.de iureiur.com.dicit.

Amplia quintò,ad ꝑctum vel alienationem rei dotalis mediante iuramento,quia per iuramentum firmatur,Io.Igne. in l.1.§.si vir&vxor.n.145.ff.adSylla.com.dicit,licet eam per plura reprobet,quem sequitur addi.ad Alex.in cons.27.vol.1.in vers.salutis,tandem concludit ꝙ licet ipsa mulier teneatur stare contractui iurato:si ex iusta causa restitutionem non impetret, ñ eius hæredes non tenenī nec adstringunī iuramēto.

Fallit secundò,si prohibeatur ex fauore publico, Alc.ibi.n. 83.comm.dicit.

Restringe istam fallentiam:quando fit prohibitio ex fauore priuato:licet in consequētiam resultet fauor publicus, idē ibidem.nu.92.com.dicit.Ex hac communi diluitur hæsitatio de qua quæritur iuxta legem 39. cau. reprobantem donationem omnium bonorum,etiam præsentium ꝙ illa lex non habet locum si fiat cum iuramento:cùm lex in fauorem subditorum sit introducta, vt dicitur in simili de donatione excedente quingentos aureos non insinuata:ꝙ si interueniat iuramētum,valet.Ant.Gomes.in d.l.69.com.dicit.ex Pan.& Imol.in c.cum contingat,de iureiur.

Fallit tertiò, in contractu simulato: quia non firmatur iuramento,Bello.cons.48.nu.4.com.dicit.vt est confessio dotis in fraudem creditorum,Rube.cons.102.com.dicit.

Restringe istam limitationem: si contrahens iurat omnia, & singula contractus esse vera:nam hæc verba operantur, vt non possit dici ꝑctus simulatus.Cur.iun.cōs.110.n.5.com.d.

Fallit quartò,est defectu consensus.Cur.iun.cons.74.nu.3. communem dicit.

Iste consensūs non cadit in minori 14.anno.& ideò etiam cum iuramēto,nihilvalet quod agit l.56.ti.5. licet doct.variè loquantur in auth.sacramēta puberum.C.si aduersus vendit. de quo per Ias.ibid.nu.7 & Pan.cons.108.vol.2.& gl.in ca.ex his.de sponf.& Matth.de affl.in deci.Neapo.nu. 322.per totum,& vide quæ habes.nu.86.in vers.minor.

Fallit quintò, in alienatione facta ꝑ filiū de bonis in quib' pater habet vsumfructum.Cur.iun.cons.152.n.7.com.dicit.

Nota istam cōem ad intel.l.55.tau.vbi dicitur ꝙ mulier nō pōt facere ꝑctum,nec distractū sine consensu viri durāte matrimonio,ꝙ ēt mediante iuramēto,nō valet talis ꝑctus:qd̄ ēt est ex mēte Coua.in epis.4.c.7.§.1.n.3.qd̄ mihi placet.ꝑ quo etiā est com.opi.de qua in verbo maritus,vbi dicitur ꝙ maritus habet vsumfructū bonorū vxoris,durante matrimonio.

Fallit sextò, si ex iuramento inducatur peccatum:non est contractus obseruandus,Alc. in c. cum contingat.de iureiur. nu.101.communem dicit.

Per hanc l.declaratur l.16.tit.11.par.3.

Fallit

Fallit septimò, si iurans enormissimè lædatur quia per iuramentum non tollitur enormissima læsio: Cur. iun. cons. 141. nu. 6. com dicit. & Io. à Ripa in l. 2. de donatio. C. nu. 10. refutans Alex. in cons. 42. & cons. 125. volu. 1. dicentem communem contrariam. B. Villalob.

ADDITIO. Quòd prior opinio communis sit, testatur etiam Ias. cons. 133. nu. 8. & 9. vol. 4. I. Fichard.

Amplia istam septimam fallentiam etiam si mulier cum iuramento renunciaret enormissimam læsionem, nisi appareat velle donare. Dec. con. 379. com. dicit, contra Alex. postremo pro resolutione istius dubij, vbi doctores variè loquuntur, vide Didac. Coua. in repe. c. quamuis pactum. de pactis, lib. 6. in 3. par. §. 4. à nu. 3. vsque ad n. 9. vbi ponit duodecim conclu. & ex secunda. & tertia resultat solutio ad nostram communem vbi concludit, ꝙ quando læsio fuit enormissima multo maior quam vltra dimidiam, ꝙ procedat nostra communis de æquitate, si tamen non multùm excessit vltra dimidiam procedat communis, Alex. vide per eum. B. Villalob.

Fallit octauò, in iuramento secundo præstito contra primam, quia non est obseruandum, Fran. de Are. in l. qui iurasse nu. 38. ff. de iureiur. communem dicit.

Fallit nonò, si per metum extorqueatur, Io. de Imol. in c. verum. de iureiurando communem: dicit: licet requirat absolutionem. vt per eum ibi.

Nota in hac fallentia quod iuramentum præstitum in prima venditione, non operatur quin secunda venditio valeat, licet ipse iurans teneatur ad factum præcisè Iaso. in l. quoties. nu. 36. C. de rei vend. communem dicit.

Nota ista communem ad ampliationem l. 50. tit. 5. part. 5. cum qua concordat l. quoties. C. de rei vend.

Fallit decimò in casu fortuito, de quo non præsumitur cõtrahens cogitasse. Io. de Ripa in l. 11. nu. 10. q. 3. C. de reuo. dona. communem dicit.

Fallit vndecimò, in promissione de non reuocando testamentum, quia tale iuramentum est contra bonos mores, & licet contraueniens sit periurus. actus tamen tenet Alci. d. c. cũ contingat. nu. 77. & Anto. de Trem. in addit. ad Bonacursum, in prac. exceptio. in rubr. qui. mo. nu. 22. & Didac. Coua. in rubri. de testa. part. 1. nu. 15. com. dicit.

Nota istam communem ex qua confunditur opinio Dida. leg. Seg. in l. filius dum in ciuitate est ff. de verb. obl. nu. 23. dicentis ꝙ iuramentum appositum in primo testamento operatur vt secundum non valeat, quia iuramentũ habet vim clausulæ derogatoriæ. per verbum Bart. in l. si quis. in pr. de leg. 3. & Ias. in l. si mihi. §. in legatis. ff. de leg. 1. Et clausula derogatoria habet vim, vt secundum testamentum non valeat. l. 22. tit. 1. part. 6. possit enim dari certa concordia, quæ est ex mente, Alc. in quantum reprobat opinio. Bart. in d. l. si quis. ꝙ opinio communis procedat, quo ad effectum iuramenti: & sic ꝙ non impediat secundum testamentum. Alia autem opi. concernat vim iuramenti & quod testamentum valeat eo modo quo de iure valere potest cum secundum communem opi. relatã. nu. 158. j. & vis iuramenti sit, ꝙ importet idem quod clausula derogatoria: ꝙ secundum testamentum non valeat: nisi de eo fiat mentio, & cum hoc recipit maximam extensionem d. l. 22. cogita. Et nota aliud satis notabile, quod iuramentum operatur, & habet vim clausulæ derogatoriæ circa primum testamentum habens clausulam derogatoriam. ꝙ secundum. in quo est iuramentum, deroget primo, ac si de eo plena mentio facta esset. vt per Io. Lupum in re. §. vlt. num. 23. quæ multum concludit ad ampliationem d. l. 22.

Fallit duodecimò, in iuramento assertorio cõiugum, quia inter eos nõ validat donationes, Cur. iun. ꝓs. 95. n. 5. com. d̃t.

Fallit tertiodecimò, in pacto de futura successione, quia non firmatur iuramento. Curt. iun. cons. 25. n. 7. communem dicit. & vide in verbo pactum. nu. 1. cum seq.

Fallit quartodecimò, in obligatione ad carceres, & renunciatione cessionis bonorum, quia non firmatur iuramento, Alc. in c. cum contingat. de iureiur. nu. 6. com. dicit. Et vide in verb. obligatio. nu. 7.

Fallit quintodecimò, in iuramento apposito in donatione: quæ reuocatur per superuenientiam filiorum. per l. 2. C. de reuo. dona. Io. Arri. de dona. lib. 3. C. nu. 17. com. dicit.

Fallit sextodecimò, in contractu facto per prodigum, quia non firmatur iuramento, Alc. in ca. cum contingat de iu. iur. nu. 138. & Boc. in cons. Bitu. §. 8. communem dicunt.

Amplia istam fallentiam ad alienationem prodigi: Alc. in d. c. cum contingat. nu. 146. com. dicit.

Fallit decimoseptimò, in donatione omnium bonorum, tam præsentium, quàm futurorum, quæ non firmatur iuramento, Cur. iun. cons. 25. nu. 6. comm. dicit.

Nota istam communem, & secundum eam intellige l. 10. titu. 11. par. 5.

Fallit decimooctauo, in confessione mariti de dote recepta, vide s. confessio, contra deci. cons. 202. quam refert Bello. cons. 3. nu. 2. B. Villalob.

Iuramenti effectus licet non possit tolli per statutum tamẽ potest statui quod in contractu minoris in quo interuenit iuramentum, præsumatur minor dolo inductus: & valet tale statutum, Curt. iun. cons. 118. nu. 6. Ias. in auth. sacramenta puberum. C. si aduer. ven. nu. 85. comm. dicit. idem.

Iuramentum si ex dispositione legis vel statuti defertur potest tñ aduersarius probare contrarium. Tiraq. de vtroque retract. §. 4. gl. 1. de retrait lignagier, n. 2. com. dicit, hæc communis in iuramento statuti, vel legis, secus tamen si deferat à parte, quia postea non reuocatur per probationes de nouo repertas l. 25. tit. 11. par. 3. quod generaliter dicit Bald. in l. in bonæ fidei. C. de rebus creditis, partem non esse admittendam ad probandum contra iuramentum delatum sed Coua. in reso. c. 13. lib. 2. nu. 1. dicit relinquendum arbitrio iudicis.

Nota istam communem ad intel. l. 9. tit. 7. par. 3. B. Villal.

Iuramentum in litem non defertur nisi contra verè dolosum vel delinquentem: etiamsi ille haberetur pro doloso vel delinquente, secundum formam iuris communis vel statuto rum com. dicit Ias. l. si quando. nu. 37. & ibidem Io. Bapt. à Plotis, in repet. sua nu. 168. cum seq. I. Fich.

Iuramentum non defertur in causa famæ. Marc. Ant. in tracta. de iudice. nu. 175. comm. dicit. B. Villalob.

Nota ad limit. l. 2. tit. 11. part. 3. vbi dicitur quòd iuramentum defertur parti. idem.

Iuramentum in supplementum probationis, licet in criminalibus nor. deferatur, intelligendum est de accusatore, nam reo, vbi de pecuniaria agitur, deferri potest comm. dicit Alex. cons. 66. vol. 1. vt refert Minsing. obs. 87. cent. 2. I. Fich.

Iuramentum defertur in causa matrimonij habenti semiplenam probationem, quando aliquibus coniecturis coadiuuatur. Cur. iun. in l. admonendi. nu. 67. ff. de iureiur. com. d̃t. B. V.

Nota ad ampli. d. l. 2.

ADDITIO. Adde Zas. cons. 9. circa fin. lib. 1. & Rom. in l. admonendi. n. 85. ff. de iureiu. Sequitur Didac. in Epito. 4. li. Decre. 1. c. 4. nu. 5. circa fi. I. Fich.

Videtur in contrarium de hoc Iuramento, consilium Doc. Germaniæ, quod est inter consilia Zasij lib. 2. cons. 3. in pr. Et ꝙ communis sit in contrarium, simpliciter tenet, & firmat Io. Bapt. Ferretus cons. 197. n. 7. part. j. Adde Io. de Selua. in tract. de iura. in 2. part. 3. q. B. Villal.

Quod iuramentum purgatorium in causis matrimonialib. semper debeat exigi à Reo, licet actor nihil probauerit, Host. & Doct. communiter dicere asserit Pan. in c. Attestationib. in fi. de despon. impub. &c. Tamen id videtur esse contra text. in c. fi. ext. de iu. iur. Et doct. in ꝓsiliis passim ꝑium tenẽt. I. Fich.

Nota ꝙ licet pars damna, & interesse dimittat declaranda p aliam partem, & ꝙ in eis stetur suo iuramento, nihilominꝰ põt peti reductio ad arbitriũ boni viri. Coua. in suis reso. c. 13. li. 2. nu. 1. comm. dicit ex Pan. in c. Quintauallis de iureiur. B. Vill.

Iuramento accusatoris in materia Furti nõ credit: videlicet quo ad ipsum furtum probandũ. secus quo ad illius qualitatẽ, com. dicit Franc. Duare. l. in actionib. ff. de in litem iur. nu. 50. refert Phanu. in tract. de iu. iur. in litem, in 2. part. nu. 63. P. F.

Iuramẽtũ habet vim clausulæ, vt actus valeat quẽadmodũ valere põt, Alc. in c. cũ ꝓtingat. de iu. iur. n. 184. & 170. com. dicit. & Coua. in §. relicti d. c. quamuis, par. 2. §. 6. cons. 166. B. V.

Iuramento denunciationis euangelicę creditur, Alc. de pręsumpt. regu. 3. præsum. 16. nu. 7. comm. dicit. idem.

A Iuramenti necessarij delatione, qua non continetur simul vel absolutio, vel ꝓdemnatio, appellare nõ licet, cũ talis sn̄ia sit, solũmodo interlo. ex qua nec actio, nec exceptio possit oriri sed adhuc diffinitiua expectetur. Ita post Bar. Antesignanũ tenẽt Alex. Sali. Raph. Fulg. Ias. multos ibi alios allegãs. Et communiter doct. l. in actionib. ff. de in lit. iur. Et Inn. c. fi. in fi. & eo. ti. cum quo ibidem cæteri canonistæ, Io. And. Ant. Butri. Host. Card. Alex. Io. de Ana. & Io. de Imol. transeunt. I. Fich.

Iuramento se astringẽs corã nõ suo iudice litigare, non põt pœnitere, Fel. c. j. de iud. cõm. d̃t. teste Coua. ĩ rub. de testa. B. V.

Iuramentũ calumniæ, ẽt sine speciali mãdato, præstare possunt, tutor, curator, Oeconomus, Prælatus & cæteri habentes administrationẽ alieni patrimonij. p tex. & ibi Bar. cõiter recepto. in l. 2. §. obseruari. C. de iureiu. propt. cal. Ab. & oẽs in c. Imperatorum. de iura cal. & gl. ab omnib. recepta in ç. in pertractandis ꝛ. ti. Hæc Dida. Coua. in lib. j. varia. reso. c. 6. in fi. I. F.

Probatio

Probatio per iuramentum ex l. si quãdo. C. vnde vi. locum habet contra hæredem. com. dicit Minsing. obser. 12. cent. 4. idem.

Iuramentum calumniæ licet tacitè remitti possit, nec ex eo processus corruat. c. 1. & ibi gl. in verb. tacitè, & in ver. annullandus. & Doct. de iuram. cal. in 6. tñ si pars illud petierit, præstari debet, & si non præstaretur in aliqua parte iudicij, ꝓcessus totus & sententia inde secuta annularentur, quia tunc dicitur omissum vnum de substantialibus iudicij. Bart. in l. de pupillo. §. quia opus nouum. nu. 1. Alex. n. 2. Ias. n. 3. ff. de noui ope. nũ. Io. de Imo. in l. qui bona fide. §. si alieno nomine. nu. 9. Alex. de Imo. nu. 14. ff. de dam. inf. Quòd ante illos asseruit Ia. Bu. in l. 2. §. sed quia veremur. C. de iura. prop. calũ. dan. vbi est tex. apertus, ꝙ tale iuramentum remitti non possit, quia propter vtilitatem publicam præstari debet. Quòd cum eo tempe ramento intelligitur, ſm communiorem Doct. sn̄iam, qñ per partem fuerit petitum, licet nonnulli voluerint, nec etiam tacitè remitti posse, per illum text. generaliter loquentem, sed com. opi. est in ꝑium, quod tacitè remittatur, & per eius amissionem processus nonvitietur, nisi per partem petitum fuerit. T. Ferra. in tract. Caute. Cau. 12. ꝓsulendo scribit Marian. Soc. iun. hanc esse communem sn̄iam in cons. 59. n. 1. in 2. part. cõsil. Quod adeò verum est, vt nõ valeret ꝓsuetudo vel statutũ, ꝙ iuramentũ calũniæ expresè remitti possit, quia talis ꝓsuetudo esset ꝗ publicam vtilitatem, & irrationabilis, cum hoc fuerit inductum ratione veritatis. d. §. sed quia veremur. c. cæterùm. ext. de iura. cal. Io. Pe. de Ferra. in sua Prac. in for. libel. actionis realis. in ver. per sacramentum calumniæ. n. 7. & 8. pulchrè Rolan. à. Val. in cons. 71. n. 7. cum seq. in 1. To. con Bernhar. Vuumbser. in suis prac. obser. ti. de iura. cal. verita. mali. & aliis. li. 1. c. 2. vbi apostil. addit. Obseruandum esse ꝙ in Camera Imperiali, licet iuramentum calumniæ petitum sit in 1. instantia, tamen huiusmodi nullitas non curetur, sed illa non obstante in principali nihilominus pronuncietur, dummodo de meritis causæ exactis prioris instantiæ constet. kirchouius.

Iuramentũ iocosè prolatum obligat, saltem ad veniale peccatum gl. in c. nam. §. fi. 25. dist. Viui. com. opi. par. 2. opin. 242. Bonacoss.

Iuramentũ nõ defertur in supplementũ probationis in criminalibus, vt est com. opi. Soarez in ver. iusiurã. n. 3. 12. Bona.

Iuramentum de veritate dicenda defertur in criminalibus. reo inquisito, vel accusato, aut quærelato, vt est com. opi. Soarez vers. iusiurandum. nu. 307. Bonacoss.

Iuramentum iudiciale. Quod iuramentum iudiciale possit retractari per instrumenta nouiter reperta sicut necessarium, fuit opinio noua do. Christophori de Castillio. & D. Fran. de Cur. in l. admonendi. in 32. charta suæ repe. ff. de iureiu. ꝓ qua est gl. Io. And. Im. & Gemi. in c. 2. de tem. or. in 6. quamuis Docto. antiqui vt plurimum tenuerint contrarium. Balb. decis. 139.

Iuramentum calumniæ præstari non debet de necessitate, quando proceditur per modum voluntariæ iurisdictionis. Item quando est quæstio iuris, quæ non exigit probationes. l. ornamentorum. ff. de aur. & ar. lega. Idem si esset quæstio de re notoria, quia notoria probatione non indigent. Idem si qs peteret priuilegium, vel dispensationem sec. Spe. in ti. de iura, calum. in §. sequitur. vers. quid vbi. & Bal. in l. 1. C. eod. Balb. decis. 38.

Iuramentum suppletiuum non debet deferri ei, qui non admitteretur in testem: quia iurans authoritate legis, est tanquã testis in causa propria. l. fi. C. de fideicommissis. l. Theopomp. ff. de dote prælega. quia in hoc inspici debet conditio personæ, secundùm Cynum, in l. in bonæ fidei. 7. q. C. de reb. cred. Bart. & do. Alex. in l. admonendi. circa fi. ff. de iureiur. Bal. in l. qui accusare. C. de edend. Balb. decis. 283.

Iuramentum damnum passi. Contra iudicem, qui tulit sententiam iniquam dolosè, statur iuramento damnum passi de suis damnis & interesse inde supportatis, secundum Inn. in c. fi. extr. quod met. caus. facit quod vult passi. Bar. in l. quidam tabularum. ff. de fur. Balb. decis. 284.

Iuramentum. Quando actor & reus probarunt tantum semiplenè. Si iudex deferat iuramentum alteri eorum suppletiuum. tunc succumbens non condemnatur in expensis. Ita notabiliter Bal. in auth. generaliter. in 5. col. C. de episc. & clericis. Balb. decis. 171.

Iuramentum non debet esse vinculum iniquitatis, ca. inter cætera 22. q. 4. & c. quanto, de iureiur. cum similibus. Et hanc opinionem tenent magis communiter doct. in auth. Sacramenta puberum. C. si aduersus vendit. & aliis locis, vt per Socy. iun. in cons. 47. nu. 14. vol. 4. E. Muscul.

Iuramentum operatur, vt à promissis nullo modo recedi possit nisi obseruantia promissionis vergeret in salutis æternę detrimentum: Vt est tex. in ca. cum contingat, de iureiur. & in c. quamuis, de pact. in 6. & vtrobique tradunt DD. Et est communе dictum in auth. Sacramenta puberum. C. si aduersus vẽdi. cum concord. per Soc. iun. cons. 94. nu. 12. volu. 4. & in terminis de iuramento, de non veniendo contra sententiam arbitrorum, tradit Cor. in cons. 2. in hac consultatione, &c. litera N. & Z. 2. vol. & in consil. 221. viso processu litera D. & E. eod. vol. E. Muscul.

Iuramentum præstitum de implẽdo promissionem, potest ita iurans ad instantiam creditoris. præcisè compelli ad factũ quoniam quando iuramenti obseruatio non vergit in dispendium salutis æternæ, neque in alterius præiudicium, semper seruari debet. Vt est cõis cõclusio doctorum in c. cum cõtingat. de iureiur. Et in c. quamuis, de pact. in 6. Soc. iun. cons. 45. nu. 9. vol. 4. E. Muscul.

Iuramentum suppletorium non defertur in causis magnis ita est communis doctrina Bar. & aliorum in l. admonendi. ff. de iureiu. Quæ autem sit causa magna, declaranda est arbitrio boni viri, vt ibi per Doct. & Soc. iun. in cons. 82. nu. 29. vol. 4. E. Muscul.

Iuramentum nõ tollit defectum insinuationis. Et licet hæc si ardua & difficilis quæstio, in qua doctor. ita varij sint, vt non facilè cognosci possit, quæ sit communis opi. vt constat ex iis quæ scribit Tiraq. in l. si vnquam. in pr. C. de reuo. dona. Tñ superiorem pro clara præsupponit Bal. in con. 165. verba dicũt, &c. propè finem in j. vol. Et prout Pau. de Cast. eam esse veriorem affirmat in cons. 100. visa quadam scriptura. in antiquis, & dicit Raph. Cuma. in l. Modestinus. ff. de donatio. Quòd ferè omnes Doctores ita teneant. Et sic potest dici, quod tunc esset com. opi. pro ista parte, pro qua esse communem asserit illam sequendo, vbertimus doctor Andre. Barba. cons. 16. pręclarè scripsit. 2. vol. Et hanc opinionem amplectitur Soc. iun. in cons. 8. nu. 10. in fi. vol. 4. E. Muscul.

Iuramentum appositum cõtractui. intelligi debet secundũ naturam eius. nec quicquam auget, aut operari potest. Vt voluit Bar. in l. sed & si quis. §. quęsitum. ff. si quis cautio. Cũ quo est communis opi. vt ibi per Ias. Tradit Deci. in cons. 240. nu. 2. & nu. 3. & in cons. 493. n. 26. Corn. ibi cons. 241. litera H. 2. vol. & in con. 46. litera M. 1. vol. Soc. Sen. in l. frater à fratre n. 36. & nu. 37. ff. de condict. indeb. Ruyn. in con. 126. 4. vol. pro pè finem. Et hoc comprobatur, quia iuramentum non operatur, vbi deficit consensus, nec illum potest supplere. Vt docet Bart. in l. si quis pro eo in octauo memb. ff. de fideiuss. & ita se habet communis opinio vt per Cur. iun. cons. 23. n. 5. & dixit Ruyn. in cons. 98. nu. 9. & 23. vol. 1. vt refert Socin. iun. cons. 20. nu. 32. vol. 4. E. Muscul.

Iuramentum addit forum foro, & faciat vt virtute ipsius laicus possit in vtroque foro conueniri laico & canonico, vt est communis opi. de qua Ias. in cons. 9. nu. 3. in 1. vo. Quod intelige, vt ibi per eum. Et iuramentum obligat quem præcisè ad factum. vt est communis opi. vt ibi n. 10 Et iuramentum habet executionem paratam, vt est communis opin. de qua Ias. d. cons. 9. nu. 3. in 1. vol. Et iuramentum impedit moræ purgationem, vt est communis opi. de qua Ias. in cons. 28. nu. 1. in 1. vol. de iure ciuili, secùs de æquitate canonica. quia ille est perjurus qui contrauenit iuramento, & est infamis ipso iure, vt est communis opi. Villalobos commun. opi. in ver. periurus. n. 75. Et periurus non potest petere absolutionem, à iuramẽto, vt est communis opinio, de qua Fel. in capit. 1. num. 28. de iureiur. col. 11. vers. quæro. de quo Gozadi. in cons. 69. n. 21. Cur. Senior. cons. 43. nu. 1. Bonacoss.

Iuramentum in litem potest deferri etiam contra minorẽ annorum 25. adultum tamen, seu doli capacem, qui dolum vel delictum commiserit in faciendo, puta committendo violentiam, vel damnum dando. quia talis non excusatur à pœna legis vel statuti, nec à iuramento in litem. etiam per viam restitutionis in integrum. Plotus in l. si quando num. 683. C. vnde vi. com. dicit. Bonacoss.

Iuramentum in litem potest deferri etiam in causis criminalibus. Bartol. in lege ait prætor. ff. de iureiurad. vbi & apostillan. Probato scilicet delicto per partis confessionem, vel per duos testes, ita quòd non sufficit dictum vnius testis cum iuramento. in supplementum probationis, ad probandum ipsum crimen. Potest tamen iurari in litem contra delinquentẽ seu criminosum, dolosum, vel malitiosum, au fraudatorem, vel reum criminis cuiuslibet, probando ex ipso iuramento dãna, interesse ac expensas rerũ ablatas. vel deuastatas, & rerũ q̃titates, preciũ & estimationẽ, & alia q̃ ꝓmodum partis iurãtis

pecum

pecuniarium respiciunt, vt est com.opin.de qua Plotus in l. si quando.n.686.Etiam quod criminaliter actum esset, non solum pro consequenda rei æstimatione, puta dupli, tripli, vel quadrupli, parti tamen & non fisco applicandi, vt est com. opi.de qua Plotus ibi.nu.687. Amplia etiam aliter, vt ibi per eum.Et limita vt ibi.nu.686.vide Alex.in conf.65.nu.1.in 1. vol.vbi dicit magis com.opi.esse, ꝓ in criminalibus, quando adest accusator,non defertur iuramentum. Bonacoss.

Iuramentum in litem defertur contra raptores, robatores, vi bonorum probato prius delicto per testes vel confessionē,super rebus sibi derobatis,vel raptis,& super qualitate, quāritate,precio,&ęstimatione,etiā respectu dupli,tripli,aut quadrupli, & alterius pœnæ pecuniariæ parti læsæ applicandi,vel applicandæ,licet non fisco,vt est com.opi. de qua Plotus in l.si quando.n.710.C. vnde vi.Bona tamen vita ex mala procedens,facit alicui esse credendum,vel non credēdum sacramento suo.Ange.in l.si quos forte.C.de postlimi.reuer.& qualiter quis probari possit bonus ponit.Ang.in auth.de monachis.§.cogitandum. Bonacoss.

Iuramentum de veritate dicenda, potest deferri reo in criminalibus,vt est comm.conclusio.mars.in l.quæstionis.n.83. ff.de quæstio.licet hoc sibi displiceat.Dicens, ꝓ pluries finxit se velle deferre tale iuramentum, & postea retrahebat scripturam,nolens vt super ea iurarent rei.vide tu tamen Neuiza. in sylua nuptiali.li.3.sub n.44. vbi refert Adrianum Papam quo libet III.Cla.29.dicentē,ꝓ iudex tale iuramentum deferre potest,etiam si suspicetur,ꝓdeierabit licet secus in parte,quia iudex debet communi hominum vtilitati prospicere.Et ita magis communem opi. dicit Clar.q.45.vers. sed quæro. Fallit in rea muliere grauida,vt est com.opi.Iuxta illud vulgare.grauida sum,nolo iurare.Monteleo.in pract.crim.arbi.part.4.ti.exceptiones aduersus dictum facinus muliebre.Et licet in criminali debeat iurari de veritate,non de credulitate.Et ita moris iudiciorum, inoleuerit & antiquitas existat. Fallit in casu in quo credulitas sola sufficit ad inducendum delictum.Ang. in l.Marcellus.in §.1.ff.de actione rerum amotarum. De consuetudine autem seruatur, ꝓ accusator tempore quo corrigit accusationem,iurat vera esse contenta in ea,nec aliud iuramentum postea exigitur.Castr.in l.1.col.2.nu.9.C.de iu.iur.propter calumniam.& not.ꝓ statutum disponens circa iuramentū est nullum ipso iure.abb.in c.tua.nu.8.de decimis, & est com. opi.vt per Apostill.ibi. Bonacoss.

Iuratur in litem contra dolosum,vt est com.opi. Plotus in l.si quando.nu.138.C. vnde vi.etiam ꝓ quis hospiti valisiam clausam consignauerit, & alia similia clausa, & non aperta.si fuerunt dissigillata & aperta.Plotus in l.si quando.nu.190.cōmunem dicit etiam ꝓ ipse hospes,nauta,stabularius,vel depositarius, non dissigillasset vel ammouisset, sed eius famulus, gargionus,vel quiuis alius,vt est com.opi. de qua idem Plot. nu.400.fallit,vt ibi per eum n.401.& seq.Idem contra depositarium,propter moram in re danda,aut tradenda,vel restituenda,quę dari aut tradi,vel restitui debuit,quia dicitur dolus in omittendo, & sic ob dictam moram potest in litem iurari, vt est com.opi.Plotus ibi.nu.613.idem in eo,qui lacerauit instrumentum,quia standum est iuramēto aduersarij de contētis, in d.instrumento lacerato. Decius consil.521.numer.18. Bonacoss.

Iuramentum contra dolosum ratione doli in faciendo vel omittendo,vel clandestinitatis,potest deferri. Etiam si probaret in genere se esse bonæ vocis,conditionis & famæ, quia talis probatio in genere non tollit specialem probationem doli,nec facultatem iurandi,vt est com.opin.Plot.d.l.si quando. nu.678.C.vnde vi.Et no.ꝓ modestius est non iurare,quàm iurare.& modestius est referre,quàm iurare.Ang.in l. illud.§.1. ff.de constit.pecunia. Bonacoss.

Iuramentum non censetur repetitum in treuga prorogata vt est com.opi.de qua Moronus de fide treuga &pace q.188. nu.13. Bonacoss.

Iuramentum in supplementum probationis non defertur in criminalibus accusatori semiplenè probanti, vt est com.opi.Clar.q.63.in pr.& com.dicit mars.in l.maritus.nu.13.ff. de quæstio.fol.131.vbi dicit com.esse opi.ꝓ in causa merè criminali criminaliter intentata non deferatur iuramentum in supplementum probationis.Nisi esset plusquàm semiplenè probatum,& probus esset accusator,com.est opi.Clar.vbi s.vers. scias autem. quam tamen non admittit Clarus in pœna corporali etiam leui, si esset pœna imponenda pecuniaria, com. est opi.Clar.ibi vers.scias autem.Quicquid Cephalus dicat de communi.cons.141.n.20.& no.ꝓ multa requiruntur ad hoc vt iuramentum in litem habeat locum,inter alia requiritur,ꝓ quis potuerit cogi ad factum precisè,&circa actionem cadat affectio.Secundò,ꝓ natura actionis hoc accipiatur,vt quia actio sit bonę fidei directa.Et in quibus secundum naturam eorum potest quis ad restitutionem cogi precisè,alias secus.Vel ꝓ actio sit arbitraria,vt actio in rē,vel alia arbitraria.Tertiò,ꝓ volens iurare sit habilis ad iurandum.Quartò,quòd arguatur dolus aduersarij, & quòd dolus requiritur in non parendo iudici in arbitrariis,ita Alex.in conf.214.nu.5.in vlt.vol.Plot. in l.si quando.C.vnde vi. Bonacoss.

Iuramento accusatoris in materia furti non creditur, quò ad ipsum furtum probādum, secùs quò ad illius qualitatem, communem dicit Duennas. in l. in actionibus. num.50.ff.de actio. Bonacoss.

Iuramentum purgationis defertur reo accusatore nō probante,etiam si nihil probet reus,vt est com.opi.Clar.q.62.vers. solet etiam. Et non adsint indicia contra reum ad torturā. In causa hæresis maximè obseruatur.Clar. ibi. vide Maran. in speculo.fol.213.nu.17.tit.de iuramento.Plot.in l.si quando. nu.407.C.vnde vi.Formam autem purgationis remissiuè refert.Cla.ibi.& hoc iuramentum purgationis obseruatur etiā in laicis.Et si extent contra reum indicia,quę ex suis defensionibus non sint sublata,vel elisa non est locus d.iuramēto, sed deuenitur ad torturam.Clar.ibi vers.licet.autem.Et de purgatione.D.m.Alc.in practica.ti.de purgatione.Et quis potest se purgare vno de decem modis per testes, per instrumentum, per præsumptionem,per facti euidentiam.per iuramenti delationem, item ostendendo se ex bonis parētibus procreatum. Ostendendo se esse hominem bonæ famæ,bonæ conditionis & honestæ.Si probat se alibi fuisse tempore commissi criminis,quam in loco vbi fuit cōmissum,si probet se affinē,vel de parentelas interfecti, vel aliàs amicum specialem antiquum. Vltimò si probet se hominem pacificum, & quietum & talē, qui nunquàm commisit,dixit,nec fecit,nec dicere,seu facere consueuit alicui iniurias reales,& verbales,rixas,inuasiones, rebelliones,sine iusta ac legitima causa, & talia qualia sunt illa,ad quę imputatur.&ꝓ pro tali fuit semper,& adhuc est cōmuniter habitus,tentus & reputatus,&haberi,& reputari cō sueuit inter illos, qui habent notitiam. Ita Beluisius in pract. tit.de probatione negatiua.nu.21.& seq.Etibi de iuramento purgationis, quod non potest referri.nu.28. Iodocus in Enchiridio criminal.c.41.& seq.ad purgationem autem inducēdam quæ sufficiant.Roma.cons.351. Sed an purgatus de crimine per sacramentum ex eodem facto poterit accusari.Alb. in rubr.ff.de iureiuran.& no. ꝓ vbi præcedebat diffamatio de crimine,requiritur,ꝓ accusatus,etiam accusatore non probāte,debeat præstare iuramentum purgationis.iuxta l.præsenti. §.sicubi.C.de iis qui ad eccle.confu.Alex.in l.qui accusare. C. de edend. D.Hiero.Gabriell.in cons.160.nu.1.& seq.& ibi n. 7.dicit,ꝓ propter leuem suspicionem,etiam in crimine hæresis non defertur iuramentum purgationis,vt est com. opi.& nu.9.subdit,ꝓ aliquando purgatio indicitur ex abundanti alicui,qui eum,vel petit,vel certè non renuit,vt ab omni suspicione etiam leuissima & varia liberetur. Et hodie numerus compurgatorum est arbitrarius,vt est com.opi. de qua Host. in summa.tit.de purga.§.quoties,Soc.senior.in c.quoties.nu. 14.de purga.canonica. Bonacoss.

Iuramentum suppletorium non defertur accusatori in causis criminalibus,vt est com.opi.ꝓ procedit absque difficultate in criminalibus,criminaliter intentatis,vt est com.opi.Sed inciuiliter intentatis non,si non esset actio famosa,&si plus esset quam semiplenè probatum, & esset probatus accusans. Tunc posset deferri iuramentum suppletorium, vt est communis opinio, quæ practica vbi ageretur de pœna corporali, etiam leui, non esset facilè admittenda. Sed si agatur in causa criminali,quę pœnam pecuniariam tantū haberet imponendam,posset deferri tale suppletorium iuramētum,vt est communis opinio.Clar.q.63.in pr. Bonacoss.

Iuramentum non debet esse vinculum iniquitatis, vt est communis opi.de qua Socy. iunior.in suo communium opi. in vers.iuramentum.nu.9.Et iuramentum operatur,vt à promissis nullo modo recedi possit, nisi obseruantia promissionis vergeret in salutis æternæ detrimentum, vt est com. opi. ibi.nu.10. Bonacoss.

Iurare debent rectores & magistratus secundum iura.authen.præsides.C. de episcopali audientia. Et ad formam statutorum vbique gentium.Alberi.in dict.auth.fiam in officiis secularibus tres actus interuenire debent.Electio,acceptatio, & ingressus in officiis.Cast.in l.Publius Mæuius.num. 4. ff. de condi.& demon.quando autem quis dicatur officialis,etiam antequàm ingrediatur, vide ibi,qui rectores secun. Alberic.

ibi deb

ibi debent eligi de nobilioribus & melioribus ciuitatum. vt in d.auth.in pr.vide per D.Osascum in decis.Pedemō. 1. & ꝓ sint diuites, vt si malè administrāt possit satisfieri reipublicæ. Et debent eligi meliores & sapientiores,&qui Deum timeāt, & sint forenses. Et qui non sint cōtumeliosi,sed moderati,& benigni,siue humani.l.si bene.vbi Saly. ff. de vsuris. per illum tex.& tales, prout Cicero in pluribus locis, præsertim in suo de officiis. & qui nolint esse sapientiores lege, quia ēt ꝓ ipsis detur arbitrium,ipsi non possunt facere contra statuta,nisi ex causa,vt dicit Saly.in l.si hominem.nu.2.ff.mandati.Licet hodie communis reputatio facit eos haberi pro idoneis & habilibus,vt est text.in l.si arbiter.vbi Castr.C.de sententiis & interlocu.Sed aliud est esse talem,aliud haberi pro tali. Cast. in cons.89.n.3.in 2.Cagnol.in l.res iudica.ff. de reg.iur. Et quid habeat agere,qñ quis eligit aliquem ad aliquod officium, ponit Monteleo in sua arbi.praxi.part.1.pag. 52.Et qñ quis eligitur ad aliquod officium,semper intelligitur tacita conditio iuris,si illud benè exerceat. nec in eo negligenter se habeat. vide fusius per Crauettam cons.132.n.8.& seq. Præsumitur tñ pro electo ad aliquod officium,ꝓ s.sit dignus & sufficiens.D. m.in tract.de præsum.regu.3.præsum.19.qui autem benè eligit est laudandus,vituperandus autem qui malè eligit.glo.in auth.de iudicibus.§.1.in vers.focam.& no.ꝓ officia hodie peti possunt à doctoribus,& non incidunt in l. Iuliam de ambitu.Vasquius in tract.de succes.par.2.libr.1.§.17.nu.13.& seq. pag.38.Et pauper doctor præsumitur officium affectasse.Bar. in l.spadonem.§.est autem.ff.de excusa.tut. Et officialis petēs officium,si malè se agat,tenetur de dolo,lata culpa & de leuissima etiam culpa,quando procurauit habere officium, vt per AEmylia.cons.140.vide Cagnol.de origi.iur. vbi de officialibus plura.Maneat ergo vnusquisque domi suæ tutus atque securus,& sua dignitate lætetur.l.1.C.de præto.& hono.prætu ræ.lib.12.quem tex.no.ibi Lucas de Penna. ꝓ dignitas honoraria lætitiam præstat.Nam qui administrationem habet,plerunque parit amaritudinem & laborem,necnon studium,curam,miseriam,vigiliam & calamitatem patitur,vt per Boeri. tract.de ordine graduum vtriusque fori.par.2.nu.28.vbi fusius.vide Ioachinum Operum de iuris arte.lib.3.ti.de vitiis,q ab his leges sustinent,vitari debent in fi.& Follerius,& cæteri fructus officiorum gustarunt amari. Domi tamen manendum est,cui cuncta sunt prospera,vt dicit Sophocles.Summa autem potestas non est alicui longo tempore committenda, nec summum arbitrium,sicut bene faciunt Alemani,qui omni anno mutāt sibi superiores suos,&hoc faciunt,ne nimis ad superbiam ascendant,quia ipsi multum odiunt superbiam,& refutant in partibus suis,& ideò pacificè viuunt populares,& gaudent.vt dicit Bald.in l.1.ff.de offi.præfec.præto.nam officia & honores non debent continuari, & eorum fieri continuatio, vt probat Tiraquellus in suo de iudicio in rebus exiguis.vers.62.Quia officiales durant tantum per annum, vt in l.defensoribus.cum gl.C.de defenso. ciuita.Io. de Platea in l. neminem.in 2.nota.C.de suscepto.& archa.libr.10. & nota. ꝓ si quis vult tempus differri, puta, vt Potestas exeat de suo magistratu & regimine.debet petere ab eo,vt assignetur tempus, ꝗ. quod possit accusare, & tunc iudex tenetur assignare terminum habile,vt est com.opi.Blancus in practi. criminali. fol.6.nu.41.vide Cæpol. cautela 25.& not. ꝓ potestates non habent iurisdictionem incontinenti cum ingrediuntur ciuitatem, sed postquàm iurarunt, & administratio sibi decernitur,vt dicit Ang.in auth.vt iudi.sine quoquo suffra.§.iusiurandum.Et debēt seruare formam commissionis&rescripti,quia aliter quàm sit sibi ꝓmissum,non possunt facere.vt dicit Cast. in l.solet prætor.ff.de iurisd.om.iud.

Iuramentum conscientiæ & purgationis defertur nautæ, si non habet indicium, vel præsumptionem contra se. Aliàs secus,quia aliis indiciis,vel per torturam. & ita quotidie practicatur.Blanc.in pract.crim.fol.38. Bonacoss.

Iuramentum non defertur in causa famæ. Blancus de indiciis.nu.175.com.dicit. Bonacoss.

Iuramentum si ex dispositione legis,vel statuti defertur,potest tamen aduersarius probare contrarium. Tiraquellus de vtroque retractu.§.4.in gl.1.nu.2.com.dicit. Bonac.

Iuramentum in litem de re subtracta, non defertur. quando non constat liquidò de re subtracta,vt est com.opi.de qua Plotus in l.si quando.nu.757.C.vnde vi.Grat.cons. 10.nu.7. &12.vol.2.Imol.cons.2.Crauet.cons.287.nu.5. idem.

Iuramentum calumniæ. Tacitè remitti potest ſcz non peten.c.1.de iuramento.cal.in 6.probatur.in l.de pupillo. §. qui opus.ff.de oper.no.nun.

Sed expresse remitti non potest.l.2.§.sed quia verem.C.de iuramento cal.de quo per Bar.ibi.& in d.§. qui opus. & in l.ꝓ bona.§.si alieno.ff.de dam.inf.Nec valeret consue.contraria. c.cæterum.de iuramento.cal.Cur.in d.l.2.in 2.col.al.Mathes. in not.66.alias est 65. Vide tamen Alber.in 2.part.q.170.vbi ponit an statuto. vel consuetudine. induci possit ꝓ non præstetur.iuramentum cal. P.Andora.

Quando petitur. iuramentum calumniæ si non præstatur, iudicium redditur.nullum.Bar.in d.§.qui opus. & ibi Alex.& in d.§.si alieno.in 5.col.Barb.in 3.vo. cons.48.Guid.Pap.consil.2.& cons.8.Et perdit causam qui dictum iuramentum requisitus non præstat.Ita Ang.Are.insti.de pœna te.litig.in 3.col. all.!ac.But.in l.2.C.de iur.cal.Et ita vult Curt.ibi.in 1.col. all. Mathes.in no.64.vide tamen latius per ipsum Curt.ibi & phi. in d.c.1.de iuramento calumniæ.in 6.

Limita procedere. quando petitur. à parte. Secus quando petitur.à iudice.Are.in d.§.sed quia veremur.

Adde ꝓ non tenetur.iurare nisi. iudice deferente. Bal. in l. 2.in 2.q.ff.de iu.iur.Paul.de Castr.in d.l.2.§.ꝓ si actor.in pr.de quo tamen vide latius per Cur.in.d.l.2.in 1.& 2.col.

Adde etiam sufficere. ꝓ iuramentum. calumniæ præstetur quandocunque.dummodo non sit conclusum in causa.gl.in ex literis extra.de iu.iur.Alex.in d.§.si alieno in 5.col. Ias.in l. iusiurañ.& ad pec.§.qui iusiurañ.ff.de iu.iur.& aliquid.in d.§. qui opus.Et suffic.semel iuramentum calumniæ præstari Angel.Insti.de pe.tem.litig. Adde insuper ꝓ ille qui iam perfecte probauit non tenetur.iurare de calumnia.Bal.in c.2. extra. de proba.per tex.ibi.& hoc.sequitur.Fely.ibi in 1.col. idem.

Iuramentum calumniæ.requirit spēc mand.Bal. in l. si procurator.C.de procur.Bar.in d.l.2.§.sin autem.C.de iur.cal.De quo.vide latius.Alex.in d.§.si alieno.aliquid per rotam.in no. deciss.37.Panor.in c.1.nu.15.de iuramento cal.& in c.in pertractandis nu.5.eo.ti. idem.

An iurañ sit de calumnia in causa summaria?Barb.in.3.volu.cons.48.tenet quod sic. idem.

Coniunctus agens pro coniuncto potest iurare de calumnia siue mandato.Alex.in l.qui bona.§.si alieno.3.& 4.col. ff. de damn. infect. idem.

Iuramentum.calumniæ.in Romana curia per procuratorē in sui animam etiam præstañ est.Rota. in nouis. deciss. 37.& deciss.40.Et ēt ī aliis curiis.phi.īc.2.de iuramēto.cal.ī 6. idē.

Hæres tenetur.in causa iurare de calumnia.licet defunctus iurauerit phi.in d.c.2.in fi. idem.

Syndicus potest iurare de calumnia. absque alio spēci mandato.phi.in c.fi.de iur.cal.in 6.Pan.in d.c.1.nu.15.& in c.imperatorū.de iur.cal.& in c.cū cām.n.j.e.ti.& in c.fi.n.x.e.ti.idem.

In proc.requiritur ꝓ exprimatur certa causa,in qua sit iurañ de calumnia alias de iure procurator.general.datus ad causas cum potestate iurandi.de calumnia.non debet admitti ad ipsum iuramentum.licet de consuetudine.seruetur.cōtrarium. Ita phi.in d.c.fi.Pan.in d.c.in pertractañ.nu.5.Alex.in d.§.si alieno.in 3.col. idem.

Iuramentum calumniæ.an præstañ sit super interrogatoriis.Are.in l.2.§.quod obseruari.in fi.tenet quòd sic. idem.

Iuramentum. calumniæ. non potest præstari à clerico sine licentia superioris.c.1.& ibi Pan.de iuramento calumniæ.idē.

Iurare de calumnia an possit procurator si agatur causa ꝑ procurator general. & dominus sit absens: Alex.in l.qui bona.§.si alieno.4.& 5.col.de dam.inf. idem.

Aduocatus tenetur.iurare de cal.si requiratur.Pan.in d.c.j. nu.5.& in c.cæterum.n.3.e.ti.Nec valet consue.contraria.Iudo.sing.423.Leg.administratores præstant iuramētū.cal.Pan. in d.c.cum causam.nu.10.Quid si procurator.nolit iurare.an præiudicet domino?Ang.cons.277.tenet quòd non.

Iuramentum in litem.Libellus in iur.in litem veritatis sic formari pōt.Propono ꝓ Petr' ꝑ vim vl' dolū vt casus eueniet intrauit talē domū meā.in qua erat cathena vna auri.valoris tūc ducatorū cētū.ac tales.& tales res.valoris ff.cc. Quas res earūq; æstimationē pp dictā vim.vl' dolū ipi' Petri.eēt difficile ꝑ testes aliove mō ꝓbar'.Quare.peto ꝑ vos.s.d.iudicē.& officiū vrm.veritatis iur. mihi deferri. Vt iurar' valeā. quot q̄ res.& cuius æstimationis erant in dicta domo. P.Andora.

Iuramēti.aūt affectiōis libellus sic formar'.Propono.ꝓ Pet. vigore tal' cāe fuit īm ꝓdematus ad restitueñ. talē librū & iussus à iudice vt librū ipm restitueret.id facere denegauit &denegat.licet facultatē habeat restituēdi si habeat vel si nō haberet.dic ꝓ dolo desiit habere facultatē restituēdi. Propono ēt ꝓ ad dictū librū habeo affectionē. qa in eo memoriā habeo localem.suntque in eo multæ apostille manu mea factæ.

Quare.peto.mihi iurm. in litē affectionis deferri. vt iurare possim pro quantò prætio non vellem.in d.lib.carere.

Has libellan

Has libellandi formas.ponit Ang.Arc.in §.preterea.inst.de actio. idem.

Fideiussor. simpliciter datus intelligitur pro vera æstimatione rei, Non autem etiam pro eo, quod cresceret propter iuramentum in litem.l.1.&ibi doct.ff.de in lit.iurando.

Vbi Alexan.no.ꝙ licet.mora rei.perpetuet obligationem contra fideiussorem.l.si seruum.§. nunc videamus.& l.mora rei ff.de verb.obl.Tamen non auget obligationem fideiussoris. idem,

Iuramentum in litem non est deferendum procuratori sine speciali mandato.Ang.in §.præterea.inst.de actionib. idē.

In realibus non iuratur in litem. gl. & Bald.in l.harum.ff.si ser.vendic. idem.

Iuramentum in litem contra violentum eximentem transit ad hæredem.Ias.l.pen.§.hoc iudicium,col.2.ibi not. perpetuò.ff.ne quis eum. idem.

Iuramentum in litem defertur contra tutorem qui inuentarium non confecit.Soc.cons.213.lib.2.Bened.cons.161. Et contra quemlibet administratorem.Imol.cons.35.col.6. idē.

Iuramentum.in litem.defertur ratione doli non culpe.l.siue nostrum. ff. de in litem iurando. & vbi non est dolus non defertur.Alex.in 1.vol.cons.58.circa fi. idem.

Vbi non cadit affectio, non iuratur. in litem de affectione. Sed iuratur de interesse extra rem.propter moram.l.nummis. & ibi doct.max.Alex.ff.eo.

Et dicit.ibi Alex.quòd si debes mihi 10.ducatos & fuisti in mora.teneris si valor ducatorum mutatur.de quo.vide latius ĵ.in ver.moneta. idem.

In iuramento in litem non potest excedi duplum interesse communis.Iaso.in l.videamus.§.deferre. col.1.ff. de in lit. iurand. idem.

Pupillus & etiam eius mater. non admittuntur ad hoc iuramentum.Tutores vero & curatores sic volentes.non inuiti.l.videamus.in pr.ff.eo. idem.

Si deposui apud te. fardellum signatum. & non restituis. vel restituis non signatum. statur. iuramento meo. de rebus. quæ dicebantur.ibi esse.l.in actionibus cum gl.ff.eo.not.Inn. in c.fi.extra.quod me.causa.de quo vide Bar.in l.in eos.ff.fur. aduer.nau.& in l.1.§.si cista.ff.depos.& latius per Alex. in d.l. in actionibus.in 6.col. & ibi per Ias.in 12.& 13.col.Cor.in 4. vol.cons.318. idem.

Iuramentum.in litem.debet à solo domino præstari. l. vulgo.ff.eo.

Nec procurator. illud præstare potest nisi mand. habeat spe.vt vult ibi Alex.post alios.al.Bar.in l.qui bona.§.si alieno ff.de dam.infec. idem.

An iuretur.in litem.contra hæredem.qui non presentat bona mobilia in inuent.descripta.Vide Paul.de Castr.in 2.volu. cons.211.

Regulariter enim non iuratur in litem contra hæredem. Ang.cons.308. idem.

Iuramentum.in litem non defertur. vbi iudi. officium imploratur.Ias.l.1.col.5.ff.de iurisd.om.iud. idem.

Iuramentum.in litem defertur pro fructibus dolo consumptis.Alex.in l.nezennius.§.fundum.in fi.ff.de re iud. idem.

iuramentum.in litem.defertur. contra quemlibet administratorem.Imo.in cons.35.in 6.col.sonz.in 2.part. cons.213. Bened.de Peru.cons.161.in quibus locis loquuntur de tutore. idem.

Iuramentum suppletiuum.de hoc iuramento quod necessarium appellatur.est text.in l.admonendi.ff. de iureiurando. & in l.in bonæ fidei.C.de rebus cred. & in c.fi.extra de iu.iur. Nec alia sunt iura secundum Paul. de Castr. in d.l. admonendi. P.Andora.

Ad hoc autē vt deferatur dictum iuramentum requiritur. 1.quòd per vnum testem.vel aliam probationem semiplenā. Sit semiplene probatum.vt no.in locis præal.quia non defertur ex leui præsumptione.glo.no.in l.3.§.1.in ver.leuior.ff.de mino.& in l.fi.ff.quod me.causa.

De quo vide Ias.in d.l.admonendi.in 18.& 19.col.in lectu. & in 48.& 49.& 50.col.in repe. idem.

Secundo requiritur ꝙ iurare debens in supp. verisimiliter rei veritatem per sensum Corporeum:scire possit.quia censetur.in fcto proprio irregularis testis.contra l. nullus ff. de testi. l.omnibus.C.eo.de testi.vt dicit Bar.in l.eum qui in prin.ff.de iu.iur.Ita vult gl.in d.l. admonendi. in ver.exacto. ibi qui nouit veritatem.& declarat ibi Bar. in vlt.col.Et ideo non defertur hæredi.secundum.Bar.&doct.ibi gl.in l.maritus.ff.de quęstio.Bar.sal.& doct.in d.l.in bonæ fidei. Butr. Pan. & Cano. in d.c.fi.de quo tamen.vide ĵ.13.vers.57.fallit &c. idem.

Tertio requiritur quòd iurare debens sit legalis,fide digna & honesta persona.secundum.Paul.de Castr.in d.l.admonendi.Debet enim esse bonus & honestus testis.habito respectu, ad personæ qualitatem.& causæ quantitatem.vt non sit verisimile quòd pro tanto debeat deierare.gl.no.in d.c.fi.

Et sic vili vel alias infami. non defertur. secundum.Bart.in d.l.admonendi.in vlt.col.quem seq.Ant.de Butr. & Pan. in d. c.fi.Bal.in l.qui accusare.C.de eden. idem.

An autem naturali, vel spurio deferri possit.auget dubium dictum Azo.in tit.de his qui no. infa.vbi dicit. ꝙ nedum spurius imo naturalis tantum.est infamis infamia fcti.refert & sequitur.Bal.in l.1.C.de iure.au.anul.& in l.generaliter.C.de in sti.& substi.Adeo ꝙ secundum Azo.& Bal.quia sunt infames posset frater.querellare testamentum fratris spurio vel naturali veluti turpi persona instituto.per l.fratres.cum ibi.no.C. de inof.test.

Sic.etiam dix.Ant.de Butr.in c.Raynutius. de testa. se consuluisse.ꝙ frater testamentum fratris querellare potest si vsurarium instituat. cum dicatur turpis persona. & sue bonæ famæ prodigus.Cui etiam non potest deferri iuramentum.sup. bene fac.quod no.Bal.& Sal.in l.improbum.C.de infam.

Nec immerito istud dix.Azo.fons & vas legū vt refert Bal. in l.contractus.C.de fi.instr.quia Bal.in c.filij nati.tit.si de feu. fue.contro.inquit imperatorem legitimantem spurios extantibus legitimis. & naturalibus esse vnam pecudem cum non habuerit prę oculis pu honestatis iustitiam nec considerauerit p solas nuptias elegans genus humanū conseruari nuptias quia habitano.generi immortalitatem præstare text.in auth. de nup.in pr.col.4.vnde spurius non est Deo amabilis nec honorabilis hominibus.nec bello seculari fortis. nec in fide stabilis.ita Bal.in l.1.C.de his quæ pœ.no.al.tex.aureum. in ca.si gens anglorum. 56.dist.Fac.quia magis expedit rei pub.bonū honestum.quàm multiplicatio spuriorum ex corruptis moribus procedentium.vt refert valerius max.tit.de insti.antiquis & no.Bal.in l.2.C.de indic.vidui.tol.

In hoc tamen passu.videtur teneñ. iuramentum.supp. spurio esse deferreñ. Quia ille tantum à iuramento isto repellitur.qui & à testamento.& ita loquitur.Bar.in d.l.admonendi in vlt.col.cum grano sale.in vili persona.& infami. quæ alias non perfic.probationem.Ideo Bal.cum ministerio in d. l.qui accusare exemplificat in vsurario qui repellitur. etiam à testifican. & à iuramento. supp. eo ꝙ infamia facti resultat vitio ipsius. ergo à contrario sensu si infamia facti proueniat defectu naturę vel sexus vel alterius.vt in spurio,ceco seu muliere isti non debent repelli ab ipso iuramento sup. Patet in feudis.vbi mulier non admittitur.ad testamentum.c.1.in tit. qui testes sunt necesse.tamen iurare potest in defectum semiplę probationis.c.1.de contro.inter.mascu.& femi.Et sic.nō procedit indistincte arg.de testamento.ad iuramentum supp.

Limita nisi inter legitimum. ex vna & spurium ex altera contentio foret. quia in dubio deferretur. potius legitimo. quàm spurio.Sic.potius defertur masculo quàm femine eoꝙ præsumatur.verius dicere.propter mulierum instabilitatem. iux.illud poeticum varium & mutabile semper fæmina.Et sic duo testes masculi duabus mulieribus præferuntur.l.fi.& ibi Bal.ff.de fi.instr.sequitur.Ludo.Ro.in rub.de arb.in 10.col.& in proposito.ita dicit.Iac.But.in d.l.in bonæ fidei.Et pari modo postponendus est spurius legitimo.quia est instabilis in fide d.c.si gens.

Fac.quod pulchre voluit Bal.in c.per tuas.de maio.& obe. vbi dicit.legitimatum etiam fratrem maiorem debere.in mēsa reuerentiam fratri legitimo.etiam minori.& ad mensam sedere post legitime. natum. Cum in honoribus debeant præferri legitimi.spuriis legitimat.Cū spurij non sint nobiles nec de stirpe.nec toti stirpi attineant all.text.& ibi not.in §.filium vero in auth.qui.mo.na.effi.sui.col.6.& glo.no.in clem.1.de Baptis. idem.

Quarto.Requiritur.ꝙ causa sit modica non magna.secundum.gl.in d.l.admonendi. in verbo exacto. ibi si res petita sit modica gl.& doct.in d.l.in bonæ fidei & in d.c.fi.

Adde ꝙ imo quando causa est modica suffic.proba.per iuramentum.Fely.in c.quæ in ecclesiarum in 16.col. de constitut. idem.

Quinto.requiritur.ꝙ semiplena prob.non sit aliqualiter elisa seu debilitata per aliam probationem coniecturam seu præsumptionem in contrarium facientem.gl.Bal.& doct.in l. 1.C.qui & aduer.quos doct.in d.l.admonendi. idem.

Sexto.requiritur.ꝙfuerit petitum dictum iuramentum.an te conclusionem,in causa.ĵ. tempora ĵ. quæ poterat probari & ita obseruat consue.ꝙ tempore publicationis petitur iuramentum

mentum supp.Bar.in d.l.admonendi.col.vlt.& ibi Bal.gl.in c. ex literis.de iu.iur.Inn.in c.pastoral.de cā pos.& prop.Bal.in l. 1.ff.de iu.iur.& in d.l.in bonæ fidei.in c.1.§.si vasallus.de contro.inue.in l.1.C.de cond.inde.& in l.1.C.sent.rescin.nō pos. Paul.de Cast.in 2.vol.cons.96.in fi.Ludo.Ro.cons.255.Ias.d. l.admonēdi.in 6.col.& melius in 8.in lectu.& in repe.col.152.

Adde tamen quòd Barb.in 2.vol.cons.31.col.2.in fi. tenet ꝙ etiam post conclusionem in causa possit iuramentum peti.

Subiic.etiam Bal.in d.l.admonendi. iudicem posse ex officio suo suplere. & deferre iuramentum. præd. licet pars non petierit in termino probat.& ante conclusionem in causa.Et idem vult in l.j.ff.de iu.iur.& in d.§.si vasasallus.&in d.l.in bonæ fidei.& in l.1.ff.de cond. inde. & in l. 1.C. sent.rescin. non pos.& sequit.Ro.in d.l.admonendi.& sal. in d.l.in bonæ fidei. decidens per pra arg.ꝙ possit peti post conclusionem.in causa imo & si non petatur possit iudex illud ex officio deferre.Mouetur.per tex.in c.cum Io.heremita.de fi.instr.&l.vbicunque ff.de interro.act. Aduerte tamen quia Bal.d.l.1.& d.l.in bonæ fidei loquitur. cum ministerio. ꝙ iudex possit ex officio supplere ad declarationem. actitatorum ante cōclusionem. non autem ad aliquid nouiter probañ. dicens ita debere intelligi. d.l.vbicunque.Sed idem Bal.in d.§.si vasallus loquitur. generaliter ꝙ post cōclusionem in causa non possit deferri. Potest tamen intelligi illud verbum deferri ad petitionem partis. 1. parte petente.ex eo.ꝙ allegat Inn.in d.c.pastoralis.nam dictū doctoris debet intelligi secundum id quod al.Bar.in l.non solum §.liberat.verba.ff.de lib.leg.cum sim.

Quicquid dicatur.non esset recedeñ.à doctrina Bar.in d.l. admonendi.cum qua doct.communiter transeunt.per tex.in l.4.§.hoc autem iud.cum ibi not.ff.de dam.infe.Ex his infert Ang.in d.l.admonendi.ꝙ ante conclusionem.in causa nō posset peti post terminum datum ad probañ.&probatum.habendum. idem volunt in l.certum. §.si quis absente.ff.de conf.& in l.antistius.ff.de acq.hæred.Bal.in c.1.in pr.de contro. inue. & in d.c.fi.de iu.iur.Gemy.in c.1.§.2.de excep. in 6.Lud.Ro. in l.si quis mihi bona §.iussum.ff.de acq.hæred. idem.

Aduerte quia licet iuramentum. non fuerit petitum ante cōclusionem in causa seu in causa prin. Poterit tamen peti in causa app. ar.l.per hanc.C.de temp.app.ita dicit.Bal.c.j.§.cum autem.de contro.inue. idem.

Sententia lata prætextu iuramenti.necessarij falsi.retractat ex instrumentis nouiter repertis.Secus si prætextu iuramenti voluntarij.vel iudicialis.d.l.admonendi. & ibi doct.Qualiter autem probetur. de nouo inuenisse.vide s.in vers.instrumentum de nouo repertum. idem.

Non est arbitrarium iudice in defferen.iuramento sup.imo si non defferat.poterit app. secun.com.op.in d.l.admonendi. contra.quam inuehit Cur.ibi.in 19.col.de quo.vide per Iaso. ibi.in repe.in 11.& 12.col. Iuramentum. supp. non debet deferri nisi parte citata.Ias.in l.nec quicquam §.vbi decretum.in 11.col.ff.de officio.procō.& leg.Faciunt quæ dixi ĵ.in §. seq. vers.51.Fallit & vers.seq. & ita vult Alex.in 2.vol. cons.122. in vlt. col. Debet etiam præstari iurm in sententia Alex. in 2. vol.cons.128.in fi.non autem post vt ibi. P.Andora.

Vnus testis.Regulariter fac. semiplenam probationem ex qua defertur iuramentum sup.d.l.admonendi.&ibi gl.&doc. &d.l.in bonę fidei.& d.c.fi.Et est ratio.quia si duo faciunt plenam,ergo vnus fac.semiplenam. P.Andora.

Fallit 1. quando lex seu dispositio requirit pro forma taxatum numerum testium.ita Bal. in d.l.in bonæ fidei. quia deficiente forma dicitur deficere substantia.sequitur sal.ibi idem Bal.ful.& doc.in l.2.C.de bo.pos.secund.tab.Bal.in c.1.§.cum autem.de contro.inue.in c.1.in pr.in tit.quid sit inue.& clarius in c.1.§.sacramentum.de consue.rec.feu.imo hoc casu.ne dū factum per testes pautiores probari nō potest. imo nec error facti.gl.Bart.& doct.in l.cum proponebatur.de leg.2.Bal.in c. 1.de contro.inue.& in locis præal.& in c.si quis feudum.in ti. si de inue.inter do.& ag.lis oriatur, Bal. in l. si fortidianum C. de lega.in l.errore.C.de testa.& in l.fi.C.de fideic.Secundo.fallit vbi ag.de proban.errore pu.instrumenti.Bal notabiliter in l.imperator. ff.de sta.ho.& in l.fi.in pen.col.C.de eden.vbi dicit.ꝙ error.debet plene probari.allegat gl.no.in d.l.cum proponebatur.de leg.2.Tertio.fallit vbi agit. de proban.notorio vel consue.quia presumuntur nota pluribus ꝗ vni testi.ita Bal. in d.l.de quibus circa fi.ff.de ll.&est de mente Bar.in d.l.admonendi.Nam dicit Bal.in d.l.de quibus.ꝙ vbi agitur de proban. notorio vel consue.quæ fundatur.in notorio mendicata suffragia pro nihilo reputātur.Et ideo à cessante ratione.non ꝓcederet vbi agereť de proban.notorio.vel consue.alterius loci.quàm vbi agitaretur iudicium.arg.not.per Bar.in l.omnes pprī.in fi.de iust.& iu.Sic.extrauagans non clausa in corpore iuris.debet probari.vt no.Bal.in l.leges sacra. C.de ll. & auth. habita.& ibi Bal.C.ne fil.pro patre.& ꝙ non deferatur.in pro ban.consue.Adde.Alex.in 1.vol.cons.136.in vlt.col.Quarto fallit.vbi circa illud possunt verisimiliter haberi.plures testes exm.in proba.pu.famæ. contra producentem vnicum testem est non modica suspitio cum de hoc multi verisimiliter debeant esse testes.sic.non creditur.exemplo.quando potuit ꝓduci originale,& non producitur.l.fi.C.de fi.instr.ita declarat Bar.in d.l.admonendi.vers. venio ad 3. & seq.doct.ibi. Bal.& sal.in d.l.in bonæ fidei.Ant.de Bu.in d.c.fi.fac. quod vult Bal. in d.l.de quibus.& ita vult Ias.in d.l. admonendi.in 25.col. in lectu.& in repe.in 89.&90.col.Quinto.fallit.vbi actor fuisset negligens dum haberet plures testes.& non fecisset examinari nisi vnum.quia tunc cum sit in culpa.non debet.sibi succurri in defferen.iuramento.sup.ita pulchre Bal.in d.c.fi.al.Bar.in d.l.admonendi.6.fallit vbi vnica prob.non fuisset inducta per vnum testem.de visu.sed per famam ita Bal. in d.l.admonendi.Septimo.fallit vbi vnicus testis. non esset omni excep.maior.vt dixi in tit.de testi.§.33.ibi oportet autem.Octauo.fallit quando ille vnicus testis.foret vsurarius. quia non faceret semiplenam probationem l.improbum.& ibi Bar.Bal. & sal. C. de infa.Bal.in l.qui accusare.vbi dicit.ꝙ vsurario vel iudeo nō defertur istud iuramentum.de quo vide plenissime Ias.in d.l. admonendi. in 32.& 33.col. in lectu.& in repe.in 94.& 135. col. Nono. fallit si ille vnicus testis. vel iurare debens solitus esset deierare.seu ad deierañ proni forent. ita Bal.per text.ibi in l.quæ sub conditione.ff.de cond.inst.tex.in c.paruuli 22.q. 5.adde Pet.de Anch.cons.246.Ampliat Cur.in d.l.admonendi.in 81.col.etiam si de periurio egisset pœnitentiam à sacerdote iniunctam.in hoc tamen teneo contrarium.in tit.de testi.§.5. Secus dicit.ipse si esset restitutus à principe. quia principis resti. omnem abstergit maculā etiam vt non remaneant etiam aliquæ reliquie nudi nominis. ita dicit singulariter.Bal. in l.imperialis.C.de nup. quod tamen dictum. non habet pro expedito sed relinquit cogitañ.Decimo.fallit vbi dictū vnius testis esset remotum à solitis vel à natura contractus,seu contra naturam negotij.quia ex quo deponit similia. Mala insurgit contra eum præsump. & dicitur extranea testifica.quādo non consonat naturæ nec iuri quod naturam. imitatur. ita Bal.in c.1.§.sacramentum.de consue.rec.feu.& est tex.not.& ibi Bal.ponderat ad hoc.in c.1.in fi.in ti.quid sit inuest.Ludo. Ro.in d.l.admonendi.vbi etiam Ias.in repe.in 95.col. Vndecimo.fallit.vbi ꝯtra vnicum testem.resultaret præsump.consue.quia contra præsump.consue.non defertur iurm.in supp. ita Bal.in d.c.1.in fi.in tit.quid sit inue.Duodecimo. fallit vbi contra vnicum testem. militaret aliqua præsump. seu contra iurare debentem quia vbi prob. semiplena. aliqua præsump. minorari potest non defertur iurm.sup.vt est.not.gl.Bal.& doct.in l.1.C.qui & aduer.quos Bal.in l.qui accusare.C. de eden.gl.no.iuncto tex.l.fi.& ibi Bal.ff.quod me.cau.Bal.in l.de quib.ff.de ll.Lud.Ro.cons.91. Bar.in d.l.admonendi.ver.venio ad 3.& ibi Ias.in 26.col.in lectu.& in repe.in 95.col. addę Pet.de Anch.cons.227.Alex.in 3.vol.cons.71. Are. cons.71. Alex.in 1.vol.cons.32.in pr.hypo.sing.197. Et in materia.vide Fel.in c.in natura in fi. de testi. Vbi ponit quid si vnicus testis rei contradicat vnico testi actoris melius tamen deponenti.An debeat actori deferri iurm.supp.Decimotertio.fallit qñ agere.de proban. aliquid cōtra iudicem in syndicatu. Puta in iustitiam Barratariam.vel similia. Ratio dicti quia præsumit. pro iudice quo casu ex vnico teste nō defertur iurm.sup.tex. sing.quem ponderat Bal. & expressius Ang. in l.fi.in fi. C.vbi de ratio.ag.op.ibi in quo & instructio sufficiens nota testimonia & verissima possunt documenta monstrari. & potest esse ratio. quia in syndicatu dicitur agi de graui præiud. l. iudices. C.de digni.lib.12.Et hanc limitationem.sequitur.Ias.in d.l.admonendi.in 26.co.Vide tamen Cur.in d.l.admonendi.in 81. col.vbi dicit.hanc fallentiam sibi videri dubitabilem per fundamenta q̄ adduc. & dicit. ꝙ posterius melius cogitañ.relinquit.Vide etiam Ang.inst.de obl quæ ex q̄i del.vbi dic.ꝙ creditur.iuramento. de barrataria &c. Decimoquarto. fallit vbi vnicus testis inducitur ad probañ. contra aliquam sentētiam vel iuramentum.ita Bal.per illum tex.in l.fi.C.si minor se maio.dix.Quod limitatur.si petatur.retractatio sententię vel iuramenti propter iniquitatem sententiæ.secus si propter aliquam nullitatem solemnitatem.puta propter reuocationem procu.vel alia ratione.vt in seq.limita.& vult Ias.in d.l.admonendi.in repe.130.col.Decimoquinto fallit vbi agitur de proban.qualitate seu legitimatione.personæ. puta mandati.quia non defertur iurm.supp.ex vnico teste ꝓbāte mād.tex.cū gl.

quã põderat Bal.& doc.in l.non solũ.§.q alieno.ff.de procur.
Secus tamen si tractaret.de ꝓban.reuoca.mãd. qa vnus testis faceret semiplenã.tex.no.in c.ex insinua.ext.de ꝓcur.Bar. d.l.admo. in pen.col.Bal.in d.§.qui alieno.Inn.& doct.in d.c. ex insinua. Inn.in c. cũ dilectus.de suc.ab int.Ias.in d.repe.col. 131.Decimosexto fallit.vbi agere. de proban.ingratitudine. tex no.quẽ põderat Bal.in l.fi.C.de secũdis nup.dũ tex.requirit liqdas & indubitatas ꝓba.Ias.in d.l.admo.in 30.col.& in l. 1.in vlt.col.in 1.lectu.C.de su.san.eccl.Et fac.ad materiam.l.fi. C.de reuo.dona.Decimoseptimo. fallit vbi haberet recursus ad eccliam pp defectũ iustitiæ secularis iudi.qa recursus non est efficax nisi vbi manifeste appet de ꝓscia lasa ita Bal.in c.si quis p 30.in fi.in tit.si de feu.fue.contro.al.Inn.& ibi doct.in c.nouit extra de iud.Decimooctauo.fallit vbi fideiuſ. repetit à deb.pec.quã dicit.se soluisse cred. qa tũc ex vnico teste non defertur iurm.sed debet pte ꝓbar.tex.no.in c.peruenit.in ver. leg.ꝓstiterit ext.de fideiuſ. & ita vult Ias. in d.l. admo.in 130. col.Decimonono.fallit vbi vnicus testis non ꝓcluderet vere necessario sed ꝓsumptiue.vt qa dicat scio.qa ꝓiũctus. vel vicinus.Ita Lud.Ro.in consf.91.Ias. d.l.admo.in 26.col.in lectu.& in repe.in 94.co. Vigesimo fallit,vbi agitur de prob.doli.Bal. not.in l. 1.C.qui & aduer.quos ratio dicti est.qa ius præsumit dolũ abesse nisi ꝓbet.l.quotiẽs. §.q dolo.ff.de ꝓb.q̃uis ꝓbet. pspicuis indiciis.i.non leuib'.l.dolũ.& ibi Bar.C.de dolo.Ange.Are.in §.præterea insti.de actio. Vigesimoprimo. fallit.in pœnis.vbi ag.de pœna imponẽda Bal.in l. 1.C.de his.quæ peno.sentit Bar.in l.fi.in fi.ff.de in litẽ iur.stor.in l.in lege acq.ff. ad l.acq.qa prob.debẽt esse luce meridiana clariores.l.fi.C.de proba.Et in pœnis debet esse liqdissima proba.vt dixi.in ver. pœna.§.24.Et ita vult Ias.in 31.col.adde Alex.in 5.vol.consf. 35.& con.87.Barb.in 1.vol.con.15.in 4.col.& con.51.in pe. col.Et in 2.volu.consf.47.col. 5.Vigesimosecundo fallit in ꝓba.præscr.30.an.ita Bal.& Ang.in l. 1.C.de.præsc.30.an. idem clare.vult Bal.in d.l.admo.in pr.vltimæ col.qa excep.præscri. est odiosa.& in odiosis iudex nõ debet suplere nec fauere ꝓut in præsc.quæ dr iniquũ præsidiũ.tex.est.in auth.vt eccl.ro.cẽ. an.gau.præscr.quẽ pro no.al.Ang.in l.seqt.§.si viã.ff. de vsuc. Et ideo infertur correlarie.qꝑ ista fallẽtia non procede.in vsucapione triẽnij.quę dicit fauorabilis.ar.sumpto.à ratione Bal. cessante.& ita vult Ias.in d.l.admo.in 31.col.in lect.& in 131. col.in repe.Vigesimotertio.fallit vbi ag.de proban.æstimationem seu interesse singte.ita Bal.p glo.ibi in l. vnica. in vltimis verbis C.de sent.q̃.p eo.qd interest.Ratio dicti sm.Bal.est qa ratio testis ꝓcedit.p viã industriã nõ p viã sensus corporal'.& ideo ꝓban est interesse.liquida ꝓba.q̃ verba no.sunt.Põt addi alia ratio.qa de æstima.fien.pnt hri plures testes.vt dixi s.in 4. fallẽtia. & ita vult Ias.d.l.admo.in 31.col.in lectu.& in repe.i 135.col.Vigesimoquarto.fallit.qñ examinarẽt testes ad æternã rei memoriã.qa tũc sole attest.publicant.nec põt aliqd addi vel detrahi testifica. l.gesta.C.de re iud.ideo ex talibus testibus.nõ deferr iurm sup.ita Bal.in l.cũ te minorem C.de prob. Concludẽs in proba.ad æternã rei memoriã nõ deferri iurm sup.& ita refert & seqt.Cur.in d.l.admo.in 83.col. Vigesimoquinto.fallit. vbi testis posset ex aliqua causa posita. in l.3. ff. de testi.repelli. qa iurãs suplet vicẽ testis.vt dixi.in §.2.& vult Bar.in d.l.admo.in vlt.col.qñ pp virtũ suũ repellit à testõ. secus si ob defectũ naturæ.&c.vt dixi in §. 5.circa fi.Vigesimosexto.fallit vbi fieret mentio.de leg.proba.gl.sing.in l.cũ de indebito.ff.de proba.gl.no.in ver.leg.ꝓba.in c.at si clerici.extr. de iud.& ibi Pan.adde glo.in c.peuenit.ver.leg.extr.de fideiuſ. & ita vult Fel.in rubr.de proba.in 3.col.Ang.in §.item si quis in fraudẽ in 2.col.inst.de act.Posset tñ dici.istud nõ esse. expeditũ.qa ꝓba.q̃ fit p vnũ testẽ.cũ iuro sup.dr leg. q̃uis solũ iuramẽtũ.nõ dicat leg.ꝓb.c.2. de ꝓba. & hoc cãu vident loqt. gl.s.al.In hoc.q̃ dicat.leg.prob.vide Bolog.in consf. 52.vbi dicit.qꝑdicitur leg.illa q̃ sit p testes oi excep.maiores.Vigesimo septimo.fallit vbi lex reqrit plenã probationẽ seu plenã fidẽ. gl.in c.cupiẽtes.§.qd si p 20.de elec.in 6.idẽ vult gl.in c. 1.eo. tit.& li.q̃ extollit Bal.in l.fi.C.si mi.se.maio.dix.Phi.in d.§.qd si p 20.Vigesimooctauo.fallit.vbi lex reqrit de aliquo fidẽ fieri.qa intelr ord.imõ plene.Ang.p illũ tex.cũ gl.in l. 1.C. quobo.Et idem si diceret.suffr.oñdat.c.nouit de iud.tex.& ibi Ange.in l.fi.C.si ex publi.ratio faciũt dicta s.in 13.fallẽtia.Ista tñ fallẽtia nõ placet.Cur.in d.l.admo. vide ibi p eũ in 84.col. & Fely.in rub.de prob.in 3.col.de quo vide Ang.Are.in d.§.itẽ si quis in fraudẽ in 2.co.Vigesimonono.fallit vbi leg require ret apertissimas proba.tex.no.& ibi gl.in l.fi.ff.quod me.caus. in c.pia in ver.apertissimus.de excep.in 6.Fel.in d.rub.in fi. 2. col.Ias.in d.repe.in 127.col.phi.in d.c.pia.§. 1.in vlt.col.Trigesimo.vbi fieret mentio de euidentissima proba.tex.no.quem ponderat Bal.ad hoc.in l.fi.§.illud.C.de temp.ap.p quem rex. deciditur.quia annus app.dat.ad proseq.cãm ap. & ex cã biẽnium.c.cum sit romana & c.ex rõe.de app.auth.ei q.de temp. ap. Modo probatur impedimentum p vnum testẽ an deferat iurm supp.vr, qꝑ sic per not.in ca.quia propter.de elec.in l.2.si quis cau.& in l. quæstum.ff.de re iud. vbi hr probari impedimentum.per iurm.Tñ Bal.in d.§.illud decidit ꝓrium.per text. ibi.dũ dicit euidẽtis.ꝓb.& ita dicit Ro.sing.216.alias 208.inc. tu scis qꝑ datur annus.al.tex.in l.fi.in pr.cũ glo.ff.quod me.cãdũ tex.dic.apertissimas proba.quę gl.ponderat tex.ibi loquẽtem in super retro.ergo. Secus vbi loquitur.in positiuo & sm plr.vt dictum est.in 28.fallẽtia vnde illã gl.semper.magnifec. Curt.vt dicit.in d.l.admo.in 85. col. contra illos qui ponunt fallentiam. qñ fac.mẽtionem de liquida seu euidenti proba.quia euidens sm eum dr per ꝓiecturas l.licet imperator.de leg. 1.tex.ex quo colr it Ang.in l. 1.C.de te.mil.qꝑ dicitur.liquida prob.quæ fit per præsumptionem iuris seu per ꝓiecturas. quod est no.secundum eum.de quo.vide latissime.Alex.in d. l.licet imperator.Trigesimoprimo.fallit vbi lex requireret integram probationem. ita Ro. in d.l.admo. Traddens regꝑam qꝑ vbicunque sta.requirit testes integre op.tunc non defertur iurm.sup. & repelluntur testes infames etiam infamia fcti.c. j.qui testes sunt nec.ad proban.ing.& ibi Bal.bene fac.tex.iũcta gl.in l.3.de epis.aud.

Et no.qꝑ quando requiruntur.testes integre op.istud est articulañ.& ꝓban.vt dixi in trac.feu.rub.quot testes.fo.73.Trigesimosecundo fallit in obiiciente except. excõis in vim except. dilatorie. & probante eam per vnicum testem quia non defertur.iurm.sup.Cur.in d.l.admo.in 85.col.& Iaso. in 129. col.Phi.in c.pia.§. 1.col.vl.de excep.in 6.Lud.Rom.sing.197. Trigesimotertio.fallit in realib' videlicet.vbi ag. actione realis.secundum plures modernos.in d.l.admo. allantes Bal. in l. imperator.ff.de sta.ho.Mille vicibus sic dixerim inquit Curt. in d.l.admo.col.85. perquæsiui.an Bal.hoc diceret.nunquam potui inuenire.Quotidie generantur in nobis.noui intellect'. noueque medita.sed errarunt dicit ipse non videntes originaliter.quia loquitur.in erroribus non in realibus.

Attamen ipse Cur.credit dictam limitationem.veram. per rationes quas adduc.vide ibi per eum.Trigesimoquarto.fallit vbi procederetur per denuntiationem euãgelicam.de quo in c.nouit de iud.in ver.suffr.oñdat Bal.in d.ca. si quis per 30. potest esse ratio.quia illud est remedium subsidiarium & iuramentum.sup.defertur in subsidiũ.& ita vult Iaso.vbi s.in 31. col.& in repe.in 134.col.in fi.Trigesimoquinto.fallit quia ex vnico teste. seu alia semiplena proba. non defertur iuramentum. producenti ad fundandam iurisdictionem. Exm. ponit Cur.vbi s.per sta.vel rescriptum sunt aliqui priuilegiati vt super iniuria.vel damno.stetur eorum iuro.modo vnius ex istis priuilegiatis accusant forensem super iniuria. vel damno dato.Forens.declinat iurisdictionem & forum.dicens nec fecisse ex quo.ibi possit accusari. Accusans probat per vnum testẽ qꝑ forens intulit damnum in illo loco. & petit iuramentum. supp.An debeat admitti.& decidit qꝑ non. al.Id.And.in nouella in c.Romana.§.contrahentes.de fo.compe.in 6.& Bal. in l. præscr.circa vlt.cartam.C.si contra ius vel vti.pu.& Lud.Ro. sing.264.incip.Aliud concesium est priuillegium adde Alex. in l.fi.ff.de in litem iur.vbi etiam al.Bal.in l. 1.C.de re.cred.ad de etiam Barb.in 2.vol.consf. 17.in 7.col.Trigesimosexto.fallit quia non defertur excommunicato.nisi ad ipsius incõmodum per no.per gl.in c.cum inter.de excep.ita Cur.vbi s.circa 86.& 87.colum. Trigesimoseptimo fallit, vbi prob. est posita in condi. Puta testator legauit titio si probauerit aliquid quoniam tunc proban.per vnum testem.cum iur.non dicere tur probasse ad ꝓsequendum legatum.ita Bal.in l.3.C.de sen. quæ sine cer.quanti.cum aliis al.per Cur.vbi s.col.87.vbi fac. conclusionẽ aut verbum si probauerit ponitur in actu faciente conditionem, quia illud quod debet probari sit extrinsecum seu extraneum.à natura causæ.& tunc in conditionibus non deferatur iuramentum.sup.quia conditio debet perfecte & in forma specifica impleri.

Et procedat istam fallentiam.adde Alex.vol.2.consf. 59.Ias. in d.l.admonendi.in lectu.in 31.& 32. col. & in repe. in 133. & 134.colum.

Aut apponitur.in rescripto. de iustitia. vel in dispositione. vbi quis alias obligabatur, vt in restatore qui tenetur satisfacere creditoribus.& hoc casu.ista verba non faciunt conditionem.sed monitionem.vt ipso probãte.per vnum testem cum iuramento sup.sufficiat & obtinere possit,quia hoc casu videtur se reserre ad ius commune.vt auctibus & iuris per eum al.Si iudex condemnat m: si non probauero. tunc non defertur

defertur mihi iuramentum.Pe.Gerar.sing.86.Trigesimooctauo.fallit quando in causa prin. probato.per vnũ testem.ab actore non fuisset petitum iuramentum.supp.deferri l.4.§.hoc autem iud.ff.de dam.inf.ita Bar.in d.l.admo.circa vlt.col.ver. quæro vtm.pars.& ibi Cur.& Ias.in 6.col.& ĩrepe.in 150.co.

Istud tamen limita nisi actor.à prin.petierit ius & iustitiam miri.quia tunc iudex absq; peti.posset deferre iuramentum. sup.ita nolr.Pan.in c.fi.in fi.de iure iuran.adde Alex.in 1.vol. cõs. 53.circa fi.& in 5.vol.consf.91. Trigesimonono.fallit.vbi fuisset petitum.sed post concl.in causa.quia ita se habet cõsuetudo ꝓpeti debet.ante concl.in causa.sm Bar.in d.l.admo. in vlt.col. vers. quæro vsque ad quod. de quo tamen vide latius s.eo.§.8.Quadragesimo fallit etiam si foret petitum ante concl. in causa. sed post terminum datum ad probañ.& probatum habendum.ita Ang. in l.certum.§.si quis absente.ff.de confe.vt dixi d.§.8.ver.ex his infertur.&c.Quadragesimoprimo.fallit vbi requireretur perspicua ꝓb.ita colr.ex verb.Cy. in d.l.in bonæ fidei dum dicit.ideo non deferri in criminalib. quia in illis requi.perspicua prob.de quo an in criminalib.deferatur.vide j. vers.62.fallit. Quadragesimosecundo.fallit vbi etiam nedum foret vnic' testis sed plures plene factum deponentes.qui tamen ad interrogatorium pertinens recusassent seu neglexissent respondere. quia tunc oritur.suspitio ꝗ illos testes.ita Bal.in repe.l. data opera.C. qui accu.non possunt Bal.post Bar.in l.2.in 1.col.C.de eden.Cur.vbi s.adde Fely.in c.cum causam.in 2.col.vers.fallit j.de testi.fac.quod vult Bar.in 3.vol.consf. 3.in 8.col.Quadragesimotertio. fallit quia ex vnico teste non leg.examinato puta à solo notario sine iudi.commissione.non defertur dictum iurm.ita Bar.in d.l. admo.vers.quid si dictum.& ibi Ias.in c. 1.& Curt.in 95.col.vbi ponit.qꝑ iudex in ciuilibus potest committere.examen.testiũ. Secus in criminalibus.de quo etiam vide latissime.Ang.Are. in trac.malef.in ver.qui iudex videns qꝑ inquisiti.vbi ponit limita.statuit terminum.Faciunt.quæ vult Barb.in 3.vol.consf. 3.in 8.col.vbi dicit qꝑ testis examinatus sine inter.non probat & in 4.volum.consi. 11.in 7.col.Quadragesimoquarto. fallit quando testis examinatus non deponeret plene factum. ita Bal.in c. 1.§.sacramentum.de consue.rec.feu.quia testis tenetur.pte deponere factum pro vtraque parte.glo.in l.lucius.ff. de infa.ita Cur.& Ias.vbi s.adde alex.in 1.vol. consf. 32.Quadragesimoquinto. fallit in eo qui ex ita cundia instrumẽtum lacerasset.qui licet ex hoc non amiserit ius suum.Tamen clarius tenetur probare.per testes.vt hoc casu. non deferatur.iuramentum.ex vnico teste.in defectum proba.cum ipsius culpa claritatem proba. sibi offuscauerit ita sing. Bal. in l. 1.in fi. com.C.de fi.inst.Ias.in d.repe.in 129.col.& dictum Bal.refert & simpliciter sequitur.Cur.in 96.col.

Limitat ibi Ias. quando tale instrumentum esset de natura vel substantia debiti contracti in scriptis iux. l. contractus. C. de fi.instr.alias secus,al.sal.in d.l. 1.C.de fi.instr.adde Pe.Gerar. sing.16. 46.fallit,qñ testes examinari inter alias personas.iterum examinantur.quia nõ faciunt semiplenam proba.ita Bar. d. l.admo. vers.quæro quid si dicta testium.Quadragesimoseptimo.fallit.multum singulariter qꝑ vnus nec duo testes deponentes sine reddi.rationis non faciunt semiplenam.Bal.in d.§. sacramẽtum. & Ro.in d.l.admo.vbi Ias.in repe.in 93.col.fac. optime.quia plus creditur,duobus reddentibus rationem dicti q̃ decem non reddentibus.licet non interrogatis Bal.in l.p̃ sbyteri.C.de epi.& cler.& in l.data opera.C.qui accu.nõ posadde Alex.in 1.vol.con.32.Fel.in c.cum causam in 5.col.ver. fallit 4.de testi.Ias.in l.cum hi.§.vult ig.vers.7.fallit.ff. de transa. Quadragesimooctauo.fallit.quia ex dicto vnius testis singls.singlte.obstatiua non defertur dictum iurm Bal.in d.rub. de contr.inue.& in repe.l.de quibus.in vlt.car.ff.de ll.in quib' locis constituit dr az inter singltatem.obstatiuam.& administratiuam.de quo dixi.in trac.de test.§.32.ver.sed tenen.Quadragesimonono.fallit in iudice excutore.quia de mandato iudic.exequentis plene constare debet l.prohibitum.C.de iu.fi. lib.10.ita Bal.in l.non solum §.qui alieno.ff.de procur. faciũt dicta s.in 15.fallentia.Quinquagesimo.fallit.in exeq.vlt. voluntatis quia in ea non defertur dictum iuramentum.eo quia in his vbi defic.prob.defic.etiam ius.l.si vn'.C. de testa.ita sal. in l.2.in vl.q.C.de bo.pos.secundum tab.Faciunt dicta s.in 1. fallentia. Quinquagesimo primo.fallit vbi causa deberet decidi de rigore iuris non autem secundum equitatem.vt colr ex verb.Bal.in c.2.in fi.de grad.suc.in feu. vbi dicit. qꝑ delatio iuramenti.sup. magis nititur. æquitati q̃ rigori secundum gl. ibi. Ideo subtic.Bal.qꝑ ad delationem iuramenti sup.nõ est ꝓcedẽs ex arrupto sed causa cognita. quia in tali delatione. iudex debet habere equitatẽ pte oculis.& istam fallentiam sensit Bal.in d.rub.de contro.inue.circa pr.facinnt quæ dixi s.eo. §.12. Quinquagesimosecundo. fallit quia non potest deferri nisi præcedente causæ cognitione, & istud est bene notãdum vt colr ex verb.Bal.in c.2.in fi.de grad.succe. & dictũ est ꝓx. & ita vult Ias.vbi s.in 7.col.& in repe.col. 158. Quinquagesimotertio. fallit in arbitro voluntariæ assumpto. qui non poterit ex vnico teste deferre dictum iurm.ponderan.tex.in d.l. admo.ibi cum à iudice arbiter aut ex compromisso voluntariæ assumptus omni caret iurisdictione.istã fallentiam sibi ascribit.D.Maria.sonz.in c.fi.in 2.q.pr.de iu.iur.vt refert Cur.in d.l.admo. in 99. col.Ipse tamen impugnat tribus fundamentis.licet relinquat cogitã. Quinquagesimoquarto fallit in eo qui fuisset 1. protestatus ꝗ personã. alicuius testis. postea illũ produxisset.quia non posset ex eo vnico teste petere iuramentum.sibi deferri.ita Archi.in c.si quid velit 37.distin. vt refert Ludo.Ro. sing.301. incip.testibus aduersus me.& Cur.vbi s. Quinquasimoquinto.fallit.vbi agereur.ꝗ obligatum ex delicto alterius.ex forma statuti.tunc.n.oportebit pte ꝓbari. nec sufficeret vnus testis cum iuramento sup.vt colr ex doctrina Bar.in l.ne quid.ff.de incen.rui.nau.per Bar.& Bal.in l.si quando C.vnde vi.Cur.vbi s.vbi dicit istam fallentiam satis colligi ex verb.Bal.in c.1.§.conuenticulas.de pa.iur.fir.Quinquagesimosexto. fallit vbi ille vnicus testis foret persona.ignota. ita Bal.in add.spec.in ti.de iuramenti.dela.circa prin.qui idẽ sentit in iurare debente fac.tex.cum ibi no. in §. si vero ignoti in auth.de testi.Cur. vbi s.in 100.col. Quinquagesimoseptimo fallit si iurare debens esset tal' persona.quæ verisimiliter ignoraret veritatem vt in hærede.vel in eo.qui non fuisset præsens actui. Ratio est quia iurans succedit loco testis. & dicitur testis irregularis.quia ipsamet pars efficitur testis.vt dicit Bal.in rub.de contro.inue.in l.eum qui in pr.ff.de iu.iur.gl.Bal.& doct.in d.l.in.bone fidei.gl.& Bar.in l.maritus ff. de quæstio & in c.fi.extra de iureiur.gl.in d.l.admo.dum dicit.actori qui nouit veritatem.Ei ponderan.sunt verba Bal.in d.l.in bonæ fidei in vlt.col. & in d.l.admo. dum dicit. qꝑ non suffic. scire per famam & ita dicit Cur.vbi s.adde Alex. in 3.vol.consf. 71.& in 5.vol.consf.39.Card.consf.107.phi.in c.vt circa §. alioquin de elec.in 6.

Limita tamen. quia hæredi coniuncti qui factum verisimiliter sciuit defertur ipsum iuramentum.ita Ludo.Ro.in consf. 290.Ias.in d.l.admo.in lectu. in fi.comm.& in rep.in 141.col. Et in simili Io.de Imo.consf.pe.in 3.col.quod tamen consi.est fulg.Quinquagesimooctauo. fallit vbi ag.de ꝓban. iusto impedimẽto citati.Io.And.ĩ nouel.&seq.doc.l.c. 1.de do.& ꝓtu. in 6.vbi concludunt.Io.mona.Archi.Io.And.& Germ.qꝑ non suffic.regulariter proba.semiplena.per vnũ testem. cum iuramento sup.quamuis relinquãt arb.iudicis consideratis circunstantiis. qualitate personarum & impedimentorum quæ allegantur de quo vide s.in 30.fallentia & in vers.impedimentum.Quinquagesimonono. fallit in ꝑtu in scriptis semiplene probato.quia non est locus iuro.sup.ita Sal.in d.l.in bonæ fidei.no.in auth.sed nouo iure.si cer.pe.Et ideo emphyteof& similia quæ exigunt scripturam.vt per gl.in c. 1.de censi.in 6. & in l. 1.C.de iu.emphi. non verificantur.ex vnico teste.cum iuramento.sup.Cur.vbi s.& Ias.in 133.col.Sexagesimo.fallit in stipendiariis.ex quorum dictis seu quibus non defertur iuramentum.sup. quia non sunt vitæ approbate & bonæ op. & sunt infames infamia fcti, qui repelluntur vt dixi s. in §.4. & firmat Bal.in d.§.sacramentum.Nam stipẽdiarij sunt infames infamia fcti.& eis multum diminuitur.de fide. Albe.in l.3.§. lege Iul.ff.de testi.

Quod limitat Cur.in col. 101. in stipendiariis belli illiciti. alias secus & ita vult Ias.in 137.col.vbi dicit. illud dictum Alber.esse ĩ rub.ff.de testi.Sexagesimoprimo.fallit in teste solr examinato. postea tractu tpis extra iud. variãte quia ex dicto suo non defertur.iuramentum.sup.Io.And.in no.in c. præterea.de testi.cogen.Sexagesimosecundo. fallit in causis criminalibus.Bar.in d.l.admo.in vlt.car.vers.Pro cuius declaratione.& in l.fin.ff.de in litem.iurando.Bar.Ang.& doct.maxime Ias.in 3.& 4.co.ff.de iureiur.cum aliis al.per Cur.vbi s.in 109. col.& per Ias.in 95.col.mars.in l. de minore §. tormenta in 1. col.ff.de quæstio.

Limitat Curt.non procedere.in causa criminali parua seu vbi de modico præiudi. ageretur. quia tunc deferretur iuramentum.alleg.Panor.in ca.fi. in prin. quod met. causa. & alia quæ vide.

Limitat 2.nisi comperiretur.plusquam semiplenæ probatũ quia tunc deferretur.etiam in quacunque causa magna.si videretur.iudici inspecta qualitate personarum.ita sal.& lud. in d.l.admo.per tex.in d.c.fi.de iureiur. & dicit qꝑ ludo. miratur.

quòd legitie & cano. ad hoc non animaduerterint. all. et Pan. in c. ex literis. de iu. iur. & Paul. de Cast. cons. 276. incip. viso ꝓ cessu. mihi. 280. & sal. in d. l. in bonæ fidei. Faciunt quæ habentur. in seq. fallentia. Et vide Alex. in l. maritus. ff. de quæstio. Sexagesimotertio. fallit in causa matrimoniali. ꝗ quod matrimonium non defertur iuramentum. sup. gl. Pan. & imo. in ca. mulieri. de iu. iur. Pau. de Cast. in l. 3. §. 1. ff. eo. quia actore non probante reus absoluitur. Cur. in d. l. admonendt. in 110. col. all. multa.

Subiic. ibi Cur. ꝙ semper tenuit & semel iudicauit. ꝙ in causa quantumcunque graui. Puta matrimoniali vsuraria & criminali. possit iudex dictum iuramentum. deferre concurrentibus ꝑbus. qualitate videlicet personarũ. & huiusmodi. all. multa. adde Ias. in l. ait prætor. in fi. pr. ff. de iu. iur. & Bal. in terminis quem nemo all. in 2. parte. cons. 289.

Contrarium. vz ꝙ in causa matrimoniali. non debeat deferri iuramentum. sup. tenet Alex. in 2. vol. cons. 143. & Ias. in d. l. ait prætor. col. 5. & in d. l. admo. in 29. col. & dec. cons. 133. in 2. col. phi. in c. procu. alias fi. de procu. ĩ 6. Sexagesimoquarto. fallit in causa monachationis & conuersionis. per not. per gl. in d. c. mulieri. Cur. vbi s. all. multa. Sexagesimoquinto. fallit in causa vsuraria. Bal. in l. qui accusare. C. de eden. de quo tamen. vide latius per Curt. vbi s. in 111. col. Sexagesimosexto. Fallit in causa famosa. quia causa irrogans infamia maior est quacunque pec. Cur. vbi s. al. multa. adde Alex. l. 3. in 5. col. ff. de iureiur.

Et per hoc dici posset ꝙ non deferatur in actione iniuriarũ. quia est famosa l. 1. in pr. ff. de insa. l. iniuriarum parua. ff. de iniur. Et pro iniuria ag. ad vindictam & pœnam vt vult Alex. in 2. vol. con. 212. Et ideo non est vagañ. cum discrimine alteri' æstimationis. idest famæ. Ita iurisconsul. in l. prætor edix. ff. de iniur.

Et quòd indicium iniuriarum sit famosum. vide Are. in l. decuriones. C. ex qui. caus. insa irro. Guid. cons. 142.

Subiic. Cur. vbi s. ꝙ ex qualitate personarum. & circunstantiis causæ. quando foret plusquam semiplene probatum. est arbitrarium iudici deferre dictum iuramentum. al. multa quę vide per eum.

Adde Alex. in 1. vol. cons. 66. vbi dicit ꝙ in causa criminali pec. potest deferri iuramentum. sup. de quo etiam per Ias. in d. l. ait prætor. in 4. & 5. col. & in d. l. admo. in 30. col. in lect. & in repe. in 127. col. Vide etiam sonz. in 1. part. cons. 136. in 3. & 4. col. & in 2. parte. consil. 155. Alex. in l. maritus. in fi. ff. de quæstio.

Dictum tamen Alex. in d. con. 66. videtur procedere in reo. dicit. n. ipse ꝙ gl. in illa l. in bonæ fidei loquitur. in reo. Sexagesimoseptimo. fallit in causis beneficialibus. ita Bal. in d. l. in bonæ fidei. & sequitur. sal. ibi.

Limitat Cur. vbi s. in 112. col. vbi est quæstio de benefi. secus si de fructibus beneficij. al. Gemy. in c. 1. in vlt. col. de eo. qui. mit. in pos. causa rei seruan. in 6. Sexagesiooctauo. fallit in omni causa status filiationis seu causis preiudicialibus. Bal. in d l. in bonæ fidei. Curt. vbi s. al. alia quæ vide. Sexagesimonono. fallit in causa spurieta. Azo. in summa. C. de his qui not. infa. refert & sequitur. Cur. post Bal. in d. l. admo. Septuagesimo. fallit. fm. vltimam. q. Bar. in d. l. admo. quãdo actor pse ꝓbauit & reus semiplene directo contrarium. ita Cy. in l. 1. C. de procu. de quo vide latius Cur. vbi s. col. 113. de quo etiam vide Ias. ibi in 120. col. & seq. Septuagesimoprimo. fallit. qñ testis vnicus concluderet in ratione sui. quia sum vicinus. ita colſr. ex no. per Bal. in c. 1. §. sacramentum. de consue. rec. feu. dixi s. ver. 19. fallit. Septuagesimosecundo. fallit quia licet apparente instrumento debiti penes deb. canzellato. nec constante aliter de furto vel solu. præsumatur deb. liberatus. Tñ ex hoc non defertur iuṁ. sup. quia non apparet de causa. & talis præsump. resultans ex præmissa repertura & canzellatura instrumenti. potest elidi per alias præsum. Ideo habenti nõ defertur dictum iuramentum. Bal. in l. fi in vlt. col. C. de lati. liber. tol. Curt. vbi s. Septuagesimotertio. fallit quando quis se astrinxisset ad probañ. vel onus probandi alicui imponeretur ad sui pœnam. ita Bal. in d. l. admo. in vlt. col. refert & sequitur. Cur. ibi. Septuagesimoquarto. fallit. vbi ille vnicus testis j. dixisset vera fore contenta in capto. & interrogatus de causa scientię respondisset. quia credit. Cur. qui multa alle. in d. l. admo. col. 113. & seq. Subiungit. ꝙ Bal. ibi restringit istam limita. nisi per calumniam examinatoris testis respondisset credere, quod prius deposuerat. & istud verbum Bal. fm eum declaratur. ex no. per eum in l. solam. C. de testi. faciunt quæ dixi in trac. de testi. §. 103. vers. limitat 1. Septuagesimoquinto. fallit generaliter. in omni causa ciuili. non modica. si haberet afferre magnum damnum reo seu magnũm cõmodum iurare debenti. ita gl. in d. l. admo. ibi si res petita modica est & in d. l. in bonæ fidei. & in d. c. fi. vt vbique doct. & in l. sed & si susceperit §. 1. ff. de iud. Cur. vbi s. in col. 114. Alex. in 5. vol. cons. 39. in fi. Barb. in 3. vol. cons. 17. in 5. col.

Alleganti tamen causam esse magnam incumbit onus probandi. Alex. in 1. vol. cons. 66. ibi si ergo accusator & in 2. vol. cons. 122. vbi etiam tenet ꝙ in causis magnis. deferratur. iuramentum. sup.

Et quærit ibi cur. post Bar. in vlt. q. Quæ dicantur. causæ magnæ & dic. sic denominari. fm qualitatem personarum. al. gl. ĩ d. §. 1. quę loquitur. de comitissa maltida. & gl. in l. illicitas §. ne potentiores. vers. & ne tenuis. ff. de officio præsid. quæ dicit. ꝙ tenuis homo, seruat procellum tanquam oculum suum. & de isto articulo. quæ dicantur. magnę causæ. vide Ias. in l. imperium. in 20. & 21. col. ff. de iurisd. om. iud. & in d. l. admo. in 29. col. in lectu. & in repe. in 122. col. & Bal. quem nullus al. in 1. parte. cons. 378.

Quid si contẽdatur. de pos. magnæ rei. an causa dicatur. magna. Bar. cum quo. omnes communiter transeunt. d. l. admo. in antepe. col. vers. aduerte hic dic. quòd non. al. Io. Andr. qui vt sibi videtur. ita tenet. in c. ex insinua. de procur.

Adde. ꝙ ita etiam transit Alex. in 5. vol. cons. 91. Ias. in d. l. admo. in 95. col. & fonz. in 2. parte. cons. 266. in 11. col: Et ita videtur tenere dec. cons. 56. in 1. col. Cur. autem in d. l. admo. in 115. col. & leq. dicit ꝙ sibi dum casus occurrit. semper visa fuit ista doctrina erronea. sic intellecta. Mouetur. 1. quia pos. absq; proprietate. non est vilis sed potest vendi magno prætio. Et ideo doct. damnant rationem dicentium. à sententia lata in pos. non posse ex eo app. ꝙ causa meri pos. sit modici præiudicij. cum sit magni præiudicij ita formaliter. fm eum tradit Bal. in l. 1. C. si de mo. pos. fue. ap. Secundo moueť. per verba Bal. in l. consentaneum in 2. col. C. quomodo & quando iu. quòd in pos. perden. consistit magnum præiud. §. cõmodum. insti. de interd.

Mouetur etiam aliis pulcherrimis rationibus & fundamentis. vide per eum.

Et dum dicit. de marito & vxore sil' morientibus. vt præsumatur. in fauorem possidentis &c. adde Alex. in 5. volu. cons. 140. Dum etiam. ail. ca. nulli 12. q. 5. vbi si beneficiatus multa acquisiuit & ignoratur. de cuius bonis iudicabitur. per ecclesia si reperitur. possidere. adde in specie Lu. Ro. cons. 159. Barba. in 4. vol. cons. 39. in 3. col. Et generaliter. ad illa omnia que adducitur. ꝙ præsumatur. pro pos. vide Alex. in d. con. 140. ad de Bal. in 2. part. cons. 439. Fel. in c. capłm. in 14. col. de rescri, Barb. in 1. vol. cons. 23. in 14. col. & cons. 50. col. 1. & in 2. volu. cons. 9. in 4. col. & cons. 35. in 6. col. Ias. in l. 1. in 2. col. ff. solma. Crotus in repe. l. frater. à fratre. in 34. col. de cond. indeb.

Concludit itaque Cur. ꝙ si est contentio de pos. magni prędij perden. ꝙ quæstio. dicetur. magna & sic non deferretur. dictum iuṁ. & gloriatur. sol' tanta ꝗ communem op. accumulasse. q̃ forte posteritas probabit. vt inquit ipse. Septuagesimosexto. non defertur all'anti. pacta insolita. fm. Iac. de beluis. & Bal. in l. fi. C. de fideius. P. Andora.

Nota casus. in quibus iuramentum defertur reo & plenam fac. probationem. de quibus per gl. d. l. admo. & in l. præsenti. §. sicubi C. de his qui ad eccl. confug. quę al. plures concor. vbi quis cog. iurare. & per iuramentum. inducitur. plena proba. alio non requisito. de quibus j. seriatim.

Primus est casus, vbi ag. de proban. aliquo consistente in animo & corde alterius. quia solius cordis scrutator est De'. gl. in l. quia plerunque. ff. de iti. actuq. pri. gl. no. in §. alie. inst. de actio. & in c. significasti. de hom. habetur in c. nouit. de iud. vide latius in vers. iuramentum operatur. §. 54. 2. in proban. instra. de nouo superuenisse. vt dixi in versic. instrumentum de nouo repertum. 3. in proband. quantitate fructuum præceptorum qui statur. iuramento. eius qui melius nouit veritatem glo. in auth. de nup. §. quæ vero. in ver. iuriusiur. de qua fac. festum. Angel. in l. si nauis. ff. de rei vendic. 4. super taxando expensas. sacramento. solius vincentis vel propter contum. rei. vt vult gloss. in d. l. admonendi. al'an. l. properan. §. sin autem. & ibi est gl. no. & doc. C. de iud. & in l. fi. C. de bo. auct. iud. poss. 5. casus in proban. ignorantia. quia probatur. solo iuramento. vt dixi in versic. ignorantia. §. 22. 6. casus in l. si quando. C. vnde vi. & in c. fi. quod metus causa. 7. quia solo iuramento probatur impedimentum. vt dixi in ver. impedimentum. 8. in proban. interesse. vt suprà in ver. interesse. 9. in electo accusato de crĩe. qui purgat iuramento. l. 1. C. de reis postul. not. in l. is qui reus. ff. de publ. iud. 10. in eo qui exigit vsuras vltra modum leg. l. eos. C. de vsu. 11. vbi

vbi est suspitio ꝗ aliquem de incendio, ruina & naufr. quia cog. se purgare iuramento l. 1. §. si suspitio. ff. de incen. rui. nau. 12. in excusa. tutelle propter nouum matrimonium inter filium tutoris & pupillam. l. licet. ff. de excus. tut.

13. in cred. qui accepit pignus in solutum. l. fi. C. de bon. auctoriud. pos.

14. in eo qui dicit. perdidisse instrumenta. quæ habebat tempore litis conte. quæ præsumitur nunc habere. l. penul. C. de proba. ideo si non iurat se perdidisse succumbit l. fin. cum glos. C. de fid. instru.

15. in accusato de crĩe. si aliũ vult accusare iurat. l. is reus. ff. de pub. iud. 16. in eo q̃ teneť. manifestare bona quia nisi iuret super quantitate bonorum præsumitur. vltra illa habere. l. 2. C. quando & qui. 4. pars. de. li. 10. 17. in crimine falsi. l. vbi & l. maiorem. C. de fal. 18. in accusato in consistorio principis. ca. 1. & ibi no. de purg. cano. 19. in crimine simonie. c. quotiens. de purg. cano. 20. in diffamato de crimine. c. nos inter. de purg. cano. c. si mala 2. q. 5. 21. in eo qui conuersatur. inter hereticos c. inter solicitudines. de purg. cano. 22. in eo qui vult admitti. ad aliquam dignitatem. & ei obiicitur. ꝙ est spurius & sic infamis. vt dixi in §. 5. quia tales si admittãtur. coguntur. subire iuramentum c. acce dens. de purg. cano.

Vltimus casus, vbi actus potest se habere. ad licitum & illicitum qui fuit clam factus. quia ille qui fec. debet probare per iuramẽtum. se non fecisse animo delinquendi. ar. c. 1. de purg. cano. Fac. tex. in l. fi. ff. de ri. nup. Cæteros casus. dicit. Curt. curiosis relinquere. Notat tamen. ꝙ iuramentum. purgationis nõ põt recusari referen. c. fi. & ibi no. ext. de purg. can. P. And.

Casus. in quibus. vnus testis plene. probat. vide j. 1. statur. dicto Pape & imperatoris quo ad plenam proba. tex. no. & ibi doc. in c. cũ à nob. de testi. etiamsi enuntiatiue narret aliquid quando in enunciato se fundat. clem. 1. de proba. Bal. in l. iurisiurandi. C. de testi. Vbi tamen subiic. quando princeps non bene recordatur. licitum esse salua maiestate suæ dignitatis reducere sibi factum ad memoriam. vt non perseueret in suo errore al. Io. And. in no. in d. c. cum à nob. Cur. in d. l. admo. in 116. col. Adde idem esse in quolibet. non recognoscente superiorem. Fel. in d. c. cum à nob. in 2. col. in 3. not. Adde etiam in materia. Are. cons. 165. Fel. in c. ad audientiam. in 3. col. de præscr. & in c. si aliquando de sent. exc. sonz. in 2. par. con. 266. in 12. col. & in cons. 20. inter cons. Cur. in 5. col. & in cons. sequen. in 11. col. 2. in testimonio cardinał. cui płe creditur. aliquid narran. vel scriben. c. nobilissimus & ibi gl. 97. dist. de quo latius per Cur. vbi s. de quo vide Fel. in c. quod super his in 2. col. de fi. instr. Barb. in j. vol. cons. 29. in 18. col. & Ias. in d. repe. in 96. col. Bar. in 3. vol. cons. 42. in 7. col. Adde tamen. fm Cur. ꝙ licet non possit probari ꝗ rium principe narrante & super illis se fundante d. clem. 1. de prob. Illud solum procedit ĩ supremo principe. Secus in cardinali & aliis inferioribus ducibus marchionibus & comitibus. quia etiam vbi illis crederetur probari potest ꝗ rium al. Bart. in l. ambitiosa. ff. de decre. ab ord. fa. quod inquit ipse digito alligabis ne obliuiscaris. Vide etiam Cor. in cons. 155. in fi. vbi dicit. ꝙ non creditur. Cardinali de commissione &c. vide per eum. Ang. cons. 182. cum apostilla mea. 3. in teste deponente super impedimento matrimonij puta ꝙ mulier sit consang. vel iudea. quia impediet ꝗ hen. Cur. vbi s. all. iura quæ vide. & ita vult Ias. ibidem. in 97. col. 4. in teste dato pro confidato. l. theopompus. & ibi Bar. ff. de do. prele. cum aliis al. per Cur. in d. l. admonendi. in 120. col. 5. in dicto solius interpretis. seu alicuius in arte periti. vt late per Cur. vbi s. & ibi Ias. in 97. col. de quo vide s. in ver. Interpres & j. in ver. Periti. 6. vbi ĩ compromisso facto ĩ arbitratorem apposita est illa clau. ꝙ procedere & terminate possit in scriptis & sine quia tunc statur. eius dicto. ita Bal. in d. l. admo. & ibi Cur. col. 121. vbi all. multa max. Bar. in auth. nisi breuiores. C. de sent. ex peric. reci. & Ant. de Bu. in c. cum ad sedem. de rest. spo. vbi fac. magnum festum. de dicto Bar. & Ludo. Ro. sing. 54. incip. quid operetur, clau. & Butr. in c. in præsentia. de renun. vbi dicit. idem esse. si apponatur. clausula procedendi de iu. & facto. Contra tamen istam doctrinam. Bar. ipse Cur. al. multas authoritates. de quibus vide per eum. & j. in tract. de testi. §. 59. & aliquid s. in ver. arbitrator. §. 1. Et tandẽ distinguit Cur. aut loquiṁ. in causis magnis & magni preiudicij. & non procedat dictum Bar. Aut in paruis & modici preiudicij. & tunc secus. al. Ang. in d. auth. nisi breuiores. & Butr. in c. 1. de lib. obl. & in d. c. cum ad sedem & in c. quoniam ꝗ de proba. Subiungit ꝙ parcant sibi tanti patres. quia istud idẽ voluit Bar. in d. auth. nisi breuiores. quia dictum suum fundatur. in illo tex. vbi causa erat modici præiudicij. ergo &c. quia dictum doctoris intelligitur fm. legem quam al. vt s. doctor. §. 7. quia vnus testis plene probat excusationem à calumnia. ita Bal. in l. athlete. §. calumniator. ff. de his qui no. infa. & pro hoc. fac. quod vult glos. not. in ca. tanta 86. dist. quæ ponit regłam. ꝙ vnus testis fac. præsumptionem. i. semiplenam probationem tamen fallit quando dictum vnius testis alicui nõ infert præiud. quia tunc płe probat. & ita vult Ias. in l. rescripta. vers. item ad istam regulam. C. de præci. imper. offer. 8. in dicto vnius deponentis ecclesiam consecratam. vel aliquem baptizatum c. paruulos & c. cum itaque. de consue. dist. 4. Curt. vbi s. in 123. col. Ias. col. 98. 9. in teste illam penitentiam adimpletam. quæ fuisset à sacerdote iniuncta. ca. nemo. extra. de simo. Cur. vbi s. Adde Fely. in c. 1. in 1. col. de excep. vbi dicit. ꝙ creditur. sacerdoti dicenti se aliquem absoluisse cum licentia superioris. hypo. in l. j. §. idem cornelio. in fi. ff. de quæstio. vide in ver. confess. §. 6. 10. quando aliquis fuisset electus à ciuitate ad aliquid facieñ. puta ad ponderañ. aur. vel argentum. vel huiusmodi. tex. no. & ibi Bar. in l. quotiens. C. de ponde. au. li. 10. 11. in nuntio pu. referente. in his quæ pertinent ad suum officium. vt dixi in ver. cit. vers. nuntio citanti. 12. in dicto episcopi. vel alterius superioris ord. cui creditur. in pertinentibus ad suum officium vt in attestan. aliquẽ excommunicasse &c. c. post cessionem. de prob. Iud. sing. 341. incip. quidam dicit. cum seq. decidens stari debere. dicto suo. al. casum. fm. vnam lectu. gl. in c. 1. de pa. tenen. gl. sing. in ca. 1. de cleri. viola. pac. Cur. vbi s. vide in ver. literæ. §. 4. 13. quia creditur. solo iuramento. in his quæ dependent ab animo. gl. in §. alie. insti. de act. dixi s. eo. §. 14. vers. 1. casus est. 14. quia in summariis & breuioribus causis. vnus testis probat. Ias. in d. l. admo. in 95. col. Vlt. creditur dicto superioris commilitonis de morte commilitonis sui. auth. hodie. C. de repud. Ang. in l. 1. ff. de eo. per quem fac. erit Cur. vbi s. Subiungit. non curare recẽsere. alios casus. quos poterit curiosus inuestigare. ex scriptis per spec. in tit. de teste. §. restat vers. hoc tamen fallit. & per ludo. in d. l. admo. & sparsim alibi. Vnum tamen commemorat. ꝙ vnus testis omni excep. maior. semiplene probat & duo plene. Adeo ꝙ non possit princeps suo rescripto concedere. ꝙ tali testi nulla adhibere. fides ita (dicit ipse) inquit se consuluisse in regno neapolitano. Lud. Ro. sing. incip. dñi. huius ciuitatis per tex. in c. talia. 8. q. 3. quod est no. fm. eum. Adde alium casum. s. in proban. clericatum. quia probatur. per non testẽ hypo. in d. §. idem cornelio. in fi. Dictum vnius testis. excusat accusatorem à pena talionis. hypo. sing 47. P. Andora.

Iuramentum. operatur quia fac. valere actum omni meliori modo. quo potest. l. cum pater. §. filius matrem. ff. de le. 2. & ibi Bar. & in l. 1. §. quis ita ff. de verb. obl. in l. si quis maior. C. de transf. & in l. si quis pro eo ff. de fideius. c. ad nostram. el 1. ex. de iu. iur. Et ita vult Alex. in 1. vol. cons. 37. in 5. col. Ias. in §. itẽ si quis el 2. in 2. col. insti. de acti. Alex. in 1. vol. cons. 12. in vl. col. & in 5. vol. cons. 102. in 1. col. & in d. §. si quis ita in prin. 3. col. Ang. in §. fi. insti. de adop. & in §. fideiussor. insti. de fideius. P. Andora.

Iuramentum. obligat in forma specifica. d. ca. ad nostram. Alex. in d. cons. 37. in 2. volu. Ias. in §. item si quis in fraudem. el 2. in 2. col. de actio. vbi al. gl. in l. si pec. & ibi etiam ipse Ias. in 9. col. ff. de condi. ob. causam. Limita vt per Pan. in c. ex parte nu. 3. de cler. non resi. circa materiam. d. gl. in l. si pec. vide notabiliter Bolog. in cons. 46. & cor. in 4. vol. con. 256. Habet enim iuramentum vim specialis consensu. d. l. cum pater §. filius matrem. de leg. 2. Bal. in l. 1. C. cõmod. cum aliis al. per Alex. in 5. vol. cons. 133. in 2. col. Bal. in c. ex rescripto. vbi Fely. in 5. col. de iu. iur. Barb. in j. vol. cons. 25. col. 19. Ias. in d. §. itẽ si quis. in 2. col. & in l. 1. in 6. col. ff. si quis in iusvocan. & in l. sub prætextu la 2. in 1. col. C. de transa. & in l. sed & si quis. §. quæsitum. in vlt. col. ff. si quis cau. Bolog. in cons. 1. in fi. Et præsumitur certioratus & deliberatus quis accedere ad actum super quo iurat. Alex. in 5. vol. cons. 102. in 1. col. idem.

Iuramentum. habet vim expressi. Ias. in l. certum. ff. si cer. pe. de quo latius per eum. in d. §. quæsitum in vlt. col. Fac. quod vult Cur. in cons. 1. in 2. col. vbi dic. quòd iuramentum. habet vim expressionis casus fortuiti. idem.

Limitat præmissa. Bar. in 2. vol. cons. 16. in 3. & 4. col. nisi sit defectus consensus quia tunc renun. non roboratur. iur. al. cy. in l. j. C. cõmod. & gl. in auth. sacramenta puberum C. si aduer. vend. & idem vult in cons. 52. in vlt. col. vbi etiam al. imo. in c. 1. extra. de comod. & in con. 55. in pen. col. Nam iuramentum non obligat vltra consensum. c. quintauał & in c. pen. de iu. iu. & ita tenet Ias. in l. eam quam in 10. col. C. de fideicom. Alex. in 1. vol. cons. 28. in vlt. col. ibi non ob. quòd interuenerat.

Limitat etiam mirabiliter Barb. in d. cons. 55. in 15. col. nisi lex requirat pro forma actum specificari. quia tunc iuramen

tum. non supplet illam formam. Vnde secundum. eum dicit Nic.de nea.in l.legitimos.ff.de leg.tut.vbi est glos.q̃ 4. debet facere tutor.ad hoc vt possit administrare.Et ipse addit quintum q̃ debet iurare agere vtilia.l.fi.§.omnem.C.de admi.tut. ex quo dicto sequitur.mirabile dicit ipse q̃ iuramentum.non supplet vim clausulæ specificate vbi specificatio. in specie requiritur pro forma.addeCur.qui infinita al.in cons.75.col.6. idem.

Iuramentum habet vim clau.derogatoriæ Ias.in l.pacta nouissima.in 1.col. C. de pac.in l.si conuenerit in 2.col.ff. de iurisd.om.iud.in l.sancimus in 2.col.C.de testa.& in l. si mihi & tibi §.in lega.ff.de leg. 1.& in d.§.item si quis.in 2.col.phy.in c. quod semel.de reg.iu.in 6.Alex.in d.l.sancimus. idem.

Iuramentum.habet vim clau.codicillaris. Ias.in d.l.si conuenerit. in 2.column.& in l.verbis.in 3.column.ff.de vulgar. & pup.& in d.§.item si quis.in 2.col. idem.

Iuramentum habet vim sententiæ.l.sed & si pos.§.si cum de hæred.vbi Ias.ff.de iu.iur.An autem habeat exeq.paratam.vide Ias.d.§.itē si quis.col.17.cum seq.& quæ dixi in ver.instrumentum non habet exeq.Alex.in l.post rem.in prin.de re iud. idem.

Iuramentum habet vim clausulæ rato manente pacto. Ias. in l.si quis maior in 5.col.C. de transf. & in d.§. item si quis. in 3.col.phi.in regl̃a bona fides.quæ est 83.in fi.Angel.in §.fi.in fi.inst.de verb.obl. idem.

Iuramētum excludit remedium l.2. C.de rescin.ven.Alex. 1.vol.cons.42.& in 2. vol.cons.127.& in 5.vol.cons.133.Panor.in 1.parte.cons.171.in 4.col.Curt.in cons.65.col.21.cor. in 2.vol.con.191.& in 4.vol.con.17.in 7.col.ver.tamen quia iurauit.Io.de Imo.in cons. 14.Vide Pan.in c.cum causa. nu. 11. extr.de emp.& vend. idem.

Iuramentum.an supleat defectum insinuationis.vide in ver. donatio vltra quingentos.§. 11. idem.

Iuramentum vt vim litis contes. & actionem perpetuat & præscrip.interrumpit l.nam etiam postea.§. is qui temporali. & ibi Bar.ff.de iu.iur.&quòd tollat præscriptionem.tenet notabiliter hypo.sing. 141.Pe.Gerar.sing. 18.in 2.col. idem.

Iuramentum tollit obligationem naturalem. l. sticum aut pamphilum.§.naturalis.ff.de solu.gl.& Bar.in l.2.ff.de iu. iur. Ias.in §.item si quis el 2.in 1.col.insti.de act. idem.

Iuramentum habet vim nouationis & delegationis. l. qui iurasse. §.fi.& ibi gl.ff.de iu.iur.Ias.vbi s̃. idem.

Iuramentum habet vim solu.s.ficte.Iaso.vbi s̃. quod infert post Bar.quem al.ad fideius. iurantē. vt non possit repetere à prin.quia non dicetur vere soluisse sed ficte per iuramentum.

Iuramentum.habet vim acceptilationis.Ias.vbi s̃.al.l. iurañ.à deb.exactum ff.de iu.iur.

Iuramētum repæsentat minorem esse maiorem,& validat contractum inualidum.authen.sacramenta puberum C.si adauer.ven.cum aliis al.per Ias.vbi s̃.Alex.late in 4.vol.cons.102.

Et excludit rest.in inte.Alex.in 2.vol.cons.222.& in 5.vol. cons.80.in fi.Cor.in 2.vol.cons.191.Alex.in l.scień.col.11.& 12.de ver.ob.Vide Ang.in §.1.col.18.inst.de excep.subiungit Ias.vnum esse.singulariter.no.q̃ si minor vel mulier.iurassent non facere.aliquem contractum. dehinc facerent & iurarēt. ex hoc.2.iur.non validaretur ꝗctus,gl.cit no.in c. licet mulieres. de iur.iur.in 6.de quo tamen cum d.gl.cōiter reprobetur. remittit ad Bar.in l.si quis pro eo.in 3.mēbro pr.ff.de fideius.

Iuramentum habet vim certiorationis.Alex.in 1.vol.con. 27.& in 2.vol.cons.222.Bolog.in cons.3.in fi.

Iuramentum.impedit moram purgari.Ias.in d.§. si quis. in 3.col.de quo.dixi in versi.mora.non purga.§.2. Et habet vim interpella.cremñ.sing.122. idem.

Iuramentum habet in se illam tacitam conditionem.quam habet promissio cui iuramentum inheret.l.si libertus ita iurauerit.ff.de oper.lib.Ang.in cons.315.Paul. de Castr.in 2.vol. cons.310.alias 308.pulchre Paliotus inter cons.Curt.cons.3.

Et intelr̃ si promissa seruentur. Cor.cons.101.max.in fi.& cons.102.ibi suffic.enim & cons.121.Barb.in 3.vol. cons.74. in 13.col. idem.

Iuramentum recipit interpretationem à iure communi. c. ex parte tua.de cleri.non resi.Barb.in 2.vol.cons.43.in 8. col. in fi. An autem debeat intelligi & interpretari secundum.voluntatem iurantis. vide aliquid per phi. in c.1.2.col.de iu.iur. in 6. idem.

Iuramentum.intelligitur. fm naturam actus super quo interponitur.c.quemadmodum.de iu.iur.l.fi. C.de non nu.pec. l.fi.ff.qui satisd.cog.Barb.in 2.vol.cons.43. in 11. col. Ias.in l. si conuenerit in fi.1.& in pr.2.col.ff.de iurisd.om.iud.Fac. qd̃ vult Fel.in c.cautum quæ. vers.non ob.de rescr.Cor.in cons. 102.Intellige secundum naturam.s. primordialem. non accidentalem.ita Ias.in l.si pec.in 10.col. ff. de condi.ob causam. Imo in 11.col.dicit hanc regulam esse falsam.& fac. regulam contrariam, vez q̃ imo iuramentum debet intelligi, vt semper addat robur & maiorem efficaciam præter & vltra naturam actus super quo interponitur.mouetur bonis fundamentis vide per eum.

Et dum dixi.iuramentum debere intelligi secundum. naturam actus super quo interponitur adde idem esse in stipulatione.l. 1.§.si sub condi.ff.vt leg.rio.ca. l.si stip.ff.de vsu. Paul. de Cast.in 2.vol.cons.92.De quo vide latius Ias.in rubr.ff. de verb.obl.in 5.col.& seq. idem.

Iuramentum intelligitur rebus sic stantibus.Barb.in 2.vol. cons.36.in 20.col.Ias.in d.l.si conuenerit in 2.col.

Iuramentum.corruit actu pr.corruente.Barb.in 1.vol.con sil.42.in 10.col.& in 2.vol.cons.36.in 15.col. idem.

Iuramentum non trahitur.ad casum incogitatum Alex.ample.in 1.vol.cons.28.in 4.col.repetito in 2.vol.cons. 31. Paul. de Castr.in 2.vol.cons.310.alias.308.&cons.352.alias.350.Ias.on.in l.cum acquiliana in 2.no.ff.de transf. Fac. qd̃ vult sonz. in 2.par.cons.215.in fi.vbi dicit quòd causa à pr. verisimiliter incogitata.in quacunque promissione videtur excepta.all. & adduc.alia quæ vide. idem.

Non dicitur periurus.qui ex iusta causa non seruat iuramētum.l.fi.ff.qui satisd.cog.Alex.in 1.vol.cons. 59.Iaso.in d.l.fi. Fac. quod vult in d.§.item si quis. in 15.colum. ibi aduertite etiam. idem.

Nec etiam est periurus.qui ex præcepto superioris desit iuramentum.Fel.in c.constitutus.in 4.col.cum seq.de rescr. Ias. in l.si quis id quod in 8.col.ff.de iurisd.om.iud.Fac.quod habetur.j̃.§.33.& vult Alex.in 1.vol.cons.124.Fac. etiam quod habetur.in ver.iudex potest §.88. Nec etiam qui ex difficulta impræuisa iuramentum.non seruat.Feli.in c.testimonium. in 7.col.de testi. idem.

An autem facto suo iurato quis contrauenire possit. cano. c.fallatiis.de cler.coniug.& in c.si quis presbyterorum.de rebus eccl.non alie.tenent q̃ non habetur per Bal.in l.si creditoribus.C.de seruo.pig.da.ma. & in l. post mortem. ff. de adop. per Fel.in c.à nob.in vlt.col.de excep. idem.

Iuramentum generale restringitur ad licita.Barb.in 2.vol. cons.53.in 2.col.& dixi in verbo.iudex potest.§.22.iurans.n. alicui obedire, intelligitur in licitis & honestis. vt etiam vult Fel.c.de Dei.de simo.Nam semper iuramentum intelligitur si sit iustum Fely.in c.ex tenore. de sent.exc.Et iuramentum temerarium.non est obseruañ.vul.iu.Fac.quod vult dec.in c.ex literis in j.col.de consti.vbi dicit.non valere iuramentum.doctoris.q̃ scholaris non doctoretur.gratis.&c.ad 1.Card.cons. 35.phi.c.1.col.2.de iu.iur.in 6.nec illicitum.c.vbi periculum. §.fi.&ibi Phi.in 7.no.de cle.in 6.auth.quod eis.& ibi Bal.C.de nup.iuramentum.de non fideiuben.vel mutuan.nō debet seruari in casu necessitatis proximi.Phi.in c.fi.de fo.compe.in 6.

Vide in ver.periurus §. 19. idem.

In omni iuramento.regulariter.intelligitur excepta auctas Pape.Fely.in c.constitutus in 4.col.de rescr.Ias.in d. §. item si quis.in 16.col.& in d.l.fi.qui satisd.cog.nec enim dicitur periurus qui ex præcepto superioris desit iuramentum. vt s̃. eo. §.27.Ang.cons.219.in 1.col.Et superior dicitur.pater vel episcopus.Alex.in l.fi.ad municip. idem.

Iuramentum.debet habere tres comites.veritatem.s. iustiam & iud.auth.quod eis.C.de nup.22.q.2.c.aduerten. c.&si Christus.de iureiur.Pan.in 2.par.cons.8.in 3.dubio.Barb.in 1. vol.cons.1.in 34.& in 2.vol.cons.53. in 4.col. idem.

Iuramentum quod absq; salutis æterne interitu seruari potest.omnino seruañ.est vt dixi in verbo absol.à iuramento. Ibi sed præmiss̃.non ob.Imo.cons.1.Vide tamen Bal.in 3.par. con.29.vbi dicit,q̃ ista regula non debet sic formari,sed hoc modo iuramentum potest seruari sine detrimento salutis æternæ, & non seruatum vergit in detrimentum salutis æternæ ergo est seruandum sed si potest seruari sine detrimento salutis æternæ.tamen non seruatum non vergit in detrimentum salutis æternæ. non est necesse. quòd seruetur. vide per eum. idem.

Iuramentum.firmat cōtractum.etiam celebratum à minore.absque solennitate sta. Alex.ample.in 1.vol.cons.27.Lud. Ro.cons.437.circa fi.Pau.de cast.2.vol.cons.218.Ias.in l.nam & postea §.si minor in 1.col.ff.de iu. iur. & in auth.sacramenta puberum in 8.col.cum seq.si aduer.vend.& in 15.& 19.colum.sonz.in 2.parte cons.279.Alex.late.in 4.vol.cons.102.Idem in distractu.Ang.cons.50.& cons.59.de quo per Alex.in l.pomp.§.præterea in 2.col.de acq.pos.

Contra

Contrarium tenet Pe.de Anch.cons.83.& late. Barb. in 1. vol.con.21.in 5.col.Vide quæ dixi in vers.absol.à iuramento idem Barb.in 3.vol.cons.16.max. in 4.col. Faciunt quæ vult cor.in 3.vol.cons.32.vbi tenet.q̃ iuramentum non validat ꝗctum nullum defectu solennitatis omisse Ang.cons.160.in 3. dubiō.Ludo.Ro.cons.12. idem.

Sta.laicorum.super iur.disponere non potest vulgato.c.ecclesia S.M.de consti.&in terminis vult Alex.in 2.vol.con.37. in 5.col.dixi latius.in trac.sta.ver.sta.non potest disponere super iur. idem.

Sed quid si tale sta.fuerit à sede aplica confirmatum. Vide Alex.in 1.vol.cons.59.reperito in 4. vol. cons. 39.vbi dicit.q̃ non valet nisi sit ex certa scientia confirmatum.Bolog.in consil.31. idem.

An actus factus contra iuramentum.præcedens valeat. videtur.q̃ non per no.per gl.in c.licet mulieres de iureiur.in 6. vbi si mulier nupta iurauit nō alienare fundum dotalem.postea cum iur.alienat.non tenet ꝗctus.&cum illa gl.tenet spec. in tit.de emp.& vend.§.tertio loco vers. quid ergo.& vers. & no.generale consilium.Bar.in l.si prædium.C.de iu.do.& in l. si quis pro eo.in 3.membro pr.ff.de fideiu.de quo per cano.in c.cum contingat de iu.iur.In contrarium.est tex.in c. sic.ex literis.de sponf. vbi patet. q̃ licet iurauerim contrahere matrimonium cum berta.non cum alia. tamen si postea. contraho cum alia tenet matrimoniū.licet sim periurus.& ita vult Pau. de Cast.in 2.vol.cons.56.Idem vult Alex.in 3.vol.cons.16.vbi cōsuluit valere.2.præsentationem factam.non ob.1.facta. cum iur.& protestatione de non ꝗuenien.Adduc.multa quæ transcribere non curo.Sed plura adduc.Pau.de Cast.in d.consil.56.repetito in 1.vol.cons.336.incip.dico non ob.card.cōsil.46.Idem vult Pan.in 2.part.cons.41.in 2.col.vbi dicit.valere.2.testamentum.non ob. iuramento. appósito.in 1. de illo non reuocan.de quo.vide in ver.testamentum.Et inter cætera.al.Inn.in c.dilecto.de præben.vbi dicit non impediri actus validitatem contra iuramentum.vnde si quis iurauit non venderе.librum.& postea vendit tenet vend.licet sit periurus.

Quinimo plus fm eum voluit Bar.in l.cum duobus.§.idem respondit ff.pro socio.& in l.stip.hoc modo ꝗcepta.ff.de verbo.obl.q̃ iuramentum.de non reuocan.testamentum est cōtra bonos mores. Ias.in d.l.duobus reis.§.fi.col.2.ff.de iureiu. adduc.multa contra d.gl.1.q̃ si iurauí non reuocare procu.tamen valet reuoc.vt dixi in ver.procu.2. adduc. quia valet. 2. sta.per quod reuocatur. 1. quod erat iuratum.3. adduc.quod dictum est s̃.de testamento.4.adduc.quia valet receptio in canonicum facta.vltra numerum taxatū.à statuto. iurato. licet canonici ita facientes sint periuri. Et ita videtur transire Fely. in c ex parte decani. in 4.co.de rescr.Faciunt no.per eum in c. si dilig.in 8.col.de fo.comp.& in c.dilig.in 1.col.de præsc.Ad de etiam Pan.in 2.part.cons.48.in fin.vbi dicit quòd actus factus contra iuramentum.regulariter tenet. & in c.dilecto.de præben.Tenen.tamen.gl.in d.c.licet mulieres.Ias.in d. §. fi. limitat j.vt procedat in terminis suis quando mulier iurauit nō alienare rem dotalem & sic iuramentum fuit præstitum.sup eo.quod erat prohibitum à iure communi. Tunc illud iuramentum quod concurrit cum prohibi.iuris communis.bene impedit actum 2. in contrarium quamuis iuratum. & in istis terminis secundum eum.procedit.tex.c.intellecto.de iureiu. & ita limitat Io.de imo.in d.c.dilecto.& Alex.in d.cons.16.

Limitat 2.quando ille cum quo.celebratur.2.actus.Sciebat talem actum fieri contra iuramentum prius præstitum. nam non potest conqueri postquam sciuit.sed si ignorauit prout in du.præsumitur.l.verius.ff.de prob.tunc valebit 2. actus nō ob.1.iuramento.al.Imo.in l.cum vir.in pen.car.ff.de vsuca.& ante cum Io.fab. insti. qui.alie.licet.vel non in pr.& Alex. in cons.381.alias 16.in 3.vol.adde Bal.quem nemo.al.in 3. par. cons.121. 3.limitat.qñ 1.iurm.fuit præstitum à muliere in manibus partis cuius interesse poterat. alias si mulier iurasset.sed non in manibus alicuius.tanquam iuramentum. 1.fit nudum non impediret 2.actum fieri ita limitat Bal.in d.§.fi.& reputat sing.Alex.ibi licet de hoc dubitet.& inclinet ad oppositum.tamen firmat in d.cons.&ita vult idem Bal.in c.veniens de iu.iur.adde Alex.in l.non solum §.morte.in 10.col.ff.de oper.no.nun.Et per ista alias in facto consului.duæ sorores.dubitantes induci.à suo fratre.ad sibi facień.donationem.prout state fuerunt.cum iuramento.q̃non intendebant quouis modo.facere.donationem.dicto fratri. & casu. quo deuenirēt ad aliquem actum.dicte dona.q̃ ex tunc prout ex nunc. & econtra. faciebant donationem. cuidam earum.patruo.& constituebant.eo casu.bona sua tenere.nomine dicti patrui.ex post fuerunt inducte à fratre ad facień.sibi dona. cum iuramento dixi. & obtinui. q̃ ista 2. don. non valebat sed 1. eo quia dicte mulieres non remanserant in meris finibus prote.sed processerant.vltrs.donan.patruo. & sic 1. iuramentum. non erat nudum.Etiam quia.interuenerat hyp.bonorum per quam impediebatur.2.don.l.si cred.§.fi.ff.de distr.pig.& vult Paul.de Ca. in 2.vol.cons.146.Et Alex. vol.5.cons.59.Et illa j.conuentio impediebat etiam dominij trāslationem.vt dixi in ver.alienatio.§.18.Ad arg.de prote.q̃ tollatur.per actum ꝗrium.respondebam.non procedere.quando in prote. est iuramentum. vt dixi in ver.prote.§.27.in fi. Ad aliud quod valet actus contra iuramentum respondebam.non procedere.quando ex 1.actu iurato fuit ius alteri quæsitum. vt in illo casu. Ad consilium Alex.s̃.al.respondebam.q̃ non procedit quando ex actu 1.iurato.est ius j.quæsitum.per s̃.dicta.Respondebam etiam q̃loquitur.quando 2. actus iuratus est fortior 1. Sed in casu meo non erat fortior ig.&c.declaro.Nam in d.cons.2.præsentatio facta per patronum laicū habebat vt præsupponit Alex.collationem factam per legatum.cum clau.Accedente patronorū consensu habebat quoq; nominationem & præsentationem aliorum compatronorum.& sic habebat fortiora iura.2.act°. quàm 1.& ad istud bene faciunt quæ habentur.per Fely.in d. c.ex parte decani.in 5.col. idem.

An autem filia. quæ renuntiauit hæred. paterne cum iuramento.possit succedere patri ab intestato.Vide late Alex.in 3. vol.cons.29. vbi tenet quòd non. vide tamen in ver. pactum §.49.An autem tunc possit succedere.ex testamento.vide j̃.in ver.Pactum.§.50. idem.

Iuramentum potest remitti. à parte parti.ca.2. de sponf. & vult late Fel.in c.1.in 1.col.de iu.iur.Bar. in l.si quis legatum. ff.de fal.Lud.Ro.cons.12.Barb.in 2.vol.cons.36.in 21.col.Iaso.in l.Labeo.ff.de iureiur.& in l.1.§.&post operis.in 2.col.ff. de oper.no.nun.& in l.stip.hoc modo concepta.in 7.col.ff.de verb.obl.Oldr.cons.241.in fi.Ang.in §.eque.in 3.col.insti. de excep.Bal.in auth.quod eis in fi.C.de nup. Amplia etiam tacite.vt per Fel.in d.c.1.in 2.& 3.col.Limitat Fel. in ca. tuis in 2. col.vers.sed in quantum.de testi.quando ageretur.de affinitate eorum qui contraxerunt sponsalia.quia tunc iuramentum non potest per partes testibus remitti. vide per eum. Limitat etiam vt non possit remitti. postquam pars incidit in periurium. Alex. in 3.vol.cons.17. ibi sic.etiam videmus. Bal.in d. auth.quod eis. idem.

De absol.autem iur.quæ petitur.à iudice.ecclesiastico.vide in ver.absol.à iuramento vbi late posui materiam.

Iuramentum.an videatur.sublatum data dilatione.debitori longiore 1.vide notabiliter.Fely. in d.c.1.& latius in c.2.in 12.13.&14.col.de sponf.& in c.ad aures de simo.Ias.in l.lecta. in 8.col.ff.si cer.pe.& in l.1.§.& post operis in 2.col.ff.de oper. no.nun.Aliquid per Card.in clem. 1. vers. nos itaque in fi.de iu.iu.Quid de excommunic.si ad tempus non soluatur.an ꝓrogato termino sit excōicat° vide Phi.in c.p̃terea.col.j.de ap.

An iudex secularis possit de iur.se intromittere.vide Fel.in d.c.1.in 6.col.de iu.iur.& latius in d. ca.2.in 11.col.de Sponf. Cur.cons.43.in 7.col.& cons.65.in 19.col. Idem.

Et an possit per Imper.vel alium principem relaxari. Alex. quòd non in 3.vol.cons.38.in 3.col. Vigore iur.potest quis trahi.in quocunque iud.Fel.in d.c.2.in 10.col.Ias.in l.nulli.in 3.col.de iud. Quia iur.addit forū foro. Ias.in l. 1.C.de bo.pos. secundum.tab.

An hæres tenea. obseruare iur. & cogi possit per iudicem ecclesiasticum vide Lud.sing.216. Sta.iur.non tolluntur.per generalem derogationem.Fel.amplissime in c. constitutus in 2.col.de rescrip. idem.

Iur.an equiparetur.fidei præstatio.Vide Feli.d.c.2.col. 5.de sponf. iur.nihil opera.in præiudicium tertij. Alex.in 1.vol. cons.55. Idem.

Vbi causa est modica suffic.prob.per iur.Fel.in c.que in ecclesiarum in 16.col.de constit.fac. quod vult Mathes.no. 1.& 2.credi.iur.boni viri.Bal.in l.vniuersi.C.de vectiga. Minuta difficilis probat.proban.iur.Lud.Ro.cons.76.in 4.dubio.

Et an difficultas debeat tunc aliegari vide eundem Ro.in cons.sequenti. Idem.

Consistentia in animo.probanf iur.gl.in c.significa. lo 1.& ibi Fel.de homic.&in §.sed iste.insti.de act.Fel.in c.pastoral.in 1.col.de excep.in c.inquisit.§. quesiuisti.Rubr.de accus.Alex. in 4.vol.cons.127.ver.accedat. corneus.in 1.vol.cons.1.in 3. col.ibi qui cum iur.Rota in No.decis.42.Guido.cons.223.

Fac.quod vult Bal.in l.si quis pro redempt.C.de dona.dum dicit quòd sta.iur.fratrum,&c.

Maxime.in bono viro.per no.per Bal.in l.vniuersi.C.de vecti.& commis. idem.

Limita ĩ foro ꝓscientie.secus in foro contentioso.ita Fely. in c.si vero el 2.de sen.exc.Alex.in l.1.§.per procu.in 1.col.de acq.pos.Limita etiam nisi pręsum.sit contra iurantẽ.ita Fel.in d.§.quæsiusti.in 3.col.& in c.2.in 4.col.de cal.Alex. vbi s. Et in materia vide.eundẽ Fel.in c.1.ĩ 3.col.in fi.de præsum.Barb. in 1.vol.ꝓs.42.in 7.col.Lud.Ro.in d.ꝓs.76.ĩ 4.dubio. & in ꝓs. 481.Ias.in d.§.sed iste in 24.& 25.col.& in l. cum quædam in 2.col.ff.de iurisd.omn.iud.& in repe.l.admo.in 140.col.ff. de iureiur.hypo.in l.1.in 15.col.ff.de quæstio. idem.

Contra dolosum suffic.proba.per iur.Fel.in c.sic.in 4. col. de re iud. Iuramentũ non dicitur prob.sed probationis relevatio Ias.in l.ait prætor.§.iurari.in 2.col.ff.de iu.iur.in l.sed & si pos.§.si cum de hæred.in 1.col.eo.tit.& in l. si quando. in 2. col.C.vnde vi.Pe.Gerar.sing.86.

Iuramentum super princ. extenditur. ad accessoria Ias. in l. nam & postea.§.si petitor in 3.col.ff.de iu.iur.

Iurans obligasse fundum pro 10.non dicitur. confiteri illa 10.habuisse.Ias.post Alex.in l.si duo.§.marcellus.in fi.ff.de iu. iur.vide in ver.confe.probat §.10.

In iur.an requirant.verba.Ias.in l. q iurasse in fi. de iureiur.

Iurans aliquam capere in vxorẽ.non cogitur.capere.nisi si bi detur dos.Ias.in auth.præterea.in 3.col.in fi.C.vnde vir. & vx.Fel.in c.iurauit de ꝓba.Vide Pan.in c.de illis de cōd.appo.

Iuramentum obligat filiumfa.Fede.cons.272. idem.

Lex si quis maior. habet locum.in omni conuentione iurata.Cur.con.65.in 18.col.& Lance.dec.in l.si quis maior.C. de trans.adde dicta in vers.lex.§.12.Alex.in 5. vol.cons.76.in 3.col. ver. attento max. Cor.cons.96.in pr.& cons.101.in 2. col.& cons.102.& cons.121.& in 2.vol.cons.25.ver.quæ lex. & in 3.vol.cons.266.& in 4.vol.cons.40.in pen.col.Caccialup.in trac.de trans.q.16.Guido Pap.cons.31.

Iuramentum etiam dolo extortum.nõ potest aucte ꝓpria spernĩ.Ias.in auth.sacra puberum in 8.col.C.si aduer.ven.idẽ.

iuramentũ.metu interpositũ venit relaxañ.c. ad audientiã & ibi oēs no.quod.me.cau.Inn.in c.veñ.de elec.& in c.ad aures quod me.causa.Archi.in c.quamuis. de pac.in 6. sal. Paul. de Castr.& modern.in d.auth.sacra puberum.& in d.l. si quis maior.Imo.sonz.in 2.part.cons.214.in vlt.col.dicit. non esse opus absolu.De quo tñ vide latius.in ver.absol.à iuramento. Et quando periculum esset in mora. nec posset haberi copia iudicis.tunc non debet peti relaxa.à iur.metu præstito.Iudo. sing.493.al.Bal.in l.nõ dubũ C.de ll. qui hoc vult ĩ pen. col.

iuramentum.temerarium non est seruañ. Fel.in ca.si vero. in 3.col.ext.de iureiur.de quo vide late per eum.in c.sic.ex literis.illo eo.ti.&c̃.§.32.Et quando dicatur.contra bonos mores.Ang.in §.æque.in 2.col.insti.de excep.

iurans soluere.certo Die.potest soluere. vsque ad mediam noctem sequentem Fel.in c.Ego.n.de iu.iur. & in ca. ecclesia S.Mariæ.in 16.col.de consti.dec.in c.consuluit in 3.col.de officio deleg.

in contrarium fac.quod vult Fede.cons.44. Vide Iaso.in l. more romano.in 2.col.ff.de fer. idem.

An autem possit purgari mora. per eum qui iurauit certa die soluere.vt euitet penam?vide Phi.in c. præterea. in 5. col. de app.Iuramentum præstitum intruso non transit ad canonice intrantes.c.ego.n.& ibi Fely.in 1.col.de iureiur.

iuramentum.super ignorantia non potest præstari.per procu.Fel.in c.licet ex quadam.in 1.col.de testi. idem.

Facultas iurandi an & quando transeat ad hæredes. vide Ale.remissiue in auth.quod obtinet C de prob.Fel.in c.cum sit generale.in 5.col.de fo.compe.& aliquid in c.quæ in ecclesiarum.in 28.col.de consti. Pau.de Cast.in 2.volum.cons.65. & 67.fede.in cons.281.per ias.in l.si quando.in 11.col. C. vnde vi.& in l.pen § hoc iud.in 2.col.ff.ne quis eum.& fac.quod vult in l.si non sortem.§.si centum.in 3.col.ff.de cond.indeb. Et dic ꝓ fit dist.aut loquimur. in iuro quod defertur à lege. & illud transit ad hæredem.aut in iuramento quod defertur ex vol.partium.& illud non transit ad hæredem. Et an & quãdo transeat ad sing.successorem.vide ias.in l.nam & postea §. si petitor in 1.col.de iu.iur. idem.

Excep.iurisiurandi delati & præstiti à parte parti.est litis finitę.l.1.& ibi doct.max.Alex.ff.de iureiur.& l.post rẽ.ff. de re iud.Et ideo impedit litis ingressum.l.nã & postea. in pr. & ibi doct.ff.de iu.iur.etiam si iuramentũ.sit præstitum ext.de iud. d.l.1.in vers.ex actione.secundum Alex.ibi.vbi dicit.videri esse rex.ꝓ gl.fi.in c.super.hoc.de renun.quam(secundũ eum)reputãt sing.Ant.de But.& imo.ad hoc ꝓ ẽt ex iuramẽto.extra iudiciali. seu præstito coram superiore non in figura iudicij oritur excep.litis finite sic.ex iuramento.iudiciali.Et talis excep.prodest eius successori.etiam in rem l.ait prætor. cum sequen.de iu.iur.l.si tibi 10.millia.§.pactum.ff.de pac.

Et etiam transit contra sing.successorem.illius rei.pro qua iuratum est.l.idemque.ff.pro socio.de quo habetur in d. l.ait prætor.& per Bar.in l.si tertius.§.si quis prius.ff. de aqua.plu. arcen.& per doct.in l.3.C.quod me.causa. idem.

iuramento.præstito.aduersario deferente. stañ est in omnibus quo ad litigantes nec aliud quæreñ est. Secus quo ad extraneos.d.l.ait prætor.in prin.& ibi doct.

Limita non.procedere. in causa matrimoniali. quia etiam post iuramentum potest queri de veritate.iaso.in d.l.ait prætor.§.iurari.nu.6.

Limitat 2.ias.non procedere.in iuramento. quod defertur à lege vel statuto.vt si per sta.credatur.iuramento super damno.quia poterit probari contrarium.

Limitat 3.quo ad litigantes secus quo ad extraneos.

Limitat 4.quo ad ea.que veniunt ex natura contractus.al. tex.in l.cum qui §.fi.& ibi Lud.Ro.ff.eo.

Limitat 5.quando erat contentio de illa re. & delatum est iuramentum decisorium. secus quando non fuisset contentio.& sic iuramentum.non esset decisorium.al.gl.solitariam. in l.si cum patrono.& ibi Paul.de Cast.C.cõia vtr.iud. Idem.

iuramentum. præstañ. est secundum formam delatam.d.§. iurari.Nec suffic. iurari per æquipollens. ias. in l.qui per salutem.ff.eo.

Quando tamen dubitatur.de forma iuramenti.committitur.iudi. arb.l. iusiurañ. & ad pec.§. qui iusiurañ. & ibi doct. max.ias.ff.eo. idem.

Quid si detulitur iuramẽtum vt iurares per Deum omnipotentem & iurasti.per filium Dei.an valeat? Alb.de rox.in d. §.iurari. & ibi Alex.& doct. determinant quòd sic.quia pater & filius sunt idem in substantia.

Secus si detuli iuramentum. vt iurares. per caput tuum.& tu iurasti per Deum.quia non valet. vt vult Alex. in d. §. iurari. idem.

Monachi nõ iurant per sancta Dei euangelia.sed per crede mihi.gl.in l.non erit.§.dato.ff.cod.secus tamen.in feren.testimonio.vt in trac.de testi.§.

Et per hoc.infertur.nunquid præstatio fidei equipoleat iuramento.gl.in c.peruenit de fideiuſ.& in c.fi.ne præsa.vi.suas. videntur velle ꝓ ista sint æquipollentia.fac.quod habetur. in c.cum tempore.de arb.& in c.ad aures.quod me.cau.& idem videtur velle.io. And.in nouella.in c.1.de sepul.in 6.vbi dicit. quòd parum vel nil refert aliquid promittere sub fide. vel iurare.& ita vult Alex.in d.§.dato.de quo.vide Fely.capi.2.in 5. col.de sponſ.Phi.in d.c.1.de sepul.in 6.in 2.col.Guido.Papæ. cons.31.idem dicen.promitto sub periculo animæ meæ.dicitur iuramentum.ca.fraternitatis.de frig.& malef. Alex.in d.§. dato.Et pariter dicen.Deus sit mihi testis.Cano.in c.tuis.de testi.Alex. in d. §. dato. Et ex præmiſſ infertur ad quæstionem. Transigentes promiserunt sub eorum fide obseruare.vtm ꝯueniens incidat in penas.l.si quis maior.C.de trans.io.And.in c.cum tempore.de arb.videtur tenere.ꝓ nõ.Alex.in d.l. si qs maior.in fi.com.videtur tenere contrarium.& concludere.ꝓ habeat locum pena d. l. si quis maior quando est promissum sub fide sine iuramento Guido Papæ cons. 32. Posset tamen teneri contrarium. quia licet præstatio fidei & iuramentum æquiparentur.tamen ei qui contrauenit iuramento imponitur maior pena.gl.in c.pen.de iu.iur.ergo est maius delictum quia ex qualitate pene.cognoscitur.qualitas delicti.c.non aferamus.24.q.1.l.2.de publ.iud.Præterea licet ꝯueniens iuro mereat priuari benef.c.2.de resc.hr in c. quærelam. de iu.iur. tamen secus est. in contraueniente præstationi fidei ita imo. in d.c.quærelam.insuper fac.auctas Archi.in c.iuramenti.22. q.1.deniq;.d.l.si quis maior.est penal & odiosa.ergo non debet extendi ꝯ illum qui contrauenit præstationi fidei. fac. qd vult Phi.in c.fi.in pr.de iureiur.in 6. idem.

Delatio iur.intelr. vt incon. iuretur. vel remittatur sed si omittatur pro non delato habetur. l. non erit §. si neq;. & ibi doct.ff.eo.idem in sententia ꝓ iuretur quia non valet nisi in continenti.iuretur.Bar.in l.iudex.in 1. op.C.de sent. idem. Si ille cui defertur iur.recusat iurare.delatio. nil sibi ꝓdest. Si vero dicat volo deliberare.an debeam respondere.vel ne.potest reuocari delatio.l.iusiurañ. & ad pec.§. 1.ff.de iureiur.

Si vero acceptet delationem.Sed dicat velle deliberare. su ꝑ modo iurandi habetur pro acceptato.ita Bar.& doct.in d.§. si neque. vbi concludunt ꝓ saltem hodie deferens iuramentum.alicui potest etiam ex interuallo. & etiam post acceptationem delationis.reuocare illam delationem.ante tamẽ prę stitum iur.dummodo dicat se velle probare.nec est verisiſe ꝓ hoc.ꝑ calũnia dicat ex quo. de cal.iurauit.ꝑ l si qs iusiur.C.e.

Et licet

Et licet.Sal.ibi dicat.ꝓ est necesse. ꝓ ipse deferens dicat sibi superuenisse prob.tamen secundum doct.forte melius est dicere. ꝓ suffic. vt deferens dicat se velle probare.vide Alex. in d.§.si neque. idem.

Minor. an restituatur aduersus delationem iur. vide ĩ. minor restituitur.§.15.

An minor hñs curatorem.sine eius auctoritate possit deferre iur.gl.in l.iusiuran.quod ex conuentione.§.1.ff.eo.tenet ꝓ non.de quo per Alex.ibi. idem.

Deferens iusiurañ.debet de calumnia.iurare. l. iusiurañ.& ad pec.§.qui iusiurañ.& ibi doct.max.Alex.ff.eo.

Et si non vult iurare.de calumnia censetur iur.lit.decisiuũ esse remissum.l.si non fuerit.ff.eo.quam Ias.legit.cũ l.si actor.

Referens tamen iuramentum non tene.de cal.iurare.d.l.iusiurañ.§.ait prætor.

is cui iuramentum delatum est.Iurare.vel referre tene.alias pro confesso hr.l.manifeste turp.& in d.§.ait pror.ff.eo.idem.

Ex iusta tamen causa potest licite iuramentum recusari.l. generaliter.C.eo.ti.vt ĩ.seriatim.

1.potest recusari.Si ille cui defertur dubitat.ne alio postea agente eius detegatur periurium.secundum Bar.in d.l. manifeste.al.l.alias.ff.eo.vbi de hoc.vide Alex.& Ias. in l. iusiurañ. §.procu.in 8.col.eo.ti.

2.vbicunq; competit excep.impediens lit.ingressum.de q̃bus excep.dixi in ver.excep.lit.finit.tunc non cogi.quis subire iur.nec.iud.tex.est no.& ibi Alex.in l.si patronus.ff.eo.& in l.in contractibus.§.illo.C.de non nu.pec.fac.l.tutor.§.fi.ff.eo. de iureiurañ.

3. est iusta causa recusandi iur.ratione personæ. Pura quia pupillus procu.& defensor possunt licite recusare.l.iusiurañ. & ad pec.§.pupillus.ff.eo.

Fac.quod vult Alex.in l.qui bona.§. si alieno in 7. col. vbi dicit quòd procu.non potest præstare iur.veritat.

An autem aduersarius cui tutor defert possit illud recusare?dic ꝓ non.secundum.Alex.in l.tutor.ff.eo.

4.qui habet declinatoriã fori.ñ tene.iurare Ias.in d.l.tutor.

5.qui verisimiliter ignorat veritatem.non tene.iurare. Ias. in d.l.manifeste.in 4.col.

6.Si iur.defera. reo qui ideo se defendit vt sibi paret actionem de eiuictione.ita Bar.& alex.in d.l.manifeste.Ang.in §.itẽ si quis el ij.in 5.col.de actio.

Et dicit alex. ibi ꝓ in iud.in quo mota est lis emptori ꝑ extraneum super re.si producãtur.posi.cõcernentes dominium agent.non tene.eis emptor respondere.per rationem prox.dictam.al.Bar.ita not.tenere.in l.at qui natura.§.cum me absente.ff.de neg.ge.& Io.de imo.in c.fi.ad fi.ext.de empt. & vend. addo Ias.in §.item si quis.el 2.in 17.col.insti.de actio.

Quid si moueatur.lis super pos.an sit responden.posi.dictũ Bar.vbi s.fac.ꝓ sic quia loqui.de dominio.vide in simili.Ale. in l.venditores.circa fi.de verb.obl.Bal.in l.1.in fi.C.de peric. & com.rei vend.

7.est iusta causa recusandi iur.si actori qui iam pte probauerat intentionem suam.defera.iur.nec valet consue.contraria tex.no.in ca.2.de prob.& ita vult Alex.in d.l.manifeste. in 2. col & Ias.in d.§.item si quis in 17.col.dixi in ver.actor.§.5.

Quid econtra.qñ actor nl.probauit.vide.in ver.actor. §.6.

8.in casib.in quib.non potest fieri prob. nisi per instrm.erit iusta causa recusandi iur.Ias.vbi s.al.Bal.in auth.sed nouo iure.C.si cer.pe.in vlt.col.ver.sed nunquid hoc casu poterit &c. qui moue.per l.in contractib.§.illo.de non nu.pec. & ita vult ipse Ias.in d.l.manifeste.in 6.col.

9.quando aliquis detulit iur. & ante acceptationem reuocauit asserens se velle probare.si deficiat in proba.non potest postea iterum deferre.Ias.vbi s.al.l.si quis iusiuran.C. de reb. cred.& idem.vult.in d.l.manifeste in 6.col.

10. vbi delictum de quo quæritur non cadit in scientiam eius cui defertur sic.in scientiam eius qui defert. est iusta causa recusandi. puta si agam. contra te actione furti asserens te furtum cõmisisse.& tu defers mihi iur.certe possum recusare.

Secus si scientia. æqualiter caderet in vtroque puta quando quis fuisset verberatus.ita Ias.vbi s.in 17.col.

11.si ille cui defertur dicat ꝓ nõ vult iurare nec referre. sed vult probare per testes. vel instra.ias.in d.l.manifeste.in 4.col. al.Bar.in nouis lectu.in d.l.in contractibus.§.illo.

Contrarium.tamen concludit ipse ias.dicens.dictam.l.manifeste. procedere. etiam si ille cui defertur iur. dicat se velle. probare.vide per eum.

12.si post biennium.oppona.excep.non nu.pecu.& offera. iur. licitè recusa. Bart.in d.l. manifeste. de quo vide latius per Ias.ibi.in 5.& 6.col.

13.quia si mutuaui tibi centum ducatos.& restituisti.vt fit secrete inter amicos.Si defero.tibi iur.an mutuauerim.nõ cogeris iurare.nisi etiam possis iurare ꝓ si mutuaui.tu restituisti ita ias.in d.l.manifeste.in 6.col. & in l.iusiuran. & ad pec. §.ait prætor.eo.ti.

Si tamen iudex vellet cogere ad iurañ. est iurañ. vt dixi. in verbo.excipiens.

14.si reus cui offertur iur.dicat ꝓ actor prius offerat libellum.ias.in d.§.ait prætor.al.Old.& Alb.ibi subiic.tamen ꝓ est dura decisio.& idem dicit in d.l.manifeste in 6.col.& in repe. l.admo.in 42. col. vbi tñ dicit ꝓ non inuenit contradicẽtem.

15.si cõiunctus agens pro coniuncto.deferat iur.quia non potest deferre.l.nec.filius & ibi Bal.C. de reb. cred. ideo tunc potest recusari.

16.ille qui habet præsumptionem iuris& de iure pro se nõ tene.iurare.crem.sing.156.al.Bal.in repe.l.2.in 18.col.ff.de iureiur. idem.

An autẽ in casu.d.l.manifeste.turpitudinis.requira.sententia?vide Alex.& ias.ibi.& vide quæ dixi,in ver.positio.§.38.aduerte.tamen quia licet.Alex.teneat requiri sententiam.tamẽ ias.videtur.tenere.contrarium. quia in d.l. manifeste. est verbum præsent.temporis.vide per eum.

Op.ꝓ requira.snia.tenet Alex.in 2.vol.cons.128.in fi.idem.

Nullum iur.potest die ferieta præstari.& ideo officiaĩ iurãs seruare sta.die fer.potest contrauenire.Lafran.in repe.c.quoniam contra.in 3.car.de proba. idem.

iuramentum quo singuli de collegio vel corpore iurauerunt seruare constitutiones vel statuta, non impedit quò minus collegialiter illa per eos ad quos pertinet tolli possint.Actat.n.iuramentum singulos ad obseruationem quandiu durant statuta,& non vlterius,ita contra Arch.& Io.Monach.& Bart.tenet io.And.in c.1.De his quæ fiunt à maio. par.ca.vbi com.dicit & refert ac sequitur Bened.Capr.conclusio.siue regula 9.n.38.vide infrà Statutum.

iuramentum præstitum super cõtractu solenniter inito,tollit beneficium restitutionis aduersus eundem.l.1.C si aduers. vendi. vbi Bart. Bald.& cõmuniter Doctores ita tenent, iuramentum.n.interpositum ad fauorem priuatum etiam contra legem principaliter ob commodum priuatum editam seruandum est, modò id sine interitu salutis æternæ fieri possit, per not.in c.si verè.de iureiur.& c.venerabilem, de elect.& in aucten.Sacramenta puberum.C.si aduerſ.vẽd.refert Bened. Capra reg.87.n.116.& 118.quod tamen inter alia fallit quando ex contractu illo iurans enormissimè & vltra dimidium iusti præcij læsus esset:quia tunc iuramentum non debet esse vinculum iniquitatis.c.si Christus de iureiur.& not.in auct.Quoties.C.de nup.ex qua enormissima læsione apparet de dolo re ipsa.l.si quis cum aliter.ff.de verb.obl.meritò dicitur talem lesionem esse iustam causam petendi,& respectiuè concedendi absolutionem à tali iuramẽto,vt voluit D.Ant.in c.cùm contingat,de iureiur.& D.Nic.ibid.& Pet.de Anch.in c.canonum statuta.11.q.in pr.de constit. & ita communiter teneri refert ibid n.128.idem Bened.Capr.qui numero seq.dicit id procedere,licet quis renunciasset enormissimæ læsioni,quia id præsumitur potius ex consuetudine notarij, quàm voluntate siue consensu cõtrahentis vti passim fit,positum esse, qui ciusmodi ex formulariis scribunt,vt dicit D. Nic.c.cum contingat,vide infrà Minor.

iuramentum contractui adiectum nihil addit contractui, sed intelligitur secundum naturam illius contractus eundem firmare,ac roborare.l.fi.C.de non nu.pecu. quod ita obseruari & communiter practicari, refert Bened. Capr. regul. 87.nu.231.

iuramentum suppletorium non defertur accusatori in causis criminal. cõmunem attestat Alex.in l.3.n.12.ff.de iureiur. quem refert Simancas de hæreticis cap. 50.num.2.ias.in repe. l.admonendi.n.224.ff.de iureiur.quem refert pract.Contra.n. 5.Dec.cons.37.in fi.Gomes.Arias super lege 73.Tauri.Herculanus de probanda negatiua,num.235.quod quidem sine difficultate procedit in criminalib.criminaliter intentatis,vt cõmunem esse dicit Mars.in l.maritus,n.12.ff.de quæst.Sed si esset ciuiliter mota, secundum aliquos locus esset iuramento, præsertim si non esset actio famosa. item si plus quã semiplenè probatum esset,& probitas partis accusantis cõcurrat.tũc secundum quosdam deferri potest iuramentum suppletoriũ, vt com.dicere videt Cur.iu.in d.l.admonendi.n.67.quẽ refert Cephal.cons.141.n.20.lib.1.quę tamen in practica vbi agere tur de pœna corporali etiam leui, non facilè admittenda est. Cæterũ si agat in cã criminali q̃ haberet ñ pœnã pecuniariã imponẽdã eo casu ꝑt deferri iurm suppletorium, & ita com.

dicit

dicit Alex.cons.66.nu.1.libr.1. quem refert Ias.in d.l. admonendi.n.225.Mars.in d.l.maritus.n.6.& Crotta in tract.de testib.n.307.practica Cõradi.&Cephal.d.cons.141.nu.20.hæc Clar.in d.§.fi.q.63.in prin. P.Fichard.

Iuramentum non firmat contractum simulatum.Bellonus cons.48.n.4.vt est confessio dotis in fraudem creditorum.tu beus in cons.120.com.dicit. Bonacoss.

iuramentum debet habere tres comites,veritatem,iustitiã & iudicium.Cur.iun.in cons.141.n.9.com.dicit. Bonac.

iuramento denunciantis euangelicè creditur.D.m.Alci.in ti.de præsump.reg.3.præsump.16.n.1.com.dicit. Bonac.

iuramentum ex istis verbis, ꝙ contrahentes iurant omnia & singula fore & esse vera,operatur,vt non possit dici cõtractus simulatus.Curt.iun.in cons.108.n.13.& cons.110.nu.5. comm.dicit. Bonacoss.

iuramenti effectus, licet tolli non possit per statũ laicorũ, tamen potest statui,ꝙ in contractu minoris,in quo interuenit iuramentum,præsumatur minor inductus dolo,vt valeat statutum.Cur.iun.in cons.118.n.6.com.dicit. Bonac.

Iuramentum non firmat contractum, qui non potest fieri fauore publico.D.m.Alc.in c. cum cõtingat.de iureiur.n. 83. com.dicit.Nisi fauor publicus veniat in consequentiam.Alc. ibi.n.92.com.dicit. Bonacoss.

iurans non reuocare testamentũ, licet tale iuramentum sit contra bonos mores,& contraueniens sit periurus.Tñ actus tenet.D.m.Alc.in c.cum contingat.n.83.de iureiur.comm.d. Ant.de Tremolis in Add.ad Bonacurs.in pract.tit.quib.mod. suo nomi.n.22.in ver.contra proprium factum,comm.dicit.

iuramentum dolo interpositum fuisse,intelligitur de dolo ex proposito,&nõ de dolo re ipsa,vt est com.opi.de qua Cur. iun.in cons.301.n.6.in 3.vol. Bonacoss.

iuratur in litem contra furem,vt est com.opi. Clar.in §.fur tum.ver.itẽ contra.quando s.res furata non extat.vt ibi.Bon.

IVRAMENTVM.

Summaria.

Ex iuramento de promissione in futurum,nullam nasci in re ciuili obligationem,vel actionem.q.1.

ex iuramento in futurum promissorio, ne quidem iure canonico actionem dari,sed tamen promittentem per denunciationem euangelicam posse compelli ad obseruãtiam eius, quod cum iuramento promisit.q.2.

iuramento spoliati, quò ad probandam æstimationem rerum,ablatarum,ereptarumq́ue,præcedente tamen iudicis taxatiõe,creditur.Qd̃ in hæredib.spoliati locum nõ habet.q.3.

iuramentũ habere vim clausulæ,Rato manente pacto.q.4.

iuramentum assertorium veritatis de præterito, cùm sc.in instrumento iuratum est, omnia & singula esse vera,impedit opponi exceptionem,Non numeratæ dotis.Idẽ quoque probare contra iuramentum q.5.

Dispositionem auth.sacramenta puberum.C.si aduer.vendi.locum habere in donatione,vt firmetur iuramẽto,nec rescindatur prætextu enormis læsionis.q.6.

Promittens cum iuramento se facturum & curaturum aliquid sub pœna, si fecerit quantum in se fuit, & quod potuit, excusari à pœna.q.7.

Quatenus teneatur,qui promisit,ac iurauit facturum,curaturumq́ue se vt vxor sua paternis, maternisq́ue bonis renunciet.ead,q.

Obligationem ad impossibile,etiam expresè factam, non valere.ead.q.in fi.

Delationem iuramenti factam à parte parti in iudicio,posse reuocari,priusquam acceptũ sit ab altera parte.verùm postea non item:Nisi ex iusta & magna causa.q.8.

iuramentum suppletiuum non deferri in criminalib.Nisi vbi pro crimine imponitur pœna pecuniaria.q.9.

In iudiciis criminalib.probationes debere apertissimas esse, & luce meridiana clariores.ea.q.

in causa ciuili criminaliter intẽtata,posse accusatorem reo deferre iuramentum voluntarium,vel iudiciale.Cum quibusdam limitationibus.q.10.

Iuramentum vi,& metu extortum,hodiè ipso iure obligare:atque requiri absolutionem ad hoc,vt contraueniens non possit dici periurus.q.11.

in materia concernente peccatum & conscientiam,seruandum esse ius canonicum,non ciuile,ead.q.in fi.

Mulierem, quæ cum iuramento renunciauit hypothecæ, quam habet in bonis mariti pro dote,non posse venire cõtra iuramentum.q.12.

Auth.sacramenta puberum.C.si aduersus vend. prohibentem contractus adultorum seu minorum iuramento confirmatos,per restitutionem in integrum retractari,de iure canoni.locum sibi vendicare quoque in pupillo doli capace,secùs de iure ciuili.q.13.

in impuberem maiorem infante, at proximum pubertati cadere delictum: Vel impuberem proximum pubertati doli esse capacem.ead.q.

Pupillus quando dicatur doli capax.q.14.

Absolutio à iuramẽto super transactione interposito, quatenus possit fieri parte non citata.q.15.

An iuramentum sufficiat ad probationem suspicionis fugæ,in debitore.q.16.

An & quando contra instrumentum liquidum & iuratum possit opponi exceptio compensationis.q.17.

Hæredem iuramento defuncti non ligari.q.18.

An iuramentum suppletorium possit deferri post conclusionem in causa,parte petente.q.19.

An iudex post conclusionem in causa,sponte sua,parte nõ petente,possit deferre iuramentum suppletorium.q.20.

iuramentum suppletorium deferendum esse actori semiplenè probanti.q.21.

QVAESTIO I.

Quæro, An iuramentum de futuro promissorium producat obligationem & actionem?Resp.concertatio est inter docto.Nonnulli existimarunt post gl.in l.1.C.de oper.libert.ex promissione cum iuramẽto in futurum facta de iure ciuili,& obligationem,&actionem oriri.Alij contra censuerunt,ꝙ ex tali iuramento de iure ciuili nulla obligatio & actio oriatur, vt per Bar.in l.si quis pro eo.ff.de fideius.& in l.iusiurandum. ibi Alber.de Rosat.& Roma.ff.de iureiur.Et hæc est communis sententia vt firmat ibi Ias.n.7.& in auth. sacramenta puberum.n.11.C.si aduers.vendi.

QVAESTIO II.

Sed dubium est, de iure canonico, & magis est, etiam hoc iure non nasci obligationem vel actionem, ita communiter receptum esse firmat idem Ias.d.l.iusiurandum.n.9.Quamuis contrarium teneat gl.sing.c.quoties cordis oculus. 7.q.1.& Bar.d.l.si quis pro eo. Põt tamen talis promittens per denunciationem euangelicam compelli ad obseruantiam eius, ꝙ cum iuramento promissum est.Idem firmat Maran.par.6.rubric.de iuram.n.23.

QVAESTIO III.

cõis Doct.assertio est,ꝙ credatur iuramento damnum per violentiam passi,quò ad probandam æstimationem rerũ ablatarum,præcedente tamen iudicis taxatione.l.si qñ.C.vñ vi.

Sed controuersum fuit, nunquid tale iuramentũ possit deferri hæredi spoliati,magis communiter placuit,non posse,vt firmat Ias.d.l.si quando.n.37.&ibi Plotus in repet.sua.n.768. Et eam sententiam tenẽt ibi Bar.Bal.Sal.& alij.Alex.l. si ex stipulatu.ff.de verb.obli.corn.cons.123.vol.1.Ant.capyc.decis. 91.nu.2.vbi allegat Ias.& omnes post Bart.ita sentire in l.admonendi.ff.de iureiur.pro vt in spẽ hoc ibi tenet curt.n.215. &Saccus.n.54.eãdem sñiam firmat idẽ Bar.in l.actionib.quẽ ibi sequũt Doc.ff.d ĩlit.iur.Hipp.sing.338.inci.extãt statuta.

QVAESTIO IIII.

Quero,an iurm habeat vim clausulę,rato manente pacto, Resp.ꝙ sic,& ista est cõis Doc.snia,vt firmat Rober. Marant. in Spec.aduoc.Rub.de ap.n.253.Et eam tenet Bar. & Doc.in l.si qs maior. C.d trãsa.Ant.cons.ĩ rep.rub.d iureiu.ĩ priuil.6.

QVAESTIO V.

Quæro, An iuramentum assertorium veritatis de præterito, vt qa iuratum extitit in instrumento omnia & singula esse vera,impediat opponi exceptionẽ non numeratæ dotis?Respon.ꝙ sic,ita cõcludit Io.de im.in repet.c.cùm contingat.ext. de iureiu.in 6.& 10.mẽbro,quẽ refert &sequitur Bal.Nouel. in trac.de priuil.dot.in 10.part.Eandẽ snĩam tenet Bar.Bal.& Sal.in l.fi.C.de nõ nu.pec.Vbi expresè dicũt,ꝙ huiusmodi iuramẽtũ assertiuum veritatis ꝓbet ꝑ iurantẽ.Et eã tenet Io.de im.in l.Seius augerius.ff.ad l.Falc.&ĩ l.nemo ꝑt.ff.de leg.1.Et hãc d̃t esse cõem Soc.ĩ ꝓs.82.inci.sup quæst.ꝓpositis.vol.3.& sequtur Dec.in cõs.536.inci.in cã.quæ agitatur.Mãtuæ vol.3.

QVAESTIO VI.

Quæro,an dispositio auth.sacramẽta puberum.C.si aduersus vend.habeat locum in donatione,vt firmetur iuro,nec rescindatur prętextu enormis lęsionis?Resp.ꝙ sic,ita magis cõiter tenere Doct.in d.auth,firmat Gram.in decis.103.n.54.ias. ibid.n.subdit tñ idẽ Gram.tunc cõem fortè ꝓcedere in eo,q donat & à principio scit id ꝙ donat, & sic dãnũ in quo lædit: quia scienti & volẽti nõ infertur dolus,l. cùm donationis.C. de trãsac.secùs in donãte & ignorãte à principio,qd donet,& sic ignorante damnum,in quo læditur.Ita in specie refert Fel. in c.in præsentia.col.5.ver.sed omnia ista intelligas. extrà, de probat.quem refert & sequitur consulendo Curt.iu.in consi. 141.incip.habita diligenti consideratione.

QVAESTIO VII.

Quæro,An promittens cum iuramento se facturum & curaturum aliquid sub pœna,si fecerit,quicquid potuit excusetur à pœna,non obstante iuramento?Resp.Crebriori calculo approbata est sententia, excusandum esse eum, qui promisit aliquid facere & curare,& omni adhibita diligentia adimplere non valuit,non obstante iuramẽto, quod temerarium est: Ideoque ad eius obseruantiam non tenetur,vt tenet Io. And. in c.sicut ex literis.ext. de iureiu. Magis.n.peccatum est in iurando, quàm in contraueniendo, ex quo fecit, quicquid potuit.c.quanto.de iureiur.& videtur se obligare ad impossibile,promittens id,quod nõ est in sua potestate.Hanc esse communem opin.firmat Ias.in l.stipulatio ista habere licere. ff. de verb.obl.Aret.in cons.143.incip.ex facto proponitur. Eandẽ dicit communem idem Aret.in l.si ita stipulatus.§. possum.& ibi Bart.tenet.ff.de verb.obl.& ibi Alex.1.Fel.c. ex rescripto. n.17.ext.de iureiur.Ferrar.in caut.43. Fred. de Senis. in cons. 122.incip. Martinus promisit. Et ita iudicatum esse testatur Matth.de afflic.decis.295.Eandem dicit esse communem Decius in cons.313.quẽ refert & sequitur Chassanæ. in consue. Burgund.in verb.des retract.& Ia.de S.Geor.in l.si ego.§.Labeo.ff.si cert.pet.& tenet Abb.c.gemma. post Ant.de But. de spons.Bart.in cons.236.Martinus promisit. & pulchrè Gom. in §.in personam.n.27.vbi similiter com.dicit.Instit.de actio. quando non fuit in mora promittens.Et in specie in eo,qui ꝓmisit se curaturum,vt vxor sua renunciaret bonis paternis & maternis,consuluit Pau.de Ca.in cons.178.vol.2.Et ita decisum refert Boer.q.3.primæ part.Capy.dec.93.n.6.vbi allegat Aret.in cons.142.Vbi tenet,ꝙ is qui promittit se facturum & curaturum cum effectu,ꝙ alius quid faciat:illud verbum importabit, ꝙ non simulatè,sed verè & bona fide, quantum in eo erit, curabit id fieri, non tamen obligat promittentem ad impossibile,quæ obligatio etiam expresè facta non valet.

QVAESTIO VIII.

Quæro, an delatio iuramenti facta à parte parti in iudicio possit reuocari? Resp.ꝙ frequentius eò itum est,posse eũ,qui detulit hoc iuramẽtum antequam acceptum sit ab altera parte,pœnitere,& illud reuocare,per l.si quis iusiurandum.C.de reb.cred.Ita tenet gl.l.manifestæ turpitudinis,ff.e. Secùs,post quam iam acceptatum est à parte. quia tunc non ꝑt reuocari nisi ex iusta causa superueniente,putà,quia facultas probandi, quæ tẽpore delationis defuit, de nouo superueniat. Ita tenet Bart.in l.non erit.§.fi.ff.de iureiur.quem ibi sequitur Salic. & communiter Doct.vt firmat Ias.l.iusiurandum.n.6.circ. fi. ff. eo.Ang.& Ias.§.item si quis postulante.n.31.& ibi zas.nu.13.

QVAESTIO IX.

Quæro,vtrum iuramentum suppletiuum deferatur in criminalib.Resp.Verior & receptior Doct.opi.est,non posse,ita sentit gl.Bar.& communiter Doc.in l.ait prætor.verb.agatur ff.de iureiur.Spec.in ti.de iura.delat.§. 1. Eandem sententiam firmat latè Bal.& Doct.in l.bonæfidei.C.de iureiur.Bar.&Docto.communiter in l.admonendi.ff.eo.ti.Namq́ue in crimina lib.iudiciis probationes debent esse apertissimæ, & luce meridiana clariores.l.sciant.C.de prob.Tantum igitur abest,vt accusatori etiam plus, quàm semiplenè probanti iusiurandum deferri debeat.

Limita hanc cõmunem conclusionem,vt procedat in causis criminalibus,vbi imponenda est pœna corporalis,secùs in iis,pro quibus imponitur pœna pecuniaria,ita tenet Ant. de But.c.fi.ext.de iureiu.Lud.Ro.d.l.ait prætor.Et eam dicit esse magis communem Alex.sibi contrarius,in cons.66.inci.viso processu causæ vertentis inter Helisеum.vol.1.&subdit,ab ea in iudicando & consulendo non esse recedendum,licet ꝓtrarium teneat in d.l.ait prætor.cum aliis relatis per Ias.ibi.

QVAESTIO X.

Sed quæro,Nunqd in causa ciuili criminaliter intentata,accusator possit pro reo deferre iuramentum voluntarium,vel iudiciale?Resp.ꝙ sic:secundùm crebriorem Doc.sententiam, ita tenet gl.d.l.ait prætor.& ibi Bal.Sal.& omnes Moderni firmant,vt dicit Ias.ibi,n.23.Et eam quoque tenet Pan.d.c.fi.eo. tit.cum aliquibus tamen limitationibus.

QVAESTIO XI.

Quæro,An iuramentum vi & metu extortum sit ipso iure nullũ,an verò requiratur absolutio,ad hoc vt contraueniens non possit dici periurus? Resp. Magnus est in hoc articulo vtriusque iuris interpretum cõflictus.Namq́ue communis est assertio Legistarum,ꝙ tale iuramentum sit ipso iure nullum, vt firmat Cy.Bar.Pau.de ca.Sal.& Doct.communiter in auth. sacramenta.C.si aduer.vend.vt firmat ibi Ias.& Matth.de Afflict.decis.263.

Contraria sententia,ꝙ tale iurm de iure obliget, iure canonico & à Doct.communiter recepta est.Et hanc tenet Archi. c.quamuis.de pact.lib.6.Io.And.c.si verò.de iureiur.Inn.c.venerabilis.de elect.existimantes,ꝙ non possit propria authoritate sperni,sed debet peti absolutio.Idem tenet gl.c.authoritate.15.q.6.Io.de imo.c.cùm contingat.2.col.ext. de iureiur. Sal.d.auth.sacramenta.Et huic opi.standum etiam in foro ciuili,ex quo scimus in materia concernente peccatum,quo ca su seruandum est ius Canonicum &non Ciuile,licet secundũ opi.cõmunem Legistarum pronunciatum sit in consilio Neapolitano d.decis.263.quam etiam sequitur Raph.Cuma.con. 180.incip.videtur prima fronte.Fran.Zabarel.cons.127.inci. & fuit quæstio Regis.

QVAESTIO XII.

Quæro,an mulier quæ renunciauit cum iuramento hypothecæ, quam habet in bonis mariti pro dote, possit venire contra iuramentum? Resp.canonistæ in c.venit.de emp.& ven.tenent,ꝙ non:per c.contingat.de iureiu.Et eam opi.sequtur Alex.l.Mæuia.§.fi.ff.sol.mat.Bal.l.etiam.C.ad Velleia.Cy. & Bal.auth.siue à me.C.eo.ti.Licet contrarium teneat gl.l. si qua mulier.C.ad velleia. Priorem tamen communiter teneri testatur Matth.de afflic.decis.Neap.311.n.4.

QVAESTIO XIII.

Quæro, vtrum auth.sacramenta puberum.C.si aduer.vendi. quæ vult,ꝙ iuramentum præstitum à pubere in cõtractu nullo,quia nõ interuenit decretum iudicis,cõfirmat ꝑctum,vendicet sibi locum in pupillo doli capace iurante, vt eius ꝑctus nullus confirmetur iuro,ac si esset præstitum à pubere?Resp. Doctores in hoc dubio sentẽtiis variant.gl.in d.auth.tenet negatiuam:qa auth.loquitur de pubere iurante & non de impubere.Hãc opi.sequitur Pet.de Bellap.Cy.&Iac.de But.Bulgar. & Odof.Pau.de ca.&Sal.in l.q iurasse.ff.de iureiu.Ang.d.aut. ibi Rapha.Fulg.gl.§.itẽ sacra.ibi Bald.Aluar.& Præposit.Fre-de.de se.in cons.30.inci.minori 25.an.Pau.de ca.cons.215.in ci.si non intercessisset iurm.Bal.in l.pactum. 1.col.C.de colla.

Contrariam opi.tenuit Bart.in d.auth.vbi dicit Doct.communiter asserere,ꝙ si impubes est maior infante,ꝓximus pubertati.ita ꝙ in eo cadit delictum,tunc obligatur ex iuramento.Eandem opi.tenet Sal.& Pau.de ca.d. auth.dicẽtes ꝙ præcedens opi. ꝓcedat de iure ciuili,sed de iure canonico locum habeat opi.Bar.Hãc quoq; snĩam firmant can.Host.Io.and.d. c.cùm contingat.Arch.c.quis.de pact.in 6.Io.de im.d.c.cùm contingat.alex.l.qui iurasse.ff.de iureiur.Vbi dicit opi. Bar.esse communem & veriorem,cùm ꝓp fauorem animarũ, tum quia in materia iuramẽti standum est iuri canonico.Eandem opi.dicit esse veriorem,& ita pronunciatum Matth.de afflic. dec.393.n.10. Hãc opi.tenet quoq; Lud.Rom.l.is cui bonis. ff.de verb.obl.and.de Iser.d.§.itẽ sacra.Abb.Sic. in cons.125. inci.illud in effectu de iure q̃ritur.Matth.de affli.d.§. itẽ sacra.

QVAESTIO XIIII.

Sed quæro circa hoc dubium,quis propriè dicatur doli capax?Resp.Doc.in cle. 1.de homic.& c.1.de delict.puer.dicũt, ꝙ ille dr̃ doli capax,q proximus dr̃ pubertati, qui annum decimum & dimidium peregerit,si sit masculus: fœmina verò proxima est pubertati, si 9. annum cum dimidio compleuerit,ita tenet gl.not.in §.pupillus.ver.infantiæ.inst.de inutili.stipul.& in l.pupillũ.ff.de reg.iu.Quas esse cõiter approbatas,asserit Ias.ĩ l.,pperãdũ.§.&si qdẽ.C.d iud.Soc.l.1.ĩ§.adipiscimur ff.de acq.pos.Ang.are.d.§.pupill°.Hic.Cag.n.2.ib.Dec.d.l.pupillum. ꝑrium verò tenet Io.Igne.in l.excipiuntur.n.35.ff.ad Silla.ꝙ s.in quibuscunq; actib. is proximus pubertati dicatur, qui ad ętatem perfectam,sex tm menses deficiunt,licet Bal.d. l.excipiuntur.velit id procedere,quò ad delicta,quem sequitur Ias.auth.sacramenta puberũ.n.15.si aduers. vend. Sed Io. Fab.d.§.pupillus.& Sal.l.impunitas.C.de pœ.Io.de Ana.c.1.n. 4.de delict.puer.existimãt,ꝙ arbitrio iudicis sit relinquendũ, qs dicatur proximus pubertati,q id arbitrabitur ex discretione pueri,& aliis circũstantiis ꝓtingẽtib.Idẽ tenet Ant. de Bu. c.attestationes.de despõs.impub.Ab.& Præpos.c.ꝓtinebatur. e.ti.Deci.d.l.pupillũ.Qd tñ intelligit couar.epit.de spõs. in 2. pt.c.5.n.5.ꝙ iudex añ illã ætatẽ definitã cõi opi.s.decẽ annos cũ dimidio in masculo,ñ possit imponere arbitriũ suũ,nisi maximis adducat ꝓiecturis,imò rarò,& cautissimè id facere dẽt.

QVAESTIO XV.

Quæro,Vtrum absolutio à iuramẽto interposito super trãsactione,ad hoc,vt possit saltem agere nõ obstãte iuramẽto, & de

& de iure suo docere, non autem, vt non teneatur ad obseruantiam iuramenti: possit fieri non citata parte? Resp. Io. An. in add.ad Spec.ti.de iureiur.ver.vbi autem iurasset, dicit ꝙ sic. Eam opinionem sequitur Old.cons.120. incip.ad duplicem finem.Cald.cons.7.de iureiur.Io.de Imo.c.1.de iureiur. & ca. debitores.ver.alia fuit practica.ibi Anto.de But.eo.ti. Pau.de Ca.cons.216.inci.circa primum quæsitum.vbi dicit, ꝙ etiam inuita parte possit concedi.Alex.cons.49.vol.4.& cons.222. vol.2.cons.53.vol.eodem.

Ratio est secundùm Cald.d.cons.quia per talem absolutionem non generatur aliquod præiudicium alteri parti: quo casu citatio potest omitti. Eandem opinionem tenet Laur. de Rodulphis, rep.c.consuluit.q.125.de vsu.Pe.de Anch.consil. 18.Lapus alleg.10.Ias.l.nec.§.vbi decretum.ff.de off.proconsul.Maria.Soc.tract.de cita.art.7.caut.77.Lud.Ro.sing.incip. absolutio.Cæpolla caut.tract.chart.18.Floria.de S.Petro.l.in lege Aquilia si deletum.ff.ad l.Aquil. Matth.de Afflict.decis. Ncap.220.n.10.vbi eam communem asserit vltra Doc.supra dicta.Ant.Corset.in tab.super Abb.Sic.ver.absolutio.

QVAESTIO XVI.

Quæro, An iuramentum sufficiat ad probationem suspitionis fugæ? Resp.Io.de imo.in l.2.in fi.prin.ff.sol.mat.tenet affirmatiuam, dicit enim, quò ad probandum, debitorem suspectũ de fuga, ad hoc vt capi possit, sufficere sacramentum creditoris. Idem tenet Bened.de Plumb.l.nemo carcerem.& post eũ ibi Ang.C.de exact.tributo.li.10. Ratio est, quia hoc casu, vertitur periculũ in mora: & vbicũque periculum est in mora, ad probationem suspicionis sufficit iuramentum. Hanc opinionem tenet Rom.l.si fideiussor.§.fi.ff. qui satisd. Eandem dicit communiter practicari Io.Baptista de Caccialupis, in tract.de debi.suspect.6.9.n.18. Et dicit eam totum mundum obseruare Pau.Cast.in cons.474.nu.1.vol.1.Hanc tenet Ias.l.2. n.29. ff.sol.mat.Alex.cons.19.n.2.vol.3.Paris.cons.107.n.37.vol.3.

Contrariam tamen opi.tenet Bal.in cons.285.n.3.& 4.vo. 1.& in l.apertissimi.nu.9.C.de iudic.Eandem tenet Lanfr. in trac.de recusat.n.7.& Ias.sibi contrarius.in pr.Inst.de actio.n. 91.&l.si ab arbitro.n.8.ff.qui satisd.cog.Hanc opi.tenet Ang. sibi contrarius in auth. de exhib.reis.§. si verò. col.5. Eam dicit communem Thomas Parpal.in repe.l.2.col.21. in gl. ver. suspectum.ff.solut.mat.Eandem tenet Paris.sibi contrarius, in cons.101.n.5.vol.3.Ang.Aret.in prin.instit.de actio.n.8. Deci.vbi com.dicit in cons.75.col.1. Et eam tenet Catellio Cotta in memor.iuris.verb.debitor.

QVAESTIO XVII.

Quæro, An contra instrumentum liquidum & iuratum possit opponi exceptio compensationis? Resp. Bar. in l.amplius non peti.ff.rem rat.hab.tenet, ꝙ non obstante iuramento, possit opponi compẽsatio. Hanc opi.sequitur Ang. Raph. Cuma.ibi, & Io.Fab.Insti.de act §.in bonæ fidei.Bal.& Abb.Sicul.c.cùm dilectus.de ordi.cogni.Io.de im.l.iul.la 1.ff.de condi.& demonst.Alex.cons.12.vol.7.

Contrariam opi.tenet Io.And.Io.de imo. & sequuntur ibi Doct.in c.ad nostram.vbi Imo.respondet motiuis Bar. de iureiur.Io.de Ana.& Maria Soc.c.querelam.de iureiur.Fel. d.c. ad nostram.vbi dicit esse comm.opi.ꝙ iuramentum debet seruari in forma specifica, & sic ꝙ non possit opponi compensatio.Eandem opi.tenet Alex.in cons.91.vol.2.incip.visis actis vbi dicit, ꝙ in hoc opi.Bartoli est damnata, quia contra istam tenent glossæ, & communiter Doct.in d.c.ad nostram.Eandẽ dicit comm.Ant.Capyc.dec.167.n.4.vbi distinctio eius mihi placet communem quoque asserit Soc.l.Iulianus.de cond.& demonstra.

QVAESTIO XVIII.

Quæro, Vtrum hæres ligetur iuramento prædecessoris sui defuncti? Resp.Inn.quem sequuntur ibi Doct.in c.veritatis.de iureiurando tenet, ꝙ non. Eandem opi.amplectitur Bald.in l. emptione.C.plus valere quod agit.ibi Sal.Hanc comm.dicit Thomas Gram.Decis.Neap.76.n.21.

QVAESTIO XIX.

Quæro, An iuramentum suppletorium possit deferri post conclusionem in causa, si pars hoc petat? Resp.in hoc articul. sententiis variatum est.Nam Bar.in l.admonendi.de iureiu.tenet, deferri, non posse, & dicit ita seruari de consuetudine, quẽ sequitur Bal.in c.1.§.idem vasallus, de controuers.inuesti. allegans Inn.in c.pastoralis.de cau.poss.& propr.& in l.bonæ fidei.C.de iureiur.Et hanc sententiam dicit esse comm. Ias. d. l. admonendi.n.264.Quia per conclusionem in causa partes videntur renunciare omnibus probationibus.

Contrarium tenet Sali.d.l.admonẽdi.ꝙ peri possit delatio post conclusionem in causa, & eum sequitur Alex. cons. 53. vol.2.Ant.de But.&Imo.c.1.de iudic.De hoc multa congerit Ias.d.loco, vsque ad nauseam, qui videndus est.

QVAESTIO XX.

Sed dubium est, nunquid iudex ex officio, si viderit probationes dubias possit illud iuramẽtum deferre post conclusionem in causa, si hoc non petatur à parte? Resp. Licet Abb.in c. fi.§.sanè.de iureiu.velit, ꝙ etiam parte non petente iudex possit deferre, & Alex.in cons.53.volu.2. Tamen communior & receptior est sentẽtia, ꝙ pars debet petere. Ita tenet Bar.d.l.admonendi quem sequitur Ang.ibi, & Ias.qui dicit Bart.sententiam esse veram, & communem, n.263. Capyc.decis.35.nu.1.

QVAESTIO XXI.

Quæro, Cui deferri debeat iuramentum suppletorium, qñ actor semiplenè probauit, & ambo omninò sunt pares respectu tam personarum, quàm ipsius causæ? Resp.in hoc articulo variantibus sententiis tam glossarum, quàm interpretum mirificè disputatum est, vt per Ias.d.l.admonendi.n.261.nõnullis existimantib.reo deferendum esse iuramentum.glo.d.l.admonendi.& in l.bonæ fidei.l.maritus. ff. de quæst.& est opin. Azonis.Eandem firmat Io.An.& Ant.de But.d.c.fi.ext.de iureiur.mouentur per tex.d.l.admonendi.ver.sed hæ cõstitutiones, vbi dicit iurisc.illius.l.dispositionem procedere, vbi quis est absolutus.vnde apparet reo delatum esse iuramentum, aliàs si actori delatum fuisset, reus esset cõdemnatus. Præterea contra reum orta est præsumptio per semiplenam probationem actoris, ad quam purgandam defertur ei iuramentum. Aliis verò existimantib.id iudicis esse arbitrio relinquendum Spec.tit.de iuram.delat.ver.vt aurem instruaris.

Communior tñ & receptior est opi.Bar.& sequacium, qui volunt iuramentum esse deferendũ ipsi actori semiplenè probanti, non autem reo, qui nihil probauit, vt testatur Ias.d.l.admonendi.n.261.& ibi Cur.& Do.Saccus. M.Grassus.

iuramenti absolutio non conceditur, nisi pars de cuius præiudicio agitur citata fuerit.Io.de imo.in c.debitores.n.x.ext. de iureiur.Alex.de im.in cons.222.n.8.ver.præterea. in 2.lib. cons.per multas authoritates, quas ibi apostil. in ver. habitatio.& Hip.de Mars.in l.de vnoquoque.n.193.ff.de re iud.allegarunt.Et hanc opi.communem & meliorib.rationib.roboratam esse refert ibid.n.194. Hip. Alij autem absolutionem à iuramento concedi ad effectum agendi sine citatione partis, voluerunt, & hanc sentẽtiam communi calculo approbatam esse.Ant.de But.in d.c.debitores.vbi dicit, ꝙ licet Fred.de Se. in cons.300.voluerit, in iuramenti absolutione requiri citationem: tamen id verum est, si iudex vult, aliàs potest absolure sine citatione partis.Sequitur Ant.de Prato veteri.in cons. 49.n.20.inter cons.Alex.in 4.li.cons.Rol.à Valle, in cons.13. n.38.in 1.Tom.con.Quod tamen cum eo temperamento intelligẽdum est, qñ non ageretur de præiudicio partis.Dec. in c.qua fronte.n.8.ext.de app.aliàs prior sententia communior est, per ea quæ deducuntur, tum ab Abb.n.13.tum Fel.nu.23. cũ seq.in c.1.ext.de iureiur.atq; alis Ias.in l.nec quidquã.§.vbi decretum.nu.49.ff.de off.proconf.& lega.Steph.Aufrer.in Deci.Capel.Thol.q.62.& Rol.à Valle, in cõs. 2.n.11.ver.non obstant adducta.& ibid.n.6.in 2.Tom.multis adductis authoritarib.declarat ipse hãc cõem Doc.ſnĩam esse, tũc partem in relaxatione iurĩ citãdam esse, qñ ea petitur, vt per iurm tollatur & cãcelletur obligatio ꝑcta. Quia tũc sine causæ cognitione & citatione partis non valeret, secùs si absolutio à iuramẽto petatur, non ad hoc, vt ꝑctus tollatur, sed vt habilitetur ꝑsona ad hoc, vt nõ obstãte iurõ possit agere, & detegere dolum ꝑctus. Quia tunc nõ est necessaria partis vocatio, cũ non agatur de graui pĩudicio creditoris, cui remanet esse ius saluum ad debitũ defendẽdum. Et hãc com.opi.esse inquit And. Alc.in c.cũ cõtingat.n.44.ext.de iureiur. Quam & recẽtiores multi post veteres approbarũt Io.de Sylua.in tract.de iureiu. ĩ 4.pt.ver.q̃ro sextò.n.6.ĩ 2.Fallen.ĩ 5.vol.tract Mari.Soci.in ꝓs.47.n.38.ĩ 3.vol.ꝓs.& Aym.Crauet.ĩ ꝓs.7.n.7.ĩ 1.pt.ꝓs.Kir.

iusiurandum trib.comitib.ac pedissequis muniatur necesse est, veritate s.iustitia, & iudicio: vt frequenter placitum renũcio ex Ang.in §.æquè si debitor.Instit.de excep.Ias.à n.68.Lodo.Go.in §.si quis postulãte.instit.de act.Cur.iun.n.9.E.Suar.

iusiurandũ in ipsamet spẽ, ĩ qua ꝓceptũ est, obseruari debet, nec satis erit p æquipollẽs expleri, vt cõe ꝓferũt Ias.ꝓsi.4.li.3. & q̃ multos ĩ ꝑia ꝓfectos recẽset Viui.li.1.opi.189. Efficietq; semp iusiurãdum, vt actus eo oĩ mõ valeat, quo melius, ac ꝓfectiũs ꝑt.cõe inqt Alc.in c.cũ cõtingat.n.159.d̃ iureiu. Nõ tamen idcirco nudo pacto vestẽ suppetet. vt inde actio creetur. commune aiunt Alex.& Ias.n.23.Cagn.& Cur.in l.si quis maior.C.de transact.Ias.in l.iusiurandum, quod ex conuẽtione. de iureiu.Fort.in ca.num.23.de pact. ac magis commune pronun

pronunciat Alci.d.c.cum contingat.n.242. Nec item propterea iusiurandum vel consensus defectum tollet, vt commune effatur Curt.iun.cons. 24.n.3. vel læsionem oppidò enormen reget ac sustinebit. cõmune efferunt Cur.iun.cons.151. n.6.& cum aliis Viuius lib.1.opin.221. E.Suarez.

Iusiurandum omne regulariter ac generaliter, quod peccato causam non suggerit, seruari debet. commune ponit Alc. in c.cum contingat.n.101.de iureiur. nec ab eo etiam Pontifex sine causa quempiam potest absoluere, vt commune testatur Abb.Pan.in c.significasti.n.8.de elect. Non tamen iusiurãdum secundum primo alteri contrarium seruari debet, vt receptum scribit Aret.in l.iurasse.n.28.ff.de iureiur. Nec generaliter ac regulariter aliquod iusiurandum, quod peccati causa, vel ansa esse possit, seruari oportebit, quẽadmodũ frequenter placitum acuratè scribit And.Alc.in illud.c. cum contingat. n.101.de iureiur. idem.

iusiurandum tollere, vel eius effectus suspẽdere, vel remorari nec imperator, nec alius quiuis princeps potest, vt commune efferunt Alex.cons. 59.n.9.lib.1.&cons.37.lib.4.Greg. Margol.in tract.de securit.Turzan.opin.226.Viuius lib.1.opi.297. Idem.

iusiurandum simulato cõtractui nec formam, nec vires addit. commune inquit Berous in c.ad nostram, nu.12.& seq.de empt.& vend.Rub.cons.120.Bello.cons.48.n.4.quod etiam procedet, tametsi fictioni, ac simulationi quis iurato renũciarit. commune effantur Rip.atque alij, quos laudat Viu.libr.1. opi.185. Quamuis longè secus futurum sit, si partes in contractu simpliciter iurauerint omnia in eo contenta & vera esse, & ab illis oppugnatum non iri, vt frequenter placitum ponũt Cur.iu.cons.108.n.13.& cons.110.n.115.Viui.vbi s. qui idẽ etiam receptum profitentur, cùm singula & omnia, quæ contractus complectatur, vera esse quis iurauit. idem.

iusiurandum promitttens futurum, non parit iure Cæsareo actionem, tametsi iure Pontificio illam pariat, vt magis commune inquit Alc.in c.cum contingat.n.172.de iureiu.& q̃ sic debet intelligi, quamuis indistinctè loquatur, Io. de Selu. de iureiu.3.part. Idem.

iusiurandum fidelitatis patronis præstanda per procuratorem speciali mandato creatum, expediri tum demum potest, cùm aliqua probabilis causa absentiæ subest. commune affirmant Curt.in l.admonendi.nu.363.ff.de iureiur.& copiosius Iul.Cla.in feu.q.49.in fi.Viuius lib.1.opi.190. vbi nonnullos alios casus addit, in quibus procurator ad id specialis in animam constituentis iurare potest. E.Suarez.

iusiurandum contractui statutis prohibito, vires addit. cõe enunciat Ias.in auth.sacramenta puberum.n.53.C. si aduers. vend. Amplia idem prorsus futurum, tametsi contractum etiã iuratum statuta infirment, ac pœnam illis indicant, qui eo vtentur. vt frequentiorib. luculentiorũ interpretum suffragiis vallatum testificantur Alex.cons. 59.n.9.lib.1.& cons.28.lib. 4.Greg.Mag.in tract.de securit.Turz.opin.136.ac Viu.lib.1. opi.179.vbi tamen multos ꝑriam sententiam receptam affirmantes recenset, quib.cum facit quod communiter receptũ inquit idem Viuius lib.j.opi.297.posse s.à principib.atque ab statutis prohiberi, ne iusiurandum ꝑctib.adhibeatur. Sed non dubito quin & verius sit ac receptius id interdici non posse: & longè tutius atque etiam frequentius affirmo, si princeps vel statutum aliquod ꝑctum iureiurando innixum improbauerit, iusiurandum nihilominus esse prorsus seruandũ. Quod tamen non procedet, si ꝑctus fauore publico ac recta via prohibeatur, vel ilius prohibitio ad personam ipsius gestricem dirigatur. quamuis non præcipuè, sed per quandam consequutionem interdictus ob reipub. fauorem censeatur. communia effatur And.Alc.n.83.&n.92.&n.94.in c.cum contingat. de iureiu.vbi communiter receptum ponit: secus futurum, si prohibitio non in ipsam personam dirigatur, & non rectà, sed consequenter solùm interdictio reip.conducere videatur.id.

iusiurandum contractui insertum, qui solennitates statuto requisitas non habet, vt qui vel à minorib.vel à mulierib.gestus consensum propinquorum statuto desideratum non præ se fert, vires, roburque perfectè illi impertitur, vt crebrius interpretibus placitum scribit Soc.cons.167.lib.1.quem laudat Turzan.opi.106. Quod etiam procedet, quamuis aliter discrètè atque specialiter statuto sciscatur, vt commune ponit Viu. lib.1.opi.297.& vide quæ num. proximè præcedenti obseruo. Meminerisque semper quod iusiurandum contractui vires impertiens actionem procreare dicitur, non verò contractus ipse qui ab illo confirmatur, atque stabilitur. commune inquit Alc.in c.cum contingat.n.113.de iureiur. idem.

Iusiurandum donationes inter virum & vxorem statim validas reddit. commune dicunt Alex.cons.150.visis.lib.2.Rip. lib.3.de don.c.4.& c.16.n.1.Soc.reg.104.ver.donatio. Did.à Couarru.in rub.par.2.n.20.de testam. commune & praxi receptum attestatur Io.Lup.de pal.Ruu.in rub.§.vlt.n.1.de do. inter vir.& vxo. Quamobrem contrarium malè inquit commune Curt.Sen.cons.66.n.5. Etsi absque dubio æquius & vtilius reipublicæ atque hominũ vitæ illud sit, cùm facili negotio alioquin ingens fenestra vel illecebrosis vxorum fraudib. vel astutis maritorum insidiis, ac nefariis & violentis nonnũquam rapinis patescat, & denique omnes isthic rationes versentur, quæ simplicibus donationib.inter coniuges interdici vtilissimè ac sanctissimè extorserũt: sed hac de re alibi vberi', interim videto etiam quę superius adnotaui.ver.Donatio.id.

Iusiurandum donationem, quæ statam ac iustam septingẽtorum scutorum summam excedit, insinuationis immunem haud facit, vt frequenter placitum inquit Barb.cons.66.inter cons.Fran.Cur.incipit, sapiẽter & optimè dixit Psalmista. Quãuis contrarium commune afferant Corn.cons.182.lib.2.Ias. cons.118.lib.2.Dec.cons.239.Cur.sen.cons.59.nu.2. Cur.iu. cõs.81.n.6. Tu verò videto quę superius obseruo ver.don.id.

iusiurandum Iudæorum cõtractus eorundem alioquin inualidos, ac pactum de non succedendo non confirmat. commune aiunt Gul.c.Raynutius.ver.duas habens filias.nu.289. de testam.Marquard.de Iudæis part.2.c.8.nu.7.& n.9. contra quos sto superius.ver.iudæus. idem.

iusiurandum in litem non inuitus subit, qui probare vult, vt nec illi amplius deferri debet ac potest, si probationes postea afferre nequierit ob quas illud semel reiecerit, commune ponit Viui.lib.1.opi.191. idem.

iusiurandum de veritate detegenda super criminibus, quorũ nomine agitur, & accusato ipsi vel inquisito deferri oportet, commune inquiunt Bern.cons.321.n.3.li.j.meus iuris doctor Ant.Gom.de delict.c.1.nu.65.& qui rectè ac meritò immurmurat, Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.45.ver.sed quæro. idem.

iusiurandum in causis ad famam attinentib. vt iuuetur vel suppleatur probatio, non defertur, commune ait Marc. Ant. de indic.n.175.Villalob.in sua collecta.vt nec in matrimonij causa, vel semiplenam probationem aliunde habenti deferretur, nisi si aliquot præterea coniecturæ, vel indicia accedant, aut conditio personarum id suadeat. communia ponit accuratè Did. à Couar.in tract.de spons.part.1.c.4.n.5.versi. tunc etiam perpẽdi. Nec item iusiurandum gñaliter ac regulariter in criminalib.causis probationem iuuabit, vel explebit, vt frequenter placitum enunciant. Herculan.de proban. negat. nu. 245.I.Cla.in prac.&vlt.q.63.in pr.vbi complures allegat. Qd̃ ampliabis vt ẽt ꝓcedat, tametsi eiusce generis criminales causæ tractantur, in quib.non corporalis aliqua pœna, sed pecuniaria duntaxat imponenda sit, vt eleganter contra Rom. & alios resoluũt Alex.ac Ias.n.21.in l.ait prætor.ff.de iur.iur. Cũ eim verũ absq; dubio sit, vt in omnib.causis, in quib.apertissima probatio exigitur, iuriiurãdo ꝓbationẽ expleturo locus nõ relinquatur vt cẽsuit Accurt.cõiter receptus in l.vlt.in pr. in ver.præsumptioni.ff.qd̃ met.cau.atq; extulit idẽ ille Rom. sing.197.& in causis criminalib.gñaliter seu corpoream pœnam seu pecuniariam irrogaturis apertissima ꝓbatio desideretur. l.vlt.C.de ꝓb.necessariò cõsequitur in omnib.itidẽ criminalib.causis vel pœnã corpori, vel pœnã marsupio illæ infligãt, nullũ locũ, iuriiurãdo ꝓbationis vices gesturo assignari posse atq; ita cẽseo.q̃q̃ Alex.sibi aduersus cõs.66.lib.1.ꝓriũtanq̃ verius & cõius obseruet, idemq; sentire videat I.Cla.vbi s. Quin & in quibusuis causis arduis iusiurandũ ad ꝓbationẽ iuuãdã nõ admittetur gñaliter: ac regulariter ac si aliqñ admissum fuerit, priuilegiariam probationẽ gignere putabit, & nouis documẽtis refutari, refelliq; permittetur. cõia ꝓnũciat Arius Pin.insignis doctrinæ antecessor in l.1.3.ver.ego verio rem. C. de bon. matern. ac denique vbi probatio statuto aliquo pro solennitate exigetur, illius defectus iureiurando non supplebitur. commune scribit Alci.in ca.cum contingat. num.149.vers.textus casus.de iureiuran. idem.

iusiurandum à legis sanctione vel statuti cõstitutione delatum ꝑria probatione confutari põt. cõe effantur Tiraq.de vtroq; retract.§.4.gl.1.n.2.Did.à Couar.in tract.de spõs.2.par. c.3.§.1.n.14. Ac si damnum aliquod passis iusiurandũ statuto deferatur, & illi credi iubeatur, iurciurãdo exterorum seu forensiũ, ñ idcirco stabitur cõe inqt Paris.cons.12.n.26.li.1.id.

iusiurandum metu constantem virum territurum præstitũ non est nullũ, sed absolutione opus habet. cõmune ponit copiosè Did.à Couar.in tract.de spons.2.par.c.3.§.5.nu.2.idem.

iusiurandum moræ purgationem tollit, vt frequẽter placitum inquiunt Ant.rub.cons.13. Viui.lib.1.opi.219. idem.

Iurisiurandi conditio non minus in contractibus,quam in vltimis.voluntatibus expungitur atque vtrobiq; res tota pura manet ac valet.commune renuncio ex Albe.& Cuma.nu. 1.in l.quæ sub ꝓditione. ff.de cond.& demonst.Ias.in l.si quis cum debitore.ff.de iureiur.Maria.Soc.in relect.l.sciendum.n. 117.ff.de ll.lib.1. E.Suarez.

iurisiurandi, quod agere impedit, absolutio sine citatione alterius & rectè petetur, & ritè dabitur. cõmune pronũciant And.Alc.in c.cum contingat n.124.de iureiur.Matth. de Afflict.decis.200.n.10.Quanquam meo quidem iudicio contrarium verius sit,quod etiam frequentius asserunt Hipp. in l.de vnoquoque nu.193.& seq.ff.de re iud.& qui compluscula ad materiam apposita adiungit Viuius lib.1.opi.1. idem.

iurisiurandi religione offensa quicunque actus etiam spiritualis,& cuius vel capax,vel incapax laicus sit,gestus valet,q̃nis periurium gestor incurrat,vt frequenter placitum latè affirmant Alc.in c.cum contingat nu.180.de iureiur.Did. à Couarru.in tract.de sponf.2.part.c.7.n.2. idem.

Iuriurando necessarius non est scripturarum tactus, vt cõmune inquiunt And.Alc.in rub.n.29.ff.de iureiur.Viuius lib. 1.opi.193. E.Suarez.

iureiurando facta probatio nec dicitur, nec ducitur legitima,vt commune renuncio ex Alex.conf.119.n.9.libr.2.& in l.dixi imperator.ff.de legat.lib.1.Ias.in §.quadrupli.n.4.Instit. de actio.Fel.Dec.n.11.in rub.ext.de probat.Hippol.in rnb. n. 119.cum seq.C.illo eo.ti.idemque attestatur Viuius.libr.1.opi.186. E.Suarez.

Iureiurando stabiliti contractus,etiam quoad vtriusq; contrahentium hæredes rati,statique sunt. commune ponit latè Ant.Gomez.contract.c.13.n.19. idem.

Iureiurando confirmata instrumenta,hoc est,in quibus stipulator iureiurando delato deberi sibi res instrumento ꝓtentas affirmat executionem paratam habent,commune renuncio ex Ias.in l.qui pecuniam.n.7.ff.si cer.pet. Fel.in c.si cautio. nu.47.de fide instr.Matth.de Afflict.in constit. Neap.lib.1.rubric.40.n.10.& 14.Rhoder. Soarez in relect.l. post rem iudicatam.ff.de re iud.Chassan.conf.12.n.10. atque ex aliis,quos laudat Viuius lib.1.opi.188. idem.

iureiurando asseuerans se testamentum non amplius esse reuocaturum,contra bonos mores id iusiurandum concepisse intelligitur.Sed etenim si contrafaciat.quod facit,validum ac firmum est,quamuis ipse periurio se obliget commune ait Ant.de Tremo.in add.ad Bon.in pract.excep.rub.quib.mod. suo no.n.22.ver.contra proprium factum.Villalob.in sua collecta. idem.

iureiurando ad factum obligatus, ad illud, quod promisit, faciendum omnino tenetur, nec liberatur, si id soluat, quod interest,vt commune interpretum dogma constituo ex Pan. in c.veniens.de iureiur.imo.in l.2.§.sed & si quis.de don.& in c.1.de iudic.& in c.per tuas.de arbit.Corset.de iuram.n.26.cũ seq.Alc.in c.cum contingat.nu.250.de iureiur.Ant.Gom.de contract.ca.2.nu.20. E.Suarez.

Iureiurando nõ confirmabitur is contractus,quem impubes etiam intellectum & discretionem habens gesserit:quamuis ipsius iurisiurãdi absolutio necessaria sit.commune effantur Alex.in l.qui iurasse.in pr.ff.de iureiur.Alex.in c.cum contingat.n.19.1.de iureiu.Did.à Couar.in tract.de sponf.part.1. c.5.§.j.n.3.tametsi Bar.ab eodẽ Did.relatus contrarium commune dixerit. idem.

iuriiurando non est necessarius tactus scripturarum, vt est communis opi.Soarez ver.iuriiurand.n.329. Nisi secus diceret statutum,prout statutum Ferrariẽ depositionibus.vbi coporaliter quis tenetur iurare ad sancta Dei Euangelia. quod iuramentum excludit Iudæos,& eorum procuratores qui nõ possunt in eorum animas iurare,stãte d.statuto,Fel.conf.30. n.9.prope fi.ver.non ob.gl.per gl.in auth.iusiuran.quod præstatur.vbi etiam Ang.no.ꝓ iudæi non possunt per Deum iurare.Marquardus in tract.de iudæis.in 2.par.c.8.n. 15. Nec satis est per æquipollens expleri,vt est communis opi.de qua Soarez in eius thesauro.ver.iusiurãdum.n.271. Vezinus ante eũ in suo Aerario communium opinionum.& ante Villalob.per 20.annos.in ver.iuramentum quacunque.n. forma iuramentum fuerit delatum,nisi ea præstetur,nõ valet.l.3.§.fi. & l.seq. ff.de iureiur.Sublata autem omni superstitione,hodie iuratur per inuocationem diuini nominis, cum relatione iuramenti ad Euangelia,siue in genere ad verbum Dei.Methodica iuris part. 5.c.26.n.10. & iuramentum requirit formalitatem verborum,nec recipit extensionem,sed potius restrictionem. vt est tex.per quem no.ibi communiter Doct.in c.pe.de iureiu. Cur.iun.conf.269.n.12.ad fi.in 3.volu.An ille qui venit contra fidem datam sit periurus, & consequenter infamis? Resp. ꝙ sic.Cur.iun.in conf.186.n.21.in 3. vnde si quis deficit illi, qui se reddit sub fide,promittens sub fide sua illi non deficere,est periurus.& infamis.vt ibi. Bonac.

PRO.iurisdictio sine modica coertione nulla est.l.1.§.fi.ff. de off.eius cui mand.est iurisd. Bellon.

iurisdictio domini inter Vasallos quatenus est eorum iudex, dicitur ordinaria & non delegata. com. dicit Clarus in §. feudum.q.90.ver.sed nunquid. P.Fich.

Iurisdictionem à feudo separatã si Vasallus ab alio acquirat non ob id accrescit feudo,sed remanet separata vt prius,& cessante feudo nihilominus remanebit iurisdictio acquirenti. com.in §.feudum.q.88.ver.sed pone. P.Fich.

iurisdictionis prohibitio ꝙ ius nõ reddatur,& ꝙ quis nõ audiatur,intellige ipso iure & non valet si cõtra fiat, et quod in processu non opponatur.Est com.opin.contra Card.secund. Dec.conf.275. in causa quæ luce.in prin.ver.sed prædictis.

iurisdictio iudicis delegati perpetuatur per vnicam citationem etiam non peremptoriam.Præpo.in c.nõ ita.2.q.6.commun.dicit. B.Villal.

iurisdõ pueniẽt p citationẽ,Rom.cõs.112.n.4.com.dicit.id.

Nota istas duas cõmunes opiniones ad intellectum l.duo decimæ,tit.7.part.3. & est aduertendum quo ad hoc ꝙ iudicium dicatur cęptum:vt ibi causa firmatur,vt in l.vbi ceptum ff.de iud.requiritur ꝙ citatio sit executa. Ad perpetuandam tamen iurisdictionem iudicis delegati,tunc sufficit mandatum de citando,& non executum,secundum Host.Io.Pan.Petrum de Anc.in c.fi.de off.deleg.& Bal.& Ant.Gaufr.& Henri.in c. licet,de off.deleg.Fel.& Dec.in c.gratum,eo.tit.Bart.& Fran. Cur.iun.in l.& quia de iurisd.om.iud. Dec.Cap.Tolo.q.340. D.de Rota in antiquissimis de off.dele.decis.1.Et hæc est magis com.opi.vt per Pet.Raue.in comp.iur.de off.leg.in fi.licet aliud dicat Im.in d.c.fi,& Alex.& Ias.in l.more de iu.om.iud. ff. qui dicunt communem sententiam esse quod non perpetuetur:præcipuè,Ias.n.58.De iure autem regio per litis cõtestationem perpetuatur iurisdictio.l.21.tit.4.part.3.Et nota ꝙ secundum ius Ciuile,perpetuatur per solam citationem executam,& hæc est com.opi.de qua per Ias.in d.l.more.De iure regio requiritur litis contestatio l.21.iure canonico.sufficit mandatum de citando,etsi non sit executum, quam dicit magis communem dictus Rauen.sed ad hoc ꝙ iurisdictio præuniatur sufficit citatio executa per l.12.tit.7.par.3.Et not.ad intel.istius.l.dictum solenne,Soc.in conf.42.n.3. quia tunc dicitur.præuenta iurisdictio per citationem quando pars comparet ad terminum citationis,vel si non comparet & actor accusat contumaciam:alias non per l.properandum, §.1.de iud.C. ibi contumaciam accusante. B.Vil.

iurisdictio est potestas de publico instructa cum necessitate iuris dicendi & æquitatis statuendi,Alc.in c.ꝙ sedem.n.34. de off.ord.com.dicit. idem.

iurisdictione cõcessa in genere p aliquã dispositionẽ censetur ꝓcessum merũ,ac mistũ imperiũ,Alci.ibi.n.38.com.dicit.

Fallit,si demandet iurisdictio iudici simpliciter,qa tunc nõ cõprehenditur merum,ac mistum imperium,Curt.iun.in l.1. de off.eius cui demand.est iurisd.n.23.com.dicit.

Restringe istam limitationem.nisi aliàs substituatur loco alterius,quia tunc intelligitur cõmissum,idem ibi n.66. & vide quæ habes in ver.delegatus,per totum. idem.

iurisdictio,& officium iudicis sunt diuersa.Cur.iun.in rub. de iu.om.iud.n.21.com.dicit. idem.

iurisdictio cohæret personæ:& habetur in territorio ad instar dominij,Cur.iu.in l.1.de iurisd.om.iu.ff.n.102.com.d.id.

iurisdictio videtur concessa,concesso territorio.Curt.iun. ibi n.103.com.dicit.

De iure regio,si constet ex verbis,principem velle transferre iurisdictionẽ trãsfert alias non.l.9.ti.4.par.5.&l.2.tit.9.lib. 3.ordinati.ꝙ in principe leges claræ sunt.sed in alio inferiore à principe cõis habebit locũ.& qd dictũ est princeps, si velit, qd possit iurisdõnem ꝓcedere,& velle vr cũ exprimit tñ hoc intellige nõ nũtium,cui primus iudex committit,exequi. recurre ad Ias.ibi quia plura vtilia & in practica ꝓtingentia habes,ꝙ quando princeps confirmat actum inualidum,& quando actum,quem putabat extare,qui tamen non extat,& quando confirmat statuta alicuius ciuitatis,& quando priuilegium aliquod censeatur dare de nouo,& quãdo non,& tradit,ꝙ licet quis sortiatur forum in loco cõtractus.l. hæres ab fens.§.fi.de iudi.& c.Romana.§.contrahentes, de foro comp. si tamen contractus in vno loco celebratus,in alio confirmetur,nõ ppea conueniri poterit in loco confirmationis.I.Tur.

Iurisdictio siue ordinaria sit,siue delegata,potest proroga-

pro quo dicit esse tex.in arg.l.quoties.la 2.ff.de serui. idem.

Iurisdictio, si duobus insolidum competat:& habeat exercitiũ iurisdictionis in aliquo castro: vno ex eis delinquente alius non cognoscit de delicto,Fel.in c.prudentiam.nu. 5. de off.deleg.com.dicit. idem.

iurisdictio,vel ius exigendi pedagium,vel vectigal dicitur habere continuam causam. ex quo ipsa competit personæ, Balbus de præscr.2.part.5 par.q.3.q.1.communem d. idem.

iurisdictionis causæ officio mercenario expediuntur deseruienti actioni priuatam vtilitatem,Alci.in c.quod sedem. de off.ordi.nu.66. idem.

Iurisdictionem habens solum in certo casu non potest cognoscere nisi constituto per informationem summariam,cũ casus ille contingens cadat sub sua iurisdictione:alias nihil valet quod agitur,Curt.iu.conf.124.n.6.communem dicit.

Nota istam communem ad intel.l.23.ti.6.part.1.in fi.de iudice laico,qui potest cognoscere in causa clerici.Et ad intel.l. 14.ti.2.lib.3. or.& l.91.in §.styli,vbi ponuntur casus, in quib. curia cognoscit,nam debet prius liquere causa delicti.Et not. ꝙ si aliquis accusatur de multis criminibus inter quæ est vnũ de contentis in d.legibus: ratione illius. curia cognoscit de omnibus aliis.Castia.in consue.Burg.rubri.2.§.1.gl.fi.Et in q̃tum d.l.14.facit mentionem de miserabilibus personis, quæ illo sunt vide Mathæ.de affl.decis.Neap.n.57.& vide quæ habes in ver. præsumptio,n.320.& nota dictum Bald. in l. vnic. C.quando impera.int.pupi.& vidu.non potest renunciari cũ intuitu miserationis fuerit concessum:quem refert gl.in l.20. ti.23.part.4. idem Villal.

Iurisdictionem mandatam morte mandantis re integra euanescere,& expirare certum est,probatur ista regula,& conclusio ex tex.in c.relatum,& in c.gratum.in c.licet vndiq;.de offi.deleg.cum gl.& no.per Doct.& in §.rectè. instit. de mãd. Sed vis est scire,quando dicatur res non integra ad hoc,vt ipsa iurisdictio perpetuata,& non expirasse dicatur.Et habemus gl.in l.& quia,in ver.ante,quàm. ff.de iurisd.om.iud.quæ cõcludit,ꝙ per litis contestationem tantùm dicitur perpetuari, cum qua gl.fuit Iac.But.& Azo.ibi dicit,ꝙ pro ista opi.est tex. ad literam in d.ca.relatum.de off.deleg. quem text.cum alias Bononiæ super hoc esset contentio,& idem Azo.aduocatus pro vna parte tenuisset opi.d.gl.fuisset que allagatus tex. in c. gratum.eo.ti. vbi expresè dicitur ꝙ sufficit sola citatio ad iurisdictionem perpetuandam,remansit confusus.Concludunt itaque Bart. & alij cõiter contrarium in d.l.& quia, id est sufficere solam citationem ad perpetuandam iurisdictionem, & vt res non dicatur integra,& morte delegantis mandatum nõ expiret.Pro qua opi.vltra tex.in d.c.gratum.est tex.in c.fi.de off.leg.ibi si priori citatione facta non præcessit arg.à contrario sensu,& facit tex.in l.si postea quam.ff.de iud.& ꝙ no.Barto.& alij post eum in l.si pluribus.ff.de leg.j.vbi ꝙ quando q̃ritur de præuẽtione quoad exercitium iurisdictionis, dicitur præuenisse ille,à quo citatio emanauit,& cum dict. communi transit Ias.in d.l.& quia.& Aret.in d.§.rectè. instit. de mandat.& Ang.prout refert.Ias.vbi s.dicit,ꝙ hanc obseruat consuetudo.quinimo Bart.in d.l.& quia.concludit.sufficit ad perpetuandam iurisdictionem delegati,sola commissio de citando,facta nuntio per ipsum delegatum, quoniam commissio est actus iurisdictionalis.§.fi.insti.de pœn.tem.litig.Barb.in d. c.relatum,& in terminis probat gl.in c.ne aliqui.in ver.incœpta, vbi ꝙ per quemlibet actum iudicialem citra citationem perpetuatur iurisdictio.de hære.in 6.ponderat pro hoc tex.in d.l.& quia.ibi,geri cœperit.pro quo est tex.similis in d.c.licet Vndique de offi.dele.vide per Bart.& latiùs.Ias.in d.l.& quia. quam legit in l.more.quæ est l.præcedens.ff.de iurisd.om.iu. habes an commissio,siue præceptum factũ per iudicem nuntio de immittendo aliquem in possessionem,vel de capiendo aliquem morte iudicis committentis expiret,& concludit,ꝙ vbi tale præceptum, vel aliud quodlibet est factum, præuia causæ cognitione,est perpetuum & trãsit ad iudicis successorem, & potest de illius commissione, absque vlteriori partis citatione per ipsum nũtium,cui primus iudex committit,exequi. recurre ad Ias.ibi quia plura vtilia & in practica ꝓtingentia habes,ꝙ quando princeps confirmat actum inualidum,& quando actum,quem putabat extare,qui tamen non extat,& quando confirmat statuta alicuius ciuitatis,& quando priuilegium aliquod censeatur dare de nouo,& quãdo non,& tradit,ꝙ licet quis sortiatur forum in loco cõtractus.l. hæres ab fens.§.fi.de iudi.& c.Romana.§.contrahentes, de foro comp. si tamen contractus in vno loco celebratus,in alio confirmetur,nõ ppea conueniri poterit in loco confirmationis.I.Tur.

Iurisdictio siue ordinaria sit,siue delegata,potest proroga-

ri de re ad rem,siue de causa ad causam,iuxta.c cùm olim, de off.deleg.l.de qua re.ff.de iudic.& gl.in c.P.& G.de off.deleg. Quod procedere & communiter teneri dicit Benedict.Capr. in tract. prorogationis statim post concl. siue regulam quinquagesimamtertiam,posito,n.49.quando talis iurisdictio prorogaretur ad rem,seu causam similem,quia ad dissimilem nõ procederet prorogatio, vti ibidem latius exẽplis explicatur, quia de ciuili ad criminalem vel contra,itẽ de causis mercantiæ ad alias causas dissimiles nõ procederet prorogatio,vt voluit Imo.in c.de cauiis.de off.deleg.& Io.And. in d.c. P. & G. accedit id quod notat Cyn.in l.i.C.de iur.om.iud.& l.testam. C.de testamentis,Bened.ibidem.n.50.

iurisdictionem de casu ad casum siue sub certa cõditione, ante conditionis illius euentum non posse prorogari cõmuniter cõtra Inn.in c.prudentiam,de off.deleg.teneri affirmat, ibidem n.55.Bened.Capr. cùm ante euentum conditionis iudex nullam habeat iurisdictionem aut habitum aut actum siue exercitium iurisdictionis,argumento l.cædere diem. ff.de verb.sig.secundum Imo.in d.c.P.& G.

iurisdictio ordinaria licet possit de persona ad personam prorogari,iuxt.l.primam.& secundam.ff.de iudiciis,Delegata tamen etiam ad vniuersitatem causarum contraglo.d.l. 1.vt cunque quasi ordinaria censeri posset.iuxt.tex.c.P.& G. indistinctè loquentem ad alias personas prorogari non potest,quod secundum Dom.Nic.ibidem communiter teneri asserit Benedictus Capr.in d.tract.prorogationis,n.59.quod verum est,nisi delegata iurisdictio siue ad vnam siue ad vniuersitatem causarum prorogaretur ad personas quas contingeret illa causa, licet non essent in rescripto expressæ,putà,si ageretur de iure prælationis in aliqua re, quia tantũ ad tales personas fieri possit prorogatio,vt voluit Bal.in l.si quis ex consensu.C.de episc. audient.Argumento l.si suspecta.ff.de inoff.testam.l.à sententia.ff.de app.& ibid.nu.sequenti.refert Capr.

iurisdictio delegata licet possit prorogari de loco ad locũ dummodò partes expresè consentiant.vt est tex.in ca. statutum.§.in nullo de rescr.lib. 7. nisi esset concessa ex priuilegio cum limitatione, quo casu vltra limites ipsius priuilegij prorogari non possit secundum Host.Io.And.Imo.& D.Nicolaũ in c.excommunicatus.de off.legat.tamẽ ordinaria iurisdictio de loco suæ iurisdictionis ad locum alterius iurisdictionis seu territorij,vt videlicet ordinarius ibi cognoscat, fieri non potest,quia ibidem ordinarius habetur pro persona priuata,arg. l.3.ff.de off.præsid.vt voluit Iac.But.l.1.C. de iurisd. om. iud. & Bath.in l.1.ff.de iudic.quod communiter teneri,per cap.ex communicatis.de off.leg.& ibidẽ D.Nic. refert Bened. Capr. in d.tract.de prorogatione,nu.63. quod secundum Bal.in l.si quis ex consensu C.de episcopali audient. procedit, si iudex alterius iurisdictionis id sciret ac prohiberet,aliàs si non prohiberet secùs esset. Prorogatio ordinariæ iurisdictionis quoque de loco in quo ordinarius solitus erat habere tribunal ad alium locum existententem intra suam iurisdictionem fieri potest,argumento.l. si cum dies §.arbiter.ff.de arbitris. l. si vt proponis.C.quomodo,& quando iudex Bened.Capr.ibid.

Iurisdictionis prorogatio non solùm in spiritualib. modò in habentem similem iurisdictionem fiat.c.P.& G.de off. del. sed etiam in crimin.etiam si sint meri & mixti imperij,modò similiter fiat in habentem similem iurisdictionem ac imperiũ procedit.l.vnic.C.vbi de crimi.l.1.C.de iurisd.om.iud.& hoc voluit Inn.in c.de causis,de off.dele. & ita communiter tenerí refert d.trac.prorogationis,post regulam 53.posito,n.78.idem Cap.dicens ibid.n.77. id procedere tantum quò ad præiudicium prorogantis,non autem quò ad præiudicium reipublicæ.vel proprij iudicis,cum eorum non possit fieri prorogatio secundum Gulielmum,in l.vnic.& Bal. in l.si quis ex consensu C.de episc.aud.vt refert ac sequitur D.Nic.in d.c.P.& G.

iurisdictio ordinaria si ad vnum officium plurib. competat vt singulis, quilibet videtur habere potestatem insolidũ per gl.in l.si vni. aliàs, Pomponius,li.37.ad edictũ scribit.in verb. proferre.Quam ibi Bar.sequitur. ff.de re iud. Et hanc sententiam communiter approbari scribunt Alex.de im.ibid.& Phi. Dec.in c.prudentiam.21.n.9.ver.secunda concl.ext.de off.de leg.per tex.in l.1.ff.de off.con.Qui licet loquatur in iurisdictione voluntaria,idem tamen videtur in contentiosa.Bal.in l. fi.C.de auth.præst.& Sali.in l.cùm magistratus.C.qñ prouoc. nõ est necesse.Et pro hac conclusione facere addit Dec.tex.c. fi.ext.de sen.& re iud.vbi si ordinarij iudices proferunt cõtrarias sententias, præualet illa quę fauorabilior est,ꝙ non videtur alia rõe nisi,quia insolidum habent singuli potestatẽ,& vtraque deberet valere,sed pp contrarietatem fauorabilior eligitur,q̃ doctrinã Dec.post Pan.& alios ibi latiùs declarat.Kir.

Iurisdictio potest etiam in criminalibus prorogari. com.d. Pau.de Ca.in l. 1. ff.de iudi.n.20.Sapia.n.39.Cur.iun.n.37.Cagnol.n.46. idque tam tacitè quam expressè, vt com.d.Aret. c.ad petitionem.n.15.de accusat.Intellige quò ad præiudiciũ partis,non autem reipublicæ vel iudicum, & dummodò ille iudex in quem fit prorogatio, etiam aliàs haberet iurisdictionem in similibus causis criminalibus.aliàs secus.com.d.Abb. in c.si diligenti.n.14.de foro comp.imo.in c.P.G.n.48. de of. delegati.Si tamen per inquisitionem ex mero officio procedatur,non habet locum prorogatio.communem dicit Soci. conf.108.n.21.lib.4.Petrus Calefatus inter conf.criminal.diuers.conf.102.n.4.lib.1.& conf.93.nu.25.lib.2.Clar.d.§.fi.q. 42.in fi. P.Fichard.

Iurisdictio potest etiam in criminalibus prorogari, vt est communis opi. Et tacitè & expressè, vt est communis opin. Quò scilicet ad præiudicium partis, non autem Reipublicæ, vel iudicum,& dummodo ille iudex, in quem fit prorogatio etiam aliàs haberet iurisdictionem in similibus causis criminalibus,aliàs secus.communis est opi.Si tamen per inquisitionem ex mero officio procedatur,non habet locum prorogatio,vt est communis opi.Clar.q.42.in fi. Bonacoss.

iurisdictio est potestas de publico introducta cum necessitate ius dicendi,atque æquitatem statuendi, vt communiter placuisse interpretibus scripsit Alci.in c.quod sedem.n.34.de off.ord.Ac si generaliter illa alicui concedatur,vel demandetur merum, & mixtum imperium concessum, seu demandatum exaudietur.commune profert idem Alciat.eodem in loco n.38. Nec illa demandantis morte iurisdictio abolebitur, si vel contestatio litis, vel citatio, vel saltem aliquod de citatione mandatum interuenerat: quemadmodum frequenter placitum testificatur Turz.opi.97.& opi.128. E.Suarez.

iurisdictio agi cœpta dicitur per citationem. secundũ veram & magis commun.conclusionem Doctorum vtriusque censuræ.Nec sufficeret actus citerior,nec requiritur vlterior Ant.de Tremolis ad pract.Bonacur.in glo.delegans litera D. tit.de impe.excep. Bonacoss.

iurisdictio delegata non expirat, si post delegationem excommunicetur delegans,cùm habeat adhuc iurisd.licet impediatur tunc eius exercitium secundum gl.no.in c. 1.de off.vica.in 6.& Doctores communiter in l.more,&seq.ff.de iurisd. om.iud. Balb.365.

IVRISDICTIO.

Summaria.

Iurisdictione simpliciter mandata& concessa,videri etiam concessum imperium mixtum & merum: nisi subsit aliqua causa,quæ strictam iurisdictionis interpretationem suadeat. quæst.1.

Concesso castro,cui nulla adhæret iurisdictio,nec merum, nec mixtum imperium,non censeri translatam vllam iurisdictionem.q.2.

Concesso castro,censeri itidem data territorium & iurisdictionem,quæ tempore concessionis castro annexa,& sub domino disponentis sunt.q.3.

iudices electos à populo,& à domino confirmatos. habere iurisdictionem ab ipso domino confirmante.q.4.

Iurisdictionem reuocatam cum expressa causæ auocatione,ad alicuius petitionem,per superiorem non auferri à iudice inferiore.antequam reuocatio eidem per impetrantem oblata fuerit & exhibita.ead.q.

QVAESTIO I.

Quæro, An concessa iurisdictione simpliciter,censeatur etiam concessum merum & mixtum imperium? Resp. Diuersæ sunt Doct. sententiæ,quibusdam existimantibus non venire in hanc concessionem merum & mixtũ imperium, ita sentit Salice.l.placet.C.de peda.iudic.Ang.in l.imperium.ff.de iurisd.om.iud.Bal.c.quarto,de iudiciis.& hanc dicit esse cõmunem opi.Cur.iun.nu.42.in d.l.imperium.& l. 1.ff. de off eius, cui mand.est iurisd.n.53.& Alex.ibi n.66.Aliis contrarium & verius asserentibus,nimirum concessa simpliciter iurisdictione,concessa videri itidem merum & mistum imperium.Ita tenet Abb.in c.q sedem.de offi ord. dummodò non subsit aliqua ratio, quæ suadeat strictum iurisdictionis interpretationem per rex.§.iurisiurandi.auth.de defensor.ciuit.iunct. glo. communiter recepta,& ibi Bart.d.l.imperium.Hanc quoque sententiam firmat Alex.conf.35.libr.4.& in d.l. 1. ff. de offic. eius, cui mand. est iurisdict. Et eam dicunt communem esse Dec.d.l.imperium.n.27.Alc.d.c.q sedem.nu.38.Ias.d.l.imperium.nu.12.

QVAESTIO II.

Quæro, An concesso castro, cui nulla adhæret iurisdictio, nec merum nec mistum imperium, censatur translata iurisdictio? Resp. q non, sed ramanet castrum sub iurisdictione ciuitatis vel comitatus, cui adhæret, censeturque quò ad proprietarem absque iurisdictione concessum.Bald. l.à procuratore.C.mand.& Rub.ff.de rerum diuisio.conf.238.lib.4. Oldra.conf.176.Rom.conf.444.& hanc dicit esse communem opi.Curt.iun.l. 1.col.vlt.ff.de iurisd.om.iud. & tenet Ias.consi.146.lib.2.

QVAESTIO III.

Quæro,Vtrum concesso castro, territorium & iurisdictio, quæ castro annexa sub dominio disponentis erant tempore concessionis,data censeantur? Resp.communis & recepta est Doct.sententia,q sic,ita tenet Bal.in c. 1.de capit.qui cur.ven. & l.cùm multa.C.de bonis quæ liber.Pau.de Cast.conf.406. col.2.libr.2.Eandem sententiam firmat Bart.l. inter eos. ff.de acq.rer.do.Host.Io.And.& Inn.c.cùm ad sedem.de resti. spo. c.ex literis.de iure patro. Et eam dicit esse communem Dida. Couar.pract.quæst.cap.2.conclu.9.

QVAESTIO IIII.

Quæro. Vtrum iudices electi à populo & à dño confirmati habeant iurisdictionem à populo vel domino? Resp.Communis & vera est conclusio, q habeant ab ipso confirmante, ità probat tex §.iusiurandum.auth.de defens.ciuit.Et eam tenet expressè Bald.c.ad hęc.de allod.c.cùm omne.n.22.de cõsti.Ange.d.auth.§ de cætero.Alex.l. 1.ff.de iurisd.om.iud. vbi Dec.col.fi.dicit esse communem.

Iurisdictio reuocata cum expressa causæ auocatione ad alicuius petitionem per superiorem, non tollitur à iudice inferiori,donec fuerit reuocatio eidem per impetrantem obiecta & exhibita.tex.cap.exhibita.de restit.spoliat.lib.6.Et hanc dicit esse communem opi.Ripa.c.cùm M.n.196.de constit.Michael Grassus.

iurisdictio est potestas de iure pu.introducta cum necessitate iurisdicendi.& æquitatis statuendæ tanquam à persona publica.Bal.in l. 1.& in l.imperium ff.de iurisd.om.iud.P.Ando.

Iurisdictio tanquam ius incorporale,non diuiditur.Pau.de ca.in 2.vol.conf.163.in vlt.col.

Sed vtrum exercitium iurisdictionis possit diuidi. vide in tit.de feu.rub.de alie.feu.ver.diuidere.fo.45. idem.

Vtrum per vnum actum acquiratur iurisd. vide Bar.in l. 1. §.si quis hoc interdicto ff.de iti.actuque priua.Et Alex.remisse in l.restituta. in pr. ff.ad treb.& in l.cum de in rem verso. col.2.ff.de vsu.

Contra tamen not.per Bar.vbi s.vide Pan.in c. cum in tua in 2.not.de deci. idem.

iurisdictio potest præscribi.per ea quæ habentur. in l. 1. ff. de emend.lib & in l.viros C.de diuer.off.lib.12.

Pro quo fac quia omnia concessibilia sunt præscriptibilia l.quod princeps.ff.de aqua plu.ar.& l.quominus ff. de flumi. sed iurisd.potest concedi à principe. ergo præscribi. imo.in c. cum contingat in fi.de fo.comp. dicit hanc esse communem sententiam.de quo.habetur per Bar.in l.1.in fi.ff. de aqua plu. arcen.& in l. 1.ff.de dam.infec.Addo Bal.ample.in 5.part.consil. 116.

Requiritur tamen patientia superioris.Alex.no.vol. 5.consi. 16.in 3.col.ver.in super respondeo.

Scilicet possidentis.vt not.vult Alex.in 5.volum.conf.94. in fi.2.& in prin.3.col.

Et quantum tempus requiratur. vide in d. consil. 16. in 7. column.

Propter propinquitatem & vicinitatem in diuturno tempore præsumitur scientia& patientia.Alex.in 5.vol.conf.23. in 1.colum.

Et dicit Alex.in 5.vol.conf.24.in 4.col. q ex vsu temporis cuius memoria,&c.præsumi. patientia. de quo vide j.in ver. seruitus. idem.

Aduerte tamen.quia per acquisitionem qĩ pos.iurisdictionis in vna specie non probatur qĩ pos.iurisdictionis in altera. Fel.in c.licet causam.in 4.col.de prob.Alex.in 2.vol.conf.68. in pen.col.ibi hoc probatur.

vide Cor.conf. 142.in 1. volumin. & in verbo præscrip. §. 150. idem.

Nota etiam q si ille qui prætendit habere iurisdictionem. faciat fundamentum.super ti.habito à principe,tunc exercendo vnum actum iurisdictionalẽ intelligitur retinere pos. seu quasi in omnibus.Secus si faciat fundamentum super prescriptione,quia licet præscripserit circa aliquos actus non tamen sequitur quòd præscripserit circa alios. ita vult Bar. in d. §. si quis hoc interdicto & faciunt nota.per Feli.d.c.licet causam. ad quod etiam vide Bal.in 1.parte conf.359. idem.

Iurisdict.

Iurisdictionis qĩ possessio.non acqui.per confe.hominum Barb.in 2.vol.conf.8.in 21.col.Pan.in 2.part.cõs.62.in 4.col.

Fac.quod vult Ias.in vsib.feu.in 21.col.ver.Nota etiam.

Et quod vult ipse Ias.in l. 1.in fi.ff.de iurisd.om.iu.& ita expresse vult ipse Ias.ĩ l.si cõueneritſi 10.col.ff.de iurisd.om.iu.

Nec rebellio subditorum priuat dominum.Alex.in 5.vol. conf.94.in 1.col. idem.

Iurisd.proba. per proclamationes.& exactiones penarum. Barb.in 2.vol.conf. 11.in 6.col.& conf. 18.in 26.col.addo. lu do.ro.in conf.70.in vlt.col.

Fac.quod habetur.in ver.mulcta.§. 2. idem.

iurisd.proba.per instrumenta antiq.& per actus de quibus per sonz.in 2.part.conf.187.

proba.etiam per exhibitionem obedientiæ. Alex.in 1.vol. conf.43.& in 5.vol.conf.23.in 1.col.

Et qualiter probentur.destructus& pertinentię iurisdictionis.vide Bal.in 5.part.conf.149. idem.

Iurisdictio.nota vnum pulchrum dictum.quod ponit Ale. in l.si conuenerit §.si nuda.ff.de pig.act.vbi dicit q quando discepta.de iurisdictione.& confinib.castri & ville.intelligitur esse illius cui mag.adhærent al.Bal.ita tenere.in c.cum olim. ext.de præscrip.vide phi.in c.ad decimas.in 1.col.de resti.spoliat.in 6.

Fac.quia medium inter duo extrema est mag. connexum & fauorabile extremo propinquiori.§.insula.insti.de re.diuis. l.quæritur ff.de sta.ho. P.Andora.

Quid de via quæ est inter duo territoria? vide Bal.in l.si plures in 4.col.C.de cond.infer.

Et in simili. vide eundem Bal.in l. vnic.in 7. col.ver.quæro in medio.C.de confess. idem.

Ea quæ sunt iurisdict.à sola consue.non conceduntur.Bal. in 4.parte conf.126.

vide etiam phi.in c. 1.de bigam.in 6.vbi dicit ibi esse casum in quo consuetudo non dat iurisdictionem. idem.

Habens merum & mixtum imperium,potest in quacunq; parte suæ iurisdictionis iudicare.vt not.per Panor.in 2.parte conf.51.

Et ad materiam.l.extra territorium.ff.de iurisd.om.iud.vide pau.de ca.in 2.vol.conf.320.alias.318. idem.

iurisd.proba.per imposi.& exactionem collectarum.Alex. in 4.vol.conf.35.in 1.col.& in 5.vol.conf.23.in 1.col.Feli.in c.cum bertoldus in 12.col.ext.de re iud.

iurisdictio.castri dicitur esse de pertinentiis castri.Alex. in d.conf.23. idem.

Iurisd.an possit transire ad fœminas.vide not.Alex.in 5.volu.conf. 1.in 6.col.& in ver.fœmina.§. 1.& dixi in ver. fœmina.§. 1.& in trac.feu.in rub.de succe.ver.fœmina.§.fo.28.idẽ.

Iurisd.non acq.deiectori. quia in dubio intelligitur concessa personæ non autem territorio.Alex.in 5.vol.conf.94.in 3. col. idem.

Iurisd.iudic.merchantię non potest consensu partium prorogari ad causas non merchantiales.Bal.& Sal.in l.fi.C.de iurisd.om.iud. idem.

Prorogantes iurisd. episcopi tenentur stare eius iudicio si cum sponte elegerunt l.si quis ex consensu.& ibi Bal.in prin. C.de epi.aud. idem.

Prorog.iurisdictionis.in criminalibus locum non habet.d. l.si quis ex consensu &ibi Bal.in 2.col.ver.reuoc.ig.&c.Bar.& Bal.in l. 1.C.de iurisd.om.iud.

Et propterea prorogatio in causa criminali non ligat manus proprio iudici quin procedere possit contra delinquentem.Bal.in d.l. 1.in vlt.col.ver.intellige tamen. idem.

Prorogatio iurisdictionis ratione contractus licet facta sit, tamen contrahens conuentus alibi non potest declinare for. si alia ratione ibi sortitur domicilium Alex.in l.hæres §.proinde.ff.de iud. idem.

Prorogatio iurisdictionis in causa app.fieri non põt.Bal.in ti.de pace constan.§.in causis alias est in §.hoc quod nos.in fi. Alex.in l.2.ff.de iudic. idem.

Prorogatio afficit iurisdictionem vt sapiat illam naturam quam prius habebat.Bar.in l.episcopale.C.de epi.aud.

vnde impedit appellationem si alias à sententia iudicis prorogati non poterat appellari vt ibi per Bar. idem.

iurisdictio in genere comprehendit etiam merum & mixtum imperium.Bar.in l.imperium.in 3.q.n.4.ff.de iurisd.om. iud. idcircò si à principe alicui concedatur simpliciter iurisdictio in loco etiam merum imperium cõcessum videtur,quia beneficia principis latè debent interpretari.l.fin.ff.de constit. prin.& ibi not.Bal.n.3.ver.item nota,q si princeps donat mihi iurisdictionem alicuius castri,videtur mihi omnem iurisdictionẽ donare,quia est nomen generis,& omnes reditus cau sarum ciuilium & criminalium pertinent ad me.& Old.in cõsi.252.inci.ad quæst.ver. mihi autem Oldrado verius videretur.Alex.de Imo.in conf.35.n. 1.in lib.4.conf.Phil.Dec.in c.licet causam.n. 1.ver.sed his non obstantib.extrà,de prob.& in d. l.imperium.n.26.vbi ipse Ias.perstringit contrariam sententiam approbantem,per quatuor fundamenta ab ipso ibid. n. 11.12.& 13.relata.Quamuis Ias.priorem sententiam ab omnib.approbari d.n. 11.ver.tu aduerte.dixerit,quam & cõmunem multi Doc.appellarunt. Dec.d.l.imperium.n.27. Alc.in quod sedem.n.27.ver.puto contrariam opi.quæ est magis cõmunis,esse veriorem.&n.28.ver.stat ergò firma concluiio.Et hanc communem esse post multos allegatos Docto. quoq;ie Rol.à valle,n.42.n.16.cum seq.in 2.volu.con.Quamuis Zas. noster in d.l.imperium.n.48.putauerit contrariam assertionẽ q iurisdictione concessa merum & mixtum imperium nõ veniant,nisi princeps largissimam vel omnimodam iurisdictionem largiretur,veriorem esse.De qua faciunt mentionẽ moderni in consuet.Paris.§.1.gl. 5.nu.48.& in suis addit. ad con. Alex.in d.conf.35.in ver.largè.litera D.& in addit.ad lect.Dec.in d.c.licet causam.verb.aliud.litera A.meminit nouissimè Vasq.Menchacen.in li. 1.controuer.illustr.c.3.n.9. ver. tertiò colligitur.Sed Fel. distinguendum esse in hoc casu arbitratus est: Aut imperator vel princeps cõcedit alicui locum cum iurisdictione per viam donationis & inuestituræ, tunc comprehenditur eo casu merum & mixtum imperium.l. 1.§.cùm vrbẽ.ff.de off.præfecti vrb. Si verò princeps concedit alicui iurisdictionem non per modum donationis vel inuestituræ,sed vt exerceat magistratum, tunc nõ comprehenditur hoc casu merum& mixtum imperium,nisi diceretur,omnimodam vel plenissimam iurisdictionem conferimus in d.c. quod sedem. cir.fi. ver. cogitabam duos casus.Cuius distinctionem refert Iasper Valascus in d.l.imperium.n.38.vers.item addo.Quam sequi videntur communiter Moderni Rimina.Cur.Aquens. Tauren.& Portuga. referente Hiero.Cagnol. ibid.nu.91.92. & 93.Cæterùm priorem sententiam magis Doct. approbare ex eorum scriptis liquet.Alex.de Imo.in l. 1.n.2.ff.de off. eius cui manda.est iurisd.Io.Bapt.in d.l.imperium.nu.6.ver.tertiò quæro.Valas.n.34.ver.circa tertiam quæstionem Bartoli.Pur pura.n.61.Papiens. pract. in form.libel. in act. confessoria pro seruit.in ver.plenam& omnimodam iurisd.n. 1.ver.ad propositum.n.2.ver.per hoc autem. Quam quoque approbat Did. in suis pract.q.c. 1.q.vlt.ver.2.ibi conceditur.& vers.tertio & quarto regulariter.qui omninò videndus est, cùm ipse illam materiam bonis adductis distinctionibus explicauerit.kirch.

iurisdictionis præuentio. Ex actu nullo non inducitur præuentio iurisdic.secundum Arch.2.q.6.in c.non ita.per l.si quis postea.ff.de iudi.& l. 1.C.ne de sta.defunc.Angel.in d.l.si quis.Nec per citationem, quando citatus fuit cõtumax in cõparendo:& tunc potest vterque iudex procedere secundùm Ang.ibi per l.euidenter.ff.de excep.rei iudi. Balb.decis.71.

Iurisdictionem in castro si princeps alicui contulerit an videatur contulisse merum & mixtum imperium.De hac Decisione variæ & discrepantes Doc.fuerunt sententiæ. Bal.in c. quanto.n.7.inquit: Si committerem tibi omnem iurisdictionem,q non committeretur merum imperium,quia illud verbum,omnem,prædicatur de plurib.differentib.in specie,non plurib.differentib. numero. Ista enim suprema requirunt supremum,i.speciale mandatum.extrà de iudic. Propterea Ab. in c.quod sedem.voluit,dispositionem loquentem de iurisdictione,in dubio intelligendam esse, de minima, nisi addita sit dictio,omnimoda.per gl.in cle.vnic.in verb.omnimodam,de foro comp.ext.de off.ord.communis tamen opin.Docto. est in contrarium.Io.Pe.de Ferra.Papien.in sua pract.in form. libelli.pro actione confessoria.pro seruit.in verb.plenam & omnimodam.nu.2.Fel.d.c.q sedem.n.4. Alex.de imo.in l ff.de off.eius cui manda.est iurisdict & in conf.35.n. 1.& seq.in volu.4.conf.Et hanc communem Doct sentẽtiam esse,adductis argumentis in vtramque partem,& limitationibus,dicit An. Alc.in d c.q sedem.ver.sed hic successiuè contingit dubitari. n.26.cum seq.Quam tamen Modern. Paris.admittere nolũt in suis commen.in consue.Paris.§.1.gl. 5.ver. declaro primò, vt nedum transferatur simplex iurisdictio, sed etiam merum & mixtum imperium,& maximè si concessio fiat à principe, n.48. Et hanc quæstionem latiùs explicat Vasq. Menchacensis lib. 1.controuer.illust.n.9.ver.tertiò colligitur ex superioribus.Alc.quoque ad allegatam gl.in ver.omnimodam.n.27. in d.clem. 1. benè respondet, quia illa dictio ibi non videtur apposita,vt includatur merum imperium,quod etiam sine illa fuisset inclusum,sed ad declarandas qualitates ipsius iurisdi

 ctionis

ctionis,vt oſtenderetur,quod eodem modo & forma,qua ſolebant epiſcopi cognoſcere in diocœſi ſua,ita etiam cognoſcerent,quando ſunt expulſi in propinqua ciuitate. Kirch.

Iuriſdictionem contentioſam conſuetudo dat,quia habet vim legis,vt cōmuniter teneri refert Bened.Capr.reg.84.nu. 24.vide ſuprà Conſuetudo.

PRO.Iuriſperitus poteſt mutare conſilium,ſi videatur ſibi hoc expedire.l.diui.ff.de iure pat.can.certè.12.q.1. Bellon.

ius accreſcendi non habet locum in ſucceſſione feudorum regulariter,quia feudum eſt contractus, & in contractib.non habet locum ius accreſcendi communem dicit idem in §.feudum.q.77. in feudis tamen à Principe ſimul conceſſis habet locum ius accreſcendi.com.in d.q.77.Sed certè credo. P.Fi.

ius accreſcendi habet locum in feudo conceſſo à principe. Iaſ.in l.ſi mihi & Titio.ff.de verb.obl.comm.dicit.Sed magis communem ait contrariam addi.ad Alex.conſ.30.in ver. accreſcendi. B.Villal.

Ius accreſcendi non habet locum in feudis ab inferioribus Principe conceſſis.Communiorem dicit.Franc.Curt.in tract. Feu.in 2.part.Prin.in 2.q.Zaſ.in Epito.feu.in tit.de ſucceſſ. in 6.fallent. I.Fich.

ius accreſcendi competit inſtituto in re certa, hærede vniuerſali nō adeunte hæreditatem.Iaſ.in l.quoties.n.7.C.de hæred.inſt.com.dicit. B.Villal.

ius accreſcendi locū habet etiam in donatione cauſa mortis,com.d.Iaſ.Cro.& Ripa in l.re coniuncti.de leg. j. Quos ſequitur Rimin.in tit.de Don.in prin.n.660.in fi. I.Fich.

ius accreſcendi,vel non decreſcēdi competit in indiuiduis etiam in contractibus,Roch.in ver.ius.q.6.n.10.de iure patr. com.dicit. B.Villal.

iuri agendi ad legitimæ ſupplementum, vel ipſam legitimam, præſcribitur 30.ann. ſecundum communiorem teſte Ioachi.Minſing.obſer.72.cent.2. I.Fich.

iuri adeundi præſcribitur 30.annis, ſecundum communiorem.Minſing.obſer.71.cēt.2.Et ante ipſum Alex.in l.licet.C. de iure delib. I.Fich.

ADDITIO. ius agendi ad ſupplementum, Nota circa hoc verbum ius,quo ad Bart.in l.ſi quis filium in fi.C.de inof.teſt. & in conſ.14.An ius agendi,tenet, ꝙ ius agendi ad ſupplemētum legitimæ quinquennio præſcribitur,ſicut eodem tempore finitur querela teſtamenti, loco cuius dicit ſuccedere tale ius agendi ad ſupplementum.Quę opi.communiter reprobatur vt per Bal.in auth.presbiteros.n.1.C.de epi.& cle. & in d. l.ſi quis filium.n.6.Ang.in l.Papinianus.§.ſi conditioni,n.3.ff. de inof.teſtam.vbi contra opi.Bart.dicit ſæpius,conſuluiſſe& obtinuiſſe,cum dicta actio durat annis 30.& in l.omnimodo n.6.C.eo.ti.&Sali.in d.l.ſi quis filium.n.8.Iaſ.n.5.cum multis aliis,de quib.ferè in omnib.additionib. in locis & hæc eſt cōmunis opi.ſecundum eos.Si vis autem ſaluare.Bart.vide allega.in dictis additio.ſeu apoſtillis.& Fran.Crem.in ſing.128.& ibi apoſtill. Villalob.

ius feudorum dicitur conſuetudo.non ius ſcriptum Com. dicit l.Clar.ſent.§.feudum.q.8. P.Fich.

ius offerendi præſcribitur.Guid.papa ſing. 906. commun. dicit. B.Villal.

Hanc opinionem eſſe magis communem teſtatur etiam Alex.in l.ſi finita.§.Iulianus.ff.de dam.infect.Et communem dicit etiam Ang.in §.actionum.coll.31.inſtit.de actio.Et purpuratus.in l.petens.C.de pact.& alij quos vide apud Did. Couarr.lib.1.variarum Reſolutionū c.9. vide infrà plenè in verbo pactum de retrouendendo. I.Fich.

Fallit.quo ad proponendum ex vi exceptionis, quia non præſcribitur.ſed ſolummodo iure actionis:Balbus de præſcr. in 4.part.5.part.q.2.com.dicit. B.Villal.

ius patronatus Parrochiani & populus ex antiqua conſuetudine præſentandi,acquirunt.Eſt com.opi.ſecundum Deci. in conſ.117.& pro tenui.ver.2.non obſtat.vol.1. M.Chær.

Etiam pro iure patronatus,& generaliter pro omni iure incorporali nedum pro ſeruitutib. competit actio confeſſoria vel negatoria.Eſt communis ſentētia contra Bald. ſecundum Iaſ.in l.ſi prius.n.5.de ope.no.nunc. idem.

ius patronatus de gratia patronis competere dicitur,vt per Doct.omnes communiter in c.1.de præb.& in ca.quanto,de iud.& in ca.quoniam,de iure pat.in quib.locis Scriben.aſſignant rationem quare gratia hæc fuerit conceſſa,introductaq; contra iuris regulas & concludunt hoc fuiſſe introductum fauore Eccleſiæ,vt cultus diuinus augeretur,& per conſequēs, vt inuitarentur Laici,alieque perſonæ ad conſtructiones,fundationes & denique ad dotationes Eccleſiarum, & communem iſtam ſequuntur,& atteſtantur per dictam rationem omnes Modern.in d.c.quoniam, & huiuſmodi ſententiam com. ampliant Modern.in c.non ſine multa,de arbitris,poſt Doct. communiter omnes in cap. ad hæc. de offic. ord. ſeu vicarij. F.Viu.

iuri patronatus Laicorū non cenſetur,ac præſumitur Pontifex in dubio præiudicare,niſi illi expreſſe derogauerit,vt nota.gl.in clem.2.de præb.quam ſequitur Abb.in c. dilectus.de off.deleg.vbi aſſeuerat cum dicta gl.omnes Doct.communiter ſentire in c.dilectus,de iure pat.& c.quoniam,eo.tit.& cōmunis iſta probatur ex eo,quod voluit Inn.in ca.innotuit,de elect. ꝙ in dubio Papa non præſumitur velle vti plenitudine poteſtatis,niſi hoc expreſſe conſtet,ſi quidem ipſe magis ſe cauere debet ab iniuſtitia,quam alius argumento ca.ex ore. de priuil.& hoc idem notat Alex.conſ.87.vol.1.& ſic explorati iuris eſt conſtare debere de voluntate Papæ,ꝙ vti velit plenitudine poteſtatis, nam in dubio non præſumitur, ſed potius cenſetur circumuentus,vt per Soc.conſ.240.vol. 2.& in dubio quoque neque præſumitur Papam vti voluiſſe clauſula de plenitudine poteſtatis,ſecundum Pau.Caſt.& Moder.in l. in teſtamento.C.de teſtam.milit.& conſ.318.lib.1.& Iaſ.conſ.1.vol.1. idem.

ius patronatus competens pluribus Laicis, vel clericis, vt ſingulis ex conſtructione, ac fundatione ſui patrimonij hoc caſu præſentatio facta à maiori parte comparatione minorū dicitur eſſe legitima,vt per Io.And.in c.1.de iure patro. cuius ſententiam ſcribit eſſe communem Abb.in c.cum omnes de conſti.& in c.quoniam de iure patr.vbi Moder.aſſignant exēplum iſtius communis opi.videlicet,quando omnes patroni diuiſerunt ſe in tres, vel plures partes tunc electus conſenſu plurimorum præferendus eſt. idem.Viuius.

ius patronatus acquiritur præſcriptione Dec. conſ.134.n. 4.Io.à Ripa in lib.2.de legi.cap.2.num.13.communem dicit. B.Villal.

Ius patronatus annexum villæ tranſit, cum villa eſt in feudum conceſſa,Lambert.in tract.de iur.pat.li.1.par.2.q.7. art. 1.com.dicit. idem.

ius patronatus legatum transfertur in legatarium, ſi teſtator habet poteſtatem transferendi conceſſam ab Epiſcopo.Idem Lambert.in par.2.q.6.quem refert Io.Duran.in arte teſt. tit.6.caut.67.com.dicit,Curt.iun.in conſ.87.n.6.quod ius patronatus ſine difficultate,tranſit in hæredem vniuerſalem, in legatarium tamen effectualiter non tranſit : niſi accedente conſenſu Epiſcopi,com.dicit. idem.

ius patronatus habens in aliqua eccleſia collegiata nō poteſt præſentare principales dignitates illius eccleſiæ. Boer.de ciſ.30.n.5.com.dicit. idem.

Intellige iſtam communem in electione,quia laicus,etiam Princeps non poteſt prætendere electionem prælati eccleſiæ collegiatæ vel cathedralis,ſecus tamē in præſentatione,quas poteſt ſibi reſeruare in principio conſtructionis, vel poſt acquirere præſcriptione:ſi conſtruxit vel dotauit vel fundauit,Coua.in reg.poſſeſ.de reg.iu.in 6.§.10.n.50.magis communem dicit ex Io.And.in reg.cui alicui.de reg.iur.in 6.Et ex hac cauſa Hiſpaniæ reges non ſolum ex priuilegio qui ab ore inimicorum fidei proprio ſanguine totam Hiſpaniam redemerūt, vt dicit gl.in c.Adrianus.63.diſt.ſed etiam ex eo quod fundarunt:conſtruxerunt,& dotarunt,eccleſias cathedrales: ex præſcriptione præſentāt prælatos eccleſiarum.quod nota. idem.

ius patronatus præſcribitur tempore cuius memoria non extat in contrarium.com.dicit, & quod etiam cōmunis conſuetudo eam ſequitur,&c.Pau.Citad.in tract.de iurepat.in 3. part.in 5.cau.in fi. I.Fich.

Quāuis aliqui tenuerint ius patronatus ad hæredes extraneos non tranſire:Inn.tamen in rub.de iurepat.in fi.& Io.An. in c.cum ſeculum eo.ti.contrarium voluere,quorum ſententiam veriorem, & communem eſſe dixit Abb.in conſ.54.videtur lib.1. F.Turzan.

ius patronatus eccleſiæ, vel capellæ aut alterius loci pij canonicè conſtructi & erecti,vbicunque ad plures,non tanquā vniuerſos,i. non tanquam collegium aut vniuerſitatem, ſed tanquam ſingulos pertinet,tunc de neceſſitate in præſentatione rectoris,vel Capellani ad eccleſiā, vel capellaniam vacantem,omnium patronorum vocatio nō exigitur neque quod inſimul & in vnum ad effectum dictæ præſentationis conueniant,ſed ſufficit,quod ſinguli, & ſeparatim præſentent etiam ſi agatur de præiudicando minori parti patronorum ex præſentatione maioris partis,quia ſatis eſt habere conſenſum maioris partis ſeorſum & ſeparatim.Ita tradidit Abb. conſ.76.in cip.plura ſunt ij.dubio lib.2.affirmans hanc communem opi. & licet Roch.Curt.in tract.ſuo de iure patr.in ver.honorificū

contr

contrarium voluerit attamen fundamento Roch.licet de eo non faciat verbum,reſpondet Dec.in c.cum omnes.ver.retēta tamen,de conſtit. qui pariter hanc communem atteſtatur non tamen arbitreris idem eſſe in inſtitutione,quæ præſentationis vigore fit,quia in ipſa,antequam is ad quem inſtituere ſpectat,ad illā procedat in genere ſaltē omnes,quos id tangere poteſt negotium,& ſua quomodolibet intereſſe putantes. ad contradicendum,ne ſic præſentatus inſtituatur, & inſtitutio confirmetur,ſuo debet edicto in eccleſia, ad quā ſic præſentatus exiſtit legendo, vel illius valuis affigendo, vbi certi non ſunt qui ſe præſentationi & inſtitutioni opponere velint vt infra certum peremptorium terminum illis eodem præfigendum edicto compareant coram ipſo ad quem pro inſtitutione recurritur,admonere,iuxta tex.in c.fi.de elect. in 6.q tex. procedit etiam in inſtitutione ſecundum gl. ibi in verbo elect.communiter approbatam vt inquit Craue.qui etiam atteſtatur & ſequitur dictam com.conſ.63.primū dubium. parte prima,quomodo autem vbi vniuerſitas ius patronatus habet,præſentatio fieri debeat ſcribit Fede.de ſen.conſ.65.infrà ſcriptæ quæſtionis 4.& 5.dubio.Cald.conſ.9.de iur.pat.&qd acquomodo quādo per Abbatem tradit Rot.deciſ.5.in Ant. vbi etiam quando ad capitulum pertinet. formam. habes. F.Turzan.

ius iniquum impetrans etiam contra. vnum tantum, ipſe viciſſim ab omnib. debitoribus ſuis retorſionem patitur. cōmuniorē opi.eſſe teſtatur Zaſ.in l.ſi quis iniquum. §.hæc pœna.ff.quod quiſque iur. I.Fich.

ius priuandi vaſallum feudo non tranſit ad hæredes quando dominus tacuit, & in vita ſua nihil conquæſtus eſt, commun.dicit Franc.Curt.in tract.feu.in 4.part.prin.in 2.q.princ. n.156.Et idem plenius ibidem in ſeq.q. I.Fich.

PRO.ipſo iure,ſignificat ſine ope exceptionis.gl.in c.1.de reſcr.in 6. idem.

ipſo iure, etſi lex dicat aliquam rem ad dominum reuerti ipſo iure propter aliquod delictum,tamen ſemper hoc ita demum procedere intelligitur, ſi dominus voluntate ſua rem incidiſſe in commiſſum, prius declaret. Item quod hoc apud iudicem petat:denique quod ſuper hoc feratur ſententia declaratoria.Eaque communis eſt Doct.concluſio,vt probat latè Tiraq.in l.ſi vnquam. in verb.reuertatur.n.10.11.cum ſeq. C.de reuo.don.Et Hippo.de Rimi.§.1.num.30.& ſeq.inſti.de donat. I.Fich.

Hæc procedūt etiam in crimine læſæ Maieſtatis(cuius pœna,vel omnium maximè ipſo iure incurritur)ita vt in eo quoque requiratur ſententia declaratoria,ſecundum Bart.In l.imperator.ff.de iure fiſci.Card.zabar.conſ.125.n.2.Tho.Gram. deciſ.105.n.55.Et idem deciſ.15.n.8. vbi diſertè dicit. Attamen ego dico, ꝙ omnia iura mundi diſponentia pro aliquo crimine pœnam ipſo iure imponi,intelligenda eſſe,dummodo ſecuta fuerit ſententia declaratoria, per quam declaretur ipſum crimen fuiſſe cōmiſſum.aliàs pœna nō poterit habere excutionē,&c.idē dicit iiſdē ferè verbis,Iaſ.in l.ſi quis maior annis.C.de tranſ.vbi inſuper declarat,quod illi Doctores,qui dicunt in pœnis ipſo iure incurſis non opus eſſe ſententia,ſanè intelligendos eſſe,nempe.de ſententia diſpoſitiua,non autem de Declaratoria,quæ ſemper requiritur, &c.Et multa de hac clauſula,ipſo iure vide apud Tiraq.in l.ſi vnquam,in ver. cuertatur.n.144.C.de reuoc.don. idem.

iuſpatronatus tanto tempore,cuius initij memoria non extat in contrarium,per laicum præſcribitur.Pan.in c. dilectus. vbi apoſtillator in verb.in contrarium hanc opinionem communem eſſe aſſerit.extra de off.lega.Pulchrè Pau.de Citadin. in tract.de iure pat.in 5.cauſa acq.ius pat.n.16.ver. iſtammet opinionem.in 16.vol.tract.Doct.vt ipſe in fi.inquit:Aduocatus vel iudex malè conſuleret & iudicaret, qui contra hanc communem opi.iudicaret vel conſuleret.Sed quid in eccleſia libera?ſpondendum,In illa vel in ipſius præiudicium non poſſe acquiri iuſpatronatus per præſcriptionem multi Doc. voluerunt,quos referunt Io.Fran.de Ripa,in rubr.nume. 79. ext.de iud.& Rol.à Valle,in conſ.47.n.33.in 1.To.con. kirc.

ius feudi quamuis non poſſit dari in ſolutum,tamen ſecundum ſententiam communiter approbatam, commoditas in executione ſententiæ poterit creditori adiudicari.Bar.in l.ſi finita.§.ſi de vectigal.n.5.Pau.de Caſt.n.6.& Alex.de Imo. nu. 16.cum ſeq.ff.de dam.infect.& Bartoli ſententiam Doct. cōmuniter amplecti conſulendo ſcribit Rol.à Valle,in conſ.80. n.34.in 1.Tomo conſi. kirchouius.

ius priuandi vaſallum feudo non tranſit ad hæredes domini,ſi dominus in vita ea de re nō fuerit cōqueſtus.gl.in l.omnimodo.in verb.nō licebit.& ibi Doct.C.de inof. teſta.Alua. in §.1.inci.item,ſi fidelis.n.6.verſ.quæro ſubſequenter quib mo.feu.amitt.Et hæc eſt communis concl.Doct. referentib Franciſchin.Curt.in tract.feu.in 4.par.n.156.ver.ſecūda principalis dubitatio reſtat diſcutienda,vbi ipſe latè illam quęſtionem explicat.& Octau. Cacheran. in deciſ. ſacri ſenat. Pedemon.deciſ.77.n.11. Kirchouius.

ius accreſcendi non habet locum in feudis.vt eſt tex. in c. 1.de benef.fratr.& in c.1.de ſucceſ.frat.ibi. quod ita intelligēdum eſt,cum concordantib.per Soc.iun.in conſ.92.n.6. vol. 4.vbi dicit,quod hæc ſit vera,& cōmunis concluſio Doctor. allegans inter alios Zaſium in ſuo tractatu de feu. verſ. 21.& Curt.iun.in trac.feud.verſ. primus effectus,verſi. ſic ergo aduertendum eſt. E.Muſcul.

ius adeundi hæreditatem, ſi aliqua delata eſt delinquenti tempore confiſcationis,ſi tale ſit quod in extraneos tranſeat, etiam in fiſcum tranſit, ſecùs ſi neque ad extraneos hæredes tranſire poſſet,ita comm.d.Iaſ.in l.ſi quis mihi bona.§.ſeruus municipum.in fi.de acq.hære.Ruin.conſ.23.n.2.23.& 26.li. 5.Clar.d.§.fi.q.78.ver.ſepe contingit. P.Fichard.

ius diuinum à iuſtiſſimo Moſe promulgatum,& dicitur& ducitur naturale ius,ſeu primarium gentium ius,vt eſt cōmunis ſcribentium omnium opi.cum Accurt.in l.j.§.ius gentiū. ff.de iuſt.& iur.Quod tamen ſi rem ad viuum reſecemus,atque ampliſſimam illius ſacroſancti iuris maieſtatem ſuis ex principiis repetentes contemplemur, non parum à veritate abhorret.Si quidem magis ciuile, atque vnius gentis ius quā naturale vel gentium omnium ius dici,cenſeriq; debet.Cum nec vlla huc vſque gens præter hebræam ſe illius præceptis obnoxiam præſtiterit,nec vlli alij genti,quàm Iſraelitæ,in prædictum ac propoſitum fuerit. Quin & de illo cōſtituendo hebræorum natio primùm rogata fuit, vnde legum rogādarum morem quam ſanctiſſimum effluxiſſe non falsò quis aſſeret, & deinde iuriſiurandi religione. ac blandiſſimis fauſtarum precationum illecebris,& horrendo terribilium dirarum metu ad illud ſemel ſuſceptum in mentis ipſius penetralib.inſcriptum habendum, ac rebus in omnib. ſeruandum adacta eſt. Quæ omnia iuri ciuili,ſeu iuri gentis alicuius formando maxime conueniunt.Exod.c.19.Leu.26.Deutero.27.28. & 29. Denique ius illud & latum ſcriptum eſt,naturale autem ius à natura ipſa mortaliū animis inditur, nec promulgatore, nec ſcriptis opus habet.Si tamen res ipſas illic cōtentas rimemur, & quæ ex perfecta illius iuris cognitione, atque obſeruatione vtilitas verbis omnibus maior,tum ad hanc humanam, & nuſquam nō caducam vitam, tum ad illam aliam animorum immortalem,ac fœliciſſimā redundat,præ oculis habeamus. Ac denique quamuis vni genti ob ſuorum maiorum merita dictum,promulgatumque fateamur,cæteris tamen etiam omnibus mortalib.modo illud agnoſcant,& pro dignitate obſeruent. vt(profecto omnes diuinioris illius ſcintillæ non expertes omnino tenentur) æquè ſacroſanctos incomprehenſibilium alioquid myſteriorum theſauros recludere,æquè vniuerſas incolarum & ciuium prerogatiuas elargiri animaduertamus, non multum aberit à præclariorib. iuriſgentium, ſeu iuris naturalis conditionibus,etſi propriè ac preſsè germanū iuris naturalis vel gentium nomen iuxta iuriſcōſultorum definitiones inducere nequeat.Sed hæc alibi commodius & vberius,quæ omnia peritioribus ſacroſanctæ illius diſciplinę profeſſorib.libenter atque omnino vel probanda,vel improbanda ſubmittimus. E.Suarez.

Ius gentium duplex eſt,aliud primarium,aliud ſecundariū; vt frequenter placitum teſtantur Iaſ.& plerique alij interpretes in l.ſi id quod.ff.de cond.indeb.Dec.in l.cum amplius.§.is natura debet.ff.de reg.iur.Cag.in rub.n.3.ff.de iuſti.&iu.Lāc. Galeaul.in rep.rub.n.157.ff.de ver.obli.ac Bello.in pr.n.1.Inſti.de teſt.Sed vide Doctor.præſertim.Aret.n.16.Soc.n.35.in l.1.ff.de aq.poſ.Alc.in l.paterf.182.in fi.ff.de verb.ſig.Eguin. Bar.in §.item ea quæ ex hoſtibus.inſti.de rer.diuiſ.Io.Cora.libro 6.Miſcel.c.vlt.& diligentiſſimus iuris interpres.Ari.Pin. in rub.part.1.c.1.n.12.C.de reſc.vend. idem.

Ius iuris app.an comprehendantur etiam ſtatuta.& cōſuetudo.& ius ſingulares vide pulchre Fel.1.diſt.c.ius generale. vide etiam Bal.in 1.part.conſ.34.& Iaſ.in l.2.in 3.col.C.ſi cōtra ius vel vti.pu.& in l.omnes populi.in 1.col.in 1.lect.&in 2.lect.in 3.4.& 5.col.ff.de iuſti.& iur.Cor.in 2.vol.conſ.124. in vlt.col.Barb.in 4.vol.conſ.61.in 4.col.Lud.Ro.conſ.251.

Et ꝙ comprehendatur.ius ſingulare.vide Barb.in 2.vol.conſi.26.in 13.col.& Cur.conſ.46.in vlt.col.Crotus.in d.l.omnes populi.in 2.col.

Quod app.iuris veniat ſolum ius commune tenet Barb.in 3.vol.conſ.66.in 2.col.Alb.in 1.part.q.127.phi. in Rubr.de

reg.iur.in 6.in fi. P.Andora.

Iura dicuntur etiam prædia & poſ. Alex.in 2.vol.conſ.15.

Quid tamen contineatur app.iurium.vide Calde. in tit. de verb.ſig.conſ.4. Idem.

iuris quæſtiones ſunt clare l.ornamentorum ff.de au.&ar. leg.quem tex.al.Cor.ad hoc.in conſ.290.in 1.col.ver.nec videtur obſtare. idem.

iura tamen quandoque ſunt dubia adeo ꝓ ſepe comparantur dubietati Cor.in conſ.302.ver.iuncto quòd licet,&c.idẽ.

ius mihi quæſitum ſine facto meo.à me auferri non poteſt l.fi.ff.de pact.& ar.l.inſulam.§.fi.vbi Alex.ff.ſol.mat.cum aliis al.per Alex.in l.iuriſgen.§.adeo.ff.de pac.& in 1.vol.conſ.28. repetito in 2.vol.conſ.31.in 3.col.& in 2.vol.conſ.27.ibi & puto,&c.Barb.in 4.vol.conſ.6.in vlt.col.Bal. in l.ſi conſtante c.de don.ante'nup.Bal.in l.cum à ſocero.C.de iur.do.

Fac.quod vult not.Sonz.in 2.par.conſ.232.in fi.vbi al.l. cũ maritus ff.de pact.dota.

Fac.etiam quod vult Fel.in c.vergent.de hære. & Barba.in 2.vol.conſ.11.in 15.col.& multa ponit in propoſito.in eod. vol.conſ.18.in 9.col.& ſeq.

Faciunt etiam multa quæ vult Fel.in ca.fi.in 2.& 3. col. de conſti.

Fac.præterea.quod vult phi.in c.Ab eo.de elect.in 6.P.An.

Et princeps non intelligitur velle derogare iuri mihi quæſito.niſi de eo expreſſam faciat mentionem.Alex.in 5.vol.cõ ſi.23.in 2.col.& in conſ.122.in fi. idem.

Et ius quæſitum.lege ciuitat.tolli non poteſt l. venditor §. conſtat.ff.ſi ſerui.vend.l.id quod noſtrum,ff.de reg.iur.Ange. in conſ.53. idem.

Quid in illa.q.ſi dono tibi cum hoc. ꝓ poſt tale tempus ſit tal.eccleſiæ an poſſim reuocare donationem in præiudicium eccleſiæ vide ampliſſime Alex.in l.qui rome.§.flauius.in 3.colum.& aliis ſequentibus.de verb.obl.Bal.in d.l. cum à ſocero de iu.do. idem.

ius ſupereueniens.Auctori meo.an mihi proſit.Bar. & doc. in l.rem alienam.ff.de pign.act.de quo eſt tex.in l. à titio ff.de rei vend.& in l.apud celſum.§.ſi à titio. ff. de excep. doli & ꝓ proſit.tenet Alex.in 5.vol.conſ.1.in 9.col.in fi.Cor. in 4.vol. conſ.79.ver.& quando ſuperuenit ius. P.Andora.

ius ſuperueniens non requirit nouum libellum. Alex.in l. non poteſt ff.de iud. idem.

ius ſupereueniens actori,an ei proſit.vide Bar.in l.ſi mandauero ff.mand.& in l.ſi mulier.ff.ſol.mat.& in l.rei iud.in 2.co. eo.ti.Iaſ.remiſſiue.in pr.inſti.de act.in fin.com.& aliquid per eum in l.ſi prius.ĩ 6.col.ff.de ope.no.nun.& pulchre per eum in §.omnium.in 12.& 13.col.inſti.de act.vbi conclud.ꝓ ſi actor.in libello. petiit abſolute ſe declarari dominum. non expreſſa cauſa prodeſt tale ius ſuperueniens. c.abbate ſane.de re iud.in 6.

Si vero petiit ex cauſa ſpecifica.tunc ſi ſuperuenit ius ex cauſa de pr̃o.proderit.alias non.vide Alex.in 5.vo.conſ.160. in vltim.col.

Et ꝓ ius ſuperueniens ex cauſa de pr̃e proſit tenet Alex. in 5.vol.conſ.127.in 1.col.

Notat tñ ibi Iaſ. ꝓ illud quod dicitur.de cauſa de pr̃o. procedit quando cauſa ag.coram iudice ord.ſecus ſi ageretur coram delegato al.Bal.in l.præſcrip.C.ne ſi contra ius.in 8.q.

Subiungit tamen Iaſ.eſſe viden.Lud.Ro.tenentem contrium in l.ſi titius ff.de verb.obl. idem.

Ius ſuperueniens poſt concluſum in cauſa non prodeſt.Alex.in d.conſ.150.in vlt.col. idem.

Quid in iure ſuperueniente reo an ei proſit.Alex. latè in d. l.ſi mulier.& Iaſ.vbi s̃. idem.

Ius excipiendi transit etiam ad ſing.ſucceſſorem l. ſi tibi decem.§.pactum,ff.de pac.l.ſi à te §.iulianus ff.de excep. rei iud. Alex.in 5.vol.conſ.170.circ.fi.vbi al.no.per Bar.in l.ſi tertius §.1.ff.de aqua plu.arcen.& idem vult ipſe Alex.in l.ait prætor in prin.ff.de iur.Cor.conſ.268.in fi.Bal.in l.illicite.ff.de rebus eo. P.Andora.

Ius offerendi.non habet locum quando mulier conſequta fuit rem pro dotibus ſuis.nam non tenetur eam relaxare propec.ñ fraus commiſſa eſſet vt s̃.in ver.dos.ver.28.&c. P.And.

Ius offerendi an transeat ad hæredes.vide s̃.in verb. hæres. §.22. idem.

Ius in re, & ius ad rem,quantum ad diſpo. clem. gratiæ. de reſcrip.equiparantur vt ibi.Card.in 2.not.in aliis tamen mul. differunt vt ibi remiſſiue.

Aequiparantur etiam in caſu poſito per Bal.in l.ſi ad reſoluendam.C.de præd.mino.videlicet vt in alienatione vtriuſq; debeat interuenire decretum ſi minor alienat.&c. P.Andora.

Ius diuinum poteſt lege vel ſtatuto diſtingui atque declari,ad hoc vt euitetur peccatum,vti patet ex eo quod iure diuino conſtituitur,vt in ore duorum vel trium ſtet omne verbũ id eſt,omnis probatio,quia in teſtamẽtis lex,vt falſitas ceſſet, plures teſtes exigit com.aſſerit Bened.Capr.reg.x.n. 30.vide j̃.verbum Lex.

Ius naturale vel gẽtium poteſt ſtatuto vel lege ad alicuius præiudicium,modò iuſta cauſa ſubſit,limitari atque reſtringi & ſi dubitetur vtrum iuſta cauſa ſubſit vel non, in dubio id pro ſtatuente præſumitur,adeò vt probatio in contrariũ non admittatur,ſimilem com.refert Bened.Capr.d.reg.10.nu.39. vide j̃.in ver.lex.

Ius ciuile ſiue poſitiuum,nõ ſolùm Papa & Imperator,ſed quilibet inferior princeps, populus, & vniuerſitas ſecularis, merum ac mixtum imperium habens, contrariis latis legib. aut ſtatutis,tollere poteſt,ſed ſi id faciat non ſimpliciter tollẽdo ius in commune,ſed ad aliquorum dũtaxat præiudicium, tollendo videlicet ea quæ eis iure ciuili competunt, tunc ius ex quo quæſita eſt actio,non transibit in contractum,aut priuilegium,& poſſunt,modò cõſtet de mente ipſius Papæ principis,vel ſtatuentium, quod videlicet alteri præiudicare voluerint in ipſo iure poſitiuo, quia in dubio non præſumitur principem velle tollere alterius ius,niſi concedat dilationem l.quoties.C.de precibus Imper.offer.vel niſi emanet ſecunda iuſſio,aut niſi opponatur clauſula nõ obſtante tali lege,vt de iis notatur per Cy.& Barth.in l.fi.C.ſi contra ius vel vtilit.public.& per Canoniſtas communiter,in c.Nonnulli.de reſcrip. & c.ſi quando de off.deleg.& in c.vnico.de exceſſ.prælat.Refert ac ſequitur Bened.Capr.reg. 10.n.43.& ſeq.n. 56. & ſeq.

ius vindictę ſi competeret alicui ex priuilegio contra regulas iuris communis,à lege ſtatuto vel à principe,alteri demãdari non poteſt.l.ſeruus ſi hæredi,ibi,perſonæ duntaxat.ff.de ſtatu lib.Secùs ſi competeret de iure communi, quia tunc alteri committi poteſt.Fel.in c.quæ in eccleſiarum.nu. 13.ver. hoc intellige quando in priuilegium.extr.de conſti. Alex. de imo.in l.ſi cùm dotem.§.tranſgrediamur.n. 10.ver.& ideò facit.ff.ſol.mat.& in l. 1.§.vſufructuarius.qui eſt.§.fi.n. 5.ver.Irẽ limitat Bal.Iaſ.eo.nu. 5.verſ.ſed aduerte pro limitatione. ff.de noui ope.nun.Aug.Arim.in add.ad Ang.in ver.Che hai adulterato la mia dona n.64.ver.tu in hac materia adde.Claud.de Seyſello in l.vt vim.n. 124.ver.ſuccedit alia quæſtio in eo caſu in quo vindicta competit alicui.ff.de iuſt.& iur.Pau.Oria. in l. 1.n.49. ver.idem vbi vindicta.ff.de off.eius cui mand.eſt iuriſ.Tiraq.in trac.de vtroque retrac.in verb.de retract.lignagnier.§.26.n.65.& 70.Et hanc ſententiam communi calculo Doct.receptam eſſe tradit Rol.à Valle,in conſ.34.nu. 19.in 2. Tom.con.Quamuis eam in filiis quibus talis vindicta demãdari & cædi poteſt.l.Gracchus.& ibi Doct.C.ad l.iul.de adult. Item in ſeruo vaſallo & ſimilibus non procedere ſcripſerit Claud.de Seyſel.in d.l.vt vim.d.n. 124. tamen hanc vltimam limitationem reprehendit Tiraq. illamque non admitti per plures pulchras rationes probat in d.§.26.numero 69. quem & Rol.ſequitur in d.conſ.34.num.27.28.& 29. Kirchouius.

ius patronatus præſcribi poteſt aduerſus patronum quadraginta annorum curriculo,ſecundum Feder. de Sen.conſi. 234.in 2.dubio.Io.An.in c.querelam.de elect.Dec.conſ.133. & nonnullos alios Doct.congeſtos per Rochum Curt.in tracta.de iurepat.in ver.ipſe vel is à quo,q.36.Pau.de Citadi. in tract.de iurepat.in 3.part.in 5.cauſa acquirendi ius patronat. in q. 1.& per Balb.in tract.præſcriptionum.in 9.q. 1.par.prin. præcipueque in ſecunda concl.in quibus locis ſequitur opin hanc,atque profitentur eam eſſe magis communem, ac magi.veram.& Ripa quoque in libr.2.de legib.cap.2.n. 13.& ius patronatus hoc acquiritur etiam populo ex præſcriptione.vt voluit Io.And.in d.cap.querelam.cuius ſententiam audacter affirmat obſeruari in practica ibi Abb.imo Dec.in c. cum venerabiljs.de excep.nu. 140.ait communem fore. F. Viuius lib.2.opi.152.

ius naturale quæcunque ſanxit,ea princeps labefactare nequit,vt frequenter placitum renuncio ex Iaſo. in lege ex hoc iure. numero 49. ff. de iuſtitia & iur. & in l. ſi teſtamentum. C. de teſtam. Felyn. numero 48. Deci. numero 25. in capit. quæ in eccleſiarum.de conſtit.Tiraq.de conſt.part.3.limitat. 7.num.47.Ario Pi.in rub,part. 1.cap. 1.num.vlt.C. de reſcind. vend. E.Suarez.

ius offerendi præſcribi poſſe iure receptum eſt, vt teſtatur Guid.Pap.deciſ.906.Vt & patronatus ius præſcriptione quæri communiter placuiſſe interpretib.affirmat Dec.conſ. 134. num.4.. idem.

ius patronatus liquidò in hæredem transit.commune inqt Curt

Curtius iun. cõſ.92.n.6.at.in legatarium tùm demũ trãſmittitur, cùm leganti copiam epiſcopus fecit illius patronatus iuris in alium transferendi,vt commune ponunt Lamber.de iure patrona.lib. 1.part.2.q.6.Ioannes dilect.de arte teſtand.tit. 6.caut.67. idem.

Iuris quilibet error à mala fide errãtem excuſat, vt frequẽter placitum ponit Arius Pinel.doctor vtriuſque iuris eminẽtiſſimus in auth.niſi triennale.nu. 11.C.de bo.mater.Quin & idẽ iuris error ad fructuum acquiſitionem ſufficiet.vt commune inquiunt Curt.Sen.conſ.71.n. 14.Curt.iun.conſ.6.late Did.à Couar.lib. 1.reſol.c.3.n.8.Viuius li.j.opi. 153.& qui aliter ſeſe rem habere verius ac latiſſimè docet Arius Pinel. in l.2.part.2.c.4.num.31.cum ſequen.de reſcin.vend.à quo ſto. E.Suarez.

Iure ipſo indicta pœna hæredem inſectatur. commune pronunciant Iaſ.in l.3.§.quod autem.ff.quod quiſque iur. Tiraq. in l.ſi vnquam verb.reuertatur.nu.241.C.de reuoc.don.Hip. in l.vna.nu.65.C.de rap.virg.Did.à Couar.de ſponſ.2.part.c. 6.§.8.nu.6. E.Suarez.

Ius certum.Illa verba: Si & inquantum iuris ſit, & ſimilia, per quæ ius in conditione confertur, non faciunt diſpoſitionem conditionalem: quia ius eſt certum.l. circa medium. C. de emen.iuſti.co.& ea quæ ſunt certa,non ſuſpendunt vel inducunt conditionem.l.cum ad præſens.ff.ſi cert.pet. facit.l.ſi ita ſtipulatus fuero hanc,vbi.do.Conſtan.ff.de ver.ob. Balb. deciſ.231.

Ius adeundi hæreditatem, ſi aliqua ſit delata delinquenti tempore confiſcationis, ſi tale ſit, ꝓ in extraneos tranſeat, & in fiſcum tranſit,ſecus ſi neque ad extraneos hæredes tranſire poſſet,vt eſt commun.opin.Clar.q.78.verſic.ſæpe contingit. Bonacoſſ.

Ius redimendi an cædi poſſit, in vtramque partem eleganter explicat Rol.à Val.in conſ.82.in 2. conſ. ex cuius explicatione ſatis liquet.nu.14.cum ſeq.id cedi poſſe,vbi ipſe quoq; & alia quæ cedi poſſint recenſet. Kirchouius.

Ius offerendi dotem mulier.petenti eam in tuto collocari propter mariti ſuperuenienẽ inopiam non competit ſecundo creditori:iux.no.per Oſac.Deciſ.137.n.9.quia aſſignatio ſiue collocatio dotium in tuto nõ videtur vera reſtitutio,ſed quædam prouiſio in fauorem matrimonij introducta,iux.crebrior rem ſententiam,de qua etiam per Rip.in l. ſi conſtante.n. 52. 85.ff.ſo.ma.Nat.conſ.81.De qua tamen opin. quo ad dotem diſputat Burſ.plura copioſè allegans conſ. 125.n.36.lib. 1.

In qua Oſaſcci ſententia videtur etiam ſtare.Rolã. conſ. 9. nu.39.lib. 1.dum dicit, ꝓ poſteriores creditores licet poſſint offerre priori creditori debitum ſuum: ſecus tamen quando mulieri conſtañ matrimonio adiiciuntur bona maritiverger̃ ad inopiam ſecundum communem ibi,d.conſ.9.quam latius declarat.

Ius accreſcendi non habet locum in feudo nouo. Paul. de Caſt.in 2.vol.conſ.158.

Et in materia,an in feudo habeat locum ius accreſcendi.vide præpo.in c.1.§.&quia.in 4.col.in tit.qui feu.da.poſ.Cur.in trac.de feu.in 2.part.in rub.an in feu.habeat locum.& quæ dixi in trac.meo.feu.in rub.de iure accre.fo.93. P.Andora.

Ius accreſcendi.habet locum in feudo nouo. quando princeps inueſtiuit vt de antiq.Cur.in conſ.49.in 24.col. idem.

Ius accreſcendi non habet locum.in alimentis Pan.in 2.parte.cõſ.78.in fi.Et vide rationem.per Iaſo.in l.qui quartã §.ſi quis vnam.ff.de leg. 1.Bal.in l.dominus.§.per fideic.ff.de vſufruct. idem.

Ius accreſcendi non habet locum.niſi portio ipſo iure deficiat.Iaſ.cum limita.in l.ſi duo patroni.in 3.&4.col.ff.de iu.iu.

Sola tamen naturalis obl.non impedit ius accreſcendi. Iaſ. in l.hac conſul.§.ex imperfecto.in 4.col.de teſta. idem.

Quid ſi inſtitutus mortuus ſit ignorante teſtatore. an particulꝛ inſtitutus admittatur. per ius accreſcendi. vide Iaſon. poſt Bart.in l.ſeruo.ff.de condict. indebit.vbi tenet quòd ſic. idem.

Ius accreſcendi.habet locum.in inſtituto in re certa.Iaſ. in l.quotiens.in.6.col.C.de hæred.inſti.Lud.Ro.conſ.81.Etiam ſi ſit dictio tantum.Barb.in 3.vol.conſ.71.in 3.col.in fi.&ſeq. Contrarium tenet.Curt. iun.conſ.12.in 2.& 3.col.j̃.eo.§.10. idem.

Ius accreſcendi in hæred. vniuerſali vel ſubſtitutione.directa non poteſt per teſtatorem prohiberi Curt. notabiliter.in conſ.74.in 3.col. idem.

Ius accreſcendi an impediatur.per tacitam ſubſtitutionem Iaſ.in l.vnica.in 12.col.C.quando non peten.part.& in l.fi.in 4.col.C.de hæred.inſti.

Per ſubſtitutum enim impeditur.Iaſ.in l.cum proponas.in 6.col.C.de hæred.inſti.

Ius accreſcendi impeditur. per dictionem taxatiuam. Iaſ. in l.1.in 1.col.C.de teſt.nul.ſubdit Iaſ. quòd dicto. ita tamen quæ eſt limitatiua impedit ius accreſcendi. Vide tamen in cõtrarium.Barb.in d.conſ.71.& s̃.eo.§.6. idem.

Inter ſuccedentes diuerſo iure.non haber locum ius accreſcendi.l.ſed cum patrono.in prin.ff.de bo.poſ.Iaſ.in d.l. vnica.in 6.col.

Ius accreſcendi an impediat tranſmiſſionem.& econtra,Iaſo.notabiliter.in d.l.vnica in 11.col.

Ius accreſcendi an transeat ad emptorem. qui partem hæred.emit à cohærede.Iaſ.in d.l.vnica.in 5.col. idem.

A maiore cõiunctione affectionis in iure accreſcendi oritur ius præla.Bal.in 4.part.conſ.3.

Ius accreſcendi impeditur.quando prohibetur.plus petere Barb.in 3.vol.conſ.71.max.in 8.col.

Prohibitus vltra petere.quam reliquerit teſtator.an cum bona conſcientia poſſit retinere. per ius accreſcendi, &c. vide Phi.in d.cap.ſi pater.in 15.col. de teſta.in 6.vbi dicit.quod in foro conſcientie. quicquid fit contra voluntatem teſtatoris non poteſt ſalua conſcientia retineri.

Pars legati facti duobus quorum vnus eſt incapax, debetur fiſco non autem ſocio capaci. cui non accreſcit pars indigni.Bar.in l.ſi titio per illum tex.ff.de leg.2.

Si teſtator ſoluat in vita ſua legatum factum.in teſtamento iure inſtitutionis hæredi particulari. ſi moriatur. teſtator.& hæres vniuerſal repudiat an habeat locum ius accreſcendi.Paul.de Caſt.in 2.vol.conſ.236. idem.

ius accreſcendi trãſmittitur.ad hæredes.l.ſi ex pr̃ibus.ff.de ſuis & leg.l.hæc ſcriptura.ff.de cond.& demonſt.l.vnica.§.his ita C.de cad.tol.Etiam ſi ſit additum cum ſubſtitutione.pup. l.qui patri hæres.qui tex.eſt ſing.ſecundum.Bar.ibi ff.de acq. hæred. idem.

Ius accreſcendi non habet locum in diuerſ. ſiue deferatur. ex diuerſ teſtamentis ſiue ex vno.l.ſi ſub condi.ff.qui.mo.vſu fruct.amit.l.ſi duobus.ff.de teſtamento.mil.& l.2.C.eo.tit.

Ius accreſcendi non habet locum poſt aditam hæred. in proprietate.l. 1.in fi.de vſufr.accre. idem.

Secus in vſufructu.Ang. conſ. 153. Vide in materia. Curt. iur.conſ.Ang.in §.finitur.inſti.de vſufr.

Ius accreſcendi non habet locum inter coniunctos coniunctione legali l.& proculo.ff.de leg.2. idem.

Ius accreſcendi habet locum.in contractibus.l.fundus ille ff.de contrah.emp.l.ſi mihi.& titio.& ibi no.ff.de verbo.obl. idem.

Ius accreſcendi.non habet locum. quando eſt facta diſcretio per teſtatorem.Fulg.conſ.114. idem.

Ius accreſcendi non habet locum. vbi eſt coniuncto verbalis ſi ſubeſt diſiunctio legat.Fulg.in d.conſ.114.

Illud quod habeo per ius accreſcendi.dicor habere.ex iure meo.tex.& Bal.in l.ſi mihi & tibi de leg. 1.& in l.ſi inteſtamẽto.vbi etiam Ang.& imo.de vul.& pup.vide Alex.in d.l.ſi mihi & tibi.

Ius accreſcendi impeditur.per dationem.ſubſtituti vulgaris l.2.§.ſi duo ff.de bo.poſ.ſecundum tab.Ang.in l.pen.C. de impub.& aliis ſubſti.

Vtrum. teſtator poſſit prohibere. ius accreſcendi. vide Bar.in l.pen. ff.de iniu.rup.aliquid per phi.in ca.ſi pater.in 15. col.de teſta.in 6.Cur.iun.conſ. 10.Crotus in d.l.rem cõiuncti in 16.col.

Vide vnam pulchram.q.pro leg.filiorum quorum vnus eſt exhæredatus per Alex.in l.plane.§.ſi duobus.in 3.& 4.col.de leg. 1.& in l.huiusmodi.§.titio.ff.eo.

Si relinquatur. filio naturali plus quam poſſit per exiſtentiam leg.Accreſcit leg.niſi naturalis habeat coniunctum.quia præfertur coniunctus per ius accreſcendi quod eſt potentius.vt vult ſing.Alex.in l.ex aſſe.circa fi.ad l.falc. idem.

Ius accreſcendi habet locum in fideicommiſſ vniuerſalibus Barb.in conſ.53.

Ius accreſcendi.habet locum ſi fiat legatum duobus neptibus.pro ipſis maritandis vna ipſarum moriente in ætate pup. Bal.in 3.part.conſ.161. idem.

Quid ſi teſtator legat filiabus centum pro qualibet? dic quòd non erit locus iuri accreſcendi.Ang.in §.ſingul.inſti.de pup.ſubſti.al.tex.& Bar.in l.huiuſmodi.§.in quibus ita.ff. de leg. 1. idem.

Ius patronatus in dubio non præſumitur. & ideo ordinarius. habet fundatam intentionem. decius conſil. 17. Barb.in 3.vol.conſ.68.max.in 3.col.in prin. P.Andora.

Per vnum actũ acquiritur.ius præsentandi.sonz. in 2. part. conf.258.in 1.col.dec.conf. 117,al.abb. conf. 54.incip. videtur. 1.vbi al.tex.in c.consultationibus de iure patr.Inn.in c. 2. de in inte.rest.& fede. in conf.234.inci.super 1.pũcto in 2.dubio.vbi dicit.q̃ ille.qui vlt.loco presentauit dicitur esse.in possione.al.tex. in c.cum in ecclesia de causa pos. & propri.idem secundum eum vult Old.in conf.312.incip.thema quæstionis.in fi.Subic.dec.q̃ tal.pos.ex tribus acquirit.vt magistr.tradit Cal.in conf.12.incip.quæ requirantur.in tit.de iu.patro. 1.q̃ bona fide facta sit.2.q̃ præsentia fuerit admissa.& cõfirmata.3.q̃ præsentatus & institutus.fuerit tanquam rector. in pos.rectorie.al.no. per Inn.& host.in c.2.de in inte.resti. Et q̃ istud ius præsentandi.acquiratur.ex vnico actu.tenet idem dec.in conf.126.in prin.& melius.in conf.128.ibi sed tamen prædictis non obstantibus & in conf. 134. in quibus locis. etiam præmissa.al.Fac.quod vult idem dec.in conf.124.vbi dicit.q̃ sola quasi pos.iuris patronatus attenditur.al.d.c.consultationibus.&alia multa.Et de qĩ pos.presentandi deduceñ est Alex.in 4.vol.conf.75.in ad.

Limita tamen præmissa procedere.data scientia. & patientia.eius contra quem acq.dec.in d.conf.126.in fi.all. cal. in d. conf. 12.

Limita 2.non procedere.quando præsentatio non habuit locum.dec.conf.148.in 2.dubio.all.cal. in d. conf. 12.& alia multa.max.Bal.in 3.part.conf.32.circa fi.

Limita 3.quando apparet de defectu iuris patronatus.respectu proprietatis ante institutionem præsentatus ab eo. qui erat in qĩ pos.nõ debet institui.quia proprietas absorbet causam pos.dec.in conf.127.circa prin.al.c.cum dilectus.de causa.pos.& propri.& Panor.in d.c.consultationibus.

Limita 4.vt per Barb.in 3.vol.conf.68.in 3.col. P.And.

Ius patronatus antiquum probatur per famam. Barb. in 2. vol.conf.6.in 7.& 8.col.&conf.35.in 9.col.dec.in d.cõs.117. in fi.al.Bal.in l. cum super.C. de rei vend. vbi subic.Bal. q̃ ad probañ.ius patronatus valet antiquissima pos.quæ pro ti. habetur.al.l.hoc. iure.§. ductus aquæ ff. de acq.quotti.& esti.Et secundum.dec. dicit fede.in d.conf.234. non esse negandum illum esse patronum cuius antecessores iam per annos centũ in capellam præsentauerunt. idem.

Difficulter probatur.ius patronatus.Phi.in ca.vnico de iure patro.in 6.

Ius patronatus acq ex sola funda.licet expresse non dicatur Fely.in c.significauit de testi.

Et quot modis acquiratur.ponit aliquid Barb.in 3.vo.consil.68.in 2.col.in fi.

Ius patronatus habere.non potest laicus in ecclesia collata Alex.in 4.vol.conf.74.&seq.Nec in ecclesia mendicantiũ. Io.de Ana.& bolog.in conf.86.

Ius patronatus est apud quemlibet hæredum insolidum,etiam si ex disparibus partibus hæreditatis sunt hæredes.glo.& Panor.in c. 1.de iure patron. idem.

Ius patronatus an præscribi possit.per laicum Archi. in ca. hortañ.71.dist.tenet q̃ nõ sequitur.& comprobat Pan.in ca. querelam.in gl.in ver.consuetudine.de elec.vbi mouetur.ratione secundum eum inconuincibili.nam laicus non potest spiritualia possidere.c.messana.& ca.sacros.de elect.ergo nec præscribere c.causam quæ.de prescr.Et idem secundum.eum est in iure patronatus.quod connexum est spiritualibus.&de eo.idem iudicatur. quod de spiritualibus.c.quanto. de iud.& c.præterea.de transa.

Nec videtur.obstare.q̃ ius patronatus sit communicatum laicis.vt habetur eo.tit.de iu.pa. qa illud videtur habere.locũ in laicis existentibus patronis ex dotatione vel funda. ecclesiæ.iux.no.per gl.in c.pie mentis 16.q.7.& per Inn. in rub. de iu.pat. Et tale priuilegium extendi non debet.ad alios casus vel personas. in quibus ratio priuilegij non concurrit c. fane.de priuil.c.periisti.7.q.1.De quo vide multa per Alex.in 4. vol.conf.74.& seq.

Contrarium tenet.Io.And.in d.c. querelam.& ibi Ant. de But.idem.Io.And.in c.quod alicui.de reg.iur.in 6.fede.conf. 234.Card.conf.69.Et fateturPan.in d.c.querelã.istam esse cõmunem opi. & q̃ in praticha seruaretur. & secundum istam opi.consuluit.vt patet.in 2.vol.conf.76.incip. plura sunt examinanda.& in istam opi.videtur inclinare.Fel.in c.causam.in 3.col.de præsc.& ita clare tenet dec.in conf.117.in conf.124. 126.& in conf.134.Alex.in j.vol.conf.58.duplicato. in 2.vo Iu.conf.197.in fi.vbi dicit.quòd ius patronatus.potest per laicum qĩ possideri.

Non ob.op.Archi. quia communis opi. est in contrarium. vt fatetur.Pan.& vult dec.in consiliis præal. Non ob. ratio in conuincibil. Pan. quia proce dit in mere spiritualibus puta in elect.& in decimis.Secus in iu re patronatus quod laicis communicatum fuit & à laicis possidetur.

De quo vide latius decium. in consiliis præall. vbi respondet ad omnia fundamenta quæ in contrariũ.adduci possunt.

Et quòd ius patronus possit acquiri præscrip.vide Phi.in c. generali de elect.in 6. idem.

Ius patronatus dicitur temporale annexum spirituali.vt habetur.late per Fel.in c.quanto.in 1.& 2.col.de iud.

In dote iuris patronatus non potest adiici pena.quòd ipsa dos reuocetur.Fel.in c.cum ven.in 12.col.de excep.

Nec post ecclesiam edificatam potest nouum onus adiici. Fel in c.significauit in 1.col.de testi.

Ius patronatus amittitur. si patronus sciens collationem de eo factam tacuit per quatuor menses. Fel. in trac.quando litere.apl̃ice.in 8.col.

Eligens.indignum.seu inhabilem vt puerum.priuatur.pro illa vice.elec.post quatuor menses in terminis.Barb.in 2.vol. conf.33.in 6.col.

Intellige in patrono ecclesiastico præsentante indignum quia priuatur.pro illa vice. Non autem laicus nisi perseueret per sex menses.Card.in cle. 1.in 13.q.de iu.pa. idem.

Et quantum tempus. habeat patronus ad præsentañ. vide Ias.in l.polla.C.de his qui.vt indig.vbi dicit.q̃ laicus habet 4. menses. 1.verbo psona ecclesiastica.habet sex.c.j.de iu.pat.in 6. Et potest præsentare. vt dic. Phi. in d.c.vnico. §. verum.in 1.col.& ibi Gemy.

An patronus possit præsentare religiosum.fede.conf.129. videtur tenere. quòd non nisi esset dubium an esset religiosus.& episcopus.illum admisisset.

Subiungit.fede.quòd propterea patronus non debet priuari iure suo præsentan.religiosum max.si sit honeste.& laudabilis.vite.

Ius patronatus potest pignorari.ex causa maxime necessitatis.Bar.in l.is qui.§. iura.ff.de pigno.

An autem transeat cum re pignorata.Ias.in l.cred.ff.de op. no.nun.videtur.tenere.quòd non.

Ius patronatus non potest poni in æstimo.pro collecta exigenda pro eo.Bar.in l.naturalis.§.fi.& ibi Alex.ff.de præscrip. ver. idem.

Ius patronatus ecclesiæ.transit in hæredem extraneum.Ias. in l.si non sortem.§.libertus.in 10.col.ff.de cond.indeb.al.gl. ord.in c.considerañ.16.q.2.Bal.in l.2.C.de in ius voc.Ang.in l.fi.C.de oper.libe.& Pe.de Anch.conf.79.incip. 1.facie videtur diceñ.quod mihi est.81.adde Pan.in j.part.conf. 54.Card. conf.122.Calde.in tit.de iure pat.conf.2.alias 423.

Limitat 1.quia per confiscationem omnium bonorum factam per iudicem secularem non confiteatur. ius patronatus ecclesiæ.dato q̃ transeat cum vniuersalitate bonorum ad quẽcunque laicum gl.in l.si operarum ff.de oper.liber.& in l.quædam ff.de acq.re. dommnio al.gl.in c.pastoral.§.rursus n versic.subiecti.de re iud.Adde Alex. in l.in insulam. vbi infinitas al.remissiones.ff.fo.ma.Fel.in c.quanto.in 2.col. de iud. &eũdem Ias.in l.venia.C.de in ius voc.

Limitat 2.quia ius patronatus ecclesiæ.non transit in fideicommissarium vniuersalem al.Bar.in l.proinde.§. 1.per illum tex.ff.ad treb.refert & sequitur.imo.in l.si patroni.in pr.eo.ti. all.alia quæ omitto. Addo eundem Ias.in d. l. venia. & quòd ius patronatus nõ veniat in restitutione.fideicommissi. tenet etiam ipse Ias.in l.præcibus.in 15.col.C.de impub.& aliis sub stitut. idem.

Ius patronatus transit cum vniuersitate.vt habetur s.inver sic.limitat 1.& est tex.in c.ex literis.vbi gl.& doct. de iu. patr. & c.seculum.eo.tit.dec.in conf.127.in 1.col.

An autem transeat cum vniuersitate vendita vide Bal.in 3. parte.conf.32.vbi tenet quòd non.Card.conf.48.

Vide tamen decium in d.consil.127.vbi tenet quòd ius patronatus transit cum vniuersitate.quando non exprimitur.& etiam si exprimatur.cum illa dictione cum vt si dicatur.bona iura iurisdictionem cum iure patronatus.vide per eum quia notabiliter.loquitur.& Phi in c.vnico.de iu.pat.in 6. idem.

Sed quid si vxor det marito in dotem quãdam villam. & erat ecclesia in qua vxor habebat ius patronatus. An maritus habebit ius præsentandi Ias.in l. diuortio. §. si vir in fundo in 3.col.all.d.de rota tenuisse q̃ sic.in decisione 10.in nouis. sed dicit.quòd omnes.cano.in c.fi.de concess. præb. tenẽt contrarium.addo.Fely.in c.cum olim in 1.col.de maio.& obed.Crotus.in l.frater.à fratre.in 28.col.de cond.indeb.

Ius enim patronatus mulieri competere potest Calde.in titu.de iu.patro.conf.1.alias 422. idem.

Ius patronatus trãsit etiam in fœminam hæredem. dec.ꝯs. 127.præal.in vlt.col.al.abb.& alios.in ca.1.de iu.pat.Cal.ꝯs. 10.in tit.de iu.pat.& no.in c.fi.de concess.præb.Adde bene facere quod vult Pe.de Anch.in conf. 81. vbi fac. mentionem. de filia & in specie.in terminis Adde Pan.in 1.part.ꝯs.54. idẽ.

Quid si concurrant maritus & vxor.dic q̃ præferetur.præsentatus à marito Phi.in c.ex eo.de elec.in 6.Pan.in d.ca.fi.de concess.præben.videtur tenere contrarium.

An ius præsentandi competat de conductori.Pau.de Cast. in 2.vol.conf.57.tenẽt quòd non vide per eum. idem.

Patronus cum aliis compatronis.an possit se præsentare. Barb.in 2.vol.conf.33.in 8.col.tenet quòd sic.all.gl.in c. consuluit.de iure pat.vide ibi.

Et licet patronus se ipsum præsentare non possit,potest tamen ei ecclesia per episcopum conferri.Pan. in c. per vestras. de iu.pat.

Patronus potest præsentare filium.Pan.in conf.96.in 2.vo Iu.all.multa quæ non transcribo.idem vult in c. consuluit.de iu.pat. idem.

Maior pars an possit præsentare minore parte non vocata. Pan.in 2.parte.conf.76.tenet quòd sic.al.Io. And.quem communiter seq.doc.in c.3.de iu.pat.& fede.con.17.tu dic quòd est nu.102.incip.Nobilis quidam.

Absens an possit præsentari.Pan.in d.conf.76. tenet quòd sic si ord.illam admittat alias secus.

Quibus casibus ius patronatus acquiratur.Pan.in con. 59. & conf. 106.in 2.parte. idem.

Ius præsentandi an competat vsufructuario an proprietario.Pan.in c.fi.de concess.præben.Fel.in c.cum olim.de maio. & obed.& dic quòd proprietario.Fac.quod dixi s.eo.§.ver.limitat 2. idem.

Collatio facta ab ord.sine presenta.patroni non valet.dec. in d.conf.117.al.Ang.inter cætera in l.sed si hac §.patronum. ff.de in ius voc.vbi dicit.q̃ impetrans benefi.spectans ad collationem patroni.nihil agit.

iuri patronat' non præsumitur Papa velle derogare.Barb. in 1.vol.conf.23.in 7.& 8.col.Ad quod vide Ias.in d.§.patronum.vbi etiam pro dicto.decij.& Ang.vbi s.al.Inn.in c. cum olim.de re iud.& gl.in clem.per literas.de præb. idem.

Derogatio tamẽ seu reseruatio Pape trahitur ad ius patronatus acquisitum per præscriptionem.ita Alex.in 4.vol.consil.75.in vlt.col.de quo habetur etiã in conf.præcedenti. idẽ.

Plures vocati ad ius patronatus sub nomine collectiuo.habentur.pro vno.Dec.conf.122.

Patroni non possunt committere curam altaris. dec. conf. 135.Per constitutionem procu. à patrono factam de præsentan.non aufertur ipsi patrono facultas presentandi.dec.conf. 129.vbi 4.& vlt.in fi.illius versiculi.

Præsentatio pos. bonæ fidei præualet præsentationi. proprietarij.Alex.in 4.vol.conf75.in add.in vlt.col.

Qui habet ius patronatus ecclesiæ.potest illi renuntiare.in præiud.filiorum & hæredum.Alex.in 5.vol.conf.13.in 2.col. &in conf.18.in 2.col.&in conf.26.in vlt.col.vide aliquid per Phi.in c.1.de iur.patro.in 6. idem.

Quid si vnus haberet ius patronatus.tamen non est in possessione. præsentandi. & alius esset in pos. præsentandi sed in mala fide. & ambo præsentant. an episcopus teneatur aliquem ex istis instituere. Pan.in c.consulta.circa fi.de iur.pat. tenet quòd non.

Contrarium.tenet.Alex.in 4.vol.con.75.vt refert & sequitur.Pau.Picus.in l.titia.§.titia.in 39.q. vers. vnum tamen not. in hac materia.ff.de leg.2. idem.

Si patronus dotauit capellam,&dos annihilata est,tenetur denuo dotare,si vult ius patronatus retinere.Barb.in 3.volu. conf.22.in 2.col. idem.

Plures patroni. an debeant simul præsentare.an vero sufficiat quòd singuli consentiant.vide notabiliter.dec.in ca.cum omnes.in 7.col.vers.Retenta tamen.extra de consti.

Pupillus potest præsentare.Phi.in c.ex eo. de elect. in 6. Et quis præferatur.an præsentatus à pupillo.an à tutore.vide Panor.in c.fi.de concess.præb.in fi.

ius patronatus difficulter proba.Phi.cap.vnico.de iu.patr. in 6. Præsentatio potest fieri per literas patroni.Phi.in d.c. vnico.§.verum.in 1.col.

Per exercitium præsentandi.probatur.ius patronatus.Pan. in c.1.de relig.domi.vers.& hæc faciunt ad quæstionem.

Suffic. consensum patroni subsequitur.dec.conf.172.Ludo.Ro.conf.356. Si patronus laicus.donet ecclesiæ ius patronatus.ecclesia habet sex menses ad præsentañ.Gemy.in d.c.1.

ius patronatus non quæritur ex dona. facta ecclesiæ. vnde cautela est q̃detur pro dote.non pro dona.Pan.in c.quoniam de iure.pat.

patronus ecclesiæ legans ecclesiam. videtur legasse ius patronatus.quod habet in ea. Bal.in l.monumẽta.C.de legi.vbi habetur. quòd qui habet spiritualia non videtur ipsa legare. sed ius quod in eis habet & ita summat ibi Bal.

patronus proprie præsentat non eligit. & episcopus instituit non confirmat no.in c.fi.& ibi Pan.de iu.pat.

patrono negligente ius conferendi non deuoluitur ad episcopum. Sed ad prælatum inferiorem ad quem pertinet ius confirmandi præsentatum à patrono.Pan.in c.ij.in fi.de supp. præla.negli.

patronus habilis solus potest præsentare quando compatroni sunt inhabiles Card.in cle. 1.in 6.q.de suple.negli.præl.

Patronus non potest præsentare absentem nisi per literas. Card.in cle.frequens de excess.præla.& in cle. 1.§.2.e.ti.idem.

ius canonicum. seruañ est vbi ag. de ꝯctu iurato propter peccatum periurij euitañ. Alex.in 4.vol. conf. 102. ibi nono probatur.Fac.quod vult in eo.vol.conf.1P5.in 3.col.ver.præterea.vbi dicit.q̃ in his quæ sunt spiritualia. vel in quorũ obserua.emergunt peccata.præualent iura canonica.Subiungit fortius Alex.ibi in 4.col.vers.2.respondeo.in fi.ipsius ver.q̃ in causa quoruncumq; pauperum & miserabilium personarum.in quocunq; foro & etiam in terris imperij. seruandum est ius canonicum contra rigorem iuris ciuil.al.Ant. de But. in c.at si clerici.extra de iud.quem secundum eum,communiter seq.moderni. P.Andora.

ius canonicum seruandum est quando ecclesia ageret in foro seculari.contra laicum & laicus opponeret.de consuc.vel præscrip.Alex.in 5.vol.conf. 5.in 2.col. Et subiungit Alex. in d.conf. 5.quòd in feudis si discrepat ius ciuile à iure can.stañ est iuri can.propter iuramentum. idem.

ius canonicum seruan.est in terris ecclesiæ. Alex.in 5.vol. conf.99.in 1.col.Cor.in 1.vol.conf.2.in pen.col.Card.consil. 73.Ang.conf.98.in fi. Idem.

ius ciuile etiam seruañ est in terris ecclesiæ. etiam quo ad clericos & ecclesias dummodo non concernat damnum clericorum vel ecclesiasticorum.Alex.in 5.vol. conf. 122.versi. nec ob.Quatenus autem affert præiudicium non ligat eos nisi quatenus à canone sit approbatum.vt expresse dic.Alex.in d. 5.vol.conf. 123.in vlt.col.Vide in materia dec. notabiliter. in c.ecclesia S Mariæ.in 14.col.de consti.vbi dicit.q̃ quando agitur de alimentis filij spurij,seruañ est ius canonicum.Et ponit alios casus quos vide.& per Phi.in c.2.de arb.in 6. idem.

ius ciuile.in terris imperij seruañ est.vt no.in c. 1.extra.de ope.no.nun.& in specie.vult Ang.in conf.46.in fi.al.Io. And. in regula possessor.

iura quilibet scire præsumitur.quomodo hoc intelligatur. vide Ang.in §. suspectus autem insti.de suspec.tu. idem.

iura imperij habens Princeps(vt dux Mediolani,qui habet iura regalia & fiscalia)&omnia potest in suo statu.quæ potest imperator in toto imperio.gaudet prærogatiua l.benè à Zenone. C. de quadrien. præscr. vt signanter concludit Bald. in conf.363.vol.1.& in plurimis aliis suis cõsiliis,vt refert & sequitur Corn.in conf. 127.in litera H.la 1.vol.2.

Et licet plerique aliquando contrarium tenuerint: Tamen ista videtur magis com.opi.vt dicit Soci.iun in conf.7.nu.10. vol.4.allegans Socinum Seni.patruum suum in conf.46.eleganter & subtiliter nu. 12.dicentem pro responsione dictæ l. benè à Zenone, Quòd secundum aliquos illa lex solùm procedat in imperatore, & non in ciuitatibus etiam superiorem non recognoscentibus,& sic,quæ habent iura imperii.Sed tamen dicit, q̃ talis responsio non est tuta, & sic illam non approbat,& consequenter tenet dictam l.benè à Zenone, habere locum etiam in inferiorib. principibus, modo habeãt iura imperij, & fiscalia,& superiorem.saltem de facto,non recognoscant,vt per eum. E.Muscul.

iura & leges quilibet scire præsumitur.l.Leges sacratissimę C.de leg.Et per consequens, se voluisse conformare cum iuris dispositione.iuxta l.si duo,& ibi tradunt Doct.ff.de acq.hęred.Et est communis doctrina Bart. Soci. Seni. & aliorum in l.hæredes mei.§.cum ita.ff.ad Treb.vt refert Soci.iun.in consil.83.nu.2.vol.4. E.Muscul.

iuri emphyteutico.quanto tempore præscribatur,nõ leuis est inter Doctores altercatio. Multi enim volunt etiam longum tempus, 10.vel 20.annorum sufficere,vt Ant.de Butr.in c. peruenit, de censi.prout refert & sequitur Alex. conf.163. viso & diligenter considerato,nu. 10.li.4.dicens:Quod etiam Bald.ita tenuit,vt per eum.Quod etiam firmauit Fel.in c.cum Bertoldus nu.28.de re iud.&c.

Alij verò tenent,quòd requiritur ſpatium triginta, aut ſaltem quadraginta annorum contra Eccleſiam, vt per Bart. & alios poſt gl.ibi in l.2.C. de iure emph.& in l.comparet,C.de præſcr.30.vel 40.ann.

Et iſta poſterior opinio videtur communiter recepta, vt per Laſ.in d.l.2.nu.85.Et ita communiter teneri aſſerit etiam, & ſequi videtur Io.Fran.Balb.in trac.præſcrip.in 1.part.1.par. principal.in 10.q.n.42. Ac ita allegando hoc dicit magis commune Soc.Iun.in conſ.82.n.4.vol.3. E.Muſcul.

Iura quædam ſunt negatiua, vt, ſeruitus altiùs non tollendi,ius non eundi ad molendinum:quædam ſunt iura affirmatiua,vt,ſeruitus aquæ ducendæ,itineris atque proſpectus, ius prætentandi, eligendi & ſimilia.in iurib. verò negatiuis communis Docto.concluſio eſt,explicante Franc.de Ripa,in cap. cùm eccleſia ſutrina.n.50.extrà,de cauſ.poſ.& proprie.Quod actus præſumantur ſemper fieri iure facultatis,niſi volens facere actũ fuerit prohibitus,& prohibitioni acquieuerit.Quia tunc ſi à die prohibitionis eſſent elapſa temporum legitima ad præſcriptionem cauſandam,poſſent compelli,ne alij accederent ad molendinum, cùm natura horum iurium conſiſtat in actu prohibitorio.Bal.in l.1.nume.8.C.de ſer.& aqua.Pan. in c.ſignificante.n.1.extrà,de app.Rol.à Valle,in conſ.9.n.17. & in conſ.22.n.34.in 2.To.conſ. Kirchouius.

Iura ciuilia loquentia de emphyteuſi non habẽt locum in Emphyteuſi Eccleſiaſtica communem dicit Io. clar. verſ.emphyteuſis.q.48. I.Fich.

Iuri offerendi ſeu redimendi per præſcriptionem 30. annorum preſcribi poſſe,probatur per tex.in l.cùm notiſſimi.C.de præſcr.30.vel 40.anno.vbi expreſsè dicitur:ius quod competit ſecundo creditori in hypotheca vel pignore, contra priorem creditorem præſcribi 30.annis,cùm ius redimendi ſeu oferendi ſit ius.Ergò præſcribi poteſt 30.annis.l.ſicut.l.omnes. C.eo.Hanc commu.opi.eſſe inquit Hier.Schurpf.in conſ.41. verſ.item quartò. num.7.in 1. Cen.& in conſ.88.num.9.in 2. Cent. kirchouius.

iuris error quilibet à mala fide errantem excuſat,vt eſt cõmunis opi.Soarez ver.iuris.nu.344. Bonacoſſ.

Ipſo iure pœna impoſita à ſtatuto afficit hæredes,vt eſt cõmunis opi.Soarez.ver.iure.n.347. Bonac.

IVRIVM perſonalium an ſit dare quaſi poſſeſſionem dubitatur. Et non dubium eſt in illis dare quaſi poſſeſſionem, cùm præſcribantur,vt not.gl.in l.de in rem verſo.ff.de vſur.l. regulariter.l.nec vllam.§.fi.ff.de peti.hære. Guil. de Cun. in l. ſolent.§.fi.ff.de offic.procon.& lega.canoniſtæ in cap. quærelam.extr. de elect. Licet Cy.ſententiam contrariam in l.ſi certis annis.C.de pact. ſecutus fuerit. Et hanc communem opinionem Doct. eſſe ſcribit Signor. de Homod. in conſil.222. nu.4. Kirchouius.

Iura limitatoria.ſeu eſſentialia,nunquam videntur ſublata per legem nouam,nec per decre.nouum,nec per conſtitutionem nouam, nec per ſtatutum nouum, Etiam ſi in eis eſſent clauſulæ,non obſtantibus legib.ſtatutis,aut decretis,quia ius alicui ſpecialiter competens, nunquam videtur ſublatum, etiam in criminalib.Plotus inter conſilia criminalia.conſ.110. numer.4.tomo.1. Bonacoſſ.

PRO.iuſſus precedit,auctoritas ſequitur.l.1. quis mihi bona §.iuſſum.ff.de acq.hæred. Bellon.

PRO.iuſſus iudicis aliquem excuſat. l.quam quam.ff.de qua plu.arcend.ſi ſtipulatus.§.ſi lancem.ff.de ſc.

OBIEC.contra de l. quoniam. C.de appel. Voi officialis faciens præceptum iudicis ordinarij.punitur.

SOL. cùm iudex aliquid mandat,officium ſuum exercendo.excuſatur parens propter iudicialem auctoritatem. Si verò non exercet officium ſuum non eſt parendum.Nam interdum reſiſtere debent officiales, vt in cõtrario:quia illic iudex cenſebatur facere vt priuatus cùm ab eo appellatum eſſet,abeaque appellatione ſubtracta cauſa fuerat, vnde licebat reluctari:& vide gloſſ.in cap. quod quis mandato.de regul.iur. in 6. Bellon.

PRO. iubere cauere, & in poſſeſſionem mittere eſt magis imperij quam iuriſdictionis.l.iubere cauere.ff.de iuriſd.omn. iud. Bell.

Iuſſus.Superioris excuſat quem à dolo Alex.in 2.vol.conſ. 220.& in 3.vol.conſ.39.Addo tex.in c.ad aures.de temp.ord. Card.conſ.19.& Pau.de ca.in 2.vol.conſ.380.& illud conſil. Alex.220.eſt repetitum.in 1.vol.conſ.57.

Et iuſſus patris excuſat filium à periurio. Alex.in l.fi. ff.qui ſatiſd.cog.

Fac.quod vult.Lud.Ro.cõſ.59.vbi dicit quòd in dubio pareñ eſt ſuperiori.

Vide tamen Fel.in c.inquiſitioni de ſent.excom.vbi cõcludit quòd iuſſui iniquo obedieñ.non eſt.

De quo etiam vide late per eum in c.ſi quando.col.5.& 6. de reſcript.& Barb.in 1.vol.conſ.61.in 7.col.

Et rogationes pro iuſſu hñr.glo.in l.1.ff.quod iuſſu.Alex.in 1.vol.conſ.124.in fi.

Vide tamen Alex.in 3.vol.conſ.16.in 3.col.ibi nec.ob. vbi hoc limitat quando eſt conſuetus tirannice tractare ſubditos,&c. P.Andora.

Iuſtitia.Nemini eſt denegan. Alex.in 1.vol. conſil.11.in 1. col. P.Andora.

PRO.iuſtus dolor aliquẽ excuſat.l. Gracchus. C.ad legem Iul.de adult. Bellon.

PRO.iuſta cauſa in parte, non tollit moram in alia parte.l. qui ſolidum.ff.de leg.2.

PRO.iuſtè poſſidet qui authoritate prætoris poſſidet.l. iuſtè.ff.de acq.poſſ.

Iuuare alium nec iure Cæſarum, nec iure Põtificum in foris excutiendo quiſpiam tenetur,vt frequenter placitum affirmant Dec.nu.4.& Chuchalon ad illum in l. culpa caret. ff.de reg.iur.Franciſ.Caſon & qui eum cum aliis refert,Viuius lib. 1.opin.33. quam etiam in rem videto quæ ſuperius obſeruo ver.Defendere. E.Suarez.

Iuuenis quis dicatur,Alex.in l.non aliter.§.Titius.ff.de leg. 3.Et dicitur iuuenis vſque ad 50. annos.l.ſi ſterilis.ff.de actio. empt. P.Andora.

Iuueniles calores difficile eſt temperare.l.final.§.filiis.C.de bon. quæ liber. & poteſt eſſe iuuenilis calor in homine centum annorum, ſi non poteſt diſciplinari à bono regimine. ita Bald.in d.§.filiis. Idem.

F I N I S.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE GRANADA

nihil operetur. quia saltem impedict ostum z verum [illegible] predicta. vnde nunq̃ poterit verificari. quod dicitur expressionem eorum que tacite insunt non operari hoc tamen est falsum d.l.iij. igitur ꝛc.

¶ Quarto loco Lomẽ. in d.l.iij. quez sequi videtur Alex. ibi dabat nouam rõnem z doctrinam in materia p quam satisfit obiectionibus supra proxime factis dicẽs q̃ aliqñ conditio respicit substantiam dispositionis. z tunc pcedunt cõtraria scz q̃ expressio operatur conditionem. Exempli gratia dicit testator si heres adibit hereditatem lego centum titio. z ita pcedit qd habetur. in d. §. filius autem. qz ibi erat verbum exheredo qd substantiam exheredatiõis respicit. Aut conditio respicit nõ substantiam. sed effectualẽ executionem scz q̃ dicit testator. Si heres adibit det titio centum. z tunc dispositio nõ redditur cõditionalis z ita pcedat tex. in d.l.iij. z est ratio qz hoc modo ita p
240 lata est p tout tacite inerat. nec impedit effectus resultãtes ante additonẽ. Ex qua doctrina habes limitationẽ † ad. d.l.iij. z ad oia iura similia vt ita demũ pcedãt si expssio sit facta p verbum qd respiciat executionẽ act⁹. non substantiã. vult igit in effectu Lomẽ. q̃ si in d.l.iij. fuisset legatũ factũ per verbũ lego. q̃ nõ pcederet ille tex. ista est no. limitatio. si sit vera z pro ea facit glo. sub ℣bo erit in d.l.iij. facit tex. in l. heredis aditio. §. tractari z tex. in l. si dies. §. fi. in fi. tex. in l. si titio. §. quedã. in princi. z in versi. z idem si ita. ff. qñ dies legat. ced. istam tñ intelligentiaz damnãt Moder. señ. in d.l.iij. z bene. vt ibi p eos q̃ multa adducũt magis psuasiua. q̃ concludẽtia. Tu dic q̃ plura confundunt hanc doctrinã Lomẽ. j. qz dicere q̃ in d.l.iij. esset factũ legatum p verbũ det z non p verbũ lego est restrictio z diuinatio ad illum tex. z hoc sane mentis abnegabit nemo. Secũdo facit regula labeonis de qua. in d. §. quedam in fi. que non considerat quibus verbis fiat legatũ. sed tñ. An certũ sit legatũ debitum iri z hoc valde stringit cõtra Lomẽ. Tertio facit tex. in d.l. si dies. §. fi. z in l. aliqñ. in pzin. ff. de cõdi. z demõ. in gñalitate sui ponderando verbũ legatũ. z verbũ relictum. Quarto facit tex. in d. §. muto. versi. hanc aũt. nec obstat sol. quã dat Alex. in d.l.iij. post Bar. in l.j. ff. de cõdi. z demonst. qz responde vt dixi §. in alio proposito.

¶ Quare quinto loco Moder. señ. in d.l.iij. ofiderandũ dicebãt
241 An dici circa hãc difficultatẽ posset q̃ qñ cõditio † respicit substantiã dispositiõis tũc etsi tacite insit expressio tñ operatur cõditionẽ z ita pcedit. d. §. filij aũt. qz hec cõditio si heres erit ꝛc. respicit substantiã exheredatiõis qd̃ pbari credũt p text. in l. q̃ liberis. §. hec ℣ba. ff. de vulg. z pup. vbi lz ad validitatẽ substitutionis pupillaris ex necessitate insit q̃ hereditas paterna ex testamẽto adeaẽ. l.ij. §. adeo. l. sz si plures. §. ex asse. ff. de vul. z pup. nihilomin⁹ tñ hec verba q̃sq̃s mihi heres erit factũ ibi substitutionẽ cõditionalẽ. hoc pculdubio nõ ex alio q̃ qz cõditio respicit substãtiã substitutiõis. sz in legatis vel fideicõmissis illa conditio si heres erit non respicit substantiam. sed effectualem executionem qñcunq̃ esũ legata vel fideicommissa fiãt qz confirmantur peri possunt z exiguntur adita hereditate alleg. l. vnic. z ibi glo. j. de caduc. toll. idco in legatis z fideicõmissis expressio dicte conditionis si heres erit conditionem nõ facit quam suam considerationem in alio proposito dicit posuisse Arety. in d.l. qui liberis. in pzin. Sed pfecto ego in hac parte nec sibi nec Arety. assentio. Et in primis falsum est vt dixim⁹ §. conditionem si heres erit magis respicere substantiam exheredationis q̃ legati vel fideicommissi. falsum etiam est q̃ quando conditio que tacite inest respicit substantiam dispositionis reddat eam cõditionalem. z caute tex. in d.l. qui liberis. in pzin ci. vbi conditio si in pupillari ctate decesserit non facit substitutionem conditionalem z tamen respicit substãtiam substitutionis. l. in pupillari. ff. de vulg. nec obstat tex. in d. §. hec verba. qz verum non est quod post Arety. credunt Señ. q̃ illa conditio
b quisquis mihi heres b erit inesset substitutioni † de qua ibi. nã
242 z si verum sit q̃ substitutioni pupillari tacite insit q̃ paterna hereditas ex testamento adeatur iuribus. §. dictis nisi existẽtia sui heredis confirmaretur. d.l. si filius qui patri. ff. de vulg. ali-

diem. [illegible] vulg. z q̃ in [illegible] ℣ba illa cla quisquis [illegible] extrinsecus cõditionẽ imponẽt. pbat in terminis. d.l. qui liberis. §. fi. sub cõditione certe nõ pzudẽs fuit ista cõsideratio seneñ. vnde iterũ instant Seneñ. in d.l.iij. cõsiderãdũ an aliter dici possit vcz q̃ tex. i. d. §. filij⁹. cũ. d.l.iij. adinuicẽ nõ cõtradicant. nã tex. in d.l.iij. dicit legatũ factum sub dicta cõditione nõ esse cõditionale. sed hoc tex. in d. §. filius non negat. sed q̃ exheredatio facta sub cõditione si heres erit censetur facta post tẽpus adite hereditatis. Ideo put non põt fieri exheredatio a parte rei hoc est heredi tatis. l. cum quidã. ff. de liber. z posthu. ita nec a parte tẽporis: qz interim filius reperiretur pteteritus. q̃ aũt legatũ factum sub tali cõditione cẽseatur factũ post tẽpus. etiã nõ negat. d.l. iij. quinimmo fm eũ legatũ ita factũ erit in diem nõ cõditionale. que sol. qñ melior non occurrat satis placet.

¶ Aliam sol. post alios ponit Jas. in d.l.iij. col. v. in fi. §. fi. vltra Bar. ꝛc. z fuit oziginaliter Bar. in l. in diẽ. ff. de accept. dicẽs ideo filiũ sub cõditione si heres hereditatem adierit nõ posse exheredari: qz talis cõditio est appositia cõtra vitiũ forme. vñ tunc etiaz conditio q̃ tacite inest b⁹ vitiare. l. actus legitimi. in fi. ff. de regu. iur. hec soluo. videt multum applaudere: sed obstat tex. in d.l. muto. §. sub ꝓditione. ad quẽ respondet do. Jas. in d.l.iij. q̃ tunc dicat contra vitiũ forme qñ ꝓditio ponit ꝓtra substantiã actus: sed ibi apponit ꝓtra executionem q̃ sol. non placet qz qñ p forma requirit q̃ dispositio sit pura si expssio eorũ que tacite insunt substantie actus vitiat dispositionẽ tanq̃ expressum sit contra formã: a fortiori qñ ꝓditio exprimet ad substantiam q̃ substantia non insit: qz magis ledit forma expressa extrinsecus cõditione. l. conditiones. ff. de cõstr. l. qõ pure. in pzin. iñct. fi. ff. qñ ꝓdies le. ce. z facium q̃. §. pro cõmuni dicta sunt.

¶ Scdo facit qz tex. in d. §. filius aũt non se fundat in vitio forme: sed qz filius censetur exclusus post aditionem hereditatis quod dicit esse impossibile quod non procederet si expressio circa aliud q̃ circa vitium forme ad corticem non peccaret.

¶ Quid igitur dicendũ in tam vasto opinionum pelago pfecto quo me vertam vt fatear ingenue nescio nec immerito dicebat subtilitatum (vt dz) princeps do. Christo. de castel. in d.l.iij. q̃ nunq̃ fuit in hac difficultate clarus. Ꝛ̃e fine violẽtia hec duo iura concordari non possunt: nec video quid melius dici possit q̃ qõ dicebant vltimo loco seneñ. in d.l.iij. z diximus. §. q̃ talis exheredatio non sit conditionalis sed in diem.

¶ In contrarium tñ videtur facere qz cum sit dies incerta nihil aliud dici potest q̃ conditio. l. dies incertus. cum concor. ff. de ꝓdi. z demon. sed dic q̃ illud verũ qñ esset dies incerta q̃ tacite non inesset qz tunc non facit conditionem sed diem. qõ no. p intelligentia. d.l. dies incertus.

¶ Secundo facit tex. in d.l. actus legitimi. in fi. vb expssio eorũ que tacite insunt dz conditionem facere z hoc valde videt stringere. Sed p defensione huius sol. qñ melior non occurrat: dic q̃ ille tex. non dicit q̃ expssio operet ꝓditionẽ: sed q̃ actum vitiat: z in hoc concor. tex. in d. §. filius. ¶ Quare aũt vitiet dicã ex eo qz diem faciat. qz illi actus nec diem admittunt. vt ibi habetur. Ex q̃bus habes q̃ ꝓditio si heres adierit q̃ tacite inest si expzimatur vitiat exheredationem non ex eo q̃ reddat exheredatio ꝓditionalis sed in diem. Consideres nunq̃d melius dici possit qz nec ista ex toto placent.

¶ Debes tñ p intelligentia pdicto z. d.l.iij. aduertere q̃ doc. vi
243 dentur male dicere † ad omnia iura volentia tacitam ꝓditionem si expzimatur operari diceñ. aliter expzimi q̃ insit quomã hec sol. non videtur vera. nam in l. si ita legatum. §. illi si voleret. ff. de leg. j. z in l. verba. ff. de condi. insti. cum simil. non aliter expzimitur q̃ tacite insit: inest esti q̃ legatuz effectualiter habeat si voluerit: illud etiã expzimitur vt cum effectus si velit habeat fic in exheredationevt exheres sit filius si titius adibit hereditatem: certe eodez modo tacite inerat iuribus supra allegatis z si dicas vt dicit Bar. in d. §. illi si volet q̃ aliter expzimit. nã si non esset expzessum acqreretur ignoranti: qõ nunc expssa cõditione nõ acqrit sed pfecto si diligentius animaduertas: hoc

te materie transgredi videret que satis superq̃ sua bone cẽsetur onusta.

¶ Tertio amplia conclusionem principalem etiam si ꝓditio † esset
244 impossibilis: quia talis conditio vitiat exheredationem: in contrarium tamen facit tex. in. l. j. ff. de condi. insti. z tex. qui generalius loquitur in. l. obtinuit. ff. de condi. z demon. vbi conditio impossibilis in testamẽto scripta pro nulla habetur. Pro prima tamen parte q̃ impossibilis conditio exheredationẽ vitiet facit vigens ratio. nam quotiens pro forma requiritur dispositio: pura: subiecta impossibilis cõditio vitiat. l. filius. ff. de condi. insti. sed pro forma requiritur q̃ exheredatio sit pura. d. §. pure. igitur ꝛc. quod confirmant moder. seneñ. in d. §. pure vt ibi per eos. Ex quibus patet respõsio ad. d.l. obtinuit. Sz idez moder. seneñ. in d. §. pure credunt disputative posse opinionẽ contrariam sustineri negando q̃ pro forma requiratur q̃ exheredatio sit pura: sed hoc inficiari non posse satis supra deductum est ad. d.l. filius respondebat ipe primo q̃ illa. l. loquitur in conditione impossibili de iure ergo in conditione impossibili de natura remanet firma regula. d.l. obtinuit. vt. l. filius minus corrigat. l. precipimus. in fi. j. de appella. l. lancinus. §. de testa. sed si consideres rationem. d.l. filius certe fortius procedit in impossibili de natura: z licet reuera ille tex. loquat in cõditione impossibili de iure: non tamen vt conditionez aliter impossibilem excluderet: sed quia de illa erat maior dubitatio cũ saltem natura esset in filij potestate. Teneo igitur. d.l. filij⁹ fortius procedere in cõditione de natura impossibili: aliter respõdent seneñ. ibi ad. d.l. filius. sed quia nil relatu dignum adducunt. Et ex predictis patet responsio: ideo videas per teipsum. Concludo igit sub conditione impossibili non posse filium exheredari: quod tamen intelligo procedere nisi sub contraria esset institutus: quia tunc institutio esset sub necessaria conditione concepta.

¶ Limita modo hanc principalem conclusionem vt sub conditio
245 ne exheredari non possit filius nisi † esset sub contraria insti a
a tutus vt in tex. nostro. concor. tex. in. l. iam dubitari. ff. de here. insti. tex. in d.l. filius a patre alleg. in glo. sequit glo. hic z bar. in tertia oppo. z indifferenter scribeñ. rationem late diximus §. z nota bene verba huius gl. in hac parte ibi: sed vtrũq̃ sil. ꝛc. sentit enim non referre an sub conditione instituatur filij⁹ z sub
246 contraria exheredetur. ¶ el econtra † prius sub conditione exheredetur ac postea sub contraria instituat: dummõ vtrũq̃ simul sub conditione fiat. nam contrarium voluit Lomen. in d. §. pure. vbi tenet q̃ exheredari sub conditione filius non possit etiam si postea sub contraria conditione instituat: z ita vult tex. nostrum debere limitari. mouetur qz tex. noster fm eum dat pro forma q̃ testator incipiat ab institutione ista est mirabilis limitatio si sit vera. ¶ Sed contrarium z melius tenuit domi. Jas. in d. §. pure. ante fi. quia ratio quare valet qñ incipit ab institutione militat econtra vt latius per eum: z aduertas qz glo. ista visa est sentire hanc opi. contra Lomen. lz ad aduerterit nemo: ideo teneas contra Lomen.

¶ Conclusio lxxviij. Posse filiũ (resistẽte Luma.) si in illi⁹ defectũ instituat sub conditione exheredari.

¶ Sed iuxta predicta opportune queritur quando filius insti
247 tuitur sub conditione † z sub contraria exheredatur: nunq̃d in hac exheredatione sit necessaria expressio alicuius cause ex his que ponuntur in. §. causas. in aut. vt cum de appella. cog. Pau. de ca. hic in prima col. dicit posse tentari q̃ non quia ille text. procedit in omnimoda preteritione. in casu autem nostro dz compensare filij⁹ institutionem cum defectu cause: tutius tamen dicit esse tenere contrarium z hoc vltimuz tenent hic Ly. Bal. Saly. z sequitur do. Alex. in scdo nota. ad fi. mouet Alexan. q̃ si aliter diceremꝰ esset parata via fraudã di. l. z fic. vt videes scribeñ. volunt q̃ tex. in. §. aliud quoq̃ capitm. q̃ reuera loquitur in oimoda exheredatione: pcedat etiaz in hac que fit in defectum conditionalis institutionis. Et tamen idem Alex. j. col. fi. z dixi. §. in secundo notabi. z cõiter scribeñ. volunt q̃ ille tex. in. §. aliud quoq̃ capitulum qui loquitur in omnimoda pteritione matris non verificetur in pteritione causata ex defectu conditionalis institutionis: cur obsecro tam varie

ſed teneamus adhuc hodie ...
ſi cõditionalis institutionis
...ceta vel saltem incorrecta
...credo opi. cõmu. de iure, pcec
...dzo qua opi. induco illi tex. in
...let exheredatio sine cause expzes
gitima quoquo alio relicti titul
...ne necessa
ria in exheredatione pdicta. qua adueniente est oino pteritus.
nec obstat qd. §. in. ij. notab. dicebat illi tex. respectu pteritio
nis materne nõ pcedere in institutione cõditionali: qz illo ca
su nõ militat eadẽ ratio cũ sit filio cõsultũ p. l. qñ in pziozib?.
§. de inoffi. testa. in exheredatiõe aſſit. secus vel cogita, p cõcor
dia an dici posset vt a principio exprſsio cause nõ sit necessaria
p forma. nisi existẽti. demũ cõditione exheredationis. qd non
placet. Stat igiẽ cõis conclusio vt etiã in exhrdatione filij facta
in defectũ cõditionalis institutionis causa sit inserẽda. qd in
tellige, pcedere qñ institutio erat cõcepta sub conditione non
ptãtiua. si aſſit cõditio institõnis esset ptãtiua zt defectũ illi? eẽt
subiecta exhrdatio exprſsito cãe nõ esset necessaria. ita tz hic Ly.
in, vlt. q. quẽ refert z sequit doo. Jaſ. quẽ videas in. l. posthumo.
col. ix. §. de ptab. Altas limitationes ad istã, primã cõclusionẽ
qñ cã. f. nõ sit inserẽda exheredationi collige ex nota. p Jaſ. in
auẽ. nõ licet. j. de liber. pzete. que videas p seipsum.

¶ Limita. ij. si exheredaret filius sub duab? cõtrarijs cõditioni
248 bus. † qz tũc teneret exheredatio ita voluit quidã doctor vi
a cẽti vt referũt seneſi. in. d. §. pure. in fi. mouebat[a]. qz militat ra
tio supradicta q nullo tpe poterit pterit? reperiri. sed ipsi Se
neſi. tenẽt cõtrariũ qz negari nõ põt q: talis exheredatio sit cõ
ditiõalis. vt, pbat hon? tex. in. l. huiusmodi. ff. qñ dies leg. ced.
igiẽ nulla. d. §. pure. sed lz hec sol. videat apparẽs nõ tñ cõclu
dit. alioquin z qñ sub cõtraria cõditione fieret institutio debe
ret exheredatio vitiari qz etiã tũc est conditionalis exhereda
tio vt patet z, pbat tex. in. d. l. filij? a pñe. in pzin. ibi pẽdeñ. etiã
tũc cõditione tã institutionis zc. satis esſi videt certũ iudiciũ
testatoris qñ in vtrũq; euẽtũ cõditionis exheredauit ita q nõ
poterit cõtingere pteritio. qõ videt sufficere rõne supradicta.

¶ Scõo mouent seneſi. nã institutio sub duabus contrarijs con
ditionibus nõ valet. vt p Fulg. z Alex. hic fortius non debet
valere exheredatio. sed cum contrariũ esse de iure verius. §. ple
nius dictum fit. ideo fundamentum retorquetur.

¶ Tertio mouẽtur. nã exheredatio cũ sit odiosa retro nõ trahit.
Igitur interim filius est pteritus z cõsequẽter exheredatio
nulla. hoc est qõ magis stringit cõtra hãc opi. vicẽtib. ideo vi
249 dendũ est vtiqñd verũ sit. q: exheredatio tanq odiosa † re
tro nõ trahatur. Vbidict. de plũ. hic in sua repeti. seneſi. z do.
Jaſ. in. d. §. pure tenẽt q: nõ. mihi tũ allegãt. facit. d. l. cũ quidã
cũ simil. ff. de liber. z posthu. hoc vez fm eos nisi qñ fit simul cũ
instõne qz tunc ex vnione quã hz cũ instõne ꝓditionali q trahit
retro hec hz vt ẽt ipsa tunc retrotrahat qõ p se non haberet ar
gu. tex. in. l. impato: adrianus. ff. de sta. ho. l. si is qui duos. ff. d
libe. leg. l. si cõem. ff. quemad. ser. amit. Sed ego multum dubi
to an hec ita de plano pcedant. vñ forsan verius z institutionẽ
z exheredationẽ regulariter retrotrahi: sed ideo sola exhereda
tio retro non trahit qz fieri non põt. Quare nõ ideo fieri sub
conditione sola non põt qz nõ trahitur retro: sed ideo retro, nõ
trahitur qz fieri non põt q inter se multum differunt diligẽti?
cogitanti qõ, pbatur qz qñ fieri põt exheredatio sub ꝓditiõe
bene trahit retro vt hic. cum zcoz. z q si fieri possit exhereda
tio deberet retrotrahi, pbat tex. in. l. si quis filio exheredauerit in
pzin. vbi qñ exheredatio hz tacitã ꝓditionẽ herede scripto sub
conditione: tunc illa bene retrotrahit vt ibi. Dices forsitan il
lud in tacita ꝓditione, pcedere: sz ex hoc non tollit inductio: nã
z tacita ꝓditio lz non impediat transmissionẽ. d. l. si dies. §. fin.
impedit tũ cessionẽ obligationis fm glo. sub verb. male petit q
reputat singularis in. l. item qz z ibi scribeñ. ff. de pact. sed con
coz. glo. sub verb. post nuptias in. l. ij. §. creditũ. ff. si cer. pe. in, p
posito igiẽ qñ institutio heredis est cõditionalis: lz tacite tũ
dicta cõditio insit exheredationi non tñ interim dici põt, pzie
exheredatus filius z tũ retrotrahit vt dixi q aſſit sit tacita con
ditio hoc tũ operat qz exheredatio transmittit ẽt post mortes
filij. d. l. si quis filio exheredato q si fuisset exprſsa non trãsmitte
... tacita ẽt conditio non est

...atiũ accum zonie
exheredatus vt hic. z
...zma est relaxata a t
sub contraria exhere
...hoc trahi ad exhered
...ibus cum exheredati
dam.

¶ Tenendo opiñ. Ulcen. ... ...ianoze institu
tionis sed ex eo qz vtroq; casu conditionis est pzouisum per te
statorem ne filius sit pteritus: bene tamen vez est q vir tibi
occurret ratio quare pater simpliciter non exheredauerit quã
do vtroq; conditionis euentu voluit filium exheredem. vt in in
stitutione de mente Fulg. dicebamus. §. si tũ eam exquisite q̃
ras forsan opi. Ulcen. posset de iure sustineri.

¶ Limita tertio in filio iam nato. Posthumus aſſit poterit sub
250 conditione exheredari † dummodo tẽpore natiuitatis sit pu
rificata conditio. l. j. §. sed z si incertum. versic. quare si ita. ff. de
vent. in pos. mit. ita tenet hic Bal. in. ix. oppo. qz fm eum post
251 humus anteq nascatur † non est suus nec homo. l. fi. ff. de col.
bono. l. fi. ver. de libertis. ff. de assig. liber. de quo vltimo dixi ti
bi latius contra cõmu. scribeñ. sententiam in repe. d. l. si filij q
patri. eandem limitationem firmat doo. Jaſ. in. d. §. pure. in fin.
Tu, p intelligentia aduerte q tex. in. d. §. sed z si incertum. loq
tur in conditione omnino extitura vel defectura tempore nati
uitatis posthumi que non potest post natiuitatem suspendere
nec est pzopzie conditio vt ibi declarat glo. sub verb. aliquo ca
su: z probat tex. in. l. commodissime. circa fi. z ibi scribeñ. ff. de li
ber. z posthu. qñ aſſit esset talis conditio que posset suspendere
puta si nauis ex asia venerit: videretur magis dubitandũ. Sed
profecto cum posthumus pteritus anteq nascatur non ha
beat ius dicendi nullum. l. j. z ij. j. de posth. here. insti. l. posthu
mo. z ibi no. §. de contratab. ¶ Crederem idem dicendum ar
gu. tex. in. l. cum posthumus. z. l. posthuma. ff. de liber. z posthu.
z ita expresse vnico verbo firmat Pau. de ca. in fin. verb. in. d.
l. cum posthumus. hec tũ limitatio licet aduerterit nemo hodie
non procedit cum exheredari non possit posthumus: cum eẽ in
gratus non possit.

¶ Limita quarto nisi conditio esset necessaria[c] qz sub tali condi
252 tione † poterit filius exheredari: videbatur tamen contrariũ
c dicendum per. d. §. pure. iuncto. §. seq. vbi conditio etiam que
tacite inest si exprimatur vitiat: sed verius credo lz tactum non
inuentam q possit sub ea exheredari filius per rationem tex. in
d. §. sed z si incertum. z ea que. §. proxime dicta sunt qz sez actus
non suspendit ideo, pzie conditio dici non põt nec etiã põt di
ci incertus testatoris iudicium: ideo non obstat tex. in. l. sub cõ
ditione. ff. de contratab.

¶ Puto tamen pro veritate referre que conditio necessaria sit
d scripta. nam licet hoc videatur de plano procedere in cõditio
ne necessaria de natura si testator incepit a conditione per ea q̃
ponit Bar. z ceteri in. l. j. ff. de condi. insti. si tamen esset necessa
ria de iure crederem secus cum videatur conditio turpis z in
ductiua ad delinquendum. Exempli causa dicit testator filium
meum si titium qui atroces mihi intulit iniurias non occiderit
exheredo: certe ista conditio est turpis z necessaria arg. text. in
l. conuenire. ff. de pact. dota. l. pacta. que contra. z, ibi scribeñ. §.
de pact. facit. l. iurisgentium. §. ob maleficium. ff. de pact. ideo
debet exheredationem vitiare arg. tex. in. d. l. filius. ff. de condi
tio. insti. sicut enim conditio si feceris maleficium est turpis in
obligatione dãdi. l. si plagij z. l. generaliter. z quod ibi no. ff. de
verb. obli. ita in exheredatione conditio si non feceris contra
ria ratione: quia dum dicit testator exheredo si titium non occi
derit est voluntas testatoris vt occidat ita est in terminis text.
quem omnino videas in. l. ij. in pzin. iunct. fi. j. de condi. infer. iõ
turpis. Teneo igitur sub conditione necessaria de iure cuius
contraria est impossibilis non posse filium exheredari idẽ cre
derem in conditione necessaria de natura si testator inceperit
a dispositione p. d. l. j. ff. de condi. insti. z q̃ ibi no.

¶ Sed quid si esset conditio necessaria de natura: an: sed nõ qñ:
e puta exheredo[e] filiũ si titius moriatur breuiter dicendũ videt
q non valeat exheredatio p tex. in. d. §. pure. z. §. seq. vbi videt
casus in fortioribus terminis: in contrarium tũ facit quia mi
litat ratio de qua. §. non enim potest pteritus reperiri n? in

...institut. vt
...insti. hec tñ
...? instituit si
...dz igitur
...s conditio
...l. cum qui

...leg. j. l. non recte.]
...aſſtere nõ põt nisi p
...ff. de cõtratab. l. papinian
...l. si quis sempronii ante finẽ
non deberet exheredationẽ vitiare. iste est
z tenebrosus passus. z credo q hec. l. nõ ca
attentius aduertas.

¶ Ad istud difficile contrariũ rñdebat glo. sub verbo. submoueri
in. d. §. filius aſſit q expressa nõnunq nocent q̃ non expressa nõ
nocerent que sol. ab oiuus damnat tanq cõtrariũ nõ resoluẽs
Sed certe si bene cõsideres glo. ibi nõ dat rõnem sed facit illa
tionẽ ex illo tex. Rationẽ eñ paulo ante dixerat. qz scz interis
censetur pteritus de qua diximus. §. latius. z est in terminis il
lato quã facit iurisconsultus in. l. si in diẽ. §. seruo z in. l. nõnũq
in fi. ff. de cõdi. z demõ. in. l. eñ qui certarũ. §. fi. ff. de ver. oblig.
vnde glo. nõ meruit reprehendi.

¶ Quare Dy. in. d. l. ij. vt refert ibi Bar. in pennl. oppo. dicebat
q expressio eozũ q̃ tacite insunt regulariter nihil operat vt ibi
sed vbicũq; contrariũ reperit est casus spãtus ita videt sentire
tex. in. d. §. seruo. i fi. ibi sepenumero zc. q̃ sol. nõ placet ibi bar.
cũ contrariũ nõ resoluat q: adhuc esset videndũ quare hoc ca
su fit spãle. z sic essemus in eadẽ difficultate.

¶ Andẽ Bar. in. d. §. filij aſſit z in. d. l. iij. quẽ sequunt cõiter scri
ben. vt attestant Señ. in. d. l. ij. col. iiij. versi postremo circa pdi
cta zc. rñdet ad cõtrariũ q aliter expzimat in pposita qõne q̃
tacite insit. Ex quo sequit q expressio debeat operari p tex. i. l.
si ita legatũ. §. illi si volet. ff. de leg. j. q̃ sol. verissima est si de hoc
ipso constet q aliter q̃ tacite insit censeatur expressum qõ, pba
re varie conant scribẽ. Expediam? igiẽ primo leuiores vt libe
rior postmodũ campus pateat.

¶ Do. Jaſ. in. d. §. filij? aſſit ante fi. dicebat aliter expressum. qz qñ
tacite inest exheredationi vt adeat heredi tas inest simpliciter.
sed qñ expunitur facit conditionem q̃ ratio satis friuola est. z
pzincipiũ petit. nã hoc ipm est de quo q̃ritur quare scz sit q̃ ex
pressio in. q. nostra. cõditionẽ faciat in. d. l. iij. nõ faciat.

¶ Ista eñ ratio Jaſ. militabit expressa quacũq; cõditione q̃ taci
te insit si cogites. ideo semper deberet expressio operari contra.
d. l. tertia.

¶ Scõo modo q aliter insit cõditio q̃ sit expressa in terminis. q.
nostre probabat quidã doo. Tho. vt referũt Señ. in. d. l. iij. qz in
d. §. filius aſſit. cõditio erat expressa p hec verba quisquis mihi
234 heres erit que verba operant † virtute clausule codicillaris
fm glo. fi. quã sequit ibi Bar. in. l. et duobus. §. filiũ. z ibi late
p Bar. ff. de vul. z pup. vnde tacite exheredatiõi inerat si heres
scriptus aditet. sed p expressionẽ hoc etiã vlterius operatur vt
abintestato censeat repetitũ. Cũ ergo aliter q̃ tacite insit fue
rit expressum sequit vt conditionez faciat. p ista opi. bene facit
qõ volunt scribẽ. in. d. l. iij. vbi eadẽ rõne limitant illũ tex. qñ ali
cui esset legatũ per hec verba. quisquis mihi heres erit. qz tunc
legatũ reddit conditionale vult igiẽ hec opi. q̃ si testator exhe
redet filiũ sub cõditione si heres adeat q̃ tunc valeat. si aſſit per
illa verba quisquis mihi zc. tũc secus hec etiã fol. in dignior est
q̃ precedens. nam i primis est de directo cõtra tex. in. d. l. si qs
sempronium.

¶ Preterea nõ est expeditũ assumptũ eius q̃ illa verba habeant
vim clausule codicillaris z in contrariũ est cõis vt latius p scri
ben. maxime Alex. z do. Jaſ. in. d. §. filiũ z in. d. l. iij. Sed esto q̃
haberẽt in proposito tũ nostro vt etiã aduertere Señ. in. d. l. iij.
inconsulta fuit talis consideratio. qz in legatis. ideo illa verba
sunt in cõsideratione q: tunc debent etiam p heredes q̃ abinte
stato succedũt respectu aſſit exheredatõis clausula codicillaris
235 non põt cõsiderari. qz exheredatio † non põt abintestato lo
cum habere. l. papinianus. §. fi cõditiõi. ff. de inoffi. testa. l. filius
§. sed cũ exheredatio. ff. de cõtratab. lz effectu ipso debeat etiã
abintestato priuari, pbata p heredẽ legitima causa fm Angel.
in. §. ingratitudines in auẽ. de nupti. refert z sequit Jaſ. in auẽ.
lz col. fi. j. de liber. pzet. qõ tenetur ppetuo menti. Insup z hic at
tende. z si clausula codicillaris esset in cõsideratiõe respectu c
heredationis pzout tñ non est ita q̃ exheredatio posset censer
abintestato repetita virtute illoz verboz quisquis mihi her
erit non tñ fecisse ...